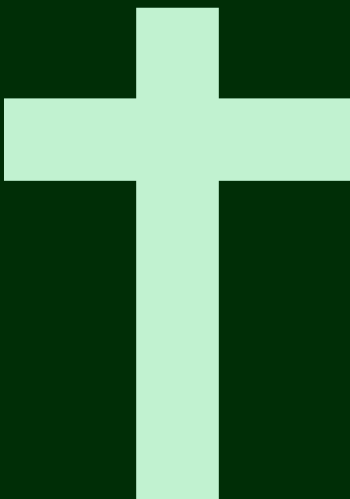

Biblica® Kiugo
Gĩtheru Kĩa Ngai
Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of
Kenya

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible”

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63

Contents

Kĩambĩrĩria	1
Thaama	52
Alawii	92
Ndari	121
Gũcookerithia	164
Joshua	199
Atiirĩrĩri	224
Ruthu	248
1 Samũeli	252
2 Samũeli	282
1 Athamaki	311
2 Athamaki	342
1 Maũndũ Ma Matukũ Ma Tene	372
2 Maũndũ ma Matukũ ma Tene	407
Ezara	440
Nehemia	451
Esiteri	467
Ayubu	475
Thaburi	518
Thimo	641
Kohelethu	685
Rwĩmbo	697
Isaia	706
Jeremia	797
Macakaya	876
Ezekieli	887
Danieli	941
Hosea	957
Joeli	972
Amosi	978
Obadia	989
Jona	991
Mika	994
Nahumu	1003
Habakuku	1007
Zefania	1011
Hagai	1016
Zekaria	1018
Malaki	1028

Mathayo	1031
Mariko	1065
Luka	1086
Johana	1122
Atūmwo	1148
Aroma	1181
1 Akorinitho	1196
2 Akorinitho	1210
Agalatia	1219
Aefeso	1224
Afilipi	1229
Akolosai	1233
1 Athesalonike	1237
2 Athesalonike	1240
1 Timotheo	1242
2 Timotheo	1246
Tito	1249
Filemona	1251
Ahibirania	1252
Jakubu	1263
1 Petero	1267
2 Petero	1271
1 Johana	1274
2 Johana	1278
3 Johana	1279
Judasi	1280
Kūguūrīrio	1282

KĪAMBĨRĨRIA

¹ Kiambĩrĩria-inĩ kĩa maũndũ mothe, Ngai nĩombire igũrũ na thĩ. ² Hĩndĩ iyo thĩ ndĩarĩ ũrĩa yatarĩĩ na ndĩarĩ na kĩndũ, nayo nduma yarĩ igũrũ rĩa kũrĩa kũriku, nake Roho wa Ngai aareerete igũrũ rĩa maaĩ.

³ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe ũtheri,” na gũkĩgĩa ũtheri. ⁴ Ngai akĩona atĩ ũtheri ũcio warĩ mwega, nake akĩgayũkania ũtheri na nduma. ⁵ Ngai agĩta ũtheri ũcio “mũthenya,” nayo nduma akĩmĩta “ũtukũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ, na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa mbere.

⁶ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe warĩ mũnene gatagatĩ ka maaĩ ũgayũkanie maaĩ na marĩa mangĩ.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agũkĩra warĩ ũcio na akĩgayũkania maaĩ marĩa maarĩ thĩ ya warĩ ũcio na maaĩ marĩa maarĩ igũrũ riaguo. Na gũgĩtuĩka o ũguo. ⁸ Ngai agĩta warĩ ũcio “matu mairũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa keerĩ.

⁹ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Maaĩ marĩa marĩ thĩ ya matu mairũ nĩ mongane handũ hamwe na kũgie thĩ nyũmũ.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁰ Ngai agĩta kũrĩa kũmũ “thĩ,” namo maaĩ marĩa maacookanĩrĩire akĩmeeta “marĩa.” Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹¹ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩ imere mĩmera: Mĩmera irĩa ĩciaraga mbeũ, na mĩtĩ irĩa ĩciaraga matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ, kũringana na mĩthemba yayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹² Thĩ ĩkĩmera mĩmera: Mĩmera ĩgũciara mbeũ kũringana na mĩthemba yayo, na mĩtĩ ĩgũciara matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ kũringana na mĩthemba yayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹³ Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatatũ.

¹⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe imũrĩ warĩ-inĩ wa matu mairũ cia kũgayũkania mũthenya na ũtukũ, na irekwo ituĩke imenyithania cia imera, na mũthenya na mĩaka. ¹⁵ Na ituĩke imũrĩ warĩ-inĩ ũcio wa matu mairũ, itũmage thĩ kũgiage na ũtheri.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁶ Ngai nĩombire imũrĩ igĩrĩ nene. Kĩmũrĩ kĩrĩa kĩnenanene, nĩkĩo riũa, kĩarage mũthenya; nakĩo kĩmũrĩ kĩrĩa kĩninanini, nĩkĩo mweri, kĩarage ũtukũ. O na ningĩ akĩũmba njata. ¹⁷ Ngai agĩciiga warĩ-inĩ wa matu mairũ itũmage thĩ kũgie ũtheri, ¹⁸ ciarage mũthenya na ũtukũ, na igayũkanagie nduma na ũtheri. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹⁹ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa kana.

²⁰ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Maaĩ nĩmaiyũrwo nĩ ciũmbe irĩ muoyo, nacio nyoni nĩciũmbũkagĩre igũrũ rĩa thĩ gũtuĩkania warĩ wa matu mairũ.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba ciũmbe irĩa nene cia irĩa-inĩ na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ muoyo na kĩongoyaga, ikĩiyũra maaĩ-inĩ kũringana na mĩthemba yacio, na nyoni o yothe irĩ mathagu kũringana na mĩthemba yacio. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ²² Ngai agĩcirathĩma akiuga atĩrĩ, “Ciaranai mũngĩhe, mũiyũre maaĩ-inĩ marĩa marĩ maria-inĩ, nacio nyoni nĩcingĩhe thĩ.” ²³ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciinĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatano.

²⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩgĩe ciũmbe irĩ muoyo kũringana na mĩthemba yacio: mahiũ, na ciũmbe irĩa ithiiaigĩra thĩ, na nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mĩthemba wayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ²⁵ Ngai akĩũmba nyamũ cia gĩthaka kũringana na mĩthemba yacio, na mahiũ kũringana na mĩthemba yamo, na ciũmbe ciothe irĩa ithiiaigĩra thĩ kũringana na mĩthemba yacio. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

²⁶ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩtũũmbei andũ na mũhianĩre witũ, mahaanane na ithuĩ, nao maathage thamaki cia irĩa na nyoni cia rĩera-inĩ, na mahiũ ma thĩ yothe, na maathage ciũmbe ciothe irĩa ithiiaigĩra thĩ.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba mũndũ

na mũhianĩre wake mwene,

akĩmũmba na mũhianĩre wa Ngai;

akĩmomba marĩ mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja.

²⁸ Ngai akĩmarathĩma, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai mũngĩhe, mũiyũre thĩ na mũmĩtoorie. Athagai thamaki cia irĩa na nyoni cia rĩera-inĩ, na mwathage ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩa ithiiaigĩra thĩ.”

²⁹ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩndamũhe mĩmera yothe ya thĩ irĩa ĩciaraga mbeũ, na mũtĩ o wotho ũrĩa ũciaraga matunda marĩ mbeũ thĩinĩ. Iyo ĩgũtuĩka irio cianyu. ³⁰ Na kũrĩ nyamũ ciothe cia gũkũ thĩ, na nyoni ciothe cia rĩera-inĩ, na ciũmbe ciothe irĩa ithiiaigĩra thĩ, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ ya muoyo-rĩ, ndacihe mĩmera mĩruru yothe ĩtuĩke irio ciacio.” Na gũgĩtuĩka o ũguo.

³¹ Ngai akiona ati kindu kiria githoe oombite kiarĩ kiega muno. Nakuo gũkigia hwaĩ-inĩ na gũkigia rūciini. Ūcio ūgĩtuika mūthenya wa gatandatũ.

2

¹ Igũrũ na thĩ ikirika na ūgemu wacio wothe.

² Naguo mūthenya wa mūgwanja wakinya, Ngai agĩkorwo arĩkĩtie wĩra ūcio aarutaga; nĩ ūndũ ūcio Ngai akĩhurũka mūthenya ūcio wa mūgwanja kuuma wĩra-inĩ wake wothe. ³ Nake Ngai akĩrathima mūthenya ūcio wa mūgwanja na akiwamũra, tondũ nĩ mūthenya ūria we aahurũkire kuuma wĩra-inĩ wothe ūria aarutĩte wa ūũmbi.

Adamu na Hawa

⁴ Ūcio nĩguo ūhoru ūria wĩgĩĩ igũrũ na thĩ rĩria ciombirwo.

Rĩria Jehova Ngai ombire thĩ na igũrũ-rĩ, ⁵ gũtiarĩ kahinga o na kamwe ga gĩthaka koonekete thĩ kana mũmera wa gĩthaka ūkamera. Nĩ tondũ Jehova Ngai ndoirĩtie mbura thĩ na gũtiarĩ mūdũ wa kũrĩma mūgũnda, ⁶ no tũrũũ twoimaga na thĩ na tũkaihũgia thĩ igũrũ guothe. ⁷ Nake Jehova Ngai akĩũmba mūdũ kuuma rũkũngũ-inĩ rwa thĩ, na akimũhuhĩra mĩhũmũ ya muoyo manĩrũ-inĩ make, nake mūdũ ūcio akigia na muoyo.

⁸ Ningĩ Jehova Ngai nĩathondekete mūgũnda mwena wa irathĩro, o kũu Edeni; na kũu nĩkuo aigire mūdũ ūcio oombite. ⁹ Nake Jehova Ngai agĩtũma thĩ ĩmere mĩti ya mĩthemba yothe na ikũre. Yarĩ mĩti mĩega ikĩoneka na maitho na yaciaraga matunda mega ma kũria. Gatagati ka mūgũnda ūcio nĩ haarĩ na mĩti wa muoyo, na mĩti wa ūmenyo wa gũkũũrana wega na ūũru.

¹⁰ Na nĩ kwarĩ rūũ rwathereraga ruumĩte Edeni rũkaihũgia mūgũnda ūcio; ruoima Edeni rũka-gayũkana rũgatuika njũũ inya. ¹¹ Rũũ rwa mbere rwĩtagwo Pishoni; na nĩruo rũthiũrũkaga bũrũri wothe wa Havila, kũria kũri thahabu. ¹² (Thahabu ya bũrũri ūcio nĩ njega; ningĩ kũu no kũri maguta manungi wega metagwo bendora, na tũhiga twa goro twĩtagwo onigithi.) ¹³ Rũũ rwa keerĩ rwĩtagwo Gihoni; naruo rũthiũrũkaga bũrũri wothe wa Kushi. ¹⁴ Rũũ rwa gatatu rwĩtagwo Hidekela naruo rũgeragĩra mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Ashuri. Naruo rūũ rwa kana rwĩtagwo Farati.

¹⁵ Jehova Ngai akioya mūdũ ūcio oombite, akimũiga mūgũnda-inĩ ūcio wa Edeni aũrĩmage na aũmenyagĩrĩre. ¹⁶ Nake Jehova Ngai agĩatha mūdũ ūcio, akimwĩra atĩrĩ, “No ūrĩe maciaro ma mĩti o wothe ūrĩ mūgũnda ūyũ; ¹⁷ no rĩrĩ, ndũkanarĩe maciaro ma mĩti ūria wa ūmenyo wa gũkũũrana wega na ūũru, nĩgũkorwo rĩria ūkaamarĩa, ti-itherũ no gũkua ūgaakua.”

¹⁸ Ningĩ Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Ti wega mūdũ ūyũ aikare arĩ wiki. Nĩngũmũmbĩra mũteithia ūria ūmwagĩrĩre.”

¹⁹ Na rĩrĩ, Jehova Ngai nĩ oombite nyamũ ciothe cia gĩthaka na nyoni cia rĩera-inĩ kuuma tĩrĩ-inĩ. Agĩcĩrehe kũrĩ mūdũ ūcio one marĩtwa marĩa egũcitua; na ūria mūdũ ūcio aatũire kĩũmbe o gĩothe kĩ muoyo, rĩu rĩgĩtuika rĩitwa riakĩo. ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio mūdũ ūcio akihe mahiũ mothe marĩtwa, o na nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ ciothe cia gĩthaka.

No Adamu ndooneirwo mũteithia ūmwagĩrĩre. ²¹ Nĩ ūndũ ūcio Jehova Ngai agĩtũma mūdũ ūcio akome toro mũnene muno; na rĩria aakomete, Jehova Ngai akĩruta rũbaru rũmwe rwa mūdũ ūcio na agĩcookia nyama hau rwarĩ. ²² Hĩndĩ iyo Jehova Ngai akĩũmba mūdũ-wa-nja kuuma rũbaru rũria aarutĩte kũrĩ mūdũ ūcio na akĩrehe mūdũ-wa-nja ūcio kũrĩ we.

²³ Mūdũ ūcio akiuga atĩrĩ,

“Hĩ! Rĩu-rĩ, rĩrĩ nĩ ihĩndĩ kuuma mahĩndĩ makwa,
na nyama cia mwĩrĩ wakwa.

Arĩtagwo mūdũ-wa-nja,

tondũ aarutirwo kuuma kũrĩ mūdũ mũrũme.”

²⁴ Gikĩ nĩkĩo gĩtũmaga mūdũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mĩtumia wake, nao magatuika mwĩrĩ ūmwe.

²⁵ Acio eerĩ, mūdũ ūcio na mĩtumia wake, maarĩ njaga, na matiaconokaga.

3

Kũgũa kwa Mūdũ Mehia-inĩ

* 2:13 Kushi thiĩni wa Kirikanĩro kiria Gikũrũ nĩ rĩitwa rĩa Kĩhibirania rĩa Sudani kana Ethiopia.

¹ Na rĩrĩ, nyoka yarĩ na wara mũingĩ gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka iria Jehova Ngai oombĩte. Nyoka ĩyo ikũĩria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩ oigire mĩtikanarie maciaro kuuma mũtĩ o wotho wa mũgũnda ũyũ?”

² Mũndũ-wa-nja ũcio agĩcookeria nyoka ĩyo atĩrĩ, “No tũrie matunda ma mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ mũgũnda ũyũ, ³ no Ngai aatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũtikanaarie matunda ma mũtĩ ũria ũrĩ gatagatĩ ka mũgũnda ũyũ, na mũtikanaũhutie, nĩguo mũtigakue.’”

⁴ No nyoka ikũĩria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Ti-itherũ mũtingĩkua. ⁵ No Ngai nĩoĩ atĩ rĩrĩa mũkaarĩa matunda macio, maitho manyu nĩmakahingũka, mũtuĩke o ta Ngai, mũmenyage wega na ũũru.”

⁶ Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio onire atĩ matunda ma mũtĩ ũcio maarĩ mega ma kũria, na ma kwendeka makĩonwo na maitho, o na ma kwĩrĩrĩrio nĩ ũndũ wa kũũhĩgia mũndũ, agĩtua mamwe, akĩrĩa. Agĩcooka akĩhe mũthuuri wake, ũria maarĩ nake, nake akĩrĩa. ⁷ Hĩndĩ ĩyo maitho mao eerĩ makĩhingũka, nao makĩmenya atĩ maarĩ njaga; nĩ ũndũ ũcio magĩtumania mathangũ ma mũkiyũ, magĩthondekera kĩndũ gĩa kũhumbĩra njaga yao.

⁸ Hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩarurĩte-rĩ, mũndũ ũcio na mũtumia wake makĩgua makinya ma Jehova Ngai agĩceera kũu mũgũnda-inĩ, nao makĩhitha mĩtĩ-inĩ ya mũgũnda nĩguo Jehova Ngai ndakamone. ⁹ No Jehova Ngai agĩta mũndũ ũcio, akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩ ha?”

¹⁰ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ngũiguire ũgĩceera mũgũnda-inĩ ndeetigĩra tondũ nyuma njaga; nĩ ũndũ ũcio ndeetha.”

¹¹ Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ ũkwĩrĩre atĩ ũrĩ njaga? Kaĩ ũrĩte matunda ma mũtĩ ũrĩa ndagwaathire ngĩkwĩra ndũkanaũrie?”

¹² Mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mũndũ-wa-nja ũria waheire ndũũranie nake nĩwe ũũheire matunda mamwe ma mũtĩ ũcio, na nĩ ndaria.”

¹³ Nake Jehova Ngai akĩũria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Atĩ nĩ atĩa wikite?”

Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Nĩ nyoka ĩheenirĩe na nĩ ndaria matunda macio.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩria nyoka atĩrĩ, “Tondũ nĩwikite ũguo-rĩ,

“Wee ũrogwatwo nĩ kĩrumi gũkĩra mahiũ mothe
na gũkĩra nyamũ ciothe cia gĩthaka!

Ũrĩthiia na nda,

na ũrĩrĩaga rũkũngũ matukũ mothe ma muoyo waku.

¹⁵ Na nĩngũtũma kũgĩe ũthũ gatagatĩ gaku na mũndũ-wa-nja ũyũ,

na gatagatĩ ka rũciarorwaku na rwake;

nake nĩagakũhehenja mũtwe,

nawe nĩũkamũgũtha ndiira ya kũgũrũ gwake.”

¹⁶ Ningĩ akĩria mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ,

“Nĩngũkũingĩhĩria ruo mũno hĩndĩ ya gũciara;

ũrĩciaraga ciana na ruo.

Merĩrĩria maku marĩkoragwo marĩ harĩ mũthuuriguo,

nake nĩarĩgwathaga.”

¹⁷ Ningĩ Ngai akĩria Adamu atĩrĩ, “Tondũ nĩwathĩkĩire mũtumia waku, na warĩa matunda ma mũtĩ ũrĩa ndagwaathire, ngĩkwĩra atĩ, ‘Ndũkanarie,’

“Thĩ nĩyarumwo nĩ ũndũ waku;

ũrĩrĩaga irio ciayo na ruo rwa mĩnoga matukũ mothe ma muoyo waku.

¹⁸ ĩrĩgũciaragĩra mĩgua na mahiũ ma nyeki-inĩ,

nawe ũrĩrĩaga mĩmera ya mũgũnda.

¹⁹ Ũrĩrĩaga irio cia thithino ya mĩnoga yaku,

o nginya rĩrĩa ũgaacooka tĩrĩ-inĩ,

tondũ nokuo warutĩtwo;

tondũ wee ũrĩ rũkũngũ

na ũgaacooka o rũkũngũ-inĩ.”

²⁰ Adamu agĩta mũtumia wake Hawa, tondũ nĩwe watuĩkire nyina wa arĩa othe matũũraga muoyo.

Ngai kũingata Adamu na Hawa kuuma Edeni

²¹ Jehova Ngai agĩthondekera Adamu na mũtumia wake nguo cia njũũa, akĩmahumba. ²² Nake Jehova Ngai akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩatuĩkĩte o ta ũmwe witũ, akamenya wega na ũũru. Ndagĩrĩire gwĩtikĩrio atue matunda ma mũtĩ wa muoyo o namo, amarĩe nake atũũre nginya tene.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai akĩmũingata kuuma Mũgũnda wa Edeni athĩi akarĩmage tĩrĩ-inĩ kũria aarutĩtwo. ²⁴ Ngai aarĩkia kũrutũrũra mũndũ ũcio-rĩ, akĩga akerubi mwena wa irathĩro wa Mũgũnda wa Edeni, o na rũhiũ rwa

njora rwaririmbūkaga mwaki na rwahenagia mbari ciothe, ni undu wa kugitira njira ya guthii muti-ini ucio wa muoyo.

4

Kaini na Habili

¹ Nike Adamu agikoma na mutumia wake Hawa, nake akigia nda, agiciara Kaini. Nike akiuga atiri, “Ndikugia na mwana wa kahii ni undu wa guteithio ni Jehova.” ² Thuutha ucio agiciara Habili, muru wa nyina.

Habili aari murithi wa mburi nake Kaini aari murimi. ³ Maikarite kwa ihinda-ri, Kaini akirehe maciaro mamwe ma mugunda mari igongona kuri Jehova. ⁴ No Habili akirehe marigithathi mamwe maria manoru ma ruuru wake. Nike Jehova agikenio ni Habili na igongona riake, ⁵ no ndaakenirio ni Kaini na igongona riake. Ni undu ucio Kaini akirakara muno, na agitukia githiithi.

⁶ Nike Jehova Ngai akiuria Kaini atiri, “Urakarite niki? Na ni ki gitumite utukie githiithi? ⁷ Ungika uria kwagiriire-ri, no wage gwikirika? No ungiga gwika uria kwagiriire-ri, mehia makuoheirie murango-ini waku makienda gugwatha; no wee no nginya umatoorie.”

⁸ Thuutha ucio Kaini akira muru wa nyina Habili atiri, “Nitumagare tuthi mugunda.” Na riria aari kuu mugunda, Kaini agitharika muru wa nyina Habili, akimuraga.

⁹ Nike Jehova akiuria Kaini atiri, “Ari ha muru-wa-nyukwa Habili?”

Nake akimucokeria atiri, “Ni ndiui, ka ari ni mumenyereri wa muru-wa-maitu?”

¹⁰ Jehova akimuria atiri, “Ni atia wikite? Ta thikiria! Thakame ya muru-wa-nyukwa niraangaia iri tiri-ini. ¹¹ Na riri, nigungatwo ni kiumi na ukangatwo mugunda uria waathamirie kanua kaguo kwamukira thakame ya muru-wa-nyukwa kuuma guoko-ini gwaku. ¹² Riria urirumaga-ri, ndugacooka gugiarira maciaro maguo. Ugutuika mundu utakindagira, wa kuirura guku thi.”

¹³ Nike Kaini akira Jehova atiri, “Iherithia riakwa ni inene gukira uria ingihota gwiirira. ¹⁴ Umuthi uyū nūanyingata kuuma mugunda uyū na ndūre hithitwo ūthiū waku; ngutuika mundu utakindagira, wa kuirura guku thi, na uria wotha ukanyona nakanjura.”

¹⁵ No Jehova akimwira atiri, “Aca, ti uguo; mundu o na uriku angikooraga Kaini, niakarihio maita mugwanja.” Jehova agicooka agukira Kaini ruuri nigeetha uria wotha ungimuona ndakamurage! ¹⁶ Ni undu ucio Kaini akiehera akiuma hari Jehova, na agitura bururi-ini wa Nodu, mwana wa irathiro ria Edeni.

¹⁷ Kaini agikoma na mutumia wake, na akigia nda, agiciara Enoku. Hindi iyo Kaini niakaga itura inene, na aaria kuriaka, akirita Enoku o ta uria muriu eetagwo. ¹⁸ Nike Enoku agiciarirwo Iradu, nake Iradu aari ithe wa Mehujaeli, nake Mehujaeli aari ithe wa Methushaeli, nake Methushaeli aari ithe wa Lameku.

¹⁹ Lameku ucio akihikia andu-a-nja eer, umwe eetagwo Ada na uria ung eetagwo Zila. ²⁰ Ada agiciara Jabali; na niwe ithe wa andu aria matuura hema-ini na marithagia mahiu. ²¹ Muru-wa nyina eetagwo Jubali; nake niwe ithe wa andu aria othe matuura inanda cia mugeeto na makahuha miturir. ²² Zila o nake aari na muriu, nake eetagwo Tubali-Kaini, na niwe waturaga indo cia mithemba yotha cia gicango na cia kigera. Tubali-Kaini aari na mwar wa nyina wetagwo Naama.

²³ Lameku akira atumia ake atiri,

“Ada na Zila, taa thikiria;

inyu atumia a Lameku, ta iguai ciugo ciakwa.

Ninjragite mundu ni undu wa kundihia,

ngooraga mundu mwithi ni undu wa kunguraria.

²⁴ Angikorwo Kaini arithagiro maita mugwanja-ri,

Lameku nake akarihio maita mirongo mugwanja na mugwanja.”

²⁵ Nike Adamu agikoma na mutumia wake ringi, nake agiciara kaana ga kahii, na agigatua Sethi, akiuga atiri, “Ngai niaheete mwana ung handu ha Habili, uria Kaini ooragire.” ²⁶ Sethi o nake aari na muriu wake, nake akimutua ritwa Enoshu.

Hindi iyo niro andu mambiririe gukaira ritwa ria Jehova.

5

Njarwa cia Adamu

¹ Uyu nguwo uho uria wandikitwo wigi njarwa cia Adamu.

Hindi iria Ngai oombire mundu-ri, amumbire na mubianire wa Ngai. ² Ngai aamooombire mundu murume na mundu-wa-nja na akimarathima. Na aaria kumomba, akimeeta “mundu.”

³ Adamu aakinyia mīaka igana na mīrongo itatū-rī, akīgīa na mūriū wamūtūkītie na wa mūhianīre wake; nake akīmūtua Sethi. ⁴ Na thuutha wa Sethi gūciarwo-rī, Adamu agītūūra muoyo mīaka ingī magana manana, na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ⁵ Mīaka yothe irīa Adamu aatūūrire muoyo yarī mīaka magana kenda na mīrongo itatū, agīcooka agīkua.

⁶ Sethi aakinyia mīaka igana na itano-rī, akīgīa na mūriū wetagwo Enoshu. ⁷ Na thuutha wa Enoshu gūciarwo-rī, Sethi agītūūra muoyo mīaka ingī magana manana na mūgwanja na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ⁸ Mīaka yothe irīa Sethi aatūūrire muoyo yarī mīaka magana kenda na ikūmi na īrī, agīcooka agīkua.

⁹ Enoshu aakinyia mīaka mīrongo kenda-rī, akīgīa na mūriū wetagwo Kenani. ¹⁰ Na thuutha wa Kenani gūciarwo-rī, Enoshu agītūūra muoyo mīaka ingī magana manana na ikūmi na itano, na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ¹¹ Mīaka yothe irīa Enoshu aatūūrire muoyo yarī mīaka magana kenda na itano, agīcooka agīkua.

¹² Kenani aakinyia mīaka mīrongo mūgwanja-rī, akīgīa na mūriū wetagwo Mahalaleli. ¹³ Na thuutha wa Mahalaleli gūciarwo-rī, Kenani agītūūra muoyo mīaka ingī magana manana na mīrongo ina, na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ¹⁴ Mīaka yothe irīa Kenani aatūūrire muoyo yarī mīaka magana kenda na ikūmi, agīcooka agīkua.

¹⁵ Mahalaleli aakinyia mīaka mīrongo itandatū na itano-rī, akīgīa na mūriū wetagwo Jaredi. ¹⁶ Na thuutha wa Jaredi gūciarwo-rī, Mahalaleli agītūūra muoyo mīaka ingī magana manana na mīrongo itatū, na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ¹⁷ Mīaka yothe irīa Mahalaleli aatūūrire muoyo yarī mīaka magana manana na mīrongo kenda na itano, agīcooka agīkua.

¹⁸ Jaredi aakinyia mīaka igana na mīrongo itandatū na īrī-rī, akīgīa na mūriū wetagwo Enoku. ¹⁹ Na thuutha wa Enoku gūciarwo-rī, Jaredi agītūūra muoyo mīaka ingī magana manana, na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ²⁰ Mīaka yothe irīa Jaredi aatūūrire muoyo yarī mīaka magana kenda na mīrongo itandatū na īrī, agīcooka agīkua.

²¹ Enoku aakinyia mīaka mīrongo itandatū na itano-rī, akīgīa na mūriū wetagwo Methusela. ²² Na thuutha wa Methusela gūciarwo-rī, Enoku agītūūra atwaranaga na Ngai mīaka magana matatū, akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ²³ Mīaka yothe irīa Enoku aatūūrire muoyo yarī mīaka magana matatū na mīrongo itandatū na itano. ²⁴ Enoku agītwarana na Ngai nginya akīagwo tondū Ngai nīamuoire.

²⁵ Methusela aakinyia mīaka igana na mīrongo īnana na mūgwanja-rī, akīgīa na mūriū wetagwo Lameku. ²⁶ Na thuutha wa Lameku gūciarwo-rī, Methusela agītūūra muoyo mīaka ingī magana mūgwanja na mīrongo īnana na īrī, na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ²⁷ Mīaka yothe irīa Methusela aatūūrire muoyo yarī mīaka magana kenda na mīrongo itandatū na kenda, agīcooka agīkua.

²⁸ Lameku aakinyia mīaka igana na mīrongo īnana na īrī-rī, akīgīa mwana wa kahīī. ²⁹ Nake agīgatua Nuhu, akiuga atīrī, “Nīarītūhooragīria ruo rwa wira na mīnoga ya moko maitū rīrīa tūkūrima, tondū Jehova nīarumire thī.”

³⁰ Thuutha wa Nuhu gūciarwo-rī, Lameku agītūūra muoyo mīaka ingī magana matano na mīrongo kenda na itano, na akīgīa na ciana ingī cia aanake na cia airītu. ³¹ Mīaka yothe irīa Lameku aatūūrire muoyo yarī mīaka magana mūgwanja na mīrongo mūgwanja na mūgwanja, agīcooka agīkua.

³² Nuhu aakinyia ūkūrū wa mīaka magana matano-rī, akīgīa na ariū ake na nīo Shemu, na Hamu na Jafethu.

6

Mūiyūro wa Maaī

¹ Rīrīa andū maambīrīrie kūingīha thī na magīciarīrwo airītu-rī, ² ariū a Ngai makīona atī airītu a andū maarī athaka, nao makīhikia o ūrīa mūdū ethuuragīra. ³ Nake Jehova akiuga atīrī, “Roho wakwa ndegūtūūra agianaga na mūdū nginya tene, tondū mūdū nī wa gūkua; matukū make marīkoragwo marī mīaka igana na mīrongo īrī.”

⁴ Na rīrī, matukū-inī macio, o na thuutha ūcio, rīrīa Anefili matūūruga gūkū thī, nīrīo ariū a Ngai maakomire na airītu a andū na magīciara ciana nao. Ciana icio nīcio ciarī njamba cia tene na andū ariā maarī igweta.

⁵ Jehova akīona ūrīa waganu wa andū waingīhīte gūkū thī, na atī merirīria ma meciiria ma ngoro ciao maarī mooru hīndī ciothe. ⁶ Jehova akīnyīitwo nī kīeha nī ūndū wa kūūmba mūdū gūkū thī, na ngoro yake ikīiyūrwo nī ruo. ⁷ Nī ūndū ūcio Jehova akiuga atīrī, “Nīngūniina andū, o ariā nī ndombire, mathire kuuma thī, andū na nyamū, na ciūmbe iria ithiagīra thī, o na nyoni cia rīera-inī, nīgūkorwo ndī na kīeha nī ūndū wa gūciūmba.” ⁸ No Nuhu agītīkīrīka maitho-inī na Jehova.

⁹ Ūyũ nĩguo ūhoru wa Nuhu.

Nuhu aarĩ mündũ mũthingu, ūtaarĩ na ūcuuke kūrĩ andũ a hĩndĩ yake, na nĩatwaranaga na Ngai.

¹⁰ Nuhu aarĩ na ariũ atatũ: nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

¹¹ Thĩ nayo yarĩ thũku maitho-inĩ ma Jehova na yaiyũrĩtwo nĩ maündũ ma ūhinya. ¹² Ngai nĩonire ūria thĩ yathũkĩte, nĩgũkorwo andũ othe a thĩ nĩmathũkĩtie mĩthiĩre yao. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Nĩndũite itua kũniina andũ aya othe, nĩgũkorwo thĩ nĩ iiyũrĩtwo nĩ maündũ ma ūhinya nĩ ūndũ wao. Ti-itherũ nĩngũmaniinanĩria hamwe na thĩ. ¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, wiyakĩre thabina ya mĩtĩ ya mĩthithinda; na ūthondeke tũnyũmba thĩĩnĩ, na ūmĩhake rami thĩĩnĩ na nja. ¹⁵ Na ūkũmĩaka ūũ: Ūraihi wa thabina ūkorwo ūrĩ buti magana mana na mĩrongo itano, na warĩ wa buti mĩrongo mũgwanja na ithano na buti mĩrongo ina na ithano, kũraiha na igũrũ.* ¹⁶ Ūmĩgite igũrũ, no ūtigie buti imwe na nuthu mwena wa igũrũ wa thingo. Wikĩre mũrango mwena-inĩ wa thabina, na ūmĩake irĩ na ngoroba ya thĩ, na ya gatagati, na ya igũrũ. ¹⁷ Nĩngũrehe muiyũro wa maaĩ gũkũ thĩ wa kũniina kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ, kĩumbe o gĩothe kĩrĩ na mĩhũmũ ya muoyo thĩĩnĩ wakĩo. Indo ciothe irĩ thĩ nĩkũniinwo. ¹⁸ No nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro nawe. Wee nĩũgatoonya thabina, wee mwene na ariũ aku na mĩtumia waku, na atumia a ariũ aku. ¹⁹ Nĩngĩ nĩũkaingĩria ciũmbe cia mĩthemba yothe thĩĩnĩ wa thabina, o mũthemba ciũmbe igĩrĩ, wa njamba na na nga, nĩguo itũũre muoyo, o hamwe nawe. ²⁰ O mũthemba wa nyoni, na o mũthemba wa nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiiaigĩra thĩ, nĩigooka kūrĩ we igĩrĩ igĩrĩ nĩguo itũũre muoyo. ²¹ Nĩũkamaatha mĩthemba yothe ya irio iria irĩiaigwo, ūciige irĩ irio ciaku na ciacio.”

²² Nuhu agũka maündũ mothe o ta ūria Ngai aamwathĩte eeke.

7

¹ Nĩngĩ Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Toonya thabina thĩĩnĩ, wee na nyũmba yaku yothe, tondũ nĩnyonete ūrĩ mũthingu rũciaro-inĩ rũrũ. ² Na ūtoonye thĩĩnĩ na nyamũ mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe irĩa itarĩ thaahu, o njamba na nga yayo, na igĩrĩ igĩrĩ cia mĩthemba yothe irĩa irĩ thaahu, o njamba na nga yayo, ³ o na nĩngĩ ūtoonye na nyoni mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothe, o njamba na nga yayo, nĩgeetha mĩthemba yacio itũũrio muoyo thĩ yothe. ⁴ Thikũ mũgwanja kuuma rĩu, nĩnguuria mbura, yure gũkũ thĩ matukũ mĩrongo ina mũthenya na ūtukũ, na niine ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo iria nĩ ndombire, ithire thĩ.”

⁵ Nake Nuhu agũka ūria wothe Mwathani aamwathĩte eeke.

⁶ Nuhu aarĩ na mĩaka magana matandatũ rĩria muiyũro ūcio wa maaĩ waiyũrĩre thĩ. ⁷ Nake Nuhu na ariũ ake na mĩtumia wake na atumia a ariũ ake magĩtoonya thabina morĩre muiyũro ūcio wa maaĩ.

⁸ Nyamũ igĩrĩ igĩrĩ iria itarĩ thaahu na iria irĩ thaahu cia nyoni o na cia ciũmbe ciothe iria ithiiaigĩra thĩ, ⁹ njamba na nga-rĩ, igĩũka kūrĩ Nuhu igĩtoonya thabina, o ta ūria Ngai aathĩte Nuhu. ¹⁰ Na thuutha wa matukũ mũgwanja muiyũro wa maaĩ ūkũyũra thĩ.

¹¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na mũgwanja, mweri wa keerĩ, mwaka ūria Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ-rĩ, mũthenya ūcio nĩguo ithima cia maaĩ ciothe cia kũria kũriku ciatuthũkire, nacio ihingo cia muiyũro wa igũrũ ikĩhingũrwo. ¹² Nayo mbura ikiura thĩ matukũ mĩrongo ina, mũthenya na ūtukũ.

¹³ Mũthenya o ro ūcio nĩguo Nuhu na ariũ ake, Shemu, na Hamu na Jafethu, hamwe na mĩtumia wake na atumia a ariũ ake atatũ maatoonyire thabina. ¹⁴ Nao maarĩ na mĩthemba yothe ya nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mũthemba wayo, na mahiũ mothe kũringana na mĩthemba yamo, na ciũmbe ciothe iria ithiiaigĩra thĩ kũringana na mĩthemba yacio, na nyoni ciothe kũringana na mĩthemba yacio, na kĩndũ gĩothe kĩrĩ mathagu. ¹⁵ Ciũmbe ciothe iria irĩ mĩhũmũ ya muoyo igũka kūrĩ Nuhu igĩtoonya thabina igĩrĩ igĩrĩ. ¹⁶ Nyamũ iria ciatoonyire thĩĩnĩ ciarĩ njamba na nga cia mĩthemba yothe ya indo iria irĩ muoyo, o ta ūria Ngai aathĩte Nuhu. Nake Jehova akĩmũhingĩria thĩĩnĩ.

¹⁷ Handũ ha matukũ mĩrongo ina, muiyũro ūcio ūgĩthĩ na mbere kuongerereka thĩ, na o ūria maaĩ macio maingĩhaga makĩoya thabina iyo na igũrũ mũno na ikĩreera igũrũ rĩa maaĩ. ¹⁸ Maaĩ macio makĩambatĩra na makĩongerereka mũno gũkũ thĩ, nayo thabina ikĩreera maaĩ igũrũ. ¹⁹ Maaĩ macio makĩambatĩra mũno igũrũ wa thĩ, nacio irĩma ciothe iria ndaaya na igũrũ gũkũ mũhuro wa matu guothe ikĩhumbĩrwo nĩmo. ²⁰ Maaĩ macio maambatire makĩhumbĩra irĩma na makĩria ma buti mĩrongo irĩ.*

²¹ Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo na gĩathiiaga gũkũ thĩ gĩgĩka, nyoni, na mahiũ na nyamũ cia gĩthaka, na ciũmbe ciothe iria ciahunĩte thĩ, o na andũ othe. ²² Kĩndũ gĩothe kĩarĩ thĩ nyũmũ na kĩarĩ na mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ makĩo gĩgĩka. ²³ Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo gũkũ thĩ guothe gĩkĩniinwo biũ; andũ na nyamũ na ciũmbe iria ithiiaigĩra thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ ikĩniinwo ciothe gũkũ thĩ. No Nuhu watigarire hamwe na andũ arĩa maarĩ nake thĩĩnĩ wa thabina.

* 6:15 nĩ ta mita 140 kũraiha, mita 23 kwarama, na mita 13.5 kũraiha na igũrũ. * 7:20 nĩ ta mita 7.

²⁴ Maaĩ macio magĩkara mahumbĩrite thĩ matukũ igana rĩmwe na mĩrongo ĩtano.

8

¹ No rĩrĩ, Ngai nĩaririkanire Nuhu o hamwe na nyamũ ciothe cia gĩthaka o na mahiũ marĩa mothe aarĩ namo thĩinĩ wa thabina, na agĩtũma rũhuho rũhurutane gũkũ thĩ, namo maaĩ makĩambiriria kũhũa.

² Nacio ithima cia kũria kũriku na ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikihingwo, nayo mbura ĩgĩtiga kuura.

³ Namu maaĩ magĩthĩ makĩhũũaga, magĩthiraga thĩ. Thuutha wa matukũ igana na mĩrongo ĩtano-rĩ, maaĩ magĩkorwo manyihanyiihite, ⁴ naguo mũthenya wa ikũmi na mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, thabina ikĩrũgama irĩma-inĩ cia Ararati. ⁵ Maaĩ macio magĩthĩ na mbere na kũhũa o nginya mweri wa ikũmi, na mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi-rĩ, tũcũmbĩrĩ twa irĩma tũkiambiriria kuoneka.

⁶ Na thuutha wa matukũ mĩrongo ĩna, Nuhu akĩhingũra ndirica irĩa aakĩte thabina-inĩ, ⁷ na akĩrekereria ihuru na nja, narĩo rĩgĩtũura rĩumbũkaga kũndũ na kũndũ o nginya rĩria maaĩ maahũire thĩ. ⁸ Ningĩ akĩrekereria ndutura ĩthĩi ikarore kana maaĩ nĩmahũite gũkũ thĩ. ⁹ No ndutura ĩyo ndĩonire handũ ha kũũmba tondũ thĩ yotho yaiyũritwo nĩ maaĩ; nĩ ũndũ ũcio ĩgĩcooka thabina-inĩ kũrĩ Nuhu. Nake agĩtambũrũkia guoko akĩmĩoya, akĩmĩtoonya thabina thĩinĩ kũu we aarĩ. ¹⁰ Ningĩ agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, na maathira akĩrekereria ndutura rĩngĩ yume nja ya thabina. ¹¹ Rĩria ndutura ĩyo yamũcookereire hwaĩ-inĩ-rĩ, yakuuĩte ithangũ rĩa mĩtamaiyũ na mũkanye wayo, rĩatuĩtwo o hĩndĩ ĩyo! Nuhu agĩkĩmenya atĩ maaĩ nĩmahũite thĩ. ¹² Nuhu agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, agĩcooka akĩrekereria ndutura ĩyo yume nja rĩngĩ, no hĩndĩ ĩno ndĩigana kũmũcookerera.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere, mweri wa mbere wa mwaka ũria Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ na ũmwe-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo maaĩ maahũire biũ gũkũ thĩ. Nake Nuhu akĩheria kĩa kĩa gitĩte thabina, agĩkĩona atĩ thĩ nĩyanĩrite. ¹⁴ Gũgĩkinya mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa mweri wa keerĩ-rĩ, thĩ nĩyanĩrite biũ.

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩira Nuhu atĩrĩ, ¹⁶ “Uma thabina, wee na mĩtumia waku, na ariũ aku na atumia ao. ¹⁷ Hingũrĩra mĩthemba yotho ya ciũmbe iria irĩ muoyo icio ũrĩ nacio: irĩ nyoni, na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, nĩgeetha ciongerereke thĩ, na iciarane cingĩhe gũkũ thĩ.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Nuhu akiuma thabina hamwe na ariũ ake, na mĩtumia wake, na atumia a ariũ ake. ¹⁹ Nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na nyoni ciothe, na kĩndũ o gĩothe gĩthiagĩra gũkũ thĩ, ciothe cikiuma thabina, mũthemba o mũthemba.

²⁰ Nake Nuhu agĩakĩra Jehova kĩgongona, na akĩoya nyamũ imwe cia iria ciothe itarĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu, akĩrutĩra Ngai igongona rĩa njino ho.* ²¹ Nake Jehova agĩkenio nĩ mĩtararĩko ũcio, akiuga atĩrĩ na ngoro yake: “Ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũruma thĩ rĩngĩ nĩ ũndũ wa mũndũ, o na gũtuika merĩrĩra na ngoro yake nĩ mooru kuuma ũnini-inĩ wake. Na ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũniina ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo ta ũguo njĩkĩte.

²² “Mahinda mothe marĩa thĩ ĩgũtũura-rĩ, kũrĩkoragwo na hĩndĩ ya kũhaanda na ya magetha, na hĩndĩ ya heho na ya ũrugarĩ, na hĩndĩ ya themithũ na ya gathano, na mũthenya na ũtukũ.”

9

Kĩrikanĩro kĩa Ngai na Nuhu

¹ Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩrathima Nuhu na ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai na mũingĩhe na mũiyũre thĩ. ² Nyamũ ciothe cia thĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, ciothe nĩ ĩrĩmwĩtigagĩra na imakage nĩ inyuĩ, ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na thamaki ciothe cia iria-inĩ; nĩndacineana moko-inĩ manyu. ³ Kĩndũ gĩothe gĩtũũraga muoyo na gĩthiagira-rĩ, gĩgũtuika irio cianyu. O ta ũria ndamũheire mĩmera irĩa mĩruru mĩrĩĩage, rĩu nĩ ndamũhe indo ciothe ĩtuĩke irio cianyu.

⁴ “No rĩrĩ, mĩtikanaĩre nyama irĩ na thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo. ⁵ Na ti-itherũ nĩngarĩhanĩria gũitwo gwa thakame yanyu. Nĩmĩrĩhanĩrie o na kuuma kũrĩ nyamũ o na ĩrĩkũ. Nake mũndũ angĩita thakame ya mũndũ ũngĩ, o nake nĩakarĩhio thakame ĩyo.

⁶ “Mũndũ o wotho ũgaita thakame ya mũndũ ũngĩ, thakame yake o nayo ĩgaitwo nĩ mũndũ; nĩgũkorwo Ngai ombire mũndũ na mũhianĩre wake.

⁷ No inyuĩ-rĩ, ciaranai na mũingĩhe; muongerereke thĩ na mũiyũre kuo.”

⁸ Ningĩ Ngai akĩira Nuhu hamwe na ariũ ake atĩrĩ, ⁹ “Rĩu nĩ nĩngũthondeka kĩrikanĩro gĩakwa na inyuĩ, na njiaro cianyu iria igooka thuutha wanyu, ¹⁰ o na hamwe na kũĩmbe gĩothe kĩrĩ muoyo kĩa iria

* 8:20 Ihinda rĩrĩ norĩo iruta rĩa njino rĩcĩnĩtwo rĩrĩ rĩothe thĩinĩ wa Kĩrikanĩro.

mũraarĩ nacio; nĩcio nyoni, na mahiũ o na nyamũ cia gĩthaka ciothe iria cioimire thabina hamwe na inyuĩ, ici nĩcio ciũmbe ciothe irĩ muoyo gũkũ thĩ. ¹¹ Nĩndathondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ: Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ muoyo wothe ũkaaniinwo na mũiyũro wa maaĩ; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũkaagĩa mũiyũro wa maaĩ wa kũniina thĩ.”

¹² Nĩngĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndĩrarĩkanĩra na inyuĩ na ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩ hamwe na inyuĩ, kĩrĩkanĩro kĩa njiarwa ciothe iria igooka: ¹³ Nĩndekĩra mũkũnga-mbura wakwa matu-inĩ, na nĩguo ũgũtuĩka kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa na andũ a thĩ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩria yothe ngaarehe matu igũrũ rĩa thĩ, naguo mũkũnga-mbura woneke matu-inĩ macio, ¹⁵ nĩndĩrĩrĩkanaga kĩrĩkanĩro gĩakwa gatagatĩ kanyu na niĩ, na gatagatĩ ga ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ maaĩ magatuĩka mũiyũro wa kũniina mĩoyo yothe. ¹⁶ Rĩria rĩothe mũkũnga-mbura ũrĩonekaga itu-inĩ-rĩ, ndĩwonaga ngarĩrikana kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa gũtũũra nginya tene gatagatĩ ka Ngai na ciũmbe cia mĩthemba yothe iria itũũraga muoyo gũkũ thĩ.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩra Nuhu atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndathondeka gatagatĩ gakwa na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ.”

Ariũ a Nuhu

¹⁸ Ariũ a Nuhu arĩa moimire thabina maarĩ Shemu, na Hamu na Jafethu. (Hamu nĩwe warĩ ithe wa Kaanani). ¹⁹ Acio atatũ nĩo maarĩ ariũ a Nuhu, na kuuma kũrĩ o gũkũma andũ arĩa othe maahurunjirwo thĩ yothe.

²⁰ Nuhu aarĩ mũrĩmi, na nĩahaandire mũgũnda wa mĩthabibũ. ²¹ Rĩria aanyuire ndibei ya mĩthabibũ ĩyo, akĩrĩo, na agĩkoma thĩinĩ wa hema yake atehumbĩrite. ²² Hamu, ithe wa Kaanani, nĩonire njaga ya ithe, na akĩra ariũ a nyina eerĩ arĩa maarĩ nja. ²³ No Shemu na Jafethu makĩoya nguo makĩgĩrĩra ciande; magĩthiĩ na kĩihutaatĩ, makĩhumbĩra njaga ya ithe. Mothiũ mao maahũgũkĩte na kũngĩ nĩguo matikoone njaga ya ithe wao.

²⁴ Rĩria Nuhu aarĩũkĩrwo na akĩmenya ũria mũriũ wake ũria mũnini aamwĩkĩte-rĩ, ²⁵ akiuga atĩrĩ, “Kaanani aronyiitwo nĩ kĩrumĩ!

Agaatuĩka ngombo ya kũhinyĩrĩrio biũ nĩ ariũ a nyina.”

²⁶ Nĩngĩ akiuga atĩrĩ,

“Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Shemu!

Kaanani arotuĩka ngombo ya Shemu.

²⁷ Ngai aroaramia mĩhaka ya Jafethu;

Jafethu arotũũra hema-inĩ cia Shemu,
na Kaanani arotuĩka ngombo yake.”

²⁸ Thuutha wa mũiyũro wa maaĩ gũthira-rĩ, Nuhu aatũũrĩre muoyo mĩaka magana matatũ na mĩrongo ĩtano. ²⁹ Mĩaka yothe ĩria Nuhu aatũũrĩre muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtano, agĩcooka agĩkua.

10

Mũtaratara wa Ndũrĩrĩ

¹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa njiarwa cia Nuhu, nĩo Shemu, na Hamu, na Jafethu, arĩa o ene maagĩire na ariũ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

Ariũ a Jafethu

² Ariũ a Jafethu nĩ aya:

Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

³ Ariũ a Gomeri nĩ aya:

Ashikenazu, na Rifathu, na Togarima.

⁴ Ariũ a Javani nĩ aya:

Elishahu, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu. ⁵ (Kuuma kũrĩ o gũkũma andũ arĩa matũũraga ndwere-inĩ cia iria, o andũ na rũgongo rwao kũringana na mĩhĩrĩga yao, mabũrũri-inĩ mao, na o andũ na rũthiomi rwao.)

Ariũ a Hamu

⁶ Nao ariũ a Hamu nĩ aya:

Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.*

⁷ Ariũ a Kushi nĩ aya:

Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Nao ariũ a Raama nĩ:

* 10:6 Miziraimu nĩ bũrũri wa Misiri, Putu nakuo kwahoteka gũkorwo nĩ bũrũri wa Libia kana bũrũri wa Somalia ũmũthi.

Sheba, na Dedani.[†]

⁸ Kushi nīwe warī ithe wa Nimurodi, ūrīa wakūire agītuika njamba ya hinya ya ita gūkū thī. ⁹ Aarī mūguūmi warī hinya mbere ya Jehova; na nīkīo kwīragwo atīrī, “O ta Nimurodi, mūguūmi ūrī hinya mbere ya Jehova.” ¹⁰ Matūūra ma mbere ma ūthamaki wake maarī Babeli, na Ereku, na Akadi na Kaline, kūu Shinaru.[‡] ¹¹ Kuuma būrūrī ūcio wa Shinaru agīthī būrūrī wa Ashuri, nakuo kūu agīaka matūūra ma Nineve, na Rehobothu-Iru, na Kala, ¹² na Reseni, itūūra rīrī gatagatī ka Nineve na Kala; rīu nīrīo rīarī itūūra inene.

¹³ Nake Miziraimu nīwe warī ithe wa

Aludi, na Aanami, na Alehabi, na Anafituhi, ¹⁴ na Apathirusi, na Akasuluhi (Afilisti moimire kuuma harī o), na Akafitori.

¹⁵ Kaanani nīwe warī ithe wa

Sidoni irigithathi rīake, na Ahiti, ¹⁶ na Ajebusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁷ na Ahivi, na Ariki, na Asiniti, ¹⁸ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Thuutha ūcio mīhīrīga ya Kaanani ikīhurunjūka, ¹⁹ mīhaka ya Akaanani yomīte Sidoni īrorete Gerari īgakinya Gaza, ningī īkarora Sodomu, na Gomora, na Adima, na Zeboimu, o nginya Lasha.

²⁰ Acio nīo ariū a Hamu kūringana na mīhīrīga yao, na thiomi ciao, marī ng’ongo ciao, na mabūrūrī-inī mao.

Ashemu

²¹ Shemu o nake nīaciārīrwo ariū ake. Mūrū wa nyina na Shemu ūrīa warī mūkūrū eetagwo Jafethu. Shemu nīwe warī ithe wa rūruka ruothe rwa ariū a Eberi.

²² Ariū a Shemu nī aya:

Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludi, na Aramu.

²³ Nao ariū a Aramu nī aya:

Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

²⁴ Arafakasadi nīwe warī ithe wa Shela, nake Shela aarī ithe wa Eberi.

²⁵ Eberi nake nīaciārīrwo ariū eerī:

Ūmwe eetagwo Pelegu, tondū hīndī yake thī nīyagayūkanire; mūrū wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁶ Jokitani nīwe warī ithe wa

Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²⁷ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²⁸ na Obali, na Abimaeli, na Sheba, ²⁹ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe nīo maarī ariū a Jokitani.

³⁰ Rūgongo rūrīa maatūūruga ruoimīte Mesha rūgathī rūrorete Safari, kūu mwena wa irathīro wa būrūrī ūrīa ūrī irīma.

³¹ Acio nīo ariū a Shemu kūringana na mīhīrīga yao, na thiomi ciao, marī ng’ongo ciao na mabūrūrī-inī mao.

³² Ūyo nīyo mīhīrīga ya ariū a Nuhu kūringana na njiaro ciao, marī mabūrūrī-inī mao. Kuuma kūrī o, ndūrīrī ikīhurunjūka thī yothe thuutha wa mūiyūro wa maaī.

11

Mūthiringo wa Babeli

¹ Hīndī ūyo ya tene-rī, andū othe a thī maarī na rūthiomi rūmwe na mwarīo o ūmwe. ² Na rīrīa andū maathīiiga na mwena wa irathīro, magīkina werū-inī ūrīa mwaraganu wa Shinaru, na magītūūra kuo.

³ Nao makīrāna atīrī, “Ūkai tūūmbe maturubarī na tūmacine wega.” Magītūmīra maturubarī handū ha mahiga, na rami handū ha thimīti. ⁴ Ningī magīcooka makiuga atīrī, “Ūkai, rekei twīyakīre itūūra inene, rīna mūthiringo mūraaya na igūrū, ūkinye o matu-inī, nīgeetha twīgīre igweta, na nīguo tūtikanahurunjwo thī yothe.”

⁵ No rīrī, Jehova agīkūrūka oke one itūūra rīu na mūthiringo ūcio andū acio maakaga. ⁶ Jehova akiuga atīrī na ngoro yake, “Angīkorwo na ūndū wa ūrūmwe wa kwaria rūthiomi rūmwe andū aya nīmambīrīria gwīka ūū-rī, gūtīrī ūndū makaabanga gwīka ūkaamarema. ⁷ Ūkai, tūikūrūke tūkahīngīcanie rūthiomi rwao, nīgeetha matigacooke kūiguithania mīario mūdū na ūrīa ūngī.”

[†] 10:7 Mabūrūrī maya mūganja ma ariū a Kushi maakoragwo Arabia. [‡] 10:10 Shinaru nī rītwa rīa tene rīa būrūrī wa Babuloni.

⁸ Nĩ ùndũ ùcio, kuuma hau Jehova akĩmahurunja thĩ yothe, nao magĩtiga gwaka itũũra rĩu inene. ⁹ Na nĩkĩo itũũra rĩu rietirwo Babeli,* tondũ nĩkuo Jehova aahĩngĩcanĩirie rũthiomi rwa andũ a thĩ yothe. Kuuma kũu, Jehova akĩmahurunja thĩ yothe.

Njĩarwa cia kuuma Shemu nginya Aburamu

¹⁰ Ùyũ nĩguo ùhoru wa Shemu.

Mĩaka ãĩrĩ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ-rĩ, rĩrĩa Shemu aarĩ na ùkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe-rĩ, nĩguo aatuĩkire ithe wa Arafakasadi. ¹¹ Shemu aatũũire muoyo mĩaka magana matano thuutha wa gũtuĩka ithe wa Arafakasadi, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹² Nike Arafakasadi aakinyia mĩaka mĩrongo ãtatũ na ãtano, agĩtuĩka ithe wa Shela. ¹³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Shela, Arafakasadi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na ãtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁴ Nike Shela aakinyia mĩaka mĩrongo ãtatũ, agĩtuĩka ithe wa Eberi. ¹⁵ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Eberi, Shela agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na ãtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁶ Nike Eberi aakinyia mĩaka mĩrongo ãtatũ na ãna, agĩtuĩka ithe wa Pelegu. ¹⁷ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Pelegu, Eberi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na mĩrongo ãtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁸ Nike Pelegu aakinyia mĩaka mĩrongo ãtatũ, agĩtuĩka ithe wa Reu. ¹⁹ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Reu, Pelegu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na kenda na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁰ Nike Reu aakinyia mĩaka mĩrongo ãtatũ na ãĩrĩ, agĩtuĩka ithe wa Serugu. ²¹ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Serugu, Reu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²² Nike Serugu aakinyia mĩaka mĩrongo ãtatũ, agĩtuĩka ithe wa Nahoru. ²³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Nahoru, Serugu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁴ Nike Nahoru aakinyia mĩaka mĩrongo ãĩrĩ na kenda, agĩtuĩka ithe wa Tera. ²⁵ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Tera, Nahoru agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ igana na ikũmi na kenda, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁶ Thuutha wa Tera gũkinyia mĩaka mĩrongo mũgwanja, agĩtuĩka ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani.

Njĩarwa cia Tera

²⁷ Ùyũ nĩguo ùhoru wa Tera.

Tera nĩwe warĩ ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani. Nike Harani agĩtuĩka ithe wa Loti. ²⁸ Ithe wao Tera arĩ o muoyo-rĩ, Harani nĩakuire arĩ bũrũri-inĩ wa Uri-kwa-Akalidei, kũrĩa aaciariĩrwo. ²⁹ Aburamu na Nahoru o eerĩ nĩmahikanirie. Mũtumia wa Aburamu eetagwo Sarai, nake mũtumia wa Nahoru eetagwo Milika; Milika aarĩ mwarĩ wa Harani. Harani nĩwe warĩ ithe wa Milika na Isika. ³⁰ Na rĩrĩ, Sarai aarĩ thaata; ndaarĩ na ciana.

³¹ Nike Tera akĩoya mũriũ wake Aburamu, na Loti mũrũ wa mũrũwe Harani, na Sarai mũtumia wa mũriũ wake Aburamu; nao makiumagara hamwe moime bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei mathiĩ Kaanani. No rĩrĩa maakinyire bũrũri wetagwo Harani,† magĩtũũra kuo.

³² Tera agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na ãtano, na agĩkuĩra kũu Harani.

12

Ngai gwĩta Aburamu

¹ Nike Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, “Thaama uume bũrũri wanyu na ùtĩge andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ùthiĩ bũrũri ùrĩa ngaakuonia.

² “Nĩ ãnĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene,
na ãnĩngakũrathima;
nĩngatũma rĩitwa riaku rĩgĩe igweta,
nawe nĩũgatuĩka kĩrathimo.

³ Nĩngarathima arĩa magaakũrathima,
na ùrĩa o wotho ùgaakũruma na nĩ ãnĩngatũma anyiitwo nĩ kĩrumi;

* 11:9 Rĩitwa Babeli rĩgĩtũũro na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ ta kuuga “kĩrĩgiicano.” † 11:31 Harani rĩarĩ itũũra thĩĩnĩ na bũrũri wa Mesopotamia, na andũ akuo nĩmahooyaga mweri o ta ùrĩa andũ a Uri meekaga.

nao andũ othe a thĩ

nĩmakarathimwo nĩ undũ waku.”

⁴ Nĩ undũ ūcio Aburamu akiumagara agĩthĩ, o ta ūrĩa Jehova aamwathĩte; nake Loti agĩthĩ nake. Aburamu aarĩ na mĩaka mĩrongo mũgwanja na itano rĩrĩa oimire Harani. ⁵ Nake nĩathiire na mĩtumia wake Sarai, na Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyĩna, na indo ciothe iria maagĩte nacio, na andũ arĩa maagĩte nao kũu Harani, na makiumagara marorete bũrũri wa Kaanani, na magĩkinya kuo.

⁶ Aburamu agĩtuĩkanĩria bũrũri ūcio agĩkinya handũ haarĩ na mĩti mĩnene wa More kũu Shekemu. Hĩndĩ iyo Akaanani nĩ maatũruga bũrũri ūcio. ⁷ Nake Jehova akiumĩrĩra Aburamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Bũrũri ūyũ nĩguo ngaahĩ rũciarĩ rwaku.” Nĩ undũ ūcio Aburamu agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, o we Jehova ūcio wamuumĩrĩre.

⁸ Kuuma hau agĩthĩ erekeire irĩma iria irĩ mwena wa irathĩro wa itũũra rĩa Betheli, na akĩamba hema yake, Betheli igĩkorwo irĩ mwena wa itũũro na itũũra rĩa Ai rĩrĩ mwena wa irathĩro. Hau nĩho aakĩire Jehova kĩgongona na agĩkaĩra rĩtwa rĩa Jehova. ⁹ Thuutha-inĩ Aburamu akiumagara rĩngĩ agĩthĩ na mbere na rũgendo arorete Negevu.*

Aburamu gũthĩ Misiri

¹⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre ng’aragu bũrũri ūcio, nake Aburamu agĩkũrũka athĩ Misiri agaikare kuo kwa ihinda, tondũ ng’aragu nĩ yarĩ nene mũno.† ¹¹ Arĩ o hakuhi gũtoonya Misiri-rĩ, akĩra mĩtumia wake Sarai atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ūrĩ mũndũ-wa-nja kĩrorerwa. ¹² Na rĩrĩ, andũ a Misiri makuona mekuuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ mĩtumia wake,’ tondũ ūcio manjũrage no wee makũreke ūtũũre muoyo, makuoe. ¹³ Nĩ undũ ūcio wee uga atĩ ūrĩ mwarĩ wa baba, nĩgeetha ūhonokie muoyo wakwa na manjĩke wega nĩ undũ waku.”

¹⁴ Rĩrĩa Aburamu aakinyire Misiri, andũ a Misiri makĩona atĩ mĩtumia wake aarĩ kĩrorerwa biũ. ¹⁵ Nao anene a Firaĩni mamuona, makĩmũgaathĩrĩa kũrĩ Firaĩni, na makĩmuoya makĩmũtwara nyũmba-inĩ yake ya ūthamaki. ¹⁶ Nake Firaĩni agĩtuga Aburamu nĩ undũ wa Sarai, na Aburamu akĩgĩa na mbũri na ng’ombe, na ndigiri cia njamba na cia nga, ndungata cia arũme na cia airĩtu, na ngamĩra.

¹⁷ No Jehova akĩnyamaria Firaĩni na nyũmba yake na mĩrimũ mĩũru nĩ undũ wa Sarai, mĩtumia wa Aburamu. ¹⁸ Nĩ undũ ūcio Firaĩni agĩtũmanĩra Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ūũ ūnjĩkĩte? Nĩ kĩĩ kiagĩrirĩre ūnjĩre atĩ ūyũ nĩ mĩtumia waku? ¹⁹ Nĩ kĩĩ gĩatũmire uuge, ‘Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba,’ na nĩkĩo ndaamuire atũke mĩtumia wakwa? Mĩtumia waku nĩwe ūyũ! Muoye mũthĩ!” ²⁰ Hĩndĩ iyo Firaĩni agĩathana akĩra andũ ake ūrĩa megwĩka Aburamu, nao makĩmumagara arĩ na mĩtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio.

13

Gũtigana kwa Aburamu na Loti

¹ Nĩ undũ ūcio Aburamu akĩambata akiuma Misiri agĩthĩ Negevu, arĩ na mĩtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio, na Loti agĩthĩ hamwe nake. ² Aburamu nĩatongete mũno na ūtonga wa mahiũ, na wa betha, na wa thahabu.

³ Kuuma kũu Negevu nĩathiire kũndũ na kũndũ o nginya agĩkinya Betheli, o harĩa aambĩte hema yake rĩa mbere gatagatĩ ka Betheli na Ai, ⁴ na hau nĩho aakĩte kĩgongona ihinda rĩa mbere. Na Aburamu agĩkaĩra rĩtwa rĩa Jehova ho.

⁵ Na rĩrĩ, Loti, ūrĩa matwaranaga na Aburamu, o nake aarĩ na ndũũru cia mbũri, na cia ng’ombe, na ndungata nyingĩ. ⁶ Nĩ undũ ūcio bũrũri ūcio ndũngĩahotire kũmaigania ūrĩthio marĩ hamwe, nĩ tondũ indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno, undũ matangĩahotire gũikarania hamwe. ⁷ Na nĩ kwagĩre ngũĩ gatagatĩ ka arĩthi a Aburamu na arĩthi a Loti. Akaanani na Aperizi o nao maatũruga o bũrũri-inĩ ūcio hĩndĩ iyo.

⁸ Nĩ undũ ūcio Aburamu akĩra Loti atĩrĩ, “Nĩtũtĩge kũgĩa na ngũĩ gatagatĩ gaitũ nawe, kana gatagatĩ ka arĩthi aku na arĩthi akwa, nĩ tondũ tũrĩ andũ a nyũmba imwe. ⁹ Githĩ bũrũri ūyũ wothe ndũrĩ mbere yaku? Reke tũtigane. Wathĩ mwena wa ūmotho, na nĩ ngũthĩ mwena wa ūrĩ; wathĩ mwena wa ūrĩ, na nĩ ngũthĩ mwena wa ūmotho.”

¹⁰ Loti nĩatiirire maitho, akĩbaara, akĩona atĩ kĩaragana gĩothe kĩa Jorodani kĩarĩ na maaĩ maingĩ, gĩgakihaana o ta mũgũnda ūrĩa wa Jehova, na o ta bũrũri wa Misiri, ūrĩa ūng’etheire Zoari. (Hĩndĩ iyo nĩ mbere ya Jehova kũnũha Sodomu na Gomora.) ¹¹ Nĩ undũ ūcio Loti agĩthuurĩra kĩaragana kĩa Jorodani gĩothe na akiumagara erekeire irathĩro. Andũ acio eerĩ magĩtigana: ¹² Aburamu agĩtũũra bũrũri wa Kaanani, nake Loti agĩtũũra matũũra-inĩ ma kĩaragana kĩa, akĩamba hema ciake hakuhi na Sodomu. ¹³ Na rĩrĩ, andũ a Sodomu maarĩ aaganu, na makehagĩra Jehova mũno.

* 12:9 Rĩtwa Negevu rĩgĩatũrwo nĩ kuuga “bũrũri mũmũ”; ūyũ warĩ bũrũri mwaraganu watambũrũkĩte nginya Jerusalemu werekeire werũ-inĩ. † 12:10 Bũrũri wa Misiri ndwagĩre na ng’aragu nĩ undũ wa ūrĩmi wago wa kunithia maaĩ ma Rũĩrĩ rwa Nili.

¹⁴ Aburamu na Loti maatigana-rĩ, Jehova akĩra Aburamu atĩrĩ, “Ta tiira maitho maku na igũrũ ũrĩ o hau ũrĩ, ũrore mwena wa gathigathini na gũthini, irathĩro na ithũiro. ¹⁵ Bũrũri ũria wotho ũkuona nĩngũkũhe ũtuĩke waku, na wa rũciaro rwaku nginya tene. ¹⁶ Nĩngaatũma rũciaro rwaku rũingĩhe o ta rũkũngũ rwa thĩ, na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa thĩ-rĩ, o na rũciaro rwaku no rũgĩtarĩke. ¹⁷ Ũkĩra ũthĩĩ, ũtuĩkanie bũrũri ũyũ ũraihu wago na warĩ wago, tondũ nĩngũkũhe guo.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩambũra hema ciake, agĩthĩ gũtũura hakuhi na mĩtĩ ĩria mĩnene ya mĩgandi ya Mamure kũu Hebironi, na agĩakĩra Jehova kĩgongona hau.

14

Aburamu gũteithũra Loti

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasarũ, na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, ² nĩmathiire ita kũrũa na Bera mũthamaki wa Sodomu, na Birisha mũthamaki wa Gomora, na Shinabu mũthamaki wa Adima, na Shemeberi mũthamaki wa Zeboimu na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari). ³ Athamaki acio othe a gĩkundi gĩa keeri nĩmacookanĩrĩre hamwe Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu (na nokuo ĩria rĩa Cumbi). ⁴ Ihinda rĩa mĩaka ikũmi na ĩrĩrĩ maatũire matungatagĩra Mũthamaki Kedorilaomeri, no mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtatũ makĩregana na watho wake.

⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna-rĩ, Mũthamaki Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ hamwe nake magĩthĩ makĩhoota Arefai* kũu Ashiterothu-Karinaimu, na Azuzi kũu Hamu, na Aemi kũu Shave-Kiriathaimu, ⁶ nao Ahori makĩmahootera bũrũri-inĩ wa ĩrima wa Seiru, o nginya Eli-Parani gũkuhi na werũ. ⁷ Ningĩ athamaki acio makĩgarũrũka, magĩthĩ Eni-Mishipatu (na nokuo Kadesi), magĩtooria rũgongo ruothe rwa Amaleki,† o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga kũu Hazazoni-Tamaru.

⁸ Ningĩ mũthamaki wa Sodomu, na mũthamaki wa Gomora, na mũthamaki wa Adima, na mũthamaki wa Zeboimu, na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari) magĩthĩ makĩhaarĩria ita rĩa rĩa mbaara o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu, ⁹ mahũũrane na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, na Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasarũ, athamaki acio ana mahũũrane na athamaki acio angĩ atano. ¹⁰ Na rĩrĩ, Gĩtuamba kũu gĩa Sidimu kĩaĩyũrite marima ma rari, na rĩria athamaki a Sodomu na Gomora mooraga-rĩ, andũ amwe ao makĩgũa kuo nao arĩa angĩ makĩũrĩra ĩrima-inĩ. ¹¹ Athamaki acio ana magĩtunyana indo ciothe cia Sodomu na Gomora o na ĩrio ciakuo ciothe; magĩcooka magĩthĩira. ¹² Ningĩ magĩtaha Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina na Aburamu, na indo ciake, tondũ aatũũraga kũu Sodomu.

¹³ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wahonokete gũtahwo-rĩ, agĩũka na akĩra Aburamu ũria Mũhibirania ũhoru ũcio. Na rĩrĩ, Aburamu aatũũraga hakuhi na mĩtĩ ĩria mĩnene ya mĩgandi ya Mamure ũria Mũamori, mũrũ wa nyina na Eshikoli na Aneri, na othe maarĩ rũmwe na Aburamu. ¹⁴ Rĩria Aburamu aigũre atĩ mũndũ ũcio wao nĩanyĩitwo agatahwo-rĩ, agĩta andũ magana matatũ na ikũmi na anana arĩa maarũtĩtwo kũrũa mbaara na maaciariĩrwo gwake mũciĩ, makĩingathithia thũ ĩcio o nginya Dani. ¹⁵ Ũtukũ-rĩ, Aburamu akĩganyana andũ ake mamatharĩkĩre, nake akĩmahoota na akĩmaingathithia nginya Hoba, itũũra rĩrĩ gathigathini wa Dameski. ¹⁶ Aburamu agĩcookithia indo ciothe ĩria ciatahĩtwo, na Loti mũndũ ũcio wao, na indo ciake ciothe, hamwe na andũ-a-nja na andũ arĩa angĩ.

¹⁷ Aburamu acooka kuuma kũhoota Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ rũmwe nake-rĩ, mũthamaki wa Sodomu agĩthĩ kũmũtũnga Gĩtuamba-inĩ gĩa Shave (na no kĩa gĩtagwo Gĩtuamba-kĩa-Mũthamaki).

¹⁸ Nake Melikisedeki mũthamaki wa Salemu‡ akĩrehe mĩgate na ndibei. We aarĩ mũthĩnjĩri wa Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. ¹⁹ Na akĩrathima Aburamu, akiuga atĩrĩ, “Aburamu arorathimwo nĩ Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,

o we Mũmbi wa igũrũ na thĩ.

²⁰ Ningĩ Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno arogaathwo,

o ũcio ũraneanire thũ ciaku moko-inĩ maku.”

Nake Aburamu akihe Melikisedeki gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe ĩria aatunyĩte athamaki arĩa ana.

²¹ Nake mũthamaki wa Sodomu akĩra Aburamu atĩrĩ, “Nĩ nengera o andũ tu, ũrigie na indo itũĩke ciaku.”

²² No Aburamu akĩra mũthamaki ũcio wa Sodomu atĩrĩ, “Nĩnyambararĩte guoko gwakwa na igũrũ na ngehĩta na mwĩhitwa kũrĩ Jehova Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, Mũmbi wa igũrũ na thĩ, ²³ atĩ ndingĩtikĩra kuoya kindũ o na kĩmwe gĩaku, o na karũrigi kana kamũkwa ga kĩaatũ, nĩgeetha

* 14:5 Arefai rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga andũ anene mũno kũga. † 14:7 Amaleki maarĩ rũrĩrĩ rwa andũ maatũũraga Negevu na bũrũri ũria ũrigĩciĩrie Kĩrima gĩa Sinai. ‡ 14:18 Kwahoteka atĩ Salemu nĩ rĩtwa rĩa tene rĩa Jerusalem.

ndūkanoige atiri, ‘Nī nī ndatongirie Aburamu.’ ²⁴ Ndingitikirā kuoya kindū, o tige kiria kirūtuo nī andū akwa, na igai ria andū ariā tūrathiite nao, na nio Aneri, na Eshikoli, na Mamure. Acio nīmooe rūgai rwao.”

15

Kirikaniro kīa Ngai na Aburamu

¹ Thuutha wa maūndū macio, ndūmīriri ya Jehova igikinyīra Aburamu na kioneke, akīmwīra atiri: “Aburamu, ndūgetigire.

Nī nī nī ngo yaku,
na nī nī kīheo gīaku kīnene.”

² No Aburamu akīmūria atiri, “Mwathani Jehova, hīhi nī kī ūkūuhe, kuona atī ndiri mwana, na ūria ūkaagaya mūci ūyū wakwa nī Eliezeri wa Dameski?” ³ Ningī Aburamu akiuga atiri, “Nīwagite kūuhe ciana; nī ūndū ūcio ndungata ya mūci wakwa nīyo ikaangaya.”

⁴ Hīndi iyo ndūmīriri ya Jehova igikinyīra Aburamu, akīrwo atiri, “Aca, Eliezeri tiwe ūgaakūgaya, no mūrūguo ūria ūkoima mūthiimo waku nīwe ūgaakūgaya.” ⁵ Akiumia Aburamu nja, akīmwīra atiri, “Ta tiira maitho ūrore igūrū na ūtare njata, angikorwo ti-itherū no ūcitare.” Ningī akīmwīra atiri, “Ūguo nīguo rūciaro rwaku rūkaigana.”

⁶ Aburamu agītikia Jehova. Nake Jehova agīkenio nī wītiki ūcio, akīmūtua mūthingu.

⁷ Ningī akīmwīra atiri, “Nī nī Jehova ūria wakūrutire būruri wa Uri-kwa-Akalidei, nīgeetha ngūhe būruri ūyū ūtūike igai riaku.”

⁸ No Aburamu akīmūria atiri, “Mwathani Jehova, ūngīmenyithia nakī atī nīūgatuika igai riakwa?”

⁹ Nī ūndū ūcio Jehova akīmwīra atiri, “Ta ndeehera moori, na mbūri, na ndūrume, na o imwe yacio ikorwo iri na miaka itatū, o hamwe na ndutura, na gīcui kīa ndirahūgi.”

¹⁰ Aburamu akīrehera Jehova indo icio ciothe, agīciatūrania njatū igiri, na agīciara mūhari, o rwatū rūkaringana na rwatū rūria rūngi; no nyoni-rī, aaciūruga ndaaciātūranirie.* ¹¹ Nacio nderi ikiharūrūkira nyama icio, no Aburamu agīcingata, agīciūmbura.

¹² Riūa rigīthūa-rī, Aburamu agīkoma toro mūnene, nayo nduma nene na ya kūmakania ikīmūnyiita.

¹³ Ningī Jehova akīmwīra atiri, “Menya na ma atī njaro ciaku nīūgātūura iri ageni būruri ūtarī wacio, na nīūgatuuo ngombo na inyariirwo miaka magana mana. ¹⁴ No nīngaherithia rūriri rūu igatungata iri ngombo, na thuutha ūcio nīkoima kuo iri na ūtonga mūingī. ¹⁵ No wee-rī, ūgaakua na thayū, na ūgaathikwo ūri na ūkūrū mweka. ¹⁶ Rūciaro-inī rwa kana-rī, njaro ciaku nīūgacooka gūkū, nīgūkorwo mehia ma Aamori matikinyite haria ho.”

¹⁷ Na riri, riūa riathūa na kwagīa nduma-rī, hakīoneka nyūngū ya mwaki yatoogaga iri na kīmūri gīkiririmbūka gīgītuikaniria gatagatī ka njatū icio. ¹⁸ Mūthenya ūcio, Jehova akīrīkanīra na Aburamu kirikaniro, akīmwīra atiri, “Nīndahe njaro ciaku būruri ūyū, kuuma rūū rwa Misiri nginya rūū rūria rūnene rwa Farati: ¹⁹ būruri wa Akeni, na wa Akenizi, na wa Akadimoni, ²⁰ na wa Ahiti, na wa Aperizi, na wa Arefai, ²¹ na wa Aamori, na wa Akaanani, na wa Agirigashi, na wa Ajobusi.”

16

Hagari na Ishumaeli

¹ Na riri, Sarai mūtumia wa Aburamu ndaamūciariire ciana. No nī aari na mūrītu Mūmisiri wamūtungatagira wetagwo Hagari; ² tondū ūcio Sarai akīra Aburamu atiri, “Jehova nīagirītie ngie na ciana. Thiū ūkome na ndungata yakwa ya mūrītu; hīhi kwahoteka ngie na rūciaro nī ūndū wake.”*

Nake Aburamu agītikanīa na ūria Sarai oigire. ³ Nī ūndū ūcio, thuutha wa Aburamu gūkorwo atūūrīte Kaanani miaka ikūmi-rī, mūtumia wake Sarai akīoya Hagari Mūmisiri ūria warī ndungata yake ya mūrītu, akīmūneana kūrī mūthuuriwe atūike mūtumia wake. ⁴ Nake Aburamu agīkoma na Hagari, nake akigīa nda.

Na riria aamenyire atī nīagīite nda-rī, akīambiriria kūnyarara Sarai mwathi wake. ⁵ Hīndi iyo Sarai akīra Aburamu atiri, “Ūuru ūyū ūrathīnia-rī, ūrogūcookerera ari we. Ndeanire ndungata yakwa moko-inī maku, na riu tondū nīmenyete atī iri na nda, no kūūnyarara. Jehova arotūtūithania nī nawe.”

⁶ Aburamu akīmūcookeria atiri, “Ndungata yaku iri moko-inī maku. Ika nayo ūria ūkuona kwagīriire.” Nake Sarai akīnyamaria Hagari mūno; nī ūndū ūcio Hagari akīmūrira.

* 15:10 Kirikaniro o giothe kīarikia kūguithanīrio nī kwarutagwo igongona ria nyamū iria yatinanagio maita meerī, nao ariā maathondekaga kirikaniro kīu makagera gatagatī ga icunji icio cieri. * 16:2 Kwaga kūgīa ciana kuonekaga taari iherithia kuuma kūrī Ngai. Mūtugo wa mahinda macio nīwetikirītie mūtumia athuurire mūthuuriwe mūtumia, no ciana iria magāia igakorwo iri cia mūtumia ūcio thata.

⁷ Mūraika wa Jehova agikora Hagari hakuhi na handu haatherukaga maaŵi weru-ini; gathima kau kaari mũkĩra-ini wa njira irĩa ya gũthiĩ Shuri. ⁸ Mūraika akimũuria atĩrĩ, “Hagari ndungata ya Sarai, uuma kũ na wathiĩ kũ?”

Hagari akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kũũrĩra ndĩroorĩra Sarai ũria mwathi wakwa.”

⁹ Ningĩ mūraika wa Jehova akimwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ mūtumia ūcio mwathi waku na ūmwĩnyi-ihĩrie.” ¹⁰ Ningĩ mūraika agĩcooka akimwĩra atĩrĩ, “Nĩngaingĩhia njiaro ciaku ūndũ itagaatarika.”

¹¹ Mūraika wa Jehova ningĩ akimwĩra atĩrĩ:

“Rĩu ũrĩ na nda,
na nĩũgaciara kaana ga kahiĩ,
na ũgaagatua Ishumaeli.

Nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte ūhoru wa mĩnyamaro yaku.[†]

¹² Mũrũguo agaatuĩka wa mbũrũrũ ta ndigiri ya gĩthaka;
guoko gwake gũgookagĩrĩra andũ othe,
nao andũ othe mamũũkagĩrĩre:

agaatũũra na ūthũ na ariũ a ithe othe.”

¹³ Nake Hagari akihe Jehova ūcio wamwarĩirie rĩitwa rĩrĩ: “Wee nĩwe Ngai ũrĩa ũnyonaga,” nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndikuona Ūrĩa ũnyonaga.” ¹⁴ Nĩkĩo gĩthima kũ gĩetirwo Biri-Lahai-Roi, na kĩrĩ o ho, kũu gatagatĩ ga Kadesh na Beredi.

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio Hagari agĩciarĩra Aburamu mwana wa kahiĩ, nake Aburamu agĩtua kaana kau aaciarĩrwo Ishumaeli. ¹⁶ Aburamu aarĩ wa mĩaka mĩrongo inana na itandatũ rĩrĩa Hagari aamũciarĩire Ishumaeli.

17

Kĩrikanĩro gĩa Kũrua

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Aburamu aarĩ na ūkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na kenda-rĩ, Jehova nĩamuumĩrĩire, akimwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe; tũũra ūnjathikagĩra, na ūtarĩ na ūcuuke. ² Na nĩ nĩngũtũũria kĩrikanĩro gatagatĩ gakwa nawe, na nĩngaingĩhia mũigana waku mũno.”

³ Aburamu agĩturumithia ūthiũ wake thĩ, nake Ngai akimwĩra atĩrĩ, ⁴ “Hakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrikanĩro gĩakwa nawe: Wee nĩũgatuĩka ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁵ Ndũgũcooka gĩtũwo Aburamu; ūrĩitagwo Iburahĩmu, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁶ Nĩngũtũma ūciare mũno; na ndũme ūtuĩke ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, nao athamaki nĩmakoma thĩnĩ waku. ⁷ Nĩngũthondeka kĩrikanĩro gĩakwa kĩrĩ kĩrikanĩro gĩa gũtũũra tene na tene gatagatĩ gakwa nawe na njiaro ciaku iria igooka thuutha waku, na nginya njiarwa ciaku cia thuutha, nĩguo ndũke Ngai waku na Ngai wa njiaro iria igooka thuutha waku. ⁸ Nĩngakũhe bũrũrĩ ūyũ wothe wa Kaanani, kũrĩa ūrĩ mũgeni rĩu, ūtũũre ūrĩ igai rĩaku na rĩa njiaro ciaku iria igooka thuutha waku; na nĩngatuĩka Ngai wao.”

⁹ Ningĩ Ngai agĩcooka akĩira Iburahĩmu atĩrĩ, “Wee-rĩ, no nginya ūmenyagĩrĩre kĩrikanĩro gĩakwa, wee na njiaro iria igooka thuutha waku, harĩ njiarwa na njiarwa iria igooka. ¹⁰ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrikanĩro gĩakwa nawe na njiaro iria igooka thuutha waku, kĩrikanĩro kĩrĩa ūrĩmenyagĩrĩra: Arũme othe thĩnĩ wanyu nĩmarĩruaga. ¹¹ Mũrĩruaga nĩguo ūndũ ūcio ūtuĩke kĩmenyithia gĩa kĩrikanĩro gatagatĩ gakwa nawe. ¹² Harĩ njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ mũrũme wothe thĩnĩ wanyu no nginya arue arĩ na ūkũrũ wa thĩkũ inyanya, kũrutia arĩa maciarĩtũ thĩnĩ wa nyũmba yaku kana arĩa magũrĩtũ na mbeeca kuuma kũrĩ andũ a kũngĩ-arĩa matarĩ a rũciaro rwaku. ¹³ Mũndũ ūcio, wagũciarĩrwo nyũmba-inĩ yaku kana wakũgũrwo na mbeeca ciaku-rĩ, no nginya arue. Kĩrikanĩro gĩakwa kĩa mĩrĩ yanyu gĩgũtuĩka kĩrikanĩro gĩa gũtũũra tene na tene. ¹⁴ Mũndũ mũrũme wothe ūtarĩ mũruu, ūrĩa ūtaruithitio mwĩrĩ wake-rĩ, nĩakeherio harĩ andũ ao; ūcio ndahingĩtie kĩrikanĩro gĩakwa.”

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩira Iburahĩmu atĩrĩ, “Ha ūhoru wa Sarai mūtumia waku-rĩ, ndũgũcooka kũmwĩta Sarai; arĩitagwo Sara. ¹⁶ Nĩngũmũrathima, na ti-itherũ nĩngũkũhe mwana wa kahiĩ ūciarĩrwo nĩwe. Nĩngũmũrathima nĩguo atuĩke nyĩna wa ndũrĩrĩ; athamaki a ndũrĩrĩ makoma harĩwe.”

¹⁷ Iburahĩmu agĩturumithia ūthiũ wake thĩ, agĩcooka agĩtheka, akĩyũria na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩ na mĩaka igana nĩegũciara mwana wa kahiĩ? Sara no aciare mwana arĩ na mĩaka mĩrongo kenda?”

¹⁸ Nake Iburahĩmu akĩira Ngai atĩrĩ, “Naarĩ korwo Ishumaeli atũũra arathimagwo nĩwe!”

¹⁹ Nake Ngai akimũcookeria atĩrĩ, “Iĩ nĩguo, no mūtumia waku Sara nĩagagũciarĩra kahiĩ, na nĩũgaagatua Isaaka. Nĩngathondeka kĩrikanĩro nake gĩa gũtũũra tene na tene harĩ njiaro ciake iria igooka thuutha wake. ²⁰ Na ha ūhoru wa Ishumaeli, nĩndakũigua: Ti-itherũ nĩngũmũrathima; nĩngũtũma aciarane, aingĩhe mũno. Nĩngatuĩka ithe wa aathani ikũmi na eerĩ, na nĩngamũtua rũrĩrĩ

[†] 16:11 Rĩitwa Ishumaeli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Ngai nĩaiguaga.”

rūnene. ²¹ No kīrīkanīro gīakwa ngaathondeka na Isaaka, ūrīa Sara egūgūciarīra mwaka ūyū ūgūka, ihinda-ini ta rīrī tūri.” ²² Ngai aarīkia kwaria na Iburahīmu, akīambata, akīmūtiga.

²³ Mūthenya o ro ūcio, Iburahīmu akīoya mūrīū wake Ishumaeli, na arīa othe maciarīrwo gwake, o na arīa magūrītwo na mbeeca ciake, mūdū mūrūme wothe wa nyūmba yake, akīmaruithia, o ta ūrīa Ngai aamwīrite. ²⁴ Iburahīmu aarī wa mīaka mīrongo kenda na kenda rīrīa aaruire, ²⁵ nake mūrīū wake Ishumaeli aarī wa mīaka ikūmi na itatū. ²⁶ Iburahīmu na mūrīū wake Ishumaeli maaruire hamwe mūthenya o ro ūcio. ²⁷ Na mūdū mūrūme wothe thīnī wa nyūmba ya Iburahīmu, arīa maciarīrwo gwake, kana mūdū wagūrītwo kuuma kūrī mūdū wa kūngī, maaruanīire hamwe nake.

18

Ageni arīa Atatū

¹ Mūthenya ūmwe Jehova nī oimīrīre Iburahīmu rīrīa aakarīte mūromo-ini wa hema yake hakuhi na mītī rīrīa mīnene ya mīgandi ya Mamure, ihinda rīa mīaraho. ² Na rīrī, Iburahīmu aatiira maitho-rī, akīona andū atatū marūgamīte o hakuhi nake. Rīrīa aamoonire, akīhiūha akiuma mūromo-ini wa hema yake, agīthī kūmatīnga, na agīturumithia ūthīū wake thī.

³ Akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, angīkorwo nīndetīkīrīka maitho-ini maku, ndūkahītuke ndungata yaku. ⁴ Reke tūū tūnini tūrehwo, na inyuī inyuothe mwīthambe magūrū na mūhurūke kīruru-ini kīa mūtī ūyū. ⁵ Na nī thīī ndīmūrehere kīndū gīa kūrīa, nīgeetha mūcookwo nī hinya, kuona atī nīmwigūka kwa ndungata yanyu, nīguo mūcooke mwīthīire.”

Makīmūcookeria atīrī, “Nī wega mūno, īka o ūguo woiga.”

⁶ Nī ūndū ūcio Iburahīmu akīhiūha agīthīī hema-ini kūrī Sara, akīmwīra atīrī, “Oya ibaba ithatū* cia mūtū ūrīa mūhinyu wega, ūūkande na ūruge mīgate naihenya.”

⁷ Ningī Iburahīmu agīteng’era rūuru-ini, agīthuura njaū njega na njororo, akīmīnengera ndungata, nayo ikīmīthīnja naihenya. ⁸ Ningī Iburahīmu akīmārehera irīa imata na irīa rīa mwītha, na nyama cia njaū ūyō yathīnjitwo, agīciiga hau mbere yao. Nake akīrūgama hakuhi nao mūtī-ini rīrīa maarīaga.

⁹ Maarīkia kūrīa makīmūuria atīrī, “Sara mūtumia waku-rī, arī kū?”

Iburahīmu akīmacookeria atīrī, “Arī kūrīa hema thīnī.”

¹⁰ Nake Jehova akiuga atīrī, “Ti-itherū nīngooka kūrī we rīngī hīndī o ta īno mwaka ūyū ūroka, na Sara mūtumia waku nīagaciara kaana ga kahīi.”

Nake Sara nīathīkagīrīra arī hau mūromo-ini wa hema rīrīa yarī thuutha wa Iburahīmu. ¹¹ Na rīrī, Iburahīmu na Sara maarī akūrū na magatīndīka mīaka yao ma, nake Sara akahītūkia mīaka ya gūciara. ¹² Nī ūndū ūcio, Sara agīthekera, akīyūria atīrī, “Thuutha wa gūkūra ūū-rī, na mwathi wakwa nī mūkūrū-rī, no ngīgīe na gīkeno kīu?”

¹³ Nake Jehova akīūria Iburahīmu atīrī, “Nī kī gīatūma Sara atheke na eyūrie, ‘Ti-itherū no ngīe na mwana ndī mūkūrū ūguo?’ ¹⁴ Kaī kūrī ūndū ūngīrema Jehova? Mwaka ūyū ūroka-rī, nīngacooka ihinda rīrīa rīamūre, nake Sara nīagaciara kaana ga kahīi.”

¹⁵ Sara agītīgīra mūno, nī ūndū ūcio akīheenania, akiuga atīrī, “Nīi ndinatheka.”

Nowe Jehova akiuga atīrī, “Nī ma nīwatheka.”

Iburahīmu Gūthaitanīrīra Sodomu

¹⁶ Rīrīa andū acio mookīrīre mathīī-rī, makīerekera na Sodomu,† nake Iburahīmu agītwarana nao amoiagarie. ¹⁷ Hīndī ūyō Jehova akīyūria atīrī, “No hithe Iburahīmu ūrīa ndīrenda gwīka? ¹⁸ Ti-itherū Iburahīmu nīagatuika rūrīrī rūnene na rwa hinya, na ndūrīrī ciothe cia thī nīkarathimwo nī ūndū wake. ¹⁹ Nīgūkorwo nīndīmūthuurīe nīgeetha onagīrīrie ciana ciake, na nyūmba yake, na arīa magooka thuutha wake, kūrūmagia mīthīire ya Jehova na ūndū wa gwīkaga ūrīa kwagīrīre, na kīhooto, nīgeetha Jehova akaahīngīria Iburahīmu ūrīa aamwīrīre.”

²⁰ Ningī Jehova akiuga atīrī, “Mūkayo wīgīī Sodomu na Gomora nī mūnene mūno, nāguo wīhia wao nī mūuru mūno. ²¹ Nī ūndū ūcio nī nīngūikūrūka thīī nyone kana ūuru ūrīa mekīte nīūigana ikaya rīrīa rīngīnyīre. Na aakorwo tīguo-rī, nīngūmenya ūrīa ngwīka.”

²² Nī ūndū ūcio andū acio makīuma hau magīthīī merekeire Sodomu, no Iburahīmu agītīgwo arūgamīte mbere ya Jehova. ²³ Nake Iburahīmu agīkuhīrīra Jehova akīmūria atīrī, “Andū arīa athīngu ūkūmaniinanīria hamwe na arīa aaganu? ²⁴ Ī kūngīkorwo kūrī na andū mīrongo itano athīngu itūūra-ini rīu inene? Ti-itherū no ūrīnīine na ndūrīhonokie nī ūndū wa andū acio mīrongo itano athīngu marī kuo? ²⁵ Ūroaga gwīka ūndū ta ūcio, wa kūrūaganīria arīa athīngu hamwe na arīa aaganu, arīa athīngu na arīa aaganu ūmataranīrie ūndū ūmwe. Ūroaga gwīka ūndū ta ūcio! Mūtuanīri ciira wa thī yothe-rī, gīthī ndagīrīrwo nī gwīka ūrīa kwagīrīre?”

* 18:6 nī ta kilo 22. † 18:16 Itūūra rīa Sodomu rīrī o harīa rīarī mwena wa gūthīni wa Irīa rīa Cumbi.

²⁶ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ingikora andũ mĩrongo ĩtano athingu kũu itũũra rĩu inene rĩa Sodomu-rĩ, nĩngũhonokia kũndũ kũu guothe nĩ ũndũ wao.”

²⁷ Nĩngĩ Iburahĩmu akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩirie nginya ndaaria na Mwathani, o na gũtuika ndĩ o rũkũngũ na mũhu-rĩ, atĩrĩ, ²⁸ ĩ hangĩaga andũ atano a acio mĩrongo ĩtano athingu? Nĩ ũngĩniina itũũra rĩu inene rĩothe nĩ ũndũ wa kwaga acio atano?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ingikora andũ mĩrongo ĩna na atano kuo, ndikũrĩniina.”

²⁹ O rĩngĩ Iburahĩmu akĩmwarĩria akĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ ũngikora andũ mĩrongo ĩna tu kuo?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩna-rĩ, ndikũrĩniina.”

³⁰ Nĩngĩ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara, no areke njarie. ĩ ũngikora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndikũrĩniina ingikora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo.”

³¹ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩirie nginya ndaaria na Mwathani-rĩ, ĩ kũngĩoneka o andũ mĩrongo ĩrĩ kuo?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩrĩ, ndikũrĩniina.”

³² Nĩngĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara no areke njarie rĩngĩ rĩmwe. ĩ kũngĩoneka o andũ ikũmi kuo?”

Nake Jehova agĩcookia, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio ikũmi-rĩ, ndikũrĩniina.”

³³ Rĩria Jehova aarĩkirie kwaria na Iburahĩmu, agũthĩira, nake Iburahĩmu agĩcooka mũciĩ.

19

Kwanangwo gwa Sodomu na Gomora

¹ Nao araike acio eerĩ magĩkinya Sodomu hwaĩ-inĩ, nake Loti aikarĩte kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Rĩria aamoonire-rĩ, agũkĩra nĩguo amatũnge, na agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Aathi akwa, ndamũthaitha ũkai mũtoonye nyũmba ya ndungata yanyu. No mwĩthambe magũrũ na mũraarĩire, na rĩciĩnĩ tene mũrooke gũthĩĩ na mbere na rũgendo ranyu.”

No-o makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ tũkũraara nja kĩaaro-inĩ.”

³ Nowe Loti akĩmaringĩrĩria na hinya mũno mathĩĩ gwake mũciĩ, nginya magĩtikĩra. Magĩthĩĩ nake, magĩtoonya nyũmba gwake. Nake akĩmathondekera irio, akĩruga mĩgate ĩtaarĩ ndawa ya kũmbia, nao makĩria. ⁴ Matanathĩĩ gũkoma-rĩ, arũme othe a kuuma ituri ciothe cia itũũra rĩu rĩa Sodomu, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, makĩrigĩciĩria nyũmba ya Loti. ⁵ Nao magĩta Loti, makĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa mookire gwaku ũtukũ ũyũ-rĩ, marĩ-kũ? Marehe na gũkũ nja, tũkome nao.”

⁶ Loti akĩuma na nja amatũnge, na akĩhinga mũrango, ⁷ akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa; mũtĩgeke ũndũ ũcio wa waganu. ⁸ Atĩrĩrĩ, ndĩ na airĩtu akwa eerĩ matarĩ maakoma na mũndũ mũrũme. Rekei ndĩmarehe na gũkũ nja, na inyuĩ mwĩke o ũrĩa mũkwenda nao. No mũtĩgeke ũndũ o na ũrĩkũ kũrĩ andũ aya, tondũ mokĩte gwakwa na no nginya ndĩmagĩtĩre.”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ehera.” Na makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ookire gũkũ arĩ mũgeni, na rĩu arenda gũtũciirithia! Wee nĩwe tũgwĩka ũuru gũkĩra acio!” Magĩkĩrĩrĩria kũhatĩrĩria Loti, na magĩkuhĩrĩria nĩguo moinange mũrango.

¹⁰ No ageni acio maarĩ thĩĩnĩ magĩtambũrũkia moko, makĩguucia Loti, makĩmũcookeria nyũmba na makĩhinga mũrango. ¹¹ Magĩcooka makĩhũũra andũ acio maarĩ nja ya mũrango wa nyũmba, ethĩ na akũrũ, na ũtumumu nĩgeetha mage kuona mũrango.

¹² Andũ acio eerĩ makĩũria Loti atĩrĩ, “Ũrĩ na andũ angĩ aku gũkũ, ta arĩa mahikĩtie airĩtu aku, aanake kana airĩtu aku, kana mũndũ ũngĩ waku o wothĩ ũrĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene? Moimagarie muume gũkũ, ¹³ tondũ nĩtũkwananga kũndũ gũkũ. Mũkayo ũrĩa ũkaiĩrwo Jehova okĩrĩre andũ a gũkũ nĩ mũnene mũno, na nĩatũtũmĩte tũũke tũrianange.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Loti akĩumagara, agĩthĩĩ akĩaria na athoni ake, arĩa maarĩ mahikie airĩtu ake. Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhĩkei muume kũndũ gũkũ, nĩ ũndũ Jehova arĩ hakuhi kwananga itũũra rĩrĩ inene!” No athoni ake magĩciĩria nĩ itherũ aamaringaga.

¹⁵ Rĩciĩnĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, araike acio makĩhĩkahĩka Loti, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩke! Oya mũtumia waku na airĩtu aku eerĩ arĩa marĩ gũkũ, kana mũniinanĩrio na itũũra rĩrĩ rĩkĩherithio.”

¹⁶ Rĩria Loti aahindahĩndire-rĩ, andũ acio makĩmũnyĩta guoko, na moko ma mũtumia wake na ma airĩtu ake eerĩ, na makĩmoimagaria o wega nginya nja ya itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo Jehova nĩamaĩguĩrĩre tha. ¹⁷ Na maarikia kũmaruta nja ya itũũra, ũmwe wao akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩthareĩ mũhonokie mĩoyo yanyu! Mũtĩkehũgũre, na mũtikarũgame handũ o na ha gũkũ kĩaaragana-inĩ gĩkĩ! Ũrĩrai irĩma-inĩ, kana mũniinwo!”

¹⁸ No Loti akĩmeera atĩrĩ, “Aca, aathi akwa, ndamũthaitha! ¹⁹ Tondũ ndungata yanyu nĩ ĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ manyu, na mũnĩnyonetie ũtugi mũnene wa kũhonokia muoyo wakwa, no ndingĩhota

kūūrīra irīma-inī; mwanangīko ūyū nīūkūngorerera, na nīngūkua. ²⁰ Ta rorai, haarīa harī na itūūra rīrī hakuhī ingīūrīra, na nī inini. Rekei njūrīre kuo, nī itūūra inini mūno, githī tīguo? Naguo muoyo wakwa nīūkūhonoka.”

²¹ Nake mūraika akīmīra atīrī, “Nī wega mūno, nīngūkūguīra ihooya rīu o narīo; Ndikūharagania itūūra rīu waria ūhorō warīo. ²² No rīrī, ūrīra kuo na ihenya, nī ūndū gūtīrī ūndū ingīka nginya ūkinye kuo.” (Nīkīo itūūra rīu rīitagwo Zoari.)

²³ Loti agīkinya Zoari-rī, rīua nīrīarīkītīe kūratha. ²⁴ Nake Jehova akiurīra Sodomu na Gomora mwaki wa ūbiriti uumīte igūrū kūrī Jehova. ²⁵ Nake akīharagania matūūra macio manene, na kīaragana kīu gīothe, o hamwe na arīa othe maatūire matūūra-inī macio manene, o na mīmera yothe ya būrūrī ūcio. ²⁶ No mūtumia wa Loti nīehūgūrīre na thuutha, nake agītūika gītugī gīa cumbī.

²⁷ Mūthenya ūyū ūngī rūcīnī tene-rī, Iburahīmu agīūkīra na agīcooka handū harīa aarūgamīte mbere ya Jehova. ²⁸ Agīcūthīrīra mwena wa Sodomu na Gomora, būrūrī wothē wa kīaragana kīu, nake akīona ndogo ndumanu yambatīte na igūrū kuuma būrūrī-inī ūcio, ihaana ta ndogo yumīte icua-inī.

²⁹ Nī ūndū ūcio, rīrīa Jehova aanangire matūūra macio manene ma kīaragana kīu, nīarīkanire Iburahīmu, na akīruta Loti mwanangīko-inī ūcio waharaganirīe matūūra macio manene kūrīa Loti atūire.

Loti na Airītu ake

³⁰ Thuutha ūcio Loti akīuma Zoari, agīthī gūtūūra kīrīma-inī arī hamwe na airītu ake eerī, tondū nīetīgīrīre gūkara Zoari. We na airītu ake eerī magītūūra ngurunga-inī. ³¹ Mūthenya ūmwe-rī, mūrītu ūrīa warī mūkūrū akīra ūrīa warī mūnini atīrī, “Ithe witū nī mūkūrū, na gūtīrī mūdū mūrūme ūrī hakuhī wa gūkoma na ithuī, ta ūrīa arī mūtugo kūdū guothe gūkū thī. ³² Reke tūhe ithe witū ndibei anyue nīgeetha tūkome nake, na tūtūurīe rūciarō rwitū na ūndū wa ithe witū.”

³³ Ūtukū ūcio magītūma ithe wao anyue ndibei, na mūrītu ūrīa mūkūrū agītōonya na agīkoma nake. Nowe Loti ndaamenyire rīrīa mūrītu aakomire kana rīrīa ookīrīre.

³⁴ Mūthenya ūyū ūngī, mūrītu ūrīa mūkūrū akīra ūrīa mūnini atīrī, “Hwaī ūtukū nī nīi ndīrakomire na ithe witū. Reke tūmūhe ndibei rīngī anyue ūtukū wa ūmūthī, nawe ūthī ūkome nake, nīgeetha tūtūurīe rūciarō rwitū na ūndū wa ithe witū.” ³⁵ Nī ūndū ūcio magītūma ithe wao anyue ndibei ūtukū ūcio o naguo, nake mūrītu ūrīa warī mūnini agītōonya agīkoma nake. O rīngī Loti ndaamenyire rīrīa mūrītu aakomire kana rīrīa ookīrīre.

³⁶ Nī ūndū ūcio airītu acio eerī a Loti makīgīa nda na ithe wao. ³⁷ Mūrītu ūrīa mūkūrū agīciara kahī na agīgātua Moabi, na nīwe ithe wa andū a Moabi gwata ūmūthī. ³⁸ Mūrītu ūrīa mūnini o nake agīciara kahī, nake agīgātua Beni-Amī, na nīwe ithe wa Aamoni arīa marī kuo nginya ūmūthī.

20

Iburahīmu na Abimeleku

¹ Na rīrī, Iburahīmu nīoimire kūu aarī, agīthī mwena wa Negevu, na agītūūra gatagatī ga Kadeshī na Shurī. Gwa kahinda nīatūūrīre Gerarī ² na arī kūu Iburahīmu oigaga atīrī ha ūhorō wa mūtumia wake Sara, “Ūyū nī mwarī wa baba.” Tondū ūcio Abimeleku mūthamaki wa Gerarī agītūmanīra Sara na akīmuoya.

³ No rīrī, Ngai akīmīrīra Abimeleku ūtukū na kīroto, akīmīra atīrī, “Wee-rī, no ta ūkūite tondū mūdū-wa-nja ūcio woete nī mūtumia wene.”

⁴ No Abimeleku ndaakoretwo akuhīrīre Sara, nī ūndū ūcio akīuria atīrī, “Mwathani, no wanange rūrīrī rūtehītīe? ⁵ Githī ti we wanjīrīre, ‘Ūyū nī mwarī wa baba?’ Na nīngī o nake Sara githī ndoigire atīrī, ‘Ūyū nī mūrū wa baba?’ Njīkīte ūndū ūcio na ūrūngīrīru wa ngoro na moko matarī ūcuuke.”

⁶ Nīngī Ngai akīmīra atīrī kīroto-inī, “Ūrī, nīnjūū ūrekīte ūguo na ūrūngīrīru wa ngoro, na nīkīo ndīrakūgīrīre ūnjīhīrīe. Nīkīo itanareka ūmūhutīe. ⁷ Rīu-rī, cookeria mūdū ūcio mūtumia wake, nīgūkoro nī mūnabī, nake nīegūkūhooera, na nīgūtūūra muoyo. No waga kūmūcookīa-rī, ūmenye ti-itherū wee nīūgūkua, na andū aku othe nīmegūkua.”

⁸ Mūthenya ūyū ūngī rūcīnī tene, Abimeleku agītūmanīra anene ake othe, na aarīkia kūmeera maūdū marīa mothe meekīkīte, andū acio magītīgīra mūno. ⁹ Abimeleku agīcooka agītā Iburahīmu na akīmūuria atīrī, “Nī atīa ūguo ūtwīkīte? Nī atīa ngwīhīrīe, nīguo ūndehere nī na ūthamaki wakwa ūuru mūnene ūguo? Ūnjīkīte maūdū mataagīrīre gwīkwo.” ¹⁰ Nīngī Abimeleku akīuria Iburahīmu atīrī, “Nī kī gītūmīre wīke ūguo?”

¹¹ Iburahīmu akīmūcookeria atīrī, “Ndeīrīre atīrī, ‘Kūdū gūkū andū matītīgīrīte Ngai, na nīmekūn-jūruga nī ūndū wa mūtumia wakwa.’ ¹² O na kūrī ūguo, ti-itherū nī mwarī wa-baba, mūrītu wa baba; no tūtīrī a nyina ūmwe, nīkīo aatūkīre mūtumia wakwa. ¹³ Na rīrīa Ngai aandutire kuuma nyūmba-inī

ya baba thiĩ ngorũurage, ndeerire mĩtumia wakwa atĩrĩ, “Ūũ nĩguo ũrĩnyonagia wendo waku: Kĩrĩa guothe tũrithiagia, uugage atĩrĩ ũhoro-inĩ ũnjigĩ, “Ūyũ nĩ mũrũ wa baba.””

¹⁴ Iburahĩmu aarĩkia kwaria, Abimeleku akĩruta ng’ondũ na ng’ombe, na ngombo cia arĩme na cia andũ-a-nja, na agĩcihe Iburahĩmu, na akĩmũcookeria Sara mĩtumia wake. ¹⁵ Ningĩ Abimeleku akĩmwĩra atĩrĩ, “Bũrũri wakwa ũrĩ mbere yaku; tũura harĩa hothe ũngienda.”

¹⁶ Nake Abimeleku akĩra Sara atĩrĩ, “Nĩngũhe mũrũ-wa-thoguo cekerĩ 1,000 cia betha* itũike cia kũrĩhĩria ihĩtia rĩrĩa ũhĩtĩrio mbere ya andũ aya othe mũrĩ nao; we ndũrĩ ũũru wĩkĩte.”

¹⁷ Nake Iburahĩmu akĩhooya Ngai, nake Ngai akĩhonia Abimeleku, na mĩtumia wake, na ngombo ciae cia airĩtu nĩguo mahote gũciara ciana rĩngĩ, ¹⁸ nĩgũkorwo Jehova nĩahingĩte nda cia andũ-a-nja othe a nyũmba ya Abimeleku, makaaga kũgĩa ciana, nĩ ũndũ wa Abimeleku kuoya Sara mĩtumia wa Iburahĩmu.

21

Gũciarwo kwa Isaaka

¹ Nake Jehova agĩtuga Sara o ta ũrĩa oigĩte, na Jehova akĩhingĩria Sara kĩrĩkanĩro kĩrĩa aamwĩrĩre. ² Sara akĩgĩa nda, na agĩciarĩra Iburahĩmu kaana ga kahĩĩ ũkũrũ-inĩ wake, o ihinda rĩrĩa Jehova aamwĩrĩre. ³ Iburahĩmu agĩtua kaana kau ga kahĩĩ aaciarĩrwo nĩ Sara, Isaaka. ⁴ Na rĩrĩa mũrĩũ ũcio wake Isaaka akinyirĩe thĩkũ inyanya-rĩ, Iburahĩmu akĩmũruithia, o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte. ⁵ Iburahĩmu aarĩ na mĩaka igana rĩmwe rĩrĩa mũrĩũ wake Isaaka aaciarĩrwo.

⁶ Sara akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩatũmĩte theke, na mũndũ o wothĩ ũrĩguaga ũhoro ũcio nĩarĩthekaga hamwe na nĩi.” ⁷ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nũũ ũngĩerĩre Iburahĩmu atĩ Sara nĩakongithia ciana? No rĩrĩ, nĩndĩmũciarĩre kaana ga kahĩĩ ũkũrũ-inĩ wake.”

Hagari na Ishumaeli Kũingatwo

⁸ Nako kaana kau gagĩkũra na gagĩgithio kuonga; naguo mũthenya ũrĩa Isaaka aatigithirio kuonga-rĩ, Iburahĩmu akĩrugithia iruga inene. ⁹ No Sara akĩona atĩ mũrĩũ wa Hagari ũrĩa Mũmisirĩ aaciarĩre Iburahĩmu aarĩ na kĩnyũrũrĩ. ¹⁰ Nake akĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Ingata ngombo ĩno ya mũndũ-wa-nja hamwe na mũrĩũ, tondũ mũrĩũ ũcio wa ngombo ĩyo ya mũndũ-wa-nja ndakagayana igai na mũrĩũ wakwa Isaaka.”

¹¹ Naguo ũhoro ũcio ũgĩthĩnia Iburahĩmu mũno tondũ wakoniĩ mũrĩũ. ¹² No Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũthĩnĩka mũno nĩ ũndũ wa kĩmwana kũ, na ndungata ĩyo yaku ya mũndũ-wa-nja. Thĩkĩrĩria ũrĩa wothĩ Sara egũkwĩra, tondũ rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka. ¹³ O na ningĩ nĩngatũma mũrĩũ wa ndungata ĩyo ya mũndũ-wa-nja atũike rũrĩrĩ rũnene, tondũ nĩ rũciaro rwaku.”

¹⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciiniĩ tene Iburahĩmu akĩoya irio na mondo ya rũũa ĩrĩ na maaĩ, na agĩcinengera Hagari. Akĩmũgĩrĩra ciande-inĩ ciae, agĩcooka akĩmumagaria hamwe na kĩmwana kũ. Nake Hagari agĩthĩra, na agĩturĩrwo nĩ njĩra arĩ kũu werũ-inĩ wa Birishiba.

¹⁵ Na rĩrĩa maaĩ marĩa maarĩ rũũa-inĩ maathirire-rĩ, Hagari akĩga kĩmwana kũ rungu rwa kĩhinga kĩmwe. ¹⁶ Nake agĩthĩathia, agĩkara thĩ handũ hataarĩ haraihu, ta ha rĩkĩa rĩa mũguũ, tondũ eeciirĩre atĩrĩ, “Ndingĩrorera kĩmwana gĩakwa gĩgĩkua.” Na aikarĩte hau hakuhi, akĩambĩrĩria kũgĩrika.

¹⁷ Nake Ngai akĩgua kĩmwana kũ gĩkĩrĩra, nake mũraika wa Ngai agĩta Hagari arĩ kũu igũrũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kũ kĩragũthĩnia Hagari? Tiga gwĩtigĩra; Ngai nĩaguĩte kĩrĩro gĩa kĩmwana kũ kĩrĩ o hau kĩrĩ. ¹⁸ Tiira kĩmwana kũ na igũrũ, na ũkĩnyĩitĩrĩre na guoko, nĩgũkorwo nĩngagĩtua rũrĩrĩ rũnene.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩmũhingũra maitho, nake akĩona gĩthima kĩa maaĩ. Agĩthĩ ho, akĩiyũria rũũa maaĩ, na akĩhe kĩmwana kũ kĩnyue.

²⁰ Ngai nĩakorĩrwo hamwe na kĩmwana kũ o ũrĩa gĩakũraga. Gĩatũũrĩre werũ-inĩ, na gĩgĩtuĩka mũrathi na ũta. ²¹ Hĩndĩ ĩyo aatũũraga Werũ-inĩ wa Parani-rĩ, nyina akĩmwethera mĩtumia kuuma Misiri.

Kĩrĩkanĩro kĩa Iburahĩmu na Abimeleku

²² Ihinda-inĩ-rũ Abimeleku na Fikolu mũnene wa mbũtũ ciae cia ita makĩra Iburahĩmu atĩrĩ, “Ngai arĩ hamwe nawe maũndũ-inĩ mothe marĩa wĩkaga. ²³ Rĩu-rĩ, wĩhĩte ũrĩ mbere ya Ngai atĩ ndũkanjuukanĩrĩra, kana ũcuukanĩre ciana ciakwa, o na kana njiaro ciakwa. Nyonagia ũtugi nĩ na bũrũrĩ ũyũ we ũtũũraga ũrĩ mũgeni o ta ũrĩa nĩ nguonetie ũtugi.”

²⁴ Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩndehĩta.”

²⁵ Ningĩ Iburahĩmu agĩtetia Abimeleku nĩ ũndũ wa gĩthima kĩa maaĩ kĩrĩa ndungata cia Abimeleku ciamũtunyĩte. ²⁶ No Abimeleku akiuga atĩrĩ, “Ndiũ nũũ wĩkĩte ũndũ ũcio. Wee ndwanjĩrĩre, na ndaigua ũhoro ũcio ũmũthĩ.”

* 20:16 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11.5).

²⁷ Nĩ undũ ũcio Iburahĩmu akĩrehe ng'ondũ na ng'ombe akĩhe Abimeleku, nao andũ acio eerĩ makĩgĩa na kĩrĩkanĩro. ²⁸ Iburahĩmu akĩamũra mĩatĩ mũgwanja kuuma rũũru-inĩ rwake. ²⁹ Nake Abimeleku akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Mĩatĩ ĩno mũgwanja-rĩ, wamĩamũra kuuma rũũru-inĩ nĩkĩ?”

³⁰ Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkĩra kuoya mĩatĩ ĩno mũgwanja kuuma kũrĩ nĩ, itũĩke ũira atĩ nĩ nĩ ndenjire gĩthima gĩkĩ.”

³¹ Tondũ ũcio handũ hau hagĩtwo Birishiba tondũ hau nĩ ho andũ acio eerĩ mehĩtĩre mwĩhĩtwa.

³² Thuutha wa kũrĩkanĩra kĩrĩko kũu kũu Birishiba, Abimeleku na Fikolu mũnene wa mbũtũ ciake cia ita, magĩcooka bũrũri wa Afilisti. ³³ Nake Iburahĩmu akĩhaanda mũtĩ wa mũbinde kũu Birishiba, na agĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova, o we Mũrungu Ūria-Ūtũũraga-Tene-na-Tene, arĩ handũ hau. ³⁴ Nake Iburahĩmu agĩkara bũrũri-inĩ ũcio wa Afilisti ihinda iraa ya ma.

22

Kũgerio kwa Iburahĩmu

¹ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ngai nĩageririe Iburahĩmu. Ngai akĩmwĩta atĩrĩ, “Iburahĩmu!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

² Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mũriũ waku, o we ũrĩa wa mũmwe Isaaka, ũrĩa wendete, ũthĩĩ rũgongo rwa Moria, na ũmũrute ta igongona rĩa njino kuo kĩrĩma-inĩ kĩmwe kĩa iria ngaakuonia.”

³ Nĩ undũ ũcio mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene, Iburahĩmu agĩũkĩra, agĩtandĩka ndigiri yake. Akĩoya ndungata ciake igĩrĩ na mũriũ wake Isaaka. Aarĩkia gwatũra ngũ cia kũigana igongona rĩa njino-rĩ, akiumagara erekeire handũ harĩa Ngai aamwĩrite. ⁴ Mũthenya wa gatatu, Iburahĩmu agĩtiira maitho na akĩona handũ hau harĩ o kũraya. ⁵ Akĩira ndungata ciake atĩrĩ, “Ikaraagai haha na ndigiri ĩno, na nĩ na kĩmwana gĩakwa tũthĩĩ haarĩa tũkahooe Ngai, na tũcooke tũmũcookerere.”

⁶ Iburahĩmu agĩkĩoya ngũ icio cia igongona rĩa njino, agĩciĩgĩrĩra mũriũ wake Isaaka, nake agĩkuua mwaki na kahiũ. Na rĩrĩa o eerĩ mathiiga hamwe, ⁷ Isaaka akĩaria, agĩta ithe Iburahĩmu atĩrĩ, “Baba!” Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũyũ, mũrũ wakwa.”

Isaaka akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona tũrĩ na mwaki na ngũ! No rĩrĩ, gatũrũme ka igongona rĩa njino karĩ ha?”

⁸ Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Ngai we mwene nĩekũheana gatũrũme ka igongona rĩa njino.” Nao eerĩ magĩthĩĩ na mbere marĩ hamwe.

⁹ Maakinya handũ harĩa Ngai aamwĩrite-rĩ, Iburahĩmu agĩaka kĩgongona ho na akĩara ngũ igĩrũ rĩakĩo. Agĩcooka akĩoha mũriũ wake Isaaka na akĩmũkomia kĩgongona-inĩ kũu igĩrũ rĩa ngũ. ¹⁰ Nĩngĩ akĩoya kahiũ, agĩtambũrũkia guoko gwake, oorage mũriũ. ¹¹ No mũraika wa Jehova akĩmwĩta kuuma igĩrũ, akiuga atĩrĩ, “Iburahĩmu! Iburahĩmu!”

Nake Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

¹² Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkahutie kĩmwana kũu na guoko gwaku, na ndũgagũke undũ o na ũrĩkũ. Rĩu nĩndamenya atĩ nĩwĩgĩrĩte Ngai, tondũ ndũnarega kũruta mũrũguo, o we mũrũguo waku wa mũmwe, arĩ igongona.”

¹³ Nake Iburahĩmu agĩtiira maitho, na hau kĩhinga-inĩ akĩona ndũrũme ĩnyiitĩtwo hĩa nĩ mĩrita. Agĩthĩĩ ho, akĩoya ndũrũme ĩyo na akĩmĩruta ĩrĩ igongona rĩa njino handũ ha mũriũ. ¹⁴ Nĩ undũ ũcio Iburahĩmu agĩta handũ hau Jehova-Nĩarĩheanaga. Na nginya ũmũthĩ kuugagwo atĩrĩ, “Kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova-rĩ, nĩarĩtũheaga.”

¹⁵ Nake mũraika wa Jehova arĩ igĩrũ, agĩta Iburahĩmu hĩndĩ ya keerĩ, ¹⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩndĩhĩtite na nĩ mwene, atĩ tondũ nĩwikite undũ ũyũ na ndũnarega kũndutĩra mũrũguo, o mũrũguo waku wa mũmwe-rĩ, ¹⁷ ti-itherũ nĩngakũrathima na ndũme njaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Njaro ciaku nĩ ikegwatĩra matũũra marĩa manene ma thũ ciacio, ¹⁸ na nĩ undũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo, tondũ wee nĩũnjathĩkĩre.”

¹⁹ Nake Iburahĩmu agĩcookerera ndungata ciake, magĩthĩĩ hamwe marorete Birishiba. Nake Iburahĩmu agĩtũũra kũu Birishiba.

Ariũ a Nahoru

²⁰ Thuutha wa maũndũ macio Iburahĩmu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro, akĩrwo atĩrĩ, “Milika o nake nĩagĩte na ciana; nĩaciariĩre mũrũ-wa-nyũkwa Nahoru ciana: ²¹ Uzu nĩwe wa irigĩthathi, na mũrũ wa nyina nĩ Buzu, na Kemueli (ithe wa Aramu), ²² na Kesedu, na Hazo, na Pilidashu, na Jidilafu, na Bethueli.”

²³ Bethueli nĩwe watũkĩre ithe wa Rebeka. Acio nĩo ariũ arĩa anana Milika aaciariĩre Nahoru, mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ²⁴ Thuriya yake, irĩa yetagwo Reuma, o nayo yarĩ na ariũ ake, nĩo Teba, na Gahamu, na Tahashu na Maaka.

23

Gikuũ gĩa Sara

¹ Sara aatũũire muoyo agĩkinyia mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ũĩĩ na mũgwanja. ² Nake aakuĩĩire Kiriathu-Ariba (na nokuo Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani; nake Iburahĩmu agĩthĩĩ, agĩcakaĩra Sara na akĩmũrĩra.

³ Nĩgĩ Iburahĩmu agĩũkĩra akiuma hau mwĩrĩ wa mĩtumia wake warĩ, agĩthĩĩ akĩarĩria Ahiti akĩmeera atĩrĩ, ⁴ “Nĩĩ ndĩ mũgenĩ na mũgendi gũkũ kwanyu. Nyenderiai handũ gũkũ ha gũthikana nĩgeetha hote gũthika mĩtumia wakwa ũrĩa ũkuite.”

⁵ Nao Ahiti magĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ: ⁶ “Mũthuuri ũyũ, ta tũthikĩrie. Wee ũrĩ mũthamaki ũrĩ hinya gatagatĩ-inĩ gaitũ. Thika mĩtumia waku mbĩrĩra-inĩ imwe ya iria njega ciitũ. Gũtirĩ mũndũ witũ ũngĩkũgĩria mbĩrĩra ya gũthika mĩtumia waku.”

⁷ Iburahĩmu agĩũkĩra akĩnamĩrĩra mbere ya Ahiti, andũ acio ene bũrũri. ⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwĩtikĩrĩte thike mĩtumia wakwa-rĩ, gũthikĩrĩrie, na mũthaitanĩrĩre kũrĩ Efironi mũrũ wa Zoharu, ⁹ nĩguo anyenderie ngurunga ya Makipela, ĩrĩa yake ĩrĩ mũthia-inĩ wa gĩthaka gĩake. Mũũrie anyenderie na thogora ũrĩa ũmũigana, ĩtuĩke handũ hakwa ha gũthikana gũkũ kwanyu.”

¹⁰ Nake Efironi ũcio Mũhiti aikarĩte thĩ o hau gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa angĩ; tondũ ũcio agĩcookeria Iburahĩmu akĩguagwo nĩ Ahiti othe arĩa mookĩte kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu rĩake. ¹¹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, thikĩrĩria; nĩndakũhe gĩthaka kũu, na nĩndakũhe ngurunga ĩyo ĩrĩ thĩĩnĩ wakio. Ndakũhe andũ akwa makĩonaga. Thika mĩtumia waku.”

¹² O rĩngĩ Iburahĩmu akĩnamĩrĩra mbere ya andũ acio ene bũrũri, ¹³ na akĩarĩria Efironi andũ acio makĩguaga, akĩmwĩra atĩrĩ, “Itĩkĩra gũũthikĩrĩria. Nĩngũrĩha thogora wa gĩthaka kũu. Amũkĩra mbeeca kuuma kũrĩ nĩĩ, nĩgeetha hote gũthika mĩtumia wakwa kuo.”

¹⁴ Efironi agĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ, ¹⁵ “Ta thikĩrĩria, mwathi wakwa; gĩthaka kũu kĩngiuma cekerĩ magana mana ma betha,* no rĩrĩ, kũu nĩ kĩĩ gatagatĩ gaku na nĩĩ? Thĩĩ ũthike mĩtumia waku.”

¹⁶ Iburahĩmu agĩtĩkĩra thogora wa Efironi na akĩmũthimĩra betha iria aagwetete andũ a Ahiti othe makĩguaga; cekerĩ magana mana cia betha cia mũigana wa gĩthimo kĩa onjorithia.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gĩthaka kĩa Efironi kũu kĩarĩ Makipela hakuĩ na Mamure-gĩthaka na ngurunga ĩyo, na mĩtĩ yothē ĩrĩa yarĩ mĩhaka-inĩ ya gĩthaka kũu ikĩgarũrĩrwo ¹⁸ Iburahĩmu mbere ya Ahiti othe arĩa mookĩte kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. ¹⁹ Thuutha wa ũguo, Iburahĩmu agĩthika Sara mĩtumia wake ngurunga-inĩ ĩyo yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela hakuĩ na Mamure (ĩrĩa ĩrĩ Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio gĩthaka kũu na ngurunga ĩyo yarĩ kuo ikĩgarũrĩrwo Iburahĩmu nĩ Ahiti ĩrĩ handũ ha gũthikanaga.

24

Isaaka na Rebeka

¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu aarĩ mũkũrũ na agatĩndika mĩaka. Nake Jehova nĩamũrathimĩte maũndũ-inĩ make mothe. ² Nake akĩũra ndungata ĩrĩa yarĩ nene mũciĩ-inĩ wake, o ĩrĩa yarũgamĩrĩre indo ciothe iria aarĩ nacio atĩrĩ, “Ta iga guoko gwaku rungu rwa kiero gĩakwa. ³ Nĩngwenda wĩhĩte na rĩĩtwa rĩa Jehova, o we Ngai wa igũrũ na Ngai wa thĩ, atĩ ndũgethara mũrũ wakwa mĩtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani aya ndũũraga thĩĩnĩ wao, ⁴ no nĩũgathiĩ bũrũri-inĩ wakwa na kũrĩ andũ a nyũmba iitũ, na wethere mũrũ wakwa Isaaka mĩtumia kũu.”

⁵ Ndungata ĩyo ikĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka na nĩĩ bũrũri-inĩ ũyũ? Ngaaacookia mũrũguo bũrũri ũrĩa woimire?”

⁶ Iburahĩmu akĩmwĩra atĩrĩ, “Menyerera, ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu! ⁷ Jehova, o we Ngai wa igũrũ ũrĩa wandutire kuuma nyũmba ya baba na kuuma bũrũri ũrĩa ndaciariĩrwo na akĩnjarĩria na akĩnjĩra na mwĩhĩtwa atĩrĩ, ‘Rũciarō rwaku nĩngarũhe bũrũri ũyũ’ we nĩwe ũgaatũma mũraika wake mbere yaku nĩguo ũkoonera mũrũ wakwa mĩtumia kuuma kuo. ⁸ Mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka nawe-rĩ, ndũkoohwo nĩ mwĩhĩtwa ũyũ wakwa; no ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ndungata ĩyo ikĩiga guoko kwayo rungu rwa kiero kĩa Iburahĩmu ũcio mwathi wayo, na ikĩhĩta na mwĩhĩtwa harĩ we kũringana na ũhoro ũcio.

¹⁰ Ndungata ĩyo igĩcoka ikĩoya ngamĩra ikũmi cia mwathi wayo na ikĩumagara ikuite mĩthemba yothē ya indo njega kuuma kũrĩ mwathi wayo. Igĩthĩĩ igĩkinyia itũũra rĩrĩa Nahoru aatũũraga mwena wa gathigathini-ithũĩro wa Mesopotamia. ¹¹ Nayo igĩtũma ngamĩra ikome nja ya itũũra hakuĩ na gĩthima kĩa maaĩ; kwari kihwaĩ-inĩ rĩrĩa andũ-a-nja maathiiaga gũtaha maaĩ.

¹² Igĩcoka ikĩhooya, ikiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, tũma ngaacĩre ũmũthi na ũtuge mwathi wakwa Iburahĩmu. ¹³ Rora, ndũgamĩte haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, nao airĩtu

* 23:15 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5).

a ene itũũra nĩ maroka gũtaha maaĩ. ¹⁴ Kũrotũũka atĩrĩ, atĩ rĩrĩa ndĩrũũra mũirĩtu atĩrĩ, ‘Ndakũhooya, he ndigithũ yaku nyue maaĩ,’ nake oige atĩrĩ, ‘Nyua na nĩngũtahĩra o na ngamũira ciaku,’ reke ũcio atũike nĩwe ũthuurĩre ndungata yaku Isaaka. Na ũndũ ũcio ũtũme nĩĩ menye atĩ nĩtũgĩte mwathi wakwa.”

¹⁵ Itanarĩkia kũhooya-rĩ, Rebeka agĩũka akuuĩte ndigithũ kĩande-inĩ. Aarĩ mũirĩtu wa Bethueli mũrũ wa Milika, ũrĩa warĩ mĩtũmia wa Nahoru mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ¹⁶ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno, mũirĩtu gathirange; gũtirĩ mũndũ mũrũme wakomete nake. Agĩkũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, akĩyũria ndigithũ yake maaĩ, agĩcooka akĩambata rĩngĩ.

¹⁷ Nayo ndungata iyo ikĩhiũha ikamũtũnge, na ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita, he tũũ tũnini twa kũnyua kuuma ndigithũ-inĩ yaku.”

¹⁸ Nake agĩcooka atĩrĩ, “Mwathi wakwa, nyua,” nake akĩruta ndigithũ mĩtwe na ihenya, akĩmĩnyiita na moko, na akĩmũhe maaĩ.

¹⁹ Na aarĩkia kũmũhe maaĩ ma kũnyua, agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nĩngũtahĩra ngamũira ciaku, o nacio o nginya ciiganie kũnyua.” ²⁰ Agĩkĩonoreria maaĩ marĩa maarĩ ndigithũ yake mũharatĩ-inĩ na ihenya, agĩcooka agĩteng’era gĩthima-inĩ gũtaha maaĩ mangĩ, agĩtaha ma kũigana ngamũira ciake ciothe. ²¹ Mũndũ ũcio akĩmwĩrorera atekwaria, nĩguo amenye kana Jehova nĩagacĩrĩthĩtie rũgendo rwake kana ndaarũgacĩrĩthĩtie.

²² Rĩrĩa ngamũira ciarĩkirie kũnyua maaĩ-rĩ, mũndũ ũcio akĩruta gĩcũhĩ kĩa iniũrũ gĩa thahabu kĩa ũritũ wa nuthu cekerĩ,* na bangiri igĩrĩ cia thahabu cia ũritũ wa cekerĩ ikũmĩ,† akĩmwĩkĩra. ²³ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mwarĩ wa ũ? Ndagũthaita ta njũra atĩrĩ, mũcĩĩ gwa thoguo-rĩ, he handũ tũngĩrarĩrĩra?”

²⁴ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ mwarĩ wa Bethueli, mũriũ ũrĩa Milika aaciarĩre Nahoru.” ²⁵ Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũrĩ na riya na nyeki nyingĩ, o na handũ wee ũngĩrarĩrĩra.”

²⁶ Mũndũ ũcio akĩinamĩrĩra thĩ, akĩhooya Jehova, ²⁷ akiuga atĩrĩ, “Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, o ũcio ũtatigĩte kuonania ũtugi na wĩhokeku wake kũrĩ mwathi wakwa. Hakwa-rĩ, Jehova nĩandongoretie rũgendo-inĩ, akanginya kwa andũ a nyũmba ya mwathi wakwa.”

²⁸ Nake mũirĩtu ũcio agĩteng’era, agĩthĩĩ akihe andũ a nyũmba ya nyina ndeto icio. ²⁹ Na rĩrĩ, Rebeka aarĩ na mũrũ wa nyina wetagwo Labani, nake akiumagara ahiũhĩte, agĩthĩĩ kũrĩ mũndũ ũcio hau gĩthima-inĩ kĩa maaĩ. ³⁰ Rĩrĩa onire gĩcũhĩ kũrĩ kĩa iniũrũ na bangiri irĩ moko-inĩ ma mwarĩ wa nyina, na aigua Rebeka akiuga ũrĩa mũndũ ũcio aamwĩrĩte-rĩ, agĩthĩĩ kũrĩ mũndũ ũcio, akĩmũkora arũgamĩte harĩ ngamũira ciake hakuhi na gĩthima kĩa maaĩ. ³¹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩĩ mũcĩĩ, wee ũrathimĩtwo nĩ Jehova. Ūrũgamĩte haha nja nĩkĩ? Nĩhaarĩirie nyũmba yaku na handũ ha ngamũira.”

³² Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩtoonya nyũmba, nacio ngamũira ikĩaũrwo mĩrigo. Ngamũira ikĩreherwo riya na nyeki, nake mũndũ ũcio na andũ arĩa aarĩ nao makĩreherwo maaĩ ma gũwĩthamba magũrũ. ³³ Nĩngĩ akĩreherwo irio, nowe akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩngĩrĩa, itambĩte kũmwĩra ũndũ ũrĩa ũndehete gũkũ.”

Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩtwĩre.”

³⁴ Nake agĩkiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ ndungata ya Iburahĩmu.” ³⁵ “Jehova nĩarathimĩte mwathi wakwa mũno, na nĩ atongete mũno. Nĩamũheete ng’ondũ na ng’ombe, betha na thahabu, ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na ngamũira o na ndigiri. ³⁶ Nake Sara mĩtũmia wa mwathi wakwa nĩamũciarĩre kĩmwana arĩ o mũkũrũ, nake nĩakiheete indo ciake ciothe. ³⁷ Nake mwathi wakwa agĩtũma ndĩhĩte akĩnjũra atĩrĩ, ‘Ndũkanethere mũriũ wakwa mĩtũmia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani, a gũkũ bũrũrĩ ũyũ ndũũraga, ³⁸ no ũthĩĩ kũrĩ nyũmba ya baba na kũrĩ mũhĩrĩga wakwa, na ũrutĩre mũriũ wakwa mĩtũmia kuo.’

³⁹ “Nĩngĩ ngĩũria mwathi wakwa atĩrĩ, ‘I mũndũ-wa-nja ũcio angĩrega gũũka na nĩĩ?’

⁴⁰ “Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Jehova ũrĩa ndũire thĩiiga mbere yake, nĩagatũma mũraika wake athĩĩ nawe, na atũme rũgendo rwaku rũgaacĩre, nĩgeetha ũkaarutĩra mũriũ wakwa mĩtũmia kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wakwa na kuuma kũrĩ andũ a nyũmba ya baba. ⁴¹ Nĩngĩ wathĩĩ kũrĩ mũhĩrĩga wakwa-rĩ, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhitwa wakwa; o na mangĩkaarega kũmũnengerana kũrĩ we, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhitwa ũcio wakwa.’”

⁴² Agĩthĩĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ūmũthĩ rĩrĩa nginyire gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, njugire atĩrĩ, ‘Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũngienda, ndagũthaita, gaacĩrithia rũgendo rũrũ njũkite. ⁴³ Ta kĩone, nũngĩĩ haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ; mũirĩtu angĩũka gũtaha maaĩ na nĩĩ ndĩmwĩre atĩrĩ, ‘Itĩkĩra nyue tũũ tũnini kuuma ndigithũ-inĩ yaku,’ ⁴⁴ nake angĩnjũra atĩrĩ, ‘Nyua na nĩngũtahĩra ngamũira ciaku o nacio,’ nĩagĩtũke nĩwe mũndũ-wa-nja ũrĩa Jehova athuurĩre mũriũ wa mwathi wakwa.’

* 24:22 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5). † 24:22 nĩ ta giramu 110.

⁴⁵ “Itanarikia kũhooya ũguo na ngoro-rĩ, Rebeka oka arĩ na ndigithũ yake kĩande. Nake aikũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, aataha maaĩ na nĩ ndamwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaiha he maaĩ nyue.’

⁴⁶ “Aaruta ndigithũ yake kĩande o naihenya anjĩra atĩrĩ, ‘Nyua, na nĩngũnyuithia o na ngamĩra ciaku.’ Nĩ ūndũ ūcio ndanyua maaĩ na ahe ngamĩra o nacio.

⁴⁷ “Na nĩ ndamũria atĩrĩ, ‘Ūrĩ mwarĩ wa ũ?’

“Nake anjookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ mwarĩ wa Bethueli mūrũ wa Nahoru, ūrĩa Milika aamũciarĩre.’

“Na nĩ ndakĩmwĩra gĩcũhĩ inĩrũ, na bangiri moko, ⁴⁸ ndacooka ndainamĩra ndahooya Jehova. Ndagatha Jehova, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ūrĩa ūndongoretie na njĩra irĩa njagĩrũ nyonere mūrũ wa mwathi wakwa mwarĩ wa mūrĩu wa mūrũ wa nyina nake. ⁴⁹ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩ mũkuonania ūtugi na wĩhokeku kūrĩ mwathi wakwa, njĩrai; na angĩkorwo tiguu, mũnjĩre nĩgeetha na nĩ menyee na kũria ngũrora.”

⁵⁰ Labani na Bethueli magĩcookia atĩrĩ, “Ūndũ ũyũ uumĩte kūrĩ Jehova; ithuĩ tũngĩgĩkwĩra atĩa? ⁵¹ Rebeka nĩwe ũyũ; muoe mũthĩĩ agatuĩke mĩtumia wa mūrĩu wa mwathi waku, o ta ūrĩa Jehova oigĩte.”

⁵² Rĩrĩa ndungata ya Iburahĩmu yaigũire ūrĩa moigĩre, ikĩinamĩra, igĩturumithia ūthiũ wayo thĩ mbere ya Jehova. ⁵³ Nĩngĩ ndungata iyo ikĩruta thahabu, na mathaga ma betha na nguo, na igĩcihe Rebeka; igĩcooka ikihe Labani mūrũ wa nyina, o na nyina, iheo cia goru. ⁵⁴ Ndungata iyo na andũ arĩa yarĩ nao makĩria na makĩnyua, na makĩraara kũu ūtukũ ūcio.

Na rĩrĩa mookĩrĩre mũthenya ũyũ ūngĩ rũciinĩ tene, ikiuga atĩrĩ, “Rekei ndĩthĩre kūrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁵ No Labani mūrũ wa nyina na mūrĩtu, o na nyina, makiuga atĩrĩ, “Reke mūrĩtu ũyũ aikare na ithuĩ ta matukũ ikũmi; mũcooke mũthĩ.”

⁵⁶ No yo ikĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũngiria thĩ, kuona atĩ Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwakwa. Rekei ndĩthĩre kūrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁷ Nao makiuga atĩrĩ, “Rekei twĩte mūrĩtu tũmũrie ūhoru ūcio.” ⁵⁸ Nĩ ūndũ ūcio magĩta Rebeka, makĩmũria atĩrĩ, “Nĩũgũthĩ na mũndũ ũyũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũthĩ.”

⁵⁹ Nĩ ūndũ ūcio magĩtikĩria Rebeka mwarĩ wa nyina ūcio ethĩre, hamwe na mũmũrori, na ndungata ya Iburahĩmu na andũ ake. ⁶⁰ Nao magĩkĩrathima Rebeka makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ wa maitũ,

ũroingĩha ūtuĩke nyina wa ngiri maita ngiri, naruo rũciarũ rwaku rũroigwatĩra ihingo cia thũ ciao.”

⁶¹ Nake Rebeka na ndungata ciake, cia andũ-a-nja, makĩhaarĩria na makĩhaica ngamĩra, na magĩthĩ na mũndũ ūcio. Nĩ ūndũ ūcio ndungata iyo ikĩoya Rebeka igĩthĩra.

⁶² Na rĩrĩ, Isaaka nĩomĩte Biri-Lahai-Roi, nĩ ūndũ aatũũraga Negevu. ⁶³ Hwaĩ-inĩ ūmwe-rĩ, nĩathiire na kũu mũgũnda-inĩ agecũũranganie, na aatiira maitho, akĩona ngamĩra ciũkĩte. ⁶⁴ O nake Rebeka agĩtiira maitho akĩona Isaaka. Akĩuma ngamĩra igũrũ, ⁶⁵ na akĩũria ndungata iyo atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩa ūrĩ kũũria mũgũnda ūroka gũtũtũnga nũ?”

Ndungata iyo igĩcooka atĩrĩ, “Nĩ mwathi wakwa.” Nake Rebeka akĩoya taama wake akĩhumbĩra.

⁶⁶ Nayo ndungata iyo ikĩira Isaaka ūrĩa wothe yekĩte. ⁶⁷ Nake Isaaka agĩtoonya Rebeka hema-inĩ ya nyina Sara, akĩmũhikia. Nĩ ūndũ ūcio agĩtuĩka mĩtumia wake, na akĩmwenda; nake Isaaka akĩhoorerio ihooru rĩa gĩkuũ kĩa nyina.[‡]

25

Gĩkuũ kĩa Iburahĩmu

¹ Thuutha ūcio Iburahĩmu nĩ aahikirie mĩtumia ūngĩ, wetagwo Ketura. ² Nake akĩmũciarĩra ariũ atandatũ, na nĩo Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku na Shua. ³ Jokishani nĩwe warĩ ithe wa Sheba na Dedani; nacio njiaro cia Dedani nĩcio ciarĩ Aashuri, na Aletushi na Aleumi. ⁴ Nao ariũ a Midiani maarĩ Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida na Elidaha. Acio othe maarĩ njiaro cia Ketura.

⁵ Nake Iburahĩmu akĩgaĩra Isaaka indo ciothe iria aarĩ nacio. ⁶ No arĩ o muoyo-rĩ, akihe ariũ a thuriya* ciake iheo, agĩcooka akĩmeheranĩria na mūrĩu Isaaka magĩthĩ na kũu bũrũri wa irathĩro.

⁷ Miaka yothie irĩa Iburahĩmu aatũũrĩre muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo mũgwanja na itano. ⁸ Iburahĩmu agĩtuĩkana na agĩkua arĩ mũthuari mũniaru, arĩ mũkũrũ na akaingĩhia mĩaka, agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ⁹ Nao ariũ ake, Isaaka na Ishumaeli, makĩmũthika ngurunga-inĩ ya Makipela hakũhĩ na Mamure, gĩthaka-inĩ kĩa Efironi mūrũ wa Zoharu ūrĩa Mũhiti, ¹⁰ gĩthaka kĩa Iburahĩmu aagũrĩte kuuma kūrĩ Ahiti. Hau nĩho Iburahĩmu aathikirwo hamwe na Sara

[‡] 24:67 Miaka itatũ nĩyathĩrite kuuma Sara aakua (17:17; 23:1; 25:20).

* 25:6 Thuriya yarĩ mũndũ-wa-nja ūtahikĩtio na mĩtugo wa ndũire; aikaranagia na mũndũ mũrũme arĩ wa gwĩkenia nake, kana aheetwo nĩ mĩtumia wake aciare nake ciana handũ ha mĩtumia ūcio wake.

mütumia wake. ¹¹ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Iburahĩmu-rĩ, Ngai nĩarathimire mĩrĩũ Isaaka ũrĩa watũũraga hakuhi na Biri-Lahai-Roi.

Ariũ a Ishumaeli

¹² Ũyũ nĩguo ũhoru wa Ishumaeli mũrũ wa Iburahĩmu, ũrĩa waciariĩrwo Iburahĩmu nĩ Hagari ũrĩa Mũmisiri, ndungata ya Sara.

¹³ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Ishumaeli, maandikĩtwo kũringana na ũrĩa maarũmanĩrĩre gũciarwo: Irigithathi rĩa Ishumaeli rĩarĩ Nebaiothu, rĩkarũmĩrĩrwo nĩ Kedari, na Adubeeli, na Mibisamu, ¹⁴ na Mishima, na Duma, na Masa, ¹⁵ na Hadadi, na Tema, na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. ¹⁶ Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli, na macio nĩmo marĩtwa ma aathani ikũmi na eerĩ a mĩhĩrĩga yao kũringana na kũria maatũũraga na kambĩ ciao. ¹⁷ Mĩaka yothē rĩa Ishumaeli aatũũrire muoyo yari mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo itatũ na mũgwanja. Agĩcooka agĩtuikana agikua, na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ¹⁸ Njĩaro cia Ishumaeli igĩtũũra kuuma Havila nginya Shuri, gũkuhi na mũhaka wa Misiri werekeire bũrũri wa Ashuri. Nao magĩtũũra na rũmena na ariũ arĩa angĩ othe a ithe wao.

Jakubu na Esaũ

¹⁹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Isaaka mũrũ wa Iburahĩmu.

Iburahĩmu nĩwe waciarire Isaaka, ²⁰ nake Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩna rĩrĩa aahikirie Rebeka, mwarĩ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata wa Padani-Aramu, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Labani ũrĩa Mũsuriata.

²¹ Isaaka agĩthaita Jehova nĩ ũndũ wa mütumia wake tondũ aarĩ thaata. Nake Jehova akĩgua mahooya make, na Rebeka mütumia wake akĩgia nda. ²² Natuo twana tũu tũkĩgianĩra kũu nda yake, nake akĩyũria atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũrekika kũrĩ nĩ nĩkĩ?” Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ gĩtũũria ũhoru harĩ Jehova.

²³ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,
“Ndũrĩrĩ igĩrĩ irĩ nda yaku,

na andũ a mĩthemba rĩrĩ kuuma nda yaku nĩmagatigithanio;
gĩthemba kĩmwe nĩgĩgakĩria kĩria kĩngĩ hinya,
na ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũria mũnini.”

²⁴ Na rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara, agĩkorwo nĩ tũhĩrĩ twa mahatha aarĩ natuo nda. ²⁵ Karĩa kaambire gũciarwo kaarĩ gatune na mwĩrĩ wako wothe wahaanaga ta nguo ya maguoya; tondũ ũcio magĩgatua Esaũ. ²⁶ Thuutha ũcio mũrũ wa nyina agĩciarwo guoko gwake kũnyĩtĩte ndĩira ya Esaũ; tondũ ũcio agĩtũuo Jakubu. Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo itandatũ rĩrĩa Rebeka aaciarire twana tũu.

²⁷ Natuo tũmwana tũu tũgĩkũra, nake Esaũ agĩtuika mũguĩmi mũũgĩ, mũndũ wa werũ, no Jakubu aarĩ mũndũ mũhooreri, waikaraga hakuhi na mũciĩ. ²⁸ Isaaka eendete Esaũ tondũ nĩ eendete nyama cia ũguĩmi, no Rebeka eendete Jakubu.

²⁹ Mũthenya ũmwe Jakubu nĩarugaga gĩtoero kĩa ndengũ ndune, nake Esaũ agĩũka kuuma werũ-inĩ ahĩtĩ mũno. ³⁰ Akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta he gĩtoero kũ ũraruga! Ndĩ mũhũtu mũno!” (Nĩkio gĩatũmire acooke gwĩtwo Edomu.)

³¹ Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Amba ũnyenderie ũrigithathi waku!”

³² Nake Esaũ akiuga atĩrĩ, “Ngirie gũkua, ũrigithathi ũyũ ũkaang’una na kĩ?”

³³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Amba wĩhite kũrĩ nĩ.” Nake akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akĩenderia Jakubu ũrigithathi wake.

³⁴ Nake Jakubu akihe Esaũ mũgate na gĩtoero kĩa ndengũ. Nake akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩũkĩra agĩthĩrĩa.

Tondũ ũcio Esaũ akĩnyarara ũrigithathi wake.

26

Isaaka na Abimeleku

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng’aragu ĩngĩ bũrũri-inĩ ũcio, tĩa rĩa ya mbere ya hĩndĩ ya Iburahĩmu, nake Isaaka agĩthĩ Gerari kũrĩ Abimeleku mũthamaki wa Afilisti.* ² Jehova akĩmũrĩra Isaaka, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgaikũrũke ũthĩ Misiri; tũũra bũrũri o ũrĩa ndĩrĩkwĩra ũtũũre. ³ Ikara bũrũri-inĩ ũyũ kwa ihinda, na nĩngũkorwo hamwe nawe na nĩngũkũrathima. Nĩgũkorwo nĩwe na njĩaro ciaku ngũhe mabũrũri maya mothe na hingie mwĩhĩtwa ũrĩa ndehĩtĩre kũrĩ thoguo Iburahĩmu. ⁴ Nĩngatũma njĩaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na nĩngamahe mabũrũri maya mothe, na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo, ⁵ tondũ Iburahĩmu nĩanjathĩkĩire na akĩrũmia ũrĩa ndendaga, akĩrũmĩrĩa maathani

* 26:1 Ũyũ aarĩ Mũthamaki Abimeleku ũngĩ; Abimeleku wa hĩndĩ ya Iburahĩmu nĩakuĩte ta mĩaka mĩrongo ĩnana yahĩtũkĩte.

makwa, na matuĩro makwa ma kũrũmĩrĩro, na mawatho makwa.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Isaaka agĩkara o kũu Gerari.

⁷ Rĩrĩa andũ a kũu maamũrĩrie ũhoro wa mĩtumia wake-rĩ, we akiuga atĩrĩ, “Nĩ mwarĩ wa baba,” tondũ nĩetigĩrĩre kuuga, “Nĩ mĩtumia wakwa.” Eeciĩrĩrie atĩrĩ, “Andũ a gũkũ mahota kũnjũraga nĩ ũndũ wa Rebeka, tondũ aarĩ mũthaka.”

⁸ Na thuutha wa Isaaka arĩkĩtie gũkara kũu kahinda karaihu-rĩ, Abimeleku mũthamaki wa Afilisti nĩacũthĩrĩrie nja na ndĩrica, nake akĩona Isaaka akĩhambata mĩtumia wake Rebeka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku agĩtũmanĩra Isaaka, akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩ mĩtumia waku! Nĩ kĩĩ gĩatũmire uuge atĩ, ‘Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba?’”

Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tondũ ndeciĩrĩrie ndahota kũũragwo nĩ ũndũ wake.”

¹⁰ Ningĩ Abimeleku akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Ī mũndũ mũrũme ũmwe wa gũkũ angĩrakorĩro akomete na mĩtumia waku, nawe ũgĩtũme tũnyĩitwo nĩ ihĩtia?”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku akĩruta watho kũrĩ andũ othe, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩthĩnia mũndũ ũyũ kana mĩtumia wake no kũũragwo akooragwo.”

¹² Nake Isaaka akĩhaanda irio bũrũri ũcio, na mwaka o ro ũcio akĩgetha maita igana, tondũ Jehova nĩamũrathimire. ¹³ Nake Isaaka agĩtonga, nague ũtonga wake ũgĩthĩ o ũkĩingĩhaga o nginya agĩtonga mũno. ¹⁴ Aarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng’ombe, na ndungata nyingĩ, o nginya Afilisti makĩmũguĩra ũũru. ¹⁵ Tondũ ũcio, ithima irĩa ciothe ndungata cia ithe cienjete hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu-rĩ, Afilisti magĩcithika, magĩciyũria tĩrĩ.

¹⁶ Ningĩ Abimeleku akĩĩra Isaaka atĩrĩ, “Ūkĩra ũthĩ, ũtweherere, tondũ nĩũgĩte na hinya mũno gũtũkĩra.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Isaaka agĩthaama, akĩehera kũu, agĩthĩ kwamba hema Gĩtuamba-inĩ kĩa Gerari, na agĩtũũra kuo. ¹⁸ Isaaka agĩthĩkũria ithima irĩa cienjetwo hĩndĩ ya ithe Iburahĩmu, o icio Afilisti maathĩkĩtie thuutha wa Iburahĩmu gũkua, na agĩciĩta marĩitwa o marĩa ithe aacihete.

¹⁹ Na rĩrĩ, ndungata cia Isaaka nĩcienjire kũu gĩtuamba-inĩ na igĩkora gĩthima kĩa maaĩ mega kuo. ²⁰ No rĩrĩ, arĩithi a Gerari makĩnegenania na arĩithi a Isaaka, makĩmeera atĩrĩ, “Maaĩ maya nĩ maitũ!” Nake agĩta gĩthima kũu Eseku, tondũ nĩmakararanirie nake. ²¹ Ningĩ ndungata icio ciake ikĩenja gĩthima kĩngĩ, no-o nakĩo makĩnegenanĩria, nake Isaaka agĩgĩta Sitina. ²² Nake agĩthaama kũu, agĩthĩ akĩenja gĩthima kĩngĩ, na matianegenanirie na mũndũ. Nake agĩgĩta Rehobothu, akiuga atĩrĩ, “Rĩu Jehova nĩatũheete ũikaro mũiganu, na nĩtũgũtheeremera bũrũri-inĩ ũyũ.”

²³ Agĩcooka akiuma kũu, agĩthĩ Birishiba. ²⁴ Ūtukũ ũcio aakinyire kũu, Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩĩ Ngai wa thoguo Iburahĩmu. Ndũkanetigĩre, tondũ ndĩ hamwe nawe; nĩngũkũrathima na nyingĩhie njaro ciaku nĩ ũndũ wa Iburahĩmu ndungata yakwa.”

²⁵ Isaaka agĩaka kĩgongona kũu, na agĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova. Akĩamba hema yake o kũu, nacio ndungata ciake ikĩenja gĩthima o kuo.

²⁶ Hĩndĩ iyo Abimeleku agĩthĩ kũrĩ Isaaka oimĩte Gerari, marĩ na Ahuzathu ũrĩa wamũtaaraga, na Fikolu mũnene wa ita ciake. ²⁷ Isaaka akĩmooria atĩrĩ, “Muoka kũrĩ nĩ nĩkĩ, kuona atĩ nĩmwathũũrĩre na mũkĩnyĩngata?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩtuonete hatarĩ nganja atĩ Jehova arĩ hamwe nawe, na nĩ ũndũ ũcio tuoiga atĩrĩ, ‘Nĩ kwagĩrĩire tũgĩe na mwĩhĩtwa wa ũiguano gatagatĩ gaitũ’: ĩĩ, gatagatĩ gaitũ nawe. Reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, ²⁹ atĩ ndũgatwĩka ũũru, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũtaagũthĩnĩrie, no hĩndĩ ciothe twagwĩkaga wega, na tũgĩkumagaria ũthĩ na thayũ. Na rĩu nĩũrathimĩtwo nĩ Jehova.”

³⁰ Isaaka akĩmarugithĩria iruga, nao makĩrĩa na makĩnyua. ³¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, rũciĩnĩ tene, andũ acio na Isaaka makĩhĩtanĩra mwĩhĩtwa mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Isaaka agĩcooka akĩmoimagaria, magĩthĩria, makĩmũtĩga na thayũ.

³² Mũthenya o ro ũcio maathĩire, ndungata cia Isaaka igĩũka, ikĩmwĩra ũhoro wa gĩthima kĩrĩa cienjete, ikiuga atĩrĩ, “Nĩtwakinyĩra maaĩ!” ³³ Nake agĩta gĩthima kũu Shiba, na nginya ũmũthĩ itũũra rĩu rĩtũũraga rĩitagwo Birishiba.

³⁴ Esaũ aakinyia mĩaka mĩrongo ĩna, akĩhikia Judithi mwarĩ wa Beerĩ ũrĩa Mũhiti, o na ningĩ akĩhikia Basemathu mwarĩ wa Elonĩ ũrĩa Mũhiti. ³⁵ Nao magĩtuĩka kĩhumo gĩa kĩa kũrĩ Isaaka na Rebeka.

¹ Rĩrĩa Isaaka aakũrĩre na maitho make makĩaga hinya ũndũ atangĩahotire kuona-rĩ, agĩtũmanĩra Esaũ mũrũĩ wake ũrĩa mũkũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa.”

Nake Esaũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

² Isaaka akimwira atiri, “Riu ni ndi mukuru na ndi muthenya uria ingikua. ³ Riu-ri, oya indo ciaku cia uguimi; uta na migu yaku, na uumagare uhi weru-ini ukanguimire nyamu cia githaka. ⁴ Thondekera irio njega iria nyendete na undeherere ndie, nigeetha ngurathime na kirathimo giakwa itanakua.”

⁵ Na riri, Rebeka agikorwo niathikiriie Isaaka akihe muriu Esaũ uhoru ucio. Na riria Esaũ aathiire weru-ini kuguima nyamu nigu aminiukie-ri, ⁶ Rebeka akira muriu Jakubu atiri, “Ni ndaigua thoguo akira Esaũ muru wa nyukwa atiri, ⁷ Ndehere nyamu ya kuguima na uthondekere irio njega ndie, nigeetha ngurathime na kirathimo giakwa ndi mbere ya Jehova itanakua.” ⁸ Riu, wee muru wakwariri, thikiriia wega na wike uria ngukwira: ⁹ Thi ruuru-ini rwa mburi undeherere turi twiri twa mburi tura twega biu, nigu thondekere thoguo irio njega, o ta uria endaga ithondekwo. ¹⁰ Ucooke ucioe ucitwarire thoguo arie nigeetha akurathime na kirathimo giake atanakua.”

¹¹ No Jakubu akira nyina Rebeka atiri, “Esaũ muru wa maitu ni wa mwiri uri guoya, na mwiri wakwa nduri guoya. ¹² Ii baba angihambata? Ingionekana ngimuheenia na ni ndiherere kirusi handu ha kirathimo.”

¹³ Nyina akimwira atiri, “Muru wakwa, reke kirusi kiu kinjookerere, wee ika o uria ndirakwira; thi undeherere turi tuu.”

¹⁴ Ni undu ucio Jakubu agithi, agiira turi, na agitherehere nyina, nake agithondeka irio njega o ta iria ithe eendete. ¹⁵ Ningi Rebeka akioya nguo iria ciari njega cia Esaũ muriu wake uria mukuru iria aari nacio nyumba agicuhumba Jakubu muriu wake uria muni. ¹⁶ Agicooka akihumbira moko make na ngingo kura gutari guoya na njua cia turi tuu. ¹⁷ Agicooka akinengera Jakubu muriu wake irio cio ciari njega na mugate uria aathondekete.

¹⁸ Nake Jakubu agithi kuri ithe, akiuga atiri, “Baba.”

Nake Isaaka agicooka atiri, “Ni uyu, muru wakwa; wee niwe u?”

¹⁹ Jakubu akira ithe atiri, “Ni ni Esaũ muriu waku wa irigithathi. Njike o ta uria unjiri. Ndaguthaitha witiire uri nyama imwe cia uguimi wakwa nigeetha undathime na kirathimo giaku.”

²⁰ Nake Isaaka akiria muriu atiri, “Muru wakwa, ka waciona narua tia?”

Nake akimucokeria atiri, “Ni tondũ Jehova Ngai waku niaheire uhootani.”

²¹ Ningi Isaaka akira Jakubu atiri, “Ta uka hakihi muru wakwa, nigu nguhambate menyeka ti-itheru niwe Esaũ muru wakwa kana tigu.”

²² Ni undu ucio Jakubu agikuhiriria ithe Isaaka, nake akimuhambata, akiuga atiri, “Mugambo ni wa Jakubu, no moko ni ma Esaũ.” ²³ Na ndaigana kumukurana tondũ moko make maar na guoya ta ma muru wa nyina Esaũ; ni undu ucio akimurathima. ²⁴ O ringi akimuria atiri, “Ti-itheru niwe muru wakwa Esaũ?”

Nake agicooka atiri, “Ii ni ni.”

²⁵ Agicooka akimwira atiri, “Muru wakwa ndeherere nyama imwe cia uguimi waku ndie nigeetha ngurathime na kirathimo giakwa.”

Jakubu akimurehera nake akira, na akimurehera ndibe na akinyua. ²⁶ Ningi ithe Isaaka akimwira atiri, “Muru wakwa, uka haha umumunye.”

²⁷ Nake agithi haru we na akimumunya. Riria Isaaka aigire kiheera kia nguo ciake, akimurathima, akiuga atiri, “Hi, kiheera kia muru wakwa ni ta kiheera gi githaka kiria kirathimitu ni Jehova.”

²⁸ Ngai arokhe ime ria iguru o na unoru wa thi, na uingwa ngano na wa ndibe ya muhihano.

²⁹ Nduri irogutungatagira nayo mihiriga ya andu ikuinamagire.

Tuika mwathi wa ariu a thoguo,

nao ariu a nyukwa marokuinamagira.

Aria mangikuruma na kirusi marocokererwo niko,

nao aria magakurathima marorathimagwo.”

³⁰ Na riri, Isaaka aaria kumurathima na Jakubu aaria kuuma haru ithe o ro uguo-ri, muru wa nyina Esaũ agiika kuuma kuguima. ³¹ O nake agithondeka irio njega na agicirehere ithe. Agicooka akimwira atiri, “Baba, witiire uri nyama imwe cia uguimi wakwa nigeetha undathime na kirathimo giaku.”

³² Nake ithe Isaaka akimuria atiri, “We niwe u?”

Nake akimucokeria atiri, “Ni ni Esaũ, muru waku wa irigithathi.”

³³ Isaaka agikina muno akiria atiri, “Nuu ucio ung ukugumite, na andehera nyama? Ndaciria o ro ru utanooka, na ndamurathima, na ti-itheru ni murathime.”

³⁴ Riria Esaũ aigire ciugo cia ithe, agitumika na kirio kinene na kia ruo, akira ithe atiri, “Ndaathima! O na ni baba ndaathima!”

³⁵ No ithe akimwira atiri, “Muru wa nyukwa okire na wara, aheenia, na oya kirathimo giaku.”

³⁶ Esaü akiuga atiri, “Githi ni ma nikio etagwo Jakubu? Ari kuuheenia maita maya meer; nioire urigithathi wakwa, na riu nioya kirathimo giakwal!” Agicooka akiuria ithe atiri, “Ndunandigiria kirathimo o na kimwe?”

³⁷ Isaaka agicookeria Esaü atiri, “Ndimutuire mwathi waku na andu ao othe ndaamatua ndungata ciae, na ndamũe ngano na ndibei ya muhihano imutuuragie. Ni undu ucio ni atia ingihota gugwikira, muru wakwa?”

³⁸ Esaü akiuria ithe atiri, “Baba, nduri na kirathimo o na kimwe undigirie? Ndaathima o na ni, babal!” Na hinda iyo Esaü akirira aniriire.

³⁹ Nake ithe Isaaka akimucookeria atiri, “Wee ugaatũura kũraihi na unoru wa thi, kũraihi na ime riria riumaga igũrũ.†

⁴⁰ Ugaatũuragio ni ruihu rwa njora na niugatungataga muru wa nyukwa.

No riri, riria ukaaremwo nigikiriria-ri, niukeruta icooki riake ngingo, urite.”

Jakubu Kũirira kwa Labani

⁴¹ Esaü agithũra Jakubu ni undu wa kirathimo kiu aaheirwo ni ithe. Nake akiuga na ngoro atiri, “Matuku ma gũcakaĩra baba makiri gũkina; maathira nĩguo ngooraga muru wa maitũ Jakubu.”

⁴² Riria Rebeka eerirwo uria Esaü mĩriũ ucio wake mukũrũ oigite, agitũmanĩra Jakubu mĩriũ wake uria mĩnini, akimwira atiri, “Esaü muru wa nyukwa arehooreria marakara na gwĩcĩria uria egũkũruga. ⁴³ Riu muru wakwa-ri, ika o uria ngũkwĩra. Thi o ro riu uũrĩre Harani, kwa muru wa maitũ Labani. ⁴⁴ Nawe uikare nake kwa ihinda nginya mang’uri ma muru wa nyukwa mahũahũe. ⁴⁵ Riria muru wa nyukwa agaatiga gũkũrakarĩra, na ariganĩrwo ni uria wamwĩkire-ri, nĩngagũtũmanĩra ucooke mũci. Ingĩkũrwo ni inyuĩ mĩri eerĩ mũthenya o ro umwe niki?”

⁴⁶ Ningĩ Rebeka akĩra Isaaka atiri, “Ninogetio ni mutũũrĩre ni undu wa andũ-a-nja aya a Ahiti. Jakubu angĩhikania kuuma kũri andũ-a-nja aya a Ahiti a bũrũri ũyũ-ri, ta andũ-a-nja aya Esaü ahikĩtie-ri, hatiri bata wa gũtũura muoyo.”

28

¹ Tondũ ucio, Isaaka agĩta Jakubu akimũrathima na akimwatha, akimwira atiri, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani. ² Uũkĩra ũthĩ Padani-Aramu, kwa nyũmba ya Bethueli ithe wa nyukwa. Wĩcarĩrie mũtumia kuuma kũri airĩtu a Labani, muru wa nyina na nyukwa. ³ Ngai Mwene-Hinya-Wothe arokũrathima na atũme uciarane mũno na ũingĩhe o nginya ugaatũka rũrĩrĩ rwa andũ aingĩ. ⁴ Ngai arokũhe kirathimo kĩa aaheire Iburahĩmu hamwe na njaro ciaku, nĩgeetha wĩgwatĩre bũrũri ũyũ ũratũũra riu ũrĩ ta mũgeni, o bũrũri ũyũ Ngai eerĩre Iburahĩmu.” ⁵ Isaaka akĩra Jakubu athĩ, nake agithĩ Padani-Aramu kwa Labani muru wa Bethueli uria Mũsuriata, muru wa nyina na Rebeka, nyina wa Jakubu na Esaü.

⁶ Na riri, Esaü nĩamenyire atĩ Isaaka nĩarathimĩte Jakubu na akamũtũma Padani-Aramu akahikanie kuo, na atĩ riria aamũrathimire nĩamwathire, akimwira atiri, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani.” ⁷ O na akĩmenya atĩ Jakubu nĩathĩkĩre ithe na nyina na nĩathĩte Padani-Aramu. ⁸ Ningĩ Esaü agĩkũũrana atĩ andũ-a-nja acio a Ahiti matiakenagia ithe, Isaaka; ⁹ ni undu ucio, agithĩ gwa Ishumaeli na akĩhikia Mahalathu, mwarĩ wa nyina na Nebaiothu, mũritũ wa Ishumaeli mĩriũ wa Iburahĩmu, akĩmuongerera harĩ atumia arĩa angĩ aarĩ nao.

Kĩroto kĩa Jakubu kũ Betheli

¹⁰ Jakubu oĩma Bĩrĩshiba aathĩre erekeire Harani. ¹¹ Na aakinya handũ hana-ri, akĩraarĩra ho tondũ riũa ni riathũite. Akĩoya ihiga rĩmwe hau, agĩtiira narĩo mũtwe nĩguo akome. ¹² Nake akĩroota, akĩona ngathĩ iturumĩte thi, na mũthia wayo ũgakinya igũrũ matu-inĩ, nao araka a Ngai mambataga magĩkũrũkaga nayo. ¹³ Jakubu akĩona Jehova arũgamĩte igũrũ rĩa ngathĩ iyo akimwira atiri, “Ni nĩ Jehova, Ngai wa thoguo Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka. Bũrũri ũyũ ũkomete nĩngakũhe, wee hamwe na njaro ciaku. ¹⁴ Njaro ciaku ikaingĩha ta rũkũngũ rwa thi, na niugatambũrũka na mwena wa ithũiro, na mwena wa irathĩro, na wa gathigathini, o na wa gũthini. Andũ a mĩhĩrĩga yothĩ ya thi nĩmakarathimwo ni undũ waku, na ni undũ wa rũciaro rwaku. ¹⁵ Na nĩ ndĩ hamwe nawe, na nĩndikũmenyagĩrĩra kũria guothe ũrĩthiĩaga, na nĩngagũcokia bũrũri ũyũ. Ndigagũtiganĩria nginya ngaahingia maundũ marĩa ndakwĩra.”

* 27:36 Rĩitwa Jakubu rĩgĩtaũrwo ni ta kuuga “mũheenia.” † 27:39 Bũrũri wa Edomu uria watũũragwo ni njaro cia Esaü warĩ wa mahiga, na ndwarĩ mũnoru ta bũrũri wa Kaanani.

¹⁶ Rirĩa Jakubu ookĩrĩre, agĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova arĩ handũ haha, na ndiikũũ.” ¹⁷ Agĩkĩgua guoya, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ handũ haha nĩ ha kũmakania-ĩ! Haha nĩho nyũmba ya Ngai; na gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa igĩrũ-kwa-Ngai.”

¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Jakubu akĩoya ihiga rĩrĩa etiirĩte narĩo mĩtwe, akĩrĩrũgamia ta gĩtugĩ, akĩrĩrĩrĩa maguta. ¹⁹ Agĩcooka agĩta handũ hau Betheli, o na gĩtuĩka mbere iyo itũũra rĩu rĩetagwo Luzu.

²⁰ Ningĩ Jakubu akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ngai angĩkorwo hamwe na niĩ, na aamenyerere rũgendo-inĩ rũrũ ndĩrathĩ, na aaheage irio cia kũria na nguo cia kwĩhumba, ²¹ nĩguo ngaacooka nyũmba-inĩ ya baba na thayũ-rĩ, Jehova nĩagatuĩka Ngai wakwa, ²² narĩo ihiga rĩrĩ ndaarũgamia ta gĩtugĩ rĩgaatuĩka nyũmba ya Ngai, na kĩa o gĩothe ũkaahe, nĩngakũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmi.”

29

Jakubu Gũkinya Padani-Aramu

¹ Thuutha ũcio Jakubu agĩthĩ na mbere na rũgendo rwake, agĩkinya bũrũri wa andũ a mwena wa irathĩro. ² Na rĩrĩ, akĩona gĩthima werũ-inĩ, na ndũũru ithatũ cia mbũri ikomete hakuĩ nakĩo, tondũ cianyuithagio maaĩ kuuma gĩthima-inĩ kũ. Narĩo ihiga rĩrĩa rĩakunikĩte mũromo wa gĩthima kũ rĩarĩ inene mũno. ³ Na ndũũru ciothe ciarĩkia kũrũrũngana hau, arĩithi nao maagaragaragia ihiga rĩkeherio mũromo-inĩ wa gĩthima, makahe ndũũru maaĩ. Magacooka magacookia ihiga handũ harĩo mũromo-inĩ wa gĩthima.

⁴ Jakubu akĩũria arĩithi acio atĩrĩ, “Ariũ a baba, muumĩte kũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tuumĩte Harani.”

⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ Labani mĩrũ wa Nahoru?”

Nao magĩcookia “ĩ, nĩ tũmũũ.”

⁶ Ningĩ Jakubu akĩmooria atĩrĩ, “No mwega?”

Makiuga atĩrĩ, “ĩ, nĩ mwega. Na rĩrĩ, mwarĩ Rakeli-rĩ, nĩwe ũũria ũroka na ng’ondũ.”

⁷ Nake Jakubu akĩmeera ũũ, “Atĩrĩrĩ, riũa rĩrĩ o igĩrũ; na ti ihinda rĩa gũcookanĩrĩa ndũũru. Heei ng’ondũ maaĩ, mũcooke mũthĩ mũgacirĩthie.”

⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtingĩka ũguo o nginya ndũũru ciothe icookanĩrĩro, narĩo ihiga rĩgaragario kuuma mũromo wa gĩthima, tũcooke tũhe ng’ondũ maaĩ.”

⁹ O akĩmaragĩria-rĩ, Rakeli agĩkinya na ng’ondũ cia ithe, tondũ aarĩ mũrĩithi. ¹⁰ Rirĩa Jakubu onire Rakeli mwarĩ wa Labani, mĩrũ wa nyina na nyina, na ng’ondũ cia Labani, agĩthĩ, akĩgaragaria ihiga, akĩrĩeheria mũromo-inĩ wa gĩthima na akihe ng’ondũ cia mamawe maaĩ. ¹¹ Ningĩ Jakubu akĩmumunya Rakeli, na akĩrĩra anĩrĩre. ¹² Jakubu nĩeerĩte Rakeli atĩ nĩ metainwo na ithe, na atĩ aarĩ mĩrũ wa Rebeka. Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩteng’era akĩira ithe ũhoru ũcio.

¹³ Labani aarĩkia kũigua ũhoru wa Jakubu, mĩrũ wa nyina, akĩhiũha agĩthĩ kũmũtũnga. Akĩmũhĩmbĩria akĩmũmumunya, na akĩmũtwarũ mũcĩ, na arĩ kũũ mũcĩ Jakubu akihe Labani ũhoru ũcio wothe. ¹⁴ Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, ũrĩ wa mũthiimo wakwa na thakame yakwa.”

Jakubu Kũhikia Lea na Rakeli

Thuutha wa Jakubu gũikara nake mweri mũgima, ¹⁵ Labani akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩndutagĩra wĩra o ũguo tũhũ tondũ ũrĩ wa mbarĩ ciitũ? Njĩra mũcaara ũria ũkwenda.”

¹⁶ Na rĩrĩ, Labani aarĩ na airĩtu eerĩ; ũria mũkũrũ eetagwo Lea, nake ũria mũnini eetagwo Rakeli. ¹⁷ Lea aarĩ na maitho mataarĩ na hinya, no Rakeli oombĩtwo arĩ kĩĩrorerwa na aarĩ mũthaka. ¹⁸ Jakubu eendete Rakeli, nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgũtungatĩra mĩaka mũgwanja, ũndĩhe na kũũhe Rakeli, mwarĩguo ũria mũnini.”*

¹⁹ Labani agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kaba ndĩmũheanĩte kũrĩ we gũkĩra ndĩmũhe mũndũ ũngĩ. Ikara gũkũ na niĩ, ũndungate.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtungata mĩaka mũgwanja nĩguo aheo Rakeli, no harĩ we yarĩ o ta matukũ manini nĩ ũndũ wa ũria aamwendete.

²¹ Mĩaka iyo yathira Jakubu akĩira Labani atĩrĩ, “Rĩũ kĩihe mũtumia wakwa ndĩmũhikie, tondũ nĩndĩrarĩkirie ihinda rĩakwa rĩa gũtungata.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩkĩũngania andũ a kũũ othe, akĩmarugĩra iruga. ²³ No rĩrĩa hwaĩ-inĩ wakinyire-rĩ, akĩoya mwarĩ Lea, akĩmũnengera Jakubu, nake Jakubu agĩkoma nake. ²⁴ Ningĩ Labani akĩheana Zilipa, ndungata yake ya mũirĩtu kũrĩ mwarĩ imũtungatagĩre.

²⁵ Na gwakĩa rũciinĩ-rĩ, Jakubu akĩona atĩ aaheetwo Lea! Tondũ ũcio Jakubu akĩũria Labani atĩrĩ, “Hĩ nĩ atĩa ũũ wanjika? Githĩ ndiragũtungatagĩra nĩ ũndũ wa Rakeli? Ũũheenetie niki?”

* 29:18 Mũhikania aarĩhaga rũracio kũrĩ ithe wa mũirĩtu (34:12). Angĩakorirwo atarĩ na indo cia kũraacia, nĩangĩarĩhire rũracio na njĩra ya kũrutĩra ithe wa mũirĩtu wĩra.

²⁶ Labani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti mūtugo witũ gũkũ kũheana mũirĩtu ũrĩa mũnini ahike mbere ya ũrĩa mũkũrũ: ²⁷ Rĩkia kiumia kĩa mũirĩtu ũyũ wahikia, na nĩtũgũcoka tũkũhe o na ũcio ũngĩ mũnini, nawe ũndutĩre wĩra miaka ingĩ mũgwanja.”

²⁸ Nake Jakubu agĩĩka o ũguo. Akĩrĩkia kiumia kĩa Lea, nake Labani akĩmũnengera mwarĩ Rakeli atũike mūtumia wake. ²⁹ Labani akiheana Biliha, ndungata yake ya mũirĩtu, kũrĩ Rakeli imūtungatagĩre. ³⁰ Jakubu agĩkoma na Rakeli o nake, na akienda Rakeli gũkĩra Lea. Na akĩrutĩra Labani wĩra miaka ingĩ mũgwanja.

Ciana cia Jakubu

³¹ Rĩrĩa Jehova onire atĩ Lea ndendeetwo-rĩ, akihingũra nda yake, no Rakeli aarĩ thaata. ³² Lea akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ. Nake agĩgatua Rubeni, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova nĩonete mĩnyamaro yakwa. Ti-itherũ, rĩu mũthuri wakwa nĩekũnyenda.”

³³ Na akĩgĩa nda rĩngĩ, na rĩrĩa aaciariire kahĩĩ, akiuga atĩrĩ, “Tondũ Jehova nĩaiguire atĩ ndĩrĩ mwende-rĩ, nĩaheete gaka o nako.” Nake agĩgatua Simeoni.

³⁴ O rĩngĩ akĩgĩa nda na rĩrĩa aaciariire kahĩĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ mũthuri wakwa no ekwĩohania na nĩ tondũ nĩndimũciariire ihĩĩ ithatũ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Lawĩ.

³⁵ Agĩcoka akĩgĩa nda rĩngĩ, agĩciara kahĩĩ kangĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩ ngũgooka Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Juda. Agĩcoka akĩrũgama kũgia ciana.

30

¹ Rĩrĩa Rakeli onire atĩ ndaraciariĩ Jakubu ciana-rĩ, akĩguĩra mwarĩ wa nyina ũiru. Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “He ciana kana ngue!”

² Jakubu akĩrakario nĩ Rakeli akĩmũĩria atĩrĩ, “Kaarĩ nĩ ndĩ ithenya rĩa Ngai ũrĩa ũkũimite ciana?”

³ Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Biliha ndungata yakwa ya mũirĩtu ĩrĩ haha; koma nayo nĩgeetha ĩnjiariire ciana, na nĩ ngĩ na nyũmba na ũndũ wayo.”*

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũhe Biliha ndungata yake ya mũirĩtu ĩrĩ ta mūtumia wake. Jakubu agĩkoma nayo, ⁵ nake Biliha akĩgĩa nda, akĩmũciariĩra kahĩĩ. ⁶ Rakeli akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩandĩhĩria na nĩaiguĩte gũthaitana gwakwa, na nĩaheete kahĩĩ.” Na tondũ ũcio, agĩgatua Dani.

⁷ Biliha ndungata ĩyo ya Rakeli ikĩgĩa nda ingĩ, na igĩciariĩra Jakubu kahĩĩ ga keerĩ. ⁸ Nake Rakeli akiuga atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo na kũgiana kũnene na mwarĩ wa maitũ, na nĩ hootanite.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Nafitali.

⁹ Na rĩrĩa Lea onire atĩ nĩarũgamite kũgĩa ciana-rĩ, akĩoya Zilipa ndungata yake ya mũirĩtu akĩmihe Jakubu ĩrĩ ta mūtumia wake. ¹⁰ Nake Zilipa, ndungata ĩyo ya Lea, igĩciariĩra Jakubu kahĩĩ. ¹¹ Nake Lea akiuga atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ ũyũ nĩ mũnyaka-ĩ!” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Gadi.

¹² Zilipa ndungata ĩyo ya Lea igĩciariĩra Jakubu kahĩĩ ga keerĩ. ¹³ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũkeni-ĩ! Andũ-a-nja marĩnjĩtaga ‘mũkeni.’” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Asheri.

¹⁴ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kũgetha ngano-rĩ, Rubeni agĩthĩĩ mũgũnda-inĩ na akĩona mĩmera ya mandarĩki,[†] na akĩrehera nyina Lea. Nake Rakeli akĩĩra Lea atĩrĩ, “Ndagũthaita he mandarĩki mamwe ma mũrũguo.”

¹⁵ Nake Lea akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ arĩ ũndũ mũnini kũndunya mũthuri wakwa? Rĩu ningĩ nĩũkuoya mandarĩki ma mũriũ wakwa o namo?”

Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, “He mandarĩki ma mũrũguo, nake Jakubu akome nawe ũmũthĩ.”

¹⁶ Na rĩrĩa Jakubu ookire hwaĩ-inĩ oimite mũgũnda-rĩ, Lea agĩthĩĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “No nginya ũkome na nĩ, tondũ nĩngũgũriire na mandarĩki ma mũriũ wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio agĩkoma nake ũtũkũ ũcio.

¹⁷ Nake Ngai akĩguia mahooya ma Lea, nake akĩgĩa nda na agĩciariĩra Jakubu kahĩĩ ga gatano. ¹⁸ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩaheete kũheo nĩ ũndũ wa kũheana ndungata yakwa ya mũirĩtu kũrĩ mũthuri wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Isakaru.

¹⁹ Lea agĩcoka akĩgĩa nda ingĩ, na agĩciariĩra Jakubu, kahĩĩ ga gatandatũ. ²⁰ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai ekũhe kũheo kĩa goro mũno. Rĩu mũthuri wakwa nĩarĩheega gĩtũio tondũ ndimũciariire ihĩĩ ithathatũ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Zebuluni.

²¹ Thuutha ũcio agĩciara mũirĩtu na akĩmũtua Dina.

²² Thuutha ũcio Ngai akĩrĩrikana Rakeli, akĩmũguia, na akihingũra nda yake. ²³ Nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩanjeherereria thoni.” ²⁴ Nake agĩgatua Jusufu, akiuga atĩrĩ, “Ngai arohe kahĩĩ kangĩ!”

Ndũũru cia Jakubu Kũingĩha

* 30:3 Mūtugo ũyũ woirwo nĩ mbarĩ ya ĩburahĩmu kuuma kũrĩ mītugo ya ndũrĩrĩ cia tene. † 30:14 Matunda ma mandarĩki mahaana ndongu, na meeciragĩrio atĩ nĩmongagĩrĩra hinya wa mũndũ ũhoro-inĩ wa gũciara.

²⁵ Thuutha wa Rakeli gūciara Jusufu, Jakubu akīra Labani atīrī, “Ndekereria ndithiire, nīguo njooke būruri witū. ²⁶ Nengera atumia akwa na ciana ciakwa, ariā ngūtungatiire nī ūndū wao, na nīi ndithiire. Wee nīūūi wīra ūria ngūrutiire.”

²⁷ No Labani akīmūria atīrī, “Angīkorwo nīnjitikirikite maithe-inī maku-rī, ndagūthaitha ikaranga. Nīmenyete na ūndū wa ūragūri atī Jehova nīandathimite nī ūndū waku.” ²⁸ Agithiī na mbere, akiuga atīrī, “Njīra mūcaara ūria ūkwenda na nī ngūkūria.”

²⁹ Jakubu akīmūcookeria atīrī, “Wee nīūūi ūria ngūrutiire wīra na ūria menyereire mahiū maku nginya makaingīha. ³⁰ Kīria kinini warī nakīo itaanoka nīkīngīhite mūno, nake Jehova nīākūrathimite kūrīa guothe ngoretwo. No rīrī, ngeekīra nyūmba yakwa ūndū rī?”

³¹ Labani akīmūria atīrī, “Ūkwenda ngūhe kī?”

Jakubu akīmūcookeria atīrī, “Ndūkahe kīndū o na kī. Korwo no ūnjikire ūndū ūyū ūmwe tu, no thiī na mbere na kūrīithia ndūuru ciaku na gūcimenyerera: ³² Naguo ūndū ūcio nī ūyū: Njītikiria thiī ndūuru-inī ciaku ciothe ūmūthī, na njeherie thiīnī wacio ng’ōndu iria ciothe irī maara kana irī maroro, na ndūrūme ciothe iria njirū na mbūri ciothe iria irī maara na irī maroro. Icio nīcio igītūika mūcaara wakwa. ³³ Naguo wīhokeku wakwa nīguo ūkaanjarīria thuutha-inī, rīria rīothe ūngūka kuona mūcaara ūria ūndihite. Mbūri o yothe itarī maara kana maroro, kana ndūrūme o yothe itarī njirū, ingīgakorwo nacio, igaatuika nī cia ūci.”

³⁴ Nake Labani akiuga atīrī, “Nīndetikīra; reke gūtūike o ro ūguo woiga.” ³⁵ Mūthenya o ro ūcio-rī, Labani akīeheria thenge ciothe iria ciarī maara na iria ciarī na maroro, na mīgoma yothe irīa yarī maara na irīa yarī na maroro (iria ciothe ciarī na handū herū), na ndūrūme ciothe iria ciarī njirū agīcineana kūrī ariū ake macirīthage. ³⁶ Nīngī agīcieheranīria na iria ingī na ūraihi wa rūgendo rwa mīthenya itatū gatagatī gake na Jakubu. Nake Jakubu agithiī na mbere kūrīithia ndūuru iria ingī cia Labani ciatigarire.

³⁷ No rīrī, Jakubu agītema thanju njigū cia mūrībina, na mūrōthi, na cia mūarimaū, agīcīkīra mīcoora mīrū na ūndū wa kūrīa igoko agatūma werū wa thiīnī wa thanju icio wonekane. ³⁸ Agīcooka akīga thanju icio oonūrīte mītaro-inī yothe irīa yanyuagīrwo maaī, nīgeetha ikoragwo irī mbere ya mbūri rīria cioka kūnyua maaī. Rīria ndūuru icio ciakorwo irī na mūrūki na cioka kūnyua maaī-rī, ³⁹ igakīhaicanīra hau mbere ya thanju icio. Thuutha ūcio igaciara tūuri tūrī na manyaga, kana maara, kana maroro. ⁴⁰ Jakubu akīmūrania tūuri tūu kuuma rūuru-inī rwa Labani, na tūgetindīa, no agatūma icio ingī ing’ethere iria ciarī na maroro na iria njirū cia Labani. Nī ūndū ūcio agīthondekera ndūuru ciake mwene, na ndaacituranīre na cia Labani. ⁴¹ Hīndī irīa yothe mbūri iria ciarī na hinya ciagīa na mūrūki-rī, Jakubu aigaga thanju icio mītaro-inī ya maaī mbere yacio, nīgeetha cīhaicanīre hakuhi na thanju icio; ⁴² no ingīakorirwo nī iria itaarī na hinya, ndaigaga thanju icio ho. Nī ūndū ūcio mbūri iria ciarī mocu igītūika cia Labani, na iria ciarī hinya igītūika cia Jakubu. ⁴³ Nī ūndū wa gwīka ūguo, mūndū ūcio ti Jakubu agīkīrīria kūgia na indo nyingī, akīgīa na mahiū maingī, na ndungata cia airītu na cia arūme, o na ngāmīra na ndigiri.

31

Jakubu Kūrīra Labani

¹ Jakubu nīaigūre ariū a Labani makiuga atīrī, “Jakubu nīoete indo iria ciothe iraarī cia baba na ūtonga ūria wothē arī naguo eyoneire kuuma indo-inī cia baba.” ² Nīngī Jakubu akīona atī Labani ndaamwendete ta ūria aamwendete mbere iyo.

³ Nake Jehova akīra Jakubu atīrī, “Cooka būruri wa maithe manyu na kūrī andū anyu, na nīndīrikoragwo hamwe nawe.”

⁴ Nī ūndū ūcio Jakubu agītūmanīra Rakeli na Lea mathiī kūrī we kūu werū-inī kūrīa mahiū make maarī. ⁵ Nake akīmeera atīrī, “Nīnyonete atī wendo wa thoguo harī nīi ti ta ūria ararī naguo hau mbere, no Ngai wa baba nīakoretwo hamwe na nīi. ⁶ Inyuī eerī nīmūūi atī ndutiire thoguo wīra na hinya wakwa wothē, ⁷ no thoguo nīaheenete na akagarūra mūcaara wakwa maīta ikūmi. No rīrī, Ngai ndarī aamwītīkīria anjike ūuru. ⁸ Thoguo angīoigire atīrī, ‘Mbūri iria irī maara nīcio mūcaara waku,’ hīndī iyo mahiū mothe magaciara tūuri tūrī na maara; na angīoigire atīrī, ‘Iria irī maroro nīcio mūcaara waku,’ namo mahiū magaciara tūuri tūrī na maroro. ⁹ Nī ūndū ūcio, Ngai nīatunyite thoguo mahiū make na akamaheana kūrī nīi.

¹⁰ “Ihinda rīria mahiū maahaicanaga, rīmwe nīndarootire kīroto na ndarora na igūrū ngōna atī thenge iria cīahaicaga mahiū ciarī na manyaga, na ciarī na maara, o na ciarī na maroro. ¹¹ Nake mūraika wa Ngai akīnjarīria ndī kīroto-inī, akīnjīra atīrī, ‘Jakubu.’ Na nīi ngīcookia atīrī, ‘Nīi ūyū haha.’ ¹² Nake akīnjīra atīrī, ‘Ta tiira maithe na igūrū wone atī thenge iria ciothe irahaica mahiū nī iria irī na manyaga, na iria irī na maara, na iria irī na maroro; nīgūkorwo nīnyonete maūndū marīa

mothe Labani agwĩkĩte. ¹³ Nĩ nĩĩ Ngai wa Betheli, kũrĩa waitĩrĩrie gĩtugĩ maguta, na nokuo wehĩtĩre na mwĩhitwa nĩ ũndũ wakwa. Rĩu uma bũrũri ũyũ narua ũcooke bũrũri ũrĩa waciariĩro.”

¹⁴ Nake Rakeli na Lea makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithũĩ-rĩ, no anga tũrĩ na kĩndũ kana igai indo-inĩ cia baba? ¹⁵ Gĩthĩ ndatũtuaga o ta tũrĩ andũ a kũngĩ? To gĩtwendia aatwendirie, no rĩu nĩarĩkĩtie kũhũthĩra indo iria twagũrĩro nacio. ¹⁶ Ti-itherũ ũtonga ũrĩa wothe Ngai atunyĩte baba nĩ witũ na ciana ciitũ. Nĩ ũndũ ũcio iga ũrĩa wothe Ngai akwĩrĩte wike.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩhhaarĩria, akĩgĩrĩra ciana ciake na atumia ake igũrũ rĩa ngamĩra, ¹⁸ na akiumagaria mahiũ make mothe mathiĩ mbere yake hamwe na indo ciake ciothe iria aagĩte nacio kũu Padani-Aramu, nĩguo athiĩ kũrĩ ithe Isaaka o kũu bũrũri wa Kaanani.

¹⁹ Hĩndĩ iyo, Labani aathiĩte kwenja ng’ondũ ciake guoya-rĩ, Rakeli akĩya ngai cia ithe cia mĩhianano. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akiheenia Labani ũcio Mũsuriata tondũ ndaamwĩrĩre nĩ kũũra aroora. ²¹ Nake akĩũra na kĩrĩa gĩothe arĩ nakio, na aringa Rũũ rwa Farati, akĩerekera bũrũri wa irĩma wa Gileadi.

Labani Kũingatana na Jakubu

²² Mũthenya wa itatũ kuuma Jakubu oora, Labani akĩrwo atĩ Jakubu nĩorĩte. ²³ Agĩkĩoya andũ a nyũmba yao, akĩngatana na Jakubu matukũ mũgwanja na akĩmũkinyĩra kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi. ²⁴ No Ngai akiumĩrĩra Labani ũcio Mũsuriata kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya wĩre Jakubu ũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.”

²⁵ Na rĩrĩ, Jakubu aambĩte hema yake kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi rĩrĩa Labani aamũkinyĩrĩre, nake Labani na andũ a nyũmba yao makĩamba hema ciao kuo. ²⁶ Nake Labani akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ wĩkĩte? Nĩũheenietie, na ũgathiĩ na airĩtu akwa ta andũ matahĩtwo mbaara-inĩ. ²⁷ Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũre na hitho, na ũũheenie? Waregire kũnjĩra nĩkĩ, nĩguo ngumagarie na gĩkeno na gũkũnĩra nyĩmbo na ihembe na inanda cia mũgeeto? ²⁸ O na ndwarekire mumunye ciana cia ciana ciakwa, kana njugĩre airĩtu akwa ũhoro. Nĩwikĩte ũndũ wa ũrimũ. ²⁹ Ndĩ na hinya wa gũkũgera ngero; no rĩrĩ, ũtukũ wa ira Ngai wa thoguo aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Menya wĩre Jakubu ũndũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.’ ³⁰ Rĩu-rĩ, nĩumagarĩte nĩ ũndũ nĩũrerĩrĩria gũcooka nyũmba-inĩ ya thoguo. No rĩrĩ, ũrakĩyĩre ngai ciakwa nĩkĩ?”

³¹ Jakubu agĩcookeria Labani atĩrĩ, “Nĩndetigĩrĩre tondũ ndeciirĩrie wahota kũndunya airĩtu aku na hinya. ³² No rĩrĩ, ũrĩa ũgũkora arĩ na ngai ciaku-rĩ, ndegũtũura muoyo. Tuĩria wone kana kũrĩ kĩndũ giaku ndĩ nakio andũ aya aitũ marĩ ho; na wakĩona-rĩ, ũkioe.” No Jakubu ndooĩ atĩ Rakeli nĩaiyĩte ngai icio.

³³ Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩtoonya hema ya Jakubu, na hema ya Lea, o na hema ya ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, no ndaigana kuona kĩndũ. Oima hema ya Lea, agĩtoonya ya Rakeli. ³⁴ Rakeli oete ngai icio cia mĩhianano na agacikia matandiko-inĩ na ngamĩra thĩnĩ na akamaikarĩra. Labani akiururia kĩrĩa gĩothe kiarĩ hema-inĩ iyo na ndaigana kuona kĩndũ.

³⁵ Nake Rakeli akĩra ithe atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndũkandakarĩre nĩ ũndũ ndinakũrũgamĩra; nĩgũkorwo nĩ maũndũ ma andũ-a-nja ndĩ namo.” Nĩ ũndũ ũcio akiururia no ndaigana kuona ngai icio.

³⁶ Jakubu agĩkirakara na agĩetia Labani, akĩmũũria atĩrĩ, “Ihĩtia riakwa nĩ rĩrĩkũ? Nĩ rĩhia rĩrĩkũ njĩkĩte rĩtũmite ũnyingatĩthie ũguo? ³⁷ Rĩu tondũ nĩwoiruria indo ciakwa ciothe-rĩ, nĩ kĩĩ wona kĩa indo cia gwaku mũciĩ? Kĩge haha mbere ya andũ aya anyu na mbere ya andũ akwa nĩguo matũtuithanie ciira.

³⁸ “Ngũrutĩre wĩra mĩaka mĩrongo tĩrĩ. Ng’ondũ ciaku na mbũri ciaku itirĩ ciahuna, na ndirĩ ndarĩa ndũrũme cia mahiũ maku. ³⁹ Ningĩ ndirĩ ndakũrehera iria ciatambuurgawo nĩ nyamũ cia gĩthaka; no nĩ nĩĩ ndaarĩhaga ngathiĩ hathara. Ningĩ-rĩ, nĩwandĩhagia iria yothe yaiyo kũrĩ mũthenya kana kũrĩ ũtukũ. ⁴⁰ ũguo nĩguo ndũũrĩte: Ndaarugawo nĩ ũrugarĩ wa mũthenya na ngarĩno nĩ heho ya ũtukũ, naguo toro ũkĩnjũria. ⁴¹ ũguo nĩguo ndũũrĩte gwaku mũciĩ handũ-inĩ ha mĩaka iyo mĩrongo tĩrĩ. Ndakũrutĩre wĩra mĩaka ikũmi na ina nĩ ũndũ wa airĩtu aku eerĩ, na mĩaka itandatũ nĩ ũndũ wa mahiũ maku; no rĩrĩ, wagarũrĩre mũcaara wakwa maita ikũmi. ⁴² Korwo Ngai wa baba, o we Ngai wa Iburahĩmu na nĩwe wĩtigĩrĩtwo nĩ Isaaka, ndaraakoragwo hamwe na nĩ-rĩ, ti-itherũ ũngĩranumagarĩre moko matheri. No Ngai nĩonete gũthĩnĩka gwakwa na wĩra wa moko makwa, na nĩkĩo arakũrũithirie ũtukũ wa ira.”

⁴³ Nake Labani agĩcookeria Jakubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atumia aya aku nĩ airĩtu akwa, ciana ici o nacio nĩ ciana ciakwa, namo mahiũ maya-rĩ, no mahiũ makwa. Kĩrĩa gĩothe ũroona nĩ gĩakwa. No rĩrĩ, nĩ atĩa ingihota gwĩka airĩtu aya akwa kana njĩke ciana ici maciarĩte ũmũthĩ? ⁴⁴ Rĩu gũke, reke tũgie na kĩrĩkanĩro nĩ nawe, na ũreke gĩtũke mũira gatagatĩ gaitũ.”

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda ta gĩtugĩ. ⁴⁶ Akĩra andũ a nyũmba yake atĩrĩ, “Cookanĩrĩria mahiga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩũngania mahiga makĩmaiganĩrĩra hĩba, magĩcooka makĩrianĩra irio hau hahũ na hĩba iyo. ⁴⁷ Labani akĩmũita Jagari-Sahadutha, nake Jakubu akĩmũita Galeedi.

⁴⁸ Labani akiuga atiri, “Umuthi hiba ino ni muiira gatagati gakwa nawe.” Kiu nikio giatumire hetwo Galeedi. ⁴⁹ O na ningi hagiitwo Mizipa, tondū oigire atiri, “Jehova arotūmenyagirira riria tūraihaniririe. ⁵⁰ Wee ūngigaathiniira airitu akwa kana ūmahikiririe atumia angī, o na hangigakorwo hatarī mūdū ūngi-rī, ririkana atī Ngai niwe muiira gatagati gakwa nawe.”

⁵¹ Ningi Labani akūira Jakubu atiri, “Ino ni hiba, na giki ni gitugi kiria ndahaanda gatagati gaku na ni. ⁵² Hiba ino ni muiira, na gitugi giki ni muiira, atī ndigakira hiba ino njuke mwena waku ngugere ngero, na atī nawe ndugakira hiba ino, kana ūkire gitugi giki ūuke mwena wakwa ūngere ngero. ⁵³ Ngai wa Iburahimu, na Ngai wa Nahoru,* o we Ngai wa ithe wao-rī, arotūthania ciira.”

Ni ūndū ūcio Jakubu akūhita na mwihitwa riitwa-ini ria ūcio Witigiritwo ni ithe Isaaka. ⁵⁴ Jakubu akiruta igongona kuu būruri-ini ūcio wa irima, na agita andū a nyumba yake marīanire. Na marikia kura-rī, makiraara o kuu.

⁵⁵ Mūthenya ūyū ūngi rūciini tene, Labani akimunya ciana cia ciana ciake o na airitu ake, akimoigira ūhoru na akimarithima. Agicooka akimatiga agicooka gwake mūci.

32

Jakubu Kwīhaariria Gūcemanina na Esaū

¹ Jakubu niathire na mbere na rūgendo rwake, na agitūngwo ni araka a Ngai. ² Na riria Jakubu aamoonire, akiuga atiri, “Ino ni mbūtū ya Ngai!” Ni ūndū ūcio agita handū hau Mahanaimu.

³ Ningi Jakubu agituma andū mathi mbere yake kūrī mūrū wa nyina Esaū kuu Seiru, būruri-ini wa Edomu. ⁴ Akimataara, akimeera atiri, “Ūū niguu mūgūthi kwira mwathi wakwa Esaū: ‘Ntungata yaku Jakubu ikuuga atiri, ndiraikaraga na Labani, na ngoretwo kuo nginya riu. ⁵ Ndi na ng’ombe na ndigiri, na ng’ondū na mburi, ntungata cia arume na cia andū-a-nja. Na riu ndagūtūmira ndūmiri, we mwathi wakwa, nigeetha njitikirike maitho-ini maku.’”

⁶ Riria atūmwō maacookire kūrī Jakubu makimwira atiri, “Nitūrathire kūrī mūrū wa nyūkwā Esaū, na riu niarooka gūgūtūnga, na ari na andū magana mana.”

⁷ Jakubu akimaka mūno na akinyamarika, akigayania andū ari aari nao ikundi igiri, o na ndūuru cia mburi na ndūuru cia ng’ombe o na ngamira nacio. ⁸ Agiiciira atiri, “Esaū angūka atharikire gikundi kimwe-rī, gikundi kiu kingi no kiure.”

⁹ Ningi Jakubu akihooya, akiuga atiri, “Wee Ngai wa baba Iburahimu, o Wee Ngai wa baba Isaaka, Wee Jehova ūria wanjirire atiri, ‘Cooka būruri waku na wa andū anyu, na ningatuma ūgaacire,’ ¹⁰ ndiri mwagiritu wa kuonio ūtugi ūyū wothē na wihoeku ūria ūnyonetie ni ntungata yaku. Ngiringa Jorodani-rī, ndaari o na rūthanju rwakwa rwiki, no riu ndukite ikundi igiri. ¹¹ Ndagūthaitha honokia kuuma moko-ini ma mūrū wa maitū Esaū, nigukorwo nindiretigira ndagoke gūtharikiria, ni hamwe na ciana ici, na manyina maacio. ¹² No ni ugite atiri, ‘Ti-itherū ningatuma ūgaacire na ndūme njaro ciaku cinghe ta mūthanga wa iria-ini, ūria ūtangitarika.’”

¹³ Akiraara hau ūtukū ūcio, na kuuma kūrī kiria aari nakio, agithuurira mūrū wa nyina Esaū kiheo giki; ¹⁴ mburi magana meerī cia migoma na thenge mirongo iri, ng’ondū magana meerī na ndūume mirongo iri, ¹⁵ ngamira mirongo itatū cia migoma na njaū ciacio, ng’ombe mirongo ina na ndegwa ikūmi, na ndigiri mirongo iri cia migoma na ikūmi cia njamba. ¹⁶ Agicinengera ntungata ciake, o rūuru mwanya, na akira ntungata icio ciake atiri, “Thiagai mbere yakwa, na mūtighūkanie rūuru na rūuru rūria rūngi.”

¹⁷ Ningi agitaara ūria wamatongoretie, akimwira atiri, “Riria mūrū wa maitū Esaū arigūtūnga na akūirie atiri, ‘Wee ūri wau? Na wathi kū? Na ūhiū ūyū wothē ūri mbere yaku ni wau?’ ¹⁸ Nawe niūrimūcookeria ūmwire atiri, ‘Ni cia ntungata yaku Jakubu. Ni kiheo gĩa kūhe mwathi wakwa Esaū, na Jakubu ari thuutha witū agūka.’”

¹⁹ Agicooka agitaara wa keerī na wa gatati, na ari othe marūmagirira ndūuru icio, akimeera atiri, “Ūguo niguu mūrīraga Esaū mwamūtūnga. ²⁰ Na mūtikanaage kūmwira atiri, ‘Jakubu ntungata yaku ari thuutha witū agūka.’” Tondū eeciiririe atiri, “Ngūmūhooreria na iheo ici ngūtuma mbere yakwa; thuutha-ini ndamuona-rī, hihi ahota kūnyamūkira.” ²¹ Ni ūndū ūcio iheo icio Jakubu aaheanite igithiiga mbere yake, nowe akiraara kuu kambī ūtukū ūcio.

Jakubu Kūgiana na Ngai

²² Na ūtukū o ro ūcio, Jakubu agiūkira, akioya atumia ake eerī, na ntungata iria igiri cia andū-a-nja, na ariū ake ikūmi na ūmwe, na akimaringiria iringiro ria Jaboku. ²³ Aarikia kūmaringia, akiringia indo iria ciothe aari nacio. ²⁴ Nake Jakubu agitigwo ari o wiki, na hagiūka mūdū maagianire nake o nginya gūgithererūka. ²⁵ Na riria mūdū ūcio onire atī ndangimūhōota-rī, akimūhutia ihindī ria gitina gĩa

* 31:53 Nahoru aari mūrū wa nyina na Iburahimu (11:26), na aari gukawe wa Labani (24:24, 29).

kũgũrũ, nakuo kũgũrũ kwa Jakubu gũgĩthenyũkĩra hau gĩtina-inĩ, o makĩgianaga na mũndũ ũcio. ²⁶ Na mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ndĩthiire tondũ nĩ gwathererũka.”

No Jakubu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndingĩreka ũthiĩ ũtandathimĩte.”

²⁷ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩtagwo Jakubu.”

²⁸ Ningĩ mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu, no ũrĩtagwo Isiraeli, tondũ nĩũgianĩte na Ngai o na andũ, na ũkahootana.”

²⁹ Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha, njĩra rĩitwa riaku.”

Nowe akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūranjũũria rĩitwa riakwa nĩkĩ?” Agĩcooka akĩmũrathima marĩ o hau.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩta handũ hau Penieli, akiuga atĩrĩ, “Tondũ nĩnyonete Ngai ũthiũ kwa ũthiũ, na akahonokia muoyo wakwa.”

³¹ Nario riũa rĩkĩmũrathĩra akĩhĩtũka hau Penieli, na nĩathuaga nĩ ũndũ nĩathenyũkĩtwo nĩ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ. ³² Nĩ tondũ ũcio, nginyagia ũmũthĩ ũyũ andũ a Isiraeli matirĩaga mũkiha ũrĩa ũnyĩtanĩte na ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, tondũ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ kwa Jakubu riathũĩrio hakuhĩ na mũkiha ũcio.

33

Jakubu Gũtũngana na Esaũ

¹ Na rĩrĩ, Jakubu agĩtiira maitho, akĩona Esaũ agĩũka arĩ na andũ ake magana mana; nĩ ũndũ ũcio akĩganyania ciana kũrĩ Lea na Rakeli na kũrĩ ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja. ² Akĩga ndungata cia andũ-a-nja na ciana ciacio mbere, nake Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, nake Rakeli na Jusufu makĩrigia thuutha. ³ Nake we mwene akĩmatongoria, na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũrũ wa nyina, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ maita mũgwanja.

⁴ No Esaũ akĩhanyũka agatũnge Jakubu na akĩmũnyiita, akĩmũhĩmbĩria, akĩmũmumunya. Nao makĩĩranĩra. ⁵ Ningĩ Esaũ agĩtiira maitho akĩona atumia na ciana. Akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Andũ aya mũrĩ nao nĩ a ũ?”

Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Ici nĩ ciana iria Ngai aheete ndungata yaku nĩ ũndũ wa ũtugi wake.”

⁶ Hĩndĩ iyo ndungata icio cia andũ-a-nja na ciana ciacio igĩkuhĩrĩria na makĩnamĩrĩra. ⁷ Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, magĩũka na makĩnamĩrĩra. Marigĩrĩrio, Jusufu na Rakeli magĩũka, o nao makĩnamĩrĩra.

⁸ Esaũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmi gĩa kũndũmĩra ikundi icio ndatũnga?”

Nake Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩgeetha njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku, wee mwathi wakwa.”

⁹ No Esaũ akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũ, niĩ ndĩ na indo cia kũnjigana. Ikara na icio ũrĩ nacio wee mwene.”

¹⁰ Jakubu akiuga atĩrĩ, “Aca, ndagũthaiha! Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, amũkĩra kĩheo gĩkĩ kuuma kũrĩ niĩ. Nĩ ũndũ kuona ũthiũ waku no ta kuona ũthiũ wa Ngai, tondũ nĩ wanyamũkĩra na gĩkeno. ¹¹ Ndagũthaiha itĩkĩra kĩheo kũ ũreheirwo, tondũ Ngai nĩanjikĩte wega, na ndĩ na indo cia kũnjigana.” Na tondũ Jakubu nĩamũringĩrĩrie-rĩ, Esaũ agĩciĩtikĩra.

¹² Ningĩ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthĩ; nĩngũtwarana nawe.”

¹³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi wakwa niĩ atĩ twana tũtũ tũtĩrĩ na hinya, na no nginya menyerere ng’ondũ na ng’ombe iria irongithia. Ingĩtwarwo na ihenya o na mũthenya ũmwe, nyamũ ciothe no ikue. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwathi wakwa nĩathiiage mbere ya ndungata yake, na niĩ thĩ o kahora kũringana na mũthiire wa ikundi ici, o na wa ciana, nginya rĩrĩa ngaakinya kwa mwathi wakwa kũu Seiru.”

¹⁵ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “No kĩreke ngũtigĩre ndungata imwe ciakwa.”

Jakubu akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩka ũguo niki? Reke niĩ njĩtikĩrĩke maitho-inĩ ma mwathi wakwa.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Esaũ akĩhũndũka mũthenya o ro ũcio agĩthĩ arorete Seiru. ¹⁷ Nowe Jakubu, agĩthĩ Sukothu, kũria eyakĩre nyũmba, na agĩthondeka ciugũ cia mahiũ make. Nĩkĩo handũ hau hetagwo Sukothu.

¹⁸ Thuutha wa Jakubu kuuma Padani-Aramu, agĩkinya o wega itũũra-inĩ rĩrĩa inene rĩa Shekemu kũu Kaanani, na akĩamba hema hakuhĩ na itũũra rĩu inene. ¹⁹ Nake akĩgũra gĩcunjĩ kĩa mũgũnda na betha igana rĩmwe kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru ithe wa Shekemu, harĩa aambire hema yake. ²⁰ Agĩaka kĩgongona handũ hau, na agĩgĩta Eli-Elohe-Isiraeli.

34

Dina na Andũ na Shekemu

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, Dina mũĩritũ ũrĩa Lea aaciariire Jakubu, nĩathiiire gũceerera andũ-a-nja a bũrĩri ũcio. ² Na rĩrĩa Shekemu mũrũ wa Hamoru ũrĩa Mũhivĩ, mũnene wa gĩcigo kũu aamuonire,

akimūnyiita, agikoma nake na hinya. ³ Na ngoro yake ikiguuciririo nĩ Dina mwarĩ ūcio wa Jakubu, na akienda mūrĩtu ūcio na akimwariria wega. ⁴ Nake Shekemu akĩra ithe Hamoru atĩrĩ, “Njaririria harĩ ithe wa mūrĩtu ūyũ atuĩke mūtumia wakwa.”

⁵ Rĩria Jakubu aigũire atĩ mwarĩ Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, na tondũ ariũ ake maarĩ gĩthaka-inĩ na mahiũ make, agĩkĩra na ūhoro ūcio o nginya rĩria mainũkire.

⁶ Hĩndĩ ūyo Hamoru ithe wa Shekemu agĩthĩ kwaria na Jakubu. ⁷ Nao ariũ a Jakubu nĩmainũkĩte kuuma mĩgũnda-inĩ maigua ūria gwekĩkĩte. Nao makĩyũrwo nĩ kĩa na mang’urĩ, tondũ Shekemu nĩekĩte ūndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli, nĩ gũkoma na mwarĩ wa Jakubu, ūndũ ūria ūtagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo.

⁸ No Hamoru akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro ya mūrũ wakwa Shekemu nĩguuciririo nĩ mwarĩ wanyu. Ndamũthaita itĩkĩrai amũhikie atuĩke mūtumia wake. ⁹ Rekei tũhikanagie; mūtũheage airĩtu anyu na inyũ tũkamũheaga airĩtu aitũ. ¹⁰ Inyũ no mūtũũre hamwe na ithuĩ; bũrũri ūyũ gũtirĩ handũ mũrigĩrĩrio. Tũurai kuo, mwonjorithagie kuo, na mwĩgĩre na indo ciaguo.”

¹¹ Ningĩ Shekemu akĩra ithe wa Dina na ariũ a ithe atĩrĩ, “Rekei njĩtikĩrie maitho-inĩ manyu na nĩngũmũhe o kĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. ¹² Njĩtia rũracio rwa mũhiki na kĩa kĩa ingĩrehe, o mũigana ūria mũngĩenda, na nĩngũriha o kĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. No ndamũthaita mũũhe mūrĩtu ūyũ atuĩke mūtumia wakwa.”

¹³ Na tondũ mwarĩ wa nyina Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, ariũ a Jakubu rĩria maaragia na Shekemu na ithe Hamoru, magĩcookia ūhoro ūcio na njĩra ya maheeni. ¹⁴ Makĩmeera atĩrĩ, “Tũtingĩka ūndũ ta ūcio; tũtingĩheana mwarĩ witũ kũrĩ mũndũ ūtarĩ mũruu. Ūndũ ūcio no ūtuĩke wa gũtũnyararithia. ¹⁵ Tũkũmwĩtikĩria tondũ wa gĩtũmi o kĩmwe tu; inyũ mũtuĩke ta ithuĩ na ūndũ wa kũruithia arũme anyu othe. ¹⁶ Hĩndĩ ūyo nĩmũrihikagie airĩtu aitũ na nĩtũrihikagie airĩtu anyu. Nĩtũgũtũũrania na inyũ na tũtuĩke andũ amwe. ¹⁷ No angĩkorwo mũtigwĩtikĩra kũrua-rĩ, tũkuoya mwarĩ witũ twĩthĩre.”

¹⁸ Ūhoro ūcio ūkĩoneka ūrĩ mwega nĩ Hamoru na mũriũ Shekemu. ¹⁹ Tondũ nĩwe warĩ mũtĩre mũno kũrĩ andũ othe a nyũmba ya ithe, mwanake ūcio ndaateire ihinda rĩa gwĩka ūria moigire, tondũ nĩakenetio nĩ mwarĩ wa Jakubu. ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio Hamoru na mũriũ Shekemu magĩthĩ kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩa inene makaarie na andũ ao a itũũra rĩu. ²¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ arata aitũ; rekei matũũre bũrũri-inĩ witũ na monjorithagie kuo; bũrũri ūyũ nĩ mũnene wa kũmaigana. Ithuĩ no tũhikie airĩtu ao, nao no mahikie airĩtu aitũ. ²² No andũ acio magĩtikĩra gũtũũrania na ithuĩ ta rũrĩrĩ rũmwe angĩkorwo arũme aitũ othe nĩmekũrua, o ta ūria o marũite. ²³ Githĩ mahiũ mao, na indo ciao ciothe, o na nyamũ iria ingĩ ciao ciothe itigũgĩtuĩka ciitũ? Nĩ ūndũ ūcio rekei tũmetĩkire, na nĩ megũtũũrania na ithuĩ.”

²⁴ Arũme arĩa othe maathĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene magĩtikania na Hamoru na mũriũ Shekemu, na arũme othe a itũũra rĩu makĩrua.

²⁵ Thuutha wa mĩthenya itatũ, hĩndĩ irĩa othe maarĩ na ruo ariũ eerĩ a Jakubu, Simeoni na Lawi, ariũ a nyina na Dina, makĩoya hiũ ciao cia njora magĩtharĩkĩra itũũra rĩu hĩndĩ irĩa rĩtekũũaga makĩũraga arũme othe. ²⁶ Ningĩ makĩũraga Hamoru na mũriũ Shekemu na rũhiũ rwa njora, na makĩruta Dina nyũmba-inĩ ya Shekemu, magĩthĩra. ²⁷ Ariũ arĩa angĩ a Jakubu magĩkĩnya kũu ciimba ciarĩ, na magĩtahĩra indo cia itũũra rĩu mwarĩ wa ithe wao aathũkĩrio. ²⁸ Nao magĩtaha ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe na ndigiri, na indo iria ingĩ ciao ciothe iria ciarĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na iria ciarĩ mĩgũnda-inĩ. ²⁹ Na magĩkuua ūtonga wotha wa itũũra, na atumia othe na ciana, magĩtaha indo ciothe iria ciarĩ nyũmba-inĩ icio.

³⁰ Nake Jakubu akĩra Simeoni na Lawi atĩrĩ, “Nĩmwandehera thĩna nĩ ūndũ wa gĩtũma menwo nĩ Akaanani na Aperizi, andũ arĩa matũũraga bũrũri ūyũ. Ithuĩ tũrĩ anini tũgĩtarwo, na mangĩnyiitana manjũkĩrĩre na matharĩkĩre-rĩ, niĩ na nyũmba yakwa no tũniinwo.”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩkũraagĩrĩre atue mwarĩ wa maitũ ta mũmaraya?”

35

Jakubu Gũcooka Betheli

¹ Thuutha wa ūguo Ngai akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ambata, ūthĩ Betheli ūgatũũre kuo, na wakĩre Ngai kĩgongona kuo, o we ūria wakuumĩrĩre rĩrĩa woragĩra mūrũ wa nyũkwa Esaũ.”

² Nĩ ūndũ ūcio Jakubu akĩra andũ a nyũmba yake, na arĩa othe maarĩ nao, atĩrĩ, “Eheriai ngai cia mĩhianano iria mūrĩ nacio, na mwĩtherie inyũ ene, na mwikire nguo ingĩ. ³ Mũcooke mũũkĩre, mũreke tũthĩ twambate Betheli, ngaakĩre Ngai kĩgongona kuo, ūria wanjĩtikĩre mũthenya ūria ndaarĩ thĩna-inĩ, na ūria ūkoretwo na niĩ kũria guothe ndanathĩ.” ⁴ Nĩ ūndũ ūcio makĩnengera Jakubu ngai cia

* 34:20 Kĩhingo-inĩ gĩa itũũra niho athuuri maacemanagia.

mĩhianano iria maarĩ nacio, na irengeeri iria ciarĩ matũ mao,* nake Jakubu agĩcithika gĩtina-inĩ kĩa mũgandi kũu Shekemu. ⁵ Nao makiumagara, magĩthiĩra, namo matũũra marĩa maamathiũrũrũkĩrie makĩnyiitwo nĩ guoya wa Ngai, nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ o na ũmwe wamaingatithirie.

⁶ Jakubu na andũ arĩa othe aarĩ nao magĩkinya Luzu (na nikuo Betheli), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ⁷ Agĩaka kigongona kũu, na agĩta handũ hau Eli-Betheli, tondũ hau niho Ngai aamwĩguũrũrie rĩria ooragĩra mũrũ wa nyina.

⁸ Nake Debora mũrerĩ wa Rebeka agĩkua na agĩthikwo gĩtina-inĩ kĩa mũgandi mũhuro wa Betheli. Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtĩwo Aloni-Bakuthu.

⁹ Thuutha wa Jakubu gũcoka kuuma Padani-Aramu, Ngai akĩmuumĩrĩra rĩngĩ na akĩmũrathima. ¹⁰ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩĩtwa rĩaku nĩ Jakubu, no ndũgũcoka gwiitwo Jakubu rĩngĩ; ũrĩitagwo Isiraeli.” Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩta Isiraeli.

¹¹ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai Mwene-Hinya-Wothe; ciaranai na mũingĩhe. Rũrĩrĩ na gikundi kĩa ndũrĩrĩ nĩkoima harĩwe, na athamaki nĩmakoiima mwĩrĩ-inĩ waku. ¹² Bũrũri ũrĩa nĩ ndaheire iburahĩmu na Isaaka, o nawe nĩngakũhe guo, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku.” ¹³ Hĩndĩ ũyo Ngai akĩambata akĩmweherera kuuma handũ hau aamwaragĩria.

¹⁴ Jakubu akihaanda gĩtugĩ kĩa ihiga handũ hau Ngai aarĩtie nake, agĩgĩtĩrĩria ndibei; agĩcoka agĩgĩtĩrĩria maguta. ¹⁵ Jakubu agĩta handũ hau Ngai aamwarĩrie Betheli.

Gĩkuũ kĩa Rakeli na kĩa Isaaka

¹⁶ Thuutha ũcio Jakubu na andũ ake makiuma Betheli magĩthiĩ na mbere na rũgendo. Na matigairie hanini makinye Efiratha-rĩ, Rakeli akĩambĩrĩria kũrũmwo na agĩkorwo arĩ na thiĩna mũingĩ mũno. ¹⁷ Na tondũ aarĩ na thiĩna mũingĩ mũno wa gũciara, mũmũciarithia akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwiitĩgĩra, tondũ ũrĩ na kahĩĩ kangĩ.” ¹⁸ Na atanatũkana, tondũ nĩ gũkua aakuaga, agĩtua kahĩĩ kau Beni-Oni. No ithe agĩgata Benjamini.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩkua na agĩthikwo mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthiĩ Efiratha (na nokuo Bethlehemu.) ²⁰ Jakubu akihaanda gĩtugĩ igũrũ rĩa mbĩrĩra yake, na nginya ũmũthĩ ũyũ gĩtugĩ kũu nĩkĩo kĩonanagia mbĩrĩra ya Rakeli.

²¹ Isiraeli agĩthiĩ o na mbere na rũgendo na akĩamba hema yake mwena ũrĩa ũngĩ wa Migidali-Ederi. ²² Hĩndĩ ũyo Isiraeli aatũũraga bũrũri ũcio-rĩ, Rubeni agĩthiĩ, agĩkoma na Biliha, thuriya ya ithe, nake Isiraeli akĩũga ũhoro ũcio.

Jakubu aarĩ na ariũ ikũmi na eerĩ:

²³ Ariũ a Lea maarĩ:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu,
na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni.

²⁴ Ariũ a Rakeli maarĩ:

Jusufu na Benjamini.

²⁵ Ariũ a Biliha ndungata ya mũirĩtu ya Rakeli maarĩ:

Dani na Nafitali.

²⁶ Ariũ a Zilipa ndungata ya mũirĩtu ya Lea maarĩ:

Gadi na Asheri.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Jakubu, arĩa aaciariĩrwo arĩ kũu Padani-Aramu.

²⁷ Na Jakubu agĩkinya mũciĩ kũrĩ ithe Isaaka kũu Mamure, hakuhi na Kiriathu-Ariba (nikuo Hebironi), kũria iburahĩmu na Isaaka maatũũrite. ²⁸ Isaaka aatũũrire muoyo miaka igana na mĩrongo ĩnana. ²⁹ Agĩcoka agĩtũkana agĩkua na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte, arĩ mũkũrũ na arĩ na mĩaka mĩingĩ. Nao ariũ ake Esaũ na Jakubu makĩmũthika.

36

Njĩaro cia Esaũ

¹ Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoro wa Esaũ (na nowe Edomu).

² Esaũ ahikirie atumia ake kuuma kũrĩ andũ-a-nja a Kaanani: Ada aarĩ mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti, na Oholibama mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni ũrĩa Mũhivi, ³ o na nĩngĩ Basemathu ũrĩa warĩ mwarĩ wa Ishumaeli na mwarĩ wa nyina na Nebaiothu.

⁴ Ada agĩciarĩra Esaũ Elifazu, na Basemathu agĩciara Reueli, ⁵ nake Oholibama agĩciara Jeushu, na Jalamu na Kora. Acio nĩo maarĩ ariũ a Esaũ, arĩa aaciariĩrwo kũu Kaanani.

* 35:4 Irengeeri cia matũ ciahũthagĩrwo irĩ ta njĩra ya kũgitĩra mũndũ.

⁶ Na riri, Esaũ akioya atumia ake na ariũ ake na airitu ake na andũ othe a nyũmba yake, o na mahiũ make na nyamũ iria ingĩ ciake, na indo ciothe iria aagite nacio kũu Kaanani, na agithiĩ bũrũri waraihanĩririe na mũrũ wa nyina Jakubu. ⁷ Indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe; bũrũri ũria maatũũraga ndũngĩahotire kũmaigana eerĩ nĩ ũndũ wa mahiũ mao. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Esaũ (na nowe Edomu) agithiĩ gũtũũra bũrũri wa irĩma wa Seiru.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoro wa Esaũ ithe wa andũ a Edomu kũu bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru.

¹⁰ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Esaũ:

nĩ Elifazu, mũrũ wa Ada mĩtumia wa Esaũ, na Reueli, mũrũ wa Basemathu mĩtumia wa Esaũ.

¹¹ Ariũ a Elifazu nĩ aya:

nĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Gatamu, na Kenazu.

¹² Elifazu mũrũ wa Esaũ o nake nĩ aarĩ na thuriya yetagwo Timina, irĩa yamũciarĩire Amaleki. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Ada mĩtumia wa Esaũ.

¹³ Ariũ a Reueli nĩ aya:

nĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Basemathu mĩtumia wa Esaũ.

¹⁴ Ariũ a Esaũ arĩa aaciarĩrwo nĩ Oholibama mĩtumia wake mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni:

nĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora.

¹⁵ Nao aya nĩo maarĩ anene thĩinĩ wa njiaro cia Esaũ:

Ariũ a Elifazu irigithathi rĩa Esaũ:

Anene maarĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Kenazu, ¹⁶ na Kora, na Gatamu, na Amaleki. Acio nĩo anene arĩa Elifazu aaciarĩire kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Ada.

¹⁷ Ariũ a Reueli mũrũ wa Esaũ:

Anene maarĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Aya nĩo anene arĩa Reueli aaciarĩire kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa Basemathu mĩtumia wa Esaũ.

¹⁸ Ariũ a Oholibama mĩtumia wa Esaũ:

Anene maarĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora. Aya nĩo anene arĩa maaciarĩrwo nĩ Oholibama mĩtumia wa Esaũ mwarĩ wa Ana.

¹⁹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Esaũ (na nowe Edomu), na acio nĩo maarĩ anene ao.

²⁰ Aya nĩo maarĩ ariũ a Seiru ũrĩa Mũhori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio:

Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ²¹ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Ariũ acio a Seiru nĩo maarĩ anene a Ahori kũu Edomu.

²² Ariũ a Lotani maarĩ:

Hori, na Homani. Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.

²³ Ariũ a Shobali maarĩ:

Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.

²⁴ Ariũ a Zibeoni maarĩ:

Aia, na Ana. Ũyũ nĩwe Ana ũrĩa wonire ithima cia maaĩ mahiũ werũ-inĩ rĩrĩa arĩithagia ndigiri cia ithe Zibeoni.

²⁵ Ciana cia Ana ciarĩ:

Dishoni, na Oholibama mwarĩ wa Ana.

²⁶ Ariũ a Dishoni maarĩ:

Hemudani, na Eshibani, na Itharani, na Cherani.

²⁷ Ariũ a Ezeri maarĩ:

Bilihani, na Zaavani, na Akani.

²⁸ Ariũ a Dishani maarĩ

Uzu, na Arani.

²⁹ Aya nĩo maarĩ anene a Ahori:

nĩ Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ³⁰ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Acio nĩo maarĩ anene a Ahori, kũringana na ikundi ciao kũu bũrũri wa Seiru.

Aathani a Edomu

³¹ Aya nĩo maarĩ athamaki arĩa maathamakaga Edomu o mbere ya Isiraeli gũtanagĩa na mũthamaki o na ũmwe:

³² Bela mũrũ wa Beori nĩwe watũikire mũthamaki wa Edomu. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Dinihaba.

³³ Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mũrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

³⁴ Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

³⁵ Rirĩa Hushamu aakuire, Hadadi mūrũ wa Bedadi, ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rietagwo Avithu.

³⁶ Rirĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁷ Rirĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu, kũu gũkuhĩ na Rũũ rwa Farati, agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁸ Rirĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mūrũ wa Akibori agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

³⁹ Rirĩa Baali-Hanani mūrũ wa Akibori aakuire, Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rietagwo Pau, na mĩtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Mezahabu.

⁴⁰ Aya nĩo maarĩ anene kuuma kũrĩ njaro cia Esaũ, kũringana na marĩtwa mao, na mĩhĩrĩga, na ng'ongo ciao:

Timina, na Aliva, na Jethethu, ⁴¹ na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁴² na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, ⁴³ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu, kũringana na kũrĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũrĩa watuĩkĩte wao.

Esaũ ũcio nĩwe warĩ ithe wa andũ a Edomu.

37

Irooto cia Jusufu

¹ Jakubu nĩatũũrire bũrũri-inĩ ũrĩa ithe aaikarĩte, nĩguo bũrũri wa Kaanani.

² Ũyũ nĩguo ũhoru wa Jakubu.

Jusufu arĩ mwanake mũnini wa mĩaka ikũmi na mũgwanja aarĩithagia mbũri marĩ na ariũ a ithe, na ariũ a Biliha, na ariũ a Zilipa, atumia a ithe, nake agĩtwarĩra ithe wao ũhoru mũũru ũkonĩ ariũ a ithe.

³ Na rĩrĩ, Isiraeli nĩendeete Jusufu gũkĩra ariũ arĩa angĩ ake othe, tondũ aamũciarire arĩ mũkũrũ; na nĩamũtumithĩirie kanjũ ya goro ng'emie wega mũno. ⁴ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe nĩamwendete kũmakĩra-rĩ, makĩmũmena na matingĩamwarĩirie kiugo o na kimwe kiega.

⁵ Ũtukũ ũmwe Jusufu nĩarootire kiroto, na rĩrĩa eerire ariũ a ithe ũhoru wakĩo, makĩmũmena makĩria. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Thikĩrĩrai ũhoru wa kiroto gĩkĩ ndootete: ⁷ Tũrohaga itĩia cia ngano tũrĩ mũgũnda-inĩ, na o rĩmwe gĩtĩia gĩakwa kirehaanda na igũrũ, nacio itĩia cianyu irathiũrũrũkĩria gĩakwa, na irakĩĩnamĩrĩra.”

⁸ Ariũ a ithe makĩmũũria atĩrĩ, “Anga nĩũrenda gũtũthamakĩra? Anga ti-itherũ nĩũgatwatha?” Nao magikĩrĩrĩria kũmũmena nĩ ũndũ wa kiroto kũu gĩake, na nĩ ũndũ wa ciugo ciake.

⁹ Nĩngĩ Jusufu akĩroota kiroto kĩngĩ, na akĩria ariũ a ithe ũhoru wakĩo. Akĩmeera atĩrĩ, “Thikĩrĩrai, nĩndĩrarootire kiroto kĩngĩ, na ihinda rĩrĩrĩ, ndĩrarootire riũa, na mweri, na njata ikũmi na ĩmwe ikĩnyĩnamĩrĩra.”

¹⁰ Rirĩa eerire ithe o na ariũ a ithe ũhoru ũcio, ithe akĩmũkũma, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kiroto kĩa mũthemba ũrĩkũ kũu ũrotete? Anga nyũkwa, na nĩ, na ariũ a thoguo nĩtũgooka, na tũĩnamĩrĩre thĩ mbere yaku?” ¹¹ Ariũ a ithe nĩmamũĩguĩrĩre ũiru, no ithe agĩkara agĩciiragia ũhoru wa irooto icio.

Jusufu kwendio nĩ Ariũ a Ithe

¹² Na rĩrĩ, ariũ a ithe nĩmathĩite kũrĩithia mbũri cia ithe wao gũkuhĩ na Shekemu, ¹³ nake Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “O ta ũrĩa ũũ, ariũ a thoguo nĩmararĩithia mbũri gũkuhĩ na Shekemu. Ũka, nĩngũgũtũma kũrĩ o.”

Nake akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo noguo.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ ũkarore kana ariũ a thoguo marĩ o ho o wega, o ũndũ ũmwe na mbũri, na ĩnjookerie ũhoru.” Nake akĩmũtũma kuuma Gĩtuamba-inĩ kĩa Hebironi.

Rirĩa Jusufu aakinyire Shekemu, ¹⁵ mũndũ ũmwe akĩmuona akĩrũũra mĩgũnda-inĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũracaria?”

¹⁶ Nake Jusufu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ariũ a baba ndĩracaria. No ĩnjĩire kũrĩa mararĩithia mbũri ciao?”

¹⁷ Mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩmoimĩte gũkũ. Ndĩraiguire makiuga atĩrĩ, ‘Rekei tũthĩi Dothani.’”

Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩrũmĩrĩra ariũ a ithe, na akĩmakora hakuhĩ na Dothani. ¹⁸ No makĩmuona arĩ haraaya, na ataanakinya harĩa maarĩ, magĩciĩrĩra kũmũũraga.

¹⁹ Makĩrana atĩrĩ, “Mũroti ũrĩa niokĩte! ²⁰ Ũkai; rekei tũmũũrage na tũmũikie irima rĩmwe rĩa maya, na tuuge atĩ nĩ nyamũ njũru ĩmũrĩte. Nĩtũkĩone ũrĩa irooto icio ciake ikaahinga.”

²¹ No riria Rubeni aiguire ũguo, akigeria kũhonokia Jusufu kuuma moko-inĩ mao. Akiuga atĩrĩ, “Rekei tũtĩge kũmũũraga. ²² Mũtigaite thakame. Mũikie irima-inĩ rĩrĩ rĩ gũkũ werũ-inĩ, no mũtikamwike ũũru.” Rubeni oigaga ũguo nĩgeetha amũhonokie kuuma kũrĩ o, nĩguo amũcookie kũrĩ ithe.

²³ Na riria Jusufu aakinyire harĩ ariũ a ithe, makĩmũruta kanjũ yake irĩa eekĩrite, o irĩa yarĩ ya goro na ng’emie wega mũno. ²⁴ Makĩmũnyiita, makĩmũkia irima rĩu. Na rĩrĩ, irima rĩu rĩarĩ rĩũmũ; rĩtiarĩ na maaĩ.

²⁵ Magĩcooka magĩkara thĩ kũria irio ciao, magĩtiira maitho makĩona gĩkundi kĩnene kĩa Aishumaeli gĩgĩka kiumĩte Gileadi. Ngamĩra ciao ciakuithĩtio mahuti manungĩ wega, na ũbani, na ũũkĩ-wa-ngoma ũria wĩtagwo manemane, na maikũrũkĩte mathiĩ matware indo icio Misiri.

²⁶ Juda akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Nĩ uumithio ũrĩkũ tũkuona tũngĩũraga mũrũ wa ithe wĩtũ na tũhithe gĩkuũ gĩake? ²⁷ Rekei tũmwenderie Aishumaeli aya, no tũtikamwike ũũru na moko maitũ, tondũ ũyũ nĩ mũrũ wa ithe wĩtũ, tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame o ĩmwe.” Nao ariũ a ithe magĩtikira.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ irĩa onjorithia acio Amidiani maahĩtũkagĩra hau, ariũ a ithe makĩruta Jusufu irima, na makĩmwendia cekerĩ mĩrongo ĩrĩ cia betha* kũrĩ Aishumaeli acio, nao makĩmũtwara Misiri.

²⁹ Rĩria Rubeni aacookire irima-inĩ na akĩona atĩ Jusufu ndaarĩ ho, agĩtembũranga nguo ciae. ³⁰ Agĩcoka kũrĩ ariũ a ithe akĩmeera atĩrĩ, “Kamwana karĩa gatĩrĩ ho! Nĩ ngwika atĩa?”

³¹ Nao makĩoya kanjũ ya Jusufu, magĩthinja mbũri na magĩtobokia kanjũ ĩyo thĩnĩ wa thakame ĩyo.

³² Magĩcoka makĩoya kanjũ ĩyo yagemetio, makĩmĩtwarĩra ithe wao makĩmwĩra atĩrĩ, “Kanjũ ĩno nĩ kũmĩona tũramĩonire. Mĩrore wega wone kana hihi nĩ kanjũ irĩa ya mũrũguo.”

³³ Nake akĩmĩmenya, akiuga atĩrĩ, “Nĩ kanjũ ya mũrũ kwaka! Nyamũ njũru nĩmũrĩte. Ti-itherũ Jusufu nĩarĩkitie kũũragwo, agatambuũrwo icunji.”

³⁴ Nĩngĩ Jakubu agĩtembũranga nguo ciae, agĩkĩra nguo ya ikũnia, na agĩcakaĩra mũriũ matukũ maingĩ. ³⁵ Ariũ ake othe na airĩtu ake magĩũka kũmũhooreria, no akĩrega kũhoorerio, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ngathĩĩ mbĩrĩra kũrĩ mũrũ wakwa ngĩrĩraga.” Nĩ ũndũ ũcio ithe agĩthĩĩ na mbere kũmũrĩrĩa.

³⁶ Nao Amidiani acio makĩendia† Jusufu kũ Misiri kũrĩ Potifarũ, ũmwe wa anene a Firaũni, nake aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni.

38

Juda na Tamaru

¹ Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Juda agĩtiga ariũ a ithe agĩkũrũka agĩthĩĩ gũkara na mũndũ wa Adulamu wetagwo Hira. ² Juda arĩ kũu agĩcemanĩa na mwarĩ wa Mũkaanani wetagwo Shua. Akĩmũhikia na agĩkoma nake; ³ nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ, gagĩtuuo Eri. ⁴ Akĩgĩa nda ĩngĩ, agĩciara kahĩĩ kangĩ gagĩtuuo Onani. ⁵ O na nĩngĩ agĩciara kahĩĩ kangĩ, agĩgatua Shela. Aagaciariĩre kũu Chezibu.

⁶ Maagimara Juda akĩgũrĩra Eri ũria warĩ irigithathi rĩake, mũtumia wetagwo Tamaru. ⁷ No Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga.

⁸ Nake Juda akĩra Onani atĩrĩ, “Koma na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa, ũmũhingĩrie ũria wagĩrĩrwo nĩkũmwĩka ũrĩ mũrũ wa nyina na mũthuuri wake, nĩguo ũciarĩre mũrũ wa nyũkwa rũciaro.” ⁹ Nake Onani nĩamenyaga atĩ rũciaro rũu rũtigatuĩka rwake; nĩ ũndũ ũcio o akoma na mũtumia wa mũrũ wa nyina, agaita mbeũ ya ũciari thĩ, nĩguo ndagaciariĩre mũrũ wa nyina rũciaro. ¹⁰ ũndũ ũcio eekire warĩ mũũru maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio o nake akĩũragwo nĩ Jehova.

¹¹ Juda akĩra Tamaru mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Thĩĩ ũtũũre ũrĩ wa ndigwa gwa thoguo mũciĩ nginya mũrũ wakwa Shela agimare.” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “O nake Shela ahota gũkua ta ariũ a nyina.” Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthĩĩ gũtũũra mũciĩ gwa ithe.

¹² Thuutha wa ihinda iraaya, mũtumia wa Juda, mwarĩ wa Shua, agĩkua. Na kahinda ka macakaya gaathira na Juda athirwo nĩ kieha, akĩambata agĩthĩĩ Timina kũrĩ andũ arĩa meenjaga ng’ondũ ciae guoya, na agĩthĩĩ hamwe na mũrata wake, Hira wa Adulamu.

¹³ Na riria Tamaru eerirwo atĩrĩ, “Ithe wa mũthuuriguo erekeire Timina kwenja ng’ondũ ciae guoya,” ¹⁴ akĩruta nguo ciae cia mũtumia wa ndigwa, akĩhumbĩra na taama nginya ũthĩũ nĩguo ndakae kũmenyeka, agĩkara thĩ itoonero-inĩ rĩa Enaimu, rĩria rĩarĩ njĩra-inĩ ya gũthĩĩ Timina. Nĩgũkorwo nĩonire atĩ, o na gũtuĩka Shela aarĩ mũndũ mũgima, Juda ndaheanĩte Tamaru kũrĩ we atuĩke mũtumia wake.

¹⁵ Rĩria Juda aamuonire-rĩ, agĩciiria atĩ Tamaru aarĩ mũmaraya* tondũ nĩehumbĩrĩte ũthĩũ. ¹⁶ Na tondũ ndooĩ atĩ aarĩ mũtumia wa mũriũ, agĩthĩĩ harĩ we mũkĩra-inĩ wa njĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, ĩtikĩra ngome nawe.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Na nĩ kĩĩ ũkũũhe nĩguo ngome nawe?”

* 37:28 nĩ ta giramu 220. † 37:36 Wonjoria wa kwendia ngombo nĩwekĩrĩrwo mũno nĩ andũ arĩa maatũũraga werũ-inĩ. Maraya maya maahũthagĩrwo mahooero-inĩ ma matukũ ma tene, na maakonainie na ngai ya ũciari.

* 38:15

¹⁷ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũgũtũmĩra koori kuuma rūũru-inĩ rwakwa.”

Mũtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkũndigĩra kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra kĩĩranĩro gĩaku nginya rĩrĩa ũgaakaneana?”

¹⁸ Juda akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngũtigĩre kĩĩ gĩa kũrũgamĩrĩra?”

Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndigĩra gĩcũhĩ kĩa rūũri rwaku na rūrigi rwakĩo, o na rūthanju rūu rūrĩ guoko-inĩ gwaku.” Nĩ ũndũ ũcio Juda agĩtigĩra mũtumia ũcio indo icio na agĩkoma nake; na Tamaru akĩgĩa nda yake. ¹⁹ Mũtumia ũcio aarĩkia gwithĩĩra, akĩaũra taama wake, akĩĩhumba nguo ciale cia mũtumia wa ndigwa rĩngĩ.

²⁰ Rĩrĩa Juda atũmire mũratawe ũcio wa kũu Adulamu na koori nĩgeetha acookerio indo icio cia kũrũgamĩrĩra kuuma kũrĩ mũtumia ũcio-rĩ, ndaamuonire. ²¹ Nake akĩũria andũ arĩa maatũũraga kũu atĩrĩ, “Arĩ ha mũmaraya ũrĩa ũraarĩ haha mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩĩ Enaimu?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Haha hatĩrĩ hakorwo na mũmaraya.”

²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka kũrĩ Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndinamuona. Hamwe na ũguo-rĩ, andũ arĩa matũũraga hau moigire atĩrĩ, ‘Haha hatĩrĩ hakorwo na mũmaraya.’”

²³ Nake Juda akiuga atĩrĩ, “Nĩakĩrekwō aikare na kĩrĩa arĩ nakĩo, kana tũtũike a gũthekeererwo. Nĩngĩ-rĩ, nĩngũmũtũmĩre koori gaka, no ndũnamuona.”

²⁴ Thuutha wa mĩeri itatũ, Juda akĩrwo atĩrĩ, “Tamaru mũtumia wa mũrũguo nĩehĩtie, akahũũra ũmaraya, na nĩ ũndũ ũcio arĩ na nda.”

Juda akiuga atĩrĩ, “Mumieĩ mũmũrehe, acinwo akue!”

²⁵ Na rĩrĩa oimagio-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩrĩ kũrĩ ithe wa mũthuuiriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndĩ na nda ya mũndũ ũrĩa mwene indo ici.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ta rora kana no ũmenye nũũ mwene gĩcũhĩ gĩkĩ kĩ na mũhũũri, na rūrigi rūrũ, o na rūthanju rūrũ.”

²⁶ Juda agĩcimenya, na akiuga atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ nĩ mũthingu kũngĩra; ekĩte ũguo nĩgũkorwo ndiamũheanire kũrĩ mũrũ wakwa Shela.” Juda ndaacookire gũkoma nake rĩngĩ.

²⁷ Rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara-rĩ, kwarĩ na tũhĩ twĩrĩ twa mahatha nda yake. ²⁸ Na rĩrĩa aaciaraga-rĩ, kamwe gatuo gagĩcomora guoko; nake mũmũciarithia akĩoya uthi mũtune, akĩwoherera guoko-inĩ gwako, na akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe woima mbere.” ²⁹ No rĩrĩa aacookirie guoko na thĩĩnĩ, mũrũ wa nyina akiuma, nake mũciarithania akiuga atĩrĩ, “Gĩthĩ nĩguo weturĩra njĩra!” Nake agĩtũuo Perezũ.[†]

³⁰ Nake mũrũ wa nyina ũrĩa warĩ na uthi mũtune guoko-inĩ gwake akiuma, nake agĩtũuo Zera.

39

Jusufu na Mũtumia wa Potifaru

¹ Na rĩrĩ, Jusufu nĩakĩrũkĩrio o nginya bũrũri wa Misĩri. Nake Potifaru, Mũmisĩri ũmwe wa anene a Firaũni, na mũrũgamĩrĩri wa arangĩrĩ a Firaũni, akĩmũgĩra kuuma kũrĩ Aishumaeli arĩa maamũtwarĩte kũu.

² Nake Jehova aarĩ hamwe na Jusufu, nake akĩgaacĩra, na agĩtũũra nyũmba-inĩ ya Mũmisĩri ũcio mwathi wake. ³ Na rĩrĩa mwathi wake onire atĩ Jehova aarĩ hamwe nake, na atĩ Jehova nĩatũmĩte Jusufu agaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga-rĩ, ⁴ Jusufu agĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make na agĩtũũka wa kũmũtungatĩra. Potifaru akĩmũtua mũrori wa nyũmba yake na akĩmwĩhokera ũmenyereri wa kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo. ⁵ Kuuma hĩndĩ rĩra aamũtũire mũrori wa nyũmba yake na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo, Jehova akĩrathima nyũmba ya Mũmisĩri ũcio nĩ ũndũ wa Jusufu. Kĩrathimo kĩa Jehova kiarĩ igũrũ wa indo ciothe cia Potifaru, irĩa ciarĩ nyũmba o na irĩa ciarĩ mũgũnda. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio agĩtigĩra Jusufu indo ciothe irĩa aarĩ nacio acimenyagĩrĩre; rĩrĩa rĩothe Jusufu aarĩ mũrũgamĩrĩri-rĩ, Potifaru ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ tĩga o irio irĩa aarĩaga.*

Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũthaka na wa mwĩrĩ mwega, ⁷ na thuutha wa ihinda, mũtumia wa mwathi wake akĩmwĩrĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka ũkome na nĩ!”

⁸ No Jusufu akĩrega. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũrori-rĩ, mwathi wakwa ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ kĩa nyũmba, indo irĩa ciothe arĩ nacio nĩanjĩhokeire ndicimenyagĩrĩre. ⁹ Gũtĩrĩ mũndũ ũngĩ mũnene nyũmba ĩno ũngĩrĩte. Mwathi wakwa ndangĩrĩrĩrie kĩndũ o nakĩ, tĩga wee wiki, tondũ ũrĩ mũtumia wake. Ndaakĩhota atĩa gwĩka ũndũ ta ũyũ wa waganu njĩhĩrie Ngai?” ¹⁰ Na o na gũtũũka nĩaringagĩrĩra Jusufu mũthenya o mũthenya akome nake-rĩ, Jusufu nĩaregĩre gũkoma nake o na kana gũkorwo hamwe nake.

¹¹ No mũthenya ũmwe Jusufu nĩaingĩrĩre nyũmba kũruta wĩra wake, na gũtiarĩ ndungata o na ĩmwe ya nyũmba yarĩ kũu thĩĩnĩ. ¹² Mũtumia ũcio akĩnyĩta nguo ya Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka ũkome na nĩ!” No Jusufu agĩtiga nguo yake guoko-inĩ kwa mũtumia ũcio, akiuma nyũmba akĩũra.

[†] 38:29 Perezũ aarĩ ũmwe wa maithe ma tene ma Daudi.

* 39:6 Irio cia andũ a Misĩri ciarĩ na ũtiganu na irio cia andũ a Isiraeli (43:32), na nĩ kwarĩ magongona maarutagwo rĩrĩa irio cia andũ a Misĩri ciarugagwo.

¹³ Na rĩrĩa mĩtũmia ũcio onire atĩ Jusufu nĩatiga nguo yake guoko-inĩ gwake na oora-rĩ, ¹⁴ agĩta ndungata cia nyũmba yake, agĩciĩra atĩrĩ, “Ta kĩonei Mũhibirania ũyũ aarehirwo kũrĩ ithuĩ nĩgeetha atũnyarare! Egũũkĩte haha nĩguo akome na nĩ, na nĩ ndakaya. ¹⁵ Na rĩrĩa aigua ngĩkaya ndeithio, aatiga nguo yake haha, oima nyũmba na oora.”

¹⁶ Nake agĩkara na nguo iyo nginya rĩrĩa mwathi wa Jusufu aainũkire. ¹⁷ Nake mĩtũmia ũcio akĩmũhe rũgano rũu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngombo irĩa ya Mũhibirania, irĩa watũreheire igũũkĩte kũrĩ nĩ kũnyarara. ¹⁸ No rĩrĩa njugire mbu ndeithio, yatiga nguo ñno harĩ nĩ, yoima nyũmba na yora.”

¹⁹ Rĩrĩa mwathi wa Jusufu aigũire rũgano rũu aaheirwo nĩ mĩtũmia wake, rĩrĩa aamwĩre, “Ũguo nĩguo ngombo yaku ñnjikire,” agĩcinwo nĩ marakara. ²⁰ Nake mwathi wa Jusufu akĩnyiita Jusufu akĩmũkia njeera, kũndũ kũrĩa gwaikagio andũ arĩa oohe a mũthamaki.

No hĩndĩ iyo Jusufu aarĩ kũu njeera-rĩ, ²¹ Jehova aarĩ hamwe nake; akĩmũtuga na agĩtũma etikĩrĩke maitho-inĩ ma mũnene wa njeera. ²² Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa njeera agĩtua Jusufu mũrori wa arĩa othe moohetwo njeera, na agĩtuuo mũmenyereri wa maũndũ mothe marĩa meekagwo kũu. ²³ Mũnene ũcio wa njeera ndaarũmbũyagia ũndũ o na ũmwe wa marĩa maamenyagĩrĩwo nĩ Jusufu, tondũ Jehova aarĩ hamwe na Jusufu na akĩmũhe ũgaacĩru maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

40

Mũheani Ndibei na Mũthondeki wa Mĩgate

¹ Thuutha ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei, na mũndũ ũrĩa wathondekagĩra mũthamaki wa Misĩrĩ mĩgate-rĩ, makĩhĩtĩria mwathi wao, ũcio mũthamaki wa Misĩrĩ. ² Firaũni mũthamaki ũcio akĩrakario nĩ anene acio ake eerĩ, mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate, ³ na akĩmahingĩrithia nyũmba ya mũnene wa arĩa arangĩri njeera, o irĩa Jusufu oheetwo. ⁴ Mũnene wa arangĩri akĩmaneana kũrĩ Jusufu amarorage, nake Jusufu akĩmatungatĩra.

Na thuutha wa gũikara kĩoho-inĩ kwa ihinda-rĩ, ⁵ o ũmwe wa acio eerĩ, ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei na mũthondeki wa mĩgate ya mũthamaki wa Misĩrĩ, o acio maahingĩrĩwo njeera, makĩroota irooto ũtũkũ ũmwe, na o kĩroto kĩarĩ na mũtaũrĩre wakĩo.

⁶ Rĩrĩa Jusufu aathiire kũrĩ o rũciĩnĩ rwa mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, akĩona marĩ na kĩa. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria anene acio a Firaũni, o acio moohetwo hamwe nake nyũmba-inĩ ya mwathi wake, atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mĩtukie ithiithi cianyu ũmũthĩ?”

⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ithuerĩ nĩtũrotete irooto, na gũtirĩ mũndũ wa gũcitaũra.”

Jusufu akĩmooria atĩrĩ, “Githĩ ũtaũri ti wa Ngai? Njĩrai irooto cianyu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa arĩa maatwaragĩra mũthamaki ndibei akĩra Jusufu kĩroto gĩake. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩroto-inĩ gĩakwa ndĩronire mũthabibũ ũrĩ mbere yakwa, ¹⁰ na ũraarĩ na honge ithatũ. Nacio iraaruta kĩro o ũguo iracanũka, nacio imanjika cia thabibũ irerua. ¹¹ Na nĩ ndĩrakorwo nyiitĩte gĩkombe kia Firaũni na guoko, ndĩrooya thabibũ icio, ndĩraacihĩhĩra gĩkombe-inĩ kia Firaũni, na ndĩramũnengera.”

¹² Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Honge icio ithatũ nĩ mĩthenya itatũ. ¹³ Mĩthenya itatũ itanathira-rĩ, Firaũni nĩegũgũtũũgĩria na agũcokia wĩra-inĩ waku, na ũcokie kũnengagĩra Firaũni gĩkombe gĩake, o ta ũrĩa wekaga rĩrĩa warĩ mũmũheĩ ndibei. ¹⁴ No rĩrĩa maũndũ maku makaagaacĩra-rĩ, ũkandirikana ũnjigũire tha, ũngweete harĩ Firaũni, ũndute gũkũ njeera. ¹⁵ Tondũ nĩkũnyiitwo ndaanyiitĩro na hinya, ngĩrutwo bũrũri wa Ahibirania, na nĩngĩ o na gũkũ gũtirĩ ũndũ mũũru ndeekĩte wa gũtũma njikio njeera.”

¹⁶ Na rĩrĩa mũnene wa arĩa athondeki mĩgate onire atĩ Jusufu nĩataũra kĩroto kĩu wega-rĩ, akĩra Jusufu atĩrĩ, “O na nĩ ndĩrarootete: Ndĩrakuuĩte ikabũ ithatũ cia mĩgate na mĩtwe. ¹⁷ Gĩkabũ kĩrĩa kĩrarigĩtie igũrũ kĩaarĩ na mĩgate ya mĩthemba yothĩ ithondekĩrwo Firaũni; no nacio nyoni iramĩrĩĩaga irĩ o gĩkabũ-inĩ ndĩgĩkũũte na mĩtwe.”

¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ũyũ: Ikabũ icio ithatũ nĩ mĩthenya itatũ. ¹⁹ Mĩthenya itatũ itanathira-rĩ, Firaũni nĩagagũtĩnithia mĩtwe na akwambithie mĩtĩ igũrũ. Nacio nyoni nĩkarĩa nyama cia mwĩri waku.”

²⁰ Na rĩrĩ, mĩthenya wa gatatũ warĩ wa kũrĩrikana gũciarwo kwa Firaũni, nake akĩrugithĩria anene ake iruga inene. Nake akĩrĩrikana mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate mbere ya anene arĩa angĩ ake: ²¹ Agĩcokia mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei wĩra-inĩ wake, nĩgeetha acooke gũtwarĩra Firaũni gĩkombe rĩngĩ. ²² No rĩrĩ, mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate-rĩ, akĩmũcuria mĩtĩ igũrũ o ta ũrĩa Jusufu aamerĩte ũtaũri-inĩ wake.

²³ No mūnene ūcio wa arĩa maatwaragĩra Firaũni ndibei ndaigana kũririkana Jusufu; nĩariganĩrwo nĩwe.

41

Irooto cia Firaũni

¹ Na rĩrĩ, mĩaka ūrĩ mĩgima yathira-rĩ, Firaũni akĩroota kiroto: Akĩona arũgamĩte rũteere-inĩ rwa Rũũ rwa Nili; ² na rĩrĩ, gũkiũmĩra ng'ombe mũgwanja njega na noru kuuma thĩnĩ wa rũũ rũu, na igĩtĩka kũria nyeki ithanjĩ-inĩ. ³ Thuutha wacio rĩ, hakiumĩra ng'ombe ingĩ mũgwanja, njong'i na hĩnju, kuuma rũũ rũu rwa Nili, na ikĩrũgama mwena-inĩ harĩa icio ingĩ ciarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ. ⁴ Na rĩrĩ, ng'ombe icio njong'i na hĩnju ikĩria ng'ombe iria mũgwanja njega na noru. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro.

⁵ Ningĩ Firaũni agĩkoma rĩngĩ na akĩroota kiroto gĩa keerĩ: Magira mũgwanja mega ma ngano, maiyũrite ngano, maakũraga kamũtĩ-inĩ kamwe ka ngano. ⁶ Thuutha wamo gũgĩthethũka magira mangĩ mũgwanja ma ngano mahĩnju, mahaana ta macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ⁷ Magira macio mahĩnju ma ngano makĩmeria magira marĩa mũgwanja maarĩ mega na maiyũrite ngano. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro, agũkĩra agĩkora nĩ kũroota ekũrootaga.

⁸ Rũciĩnĩ agĩtangĩka meciiria, na nĩ ūndũ ūcio agĩtũmanĩra andũ-ago othe na andũ arĩa oogĩ a Misiri. Firaũni akĩmeera irooto ciake, no gũtirĩ wao o na ūmwe wahotire kũmũtaũrĩra.

⁹ Hĩndĩ iyo mūnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei akĩira Firaũni atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩndaririkano mahĩtia makwa. ¹⁰ Hĩndĩ ĩmwe-rĩ, Firaũni nĩarakarĩtio nĩ ndungata ciake; na nĩ hamwe na mūnene wa arĩa athondeki mĩgate-rĩ, agĩtuohithia njeera nyũmba-inĩ ya mūnene wa arangĩri. ¹¹ Ūtukũ ūmwe-rĩ, o ūmwe witũ akĩroota kiroto, na o kiroto kiarĩ na ūtaũri wakio mwanya. ¹² Na rĩrĩ, kũu njeera twarĩ na mwanake Mũhibirania, ndungata ya mūnene wa arangĩri. Na ithuĩ tũkĩmwĩra irooto ciitũ, nake agĩtũtaũrĩra; akĩhe o mũndũ ūtaũri wa kiroto gĩa. ¹³ Namo maũndũ magĩkĩka o ta ūria aatũtaũriire. Nĩ ngĩcookio wĩra-inĩ wakwa, nake mũndũ ūcio ūngĩ agĩcuurio mũti igũrũ.”

¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio Firaũni agĩtũmanĩra Jusufu, nake akĩrutwo kũu njeera narua. Na aarĩkia kwĩyenja* na kũruta nguo iria arĩ nacio na gwĩkĩra ingĩ-rĩ, agĩthĩ mbera ya Firaũni.

¹⁵ Nake Firaũni akĩira Jusufu atĩrĩ, “Nĩrarootire kiroto na gũtirĩ mũndũ ūrahota gũgĩtaũra. No nĩnjũite gũkĩrwo atĩrĩ, wee ūngĩrwo kiroto no ūhote gũgĩtaũra.”

¹⁶ Jusufu agĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Nĩ mwene ndingĩhota, no Ngai nĩekũhe Firaũni macookio marĩa arenda.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Firaũni akĩira Jusufu atĩrĩ, “Kiroto-inĩ gĩakwa-rĩ, nĩndĩrarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili, ¹⁸ rĩrĩa haroimĩre ng'ombe mũgwanja njega na noru kuuma rũũ, na iraitĩka kũria kũu ithanjĩ-inĩ. ¹⁹ Thuutha wacio kũracooka kũroimĩra ng'ombe ingĩ mũgwanja hinyaru, njong'i mũno na hĩnju. Ndirĩ ndona ng'ombe njong'i ta icio bũrũri-inĩ wothe wa Misiri. ²⁰ Nacio ng'ombe icio hĩnju na njong'i irarĩa ng'ombe iria mũgwanja noru iria iroimĩrite mbera. ²¹ No rĩrĩ, o na ciarĩkia gũcĩria-rĩ, gũtirĩ mũndũ ūngĩramenyire atĩ nĩrarĩte; tondũ ironekaga irĩ o njong'i o ta mbera. Hĩndĩ iyo ndĩrokĩra.

²² “Ningĩ irooto-inĩ ciakwa-rĩ, nĩndĩronire magira mũgwanja mega ma ngano na maiyũrite ngano, magĩkũra kamũtĩ-inĩ ka ngano. ²³ Thuutha wamo, magira mangĩ mũgwanja marathethũka, marĩ mahoohe na macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ²⁴ Namo magira macio mahĩnju marameria magira marĩa mũgwanja mega. Nĩraheire andũ-ago ūhoro ūcio, no gũtirĩ o na ūmwe ūrahotire kũndaũrĩra irooto icio.”

²⁵ Nake Jusufu akĩira Firaũni atĩrĩ, “Irooto cia Firaũni cieri no kiroto kĩmwe. Ngai nĩagũũrĩrie Firaũni ūria akirĩ gwĩka. ²⁶ Ng'ombe iria mũgwanja njega nĩ mĩaka mũgwanja, na magira marĩa mũgwanja mega ma ngano nĩ mĩaka mũgwanja; kiroto kũu no kĩmwe. ²⁷ Nacio ng'ombe icio mũgwanja hĩnju na njong'i iria cioimĩre thuutha nĩ mĩaka mũgwanja, na no taguo magira marĩa mũgwanja matarĩ ngano macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro: iyo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu.

²⁸ “Na o ta ūria ndeera Firaũni: Ngai nĩ oneetie Firaũni ūria akirĩ gwĩka. ²⁹ Nĩgũgũkorwo na mĩaka mũgwanja ya bũthi mūnene bũrũri wothe wa Misiri, ³⁰ no nĩgũgũcoka kũrũmĩrĩrwo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu. Naguo bũthi ūcio wothe wa Misiri nĩũkariganĩra, nayo ng'aragu nĩkananga bũrũri ūyũ. ³¹ Bũthi wa bũrũri ndũkaririkanwo, tondũ ng'aragu irĩa igacooka kũgĩa nĩgũgũkorwo ĩrĩ nene mũno. ³² Gĩtũmi kia Firaũni aheo kiroto kũu maita meerĩ, nĩ tondũ Ngai nĩatuĩte nĩegwĩka ūndũ ūcio, na ekũwĩka o narua.

³³ “Rũu Firaũni nĩacarie mũndũ ūũ gũkũũrana maũndũ na mũndũ mũũgĩ, amũtue mũrũgamĩrĩrĩ wa bũrũri wa Misiri. ³⁴ O na ningĩ Firaũni nĩagĩthuure atabarĩrĩ a bũrũri a kuoyaga gĩcunjĩ gĩa ithano kĩa magetha ma Misiri mĩaka-inĩ iyo mũgwanja ya bũthi. ³⁵ Nao nĩmacookanĩrĩrie irio icio ciothe cia mĩaka

* 41:14 Warĩ mũtugo wa andũ a Misiri kwenjwo njuĩrĩ na nderu, no Ahibirania matiekaga ūguo.

İyo mİega İrooka, na ngano İyo İkorwo watho-inİ wa Firaİuni, İigwo matİİura-inİ İrİ irio. ³⁶ Nacio irio icio ciagİİire kİigwo irİ mİthiithİ wa bİrİri, İkaahİthirwo hİndİ İria ya mİaka mİugwanja ya ng'aragu İrİa İkaagİa Misiri, nİgeetha bİrİri ndİkanathİkio nİ ng'aragu İyo."

³⁷ Firaİuni na anene ake makİona mİbango İcio İrİ mwege. ³⁸ Nİ İndİ İcio Firaİuni akİmooria atİrİ, "No tuone mİndİ İngİ ta İyİ, mİndİ İrİ na roho wa Ngai thİİnİ wake?"

³⁹ Firaİuni agİkİra Jusufu atİrİ, "Kuona atİ Ngai nİakİmenyithİtie maİndİ maya mothe-rİ, gİtirİ mİndİ İngİ İngİkİurana maİndİ na mİİgİ ta we. ⁴⁰ Wee nİwe İkİrİgamİrİra nyİmba yakwa ya İthamaki, na andİ akwa othe marİathİkagİra watho waku. İndİ ngİgİkİra naguo no atİrİ, nİ nİ nİ Mİthamaki."

Jusufu Kİrİgamİrİra Misiri

⁴¹ Nİ İndİ İcio Firaİuni akİra Jusufu atİrİ, "Kuuma rİu nİndagİtua mİrİgamİrİri wa bİrİri wothe wa Misiri." ⁴² Ningİ Firaİuni akİruta gİcİhİ gİake kİa mİhİuri kuuma kİara gİake agİgİkİra kİara-inİ kİa Jusufu.[†] Agİcooka akİmİhumba nguo cia gatani njega, na kİrengerİ gİa thahabu ngingo. ⁴³ Ningİ agİtİma akuuo na ngaari yake ya ita, arİ mİndİ wa keerİ harİ we wathani-inİ, nao andİ magİthİi makİanagİrİra marİ mbere yake atİrİ, "Eherai njİra-inİ!" Nİ İndİ İcio Firaİuni agİtua Jusufu mİrİgamİrİri wa bİrİri wothe wa Misiri.

⁴⁴ Ningİ Firaİuni akİra Jusufu atİrİ, "Nİ nİ Firaİuni, no rİrİ, hatarİ na rİtha rwaku, gİtirİ mİndİ İgeeka İndİ atarİ na rİtha rwaku gİkİ Misiri guothe." ⁴⁵ Nake Firaİuni agİta Jusufu Zafenathu-Panea, na akİmİhe Asenathu mwarİ wa Potifera, mİthİnjİri-ngai wa Onu, atİuke mİtumia wake. Nake Jusufu agİtuİkania bİrİri wothe wa Misiri.

⁴⁶ Jusufu aarİ na mİaka mİrongo İtatİ rİrİa atonyire İtungata-inİ wa Firaİuni mİthamaki wa Misiri. Nake Jusufu akİehera mbere ya Firaİuni, agİtuİkania bİrİri wothe wa Misiri. ⁴⁷ Na rİrİ, ihinda rİa mİaka İyo mİugwanja ya bİthi, bİrİri İcio İgİciara maciaro maingİ mİno. ⁴⁸ Nake Jusufu agİcookanİrİra irio ciothe cia bİrİri wa Misiri iria ciagİire kuo mİaka İyo mİugwanja ya bİthi, na agİciigithia matİİura-inİ marİa manene. O itİura inene akaiga irio iria ciakİragio mİgİnda-inİ İria yarİthİİrİrİkİurie. ⁴⁹ Jusufu agİkİigithia ngano nyingİ mİno, o ta mİthanga wa iria-inİ; yarİ nyingİ mİno, o nginya agİtiga kİuga maandiko ma mİugana wayo tondİ ndİngİathimikire.

⁵⁰ Mİaka ya ng'aragu İtaanakinya-rİ, Jusufu nİacıarİrwo tİhİ twİrİ nİ Asenathu mwarİ wa Potifera, mİthİnjİri-ngai wa Onu. ⁵¹ Jusufu agİta irigİthathi rİake Manase, akiuga atİrİ, "Nİ tondİ Ngai nİatİmİte ndiganİrwo nİ thİina wakwa wothe na nyİmba ya baba yothe." ⁵² Nako kahİ ga keerİ, agİgeeta Efiraimu, akiuga atİrİ, "Nİ tondİ Ngai nİatİmİte ngİe na maciaro bİrİri-inİ wa mİnyamaro yakwa."

⁵³ Nayo mİaka mİugwanja ya bİthi kİu Misiri İgİthira, ⁵⁴ na mİaka mİugwanja ya ng'aragu İkİambirİria, o ta İrİa Jusufu oigİte. Kwarİ na ng'aragu mabİrİri-inİ marİa mangİ mothe, no bİrİri wa Misiri wothe warİ na irio. ⁵⁵ Na rİrİa andİ a Misiri othe maambirİrie kİuga ng'aragu-rİ, magİkİra Firaİuni amahe irio. Nake Firaİuni akİmeera atİrİ, "Thİi kİrİ Jusufu na mwİke İrİa ekİmwİra."

⁵⁶ Rİrİa ng'aragu yagİire bİrİri wothe-rİ, Jusufu akİhingİra makİmbİ ma irio, akİenderia andİ a Misiri ngano, nİgİkorwo ng'aragu yarİ nene mİno Misiri guothe. ⁵⁷ Namo mabİrİri mothe magİİka Misiri kİrİ Jusufu kİgİra ngano, tondİ ng'aragu İyo yarİ nene mİno thİ yothe.

42

Ariİ a ithe na Jusufu Gİthİ Misiri

¹ Rİrİa Jakubu aamenyire atİ Misiri nİ kwarİ na ngano, akİra ariİ ake atİrİ, "Nİ kİ gİtİmİte mİikare o ro İguo mİcİthanİrİrie?" ² Agİthİi na mbere akİmeera atİrİ, "Nİnjigİite atİ Misiri kİrİ na ngano. İkİrİkai kuo mİgatİgİrİre irio, nİgeetha tİtİİre muoyo tİtigakue."

³ Nao ariİ ikİmi a ithe na Jusufu magİkİrİka, magİthİi kİgİra ngano Misiri. ⁴ No Jakubu ndaatİmire Benjamini mİrİ wa nyina na Jusufu athİi na arİa angİ, tondİ nİetigagİra ndakone mİtİno. ⁵ Nİ İndİ İcio ariİ a Isiraeli magİthİi marİ hamwe na arİa angİ maathİite kİgİra ngano Misiri, tondİ bİrİri wa Kaanani o naguo warİ na ng'aragu.

⁶ Na rİrİ, Jusufu nİwe warİ mwathi wa bİrİri wa Misiri na nİwe wendagİria andİ othe a bİrİri ngano. Nİ İndİ İcio rİrİa ariİ a ithe maakinyire kuo-rİ, makİmİnamİrİra, magİturumithia mothİi mao thİ. ⁷ Na rİrİa Jusufu onire ariİ a ithe, o ro rİmwe akİmamenya, no agİtua ndamooİ na akİmaarİria arİ na İuru, akİmooria atİrİ, "Mumİte kİ?"

Nao makİmİcookeria atİrİ, "Tuumİte bİrİri wa Kaanani tİgooka kİgİra irio."

⁸ O na gİtuİka Jusufu nİamenyire ariİ a ithe-rİ, o matiigana kİmİmenya. ⁹ Ningİ akİiririkana irooto cİake iria aarootete imakonİi, akİmeera atİrİ, "İnyuİ mİrİ athigaani! Mİİkİte kİrora bİrİri witİ kİrİa İtarİ mİgİtİre."

[†] 41:42 Gİcİhİ gİa guoko nİkİo kİahİthagİrwo nİ athamaki kİhİura mİhİuri.

¹⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, mwathi witũ! Ndongata ciaku ciũkĩte o kũgũra irio tu. ¹¹ Ithui ithuothe tũrĩ ariũ a mũthuri ũmwe. Ithui ndungata ciaku tũrĩ andũ ehokeku, tũtĩrĩ athigaani.”

¹² Nake Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Aca! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgĩtĩre.”

¹³ No makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndongata ciaku ciarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuri ũmwe, ũrĩa atũũraga bũrũri wa Kaanani. ũrĩa mũnini biũ nĩwe ũrĩ na baba rĩu, na ũmwe witũ ndarĩ ho.”

¹⁴ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “No ta ũrĩa ndamwĩra: Inyui mũrĩ athigaani! ¹⁵ Na ũũ nĩguo mũkũmenyeka atĩ mũrĩ andũ a ma: Ti-itherũ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo-rĩ, mũtingiũma kũndũ gũkũ ngĩnya ũrĩa mũnini wanyu oke. ¹⁶ Tũmai ũmwe wanyu athiĩ agĩre mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ; inyui aya angĩ nĩ mũgũikio njeera nĩgeetha ciugo cianyu icio mwarĩtie irorwo kana nĩ ũhoru wa ma. Mũngĩkorwo ũguo muugĩte tiguu-rĩ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo, inyui mũrĩ athigaani!” ¹⁷ Nake akĩmaikia othe njeera, magĩkara kuo mũthenya itatũ.

¹⁸ Mũthenya wa itatũ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tondũ ndĩ mwĩtigĩrĩ Ngai-rĩ, ikai ũũ nĩguo mũtũũre muoyo: ¹⁹ Angĩkorwo mũrĩ andũ ehokeku, itĩkĩrai ũmwe wanyu aikare gũkũ njeera, na inyui arĩa angĩ mũthiĩ mũtwarĩre andũ anyu ngano nĩ ũndũ wa ng’aragu ĩrĩa marĩ nayo. ²⁰ No rĩrĩ, no ngĩnya mũndehere mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, nĩgeetha ciugo cianyu ciĩtikĩrĩke kũna atĩ nĩ cia ma, na nĩguo mũtigakue.” Nao magĩka o ũguo.

²¹ Nao makĩĩrana atĩrĩ, “Ti-itherũ tũraherithio nĩ ũndũ wa mũrũ wa ithe witũ. Nĩtũonire ũrĩa aarĩ na thĩĩna rĩrĩa atũthaiha tũhonokie muoyo wake, no tũkĩrega kũmũigua; na no kĩo tũnyiiitwo nĩ thĩĩna ũyũ.”

²² Rubeni akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩre mũtikehĩrie kamwana kau? No inyui mũkĩrega gũũthikĩrĩria! Rĩu no ngĩnya tũrĩhio thakame yake.” ²³ No matiamenyaga atĩ Jusufu nĩaiguaga ũrĩa moigaga, tondũ we aatũmagĩra mũtabuti akĩmaarĩria.

²⁴ Jusufu akĩmahutatĩra akĩmeherera, akĩambĩrĩria kũrĩa; ningĩ agĩcooka agĩthiĩ akĩmaarĩria rĩngĩ. Akĩnyiiitithia Simeoni akieherio harĩo na akĩohwo makĩonaga.

²⁵ Jusufu agĩathana makũnia mao maiyũrio ngano, na betha cia o mũndũ icookio ikũnia-inĩ rĩake, na maheo rĩgu wa rũgendo. Thuutha wa gwĩkĩrwo maũndũ macio, ²⁶ makĩgĩrĩra ndigiri ciao mĩrigo ĩyo ya ngano na makĩumagara.

²⁷ Harĩa maarũgamire mararĩrĩre-rĩ, ũmwe wao agĩtumũra ikũnia rĩake ahe ndigiri yake irio, nake akĩona betha ciake hau mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ²⁸ Akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Haiya, nĩnjookeirio betha ciakwa; ĩ ici haha ikũnia-inĩ rĩakwa.”

Ngoro ciao ikĩnyiiitwo nĩ ihooru na makĩrorana makĩĩnainaga, makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ Ngai atwikĩte?”

²⁹ Na rĩrĩa maakinyire kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe monete. Makĩmwĩra atĩrĩ, ³⁰ “Mũndũ ũrĩa mwathi wa bũrũri ũcio aatwarĩrie na ũũru mũingĩ na agĩtũtua ta twathiite gũthigaana bũrũri ũcio. ³¹ No ithui tũkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ithui tũrĩ andũ ehokeku; tũtĩrĩ athigaani. ³² Twarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuri ũmwe. ũmwe ndarĩ ho, na ũrĩa mũnini biũ arĩ na ithe witũ kũu Kaanani.’

³³ “Nĩngĩ mũndũ ũcio mwathi wa bũrũri agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩgĩtũma menye kana mũrĩ andũ ehokeku: Ndigĩrai mũrũ wa thoguo ũmwe gũkũ, muoe irio mũthiĩ mũcitwarĩre andũ a nyũmba cianyu acio marĩ na ng’aragu. ³⁴ No mũndehere mũrũ wa thoguo ũrĩa mũnini biũ na noguo ngaamenya atĩ mũtĩrĩ athigaani, mũrĩ andũ ehokeku. Hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookeria mũrũ wa thoguo, na nĩmũgetikĩrio kuonjorithagia bũrũri-inĩ ũyũ.’”

³⁵ Na rĩrĩa moonoragia makũnia mao-rĩ, o mũndũ agĩkora kĩohe kĩa betha ciake ikũnia-inĩ rĩake! Nao na ithe wao mona ciohe icio cia mbeeca, makĩmaka. ³⁶ Ithe wao Jakubu akĩmeera atĩrĩ, “Mũrĩ kũũniĩnĩra ciana ciakwa. Jusufu ndarĩ ho, na Simeoni ndarĩ ho, na rĩu mũrenda kuoya Benjamini. Maũndũ maya mothe nĩ nĩ mokĩrĩre!”

³⁷ Hĩndĩ ĩyo Rubeni akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩũkooraga ariũ akwa eerĩ ingĩkaaga gũcookia Benjamini harĩwe. Reke akorwo ũmenyererĩ-inĩ wakwa, na nĩngamũcookia.”

³⁸ No Jakubu akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndegũkũrũka athiĩ na inyui; mũrũ wa nyina nĩ mũkuũ na nowe wiki ũtigarĩte. Angĩnyiiitwo nĩ mũtino mũna rũgendo-inĩ rũu mũrathĩrĩ-rĩ, mwatũma mbui ici ciakwa ithiĩ mbĩrĩra-inĩ na kĩahe.”

³ No Juda akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũcio aatwĩhĩtĩre agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Mũtikoono ũthiũ wakwa rĩngĩ tĩga mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ akorĩrwo arĩ hamwe na inyũ.’” ⁴ Akorwo nĩgũtũtũma hamwe na mũrũ wa ithe witũ Benjamini, nĩtũgũkũrũka tũthiĩ tũkũgũrĩre irio. ⁵ No akorwo ndũkũmũtũma na ithuĩ, tũtũgũkũrũka, tondũ mũndũ ũcio aatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũtikoono ũthiũ wakwa rĩngĩ tĩga no mũrũ wa thoguo akorĩrwo arĩ hamwe na inyũ.’”

⁶ Nake Isiraeli akĩmooria atĩrĩ, Mwandehereire thĩĩna ũyũ nĩkĩ, na ũndũ wa kwĩra mũndũ ũcio atĩ nĩ mũrĩ na mũrũ wa ithe wanyu ũngĩ?

⁷ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio aatũũragia ciũria itũkonĩĩ ithuĩ ene o na cia nyũmba ciitũ abarĩrĩre mũno. Agĩtũũria atĩrĩ, ‘Ithe wanyu arĩ o muoyo? Nĩ mũrĩ na mũrũ wa thoguo ũngĩ?’ Ithuĩ no gũcookia twacookagia ciũria ciake. Tũngĩamenyire atĩa atĩ no oige, ‘Thiĩ mũrehe mũrũ wa thoguo gũkũ?’”

⁸ Ningĩ Juda akĩra Isiraeli ithe atĩrĩ, “Njĩtikĩria thĩĩ na kamwana gaka, na nĩtũgũthiĩ o ro rĩmwe, nĩgeetha wee na ithuĩ na ciana ciitũ tũtũũre muoyo, na tũtigakue. ⁹ Nĩ mwene nĩngũmũrũgamĩrĩra wega; na nĩ nĩ ũkoria ũhoru wake. Ingĩkaaga kũmũcookia kũrĩ wee, na ndĩmũrũgamie mbere yaku-rĩ, nĩ ngaacookerewo nĩ ihitĩa rĩu matukũ ma muoyo wakwa wothe. ¹⁰ Ūria kũrĩ nĩ atĩ, korwo tũtinatĩndĩrĩra ũhoru ũyũ tũngĩthĩite rĩa keerĩ na tũgacooka.”

¹¹ Nake Isiraeli, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, “Kũngĩkorwo no nginya athiĩ-rĩ, ikai ũũ: ĩkĩrai maciaro marĩa mega mũno ma bũrũri ũyũ mondo-inĩ cianyũ, mũikũrũkĩrie mũndũ ũcio marĩ kĩheo, na mahuti manini marĩa manungĩ wega na kaũũkĩ kanini, na ũbani na ũũkĩ-wa-ngoma ūria wĩtagwo manemane, na njothi na rothi. ¹² Na mũkuue betha maita meerĩ, tondũ no nginya mũcookia betha iria ciacooketio mĩromo-inĩ ya makũnia manyu. No gũkorwo ũndũ ũcio wekirwo na mahĩtia. ¹³ Oyai mũrũ wa thoguo o nake, mũcooke kũrĩ mũndũ ũcio o narua. ¹⁴ Nake Ngai Mwene-Hinya-Wothe arotũma mũĩguĩrwo tha nĩ mũndũ ũcio, nĩgeetha etĩkire mũcooke na mũrũ wa thoguo wanyu ũcio ũngĩ o na Benjamini. Hakwa-rĩ, akorwo nĩ ngũkũrwo-rĩ, nĩ nguĩrwo.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ ũcio makĩoya iheo icio na betha maita meerĩ, na magĩthiĩ na Benjamini. Magĩkũrũka na ihenya Misiri na makĩĩneana kũrĩ Jusufu. ¹⁶ Rĩrĩa Jusufu onire Benjamini arĩ hamwe nao-rĩ, akĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Twaru andũ aya gwakwa mũciĩ, ũthĩnje na ũthondeke irio cia mĩarah; tondũ nĩ mekũrianĩra na nĩ mĩarah.”

¹⁷ Nake mũndũ ũcio agĩka o ta ūria Jusufu aamwĩrĩte, na akĩmatwara kwa Jusufu mũciĩ. ¹⁸ Nao andũ ũcio nĩmamakire maatwarwo gwake mũciĩ. Magĩciiria atĩrĩ, “Twarehwo gũkũ nĩ ũndũ wa betha iria ciacookirio makũnia-inĩ maitũ hĩndĩ ya mbere. Arenda gũtũtharĩkĩra atũtoorie na atũtue ngombo ciake, na oe ndigiri ciitũ.”

¹⁹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthiĩ kũrĩ mũnene wa nyũmba ya Jusufu, makĩmwarĩria marĩ hau mũromo-inĩ wa nyũmba. ²⁰ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaita mwathi witũ, nĩ tuokire gũkũ hĩndĩ ya mbere kũgũra irio. ²¹ No harĩa twarũgamire tũrarĩrĩre-rĩ, twatumũra makũnia maitũ o mũndũ agĩkora betha yake, o ūria yoheetwo ĩrĩ mũromo-inĩ wa ikũnia. Nĩ ũndũ ũcio nĩ twacooka nacio. ²² Na ningĩ nĩtuoka na betha ingĩ cia kũgũra irio. Tũtũĩ nũũ wekirire betha ciitũ makũnia-inĩ maitũ.”

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Gũtĩrĩ na thĩĩna, tĩgai gwĩtigĩra. Ngai wanyu, o we Ngai wa ithe wanyu, nĩwe wamũheire kĩgĩna makũnia-inĩ manyu; betha cianyũ nĩndacĩamũkiire.” Agĩcooka akĩmarehera Simeoni.

²⁴ Ningĩ mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩmatwara mũciĩ kwa Jusufu, akĩmahe maaĩ ma gũthamba magũrũ, na akihe ndigiri ciao gĩa kũria. ²⁵ Nao makĩhaarĩria iheo ciao cia kũhe Jusufu ooka mĩarah, tondũ nĩmaiguĩte atĩ nĩmekũria irio kuo.

²⁶ Rĩrĩa Jusufu ookire mũciĩ-rĩ, makĩmũhe iheo iria maarehete kũu nyũmba-inĩ, na makĩĩnamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mbere yake. ²⁷ Nake akĩmahooya ũhoru, akĩmooria, “Mũkũrũ ūria mwaheire ũhoru wake-rĩ, nĩ mũhoru? Ari o muoyo?”

²⁸ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ũcio ithe witũ arĩ o muoyo na ndarĩ na ũũru.” Nao makĩĩnamĩrĩra mamũhe gĩtĩo.

²⁹ Na aaroranga akĩona mũrũ wa nyina Benjamini, ūria maaciaranĩrwo nake; akĩmooria atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe mũrũ wa thoguo ūria mũnini biũ, ūria mwaheire ũhoru wake?” Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Ngai arogũtuga.” ³⁰ Na rĩrĩ, aigua ta ekumwo nĩ ngoro nĩ kuona mũrũ wa nyina Benjamini-rĩ, Jusufu agĩkuma na ihenya agĩthiĩ gũcaria handũ angĩrĩrĩra. Nake agĩthiĩ kanyũmba gake ga thĩĩnĩ akĩrĩrĩra kuo.

³¹ Na aarĩkia gũthamba ũthiũ akuma, akĩyũmĩrĩria, akiuga atĩrĩ, “Igai irio metha-inĩ.”

³² Makĩgĩra Jusufu irio ciake arĩ wiki, na ariũ a ithe marĩ oiki, nao andũ a Misiri marĩ oiki, tondũ andũ a Misiri matingĩarĩnĩre na Ahibirania tondũ warĩ thaahu harĩo. ³³ Andũ acio maakarĩrũ mbere yake kũringana na ũkũrũ wao, kuuma irigĩthathi nginya ūria warĩ mũnini biũ; nao makĩrorana o mũndũ na

mündũ nĩ kũgega. ³⁴ Rĩrĩa maihũrĩrwo irio kuuma metha-inĩ ya Jusufu-rĩ, rwĩga rwa Benjamini rwari maita matano gũkĩra rwa arĩa angĩ. Nao makĩrĩa na makĩnyuuanĩra nake mategwĩtigĩra.

44

Gĩkombe kĩa Betha Ikũnia-inĩ rĩa Benjamini

¹ Nake Jusufu agĩatha mũnene wa nyũmba yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Iyũria makũnia ma andũ aya irio nyingĩ o ta ũrĩa mangĩhota gũkuua, na wĩkĩre betha ya mündũ o mündũ mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ² Ningĩ wĩkĩre gĩkombe gĩakwa kĩrĩa kĩa betha mũromo-inĩ wa ikũnia rĩa ũrĩa mũnini biũ wao, hamwe na betha cia ngano yake.” Nake mũnene ũcio agĩka o ũrĩa Jusufu aamwĩrĩre.

³ Rũciĩnĩ gwakĩa-rĩ, andũ acio makiomagario hamwe na ndigiri ciao. ⁴ Matanathĩ kũraya na itũũra rĩu inene-rĩ, Jusufu akiĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Rũmĩrĩra andũ acio o rĩu, na wamakinyĩra ũmoorie atĩrĩ, ‘Mwarĩha wega na ũũru nĩkĩ?’ ⁵ Githĩ gĩkombe gĩkĩ tikio mwathi wakwa anyuuaga nakio na akaragũra nakio? Ũndũ ũyũ mwĩkite nĩ ũndũ mũũru mũno.’”

⁶ Na rĩrĩa aamakinyĩrĩre-rĩ, agĩcookera ciugo icio kũrĩ o. ⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathi witũ ekwarĩa maũndũ ta macio nĩkĩ? Ithuĩ ndungata ciaku tũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! ⁸ Ithuĩ o na nĩtũragũcookeirie betha irĩa twakorire mũromo-inĩ ya makũnia maitũ kuuma bũrũri wa Kaanani; nĩ kĩrĩ kĩngĩtũma tũye betha kana thahabu kuuma nyũmba ya mwathi waku? ⁹ Ndungata o na ĩmwe yaku yakorwo ĩrĩ nakio-rĩ, no ĩgũkua, na ithuĩ aya angĩ tũtũke ngombo cia mwathi witũ.”

¹⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩgĩtũke o ũguo mwoiga. Ũrĩa ũgũkorwo nakio nĩwe ũgĩtũka ngombo yakwa; inyuĩ arĩa angĩ mũtĩrĩ na ũcuuke.”

¹¹ O mündũ o mündũ agĩkũrũkia ikũnia rĩake thĩ na ihenya na akĩrĩtumũra. ¹² Nake mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akiambĩrĩria gũcaria gĩkombe, ambĩrĩrie harĩ ũrĩa mũkũrũ wao na akĩrĩkĩrĩria harĩ ũrĩa mũnini biũ. Nakio gĩkombe kũu gĩkĩoneka ikũnia-inĩ rĩa Benjamini. ¹³ Nao moona ũguo-rĩ, magĩtembũranga nguo ciao. Magĩcooka makĩhaicia mĩrigo yao ndigiri igĩrũ magĩcooka na thũutha kũu itũũra-inĩ inene.

¹⁴ Jusufu aarĩ o kũu nyũmba rĩrĩa Juda na ariũ a ithe maatoonyire kuo. Nao makĩgũithia thĩ mbere yake. ¹⁵ Jusufu akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ mwĩkite? Kaĩ mũtooi atĩ mündũ ta nĩ no ahote kũmenya maũndũ na njĩra ya ũragũrĩ?”

¹⁶ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ atĩa tũngĩra mwathi witũ? Tũngiuga atĩa? Tũngĩhota atĩa kuonania atĩ tũtũhĩtie? Ngai nĩwe ũguũrĩtie mahitia ma ndungata ciaku. Rĩu ithuĩ tũrĩ ngombo cia mwathi witũ, ithuothe ũndũ ũmwe na ũrĩa ũkorirwo na gĩkombe kũu.”

¹⁷ No Jusufu akiuga atĩrĩ, “Nĩroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mündũ ũrĩa ũkorirwo na gĩkombe kũu nowe ũgĩtũka ngombo yakwa. Inyuĩ aya angĩ, cookai kũrĩ ithe wanyu na thayũ.”

¹⁸ No Juda agĩthĩ harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Ndagũthaita mwathi wakwa, ĩtikĩria ndungata yaku yarĩrie mwathi wakwa. Ndũkarakarĩre ndungata yaku o na gũtũka ũiganaine na Firaũni we mwene. ¹⁹ Mwathi wakwa, wee worĩrie ndungata ciaku atĩrĩ, ‘Nĩ mũrĩ ithe wanyu kana mũrũ wa thoguo wanyu ũngĩ?’

²⁰ Na ithuĩ tũgĩgũcookeria atĩrĩ, ‘Tũrĩ na ithe witũ mũthũuri mũkũrũ mũno, na kũrĩ kamwana kanĩni aaciariĩrwo ũkũrũ-inĩ wake. Mũrũ-wa-nyina na kamwana kau nĩ mũkuũ, na nowe wiki wa ariũ a nyina ũtigariĩte, na ithe nĩamwendete mũno.’

²¹ “Hĩndĩ ĩyo ũkũra ndungata ciaku atĩrĩ, ‘Thĩĩ mũmũkũrũkie mũmũrehe ndĩmwĩonere.’ ²² Na ithuĩ tũkũria mwathi witũ atĩrĩ, ‘Kamwana kau gatingiũma harĩ ithe; kangiũma harĩ we, ithe no gũkua angĩkua.’ ²³ No wee werire ndungata ciaku atĩrĩ, ‘Tĩga mũũkire na mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, mũtikooona ũthĩũ wakwa rĩngĩ.’ ²⁴ Na twainũka kũrĩ ndungata yaku ũcio ithe witũ, tũkĩmwĩra ũrĩa wee mwathi witũ woigĩte.

²⁵ “Nĩngĩ ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Cookai, mũthĩĩ mũgũre irio ingĩ nini.’ ²⁶ No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Tũtingĩkũrũka kuo. No gũkorirwo nĩtũgũthĩĩ na mũrĩũ waku ũyũ mũnini biũ. Tũtingĩona ũthĩũ wa mündũ ũcio tĩga mũrĩũ waku ũyũ akorirwo na ithuĩ.’

²⁷ “Nayo ndungata yaku ũcio ithe witũ agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ mũtumia wakwa Rakeli aanjariĩre ariũ eerĩ. ²⁸ Ũmwe wacio nĩathiire na ndacooke, na nĩ ngiuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ niatambuurĩtuo nĩ nyamũ!’ Na kuuma hĩndĩ ĩyo ndĩrĩ ndamuona rĩngĩ. ²⁹ Mũngĩoya ũyũ ũngĩ nake akoone mũtino-rĩ, mwatũma mbuĩ ici ciakwa ithĩĩ mbĩrĩra na kĩahe.’

³⁰ “Na rĩrĩ, kamwana gaka kangĩaga gũthĩĩ na nĩ tũgacooka kũrĩ ndungata yaku ũcio baba, o baba ũcio muoyo wake wohanĩtio na muoyo wa kamwana gaka-rĩ, ³¹ one atĩ kamwana gaka tũtĩrĩ nako, no gũkua agaakua. Ithuĩ ndungata ciaku tũgĩkũrũkie mbuĩ cia ithe witũ mbĩrĩra-inĩ na kĩahe. ³² Nĩ ndungata yaku-rĩ, nĩnderutĩre kũrĩ baba gũkamenyerera. Ngiuga atĩrĩ, ‘Ingĩkaaga gũgacookia kũrĩ we-rĩ, nĩngacookerewo nĩ ĩhĩtia rĩrĩ ndĩ mbere ya baba, matukũ mothe ma muoyo wakwa!’

³³ “Na rīu ndagūthaiha ūreke nī ndungata yaku ndigwo gūkū ndūike ngombo ya mwathi wakwa handū ha kamwana gaka, na wītkīrie kamwana gaka kainūke na ariū a ithe. ³⁴ Ingihota atīa kūinūka kūrī baba itarī na kamwana gaka? Aca! Ndūkareke ngoone kīeha kīrīa kīngīnyiita baba.”

45

Jusufu Kwĩmenyithia kũrĩ Ariũ a Ithe

¹ Hindī īyo Jusufu akīremwo nī kwīyūmīrīria mbere ya ariā othe maamūtungataga, akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Andū othe nīmehere harī nī!” Tondū ūcio, hatiari mūdū o na ūmwe warī na Jusufu rīrīa emenyithanirie kūrī ariū a ithe. ² Na akīrīra anīrīire o nginya andū a Misiri makīmūigua, o na andū a nyūmba ya Firaūni makīigua ūhoro wa kīrīro kīu.

³ Jusufu akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jusufu! Baba arĩ o muoyo?” No ariũ a ithe matiahotire kũmũcookeria, nĩgũkorwo nĩmamakĩte mũno marĩ mbere yake.

⁴ Ningi Jusufu akĩira ariu a ithe atĩrĩ, “Ta nguhiĩriai.” Meeka ũguo-rĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ niĩ mūrũ wa thoguo Jusufu, ũrĩa mwendirie Misirĩ!” ⁵ Na rĩu, mūtigathiĩnike kana mwĩrakarĩre nikũnyendia gũkũ, tondũ nĩ Ngai wandũmire njũke mbere yanyu nĩgeetha honokie mĩoyo. ⁶ Handũ-inĩ ha miaka nĩrĩ rĩu gũkoretwo na ng’aragu bũrũri-inĩ, na miaka itano igũũka gūtigũkorwo na kũrĩma kana kũgetha. ⁷ No Ngai aandũmire mbere yanyu nĩguo ndũme matigari manyu matũũre gũkũ thĩ, na honokie mĩoyo yanyu na kũhonokania kũnene.

⁸ “Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tĩ inyũĩ mwandũmire gũkũ, no nĩ Ngai. Na nĩanduĩte ta ithe wa Firaũni, na mwathi wa nyũmba yake yothē o na mwathi wa bũrũri wothē wa Misiri. ⁹ Na rĩu hiũhai mũcooke kũrĩ baba mũmĩwĩre atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo mũrũguo Jusufu ekuuga: Ngai nĩanduĩte mwathi wa bũrũri wa Misiri guothe. Ikũrũka ūũke kũrĩ nĩ; ndũgaikare. ¹⁰ Ūgũtũũra bũrũri wa Gosheni* na ūkorwo ūrĩ hakuhi na nĩ, wee na ciana ciaku, na ciana cĩa ciana ciaku, na ndũũru ciaku cĩa mbũri na cia ng’ombe, na kĩa gĩothe ūrĩ nakĩo. ¹¹ Kũu nĩkuo ndĩrĩgũitehagĩria tondu kũrĩ na miaka ingĩ itano ya ng’aragu itigarĩte. Kwaga ūguo wee na nyũmba yaku na andũ aria othe makwĩgĩ nĩmũgũtũka athĩnĩki.’

¹³ Na mwĩre baba ũhoro wa gĩtĩio kĩrĩa gĩothe heetwo gũkũ Misiri, na ũrĩa wotho mwĩoneire, na mũikũrũkie baba gũkũ narua.”

¹⁵ Na akimumunya ariū a ithe othe na akimahimbiria akiriraga. Thuutha ūcio ariū a ithe makīaraniria nake.

¹⁶ Na rīrīa ūhorō ūcio waiguirwo nyūmba-inī ya ūthamaki ya Firaūni, atī ariū a ithe na Jusufu nīmokīte-rī, Firaūni na anene ake othe magikena. ¹⁷ Firaūni akīra Jusufu atīrī, “Īra ariū a thoguo atīrī, ‘Īkai ūū: Igīrīrai nyamū cianyū mīrigo mūcooke būrūrī wa Kaanani, ¹⁸ na mūndehere ithe wanyu na andū a nyūmba cianyū. Na niī nīngamūhe kūdū kūrīa kwega mūno būrūrī-inī wa Misiri, na mūkenagire ūnoru wa būrūrī ūvū.’

¹⁹ “Ningī nīwathīrīo ūmeere atīrī: ‘Īkai ūū: Oyai makaari mamwe kuuma gūkū Misiri nī ūndū wa ciana na atumia anyu, mūgīre ithe wanyu mūūke. ²⁰Na mūtīgatīndanīre na indo cianyu tondū maūndū mothe marīa mega mūno ma Misiri megūtuika manyu.’”

²¹ Nĩ ūndũ ūcio ariũ a Isiraeli magĩĩka o ro ūguo. Jusufu akĩmahe makaari o ta ūrĩa Firaũni aathanĩte na agĩcooka akĩmahe rĩgu wa rũgendo rwao. ²² Ningĩ akihe o mũndũ o mũndũ wao nguo njerũ, no Benjaminĩ-rĩ, akĩmũhe betha magana matatũ,[†] na nguo ithano cia kũgarũrĩra. ²³ Na indo ici nĩcio aatũmĩre ithe: Ndigiri ikũmi ikuuĩte indo iria njega mũno cia Misiri, na ndigiri ingĩ ikũmi cia mĩgoma ikuuĩte ngano na mĩgate na rĩgu wake wa rũgendo. ²⁴ Agĩcooka akiumagaria ariũ a ithe, na magĩthĩĩ akĩmeera atĩrĩ. “Mũtikanegenanie mũrĩ njĩra-inĩ!”

25 Nĩ ũndũ ũcio makĩambata makũma Misiri, magĩthĩi magĩkinya kũrĩ ithe wa Jakubu kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani. 26 Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu arĩ o muoyo! Na nĩwe mwathi wa bũrũri wothwe wa Misiri.” Jakubu akĩgegeara; akiaga kũmetĩkia. 27 No rĩrĩa maamwĩrire maũndũ marĩa mothe Jusufu aamerĩte, na rĩrĩa onire makaari marĩa Jusufu aatũmĩte ma kũmũkuua mamũtware Misiri-rĩ, roho wa Jakubu ithe wa ũkĩarahũka. 28 Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkia! Mũrũ wakwa Jusufu arĩ o muoyo. Nĩngũthĩi ngamũome itanakua.”

46

Jakubu Gũthiĩ Misiri

* 45:10 Būrūri wa Gosheni warī mūthia-inī wa Rūūi rwa Nili na nī kūdū kwarī kūnoru mūno.
(3.5).

† 45:22 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu

(3.5).

¹ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akiumagara na indo ciothe iria aarĩ nacio, na aakinya Birishiba-rĩ, akĩrutĩra Ngai wa ithe Isaaka magongona.

² Nake Ngai akĩarĩria Isiraeli na kĩoneki ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jakubu! Jakubu!”

Nake agĩcokia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

³ Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Ngai, Ngai wa thoguo. Ndũgetigĩre gũikũrũka ũthĩ Misiri, tondũ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene mũno kũu. ⁴ O na nĩngũikũrũkania nawe kũu Misiri, na ti-itherũ nĩ ngagũcokia gũkũ rĩngĩ. Nakuo guoko kwa Jusufu kuo kwene nĩkuo gũgaakũhinga maithe wakua.”

⁵ Hindĩ iyo Jakubu akiuma Birishiba, nao ariũ a Isiraeli magĩkuua ithe wao Jakubu na ciana ciao na atumia ao na makaari marĩa Firaũni aatũmĩte ma kũmũkuua. ⁶ O na nĩngĩ magĩthĩ na mahiũ mao na indo iria ciothe maagĩite nacio marĩ kũu Kaanani, na Jakubu na rũciaro rwake ruothe magĩthĩ Misiri. ⁷ Aathiire Misiri na ariũ ake na tũmwana twa ariũ ake, agĩthĩ na airĩtu ake na tũirĩtu twa airĩtu ake, ũguo nĩ kuuga rũciaro rwake ruothe.

⁸ Maya nĩmo marĩitwa ma ariũ a Isiraeli (Jakubu na njiaro ciake) arĩa maathiire Misiri:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu.

⁹ Ariũ a Rubeni maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

¹⁰ Ariũ a Simeoni maarĩ:

Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Zoharu, na Shauli mũrũ wa mĩtumia ũrĩa Mũkaanani.

¹¹ Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹² Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela, na Perezu, na Zera (no Eri na Onani nĩmakuĩrĩre bũrũri wa Kaanani.)

Nao ariũ a Perezu maarĩ:

Hezironi na Hamuli.

¹³ Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Puya, na Jashubu, na Shimuroni.

¹⁴ Ariũ a Zebuluni maarĩ:

Seredi, na Eloni, na Jahaleeli.

¹⁵ Acio nĩo ariũ arĩa Lea aaciariire Jakubu kũu Padani-Aramu, hamwe na mwarĩ Dina. Ariũ acio na airĩtu ake othe maarĩ mĩrongo itatũ na atatũ.

¹⁶ Ariũ a Gadi maarĩ:

Zifioni, na Hagi, na Shuni, na Eziboni, na Eri, na Arodi, na Areli.

¹⁷ Nao Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria.

Mwarĩ wa nyina aarĩ Sera.

Ariũ a Beria maarĩ:

Heberi na Malikieli.

¹⁸ Icio nĩcio ciana iria ciaciariirwo Jakubu nĩ Zilipa, ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Lea; ciothe ciarĩ ciana ikũmi na ithathatũ.

¹⁹ Ariũ a Rakeli mĩtumia wa Jakubu maarĩ:

Jusufu na Benjamini. ²⁰ Nake Jusufu arĩ kũu Misiri, nĩaciariirwo Manase na Efiraimu nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu.

²¹ Nao ariũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekerĩ, na Ashibeli, na Gera, na Naamani, na Ehi, na Roshu, na Mupimu, na Hupimu, na Aradi.

²² Acio nĩo ariũ a Rakeli arĩa maaciariirwo Jakubu othe maarĩ andũ ikũmi na ana.

²³ Mũriũ wa Dani aarĩ:

Hushimu.

²⁴ Nao Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazeeli, na Guni, na Jezeri, na Shilemu.

²⁵ Acio nĩo ariũ arĩa maaciariirwo Jakubu nĩ Biliha ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Rakeli, othe maarĩ mũgwanja.

²⁶ Andũ othe arĩa maathiire na Jakubu Misiri, arĩa maarĩ a njiaro ciake tũtegũtara atumia a ariũ ake, maarĩ andũ mĩrongo itandatũ na atandatũ. ²⁷ Hamwe na ariũ arĩa eerĩ a Jusufu arĩa aaciariire Misiri, andũ a nyũmba ya Jakubu arĩa maathiire Misiri maarĩ mĩrongo mũgwanja.

²⁸ Nake Jakubu agītuma Juda athii mbere yake kūrī Jusufu nigeetha athirirwo njira ya gūthii Gosheni. Riria maakinyire būruri wa Gosheni, ²⁹ Jusufu akihariria ngaari yake ya mbarathi, na agithii Gosheni gūtunga ithe Isiraeli. Na Jusufu aakinya o ūguo harī ithe, akimūhimbiria na akirira ihinda inene.

³⁰ Nake Isiraeli akiira Jusufu atiri, “Riu no ngikue, kuona ati nindeyona nii mwene ati uri o muoyo.”

³¹ Hinda iyo Jusufu akiira ariu a ithe na andu a nyumba ya ithe atiri, Ningwambata thii njarie na Firauni, ndimwire atiri, Ariu a baba, na nyumba ya baba, aria maratūūraga būruri wa Kaanani, nimokite kūrī nī. ³² Andu acio ni arithi; mariithagia mahiū, na mokite na ndūuru ciao cia mburi na cia ng’ombe, na indo ciothe ciao. ³³ Na riria Firauni arimwita na amūurie atiri, “Inyui murutaga wira uriku?”

³⁴ mwagiriirwo mūmūcookerie atiri, “Ithuī ndungata ciaku tūtūūraga tūriithagia mahiū kuuma ūnini witū, o ta ūria maithe maitū meekaga.” Hinda iyo nimūgetikirio mūtūre mwena wa Gosheni, tondū arithi othe moonagwo mari thaahu ni andu a Misiri.

47

¹ Jusufu agithii akiira Firauni atiri, “Baba na ariu a baba hamwe na ndūuru ciao cia mburi na cia ng’ombe na indo ciao ciothe nimokite kuuma būruri wa Kaanani, na riu mari Gosheni.” ² Ningi agithuura ariu a ithe atano na akimatwara mbere ya Firauni.

³ Firauni akimooria atiri, “Murutaga wira uriku?”

Nao magicookeria Firauni atiri, “Ithuī ndungata ciaku tūri arithi, o ta ūria maithe maitū maarī.”

⁴ Ningi makimwira atiri, “Tūukite gukara gūkū kwa ihinda, tondū ng’aragu ūno ni nene kūu Kaanani, na ndūuru cia ndungata ciaku ni ciagite ūriithio. Ni ūndū ūcio twagūthaitha witikirie ndungata ciaku itūre Gosheni.”

⁵ Firauni akiira Jusufu atiri, “Thoguo na ariu a thoguo mokite kūrī we, ⁶ na būruri wa Misiri ūri mbere yaku; he thoguo na ariu a thoguo mwena ūria mwega mūno wa būruri ūyū. Reke maikare Gosheni. Na riri, angikorwo nūūi amwe ao mari na ūūgi wa mwanya-rī, matue arūgamiriri a mahiū makwa.”

⁷ Ningi Jusufu akirehe ithe Jakubu mbere ya Firauni. Na Jakubu aarikia kūrathima Firauni-rī, ⁸ Firauni akimūuria atiri, “Uri na miaka iigana?”

⁹ Nake Jakubu akiira Firauni atiri, “Miaka yakwa ya kūrūūra ni igana rīmwe na mirongo itatū. Miaka yakwa ikoretwo iri minini na ya mitangiko, na ndiigana miaka ya kūrūūra kwa maithe makwa.”

¹⁰ Jakubu agicooka akirathima Firauni na akiehera akiuma hau Firauni aari.

¹¹ Ni ūndū ūcio Jusufu akiehe ithe na ariu a ithe ūtūuro kūu Misiri na akimahe migūnda mwena ūria mwega mūno wa būruri ūcio, rūgongo rwa Ramesese o ta ūria Firauni aathanite. ¹² Ningi Jusufu niaheaga ithe na ariu a ithe na andu a nyumba ya ithe othe irio kūranganana na mūigana wa ciana ciao.

Jusufu na Ng’aragu

¹³ Na riri, gutiari irio mwena ūcio wothē, tondū ng’aragu yari nene mūno; na Misiri na Kaanani cieri ni ciahinyiririke ni ūndū wa ng’aragu iyo. ¹⁴ Jusufu akiungania mbeeca iria ciothe ingonekire būruri wa Misiri na wa Kaanani, iri irihi ria ngano iria andu maagūraga, nake agicitwara nyūmba-ini ya ūthamaki ya Firauni. ¹⁵ Na riria mbeeca cia andu a Misiri na cia andu a Kaanani ciathirire-rī, andu a Misiri othe magithii kūrī Jusufu, makimwira atiri, “Tūhe irio. Tūngigikua ūtwiroreire niki? Mbeeca ciitū niithirite biū.”

¹⁶ Nake Jusufu akimacookeria atiri, “Ndeherai mahiū manyu, na nīngūmwenderia irio ni ūndū wa mo tondū mbeeca ni thiru.” ¹⁷ Ni ūndū ūcio magitwarira Jusufu mahiū mao, nake akimakuūraniria irio na mbarathi ciao, na ng’ondū na mburi ciao, na ng’ombe na ndigiri ciao. Nake Jusufu akimateithiriria mwaka ūcio wothē na irio, magikikūūrania na mahiū mao mothe.

¹⁸ Naguo mwaka ūcio wathira-rī, magiūka kūrī we mwaka ūyū ūngi, makimwira atiri, “Tūtinghota kūhitha mwathi witū ūndū, kuona ati mbeeca ciitū niithirite, na mahiū maitū riu ni maku, na gutiri kindū gitigaire kia mwathi witū tiga mūri iitū na ithaka ciitū. ¹⁹ Tūngigikua ūtwiroreire niki, ithui na ithaka ciitū hamwe? Tūgūranirie hamwe na ithaka ciitū, ūtūhe irio, na ithui na ithaka ciitū tūtuike ngombo cia Firauni. Tūhe mbeu nigeetha tūtūre muoyo, tūtigakue, na nīguo būruri witū ndukanangike.”

²⁰ Ni ūndū ūcio Jusufu akigūria Firauni būruri wothē wa Misiri. Nao andu a Misiri makiendia ithaka ciao, mūdū o mūdū, ni ūndū ng’aragu niyamahatiririe mūno. Naguo būruri wothē ūgūtuika wa Firauni. ²¹ Nake Jusufu agigitua andu ngombo kuuma mwena ūmwe wa Misiri nginya ūria ūngi. ²² No riri, ndaigana kūgūra ithaka cia athinjiri-ngai akuo, tondū o mari na igai maaheagwo ni Firauni, na mari na irio cia kūmaigana kuuma kūrī igai riu Firauni aamaheaga. Kiu nikio giatūmire mage kwendia ithaka ciao.

²³ Nake Jusufu akiira andu acio atiri, “Riu tondū ūmūthi nīndamūgūra hamwe na ithaka cianyu mūtūike a Firauni-rī, mbeu cianyu nicio ici; oyai mūkahaande migūnda. ²⁴ No riria mūkaagetha,

mũkahe Firaũni gĩcunjĩ gĩa gatano. Iacunjĩ icio ingĩ inya harĩ ithano no mwĩgĩre irĩ mbeũ cia kũhaanda na irio cianyu ene na cia nyũmba cianyu, na cia ciana cianyu.”

²⁵ Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩwahonokia mĩoyo iitũ. Tũroogĩtikĩrika maitho-inĩ ma mwathi witũ; ithuĩ tũgũtũũra tũrĩ ngombo cia Firaũni.”

²⁶ Nĩ undũ ũcio Jusufu akĩruta watho ũkonĩ ithaka cia Misiri, na nĩtũire nginya ũmũthĩ, atĩ gĩcunjĩ gĩa gatano kĩa magetha nĩ kĩa Firaũni. No ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo itaatuĩkire cia Firaũni.

²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩtũũra Misiri bũrũri-inĩ wa Gosheni. Makĩgĩa na indo kuo na magĩciarana, makiĩngĩha mũno.

²⁸ Jakubu aikarire Misiri mĩaka ikũmi na mũgwanja, nayo mĩaka yake irĩa aatũũire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na mũgwanja. ²⁹ Na rĩrĩa ihinda rĩa Isiraeli rĩa gĩkua rĩakuhĩrĩrie-rĩ, agĩtũmanĩra mũriũ wake Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrikite maitho-inĩ maku-rĩ, iga guoko gwaku rungu rwa kiero gĩakwa, na ũnjũire atĩ nĩũkanjika maundũ ma ũtugi na ma wĩhokeku. Ndũkanaathike gũkũ Misiri, ³⁰ no rĩrĩa ngaahurũka hamwe na maithe makwa, ũkanguua, ũndute Misiri, ũgaathike o harĩa mathikĩtwo.”

Nake Jusufu akiuga atĩrĩ, “Nĩngeeka o ũguo woiga.”

³¹ Nake Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhite na mwĩhĩtwa.” Nake Jusufu akĩhĩta harĩ we na mwĩhĩtwa, nake Isiraeli akĩhooya enyiitĩrĩre mũthĩgi wake.

48

Manase na Efiraimu

¹ Thuutha-inĩ ũcio Jusufu akĩrwo atĩrĩ, “Thoguo nĩ mũrũaru.” Nĩ undũ ũcio akĩoya ariũ ake eerĩ, Manase na Efiraimu, agĩthĩ kũmũrora. ² Na rĩrĩa Jakubu eerirwo atĩrĩ, “Mũrũguo Jusufu nĩoka gũkuona,” Isiraeli akĩyũmĩrĩria, agĩkara thĩ ũrĩrĩ-inĩ.

³ Jakubu akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩanyumĩrĩre ndĩ Luzu bũrũri-inĩ wa Kaanani, na akĩndathima, ⁴ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Nĩngatũma ũciarane na ũingĩhe. Nĩngagũtua kĩrĩndĩ kĩa andũ, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku ũtũike wacio tene na tene.’”

⁵ “Rĩu-rĩ, ariũ aku eerĩ arĩa maaciarĩrwo gũkũ Misiri itanooka kũrĩ we-rĩ, megũtuuo ta marĩ akwa; Efiraimu na Manase meegũtuũka akwa, o ta ũrĩa Rubeni na Simeoni marĩ akwa. ⁶ Ciana iria ingĩ ũngĩciarĩrwo thuutha wao nĩ ciaku; kũrĩa makagaya mageetanagio na marĩtwa ma ariũ a ithe wao. ⁷ Na rĩrĩa ndacookaga kuuma Padani, ngĩnyitwo nĩ kĩa gĩa gũkuĩrwo nĩ Rakeli kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani tũrĩ o rũgendo-inĩ, hakuĩ na Efiratha. Nĩ undũ ũcio ngĩmũthika hau mũkĩra-inĩ wa njira ya gũthĩ Efiratha” (na nokuo Bethlehemu).

⁸ Na rĩrĩa Isiraeli onire ariũ a Jusufu, akĩũria atĩrĩ, “Aya nĩ a?”

Jusufu akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ ariũ akwa arĩa Ngai aaheete ndĩ gũkũ”.

Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Mareharehe harĩ nĩ ndĩmarathime.”

¹⁰ Na rĩrĩ, maitho ma Isiraeli nĩmoorite nĩ gũkũra, na ndoonaga wega. Jusufu agĩkĩrehe ariũ ake hakuĩ na Isiraeli, nake Jakubu akĩmamumunya na akĩmahĩmbĩria.

¹¹ Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndieciragia nĩngona ũthiũ waku rĩngĩ, na rĩu Ngai nĩanjĩtikĩritie nyone o na ciana ciaku.”

¹² Nake Jusufu akĩmaruta maru-inĩ ma Isiraeli, akĩnamĩrĩria ũthiũ akĩtũturumithia thĩ. ¹³ Jusufu akĩoya ariũ ake eerĩ, Efiraimu arĩ mwena wake wa ũrĩa aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũmũtho gwa Isiraeli, na Manase arĩ mwena wake wa ũmũtho aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũrĩa gwa Isiraeli, akĩmarehe hakuĩ nake. ¹⁴ No Isiraeli agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrĩa agĩkũgĩrĩra mũtwe wa Efiraimu, o na gũtuũka nĩwe warĩ mũnini, na akĩhĩtũkania moko make, akĩgĩrĩra guoko gwake kwa ũmũtho mũtwe-inĩ wa Manase, o na gũtuũka Manase nĩwe warĩ irigithathi.

¹⁵ Nĩngĩ akĩrathima Jusufu, akiuga atĩrĩ,

“Ngai ũrĩa maithe makwa Iburahĩmu na Isaaka maatungatagĩra,

Ngai ũrĩa ũkoretwo arĩ mũrĩthĩ wakwa mĩtũũrĩre-inĩ wakwa wotho nginya ũmũthĩ,

¹⁶ na Mũraika ũrĩa ũũhonoketie kuuma mĩtino-inĩ yotho,

arorathima imwana ici.

Iroetanagio na rĩtwa rĩakwa,

na ciitanagio na marĩtwa ma maithe makwa, Iburahĩmu na Isaaka,

na maroingĩha mũno gũkũ thĩ.”

¹⁷ Na rĩrĩa Jusufu onire atĩ ithe agĩrĩre guoko gwake kwa ũrĩa mũtwe-inĩ wa Efiraimu-rĩ, ndaakenire; akĩnyĩta guoko gwa ithe akweherie kuuma mũtwe-inĩ wa Efiraimu, akũgĩrĩre mũtwe-inĩ wa Manase.

¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, baba ũyũ nĩwe irigithathi; mũgĩrĩre guoko gwaku kwa ũrĩa mũtwe.”

¹⁹ No ithe akirega, akiuga atiri, “Ninjũũ ũguo mũrũ wakwa, njũũ. O nake nĩagatuĩka rũrĩrĩ, na nĩakaneneha. No rĩrĩ, mũrũ wa nyina ũria mũnini nĩakaneneha kũmũkĩra, nacio njaro ciale itũike gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ.” ²⁰ Akĩmarathima mũthenya ũcio, akiuga atiri, “Isiraeli akaarathimanaga akĩgwetaga rĩtwa rĩaku akoiga atiri:

‘Ngai arotũma ũtũike o ta Efiraimu na Manase.’”

Nĩ ũndũ ũcio akĩgweta Efiraimu mbere ya Manase.

²¹ Ningĩ Isiraeli akĩra Jusufu atiri, “Ndĩ hakuhĩ gũkua, no Ngai nĩegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩakamũcookia bũrũrĩ-inĩ wa maithe manyu. ²² Nawe, ũrĩ ta mwathi wa ariũ a thoguo-rĩ, nĩndakũhe rũgongo rwa bũrũrĩ ũria ndaatunyire Aamori na rũhiũ rwakwa rwa njora na ũta wakwa.”

49

Jakubu Kũrathima ariũ Ake

¹ Ningĩ Jakubu agĩtũmanĩra ariũ ake, akĩmeera atiri: “Cookanĩrĩrai haha nĩgeetha ndĩmwĩre ũria gũgekĩka kũrĩ inyuĩ matukũ-inĩ marĩa magooka.

² “Unganai na mũthikĩrĩrie, inyuĩ ariũ a Jakubu; thikĩrĩrai Isiraeli ithe wanyu.

³ “Rubeni, ũrĩ irigithathi rĩakwa, ũhoti wakwa, kĩonithania kĩa mbere kĩa hinya wakwa; ũkĩrite ariũ angĩ na gũtũka, ũkamakĩra na hinya.

⁴ Wagagĩte ta maaĩ, na nĩ ũndũ ũcio ndũgũcookia gũkĩra ariũ angĩ, tondũ nĩwahaicire ũrĩrĩ wa thoguo, ũgĩthaahia ũrĩrĩ wakwa.

⁵ “Simeoni na Lawi nĩ a nyina ũmwe, hiũ ciao cia njora nĩ indo cia mbaara cia ũhinya.

⁶ Ngoro yakwa ndũkanatoonye ndundu-inĩ yao, ndũkananyĩitane na kĩũngano kĩa, nĩgũkorwo nĩmooragĩte andũ marakarĩte, na magatemanga ndegwa magũrũ macithuithie o ũria mangĩendire.

⁷ Marakara mao mahiũ mũno, na mang’ũrĩ mao matarĩ tha, maronyiitwo nĩ kĩrumi.

Ngaamaharagania thĩinĩ wa Jakubu na ndĩmahurunjĩre thĩinĩ wa Isiraeli.

⁸ “Juda, ariũ a thoguo nĩmagagũkumia; nakuo guoko gwaku nĩgũgatooria thũ ciaku; ariũ a thoguo nĩmagakũinamĩrĩra.

⁹ Juda, we ũrĩ kĩana kĩa mũrũũthi, mũrũ wakwa; we ũcookaga kuuma ũguĩmi-inĩ ũhũũnĩte ũguĩmi waku.

O ta mũrũũthi-rĩ, ethunaga na agakoma thĩ, o ta mũrũũthi wa mũgoma-rĩ, nũ ũngĩthĩgĩrĩria kũmwarahũra?

¹⁰ Rũthanju rwa ũthamaki rũtikoima hari Juda, o na kana rũthanju rwa ũnene rũthenge gatagatĩ-inĩ ka magũrũ make, o nginya agooka ũria mwene ruo, o we ũria ũgaathĩkagĩrwo nĩ thĩ.

¹¹ Akoohagĩrĩra ndigiri yake mũthabibũ-inĩ, nayo njaũ yake ya ndigiri amĩohagĩrĩre rũhonge-inĩ rũria rwega mũno. Agaathambagia nguo ciale na ndibei, na kanjũ ciale na ũtune wa thabibũ.

¹² Maitho make makaira gũkĩra ndibei, namo magego make merũhe gũkĩra iria.

¹³ “Zebuluni agaathũra hũgũrũrũ-inĩ cia iria, na atũike handũ hega ha gũikaragwo nĩ marikabu; mĩhaka yake ĩgaakinya o Sidoni.

¹⁴ “Isakaru nĩ ndigiri ĩria ĩrĩ hinya ĩkomete gatagatĩ ka mĩrigo ĩrĩ.

¹⁵ Rĩrĩa akoona ũrĩa ūhurũko wake ũrĩ mweya,
na ũrĩa bũrũri wake wagĩrĩte-rĩ,
no rĩo akainamĩrĩria kĩande gĩaake akuue mĩrigo,
na etikĩre kũruta wĩra ũtarĩ mũcaara.

¹⁶ “Dani agaaciirĩrĩa andũ ake na kĩhooto,
arĩ ta mũhĩrĩga ūmwe wa Isiraeli.

¹⁷ Dani agaatuĩka ta nyoka ĩrĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra,
atuĩke ta nduĩra ĩrĩ gacĩra-inĩ,
ĩrĩa ĩrũmaga ndiira cia mbarathi,
na tondũ ũcio mũmĩtwarithia akagũa na ngara.

¹⁸ “Wee Jehova-rĩ, njetereire kũhonokania gwaku.

¹⁹ “Gadi nĩagatharikĩrwo nĩ ikundi cia atunyani,
nowe nĩagacitharikĩra aciingatithie.

²⁰ “Irio cia Asheri nĩ cia kũguna mwĩrĩ;
na akaaheanaga irio njega ingĩkenia mũthamaki.

²¹ “Nafitali nĩ ta thiiya ya mũgoma ĩrekereirio,
ĩrĩa ĩciaraga tũthiia tũthaka.

²² “Jusufu nĩ mũthabibũ ũrĩa ũciaraga,
mũthabibũ ũrĩa ũciaraga ũrĩ hakuhĩ na gĩthima,
ũrĩa honge ciaguo ĩtabagĩrĩa rũthingo.

²³ Aikia a mĩguĩ nĩmamũtharikĩire marĩ na marũrũ;
makĩmũikĩria mĩguĩ marĩ na ũũru mũingĩ.

²⁴ No ũta wake ndwenyenyekire,
moko make marĩ hinya magĩikara merũmĩtie nĩ ũndũ wa guoko kwa Mwene-Hinya wa Jakubu, na
nĩ ũndũ wa Mũrĩithi,
o we Ihiga rĩa Isiraeli,

²⁵ nĩ ũndũ wa Ngai wa thoguo, ũrĩa ũgũteithagia,
na tondũ wa Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũkũrathimaga na irathimo cia igũrũ,
na irathimo cia kũrĩa kũriku mũhuro wa thĩ,
o na irathimo cia nyondo na cia nda.

²⁶ Irathimo cia thoguo nĩ makĩria ma irathimo cia irĩma iria cia tene,
na nĩ makĩria ma ũtonga wa tũrĩma tũria tũkũrũ.

Ici ciothe nĩirekwo ihurũke mĩtwe-inĩ wa Jusufu,
o thĩithi-inĩ wa ũcio ũhaana ta mwana wa mũthamaki harĩ ariũ a ithe.

²⁷ “Benjamini ahaana ta njũũĩ rĩa ngoroku;
kĩroko-inĩ atambuura kĩa aguĩmĩte,
hwaĩ-inĩ akagayania kĩa atahĩte.”

²⁸ Ĩyo yothe nĩyo mĩhĩrĩga ĩria ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli, na ũguo nĩguo ithe wao aameerire rĩrĩa
aamarathimaga, akihe o mũndũ kĩrathimo kĩrĩa kĩamwagĩrĩre.

Gĩkuũ kĩa Jakubu

²⁹ Nĩngĩ Jakubu akĩmahe mawatho maya: “Ndĩ hakuhĩ gũkua. Mũgaathika harĩa maithe makwa
mathikĩtwo, ngurunga-inĩ ĩria ĩrĩ gĩthaka-inĩ kĩa Efironi ũrĩa Mũhiti, ³⁰ ngurunga ĩrĩa ĩrĩ gĩthaka-inĩ
kĩa Makipela hakuhĩ na Mamure kũu Kaanani, ĩrĩa Iburahĩmu aagũranĩrie na gĩthaka kũu, ĩrĩ handũ ha
gũthikana, kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti. ³¹ Hau nĩho Iburahĩmu na mĩtumia wake Sara maathikirwo,
na no ho Isaaka na Rebeka mĩtumia wake maathikirwo, na no ho ndaathikire Lea. ³² Gĩthaka kũu na
ngurunga ĩyo ciagũrirwo kuuma kũrĩ Ahethi.”

³³ Nake Jakubu aarĩkia kũhe ariũ ake ũhoro ũcio-rĩ, agĩthuna magũrũ make arĩ o gĩtanda-inĩ,
agĩtuĩkana, agĩcookanĩrĩrio kũrĩ andũ ao arĩa maakuĩte.

50

¹ Nake Jusufu agĩkũgũithia thĩ mbere ya ithe, akĩmũrĩra na akĩmũmumunya. ² Ningĩ agĩcooka agĩatha athondekani arĩa maarĩ ndungata ciake mathondeke mwĩrĩ wa ithe Isiraeli nĩguo ndũkabuthe. Nĩ ũndũ ũcio athondekani makĩmũthondeka, ³ handũ ha ihinda rĩa thikũ mĩrongo ĩna, tondũ riu nĩrĩo ihinda rĩria rĩabatarainie rĩa kũũthondeka. Nao andũ a Misiri makĩmũcakaĩra matukũ mĩrongo mũgwanja.

⁴ Namo matukũ ma kũmũcakaĩra maathira-rĩ, Jusufu akĩra kĩa kĩa Firaũni atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkite maitho-inĩ manyu-rĩ, njarĩrĩrai kũrĩ Firaũni. Mwĩre atĩrĩ, ⁵ ‘Baba nĩatũmire ndũhĩte na mwĩhitwa, akiuga atĩrĩ, “Ndĩ hakuhi gũkua; na ndakua ũgaathika mbĩrĩra-inĩ ĩria nĩ mwene ndeyenjeire bũrĩri-inĩ wa Kaanani.” Riu rekei nyambate thĩ ngathike baba; na nĩngũcooka hũndũke.’”

⁶ Nake Firaũni akĩmũtũmanĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthĩ ũgathike thoguo, o ta ũrĩa aatũmire wĩhĩte.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩambata agĩthĩ gũthika ithe. Nao anene othe a Firaũni magĩthĩ nake, andũ a gĩtĩo othe a kĩa kĩa Firaũni o na andũ arĩa atĩku a Misiri othe, ⁸ o hamwe na andũ othe a nyũmba ya Jusufu, na ariũ a ithe, na arĩa othe maarĩ a nyũmba ya ithe. No ciana ciki na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe ciatigĩtwo Gosheni. ⁹ Thigari cia ngaari cia ita na cia mbarathi o na cio igĩthĩ nake. Kĩarĩ gĩkundi kĩnene mũno kĩa andũ.

¹⁰ Nao maakinya ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, hakuhi na Jorodani, makĩrĩra manĩrĩre marĩ na ruo; na hau Jusufu agĩcakaĩra ithe matukũ mũgwanja. ¹¹ Na rĩrĩa Akaanani arĩa maatũũraga kũu moonire macakaya macio hau ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, makĩrana atĩrĩ, “Andũ a Misiri marĩ na igongona rĩa macakaya ma kĩa.” Na nĩkio handũ hau hakuhi na Jorodani heetagwo Abeli-Miziraimu.

¹² Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Jakubu magĩka o ũrĩa aamaathĩte: ¹³ Makĩmũkuua makĩmũtwara bũrĩri wa Kaanani, na makĩmũthika ngurunga-inĩ ĩria yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela, hakuhi na Mamure, ĩria Ibrahĩmu aagũranĩire na gĩthaka kũ kirĩ handũ ha gũthikanwo kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti. ¹⁴ Thuutha wa gũthika ithe-rĩ, Jusufu agĩcooka Misiri hamwe na ariũ a ithe na arĩa othe maathĩte nake gũthika ithe.

Jusufu Kũmĩrĩria Ariũ a Ithe

¹⁵ Na rĩria ariũ a ithe moonire atĩ ithe wao nĩakua, makiuga atĩrĩ, “Ĩ angĩkorwo Jusufu nĩatũũire atũiguagĩra ũũru, na atũrĩhie maũru marĩa mothe twamwĩkire?” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũmana kũrĩ Jusufu makiuga atĩrĩ, “Thoguo atanakua nĩatigire oiga atĩrĩ: ¹⁷ ‘Ŭũ nĩguo mũkeera Jusufu: ndagũthaita ũrekere ariũ a thoguo mehia na mahĩtia marĩa meekire nĩ ũndũ nĩmagwĩkire ũũru mũno.’ Na riu twagũthaita wohere ndungata cia Ngai wa thoguo mehia macio.” Na rĩria ndũmĩrĩri yao yamũkinyĩire, Jusufu akĩrĩra.

¹⁸ Ariũ a ithe magĩcooka magĩthĩ kũrĩ we, makĩgũithia thĩ mbere yake, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ ngombo ciaku.”

¹⁹ No Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Kaĩ nĩ akĩrĩ nĩ Ngai? ²⁰ Inyuĩ mwaciĩrĩte kũnjika ũũru, no Ngai aanjĩrĩre ũndũ mwega nĩguo akinyanĩrie ũrĩa kũrekika riu, ũhoru wa kũhonokia mĩoyo ya andũ aingĩ. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtigitigĩre. Nĩndĩmũheaga irio cianyu na cia ciana cianyu.” Nake akĩmomiĩria na akĩmarĩria wega.

Gĩkuũ kĩa Jusufu

²² Jusufu agĩkara Misiri, hamwe na andũ othe a nyũmba ya ithe. Aatũũire muoyo mĩaka igana rĩmwe na ikũmi, ²³ na akĩona rũciarũ rwa gatātũ rwa ciana cia Efiraĩmu. O na ciana cia Makiru mũrũ wa Manase ciaciariwo nĩciaigĩrĩrwo maru-inĩ ma Jusufu.

²⁴ Ningĩ Jusufu akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Ndĩ hakuhi gũkua. No rĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũrora amũteithie na amũrute kuuma bũrĩri ũyũ, amũtware bũrĩri ũrĩa erĩire Ibrahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhitwa.” ²⁵ Nake Jusufu agĩtũma ariũ a Isiraeli mehĩte na mwĩhitwa, akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũteithia, na hĩndĩ ĩyo yakinya no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu agĩkua, arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe na ikũmi. Thuutha wa kũmũthondeka ndakabuthe, makĩmũga ithandũkũ-inĩ rĩa gũthikwo narĩo o kũu Misiri.

THAAMA

Kühinyĩrĩrio kwa Andũ a Isiraeli

¹ Maya nĩmo marĩitwa ma ariũ a Isiraeli ariĩ maathiire bũrũri wa Misiri hamwe na Jakubu, o mũndũ na andũ a nyũmba yake: ² Nao nĩ Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda; ³ Isakaru, na Zebuluni na Benjamini; ⁴ Dani na Nafitali; Gadi na Asheri. ⁵ Njaro cia Jakubu ciothe ciarĩ mĩrongo mũgwanja; nowe Jusufu, aarĩ bũrũri wa Misiri o na mbere iyo.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu na ariũ a ithe othe, na rũciaro rũu ruothe rwa ihinda rĩu magĩkua, ⁷ no andũ a Isiraeli magĩciarana na makĩngĩha mũno, magĩtuĩka aingĩ makĩria, o nginya makĩiyũra bũrũri ũcio.

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki ũngĩ ũtooi ũhoro wa Jusufu akiambĩrĩria gũthamaka kũu bũrũri wa Misiri. ⁹ Nake akiĩra andũ ake atĩrĩ, “Onei, andũ a Isiraeli nĩmaingĩhĩte mũno makĩria, magatũkĩria hinya. ¹⁰ Gĩũkei, no nginya tũmathĩĩ na wara nĩguo matikae kũingĩha mũno gũkira ũũ, tondũ kũngĩgĩa mbaara, no manyiitane na thũ ciitũ na marũe na ithuĩ, na macooke moore moime bũrũri ũyũ.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩmaigĩra arori a ngombo mamahinyĩrĩrie na ũndũ wa kũmarutithia wĩra wa hinya, nao andũ a Isiraeli magĩaka Pithomu na Ramesese marĩ matũũra manene ma kũigwo indo cia Firaũni. ¹² No o ũrĩa maathiire na mbere kũhinyĩrĩrio-rĩ, noguo maaciaranire na makĩiyũra bũrũri-inĩ ũcio; nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩambĩrĩria gwtigĩra andũ a Isiraeli mũno, ¹³ na makĩmahinyĩrĩria na wĩra matekũmaiguĩra tha. ¹⁴ Andũ a Misiri magĩtũma mũtũũrĩre wa andũ a Isiraeli ũgie na ruo rũkiru nĩ ũndũ wa wĩra mũritũ wa gũthondeka maturubarĩ na thimĩti, hamwe na mawĩra ma mĩthemba yothē mĩgũnda-inĩ; andũ a Misiri maamahinyagĩrĩria matekũmaiguĩra tha mawĩra-inĩ mao mothe.

¹⁵ Mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akiĩra Shifira na Pua, aciarithania ariĩ maateithagia atumia a Ahibirania,* atĩrĩ, ¹⁶ “Rĩrĩa mũrĩteithagia atumia a Ahibirania makĩgĩa ciana, na mwamarora marĩ gĩtanda-inĩ gĩa kũgũra mwana-rĩ, mũngĩona nĩ kahĩĩ kooragei, no kangĩkorwo karĩ kairĩtu, mũkareka gatũũre muoyo.” ¹⁷ Na rĩrĩ, aciarithania acio tondũ nĩmetigĩrĩte Ngai, matiigana gwĩka ũrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri aamerĩte meke; makĩreka tũhĩĩ tũu tũtũũre muoyo. ¹⁸ Nake mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri agĩĩta aciarithania acio, akĩmoooria atĩrĩ, “Mwikĩte ũũ nĩkĩ? Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũreke tũhĩĩ tũtũũre muoyo?”

¹⁹ Nao aciarithania acio magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Atumia a Ahibirania matihaana ta atumia a Misiri; o nĩ ahiũ magĩaga ciana aciarithania matanakinya.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtanahĩra aciarithania acio, nao andũ a Isiraeli makĩongerereka o na makĩngĩha makĩria. ²¹ Na rĩrĩ, tondũ aciarithania acio nĩmetigĩrĩte Ngai, akĩmahe ciana ciao kũũmbe.

²² Nake Firaũni agĩĩtha andũ ake othe atĩrĩ: “Kahĩĩ o gothe gaaciarwo nĩ Mũhibirania no nginya mũgagaikia Rũũĩ rwa Nĩlĩ, no mũreke kairĩtu o gothe gatũũre muoyo.”

2

Gũciarwo kwa Musa

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa nyũmba ya Lawi nĩahikirie mũtumia wa mũhĩrĩga wa Alawii, ² nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩĩ. Rĩrĩa onire kaarĩ kaana gathaka-rĩ, agĩkahitha nyũmba mĩeri itatũ. ³ No rĩrĩa aaremirwo nĩgũkahitha rĩngĩ-rĩ, agĩgathondekera gĩkabũ gĩa ithanjĩ na agĩgĩthinga na rami. Agĩcooka agĩkoma kaana kau thĩĩnĩ wakio, agĩkahitha mathanjĩ-inĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Nĩlĩ. ⁴ Mwarĩ wa nyina na kaana kau aarũgamaga haraaya nĩguo one ũndũ ũrĩa ũngĩgakora.

⁵ Na rĩrĩ, mwarĩ wa Firaũni agĩĩkũrũka Nĩlĩ nĩguo agethambe, nacio ndungata ciake ciaceerangaga kũu hũgũrũrũ-inĩ cia rũũĩ rũu. Nake akiona gĩkabũ kũu kũu ithanjĩ-inĩ, na agĩtũma ngombo yake ya mũĩrĩtu ikĩgĩre. ⁶ Agĩkunũra gĩkabũ kũu na akiona kaana kau. Agĩkaiguĩra tha tondũ nĩkarĩraga. Nake akiuga atĩrĩ, “Gaka nĩ kaana kamwe ga twana twa Ahibirania.”

⁷ Nake mwarĩ wa nyina na kaana kau akĩũria mwarĩ wa Firaũni atĩrĩ, “Ngacarie mũtumia ũmwe Mũhibirania akũrerere kaana gaka?”

⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, thĩĩ.” Nake mũĩrĩtu ũcio agĩthĩĩ, akĩgĩra nyina wa kaana kau. ⁹ Mwarĩ wa Firaũni akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya kaana gaka ũkanderere, nĩndĩrĩkũrĩhaga.” Nĩ ũndũ ũcio mũtumia ũcio akĩoya kaana kau agĩkarera. ¹⁰ Rĩrĩa kaana kau gaakũrĩre-rĩ, agĩgatwarĩra mwarĩ wa Firaũni nako gagĩtuĩka ta mũriũ. Agĩgeeta Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ ndakarũtire maa-inĩ.”

Musa Kũũrĩa Midiani

* 1:15 Shifira na Pua maarĩ atumia a Misiri ariĩ maaciarithanagia, na nĩo maateithagĩrĩria atumia a Ahibirania gũciara.

¹¹ Thuutha wa Musa gutuika mündū mūgima-rī, mūthenya ūmwe nīathiire gūceera harīa andū ao maarī, nake akīmabaara makīrutithio wīra na hinya. Ningī akīona Mūmisiri akīhūūra Mūhibirania, ūmwe wa andū ake mwene. ¹² Nake acūthīrīria mīena yothe na ndone mündū-rī, akīūruga Mūmisiri ūcio, na akīmūthika mūthanga-inī. ¹³ Mūthenya ūyū ūngī akiumagara na akīona Ahibirania eerī makīrūa. Akīūra ūrīa wogitanite atirī, “Ūraringa Mūhibirania wanyu nīkī?”

¹⁴ Nake mündū ūcio akimūŭria atīrī, “Nūū wagūtuire mwathi na mūtuithania wa maciira maitū? Anga nūŭreciiria kūnjūruga o ta ūrīa ūrooragire Mūmisiri?” Nake Musa agūtīgīra na agūciiria atīrī, “Ūrīa ndīrekire no nginya ūkorwo nūūmenyekete.”

¹⁵ Rīrīa Firaūni aiguire ūhoro ūcio, akīgeria kūuragithia Musa, nowe Musa akīūrīra Firaūni agīthīi gūtūūra Midiani,* kūrīa aikarire thī hakuhi na gīthima. ¹⁶ Na rīrī, Jethero mūthīnjīri-ngai wa Midiani aarī na airītu ake mūgwanja, nao magīūka gūtaha maaī na kūiyūria mīharatī manyuithie rūuru rwa mbūri rwa ithe wao. ¹⁷ Ariithi amwe nīmookire na makīingata airītu achi, no Musa agīūkīra, akimateithūra na akihe ūhiū wao maaī.

¹⁸ Rīriā airītu acio maainūkire kūrī ithe wao Reueli-rī,[†] akīmooria atīrī, “Nī kī gīatūma mūcooke narua ūguo ūmūthī?”

¹⁹ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũmisiri ũmwe nĩatũteithũrĩre kũrĩ arĩithi; o na nĩwe ũtũtahĩire maaĩ na atũheera mbũri ciitũ maaĩ.”

²⁰ Jethero akĩmooria atĩrĩ, “Na akĩrĩ kũ?” “Mũmũtigire nĩkĩ? Thiĩi mũmwĩte, oke arĩĩanĩre na ithuĩ.”

²¹ Nake Musa agĩitĩkĩra gũikara kwa mũndũ ũcio, nake akĩmũhe mwarĩ wetagwo Zipora amũhikie.

²² Zipora ag̃ciara kaana ga kahiĩ, nake Musa ag̃geeta Gerishomu, tondũ oigire atĩrĩ, “Nduikĩte mūgeni būruri wene.”

²³ Thuutha wa ihinda iraaaya-ri, mūthamaki wa būruri wa Misiri nīakuire. Andū a Isiraeli magīcaaya nī ūndū wa ūkombo, na makīrīra Ngai; nakō kīrō kīao atī mateithio nī ūndū wa ūkombo gīgikinyīra Ngai. ²⁴ Nake Ngai akīguu gūcaaya kwao nake akīrikana kīrkanīro gīake na Iburahīmu, na Isaaka na Jakubu. ²⁵ Nī ūndū ūcio Ngai akīona gūtangīka kwa andū a Isiraeli, nake akīrumbūiya ūhoro wao.

3

Musa na Kĩhinga Gĩakanaga Mwaki

¹ Na rīri, Musa nī kūriithia ariithagia rūuru rwa mbūri rwa mūthoni-we Jethero, mūthīnjīri-ngai wa Midiani, nake agitongoria rūuru rūu rwa mbūri mwena ūūria ūngī wa werū kūraya ma, na agikinya Horebu, kīrima-inī kīa Ngai.* ² Arī kūu-rī, akiumīrīrwo nī mūraika wa Jehova arī nīnīmī-inī cia mwaki ikiuma kihinga-inī. Musa akiona atī o na gūtuika kihinga nīgīakanaga-rī, gītiahāga. ³ Nī ūndū ūcio Musa agīciiria atīrī, “Nīngūthīi ho nīgeetha nyone ūndū ūyū mūgeni, menye kīria kīragiria kihinga kīhie.”

⁴ Rĩrĩa Jehova onire atĩ nĩathiĩ hau gũcũthĩrĩria, Ngai akĩmwĩta arĩ kĩhinga-inĩ, “Musa! Musa!”

Nake Musa agĩĩtĩka, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ũyũ haha.”

⁵ Nake Ngai akīmŵira atĩrĩ, “Ndūgakuhiĩrĩrie haha. Ruta iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru.” ⁶ Ningĩ akīmŵira atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai wa thoguo, Ngai wa Iburahĩmu, Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu.” Kahinda kau Musa akĩhitha ũthiũ wake, tondũ nĩetigĩrire kũrora Ngai.

⁷ Jehova akiugata atiri; “Ti-itheru ninyonete mnyamaro ya andu akwa ku buuri wa Misiri. Ninjiguite kiro kiao ni undu wa arugamiri na ngombo aria mamahinyagiri, na ningurumbuiya uho wa kunyamarika kwao. ⁸ Ni undu ucio ninjikurikite nguo ndimateithure kuuma moko-ini ma andu a Misiri, ndimarute buuri ucio, ndimatware buuri mwega na mwari, buuri uri buthi wa iria na uiki, kua gutuugwo ni Akaani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁹ Na ru kiro kiao andu a Israeli nikinginyire, na ninyonete uria andu a buuri wa Misiri maramahinyiri. ¹⁰ Ni undu ucio, thi. Ndiraguma kuri Firauni ukarute andu akwa a Israeli moime buuri wa Misiri.”

¹¹ No Musa akiūria Ngai atirī, “Nii ndi ũ wa gũthiĩ kwa Firaūni ngarute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri?”

¹² Nake Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrikoragwo hamwe nawe. Naguo ũndũ ũyũ nĩguo ũgaatuika kĩmenyithia gĩa atĩ nĩ nĩ ngũtũmĩte: Rĩrĩa ũkaaruta andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri, nĩmũkahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ.”

¹³ Musa aküra Ngai atĩrĩ, “Ingithĩĩ kũrĩ andũ a Isiraeli ndimeere atĩrĩ, ‘Nĩ Ngai wa maithe manyu wandũma kũrĩ inyu,’ nao manjiũurie atĩrĩ, ‘Ngai ũcio etagwo atĩa?’ ngaamacookeria atĩa?”

* 2:15 Midiani aari ūmwe wa arii a Iburahimu (Kiam 25:2); andũ a Midiani maatũuraga gathigathini wa Kirĩma gĩa Sinai. † 2:18
Reueli nowe wetagwo Jethero, na nĩ we warĩ mũthoni-we wa Musa. * 3:1 Kirĩma gĩa Sinai kioĩkaine ta kirĩma kia Ngai.

¹⁴ Ngai akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ NDŪIRE O TA ŪRĪA NDŪIRE. Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, Ūrĭa wĩtagwo ‘Nĩ NDŪIRE nĩwe undũmĩte kũrĩ inyuĩ.’”

¹⁵ Ningĩ Ngai agĩcooka akĩra Musa atĩrĩ, “Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka na Ngai wa Jakubu nĩandũmĩte kũrĩ inyuĩ.’ Rĩrĩ nĩrĩo rĩtwa riakwa nginya tene, rĩtwa rĩrĩa ndĩirikanagwo narĩo kuuma njarwa na njarwa.”

¹⁶ “Thĩ, ũcokanĩrĩre athuuri a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova, Ngai wa maithe manyu o we Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu nĩanyumĩrĩre akanjĩra atĩrĩ: Nĩndorete na ngoona maũndũ marĩa mwĩkitwo kũu bũrũri wa Misiri, ¹⁷ na nĩndũite nĩngũmũruta kuuma mĩnyamaro-inĩ yanyu kũu bũrũri wa Misiri, ndĩmũtware bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivĩ, na Ajebusi, bũrũri ūrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.’

¹⁸ “Athuuri acio a Isiraeli nĩmagagũthĩkĩrĩria. Ningĩ wee na athuuri acio nĩmũgathĩ kũrĩ mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩarĩtie na ithuĩ. Nĩ undũ ũcio twĩtikĩrie tũthĩ rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona.’ ¹⁹ No nĩnjũũ atĩ mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri ndakamwĩtikĩria mũthĩ, tĩga guoko gwakwa kwa hinya kũmũhatĩrĩrie gwĩka ũguo. ²⁰ Nĩ undũ ũcio nĩngatambũrũkia guoko gwakwa hũũre andũ a Misiri na maũndũ mothe ma magegania marĩa ngeeka thĩnĩ wao. Thuutha ũcio, nĩakamwĩtikĩria mũthĩ.

²¹ “Na nĩngatũma mwĩtikĩrie nĩ andũ a Misiri, nĩgeetha rĩrĩa mũkoimagara, mũtikanathĩ moko matheri. ²² Mũndũ-wa-nja o wothĩ Mũisraeli nĩakahooa mũndũ wa ĩtũũra riake, na ahoore mũndũ-wa-nja o wothĩ matũũranagia nake gwake nyũmba indo cia betha na thahabu o na nguo, iria mũkaahumba ciana cianyu cia aanake na cia airĩtu. Na nĩ undũ ũcio nĩmũgataha andũ acio a Misiri.”

4

Musa Kuona Cĩama

¹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī mangĩrega kũnjĩtikia kana kũnjigua, na manjĩre atĩrĩ, ‘Jehova ndakuumĩrĩre?’”

² Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kũu ūrĩ nakĩo guoko?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ rũthanju.”

³ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũkie thĩ.”

Musa akĩrũkia thĩ, naruo rũgĩtuika nyoka, nake akĩmũũria. ⁴ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũmĩnyĩite mũting’oe.” Nĩ undũ ũcio Musa agĩtambũrũkia guoko akĩmĩnyĩita, nayo ĩkĩgarĩrũka, ĩgĩtuika rũthanju guoko-inĩ gwake. ⁵ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Undũ ũyũ nĩguo wa gũtũma metĩkie atĩ Jehova, o we Ngai wa maithe mao Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu nĩakuumĩrĩre.”

⁶ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ikia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ undũ ũcio Musa agĩtikia guoko nguo-inĩ yake, na rĩrĩa aakũrutire kwari na mangũ, gũkeerũha ta ira.

⁷ Jehova agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ undũ ũcio Musa agĩcookia guoko nguo-inĩ, na rĩrĩa aakũrutire kwagarũrũkĩte gũkahaanana na mwĩrĩ ũcio ũngĩ wake.

⁸ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mangĩaga gũgwĩtikia na kũrũmbũyia kĩama kĩa mbere, no gũkorwo nĩmagetĩkia gĩa keerĩ. ⁹ No mangĩaga gwĩtikia cĩama ici cieri kana mage gũkũigua-rĩ, ũgaataha maaĩ kuuma Rũũ rwa Nĩli na ũmaite thĩ. Maaĩ macio ũgaataha kuuma rũũ nĩmagatuĩka thakame maitwo thĩ.”

¹⁰ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Wee, Mwathani, nĩũũ nĩ ndirĩ ndatuĩka mũndũ mwaria wega, kuuma o tene o na kuuma wambĩrĩria kwaria na nĩ ndungata yaku. Nĩ ndirĩ mĩtũkĩ ya mĩario, na ndĩ rũrĩmĩ rũritũ.”

¹¹ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũu waheire mũndũ kanua? Nũu ũtũmaga mũndũ aage kũigua kana aremwo nĩ kwaria? Nũu ũtũmaga mũndũ one kana atũike mĩtumumu? Githĩ ti nĩ, Jehova? ¹² Na rĩrĩ thĩ; nĩngakũhotithia kwaria na ngũrute ũria ũkoiga.”

¹³ No Musa akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndagũthaita tũma mũndũ ũngĩ akaarie.”

¹⁴ Namo marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra Musa, akĩmũũria atĩrĩ, “Ī mũrũ wa nyũkwa Harũni, ũria Mũlawĩ-rĩ, ndangĩaria? Nĩnjũũ no aarie wega. Arĩ njĩra-inĩ agĩũka gũgũtũnga, na nĩegũkena akuona. ¹⁵ Ūrĩmwaragĩria na ũkamwĩra ũria ekuuga, na nĩngamũhotithia inyuĩ eerĩ kwaria, na ndĩmũrute ũria mũgeeka. ¹⁶ Nĩakaarĩria andũ handũ haku, na agaatuĩka taarĩ we kanua gaku, nawe ũtuĩke ta ũrĩ Ngai harĩ we. ¹⁷ No oya rũthanju rũrũ nĩguo ũhotage kũringa cĩama naruo.”

Musa Gũcooka Bũrũri wa Misiri

¹⁸ Nake Musa agĩcooka kwa Jethero mũthoni-we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩria njooke bũrũri wa Misiri kũrĩ andũ aĩtũ, ngarore kana nĩ kũrĩ matũire muoyo.”

Jethero akiuga atĩrĩ, “Thĩ, ndakũhoera thayũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, Jehova nĩarĩirie Musa arĩ o kũu Midiani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo andũ othe arĩa meendaga gũkũuraga nĩmakuĩte.” ²⁰ Nĩ undũ ũcio Musa akĩoya mĩtumia wake na ariũ ake, akĩmahaicia ndigĩri na makĩambĩrĩria rũgendo rwa gũcoka bũrũri wa Misiri. Nake akĩoya rũthanju rwa Ngai akĩrũnyiita na guoko.

²¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Wacooka bũrũri wa Misiri-rĩ, tigĩrĩra nĩ weka morirũ mothe marĩa ngũhotithĩte gwĩka mbere ya Firaũni. No nĩngomia ngoro yake nĩgeetha ndagetĩkirie andũ mathiĩ. ²² Ningĩ wĩre Firaũni atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Isiraeli nĩwe mũriũ wakwa wa irigithathi, ²³ na nĩndakwĩrĩre atĩrĩ, ‘Reke mũriũ wakwa athiĩ akaahooe.’ No nĩwaregire kũmwĩtikiria athiĩ; nĩ undũ ũcio nĩngooraga mũriũ waku wa irigithathi.’”

²⁴ Marĩ handũ harĩa mararĩĩre marĩ rũgendo-inĩ-rĩ, Jehova akiumĩrĩra Musa, na aarĩ hakuhi kũmũuraga. ²⁵ No Zipora akĩoya kahiga kaarĩ kogĩ ta kahiũ, akĩruithia mũriũ, na akĩhutithia gĩkonde kũ nyarĩrĩ cia Musa. Agĩcoka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ ũri mũthuuri wakwa wa thakame.” ²⁶ Nĩ undũ ũcio Jehova agĩtigana nake. (Hĩndĩ iyo mĩtumia ũcio wake oigire “ũrĩ mũthuuri wakwa wa thakame” aaragia ũhoro wa irua.)

²⁷ Nake Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, “Thiĩ werũ-inĩ ũgathaagane Musa.” Nĩ undũ ũcio Harũni agĩtũnga Musa kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai, akĩmũhimbĩria. ²⁸ Nake Musa akĩra Harũni ũrĩa wothe Jehova amũtũmĩte ake, o na ningĩ ũhoro wa ciamia ciothe iria aamwathĩte aringe.

²⁹ Musa na Harũni magĩcokanĩrĩria athuuri a Isiraeli othe, ³⁰ nake Harũni akĩmeera ũrĩa wothe Jehova eerĩte Musa. O na ningĩ Musa akĩringa ciamia mbere yao; ³¹ nao magĩtikia. Na rĩria maiguire atĩ Jehova nĩameciĩrĩtie na akona mĩnyamaro yao-rĩ, makĩnamĩrĩra, magĩthathaiya.

5

Gũthondeka Maturubari

¹ Thuutha-inĩ Musa na Harũni nĩmathiire kũrĩ Firaũni, makĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, oigite ũũ: ‘Reke andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makagie na giathiĩ giakwa werũ-inĩ.’”

² Nake Firaũni akĩmooria atĩrĩ, “Jehova nĩwe ũ, atĩ ndimwathĩkire na ndekererie andũ a Isiraeli mathiĩ? Nĩ ndiũ Jehova na ndikũrekereria andũ a Isiraeli mathiĩ.”

³ Ningĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Ngai wa Ahibirania nĩatwarĩire. Nĩ undũ ũcio twĩtikirie tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, kwaga ũguo no atũrehithĩrie mĩthiro kana atũniine na rũhiũ rwa njora.”*

⁴ No mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩmooria atĩrĩ, “Musa na Harũni, nĩ kĩ kiratũma mũrute andũ wĩra-inĩ wao? Cookai wĩra-inĩ wanyu!” ⁵ Nake Firaũni akiuga atĩrĩ, “Ta rorai, andũ a bũrũri riu nĩmaingĩhĩte, na inyuũ nĩmũragiria marute wĩra.”

⁶ Mũthenya o ũcio Firaũni agĩatha arũgamĩrĩri a ngombo o na nyabaara cia andũ,† akĩmeera atĩrĩ, ⁷ “Mũtigacooke kũhe andũ a Isiraeli nyeki ya gũthondeka maturubari; nĩmathiĩ magecarĩrie nyeki o ene. ⁸ No mũmeere atĩ no nginya mathondeke maturubari mũigana o ta wa mbere; mũtikamanyĩhĩrie gĩthimo. Nĩ igũũta; nĩkio mararĩra makoiga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũthiĩ tũkarutĩre Ngai witũ igongona.’ ⁹ Maritũhĩriei wĩra nĩgeetha makoragwo makĩruta wĩra hĩndĩ ciothe, na mũtĩge gũthikĩrĩria ũhoro wa maheeni.”

¹⁰ Nao arũgamĩrĩri a ngombo na nyabaara cia andũ magĩthiĩ makĩra andũ atĩrĩ, “Firaũni ekuuga ũũ: ‘Ndigũcoka kũmũhe nyeki rĩngĩ. ¹¹ Thiĩ mũgecarĩrie nyeki yanyu kũria guothe mũrĩmĩona, no wĩra wanyu ndũkũnyihanyĩhio o na hanini.’” ¹² Nĩ undũ ũcio andũ makihurunjũkĩra bũrũri wa Misiri guothe kũngania makoni ma ngano mamatũmĩre ta nyeki. ¹³ Arũgamĩrĩri a ngombo makĩmahinyĩrĩria mũno, makameeraga atĩrĩ, “Rũikiai wĩra ũrĩa mwagĩrĩrwo wa o mũthenya, o ta ũrĩa mwekaga rĩria mwaheagwo nyeki.” ¹⁴ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara arĩa maathuurĩtwo nĩ anene a ngombo a Firaũni magakĩhũuragwo, makoorio atĩrĩ, “Nĩ kĩ kiragĩrĩrie mũhingie mũigana wa maturubari ma ira kana ma ũmũthĩ, ta ũrĩa mũrekaga mbere?”

¹⁵ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara magĩthiĩ kũrĩ Firaũni kũmũthaitha, makĩmũria atĩrĩ: “Nĩ kĩ gĩtũmĩte wĩke ndungata ciaku maũndũ maya? ¹⁶ Ndungata ciaku itiraheo nyeki, na no tũrerwo, ‘Thondekai maturubari! Ndungata ciaku nĩrahũrwo, no andũ aku nĩo marĩ na mahitia.”

¹⁷ Nake Firaũni agĩcokia atĩrĩ, “Igũũta ici! Inyuũ mũrĩ igũũta! Nĩkio mũraikara mũkiugaga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũkarutĩre Jehova igongona.’ ¹⁸ Cookai wĩra-inĩ. Mũtikũheo nyeki, na no nginya mũthondeke mũigana wa maturubari marĩa mwagĩrĩrwo.”

* ^{5:3} Gĩtũmi kĩa andũ a Isiraeli gũthiĩ kũrutĩra magongona kũraihi na andũ a Misiri nĩ tondũ kũrĩ andũ a Misiri, ng’ombe ciarĩ nyamũ nyamũre (8:22). † ^{5:6} Arũgamĩrĩri arĩa maaroraga andũ a Isiraeli maarĩ andũ a Misiri, nacio nyabaara ciarĩ andũ a Isiraeli.

¹⁹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara makĩmenya atĩ maarĩ thĩĩna-inĩ rĩrĩa meerirwo atĩrĩ, “Mũtikũnyihĩrio mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo gũthondeka o mũthenya.” ²⁰ Rĩrĩa moimire harĩ Firaũni-rĩ, magĩkora Musa na Harũni arĩa maametereire, ²¹ nao anyabara acio makĩmeera atĩrĩ, “Jehova aromuona na amũtuire ciira! Mũtũmite tũtuĩke kindũ kĩnungu kũrĩ Firaũni na anene ake, na mũkamane rũhiũ rwa njora moko-inĩ mao matũũrage.”

Ngai Kwĩranĩra Gũkũura Andũ Ake

²² Musa agĩcoka kũrĩ, Jehova akimũuria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ kĩ gĩtũmite ũrehithirie andũ aya thĩĩna? Gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire ũndũme? ²³ Kuuma rĩrĩa ndaathiire kũrĩ Firaũni kũmwarĩria thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩaku, nĩareheire andũ aya thĩĩna, nawe ũkaaga gũteithũra andũ aku o na hanini.”

6

¹ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Rĩu nĩũkuona ũrĩa ngwĩka Firaũni: Nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya-rĩ, nĩakamarekereria mathiĩ; na ningĩ nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya, nĩakamaingata moime bũrũri wake.”

² Ngai agĩcoka akĩĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova. ³ Nĩ nĩ ndoimĩrĩre Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu ndĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe, no matiamenyire na rĩĩtwa rĩu rĩakwa Jehova. ⁴ O na nĩndathondekire kĩrĩkanĩro gĩakwa nao atĩ nĩngamahe bũrũri wa Kaanani, kũrĩa maatũũraga marĩ ageni. ⁵ Na makĩria-rĩ, nĩnjiguĩte gũcaaya kwa andũ a Isiraeli, arĩa matuitwo ngombo nĩ andũ a Misiri, na nĩndirikanĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa nao.”

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova, na nĩngamwaurĩ icooki rĩu mũigĩrĩrwo nĩ andũ a Misiri. Nĩngamuohora mũtĩge gũcoka gũtuĩka ngombo ciao, na nĩngamũkũura ndambũrũkĩtie guoko na ciĩko nene cia ũtuanĩri ciira. ⁷ Ngaamuoya ta andũ akwa kũmbe, na ndũke Ngai wanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire icooki-inĩ rĩa andũ a Misiri. ⁸ Na nĩngamũtwarĩ bũrũri ũrĩa ndeeranĩire na mwĩhĩtwa nyambararĩtie guoko atĩ nĩngaahĩ Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu. Nĩguo ngomũhe mũwĩgwatĩre ũtuĩke wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

⁹ Musa agĩkĩheana ũhoro ũcio kũrĩ andũ a Isiraeli, no matiamũguire nĩ ũrĩa maakuĩte ngoro nĩkũhinyĩrĩrio nĩ ũkombo.

¹⁰ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹¹ “Thĩĩ wĩre Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake.”

¹² No Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Isiraeli matingĩnjigua-rĩ, nĩkĩ kĩngĩtũma Firaũni anjigũe, kuona njaragia ngĩtondoiraga?”

Andũ a Nyũmba ya Musa na Harũni

¹³ Ngai nĩacookire akĩaria na Musa na Harũni ũhoro wĩgĩ andũ a Isiraeli na Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na akĩmaatha marute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri.

¹⁴ Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao:

Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli maarĩ Hanoku na Palu, na Hezironi, na Karimi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Rubeni.

¹⁵ Ariũ a Simeoni maarĩ Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Sohari, na Shauli ũrĩa warĩ mũrĩũ wa mũtumia Mũkaanani. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Simeoni.

¹⁶ Maya nĩmo maarĩ marĩĩtwa ma ariũ a Lawi kũringana na maandĩko mao: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. Lawi aatũũrĩre muoyo mĩaka 137.

¹⁷ Ariũ a Gerishoni kũringana na mbarĩ ciao maarĩ Libini na Shimei.

¹⁸ Ariũ a Kohathu maarĩ Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli. Kohathu aatũũrĩre muoyo mĩaka 133.

¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ Mahali na Mushi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Lawi kũringana na maandĩko mao.

²⁰ Amuramu nĩahikirie mwarĩ wa nyina na ithe wetagwo Jokebedi, ũrĩa wamũciarĩre Harũni na Musa. Amuramu aatũũrĩre muoyo mĩaka 137.

²¹ Ariũ a Iziharu maarĩ Kora, na Nefegu, na Zikiri.

²² Ariũ a Uzieli maarĩ Mishaeli, na Elizafani, na Sithiri.

²³ Harũni nĩahikirie Elisheba, mwarĩ wa Aminadabu, o ũrĩa warĩ mwarĩ wa nyina na Nahashoni, nake akĩmũciarĩra Nadabu na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

²⁴ Ariũ a Kora maarĩ Asiri, na Elikana, na Abiasafu. Acio nĩo mbarĩ cia Akora.

²⁵ Eleazaru mũrũ wa Harũni nĩahikirie mũrĩtũ ũmwe wa Putieli, nake akĩmũciarĩra Finehasi.

Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, o mbarĩ o mbarĩ.

²⁶ Harūni o ūcio, marī na Musa, nīo meerirwo nī Jehova atīrī, “Rutai andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri kūringana na ikundi ciao.” ²⁷ Nīo maarīrie Firaūni, mūthamaki wa būrūri wa Misiri, ūhorō wa kūruta andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri. Maarī Musa o ūcio na Harūni.

Harūni Kwaria Ithenya rīa Musa

²⁸ Na rīrī, hīndī rīa Jehova aarīrie Musa arī kūu būrūri wa Misiri-rī, ²⁹ aamwīrire atīrī, “Nīi nī nīi Jehova. Ira Firaūni mūthamaki wa būrūri wa Misiri ūria wothe ngūkwīra.”

³⁰ No Musa akīira Jehova atīrī, “Kuona njaragia ngītondoiraga-rī, Firaūni angīkīnjigua nīkī?”

7

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “We ngūtūite ta Ngai harī Firaūni, nake mūrū wa nyūkwa Harūni egūtūika mūnabii waku. ² Wee ūriugaga ūria wothe ndīgathaga, nake mūrū wa nyūkwa Harūni nīwe ūrīraga Firaūni arekererie andū a Isiraeli moime būrūri wake. ³ No nīngūtūma ngoro ya Firaūni yūme, na o na ndaingīhia ciama ciakwa na morirū gūkū būrūri wa Misiri-rī, ⁴ ndakamūigua. Ningī nīngatambūrūkia guoko gwakwa kūu būrūri wa Misiri, na ndute ikundi cia andū akwa a Isiraeli moime kuo na ūndū wa ciiko nene cia ūtuanīri ciira. ⁵ Nao andū a Misiri nīmakamenya atī nīi nīi Jehova, rīria ngataambūrūkia guoko gwakwa njūkīrīre būrūri wa Misiri na ndute andū a Isiraeli moime kuo.”

⁶ Musa na Harūni magīka o ūria Jehova aamaathite meke. ⁷ Musa aarī na mīaka mīrongo īnana nake Harūni mīaka mīrongo īnana na itatū hīndī rīa maaragia na Firaūni.

Rūthanju rwa Harūni Gūtūika Nyoka

⁸ Jehova akīira Musa na Harūni atīrī, ⁹ “Rīria Firaūni arīmīwīra atīrī, ‘Ringai kīama,’ nawe Musa wīre Harūni atīrī, ‘Oya rūthanju rwaku, ūrūkie thī o hau mbere ya Firaūni,’ naruo rūtūike nyoka.”

¹⁰ Nī ūndū ūcio Musa na Harūni magīthī kūrī Firaūni, nao magīka o ta ūria maathitwo nī Jehova. Harūni agīkia rūthanju rwake thī mbere ya Firaūni na anene ake, naruo rūgītūika nyoka. ¹¹ Nake Firaūni agītā andū arīa oogi o na ago, na aringi ciama a Misiri, nao magīka o ūguo magītūmīra maugī mao ma ūgo. ¹² O mūdū agīkia rūthanju rwake thī na rūgītūika nyoka. No rūthanju rwa Harūni rūkīmeria thanju ciao. ¹³ No rīrī, ngoro ya Firaūni ikīuma nake akīrega kūmaigua, o ta ūria Jehova oigīte.

Mūthiro wa Thakame

¹⁴ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Ngoro ya Firaūni ndīngīrorōa; nīaregete kūrekereria andū mathīi.

¹⁵ Nīgathiī kūrī Firaūni rūciinī agīthī rūūi.* Weterere mūcemanie nake hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Nili, na ūthī na rūthanju rūria rwagarūrūkīte rūgātūika nyoka. ¹⁶ Ūcooke ūmwīre atīrī, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nīandūmite ngwīre ūi: Rekereria andū akwa mathīi nīgeetha makandungatīre marī werū-inī. No nginya rīu nīuregete gūthikīrīria. ¹⁷ Jehova ekuuga atīrī: Ūndū ūyū nīguo ūgūtūma ūmenye atī nīi nīi Jehova: Ngūgūtha maaī ma Rūūi rwa Nili na rūthanju rūrū rūrī guoko-inī gwakwa, namo magariūrike matūike thakame. ¹⁸ Thamaki iria irī thīinī wa Rūūi rwa Nili nīgūkua, naruo rūūi rūnunge; andū a Misiri maremwō nī kūnyua maaī maruo.’”

¹⁹ Jehova akīira Musa atīrī, “Ira Harūni atīrī, ‘Oya rūthanju rwaku na ūtambūrūkīe guoko igūrū rīa maaī ma būrūri wa Misiri, na igūrū rīa tūrūūi, na mītaro, na tūmaria o na kūria guothe kūhingīrīe maaī nakuo guothe gūtūike thakame. Thakame ikaiyūra kūdū guothe būrūri wa Misiri, o na kīu ndoo-inī cia mīti na mītūngi-inī ya mahiga.’”

²⁰ Musa na Harūni magīka o ūria Jehova aathanīte. Agīkīambararia rūthanju rwake arī mbere ya Firaūni na anene ake, nake akīgūtha maaī ma Rūūi rwa Nili, namo maaī mothe makīgarūrūka magītūika thakame. ²¹ Thamaki iria ciarī Rūūi rwa Nili igīkua, naruo rūūi rūkīnunga ūūru mūno, nginya andū a būrūri wa Misiri makīremwo nī kūnyua maaī maruo. Būrūri wa Misiri wothe ūkīyūra thakame.

²² No aringi ciama a būrūri wa Misiri magīka maūdū o ta macio na ūndū wa maugī mao ma ūgo, nayo ngoro ya Firaūni ikīuma; akīrega kūigua Musa na Harūni, o ta ūria Jehova oigīte. ²³ Handū ha kūigua-rī, akīhūdūka agīthī nyūmba-inī yake ya ūthamaki, na ndaigana kūrūmbūiya ūhorō ūcio ngoro-inī yake. ²⁴ Nao andū othe a Misiri makīenja ithima gūkuhī na Rūūi rwa Nili nīguo mone maaī ma kūnyua, tondū matingīahotire kūnyua maaī ma rūūi rūu.

Mūthiro wa Ciūra

²⁵ Mīthenya mūgwanja nīyahītūkire thuutha wa Jehova kūgūtha maaī ma Nili.

8

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Thīi kūrī Firaūni ūmwīre atīrī, ‘Jehova oigīte ūi: Rekereria andū akwa mathīi, nīgeetha makandungatīre. ² Ūngīrega kūmarekereria mathīi, nīngūhūra būrūri waku

* 7:15 Warī mūtugo wa Firaūni gūthīi kūhooya ngai ya Rūūi rwa Nili, na nīyo yoīkaine ta ithe wa ngai ciothe.

wothe na mũthiro wa ciūra. ³ Rũũ rwa Nili rũkũiyũra ciūra. Igũũka ciambate o nginya nyũmba yaku ya ũthamaki o na nyũmba yaku ya toro o nginya ũrĩrĩ waku igũrũ, itoonye nyũmba cia anene aku, o na irũgĩrĩre andũ aku o ene, ikorwo kuo o na mariiko-inĩ maku na miharatĩ-inĩ ya gũkandĩrwo mũtu. ⁴ Ciūra icio ikũrũgĩrĩre na irũgĩrĩre andũ aku o na anene aku.”

⁵ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia guoko gwaku na rũthanju igũrũ rĩa tũrũũ, na mĩtaro, na tũmaria, ũtũme ciūra ciũke bũrũri-inĩ wa Misiri.’”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, nacio ciūra ikimĩra ikiĩyũra bũrũri. ⁷ No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magũka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, o nao magĩtũma ciūra ciũke bũrũri wa Misiri.

⁸ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai Jehova anjehererie na ehererie andũ akwa ciūra ici, na nĩngũrekereria andũ anyu mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

⁹ Musa akĩĩra Firaũni atĩrĩ, “Wee nĩwe ngũhe gĩtĩio gĩa gũtua ihinda rĩa gũkũhoera, wee na anene aku o na andũ aku nĩguo inyuĩ na nyũmba cianyu mwehererwo nĩ ciūra, itigare o iria irĩ thĩĩnĩ wa Rũũ rwa Nili.”

¹⁰ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Mũkaahooera rũciũ.”

Nake Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgũtũke ũguo woiga, nĩgeetha ũmenye atĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ. ¹¹ Ciūra nĩcigũkweherera na ciehere nyũmba ciaku, ciehererie anene aku na andũ aku; itigare o iria irĩ rũũ-inĩ rwa Nili.”

¹² Na rĩria Musa na Harũni mehereire Firaũni, Musa agĩkaĩra Jehova ũhoru wĩgĩ ciūra iria aarehithĩrie Firaũni. ¹³ Nake Jehova agũka o ũria Musa aahooete. Ciūra iria ciarĩ nyũmba, na iria ciarĩ nja na iria ciarĩ mĩgũnda igikua. ¹⁴ Ikiũnganio ikiĩgwo irũndo, nacio ikĩnungia bũrũri. ¹⁵ No rĩria Firaũni onire atĩ marĩkũhoorerwo nĩ thĩĩna-rĩ, akĩũmia ngoro na akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Rwagĩ

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia rũthanju rwaku ũgũthe rũkũngũ rũria rũrĩ thĩ,’ na bũrũri-inĩ wotha wa Misiri-rĩ, rũkũngũ rũu rũgũtuika rwagĩ.” ¹⁷ Nao magũka ũguo; na rĩria Harũni aatambũrũkirie guoko anyiĩtĩte rũthanju-rĩ, agũtha rũkũngũ naguo, rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ. Rũkũngũ ruothe bũrũri-inĩ wa Misiri rũgĩtuika rwagĩ. ¹⁸ No hĩndĩ irĩa aringi a ciama a bũrũri wa Misiri maageririe kũrehe rwagĩ na maũgĩ mao ma ũgo-rĩ, nĩmaremirwo. Naruo rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ.

¹⁹ Aringi acio a ciama makĩĩra Firaũni atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ hinya wa kĩara kĩa Ngai.” No Firaũni akĩũmia ngoro akĩrega kũigua, o ta ũria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Ngi

²⁰ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Ŭkĩra rũciĩnĩ tene, uumĩrĩre Firaũni agĩthiĩ Rũũ rwa Nili, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ nĩgeetha makandungatĩre. ²¹ Ũngĩaga kũreka mathiĩ-rĩ, ngũkũrehera mĩrumbĩ ya ngĩ, ndehera anene aku na andũ aku, o na ndĩcĩre nyũmba-inĩ cianyu. Nyũmba cia andũ a Misiri ikiĩyũra ngĩ, o na ningĩ ciyũre thĩ kũria guothe marĩ.”

²² “‘No rĩrĩ, mũthenya ũcio ngeeka ũndũ ũrĩ ngũrani bũrũri-inĩ wa Gosheni, kũria andũ akwa matũũraga; gũtikagĩa na mĩrumbĩ ya ngĩ kũu, nĩgeetha ũmenye atĩ niĩ, Jehova, ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ. ²³ Nĩngĩkĩra ngũũrani gatagatĩ ka andũ akwa na aku. Rũciũ nĩrĩio kĩa kĩa gĩkĩ gĩgekĩka.’”

²⁴ Na ũguo noguo Jehova eekire. Ngi mĩrumbĩ mĩnene ikiĩyũra nyũmba ya ũthamaki ya Firaũni na igĩtoonya nyũmba cia anene ake, naguo bũrũri wa Misiri wotha ũkĩanangwo nĩ ngĩ icio.

²⁵ Ningĩ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũkarutĩre Ngai wanyu iruta gũkũ bũrũri-inĩ.”

²⁶ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtingĩagĩrĩra gwĩka ũguo. Magongona marĩa tũkũrutĩra Jehova Ngai witũ nĩ mekuoneka marĩ magĩgi nĩ andũ a Misiri. Tũngĩkĩruta magongona marĩ magĩgi maithe-inĩ mao-rĩ, githĩ matigũtũhũra na mahiga nyuguto? ²⁷ No nginya tũthiĩ rũgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, o ta ũria atwathĩte.”

²⁸ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmũrekereria mũthiĩ mũkarutĩre Jehova Ngai wanyu magongona werũ-inĩ, no mũtigathĩ kũraya mũno. Na rĩu, hooeraĩ.”

²⁹ Musa agĩcookia atĩrĩ, “Ndaarikia kuuma harĩwe, nĩngũhooya Jehova, na rũciũ ngĩ nĩkoima kũrĩ Firaũni na anene ake, na andũ ake. No ũkĩmenyerere atĩ Firaũni ndageke ũndũ wa kũheenania rĩngĩ, na ũndũ wa kwaga kũrekereria andũ mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

³⁰ Musa agĩkũma harĩ Firaũni, akĩhooya Jehova, ³¹ nake Jehova agũka ũria Musa aamũhoire; nacio ngĩ ikĩeherera Firaũni, na anene ake, na andũ ake, na gũtirĩ ngĩ yatigarire. ³² No rĩrĩ, o na ihinda rĩrĩ Firaũni akĩũmia ngoro yake akĩrega kũrekereria andũ mathiĩ.

9

Mũthiro wa Kũniina Ūhiũ

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũkamwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: “Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre.” ² Ūngĩrega kũmarekereria, na ũthiĩ na mbere kũmarigĩrĩria-rĩ, ³ guoko kwa Jehova nĩgũkũrehithĩria ũhiũ waku ũrĩa ũrĩ ũrĩthio-inĩ mũthiro mũũru mũno kũrĩ mbarathi cianyu na ndigiri, na ngamĩra, na ng’ombe cianyu, na ng’ondũ na mbũri. ⁴ No Jehova nĩagekĩra ngũũrani gatagatĩ ka ũhiũ wa andũ a Isiraeli na andũ a Misiri, nĩgeetha gũtikagĩe nyamũ ya Mũisraeli iğũkua.’”

⁵ Jehova agĩta ihinda, na akiuga atĩrĩ, “Rũciũ Jehova nĩageeka ũndũ ũyũ gũkũ bũrũri-inĩ.” ⁶ Na mũthenya ũyũ ũngĩ Jehova agĩgĩka o ũguo: Ūhiũ wothe wa andũ a Misiri ũgĩkua, no gũtirĩ nyamũ o na imwe ya Mũisraeli yakuire. ⁷ Firaũni agĩtũma andũ magatũirie ũhoro, nao makĩona atĩ gũtiari nyamũ o na imwe ya andũ a Isiraeli yakuĩte. No rĩrĩ, ngoro yake ndĩororoire na ndaigana kũrekereria andũ mathiĩ.

Mũthiro wa Mahũha

⁸ Ningĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Oyai ngundi cia mbiro kuuma riiko rĩria inene, nake Musa amĩkie iğũrũ mbere ya Firaũni. ⁹ Mbiri iyo nĩgatuĩka rũkũngũ rũhinyu, naruo rũiyũre bũrũri wothe wa Misiri, rũcooke rũtuĩke mahũha ma ironda mĩrĩ-inĩ ya andũ na ya nyamũ bũrũri-inĩ ũcio wothe.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩoya mbiri kuuma riiko inene, makĩrũgama mbere ya Firaũni. Musa akĩmĩkia iğũrũ, namo mahũha ma ironda makiumĩra mĩrĩ-inĩ ya andũ o na ya nyamũ. ¹¹ Aringĩ ciamu a Misiri matingĩahotire kũrũgama mbere ya Musa nĩ ũndũ wa mahũha marĩa maarĩ namo, ^{*} hamwe na andũ othe a bũrũri wa Misiri. ¹² No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, akĩrega kũgũka Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Musa.

Mũthiro wa Mbura ya Mbembe

¹³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rũciĩnĩ tene, ũkarũgame mbere ya Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makahooe, ¹⁴ kana ihinda rĩrĩ ngũtũmĩre mũthiro yakwa yotha ya hinya, we o hamwe na anene aku na andũ aku, nĩguo ũmenye atĩ gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta nĩ gũkũ thĩ guothe. ¹⁵ Nĩgũkorwo nginya rĩu nĩingĩhotete gũtambũrũkia guoko gwakwa, ngakũhũura na ngahũura andũ aku na mũthiro ũrĩa ũngĩmũniĩnĩte inyuothe thĩ. ¹⁶ No ngũrũgamĩtie nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, atĩ nguonie hinya wakwa, na atĩ rĩtwa riakwa rĩhunjio thĩ yotha. ¹⁷ No wĩyũmĩtie kũhinyĩrĩria andũ akwa na ũkagĩria mathiĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, rũciũ ihinda ta rĩrĩ ngoiria mbura ya mbembe njũru mũno, itarĩ yoiria ingĩ tayo gũkũ bũrũri wa Misiri kuuma rĩria Misiri kwambĩrĩrie gũtũrwo nginya rĩu. ¹⁹ Gĩathane rĩu atĩ ũhiũ waku na indo ciothe irĩa ũrĩ nacio mũgũnda itonyio handũ ingũgitia, tondũ mbura iyo ya mbembe yoirĩra mũndũ o wothe ũrĩ nja kana nyamũ itarehetwo mũciĩ o yotha na irĩ kũu mũgũnda no iğũkua.’”

²⁰ Anene acio a Firaũni arĩa meetigĩrĩte kiugo kĩa Jehova makĩhiũha gũtoonyia ngombo ciao na ũhiũ wao nyũmba thĩĩnĩ. ²¹ No arĩa mateetigĩrĩre kiugo kĩa Jehova maatigĩre ngombo ciao na ũhiũ wao mĩgũnda-inĩ.

²² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũkũroretie matu-inĩ nĩgeetha mbura ya mbembe yure bũrũri wa Misiri guothe; yurĩre andũ, na nyamũ na yurĩre kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ ya bũrũri wa Misiri.” ²³ Rĩria Musa aatambũrũkĩrie rũthanju arũroretie matu-inĩ, Jehova agĩtũma kũgĩe na marurumĩ hamwe na mbura ya mbembe, naruo rũheni rũkĩhenũka thĩ. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiura mbura ya mbembe kũu bũrũri wa Misiri; ²⁴ mbura ya mbembe iğĩkiura, naruo rũheni rũkĩhenũka kũndũ guothe. Nĩkĩo kĩarĩ kĩhuhũkanio kĩria kĩũru mũno kĩonekanĩte bũrũri wothe wa Misiri kuuma wambĩrĩria gũtũrwo nĩ andũ. ²⁵ Mbura iyo ya mbembe iğĩkiura bũrũri wothe wa Misiri, iğĩkiura kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda, andũ o hamwe na nyamũ; iğĩthũkia kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda na iğĩkahũra mĩti yotha. ²⁶ Kũndũ kũrĩa mbura iyo ya mbembe itoirire no bũrũri wa Gosheni, kũria andũ a Isiraeli maarĩ.

²⁷ Nake Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩnjĩhĩtie. Jehova nĩwe wa ma; nĩ na andũ akwa nĩtũhĩtĩtie. ²⁸ Hooyai Jehova, nĩgũkorwo nĩtũiganĩtie marurumĩ na mbura ya mbembe irĩa tuonete. Nĩngũmũrekereria mũthiĩ; mũtigũikara gũkũ rĩngĩ.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndoima itũũra rĩrĩ inene, nĩngũtambũrũkia moko hooe Jehova. Marurumĩ nĩmegũthira, na gũtigũkorwo na mbura ingĩ ya mbembe, nĩgeetha ũmenye atĩ thĩ nĩ ya Jehova. ³⁰ No nĩnjũũ atĩ wee na anene aku mũtirĩ mũretigĩra Jehova Ngai.”

* 9:11 Mũthiro ũyũ wahũĩre aringĩ a ciamu a bũrũri wa Misiri, no iyo ingĩ yerekeirio kũrĩ indo irĩa ciahooagwo nĩ andũ a Misiri.

³¹ (Üguta na cairi nīciathūkīrio, nī ündū cairi nīyarutite magira, naguo üguta ükaruta kīro. ³² No rīrī, ngano o na guthemethu itiathūkīrio, tondū itiarī ngūrū.)

³³ Hīndī iyo Musa akīehera harī Firaūni na akiūma nja ya itūūra inene. Agītambūrūkia moko amaroretie na kūrī Jehova; marurumī na mbura ya mbembe igithira, na gūtiacookire kuura. ³⁴ Rīrīa Firaūni onire atī mbura ya mbembe na marurumī nīciathira akīhīa rīngī; we na anene ake makīūmia ngoro ciao. ³⁵ Nī ündū ücio ngoro ya Firaūni yarī nyūmū na ndangīarekereirie andū a Isiraēli mathīi, o ta ūrīa Jehova aarītie na kanua ka Musa.

10

Mūthiro wa Ngigī

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Thīi kūrī Firaūni, nīgūkorwo nīnyūmītie ngoro yake na ngoro cia anene ake nīgeetha ninge ciama ici ciakwa gatagatī-inī kao; ² nīguo mūkeeraga ciana cianyu na ciana ciacio ūrīa ndokīrīre andū a Misiri, na ūrīa ndaringire ciama ciakwa gatagatī-inī kao, nīguo mūmenye atī nīi nī nīi Jehova.”

³ Nī ündū ücio Musa na Harūni magīthīi kūrī Firaūni makīmwīra atīrī, “Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga ūi: ‘Ügūikara nginya rī ūregete kūnjīyīihīria? Rekereria andū akwa mathīi, nīgeetha makandungatīre. ⁴ Warega kūmarekereria-rī, rūciū nīngarehithia ngigī būrūri ūyū wanyu. ⁵ Ikaiyūra thī, imihumbīre yage kuoneka. Nīikarīa kīrīa gīothe gītīgītio nī mbura ya mbembe, o na irīe mīti yothe irīa irakūra mīgūnda-inī yanyu. ⁶ Ikaiyūra nyūmba ciaku, na cia anene aku, na cia andū othe a Misiri, ündū maithe manyu kana maguuka manyu matarī mona kuuma rīrīa mambīrīrie gūtūūra būrūri ūyū nginya rīu.’” Nake Musa akīgarūrūka akīehera Firaūni.

⁷ Anene a Firaūni makīmwīra atīrī, “Nī nginya rī mündū ūyū egūtūūra arī mūtego harī ithuī? Rekereria andū aya mathīi, nīgeetha makahooe Jehova Ngai wao. Ndūramenya atī būrūri wa Misiri nīwanangītwo?”

⁸ Musa na Harūni magīcookio kūrī Firaūni. Nake akīmeera atīrī, “Thīi mūkahooe Jehova Ngai wanyu; no rīrī, nī arīkū megūthīi?”

⁹ Musa akīmūcookeria atīrī, “Tūgūthīi na andū aitū arīa ethī o na arīa akūrū, tūthīi na aanake na airītu aitū, na tūthīi na ūhiū witū wothē, tondū tūrathīi gūkūngūra Jehova na iruga inene.”

¹⁰ Firaūni akiuga atīrī, “Hī! Kaī Jehova arogīikara na inyuī ingīmūrekereria mūthīi na atumia anyu na ciana cianyu-ī! Hatirī nganja mūrī na muoroto mūūru. ¹¹ Aca! Thīi o arūme oiki,* mūthīi mūhooe Jehova, nīgūkorwo ūguo nīguo mūkoretwo mūkienda.” Nao Musa na Harūni makīingatwo, makīehera mbere ya Firaūni.

¹² Nake Jehova akīira Musa atīrī, “Tambūrūkia guoko gwaku igūrū rīa būrūri wa Misiri nīgeetha ngigī ciūke ciyūre būrūri ūyū wothē, nacio irīe kīndū gīothe kīrakūra mīgūnda-inī, kīrīa gīothe gīatigirio nī mbura ya mbembe.”

¹³ Nī ündū ücio Musa agītambūrūkia rūthanju rwake igūrū rīa būrūri wa Misiri, nake Jehova agītūma rūhuho ruumīte irathīro rūhurutane kū būrūri ücio mūthenya wothē na ūtukū wothē. Gūgīkina rūciinī rūhuho rūu nī rwarehete ngigī. ¹⁴ Nacio ngigī icio ikīhithūkīra būrūri wa Misiri wothē na igīikara kīndū guothe būrūri-inī irī nyingī mūno. Mbere iyo gūtiagīte mūthiro wa ngigī ta ücio na gūtikagīa ūngī ta ücio. ¹⁵ Ikīhumbīra thī yothē o nginya ikīira. Ikīrīa kīrīa gīothe gīatigaritio nī mbura ya mbembe, kīrīa gīothe gīakūruga mīgūnda o na matunda marīa maarī mīti-inī. Gūtīrī kīndū kīgū gīatigarire mūtī-inī kana mūmera būrūri-inī wothē wa Misiri.

¹⁶ Nake Firaūni agītā Musa na Harūni narua, akīmeera atīrī, “Nīnjīhīrie Jehova Ngai wanyu, o na inyuī nīndīmīhīrie. ¹⁷ Rīu ndekeraī mehīa makwa o rīngī na mūhooe Jehova Ngai wanyu anjehererie mūthiro ūyū mūūru.”

¹⁸ Hīndī iyo Musa akīehera Firaūni agīthīi akīhooya Jehova. ¹⁹ Nake Jehova akīgarūra rūhuho, akīrūtua rūhuho rūnene rwa kuuma ithūūro, naruo rūkūmbūra ngigī icio, rūgīcitwara Iria-inī Itune. Gūtīrī gakigī o na kamwe gaatigarire būrūri wa Misiri. ²⁰ No Jehova akīūmia ngoro ya Firaūni, nake akīrega kūrekereria andū a Isiraēli mathīi.

Mūthiro wa Nduma

²¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Tambūrūkia guoko ūkūoretie igūrū matu-inī nīgeetha nduma iīyūre būrūri wa Misiri, nduma ingīhutika.” ²² Nī ündū ücio Musa agītambūrūkia guoko akūoretie igūrū matu-inī, nayo nduma nene ikīyūra būrūri wa Misiri mīthenya itatū. ²³ Gūtīrī mündū ūngīahotire kuona ūrīa ūngī kana oime gwake handū ha mīthenya itatū. No andū a Isiraēli, othe kūrīa maikaraga kwarī na ūtheri.

* 10:11 Arūme no-o metikīrītio kūhooya thīinī wa ndini ya andū a Misiri.

²⁴ Ngingi Firaūni agīta Musa, akīmŵira atirī, “Thiīi mūkahooe Jehova. O na atumia anyu na ciana no mathiī na inyui; no riri, mūtige ndūuru cianyu cia mburi na cia ng’ombe.”

²⁵ No Musa akīmŵira atirī, “No nginya ūtŵitikiŵire tūkarutire Jehova Ngai witū magongona na maruta ma njino. ²⁶ Ūhiū witū no nginya tūthiī nago; gūtiri o na ihūngū tūgūtiga na thuutha. No nginya tūhūthire imwe ciacio tūkihooya Jehova Ngai witū, na tūtingimanya nī irikū iribatarania mahooya-ini nginya tūkinye kūu.”

²⁷ No Jehova akīumia ngoro ya Firaūni, nake akirega kūmarekereria mathiī. ²⁸ Firaūni akīra Musa atirī, “Uma, ūnjeherere! Wimenyerere ndūkanooke mbere yakwa rīngi! Mūthenya ūria ūkoona ūthiū wakwa, no gūkua ūgaakua.”

²⁹ Musa akīmūcookeria atirī, “O ta ūguo woiga, ndigooka mbere yaku rīngi.”

11

Mūthiro wa Marigithathi

¹ Na riri, Jehova nīeerite Musa atirī, “Nīngūrehere Firaūni na būruri wa Misiri mūthiro ūngi ūmwe. Thuutha ūcio, nīakamūrekereria mūthiī mume gūkū, na riria ageeka ūguo, nīkūmūngata akaamūngata biū. ² Īra arūme othe, o hamwe na andū-a-nja mahooe andū a matūūra mao indo cia betha na cia thahabu.” ³ (Jehova agītuma andū acio metikiŵike nī andū a Misiri, na Musa we mwene aarī mūtiku mūno kūu būruri wa Misiri nī anene a Firaūni o na andū ariā angī.)

⁴ Nī ūndū ūcio Musa akiuga atirī, “Jehova ekuuga ūu: ‘Kūri ta ūtukū gatagati nīngatuikania būruri wa Misiri wothe. ⁵ Mwana wothe wa kahīi wa irigithathi gūkū būruri wa Misiri nīagaakua, kwambiriŵia irigithathi rīa Firaūni, riria rīkaragira giti kīa ūnene, nginya irigithathi rīa ngombo ya mūritu, ūria ūrutaga ŵira githiī-ini, na marigithathi mothe ma ng’ombe o namo. ⁶ Nīgūkaagīa kīriro kīnene būruri wa Misiri wothe, kīriro kīuru gītari gīakorwo kuo, na gītakagīa kuo rīngi o na rī. ⁷ No gatagati ka andū a Isiraeli, gūtiri ngui īgaakūgira mūdū, kana ikūgire nyamū.’ Hīndi iyo nīukamenya atī Jehova nīekirite ngūūrani harī andū a Misiri na andū a Isiraeli. ⁸ Anene aya aku othe magooka kūrī nī, manyinamīŵire makiugaga atirī, ‘Thiī, we mwene o na andū ariā makūrūmīŵire!’ Thuutha ūcio nīngathiī.” Hīndi iyo Musa, acinītwo nī marakara, akīherera Firaūni.

⁹ Jehova nīeerite Musa atirī, “Firaūni nīakarega gūkūigua, nīgeetha morirū makwa gūkū būruri wa Misiri mongerereke.” ¹⁰ Musa na Harūni nīmaringire morirū maya mothe mbere ya Firaūni, no Jehova akīumia ngoro ya Firaūni, na ndaigana kūrekereria andū a Isiraeli moime būruri-ini wake.

12

Gīathi kia Bathaka

¹ Jehova akīra Musa na Harūni marī kūu būruri wa Misiri atirī, ² “Mweri ūyū nīguo ūgūtūika mweri wa mbere harī inyui, ūtūike mweri wa mbere wa mwaka wanyu. ³ Īrai andū othe a Isiraeli atī mūthenya wa ikūmi mweri ūyū, o mūdū akanyitira andū a nyūmba yake gatūrume, o nyūmba gatūrume kamwe. ⁴ Nyūmba īngīgakorwo īrī nini mūno, ūndū ītangīniina gatūrume kamwe-rī, nīmanyiitanire gatūrume kamwe na nyūmba īria mahakanite nayo, marikitie gwītara mūigana wao meturanīire. Rorai na mūtue wega nī tūtūrume tūigana tūkabatarania kūrīgana na mūrīre wa o mūdū. ⁵ Nyamū iria mūgūthuura no nginya ikorwo īrī tūtūrume twa ūkūrū wa mwaka ūmwe, na itarī na kaūūgū, na mūgaaciruta kuuma harī ng’ondū kana mburi. ⁶ Cimenyerere nginya mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri, hīndi īria andū othe a Isiraeli magaacithīna hŵai-ini. ⁷ Hīndi iyo makooya thakame īmwe ya tūtūrume tūu, nao mamihake hīngīro-ini cia igūrū na cia mīena ya mūrango wa nyūmba īria makaarīra tūtūrume tūu. ⁸ Ūtukū o ūcio makaarīa nyama icio ihihitio na mwaki, marīanīrie na nyeni ndūrū na mīgate itarī mūkire ndawa ya kūimbīa. ⁹ Mūtikanarie nyama īrī njithi kana ithērūkitio na maaī, no ihihio na mwaki, mūtwe, na magūrū o na nyama cia nda. ¹⁰ Mūtikanatigie imwe ciacio ikinyīrie rūciinī; iria īngītigara nginya rūciinī, no nginya mūgaacicina. ¹¹ Ūu nīguo mūkaarīa nyama icio: mūkorwo mŵihotorete mīcibi yanyu njohero, na iraatū cianyu īrī magūrū,* na mītirima yanyu īrī moko. Mūgaacirīa naihenya; iyo nīyo Bathaka ya Jehova.

¹² “O ūtukū ūcio nīngatuikanīria būruri wa Misiri, na nīngooraga marigithathi mothe ma andū na ma nyamū, na nīngatuira ngai cia būruri wa Misiri ciothe ciira. Nīi nī nī Jehova. ¹³ Thakame iyo īgaatuika rūuri rwanu nyūmba-ini iria mūgaakorwo mūrī, na riria ngoona thakame-rī, no kūmūhitūka ngaamūhitūka. Gūtiri mūthiro ūkamūhutia hīndi īria ngaahūura būruri wa Misiri.

¹⁴ “Mūthenya ūcio nīmūrīurikanaga; ūkūngūyagīrei harī njiarwa iria igooka ūrī wa gīathi kīa Jehova, ūrī ūndū wathanitwo wa gūtūūra. ¹⁵ Ihinda rīa mīthenya mūgwanja, mūkaarīaga mīgate

* 12:11 Ndwarī mūtugo wa andū hīndi iyo kūrīa mekirite iraatū na makeyoha mīcibi, nī tondū maarutaga iraatū magītōonya nyūmba kana hema.

itarĩ mũkire ndawa ya kũmbia. Mũthenya wa mbere mũkeeheria ndawa ya kũmbia kuuma nyũmba cianyu,[†] nĩgũkorwo mündũ o wotho ũngĩria kindũ kirĩ ndawa ya kũmbia kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũgwanja-rĩ, nĩakaingatwo eherio harĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Gĩai na kũngano gĩtheru mũthenya wa mbere, na mũgĩe na kĩngĩ mũthenya wa mũgwanja. Mũtikanarute wĩra o na ũrikũ mũthenya iyo, tiga o wa kũhaarĩria irio cia kũrĩio nĩ mündũ wotho, ũguo noguo mũngĩka.

¹⁷ “Kũngũirai Gĩathĩ kia Mĩgate Itarĩ Ndawa ya Kũmbia, tondũ nĩ mũthenya ũyũ kũmbe ndamũrutire mũrĩ ikundi kuuma bũrũri wa Misiri. Kũngũirai mũthenya ũyũ ũrĩ ũndũ wathanĩtwo wa gũtũũra nginya njiarwa iria igooka. ¹⁸ Mweri wa mbere mũrĩrĩaga mĩgate itarĩ na ndawa ya kũmbia, kwambĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna, nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe. ¹⁹ Handũ ha matukũ mũgwanja, gũtikoneke ndawa ya kũmbia mĩgate nyũmba-inĩ cianyu. Na rĩrĩ, mündũ o wotho ũngĩria kindũ kirĩ na ndawa ya kũmbia nĩakaingatwo athengio mũingĩ-inĩ wa Isiraeli, arĩ mũgeni, kana aciarĩtwo arĩ Mũisraeli. ²⁰ Mũtikanarie kindũ gũkĩrĩtwo ndawa ya kũmbia. Kũria guothe mũgaatũũra, mũkaarĩaga mĩgate itarĩ ndawa ya kũmbia.”

²¹ Nake Musa agĩta athuuri a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ o narua mũgathuure nyamũ nĩ ũndũ wa nyũmba cianyu na mũthĩnje gatũrũme ka Bathaka. ²² Oyai kiohe kia mahuti ma mũthobi, mũgĩtobokie karaĩ-inĩ karĩ na thakame, mũcooke mũmĩhake hĩngĩro ya igũrũ ya mũrango, o na mĩena yeerĩ ya hĩngĩro cia mũrango. Gũtikagĩe mündũ o na ũmwe wanyu ũkuuma nja ya nyũmba yake nginya rũciĩni. ²³ Hindĩ ĩria Jehova arĩtuĩkania bũrũri nĩguo orage andũ a Misiri-rĩ, nĩarĩona thakame iyo ĩrĩ igũrũ na mĩena ya hĩngĩro cia mĩrango, nake ahĩtũke mũromo wa nyũmba iyo, na nĩakagiria mũniĩnani atoonye nyũmba cianyu amũũrage.

²⁴ “Athĩkĩrai ũrutani ũyũ taarĩ watho wa gũtũũra wathĩkagĩrwo nĩ inyuĩ na njiaro cianyu. ²⁵ Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova akaamũhe ta ũrĩa eranĩire-rĩ, mũkaamenyagĩrĩa gĩathĩ gĩkĩ. ²⁶ Na rĩrĩa ciana cianyu ikamũũria atĩrĩ, ‘Gĩathĩ gĩkĩ kiugĩte atĩa harĩ inyuĩ?’ ²⁷ Mũgaaciĩra atĩrĩ, ‘Nĩ igongona rĩa Bathaka rĩa kũrutĩra Jehova, ũria waagararĩre nyũmba cia andũ a Isiraeli kũu bũrũri wa Misiri, na akĩhonokia andũ a nyũmba ciitũ hĩndĩ ĩria ooragire andũ a Misiri.’” Nao andũ makĩĩnamĩrĩria mothĩũ mao, makĩhooya. ²⁸ Andũ a Isiraeli magĩgĩka o ũrĩa Jehova aathire Musa na Harũni.

²⁹ O ũtukũ gatagatĩ Jehova akĩũraga marĩgithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri, kwambĩrĩria irĩgithathi rĩa Firaũni, ũrĩa waikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene, nginya irĩgithathi rĩa mündũ muohe ũria warĩ njeera na marĩgithathi ma mahĩũ mothe. ³⁰ Firaũni na anene ake othe o na andũ a Misiri othe, magĩũkĩra kũrĩ o ũtukũ, nakuo gũkĩgĩa kĩrĩro kĩnene kũu bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo gũtiarĩ nyũmba ĩtaarĩ na mündũ wakuĩte.

Thaama

³¹ O ũtukũ ũcio, Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ŭkĩrai! Ehererai andũ akwa, inyuĩ o na andũ a Isiraeli othe! Thĩĩ mũgatungatĩre Jehova o ta ũria mũũrĩtie. ³² Oyai ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe o ta ũria mũroĩgĩte na mũthĩ. Na mũndathime o na nĩ.”

³³ Nao andũ a Misiri makĩhika andũ acio moime bũrũri ũcio na ihenya, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Kwaga ũguo, tũgũkua ithuothe!” ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩoya kĩmere kĩa gĩtanekĩrwo ndawa ya kũmbia, na magĩgĩkuu na ciande, nayo mĩharatĩ yoohereirwo nguo-inĩ. ³⁵ Nao andũ a Isiraeli magĩka o ta ũria meerĩtwo nĩ Musa na makĩhooya andũ a Misiri mamahe indo cia betha na cia thahabu, o na nguo. ³⁶ Jehova agĩtũma andũ acio metĩkĩrĩke nĩ andũ a Misiri nao makĩmahe kĩrĩa gĩothe meetirie; nĩ ũndũ ũcio magĩtaha indo cia andũ a Misiri.

³⁷ Andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria rũgendo kuuma Ramesese magĩthĩi Sukothu. Arũme arĩa metwaraga na magũrũ maarĩ ta 600,000 hategũtarwo atumia na ciana. ³⁸ Na andũ angĩ aingĩ nĩmathĩire na makĩambatanĩa nao, hamwe na ndũũru nene cia mahĩũ ma mbũri na ng’ombe. ³⁹ Kĩmere kĩrĩa maarutĩte bũrũri wa Misiri nĩkĩo maatũmĩrĩre gũthondeka mĩgate itarĩ ndawa ya kũmbia. Kĩmere kũu gĩtiarĩ na ndawa ya kũmbia tondũ nĩkũingatwo maingatĩrwo bũrũri wa Misiri, na matiigana kũgĩa na ĩhinda rĩa kũhaarĩria irio ciao.

⁴⁰ Ihinda rĩria andũ a Isiraeli maatũũrĩre bũrũri wa Misiri nĩ mĩaka 430. ⁴¹ Harĩa mĩaka iyo 430 yathĩrĩre-rĩ, mũthenya o ro ũcio, nĩguo ikundi ciothe cia andũ a Jehova cioimire bũrũri wa Misiri. ⁴² Tondũ ũtukũ ũcio nĩguo Jehova aikarĩre eigũite nĩguo amarute bũrũri wa Misiri-rĩ, na ũtukũ ũyũ nao andũ a Isiraeli othe nĩmarĩkaraga meiguĩte nĩguo matĩage Jehova njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.

Mĩhingo ya Bathaka

⁴³ Jehova akĩũra Musa na Harũni atĩrĩ, “Maya nĩmo mawatho ma Bathaka: “Gũtirĩ mũgeni ũngĩria Bathaka iyo. ⁴⁴ Ngombo o yotho ũgũrite no ĩrie Bathaka iyo thuutha wa kũmĩruithia, ⁴⁵ no mũrarĩrĩri kana mũrutĩ wĩra wa mũcaara ndakanamĩrĩe.

[†] 12:15 Gĩathĩ kĩa Bathaka no kĩa kioĩkaine na rĩitwa rĩngĩ ta Gĩathĩ kĩa Mũgate ũtarĩ mwĩkire ndawa ya kũmbia.

⁴⁶ “No nginya iriāgĩrwo thĩĩnĩ wa nyũmba o imwe, mütikanoimie nyama o na irĩkũ nja ya nyũmba. Mütikanoine ihĩndĩ o na rimwe riayo. ⁴⁷ Mũingĩ wothe wa Isiraeli no nginya ũkũngũire Bathaka.

⁴⁸ “Mũgeni ũtũũrite thĩĩnĩ wanyu na nĩekwenda gũkũngũira Bathaka ya Jehova, no nginya aruithie arũme othe a nyũmba yake; thuutha ũcio nĩrĩo angikũngũira Bathaka ta mũndũ ũciarĩrwo bũrũri-inĩ. Gũtirĩ mũndũ mũrũme ũtarĩ mũruu ũngĩria Bathaka. ⁴⁹ Watho o ũcio noguo ũgwatha ariā maciarĩtuo marĩ a bũrũri, o na ageni ariā matũũranagia na inyuĩ.”

⁵⁰ Andũ a Isiraeli othe magĩka o ũria Jehova aathĩte Musa na Harũni. ⁵¹ Na mũthenya o ro ũcio, Jehova akĩruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ikundi ciao.

13

Kwamũrwo kwa Marigithathi

¹ Nike Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Nyamũrĩra marigithathi mothe ma twana twa tũhĩ. Maciaro ma mbere ma nda o yothe gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nĩ makwa, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ.”

³ Nike Musa akĩra andũ atĩrĩ, “Ririkanagai mũthenya ũyũ, mũthenya ũria mwoimire bũrũri wa Misiri, mũkiuma bũrũri wa ũkombo, tondũ Jehova nĩamũrutire kuo na guoko kwa hinya. Mütikariāge kindũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia. ⁴ Ũmũthĩ, mweri-inĩ ũyũ wa Abibu, nĩguo mũroimagara mũthĩ. ⁵ Rĩria Jehova akaamũkinya bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Ahivi, na Ajobusi bũrũri ũria eehĩtire mbere ya maithe manyu ma tene atĩ nĩakamũhe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ-rĩ, mũkaamenyagĩrĩra giathi gĩkĩ mweri-inĩ ũyũ: ⁶ Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja mũkaariāga mĩgate itarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia na mũthenya wa mũgwanja mũthondeke iruga inene nĩ ũndũ wa Jehova. ⁷ Rĩragai mĩgate itarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia ihinda rĩa mũthenya iyo mũgwanja; gũtikoneke kindũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia gatagatĩ kanyu, kana ndawa ya kũmbia yoneke handũ o hothe mĩhaka-inĩ yanyu. ⁸ Mũthenya ũcio o mũndũ ere mũriũ atĩrĩ, ‘Ndĩreka ũũ tondũ wa ũria Jehova aanjikĩire rĩrĩa ndoimire bũrũri wa Misiri. ⁹ Kũmenyerera mũthenya ũyũ nĩkuo kũritũkaga ta rũrũ guoko-inĩ gwaku, na kĩrĩrikania ũthiũ-inĩ waku, atĩ watho wa Jehova nĩũriikaraga iromo-inĩ ciaku. Nĩgũkorwo Jehova nĩakũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya. ¹⁰ No nginya mũrũmie watho ũyũ mwathane ihinda riāguo riākinya, mwaka o mwaka.

¹¹ “Thuutha wa Jehova kũmũkinya bũrũri wa Akaanani na amũhe guo, o ta ũria eeranĩire na mwĩhĩtwa kũrĩ inyuĩ o na maithe manyu ma tene-rĩ, ¹² nĩmũkahe Jehova maciaro ma mbere ma nda ciothe. Marigithathi ma njamba mothe ma ũhiũ wanyu nĩ ma Jehova. ¹³ Mũgaakũuraga irigithathi o rĩothe rĩa ndigiri na gatũrũme,* no mũngĩaga kũrikũura-rĩ, mũriune ngingo. Kũũragai marigithathi mothe manyu ma aanake.

¹⁴ “Matukũ-inĩ marĩa magooka, rĩrĩa mũrũguo agaakũuria atĩrĩ, ‘Ũũ nĩ kuuga atĩa?’ mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova aatũrutire bũrũri wa Misiri, agĩtũruta bũrũri wa ũkombo, na guoko gwake kwa hinya. ¹⁵ Rĩria Firaũni omirie mĩtwe akĩrega gũtũrekereria-rĩ, Jehova nĩooragire marigithathi ma bũrũri wa Misiri mothe, andũ o na nyamũ. ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga ndutĩre Jehova igongona rĩa njamba ciothe iria ciambaga kuuma nda, na ngakũura mũriũ wakwa wothe wa irigithathi. ¹⁶ Naguo ũndũ ũcio ũritũkaga ta rũrũ guoko-inĩ gwaku, o na ũtũikage kionania gĩkĩrĩtwo ũthiũ-inĩ waku, atĩ Jehova nĩatũrutire bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya.’”

Kũringa Iria Itune

¹⁷ Rĩria Firaũni aarekereirie andũ a Isiraeli mathĩrĩ-rĩ, Ngai ndaamatongoreirie njĩra-inĩ ya kũhĩtũkĩra bũrũri wa Afilisti,† o na gũtũika iyo niyo yarĩ njĩra irĩa nguhi. Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, “Mangĩcemanĩa na mbaara-rĩ, maahota kwĩricũkwo, macooke bũrũri wa Misiri.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtongoria andũ acio mathiũrũrũkĩire njĩra ya werũ-inĩ merekeire Iria Itune. Andũ a Isiraeli maambatire makiuma bũrũri wa Misiri meeohete indo cia mbaara.

¹⁹ Musa nĩakũuire mahĩndĩ ma Jusufu, nĩ ũndũ Jusufu nĩehĩthĩthĩtie ariũ a Isiraeli na mwĩhĩtwa. Oigĩte atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩakamũteithia, na inyuĩ hĩndĩ iyo no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁰ Thuutha wa kuuma Sukothu maambire kambĩ ciao Ethamu ndeere-inĩ cia werũ. ²¹ Mũthenya, Jehova aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ gĩa itu gĩa kũmoonereria njĩra, na ũtukũ-rĩ, aathiiaga mbere yao arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki amamũrĩkĩire njĩra, nĩgeetha mahote gũthĩ mũthenya o na ũtukũ. ²² Gĩtugĩ gĩa itu mũthenya kana gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ, gũtirĩ kĩaheeraga handũ hakio mbere ya andũ acio.

* 13:13 Ndigiri ndĩngĩarutĩrwo Ngai ta igongona, no watho nĩwetĩkĩritie ikũũranio na ndũrũme. † 13:17 Njĩra ino niyo yarĩ nguhi kuuma Gosheni gũthĩ Kaanani, na nĩyarangagĩrwo nĩ andũ a Misiri.

14

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli macooke na thuutha, na mambe hema gũkuhĩ na Pi-Hahirothu, gatagatĩ ka Migidoli na iria. Nĩmambe hema hũgũrũrũ-inĩ cia iria, kũng’ethanĩra na Baali-Zefoni. ³ Firaũni nĩageciiria atĩrĩ, ‘andũ a Isiraeli marĩ na kĩrigiicano no kũũrũra marorũra bũrũri-inĩ, magingĩrĩrio nĩ werũ.’ ⁴ Na nĩngomia ngoro ya Firaũni, nake nĩakamaingathia. No nĩ mwene nĩngegĩra na riiri nĩ undũ wa Firaũni na mbũtũ yake yotha ya ita, nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.” Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli magũka o ũguo merĩtwo.

⁵ Rĩrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri eerirwo atĩ andũ acio nĩmorĩte-rĩ, Firaũni na anene ake makĩricũkwo ũhoro ũcio, magĩkiuga atĩrĩ, “Hĩ! Tweka atĩa? Twarekereria andũ a Isiraeli mathiĩ na ithuĩ tuorĩrwo nĩ ũtungata wao?” ⁶ Nĩ undũ ũcio akiuga ngaari yake ya ita ihaarĩrio, na agĩthiĩ na mbũtũ yake ya ita. ⁷ Agĩthiĩ na ngaari cia ita 600 iria njega mũno, o hamwe na ngaari cia ita iria ingĩ ciothe cia bũrũri wa Misiri, ciothe irũgamĩrũro nĩ anene. ⁸ Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na nĩ undũ ũcio akĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya arĩa moimagarĩte makinyũkĩte na ũcamba. ⁹ Andũ a Misiri, hamwe na mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi, na thigari, makĩrũmĩrĩra andũ a Isiraeli na ihenya makĩmakinyĩra harĩa maambĩte hema rĩteere-inĩ rwa iria, hakuhiĩ na Pi-Hahirothu kũng’ethera Baali-Zefoni.

¹⁰ Firaũni akuhĩrĩra-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũgũra, makĩona andũ a Misiri mamoiĩte thuutha makĩmaka mũno, magĩkaĩra Jehova. ¹¹ Makĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ mbĩrĩra gũtaarĩ bũrũri wa Misiri, nĩguo ũtũrehe tũkũre gũkũ werũ-inĩ? Nĩ atĩa ũũ ũtwĩkĩte ũgatũruta bũrũri wa Misiri? ¹² Githĩ tũtiakwĩrĩre tũrĩ o bũrũri wa Misiri atĩ ũtigane na ithuĩ, ũreke tũtungatĩre andũ a bũrũri wa Misiri? Kũngĩarĩ wega tũtungatĩre andũ a Misiri kũrĩ gũkũra werũ-inĩ!”

¹³ Musa agĩcookeria andũ acio atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Mwĩhaandei wega, na nĩmũkuona ũhonokio ũria Jehova ekũmũrehere ũmũthĩ. Andũ a Misiri aya mũrona ũmũthĩ, mũtikamona rĩngĩ. ¹⁴ Jehova nĩekũmũrũrĩra, mũbatie o gũikara mũhooreire.”

¹⁵ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūrangaĩra nĩkĩ? ĩra andũ a Isiraeli mathiĩ na mbere. ¹⁶ Oya rũthanju rwaku, na ũtambũrũkie guoko igũrũ wa iria ũganyie maaĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli matũkanĩrie iria-inĩ, mathiĩrĩre thĩ nyũmũ. ¹⁷ Nĩngũũmia ngoro cia andũ a Misiri nĩgeetha o nao mamarũmĩrĩre. Na nĩngegĩra riiri nĩ undũ wa Firaũni na mbũtũ yake ya ita, o na nĩ undũ wa ngaari ciake cia ita, o na andũ ake arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi. ¹⁸ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova hĩndĩ iyo ngegĩra riiri nĩ undũ wa Firaũni, na ngaari ciake cia ita na andũ ake arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi.”

¹⁹ Hĩndĩ iyo mũraika wa Ngai ũria wathiiaga atongoretie mbũtũ ya thigari cia Isiraeli, akĩehera agĩcooka thuutha wao. Gĩtugĩ gĩa itu nakĩo gĩkũma hau mbere, gĩkĩrũgama thuutha wao, ²⁰ gĩkĩgĩa gatagatĩ ga thigari cia Misiri na cia Isiraeli. ũtũkũ wothe itu rĩu rĩgĩkĩra nduma mwena ũmwe, na ũtheri mwena ũria ũngĩ; nĩ undũ ũcio gũtĩrĩ andũ makuhĩrĩrie arĩa angĩ ũtũkũ wothe.

²¹ Ningĩ Musa agĩtambũrũkia guoko igũrũ wa iria, na ũtũkũ wothe Jehova agĩtĩndika iria na thuutha na undũ wa rũhuho rwa kuuma mwena wa irathĩro, na agĩtũma hau hatũke thĩ nyũmũ. Maaĩ macio makĩgayũkana, ²² nao andũ a Isiraeli makĩringa iria mahĩtũkĩre thĩ nyũmũ, maaĩ marũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho.

²³ Nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ihenya, nacio mbarathi ciothe cia Firaũni na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi makĩmarũmĩrĩra nginya iria-inĩ. ²⁴ Rũciĩnĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, Jehova agĩcũthĩrĩra mbũtũ ya ita ya andũ a Misiri arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki na gĩa itu, nake akĩmĩrigiica. ²⁵ Agĩtũma magũrũ na ngaari ciao cia ita macomoke nĩgeetha makorwo na thĩĩna wa gũcitwarithia. Nao andũ a Misiri makiuga atĩrĩ, “Nĩtũreĩ twehere harĩ andũ aya a Isiraeli! Jehova nĩwe ũramarũrĩra kũrĩ andũ a Misiri.”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko igũrũ wa iria nĩgeetha maaĩ macooke mahubanĩrie andũ a Misiri na ngaari ciao cia ita, na andũ arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi.” ²⁷ Musa agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ wa iria, na gũgĩkĩa-rĩ, iria rĩgĩcooka gũtherera o ta mbere. Nao andũ a Misiri makĩgeria kũrĩrĩra, no Jehova akĩmahubanĩria iria-inĩ thĩĩnĩ. ²⁸ Maaĩ magĩcookana, magĩthika ngaari cia ita na andũ arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi; nĩo mbũtũ yotha ya Firaũni irĩa yarũmĩrĩre andũ a Isiraeli iria-inĩ. Gũtĩrĩ o na ũmwe wao wahonokire.

²⁹ No andũ a Isiraeli maaringire iria magereire njĩra nyũmũ, rũthingo rwa maaĩ rũrũgamĩte mwena wao wa ũrĩo na wa ũmotho. ³⁰ Mũthenya ũcio Jehova akĩhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, nao andũ a Isiraeli makĩionera ciimba cia andũ a Misiri kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³¹ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire hinya mũnene ũria Jehova onirie andũ a Misiri-rĩ, andũ acio magĩtĩgĩra Jehova na makĩmũhoka o na makĩthoka Musa ndungata yake.

15

Rwimbo rwa Musa na Miriamu

¹ Hĩndĩ iyo Musa na andũ a Isiraeli makĩinĩra Jehova rwimbo rūrũ:

“Nĩngũinĩra Jehova,

nĩgũkorwo nĩwe ũtũgĩrĩtio mũno.

Mbarathi amĩkĩtie iria-inĩ hamwe na mũmĩhaici.

² Jehova nĩwe hinya wakwa na rwimbo rwakwa;

nĩwe ũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.

Nĩwe Ngai wakwa na nĩndĩmũgoocaga,

Nĩwe Ngai wa baba na nĩndĩmũtũgagĩria.

³ Jehova nĩ njamba ya ita;

Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake.

⁴ Ngaari cia ita cia Firaũni na mbũtũ yake aamĩkirie iria-inĩ.

Anene arĩa ega mũno a Firaũni moorĩire maaĩ-inĩ ma Iria Itune.

⁵ Maaĩ marĩa mariku nĩmamathikĩte;

Nao magakĩrikĩra kũria kũriku ta ihiga.

⁶ “Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo kwarĩ gwa kũgekania, gũkagĩa hinya.

Wee Jehova, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩ gwathuthangire thũ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũnene waku wa magegania,

nĩwakurumanirie arĩa magũũkĩrĩire.

Nĩwaitũrĩire marakara maku mahiũ;

makĩmacina taarĩ mahuti.

⁸ Na ũndũ wa mũrurumo wa mĩhũmũ ya maniũrũ maku-rĩ,

maaĩ nĩmeiganĩrĩire hĩba.

Makũmbĩ ma maaĩ makĩrũgama ta rūthingo;

maaĩ ma kũria kũriku makĩnyiitana gatagatĩ ka iria.

⁹ “Thũ nayo yetũite, ikoiga atĩrĩ,

‘Nĩngamarũmĩrĩra na ihenya, ndĩmakinyĩre.

Ngagayania indo iria matahĩte,

ndĩhũnĩrĩire nacio.

Nĩngũcomora rūhiũ rwakwa rwa njora,

nakuo guoko gwakwa kũmaniine.’

¹⁰ No wahuhire rūhuho rūkĩhurutana,

narĩo iria rĩkĩmathika,

makĩrika ta kĩgera maaĩ-inĩ maingĩ.

¹¹ “Wee Jehova-rĩ, nũũ ũhaana tawe harĩ ngai ciothe?

Nũũ ũhaana tawe,

wee ũrĩ ũtheru wa magegania,

wee wĩtigĩrĩtwo nĩ ũndũ wa riiri waku,

wee wĩkaga maũndũ ma magegania?

¹² Watambũrũkirie guoko gwaku kwa ũrĩo, nayo thĩ ikĩmameria.

¹³ “Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga,

nĩgũtongoria andũ arĩa ũkũũrite.

Nĩũkamatongoria na ũndũ wa hinya waku,

ũmatware nginya gĩkaro gĩaku gĩtheru.

¹⁴ Ndũrĩrĩ ikaigua, nacio ciinaine;

ruo rūnyiite andũ a Felistia.

¹⁵ Aathani a Edomu nĩmakamaka mũno,

na atongoria a Moabi manyiitwo nĩ kũinaina,

andũ a Kaanani makaiyũrwo nĩ maaĩ nda;

¹⁶ guoya na kĩmako nĩkamakinyĩrĩra.

Na ũndũ wa hinya wa guoko gwaku-rĩ,

makahaana ta ihiga matekwĩnyagunya,

nginya andũ aku, Wee Jehova, maringe,

nginya andũ arĩa wegũrĩire maringe.

¹⁷ Ūkaamarehe thīnī na ūmahaande
kirīma-inī kīa igai riaku,
o handū harīa, Wee Jehova,
wombire hatuīke gīkaro gīaku,
handū-harīa-haamūre, harīa Wee Jehova,
wahaandire na moko maku.

¹⁸ Jehova agaathamaka tene na tene.”

¹⁹ Hīndī irīa mbarathi cia Firaūni, na ngaari cia ita, na andū arīa maathiiaga mahaicīte mbarathi maatoonyire iria-inī-rī, Jehova agīcookania maaī ma iria, makīmathika. No rīrī, andū a Isiraeli maatuīkanirie iria-inī mathiīrīre thī nyūmū. ²⁰ Hīndī iyo Mīriamu ūrīa mūnabī mūndū-wa-nja, mwarī wa nyina na Harūni, akīoya kīhembe gīa kūinio, nao atumia othe makīmuuma thuutha marī na ihembe ciao makīnaga. ²¹ Mīriamu akīmainīra atīrī:

“Inīrai Jehova,
nīgūkorwo nīwe ūtūgīrītio mūno.
Mbarathi amīkītie iria-inī, hamwe na mūmīhaici.”

Maaī ma Mara na ma Elimu

²² Ningī Musa agītongoria Isiraeli kuuma Iria Itune magīthiī Werū wa Shuri. Magīthiī rūgendo rwa mīthenya itatū werū-inī na matekuona maaī. ²³ Rīrīa maakinyire Mara, matingīahotire kūnyua maaī makuo tondū maarī marūrū. (Nīkīo handū hau hetagwo Mara.) ²⁴ Nī ūndū ūcio andū magītetia Musa, makiuga atīrī, “Tūkūnyua kī?”

²⁵ Nake Musa agīkīra Jehova, nake Jehova akīmuonia kamūtī. Agīgaikia maaī-inī, namo makīgīa mūcamo mwega.

O hau Jehova agīathana, akīmathondekera watho na uuge wa kūrūmagīrīrwo, na akīmagereria ho. ²⁶ Akiuga atīrī, “Mūngīthikīrīria mūgambo wa Jehova Ngai wanyu wega, na mwīke maūndū marīa magīrīre maithe-inī make, mūngīrūmbūya maathani make na mūmenyerere wathani wake wothē-rī, ndikamūrehera mūrīmū o na ūmwe wa irīa ndareheire andū a Misiri, nīgūkorwo nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūhonagia.”

²⁷ Ningī magīkinya Elimu, harīa haarī ithima ikūmi na igīrī, na mītende mīrongo mūgwanja, nao makīamba hema hau hakuī na maaī.

16

Mana na Tūmakia-Arūme

¹ Mūngī wothē wa Isiraeli nīwoimagararire ūkiuma Elimu ūgīkinya Werū wa Sini, ūrīa ūrī gatagatī ka Elimu na kirīma gīa Sinaī, mūthenya wa ikūmi na itano wa mweri wa keerī thuutha wao kuuma būrūrī wa Misiri. ² Kūu werū-inī, mūngī ūcio wothē nīwatetirie Musa na Harūni. ³ Andū a Isiraeli makīmeera atīrī, “Naarī korwo Jehova aatūragīire būrūrī wa Misiri na guoko gwake! Kūu twaakaraga tūthiūrūrūkīrie nyūngū cia nyama, na tūkarīaga o kirīa gīothe twendaga, no inyūi mūtūrehete gūkū werū-inī nīguo mūūrage kīūngano gīkī gīothe na ng’aragu.”

⁴ Hīndī iyo Jehova akīra Musa atīrī, “Ngūmuurīria mīgate kuuma igūrū ta mbura. Andū mariumaga nja o mūthenya makonganā mīgate ya kūmaigana o mūthenya ūcio. Ngūmageria na njīra iyo nyone kana nīmekūrūmīrīra ūrutani wakwa. ⁵ Mūthenya wa gatandatū-rī, marīharagīria kīrīa mainūkia, nakīo gīkoragwo kīrī maita meerī ma kīrīa monganagia mīthenya irīa ingī.”

⁶ Nī ūndū ūcio Musa na Harūni makīra andū othe a Isiraeli atīrī, “Hwaī-inī-rī, nīmūrīmenya atī nī Jehova wamūrutire būrūrī wa Misiri, ⁷ na rūciinī nīmūkona riiri wa Jehova, tondū nīaiguīte ūrīa mūmūtetetie. Ithuī tūkīrī a, atī nīguo mūtūtetie?” ⁸ O na ningī Musa akīmeera atīrī, “Nīmūkamenya atī ūcio nī Jehova, rīria akaamūhe nyama mūrīe hwaī-inī na amūhe mīgate irīa yothē mūkwenenda rūciinī, tondū nīaiguīte ūrīa mūmūtetetie. Ithuī tūkīrī a? Ti ithuī mūrātetia, no nī Jehova mūrātetia.”

⁹ Ningī Musa akīra Harūni atīrī, “Ira mūngī wothē wa Isiraeli atīrī, ‘Ūkai mbere ya Jehova, nīgūkorwo nīaiguīte gūteta kwanyu.’”

¹⁰ Hīndī irīa Harūni aaragīria mūngī wothē wa Isiraeli-rī, makīrora na mwena wa werū-inī, na kūu makīona riiri wa Jehova ūrī itu-inī.

¹¹ Jehova akīra Musa atīrī, ¹² “Nīnjiguīte gūteta kwa andū a Isiraeli. Meere atīrī, ‘Hwaī-inī mūrīrīaga nyama na rūciinī mūkaria mīgate mūkahuūna. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nī, nī nī Jehova Ngai wanyu.’”

¹³ Hwaī-inī ūcio gūgīka tūnyoni tūrīa twītāgwo tūmakia-arūme tūkīyūra kambī ciao. Naguo rūciinī kwarī ime rīathiūrūrūkīrie kambī ciao. ¹⁴ Ime rīaitīka-rī, gūkīoneka tūthendū twa gīthiūrūrī tūhaana maaī magandī nī mbaa, tūgwīte thī kūu werū-inī. ¹⁵ Rīrīa andū a Isiraeli maatuonire, makīūrania atīrī, “Gīkī nī kī?” nīgūkorwo matiamenyaga nī kī.

Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mĩgate ĩrĩa Jehova amũheete mũrĩe. ¹⁶ Jehova aathanĩte ũũ: ‘O mündũ nĩonganie o ĩrĩa ĩkũmũigana. Oyagai o kĩbaba kĩmwe kĩa omeri* kĩa o mündũ wothē ũrĩ hema-inĩ cianyũ.’”

¹⁷ Andũ a Isiraeli magĩĩka o ta ũrĩa meerirwo; amwe makĩũngania mĩingĩ, na amwe makĩũngania mĩnini. ¹⁸ Na rĩrĩa yathimirwo na kĩbaba kĩa omeri, gũkioneka atĩ ũrĩa wonganĩtie mĩingĩ-rĩ, ndaari na mĩingĩ makĩria; nake ũrĩa wonganirie mĩnini, ndaari na mĩnini makĩria. O mündũ oonganĩtie mũigana wa ũrĩa aabataire.

¹⁹ Ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Gũtikagĩe mündũ ũkũiga kĩndũ o na kĩnini kĩaoyo nginya rũciĩnĩ.”

²⁰ No rĩrĩ, amwe matiigana kũrũmbũiya ũrĩa Musa oigire; makĩĩgĩra ĩmwe yayo nginya rũciĩnĩ, nayo ĩgĩkorwo ĩyũrĩte igunyũ na ĩkambĩrĩria kũnunga. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrakario nĩo.

²¹ O rũciĩnĩ mündũ o mündũ nĩoyaga ĩrĩa abatairio nĩyo, narĩo rĩũa rĩahiũha ĩgatweka. ²² Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, nĩmoonganagia maita meerĩ; ibaba ĩgĩrĩ cia omeri† harĩ o mündũ. Nao atongoria a mĩingĩ magĩũka makĩĩra Musa ũhoru ũcio. ²³ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo Jehova aathanĩte, ‘Rũciũ nĩ mũthenya wa kũhurũka, Thabatũ Theru ya Jehova. Nĩ ũndũ ũcio rugai ĩrĩa yothē mũkwenda kũruga, na mũcamũkie kĩrĩa gĩothē mũkwenda gũcamũkia. Kĩrĩa gĩgũtigara-rĩ, mũkĩge nginya rũciĩnĩ.’”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio makĩga imwe nginya rũciĩnĩ, o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Musa, nacio ĩtiigana kũnunga, kana kũgĩa na igunyũ. ²⁵ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Cĩrĩe ũmũthĩ, tondũ ũmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ ya Jehova. Ŭmũthĩ mũtigũcionia igwĩte thĩ. ²⁶ Mũthenya ĩtandatũ nĩguo mũrĩciũnganagia, no mũthenya wa mũgwanja-rĩ, ũcio wa Thabatũ, gũtirĩkoragwo kũrĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁷ No rĩrĩ, andũ amwe makĩumagara mũthenya ũcio wa mũgwanja, magĩthĩĩ gũciũngania, nao matiigana kuona kĩndũ. ²⁸ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ nginya ĩhĩndĩ ĩrĩkũ mũgũtũũra mũregete kũmenyerera maathani makwa na kũigua ũrutani wakwa? ²⁹ Menyai atĩ Jehova nĩamũheete Thabatũ; na nĩkĩo amũheaga mĩgate ya mũthenya ĩrĩrĩ mũthenya ũcio wa gatandatũ. Mündũ o wothē nĩaikarage harĩa arĩ mũthenya ũcio wa mũgwanja; gũtikanagĩe mündũ ũkumagara.” ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩhurũka mũthenya wa mũgwanja.

³¹ Andũ a Isiraeli magĩĩta mĩgate ĩyo mana. Maarĩ merũ ta mbegũ cia korianda, na maacamaga ta tũmĩgate tũthondeketwo na ũũkĩ. ³² Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova aathanĩte atĩrĩ; ‘Oyai kĩbaba kĩa omeri ĩmwe ya mana na mũkĩge nĩ ũndũ wa njiarwa ĩria igooka thuutha, nĩgeetha makoono mĩgate ĩria ndaamũheire mũrĩe mũrĩ werũ-inĩ, rĩrĩa ndamũrutire bũrũri wa Misiri.’”

³³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩĩra Harũni atĩrĩ, “Oya ndigĩthũ na wikĩre omeri ĩmwe ya mana thĩĩnĩ wayo. Ningĩ ũcooke ũmĩge mbere ya Jehova ĩgĩrwo njiarwa ĩria igooka thuutha.”

³⁴ O ta ũrĩa Jehova aathire Musa-rĩ, Harũni akĩga mana mbere ya ĩthandũkũ rĩa Ŭira, nĩguo matũũre ho. ³⁵ Andũ a Isiraeli maarĩire mana mĩaka mĩrongo ĩna nginya magĩkinya bũrũri ũrĩa watũũragwo nĩ andũ; maarĩire mana nginya rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Kaanani.

³⁶ (Omeri ĩmwe ĩigana ta gĩcunjĩ gĩa ĩkũmi kĩa eba ĩmwe.)

17

Maaĩ Kuuma Rwaro-inĩ rwa Ihiga

¹ Mũingĩ wothē wa Isiraeli ũkĩumagara kuuma Werũ wa Sini, ũkoimaga handũ hamwe ũgathiĩ harĩa hangĩ o ta ũrĩa Jehova aathanaga. Makĩamba hema ciao Refidimu, no gũtiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ acio. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩnegenia Musa, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe maaĩ ma kũnyua.”

Nake Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũranegenia nĩkĩ? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũgerie Jehova?”

³ No andũ nĩmanyootire marĩ kũu, nao magĩtetia Musa makĩmũũria atĩrĩ, “Watũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, tũũke ũtũũrage na nyoota ĩthũ na ciana ciitũ na ũhiũ witũ?”

⁴ Nake Musa agĩkaĩra Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ngwĩka atĩa na andũ aya? Marĩ hakuĩ kũhũũra na mahiga nyuguto.”

⁵ Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mbere ya andũ aya. Thĩĩĩ na athuuri amwe a Isiraeli na ũkuue rũthanju rũrĩa wagũthire Nili naruo. ⁶ Nĩĩ ngũrũgama hau mbere yaku, o hau hakuĩ na rwaro rwa ihiga kũu Horebu. Gũtha ihiga, na maaĩ nĩmekuuma thĩĩnĩ warĩo nĩguo andũ manyue.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩka ũguo athuuri a Isiraeli makĩonaga. ⁷ Nake agĩta handũ hau Masa na Meriba, tondũ niho andũ a Isiraeli maanegenirie na makĩgeria Jehova, makĩũragia atĩrĩ, “Ĩĩ Jehova arĩ hamwe na ĩthũĩ kana aca?”

Kũhootwo kwa Aamaleki

* 16:16 nĩ ta lita ĩgĩrĩ na robo (2:25) † 16:22 nĩ ta lita inya na nuthu (4:5)

⁸ Andū a Amaleki nĩmookire makihithūkĩra andū a Isiraeli kũu Refidimu. ⁹ Musa akĩra Joshua atĩrĩ, “Thuura andū amwe aitũ mumagare mũkahũũrane na andū a Amaleki. Rũciũ ngaarũgama kĩrĩma igũrũ nyiitĩte rũthanju rwa Ngai na guoko.”

¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio Joshua akĩhũũrana na andū a Amaleki o ta ūrĩa Musa aathanĩte; nake Musa, na Harũni na Huri makĩhaĩca kĩrĩma-inĩ. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe Musa akoragwo oete moko make na igũrũ-rĩ, andū a Isiraeli makahootana, no rĩrĩa agũithia moko make, andū a Amaleki makahootana. ¹² Rĩrĩa Musa aanogire moko-rĩ, makĩoya ihiga makĩiga thĩ akĩrĩkarĩra. Harũni na Huri magĩkĩnyĩitĩrĩra moko make, o ūmwe akanyĩitĩrĩra guoko kũmwe, na ūcio ūngĩ kũu kũngĩ. Nĩ ūndũ ūcio moko ma Musa magĩkĩkara mambaranyo nginya riũa rĩgĩthũa. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio Joshua akĩhoota mbũtũ cia andū a Amaleki na rũhiũ rwa njora.

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andĩka ūndũ ūyũ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ūrĩ ūndũ wa gũtũũra ūrĩkanagwo na ūreke Joshua aũigue, tondũ nĩngeheria rĩitwa rĩa Amaleki biũ nao matigacooka kũrĩkanwo gũkũ thĩ.”

¹⁵ Musa agĩaka kĩgongona na agĩgĩta atĩrĩ “Jehova Nĩwe Bendera yakwa.” ¹⁶ Akiuga atĩrĩ, “Nĩgũkorwo moko nĩmambararirio na igũrũ kwerekera gĩtĩ-inĩ kĩa ūnene kĩa Jehova. Jehova arĩhũũranaga na andū a Amaleki kuuma njjarwa na njjarwa.”

18

Jethero Gũceerera Musa

¹ Na rĩrĩ, Jethero, ūrĩa warĩ mũthĩnjĩri ngai wa Midiani na mũthoni-we wa Musa, akĩguwa maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩire Musa na andū ake a Isiraeli, na ūrĩa Jehova aarutire andū a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri.

² Thuutha wa Musa gũcookia mũtumia wake Zipora, mũthoni-we Jethero nĩamwamũkĩrĩre, ³ hamwe na ariũ ake eerĩ. Mũriũ ūmwe eetagwo Gerishomu, nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, “Nĩndũkĩte mũgeni bũrũri-inĩ wene”; ⁴ mũriũ ūcio ūngĩ eetagwo Eliezeri, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Ngai wa baba nĩwe warĩ mũteithia wakwa; nĩahonokirie kuuma rũhiũ-inĩ rwa Firaũni.”

⁵ Jethero, mũthoni-we wa Musa, hamwe na mũtumia wa Musa na ariũ ake, magĩũka kũrĩ we kũu werũ-inĩ, kũria aambĩte hema hakuhi na kĩrĩma kĩa Ngai. ⁶ Jethero nĩamũtũmanĩire akoiga atĩrĩ, “Nĩi, mũthoni-guo Jethero, nĩndĩrooka kũrĩ we tũrĩ na mũtumia waku na ariũ aku eerĩ.”

⁷ Nĩ ūndũ ūcio Musa agĩkiumagara agatũnge mũthoni-we, akĩnamĩrĩra, akĩmũmumunya. Makĩgeithania, na magĩcoka magĩtoonya hema thĩĩni. ⁸ Musa akihe mũthoni-we ūhoro wothe wa ūrĩa Jehova eekire Firaũni na andū a Misiri nĩ ūndũ wa andū a Isiraeli na, akĩmwĩra mathĩina mothe marĩa moonete rũgendo-inĩ, na ūrĩa Jehova aamahonoketie.

⁹ Jethero nĩakenirio nĩ kũguwa maũndũ macio mothe mega marĩa Jehova eekĩire Isiraeli, nĩ ūndũ wa kũhonokia andū a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa andū a Misiri. ¹⁰ Jethero akiuga atĩrĩ, “Jehova arogoocwo, ūrĩa wamũteithĩrĩre kuuma guoko-inĩ kwa andū a Misiri na gwa Firaũni, na agĩteithũra andū kuuma guoko-inĩ kwa andū a Misiri. ¹¹ Rĩu nĩ nĩmenyete atĩ Jehova nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe, nĩgũkorwo ūguo nĩguo eekire arĩa maahatĩrĩirie Isiraeli metĩite.” ¹² Hĩndĩ iyo Jethero, mũthoni-we wa Musa, akĩrehe maruta ma njino na magongona mangĩ ma kũrutĩra Ngai, nake Harũni agĩũka marĩ na athuuri othe a Isiraeli nĩguo marĩanĩre irio na mũthoni-we wa Musa, marĩ mbere ya Ngai.

¹³ Mũthenya ūyũ ūngĩ Musa agĩkarĩra gĩtĩ nĩguo atuithanie andū ciira, nao andū makĩrũgama mamũthiũrũkĩirĩre kuuma rũciĩni nginya o hwaĩ-inĩ. ¹⁴ Rĩrĩa mũthoni-we onire wĩra ūrĩa wothe Musa aarutagĩra andū, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ wĩra ūrĩkũ ūyũ ūrarutĩra andū aya? Nĩ kĩ gĩgũtũma ūrute wĩra wa gũtuithania ciira ūrĩ o wiki, nao andũ aya othe matĩndage marũngĩ magũthiũrũkĩirĩre kuuma rũciĩni nginya o hwaĩ-inĩ?”

¹⁵ Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya marokaga kũrĩ nĩ nĩguo mamenye wendi wa Ngai. ¹⁶ Rĩrĩa rĩothe marĩ na ūndũ matekũiguanĩra, ūrehagwo kũrĩ nĩ, na nĩ ngamatuithania na ngamamenyithia uuge wa Ngai na mawatho make.”

¹⁷ Mũthoni-we wa Musa akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūrĩa ūreka ti wega. ¹⁸ Wee, na andũ aya marooka kũrĩ we nĩmũkwinogĩ na mĩnoga. Wĩra ūyũ nĩ mũritũ mũno makĩria harĩwe; ndũngĩũhota ūrĩ wiki. ¹⁹ Rĩu-rĩ, ta thĩkĩrĩria ngũtaare, na Ngai aroikara nawe. Wee tuĩka mũtũmwo wa Ngai kũrĩ andũ aya, na ūkamũtwaragĩra maũndũ marĩa matekũiguanĩra. ²⁰ Marute uuge wa Ngai na mawatho make, na ūmoonie njira njega ya mũtũũrĩre na mawĩra marĩa magĩrĩire kũruta. ²¹ No rĩrĩ, thuura andũ marĩ na ūhoti kuuma andũ-inĩ aya, andũ etigĩri Ngai, na andũ ehokeku arĩa mathũire kwamũkĩra ihaki, na ūmatue anene a kũrũgamagĩrĩra ikundi cia ngĩri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo ĩtano, na ikundi cia makũmi. ²² Reke matũike a gũtuithania andũ aya ciira mahinda mothe, no makũrehagĩre maciira marĩa maritũ; marĩa mahũthũ makamatuithanagia arĩ o. Ūndũ ūcio nĩũgũkũhũthĩria mũrĩgo,

tondũ nĩmarĩgayanaga nawe. ²³ Ũgĩka ũguo na Ngai agwathe, nĩrĩhotaga gwĩtiiria mĩnoga, na andũ aya othe marĩinũkaga maiganiire.”

²⁴ Musa nĩathikĩĩrie mũthoni-we na agĩka ũrĩa wothe aamũtaarire. ²⁵ Agĩthuura andũ marĩ na ũhoti kuuma Isiraeli guothe, akĩmatua atongoria a andũ acio; akĩmatua anene a ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo itano, na ikundi cia makũmi. ²⁶ Magĩtuika a gũtũthanagia andũ ciira hĩndĩ ciothe. Maciira marĩa maritũ magatwarĩra Musa, no marĩa mahũthũ magatuithanagia arĩ o.

²⁷ Musa agĩcooka akiugĩra mũthoni-we ũhoro, nake Jethero agĩcooka bũrũri wake mwene.

19

Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai

¹ Mweri wa gatatũ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, mũthenya o ũcio-rĩ, magĩkinya Werũ wa Sinai. ² Thuutha wa kuuma Refidimu, magĩtoonya werũ wa Sinai, nao andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu werũ-inĩ, magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kũu kĩa Sinai.

³ Ningĩ Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ harĩ Ngai, nake Jehova akĩmwĩta arĩ kĩrĩma-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ũkwĩra nyũmba ya Jakubu, na wĩre andũ a Isiraeli: ⁴ ‘Inyuĩ ene nĩmweyoneire ũrĩa Ndeekire bũrũri wa Misiri, o na ũrĩa ndahaanire ta ndamũkuuire na mathagu ma nderi, ngĩmũrehe harĩ nĩ. ⁵ Na rĩrĩ, mũngĩnjathikĩra biũ na mũmenyerere kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe, inyuĩ mũgaatuĩka andũ akwa a goro. O na gũtuĩka thĩ yothe nĩ yakwa-rĩ, ⁶ inyuĩ mũgaatuĩka ũthamaki wakwa wa athĩnjĩri-Ngai na rũrĩrĩ rwamũre.’ Ciugo icio nĩcio ũkwĩra andũ a Isiraeli.”

⁷ Nĩ undũ ũcio Musa agĩcooka, na agĩta athuuri arĩa matongoragia andũ, akĩmahe ũhoro wothe ũrĩa Jehova aamwathĩte ameere. ⁸ Nao andũ acio magĩtũkanĩria hamwe makiuga atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe Jehova oigĩte.” Nĩ undũ ũcio Musa agĩcookeria Jehova ũhoro ũrĩa moigire.

⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩngũũka kũrĩ inyuĩ ndĩ thĩnĩ na itu itumanu, nĩgeetha andũ maanjigwe ngĩria nawe, nao nĩ megũtũũra makwĩhokete.” Musa agĩcooka akĩra Jehova ũrĩa andũ moigĩte.

¹⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ andũ ũmatherie ũmũthĩ na rũciũ. Meere mathambie nguo ciao, ¹¹ na makorwo mehaarĩrie mũthenya wa gatatũ, tondũ mũthenya ũcio Jehova nĩagaikũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai andũ othe makionaga. ¹² ĩkĩra mĩhaka ĩthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũmeere ũũ, ‘Mwĩmenyerere mĩtikahaice kĩrĩma kana mũhutie magũrũ-inĩ ma kĩa. ũrĩa wothe ũkaahutia kĩrĩma ti-itherũ nĩakooragwo. ¹³ Ti-itherũ nĩakahũũrwo na mahiga nyuguto, kana arathwo na mĩguĩ; hatĩrĩ guoko gũkaamũhuti. Ndagetikĩrio atũũre muoyo, arĩ mĩndũ kana nyamũ.’ No rĩria coro wa rũhĩa rwa ndũrũme ũrĩgamba, no rĩo marĩaica kĩrĩma igũrũ.”

¹⁴ Thuutha wa Musa gũikũrũka oimĩte kĩrĩma-inĩ agĩthĩ kũrĩ andũ, akĩmatheria, nao magĩthambia nguo ciao. ¹⁵ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhaarĩrie nĩ undũ wa mũthenya wa gatatũ. Mũtigakome na andũ-a-nja.”

¹⁶ Rũciĩnĩ rwa mũthenya wa gatatũ, gũkĩgĩa ngwa o na heni, na itu itumanu rĩgĩkĩra igũrũ rĩa kĩrĩma, gũkĩguuo mũgambo mũnene wa coro. Andũ othe arĩa maarĩ kambĩ, makĩinaina. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Musa agĩtongoria andũ kuuma kambĩ magacemanie na Ngai, nao makĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. ¹⁸ Kĩrĩma gĩa Sinai kĩaumbĩrĩtwo nĩ ndogo, tondũ Jehova aikũrũkĩrie igũrũ wakĩo arĩ mwaki-inĩ. Nayo ndogo ĩgĩtoogoroka kuuma igũrũ rĩa kĩrĩma ta ndogo ĩkuuma riiko-inĩ inene; nakĩo kĩrĩma gĩgĩthingitha na hinya, ¹⁹ naguo mũgambo wa coro ũgĩkĩrĩria kũneneha. Nake Musa akĩaria, naguo mũgambo na Ngai ũkĩmũcookeria.

²⁰ Jehova agĩkũrũka igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai na agĩta Musa ahaice kũu kĩrĩma igũrũ. Nĩ undũ ũcio Musa akĩhaica, ²¹ nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “ĩkũrũka na ũkaanie andũ matikehatĩrĩrie kwambata gũũka kuona Jehova, nĩguo aingĩ ao matigakue. ²² O na athĩnjĩri-Ngai arĩa me gũthengerera Jehova, no nginya metherie kana Jehova amahithũkĩrie, amaniine.”

²³ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ matingĩhaica Kĩrĩma gĩa Sinai tondũ we mwene nĩwatũkaanirie, ũgĩtwĩra atĩrĩ, ‘ĩkĩra mũhaka ũthiũrũrũkĩrie kĩrĩma, na ũkĩamũre gĩtuĩke gĩtheru.’”

²⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “ĩkũrũka, mwambate na Harũni. No athĩnjĩri-Ngai na andũ matike-hatĩrĩrie kwambata mathĩĩ kũrĩ Jehova kana amahithũkĩrie amaniine.”

²⁵ Nĩ undũ ũcio Musa agĩkũrũka kũrĩ andũ acio, akĩmahe ũhoro ũcio.

20

Maathani Marĩa ĩkũmi

¹ Nake Ngai akĩaria ciugo ici ciothe, akiuga atĩrĩ:

² “Nĩ nĩĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

³ “Ndūkanagīe na ngai ingī tiga nīi.

⁴ “Ndūkanethondekere mūhianano mūicūhie wa mūhianīre wa kindū o gīothe kīrī kūrīa igūrū kana gūkū thī, kana kīrī maaī-inī marīa marī mūhuro wa thī. ⁵ Ndūkanacinamīrīre kana ūcihooe, nīgūkorwo nīi, Jehova Ngai waku, ndī Ngai ūrī ūiru, herithagia ciana nī ūndū wa mehia ma maithe mao nginya rūciaro rwa gatatū na rwa kana rwa andū arīa maathūire, ⁶ no ngonania wendo kūrī njarwa ngiri na ngiri cia andū arīa manyendete na magaathikīra maathani makwa.

⁷ “Ndūkanagwete rīitwa rīa Jehova Ngai waku na itherū, nīgūkorwo Jehova ndagatua atī mūdū ndehītie ūrīa ūgwetaga rīitwa rīake na itherū.

⁸ “Ririkanaga mūthenya wa Thabatū ūwamūrage. ⁹ Rutaga wīra waku wothē mūthenya itandatū, ¹⁰ no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatū ya Jehova Ngai waku. Mūthenya ūcio ndūkanarute wīra o na ūrīkū, wee mwene, kana mūrū-guo, kana mwarī-guo, kana ndungata yaku ya mūdū mūrūme, kana ya mūdū-wa-nja, kana ūhiū waku, kana mūgeni ūrī gwaku mūciī. ¹¹ Nīgūkorwo Jehova ombire igūrū na thī, na iria rīrīa inene na indo ciothe iria irī kuo, na mūthenya itandatū, no akihurūka mūthenya wa mūgwanja. Nī ūndū ūcio Jehova akirathima mūthenya ūcio wa Thabatū, akiwaamūra.

¹² “Tīa thoguo na nyūkwa, nīgeetha ūtūire matukū maingī būrūrī ūrīa Jehova Ngai waku egūkūhe.

¹³ “Ndūkanoragane.

¹⁴ “Ndūkanatharanie.

¹⁵ “Ndūkanaiye.

¹⁶ “Ndūkanaigīrīre mūdū ūrīa ūngī kīgeenyo.

¹⁷ “Ndūkanacumīkīre nyūmba ya mūdū ūrīa ūngī. Ndūkanacumīkīre mūtumia wa mūdū ūngī, kana ūcumīkīre ndungata yake ya mūdū mūrūme kana ya mūdū-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, o na kana kindū gīothe gīake.”

¹⁸ Rīrīa andū maiguire marurumī, na makīona rūheni, na makīigua coro ūkīgamba, na makīona kīrīma gīgītoga ndogo, makīinaina nī guoya. Magīikara o haraaya, ¹⁹ na makīira Musa atīrī, “Twarīrie arī we, na nītūgūkūigua, no tiga kūreka twarīrio nī Ngai, tūtīgakue.”

²⁰ Musa akīira andū acio atīrī, “Tigai gwtīgira. Ngai okīte kūmūgeria, nīgeetha mūtūire mwītīgīrīte Ngai, mwagage kwīhia.”

²¹ Andū acio magīgīikara o haraaya, nowe Musa agīthengerera harīa haarī nduma ndumanu, harīa Ngai aarī.

Mīhianano na Magongona

²² Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Īra andū a Isiraeli ūndū ūyū: ‘Nīmweyona inyuī ene atī ndaaria na inyuī ndī o igūrū: ²³ Mūtikanathondeke ngai ingī cia kūhooyagwo hamwe na nīi; mūtikanethondekere ngai cia betha kana ngai cia thahabu.

²⁴ “‘Njakīrai kīgongona gīa tīiri, na mūrūtīre ng’ondū na mbūrī na ng’ombe cianyu ho irī magongona manyu ma njino na mā ūiguano. Kūrīa guothe ngaatūma rīitwa rīakwa rītīgagwo, nīndīūkaga kūrī inyuī na ngamūrathima. ²⁵ Mūngīnjakīra kīgongona kīa mahiga, mūtīgagīake na mahiga marīa maacūhie, nīgūkorwo mūngīgaaatūmīra kindū gīa gwacūhia nīmūgagīthaahia. ²⁶ Mūtikanahaice kīgongona gīakwa na ngathī, nīguo njaga yanyu ndikanonekanīre ho.’

21

¹ “Maya nīmo mawatho marīa ūkūhe andū a Isiraeli:

Ndungata cia Ahibirania

² “Ūngīgūra Mūhibirania arī ndungata, agaakūrūtīra wīra mīaka itandatū. No mwaka wa mūgwanja, nīūkāmūrekereria athīi, na ndagakūrīha kindū. ³ Angīgooka arī wiki, akaarekererio athīi arī o wiki; no angīgooka arī na mūtumia, makaarekererio mathīi marī hamwe. ⁴ Mwathi wa ndungata iyo angīmīhe mūtumia nake mūtumia ūcio amūciarīre ciana cia aanake na airītu, mūtumia ūcio na ciana ciake magaatuika a mwathi ūcio wake, na no ndungata iyo ya mūdū mūrūme ikaarekererio ithīi.

⁵ “No ndungata iyo ingīkaaria, imwīre atīrī, ‘Nīnyendete mwathi wakwa, na mūtumia wakwa na ciana na ndikwenda kūrekererio thīi,’ ⁶ hīndī iyo mwathi wa ndungata iyo nīakamītware mbere ya atuithania ciira. Akaamītware mūrango-inī, kana hingīro-inī ya mūrango, na amītūre gūtū na mūkuha.* Nayo ndungata iyo iğaatuika ya mwathi ūcio matukū ma muoyo wayo wothē.

* 21:6 Ngombo ciatūragwo matū irī njīra ya kuonania wīrutīri wa gūtungata aathani aacio. Ūyū warī mūtugo thīinī wa būrūrī wa Ashuri na mabūrūrī marīa maariganītie.

⁷ “Mündü angĩndia mwarĩ agatũke ndungata, ndikarekererio ithĩĩ ta ũrĩa ndungata cia arũme cikagwo. ⁸ Īngiaga gũkenia mwathi ũrĩa wamĩthuurĩte, no nginya etikĩre ndungata iyo ikũũrwo. Ndarĩ na kihooto gĩa kwendia ndungata iyo kũrĩ ageni, tondũ niagĩte kwihokeka harĩ yo. ⁹ Angĩmũĩrĩa mũriũ, no nginya amĩtue ta ĩrĩ mwarĩ wake mwene. ¹⁰ Mũriũ angĩhikia mĩtumia ũngĩ, ndakaima ũrĩa wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kihooto gĩake ta mĩtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmĩhingĩria maũndũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athĩĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩhwo.

Watho Ũkonĩĩ Gũthĩhia Mũndũ

¹² “Mũndũ ũrĩa ũngĩgũtha mũndũ amũũrage, ti-itherũ o nake no akooragwo. ¹³ No rĩrĩ, angĩkorwo ekĩte ũguo atekwenda-rĩ, no gũtũke nĩ Ngai ũtũmĩte ũndũ ũcio wĩkĩke, nake mũndũ ũcio nĩakoorĩra kũndũ kũrĩa ngaathuura. ¹⁴ No mũndũ angĩtũmĩra mawara na oorage mũndũ ũrĩa ũngĩ akĩendaga-rĩ, mweherieĩ kĩgongona-inĩ gĩa kwa, na mũmũũrage.

¹⁵ “Mũndũ ũrĩa ũngĩtharĩkĩra ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁶ “Mũndũ ũngĩya mũndũ ũngĩ na hinya akamwendie, kana o na anyiitwo arĩ nake atanamwendia-rĩ, no nginya ooragwo.

¹⁷ “Mũndũ ũrĩa ũngĩruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁸ “Andũ mangĩũgitana na ũmwe aringe ũrĩa ũngĩ na ihiga kana na ngundi na aage gũkua, no akome ũrĩrĩ kwa ihinda-rĩ, ¹⁹ ũcio mũringani ndagacookerewo nĩ mahĩtia angĩkorwo ũrĩa waringĩtwo nĩakehota na etware nja na mũtirĩma wake. No rĩrĩ, no nginya arĩhe mahinda ma mũndũ ũcio mũtihie marĩa morĩte na one atĩ nĩahona biũ.

²⁰ “Mũndũ angĩhũura ngombo yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja na rũthanju, nayo ngombo iyo ikue nĩ ihũura rĩu-rĩ, no nginya aherithio, ²¹ no ndangĩherithio ngombo iyo ĩngĩarahũka thuutha wa mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ ngombo iyo nĩ kĩndũ gĩa ke.

²² “Andũ mangĩkorwo makĩrũa, maringe mĩtumia ũrĩ nda, ahune no ndagĩe na thĩĩna ũngĩ-rĩ, ũrĩa ũmũringĩte nĩakarĩha kĩrĩa gĩothe mũthuuri wa mĩtumia ũcio ageetia, igooti rĩetikĩria. ²³ No mĩtumia ũcio angĩtĩhio ũũru, muoyo nĩũrĩhagio na muoyo, na ²⁴ riitho rĩrĩhagio na riitho, na igego rĩrĩhagio na igego, na guoko kũrĩhagio na guoko, na kũgũrũ kũrĩhagio na kũgũrũ, na ²⁵ ihĩa rĩrĩhagio na ihĩa, na itihia rĩrĩhagio na itihia, naruo rũhara rũrĩhagio na rũhara.

²⁶ “Mũndũ angĩgũtha ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja riitho narĩo rĩthũke-rĩ, no nginya akaarekereria ndungata iyo ĩthĩĩre, ũndũ ũcio ũtũke nĩguo irĩhi rĩa riitho. ²⁷ Na angĩkũura igego rĩa ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, no nginya arekererie ndungata iyo ĩthĩĩre, ũndũ ũcio ũtũke nĩguo irĩhi rĩa igego.

²⁸ “Ndegwa ĩngĩtheeca mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja na rũhĩa akue, ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga nginya ikue, na nyama ciayo itikarĩĩo. No mwene ndegwa ndangĩũrio. ²⁹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndegwa iyo nĩmenyerete gũtheeca andũ na rũhĩa, na mwene nĩamenyithĩtio ũhoru ũcio nake akaaga kũmĩhingĩra, nayo ĩcooke yũrage mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja-rĩ, ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga ikue, na mwene o nake no nginya ooragwo. ³⁰ Na rĩrĩ, angĩtũka nĩ gwĩtio irĩhi-rĩ, no akũũre muoyo wake na kũrĩha kĩrĩa gĩothe angĩtio. ³¹ Watho ũyũ noguo ũrũgamĩrĩre ndegwa ĩngĩtheeca mwanake kana mũirĩtu wa mũndũ na rũhĩa. ³² Ndegwa ĩngĩtheeca ngombo ya mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, mwene no nginya arĩhe cekerĩ mĩrongo ĩtatũ cia betha kũrĩ mwathi wa ngombo iyo,† nayo ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga.

³³ “Mũndũ angĩkunũra irima, kana enje rĩmwe na aage kũrĩkunĩka, nayo ndegwa kana ndigiri ĩgwe thĩĩnĩ warĩo, ³⁴ mwene irima rĩu no nginya arĩhe hathara iyo; no nginya arĩhe mwene nyamũ, nayo nyamũ iyo ikuĩte ĩtũke yake.

³⁵ “Ndegwa ya mũndũ ĩngĩthĩhia ndegwa ya mũndũ ũngĩ ikue, andũ acio nĩmakendia ndegwa ĩrĩa ĩrĩ muoyo, magayane mbeeca na magayane nyamũ iyo ikuĩte. ³⁶ No rĩrĩ, kũngĩkorwo nĩkũmenyekete atĩ ndegwa iyo nĩmenyerete gũtheecana na rũhĩa, nake mwene akaaga kũmĩhingĩra-rĩ, no nginya mwene arĩhe, nyamũ ĩrĩhio na nyamũ ĩngĩ, na ĩrĩa ikuĩte ĩtũke yake.

22

Ũgitĩri wa Indo

¹ “Mũndũ angĩya ndegwa kana ng’ondũ, na amĩthĩnje kana amiendie-rĩ, no nginya arĩhe ndegwa ithano nĩ ũndũ wa ndegwa iyo na ng’ondũ inya nĩ ũndũ wa ng’ondũ iyo.

² “Mũici angĩnyiitwo agĩtua nyũmba nake agũthwo akue-rĩ, mũmũgũthĩ ndarĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame; ³ no ũndũ ũcio ũngĩkĩka thuutha wa rĩũa kũratha, mũndũ ũcio wagũthana arĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame.

† 21:32 Thogora wa ngombo warĩ icunji mĩrongo ĩtatũ cia betha.

“Mūici no nginya arihe kīrīa aiyite, no angikorwo ndarī na kīndū, no nginya endio nīguo kīrīa aiyite kīrīhwo.

⁴ “Nyamū īrīa īiyitwo īngīonekana īrī muoyo moko-inī make, īrī ndegwa kana ndigiri kana ng’ondū no nginya arihe maita meerī.

⁵ “Mūndū angīrīthia ūhiū wake mūgūnda wene o na kana ariithie mūgūnda wene wa mīthabibū, aūrekererie ūrie mūgūnda wa mūndū ūngī-rī, no nginya arihe na indo iria njega cia mūgūnda wake o na arihe na thabibū iria njega mūno cia mūgūnda wake.

⁶ “Mwaki ūngītuthūka na ūcine ihinga cia mūigua nginya ūkinyire itīa cia ngano kana ngano īrūngī, kana ūcine mūgūnda wothē, mwakia wa mwaki ūcio no nginya arihe ngano iyo.

⁷ “Mūndū angīhithia mūndū wa itūūra rīake betha kana indo amūigīre-rī, nacio indo icio ciywo kuuma nyūmba yake, mūici ūcio angīnyitwo no nginya arihe indo icio maita meerī. ⁸ No mūici ūcio angīaga kūnyitwo, mwene nyūmba no nginya athīi mbere ya aciirithania nīguo kūmenyeke kana nīwe ūiyite indo icio cia mūndū ūcio ūngī. ⁹ Ha ūhoro o wothē wa mūndū gūkorwo na kīndū na njīra īrīa ītagīrīre, kīrī ndegwa, kana ndigiri, kana ng’ondū, kana nguo, kana kīndū kīngī gīothe kīūrīte kīrīa mūndū ūngī angīuga atīrī, ‘Kīndū gīkī nī gīakwa,’ andū acio eerī no nginya marehe ūhoro wao mbere ya aciirithania. Mūndū ūrīa aciirithania magatua atī nēhītie-rī, no nginya arihe mūndū ūcio ūngī maita meerī.

¹⁰ “Mūndū angīhithia mūndū wa itūūra rīake ndigiri, kana ndegwa, kana ng’ondū kana nyamū o yothē amūigīre, nayo īkue, kana itihio, kana īiywo, hatarī mūndū ūroona-rī, ¹¹ ūhoro ūcio wao ūgaatuuo na njīra ya kwīhīta mwīhīta mbere ya Jehova atī ūrīa ūhithītio tiwe ūiyite indo icio. Mwene nake etīkīre mwīhīta ūcio, na hatikagīa ūhoro wa kūrīhania. ¹² No angikorwo nyamū nīkūiywo yaiirwo kuuma kūrīa yahithītio-rī, no nginya mūndū ūcio arihe mwene. ¹³ Angikorwo yatambuuirwo nī nyamū cia gīthaka, nīakonesia matigari matuīke ūira, na ndakaarīhio nyamū iyo itambuuirwo nī nyamū.

¹⁴ “Mūndū angīgwatio nyamū ya mūndū ūngī, nayo itihio kana īkue mwene atarī hakuhi, no nginya amīrīhe. ¹⁵ No nyamū iyo īngikorwo īrī na mwene-rī, ūrīa ūgwatītio ndangīmīrīha. Angikorwo nyamū nīgūkomborithio yakomborithītio, mbeeca iria īkomboretwo nīrīhite hathara iyo.

Maūndū makonī Gūikarania

¹⁶ “Mūndū angīuha mūirītu gathirange ūtoorītio kūhikio, nake akome nake, no nginya arihe rūracio, nake mūirītu ūcio atuīke mūtumia wake. ¹⁷ Ithe wa mūirītu angīrega biū kūmūheana kūrī mūndū ūcio, no nginya mūndū ūcio arihe rūracio rwa airītu gathirange.

¹⁸ “Mūtigetīkīrie mūndū-wa-nja mūrogi atūire muoyo.

¹⁹ “Mūndū ūngīgwata nyamū no nginya ooragwo.

²⁰ “Mūndū ūkaarutīra ngai ingī iruta tiga Jehova nīakaniinwo.

²¹ “Mūtigeke mūgeni ūuru kana mūmūhinyīrīrie, nīgūkorwo o na inyuī mwarī ageni būrūri wa Misiri.

²² “Mūtikanahinyīrīrie mūtumia wa ndigwa kana mwana wa ngorai. ²³ Mūngīka ūguo nao mangaire, hatirī nganja nīngaigua kīrīro kīao. ²⁴ Nīngacinwo nī marakara, na nīngamūūrāga na rūhiū rwa njora, nao atumia anyu matuīke a ndigwa na ciana cianyu ituīke cia ngorai.

²⁵ “Ūngīkombera mūndū ūmwe wakwa gatagatī-inī kanyu mbeeca abatairio nīcio-rī, ndūgatuīke ta mūkombanīri wa mbeeca; ndūkamūrīhie uumithio wacio. ²⁶ Mūndū ūngī angīkūnengera nguo yake ya igūrū īrūgamīrīre thiirī, mūcookerie rīua rītanathūa, ²⁷ tondū noyo arī nayo ya kwīhumbīra. Angīkīhumbīra nakī agīkoma? Angāira, nīngamūigua, nīgūkorwo ndī mūigua tha.

²⁸ “Ndūkanarume Ngai kana ūrume mūnene wa andū anyu.

²⁹ “Ndūgacerithīrie maruta kuuma makūmbī-inī maku kana mahihīro-inī maku ma ndibei.

“No nginya ūūheage marigithathi ma ariū aku. ³⁰ Wīkage o ūguo mwena-inī wīgī ng’ombe na ng’ondū ciaku. Iria ciaciirwo ūrekage igaikara na manyina mīthenya mūgwanja, mūthenya wa īnana ūgacineana kūrī nīi.

³¹ “Inyuī mūgūtūika andū akwa aamūre. Nī ūndū ūcio mūtikanarīe nyama cia nyamū ndamburange nī nyamū cia gīthaka; ciikagīriei ngui.

23

Mawatho ma Kīhoo to na Kūiguanīra Tha

¹ “Ndūkanamemerekie ndeto cia maheeni. Ndūgateithīrīrie mūndū mwaganu na ūndū wa kūrūgamīrīra ūira wa maheeni.

² “Ndūkarūmanīrīre na mūīngī gwīka ūuru. Ūngīruta ūira igooti-inī, ndūkogomie kīhoo to ūkīnyi-itanīra na mūīngī, ³ na ndūkonanie kīmenyano harī mūndū mūthīni ciira-inī wake.

⁴ “Üngiona ndegwa kana ndigiri ya mündü müri üthü nake yürite-rĩ, tigirĩra atĩ nĩwamĩcookia kũrĩ we. ⁵ Üngiona ndigiri ya mündü ügũthũire igwite ikaremererwo nĩ mürigo wayo-rĩ, ndũkamĩtĩge hau; no ngĩnya ümũteithie kũmũkĩria.

⁶ “Ndũkanaime andũ anyu arĩa athĩni kĩhoo to ciira-inĩ wao. ⁷ Ndũkahutanie na thitango ya maheeni, na ndũkoorage mündü ũtarĩ na mahitĩa kana mündü mwĩhokeku, nigũkorwo ndikarekereria mündü mwĩhia.

⁸ “Ndũkoe ihaki, nigũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga arĩa monaga matũke atumumu, na rĩkoogomia ciugo cia andũ arĩa athingu.

⁹ “Ndũkahatĩrĩre mũgeni; inyui nĩmũũ ũria mũgeni aiguga, tondũ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri.

Mawatho ma Thabatũ

¹⁰ “Haandaga irio mĩgũnda yaku mĩaka itandatũ, na ũkagetha irio iria iciarĩte mĩaka iyo, ¹¹ no mwaka wa mũgwanja ũkarekaga mũgũnda ũikare ũguo ũtarĩmitwo na ũtekũhũthirwo. Nao arĩa athĩni gatagati ka andũ anyu makonaga irio kuuma mũgũnda ũcio, nacio nyamũ cia gĩthaka ikarĩĩaga kĩrĩa marĩtigagia. Īkaga o ũguo na mũgũnda waku wa mĩthabibũ na wa mĩtamaĩyũ.

¹² “Rutaga wĩra waku mĩthenya itandatũ, no mĩthenya wa mũgwanja ndũkanarute wĩra, nĩgeetha ndegwa na ndigiri yaku ihurũke, nayo ngombo irĩa ĩciarĩrwo gwaku, kana mũgeni, o nao magĩage na ihinda rĩa kũnogoka.

¹³ “Menyagĩrĩra wĩkage maũndũ marĩa mothe ngwĩrite. Ndũkanagwete marĩitwa ma ngai ingĩ; ndũkareke maiguu makĩgwetwo na kanua gaku.

Ciathĩ Ithatũ cia o Mwaka

¹⁴ “Gĩagai na gĩathĩ gĩa gũkũngũira maita matatũ o mwaka.

¹⁵ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ītarĩ na Ndawa ya Kũmbia; handũ ha mĩthenya mũgwanja ũrĩĩage mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, o ta ũria ndagwaathire. Īkaga ũndũ ũyũ hĩndĩ irĩa ĩtuitwo mweri-inĩ wa Abibu, tondũ nĩ mweri-inĩ ũcio woimire bũrũri wa Misiri.

“Gũtikana gie mündũ ũrĩũkaga mbere yakwa moko matheri.

¹⁶ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Magetha* na maciaro ma mbere ma irio iria ũhaandite mĩgũnda yaku.

“Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Igetha mũthia-inĩ wa mwaka, rĩrĩa ũgũcookanĩrĩa irio ciaku kuuma mũgũnda.

¹⁷ “Arũme othe nĩmarĩthiĩaga mbere ya Mwathani Jehova maita matatũ o mwaka.

¹⁸ “Ndũkanandutĩre thakame ya igongona hamwe na kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia.

“Maguta ma maruta makwa ma gĩathĩ matikaigwo nginya rũciĩni.

¹⁹ “Rehaga indo iria njega cia maciaro ma mbere nyũmba-inĩ ya Jehova Ngai waku.

“Ndũkanaruge koori na iria rĩa nyina.†

Mũraika wa Ngai Kũhaarĩria Njĩra

²⁰ “Na rĩrĩ, nĩ nĩndĩratũma mũraika athĩ mbere yanyu, amũrangĩre njĩra-inĩ na amũkinyie handũ harĩa ndĩmũhaarĩrie. ²¹ Iguagai na mwathĩkagĩre ũrĩa ekũmwĩra. Mũtikanamũkararie tondũ ndakamũrekera ũremi wanyu, nigũkorwo Rĩitwa rĩakwa rĩrĩ thĩĩni wake. ²² Mũngĩmũigua kũna ũria aroiga, na mwĩke ũrĩa wothe ngaamwĩra, nĩngatuĩka thũ kũrĩ thũ cianyu, na njũkĩrĩre arĩa makaamũũkĩrĩra. ²³ Mũraika wakwa nĩagathĩ mbere yanyu, na amũkinyie bũrũri wa Aamori, na Ahiti, na Aperi, na Akaanani, na Ahivi, na Ajebusi, na nĩ nĩngamaniĩna biũ. ²⁴ Mũtikanainamĩrĩre ngai ciao, kana mũchiooe, kana mürũmirĩre mĩtugo yao. No nginya mũcianange, nayo mĩhianano ya ngai ciao cia mahiga mũmiunange tũcũnjĩ. ²⁵ Hooyagai Jehova Ngai wanyu nake, nĩarĩrathimaga irio cianyu na maaĩ manyu. Nĩndĩmweheragĩria mĩrimũ gatagati-inĩ kanyu, ²⁶ na gũtirĩ mündũ ũkaahuna kana atuĩke thaata bũrũri-inĩ wanyu. Nĩndĩmũkinyagĩria matukũ marĩa mwathĩrĩrio ma gũtũũra muoyo.

²⁷ “Nĩngũtũma kĩmakanĩa gĩakwa mbere yanyu, na ndũme ndũrĩrĩ iria mürĩkoragĩrĩa inyiitwo nĩ kĩrigiicano. Nĩndĩtũmaga thũ cianyu imũuragĩre. ²⁸ Nĩngatũma magi mbere yanyu, maĩngate Ahivi, na Akaanani na Ahiti mamweherere. ²⁹ No rĩrĩ, ndikamaĩngata o mwaka ũmwe, tondũ bũrũri wahota gũcoka gĩthaka, nacio nyamũ cia gĩthaka imũĩngĩhĩre mũno. ³⁰ Ndĩmaĩngataga o kahora o kahora, nginya rĩrĩa mũkaĩngĩha mũhote kwĩnyĩĩrĩa bũrũri ũcio.

³¹ “Nĩngekĩra mĩhaka yanyu kuuma Iria Itune, ndĩmũkũrũkie nginya Iria rĩa Afilisti, na kuuma werũ-inĩ nginya Rũũ rwa Farati. Andũ arĩa maikaraga kũu nĩngamaneana moko-inĩ manyu, na inyui mũmaĩngate mamweherere. ³² Mũtikagie na kĩrikanĩro nao kana na ngai ciao. ³³ Mũtikareke matũĩre bũrũri-inĩ wanyu; nĩ tondũ no matũme mũnjĩhĩrie, nĩ tondũ kũhooya ngai icio ciao ti-itherũ nĩgũkamũtoonyia mũtego-inĩ.”

* 23:16 Gĩathĩ kĩa Magetha no kĩa kĩaĩkaine ta Gĩathĩ kĩa Ciumia (34:22), na gĩakũngũyagĩrwo ciumia mũgwanja thuutha wa Bendegothito. † 23:19 Kũruga kori na iria rĩa nyina warĩ mĩtugo wa andũ a Akaanani.

24

Kirikanĩro Gwikĩrwo Hinya

¹ Nake Jehova akiĩra Musa atĩrĩ, “Ambata, ũũke kũrĩ Jehova, wee na Harũni, na Nadabu, na Abihu, na athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli, mũinamĩrĩre mũhoore mũrĩ haraaya, ² no Musa wiki ũgaakuhĩrĩria Jehova; acio angĩ matigooke hakuhi. Nao andũ acio angĩ a Isiraeli matikambate nawe.”

³ Nake Musa agĩthĩĩ na akiĩra andũ ciugo ciothe cia Jehova na mawatho make, nao andũ magĩtikanĩria na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Ūria wotho Jehova oigĩte, nĩtũgwĩka.” ⁴ Nake Musa akiandika ũhororo wotho ūria Jehova aarĩtie.

Mũthenya ũyũ ũngĩ agĩũkĩra rũciĩnĩ tene, agĩaka kĩgongona magũrũ-inĩ ma kĩrĩma, na akĩrũgamia itugĩ ikũmi na igĩrĩ cia mahiga irũgamĩrĩre mĩhĩrĩga ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli. ⁵ Ningĩ agĩtũma aanake amwe a Isiraeli, nao makĩruta magongona ma njino, na magĩthĩnja tũtegwa tũrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova. ⁶ Musa akĩoya nuthu ya thakame yatuo akĩmũkĩra mbakũri-inĩ, na nuthu ĩria ĩngĩ akĩmĩminjaminjĩria kĩgongona kũ. ⁷ Ningĩ akĩoya Ibuku rĩa Kirikanĩro, na akĩrĩthomera andũ. Nao andũ magĩtikanĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ūria wotho Jehova oigĩte; nĩtũgwathika.”

⁸ Musa agĩcooka akĩoya thakame ĩyo, akĩmĩminjaminjĩria andũ, na akiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩ thakame ya kirikanĩro kĩa Jehova aarĩkanĩre na inyuĩ kũringana na ciugo ici ciothe.”

⁹ Musa na Harũni, na Nadabu na Abihu hamwe na athuuri acio mĩrongo mũgwanja a Isiraeli makĩambata, ¹⁰ na makĩona Ngai wa Isiraeli. Rungu rwa makinya make haarĩ handũ haakĩtwo wega na mahiga ma yakuti ya bururu, matherete o ta igũrũ rĩo rĩene. ¹¹ No Jehova ndaigana kũhũura atongoria acio a Isiraeli; nĩmoonire Ngai, na makĩria na makĩnyua.

¹² Nake Jehova akiĩra Musa atĩrĩ, “Ambata, ũũke kũrĩ nĩ kĩrĩma igũrũ, na ũikare ho, na nĩngũcooka ngũnengere ihengere cia mahiga, ĩrĩ na maandĩko ma watho na maathani marĩa nyandĩkite nĩguo ũmarutage andũ a Isiraeli.”

¹³ Ningĩ Musa akiumagara marĩ na mũteithĩrĩria wake Joshua, nake Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ¹⁴ Akĩra athuuri acio atĩrĩ, “Twetererei haha nginya rĩria tũgaacooka. Harũni na Huri marĩ hamwe na inyuĩ, mũndũ o wotho ūria ũngĩgĩa na ciira niathĩiige kũrĩ o.”

¹⁵ Rĩria Musa aambatire kĩrĩma-inĩ, itu rĩkĩhumbĩra kĩrĩma, ¹⁶ naguo riiri wa Jehova ũgĩkara igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai. Kĩrĩma gĩkĩhumbĩrwo nĩ itu rĩu mĩthenya ĩtandatũ, na mũthenya wa mũgwanja Jehova agĩta Musa ari itu-inĩ rĩu. ¹⁷ andũ a Isiraeli moonaga riiri wa Jehova ũtarĩ ta mwaki wa kũniinana ūrĩ kĩrĩma igũrũ. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Musa agĩtoonya itu-inĩ o akĩambataga kĩrĩma. Agĩkara kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya.

25

Maruta ma Hema ĩria Nyamũre

¹ Jehova akiĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mandehere iruta. Nĩwe ũkwamũkĩra iruta rĩu handũ hakwa kuuma kũrĩ mũndũ o wotho ūria ngoro yake ĩkwenda kũheana. ³ Maruta marĩa ũriamũkagĩra kuuma kũrĩ o nĩmo maya: thahabu, na betha na gĩcango; ⁴ na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩria njega, o na guoya wa mbũri; ⁵ na njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mūtune, na njũa cia pomboo, na mbaũ cia mũgaa; ⁶ na maguta ma mūtamaĩyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungĩ wega ma gũthondeka maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba ūria mũnungi wega; ⁷ na tũhiga twa onigithi, na tũhiga tũngĩ twa goro twa gwĩkĩrwo ebodi-inĩ na gakuo ga gĩthũri.*

⁸ “Ningĩ ũnjakithĩrie handũ haamũre, na nĩ nĩngatũuranagia nao. ⁹ Thondekai hema ĩno nyamũre, na mwĩkire indo cia thĩĩnĩ kũringana na mũhano ūria ngũkuonia.

Ithandũkũ rĩa Kirikanĩro

¹⁰ “Nĩmathondekere ithandũkũ rĩa mbaũ cia mũgaa. Ūraihi warĩo ũkorwo ūrĩ mĩkono ĩrĩ na nuthu,† na kwarama kwarĩo gũkorwo kũrĩ mũkono ũmwe na nuthu,‡ na kũraiha na igũrũ kwarĩo gũkorwo nĩ mũkono ũmwe na nuthu. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩgemio na thahabu therie mĩena yeerĩ nja na thĩĩnĩ, na mũrĩthĩrie na mũcibi wa thahabu mĩena yotho. ¹² Rĩtwekerie icũhĩ inya cia thahabu, na ũcioherere magũrũ-inĩ marĩo mana, icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ūria ũngĩ. ¹³ Ūcooke ũthondeke mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa ũmĩgemie na thahabu. ¹⁴ Toonyia mĩtĩ ĩyo mĩraaya icũhĩ-inĩ ĩria ĩrĩ mĩena ya ithandũkũ nĩgeetha rĩkuuĩkage. ¹⁵ Mĩtĩ ĩyo mĩraaya ĩrekwo ĩkarage icũhĩ-inĩ cia ithandũkũ rĩrĩ, na ndĩkeheragio. ¹⁶ Ūcooke wĩkire thĩĩnĩ wa ithandũkũ rĩu Ūira, ūria ngũkũhe.

* 25:7 Ebodi yarĩ nguo nyamũre na yekagĩrwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ūria mũnene (28:6-14). † 25:10 nĩ ta mita ĩmwe ‡ 25:10 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

¹⁷ “Thondeka giti gĩa tha gĩa thahabu therie, gikorwo kiri kĩa uraihu wa mikono iri na nuthu,[§] na warii wa mikono umwe na nuthu.^{*} ¹⁸ Na uture makerubi meerĩ ma thahabu, umekire mithia-inĩ ya giti kiu gĩa tha. ¹⁹ Thondeka ikerubi rimwe rikare muthia-inĩ umwe, na ikerubi riu ringi rikare muthia-inĩ uria ungĩ wa giti gĩa tha; thondeka makerubi macio maanyiitanite na giti gĩa tha mithia-inĩ yeerĩ. ²⁰ Makerubi macio makorwo matamburukitie mathagu mamu na iguru, magathiika giti kiu gĩa tha namo. Makerubi macio makorwo maroranite, na marorete giti kiu gĩa tha. ²¹ Igirira giti kiu gĩa tha iguru ria ithanduku, na wikire thiini wa ithanduku riu Uira uria ngukuhe. ²² Na hau iguru wa giti gĩa tha, gatagati ka makerubi macio meerĩ marĩ iguru wa ithanduku ria Uira ningacemania nawe nguhe maathani makwa mothe ni undu wa andu a Israeli.

Metha

²³ “Thondeka metha na mbaũ cia mugaa, uraihu wayo ukorwo uri wa mikono iri,[†] na warii wayo ukorwo uri wa mikono umwe,[‡] na kuraiha na iguru ikorwo iri na mikono umwe na nuthu.[§] ²⁴ Umigemie na thahabu therie, na umitirihe na mucibi wa thahabu. ²⁵ Mithondekere karubaũ gaceke ka warii wa ruhi^{*} gathiururukirie metha iyo, na ugatirihe na mucibi wa thahabu. ²⁶ Thondekera metha iyo icuhi inya cia thahabu, ucioherere kooni-inĩ iria inya o haria maguri macio mana marĩ. ²⁷ Icuhi icio ikorwo iri hakuhi na mucibi wa karubaũ karĩa gaceke, nigeetha inyiitagiire miti iria ya gukuuaga metha iyo. ²⁸ Thondeka miti mĩraaya ya mbaũ cia mugaa, umigemie na thahabu na ukuuaga metha nayo. ²⁹ Na uthondeke thaani ciayo, na thaani nene cia thahabu therie na ndigithũ, na mbakuri cia gutaga maruta. ³⁰ Iga migate iria iigagwo mbere yakwa iguru ria metha iyo, nayo iikarage hau mbere yakwa mahinda mothe.

Muti wa Kugirirwo Matawa

³¹ “Thondeka muti wa kugirirwo matawa ma thahabu therie, kirugamo o na gitina kiaguo iturwo inyiitanite; ikombe ciaguo ihaana ta mahũ, na tukonyo twaguo o na mahũ ikorwo iri kindũ kimwe inyiitanite naguo. ³² Honge ithathatũ ciumire mĩena-inĩ ya murugamo wa muti ucio wa kugirirwo matawa, ithatũ mwena umwe na ithatũ mwena uria ungĩ. ³³ Ikombe ithatũ ituritwo na mũhiano wa mahũ ma mũrothi iri na tukonyo na mahũ ikorwo iri ruhonge-inĩ rumwe, nacio ithatũ ikorwo ruu rungĩ; honge icio ciothe ithathatũ ikorwo ihaana o uguo, ciumite muti-inĩ ucio wa kugirirwo matawa. ³⁴ Na muti-inĩ ucio wa kugirira matawa hagi ikombe inya cia mũhiano wa mahũ ma mũrothi iri na tukonyo na mahũ. ³⁵ Gakonyo kamwe gakorwo kari rungu rwa honge cia mbere igiri ciumite murugamo-inĩ wa muti ucio wa kugirirwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kagi rungu rwa honge cia keerĩ igiri, nako gakonyo ga gatatu kagi thi wa honge cia gatatu igiri, ciothe ni honge ithathatũ. ³⁶ Tukonyo tũu na honge icio ikorwo iri kindũ kimwe na muti ucio wa kugirirwo matawa, ituritwo na thahabu therie.

³⁷ “Ningi uthondeke matawa mugwanja maguo na umaigirire iguru riaguo nigeetha mamurike hau mbere ya guo. ³⁸ Magathi ma gutinia ndambi na thaani cia murari wa ndambi ikorwo iri cia thahabu therie. ³⁹ Taranda[†] ya thahabu therie ithuthirwo guthondeka muti wa kugirirwo matawa o na indo icio ciothe. ⁴⁰ Utigirire ati niwacithondeka kuringana na mũhianire uria wonirio uri kirima-inĩ.

26

Hema iria Nyamũre

¹ “Thondeka hema nyamũre iri na itambaya ikũmi cia gucuurio itumitwo na gatani yogothetwo wega ya ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mutune ta gakaraku, na igemio na makerubi ni mutumi muũgi na wira ucio. ² Itambaya icio cia gucuurio ciothe ikorwo ciiganaine, mikono mirongo iri na inana^{*} kuraiha na mikono ina[†] kwarama. ³ Itambaya ithano-ri, itumanio hamwe, na icio ingi ithano itumanio hamwe. ⁴ Kundika ciana cia gitambaya kia rangi wa bururu muthia-inĩ wa gitambaya gĩa gucuurio kiria kiri mũico wa mwena umwe, na wike o ro uguo harĩ gitambaya kia mũico kia mwena ucio ungĩ. ⁵ Kundika ciana mirongo itano gitambaya-inĩ kimwe gĩa gucuurio, na ingi mirongo itano gitambaya-inĩ kia mũico kia mwena ucio ungĩ, na uringithanie o kiana na kiria kingi. ⁶ Ningi uthondeke ngathiika mirongo itano cia thahabu, na ucithuthire na kuohithania itambaya icio cia gucuurio niguo hema iyo nyamũre ituĩke kindũ kimwe.

⁷ “Tuma itambaya ikũmi na kimwe cia guoya wa mburi ituĩke hema ya kuhumbira hema iria nyamũre. ⁸ Itambaya icio ciothe ikũmi na kimwe ikorwo ciiganaine, ikorwo iri mikono mirongo itatu[‡] kuraiha na

§ 25:17 ni ta mita imwe * 25:17 ni ta mita robo ithatũ (0.75) † 25:23 ni ta mita imwe ‡ 25:23 ni ta nuthu mita § 25:23 ni ta mita robo ithatũ (0.75) * 25:25 ni ta centimita 8 † 25:39 ni ta kilo 34 * 26:2 ni ta mita ikũmi na igiri na nuthu (12.5) † 26:2 ni ta mita imwe na robo ithatũ (1.75) ‡ 26:8 ni ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5)

mikono ina[§] kwarama. ⁹ Tumania itambaya ithano cia icio cia gūcuurio ituike kindū kīmwe, nacio icio ingi ithathatū itumano hamwe. Kūnja gitambaya gĩa gatandatū maita meerī mwena wa mbere wa hema. ¹⁰ Kundika ciana mīrongo itano mūthia-inī wa itambaya icio cia mwena ūria ūngi. ¹¹ Ningi ūthondeke ngathika mīrongo itano cia gicango, na ūcitoonyie ciana-ini nigeetha hema iyo ituike kindū kīmwe. ¹² Harī ūraihi wa gitambaya gĩa gūcuurio ūria ūngitigara, nūthu ya gitambaya kiria gitigaire nī gicunjuure mwena wa thuutha wa hema iyo nyamūre. ¹³ Itambaya cia gūcuurio cia hema ikorwo iraihiite kūrī icio ingi na mukono ūmwe* miēna yeerī; kiria gīgūtigara gicunjuure kihumbire miēna ya hema iyo nyamūre. ¹⁴ Thondekera hema iyo kiandarua kia njua cia ndūrume itoboketio rangi-ini mūtune igatuniha, na igūrū wakio ūkihumbire na njua cia pomboo.

¹⁵ “Thondeka mbaū cia kūrūgama cia mūtī wa mūgaa cia gwaka hema iyo nyamūre. ¹⁶ O rūbaū-ini rūkorwo rūrī rwa mikono ikūmī[†] kūrāia na mukono ūmwe na nuthu[‡] kwarama, ¹⁷ mbaū icio igiē na tūhocio tūcomokete tūigananīrie. Thondeka mbaū icio ciothe cia Hema-iria-Nyamūre na njira iyo. ¹⁸ Thondeka mbaū mīrongo īrī cia mwena wa gūthini wa hema iyo nyamūre, ¹⁹ na ūthondeke itina cia betha mīrongo ina cia gūkarirwo nī mbaū icio mīrongo īrī, o rūbaū rūmwe rūgaikarira itina igirī, o rūmwe rūkorwo rūrī rungu rwa kahocio. ²⁰ Ningi mwena ūcio ūngi, mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamūre, thondeka mbaū mīrongo īrī ²¹ na itina mīrongo ina cia betha o igirī igakarirwo nī rūbaū rūmwe. ²² Thondeka mbaū ithathatū cia mwena wa na thuutha, nīguo mwena wa mūthia wa ithūiro wa hema iyo nyamūre, ²³ na ūthondeke mbaū igirī cia koine cia mwena wa na thuutha. ²⁴ Koine-ini icio cieri no nginya ikorwo iri mbaū igirī igirī kuuma thī nginya igūrū, na ciohanio na mūrīnga ūmwe; koine cieri igakorwo itarī ūguo. ²⁵ Nī ūndū ūcio hegukorwo na mbaū inyanya, na itina ikūmī na ithathatū cia betha, o igirī igakarirwo nī rūbaū rūmwe.

²⁶ “Ningi ūthondeke mīgamba ya mbaū cia mūgaa: itano yayo nī ūndū wa mbaū cia mwena ūmwe wa hema iyo nyamūre, ²⁷ na itano nī ūndū wa mbaū cia mwena ūcio ūngi, na itano nī ūndū wa mbaū cia mwena wa ithūiro mūthia-ini ūria wa na thuutha wa hema iyo nyamūre. ²⁸ Mīgamba wa gatagati uume mūthia ūmwe nginya ūria ūngi, ūgereire gatagati ka mbaū icio. ²⁹ Gemia mbaū icio na thahabu, na ūthondeke mīrīnga ya thahabu ya kūnyiitirira mīgamba iyo. O nayo mīgamba iyo nūgemio na thahabu.

³⁰ “Aka hema iyo nyamūre kūrīgana na mūhianire ūria wonirio riria warī kīrīma-ini.

³¹ “Tuma gitambaya gĩa gūcuurio kia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū, na cia gatani iria yogothetwo wega na ikagemio na makerubi nī mūbundi mūūgi. ³² Cuuria gitambaya kiu na tūcuurio twa thahabu ikīngi-ini inya cia mūgaa iria igemetio na thahabu, na ikarūgama igūrū ria njikarīro inya cia betha. ³³ Cuuria gitambaya kiu gĩa gūcuurio na ngathika, na ūcooke ūige ithandūkū ria ūira thuutha wa gitambaya kiu gĩa gūcuurio. Gitambaya kiu gĩa gūcuurio kihakanie Handū-harīa-Hatheru na Handū-harīa-Hatheru-Mūno.[§] ³⁴ Igirira gitī gĩa tha igūrū ria ithandūkū ria ūira thīini wa Handū-harīa-Hatheru-Mūno. ³⁵ Iga metha nja ya gitambaya kiu gĩa gūcuurio mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamūre, nāguo mūtī wa kūgirira matawa ūūige mwena wa gūthini ūng’ethanire na metha iyo.

³⁶ “Itoonyero-ini ria hema, thondeka gitambaya gĩa gūcuurio kia rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakū, na gatani iria yogothetwo wega, kīgemetio nī mūgemia mūūgi.

³⁷ Thondekera gitambaya kiu gĩa gūcuurio tūcuurio twa thahabu na itugi ithano cia mūgaa igemetio na thahabu. Na ūcitwekerie itina ithano cia gicango.

27

Kīgongona kia Iruta ria Njino

¹ “Aka kīgongona na mbaū cia mūgaa, kia mikono itatū* kūrāia na igūrū; gikorwo kīganaiane miēna yothe, mikono itano[†] kūrāia na mikono itano kwarama. ² Thondeka hīa inya, o rūmwe koine-ini imwe ya kīgongona, nigeetha hīa icio na kīgongona ikorwo iri kindū kīmwe, nakio kīgongona kiu ūkīgemie na gicango. ³ Thondeka indo ciothe cia kīgongona iri cia gicango, ūgithondekere nyūngū cia kūrutaga mūhu, na icakūri na mbakūri cia gwikirwo thakame ya kūminjaminja, na njibe cia kūnyiita nyama, na ngio cia mwaki. ⁴ Thondekera kīgongona kiu gitara, na ningi ūthondeke mūkwa wa gicango, na ūthondeke mīrīnga ya gicango, o ūmwe wikirwo koine-ini iria inya cia mūkwa ūcio. ⁵ Ūige gitara kiu rungu wa muoho wa kīgongona nigeetha rūkinye nuthu ya ūraihi wa kīgongona. ⁶ Thondeka itugi cia

§ 26:8 nī ta mita imwe na robo ithatū (1:75) * 26:13 nī ta nuthu mita † 26:16 nī ta mita inya na nuthu (4.5) ‡ 26:16 nī ta mita robo ithatū (0.75) § 26:33 Mūthinjiri-Ngai ūria mūnene nowe wiki wetikiritio gūtoonya Harīa-Hatheru-Mūno, na eekaga ūguo riita rimwe o mwaka hīndi iria ekūhoroheria andū mehia mao. * 27:1 nī ta mita imwe na robo (1:25) † 27:1 nī ta mita igirī na robo (2:25)

mūgaa nī ūndū wa kīgongona na ūcigemie na gīcango. ⁷ Itugī icio itoonyio mīrīnga-inī iyo nīgeetha igakoragwo iikariire mīena-inī yeerī ya kīgongona hīndī ya gūgīkuua. ⁸ Thondeka kīgongona kiu na mbaū nīguo kīgē na irima gatagatī. Ūgithondeke o ta ūrīa wonirio rīrīa warī kīrīma-inī.

Nja ya Hema iṛia Nyamūre

⁹ “Thondeka nja ya hema iṛia nyamūre; mwena wa gūthini ūkorwo ūrī wa mīkono igana[‡] kūrāiha na ūgē na itambaya cia gūcuurio cia gatani ūrīa mwogothē wega, ¹⁰ ūkorwo na itugī mīrongo iṛi na itina mīrongo iṛi cia gīcango, irī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha itugī-inī. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo ūkorwo ūrī na mīkono igana kūrāiha na ūgē na itambaya cia gūcuurio, ūgē na itugī mīrongo iṛi na itina mīrongo iṛi cia gīcango, irī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha itugī-inī.

¹² “Mwena wa ithūiro wa nja iyo ūkorwo ūrī wa mīkono mīrongo itano[§] kwarama na ūgē na itambaya cia gūcuurio na itugī ikūmi na itina ikūmi. ¹³ Mwena wa irathīro, kwerekera kūrīa riūa rīrathagīra, nja iyo ikorwo iṛi ya warīi wa mīkono mīrongo itano. ¹⁴ Itambaya cia gūcuurio ikorwo irī cia ūraihi wa mīkono ikūmi na itano^{*} na ikorwo irī mwena ūmwe wa itoonyero rīa nja iyo, na ikorwo na itugī ithatū na itina ithatū, ¹⁵ na itambaya ingī cia gūcuurio cia ūraihi wa mīkono ikūmi na itano ikorwo mwena ūcio ūngī wa itoonyero, na ikorwo irī na itugī ithatū na itina ithatū.

¹⁶ “Naguo ūhoro wa itoonyero rīa nja iyo, wīkīre gītambaya gīa gūcuurio gīkorwo kīrī kīa ūraihi wa mīkono mīrongo iṛi, [†] kīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani iṛia yogothetwo wega, wīra wa mūgemia mūūgī, na gīkorwo na itugī inya na itina inya. ¹⁷ Itugī ciothe gūthiūrūrūkīria nja iyo, igē na tūmīkwa na tūcuurio twa betha na itina cia gīcango. ¹⁸ Nja iyo ikorwo na ūraihi wa mīkono igana, [‡] na mīkono mīrongo itano kwarama, [§] na ikorwo na itambaya cia gūcuurio cia gatani yogothetwo wega ya mīkono itano kūrāiha na igūrū, na iṛi na itina cia gīcango. ¹⁹ Indo iria ingī ciothe cia gūtūmīrwo wīra-inī wa hema iṛia nyamūre, irī cia wīra o na ūrīkū, o hamwe na hīgī cia kwamba hema na cia nja ciothe, nīikorwo irī cia gīcango.

Maguta ma Mūtī wa Kūigīrīrwo Matawa

²⁰ “Atha andū a Isiraeli makūrehere maguta marīa makeere wega ma ndamaiyū hihe ma gūkūheaga ūtheri, nīgeetha matawa maikarage maakanīte. ²¹ Thiinī wa Hema-ya-Gūtūnganwo, nja ya gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mbere ya ithandūkū rīa Ūira, Harūni na ariū ake nīmaigage matawa maakanīte mbere ya Jehova kuuma hwaī-inī o nginya rūciinī. Ūndū ūyū ūtūike watho wa kūrūmagīrīrwo tene na tene thiinī wa Isiraeli njiarwa-inī ciothe iria igooka.

28

Nguo cia Athīnjīri-Ngai

¹ “Tūmanīra Harūni mūrū wa nyūkwa oke harīwe kuuma gatagatī ka andū a Isiraeli, hamwe na ariū ake Nadabu na Abihu, na Eleazaru na Ithamaru, nīgeetha mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ² Tumīra Harūni mūrū wa nyūkwa nguo nyamūre, cia kūmūnenehagia na kūmūtūithagia. ³ Arīria mabundi marīa marī na ūūgī wa gūtuma, nguo arīa nīi heete ūūgī maūndū-inī ta macio, nīguo matumīre Harūni nguo cia kwīhumba akīamūrwo, nīguo andungatagīre arī mūthīnjīri-Ngai. ⁴ Nacio ici nīcio nguo iria megūtuma: gakuo ga gīthūri, na ebodi, na nguo ndaaya, na kanjū ya taama ng’emie wega, na kīremba, na mūcibi. Nguo ici nyamūre megūcitumīra Harūni mūrū wa nyūkwa na ariū ake nīguo mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ⁵ Nī mahūthīre thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, hamwe na gatani iṛia njega.

Ebodi

⁶ “Tuma ebodi ya ndigi cia rangi wa thahabu na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū na ya gatani iṛia yogothetwo wega, wīra wa mūbundi mūūgī. ⁷ Nī wega ebodi iyo igē na tūmīkwa twīrī twa kūmīnyīitithanīria ciande-inī, tūtumīrīrwo mīthia-inī yeerī yayo nīgeetha ndaamī ciayo cīerī inyīitane. ⁸ Naguo mūcibi wayo wa njohero ūrīa mūtume wega ūkorwo ūhaana tayo na ūrī wa gīcunjī kīmwe na ebodi iyo na ūthondeketwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, hamwe na gatani njogothē wega.

⁹ “Oya tūhiga twīrī twa onigithi ūkurure marīitwa ma ariū a Isiraeli igūrū rīatuo ¹⁰ marūmanīrīre ūrīa maaciariwo, ūkurure marīitwa matandatū kahiga-inī kamwe, na matandatū kau kangī. ¹¹ Kurura marīitwa ma ariū a Isiraeli tūhiga-inī tūu twīrī ta ūrīa mūrengi wa tūhiga twa goro akururaga kahengere ga gwīkīra mūhūiri. Ūcooke ūtūtumīrīre tūkonyo-inī twa thahabu, ¹² na ūtuohereere ndaamī-inī cia

‡ 27:9 nī ta mita 46 § 27:12 nī ta mita 23 * 27:14 nī ta mita 7 † 27:16 nī ta mita 9 ‡ 27:18 nī ta mita 46 § 27:18 nī ta mita 23

Hema-ya-Gütunganwo kana magithengerera kigongona marutire wira Handu-haria-Hatheru nigeetha matikahitie, nao makue.

“Üyü nütüike watho wa kürumagiriwo tene na tene ni Harüni na njaro ciake.

29

Kwamurwo gwa Athinjiri-Ngai

¹ “Na riri, üü niguu ügwika nigeetha wamüre Harüni na ariu ake, niguu mandungatagire mari athinjiri-Ngai: Oya gategwa kamwe na ndürume igiri itari kauügu. ² Na kuuma muti-ini mühinyu müno wa ngano utari ndawa ya kümbia, üthondeke migate na keki itukanitio na maguta na tümigate tühüthü tühakitwo maguta. ³ Ikira indo icio gikabü-ini na ücinenganire üguo hamwe na ndegwa iyo na ndürume icio cieri. ⁴ Ücooke ürehe Harüni na ariu ake itoonyero-ini ria Hema-ya-Gütunganwo, ümathambie na maa. ⁵ Oya nguo icio, ühumbe Harüni kanjü, na nguo ndaaya ya ebodi, na ebodi yo nyene na gakuo ga githüri. Muohe ebodi na mücibi wayo wa njohero üria müteme wega. ⁶ Mwikire kiremba mütwo, nako gatanji karia kaamüre ügekire kiremba-ini kü. ⁷ Oya maguta ma güitaniririo ümüitiririe mütwo ümwamüre. ⁸ Rehe ariu ake na ümahumbe kanjü, ⁹ na ümoohie tümicibi twa mütwo. Ningi wohe Harüni na ariu ake micibi. Üthinjiri-Ngai ni wao üri watho wa kürumagiriwo tene na tene. Üguo niguu ükaamura Harüni na ariu ake.

¹⁰ “Rehe ndegwa iyo mwena wa mbere wa Hema-ya-Gütunganwo, nake Harüni na ariu ake müigirire moko mao mütwo wayo. ¹¹ Ücooke ümüthinjire mbere ya Jehova o hau itoonyero-ini ria Hema-ya-Gütunganwo. ¹² Ningi woe thakame imwe ya ndegwa iyo, ümihake hia cia kigongona na kiera giaku, iyo ingi ümüite gitina-ini gia kigongona. ¹³ Ningi woe maguta mothe maria mahumbiire nyama cia nda, na maria mahumbiire ini, na higo cieri na maguta ma cio ümacinire hau kigongona-ini. ¹⁴ No nyama cia ndegwa iyo hamwe na rüa na mahu ücinire nja ya kamb. Rü ni iruta ria mehia.

¹⁵ “Oya ndürume imwe nake Harüni na ariu ake mamüigirire moko mao mütwo igürü wayo. ¹⁶ Müthnje na woe thakame, ümiminjaminjirie kigongona miäna yothe. ¹⁷ Tinangia ndürume tücunjü, na üthambie nyama cia nda, na magürü mayo, üciige hamwe na mütwo na tücunjü tüu tüngi. ¹⁸ Ücooke ücinire ndürume iyo yothe igürü wa kigongona. Rü ni iruta ria njino ria kürutira Jehova, riri mütarariko mwega rirutiwo Jehova, riri iruta rirutiwo Jehova ria gücinwo na mwaki.

¹⁹ “Oya ndürume iyo ingi, nake Harüni na ariu ake mamüigirire moko mao mütwo. ²⁰ Müthnje, woe thakame imwe yayo ümihake moni cia matü ma ürio ma Harüni na ariu ake o na ciara iria nene cia moko mao ma ürio, na ciara iria nene cia magürü mao ma ürio. Ücooke üminjaminjirie kigongona thakame miäna yothe. ²¹ Na woe thakame imwe kuuma kigongona-ini na maguta ma güitaniririo üciminjaminjirie Harüni na nguo ciake, na ariu ake na nguo ciao. Hündi iyo Harüni na ariu ake hamwe na nguo ciao nimagatuika aamüre.

²² “Oya maguta mamwe ma ndürume iyo, maguta ma müting’oe üria münoru, na maguta maria mahumbiire nyama cia nda, na maguta maria mahumbiire ini, na higo cieri na maguta ma cio, na kiero kia mwena wa ürio. (Iyo niyo ndürume ya igongona ria kwamürana.) ²³ Kuuma gikabü-ini kia migate itari mükire ndawa ya kümbia kiria kiri mbere ya Jehova, oya mügate ümwe na keki üthondeketwo na maguta, na woe kamügate kahüthü. ²⁴ Indo ici ciothe cineane moko-ini ma Harüni na ariu ake, ücooke ücithüngüthie mbere ya Jehova iri Igongona ria güthüngüthio. ²⁵ Ningi ücooke woe indo icio kuuma moko-ini mao, ücinire kigongona-ini igürü hamwe na iruta ria njino, itüike mütarariko mwega hari Jehova, riri iruta rirutiwo Jehova ria gücinwo na mwaki. ²⁶ Warikia küruta githüri kia ndürume iyo ya kiamürano kia Harüni, güthüngüthie mbere ya Jehova riri iruta ria güthüngüthio, nakio gütüke rwiga rwaku.

²⁷ “Amüra icunjü cia ndürume iyo ya kiamürano iria iri cia Harüni na ariu ake nacio ni: güthüri kiria güthüngüthio na kiero kiria kiahänitwo. ²⁸ Indo icio itüike rwiga rwa küheagwo Harüni na ariu ake ni andü a Isiraeli hündi ciothe. Nürio iruta riria andü a Isiraeli marirutagira Jehova kuuma maruta-ini ma üiguano.

²⁹ “Nguo iria nyamüre cia Harüni igütuika cia njaro ciake, nigeetha magaitagiriwo maguta na makaamuragwo maciühumbite. ³⁰ Müriü üria ükamügaya atüike müthinjiri-Ngai na oke gütungata thüini wa Handu-Haria-Hatheru, Hema-ini-ya-Gütunganwo ariühumba nguo icio müthenya mügwana.

³¹ “Oya ndürume iyo ya kiamürano nacio nyama ciayo ücirugire handu haria hatheru. ³² Harüni na ariu ake maritigira nyama cia ndürume iyo na migate kuuma gikabü-ini o hau itoonyero-ini ria Hema-ya-Gütunganwo. ³³ Nimariritaga indo icio irutitwo cia horohio ni ündü wa kwamurwo kwao na gütherio. No itikanarüo ni mündü üngi, ni ündü ni theru. ³⁴ Na riri, nyama cia ndürume iyo ya kiamürano kana migate ingitigara nginya rücin-rü, niücinwo. Itikanarüo tondü ni theru.

³⁵ “Ika Harūni na ariū ake maūndū mothe marīa ngwathīte, na ūniine mīthenya mūgwanja ūkīmaamūra. ³⁶ Rutagai ndegwa īmwe o mūthenya, īrī iruta rīa mehīa rīa kūhorohanīria. Theria kīgongona na ūndū wa gūkīhoroheria na gūgītīrīria maguta, ūkīamūre. ³⁷ Gīa na horohio ya kīgongona mīthenya mūgwanja ya gūkīamūra. Thuutha ūcio kīgongona kīu nīgīgūtūika gītheru mūno, nakīo kīrīa gīothe kīrīkīhutaga kīrītūikaga gītheru.

³⁸ “Gīkī nīkīo kīndū kīrīa ūrīrutaga hīndī ciothe kīgongona-inī o mūthenya: tūtūrūme twīrī, o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe. ³⁹ Gatūrūme kamwe gakarutwo rūciinī na karīa kangī hwaī-inī kūrī mairia. ⁴⁰ Gatūrūme ka mbere gakarutanagīrio na mūtu mūhinyu mūno gīcunjī gīa ikūmi kīa eba* ūtukanītio na maguta ma mūtamaīyū gacunjī ka inya ka hini īmwe† na ndibei gacunjī ka inya ka hini īmwe, īrī kīndū gīa kūnyuuo. ⁴¹ Ruta gatūrūme kau kangī igongona hwaī-inī kūrī mairia, hamwe na iruta rīa mūtu na rīa kīndū gīa kūnyuuo o ta cia rūciinī, arī guo mūtatarīko mwega, rīrī iruta rīrutīrīro Jehova rīa gūcinwo na mwakī.

⁴² “Harī njīaro iria igooka, iruta rīrī rīa njīno rīkarutagwo hīndī ciothe itoonjero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo mbere ya Jehova. Hau nīho ndīcemanagia nawe na njaragie nawe; ⁴³ ningī hau no ho ndīcemanagia na andū a Isiraeli, naho nīhakaamūrwo nī riiri wakwa.

⁴⁴ “Nī ūndū ūcio nīngamūra Hema-īyo-ya-Gūtūnganwo na kīgongona na nyamūre Harūni na ariū ake mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ⁴⁵ Ningī nīngatūūrania na andū a Isiraeli na ndūike Ngai wao. ⁴⁶ Nīmakamenya atī nī nī nī Jehova Ngai wao, ūrīa wamarutire būrūri wa Misiri nīgeetha ndūūranagie nao. Nīi nī nīi Jehova Ngai wao.

30

Kīgongona kīa Ūbumba

¹ “Thondeka kīgongona kīa mbaū cia mūgaa gīa gūcinagīra ūbumba. ² Nīgīkorwo kīganaine mīena yothe mūkono ūmwe* kūraiha na mūkono ūmwe kwarama na mīkono īrī† kūraiha na igūrū, hīa ciakīo itūike kīndū o ro kīmwe na kīgongona. ³ Kīgemie igūrū, o na mīena yothe, o na hīa ciakīo, na thahabu therie, na ūgītīrihe na mūcibi wa thahabu ūgīthiūrūrūkīrie. ⁴ Thondekera kīgongona kīu mīrīnga īrī, ūmīohere thei wa mūcibi ūcio, īrī mwena ūmwe, na īrī mwena ūrīa ūngī īnyīitagīrie mīti īrīa mīraaya itūmagīrwo gūgikuua. ⁵ Thondeka mīti mīraaya ya mbaū cia mūgaa, na ūmīgemie na thahabu. ⁶ Iga kīgongona kīu mbere ya gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mbere ya ithandūkū rīa Ūira, mbere ya gītī gīa tha kīrīa kīrī igūrū rīa ithandūkū rīa Ūira, harīa ngaacemania nawe.

⁷ “Harūni no ngīnya acinīre ūbumba mūnungi wega hau igūrū rīa kīgongona o rūciinī rīrīa egūthondeka matawa. ⁸ No ngīnya acine ūbumba rīngī agīakia matawa hwaī-inī kūrī mairia, nīgeetha ūbumba ūkarage ūgīcinagwo mahinda mothe mbere ya Jehova, njīarwa na njīarwa iria igooka. ⁹ Ndūkanacinīre ūbumba wa mūthemba ūngī kīgongona-inī gīkī kana ūrutīre ho iruta rīa njino, kana rīa mūtu, na ndūkanaitīrīrie iruta rīa kūnyuuo igūrū rīakīo. ¹⁰ Harūni nīarutage horohio hīa-inī cia kīgongona kīu o mwaka rīita rīmwe. Horohio īno ya o mwaka no ngīnya irutagwo na thakame ya iruta rīa kūhoroheria mehīa, ngīnya njīarwa iria igooka. Horohio īyo nī igongona itheru mūno harī Jehova.”

Mbeeca cia Horohio

¹¹ Hīndī īyo Jehova akīra Musa atīrī, ¹² “Rīrīa ūgūtara andū a Isiraeli-rī, o mūndū no ngīnya arutagīre Jehova kīndū gīa gūkūūra muoyo wake rīrīa egūtārwo. Na gūtīrī mūthiro ūkaamakora ūkīmatara. ¹³ Mūndū o wothe ūrīkīraga agathīi mwena wa andū arīa marīkītīe gūtārwo, nīarīrutaga nuthu ya cekeri‡ kūringana na ūrīa cekeri ya harīa haamūre itarīi īrīa īrī na ūritū wa geera mīrongo īrī. Nuthu īyo ya cekeri nī iruta kūrī Jehova. ¹⁴ Arīa othe marīkīraga magathīi mwena wa arīa marīkītīe gūtārwo, marī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrī na makīria, no ngīnya maheage Jehova iruta rīu. ¹⁵ Arīa atongu matīrīheanaga makīria ya nuthu ya cekeri, nao arīa athīnī matīrīheanaga kīndū kīnini gūkīra nuthu ya cekeri hīndī ya kūrutīra Jehova horohio ya mīoyo yao. ¹⁶ Amūkīra mbeeca cia horohio kuuma kūrī andū a Isiraeli nawe ūchīhūhre ūtungata-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. Ūguo ūgaatuika kīrīrikano kīa andū a Isiraeli mbere ya Jehova makīrutīra mīoyo yao horohio.”

Kīraī gīa Gwīthambīra

¹⁷ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁸ “Thondeka kīraī gīa gwīthambagīra gīa gīcango, kīrī na kīgūrū gīakīo gīa gīcango. Ūkīge gatagatī ka Hema-ya-Gūtūnganwo na kīgongona, na ūgīkīrie maaī. ¹⁹ Harūni na ariū ake marīthambaga moko mao na nyarīrī na maaī macio. ²⁰ Rīrīa rīothe marītoonyaga Hema-ya-Gūtūnganwo, marīthambaga na maaī nīgeetha matigakue. O na ningī rīrīa mathengerera kīgongona nīguo marutīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwakī, ²¹ marīthambaga moko na nyarīrī nīgeetha

* 29:40 nī ta kilo 2 † 29:40 nī ta lita īmwe * 30:2 nī ta nuthu mita † 30:2 nī ta mita īmwe ‡ 30:13 nī ta giramu 6

matigakue. Ūndū ūcio ūgaatuika watho wa kūrūmīrīrwo tene na tene nī Harūni na njiaro ciae, na njiarwa ciao ciothe iria igooka.”

Maguta ma Gūitanīrīria

²² Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²³ “Oya mahuti maya manungi wega: cekeri 500^s cia manemane īria ndwekie, nuthu yamo (nacio icio nī cekeri 250) cia ndarathini nungi wega, na cekeri 250 cia karamathi nungi wega, ²⁴ cekeri 500 cia mwīnū, ciothe kūringana na cekeri ya handū-harīa-haamūre, na hini* ya maguta ma mītamaiyū. ²⁵ Indo ici ūcithondeke ituike maguta matheru ma gūitanīrīrio matukanītio makanunga wega marutīrwo wīra nī mūthondeki mūūgī wa maguta. Macio matuike maguta matheru ma gūitanagīrīrio. ²⁶ Ningī ūhūthire maguta macio gūitīrīria Hema-ya-Gūtūnganwo, na ithandūkū rīa Ūira, ²⁷ na metha na indo ciayo ciothe, na mūtī wa kūgīrīrwo matawa na indo ciaguo, na kīgongona gīa gūcinīra ūbumba, na ²⁸ kīgongona kīa iruta rīa njino na indo ciakio ciothe, na kīraī na kīgūrū giakio. ²⁹ Nūgaciamūra nīgeetha ituike theru mūno makīria, nakio kīria gīothe gīgacihutia nīgigatuika gītheru.

³⁰ “Itīrīria Harūni na ariū ake maguta ūmaamūre nīgeetha mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ³¹ Īra andū a Isiraeli atīrī, ‘Maya nīmo maguta makwa marīa matheru ma gūitanagīrīrio ma njiarwa iria igooka. ³² Ndūkanamaitīrīrie mīrīrī ya arūme, na ndūkanathondeke maguta mangī na mūthondekere ūcio. Nī matheru na nī wega ūmatuage atī nī matheru. ³³ Mūndū wothe ūrīthondekaga maguta manungi wega mahaana ta maya, na mūndū o wothe ūngīmaitīrīria mūndū ūtarī mūthīnjīri-Ngai, nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao.’”

Ūbumba

³⁴ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Oya mahuti manungi wega marīa metagwo thitakiti, na onuka na garibane, hamwe na ūbani ūria mwega mūno, mothe mathimītwo maiganaine, ³⁵ na ūthondekithie magie na mūtārārīko mwega wa ūbumba; wīra ūcio ūrutwo nī mūthondeki mūūgī wa maguta. Makorwo mekīrītwo cumbī, na marī matheru na makaamūrwo. ³⁶ Thiithia mahuti mamwe matuike mūtu, naguo ūūige mbere ya ithandūkū rīa Ūira thiinī wa Hema-ya-Gūtūnganwo, harīa ndīcemanagia nawe. Ūgaakorwo ūrī mūtheru mūno hariwe. ³⁷ Mūtikanethondekere ūbumba wa mūthemba ūyū nī ūndū wa inyuī ene; ūtuagei mūtheru nī ūndū wa Jehova. ³⁸ Mūndū o na ūrīkū ūria ūgathondeka ūngī taguo nīguo ekenagie na mūtārārīko waguo nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao.”

31

Bezaleli na Oholiabu

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Ta rora wone, nīthuurīte Bezaleli mūrū wa Uri ūria mūrīū wa Huri wa mūhīrīga wa Juda, ³ na nīndīmūiyūrītīe na Roho wa Ngai, na ūūgī na ūhoti na ūmenyo mawīra-inī na mūthemba yothe ya moko; ⁴ ya gūcora mīcoro ya ūūgī indo-inī cia thahabu, na betha na gīcango, na ⁵ gwacūhia tūhiga twa gorō twa gūthecererwo indo-inī, na kūruta wīra wa gūkaaya mbaū, na kūruta mawīra ma mīthemba yothe ya ūbundi. ⁶ O na rīrī, nīthuurīte Oholiabu mūrū wa Ahisamaku, wa mūhīrīga wa Dani, nīguo ateithagie Bezaleli wīra. Ningī nīheete mabundi mothe ūūgī wa gūthondeka indo ciothe iria ngwathīte: ⁷ nacio nī Hema-ya-Gūtūnganwo, na ithandūkū rīa Ūira, na gītī gīa tha kīria kīrī igūrū rīarīo, na indo iria ingī ciothe cia hema, ⁸ nacio nī metha na indo ciayo, na mūtī wa thahabu therie wa kūgīrīrwo matawa na indo ciaguo ciothe, na kīgongona gīa gūcinīra ūbumba, na ⁹ kīgongona kīa iruta rīa njino na indo ciakio, na kīraī na kīgūrū giakio, ¹⁰ o na nguo iria ndume, iria theru cia kwīhumbwo nī Harūni ūria mūthīnjīri-Ngai na nguo cia kwīhumbwo nī ariū ake rīrīa megūtungata marī athīnjīri-Ngai, ¹¹ na maguta ma gūitanīrīrio, na ūbumba mūnungi wega wa Handū-harīa-Hatheru. Mathondeke indo icio o ta ūria ngwathīte.”

Thabatū

¹² Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ¹³ “Īra andū a Isiraeli ūū: ‘No nginya mūrūmagie Thabatū ciakwa. Rūrū nīrwo rūgatuika rūūrī gatagatī gakwa na inyuī njiarwa iria igooka, nīguo mūmenye atī nī nī nī Jehova ūria ūmūtheragia.

¹⁴ “Menyagīrīrai Thabatū tondū nī mūthenya mūtheru harī inyuī. Mūndū ūngīūthaahia no nginya ooragwo; mūndū ūngīruta wīra mūthenya ūcio nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao. ¹⁵ Wīra nīūrutagwo mīthenya itandatū, no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatū theru ya Jehova ya andū kūhurūka. Ūria wothe ūkaaruta wīra mūthenya wa Thabatū no nginya ooragwo. ¹⁶ andū a Isiraeli nīmathīkagīre Thabatū, mamīkūngūyagīre ituike kīrīkanīro gīa gūtūūra njiarwa iria igooka. ¹⁷ Rūrū nīrwo rūgatuika rūūrī gatagatī gakwa na andū a Isiraeli nginya tene, nīgūkorwo Jehova ombire igūrū na thī na mīthenya itandatū na mūthenya wa mūgwanja ndaigana kūruta wīra, akīhurūka.’”

¹⁸ Rirĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Musa kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai, akĩmũnengera ihengere icio igĩrĩ cia Ūira, o ihengere icio cia mahiga, o icio ciandikĩtwo na kiara kĩa Ngai.

32

Njaũ ya Thahabu

¹ Rirĩa andũ moonire atĩ Musa nĩakarire mũno ataikũrũkĩte kuuma kĩa rĩma-inĩ, magĩcookanĩrĩra harĩ Harũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, tũthondekere ngai irĩa iritũtongoragia. Ha ũhoru wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri, tũtiũ ũrĩa oonete.”

² Harũni akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Rutai icũhĩ cia thahabu irĩa irĩ matũ ma atumia anyu, na aanake na airĩtu anyu mũndehere.” ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩruta icũhĩ cia thahabu icio ciarĩ matũ-inĩ mao magĩcirehere Harũni. ⁴ Nake akĩoya indo irĩa maamũreheire, agĩcitwekia agĩtũmĩra indo cia ũbundi gũcithondeka mũhianano wa njaũ. Nao andũ makiuga atĩrĩ, “Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, irĩa ciakũrutire bũrũri wa Misiri.”

⁵ Rirĩa Harũni onire ũguo, agĩaka kĩgongona mbere ya njaũ iyo, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Rũciũ nĩgũgakorwo na gĩathĩ kĩa Jehova.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũyũ ũngĩ andũ magĩũkĩra rũciĩnĩ tene, makĩruta magongona ma njino na ma ũiguano. Thuutha ũcio magĩkĩra thĩ kũrĩa na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra kũina na gwĩkenia.

⁷ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Ikũrũka, tondũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. ⁸ Nĩmagarũrũkĩte narua magatiga ũrĩa ndaamathĩte, na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana njaũ. Nĩmaũnamĩrĩre na makaũrutĩra iruta makiugaga atĩrĩ, ‘Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, irĩa ciakũrutire bũrũri wa Misiri.’”

⁹ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Nĩnyonete andũ aya, nĩ andũ momĩtie ngingo. ¹⁰ Rĩu tigana na nĩ nĩgeetha marakara makwa mamarĩrĩmbũkĩre, nĩgeetha ndĩmaniine. Nĩngacooka ngũtue rũrĩrĩ rũnene.”

¹¹ No Musa agĩthaita Jehova Ngai wake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Jehova, ũngĩcinwo nĩ marakara ũũkĩrĩre andũ aku nĩkĩ, o arĩa warutire kuuma bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kũrĩ ũhoti na ũkĩmaruta kuo na hinya mũnene? ¹² Nĩ kũ kĩngĩtũma andũ a Misiri moige atĩrĩ, ‘Aamarutire bũrũri wa Misiri arĩ na muoroto wa kũmeka ũũru amooragĩre irĩma-inĩ, na amaniine mathire gũkũ thĩ? Tĩga kũrakara mũno; wĩricũkwo ndũkarehere andũ aku mwanangĩko. ¹³ Rĩrikana ndungata ciaku lburahĩmu, na Isaaaka, na Isiraeli, arĩa wee wehĩtĩre kũrĩ o na mwĩhitwa ũkĩgwetaga, ũkiuga atĩrĩ: ‘Nĩngatũma njaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ, na nĩngahe njaro ciaku bũrũri ũyũ wothĩ ũrĩa ndaamerĩre, naguo ũgaatuĩka igai rĩao nginya tene.’” ¹⁴ Hĩndĩ iyo Jehova akĩĩricũkwo, na ndaigana kũrehere andũ ake mwanangĩko ũrĩa oigĩte atĩ nĩekũmarehera.

¹⁵ Musa akĩhũndũka, agĩkũrũka kuuma kĩa rĩma igũrũ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ cia Ūira na moko make. Ciarĩ nyandĩke mĩena yeerĩ, mbere na thuutha. ¹⁶ Ihengere icio ciarĩ wĩra wa Ngai; maandĩko macio maarĩ maandĩko ma Ngai makurũrĩtwo ihengere-inĩ icio.

¹⁷ Rirĩa Joshua aigũire negene rĩa andũ makiugĩrĩra akĩĩra Musa atĩrĩ, “Kũrĩ mbugĩrĩrio ya mbaara kambĩ-inĩ.”

¹⁸ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ,
“Tĩ mĩgambo ya ũhootani,
na tĩ mĩgambo ya kũhootwo;
nĩ mĩgambo ya kũina ndĩraigua.”

¹⁹ Rirĩa Musa akũhĩrĩrie kambĩ, na akĩona njaũ na ndũrũhĩ rĩa yarĩ kũndũ kũu, agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩkĩia ihengere icio thĩ, ikiunĩkanga icunji o hau magũrũ-inĩ ma kĩa rĩma. ²⁰ Nake akĩnyĩta njaũ iyo maathondekete, akĩmĩcina na mwakĩ, agĩcooka akĩmĩthĩa, igĩtuĩka mũtu, akĩũkĩia maaĩ-inĩ na agĩatha andũ a Isiraeli manyue maaĩ macio.

²¹ Nake Musa akĩũria Harũni atĩrĩ, “Andũ aya maragwĩkire atĩa nĩgeetha ũmatoonyie mehĩa-inĩ manene ũũ?”

²² Nake Harũni akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tĩga kũrakara, mwathi wakwa; wee nĩũũ ũrĩa andũ aya mendete gwĩka ũũru. ²³ Maanjũrĩre atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai irĩa iritũtongoragia. Ha ũhoru wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri-rĩ, tũtiũ ũrĩa oonire.’” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, ‘Ūrĩa wothĩ ũrĩ na mathaga ma thahabu, nĩarute.’ Nao makĩnengera indo icio cia thahabu, ngĩciĩkia riiko, nacio ikũma njaũ inol!”

²⁵ Musa akĩona atĩ andũ nĩmakararĩtie, na atĩ Harũni nĩamarekereire meke ũrĩa mekwenda, nginya magaatuĩka andũ a gũthekagĩrĩtwo nĩ thũ ciao. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kambĩ, akiuga atĩrĩ, “Ūrĩa wothĩ ũrĩ mwena wa Jehova-rĩ, nĩoke haha.” Nao Alawii othe makĩrũgama mwena wake.

²⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ‘O mũndũ nĩeyohe rũhiũ rwa njora njohero. Hungurai kambĩ ino kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, o mũndũ nĩoorage mũrũ wa

nyina na oorage mūratawe na mündū wa itūūra rīake.”²⁸ Alawii magīka ta ūrīa maathirwo nī Musa, na mūthenya ūcio gūkiūragwo andū ta 3,000. ²⁹ Nake Musa akiuga atīrī, “Nīmwarīkia kwamūrīrwo Jehova ūmūthī, nīgūkorwo nīmwareganire na ariū anyu na mūkīregana na ariā mūciaraniirwo nao, na Jehova nīamūrathima ūmūthī.”

³⁰ Mūthenya ūyū ūngī Musa akīra andū atīrī, “Nīmwihtie mūno. No rīu, nīngwambata kūrī Jehova; hihi no kūhoteke ndīmūrūtīre horohio nī ūndū wa rīhia rīanyu.”

³¹ Nī ūndū ūcio Musa agīcooka kūrī Jehova, akīmwiira atīrī, “Hī, kaī andū aya nīmekite rīhia inene-ī! Nīmethondekeire ngai cia thahabu. ³² No rīu-rī, ndagūthaiha marekere mehia mao; angīkorwo ndūkūmarekera, o na nīi tharia ibuku-inī rīrīa wandīkite andū aku.”

³³ Nake Jehova agīcookeria Musa atīrī, “Ūrīa wothē ūnjīhiirie, nīngamūtharia ibuku-inī riakwa.

³⁴ Rīu githīi, ūtongorie andū acio mathīi būrūrī ūrīa ndaaririe ūhorō wago, nake mūraika wakwa nīakamūtongoria. Na rīrī, hīndī ya kūmaherithia yakinya-rī, no ngaamaherithia nī ūndū wa mehia mao.”

³⁵ Nake Jehova akīhūūra andū acio na mūthiro nī tondū wa ūrīa meekire na njaū iyo yathondeketwo nī Harūni.

33

¹ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, “Umai handū haha, wee na andū ariā warutire kuuma būrūrī wa Misiri, mwambate būrūrī ūrīa nderīre Iburahīmu, na Isaaka na Jakubu na mwīhtwa ngiuga atīrī, ‘Nīngaūhe njaro ciaku.’ ² Nīngūtūma mūraika mbere yanyu na nīngaingata Akaanani, na Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ³ Ambatai mūthīi būrūrī ūcio ūrī būthi wa iria na ūūkī. No nīi ndigathīi na inyuī, tondū mūrī andū momītie ngīngo na ndahota kūmūniinīra njīra-inī.”

⁴ Rīrīa andū acio maiguire ciugo icio cia kūmathīinīa ngoro, makīambīrīria gūcakaya na gūtīrī mündū wacookire kwiħumba mathaga. ⁵ Nīgūkorwo Jehova nīeerite Musa atīrī, “Ira andū a Isiraeli atīrī, ‘Inyuī mūrī andū momītie ngīngo. Ingītwarana na inyuī o na kahinda kanini, ndahota kūmūniina. Rīu rutai mathaga manyu, na nīngūmenya ūrīa ngwīka na inyuī.’” ⁶ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli makīrutīra mathaga mao hau kīrīma-inī kīa Horebu.

Hema-ya-Gūtunganwo

⁷ Na rīrī, Musa nīamenyerete kuoya hema akamīamba nja ya kambī iyo handū haraaya na kambī, akamīita “Hema-ya-Gūtunganwo.” Mündū o wothē ūngīendire gūtūiria ūhorō kūrī Jehova, aathīiiga hema-inī iyo ya gūtunganwo kūu nja ya kambī. ⁸ Na rīrīa rīothe Musa aathīiiga hema-inī, andū othe mookiraga makarūgama nja ya hema ciao, magacūthīrīria Musa ngīnya rīrīa arītoonya hema iyo. ⁹ Musa agītoonya hema iyo, gītugī gīa itu gīaikūrūkaga gīgaikara itoonyero-inī Jehova akīaria na Musa. ¹⁰ Rīrīa andū mona gītugī kīu gīa itu kīrūgamīte itoonyero-inī rīa hema iyo, othe maarūgamaga makahooya o mündū arī itoonyero-inī rīa hema yake. ¹¹ Jehova agakīaria na Musa makīonanaga ūthīū kwa ūthīū o ta ūrīa mündū maaragia na mūratawe. Thuutha ūcio Musa agacooka kambī, no Joshua mūrū wa Nuni, mwanake ūrīa wamūteithagia, ndoimaga hema-inī iyo.

Musa na Riiri wa Jehova

¹² Musa akīra Jehova atīrī, “Ūkoretwo ūkīnjīra atīrī, ‘Tongoria andū aya,’ no ndūūmenyithītie ūrīa ūkūndūmīra tūthīi nake. Nīunjīrite atīrī, ‘Nīngūūi na rīitwa, na wī mwītīkīrīku harī nīi.’” ¹³ Angīkorwo nīūkenetio nī nīi, menyithia njīra ciaku nīgeetha ngūmenye na thīi na mbere gwītīkīrīka nīwe. Rīrikana atī rūrīrī rūrū nī andū aku.”

¹⁴ Jehova akīmūcookeria atīrī, “Nīi Mwene nīngūtwarana na inyuī na ndīmūhe ūhurūko.”

¹⁵ Nake Musa akīmwiira atīrī, “Angīkorwo ndūgūtwarana hamwe na ithuī, ndūgatūme tuume haha. ¹⁶ Mündū o na ūrīkū angīkīmenya atīa atī nīūkenetio nī nīi, na ūgakenio nī andū aku, tīga no ūtwaranire na ithuī? Nī kīi kīngī kīngīonania ngūūrani yakwa na ya andū aku kuuma kūrī andū ariā angī othe marī thīi ino?”

¹⁷ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Nīngwīka o ūrīa ūnjūūrītie njīke, tondū nīngenetio nīwe, na nīngūūi na rīitwa rīaku.”

¹⁸ Nīngī Musa akiuga atīrī, “Nyonia riiri waku ūrīa ūtarīi.”

¹⁹ Nake Jehova akīmwiira atīrī, “Nīngūtūma wega wakwa wothē ūhītūkīre mbere yaku, na nīngwanīrīra rīitwa riakwa, Jehova, mbere yaku: Nīndīguagīra tha ūrīa ndenda kūgūira tha, na nīndīcaayagīra ūrīa ndenda gūcaīra.” ²⁰ No Jehova akiuga atīrī, “Ndūngīona ūthīū wakwa, nīgūkorwo gūtīrī mündū ūngīona ūthīū wakwa na acooke atūire muoyo.”

²¹ Nīngī Jehova akiuga atīrī, “Nī harī handū hakuhi na nīi, harīa ūngīrūgama igūrū rīa mwaro rwa ihiga. ²² Rīrīa riiri wakwa ūrīkorwo ūkīhītūkīra hau-rī, nīndīgūtōonyia mwanya-inī wa rwaro rūu rwa ihiga, ngūhumbīre na guoko gwakwa ngīnya hītūke handū hau. ²³ Rīrīa ndrīeheria guoko gwakwa, nawe nīūrīnyona na thuutha; no ūthīū wakwa ndūngīonwo.”

34

Ihengere Njerũ cia Mahiga

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Icũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere, na nĩngũciandĩka ciugo iria ciaandĩkitwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. ² Wĩhaarĩrie rũciinĩ, ũcooke wambate kĩrĩma gĩa Sinai. Ūrũgame mbere yakwa hau kĩrĩma igũrũ. ³ Gũtikagĩe mũndũ ũkwambatania hamwe nawe kana onekane handũ o hothe kũu kĩrĩma-inĩ; o na gũtikagĩe ndũũru cia mbũri kana cia ng’ombe ingĩrĩthio kũu mbere ya kĩrĩma.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩicũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere na akĩroka kwambata kĩrĩma gĩa Sinai rũciinĩ tene, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; agĩthĩ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁵ Nake Jehova agĩkũrũka arĩ itu-inĩ, akĩrũgama hau harĩ we, na akianĩrĩra rĩitwa rĩake, Jehova. ⁶ Agĩkihĩtũkĩra mbere ya Musa akĩanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Jehova, Jehova, Ngai ũrĩa mũcaayanĩrĩ na mĩtugi, ũtahiũhaga kũrakara, ũiyũritwo nĩ wendani na wĩhokeku, ⁷ ũtũũragia wendani kũrĩ andũ ngĩri na ngĩri, na akohanagĩra waganu, na ũremi, o na mehia. No rĩrĩ, ndaagaga kũherithia arĩa mehitie; nĩaherithagia ciana na ciana ciacio nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana.”

⁸ Musa agĩkĩnamĩrĩra thĩ o rĩmwe, akĩhooya. ⁹ Akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani, angĩkorwo nĩn-jĩtikĩrĩkite maithe-inĩ maku, nadũgũthaitha Mwathani twarana na ithuĩ. O na gũtũika aya nĩ andũ momĩtie ngingo-rĩ, tuohere waganu witũ o na mehia maitũ, na ũtũme tũtũike igai rĩaku.”

¹⁰ Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. Nĩndĩrĩkaga morĩrũ matarĩ mekwo rũrĩrĩ-inĩ o na rũrĩkũ thĩinĩ wa thĩ yothe mbere ya andũ aya aku othe. Andũ arĩa mĩtũũranagia nao nĩmakeyonera ũrĩa nĩ, Jehova, ngeeka ũndũ wa kũmakania nĩ ũndũ waku. ¹¹ Athĩkĩra ũrĩa ngũgwatha ũmũthĩ. Nĩngarutũrũra Aamori, na Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi mbere yaku makweherere. ¹² Wĩmenyerere ndũkagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũruga bũrũri-inĩ ũcio ũrathĩ, matigatũike mũtego hariwe. ¹³ Nĩmũkoinanga igongona ciao, na mũthethere mahiga mao maamũre, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera. ¹⁴ Mũtikanahooe ngai ingĩ o na irĩkũ, nĩgũkorwo Jehova, ũrĩa rĩitwa rĩake arĩ Mũigua Ūiru, nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

¹⁵ “Mwĩmenyerere mũtikagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũruga bũrũri-inĩ ũcio; nĩgũkorwo rĩrĩa maahũũra ũmaraya na ngai ciao na magacirutĩra iruta, nĩmarĩmũtaga, na inyũ nĩmũrĩrĩaga indo cia magongona macio mao. ¹⁶ Na rĩrĩa mũngĩthũura airĩtu amwe ao matũike atumia a aanake anyu, nao airĩtu acio mahũũre ũmaraya na ngai ciao, nĩmakonereria ariũ anyu gwĩka ũguo.

¹⁷ “Ndũkanathondeke mĩhianano ya gũtwekio.

¹⁸ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate itarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. Handũ-inĩ ha mĩthenya mũgwanja, rĩĩagai mĩgate itarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia, o ta ũrĩa ndaamwathire. Ikagai ũndũ ũyũ ihinda rĩaguo rĩakinya mweri-inĩ wa Abibu, nĩgũkorwo nĩguo mweri ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

¹⁹ “Irigithathi rĩa nda o yothe nĩ rĩakwa, hamwe na marigithathi mothe ma njamba ma mahiũ manyu, marĩ ma kuuma ndũũru-inĩ cia ng’ombe kana cia mbũri. ²⁰ Irigithathi rĩa ndigiri ũrĩrĩkũũruga na gatũrũme, no ũngĩaga kũrĩkũũra, riune ngingo. Nao ariũ aku a marigithathi ũmakũũrage.

“Gũtikanagĩe mũndũ o na ũmwe ũrĩũkaga mbere yakwa moko matheri.

²¹ “Rutaga wĩra mĩthenya itandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũhurũkage; o na hĩndĩ ya icimba na ya magetha no nginya ũhurũke.

²² “Kũngũyagĩra Gĩathĩ-gĩa-Ciumia, na maciaro ma mbere ma magetha ma ngano, na Gĩathĩ-gĩa-Gũcookereria irio makũmbĩ-inĩ mũthia-inĩ wa mwaka. ²³ Arũme anyu othe no nginya mokage mbere ya Mwathani Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, maita matatũ o mwaka. ²⁴ Nĩngarutũrũra ndũrĩrĩ imweherere, na nĩnganenehia mĩhaka ya bũrũri wanyu na gũtirĩ mũndũ ũgaacumĩkĩra bũrũri wanyu rĩrĩa mũrĩkoragwo mũkiambata maita matatũ o mwaka mbere ya Jehova Ngai wanyu.

²⁵ “Ndũkanandutĩre thakame ya igongona itukanĩte na kĩndũ gũkĩre ndawa ya kũmbia, na mũtikanareke kĩndũ kĩa igongona rĩa Bathaka kĩaare nginya rũciinĩ.

²⁶ “Rehagai maciaro ma mbere marĩa mega mũno ma mĩgũnda yanyu, mũmarehage nyũmba ya Jehova Ngai wanyu.

“Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina.”

²⁷ Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andika ciugo ici, nĩgũkorwo kũringana na ciugo ici, nĩndagĩa na kĩrĩkanĩro nawe o na Isiraeli.” ²⁸ Musa aikarire na Jehova hau matukũ mirongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, atekũrĩa irio kana akanyua maaĩ. Na agĩkĩandĩka ihengere-inĩ icio ciugo cia kĩrĩkanĩro kũu, na nĩcio Maathani marĩa Ikũmi.

Ūthiũ Ūgũkenga wa Musa

²⁹ Rĩrĩa Musa aikũrũkire kuuma kĩrĩma gĩa Sinai arĩ na ihengere igĩrĩ cia Ūira moko-inĩ make, ndaamenyaga atĩ ũthiũ wake nĩwakengaga nĩ ũndũ nĩarĩtie na Jehova. ³⁰ Rĩrĩa Harũni na andũ a Isiraeli

othe moonire Musa, ūthiū wake nīwakengaga, nao magūtīgira kūmūkuhīrīria. ³¹ No Musa akīmeeta; nī ūndū ūcio Harūni na atongoria othe a mūingī magīcooka harī we, nake akīmaarīria. ³² Thuutha ūcio andū a Isiraeli othe makīmūkuhīrīria, nake akīmahe mawatho mothe marīa Jehova amūheete kūu Kīrīma-inī gīa Sīnai.

³³ Rīria Musa aarīkirie kūmaarīria, akīhumbīra ūthiū wake na taama wa kwīhumbīra ūthiū. ³⁴ No rīria rīothe aatoonyaga harī Jehova maranīrie, nīarutaga taama ūcio wa kwīhumbīra ūthiū nginya oime ho. Na rīria oka kūrī andū a Isiraeli na aameera ūria aathītwo, ³⁵ makona ūthiū wake o ūkengete. Nake Musa agacookia taama ūcio wa kwīhumbīra ūthiū nginya rīria rīngī agaathīi kwaria na Jehova.

35

Mawatho ma Thabatū

¹ Musa nīonganirie mūingī wothē wa andū a Isiraeli, akīmeera atīrī, “Maya nīmo maūdū marīa Jehova aamwathīte mwīkage: ² Wīra nīūrutagwo mīthenya itandatū, no mūthenya wa mūgwanja ūrīkoragwo ūrī mūthenya wanyu mūtheru, Thabatū ya Jehova ya kūhurūka. Ūria ūkaaruta wīra mūthenya ūcio no nginya ooragwo. ³ Mūtigaakagie mwaki mūthenya ūcio wa Thabatū kūrīa guothe mūrītūūraga.”

Indo cia gwaka Hema īria Nyamūre

⁴ Musa akīra mūingī wothē wa andū a Isiraeli atīrī, “Ūū nīguo Jehova aathanīte: ⁵ Rutīrai Jehova maruta kuuma indo-inī iria mūrī nacio. Mūdū ūria wothē ūkūigua akienda, nīarehere Jehova iruta rīa thahabu, na rīa betha na rīa gīcango; ⁶ na rīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū; o na gatani īria njega; na guoya wa mbūri; ⁷ njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, na njūa cia pomboo; na mbaū cia mūgaa; ⁸ na maguta ma mūtamaīyū ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gwīkīrwo maguta-inī ma gūitanīrīrio, na ma ūbumba ūria mūnungi wega; ⁹ na tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro twa gūtūmīrīrwo nguo ya ebodi na gakuo ga gīthūri.

¹⁰ “Aria othe marī na ūūgī wa ūbundi gatagatī-inī kanyu, nīmoke mathondeke indo ciothe iria Jehova aathanīte, nacio nī: ¹¹ Hema īria nyamūre na hema yayo o na kīndū gīa kūmīhumbīra, na ngathika cia kūnyiita, na mbaū ciakīo, na mīgamba yakīo, na itugī na itina ciayo; ¹² na ithandūkū rīa kīrīkanīro hamwe na mītī yarīo, na gītī gīa tha, hamwe na gītambaya gīa gūcuurio kīrīa gīa kūhakanīa; ¹³ metha na mītī yayo, na indo ciayo ciothe, hamwe na mīgata ya kūigwo mbere ya Jehova, ¹⁴ na mūtī wa kūigīrīrwo matawa ma kūmūrīkaga, hamwe na indo ciaguo, na matawa hamwe na maguta ma kūmaakia; ¹⁵ na kīgongona kīa ūbumba na mītī yakīo, na maguta ma gūitanīrīrio, na ūbumba mūnungi wega; na gītambaya gīa gūcuurio mūrango-inī wa itoonyero-inī rīa hema īyo nyamūre; ¹⁶ na kīgongona kīa iruta rīa njino hamwe na gītara gīakīo gīa gīcango, na mītī yakīo, na indo ciakīo ciothe; na kīraī gīa gīcango na kīgūrū gīakīo; ¹⁷ na itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa nja hamwe na itugī na itina ciacio na gītambaya gīa gūcuurio gīa itoonyero rīa kuuma nja ya hema ¹⁸ na hīgī cia hema īria nyamūre, na cia nja yayo, na mikanda yayo; ¹⁹ na nguo ndume cia kwīhumbagwo mūdū agītungata arī handū-harīa-haamūre; nīcio nguo iria nyamūre cia Harūni ūria mūthīnjīri-Ngai o na cia arīū ake rīria megūtungata marī athīnjīri-Ngai.”

²⁰ Naguo mūingī wothē wa andū a Isiraeli ūkīehera harī Musa, ²¹ na mūdū o wothē ūria weyendeire na ngoro yake yahīahīaga, nīokire na akīrehera Jehova kīndū gīa kūmūrūtīra nī ūndū wa wīra wa hema-ya-Gūtūnganwo na mawīra mayo mothe, o na nī ūndū wa nguo iria nyamūre. ²² Arīa maiguire metīkīra ūhorō ūcio, arūme na andū-a-nja o ūndū ūmwe, nīmookire na makīrehe mathaga ma thahabu ma mīthemba yothe: namo nī mbini ng’emie cia gwīkīrwo nguo-inī, na icūhī cia matū, na icūhī cia ciara na mathaga mangī. Othe nīmarehire thahabu yao itūike iruta rīa gūthūngūthi harī Jehova. ²³ Ūria wothē warī na ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarākū, kana gatani īria njega, kana guoya wa mbūri, kana njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, kana njūa cia pomboo, nīacireehire. ²⁴ Andū arīa maarehire iruta rīa betha kana rīa gīcango, maarīrehire rīrī iruta harī Jehova, na ūria wothē warī na mbaū cia mūgaa nī ūndū wa wīra ūcio nīacireehire. ²⁵ Mūdū-wa-nja o wothē warī mūūgī wīra-inī wa kuogotha ndigi na moko make, akīrehe kīrīa ogothete, ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarākū, kana gatani īria njega. ²⁶ Nao andū-a-nja othe arīa meyendeire na nī maarī na ūūgī ūcio, nīmooogothire ndigi cia guoya wa mbūri. ²⁷ Atongoria marehire tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro tūtūmīrīrwo nguo-inī ya ebodi na gakuo ga gīthūri. ²⁸ Nīmacookire makīrehe mahuti manungi wega, na maguta ma mītamaīyū ma gwakia tawa, na maguta ma gūitanīrīrio o na ma gūthondeka ūbumba ūria mūnungi wega. ²⁹ Andū a Isiraeli othe, arūme na andū-a-nja arīa meyendeire, nīmarehere Jehova maruta ma kwīyendera nī ūndū wa wīra ūria Jehova aamaathīte na kanua ka Musa marute.

Bezaleli na Oholiabu

³⁰ Ningĩ Musa akiĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Onei, Jehova nĩathuurĩte Bezaleli mūrũ wa Uri ũrĩa mūrĩũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa Juda, ³¹ na nĩamũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ, na ũhoti, na ũmenyo wa mawĩra mothe ma ũbundi ³² nĩgeetha athugunde mĩcoro ya ũũgĩ ya indo-inĩ cia thahabu, na betha, na gĩcango, ³³ na gwacũhia tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mĩcoro ma mĩthemba yotha ya ũbundi. ³⁴ Na eerĩ, we marĩ na Oholiabu mūrũ wa Ahisamaku wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩamaheete ũhoti wa kũruta andũ arĩa angĩ. ³⁵ Nĩamaiyũrĩtie na ũũgĩ wa kũruta mawĩra mothe, marĩ mabundi, na acori, na agemia na ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na gatani irĩa njega, o na atumi: othe marĩ mabundi moogĩ, na acori oogĩ.

36

¹ “Nĩ ũndũ ũcio Bezaleli, na Oholiabu, na mũndũ o wotha warĩ mũũgĩ na wĩra, arĩa Jehova aheete ũũgĩ na ũhoti wa kũmenya kũruta wĩra ũcio wotha wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩruta wĩra ũcio o ta ũrĩa Mwathani aathanĩte ũrutwo.”

² Ningĩ Musa agĩta Bezaleli na Oholiabu na mũndũ o wotha warĩ mũũgĩ, ũrĩa Jehova aheete ũhoti, na ũrĩa warĩ na wendo wa gũũka kũruta wĩra ũcio. ³ Nao makĩamũkĩra kuuma kũrĩ Musa maruta mothe marĩa andũ a Isiraeli maarehete ma kũruta wĩra wa gwaka handũ-harĩa-haamũre. Nao andũ magĩthĩĩ o na mbere kũrehe maruta ma kwĩyendera rũciinĩ o rũciinĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio mabundi mothe marĩa maarĩ na ũũgĩ, arĩa maarutaga wĩra wotha wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩamba gũtiga wĩra wao, ⁵ na makĩĩra Musa atĩrĩ, “Andũ nĩmararehe indo makĩria ya iria ibatarainie wĩra-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte ũrutwo.” ⁶ Nake Musa akĩruta watho, nao magĩtwara ũhoro ũcio kambĩ-inĩ guothe: “Gũtirĩ mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja ũgũcooka kũrehe iruta rĩngĩ nĩ ũndũ wa handũ-harĩa-haamũre.” Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩrigĩrĩrio gũcooka kũrehe indo ingĩ, ⁷ tondũ indo iria maarĩ nacio ciarĩ nyingĩ makĩria ma iria ciabatarainie kũruta wĩra ũcio wotha.

Hema Nyamũre

⁸ Andũ othe arĩa maarĩ oogĩ thĩinĩ wa aruti a wĩra magĩthondeka hema nyamũre na itambaya ikũmi cia gũcuurio itumĩtwa na gatani yogothetwo wega na ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na ikĩgemio na makerubi nĩ mĩtumi mũũgĩ wa wĩra ũcio. ⁹ Itambaya ciothe cia gũcuurio nĩciaiganaine, ciarĩ cia mĩkono mĩrongo ĩrĩ na ĩnana* kũraiha, na mĩkono ĩna† kwarama. ¹⁰ Makĩnyiitithania itambaya ithano hamwe, na magĩka o ro ũguo na ĩcio ingĩ ithano. ¹¹ Ningĩ magĩkundika ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mũico-inĩ wa mwena ũmwe, na magĩka o ro ũguo harĩ gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ. ¹² Magĩcooka magĩkundika ciana ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gũcuurio kĩa mwena ũmwe, na ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ, o kĩa kĩringaine na kĩrĩa kĩngĩ. ¹³ Ningĩ magĩthondeka ngathika mĩrongo ĩtano cia thahabu na magĩcihũthĩra kũohithania itambaya ĩcio cia gũcuurio cia mĩena yeerĩ, nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe.

¹⁴ Ningĩ magĩtuma itambaya cia gũcuurio ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri ĩgĩtuĩka cia kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre. ¹⁵ Itambaya ĩcio ciothe cia gũcuurio ikũmi na kĩmwe nĩciaiganaine; ciarĩ cia mĩkono mĩrongo ĩtatũ‡ kũraiha, na mĩkono ĩna§ kwarama. ¹⁶ Magĩtumithania itambaya ithano cia gũcuurio ĩgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe, na cio ĩcio ingĩ ithathatũ ĩgĩtumithanio hamwe. ¹⁷ Ningĩ magĩkundika ciana mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũmwe, na magĩka o ũguo mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũrĩa ũngĩ. ¹⁸ Ningĩ magĩthondeka ngathika mĩrongo ĩtano cia gĩcango cia kuohania hema ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. ¹⁹ Magĩcooka magĩthondekera hema kĩhumbĩri kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio ĩtano-inĩ mĩtune igatuniha, na ĩgũrũ wakĩo hakĩhumbĩrwo na njũa cia pombo.

²⁰ Ningĩ magĩthondeka buremu cia kũmĩrũgamia cia mbaũ cia mĩtĩ wa mũgaa nĩ ũndũ wa hema ĩyo nyamũre. ²¹ O buremu yarĩ ya mĩkono ikũmi* kũraiha, na mĩkono ũmwe na nuthu† kwarama, ²² natuo tũhocio tũgĩcomoka tũigananĩirie. Maathondekire buremu ciothe cia hema ĩyo nyamũre na njĩra ĩyo. ²³ Ningĩ magĩthondeka buremu mĩrongo ĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁴ na magĩthondeka ĩtina mĩrongo ĩna cia betha cia gwĩkĩrwo rungu rwacio; o ĩtina ĩgĩrĩ ikanyĩitĩrĩra buremu ĩmwe, rungu rwa kahocio kamwe. ²⁵ Cia mwena ũcio ũngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, magĩthondeka buremu mĩrongo ĩrĩ ²⁶ na ĩtina mĩrongo ĩna cia betha, o ĩgĩrĩ ĩgaikarĩrwo

* 36:9 nĩ ta mita ikũmi na ĩgĩrĩ na nuthu (12.5) † 36:9 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75) ‡ 36:15 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) § 36:15 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75) * 36:21 nĩ ta mita ĩnya na nuthu (4.5) † 36:21 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

nĩ buremu ïmwe. ²⁷ Ningĩ magĩthondeka buremu ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema ïyo nyamũre, ²⁸ na buremu igĩrĩ igĩthondekwo nĩ ùndũ wa tũkoine-inĩ twa hema ïyo nyamũre cia mwena wa na thuutha. ²⁹ Koine-inĩ ici cieri, buremu ciarĩ igĩrĩ igĩrĩ, kuuma thĩ nginya igũrũ, ikoohanio na mũringa ùmwe; nacio cieri igakorwo ihaanaine. ³⁰ Nĩ ùndũ ùcio haarĩ na buremu inyanya na itina ikũmi na ithathatũ cia betha; o igĩrĩ igaikarĩwo nĩ buremu ïmwe.

³¹ Magĩcooka magĩthondeka mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ïtano yayo nĩ ùndũ wa buremu cia mwena ùmwe wa hema ïyo nyamũre, ³² na ïtano nĩ ùndũ wa buremu cia mwena ùcio ùngĩ, na ïtano nĩ ùndũ wa buremu cia mwena wa ithũiro, mũthia-inĩ wa na thuutha wa hema ïyo nyamũre. ³³ Maathondekire mũgamba wa gatagatĩ uumĩte mũthia ùmwe nginya ùria ùngĩ hau gatagatĩ ga buremu icio. ³⁴ Nĩmagemirie buremu icio na thahabu, na magĩthondeka mĩringa ya thahabu ya kũnyiitĩra mĩgamba ïyo. Magĩcooka makĩgemia mĩgamba ïyo na thahabu.

³⁵ Nĩmatumire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ïria njogotho wega, na gĩkĩgemio na makerubi nĩ mĩbundi mũũgĩ. ³⁶ Makĩmĩthondekera itugĩ inya cia mbaũ cia mĩgaa na magĩcigemia na thahabu. Magĩcooka magĩthondeka tũcuurio twa thahabu, na magĩtwekia itina inya ciacio cia betha. ³⁷ Itoonjero-inĩ rĩa hema makĩrĩthondekera gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ïria njogotho wega, nakĩo kiagemetio nĩ mũgemia mũũgĩ; ³⁸ na magĩthondeka itugĩ ithano irĩ na tũcuurio twacio. Makĩgemia itugĩ icio na igũrũ na mĩcibi yacio na thahabu, na magĩcithondekera itina ithano cia gĩcango.

37

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹ Bezaleli nĩathondekire ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa mbaũ cia mũgaa, mũigana wa mĩkono ïrĩ* kũraiha, na mũkono ùmwe na nuthu[†] kwarama, na mũkono ùmwe na nuthu kũraiha na igũrũ. ² Akĩrĩgemia na thahabu therie thĩinĩ na nja, na akĩrĩtirĩha na mũcibi wa thahabu mĩena yotho. ³ Nĩarĩtwekeirie icũhĩ inya cia thahabu na agĩciohania na magũrũ marĩo mana, o icũhĩ igĩrĩ mwena ùmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ùria ùngĩ. ⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa na akĩmĩgemia na thahabu. ⁵ Agĩcooka agĩtoonyia mĩtĩ ïyo mĩraaya mĩringa-inĩ ïyo yarĩ mĩena-inĩ ya ithandũkũ ïri ya kũrĩkuua.

⁶ Nĩarĩthondekeire gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu, therie kĩa ùraihi wa mĩkono ïrĩ na nuthu,[‡] na wariĩ wa mũkono ùmwe na nuthu.[§] ⁷ Agĩcooka agĩtura makerubi meerĩ ma thahabu akĩmekĩra mũthia-inĩ ya gĩtĩ kũ gĩa tha. ⁸ Nĩathondekire ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ùmwe na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ùria ùngĩ; mũthia-inĩ ïyo yeerĩ akĩmathondeka marĩ kindũ kĩmwe na gĩtĩ gĩa tha. ⁹ Mathagu ma makerubi macio matambũrũkĩtio na igũrũ, magathiĩka gĩtĩ kũ gĩa tha. Makerubi macio maathondeketo maroranĩte, na marorete gĩtĩ kũ gĩa tha.

Metha

¹⁰ Nĩmathondekire metha ya mbaũ cia mũgaa, ùraihi wayo warĩ mĩkono ïrĩ,* na wariĩ wayo warĩ mũkono ùmwe,[†] na kũraiha na igũrũ kwayo kwarĩ mũkono ùmwe na nuthu.[‡] ¹¹ Ningĩ makĩmĩgemia na thahabu therie, na makĩmĩtirĩha na mũcibi wa thahabu. ¹² Magĩcooka makĩmĩthondekera karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rũhĩ,[§] gagĩthiũrũrũkĩria metha ïyo, na magĩgatiirĩha na mũcibi wa thahabu. ¹³ Magĩtwekeria metha ïyo mĩringa ïna ya thahabu, na makĩmĩoherera koine-inĩ inya ciayo, o harĩa magũrũ mayo mana maarĩ. ¹⁴ Icũhĩ icio ciekĩrĩrwo hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa gaceke, nĩgeetha ïnyiitagĩrĩre mĩtĩ ïria mĩraaya yahũthagĩrwo gũkuua metha ïyo. ¹⁵ Mĩtĩ ïyo mĩraaya ya gũkuua metha yarĩ ya mbaũ cia mũgaa, na ikagemio na thahabu. ¹⁶ Ningĩ magĩthondeka indo cia thahabu therie, cia kũigagĩrĩrwo metha, na nacio nĩ: thaani, na thaani nene, na mbakũri, na ndigithũ cia gũitaga iruta rĩa kũnyuuo.

Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

¹⁷ Nĩmathondekire mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa wa thahabu therie. Mũrũgamo wago na gĩtina kiaguo igĩturwo ïnyiitanĩte o hamwe na ikombe ciaguo na mahũa maguo, na tũkonyo twaguo; ciothe igĩkorwo irĩ kindũ kĩmwe nago. ¹⁸ Mũtĩ ùcio warĩ na honge ithathatũ ciumĩte mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ùcio wa kũigĩrĩrwo matawa; ithatũ mwena ùmwe, na ithatũ mwena ùria ùngĩ. ¹⁹ Ikombe ithatũ ciaturĩtwo ihaana ta mahũa ma mũrothĩ, irĩ na tũkonyo na mahũa, igakorwo rũhonge-inĩ rũmwe, nacio ithatũ igakorwo rũhonge-inĩ rũu rũngĩ; honge icio ciothe ithathatũ ciahanaaga ùguo ciumĩte

* 37:1 nĩ ta mita 1 † 37:1 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ 37:6 nĩ ta mita 1 § 37:6 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) * 37:10 nĩ ta mita 1 † 37:10 nĩ ta nuthu mita ‡ 37:10 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § 37:12 nĩ ta centimita 8

mütī-inī ūcio wa kūigīrīrwo matawa. ²⁰ Na mütī-inī ūcio wa kūigīrīrwo matawa haarī na ikombe inya ciathondeketwo ihaana ta mahūa ma mūrothi, irī na tūkonyo na mahūa. ²¹ Gakonyo kamwe kaarī rungu rwa honge igīrī ciuṁite mūrūgamo-inī wa mütī ūcio wa kūigīrīrwo matawa, nako gakonyo ga keerī kaarī rungu rwa honge cia keerī igīrī, na gakonyo ga gatatū kaarī rungu rwa honge cia gatatū igīrī; ciothe ciarī honge ithathatū. ²² Tūkonyo na honge ciarī kindū kimwe na mütī ūcio wa kūigīrīrwo matawa, iturītwo kuuma thahabu therie.

²³ Nīmathondekire matawa mūgwanja maguo, o ūndū ūmwe na magathī ma gūtīnia ndaambī, na thaani cia mūrārī wa ndaambī, cia thahabu therie. ²⁴ Maahūthīrīre taranda imwe* ya thahabu therie gūthondeka mütī ūcio wa kūigīrīrwo matawa na indo ciaguo ciothe.

Kīgongona kīa Ūbumba

²⁵ Nīmathondekire kīgongona gīa gūcinīra ūbumba na mbaū cia mūgaa. Kīaiganaine mīena yothe, mūigana wa mūkono ūmwe† kūrāiha, na mūkono ūmwe kwarama, na mūkono īrī‡ kūrāiha na igūrū. Hīa ciakīo ciarī kindū kimwe na kīgongona. ²⁶ Magīkīgemia igūrū na mīena yothe o na hīa ciakīo na thahabu therie na magīgītīriha na mūcibi wa thahabu ūgīgīthīūrūkīria. ²⁷ Magīthondeka mīrīnga īrī ya thahabu mūhuro wa mūcibi ūcio, īrī mwena ūmwe na īrī mwena ūrīa ūngī. Mīrīnga iyo nīyo yatoonyagio mītī rīa mīraihi yatūmagīrwo gūgīkuua. ²⁸ Magīcooka magīthondeka mītī īngī mīraaya ya mūgaa na makīmīgemia na thahabu.

²⁹ O na ningī magīthondeka maguta matheru ma gūitanīrīrio na ūbumba mūnungi wega ūrīa mūtherie, wīra wa mūthondeki mūūgī wa maguta.

38

Kīgongona kīa Iruta rīa Njino

¹ Nīmakire kīgongona kīa iruta rīa njino kīa mbaū cia mūgaa, kīa mūkono ītatū* kūrāiha na igūrū; kīaiganaine mīena yothe; mūkono ītano† kūrāiha na mūkono ītano kwarama. ² Nīmathondekire hīa inya, o rūmwe koine-inī imwe ya kīgongona, nī ūndū ūcio hīa icio na kīgongona igītūika kindū kimwe, na makīgemia kīgongona kiu na gīcango. ³ Nīmathondekire indo ciakīo ciothe irī cia gīcango; na nīcio nyūngū, na icakūrī, na mbakūrī cia wīra wa kūminjaminjīria, na njibe cia nyama, na ngō cia mwaki. ⁴ Nīmathondekire kīrūtara gīa kīgongona gīa gīcango, gīa kūigwo rungu rwa muoho wakīo, rūkinye nuthu ya ūraihi wa kīgongona. ⁵ Magītwekia mīrīnga ya gīcango ya kūnyiitīrīra mītī rīa mīraaya ya koine inya cia kīrūtara gīa gīcango. ⁶ Magīthondeka mītī mīraaya ya mbaū cia mūgaa na magīcīgemia na gīcango. ⁷ Magītoonyia itugī icio mīrīnga-inī nīguo ikoragwo mīena-inī ya kīgongona nī ūndū wa gūgīkuua. ⁸ Magīthondekire na mbaū, kīrī na ihoro thīinī.

Kīrāī gīa Gwīthambīrwo

⁸ Nīmathondekire kīrāī gīa gwīthambīra gīa gīcango na kīgūrū gīakīo gīa gīcango kuuma icicio-inī cia andū-a-nja arīa maarutaga wīra itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

Nja ya Hema īrīa Nyamūre

⁹ Thuutha ūcio magīthondeka nja ya hema iyo nyamūre. Mwena wa gūthini ūgīkīrwo ūrī wa mūkono igana‡ kūrāiha, na warī na itambaya cia gūcuurio cia gatani yogothetwo wega. ¹⁰ Itambaya icio ciarī na itugī mīrongo īrī, na itina ciacio mīrongo īrī cia gīcango, na tūcuurio na tūmīkwa twa betha, twīkīrītwo itugī-inī icio. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo warī wa mūkono igana kūrāiha, na warī na itugī mīrongo īrī na itina ciacio mīrongo īrī cia gīcango, na warī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha twīkīrītwo itugī-inī.

¹² Mwena wa ithūiro wa nja iyo warī wa mūkono mīrongo ītano§ kwarama na warī na itambaya cia gūcuurio, na itugī ikūmī na itina ikūmī na warī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha twīkīrītwo itugī-inī. ¹³ Mwena wa irathīro o naguo warī wa mūkono mīrongo ītano kwarama. ¹⁴ Itambaya cia gūcuurio ciarī cia ūraihi wa mūkono ikūmī na itano,* na ciarī mwena ūmwe wa itoonyero rīa nja iyo, irī na itugī ithatū na itina ithatū; ¹⁵ na itambaya cia gūcuurio ciarī cia ūraihi wa mūkono ikūmī na itano na ciarī mwena ūcio ūngī wa itoonyero, irī na itugī ithatū na itina ithatū. ¹⁶ Itambaya ciothe cia gūcuurio irīa ciathīūrūkīrie nja ciarī cia gatani yogothetwo wega. ¹⁷ Itina cia itugī icio ciarī cia gīcango. Tūcuurio na tūmīkwa tūrīa twēkīrītwo itugī-inī twarī twa betha na igūrū wacio ciagemetio na betha; Nī ūndū ūcio itugī ciothe cia nja iyo ciarī na tūmīkwa twa betha.

* 37:24 nī ta kilo 34 † 37:25 nī ta nuthu mita ‡ 37:25 nī ta mita imwe * 38:1 nī ta mita imwe na robo (1.25) † 38:1 nī ta mita igīrī na robo (2.25) ‡ 38:9 nī ta mita 46 § 38:12 nī ta mita 23 * 38:14 nī ta mita 7

¹⁸ Itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa nja īyo ciarī cia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū, na gatani īrīa njogothē wega; wīra wa mūgemia mūūgī. Yarī ya mikono mīrongo īirī[†] kūraiha, na mikono itano[‡] kūraiha na igūrū, o ta ūrīa itambaya cia gūcuurio cia nja īyo ciatarīi. ¹⁹ Na īgikorwo na itugī inya na itina inya cia gīcango. Tūcuurio na tūmīkwa twacio twarī twa betha, na igūrū wacio ciagemetio na betha. ²⁰ Higī ciothe cia hema īyo nyamūre na cia nja īrīa yamīthiūrūrūkiirie ciarī cia gīcango.

Indo cia Mwako iria Ciahūthīrīrwo

²¹ Ūyū nīguo mūigana wa indo iria ciahūthīrīrwo gwaka hema īyo nyamūre, Hema-īrīa-ya-Ūira, iria ciandikirwo nī Alawii o ta ūrīa Musa aathanīte matongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai. ²² (Bezaleli mūrū wa Uri, ūrīa warī mūrū wa Huri, wa mūhīrīga wa Juda, niathondekire kīrīa gīothē Jehova aathīte Musa; ²³ nake aarī hamwe na Oholiabu mūrū wa Ahisamaku, wa mūhīrīga wa Dani, ūrīa warī mūbundi na mūcori mūūgī, na wamenyete kūgemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū, na gatani īrīa njega.) ²⁴ Mūigana wa thahabu yothē īrīa yarutirwo kuuma kūrī iruta rīa gūthūngūthio īrīa yahūthīrīrwo kūruta wīra wothē wa handū-harīa-haamūre, yarī taranda 29 na cekerī 730,[§] kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre.

²⁵ Betha īrīa yarehirwo nī mūingī ūrīa watarirwo hīndī ya itarana yarī taranda 100 na cekerī 1,775,^{*} kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, ²⁶ o mūdū aarutīte beka īmwe,[†] nayo nī ūndū ūmwe na nuthu ya cekerī, kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, nayo yarutirwo nī mūdū o wothē wakīraga agathīi harī ariā maatarītwo, ariā maarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īirī na makīria, nao othe maarī arūme 603,550. ²⁷ Taranda icio 100 cia betha[‡] ciahūthīrīrwo gūtwekia itina cia handū-harīa-haamūre na itina cia itambaya cia gūcuurio; taranda 100 igīaka itina 100, ūguo nī ta kuuga taranda īmwe īgaaka gītina kīmwe. ²⁸ Nīmahūthīrīre cekerī icio 1,775[§] gūthondeka tūcuurio twa itugī, na kūgemia itugī na igūrū, na gūthondeka tūmīkwa twacio.

²⁹ Gīcango kīrīa kīarutītwo kuuma iruta rīa gūthūngūthio kīarī gīa taranda 70 na cekerī 2,400.^{*} ³⁰ Maahūthīrīre gīcango kīu na gūthondeka itina cia itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, na gwaka kīgongona gīa gīcango hamwe na kīrūtara gīakīo gīa gīcango na indo ciakīo ciothe, ³¹ na gwaka itina cia nja īrīa yamīthiūrūrūkiirie na itina iria cia itoonyero rīayo, na higī ciothe cia hema īyo nyamūre, na higī cia nja īrīa yamīthiūrūrūkiirie.

39

Nguo cia Athīnjīri-Ngai

¹ Nīmatumire nguo na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū, cia kūrutaga wīra nacio handū-harīa-haamūre. Magīcooka magītūmīra Harūni nguo theru, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Ebodi

² Nīmatumire ebodi na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarākū, na cia gatani īrīa yogothetwo wega. ³ Nīmahūirīre thahabu makīmītua tūbaati tūhūthu, magītūtīnangia nguucio cia gūtumanio na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū, na gatani īrīa njega, wīra wa mūbundi mūūgī. ⁴ Ningī nīmatumire ndaamī cia ciande cia ebodi, nacio ikīohererwo koine-inī igīrī ciayo, nīguo inyiitithanio nayo. ⁵ Naguo mūcibi wayo wa njohero watumītwo wega ūkahaanana nayo, na warī o gīcunjī kīmwe na ebodi, na ūgathondekwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū, na gatani īrīa yogothetwo wega, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

⁶ Nao magītūmīrīra tūhiga twa onigithi tūkonyo-inī twa thahabu, na magītūkurura marītwa ma ariū a Isīraeli, o ta ūrīa mūdū akururaga kahengere ka mūhūiri. ⁷ Magīcooka magītuoherera ndaamī-inī cia ciande cia ebodi tūrī twa kīrīrikania kīa ariū a Isīraeli, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Gakuo ga Gīthūri

⁸ Magīthondeka gakuo ga gwīkīrwo ga gīthūri; karī wīra wa mūbundi mūūgī. Magīgathondeka o ta ebodi īyo: karī ga thahabu, na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarākū, na gatani īrīa yogothetwo wega. ⁹ Gakuo kau kaiganaine mīena yothē ina, karī ka inji kenda^{*} kūraiha na inji kenda kwarama, na gakoinanīrwo maita meerī. ¹⁰ Ningī magīgatumīrīra

† 38:18 nī ta mita 9 ‡ 38:18 nī ta mita igīrī na robo (2.25) § 38:24 nī ta kilo 1,000 * 38:25 nī ta kilo 3,400 † 38:26 nī ta giramu ithano na nuthu (5:5) ‡ 38:27 nī ta kilo 3,400 § 38:28 nī ta kilo 20 * 38:29 nī ta kilo 2,400 * 39:9 nī ta centimīta 22

mihari ina ya tühiga twa goro. Mühari wa mbere magitumirira kahiga ka wakiki uria mutune, na ka yakuti iria ihaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹¹ mühari wa keeri magitumirira kahiga ga thumarati, na ka yakuti iria ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹² mühari wa gatatu magitumirira kahiga ka wakiki uria wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ¹³ mühari wa kana magitumirira kahiga ga thumarati iria theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Natuo tugitumirirwo tukonyo-ini tugemie twa thahabu. ¹⁴ Tugikorwo twiri tühiga ikumi na twiri, o kamwe gakarugamirira rimwe ria maritwa ma ariu a Isiraeli, o kamwe gagakururwo ritwa ria mühriga umwe wa iria ikumi na iri ya Isiraeli, o ta uria kahengere ka mühruri gakururagwo.

¹⁵ Nimathondekeire gakuo kau ga githuri migathi ya thahabu therie, ihaana ta mukanda. ¹⁶ Ningi magithondeka tukonyo twiri tugemie twa thahabu, na miringa iri ya thahabu, na makioherera miringa iyo koine-ini igiri cia gakuo kau ga githuri. ¹⁷ Makinyiitithania migathi iyo iri ya thahabu na miringa iria yari koine-ini cia gakuo kau ga githuri, ¹⁸ na mithia iria ingi ya migathi makiminyiitithania na tukonyo tui twiri twari tugemie twa thahabu, magituhania na ndaami cia kiande kia ebodi mwena wa mbere. ¹⁹ Magithondeka miringa iri ya thahabu na makiminyiitithania na koine igiri cia gakuo ga githuri muico-ini wa na thiini, kurigania na ebodi. ²⁰ Magicooka magithondeka miringa ingi iri ya thahabu na makiminyiitithania na mwena wa maguru-ini ma ndaami cia kiande mwena-ini wa mbere wa ebodi, hakuhi na rutumo, iguru hanini wa mucibi wa ebodi. ²¹ Makiohania miringa ya gakuo ga githuri kuri miringa ya ebodi na ruri rwa rangi wa bururu, magicinyiitithania na mucibi wa njohero nigeetha gakuo ga githuri gatikarekanie na ebodi, o ta uria Jehova aathite Musa.

Nguo Ingi cia Uthinjiri Ngai

²² Nimatumire nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mutheri, nayo yatumitwo ni mutumi muugi. ²³ Yari na harukirio ya gutoonyeria mutwe gatagati kayo, ningi igitirihwo mithia-ini ta kara, nigeetha ndigataruke. ²⁴ Ningi magithondeka tuncjuura tutarii ta matunda ma makomamanga, twa ndigi cia rangi wa bururu, na twa ndigi cia rangi wa ndathi, na twa rangi mutune ta gakaraku, na gatani iria yogothetwo wega, tugithiururika rutumo rwa maguru-ini ma nguo iyo ndaaya. ²⁵ Magicooka magithondeka ngengere cia thahabu therie magicitumirira rutumo-ini ruu gatagati ga tuncjuura tui tahaana matunda ma makomamanga. ²⁶ Ngengere na tuncjuura tui tahaana matunda ma makomamanga igithi ihakanitio guthiururika rutumo rwa nguo iyo ndaaya; ya kwihumbwo ni mundu agitungata, o ta uria Jehova aathite Musa.

²⁷ Nimatumire Haruni na ariu ake kanju cia gatani njega, itumitwo ni mutumi muugi. ²⁸ Makimatumira iremba cia gatani njega, na tukubia twa gatani, na thuruari cia thiini cia gatani iria yogothetwo wega. ²⁹ Mucibi wari wa gatani iria njogothetwe na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mutune ta gakaraku, wira wa mugemia muugi, o ta uria Jehova aathite Musa.

³⁰ Magithondeka gatanji kaamure ga thahabu therie, na iguru riako magikurura, o ta uria mühruri ukururagwo, ciugo ici: MÜTHERU MWAMÜRIRE JEHOVA. ³¹ Ningi makioherera gatanji kau na ruri rwa rangi wa bururu, magikanyitithania na kiremba, o ta uria Jehova aathite Musa.

Kurika kwa Wira

³² Ni undu ucio wira wothe wa gwaka hema iyo nyamure na Hema-ya-Gutunganwo ukirika. Andu a Isiraeli magika maundu mothe o ta uria Jehova aathite Musa. ³³ Ningi makirehe hema iyo nyamure kuri Musa: hema na indo ciayo ciothe na ngathika ciayo, na buremu, na migamba, na itugi na itina ciayo; ³⁴ na kihumbiri kia njua cia ndurume itoboketio rangi-ini mutune, igatuniha, na kihumbiri kia njua cia pomboo, na gitambaya gia gucuurio gia kuhakania; ³⁵ ithanduku ria Uira na miti miraaya yario, hamwe na git gi tha; ³⁶ metha na indo ciayo ciothe, na migate ya kugwo Mbere ya Jehova; ³⁷ muti wa thahabu therie wa kugirirwo matawa, hamwe na mihari ya matawa na indo ciago ciothe, o na maguta ma kumaakia; ³⁸ kigongona gia thahabu, na maguta ma gutaniririo, na ubumba munungi wega, na gitambaya gia gucuurio gia itoonyero-ini ria hema; ³⁹ kigongona gia gicango hamwe na kirutara giakio gia gicango na itugi ciakio na indo ciakio ciothe; na kirai gia gwithambira na kiguru giakio; ⁴⁰ itambaya cia gucuurio cia nja, na itugi ciacio, na itina ciacio, na gitambaya gia gucuurio gia itoonyero ria kuuma nja wa hema; na mikanda na higi cia nja; na indo ciothe cia hema iria nyamure, na Hema-ya-Gutunganwo; ⁴¹ na nguo ndume cia kwihumbwo ni mundu agitungata thiini wa handu-haria-haamure, nguo iria theru cia Haruni iria muthinjiri-Ngai, o na cia ariu ake cia kwihumba riria mekuruta wira wa muthinjiri-Ngai.

⁴² Andu a Isiraeli maarutire wira wothe o ta uria Jehova aathite Musa. ⁴³ Musa akiona wira uria warutitwo nake akiona ati nimaurutite o ta uria Jehova aathanite. Ni undu ucio Musa akimarathima.

40

Gwaka Hema ĩria Nyamũre

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ²“Ūgaaka hema ĩyo nyamũre, nĩo Hema-ya-Gũtũnganwo, mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere. ³Nĩũkaiga ithandũkũ rĩa Ūira thĩĩni wayo, na ũhakanie ithandũkũ riu na gĩtambaya gĩa gũcuurio. ⁴Ningĩ nĩũgatoonyia metha na ũmĩgĩrĩre indo ciayo, na ũcibange wega. Ningĩ ũtoonyie mũti wa tawa, na ũũgĩrĩre matawa maguo. ⁵Ningĩ ũige kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo ũbumba mbere ya Ithandũkũ riu rĩa Ūira, na wikĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

⁶ “Iga kĩgongona kĩa maruta ma njino mbere ya itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, na nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁷ ũige kĩa gĩa gwithambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona, na ũgĩkĩre maaĩ. ⁸ Aka nja ĩmĩthiũrũkĩrie, na wikĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo.

⁹ “Oya maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũitĩrĩrie hema ĩyo nyamũre na kĩa gĩothe kĩrĩ thĩĩni wayo; mĩamũre na indo ciayo ciothe, na nĩgatuika theru. ¹⁰ Ningĩ ũitĩrĩrie maguta kĩgongona kĩa maruta ma njino na indo ciakĩo ciothe; wamũre kĩgongona kiu, nakĩo nĩgĩgatuika gĩtheru mũno. ¹¹ Itĩrĩria kĩa gĩa gwithambĩrwo na kĩgũrũ gĩakĩo maguta, ũciamũre.

¹² “Rehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũmathambie na maaĩ. ¹³ Ningĩ ũhumbe Harũni nguo iria theru, ũmũitĩrĩrie maguta, na ũmwamũre nĩguo andungatĩre ari mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁴ Rehe ariũ ake, ũmahumbe kanjũ. ¹⁵ Maitĩrĩrie maguta o ta ũria ũitĩrĩrie ithe wao, nĩguo mandungatĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. Gũitĩrĩrio maguta kwao nĩkũmatoonyia ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai ũria ũgũtũũra njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.” ¹⁶ Nake Musa agĩka maũndũ mothe o ta ũria Jehova aamwathĩte.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre ĩgĩakwo mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, mwaka-inĩ wa keerĩ. ¹⁸ Rĩria Musa aakire hema ĩyo nyamũre, nĩagire itina handũ ha cio, na akĩrũgamia buremu, agĩtoonyia mĩgamba na akĩrũgamia itugĩ. ¹⁹ Ningĩ agĩtambũrũkia hema igũrũ rĩa hema ĩyo nyamũre na akĩgĩrĩra kĩhumbĩri igũrũ rĩa hema o ta ũria Jehova aamwathĩte.

²⁰ Agĩcooka akĩoya ihengere cia Ūira, na agĩciiga thĩĩni wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro. Akĩnyitithania mĩti ĩria mĩraaya na ithandũkũ, na akĩiga gĩti gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ riu. ²¹ Ningĩ akĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro thĩĩni wa hema ĩyo nyamũre, na agĩkĩra gĩtambaya gĩa kũhakania na akĩhakania ithandũkũ rĩa Ūira o ta ũria Jehova aamwathĩte.

²² Musa akĩiga metha thĩĩni wa Hema-ya-Gũtũnganwo mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio ²³ na akĩgĩrĩra mĩgate igũrũ riayo o hau mbere ya Jehova, o ta ũria Jehova aamwathĩte.

²⁴ Akĩiga mũti wa kũgĩrĩrwo matawa thĩĩni wa Hema-ya-Gũtũnganwo ũng’etheire metha mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁵ na agĩakia matawa macio mbere ya Jehova, o ta ũria Jehova aamwathĩte.

²⁶ Musa agĩtoonyia kĩgongona gĩa thahabu thĩĩni wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio, ²⁷ na agĩcinĩra ũbumba ũria mĩnungi wega ho o ta ũria Jehova aamwathĩte. ²⁸ Ningĩ agĩcuuria gĩtambaya itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

²⁹ Ningĩ akĩiga kĩgongona kĩa maruta ma njino hakuhĩ na itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra magongona ma njino igũrũ riakĩo o na magongona ma ngano, o ta ũria Jehova aamwathĩte.

³⁰ Nĩagire kĩa gĩa gwithambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na agĩgĩkĩra maaĩ ma gwithamba, ³¹ nake Musa na Harũni na ariũ ake magĩtũmĩra maaĩ macio gwithamba moko na magĩrũ. ³² Nĩmethambaga hĩndĩ ciothe magĩtoonyia Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩkuhĩrĩria kĩgongona o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

³³ Ningĩ Musa agĩka nja gũthiũrũka hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na agĩkĩra gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa nja ĩyo. Na nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrĩkia wĩra ũcio.

Rĩri wa Jehova

³⁴ Hĩndĩ ĩyo itu rikĩhumbĩra Hema-ya-Gũtũnganwo, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hema ĩyo nyamũre. ³⁵ Musa ndangiahotire gũtoonyia Hema-ya-Gũtũnganwo tondũ itu riakarĩte igũrũ riayo, naguo riiri wa Jehova ũkaĩyũra hema ĩyo nyamũre.

³⁶ Ng’endo-inĩ ciothe cia andũ a Isiraĩri-rĩ, hĩndĩ ĩria yothe itu riyoagwo na igũrũ kuuma hema ĩyo nyamũre, nĩguo moimagaraga; ³⁷ no itu riĩaga kuoywo na igũrũ, nao makaaga kuumagara, nginya mũthenya ũria rikoywo na igũrũ. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio itu rĩa Jehova riakaraga igũrũ wa hema ĩyo nyamũre mũthenya, naguo mwaki wakoragwo itu-inĩ riu ũtukũ, rĩgakĩonagwo nĩ nyũmba yothe ya Isiraĩri mahinda mothe ng’endo-inĩ ciao ciothe.

MAÛNDŪ MA ALAWII

Iruta rĩa Njino

¹ Nike Jehova agĩta Musa akĩmwarĩria arĩ Hema-inĩ-ya-Gütũnganwo, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mündũ wanyu o na ũrikũ arĩrutagĩra Jehova iruta, nĩarehage maruta ma nyamũ kuuma rūũru-inĩ rwa ng’ombe o na kana rwa mbũri.

³ “‘Angĩkorwo iruta rĩu nĩ iruta rĩa njino kuuma rūũru-inĩ rwa ng’ombe-rĩ, nĩarutage nyamũ ya njamba itarĩ na kaũũgũ.* No nginya amĩneane mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo nĩgeetha etikĩrike harĩ Jehova. ⁴ Mündũ ũcio akaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mütwe wa nyamũ iyo ya iruta rĩa njino, nayo nĩgetikĩrwo handũ-inĩ hake, itũike ya kũmũhoroheria. ⁵ Nike nĩagethĩnjĩra gategwa kau arĩ mbere ya Jehova, nao ariũ a Harũni ariũ athĩnjĩri-Ngai moe na marehe thakame yako, mamĩminjaminjĩrie kīgongona mĩena yothē mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo. ⁶ Nĩakaruta nyamũ iyo ya iruta rĩa njino rūũa na amĩtinangie tũcunjĩ. ⁷ Ariũ a Harũni ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩmagaakia mwaki igũrũ rĩa kīgongona na maare ngũ igũrũ rĩa mwaki ũcio. ⁸ Ningĩ ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, matandaiye tũcunjĩ tũu twa gategwa, o ro hamwe na mütwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kīgongona-inĩ. ⁹ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ nake mũthĩnjĩri-Ngai acicinĩre ciothe hau kīgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁰ “‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino nĩ kuuma rūũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa ng’ondũ kana rĩa mbũri, akaaruta nyamũ ya njamba itarĩ na kaũũgũ. ¹¹ Nike akaamĩthĩnja arĩ mbere ya Jehova, hau mwena wa gathĩgathini wa kīgongona, nao ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kīgongona kũu mĩena yothē. ¹² Nĩagatinangia nyamũ iyo tũcunjĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai atandaiye tũcunjĩ tũu twa nyamũ iyo, o ro hamwe na mütwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kīgongona-inĩ. ¹³ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiwo na maaĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩrehe yothē na amĩcinĩre hau kīgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁴ “‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova nĩ rĩa nyoni-rĩ, akaaruta ndirahũgĩ, kana kĩa kĩa ndutura. ¹⁵ Nike mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamĩrehe kīgongona-inĩ, amĩthiore ngingo itĩnĩke mütwe, amĩcinĩre kīgongona igũrũ; nayo thakame yayo iitwo hau mwena-inĩ wa kīgongona. ¹⁶ No ambe arute kabutu kayo hamwe na kĩa gĩothe kĩrĩ thĩni wako, agaikie mwena-inĩ wa irathĩro wa kīgongona, harĩa mũhu ũitagwo. ¹⁷ Nĩakamĩatũrania, na ũndũ wa kũguucia mathagu atekũmĩtinania biũ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩcinĩre igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra igũrũ rĩa kīgongona. Nĩ iruta rĩa njino, rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa gũkenia Jehova.

2

Iruta rĩa Ngano

¹ “‘Hĩndĩ irĩa mündũ arĩrehagĩra Jehova iruta rĩa ngano-rĩ, iruta rĩaake no nginya rĩkorwo rĩrĩ rĩa mütũ ũria mũhinyu mũno. Nĩauitĩrĩrie maguta na awĩkire ũbani, ² acooke aũtwarĩre ariũ a Harũni acio athĩnjĩri-Ngai. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarũma ngundi ya mütũ ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta hamwe na ũbani ũcio wothē, na aũcinĩre igũrũ rĩa kīgongona ũtũike gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano, ũrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa gũkenia Jehova. ³ Mütũ ũria ũritigaraga wa iruta rĩa rĩa mütũ nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩa rĩa rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

⁴ “‘Mũngĩrehe iruta rĩa mütũ rĩhĩhĩrio riiko, nĩrĩkorwo rĩrĩ rĩa mütũ mũhinyu mũno, keki irugĩtwo itarĩ na ndawa ya kũmbia, itukanĩtio na maguta, kana tũmĩgate tũhũthũ tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũhakĩtwo maguta. ⁵ Angĩkorwo iruta rĩanyu rĩa mütũ nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ wa rũgĩo-rĩ, no nginya ũthondekwo na mütũ ũria mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na ũtarĩ na ndawa ya kũmbia. ⁶ Ũwenyũrange cienyũ, ũũitĩrĩrie maguta; rĩa nĩ iruta rĩa mütũ. ⁷ Igongona rĩanyu rĩa mütũ rĩngĩgakorwo nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ rĩa rũgĩo-rĩ, igongona rĩa nĩrĩthondekwo na mütũ ũria mũhinyu mũno na maguta. ⁸ Reherai Jehova iruta rĩa mütũ rĩthondekwo na indo icio; rĩneanwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nake arĩtware kīgongona-inĩ. ⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano kuuma iruta rĩa rĩa mütũ na arĩcinĩre igũrũ rĩa kīgongona kĩa, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na

* 1:3 Kwarĩ nyamũ maita matatũ ciarutagwo magongona ma njino kũringana na ũria mũruti wa igongona aatarĩ. Andũ ariũ maarĩ atongu maarutaga ndegwa, nacio ng’ondũ na mbũri ikarutwo nĩ andũ ariũ mataarĩ atongu mũno (1:10), nao andũ ariũ athĩni makaruta nyoni (5:7; 12:8).

mūtararīko mwega wa gūkenia Jehova. ¹⁰ Mūtu ūrīa ūrītigaraga wa iruta rīu rīa mūtu nī wa Harūni na ariū ake; nī gīcinjī gītheru mūno kīa iruta rīrīa rīrutīrwo Jehova na mwaki.

¹¹ “‘Iruta o rīothe rīa mūtu rīrīa mūrīrehagīra Jehova no nginya rīthondekagwo rītarī na ndawa ya kūmbia, nīgīkorwo mūtigaacina ndawa ya kūmbia kana ūūkī mūkīrutīra Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. ¹² Indo icio no mūcīrutīre Jehova irī iruta rīa maciaro ma mbere, no itikarutwo kīgongona-inī irī ta mūtararīko mwega. ¹³ Nī mūgēkīraga cumbī* maruta-inī manyu mothe ma mūtu. Mūtikanaaage gwīkīra cumbī wa kīrīkanīro kīa Ngai wanyu maruta-inī manyu ma mūtu; ikīragai cumbī maruta-inī manyu mothe.

¹⁴ “‘Mūngīkarehere Jehova iruta rīa mūtu rīa maciaro ma mbere-rī, heanai mūtu wa ngano ya mūgethano irī hīhie na mwaki. ¹⁵ Na mwīkire maguta na ūbani igūrū rīayo; rīu nī iruta rīa mūtu. ¹⁶ Mūthīnjīrī-Ngai nīagacina gīcinjī gīa kīrīrikano kīa ngano thīye irī na maguta hamwe na ūbani wothe, rīrī iruta rīrutīrwo Jehova na mwaki.

3

Iruta rīa Ūiguano

¹ “‘Iruta rīa mūndū rīngīkorwo nī iruta rīa ūiguano-rī, nake arute nyamū rūuru-inī rwa ng’ombe, irī ya njamba kana ya nga, nīakīnengere Jehova nyamū itarī na kaūgū. ² Mūndū ūcio nīagīrīre guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa nyamū ūyo ya iruta rīake, na acooke amīthīnjīre hau mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. Nao ariū a Harūni, athīnjīrī-Ngai, nīmakaminjaminjīria kīgongona thakame yayo mīena yothe. ³ Kuuma iruta-inī rīu rīa ūiguano, nīakarutīra Jehova nyama imwe cia gūcinwo na mwaki: nacio nī rūambū rūrīa ruothe rūhumbīire nyama cia nda na rūrīa rūnyīitane nacio, ⁴ higo cīerī hamwe na maguta marīa macihumbīire hakuhi na honge, na maguta marīa mahumbīire ini, amarutanīrie na higo icio. ⁵ Nao ariū a Harūni macicinīre kīgongona-inī igūrū, ciigīrīrwo igūrū rīa iruta rīu rīa njino rīria narīo rīigīrīrwo igūrū rīa ngū irakana, rīrī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtararīko mwega wa gūkenia Jehova.

⁶ “‘Mūndū angīkaaruta nyamū rūuru-inī rwa mbūri, irī ya kūrutīra Jehova iruta rīa ūiguano, nīakaruta ndūrūme kana mwatī itarī na kaūgū. ⁷ Angīkaaruta gatūrūme-rī, nīagakaneana mbere ya Jehova. ⁸ Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa nyamū ūyo ya iruta rīake, na acooke amīthīnjīre mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo. Nao ariū a Harūni moe thakame yako mamīminjaminjīrie kīgongona kīu mīena yothe. ⁹ Kuuma harī iruta rīu rīa ūiguano, nīakarutīra Jehova nyama imwe cia gūcinwo na mwaki: nacio nī maguta mako, na mūting’oe wothe ūrīa mūnoru ūtinīirio gītina-inī kīa rūcuthī, na maguta ma rūambū mothe marīa mahumbīire nyama cia nda, na marīa manyīitane nacio, ¹⁰ higo cīerī hamwe na maguta marīa macihumbīire hakuhi na honge, na marīa mahumbīire ini, amarutanīrie na higo icio. ¹¹ Nake mūthīnjīrī-Ngai nīagacinīra kīgongona-inī irī irio, rīrīrī nī iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki.

¹² “‘Na angīkorwo iruta rīake nī mbūri, nīamīneane mbere ya Jehova. ¹³ Nīagīrīre guoko gwake igūrū rīa mūtwe wayo, na acooke amīthīnjīre mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo. Nao ariū a Harūni moe thakame yayo, mamīminjaminjīrie kīgongona mīena yothe. ¹⁴ Kuuma harī kīrīa akaheana, nīakarutīra Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki: na nī maguta mothe ma rūambū marīa mahumbīirite nyama ciothe cia nda na marīa manyīitane nacio, ¹⁵ higo cīerī na maguta marīa macihumbīire hakuhi na honge, na maguta marīa mahumbīire ini, amarutanīrie na higo icio. ¹⁶ Nake mūthīnjīrī-Ngai nīagacinīra kīgongona-inī irī irio, rīrīrī nī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtararīko mwega. Maguta mothe nī ma Jehova.

¹⁷ “‘Ūndū ūyū ūgaatuika watho wa gūtūura ūrūmagīrīrwo nī njiaro iria igooka, kūrīa guothe mūgaatuūra: Mūtikanarie maguta kana thakame.”

4

Iruta rīa Kūhoroheria Mehia

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī: ² “‘Ira andū a Isiraeli ūū: ‘Rīrīa mūndū o na ūrīkū angīhīa atekwenda, na eke ūndū ūrīa mūkananie thīinī wa maathani mothe ma Jehova:

³ “‘Kūngīkorwo nī mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūtīrīrie maguta wīhītie na atūme andū mahītie-rī, no nginya arehere Jehova ndegwa itarī ngūrū na itarī na kaūgū, irī iruta rīa kūhoroheria mehia macio ekīte. ⁴ No nginya aneane ndegwa ūyo mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo arī mbere ya Jehova. Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wayo, na acooke amīthīnjīre hau mbere ya Jehova. ⁵ Ningī mūthīnjīrī-Ngai ūcio mūtīrīrie maguta nīakoya thakame imwe ya ndegwa ūyo amītware thīinī wa

* 2:13 Bata wa cumbī nī kūgīrīrīria kūbutha.

Hema-ya-Gütünganwo. ⁶ Na nīagatobokia kīara gīake thakame-inī iyo, aminjaminje imwe yayo mbere ya Jehova maita mūgwanja, hau mbere ya gītambaya kīria gīa gūcuurio kīa handū-haria-haamūre. ⁷ Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya thakame imwe ahake hīa cia kīgongona kīa ūbani ūria mūnungi wega kīria kīri mbere ya Jehova kūu Hema-inī-ya-Gütünganwo. Thakame ya ndegwa iyo iria iḡaatigara nīakamīta thī gītina-inī gīa kīgongona kīa iruta rīa njino hau mūromo-inī wa Hema-ya-Gütünganwo. ⁸ Nīakaruta maguta mothe ma ndegwa iyo ya igongona rīa kūhoroherio mehia, namo nīmo rūambū rūria ruothe rūhumbūire nyama cia nda na rūria rūnyiitainie nacio, ⁹ higo cieri hamwe na maguta maria macihumbūire hakuhi na honge, na maguta maria mahumbūire ini, amarutanirie na higo icio, ¹⁰ akaaruta maguta macio o ta ūria marutagwo ndegwa iria iḡhīnjagwo iri iruta rīa ūiguano. Nake mūthīnjīri-Ngai nīagacinīra kīgongona-inī kīa igongona rīa njino, ¹¹ na rūia rwa ndegwa iyo, na nyama ciayo ciothe hamwe, na mūtwe na mathagi, na nyama cia nda na mahu, ¹² ūguo nī ta kuuga nyama icio ingī ciothe cia ndegwa iyo, no nginya agaaciruta nja ya kambī, acitware handū hatari thaahu, haria mūhu ūitagwo, na acinire na mwaki wa ngū hau mūhu-inī ūcio.

¹³ “‘Na kīrīndī gīothe kīa Isiraeli kīngikehia gītekwenḡa, gīke ūndū ūria mūkananie thīinī wa maathani mothe ma Jehova, o na angīkorwo kīrīndī kīu gītīū ūndū ūcio, nīkīhītīe. ¹⁴ Rīria gīkaamenya mehia maria gūkite, kīungano kīu nīgīkaruta gategwa ka igongona rīa kūhoroherio mehia, kaneanwo mbere ya Hema-ya-Gütünganwo. ¹⁵ Athuuri a kīrīndī kīu nīmakaigīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wa ndegwa iyo mbere ya Jehova, nayo ndegwa iyo iḡhīnjirwo o ro hau mbere ya Jehova. ¹⁶ Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūtīrīrie maguta nīakoya thakame imwe ya ndegwa iyo amītoonyie thīinī wa Hema-ya-Gütünganwo. ¹⁷ Nīagatobokia kīara gīake thakame-inī iyo, amīminjaminje mbere ya Jehova maita mūgwanja hau mbere ya gītambaya kīria gīa gūcuurio. ¹⁸ Nīakoya thakame imwe ahake hīa cia kīgongona kīria kīri hau mbere ya Jehova kūu Hema-inī-ya-Gütünganwo. Thakame iria iḡaatigara nīakamīta thī gītina-inī gīa kīgongona kīa iruta rīa njino hau mūromo-inī wa Hema-ya-Gütünganwo. ¹⁹ Nīakamīruta maguta mayo mothe amacinīre igūrū rīa kīgongona, ²⁰ na eke ndegwa iyo o ta ūria eekire ndegwa ya iruta rīa kūhoroherio mehia. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akamahoroheria mehia mao, nao nīmakarekerwo. ²¹ Ningī nīakoimia ndegwa iyo amītware nja ya kambī na amīcine o ta ūria aacinire ndegwa iria ya mbere. Rīu nīrīo igongona rīa kūhoroheria mehia ma kīrīndī kīu.

²² “‘Rīria mūtongoria angīhīa atekwenḡa, na eke ūndū ūria mūkananie thīinī wa maathani mothe ma Jehova Ngai wake, nīahītīe. ²³ Rīria angīmenyithio mehia maria ekīte, no nginya arehe thenge itari na kaūūgū iri iruta riake. ²⁴ Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa thenge iyo na acooke amīthīnjīre haria iruta rīa njino rīthīnjagīrwo hau mbere ya Jehova. Rīrī nīrīo iruta rīa kūhoroherio mehia. ²⁵ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya thakame imwe ya iruta rīu rīa mehia na kīara gīake, na amīhake hīa cia kīgongona kīa iruta rīa njino, nayo thakame iyo ingī amīte gītina-inī gīa kīgongona. ²⁶ Ningī nīagacinīra maguta mothe kīgongona-inī igūrū o ta ūria aacinire maguta ma iruta rīa ūiguano. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mehia ma mūdū ūcio, nake nīakarekerwo.

²⁷ “‘Mūdū ūmwe thīinī wa kīrīndī angīhīa atekwenḡa na eke ūndū ūria mūkananie thīinī wa maathani mothe ma Jehova, nīahītīe. ²⁸ Rīria angīmenyithio amenye mehia maria ekīte, no nginya arehe harika itari na kaūūgū ari iruta riake nī ūndū wa mehia macio ekīte. ²⁹ Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wa harika iyo ya iruta rīa kūhoroherio mehia, na amīthīnjīre haria iruta rīa njino rīthīnjagīrwo. ³⁰ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya thakame imwe na kīara gīake, na amīhake hīa cia kīgongona kīa iruta rīa njino, nayo thakame iyo ingī amīte gītina-inī gīa kīgongona. ³¹ Nīakaruta maguta mothe o ta ūria maguta marutagwo kuuma iruta rīa ūiguano, nake mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī igūrū matuīke mūtārārīko mwega wa gūkenia Jehova. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio, nake nīakarekerwo.

³² “‘Angīkaarehe kagondū karī iruta riake rīa kūhoroherio mehia, nīakarehe kamwatī gatari na kaūūgū. ³³ Nīakaigīrīra guoko gwake igūrū rīa mūtwe wako, na agathīnje gatuīke iruta rīa kūhoroherio mehia, agathīnjīre haria iruta rīa njino rīthīnjagīrwo. ³⁴ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakoya thakame imwe ya iruta rīu rīa mehia na kīara gīake, nayo amīhake hīa cia kīgongona kīa iruta rīa njino, nayo thakame iyo ingī amīte gītina-inī gīa kīgongona. ³⁵ Nīakaruta maguta mothe, o ta ūria maguta marutagwo kuuma kūrī kagondū ka iruta rīa ūiguano, na mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī, maigīrīrwo igūrū rīa maruta maria marutīrwo Jehova na mwaki. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria nī ūndū wa mehia maria ekīte, nake nīakarekerwo.

5

¹ “Mündü angĩaga kũruta ũira rĩria etĩtwo arute ũira igũrũ rĩa ũndũ oonete kana akaigua, mündũ ũcio nĩhĩtie, na nĩagacookerewo nĩ wĩhia ũcio wake.

² “Kana mündũ angĩhutia kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu, kĩrĩ kũmba kĩa nyamũ ya gĩthaka irĩ thaahu kana kĩa ũhiũ irĩ thaahu, kana gĩa ciũmbe iria itambaga thĩ irĩ thaahu, o na aakorwo ndooĩ ũndũ ũcio, mündũ ũcio nĩanyĩitĩtwo nĩ thaahu na nĩahĩtie.

³ “Kana angĩhutia kĩndũ kĩrĩ thaahu kiumĩte harĩ mündũ, kĩndũ o nakĩ kĩrĩa kĩngĩmũthaahia, o na akorwo ũndũ ũcio ndaũũ-rĩ, hĩndĩ irĩa akaaũmenya, nĩagatuika nĩahĩtie.

⁴ “Kana mündũ angĩhĩta gwĩka ũndũ o na ũrikũ atawĩcirĩtie wega, ũrĩ ũndũ mwega kana mũũru, ũndũ-inĩ o wothē ũria ũkandũ angĩhũha kwĩhĩta, o na angĩkorwo atekũũmenya-rĩ, rĩria akaaũmenya, nĩagatuika nĩahĩtie ũndũ-inĩ ũcio.

⁵ “Rĩria mündũ ahĩtie na njĩra ĩmwe ya macio-rĩ, no nginya oimbũre ũndũ ũria ehĩtie nago, ⁶ na nĩ ũndũ wa rĩhĩa rĩu ekĩte, no nginya arehere Jehova kamwatĩ kana mbũri kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia; nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũhoroheria mehia make.

⁷ “Angĩkorwo ndangĩona kagondũ, nĩakarehera Jehova ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, rĩrĩ irĩhi rĩa wĩhia wake, ĩmwe irĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia na irĩa ĩngĩ irĩ ya iruta rĩa njino. ⁸ Nĩagacirehera mũthĩnjĩri-Ngai, ũria ũkaamba kũruta irĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. Nĩakamĩthiora ngingo yunike no ndakamĩtinanie, ⁹ na nĩagacooka aminjaminje thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia mwena-inĩ wa kĩgongona, na thakame ĩyo ĩngĩ amĩite thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. ¹⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka arute ĩyo ĩngĩ irĩ iruta rĩa njino o ta ũria gũtuitwo, na amũhoroherie mehia marĩa ekĩte, nake nĩakarekerwo.

¹¹ “No rĩrĩ, angĩkorwo ndangĩona ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, nĩakĩrute gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba* ya mũtu ũria mũhinyu mũno ũrĩ iruta rĩa mehia make. Ndakawĩkire maguta kana ũbani, nĩ ũndũ rĩu nĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia. ¹² Nĩakaũtwarĩra mũthĩnjĩri-Ngai, nake arũme ngundi yaguo ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩririkano acooke aũcinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ rĩa maruta marĩa marutĩrwo Jehova na mwaki. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. ¹³ Ūguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mündũ ũcio rĩhĩa o rĩothe rĩa macio angĩkorwo ekĩte, nake nĩakarekerwo. Matigari ma iruta rĩu magaatũika ma mũthĩnjĩri-Ngai, o ta ũria gwĩkagwo hĩndĩ ya iruta rĩa mũtu.”

Iruta rĩa Irĩhi rĩa Mahĩtia

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ¹⁵ “Hĩndĩ irĩa mündũ angĩhĩtia na ehie atekwenda wĩhia ũkonĩĩ indo irĩa nyamũrĩre Jehova-rĩ, nĩakarehera Jehova ndũrũme irĩ iruta rĩa irĩhi rĩa ihĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩkorwo irĩ ya thogora ũria mũiganĩru wa betha, kũringana na cekerĩ† ya handũ-harĩa-haamũre. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa ihĩtia. ¹⁶ No nginya arĩhe irĩhi nĩ ũndũ wa ũndũ ũria aagĩte kũhingia ũkonĩĩ indo iria nyamũre, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano gĩa thogora wa kĩndũ kĩu ararĩha, na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai ciothe, ũria ũkamũhoroheria na ndũrũme ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia, nake nĩakarekerwo.

¹⁷ “Mündũ angĩhia eke ũndũ ũria mũkananie thĩnĩ na maathani mothe ma Jehova o na angĩkorwo ndaraũmenya-rĩ, nĩagacookerewo nĩ mahĩtia macio ekĩte. ¹⁸ Nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai ndũrũme ya iruta rĩa mahĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũria wagĩrĩre. Ūguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mündũ ũcio nĩ ũndũ wa mahĩtia marĩa ekĩte atekwenda, nake nĩakarekerwo. ¹⁹ Rĩu nĩrĩo iruta rĩa mahĩtia; ti-itherũ mündũ ũcio nĩahĩtirie Jehova.”

6

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Mündũ o wothē angĩhia aage kwĩhokeka harĩ Jehova na ũndũ wa kũheenia mündũ ũria ũngĩ igũrũ rĩa kĩndũ ehokeirwo kana atigĩrwo amenyerere, kana kĩndũ kĩiyitwo, kana amũheenie, ³ kana angĩona kĩndũ kĩũrĩte na aheenanie ũhoro wakĩo, kana ehĩte na maheeni, kana eke rĩhĩa o rĩothe rĩria rĩhĩagio nĩ andũ, ⁴ rĩria angĩkorwo ehĩtie ũguo na atũke mũhĩtia-rĩ, no nginya acooke kĩrĩa aiyite, kana atunyanite, kana kĩrĩa ehokeirwo, kana kĩndũ kiorĩte agĩkĩona, ⁵ kana ũndũ wothē ehĩtie na maheeni ũhoro-inĩ wakĩo. No nginya agaacookia kĩndũ kĩu gĩothe o ũrĩa kĩaiganaga, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano gĩa thogora wakĩo, na ciothe acinengere mwene mũthenya ũria akaaneana iruta rĩake rĩa mahĩtia. ⁶ Nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai irĩhi, ũguo nĩ kuuga arute kĩndũ gĩa gĩa kũrutĩrwo Jehova nĩ ũndũ wa mahĩtia make, arute ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũria wagĩrĩre. ⁷ Ūguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mündũ ũcio mehia hau mbere ya Jehova, nake nĩakarekerwo ũndũ o wothē wa marĩa ekĩte wa gũtũma atũke mũhĩtia.”

Iruta rĩa Njino

* 5:11 nĩ ta kilo 2 † 5:15 nĩ ta giramu ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5)

⁸ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁹ “Atha Harũni na ariũ ake, ũmeere ũũ: ‘Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa njino: Iruta rĩa njino rĩrĩraaraga riiko hau kigongona-inĩ igũrũ ũtukũ wotho o nginya rūciinĩ, nague mwaki ũikare ũgĩakanaga hau kigongona-inĩ. ¹⁰ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehumba nguo ciake cia gatani, o na nguo cia thĩinĩ cia gatani iriganĩtie na mwĩrĩ wake; nake nĩakeheria mũhu wa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa rĩcinĩtwo nĩ mwaki wa kigongona na aũige mwena-inĩ wa kigongona kĩu. ¹¹ Ningĩ acooke arute nguo icio, ehumbe ingĩ, eherie mũhu ũcio aũtware nja ya kambĩ handũ hatarĩ thaahu. ¹² Mwaki ũrĩa ũrĩ kigongona-inĩ no nginya ũikare o ũgĩakanaga; ndũkanarekwo ũhore. Hĩndĩ ciothe o rūciinĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩongagĩrĩa ngũ, na nĩarĩtandayagia iruta rĩu rĩa njino igũrũ rĩa mwaki ũcio, na acinĩre maguta ma maruta ma ũiguano ho. ¹³ Mwaki ũcio no nginya ũikare o ũgĩakanaga kigongona-inĩ hĩndĩ ciothe; ndũkanarekwo ũhore.

Iruta rĩa Ngano

¹⁴ “Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa mũtu: Ariũ a Harũni nĩmarĩũrehaga mbere ya Jehova, hau mbere ya kigongona. ¹⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrũmaga ngundi ya mũtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta, hamwe na ũbani wotho ũrĩ iruta-inĩ rĩu rĩa mũtu, na acinĩre gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano hau kigongona-inĩ kĩrĩ mĩtarariko mweka wa gũkenia Jehova. ¹⁶ Nake Harũni na ariũ ake marĩĩage ũrĩa ũrĩtagaraga, no ũrĩtagwo ũtarĩ na ndawa ya kũmbia, na ũrĩtagĩrwo handũ hatheru; maũriagĩre nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁷ Mũtu ũcio ndũkanarugwo na ndawa ya kũmbia; ndĩmaheete ũrĩ gĩcunjĩ kĩa kĩa maruta marĩa njinagĩrwo na mwaki. O ta ũrĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩa mahĩtia marĩ matheru mũno makĩria, no taguo iruta rĩrĩ rĩrĩ itheru mũno makĩria. ¹⁸ Mũndũ mĩrũme o wotho wa rūciaro rwa Harũni no aũrie. Nĩ gĩcunjĩ gĩa kĩa hĩndĩ ciothe kĩa maruta marĩa marĩcinagĩrwo Jehova na mwaki harĩ njiarwa iria igooka. Kĩrĩa gĩothe gĩkaahutia maruta macio nĩgĩgatuĩka gĩtheru.’”

¹⁹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁰ “Rĩrĩ nĩrio iruta rĩrĩa Harũni na ariũ ake marĩrehagĩra Jehova mũthenya ũrĩa egũtĩrĩrio maguta: nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũrĩ iruta rĩrĩa rĩrutagwo rĩa mũtu, nuthu ĩmwe rūciinĩ na ĩria ingĩ hwaĩ-inĩ. ²¹ ũkarange na maguta rūgĩo-inĩ; ũũrehe ũtukanĩtio wega, na ũneane iruta rĩu rĩa mũtu rĩenyũrangĩtwo cinyũ, rĩtuĩke mĩtarariko mweka wa gũkenia Jehova. ²² Mũriũ ũrĩa ũgaacooka itheru rĩake ariũ mũthĩnjĩri-Ngai mũitĩrĩre maguta nĩwe ũkaarĩhaarĩria. Gĩkĩ nĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova kĩa hĩndĩ ciothe, nakĩo kĩrĩcinagwo biũ. ²³ Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrutĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩcinagwo biũ; rĩtikanarĩo.”

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

²⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁵ “Īra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa kũhoroherio mehia: Iruta rĩu rĩrĩthĩnjagĩrwo mbere ya Jehova o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo; rĩrĩrĩ nĩ iruta itheru mũno makĩria. ²⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkaahorohanĩria mehia narĩo nĩwe ũkaarĩria; na rĩrĩthĩnjagĩrwo handũ harĩa hatheru, nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ²⁷ Kĩrĩa gĩothe gĩkaahutia nyama icio gĩgaatuĩka gĩtheru, na thakame o yotho ĩkaaminjũkĩra nguo no nginya ũkaamĩthambĩria handũ hatheru. ²⁸ Nayo nyũngũ ya rĩũmba ĩria ĩkaaruga nyama icio no nginya yũragwo; no ingĩkaarugwo na nyũngũ ya gĩcango-rĩ, nyũngũ ĩyo nĩgĩakumuthwo, ĩcooke ĩkamũrwo na maaĩ. ²⁹ Mũndũ mĩrũme o wotho wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama icio; iruta rĩu nĩ itheru mũno makĩria. ³⁰ No iruta o rĩothe rĩa mehia rĩrĩa thakame yarĩo ĩtarĩtwo thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩrĩ ya kũhorohanĩria thĩinĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru-rĩ, rĩtikanarĩo; no nginya rĩcinwo.

7

Iruta rĩa Īrĩhi rĩa Mahĩtia

¹ “Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa ĩrĩhi rĩa mahĩtia, narĩo nĩ itheru mũno makĩria: ² Iruta rĩu rĩa ĩrĩhi rĩa mahĩtia rĩgaathĩnjagĩrwo o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo, na thakame yarĩo ĩminjaminjĩrio kigongona mĩena yotho. ³ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrutaga maguta mothe marĩo: maguta ma mũting’oe ũrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩre nyama cia nda, ⁴ higo cieriĩ na maguta ma cio marĩa macihumbĩre hakuĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩre ĩni, marutanagĩrio na higo icio. ⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kigongona-inĩ, matuĩke iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gĩcinwo na mwaki. Rĩu nĩrio iruta rĩa ĩrĩhi rĩa mahĩtia. ⁶ Mũndũ mĩrũme o wotho wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama cia iruta rĩu, na no nginya rĩrĩrwo handũ hatheru; nĩ iruta itheru mũno makĩria.

⁷ “Watho wa iruta rĩa kũhoroherio mehia na wa iruta rĩa ĩrĩhi rĩa mahĩtia no ũmwe: nyama ciamo nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkũhorohanĩria nacio. ⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũraruta iruta rĩa njino rĩa mũndũ o wotho we no arigie na rūũ. ⁹ Iruta rĩothe rĩa mũtu rĩrugĩrwo riiko-inĩ kana rĩgakarangwo na rūgĩo kana na kibaati nĩ rĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩrĩrutagĩra Jehova, ¹⁰ narĩo iruta o rĩothe rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta kana rĩtarĩ maguta o narĩo nĩ rĩa ariũ othe a Harũni, marĩganyane rĩiganaine.

Iruta rĩa Ũiguano

¹¹ “Ino niyo mitabarire ya iruta ria uiguano riria mundu angineana kuri Jehova:

¹² “Angikorwo ekuruta ni undu wa gucookia ngaatho-ri, ni arutanirie iruta riu ria gucookia ngaatho hamwe na tumigate turugitwo tutari na ndawa ya kumbia tutukanitio na maguta na tumigate turia tuhuthu turugitwo tutari na ndawa ya kumbia turi tuhake maguta, na tumigate twa mutu uria muthinyu muno, ukimanitio wega na ugatukano na maguta. ¹³ Ningi hamwe na iruta riake ria uiguano ria gucookia ngaatho-ri, niakarirutaniria na tumigate turugitwo na ndawa ya kumbia. ¹⁴ Niakarehe o kindu kimwe kimwe kiri iruta, kiheo kihanitwo hari Jehova; ni kia muthinjiri-Ngai uria uminjaminjaga thakame iyo ya iruta riu ria uiguano. ¹⁵ Nyama icio cia iruta riu riake ria uiguano ria gucookia ngaatho no nginya iriio muthenya o ro ucio ikaarutirwo Jehova; ndakanatie gicunjĩ o na kimwe gikinyie ruciini.

¹⁶ “No riri, angikorwo iruta riake riumanite na undu wa mwihitwa ehitite, kana ni ria kwiyendera-ri, iruta riu rikaarĩo muthenya o ro ucio akaariruta, no kiria giothe gigaatigara no kirio muthenya uyũ ungĩ. ¹⁷ Nyama ciothe cia igongona riu ingitigara ikinyie muthenya wa gatatu-ri, no nginya icinwo na mwaki. ¹⁸ Nyama cia iruta ria uiguano ingirio muthenya wa gatatu-ri, iruta riu ritigetikirika. Mundu ucio urirutite agaatarwo ta tarutite kindu, tondũ ti ritheru; uria wotho ukarĩa o na kanini karĩo niagacokererwo ni wihia ucio.

¹⁹ “Nyama iria ingihutania na kindu o ro giothe kiri na thaahu itikanario; no nginya icinwo na mwaki. No nyama icio ingĩ mundu o ro wotho utethaahitie no acirie. ²⁰ No mundu o wotho wihaahtie angikaaria nyama cia iruta riu ria uiguano rirutiirwo Jehova-ri, mundu ucio no nginya akaingatwo kuuma kuri andũ ao. ²¹ Mundu o wotho angikaahutia kindu kiri na thaahu, ari thaahu uumite hari mundu, kana nyamũ iri na thaahu, kana kindu o ro giothe kiuru biũ kiri na thaahu, na acooke arie nyama o yotho ya iruta riu ria uiguano rirutiirwo Jehova-ri, mundu ucio no nginya aingatwo kuuma kuri andũ ao.”

Kugirio kũria Maguta na Thakame

²² Ningi Jehova akĩra Musa atiri, ²³ “Ira andũ a Isiraeli atiri, ‘Mutikanarie maguta o na marikũ, ma ng’ombe kana ma ng’andu, o na kana ma mburi. ²⁴ Mungigaakora nyamũ ikuite, kana ikooragwo ni nyamũ cia githaka, maguta mayo no mahũthirwo na undũ ungĩ o wotho, no mutikanamarie. ²⁵ Mundu o wotho angiria maguta ma nyamũ irutiirwo Jehova iruta ria gicinwo na mwaki, no nginya aingatwo kuuma kuri andũ ao. ²⁶ Na kũria guothe mugaatũra-ri, mutikanarie thakame ya muthemba o na urikũ, iri ya nyoni kana ya nyamũ. ²⁷ Mundu o wotho angikaaria thakame, no nginya aingatwo kuuma kuri andũ ao.”

Rwĩga rwa Athinjiri-Ngai

²⁸ Ningi Jehova akĩra Musa atiri, ²⁹ “Ira andũ a Isiraeli atiri, ‘Mundũ o wotho ungirehere Jehova iruta ria uiguano, akaarehe gicunjĩ kiarĩo kiri igongona riake mwene kuri Jehova. ³⁰ Kĩria akaaruta agaakirehe na moko make we mwene gituĩke iruta ria kurutiirwo Jehova na gicinwo na mwaki; niakarehe maguta, hamwe na githuri, na agithungũthie mbere ya Jehova gituĩke iruta ria githungũthio. ³¹ Muthinjiri-Ngai niagaacinĩra maguta macio kigongona-inĩ, no githuri gituĩke kia Harũni na ariũ ake. ³² No nginya muheage muthinjiri-Ngai kiero kia urĩo kia maruta manyu ma uiguano kiri kiheo kĩanyu kuri o. ³³ Muriũ wa Harũni uria urahorohaniria na thakame na maguta ma iruta riu ria iruta ria uiguano-ri, niakaheo kiero kia mwena wa urĩo kiri rwĩga rwake. ³⁴ Kuuma hari iruta ria uiguano ria andũ a Isiraeli, ninjoete githuri kĩa githungũthio, na kiero kĩa kineanitwo kuri niĩ, ngacihe Harũni uria muthinjiri-Ngai na kuri ariũ ake ituĩke rwĩga rwao rwa hĩndĩ ciothe kuuma kuri andũ a Isiraeli.”

³⁵ Giki nĩkio gicunjĩ kia maruta maria maarutagĩrwo Jehova macinitwo na mwaki, kĩa kĩaagĩrwo Harũni na ariũ ake muthenya uria maamurirwo matungatagĩre Jehova mari athinjiri-Ngai. ³⁶ Muthenya uria maaitiirio maguta, Jehova niathanire atĩ andũ a Isiraeli mamaheage nyama icio hĩndĩ ciothe ituĩke rwĩga rwao nginya njirwa iria igooka.

³⁷ Ino niyo mitabarire ya maruta ma njino, na ma mutu, na ma kuhoroherio mehia, na ma mahitia, na ma kiamũrano, na ma uiguano, ³⁸ maria Jehova aaheire Musa ari Kirĩma-inĩ gĩa Sinai, muthenya uria aathire andũ a Isiraeli marehagĩre Jehova maruta mao kũu Werũ-inĩ wa Sinai.

Kwamũrwo kwa Harũni na Ariũ Ake

¹ Nake Jehova akĩra Musa atiri, ² “Rehe Harũni na ariũ ake, na nguo ciao, na maguta ma gũitanirio, na ndegwa ya iruta ria kuhoroherio mehia, na ndũrũme igĩrĩ, na gĩkabũ kia mĩgate irugitwo itari na

ndawa ya kũmbia, ³ ũcooke ũcookanĩrĩrie kũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.” ⁴ Musa agĩka o ta ũria Jehova aamwathite, nakĩo kũngano kiu gĩgĩcookanĩrĩra mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

⁵ Nake Musa akĩra kũngano kiu atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte gwĩkwo” ⁶ Nake Musa akĩrehe Harũni na ariũ ake hau mbere, akĩmathambia na maaĩ. ⁷ Agĩcooka akĩhumba Harũni kanjũ, na akĩmuoha mũcibi, na akĩmũhumba nguo ĩria ya igũrũ ndaaya, na akĩmwĩkĩra ebodi. Ningĩ akĩmuherera ebodi na mũcibi wa njohero ũria watumĩtwo wega; nĩ ũndũ ũcio ũkiohererwo harĩ we, akĩmũhotoro nague. ⁸ Agĩcooka akĩmwĩkĩra gakuo ga gĩthũri, na gakuo-inĩ kau agĩkĩra Urimu na Thumimu. ⁹ Ningĩ akĩoha Harũni kĩremba mũtwe, na agĩkĩra gathuuma ga thahabu, nako nĩ tanji nyamũre, akĩmũkĩra mwena wa mbere wa kĩremba o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta marĩa ma gũitanĩrĩrio na akĩmaitĩrĩria Hema-ĩria-Nyamũre na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩinĩ wayo, na nĩ ũndũ ũcio agĩciamũra. ¹¹ Nĩaminjaminjĩrie kigongona kiu maguta mamwe ma macio maita mũgwanja, agĩtĩrĩria kigongona kiu maguta hamwe na indo ciakĩo ciothe, na mbakũri hamwe na mĩrũgamo yakĩo, agĩciamũra. ¹² Nĩaitĩrĩrie Harũni maguta mamwe mũtwe akĩmũtĩrĩria maguta nĩgeetha amwamũre. ¹³ Ningĩ akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere na akĩmahumba kanjũ, akĩmooha mũcibi na akĩmekĩra tũkũbia mũtwe, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁴ Ningĩ akĩneana ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehĩa, nake Harũni na ariũ ake makĩgĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndegwa ĩyo. ¹⁵ Musa agĩthĩnja ndegwa ĩyo, na akĩoya thakame ĩmwe yayo na kĩa gĩaake, akĩmĩhaka hĩa ciothe cia kigongona nĩgeetha atherie kigongona. Agĩcooka agĩita thakame ĩyo ĩngĩ gĩtina-inĩ gĩa kigongona. Nĩ ũndũ ũcio agĩkĩamũra nĩguo akĩhoroherie. ¹⁶ Ningĩ Musa akĩoya maguta mothe marĩa maahumbĩire nyama cia nda, na marĩa maahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, akĩmacinĩra kigongona-inĩ. ¹⁷ No ndegwa ĩyo, hamwe na rũũ rwayo na nyama ciayo na mahu mayo agĩcicinĩra nja ya kambĩ, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁸ Agĩcooka akĩneana ndũrũme ya iruta rĩa njino, nake Harũni na ariũ ake makĩgĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wa ndũrũme ĩyo. ¹⁹ Musa agĩcooka agĩthĩnja ndũrũme ĩyo, na akĩminjaminjĩria thakame yayo mĩena yotha ya kigongona. ²⁰ Agĩcooka agĩtinangia ndũrũme ĩyo icunjĩ, na agĩcina mũtwe na icunjĩ icio na maguta. ²¹ Musa nĩathambirie nyama cia nda na mathagirowo na maaĩ, na agĩcinĩra ndũrũme ĩyo yotha kigongona-inĩ, ĩgĩtuika iruta rĩa njino rĩri na mũtarariko mwega, narĩo nĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

²² Ningĩ Musa akĩneana ndũrũme ĩyo ĩngĩ, nĩyo ndũrũme ya kĩamũrano, nake Harũni na ariũ ake makĩgĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mũtwe wayo. ²³ Musa agĩthĩnja ndũrũme ĩyo, na akĩoya thakame ĩmwe yayo akĩmĩhaka moni ya gũtũ kwa ũrio kwa Harũni, na kĩa gĩaake kĩa kinene gĩa guoko gwake kwa ũrio, na kĩa gĩaake kĩa kinene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrio. ²⁴ Ningĩ Musa akĩrehe ariũ a Harũni hau mbere, na akĩmahaka thakame ĩmwe moni cia matũ mao ma ũrio, na ciara ciao ĩria nene cia moko mao ma ũrio, na ciara ciao ĩria nene cia magũrũ mao ma ũrio. Ningĩ akĩminjaminjĩria kigongona thakame mĩena yotha. ²⁵ Agĩcooka akĩoya maguta, maguta ma mũting'oe mũnoru, na maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, o na kiero kĩa mwena wa ũrio. ²⁶ Ningĩ kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate ĩria yarugĩtwo ĩtarĩ ndawa ya kũmbia, kĩa kĩarĩ hau mbere ya Jehova, akĩoya kamũgate, na kamũgate kangĩ kaarugĩtwo na maguta, na kamũgate kangĩ kahũthũ; agĩtũgĩrĩra igũrũ rĩa icunjĩ cia maguta macio na kiero-inĩ kiu kĩa ũrio. ²⁷ Indo icio ciothe agĩciĩgĩrĩra moko-inĩ ma Harũni na ma ariũ ake, agĩcithũngũthĩria mbere ya Jehova ĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ²⁸ Ningĩ Musa agĩcooka agĩciyo kuuma moko-inĩ mao, agĩcicinĩra kigongona-inĩ igũrũ rĩa iruta rĩa njino, ĩri iruta rĩa kĩamũrano rĩri na mũtarariko mwega, nĩrio iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁹ Musa agĩcooka akĩoya gĩthũri kĩrĩ rwĩga rwake thĩinĩ wa ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano, agĩgĩthũngũthĩria mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta mamwe ma macio ma gũitanĩrĩrio, na thakame ĩmwe kuuma kigongona-inĩ agĩciminjaminjĩria Harũni hamwe na nguo ciake, na ariũ ake hamwe na nguo ciao. Nĩ ũndũ ũcio akĩamũra Harũni na nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao.

³¹ Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, “Rugĩrai nyama icio itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na mũcĩrĩre o hau hamwe na mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa iruta rĩa kĩamũrano, o ta ũria njathanĩte ngoĩga atĩrĩ, ‘Harũni na ariũ ake nĩmacĩrĩage.’” ³² Ningĩ mũcooke mũcine nyama na mĩgate ĩria ĩgũtigara. ³³ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, nginya matukũ manyu ma kwamũrwo mahinge, nĩ ũndũ kwamũrwo kwanyu gũgaikara mĩthenya mũgwanja. ³⁴ ũria gwĩkĩtwo ũmũthĩ, gwanthĩtwo nĩ Jehova nĩguo mũhoroherio. ³⁵ No nginya mũikare itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mĩthenya mũgwanja, mĩthenya na ũtukũ, nĩguo mũhingie ũria Jehova arenda, nĩguo mũtigakue; nĩgũkorwo ũguo nĩguo njathĩtwo.” ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Harũni na ariũ ake magũka maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Musa mekwō.

9

Athĩnjĩri-Ngai Kwambĩrĩria Wĩra Wao

¹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, Musa agĩta Harũni na ariũ ake, na athuuri a Isiraeli. ² Akĩira Harũni atĩrĩ, “Oya njaũ ya ndegwa ya iruta riaku riã kũhoroherio mehia na ndũrũme ya iruta riaku riã njino, cieri itigakorwo na kaũũgũ, ũcineane hau mbere ya Jehova. ³ Ũcooke wĩre andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Oyai thenge ya iruta riã kũhoroherio mehia, na gacaũ na gatũrũme, twerĩ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe na tũtarĩ na kaũũgũ, tũtũike iruta riã njino, ⁴ na muoye ndegwa na ndũrũme cia iruta riã ũiguano irutwo igongona mbere ya Jehova, hamwe na iruta riã mũtu ũtukanĩtio na maguta. Nĩgũkorwo ũmũthĩ Jehova nĩekũmuĩrĩra.’”

⁵ Nao magĩtwara indo icio Musa aathanĩte irutwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, nakĩo kĩũngano kĩa andũ a Isiraeli gĩgothe gĩgĩkuhĩrĩria, gĩkĩrũgama hau mbere ya Jehova. ⁶ Musa agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte mwĩke, nĩguo riiri wa Jehova ũmuuĩrĩre.”

⁷ Musa akĩira Harũni atĩrĩ, “Ũka kĩgongona-inĩ ũrute igongona riaku riã kũhoroherio mehia na iruta riaku riã njino, wĩhoroherie wee mwene na ũhoroherie andũ aya; ũcooke ũrute igongona riã indo iria andũ marehete ũmahoroherie, o ta ũria Jehova aathanĩte.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩũka kĩgongona-inĩ, agĩthĩnja gacaũ ka iruta riã kũhoroherio mehia, nĩ ũndũ wake mwene. ⁹ Ariũ ake makĩmũrehere thakame ĩyo, nake agĩtobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, akĩmĩhaka hĩa cia kĩgongona; nayo thakame ĩyo ĩngĩ akĩmĩta hau gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ¹⁰ Agĩcooka agĩcinĩra maguta hau kĩgongona igũrũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ma kuuma iruta-inĩ rĩu riã kũhoroherio mehia, o ta ũria Jehova aathĩte Musa; ¹¹ nacio nyama cia iruta rĩu na rũũa agĩcinĩra nja ya kambĩ.

¹² Nĩngĩ agĩthĩnja iruta riã njino. Nao ariũ ake makĩmũnengera thakame ĩyo, nake akĩmĩminjamine-jĩria kĩgongona mĩena yothe. ¹³ Nao makĩmũnengera iruta rĩu riã njino gĩcunjĩ kĩmwe gwa kĩmwe, o hamwe na mũtwe, nake agĩcinĩra kĩgongona-inĩ. ¹⁴ Nĩngĩ agĩthambĩa nyama cia nda na mathagirowo na agĩcinĩra igũrũ riã iruta riã njino hau kĩgongona-inĩ.

¹⁵ Nĩngĩ Harũni akĩrehe iruta rĩria rĩarĩ riã kũrutĩrwo andũ. Akĩoya thenge ĩria ya kũrutĩrwo andũ ĩrĩ iruta riã kũmahoroheria mehia akĩmĩthĩnja akĩmĩruta nĩ ũndũ wa iruta riã kũhoroheria mehia, o ta ũria ekĩte ĩyo ya mbere.

¹⁶ Harũni akĩrehe iruta rĩu riã njino akĩrĩruta o ta ũria gwaũtũtwo. ¹⁷ Agĩcooka akĩrehe iruta riã mũtu, akĩrũma ngundi yaguo, na akĩũcinĩra igũrũ riã kĩgongona hamwe na iruta riã njino riã rũcinĩ.

¹⁸ Nĩngĩ agĩthĩnja ndegwa na ndũrũme ĩrĩ iruta riã ũiguano nĩ ũndũ wa andũ. Ariũ ake makĩmũnengera thakame yacio, nake akĩmĩminjamine-jĩria kĩgongona mĩena yothe. ¹⁹ No maguta ma ndegwa, na ma ndũrũme, na ma mũting’oe mũnoru, na ma rũambũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ²⁰ icio magĩciigĩrĩra ithũri-inĩ, nake Harũni agĩcinĩra maguta macio kĩgongona-inĩ. ²¹ Harũni agĩcooka agĩthũngũthĩa ithũri icio na kĩero kĩa mwena wa ũrio mbere ya Jehova ĩrĩ iruta riã gũthũngũthio, o ta ũria Musa aathanĩte.

²² Nĩngĩ Harũni akĩambararia moko make amaroretie na kũrĩ andũ akĩmarathima. Na tondũ nĩarikĩtie kũruta iruta rĩu riã kũhoroherio mehia, na iruta riã njino, na iruta riã ũiguano, agĩkũrũka kuuma kĩgongona-inĩ.

²³ Musa na Harũni magĩthĩi magĩtoonya Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Rĩria moimire nja, makĩrathima andũ; naguo riiri wa Jehova ũkiumĩrĩra andũ othe. ²⁴ Mwaki ũkiuma harĩ Jehova ũgĩcina iruta rĩu riã njino na maguta marĩa maarĩ kĩgongona-inĩ. Na rĩria andũ othe maawoonire makĩanĩrĩra nĩ gũkena, makĩnamĩrĩra maturumithĩtie mothĩu mao thĩ.

10

Gĩkuũ kĩa Nadabu na Abihu

¹ Na rĩrĩ, ariũ a Harũni, nĩo Nadabu na Abihu, nĩmoire ngĩo ciao cia ũbani, magĩciĩkĩra mwaki na makĩongerera ũbani; na makĩrehe mwaki ũteetĩkĩrĩtio mbere ya Jehova, ũria wareganĩte na watho wa Jehova. ² Nĩ ũndũ ũcio mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũkĩmaniina, nao magĩkuĩra o hau mbere ya Jehova. ³ Nĩngĩ Musa akĩira Harũni atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo Jehova aaririe, rĩria oigire atĩrĩ:

“‘Gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa marĩithengagĩrĩra,

nĩndĩrĩĩonanagia ndĩ mũtheru;

nĩndĩrĩĩĩagwo mbere ya andũ othe.’”

Nake Harũni agĩkira ki.

⁴ Musa agĩta Mishaeli na Elizafani, ariũ a Uzieli, ithe mĩnini wa Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “ũkai haha, muoye ciimba cia ariũ a ithe wanyu, mũciumie nja ya kambĩ haraihu na itoonyero rĩa handũ-harĩa-haamũre.” ⁵ Nĩ undũ ũcio magĩũka, makĩmakuaa, marĩ o na kanjũ ciao, makĩmatwara nja ya kambĩ, o ta ũria Musa aathanĩte.

⁶ Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake Eleazaru na Ithamaru atĩrĩ, “Mũtikanareke njuĩrĩ cianyu ciikare itarĩ njanũre, kana mĩtembũrange nguo cianyu, nĩguo mĩtigakue, na mĩtũme Jehova arakarĩre kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe. No rĩrĩ, rekei andũ a nyũmba yanyu, nyũmba yothe ya Isiraeli, macakaĩre acio Jehova aniinĩte na mwaki. ⁷ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩguo mĩtigakue, tondũ nĩmũitĩrĩrio maguta ma Jehova.” Nĩ undũ ũcio magĩka o ta ũria Musa aameerire.

⁸ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, ⁹ “Wee na ariũ aku-rĩ, mĩtikananyue ndibei kana kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma mĩndũ ariũ rĩria rĩothe mĩrĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo, nĩguo mĩtigakue. Undũ ũcio nĩ itũike watho mwandĩke wa gũtũura nginya njiarwa-inĩ iria igooka. ¹⁰ No nginya mĩkũũranage indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre, o na iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, ¹¹ na no nginya mĩrutage andũ a Isiraeli watho wotha wa kũrũmagĩrĩro, ũria Jehova aamaheire na kanua ka Musa.”

¹² Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake ariĩ maatigaire, nĩo Eleazaru na Ithamaru, atĩrĩ, “Oyai iruta rĩu rĩa mĩtu rĩatigarĩte kuuma harĩ maruta marĩa maarutĩrĩro Jehova ma gũcinwo na mwaki, mũrĩrĩe rĩthondeketwo rĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, mũrĩrĩe hau mwena-inĩ wa kĩgongona, nĩ undũ nĩ iruta rĩtheru mũno makĩria. ¹³ Mũrĩrĩe handũ hatheru, tondũ nĩ rwĩga rwaku na rwa ariũ aku kuuma maruta-inĩ marĩa marutĩrĩro Jehova ma gũcinwo na mwaki; tondũ ũguo nĩguo njathĩtwo. ¹⁴ No wee, na ariũ aku na aĩritu aku no mũrĩe gĩthũri kĩa gĩathũngũthĩtio, na kiero kĩa kĩaheanĩtwo. Mũcĩrĩe handũ hatarĩ thaahu; icio nĩwe ũheetwo hamwe na ciana ciaku itũike rwĩga rwanyu rwa maruta ma ũguano ma andũ a Isiraeli. ¹⁵ Kiero kĩa kĩaarutĩtwo, na gĩthũri kĩa gĩathũngũthĩtio, no nginya irehanĩrio na maguta ma maruta ma gũcinwo na mwaki, na ithũngũthio mbere ya Jehova, itũike igongona rĩa gũthũngũthio. Rũrũ nĩruo rwĩga rwaku na rwa ciana ciaku hĩndĩ ciothe, o ta ũria Jehova aathanĩte.”

¹⁶ Rĩria Musa oorĩrĩrie ũhoru wa mbũri irĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na akĩmenya atĩ nĩyarĩkie gũcinwo biũ-rĩ, akĩrakarĩra Eleazaru na Ithamaru, ariũ a Harũni ariĩ maatigaire, akĩmooria atĩrĩ, ¹⁷ “Nĩ kĩ kĩgirĩe mũrĩe iruta rĩu rĩa kũhoroheria mehia handũ-harĩa-haamũre? Nĩ iruta itheru mũno makĩria; mwaheirwo iruta rĩu rĩa kweheragia mahĩtia ma kĩrĩndĩ rĩa mĩkũmahoroheria hau mbere ya Jehova. ¹⁸ Kuona atĩ thakame yayo ndĩnatoonyio thĩnĩ wa Handũ-hau-Hatheru-rĩ, nĩmũkwagĩrĩro nĩkũrĩra mbũri iyo Handũ-hau-Haamũre, o ta ũria ndaathanire.”

¹⁹ Harũni agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩmarutire igongona rĩa rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩa rĩa njino hau mbere ya Jehova, no maũndũ ta macio o na nĩ manangora. Ingĩkũrĩte iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia ũmũthĩ-rĩ, undũ ũcio nĩũngĩkenirie Jehova?” ²⁰ Hĩndĩ irĩa Musa aigũire ũhoru ũcio-rĩ, akĩganĩra.

11

Iria iria irĩ Thaahu na iria itarĩ Thaahu

¹ Nake Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Irĩ andũ a Isiraeli ũũ, ‘Gatagatĩ-inĩ ka nyamũ ciothe iria irĩ bũrĩrĩ-inĩ-rĩ, ici nĩcio mũngĩria: ³ No mũrĩe nyamũ o yothe irĩ mahũngũ marekanĩtie gatagatĩ biũ na icookagia ithagumia.

⁴ “Nĩ kũrĩ nyamũ imwe icookagia o ithagumia tu, na ingĩ irĩ o mahũngũ marekanĩtie; icio mĩtikanacĩrĩe. Ngamĩra o na aakorwo nĩicookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁵ Gĩkami o na aakorwo nĩicookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ makĩo matirekanĩtie; kĩa kĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁶ Mbũkũ o na aakorwo nĩicookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁷ Nayo ngũrwe o na aakorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩicookagia ithagumia; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸ Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio; icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁹ “Harĩ ciũmbe ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ ma iria na ma tũrũrĩ-rĩ, no mũrĩe ciothe iria irĩ mathagu manyĩitane na nĩ irĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰ No ciũmbe ciothe iria irĩ iria-inĩ kana tũrũrĩ-inĩ, na itirĩ mathagu manyĩitane o hamwe na ngaracũ mwĩrĩ, irĩ imwe cia iria ithiiga irĩ hamwe, kana irĩ ciothe cia iria irĩ muoyo kũu maaĩ-inĩ; no nginya mũcithũũre biũ. ¹¹ Na tondũ no nginya mũcithũũre-rĩ, mũtikanarĩe nyama ciacio, na no nginya mũthũũre ciimba ciacio biũ. ¹² Kĩndũ o gĩothe gĩtũũraga maaĩ-inĩ na gĩtirĩ mathagu manyĩitane kana ngaracũ mwĩrĩ, nĩciagũthũũro nĩ inyuĩ biũ.

¹³ “Ici nĩcio nyoni iria mwagĩrĩro nĩgũthũũra na mĩtangĩria tondũ nĩ thũũre; nacio nĩ nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njĩrũ, ¹⁴ na hũngũ irĩa ndune, na mũthemba o wotha wa hũngũ iria njĩrũ, ¹⁵ na mahuru mothe, ¹⁶ na ndundu irĩa irĩ rũhĩa, na ndundu irĩa igambaga, na nyoni ya iria-inĩ iria irĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wotha wa rwĩgĩ, ¹⁷ na gatundu karĩa kanini, na nyoni ya iria-inĩ

irĩa irĩ ngingo ndaaya, na ndundu irĩa nene, ¹⁸ na ndundu irĩa njerũ, na ndundu ya werũ-inĩ, na hũngũ ya iria-inĩ, ¹⁹ na karoga-ngunũ, na mĩthemba yothē ya cūcū-wa-njoka, na hudihuda, o na rūhuhu.

²⁰ “Tũnyamũ tuothe tũria tũmbūkaga na tũthiagĩra thĩ na magūrũ mana nĩ mwagĩrĩrwo nĩ gũtũthũura mũno. ²¹ No nĩ kũrĩ tũnyamũ tũmwe tũrĩ mathagu na tũthiagi na magūrũ mana tũria mũngĩria; natuo nĩ tũria tũrĩ na magūrũ marĩ nyunĩro ma gũtũteithia kũrũga. ²² Thĩinĩ wa tuo no mũrie mĩthemba yothē ya ngigĩ, na ndararĩki, na ngiria, o na kana ndaahi. ²³ No tũnyamũ tũu tũngĩ tuothe tũrĩ mathagu na tũrĩ na magūrũ mana no nginya mūtũthũũre mũno.

²⁴ “Nĩmũgethaahia na maũndũ maya; ũria wothe ũngĩhutia ciimba ciatuo agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁵ Mũndũ o wothe ũkooya kĩimba gĩatuo no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁶ “Nyamũ o yothē irekanĩtie mahũngũ no matirekanĩtie biũ, kana irĩa itacookagia ithagumia, iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩa imwe yacio nĩakanyitwo nĩ thaahu. ²⁷ Harĩ nyamũ ciothe iria ithiagi na magūrũ mana-rĩ, iria ikinyaga na ithu irĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ ũria wothe ũkaahutia ciimba ciacio agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁸ Mũndũ o wothe ũngĩoya ciimba ciacio no nginya athambie nguo ciake, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

²⁹ “Harĩ nyamũ ciothe iria ithiagi thĩ, ici nĩcio irĩ thaahu harĩ inyuĩ: mũrũngũru na mbĩa, na njagathi iria nene cia mĩthemba yothē, ³⁰ na gĩthenyũka, na kigurumũki, na njagathi, na gĩcagathi kĩa kĩa mahiga-inĩ, na kĩĩmbu. ³¹ Harĩ iria ciothe ithiagi thĩ, ici irĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũndũ o wothe ũngĩcihutia ikuĩte-rĩ, agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ³² Rĩria imwe yacio ingikua na igũire kindũ, kindũ kiu o na kĩngĩkorwo kĩrĩ kĩa wĩra ũrikũ, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, o na aakorwo githondeketwo na mbaũ, kana gĩtambaya, kana rūũa kana ikũnia. Nĩkĩrindwo maaĩ-inĩ; gĩgaakorwo kĩrĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ, na nĩgĩgacooka gĩthirwo nĩ thaahu. ³³ Nyamũ imwe ya icio ingĩgũa thĩinĩ wa nyũngũ ya rĩũmba-rĩ, kindũ kĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na no nginya mũũrage nyũngũ iyo. ³⁴ Irio o ciothe ingĩrĩro no ikorwo irĩ na maaĩ moimĩte nyũngũ-inĩ ta iyo irĩ na thaahu, na kindũ o gĩothe gĩa kũnyuuo kiumĩte thĩinĩ wayo kĩrĩ na thaahu. ³⁵ Kindũ o gĩothe kĩngĩkaagwĩrwo nĩ kĩimba kĩmwe gĩacio, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu; riiko kana nyũngũ ya kũrũga no nginya ciũragwo. Indo icio irĩ na thaahu, nacio indo icio nĩagatuika thaahu harĩ inyuĩ. ³⁶ No rĩrĩ, gĩthima kana irima rĩa maaĩ, icio itingĩnyitwo nĩ thaahu, no mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩmwe kĩa indo icio irĩ thaahu nĩakanyitwo nĩ thaahu. ³⁷ Kĩimba kĩngĩkaagwĩra mbeũ o na irikũ cia kũhaandwo, itikanyitwo nĩ thaahu. ³⁸ No mbeũ icio ingĩkorwo irindĩtwo maaĩ-inĩ, nakĩo kĩimba gĩcigũire, mbeũ icio irĩ na thaahu harĩ inyuĩ.

³⁹ “Nyamũ irĩa mwĩtikĩrĩtio kũria ingikua, mũndũ o wothe ũkaahutia kĩimba kĩa agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁴⁰ Mũndũ o wothe ũngĩria nyama cia kĩimba kiu no nginya athambie nguo ciake, nake agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Mũndũ o wothe ũngĩoya kĩimba kiu no nginya athambie nguo ciake, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁴¹ “Kĩũmbe gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ nĩgĩthũũre; ti gĩa kũrĩro. ⁴² Mũtikanarĩe kĩũmbe gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ, kana gĩthiagi na nda, kana na magūrũ mothe mana, kana magūrũ maingĩ; icio mũcithũũre mũno. ⁴³ Mũtikanethaahie na kĩũmbe o na kĩmwe gĩacio. Mũtikanekĩre thaahu nĩ ũndũ wacio kana mũreke imũgwatie thaahu. ⁴⁴ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; mwĩamũrei na mwĩtherie, tondũ nĩ ndĩ mũtheru. Mũtikanethaahie na kĩũmbe o gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ. ⁴⁵ Nĩ nĩ nĩ Jehova ũria wamũrutire kuuma bũrũri wa Misiri ndũike Ngai wanyu; nĩ ũndũ ũcio mwĩtherie, tondũ nĩ ndĩ mũtheru.

⁴⁶ “Macio nĩmo mawatho marĩa makonĩ nyamũ, na nyoni, na kindũ gĩothe kĩrĩ muoyo kĩa gĩthiagi maaĩ-inĩ, na kĩũmbe o ro gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ. ⁴⁷ No nginya mũkũũranage nyamũ iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, na mũkũũranage ciũmbe iria irĩ muoyo ingĩrĩro na iria itangĩrĩro.”

12

Gũtherio Thuutha wa Kũgia Mwana

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Ira andũ a Isiraeli ũu: ‘Mũndũ-wa-nja angĩgĩa nda aciare kahĩ, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja o ta ũria aikaraga arĩ na thaahu ihinda riake rĩa mweri. ³ Na mĩthenya wa kanana wakinya, kahĩ kau nĩgakaaruithio. ⁴ Nake mũndũ-wa-nja ũcio no nginya eterere mĩthenya mĩrongo itatũ na itatũ nĩguo atherio thaahu wa kuura thakame. Ndakanahutie kindũ kĩa mũreke kana atoonye handũ-harĩa-haamũre o nginya matukũ ma gũtherio gwake mathire. ⁵ No angĩciara mwana wa kairĩtu, agaaikara arĩ na thaahu ciumia igĩrĩ, o ta ũria aikaraga arĩ na thaahu ihinda riake rĩa mweri. Ningĩ no nginya eterere mĩthenya mĩrongo itandatũ na itandatũ nĩguo atherio thaahu wa kuura thakame.

⁶ “Hĩndĩ ĩrĩa matukũ make ma gũtherio, marĩ ma kahĩĩ kana ma kairĩtu, makahinga-rĩ, nĩakarehera mũthĩnjĩrĩ-Ngai gatũrũme ka mwaka ũmwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, karĩ iruta rĩa njino, na atware gatutua kana ndirahũgĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. ⁷ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagacirutĩra hau mbere ya Jehova nĩguo amũhoroherie, nake mũndũ-wa-nja ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu wa kuuma gwa thakame.

“Macio nĩmo mawatho ma mũndũ-wa-nja ũrĩa ũciarĩte kahĩĩ kana kairĩtu. ⁸ Angĩkorwo ndangĩhota kũruta gatũrũme, nĩakaruta ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, kamwe ka iruta rĩa njino na karĩa kangĩ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩrĩ-Ngai akaamũhoroheria, nake mũndũ-wa-nja ũcio nĩagathera.”

13

Mawatho Makoniĩ Mĩrimũ ya Ngoothi

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wotho angĩgĩa na handũ haimbu, kana mũtũnda, kana handũ hakaragacũku ngoothi-inĩ yake, harĩa hangĩtuika mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya atwarwo kũrĩ Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, kana kũrĩ ũmwe wa ariũ ake ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai. ³ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai arore kĩronda kũ kĩrĩ ngoothi-inĩ yake, na angĩkorwo njuĩrĩ ya handũ hau harũaru nũgarũrũkĩte ikerũha, na kĩronda kũ kionwo kĩrĩkũre thĩnĩ wa mwĩrĩ gũkĩra harĩa ngoothi yakinya-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai aarĩkia kũmũrora, nĩagacooka atue atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. ⁴ Angĩkorwo kĩmeni kũ arĩ nakĩo ngoothi-inĩ yake nĩkerũhĩte na gĩtirikĩre ngoothi-inĩ, nayo njuĩrĩ yaho ndierũhĩte-rĩ, mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. ⁵ Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakamũrora na angĩkoona atĩ kĩronda gĩtigarũrũkĩte na gĩtithegeete-rĩ, nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya ingĩ mũgwanja. ⁶ Mũthenya wa mũgwanja mũthĩnjĩrĩ-Ngai, nĩakamũrora o rĩngĩ, na angĩkorwo kĩronda kũ nĩkĩrathira na gĩtithegeete ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; iyo no mũtũnda. Mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake, nake nĩagathera, athirwo nĩ thaahu. ⁷ No mũtũnda ũcio ũngĩthegea ngoothi-inĩ yake thuutha wa kwĩonania harĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai, nĩguo atũike ndarĩ na thaahu, no nginya acooke kũrĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai rĩngĩ. ⁸ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio nĩakamũrora, na angĩkorwo mũtũnda ũthegeete ngoothi-inĩ, nĩakamũtua atĩ arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio.

⁹ “Rĩrĩa mũndũ o wotho angĩgĩa na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya atwarwo harĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai. ¹⁰ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakamũrora, na hangĩkorwo harĩ na handũ haimbu hakeerũha ngoothi-inĩ hagatũma njuĩrĩ yerũhe, na angĩkorwo handũ hau haimbu nĩhatũrũkĩte hakagĩa kĩronda-rĩ, ¹¹ ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũtangĩhona, nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Ndakamũiga handũ mwanya, tondũ mũndũ ũcio nĩarĩkĩtie kũgĩa na thaahu.

¹² “No rĩrĩ, mũrimũ ũcio ũngĩhunja ngoothi-inĩ yake yotho, na harĩa hothe mũthĩnjĩrĩ-Ngai angĩhota kuona oone atĩ mũrimũ ũcio ũiyũrĩte ngoothi-inĩ ya mũndũ ũcio mũrũaru kuuma mũtwe nginya magũrũ-rĩ, ¹³ mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo mũrimũ ũcio nĩ ũiyũrĩte mwĩrĩ wake wotho, nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Kuona atĩ nĩerũhĩte kũndũ guothe-rĩ, ndarĩ na thaahu. ¹⁴ No hĩndĩ ĩrĩa yotho mũndũ ũcio angĩonwo arĩ na ironda-rĩ, nĩagatuika arĩ na thaahu. ¹⁵ Rĩrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai angĩona kĩronda-rĩ, nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Kĩronda kũ kĩrĩ na thaahu; mũndũ ũcio arĩ na mũrimũ ũngĩgwatanio. ¹⁶ No kĩronda kũ kĩngĩgarũrũka kĩerũhe, no nginya mũndũ ũcio athĩ harĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai. ¹⁷ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo ironda nĩcierũhĩte-rĩ, mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio mũrũaru ndarĩ na thaahu, nake nĩagatuika ndarĩ na thaahu.

¹⁸ “Rĩrĩa mũndũ angĩgĩa na ihũha ngoothi-inĩ yake na rĩcooke rĩhone, ¹⁹ naho hau ihũha rĩraarĩ haimbe na herũhe, kana hagĩe na kameni gatune-rĩ, no nginya athĩ akeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai. ²⁰ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na hangĩoneka nĩ harikĩre gũkĩra ngoothi, na njuĩrĩ ciahio ikerũha, mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio ũtuthũkĩte harĩa ihũha rĩu rĩraarĩ. ²¹ No, mũthĩnjĩrĩ-Ngai angĩrora handũ hau one hatĩrĩ na njuĩrĩ njerũ thĩnĩ waho, na hatirikĩre gũkĩra ngoothi, na nĩhahohete-rĩ, hĩndĩ iyo mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja. ²² Kũngĩkorwo kĩronda kĩa ihũha rĩu nĩkĩrathegea ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio. ²³ No handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte na hatithegeete, kũ no kĩrema kĩa ihũha, nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

²⁴ “Mũndũ angĩgĩa na ihĩa ngoothi-inĩ yake, narĩo ihĩa rĩu rĩgĩe na kĩronda gĩtunihe kana kĩerũhe-rĩ, ²⁵ mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na angĩkorwo njuĩrĩ ciahio nĩcierũhĩte, na hakorwo hakĩoneka harikĩre gũkĩra ngoothi-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũtũrũkĩre ihĩa-inĩ rĩu. Nake

mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. ²⁶ No mũthĩnjĩri-Ngai angĩkaarora one atĩ hatĩrĩ na njuĩrĩ njerũ kirema-inĩ kũu na ti harĩkirũ gũkĩra ngoothi yake na nĩhahohete-rĩ, thuutha ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. ²⁷ Mũthenya wa mũgwanja mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora rĩngĩ, naguo mũrimũ ũcio ũngĩkorwo nĩũrathegea ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. ²⁸ No handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte, na hatithegeete ngoothi-inĩ, no nĩhahohete, ũcio nĩ ũumbu wa ihĩa rĩu, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; kũu no kirema kĩa ihĩa.

²⁹ "Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩkorwo na kĩronda mũtwe kana kĩreru-rĩ, ³⁰ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora kĩronda kũu, na kĩngĩoneka kĩrĩkĩre gũkĩra ngoothi, nayo njuĩrĩ yaho ikorwo nĩ ya rangi wa ngoikoni, na ikorwo irĩ njeke, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ ũhere, nĩ mũrimũ wa mangũ ma mũtwe kana ma kĩreru. ³¹ No hĩndĩ irĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩronda kĩa mũthemba ũcio, na gĩkorwo ti kĩrĩkirũ gũkĩra ngoothi, na hatĩrĩ njuĩrĩ njirũ thĩnĩ wakĩo, hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. ³² Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora kĩronda kũu rĩngĩ na angĩkorwo ũhere ũcio ndũthegeete na hatĩrĩ njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni, na gĩtikuoneka kĩrĩkĩre gũkĩra ngoothi-rĩ, ³³ no nginya mũndũ ũcio enjwo tĩga o harĩa harũaru, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya ingĩ mũgwanja. ³⁴ Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora ũhere ũcio o rĩngĩ, na angĩkorwo ndũthegeete ngoothi-inĩ na ndũkuoneka ũrĩkĩre gũkĩra ngoothi-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. No no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatuĩka ndarĩ na thaahu. ³⁵ No, ũhere ũcio, ũngĩthegea ngoothi-inĩ thuutha wa mũndũ ũcio gũtuuo atĩ ndarĩ na thaahu-rĩ, ³⁶ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora na angĩkorwo ũhere ũcio nĩũthegeete ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio ndakabatario nĩkũrora njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni; mũndũ ũcio arĩ na thaahu. ³⁷ No mũthĩnjĩri-Ngai angĩkoona atĩ hatĩrĩ na ũgarũrũku na nĩhamerete njuĩrĩ njirũ, ũhere ũcio nĩũhonete. Mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu, nake Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua ndarĩ na thaahu.

³⁸ "Hĩndĩ irĩa mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩgĩa na tũmeni twerũ ngoothi-inĩ-rĩ, ³⁹ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatũrora, na tuo tũngĩkorwo ti twerũ mũno-rĩ, ũcio nĩ mũtũnda ũtagĩrwaria mũndũ ũtũthũkĩte ngoothi-inĩ; mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

⁴⁰ "Hĩndĩ irĩa mũndũ angĩmunyũka njuĩrĩ na agĩe na kĩhara-rĩ, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴¹ Angĩkorwo amunyũkĩte njuĩrĩ irutĩtie na thiĩthi akagĩa kĩhara kĩa na mbere, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴² No angĩkorwo arĩ na kĩronda gĩtune kĩhara-inĩ kana thiĩthi-inĩ wake-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũratũthũka kĩhara-inĩ kana thiĩthi-inĩ wake. ⁴³ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora, na angĩkorwo kĩronda kũu kĩmbĩte kĩhara-inĩ kana thiĩthi-inĩ nĩ gĩtune gĩkahaana ta mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, ⁴⁴ mũndũ ũcio nĩ mũrũaru na arĩ na thaahu. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua arĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kĩronda kũu kĩrĩ mũtwe wake.

⁴⁵ "Mũndũ ũrĩ na mũrimũ ta ũcio ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya ehumble nguo ndarũku, na arekererie njuĩrĩ yake, na ahumbĩre kanua gake, athĩĩ akĩanagĩrĩra akiugaga atĩrĩ, 'Ndĩ na thaahu! Ndĩ na thaahu!' ⁴⁶ Rĩrĩa rĩothe mũndũ ũcio arĩ na mũrimũ ũcio, arĩkoragwo arĩ na thaahu. No nginya atũũrage wiki, na no nginya atũũrage nja ya kambĩ.

Mawatho Makoniĩ Ūgumu

⁴⁷ "Nguo o na irĩkũ ingĩguma, irĩ ya guoya wa ng'ondũ kana ya gatani, ⁴⁸ kana ya taama o wotho ũtũmitwo na ndigi njogotho kana taama wa gatani, kana guoya wa ng'ondũ, kana rũũa o ruotho, kana kindũ o gĩotho gĩthondeketo na rũũa-rĩ, ⁴⁹ na angĩkorwo ūgumu ũcio ũrĩ nguo-inĩ, kana rũũa-inĩ, kana taama-inĩ wa ndigi njogotho, kana taama-inĩ o wotho mũtume, kana kindũ-inĩ o gĩotho gĩtũmitwo na rũũa-rĩ, ūgumu ũcio ũngĩkorwo na rangi ta wa nyeki nduru kana mũtune, ũcio nĩ ūgumu ũrathegea, na no nginya wonio mũthĩnjĩri-Ngai. ⁵⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora ūgumu ũcio, na aige kindũ kũu kĩrĩ na ūgumu handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. ⁵¹ Mũthenya wa mũgwanja nĩakarora kindũ kũu, na angĩkorwo ūgumu ũcio nĩũthegeete nguo-inĩ, kana ndigi-inĩ njogotho, kana taama-inĩ mũtume, kana rũũa-inĩ, rũrĩ rwa kũrutĩrwo wĩra o na ũrĩkũ, ũcio nĩ ūgumu wa kwananga; kindũ kũu kĩrĩ na thaahu. ⁵² No nginya acine nguo iyo, kana ndigi icio njogotho, kana taama ũcio mũtume na guoya wa ng'ondũ kana gatani, kana kindũ kĩngĩ gĩotho kĩa rũũa rũrĩa rũgwatie ūgumu ũcio, nĩ ũndũ ūgumu ũcio nĩ wa kwananga; kindũ kũu no nginya gĩcinwo.

⁵³ "No rĩrĩ, rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kindũ kũu, ūgumu ũcio ũkorwo ndũthegeete nguo-inĩ iyo, kana ndigi-inĩ icio njogotho kana taama-inĩ ũcio mũtume, kana kindũ kĩa rũũa-rĩ, ⁵⁴ nĩagaathana kindũ kũu kĩgwatĩtio ūgumu gĩthambio. Nĩngĩ nĩagakĩga handũ mwanya mĩthenya ingĩ mũgwanja. ⁵⁵ Thuutha wa kindũ kũu kĩgwatie ūgumu gũthambio-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakĩrora, na angĩkorwo ūgumu ũcio ndũrĩ ũndũ ũgarũrũkĩte, o na gũtuĩka ndũthegeete-rĩ, kindũ kũu kĩrĩ na thaahu. Nĩgĩcinwo

na mwaki, o na aakorwo ūgumu ūnyiitite mwena ūmwe kana ūria ūngi. ⁵⁶ Hīndi iria mūthīnjīri-Ngai angirora kindū kiu na akore ūgumu ūcio ūnyihanyiihite thuutha wa kindū kiu gūthambio-rī, nīagatembūra nguo iyo eherie hau he na ūgumu kuuma nguo-inī iyo, kana rūūa-inī, kana ndigi-inī icio njogothē, kana taama-inī ūcio mūtume. ⁵⁷ No ūgumu ūcio ūngicooka woneke nguo-inī, kana harī ndigi icio njogothē, kana taama ūcio mūtume, kana kindū kia rūūa, ūgumu ūcio nīgūthegea ūrathegea, na kīria gīothē kīrī na ūgumu ūcio no nginya gīcinwo na mwaki. ⁵⁸ Nguo iyo, kana ndigi icio njogothē, kana taama mūtume, kana kindū kia rūūa kīria gīthambitio gikaniinwo ūgumu ūcio no nginya gīthambio rīngi, na nī gīgaathirwo nī thaahu.”

⁵⁹ Macio nīmo mawatho marīa makoniī indo inyiititwo nī ūgumu, irī cia guoya wa ng’ondū, kana taama wa gatani, kana ndigi njogothē, kana taama mūtume, kana kindū o gīothē kīa rūūa, nīmo mawatho ma gūtua kana indo icio irī na thaahu kana itirī na thaahu.

14

Gūtherio Thaahu wa Mīrimū ya Ngoothi

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Maya nīmo mawatho makoniī mūdū mūrūaru hīndi yake ya gūtherio thaahu, rīria aarehwo kūrī mūthīnjīri-Ngai: ³ Mūthīnjīri-Ngai nīakoima nja ya kambī amūrore. Angikorwo mūdū ūcio nīahonete mūrīmū ūcio wa kūgwatanio wa ngoothi, ⁴ mūthīnjīri-Ngai nīagaathana areherwo nyoni igīrī irī muoyo na itarī na thaahu, na kamūtī ka mūtarakwa, na rūrigi rwa rangi wa gakarakū, na mūthobi irehwo nī ūndū wa mūdū ūcio ūgūtherio. ⁵ Mūthīnjīri-Ngai acooke aathane atī nyoni imwe yacio iθhīnjīrwo igūrū rīa nyūngū ya rūmba irī na maaī matahītwo o hīndi iyo. ⁶ Ningī acooke oe nyoni iyo irī muoyo, amītobokie, hamwe na kamūtī kau ka mūtarakwa, na rūrigi rūu rwa gakarakū na mūthobi θhīnī na thakame ya nyoni iyo iθhīnjīrwo igūrū wa maaī macio matahītwo o hīndi iyo. ⁷ Mūthīnjīri-Ngai nīakaminjīria mūdū ūcio ūratherio mūrīmū ūcio ūngīgwatanio thakame iyo maita mūgwanja, na acooke oige atī mūdū ūcio ndarī na thaahu. Ningī acooke arekererie nyoni iyo īngī irī muoyo yūmbūke iθhī werū-inī.

⁸ “Mūdū ūcio ūtheretio no nginya athambie nguo ciake, no nginya enjwo njuirī yake yothē na ethambe na maaī nguo athirwo nī thaahu. Thuutha ūcio, no atoonye kambī; no rīrī, no nginya aikare nja ya hema yake mīthenya mūgwanja. ⁹ Mūthenya wa mūgwanja no nginya enjwo njuirī yake yothē; no nginya enjwo mūtwe, na nderu, na ngobe, na njuirī iria īngī ciake ciothe. Na no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, nake nīagathirwo nī thaahu.

¹⁰ “Mūthenya wa kanana wakinya, no nginya atwarīre mūthīnjīri-Ngai tūtūrūme twīrī na kamwatī, o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, na ciothe ikorwo itarī na kaūūgū, atware hamwe na icunjī ithatū cia ikūmi cia eba* ya mūtu mūhinyu ūtukanitio na maguta nī ūndū wa iruta rīa mūtu, na kabakūrī kamwe ka maguta. ¹¹ Mūthīnjīri-Ngai ūria ūgaatua atī mūdū ūcio ndarī na thaahu nīagatwara mūdū ūcio ūratherio hamwe na maruta make mbere ya Jehova hau itoonjero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

¹² “Ningī mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya gatūrūme kamwe gatuo, akurate karī iruta rīa mahītia, hamwe na kabakūrī kau ka maguta; nīagacithūngūthīria hau mbere ya Jehova itūike iruta rīa gūthūngūthio. ¹³ Nīagathīnjīra gatūrūme kau handū harīa hatheru, harīa iruta rīa kūhoroherio mehia na iruta rīa njino iθhīnjagīrwo. O ta ūria iruta rīa kūhoroherio mehia rīrī rīa mūthīnjīri-Ngai-rī, no taguo iruta rīa mahītia rīrī rīake, rūu nī iruta iθheru mūno makīria. ¹⁴ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya thakame imwe ya iruta rūu rīa mahītia na amīhake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūdū ūcio ūratherio, na kīara kīria kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara kīria kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ¹⁵ Mūthīnjīri-Ngai nīagacooka oe maguta mamwe marīa marī kabakūrī-inī amaitīrīre rūhī rwake rwa mwena wa ūmotho, ¹⁶ acooke atobokie kīara gīake kīa muoroto kīa ūrīo maguta-inī macio marī rūhī rwake, aminjaminje maguta mamwe ma macio marī kīara gīake mbere ya Jehova maita mūgwanja. ¹⁷ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoya maguta mamwe ma marīa matigaire rūhī rwake amahake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūdū ūcio ūratherio, na kīara kīria kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara kīria kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo, igūrū rīa thakame iyo ya iruta rīa mahītia. ¹⁸ Namō maguta macio mangī marī rūhī rwake, mūthīnjīri-Ngai nīakamahaka mūtwe wa mūdū ūcio ūratherio nīguo amūhoroherie hau mbere ya Jehova.

¹⁹ “Ningī mūthīnjīri-Ngai nīakaruta igongona rīa kūhoroherio mehia ahoroherie mūdū ūcio ūratherio thaahu wake. Thuutha ūcio, mūthīnjīri-Ngai nīagathīnja iruta rīa njino ²⁰ na arīrutīre kīgongona-inī, hamwe na iruta rīa mūtu nīguo amūhoroherie, nake athirwo nī thaahu.

²¹ “No rīrī angikorwo mūdū ūcio nī mūthīnī na ndangithota kūruta indo icio, no nginya arute gatūrūme kamwe gatūike iruta rīa mahītia rīa gūthūngūthio nīguo rīmūhoroherie, hamwe na gīcunjī gīa ikūmi kīa eba† ya mūtu ūria mūhinyu mūno ūtukanitio na maguta, rītūike iruta rīa mūtu, na

* 14:10 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5) † 14:21 nī ta kilo 2

kabakūri ka maguta, ²² na ndirahūgī igīrī kana tūtutuura twīrī, o iria angīhota kūruta, imwe itūike ya iruta rīa kūhoroherio mehia, na irīa ingī ya iruta rīa njino.

²³ “Mūthenya wa kanana wakinya no nginya acirehe kūrī mūthīnjīrī-Ngai hau itoonero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo nigeetha athererio hau mbere ya Jehova. ²⁴ Nake mūthīnjīrī-Ngai nīakoya gatūrūme kau ka iruta rīa mahītia, hamwe na kabakūri ka maguta, acithūngūthīrie mbere ya Jehova itūike iruta rīa gūthūngūthio. ²⁵ Nīagathīnja gatūrūme ka iruta rīa mahītia na acooke oe thakame imwe yako amīhake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mūdū ūcio ūratherio, na amīhake kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ²⁶ Mūthīnjīrī-Ngai nīagekīra maguta mamwe rūhī rwa mwena wake wa ūmotho, ²⁷ na aminjaminje maguta mamwe ma macio marī rūhī rwake na kīara kīa muoroto gīa guoko gwake kwa ūrīo, hau mbere ya Jehova, maita mūgwanja. ²⁸ Maguta mamwe ma macio marī rūhī rwake amahake o harīa aahakīte thakame ya iruta rīa mahītia, moni-inī ya gūtū kwa ūrīo kwa mūdū ūcio ūratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ²⁹ Namo maguta macio mangī marī rūhī rwake, mūthīnjīrī-Ngai nīakamahaka mūtwe wa mūdū ūcio ūratherio, nīguo amūhoroherie hau mbere ya Jehova. ³⁰ Ningī nīakaruta igongona rīa ndirahūgī kana tūtutuura, o iria mūdū ūcio angīhota kūruta, ³¹ imwe irī iruta rīa kūhoroherio mehia na iyo ingī irī iruta rīa njino, o hamwe na iruta rīa mūtū. Ūguo nīguo mūthīnjīrī-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio ūratherio hau mbere ya Jehova.”

³² Macio nīmo mawatho makoniī mūdū o wothe ūrīa ūrī na mūrīmū wa ngoothi ūngīgwatanio, na ndangihota kūruta iruta rīrīa rīathanitwo rīa gūtherio gwake.

Gūtherio Ūgumu wa Nyūmba

³³ Ningī Jehova akīra Musa na Harūni atīrī, ³⁴ “Rīrīa mūgaakinya būrūrī wa Kaanani, ūrīa ngūmūhe itūike igai rīanyu, na nī njikire ūgumu ūgūthegea nyūmba thīnī būrūrī-inī ūcio-rī, ³⁵ mwene nyūmba iyo no nginya athī akeere mūthīnjīrī-Ngai atīrī, ‘Nīnyonete kindū kīhaana ta ūgumu thīnī wa nyūmba yakwa.’ ³⁶ Mūthīnjīrī-Ngai ūcio nīagaathana indo ciothe irutwo nyūmba iyo atanatoonya kūrora ūgumu ūcio, nīgeetha gūtikagīe kindū o na kīmwe kīrī nyūmba iyo kīngītūuo atī kīrī na thaahu. Thuutha wa ūguo mūthīnjīrī-Ngai nīagatoonya arore nyūmba iyo. ³⁷ Nīakarora ūgumu rūthingo-inī, na aakorwo rūrī na tūrīma twa rangī ta wa nyeki nduru kana wa rangī mūtune tūhaana ta tūtoonyete thīnī wa rūthingo-rī, ³⁸ mūthīnjīrī-Ngai ūcio nīakoima nja ya nyūmba iyo na acooke amīhinge gwa kahinda ka mīthenya mūgwanja. ³⁹ Mūthenya wa mūgwanja wakinya, mūthīnjīrī-Ngai nīagacooka athī arore nyūmba iyo. Angīona ūgumu ūcio nīūthegeete thingo-inī, ⁴⁰ nīagaathana mahiga marīa marī na ūgumu mamomorwo na mateo handū hatarī hatheru na kūu nja ya itūūra. ⁴¹ Nīagaathana thingo ciothe ikūrūrwo mwena wa na thīnī, namo makūrūro macio mateo kīara-inī na kūu nja ya itūūra. ⁴² Ningī moe mahiga mangī make namo mathenya macio mamomoretwo, na macooke moe rūmba rīerū mathinge nyūmba iyo narīo.

⁴³ “Ūgumu ūcio ūngīcooka wonke rīngī nyūmba-inī iyo, thuutha wa mahiga macio kūmomorwo, na thingo icio gūkūrūrwo na igathiingwo rīngī-rī, ⁴⁴ mūthīnjīrī-Ngai nīagacooka athī amīrore rīngī, na angīona ūgumu ūcio nīūthegeete nyūmba-inī iyo, ūcio nī ūgumu wa kwananga; nyūmba iyo irī na thaahu. ⁴⁵ No nginya imomorwo: mahiga mayo, na mbaū, na thingo ciothe, nacio indo icio itwarwo handū hatarī hatheru na kūu nja ya itūūra.

⁴⁶ “Mūdū o wothe ūngītoonya nyūmba iyo hīndī iyo irī hinge nīakanyitwo nī thaahu o nginya hwaī-inī. ⁴⁷ Mūdū o wothe ūngīkoma kana arīre irio nyūmba iyo, no nginya athambie nguo ciake.

⁴⁸ “No rīrī, mūthīnjīrī-Ngai angūka kūmīrora akore atī ūgumu ūcio nīūthegeete thuutha wa nyūmba iyo gūthingwo rīngī-rī, nīagatua atī nyūmba iyo ndīrī na thaahu, nīgīkorwo ūgumu ūcio nīūthīrīte. ⁴⁹ Nīgeetha atherie nyūmba iyo, nīakoya nyoni igīrī, na kamūtī ka mūtarakwa, na rūrigi rwa rangī wa gakarakū, na mūthobi. ⁵⁰ Nīagathīnjīra nyoni imwe ya icio igūrū rīa nyūngū ya rūmba irī na maaī matahītwo o hīndī iyo. ⁵¹ Acooke oe kamūtī ka mūtarakwa, na mūthobi, na rūrigi rwa rangī wa gakarakū na nyoni iyo irī muoyo, acitobokie thīnī wa thakame iyo ya nyoni iyo thīnje, na maaī-inī macio matahītwo o hīndī iyo, aminjaminjīrie nyūmba iyo maita mūgwanja. ⁵² Nīagathieria nyūmba iyo na thakame ya nyoni iyo, na maaī macio matahītwo o hīndī iyo, na nyoni iyo irī muoyo, na kamūtī kau ka mūtarakwa, na mūthobi ūcio, na rūrigi rūu rwa rangī wa gakarakū. ⁵³ Acooke arekererie nyoni iyo irī muoyo yūmbūke ithī na kūu werū-inī, nja ya itūūra. Ūguo nīguo akaahoroheria nyūmba iyo, nayo nīgathirwo nī thaahu.”

⁵⁴ Macio nīmo mawatho makoniī mūrīmū o ro wothe wa ngoothi ūrīa ūngīgwatanio, na ūhere, ⁵⁵ na ūgumu ūrī nguo-inī kana thīnī wa nyūmba, ⁵⁶ na handū haimbu, na handū harī na mūtūnda, kana handū hakaragacūku, ⁵⁷ nīguo kūmenyekage rīrīa kindū gitarī na thaahu na rīrīa kīrī na thaahu.

Macio nīmo mawatho makoniī mūrīmū ya ngoothi irīa ūngīgwatanio, na makoniī ūgumu.

15

Kuura Kūngĩrehe Thaahu

¹ Nake Jehova akĩra Musa na Harūni atĩrĩ, ² “Arĩrai andũ a Isiraeli, mūmeere ũu: ‘Rĩrĩa mūdũ mūrũme o wothē angĩkorwo akiura kuuma njaga-inĩ yake, kuura kũu nĩ thaahu. ³ Mūdũ ūcio arĩkoragwo arĩ na thaahu hĩndĩ irĩa angĩkorwo akiura hĩndĩ ciothe, o na kana angĩtiga kuura. Kuura kũu arĩ nakuo kūrĩtũmaga athaahē na njĩra ici:

⁴ “Ūrĩrĩ o wothē mūdũ ūcio ūkuura angĩkomera nĩūkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩa angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ⁵ Mūdũ ūrĩa ūngĩhutia ūrĩrĩ ūcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁶ Mūdũ o wothē ūngĩkarĩra kĩndũ gĩkarĩrwo nĩ mūdũ ūcio ūroira, no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁷ “Mūdũ o wothē ūngĩhutia mūdũ ūcio ūroira no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁸ “Mūdũ ūcio ūroira angĩtũira mūdũ ūtarĩ na thaahu mata-rĩ, mūdũ ūcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “Matandiko mothe marĩa mūdũ ūcio ūroira angĩkarĩra akuuĩtwo nĩ nyamũ, nĩmakanyitwo nĩ thaahu, ¹⁰ nake mūdũ o wothē ūngĩhutia kĩndũ o na kĩmwe gĩkarĩre nĩ mūdũ ūcio, nĩakanyitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ; ūrĩa wothē ūngĩũngania indo icio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹¹ “Mūdũ ūcio ūkuura angĩhutia mūdũ atethambĩte moko na maaĩ, mūdũ ūcio ahutia no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹² “Nyũngũ ya rĩumba irĩa mūdũ ūcio angĩhutia, no nginya yũragwo, na kĩndũ gĩothe kĩa mbaũ no nginya gĩkamũrwo na maaĩ.

¹³ “Rĩrĩa mūdũ ūcio angĩhonio mūrĩmũ ūcio wa kuura, nĩageterera mĩthenya mũgwanja nĩguo ambĩrĩre gũtherio gwake; no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, matahĩtwo o hĩndĩ iyo, nake nĩagathirwo nĩ thaahu. ¹⁴ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, athĩ mberē ya Jehova hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na acinengere mũthĩnjĩrĩ-Ngai. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagaciruta igongona, ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia na irĩa ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. Ūguo nĩguo akaahoroheria mūdũ ūcio hau mberē ya Jehova, nĩ ūndũ wa kuura gwake.

¹⁶ “Rĩrĩa mūdũ mūrũme angĩumwo nĩ hinya wa arũme, no nginya ethambe mwĩrĩ wothē na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ¹⁷ Nguo o yothē kana rũĩa ingĩitĩkĩrwo nĩ hinya wa arũme handũ, no nginya ithambio na maaĩ, na itiinde irĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ¹⁸ Rĩrĩa mūdũ mūrũme akomania na mūdũ-wa-nja, nake oimwo nĩ hinya wa arũme, o eerĩ no nginya methambe na maaĩ, nao matiinde marĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹⁹ “Rĩrĩa mūdũ-wa-nja ekuura ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, nĩagaikara mĩthenya mũgwanja arĩ na thaahu, nake mūdũ o wothē ūngĩmũhutia, atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁰ “Kĩndũ o gĩothe angĩkomera ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ²¹ Mūdũ o wothē ūngĩhutia ūrĩrĩ wake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²² Mūdũ o wothē ūngĩhutia kĩndũ o gĩothe aikarĩre no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²³ Kĩndũ kũ kĩngĩkorwo nĩ ūrĩrĩ, kana o kĩndũ kĩngĩ mūdũ-wa-nja ūcio aikarĩre, hĩndĩ iyo mūdũ wothē angĩkĩhutia, nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁴ “Mūdũ mūrũme angĩkoma nake na ahutio nĩ thakame ya ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja; nanguo ūrĩrĩ o wothē angĩkomera nĩūkanyitwo nĩ thaahu.

²⁵ “Rĩrĩa mūdũ-wa-nja angĩura thakame ategũtigithĩria mĩthenya mĩngĩ ihinda rĩtarĩ rĩake rĩa mweri, kana kuura kũngĩ gũkĩrĩte ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu rĩrĩa rĩothe ekuura ūguo, o ta ūrĩa akoragwo arĩ na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁶ Ūrĩrĩ wothē ūrĩa angĩkoma rĩrĩa rĩothe ekuura ūguo, nĩūkanyitwo nĩ thaahu, o ta ūrĩa ūrĩrĩ wake ūkoragwo na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, na kĩrĩa gĩothe angĩkarĩra nĩ gĩkaanyitwo nĩ thaahu, o ta ūrĩa gũkoragwo ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁷ Mūdũ o wothē angĩcĩhutia nĩakanyitwo nĩ thaahu; nake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁸ “Aarĩkia gũtiga kuura, nĩageterera mĩthenya mũgwanja, na thuutha ūcio nĩagathirwo nĩ thaahu. ²⁹ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, acirehere mũthĩnjĩrĩ-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ³⁰ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakaruta ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia, nayo iyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. Ūguo nĩguo mũthĩnjĩrĩ-Ngai akaamũhoroheria hau mberē ya Jehova nĩ ūndũ wa thaahu wa kuura kũu gwake.

³¹ “No nginya mwehaniririe andũ a Isiraeli na indo iria ingĩmagwatia thaahu, nĩgeetha matikanakue marĩ na thaahu nĩ undũ wa gũthaahia giikaro giakwa kirĩa kirĩ gatagati kao.”

³² Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ mũndũ ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ o wotho ũrĩa ũnyitĩtwo nĩ thaahu nĩ undũ wa kuumwo nĩ hinya wa arũme, ³³ na ma mũndũ-wa-nja nĩ undũ wa ihinda riake rĩa mweri, na ma mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ mũrũme ũrĩa ũngikoma na mũndũ-wa-nja ũrĩa ũrĩ na thaahu.

16

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

¹ Nake Jehova akĩarĩria Musa thuutha wa gĩkuũ kĩa ariũ arĩa eerĩ a Harũni arĩa maakuire rĩrĩa mookire magikuhĩrĩria mbere ya Jehova. ² Jehova akĩira Musa atĩrĩ: “Ĩra mũrũ wa nyũkwa Harũni ndagatoonyage o rĩria enda Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, hau thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuuria kirĩa kirĩ mbere ya gĩtĩ gĩa tha kirĩa kirĩ igĩrũ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro ndakae gũkua, tondũ hau niho ndiyumagĩria ndi thĩinĩ wa itu hau igĩrũ wa gĩtĩ gĩa tha.

³ “Ũũ nĩguo Harũni arĩtoonyaga harĩa haamũre: arĩtoonyaga na gategwa ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ĩmwe ya iruta rĩa njino. ⁴ Nĩarĩhumbaga kanjũ ya gatani ĩrĩa nyamũre, na thuruarĩ cia thĩinĩ cia gatani irigania na mwĩrĩ wake, nĩarĩhotoraga mũcibi ũrĩa wa gatani, na akeoha kiremba kirĩa gĩa gatani. Icio nĩcio nguo iria nyamũre; nĩ undũ ũcio no nginya ethambe na maaĩ mbere ya gũcũhumba.” ⁵ Nĩakoya thenge igĩrĩ cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ya iruta rĩa njino kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli.

⁶ “Harũni niakaruta ndegwa ĩyo ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake. ⁷ Ningĩ nĩakoya thenge icio cieri acineane hau mbere ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁸ Nĩagacuukĩra thenge icio cieri mĩtĩ, ũmwe nĩ wa Jehova, naguo ũcio ũngĩ nĩ wa mbũri ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia. ⁹ Harũni niakaruta thenge ĩrĩa ĩkaagũrwo nĩ mĩtĩ wa mwena wa Jehova, amĩrute ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. ¹⁰ No thenge ĩrĩa ĩkaagũrwo nĩ mĩtĩ ĩtuĩke ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia nĩkaneanwo mbere ya Jehova ĩrĩ muoyo, ĩtuĩke ya kũhorohanĩria, na undũ wa kũmĩrekereria ĩthĩĩre werũ-inĩ, ĩrĩ yo ya kũrekererio ĩkuuithĩtio mehia.

¹¹ “Harũni niakarehe ndegwa ĩyo ĩtuĩke ya iruta rĩa mehia make mwene, nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake, na nĩagathĩnja ndegwa ĩyo nĩ undũ wa iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene. ¹² Nĩakoya rũgio rwa ũbani rũiyũritio makara ma mwaki marutĩtwo kigongona-inĩ mbere ya Jehova, na ngundi igĩrĩ cia ũbani mũhinyu ũrĩa ũtararikaga wega, na acitware na kũu thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuurio. ¹³ Nĩagekĩra ũbani ũcio mwaki-inĩ mbere ya Jehova, nayo ndogo ya ũbani ũcio nĩgathiĩka gĩtĩ kũu gĩa tha, kũu kirĩ igĩrũ rĩa ithandũkũ rĩa ũira, nĩguo ndagakue. ¹⁴ Ningĩ nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo na kĩara gĩake, amĩminjaminje mwena wa mbere wa gĩtĩ kũu gĩa tha; ningĩ nĩakaminjaminja ĩmwe yayo na kĩara gĩake maita mũgwanja hau mbere ya gĩtĩ kũu gĩa tha.

¹⁵ “Ningĩ nĩagathĩnja thenge ĩrĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia makoniĩ andũ acio, na atware thakame yayo thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuurio, eke nayo o ta ũrĩa eekire thakame ya ndegwa ĩyo: amĩminjaminje igĩrũ rĩa gĩtĩ kũu gĩa tha o na mbere yakĩo. ¹⁶ Ũguo nĩguo akaahoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno tondũ wa thaahu na ũremi wa andũ a Isiraeli, kũringana na mehia mao mothe. Na ũguo noguo ageeka nĩ undũ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩrĩa ĩrĩ gatagati kao na thaahu wao. ¹⁷ Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũgaakorwo thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo kuuma ihinda rĩrĩa Harũni agaathĩrĩ kũhoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nginya hĩndĩ ĩrĩa akoma ho, arikĩtie kũhoroheria we mwene, na akahoroheria nyũmba yake na akahoroheria kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli.

¹⁸ “Ningĩ nĩakoima athĩrĩ kigongona-inĩ kirĩa kirĩ hau mbere ya Jehova akĩhoroherie. Nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo, na thakame ĩmwe ya thenge, amihake hĩa ciothe cia kigongona kũu. ¹⁹ Nĩakaminjaminja thakame ĩmwe na kĩara gĩake igĩrũ riakĩo maita mũgwanja, agĩtherie na akĩamũre nĩguo gĩthirwo nĩ thaahu wa andũ a Isiraeli.

²⁰ “Harũni aarĩkia kũhoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo na kigongona kũu, niakarehe thenge ĩrĩa ĩrĩ muoyo. ²¹ Nĩakaigĩrĩra moko make meerĩ igĩrũ rĩa mĩtwe wa thenge ĩyo ĩrĩ muoyo, na oimbũrĩre hau igĩrũ riayo waganu wotho na ũremi wa andũ a Isiraeli, oimbũre mehia mao mothe, amacookererie igĩrũ rĩa mĩtwe wayo. Nĩakarekereria thenge ĩyo ĩthĩĩre werũ-inĩ ĩmenyereirwo nĩ mũndũ ũrĩa ũthuurĩrwo wĩra ũcio. ²² Thenge ĩyo nĩgakuuithio mehia mao mothe, ĩmatware kũndũ kũrĩa gũtatũragwo nĩ Andũ; nake mũndũ ũcio nĩakarekereria thenge ĩyo na kũu werũ-inĩ.

²³ “Harũni nĩagacooka atoonye Hema-ya-Gũtũnganwo arute nguo icio cia gatani iria eekĩrĩre mbere ya gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, nake acitige kuo. ²⁴ Nĩagethamba mwĩrĩ na maaĩ, arĩ handũ

* 16:4 Nguo cia athĩnjĩrĩ-Ngai ciaigagwo thĩinĩ wa hekarũ (Ezek 44:17-19).

hatheru na acooke ehumbe nguo ciake cia ndũire. Acooke oime nja na erutĩre iruta rĩa njino nĩ undũ wake mwene, na arute iruta rĩa njino nĩ undũ wa andũ, nĩguo ehoroherie we mwene na ahoroherie andũ arĩa angĩ. ²⁵ Ningĩ nĩagacinĩra maguta ma iruta rĩa kũhoroherio mehia igũrũ rĩa kīgongona.

²⁶ “Mũndũ ũcio ũrekagĩrĩa thenge ũyo ya gũkuuithio mehia no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ; thuutha ũcio acooke atoonye kambĩ. ²⁷ Ndegwa ũyo na thenge, iria cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, iria thakame yacio yatwarĩtwo Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ya kũhorohanĩria, no nginya ciumio nja ya kambĩ; njũa ciacio na nyama, na mahu ciothe icinwo ihĩe biũ. ²⁸ Mũndũ ũria ũgacicina no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ; thuutha ũcio no acooke atoonye kambĩ.

²⁹ “Undũ ũyũ ũgũtuĩka watho mwandike wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ: Mũthenya wa ikũmĩ mweri-inĩ wa mũgwanja no nginya mwĩimage irio, na mũtikarutage wĩra o na ũrikũ, arĩ mũndũ ũciarĩtwo bũrũri wanyu, kana arĩ mũgeni ũria ũtũũranagia na inyuĩ, ³⁰ tondũ mũthenya ũcio nĩmũkahoroherio, nĩguo mũtherio. Hĩndĩ ũyo nĩmũgatherio kuuma kũrĩ mehia manyu mothe mwĩrĩ hau mbere ya Jehova. ³¹ ũyo nĩ Thabatũ ya kũhurũka, na no nginya mwĩimage irio; ũyũ nĩ watho mwandike wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe. ³² Mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũitĩrĩrie maguta na akaamũrwo gũcooka ithenya rĩa ithe ta mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene nĩwe ũkaahoroheria andũ. Nĩakehumbaga nguo iria nyamũre cia gatani ³³ na ahoroherie Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na kīgongona, na athĩnjĩri-Ngai, na andũ othe a mũingĩ wa Isiraeli.

³⁴ “Undũ ũyũ ũgũtuĩka watho mwandike wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ; horohio ĩrĩrutagwo riita rĩmwe o mwaka nĩ undũ wa mehia mothe ma andũ a Isiraeli.”

Na gũgĩkwo o ta ũria Jehova aathĩte Musa gwĩkagwo.

17

Kũgĩria Kũria Thakame

¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, na arĩũ ake na andũ othe a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ŭũ nĩguo Jehova aathanĩte: ³ Mũndũ o wotho Mũisraeli ũrĩrutaga igongona rĩa ndegwa, kana rĩa gatũrũme, kana rĩa mbũri thĩnĩ wa kambĩ kana nja ya kambĩ, ⁴ handũ ha kũrĩrehe itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, arĩrute rĩrĩ igongona rĩa kũrutĩtwo Jehova hau mbere ya Hema-ĩria-Nyamũre ya Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩagatuuo arĩ na mahĩtia ma gũita thakame; mũndũ ũcio nĩaitĩte thakame, na no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ⁵ Undũ ũyũ nĩwagũtũma andũ a Isiraeli matwaragĩre Jehova magongona marĩa rĩu mararutĩtwo werũ-inĩ. No nginya mamarehagĩre mũthĩnjĩri-Ngai, ũguo nĩ kuuga kũrĩ Jehova, hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, marutwo marĩ maruta ma ũiguano. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjaminja thakame kīgongona-inĩ kĩa Jehova hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na acine maguta marĩ mũtarariko mwega wa gũkenia Jehova. ⁷ Matikanacooke o na rĩ kũruta magongona mao o na marĩkũ kũrĩ mĩhianano ya mbũri ĩria mahũũraga ũmaraya nayo. ũyũ nĩ watho mwandike wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe kũrĩ o, na kũrĩ njiarwa iria igooka.’

⁸ “Meere atĩrĩ: ‘Mũisraeli o wotho, kana mũgeni o na ũrikũ ũtũũranagia nao, ũkaaruta iruta rĩa njino, kana arute igongona, ⁹ na ndarĩtware hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo arĩrutĩre Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

¹⁰ “‘Mũisraeli wotho kana mũgeni o wotho ũtũũranagia nao ũkaarĩa thakame o yotho, nĩngahũgũkĩria mũndũ ũcio ũrĩte thakame, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao. ¹¹ Nĩgũkorwo muoyo wa kũmbe ũrĩ thĩnĩ wa thakame, na nĩyo ndĩmũheete mwĩhorohagĩrie nayo kīgongona-inĩ; thakame nĩyo ĩhorohagĩria muoyo wa mũndũ. ¹² Nĩ undũ ũcio ngwĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe thĩnĩ wanyu wagĩrĩtwo nĩ kũria thakame, o na mũgeni ũria ũtũũranagia na inyuĩ ndakanarĩe thakame.’

¹³ “‘Mũisraeli o wotho, kana mũgeni o wotho ũtũũranagia na inyuĩ, ũkaaguĩma nyamũ kana nyoni o yotho ĩngĩrĩno, no nginya agaita thakame yayo thĩ, acooke amĩthike na tĩrĩ, ¹⁴ tondũ muoyo wa kũmbe gĩotho nĩ thakame yakĩo. Nĩkĩo njĩrĩte andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũtikararĩe thakame ya kũmbe o gĩotho, tondũ muoyo wa kũmbe nĩ thakame yakĩo; mũndũ o wotho ũngĩmĩria no nginya aingatwo.’

¹⁵ “‘Mũndũ o wotho, arĩ wa gũciarĩtwo bũrũri wanyu kana arĩ mũgeni, angĩkaarĩa nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuurangĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka-rĩ, no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde na thaahu nginya o hwaĩ-inĩ; thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. ¹⁶ No angĩkaaga gũthambia nguo ciake na aage gũwĩhamba-rĩ, nĩagacookerewo nĩ ũũru ũcio wake.’”

18

¹ Nake Jehova akiira Musa atiri, ² “Ariria andu a Isiraeli, umeeere atiri: ‘Nii ni nii Jehova Ngai wanyu. ³ Mutikaneke maundu maria andu a Misiri, kura mwatuuraga, meekaga, na mutikaneke maundu maria mekagwo bururi wa Kaanani, kura ndiramutwara. Mutikarumirire mithiire yao. ⁴ No nginya mwathikagire mawatho makwa na mumenyagire gwathikira kirira kia watho wakwa wa kurumirirwo. Nii ni nii Jehova Ngai wanyu. ⁵ Tuirai murumitie kirira kia watho wakwa wa kurumirirwo, na mawatho makwa, nigukorwo mundu uria urimathikagira njariturio muoyo nimo. Nii ni nii Jehova.

⁶ “Gutiri mundu o na uriku ugathengerera mundu wa nyumba yake niguu makomanie; nii ni nii Jehova.

⁷ “Ndukanakorithie thoguo ni undu wa gukoma na nyukwa. Ucio ni nyukwa; ndukanakome nake. ⁸ “Ndukanakome na mutumia wa thoguo; uguo ni guconorithia thoguo.

⁹ “Ndukanakome na mwar wa nyukwa, kana mwar wa thoguo uria muciaritwo ni ithe umwe kana mwar wa nyukwa uria mutari a ithe umwe.

¹⁰ “Ndukanakome na mwar wa muruguo kana mwar wa mwaruguo; uguo ni gwiconorithia.

¹¹ “Ndukanakome na mwar wa mundu-wa-nja wa thoguo, uria uciaritwo ni thoguo; ucio no ta mwar wa nyukwa.

¹² “Ndukanakome na mwar wa nyina na thoguo; ucio ni mundu wa nyumba ya thoguo.

¹³ “Ndukanakome na tataguo, ucio ni mundu wa nyumba imwe na nyukwa.

¹⁴ “Ndukanakorithie muru wa nyina na thoguo, na undu wa guthengerera mutumia wake niguu mukomanie; ucio ni tataguo.

¹⁵ “Ndukanakome na mutumia wa muruguo. Ucio ni mutumia wa muruguo; ndukanakome nake.

¹⁶ “Ndukanakome na mutumia wa muru wa nyukwa; uguo niguconorithia muru wa nyukwa.

¹⁷ “Ndukanakome na mundu-wa-nja ucooke ukome na mwar. Ndukanakome na mwar wa muriu, kana mwar wa mwar; acio ni andu a nyumba yake. Ucio ni waganu.

¹⁸ “Ndukanahikie mwar wa nyina na mutumia waku atuike muiuru wa mutumia waku, ukomage nake mutumia waku ari muoyo.

¹⁹ “Ndukanathengerere mundu-wa-nja mukomanie riria ari na thaahu wa hinda yake ya mweri.

²⁰ “Ndukanakome na mutumia wa mundu ung, ndugethaahie nake.

²¹ “Mutikananeane ciana cianyu irutirwo Moleku igongona, mutikanathaahie ritwa ria Ngai wanyu. Nii ni nii Jehova.

²² “Ndukanakome na mundu murume ta uria mundu akomaga na mundu-wa-nja; undu ucio uri magigi.

²³ “Ndukanakome na nyamu nawe withaahie nayo. Mundu-wa-nja ndakanetware hari nyamu akome nayo; gwika uguo ni waganu muku njano.

²⁴ “Mutikanethaahie na undu o na umwe wa macio, tonduguo niguu nduriri iria nguingata imweherere ciethaahirie. ²⁵ O nago bururi niwathaahirio; ni undu ucio ngiherithiria mehia maguo, nago bururi ucio ugithika ari maatuuraga kuo. ²⁶ No inyu, no nginya murumie kirira kia watho wa kurumirirwo, na mawatho makwa. Andu ari maciarirwo bururi wanyu, kana ageni ari matuuranagia na inyu, matikaneke undu o na uriku wa macio mari magigi, ²⁷ nigukorwo maundu macio mothe nimo meekagwo ni andu ari maatuuraga bururi ucio mbere yanyu, nago bururi ucio ukinyitwo ni thaahu. ²⁸ O na inyu mungigwatia bururi ucio thaahu, niukamutahika o ta uria watahikire ari maatuuraga kuo mbere yanyu.

²⁹ “Mundu o wotho ungika undu o na umwe wa maundu macio mari magigi, andu ta acio no nginya maingatwo kuma kuri andu ao. ³⁰ Rumiama maundu maria ndimwathite na mutikanarumirire mitugo iyo iri magigi, iria yekagwo mutaanoka, na mutikanethaahie nayo. Nii ni nii Jehova Ngai wanyu.”

19

Mawatho ma Mithemba Mithemba

¹ Ningi Jehova akiira Musa atiri, ² “Ariria kiungano giothe kia Isiraeli, umeeere atiri, ‘Tuikai atheru tonduni, Jehova Ngai wanyu, ndi mutheru.

³ “O mundu wanyu no nginya atie nyina na ithe, na no nginya murumagie Thabat ciakwa. Nii ni nii Jehova Ngai wanyu.

⁴ “Mutikanandirike, muhooyage mihianano kana mwithondekere ngai cia kigera gitweketio. Nii ni nii Jehova Ngai wanyu.

⁵ “Riria mukurutira Jehova igongona ria uguano, rirutagei na njira iria ingituma igongona riu rianyu ritikirike. ⁶ Igongona riu muririage o muthenya ucio riarutwo, kana muthenya uyung; kindu o giothe kia rio kingitigara gikinye muthenya wa gatatu, no nginya gicinwo kihie biu. ⁷ Kindu o na kiriku kiaro kingikaario muthenya wa gatatu, igongona riu ti ritheru na ritigetikirwo. ⁸ Mundu o

wothe ūngīrīria mūthenya wa gatātū, nīagacookererwo nī ūuru ūcio ekīte, tondū nīathaahītie kīndū kiarutīrwo Jehova kīrī gītheru; mūdū ūcio no ngīnya aingatwo kuuma kūrī andū ao.

⁹ “Rīria mūkūgetha irio būrūri-inī wanyu, mūtikanagethe ngīnya ndeere-inī cia mīgūnda yanyu, o na mūtikanonganie rūitiki rwa magetha manyu. ¹⁰ Mūtigacookage rīngī kūhaara mīgūnda-inī yanyu ya mīthabībū, o na mūtikahaarage thabībū iria igūite thī. Citigagīriei andū arīa athīni na arīa ageni. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.

¹¹ “Mūtikanaiye.

“Mūtikanahēenanie.

“Mūdū ndakanahēenie ūrīa ūngī.

¹² “Mūtikanehīte na maheeni mūkīgwetaga rītwa rīakwa, na nī ūndū ūcio mūthaahie rītwa rīa Ngai wanyu. Nīi nī nīi Jehova.

¹³ “Mūtikaheenie mūdū ūrīa ūngī, muoe indo ciake kana mūmūtunye indo ciake.

“Mūtikanaike mūcaara wa mūruti wa wīra ūkinyie rūciū.

¹⁴ “Mūtikanarume mūdū ūtaiguaga, kana mūgīre mūtumumu kīndū gīa kūmūhīnga, no mwīti-gagīriei Ngai wanyu. Nīi nī nīi Jehova.

¹⁵ “Mūtikanogomie kīhoto; ndūkanacāire mūdū tondū nī mūthīni kana mūdū mūnene ūrī igweta, no tuagīrai mūdū ūrīa ūngī ciira na kīhoto.

¹⁶ “Mūtikanorūre mūgīcambanagia gatagatī-inī ka andū anyu.

“Mūtikaneeke ūndū ūngīrehere mūdū ūrīa ūngī ūgwati. Nīi nī nīi Jehova.

¹⁷ “Nūkanathūre mūrū wa thoguo ngoro-inī yaku. Kananagia mūdū ūrīa ūngī maūdū ūtekūhithīrīria nīgeetha ndūkanagwatanīre nake mahītia-inī make.

¹⁸ “Nūkanerīhīrie kana ūtume mūdū wanyu ūthū, no endaga mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīyendete wee mwene. Nīi nī nīi Jehova.

¹⁹ “Rūmagiai uuge wakwa.

“Nūkanaciarithanie nyamū itarī cia kīruka kīmwe.

“Nūkanahaande mūgūnda waku mbeū mīthemba īrī.

“Nūkanahumbe nguo itumītwo na ndigi mīthemba īrī itahaanaine.

²⁰ “Mūdū mūrūme angīkoma na mūdū-wa-nja ngombo, nake aakorwo nīmūurie nī mūdū ūngī, no ndakūūrītwo kana akarekererio, no ngīnya maherithio ta ūrīa kwagīrīire. No matikooragwo, tondū mūdū-wa-nja ūcio ndatīgite gūtuika ngombo. ²¹ Nake mūdū mūrūme ūcio-rī, no ngīnya arute ndūrūme, amītware itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo itūike iruta rīa kūrūtīrwo Jehova rīa kūhoroherio mahītia. ²² Mūthīnjīri-Ngai nīakahoroheria mūdū ūcio na ndūrūme īyo ya iruta rīa mahītia, irūtīrwo hau mbere ya Jehova nī ūndū wa rīhīa rīu ehītie, nake nīakarekerwo rīhīa rīake.

²³ “Rīria mūgaatoonya būrūri ūcio wa Kananani, na mūhaande mīti ya mīthemba yothē īciaraga maciaro-rī, nī mūgaatua atī maciaro macio marī na thaahu. Ihinda rīa mīaka itatū nīmūkatua atī marī na thaahu, na matikanarīio. ²⁴ Mwaka wa kana, maciaro mothe mayo nīmagatuika matheru, matūike maruta ma kūgoocithia Jehova. ²⁵ No mwaka wa gatano, no mūrīe maciaro mayo. Ūguo nīguo magetha manyu makoongerereka. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.

²⁶ “Mūtikanarīe nyama īrī na thakame thīnī wayo.

“Mūtigekage maūdū ma kūragūra kana ma kūrogana.

²⁷ “Mūtikanenje njuīrī cianyu thikīrīrio-inī kana mūrēge mīthia ya nderu cianyu.

²⁸ “Mūtikanetemange mīrīrī yanyu nī ūndū wa andū arīa akuū, kana mwīkīre marūūri mīrīrī-inī yanyu. Nīi nī nīi Jehova.

²⁹ “Nūkanaagithie mwarīguo gītīo na ūndū wa kūmūrekereria atuīke mūmaraya, kana ūndū ūcio ūtūme būrūri ūgarūrūkire ūmaraya, na ūiyūrwo nī waganu.

³⁰ “Menyagīrīrai Thabatū ciakwa, na mūtīiage handū hakwa harīa haamūre. Nīi nī nīi Jehova.

³¹ “Mūtikanatuīrie maūdū kūrī andū arīa marī maroho ma kūragūra kana arogi, nīgūkorwo nīmakamūgwatia thaahu. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.

³² “Rūgamagīrai andū arīa akūrū, mūmatīiage; heagai andū arīa akūrū gītīo, na mwītīgagīre Ngai wanyu. Nīi nī nīi Jehova.

³³ “Hīndī rīa mūgeni aatūūrania na inyuī būrūri-inī wanyu, mūtikanamwīke ūūru. ³⁴ Mūgeni ūrīa ūtūūranagia na inyuī no ngīnya atuagwo taarī mūdū ūciarīrwo būrūri wanyu. Mwendei ta ūrīa mwīendete inyuī ene, nīgūkorwo o na inyuī mwarī ageni būrūri wa Mīsiri. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu.

³⁵ “Mūtīkahūthagīre ithimi itarī cia kīhoto rīrīa mūgūthima ūrīahu, kana ūritū, kana ūingī. ³⁶ Hūthagīrai ithimi cia kīhoto, na mahiga ma gūthima ma kīhoto, na eba ya kīhoto, na hini ya kīhoto. Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu ūrīa wamūrūtire būrūri wa Mīsiri.

³⁷ “‘Rūmagiai irīra ciakwa cia watho ciothe na mawatho makwa mothe, na mūmarūmagirīre. Nīi nī nīi Jehova.’”

20

Kūherithio nī Ūndū wa Mehia

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “‘Īra andū a Isiraēli atīrī: ‘Mūisiraēli o wothē kana mūgeni o wothē ūrīa ūtūūragā būrūrī wa Isiraēli ūkaaheana ūmwe wa ciana ciakē kūrī ngai īrīa itagwo Moleku, no nginya akooragwo. Mūingī wothē nī ūkaamūhūūra na mahiga nyuguto. ³ Nīngahūgūkīra mūdū ūcio, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao; tondū wa kūheana ciana ciakē kūrī Moleku, nīathaahītīe handū hakwa harīa haamūre na agathaahia rūtwa riakwa itheru. ⁴ Mūingī ūcio wa andū ūngīkaaga kūherithia mūdū ūcio ūheanīte ūmwe wa ciana ciakē kūrī Moleku, mage kūmūūragā-rī, ⁵ nīngahūgūkīra mūdū ūcio, hamwe na andū a nyūmba yake, na ndīmaingate kuuma kūrī andū ao, we mwene na arīa othe mamūūmagirīra na kūhūūra ūmaraya na Moleku.

⁶ “‘Nīngahūgūkīra mūdū ūrīa ūtūūragia maūdū kuuma kūrī andū arīa marī na maroho ma kūragūra na kuuma kūrī arogī, nīguo ahūūre ūmaraya na ūndū wa kūmarūmīrīra, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao.

⁷ “‘Mwīyamūrei mūtūike atheru tondū nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu. ⁸ Rūmagiai irīra ciakwa cia watho na mūcirūmagirīre. Nīi nī nīi Jehova, ūrīa ūmūtheragia.

⁹ “‘Mūdū o wothē ūngiruma ithe kana arume nyina, no nginya ooragwo. Nīarumīte ithe kana akaruma nyina, na thakame yake nīkamūcookerera.

¹⁰ “‘Mūdū mūrūme angītharia na mūtumia wa mūdū ūngī, atharie na mūtumia wa mūdū wa itūūra riake, itharia icio cieri, mūdū mūrūme ūcio na mūtumia, no nginya mooragwo.

¹¹ “‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūtumia wa ithe, nīaconorithītīe ithe. Mūdū mūrūme ūcio na mūtumia ūcio eerī no nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹² “‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūtumia wa mūrū, eerī no nginya mooragwo. Ūndū ūcio mekīte nī waganu ūkīrīte njano; thakame yao nīkamacookerera.

¹³ “‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūdū mūrūme ūngī ta ūrīa mūdū akomaga na mūdū-wa-nja-rī, andū acio eerī nīmekīte ūndū ūrī magigi. No nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹⁴ “‘Mūdū mūrūme angīhikia mūdū-wa-nja na ahikie nyina, ūcio nī waganu. Mūdū mūrūme ūcio na andū-a-nja acio eerī no nginya macinwo na mwaki, nīgeetha gūtikanakorwo na waganu thīnī wanyu.

¹⁵ “‘Mūdū mūrūme angīkoma na nyamū-rī, no nginya mūdū ūcio ooragwo, na no nginya mūūrage nyamū iyo.

¹⁶ “‘Mūdū-wa-nja angītwarīrīra harī nyamū nīguo akome nayo-rī, nīmūkooraga mūdū-wa-nja ūcio hamwe na nyamū iyo. No nginya mūdū-wa-nja ūcio ooragwo na nyamū iyo yūragwo; thakame yake nīkamūcookerera, na thakame ya nyamū iyo imīcookerere.

¹⁷ “‘Mūdū mūrūme angīhikia mwarī wa ithe, arī mwarī wa ithe kana wa nyina, na makomanie, icio nī njono. No nginya maingatwo mehere kuuma kūrī andū ao. Nīaconorithītīe mwarī wa ithe. Na nīagacookerewo nī ūūru ūcio ekīte.

¹⁸ “‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūdū-wa-nja hīndī yake ya mweri, nīaguūria riurīro riake, o nake mūdū-wa-nja ūcio agakīguūria riurīro rīa thakame yake. Andū acio eerī nīmakaingatwo kuuma kūrī andū ao.

¹⁹ “‘Ndūkanakome na tataguo kana mwarī wa nyina na thoguo, nī ūndū gwīka ūguo nī gūconorithia mūdū ūrīa mūrī rūrīra; inyūi eerī nīmūgacookerewo nī ūūru ūcio mwīkīte.

²⁰ “‘Mūdū angīkoma na tatawe-rī, nīaconorithītīe mamawe. Nīmagacookerewo nī ūūru ūcio mekīte; magaakua matarī magīa mwana.

²¹ “‘Mūdū angīhikia mūtumia wa mūrū wa nyina ūcio nī thaahu, nīaconorithītīe mūrū wa nyina. Megūtūūra matarī magīa mwana.

²² “‘Rūmagiai irīra ciakwa ciothe cia watho, na mawatho makwa mūmarūmagirīre, nīguo mūtūūre būrūrī ūrīa ndīramūtware, na nīgeetha ndūkanamūtahīke. ²³ Mūtikanatūūre kūringana na mītugo ya ndūrīrī irīa ngūingata imweherere. Ndacimenire nī tondū nīciekire maūdū macio mothe. ²⁴ No nīi ngīmwrīa atīrī, “‘Nīmūkegwatīra būrūrī wao; nīngamūhe guo ūtūike igai rīanyu, būrūrī ūrī būthi wa irīa na ūūki.” Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamwamūrīre kuuma kūrī ndūrīrī.

²⁵ “‘Nī ūndū ūcio no nginya mūkūūranage nyamū irīa itarī thaahu na irīa irī thaahu, na nyoni irīa itarī thaahu na irīa irī thaahu. Mūtikanethaahīe na nyamū kana nyoni o na irīkū, kana kīndū o gīothe gīthiagiara thī, irīa ciothe ndaamūranīre tondū irī thaahu harī inyūi. ²⁶ No nginya mūtūike atheru harī nīi, tondū nīi, Jehova, ndī mūtheru, na nīndīmwamūranītīe na ndūrīrī irīa ingī mūtūike akwa kīūmbe.

²⁷ “Mündü mūrume kana mündü-wa-nja ūrī maroho marīa maragūruga kana mūrōgi thīnī wanyu, no nginya makooragwo. Mūmahūre na mahiga nyuguto. Thakame yao nīkamacookerera.”

21

Mawatho ma Kūrūmīrwo nī Athīnjīri-Ngai

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Arīria athīnjīri-Ngai, nīo ariū a Harūni, ūmeere atīrī: ‘Mūthīnjīri-Ngai ndakanethaahie nī ūndū wa mündū wao ūkuite, ² tige no akorirwo arī mündū wa nyūmba yake, ta nyina kana ithe, kana mūrū kana mwarī, kana mūrū wa nyina, ³ kana mwarī wa nyina ūtarī mūhiku ūrīa atheithagia nī ūndū ndarī na mūthuuri, nī ūndū wake-rī, no ethaahie. ⁴ Ndakanethaahie nī ūndū wa athoni ake, na nī ūndū ūcio anyiitwo nī thaahu.

⁵ “Athīnjīri-Ngai matikanenjo mītwe, kana marengerere mīthia ya nderu ciao kana metemange mūrī yao nī ūndū wa gūkuirwo. ⁶ No nginya makorwo marī atheru harī Ngai wao, na matikanethaahie rītwa rīa Ngai wao. Tondū nīo matwaragīra Jehova indo iria arutīrwo irī iruta rīa njino, nīcio irio cia Ngai wao, no nginya makorwo marī atheru.

⁷ “Athīnjīri-Ngai matikanahikie andū-a-nja arīa methaahītie na ūmaraya, kana arīa matiganīte na athuuri ao, tondū athīnjīri-Ngai nī atheru harī Ngai wao. ⁸ Matuagei atheru, tondū nīo marutagīra Ngai wanyu irio iria arutīrwo igongona. Matuagei atheru, tondū nī Jehova ndī mūtheru, o nī ūrīa ūmūtheragia.

⁹ “Mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angīthaahia na gūtuika mūmaraya, nīaconorithītie ithe; no nginya acinwo na mwaki.

¹⁰ “Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, ūrīa ūrī gatagatī ka ariū-a-ithe, na ūtīrīrio maguta mūtwe na akaamūrwo nīguo ehumbage nguo cia ūthīnjīri-Ngai, ndakanarekererie njuirī yake iikare itarī njanūre kana atembūrango nguo ciake. ¹¹ Ndakanatoonye handū harī kīimba. Ndakanethaahie o na aakorwo nī ūndū wa ithe kana nyina, ¹² o na ndakanoime handū-harīa-haamūre ha Ngai wake, kana ahathaahie, tondū nīamūrītwo, agaitīrīrio maguta ma Ngai wake. Nī nī nī Jehova.

¹³ “Mündū-wa-nja ūrīa akaahikia no nginya agaakorwo arī mūrītu gathirango. ¹⁴ Ndakanahikie mūtumia wa ndigwa, kana mūtumia matiganīte na mūthuuriwe, kana mündū-wa-nja wīthaahītie na ūmaraya, no akaahikia mūrītu gathirango wa andū ao, ¹⁵ nīgeetha ndakanethaahie rūciaro rwake gatagatī ka andū ao. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūtheragia.”

¹⁶ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁷ “Ira Harūni atīrī: ‘Harī njiarwa iria igooka, gūtīrī mündū wa njiaro ciaku ūrī na kaūgū ūgaakuhīrīria nīguo arutīre Ngai wake irio cia igongona. ¹⁸ Gūtīrī mündū o na ūmwe ūrī na kaūgū ūgaakuhīrīria: mündū mūtumumu kana gīthua, kana mündū mūthūku ūthiū, kana ūrī na wonje, ¹⁹ mündū mwonju kīgūrū kana guoko, ²⁰ mündū ūrī iguku kana mūhomu, mündū ūrī na kaūgū ka riitho, kana mündū ūrī na irona iratogota kana iroira, kana mūthūku nyee. ²¹ Gūtīrī mündū wa njiaro cia Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai ūrī kaūgū ūgaakuhīrīria nīguo atware maruta marīa marutīrwo Jehova ma njino. Ūcio ūrī na kaūgū ndakanakuhīrīrie atī nīguo arute irio icio cia Ngai wake cia igongona. ²² We no arie irio iria theru mūno cia Ngai wake, o na irio iria theru; ²³ no rīrī, nī ūndū wa ūgū ūcio wake, ndakanakuhīrīrie gītambaya gīa gūcuurio kana athengerere kīgongona, nīgeetha ndagathaahie handū hau hakwa harīa haamūre. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmatheragia.”

²⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīra Harūni na ariū ake ūguo, o na akīra andū a Isiraēli othe.

22

Maruta marīa Ngai Angītīkīra

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Ira Harūni na ariū ake matīage maruta marīa matheru marīa andū a Isiraēli maanyamūrīre, nīgeetha matikanethaahie rītwa rīakwa itheru. Nī nī nī Jehova.

³ “Meere atīrī, ‘Njiarwa iria igooka thuutha, mündū o na ūrīkū wa njiaro cianyu angīgakorwo ethaahītie, nake akuhīrīrie maruta marīa matheru marīa andū a Isiraēli maamūrīre Jehova, mündū ūcio no nginya aingatwo, ehēre mbere yakwa. Nī nī nī Jehova.

⁴ “Mündū wa njiaro cia Harūni angīkorwo arī na mūrīmū wa ngoothi ūngīgwanatio, kana mwīrī wake ūkoira, ndakaarīa indo iria theru irutītwo cia maruta, nginya agaathirwo nī thaahu. Ningī nīakanyitwo nī thaahu angīkaahutia kīndū gīthaahie nī kīimba, kana ahutie mündū o wothē ūrīa uumītwe nī hinya wa arūme, ⁵ o na kana angīhutia kīndū o gīothe kīrīa gītambaga thī kīrīa kīngīmūgwatia thaahu, kana ahutie mündū o na ūrīkū ūngītūma anyiitwo nī thaahu, o na thaahu ūcio ūngīkorwo nī ūrīkū. ⁶ Mündū ūrīa ūngīhutia kīndū o na kīrīkū ta kīu nīakanyitwo nī thaahu o nginya hwaī-inī. Ndakanarie kīndū o na kīrīkū kīa maruta marīa maamūre, no akorirwo ethambīte mwīrī na maai. ⁷ Rīua rīathūa niagathirwo nī thaahu, na thuutha ūcio no arie maruta marīa maamūre, tondū

nício irio ciake. ⁸ Ndakanarīe nyama cia nyamū ikuite, kana nyama cia nyamū itambuuritwo nī nyamū cia githaka, nīguo ndakae gūthaahio nicio. Nii nī nīi Jehova.

⁹ “Athīnjīri-Ngai nīmarūmagie mawatho makwa nīgeetha matikahitatie, nao makue nī ūndū wa kwaga gūtiia mawatho macio. Nii nī nīi Jehova ūrīa ūmatheragia.

¹⁰ “Gūtirī mūdū o na ūrikū ūtarī wa nyūmba ya mūthīnjīri-Ngai wagīrīrwo nī kūrīa maruta marīa matheru, o na mūgeni wa mūthīnjīri-Ngai, kana mūruti wa wīra gwake o nao matigacirīe. ¹¹ No mūthīnjīri-Ngai angīgūra ngombo na mbeeca, kana ngombo īciarīrwo gwake mūciī, ngombo īyo no īrīe irio ciake. ¹² Mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angīhikio nī mūdū ūtarī mūthīnjīri-Ngai, ndakanarīe kīndū o na kīmwe kīa maruta macio matheru. ¹³ No mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angītuika mūtumia wa ndigwa, kana matigane na mūthuuriwe na ndarī ciana, nake acooke agaikare gwa ithe o ta rīrīa aarī mwīthī, no arīe irio icio nyamūre cia ithe. No mūdū ūtetikīrītio, ndakanarīe kīndū o na kīmwe gīacio.

¹⁴ “Mūdū o wothē angīrīa maruta matheru atekūmenya, no ngīnya acookerie mūthīnjīri-Ngai kīndū kīu kīamūre arīite na ongerere gīcunjī gīa gatano gīa thogora wakio. ¹⁵ Athīnjīri-Ngai matikanathaahie maruta marīa matheru marīa andū a Isiraeli marutagīra Jehova, ¹⁶ na ūndū wa kūmetikīrīa marīe maruta macio matheru, na ūguo ūtūme mūcookererwo nī mahītia marīa mūngīrīhio. Nii nī nīi Jehova ūrīa ūmatheragia.”

Magongona marīa Matangūtīkīrīka

¹⁷ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ¹⁸ “Arīria Harūni na ariū ake, na warīrie andū a Isiraeli othe, ūmeere atīrī: ‘Mūdū o na ūrikū thīinī wanyu, arī Mūsiraeli kana arī mūgeni ūtūūruga Isiraeli, angikaarutīra Jehova kīheo kīa iruta rīa njino nī ūndū wa kūhingia mwīhītwa, kana kīrī kīa iruta rīa kwīyendera, ¹⁹ no ngīnya akaaruta njamba itarī na kaūūgū kuuma kūrī ng’ombe, kana ng’onde, kana mbūri, nīgeetha kīheo kīu gūtīkīrīke handū-inī hanyu. ²⁰ Mūtikanarehe kīndū o na kīrīkū kīrī na kaūūgū, tondū gītēgetikīrīka handū-inī hanyu. ²¹ Rīrīa mūdū arīrutaga kīndū kīumīte rūrū-inī rwake rwa ng’ombe kana rwa mbūri, kīrī kīa iruta rīa ūguano rīa kūrūtīrwo Jehova, nīguo ahingie mwīhītwa wa mwanya, kana kīa iruta rīa kwīyendera, no ngīnya gīkoragwo gītārī na kaūūgū kana kameni nīguo gūtīkīrīke. ²² Mūtikanarutīre Jehova nyamū ndumumu kana ndihie, kana īrathua, kana kīndū o gīothe kīrī na mbatata, kana kīrī na ironda iratogota kana iroira. Mūtikanagīrīre o na īmwe ya icio kīgongona-inī itūike ya iruta rīa gūcinwo na mwaki harī Jehova. ²³ No rīrī, no mūrute ndegwa, kana ng’onde nyonju kana homu, īrī ya igongona rīa kwīyendera, no īyo ndīngītīkīrwo itūike ya kūhingia mwīhītwa. ²⁴ Mūtikanarutīre Jehova nyamū īrīa itīhītio nyee, kana ikamendereka, kana ndarūre, kana hakūre. Mūtikanarute magongona ta macio būrūrī-inī wanyu, ²⁵ na mūtikanamūkīre nyamū ta icio kuuma kūrī mūdū mūgeni atī nīguo mūcirute itūike irio cia Ngai wanyu. Nyamū ta icio itīngītīkīrīka handū-inī hanyu, nī ūndū nī nyonju, na īrī na ūūgū.’”

²⁶ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ²⁷ “Rīrīa gacaū, kana gatūrūme, kana koori gaaciarwo, karīkaraga na nyīna mīthenya mūgwanja. Kuuma mūthenya wa kanana na thuutha ūcio, nīgagetikīrīka gatūike iruta rīa gūcinwo na mwaki harī Jehova. ²⁸ Mūtikanathīnje ng’ombe kana ng’onde hamwe na mwana wayo mūthenya ūmwe.

²⁹ “Rīrīa mūkūruta igongona rīa gūcookeria Jehova ngaatho, rīrutagei na njīra ya gūtūma rītīkīrīke nī ūndū wanyu. ³⁰ No ngīnya rīrītio mūthenya o ro ūcio rīarutwo; mūtikanatigie kīndū kīarīo gīkīnyie rūciinī. Nii nī nīi Jehova.

³¹ “Rūmagiai maathani makwa na mūmarūmagīrīre. Nii nī nīi Jehova. ³² Mūtikanathaahie rītwa rīakwa itheru. No ngīnya andū a Isiraeli mamenyage atī ndī mūtheru. Nii nī nīi Jehova ūrīa ūmūtheragia, ³³ na ūrīa wamūrutire būrūrī wa Mīsiri ndūike Ngai wanyu. Nii nī nīi Jehova.”

23

Ciathī iria Njathane

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Ici nicio ciathī ciakwa iria ciathanitwo, o iria ciathanitwo cia Jehova, iria mūkaahunjanīria ūhoro wacio atī nī ciūngano theru.

Thabatū

³ “Kūrī na mīthenya itandatū rīrīa mūngīruta wīra, no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatū ya kūhurūka, mūthenya wa kīūngano gītheru. Mūtikanarute wīra o na ūrikū; kūrīa guothe mūgaatūra, īyo nī Thabatū ya Jehova.

Bathaka na Mīgate itarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia

⁴ “Ici nicio ciathī iria ciathanitwo cia Jehova, nicio ciūngano iria theru, iria mūrīhunjanagīria mahinda ma cio makinya. ⁵ Bathaka ya Jehova īriambagīrīria hwaī-inī kwaira, mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa mbere. ⁶ Mūthenya wa ikūmi na itano, wa mweri ūcio nīguo gīathī kīa Jehova

kia Migate itari Mũkire Ndawa ya Kũmbia kĩaĩmbagĩria, na kwa ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja no nginya mũrĩage migate itari na ndawa ya kũmbia. ⁷ Mũthenya wa mbere mũgie na kiũngano gĩtheru, na mũtikarute wĩra ũria mũrutaga. ⁸ Mĩthenya mũgwanja rutagĩrai Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Na mũthenya wa mũgwanja, mũgiage na kiũngano gĩtheru, na mũtikandarute wĩra ũria mũrutaga.’”

Magetha ma Mbere

⁹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mũgaatoonya bũrũri ũcio ngũmũhe na mũgethe magetha maguo, nĩmũkarehere mũthĩnjĩri-Ngai kĩahe kĩa mbere kĩa ngano ĩria mũkaagetha. ¹¹ Nake athũngũthie kĩahe kĩa mbere ya Jehova nĩguo gĩtikĩrike handũ-inĩ hanyu; mũthĩnjĩri-Ngai agagĩthũngũthia mũthenya ũria ũrũmĩrĩre Thabatũ. ¹² Mũthenya ũcio mũgaathũngũthia kĩahe kĩa, no nginya mũkaarutĩra Jehova iruta rĩa njino rĩa gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ, ¹³ hamwe na iruta rĩarĩo rĩa mũtu wa gĩthimi gĩa icunji ĩgĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu ũria mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, nĩrĩo iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega, na iruta rĩa kũnyuuo, rĩrĩ gacunji kamwe ka inya ka hini ĩmwe† ya ndibe. ¹⁴ Mũtikandarĩe mũgate o na ũrĩkũ, kana ngano ya kũhĩthio, kana ya mũgethano, o nginya mũthenya ũria mũkaarehera Ngai wanyu iruta rĩrĩ. Ŭndũ ũyũ ũtũike watho mwandĩke wa gũtũura nginya kũrĩ njiarwa iria igooka, kũrĩa guothe mũgaatũura.

Giathi kĩa Magetha

¹⁵ “Kuuma mũthenya ũria ũrũmĩrĩre Thabatũ, mũthenya ũria mwatwarire kĩahe kĩa iruta rĩa gũthũngũthio, mũgatara ciumia ingĩ mũgwanja. ¹⁶ Mũtare matukũ mĩrongo ĩtano kuuma mũthenya ũria ũrũmĩrĩre Thabatũ ya kũhingĩthia mũgwanja, mũcooke mũrutĩre Jehova iruta rĩa mũtu wa ngano ya mũgethano. ¹⁷ Kuuma kũria guothe mũtũura, mũrehe migate ĩrĩ ĩthondeketwo na tũcunji twĩrĩ twa ikũmi twa eba ĩmwe ya mũtu ũria mũhinyu mũno, ĩrugĩtwo na ndawa ya kũmbia, ĩtũike ya iruta rĩa gũthũngũthio rĩa maciaro ma mbere marutĩrwo Jehova. ¹⁸ Rutanĩriai migate ĩyo na tũtũrũme mũgwanja, o kamwe karĩ na ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na tũtarĩ na kaũũgũ, na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩgĩrĩ. Nacio igaatuĩka iruta rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova, hamwe na maruta macio ma mũtu na ma kũnyuuo, rĩrĩ nĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁹ Mũcooke mũrute thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, na tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe karĩ na ũkũrũ wa mwaka ũmwe, twa iruta rĩa ũiguano. ²⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagathũngũthia tũtũrũme tũu tweerĩ mbere ya Jehova, tũtũke iruta rĩa gũthũngũthio, hamwe na migate ĩyo ya maciaro ma mbere. Macio nĩ maruta matheru marutĩrwo Jehova nĩ ũndũ wa mũthĩnjĩri-Ngai. ²¹ Mũthenya o ro ũcio, nĩmũkahunjanĩria kiũngano gĩtheru, na mũtikandarute wĩra ũria mũrutaga. Ŭyũ nĩguo ũgaatuĩka watho mwandĩke wa gũtũura nginya harĩ njiarwa iria igooka, o kũria guothe mũgaatũura.

²² “Rĩria mũkaagetha irio bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanagerthe nginya ndeere-inĩ cia mĩgũnda yanyu, o na mũtikanagerie rĩutiki rwa magetha manyu. Rũtigagĩriei andũ arĩa athĩni na arĩa agenĩ. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’”

Giathi gĩa Kũhuha Tũrumbeta

²³ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Mũthenya wa mbere wa mwari wa mũgwanja-rĩ, nĩmũrĩgĩaga na mũthenya wa kũhurũka, kiũngano gĩtheru, na ũrĩrikanagwo na ũndũ wa kũhuha tũrumbeta. ²⁵ Mũtikandarute wĩra ũria mũrutaga, no mũrutagĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki.’”

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

²⁶ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁷ “Mũthenya wa ikũmi wa mwari ũyũ wa mũgwanja, nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia. Mũgiage na kiũngano gĩtheru na mwiĩmage irio, na mũrutagĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁸ Mũtikandarute wĩra mũthenya ũcio, tondũ nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia, hĩndĩ ĩrĩa mũrahoroherio mehia mbere ya Jehova-Ngai wanyu. ²⁹ Mũndũ o na ũrĩkũ ũria ũtakeima irio mũthenya ũcio nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ³⁰ Mũndũ o wotho ũkaaruta wĩra mũthenya ũcio nĩngamũniina kuuma thĩni wa andũ ao. ³¹ Mũtikandarute wĩra o na ũrĩkũ. Ŭyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa gũtũura nginya harĩ njiarwa iria igooka, o kũria guothe mũgaatũura. ³² ĩyo nĩ Thabatũ yanyu ya kũhurũka, na no nginya mwiĩme irio. Kuuma hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa kenda wa mwari o ro ũcio nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ũcio ũngĩ, nĩmũrĩmenyagĩrĩra Thabatũ yanyu.’”

Giathi gĩa Ithũnũ

³³ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ³⁴ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mwari wa mũgwanja nĩguo Giathi kĩa Jehova gĩa Ithũnũ gĩaambĩrĩria, na gĩaakara mĩthenya mũgwanja. ³⁵ Mũthenya wa mbere nĩ wa kiũngano gĩtheru; mũtikandarute wĩra ũria mũrutaga. ³⁶ Mĩthenya

* 23:13 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) † 23:13 nĩ ta lita 1

mūgwanja mūkaarutagira Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, naguo mūthenya wa īnana-rī, mūgīe na kiūngano gītheru, na mūrūtire Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. Mūthenya ūcio nīguo wa kūhinga kiūngano; mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga.

³⁷ (“Ici nīcio ciathī cia Jehova iria ciathanītwo, iria mūkaahunjanīria irī ciūngano theru cia kūrehere Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, na nīmo maruta ma njino, na maruta ma mūtu, na magongona na maruta ma kūnyuuo marīa marībataranagia o mūthenya. ³⁸ Maruta maya nī ma kuongererwo harī marīa mangī ma Thabatū cia Jehova na nyongerera ya iheo cianyu na kīrīa gīothe mwīranīire na mwihītwa, na maruta mothe ma kwiyendera marīa mūrutagira Jehova.)

³⁹ “Nī ūndū ūcio, kwambīrīria mūthenya wa ikūmi na ītano wa mweri wa mūgwanja, mwarīkia kūgetha irio būrūri-inī, nī mūgaakūngūira gīathī kīu kīa Jehova mīthenya mūgwanja. Mūthenya wa mbere nī wa kūhurūka, na mūthenya wa īnana o naguo no wa kūhurūka. ⁴⁰ Mūthenya wa mbere nīmūkooya maciaro marīa mega mūno ma mītī, na mathīgī ma mītende, na honge cia mītī īrīa īrī na mathangū maingī, na cia mītī īrīa īmeraga tūrūū-inī, na mūkene mūrī mbere ya Jehova Ngai wanyu mīthenya mūgwanja. ⁴¹ Kūngūyagīrai ūndū ūyū arī gīathī kīa Jehova mīthenya mūgwanja o mwaka. Ūndū ūyū nī ūtūike watho mwandike wa gūtūūra nginya harī njiarwa iria igooka; kūngūyagīrai ūndū ūcio mweri-inī wa mūgwanja. ⁴² Ikaragai ithūnū-inī mīthenya mūgwanja. Andū a Isiraeli arīa othe maciarīrwo Isiraeli magaaikaraga ithūnū-inī, ⁴³ nī ūndū ūcio njiaro cianyu nīikamenya atī nī nīī ndaatūmire andū a Isiraeli maikare ithūnū-inī hīndī īrīa ndaamarutire būrūri wa Misiri. Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu.”

⁴⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīanīrīra kūrī andū a Isiraeli ūhoru wa ciathī icio ciathanītwo cia Jehova.

24

Maguta na Migate ya Kūigwo Mbere ya Jehova

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ² “Atha andū a Isiraeli makūrehere maguta marīa makeere wega ma ndamaiyū hihe ma gūkūheaga ūtheri, nīgeetha matawa maikarage maakanīte hīndī ciothe. ³ Nja ya gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mbere ya ithandūkū rīa Ūira o kūu Hema-inī-ya-Gūtūnganwo-rī, Harūni nīamenyagīrīre matawa macio mbere ya Jehova kuuma hwaī-inī o nginya rūciinī, hīndī ciothe. Ūndū ūyū ūgaatuika watho mwandike wa gūtūūra wa njiarwa iria igooka. ⁴ Matawa macio marī mbere ya Jehova, o macio maigīrīrwo mūtī-inī wa matawa wa thahabu īrīa therie no nginya mamenyagīrīrwo hīndī ciothe.

⁵ “Oya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, ūthondeke mīgate ikūmi na īrī, o mūgate ūmwe ūrugwo na tūcunjī twīrī twa ikūmi twa eba īmwe. ⁶ Ūcooke ūmīare mīhari īrī, o mūhari mīgate ītandatū, ūmīgīrīre igūrū rīa metha ya thahabu therie hau mbere ya Jehova. ⁷ Na o mūhari-inī nīhaigwo ūbani ūrīa mūtherie ūtūike gīcunjī gīa kīrīrikano ūrūgamīrīre mīgate īyo, na ūtūike iruta rīa njino rīrutīrwo Jehova na mwaki. ⁸ Migate īyo nī īigagwo mbere ya Jehova hīndī ciothe, o Thabatū o Thabatū, īrūgamagīrīre andū a Isiraeli, ūtūike kīrīkanīro gīa gūtūūra. ⁹ Migate īyo nī ya Harūni na arīu ake, nao mamīrīagīre handū hatheru, nī tondū mīgate īyo nī gīcunjī gītheru mūno harī rwīga rwao rwa maruta marīa marutīrwo Jehova ma gūcinwo na mwaki.”

Mūrumi Ngai Kūhūūrwo na Mahiga

¹⁰ Na rīrī, mūrū wa mūtumia Mūisiraeli, no ithe aarī Mūmisiri, nīathiire gūceerera andū a Isiraeli, nake mūndū ūcio na Mūisiraeli makīrūa marī kūu kambī.† ¹¹ Ūcio mūrū wa mūtumia Mūisiraeli nīarumire Rītwa rīa Ngai na kīrumi; nī ūndū ūcio makīmūtwarīra Musa. (Nyīna wa mūndū ūcio eetagwo Shelomithu, mwarī wa Dibiri ūrīa Mūdani.) ¹² Makīmūikia thīinī, makīmūrangīra nginya rīrīa mangīamenyire wega wendi wa Jehova.

¹³ Nake Jehova akīira Musa atīrī: ¹⁴ “Twaru mūrumani ūcio nja ya kambī. Andū arīa othe maamūiguire akīrumana mamūīgīrīre moko mūtwe, nakīo kiūngano gīothe kīmūhūūre na mahiga nyuguto. ¹⁵ Īra andū a Isiraeli atīrī, ‘Mūndū o na ūrīkū angikaaruma Ngai wake, no nginya agaacookererwo nī ūūru ūcio ekīte: ¹⁶ Mūndū o na ūrīkū ūkaaruma rītwa rīa Jehova no nginya akooragwo. Kiūngano gīothe gīa Isiraeli no nginya gīkaamūhūūra na mahiga nyuguto. Aakorwo arī mūgeni kana arī mūndū ūciarīrwo būrūri-inī wanyu, rīrīa akaaruma Rītwa rīu rīa Jehova, no nginya akooragwo.

¹⁷ “Mūndū o na ūrīkū angikooraga mūndū ūngī, no nginya nake akooragwo. ¹⁸ Mūndū o na ūrīkū angīūruga nyamū ya mūndū ūrīa ūngī, no nginya akaamīrīha, nyamū īrīhwo na nyamū īngī. ¹⁹ Mūndū o na ūrīkū angīgatihiha ūrīa ūngī, o ūrīa ekanīte no nginya nake ekwo o ūguo: ²⁰ Mūndū oina mūndū ūrīa ūngī ihīndī, nake akoinwo ihīndī, rītho rīrīhagio na rītho, īgego rīrīhagio na īgego. O ūrīa mūndū

* 24:5 nī ta kilo inya na nuthu (4:5) † 24:10 Hīndī īrīa andū a Isiraeli moimaga būrūri wa Misiri, nī kūrī na andū maatwaranire nao, makīmaruta mitugo mīūru (Thaam 12:38).

atihiitie mündü üngi, o nake atihio o ro üguo. ²¹ Mündü üria ükooraga nyamü nïakamîriha, no üria ükooraga mündü üria üngi no nginya akooragwo. ²² Mûrîkoragwo na watho o ro ümwe ükonii mügeni na mündü üria üciarîrwo bûrûri wanyu. Nii nî nîi Jehova Ngai wanyu.”

²³ Nake Musa akîarîria andü a Isiraeli, nao magîtwara mündü ücio warumîte Ngai nja ya kambî, makimûhûura na mahiga nyuguto. Nao andü a Isiraeli magûka o ta üria Jehova aathiite Musa.

25

Mwaka wa Thabatû

¹ Nake Jehova akîira Musa Kîrîma-inî gîa Sinai atîrî, ² “Arîria andü a Isiraeli, ümeere atîrî, ‘Hîndî îria mûgaatoonya bûrûri üria ngaamûhe-rî, bûrûri ücio guo mwene no nginya ûkaagîaga na Thabatû îria yamûrîrwo Jehova. ³ Mûkaahaandaga mîgûnda yanyu mîaka îtandatû, na mûcehage mîgûnda yanyu ya thabibû mûkamîcehaga mîaka îtandatû mûgîcookanagîrîria maciaro mayo. ⁴ No mwaka wa mûgwanja wakinya, bûrûri ücio nîukagîa na Thabatû ya kûhurûka, Thabatû yamûrîrwo Jehova; mûtikanahaande kîndü mîgûnda kana mûcehe mîthabibû yanyu. ⁵ Irio iria ikeemeria, nîcio cia maitika-rî, mûtikanacigethe kana mûgethe thabibû cia mîthabibû yanyu îyo îtarî mîrutîre wîra. Bûrûri ücio no nginya ûkaagîa na mwaka wa kûhurûka. ⁶ Kîrîa gîothe bûrûri ücio ûgaaciara mwaka-inî ücio wa Thabatû gîgaatuika irio cianyu, inyuî ene na cia ndungata cianyu cia arûme na cia andü-a-nja, na cia aruti anyu a wîra wa mûcaara, na mûraarîrîri üria mûikaranîtie nake, ⁷ o hamwe na mahiû manyu na nyamü cia gîthaka iria itûûraga bûrûri wanyu. Kîrîa gîothe bûrûri ücio ûgaaciara no kîrîio.

Mwaka wa Jubilii

⁸ “Tarai Thabatû mûgwanja cia mîaka, mîaka mûgwanja maita mûgwanja, nîguo Thabatû icio mûgwanja cia mîaka ihinge mîaka mîrongo îna na kenda. ⁹ Ningî mûcooke mûhuhe karumbeta kûndü guothe mûthenya wa ikûmi wa mweri wa mûgwanja; Mûthenya wa Kûhoroherio Mehia, mûkaahuha karumbeta kûndü guothe bûrûri-inî wanyu. ¹⁰ Amûrai mwaka ücio wa mîrongo îtano, na mûhunjanirie ûhoro wa kûohorwo kwa andü othe arîa matûûraga bûrûri ücio wotho. Mwaka ücio ûgaatuika wa Jubilii* nî ûndü wanyu; o mündü wanyu nîagacooka kûrîa ithaka cia nyûmba yao irî, na kûrîa andü a mûhîrîga wao marî. ¹¹ Mwaka ücio wa mîrongo îtano ûgaatuika wa Jubilii kûrî inyuî; mûtikanahaande na mûtikanagethe kîrîa gîkûrîtie kîo kîene, kana mûgethe mîthabibû îria îtarî mîrutîre wîra. ¹² Nîgûkorwo îyo nî Jubilii, na niyo îgaatuika theru kûrî inyuî; rîiaagai o kîrîa gîkûrîtie mîgûnda-inî.

¹³ “Mwaka-inî üyû wa Jubilii, o mündü no nginya acooke gîthaka-inî gîake.

¹⁴ “Mûngikenderia mündü wa bûrûri wanyu mûgûnda kana mûgûre mûgûnda kûrî we, mûtikanahenanie mündü na üria üngî. ¹⁵ Mûrîgûraga mûgûnda wa mündü wa bûrûri wanyu kûringana na üria mîaka îthirîte thuutha wa Jubilii. Nake mwendia akaawendagia kûringana na mîaka îria îgakorwo îtigarîte ya magetha. ¹⁶ Mîaka îngîkorwo îtigarîte mîingî, mûkongerera thogora, na mîaka îngîkorwo îtigarîte mîinini, mûkanyihia thogora, nî ûndü kîrîa arakwenderia nî mûigana wa magetha. ¹⁷ Mûtikanahenanie mündü na üria üngî, no mwîtigagîre Ngai wanyu. Nii nî nîi Jehova Ngai wanyu.

¹⁸ “Rûmagîrîrai kîrîa kîa watho wakwa na mwîmenyagîrîre nîguo mwathîkagîre mawatho makwa, na inyuî nî mûgaatûra bûrûri ücio mûrî na thayû. ¹⁹ Naguo bûrûri ücio nîûgaciara maciaro maguo, na inyuî nîmûkarîaga mûkahûûna na mûtûûre kuo mûrî na thayû. ²⁰ Mwahota kûûria atîrî, “Tûkaaria kî mwaka wa mûgwanja aakorwo tûtikahaanda kana tûgethe?” ²¹ Nîngamûtûmîra kîrathimo mwaka-inî ücio wa gatandatû nîguo mîgûnda yanyu îgaaciara maciaro ma kûmûigana mîaka îtatû. ²² Mûkihaanda mwaka-inî wa kanana, mûkaariîaga irio iria mwaigîte mûthiithû, na mûgaacîrîa nginya mûgethe maciaro ma mwaka wa kenda.

²³ “Mîgûnda ndîkanendio biû, tondü bûrûri nî wakwa na inyuî mûrî o ageni kuo, na nî nîi ndîmûkomborithitie. ²⁴ Bûrûri wotho üria mwînyîitiire ûgaatuika wanyu, no nginya kûgîe na mweke wa gûkûûraga mîgûnda îyo.

²⁵ “Mündü wa bûrûri wanyu angîthîna na endie gîcunjî kîa mûgûnda wake, mündü üria wa hakuhi mûno wa nyûmba yake nîagooka na akûûre mûgûnda ücio mündü wao eendetie. ²⁶ No rîrî, mündü angîkorwo ndarî na mündü wa kûmûkûûrîra mûgûnda, na we mwene atonge agîe na indo ciiganîte kûûkûûra, ²⁷ niwe ûgaatua thogora kûringana na mîaka îria mîthîru kuuma rîria aawendirie, na acookie mbeeca icio ingî kûrî mündü üria eendeirîe; thuutha ücio no acooke mûgûnda-inî wake. ²⁸ No angîaga kûgîa na indo cia kûmûrîha-rî, gîcunjî kîrîa eendirie gîgûtûra kîrî kîa mûgûri nginya Mwaka wa Jubilii. Gîgaacooko hîndî ya Jubilii, na hîndî îyo no acooke gîthaka-inî gîake.

²⁹ “Mündü angîkeenidia nyûmba irî itûûra-inî inene rîrîgîre, nîarîkoragwo arî na kîhooto gîa kûmîkûûra ihinda rîa mwaka mûgîma kuuma amîendia. Thîinî wa ihinda rîu no amîkûûre. ³⁰ Îngîaga

* 25:10 Jubilii nî kuuga “tûtoorania.”

güküürwo mwaka ümwe ütanathira, nyumba iyo iri itüura-ini inene riirigire nīgatuika ya mūmīgūri na njaro ciake nginya tene. Nyumba iyo ndigaacookerio mwene Mwaka wa Jubilii. ³¹ No nyumba cia tütüura-ini tūria tūtarī tūirigire, iritugawo ta mīgūnda ya kūdū gūtarī kūrige. Icio no ikūürwo, na nī igaacookio Mwaka wa Jubilii.

³² “‘Alawii hīndi ciothe nī marī na kihooto gĩa güküüraga nyumba ciao iria iri matüura-ini ma Alawii, marīa megwatīre. ³³ Nī ündū ücio indo cia Alawii no ikūürwo, üguo nī ta kuuga atī, nyumba nyendie itüura-ini o rīothe rīao, nīgacookio Mwaka wa Jubilii, tondū nyumba iria iri matüura-ini ma Alawii nīcio igai rīao thīnī wa andū a Isiraeli. ³⁴ No ithaka cia üriithio cia matüura mao itikanendio; icio nī ciao nginya tene.

³⁵ “‘Mūdū wa būrūri wanyu angīthiina nginya aremwo nī kwīrūgamirira gatagatī kanyu, mūtei-thagie o ta üria mūngiteithia mūgeni kana mūdū üraririre kwanyu, nīgeetha ahothe gütüürania na inyuī. ³⁶ Mütikanamūrīhie uumithio o na ürikū, no mwītigagire Ngai wanyu, nīgeetha mūdū wa būrūri wanyu ahothe gütüürania na inyuī. ³⁷ Mütikanamūkombere mbeeca nīguo acookie na maciaro, kana mūmwenderie irio nīguo muone uumithio. ³⁸ Nī nī nīi Jehova Ngai wanyu, üria wamūrutire būrūri wa Misiri nīguo ndīmūhe būrūri wa Kaanani na ndūike Ngai wanyu.

³⁹ “‘Mūdū wa būrūri wanyu angīthiina arī gatagatī kanyu, nake eyendie harī inyuī, mütikanamūrutithie wīra ta ngombo. ⁴⁰ Mūkaamūtua ta mūruti wa wīra wa mūcaara kana ta mūdū üraririre kwanyu; mūdū ücio akaamūtūria wīra nginya Mwaka wa Jubilii. ⁴¹ Thuutha ücio mūdū ücio na ciana ciake nīmakarekererio, nake acooke kūrī andū a mūhīrīga wake, na gīthaka-ini kīa maithe make ma tene. ⁴² Tondū andū a Isiraeli nī ndungata ciakwa, iria ndaarutire būrūri wa Misiri, matikanendio matūike ngombo. ⁴³ Mütikamaathage mütékūmaiguīra tha, no mwītigagirei Ngai wanyu.

⁴⁴ “‘Ngombo cianyu cia arūme na cia andū-a-nja iriumaga ndūrīrī-ini iria imūrigiciirīe; kuuma kūrī ndūrīrī icio no mūgūrage ngombo. ⁴⁵ O na nīngī no mwīgūrīre ngombo kuuma kūrī andū arīa mararirire kwanyu na kuuma kūrī andū a mūhīrīga yao arīa maciarirwo būrūri wanyu, nao matūike indo cianyu. ⁴⁶ Andū acio no mūmeegaire kūrī ciana cianyu matūike igai rīrīa mūmagaiire, na no mūmatue ngombo rīrīa rīothe marī muoyo, no mütikanaathe andū anyu a Isiraeli mütékūmaiguīra tha.

⁴⁷ “‘No rīrī, mūgeni kana mūdū üria üraririre kwanyu angītonga arī gatagatī kanyu, nake mūdū wa būrūri wanyu athiine na eyendie kūrī mūgeni üria ütūüranītie na inyuī, kana kūrī mūdū wa mūhīrīga wa mūdū ücio mūgeni-rī, ⁴⁸ mūdū ücio no arīkoragwo arī na kihooto gĩa güküürwo thuutha wa kwiyendia. Mūdū wa nyumba yao no amūkūüre: ⁴⁹ Ithe mūnini kana ithe mūkūrū, kana mūrū wa ithe, kana mūdū wa rūrīra rwa mūhīrīga wao no amūkūüre; kana we mwene angīgaacira, no ekūüre. ⁵⁰ Mūdū ücio na mūmīgūri magaatarā ihinda rīrīa rīthiru kuuma mwaka üria eyendirie nginya rīrīa Mwaka wa Jubilii ügaakinya. Thogora wa kūrēkererio gwake ükaaringana na irīhi rīa mūdū wa mūcaara thīnī wa mīaka iyo. ⁵¹ Angīkorwo nī mīaka mīingī itigarite, nīakarīha gīcunjī kinene gĩa thogora üria aagūrītwo nago. ⁵² No angīkorwo no mīaka mīnini itigarite Mwaka wa Jubilii ükinye, iyo noyo agaatarā arihe güküüranio gwake kūrīngana na üria kwagīrīre. ⁵³ Agaatuuo ta mūdū wa mūcaara mwaka o mwaka; na no nginya mūmenyagīrīre atī mūmīgūri ndarīmwathaga atekūmūiguīra tha.

⁵⁴ “‘O na angīaga güküürwo na njīra imwe ya icio, we na ciana ciake no nginya makaarekererio Mwaka wa Jubilii wakinya, ⁵⁵ nīgūkorwo andū a Isiraeli nī ndungata ciakwa. Acio nī ndungata ciakwa, iria ndaarutire būrūri wa Misiri. Nī nī nīi Jehova Ngai wanyu.

26

Irīhi rīa Gwathika

¹ “‘Mütikanethondekere mīhianano kana mwīrūgamirīe mūhianire wa kīndū kana ihiga rīamūre rīa kūhooywo, mütikaige ihiga rīacūhie būrūri-ini wanyu atī nīguo mūrīnamagīrīre. Nī nī nīi Jehova Ngai wanyu.

² “‘Menyagīrīrai Thabatū ciakwa na mütīage handū hakwa harīa haamūre. Nī nī nīi Jehova.

³ “‘Mūngīrūmīrīra kīrīra kīa watho wakwa na mūmenyagīrīre gwathikagīra maathani makwa, ⁴ nīngamuuragīria mbura imera ciayo ciakinya, na mīgūnda yanyu nīrīciaraga irio, nayo mītī ya mīgūnda yanyu īciarage maciaro mayo. ⁵ Mūrīhūūraga ngano yanyu mūgakinīria magetha ma thabibū, namo magetha ma thabibū magakinīria hīndī ya mahaanda, na mūrīrīaga irio mūkahūna, na mütūre būrūri wanyu mūrī na thayū.

⁶ “‘Nīngatūma būrūri wanyu ügīe na thayū, na mūrīkomaga gūtarī mūdū üngītūma mwītigīre. Nīnganiina nyamū njūru ciehere būrūri-ini wanyu. Nacio itigacooka kuoneka būrūri-ini wanyu. ⁷ Nīmūkaingatithia thū cianyu, na mūcihoote mbaara-ini. ⁸ Andū atano anyu makaahūra andū igana,

nao andũ anyu igana makaahũura andũ ngiri ikũmi, nacio thũ nĩ mũgaacihoota mũciũrage na rūhiũ rwa njora.

⁹ “Nĩngamuonia ũtugi wakwa, na ndũme mũciarane na mũngĩhe, na nĩngatũũria kĩrikanĩro gĩakwa na inyuĩ. ¹⁰ Mũgaakoragwo o mũkĩria magetha ma mwaka mũthiru nginya rĩria mũkaamaruta nja nĩguo mũgie na handũ ha kũiga magetha marĩa maragethwo. ¹¹ Ngaiga gĩikaro gĩakwa gatagatĩ kanyu, na ndikamũthũura. ¹² Ngaathiiaga ndĩ gatagatĩ kanyu, ndũike Ngai wanyu, na inyuĩ mũtũike andũ akwa. ¹³ Nĩĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũria wamũrutire bũrũri wa Misiri, nĩguo mũtĩge gũtũika ngombo cia andũ a Misiri; ndoinangire macooki ma ngingo cianyu ngĩtũma mũhotage gũthĩi mwĩhaandĩte wega.

Kũherithio nĩ Ũndũ wa Kwaga Gwathĩka

¹⁴ “No mũngĩkaaga kũnjigwa, mwage kũhingia maathani macio mothe, ¹⁵ na mũngĩrega kĩria gĩakwa kia watho na mũthũũre mawatho makwa, na mwage kũhingia maathani makwa, na nĩ ũndũ ũcio mũthũkie kĩrikanĩro gĩakwa-rĩ, ¹⁶ Nĩĩ na nĩĩ nĩngamwĩka maũndũ maya: Nĩngamũrehere kĩmako, na ndĩmũrehere ndwari cia kũmũniina na ũndũ wa kũhiũha kwa mĩĩrĩ kũria gũkaamũte maitho, na gũtũme mũũrwo nĩ hinya. Mũkaahaanda mbeũ tũhũ, nĩ ũndũ ikaariagwo nĩ thũ cianyu. ¹⁷ Nĩngamũrũithia ndĩmũkĩrĩre nĩguo mũhootwo nĩ thũ cianyu; arĩa mamũthũũre nĩo makaamwathaga, na mũkooraga hatarĩ mũndũ ũmũingatithĩte.

¹⁸ “Angĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigwa-rĩ, ngaakĩrĩria kũmũherithia nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mũgwanja. ¹⁹ Nĩnganiina rũng’athio rwa mwĩtĩio wanyu, na ndũme matu matũũke ta cuuma, nayo thĩ yũme itũũke ta gĩcango. ²⁰ Mũkaahũthĩra hinya wanyu o tũhũ, tondũ tĩĩri wanyu ndũkagethwo kĩndũ, kana mĩtĩ ya bũrũri wanyu iciare maciaro mayo.

²¹ “Nĩngĩ mũngĩthĩi na mbere na mĩthĩũre ya kũnemera, na mwage kũnjigwa, nĩngakĩrĩria kũmũingĩhĩria mahũura mangĩ maita mũgwanja o ũria mehia manyu magĩrĩrwo nĩ kũherithio. ²² Nĩngamũrehere nyamũ cia gĩthaka imũũkĩrĩre, nacio imũtunye ciana cianyu, na iniine ng’ombe cianyu, o na itũme mũigana wanyu ũnyĩihe ũũ atĩ barabara cianyu ciage andũ.

²³ “Nĩngĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio no mũkaarega kũnjookerera na mũgĩthĩi na mbere kũnjũkĩrĩra-rĩ, ²⁴ nĩĩ na nĩĩ nĩngamũũkĩrĩra, na nĩngakĩrĩria kũmũhũũra nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mangĩ mũgwanja. ²⁵ Nĩngamũrehithĩria rūhiũ rwa njora rūrĩhĩrie kĩrikanĩro kĩria mũthũkĩtie. Muorĩra matũũra-inĩ marĩa manene manyu, nĩngamũrehithĩria mũthĩro thĩĩnĩ wanyu, na ndĩmũrekererie moko-inĩ ma thũ cianyu. ²⁶ Rĩria ngaamwehereria makũmbĩ manyu ma irio, andũ-a-nja ikũmi makaarugagĩra mĩgate yanyu riiko rĩmwe, nao macooke kũmũrehera mĩgate iyo ithĩmĩtwo na ratiri. Mũkaamĩrĩaga na mũthĩũũne.

²⁷ “Nĩngĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigwa-rĩ, no mũthĩi o na mbere kũnjũkĩrĩra, ²⁸ nĩĩ na nĩĩ nĩngamũũkĩrĩra na marakara na nĩĩ mwene ngĩrĩrĩrie kũmũherithia maita mangĩ mũgwanja nĩ ũndũ wa mehia manyu. ²⁹ Mũkaariĩaga nyama cia ariũ na aarĩ anyu. ³⁰ Nĩngĩ nĩngananga kũndũ kwanyu kũria gũtũũgĩru, na ndemange magongona manyu ma ũbani na njooke njĩgĩrĩre ciimba cianyu igĩrũ rĩa mĩhianano iyo yanyu itarĩ muoyo, na ndĩmũthũũre. ³¹ Matũũra manyu marĩa manene nĩngamananga na handũ hanyu harĩa haamũre ndĩhoonũhe, o na ndigakenio nĩ mũtarariko mwega wa maruta manyu. ³² Nĩngonũha bũrũri ũcio, nginya thũ cianyu iria itũũraga kuo igege. ³³ Nĩngamũharagania ndũrĩrĩ-inĩ na njomere rūhiũ rwakwa rwa njora ndĩmũingatithie. Naguo bũrũri wanyu ndĩũnũhe, namo matũũra manyu marĩa manene ndĩmanange. ³⁴ Thuutha ũcio, bũrũri ũcio nĩũgakenera mĩaka ya Thabatũ hĩndĩ iyo yothĩ ũgaakorwo ũkĩrĩte ihooru, na inyuĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wa thũ cianyu; naguo bũrũri nĩũkahurũka, na ũkenere thabatũ ciaguo. ³⁵ Ihinda rĩria bũrũri ũcio ũgaakorwo ũkĩrĩte ihooru, nĩũkahurũka kũria wagĩte kũhurũka hĩndĩ ya Thabatũ iria mwatũũrite kuo.

³⁶ “Nao arĩa anyu magaatigara, nĩngatũma ngoro ciao inyiitwo nĩ guoya marĩ mabũrũri-inĩ macio ma thũ ciao, o nginya ithangũ riabarabario nĩ rūhuho rĩgatũma moore. Nao makoora o ta ũria mũndũ ooragĩra rūhiũ rwa njora, na nĩmakagũũaga o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩte. ³⁷ Makaahĩnganaga makĩũra o ta andũ maroorĩra rūhiũ rwa njora o na gũtarĩ mũndũ ũmaingatithĩte. Nĩ ũndũ ũcio mũtikahota gwĩtiiria thũ cianyu. ³⁸ Mũgaathĩrĩra kũu ndũrĩrĩ-inĩ; bũrũri wa thũ cianyu ũkaamũrĩa ũmũniine. ³⁹ Nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakoorwo nĩ hinya marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio wa thũ ciao nĩ ũndũ wa mehia mao; o na nĩngĩ nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nĩ makoorwo nĩ hinya.

⁴⁰ “No mangĩkoimbũra mehia mao na mehia ma maithe mao, o na mehia ma kũnemera na ma kũnjũkĩrĩra, ⁴¹ kũria gwatũmire ndĩmookĩrĩre nginya ngĩmatwarithia bũrũri wa thũ ciao, thuutha ũcio rĩria ngoro icio ciao nyũmũ ikenyĩhĩia na ciĩtikĩre ihũura rĩa mehia mao-rĩ, ⁴² nĩngaririkana kĩrikanĩro gĩakwa na Jakubu, na kĩrikanĩro gĩakwa na Isaaka, na kĩrikanĩro gĩakwa na Iburahĩmu, na ndirikane bũrũri ũcio. ⁴³ Nĩgũkorwo bũrũri ũcio nĩũgatiganĩrio nĩo, naguo nĩũgakenera Thabatũ ciaguo rĩria ũgaakarĩ ihooru ũtarĩ nao. Nĩmakarĩhio mehia mao nĩ ũndũ nĩmaregire mawatho makwa na magĩthũũra kĩrĩra gĩakwa kĩa watho. ⁴⁴ No rĩrĩ, o na gũtarĩ ũguo, hĩndĩ iyo marĩ bũrũri-inĩ wa thũ

ciao, ndikamarega kana ndimathūre biū ūndū ūngītūma ndimaniine biū, thūkie kīrīkanīro gīakwa nao. Nīi nī nīi Jehova Ngai wao. ⁴⁵ No nī ūndū wao, nīngaririkana kīrīkanīro gīakwa na maithe mao, arīa ndaarutire būruri wa Misiri mbere ya ndūriri nīgeetha nduīke Ngai wao. Nīi nī nīi Jehova.”

⁴⁶ Icio nīcio irīra cia watho wa kūrūmīrwo, na matuīro ma ciira na mawatho marīa Jehova aarīkanīre na andū a Isiraeli Kīrīma-inī gīa Sinai, akīira Musa amamenyithanie kūrī andū a Isiraeli.

27

Gūkūūra Kīndū Kīamūrīrwo Jehova

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Mündū o wothē angīkeehīta mwīhītwa wa mwanya wa kwamūrīra Jehova andū, na ūndū wa kūruta indo iria ciiganiire iruta rū, ³ nīūgaatua irīhi rīa mündū mūrūme wa kuuma mīaka mīrongo tīrī nginya mīaka mīrongo itandatū rikorwo rīrī cekerī mīrongo itano cia betha,* kūrīngana na cekerī† ya handū-harīa-haamūre, ⁴ na aakorwo nī mündū-wa-nja, ūgaatua irīhi rikorwo rīrī cekerī mīrongo itatū.‡ ⁵ Aakorwo nī mündū wa kuuma mīaka itano nginya mīrongo tīrī, ūgaatua irīhi rīa mündū mūrūme rītūike nī cekerī mīrongo tīrī,§ na irīhi rīa mündū-wa-nja nī cekerī ikūmi.* ⁶ Aakorwo nī mündū wa kuuma mweri ūmwe nginya mīaka itano, ūgaatua irīhi rīa kahī rītūike nī cekerī ithano cia betha,† na irīhi rīa kairītu nī cekerī ithatū cia betha.‡ ⁷ Aakorwo nī mündū wa mīaka mīrongo itandatū kana makīrīa, ūgaatua irīhi rīa mündū mūrūme rītūike nī cekerī ikūmi na ithano,§ na rīa mündū-wa-nja nī cekerī ikūmi.* ⁸ Angīkorwo mündū ūrīa wīhītē mwīhītwa nī mūthīnī mūno ndaangīhota kūrīha irīhi rīrīa rītūtūwo, nīagatwara mündū ūcio kūrī mūthīnjīrī-Ngai, ūrīa ūgaatua irīhi rīrīa mündū ūcio wīhītē mwīhītwa angīhota kūrīha.

⁹ “Angīkorwo kīndū kīrīa eeraniire na mwīhītwa nī nyamū īngītīkīrīka irī iruta kūrī Jehova, nyamū ta iyo iheanītūwo kūrī Jehova rītūikaga nī nyamūre. ¹⁰ Ndakanamīkūūranie kana amīgarūranie, aige irīa njega ithenya rīa irīa njūru, kana aige irīa njūru ithenya rīa irīa njega; angīgakūūranie nyamū iyo na īngī, cīerī iyo ya mbere na iyo ya gūkūūranio nīagatūka nyamūre. ¹¹ Angīkorwo kīndū kīu ehītē kūruta nī nyamū irī na thaahu, irīa itangītīkīrīka irī iruta kūrī Jehova,† nyamū iyo no nginya itwarīrwo mūthīnjīrī-Ngai, ¹² ūrīa ūgaatua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīrī-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatūka thogora wayo. ¹³ Angīkorwo mwene no ende gūkūūra nyamū iyo, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūrīa ūtūtūwo.

¹⁴ “Mündū angīamūra nyūmba yake irī kīndū kīamūrīrwo Jehova, mūthīnjīrī-Ngai nīagatua itua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūrīa mūthīnjīrī-Ngai agaatua, ūcio nīguo ūgaatūka thogora wayo. ¹⁵ Mündū ūrīa wamūrīte nyūmba yake angīmīkūūra-rī, no nginya ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano gīa thogora wayo, nayo nyūmba iyo nīagatūka yake rīngī.

¹⁶ “Angīkorwo mündū niakamūrīra Jehova gīcunjī kīa mūgūnda wa nyūmba yao, thogora wago ūgaatūwo kūrīngana na mbeū iria ingīhaandwo, nacio nī cekerī mīrongo itano cia betha, iria arī kibaba kīmwe kīa omerī‡ ya mbeū cia cairi. ¹⁷ Angīkaamūra mūgūnda wake Mwaka-inī wa Jubilīi, thogora ūrīa ūtūtūwo nīguo ūgaatūka thogora wago. ¹⁸ No angīamūra mūgūnda wake thuutha wa Jubilīi, mūthīnjīrī-Ngai nīagatua thogora kūrīngana na mīaka irīa itigarīte Jubilīi irīa īngī īgīgaakinya, nago thogora wago nīūkanyihanyīhio. ¹⁹ Mündū ūcio wamūrīte mūgūnda wake angīenda kūkūūra, nīakongerera gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora wago, mūgūnda ūcio ūcooke ūtūike wake rīngī. ²⁰ No rīrī, angīkorwo ndegūkūūra mūgūnda ūcio, kana aakorwo nīawendeirīe mündū ūngī, mūgūnda ūcio ndūrī hīndī ūgaakūrwo o na rī. ²¹ Rīrīa mūgūnda ūcio ūkaarekererīo Mwaka-inī wa Jubilīi, nīūgaatūka mwamūre, o ta mūgūnda wamūrīrwo Jehova; ūgaatūka mūgūnda wa athīnjīrī-Ngai.

²² “Nīngī mündū angīkaamūrīra Jehova mūgūnda ūrīa agūrīte, na ti mūgūnda wa nyūmba yao, ²³ mūthīnjīrī-Ngai nīagatua thogora wago nginya Mwaka wa Jubilīi, nake mündū ūcio nīakarīha irīhi rū mūthenya ūcio taarī kīndū kīamūrīrwo Jehova. ²⁴ Mwaka-inī wa Jubilīi, mūgūnda ūcio nīūgacookerera mwene ūrīa wamwendeirīe, ūrīa warī mwene mūgūnda ūcio. ²⁵ Thogora wothē ūrītūagwo kūrīngana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, nacio nī geera mīrongo tīrī harī cekerī īmwe.

²⁶ “Na rīrī, gūtīrī mündū ūngīamūrīra Jehova irīgīthathi rīa nyamū, nī ūndū marīgīthathi mothe nī ma Jehova; arī ndegwa, kana ng’ondū, icio nī cia Jehova. ²⁷ Angīkorwo nī nyamū īmwe ya irīa irī thaahu, no amīgūre na thogora ūrīa itūūrīrwo, ongerere gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūcio. Aakorwo ndekūmīkūūra, nyamū iyo nīikeendio na thogora ūrīa ūtūtūwo.

* 27:3 nī ta nuthu kilo (0.5) † 27:3 nī ta giramu ikūmi na īmwe na nuthu (11:5) ‡ 27:4 nī ta giramu 330 § 27:5 nī ta giramu 220 * 27:5 nī ta giramu 110 † 27:6 nī ta giramu 55 ‡ 27:6 nī ta giramu 33 § 27:7 nī ta giramu 165 * 27:7 nī ta giramu 110 † 27:11 Nyamū iria ciarī thaahu nī ta ngamīra, mbarathi, na ndigiri. ‡ 27:16 nī ta kilo 220

²⁸ “No gūtirī kindū kīa mündū kīrīa aamūrīire Jehova, arī mündū, kana nyamū, kana mūgūnda wa nyūmba yao, kīngīendio kana gīkūūrwo; indo ciothe ciamūrīirwo Jehova nī nyamūre harī Jehova.

²⁹ “Na rīrī, gūtirī mündū wamūrīirwo kūrāragwo ūngīkūūrwo; no nginya ooragwo.

³⁰ “Gīcunjī gīa ikūmi kīa indo ciothe cia kuuma mūgūnda, arī ngano ya mūgūnda kana maciaro ma miti, nī kīa Jehova; gīcunjī kīu kīamūrīirwo Jehova. ³¹ Mündū angīgakūūra gīcunjī gīake gīa ikūmi, no nginya akongerera gīcunjī kīngī gīa ithano harī thogora ūrīa ūtūtītwo. ³² Gīcunjī gīa ikūmi gīothe kīa rūūru rwa ng’ombe kana rwa mbūri, nyamū ya ikūmi yothe īrīa īhītūkagīra rungu rwa rūthanju rwa mūrīithi nīkamūrīirwo Jehova. ³³ Mündū ndagathuure īrīa njega kana īrīa njūru, kana akūūranie. Angīgakūūranie nyamū īyo na īngī, cīerī, ya mbere na īyo ya gūkūūranio, nī igaatuika nyamūre, na icio itingīkūūrwo.’”

³⁴ Macio nīmo maathani marīa Jehova aaheire Musa Kīrīma-inī gīa Sinai makonīī andū a Isiraeli.

NDARI

Gutarwo kwa Andũ a Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, Jehova akĩarĩria Musa arĩ Hema-inĩ ya Gūtunganwo kũu Werũ-inĩ wa Sinai mũthenya wa mbere wa mweri wa keerĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. Akĩmwĩra atĩrĩ: ² “Tara kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, ũmatare na mbarĩ ciao, na nyũmba ciao ũrĩa itariĩ, mũndũ mũrũme o mũndũ mũrũme andĩkwo rĩitwa rĩake. ³ Wee mũrĩ na Harũni mũtare ikundi cia arũme othe arĩa marĩ Isiraeli, arĩa makinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩhota gũthiĩ ita-inĩ. ⁴ Mũndũ ũmwe kuuma o mũhĩrĩga, na akorwo arĩ mūtongoria wa nyũmba yao, nĩo mekũmũteithia. ⁵ Maya nĩmo marĩitwa ma andũ arĩa marĩmũteithagĩrĩria:

kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru;

⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai;

⁷ kuuma mũhĩrĩga wa Juda, nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu;

⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru;

⁹ kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni;

¹⁰ kuuma ariũ a Jusufu:

kuuma Efiraimu, nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu;

kuuma Manase, nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru;

¹¹ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini, nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni;

¹² kuuma mũhĩrĩga wa Dani, nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai;

¹³ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani;

¹⁴ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli;

¹⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, nĩ Ahira mũrũ wa Enani.”

¹⁶ Acio nĩo andũ arĩa maathuurirwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli, marĩ atongoria a mĩhĩrĩga ya maithe mao ma tene. Nĩo maarĩ atongoria a mĩhĩrĩga ya Isiraeli.

¹⁷ Musa na Harũni makĩoya andũ acio maheetwo marĩitwa mao. ¹⁸ Magĩcooka magĩita kĩrĩndĩ gĩothe hamwe mũthenya wa mbere wa mweri wa keerĩ. Andũ makĩonania rũruka rwao kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao, nao arũme arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria makĩandikwo, o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, ¹⁹ o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. Nĩ ũndũ ũcio akĩmatara marĩ kũu Werũ-inĩ wa Sinai:

²⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Rubeni, mũriũ wa irigithathi wa Isiraeli:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. ²¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ andũ 46,500.

²² Kuuma njiaro-inĩ cia Simeoni:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, magĩtarwo na makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ na nyũmba ciao. ²³ Kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ andũ 59,300.

²⁴ Kuuma njiaro-inĩ cia Gadi:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ andũ 45,650.

²⁶ Kuuma njiaro-inĩ cia Juda:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁷ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda maarĩ andũ 74,600.

²⁸ Kuuma njiaro-inĩ cia Isakaru:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthiĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandĩko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ²⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ andũ 54,400.

³⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Zebuluni:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake kũringana na maandiko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni maarĩ andũ 57,400.

³² Kuuma kũrĩ ariũ a Jusufu:

Kuuma njiaro-inĩ cia Efiraimu:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na makĩria arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandiko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³³ Kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu maarĩ andũ 40,500.

³⁴ Kuuma njiaro-inĩ cia Manase:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake kũringana na maandiko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁵ Kuuma mũhĩrĩga-inĩ wa Manase maarĩ andũ 32,200.

³⁶ Kuuma njiaro-inĩ cia Benjamini:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandiko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁷ Kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini maarĩ andũ 35,400.

³⁸ Kuuma njiaro-nĩ cia Dani:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandiko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³⁹ Kuuma mũhĩrĩga wa Dani maarĩ andũ 62,700.

⁴⁰ Kuuma njiaro-inĩ cia Asheri:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandiko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴¹ Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ andũ 41,500.

⁴² Kuuma njiaro-inĩ cia Nafitali:

Arũme othe arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ, makĩandikwo o mũndũ o mũndũ na rĩitwa rĩake, kũringana na maandiko ma mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴³ Kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ andũ 53,400.

⁴⁴ Acio nĩo andũ arĩa maatarirwo nĩ Musa na Harũni na atongoria arĩa ikũmi na eerĩ a Isiraeli, o ũmwe wao arũgamĩĩrie nyũmba yake. ⁴⁵ Andũ othe a Isiraeli arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩĩ ita-inĩ, magĩtarwo kũringana na nyũmba ciao. ⁴⁶ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 603,550.

⁴⁷ No rĩrĩ, andũ a nyũmba ya mũhĩrĩga wa Lawi matiataranĩrio hamwe na andũ arĩa angĩ a Isiraeli.

⁴⁸ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, ⁴⁹ “Mũtigatare andũ a mũhĩrĩga wa Lawi kana mũmataranĩrie na andũ arĩa angĩ a Isiraeli. ⁵⁰ Handũ ha ũguo-rĩ, amũrai Alawii matuĩke arori a hema ya Ũira, mamenyagĩrĩre indo ciothe ciayo, na kindũ o gĩothe kĩa hema ĩyo. Nĩo marĩkuuaga hema ĩyo o na indo ciothe ciayo; na mamĩmenyagĩrĩre na mamĩthiũrũrũkagĩrie na hema ciao. ⁵¹ Rĩrĩa rĩothe hema ĩyo ĩgũthaamio, Alawii acio nĩo marĩmĩambũraga, na rĩrĩa rĩothe hema ĩyo ĩikwambwo-rĩ, Alawii acio nĩo marĩmĩambaga. Mũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ angĩkamĩkuhĩrĩria nĩakooragwo. ⁵² Andũ a Isiraeli marĩambaga hema ciao kũringana na ikundi ciao, o mũndũ kambĩ-inĩ yake harĩa bendera yake ĩrĩ. ⁵³ No rĩrĩ, Alawii marĩambaga hema ciao mathiũrũrũkĩrie hema ya Ũira nĩgeetha kĩrĩndĩ kũ kĩa Isiraeli gĩtigakorererwo nĩ mang’ũrĩ ma Ngai. Alawii nĩo marĩhokagĩrwo ũmenyereri wa hema ĩyo ya Ũira.”

⁵⁴ Nao andũ a Isiraeli magĩka maũndũ macio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹ Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Andũ a Isiraeli nĩmambage hema ciao irigiĩcĩrie Hema-ya-Gũtũnganwo no irĩ haraaya nayo, o mũndũ arĩ harĩa bendera yake ĩrĩ ĩrĩa ĩrĩ na marũũri ma nyũmba yao.”

³ Mwena wa irathĩro, kũria riũa rĩrathagĩra-rĩ, niho ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Juda ikaamba hema harĩa bendera yao irĩ. Mũtongoria wa andũ a Juda nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu. ⁴ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 74,600.

⁵ Mũhĩrĩga wa Isakaru ũkaamba hema ciao mariganĩtie na andũ a Juda. Mũtongoria wa andũ a Isakaru nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru. ⁶ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 54,400.

⁷ Mũhĩrĩga wa Zebuluni nĩguo ũgaacookerera. Mũtongoria wa andũ a Zebuluni nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni. ⁸ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 57,400.

⁹ Andũ othe arĩa maagaĩrwo gũikara kambĩ ya Juda, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 186,400. Acio nĩ makaamba kuumagara.

¹⁰ Mwena wa gũthini niho ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Rubeni igaakorwo, harĩa bendera yao irĩ. Mũtongoria wa andũ a Rubeni nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru. ¹¹ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 46,500.

¹² Mũhĩrĩga wa Simeoni ũkaamba hema ciao mariganĩtie na Rubeni. Mũtongoria wa andũ a Simeoni nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai. ¹³ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 59,300.

¹⁴ Mũhĩrĩga wa Gadi nĩguo ũgũcokerera. Mũtongoria wa andũ a Gadi nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli. ¹⁵ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 45,650.

¹⁶ Andũ othe arĩa magaiĩrwo gũikara kambĩ ya Rubeni, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 151,450. Acio nĩ magaatuĩka a keerĩ kuumagara.

¹⁷ Nayo Hema-ya-Gũtũnganwo na kambĩ ya Alawii moimagare marĩ gatagatĩ ga kambĩ icio ingĩ. Makoimagara marũmanĩĩre kũringana na ũria hema cia kambĩ ciao ciambĩtwo, o kambĩ irĩ handũ hayo nyene o harĩa bendera yao irĩ.

¹⁸ Mwena wa ithũiro nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Efiraimu igũkorwo, o harĩa bendera yao irĩ. Mũtongoria wa andũ a Efiraimu nĩ Elishama mũrũ wa Amihudu. ¹⁹ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 40,500.

²⁰ Mũhĩrĩga wa Manase nĩguo ũkũrigania nao. Mũtongoria wa andũ a Manase nĩ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru. ²¹ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 32,200.

²² Mũhĩrĩga wa Benjamini nĩguo ũgũcokerera. Mũtongoria wa andũ a Benjamini nĩ Abidani mũrũ wa Gideoni. ²³ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 35,400.

²⁴ Andũ othe arĩa maagaĩrwo gũikara kambĩ ya Efiraimu, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 108,100. Acio nĩ marĩthiiga marĩ a gatatũ.

²⁵ Mwena wa gathigathini nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Dani igũkorwo, harĩa bendera yao irĩ. Mũtongoria wa andũ a Dani nĩ Ahiezeri mũrũ wa Amishadai. ²⁶ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 62,700.

²⁷ Mũhĩrĩga wa Asheri ũkaamba hema ciao mariganĩtie nao. Mũtongoria wa andũ a Asheri nĩ Pagieli mũrũ wa Okirani. ²⁸ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 41,500.

²⁹ Mũhĩrĩga wa Nafitali nĩguo ũgũcokerera. Mũtongoria wa andũ a Nafitali nĩ Ahira mũrũ wa Enani. ³⁰ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 53, 400.

³¹ Andũ othe arĩa magaiĩrwo gũikara kambĩ ya Dani nĩ andũ 157,600. Acio nĩ magaakorwo marĩ a mũthia kuumagara, marĩ harĩa bendera ciao irĩ.

³² Acio nĩ andũ a Isiraeli, arĩa maatarirwo kũringana na nyũmba ciao. Arĩa othe maarĩ kambĩ-inĩ kũringana na ikundi ciao-rĩ, maarĩ andũ 603,550. ³³ No rĩrĩ, Alawii matiataranĩirio na andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ta ũria Jehova aathite Musa.

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe marĩa Jehova aathite Musa, na tondũ ũcio maambire hema harĩa bendera ciao ciarĩ, na ũguo noguo moimagarire, o mũtongoria na andũ a mũhĩrĩga wake na nyũmba yake.

3

Alawii

¹ Ūyũ nĩguo ũhoru wa njiaro cia Harũni na Musa hĩndĩ irĩa Jehova aaririe na Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

² Marĩtwa ma ariũ a Harũni maarĩ Nadabu ũria warĩ irigithathi, na Abihu, na Eleazar, na Ithamaru.

³ Macio nĩmo marĩtwa ma ariũ a Harũni, nao maarĩ athĩnjĩri-Ngai aitĩrĩrie maguta, arĩa maamũritwo

matungatage marī athīnjīri-Ngai. ⁴ Na rīrī, Nadabu na Abihu nīmakuire marī mbere ya Jehova rīrīa maarutaga igongona na mwaki ūtarī mwītikirie mbere yake Werū-inī wa Sinai. Matiarī na ciana cia aanake; nī ūndū ūcio, Eleazaru na Ithamaru nīo maatungataga marī athīnjīri-Ngai hīndī īrīa yothe ithe wao Harūnī aarī muoyo.

⁵ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ⁶ “Rehe andū a mūhīrīga wa Lawi ūmaneeane kūrī Harūnī mūthīnjīri-Ngai, nīguo mamūteithagie.* ⁷ Marīrutaga wīra wa kūmūtungatīra, na matungatagīre kīrīndī kīu gīothe hau Hema-inī-ya-Gūtūnganwo na ūndū wa kūruta wīra wa hema īyo. ⁸ Nao marīmenyagīrīra indo ciothe cia Hema-ya-Gūtūnganwo, mahingagie maūndū marīa magīrīre nī gwīkwo nī andū a Isiraēli na ūndū wa kūruta wīra wa hema īyo. ⁹ Neana Alawīi acio kūrī Harūnī na ariū ake; nīo andū a Isiraēli arīa mekūneanwo kūrī we biū. ¹⁰ Amūra Harūnī na ariū ake matungatage marī athīnjīri-Ngai; mūndū ūngī o wothē ūrīa ūrīkuhagīrīra harīa haamūre no nginya ooragwo.”

¹¹ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ¹² “Nī nī nīi thuurīte Alawīi kuuma kūrī andū a Isiraēli ithenya rīa marīgithathi ma arūme arīa marīgithathītwo nī andū-a-nja othe a Isiraēli. Alawīi nī akwa, ¹³ nīgūkorwo marīgithathi mothe nī makwa. Hīndī īrīa ndooragire marīgithathi mothe ma Misiri, noguo ndeyamūrīre marīgithathi mothe ma Isiraēli, marī ma mūndū kana ma nyamū. Macio nī makwa kūmbe. Nī nī nīi Jehova.”

¹⁴ Nīngī Jehova akīra Musa kūu Werū-inī wa Sinai atīrī, ¹⁵ “Tara Alawīi† kūrīngana na nyūmba ciao na mbarī ciao. Tara arūme othe arīa makīnyītie mweri ūmwe na makīria.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio, Musa akīmatara o ta ūrīa aathītwo nī kiugo kīa Jehova.

¹⁷ Maya nīmo marītwa ma ariū a Lawi:

Nī Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁸ Maya nīmo marītwa ma mbarī cia Agerishoni:

Nī Libini na Shimei.

¹⁹ Mbarī cia Akohathu ciarī:

Amuramu, na Iziharu na Hebironi, na Uzieli.

²⁰ Mbarī cia Amerari:

ciarī Mahali na Mushi.

Ici nīcio ciarī mbarī cia Alawīi, kūrīngana na nyūmba ciao.

²¹ Gerishoni aarī na mbarī cia Alabini na Ashimej; ici nīcio ciarī mbarī cia Agerishoni.

²² Arūme arīa othe maakinyītie mweri ūmwe na makīria arīa maatarirwo maarī andū 7,500. ²³ Mbarī icio cia Agerishoni ciarī ciambe hema ciao mwena wa ithūro, thuutha wa Hema-īrīa-Nyamūre. ²⁴ Mūtongoria wa nyūmba cia Agerishoni aarī Eliasafu mūrū wa Laeli. ²⁵ Hau Hema-inī-ya-Gūtūnganwo-rī, Agerishoni nīo maarī na wīra wa kūmenyerera Hema-īyo-Nyamūre na hema, na ciandarūa cia kūmīhumbira, na gītambaya gīa gūcuurio itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, ²⁶ na itambaya cia gūcuurio cia kūrīgīra nja, na gītambaya gīa gūcuurio gīa itoonyero rīa nja īrīa ithiūrūkiire Hema īyo nyamūre na kīgongona na mīhīndo, na indo ciothe iria ikonainie na wīra wacio.

²⁷ Kohathu aarī na mbarī cia Aamuramu, na Aiziharu, na Ahebironi, na Auzieli; icio nīcio ciarī mbarī cia Akohathu. ²⁸ Arūme arīa othe maakinyītie mweri ūmwe na makīria maarī andū 8,600. Wīra wa Akohathu warī wa kūmenyerera harīa haamūre. ²⁹ Mbarī cia Akohathu ciarī ciambage hema mwena wa gūthini wa Hema-īrīa-Nyamūre. ³⁰ Mūtongoria wa nyūmba cia mbarī cia Akohathu aarī Elizafani mūrū wa Uzieli. ³¹ Wīra wao warī wa kūmenyerera ithandūkū rīa kīrīkanīro, na metha, na mūtī ūrīa wa kūrīgīrwo matawa, na igongona, na indo cia gūtūmīrwo harīa haamūre, na gītambaya gīa gūcuurio gīa kūhakania, o na indo ciothe ciakonainie na mūhūthīrīre wacio. ³² Mūtongoria mūnene wa Alawīi aarī Eleazaru mūrū wa Harūnī, ūrīa mūthīnjīri-Ngai. Nīwe watuirwo mūrūgamīrīri wa arīa maamenyagīrīra harīa haamūre.

³³ Merari aarī na mbarī cia Amahali na Amushi; icio nīcio ciarī mbarī cia Merari. ³⁴ Arūme arīa othe maatarirwo arīa maakinyītie mweri ūmwe na makīria maarī andū 6,200. ³⁵ Mūtongoria wa nyūmba cia mbarī ya Merari aarī Zurieli mūrū wa Abihaili; nao maarī maambage hema mwena wa gathigathini wa Hema-īrīa-Nyamūre. ³⁶ Amerari maamūrīrwo mamenyagīrīre buremu ya hema īrīa yaamūrītwo, na mīgīko yayo, na itugī, na itina ciacio, o na indo ciothe ciayo cia wīra, na indo ciothe ciakonainie na mūhūthīrīre wacio, ³⁷ o na mamenyagīrīre itugī iria ciirigite nja yayo hamwe na itina ciacio, na hīgī cia hema na mīhīndo yayo.

* 3:6 Alawīi nīo maateithagīrīra athīnjīri-Ngai. † 3:15 Alawīi matiathiaga mbaara-inī. Kīu nīkīo kīagiragia matarwo maakinyia mīaka mīrongo īrī ta andū arīa angī.

³⁸ Musa na Harūni na ariū ake maarī mambage hema ciao mwena wa irathīro wa Hema-īyo-Nyamūre, mang'etheire irathīro, o hau mbere ya Hema-ya-Gütūnganwo. Wira wao warī wa kūmenyerera harīa haamūre ithenya rīa andū a Isiraēli. Mündū ūngī o wothē ūngīakuhīrīire hau haamūre aarī ooragwo.

³⁹ Alawii arīa othe maatarirwo ta ūrīa Jehova aathīte Musa na Harūni kūringana na mbarī ciao, hamwe na arūme othe arīa maakinyītie mweri ūmwe na makīria, maarī andū 22,000.

⁴⁰ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Tara marigithathi ma arūme othe ma andū a Isiraēli arīa makinyītie mweri ūmwe na makīria, na wandike marīitwa mao. ⁴¹ Nyamūrīra Alawii handū ha marigithathi mothe ma andū a Isiraēli; o nague ūhiū wa Alawii ūwaamūre handū ha marigithathi mothe ma mahiū ma andū a Isiraēli. Nīi nī nīi Jehova.”

⁴² Nī ūndū ūcio Musa agītara marigithathi mothe ma andū a Isiraēli, o ta ūrīa Jehova aamwathīte. ⁴³ Marigithathi mothe ma arūme arīa maakinyītie mweri ūmwe na makīria, maandikwo na marīitwa mao, maarī andū 22,273.

⁴⁴ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ⁴⁵ “Amūra Alawii handū ha marigithathi mothe ma andū a Isiraēli, nague ūhiū wa Alawii ūwaamūre handū ha mahiū mao. Alawii megūtūika akwa. Nīi nī nīi Jehova. ⁴⁶ Gūkūra marigithathi macio 273 ma andū a Isiraēli, acio makīrite mūigana wa Alawii-rī, ⁴⁷ oya cekerī ithano[‡] irūgamīrīre o mündū, kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, irīa ūritū wayo ūrī gera mīrongo irī. ⁴⁸ Mbeeca icio cia gūkūra andū a Isiraēli acio makīrite-rī, cinengere Harūni na ariū ake.”

⁴⁹ Nī ūndū ūcio Musa akīūngania mbeeca cia gūkūra andū acio maakīrite mūigana wa andū arīa maakūūrīto nī Alawii. ⁵⁰ Kuuma kūrī marigithathi ma andū a Isiraēli, akīūngania betha ya ūritū wa cekerī 1,365[§] kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre. ⁵¹ Musa akīnengera Harūni na ariū ake mbeeca icio ciakūūrīte andū, o ta ūrīa aathīto nī kiugo kīa Jehova.

4

Akohathu

¹ Jehova akīra Musa na Harūni atīrī: ² “Thīinī wa Alawii-rī, tarai rūhonge rwa Akohathu kūringana na mbarī ciao na nyūmba ciao. ³ Mūtare arūme othe a ūkūrū wa kuuma mīaka mīrongo itatū nginya mīaka mīrongo itano arīa mokaga gūtungata wira-inī wa Hema-ya-Gütūnganwo.

⁴ “Ūyū nīguo wīra wa Akohathu thīinī wa Hema-ya-Gütūnganwo: wīra wao nī kūmenyerera indo iria theru mūno. ⁵ Rīrīa kambī igūthaama-rī, Harūni na ariū ake marītoonyaga thīinī wa hema īyo makaruta gītambaya gīa gūcuurio gīa kūhakanīa na makahumbīra ithandūkū rīa Ūira nakīo. ⁶ Ningī marīhumbīre na gīthīi kīa njūūa cia pomboo, na maare gītambaya kīa rangi wa bururu mūtheri igūrū rīacio, na matoonyie mīti ya kūrīkuua handū hayo.

⁷ “Nao maare gītambaya kīa rangi wa bururu igūrū rīa metha ya mīgate irīa īigagwo mbere ya Jehova, na mamīgīrīre thaani, na thaani, nene na mbakūrī, na ndigithū cia magongona ma kūnyuuo; na mīgate irīa īigagwo hau hīndī ciothe īikare o hau igūrū. ⁸ Macooke maigīrīre gītambaya kīa rangi wa gakarakū igūrū rīa indo icio na ningī mahumbīre gītambaya kīu na njūūa cia pomboo, na matoonyie mīti ya kūrīkuua handū hayo.

⁹ “Ningī moe gītambaya kīa rangi wa bururu, mahumbīre mūtī ūrīa wa kūigīrīrwo matawa marīa mamūrīkaga, hamwe na matawa maguo, na magathī ma gūtīnia ndaambī, na thaani cia mūrārī wa ndaambī, na ndigithū cia gwīkīrwo maguta ma matawa macio. ¹⁰ Ningī makūnje mūtī ūcio na indo ciaguo ciothe ciohetwo na gīthīi kīa njūūa cia pomboo, na macigīrīre igūrū rīa gīkuui gīacio.

¹¹ “Nī maare gītambaya kīa rangi wa bururu igūrū rīa kīgongona gīa thahabu, na makīhumbīre na gīthīi kīa njūūa cia pomboo, na matoonyie mīti irīa ya gūgīkuua handū hayo.

¹² “Ningī moe indo ciothe iria ihūthagīrwo ūtungata-inī wa handū-harīa-haamūre, macikūnje na gītambaya kīa rangi wa bururu, macīhumbīre na gīthīi kīa njūūa cia pomboo, na macigīrīre igūrū rīa gīkuui gīacio.

¹³ “Ningī nī marute mūhu kuuma kīgongona-inī gīa gīcango, na maare gītambaya kīa rangi wa ndathi igūrū rīakīo. ¹⁴ Ningī maigīrīre indo ciothe iria ihūthagīrwo gūtungata kīgongona-inī, nacio nī hamwe na ngō cia mwakī, na njibe, na icakūrī, na mbakūrī cia kūminjaminjīria. Igūrū rīakīo nī maare gīthīi kīa njūūa cia pomboo na matoonyie mīti ya gūgīkuua handū hayo.

¹⁵ “Thuutha wa Harūni na ariū ake kūrīkīa kūhumbīra indo ciothe theru o na indo ciothe nyamūre, na rīrīa andū a kambī mehaarīria gūthaama-rī, ariū a Akohathu nao moke makuue indo icio. No matikanahutie indo icio nyamūre matigakue. Akohathu acio nō magaakuua indo iria irī thīinī wa Hema-ya-Gütūnganwo.

¹⁶ “Eleazaru mūrū wa Harūni, ūria mūthīnjīri-Ngai, nīwe ūrīmenyagīrīra maguta ma gwakia tawa, na ūbumba ūria ūnungaga wega, na mūtu ūria ūrutagwo hīndi ciothe, o na maguta marīa maitanagīrīrio. Nīwe ūrīmenyagīrīra Hema-īyo-Nyamūre īrī yothē na indo iria ciothe īrī thīinī wayo, nīcio indo iria nyamūre ciikīrītuo kuo, na indo cia wīra.”

¹⁷ Jehova akīra Musa na Harūni atīrī, ¹⁸ “Menyererai mbarī cia mūhīrīga wa Akohathu matikaneherio kuuma kūrī Alawii. ¹⁹ Nīguo matūire muoyo na matikae gūkua rīria mangīkūhīrīria indo iria theru mūno-rī, mekağirei ūu: Harūni na ariū ake nīo marītoonyaga handū harīa hatheru, na makagaīra o mūdū wīra wake na kīria egūkua. ²⁰ No ariū a Kohathu matikanatoonye thīinī kuona indo iria theru o na hanini, nīguo matigaakue.”

Agerishoni

²¹ Jehova akīra Musa atīrī, ²² “Tara Agerishoni o nao kūringana na nyūmba ciao na mbarī ciao. ²³ Ūtare arūme othe a ūkūrū wa kuuma miaka mīrongo itatū nginya miaka mīrongo itano ariā mokaga gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtunganwo.

²⁴ “Ūyū nīguo ūtungata wa mbarī cia Agerishoni rīria mekūruta wīra na gūkua mīrigo: ²⁵ Nīo marīkuuaga itambaya cia gūcuurio cia Hema-īria-Nyamūre, na Hema-ya-Gūtunganwo, na indo cia kūmihumbīra, o na gīthii kīa njūūa cia pomboo cia kūmihumbīra na igūrū, na itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa Hema-ya-Gūtunganwo, ²⁶ na itambaya cia gūcuurio iria cia kūrīgīra nja īria īthiūrūrūkīrie Hema-īyo-Nyamūre na kīgongona, na gītambaya gīa gūcuurio gīa itoonyero-inī, na mīhīndo na indo ciothe itūmagīrwo ūtungata-inī wayo. Agerishoni acio nīo marīrutaga wīra wothe ūria wagīrīre kūruto na indo icio. ²⁷ Ūtungata wao wothe, ūrī wa gūkua mīrigo kana wa kūruta wīra ūngī, ūrīrutagwo ūtongoretio nī Harūni na ariū ake. Nī inyu mūrīmagayagīra wīra wao wa kīria gīothe marīkuuaga. ²⁸ Ūcio nīguo ūtungata wa mbarī ya Agerishoni Hema-inī-ya-Gūtunganwo. Wīra wao ūrīrutagwo ūtongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūria mūthīnjīri-Ngai.

Amerari

²⁹ “Tara Amerari kūringana na mbarī na nyūmba ciao. ³⁰ Tara arūme othe a ūkūrū wa kuuma miaka mīrongo itatū nginya miaka mīrongo itano ariā mokaga gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtunganwo. ³¹ Ūyū nīguo wīra wao ūria marīrutaga magītungata Hema-inī-ya-Gūtunganwo: wīra wao nī gūkua buremu cia Hema-īyo-Nyamūre, na mīgīko yayo, na itugī na itina ciacio, ³² o ūndū ūmwe na itugī iria ciirīgīte nja hamwe na itina ciacio, na hīgī cia hema na mīhīndo, na indo ciothe ciacio na kīndū gīothe gikonainie na kūruta wīra ūcio. Gayagīra o mūdū indo iria agīrīrwo nī gūkua. ³³ Ūcio nīguo ūtungata wa mbarī ya Amerari rīria marīrutaga wīra Hema-inī-ya-Gūtunganwo, matongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūria mūthīnjīri-Ngai.”

Gūtara Mbarī cia Alawii

³⁴ Na rīrī, Musa, na Harūni, na atongoria a kīrīndi nīmatarire Akohathu acio kūringana na mbarī na nyūmba ciao. ³⁵ Arūme othe a ūkūrū wa kuuma miaka mīrongo itatū nginya miaka mīrongo itano ariā mookire gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtunganwo, ³⁶ matarītuo na mbarī ciao, maarī andū 2,750 ³⁷ Ūcio nīguo warī mūigana wa andū othe ariā maarī a mbarī cia Akohathu ariā maatungataga thīinī wa Hema-ya-Gūtunganwo. Musa na Harūni maamatarire kūringana na ūria Jehova aathīte Musa.

³⁸ Agerishoni maatarirwo kūringana na mbarī na nyūmba ciao. ³⁹ Arūme othe a ūkūrū wa kuuma miaka mīrongo itatū nginya miaka mīrongo itano ariā mookire gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtunganwo, ⁴⁰ matarītuo na mbarī na nyūmba ciao, maarī andū 2,630. ⁴¹ Ūcio nīguo warī mūigana wa mbarī cia Agerishoni ariā maatungataga thīinī wa Hema-ya-Gūtunganwo. Musa na Harūni maamatarire kūringana na watho wa Jehova.

⁴² Amerari maatarirwo kūringana na mbarī na nyūmba ciao. ⁴³ Arūme othe a ūkūrū wa kuuma miaka mīrongo itatū nginya miaka mīrongo itano ariā mookire gūtungata wīra-inī wa Hema-ya-Gūtunganwo, ⁴⁴ matarītuo na mbarī ciao, maarī andū 3,200. ⁴⁵ Ūcio nīguo warī mūigana wa mbarī cia Amerari. Musa na Harūni maamatarire kūringana na ūria Jehova aathīte Musa.

⁴⁶ Nī ūndū ūcio, Musa na Harūni na atongoria a Isiraeli magītara Alawii othe kūringana na mbarī ciao na nyūmba ciao. ⁴⁷ Arūme othe a ūkūrū wa kuuma miaka mīrongo itatū nginya miaka mīrongo itano ariā mookire kūruta wīra wa gūtungata na gūkua Hema-ya-Gūtunganwo, ⁴⁸ mūigana wao warī andū 8,580. ⁴⁹ Kūringana na watho wa Jehova ūria aathīte Musa, mūdū o mūdū niagayagīrwo wīra wake, na akeerwo kīria egūkua. Ūguo nīguo maatarirwo, o ta ūria Jehova aathīte Musa.

¹ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli maingate kuuma kambĩ-inĩ yao mündũ o wotho ũrũarĩte mĩrimũ wa ngoothi ũria ũngĩgwatanio, kana mündũ ũrĩ na handũ o na ha he kuura, kana mündũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutia kĩimba. ³ Ingata arũme o na andũ-a-nja; ũmaingate nja ya kambĩ nĩguo matigathaahie kambĩ yao kũria nĩ ndũuranagia na inyu.” ⁴ Ũguo noguo andũ a Isiraeli meekire; makĩruta andũ acio nja ya kambĩ. Magĩka o ũria Jehova aathite Musa gwĩkwo.

Irihi rĩa Mahitia

⁵ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁶ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Rĩria mündũ mũrũme kana mündũ-wa-nja angĩhĩtĩria mündũ ũria ũngĩ na njĩra o yotho, na nĩ ũndũ ũcio aage kwĩhokeka harĩ Jehova-rĩ, mündũ ũcio nĩ mũhĩtia, ⁷ na no nginya oimbũre mehia marĩa ekite. No nginya arute irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa mahitia macio make, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano kũrĩ irĩhi rĩu, anengere mündũ ũcio ahĩtĩrie. ⁸ No mündũ ũcio angĩkorwo ndarĩ na mündũ wa nyũmba yao ũria ũngĩrĩhwo nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩu, irĩhi rĩu rĩrĩtuikaga rĩa Jehova, na no nginya rĩnengerwo mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩ hamwe na ndũrũme ya kũrutwo igongona rĩa horohio nĩ ũndũ wake. ⁹ Maruta mothe maamũre marĩa andũ a Isiraeli marĩrehagĩra mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, marĩtuikaga make. ¹⁰ Iheo cia o mündũ irĩa nyamũre nĩ ciale we mwene, no kĩrĩa angĩhe mũthĩnjĩri-Ngai, gĩgaatuĩka kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio.’”

Ũhoro Ũkonĩ Mũtumia Ũtarĩ Mwĩhokeku

¹¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũtumia wa mündũ angĩhĩngĩcania mĩthĩire yake, atuĩke ti mwĩhokeku harĩ we ¹³ na ũndũ wa gũkoma na mündũ ũngĩ, na ũndũ ũcio ũhithwo mũthuuriwe na thaahu wake wage kũmenyeka (tondũ hatĩrĩ mũira wa kũmuumbũra, na ndaakorereirwo agĩka ũndũ ũcio-rĩ), ¹⁴ na mũthuuriwe agĩũre mũtumia wake ũiru na amwĩkũũire atĩ nĩethaahĩtie, kana amũĩguĩre ũiru na amwĩkũũire o na akorwo atethaahĩtie, ¹⁵ hĩndĩ iyo nĩatware mũtumia wake harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Ningĩ no nginya atware gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu wa cairi nĩ ũndũ wa mũtumia wake. Ndagaitĩrĩrie mũtu ũcio maguta kana awĩkĩre ũbumba, nĩ ũndũ rĩu nĩ iruta rĩa mũtu rĩrutagwo nĩ ũndũ wa ũiru, iruta rĩa mũtu rĩa kĩrĩrikano, rĩa kũrĩrĩkanania ihĩtia rĩu.

¹⁶ “Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatwara mũtumia ũcio amũrũgamie mbere ya Jehova. ¹⁷ Acooke oe maaĩ maamũre marĩ ndigithũ-inĩ ya rĩũmba, na ahakũre rũkũngũ hau thĩ ya Hema-ĩria-Nyamũre arwĩkĩre maaĩ-inĩ macio.† ¹⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũrũgamia mũtumia ũcio mbere ya Jehova, nĩakamuohora njuĩrĩ yake, acooke amũnengere iruta rĩu rĩa kĩrĩrikano rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru arĩnyiite na moko, nake mũthĩnjĩri-Ngai we mwene akorwo anyiitĩte maaĩ macio marũrũ marĩa marehaga kĩrumi. ¹⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke ehĩthĩtie mũtumia ũcio, amwĩre atĩrĩ, “Angĩkorwo hatĩrĩ mündũ ũngĩ ũkomete nawe, na ndũhĩngĩcanĩtie mĩthĩire yaku ũgethaahia hĩndĩ irĩa ũrĩ na mũthuuri-rĩ, maaĩ maya marũrũ marĩa marehaga kĩrumi maroaga gũgwĩka ũũru. ²⁰ No angĩkorwo nĩũhĩngĩcanĩtie mĩthĩire yaku ũrĩ na mũthuuri na ũgethaahia nĩ ũndũ wa gũkoma na mündũ ũngĩ tĩga mũthuuri-guo-rĩ,” ²¹ hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehĩtĩthia mũtumia ũcio na mwĩhĩtwa ũyũ ũrehanagĩra kĩrumi, oige atĩrĩ, “Jehova arotũma andũ anyu makũrume na magũkaane, rĩrĩa agaatumĩ kĩero gĩaku kĩhinyare na nda yaku ĩimbe. ²² Namo maaĩ maya marehaga kĩrumi marotoonya mwĩrĩ waku, nayo nda yaku ĩimbe na kiero gĩaku kĩhinyare.”

“Nake mũtumia ũcio acooke oige atĩrĩ, “Ameni, nĩgũtuĩke ũguo.”

²³ “Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakandika irumi icio ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, acooke acithambĩrie maaĩ-inĩ macio marũrũ. ²⁴ Nĩagatumĩ mũtumia ũcio anyue maaĩ macio marũrũ marehaga kĩrumi, namo maaĩ macio mamũtoonye na matũme aigue ruo rũnene mũno. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke oe iruta rĩu rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru kuuma moko-inĩ ma mũtumia ũcio, arĩthũngũthĩie mbere ya Jehova, na acooke arĩrehe kigongona-inĩ. ²⁶ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio arũme ngundi ĩmwe ya mũtu ũcio ũrutĩtwo ũrĩ wa kĩrĩrikano na aũcinĩre igũrũ rĩa kigongona; thuutha ũcio atũme mũtumia ũcio anyue maaĩ macio. ²⁷ Angĩkorwo nĩethaahĩtie na ti mwĩhokeku harĩ mũthuuriwe-rĩ, rĩrĩa akaanyuithio maaĩ macio marehaga kĩrumi, nĩ makaaĩmũtoonya matũme aigue ruo rũnene mũno, na nda yake ĩimbe na kiero gĩake kĩhinyare, nake atuĩke thaahu kũrĩ andũ ao. ²⁸ No rĩrĩ, angĩkorwo mũtumia ũcio ndethaahĩtie na akorwo nĩ mũthĩngu-rĩ, ndagatuuo mũhĩtia, na nĩakahota kũgĩa na ciana.

²⁹ “Ũyũ nĩguo watho wa ũiru rĩrĩa mũtumia angĩhĩngĩcania mĩthĩire yake, ethaahie o arĩ na mũthuuri, ³⁰ kana rĩrĩa mündũ mũrũme angĩnyĩtwo nĩ ũiru nĩ ũndũ nĩegwĩkũũia mũtumia ũcio wake. Mũthĩnjĩri-Ngai arĩmũrũgamagia mbere ya Jehova na arũmĩrĩre watho ũcio wotho. ³¹ Mũthuuriwe nĩagatuuo ndarĩ na ihĩtia o na rĩrĩkũ, no mũtumia ũcio nĩwe ũgaacookerewo nĩ mehia make.’”

* 5:15 nĩ ta kilo 2 † 5:17 Maaĩ matheru hamwe na rũkũngũ monanagia ituĩro rĩa Ngai kũrĩ mündũ ũria ũhĩtĩtie.

6

Mūnaziri

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja angĩenda kwĩhĩta mwĩhĩta wa mwanya, ũrĩ mwĩhĩtwa wa kwĩyamūrĩra Jehova atũike Mūnaziri,’ ³ no nginya atige kũnyua ndĩbei o na indo iria ingĩ ngagatu cia kũnyua, na ndakananyue thiki ithondeketwo kuuma kũrĩ ndĩbei kana kĩndũ kĩngĩ kĩgagatu gĩa kũnyua. Ndakananyue maaĩ ma thabibũ, kana arie thabibũ, kana thabibũ iria nyũmithie. ⁴ Hĩndĩ ĩria yothie arikoragwo arĩ Mūnaziri, ndakanarĩe kĩndũ gĩa kuuma he mũthabibũ, irĩ mbegũ kana makoni.

⁵ “‘Ihinda rĩothe rĩa mwĩhĩta ũcio wa kwĩyamūra, ndakanenjwo mūtwe. No nginya aikarage arĩ mũtheru o nginya ihinda riake rĩa kwĩyamūrĩra Jehova rĩthire; no nginya areke njuĩrĩ cia mūtwe wake ikũre iraihe. ⁶ Ihinda rĩu rĩothe eyamūrĩre Jehova ndakanakuhĩrĩre kĩimba. ⁷ O na ithe, kana nyina, kana mūrũ wa nyina, kana mwarĩ wa nyina angikua, ndakanethaahie nĩ ũndũ wao, tondũ arĩ na rĩũri rwa kwĩyamūrĩra Ngai mūtwe. ⁸ Ihinda rĩothe rĩa kwĩyamūra gwake arikoragwo aamūrĩrwo Jehova.

⁹ “‘Mũndũ angikua gĩkuũ kĩa narua arĩ ho, nague ũndũ ũcio ũthaahie njuĩrĩ ĩria aamūrĩte, no nginya enjwo mūtwe mũthenya wake wa gũtherio, na nĩguo wa mĩgwanja. ¹⁰ Ningĩ mũthenya wa ĩnana no nginya atware ndĩrahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai arute ĩmwe ĩtũike igongona rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ingĩ ĩtũike nĩ iruta rĩa njino nĩguo ahoroherio, nĩ ũndũ nĩehĩtie nĩgũkorwo arĩ hamwe na kĩimba. Mũthenya o ro ũcio no nginya aamūrĩre Jehova mūtwe wake rĩngĩ. ¹² No nginya eyamūrĩre Jehova ihinda rĩu rĩa kwĩyamūra, na no nginya arute gatũrũme ka mwaka ũmwe gatuĩke ka igongona rĩa mahĩtia. Mĩthenya ĩria mĩhĩtũku ndĩgũtarwo, tondũ nĩathaahirio ihinda rĩria eyaamūrĩte.

¹³ “‘Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo watho wa Mūnaziri ihinda riake rĩa kwĩyamūrĩra Ngai riathira. Nĩakarehwo itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁴ Hau nĩho akaarehe maruta make harĩ Jehova, namo nĩ: gatũrũme ka mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ gatuĩke ka iruta rĩa njino, na kamwatĩ ka mwaka ũmwe karĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, na ndũrũme ĩmwe ĩtarĩ na kaũũgũ ĩrĩ iruta rĩa ũiguano, ¹⁵ hamwe na maruta ma mũtu na maruta ma kũnyuuo, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, na keki cia mũtu ũria mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta.

¹⁶ “‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga indo ĩcio mbere ya Jehova, na acooke arute igongona rĩa kũhoroheria mehia o na iruta rĩa njino. ¹⁷ Nĩakarehe gĩkabũ kĩu kĩa mĩgate ĩtarĩ mĩimbie na arute ndũrũme ĩyo ĩrĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova, hamwe na igongona riayo rĩa mũtu na rĩa indo cia kũnyuuo.

¹⁸ “‘Ningĩ hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, Mūnaziri no nginya enjwo njuĩrĩ ĩria aamūrĩte. Nĩakoya njuĩrĩ ĩyo na amĩkie mwaki-inĩ ũria ũrĩ rungu rwa igongona rĩu rĩa ũiguano.

¹⁹ “‘Thuutha wa Mūnaziri ũcio kwenjwo njuĩrĩ yake ya kwĩyamūra, mũthĩnjĩri-Ngai nĩ akoya kĩande gĩtherũkĩtio kĩa ndũrũme ĩyo, na keki na tũmĩgate tũria tũhũthũ kuuma gĩkabũ-inĩ kĩu, cieri ĩtarĩ ndawa ya kũmbia. ²⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke acithũngũthie mbere ya Jehova, ĩtũike igongona rĩa gũthũngũthio; nĩ nyamũre, na nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na gĩthũri kĩria gĩthũngũthĩtio, o na kiero kĩria kirutĩtwo. Thuutha ũcio Mūnaziri no anyue ndĩbei.

²¹ “‘Ūcio nĩguo watho wa Mūnaziri ũria wĩhĩtaga kũrutĩra Jehova indo kũringana na ũria eyaamūrĩte, hamwe na kĩria kĩngĩ gĩothe angĩhota kũruta. No nginya ahingie mwĩhĩtwa ũria ehĩtie, kũringana na watho wa Mūnaziri.’”

Kĩrathimo kĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

²² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²³ “‘Ira Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo mūrĩrathimaga andũ a Isiraeli. Meragei atĩrĩ:

²⁴ “‘Jehova arokũrathima,
na akũmenyagĩrĩre;

²⁵ Jehova arotũma ũthiũ wake ũkwarĩre,
na agũkinyagĩrĩre wega wake;

²⁶ Jehova arogũtiĩrĩra gĩthiithi gĩake,
na akũhe thayũ.’”

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai nĩmarĩgwetaga rĩitwa riakwa kũrĩ andũ a Isiraeli, na nĩ nĩndĩ-marathimaga.”

7

Maruta Hĩndĩ ya Kwamũrwo kwa Hema-ĩria-Nyamũre

* 6:2 Mũndũ nĩangĩehĩtire mwĩhĩta wa gũtũka Mūnaziri kwa ihinda, kana mūtũũrĩre wake wothie. Aciari nĩangĩehĩtire mwĩhĩta handũ ha ciana ciao. Mūnaziri ndetĩkĩritio kũnyua kĩndũ kĩgagatu, kwenja njuĩrĩ kana nderu, o na kana kũhutia kĩndũ gĩkuũ.

¹ Rīrīa Musa aarīkirie kūhaanda Hema-irīa-Nyamūre, nīamūtīrīrie maguta o na akīmāmūrīa Jehova hamwe na indo ciayo ciothe. Ningī agītīrīria kīgongona maguta, na agīkāmūrā hamwe na indo ciakio ciothe. ² Ningī atongoria a Isiraeli, atongoria a nyūmba ciao arīa maarī atongoria a mīhīrīga arīa maarūgamīrīre andū arīa maatarītwo, makīrehe maruta. ³ Maarehire Jehova iheo ikuuītwo nī ngaari ithathatū cia ng'ombe irī hūmbire, hamwe na ndegwa ikūmi na igīrī, ndegwa īmwe īkarutwo nī o mūtongoria, na ngaari īmwe īkarutwo nī atongoria eerī. Indo icio nīcio maarehire mbere ya Hema-irīa-Nyamūre.

⁴ Nake Jehova akīrīa Musa atīrī: ⁵ “Itīkīra indo icio kuuma kūrī o, nīguo ihūthīrwo wīra-inī wa Hema-gūtūnganwo. Ūciheane kūrī Alawī o ta ūrīa wīra wa mūdū o mūdū ūkūbatara.”

⁶ Nī ūndū ūcio Musa akīoya ngaari icio na ndegwa icio agīciheana kūrī Alawī. ⁷ Aaheire Agerishoni ngaari igīrī na ndegwa inya, o ta ūrīa wīra wao wabataraga, ⁸ ningī akihe Amerari ngaari inya na ndegwa inyanya, o ta ūrīa wīra wao wabataraga. Othe maatongoragio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūrīa mūthīnjīrī-Ngai. ⁹ No Musa ndaigana kūhe Akohathu kīndū o nakī, tondū wīra wao warī wa gūkuuaga indo irīa nyamūre na ciande ciao, nīgukorwo ūcio nīguo warī wīra ūrīa meehokeirwo.

¹⁰ Rīrīa kīgongona gītīrīrīrio maguta, atongoria nīmarehire maruta mao nīguo kīamūrwo, na makīmaiga mbere ya kīgongona kīu. ¹¹ Nī ūndū Jehova nīeerite Musa atīrī, “O mūthenya, mūtongoria ūmwe arīrehaga maruta make nī ūndū wa kwamūrwo gwa kīgongona.”

¹² Mūdū ūrīa warehire maruta make mūthenya wa mbere aarī Nahashoni mūrū wa Aminadabu wa mūhīrīga wa Juda.

¹³ Indo irīa aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū, ^{*} na mbakūrī īmwe ya betha ya kūminjāminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, [†] ciērī kūringana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o īmwe ya iūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ¹⁴ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, [‡] iūrītio ūbumba; ¹⁵ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, Nī ūndū wa iruta rīa njino; ¹⁶ na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehīa; ¹⁷ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo irīa ciarutirwo nī Nahashoni mūrū wa Aminadabu.

¹⁸ Mūthenya wa keerī Nethaneli mūrū wa Zuaru, mūtongoria wa Aisakaru, nake akīrehe maruta make.

¹⁹ Indo irīa aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū, na mbakūrī īmwe ya betha ya kūminjāminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, ciērī kūringana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o īmwe ya iūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ²⁰ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, iūrītio ūbumba; ²¹ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ²² na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehīa; ²³ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo irīa ciarutirwo nī Nethaneli mūrū wa Zuaru.

²⁴ Mūthenya wa gatatū Eliabu mūrū wa Heloni, mūtongoria wa andū a Zebuluni, nake akīrehe maruta make.

²⁵ Indo irīa aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū, na mbakūrī īmwe ya betha ya kūminjāminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, ciērī kūringana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o īmwe ya iūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ²⁶ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, iūrītio ūbumba; ²⁷ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ²⁸ na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehīa; ²⁹ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo irīa ciarutirwo nī Eliabu mūrū wa Heloni.

³⁰ Mūthenya wa kana, Elizuru mūrū wa Shedeuru, mūtongoria wa andū a Rubeni, nake akīrehe maruta make.

³¹ Indo irīa aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū, na mbakūrī īmwe ya kūminjāminjīria ya betha ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, ciērī kūringana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o īmwe ya iūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ³² na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, iūrītio

* 7:13 nī ta kilo īmwe na nuthu (1:5) † 7:13 nī ta kilo robo ithatū (0.75) ‡ 7:14 nī ta giramu 110

ubumba; ³³ na gategwa kamwe, na ndürüme imwe, na gatürüme ka mwaka umwe, nĩ undũ wa iruta rĩa njino; ³⁴ na thenge imwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ³⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndürüme ithano, na thenge ithano na tütürüme tütano twa mwaka umwe, irutwo irĩ igongona rĩa uiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elizuru mürũ wa Shedeuru.

³⁶ Mũthenya wa gatano, Shelumielĩ mürũ wa Zurishadai, mütongoria wa andũ a Simeoni, nake akĩrehe maruta make.

³⁷ Indo iria aarutire ciarĩ thaani imwe ya betha ya üritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo itatũ, na mbakũri imwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya üritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamüre, na o imwe iyyürĩtio mütũ üria mũhinyu muno ütukanĩtio na maguta, üri iruta rĩa mütũ; ³⁸ na thaani imwe nene ya thahabu ya üritũ wa cekerĩ ikũmi, iyyürĩtio ubumba; ³⁹ na gategwa kamwe, na ndürüme imwe, na gatürüme kamwe ka mwaka umwe, nĩ undũ wa iruta rĩa njino; ⁴⁰ na thenge imwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁴¹ na ndegwa igĩrĩ, na ndürüme ithano, na thenge ithano, na tütürüme tütano twa mwaka umwe, irutwo irĩ igongona rĩa uiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Shelumielĩ mürũ wa Zurishadai.

⁴² Mũthenya wa gatandatũ Eliasafu mürũ wa Deueli, mütongoria wa andũ a Gadi, nake akĩrehe maruta make.

⁴³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani imwe ya betha ya üritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo itatũ, na mbakũri imwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya üritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamüre, na o imwe iyyürĩtio mütũ üria mũhinyu muno ütukanĩtio na maguta, üri iruta rĩa mütũ; ⁴⁴ na thaani imwe nene ya thahabu ya üritũ wa cekerĩ ikũmi, iyyürĩtio ubumba; ⁴⁵ na gategwa kamwe, na ndürüme imwe, na gatürüme ka mwaka umwe, nĩ undũ wa iruta rĩa njino; ⁴⁶ na thenge imwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁴⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndürüme ithano, na thenge ithano, na tütürüme tütano twa mwaka umwe, irutwo irĩ igongona rĩa uiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliasafu mürũ wa Deueli.

⁴⁸ Mũthenya wa mũgwanja Elishama mürũ wa Amihudu, mütongoria wa andũ a Efiraimu, nake akĩrehe maruta make.

⁴⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ya betha ya üritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo itatũ, na mbakũri imwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya üritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamüre, na o imwe iyyürĩtio mütũ üria mũhinyu muno ütukanĩtio na maguta, üri iruta rĩa mütũ; ⁵⁰ na thaani imwe nene ya thahabu ya üritũ wa cekerĩ ikũmi, iyyürĩtio ubumba; ⁵¹ na gategwa kamwe, na ndürüme imwe, na gatürüme kamwe ka mwaka umwe, nĩ undũ wa iruta rĩa njino; ⁵² na thenge imwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁵³ na ndegwa igĩrĩ, na ndürüme ithano, na thenge ithano, na tütürüme tütano twa mwaka umwe, irutwo irĩ igongona rĩa uiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elishama mürũ wa Amihudu.

⁵⁴ Mũthenya wa kanana Gamalieli mürũ wa Pedazuru, mütongoria wa andũ a Manase, nake akĩrehe maruta make.

⁵⁵ Indo iria aarutire ciarĩ thaani imwe ya betha ya üritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo itatũ, na mbakũri imwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya üritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamüre, na o imwe iyyürĩtio mütũ üria mũhinyu muno ütukanĩtio na maguta, üri iruta rĩa mütũ; ⁵⁶ na thaani imwe nene ya thahabu ya üritũ wa cekerĩ ikũmi, iyyürĩtio ubumba; ⁵⁷ na gategwa kamwe, na ndürüme imwe, na gatürüme kamwe ka mwaka umwe, nĩ undũ wa iruta rĩa njino; ⁵⁸ na thenge imwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁵⁹ na ndegwa igĩrĩ, na ndürüme ithano, na thenge ithano, na tütürüme tütano twa mwaka umwe, irutwo irĩ igongona rĩa uiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Gamalieli mürũ wa Pedazuru.

⁶⁰ Mũthenya wa kenda, Abidani mürũ wa Gideoni, mütongoria wa andũ a Benjamini, nake akĩrehe maruta make.

⁶¹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani imwe ya betha ya üritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo itatũ, na mbakũri imwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya üritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cieri kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamüre, na o imwe iyyürĩtio mütũ üria mũhinyu muno ütukanĩtio na maguta, üri iruta rĩa mütũ; ⁶² na thaani imwe nene ya thahabu ya üritũ wa cekerĩ ikũmi, iyyürĩtio ubumba; ⁶³ na gategwa kamwe, na ndürüme imwe, na gatürüme kamwe ka mwaka umwe, nĩ undũ wa iruta rĩa njino; ⁶⁴ na thenge imwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁶⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndürüme ithano, na thenge ithano, na tütürüme tütano twa mwaka umwe, irutwo irĩ igongona rĩa uiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Abidani mürũ wa Gideoni.

⁶⁶ Mūthenya wa ikūmi Ahiezeri mūrū wa Amishadai, mūtongoria wa andū a Dani, nake akīrehe maruta make.

⁶⁷ Indo iria aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa ceki igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri īmwe ya betha ya kūminjāminjīria ya ūritū wa ceki mīrongo mūgwanja, cieri kūrīngana na gīthimo gīa ceki ya harīa haamūre, na o īmwe īiyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁶⁸ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa ceki ikūmi, īiyūrītio ūbumba; ⁶⁹ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁷⁰ na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁷¹ na ndegwa igirī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Ahiezeri mūrū wa Amishadai.

⁷² Mūthenya wa ikūmi na ūmwe, Pagieli mūrū wa Okirani, mūtongoria wa andū a Asheri, nake akīrehe maruta make.

⁷³ Indo iria aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa ceki igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri īmwe ya betha ya kūminjāminjīria ya ūritū wa ceki mīrongo mūgwanja, cieri kūrīngana na gīthimo gīa ceki ya harīa haamūre, na o īmwe īiyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁷⁴ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa ceki ikūmi, īiyūrītio ūbumba; ⁷⁵ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁷⁶ na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁷⁷ na ndegwa igirī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Pagieli mūrū wa Okirani.

⁷⁸ Mūthenya wa ikūmi na īrī Ahira mūrū wa Enani, mūtongoria wa andū a Nafitali, nake akīrehe maruta make.

⁷⁹ Indo iria aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa ceki igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri īmwe ya betha ya kūminjāminjīria ya ūritū wa ceki mīrongo mūgwanja, cieri kūrīngana na gīthimo gīa ceki ya harīa haamūre, na o īmwe īiyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁸⁰ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa ceki ikūmi, īiyūrītio ūbumba; ⁸¹ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁸² na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁸³ na ndegwa igirī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Ahira mūrū wa Enani.

⁸⁴ Maya nīmo maarī maruta ma atongoria a andū a Isiraeli nī ūndū wa kwamūrwo gwa kīgongona rīria gīaitagīrīo maguta: ciarī thaani cia betha ikūmi na igirī na mbakūri cia betha cia kūminjāminjīria ikūmi na igirī na thaani nene cia thahabu ikūmi na igirī. ⁸⁵ Thaani o īmwe ya betha yarī na ūritū wa ceki igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri o īmwe ya kūminjāminjīria yarī na ūritū wa ceki mīrongo mūgwanja. Thaani cia betha ciothe ciarī na ūritū wa ceki ngiri igirī na magana mana, § kūrīngana na gīthimo gīa ceki ya harīa haamūre. ⁸⁶ Thaani iria nene ikūmi na igirī cia thahabu ciyūrītio ūbumba ciarī na ūritū wa ceki ikūmi o īmwe, kūrīngana na gīthimo gīa ceki ya harīa haamūre. Thaani icio nene cia thahabu ciothe ciarī na ūritū wa ceki igana rīa mīrongo īrī. ⁸⁷ Mūigana wothe wa nyamū cia kūrutwo igongona rīa njino warī tūtegwa ikūmi na twirī, na ndūrūme ikūmi na igirī na tūtūrūme ikūmi na twirī twa mwaka ūmwe, hamwe na maruta ma cio ma mūtu. Thenge ikūmi na igirī ciarutirwo irī igongona rīa kūhoroherio mehia. ⁸⁸ Mūigana wa nyamū ciothe cia igongona rīa ūiguano ciarī ndegwa mīrongo īrī na inya, na ndūrūme mīrongo ītandatū, na thenge mīrongo ītandatū, na tūtūrūme mīrongo ītandatū twa mwaka ūmwe. Macio nīmo maarī maruta ma kwamūrwo gwa kīgongona thuutha wa kīarīkia gūitīrīo maguta.

⁸⁹ Rīria Musa atonyire Hema-ya-Gūtūnganwo kwaria na Jehova-rī, nīaiguire mūgambo ūkīmwarīria kuuma gatagatī ka makerubi marīa meerī maarī igūrū rīa gītī gīa tha, igūrū rīa ithandūkū rīa ūira. Nake Jehova akīmwarīria.

8

Kūgwatia Matawa

¹ Nake Jehova akīria Musa atīrī, ² “Arīria Harūni, ūmwīre atīrī, ‘Hīndī rīria ūrībangaga matawa marīa mūgwanja, mabangage nīguo ūtheri wamo waragīre mwena wa na mbere wa mūtī ūcio wa kūigīrīrwo matawa.”

§ 7:85 nī ta kilo 28 * 7:86 nī ta kilo īmwe na nuthu (1.5)

³ Harūni agĩka o ta ũguo; akibanga matawa macio amaroretie mwena ũrĩa ũtheri wamo watheragĩra hau mbere ya mūtĩ ūcio maaigagĩrĩrwo, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo. ⁴ Mūtĩ ūcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo ũũ: wathondeketwo na thahabu ya gĩturwo, kuuma gĩtina-inĩ kĩaguo o nginya kũrĩa mahũa maguo maarĩ. Mũhianĩre wa mūtĩ ūcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo o ta ũrĩa mũhianĩre wago wonetio Musa nĩ Jehova.

Kwamũra Alawii

⁵ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: ⁶ “Oya Alawii ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ũmatherie mathirwo nĩ thaahu. ⁷ Ūkĩmatheria ũgeekaga ũũ: Maminjaminjirie maaĩ ma kũmatheria thaahu; macooke menje njuĩrĩ cia mĩĩrĩ yao kũndũ guothe na mathambie nguo ciao, nĩguo metherie. ⁸ Ningĩ ũreke moe gategwa hamwe na iruta rĩako rĩa mĩtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nawe ũcooke woe gategwa kangĩ ga keerĩ ga kũrutwo igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁹ Ūrehe Alawii acio mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũcooke wĩte kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli hamwe. ¹⁰ Ūrehe Alawii acio mbere ya Jehova, nao andũ a Isiraeli mamaigĩrĩre moko mĩtwe. ¹¹ Nake Harūni arutĩre Jehova Alawii acio hau mbere yake taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio rĩrutĩtwo nĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maikarage mehaarĩrie kũruta wĩra wa Jehova.

¹² “Thuutha ūcio Alawii maigĩrĩre moko mao mĩtwe ya ndegwa icio, ũcirutĩre Jehova, ĩmwe ĩtuĩke ya igongona rĩa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩtuĩke iruta rĩa njino, nĩgeetha Alawii mahoroherio. ¹³ Reke Alawii marũgame mbere ya Harūni na ariũ ake, na ũcooke ũmarutĩre Jehova taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio. ¹⁴ Ūguo nĩguo ũkaamũra Alawii, ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, nao Alawii acio matuĩke akwa.

¹⁵ “Warĩkia gũtheria Alawii acio na kũmaruta matuĩke ta igongona rĩa gũthũngũthio-rĩ, nĩmarutage wĩra wao Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ¹⁶ Acio nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũheanwo kũrĩ nĩ biũ. Ndĩmeyoeire marĩ akwa ithenya rĩa marigithathi ma ciana cia tũhĩ kuuma kũrĩ mĩtumia o wothe Mũisiraeli. ¹⁷ Irigithathi o rĩothe rĩa njamba gũkũ Isiraeli, kana nĩ rĩa mũndũ kana nĩ rĩa nyamũ-rĩ, nĩ rĩakwa. Rĩrĩa ndooragire marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo ndaamaamũrĩre matuĩke akwa mwene. ¹⁸ Na nĩ nĩ njoete Alawii ithenya rĩa marigithathi mothe ma ciana cia tũhĩ thĩĩnĩ wa Isiraeli. ¹⁹ Thĩĩnĩ wa andũ a Isiraeli othe-rĩ, nĩheanĩte Alawii matuĩke iheo kũrĩ Harūni na ariũ ake, na marutage wĩra Hema-inĩ-ino-ya-Gũtũnganwo handũ ha andũ a Isiraeli, na mamahorohagĩrie nĩgeetha andũ a Isiraeli matikae kũniinwo na mũthiro hĩndĩ ĩrĩa mangĩkuhĩrĩria handũ-harĩa-haamũre.”

²⁰ Musa, na Harūni marĩ na kĩrĩndĩ kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli magĩka Alawii o ta ũguo Jehova aathĩte Musa. ²¹ Alawii acio magĩũtheria na magĩthambia nguo ciao. Harūni nake agĩcooka akĩmaruta ta igongona rĩa gũthũngũthio mbere ya Jehova, na akĩmahoroheria nĩguo amatherie. ²² Thuutha ūcio, Alawii magĩtoonya Hema-inĩ-ĩyo-ya-Gũtũnganwo marutage wĩra wao marũgamĩrĩrwo nĩ Harūni na ariũ ake. Magĩka Alawii acio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo.

²³ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Undũ ũyũ nĩguo ũkonĩĩ Alawii: Atĩrĩ, arũme othe arĩa mahingĩtie mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano na makĩria nĩo marĩũkaga kũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, ²⁵ no mahingia mĩaka mĩrongo ĩtano-rĩ, no nginya mahurũke kuuma wĩra ūcio wao wa gũtungata, matiga-cooke kũruta wĩra. ²⁶ No rĩrĩ, no mateithagĩrĩrie ariũ a ithe wao rĩrĩa mekũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, no-o ene matikarute wĩra ūcio. Ūguo nĩguo ũrĩgayaagĩra Alawii wĩra ũrĩa marĩrutaga.”

9

Gĩathĩ-gĩa-Bathaka

¹ Nake Jehova akĩarĩria Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai mweri-inĩ wa mbere wa mwaka wa keerĩ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli makũngũyagĩre Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ihinda rĩrĩa rĩtũtĩtwo. ³ Kũngũyagĩrai gĩathĩ kũu ihinda rĩrĩa rĩtũtĩtwo, hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũyũ, kũringana na mawatho makĩo mothe na mũtabarĩre wakĩo.”

⁴ Nĩ undũ ūcio Musa akĩĩra andũ a Isiraeli makũngũĩre Gĩathĩ-kĩa-Bathaka. ⁵ Nao magĩka o ro ũguo kũu Werũ-inĩ wa Sinai hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. Andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ No amwe ao matingĩakũngũĩre Gĩathĩ-kĩa-Bathaka mũthenya ūcio nĩ undũ nĩmagwatĩtwo nĩ thaahu nĩ undũ wa kũhutania na kĩimba kĩa mũndũ. Nĩ undũ ūcio magĩka kũrĩ Musa na Harūni mũthenya o ro ūcio ⁷ makĩĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ tũnyĩĩtĩtwo nĩ thaahu nĩ undũ wa kũhutania na kĩimba kĩa mũndũ, no nĩ kĩ gĩgũtũma tũgĩrio kũneana indo cia kũrutĩra Jehova tũrĩ hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ ihinda rĩrĩa rĩtũtĩtwo?”

⁸ Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Etererai nyambe ndũirie ũhoro wa ũrĩa Jehova egwathana ũhoro wanyu.”

⁹ Jehova agĩcooka akĩra Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mündũ wanyu o na ũrĩkũ kana njiaro cianyu marĩ na thaahu nĩ undũ wa kũhutania na kũmba kĩa mündũ, kana akorwo arĩ rũgendo-inĩ-rĩ, mündũ ũcio o nake no akũngũire Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova. ¹¹ Marĩkũngũyagĩra gĩathĩ kũ hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Marĩĩaga gatũrũme na mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia na nyeni ndũrũ. ¹² Matikanatigie gacunjĩ o na kamwe karaare nginya rũciinĩ kana moine ihĩndĩ rĩako o na rĩmwe. Rĩrĩa megũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ĩyo no nginya marũmagĩrĩre mũtabarĩre wakĩo wothē. ¹³ No mündũ angĩkorwo ndarĩ na thaahu, na ndathiĩte rũgendo, na aage gũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka, mündũ ũcio nĩakaingatwo athengio kuuma kũrĩ andũ ao, nĩ undũ ndaareheire Jehova indo iria arutagĩrwo ihinda rĩrĩa rĩtũtũwo. Mündũ ũcio nĩagacookererwo nĩ mehia make mwene.

¹⁴ “Mũgeni ũikaranĩtie na inyuĩ na ende gũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova-rĩ, no nginya eke ũguo kũringana na watho na mũtabarĩre wakĩo. No nginya mũgiage na mĩtabarĩre ya mũthemba ũmwe kũrĩ mũgeni na kũrĩ mündũ ũria ũciarĩrwo bũrũri wanyu.”

Itu Igũrũ rĩa Hema-ĩrĩa-Nyamũre

¹⁵ Mũthenya ũria Hema-ĩrĩa-Nyamũre, o Hema-ĩyo-ya-Ūira yaambirwo-rĩ, itu rĩkĩmĩhumbĩra. Kuuma hwaĩ-inĩ nginya rũciinĩ itu rĩu rĩarĩ igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre na itu rĩu rĩkoonagwo rĩhaana ta mwaki. ¹⁶ Ūguo nĩguo gwathiire na mbere gũikara; itu rĩkamĩhumbĩra ũtukũ na rĩkoonagwo rĩhaana ta mwaki. ¹⁷ Hĩndĩ ĩria yothē itu rĩu rĩeheraga kuuma harĩ hema ĩyo, andũ a Isiraeli makoimagara magathĩ; na rĩrĩ, itu rĩu rĩarũgamĩra handũ, andũ a Isiraeli makaamba hema ciao ho. ¹⁸ Jehova aathana-rĩ, andũ a Isiraeli makoimagara magathĩ, na aathana rĩngĩ makaamba hema ciao. Hĩndĩ ĩria yothē itu rĩu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre, maikaraga o hau kambĩ. ¹⁹ Hĩndĩ ĩria itu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre kahinda karaaya-rĩ, andũ a Isiraeli magaathĩkĩra Jehova na makaaga kuumagara. ²⁰ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga igũrũ rĩa Hema-ĩyo-Nyamũre o matukũ manini; no Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ aathana, makoimagara magathĩ. ²¹ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikaraga o kuuma hwaĩ-inĩ nginya rũciinĩ, na itu rĩehera rũciinĩ-rĩ, makoimagara magathĩ. Kana nĩ mũthenya kana nĩ ũtukũ, hĩndĩ o yothē itu rĩu rĩehera nao makoimagara magathĩ. ²² Itu rĩu rĩngĩaikarĩre igũrũ rĩa hema ĩyo mĩthenya ĩrĩ, kana mweri, kana mwaka, andũ a Isiraeli maikaraga kũu kambĩ, na matingĩoimagarĩre mathĩ, no itu rĩu rĩehera makoimagara magathĩ. ²³ Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ Jehova aathana makoimagara magathĩ. Maathĩkagĩra watho wa Jehova kũringana na ũria aathaga Musa.

10

Tũrumbeta twa Betha

¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Thondeka tũrumbeta twĩrĩ, ũtũthondeke na betha ndure, tũhũthagĩrwo gwtĩga kĩrĩndĩ hamwe, o na twa gwtĩ andũ moime kambĩ moimagare mathĩ. ³ Hĩndĩ ĩria tũrumbeta tweerĩ twahuhwo hamwe, kĩrĩndĩ gĩothē gĩkongana harĩwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁴ Angĩkorwo no karumbeta kamwe kahuhwo-rĩ, atongoria, nĩo anene a mbarĩ cia Isiraeli, nĩo marĩũnganaga harĩwe. ⁵ Rĩrĩa karumbeta kahuhwo na mũgambo mũnene, mĩhĩrĩga ĩria ĩkarĩte mwena wa irathĩro ĩkoimagara. ⁶ Karumbeta ga keerĩ kahuhwo na mũgambo mũnene, andũ a kambĩ cia mwena wa gũthini makoimagara. Mũgambo ũcio mũnene nĩguo kĩmenyithia gĩa kuumagara. ⁷ Nĩgeetha kĩrĩndĩ kĩũngane-rĩ, huhagai tũrumbeta, no ti na mĩhuhĩre ta ĩyo ĩngĩ.

⁸ “Ariũ a Harũni, acio athĩnjĩrĩ-Ngai, nĩo marĩhuhaga tũrumbeta tũu. Undũ ũcio ũtũĩke watho wa gũtũũrio nĩ inyuĩ na njiarwa iria igooka. ⁹ Rĩrĩa mũgũthĩĩ mbaara ĩrĩ bũrũri wanyu kĩũmbe mũkarũe na thũ iria imũhinyagĩrĩra-rĩ, huhagai tũrumbeta na mũgambo mũnene. Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrĩrikana na amũhonokie kuuma kũrĩ thũ cianyu. ¹⁰ Ningĩ mahinda manyu ma gũkena, nĩmo ma ciathĩ cianyu iria njathane, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, nĩ mũrĩhuhaga tũrumbeta nĩ undũ wa maruta ma njino na maruta ma ũiguano, na nĩmo magaatũĩka kĩrĩrikano kianyu mbere ya Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai Wanyu.”

Andũ a Isiraeli Kuuma Sinai

¹¹ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ wa mweri wa keerĩ mwaka-inĩ wa ĩrĩ, itu nĩrĩeherire kuuma hema-inĩ ĩria nyamũre ya Ūira. ¹² Nao andũ a Isiraeli makiumagara kuuma Werũ wa Sinai magĩthĩĩ kuuma handũ hamwe nginya harĩa hangĩ, o nginya rĩrĩa itu rĩu rĩarũgamire Werũ-inĩ wa Parani. ¹³ Nao makiumagara, arĩ rĩta rĩa mbere, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁴ Ikundi cia kambĩ ya Juda nĩcio cioimagarĩre mbere, irũmĩrĩre bendera yao. Nake Nahashoni mũrũ wa Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁵ Nethaneli mũrũ wa Zuaru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, ¹⁶ nake Eliabu mũrũ wa Heloni nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi

kia mûhîrîga wa Zebuluni. ¹⁷ Ningî Hema-îrîa-Nyamûre îkîambûrwo, nao Agerishoni na Amerari, arîa maamikuuaga, makiumagara.

¹⁸ Nacio ikundi cia kambî ya Rubeni ikîrûmîrîra ikundi cia Juda, irûmîrîre bendera yao. Elizuru mûrû wa Shedeuru nîwe warî mûtongoria wao. ¹⁹ Shelumieli mûrû wa Zurichadai nîwe warî mûtongoria wa gîkundi kia mûhîrîga wa Simeoni, ²⁰ nake Eliasafu mûrû wa Deueli nîwe warî mûtongoria wa gîkundi kia mûhîrîga wa Gadi. ²¹ Nao Akohathu makiumagara makuuîte indo iria nyamûre. Hema-îrîa-Nyamûre yarî îkorwo yaambîtwo matanakinya.

²² Nacio ikundi cia kambî ya Efiraimu ikîrûmîrîra ikundi cia Rubeni, irûmîrîre bendera yao. Elishama mûrû wa Amihudu nîwe warî mûtongoria wao. ²³ Gamalieli mûrû wa Pedazuru nîwe warî mûtongoria wa gîkundi kia mûhîrîga wa Manase, ²⁴ nake Abidani mûrû wa Gideon nîwe warî mûtongoria wa gîkundi kia mûhîrîga wa Benjamini.

²⁵ Kûrigîrîria-rî, ikundi cia kambî ya Dani ikiumagara irî thuutha wa icio ingî ciothe, ikiumagara îrûmîrîre bendera yao. Ahiezeri mûrû wa Amishadai nîwe warî mûtongoria wao. ²⁶ Pagieli mûrû wa Okirani nîwe watongoragia gîkundi kia mûhîrîga wa Asheri, ²⁷ nake Ahira mûrû wa Enani nîwe watongoragia gîkundi kia mûhîrîga wa Nafitali. ²⁸ Ûguo nîguo ikundi cia andû a Isiraeli ciarûmanîrîre ikiumagara.

²⁹ Na rîrî, Musa akîra Hobabu mûrû wa Reueli ûrîa Mûmidiani ûrîa warî mûthoni-we atîrî, “Nîtûroimagara tûthîi kûrîa Jehova aatwîrîre ûhoru wakuo atîrî, ‘Nîngamûhe kûndû kûu.’ Ûka tûthîi nawe, na nîtûgûgwîka maûndû mega, nî ûndû Jehova nîerîre Isiraeli maûndû mega.”

³⁰ Hobabu akîmûcookeria atîrî, “Aca, ndigûûka; no ngûcooka bûrûri witû na kûrî andû aitû.”

³¹ No Musa akîmwîra atîrî, “Ndagûthaita ndûgatûtige. Wee nîûû kûndû kûrîa tûngîamba hema ciitû gûkû werû-inî, na no ûtuîke maitho maitû. ³² Ûngîtwarana na ithuî-rî, nîtûrîkûgayagîra kîrîa gîothe kîega Jehova arîtûheaga.”

³³ Nî ûndû ûcio makiumagara moimîte hau kîrîma-inî kia Jehova, magîthîi rûgendo rwa mîthenya îtatû. Narîo ithandûkû rîa kîrîkanîro kia Jehova rîgîthîi rîmatongoretie mîthenya îyo îtatû, nîguo rikamacarîrie handû ha kûhurûka. ³⁴ Narîo itu rîa Jehova rîakoragwo igûrû rîao o mûthenya makiumagara kuuma kambî.

³⁵ Hîndî îrîa yothe ithandûkû rîoimagario, Musa akoiga atîrî, “Jehova, arahûka!

Thû ciaku irohurunjûka;

thû ciaku irokûûrîa.”

³⁶ Hîndî îrîa rîaigwo thî, akoiga atîrî, “Jehova cookerera ngiri ici cia Isiraeli itangîtarîka.”

11

Mwaki Kuuma kûrî Jehova

¹ Na rîrî, andû a Isiraeli magîteta nî ûndû wa moritû mao, nakuo gûteta kwao gûkîiguuo nî Jehova, na rîrîa aamaiguire, agîakanwo nî marakara, nago mwaki ûkiuma kûrî Jehova, ûgîakana gatagatî kao, na ûgîcina ndeere imwe cia kambî. ² Rîrîa andû acio maakaîre Musa, Musa akihooya Jehova, nago mwaki ûcio ûkîhora. ³ Nî ûndû ûcio handû hau hagîtwo Tabera, tondû mwaki ûcio woimîte kûrî Jehova nîwakanîte gatagatî kao.

Tûmakia-arûme Tuumîte kûrî Jehova

⁴ Kîrîndî kîrîa kîarûmanîrîre nao makiuma bûrûri wa Misiri gîkîambîrîria kwîrîrîria irio cia mîthemba ingî, na o rîngî andû a Isiraeli makîambîrîria kûrîra, makiuga atîrî, “Naarî korwo tûrî na nyama cia kûrîa! ⁵ Nîtûkûrîrikana thamaki iria twarîaga kûu bûrûri wa Misiri tûtekûgûra, o na marengi ma mîthemba mîthemba, na itûngûrû cia mahuti, na itûngûrû iria ndungu, o na itûngûrû thumu. ⁶ No rîu, tûtirî na wendo wa kûrîa; na tûtirî kîndû o nakî tuonaga, tîga o mana maya moiki!”

⁷ Mana macio maahaanaga ta mbegû cia mûti ûrîa wîtagwo korianda, na mûhianîre wamo watariî ta bedola. ⁸ Andû maathîaga makamongania, magacooka makamathîa na gîthîi kîa moko, kana makamahûrîra ndîrî-inî na mûûthî. Maamarugaga na nyûngû kana magathondeka tûmigate. Na maacamaga ta kîndû gîthondeketwo na maguta ma mûtamaiyû. ⁹ Rîrîa kwagîa ime ûtukû kûu kambî-inî, mana macio makagûanîra narîo.

¹⁰ Musa nîaiguire andû a nyûmba ciothe makîrîra, o mûndû arî mûromo-inî wa hema yake. Nake Jehova nîarakarîre mûno makîrîa, na Musa agîthînîka. ¹¹ Akîûria Jehova atîrî, “Nî kî gîtûmîte ûrehere ndungata yaku thîina ûyû? Nî atîa njîkite ûkaaga gûgûkenia nîguo ûnjigîrîre mûrigo wa andû aya othe? ¹² Kaî arî nî ithe wao? Kaî arî nî ndamaciarîre? Nî kî kîratûma ûnjîre ndîmakuue na moko makwa, ta ûrîa mûrîre na mwana akuuaga kaana ka rûkenge, ndîmatware bûrûri ûrîa werîre maithe mao ma

tene na mwihitwa? ¹³ Ingiruta nyama cia kũhe andũ aya othe kũ? Marandĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Tũhe nyama tũrie!” ¹⁴ Ndingihota gũkuua andũ aya othe ndĩ nyiki; mũrigo ũyũ nĩ mũritũ mũno kũrĩ nĩ. ¹⁵ Angikorwo ũguo nĩguo ũkũnjika-rĩ, njũraga o ro rĩu, angikorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe, na ndũkareke nyone mwanangiko wakwa mwene.”

¹⁶ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: “Ndehere athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli arĩa wee ũũĩ atĩ nĩ atongoria na anene thĩnĩ wa andũ aya. Ūmarehe Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩguo marũgame hau hamwe nawe. ¹⁷ Nĩ na nĩ nĩngũkũrũka ngwarĩrie ho, njoe Roho ũrĩa ũrĩ naguo na ndimekĩre Roho ũcio. Nao nĩmarĩgũteithagia gũkuua mũrigo wa andũ aya nĩgeetha ndũkaũkuuage ũrĩ wiki.

¹⁸ “Nĩngĩ wĩre andũ atĩrĩ, ‘Mwĩtherieĩ, mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa rũciũ, rĩrĩa mũkaarĩa nyama. Jehova nĩaramũguire rĩrĩa mũrarĩraga, mũkiugaga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! Maũndũ maitũ maarĩ mega rĩrĩa twarĩ bũrũri wa Misiri!” Rĩu-rĩ, Jehova nĩekũmũhe nyama, na nĩmũgũcĩrĩa. ¹⁹ Na rĩrĩ, mũtigũcĩrĩa o mũthenya ũmwe, kana mũthenya tĩrĩ, kana itano, kana ikũmi, kana mũthenya mĩrongo tĩrĩ, ²⁰ no mũgũcĩrĩa mweri mũgima, o nginya ciume na maniũrũ manyu, na inyuĩ mũcinyire, nĩ ũndũ nĩmũregete Jehova ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, na mũkarĩra mũrĩ mbere yake, mũkiugaga atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmire tuume bũrũri wa Misiri?””

²¹ No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ arĩa ndĩ nao haha nĩ ngiri magana matandatũ arĩa maretwara na magũrũ, nawe woiga atĩ, ‘Nĩngũmahe nyama cia kũrĩa mweri mũgima!’ ²² Andũ aya o na mangĩthĩnjĩrwo ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe-rĩ, no imaigne? O na mangĩtegerwo thamaki ciothe cia irĩa-inĩ-rĩ, no imaigne?”

²³ Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Anga hinya wa guoko kwa Jehova nĩũnyiihĩte? Rĩu wee, nĩũkuona kana ũrĩa njugĩte nĩũkahingio kana ndũkahingio.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akiuma nja, akĩra andũ acio ũrĩa Jehova oĩgite. Nake agĩcookeria athuuri amwe ao mĩrongo mũgwanja, akĩmarũgamia marĩgiĩcĩrie Hema iyo. ²⁵ Nake Jehova agĩkũrũka na itu akĩaria na Musa, akĩoya Roho ũrĩa warĩ thĩnĩ wa Musa, na agĩkĩra Roho ũcio thĩnĩ wa athuuri acio mĩrongo mũgwanja. Rĩrĩa Roho okire igũrũ rĩao-rĩ, makĩratha mohoro, no matiacookire gwĩka ũguo hĩndĩ ingĩ.

²⁶ No rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Elidadi na Medadi, nĩmatigĩtwo kambĩ. Nao nĩmandikĩtwo hamwe na athuuri acio angĩ no matiathĩite Hema-inĩ iyo. No rĩrĩ, Roho nĩ okire igũrũ rĩao, nao makĩratha mohoro marĩ kũu kambĩ. ²⁷ Mwanake ũmwe agĩteng’era akĩra Musa atĩrĩ, “Elidadi na Medadi nĩmararatha mohoro kũu kambĩ.”

²⁸ Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa wateithagia Musa kuuma arĩ mũnini, akĩarĩria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Musa, mwathi wakwa, makaanie!”

²⁹ No Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũigua ũiru nĩ ũndũ wakwa? Nĩ ingĩenda andũ othe a Jehova makorwo marĩ anabii, na atĩ Jehova amekĩre Roho wakel!” ³⁰ Thuutha ũcio Musa na athuuri acio a Isiraeli magĩcooka kambĩ.

³¹ Na rĩrĩ, rũhuho rũkiuma harĩ Jehova, rũkĩrehe tũmakia-arũme kuuma irĩa-inĩ. Rũgĩtũgũithia tũthiũrũrũkĩrie mĩena yothe ya kambĩ buti ithatũ kuuma thĩ, handũ ha itĩna rĩa rũgendo rwa mũthenya mũgima mbarĩ ciothe. ³² Mũthenya ũcio wothe na ũtukũ, na mũthenya ũcio ũngĩ wothe, andũ acio makiomagara makiũngania tũmakia-arũme. Gũtĩrĩ mũndũ wonganirie thuutha wa homeri ikũmi.* Nĩngĩ magĩtwanĩka gũthiũrũrũkĩria kambĩ yothe. ³³ No rĩrĩ, rĩrĩa nyama icio ciarĩ tũnua-inĩ twao, o na itarĩ ndanuke-rĩ, marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ acio, akĩmahũũra na mũthiro mũnene. ³⁴ Tondũ ũcio handũ hau hagĩtwo Kibirothu-Hataava, nĩ ũndũ hau nĩho maathikire andũ arĩa maiguĩte thuti ya irio ingĩ.

³⁵ Kuuma Kibirothu-Hataava, andũ acio nĩmathiire rũgendo, magĩkinya Hazerothu, magĩkara kuo.

12

Miriamu na Harũni Gũkararia Musa

¹ Nao Miriamu na Harũni magĩtetia Musa, nĩ ũndũ wa mũtumia wake Mũkushi, nĩgũkorwo Musa nĩ ahikĩtie Mũkushi. ² Nĩngĩ nao mooragia atĩrĩ, “Anga Jehova angĩaria o na Musa wiki? Gĩthĩ o na ithuĩ to atwarĩrie?” Nake Jehova akĩigua ndeto icio.

³ (Na rĩrĩ, Musa aarĩ mũndũ mwĩnyiihia mũno, mwĩnyiihia gũkĩra andũ arĩa angĩ othe gũkũ thĩ).

⁴ O rĩmwe Jehova akĩra Musa na Harũni na Miriamu atĩrĩ, “Inyuĩ atatũ umai mũũke Hema-inĩ iyo-ya-Gũtũnganwo.” Nĩ ũndũ ũcio othe atatũ makiuma magĩthĩ ho.

⁵ Nĩngĩ Jehova agĩkũrũka arĩ thĩnĩ wa gĩtugĩ gĩa itu, akĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa Hema iyo, na agĩita Harũni na Miriamu. Na eerĩ magĩthiathia harĩ we, ⁶ nake akĩmeera atĩrĩ, “Thikĩrĩria ciugo ciakwa: “Rĩrĩa mũnabii wa Jehova arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu-rĩ,

niĩ nĩndĩmwĩguũragĩria na cioneki,
na ngamwarĩria na irooto.

⁷ No ha ũhoru wa Musa ndungata yakwa ndiĩkaga ũguo;
we nĩ mwĩhoheku thĩĩnĩ wa nyũmba yakwa yothe.

⁸ Musa-rĩ, twaranagĩria nake ũthiũ kwa ũthiũ,
tũkaaranĩria ũhoru mũtaũku,
na ndimwaragĩria na thimo;
na nĩwe wonaga ũrĩa Jehova atariĩ.

Nĩ kĩĩ kigiririe mwĩtigĩre gũtetia Musa ndungata yakwa?"

⁹ Nake Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wao, agĩthiĩ akĩmatiga.

¹⁰ Rĩria itu rĩu rieherire igũrũ rĩa Hema iyo, Miriamu agĩkorwo aarũgamite o ro hau, arĩ na mangũ, akerũha o ta ira. Nake Harũni ehũgũra akĩona atĩ Miriamu aarĩ na mangũ; ¹¹ nake akiĩra Musa atĩrĩ, "Ndagũthaita, mwathi wakwa, ndũgatũrũithirie wĩhia ũcio twĩkĩte na ũrimũ. ¹² Ndũkareke ahaane ta kihuno kiumite nda ya nyina mwĩrĩ wakio ũbuthite mwena ũmwe."

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, "Wee Ngai, ndagũthaita, mũhonie!"

¹⁴ Nake Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, "Korwo ithe nĩamũtũĩire mata ũthiũ-rĩ, githĩ ndangĩaikarire na thoni matukũ mũgwanja? Mũhingĩrĩriei na kũu nja ya kambĩ matukũ mũgwanja; na thuutha ũcio no acooko kambĩ." ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Miriamu akĩhingĩrĩrio na kũu nja ya kambĩ iyo matukũ mũgwanja, nao andũ acio angĩ matiathiire na mbere na rũgendo nginya rĩria Miriamu aacookirio kambĩ.

¹⁶ Thuutha ũcio, andũ acio a Isiraeli makiuma Hazerothu magĩthiĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Parani.

13

Gũthigaana Kaanani

¹ Nake Jehova akiĩra Musa atĩrĩ, ² "Tũma arũme amwe mathiĩ magathigaane bũrũri wa Kaanani, ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli. Tũma mũtongoria ũmwe wao, kuuma o mũhirĩga o mũhirĩga wa maithe mao."

³ Nake Musa agĩathĩkĩra watho wa Jehova, na agĩtũma andũ acio kuuma Werũ wa Parani. Andũ acio othe maarĩ atongoria a andũ a Isiraeli. ⁴ Maya nĩmo marĩitwa ma atongoria acio:

kuuma mũhirĩga wa Rubeni, aarĩ Shamuia mũrũ wa Zakuri;

⁵ kuuma mũhirĩga wa Simeoni, aarĩ Shafati mũrũ wa Hori;

⁶ kuuma mũhirĩga wa Juda, aarĩ Kalebu mũrũ wa Jefune;

⁷ kuuma mũhirĩga wa Isakaru, aarĩ Igali mũrũ wa Jusufu;

⁸ kuuma mũhirĩga wa Efiraimu, aarĩ Hoshea mũrũ wa Nuni;

⁹ kuuma mũhirĩga wa Benjamini, aarĩ Paliti mũrũ wa Rafu;

¹⁰ kuuma mũhirĩga wa Zebuluni, aarĩ Gadieli mũrũ wa Sodi;

¹¹ kuuma mũhirĩga wa Manase (na nĩguo mũhirĩga wa Jusufu), aarĩ Gadi mũrũ wa Susi;

¹² kuuma mũhirĩga wa Dani, aarĩ Amieli mũrũ wa Gemali;

¹³ kuuma mũhirĩga wa Asheri, aarĩ Sethuri mũrũ wa Mikaeli;

¹⁴ kuuma mũhirĩga wa Nafitali, aarĩ Nahabi mũrũ wa Vofisi;

¹⁵ kuuma mũhirĩga wa Gadi, aarĩ Geueli mũrũ wa Maki.

¹⁶ Macio nĩmo marĩitwa ma andũ aĩa Musa aatũmire magathigaane bũrũri ũcio. Nake Musa akĩgarũra rĩitwa rĩa Hoshea mũrũ wa Nuni akĩmũtua Joshua.

¹⁷ Rĩria Musa aatũmire andũ acio magathigaane bũrũri wa Kaanani, aameerire atĩrĩ, "Ambatai mũtuĩkanĩrie Negevu, mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma. ¹⁸ Tuĩriai bũrũri ũcio ũrĩa ũtariĩ, muone kana andũ akuo marĩ na hinya kana matĩrĩ hinya, o na kana nĩ aingĩ kana nĩ anini. ¹⁹ Ningĩ mũmenye bũrũri ũcio matũũraga ũhaana atĩa? Nĩ mwega kana nĩ mũũru? Matũũraga matũũra ma mũthemba ũrĩkũ? Nĩ mairigĩre na thingo cia hinya kana ti mairigĩre? ²⁰ Tĩri wakuo ũtariĩ atĩa? Nĩ mũnoru kana nĩ mũhinju? Kũrĩ mĩtĩ kana gũtirĩ? Geria mũno mũrehe maciaro mamwe ma bũrũri ũcio." (Hĩndĩ iyo nĩguo mĩthabibũ yaambagĩrĩria kwĩrua.)

²¹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthigaana bũrũri ũcio kuuma Werũ wa Zini nginya Rehobu, merekeire Lebo-Hamathu. ²² Mambatire matũkanĩrie Negevu na magĩkinya Hebironi kũria Ahimani, na Sheshai, na Talimai, njiaro cia Anaki, maatũũraga. (Itũũra rĩa Hebironi riakĩtwo mĩaka mũgwanja mbere ya itũũra rĩa Zoani gwakwo bũrũri-inĩ wa Misiri.) ²³ Rĩria maakinyire Kĩanda gĩa Eshikoli, magĩtema rũhonge rwarĩ na kimanjika kĩmwe gĩa thabibũ. Andũ eerĩ ao makĩrũkuuanĩra na mũtĩ, hamwe na makomamanga mamwe, na ngũyũ. ²⁴ Naho handũ hau hagĩtwo Kĩanda gĩa Eshikoli nĩ ũndũ wa

kimanjika kiu gĩa thabibũ kirĩa andũ a Isiraeli acio maatemire ho. ²⁵ Matukũ mĩrongo ĩna mathira magĩcooka kuuma gũthigaana bũrũri ũcio.

Gũcooka Ũhoro wa Ũthigaani

²⁶ Nao magĩcooka kũri Musa, na Harũni na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũu Kadeshi o kũu Werũ-inĩ wa Parani. Kũu makĩhe Musa na Harũni, na kĩũngano gĩothe ũhoro ũcio na makĩmoonia maciaro ma bũrũri ũcio. ²⁷ Makĩhe Musa ũhoro ũyũ: “Nĩtwatoonyire bũrũri ũrĩa watũtũmire, naguo nĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ! Maya nĩmo maciaro maguo. ²⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa matũũraga kũu marĩ hinya, na matũũra mao nĩmairigĩre na thingo cia hinya, na nĩ manene mũno. O na ningĩ nĩtuonire njiaro cia Anaki kuo. ²⁹ Aamaleki matũũraga kũu Negevu; Ahiti, na Ajobusi, na Aamori matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma; Akaanani nao matũũraga ndwere-inĩ cia iria na hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani.”

³⁰ Nake Kalebu agĩkiria andũ acio o hau mbere ya Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩtwagĩrĩrwo nĩ kwambata tũthĩ twĩnyĩtĩre bũrũri ũcio, nĩ ũndũ no tũhote gwĩka ũguo.”

³¹ No andũ arĩa maambatĩre nake makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩtharĩkĩra andũ acio, marĩ na hinya gũtũkĩra.” ³² Nao makĩhunja ũhoro mũũru kũri andũ a Isiraeli ũkonĩ bũrũri ũcio maathigaanĩte. Makĩuga atĩrĩ, “Bũrũri ũcio tũrathigaanire nĩ bũrũri ũgũtambuura andũ arĩa matũũraga kuo ũkamaniina biũ. Andũ arĩa othe tuonire kuo nĩ anene mũno. ³³ Nĩtuonire Anefilĩ kuo (njiaro cia Anaki, a kiruka kĩa Anefilĩ). Tweyona tũhaana ta ndaahi, o nao moonaga tũhaana o ta cio.”

14

Andũ Kũrema

¹ Ũtukũ ũcio andũ othe a kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli makĩrĩra maanĩrĩre na mũgambo mũnene. ² Andũ acio othe a Isiraeli makĩnuguna nĩ ũndũ wa Musa na Harũni, na kĩũngano kiu gĩothe gĩkĩmeera atĩrĩ, “Naarĩ korwo twakũĩrĩre Misiri! Kana werũ-inĩ ũyũ! ³ Nĩ kĩ gĩgũtũma Jehova atũrehe bũrũri ũyũ atũrekererie tũũragwo na rũhiũ rwa njora? Atumia aitũ na ciana ciitũ megũtuĩka a gũtahwo. Githĩ wega ti tũcooke bũrũri wa Misiri?” ⁴ Nao makĩirana mũndũ na ũrĩa ũngĩ atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ tũthuure mĩtongoria tũcooke bũrũri wa Misiri.”

⁵ Hĩndĩ ĩyo Musa na Harũni makĩgũithia maturumithĩtie mothiũ mao thĩ mbere ya kĩũngano kiu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩa kĩagomanĩte hau. ⁶ Joshua mũrũ wa Nuni na Kalebu mũrũ wa Jefune, arĩa maarĩ hamwe na arĩa maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio magĩtembũranga nguo ciao.* ⁷ Makĩira kĩũngano kiu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Bũrũri ũrĩa twatuĩkanĩrie na tũkĩũthigana, nĩ bũrũri mwega mũno makĩria. ⁸ Jehova angĩkorwo nĩakenetio nĩ ithuĩ, nĩegũtũtongoria tũtoonire bũrũri ũcio, bũrũri ũcio ũiyũrite bũthi wa iria na ũũkĩ, na nĩegũtũhe guo ũtuĩke witũ. ⁹ No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova. Na mũtigitĩre andũ a bũrũri ũcio, nĩ ũndũ tũkũmameria biũ. Ũgĩtĩri wao nĩ mweherie, no Jehova arĩ hamwe na ithuĩ. Mũtikametĩgĩre.”

¹⁰ No kĩũngano kiu gĩothe gĩkĩaria ũhoro wa kũmahũũra na mahiga nyuguto. Hĩndĩ ĩyo riiri wa Jehova ũkiumĩrĩra andũ othe a Isiraeli hau Hema-inĩ ya Gũtũnganwo. ¹¹ Nake Jehova akĩũria Musa atĩrĩ, “Andũ aya megũtũũra maanyararĩte nginya-rĩ? Megũtũũra maregete kũnjĩtikia nginya-rĩ, o na ningĩte ciana nyingĩ ũguo gatagatĩ kao? ¹² Nĩngũmahũũra na mũthiro ndĩmaniine, no wee ngũgũtũ rũrĩrĩ rũnene na rũrĩ na hinya kũmakĩra.”

¹³ Musa akĩria Jehova atĩrĩ, “Andũ a Misiri nĩmakaigua ũhoro ũcio! Nĩwe warutire andũ aya makĩuma gatagatĩ kao na ũndũ wa ũhoti waku. ¹⁴ Nao nĩmakeera aikari a bũrũri ũyũ ũhoro ũcio. Nĩmaiguĩte atĩ Wee, O Wee Jehova-rĩ, ũkoragwo na andũ aya, na atĩ Wee Jehova, wanonwo ũthiũ kwa ũthiũ, na atĩ itu riaku riikaraga igũrũ rĩao, o na atĩ Wee ũthiĩaga mbere yao thĩnĩ wa gĩtugĩ kĩa itu mũthenya na ũrĩ thĩnĩ wa gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ. ¹⁵ Ũngĩũraga andũ aya othe o ro rĩmwere-rĩ, ndũrĩrĩ iria ciiguĩte ũhoro ũyũ waku nĩkoiga atĩrĩ. ¹⁶ Jehova nĩaremirwo nĩgũkinyia andũ aya bũrũri ũrĩa aamerĩre na mwĩhitwa; nĩ ũndũ ũcio akĩmooragĩra werũ-inĩ.”

¹⁷ “Na rĩrĩ, hinya wa Mwathani ũrokĩonekana o ta ũrĩa ugĩte, atĩrĩ: ¹⁸ Jehova ndahĩũhaga kũrakara, aiyũritwo nĩ wendo, na nĩohanagĩra mehĩa na ũremi. No ndaagaga kũherithia mũndũ ũrĩa wĩhĩtie; nĩaherithagia ciana nĩ ũndũ wa mehĩa ma maithe nginya rũciaro rwa gatatu na rwa kana.” ¹⁹ Kũringana na wendo waku mũnene-rĩ, ohera andũ aya mehĩa mao, o ta ũrĩa wanamarekera kuuma hĩndĩ irĩa moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu.”

²⁰ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndamarekera o ta ũguo woria. ²¹ No rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, na ti-itherũ o ta ũrĩa riiri wa Jehova ũiyũrite thĩ yothere-rĩ, ²² gũtĩrĩ o na ũmwe wa andũ arĩa moonire riiri wakwa na ciana iria ndaringĩre kũu bũrũri wa Misiri o na gũkũ werũ-inĩ, no makĩnemera na makĩngeria maita ikũmi-rĩ, ²³ gũtĩrĩ o na ũmwe wa acio ũkoona bũrũri ũcio nderĩre

* 14:6 Gũtarũranga nguo yarĩ njĩra ya gũcakaya kana kuonania marakara.

maithe mao ma tene na mwihitwa. Gütiri o na umwe wao wa aria manyararite ukaawona. ²⁴ No tondū ndungata yakwa Kalebu ari na roho wa muthemba ūngi na nianūmagirira na ngoro yake yothe, nīngamūtware būruri ūcio aathiite, nacio njaro ciake nikaugaya. ²⁵ Na tondū andū a Amaleki na a Kaanani matūūruga cianda-ini-rī, rokai kūgarūrūka mumagare mūrorete na werū-ini, mūthii na njira ya Iria Itune.”

²⁶ Nake Jehova akīra Musa na Harūni atiri: ²⁷ “Nī nginya hīndi irikū kīrīndi giki kīaganu gīgūtūura kīnūgunagira? Nīnjiguite mateta ma anuguniki aya a Isiraeli. ²⁸ Nī ūndū ūcio meere atiri, ‘Jehova ekuuga ūi: Ti-itherū o ta ūria nī ndūūruga muoyo-rī, nī ngūmwika o maūndū macio njiguite mūkiaria. ²⁹ Ciimba cianyu ikaagūa werū-ini ūyū, inyuī aria othe mūri na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrī na makīria aria mwatarirwo hīndi ya itarana na aria manugunite nī ūndū wakwa. ³⁰ Gütiri o na umwe wanyu ūgatoonya būruri ūcio ndehitire nyambararite guoko atī nīūgatuika wanyu, tīga o Kalebu mūrū wa Jefune, na Joshua mūrū wa Nuni. ³¹ No ha ūhorō wa ciana cianyu iria mwoigire atī nī igaatahwo-rī, nīngamakinya kuo makenagire būruri ūcio mūregete. ³² No inyuī-rī, ciimba cianyu ikaagūa werū-ini ūyū. ³³ Ciana cianyu igūtūika arīthi gūkū werū-ini mīaka mīrongo īna, igīthīnikaga nī ūndū wa kwaga kwīhoheka kwanyu, nginya rīrīa kīimba kīanyu kīa mūthia gīkaagūa werū-ini. ³⁴ Mīaka mīrongo īna, o mwaka umwe ūrūgamīrīre mūthenya umwe wa mīthenya mīrongo īna iria mwathigaanire būruri ūcio, mīaka iyo nīyo mūgaathīnika nī ūndū wa mehia manyu, na mūmenye ūūru wa gūkīrīrwo nī nīi.’ ³⁵ Nīi Jehova nī nīi njarīte, na ti-itherū nīngeeka maūndū macio kūrī kīrīndi giki gīothe kīaganu, kīrīa gīicookanīrīrie hamwe kīnjūkīrīre. Gīgaathirira werū-ini ūyū; gūkū nīkua gīgaakuira.”

³⁶ Nī ūndū ūcio, andū aria Musa aatūmite magathigaane būruri ūcio wa Kaanani, o acio macookire na magītūma kīrīndi gīothe kīnūgunire Musa nīkūmemerekia ūhorō mūūru wa būruri ūcio, ³⁷ andū acio mamemerekirie ūhorō ūcio mūūru wa būruri ūcio makīhūrwo na mūthi, magīkuira hau mbere ya Jehova. ³⁸ Harī andū aria maathiite gūthigaana būruri ūcio, no Joshua mūrū wa Nuni, na Kalebu mūrū wa Jefune maatarire.

³⁹ Rīrīa Musa aaheire andū othe a Isiraeli ūhorō ūcio, makīgirika mūno. ⁴⁰ Mūthenya ūyū ūngi rūciini tene makīambata marorete būruri ūria ūrī irīma. Makiuga atiri, “Nītwihīte, nītūkwambata tūthīi nginya kūrīa Jehova aatwīrīre.”

⁴¹ No Musa akīmooria atiri, “Mūraremera watho wa Jehova niki? Ūndū ūyū ndūngīgaacīra! ⁴² Mūtikambate tondū Jehova ndari hamwe na inyuī. Nīmūkūhootwo nī thū cianyu, ⁴³ nīgūkorwo andū a Amaleki na Akaanani nīmakarūa na inyuī kūu. Nī ūndū nī mūhutātīre Jehova, nake ndegūkorwo hamwe na inyuī, na nīmūkūūragwo na rūhiū rwa njora.”

⁴⁴ No rīrī, nī ūndū wa mwīro wao, makīambata marorete būruri ūria ūrī irīma o na gūkorwo Musa ndoimire kambī o na kana ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova rikīuma kambī. ⁴⁵ No rīrī, andū a Amaleki na Akaanani aria maatūūruga būruri ūcio ūrī irīma, magīkūrūka, makīmatarīkīra, na makīmahūūra mamaikūrūkitie o nginya Horoma.

15

Maruta ma Mithemba Mithemba

¹ Nake Jehova akīra Musa atiri, ² “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atiri: ‘Thuutha wa gūtoonya būruri ūria ngūmwīe ūtūike mūciī wanyu, ³ na mūrūtīre Jehova maruta ma njino kuuma rūūru rwa ng’ombe kana rwa mbūri, matūike mūtatarīko wa gūkenia Jehova, marī maruta ma njino, kana magongona, nī ūndū wa mīihitwa ya mwanya, kana maruta ma kwīyendera kana maruta ma ciathī-rī, ⁴ ūria ūrīrehaga iruta rīake, arīrutagira Jehova iruta rīa mūtu gīcunji gīa ikūmi kīa eba īmwe* ya mūtu mūhinyu mūno, ūtukanītio na gīcunji kīa inya kīa hini īmwe† ya maguta. ⁵ Harī o gatūrūme ka iruta rīa njino kana igongona, haaragīria gīcunji kīa inya kīa hini īmwe ya ndibei īrī iruta rīa kūnyuuo.

⁶ “Igongona rīa ndūrūme-rī, haarīria igongona rīa mūtu icunji igiri cia ikūmi cia eba īmwe‡ ya mūtu mūhinyu mūno, ūtukanītio na gīcunji gīa ithatū kīa hini īmwe§ ya maguta, ⁷ na gīcunji gīa ithatū kīa hini īmwe ya ndibei īrī iruta rīa kūnyuuo. Rīrute rīrī mūtatarīko wa gūkenia Jehova.

⁸ “Rīrīa mūkūhaarīria gategwa nī ūndū wa iruta rīa njino kana igongona, nī ūndū wa mwihitwa wa mwanya kana iruta rīa ūiguano rīrutīrwo Jehova-rī, ⁹ rehagai hamwe na ndegwa iyo iruta rīa mūtu icunji ithatū cia ikūmi cia eba īmwe* ya mūtu mūhinyu mūno, ūtukanītio na nuthu ya hini īmwe† ya maguta. ¹⁰ O na ningī rehagai nuthu ya hini īmwe ya ndibei īrī iruta rīa kūnyuuo. Narīo igongona rūu rīgatuika iruta rīa njino rīrī mūtatarīko wa gūkenia Jehova. ¹¹ Ndegwa kana ndūrūme o yothe, kana

* 15:4 nī ta kilo 2 † 15:4 nī ta lita 1 ‡ 15:6 nī ta kilo inya na nuthu (4:5) § 15:6 nī ta lita īmwe na robo (1:25) * 15:9 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6:5) † 15:9 nī ta lita 2

gatūrume kana koori o gothe, irihaaragīrio o ro ūguo. ¹² Īkagai ūguo harī o īmwe yacio ya iria ciothe mūriharagīria.

¹³ “Mündū wothē ūciarīrwo kwanyu no nginya ekage maündū macio ūguo rīria arīrehaga iruta rīa gūcinwo na mwaki rīrī mūtārārīko wa gūkenia Jehova. ¹⁴ Nī ūndū wa njarwa iria igooka, rīria rīothe mūgeni kana mündū ūngī o wothē ūtūūranītie na inyuī arīrutaga iruta rīa gūcinwo na mwaki rīrī mūtārārīko wa gūkenia Jehova-rī, no nginya ekage o ta ūrīa inyuī mwikaga. ¹⁵ Kīrīndī gīkī kīrīkoragwo na watho o ūmwe wanyu na harī mūgeni ūrīa ūtūūranītie na inyuī; ūyū nī watho wa gūtūūra nī ūndū wa njarwa iria igooka. Inyuī na mūgeni mūrīkoragwo mūrī o ūndū ūmwe maitho-inī ma Jehova. ¹⁶ Mawatho mamwe na mwathanīre ūmwe nīguo ūrīhūthagīrwo harī inyuī na harī mūgeni ūrīa ūtūūranītie na inyuī.”

¹⁷ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁸ “Arīria andū a Isiraēli, ūmeere atīrī: ‘Rīria mūgatoonyā būrūrī ūrīa ndīramūtwarā, ¹⁹ na mūrīe irio cia būrūrī ūcio, heanai imwe ciacio irī iruta harī Jehova. ²⁰ Nī mūkaaruta tūmīgate kuuma mūtū-inī wanyu ūrīa mūgaathīa rīa mbere na mūtūheane tūrī iruta kīhuhīro-inī kīa ngano. ²¹ Nīmūkaheanaga iruta rīrī rīa mūtū ūrīa mūgathīa rīa mbere kūrī Jehova njarwa-inī cianyu ciothe iria igooka thuutha.

Maruta nī ūndū wa Mehia Matarī ma Rūtūrīko

²² “Na rīrī, mūngīkaaga kūrūmīrīa rīathani o na rīmwe rīa maya Jehova aaheire Musa mūtekwenda-rī, ²³ rīathani o rīothe Jehova aamūheire na kanua ka Musa kuuma mūthenya ūrīa Jehova aamaheanire na kūrūmīrīa nginya njarwa iria igooka, ²⁴ na ūndū ūcio ūngīkorwo wīkītvo mūtekwenda, kīrīndī gītekūmenya ūhorō ūcio, hīndī īyo kīrīndī gīothe nīgīkaruta gategwa gatūike igongona rīa njino rīna mūtārārīko wa gūkenia Jehova, hamwe na maruta ma mūtū na ma kūnyuu, marīa matuītvo, na thenge ya igongona rīa kūhoroheria mehīa. ²⁵ Mūthīnjīrī-Ngai nīakahoroheria kīrīndī kīu gīothe kīa andū a Isiraēli, na nīmakarekerwo, nīgūkorwo ūndū ūcio ndwarī wa rūtūrīko, na nī ūndū wa kūrūtīra Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki rīa mahītia mao, na iruta rīa kūhoroheria mehīa. ²⁶ Kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraēli na ageni arīa matūūranagia nao nīmakarekerwo, nī ūndū andū othe mehītie matekwenda.

²⁷ “No kūngīkorwo no mündū ūmwe wīhītie atekwenda, no nginya arehe kaharika ka mwaka ūmwe ka igongona rīa kūhoroheria mehīa. ²⁸ Mūthīnjīrī-Ngai nīakahoroheria mündū ūcio wīhītie atekwenda hau mbere ya Jehova na aarīka kūhoroheria, nīmakarekerwo. ²⁹ Watho o ro ūmwe nīguo ūrīhūthagīrwo harī mündū o wothē ūkehia atekwenda, arī Mūsiraēli ūciarīrwo kwanyu kana arī mūgeni.

³⁰ “No mündū ūrīa ūkehia na rūtūrīko akīendaga, arī wa gūciarīrwo kwanyu kana arī mūgeni, ūcio nīarumīte Jehova, na mündū ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao. ³¹ Nī ūndū nī amenete kiugo kīa Jehova na akoina maathani make, mündū ūcio ti-itherū no nginya aingatwo biū nāguo wīhia wake nīkamūcokerera.”

Mūthūkia wa Thabatū Kūūragwo

³² Hīndī ūrīa andū a Isiraēli maarī werū-inī, kūrī mündū wonīrwo akiuna ngū mūthenya wa Thabatū. ³³ Arīa maamuonire akiuna ngū makīmūtwarā kūrī Musa na Harūnī, o na kūrī kīūngano kīu gīothe gīa Isiraēli, ³⁴ na makīmūhīngīra nī ūndū gūtīamenyekaga ūrīa agīrīrwo nī gwīkwo. ³⁵ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Mündū ūcio no nginya akue. Kīūngano gīothe kīa Isiraēli no nginya kīmūhūūre na mahiga nyuguto nja ya kambī.” ³⁶ Nī ūndū ūcio kīūngano kīu gīkīmūtwarā nja ya kambī gīkīmūhūūra na mahiga nyuguto agīkua, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Ciohe cia Ndigi Ngwo-inī

³⁷ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ³⁸ “Arīria andū a Isiraēli, ūmeere atīrī: ‘Njarwa-inī ciothe iria igooka, nīmūgatumaagīra ciohe cia ndigi koine-inī ka nguo cianyu, o kīohe gīkohererwo na rūrigi rwa rangi wa bururu. ³⁹ Ciohe icio nīcio mūrīroraga nīguo mūrīrīkanage maathani mothe ma Jehova, nīguo mūmathīkagīre, mūtikanahūūre ūmaraya na ūndū wa kūrūmīrīa merīrīria ma ngoro o na kana maitho manyu. ⁴⁰ Nīngī nīmūkarīkanaga gwathīkagīra maathani makwa mothe na mūtūike andū mamūrīrwo Ngai wanyu. ⁴¹ Nī nī nī Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamūrutire būrūrī wa Misiri nīguo ndūike Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

16

Kora na Dathani na Abiramu

¹ Na rīrī, Kora mūrū wa Iziharu, mūrū wa Kohathu, ūrīa warī mūrū wa Lawi, marī na andū amwe a mūhīrīgā wa Rubenī nīo Dathani na Abiramu, ariū a Eliabu, na Oni mūrū wa Pelethu, magītūika a kūng’athīa. ² Nao magītūkīrīra Musa. Hamwe nao haarī arūme a Isiraēli 250, atongoria mooīkaine a kīrīndī kīu arīa maathuurītvo marī a kīama. ³ Nao magītūka marī gīkundi makararie Musa na Harūnī, makīmeera atīrī, “Inyuī nīmwtūgīrītīe mūno! Kīrīndī gīkī gīothe nī gītheru, mündū o mündū, nake Jehova arī hamwe nao. Nī kī gītūmīte mwītūgīrīe igūrū rīa kīūngano gīkī kīa Jehova?”

⁴ Rĩria Musa aigwire ũguo-rĩ, akĩgũa, agĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁵ Ningĩ agĩcooka akĩira Kora na arũmĩrĩri ake othe atĩrĩ: “Rũciĩnĩ, Jehova nĩakonania nũũ wake na nũũ mũtheru, na nĩakareka mũndũ ũcio amũkuhĩrĩrie. Mũndũ ũria agaathuura, ũcio nĩwe akaareka amũkuhĩrĩrie. ⁶ Wee Kora na arũmĩrĩri aku othe, ũũ nĩguo mũgeeka: mũkoya ngĩo cia gũcinĩra ũbumba, ⁷ na rũciũ mũciĩkĩre mwaki na ũbumba mũrĩ mbere ya Jehova. Mũndũ ũria Jehova agaathuura-rĩ, ũcio agaatuika nĩwe mũtheru. Inyuĩ Alawii nĩmwĩtũgĩrĩtie mũno!”

⁸ Ningĩ Musa akĩira Kora atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩrai inyuĩ Alawii! ⁹ Anga mũtiganĩre nĩ Ngai wa Isiraeli kũmwamũrania na kĩrĩndĩ kĩria kĩngĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, akamũrehe hakuhi nake nĩgeetha mũrutage wĩra hema-inĩ rĩa nyamũre ya Jehova, na mũrũgamage mbere ya kĩrĩndĩ mũgĩtungatagĩre? ¹⁰ Inyuĩ hamwe na Alawii othe a thĩritũ yanyu nĩamũrehete hakuhi nake, no rĩu mũrageria kuoya wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai o naguo. ¹¹ Wee na arũmĩrĩri aku othe mũnganĩte hamwe mũũkĩrĩre Jehova. Harũni nũũ atĩ nĩguo mũnugune nĩ ũndũ wake?”

¹² Musa agĩcooka agĩĩta Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu. No-o makiuga atĩrĩ, “Tũtigũũka! ¹³ Anga ti kũiganu atĩ nĩwatũrutire bũrũri warĩ bũthi wa iria na ũũkĩ ũũke ũtũuragĩre werũ-inĩ ũyũ? Rĩu ningĩ ũrenda gũtwatha? ¹⁴ Ningĩ-rĩ, ndũrĩ ũratũkinyia bũrũri ũrĩ na bũthi wa iria na ũũkĩ, kana ũgatũhe igai rĩa ithaka na mĩgũnda ya mĩthabibũ. Nĩ ũgũkũũra andũ aya maitho ũmaheenie? Aca, tũtigũũka!”

¹⁵ Nake Musa akĩrakara mũno, akĩira Jehova atĩrĩ, “Ndũgetĩkĩre maruta mao. Nĩ ndioete o na ndigiri kuuma kũrĩ o, o na ndihĩtĩrie mũndũ wao o na ũmwe.”

¹⁶ Ningĩ Musa akĩira Kora atĩrĩ, “Wee na arũmĩrĩri aku othe mũgooka mbere ya Jehova rũciũ, wee, nao, na Harũni. ¹⁷ O mũndũ nĩakoya rũgĩo rwake na arwĩkĩre ũbumba, ngĩo ciothe nĩ 250, na mũcirehe mbere ya Jehova. Wee, na Harũni, o na inyuĩ mũrehe ngĩo cianyu. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩoya rũgĩo rwake, akĩrwĩkĩra mwaki na ũbumba, na makĩrũgama mbere ya Musa na Harũni itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Rĩria Kora aarĩkĩrie gũcookereria arũmĩrĩri ake othe nĩguo makararie Musa na Harũni marũngĩ itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo-rĩ, riiri wa Jehova ũkĩumĩrĩra kũngano kũ gĩothe. ²⁰ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ²¹ “Mwĩyamũraniei na kũngano gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.”

²² No Musa na Harũni makĩgũũthia magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, Ngai wa Maroho ma andũ othe, kai ũngĩrakarĩra kũngano gĩkĩ gĩothe hĩndĩ rĩa arĩ o mũndũ ũmwe wĩhĩtie?”

²³ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra kũngano gĩothe atĩrĩ, ‘Eherai kuuma hema-inĩ cia Kora na Dathani na Abiramu.’”

²⁵ Musa agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ Dathani na Abiramu, nao athuuri a Isiraeli makĩmũrũmĩrĩra. ²⁶ Nake agĩkaania kũngano kũ, agĩkũira atĩrĩ, “Ehererai hema cia andũ aya aaganu! Mũtikahutie kĩndũ o na kĩmwe kĩa, nĩguo mũtikaniinwo nĩ ũndũ wa mehia mao mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩeherera hema cio cia Kora na Dathani na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩ moimĩte makarũgama na atumia ao, na ciana cia ngenge itoonyero-inĩ rĩa hema ciao.

²⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Ŭndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma mũmenye atĩ Jehova nĩwe ũndũmĩte njĩke maũndũ maya mothe, na atĩ rĩtĩarĩ ithugunda rĩakwa: ²⁹ Andũ aya mangĩkua gĩkuũ kĩa ndũire-rĩ, o na kana mone maũndũ o ta marĩa makoraga andũ othe-rĩ, nĩmũkũmenya atĩ ti Jehova ũndũmĩte. ³⁰ No Jehova angĩrehe ũndũ ũngĩ mwerũ biũ, nayo thĩ yathamie kanua kayo ĩmamerie hamwe na indo ciao ciothe, na mathĩrĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ muoyo, nĩmũkamenya atĩ andũ aya nĩ manyararĩte Jehova.”

³¹ Na rĩrĩ, Musa aarĩkia kuuga ũguo wothe, thĩ ĩgĩatũka hau maari. ³² Nayo thĩ ĩgĩathamia kanua kayo ĩkĩmameria, hamwe na andũ ao na arũmĩrĩri othe a Kora, na indo ciao ciothe. ³³ Nao magĩkũrũka mbĩrĩra marĩ muoyo hamwe na indo ciao ciothe; nayo thĩ ĩkĩmahumbĩra, magĩkua, magĩthengio kĩrĩndĩ-inĩ kũ. ³⁴ Nĩ ũndũ wa kĩrĩro kĩa, andũ othe a Isiraeli ari maamarĩgĩciĩrie makũira, makianagĩrĩra atĩrĩ, “O na ithuĩ thĩ nĩgũtũmeria!”

³⁵ Naguo mwaki ũkĩuma kũrĩ Jehova ũgĩcina andũ acio 250 ari maarehete ũbumba.

³⁶ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ³⁷ “Ĩra Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũria mũthĩnjĩri-Ngai, oe ngĩo cio cia gũcinĩrwo ũbumba, acieherie hau irahĩira, na ahurunje makara macio handũ haraaya, nĩ ũndũ ngĩo cio nĩ nyamũre, ³⁸ ngĩo cio cia andũ acio makuĩte nĩ ũndũ wa mehia mao. Ngĩo cio nĩturwo itũke mabati ma kũhumbĩra kigongona, nĩ ũndũ nĩciarehetwo mbere ya Jehova, na igatuika nyamũre. Nacio nĩ itũke kĩmenyithia harĩ andũ a Isiraeli.”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ngĩo cio cia gĩcango ciarehetwo nĩ andũ acio maacinĩtwo, nake agĩciturithia itũke cia kũhumbĩra kigongona, ⁴⁰ agũka o ta ũria Jehova aathĩrĩre Musa. Ŭndũ ũyũ warĩ wa kũrĩrĩkania andũ a Isiraeli atĩ gũtĩrĩ mũndũ o na ũrĩkũ, tĩga wa rũciaro rwa Harũni, wagĩrĩrwo nĩ gũka gũcina ũbumba mbere ya Jehova, kana atuĩke ta Kora na arũmĩrĩri ake.

⁴¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩtetia Musa na Harũni, gĩkĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũragĩte andũ a Jehova.”

⁴² Na rīria kīŋgano kīu gīecookanīrīrie gūkīrīre Musa na Harūni, o na gīkīerekera na kūrīa Hema-ya-Gūtūnganwo yarī-rī, o rīmwe itu rīkīhumbīra hema iyo, naguo riiri wa Jehova ūkīonekana. ⁴³ Nao Musa na Harūni magithīi hau mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo, ⁴⁴ nake Jehova akīra Musa atīrī, ⁴⁵ “Ehererai mume kīŋgano-inī gīkī nīguo ndikīniine o ro rīmwe.” No-o makīgūithia thī, na magīturumithia mothīu mao thī.

⁴⁶ Ningī Musa akīra Harūni atīrī, “Oya rūgīo rwaku ūrwīkīre ūbumba hamwe na mwaki wa kuuma kīgongona-inī, na ūthīi narua kīŋgano-inī kīu ūkīhoroherie. Mang’ūrī moimīte kūrī Jehova; mūthiro nīwambīrīrie kūmaniina.” ⁴⁷ Nī ūndū ūcio Harūni agīka o ta ūria Musa aamwīrire, agīteng’era agītoonya thīnī wa kīŋgano kīu. Mūthiro nīwarīkītie kwambīrīria thīnī wa andū, no Harūni akīruta ūbumba akīmahoroherie. ⁴⁸ Akīrūgama gatagatī ka andū arīa maarī muoyo na arīa maakuīte, naguo mūthiro ūgīthira. ⁴⁹ No andū 14,700 magīka nī ūndū wa mūthiro ūcio, kuonganīrīria na andū arīa maakuīte nī ūndū wa Kora. ⁵⁰ Thuutha ūcio Harūni agīcooka kūrī Musa itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, tondū mūthiro ūcio nīwathirīte.

17

Rūthanju rwa Harūni Gūthundūka

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraeli, wītie thanju ikūmi na igīrī, rūmwe kuuma kūrī o mūtongoria wa mīhīrīga ya maithe mao. Andīka rītwa rīa o mūdū rūthanju-inī rwake. ³ Rūthanju rwa Lawī ūrwandīke rītwa rīa Harūni, nī ūndū no nginya kūgīe na rūthanju rūmwe rwa mūtongoria wa o mūhīrīga wa maithe mao ma tene. ⁴ Igaai thanju icio thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo hau mbere ya ithandūkū rīa Ūira, harīa ndūnganaga nawe. ⁵ Rūthanju rwa mūdū ūria nīi ngaathuura nīrūgūthundūka, na nīi ndīyehererie kūnuguna gūkū ūnugunagīrwo hīndī ciothe nī andū a Isiraeli.”

⁶ Nī ūndū ūcio Musa akīarīria andū a Isiraeli, nao atongoria ao makīmūnengera thanju ikūmi na igīrī, o rūmwe kuuma mūtongoria wa o mūhīrīga wa maithe mao ma tene, naruo rūthanju rwa Harūni rwarī hamwe nacio. ⁷ Nake Musa akīga thanju icio mbere ya Jehova kūu Hema-inī-ya-Ūira.

⁸ Mūthenya ūyū ūngī-rī, Musa agītoonya thīnī wa Hema-ya-Ūira akīona atī rūthanju rwa Harūni, rūrīa rwarūgamīrīre nyūmba ya Lawī, to gūthundūra rwathundūrīte, no nī rwathuunīte rūkaruta kīro, na rūgaciara ndothi. ⁹ Nake Musa akīruta thanju icio nja, kuuma hau mbere ya Jehova, agīciiga mbere ya andū a Isiraeli othe. Nao magīcīrora, o mūdū akīoya rūthanju rwake mwene.

¹⁰ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Cookia rūthanju rwa Harūni hau mbere ya ithandūkū rīa Ūira, rūigwo rūrī kīmenyithia kūrī andū acio aremī. Ūndū ūyū nīguo ūkaaniina kūnuguna kwao kūrī nīi, nīgeetha matigakue.” ¹¹ Nake Musa agīka o ta ūria Jehova aamwathīte.

¹² Andū a Isiraeli makīra Musa atīrī, “Nītūgūkua! Ithuothe nītūūrīte! ¹³ Mūdū o wothē o na ūngīkuhīrīria Hema-īyo-Nyamūre ya Jehova nīegūkua. Kaī tūgūgūkua ithuothe?”

18

Mawīra ma Athīnjīri-Ngai na Alawīi

¹ Nake Jehova akīra Harūni atīrī, “Wee, na ariū aku, na andū a nyūmba ya thoguo, nī inyuī mūrīcookagīrīrwo nī mahītia marīa mangīkwo makonīi handū-harīa-haamūre, na wee na ariū aku inyuī nī inyuī mūrīcookagīrīrwo nī mahītia marīa mangīkwo makonīi wīra wa ūthīnjīri-Ngai. ² Rehe Alawīi a mbarī yanyu, a mūhīrīga wa maithe manyu, nīguo manyiitane na inyuī na mamūteithagīrīrie rīria wee na ariū aku mūgūtungata mbere ya Hema-ya-Ūira. ³ Acio nīwe marīathīkagīra na marutage wīra wothē wa Hema iyo, no matikanakuhīrīrie indo cia handū hau haamūre kana kīgongona, kana wee hamwe nao mūkue. ⁴ Marīrutithanagia wīra na inyuī na mamenyagīrīre Hema-ya-Gūtūnganwo, marutage wīra wothē wa Hema iyo na gūtīkagīe na mūdū ūngī o wothē ūngīkuhīrīria harīa mūrī.

⁵ “Nī wīra wanyu kūmenyera handū hau haamūre o na kīgongona, nīguo mang’ūrī ma Jehova matikanakinyīre andū a Isiraeli rīngī. ⁶ Nīi mwene nīthuurīte Alawīi athiritū anyu kuuma thīnī wa andū a Isiraeli matuīke kīheo kīanyu, maamūrīrwo Jehova nīguo marutage wīra wa Hema-ya-Gūtūnganwo. ⁷ No rīrī, no wee na ariū aku mūrītungataga ta athīnjīri-Ngai maūdū-inī mothe ma kīgongona, na mūtungatage o na mwena ūcio ūngī wa gītambaya kīu gīa kūhakanīa. Nīi nīndamūhe ūtungata wa ūthīnjīri-Ngai ta kīheo. Mūdū ūngī o wothē ūngīkuhīrīria handū hau haamūre no nginya ooragwo.”

Maruta nī ūndū wa Athīnjīri-Ngai na Alawīi

⁸ Ningī Jehova akīra Harūni atīrī, “Nīi mwene nīngūtūite mūmenyereri wa maruta marīa ndehagīrwo; maruta mothe maamūre marīa andū a Isiraeli marīndutagīra nī ndakūhe wee na ariū aku

matuïke gĩcunji ġiaku na rūgai rwaku rwa mahinda mothe. * ⁹ Wee ūriheagwo ġĩcunji kĩa maruta marĩa maamũre mũno marĩa matarĩ ma ġũcinwo na mwaki. Kuuma kũrĩ iheo ciothe irĩa andũ a Isiraeli marĩndutagĩra irĩ maruta maamũre mũno, marĩ ma mũtu, kana ma kũhoroherio mehia, kana maruta ma mahĩtia, ġĩcunji kũ nĩ ġiaku na ciana ciaku. ¹⁰ Rĩiaga ġĩcunji kũ ta kindũ kĩaamũre mũno; mũndũ mũrũme o wotho wa nyũmba yaku niagakĩriaga. Wee no nginya ūtuage atĩ ġĩcunji kũ nĩ kĩaamũre.

¹¹ “O na ningĩ ici no ciaku: kĩrĩa ġiothe kĩaamũrĩtwo kuuma iheo ciothe cia ġũthũngũthio cia andũ a Isiraeli. Icio nĩndakũhe wee, na ariũ aku, na airĩtu aku, ituĩke rūgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Mũndũ o wotho wa nyũmba yaku ūtarĩ na thaahu no acirie.

¹² “Nĩndakũhe maguta mothe marĩa mega mũno ma mũtamaĩyũ na ndibei yotho irĩa njega mũno ya mũhihano, na ngano irĩa maheaga Jehova irĩ maciaro ma mbere ma magetha mao. ¹³ Maciaro mothe ma bũrũri ma mbere marĩa marĩrehagĩra Jehova marĩtuikaga maku. Mũndũ o wotho wa nyũmba yaku ūtarĩ thaahu no amarĩe.

¹⁴ “Kindũ ġiothe kĩrĩ Isiraeli kĩrĩa kĩaamũrĩtwo Jehova nĩ ġiaku. ¹⁵ Marigithathi mothe, marĩ ma andũ kana ma nyamũ, marĩa marĩrutagĩrwo Jehova nĩ maku. No rĩrĩ, no nginya ūkũũrithagie irigithathi rĩotho rĩa kahĩĩ, na ūkũũrithagie irigithathi rĩa njamba rĩa nyamũ irĩa irĩ thaahu. ¹⁶ Marigithathi macio marĩ ma mweri ūmwe, no nginya ūkaamakũũrithia na thogora wa ġũkũũrana ūrĩa ūtũitwo wa cekerĩ ithano cia betha, † kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, irĩa irĩ na ūrĩtũ wa geera mĩrongo ĩrĩrĩ.

¹⁷ “No mũtikanakũũrithie marigithathi ma ndegwa, kana ma ng’ondũ, kana ma mbũri; icio nĩ nyamũre. Thakame yacio nĩminjaminjagwo kĩgongona-inĩ igũrũ, na maguta ma cio macinwo na mwaki nĩguo matuĩke igongona rĩ na mũtararĩko wa ġũkenia Jehova. ¹⁸ Nyama ciacio nĩ ciaku, o ta ūrĩa ġĩthũrĩ kĩa igongona rĩa ġũthũngũthio na kiero kĩa ūrĩo irĩ ciaku. ¹⁹ Kĩrĩa ġiothe kĩaamũragĩrwo Jehova nĩ andũ a Isiraeli kĩrĩ kĩaamũre nĩndakũhe wee mwene, na ariũ aku, na airĩtu aku, kĩrĩ rūgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Nĩkĩo kĩrĩkanĩro ġĩa tene na tene ġĩa cumbĩ mbere ya Jehova kũrĩ wee na njaro ciaku.”

²⁰ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, “Wee ndũgakorwo na igai bũrũri-inĩ wao, kana ūġe na rūgai thĩĩnĩ wao; nĩ nĩ nĩ rūgai rwaku o na igai rĩaku thĩĩnĩ wa andũ a Isiraeli.

²¹ “Nĩndahe Alawii icunji ciothe cia ikũmi thĩĩnĩ wa Isiraeli, arĩ rĩo igai rĩao nĩ ūndũ wa wĩra ūrĩa marutaga rĩrĩa megũtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ²² Kuuma rĩu andũ a Isiraeli matigakuhagĩrĩe Hema-ya-Gũtũnganwo, kana macookererwo nĩ mehia mao, nao makue. ²³ Alawii nĩo marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na nĩo marĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa meekĩrwo hau. Ūyũ nĩ watho wa ġũtũũrio nĩ njaro irĩa igooka. Matikagĩa na igai thĩĩnĩ wa andũ a Isiraeli. ²⁴ Handũ ha ūguo-rĩ, ngũhe Alawii icunji cia ikũmi irĩa andũ a Isiraeli marehaga irĩ maruta kũrĩ Jehova ituĩke igai rĩao. Nĩkĩo ndoigire igũrũ rĩao atĩrĩ: ‘Matikagĩa na igai thĩĩnĩ wa andũ a Isiraeli.’”

²⁵ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Arĩria Alawii, ūmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mwamũkĩra icunji cia ikũmi kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli irĩa ndĩmũheete arĩ cio igai rĩanyu-rĩ, no nginya mũrehage ġĩcunji ġĩa ikũmi ġĩa ġĩcunji kũ, kĩrĩ iruta kũrĩ Jehova. ²⁷ Maruta manyu marĩtuikaga ta ngano irĩa irutĩtwo kĩhuhiro-inĩ, kana ndibei irĩa irutĩtwo kĩhihiro-inĩ. ²⁸ Ūguo nĩguo o na inyuĩ mũrĩrutagĩra Jehova iruta kuuma kũrĩ icunji cia ikũmi irĩa mũrĩamũkagĩra ciuĩte kũrĩ andũ a Isiraeli. Kuuma kũrĩ icunji icio cia ikũmi, no nginya mũnengagĩre Harũni mũthĩnjĩrĩ-Ngai ġĩcunji kĩa Jehova. ²⁹ No nginya mũkarutagĩra Jehova ġĩcunji kĩrĩa kiega mũno na kĩrĩa kĩaamũre mũno kĩa indo ciothe irĩa mũheetwo.’

³⁰ “Ĩra Alawii atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwaruta ġĩcunji kĩrĩa kiega mũno-rĩ, kĩrĩtuikaga ta iruta rĩanyu riumĩte kĩhuhiro-inĩ kĩa ngano kana kĩhihiro-inĩ kĩa ndibei. ³¹ Inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu no mũrĩre icio ingĩ handũ o hothe, nĩgũkorwo ūcio nĩ mũcaara wanyu nĩ ūndũ wa wĩra wanyu kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ³² Nĩ ūndũ wa kũruta ġĩcunji kũ kiega mũno ġĩacio, mũtĩgaatũrwo mahĩtia nĩ ūndũ wa ūndũ ūyũ; na ningĩ mũtĩgathaahia maruta marĩa maamũre ma andũ a Isiraeli, na nĩ ūndũ ūcio mũtĩgaakua.’”

19

Maaĩ ma Kũniina Thaahu

¹ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Ūndũ ūyũ nĩ wa kũrũmĩrĩtwo thĩĩnĩ wa watho ūrĩa Jehova aathanĩte: ĩra andũ a Isiraeli makũrehere moorĩ ndune ĩtarĩ kaũũgũ kana kameni, na ĩtarĩ yekĩrwo icooki. ³ Mũmĩnengere Eleazarũ, ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai; ĩtarwarwo nja ya kambĩ, na ĩthĩnjĩrwo hau mbere yake. ⁴ Nake Eleazarũ, ūcio mũthĩnjĩrĩ-Ngai, oe thakame na kĩa ġĩake, na amĩminjaminje maita mũgwanja amĩroretie na mwena wa mbere wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁵ Nayo moorĩ iyo ĩcinwo yotho akĩonaga, ūguo nĩ kuuga rũũa rwayo, na nyama, na thakame, o na taatha wayo. ⁶ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai ūcio

* 18:8 Alawii matarĩ na igai thĩĩnĩ wa Isiraeli, no nĩmagĩrwo matũũra manini na kũndũ gwa kũrĩthia kũria kwariganĩte na matũũra macio. Athĩnjĩrĩ-Ngai maarĩ mateithagĩrĩrio wĩra-inĩ wao wa ūtungata. † 18:16 nĩ ta ġĩramu 55

oe rŭkŭ rwa mŭtarakwa, na mŭthobi, na guoya wa rangi wa gakarakŭ, aciikie igŭrŭ wa moori iyo irahia. ⁷ Thuutha wa ũguo mŭthŭnjiri-Ngai ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwiri na maaĩ. Thuutha ũcio no acooke kambĩ, no ari na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁸ Mŭndũ ũria ũricinaga moori iyo no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwiri na maaĩ, na o nake atiinde ari na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “Mŭndũ ũtarĩ na thaahu acooke ahakŭre mŭhu ũcio wa moori iyo na aũige handũ hatarĩ na thaahu nja ya kambĩ. Mŭhu ũcio ũigagwo nĩ kŭrĩndĩ kia andũ a Isiraeli, nĩgeetha ũhŭthagirwo maaĩ-inĩ ma kŭniina thaahu; ũcio nĩguo wa gŭtheranagia kuuma mehia-inĩ. ¹⁰ Mŭndũ ũria ũrihakŭraga mŭhu wa moori iyo, no nginya athambie nguo ciake, o nake atiinde ari na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. Ŭndũ ũyũ nĩ watho wa gŭtũura harĩ andũ a Isiraeli na ageni ari matũuranagia nao.

¹¹ “Mŭndũ ũria ũngŭhutia kiimba kia mŭndũ o na ũrikũ arikaraga ari na thaahu mĩthenya mŭgwanja. ¹² No nginya etherie na maaĩ mĩthenya wa gatatũ, na mĩthenya wa mŭgwanja; hĩndĩ iyo athirwo nĩ thaahu. No angĩaga gwĩtheria mĩthenya wa gatatũ na wa mŭgwanja, ndagaathirwo nĩ thaahu. ¹³ Mŭndũ o wotho ũngŭhutia kiimba kia mŭndũ o na ũrikũ na aage gwĩtheria, ũcio niathaahitie Hema-ĩria-Nyamũre ya Jehova. Mŭndũ ũcio no nginya aingatwo oime Isiraeli. Tondũ ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kŭniina thaahu, mŭndũ ũcio ari na thaahu; thaahu wake ndũthirite.

¹⁴ “Ŭyũ nĩguo watho wa kŭrŭmirirwo rĩria mŭndũ akuĩra hema-inĩ: Mŭndũ o na ũrikũ ũngĩtoonya hema iyo, mŭndũ o na ũrikũ ũria ũgaakorwo thĩinĩ wayo-rĩ, niakanyitwo nĩ thaahu mĩthenya mŭgwanja, ¹⁵ nakio kindũ o gĩothe kia nyũmba gĩgaakorwo gĩtarĩ gĩkunike nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu.

¹⁶ “Mŭndũ o na ũrikũ ũri na kũu nja ũngŭhutia mŭndũ ũragitwo na rũhiũ rwa njora kana mŭndũ ũkũite gĩkuũ kia ndũire, kana mŭndũ o wotho ũngŭhutia ihĩndĩ rĩa mŭndũ kana mbĩrĩra, ũcio niakanyitwo nĩ thaahu mĩthenya mŭgwanja.

¹⁷ “Nĩ ũndũ wa mŭndũ ũri na thaahu, ikĩra mŭhu wa moori irĩa yacinĩtwo irĩ ya gŭtherania ndigithũ-inĩ, nague ũitĩrĩrio maaĩ matahitwo o hĩndĩ iyo. ¹⁸ Nake mŭndũ ũtarĩ na thaahu nĩoe mŭthobi aũtobokie maaĩ-inĩ macio, na aminjaminjĩrie hema iyo na indo ciayo ciothe, na andũ ari maarĩ kũu thĩinĩ. Ningĩ no nginya aminjaminjĩrie mŭndũ ũria wotho ũhũtĩtie ihĩndĩ rĩa mŭndũ, kana mbĩrĩra, kana mŭndũ ũragitwo, kana mŭndũ ũkũite gĩkuũ kia ndũire. ¹⁹ Mŭndũ ũria ũtarĩ na thaahu niakaminjaminjĩria mŭndũ ũcio ũri na thaahu maaĩ macio mĩthenya wa gatatũ na wa mŭgwanja, nague mĩthenya wa mŭgwanja nĩguo akamũtheria. Nake mŭndũ ũcio ũgũtherio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwiri na maaĩ, nague hwaĩ-inĩ ũcio niagakorwo athiritwo nĩ thaahu. ²⁰ No rĩrĩ, mŭndũ ũri na thaahu angĩaga gwĩtheria, no nginya aingatwo kuuma kŭrĩ kŭrĩndĩ, nĩ ũndũ niathaahitie handũ-haria-haamũre ha Jehova. Nĩgũkorwo ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kŭniina thaahu, nĩ ũndũ ũcio ari na thaahu. ²¹ Ŭyũ nĩ watho wao wa gŭtũura.

“Mŭndũ ũcio wakũminjaminjĩria maaĩ macio ma kŭniina thaahu no nginya o nake athambie nguo ciake, na mŭndũ o wotho ũngŭhutia maaĩ macio ma kŭniina thaahu niagatinda ari na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. ²² Kindũ gĩothe mŭndũ ũri na thaahu akaahutia nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na mŭndũ ũria ũngŭhutia kindũ kũu niagatinda ari na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.”

20

Maaĩ kuuma Rwaro rwa Ihiga

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mbere, kŭrĩndĩ gĩothe kia andũ a Isiraeli gĩgĩkinya kũu Werũ-inĩ wa Zini, na gĩgĩkara Kadeshi. Nake Miriamu agĩkũira kũu na agĩthikwo o ro kuo.

² Na rĩrĩ, handũ hau hatiarĩ maaĩ ma kũnyuu nĩ kŭrĩndĩ, nao andũ acio makĩũngana, magĩũkĩrĩra Musa na Harũni. ³ Makĩnegenia Musa, makĩuaga atĩrĩ, “Naari korwo nitwakuire rĩria ariũ a ithe witũ maakuire marĩ mbere ya Jehova! ⁴ Nĩ kĩ gĩatũmire mũrehe kŭrĩndĩ kia Jehova werũ-inĩ ũyũ, nĩguo ithuĩ na mahiũ maitũ tũkuire gũkũ? ⁵ Mwatũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, mũgĩtũrehe kũndũ gũkũ kũuru ũũ? Gũkũ gũtirĩ ngano kana ngũyũ, kana thabibũ, kana makomamanga. O na gũtirĩ maaĩ ma kũnyua!”

⁶ Musa na Harũni makĩuma hau kiũngano kĩarĩ, magĩthĩi nginya o itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo makĩgũithia na magĩturumithia mothiũ mao thĩ, nague riiri wa Jehova ũkĩmoimĩria. ⁷ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁸ “Oya rũthanju rwaku, nawe na mũrũ wa nyũkwa Harũni mũcokanĩrĩrie kŭrĩndĩ kũu hamwe. Arĩria rwaro rũrũ rwa ihiga makwĩrũreire, na nĩrĩkuuma maaĩ. Nawe ũrutĩre kŭrĩndĩ maaĩ rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga, nĩgeetha kĩnyue hamwe na mahiũ ma kio.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya rũthanju akĩrũruta hau mbere ya Jehova, o ta ũria Jehova aamwathĩte. ¹⁰ Nake Musa na Harũni magĩcokanĩrĩria kŭrĩndĩ kũu hamwe hau mbere ya rwaro rwa ihiga, na Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ aremi aya, no nginya tũmũrutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga?” ¹¹ Musa agĩcooka akĩoya guoko gwake na igũrũ, akĩgũtha rwaro rũu rwa ihiga na rũthanju rwake maita meerĩ. Maaĩ makĩbororoka, nakio kŭrĩndĩ kũu gĩkĩnyua, o na mahiũ makio makĩnyua.

¹² No Jehova akĩira Musa na Harūni atĩrĩ, “Tondũ mūtinanjĩtikia nĩguo muonanie atĩ nĩ ndĩ mũtheru, mūtũme heo gĩtũio maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli, inyuĩ mūtigaakinyia kĩrĩndĩ gĩkĩ bũrũri ũrĩa ndĩmaheete.”

¹³ Macio nĩmo maarĩ maaĩ ma Meriba, kũria andũ a Isiraeli maatetanirie na Jehova na kũria eyonanirie atĩ nĩ mũtheru thĩĩnĩ wao.

Edomu Kũgĩria Isiraeli Njĩra

¹⁴ Musa agĩtũma andũ kuuma Kadeshi mathĩĩ kũrĩ mũthamaki wa Edomu,* makamwĩre atĩrĩ:

“Mũrũ wa nyũkwa Isiraeli oiga atĩrĩ: Wee nĩũũĩ mathĩĩna marĩa mothe tũkoretwo namo. ¹⁵ Maithe maitũ ma tene nĩmaikũrũkire magĩthĩĩ bũrũri wa Misiri, na ithuĩ tũgĩtũũra kuo mĩaka mĩingĩ. Andũ a Misiri nĩmatũhiinyĩrĩrie mũno ithuĩ ene o na maithe maitũ, ¹⁶ no rĩria twakaĩire Jehova-rĩ, nĩaiguire kĩrĩro gĩitũ nake agĩtũma mũraika agĩtũruta kũu bũrũri wa Misiri.

“Na rĩu tũrĩ gũkũ Kadeshi, itũũra rĩria rĩ mũthia-inĩ wa bũrũri waku. ¹⁷ Ndagũthaita ũtwĩtikĩrie tũtuĩkanirie bũrũri waku. Tũtikũgerera mĩgũnda-inĩ ya irio, kana ya mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ ma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra irĩa nene ya mũthamaki, na tũtigũkerũra na mwena wa ũrĩo o na kana wa ũmotho, o nginya tũtuĩkanie bũrũri waku.”

¹⁸ No Edomu akĩmũcookeria atĩrĩ:

“Ndũgũtuĩkanĩria gũkũ; na ũngĩgeria-rĩ, tũkuumagara tũmũtharĩkĩre na rũhiũ rwa njora.”

¹⁹ Andũ a Isiraeli acio makĩmũcookeria atĩrĩ,

“Ithuĩ tũkũgerera o njĩra irĩa nene, na ithuĩ ene kana mahiũ maitũ tũngĩnyua maaĩ manyu-rĩ, nĩtũkũrĩha. Tũrenda o tũtuĩkanie tũthĩite na magũrũ tu hatarĩ ũndũ ũngĩ.”

²⁰ Ningĩ Edomu agĩcookia atĩrĩ:

“Aca, mũtigũtuĩkanĩria gũkũ.”

Hĩndĩ iyo Edomu akiumagara akamatharĩkĩre, arĩ mbũtũ nene ĩna hinya mũingĩ. ²¹ Tondũ Edomu ndaametĩkĩririe matuĩkanĩrie bũrũri wao-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũndũka, magĩtigana nao.

Gĩkuũ kĩa Harũni

²² Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiuma kũu Kadeshi na magĩkinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu. ²³ Marĩ kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, hakuĩ na mũhaka wa Edomu, Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ²⁴ “Rĩu Harũni nĩegũkua. Ndegũtoonya bũrũri ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli, nĩ ũndũ inyuĩ eerĩ nĩmwaremeire watho wakwa kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. ²⁵ Oya Harũni na mũriũ Eleazaru, ũmatware Kĩrĩma-igũrũ kĩa Horu. ²⁶ Ūrute Harũni nguo ciake, ũcihumbe mũriũ Eleazaru, nĩ ũndũ Harũni nĩegũkua, na egũkuĩra o ro kũu.”

²⁷ Musa agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; makĩambata Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu makĩonagwo nĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe. ²⁸ Musa akĩruta Harũni nguo ciake, agĩcihumba mũriũ Eleazaru. Nake Harũni agĩkuĩra kũu kĩrĩma igũrũ. Nake Musa na Eleazaru magĩkũrũka makiuma kũu kĩrĩma igũrũ, ²⁹ na rĩria kĩrĩndĩ kũu kĩamenyire atĩ Harũni nĩakuĩte, andũ othe a nyũmba ya Isiraeli makĩmũcakaĩra mĩthenya mĩrongo ĩtatũ.

21

Kwanangwo kwa Aradi

¹ Na rĩrĩ, rĩria mũthamaki Mũkaanani wa Aradi, ũrĩa watũũraga Negevu, aiguire atĩ Isiraeli nĩokagĩra njĩra ya Atharimu, agĩthĩ agĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na agĩtaha amwe ao. ² Nao andũ Isiraeli makĩhĩta na mwĩhitwa ũyũ harĩ Jehova makiuga atĩrĩ: “Ūngĩneana andũ aya moko-inĩ maitũ-rĩ, nĩtũkananga matũũra mao marĩa manene biũ.” ³ Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa andũ a Isiraeli na akĩneana andũ acio a Kaanani kũrĩ o. Nao makĩananga andũ acio biũ hamwe na matũũra mao; nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagiĩtwo Horoma.

Nyoka ya Gĩcango

⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩnyĩta rũgendo kuuma Kĩrĩma kĩa Horu magereire njĩra ya gũthĩĩ Iria Itune, nĩguo mathiũrũrũke bũrũri wa Edomu. No andũ acio magĩthethũka marĩ njĩra-inĩ; ⁵ nao magĩkũkĩria

* 20:14 Andũ a Edomu maarĩ njĩaro cia Esaĩ.

Ngai o na Musa na mīario makiuga atīrī, “Mwatūrutire būrūri wa Misiri tūūke tūkuire gūkū werū-inī niki? Gūkū gūtīrī irio! Na gūtīrī maa! O na nītūthūire irio ici itarī kiene!”

⁶ Nake Jehova akīmatūmīra nyoka ciarī na thumu; ikīrūma andū a Isiraeli, na aingī ao magīkua. ⁷ Andū acio magīthīi kūrī Musa makīmīwīra atīrī, “Nītwehirie rīrīa twaaririe tūgūkīrīra Jehova hamwe nawe. Hooya nīguo Jehova atwehererie nyoka ici.” Nī ūndū ūcio Musa akīhoera andū acio.

⁸ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Thondeka nyoka ūmīcuurie gītugī igūrū; mūdū o wothē ūrūrūmagwo-rī, aamīrora nīarītūūraga muoyo.” ⁹ Nī ūndū ūcio Musa agīthondeka nyoka ya gīcango, akīmīcuuria gītugī igūrū. Na rīrī, hīndī rīra mūdū o wothē aarūmwō nī nyoka na aarora nyoka iyo ya gīcango, agatūūra muoyo.

Rūgendo rwa Gūthīi Moabi

¹⁰ Andū a Isiraeli makīumagara, magīthīi makīamba hema ciao Obothu. ¹¹ Ningī makīuma Obothu magīthīi Iye-Abarimu, makīamba hema ciao werū-inī ūrīa ūng’ethanīre na Moabi mwena wa irathīro. ¹² Kuuma kūu magīthīi na mbere, makīamba hema ciao Kīanda kīa Zeredi. ¹³ Moimagara kuuma kūu makīamba hema kūrigania na Rūūi rwa Arinoni, kūu werū ūrīa ūthīite nginya būrūri wa Aamori; nīgūkorwo Rūūi rwa Arinoni nīruo rwarī mūhaka wa Moabi na Aamori. ¹⁴ Na nīkīo Ibuku rīa Mbaara cia Jehova riugīte atīrī:

“... Wahebu thīinī wa Sufa, na mīkuru,
Arinoni ¹⁵ na igaragaro-inī cia mīkuru
īrīa ithīite o nginya kūu Ari,
na igatwarana na mūhaka wa Moabi.”

¹⁶ Kuuma kūu magīthīi na mbere nginya kūu Biri, gīthima-inī harīa Jehova erire Musa atīrī, “Cookereria andū hamwe na nīngūmahe maa!”

¹⁷ Hīndī iyo Isiraeli makīina rwīmbo rūrū:

“Therūka maa!, wee gīthima gīkī!
Inyuī na inyuī inai ūhoro wakīo,
¹⁸ ūhoro wa gīthima kīrīa anene menjete,
kīrīa giathikūrīrio nī andū arīa marī igweta,
andū arīa marī igweta marī na njūgūma cia ūnene na mīthīgi yao.”

Ningī makīuma werū-inī magīthīi Matana, ¹⁹ kuuma Matana magīthīi Nahalieli, kuuma Nahalieli magīthīi Bamothu, ²⁰ na kuuma Bamothu magīthīi kīanda kīa Moabi, kūrīa gacūmbīrī ka Pisiga kang’etheire werū ūrīa ūtarī kīndū.

Kūhoota Sihoni na Ogu

²¹ Isiraeli nīatūmire andū kūrī Sihoni mūthamaki wa Aamori makamwīre atīrī:

²² “Tūtīkīrie tūtūikanīrie būrūri wanyu. Tūtīgūtōonya mīgūnda yanyu ya irio, kana ya mīthabībū, kana tūnyue maa! kuuma gīthima o na kīmwe. Tūkūgerera njīra rīra nene ya mūthamaki o nginya tūtūikanie būrūri wanyu.”

²³ No Mūthamaki Sihoni akīgīria andū a Isiraeli mahītūkīre būrūri wake. We onganirie mbūtū ciake ciothe cia ita, akīumagara agīthīi werū-inī agatharīkīre andū a Isiraeli. Rīrīa aakinyire Jahazurī, akīhūūrana na andū a Isiraeli. ²⁴ No andū a Isiraeli makīmōoraga na hīū cia njora na magītunya mūthamaki ūcio būrūri wake kuuma Arinoni nginya Jaboku, no maakinyire o mūhaka-inī wa andū a Amoni, tondū warī mūirige na hinya mūno. ²⁵ Isiraeli agītunya Aamori matūūra mothe mao marīa manene na magītūūra kuo, o hamwe na Heshiboni na tūtūūra tuothe tūra twarīgānie nakuo. ²⁶ Heshiboni nīrīo rīarī itūūra inene rīa Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa warūite na mūthamaki wa Moabi ūrīa waathanaga mbere iyo, na akamūtunya būrūri wake wothē o nginya Arinoni.

²⁷ Kūu nīkīo gītūmaga aini a marebeta moige atīrī:

“Ūkaai Heshiboni nīgeetha rīakwo rīngī;
itūūra inene rīa Sihoni nīrīcokererio.

²⁸ “Mwaki nīwoimire kūu Heshiboni,
rūrīrīmī rūkīuma itūūra inene rīa Sihoni.
Ūkīniina itūūra rīa Ari Moabi,
o atūūri a kūrīa gūtūūgīru kwa Arinoni.

²⁹ Kaī ūrī na haaro, wee Moabi-ī!
Inyuī andū a Kemoshu! Kaī mūrī aanange-ī.
Nīarekereirie arīū ake magatuīka eethari,
o na airītu ake akīmarekereria matahwo
nī Sihoni mūthamaki wa Aamori.

³⁰ “No ithui nītūmang’aūranītie;

Heshiboni kwanangitwo guothe nginya o Diboni.

Tūmamomorete tūgakinya Nofa,

itūūra rīrīa rīkuhanīrīrie na Medeba.”

³¹ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli magītūūra būrūri ūcio wa Aamori.

³² Thuutha wa Musa gūtūma andū magathigaane Jazeri, andū a Isiraeli magītunyana tūtūūra tūrīa twarigiicīrie itūūra rīu, na makīngata Aamori arīa maarī kuo. ³³ Ningī makīgarūrūka, makīambata na njira marorete Bashani, nake Ogu mūthamaki wa Bashani na mbūtū ciake ciothe cia ita makiumagara makahūūrane na Isiraeli kūu Edirei.

³⁴ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Ndūkamwītīgīre, nī ūndū nīndīmūneanīte moko-inī maku, hamwe na mbūtū ciake ciothe cia ita, o na būrūri wake. Mwīke o ūrīa wekire Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa waathanaga Heshiboni.”

³⁵ Nī ūndū ūcio makīūraga Mūthamaki Ogu hamwe na ariū ake, o na mbūtū ciake ciothe cia ita, mategūtigia mūdū o na ūmwe muoyo. Nao andū a Isiraeli makīgwatīra būrūri wake.

22

Balaki Gūtūmanīra Balamu

¹ Ningī andū a Isiraeli makīnyiita rūgendo marorete werū wa Moabi na makīamba hema ciao hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Jorodani mūrīmo wa itūūra rīa Jeriko.

² Na rīrī, Balaki mūrū wa Ziporu nīonete maūdū marīa mothe Isiraeli meekīte Aamori, ³ nao andū a Moabi magītīgīra mūno nī ūndū nī kwarī na andū aingī mūno. Ti-itherū, andū a Moabi maiyūrītwo nī guoya nī ūndū wa andū a Isiraeli.

⁴ Andū a Moabi makīra athuuri a Midiani atīrī, “Mūingī ūyū ūkūrīa indo ciothe iria itūrīgīcīrie, o ta ūrīa ndegwa īrīaga nyeki ya gīthaka.”

Nī ūndū ūcio Balaki mūrū wa Ziporu, ūrīa warī mūthamaki wa Moabi ihinda rīu, ⁵ agītūmanīra Balamu mūrū wa Beori, ūrīa warī Pethori, hakuhi na Rūūī rwa Farati, kūu būrūri wao. Balaki akīmīwīra atīrī:

“Harī na andū mokīte moimīte būrūri wa Misiri; nao maiyūrīte būrūri ūyū wothe, na maikarīte o hakuhi na nī. ⁶ Ndagūthaitha ūka ūnumīre andū aya manyiitwo nī kīrumi, nī ūndū marī na hinya mūno kūngīra. Ūngimaruma kwahoteka ndīmahoote na ndīmarutūrūre moime būrūri ūyū. Nī ūndū nīnjūū atī arīa warathima nīmarathimagwo, nao arīa waruma nī manyiitagwo nī kīrumi.”

⁷ Nao athuuri a Moabi na a Midiani magīthīi makuūite irīhi rīa kūragūrīrwo. Maakinya kūrī Balamu, makīmūhe ūhorō ūrīa Balaki oīgīte.

⁸ Nake Balamu akīmeera atīrī, “Raraai gūkū ūmūthī, na nīngamūcookeria macookio marīa Jehova ekūhe.” Nī ūndū ūcio anene a Moabi makīraarania nake.

⁹ Nake Ngai agīkora Balamu akīmūūria atīrī, “Andū aya mūrī nao nī a?”

¹⁰ Balamu agīcookeria Ngai atīrī, “Balaki mūrū wa Ziporu, mūthamaki wa Moabi, nīwe ūrandeheire ndūmīrīri ino: ¹¹ ‘Kūrī andū moimīte būrūri wa Misiri makaiyūra būrūri ūyū wothe. Ndagūthaitha ūke ūnumīre o manyiitwo nī kīrumi, no gūkorwo no hūūrane nao ndīmaingate moime būrūri ūyū!’”

¹² No Ngai akīra Balamu atīrī, “Ndūgūthīi nao. Ndūkarume andū acio, tondū nī andū arathime.”

¹³ Rūciinī rūrū rūngī, Balamu agīkīra, akīra anene acio a Balaki atīrī, “Cookai būrūri wanyu kīumbe, nī ūndū Jehova nīarega kūnjītikīria tūthīi na inyū.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio anene a Moabi magīcooka kūrī Balaki makīmīwīra atīrī, “Balamu nīarega gūūka na ithui.”

¹⁵ Ningī Balaki agītūma anene angī aingī makīria na maarī igweta gūkīra acio a mbere. ¹⁶ Nao magīthīi kūrī Balamu makīmīwīra atīrī:

“Ūū nīguo Balaki mūrū wa Ziporu ekuuga: Ndūgetikīre ūndū o na ūrīkū ūgirie ūke kūrī nī,

¹⁷ tondū nīngūkūrīha wega mūno, na njike ūrīa wothe ūngiuga. Ndagūthaitha ūka ūnumīre andū aya.”

¹⁸ No Balamu akīmacookeria atīrī, “O na Balaki angīhe nyūmba yake ya ūnene īyūrītio betha na thahabu-rī, ndingīka ūndū o na ūrīkū, mūnene kana mūnini, wagararīte watho wa Jehova Ngai wakwa.

¹⁹ Na rīrī, raraai gūkū ūmūthī, o ta ūrīa acio angī mareekire, na nīngūtūria ūndū ūrīa ūngī Jehova ekūnjīra.”

²⁰ Ūtukū ūcio Ngai nīakorire Balamu, akīmīwīra atīrī, “Tondū andū aya nī mokīte gūgwīta, thīi nao, no wīke o ūrīa wiki ngūkīwīra.”

²¹ Balamu agĩũkĩra rūciinĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, na agĩthĩĩ na anene acio a Moabi. ²² No Ngai nĩarakarĩre mũno athĩĩ, na mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra nĩguo amũgĩrĩrĩe gũthĩĩ. Balamu aahaicĩte ndigiri yake, na ndungata ciake igĩrĩ ciarĩ hamwe nake. ²³ Na rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova arũngĩĩ njĩra, acomorete rūhiũ rwa njora, na arũnyiĩte na guoko, ikĩgarũrũka, igĩtoonya mũgũnda. Nake Balamu akĩmĩhũũra nĩguo icooke njĩra.

²⁴ Nake mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra-inĩ yarĩ njeke gatagati ka mĩgũnda ĩĩrĩ ya mĩthabĩbũ, na o mũgũnda warĩ mũirĩge. ²⁵ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova-rĩ, ikĩhatĩrĩria rūthingo-inĩ, ikĩhinyĩrĩria kũgũrũ kwa Balamu rūthingo-inĩ rūu. Nĩ ũndũ ũcio akĩmĩhũũra rĩngĩ.

²⁶ Ningĩ mũraika wa Jehova agĩthĩĩ mbere akĩrũgama handũ haarĩ haceke hataarĩ na handũ ha kwĩgarũrĩra, na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ²⁷ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova hau, igĩkoma thĩ Balamu arĩ o igũrũ riayo, nake akĩrakara akĩmĩhũũra na rūthanju rwake. ²⁸ Nake Jehova agĩtumũra kanua ka ndigiri, nayo ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Nĩatĩa ngwĩkĩte tondũ wahũũra maita maya matatũ?”

²⁹ Balamu akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Wee ũnduĩte kĩrimũ! Korwo nyuma na rūhiũ rwa njora guoko-inĩ, ingĩakũraga o ro rĩu.”

³⁰ Nayo ndigiri ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ nĩ tĩ nĩ ndigiri yaku, rĩrĩa ũtũire ũhaicaga nginya ũmũthĩ? Nĩmenyerete gũgwĩka ta ũũ?”

Balamu akiuga atĩrĩ, “Aca.”

³¹ Nake Jehova akĩhingũra maitho ma Balamu, nake akĩona mũraika wa Jehova arũngĩĩ njĩra-inĩ acomorete rūhiũ rwa njora. Nĩ ũndũ ũcio akĩĩnamĩrĩra na akĩĩgũithia, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ.

³² Mũraika wa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma ũhũũre ndigiri yaku maita macio matatũ? Njũkĩte haha ngũhingĩrĩrie nĩ ũndũ mĩthĩire yaku nĩ ya ũremi maitho-inĩ makwa. ³³ Ndigiri ĩnyonire, yanjeherera maita macio matatũ. Korwo ndĩnanjeherera, hatĩrĩ nganja nĩĩngĩgũkũũragĩte, no yo nĩĩngĩamĩhonokia.”

³⁴ Balamu akĩĩra mũraika ũcio wa Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩte. Ndikũũĩ atĩ nĩũkũrũgamĩte njĩra-inĩ ũhingĩrĩrie. Na rĩrĩ, ũngĩkorwo ndũkenete-rĩ, nĩngũhũndũka.”

³⁵ Mũraika ũcio wa Jehova akĩĩra Balamu atĩrĩ, “Thĩĩ na andũ acio, no uuge o ro ũrĩa ngũkwĩra.” Nĩ ũndũ ũcio Balamu agĩthĩĩ na anene acio a Balaki.

³⁶ Rĩrĩa Balaki aigũire atĩ Balamu nĩarooka, agĩthĩĩ kũmũtũnga itũũra-inĩ rĩa Moabi, mũhaka-inĩ wa Arinoni, o kũu mũhaka wa bũrũri wake. ³⁷ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ ndiagĩtũmanĩire ũũke narua? Nĩ kĩĩ kiagirĩrie ũũke? Anga ndingĩhota gũkũrĩha?”

³⁸ Balamu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩndagũũka. No rĩrĩ, nĩĩ no njuge o ũrĩa ngwenda? Nĩĩ ngwarĩa o ũrĩa Ngai angĩnjĩra njarie.”

³⁹ Hindĩ iyo Balamu na Balaki magĩthĩĩ Kiriathu-Huzothu. ⁴⁰ Balaki akĩruta igongona rĩa ng’ombe na ng’ondũ, na akihe Balamu na anene arĩa maarĩ nake nyama imwe. ⁴¹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, Balaki akĩoya Balamu makĩambata nginya Bamothu-Baali,* na marĩ kũu Balamu akĩona gĩcunjĩ kĩmwe kĩa andũ acio.

23

Ūrathi wa Mbere wa Balamu

¹ Nake Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” ² Balaki agĩka o ũrĩa Balamu oigĩte, na igũrũ rĩa o kigongona-inĩ makarutĩra igongona rĩa ndegwa imwe na ndũrũme imwe.

³ Ningĩ Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhĩ na iruta rĩaku nyambe thĩĩ keheri-inĩ. Hihi Jehova nĩegũũka acemanie na nĩ. ũndũ ũrĩa wothe ekũnguũrĩria nĩngũkwĩra.” Nake agĩthĩĩ handũ hatheri hatũũgĩru.

⁴ Ngai agĩcemanĩa nake hau, nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩhaarĩrie igongona mũgwanja, na o kigongona-inĩ ngaruta ndegwa imwe na ndũrũme imwe.”

⁵ Nake Jehova agĩũkĩra ndũmĩrĩri yake kanua ka Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

⁶ Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki, akĩmũkora arũngĩĩ hakuhĩ na igongona rĩake, marĩ hamwe na anene othe a Moabi. ⁷ Nake Balamu akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Balaki andehithĩte kuuma bũrũri wa Aramu,
mũthamaki wa Moabi akanduta kuuma irĩma-inĩ cia mwena wa irathĩro.
Akoiga atĩrĩ, ‘Ūka ũnumĩre Jakubu;
ũka ũthitange Isiraeli.’

⁸ Ndaakĩhota atĩa kũruma arĩa Ngai atarumĩte?

* 22:41 Baali nĩ kuuga “mũhonokia”. ĩno yarĩ ngai ya marurumĩ yahooyagwo nĩ andũ arĩa maatũũraga Suriata na Kaanani.

Ndaakihota atia gũthitanga aria Jehova atathitangite?

⁹ Kuuma tũcũmbĩri twa ndwaro cia mahiga nĩndĩramoona,
kuuma kũria gũtũũgĩru nĩndĩramoona.

Ndĩrona andũ matũũraga meikarĩtie,
nao matiĩtaraga atĩ o nĩ amwe a ndũrĩrĩ.

¹⁰ Nũũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa Jakubu,
kana atare gĩcunji kĩa inya kĩa Isiraeli?

Rekei ngue gĩkuũ kĩa aria athingu,
na marigĩrĩrio makwa-rĩ, marotuĩka ta maol!”

¹¹ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Wanjika atĩa? Ngũrehire ũnumĩre thũ ciakwa, no ndũrĩ ũreka ũndũ o tiga kũmarathimal!”

¹² Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ ndiagĩrĩrwo njarie o kĩa Jehova ekĩrite kanua-inĩ gakwa?”

Ūrathi wa Keerĩ wa Balamu

¹³ Ningĩ Balaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthiĩ nawe handũ hangĩ harĩa ũkũmoona; ũkũmoona o gĩcunji kĩmwe kĩa, no ti othe hamwe. Na ũrĩ hau ũnumĩre andũ acio.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtwara gĩthaka-inĩ gĩa Zofimu, gacũmbĩrĩ ga Kĩrĩma kĩa Pisiga, naho hau agĩaka igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

¹⁵ Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhĩ na iruta riaku nyambe thĩĩ ngacemanie nake haaria.”

¹⁶ Jehova agĩcemanie na Balamu, agĩkĩra ndũmĩrĩri kanua gake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

¹⁷ Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki na akĩmũkora arũngĩĩ hakuhĩ na iruta riake, marĩ hamwe na anene a Moabi. Balaki akĩmũũria atĩrĩ, “Jehova oiga atĩa?”

¹⁸ Balamu agĩcooka akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Arahũka, wee Balaki na ũigue;

Thikĩrĩria, wee mũrũ wa Ziporu.

¹⁹ Ngai ti mũndũ, atĩ nĩguo aheenanie,
o na ti mũrũ wa mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo.

No oige ũndũ na ndawĩke?

No eranĩre ũndũ na ndaũhingie?

²⁰ Nĩ njathĩtwo ndathimane;
nake arathimanĩte-rĩ, ndingĩhota kũgarũra ũndũ ũcio.

²¹ “Gũtirĩ mũtino wonেকেte harĩ Jakubu,
gũtirĩ ihoorũ rĩonetwo thĩĩnĩ wa Isiraeli.

Jehova Ngai wao arĩ hamwe nao;
kayũ ka mũthamaki karĩ thĩĩnĩ wao.

²² Ngai nĩamarutire bũrũri wa Misiri;
marĩ na hinya o ta ndegwa ya gĩthaka.

²³ Gũtirĩ ũrogĩ ũngĩũraga Jakubu,
gũtirĩ ũragũri ũngĩthũkia Isiraeli.

Rĩu ha ũhorũ wa Jakubu na wa Isiraeli kũrĩranagwo atĩrĩ,
‘Ta kionei ũria Ngai ekĩte!’

²⁴ Andũ acio maarahũkaga ta mũrũũthi wa nga;
mookagĩra ta mũrũũthi wa njamba,

ũria ũtangĩhurũka ũtarĩite kĩa ũnyĩitĩte,
na ũkanyua thakame ya kĩa ũragĩte.”

²⁵ Ningĩ Balaki akĩĩra Balamu atĩrĩ, “Ndũkamarume o na atĩa, na ndũkamarathime o na atĩa!”

²⁶ Balamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩrĩre no nginya njike ũria wotho Jehova oigĩte?”

Ūrathi wa Gatatũ wa Balamu

²⁷ Ningĩ Balaki akĩĩra Balamu atĩrĩ, “Ūka tũthiĩ ngũtware handũ hangĩ. Hihi Ngai no agwĩtikĩrie ũnumĩre andũ aya ũrĩ hau.” ²⁸ Balaki akĩoya Balamu akĩmũtwara kĩa igĩrũ kĩa Peoru, kũng’ethera Werũ ũria ũtarĩ kindũ.

²⁹ Nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” ³⁰ Balaki agũka o ta ũria Balamu oigĩte, na o kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

24

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Balamu onire atĩ Jehova nĩakenaga nĩ kũrathima Isiraeli-rĩ, ndaacookire kũrũmĩrĩra ũragũri ta ũrĩa ekaga mahinda macio mangĩ, no ehũgũrĩre akĩrora werũ-inĩ. ² Rĩrĩa Balamu eroreire akĩona ũrĩa Isiraeli maambĩte hema kũringana na mĩhĩrĩga yao-rĩ, akĩyũrwo nĩ Roho wa Ngai, ³ nake akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori,

ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa riitho rĩake rĩonaga wega,

⁴ ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo cia Ngai,

ũrĩa wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe,

ũrĩa ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka:

⁵ “Kaĩ hema ciaku, wee Jakubu, nĩ thaka-ĩ,

o na ciikaro ciaku igagĩthakara, wee Isiraeli-ĩ!

⁶ “Igĩtambũrũkĩte o ta cianda,

ikahaana ta mĩgũnda ĩrĩ hũgũrũrũ cia rũũĩ-inĩ,

itariĩ ta mĩtĩ ya thubiri ĩhaandĩtwo nĩ Jehova,

o na ta mĩtarakwa ĩrĩ hakuĩ na maaĩ.

⁷ Maaĩ makaĩyũra ndoo ciao nginya maitĩke;

o nayo mbegũ yao ĩgakorwo na maaĩ maingĩ.

“Mũthamaki wao akaaneneha gũkĩra Agagi;

ũthamaki wao nĩugaatũgĩrio.

⁸ “Ngai aamarutire bũrũri wa Misiri;

marĩ na hinya ta wa ndegwa ya gĩthaka.

Matambuuraaga ndũrĩrĩ iria imathũire,

na makoinanga mahĩndĩ ma cio tũcunjĩ;

macitheecaga na mĩguĩ yao.

⁹ O ta mũrũũthi, methunaga magĩkoma,

o ta mũrũũthi wa mũgoma, nũũ ũngĩgeria kũmaarahũra?

“Arĩa makũrathimaga marorathimwo,

nao arĩa makũrumaga maronyiitwo nĩ kĩrumi!”

¹⁰ Nake Balaki agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Balamu. Akĩhũũra hĩ ciaeke, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagwĩtire ũnumĩre thũ ciakwa, no wee ũcirathimĩte maita macio matatũ. ¹¹ Na rĩrĩ, ũkĩra o rĩu ũinũke! Ndoigite nĩngũkũrĩha wega mũno, no Jehova nĩagĩrĩtie ũrĩhwo.”

¹² Balamu agĩcookeria Balaki atĩrĩ, “Githĩ ndierire andũ arĩa wandũmĩre atĩrĩ, ¹³ ‘O na Balaki angĩihe nyũmba yake ya ũthamaki ĩyũrĩtio betha na thahabu, ndingĩhota gwĩka ũndũ wakwa mwene, mwegaga kana mũũru, njagarare watho wa Jehova; no nginya njuge ũrĩa Jehova oigĩte?’ ¹⁴ Na rĩrĩ, niĩ nĩngũcooka o kũrĩ andũ aitũ, no ũka, ngũmenyithie ũrĩa andũ aya mageeka andũ aku matukũ marĩa magooka.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Kana

¹⁵ Ningĩ akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori,

ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa riitho rĩake rĩonaga wega,

¹⁶ ndũmĩrĩri ya mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo cia Ngai,

ũrĩa ũrĩ na ũmenyo uumĩte kũrĩ ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,

ũrĩa wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe,

ũrĩa ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka, ekuuga ũũ:

¹⁷ “Nĩndĩramuona, no ti rĩu;

nĩndĩmũcũthĩrĩirie, no ndarĩ hakuĩ.

Njata nĩĩkoima kũrĩ Jakubu;

njũgũma ya ũnene yume kũrĩ Isiraeli.

Nĩakahahehenja mothiũ ma Moabi,

na ahehenje, mahĩndĩ ma mĩtwe ya ariũ othe a Shethu.

¹⁸ Edomu nĩgũkahootwo;

Seiru, thũ yake, nĩakahootwo,

no Isiraeli agakiririria kugia na hinya.

¹⁹ Mwathani munene akoima kuri Jakubu
na aanange andu ari magakorwo matigaire a itura inene.”

Ndumiri ya Balamu ya Muthia

²⁰ Ningi Balamu akiona Amaleki, na akaria ndumiri yake, akiuga atiri:
“Amaleki niwe wari wa mbere har nduri,
no marigirio-ini nakanango.”

²¹ Ningi akiona Akeni, na akaria ndumiri yake, akiuga atiri:
“Gikaro giaku ni kigitire,
gitara giaku gakitwo thini wa rwaro rwa ihiga;

²² no riri, inyu andu a Akeni nukanango
hindi iria Ashuri makaamutaha.”

²³ Ningi akaria ndumiri yake, akiuga atiri:
“Hi! Nuu ungituura muoyo riri Ngai areka ugo?”

²⁴ Meeri nigooka ciomite huguru-ini cia Kitimu;
nigatooria Ashuri o na Eberi,
no riri, o nacio nikanango.”

²⁵ Nake Balamu agitukira, akiuka gwake muci, nake Balaki agithi na njira ciake.

25

Moabi Kugucirira Isiraeli Waganu-ini

¹ Hindi iria andu a Isiraeli maikaraga Shitimu-ri, arume a Isiraeli makiambiria gutharia na andu-
a-nja a Moabi, ² ari mameetaga magongona-ini ma ngai ciao. Andu acio a Isiraeli makiria na
makinamiria mbere ya ngai cio. ³ Ni undu cio andu a Isiraeli makinyitani na kuuho ya ngai
ya Baali ya Peori. Namo maraka ma Jehova makimarimbukira.

⁴ Jehova akira Musa atiri, “Oya atongora othe a andu aya, umoorage na umanike muthenya barigici
mbere ya Jehova, nigo marakara mahi ma Jehova matigakinyire andu a Isiraeli.”

⁵ Ni undu cio Musa akira aciirithania a Isiraeli atiri, “O munda wanyu no ngina oorage arume
anyu ari manyitani na andu a Moabi kuuho ya Baali ya Peori.”

⁶ O hindi iyo munda murume Muisraeli akirehe munda-wa-nja Mumidiani muci gwake akionagwo
ni Musa na kungano kiu giothe gia Isiraeli, o hindi iria mariragira itonyero-ini ria Hema-ya-
Gutungano. ⁷ Riria Finehasi muru wa Eleazar, muru wa Haruni iria muthinjiri-Ngai, onire undu
cio-ri, akuma kungano-ini kiu, akioya itimu, ⁸ akirumiria Muisraeli cio ngina hema-ini yake.
Akimatheca na itimu riu, akimaturikania eer, itimu riu rigiturikania Muisraeli cio o na rigitheca
munda-wa-nja cio. Hindi iyo muthiro cio wokire andu a Isiraeli ugithira; ⁹ no andu ari maakuire
ni undu wa muthiro cio maar andu 24,000.

¹⁰ Nake Jehova akira Musa atiri, ¹¹ “Finehasi, muru wa Eleazar, muru wa Haruni iria muthinjiri-
Ngai, niatumite marakara makwa meherere andu a Isiraeli; ni undu niahahiire ngoro o ta uria
ndaiguite ni undu wa gitio giakwa thini wao, na ni undu cio o na ndahia ndamaniire. ¹² Ni
undu cio iria Finehasi atiri, ni nguthondeka kirikano giakwa gia thayu nake. ¹³ We na njira ciake ni
makigia na kirikano gia gutura kia uthinjiri-Ngai, ni undu niahahiire ngoro ni undu wa gitio kia
Ngai wake, na akioroheria andu a Isiraeli.”

¹⁴ Muisraeli cio woragiro mari na munda-wa-nja Mumidiani eetagwo Zimuri muru wa Salu,
mutongoria wa nyumba ya Asimeoni. ¹⁵ Nake munda-wa-nja cio Mumidiani woragiro, eetagwo
Kozibi mwar wa Zuru, munene wa mhiriga thini wa nyumba imwe ya Amidiani.

¹⁶ Jehova akira Musa atiri, ¹⁷ “Tua andu a Midiani thu cianyu na umoorage, ¹⁸ tond nimanuure
thu ciao riria maamuheneire uhoru-ini wa kuhoera kuu Peori na wa mwar wa nyina wao Kozibi, mwar
wa mutongoria Mumidiani, munda-wa-nja iria woragiro riria muthiro wokire ni undu wa Peori.”

26

Gutarano gwa Keeri

¹ Na riri, thuutha wa muthiro cio Jehova akira Musa na Eleazar muru wa Haruni, iria muthinjiri-
Ngai atiri, ² “Tarai kirindi giothe kia andu a Isiraeli kuringana na nyumba ciao, andu ari othe
makinyitie miaka mirono iri na makiria, ari mangihota guthi ita-ini mari mbutu cia Isiraeli.” ³ Ni
undu cio, Musa na Eleazar iria muthinjiri-Ngai makiria andu a Isiraeli kuu weru-ini wa Moabi
hakuh na Ruu rwa Jorodani murimo wa Jeriko, makimeera atiri, ⁴ “Tarai andu ari makinyitie miaka
mirono iri na makiria, o ta uria Jehova aathite Musa.”

Aya n̄o andũ a Isiraeli arĩa moimire bũrũri wa Misiri:

⁵ Njiaro cia Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Hanoku, nĩ mbarĩ ya Ahanoku;

kuuma kũrĩ Palu, nĩ mbarĩ ya Apalu;

⁶ kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;

kuuma kũrĩ Karimi, nĩ mbarĩ ya Akarimi.

⁷ Icio n̄icio mbarĩ cia Rubeni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 43,730.

⁸ Mũrũ wa Palu arĩ Eliabu, ⁹ nao ariũ a Eliabu maarĩ Nemueli, na Dathani, na Abiramu. Dathani na Abiramu n̄io maarĩ anene a kĩrĩndĩ, na n̄io maaremeire Musa na Harũni na maarĩ amwe a arũmĩrĩri a Kora rĩrĩa maaremeire Jehova. ¹⁰ Nayo thĩ ĩgĩathamia kanua kayo ĩkĩmameria hamwe na Kora, ũrĩa arũmĩrĩri ake maakuire rĩrĩa mwaki wacinire arũme arĩa 250. Nao magĩtuĩka kĩonereria gĩa gũkaania arĩa angĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rũciaro rwa Kora rũtiathirire.

¹² Nacio njiaro cia Simeoni kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Nemueli, nĩ mbarĩ ya Anemueli;

kuuma kũrĩ Jamini, nĩ mbarĩ ya Ajamini;

kuuma kũrĩ Jakini, nĩ mbarĩ ya Ajakini;

¹³ kuuma kũrĩ Zera, nĩ mbarĩ ya Azera;

kuuma kũrĩ Shauli, nĩ mbarĩ ya Ashaulu.

¹⁴ Icio n̄icio ciarĩ mbarĩ cia Simeoni; nao maarĩ andũ 22,200.

¹⁵ Nacio njiaro cia Gadi kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Zefoni, nĩ mbarĩ ya Azefoni;

kuuma kũrĩ Hagi, nĩ mbarĩ ya Ahagi;

kuuma kũrĩ Shuni, nĩ mbarĩ ya Ashuni;

¹⁶ kuuma kũrĩ Ozini, nĩ mbarĩ ya Aozini;

kuuma kũrĩ Eri, nĩ mbarĩ ya Aeri;

¹⁷ kuuma kũrĩ Arodi, nĩ mbarĩ ya Aarodi;

kuuma kũrĩ Areli, nĩ mbarĩ ya Aareli.

¹⁸ Icio n̄icio ciarĩ mbarĩ cia Gadi; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 40,500.

¹⁹ Eri na Onani, maarĩ ariũ a Juda, no maakuĩrĩre Kaanani.

²⁰ Nacio njiaro cia Juda kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Shela, nĩ mbarĩ ya Ashela;

kuuma kũrĩ Perez, nĩ mbarĩ ya Aperezu;

kuuma kũrĩ Zera, nĩ mbarĩ ya Azera.

²¹ Nacio njiaro cia Perez ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;

kuuma kũrĩ Hamuli, nĩ mbarĩ ya Ahamuli.

²² Icio n̄icio ciarĩ mbarĩ cia Juda; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 76,500.

²³ Nacio njiaro cia Isakaru kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Tola, nĩ mbarĩ ya Atola;

kuuma kũrĩ Puva nĩ mbarĩ ya Apuva;

²⁴ kuuma kũrĩ Jashubu, nĩ mbarĩ ya Ajashubu;

kuuma kũrĩ Shimuroni, nĩ mbarĩ ya Ashimuroni.

²⁵ Icio n̄icio ciarĩ mbarĩ cia Isakaru; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,300.

²⁶ Nacio njiaro cia Zebuluni kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Seredi, nĩ mbarĩ ya Aseredi;

kuuma kũrĩ Eloni nĩ mbarĩ ya Aeloni,

na kuuma kũrĩ Jahaleeli, nĩ mbarĩ ya Ajahaleeli.

²⁷ Icio n̄icio ciarĩ mbarĩ cia Zebuluni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 60,500.

²⁸ Nacio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao kuuma kũrĩ Manase na Efiraimu ciarĩ ici:

²⁹ Njiaro cia Manase:

kuuma kũrĩ Makiru, nĩ mbarĩ ya Amakiru (Makiru nĩwe warĩ ithe wa Gileadi);

kuuma kūrī Gileadi nī mbarī ya Agileadi.

³⁰ Ici nīcio njiaro cia Gileadi:

kuuma kūrī Iezeri, nī mbarī ya Aiezeli;

kuuma kūrī Heleku, nī mbarī ya Aheleku;

³¹ kuuma kūrī Asirieli, nī mbarī ya Aasirieli;

kuuma kūrī Shekemu, nī mbarī ya Ashekemu;

³² kuuma kūrī Shemida, nī mbarī ya Ashemida;

kuuma kūrī Heferi, nī mbarī ya Aheferi.

³³ (Zelofehadi mūrū wa Heferi ndaari na aanake, no airītu atheri, namo marītwa mao maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza.)

³⁴ Icio nīcio ciarī mbarī cia Manase, arīa maatarirwo maarī andū 52,700.

³⁵ Ici nīcio njiaro cia Efiraimu kūringana na mbarī ciao:

kuuma kūrī Shuthela, nī mbarī ya Ashuthela;

kuuma kūrī Bekerī, nī mbarī ya Abekerī;

kuuma kūrī Tahani nī mbarī ya Atahani.

³⁶ Ici nīcio ciarī njiaro cia Shuthela;

kuuma kūrī Erani, nī mbarī ya Aerani.

³⁷ Ici nīcio ciarī mbarī cia Efiraimu; arīa maatarirwo maarī andū 32,500.

Icio nīcio njiaro cia Jusufu kūringana na mbarī ciao.

³⁸ Nacio njiaro cia Benjamini kūringana na mbarī ciao ciarī ici:

kuuma kūrī Bela, nī mbarī ya Abela;

kuuma kūrī Ashibeli, nī mbarī ya Aashibeli;

kuuma kūrī Ahiramu, nī mbarī ya Aahiramu;

³⁹ kuuma kūrī Shefufamu, nī mbarī ya Ashefufamu;

kuuma kūrī Hufamu, nī mbarī ya Ahufamu.

⁴⁰ Nacio njiaro cia Bela kuuma kūrī Aridi na Naamani ciarī ici:

kuuma kūrī Aridi, nī mbarī ya Aaridi;

na kuuma kūrī Naamani nī mbarī ya Anaamani.

⁴¹ Ici nīcio ciarī mbarī cia Benjamini; arīa maatarirwo maarī andū 45,600.

⁴² Nacio njiaro cia Dani kūringana na mbarī ciao ciarī ici:

kuuma kūrī Shuhamu nī mbarī ya Ashuhamu.

Icio nīcio ciarī mbarī ya Dani. ⁴³ Acio othe maarī a mbarī cia Ashuhamu: na arīa maatarirwo maarī andū 64,400.

⁴⁴ Nacio njiaro cia Asheri kūringana na mbarī ciao ciarī ici:

kuuma kūrī Imuna, nī mbarī ya Aimuna;

kuuma kūrī Ishivi, nī mbarī ya Aishivi;

kuuma kūrī Beria, nī mbarī ya Aberia;

⁴⁵ nao aya nīo maarī a njiaro cia Beria:

kuuma kūrī Heberi, nī mbarī ya Aheberi;

na kuuma kūrī Malikieli, nī mbarī ya Amalikieli.

⁴⁶ (Asheri aarī na mwarī wetagwo Sera.)

⁴⁷ Icio nīcio ciarī mbarī cia Asheri; arīa maatarirwo maarī andū 53,400.

⁴⁸ Nacio njiaro cia Nafitali kūringana na mbarī ciao ciarī ici:

kuuma kūrī Jahazeeli, nī mbarī ya Ajahazeeli;

kuuma kūrī Guni, nī mbarī ya Agunī;

⁴⁹ kuuma kūrī Jezeri, nī mbarī ya Ajezeri;

kuuma kūrī Shilemu, nī mbarī ya Ashilemu.

⁵⁰ Ici nīcio ciarī mbarī cia Nafitali; arīa maatarirwo maarī andū 45,400.

⁵¹ Mūigana wa arūme acio othe a Isiraeli maarī andū 601,730.

⁵² Jehova akīra Musa atīrī, ⁵³ “Būrūri ūyū nīguo makagaīrwo ūtūike igai rīao kūringana na mūigana wa marītwa mao. ⁵⁴ Andū arīa aingī ūmagaīre igai inene, nao arīa maanyīha ūmagaīre igai inini;

o mūhīrīga ūheo igai rīaguo kūringana na mūigana wa andū arīa maandikītwo. ⁵⁵ Na ūmenyerere wega atī, būrūrī ūyū ūkaaheanwo na ūndū wa gūcuuka mītī. Kīrīa o gīkundi gīkaagaya gīkaringana na marītwa ma mīhīrīga ya maithe mao ma tene. ⁵⁶ O igai rīkaheanwo na ūndū wa gūcuuka mītī kūrī ikundi iria nene na iria nini.”

⁵⁷ Aya nīo Alawii arīa maatarirwo kūringana na mbarī ciao:

kuuma kūrī Gerishoni, nī mbarī ya Agerishoni;

kuuma kūrī Kohathu, nī mbarī ya Akohathu;

kuuma kūrī Merari, nī mbarī ya Amerari.

⁵⁸ O nacio ici ciarī mbarī cia Alawii:

mbarī ya Alibini,

na mbarī ya Ahebironi,

na mbarī ya Amahali,

na mbarī ya Amushi,

na mbarī ya Akora.

(Kohathu aarī guka wa Amuramu; ⁵⁹ nake mūtumia wa Amuramu eetagwo Jokebedi, wa rūciaro rwa Lawi, waciariirwo Alawii kūu būrūrī wa Misiri. Nake Jokebedi agīciarīra Amuramu Harūni, na Musa, na mwarī wa nyina wao Miriamu. ⁶⁰ Harūni nīwe warī ithe wa Nadabu na Abihu na Eleazaru na Ithamaru. ⁶¹ No Nadabu na Abihu nīmakuire rīrīa maarutiire Jehova igongona na mwaki ūtaarī mwitikirie.)

⁶² Alawii othe arūme a ūkūrū wa mweri ūmwe na makīria arīa maatarirwo maarī andū 23,000. Matiataraniirio hamwe na andū a Isiraeli arīa angī tondū matiagaire kīndū hamwe na andū arīa angī.

⁶³ Acio nīo maatarirwo nī Musa na Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai rīrīa maatarīire andū a Isiraeli werū-inī wa Moabi hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani, mūrīmo ūyū wa Jeriko. ⁶⁴ Hatīarī o na ūmwe wa arīa matarīttwo nī Musa na Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai, hīndī rīrīa maatarīire andū a Isiraeli werū-inī wa Sinai. ⁶⁵ Nī ūndū Jehova nīeerite andū a Isiraeli atī ti-itherū no nginya makuire werū-inī, na gūtīrī o na ūmwe wao watigarīre, tīga no Kalebu mūrū wa Jefune, na Joshua mūrū wa Nuni.

27

Airītu a Zelofehadi

¹ Na rīrī, airītu acio a Zelofehadi mūrū wa Heferi mūrū wa Gileadi, mūrū wa Makiru, mūrū wa Manase maarī a mbarī cia Manase mūrū wa Jusufu. Marītwa ma airītu acio maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. Nīmathiire, magīkuhīrīria ² itoonero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, makīrūgama mbere ya Musa, na Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na mbere ya atongoria, o na kīūngano gīothe gīa Isiraeli, makiuga atīrī, ³ “Ithe witū aakuirīire werū-inī. Ndaarī ūmwe wa arūmīrīrī a Kora, arīa manyiitanire mokīrīire Jehova, na aakuire nī ūndū wa mehīa make mwene na ndaarī na aanake. ⁴ Nī kī gīgūtūma rītīwa rīa awa rīniinwo mbarī-inī yao, nī ūndū atī ndaarī na mwanake? Tūhei igai hamwe na andū a nyūmba ya ithe witū.”

⁵ Nī ūndū ūcio Musa agītwarīra Jehova ūhorō ūcio wao, ⁶ nake Jehova akīmīwīra atīrī, ⁷ “Ūguo airītu a Zelofehadi maroiga nī kīhooto. Ti-itherū nī wega ūmaheanīrie igai rīao na andū a nyūmba ya ithe wao, o narīo igai rīa ithe wao ūmahe.

⁸ “Ira andū a Isiraeli atīrī, ‘Mūndū angīkua na ndatige mwana wa kahīi, mwarī nīaheo igai rīake. ⁹ Angīgakorwo atarī na mūrītu-rī, heagai arīū a nyina igai rīake. ¹⁰ Angīgakorwo atarī na arīū a nyina-rī, heagai arīū a nyina na ithe igai rīake. ¹¹ Angīkorwo ithe ndaarī na arīū a nyina-rī, heagai mūndū wa mbarī yao ūrīa marī a igai rīake, nīguo rītūike rīake. Ūndū ūcio ūgūtūika watho wa kūrūmagīrīrwo nī andū a Isiraeli, o ta ūrīa Jehova aathire Musa.’”

Joshua Gūcooka Ithenya rīa Musa

¹² Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Ūkīra wambate kīrīma-inī gīkī, kūu rūgongo rwa Abarimu, wīrorere būrūrī ūrīa heete andū a Isiraeli. ¹³ Warīkia kūwona, we nīūgūkua o ta ūrīa Harūni mūrū wa nyūkwa aakuire, na ūcookanīrīrio na andū anyu, ¹⁴ nīgūkorwo rīrīa kīrīndī kīanemeire hau maaī-inī ma Werū wa Zini, wee na Harūni inyuī eerī mūtīathīkīire watho wakwa, nīmwigire kūndīiithia nīguo muonanīe atī ndī mūtheru mbere ya maitho mao.” (Maaī macio nī marīa ma Meriba Kadeshi, Werū-inī wa Zini.)

¹⁵ Musa akiira Jehova atiri, ¹⁶ “Jehova-Ngai wa maroho ma andu othe, niagithuure mundu atuike murori wa kirindi giki, ¹⁷ atwaranage nakio gikiomagara na gikiinuka, uria urigitonogoragia githi na gigitooa, niguu kirindi giki kia Jehova gitigatuika ta ng’ondu itari na muriithi.”

¹⁸ Ni undu ucio Jehova akiira Musa atiri, “Oya Joshua muru wa Nuni, mundu uri na roho thiini wake, na umugirire guoko gwaku. ¹⁹ Murugamie mbere ya Eleazar uria muthinjiri-Ngai, na mbere ya kiungano giothe umutue mutongoria wao hau mbere yao. ²⁰ Umuhe uhoti umwe waku, nigeetha kirindi giothe kia andu a Israeli kimwathikagire. ²¹ Nake arugamie mbere ya Eleazar ucio muthinjiri-Ngai, uria urimuturagira uhoru na undu wa kuria Urimu mbere ya Jehova. Riria aathana, hamwe na kirindi giothe kia andu a Israeli makoimagara, ningi aathana ringi makainuka.”

²² Musa agika o ta ugo Jehova aamwathite. Akioya Joshua, na akimurugamia mbere ya Eleazar uria muthinjiri-Ngai o na mbere ya kiungano kiu giothe. ²³ Ningi akimugirira moko make na akimutua mutongoria wao o ta uria Jehova aathite Musa.

28

Maruta ma o Muthenya

¹ Jehova akiira Musa atiri, ² “He andu a Israeli watho uyū, ūmeere atiri: ‘Menyagirirai muone ati ni mwandehere irio cia maruta makwa ma gūcinwo na mwaki ihinda riria riagiriire, iri mutariko mwega wa kungenia.’ ³ Meere atiri, ‘Riri niri iruta ria gūcinwo na mwaki riria murirehagira Jehova: ni tūtūrume twiri, o kamwe ka ukuru wa mwaka umwe, tūtari na kauūgū, rituike igongona ria kurutagwo ria njino hinda ciothe o muthenya. ⁴ Haaragiri ai gatūrume kamwe rūciini, na karia kang’i hwa-ini kuri mairia, ⁵ hamwe na iruta ria muti gicunji gia ikumi kia eba imwe* ya muti mūhinyu mūno, utukanitio na gicunji gia kana kia hini imwe† ya maguta mahihitwo kuuma kuri ndamayiū. ⁶ Riu niri igongona ria njino ria hinda ciothe riria riathanirwo Kirima-ini gia Sinai, riri mutariko mwega, igongona ritutiirwo Jehova ria gūcinwo na mwaki. ⁷ Nakio kindu gia kunyuo kiria kirirutanagirio na igongona riu kirikoragwo kiri gicunji gia kana kia hini imwe‡ ya ndibei ngagatu hari o gatūrume kamwe. Itagirai Jehova iruta riu ria kunyuo handu-haria-haamure. ⁸ Haragiri ai gatūrume ga keeri hwa-ini kuri mairia hamwe na iruta ria muti o na iruta ria kindu gia kunyuo o ta uria mharagira ria rūciini. Riu niri igongona ria gūcinwo na mwaki riri na mutariko mwega wa gūkenia Jehova.

Maruta ma Thabatu

⁹ “Muthenya wa thabatu-ri, rutagai iruta ria tūtūrume twiri, o kamwe ka ukuru wa mwaka umwe, tūtari na kauūgū, hamwe na kindu kia iruta ria kunyuo, na iruta ria muti icunji igiri cia ikumi cia eba imwe§ ya muti mūhinyu mūno utukanitio na maguta. ¹⁰ Riri niri igongona ria njino ria kurutagwo o muthenya wotha wa Thabatu, hamwe na igongona ria njino ria hinda ciothe, na iruta ria kindu kiaro gia kunyuo.

Maruta ma o Mweri

¹¹ “Kiambirira kia o mweri-ri, rutagirai Jehova igongona ria njino ria tūtegwa twiri na ndūrume imwe na tūtūrume mūganja o kamwe ka ukuru wa mwaka umwe, tuothe tūtari na kauūgū. ¹² Hari o ndegwa hagiage na iruta ria muti icunji ithatu cia ikumi cia eba imwe* ya muti mūhinyu mūno, utukanitio na maguta; na hari ndūrume hagiage iruta ria muti icunji igiri cia ikumi cia eba imwe† ya muti mūhinyu mūno utukanitio na maguta; ¹³ na hari o gatūrume hagiage na iruta ria muti gicunji gia ikumi kia eba imwe‡ ya muti mūhinyu mūno utukanitio na maguta. Riri ni igongona ria njino, riri na mutariko mwega, ritutiirwo Jehova na undu wa gūcinwo na mwaki. ¹⁴ Hari o ndegwa ni harikoragwo na iruta ria kunyuo ria nuthu ya hini imwe§ ya ndibei; na hari ndūrume, ni gicunji gia ithatu kia hini imwe* na hari o gatūrume, ni gicunji kia inya kia hini imwe†. Riu niri igongona ria njino ria o mweri riria ririrutagwo o karugamo ka mweri, mwaka wotha. ¹⁵ Hamwe na igongona ria njino riu ria hinda ciothe na kindu kiaro gia kunyuo, Jehova niarirutagirwo thenge imwe iri ya igongona ria kuhoroheria mehia.

Bathaka

¹⁶ “Muthenya wa ikumi na ina wa mweri wa mbere niri murikoragwo na Bathaka ya Jehova. ¹⁷ Muthenya wa ikumi na itano wa mweri ucio niguu murigiga na giathi; muthenya mūganja murigage migate itari mikiire ndawa ya kumbia. ¹⁸ Muthenya wa mbere mūgagie na kiungano kiamure na mutikarutage wira wa nduire. ¹⁹ Rehagirai Jehova iruta ria gūcinwo na mwaki, igongona ria njino

* 28:5 ni ta kilo 2 † 28:5 ni ta lita 1 ‡ 28:7 ni ta lita 4 § 28:9 ni ta kilo inya na nuthu (4:5) * 28:12 ni ta kilo ithathatu na nuthu (6:5) † 28:12 ni ta kilo inya na nuthu (4:5) ‡ 28:13 ni ta kilo 2 § 28:14 ni ta lita 2 * 28:14 ni ta lita imwe na robo (1:25) † 28:14 ni ta lita 1

rĩa tütégwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe na tütũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²⁰ Harĩ o ndegwa ĩmwe haaragĩriai iruta rĩa mĩtu gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe[†] ya mĩtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ ndũrũme gĩcunjĩ kĩa igĩrĩ gĩa ikũmi;[‡] ²¹ na harĩ o gatũrũme gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi.* ²² Na mũrutage thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ²³ Haaragĩriai icio hamwe na maruta ma rũciinĩ ma njino marĩa ma hĩndĩ ciothe. ²⁴ Ũguo nĩguo mũriharagĩria irio cia gũcinwo na mwaki o mũthenya matukũ mũgwanja nĩguo ituĩke mũtararĩko mweka wa gũkenia Jehova; rĩriharagĩrio hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na iruta rĩarĩo rĩa kũnyuuu. ²⁵ Mũthenya wa mũgwanja mũgĩage na kĩũngano kĩamũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

²⁶ “Mũthenya wa kũruta maciaro ma mbere, rĩrĩa mũrehagĩra Jehova maruta ma ngano ya mũgethano hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ciumia-rĩ, gĩagai na kĩũngano kĩamũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire. ²⁷ Rehagai igongona rĩa njino rĩa tütégwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe, na tütũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, rĩtuĩke mũtararĩko mweka wa gũkenia Jehova. ²⁸ Na harĩ o ndegwa hakorwo na iruta rĩa mĩtu rĩa icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe[†] ya mĩtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi,[‡] ²⁹ na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi[§] kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ³⁰ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ³¹ Haaragĩriai icio hamwe na indo ciacio cia kũnyuuu, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na maruta marĩo ma mĩtu. Na mũmenyagĩrĩre nyamũ icio itikanakorwo na kaũũgũ.

29

Gĩathĩ gĩa Tũrumbeta

¹ “Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, gĩagai na kĩũngano kĩamũre na mũtikarute wĩra wa ndũire. Nĩ mũthenya wanyu wa kũhuhaga tũrumbeta. ² Haaragĩriai igongona rĩa njino, rĩa gategwa kamwe na ndũrũme ĩmwe na tütũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ, irĩ ta mũtararĩko mweka wa gũkenia Jehova. ³ Na harĩ o ndegwa ĩyo hakorwo na iruta rĩa mĩtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mĩtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi;[†] ⁴ na o gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi[‡] kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ⁵ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ⁶ Icio nĩ cia kuongererwo harĩ magongona ma njino ma o mweri, na ma o mũthenya, hamwe na maruta macio ma mĩtu na ma indo cia kũnyuuu o ta ũria ũtuĩtwo. Macio nĩ maruta marufĩrwo Jehova macinĩtwo na mwaki, marĩ na mũtararĩko wa kũnunga wega.

Mũthenya wa Kũhoroheria Mehia

⁷ “Mũthenya wa ikũmi wa mweri ũyũ wa mũgwanja, gĩagai na kĩũngano gĩtheru. No nginya mwĩimage irio na mũtikarute wĩra. ⁸ Rehagai igongona rĩa njino rĩa mũtararĩko mweka wa gũkenia Jehova rĩa gategwa kamwe na ndũrũme ĩmwe, na tütũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ⁹ Hamwe na ndegwa ĩyo haragĩriai iruta rĩa mĩtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe[§] ya mĩtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi;* ¹⁰ na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi[†] kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ¹¹ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa horohio, na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mĩtu, na maruta mao ma kũnyuuu.

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹² “Mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri wa mũgwanja, gĩagai na kĩũngano kĩamũre na mũtikarute wĩra wa ndũire. Kũngũirai Jehova na gĩathĩ mĩthenya mũgwanja. ¹³ Rehagai maruta ma gũcinwo na mwaki marĩ na mũtararĩko mweka wa gũkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa tütégwa ikũmi na tũtatũ, na ndũrũme igĩrĩ, na tütũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ¹⁴ Harĩ o ndegwa icio ikũmi na ithatũ-rĩ, haragĩriai iruta rĩa mĩtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe[‡] ya mĩtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ o ndũrũme ĩmwe ya icio igĩrĩ, ĩrutanĩrio na icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi;[§] ¹⁵ na gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi* kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu ikũmi na

† 28:20 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 28:20 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) * 28:21 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5)

† 28:28 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) ‡ 28:28 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) § 28:29 nĩ ta kilo 2 * 29:3 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) † 29:3 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) ‡ 29:4 nĩ ta kilo 2 § 29:9 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) * 29:9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) † 29:10 nĩ ta kilo 2 ‡ 29:14 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 29:14 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5)

* 29:15 nĩ ta kilo 2

tūna. ¹⁶ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mūtu na iruta rĩa kūnyuuo.

¹⁷ “Mūthenya wa keerĩ, haaragĩriai tūtegwa ikūmi na twĩrĩ, na ndūrũme igĩrĩ, na tūtūrũme ikūmi na tūna o kamwe ka ũkūrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ¹⁸ Hamwe na ndegwa na ndūrũme, na tūtūrũme tūu, haaragĩriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kũringana na mūigana ũria ũtuĩtwo. ¹⁹ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mūtu na iruta rĩa riao rĩa kūnyuuo.

²⁰ “Mūthenya wa gatātũ-rĩ, haaragĩriai ndegwa ikūmi na ĩmwe, na ndūrũme igĩrĩ, na tūtūrũme ikūmi na tūna o kamwe ka ũkūrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²¹ Hamwe na ndegwa, na ndūrũme, na tūtūrũme tūu, mūhaaragĩriei maruta macio ma mūtu, na maruta ma kūnyuuo kũringana na mūigana ũria ũtuĩtwo. ²² Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mūtu na iruta rĩa kūnyuuo.

²³ “Mūthenya wa kana-rĩ, haaragĩriai ndegwa ikūmi, na ndūrũme igĩrĩ, na tūtūrũme ikūmi na tūna o kamwe ka ũkūrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²⁴ Hamwe na ndegwa, na ndūrũme, na tūtūrũme tūu, haaragĩriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kũringana na mūigana ũria ũtuĩtwo. ²⁵ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mūtu na iruta rĩa kūnyuuo.

²⁶ “Mūthenya wa gatanu, haaragĩriai ndegwa kenda, na ndūrũme igĩrĩ, na tūtūrũme ikūmi na tūna o kamwe ka ũkūrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²⁷ Hamwe na ndegwa na ndūrũme, na tūtūrũme tūu, haaragĩriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kũringana na mūigana ũria ũtuĩtwo. ²⁸ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa kūnyuuo.

²⁹ “Mūthenya wa gatandatũ-rĩ, haaragĩriai ndegwa inyanya, na ndūrũme igĩrĩ, na tūtūrũme ikūmi na tūna o kamwe ka ũkūrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³⁰ Hamwe na ndegwa, na ndūrũme, na tūtūrũme tūu, haaragĩriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kũringana na mūigana ũria ũtuĩtwo. ³¹ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mūtu na iruta rĩa kūnyuuo.

³² “Mūthenya wa mūgwanja, haaragĩriai ndegwa mūgwanja, na ndūrũme igĩrĩ, na tūtūrũme ikūmi na tūna o kamwe ka ũkūrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³³ Hamwe na ndegwa, na ndūrũme, na tūtūrũme tūu, haaragĩriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kũringana na mūigana ũria ũtuĩtwo. ³⁴ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mūtu na iruta rĩa kūnyuuo.

³⁵ “Mūthenya wa kanana-rĩ, gĩagai na kĩũngano na mūtikarute wĩra wa ndũire. ³⁶ Rehagai iruta rĩa gūcinwo na mwaki rĩrĩ mūtatariko mwegwa wa gūkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa ndegwa ĩmwe, na ndūrũme ĩmwe, na tūtūrũme mūgwanja o kamwe ka ũkūrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³⁷ Hamwe na ndegwa, na ndūrũme, na tūtūrũme tūu, haaragĩriai maruta macio ma mūtu na maruta ma kūnyuuo kũringana na mūigana ũria ũtuĩtwo. ³⁸ Mūcirutanīrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kūhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mūtu na iruta rĩa kūnyuuo.

³⁹ “Hamwe na mwĩhĩtwa na maruta manyu ma kwĩyendera-rĩ, haaragĩriai indo icio nĩ ũndũ wa Jehova ciathĩ-inĩ cianyu iria ciathanĩtwo: na nĩcio maruta manyu ma njino, na maruta ma mūtu, na maruta ma kūnyuuo, na maruta ma ũguano.”

⁴⁰ Musa akĩra andũ a Isiraeli maĩndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte.

30

Mĩhĩtwa

¹ Musa akĩra atongoria a mĩhĩrĩga ya Isiraeli atĩrĩ: “Ūũ nĩguo Jehova aathanĩte: ² Rĩrĩa mũndũ angĩhĩta mwĩhĩtwa harĩ Jehova kana ehĩte mwĩhĩtwa wa kwĩhinga mũhingo na ũndũ wa kĩranĩro, ndakanericũkwo, na no nginya eke maĩndũ marĩa mothe ehĩtĩte.

³ “Rĩrĩa mũĩrĩtu ũrĩ gwa ithe mũcĩ angĩhĩta mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova, kana ehinge na mũhingo na ũndũ wa kĩranĩro, ⁴ nake ithe aigwe ũhoro wa mwĩhĩtwa ũcio wake, kana kĩranĩro kĩu, no aage kũmwĩra ũndũ hĩndĩ ĩyo, mĩhĩtwa yake yothĩ, na kĩranĩro kĩrĩa gĩothe ehingĩte nakĩo we mwene, nĩĩgatũũra. ⁵ No ithe angĩmũkaania aigua ũhoro wa mĩhĩtwa ĩyo, hatĩrĩ o na kĩmwe kĩa mĩhĩtwa ĩyo yake, kana ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene, igatũũra; nake Jehova nĩakamũrekerana nĩ ũndũ ithe nĩamũgĩrĩtĩ eke ũndũ ũcio.

⁶ “No angĩhika arĩkĩtĩ kwĩhĩta, kana thuutha wa kwĩranĩra ũndũ na kanua gake ateciĩrĩtĩ ũhoro wa kĩranĩro kĩu ehingĩte nakĩo, ⁷ nake mũthuuriwe aigwe ũhoro ũcio na aage kũmwĩra ũndũ, hĩndĩ ĩyo

mũhitwa yake kana ciiranĩro icio ehingĩte nacio we mwene nĩgatũũra. ⁸ No mũthuuriwe angĩmũkaania rĩria aigua ũhoro wa mũhitwa iyo, nĩakeheria mũhitwa ũcio ũmuohete, kana kĩiranĩro kĩa ehingĩte nakĩo we mwene ateciirĩtie, nake Jehova nĩakamũrekerera.

⁹ “Mũhitwa o wotho kana ūndũ ũria mũtumia wa ndigwa kana mũtumia ũria ũtiganĩte na mũthuuriwe angĩkorwo ehĩtite niatũũre aũrũmitie.

¹⁰ “Mũtumia ũri na mũthuuriwe angĩhĩta kana ehinge we mwene na kĩiranĩro kĩa mũhitwa, ¹¹ nake mũthuuriwe aigue ũhoro ũcio, no aage kũmwĩra ūndũ kana aage kũmũgĩa, hĩndĩ iyo mũhitwa yake yotho, kana ciiranĩro iria ehingĩte nacio we mwene, nĩgatũũra. ¹² No mũthuuriwe angĩregana na ũhoro ũcio hĩndĩ iyo aũigua-rĩ, hatiĩ o na kĩmwe kĩa mũhitwa kana ciiranĩro iria ciumĩte kanua gake igaatũũra. Mũthuuriwe nĩareganĩte nacio, nake Jehova nĩakamũrekerera. ¹³ Mũthuuriwe no etĩkĩre kana aregane na mũhitwa o wotho ũria angĩhĩta kana kĩiranĩro kĩa eranĩre na mũhitwa gĩa kwĩrega we mwene. ¹⁴ No mũthuuriwe angĩaga kũmwĩra ūndũ igũrũ rĩa ũhoro ũcio mũthenya o mũthenya, nĩetĩkĩrite mũhitwa yake kana ciiranĩro iria imuohete. Nĩetĩkĩrite maũndũ macio nĩ ūndũ wa kwaga kũmwĩra ūndũ rĩria aigua ũhoro ũcio. ¹⁵ No angĩrega maũndũ macio thuutha hanini, aarĩkia kũmaigua, nĩwe ũngĩcookererwo nĩ mahĩtia ma mũtumia wake.”

¹⁶ Macio nĩmo mawatho marĩa Jehova aaheire Musa makoniĩ mũndũ na mũtumia wake, na makoniĩ ithe na mwarĩ ũria ũri gwake mũciĩ.

31

Kwĩrĩhĩria harĩ Amidiani

¹ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: ² “Rĩhĩria andũ a Isiraeli harĩ andũ a Midiani. Na thuutha ũcio nĩũgũcooka ũkue.”

³ Nĩ ūndũ ũcio Musa akĩĩra andũ acio atĩrĩ, “Andũ amwe anyu nĩmeohe indo ciao cia mbaara mathĩĩ makahũũrane na andũ a Midiani nĩguo marĩhĩre Jehova kũrĩ o. ⁴ Tũmai andũ 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli mbaara-inĩ.” ⁵ Nĩ ūndũ ũcio andũ 12,000 meeohete indo cia mbaara, o 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, makĩneanwo kuuma mũhĩrĩga ya Isiraeli. ⁶ Musa akĩmatũma mbaara-inĩ, o 1,000 kuuma harĩ o mũhĩrĩga, marĩ hamwe na Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai, ũria wakuuire indo cia handũ-haria-haamũre, o na tũrumbeta twa kũhuhwo.

⁷ Nao makĩhũũrana na andũ a Midiani o ta ũria Jehova aathĩte Musa, na makĩũraga arũme othe. ⁸ Gatagatĩ ka arĩa mooragire nĩ Evi, na Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, athamaki arĩa atano a Midiani. O na ningĩ nĩmooragire Balamu mũrũ wa Beorĩ na rũhiũ rwa njora. ⁹ Nao andũ a Isiraeli magĩtaha andũ-a-nja a Midiani na ciana, na magĩkuua ndũũru ciothe cia andũ a Midiani cia ng’ombe na cia mbũri, na magĩtaha indo iria ingĩ ciothe. ¹⁰ Magĩcina matũũra mothe kũria andũ a Midiani maatũũrite, o ūndũ ũmwe na kambĩ ciao. ¹¹ Magĩkuua indo ciothe iria maatahĩte na iria maatunyanĩte hamwe na andũ na nyamũ, ¹² na magĩtware andũ arĩa matahĩtwo na indo icio maatunyanĩte, na iria maatahĩte kũrĩ Musa na kũrĩ Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ kiũngano kia andũ a Isiraeli kũu kambĩ yari werũ-inĩ wa Moabi, hũgũrũrũ-inĩ cia Rũĩĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko.

¹³ Musa, na Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria othe a kĩrĩndĩ magĩthĩĩ kũmatũnga nja ya kambĩ. ¹⁴ Musa akĩrakarĩra anene a mbũtũ icio cia ita na atongoria a mbũtũ cia o ngiri, ngiri, na atongoria a mbũtũ cia o igana, igana, arĩa moimĩte mbaara-inĩ.

¹⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mwĩtikĩrĩtie andũ a nja othe matũũre muoyo? ¹⁶ Acio nĩo maarũmĩrĩre mataaro ma Balamu, na nĩo maatũmire andũ a Isiraeli matirike Jehova ũhoro-inĩ ũria wekĩkire kũu Peorĩ, naguo ūndũ ũcio ũkirehithĩria andũ a Jehova mũthĩro. ¹⁷ Nĩ ūndũ ũcio, ũragai tũhĩ tuothe. Na ningĩ mũũrage mũndũ-wa-nja wotho ũri wakoma na mũndũ mũrũme, ¹⁸ no mwĩhonokerie mũirĩtu o wotho ũria ũtarĩ wakoma na mũndũ mũrũme.

¹⁹ “Inyuothe arĩa mũũragĩte mũndũ o wotho kana mũkahutia mũndũ o wotho mũũrage no nginya mũikare nja ya kambĩ mũthenya mũgwanja. Mũthenya wa itatũ na wa mũgwanja, no nginya mwĩtherie inyũĩ ene na arĩa mũtahĩte. ²⁰ Theriaĩ nguo ciothe, o ūndũ ũmwe na kĩndũ gĩothe gĩthondeketwo na rũũ, kana guoya wa mbũri kana mbaũ.”

²¹ Ningĩ Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai akĩĩra thigari iria ciathĩte mbaara-inĩ atĩrĩ, “Watho ũria Jehova aaheire Musa uugite atĩrĩ: ²² Thahabu, na betha, na gĩcango, na kigera, na ibati, na rũbũũ ²³ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩhota gwtĩirĩa mwakĩ, no nginya kĩhĩtũkagĩrio mwakĩ-inĩ nĩgeetha gĩthĩro nĩ thaahu. No rĩrĩ, no nginya gĩcooke gĩtherio na maaĩ marĩa ma kũniina thaahu. Nakĩo kĩndũ gĩothe gĩtangĩtĩirĩa mwakĩ no nginya kĩhĩtũkĩrio maaĩ-inĩ macio. ²⁴ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, thambiaĩ nguo cianyu na inyũĩ nĩ mũgaathĩrwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio no mũtoonye kambĩ.”

²⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Wee na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai na atongoria a nyũmba cia kĩrĩndĩ gĩkĩ no nginya mũtare andũ othe na nyamũ irĩa ciatahirwo. ²⁷ Gayaniai indo cia irĩa ndahe gatagatĩ ga thigari irĩa ciathiite mbaara-inĩ na kĩrĩndĩ kĩa kĩngĩ. ²⁸ Kuuma kũrĩ thigari irĩa ciarũire mbaara, rutai gĩcunji kĩa Jehova, kĩndũ kĩmwe thĩnĩ wa indo magana matano, marĩ andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’ondũ, o na kana mbũri. ²⁹ Oya gĩcunji gĩkĩ kuuma harĩ nuthu ya igai rĩa mũkĩnengere Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai kĩrĩ gĩcunji kĩa Jehova. ³⁰ Kuuma kũrĩ nuthu ya gĩcunji kĩa andũ a Isiraeli, thuura kĩndũ kĩmwe kuuma harĩ o gĩkundi kĩa mĩrongo itano, kĩrĩ kĩa andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana mbũri o na kana nyamũ ingĩ. Cinengere Alawii arĩa wĩra wao ūrĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.” ³¹ Nĩ ūndũ ūcio Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai magĩĩka o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

³² Indo cia gũtahwo cia irĩa ciatigarĩte kuuma kũrĩ indo irĩa ciatunyanĩtwo nĩ thigari ciarĩ ng’ondũ 675,000, ³³ na ng’ombe 72,000, ³⁴ na ndigiri 61,000 ³⁵ na andũ-a-nja 32,000 arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme.

³⁶ Nuthu ya igai rĩa andũ arĩa maarũite mbaara-inĩ ciarĩ:

ng’ondũ 337,500, ³⁷ na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ondũ 675;

³⁸ nacio ng’ombe ciarĩ 36,000 na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ombe 72;

³⁹ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ndigiri 61;

⁴⁰ andũ maarĩ 16,000, na kuuma kũrĩ o Jehova akĩrutĩrwo andũ 32.

⁴¹ Musa akĩnengera Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai gĩcunji kĩa Jehova, o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁴² Nuthu ūrĩa yarĩ ya andũ a Isiraeli, ĩrĩa Musa aamũranĩtie na arĩa maathiite mbaara-inĩ, ⁴³ nuthu ĩrĩa yaheirwo kĩrĩndĩ ciarĩ ng’ondũ 337,500, ⁴⁴ nacio ng’ombe ciarĩ 36,000, ⁴⁵ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, ⁴⁶ nao andũ maarĩ 16,000. ⁴⁷ Kuuma kũrĩ nuthu ĩrĩa yaheirwo andũ a Isiraeli, Musa agĩthuura mũndũ ūmwe kuuma kũrĩ andũ mĩrongo itano, na nyamũ ūmwe kuuma kũrĩ nyamũ mĩrongo itano, o ta ūrĩa Jehova aamwathĩte, na agĩcihe Alawii arĩa wĩra wao warĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.

⁴⁸ Ningĩ anene arĩa matongoragia mbũtũ cia ita, acio maathaga ikundi cia o ngiri ngiri, na ikundi cia o igana igana, magĩthĩ harĩ Musa, ⁴⁹ nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata ciaku niitarĩte thigari irĩa twathaga na hatĩrĩ o na ūmwe ūtarĩ ho. ⁵⁰ Nĩ ūndũ ūcio nĩtwarehe indo ici cia thahabu itũike iruta riitũ kũrĩ Jehova irĩa o ūmwe witũ eegwatiire, nacio nĩ icũhĩ cia moko na bangiri cia moko, na icũhĩ cia ciara, na cia matũ, na mĩgathĩ ya ngingo, nĩguo twĩhoroherie mbere ya Jehova.”

⁵¹ Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ o, indo icio ciothe ciaturĩtwo wega. ⁵² Thahabu yothĩ ĩrĩa yomĩre kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana ĩrĩa Musa na Eleazaru maatwarĩire Jehova kĩrĩ kiheo, yarĩ ya ūritũ wa cekeri 16,750.*

⁵³ O mũthigari nĩetahĩire indo ciake. ⁵⁴ Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana magĩcĩrehe Hema-inĩ ya Gũtũnganwo itũike kĩrĩrikania harĩ andũ a Isiraeli mbere ya Jehova.

32

Mĩhĩrĩga ya Mũrĩmo wa Jorodani

¹ Na rĩrĩ, andũ a mĩhĩrĩga ya Rubeni na Gadi, arĩa maarĩ na ndũũru nene cia ng’ombe na cia mbũri, nĩmoonire atĩ mabũrũrĩ ma Jazeri na Gileadi maarĩ mega na mahiũ mao. ² Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩ kũrĩ Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, o na kũrĩ atongoria a kĩrĩndĩ, makiuga atĩrĩ, ³ “Atarothu, na Diboni, na Jazeri, na Nimura, na Heshiboni, na Eleale, na Sebam, na Nebo, o na Beoni, ⁴ bũrũri ūyũ Jehova aatoorĩre andũ akuo mbere ya andũ a Isiraeli, nĩ kũndũ kwega kwa mahiũ, na ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ na mahiũ.” ⁵ Makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩtwĩkĩrĩkĩte harĩ inyuĩ-rĩ, rekei bũrũri ūyũ ūheo ndungata cianyu itũike witũ. Mũtigatũme tũringe Rũũ rwa Jorodani.”

⁶ Musa akĩũria andũ a Gadi na a Rubeni atĩrĩ, “Andũ anyu no mathĩĩ ita-inĩ mamũtĩge mũikarĩte gũkũ? ⁷ Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũũrage ngoro cia andũ a Isiraeli nĩguo matikaringe rũũ matoonye bũrũri ūrĩa Jehova amaheete? ⁸ Ūguo noguo maithe manyu meekire hĩndĩ ĩrĩa ndaamarekĩre kuuma Kadesh-Barĩnea mathĩĩ magathĩgaane bũrũri ūcio. ⁹ Thuutha wa kwambata, magĩkĩnya kĩa kĩa Eshikoli na makĩĩrorera bũrũri ūcio-rĩ, nĩmatũmĩre andũ a Isiraeli makue ngoro makĩaga gũtoonya bũrũri ūrĩa Jehova amaheete. ¹⁰ Jehova agĩcinwo nĩ marakara mũthenya ūcio, akĩhĩta na mwĩhĩtwa ūyũ. ¹¹ ‘Nĩ ūndũ nĩmagĩte kũnũmĩrĩra na ngoro ciao kũna, hatĩrĩ mũndũ o na ūmwe wa ūkũrũ wa miaka mĩrongo ĩrĩrĩ na makĩria wa arĩa moimĩre bũrũri wa Mĩsirĩ ūkoona bũrũri ūrĩa nderĩire Iburahĩmu na Isaaka, o

* 31:52 nĩ ta kilo 190

na Jakubu na mwihitwa, ¹² gütirī o na ūmwe tiga Kalebu mūrū wa Jefune, ūrīa Mūkenizi, * na Joshua mūrū wa Nuni, nī ūndū nīmarūmīrīre Jehova na ngoro ciao kūna. ¹³ Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wa Isiraeli, nake agītūma morūūre werū-inī miāka mīrongo īna, o nginya rīrīa rūciaro rūu ruothe rwehītie maitho-inī make rwathirire.

¹⁴ “Na rīrī, mūrī hahā inyuī, inyuī rūciaro rūrū rwa ehia, mūcookete ithenya rīa maithe manyu nīguo mūtūme Jehova akīrīrīre kūrakarīra Isiraeli. ¹⁵ Mūngīgarūrūka mūtige kūmūrūmīrīra-rī, nake Jehova nīegūtiganīria andū aya othe gūkū werū-inī rīngī, na inyuī mūtūike gītūmi gīa kūmaniinithia.”

¹⁶ Nao magithīī kūrī Musa makīmwīra atīrī, “Ithūī tūkwenā gwakīra ūhīū witū ciugū gūkū, na twakīre andū-a-nja aitū na ciana matūūra manene. ¹⁷ No rīrī, nītwihaarīrie kuoya indo ciitū cia mbaara na tūthīī mbere ya andū a Isiraeli nginya tūmakinyie kwao. Hīndī īyo, andū-a-nja aitū na ciana maikarage matūūra manene mairigīre na hinya, nīgeetha magitīrwo kuuma kūrī atūūrī a būrūrī ūyū. ¹⁸ Tūtīgacooka mīcīī iitū o nginya hīndī īrīa Mūisiraeli o wothē akaamūkīra igai riakē. ¹⁹ Ithūī tūtīkaamūkīra igai hamwe nao mūrīmo ūrīa ūngī wa Jorodani, nī ūndū igai riitū tūrī narīo mwena wa irathīro wa Rūūī rwa Jorodani.”

²⁰ Nake Musa akīmeera atīrī, “Mūngūka ūguo-rī, na mwīohe indo cianyu cia mbaara mbere ya Jehova nīguo mūkarūe, ²¹ na inyuothē mūngīthīī mwīohete indo cia mbaara, mūrīnge Rūūī rwa Jorodani mūrī mbere ya Jehova o nginya rīrīa akaingata thū ciakē ciume mbere yake, ²² hīndī īrīa būrūrī ūcio ūgaakorwo ūtooretio mbere ya Jehova, hīndī īyo no mūcooke mīcīī yanyu na muohorwo kuuma kīranīro kīanyu kūrī Jehova o na kūrī Isiraeli. Naguo būrūrī ūyū nīugatuīka wanyu maitho-inī ma Jehova.

²³ “No mūngīkaaga gwīka ūguo, nīmūkehīria Jehova; na mūmenye na ma atī mehīa manyu nīmakamūcookerera. ²⁴ Akīrai andū-a-nja anyu na ciana matūūra manene na ciugū cia ndūūru cianyu, no hingiai ūguo mweranīra.”

²⁵ Andū a Gadi na a Rubeni makīra Musa atīrī, “Ithūī ndungata ciaku nītūgwīka o ta ūguo mwathi witū aathana. ²⁶ Ciana ciitū na atumia aitū megūkara gūkū matūūra-inī manene ma Gileadi, ūndū ūmwe na ndūūru ciitū cia mbūrī na cia ng’ombe. ²⁷ No ithūī ndungata ciaku-rī, o mūdū eyohete indo ciakē cia mbaara, nītūkūringa mūrīmo ūūrīa tūkarūe tūrī mbere ya Jehova, o ta ūguo mwathi witū oiga.”

²⁸ Nake Musa akīruta watho nī ūndū wao, akīarīria Eleazarū ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Joshua mūrū wa Nuni, na atongoria a nyūmba cia mīhīrīga ya andū a Isiraeli, ²⁹ akīmeera atīrī, “Angīkorwo andū a Gadi na a Rubeni nīmekūringa Jorodani, o mūdū wao eyohete indo cia mbaara, marī hamwe na inyuī marī mbere ya Jehova-rī, hīndī īrīa būrūrī ūcio ūgatoorio mbere yanyu, nīmūkamahe būrūrī wa Gileadi ūtuīke wao. ³⁰ No mangīaga kūringa hamwe na inyuī meeohete indo ciao cia mbaara, no nginya metīkīre igai rīao hamwe na inyuī būrūrī wa Kaanani.”

³¹ Andū a Gadi na a Rubeni makīmūcookeria atīrī, “Ndungata ciaku nī igwīka o ta ūguo Jehova oigīte. ³² Nītūkūringa tūrī mbere ya Jehova tūtoonye būrūrī wa Kaanani twīohete indo cia mbaara, no kūdū kūrīa ithūī tūkaagaya-rī, gūgaakorwo kūrī mbarī īno ya Jorodani.”

³³ Musa akīhe andū a Gadi na a Rubeni na nuthu ya mūhīrīga wa Manase mūrū wa Jusufu, būrūrī ūrīa wothē wathamakagwo nī Sihoni mūthamaki wa Aamori, na ūrīa wothē wathamakagwo nī Ogu mūthamaki wa Bashani, akīmahe būrūrī ūcio wothē, na matūūra manene makuo o na ng’ongo iria ciamarigīcīrie.

³⁴ Andū a Gadi nīmakire Diboni, na Atarothu, na Aroeri, ³⁵ na Atarothu-Shofani, na Jazeri, na Jogibeha, ³⁶ na Bethi-Nimira, na Bethi-Harani, maarī matūūra manene mairigīre na hinya na magīakīra ndūūru ciao cia mbūrī ciugū. ³⁷ Nao andū a Rubeni magīaka Heshiboni, na Eleale, na Kiriathaimu rīngī, ³⁸ o ūndū ūmwe na Nebo na Baali-Meoni (marīitwa macio nīmagarūrīrwo) na Sibima. Nao makīhe matūūra macio manene maakire marīitwa mangī.

³⁹ Nacio njīaro cia Makīru mūrū wa Manase igīthīī Gileadi, magīkwīnyīitīra na makīingata Aamori arīa maarī kuo. ⁴⁰ Nī ūndū ūcio Musa akīheana Gileadi kūrī andū a Makīru, acio njīaro cia Manase, nao magītūūra kuo. ⁴¹ Na rīrī, Jairu wa rūciaro rwa Manase, akīnyīitīra tūtūūra twa Gileadi na agītūwīta Havothu-Jairu. ⁴² Nake Noba akīnyīitīra Kenathu, na tūtūūra tūrīa twagūthīūrūrūkīrie agītūwīta Noba, o ta ūrīa we eetagwo.

* 32:12 Kūringana na ūhoro ūrīa wandīkītū Kīambīrīria 15:19; na 36:11, Akenizi o nao maarī Akaanani, no maarī njīaro cia Esaū.

¹ Maya nîmo matîina ma rûgendo rwa andû a Isiraeli rîrîa moimire bûrûri wa Misiri marî ikundi matongoretio nî Musa na Harûni. ² Musa niandikire matîina ma rûgendo rwao o ta ûrîa aathitwo nî Jehova. Maya nîmo matîina ma rûgendo rwao.

³ Andû a Isiraeli moimagarire kuuma Ramesese mûthenya wa ikûmi na îtano mweri wa mbere, mûthenya ûrîa warûmîrîre Bathaka. Makiumagara momîrîrie, makîonagwo nî andû othe a Misiri, ⁴ ariâ maathikaga marigithathi mao mothe, marîa Jehova ooragite gatagatî kao; nîgûkorwo Jehova nîatuîrîre ngai ciao ciira.

⁵ Andû a Isiraeli moima Ramesese, maambire hema Sukothu.

⁶ Moima Sukothu, magîthiî makîamba hema ciao Ehamu, ndeere-inî cia werû.

⁷ Moima Ehamu, maacookire na thuutha magîthiî Pi-Hahirothu, mwena wa irathîro wa Baali-Zefoni, makîamba hema ciao hakuhi na Migidoli.

⁸ Moima Pi-Hahirothu, magîtuikanîria iria-inî gatagatî, magîkinya werû-inî, na maarîkia gûthiî rûgendo rwa mîthenya îtatû werû-inî ûcio wa Ehamu, makîamba hema ciao Mara.

⁹ Moima Mara maathiire Elimu, kûrîa kwarî na ithima ikûmi na igîrî, na mîtende mîrongo mûgwanja, na makîamba hema kuo.

¹⁰ Moima Elimu magîthiî makîamba hema ciao hakuhi na Iria Itune.

¹¹ Moima Iria Itune, magîthiî makîamba hema ciao werû-inî wa Sini.

¹² Moima werû ûcio wa Sini, magîthiî makîamba hema ciao Dofika.

¹³ Moima Dofika, magîthiî makîamba hema ciao Alushu.

¹⁴ Moima Alushu, magîthiî makîamba hema ciao Refidimu, handû hataarî na maaî ma kûnyuuo nî andû.

¹⁵ Moima Refidimu, magîthiî makîamba hema ciao Werû-inî wa Sinai.

¹⁶ Moima kûu Werû-inî wa Sinai, magîthiî makîamba hema ciao Kibirothu-Hataava.

¹⁷ Moima Kibirothu-Hataava magîthiî makîamba hema ciao Hazerothu.

¹⁸ Moima Hazerothu, magîthiî makîamba hema ciao Rithima.

¹⁹ Moima Rithima, magîthiî makîamba hema ciao Rimoni-Perezu.

²⁰ Moima Rimoni-Perezu magîthiî makîamba hema ciao Libina.

²¹ Moima Libina, magîthiî makîamba hema ciao Risa.

²² Moima Risa, magîthiî makîamba hema ciao Kahelatha.

²³ Moima Kahelatha, magîthiî makîamba hema ciao Kîrîma-inî gîa Sheferu.

²⁴ Moima Kîrîma-inî gîa Sheferu, magîthiî makîamba hema ciao Harada.

²⁵ Moima Harada, magîthiî makîamba hema ciao Makelothu.

²⁶ Moima Makelothu magîthiî makîamba hema ciao Tahathu.

²⁷ Moima Tahathu, magîthiî makîamba hema ciao Tera.

²⁸ Moima Tera, magîthiî makîamba hema ciao Mithika.

²⁹ Moima Mithika, magîthiî makîamba hema ciao Hashimona.

³⁰ Moima Hashimona, magîthiî makîamba hema ciao Moserothu.

³¹ Moima Moserothu, magîthiî makîamba hema ciao Bene-Jaakani.

³² Moima Bene-Jaakani, magîthiî makîamba hema ciao Horu-Hagidigadi.

³³ Moima Horu-Hagidigadi, magîthiî makîamba hema ciao Jotibatha.

³⁴ Moima Jotibatha, magîthiî makîamba hema ciao Abirona.

³⁵ Moima Abirona, magîthiî makîamba hema ciao Ezioni-Geberi.

³⁶ Moima Ezioni-Geberi, magîthiî makîamba hema ciao Kadeshi, Werû-inî wa Zini.

³⁷ Moima Kadeshi, magîthiî makîamba hema ciao Kîrîma-inî kîa Horu, mûhaka-inî wa Edomu.

³⁸ O ta ûrîa aathitwo nî Jehova-rî, Harûni ûrîa mûthînjîri-Ngai akiambata Kîrîma kîa Horu, harîa aakûirîre mûthenya wa mbere wa mweri wa gatano, mwaka-inî wa mîrongo îna kuuma andû a Isiraeli moima bûrûri wa Misiri. ³⁹ Harûni aarî na ûkûrû wa mîaka igana rîa mîrongo îirî na îtatû rîrîa aakûirîre kûu Kîrîma kîa Horu.

⁴⁰ Nake Aradi mûthamaki wa Kaanani ûrîa watûûraga Negevu ya Kaanani, akîigua atî andû a Isiraeli maarî njîra magîthiî kuo.

⁴¹ Moima Kîrîma kîa Horu, magîthiî makîamba hema ciao Zalimona.

⁴² Moima Zalimona, magîthiî makîamba hema ciao Punoni.

⁴³ Moima Punoni, magîthiî makîamba hema ciao Obothu.

⁴⁴ Moima Obothu, magîthiî makîamba hema ciao Iye-Abarimu, mûhaka-inî wa Moabi.

⁴⁵ Moima Iyimu, magîthiî makîamba hema ciao Diboni-Gadi.

⁴⁶ Moima Diboni-Gadi, magîthiî makîamba hema ciao Alimoni-Dibilathaimu.

⁴⁷ Moima Alimoni-Dibilathaimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao irĩma-inĩ cia Abarimu hakuhiĩ na Nebo.

⁴⁸ Moima irĩma-inĩ cia Abarimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko. ⁴⁹ Maambire hema hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani kuuma Bethi-Jeshimothu nginya Abeli-Shitimu, kũu werũ-inĩ wa Moabi.

⁵⁰ Kũu werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko, nĩkuo Jehova erĩre Musa atĩrĩ, ⁵¹ “Arĩria andũ a Isiraeli, na ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye Kaanani-rĩ, ⁵² mũkaaingata andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũcio, mehere mbere yanyu. Mũkaananga mĩhianano yao yothe irĩa mĩcũhie, na mĩhianano yao irĩa ya gũtwekio, o na mũmomore mahooero mao mothe ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru. ⁵³ Mwĩnyiitĩrei bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu na mũtũũre kuo, nĩgũkorwo nĩ ndĩmũheete bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu. ⁵⁴ Mũkaagayania bũrũri ũcio na ũndũ wa kũucukĩra mĩtĩ, kũringana na mĩhĩrĩga yanyu. Kũrĩ gĩkundi kĩnene mũheane igai inene, na gĩkundi kĩnini mũkĩhe igai inini. Kĩrĩa gĩkaamagũĩra na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ nĩkĩo gĩgaatuĩka kĩa. Nĩmũgakũgayania kũringana na mĩhĩrĩga ya maithe manyu ma tene.

⁵⁵ “No mũngĩkaaga kũingata atũĩri a bũrũri ũcio-rĩ, arĩa mũgeetĩkĩria matigwo magaatuĩka ngaracũ cia kũmũtũraga maithe, o na matuĩke mĩgũga ya kũmũtheecaga mbaru. Nao nĩmakamũthĩĩnagia kũu bũrũri ũcio mũgaatũũra. ⁵⁶ Na rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ndaciĩrĩre kũmekarĩ, ũtuĩke nĩguo ngaamwĩka inyuĩ.”

34

Mĩhaka ya Kaanani

¹ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgaatoonya Kaanani-rĩ, bũrũri ũcio mũkaagaĩrwo ũtuĩke igai rĩanyu ũgaakorwo na mĩhaka ĩno:

³ “‘Mwena wanyu wa gũthini ũkoima Werũ-inĩ wa Zini kũrigania na mũhaka wa Edomu. Mwena wa irathĩro, mũhaka wanyu wa mwena wa gũthini ũkaambĩrĩria mũthia-inĩ wa Iria rĩa Cumbĩ, ⁴ ũtuĩkanĩrie mwena wa gũthini ũrorete Mwanya wa Akirabimu, ũthĩite na mbere o nginya Zini, na ũikũrũke na mwena wa gũthini wa Kadeshi-Barinea. Ningĩ ũcooke ũkinye Hazoru-Adari, na uumĩrĩre Azimoni, ⁵ kũria ũkaarigiicũka, ũnyiitane na karũũĩ ka Misiri, na ũrikĩrie Iria-inĩ.

⁶ “‘Mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro ũgaakorwo ũrĩ hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene. ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro.

⁷ “‘Naguo mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini uumĩte Iria rĩrĩa Inene ũgaakinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, ⁸ na kuuma Kĩrĩma kĩa Horu ũgaakinya Lebo-Hamathu. Ningĩ mũhaka ũcio ũgaakinya Zedadi, ⁹ ũthĩĩ na mbere nginya Zifironi, na ũgaathĩrĩra Hazoru-Enani. ũcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini.

¹⁰ “‘Na rĩrĩ, mũhaka wanyu wa mwena wa irathĩro, ũkoima Hazoru-Enani ũkinye Shefamu. ¹¹ Mũhaka ũcio ũgaakũrũka kuuma Shefamu nginya Ribila, mwena wa irathĩro wa Aini, na ũthĩĩ na mbere ũtwaranĩte na hurũrũka cia mwena wa irathĩro wa Iria rĩrĩa rĩa Kinerethu. ¹² Ningĩ mũhaka ũcio ũikũrũkanie na Rũũ rwa Jorodani, ũrikĩrie Iria-inĩ rĩa Cumbĩ.

“‘ũcio nĩguo ũgaatuĩka bũrũri wanyu, na mĩhaka yaguo mĩena yothe.’”

¹³ Musa agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ: “Mũkaagaya bũrũri ũcio na ũndũ wa kũucukĩra mĩtĩ ũtuĩke igai rĩanyu Jehova nĩathanĩte akoiga ũkaaheso mĩhĩrĩga irĩa kenda na nuthu, ¹⁴ Tondũ nyũmba cia mũhĩrĩga wa Rubeni, na mũhĩrĩga wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩao. ¹⁵ Mĩhĩrĩga iyo yeerĩ na nuthu nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra magai mayo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani ya Jeriko, kwerekera irathĩro rĩa riũa.”

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Maya nĩmo marĩtwa ma andũ arĩa makaamũgayania bũrũri ũcio ũtuĩke igai rĩanyu: nĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Joshua mũrũ wa Nuni. ¹⁸ Na ũthuure mũtongoria ũmwe kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga nĩgeetha mateithĩrĩrie kũgayania bũrũri ũcio. ¹⁹ Maya nĩmo marĩtwa mao:

nĩ Kalebu mũrũ wa Jefune,
kuuma mũhĩrĩga wa Juda;

²⁰ na Shemueli mũrũ wa Amihudu,
kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni;

²¹ na Elidadi mũrũ wa Kisiloni,
kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini;

²² na Buki mũrũ wa Jogili,
ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Dani;

- ²³ na Hanieli mūrū wa Efodi,
 ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Manase mūrū wa Jusufu;
²⁴ na Kemueli mūrū wa Shifitani,
 ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Efiraimu mūrū wa Jusufu;
²⁵ na Elizafani mūrū wa Paranaki,
 ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Zebuluni;
²⁶ na Palitieli mūrū wa Azani,
 ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Isakaru;
²⁷ na Ahihudu mūrū wa Shelomi,
 ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Asheri;
²⁸ na Pedaheli mūrū wa Amihudu,
 ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Nafitali.”
²⁹ Acio nīo andū ariā Jehova aathanire makaagaīra andū a Isiraeli magai mao kūu būrūri wa Kaanani.

35

Matūūra ma Alawii

¹ Na rīrī, kūu werū-inī wa Moabi gūkuhī na Rūūi rwa Jorodani mūrīmo ūria ūngī wa itūūra rīa Jeriko, Jehova akīira Musa atīrī, ² “Atha andū a Isiraeli mahe Alawii matūūra mao ma gūtūūruga kuuma kūrī igai rīrīa andū a Isiraeli makegwatīra. Na macooke mamahe ithaka cia kūrīithia mahiū mao gūkuhī na matūūra macio. ³ Nao Alawii nīmakaagia na matūūra ma gūtūūra, na magīe na kūdū gwa kūrīithagia ng’ombe ciao, na mbūri, o na ūhiū ūria ūngī wao.

⁴ “Nacio ithaka cia kūrīithia mahiū mao iria ithiūrūrūkīrie matūūra marīa mūkaahe Alawii, igaatambūrūka buti 1,000 na magana matano* kuuma rūthingo-inī rwa itūūra. ⁵ Kuuma nja ya itūūra-rī, mūthime buti 3,000† mwena wa irathīro, na buti 3,000 mwena wa gūthini, na buti 3,000 mwena wa ithiūro, na buti 1,000 mwena wa gathigathini, narīo itūūra rīgīe gatagatī. Gīcunjī kīu kīa būrūri nīkīo gīgaatuīka ūrīithio wa matūūra macio.

Matūūra Manene ma Kūūrīrwo

⁶ “Matūūra matandatū ma macio mūkaahe Alawii magaatuīka ma kūūrīrwo, kūrīa mūdū ūraganīte angīūrīra. Hamwe na macio matandatū, mahe matūūra mangī mīrongo īna na meerī. ⁷ Matūūra mothe marīa mūkaahe Alawii no nginya magaakorwo marī mīrongo īna na manana, hamwe na ithaka cia kūrīithia mahiū mao. ⁸ Matūūra marīa mūkaahe Alawii kuuma kūrī būrūri ūcio andū a Isiraeli makegwatīra, makaahanwo kūrīgana na ūria igai rīa o mūhīrīga rīgana: Oyai matūūra maingī kuuma kūrī mūhīrīga ūria ūrī na matūūra maingī, na muoe matūūra manini kuuma kūrī mūhīrīga ūria ūrī matūūra manini.”

⁹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī: ¹⁰ “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Rīrīa mūkaaringa Rūūi rwa Jorodani mūtoonye būrūri wa Kaanani-rī, ¹¹ nīmūgathuura matūūra mamwe matuīke matūūra manene manyu ma kūūrīrwo, kūrīa mūdū ūraganīte ataciirīre gwīka ūguo angīūrīra. ¹² Macio magaatuīka kūdū gwa kūūrīrwo kuuma kūrī mūdū ūria ūrīhanagīria,‡ nīgeetha mūdū ūria ūthitangīrwo kūūra-gana ndagakue ataambīte gūciirithio mbere ya kīrīndī. ¹³ Matūūra macio matandatū mūkaaheana nīmo magaatuīka matūūra manyu manene ma kūūrīrwo. ¹⁴ Heanai matūūra matatū mwena ūyū wa Rūūi rwa Jorodani na matatū kūu Kaanani matuīke matūūra manene ma kūūrīrwo. ¹⁵ Matūūra macio matandatū magaatuīka kūdū gwa kūūrīrwo nī andū a Isiraeli, na ageni, o na andū ariā angī matūūruga thiini wao, nīgeetha mūdū ūraganīte ataciirīre gwīka ūguo ooragīre kuo.

¹⁶ “Mūdū angīgūtha ūria ūngī na kīndū gīa kīgera, nake ūcio wagūthwo akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrangani; mūūrangani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁷ Kana mūdū o wothē ūngīkorwo na ihiga rīngīūrāgana guoko, nake agūthe mūdū narīo, mūdū ūcio akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrangani; mūūrangani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁸ Kana mūdū o wothē ūngīkorwo na mūtī ūngīūrāgana guoko, nake agūthe mūdū nāguo acooke akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrangani; mūūrangani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁹ Mūrīhanīria wa thakame no nginya oorage mūūrangani ūcio; angīmūtūnga no nginya amūūrage. ²⁰ Mūdū o wothē angīkorwo aciirīre rūmena na athinīkanie ūria ūngī, kana amūūkīrie kīndū akiendaga nake mūgūthwo akue, ²¹ kana amūgūthe ngundi arakarīte amūūrage, mūdū ūcio no nginya ooragwo; ūcio nī mūūrangani. Mūrīhanīria wa thakame no nginya akooraga mūūrangani ūcio rīrīa angīmūtūnga.

²² “No rīrī, mūdū angīkorwo atarī na rūmena, na o rīmwe athinīkanie mūdū ūngī kana amūūkīrie kīndū atekwenda, ²³ kana amūgūthīrie ihiga rīngīmūūrāgana atekūmuona, nake mūdū ūcio akue, no tondū ti thū yake na ningī ndaciirīre kūmūgera ngero-rī, ²⁴ hīndī īyo kīūngano kīu no nginya

* 35:4 nī ta mita 450 † 35:5 nī ta mita 900 ‡ 35:12 Mūrīhanīria wa thakame aarī mūdū wa hakuhī na mūdū ūcio ūūrāgītwo.

kímũtuithanie ciira na mũrĩhanĩria wa thakame kũringana na mawatho maya. ²⁵ Kĩũngano kũ no nginya kigitĩre mũndũ ũcio ũthitangĩrwo kũuragana kuuma kũrĩ mũrĩhanĩria wa thakame, na kímũcookie itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire. Nake no nginya aikare kuo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene agaakua, o ũcio waitĩrĩrio maguta marĩa maamũre.

²⁶ “No rĩrĩ, mũthitangwo ũcio ũraganĩte angĩgaathĩ nja ya itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire, ²⁷ nake mũrĩhanĩria wa thakame amũkore na kũu nja ya itũũra rĩu inene, mũrĩhanĩria ũcio wa thakame no oorage mũndũ ũcio mũthitange, na ndatũrwo ihĩtia rĩa kũuragana. ²⁸ Mũndũ ũcio mũthitange no nginya aikare thĩĩnĩ wa itũũra rĩu riake inene rĩa kũũrĩrwo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene agaakua; thuutha wa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene, no acooke gĩthaka-inĩ kĩrĩa eegwatĩire.

²⁹ “Maya nĩmo megũtuika mawatho manyu ma kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe njjarwa-inĩ irĩa igooka, o kũrĩa mũgaatũũra.

³⁰ “Mũndũ o wotho angĩũruga mũndũ no nginya akooragwo ta mũũragani, no no nginya hagĩe na ũria wa aira aingĩ. No gũtirĩ mũndũ o na ũ ũkooragwo nĩ ũndũ wa ũria wa mũndũ ũmwe.

³¹ “Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũũragani, ũria wagĩrĩrwo nĩ gũkua. Ti-itherũ ũcio no nginya ooragwo.

³² “Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũndũ o wotho ũria ũũrĩire itũũra inene rĩa kũũrĩrwo, atĩ nĩguo mũmwĩtikĩrie acooke agatũũre mũgũnda-inĩ wake mbere ya gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene.

³³ “Mũtikanathaahie bũrũri ũria mũrĩ. Ũiti wa thakame nĩ ũthaahagia bũrũri, na horohio ndĩngĩrutĩrwo bũrũri ũria thakame irĩkĩtie gũitwo, tĩa no irutĩrwo na thakame ya mũndũ ũcio wamĩĩtire. ³⁴ Mũtikanathaahie bũrũri ũria mũtũũruga na kũrĩa nĩ ndũũruga, nĩ ũndũ nĩ Jehova ndũũruga gatagatĩ ka andũ a Isiraeli.”

36

Igai rĩa Airĩtu a Zelofehadi

¹ Atongoria a nyũmba cia mbarĩ ya Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase, arĩa maarĩ a mbarĩ cia njjaro cia Jusufu, nĩmathiire na makĩaria marĩ mbere ya Musa na atongoria arĩa matongoragia nyũmba cia andũ a Isiraeli. ² Makiuga atĩrĩ, “Rĩrĩa Jehova aathire mwathi wakwa aheane bũrũri ũtũike igai rĩa andũ a Isiraeli na ũndũ wa gũcuukĩra mĩtĩ-rĩ, Jehova nĩagwathire ũheane igai rĩa mũrũ wa ithe witũ Zelofehadi kũrĩ airĩtu ake. ³ Na rĩrĩ, mangĩkaahikio nĩ andũ a mĩhĩrĩga iyo ingĩ ya andũ a Isiraeli, hĩndĩ iyo igai rĩa nĩrĩkeherio igai-inĩ rĩa maithe maitũ rĩonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũria makaahikĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩcunji kĩa igai rĩrĩa twagaiĩrwo nĩrĩkeherio. ⁴ Rĩrĩa mwaka wa Jubili wa andũ a Isiraeli ũgaakinya-rĩ, igai rĩa nĩrĩkonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũria makaahikĩra, narĩo igai rĩa rĩheherio kuuma kũrĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa maithe maitũ.”

⁵ Nake Musa, kũringana na watho wa Jehova, agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ, “Ũguo mũhĩrĩga wa njjaro cia Jusufu ũroiga nĩ ũndũ wa kĩhooto. ⁶ Ũũ nĩguo Jehova athanĩte nĩ ũndũ wa airĩtu a Zelofehadi: No mahikĩre mũndũ o wotho ũria mangĩĩendera, angĩkorwo mekũhika thĩĩnĩ wa mũhĩrĩga wa ithe wao. ⁷ Gũtirĩ igai thĩĩnĩ wa Isiraeli rĩkoima mũhĩrĩga ũmwe rĩtũike rĩa mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo Mũisiraeli o wotho nĩagatũũria gĩthaka kĩa mũhĩrĩga kĩa maagaire kuuma kũrĩ maithe mao ma tene. ⁸ Mũirĩtu o wotho ũkaagaya gĩthaka mũhĩrĩga-inĩ o wotho wa Isiraeli, no nginya ahikĩre mũndũ wa nyũmba ya mũhĩrĩga wa ithe, nĩgeetha Mũisiraeli o wotho atũũre enyiĩtĩre igai rĩa maithe. ⁹ Gũtirĩ igai rĩkoima mũhĩrĩga ũmwe rĩtũike rĩa mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo o mũhĩrĩga wa andũ a Isiraeli ũrĩtũũragia gĩthaka kĩa ũgaĩte.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio a Zelofehadi magĩka o ta ũria Jehova aathĩte Musa. ¹¹ Airĩtu a Zelofehadi, nĩo Mahala, na Tiriza, na Hogila, na Milika, na Noa, maahikĩrio nĩ ariũ a mũrũ wa nyina na ithe wao. ¹² Maahikĩre thĩĩnĩ wa mbarĩ cia njjaro cia Manase mũrũ wa Jusufu, narĩo igai rĩa rĩgĩkara mbarĩ-inĩ na mũhĩrĩga-inĩ wa ithe wao.

¹³ Macio nĩmo mawatho na matũĩro ma kũrũmĩrĩrwo marĩa Jehova aathire Musa eere andũ a Isiraeli marĩ kũu werũ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũria ũngĩ wa Jeriko.

GŪCOOKERITHIA MAATHANI

Andũ a Isiraeli Gwathwo Moime Horebu

¹ Ūyũ nĩguo ūhoru ūria Musa aarĩrie andũ a Isiraeli othe kũu werũ-inĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, na kũu nĩkuo Araba, kũng'ethera Sufi, gatagati ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu na Dizahabu. ² (Kuuma Horebu* gũthii Kadeshi-Barinea, kugerera njĩra ya kĩrima gĩa Seiru, nĩ rũgendo rwa mĩthenya ikũmi na ūmwe.)

³ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ina kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ūmwe-rĩ, Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli akĩmeera ūria wothe Jehova aamwathĩte ameere. ⁴ Ūndũ ūyũ wekĩre thuutha wake gũkorwo atootetie Sihoni mũthamaki wa Aamori, ūria wathamakaga Heshiboni, na ningĩ nĩatootetie Ogu mũthamaki wa Bashani, ūria wathamakaga Ashitarothu arĩ kũu Edirei.

⁵ Musa arĩ kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani bũrũri-inĩ wa Moabi, nĩambĩrĩrie gũtaarĩria ūhoru wa watho ūyũ, akiuga atĩrĩ:

⁶ Jehova Ngai witũ aatwĩre tũrĩ kũu Horebu atĩrĩ, "Ihinda rĩria mũkarĩte kĩrima-inĩ gĩkĩ nĩrĩganĩte. ⁷ Thariai kambĩ mũthii bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Aamori; mũthii kũrĩ ndũrĩ iria ciothe iriganĩtie cia Araba, na irĩma-inĩ, na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũro, na Negevu o na gũtwarana na hũgũrũrũ cia iria, gũthii o nginya bũrũri wa Akaanani, o na kũu Lebanoni, o nginya rũũ rũria rũnene rwa Farati. ⁸ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũheete bũrũri ūyũ. Thiiĩ kuo mwĩgwatĩre bũrũri ūcio Jehova eehĩtire na mwĩhitwa akiuga nĩakauhe maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, o na aũhe njiaro ciao iria igooka thuutha wao."

Gũthuurwo gwa Atongoria

⁹ Hĩndĩ iyo ndaamwĩrĩre atĩrĩ, "Wĩra wa kũmũrora nĩ mũritũ mũno, ndingĩũhota ndĩ o nyiki. ¹⁰ Jehova Ngai wanyu nĩamũingĩhĩtie mũno nginya ūmũthĩ mũrĩ aingĩ o ta njata cia igũrũ. ¹¹ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, aromũingĩhia maita ngiri, na amũrathime o ta ūria eeraniĩre! ¹² No rĩrĩ, ingĩhota atĩa gũkuua mathiĩna manyu, na mĩrigo yanyu, o na maciira manyu ndĩ o nyiki? ¹³ Thuurai andũ oogĩ, na amenyi maũndũ, o na atĩku kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yanyu ndĩmatue anene mamũrorage."

¹⁴ Inyuĩ mwanjookeirie atĩrĩ, "Ūndũ ūcio watua nĩ ūgwĩka nĩ mwega."

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio ngĩoya atongoria a mĩhĩrĩga yanyu, acio maarĩ oogĩ na atĩku, ngĩmatua a kũmwathaga, marĩ atongoria a ikundi cia andũ ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia mĩrongo itano na cia ikũmi, matũke anene a mĩhĩrĩga. ¹⁶ Na nĩndathire atuithania ciira anyu ihinda-inĩ riu ngĩmeera atĩrĩ: Thikagĩrĩria maciira gatagati-inĩ ka ariũ a ithe wanyu, na mũmatuithanagie na kihooto, kana nĩ ciira ūrĩ gatagati ka Mũisiraeli na Mũisiraeli ūngĩ, kana Mũisiraeli na mũndũ wa kũngĩ. ¹⁷ Mũtikanathutũkanie mũgĩtua ciira; thikagĩrĩria andũ ariũ anene na ariũ anini o ūndũ ūmwe. Mũtikanetigĩre mũndũ o na ūrĩkũ, nĩgũkorwo ūtuanĩri ciira nĩ wa Ngai. Ndehagĩrai ciira ūria wothe wamũritũhĩra, na nĩndũthikagĩrĩria. ¹⁸ Na hĩndĩ iyo ngĩmwĩra maũndũ mothe marĩa mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Athigaani Gũtũmwo

¹⁹ Ningĩ o ta ūria Jehova Ngai witũ aatwathire-rĩ, nĩtuoimire Horebu, tũgĩthii twerekeire bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Aamori tũtuikaniĩrie werũ-inĩ ūcio mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o ūcio mweyoneire, na nĩ ūndũ ūcio tũgĩkinya Kadeshi-Barinea. ²⁰ Hĩndĩ iyo ngĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩmũkinyĩte bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Aamori, ūria Jehova Ngai witũ aratũhe. ²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ūcio. Ambatai mũthii mũwigwatĩre ūtũke wanyu, o ta ūria Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre. Mũtikanetigĩre; kana mukue ngoro."

²² Ningĩ inyuĩ, inyuothie mũgĩũka harĩ nĩ mũkĩnjĩra atĩrĩ, "Reke tũtũme andũ mathii mbere iitũ magatũthigaanĩre bũrũri ūcio, matũcookerie ūhoru ūkonii njĩra irĩa twagĩrĩrwo kũgerera na matũũra marĩa tũgũkora."

²³ Rĩciiria riu ngĩona rĩ-rĩega; nĩ ūndũ ūcio ngĩthuura andũ ikũmi na eerĩ thĩnĩ wanyu, o mũhĩrĩga hakiuma mũndũ ūmwe. ²⁴ Makiumagara makĩambata bũrũri ūcio, wa irĩma, magĩkinya Gĩtũamba kĩa Eshikoli na magĩtũĩria ūhoru wakĩo. ²⁵ Nĩmakũire matunda mamwe ma bũrũri ūcio, magĩtũrehere, na magĩtũcookeria ūhoru atĩrĩ, "Bũrũri ūcio Jehova Ngai witũ aratũhe nĩ mwega."

* 1:2 Kĩrima kĩa Horebu kioikaine na rĩtwa rĩngĩ ta Kĩrima gĩa Sinai.

Üremi wa Güükirira Jehova

²⁶ No inyuü mütiendaga kwambata müthii kuo; nĩ mwaremeire riathani rĩa Jehova Ngai wanyu. ²⁷ Mükĩnugunika mürĩ thĩinĩ wa hema cianyu, mukiuga atĩrĩ, “Jehova nĩatũthũire; nikĩo aatũrutire bũrũri wa Misiri oke atũneane moko-inĩ ma Aamori nĩguo matũniine. ²⁸ Tũngĩgĩthĩĩ na kũ? Ariũ a ithe witũ nĩmatũmĩte tũũrow nĩ hinya tondũ mwaoroiga atĩrĩ, ‘Andũ acio marĩ na hinya gũtũkĩra, na nĩ araihu kũrĩ ithuĩ; matũũra mao nĩ manene mũno, na mairigĩrwo na thingo ikinyĩte o matu-inĩ. O na nĩtũronire ariũ a Anaki† kuo.’”

²⁹ Nĩĩ na nĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtikamake, na mũtikametigĩre. ³⁰ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrathĩĩ amũtongoretie, nĩekũmũrũĩrĩa, o ta ũrĩa aamũrũĩrĩa kũu bũrũri wa Misiri mũkĩonagĩra na maitho manyu, ³¹ na kũu werũ-inĩ kũu nĩmuonire Jehova Ngai wanyu ũrĩa aamũtwaraga amũkuuĩte, o ta ũrĩa mũndũ athiaga akuuĩte mũrĩũ, akĩmũkuua kũrĩa guothe mwagereire nginya mũgĩkina gũkũ.”

³² No o na muonete ũguo-rĩ, mũtiigana kwĩhoka Jehova Ngai wanyu, ³³ ũrĩa wathĩiaga amũtongoretie mürĩ rũgendo-inĩ rwanyu arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki ũtukũ, na arĩ itu-inĩ mũthenya, na akamũcaragĩria kũrĩa mũngĩamba hema o na akamuonagia njĩra irĩa mũkũgera.

³⁴ Rĩrĩa Jehova aagũire ũrĩa mwoigire, akĩrakara na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ: ³⁵ “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa rũciaro rũrũ rwaganu ũkoona bũrũri ũcio mwega ũrĩa ndehĩtĩre atĩ nĩngũũhe maithe manyu ma tene, ³⁶ tĩga o Kalebu mürũ wa Jefune. Nĩakawona, na nĩngamũhe bũrũri ũcio aakinyĩte na magũrũ make, marĩ na njĩaro ciake, tondũ nĩarũmĩrĩre Jehova na ngoro yake kũna.”

³⁷ O na nĩ Jehova nĩandakariĩre akĩnjĩra atĩrĩ, “O nawe ndũgatoonya bũrũri ũcio. ³⁸ No ndungata yaku, Joshua mürũ wa Nuni nĩakaũtoonya. Mũmagĩrĩre, tondũ niwe ũgaatongoria Isiraeli mathĩĩ makaũgae. ³⁹ Na rĩrĩ, andũ anyu arĩa anini arĩa mwoigire atĩ nĩmagatahwo, na ciana cianyu o icio itakũũranĩte wega na ũũru, nĩigatoonya bũrũri ũcio. Nĩngũũheana kũrĩ o, nao megwatĩre ũtuĩke wao.

⁴⁰ No inyuũ-rĩ, hũndũkai, mumagere mũthĩĩ na njĩra ya werũ-inĩ mũrorete Iria Itune.”

⁴¹ Hĩndĩ iyo mũkĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩtũhĩtĩrie Jehova. Nĩtũkwambata tũkarũe, o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathĩte.” Nĩ ũndũ ũcio inyuũ inyuotho o mũndũ o mũndũ akĩũoha indo ciake cia mbaara, mwĩciirĩte atĩ nĩ ũndũ mũhũthũ kwambata mũthĩĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma.

⁴² No Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Meere ũũ, ‘Tĩgai kwambata mũkarũe, tondũ ndigũkorwo hamwe na inyuũ. Nĩmũgũtoorio nĩ thũ cianyu.’”

⁴³ Nĩ ũndũ ũcio na nĩ ngĩmwĩra, no mũtiigana kũnjĩga. Nĩmwaremeire watho wa Jehova, na nĩ ũndũ wa rũnano rwanyu mũkĩambata mũgĩthĩĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma. ⁴⁴ Nao Aamori arĩa maatũũraga kũu irĩma-inĩ makĩmũtharĩkĩra, makĩmũngata ta mĩrumbĩ ya njũkĩ, nao makĩmũhũũra kuuma Seiru o nginya Horoma. ⁴⁵ Mwacookire mũgĩũka mũkĩrĩraga mbere ya Jehova, no ndaigana kũrũmbũiya kĩrĩro kĩanyu, na akĩrega kũmũhĩkĩrĩria. ⁴⁶ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩũkara kũu Kadeshi matukũ maingĩ, ihinda rĩu rĩothe mwaikarĩre kuo.

2

Kũrũũra Werũ-inĩ

¹ Thuutha ũcio tũkĩhũndũka, tũkĩumagara tũrorete na werũ-inĩ, tũgĩthĩĩ na njĩra irĩa yerekeire Iria Itune, o ta ũrĩa Jehova anjĩrĩte. Tũkĩũrũra bũrũri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ihinda iriayaa.

² Nake Jehova agĩcoka akĩnjĩra atĩrĩ, ³ “Nĩmũrũũrĩte bũrũri ũyũ ũrĩ irĩma ihinda rĩa kũigana; rĩu garũrũkai mũrorete mwena wa gathigathini. ⁴ Atha andũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Mürĩ hakuĩ gũtuĩkanĩria bũrũri wa ariũ a ithe wanyu, njĩaro cia Esaũ, arĩa maatũũraga Seiru. Nĩmekũmwĩtigĩra, no inyuũ mwĩmenyererei mũno. ⁵ Mũtikamoogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini, o na handũ mũngĩkinyithia kũgũrũ. Nĩheete Esaũ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ũtuĩke wake mwene.* ⁶ Iria irĩa mũrĩrĩaga na maaĩ marĩa mũrĩnyuuaga mũrĩmarĩhaga na betha.’”

⁷ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte wĩra-inĩ wotho wa moko manyu. Nĩamũmenyerere rũgendo-inĩ rwanyu werũ-inĩ ũyũ mũnene. Mĩaka iyo mĩrongo ina ithĩrĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na inyuũ, na mũtirĩ mwaga kĩndũ o na kĩa.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkĩhĩtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njĩaro cia Esaũ, acio maatũire kũu Seiru. Nĩtwatigire barabara ya gũthĩĩ Araba irĩa yumĩte Elathu na Ezioni-Geberi, tũkĩnyĩta barabara ya werũ ya gũthĩĩ Moabi.

⁹ Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũgathĩnie andũ a Moabi kana ũmogite nĩguo mũrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bũrũri wao o na hanini. Nĩndikĩtie kũheana Ari kũrĩ njĩaro cia Loti gũtuĩke igai rĩao.”

¹⁰ (Aemi nĩo maatũũraga kuo tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha ta ariũ a Anaki.

¹¹ O nao andũ acio maatũtũwo Arefai, o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi. ¹² Aahori tene

† 1:28 Aanaki nĩo maatũũraga Kaanani, na nĩo magwetetwo ta marimũ ma andũ.

nĩmahutanĩte na andũ a Isiraeli, na Ngai nĩamaheete bũrũri wa gũtũũra.

* 2:5 Andũ a Edomu, na a Moabi, na a Amoni

maatûruga Seiru, no njiaro cia Esaü ikimarutûrûra, makiuma kuo. Njiaro cia Esaü ikîniina Aahori, ikimeeheria mbere yao, na magîtûura kuo ithenya rîao, o ta ûria andû a Isiraeli meekire bûrûri-inî ûria Jehova aamaheire megwatîre ûtuîke wao.)

¹³ Nake Jehova akiuga atîrî, “Rûu ûkîrai mûringe Kîanda gîa Zeredi.” Nî ûndû ûcio tûgikîringa karûûi kau.

¹⁴ Mîaka mîrongo îtatû na înana nîyathirire kuuma hîndî îria tuoimire Kadeshi-Barinea nginya rîrîa twaringire Kîanda kîu gîa Zeredi. Ihinda-inî rîu rûciaro ruothe rwa andû arîa maathiiaga ita rûgîkorwo rûthirite kîu kambî-inî, o ta ûria Jehova aamerite na mwîhîta. ¹⁵ Guoko kwa Jehova nî kwamokîrîre nginya hîndî îria aamaniinire biû, magîthira kîu kambî-inî.

¹⁶ Na rîrî, rîria mûndû wa mûthia gatagatî-inî ka andû acio arîa maathiiaga ita aakuire-rî, ¹⁷ Jehova akînjîra atîrî, ¹⁸ “Ûmûthî nîmûkûhîtikîra Ari, bûrûri-inî wa Moabi. ¹⁹ Mwakinya kûrî Aamoni, mûtikamathîinie kana mûmoogite nîguo mûrûe, nîgîkorwo ndikûmûhe bûrûri o na ûmwe wa Aamoni. Nîndûheanite kûrî njiaro cia Loti ûtuîke igai rîao.”

²⁰ (O nâguo ûcio watuîtwo ta bûrûri wa Arefai, arîa matûûrite kuo, no Aamoni maametağa Aza-muzumi. ²¹ Maarî andû marî hinya na aingî na makaraiha ta Aanaki. Jehova nîamaniinire makîeherera Aamoni, nao makîmaingata magîtûura kuo ithenya rîao. ²² Ûguo noguo Jehova eekîre njiaro cia Esaü arîa matûûrite Seiru, hîndî îria aaniinire Aahori mehere mbere yao. Nîmamarutûrûre, na nîo matûûruga kuo ithenya rîao nginya ûmûthî. ²³ Nao Aavi arîa maatûûruga tûtûûra-inî gûthîi o nginya Gaza, nîamaniinirwo nî Akafitori arîa moimîte Kafitori, nao magîtûura kuo ithenya rîao.)

Sihoni Mûthamaki wa Heshiboni Kûhootwo

²⁴ “Umagarai mûringe Kîanda kîa Arinoni. Na atîrî, nîneanite Sihoni ûria, Mûamori mûthamaki wa Heshiboni, na bûrûri wake moko-inî manyu. Ambîrîriai kûrûa nake, mwîgwatîre bûrûri ûcio. ²⁵ Mûthenya ûyû wa ûmûthî nîngwambîrîria gûtûma andû a ndûrîrî ciothe iria itûire gûkû thî inyiitwo nî guoya na ikîmako nî ûndû wanyu. Ciaigua ûhoru wanyu nîikûinaina na inyiitwo nî kîgirîko kînene nî ûndû wanyu.”

²⁶ Tûrî werû-inî wa Kedemothu nîndatûmire andû kûrî Sihoni mûthamaki wa Heshiboni ngîmûûria tûgîe na thayû, na ngîmwîra atîrî, ²⁷ “Twîtikîrie tûtuikanîrie bûrûri waku. Tûkûrûmîrîra barabara îria nene tûtikwahûka na mwena wa ûrio kana wa ûmotho. ²⁸ Twenderiei irio cia kûria na maaî ma kûnyua, tûrîhe na betha. No rîrî, ûtwîtikîrie tûtuikanîrie kîu na magûrû, ²⁹ o ta ûria njiaro cia Esaü iria itûûruga Seiru, na andû a Moabi arîa matûûruga Ari maatwîkire, nginya tûringe Rûûi rwa Jorodani tûkinye bûrûri ûria Jehova Ngai witû aratûhe.” ³⁰ No Sihoni mûthamaki wa Heshiboni nîaregire tûtuikanîrie kuo. Nîgîkorwo Jehova Ngai wanyu nîatûmire roho wake ûng’athie, na akîûmia ngoro yake, nîgeetha amûneane moko-inî manyu, o ta ûria ekite rîu.

³¹ Jehova akînjîra atîrî, “Nîndambîrîria kûneana Sihoni na bûrûri wake kûrî inyuî. Ambîrîriai kûmahûûra mûmatorie, nîgeetha mwîgwatîre bûrûri ûcio wake.”

³² Hîndî îria Sihoni oimagarire na mbûtû yake yothe nîguo acemanie na ithuî mbaara-inî kîu Jahazu, ³³ Jehova Ngai witû nîamûneanire moko-inî maitû na ithuî tûkîmûhûûra, tûkîmûûruga hamwe na ariû ake na mbûtû yake yothe. ³⁴ Hîndî îyo tûkînyîita matûûra make mothe tûkîmaananga biû, o na tûkîniina arûme, na andû-a-nja, o na ciana. Tûtiatigirie mûndû o na ûmwe. ³⁵ No mahiû na indo iria twaatahire kuuma matûûra macio twanyîire nîtweyoeire tûgîthîi nacio. ³⁶ Kuuma Aroerî mûthia-inî wa kîanda kîa Arinoni, na kuuma itûûra rîrîa rîarî kîanda-inî kîu, nginya o Gileadi, gûtirî itûûra o na rîmwe rîatûkîrîrie hinya. Jehova Ngai witû nîaneanire matûûra mothe kûrî ithuî. ³⁷ No kûringana na watho wa Jehova Ngai witû, mûtigana gûkûhîrîria bûrûri o na ûrîkû wa Aamoni, kana mûgîkûhîrîria bûrûri ûria wariganîite na Rûûi rwa Jakobu, o na kana bûrûri ûria ûthiûrûrûkîrie matûûra marîa marî irîma-inî.

3

Ogu Mûthamaki wa Bashani Kûhootwo

¹ Nîtwacookire tûkîgarûrûka na tûkîambata na njîra tûrorete Bashani, nake Ogu mûthamaki wa Bashani akiumagara na mbûtû ciake ciothe cia ita oke ahûûrane na ithuî kîu Edirei. ² Nake Jehova akînjîra atîrî, “Ndûkamwîtigîre, nî ûndû nîndîmûneanite hamwe na mbûtû ciake ciothe cia ita na bûrûri wake moko-inî maku. Mwîke o ûria wekire Sihoni mûthamaki wa Aamori, ûria waathanaga Heshiboni.”

³ Nî ûndû ûcio Jehova Ngai witû akîneana Ogu mûthamaki wa Bashani moko-inî maitû na mbûtû yake yothe. Tûkîmooraga na tûtiatigirie mûndû o na ûmwe. ⁴ Ihinda-inî rîu tûkîmatunya matûûra mao mothe. Gûtirî itûûra o na rîmwe rîa matûûra mao mîrongo îtandatû tûtaamatunyire, marîa maarî bûrûri-inî ûcio wothe wa Arigobu, ûthamaki-inî wa Ogu kîu Bashani. ⁵ Matûûra macio mothe maarî mairigîre na hinya, na thingo ndaaya na igûrû, na ihingo ciarî na mîgîko, na ningî no kwarî tûtûûra

tüingĩ tũtaarĩ tüirigĩre. ⁶ Nĩtwamanangire biũ, o ta ũrĩa tweekite Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, tũkiananga matũũra mothe manene, o na tũkĩniina arũme na andũ-a-nja o na ciana. ⁷ No mahiũ mothe na na indo iria twatahire kuuma matũũra macio mao manene nĩtwacioire tũgĩthĩ nacio.

⁸ Nĩ undũ ũcio ihinda-inĩ rĩu nĩtwatwanyanire bũrũri ũrĩa warĩ irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, kuuma kũrĩ athamaki acio eerĩ a Aamori, naguo uumĩte kĩanda kĩa Arinoni nginya kĩa rĩma-inĩ kĩa Herimoni. ⁹ (Kĩrĩma kĩa Herimoni gĩtagwo Sirioni nĩ Asidoni; na Aamori magĩtaga Seniru.) ¹⁰ Nĩtwatahire matũũra mothe marĩa maarĩ kũndũ kwaraganu, na Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na Edirei, matũũra ma kũrĩa Ogu aathanaga kũu Bashani. ¹¹ (No Ogu mũthamaki wa Bashani wiki watigarire harĩ matigari ma Arefai. Gĩtanda gĩake kĩarĩ gĩa cuuma, na kĩarĩ na ũraihi wa makĩria ma buti ikũmi na ithatũ,* na warĩ wa buti ithathatũ.† Gĩtanda kũu kĩrĩ o kũu Raba kwa Aamoni.)

Kũganyania Bũrũri

¹² Naguo bũrũri ũrĩa twatwanyanire hĩndĩ iyo-rĩ, nĩndagaĩire andũ a Rubeni na a Gadi bũrũri ũrĩa warĩ gathigathini wa Aroeri kũnyitana na kĩanda kĩa Arinoni, hamwe na nuthu ya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Gileadi, o hamwe na matũũra makuo. ¹³ Nakuo kũrĩa kũngĩ guothe gwatigaire kũu Gileadi o na Bashani guothe, kũrĩa Ogu aathanaga, ngikũhe nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase. (Bũrũri wothe wa Arigobu kũu Bashani hĩndĩ imwe wetagwo bũrũri wa Arefai. ¹⁴ Jairu, wa rũciaro rwa Manase, nĩegwatĩire bũrũri wothe wa Arigobu o nginya mũhaka-inĩ wa Ageshuru na Amaakathi; nakuo gũgĩtania nake, nĩ undũ ũcio Bashani gwĩtagwo Havothu-Jairu o nginya ũmũthĩ.) ¹⁵ Na nĩndaheanire Gileadi kũrĩ Makiru. ¹⁶ No andũ a Rubeni na a Gadi ndaamaheire bũrũri ũrĩa uumĩte Gileadi ũgaikũrũka nginya kĩanda kĩa Arinoni (mũhaka warĩ gatagatĩ ga kĩanda kũu), ũgacooka ũgakinya rũũ-inĩ rwa Jaboku, arĩ ruo mũhaka wa Aamoni. ¹⁷ Mũhaka wakuo wa mwena wa ithũĩro warĩ Rũũ rwa Jorodani kũu Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

¹⁸ Hĩndĩ iyo nĩndamwathire ngĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũyũ mũwĩg-watĩre. No andũ anyu arĩa marĩ na hinya, arĩa meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mbere ya andũ a Isiraeli ariũ a ithe wanyu. ¹⁹ No rĩrĩ, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ũhiũ wanyu (nĩnjũũ nĩ mũrĩ na ũhiũ mũingĩ) no maikare matũũra-inĩ marĩa ndĩmũheete, ²⁰ nginya rĩrĩa Jehova akaahe ariũ a thoguo ũhurũko ta ũrĩa amũheete inyuĩ, nao makorwo meyoeire bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe, mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. Thuutha ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu no acooke handũ harĩa ndĩmũheete mwĩgwatĩre hatũike hanyu.”

Musa Kũgĩrio Kũringa Rũũ rwa Jorodani

²¹ Nĩngĩ ngĩatha Joshua ngĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩwĩoneire na maitho maku ũrĩa wothe Jehova Ngai wanyu ekite athamaki acio eerĩ. ũguo noguo Jehova ageeka mothamaki marĩa mothe marĩ kũndũ kũu mũrathĩ. ²² Ndũkanametigĩre; Jehova Ngai wanyu nĩwe ũrĩmũrũagĩrĩa.”

²³ Hĩndĩ iyo nĩndathathire Jehova ngĩmwĩra atĩrĩ: ²⁴ “We Mwathani Jehova, nĩwambĩrĩrie kuonia ndungata yaku ũnene waku na hinya wa guoko gwaku. Nĩ undũ-rĩ, nĩ ngai irĩkũ igũrũ kana thĩ ingĩka ciĩko cia hinya ta iria wee wikaga? ²⁵ Reke ninge kũndũ kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani ngeyonere bũrũri mwega, bũrũri ũcio mwega ũrĩ irĩma o na bũrũri wa Lebanoni.”

²⁶ No nĩ undũ wanyu-rĩ, Jehova nĩandakarĩire na ndangĩathikĩrĩrie. Jehova akiuga atĩrĩ, “Reke ũhoru ũcio ũkinye hau, ndũkanjarĩrie rĩngĩ undũ wĩgĩ ũhoru ũcio. ²⁷ Ambata gacũmbĩrĩ ga kĩa rĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa ithũĩro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa irathĩro. Wĩrorere bũrũri ũcio na maitho maku, nĩ undũ ndũkũringa rũũ rũrũ rwa Jorodani. ²⁸ No rĩrĩ, taara Joshua, na ũmũmĩrĩrie, na ũmwĩkire hinya, nĩgũkorwo nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, na atũme magae bũrũri ũcio ũkuona.” ²⁹ Nĩ undũ ũcio tũgĩkara kũu gĩtuamba-inĩ hakuhi na Bethi-Peori.

4

Andũ a Isiraeli Gwathwo Maathikĩre Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli, iguai watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta. Marũmagĩrĩrei nĩgeetha mũtũre muoyo na nĩguo mũthĩ mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aramũhe. ² Mũtikanongerere ũrĩa ngũmwatha kana mũrutarute, no rũmagiai maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa Jehova eekire kũu Baali-Peori. Jehova Ngai wanyu nĩaniinire gatagatĩ-inĩ kanyu ũrĩa watho warũmagĩrĩa Baali ya Peori, ⁴ no arĩa othe anyu maarũmĩrĩrie Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo nginya ũmũthĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutĩte watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũrĩa Jehova Ngai wakwa aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bũrũri-inĩ ũcio mũgũtoonya mwĩgwatĩre. ⁶ Menyagĩrĩrai maathani macio

* 3:11 nĩ ta mita 4 † 3:11 nĩ ta mita imwe na robo ithatũ (1:75)

wega, nīgukorwo ūguo nīgūo ūkoonania ūūgī na ūmenyo wanyu kūrī ndūrīrī iria irīguaga ūhorō wa wathō ūyū wa kūrūmīrīrwo, ciugage atīrī, “Ti-itherū rūrīrī rūrū rūnene nī rūūgī na nī andū marī na ūmenyo wa maūdū.” ⁷ Nī rūrīrī rūrīkū rūngī rūnene ūū, rūrī na ngai ciao irī hakuhī nao ta ūrīa Jehova Ngai witū akoragwo hakuhī na ithuī rīrīa rīothe tūkūmūhooya? ⁸ Nīngī nī rūrīrī rūrīkū rūngī rūnene ūū rūrī na wathō wa kūrūmīrīrwo, na mawathō ma kīhoo to ta maya ndīramūhe ūmūthī?

⁹ Mwīmenyererei, na mūikare mwīguīte nīgeetha mūtikanariganīrwo nī maūdū marīa muonete na maitho manyu, kana mūreke mehere ngoro-inī cianyu matukū marīa mothe mūgūtūūra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana cia ciana cianyu iria igooka thuutha. ¹⁰ Ririkanai mūthenya ūrīa mwarūgamire mbere ya Jehova Ngai wanyu kūu Horebu, rīrīa anjīire atīrī, “Cookanīrīria andū mbere yakwa nīgūo maigue ciugo ciakwa, nīgeetha mamenye kwīindīgīra rīrīa rīothe megūtūūra muoyo būrūrī ūcio, na marute ciana ciao maūdū macio.” ¹¹ Nīmwakuhīrīrie na mūkīrūgama magūrū-inī ma kīrīma hīndī irīa kīarīrīmbūkaga mwaki wakinyīte o igūrū, gūkīgīa na matu mairū na nduma ndumanu. ¹² Hīndī īyo Jehova nīamwarīrie arī thīinī wa mwaki ūcio. Nīmwaiguire mūgambo, no gūtīrī kīndū muonire; mūgambo noguo warī ho. ¹³ Nīamūmenyithirie ūhorō wa kīrīkanīro giake, na nīmo Maathanī marīa Ikūmi, marīa aamwathire mūrūmagīrīre, na agīcooka akīmaandīka ihengere-inī igīrī cia mahiga. ¹⁴ Na rīrī, Jehova nīanjathire o ihinda rū ndīmūrute wathō ūcio wa kūrūmagīrīrwo, o na mawathō marīa mūrīrūmagīrīra mūrī būrūrī ūcio mūraringa Rūūi rwa Jorodani mūkawīgwatīre.

Kūgīro Kūhooya Mīhianano

¹⁵ Mūthenya ūrīa Jehova aamwarīrie o kūu Horebu arī thīinī wa mwaki, mūtīonire mūhianīre o na ūrīkū. Nī ūndū ūcio mwīmenyagīrīrei mūno, ¹⁶ nīgeetha mūtikanethūkīe na gwithondekera mūhianano mūicūhie, mūhiano wa kīndū o gīothe, ūthondeketwo ūrī mūhianīre wa mūdū mūrūme kana wa mūdū-wa-nja, ¹⁷ kana wa nyamū o yothe irī gūkū thī, kana wa nyoni o yothe irīa yūmbūkaga rīera-inī, ¹⁸ kana mūhianīre wa nyamū o na irīkū itambaga thī, kana mūhianīre wa thamaki o na irīkū irīa irī maa-inī marī mūhuro wa thī. ¹⁹ Na rīrī mwarora igūrū, muona rīua, kana mweri na njata, arī cio mbūtū ciothe cia igūrū, mūtikanaguicīrīrio mūciinamīrīe, kana mūhoee indo iria Jehova Ngai wanyu aagaīre ndūrīrī iria ciothe irī gūkū thī. ²⁰ No inyuī-rī, Jehova nīamūrutire icua-inī rū rīa gūtwekia igera akīmūruta būrūrī wa Misiri, nīgeetha mūtūike andū ake kīumbe, o ta ūrīa mūtārīi rū.

²¹ Jehova nīandakarīire nī ūndū wanyu, na akīhīta na mwīhītwa akiuga atī ndīkaringa Rūūi rwa Jorodani, ndonye būrūrī ūcio mwegō ūrīa Jehova Ngai wanyu aramūhe ūrī igai rīanyu. ²² Nīi ngaakuīra būrūrī ūyū; ndīkaringa Rūūi rwa Jorodani; no inyuī mūkīrie kūrīnga mūrīmo ūrīa ūngī mwigwatīre būrūrī ūcio mwegā. ²³ Mwīmenyererei mūtikanariganīrwo nī kīrīkanīro kīa Jehova Ngai wanyu kīrīa aarīkanīire na inyuī; mūtikanethondekere mūhianano wa kīndū o gīothe kīrīa Ngai akaananītie.

²⁴ Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nī mwaki ūniinanaga, na nī Ngai ūrī ūiru.

²⁵ Thuutha wa kūgīa na ciana, o na ciana cia ciana cianyu, na mūkorwo mūtūūrīte būrūrī ūcio ihinda iraaya, mūngīgacooka mwīthūkīe mwīthondekere mūhianano mūicūhie wa mūthemba o na ūrīkū, na mwīke maūdū mooru maitho-inī ma Jehova Ngai wanyu, mūtūme arakare-rī, ²⁶ ūmūthī ndeeta igūrū na thī itūike aira atī nīmūkaniinwo o narua kuuma būrūrī ūcio mūraringa Rūūi rwa Jorodani mūkawīgwatīre. Mūtīgatūūra kūdū kūu ihinda iraaya na hatīrī nganja nī mūkaaniinwo. ²⁷ Jehova nīakamūharaganīa kūrī andū a ndūrīrī, na no andū aninī anyu magaatigara gatagatī-inī ka ndūrīrī iria Jehova akaamūharaganīria. ²⁸ Mūrī kūu, nīmūkahooyaga ngai ithondeketwo nī andū cia mītī na cia mahiga, o iria itangīhota kuona, kana ciigue, kana irīe, o na kana ciigue mūrūkī. ²⁹ No mūngīgacaria Jehova Ngai wanyu mūrī kūu, nīmūkamūona, angīkorwo nīmūkamūrōngoria na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothē. ³⁰ Rīrīa mūgākorwo mūrī mathīina-inī na maūdū maya mothe mekīke kūrī inyuī, nīmūgacookerera Jehova Ngai wanyu na mūmwathīkīre matukū-inī ma thuutha. ³¹ Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nī Ngai ūrī-tha; ndakamūtiganīria, kana amūniine, kana ariganīrwo nī kīrīkanīro giake na maitho manyu ma tene kīrīa aarīkanīire nao na mwīhītwa.

Jehova nīwe Ngai

³² Na rīrī, ūriai ūhorō wa matukū marīa mahītūku, o marīa maarī mbere yanyu, kuuma mūthenya ūrīa Ngai ombire mūdū gūkū thī; ūriai kuuma gīturi kīmwe kīa igūrū ngīnya kīrīa kīngī. Nī kūrī kwahaana ūndū mēnene ta ūyū, kana nī kūrī kwaiguīka ūndū ūngī taguo? ³³ Nī kūrī andū angī marī maigua mūgambo wa Ngai akiaria arī thīinī wa mwaki, ta ūrīa inyuī mūguīte, na magatūūra muoyo? ³⁴ Nī kūrī ngai yanageria kwīyoera rūrīrī irūrūtīte thīinī wa rūrīa rūngī, na ūndū wa magerio, na kūrīnga ciama, na morirū, na kūhūūrana mbaara, na gwīka maūdū na njara irī na hīnya na guoko gūtambūrūkītīo; o na kana cīko ingī nene na cia gwītīgīrwo ta maūdū marīa mothe Jehova Ngai wanyu aamwīkīre kūu būrūrī wa Misiri mūkīonagīra na maitho?

³⁵ Muonirio maūdū macio nīgeetha mūmenye atī Jehova nīwe Ngai; tīga o we wīkī gūtīrī ūngī.

³⁶ Nīatūmire mūigue mūgambo wake kuuma igūrū nīgūo amūrute. Nakuo thī akīmūonia mwaki wake

münene, na mükĩguwa ciugo ciake ikiuma mwaki-inĩ ūcio. ³⁷ Tondũ nĩendeete maithe manyu ma tene, na agĩthuura njiaro iria igooka thuutha wao, nĩamũrũtĩre bũrũri wa Misiri na hinya münene, na agĩthwarana na inyuĩ, ³⁸ nĩgeetha amũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra, amũrehe bũrũri wacio, amũhe guo ūtũike igai rĩanyu, ta ūria gũtarĩ ūmũthĩ.

³⁹ Menyai na mũnyĩite na ngoro cianyu ūmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai kũu igũrũ na gũkũ thĩ. Gũtirĩ ūngĩ. ⁴⁰ Rũmiai watho wake wa kũrũmĩrwo na maathani make marĩa ngũmũhe ūmũthĩ, nĩgeetha muonage maũndũ mega inyuĩ ene na ciana cianyu iria igooka thuutha wanyu, na nĩguo mũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ūria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe nginya tene.

Matũũra Manene ma Kũũrĩa

⁴¹ Hĩndĩ iyo Musa akĩamũra matũũra matatũ manene mwena wa irathĩro wa Jorodani, ⁴² marĩa mũndũ o na ūrĩkũ ūragĩte mũndũ angĩorĩre angĩkorwo oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũũro. Nĩangĩorĩre itũũra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo wake. ⁴³ Matũũra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-inĩ ūria mwaraganu, nĩwe wahootĩrwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ rĩa moimaga bũrũri wa Misiri. ⁴⁷ Nĩmegwatĩre bũrũri wake na makĩgwatĩra bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani. ⁴⁸ Bũrũri ūcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩandia kĩa Arinoni ūgakinya kĩrĩma-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkĩo Herimoni), ⁴⁹ na ūkanyĩta Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

Kĩambĩrĩria gĩa Kũrutana Watho

⁴⁴ Ūyũ nĩguo watho ūria Musa aaheire andũ a Isiraeli maũrũmagĩrĩre. ⁴⁵ Ici nĩcio irĩkanĩro na watho wa kũrũmĩrwo, na mawatho marĩa Musa aamaheire rĩria moimire bũrũri wa Misiri, ⁴⁶ na maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, bũrũri-inĩ wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ūria waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootĩrwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ rĩa moimaga bũrũri wa Misiri. ⁴⁷ Nĩmegwatĩre bũrũri wake na makĩgwatĩra bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani. ⁴⁸ Bũrũri ūcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩandia kĩa Arinoni ūgakinya kĩrĩma-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkĩo Herimoni), ⁴⁹ na ūkanyĩta Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

5

Maathani marĩa Ikũmi

¹ Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ Aisiraeli, ta kĩigwe irĩra cia watho wa kũrũmĩrwo, na mawatho marĩa ngũmwĩra ūmũthĩ mũkĩguaga. Mũmeerute na mũtigĩrĩre nĩ mwamarũmĩrĩra. ² Jehova Ngai witũ nĩarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu. ³ Jehova ndarĩkanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ oiki, no nĩarĩkanĩire na ithuĩ, ithuothe arĩa tũrĩ muoyo ūmũthĩ. ⁴ Jehova aaranĩire na inyuĩ ūthĩu kwa ūthĩu arĩ thĩinĩ wa mwaki kĩrĩma igũrũ. ⁵ (Hĩndĩ iyo nĩ ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndĩmwĩre ūhoro wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetigagĩra mwaki ūcio, na mũtiigana kwambata kĩrĩma igũrũ.) Nake akĩmwĩra atĩrĩ:

⁶ “Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ūria wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ūkombo.

⁷ “Ndũkanagĩe na ngai ingĩ tiga nĩ.

⁸ “Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũria igũrũ, kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ⁹ Ndũkanacinamĩrĩre kana ūcihooe, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai waku ndĩ Ngai ūrĩ ūiru, herithagia ciana nĩ ūndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciarĩ rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ¹⁰ no nĩ ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

¹¹ “Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na ithetũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩte ūria ūgwetaga rĩtwa rĩake na ithetũ.

¹² “Menyagĩrĩra mũthenya wa Thabatũ ūwamũrage, o ta ūria Jehova Ngai waku agwathĩte. ¹³ Rutaga wĩra waku wothetũ mĩthenya itandatũ, ¹⁴ no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ūcio ndũkanarute wĩra o na ūrĩkũ, wee mwene, kana mũrũguo, kana mwarĩguo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yaku, kana ndigiri yaku kana nyamũ o na irĩkũ yaku, kana mũgeni ūrĩ gwaku mũcĩ, nĩgeetha ndungata yaku ya mũndũ mũrũme o na ya mũndũ-wa-nja o nacio ihurũke o tawe. ¹⁵ Rĩrĩkanaga o nawe warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na atĩ nĩ Jehova Ngai waku wakũrutire kuo na njara irĩ hinya na guoko kwa ūhoti gũtambũrũkĩtio. Nĩ ūndũ ūcio Jehova Ngai waku agwathĩte ūmenyagĩrĩre mũthenya wa Thabatũ.

¹⁶ “Tĩia thoguo na nyũkwa o ta ūria Jehova Ngai waku agwathĩte, nĩgeetha ūtũũre matukũ maingĩ, na maũndũ maku magĩrĩre bũrũri-inĩ ūria Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹⁷ “Ndũkanoragane.

¹⁸ “Ndũkanatharanie.

¹⁹ “Ndũkanaiye.

²⁰ “Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo.

²¹ “Ndũkanacumikĩre mĩtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanerirĩrie nyũmba ya mũndũ ũrĩa ũngĩ kana gĩthaka gĩa, kana ndungata yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kindũ o naki kĩa mũndũ ũrĩa ũngĩ.”

²² Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aarĩrie ũngano wanyu wotho na mũgambo mũnene kĩrĩma-inĩ kũ arĩ thĩinĩ wa mwaki, o na itu-inĩ, o na nduma ndumanu; na ndoongereire ũndũ ũngĩ. Agĩcooka akĩmaandika ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga, akĩinengera.

²³ Rĩrĩa mwaiguire mũgambo ũkiuma nduma-inĩ iyo, na kĩrĩma gĩgĩakanaga mwaki, athuuri na atongoria a mihĩrĩga yanyu yotho nĩmookire kũrĩ nĩ. ²⁴ Mũkiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai witũ niatuonetie riiri wake na ũnene wake, na nĩtũguĩte mũgambo wake ũkiuma mwaki-inĩ. Ũmũthĩ nĩtwonete atĩ mũndũ no atũũre muoyo o na Ngai aarĩtie nake. ²⁵ No rĩrĩ, tũgũkua nĩkĩ? Mwaki ũyũ mũnene ũũ nĩ ũgũtũniina, na nĩtũgũkua tũngĩguia mũgambo wa Jehova Ngai witũ hĩndĩ ingĩ. ²⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũrĩ muoyo ũrĩ waigua mũgambo wa Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki ta ũrĩa ithuĩ tũguĩte, na agatũũra muoyo? ²⁷ Wee thĩ ũkuhĩrĩrie, ũigue ũrĩa wotho Jehova Ngai witũ ekuuga. Ũcooke ũũke ũtwire ũrĩa wotho Jehova Ngai witũ egũkwĩra. Nĩtũkũguia na twathĩke.”

²⁸ Jehova nĩamũguire rĩrĩa mwanjaragĩria, nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩnjiguĩte ũrĩa andũ aya makwĩrite. Ũhoru ũcio wotho maarĩtie nĩ mwega. ²⁹ Naarĩ korwo magĩa na ngoro ya gũtũma meĩndigagĩre na matũũre marũmitie maathani makwa hĩndĩ ciothe, nĩguo matũũre monaga maũndũ mega o ene o na ciana ciao ngĩnya tene!

³⁰ “Thĩĩ ũmeere macooke hema-inĩ ciao. ³¹ No wee-rĩ, ikara haha harĩ nĩ nĩgeetha ngũhe ũhoru wa maathani mothe, na irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩwo, na mawatho marĩa ũrimarutaga nĩguo mamarũmagĩrĩre marĩ bũrũri ũrĩa ngũmahe mawĩgwatĩre ũtũike wao.”

³² Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei nĩguo mwĩkage ũrĩa Jehova Ngai wanyu amwathĩte; mũtikarore na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ³³ Thĩiagai na mĩthĩire irĩa yotho Jehova Ngai wanyu amwathĩte, nĩguo mũtũũre muoyo na mũgaacĩre, na nĩguo mũtũme matukũ manyu maĩngĩhe ma gũtũũra bũrũri ũcio mũkegwatĩra.

6

Enda Jehova Ngai Waku

¹ Na rĩrĩ, maya nĩmo maathani, na watho wa kũrũmĩrĩwo na mawatho marĩa Jehova Ngai wanyu aanjathire ndĩmũrute nĩgeetha mũmamenyagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũcio mũkũringa Rũũ rwa Jorodani mũthĩĩ mũkawĩgwatĩre ũtũike wanyu. ² Nĩgeetha inyũĩ na ciana cianyu, na ciana ciao iria igooka thuutha mwĩtigagĩre Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra muoyo, na ũndũ wa kũmenyerera watho wake wotho wa kũrũmĩrĩwo, na maathani marĩa mothe ngũmũhe, na nĩguo mũtũũre mũkenete matukũ maĩngĩ. ³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, thĩkĩrĩria na ũmenyagĩrĩre gwathĩkaga nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, na nĩngĩ nĩgeetha mũĩngĩhe mũno mũrĩ bũrũri ũrĩ bũthĩ wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre.

⁴ Atĩrĩrĩ, wee Isiraeli, thĩkĩrĩria: Jehova Ngai witũ, we wiki nowe Jehova. ⁵ Endaga Jehova Ngai waku na ngoro yaku yotho, na muoyo waku wotho, na hinya waku wotho. ⁶ Maathani maya ndĩrakũhe ũmũthĩ ũreke matũũre ngoro-inĩ yaku. ⁷ Ũmarutage ciana ciaku na kĩyo. Aragia ũhoru wamo rĩrĩa ũikarĩte gwaku mũcĩĩ na rĩrĩa ũgũthĩĩ na njĩra, o na rĩrĩa ũkomete na rĩrĩa wokĩra. ⁸ Mohagĩrĩre guoko-inĩ gwaku marĩ imenyĩthia, na ũmohagĩrĩre ũthĩũ-inĩ waku. ⁹ Maandike hĩngĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba ciaku, o na ũmaandike ihingo-inĩ ciaku.

¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa Jehova Ngai waku agaagũkĩnyia bũrũri ũcio erĩire maithe maku na mwĩhĩtwa: akĩrĩra Ibrahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, atĩ nĩagakũhe bũrũri ũrĩ na matũũra manene, mega, ũtaakĩte wee mwene, ¹¹ na akũhe nyũmba ciyũrĩte indo njega cia mĩthemba yotho, no tiwe mwene ũciyũrĩtie kuo, na ithima ũteenjete wee mwene, na mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaĩyũ irĩa ũtaahandite wee mwene; hĩndĩ iyo warĩa na wahũũna, ¹² ũkaamenyerera ndũkanariganĩrwo nĩ Jehova, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Mĩsirĩ, agĩkũruta bũrũri wa ũkombo.

¹³ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, ũmũtungatĩre o we wiki, na rĩrĩa ũkwĩhĩta ũgwetage rĩitwa rĩake. ¹⁴ Ndũkanarũmĩrĩre ngai ingĩ, ngai cia andũ arĩa makũrigĩcĩrĩre; ¹⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai waku, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ Ngai ũrĩ ũiru, na marakara make nĩmagagũkĩrĩra magũcĩne, na makũniine biũ ũthire bũrũri-inĩ ũcio. ¹⁶ Mũtikanagerie Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa mwekire kũu Masa. ¹⁷ Mũtikanage kũmenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na irĩkaniro, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩwo, marĩa akũheete ũrũmagĩrĩre. ¹⁸ Īkaga maũndũ marĩa moonagwo nĩ Jehova magĩrĩre

na mega, nigeetha ütũũre wonaga maũndũ mega, nĩguo ũthĩĩ ũkegwatĩre bũrũri ũcio mwega ũrĩa Ngai eerĩre maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, ¹⁹ atĩ nĩakaingata thũ cianyu ciothe ciehere mbere yaku, o ta ũrĩa Jehova oĩgte.

²⁰ Matukũ-inĩ ma thuutha, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa irĩkanĩro icio, na kĩrĩa kĩa watho wa kũrũmĩrĩro na mawatho marĩa Jehova Ngai aamwathĩte mũrũmagĩrĩre, nĩ kĩrĩ?” ²¹ Ũkaamũcookeria atĩrĩ: “Ithũĩ twarĩ ngombo cia Firaũni kũu bũrũri wa Misirĩ, no Jehova agĩtũruta bũrũri ũcio wa Misirĩ na ũndũ wa guoko gwake kwa hinya. ²² Nĩtweyoneire na maithe maitũ Jehova akĩringa ciam na agĩka maũndũ ma kũgeganĩa, maũndũ manene mũno na ma kũmakania, akĩmeeka kũu bũrũri wa Misirĩ, o na kũrĩ Firaũni na andũ a nyũmba yake yothē. ²³ No nĩatũrutire kuuma kũu nigeetha atũrehe gũkũ nĩguo atũhe bũrũri ũyũ eerĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa. ²⁴ Nake Jehova agĩtũwatha twathĩkagĩre kĩrĩa kĩa watho wothē wa kũrũmĩrĩro, na twĩtagĩre Jehova Ngai witũ, nigeetha tũgaacagĩre hĩndĩ ciothe, na tũtũũre muoyo o ta ũrĩa gũtarĩ ũmũthĩ. ²⁵ Na ithũĩ tũngĩmenyerera gwathĩkĩra watho ũyũ wothē tũrĩ mbere ya Jehova Ngai witũ, o ta ũrĩa atwathĩte-rĩ, ũcio nĩ ũgaatuĩka ũthingu witũ.”

7

Kũingata Ndũrĩrĩ

¹ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkĩnyia bũrũri ũrĩa ũratoonya ũkawĩgwatĩre na aingate ndũrĩrĩ nyĩngĩ ikweherere, nacio nĩ Ahitĩ, na Agirigashi, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivĩ na Ajebusĩ, ndũrĩrĩ mũgwanja nene na irĩ hinya gũgũkĩra-rĩ, ² na rĩrĩa Jehova Ngai waku agaacineana kũrĩ we nawe ũkorwo ũcitooretie, hĩndĩ ũyo no ngĩnya ũgaciniina biũ. Ndũkanagĩ na kĩrĩkanĩro nacio na ndũkanaciĩguĩre tha. ³ Mũtikanagũrane nacio. Mũtikanahēane airĩtu anyu kũrĩ aanake ao kana aanake anyu mahikie airĩtu ao, ⁴ nĩgũkorwo nĩmakagarĩra aanake anyu matige gũcooka kũnũmĩrĩra, na matũike a gũtungatĩra ngai ingĩ, namo marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra, mamũcine na mamũniine o narua. ⁵ Ũũ nĩguo mũkaameeka: Mũkoinanga igongona ciao, na mũharaganie mahiga ma igongona ciao, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera, o na mũcine mĩhianano yao na mwaki. ⁶ Nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũrĩrĩro Jehova Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamũthurire kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ mũtuĩke rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rũrĩ bata mũno harĩ we.

⁷ Jehova ndaamwendire na akĩmũthũura tondũ mwarĩ aingĩ gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ, nĩgũkorwo nĩ inyuĩ mwarĩ anini mũno gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁸ No nĩ ũndũ wa Jehova kũmwenda na kũmenyerera mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩtĩre maithe manyu ma tene, nĩkĩo aamũrutire na guoko gwake kũrĩ hinya, na akĩmũkũũra akĩmũruta bũrũri wa ũkombo, kuuma hinya-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misirĩ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai; o we Mũrungu ũrĩa mwĩhokeku, ũmenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ njĩaro ngiri cia andũ arĩa mamwendete, na makamenyerera maathani make. ¹⁰ No rĩrĩ, arĩa mamũthũire nĩakerĩhĩria na njĩra ya kũmaniina biũ makĩonaga;

ndakagĩa thieya kwĩrĩhĩria harĩ andũ arĩa mamũthũire, makĩonaga.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyerere mũrũmagĩrĩre maathani na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩro, na mawatho marĩa ngũmũhe ũmũthĩ.

¹² Mũngĩrũmbũiya mawatho macio na mũmamenyerere mũmarũmĩrĩre, nake Jehova Ngai wanyu nĩarĩigaga kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo na inyuĩ, o ta ũrĩa eehĩtĩre mbere ya maithe manyu. ¹³ Nĩarĩmwendaga na amũrathimage na atũmage mũingĩhage. Nĩarĩrathimaga maciaro ma nda cianyu, na maciaro ma mĩgũnda yanyu, marĩ ma ngano, na ma ndibei ya mũhihano, na ma maguta, na ma njaũ cia ndũũru cianyu na ma tũtũũre twa ndũũru cia ng'ondũ cianyu kũu bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩtĩre harĩ maithe manyu atĩ nĩakamũhe. ¹⁴ Inyuĩ nĩmũkarathimwo gũkĩra rũrĩrĩ rũngĩ o ruothe; gũtĩrĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja wanyu ũkaaga mwana, o na kana ũhiũ wanyu o wothē wage gũciara. ¹⁵ Jehova nĩakamũgĩtĩra kuuma kũrĩ mĩrimũ yothē. Ndakamũrehĩthĩria mĩrimũ mĩũru ta irĩa muoĩ rĩrĩa mwarĩ kũu bũrũri wa Misirĩ, no rĩrĩ, nĩakamũrehĩthĩria andũ arĩa othe mamũthũire. ¹⁶ No ngĩnya mũkaaniina ndũrĩrĩ ciothe iria Jehova akaarekereria acineane kũrĩ inyuĩ; mũtikanaciĩguĩre tha kana mũtungatĩre ngai ciao, nĩgũkorwo ũndũ ũcio no ũtuĩke mũtego kũrĩ inyuĩ.

¹⁷ Mwahota kwĩra atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ici irĩ na hinya gũtũkĩra. Tũngĩhota atĩa gũciingata?” ¹⁸ No mũtikanaciĩtĩgĩre; ririkanagai wega ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Firaũni, o na ũrĩa eekire bũrũri wa Misirĩ guothe. ¹⁹ Nĩmweyoneire na maithe manyu maũndũ manene marĩa andũ acio maageririo namo, o na ciam iria ciaringĩrwo, na maũndũ ma kũgeganĩa marĩa meekĩrwo; ningĩ mũrĩrikane ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũrutire bũrũri wa Misirĩ na guoko kwa hinya na gũtambũrũkĩtio. Ũguo noguo Jehova Ngai wanyu ageeka ndũrĩrĩ icio ciothe mũretigĩra rĩu. ²⁰ O na ningĩ, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma magi ma mboora gatagatĩ ga cio, ngĩnya o na matigari ma cio marĩa makaamwĩhitha makorwo mathĩrĩte.

²¹ Mütikamakio nício, nīgukorwo Jehova Ngai wanyu, ūrĩa ūrĩ hamwe na inyuĩ, nĩ Mürungu münene na wa gwtīgĩrwo. ²² Jehova Ngai wanyu nīakarutūrura ndūrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu hanini o hanini. Mütigetikĩrio mūciniine o rĩmwe, nĩguo nyamũ cia gĩthaka itikamũingĩhĩre imūrigicĩrie. ²³ No Jehova Ngai wanyu nīakaneana ndūrĩrĩ icio kūrĩ inyuĩ, atũme igĩe na kīrigicano kīnene o nginya iniinwo. ²⁴ Athamaki ao nīakamaneana moko-inĩ manyu, na inyuĩ nīmūkaniina marĩtwa mao biũ mehere gūkũ thĩ mūhuro wa rĩũa. Gūtĩrĩ mūdũ ūkaahota kūmwĩtiria; nĩ mūkaamaniina. ²⁵ Mĩhiano ya ngai ciao nīmūkamĩcina na mwaki. Mūtikanacumĩkĩre betha na thahabu iria ciĩkĩrĩtwo igūrũ rĩayo, kana mūmĩoe itũike yanyu, mūtikaguucĩrĩrio nĩyo mūheeneke, nīgukorwo nĩrĩ magigĩ kūrĩ Jehova Ngai wanyu. ²⁶ Ndūkanarehe kīndũ kīrĩ thaahu nyũmba-inĩ yaku, nĩgeetha ndūkaamūrwo hamwe na kīndũ kīu mūniinwo. Kĩrege biũ na ūgĩthũũre, nīgukorwo nīgĩtũtũtwo gĩa kūniinwo.

8

Ndūkanariganĩrwo nĩ Jehova

¹ Maathani maya mothe ndĩramũhe ūmũthĩ na kūrũmĩrĩra mamenyagĩrĩrei nĩgeetha mūtũũre, na mūingĩhe, na mūtōonye mwĩgwatĩre būrũrĩ ūrĩa Jehova erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa. ² Ririkanai ūrĩa Jehova Ngai wanyu aamūtongorĩre njĩra-inĩ yothē kũu werũ-inĩ mĩaka iyo mĩrongo ĩna, akienda mwĩnyiihie na amũgerie nĩguo amenye maūdũ marĩa maarĩ ngoro-inĩ cianyu, kana hihĩ nīmūkamenyagĩrĩra maathani make kana aca. ³ Nĩatũmire mwĩnyiihie, na akĩreka mūhũte agĩcooka akīmũhũũnia na mana, marĩa mūtaamenyete kana makamenywo nĩ maithe manyu, nĩgeetha amūrute atĩ ti irio ciki ingĩtũũria mūdũ muoyo, no nĩ kiugo o gĩothe kĩrĩa kīngiuma kanua ka Jehova. ⁴ Ngao cianyu itigiana gūtũihia kana magūrũ manyu makĩimba ihinda-inĩ rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ĩna. ⁵ Kĩmenyei na ngoro cianyu atĩ o ta ūrĩa mūdũ ahũũraga mūrĩũ akīmũrũnga, ūguo noguo Jehova Ngai wanyu amũhũũraga.

⁶ Menyagĩrĩrai maathani na Jehova Ngai wanyu, mũthiage na njĩra ciake na mūmwĩtagĩre. ⁷ Nīgukorwo Jehova Ngai wanyu aramūtware būrũrĩ mwega mūno, būrũrĩ ūrĩ tũrũũ, na ūrĩ tũria twa maaĩ, na ithima cia maaĩ megũtherera kũu cianda-inĩ o na irĩma-inĩ; ⁸ būrũrĩ ūrĩ na ngano na cairi, na ūrĩ na mĩthabibũ na mikũyũ, na mikomamanga, ningĩ nĩ būrũrĩ ūrĩ na maguta ma mĩtamaĩyũ na ūũkĩ; ⁹ nĩ būrũrĩ ūtakanyihia irio, na inyuĩ mūtĩrĩ kīndũ mūkaaga, būrũrĩ ūrĩa mahiga maguo arĩ igera, na no mwenje icango irĩma-inĩ ciaguo.

¹⁰ Rĩrĩa mūkaarĩa mūhũũne, mūkaagooa Jehova Ngai wanyu nĩ ūndũ wa būrũrĩ ūcio mwega amũheete. ¹¹ Mwĩmenyagĩrĩrei mūtikanariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, mwage kũmenyerera maathani make na mawatho make, na kĩrĩa kĩa watho wake wa kūrũmĩrĩrwo ūrĩa ndĩramũhe ūmũthĩ. ¹² Kwaga ūguo, mwarĩa mwahũũna, na mwaka nyũmba njega na mūcītũũre, ¹³ na rĩrĩa ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria mūrĩ nacio ikorwo ciongererekete mūno-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ iyo ngoro cianyu nĩikaagĩa na mwĩtũũ, na nīmūkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu, o we ūrĩa wamūrũtũre būrũrĩ wa Misiri, akīmūrũta būrũrĩ wa ūkombo. ¹⁵ Nĩamūtongorĩre mūgĩtũũkanĩria werũ ūcio mūnene na wa kūmakania, būrũrĩ ūcio mūng'aru ūtarĩ maaĩ, na warĩ na nyoka njũru, o na tũng'aurũ. Nĩamūrũtũire maaĩ ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ. ¹⁶ Nĩamũheire mana mūrĩre kũu werũ-inĩ, marĩa maithe manyu mataamenyete ūhoro wamo, nĩguo atũme mwĩnyiihie, na akīmũgeria nĩgeetha thuutha-inĩ maūdũ manyu makaagĩrĩra. ¹⁷ Mwahota gũkeĩra atĩrĩ, “Ūhoti witũ na hinya wa moko maitũ nício ituoneire ūtonga ūyũ.” ¹⁸ No rĩrĩ, ririkanagai Jehova Ngai wanyu, nīgukorwo nĩwe ūmũheaga ūhoti wa kwĩgũra na ūtonga, na nĩ ūndũ ūcio agakĩhingia kĩrĩkaniro gĩake, kĩrĩa aarĩkanĩire na maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, o ta ūrĩa gūtariĩ ūmũthĩ.

¹⁹ Mūngĩkariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu mūrũmĩrĩre ngai ingĩ, mūcihooe na mūciinamĩrĩre, ngũmumbũrĩra mũthenya wa ūmũthĩ atĩ ti-itherũ no mūkaaniinwo. ²⁰ Mūkaaniinwo o ta ndūrĩrĩ iria Jehova aaniinire agĩcieheria mbere yanyu, nĩ ūndũ wa kwaga gwahtĩkĩra Jehova Ngai wanyu.

9

Ūremi wa Andũ a Isiraeli

¹ Ta thikĩrĩria wee Isiraeli. Rĩu ūrorete kũringa Rũũ rwa Jorodani ūthĩ ūgatunye ndūrĩrĩ nene na irĩ hinya gũgũkĩra, būrũrĩ ūrĩ na matũũra manene mūno mathiũrũrũkĩrio na thingo ikinyĩte o igūrũ. ² Andũ akuo marĩ hinya na nĩ araihu, nĩo Aanaki! Nĩũũ ūhoro wao, na nĩũgũite gũkĩrwo atĩrĩ: “Nũũ ūngĩhota gwtĩirĩa andũ a Anaki?” ³ No menya wega ūmũthĩ atĩ Jehova Ngai waku nĩwe ūkũringa athĩi mbere yaku ahaana ta mwaki wa kūniinana. Nīakamaniina; amatoorie mbere yaku. Nawe nīukamarutūrura ūmaniine biũ o narua, o ta ūrĩa Jehova aakwĩrĩre.

⁴ Jehova Ngai waku aaríkia kúmaingata mehere mbere yaku-rĩ, ndúkaneĩre atĩrĩ, “Jehova andehete gũkũ ndĩgwaĩre bũrũri ũyũ nĩ ũndũ wa ũthingu wakwa.” Aca, ti ũguo, no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio, níkĩo Jehova egũciingata ciehere mbere yaku. ⁵ Ti ũthingu waku o na kana ũrũngĩrũru waku ũgũtũma ũkegwaĩre bũrũri wacio; no nĩ tondũ wa waganu wa ndũrĩrĩ icio-rĩ, Jehova Ngai waku niekũmarutũrũra mehere mbere yaku nĩguo ahingie ũria eehitire kũrĩ maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kĩmenye atĩ ti ũthingu waku ũtũmĩte Jehova Ngai waku akũihe bũrũri ũcio mwega ũwĩgwaĩre ũtũike waku, nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo.

Njaũ ya Thahabu

⁷ Rĩrikanaga na ndũkanariganĩrwo nĩ ũria warakaririe Jehova Ngai waku kũu werũ-inĩ. Kuuma mũthenya ũria waimire bũrũri wa Misiri nginya rĩria mwakinyire gũkũ, mũkoretwo mũkĩremera Jehova. ⁸ Mũrĩ kũu Horebu nĩmwatũmire marakara ma Jehova maarahũke akĩrakara nginya akĩenda kũmũniina. ⁹ Rĩria ndaambatare kĩrĩma-inĩ nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere iria ciandikĩtwo kĩrikanĩro kĩa Jehova aarikanĩire na inyuĩ, nĩndaikarire kũu kĩrĩma igũrũ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiariire irio kana ngĩnyua maaĩ. ¹⁰ Jehova nĩanengerire ihengere igĩrĩ cia mahiga ciandikĩtwo na kĩara kĩa Ngai. Ciandikĩtwo maathani mothe marĩa Jehova aamwarĩire kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩĩnĩ wa mwaki, mũthenya ũria mwagomanĩte.

¹¹ Hĩndĩ ĩria matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, maathirire-rĩ, Jehova nĩanengerire ihengere icio igĩrĩ cia mahiga, ihengere icio cia kĩrikanĩro. ¹² Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Ikũrũka narua uume gũkũ nĩ ũndũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. Nĩmagarũrũkĩte o na ihinya magatiganĩria maathani marĩa ndamaathire na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio.”

¹³ Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩndĩmoonete, ngoona atĩ nĩ andũ momĩtie ngingo mũno! ¹⁴ Ndekereria, nĩguo ndĩmaniine na tharie rĩitwa rĩao gũkũ thĩ mũhuro wa rĩua. Thuutha wa ũguo njooke ngũtue rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũrĩ na andũ aingĩ kũmakĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũndũka ngĩkũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ o gĩkĩrĩmbũkaga mwaki. Nacio ihengere icio igĩrĩ cia kĩrikanĩro ciarĩ moko-inĩ makwa. ¹⁶ Rĩria ndaacũthĩrĩrĩre, nĩndonire atĩ nĩmwethĩrĩre Jehova Ngai wanyu; nĩ mwethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana ta njaũ. Nĩmwagarũrũkĩte o narua mũgatiga kũrũmĩra njira ĩria Jehova aamwathĩte mũrũmagĩrĩre. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩnyĩta ihengere icio igĩrĩ ngĩcirekania kuuma moko-inĩ makwa, nacio ikĩenyũkanga icunjĩ mũkĩĩonagĩra na maitho manyu.

¹⁸ Nĩngĩ ngĩgũithia thĩ mbere ya Jehova matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiigana kũria irio kana ngĩnyua maaĩ, nĩ ũndũ wa mehĩa marĩa mothe mwekĩte, mũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũgĩtũma arakare. ¹⁹ Nĩndetigagĩra marakara na mang’ũrĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩamũrakarĩre o kũigana ũndũ angĩamũniire. No Jehova nĩathikĩrĩre o rĩngĩ. ²⁰ Nake Jehova nĩarakarĩre Harũni o kũigana ũndũ angĩamũniire, no ihinda rĩu, nĩndahooire Harũni o nake. ²¹ Nĩngĩ ngĩcooka ngĩoya kĩndũ kũu kĩanyu kĩa wĩhia, nakĩo níkĩo njaũ ĩyo mwathondekete, na ngĩmĩcina na mwaki. Ngĩcooka ngĩmĩthethera ngĩmĩthĩa igĩtuika mũtutu mũhinyu ta rũkũngũ, naruo rũkũngũ rĩu ngĩrũkia karũũ gaathereraga koimĩte kĩrĩma-inĩ.

²² O na nĩngĩ nĩmwarakaririe Jehova mũrĩ kũu Tabera, na Masa, na Kibirothu-Hataava.

²³ Na rĩria Jehova aamũtũmire kuuma Kadeshi-Barinea, aamwĩrĩre atĩrĩ, “Ambatai mũthĩ mũkegwaĩre bũrũri ũria ndĩmũheete.” No nĩ mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu. Mũtiigana kũmwĩhoka kana kũmwathĩkĩra. ²⁴ Kuuma rĩria ndamũmenyire, mũtũũraga mũreimeire Jehova.

²⁵ Nĩndegũithirĩ thĩ mbere ya Jehova matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, tondũ Jehova nĩoigĩte atĩ niekũmũniina. ²⁶ Ngĩhooya Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, tĩa kũniina andũ aya aku, o aya igai rĩaku kũmbe arĩa wakũũrĩre na ũndũ wa hinya waku mũnene, ũkĩmaruta bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kwa hinya. ²⁷ Rĩrikana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Tĩa kũrora ũmũ wa ngoro cia andũ aya, na waganu wao, o na mehĩa mao. ²⁸ Kwaga ũguo, bũrũri ũria wee watũrutire ũkoiga atĩrĩ, ‘Tondũ Jehova ndangĩahotire kũmakinyia bũrũri ũria aamerĩre, na nĩ tondũ nĩamamenete-rĩ, níkĩo aamatwarire werũ-inĩ amooragĩre kuo.’ ²⁹ No andũ aya nĩ aku, o igai rĩaku kũmbe, arĩa warutire kũu na ũndũ wa hinya waku mũnene, na guoko gwaku gũtambũrũkĩtio.”

10

Ihengere Ihaana ta Iria cia Mbere

¹ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Acũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaana ta iria cia mbere, ũcooke wambate gũkũ kũrĩ nĩ kĩrĩma-inĩ. Na ũcooke ũthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ. ² Nĩngwandika ciugo iria ciandikĩtwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. Nawe nĩgũcooka ũciĩkĩre thĩĩnĩ wa ithandũkũ rĩu rĩa kĩrikanĩro.”

³ Nĩ ündũ ücio ngĩgithondeka ithandükũ rĩu na mbaũ cia mütĩ wa mũgaa, na ngĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na iria cia mbere, ngĩambata kĩrima-inĩ nguũite ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁴ Jehova akĩandika Maathani macio Ikũmi ihengere-inĩ icio, o ta ũria maandikitwo hĩndĩ ya mbere, o marĩa aamwarĩirie kũu kĩrima-inĩ arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũthenya ũria mwagomanite. Jehova agĩcooka akĩnengera ihengere icio. ⁵ Na nĩ ngĩcooka ngĩgarũrũka, ngĩkũrũka, ngĩuma kĩrima igĩrũ, ngĩkĩra ihengere icio ithandükũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta ũria Jehova aanjathite, na nĩho irĩ o na rĩu.

⁶ (Andũ a Isiraeli nĩmathiire rügendero moimite ithima-inĩ cia andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni aakũĩrĩre, na nokuo aathikĩrwo; nake mũriũ Eliazaru agĩtuika mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩake. ⁷ Kuuma kũu magĩthĩi nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthĩi magĩkinya Jotibatha, bũrũri ũrĩ tũrũũ. ⁸ Ihinda-inĩ rĩu Jehova nĩamũire mũhĩrĩga wa Lawi ũkuuage ithandükũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na ũrũgamage mbere ya Jehova, ũtungatage na ũrathimanage ũkĩgwetaga rĩitwa rĩake, o ta ũria meekaga ũmũthĩ. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩa Alawii gũkorwo matarĩ na igai rĩao kĩũmbe gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũria Jehova Ngai wanyu aameerire.)

¹⁰ Nĩndaikarire kũu kĩrima-inĩ matukũ mĩrongo ina, mũthenya na ũtukũ, o ta ũria ndeekĩte hĩndĩ ya mbere, na ihinda rĩrĩ o narĩo Jehova nĩanjigũire. Ndwarĩ wendo wake amũniine. ¹¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩi ũgatongorie andũ aya kũria megũthĩi, nĩguo mathĩi megwatĩre bũrũri ũria nderĩre maithe mao na mwĩhitwa atĩ nĩngamahe.”

Mwĩtigagĩre Jehova

¹² Na rĩrĩ, wee Isiraeli, nĩ ündũ ũrĩkũ Jehova Ngai waku endaga wĩke, tĩga o wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, na ũthĩiage na njĩra ciake ciothe, na ũmwendage, na ũtungatagĩre Jehova Ngai waku na ngoro yaku yotho o na muoyo waku wothe, ¹³ na ũmenyagĩrĩre maathani ma Jehova, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũria ngũkũhe ũmũthĩ nĩguo maũndũ maku magĩrĩre?

¹⁴ Jehova Ngai waku nĩwe mwene igĩrũ, o na igĩrũ rĩria rĩrĩ kũraya kũu matu-inĩ, o na thĩ no yake na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁵ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, Jehova nĩakenĩrio nĩ maithe manyu ma tene na akĩmeenda, na akĩmũthũura inyuĩ njiaro ciao harĩ ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, o ta ũria gũtarĩi ũmũthĩ. ¹⁶ Nĩ ündũ ücio, rũithiai ngoro cianyu na mũtigacooke kũũmia ngingo cianyu rĩngĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa aathani, o we Mũrungu ũria mũnene, ũria ũrĩ hinya mũno na wa kũmakania, ũria ũtathutũkanagia, na ndoyaga mahaki. ¹⁸ Nĩarũagĩrĩra ciira wa ciana cia ngoriai na wa atumia a ndigwa, na nĩendaga mũndũ wa kũngĩ, akamũheaga irio na nguo. ¹⁹ O na inyuĩ no nginya mwendage andũ a kũngĩ, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwatũũire mũrĩ andũ a kũngĩ bũrũri-inĩ wa Misiri. ²⁰ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku na ũmũtungatagĩre. Wĩnyĩitanagĩre nake, na ũkũhĩta ũgwetage rĩitwa rĩake. ²¹ Ücio nowe ũrĩgoocaga; na nĩwe Ngai waku, ũria wagwĩkĩre maũndũ macio manene na ma kũmakania marĩa weyoneire na maithe maku. ²² Maithe manyu ma tene arĩa maikũrũkire magĩthĩi bũrũri wa Misiri maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja, na rĩu Jehova Ngai waku nĩakũngĩhĩtie o ta njata cia matu-inĩ.

11

Endaga Jehova na ũmwathĩkagĩre

¹ Endaga Jehova Ngai waku na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa endaga, arĩ kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make, na maathani make hĩndĩ ciothe. ² Ririkana ũmũthĩ atĩ ciana ciaku itionire na itiamenyire kũherithania kwa Jehova Ngai waku: o na itionire ũnene wake na guoko gwake kũria kũrĩ hinya, o na guoko gwake gũtambũrũkĩtio; ³ o na ciama iria aaringire, na maũndũ marĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na bũrũri wake wothe; ⁴ na ũria eekire mbũtũ cia ita cia bũrũri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngaari ciao cia ita, na ũria aamahubikĩnirie na maaĩ ma Iria Itune hĩndĩ iyo maathingatanĩte nao, na ũria Jehova aamarehĩthĩre mũthĩro wa gũtũũra. ⁵ Ciana cianyu ticio cionire ũria aamwĩkĩre mũrĩ kũu werũ-inĩ, nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ; ⁶ o na ũria eekire Dathanĩ na Abiramu, ariũ a Eliabu ũria Mũrubeni, rĩrĩa thĩ yamaathamĩirie kanua kayo marĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli othe, thĩ ikĩmameria hamwe na nyũmba ciao, na hema ciao, na kĩrĩa gĩothe maarĩ nakĩo. ⁷ No nĩ maithe manyu meeyoneire maũndũ macio mothe manene marĩa Jehova ekĩte.

⁸ Nĩ ündũ ücio menyagĩrĩra maathani mothe marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya wa gũtoonya na wa gũtunyana bũrũri ũria mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre, ⁹ na nĩgeetha mũgaatũũra matukũ maingĩ bũrũri ücio Jehova eehĩte na mwĩhitwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene na njiaro ciao, bũrũri ũrĩ bũthĩ wa iria na ũũkĩ. ¹⁰ Bũrũri ũria mũrathĩi mũkaũtunyane ndũhaana ta bũrũri wa Misiri, kũria muumĩte, kũria mwahaandaga mbegũ cianyu na mũgaciunithagĩria maaĩ na magũrũ taarĩ mũgũnda wa mboga. ¹¹ No rĩrĩ, bũrũri ũria mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkegwatĩre nĩ bũrũri ũrĩ irĩma na cianda iria inyuuaga maaĩ ma mbura kuuma igĩrũ. ¹² Nĩ bũrũri ũmenyagĩrĩrwo

nĩ Jehova Ngai wanyu; maithe ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maũcũthĩririe kuuma kiambĩriria kĩa mwaka nginya mũthia waguo.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩathĩkĩra maathani marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ mũrĩ na wĩhokeku, na mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ iyo nĩngoiria mbura bũrũri wanyu kĩmera kĩaoy giakinya, mbura ya mũringo na ya gũkũria irio, nĩgeetha mũgaacookagĩrĩria ngano yanyu, na ndĩbei ya mũhihano na maguta. ¹⁵ Nĩngatũma kũgĩe na nyeki ithaka-inĩ nĩ ũndũ wa ng'ombe cianyu, na mũkarĩĩaga mũkahũna.

¹⁶ Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaguucĩrĩrio, mũgarũrũke mũhooe ngai ingĩ na mũciĩnamĩrĩre. ¹⁷ Mũngĩkaguucĩrĩrio, marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra mamũcine, na nĩakahinga igũrũ nĩgeetha gũtikoire nayo thĩ yage kũruta maciaro, na inyuĩ nĩmũgathira o narua mwehere bũrũri ũcio mwega Jehova aramũhe. ¹⁸ Igaai ciugo ici ciakwa ngoro-inĩ cianyu na meciĩria-inĩ manyu; ciohagĩrĩrei moko-inĩ manyu irĩ imenyithia, na mũciohagĩrĩre mothiũ-inĩ manyu. ¹⁹ Cirutagei ciana cianyu, na mũciaragie rĩria mũkarĩte kwanyu mĩciĩ na rĩria mũrathĩĩ na njĩra, na rĩria mũkomete na rĩria muokĩra. ²⁰ Ciandĩkei hingĩro-inĩ cia mũrango ya nyũmba cianyu o na mũciandĩke ihingo-inĩ cianyu, ²¹ nĩgeetha matukũ manyu na matukũ ma ciana cianyu maingĩhe kũu bũrũri-inĩ ũcio Jehova eehĩtĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu na tene; maingĩhe o ta matukũ marĩa igũrũ rĩgũtũura rĩ igũrũ wa thĩ.

²² Mũngĩmenyerera wega maathani maya mothe ndĩramũhe mũmarũmagĩrĩre, mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake ciothe na mũikarage mwĩgwatanĩtie nake-rĩ, ²³ hĩndĩ iyo Jehova nĩakaingata ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere yanyu, na inyuĩ mwĩgwatĩre kũndũ kũu kwa ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra. ²⁴ Kũndũ guothe kũria mũgaakinyithia makinya manyu gũgaatuĩka kwanyu; bũrũri wanyu ũkoima werũ-inĩ ũkinye Lebanoni, na uume Rũũ rwa Farati ũkinye iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro. ²⁵ Gũtĩrĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiiria. O ta ũria aamwĩrĩre, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma mwĩtigĩrwo nĩ andũ a bũrũri wothe kũria guothe mũgaathĩ.

²⁶ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ndĩramũgĩra kĩrathimo mbere yanyu na ngamũigĩra kĩrumi, ²⁷ ndĩramũgĩra kĩrathimo angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ; ²⁸ na ngamũigĩra kĩrumi angĩkorwo nĩmũriagaga gwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu mũgatiga gũthĩĩ na njĩra irĩa ngũmwatha ũmũthĩ, na ũndũ wa kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, iria mũtooi. ²⁹ Rĩria Jehova Ngai wanyu akaamũkinyia bũrũri ũria mũrathĩĩ mũkawĩgwatĩre, nĩmũkanĩrĩra ũhoru wa kĩrathimo kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Gerizimu, nakĩo kĩrumi mũheanĩre ũhoru wakĩo kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ. ³⁰ O ta ũria mũũũ, irĩma icio irĩ kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, mwena wa ithũiro wa njĩra kwerekera na kũria riũa rĩthũagĩra, gũkuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya More, kũu bũrũri wa andũ a Kaanani arĩa matũũraga Araba gũkuhĩ na Gĩligalĩ. ³¹ Mũrĩ hakuhĩ kũringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye mũkegwatĩre bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe. Rĩria mũgaakorwo mũwoete na mũgatũura kuo-rĩ, ³² menyagĩrĩrai gwathĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.

12

Handũ Hamwe tu ha Kũhooerwo

¹ Ici nĩcio irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa mwagĩrĩrwo nĩ kũmenyerera mũmarũmagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũria Jehova Ngai wa maithe manyu amũheete mwĩgwatĩre, rĩria rĩothe mũgũtũura bũrũri-inĩ ũcio. ² Mũkaananga biũ kũndũ guothe kũu igũrũ wa irĩma iria ndaaya na tũrĩma na rungu rwa mũtĩ o wothe mũruru kũria ndũrĩrĩ icio mũkegwatĩra bũrũri wacio ihooyagĩra ngai ciacio. ³ Mũkoinanga igongona ciacio, na mũharaganie mahiga mao marĩa maamũre, na mũcine itugĩ cia Ashera ciacio; mũtemange mĩhianano ya ngai ciao, na mũtharĩe marĩtwa ma cio mehere kũndũ kũu.

⁴ Mũtikanahooe Jehova Ngai wanyu ta ũria ndũrĩrĩ icio ihooyaga ngai ciacio. ⁵ No rĩrĩ, no nginya mũgaacaria handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura thĩĩnĩ wa mĩhĩrĩga yanyu yothe, nĩguo haamũrĩrwo rĩitwa rĩake, harĩ gũkaro gĩake. Hau niho mũrĩthĩiiga; ⁶ na niho mũrĩtwaraga maruta manyu ma njino na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kĩrĩa gĩothe mũrĩrutaga kĩa mĩhĩtwa yanyu, o na maruta manyu ma kwĩyendera, na marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'ondũ. ⁷ Mũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu nĩmũkarĩĩaga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte.

⁸ Mũtikaneke ta ũria tũreka tũrĩ gũkũ ũmũthĩ, o ũria mũndũ aroona kwagĩrĩre, ⁹ tondũ mũtĩrĩ mũraakinya ũhurũko-inĩ kana igai-inĩ rĩria Jehova Ngai wanyu aramũhe. ¹⁰ No nĩmũkarĩnga Rũũ rwa Jorodani mũtũũre bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtũike igai rĩanyu, na nĩakamũhurũkia harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthĩũrũrũkĩrĩre, nĩgeetha mũtũũre mũtarĩ na ũgwati. ¹¹ Hĩndĩ iyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura haamũrwo ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, niho mũgaatwaraga indo ciothe iria ngũmwatha mũtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma njino, na magongona manyu, na icunjĩ cianyu

cia ikümi na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega iria mwĩrĩre Jehova na mwĩhĩtwa. ¹² Na mĩrĩ hau, mĩkenage mĩrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyũ ene, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arĩme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rĩao ene. ¹³ Mwĩmenyererei mĩtikanarutĩre magongona manyu ma njino handũ harĩa hothe mĩngĩenda. ¹⁴ Marutagĩrei o handũ harĩa Jehova agaathuura mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa mĩhĩrĩga yanyu, niho mũgeekagĩra maĩndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte.

¹⁵ No rĩrĩ, no mũthĩnjĩre nyamũ cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa mĩngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga kana cia thĩiya, mũrĩe kũringana na kirathimo kĩrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩe nyama icio. ¹⁶ No mũtikanarĩe thakame; mĩtagei thĩ o taarĩ maaĩ. ¹⁷ Mũtikanarĩre matũũra-inĩ manyu gĩcũnjĩ gĩa ikümi kĩa ngano yanyu, na ndibei ya mũhĩhano, na maguta, kana marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'ondũ, kana kĩndũ o gĩothe mwĩhĩtĩte kũrutaga, kana maruta manyu ma kwĩyendera, o na kana maruta ma mwanya. ¹⁸ Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, mũrĩrĩragĩra indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyũ ene, na ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arĩme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu, na nĩmũrĩkenagĩra maĩndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu. ¹⁹ Menyererai mũtikanarekererie Alawii hĩndĩ irĩa yothe mũgũtũũra bũrũri ũcio wanyu.

²⁰ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bũrũri waku o ta ũrĩa aakwĩrĩre, nawe wende kũrĩa nyama na uuge atĩrĩ, “Nĩngwenda nyama,” hĩndĩ iyo no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²¹ Kũngĩkorwo handũ harĩa Jehova Ngai waku athuurĩte haamũrĩrwo Rĩtwa rĩake nĩ hakũraihĩrĩrie-rĩ, no ũthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng'ombe na cia ng'ondũ irĩa Jehova akũheete, ta ũrĩa ngwathĩte, na ũrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²² Rĩa nyama icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa nyama cia thwariga kana cia thĩiya. Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩe nyama icio. ²³ No ũmenyerere ndũkanarĩe thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo, ndũkanarĩanĩrie muoyo ũcio na nyama. ²⁴ Ndũkanarĩe thakame; mĩite thĩ o ta maaĩ. ²⁵ Ndũkanamĩrĩe, nĩguo maĩndũ maku magĩrĩre, o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka maĩndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

²⁶ No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre na kĩndũ kĩrĩa gĩothe wĩhĩtĩte atĩ nĩũkaruta, ũthĩ handũ harĩa Jehova agaathuura. ²⁷ Rutĩra magongona maku ma njino, ma nyama na ma thakame kigongona-inĩ kĩa Jehova Ngai waku. Thakame iyo ya magongona macio maku no nginya iĩtwo hau mwena-inĩ wa kigongona kĩa Jehova Ngai waku, no nyama no ũcirĩe. ²⁸ Menyerera wathĩkĩre mawatho maya mothe ndĩragwatha, nĩgeetha maĩndũ maku na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku maagagĩrĩre hĩndĩ ciothe, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka wega na ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

²⁹ Jehova Ngai waku nĩakeheria mbere yaku ndũrĩrĩ iria ũkĩrĩ kũhĩthũkĩra ũcitunye bũrũri. No rĩria ũgaacingata na ũtũũre bũrũri wacio, ³⁰ na ciarĩkia kũniinwo ciehere mbere yaku, wĩmenyerere ndũkanategwo na ũndũ wa gũtũũria ũhoru wa ngai ciacio ũkĩũria atĩrĩ, “Ĩ ndũrĩrĩ ici itungatagĩra ngai ciacio atĩa? Tũgwĩka o ta ũrĩa ciikaga.” ³¹ Ndũkanahooe Jehova Ngai waku na njĩra icio ciacio, nĩ ũndũ ikihooya ngai icio ciacio, nĩciikaga maĩndũ mothe marĩa marĩ magĩgi marĩa Jehova athũire. O na nĩicinaga ariũ ao na airĩtu ao na mwaki marĩ magongona ma ngai ciacio. ³² Tigĩrĩra atĩ nĩ weka maĩndũ mothe marĩa ngwathĩte; ndũkanongerere ũndũ kana ũrutarute.

13

Kũhooya Ngai Ingĩ

¹ Mũnabii kana mũroti wa irooto angĩkeyumĩria thĩinĩ wanyu, nake amwĩre ũhoru wa kĩa kana wa ũrĩrũ, ² naguo ũhoru ũcio aarĩtie wa kĩa kana wa ũrĩrũ wĩkĩke-rĩ, acooke oige atĩrĩ, “Nĩtũrũmĩrĩre ngai ingĩ (ngai iria mũtooĩ) mũreke tũcihooe,” ³ mũtikanathĩkĩrĩrie ndeto cia mũnabii ũcio, kana cia mũroti ũcio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nĩkũmũgeria aramũgeria amenye kana nĩmũmwendete na ngoro cianyu ciothe na mĩoyo yanyu yothe. ⁴ Jehova Ngai wanyu nĩwe mũrĩrũmagĩrĩra, na nĩwe mũrĩitĩtagĩra. Menyagĩrĩrai maathani make na mũmathĩkagĩre; mũtungatagĩrei na mwĩgwatanagie nake. ⁵ Mũnabii ũcio kana mũroti ũcio no nginya ooragwo, tondũ nĩahunjitie ũhoru wa kũremera Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, akĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo; nĩageretie kũmũgarũra mwewhere njĩra irĩa Jehova Ngai wanyu aamwathire mũrũmagĩrĩre. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁶ Mũrũ wa nyũkwa ũrĩa mũciaraniĩrwo, kana mũrũguo kana mwarĩguo, kana mũtumia waku ũrĩa wendete, kana mũrataguo ũrĩa mumĩranĩtie ngoro nake angĩkũheenereria, akwĩre atĩrĩ, “Nĩtũthĩ tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria wee kana maithe manyu matooĩ, ⁷ ngai cia andũ arĩa mamũthĩũrũkĩrie, marĩ gũkuhĩ, kana marĩ kũraya, kuuma mwena ũmwe wa bũrũri nginya ũrĩa ũngĩ), ⁸ ndũkanetikĩre

ũhoro ũcio wake, kana ũmũthikĩrĩrie. Ndũkanamũguĩre tha. Ndũkanamũtĩge arĩ muoyo kana ũmũhithĩrĩrie. ⁹ No nginya ũkaamũũraga. Guoko gwaku nĩkuo gũgaakorwo kũrĩ kwa mbere ũhoro-inĩ ũcio wa kũmũũraga, gũcooke kũrũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. ¹⁰ Mũhũũrei na mahiga nyuguto nginya akue, nĩ undũ nĩageretie kũmũgarũra amũrute njĩra-inĩ ya Jehova Ngai wanyu ũria wamũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo. ¹¹ Hindĩ iyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua ũhoro ũcio nao nĩmagetigĩra, na gũtirĩ mũndũ gatagatĩ kanyu ũgeeka undũ mũũru ta ũcio rĩngĩ.

¹² Mũngĩkaigua ũhoro ũkĩheanwo ũkonĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũtũũre kuo-rĩ, ¹³ atĩ andũ aaganu nĩmeyumĩrĩtie thĩinĩ wanyu na makahĩthĩtia andũ a itũũra rĩa njĩra, makameera atĩrĩ, “Nĩtũthĩi tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria inyuĩ mũtũoi), ¹⁴ hindĩ iyo no nginya mũkoorĩrĩria ũhoro ũcio, na mũũthuthuurie na mũtũũrie wega biũ. Mũngĩona nĩguo kũrĩ na kũmenyeke wega atĩ undũ ũcio ũrĩ magigi ũguo nĩwikikite thĩinĩ wanyu-rĩ, ¹⁵ no nginya mũkooraga andũ arĩa othe matũũraga itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora. Itũũra rĩu nĩmũkarĩniina biũ, mũniine andũ a rĩo o na mahiũ makuo. ¹⁶ Mũgaacookanĩrĩria indo ciothe iria ndahe cia itũũra rĩu handũ hamwe o kũu gatagatĩ ga kĩaaro gĩa itũũra, mũcine itũũra rĩu biũ hamwe na indo ciarĩo cia gũtahwo, itũike igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova Ngai wanyu. Rĩgaatũũra rĩrĩ rĩanange nginya tene, na rĩtigaakwo rĩngĩ. ¹⁷ Gũtirĩ kindũ o na kĩmwe kĩa indo icio itũũrĩrwo kũniinwo gĩgaakorwo kĩrĩ moko-inĩ manyu, nĩgeetha Jehova atige gũcinwo nĩ marakara make mahiũ; nake acooke amũguĩre tha, na amwike maundũ ma ũtugi, na atũme mũingĩhe, o ta ũria erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, ¹⁸ nĩ undũ wa gwachĩkĩra Jehova Ngai wanyu na kũmenyerera maathani make mothe marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, na gwĩka maundũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ make.

14

Irio iria itarĩ Thaahu na iria irĩ Thaahu

¹ Inyuĩ nĩ inyuĩ ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mũtikanetemange* kana mwenjwo ihara ũthiũ-inĩ nĩ undũ wa mũndũ mũkuũ, ² nĩgũkorwo mũrĩ andũ mamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ, Jehova nĩamũthuurĩte mũtũike andũ ake a bata.

³ Mũtikanarĩe kindũ o nakĩ kĩrĩ thaahu. ⁴ Ici nĩcio nyamũ iria mwagĩrĩrwo kũrĩa: nĩ ndegwa, na ng'ondũ, na mbũri, ⁵ na thwariga, na thiiya, na thwara, na mbũri ya werũ, na ndoo, na ngondi, o na ng'ondũ cia irĩma-inĩ. ⁶ No mũrie nyamũ o yothe irĩ mahũngũ maatũku na makarekania na nĩcookagia ithagumia. ⁷ No rĩrĩ, harĩ nyamũ iria iĩcookagia ithagumia kana irĩ mahũngũ maatũku marekanĩtie biũ, mũtikanarĩe ngamĩra, kana mbũkũ, kana ikami. O na gũtũika nĩcookagia ithagumia, mahũngũ ma cio ti maatũku, icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸ Nayo ngũrwe, o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndicookagia ithagumia; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio.

⁹ Thĩinĩ wa nyamũ ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ, no mũrĩage irĩa yothe irĩ mathagu manyiitaine na irĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰ No irĩa yothe itarĩ tũthagu na ngaracũ, mũtikanamĩrie; nĩgũkorwo irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

¹¹ No mũrie nyoni o yothe irĩa itarĩ thaahu. ¹² No ici mũtikanarĩe: nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹³ na hũngũ irĩa ndune na mũthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, ¹⁴ na mũthemba o wothe wa mahuru ¹⁵ na ndundu irĩa irĩ rũhĩa, na ndundu irĩa igambaga, na nyoni ya iria-inĩ irĩa irĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wothe wa rwĩgĩ, ¹⁶ na gatundu karĩa kanini, na ndundu irĩa nene, o na ndundu irĩa njerũ, ¹⁷ na ndundu ya werũ, na rwĩgĩ rũnene rũrĩa rũrĩaga thamaki, na nyoni ya iria-inĩ irĩa irĩ ngĩngo ndaaya, ¹⁸ na karoga-ngunũ, na mĩthemba yothe ya cĩcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

¹⁹ Tũnyamũ tuothe tũria tũri mathagu tũmbũkaga tũrĩ gĩtutu tũrĩ thaahu harĩ inyuĩ, mũtikanatũrie. ²⁰ No nyamũ yothe irĩ mathagu na ndrĩrĩ thaahu no mũmĩrie.

²¹ Mũtikanarĩe kindũ o na kirĩkĩ kirĩa mũgaakora gĩkuĩte. No mũkihe mũndũ wa kũngĩ ũria ũtũũraga itũũra-inĩ o rĩothe rĩa matũũra manyu, nake no akĩrie, kana ũkĩenderie mũrũrĩrĩ. No inyuĩ mũrĩ andũ mamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu.

Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina.

Icunjĩ cia Ikũmi

²² Menyereraĩ mũrutage gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro mothe ma mĩgũnda yanyu mwaka o mwaka. ²³ Rĩagĩrai gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei yanyu ya mũhĩhano, na maguta manyu, na marigĩthathi manyu ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, nĩgeetha mwĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu hĩndĩ ciothe. ²⁴ No rĩrĩ, handũ hau hangĩkorwo nĩ haraihu mũno, na Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte na mũtingĩhota gũkuua gĩcunjĩ kianyu gĩa ikũmi mũtware handũ hau (nĩ undũ handũ hau Jehova

* 14:1 Gwĩtemanga mwĩrĩ rĩarĩ igongona rĩa andũ a Ndũrĩrĩ hĩndĩ ya macakaya.

agaathuura ha gütüüria Rīitwa rīake nīhamūraihiirīrie mūno-rī), ²⁵ hīndī iyo mūgaakūürania gīcunjī kīanyu gīa ikūmi na betha, na inyuī mūtware betha iyo handū harīa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ²⁶ Hūthīrai betha iyo na kūgūra kīrīa gīothe mūngiēnda: ng'ombe, kana ng'ondū, kana ndibei o na kana kindū kīgagatie gīa kūnyua, kana o kindū gīothe kīrīa mūngiēnda. Nīngī inyuī na andū a nyūmba cianyu mūkaarīra indo icio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mūkenete. ²⁷ Na mūtikanarekererie Alawii arīa matūūruga matūūra-inī manyu, nīgūkorwo matirī gīthaka kana igai rīao ene.

²⁸ Na rīrī, o mīaka itatū yathira, mūrutage icunjī cia ikūmi cia uumithio wanyu wothe wa mwaka ūcio, mūgaaciga kūu matūūra-inī manyu, ²⁹ nīgeetha Alawii (arīa matarī agaīre gīthaka kana igai rīao ene), na andū a kūngī, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arīa matūūruga matūūra-inī manyu, magookaga makarīa na makahūūna, nīguo Jehova Ngai wanyu amūrathimage wīra-inī wothe wa moko manyu.

15

Mwaka wa Kūrekanīra Mathiirī

¹ Na rīrī, mīaka mūgwanja yathira, no nginya mūkarekanagīra mathiirī. ² Ūndū ūcio mūrīwīkaga ūū: mūkombithania o wothe nīarīrekanagīra thiirī o wothe ūrīa akombeire Mūisraeli ūrīa ūngī. Ndakarandūra Mūisraeli ūrīa ūngī thiirī kana mūrū wa ithe, nī ūndū ihinda rīa Jehova rīa kūrekanīra mathiirī nīrīhunjanīrio. ³ No mūrāndūre mūndū wa kūngī thiirī, no rīrī, no nginya mūrekanīre thiirī o wothe ūrīa mūrū wa thoguo arī nāguo. ⁴ No rīrī, gūtiagīrīre gūkorwo na mūndū mūthīni thiirī wanyu, nīgūkorwo mūrī būrūrī-inī ūcio Jehova Ngai wanyu ekūmūhe mūwīgwatīre ūtūike igai rīanyu-rī, nīakamūrathima mūno, ⁵ angīkorwo nīmūgwathīkīra Jehova Ngai wanyu biū, o na mūmenyagīrīre kūrūmagīrīra maathani maya mothe ngūmūhe ūmūthī. ⁶ Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīakamūrathima ta ūrīa eeranīre, na nīmūgakombagīra ndūrīrī nyingī, no inyuī mūtigaakombaga harī cio. Nīmūgaathaga ndūrīrī nyingī, no cio itikamwathaga.

⁷ Kūngīgaakorwo na mūndū mūthīni gatagatī-inī ka ariū a ithe wanyu itūūra-inī o rīothe kūu būrūrī-inī ūcio Jehova Ngai wanyu ekūmūhe-rī, mūtikanamūmīrie ngoro, kana mūtūike akarī kūrī mūrū wa ithe wanyu ūcio mūthīni. ⁸ No rīrī, nī kaba mūmūtambūrūkīrie guoko, na mūmūkombithie kīrīa gīothe akaabatarīo nīkīo. ⁹ Mwīmenyererei mūtikanagīe na meciiria mooru, mūkoiga atīrī: “Mwaka wa mūgwanja, mwaka ūrīa wa kūrekanīra mathiirī ūrī hakuhi,” nīguo mūtīkagīe na ngoro njūru, mwage gūtaanahīra mūrū wa ithe wanyu ūrīa ūbataire, kana mwage kūmūhe kindū. Nake hīndī iyo no akaīre Jehova nī ūndū wanyu, na inyuī nīmūkonwo mwīhītie. ¹⁰ Heagai mūndū ta ūcio na ūtaana, na mwīkage ūndū ūcio na ngoro itarī na ūūru; na nī ūndū wa ūguo-rī, Jehova Ngai wanyu nīarīmūrathimaga mawīra-inī manyu mothe, o na maūndū-inī mothe marīa mūrīkaga. ¹¹ Nīkūrīkoragwo na andū athīni hīndī ciothe būrūrī-inī. Nī ūndū ūcio ngūmwatha mūtūike ataana kūrī ariū a ithe wanyu, na kūrī andū arīa athīni o na abatari arīa marīkoragwo būrūrī-inī wanyu.

Kūrekereria Ndungata

¹² Mūrū wa ithe wanyu Mūhibirania, arī mūndū mūrūme kana mūndū-wa-nja, angīyendia kūrī we na agūtungatīre mīaka itandatū-rī, mwaka wa mūgwanja wakinya no nginya ūkaamūrekereria athīi. ¹³ Na rīrīa ūkaamūrekereria, ndūkanareke athīi moko matheri. ¹⁴ Nīūkamūhe indo na ūtaana kuuma rūūru-inī rwaku, o na kuuma kihūrīro-inī gīaku kīa ngano o na kihīhīro-inī kīa ndibei. Ūkaamūhe indo kūringana na ūrīa Jehova Ngai waku akūrathimīte. ¹⁵ Ririkanaga atī o na we warī ngombo kūu būrūrī wa Misiri, no Jehova Ngai waku agīgūkūūra. Kīu nīkīo gīatūma ngūhe rīathani rīu ūmūthī.

¹⁶ No rīrī, ndungata yaku īngīgakwīra atīrī, “Nīi ndikwenda gūgūtiga,” nī ūndū nīkwendete na īkenda andū a nyūmba yaku, na nī ūndū nīyonaga gwaku gwī kwegwa-rī, ¹⁷ hīndī iyo nīūgakīnyīita mūkuha, ūmītūrīkie gūtū īrī hau mūrango-inī, itūike ndungata yaku mūtūūrīre wayo wothe. Ūguo noguo ūgeeka ndungata yaku ya mūndū-wa-nja.

¹⁸ Ndūkone taarī ūndū ūrī hīnya kūrekereria ndungata yaku īthīi, nī ūndū ūtungata ūrīa īgūtungatīire mīaka iyo itandatū nī ta maita meerī ma mūcaara wa mūndū wa kwandīkwo. Nake Jehova Ngai waku nīarīkūrathimaga maūndū-inī mothe marīa ūrīkaga.

Marīgithathi ma Nyamū

¹⁹ Rutagīra Jehova Ngai waku marīgithathi mothe ma njamba kuuma ndūūru-inī ciaku cia ng'ombe na cia mbūrī. Ndūkanatware marīgithathi maku ma ndegwa wīra-inī, na ndūkanamure marīgithathi maku ma ng'ondū guoya. ²⁰ O mwaka, wee na andū a nyūmba yaku nīmūgacirīagīra mbere ya Jehova Ngai waku handū harīa agaathuura. ²¹ Nyamū īngīgakorwo īrī na kaūūgū, īkorwo īgīthua kana

* 15:3 Andū a mabūrūrī mangī matiatigaga kūrīma mīgūnda yao mwaka-inī wa mūgwanja ta andū a Isiraeli. Nī ūndū wa gītūmi kīu o matiatigaga mbēeca cia kūrīha thiirī.

ĩrĩ ndumumu, kana ĩkorwo na ũũgũ o na ũrĩkũ-rĩ, mütikanamĩrutĩre Jehova Ngai wanyu igongona. ²² Mũkaamĩrĩra o kũu matũũra-inĩ manyu. No ĩrĩĩo nĩ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ na thaahu, o taarĩ thiiya kana thwariga maraarĩa. ²³ No mütikarĩage thakame; mĩitagei thĩ o ta maaĩ.

16

Bathaka

¹ Menyagĩrĩrai mweri wa Abibu na mükũgũyagĩre Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, nĩ ũndũ mweri-inĩ wa Abibu nĩguo aamũrutire bũrũri wa Misiri kũrĩ ũtũkũ. ² Nĩmũgathĩnjĩra Jehova Ngai wanyu igongona rĩa Bathaka rĩa nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwanyu rwa mbũri kana rwa ng'ombe, mũcithĩnjĩre handũ harĩa Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. ³ Mütikanamĩrĩĩanĩrie na mĩgate mũkĩre ndawa ya kũmbia, no ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrie mĩgate ĩtarĩ mĩmbie, arĩ yo mĩgate ya mĩnyamaro, nĩ ũndũ mwoimire bũrũri wa Misiri na ihenya, na nĩgeetha matukũ-inĩ mothe ma muoyo wanyu mũririkanage mũthenya ũcio mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁴ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mütikanakorwo mũri na ndawa ya kũmbia bũrũri-inĩ wanyu wothe. Mütikanareke nyama o ciothe cia iria mükũruta igongona hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mbere iraare nginya rũciĩnĩ.

⁵ Mütikanathĩnjĩre igongona rĩa Bathaka itũũra-inĩ o rĩothe kũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, ⁶ tiga o harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. Hau nĩho mũkaarutĩra igongona rĩa Bathaka hwaĩ-inĩ rĩria riũa rĩthũaga, rĩtũke rĩa kũririkana ihinda rĩria mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁷ Mũkaarĩhĩhĩria na mũrĩrĩre handũ hau Jehova Ngai wanyu agaathuura. Nĩgĩ kwarooka gũkĩa mũcooke hema-inĩ cianyu. ⁸ Ihinda rĩa mĩthenya ĩtandatũ mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mĩmbie, nago mũthenya wa mũgwanja mũgie na kũngano kĩa mũrĩrwo Jehova Ngai wanyu, na mütikarute wĩra o na ũrĩkũ.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

⁹ Taragai ciumia mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano ĩria ĩtarĩ ngethe. ¹⁰ Mũcooke mükũgũire Gĩathĩ gĩa Ciumia nĩ ũndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ũndũ wa kũruta maruta ma kwĩyendera maringaine na irathimo iria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte nacio. ¹¹ Na mũkenagĩre Jehova Ngai wanyu mũri handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranagia na inyuĩ. ¹² Ririkanai atĩ mwarĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wega irĩra ĩcio cia watho wa kũrũmĩrwo.

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹³ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ gĩa Ithũnũ mĩthenya mũgwanja thuutha wa gücookereria maciaro marĩa moimĩte ihũhĩro-inĩ cianyu cia ngano, na ihĩhĩro-inĩ cianyu cia ndibei. ¹⁴ Kenagĩrai Gĩathĩ kĩa kĩaanyu, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũruga matũũra-inĩ manyu. ¹⁵ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ kĩa kĩa mũrĩrwo Jehova Ngai wanyu ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũri handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe, na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno kĩaanyu nĩgĩkaiganĩra.

¹⁶ Arũme othe anyu no nginya makeyumĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩmbie, na ya Gĩathĩ gĩa Ciumia, na ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. Gütikanagĩe mũndũ ũkoimĩra mbere ya Jehova moko matheri: ¹⁷ O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kĩheo kiringaine na ũria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte.

Acĩiri

¹⁸ Mũgaathuura acĩiri, o na anene a o mũhĩrĩga kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe yanyu o itũũra-inĩ o rĩothe Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, nao nĩmagatuagĩra andũ ciira wega. ¹⁹ Mütikanahotomie ciira kana mũgie na gũthutũkania. Mütikanamũkĩre ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga maittho ma mũndũ mũũgĩ matũũke matumumu, na rĩkoogomia ciugo cia mũndũ ũria mũthingu. ²⁰ Rũmagĩrĩrai kĩhoo kĩa giiki, nĩgeetha mütũũre muoyo na mwĩgawĩre bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe.

Kũhooya Ngai Ingĩ

²¹ Mütikanahaande gĩtugĩ kĩa Ashera mwena-inĩ wa kīgongona kĩria mũgaathondekera Jehova Ngai wanyu, ²² na mütikanaake ihiga rĩa kũhooyagwo, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire maĩndũ macio.

17

¹ Mütikanarutĩre Jehova Ngai wanyu igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ ĩrĩ na kaũũgũ kana ũũgũ, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ũrĩ thaahu harĩ Jehova.

² Mündü mürüme kana mündü-wa-nja ütūuranagia na inyuī itūūra-inī rīmwe rīa kūrīa Jehova ekūmūhe, angioneke agīka ūūru maitho-inī ma Jehova Ngai wanyu na ūndū wa güthūkia kirikanīro gīake, ³ na agakararia rīathani rīakwa akahooya ngai ingī, na agaciinamīrīra kana akainamīrīra rīūa, kana mweri, kana njata cia matu-inī, ⁴ na mūmenyithio ūhoru ūcio-rī, hīndī ūyo no nginya mūgaatūria ūhoru ūcio wega. Kūngīkorwo ūhoru ūcio nī wa ma, na hakorwo na ūira atī ūndū ūcio ūrī thaahu nīwīkitwo thīinī wa Isiraeli, ⁵ oyai mündü mürüme kana mündü-wa-nja ūcio wīkīte ūndū ūcio mūūru mūmūtware kīhingo-inī gīa itūūra rīanyu inene na inyuī mūmūhūre na mahiga nyuguto nginya akue. ⁶ Na ūndū wa ūira wa andū eerī kana atatū, mündü no oragwo, no gütirī mündü ūkooragwo na ūndū wa ūira wa mündü ūmwe. ⁷ Moko ma aira acio no nginya makorwo marī ma mbere ūhoru-inī ūcio wa kūmūūruga, na thuutha ūcio marūmīrīrwo nī moko ma andū arīa angī othe. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere gatagatī-inī kanyu.

Magooti ma Ciira

⁸ Kūngīkaagīa maciara magooti-inī manyu mūtangīhota gütua, marī ma ūiti wa thakame, o na ma gütuithania mündü na mündü ūria ūngī, kana mündü ūhūūrīte ūria ūngī, matwaragei handū harīa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ⁹ Thīī kūrī Alawii arīa athīnjīri-Ngai, na kūrī mūtuithania ciira ūrīa ūrī wīra-inī ihinda rīu. Mūmoorie ūhoru ūcio nao mamuonie ūria ciira ūcio wagīrīre gütuuo. ¹⁰ No nginya mwīke kūrīngana na matua marīa makaamūhe mūrī handū hau Jehova agaathuura. Menyagīrīrai mwīkage ūria wothē marīmwathaga mwīke. ¹¹ Ikagai kūrīngana na watho ūria mamūrūtīte, na mūrūmīrīre matua mao marīa mekūmūhe. Mūtikanehūgūre mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, mūtigane na ūria mamwīrīte. ¹² Mündü ūria ūngionania kūnyarara mūtuithania ciira kana mūthīnjīri-Ngai, ūria ūrūgamaga agītungatīra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere Isiraeli. ¹³ Andū othe nīmakaigua ūhoru ūcio nao metigīre, na matigacooka gūkorwo marī na kīnyararo rīngī.

Mūthamaki

¹⁴ Rīrīa mūgaathīi būrūri ūria Jehova Ngai wanyu ekūmūhe, na mūkorwo mūwīgwatīire na mūgaatūūra kuo, na muuge atīrī, “Rekei tūgīe na mūthamaki witū ta ndūrīri iria ciothe itūthiūrūrūkiirie,” ¹⁵ Menyererai wega mūgaathuura mūthamaki ūrīa Jehova Ngai wanyu amwamūrīre. No nginya akoima gatagatī-inī ka arīū a ithe wanyu. Mūtīgathuure mündü wa kūngī atuīke mūthamaki wanyu, mündü ūtari mūrū wa thoguo Mūisiraeli. ¹⁶ Mūthamaki ūcio, o nake ndakaneingīhīrie mbarathi, kana atūme andū macooke būrūri wa Misiri makamūgīrīre ingī, nīgūkorwo Jehova amwīrīte atīrī, “Mūtikanacooke na thuutha, mūgere njīra ūyo rīngī.” ¹⁷ Nake ndakanahīkie atumia aingī, nīguo ngoro yake ndikanagarūrūke. Nīngī ndakaneingīhīrie betha na thahabu.

¹⁸ Rīrīa agaīkarīra gītī gīake kīa ūthamaki, akoya ibuku rīa gīkūnjo, eyandīkīre watho ūyū, aūrūtīte ibuku-inī rīrīa rīumīte harī athīnjīri-Ngai, arī o Alawii. ¹⁹ Narīo ibuku rīu nīaīkarage narīo, arīthomage matukū marīa mothe egūtūūra muoyo nīguo erutage gwītīgīra Jehova Ngai, na arūmagīrīre wega ciugo ciothe cia watho ūyū na irīra cia watho wa kūrūmagīrīrwo, ²⁰ na ndagetuage mwega gūkīra arīū a ithe agarūrūke mwena wa ūrīo kana wa ūmotho atigane na watho. Hīndī ūyo, we na njīaro ciake nīmagathamaka ihinda irāya ūthamaki-inī wake kūu Isiraeli.

18

Maruta nī ūndū wa Athīnjīri-Ngai na Alawii

¹ Athīnjīri-Ngai, arīa Alawii, hamwe na mūhīrīga ūcio wothē wa Lawi, matikagīa na gīthaka kana igai hamwe na andū a Isiraeli arīa angī. Magaatūūrāgio nī indo iria irutīrīrwo Jehova cia igongona rīa njino, nīgūkorwo rīu nīrīo igai rīao. ² Matikagaya igai gatagatī ka arīū a ithe wao; nīgūkorwo Jehova nīwe igai rīao, o ta ūria aamerīre.

³ Indo ici nīcio athīnjīri-Ngai magīrīrwo nī kūheagwo ciumīte kūrī andū arīa marīrutaga igongona rīa ndegwa kana rīa ng'ōndu: nī guoko, na thīia cīerī, na nyama cia nda. ⁴ No nginya mūmaheage maciario ma mbere ma ngano yanyu, na ma ndibei yanyu ya mūhīhano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng'ōndu cianyu cienjwo, ⁵ nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīamathuurīte hamwe na njīaro ciao kuuma harī mīhīrīga yanyu yothē, nīgeetha marūgamage magatungataga thīinī wa Rīitwa rīa Jehova hīndī ciothe.

⁶ Mūlawii angīthaama, oime kūrīa atūūrāgia itūūra-inī rīmwe rīa matūūra manyu thīinī wa Isiraeli, na oke endete mūno gūkīnya handū harīa Jehova agaathuura-rī, ⁷ no atungate thīinī wa rīitwa rīa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arīa angī arīa matungataga hau mbere ya Jehova. ⁸ Nake akaagāirwo indo ciiganaine na cia arīa angī, o na gütuika nīamūkīrīte mbeeca cīumanīte na kwendia indo cia nyūmba yao.

Mitugo iria iri Magigi

⁹ Rirĩa mugaathiĩ bürüri ürĩa Jehova Ngai wanyu ekümühe, mütikanerute maündü ma kwigerekania na mĩthĩire irĩa iri magigi ya ndürĩrĩ iria iri kuo. ¹⁰ Rekei gütikanoneke mündü thĩĩni wanyu uküruta igongona rĩa gücina mürüũ kana mwarĩ, kana uküragũra, kana ukürögana, kana mütüiria wa nyoni ya mündü, kana mündü-mũgo, ¹¹ kana mürogani wa ithitũ, kana mündü ürĩ na maroho ma küragũra, kana mürogi, o na kana mündü ukaragũra na maroho ma andũ akuũ. ¹² Mündü ürĩa wĩkaga maündü macio nĩonagwo arĩ magigi nĩ Jehova, na nĩ undũ wa maündü macio marĩ magigi, nĩkĩo Jehova Ngai wanyu ekürutũrũra ndürĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. ¹³ Inyuĩ no nginya mütũike andũ matarĩ ũcuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.

Münabii

¹⁴ Ndürĩrĩ iria mugaatunya bürüri-rĩ, nĩithikagĩrĩa arogi na andũ arĩa maragũraga. No inyuĩ, Jehova Ngai wanyu ndamwĩtkĩritie gwĩka ũguo. ¹⁵ Jehova Ngai wanyu nĩakamütũmĩra münabii o ta nĩ kuuma harĩ ariũ a thoguo. No nginya mĩmũiguage. ¹⁶ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo mworirie Jehova Ngai wanyu mürĩ kũu Horebu mũthenya ürĩa muonganĩte, rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, “Ndũkareke tũigue mũgambo wa Jehova Ngai witũ, kana tuone mwaki ũcio mũnene rĩngĩ, nĩgeetha tũtigakue.”

¹⁷ Jehova aanjĩirire atĩrĩ: “Ūguo moiga nĩ wega. ¹⁸ Nĩngamarahũrĩa münabii o tawe oime thĩĩni wa ariũ a ithe wao; na nĩngekĩra ciugo ciakwa kanua gake, nake nĩakameera ürĩa wotho ngaamwatha. ¹⁹ Mündü o wotho ũkaarega kũigua ciugo ciakwa iria münabii ũcio akaaria thĩĩni wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩi mwene nĩ nĩ ngamũũria ũhoro ũcio. ²⁰ No rĩrĩ, münabii ürĩa ũkaaria undũ o na ũrĩkũ na mwĩgerero akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, oige undũ itamwathĩte, kana münabii ürĩa ũkaaria akĩgwetaga rĩitwa rĩa ngai ingĩ, no nginya akooragwo.”

²¹ Mwahota kwĩyũria atĩrĩ, “Tũngĩkimenya atĩa rĩrĩa ndũmĩrĩ itaarĩtio nĩ Jehova?” ²² Undũ ürĩa münabii angĩaria rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, naguo undũ ũcio wage kuoneka kana kũhinga, iyo nĩ ndũmĩrĩ itaarĩtio nĩ Jehova. Münabii ũcio aarĩtie na mwĩgerero. Mütikanamwĩtigire.

19

Matũura ma Kũũrĩrwo

¹ Rirĩa Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniinĩte ndürĩrĩ iria ekümühe bürüri wacio, na rĩrĩa na inyuĩ mũgaakorwo mürĩkĩtie kũingata ndürĩrĩ icio, na mugaatũura matũura ma cio na nyũmba ciacio, ² hĩndĩ iyo nĩmũkamũra matũura matatũ marĩ handũ gatagatĩ ka bürüri ürĩa Jehova Ngai wanyu ekümühe mũwĩgatĩre. ³ Mũgaathondeka barabara cierekeire matũura macio, naguo bürüri ũcio Jehova ekümühe ũtũike igai rĩanyu, mũwatũre icunjĩ ithatũ, nĩgeetha mündü o wotho ũngĩũraga mündü oragĩre kuo.

⁴ Ūyũ nĩguo watho ũkonĩĩ mündü ürĩa ũngĩũraga mündü ũngĩ na oorĩre kuo nĩguo ahonokie muoyo wake, nake nĩ mündü ürĩa ũngĩũraga mündü wa itũũra rĩake ataciirĩre gwĩka undũ ũcio, na akorwo ndaamũthũire mbere iyo. ⁵ Ta rĩrĩa mündü angĩthĩĩ mütĩtũ marĩ na mündü wa itũũra rĩake makoine ngũ, na akĩhiũria ithanwa ateme mütĩ-rĩ, ithanwa rĩrũke, rĩrũũge, rĩringie mündü ũcio wa itũũra rĩake, rĩmũũrage. Mündü ũcio no orĩre itũũra rĩmwe rĩa macio nĩguo ahonokie muoyo wake. ⁶ Angĩaga gwĩka ũguo-rĩ, mürĩhanĩria wa thakame ahota gũthingatana nake arĩ na marakara amũnyĩite, angĩkorwo itũũra rĩa kũũrĩrwo nĩrĩrahĩrĩrie mũno, amũũrage o na gũtũika ndagĩrĩre kũũragwo nĩ undũ ndaathũire mündü ũcio mbere iyo. ⁷ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩ kĩrĩa gĩatũma ndĩmwathe mwĩyamũrĩre matũura manene matatũ ma kũũrĩrwo.

⁸ Jehova Ngai wanyu angĩkongerera mĩhaka ya bürüri wanyu o ta ürĩa erĩire maithe manyu na mwĩhĩtwa, amũhe bürüri wotho ũaamerĩre, ⁹ nĩ undũ wa ürĩa mũgaakorwo mũmenyereire wega maathani maya ndĩramwatha ũmũthĩ, atĩ mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiagi na njĩra ciake hĩndĩ ciothe, hĩndĩ iyo nĩmũkamũra matũura mangĩ matatũ ma kũũrĩrwo. ¹⁰ Mũgeeka ũguo nĩgeetha gütikanaitwo thakame ya mündü ũtarĩ na ũũru bürüri-inĩ wanyu, ürĩa Jehova Ngai wanyu ekümühe ũtũike igai rĩanyu, na nĩngĩ nĩgeetha mütĩkagĩe na mahĩtia ma gũita thakame.

¹¹ No mündü angĩkorwo athũire mündü wa itũũra rĩake, nake amũoherie njĩra-inĩ, amũtharĩkĩre amũũrage, acooke orĩre itũũra-inĩ rĩmwe rĩa macio-rĩ, ¹² athuuri a itũũra rĩake nĩmakamütũ-manĩra, arehwo kuuma kũu itũũra-inĩ, mamũneane kũrĩ mürĩhanĩria wa thakame nĩguo ooragwo. ¹³ Mütikanamũiguire tha. No nginya mũniine wĩhĩa wa ũiti wa thakame itarĩ na ũũru bürüri-inĩ wa Isiraeli, nĩgeetha maündü manyu magĩrĩre.

¹⁴ Mündü ndakaneherie ihiga rĩa mũhaka rĩa mündü ürĩa mariganĩtie, rĩrĩa rĩahaandĩrwo nĩ arĩa marĩ mbere yanyu igai-inĩ rĩrĩa mũkaamũkĩra bürüri-inĩ ürĩa Jehova Ngai wanyu ekümühe mũwĩgwatĩre.

¹⁵ Mũira ūmwe ti mũiganu wa gũtũma mũndũ atuĩrwo nĩ ūndũ wa ngero kana wa ihĩtia rĩrĩa angĩkorwo ekĩte. No nginya ūhoro ūtuuo nĩ wa ma na ūndũ wa ūira wa andũ eerĩ kana atatũ.

¹⁶ Mũira ūrĩ na rũthũũro angĩrũgama gũthitangĩra mũndũ ngero, ¹⁷ andũ acio eerĩ magĩte na ngarari, no nginya marũgame harĩ Jehova, mbere ya athĩnjĩri-Ngai na aciirithania arĩa magaakorwo makĩruta wĩra ihinda-inĩ rĩu. ¹⁸ Aciirithania acio no nginya matuĩrie ūhoro na kiyo, na mũira ūcio angĩoneka nĩ wa maheeni, nĩaraigĩrĩa mūrũ wa ithe kigeenyo-rĩ, ¹⁹ hĩndĩ iyo mũmwĩke o ta ūrĩa aciĩrĩre gwĩka mūrũ wa ithe. No nginya mũniine ūũru ūcio thĩĩnĩ wanyu. ²⁰ Andũ arĩa angĩ nĩmakaiuga ūhoro ūcio nao metigĩre, naguo ūndũ ūcio mũũru ndũgacooka gwĩkwo ringĩ thĩĩnĩ wanyu. ²¹ Mũtikanaigwe tha; muoyo uumage muoyo, na riitho riumage riitho, na igego riumage igego, na guoko kuumage guoko, o na kũgũrũ kuumage kũgũrũ.

20

Gũthĩ Mbaara-inĩ

¹ Rĩrĩa mũgaathiĩ kũrĩa na thũ cianyu na muone irĩ na mbarathi na ngaari cia ita na mbũtũ cia ita nyingĩ gũkĩra cianyu, mũtikanaciĩtigĩre, nĩ ūndũ Jehova Ngai wanyu, ūrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuĩ. ² Rĩrĩa mũgaakorwo mũkuhĩrĩrie gũthĩ mbaara, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakuhĩrĩria mbũtũ cia ita na aciĩrĩrie. ³ Aciĩre atĩrĩ, “Thikĩrĩria wee Isiraeli, ūmũthĩ nĩ ūgũthĩ mbaara-inĩ ūkarũe na thũ ciaku. Ndũgakue ngoro kana wĩtigĩre na ndũkamake kana ūinaine ūrĩ mbere yacio. ⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai waku niwe ūgũtwarana nawe nĩguo akũrũrĩre kũrĩ thũ ciaku, akũhootanĩre.”

⁵ Anene nao nĩmakooria mbũtũ ya ita atĩrĩ: “Nĩ harĩ mũndũ wakite nyũmba njerũ na ndamĩrugũrĩte? Nĩarekwo acooke mũciĩ, ndagakuĩre mbaara-inĩ, nake mũndũ ūngĩ atuĩke wa kũmĩrugũria. ⁶ Nĩ harĩ mũndũ ūhaandite mũgũnda wa mĩthabibũ na ndambĩrĩrie gũkenera matunda maguo? Nĩarekwo ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mũndũ ūngĩ atuĩke wa gũkenera matunda macio. ⁷ Nĩ harĩ mũndũ marĩkanĩire na mũndũ-wa-nja atĩ nĩekũmũhikia na ndamũhikĩte? O nake nĩ ainũke ndagakuĩre mbaara-inĩ nake mũndũ-wa-nja ūcio ahikio nĩ mũndũ ūngĩ.” ⁸ Nĩngĩ anene nĩmagacooka morie atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ ūretigĩra kana agakua ngoro? Ūcio nĩarekwo ainũke nĩgeetha arĩu a ithe o nao matigakue ngoro.” ⁹ Rĩrĩa anene makaarikia kwarĩria mbũtũ cia ita-rĩ, nĩmagathuura anene a ita a gũtongoria mbũtũ icio.

¹⁰ Rĩrĩa mũkaambata mũkahũire itũũra inene, mũkaamba kũũria andũ a rĩo metikĩre kũgĩ thayũ. ¹¹ Mangĩgetikĩra na mahĩngũre ihĩngo ciao-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe magaatuĩka a kũrutithio wĩra na hinya, mamũrutagĩre wĩra. ¹² Mangĩkaarega kũgĩ thayũ na mambĩrĩrie kũrĩa na inyuĩ, mũgaathiũrũkĩria itũũra rĩu. ¹³ Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaarĩneana moko-inĩ manyu-rĩ, mũkooraga arũme othe arĩa marĩ thĩĩnĩ warĩo. ¹⁴ No ha ūhoro wa andũ-a-nja, na ciana, na mahiũ, o na kĩndũ kĩrĩa kĩngĩ gĩothe kĩrĩ thĩĩnĩ wa itũũra rĩu, no mũcitahe itũũke cianyu. Na rĩrĩ, no mũhũthĩre indo icio Jehova Ngai wanyu amũheete kuuma kũrĩ thũ cianyu. ¹⁵ Ūguo nĩguo mũgeeka matũũra manene mothe marĩa marĩ kũraya na kũrĩa mũrĩ no ti ma ndũrĩrĩ iria irĩ gũkuhĩ na inyuĩ.

¹⁶ No rĩrĩ, thĩĩnĩ wa matũũra manene ma ndũrĩrĩ marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe matũũke igai rĩanyu, mũtikanatigie kĩndũ o nakĩ, kĩhĩhagia kana kĩrĩ muoyo. ¹⁷ Mũkaamaniina biũ; andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperĩzi, na Ahivĩ, na Ajebusi o ta ūrĩa Jehova Ngai wanyu aamwathĩte. ¹⁸ Kwaga ūguo nĩmakamũruta kũrũmĩrĩa maũndũ mothe marĩ magigĩ marĩa mekaga makĩhooya ngai ciao, na inyuĩ nĩmũkehĩria Jehova Ngai wanyu.

¹⁹ Mũngĩgaakorwo mũthĩũrũkĩrie itũũra ihinda iriia, mũkĩrĩhũũra nĩguo mũrĩtahe, mũtikanathũkangie mĩtĩ yarĩo na kũmĩtemanga na ithanwa, nĩ ūndũ no mũrĩre matunda mayo. Mũtikanamĩteme. Mĩtĩ ya gĩthaka ikĩrĩ andũ, atĩ nĩguo mũmĩthĩũrũkĩrie? ²⁰ No rĩrĩ, no mũteme mĩtĩ rĩrĩa mũkũmenya atĩ ti ya matunda, na mũmĩtũmire gwĩthondekera mwĩgitio wa rũirigo nginya itũũra rĩu rĩrarũa na inyuĩ rĩgwe.

21

Horohio ya Gĩkuũ gĩtoĩo Mũũragani

¹ Mũndũ angĩkooneka oragĩtuo, na akorwo akomete gĩthaka-inĩ kũu bũrũri ūcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre, na kwage kũmenyeka mũndũ ūrĩa ūmũũragĩte-rĩ, ² athuuri anyu na aciirithania nĩmakoiimagara magathime itĩina rĩa kuuma harĩa mwĩrĩ ūrĩ nginya matũũra-inĩ marĩa marĩ hakuhĩ naguo. ³ Nĩngĩ athuuri a itũũra rĩrĩa rĩkuhĩrĩrie mũno na harĩa mwĩrĩ ūcio ūrĩ nĩmakanyĩita moori itarĩ yarutithio wĩra na itarĩ yohwo icooki, ⁴ nao mamũĩkũrũkie gĩtuamba-inĩ gĩtarĩ kĩarĩmwo kana gĩkahaandwo, na kĩrĩ na karũũ gegũtherera. Nĩmakoinĩra moori iyo ngingo kũu gĩtuamba-inĩ kũu. ⁵ Nao athĩnjĩri-Ngai, o acio arĩu a Lawĩ, nĩmakeyumĩria nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte

nĩguo matungatage na makarathimana makĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova na magatuithanagia maciira ma andũ aria marĩ na ngarari o na ma andũ maangĩrĩa. ⁶ Ningĩ athuuri othe a itũũra rĩria rikuhĩrĩrie mũno harĩa mwĩrĩ ũcio ũri nĩmagethamba moko* igĩrũ rĩa moori iyo yunĩtwo ngingo o kũu gĩtuamba-inĩ, ⁷ na moige atĩrĩ, “Moko maitũ timo maaitire thakame ĩno, o na kana maitho maitũ makĩona ũndũ ũcio ũgĩkwo. ⁸ ĩtikĩra horohio ĩno nĩ ũndũ wa andũ aku a Isiraeli, aria Wee Jehova ũkũũrite, na ũtĩge kũmatua ahĩtia ũndũ-inĩ wa thakame ĩno ya mũndũ ũtarĩ na ũũru.” Nayo thakame iyo ũitĩtwo nĩkahoroherio. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgetheria ihĩtia-inĩ rĩu rĩa gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru, kuona atĩ nĩmwĩkite ũndũ ũria wagĩrĩrie maitho-inĩ ma Jehova.

Kũhikia Mũndũ-wa-Nja Mũtahe

¹⁰ Rĩria mũngĩthĩ kũrĩa na thũ cianyu, nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inĩ manyu mũcitahe-rĩ, ¹¹ mũngĩcooka muone thĩĩnĩ wa andũ acio atahe harĩ na mũndũ-wa-nja mũthaka na ũmwe wanyu aguucĩrĩrio nĩwe, no amũhikie atũike mũtumia wake. ¹² Nĩakamũinũkia gwake mũciĩ acooke atũme enjwo mũtwe na arenge ndwara ¹³ na arute nguo iria eekĩrite rĩria aatahagwo. Thuutha wa gũikara gwake mũciĩ na acakaire ithe na nyina ihinda rĩa mweri mũgima-rĩ, hĩndĩ iyo no athĩ harĩ we, atũike mũthuuri wake nake atũike mũtumia wake. ¹⁴ Angĩkaaga gũkenio nĩwe, nĩakamwĩtikĩria athĩ o kũria guothe angĩenda. Ndakanamwendie kana amũtue ngombo, kuona atĩ nĩamwagithĩtie gĩtĩo.

Kĩhoo to kĩa Mwana wa Irigithathi

¹⁵ Mũndũ angĩkorwo na atumia eerĩ, na akorwo endete ũmwe na akaaga kwenda ũcio ũngĩ, na eerĩ mamũciarĩre ciana cia ihĩĩ, no mwana wa irigithathi akorwo nĩ wa mũtumia ũria atendete-rĩ, ¹⁶ angĩkorwo akĩgaĩra ariũ ake indo, ndakanaheane kĩhoo to kĩa irigithathi kũrĩ mũriũ wa mũtumia ũria eendete, handũ ha kũhe mũtũrĩ ũria arĩ we irigithathi kũna, mũriũ ũcio wa mũtumia ũria atendete. ¹⁷ No nginya onanie atĩ mũriũ ũcio wa mũtumia ũcio atendete nĩwe irigithathi na ũndũ wa kũmũhe indo maita meerĩ thĩĩnĩ wa indo iria ciothe arĩ nacio. Mũriũ ũcio nĩwe kionereria kĩa mbere kĩa hinya wa ithe. Kĩhoo to kĩa mwana wa irigithathi nĩ gĩa.

Mwana ũria Mũremi

¹⁸ Mũndũ angĩkaagia na mũriũ ũtangĩguu na mũremi, ũtaathĩkagĩra ithe na nyina, na ũtangĩmaigua o na mamũhũũra-rĩ, ¹⁹ ithe na nyina nĩmakamũnyiita mamũtware kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ²⁰ Nao meere athuuri atĩrĩ, “Mũriũ ũyũ witũ ndatũiguu na nĩ mũremi, ndangĩtathĩkĩra. Atũũraga arĩ mũmaramari na arĩ mũriũ.” ²¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a itũũra nao nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu. Ũhoro ũcio nĩũkaiguu nĩ andũ a Isiraeli othe nao meetĩgĩre.

Mawatho Matiganĩte

²² Mũndũ angĩhĩa wĩhia ũngĩtũma ooragwo, nake ooragwo na mwĩrĩ wake ũcuurio mũtĩ igĩrũ-rĩ, ²³ mũtikanareke mwĩrĩ ũcio ũraare mũtĩ igĩrũ ũtukũ ũcio wotho. Tigĩrĩrai nĩ mwamũthika mũthenya o ro ũcio, tondũ mũndũ o na ũrikũ mũcuurie mũtĩ-inĩ nĩ mũrume nĩ Ngai. Mũtikanathaahie bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtũike igai rĩanyu.

22

¹ Ũngĩkoona ndegwa kana ng'ondũ ya mũrũ wa ithe wanyu yũrite, ndũkamĩtiganĩrie, no tigĩrĩra wona nĩwamĩcookia kũrĩ we. ² Mũrũ wa ithe wanyu ũcio angĩkorwo ndaikaraga hakuhĩ nawe, kana ũngĩkorwo ndũmũĩ, ũkaamĩtware gwaku mũciĩ nginya rĩria agooka kũmicaria; hĩndĩ iyo ũmũcookerie. ³ Ũgeeka o ũguo, ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana kabuti gake, kana o kĩndũ gĩothe atete, ndũkanetue ta ũtacionete.

⁴ Ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana ndegwa yake igĩũte njĩra-inĩ, ndũkanamĩtiganĩrie; mũteithĩrĩrie kũmirũgamia.

⁵ Mũndũ-wa-nja ndakanehumbe nguo cia arũme, kana mũndũ mũrũme ehumbe nguo cia andũ-a-nja, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mũndũ o wotho wĩkaga ũguo.

⁶ Ũngĩgakorerera gĩtara kĩa nyoni mũkĩra-inĩ wa njĩra, kĩrĩ mũtĩ igĩrũ kana kĩrĩ thĩ, nayo nyoni iyo ĩkorwo ĩkomerierie tũcui twayo kana matumbĩ, ndũkanoe nyoni iyo na tũcui twayo. ⁷ No woe tũcui, no no nginya ũkaarekereria nyina yũmbũke, nĩgeetha wonage maũndũ mega na ũtũũre hĩndĩ ndaaya.

⁸ Hĩndĩ ĩria ũngĩaka nyũmba njerũ, ũkaamĩkĩra rũirigo rũmĩthiũrũkĩĩrie igĩrũ nĩgeetha ndũkare-hithĩrie andũ a nyũmba yaku ũũru wa ũiti wa thakame, mũndũ angĩkaagũa kuuma nyũmba igĩrũ.*

⁹ Ndũkahaande mbegũ cia mĩthemba ĩrĩ mũgũnda waku wa mĩthabibũ; ũngĩgeeka ũguo nĩũgath-aahia mĩmera ĩria ũhaandite, o na maciario ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.

* 21:6 Gwĩthamba moko kwari ũndũ wa kuonania atĩ mũndũ ndaari na ihĩtia rĩa ũragani. rũirigo igĩrũ, na mũndũ nĩangĩagereire kuo.

* 22:8 Nyũmba cia tene ciakagwo na

¹⁰ Ndükanarimithie ndegwa na ndigiri ciohanitio mûrau ùmwe.

¹¹ Ndükanehumbe nguo cia guoya wa ng'öndu na cia gatani ciogothanitio hamwe.

¹² Ohagîrîra ciohe cia ndigi mîthia-inî îrîa îna ya kabuti karîa wîhumbaga.

Gûthûkia Kîhîko

¹³ Mündü angîhikia mütumia na thuutha wa gükoma nake acooke amûthûüre, ¹⁴ na aarie ndeto cia kûmûcambia, nake amûthûkirie rîitwa, oige atîrî, “Ndahikirie mütumia üyü, no rîrî, ndamûkuhîrîria ndionire imenyithia cia atî nî mûirîtu gathirange,” ¹⁵ hîndî îyo ithe na nyina nîmagatwara maündü ma kuonania atî nî mûirîtu gathirange harî athuuri hau kîhingo-inî gîa itûûra. ¹⁶ Ithe wa mûirîtu nîakeera athuuri atîrî, “Ndaheanire mûirîtu wakwa ahikio nî mündü üyü, no rîrî, rîu nîamûthuurîte. ¹⁷ Nîamûcambîtie akoiga atîrî, ‘Ndiakorire mwarîguo arî mûirîtu gathirange.’ No rîrî, ici nîcio imenyithia cia kuonania atî mûirîtu wakwa arî mûirîtu gathirange.” Hîndî îyo aciari a mûirîtu ücio nîmagatambûrîkia gîtambara kîu mbere ya athuuri a itûûra, ¹⁸ nao athuuri acio nîmakanyiita mündü ücio mamûherithie. ¹⁹ Nîmakamwîtia thîngo ya cekerî igana rîmwe cia betha,[†] macineane kûrî ithe wa mûirîtu, nî ündü mündü ücio nîacambîtie mûirîtu gathirange wa Isiraeli. Mûirîtu ücio agaathîi na mbere gûtuika mütumia wake; ndakanamûte matukû mothe marîa egütûûra muoyo.

²⁰ No rîrî, kûngîgaatuika atî thitango îyo nî ya ma, na kwage kîmenyithia gîa kuonania atî mûirîtu ücio aarî gathirange, ²¹ nîakarehwo mûrango-inî wa nyûmba ya ithe, nao arûme a itûûra rîake nîmakamûhûûra na mahiga nyuguto nginya akue. Nîekîte ündü wa thoni thîinî wa Isiraeli nîkûhûûra ûmaraya arî o nyûmba gwa ithe. No nginya mûniine üûru ücio wehere gatagatî-inî kanyu.

²² Mündü mûrûme angînyiitwo akomete na mütumia wa mündü üngî, o eerî, mündü mûrûme ücio na mütumia ücio, no nginya makue. No nginya mûniine üûru ücio wehere Isiraeli.

²³ Mündü angîcemanîa na mûirîtu gathirange itûûra-inî orîtio ahikio, na mündü ücio akome nake, ²⁴ nîmûkamanyiita eerî, mûmoimagarie kîhingo-inî gîa itûûra rîu, mûmahûûre na mahiga nyuguto nginya makue; mûirîtu ücio akooragwo tondü aarî thîinî wa itûûra na ndoigire mbu nîguo ateithio, nake mündü mûrûme ücio akooragwo tondü wa gûthûkia mütumia wa mündü üngî. No nginya mûniine üûru wehere gatagatî-inî kanyu.

²⁵ No rîrî, mündü mûrûme angîcemanîa na mûirîtu ûrîitio ahikio arî na kûu nja ya itûûra, na amûnyiite na hinya, mündü mûrûme ücio wîkîte üguo nowe wiki ûgaakua. ²⁶ No rîrî, mûirîtu ücio mûtikanamwîke ündü; ndeekîte rîhia rîa gütûma ooragwo. Ündü ücio nî ta wa mündü ûrîa ûtharîkagîra akooraga mündü wa itûûra rîake, ²⁷ nîgûkorwo mündü ücio aacemanîrie na mûirîtu ücio na kûu nja ya itûûra, o na gütûika mûirîtu ücio ûrîitio nîoigire mbu, hatiarî na mündü wakûmûteithûra.

²⁸ Mündü angîgacemanîa na mûirîtu gathirange ûtoorîtio ahikio, amûnyiite na hinya nao mamenyeke-rî, ²⁹ mündü ücio nîakarîha ithe wa mûirîtu ücio cekerî mîrongo îtano cia betha.[‡] Mündü ücio no nginya ahikie mûirîtu ücio, nîgûkorwo nîamûthûkîtie. Ndakanamûte matukû mothe marîa egütûûra muoyo.

³⁰ Mündü mûrûme ndagîrîrwo nîkûhîkia mütumia wa ithe; ndakanaconorithie ûrîrî wa ithe.

23

Kweherio Kîûngano-inî

¹ Gütîrî mündü mûhakûre na ündü wa kûhîhinywo kana gütînio kîga gîake gîa üciari ûgaatoonya kîûngano-inî kîa Jehova.

² Gütîrî mwana ûciarîtwo kuuma ûhîki-inî mûgirîe, kana mündü o wothe wa rûciaro rwake ûgaatoonya kîûngano-inî kîa Jehova, o nginya rûciaro rwa ikûmi.

³ Gütîrî Mûamoni kana Mûmoabi, kana mündü o wothe wa rûciaro rwake, ûgaatoonya kîûngano-inî kîa Jehova, o nginya rûciaro rwa ikûmi. ⁴ Nîgûkorwo matiigana gûûka kûmûtûnga na mîgate na maaî mûrî njîra mûkîuma bûrûri wa Misiri, na ningî nîmarîhire Balamu mûrû wa Beorî kuuma Pethorî kûu Mesopotamîa nîguo oke amûrume. ⁵ O na kûrî o ro üguo-rî, Jehova Ngai wanyu ndaigana gûthîkîrîria Balamu, no aagarûrîre kîrumi kîu gîgîtuika kîrathimo harî inyuî, nî ündü Jehova Ngai wanyu nîamwendete. ⁶ Mûtikanagîe kîrîko gîa gütûûra ûrata nao hîndî îrîa yothe mûgütûûra muoyo.

⁷ Mûtikanamene Mûedomu nîgûkorwo nî mûrû wa ithe wanyu. Mûtikanamene Mûmisiri, nî ündü nîmwatûire mûrî ageni bûrûri wake. ⁸ Andû a rûciaro rwa gatatû arîa magaaciawo nîo, no matoonye kîûngano-inî kîa Jehova.

Kwaga Ûtheru Kambî-inî

⁹ Hîndî îrîa mûngîamba kambî mûng'ethanîire na thû cianyu, mûtikahutanie na kîndü kîrî thaahu.

¹⁰ Mündü mûrûme ümwe thîinî wanyu angîkorwo nîathaahîte nî ündü wa ündü ûrîa ümûkorete ütükû,

[†] 22:19 nî ta kilo 1 [‡] 22:29 nî ta nuthu kilo

nĩakoima na kũu nja ya kambĩ aikare kuo. ¹¹ No rĩrĩ, gwatua gũtuka nĩethambe, na riũa rĩgĩthũa no acooke kambĩ-inĩ.

¹² Thondekai handũ nja ya kambĩ harĩa mũrĩthiia gwĩteithia. ¹³ Harĩ indo cianyu cia wĩra-rĩ, gĩagai na kindũ gĩa gũcimbaga nakĩo, na rĩrĩa mũndũ athiĩ gwĩteithia, akenja irima agathika kĩoro gĩaake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩaceraceeraga kũu kambĩ-inĩ yanyu nĩguo amũgitĩre na aneane thũ cianyu kũrĩ inyuĩ. Kambĩ yanyu no nginya itũike theru, nĩgeetha ndakanooone ũndũ ũtagĩrĩre gatagatĩ-inĩ kanyu, nake amweherere.

Mawatho Mangĩ Ngũũrani

¹⁵ Ngombo ĩngĩgakorwo yũrĩre gwaku, ndũkanamĩneane kũrĩ mwathi wayo. ¹⁶ Reke itũure gatagatĩ kanyu kũria guothe ĩngĩenda na itũũra-inĩ o rĩothe rĩria ĩngĩthuura. Ndũkanamĩhinyĩrĩre.

¹⁷ Gũtirĩ Mũisiraeli, mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, ũgaatuika mũmaraya wa ihooro. ¹⁸ Mũtikanarehe thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca ithũkũmitwo na njĩra ya ũmaraya wa andũ-a-nja kana wa arũme irĩ cia kũhingia mwĩhĩtwa o na ũrĩkũ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu niathũire maũndũ macio meerĩ.

¹⁹ Ndũkanarĩhie mũrũ wa ithe wanyu uumithio wa kindũ ũmũheete, ũrĩ wa mbeeca kana irio kana wa kindũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩrehe uumithio. ²⁰ No ũrĩhie mũndũ wa kũngĩ uumithio wa kindũ ũmuohoreire, no ti mũrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli, nĩgeetha Jehova Ngai wanyu amũrathimage maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga bũrũri-inĩ ũria mũrathĩ mũwĩgwatĩre.

²¹ Ũngĩkeehĩta mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Ngai waku, ndũgekĩre mũhũthia kũhingia mwĩhĩtwa ũcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku ndarĩ hĩndĩ atagakũũria ũndũ ũcio, na nĩũgatuuo nĩwĩhĩtie. ²² No ũngĩaga kwĩhĩta mwĩhĩtwa, ndũgakorwo wĩhĩtie. ²³ ũndũ ũria wotho mĩromo yaku ĩriugaga no nginya ũũhingagie, nĩ ũndũ wehĩtire mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova Ngai waku na kanua gaku wĩyendeire.

²⁴ Ũngĩtoonya mũgũnda wa mĩthabibũ wa mũndũ ũngĩ, no ũrĩe thabibũ nginya ũhũũne, no ndũgekĩre o na ĩmwe kĩondo-inĩ gĩaku. ²⁵ Ũngĩtoonya mũgũnda wa ngano wa mũndũ ũngĩ, no ũbute magira mayo na moko, no ndũkanagethe ngano ĩyo yake.

24

¹ Mũndũ angĩhikia mũtumia na age gũkenio nĩwe nĩ ũndũ wa kũmuona na ũndũ ũtagĩrĩre, nake mũndũ ũcio amwandĩkĩre marĩa ma ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, ² na thuutha wa kuuma gwake mũciĩ, mũtumia ũcio atuĩke mũtumia wa mũndũ ũngĩ, ³ nake mũthuuirwe ũcio wa keerĩ age kũmwenda, na amwandĩkĩre marĩa ma ndigano, amũnengere na amũingate oime gwake mũciĩ, kana mũthuuirwe ũcio wa keerĩ akue, ⁴ mũthuuir wake ũria warĩ wa mbere, ũria wamũingatie, ndetĩkĩrĩtio kũmũhikia rĩngĩ thuutha wa gũkorwo arĩkĩtie gũthũkio. ũcio ũngĩtuika ũndũ ũrĩ thaahu maitho-inĩ ma Jehova. Mũtikanarehe wĩhia bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

⁵ Mũndũ angĩkorwo no hĩndĩ arahikanirie, ndakanatũmwo mbaara-inĩ kana aheo wĩra ũngĩ o wotho. Ihinda rĩa mwaka mũgima, nĩarekwo aikare mũciĩ ambe akenie mũtumia wake ũcio ahikĩtie.

⁶ Ndũkanoe mahiga meerĩ ma gĩthiĩ ma mũndũ ũrĩ na thĩrĩ waku, o na kana ũthiĩ na ihiga rĩa igũrũ riiki atĩ nĩguo rĩrũgamĩrĩre thĩrĩ ũcio, nĩ ũndũ gwĩka ũguo no ta kuoya muoyo wa mũndũ ũcio.

⁷ Mũndũ angĩnyitwo aiyĩte mũrũ wa ithe Mũisiraeli akamũtua ta ngombo kana akamwendia, mũici ũcio no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁸ Ha ũhoro wa mĩrimũ ya mangũ, mwĩmenyagĩrĩrei mũno gwĩka o ũria athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, makaamũruta. No nginya mũrũmĩrĩre wega ũria ndĩmathĩte. ⁹ Ririkanai ũria Jehova Ngai wanyu eekire Miriamu mũrĩ njĩra-inĩ mwarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa ũngĩkombithia mũndũ wa itũũra kindũ o gĩothe, ndũkanatoonye nyũmba yake, ũgũire kĩria eraniĩre atĩ niakaruta kĩrũgamĩrĩre. ¹¹ Ikara nja ũreke mũndũ ũcio ũkombithĩtie kindũ akũrehere kĩria eraniĩre hau nja. ¹² Mũndũ ũcio angĩkorwo arĩ mũthĩni, ndũkanaraarie kũu eeraniĩre. ¹³ Mũcookerie kabuti gake riũa rĩtanathũa nĩgeetha ehumbie agĩkoma. Hĩndĩ ĩyo nĩagagũcookeria ngaatho, nago ũndũ ũcio nĩũkonwo ũrĩ gĩko kĩa ũthingu maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

¹⁴ Ndũkanahinyĩrĩre mũndũ wa kũrĩhwo ũria mũthĩni na mũbatari, arĩ mũrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli kana mũndũ wa kũngĩ ũtũũraga itũũra rĩmwe rĩa matũũra manyu. ¹⁵ Mũrĩhe mũcaara wake wa o mũthenya riũa rĩtanathũa, nĩ ũndũ nĩ mũthĩni na mũcaara ũcio nĩguo ehokete. Kwaga ũguo, aahota gũkaira Jehova igũrũ riaku, nawe woneke wĩhĩtie harĩ Jehova.

¹⁶ Maitho ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma ciana ciao, kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma maitho; o mũndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehĩa make mwene.

¹⁷ Ndũkanaagithie mündũ wa kũngĩ kana mwana wa ngoriai kũhoto ciira-inĩ, kana woe kabuti ka mütumia wa ndigwa karũgamĩrĩre thiĩrĩ. ¹⁸ Ririkanaga warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na Jehova Ngai waku nĩagũkũũrĩre ũkũma kuo. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

¹⁹ Rĩrĩa ũkũgetha mũgũnda waku, ũngĩrganĩrwo nĩ gĩtĩia, ndũgagĩcookere. Gĩtigĩre mündũ wa kũngĩ, na mwana wa ngoriai, na mütumia wa ndigwa, nĩgeetha Jehova Ngai waku akũrathĩmage wĩra-inĩ wothe wa moko maku. ²⁰ Hĩndĩ ĩrĩa ũkũhũrũra ndamayiũ kuuma mĩtĩ-inĩ yaku, tigaga gũcookera honge ciaguo riĩta rĩa keerĩ. Tigagĩria andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mütumia wa ndigwa matigari. ²¹ Hĩndĩ ĩrĩa ũkũgetha thabibũ mũgũnda waku wa mĩthabibũ, ndũgacooke kũhaara ringĩ iria ciatigwo. Tigagĩria mündũ wa kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mütumia wa ndigwa matigari. ²² Ririkanaga atĩ warĩ ngombo bũrũri wa Misiri. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

25

¹ Hangĩgĩa ngarari gatagatĩ ka andũ eerĩ, nĩmatware ciira ũcio igooti-inĩ, nao atũithania a ciira mamatũithanie, marekererie mündũ ũrĩa ũtarĩ na mahĩtia, nake ũrĩa ũrĩ na mahĩtia mamũtũire itua. ² Kũngĩoneka atĩ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia nĩagĩrĩre kũhũrwo, mütũithania wa ciira nĩagaathana akome ahũrwo iboko iringaine na mahĩtia make, mũciiri ũcio akĩonaga, ³ no rĩrĩ, ndakamũhũũrĩthie iboko makĩria ya mĩrongo ĩna. Angĩhũrwo makĩria ya iboko icio, mũrũ wa thoguo aahota kuoneka arĩ mũmene maitho-inĩ maku.

⁴ Ndũkanoohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra.*

⁵ Mündũ na mũrũ wa nyina mangĩkorwo matũũranagia hamwe, na ũmwe wao akue atarĩ na mwana wa kahĩ, mütumia ũcio wake ndakanahike nja ya nyũmba ĩyo. Mũrũ ũcio wa nyina na mũthũuriwe nĩakamuoya amũhikie, na amũhingĩrie bata wake o ta mũrũ wa nyina na mũthũuriwe. ⁶ Mwana wa mbere wa kahĩ ũrĩa agaaciara nĩwe ũgaatũũria rĩĩtwa rĩa ũcio ũkuĩte, nĩgeetha rĩĩtwa rĩake rĩtikanathario rĩehere Isiraeli.

⁷ No rĩrĩ, mündũ angĩkorwo ndekwenda kũhikia mütumia wa mũrũ wa nyina, mütumia ũcio nĩagathĩĩ kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, ameere atĩrĩ, “Mũrũ wa nyina na mũthũuri wakwa nĩaregete gũtũũria rĩĩtwa rĩa mũrũ wa nyina gũkũ Isiraeli. Nĩaregete kũhingia bata ũrĩa mũrũ wa nyina na mũthũuri wa mütumia agĩrĩrwo nĩ kũhingia.” ⁸ Hĩndĩ ĩyo athuuri acio a itũũra rĩake nĩmageta mündũ ũcio mamwarĩrie. Mündũ ũcio angĩgwatĩria kuuga atĩrĩ, “Ndirenda kũmũhikia,” ⁹ mütumia ũcio wa mũrũ wa nyina nĩakambata athĩĩ harĩ we o hau harĩ athuuri acio, amũrute kĩaatũ kĩmwe gĩaake, acooke amũtũire mata ũthũĩ, amwĩre atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mündũ ũrĩa warega gwaka nyũmba ya mũrũ wa nyina ekagwo.” ¹⁰ Rũciaro rwa mündũ ũcio kũu Isiraeli rũgeetagwo Nyũmba ya Mündũ ũrutĩtwa Kĩaatũ.

¹¹ Andũ eerĩ mangĩkorwo makĩrĩa, nake mütumia wa ũmwe wao gũteithũra mũthũuri wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyĩite kĩga gĩaake gĩa ũciari, ¹² nĩagatinio guoko kũu gwake. Ndakanaigũrwo tha.

¹³ Mũtigaakoragwo na mahiga ma gũthima meerĩ mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyu, rĩmwe iritũ na ringĩ ihũthũ. ¹⁴ Mũtigakoragwo na igeri igĩrĩ itaiganaine nyũmba-inĩ cianyu, kĩmwe kĩnene na kĩmwe kĩnini. ¹⁵ No nginya mũkoragwo na ithimi na igeri iria ciagĩrĩre na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ manyu maingĩe ma gũtũũra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe. ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mündũ o wothe wĩkaga maũndũ macio, mündũ o wothe wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.

¹⁷ Ririkanaga ũrĩa Aamaleki maamwĩkire mũrĩ njĩra-inĩ rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa mwarĩ anogu na mũgathirwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyuũ rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe aria maagĩtũ na thũutha; makĩaga gwtigĩra Ngai. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ iria ciothe imũrigĩciĩrie bũrũri-inĩ ũrĩa ekũmũhe mũwĩgwatĩre ũtũike igai rĩanyu-rĩ, mũkaaniina kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma Aamaleki maririkanwo gũkũ thĩ guothe. Mũtikanariganĩrwo nĩ ũndũ ũcio.

26

Maciaro ma Mbere na Icunjĩ cia Ikũmi

¹ Rĩrĩa ũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe ũrĩ igai, na ũwĩgwatĩre na ũtũũre kuo, ² nĩũkoya maciaro mamwe ma mbere ma kĩrĩa gĩothe ũgaakũria tiĩri-inĩ wa bũrũri ũcio Jehova Ngai arakũhe na ũmekĩre kĩondo. Ŭcooke ũthĩĩ handũ harĩa Jehova Ngai waku agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake, ³ wĩre mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ hĩndĩ ĩyo atĩrĩ, “Nĩndoiga ũmũthĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai wakwa atĩ nĩndĩkĩtie gũkinya bũrũri ũrĩa Jehova eerĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe.” ⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũkĩra kĩondo kũu kuuma moko-inĩ maku, akĩgie

* 25:4 Ndegwa nĩcio ciarangaga ngano nĩguo imĩtigĩthũkanie na mahuti.

hau mbere ya kigongona kĩa Jehova Ngai waku. ⁵ Ningĩ nũukoiga ũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai waku atĩrĩ: “Baba aarĩ Mũsuriata watũũraga orũũraga,* nake agĩkũrũka agĩthĩ bũrũri wa Misiri marĩ na andũ mataarĩ aingĩ, nao magĩtũũra kuo na magĩtũũka rũrĩrĩ rũnene rũrĩ hinya na rwa andũ aingĩ. ⁶ No andũ a Misiri nĩmatũnyamaririe na magĩtũũma tũthĩĩnĩke, na magĩtũrutithia wĩra wa hinya. ⁷ Hĩndĩ iyo tũgĩkaira Jehova, o we Ngai wa maithe maitũ, nake Jehova akĩigua mũgambo witũ, na akĩona mitangĩko iitũ, na wĩra mũritũ na ũrĩa twahiinyagĩrĩrio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtũruta bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya, na gũtambũrũkĩtio, akĩhũthĩra maũndũ manene ma kũmakania, na akĩringa cĩama, o na agĩka maũndũ ma magegania. ⁹ Niatũrehire kũndũ gũkũ na agĩtũhe bũrũri ũyũ, bũrũri ũrĩ bũthi wa irĩa na ũũkĩ; ¹⁰ na rĩrĩ, nĩndarehe maciaro ma mbere ma tĩiri ũrĩa, Wee Jehova, ũheete.” Nawe ũkĩge kĩondo kĩu mbere ya Jehova Ngai waku na ũnamĩrĩre mbere yake. ¹¹ Wee mwene, na Alawii, o na andũ a kũngĩ arĩa marĩ thĩĩnĩ wanyu, nĩmũgakenera maũndũ mothe mega marĩa Jehova Ngai wanyu amũheete na akahe andũ a nyũmba cĩanyu.

¹² Rĩrĩa ũgaakorwo ũrikĩtie kwamũra gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro maku mothe mwaka-inĩ wa gatatũ, mwaka ũcio wa kũrutwo gĩcunjĩ gĩa ikũmi, nĩũgakĩheana kũrĩ Alawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, o na kũrĩ mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha marĩe mahũũne marĩ kũu matũũra-inĩ manyu. ¹³ Ũcooke wĩre Jehova Ngai waku atĩrĩ, “Nĩndikĩtie kũruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩa mũre kuuma nyũmba-inĩ yakwa, na nĩ ndikĩheanĩte kũrĩ Mũlawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, na kũrĩ mũtumia wa ndigwa o ta ũrĩa wothe wathanĩte. Nditiganĩrie maathani maku o na kana ngariganĩrwo nĩ rĩmwe rĩamo. ¹⁴ Ndirĩte gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩa kĩrĩa kĩa mũre hĩndĩ ya macakaya, kana ngeheria o na kĩmwe gĩa kĩa rĩrĩa ndaari mũthaahu, o na kana ngarutĩra arĩa akuũ kĩmwe gĩa kĩa. Nĩnjathĩkĩre Jehova Ngai wakwa, nĩnjikĩte o ta ũrĩa wothe ũnjathĩte. ¹⁵ Kĩrore ũrĩ o kũu igũrũ, o kũu gĩtũũro gĩa kũu gĩtheru, ũrathime andũ aku a Isiraeli na bũrũri ũyũ ũtũheete o ta ũrĩa werĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa, bũrũri ũrĩ bũthi wa irĩa na ũũkĩ.”

Rũmagĩrĩa Maathani ma Jehova

¹⁶ Jehova Ngai waku egũgwatha ũmũthĩ ũrũmagĩrĩre irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; ũmenyerere kũmaathĩkĩra na ngoro yaku yotha na muoyo waku wothe. ¹⁷ Nĩmbũrĩte ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai waku, na atĩ nĩũrĩthĩiaga na njĩra cĩake, na nĩũrĩathĩkagĩra irĩa cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani make, o na mawatho, na atĩ nĩũrĩmworthĩkagĩra. ¹⁸ Nake Jehova nĩoimbũrĩte ũmũthĩ atĩ wee ũrĩ rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rwa bata mũno o ta ũrĩa eeranĩire, na nĩ ũrĩmenyagĩrĩa maathani make mothe. ¹⁹ Nĩoimbũrĩte atĩ niagagũtũũgĩra, ũgĩe na ngumo na gĩtĩio gũkĩra ndũrĩrĩ cĩothe irĩa oombĩte, na nĩũgatũũka rũrĩrĩ rũtheru kũrĩ Jehova Ngai waku, o ta ũrĩa eeranĩire.

27

Kigongona Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

¹ Musa na athuuri a Isiraeli nĩ maathire andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rũmiai maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ. ² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũkaahaanda mahiga manene na mũmathinge na rĩũmba. ³ Mũkaandika igũrũ rĩamo ciugo cĩothe cia watho ũyũ mwarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mũtoonye bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa irĩa na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre. ⁴ Na mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mũkaahaanda mahiga macio kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ta ũrĩa ndĩramwatha ũmũthĩ, na mũmathinge na rĩũmba. ⁵ Ningĩ mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kigongona, kigongona kĩa mahiga. Mũtikanahũthĩre kĩndũ o gĩothe gĩa kĩgera mahiga-inĩ macio. ⁶ Mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kigongona na mahiga moimĩte mũgũnda, na mũrutĩre Jehova Ngai wanyu maruta ma njino igũrũ wakĩo. ⁷ Mũkarutĩra indo cia magongona ma ũiguano o hau, mũcĩrĩre mũgĩkenagĩra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu. ⁸ Na nĩmũkandĩka ciugo cĩothe cia watho ũyũ mahiga-inĩ macio mũkaahaanda na ndemwa ikuoneka wega.”

Irumi kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

⁹ Nake Musa na athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, makĩĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Ta kirai, inyũĩ andũ a Isiraeli, na mũthĩkĩrĩrĩ! Rĩu nĩmũtuikĩte andũ a Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Athĩkĩrai Jehova Ngai wanyu na mũrũmĩrĩre maathani make na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.”

¹¹ Mũthenya o ro ũcio, Musa agĩatha andũ acio, akĩmeera atĩrĩ:

¹² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mĩhĩrĩga ĩno nĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawi, na wa Juda, na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini.

* 26:5 Jakubu nĩwe ũgwetetwo haha arĩ Mũsuriata ũrĩa worũũraga.

¹³ Nayo mihiriga ino nikarugama kirima iguru kia Ebali yanirire irumi: Ni muhiriga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri, na wa Zebuluni, na wa Dani na wa Nafitali.

¹⁴ Nao Alawii nimakoiga ciugo na mugambo munene, meere andu othe a Isiraeli atiri:

¹⁵ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria ucuhagia muhianano kana agatwekia muhianano, kindu ki magigi hari Jehova, wira wa moko ma mubundi, na akahaanda kindu kiu na hitho.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

¹⁶ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria utatiga ithe kana nyina.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

¹⁷ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria weheragia ihiga ria muhaka wake na mundu wa ituura.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

¹⁸ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria uhithagha mutumumu njira.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

¹⁹ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria utaciiragira mundu wa kungi, kana mwana wa ngoriai, kana mutumia wa ndigwa na kihoto.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

²⁰ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria ukomaga na mutumia wa ithe, nigukorwo ni uriri wa ithe aagire gitio.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

²¹ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria ungikoma na nyamu o yothe.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

²² “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria ukomaga na mwarir wa nyina, kana na mwarir wa ithe.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

²³ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria ukomaga na nyina wa mutumia wake.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

²⁴ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria uragaga mundu wa ituura riake na hitho.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

²⁵ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria wamukagira ihaki niguo oorage mundu utari na ihitia.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

²⁶ “Kugwatwo ni kirumi-ri, ni mundu uria utarirumagha ciugo cia watho uyū na undu wa guchingia.”

Hindi iyo nao andu othe moige, “Ameni!”

28

Irathimo ni undu wa Gwathika

¹ Ungiathikira Jehova Ngai waku kuna na umenyerere maathani make mothe maria ngukuhe umuthi, Jehova Ngai waku niagagutuugiria iguru ria nduriri ciothe cia thi. ² Irathimo ici ciothe ni igagukinyira na itwaranage nawe ungiathikira Jehova Ngai waku:

³ Nikarathimrwo kuu ituura-ini inene, na urathimrwo migunda-ini.

⁴ Uciari wa nda yaku nikarathimwo, o na urathimrwo maciaro ma mugunda waku na maciaro ma mahiu maku, nimo njaū cia ngombe ciaku na tuuri twa nduru ciaku cia mburi.

⁵ Kiondo giaku o na ndiri yaku ya gukandira mutu nikarathimwo.

⁶ Niurirathimagwo rinukiro-ini ria gwaku muci o na riumagariro-ini.

⁷ Jehova niaritumaga thu iria ingiaruhika iguukirire ihootagirwo mbere yaku. Irikuhithukagira na njira imwe, no irikuuragira na njira mugwanja.

⁸ Jehova niagatuma kirathimo kuu makumbi-ini maku o na undu-ini o wotho ungika na moko maku. Jehova Ngai waku niagakurathimira bururi-ini ucio arakuhe.

⁹ Jehova niagakuhaanda agutue ruriri rwake rutheru o ta uria aakwirire na mwihitwa, ungimenyerera maathani ma Jehova Ngai waku na ithiige na njira ciake. ¹⁰ Hindi iyo nacio nduriri ciothe cia guku thi nicikoono ati witanitio na ritwa ria Jehova, nacio niagagwitigira. ¹¹ Jehova niagakuhe ugaaciru muingi, akugaacirithie uciari-ini wa nda yaku, na maciaro-ini ma uhiu waku, na maciaro-ini ma migunda yaku, kuu bururi-ini uria erire maithe manyu ma tene na mwihitwa ati niagakuhe.

¹² Jehova niakahingura iguru, o kuu kuri nyumba cia muthiithu wa indo iria aheanaga, niguo oiririe bururi waku mbura hindi yayo yakinya, na arathime wira wotho wa moko maku. Niugakombagira nduriri nyingi indo, no wee ndugakomba kuuma kuri mundu o na uriku. ¹³ Jehova agagutua wa

gütongoria, no ti wa kürigia. Üngürumbüiya maathani ma Jehova Ngai waku marĩa ndirakühe ümüthĩ, na ümenyerere ümarümĩrĩre, ürikoragwo hĩndĩ ciothe üri wa mbere na ndũgatuĩka wa kürigagia. ¹⁴ Ndũkanehũgũre mwena wa ürio kana wa ümotho ütigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa maya ndirakühe ümüthĩ, kana ürumagĩrĩre ngai ingĩ na ücitungatagĩre.

Irumi nĩ ündũ wa Kwaga Gwathĩka

¹⁵ No rĩrĩ, üngĩaga gwathĩkĩra Jehova Ngai waku, na wage kürümĩrĩra wega maathani make mothe na irĩra cia watho wa kürümĩrĩrwo irĩa ndirakühe ümüthĩ, irumi ici ciothe nĩagagũkinyĩrĩra:

¹⁶ Nĩũkanyĩtwo nĩ kĩrumi üri itũũra-inĩ inene o na ünyĩtwo nĩ kĩrumi üri mĩgũnda-inĩ.

¹⁷ Kĩondo giaku na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩrwo mĩtu nĩũkanyĩtwo nĩ kĩrumi.

¹⁸ Üciari wa nda yaku nĩũkanyĩtwo nĩ kĩrumi, o na irio cia mĩgũnda waku, na mahiũ maku, ma njau cia ng'ombe na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

¹⁹ Nĩũkanyĩtwo nĩ kĩrumi rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ, na ünyĩtwo nĩ kĩrumi ükiumagara.

²⁰ Jehova nĩagakũrehithĩria irumi, na kĩrigiicano, na ikũũma ündũ-inĩ üria wothe üriũkaga na guoko gwaku, nginya akũniine üthire na ihenya nĩ ündũ wa wĩhia üria wĩkĩte wa kũmũtiganĩria.

²¹ Jehova nĩagakũhũũra na mĩrimũ nginya akũniine wehere bũrũri üria üratoonya üwĩgwatĩre. ²² Jehova nĩagakũhũũra na mĩrimũ wa kũhũrũrũka mwĩrĩ, na wa kũhiũha mwĩrĩ, na wa kürugĩka, na agũcine na ürugarĩ mũingĩ, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu, maũndũ macio makũhũũre nginya makũniine.

²³ Matu marĩa marĩ igũrũ wa mĩtwe waku nĩmagatuĩka gĩcango, nakuo thĩ waku gũtuĩke kĩgera. ²⁴ Jehova nĩagatũma mbura ya bũrũri waku itũũke rũkũngũ na mĩtutu; iĩgaakuurĩra yumĩte igũrũ nginya üniinwo.

²⁵ Jehova nĩagatũma ühootwo nĩ thũ ciaku. Ügaacihithũkĩra na njĩra iĩmwe, no üciũrĩre na njĩra mũgwanja, na nĩ ügaatuĩka kĩndũ kĩ magigi harĩ mothamaki mothe ma thĩ. ²⁶ Ciimba ciaku igaatuĩka irio cia nyoni ciothe cia rĩera-inĩ na cia nyamũ cia gũkũ thĩ, na gũtikagia mũndũ wa gũcihahũra ciũre. ²⁷ Jehova nĩagakũhũũra na mahũha marĩa ma bũrũri wa Misĩri, na mĩrimũ ya ngaaĩ, na ironda iratogota, na ühere, na ndũkahona. ²⁸ Jehova nĩagakũhũũra na ügũrũki na ütumumu, na kĩrigiicano kĩa meciĩria. ²⁹ Nĩũgathĩ ükihambatagĩria kürĩ mũthenya barigici ta mũndũ mĩtumumu arĩ nduma-inĩ. Ndũkagaacĩra ündũ-inĩ o wothe ügeeka; mũthenya o mũthenya nĩũkahinyagĩrĩrio na ügatunywo indo ciaku, hatarĩ mũndũ üngĩgũtheithũra.

³⁰ Nĩ ükaagia kĩrĩko na mũndũ-wa-nja gĩa kũmũhikia, no mũndũ üngĩ nĩakamuoya akome nake. Nĩũgaka nyũmba no ndũkamĩtũũra. Nĩũkahaanda mũgũnda wa mĩthabibũ no ndũkambĩrĩria gũkenera maciaro mayo. ³¹ Ndegwa yaku nĩũgathĩnjwo ükĩonaga na maitho maku, no ndũkamĩria. Ügaatunywo ndigiri yaku na hinya na ndĩgacookio. Ng'ondũ ciaku nĩũkaneanwo kürĩ thũ ciaku na gũtirĩ mũndũ ügaaciteithũkia. ³² Aanake aku na airĩtu aku nĩmakaneanwo kürĩ rũrĩrĩ rũngĩ, namo maitho maku mathire hinya ükĩmacũthĩrĩria mũthenya o mũthenya, na ndũkahota gwĩka ündũ na guoko gwaku. ³³ Rũrĩrĩ ütooi nĩrũkaria irio cia bũrũri irĩa ürũfiire wĩra, na gũtirĩ kĩndũ ükaagia nakio, tĩga o kũhinyĩrĩrio gũkĩru matukũ maku mothe. ³⁴ Maũndũ marĩa ükoona nĩ magaatũma ügũrũke. ³⁵ Jehova nĩakahũũra maru maku na magũrũ maku na mahũha marĩ ruo matangĩhona, namo mahunje kuuma makinya maku nginya ruototia rwa mĩtwe waku.

³⁶ Jehova nĩagagũtwara hamwe na mũthamaki üria wĩrũgamĩrie agwathage kürĩ rũrĩrĩ ütooi kana rũkamenywo nĩ maithe manyu. Üri kũu nĩũkahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga. ³⁷ Ügaatuĩka kĩndũ kĩ magigi, na kĩndũ gĩa gũtheikererwo na kũnyararwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe kũu Jehova agaagũtwara.

³⁸ Ükaahaanda mbegũ nyingĩ mũgũnda-inĩ no ükaagetha o tũnini, nĩ ündũ nĩkarĩĩo nĩ ngigĩ. ³⁹ Ükaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ na ümĩrĩmĩre, no ndũkanyua ndibei yayo kana ütwe thabibũ, nĩ ündũ igunyũ nĩgacĩria. ⁴⁰ Ügaakorwo na mĩtĩ ya mĩtamaiyũ bũrũri-inĩ waku wothe, no ndũkahũthĩra maguta mayo, nĩ ündũ ndamaiyũ nĩgaitĩka thĩ. ⁴¹ Ükaagia na aanake na ügie na airĩtu no ndũgatũũra nao, nĩ ündũ nĩmagatahwo mathiũ ükombo-inĩ. ⁴² Mĩrumbĩ wa ngigĩ nĩũkegwatĩra mĩtĩ yaku yothe na irĩe irio cia bũrũri waku.

⁴³ Mũndũ wa kũngĩ üria ütũũranagia na inyuĩ agaakĩrĩria kwambatĩra igũrũ rĩaku, na we ükĩrĩrĩrie o kũnyiiha. ⁴⁴ Nĩ agagũkombagĩra nowe ndũkamũkombagĩra. Agaatuĩka wa gütongoria nawe ütuĩke wa kürigia.

⁴⁵ Irumi ici ciothe nĩagagũkinyĩrĩra. Nĩũgathingatana nawe igũtoorie nginya ikũniine, nĩ tondũ ndwathĩkĩire Jehova Ngai waku, na ndũmenyereire maathani na irĩra cia watho wa kürümĩrĩrwo irĩa aakũheire. ⁴⁶ Igaatuĩka kĩmenyiithia na igeiania harĩwe, o na harĩ njiaro ciaku nginya tene. ⁴⁷ Tondũ ndũigana gũtungatĩra Jehova Ngai waku üri na gĩkeno na ücanjamũkĩte hĩndĩ ya ügaacĩru, ⁴⁸ tondũ ücio

ügaatungatira thü ciaku iria Jehova agaagütümira igüükirire, üri mühütu na ünyooti, na üri njaga na üri müthiniiku müno. Niagagwikira icooki ria kigera ngingo nginya aküniine.

⁴⁹ Jehova niagakühethiria rüriri ruumite kûraya, rügüükirire, kuuma ituri-ini cia thi, rümbükite o ta nderi, rüriri ütangiomenya rwario rwa ruo, ⁵⁰ rüriri rwa gwigirwo, rütangitiia andü akürü kana rüguire andü ethi tha. ⁵¹ Nimakaria njaü cia mahiü maku, na marie maciaro ma bürüri waku nginya maküniine. Matigagütigiria ngano, kana ndibei ya mühihano, kana maguta, o na kana magütigire njaü o na imwe ya ndüuru cia ng'ombe ciaku kana tüüri twa rüuru rwa mbüri ciaku, nginya üthiürike biü. ⁵² Nimakariigiciria matüüra mothe manene guothe bürüri-ini waku, o nginya thingo icio ndaihu ciakitwo na hinya na wihokete imomoke. Nimakariigiciria matüüra manene mothe maria mari bürüri-ini üria Jehova Ngai waku egükühe.

⁵³ Tondü wa thiina üria ükaareherwo ni thü yaku händi ya kûrigicirio, ni ükaaria maciaro ma nda, ürie nyama cia ariü na airitu aria Jehova Ngai waku aküheete. ⁵⁴ O na mündü üria mühooreri müno na üri tha gatagati-ini kanyu ndakaigüra mürü wa nyina tha, kana mütumia wake üria endete, kana ciana ciake iria itigaire, ⁵⁵ na ndari mündü o na ümwe wao akaahe nyama cia ciana ciake icio araaria. Icio nocio kindü kiria agaakorwo atigite ni ündü wa thiina üria thü yaku igaakühere händi iria ikaarigiciria matüüra maku manene mothe. ⁵⁶ Mündü-wa-nja üria mühooreri müno na üri tha gatagati-ini kanyu, ücio üri tha müno na mühooreri nginya ndangümüriria kühutia thi na ikinya riake, niakaima müthuriwe üria endete, na müriü kana mwarü, ⁵⁷ njogu iria yumite nda yake na ciana iria agaciara. Nigükorwo no ende güciria na hito händi iyo ya kûrigicirio na ya thiina üria thü ciaku igaakühere kü matüüra-ini manene manyu.

⁵⁸ Üngiaga kûrümürira wega ciugo ciothe cia watho üyü, iria ciandikitwo ibuku-ini rüri, na wage gütüia rütwa rüri rüri riiri na ria gwigirwo, ria Jehova Ngai waku, ⁵⁹ Jehova niagakühethiria müthiro ya kûmakania, wee na njaro ciaku, na thiina münene na wa ihinda iraaya, o na mirimü müuru na ya güikara müno. ⁶⁰ Niagakühethiria mirimü yotha ya bürüri wa Misiri iria wetigirite, nayo nigagwigwathira. ⁶¹ O na ningi Jehova niagakühethiria mirimü ya mitemba yotha o na mathiina maria matari maandike Ibuku-ini rüri ria Watho, nginya üniinwo. ⁶² Inyuü mwarü aingi ta njata cia igürü, mügaatigara o andü anini mügitarwo, ni ündü wa kwaga gwathikira Jehova Ngai wanyu. ⁶³ O ta üria Jehova aakeneire kûmügaacirithia na kûmüingihia, noguo agaakena akimüharagania na akimüniina. Nîmükamunywo mweherio bürüri üria mürathii müwigwathire.

⁶⁴ Ningi Jehova niagakühurunga ndüriri-ini ciothe, kuuma gituri kîmwe gîa thi nginya kiria kingi. Üri kü ükaahooyaga ngai ingi, ngai cia mîti na cia mahiga, iria wee o na maitha manyu mütooi. ⁶⁵ Üri gatagati-ini ka ndüriri icio ndükoona ündü mwega, kana wone handü ha kühurüka ikinya ria kügürü gwaku. Mürü kü Jehova niagatüma ütangi meciiria na maitho mage kuona, o na üürwo ni hinya. ⁶⁶ Ügaatüura na wagagu, üiyüritwo ni guoya ütukü na müthenya, ütarü na ma ya ütüüro waku. ⁶⁷ Rüciini ükoiga atiri, "Naari korwo ni hwai-ini!" Naguo hwai-ini ükoiga atiri, "Naari korwo ni rüciini!" Tondü wa kîmakania kiria gîgaakorwo kîmüiyürite ngoro cianyu, na maündü maria maitho manyu makeyonera. ⁶⁸ Jehova akaamücookia bürüri wa Misiri na meeri, rügendero rüria ndoigire mütikanarüthi ringi. Mürü kü nîkuo mükeneana mügürwo ni thü cianyu, mürü ngombo cia arüme na cia andü-a-nja, no gütiri mündü ükaamügüra.

29

Kwerühio gwa Kirikanîro

¹ Ici nicio ciugo cia kirikanîro kiria Jehova aathire Musa arikanîre na andü a Isiraeli kü Moabi, hamwe na kirikanîro kiria aarikanîre nao marü Horebu.

² Musa nîetire andü a Isiraeli othe, akîmeera atiri:

Maitho manyu nîmeyoneire üria wothe Jehova eekire Firaüni kü bürüri wa Misiri, na üria eekire anene ake othe na bürüri wake wothe. ³ Nîmweyoneire na maitho manyu magerio macio manene, o na ciana na maündü manene ma kûgegania. ⁴ No nginya ümüthi Jehova ndamüheete meciiria marü na ümenyo, kana maitho me kuona, kana matü me küigua. ⁵ Ihinda rüu ria mîaka mîrongo ina ndamütongoririe werü-ini, nguo cianyu itiigana gütuika, o na kana iraatü iria ciari magürü manyu igitarüka. ⁶ Mütiigana kûria irio, kana mükinyua ndibei kana kindü kingi o giothe kîgagatu. Ndeekire ündü ücio nîgeetha mümenye atî nî nî Jehova Ngai wanyu.

⁷ Rüria mwakinyire gükü, Sihoni müthamaki wa Heshiboni, na Ogu müthamaki wa Bashani nîmookire kühüürana na ithüü, no nîtwamatooririe. ⁸ Nîtwegwathire bürüri wao na tüküheana ütuike igai ria andü a mühîrîga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mühîrîga wa Manase.

⁹ Rümīrīrai wega ciugo cia kīrīkanīro gīkī, nīguo mūgaacīre maūndū-inī mothe marīa mūrūkaga. ¹⁰ Inyuī inyuothe mūrūgamīte ūmūthī mbere ya Jehova Ngai wanyu, na atongoria anyu, na atongoria a mīhīrīga yanyu, na athuuri anyu, na anene anyu, na arūme arīa angī othe a Isiraeli, ¹¹ hamwe na ciana cianyu, na atumia anyu, na andū a kūngī arīa matūūruga kambī-inī cianyu, arīa mamunagīra ngū na makamūtahīra maaī. ¹² Mūrūgamīte haha nīguo mūgie na kīrīkanīro na Jehova Ngai wanyu, kīrīkanīro kīrīa Jehova ekūgīa na inyuī ūmūthī, na akīhūūre mūhūūri na ūndū wa mwīhītwa, ¹³ na agūkīre hinya kūna atī mūrī andū ake ūmūthī, na atī atuīke Ngai wanyu, o ta ūrīa aamwīrīre, na ningī o ta ūrīa eehītire kūrī maithe manyu Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu. ¹⁴ Ndirathondeka kīrīkanīro gīkī na mwīhītwa na inyuī inyuiki, ¹⁵ o inyuī mūrūgamīte haha na ithuī ūmūthī mbere ya Jehova Ngai witū, no nī hamwe na arīa matarī haha ūmūthī.

¹⁶ Inyuī ene nīmūū ūrīa twatūūruga būrūri wa Misiri na ūrīa twatuīkanīrie mabūrūri-inī tūgūka gūkū. ¹⁷ Gatagatī-inī kao nīmuonire mīhianano yao īrī thaahu, na ngai cia kūhooywo cia mītī na cia mahiga, na cia betha na cia thahabu. ¹⁸ Menyererai wega hatigakorwo mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja, kana andū a nyūmba īmwe kana mūhīrīga gatagatī-inī kanyu ūmūthī, ūngīgīa na ngoro ya kūhutatīra Jehova Ngai witū athīī akahooe ngai cia ndūrīrī icio; menyererai wega gūtīkagīe mūrī mūrūrū gatagatī kanyu ūngīciara maciaro marūrū ta nyongo.

¹⁹ Rīrīa mūdū ta ūcio aigua ciugo cia mwīhītwa ūyū, eītagīria kīrathimo, na nī ūndū ūcio ageciirīa atīrī, “Ndikona ūgwatī o na ingīkīrīria gūthīī na njīra yakwa mwene.” Ūndū ūcio nīūkarehe mwanangīko būrūri ūrīa ūrī maaī, o na ūrīa mūng’aru. ²⁰ Jehova ndarī hīndī akenda kūmūrekerā; marakara make na kīyo giake nīkarīrīmūkīra mūdū ūcio. Irumi ciothe irīa ciandīkītūwō ibuku-inī rīrīrī nīkamūkinyīrīra, nake Jehova nīakahuura rītwa rīake riehere gūkū thī. ²¹ Jehova nīkamwamūra kuuma mīhīrīga-inī yothē ya Isiraeli, anyīitwo nī mwanangīko, kūringana na irumi ciothe cia kīrīkanīro kīrīa kīandīke thīnī na lbuku rīrīrī rīa Watho.

²² Ciana cianyu irīa ikaamūrūmīrīra njīaro-inī irīa īgooka thuutha, o na ageni arīa magooka moimīte mabūrūri ma kūraya nīmakona mathīina marīa makorete būrūri o na mīrīmū īrīa Jehova ahūūrīte būrūri nayo. ²³ Būrūri wothe ūgaatuīka kūdū gūtāngīkūra kūdū, kūiyūrīte cumbī na ūbiriti, gūtīrī kūdū gīkahaandwo na gūtīrī rīya rīgaakūra kuo, kana kūdū kīmere kuo. Gūkahaana ta mwanangīko wa matūūra ma Sodomu na Gomora, na Adima o na Zeboimu, marīa Jehova aaharaganīrie arī na marakara mahīū. ²⁴ Ndūrīrī ciothe ikooria atīrī, “Nī kī gītūmīte Jehova eke būrūri ūyū ūguo? Marakara maya mahīū ūū, nī ma kī?”

²⁵ Narō icookio rīgaakorwo rīrī atīrī, “Nī tondū andū aya nīmatiganīrie kīrīkanīro kīa Jehova, Ngai wa maithe mao, kīrīkanīro kīrīa aagīre nao rīrīa aamarutire būrūri wa Misiri. ²⁶ Nīmamwehereire magīthīī kūhooya ngai ingī na magīciinamīrīra, ngai matooī, na ngai Jehova ataamaheete. ²⁷ Nī ūndū ūcio marakara ma Jehova makīrīrīmūkīra būrūri ūyū, akūkīnyīria irumi irīa ciothe ciandīkītūwō ibuku-inī rīrīrī. ²⁸ Ningī Jehova, arī na marakara mahīū na mang’ūrī manene, nīamamunyire kuuma būrūri wao akīmaika būrūri ūngī, ta ūrīa gūtārī rīu.”

²⁹ Maūdū ma litho nī ma Jehova Ngai witū, no maūdū marīa maguūrīe nī maitū na ciana ciitū nginya tene, nīguo tūrūmagīrīre ciugo ciothe cia watho ūyū.

30

Ūgaacīru Thuutha wa Gücookerera Jehova

¹ Rīrīa irathimo na irumi ici ciothe njīgīte mbere yaku īgaagūkīnyīrīra, nawe ūciamūkīre ngoro-inī yaku kūrīa guothe Jehova Ngai waku agaakūhurunjīra ndūrīrī-inī, ² na rīrīa wee mwene na ciana ciaku ūgaacookerera Jehova Ngai waku na ūmwathīkīre na ngoro yaku yothē na muoyo waku wothe, kūringana na ūrīa wothe ngūgwatha ūmūthī-rī, ³ hīndī īyo Jehova Ngai waku nīagagūcookeria irathimo ciaku na akūigūire tha, na nīagagūcookanīrīria rīngī, akūrute ndūrīrī-inī ciothe kūrīa aakūhurunjīre. ⁴ O na ūngīgaakorwo ūthaamīrio būrūri ūrīa ūrī kūraya mūno gūkū thī, Jehova Ngai waku nīagagūcookanīrīria, akūrute kuo agūcookie būrūri-inī waku. ⁵ Nīagagūcookia būrūri ūrīa warī wa maithe maku, na we nīūkawīgwatīra. Nīagatūma ūgaacīre na ūngīhe gūkīra maithe maku. ⁶ Jehova Ngai waku nīakarūithia ngoro yaku na arūithie ngoro cia njīaro ciaku, nīgeetha ūmwendage na ngoro yaku yothē na muoyo waku wothe, nīguo ūtūūre muoyo. ⁷ Jehova Ngai waku nīagakīnyīria irumi ici ciothe kūrī thū ciaku irīa īgūthūire na īkūnyārīiraga. ⁸ Nīūgacooka gwathīkīra Jehova rīngī, na ūrūmīrīre maathani make, o maya ndīrakūhe ūmūthī. ⁹ Hīndī īyo Jehova Ngai waku nīagatūma ūtheereme mūno wīra-inī wothe wa moko maku na maciaro-inī ma nda yaku, o na njaū cia mahīū maku na maciaro ma mīgūnda yaku. Jehova nīagakena rīngī nī ūndū waku, na atūme ūgaacīre, o ta ūrīa aakenire nī ūndū wa maithe maku, ¹⁰ ūngīgaathīkīra Jehova Ngai waku, na ūmenyagīrīre maathani

make na irîra cia watho wake wa kürümîrîrwo ûrîa wandikîtwo lbuku-inî rîrî rîa Watho, na ücookerere Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe.

Kûheo Gûthuura Muoyo kana Gîkuû

¹¹ Na rîrî, ûrîa ndîragwatha ûmûthî ti ûndû ûrî hinya, ûngîkûrema, kana ûndû ûtangîhota gwîka. ¹² Ndûrî igûrû matu-inî, atî no ûrie atîrî, “Nûû ûkwambata igûrû, aûgîre atûrehere, na awanîrîre kûrî ithuî nîguo tûwathîkîre?” ¹³ O na ndûrî mûrîmo ûrîa ûngî wa iria, atî no ûrie atîrî, “Nûû ûkûringa iria, aûgîre atûrehere, na awanîrîre kûrî ithuî nîguo tûwathîkîre?” ¹⁴ Aca, ti ûguo, kiugo kîrî hakuhi mûno nawe; kîrî o kanua-inî gaku na ngoro-inî yaku, nîguo ûgîathîkîre.

¹⁵ Atîrîrî, ûmûthî ûyû nîndaiga ûhoru wa gûtûura muoyo na wa ûgaacîru mbere yaku, o na wa gîkuû na wa mwanangîko. ¹⁶ Nîgûkorwo ndagwatha ûmûthî wendage Jehova Ngai waku, na ûthiîage na nîjira ciae, na ûmenyagîrîre maathani make, na irîra cia watho wa kürümîrîrwo, na mawatho; hîndî îyo nûgatûura muoyo na ûngîhe, nake Jehova Ngai waku nîagakûrathima ûrî bûrûri-inî ûrîa ûratoonya ûwîgwatîre.

¹⁷ No ngoro yaku îngîkagarûrûka wage gwathîka, na ûguucîrîrio, ûinamîrîre ngai ingî ûcihooe, ¹⁸ ngûkwîra na ma ûmûthî atî no ûkaaniinwo. Ndûgatûura matukû maingî bûrûri-inî ûrîa ûraringa Rûûi rwa Jorodani ûûtoonye na ûwîgwatîre.

¹⁹ Ûmûthî ndeeta igûrû na thî itûike aira atî nînjigîte mbere yaku ûhoru wa gûtûura muoyo na wa gîkuû, na wa irathimo na wa irumi. Na rîrî, thuura muoyo, nîguo wee na ciana ciaku mûtûure muoyo, ²⁰ na nîguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na mûthikagîrîre mûgambo wake, na mûnyîitane nake. Nîgûkorwo Jehova nîwe muoyo waku, na nîagakûhe mîaka mîingî ya gûtûura bûrûri-inî ûrîa eehîtire atî nîakauhe maithe maku, nîo lburahîmu, na Isaaka, na Jakubu.

31

Joshua Gücooka Ithenya rîa Musa

¹ Nake Musa akiumagara agîthîi akîarîria andû othe a Isiraëli na ciugo ici akîmeera atîrî, ² “Rîu ndî na ûkûrû wa mîaka igana na mîrongo îîrî, na ndingîhota kûmûtongoria rîngî. Jehova nîanjîrîte atîrî, ‘Wee ndûkûringa Rûûi rwa Jorodani.’ ³ Jehova Ngai wanyu we mwene nîakarînga arî mbere yanyu. Nîakaniîna ndûrîrî icio mbere yanyu na inyuî nîmûkegwatîra bûrûri wacio. Joshua o nake nîakarînga arî mbere yanyu ta ûrîa Jehova oigire. ⁴ Nake Jehova nîakameka o ta ûrîa eekire Sihoni na Ogu, athamaki a Aamori, arîa aaniînire hamwe na bûrûri wao. ⁵ Jehova nîakamaneana kûrî inyuî, na inyuî no nginya mûkaameeka ûrîa wothe ndîmwathîte. ⁶ Gîai na hinya na mûmîrîrie. Mûtigetigîre kana mûmake nî ûndû wao, nîgûkorwo Jehova Ngai wanyu nî egûthîi hamwe na inyuî; ndakamûtiga kana amûtirike.”

⁷ Nake Musa agîta Joshua, akîmwîra arî mbere ya andû othe a Isiraëli atîrî, “Gîa na hinya, nîgûkorwo no nginya ûthîi na andû aya bûrûri-inî ûrîa Jehova eehîtire kûrî maithe mao ma tene atî nîakamahe, nawe no nginya ûkaaûganyania gatagatî-inî kao, ûtûike igai rîao. ⁸ Jehova mwene nîegûthîi mbere yaku na nîarîkoragwo hamwe na we; ndarî hîndî agaagûtiga kana agûtirike. Ndûkanetigîre, o na kana ûkue ngoro.”

Gûthoma Watho

⁹ Nî ûndû ücio Musa akîandîka watho ücio, agîcooka akîünengera athînjîri-Ngai, ariû a Lawi, arîa maakuîte ithandûkû rîa kîrîkanîro kîa Jehova, o na akîünengera athuuri othe a Isiraëli. ¹⁰ Ningî Musa akîmaatha akîmeera atîrî, “O mûthia-inî wa mîaka mûgwanja, mwaka-inî ûrîa ûtuîtwo wa kûrekanîra mathiîrî, hîndî ya Gîathî gîa Ithûnî-rî, ¹¹ nîrîo andû othe a Isiraëli mariumagîra mbere ya Jehova Ngai wanyu handû harîa we mwene agaathuura, nîmûrimathomagîra watho ûyû mûrî mbere yao makîiguaga. ¹² Cookanagîrîria andû othe hamwe: arûme, na andû-a-nja, na ciana, na andû a kûngî arîa matûûraga matûûra-inî manyu,* nîgeetha mathikîrîrie na merute gwîtigîra Jehova Ngai wanyu, na marûmagîrîre ciugo cia watho ûyû. ¹³ Ciana ciao iria itooî watho ûyû, no nginya ciûigue, na ciîrute gwîtigîra Jehova Ngai wanyu rîria rîothe mûgûtûura bûrûri ücio mûraringa Rûûi rwa Jorodani mûthîi mûkawîgwatîre.”

Ûrathi wa Ûremi wa Isiraëli

¹⁴ Nake Jehova akîira Musa atîrî, “Atîrîrî, mûthenya wa gûkua gwaku ûrî hakuhi. Îta Joshua mûûke nake na mûrûgame Hema-inî-ya-Gûtûnganwo, nîho ngünengerera Joshua wîra.” Nî ûndû ücio Musa na Joshua magîûka makîrûgama Hema-inî-ya-Gûtûnganwo.

¹⁵ Hîndî îyo Jehova akîumîra Hema-inî îyo arî thîinî wa gîtuğî gîa itu, narîo itu rîu rikîrûgama itoonyero-inî rîa Hema. ¹⁶ Nake Jehova akîira Musa atîrî, “Wee nîûkûhurûka hamwe na maithe maku, nao andû aya ihinda rîtarî kûraihi nîmekûhûra ûmaraya na ngai cia kûngî cia bûrûri ûrîa mûratoonya.

* 31:12 Atumia na ciana nîmetikîrîtio gûthîi gûthikîrîria watho ûgîthomwo.

Nĩmakandirika na mathũkie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaathondekete nao. ¹⁷ Mũthenya ũcio nĩngamarakarĩra na ndĩmatirike; nĩngamahitha ũthiũ wakwa, nao nĩmakaniinwo. Nĩmagakorwo nĩ mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ, nao mũthenya ũcio nĩ makooria atĩrĩ, ‘Githĩ mĩanangĩko ĩno ndĩtũkorete nĩ ũndũ Ngai ndakoretwo hamwe na ithui?’ ¹⁸ Na hatarĩ njanja nĩngamahitha ũthiũ wakwa mũthenya ũcio, nĩ ũndũ wa waganu wao wothwe wa gücookerera ngai ingĩ.

¹⁹ “No rĩrĩ, wĩyandĩkire rwĩmbo rũrũ, na ũrũrute andũ a Isiraeli, na ũreke marũine, nĩguo rũtũike ũira wakwa wa kũmookĩrĩra. ²⁰ Ndaarĩkia kũmatoonyia bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene, na rĩrĩa makaarĩa na mahũũne na matheereme, nĩmakagarũrũkĩra ngai ingĩ macihooe, maamene na mathũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa. ²¹ Na rĩrĩa mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ makaamakora, rwĩmbo rũrũ nĩrũgatuĩka ũira wa kũmookĩrĩra, nĩ ũndũ njiaro ciao itikariganĩrwo nĩruo. Nĩnjũũĩ ũrĩa maciĩrĩre gwĩka, o na itarĩ ndĩramatoonyia bũrũri ũrĩa ndaamerĩire na mwĩhĩtwa.” ²² Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandĩka rwĩmbo rũu o mũthenya ũcio, na akĩrũruta andũ a Isiraeli.

²³ Jehova nĩahaire Joshua mũrũ wa Nuni rĩathani rĩrĩ: “Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũkinya andũ a Isiraeli bũrũri ũrĩa ndamerĩire na mwĩhĩtwa, na Nĩ mwene nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe.”

²⁴ Thuutha wa Musa kũrĩkia kwandĩka ciugo cia watho ũcio ibuku-inĩ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, ²⁵ nĩahaire Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova watho ũyũ, ²⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Oyai Ibuku rĩrĩ rĩa Watho mũrĩge mwena-inĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu. Rĩgũtũũra hau rĩrĩ ũira wa kũmũũkagĩrĩra. ²⁷ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ũrĩa mũrĩ aremi na mũkoomia ngingo. Angĩkorwo mũkoretwo mũremeire Jehova ndĩ muoyo na ndĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, mũgaakĩrĩrĩria kũrema atĩa ndakua! ²⁸ Cookanĩrĩria athuuri othe a mĩhĩrĩga yanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nĩgeetha njarie ciugo ici makĩĩguagĩra, na njĩte igũrũ na thĩ irute ũira wa kũmookĩrĩra. ²⁹ Nĩgũkorwo nĩnjũũĩ ndaarĩkia gũkua inyuĩ nĩ mũgethũkia biũ, na mũgarũrũke mũtĩge gũthĩ na njira rĩa ndĩmwathĩte. Matukũ marĩa magooka mwanangĩko nĩũkamũkora, nĩ ũndũ nĩmũgeeka maũndũ mooru maithe-inĩ ma Jehova, mũtũme arakario nĩ kĩrĩa mũthondekete na moko manyu.”

Rwĩmbo rwa Musa

³⁰ Nake Musa agĩcookera ciugo ici cia rwĩmbo rũrũ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, akĩguagwo nĩ kiũngano gĩothe gĩa Isiraeli:

32

¹ Ta thikĩrĩria, wee igũrũ, ngũhe ũhoru;
o na we thĩ-rĩ, ta igua ciugo cia kanua gakwa.

² Reke ũrutani wakwa uure ta mbura,
nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,
ituĩke ta rũthuthuũ rũkiurĩra nyeki ya mũmerano,
o na ituĩke ta mbura nyingĩ ikiurĩra mĩmera mĩithĩ.

³ Nĩngũhunja ũhoru wa Rũtwa rĩa Jehova.
Hĩ, kĩgoocei ũnene wa Ngai witũ!

⁴ We nĩwe Rwaro rwa Ihiga, mawĩra make nĩ makinyanĩru,
nacio njira ciake ciothe nĩ cia kĩhooito.
Nĩ Ngai mwĩhokeku na ndahĩtagia,
nĩ mũrũngĩrĩru, na nĩ wa kĩhooito.

⁵ Nĩmethaahĩtie harĩ we;
ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana ciake rĩngĩ,
no nĩ rũciarĩo rũremi na rwaganu.

⁶ Ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega wa Jehova,
inyuĩ andũ aya akĩgu na mwagĩte ũũgĩ?
Githĩ tiwe Ithe wanyu, o we Mũmbi wanyu,
ũrĩa wamũmbire na agĩtũma mwĩhaande wega?

⁷ Ririkana matukũ ma tene;
wĩciirie ũhoru wa njiaro iria ihĩtũkĩte.
Ũria thoguo na nĩegũkwĩra,
O na athuuri anyu na nĩmegũgũtaarĩria.

⁸ Rîrîa Ūrîa-ūrî-Igūrū-Mūno aaheire ndūrîrî igai rîacio,
rîrîa aagayanirie iruka ciothe cia andū,
nîekîrîire andū othe mîhaka,
kūringana na mūigana wa ariū a Isiraeli.

⁹ Nî gūkorwo igai rîa Jehova nî andū ake,
Jakubu nîwe igai rîake rîrîa eegaîire.

¹⁰ Aamuonire arî kûndū werū-inî,
werū ūtarî kîndū, ūgambagwo nî nyamū.

Nake akîmūgîtîra na akîmūmenyerera;
aamūrangagîra o ta kîūma kîa riitho rîake,

¹¹ o ta ūrîa nderi yarahūruga tūcui twayo gîtara-inî kîayo,
îkareera igūrū rîa tūcui twayo,

îtabūrūkîtie mathagu mayo nîguo ituoë,
na îgatūkuua mathagu-inî mayo.

¹² Jehova o we wiki nîwe wamūtongoririe;
gūtîarî ngai ng'eni yarî hamwe nake.

¹³ Atūmîre ahaice kûndū kūrîa gūtūūgîru būrîri-inî,
na akîmūhūūnia na matunda ma mîgūnda.

Nîamūheire ūūkî uumîte ihiga-inî,
na akîmūhe maguta moimîte ihiga-inî rîa nyaigî;

¹⁴ akîmūhe ngorono na iria kuuma ndūūru-inî cia ng'ombe,
na cia mbūri na tūtūrūme tūnoru.

o na mbūri na ndūrūme iria njega mūno cia Bashani,
na ngano îrîa njega mūno.

Nîwanyuire thakame îrî mūhūyū ya thabibū, nîyo ndibei yacio.

¹⁵ Jeshuruni nake aanorire, agîikia haati;
aahūūnîre, agîtunguha, na agîkenga mwîrî.

Agîgîtigana na Ngai ūrîa wamūmbire,
na akîrega Rwaro rwa Ihiga, o ruo Mūhonokia wake.

¹⁶ Nîmatūmîre aigue ūiru nî ūndū wa ngai icio ciao ng'eni,
na makîmūrakaria na mîhianano yao îrî magigî.

¹⁷ Nîmarutîire ndaimono magongona, iria itarî Ngai:
ngai iria matooî,
ngai iria cieyumîrîtie o ica-ikuhî,
ngai iria iteetigîrîtwo nî maithe manyu.

¹⁸ Nîwatiganîirie Rwaro rwa Ihiga, rūrîa rwagūciarire;
ūkîriganîrwo nî Mūrungu ūrîa wagūciarire.

¹⁹ Jehova nîonire ūndū ūcio
nake akîmarega nî ūndū nîarakarîtio nî ariū ake na airîtu ake.

²⁰ Nake akiuga atîrî, “Nîngūmahitha ūthiū wakwa,
nyone ūrîa marigîrîrio mao magaakorwo matariî;
nîgūkorwo nî rūciaro rūremi,
ciana itaangîihokeka.

²¹ Manjiguithirie ūiru nî ūndū wa ngai itarî bata,
na makîndakaria na ngai ciao itarî kiene.

Ngaamaiguithia ūiru na rūrîrî hatarî;
ngaatūma marakario nî rūrîrî rūtariî na ūmenyo.

²² Nî gūkorwo mwaki nîwakîtio nî mang'ūrî makwa,
ūrîa wakanaga ūgakinya mūhuro wa kwa ngoma.
Nîūkaniina thî na magetha mayo,
na ūmundie itina cia irîma mwaki.

²³ “Nîngamombîrîra mîtino
na mîguî yakwa ndîmîhūthîre ngîmahūūra nayo.

²⁴ Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya kũmahinyaria,
ndĩmarehithĩrie gĩthĩina gĩa kũmaniina na mũthiro wa kũmooraga;
Ngaamarehithĩria nyamũ cia gĩthaka irĩ magego moogĩ,
ndĩmarehithĩrie ũrũrũ wa ndũira iria inyororokaga rũkũngũ-inĩ.

²⁵ Rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina ciana ciao njĩra-inĩ ya itũũra;
kĩmako gĩkaamaiyũra marĩ kwao mĩciĩ.

Aanake na airĩtu nĩmagathira,
o hamwe na ngenge, na andũ arĩa marĩ na mbuĩ.

²⁶ Ndoigire nĩngamaharagania,
na tharie kũririkanwo kwao kuuma kũrĩ andũ,

²⁷ no nĩndetigĩrire kinyararo gĩa thũ,
nĩguo mũmuku ndakaage gũtaũkĩrwo,
oige atĩrĩ, 'Guoko gwitũ nĩgũtooranĩtie;
Jehova tiwe wĩkĩte ũũ wothe.'

²⁸ Nĩ rũrĩrĩ rũteciiragia,
matirĩ na gũkũũrana thĩinĩ wao.

²⁹ Naarĩ korwo maarĩ oogĩ mahote kũmenya ũguo
na makũũrane ũria ũhoru wao wa kũrigĩrĩria ũgaakorwo ũtariĩ!

³⁰ Mũndũ ũmwe angĩhota atĩa gũteng'eria andũ ngiri,
kana andũ eerĩ matũme andũ ngiri ikũmi moore,
tiga makorirwo meendetio nĩ Rwaro rwa Ihiga,
tiga Jehova akorirwo amatiganiĩrie?

³¹ Nĩ gũkorwo ihiga rĩao rĩtihaana ta Rwaro rwa Ihiga riitũ,
o ta ũria o na thũ ciitũ ciĩ.

³² Mũthabibũ wao uumĩte mũthabibũ-inĩ wa Sodomu,
na ũkoima mĩgũnda-inĩ ya Gomora.

Thabibũ ciayo ciyũrĩte thumu,
nacio ikũmba ciacio ikarũra.

³³ Ndibei yacio nĩ ũrũrũ wa ndũira,
o guo thumu ũria mũũru mũno wa ndũira.

³⁴ "Githĩ ndikoretwo njigĩte ũndũ ũyũ wega
ngaikara ndĩumenyereire mũthiithũ-inĩ wakwa?

³⁵ Kũrihanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ ngaarihanĩria.
Ihinda riakinya, kũgũrũ kwao nĩ gũgaatenderũka;
mũthenya wao wa mwanangĩko ũrĩ hakuhĩ,
naguo mũtino wao ũhiuhĩte ũmakore."

³⁶ Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha,
rĩrĩa akoona nĩmathirĩtwo nĩ hinya,
na gũtirĩ o na ũmwe wao ũtigariĩte, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

³⁷ Nake nĩ akoiga atĩrĩ, "Rũu ngai ciao ikĩrĩ ha,
ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo,

³⁸ ngai iria ciarĩaga maguta ma magongona mao,
na ikanyua ndibei ya indo iria ciarutagwo cia kũnyuuo?
Reke cigĩũkĩre imũteithie!
Reke imũhe kĩgĩtio!

³⁹ "Rũu menyai atĩ nĩ mwene nĩ nĩ Ngai!
Gũtirĩ ngai ũngĩ tiga nĩ.

Nĩ nĩ njũraganaga na nĩ ndũũranagia muoyo,
nĩndiihanĩtie na nĩngũhonia,
na gũtirĩ o na ũmwe ũngĩhonokania kuuma guoko-inĩ gwakwa.

⁴⁰ Nguoya guoko gwakwa na igũrũ njuge atĩrĩ:
O ta ũria ndũũraga muoyo nginya tene,

⁴¹ rĩrĩa ngaanoora rũhiũ rwakwa rwa njora rũkahenia

na ndĩrũnyiite na guoko gwakwa ngĩtua ciira,
nĩngerĩhĩria kũrĩ thũ ciakwa,
na ndĩrĩhĩrie kũrĩ arĩa maathũire.
⁴² Nĩngatũma mĩguĩ yakwa ãnyue thakame ãrĩĩo,
Naruo rũhiũ rwakwa rwa njora rũriage nyama:
ĩyo nĩ thakame ya arĩa moragĩtwo na arĩa matahĩtwo,
na mĩtwe ya atongoria a thũ.”

⁴³ Inyuĩ ndũrĩrĩ, kenai hamwe na andũ ake,
nĩgũkorwo niakarĩhanĩria thakame ya ndungata ciake;
acirĩhĩrie harĩ thũ ciake,
na ahoroherie bũrũri wake, o na andũ ake.

⁴⁴ Musa nĩmookire na Joshua mũrũ wa Nuni, na makĩaria ciugo ciothe cia rwĩmbo rũrũ andũ makĩiguaga. ⁴⁵ Rĩria Musa aarĩkirie kũhe andũ a Isiraeli ũhoro ũcio, ⁴⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Ciugo ici ciothe ndaamwĩra ũmũthĩ itarĩ na itherũ, rekei ciikare ngoro-inĩ cianyu, nĩgeetha mũgaatha ciana cianyu gwathikĩra wega ciugo icio ciothe cia watho ũyũ. ⁴⁷ To ciugo o ũguo harĩ inyuĩ, no nĩcio muoyo wanyu. Nĩĩngatũma mĩtũire matukũ maingĩ bũrũri ũria mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.”

Musa Gũkuĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Nebo

⁴⁸ Mũthenya o ro ũcio Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁹ “Ambata, ũkinye mwambato wa Abarimu o, kũu kĩrĩma kĩa Nebo bũrũri-inĩ wa Moabi, kũng’ethanĩra na Jeriko, wĩrorere Kaanani, bũrũri ũria ndĩrahe andũ a Isiraeli ũtuĩke igai rĩa. ⁵⁰ Kĩrĩma kũu ũkũhaica nĩkĩo ũgaakuĩra, nawe ũcookanĩrĩrio hamwe na andũ anyu, o ta ũria mũrũ wa nyũkwa Harũni aakuĩrĩre kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, nake agĩcookanĩrĩrio hamwe na andũ arĩa manakua. ⁵¹ Gĩtũmi kĩa ũguo nĩ tondũ inyuĩ eerĩ nĩmwagire kũnjĩtikia mũrĩ mbere ya andũ a Isiraeli o kũu maaĩ-inĩ ma Meriba Kadeshi werũ-inĩ wa Zini tondũ mĩtiigana kũrũgamĩrĩra ũtheru wakwa harĩ andũ a Isiraeli. ⁵² Nĩ ũndũ ũcio, nĩ ũkuona bũrũri ũcio ũrĩ o haraaya; no ndũgatoonya bũrũri ũcio ndĩrahe andũ a Isiraeli.”

33

Musa Kũrathima Mĩhĩrĩga

¹ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrathimo kĩria Musa mũndũ wa Ngai aarathimire andũ a Isiraeli atanakua. ² Akiuga atĩrĩ:

“Jehova nĩokire kuuma Sinai,
na akĩmathererũkĩra kuuma Seiru;
akĩmaarĩra kuuma kĩrĩma gĩa Parani.
Ookire na ikundi cia arĩa atheru kuuma gũthini,
akiuma iharũrũka-inĩ cia irĩma ciake.

³ Ti-itherũ wee nĩwe wendete andũ;
arĩa othe atheru marĩ guoko-inĩ gwaku.

Othe mainamagĩrĩra magũrũ-inĩ maku,
makaamũkĩra ũrutani kuuma harĩwe,

⁴ watho ũria twaheirwo nĩ Musa,
nĩguo igai rĩa ũngano wa Jakubu.

⁵ Nĩwe warĩ mũthamaki wa Jeshurunĩ,
rĩria atongoria a andũ moonganĩte,
marĩ hamwe na mĩhĩrĩga ya Isiraeli.

⁶ “Rubeni arotũura na ndagakue,
o na kana andũ ake manyiie.”

⁷ Na ha ũhoro wa Juda akiuga atĩrĩ,
“Wee Jehova, thikĩrĩria kĩrĩro kĩa Juda;
mũrehe kũrĩ andũ ake.

Nĩarũagĩrĩra maũndũ make na guoko gwake.

Wee-rĩ, tuĩka wa kũmũteithia akĩrũa na thũ ciake.”

⁸ Ũndũ wĩgĩi Lawi oigire atĩrĩ:
“Thumimu yaku na Urimu yaku
nĩ cia mũndũ ũria ũkenagio nĩwe.

Nĩwamũgeririe arĩ kũu Masa;
ũkĩmũrũithia kũu maaĩ-inĩ ma Meriba.

⁹ Ũhoro wa ithe na nyina oigire atĩrĩ,
‘Ndirameciiria.’

Ndaigana kúmenya ariũ a ithe,
 kana akĩrumbũiya ciana ciake mwene,
 no nĩamenyereire kiugo gĩaku,
 na akĩgitĩra kĩrĩkanĩro gĩaku.

¹⁰ Nĩarutaga Jakubu kĩrĩra kĩa watho waku,
 na akaruta Isiraeli watho waku.

Nĩarutagĩra ũbumba mbere yaku,
 na akarutĩra magongona ma njino marĩ magima kĩgongona-inĩ gĩaku.

¹¹ Rathima ũmenyi wake wa wĩra, Wee Jehova,
 na ũkenagĩre wĩra wa moko make.

Gũtha njohero cia ariã mekũmũũkĩrĩra;
 ringa thũ ciake itigacooke kwarahũka rĩngĩ.”

¹² Ũndũ wĩgĩĩ Benjamini oigire atĩrĩ:

“Reke ũria wendetwo nĩ Jehova ahurũke atarĩ na ũgwati harĩ we,
 nĩgũkorwo amũgitagĩra mũthenya wothe,
 nake ũria Jehova endete ahurũkaga gatagatĩ-inĩ ga ciande ciake.”

¹³ Ũndũ wĩgĩĩ Jusufu oigire atĩrĩ:

“Jehova arorathima bũrũri wake
 na ime rĩega rĩa kuuma igũrũ,
 na maaĩ ma kũria kũriku marĩa marĩ na thĩ;
¹⁴ hamwe na indo iria njega mũno ireehagwo nĩ riũa,
 na kĩria kĩega mũno kĩngiuma kũrĩ mweri;
¹⁵ aũrathime na iheo iria thuuranĩre cia irĩma-inĩ cia tene,
 na maciaro ma tũrĩma twa tene na tene;

¹⁶ hamwe na iheo iria njega mũno cia thĩ,
 na indo iria ciyũrĩte kuo, na ũtugi ũria waikarĩte kĩhinga-inĩ kĩria kĩaĩhaga.

Maũndũ maya mothe maroikara mũtwe-inĩ wa Jusufu,
 maroikara ũthiũ-inĩ wa mũriũ wa mũthamaki arĩ harĩ ariũ a ithe.

¹⁷ Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa ya irigithathi;
 hĩa ciake igakĩhaana ta cia ndegwa ya gĩthaka-inĩ.

Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio,

o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia thĩ.

Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma ngiri ma Efiraimu;
 ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na ngiri cia Manase.”

¹⁸ Ũndũ wĩgĩĩ Zebuluni oigire atĩrĩ:

“Kena, wee Zebuluni, ũkiumagara,
 nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-inĩ ciaku.

¹⁹ Nĩmagatũmanĩra andũ moke irĩma-inĩ
 marutĩre magongona ma ũthingu kuo;

nĩmakaarĩa indo nyingĩ cia iria-inĩ,
 na marĩe mĩthithũ rĩa mĩhithe mũthanga-inĩ.”

²⁰ Ũndũ wĩgĩĩ Gadi oigire atĩrĩ:

“Kũrathimwo nĩ ũria ũkwaramia mĩhaka ya Gadi!
 Gadi atũũraga kuo ta mũrũũthi,
 atambuuraga guoko kana mũtwe.

²¹ Ethuurĩire bũrũri ũria mwega mũno;
 akĩigĩrwo gĩcunjĩ kĩa mũtongoria.

Rĩria anene a andũ moonganire,
 nĩ eekire maũndũ ma kĩhooto kĩa Jehova,
 na matua makoniĩ Isiraeli.”

²² Ũndũ wĩgĩĩ Dani oigire atĩrĩ:

“Dani nĩ kĩana kĩa mũrũũthi,
 kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani.”

²³ Ũndũ wĩgĩĩ Nafitali oigire atĩrĩ:

“Nafitali nĩaingĩhĩrwo nĩ ũtugi wa Jehova,
 na aiyũrĩtwo nĩ kĩrathimo gĩake;
 niakagaya mwena wa gũthini o nginya iria-inĩ.”

²⁴ Ũndũ wĩgĩĩ Asheri oigire atĩrĩ:

* 33:24 Maguta maarĩ kionereria kĩa ũtonga ũrĩa woimanaga na ũrĩmi.

JOSHUA

Jehova Gwatha Joshua

¹ Na riri, thuutha wa gikuu kia Musa ndungata ya Ngai, Jehova akiira Joshua muru wa Nuni, uria watungatagira Musa, atiri: ² “Musa ndungata yakwa niakuite. Na riri, wee na andu aya othe, mwihaririei kuringa Ruu rwa Jorodani mutoonye bururi uria ngumuhe, o ucio nguhe andu a Israeli.*

³ Na riri, handu o hothe haria mugaakinya na makinya manyu ningamuhe, o ta uria ndeerire Musa. ⁴ Bururi wanyu ugaatamburuka kuuma weru-ini o nginya Lebanoni, na kuuma ruu ruia runene rwa Farati, niguu bururi wothe wa Ahiti, o nginya Iria-ini riria Inene ria mwena wa ithuuro. ⁵ Gutikagira mundu ukaahota gugwitiiria matuku mothe ma muoyo waku. O ta uria ndaari na Musa, uguo noguo ngukorwo hamwe nawe; ndigagutiganiria kana gutirike.

⁶ “Gia na hinya na umiririe, nigukorwo nwe gutongoria andu aya mathi makagae bururi uria ndehitire na mwihitwa kuri maithe mao ati ningamahe. ⁷ Gia na hinya na umiririe muno. Menyagirira gwhikagira watho wothe uria ndungata yakwa Musa aagwathire wikage; ndukanagarurike na mwena wa urio kana wa umotho uutige, nigeetha ugige na uhootani kuria guothe urithiiga. ⁸ Ciugo cia lbuku riri ria Watho itikanatie kwario ni kanua gaku; no wicuuranagie uhoro wario muthenya na utuku, nigeetha umenyagire gwika maundu maria mothe maandiktwo thini wario. Hinda iyo ni ukagaacira, na ugie na uhootani. ⁹ Githi ti-ni ngwathite? Wee gia o na hinya na umiririe. Ndukanetigire o na kana; uruwo ni hinya, nigukorwo Jehova Ngai waku ari hamwe nawe kuria guothe urithiiga.”

¹⁰ Ni undu ucio Joshua agitha anene aria maaroraga andu atiri: ¹¹ “Tuikaniriai kambini mukiraga andu atiri, ‘Haririai rigu muige, ni undu mithenya itatu kuuma umuthi yathira niguu mukaaringa Ruu rwa Jorodani nigeetha muthi mutoonye na mwigwatire bururi uria Jehova Ngai wanyu ekumuhe utuika wanyu.’”

¹² Ningi Joshua akiiria andu a mhiriga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mhiriga wa Manase, akimeera atiri, ¹³ “Ririkanai watho uria mwaheirwo ni Musa ndungata ya Jehova, akiuga atiri, ‘Jehova Ngai wanyu niamuheete uhuruko na niamuheete bururi uy.’” ¹⁴ Atumia anyu, na ciana cianyu, na uhiu wanyu no maikare bururi uria mwaheirwo ni Musa mwena wa irathiro ria Ruu rwa Jorodani, no arume othe anyu othe aria njamba cia ita meehete indo cia mbaara, no nginya maringe murimo uria ung matongoretie ariu a ithe wanyu. No nginya mugateithie ariu a ithe wanyu. ¹⁵ Nginya riria Jehova akaamahe uhuruko o ta uria amuheete inui, na nginya riria o nao makegwatira bururi uria Jehova Ngai wanyu ekumahe. Thuutha ucio, no mucooke mugaikare bururi wanyu inui ene, uria mwaheirwo ni Musa ndungata ya Jehova mwena wa irathiro wa Jorodani, ucio urorethe mwena uria riua rirathagira.”

¹⁶ Hinda iyo magicoekia Joshua, makimwira atiri, “Nitugwika uria wothe gutwatha na ni tuguthi kuria guothe gututuma. ¹⁷ O ta uria twaathikire Musa maundu-ini mothe-ri, uguo noguo twigwathikagira. No riri, Jehova Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta uria aari hamwe na Musa. ¹⁸ Mundu wothe ukaremera uge waku na arege gwhikira maundu mothe maria ukamatha, no nginya mundu ucio akooragwo. No riri, gia na hinya na umiririe!”

2

Rahabu na Athigaani

¹ Nike Joshua muru wa Nuni agituma athigaani eeri kuuma Shitimu na hito; akimeera atiri, “Thii mubaare bururi ucio, na makiria Jeriko.”* Ni undu ucio magithi, magitoonya nyumba ya mumaraya wetagwo Rahabu, magikara kuo.

² Nike muthamaki wa Jeriko akirwo atiri, “Ni kuri andu amwe a Israeli mokire giku utuku uy guthigaana bururi uy uria uhaana.” ³ Ni undu ucio muthamaki wa Jeriko agitumana kuri Rahabu, akimwira atiri, “Andu acio mokire gwaku nyumba maruturu na nja, tondumokite guthigaana bururi uy wothe.”

⁴ No riri, mundu-wa-nja ucio narikitie kuoya andu acio eeri na akamahitha. Nike akiuga atiri, “Ii niguu, andu acio nimegukite gwakwa, no ndinamenya kuria mekuumite. ⁵ Hwai-ini riria kihingo gia ituura inene kihingagwo-ri, andu acio nimathire. Ndinamenya na kuria mathire. Marumirirei na ihenya. Mwahota kumakinyira.” ⁶ (No riri, niamatwarire nyumba iguru, na akamahitha rungu

* 1:2 Hinda ino andu a Israeli maar Shitimu (2:1), weru-ini wa Moabi (Gucok 34:3) gukuhi na Ruu rwa Jorodani. ituura ria tene, na riirigito na thingo cia hinya. Riri ri kilomita 8 mwena wa ithuuro wa Ruu rwa Jorodani.

* 2:1 Jeriko riri

rwa ūguta ūrĩa aarĩte kũu nyũmba igũrũ). ⁷ Nĩ ūndũ ūcio andũ acio maatũmĩtwo nĩ mũthamaki makiumagara, makimarũmirĩra na njĩra irĩa ithiĩaga mariũko-inĩ ma Rũũ rwa Jorodani, na rĩrĩa andũ acio mamarũmĩrĩre moimire na nja o ūguo-rĩ, kĩhingo gĩkĩhingwo.

⁸ Athigaani acio eerĩ matanakoma, mũndũ-wa-nja ūcio akĩambata kũu nyũmba igũrũ, ⁹ na akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Jehova nĩamũheete bũrũri ūyũ, na atĩ nĩtũnyĩitwo nĩ guoya mũnene nĩ ūndũ wanyu, o nginya ithuothe andũ arĩa tũtũrũga bũrũri ūyũ tũkaiyũrwo nĩ maaĩ nda nĩ ūndũ wanyu. ¹⁰ Nĩtũguĩte ūrĩa Jehova aahũithirie maaĩ ma Iria Itune nĩ ūndũ wanyu rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, na ūrĩa mwekire Sihoni na Ogu, athamaki arĩa eerĩ a Aamori o kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, arĩa mwaninire biũ. ¹¹ Rĩrĩa twaiguire ūhoru ūcio, ngoro ciitũ nĩciarĩngĩkire na ūmĩrĩru wa mũndũ o mũndũ akĩũrwo nĩ hinya nĩ ūndũ wanyu, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa kũu igũrũ o na wa gũkũ thĩ. ¹² Na rĩrĩ, ndamũthaitha mwĩhite na mwĩhitwa mũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova atĩ nĩmũkaiguĩra andũ a nyũmba iitũ tha, na mũmũke wega, tondũ o na nĩ nĩndamũiguĩra tha na ndamwĩka wega. Na mũnyonie ūndũ ūcio na kĩmenyithia kĩa ma ¹³ kĩa atĩ nĩmũkahonokia baba na maitũ, na ariũ a baba o na aarĩ a baba, na andũ ao othe ciana ciao ciothe, na atĩ nĩmũgatũhonokia kuuma harĩ gĩkũũ.”

¹⁴ Nao andũ acio makĩmũmĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithũĩ tũrokua tũngĩkaaga kũhonokia mĩoyo yanyu! Waga kuuga ūrĩa tũreeka, nĩtũkaamwĩka maũndũ ma ūtugi na ma kĩhooto rĩrĩa Jehova agaathũhe bũrũri ūyũ.”

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio akĩmaikũrũkia na mũkanda, akĩmoimĩria ndirica tondũ nyũmba irĩa aikaraga yaakĩtwo rũthingo-inĩ rwa itũũra rĩu inene. ¹⁶ Na rĩrĩ, nĩameerĩte atĩrĩ, “Thĩĩ kũria irĩma-inĩ nĩgeetha andũ acio mamũrũmĩrĩre matikamuone. Mwĩhithei kũu mĩthenya itatũ o nginya makorwo macooke, mũcooke mwĩthĩre.”

¹⁷ Nao andũ acio makĩra mũndũ-wa-nja ūcio atĩrĩ, “Mwĩhitwa ūyũ watwĩhitithia ndũgatũcookerera kana ūtwĩke ūũru, ¹⁸ o tĩga wĩkire ūũ: rĩrĩa tũgaatoonya bũrũri ūyũ-rĩ, ūgaakorwo wohereire rũrigi rũrũ rũtune ndirica-inĩ o ino watũharũrũkĩria, nawe ūkorwo ūrehete thoguo na nyũkwa, na ariũ a thoguo, na andũ anyu othe gũkũ gwaku nyũmba. ¹⁹ Mũndũ o wothĩ ūkoima nja ya nyũmba yaku athĩĩ na kũu barabara-inĩ-rĩ, thakame yake ikamũcookerera we mwene; no ithũĩ tũtigacookerewo nĩ ūũru nĩ ūndũ wake. No ūhoru wa mũndũ o wothĩ ūgaakorwo nyũmba hamwe nawe, thakame yake nĩgatũcookerera angĩgeekwo ūũru nĩ guoko kwa mũndũ o na ūrĩkũ. ²⁰ No rĩrĩ ūngĩaria ūhoru ūyũ witũ twĩ nago, tũtigacookerewo nĩ ūũru ūkonĩ mwĩhitwa ūrĩa watwĩhitithia.”

²¹ Nake agĩcookia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndetikĩra; nĩgũtuĩke o ta ūguo mwoiga.” Nĩ ūndũ ūcio agĩkĩmoigĩra ūhoru, nao magĩthĩ. Na akĩoherera rũrigi rũu rũtune hau ndirica-inĩ.

²² Maarĩkia kuumagara-rĩ, magĩthĩ irĩma-inĩ na magĩkara kuo mĩthenya itatũ, nginya rĩrĩa andũ arĩa maamarũmĩrĩre maahũndũkire. Andũ acio maamacarĩte kũu njĩra-inĩ iyo yothĩ kũria maathĩrĩre, no matiigana kũmona. ²³ Thuutha wa ūguo Hĩndĩ iyo nao andũ acio eerĩ makĩambĩrĩria gũcooka. Magĩkũrũka moimĩte na irĩma-inĩ, makĩringa Rũũ rwa Jorodani, magĩkinya harĩ Joshua mũrũ wa Nuni, na makĩmũhe ūhoru wa maũndũ marĩa mothe maamakorete. ²⁴ Makĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova nĩatũheete bũrũri ūcio wothĩ, akaũneana moko-inĩ maitũ; andũ othe a kũu nĩmaiyũrĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ūndũ witũ.”

3

Kũringa Rũũ rwa Jorodani

¹ Rũciĩnĩ tene Joshua na andũ othe a Isiraeli makĩuma hau Shitimu, magĩthĩ nginya Jorodani, na matanarĩga mũrĩmo ūcio ūngĩ magĩkara hau. ² Thuutha wa mĩthenya itatũ-rĩ, anene magĩthĩ kũndũ guothe gĩkaro-inĩ kũu, ³ magĩatha andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rĩrĩa mũrĩona ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, na muone athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawĩ, marĩkuuĩte-rĩ, mumagare muume harĩa mũrĩ na mũrĩrũmĩrĩre. ⁴ Hĩndĩ iyo nĩguo mũrĩmenya njĩra irĩa mũrĩngera, nĩgũkorwo mũtirĩ mwagera njĩra iyo rĩngĩ. No rĩrĩ, gatagatĩ-inĩ kanyu na ithandũkũ rĩu, nĩhagĩe itĩna ta rĩa mĩkono ngiri igĩrĩ*; mũtikarĩkuhĩrĩre.”

⁵ Nake Joshua akĩra andũ acio atĩrĩ, “Mwĩtherieĩ, nĩgũkorwo rũciũ Jehova nĩageeka maũndũ ma magegania gatagatĩ-inĩ kanyu.”

⁶ Nake Joshua akĩra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro mũthĩĩ mbere ya andũ aya.” Nĩ ūndũ ūcio makĩrĩoya, magĩthĩ mbere yao.

* 3:4 nĩ ta mita 900

⁷ Nake Jehova akiira Joshua atiri, “Umuthi ningwambirira gugutugirira maitho-ini ma andu othe a Israeli, niguu mamenye ati ndirikoragwo hamwe nawe o ta uria ndaari hamwe na Musa. ⁸ Ira athinjiri-Ngai aria megukuua ithanduku ria kirikaniro atiri: ‘Mwakinya hugururu-ini cia Ruu rwa Jorodani, muthi murugame Jorodani thini.’”

⁹ Nake Joshua akiira andu a Israeli atiri, “Ukai haha muique ciugo cia Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Uhoru uyū niguu urimumenyithia ati Ngai uria uri muoyo ari hamwe na inyu, na ati hatiri nganja niakamuingatira Akaanani, na Ahiti, na Ahivi, na Aperizi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajobusi. ¹¹ Atiriri, ithanduku ria kirikaniro ria Mwathani wa thi yothe nirikuringa Ruu rwa Jorodani mbere yanyu. ¹² Na riri, thurai andu ikumi na eeri kuuma mihiriga-ini ya Israeli, o mihiriga mundu umwe. ¹³ Na riria athinjiri-Ngai aria makuuithanduku ria kirikaniro kia Jehova, o we Mwathani wa thi yothe, maritoboka thini wa Ruu rwa Jorodani-ri, maa maruo maria maratherera maikurukite nimaritinika na meyembe hiba.”

¹⁴ Ni undu ucio riria andu moimagarire makiuma kambini niguu maringe Ruu rwa Jorodani, athinjiri-Ngai aria makuuithanduku ria kirikaniro magithi mbere yao. ¹⁵ Na riri, nigukorwo Ruu rwa Jorodani niruiyura muno rugakira hugururu ciagua hinda ya magetha. No riria athinjiri-Ngai aria makuuithanduku riu maakinyire Ruu rwa Jorodani, namo maguru mao magitoboka hugururu-ini cia ruu, ¹⁶ maa maria moimaga mwena wa na iguru wa ruu magitiga gutherera maikurukite; makiyumba hiba kundu kura muno nginya itura-ini rietagwo Adamu riria ri gukuhi na Zarehani, namo maa maria maathereraga marorete Iria-ini ria Araba (niri Iria ria Cumbi) magitinka biu. Ni undu ucio andu makiringa mang'etheire Jeriko. ¹⁷ Athinjiri-Ngai aria makuuithanduku ria kirikaniro kia Jehova makirigama mehaandite wega kundu kumu gatagati ka Ruu rwa Jorodani, nao andu a Israeli othe makihituka makiringagira thi nyumu o nginya riria ruri ruu ruothe rwarikirie kuringa ruu ruu rwa Jorodani.

4

¹ Riria andu othe a ruri ruu maarikirie kuringa Ruu rwa Jorodani, Jehova akiira Joshua atiri, ² “Thuura andu ikumi na eeri kuuma gatagati-ini ka andu aya o mihiriga mundu umwe, ³ na umeere moe mahiga ikumi na meeri kuuma gatagati ka Ruu rwa Jorodani handu haria athinjiri-Ngai maarugamite, mamakuu maringe namo murimo mukamaige haria muriraara utuku uyū.”

⁴ Ni undu ucio Joshua agitha andu acio ikumi na eeri aria aathurite kuuma kuri andu a Israeli, o mihiriga mundu umwe, ⁵ akimeera atiri, “Thii mbere ya ithanduku riu ria kirikaniro kia Jehova Ngai wanyu, muthi o gatagati ka Ruu rwa Jorodani. Mundu o mundu kuringana na mugana wa mihiriga ya Israeli, oe ihiga rimwe arigirire kande, ⁶ rutuika ruu gatagati-ini kanyu. Mahinda maria magooka, riria ciana cianyū ikamuria atiri, ‘Gitumi kia mahiga maya ni ki?’ ⁷ Mugaaciira ati gutherera kwa maa ma Jorodani ni gwatinitirio mbere ya ithanduku ria kirikaniro kia Jehova. Hinda riria ithanduku riu riaringaga Jorodani-ri, maa ma Ruu rwa Jorodani nimatinitirio. Mahiga maya meguthika kirikania gia kirikanagia andu a Israeli uhoru ucio nginya tene.”

⁸ Ni undu ucio andu a Israeli magitika o ta uria maathitwo ni Joshua. Makioya mahiga ikumi na meeri kuuma gatagati ka Ruu rwa Jorodani, kuringana na mugana wa mihiriga ya andu a Israeli, o ta uria Jehova eerite Joshua; nao magikuua mahiga macio nginya kambini yao, makimaiga kuo. ⁹ Nake Joshua akihaanda mahiga macio ikumi na meeri, akimaiganira hau gatagati ka Ruu rwa Jorodani haria athinjiri-Ngai aria makuuithanduku ria kirikaniro maarugamite. Namo mari ho nginya umuthi.

¹⁰ Nigukorwo athinjiri-Ngai aria makuuithanduku ria kirikaniro maikarire marungu hau gatagati ka Ruu rwa Jorodani nginya hinda iria andu meekire maundu maria mothe Jehova aathite Joshua, na magikwo o ta uria Musa aathite Joshua mekwo. Nao andu magikihua, makiringa murimo, ¹¹ na andu othe maarikia kuringa o uguo, ithanduku ria Jehova o nari na athinjiri-Ngai makiringa makionagwo ni andu othe. ¹² Andu a mihiriga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase makiringa murimo, meeohete indo cia mbaara, mari mbere ya andu a Israeli, o ta uria Musa aamaathite. ¹³ Andu ta 40,000 methagathagite na meeohete indo cia mbaara makiringa murimo ucio, mari mbere ya Jehova, magikinya weru-ini wa Jeriko.

¹⁴ Muthenya ucio, Jehova agitugirira Joshua maitho-ini ma andu a Israeli othe; nao makimwitigira matuku mothe maria aatuirire muoyo, o ta uria meetigirite Musa.

¹⁵ Ningi Jehova akiira Joshua atiri, ¹⁶ “Atha athinjiri-Ngai aria makuuithanduku ria Uira mambate moimire Ruu rwa Jorodani.”

¹⁷ Ni undu ucio Joshua agitha athinjiri-Ngai acio, akimeera atiri, “Ambatai mumire Jorodani.”

¹⁸ Nao athinjiri-Ngai makimbata, makiuma ruu makuuithanduku ria kirikaniro kia Jehova. Maarikia gukinyithia maguru mao thi nyumu o uguo-ri, maa ma Ruu rwa Jorodani magicookana handu hamo, ningi makiyura hugururu ciaruo o ta mbere.

¹⁹ Na rīrī, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa mbere, andū acio makīambata, makiuma Jorodani na makiamba kambī mwena wa irathīro wa Jeriko, o kūu Giligali. ²⁰ Nake Joshua akūiga mahiga marīa ikūmi na meerī maarutitwo Rūūī rwa Jorodani kūu Giligali. ²¹ Akūira andū a Isiraeli atīrī, “Mahinda marīa magooka, rīrīa njaro cianyu ikooria maithe ma cio atīrī, ‘Ī gītūmi kīa mahiga maya nī kī?’” ²² Hindī ūyo nīmīkamenyithia ciana cianyu ūhoro, mūmeere atīrī, ‘Andū a Isiraeli maaringire Rūūī rwa Jorodani rūhūite rūgatūika thī nyūmū.’” ²³ Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīahūithirie maaī ma Jorodani mbere yanyu nginya rīrīa mwarikire kūringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rūūī rwa Jorodani o ta ūrīa eekire Iria Itune rīrīa aarīhūithirie mbere itū nginya rīrīa twarīkirie kūringa. ²⁴ Eekire ūguo nīgeetha andū othe a thī mamenye atī guoko kwa Jehova kūrī hinya mūno, na nīgeetha mūtūire mwītīgīrīte Jehova Ngai wanyu nginya tene.”

5

Andū a Isiraeli Kūruira Giligali

¹ Na rīrī, rīrīa athamaki othe a Aamori arīa maarī kūu mwena wa ithūiro wa Rūūī rwa Jorodani, na athamaki othe a andū a Kaanani arīa maarī kūu ndwere-inī cia iria maiguire ūrīa Jehova aahūithīte maaī ma Jorodani mbere ya andū a Isiraeli nginya tūkīrīkia kūringa mūrīmo ūrīa ūngī, ngoro ciao ikīyūrwo nī guoya, na matiacookire kūgīa na ūmūrīru wa kūng’ethanīra na andū a Isiraeli.

² Hindī ūyo Jehova akūira Joshua atīrī, “Thondeka tūhiū twa mahiga ma nyaigī, ūroke kwerūhia ūhoro wa irua harī andū a Isiraeli.” ³ Nī ūndū ūcio Joshua agīthondeka tūhiū twa mahiga ma nyaigī na akīruithia arūme a Isiraeli kūu Gibeathi-Haaralothu.

⁴ Na rīrī, kīrīa giatūmire Joshua aruithanie nī rīrī: arūme arīa othe mooimire būrūri wa Misiri, o acio othe maakinyītie mīaka ya gūthīi mbaara-rī, nīmakuīrīre werū-inī marī rūgendo-inī thuutha wa kuuma būrūri wa Misiri. ⁵ Arūme othe arīa mooimire būrūri wa Misiri nīmarūite, no andū othe arīa maaciarīrwo werū-inī marī rūgendo-inī rwa kuuma būrūri wa Misiri matiarūite. ⁶ Andū a Isiraeli moorūirire werū-inī mīaka mīrongo īna nginya rīrīa andū othe arīa maakinyītie mīaka ya gūthīi mbaara rīrīa moimaga būrūri wa Misiri maakuire, tondū nīmaregire gwathīkīra Jehova. Nīgūkorwo Jehova nīameerire na mwīhītwa atī matikoona būrūri ūrīa eerīre maithe mao na mwīhītwa atī nīagatūhe, būrūri ūrī būthi wa iria na ūkī. ⁷ Nī ūndū ūcio akīarahūra ariū ao ithenya rīao, na acio nīo maaruithirio nī Joshua. Maakoretwo matarī aruu nī ūndū matiaruithīto marī rūgendo-inī. ⁸ Na rīrīa maarīkirie kūrūithia arūme a rūrīrī rūu ruothe, magīkara o kūu maakīte kambī-inī o nginya andū acio makīhona.

⁹ Nīgī Jehova akūira Joshua atīrī, “Ūmūthī nīguo ndeheria rūmena rwa andū a Misiri kuuma kūrī inyūi.” Nī ūndū ūcio handū hau hagīttwo Giligali nginya ūmūthī.

¹⁰ Hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri ūcio, o maambīte hema kūu Giligali werū-inī wa Jeriko, andū a Isiraeli magīkūngūira Gīathī kīa Bathaka. ¹¹ Mūthenya ūrīa warūmīrīre Bathaka-rī, mūthenya oro ūcio, makīrīa maciaro mamwe ma būrūri ūcio; mīgate itarī mīkīre ndawa ya kūimbīa, na ngano hīhie. ¹² Maarīa irio cia būrūri ūcio-rī, mana makīrooka kwaga mūthenya ūyū ūngī; andū a Isiraeli matiacookire kuona mana rīngī, no rīrī, mwaka ūcio nīmarīre maciaro ma Kaanani.

Joshua na Mūnene wa Mbūtū ya Ita rīa Jehova

¹³ Rīrīa Joshua aarī hakuhi na Jeriko, agītiira maithe akīona mūdū warūgamīte mbere yake acomorete rūhiū njora, akarūnyīta na guoko. Nake Joshua agīthī o harīa aarī, akīmūūria atīrī, “Wee-rī, ūrī mwena witū kana ūrī mwena wa thū ciitū?”

¹⁴ Nake agīcookia atīrī, “Ndirī mwena wanyu o na kana wa thū cianyu, no njūkīte ndī mūnene wa mbūtū ya ita rīa Jehova.” Nake Joshua akīgūithia, agīturumithia ūthīū thī, akīhooya, akīmūūria atīrī, “Wee, Mwathi wakwa, nī ndūmīrīri irīkū ūkwenda kūuhe nī ndungata yaku?”

¹⁵ Nake mūnene ūcio wa mbūtū ya ita rīa Jehova agīcookia atīrī, “Amba ūrute iraatū ciaku magūrū, nīgūkorwo handū hau ūrūgamīte nī haamūre.” Nake Joshua agīka o ta ūguo.

6

Kwanangwo kwa Jeriko

¹ Rīu-rī, itūūra rīu rīa Jeriko rīahingīttwo biū nī ūndū wa andū a Isiraeli. Gūtīrī mūdū woimaga nja kana agatoonya kuo.

² Nake Jehova akīira Joshua atīrī, “Nīneanīte itūūra rīrī rīa Jeriko moko-inī maku, o hamwe na mūthamaki wakuo, o na njamba cia hinya ciakuo.” ³ Thiūrūrūkai itūūra rīu inene hamwe na andū anyu othe a ita rīa rīmwe. Mwīke ūguo mīthenya itandatū. ⁴ Na athīnjīri-Ngai mūgwanja matongorie ithandūkū rīa kīrīkanīro, makuuīte macoro mūgwanja mathondeketwo na hīa cia ndūrūme. Mūthenya wa mūgwanja-rī, mūgaathiūrūrūka itūūra rīu maita mūgwanja, nao athīnjīri-Ngai mathīi makīhuhaga

macoro. ⁵ Rirĩa mũkaigua mahuha macoro na mũgambo mũnene, ĩra andũ othe makaanĩrĩa na rianĩrĩa inene mũno; naruo rũthingo rwa itũũra riu nĩrũkamomoka, nao andũ othe matoonye itũũra riu, o mũndũ athiite na mbere na kũrĩa arorete.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Joshua mũrũ wa Nuni agĩta athĩnjĩri-Ngai, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na mũreke athĩnjĩri-Ngai mũgwanja thĩĩnĩ wanyu makuue macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme, matongorie ithandũkũ riu.” ⁷ Nake agĩatha andũ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩĩ mbere! Mũthĩĩ mũthiũrũrũkĩire itũũra, andũ arĩa meeohete indo cia mbaara matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.”

⁸ Rirĩa Joshua aarĩkirie kwarĩria andũ, na athĩnjĩri-Ngai acio mũgwanja maakuuĩte macoro marĩa mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩĩ marĩ mbere ya Jehova, makĩhuhaga macoro mao, narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rikĩmarũmĩrĩa. ⁹ Nacio thigari irĩa ciarĩ na indo cia mbaara igĩthĩĩ itongoretie athĩnjĩri-Ngai acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo yothe macoro no maahuhagwo. ¹⁰ No rĩrĩ, Joshua nĩathĩte andũ akameera atĩrĩ, “Mũtikananĩrĩre na mũgambo wa mbaara, o na kana mũreke mĩgambo yanyu ĩguo, o na mũtikoige ũndũ o na ũrĩkũ nginya mũthenya ũrĩa ngamwĩra mwanĩrĩre. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaanĩrĩa!” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio akiuga ithandũkũ riu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rikuuo, rĩthiũrũrũkio itũũra-inĩ riu inene, riita rĩmwe. Andũ magĩcooka kambĩ na makĩraara kuo ũtukũ ũcio.

¹² Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ, Joshua agĩũkĩra tene, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ riu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa mũgwanja makuuĩte macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩĩ na mbere, makinyũkitie matongoretie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova o makĩhuhaga macoro. Thigari irĩa ciarĩ na indo cia mbaara ikĩmatongoria, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma na thuutha, o macoro makĩgambaga. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya wa keerĩ magĩthiũrũrũka itũũra riu inene riita rĩmwe, magĩcooka kambĩ. Meekire ũguo mũthenya itandatũ.

¹⁵ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, magĩũkĩra ruoro rũgĩtema na magĩthiũrũrũka itũũra riu maita mũgwanja o ta ũrĩa meekaga mũthenya ĩyo ingĩ, tĩa atĩ mũthenya ũcio, maathiũrũrũkire itũũra riu inene maita mũgwanja. ¹⁶ Nao makĩrĩthiũrũrũka riita rĩa mũgwanja-rĩ, rĩria athĩnjĩri-Ngai maahuhire macoro, Joshua akĩĩra andũ atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete itũũra rĩrĩ!” ¹⁷ Itũũra rĩrĩ inene na kĩndũ kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩĩnĩ warĩo nĩkwamũrĩrwo Jehova, cianangwo. No Rahabu ũrĩa mũmaraya wiki, na andũ arĩa othe marĩ hamwe nake thĩĩnĩ wa nyũmba yake, mekũhonokio, tondũ nĩahithire athigaani arĩa twatũmĩte. ¹⁸ Na rĩrĩ, mwĩmenyerere mĩtikahutie indo icio ciamũrĩtwo cia kũniinwo, nĩgeetha mĩtikerehere mwanangĩko nĩ ũndũ wa kuoya kĩndũ o na kĩrĩkũ gĩacio. Mũngĩchutia nĩmũgatũma kambĩ ya Isiraeli ĩtuĩke ya kũniinwo, na mũmĩrehere thĩĩna. ¹⁹ Betha yothe na thahabu, na indo cia gĩcango na kĩgera, nĩ nyamũrĩre Jehova na no nginya ciigwo kĩgĩĩna-inĩ gĩake.”

²⁰ Rirĩa coru wahuhirwo, andũ makĩanĩrĩa, na rĩria andũ maaiguire mũgambo wa coru, makĩanĩrĩa rianĩrĩa inene, naruo rũthingo rũkĩmomoka; nĩ ũndũ ũcio o mũndũ o mũndũ agĩtoonya itũũra riu, na makĩrĩtunyana. ²¹ Nao makĩamũrĩa Jehova itũũra riu, na makĩananga kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩarĩ muoyo kuo na rũhiũ rwa njora, arũme na andũ-a-nja, andũ ethĩ na akũrũ, na ng’ombe, na ng’ondũ, na ndigiri.

²² Joshua akĩĩra andũ arĩa eerĩ maathiite gũthigaana bũrũri ũcio atĩrĩ, “Thĩĩĩ mũtoonye nyũmba ya mũtumia ũrĩa mũmaraya, mũmuumie nja hamwe na andũ ao othe, o ta ũrĩa mwamwĩre na mwĩhĩtwa.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio aanake acio maarĩ athigaani magĩtoonya na makĩumia Rahabu na nja, hamwe na ithe na nyina, na ariũ a nyina na andũ ao othe. Magĩkĩumia andũ a nyũmba yake othe, makĩmaiga handũ kũu nja ya kambĩ ya Isiraeli.

²⁴ Magĩcooka magĩcina itũũra riu inene rĩothe, na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩĩnĩ warĩo, no betha na thahabu, na indo cia gĩcango na cia kĩgera, magĩciiga kĩgĩĩna-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova. ²⁵ No rĩrĩ, Joshua nĩahonokirie Rahabu ũrĩa mũmaraya, hamwe na andũ a nyũmba yake na andũ ao othe, tondũ nĩahithire andũ arĩa Joshua aatũmĩte magathigaane Jeriko nake atũuranagia na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

²⁶ Ihinda o ro riu, Joshua akĩhĩthithia andũ acio na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi maitho-inĩ ma Jehova-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaageria gwaka itũũra rĩrĩ inene rĩa Jeriko rĩngĩ:

“Mũndũ ũrĩa ũgaaka mĩthingi ya itũũra rĩrĩ,
nĩagakuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi;
na akĩrũgamia ihingo cia itũũra rĩrĩ,
akuĩrwo nĩ mũriũ wake wa kĩhinga-nda.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkorwo arĩ hamwe na Joshua, nayo ngumo yake ikĩhunja kũndũ guothe bũrũri ũcio.

¹ No rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmagire kwĩhokeka ũhoro-inĩ ũkonĩ indo iria ciamũritwo cia kũniinwo; nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩoire imwe ciacio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli.

² Nĩgĩ Joshua agĩtũma andũ kuuma Jeriko mathĩ Ai, itũũra riakuhanĩrĩrie na Bethi-Aveni mwena wa irathĩro wa Betheli, akimeera atĩrĩ, “Ambatai mũthĩ mũgathigaane bũrũri ũcio.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthĩ na magĩthigaana Ai.

³ Nao magĩcooka kũrĩ Joshua na makĩmwĩra atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa andũ othe mambate makahũũre itũũra rĩa Ai. Reikia andũ 2,000 kana ithatũ makarĩtunyane; tiga kũnogia andũ othe, nĩgũkorwo no andũ anini marĩ kuo.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio no andũ ta 3,000 maambatĩre, no magĩtoorio nĩ andũ a Ai, ⁵ nao andũ acio a Ai makĩũraga ta andũ mĩrongo ĩtatũ na atandatũ a Isiraeli. Nĩmaingatire andũ a Isiraeli kuuma kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu makĩmakinya o kũria kwenjagwo mahiga, na makĩmahũũria kũu igaragaro-inĩ. Ihũũra rĩu rĩgĩtũma ngoro cia andũ a Isiraeli iringĩke, na makĩĩyũrwo nĩ maaĩ nda.

⁶ Nake Joshua agĩtembũranga nguo ciake, akĩgũithia thĩ, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kirikanĩro kĩa Jehova, agĩkara hau nginya hwaĩ-inĩ. Nao athuuri a Isiraeli magĩka o ta ũguo na makĩhũrĩria rũkũngũ mĩtwe. ⁷ Nake Joshua akiuga atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova, nĩ kĩ gĩatũmire ũrehe andũ aya mũrĩmo ũyũ wa Rũũ rwa Jorodani nĩguo ũtũneane moko-inĩ ma Aamori, matũniine? Naarĩ korwo nĩtwaiganĩre tũtũũre mũrĩmo ũria ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani! ⁸ Wee Mwathani, ingikiuga atĩa, kuona atĩ Isiraeli nĩmatooretio nĩ thũ ciao? ⁹ Andũ a Kaanani na andũ arĩa angĩ a bũrũri ũyũ nĩmarĩguu ũhoro ũcio, nao matũthiũrũrũkĩrie, matũniine biũ, meherie rĩitwa rĩitũ gũkũ thĩ. Nawe ũgaagũka atĩa nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩu riaku inene?”

¹⁰ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ŭkĩra! Ŭkwĩgũithia ũturumithĩtie ũthiũ waku thĩ nĩkĩ? ¹¹ Isiraeli nĩmehĩtie; nĩmathũkĩtie kirikanĩro gĩakwa kĩa ndamaathire marũmagĩrĩre. Nĩmoete indo imwe iria ciamũritwo cia kũniinwo; nĩmaiĩite, na makaheenania, o na magaciiganĩria hamwe na indo ciao o ene. ¹² Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩ kĩa kĩa kigĩritie andũ a Isiraeli meetirie thũ ciao; na nĩkĩo marorĩra thũ ciao tondũ nĩmatũkĩte a kũniinwo. Na nĩ ndigũcooka gũkorwo hamwe na inyuĩ o tiga mũniinire kĩndũ kũu kĩa mũritwo gĩa kũniinwo kiehere thĩnĩ wanyu.

¹³ “Ŭkĩra, ũthĩ ũtherie andũ acio. Thĩ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwĩtherie mĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa rũciũ; nĩgũkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Nĩ harĩ kĩndũ kĩa mũre gĩa kũniinwo kĩrĩ thĩnĩ wanyu, inyuĩ Isiraeli. Mũtingĩhota gwĩtiiria thũ cianyu o nginya rĩria mũgaakieheria kume thĩnĩ wanyu.

¹⁴ “Tondũ ũcio rũciũ kiroko mũkeyumĩria inyuĩ ene o mũhĩrĩga, o mũhĩrĩga. Na rĩrĩ, mũhĩrĩga ũria Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o mbarĩ, o mbarĩ; nayo mbarĩ rĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o nyũmba, o nyũmba; nayo nyũmba rĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o mũndũ, o mũndũ. ¹⁵ Mũndũ ũria ũkũnyiitwo na indo icio ciamũritwo cia kũniinwo nĩagacinwo na mwaki hamwe na indo ciake ciothe. Nĩgũkorwo nĩathũkĩtie kirikanĩro kĩa Jehova, na nĩekite ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli!”

¹⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene, Joshua akĩra andũ a Isiraeli moimĩre o ta ũria mĩhĩrĩga yao yatarĩ, nago mũhĩrĩga wa Juda ũgĩthuurwo. ¹⁷ Mbarĩ cia Juda ikumĩra, nake agĩthuura mbarĩ ya Azera. Agĩcooka akiumĩria mbarĩ cia Azera mbere kũringana na nyũmba ciao, nake Zabedi agĩthuurwo. ¹⁸ Nake Joshua akiumĩria nyũmba yake mũndũ o mũndũ, nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, agĩthuurwo.

¹⁹ Nake Joshua akĩra Akani atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, na ũmũkumie. Nĩra ũria wĩkĩte na ndũkaahithe.”

²⁰ Nake Akani agĩcooka akĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩnjihĩrie Jehova Ngai wa Isiraeli. Na ũu nĩguo njikĩte: ²¹ Rĩria ndonire kabuti gathaka koimĩte Babuloni, na cekerĩ magana meerĩ* cia betha, na gĩkama gĩa thahabu kĩa ũritũ wa cekerĩ mĩrongo ĩtano† thĩnĩ wa indo iria twatahĩte, nĩndaciĩrĩrie na ngĩcioya, na ithikĩtwo thĩ kũu hema-inĩ yakwa, nayo betha rĩrĩ rungu wacio.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtũma andũ, nao makĩhanyũka magĩthĩ nginya hema-inĩ yake, na magĩkora indo icio ihithĩtwo thĩnĩ wa hema ĩyo, nayo betha ĩyo yaigĩtwo rungu rwacio. ²³ Nao andũ acio makĩruta indo icio kuuma hema-inĩ ĩyo, magĩcitwarĩra Joshua o hamwe na andũ a Isiraeli othe, nao magĩciaragania thĩ mbere ya Jehova.

²⁴ Nake Joshua, hamwe na Isiraeli othe, makĩnyiita Akani mũrũ wa Zera, na makĩoya betha ĩyo, na kabuti, na gĩkama gĩa thahabu, na ariũ ake na airĩtu ake, na ng’ombe ciake, na ndigiri na ng’ondũ ciake, na makĩoya hema yake o na indo ciothe iria arĩ nacio, magĩcitwara Gĩtuamba kĩa Akori. ²⁵ Nake Joshua akimũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmite ũtũrehere thĩna ũyũ? Wee nawe ũmũthĩ nĩkuonio thĩna nĩ Jehova.”

Nao andũ a Isiraeli othe makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, na maarĩkia kũhũũra acio angĩ na mahiga, makĩmacina. ²⁶ Magĩcooka makĩhũmbĩra Akani na hĩba nene mũno ya mahiga, namo mahiga macio

* 7:21 nĩ ta kilo 2 † 7:21 nĩ ta nuthu kilo

marĩ o ho nginya ūmũthĩ. Nake Jehova agĩthirwo nĩ marakara marĩa maamũcinĩte. Nĩ ūndũ ūcio handũ hau hagĩcoka gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Akori o nginya ūmũthĩ.

8

Kwanangwo kwa Ai

¹ Ningĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro. Thiĩ na mbũtũ yothe ya ita, mwambate mũgatharikĩre itũũra rĩa Ai. Nĩgũkorwo nĩneanĩte mũthamaki wa Ai moko-inĩ manyu, hamwe na andũ ake, na itũũra rĩa rĩake rĩu inene na bũrũri wake. ² Īkai itũũra rĩa Ai na mũthamaki warĩo o ta ūrĩa mwekire itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, o tĩga atĩrĩ, no muoye indo iria mũgũtaha, o na mahiũ matũike manyu. Oheriai andũ a itũũra rĩu inene na mwena wa na thuutha.”

³ Nĩ ūndũ ūcio Joshua na mbũtũ yothe ya ita makiumagara magatharikĩre Ai. Nake agĩthuura andũ 30,000 arĩa maarĩ njamba mũno akĩmatũma mathiĩ kũrĩ ūtukũ, ⁴ akĩmeera atĩrĩ: “Ta thĩkĩrĩriai wega. Inyuĩ mũkuoheria andũ a itũũra rĩu inene na mwena warĩo wa na thuutha. Mũtigaikare haraaya narĩo. Inyuothe mũikare mwĩguĩte. ⁵ Nĩĩ na arĩa othe tũrĩ nao tũgũthengerera itũũra rĩu inene kuuma na mbere na rĩrĩa andũ acio mariumagara gũtũhũũra o ta ūrĩa meekire hĩndĩ ya mbere-rĩ, tũmoorĩre. ⁶ Nao matũingathĩe o nginya tũmaguucĩrĩre biũ moime itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo mariuga atĩrĩ, ‘Nĩ ithuĩ maroorĩra ta ūrĩa meekire rĩa mbere.’ Nĩ ūndũ ūcio rĩrĩa tũrĩmoorĩra-rĩ, ⁷ inyuĩ na inyuĩ mũkire muume kũrĩa mũmoohierie, mũtharikĩre itũũra rĩu inene na mũrĩtunyane. Jehova Ngai wanyu nĩekũrĩneana moko-inĩ manyu. ⁸ Na rĩrĩ, mwarĩkia kwĩgwatĩra itũũra rĩu inene-rĩ, mũrĩcine. Īkai o ta ūrĩa Jehova aathanĩte gwĩkwo. Mũtigĩrĩre nĩ mweka ūguo ndamwatha.”

⁹ Nake Joshua akĩmeera moimagare, nao magĩthiĩ harĩa maathiiaga kuoheria andũ a itũũra rĩu, na makĩhitha metereire gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũũro wa Ai, no Joshua araanirĩre na andũ arĩa angĩ ūtukũ ūcio.

¹⁰ Mũthenya ūyũ ūngĩ rũciinĩ tene, Joshua agĩcokanĩrĩra andũ ake, nake we mwene hamwe na atongoria a Isiraeli makĩmatongoria marorete Ai. ¹¹ Mbũtũ yothe ya ita rĩrĩa yarĩ hamwe nake igĩthiĩ yambatĩte, igĩkuhĩrĩra itũũra rĩu inene mariumĩte na mbere. Nao makĩamba hema mwena wa gathigathini wa Ai, na hagĩkorwo nĩ haarĩ gĩtuamba gatagatĩ kao na itũũra rĩu inene. ¹² Joshua nĩakoretwo oete andũ ta 5,000 na akamaiga moheirie andũ kũu gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũũro wa itũũra rĩu inene. ¹³ Magĩgiatha thigari ciikare ciĩhaarĩrie o andũ handũ hao, iria ciothe ciarĩ kambĩ igĩkara mwena wa gathigathini wa itũũra rĩu inene, na iria cioheirie andũ mwena wa ithũũro warĩo. Naguo ūtukũ ūcio Joshua agĩthiĩ kũraara kũu gĩtuamba-inĩ.

¹⁴ Rĩrĩa mũthamaki wa Ai onire ūndũ ūcio, agĩũkĩra na ihenya rũciinĩ tene, akiumagara na ihenya hamwe na andũ othe a itũũra rĩu inene nĩguo agacemanie na Isiraeli marũe mbaara handũ hana haang’ethaniĩre na Araba. No rĩrĩ, ndaigana kũmenya atĩ nĩmehithiĩrwo na mwena wa thuutha wa itũũra rĩu inene. ¹⁵ Nake Joshua na andũ a Isiraeli othe magĩtũta ta mahũũrĩtwo magatooorio, nao makĩũra marorete na werũ-inĩ. ¹⁶ Nao andũ othe a itũũra rĩa Ai magĩtũtwo nĩguo mamarũmĩrĩre, nao magĩteng’eria Joshua makĩguucĩrĩro makiuma itũũra rĩa. ¹⁷ Gũtĩrĩ mũndũ mũrũme o na ūmwe wa Ai kana Betheli ūtoimire gũthiĩ gũkinyĩra andũ a Isiraeli. Magĩtiga itũũra rĩu rĩtaahingĩtwo magĩteng’eria andũ a Isiraeli.

¹⁸ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ambararia itimũ rĩu ūnyitĩte na guoko, ūrĩrorie mwena wa Ai, nĩgũkorwo nĩngũneana itũũra rĩu inene moko-inĩ manyu.” Nĩ ūndũ ūcio Joshua akĩambararia itimũ rĩa ke akĩrĩroria Ai. ¹⁹ Na rĩrĩ, Joshua arĩkia gwĩka ūguo, arũme ūcio mohetie andũ magĩũkĩra narua, magĩteng’era na ihenya, magĩtoonya itũũra rĩu na makĩrĩtunyana, ningĩ makĩrĩgwatia mwaki o narua.

²⁰ Na rĩrĩa andũ acio a Ai maarorire na thuutha na makĩona ndogo yũmĩte itũũra rĩu yambatĩte na igũrũ-rĩ, nao makĩaga mweke wa gwĩthara na mwena o na ūrĩkũ, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli arĩa morĩte marorete werũ-inĩ nĩmagarũrũkĩre acio maamateng’eragia. ²¹ Rĩrĩa Joshua na Isiraeli othe moonire atĩ andũ ao arĩa moohierie andũ thuutha wa itũũra nĩmarĩtunyaniĩte, na makĩona ndogo igĩtoga kuuma itũũra, makĩgarũrũka na makĩũraga andũ acio a Ai. ²² Nao andũ arĩa maamohetie makiuma itũũra rĩu inene matharikĩre. Andũ a Ai magĩgũkĩrwo gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, makĩmagia mbere na thuutha. Andũ a Isiraeli makĩmaniina, na matiatigirie mũndũ o na ūmwe arĩ muoyo, kana makĩreka o na ūmwe ahonoke. ²³ No nĩmanyiitire mũthamaki wa Ai arĩ muoyo, makĩmũtwarĩra Joshua.

²⁴ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩkirie kũũraga andũ othe a Ai arĩa maarĩ gĩthaka-inĩ na kũu werũ-inĩ, kũrĩa maamateng’erierie-rĩ, na rĩrĩa andũ acio othe maarĩkirie kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, andũ a Isiraeli othe magĩcoka Ai na makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo. ²⁵ Andũ arĩa mooragĩrwo mũthenya ūcio maarĩ andũ 12,000, arũme na andũ-a-nja; nao nĩo andũ othe a itũũra rĩa Ai. ²⁶ Nĩgũkorwo Joshua ndaigana gũthuna guoko kũrĩa kwambaratĩte itimũ rĩa ke nginya rĩrĩa arĩkirie kũniina andũ arĩa othe

maatũũraga Ai. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkũũira ũhiũ na indo iria maatahĩte kuuma itũũra rĩu inene, o ta ũria Jehova aathĩte Joshua.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩcina Ai na akĩrĩtũ hĩba ya mwanangĩko ya gũtũũra, gũgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte ihooru nginya ũmũthĩ. ²⁹ Joshua agĩcũoka agĩcuuria mũthamaki ũcio wa Ai mũtĩ igũrũ, akĩreka aikare ho o nginya hwaĩ-inĩ. Rĩũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana atĩ mwĩrĩ ũcio ũrutwo mũtĩ igũrũ, ũikio hau itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩu, magĩcũoka makĩũigĩrĩra hĩba nene ya mahiga, nayo ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ.

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

³⁰ Thuutha wa ũguo Joshua agĩakĩra Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, kĩgongona o kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ³¹ o ta ũria Musa ndungata ya Jehova aathĩte andũ a Isiraeli. Aagĩakire o ta ũria kwandĩkitwo thĩĩni wa Ibuku rĩa Watho wa Musa, kĩgongona kĩrĩ kĩa mahiga matarĩ maicũhie, hatarĩ indo cia wĩra cia kigera ikũhũthĩrwo ho. Igũrũ riakio makĩrutĩra Jehova maruta ma njino na magongona ma ũiguano.

³² Nake Joshua akĩandika watho wa Musa igũrũ rĩa mahiga macio, aandĩkire andũ a Isiraeli marĩ ho makĩĩonagĩra. ³³ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe, na andũ a kũngĩ na ene bũrũri o ũndũ ũmwe, hamwe na athuuri ao, na anene na atũithania ciira, makĩrũgama mĩena yeerĩ ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova mang'etheire athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩa maarĩ Alawĩ na nĩo maarĩkuuaga. Nuthu ya andũ yarũgamĩte mbere ya kĩrĩma kĩa Gerizimu, na nuthu ĩyo ĩngĩ ĩkarũgama mbere ya kĩrĩma kĩa Ebali, o ta ũria Musa ndungata ya Jehova aathanĩte mbere ĩyo rĩria aarutanire ũhoru wa kũrathimaga andũ a Isiraeli.

³⁴ Thuutha ũcio, Joshua agĩthoma ciugo ciothe cia Watho, agĩthoma irathimo o na agĩthoma irumi, o ta ũria kwaandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Watho. ³⁵ Gũtĩrĩ kiugo o na kĩmwe kĩa iria ciothe Musa aathanĩte Joshua ataathomeire kĩũngano kũu gĩothe kĩa Isiraeli, o hamwe na andũ-a-nja na ciana na andũ o kũngĩ arĩa maatũũranagĩ nao.

9

Wara wa Andũ a Gibeoni

¹ Na rĩrĩa athamaki othe arĩa maarĩ mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani maiguire maũndũ macio, na arĩa maarĩ bũrũri ũria ũrĩ irĩma, na arĩa maarĩ ituamba-ini ciikũrũko cia irĩma cia mwena wa ithũĩro, na kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩria Inene guothe o nginya Lebanoni (nĩo athamaki a andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi), ² magĩcũokanĩrĩra hamwe nĩguo mahũũrane na Joshua na Isiraeli.

³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Gibeoni ^{*} maaiguire ũria Joshua ekĩte itũũra rĩa Jeriko o na rĩa Ai, ⁴ magĩĩka ũndũ wa wara. Magĩthĩĩ marĩ ta andũ matũĩmitwo marĩ na ndigiri ciao ikũũithĩtio makũnia matarũkangu, na mondo ngũrũ mũno cia ndĩbei irĩ ndũkangu na igatumwo. ⁵ Nao arũme acio meekĩrĩte iraatũ ciarĩ ndarũku, ciarĩ na iraka, na makehumba nguo ngũrũ. Irio ciao ciothe iria meekũũĩre rĩĩgu ciarĩ nyũmũ na ikagĩa mbuu. ⁶ Nao magĩthĩĩ kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ o kũu Giligali, makĩmwĩra atĩrĩ we mwene hamwe na andũ a Isiraeli, “Tũũkite kuuma bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ; tondũ ũcio gĩa kĩrĩkanĩro na ithuĩ.”

⁷ Nao andũ a Isiraeli makĩĩra Ahivĩ† acio atĩrĩ, “Hihi no gũkorwo mũtũũruga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ, tũngĩhota atĩa kũgĩa kĩrĩkanĩro na inyũĩ?”

⁸ Nao magĩcũokeria Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku.”

Nĩngĩ Joshua akĩmooria atĩrĩ, “Inyũĩ mũrĩ a, na muumĩte kũ?”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tuumĩte bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ, tũũkite nĩ ũndũ wa ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nĩgũkorwo nĩtũũguite ũhoru wake: o na maũndũ mothe marĩa eekire bũrũri wa Misĩrĩ, ¹⁰ na ũria wothe eekire athamaki arĩa eerĩ a Aamori kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, nao nĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani, ũria wathamakaga Ashitarothu. ¹¹ Nao athuuri atongoria aitũ na andũ arĩa othe matũũruga bũrũri witũ nĩmatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Kuuai irio nĩ ũndũ wa rũgendo rwanyu, mũthĩĩ mũcemanie na andũ acio, na mũmeere atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu; gĩa kĩrĩkanĩro na ithuĩ.’” ¹² Irio ici ciitũ cia rĩĩgu ciarĩ hiũ mũthenya ũria tuoimire gwtĩtũ tũke kũrĩ inyũĩ. No rĩu ta kĩonei ũria ciũmĩte na ikagĩa mbuu. ¹³ Nacio mondo ici ciarĩ njerũ tũgĩciyũria ndĩbei, no rĩu ta kĩonei ũria ituĩkangĩte. Nacio nguo ciitũ na iraatũ nĩũkũrĩte nĩ ũndũ wa rũgendo kũraiha mũno.”

¹⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩrora irio imwe cia andũ acio, no matiigana kũhooya kĩrĩra kuuma harĩ Jehova. ¹⁵ Nake Joshua akĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao atĩ areke matũũre muoyo, nao atongoria a kũũngano kũu kĩa andũ a Isiraeli magũĩkĩra ũhoru ũcio hinya na mwĩhitwa.

¹⁶ Mĩthenya itatũ thuutha wa kũgia na kĩrĩkanĩro kũu na andũ acio a Gibeoni, andũ a Isiraeli makĩigua atĩ andũ acio maahakanĩte nao, na maatũũruga o hakuhĩ nao. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli

^{*} 9:3 Itũũra rĩa Gibeoni rĩarĩ kilomita 10 kuuma Jerusalem. † 9:7 Ahivĩ maarĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa kĩhumo kĩa ciarĩ Mesopotamia. Andũ aya nĩo moikaine ta Aamori thĩĩni wa Ibuku rĩa Samũeli wa Keerĩ.

makiumagara, na mūthenya wa gatātū magikinya matūūra-inī mao manene, na nīmo: Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu. ¹⁸ No andū a Isiraeli matiigana kūmahūūra, nī undū atongoria a kiūngano kīao nīmehītite na mwihītwa makigwetaga rīitwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli.

Nakio kiūngano kīu gīothe gikīnuguna nī undū wa atongoria acio, ¹⁹ no atongoria acio othe makimacookeria atīrī, “Nītwihītite na mwihītwa tūkigwetaga rīitwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli, na tondū ūcio tūtingmahutia. ²⁰ Ūrīa tūngīmeeka nī atīrī: Nī tūkūreka matūūre muoyo, nīgeetha tūtikanacookerewo nī marakara nī undū wa kuuna mwihītwa ūrīa twehītire nī undū wao.” ²¹ O na ningī makīmeera atīrī, “Rekei matūūre muoyo, no matuīke a kuunaga ngū na a gūtahagīra kīrīndi giki gīothe gīa Isiraeli maaī.” Nī undū ūcio atongoria makīga kīrīko kīao kūrī andū acio a Gibeoni.

²² Ningī Joshua agītā andū acio a Gibeoni akīmooria atīrī, “Nī kīi gīatūmire mūtūheenie rīrīa mwoigire atīrī, ‘Tūtūūruga kūdū kūrāya mūno na inyuī,’ o rīrīa mūtūūruga o gūkū gūkūhī na ithuī? ²³ Tondū ūcio nīmragwatwo nī kīrumi, na inyuī mūtīgatiga gūtuika ndungata cia kuuna ngū na gūtahagīra nyūmba ya Ngai wakwa maaī.”

²⁴ Nao magīcookeria Joshua makīmīrwa atīrī, “Ithuī ndungata ciaku nītwerirwo o wega ūrīa Jehova Ngai waku aathire ndungata yake Musa akamūhe būrūrī ūyū wothe, na atī aniine andū othe arīa matūūruga kuo mehere mbere yanyu. Nī undū ūcio tūgītīgira mūno, tweciria ūrīa mūngītūūruga, na nīko tweekire undū ūcio. ²⁵ Na rīrī, rīu tūrī moko-inī maku. Twice undū ūrīa wothe ūkuona ūrī mwega na wa kīhooto.”

²⁶ Nī undū ūcio Joshua akīmahonokia kuuma kūrī andū a Isiraeli, na matiamoragire. ²⁷ Mūthenya o ro ūcio Joshua agītua andū acio a Gibeoni oini a ngū na atahīri mūngī wa Isiraeli maaī, o na atahīri kīgongona kīa Jehova maaī o harīa hothe Jehova angīathuurire. Ūguo nīguo matūūre nginya ūmūthī.

10

Riūa Kūrūgama

¹ Na rīrīa, Adoni-Zedeki mūthamaki wa Jerusalemu aiguire atī Joshua nīarīkītie gūtunyana itūūra rīa Ai na akārīananga o biū, na ageeka Ai na mūthamaki warīo o ta ūrīa ekīte itūūra rīa Jeriko na mūthamaki warīo, na atī andū a Gibeoni nīmragīte kīrīkanīro gīa thayū na Isiraeli na atī maatūūruga hakuī nao-rī. ² Nake, we na andū ake makīmaka mūno nī undū wa ūhorō ūcio, nīgūkorwo Gibeoni rīarī itūūra inene na rīa bata, o ta rīmwe rīa matūūra marīa maakoragwo marī ma ūthamaki; na rīarī inene gūkīra Ai, o na ningī andū a rīo othe maarī njamba cia ita. ³ Nī undū ūcio Adoni-Zedeki mūthamaki wa Jerusalemu agītūmanīra Hohamu mūthamaki wa Hebironi, na Piramu mūthamaki wa Jaramuthu, na Jafia mūthamaki wa Lakishi, o na Debiri mūthamaki wa Egiloni, ⁴ akīmeera atīrī, “Ambatai mūūke mūndeithie kūhūūra Gibeoni, nī undū nīmragīte kīrīkanīro gīa thayū na Joshua na andū a Isiraeli.”

⁵ Nao athamaki acio atano a Aamori, nao nī athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magīcookanīrīra hamwe. Makīambata na mbūtū ciao ciothe cia ita, nao makīamba hema ciao mang’etheire itūūra rīa Gibeoni, makīrītharīkīra.

⁶ Nao andū a Gibeoni magītūmanīra Joshua o kūu Giligali kambī-inī yake, makīmīrwa atīrī, “Ndūgatiganīrie ndungata ciaku. Ambata, ūūke gūkū narua nīguo ūtūhonokie! Tūteithie nī undū athamaki othe a Aamori arīa matūūruga būrūrī ūrīa ūrī irīma nīmcookanīrīre matūūkīrīre.”*

⁷ Nī undū ūcio Joshua akīambata akīuma Giligali arī na ita rīake rīothe hamwe na njamba ciake cia ita iria irī hinya. ⁸ Nake Jehova akīra Joshua atīrī, “Ndūkametīgīre, nī undū nīndīmaneanīte moko-inī maku. Gūtīrī mūdū o na ūmwe wao ūkūhota gūgūwītīria.”

⁹ Thuutha wa gūthīi ūtukū wothe kuuma Giligali, Joshua akīmahithūkīra o rīmwe. ¹⁰ Nake Jehova akīmārehere kīrigīcano mbere ya Isiraeli, nao makīmatooria o biū kūu Gibeoni. Ningī andū a Isiraeli makīmateng’eria na njīra rīa yathīte yambatīte nginya Bethī-Horoni, magīthīi makīmooragaga o nginya Azeka na Makeda. ¹¹ Hīndī ūyo moragīra andū a Isiraeli maikūrūkīte kuuma Bethī-Horoni marorete Azeka-rī, Jehova akīmāgūthīria mahīga manene ma mbura kuuma igūrū, nao andū aingī makīūrāgwo nī mahīga macio ma mbura o na gūkīra arīa mooragītō nī andū a Isiraeli na rūhiū rwa njora.

¹² Mūthenya ūrīa Jehova aaneanire Aamori kūrī a Isiraeli-rī, Joshua akīarīria Jehova, andū a Isiraeli makīguaga, akīmīrwa atīrī:

“We rīa-rī, rūgama o ūguo wīhaande igūrū rīa Gibeoni,

O nawe mweri-rī, rūgama o ro ūguo wīhaande igūrū rīa Gītūamba kīa Ajjaloni.”

¹³ Nī undū ūcio rīa rīkīrūgama o ro ūguo,

naguo mweri ūkīrūgama,

o nginya rīrīa rūrīrī rūu rwerīhīrie harī thū ciao,

* 10:6 Kīrīkanīro kīria Joshua aagīre nakio na andū a Gibeoni kīarī atī mangītharīkīrwo Aisraeli nīmārimateithagīa.

o ta ūria kwandikitwo lbuku-inĩ rĩa Jasharu.

Riũa riarũgamire o kũu matu-inĩ gatagatĩ na rĩkĩamba gũtiga gũthũa handũ ha mũthenya mũgima. ¹⁴ Gũtirĩ kwagĩa mũthenya ũngĩ ta ūcio mbere iyo kana thuutha ūcio, mũthenya ūria Jehova aacookirie mahooya ta macio. Ti-itherũ Jehova nĩwe warũagĩrĩra andũ a Isiraeli!

¹⁵ Nake Joshua agĩcooka hamwe na andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu Giligali.

Athamaki Atano a Aamori Kũũragwo

¹⁶ Na rĩrĩ, athamaki acio atano nĩmoorĩte na magathĩ makehitha thĩnĩ wa ngurunga kũu Makeda. ¹⁷ Rĩrĩa Joshua eerirwo atĩ athamaki acio nĩmonetwo mehithite ngurunga-inĩ kũu Makeda, ¹⁸ akiuga atĩrĩ, “Garagariai mahiga manene mũhinge mũromo wa ngurunga iyo na mũige arangĩrĩ ho. ¹⁹ No inyuĩ mũtigatithie. Teng’eriai thũ cianyu, mũcitharikĩre mũcirutĩtie na thuutha, na mũtikareke itoonye matũũra macio manene, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩacineanĩte moko-inĩ manyu.”

²⁰ Nĩ ũndũ ūcio Joshua hamwe na andũ a Isiraeli makĩmaniina biũ, hakuhi kwage mũndũ o na ũmwe ũgũtigara, no anini arĩa maatigarire nĩmahotire kũũrĩra matũũra mao manene marĩa maarĩ mairigĩre.

²¹ Mbũtũ yothye ya ita igĩgĩcooka kambĩ kũrĩ Joshua o kũu Makeda na thayũ, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wacookire kwaria kiugo gĩa gũũkĩrĩra andũ a Isiraeli.

²² Joshua agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Hingũrai mũromo wa ngurunga-inĩ na mũndehehere athamaki acio atano.” ²³ Nĩ ũndũ ūcio magĩka o ũguo, makĩruta athamaki acio atano kuuma ngurunga-inĩ, na nĩo athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o na Egiloni. ²⁴ Athamaki acio marĩkia kũrehwo harĩ Joshua, agĩta andũ othe a Isiraeli na akĩĩra anene a ita arĩa mathiĩte nake atĩrĩ, “Ūkai haha, mũkinye athamaki aya ngingo.” Nĩ ũndũ ūcio makĩumĩra, magĩkinya athamaki acio ngingo.

²⁵ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigetigĩre kana mũkue ngoro. Gĩai na hinya na mũũmĩrĩrie. Ūũ nĩguo Jehova arĩkaga thũ cianyu ciothe irĩa mũrĩrũaga nacio.” ²⁶ Nake Joshua akĩringa athamaki acio akĩmooraga, agĩcooka akĩmacuuria igũrũ rĩa mĩtĩ itano, nao magĩtinda macunjurĩte mĩtĩ-inĩ iyo nginya hwaĩ-inĩ.

²⁷ Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana, nayo mũrĩrĩ ya andũ acio igĩcuurũrio kuuma mĩtĩ-inĩ, igĩkio ngurunga irĩa meehithite; na hau mũromo-inĩ wa ngurunga iyo hakiigwo mahiga manene mũno, namo matũire ho o na ũmũthĩ.

²⁸ Mũthenya ūcio, Joshua agĩtunyana itũũra rĩa Makeda; akĩniina mũthamaki na itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora, na akĩniina andũ othe arĩa maarĩ thĩnĩ warĩo biũ. Ndaatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo; na agĩka mũthamaki wa Makeda o ta ūria eekire mũthamaki wa Jeriko.

Gũtoorio kwa Matũũra ma Mwena wa Gũthini

²⁹ Ningĩ Joshua na Isiraeli rĩothe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Makeda magĩthĩrĩ nginya itũũra rĩa Libina na makĩrĩtharikĩra. ³⁰ Nake Jehova akĩneana itũũra rĩu o narĩo na mũthamaki warĩo moko-inĩ ma andũ a Isiraeli. Nake Joshua akĩniina itũũra rĩu na andũ arĩa maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Ndaigana gũtigia mũndũ o na ũmwe thĩnĩ warĩo arĩ muoyo. Nake agĩka mũthamaki warĩo o ta ūria eekire mũthamaki wa Jeriko.

³¹ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Libina magĩthĩrĩ nginya Lakishi; makĩring’ethera, makĩrĩtharikĩra. ³² Nake Jehova akĩneana Lakishi kũrĩ Isiraeli, nake Joshua akĩritunyana mũthenya wa keerĩ. Itũũra rĩu akĩrĩniina na rũhiũ rwa njora o hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩnĩ warĩo, o ta ūria eekire Libina. ³³ O hĩndĩ iyo, nake Horamu mũthamaki wa Gezeri nĩokĩte gũteithia Lakishi, no Joshua akĩmũhoota hamwe na mbũtũ yake, o nginya gũkĩaga mũndũ watigarire muoyo.

³⁴ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiuma kũu Lakishi magĩthĩrĩ nginya Egiloni; makĩring’ethera makĩrĩtharikĩra. ³⁵ Nao magĩtunyana itũũra rĩu mũthenya o ro ūcio, na makĩrĩniina biũ na rũhiũ rwa njora, na makĩniina andũ othe arĩa maarĩ thĩnĩ warĩo, o ta ūria meekĩte Lakishi.

³⁶ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake, makĩambata kuuma Egiloni magĩthĩrĩ nginya Hebironi, makĩrĩtharikĩra. ³⁷ Magĩtunyana itũũra rĩu, na makĩrĩniina na rũhiũ rwa njora hamwe na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, na arĩa othe maarĩ thĩnĩ watuo. Matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nao makĩriananga biũ hamwe na arĩa othe maarĩ thĩnĩ warĩo, o ta ūria meekĩte Egiloni.

³⁸ Ningĩ Joshua na Isiraeli othe arĩa maarĩ nake makĩhũndũka, magĩtharikĩra Debiri. ³⁹ Magĩtunyana itũũra rĩu, na mũthamaki warĩo, na tũtũura twarĩo, makĩmaniina na rũhiũ rwa njora. Makĩananga arĩa maarĩ thĩnĩ warĩo biũ. Matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nao magĩka Debiri na mũthamaki warĩo o ta ūria meekĩte Libina na mũthamaki warĩo, na noguo meekĩte Hebironi.

⁴⁰ Nĩ ũndũ ūcio Joshua agĩtooria mwena ūcio wothye, naguo bũrũrĩ ūria ūrĩ irĩma, o na Negevu, na ituamba-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũĩro, o na kũu ciikũrũko-inĩ cia irĩma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo. Nĩanangire arĩa othe maarĩ na mĩhũmũ, o ta ūria Jehova, Ngai wa Isiraeli aathanĩte. ⁴¹ Joshua akĩmatooria kuuma Kadeshi-Barinea nginya Gaza na

kuuma mwena ūcio wothē wa Gosheni† nginya Gibeoni. ⁴² Athamaki acio othe hamwe na mabūrūri mao-rī, Joshua aamahootire na itharīkīra rīmwe, nī ūndū Jehova, Ngai wa Isiraeli nīwe warūagīrīra Isiraeli.

⁴³ Nake Joshua agīcooka hamwe na andū othe a Isiraeli kambī-inī kūu Giligali.

11

Athamaki a Mwena wa Gathigathini Kūhootwo

¹ Na rīrī, rīrīa Jabini mūthamaki wa Hazoru aigire ūhorō wa maūndū macio, agītūma ūhorō kūrī Jobabu mūthamaki wa Madoni, kūrī athamaki a Shimuroni na Akishafu, ² o na kūrī athamaki a mwena wa gathigathini arīa maarī irīma-inī, o kūu Araba mwena wa gūthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa ithūiro, o na kūu Nafothu-Dori mwena wa ithūiro; ³ na kūrī Akaanani arīa matūire mwena wa irathīro na wa ithūiro; na kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi o kūu būrūri ūcio wa irīma; o na kūrī Ahivi kūu mūhuro wa Herimoni rūgongo rwa Mizipa. ⁴ Nao magīūka na mbūtū ciao ciothe cia ita, na gīkundi kīnene kīa mbarathi na ngaari cia ita, maarī mbūtū nene mūno, makaingīha o ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. ⁵ Athamaki acio othe magīturanīra mbūtū ciao, na makīamba kambī hamwe gūkuhī na maaī ma Meromu, nīgeetha mahūūrane na Isiraeli.

⁶ Nake Jehova akīra Joshua atīrī, “Ndūkametigīre, tondū rūciū ihinda ta rīrīrī nīngamaneana othe kūrī Isiraeli, moragītwo. Mūgaatinia mbarathi ciao mītari ithue, na mūcine ngaari ciao cia ita na mwaki.”

⁷ Nī ūndū ūcio Joshua na mbūtū yake yothē ya ita, makīmakorera o rīmwe kūu maaī ma Meromu, makīmatarīkīra, ⁸ nake Jehova akīmaneana moko-inī ma Isiraeli. Nao makīmahoote makīmagingatithia o nginya Sidoni irīa Nene, makīmakinia Misirefothu-Aimu, o na makīmakinia Gītumba kīa Mizipa kīrīa kīrī mwena wa irathīro, o nginya hakīaga mūndū watigirwo arī muoyo. ⁹ Joshua akīmeeka o ta ūrīa Jehova aathanīte: Agītīnia mbarathi ciao mītari, na agīcina ngaari ciao cia ita na mwaki.

¹⁰ Ningī Joshua akīhūndūka na agītunyana itūūra rīa Hazoru na akīūruga mūthamaki warīo na rūhiū rwa njora. (Hazoru nīrīo rīarī itūūra inene mothamaki-inī macio). ¹¹ Nao makīūruga andū arīa othe maarī kuo na rūhiū rwa njora. Makīmāniina biū na matiigana gūtīgīa kindū o na kīmwe kīarī na mīhūmū, nake agīcina Hazoru na mwaki.

¹² Nake Joshua agītunyana matūūra macio mothe ma ūthamaki na athamaki a mo, na akīmooraga na rūhiū rwa njora. Akīmāniina biū, o ta ūrīa Musa ndungata ya Jehova aathanīte. ¹³ No rīrī, Isiraeli matiigana gūcina itūūra o na rīmwe rīa marīa maakītwo ihumbu-inī, o tīga itūūra rīa Hazoru, rīrīa Joshua aacinire. ¹⁴ Andū a Isiraeli nīmekuuire indo ciothe iria maatahire, na mahiū ma matūūra macio, no makīūruga andū othe na rūhiū rwa njora o nginya makīmāniina biū, na matiigana gūtīgīa mūndū o na ūmwe warī na mīhūmū. ¹⁵ O ta ūrīa Jehova aathire ndungata yake Musa-rī, ūguo noguo nake Musa aathire Joshua; nake Joshua agīka o ta ūguo; gūtīrī ūndū o na ūmwe ateekeire wa maūndū marīa Jehova aathīte Musa mekwo.

¹⁶ Nī ūndū ūcio Joshua agītunyana būrūri ūcio wothē: nīguo būrūri ūrīa ūrī irīma, na būrūri wothē wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothē, na ituamba cia irīma cia mwena wa ithūiro, na būrūri wa Araba, na irīma cia kūu Isiraeli o na ituamba ciacio, ¹⁷ na kuuma kīrīma kīa Halaku, kīrīa kīrorete mwena wa Seiru, nginya Baali-Gadī kūu Gītumba kīa Lebanoni mūhuro wa kīrīma kīa Herimoni. Akīnyīta athamaki ao othe, na akīmahūūra, akīmooraga. ¹⁸ Joshua nīarūire mbaara na athamaki acio othe ihinda irāya. ¹⁹ Na tīga o Ahivi arīa maatūūruga Gibeoni, gūtīrī itūūra inene o na rīmwe rīagīire kīrīkanīro gīa thayū na andū a Isiraeli, nao andū a Isiraeli magītunyana matūūra macio mothe na ūndū wa kūrūa mbaara nao. ²⁰ Nīgūkorwo nī Jehova we mwene watūmire, momie ngoro ciao nīguo makarūe mbaara na andū a Isiraeli, nīgeetha amaniine biū, amaniine o kūmāniina atekūmaiguīra tha, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

²¹ O hīndī iyo Joshua agīthīi akīniina andū a Anaki kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma: kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma būrūri wothē ūrīa wa irīma wa Juda, na kuuma būrūri wothē ūrīa wa irīma wa Isiraeli. Joshua akīmāniina biū hamwe na matūūra mao. ²² Na gūtīrī mūndū o na ūmwe wa Anaki būrūri ūcio wa Isiraeli; no itūūra rīa Gaza, na rīa Gathu, na rīa Ashīdodi nī gwatigarire andū amwe ao. ²³ Nī ūndū ūcio Joshua agītunyana būrūri ūcio wothē, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa, nake akīūhe andū a Isiraeli ūtūike igai rīao na ūgaywo kūrīgana na ūrīa mīhīrīga yagayanītio.

Naguo būrūri ūkīhoorera, gūkīaga mbaara.

12

Mūtatarata wa Athamaki arīa Maahootirwo

† 10:41 Būrūri ūyū wa Gosheni tīguo ūrīa watūūrāgwō nī andū a Isiraeli hakuhī na Rūūi rwa Nili.

¹ Na rīrī, aya nīo athamaki a būrūri arīa maahootirwo nī andū a Isiraeli na makīinyiitira būrūri wao wa mwena wa irathīro mūrīmo ūcio ūngī wa Jorodani, kuuma mūkuru wa Rūū rwa Arinoni nginya kīrīma kīa Herimoni, o hamwe na mwena wothē wa irathīro wa Araba:

² Athamaki acio nī Sihoni wa Aamori, ūrīa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itūūra rīa Aroeri rīrī rīrī rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, o na kuuma itūūra rīrīa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio o na nuthu ya Gileadi nginya Rūū rwa Jaboku, rūrīa rūrī mūhaka-inī wa Aamoni. ³ O na nīathanaga mwena wa irathīro wa Araba, kuuma Iria rīa Kinerethu nginya irīa rīa Araba (nīrīo Iria rīa Cumbī), nginya Bethi-Jeshimothu, na ningī gūthīi na mwena wa gūthini agakinya mūhuro wa kīanda kīa iharūrūka cia Pisiga.

⁴ Ningī andū a Isiraeli magītunyana būrūri wa Ogu mūthamaki wa Bashani, ūmwe wa matigari ma andū a Refaimu arīa maatūūruga kūu Ashitarothu na Edirei. ⁵ Aathanaga Kīrīma kīa Herimoni, na Saleka, na Bashani guothe, o nginya mūhaka-inī wa andū a Geshuru, na wa Maaka, na nuthu ya Gileadi o nginya mūhaka-inī wao na Sihoni mūthamaki wa Heshiboni.

⁶ Musa ndungata ya Jehova hamwe na andū a Isiraeli nīmamatooririe. Nake Musa ndungata ya Jehova akīheana būrūri wao kūrī andū a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, gūtūike igai rīao.

⁷ Acio nīo athamaki a būrūri ūrīa Joshua na andū a Isiraeli maatooririe kūu mwena wa ithūūro wa Rūū rwa Jorodani, kuuma Baali-Gadi, Gītumba-inī kīa Lebanoni, nginya Kīrīma kīa Halaku, kīrīa kīrorete na mwena wa Seiru (mabūrūri mao nīmaheanītīwo nī Joshua kūrī mīhīrīga ya Isiraeli matūike magai mao kūrīngana na ūrīa mīhīrīga yao yagayanītīo, ⁸ būrūri ūrīa ūrī irīma, na ituamba cia mwena wa ithūūro, na Araba, na kūrīa kūrī ciikūrūko cia irīma, na kūu werū-inī, o na Negevu, nī mo mabūrūri ma Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperi, na Ahivi, na Ajebusi):

⁹ mūthamaki wa Jeriko, ūmwe,
na mūthamaki wa Ai (hakuhī na Betheli), ūmwe,

¹⁰ na mūthamaki wa Jerusalemu, ūmwe,
na mūthamaki wa Hebironi, ūmwe,

¹¹ na mūthamaki wa Jaramuthu, ūmwe,
na mūthamaki wa Lakishi, ūmwe,

¹² na mūthamaki wa Egiloni, ūmwe,
na mūthamaki wa Gezeri, ūmwe,

¹³ na mūthamaki wa Debiri, ūmwe,
na mūthamaki wa Gederi, ūmwe,

¹⁴ na mūthamaki wa Horoma, ūmwe,
na mūthamaki wa Aradi, ūmwe,

¹⁵ na mūthamaki wa Libina, ūmwe,
na mūthamaki wa Adulamu, ūmwe,

¹⁶ na mūthamaki wa Makeda, ūmwe,
na mūthamaki wa Betheli, ūmwe,

¹⁷ na mūthamaki wa Tapua, ūmwe,
na mūthamaki wa Heferi, ūmwe,

¹⁸ na mūthamaki wa Afeku, ūmwe,
na mūthamaki wa Lasharoni, ūmwe,

¹⁹ na mūthamaki wa Madoni, ūmwe,
na mūthamaki wa Hazoru, ūmwe,

²⁰ na mūthamaki wa Shimuroni Meroni, ūmwe,
na mūthamaki wa Akishafu, ūmwe,

²¹ na mūthamaki wa Taanaka, ūmwe,
na mūthamaki wa Megido, ūmwe,

²² na mūthamaki wa Kedeshi, ūmwe,
na mūthamaki wa Jokineamu itūūra rī kūu Karimeli, ūmwe,

²³ na mūthamaki wa Dori (kūu Nafothu-Dori), ūmwe,
na mūthamaki wa Goimu kūu Giligali, ūmwe,

²⁴ na mūthamaki wa Tiriza, ūmwe;

athamaki acio othe maarī mīrongo itatū na ūmwe.

¹ Na rīrī, rīrīa Joshua aarī mündū mūkūrū na mīaka yake īkaingīha-rī, Jehova akīmwīra atīrī, “Ūrī mūkūrū mūno,* na no gūtigarīte būrūri mūnene mūno wa kwīgwatīrwo ūtūike wanyu.

² “Ūyū nīguo būrūri ūrīa ūtigarīte: nī ng’ongo ciothe cia Afilisti na cia Ageshuru: ³ kuuma Rūūi rwa Shihoru mwena wa irathīro wa būrūri wa Misiri, o nginya būrūri wa Ekironi ūrīa ūrī mwena wa gathigathini, ūrīa wonagwo ūrī būrūri wa Akaanani (nīguo būrūri wa aathani arīa atano a Afilisti arīa maathanaga kūu Gaza, na Ashidodi, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nīguo būrūri wa Aavimu); ⁴ kuuma gūthini, būrūri wothe wa andū a Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gūthīi nginya Afeku, rūgongo rwa Aamori, ⁵ na būrūri wa a Gebali; na Lebanoni guothe nginya mwena wa irathīro, kuuma Baali-Gadi mūhuro wa kīrīma kīa Herimoni nginya Lebo-Hamathu.

⁶ “Andū othe arīa matūūra ga būrūri ūrīa ūrī irīma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na nīo Asidoni othe, nī nīi ngaamaingata mehere mbere ya andū a Isiraeli. Nawe ūtigīrīre nīwagaīra Isiraeli būrūri ūcio ūtūike igai rīao o ta ūrīa ngwathīte, ⁷ na ūūgae ūtūike igai harī mīhīrīga iyo kenda, hamwe na nuthu ya mūhīrīga wa Manase.”

Kūgaywo kwa Būrūri wa Mwena wa Irathīro rīa Jorodani

⁸ Nuthu iyo ingī ya andū a mūhīrīga wa Manase, na wa Rubeni na wa Gadi nīmarīkītie kwamūkīra igai rīrīa Musa aamaheete kūu mwena wa irathīro rīa Rūūi rwa Jorodani, ta ūrīa we Musa ndungata ya Jehova aamaheete.

⁹ Naguo mūhaka ūcio woimīte Aroeri rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itūūra rīrīa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio, hamwe na werū ūrīa mūtūūgīru kūu Medeba, nginya o Diboni, ¹⁰ na matūūra mothe ma Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa wathamakaga Heshiboni, nginya o mūhaka wa Aamoni. ¹¹ Nīngī ūgakinya Gileadi, būrūri wa andū a Geshuru na Maaka, o na kīrīma kīa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka, ¹² ūguo nī kuuga ūthamaki wothe wa Ogu kūu Bashani, ūrīa waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake ūcio nīwe warī wa mūico wa matigari ma Arefaimu. Musa nīamatooretie na agataha būrūri wao. ¹³ No rīrī, andū a Isiraeli matiigana kūingata andū a Geshuru na Maaka; nī ūndū ūcio matūūra ga hamwe na andū a Isiraeli nginya ūmūthī.

¹⁴ No ndaigana kūhe Alawii igai, kuona atī maruta mothe ma njino marīa maarutagīrwo Jehova, Ngai wa Isiraeli, nīmo maarī igai rīao, o ta ūrīa aamerīire.

¹⁵ Nake Musa akīgaīra mūhīrīga wa Rubeni, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi:

¹⁶ Būrūri ūrīa uumīte Aroeri rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itūūra rīrīa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio, na kūrīa guothe gūtūūgīru kūhītūka Medeba, ¹⁷ nginya Heshiboni na matūūra marīo marīa maarī werū-inī ūcio mūtūūgīru, na nīmo Diboni, na Bamothu Baali, na Bethi-Baali-Meoni, na ¹⁸ Jahazu, na Kedemothu, na Mefaathu, na ¹⁹ Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-Shaharu rīrīa rīrī kīrīma igūrū kīrīa kīarī kūu gītumba kīu, ²⁰ na Bethi-Peoru, na iharūrūka cia Pisiga, na Bethi-Jeshimothu, ²¹ o na matūūra mothe marīa maarī werū-inī ūcio mūtūūgīru o hamwe na ūthamaki wothe wa Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa waathanaga Heshiboni. Musa nīamūtooretie na agatooria anene a Midiani, na Evi, nao nī Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, anene maanyiitanīte na Sihoni arīa maatūire būrūri ūcio. ²² Hamwe na arīa mooragīrwo mbaara-inī, andū a Isiraeli nīmooragīte Balamu mūrū wa Beori ūrīa warī mūrāgūri na rūhiū rwa njora. ²³ Mūhaka wa mūhīrīga wa Rubeni warī hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani. Matūūra macio hamwe na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Rubeni, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

²⁴ Ūyū nīguo būrūri ūrīa Musa aaheete mūhīrīga wa Gadi, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi:

²⁵ Nī būrūri wa Jazeri, na matūūra mothe ma Gileadi, na nuthu ya būrūri wa andū a Amoni o nginya Aroeri, gūkuhī na Raba; ²⁶ na kuuma Heshiboni nginya Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu o nginya būrūri wa Debiri; ²⁷ na kūu gītumba-inī, na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na Zafoni hamwe na kūu kūngī gwathanagwo nī Sihoni mūthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathīro wa Rūūi rwa Jorodani, būrūri ūrīa ūkinyīte mūthia-inī wa Iria rīa Kinerethu). ²⁸ Matūūra macio hamwe na tūtūūra twamo nīmo maatuīkire igai rīa mūhīrīga wa Gadi, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

* 13:1 Ihinda-inī rīrīi Joshua aarī na ūkūrū wa gatagatī ka mīaka 90 na 100, nake Kalebu aarī wa mīaka 85.

²⁹ Ūyū nīguo būrūri ūrĩa Musa aaheete nuthu ya mūhīrīga wa Manase, ūguo nī kuuga nuthu ya nyūmba ya njiaro cia Manase, kūringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

³⁰ Nĩ būrūri ūrĩa uumĩte o Mahanaimu, hamwe na Bashani guothe, kūrĩa guothe gwithanagwo nĩ Ogu mūthamaki wa Bashani, o na matūūra mothe ma Jairu kũu Bashani, namo mothe nĩ matūūra mĩrongo itandatũ, ³¹ nuthu ya Gileadi, na Ashitarothu na Edirei (matūūra ma mūthamaki ma Ogu marĩa maarĩ kũu Bashani). Kũu nĩkuo kwari kwa njiaro cia Makiru mūrũ wa Manase, ūguo nĩ kuuga nuthu ya ariũ a Makiru, kūringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

³² Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩrĩa Musa aaheanĩte hĩndĩ rĩa aarĩ kũu werũ-inĩ wa Amoabi mūrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, mwena wa irathĩro wa Jeriko. ³³ No rĩrĩ, mūhīrīga wa Lawi ndwaheirwo igai nĩ Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩwe igai rĩa, o ta ūrĩa aamerĩre.

14

Kūgaywo kwa Būrūri wa Mwena wa Ithũĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani

¹ Maya nĩmo mabūrūri marĩa andũ a Isiraeli maheirwo matuĩke igai rĩa būrūri-inĩ wa Kaanani, ūrĩa Eleazaru mūthĩnjĩrĩ-Ngai, ^{*} na Joshua mūrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mīhīrīga ya Isiraeli maamagairĩre. ² Magai mao maagairwo na njĩra ya gĩcuukĩra mĩtĩ kūrĩ o mīhīrīga iyo kenda na nuthu, o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa, ³ nĩgũkorwo Musa nĩaheete mīhīrīga tĩrĩ na nuthu igai rĩa mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani. No rĩrĩ, ndaheete Alawii igai hamwe na andũ acio angĩ, ⁴ nĩgũkorwo ariũ a Jusufu nĩmatuĩkite mīhīrīga tĩrĩ, nĩyo mūhīrīga wa Manase, na wa Efiraimu. [†] Alawii matiigana kũgairwo ithaka tĩga o matūūra ma gūtũũra, na ithaka irĩa ciarigiiciĩrie matūūra macio cia kūrĩithagia ndũũru ciao cia mbũri na ng'ombe. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli makĩgayania būrūri ūcio o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kalebu Kũheo Hebironi

⁶ Na rĩrĩ, andũ a mīhīrīga wa Juda magĩthĩĩ kūrĩ Joshua kũu Giligali, nake Kalebu mūrũ wa Jefune ūrĩa Mũkenizi akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ ūhoru ūrĩa Jehova eerire Musa mũndũ wa Ngai ūkonĩĩ nĩ nawe tũrĩ kũu Kadeshi-Barinea. ⁷ Nĩ ndaari na ūkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ rĩa Musa ndungata ya Jehova aandũmire kuuma Kadeshi-Barinea thĩĩ ngathigaane būrūri ūcio. Nĩdamũcookeirie ūhoru o ta ūrĩa warĩ ngoro-inĩ yakwa, ⁸ no rĩrĩ, ariũ a ithe witũ arĩa twaambatanĩtie nao nĩmatũmire ngoro cia andũ ciyũrwo nĩ guoya. No o na kūrĩ ūguo-rĩ, nĩ nĩ ndarũmĩrĩre Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa yothe. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio, Musa akĩhĩta na mwĩhĩtwa mũthenya o ro ūcio akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Tĩ-itherũ būrūri ūcio makinya maku marakinyangire ūgaatuĩka igai rĩaku na rĩa ciana ciaku nginya tene, nĩ ūndũ nĩrũmĩrĩre Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yothe.’

¹⁰ “Na rĩrĩ, o ta ūrĩa Jehova eraniĩre nĩageeka-rĩ, nĩandũĩrĩtie muoyo mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtano kuuma hĩndĩ rĩa aarĩrie Musa akĩmũhe ūhoru ūcio, hĩndĩ ĩyo yothe Isiraeli moorũũruga werũ-inĩ. Na rĩrĩ, ndĩ haha ūmũthĩ, ndĩ na ūkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtano! ¹¹ Ndĩ na hinya ūmũthĩ o ta ūrĩa ndarĩ nago mũthenya ūrĩa Musa aandũmire; ndĩ na hinya wa gũthĩĩ mbaara-inĩ o ta ūrĩa ndaari nago hĩndĩ ĩyo, hinya wa gũthĩĩ rũgendo kana wa kũinũka mũciĩ. ¹² Tondũ ūcio rĩu kĩĩhe būrūri ūyũ wa irĩma, o ūrĩa Jehova aaririe ūhoru wago mũthenya ūcio. Wee mwene nĩwaigũire mũthenya ūcio atĩ andũ a Anaki maarĩ kũndũ kũu, namo matūūra mao maarĩ manene na makairigĩrwo na hinya mũno, na rĩrĩ, Jehova angĩkorwo hamwe na nĩ andeithie-rĩ, nĩngũmaingata o ta ūrĩa oĩgire.”

¹³ Nake Joshua agĩkĩrathima Kalebu mūrũ wa Jefune, na akĩmũhe Hebironi gũtuĩke igai rĩa. ¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio Hebironi gũtũũire kūrĩ gwa Kalebu mūrũ wa Jefune ūcio Mũkenizi kuuma hĩndĩ ĩyo, nĩ ūndũ nĩarũmĩrĩre Jehova Ngai wa Isiraeli na ngoro yake yothe. ¹⁵ (Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nĩ ūndũ gwetanĩtio na Ariba, ūrĩa warĩ mũndũ mũnene mũno gũkĩra arĩa angĩ othe thĩĩnĩ wa andũ a Anaki).

Naguo būrūri ūkĩhoorera, gũkiaga mbaara.

15

Igai rĩa Juda

¹ Naguo būrūri ūrĩa wagaĩrwo mūhīrīga wa Juda, kūringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ, wakinyĩte o mūhaka-inĩ wa būrūri wa Edomu, o na ūgakinya werũ-inĩ wa Zini gĩturi-inĩ kĩa mwena ūcio wa gũthini.

² Mūhaka wao wa mwena wa gũthini wambĩrĩre gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gũthini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, ³ mūhaka ūcio ūkahĩtũkĩra mwena wa gũthini wa Mwanya wa Akirabimu, ūgathĩĩ na

* 14:1 Eliazaru aarĩ mūrũ wa Harũni. † 14:4 Jakubu nĩoire Manase na Efiraimu, ciana cia Jusufu, na akĩmatua ciana ciake (Kĩam 48:5); ūndũ ūyũ nĩguo watũmire Jakubu amagairĩ igai ta ciana ciake.

mbere o nginya Zini, na ukambatirira na mwena wa guthini wa Kadeshi-Barinea. Ningi ugathi wigitiriritie na Hezironi, ukambata ugakinya Adari, ningi ukarigicika ugakinya Karika. ⁴ Ningi wacookete ugathi o ro uguo nginya Azimoni, ukoimirira karuii ka bururi wa Misiri, ukarikirira iria-ini. Uyu nguho mihaka wao wa mwena wa guthini.

⁵ Mihaka wa mwena wa irathiro wari Iria ria Cumbi nginya muthia wa Ruii rwa Jorodani.

Naguo mihaka wa mwena wa gathigathini wambiriie gicongoco-ini kia iria muthia-ini wa Ruii rwa Jorodani, ⁶ ukambatirira nginya Bethi-Hogila, na ugathi uhitukire mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ukambata ugakinya Ihiga-ini ria Bohani muru wa Rubeni. ⁷ Ningi mihaka ucio wacookete ukambata nginya Debiri uumite Gituamba kia Akori, ugacooka ukerekera gathigathini o nginya itura-ini ria Giligali, riria riang'ethaniire na Mwanya wa Adumimu, mwena wa guthini wa mukuru ucio. Wacookete ugathi na mbere ugakinya maa-ini ma Eni-Shemeshu, na ukoimirira o kuu Eni-Rogeli. ⁸ Ningi ukambatania na Gituamba kia Beni-Hinomu ukirukanitie na kiharurika kia mwena wa guthini wa itura inene ria Muebusi (na niro Jerusalemu). Kuuma hau ukambata nginya gacumbiri ga karima kari kari mwena wa ithuro wa Gituamba kia Hinomu o kuu muthia wa gathigathini wa Gituamba kia Refaimu. ⁹ Kuuma gacumbiri ga karima mihaka ucio werekeire githima kia maa ma Nefitoa, ukiumirira matura-ini ma kirima kia Efironi, na ugakirika ugakinya Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu). ¹⁰ Ningi mihaka ucio ukarigicika na mwena wa ithuro uumite Baala ugakinya Kirima kia Seiru, ugacooka ugakirukania na kiharurika kia mwena wa gathigathini wa kirima gia Jearimu (nikio Kesaloni), ugathi na mbere ukirukite nginya Bethi-Shemeshu, na ugakira nginya Timina. ¹¹ Ningi mihaka ucio ukoima hau, ugathi nginya kiharurika-ini kia mwena wa gathigathini wa Ekironi, ukehiuria werekeire Shikeroni, ukahituka, ugathi kirima-ini kia Baala, na ugakinya Jabuneeli. Mihaka ucio wathiriie o iria-ini.

¹² Naguo mihaka wa mwena wa ithuro wegiritanitie na hugururu cia Iria riria Inene.

Iyo niyo mihaka iria yathirurukirie andu a mhiriga wa Juda, o ta uria mbari ciao ciatarii.

¹³ O ta uria Jehova aamwathite-ri, Joshua niaheire Kalebu wa Jefune igai thini na mhiriga wa Juda, akiheo Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba niwe wari ithe wa Anaki). ¹⁴ Nake Kalebu akiingata Anaki aria atatū kuuma Hebironi, nio Sheshai, na Ahimani, na Talimai, aria njaro cia Anaki. ¹⁵ Ningi agicooka agithi kuru na andu aria maatūraga itura inene ria Debiri (kuru tene gwetagwo Kiriathu-Sefari). ¹⁶ Nake Kalebu akiuga atiri, "Mundu uria ugutharikira na atunyane Kiriathu-Sefari, ucio niwe nguhe mwarī wakwa Akisa, amuhikie." ¹⁷ Nake Othinieli muru wa Kenazu, muru wa ithe na Kalebu, niwe watunyanire itura riu; ni undu ucio Kalebu akimuhe mwarī Akisa atuike mutumia wake.

¹⁸ Muthenya umwe riria Akisa aathire kuri Othinieli-ri, akiringirira Akisa ahoee mugunda kuri ithe Kalebu. Aarika kuuma iguru ria ndigiri yake, Kalebu akimuria atiri, "Ukwenda ngwikire atia?"

¹⁹ Nake akimucokeria atiri, "Ndaguthaita undathime. Tondū niuueete bururi wa Negevu, he ithima cia maa o nacio." Ni undu ucio Kalebu akimuhe ithima cia mwena wa rugongo na cia mwena wa kianda.

²⁰ Riri niro igai ria mhiriga wa Juda, kuringana na uria mbari ciao ciatarii.

²¹ Matura maria maarī muthia wa guthini ma mhiriga wa Juda thini na Negevu kwerekera mihaka wa Edomu maarī maya:

Kabzeeli, na Ederi, na Jaguri, ²² na Kina, na Dimona, na Adada, ²³ na Kedeshi, na Hazoru, na Ithinani, ²⁴ na Zifu, na Telemu, na Bealothu, ²⁵ na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi (na norio Hazoru), ²⁶ na Amamu, na Shema, na Molada, ²⁷ na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-Peletu, ²⁸ na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Biziothia, ²⁹ na Baala, na Iimu, na Ezemu, ³⁰ na Elitoladi, na Chesili, na Horoma, ³¹ na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana, ³² na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na Rimoni; mothe ni matura mirongo iri na kenda na tutura twamo.

³³ Namo matura maria maarī ituamba-ini cia irima cia mwena wa ithuro:

maarī Eshitaoli, na Zora, na Ashina, ³⁴ na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na Enamu, ³⁵ na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na Azeka, ³⁶ na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gedera (kana Gederothaimu); mothe maarī matura ikumi na mana na tutura twamo.

³⁷ Zenani, na Hadasha, na Migidali-Gadi, ³⁸ na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli, ³⁹ na Lakishi, na Bozikhathu, na Egiloni, ⁴⁰ na Kaboni, na Lahamasu, na Kitilishu, ⁴¹ na Gederothu, na Bethi-Dagoni, na Naama, na Makeda; mothe maarī matura ikumi na matandatū na tutura twamo.

⁴² na Libina, na Etheri, na Ashani, ⁴³ na Ifita, na Ashina, na Nezibu, ⁴⁴ na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarī matura kenda na tutura twamo.

⁴⁵ Na Ekironi na mīcīi īrīa yarīthiūrūrūkiirie, na tūtūura twamo; ⁴⁶ ningī itūūra rīa Ekironi, nginya iria-inī na kūrīa guothe gwakuhīrīirie Ashidodi, hamwe na tūtūura twakuo; ⁴⁷ o na Ashidodi na mīcīi īrīa yarīthiūrūrūkiirie, na tūtūura twarō; na Gaza na mīcīi īrīa yarīthiūrūrūkiirie, na tūtūura twa rō, nginya karūū ka būrūri wa Misiri, na hūgūrūrū cia Iria rīrīa Inene.

⁴⁸ Namu matūūra ma būrūri ūrīa ūrī irīma nī:

Shamīru, na Jatirī, na Soko, ⁴⁹ na Dana, na Kiriathu-Sana (na no kuo Debiri), ⁵⁰ na Anabu, na Eshitemo, na Animu, ⁵¹ na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe maarī matūūra ikūmi na rīmwe na tūtūura twamo.

⁵² Na Araba, na Duma, na Eshani, ⁵³ na Janimu, na Bethi-Tapua, na Afeka, ⁵⁴ Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), na Zioru; mothe maarī matūūra kenda na tūtūura twamo.

⁵⁵ Maoni, na Karimeli, na Zifu, na Juta, ⁵⁶ na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa, ⁵⁷ na Kaini, na Gibeaa, na Timina; mothe maarī matūūra ikūmi na tūtūura twamo.

⁵⁸ Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na Gedoru, ⁵⁹ na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekoni; mothe maarī matūūra matandatū na tūtūura twamo.

⁶⁰ Kiriathu-Baali (na nīkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba; matūūra meerī na tūtūura twamo.

⁶¹ Nakuo kūu werū-inī matūūra maarī:

Bethi-Araba, na Midinī, na Sekaka, ⁶² na Nibushani, na itūūra inene rīa Cumbī, na Eni-Gedi; mothe maarī matūūra matandatū na tūtūura twamo.

⁶³ No rīrī, andū a Juda matiahotire kūingata Ajebusi, arīa maatūūruga Jerusalemu; na Ajebusi matūūranagia na andū a Juda kūu Jerusalemu nginya ūmūthi.

16

Igai rīa Efiraimu na rīa Manase

¹ Būrūri ūrīa wagaiirwo ciana cia Jusufu wambīrīirie kuuma Jorodani o kūu Jeriko, mwena wa irathīro wa maaī ma Jeriko, ūkambata kuuma kūu Jeriko, ūgatuīkanīria kūu werū-inī nginya būrūri ūrīa ūrī irīma ūgakinya Betheli. ² Wacookete ūgathiī na mbere kuuma Betheli (na nokuo Luzu), ūkaringa ūgakinya būrūri wa Aariki o kūu Atarothu, ³ ningī ūgaikūrūka na mwena wa ithūiro, ūgakinya mūhaka-inī wa būrūri wa Ajafileti, nginya rūgongo rwa Bethi-Horoni ya Mūhuro, na ūgacooka ūgathiī ūgakinya Gezeri, ūkarīkīrīria iria-inī.

⁴ Nī ūndū ūcio Manase na Efiraimu, njiaro cia Jusufu, ikīgwatīra igai rīao.

⁵ Ūyū nīguo warī būrūri wa Efiraimu, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi:

mwena wa irathīro, mūhaka wa igai rīao woimīte Atarothu-Adari ūgathiī nginya Bethi-Horoni ya Rūgongo, ⁶ ūgathiī na mbere nginya iria-inī. Kuuma Mikemethathu mwena wa gathigathini, ūkarīgicūka na mwena wa irathīro ūgakinya Taanathu-Shilo, ūkahītūkīra kuo ūrorete na mwena wa irathīro wa Janoa. ⁷ Ūgacooka ūgaikūrūka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara, ūkahutia Jeriko na ūkoimīrīra Rūū rwa Jorodani. ⁸ Kuuma Tapua mūhaka ūcio ūgathiī ūrorete na mwena wa ithūiro, ūgakinya mūkuru wa Kana, na ūkarīkīrīria iria-inī. Rūū nīro rīarī igai rīa mūhīrīga wa Efiraimu, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi. ⁹ Būrūri ūcio wothē warī hamwe na matūūra mothe na tūtūura twamo tūrīa Efiraimu maagaiirwo thīinī wa igai rīa andū a mūhīrīga wa Manase.

¹⁰ No andū a mūhīrīga wa Efiraimu matiigana kūrūtūrūra andū a Kaanani arīa maatūūruga Gezeri; nginya ūmūthī andū a Kaanani matūūranagia hamwe na andū a Efiraimu, nao magītuika ndungata marutage wīra o ūrīa mangīathwo marute.

17

Nuthu irīa ingī ya Mūhīrīga wa Manase

¹ Rūū nīro rīarī igai rīa mūhīrīga wa Manase arī we irigithathi rīa Jusufu, na rīa Makiru, ūrīa warī irigithathi rīa Manase. Makiru nīwe warī ithe wa andū a Gileadi, arīa maaheirwo Gileadi na Bashani nī ūndū andū a Makiru maarī njamba cia hinya. ² Nī ūndū ūcio igai rūū nīro rīarī rīa andū acio angī a Manase, na nīo mbarī cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisiraēli, na cia Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nīcio ciarī njiaro iria ingī cia arūme cia Manase mūrū wa Jusufu kūringana na mbarī ciao.

³ No rīrī, Zelofehadi mūrū wa Heferi, mūrū wa Gileadi, mūrū wa Makiru, mūrū wa Manase ndaarī na ciana cia aanake o tīga cia airītu, nao marīitwa mao maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. ⁴ Nao airītu acio magīthī kūrī Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na kūrī Joshua mūrū wa Nuni, o na kūrī atongoria makīmeera atīrī, "Jehova nīathire Musa atī o na ithuī tūheo igai hamwe na ariū a ithe

witū.” Nĩ ūndū ūcio Joshua akĩmahe igai mariganĩtie na ariũ a ithe wao o ta ūrĩa Jehova aathanĩte. ⁵ Igai rĩa gĩthaka kia Manase riari thanju ikũmi tũtegũtara Gileadi na Bashani iria ciari mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, ⁶ Na tondũ airĩtu acio a mũhĩrĩga wa Manase nĩmaheirwo igai hamwe na ariũ a mũhĩrĩga ūcio, bũrũri wa Gileadi ūgĩtuĩka wa njaro iria ingĩ cia Manase.

⁷ Naguo bũrũri wa Manase woimĩte o kũu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa irathĩro wa Shekemu. Mũhaka wagereire mwena wa gũthini kuuma kũu ūgakinya kwa andũ arĩa maatũũraga Eni-Tapua. ⁸ (Bũrũri wa Tapua warĩ wa Manase, no itũũra rĩa Tapu, rĩrĩa riari mũhaka-inĩ wa Manase, riari rĩa andũ a Efiraimu). ⁹ Ningĩ mũhaka ūcio ūgĩthĩ na mbere ūrorete mwena wa gũthini ūgĩkinya mũkuru wa karũũ ga Kana. Kũu kwarĩ na matũũra ma Efiraimu o hamwe na matũũra ma Manase, no mũhaka wa Manase warĩ mwena wa gathigathini wa mũkuru ūcio, na warĩkĩrĩrie o iria-inĩ. ¹⁰ Mwena wa gũthini bũrũri warĩ wa Efiraimu, naguo mwena wa gathigathini warĩ wa Manase. Bũrũri wa Manase wakinyĩte iria-inĩ, na ūkahakana na bũrũri wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena wa irathĩro.

¹¹ Kũu Isakaru na Asheri, Manase no aarĩ na matũũra, namo nĩ Bethi-Shani, na Ibileamu, na andũ a Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mĩcĩ irĩa yamathiũrũkĩirie (rĩa gatatu mũtaratara-inĩ nĩ Nafothu).

¹² No rĩrĩ, andũ a Manase matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga matũũra macio, nĩgũkorwo andũ a Kaanani nĩmehotorete gũtũura rũgongo rũu. ¹³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩire hinya mũno, makĩhatĩrĩria andũ acio a Kaanani, makamaruthithagia wĩra na hinya o ta ūrĩa mangĩamaathire, no matiigana kũmaingata moime kũu biũ.

¹⁴ Ningĩ andũ a Jusufu* makĩũria Joshua atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtũhe o igai rĩmwe na gĩcunji o ro kĩmwe kĩrĩ igai riitũ? Tũrĩ andũ aingĩ na Jehova nĩatũrathimĩte mũno.”

¹⁵ Nake Joshua akĩmacookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo ūguo nĩguo mũingĩhite-rĩ, na angĩkorwo bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Efiraimu nĩ mũnini mũno harĩ inyuĩ-rĩ, ambatai mũthĩ kũũrĩa mũtitũ-inĩ na mwĩthererie bũrũri inyuĩ ene kũu bũrũri-inĩ wa Aperizi na wa Arefaimu.”

¹⁶ Andũ a Jusufu makĩmũcookeria atĩrĩ, “Bũrũri ūrĩa wa irĩma ndũngĩtũigana, nao andũ a Kaanani arĩa othe matũũraga werũ-inĩ marĩ na ngaari cia ita cia igera, o ūndũ ūmwe na arĩa marĩ Bethi-Shani na matũũra makuo, na arĩa matũũraga gĩtuamba-inĩ kia Jezireeli.”

¹⁷ No Joshua akĩĩra nyũmba ya Jusufu, nĩo Efiraimu na Manase, atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ aingĩ mũno na mũkagĩ na hinya mũno. Mũtingĩheo o igai rĩmwe, ¹⁸ no nĩmũkũheo mũtitũ wa bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma o naguo. Gũtherie, nginya o kũrĩa guothe ūkinyĩte gũgaatuĩka kwanyu; o na akorwo andũ a Kaanani marĩ na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo marĩ na hinya mũno-rĩ, no mũhote kũmaingata.”

18

Kũgaywo kwa Bũrũri ūrĩa Watigaire

¹ Nakĩo kũũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkĩũngana kũu Shilo na gĩkĩamba Hema-ya-Gũtũnganwo kuo,* tondũ nĩmarĩkĩtie gũtooria bũrũri ūcio ūgakorwo ūrĩ rungu rwao, ² no nĩ gwatigarire mĩhĩrĩga mũgwanja ya Isiraeli irĩa itegwatiire igai riayo.

³ Nĩ ūndũ ūcio Joshua akĩũria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgweterera mũtegũthĩ kũgwatĩra bũrũri ūrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamũheire? ⁴ Thuurai andũ atatũ kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, na nĩ nĩngũmatũma magatuĩrie ūrĩa bũrũri ūcio ūtariĩ na maandĩke ūhoru wago, wa ūrĩa ūngĩgairwo o mũhĩrĩga. Thuutha ūcio macooke moke kũrĩ nĩ. ⁵ Na inyuĩ nĩmũkagayania bũrũri ūcio icunji mũgwanja. Mũhĩrĩga wa Juda ūgaikara o kũu bũrũri wago mwena wa gũthini, nayo nyũmba ya Jusufu iikare bũrũri wayo mwena wa gathigathini. ⁶ Mwarĩkia kwandĩka ūrĩa ng’ongo ūcio mũgwanja ingĩgayanio-rĩ, mĩndehere ūhoru o haha, na nĩ ndĩmũcuukire mĩtĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai witũ. ⁷ No rĩrĩ, Alawii matikagaya igai gatagati kanyu, nĩgũkorwo igai riyo nĩ gũtungatĩra Jehova na wĩra wa ūthĩnjĩri-Ngai. Nao andũ a Gadi, na a Rubeni, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kũgwatĩra igai riyo kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, kũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamaheire.”

⁸ Nao andũ acio makĩambĩrĩria kuumagara magatuĩrie bũrũri ūcio. Nake Joshua akĩmaatha, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie ūrĩa bũrũri ūcio ūtariĩ na mwandĩke ūhoru wago. Thuutha ūcio mũcooke kũrĩ nĩ, na nĩ ndĩmũcuukire mĩtĩ o gũkũ Shilo ndĩ mbere ya Jehova.” ⁹ Nĩ ūndũ ūcio andũ acio makĩumagara magĩtuĩkania bũrũri ūcio, na makĩandĩka ibuku-inĩ rĩa gĩkũngo ūrĩa bũrũri ūcio watariĩ, o itũũra, maũgaite icunji mũgwanja, na magĩcooka kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ, o kũu Shilo. ¹⁰ Nake Joshua

* 17:14 Andũ a mĩhĩrĩga ya Manase na Efiraimu nĩo magwetetwo haha ta andũ a Jusufu.

* 18:1 Shilo nikuo gwatiukire itũũra rĩa maĩndũ ma thirikari na ma ndini ma andũ a Isiraeli. Hema-ya-Gũtũnganwo yaikarire kũu nginya hĩndĩ ya Samũeli (1Sam 1–11) mbere ya gũthaamĩrio Gibeoni (1Maũ 21:29).

akimacuukira mīti o kūu Shilo mbere ya Jehova, na hau niho aagaĩre andũ a Isiraeli bŭrŭri ūcio kŭringana na ūria mihiriga yao yagayanĩtio.

Igai rĩa Benjamini

¹¹ Na rĩrĩ, Joshua aacuukira bŭrŭri ūcio mīti-rĩ, wa mbere wagwĩrĩre mŭhiriga wa Benjamini, kŭringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩĩ. Bŭrŭri ūria maagaĩrwo warĩ gatagati ka mŭhiriga wa Juda na wa Jusufu:

¹² Naguo mŭhaka wa mwena wa gathigathini waambĩrĩrie Rũũ rwa Jorodani, ūkahitũkĩra kiharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Jeriko, ūrorete mwena wa ithũiro ūgakinya bŭrŭri ūria ūrĩ irĩma, ūkoimĩrĩra werũ wa Bethi-Aveni. ¹³ Kuuma kũu ūgakĩrania ūrorete na mwena wa kiharũrũka kĩa gũthini kĩa Luzu (na norĩo Betheli) na ūgaikũrũka nginya Atarothu-Adari gũkuhi na kĩrĩma kĩa mwena wa gũthini wa itũũra rĩa Bethi-Horoni ya Mũhuro.

¹⁴ Kuuma kĩrĩma kĩrĩa kĩng'etheire Bethi-Horoni mwena wa gũthini, mŭhaka ūcio ūkarigiciũka na mwena wa na gũthini ūgereire na mwena wa ithũiro, ūkoimĩrĩra Kiriathu-Baali (na norĩo Kiriathu-Jearimu), itũũra rĩmwe rĩa andũ a Juda. Ūguo nĩguo mŭhaka ūcio watariĩ mwena wa ithũiro.

¹⁵ Naguo mwena wa gũthini mŭhaka waambĩrĩrie gĩturi-inĩ kĩa Kiriathu-Jearimu, ūgathiĩ ūrorete mwena wa ithũiro, ūkoimĩrĩra gĩthima-inĩ kĩa maaĩ ma Nefitoa. ¹⁶ Ningĩ mŭhaka ūcio waikũrũkĩte o nginya magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kĩrĩa kĩang'etheire Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. Naguo ūgiikũrũka na kĩanda gĩa Gĩtuamba kĩa Hinomu, wĩgiritanĩtie na kiharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa itũũra inene rĩa Ajebusi, ūgiikũrũka nginya Eni-Rogeli.

¹⁷ Mŭhaka ūcio wacookete ūkegonya na mwena wa gathigathini, ūgathiĩ nginya Eni-Shemeshu, na ūgathiĩ na mbere nginya Galilothu, itũũra rĩrĩa rĩng'etheire Mwanya wa Adumimu, ūgaikũrũka nginya Ihiga-inĩ rĩa Bohani mŭrũ wa Rubeni. ¹⁸ Mŭhaka wathiĩte na mbere nginya kiharũrũka-inĩ gĩa gathigathini kĩa Bethi-Araba na ūgaikũrũka nginya Araba. ¹⁹ Ningĩ ūgacooka ūkarora kiharũrũka kĩa mwena wa gathigathini kĩa Bethi-Hogila, na ūkoimĩrĩra gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gathigathini kĩa Iria rĩa Cumbi, o kũu mũthia-inĩ wa Rũũ rwa Jorodani mwena wa gũthini. Ūcio nĩguo warĩ mŭhaka wa mwena wa gũthini.

²⁰ Rũũ rwa Jorodani nĩruo rwarĩ mŭhaka wa mwena wa irathĩro.

Ƴyo niyo yari mŭhaka irĩa yathiũrũrũkĩte igai rĩa mbarĩ cia Benjamini mĩena Ƴyo yothe.

²¹ Mŭhiriga wa Benjamini, kŭringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩĩ, warĩ na matũũra maya:

Jeriko, na Bethi-Hogila, na Emeki-Keziza, ²² na Bethi-Araba, na Zemaramu, na Betheli, ²³ na Avimu, na Para, na Ofira, ²⁴ Kefari-Amoni, na Ofini, na Geba; mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũura twamo.

²⁵ O na ningĩ warĩ na Gibeoni, na Rama, na Beerothu, ²⁶ na Mizipe, na Kefira, na Moza, ²⁷ na Rekemu, na Iripeeli, na Tarala, ²⁸ na Zela, na Elefu, na Itũũra inene rĩa Ajebusi (na nĩrĩo, Jerusalemu), na Gibeathi, na Kiriathu; mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na tũtũura twamo.

Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mŭhiriga wa Benjamini kŭringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

19

Igai rĩa Simeoni

¹ Mũti wa keerĩ wagwĩrĩre mŭhiriga wa Simeoni, kŭringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩĩ. Igai rĩa rĩarĩ thĩni wa bŭrŭri wa Juda. ² Igai rĩu rĩa rĩarĩ na matũũra maya:

Birishiba (kana Shiba), na Molada, ³ na Hazari-Shuali, na Bala, na Ezemu, ⁴ na Elitoladi, na Bethulu, na Horoma, ⁵ na Zikilagi, na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susa, ⁶ na Bethi-Lebaothu, na Sharuheni; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matatũ na tũtũura twamo.

⁷ Matũũra marĩa mangĩ maarĩ Aini, na Rimoni, na Etheri, na Ashani, matũũra mana na tũtũura twamo, ⁸ hamwe na tũtũura tũria tũngĩ tuothe twathiũrũrũkĩrie matũũra macio o nginya Baalathu-Biri (norĩo Rama ya kũu Negevu).

Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mŭhiriga wa andũ a Simeoni, kŭringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ⁹ Igai rĩu mŭhiriga wa Simeoni wagaĩrwo rĩarutirwo kuuma igai rĩa andũ a Juda, nĩ ūndũ gĩcunji kĩa Juda kĩari kinene gũkĩra ūria maabataire. Nĩ ūndũ ūcio andũ a mŭhiriga wa Simeoni makĩgwatĩra igai rĩa thĩni wa bŭrŭri wa Juda.

Igai rĩa Zebuluni

¹⁰ Mũti wa gatatũ wagwĩrĩre mŭhiriga wa Zebuluni, kŭringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

Mŭhaka wa igai rĩa wathiĩte nginya Saridi. ¹¹ Mŭhaka ūcio ūkĩambata ūrorete na mwena wa ithũiro ūgĩkinya Marala, ūkihutia Dabeshethu na ūgĩtambũrũka ūgĩkinya karũĩ karia kaarĩ hakuhi na Jokineamu. ¹² Ūgĩcooka ūkĩrigiciũka na mwena wa irathĩro kuuma Saridi werekeire mwena ūria

riüa rîrathagîra, ürorete бүрүри wa Kisilothu-Taboru, na ükerekera Daberathu, ükambata ügakinya Jafia. ¹³ Ningî mühaka ücio ügîthîi na mbere ürorete mwena wa irathîro, ügîkinya Gathi-Heferi na Ethî-Kazini; ükiümîrîra Rimoni, na ükîrigiicûka mwena wa Nea. ¹⁴ Kuuma hau mühaka ücio ügîthîürürûka na mwena wa gathigathini, ügîkinya Hanathoni, na ükîrîkîrîra gîtuamba-inî kîa Ifita-Eli. ¹⁵ Matüüra marîa maanyîitîtwo nî mühaka ücio maarî Katathu, na Nahalali, na Shimuroni, na Idala, na Bethilehemu.* Mothe maarî matüüra ikûmi na meerî na tütüüra twamo. ¹⁶ Matüüra macio na tütüüra twamo nîmo maarî igai rîa Zebuluni, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi.

Igai rîa Isakaru

¹⁷ Mütî wa kana wagwîrîire mühîrîga wa Isakaru kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi. ¹⁸ Bűrûri wao warî na matüüra maya:

Jeziireeli, na Kesulothu, na Shunemu, ¹⁹ na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu, ²⁰ na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu, ²¹ na Remethu, na Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na Bethi-Pazezu. ²² Mühaka wahuîtîie Taboru, na Shahazuma, na Bethi-Shemeshu, na ükarîkîrîra Jorodani. Mothe maarî matüüra ikûmi na matandatü na tütüüra twamo.

²³ Matüüra macio na tütüüra twamo nîmo maarî igai rîa mühîrîga wa Isakaru, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi.

Igai rîa Asheri

²⁴ Mütî wa gatano wagwîrîire mühîrîga wa Asheri, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi. ²⁵ Bűrûri wao warî na matüüra maya:

Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu, ²⁶ na Alameleki, na Amadi, na Mishali. Mwena wa ithüiro mühaka wahuîtîie Karimeli na Shihoru-Libunathu. ²⁷ Ügacooka ükarîgiicûka ürorete na mwena wa irathîro, ügakinya Bethi-Dagoni, ükahutia Zebuluni na Gîtuamba kîa Ifita-Eli, ügacooka ükerekera mwena wa gathigathini ügakinya Bethi-Emeki na Neieli, ühîtükiire Kabuli mwena wa ümotho. ²⁸ Mühaka ücio ügîthîi nginya Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ügîkinya Sidoni rîa Nene. ²⁹ Mühaka ücio ügîcûka ükîrigiicûka werekeire Rama, ügîthîi nginya itüüra inene rîrîa rîirige na hinya rîa Turo, ügîcûka ükîrigiicûka ügîkinya Hosa, na ükiümîrîra irîa rîrîa rîrî gûkuhi na Akizibu, ³⁰ o na matüüra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarî matüüra mîrongo îrî na meerî na tütüüra twamo.

³¹ Matüüra macio hamwe na tütüüra twamo nîmo maarî igai rîa mühîrîga wa Asheri, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi.

Igai rîa Nafitali

³² Mütî wa gatandatü wagwîrîire mühîrîga wa Nafitali, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi:

³³ Mühaka wao waimire Helefu o kûu mütî-inî üria münene thîinî wa Zaananimu, ükîhîtükiira Adami-Nekebu na Jabineeli, ügîkinya Lakumu, na ükîrîkîrîra Jorodani. ³⁴ Mühaka ücio ükîrigiicûka ürorete mwena wa ithüiro ühîtükiire Azinothu-Taboru, na ükiümîrîra Hukoku. Nîwahuîtîie Zebuluni mwena wa gûthini, na ükahutia Asheri mwena wa ithüiro, na ükahutia Jorodani mwena wa irathîro.

³⁵ Matüüra marîa maarî mairigîre na hinya maarî Zidimu, na Zerî, na Hamathu, na Rakathu, na Kinerethu, ³⁶ na Adama, na Rama, na Hazoru, ³⁷ na Kedeshi, na Edirei, na Eni-Hazoru, ³⁸ na Ironi, na Migidali-Eli, na Horemu, na Bethi-Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarî matüüra ikûmi na kenda na tütüüra twamo.

³⁹ Matüüra macio na tütüüra twamo nîmo maarî igai rîa mühîrîga wa Nafitali, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi.

Igai rîa Dani

⁴⁰ Mütî wa mügwanja wagwîrîire mühîrîga wa Dani, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi. ⁴¹ Bűrûri wa igai rîao warî na matüüra maya:

Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu, ⁴² na Shaalabini, na Aijaloni, na Ithila, ⁴³ na Eloni, na Timina, na Ekironi, ⁴⁴ na Eliteke, na Gibethoni, na Baalathu, ⁴⁵ na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-Rimoni, ⁴⁶ na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na gîcunji kîra king'etheire Jopa.

⁴⁷ (No rîrî, andü a Dani nîmaremirwo nî kwîgwatîra бүрүри wao; nî ündü ücio makîambata magîtharîkîra itüüra rîa Leshemu, makîrîtunyana na makîüraga andü arîa maatüüraga kuo na rûhiü rwa njora, narîo rigîgîtuika rîao. Nao magîtüüra kûu Leshemu. Makîrîtua Dani o ta üria ithe wao eetagwo.)

⁴⁸ Matüüra macio na tütüüra twamo nîmo maarî igai rîa mühîrîga wa Dani, kûringana na üria mbarî ciao ciatarîi.

Igai rîa Joshua

* 19:15 Bethilehemu îno îgwetetwo maandîko-inî maya ti îmwe na Bethilehemu ya Juda (1Sam 17:21; Ruth 1:1).

⁴⁹ Rirĩa maarĩkirie kũgaya bũrũri ũcio kũringana na ũria icunjĩ ciaheanĩtwo-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhe Joshua mũrũ wa Nuni igai gatagati-inĩ kao, ⁵⁰ o ta ũria Jehova aathanĩte. Nao maamũheire itũũra rĩria oorĩtie aheo narĩo nĩ Timuna-Sera o kũu bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu. Nake agĩaka itũũra rĩu agitũũra kuo.

⁵¹ Maya nĩmo mabũrũri marĩa Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli maaheanire na njĩra ya gũcuuka mĩtĩ kũu Shilo o mbere ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. Na nĩ ũndũ ũcio makĩrĩkia kũgaya bũrũri ũcio.

20

Matũũra ma Kũũrĩrwo

¹ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mathuure matũũra manene ma kũũrĩrwo, marĩa ndamũheire ũhoru wamo rĩria ndaaririe na Musa, ³ nĩgeetha mũndũ o wotho ũria ũngĩũraga mũndũ na njĩra ya mĩtino na atekwenda-rĩ, no orĩre kuo na agĩe na ũgitĩri kuuma kũrĩ mũrĩhĩria wa thakame rĩa iitĩtwo.

⁴ “Rĩria orĩra itũũra rĩmwe rĩa macio manene-rĩ, nĩarĩrũgamaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene, nake akoiga ũria ekite arĩ mbere ya athuuri a itũũra rĩu inene. Nao makamwĩtikĩria atũũre itũũra rĩu rĩao na makamũhe handũ atũũranie nao. ⁵ Nake mũrĩhĩria wa thakame ĩyo iitĩtwo angĩmuuma thuutha, matikaneane mũndũ ũcio mũthitange, tondũ oragĩte mũndũ wa itũũra rĩaake atekwenda na ataciĩrĩre gwĩka ũguo. ⁶ Mũndũ ũcio nĩarekwo aikare itũũra rĩu inene nginya hĩndĩ rĩa akaarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirĩthio, kana nginya rĩria gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene ũcio ũratungata hĩndĩ ĩyo gĩgaakinya. Thuutha ũcio no acooke mũciĩ gwake o itũũra-inĩ rĩa oimĩte akĩũra.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩamũra Kedeshi itũũra rĩria rĩrĩ kũu Galilĩ bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Nafitali, na Shekemu itũũra rĩa bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu, na Kiriathu-Ariba (na nĩkuo Hebironi) itũũra rĩa bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Juda. ⁸ Naguo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko magĩthuura Bezeri kũu werũ-inĩ ũria mwaraganu mũhĩrĩga-inĩ wa Rubeni, na Ramothu kũu Gileadi mũhĩrĩga-inĩ wa Gadi, na Golani thĩĩnĩ wa Bashani mũhĩrĩga-inĩ wa Manase. ⁹ Mũndũ o wotho Mũisiraeli o na kana mũndũ wa kũngĩ ũtũũranagia nao ũria ũngĩũraga mũndũ ataciĩrĩre gwĩka ũguo no oorĩre matũũra-inĩ macio manene maathuurĩtwo nĩguo ndakooragwo nĩ mũrĩhanĩria wa thakame ĩyo iitĩtwo atananũgama mbere ya andũ monganĩte aciirĩthio.

21

Matũũra ma Alawii

¹ Na rĩrĩ, atongoria a nyũmba cia Alawii magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ũria mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia mĩhĩrĩga rĩa ĩngĩ ya Isiraeli ² kũu Shilo bũrũri wa Kaanani makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathanire na kanua ka Musa atĩ tũkaahoe matũũra ma gũtũũra, marĩ na kũndũ gwa kũrĩithagĩria mahiũ maitũ.” ³ Nĩ ũndũ ũcio, andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra o hamwe na kũndũ gwa kũrĩithio kuuma magai-inĩ mao o ta ũria Jehova aathanĩte:

⁴ Na rĩrĩ, mĩtĩ yacuukwo-rĩ, mĩtĩ wa mbere wagwĩrĩre mbarĩ ya Akohathu, kũringana na ũria mbarĩ ciao ciatarĩ. Alawii arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni ũria mũthĩnjĩri-Ngai maaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mũhĩrĩga ya Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini. ⁵ Acio angĩ a rũciaro rwa Kohathu maaheirwo matũũra ikũmi kuuma mbarĩ ya mũhĩrĩga wa Efiraimu, na wa Danĩ, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶ Njiao cia Gerishoni ciaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Bashani.

⁷ Njiao cia Merari, kũringana na ũria mbarĩ ciao ciatarĩ, ciaheirwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩkĩhe Alawii matũũra macio na kũndũ kũrĩa kwamathĩrũrũkĩirie kũrĩ ũrĩithio wao o ta ũria Jehova aathanĩte na kanua ka Musa.

⁹ Kuuma mũhĩrĩga ya Juda na wa Simeoni andũ a Isiraeli makĩheana matũũra maya magwetetwo na marĩtwa ¹⁰ (matũũra maya maaheirwo njiao cia Harũni arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii, nĩ ũndũ nĩo magwĩrĩrwo nĩ mĩtĩ wa mbere):

¹¹ Magĩkĩmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), hamwe na kũndũ kũrĩa gwathĩrũrũkĩirie gwa kũrĩithĩrio mahiũ kũu bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Juda. (Ariba nĩwe warĩ ithe wa Anaki). ¹² No rĩrĩ, mĩgũnda na tũtũũra tũrĩa twathĩrũrũkĩirie itũũra rĩu inene nĩmaheete Kalebu mũrũ wa Jefune gũtũke igai rĩa.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio njiao cia Harũni ũria mũthĩnjĩri-Ngai magĩcihe Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũria ũraganĩte), na ikiheo Libina, ¹⁴ na Jatiri, na Eshitemoa, ¹⁵ na Holoni, na

Debiri, ¹⁶ na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; matũura mothe maarĩ kenda kuuma kũri mihĩrĩga iyo ūri.

¹⁷ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini makĩheo Gibeoni, na Geba, ¹⁸ na Anathothu, na Alimoni o hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana.

¹⁹ Matũura mothe ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ njiaro cia Harũni, maarĩ ikũmi na matatũ o hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio.

²⁰ Nacio mbarĩ icio ingĩ ciatigarĩte cia Kohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii* ciaheirwo matũura kuuma kũri mũhĩrĩga wa Efiraimu ta ūu:

²¹ Kũu bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ūrĩa ūraganĩte), na Gezeri, ²² na Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana.

²³ Ningĩ kuuma mũhĩrĩga wa Dani makĩheo Eliteke, na Gibethoni, ²⁴ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana.

²⁵ Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Taanaka, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura meerĩ.

²⁶ Matũura macio mothe ikũmi hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio nĩmo maheirwo mbarĩ icio ingĩ cia Kohathu.

²⁷ Na rĩrĩ, mbarĩ cia Agerishoni cia mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo ta ūu:

kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase,

nĩ itũura rĩa Golani kũu Bashani (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ūrĩa ūraganĩte), na Be-Eshitara, hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura meerĩ;

²⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru,

ikiheo Kishioni, na Deberathu, ²⁹ na Jaramuthu, na Eni-Ganimu, hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana;

³⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri,

ikiheo Mishali, na Abidoni ³¹ na Helikathu, na Rehobu hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana;

³² kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali,

ikiheo Kedeshi kũu Galili (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ūrĩa ūraganĩte), na Hamothu-Dori na Karitani, hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura matatũ.

³³ Matũura mothe ma mbarĩ cia Agerishoni maarĩ ikũmi na matatũ hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio.

³⁴ Nacio mbarĩ cia Amerari (nao nĩo Alawii arĩa angĩ maatigaire) makĩheo:

kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni,

nĩ itũura rĩa Jokineamu, na Karita, ³⁵ na Dimuna, na Nahalali, hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana;

³⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni,

ikiheo Bezeri, na Jahazu, ³⁷ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana;

³⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi,

ikiheo Ramothu kũu Gileadi (itũura inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ūrĩa ūraganĩte), na Mahanaimu, ³⁹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio; mothe maarĩ matũura mana.

⁴⁰ Matũura mothe marĩa maaheirwo mbarĩ cia Amerari, nao nĩo Alawii arĩa maatigaire, maarĩ ikũmi na meerĩ.

⁴¹ Nĩ ūndũ ūcio matũura ma Alawii thĩinĩ wa bũrũri ūrĩa wegwatĩrwo nĩ andũ a Isiraeli maarĩ mĩrongo ĩna na manana marĩ mothe, hamwe na ithaka ciamo cia ūriithio. ⁴² O itũura rĩarĩ na ūriithio ūrĩa warĩthiũrũrũkĩrie; ūguo nĩguo matũura macio mothe maatarĩ.

⁴³ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akihe Isiraeli ūhurũko mĩena yothe, o ta ūrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Maarĩkia kwĩgwatĩra bũrũri ūcio ūgĩtuika wao, magĩtũura kuo. ⁴⁴ Nake Jehova akĩmahe ūhurũko na mĩena yothe o ta ūrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ thũ o na ĩmwe yao yahotire kũmeetĩiria, nĩgũkorwo Jehova nĩacihanĩte moko-inĩ mao. ⁴⁵ Gũtirĩ kĩrĩkanĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mega Jehova aameerĩre gĩtaahingĩrio; ciĩranĩro icio ciothe nĩciahingĩrio.

* 21:20 Akohathu matiarĩ athĩnjĩri-Ngai tondũ matiarĩ njiaro cia Harũni.

Mihiriga ya Mwena wa Irathiro Kūinūka

¹ Ningi Joshua agiita andū a Mūhiriga wa Rubeni, na wa Gadi. na nuthu ya mūhiriga wa Manase, ² akimeera atiri, “Nimwikite maundu maria mothe Musa ndungata ya Jehova aamwathire, na nīmūnjathikiire maundu-ini mothe maria ndimwathite. ³ Matukū macio mothe mathirite o nginya ūmūthi-rī, mūtiri mwatiganiria ariū a thoguo, no nīmūrutite wira ūria Jehova Ngai wanyu aamūheire. ⁴ Na riri, kuona ati Jehova niaheete ariū a thoguo ūhuruko o ta ūria eeraniire-rī, cookai mūthii mīci kwanu būriri-ini ūria Musa ndungata ya Jehova aamūheire mūrīmo ūria ūngi wa Rūi rwa Jorodani. ⁵ No riri, menyera muno mūtikanaage kūhingia maathani na watho ūria Musa ndungata ya Jehova aamūheire; akimwira mwendage Jehova Ngai wanyu, na mūrūmagie njira ciake ciothe, na mwathikagire maathani make, na mūtūire mwigwatanitie nake, na mūmūtungatagire na ngoro cianyu ciothe na mīoyo yanyu yothe.”

⁶ Nake Joshua akimarathima, akimeera mathii, nao magithii, makiinūka kwao mīci. ⁷ (Musa niaheete nuthu imwe ya mūhiriga wa Manase githaka kuu Bashani, nayo nuthu iyo ingi ya mūhiriga ūcio Joshua akimihe githaka mwena wa ithūro wa Rūi rwa Jorodani hamwe na ariū a ithe wao.) Riria Joshua aameerire mainūke-rī, niamarathimire, ⁸ akimeera atiri, “Cookai mīci kwanu hamwe na ūtonga wanyu mūnene, wa mahiū maingī, na betha, na thahabu, na icango, na igera, na nguo nyingi muno cia kwihumba, na mūthii mūgayane indo icio mūtahite kuuma kūrī thū cianyu na ariū a ithe wanyu.”

⁹ Ni ūndū ūcio mūhiriga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase magitiga andū a Isiraeli Shilo kuu Kaanani niguu macooke Gileadi, būriri wao kūmbe, ūria meegwatiire nague o ta ūria Jehova aathite Musa.

¹⁰ Riria maakinyire Gelilothu gūkuhi na Rūi rwa Jorodani kuu būriri wa Kaanani-rī, mūhiriga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mūhiriga wa Manase nīmakire kigongona kīnene biū o kuu hūgūrū-ini cia Rūi rwa Jorodani. ¹¹ Na riria andū a Isiraeli maaiguire ati nīmakite kigongona kiu mūhaka-ini wa Kaanani kuu Gelilothu gūkuhi na Rūi rwa Jorodani mwena wa andū a Isiraeli-rī, ¹² kiungano gīothe gīa Isiraeli gikiungana Shilo niguu gikariue nao.

¹³ Ni ūndū ūcio andū a Isiraeli magitūma Finehasi mūrū wa Eleazar ūria mūthīnjiri-Ngai athii būriri wa Gileadi; athii kūrī mūhiriga wa Rubeni, na wa Gadi na nuthu ya Manase. ¹⁴ O hamwe nake, magitūma atongoria ikūmi o mūtongoria ūmwe akarūgamirira mūhiriga o mūndū ūmwe wa Isiraeli, o ūmwe wao nīwe warī mūnene na nyūmba ya ithe thīni na mbari cia andū a Isiraeli.

¹⁵ Riria maathire Gileadi, magithii kūrī mūhiriga wa Rubeni, na Gadi, na nuthu ya Manase, makimeera atiri, ¹⁶ “Kiungano gīothe kīa Jehova gikūmūria atiri, ‘Ni kī gitūmite mwage kwihokeka hari Ngai wa Isiraeli? Mwahota atia kūhutira Jehova mūkeyakira kigongona niguu mūikiire Jehova mūmūremere?’ ¹⁷ Mehia maria meekiirwo Peori matitūiganite? Nginya ūmūthi ūyū tūtiri twetheria mehia macio, o na gūtuika mūthiro nīwokire igūrū rīa kīrindi kīa Jehova! ¹⁸ Rūi na inyuī nī Jehova mūrahutira?”

“Mūngiremera Jehova ūmūthi, rūciū nake nīakarakarira kīrindi gīothe gīa Isiraeli. ¹⁹ Angikorwo būriri ūria mūgwatiire nīmūthaahu-rī, ringai mūuke būriri wa Jehova, kūrīa hema ya Jehova iri, mūgayane būriri na ithū. No riri, mūtikaremere Jehova kana mūtūremere na ūndū wa kwīyakira kigongona kianyu inyuī ene, o tika kigongona kīria kīri kīa Jehova Ngai witū. ²⁰ Riria Akani mūrū wa Zera aagire kwihokeka maundu-ini makoniū indo iria ciamūrīto cia kūniinwo-rī, githi mang’ūri matiakinyiri kīrindi gīothe gīa Isiraeli? Mūndū ūcio to we wiki wakuire nī ūndū wa mehia make.”

²¹ Hīndi iyo andū a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase magicookeria anene a mbari cia Isiraeli makimeera atiri: ²² “Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Nīwe ūū! Nari Isiraeli nīrimenyē! Angikorwo ūndū ūyū nī wa ūremi o na kana kwaga gwathikira Jehova, mūtigitūtie muoyo ūmūthi. ²³ Angikorwo nītwakite kigongona giitū ithū ene niguu tūhutatie Jehova, na tūrutage maruta ma njino na ma mūtu, o na kana tūkarutagira igongona rīa ūguano igūrū riakio-rī, Jehova aroiūria giitūmi kīa ūhoro ūcio hari thūi.

²⁴ “Aca! Ithūi tweekire ūguo nī ūndū wa gwitigira ati mūthenya ūmwe njaro cianyu ciahota gūkeera ciitū atiri, ‘Inyuī nī ūhoro ūrikū mūrī nague na Jehova Ngai wa Isiraeli?’ ²⁵ Jehova nīekirite mūhaka wa Rūi rwa Jorodani ūtuika wa gūtūhakania ithū na inyuī, na andū aya a Rubeni na Gadi! Gūtiri ūndū mwitainwo na Jehova.’ Nī ūndū ūcio njaro cianyu ciahota gūtūma ciitū itige gūcoka gwitigira Jehova.

²⁶ “Kūi nīkio gīatūmire tuuge atiri, ‘Nītwihaarīre twiakire kigongona, no ti kīa maruta ma njino o na kana magongona mangi.’ ²⁷ No riri, nī gītūke ūira gatagati gaitū na inyuī na njiarwa iria igooka, ati tūrihooyagira Jehova hema-ini yake tūri na maruta maitū ma njino, na magongona na maruta ma ūguano. Ningi matukū ma thuutha njaro cianyu itikeera njaro ciitū atiri, ‘Mūtiri na igai hari Jehova.’

²⁸ “Na ithui tũkiuga atĩrĩ, ‘Mangĩgaatwĩra ũguo, o na kana meere njaro ciitũ ũguo-rĩ, nĩtũkamacookeria, tũmeere atĩrĩ: Ta rorai muone mũhianĩre wa kigongona kĩa Jehova, kĩa maithe maitũ maakire, gĩtiakirwo nĩ ūndũ wa maruta ma njino na magongona mangĩ, no gĩakirwo nĩguo gĩtũke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ.’”

²⁹ “Kũroaga gĩtũka ũguo, atĩ no tũremere Jehova tũmũhutatĩre ũmũthĩ na ūndũ wa gwaka kigongona kĩngĩ gĩa keerĩ gĩa kũrutĩra maruta ma njino, na maruta ma mũtu na magongona mangĩ, tĩa o kigongona kĩa Jehova Ngai witũ kĩa gĩakitwo hema-inĩ yake.”

³⁰ Rĩria Finehasi, mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na atongoria a kĩrĩndĩ, o acio atongoria a mbarĩ cia andũ a Isiraeli maaiguire ũrĩa Rubeni, na Gadi, na Manase moigire-rĩ, magĩkena. ³¹ Nake Finehasi mũrũ wa Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩra Rubeni, na Gadi, na Manase atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩtwamenya atĩ Jehova arĩ hamwe na ithui, tondũ mũthĩthĩrie Jehova ūndũ-inĩ ũyũ. Rĩu nĩmũteithũkĩtie andũ a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa Jehova.”

³² Nake Finehasi mũrũ wa Eleazarũ, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na atongoria magĩcooka Kaanani thuutha wa gũcemanĩa na andũ a Rubeni na Gadi kũu Gileadi, nao magĩcookerĩa andũ a Isiraeli ũhoro.

³³ Nĩmakenire nĩ kũigua ũhoro ūcio, na makĩgooca Ngai. Na matigana gũcooka kwaria ũhoro wa kũrĩa nao atĩ nĩguo maharaganie bũrũri ũrĩa andũ a Rubeni na Gadi matũũraga.

³⁴ Nao andũ a Rubeni na Gadi magĩta kigongona kũu ũũ: Mũira Gatagatĩ Gaitũ atĩ Jehova nĩwe Ngai.

23

Joshua kuugĩra Atongoria Ũhoro

¹ Thuutha wa ihinda inene gũthira na Jehova agĩkorwo aheete andũ a Isiraeli ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciao ciothe irĩa ciamathiũrũkĩrie, na Joshua agĩkorwo aarĩ mũkũrũ mũno na akaingĩhia mĩaka-rĩ, ² agĩta andũ a Isiraeli othe, na athuuri ao, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akĩmeera atĩrĩ: “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ngaingĩhia mĩaka. ³ Inyuĩ ene nĩmwĩoneire maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu ekĩte ndũrĩrĩ ici ciothe Nĩ ūndũ wanyu, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai wanyu wamũrũrĩre. ⁴ Rĩrikanai ũrĩa ndamũgaiire ndũrĩrĩ irĩa ciatigarĩte itũke igai rĩa mĩhĩrĩga yanyu, hamwe na mabũrũri ma ndũrĩrĩ irĩa nĩ mwene ndatooririe, kuuma Rũũ rwa Jorodani o nginya Iria rĩa Inene rĩa mwena wa ithũro. ⁵ Jehova Ngai wanyu we mwene nĩagaciingata imweherere. Nĩagacieheria mbere yanyu, na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wao ũtũke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamwĩrĩre.

⁶ “Gĩai na hinya mũno; mũrũmie na mwathĩkagĩre watho wothe ũrĩa wandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa watho wa Musa, mũtekũgarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ⁷ Mũtikanagwatanĩre na ndũrĩrĩ ici itigaire thĩinĩ wanyu; mũtikanagwete marĩitwa ma ngai ciacio kana mwĩhite nacio. Mũtikanacitungatĩre kana mũciinamĩrĩre. ⁸ No inyuĩ no nginya mũrũmie kwĩgwatania na Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa mũkoretwo mũgĩka nginya ũmũthĩ.

⁹ “Jehova nĩamũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya mũno ikamweherera; na nginya ũmũthĩ ũyũ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũhotete kũmwĩtiira. ¹⁰ Mũndũ ũmwe wanyu atooragia andũ ngiri, Nĩ ūndũ Jehova Ngai wanyu nĩwe ũmũrũagĩrĩra, o ta ũrĩa eeranĩre. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio mwĩmenyerere mũno nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu.

¹² “No rĩrĩ, mũngĩgarũrũka na mũnyiitanagĩre na matigari ma ndũrĩrĩ ici itigaire thĩinĩ wanyu na mũhikanie nacio na mũgwatanĩre nacio, ¹³ hĩndĩ iyo na inyuĩ mũmenye wega atĩ Jehova Ngai wanyu ndagacooka kũingata ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. No rĩrĩ, igaatuika cia kũmũheenereria o na itũke ta mĩtego ya kũmũgwatia, na itũke iboko cia kũmũhũura, na mĩigua ya kũmũtũra maitho, nginya mũthire bũrũri-inĩ ũyũ mwega, ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete.

¹⁴ “Rĩu nĩ ngirie gwĩthĩra na njĩra irĩa andũ othe a thĩ mathiiga. Nĩmũũ na ngoro cianyu ciothe, na maroho manyu atĩ gũtirĩ kĩranĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwĩrĩre atahingĩtie. Irĩkanĩro ciothe nĩhingĩtio, na gũtirĩ o na kĩmwe gĩtahingĩtie. ¹⁵ No rĩrĩ, o ta ũrĩa cĩranĩro ciothe njega irĩa Ngai eeranĩre ihingĩte-rĩ, ũguo noguo Jehova akaamũrehithĩria ũũru ũrĩa wothe oigĩte nĩakamũrehere, o nginya amũniine mwehere bũrũri-inĩ ũyũ mwega amũheete. ¹⁶ Mũngĩthũkia kĩrikanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na mũcooke gũtungatagĩra ngai ingĩ na mũgaciinamĩrĩra-rĩ, marakara ma Jehova nĩmakamũrĩrĩmbũkĩra, na inyuĩ nĩmũgakua narua mũthire bũrũri ũyũ mwega amũheete.”

24

Kwerũhia Kĩrikanĩro kũu Shekemu

¹ Ningĩ Joshua agĩcookanĩrĩa mĩhĩrĩga yothē ya Isiraeli kũu Shekemu. Agĩta athuuri, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene a Isiraeli, nao magĩthĩ makĩrũgama mbere ya Ngai.

² Nake Joshua akĩra andũ othe atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Tene mũno maithe manyu, nĩ Tera ithe wa Iburahĩmu na Nahoru, maatũũraga mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati na makahooyaga ngai ingĩ. ³ No nĩndarutire ithe wanyu Iburahĩmu, oime bũrũri ũcio ũrĩ mũrĩmo wa rũũĩ rũu rwa Farati, ngĩmũtongoria kũu Kaanani guothe, na ngĩmũhe njiaro nyingĩ. Nĩndamũheire Isaka, ⁴ nake Isaka ngĩmũhe Jakubu na Esaũ. Nĩndagaĩire Esaũ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru, no Jakubu na ariũ ake magĩkĩrũka magĩthĩ Misiri.

⁵ “Nĩngĩ ngĩcooka ngĩtũma Musa na Harũni, na ngĩhũũra andũ a Misiri na maũndũ marĩa mothe ndeekire kũu, ngĩcooka ngĩmaruta kuo. ⁶ Rĩria ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nĩmwakinyire iria-inĩ, nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ngaari cia ita, na andũ mahaicĩte mbarathi o nginya Iria Itune. ⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkĩra Jehova amateithie, nake agĩkĩra nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri; nĩngĩ agĩtũma iria rĩmakorerere, akĩmathika narĩo. Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa ndeekire andũ a Misiri. Nĩngĩ mũgĩcooka mũgĩtũũra werũ-inĩ matukũ maingĩ.

⁸ “Nĩngĩ ngĩmũtũwara bũrũri wa Aamori arĩa maatũũraga mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani. Nao makĩrũa na inyũĩ na nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. Nĩndamaanangire mamweherere, na inyũĩ mũkĩngwatĩra bũrũri wao ũgĩtũũka wanyu. ⁹ Na rĩrĩa Balaki mũrũ wa Ziporu mũthamaki wa Moabi eeharagĩria kũrĩa na Isiraeli-rĩ, nĩatũmanĩire Balamu mũrũ wa Beori nĩguo oke amũrume. ¹⁰ No nĩ ndingĩathikĩrĩire Balamu; nĩ ũndũ ũcio agĩkĩrĩrĩria kũmũrathima maita maingĩ, na nĩ ngĩmũhonokia kuuma moko-inĩ make.

¹¹ “Nĩngĩ mũkĩringa Rũũĩ rwa Jorodani na mũgĩkinya Jeriko. Nao andũ a Jeriko makĩrũa na inyũĩ, o ta ũrĩa Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na Agirigashi, na Ahivi, na Ajebusi o nao nĩmarũire na inyũĩ, no nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. ¹² Ngĩcooka ngĩreikia magi marĩ mboora mathĩĩ mbere yanyu, marĩa maamaingatare mamweherere, o hamwe na athamaki arĩa eerĩ a Aamori. Ti inyũĩ mwamaingatare na rĩhũĩ rwanũyũ rwa njora kana na ũta wanyu. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũhe bũrũri mũtaanogeire na matũũra mũtaakĩte; na nĩkũo mũtũũraga, mũkĩrĩĩaga maciaro ma mĩgũnda ya mĩthabĩbũ na mĩtamaĩyũ irĩa mũtaahaandire.’

¹⁴ “Na rĩrĩ, mwĩtigĩre Jehova na mũmũtungatagĩre mũtarĩ na ũhinga, na mũrĩ ehokeyũ kũna. Eheriai ngai iria maithe manyu ma tene maahooyaga kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati, o na kũu bũrũri wa Misiri, na mũtungatagĩre o Jehova. ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩona ũhoru ũcio wa gũtungatagĩra Jehova ta ũtamwagĩrĩre-rĩ, thũurai ũmũthĩ ũrĩa mũrĩtungatagĩra, mũmenye kana nĩ ngai iria maithe manyu maatungatagĩra kũu mũrĩmo wa rũũĩ, kana nĩ ngai cia Aamori arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũũraga. No ha ũhoru wakwa mwene na nyũmba yakwa-rĩ, tũrĩtungatagĩra Jehova.”

¹⁶ Nao andũ acio magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtũũka ũguo, atĩ tũtiganĩrie Jehova atĩ nĩguo tũtungatĩre ngai ingĩ! ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai witũ we mwene watũrutire bũrũri wa Misiri hamwe na maithe maitũ, tũkũma bũrũri ũcio wa ũkombo, na akĩringa ciamia icio nene ũguo na tũgĩciana na maitho maitũ. Nĩaatũgĩrĩre rũgendo-inĩ rwtũ ruothe kũrĩa twagereire, o na tũrĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ ciothe kũrĩa twatũkaniĩrie. ¹⁸ Nake Jehova nĩaingatare ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere iitũ, o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũcio. Tondũ ũcio o na ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova, nĩ ũndũ nĩwe Ngai witũ.”

¹⁹ Nake Joshua akĩra andũ acio atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũtungatĩra Jehova. Jehova nĩ Ngai Mũtheru; we nĩ Ngai ũrĩ ũru. Ndakamũrekerũ ũremi wanyu o na kana mehia manyu. ²⁰ Mũngĩgaatiganĩria Jehova na mũtungatĩre ngai cia kũngĩ, nĩakamũgarũrũka na amũrehere mwanangĩko amũniine, o na amwikĩte maũndũ mega.”

²¹ No andũ acio makĩra Joshua atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova.”

²² Nake Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Inyũĩ ene mũrĩ aira a ũguo mwoiga, atĩ nĩmwathuura gũtungatagĩra Jehova.”

Nao makĩmũcookeria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Iĩ, ithuĩ tũrĩ aira.”

²³ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, kĩeherieĩ ngai cia kũngĩ iria irĩ thĩĩnĩ wanyu, na mũheane ngoro cianyu biũ harĩ Jehova Ngai wa Isiraeli.”

²⁴ Nao andũ acio makĩra Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova Ngai witũ na tũmwathĩkagĩre.”

²⁵ Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩthondekera andũ kĩrĩkanĩro, na akĩmandikĩra kĩrĩa kĩa watho wa kũrĩmĩrĩrwo na mawatho, marĩ o kũu Shekemu. ²⁶ Nake Joshua akĩandika maũndũ macio lbuku-inĩ rĩa Watho wa Ngai. Agĩcooka akĩoya ihiga inene, akĩrĩrũgamia hau gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũgandi hakuhi na handũ-haria-haamũre ha Jehova.

²⁷ Akĩra andũ acio othe atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ! Ihiga rĩrĩrĩ nĩrĩo rĩgĩtũũka mũira witũ wa ũrĩa tuoiga. Nĩrĩguĩte ciugo ciothe iria Jehova atwĩrĩte. Nĩrĩo rĩgĩtũũka mũira wanyu mũngĩkaaga kwĩhokeka harĩ Ngai wanyu.”

Gũthikwo Bũrũri-inĩ wa Kĩranĩro

²⁸ Nake Joshua agĩcooka akĩra andũ acio mathĩĩ, o mũndũ acooke kũrĩa igai rĩake rĩarĩ.

²⁹ Thuutha wa maündũ macio Joshua mūrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, agĩkua arĩ na ũkūrũ wa mĩaka igana na ikũmi. ³⁰ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka kia igai riake, o kũu Timinathu-Sera bŭrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu gathigathini wa kĩrĩma kĩa Gaashu.

³¹ Nao andũ a Isiraeli magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo muoyo Joshua akua, o arĩa maamenyete maündũ mothe marĩa Jehova ekite Nĩ ũndũ wa Isiraeli.

³² Namo mahĩndĩ ma Jusufu, marĩa andũ a Isiraeli maarehete kuuma bŭrũri wa Misiri, magĩthikwo kũu Shekemu gacigo-inĩ ga gĩthaka kĩrĩa Jakubu aagŭrĩte kuuma kŭrĩ ariũ a Hamoru, ithe wa Shekemu. Rĩu nĩrĩo rĩatuĩkire igai rĩa njaro cia Jusufu.

³³ Nake Eleazaru mūrũ wa Harũni agĩkua na agĩthikwo kũu Gibe, kŭrĩa kwagaĩrwo mŭriũ Finehasi, o kũu bŭrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu.

ATIIRĨRĨRI BŪRŪRI

Andũ a Isiraeli Kũhũũrana na Andũ a Kaanani arĩa Maatigaire

¹ Thuutha wa Joshua gũkua, andũ a Isiraeli makĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ a mekwambata mathii mbere magatũhũuranire kũrĩ andũ a Kaanani?”

² Nike Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Juda nĩo megũthii, tondũ nĩneanĩte bũrũri ũcio moko-inĩ mao.”

³ Hĩndĩ iyo andũ a Juda makĩũra andũ a Simeoni, ariũ a ithe wao,* atĩrĩ, “Ūkai mwambatanie na ithuĩ tũtoonye bũrũri ũria twagaiĩrwo, tũkahũũrane na andũ a Kaanani, na ithuĩ nĩtũgaacooka tũthii na inyui tũkahũũranire igai rĩanyu.” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Simeoni magĩthii hamwe nao.

⁴ Rĩrĩa andũ a Juda maamatharĩkĩre-rĩ, Jehova akĩneana andũ a Kaanani na Aperizi moko-inĩ mao, nao andũ a Juda makĩũraga arũme 10,000 kũu Bezeki. ⁵ Kũu nĩkuo maakorire Adoni-Bezeki, makĩhũũrana nake, magĩtooria andũ a Kaanani na Aperizi. ⁶ Adoni-Bezeki akĩũra, no makĩmũteng’eria, makĩmũnyiita, makĩmũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ.†

⁷ Nike Adoni-Bezeki akiuga atĩrĩ, “Athamaki mĩrongo mũgwanja‡ matinĩtio ciara ciao iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ, moonganagia rũitiki rwa irio rungu rwa metha yakwa. Na rĩrĩ, Ngai nĩandihĩte nĩ ũndũ wa ũria ndeekire.” Nao makĩmũtware Jerusalemu, na agĩkuĩra kuo.

⁸ Ningĩ andũ a Juda magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu, o narĩo makĩrĩtunyana, makĩũraga andũ a itũũra rĩu na hiĩ cia njora, magĩcooka makĩrĩcina na mwaki.

⁹ Thuutha wa ũguo, andũ a Juda magĩkũrũka makahũũrane na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Negevu na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũũro. ¹⁰ Ningĩ magĩthii kũhũũrana na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Hebironi (kũria tene gwetagwo Kiriathu-Ariba) maathii makĩhoota Sheshai, na Ahimani, na Talimai.

¹¹ Kuuma kũu magĩthii kũrĩa na andũ arĩa maatũũraga Debiri (kũria tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.)

¹² Nike Kalebu akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũria ũgũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari-rĩ, ũcio niwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie.” ¹³ Nike Othinieli, mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũria mũnini, niwe watunyanire itũũra rĩu. Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke mĩtumia wake.

¹⁴ Mũthenya ũmwe Akisa nĩathĩre kũrĩ Othinieli, nake akĩringĩrĩa Akisa ahoee mũgũnda kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu akĩũria mwarĩ atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkire atĩa?”

¹⁵ Nike akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndagũthaita ũndathime. Tondũ niũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maai o nacio.” Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena wa rĩgongo na cia mwena wa kĩanda.

¹⁶ Nacio njiaro cia mũthoni-we wa Musa, ũrĩa Mũkeni, ikiambata ikiuma Itũũra Inene rĩa Mĩkĩndũ irĩ hamwe na andũ a Juda, igĩthii gũtũũrania na andũ a werũ wa Juda ũrĩa ũrĩ Negevu gũkuhĩ na Aradi.

¹⁷ Nao andũ a Juda magĩthii hamwe na andũ a Simeoni ariũ a ithe wao, na magĩtharĩkĩra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Zefathu, nao makĩananga itũũra rĩu inene biũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩgĩtwo Horoma.

¹⁸ O na ningĩ andũ a Juda magĩtunyana makĩũra manene ma Gaza, na Ashikeloni, na Ekironi, o itũũra inene na bũrũri warĩo.

¹⁹ Jehova aarĩ hamwe na andũ a Juda. Magĩkĩnyiiĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, no matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga kũria kwaraganu, nĩgũkorwo maarĩ na ngaari cia ita cia igeria. ²⁰ Na o ta ũrĩa Musa eeraniĩre, Hebironi kwaheirwo Kalebu, nake akĩingata ariũ atatu a Anaki kuuma kuo. ²¹ No rĩrĩ, andũ a Benjamini nĩmaremĩro na kũingata andũ a Jebusi arĩa maatũũraga Jerusalemu. Andũ a Jebusi matũũranagia na andũ a Benjamini kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

²² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Jusufu magĩtharĩkĩra Betheli, nake Jehova aarĩ hamwe nao. ²³ Rĩrĩa maatũũmire andũ magathigaane Betheli (kũria mbere iyo gwetagwo Luzu), ²⁴ athigaani acio makĩona mũndũ akiuma kũu itũũra-inĩ rĩu inene, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tuonie ũrĩa tũngĩtoonya itũũra rĩrĩ inene, na nĩtũgaagwika maũndũ mega.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmoonia, nao makĩũraga andũ a itũũra rĩu inene na rũhiũ rwa njora, no makĩhonokia mũndũ ũcio na nyũmba yake yotho. ²⁶ Mũndũ ũcio agĩcooka agĩthii bũrũri wa Ahiti, kũria aakire itũũra inene, na akĩrĩta Luzu, na nĩrĩo rĩitwa rĩarĩo o na ũmũthĩ.

²⁷ No andũ a Manase matiaingatiire andũ a Bethi-Shani, kana andũ a Taanaka, kana andũ a Dori kana andũ a Ibileamu, kana andũ a Megido na matũũra marĩa maamarigiicĩrie, tondũ andũ a Kaanani nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra bũrũri ũcio. ²⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩre na hinya, makĩrutithia andũ a Kaanani wĩra wa hinya, no matigiana kũmaingata biũ. ²⁹ O nao andũ a Efraimu matigiana

* 1:3 Andũ a Simeoni na a Juda maarĩ a rũciarwo rwa Lea.

† 1:6 Mũtugo wa gũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia

magũrũ ma mĩgwate wa mbaara warĩ wa kũmagiria gũthii mbaara.

‡ 1:7 Bũrũri wa Kaanani wagayanĩtio tũtũũra tũngĩ tũnini tũria

twathiĩrũrũkĩrie itũũra inene; o gatũũra kaarĩ na mũthamaki wako.

kūingata andũ a Kaanani ariā maatũũraga kũu Gezeri, no andũ acio a Kaanani maathiire o na mbere gũtũũrانيا hamwe nao. ³⁰ O nao andũ a Zebuluni matiigana kūingata andũ a Kaanani ariā maatũũraga kũu Kitironi kana Nahaloli, ariā maatigaire gatagatĩ kao; no nĩmamarutithirie wĩra na hinya. ³¹ O na andũ a Asheri matiigana kūingata andũ othe ariā maatũũraga Ako, kana ariā matũũraga Sidoni, kana ariā maatũũraga Ahalabu, kana ariā maatũũraga Akizibu, kana ariā maatũũraga Heliba, kana ariā maatũũraga Afeku, kana ariā maatũũraga Rehobu, ³² na tondũ wa ũguo andũ a Asheri magĩtũũrانيا na andũ a Kaanani ariā maatũũraga bũrũri ũcio. ³³ O nao andũ a Nafitali matiigana kūingata andũ ariā maatũũraga kũu Bethi-Shemeshu, o na kana ariā maatũũraga Bethi-Anathu; no andũ a Nafitali o nao maatũũranyire na andũ a Kaanani ariā maatũũraga bũrũri ũcio, nao andũ ariā maatũũraga Bethi-Shemeshu na Bethi-Anathu magĩtuĩka andũ ao a kũrutithagio wĩra wa hinya. ³⁴ Andũ a Aamori makĩhingĩria andũ a Dani kũu bũrũri ũria ũrĩ irĩma, makĩmagĩrĩria gũikũrũka kũria kwaraganu. ³⁵ Ningĩ Aamori nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra Kĩrĩma-inĩ kĩa Herezu, na kĩa Aijaloni, na kĩa Shaalubimu, no rĩria andũ a nyũmba ya Jusufu maagiĩre na hinya, o nao Aamori magĩtuĩka a kũrutithio wĩra wa hinya. ³⁶ Mũhaka wa Aamori woimĩte Ituikanĩrio rĩa Akirabimu, ũgakinya Sela na ũkahĩtũka.

2

Mũraika wa Jehova kũu Bokimu

¹ Na rĩrĩ, mũraika wa Jehova nĩambatire agĩkinya Bokimu oimĩte Giligali, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ndaamwambatirie ngĩmũruta bũrũri wa Misiri na ngĩmũtongoria nginya bũrũri-inĩ ũria ndeeriĩre maithe manyu na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe. Ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hĩndĩ ngaathũkia kĩrikanĩro giitũ na inyuĩ,’ ² na inyuĩ mũtikanagĩe na kĩrikanĩro na andũ a bũrũri ũyũ, no nĩmũkoinanga igongona ciao.’ No inyuĩ mũtiinjathĩkĩire. Mwĩkite ũguo nĩkĩ? ³ Nĩ ũndũ ũcio, ndamwĩra atĩrĩ, ndikũmaingata mamweherere; no megũtuĩka ta miĩgua ĩmũtheecage mĩena, nacio ngai ciao ituĩke mũtego harĩ inyuĩ.”

⁴ Rĩria mũraika wa Jehova aarĩkirie kwarĩria andũ a Isiraeli maũndũ macio mothe, andũ makĩrĩra manĩrĩire, ⁵ nao magĩta handũ hau Bokimu. Nao makĩrutĩra Jehova magongona hau.

Kwaga Gwathika na Kũhootwo

⁶ Thuutha wa Joshua kũrekereria andũ a Isiraeli-rĩ, andũ acio magĩthĩi kwĩgwatĩra bũrũri, o mũndũ igai rĩake. ⁷ Nao andũ acio magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri ariā maatigirwo marĩ muoyo Joshua akua, ariā meyoineire maũndũ mothe manene marĩa Jehova eekĩire Isiraeli.

⁸ Nike Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, aakuire arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmi. ⁹ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka-inĩ giake o kũu Timinathu-Heresi bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu, mwena wa gathigathini wa Kĩrĩma kĩa Gaashu.

¹⁰ Thuutha wa rũciaro rũu ruothe gũkua, gũkĩgĩa na rũciaro rũngĩ rũtooĩ Jehova kana rũkamenya maũndũ marĩa eekĩire Isiraeli. ¹¹ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maithe-inĩ ma Jehova na magĩtungatĩra ngai cia Baali. ¹² Nao magĩtirika Jehova, Ngai wa maithe mao ũria wamarutĩte bũrũri wa Misiri. Nao makĩrũmĩrĩra na makĩhooya ngai cia mĩthemba miĩngĩ cia andũ ariā maamarigĩciĩrie, magĩtũma Jehova arakare ¹³ tondũ nĩmatirikĩte Jehova, magatungatagĩra Baali na Maashitarothu. ¹⁴ Nike Jehova akĩrakarĩra andũ a Isiraeli, akĩmaneana kũrĩ atharĩkanĩri ariā maatahire indo ciao. Akĩmarekereria thũ ciao irĩa ciamathiũrũrũkiĩrie, na matiacookire gũciitiiria. ¹⁵ Rĩria rĩothe andũ a Isiraeli maathiiaga kũrĩa, guoko kwa Jehova kwamookagĩrĩra magatoorio, o ta ũria eehĩtĩte na mwĩhĩtwa kũrĩ o. Nao makĩnyamarĩka mũno.

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩmaarahũrĩra atiirĩriri bũrũri ariā maamahonokirie moko-inĩ ma andũ acio maamatharĩkagĩra. ¹⁷ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, matiigana kũigua atiirĩriri bũrũri acio ao, no nĩmahũũrĩre ũmaraya na ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ. Matiigana gwĩka ta maithe mao, no nĩmagarũrũkire narua, magĩtiga gũthĩ na mĩthĩre irĩa maithe mao maathiiaga nayo, nĩyo mĩthĩre ya gwathĩkĩra maathani ma Jehova. ¹⁸ Rĩria rĩothe Jehova aamaarahũragĩra mũtiirĩriri bũrũri-rĩ, Jehova aakoragwo hamwe na mũtiirĩriri bũrũri ũcio, akamahonokagĩa moko-inĩ ma thũ ciao hĩndĩ irĩa yothĩ mũtiirĩriri bũrũri ũcio aarĩ muoyo; nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguagĩra tha nĩ ũndũ wa ũria macaayaga nĩ kũhinyĩrĩrio nĩ ariā mamanyariiraga. ¹⁹ No mũtiirĩriri bũrũri akua, andũ magacookerera maũndũ mooru makĩria kũrĩ marĩa ma maithe mao, makarũmagĩrĩra ngai ingĩ, magacihooyaga na magacitungatĩra. Makĩrega gũtiga mĩtugo iyo yao mĩũru na mĩthĩre yao ya ũremi.

²⁰ Tondũ ũcio, Jehova agĩkĩrakario mũno nĩ andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Tondũ rũrĩrĩ rũrũ nĩrũthũkĩtie kĩrikanĩro kĩria ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene, na nĩ rwagĩte kũnjigua-rĩ, ²¹ ndĩgũcooka kũrutũũra rũrĩrĩ o na rũmwe rwa irĩa Joshua aatigire kuo agĩka. ²² Nĩcio ngũhũthĩra kũgeria andũ a Isiraeli, nĩguo menye kana nĩmekũrũmia mĩthĩre ya Jehova, na mathiiaga nayo o ta

ũrĩa maithe mao meekaga.” ²³ Jehova nĩetĩkĩririe ndũrĩrĩ icio itigare kuo, na ndaigana gũcĩrutũrũa o rĩmwe na ũndũ wa gũcĩneana moko-inĩ ma Joshua.

3

¹ Ici nĩcio ndũrĩrĩ iria Jehova aatigirie kuo nĩguo ageragie andũ a Isiraeli arĩa mataamenyerete ũhoru wa mbaara cia kũu Kaanani. ² (Eekire ũguo nĩgeetha arute njiaro cia andũ a Isiraeli ũhoru wa mbaara tondũ njiaro icio itiamenyete ũhoru wa kũrũa mbaara). ³ Ndũrĩrĩ icio nĩcio ici: aathanĩ arĩa atano a Afilisti, na Akaanani othe, na Asidoni, na Ahivi arĩa maatũũraga irĩma-inĩ cia Lebanoni kuuma Kĩrĩma kĩa Baali-Herimoni o nginya Lebo-Hamathu. ⁴ Ciatigirio nĩgeetha igerie andũ a Isiraeli, nĩguo monwo kana nĩmarĩathĩkagĩra maathanĩ ma Jehova marĩa aaheete maithe mao ma tene na guoko kwa Musa.

⁵ Andũ a Isiraeli magĩtũũrania na Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi. ⁶ Nao makĩhikia airĩtu ao, na makĩheana airĩtu ao mahikio nĩ aanake a andũ acio, na magĩtungatĩra ngai ciao.

Othinieli

⁷ Andũ a Isiraeli nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova; makĩrganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao, na magĩtungatĩra ngai cia Baali na cia Ashera. ⁸ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ a Isiraeli o nginya akĩmarekereria moko-inĩ ma Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu-Naharaimu, ũrĩa andũ a Isiraeli maatungatĩre mĩaka ĩnana. ⁹ No rĩrĩa maarĩrĩre Jehova, akĩmaarahũrĩra mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nake akĩmahonokia. ¹⁰ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake, agĩũka mũtiirĩrĩrĩ bũrũri wa Isiraeli na agĩthĩ ita-inĩ. Nake Jehova akĩneana Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu moko-inĩ ma Othinieli, nake akĩmũtooria. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna, nginya rĩrĩa Othinieli mũrũ wa Kenazu aakuire.

Ehudu

¹² O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, na tondũ wa gwĩka ũũru ũcio Jehova akihe Egiloni mũthamaki wa Moabi hinya wa gũtooria Isiraeli. ¹³ Egiloni akĩgĩũra andũ a Amoni na Amaleki,* magĩũgana hamwe nake magĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na makĩmatunya Itũũra rĩrĩa Inene rĩa Mĩkindũ. ¹⁴ Andũ a Isiraeli magĩũũka ndungata cia Egiloni mũthamaki wa Moabi mĩaka ikũmi na ĩnana.

¹⁵ O rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩrĩrĩa Jehova, nake akĩmahe mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Ehudu, warĩ wa kĩmotho; mũrũ wa Gera ũrĩa Mũbenjamini. Nao andũ a Isiraeli makĩmũtũma na irĩhi rĩa igooti kũrĩ Egiloni mũthamaki wa Moabi. ¹⁶ Na rĩrĩ, Ehudu nĩathondekete rũhiũ rwa njora rũũgĩ mĩena yeerĩ, ta rwa buti ĩmwe na nuthu† kũraiha rũrĩa oohereire njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo nguo-inĩ thĩnĩ. ¹⁷ Nake agĩtwarĩra Egiloni mũthamaki wa Moabi igooti, na rĩrĩ, Egiloni aarĩ mũndũ mũnoru mũno. ¹⁸ Thuutha wa Ehudu kũmũnengera igooti, akiumagaria andũ arĩa maarĩkuuĩte, magĩthĩ. ¹⁹ Nowe mwene aakinya mĩhianano-inĩ irĩa yarĩ hakuĩ na Giligali, akĩhũndũka, agĩthĩ akĩra mũthamaki ũcio atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku ya hitho.”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Kirai!” Nao arĩa othe maamũtungatagĩra makĩehera harĩ we.

²⁰ Nake Ehudu akĩmũkuhĩrĩria rĩrĩa aikarĩte arĩ o wiki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki ya igũrũ, irĩa aikaraga hĩndĩ ya riũa. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku kuuma kũrĩ Ngai.” Na rĩrĩa mũthamaki ookagĩra kuuma gĩtĩ-inĩ kĩrĩa aikarĩre, ²¹ Ehudu agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũmotho, akĩruta rũhiũ rwa njora kuuma njohũro-inĩ yake mwena wa ũrĩo, agĩtheeca mũthamaki ũcio nda. ²² O na mũtĩ waruo ũgĩtoonya na rũhiũ rũkiumanĩra na thuutha. Ehudu ndaacomorire rũhiũ, namo maguta makĩrũhumbĩra. ²³ Nĩngĩ Ehudu agĩthĩ gĩthaku-inĩ, akĩhinga mĩrango ya nyũmba ĩyo ya igũrũ, akĩmũhingĩrĩria kuo.

²⁴ Ehudu aarĩkia gũthĩ, ndungata cia mũthamaki igĩũka igĩkora mĩrango ya nyũmba ya igũrũ ĩrĩ mĩhinge, ikiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ gwĩteithia areteithia kanyũmba-inĩ ka na thĩnĩ.” ²⁵ Nacio igĩeterera o nginya igĩconoka, no rĩrĩa aagire kũhingũra mĩrango ya nyũmba, ikĩoya hingũro ikĩhingũra mĩrango. Na hau ikĩona mũnene wao agĩũte thĩ arĩ mũkuũ.

²⁶ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo cieterere ihingũrĩrwo-rĩ, Ehudu akĩyũrĩra. Akĩhĩtũkĩra mĩhianano-inĩ akĩũrĩra Seira. ²⁷ Aakinya kuo akĩhuha karumbeta kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩa wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli magĩkũrũkana nake moimĩte irĩa-inĩ, amatongoretie.

²⁸ Akĩmaatha atĩrĩ, “Nũmĩrĩrai, nĩgũkorwo Jehova nĩaneanĩte Moabi thũ yanyu moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkũrũka makĩmũrũrĩra, makĩnyĩta mariũko ma Rũũ rwa Jorodani marĩa maaringagĩrĩra bũrũri wa Moabi, na matiigana gwĩtĩkĩria mũndũ o na ũrĩkũ aringe rũũ rũu. ²⁹ Na

* 3:13 Andũ a Amoni na a Moabi maarĩ njiaro cia Loti (Kĩam 19:38), nao Amaleki maarĩ njiaro cia Esaũ (Kĩam 36:12, 16). Andũ aya nĩo maahakanĩte na andũ a Isiraeli, na nĩo maarĩ thũ ciao iria njũru. † 3:16 nĩ ta nuthu mita

hindi iyo makiuraga andu ta 10,000 a Moabi, na othe maarĩ andũ njamba na maarĩ na hinya; na gutiri mũndũ o na umwe wahonokire. ³⁰ Mũthenya ũcio andũ a Moabi magĩtuika ndungata cia andũ a Isiraeli, nago bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩnana.

Shamigari

³¹ Thuutha wa Ehudu hagĩũka mũndũ wetagwo Shamigari mũrũ wa Anathu, ũrĩa woragire Afilisti magana matandatũ na mũcengi ũrĩa ũtindikaga ndegwa. O nake akĩhonokia andũ a Isiraeli.

4

Debora

¹ Thuutha wa Ehudu gũkua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ magĩũka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmarekereria moko-inĩ ma Jabini, mũthamaki wa bũrũri wa Kaanani ũrĩa waathanaga kũu Hazoru. Nake mũnene wa mbũtũ ciake cia mbaara eetagwo Sisera, ũrĩa watũũraga kũu Haroshethu-Hagoyimu. ³ Jabini aarĩ na ngaari cia ita cia igeria magana kenda, na nĩahinyĩrie andũ a Isiraeli atarĩ na tha ihinda rĩa mĩaka mĩrongo tĩrĩ, nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie.

⁴ Na rĩrĩ, Debora, mũnabii mũndũ-wa-nja, mĩtumia wa Lapidothu, nĩwe watongoragia Isiraeli hindi iyo. ⁵ Nake aarĩ na handũ ha gũciĩrĩra rungu rwa Mũkindũ wa Debora, gatagatĩ ka Rama na Betheli kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nao andũ a Isiraeli maathiiaga harĩ we nĩgeetha amatuithanie maciira. ⁶ Debora agĩtũmanĩra Baraka mũrũ wa Abinoamu kuuma Kedeshi ya Nafitali, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaragwatha agakwĩra atĩrĩ, ‘Thiĩ, woe andũ 10,000 a kuuma Nafitali na Zebuluni, na ũmatongorie nginya Kĩrĩma-inĩ kĩa Taboru. ⁷ Nĩ nĩngũguucĩrĩra Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Jabini, hamwe na ngaari ciake cia ita na thigari ciake nginya rũũ-inĩ rwa Kishoni, ndĩmũneane moko-inĩ maku.’”

⁸ Nake Baraka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthiĩ aakorwo nĩngũtwarana hamwe na nĩ; no aakorwo ndũgũtwarana hamwe na nĩ-rĩ, o na nĩ ndigũthiĩ.”

⁹ Nake Debora akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩngũtwarana nawe. No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũroya ũhoro ũyũ-rĩ, gĩtĩio gĩtigatũka gĩaku, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana Sisera moko-inĩ ma mũndũ-wa-nja.” Nĩ ũndũ ũcio Debora agĩtwarana na Baraka nginya Kadesh, ¹⁰ na kũu Baraka agĩta andũ a Zebuluni na a Nafitali. Andũ 10,000 makimũrũmirĩra, o na Debora agĩthiĩ hamwe nake.

¹¹ Na rĩrĩ, Heberi ũrĩa Mũkeni nĩeyamũrite agatigana na Akeni arĩa angĩ a rũciaro rwa Hobabu, mũthoni-we wa Musa,* na akaamba hema yake mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene kũu Zaananimu gũkuhĩ na Kadesh.

¹² Nao andũ makihe Sisera ũhoro, atĩ Baraka mũrũ wa Abinoamu nĩambatĩte agakinya Kĩrĩma gĩa Taboru. ¹³ Sisera agĩcookanĩrĩra ngaari ciake cia ita cia igeria magana kenda, hamwe na andũ othe arĩa maarĩ hamwe nake, kuuma Haroshethu-Hagoyimu nginya Rũũ rwa Kishoni.

¹⁴ Nake Debora akĩra Baraka atĩrĩ, “Thiĩ! Ŭyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aneanĩte Sisera moko-inĩ maku. Githĩ Jehova tiwe ũthiĩte arĩ mbere yaku?” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩkũrũka oimĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Taboru, arũmĩrĩrwo nĩ andũ 10,000. ¹⁵ Rĩrĩa Baraka aamakuhĩrĩrie, Jehova akĩingatithia Sisera hamwe na ngaari ciake cia ita ciothe, na mbũtũ yake yothie, akĩmahũũra na rũhiũ rwa njora, nake Sisera agĩtiganĩra ngaari yake ya ita, akĩũra na magũrũ. ¹⁶ No Baraka akĩingatithia ngaari icio cia ita o hamwe na mbũtũ cia ita nginya Haroshethu-Hagoyimu. Nacio thigari ciothe cia Sisera ikĩũragwo na rũhiũ rwa njora; na gutiri mũndũ o na umwe watigarire.

¹⁷ No rĩrĩ, Sisera agĩthara na magũrũ, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jaeli, mĩtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni, nĩ ũndũ kwari na ũrata gatagatĩ-inĩ ka Jabini mũthamaki wa Hazoru na mbarĩ ya Heberi ũcio Mũkeni.

¹⁸ Jaeli akiumagara agatũge Sisera, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭka, mwathi wakwa, toonya thiĩnĩ. Ndũgetigĩre.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya hema thiĩnĩ nake Jaeli akĩmũhumbĩra.

¹⁹ Sisera akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyootu, ndagũthaitha he maai nyue.” Jaeli agĩkunũra mbũthũ ya iria, akĩmũhe anyue, agĩcooka akĩmũhumbĩra.

²⁰ Sisera akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama mũrango-inĩ wa hema, na hangĩũka mũndũ akũũrie atĩrĩ, ‘Kũrĩ mũndũ ũrĩ gũkũ?’ uuge atĩrĩ, ‘Aca.’”

²¹ No Jaeli ũcio mĩtumia wa Heberi akĩoya higĩ ya hema na nyondo, agĩthiĩ acemete harĩa Sisera aakomete anogete mũno. Akĩhũũrĩra higĩ iyo thikĩrĩrio-inĩ, igĩtũrikania nginya igĩtoonyerera thĩ, nake agĩka.

²² Baraka agĩũka aingatithĩtie Sisera, nake Jaeli agĩthiĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭka, nĩngũkuo-nia mũndũ ũrĩa ũracaria.” Nĩ ũndũ ũcio Baraka agĩtoonya hamwe na Jaeli, na agĩkora Sisera akomete thĩ arĩ mũkuu nayo higĩ ĩmũtũrikaniĩtie thikĩrĩrio.

* 4:11 Akeni maarĩ athiritũ ya andũ a Isiraeli kuuma hindi ya Musa (Thaam 3:1), no Heberi rĩu nĩatũkĩte mũthiritũ wa Jabini (4:17).

²³ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩguo Ngai aatooririe Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, mbere ya andũ a Isiraeli. ²⁴ Nakuo guoko kwa andũ a Isiraeli gũgĩkirĩria kũgĩa na hinya igũrũ rĩa Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, nginya makĩmũniina biũ.

5

Rwĩmbo rwa Debora

¹ Mũthenya ũcio Debora na Baraka mūrũ wa Abinoamu makĩina rwĩmbo rūrũ:

² “Rĩrĩa anene a Isiraeli maatongoria,
rĩrĩa andũ meheana meyendeire-rĩ,
goocai Jehova!

³ “Iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ athamaki! Thikĩrĩriai, inyuĩ aathani!
Nĩngũinĩra Jehova, nĩngũina;
nĩngũtungĩra Jehova rwĩmbo, o we Ngai wa Isiraeli.

⁴ “Rĩrĩa Wee Jehova woimire Seiru,
rĩrĩa woimire bũrũri wa Edomu,
thĩ nĩyainainire, igũrũ rikiura,
namo matu magĩita maaĩ.

⁵ Irĩma nĩciathingithire mbere ya Jehova, o we Ngai wa Sinai,
ikiinaina mbere ya Jehova, Ngai wa Isiraeli.

⁶ “Matukũ-inĩ ma Shamigari mūrũ wa Anathu,
o na matukũ-inĩ ma Jaeli, njĩra nĩciagĩte andũ a kũgerera;
agendi maageraga tũcĩra twa mĩkĩra.

⁷ Tũtũũra tũkiaga andũ kũu Isiraeli,
tũkiaga andũ, o nginya rĩrĩa nĩi, Debora, ndaarahũkire,
ngĩarahũka ngĩtuĩka ta nyina wa Isiraeli.

⁸ Hĩndĩ irĩa maathuurire ngai ng’eni,
mbaara nĩyokire o ihingo-inĩ cia itũũra inene,
na gũtionekire ngo kana itimũ
harĩ andũ 40,000 kũu Isiraeli.

⁹ Ngoro yakwa irĩ hamwe na anene a Isiraeli,
o hamwe na andũ arĩa merutiire na kwiyendera gatagatĩ-inĩ ka andũ.
Goocai Jehova.

¹⁰ “Inyuĩ mũhaicaga ndigiri njerũ,
mũikariire matandiko manyu,
na inyuĩ mũthiiaga na njĩra,
cũraniai, ¹¹ kũrĩ na mĩgambo ya aini itahĩro-inĩ rĩa maaĩ.
Mainaga ciĩko cia ũthingu cia Jehova,
ciĩko cia ũthingu cia njamba ciale kũu Isiraeli.

“Ningĩ andũ a Jehova magĩikũrũka nginya ihingo-inĩ cia itũũra inene.

¹² ‘Wee Debora, ũkĩra! Ĩ ndũgũkĩre!

Ũkĩra, ũkĩra, ũkũye rwĩmbo!

Arahũka wee Baraka!

Wee mūrũ wa Abinoamu-rĩ, wĩnyiitiire mĩgwate yaku.’

¹³ “Ningĩ andũ arĩa maatigaire,
magĩikũrũka kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta;
andũ a Jehova magĩũka kũrĩ nĩi
hamwe na andũ arĩa maarĩ hinya.

¹⁴ Amwe mookire kuuma Efiraimu, arĩa iruka ciao ciarĩ kũu Amaleki;
Benjamini aarĩ hamwe na andũ arĩa maakũrũmĩrĩire.

Anene a ita cia mbaara nĩmaikũrũkire kuuma Makiru,
nakuo Zebuluni gũkiama arĩa maanyiiitaga rũthanju rwa mũnene wa mbũtũ cia ita.

¹⁵ Anene a Isakaru maarĩ hamwe na Debora;

ĩ-ni, Isakaru maarĩ na Baraka,
mamumĩte thuutha na ihenya o nginya kĩanda-inĩ.

Ng'ongo-inĩ cia Rubeni

nĩ kwarĩ na ūhoro mūnene wa gwĩcookera.

¹⁶ Nĩ kĩ gĩatūmire mūikare miaki-inĩ

mūiguage mahiũ makĩhuhĩrwo mĩrũri?

Ng'ongo-inĩ cia Rubeni

nĩ kwarĩ ūhoro mūnene wa gwĩcookera.

¹⁷ Gileadi aikarire o kũu mūrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani.

Nake Dani-rĩ, nĩ kĩ gĩagĩtūmire atiindage marikabu-inĩ?

Asheri aikarire o kũu ndwere-inĩ cia irĩa,

agĩkara icukĩro-inĩ ciake cia marikabu.

¹⁸ Andũ a Zebuluni nĩmetwarĩĩre ūgwati-inĩ wa gĩkuũ;

o nake Nafitali agĩka o ūguo kũu gūtũũgĩru werũ-inĩ.

¹⁹ "Athamaki magĩũka, makĩrũa;

athamaki a Kaanani makĩrũira kũu Taanaka, gũkuhĩ na maaĩ ma Megido,
no matiakuuire betha, o na kana ndaho.

²⁰ Kũu igũrũ njata nĩciarũire,

o kũu njĩra-inĩ ciacio ikĩrũa mbaara na Sisera.

²¹ Rũũ rwa Kishoni nĩ rwamathereririe,

rũu rũũ rwa tene, Rũũ rwa Kishoni.

Wee ngoro yakwa wĩtware, na ūgĩe na hinya!

²² Ningĩ mahũngũ ma mbarathi makĩrumia thĩ,

iteng'erete, mbarathi ciake irĩ hinya igathiĩ iteng'erete.

²³ Nake mũraika wa Jehova akiuga atĩrĩ, 'Merozu ĩrogwatwo nĩ kĩrumi.*

Arĩa matũũraga kuo marogwatwo nĩ kĩrumi kĩa kũũru,

nĩ ũndũ matiokire gũteithia Jehova,

gũteithia Jehova kũrũa na arĩa marĩ hinya.'

²⁴ "Jaeli mūtumia wa Heberi ūrĩa Mũkeni,

arorathimwo gũkĩra atumia arĩa angĩ,

o we mūrathime mũno harĩ atumia arĩa matũũraga hema-inĩ.

²⁵ Sisera aamũhoire maaĩ, nake akĩmũhe irĩa;

akĩmũrehera irĩa imata na mbakũri ĩngĩnyũrwo nĩ andũ arĩa me igweta.

²⁶ Aatambũrũkirie guoko gwake akĩoya higĩ ya hema,

akĩnyĩta nyondo ya bundi na guoko kwa ūrĩo.

Akĩringa Sisera, akĩmũhehenja mūtwe,

akĩmũtheeca na agĩthetheri thikĩrĩrio yake.

²⁷ Akĩinama magũrũ-inĩ make,

akĩgũa; agĩkoma hau.

Akĩinama magũrũ-inĩ make, akĩgũa;

o hau ainamire, no ho aagũire arĩ mũkuũ.

²⁸ "Nyina wa Sisera agĩcũthĩrĩa na ndirica;

akĩanĩrĩa arĩ gatirica-inĩ kau, akiuga atĩrĩ,

'Nĩ kĩ gĩtūmĩte ngaari yake ya ita ĩikare ūguo ĩtookĩte?

inegene rĩa magũrũ ma ngaari cia ita-rĩ, rĩcereirwo kũ?'

²⁹ Atumia ake arĩa oogĩ mũno makamũcookagĩria;

o nake agecookagĩria na ngoro yake atĩrĩ,

³⁰ 'Githĩ ti gwetha mareetha na makagayana indo cia ndaho:

mũĩritu ūmwe kana eerĩ harĩ o mũndũ,

na nguo cia marangi maingĩ itahĩrwo Sisera,

nguo cia marangi maingĩ irĩa ng'emie,

nguo irĩa ng'emie mũno cia ngingo yakwa,

icio ciothe nĩ cia gũtahwo?'

* 5:23 Itũũra rĩa Merozu rĩarumirwo nĩ kwaga kũnyĩtanĩra na ita rĩa Jehova; itũũra rĩrĩ rĩarĩ rĩa Nafitali.

31 “Nĩ ùndũ ùcio thũ ciaku iroothira, Wee Jehova!
No arĩa makwendete-rĩ, marotuĩka ta riũa
rikiratha rĩrĩ na hinya warĩo.”

Naguo bũrũri ùcio ùkĩgia na thayũ ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.

6

Gideoni

1 Andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ihinda rĩa mĩaka mũgwanja Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Amidiani.* 2 Na tondũ hinya wa andũ a Midiani nĩwamahatĩrĩrie mũno, andũ a Isiraeli nĩmethondekeire kũndũ gwa kwĩhitha mĩanya-inĩ ya irĩma, na ngurunga-inĩ, na ciĩgĩtiro-inĩ irĩa nũmu. 3 Rĩrĩa rĩothe andũ a Isiraeli maahaandaga irio-rĩ, Amidiani, na Aamaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro nĩmatharĩkagĩra bũrũri ùcio. 4 Nao nĩmambĩte hema ciao kũu bũrũri-inĩ, na magĩthũkia irio irĩa ciarĩ mĩgũnda kũndũ guothe o nginya Gaza, na matiigana gũtigĩria andũ a Isiraeli kũndũ o na kĩmwe kĩrĩ muoyo, arĩ ng’ondũ kana ng’ombe, o na kana ndigiri. 5 Nĩgũkorwo maambataga kuo na mahiũ mao na hema ciao mahaana ta ngĩgĩ kũingĩha. Andũ na ngamĩra ciao matingĩatarĩkire; magĩtharĩkĩra bũrũri ùcio nĩgeetha mawanange biũ. 6 Amidiani makĩnyarĩra andũ a Isiraeli o nginya andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie.

7 Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maarĩrĩre Jehova nĩ ùndũ wa Amidiani-rĩ, Jehova 8 akĩmatũmĩra mũnabii, ũrĩa wameerire atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩ ndamũrutire bũrũri wa Misiri, ngĩmũruta bũrũri wa ũkombo. 9 Nĩ nĩ ndamũtharire kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri, na kuuma guoko-inĩ kwa arĩa othe maamũhinyagĩrĩria. Ngĩmarutũrũra mbere yanyu na ngĩmũhe bũrũri wao. 10 Ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; Mũtikanahooe ngai cia Aamori, arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũire.’ No inyũ mũtigana kũnjigua.”

11 Nake mũraika wa Jehova agĩũka agĩkara thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũgandi o kũu Ofira, mũgandi wa Joashu ũrĩa Mũabiezeri, harĩa mũriũ Gideoni aahũũragĩra ngano kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei nĩguo amĩhithie ndikonwo nĩ Amidiani. 12 Nake mũraika ùcio wa Jehova akiumĩrĩra Gideoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arĩ hamwe nawe, njamba ĩno ĩrĩ hinya.”

13 Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “No rĩrĩ, mwathi wakwa, angĩkorwo Jehova arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte maũndũ maya mothe matũkore? Makĩrĩ ha morĩrĩ make mothe marĩa maithe maitũ maatwĩraga ũhoru wamo atĩrĩ, ‘Githĩ ti Jehova watwambatirie agĩtũruta bũrũri wa Misiri?’ No rĩu-rĩ, Jehova nĩatũtiganiĩrie agatũneana guoko-inĩ kwa Midiani.”

14 Nake Jehova akĩmũgarũrũkĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ na hinya ùcio ũrĩ naguo ũkahonokie Isiraeli, ũmarute guoko-inĩ kwa Midiani. Githĩ ti nĩ ndĩragũtũma?”

15 Gideoni akĩmũria atĩrĩ, “No rĩrĩ, Mwathani, ingĩkĩhota atĩa kũhonokia Isiraeli? Mũhĩrĩga witũ nĩguo ũtarĩ hinya thĩinĩ wa Manase, na ningĩ nĩ nĩ mũnini mũno nyũmba-inĩ iitũ.”

16 Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe, na nĩũkũhũra Amidiani ũmaniine othe me hamwe.”

17 Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkite maitho-inĩ maku-rĩ, kĩnyonie kĩmenyithia atĩ ti-itherũ nĩwe ũranjarĩria. 18 Ndagũthaita ndũkae kuuma haha nginya njooke na ndeehe iruta rĩakwa na ndĩrĩge mbere yaku.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweterera nginya ũcooke.”

19 Gideoni agĩtonya nyũmba, agĩthĩnja koori, ningĩ agĩthondeka mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia kuuma eba ĩmwe† ya mĩtu. Agĩkĩra nyama ĩcio gĩkabũ-inĩ, naguo thathi wacio akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ, agĩtwarĩra mũraika na akĩmũgĩra hau gĩtina-inĩ kĩa mũgandi.

20 Nake mũraika wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya nyama na mĩgate ĩyo ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, ũciĩgĩrĩre ihiga-inĩ rĩrĩrĩ, na ũciĩrĩrie thathi ùcio.” Nake Gideoni agĩka ũguo. 21 Nake mũraika wa Jehova akĩhutia nyama na mĩgate ĩyo ĩtaarĩ na ndawa ya kũmbia na mũthia wa rũthanju rwake. Mwaki ũgĩakana uumĩte ihiga-inĩ, ũgĩcina nyama ĩcio o hamwe na mĩgate ĩyo. Nake mũraika wa Jehova akĩbũria na ndaacookire kuonwo. 22 Rĩrĩa Gideoni aamenyire atĩ oima mũraika wa Jehova-rĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Īiya wakwa-! Mwathani Jehova! Nĩnyonete mũraika wa Jehova ũthiũ kwa ũthiũ!”

23 Nowe Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na thayũ! Tiga gwĩtigĩra. Wee-rĩ, ndũgũkua.”

24 Nĩ ùndũ ùcio Gideoni agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, agĩgũta Jehova nĩ Thayũ. Nakĩo gĩtũire kũu Ofira kwa Aabiezeri nginya ũmũthĩ.

25 O ũtukũ ùcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ndegwa ya keerĩ kuuma rũũru-inĩ rwa thoguo ya mĩaka mũgwanja. Ŭcooke ũgũthie kĩgongona gĩa thoguo kĩa Baali, na ũtemange gĩtugĩ kĩa Ashera kĩa kĩa kĩa mweni-inĩ wakio. 26 Ŭcooke wakire Jehova Ngai waku kĩgongona kĩa kĩa gĩgĩrĩre hau igũrũ rĩa harĩa

* 6:1 Amidiani maarĩ njaro cia Ibrahĩmu irĩa aacĩrĩre na Ketura (Kĩam 25:2). † 6:19 nĩ ta kilo 22

hambatiru. Hũthĩra ngũ cia gĩtugĩ kĩa Ashera kĩa ũtemangire, ũndutĩre ndegwa iyo ya keerĩ itũike igongona rĩa njino.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩoya ndungata ciake ikũmi, agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrite. No rĩrĩ, tondũ nĩetigagĩra andũ a nyũmba yao na andũ a itũũra rĩu-rĩ, eekire maũndũ macio ũtukũ handũ ha mũthenya.

²⁸ Rũciinĩ kwarooka gũkĩa rĩrĩa andũ a itũũra mookĩre-rĩ, kigongona kĩa Baali kĩa kĩa kĩa kimomere, hamwe na gĩtugĩ kĩa Ashera gĩtemangĩrwo hau mwena-inĩ wakĩo, nayo ndegwa iyo ya keerĩ irutĩrwo kigongona-inĩ kũ kũ kũ gĩakĩtuo!

²⁹ Makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?”

Rĩrĩa maatũirĩre wega, makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Gideoni mũrũ wa Joashu wĩkĩte ũguo.”

³⁰ Andũ acio a itũũra makĩra Joashu atĩrĩ, “Umia mũrũguo na nja. No nginya akue, nĩ ũndũ nĩoinangĩte kigongona kĩa Baali na agatemenga gĩtugĩ kĩa Ashera kĩa kĩa mwena-inĩ wakĩo.”

³¹ Nowe Joashu agĩcookeria kĩrĩndĩ kũ kĩa mũrĩgĩciĩre kĩ na ũũru atĩrĩ, “Anga nĩmũkwenda kũrũrĩa Baali? Mũrageria kũmũhonokia? Mũndũ ũrĩa ũkũmũrũrĩa, ũcio ekũũragwo gũtanakĩa! Angĩkorwo Baali nĩ ngai-rĩ, no ahote kwĩrũrĩa rĩrĩa mũndũ angĩunanga kigongona gĩake.” ³² Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũcio magĩtua Gideoni “Jerubu-Baali,” makiuga atĩrĩ, “Baali niarekwo arĩe nake we mwene,” nĩ ũndũ nĩoinangĩte kigongona kĩa Baali.

³³ Na rĩrĩ, Amidiani othe, na Amaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro magĩcookeria mĩrĩrĩa mbũtũ ciao cia ita, makĩringa mũrĩmo wa Jorodani, na makĩamba hema ciao Kĩanda-inĩ kĩa Jezireeli. ³⁴ Hĩndĩ iyo Roho wa Jehova agĩka igũrũ rĩa Gideoni, nake akĩhuha karumbeta, agĩta Aabiezeri mamũrũmĩrĩre. ³⁵ Agĩtũma andũ bũrũri wothe wa Manase, akĩmeera meehe indo cia mbaara, o na agĩtũmana mabũrũri ma Asheri, na Zebuluni, na Nafitali, o nao makĩambata makamatũnge.

³⁶ Nake Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ũngĩkorwo nĩũkũhonokia Isiraeli na guoko gwakwa o ta ũrĩa weraniĩre-rĩ, ³⁷ atĩrĩ, nĩngũiga rũũa rwa ng’ondũ kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano. Ime rĩngĩkorwo rũũa-inĩ rwiki na kũũ kũngĩ thĩ gũkorwo kũrĩ kũmũ-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngamenya atĩ nĩũkũhonokia Isiraeli na ũndũ wa guoko gwakwa, o ta ũrĩa uugĩte.” ³⁸ Na ũguo noguo gwatũkĩre. Gideoni akĩroka gũũkĩra rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ; akĩhĩha rũũa rũũa ime rũkĩuma maaĩ mbakũri imwe.

³⁹ Nĩngĩ Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ndũkae kũrakario nĩ nĩ. Ngĩrĩrĩa ngũhooe ũndũ ũngĩ ũmwe. Njĩtikĩria o igeria rĩngĩ rĩmwe na rũũa rũrũ. Ihĩnda rĩrĩ reke rũũa rũrũ rũkorwo rũrĩ rũmũ, nakuo thĩ gũkorwo kũhumbĩrwo nĩ ime.” ⁴⁰ ũtukũ ũcio Ngai agĩka o ro ũguo. No rũũa rwiki rwarĩ rũmũ; nakuo thĩ guothe kwarĩ kũhumbĩre nĩ ime.

7

Gideoni Gũtooria Andũ a Midiani

¹ Rũciinĩ tene, Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) na andũ ake othe nĩmambire hema gĩthĩma-inĩ kĩa Harodi. Kambĩ ya Amidiani yarĩ mwena wao wa gathĩgathĩni kũũ gĩtuamba-inĩ, hakuhi na karĩma ka More.

² Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūrĩ na andũ angĩ mũno gũkĩra arĩa ngwenda nĩgeetha neane Amidiani moko-inĩ mao. Nĩgeetha Isiraeli matikanjĩtĩre atĩ nĩ hinya wao wamahonokia, ³ Na rĩrĩ, anĩrĩa kũrĩ andũ, ũmeere atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothe ũrainaina nĩ guoya no ahũndũke, ehere Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.’” Nĩ ũndũ ũcio andũ 22,000 na igĩrĩ makĩehera, magĩtigara 10,000.

⁴ No Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “O na rĩu andũ no angĩ mũno. Maikũrũkie maaĩ-inĩ, na nĩngũgũthũuranĩra andũ acio ho. Ingiuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio nĩwe ũrĩthĩĩ nawe; no ingiuga atĩrĩ, ‘Ūyũ ndegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio ndegũthĩĩ nawe.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩkũrũkia andũ acio maaĩ-inĩ. Marĩ hau Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Amũrania arĩa mekũnyua maaĩ na rũrĩmĩ ta ũrĩa ngui inyũuaga na arĩa mekũnyua maaĩ na hĩ ciao maturĩtie ndu.”

⁶ Andũ magana matatũ makĩnyua maaĩ na hĩ ciao. Acio angĩ othe magĩturia ndu makĩnyua maaĩ.

⁷ Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Nĩngũmũhonokia na ũndũ wa andũ magana matatũ arĩa manyũire maaĩ na hĩ, neane Amidiani moko-inĩ manyu. Reke andũ acio angĩ othe mathĩĩ, o mũndũ ainũke gwake.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩra andũ acio angĩ a Isiraeli macooke hema-inĩ ciao, no agĩtigwo na andũ magana matatũ, arĩa mooire rĩngu na tũrumbeta twa acio mainũkĩre.

Na rĩrĩ, kambĩ ya Amidiani yarĩ mũhuro wake o kũũ kĩa andũ-inĩ. ⁹ ũtukũ ũcio Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ūkĩra, ũkũrũke ũtharĩkĩre kambĩ iyo ya Amidiani, tondũ nĩndĩmĩneanĩte moko-inĩ maku.

¹⁰ No angĩkorwo nĩngũwĩtigĩra gũtharĩkĩra-rĩ, gũkũrũke kambĩ-inĩ mũrĩ na Pura ndungata yaku, ¹¹ na ũthĩkĩrĩre ũrĩa maroiga. Thuutha ũcio nĩũkũgĩ na hinya wa gũtharĩkĩra kambĩ iyo.” Nĩ ũndũ ũcio Gideoni na Pura ndungata yake magĩkũrũka nginya tũnyũmba-inĩ twa arangĩrĩ a kambĩ iyo.

¹² Nao Amidiani, na Amaleki na andũ othe a mwena wa irathĩro maikarĩte kĩa andũ kũũ maingĩhĩte ta

ngigĩ. Ngamĩra ciao itingĩatarĩkire nĩ ūndũ ciarĩ nyingĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria ūrĩa ūtangĩtarĩka.

¹³ Gideoni aakinyire ho o hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ūmwe eeraga mūratawe ūhoru wa kiroto gĩake. Nake oigaga atĩrĩ, “Ndootete kiroto ngoona mũgate wa cairi wa gĩthiũrũrũ ūũkite ūkagwĩra kambĩ ya Amidiani. Ūragũthire hema na hinya mũnene mũno, nginya hema ĩrang’auka, ĩragũa.”

¹⁴ Mũrata wake akimũcookeria atĩrĩ, “Ūyũ ti ūndũ ūngĩ tiga rũhiũ rwa Gideoni mũrũ wa Joashu, ūrĩa Mũisiraeli. Ngai nĩaneanĩte Amidiani na kambĩ yao yothē moko-inĩ make.”

¹⁵ Rĩrĩa Gideoni aigũire ūhoru wa kiroto kiu na ūtaũri wakio, akĩhooya Ngai. Agĩcooka nginya kambĩ-inĩ ya Isiraeli akĩmeeta akĩmeera atĩrĩ, “Ūkirai! Jehova nĩaneanĩte kambĩ ya Amidiani moko-inĩ manyu.”

¹⁶ Akĩgayania andũ acio magana matatũ ikundi ithatũ, akĩmanengera othe o mũndũ karumbeta na nyũngũ theri, ĩrĩ na kĩmũrĩ thĩinĩ.

¹⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ndoraa. Mwĩke o ūrĩa ngwĩka. Hĩndĩ ĩrĩa ndĩrikinya mũthia-inĩ wa kambĩ, mwĩke o ūrĩa ndĩrĩka. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa nĩ na arĩa othe ndĩ nao tũrĩhuha tũrumbeta twitũ, hĩndĩ ĩyo inyuothe mũthiũrũrũkĩirie kambĩ mũhuhe twanyu na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ūndũ wa Jehova o na wa Gideoni.’”

¹⁹ Gideoni na andũ acio igana rĩmwe arĩa maarĩ nake magĩkinya mũthia wa kambĩ o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa ūtukũ gatagatĩ, thuutha hanini wa gũcenjania arangĩri. Makĩhuha tũrumbeta twao na makĩũraga nyũngũ iria ciarĩ moko-inĩ mao. ²⁰ Ikundi icio ithatũ ikĩhuha tũrumbeta, na ikĩũraga nyũngũ. Maanyĩtĩte imũrĩ na moko mao ma ūmotho, na makanyiita tũrumbeta twao twa kũhuha na moko mao ma ūrĩo, nao makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Jehova na rwa Gideoni!” ²¹ Na rĩrĩa o mũndũ aarũgamire handũ hake gũthiũrũrũkĩria kambĩ-rĩ, Amidiani othe magĩteng’eria, magĩkayaga morĩte.

²² Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tũu magana matatũ twahuhirwo, Jehova agĩtũma andũ arĩa maarĩ kambĩ-inĩ yothē mahũũrane na hiũ ciao cia njora mũndũ na mũndũ ūrĩa ūngĩ. Nayo mbũtũ ĩyo yothē ikĩũrĩra Bethi-Shita ĩrorete Zerera o nginya mũhaka-inĩ wa Abeli-Mehola gũkuhĩ na Tabathu. ²³ Andũ a Isiraeli kuuma Nafitali, na Asheri na Manase guothe nĩmetirwo nao magĩteng’eria Amidiani. ²⁴ Nake Gideoni agĩtũmana bũrũri wothē ūrĩa wa ĩrĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Ikũrũkai mũhũũrane na Amidiani na mwĩnyiitĩre maaĩ ma Jorodani mbere yao o nginya Bethi-Bara.”

Nĩ ūndũ ūcio andũ othe a Efiraimu nĩmetirwo, na makĩnyiitĩra maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani o nginya Bethi-Bara. ²⁵ O na ningĩ nĩmanyiitĩre atongoria eerĩ a Midiani, nĩo Orebu na Zeebu. Nao makĩũragĩra Orebu ihiga-inĩ rĩa Orebu, nake Zeebu makĩmũũragĩra kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei kĩa Zeebu. Nao magĩthingatana na Amidiani, na magĩtwara mĩtwe ya Orebu na Zeebu kũrĩ Gideoni, ūrĩa warĩ mũrĩmo ūrĩa ūngĩ wa Rũũ rwa Jorodani.

8

Zeba na Zalimuna

¹ Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu makĩũria Gideoni atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtwĩke ūguo? Wagire gũtwĩta ūgĩthĩ kũhũũrana na Amidiani nĩkĩ?” Nao makĩmũtetia mũno.

² Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩatĩa nĩ njĩkite ngerekaniĩtio na inyuĩ? Githĩ kũhaara thabibũ cia Efiraimu ti kwega gũkĩra magetha mothe ma thabibũ cia Abiezeri? ³ Ngai nĩaneanĩre Orebu na Zeebu, atongoria a Amidiani moko-inĩ manyu. Nĩatĩa nĩ hotete gwĩka ngerekaniĩtio na inyuĩ?” Maigua ūguo, marakara marĩa maamũrakariĩre namo magĩthira.

⁴ Gideoni na andũ ake magana matatũ, o na marĩ anogu, magĩteng’eria thũ ciao magĩkinya Jorodani na makĩringa rũũ rũu. ⁵ Nake akĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, “Hee ita riakwa kĩndũ gĩa kũrĩa; nĩ ūndũ nĩ anogu biũ, na no ndeng’eretie Zeba na Zalimuna, athamaki a Midiani.”

⁶ No anene a Sukothu makĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, ūkĩrĩ ūranyiita Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe thigari ciaku ĩrio nĩkĩ?”

⁷ Nake Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ūndũ wa ūguo mwoiga, rĩrĩa Jehova arĩneana Zeba na Zalimuna moko-inĩ makwa, ndĩtembũranga mĩrĩ yanyu na mĩigua ya werũ-inĩ na mahiũ ma nyeki-inĩ.”

⁸ Oima kũu akĩambata nginya Penieli,* akĩmooria o ta ūguo oorĩtie andũ a Sukothu, nao magĩcookia o ta ūrĩa andũ a Sukothu maamũcookeirie. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio akĩra andũ a Penieli atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa ngaahũndũka hootanĩte-rĩ, nĩ nĩngamomora mũthiringo ūyũ mũrailu na igũrũ.”

¹⁰ Nao Zeba na Zalimuna maarĩ kũu Karikori marĩ na ita rĩa andũ ta 15,000, acio oiki no-o maatigaire kuuma kũrĩ mbũtũ ya andũ a irathĩro; andũ 100,000 rĩa mĩrongo ĩrĩ arĩa maarũaga na hiũ cia njora nĩ moragĩtwo. ¹¹ Gideoni akĩambata na njĩra ya andũ arĩa maikaraga hema-inĩ mwena wa irathĩro rĩa Noba na Jogibeha, akiumĩrĩra mbũtũ ĩyo hĩndĩ ĩrĩa ĩtegeragĩria kũrĩ na ūgwati. ¹² Zeba na Zalimuna,

* 8:8 Penieli nĩho Jakubu aagianĩre na Ngai.

athamaki acio eerĩ a Midiani, makĩũra, nowe akĩmateng'eria, akĩmanyiita, na akĩhoota mbũtũ ĩyo yao yothe.

¹³ Gideoni mũrũ wa Joashu akĩhũndũka oimĩte mbaara-inĩ, agereire Ihĩtũkĩro rĩa Heresi. ¹⁴ Nake akĩnyĩta mwanake wa Sukothu, na akĩmũhooya ũhoru, nake mwanake ũcio akĩmwandĩkĩra marĩitwa ma anene mĩrongo mũgwanja na mũgwanja a Sukothu, na nĩo athuuri a itũũra rĩu. ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Gideoni agĩũka, akĩĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, “Aya nĩo Zeba na Zalimuna, arĩa mwanyũrũrĩrie ũhoru wao, mũkiuga atĩrĩ, ‘Anga nĩũkĩnyĩtĩte Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe andũ aya aku anogu irio nĩkĩ?’” ¹⁶ Agĩkĩnyĩta athuuri acio a itũũra, nake akĩherithia andũ acio a Sukothu na mĩigua ya werũ-inĩ, na mahiũ ma nyeki-inĩ. ¹⁷ Ningĩ akĩmomora mũthiringo ũcio mũraihi na igũrũ wa Penieli, na akĩũraga andũ a itũũra rĩu.

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo akĩũria Zeba na Zalimuna atĩrĩ, “Andũ arĩa mworagĩre kũu Tabori-rĩ, maahaanaga atĩa?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ andũ tawe, o ũmwe wao aahaanaga ta mũrũ wa mũthamaki.”

¹⁹ Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Acio maarĩ ariũ a baba, o na ariũ a maitũ. O ta ũria Jehova atũũraga muoyo-rĩ, korwo nĩmwahonokirie mĩoyo yao-rĩ, ndingĩamũũraga.” ²⁰ Akĩgarũrũkĩra Jetheri, mũriũ wake wa irigithathi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Moorage!” Nowe Jetheri ndaigana gũcomora rũhiũ rwa njora, tondũ aarĩ o kamwana kanini, na nĩetigagĩra.

²¹ Zeba na Zalimuna makĩĩra Gideoni atĩrĩ, “Ŭkĩra, ũtũũrage arĩ we. Tondũ o ta ũria mũndũ atarĩi noguo hinya wake ũigana.” Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩũkĩra, akĩmooraga, na akĩruta irengeeri iria ciagemetie ngingo cia ngamĩira ciao, agĩthĩi nacio.

Ebodi ya Gideoni

²² Andũ a Isiraeli makĩĩra Gideoni atĩrĩ, “Tũthamakĩre, wee, na mũrũguo, na mũrũ wa mũrũguo o nake, nĩgũkorwo wee nĩtũthahonoketie, ũgatũruta moko-inĩ ma Midiani.”

²³ Nowe Gideoni akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndikũmũthamakĩra, o na kana mũrũ wakwa. Jehova nĩwe ũkũmũthamakĩra.” ²⁴ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũngĩ ũmwe ngũmũhooya, naguo nĩ atĩ o ũmwe wanyu aahe gĩcũhĩ kĩmwe gĩa gũtũ kĩa iria aatahire.” (Ŭcio warĩ mũtugo wa Aishumali, gwĩkĩra icũhĩ cia thahabu matũ.)

²⁵ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũgũciheana tũkenete.” Nĩ ũndũ ũcio makĩara nguo thĩ, na o mũndũ agĩkĩra gĩcũhĩ ho kuuma kũrĩ indo iria aatahĩte. ²⁶ Naguo ũritũ wa icũhĩ icio cia thahabu aahooete wakinyire cekeri 1,700,[†] mathaga marĩa mangĩ matatarĩtwo, na nĩmo mĩgathĩ, na nguo cia rangi wa ndathi iria ciehumbugwo nĩ athamaki a Amidiani, kana mĩnyororo irĩa yarĩ ngingo cia ngamĩira ciao. ²⁷ Gideoni agĩthondeka thahabu ĩyo ĩgitũika ebodi, irĩa aigire kũu Ofira, itũũra riake. Isiraeli othe makĩhũura ũmaraya na ũndũ wa kũmĩhooya marĩ kũu, nayo ĩgitũika mũtego harĩ Gideoni na nyũmba yake.

Gĩkuũ kĩa Gideoni

²⁸ Ŭguo nĩguo andũ a Midiani maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli, na matiacoockire kwambararia mĩtwe rĩngĩ. Matukũ-inĩ marĩa Gideoni aatũũrĩre muoyo, bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna.

²⁹ Jerubu-Baali mũrũ wa Joashu nĩacoockire gwake mũciĩ gũtũũra kuo. ³⁰ Na aarĩ na ariũ mĩrongo mũgwanja ake mwene, nĩ ũndũ nĩ aarĩ na atumia aingĩ. ³¹ Nayo thuriya yake irĩa yaikaraga Shekemu, nĩyamũciarĩire mwana wa kahĩi, ũria aatuire Abimeleku. ³² Gideoni mũrũ wa Joashu aakuire arĩ mũkũrũ mũno, na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe Joashu kũu Ofira ya Aabiezeri.

³³ Gideoni akua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmahũũrĩre ũmaraya na Mabaali. Makĩrũgamia Baali-Berithu[‡] ĩtũike ngai yao, ³⁴ na matiacoockire kũririkana Jehova Ngai wao, ũria wamahonoketie akamaruta moko-inĩ ma thũ ciao ciothe iria ciarĩ mĩena-inĩ yao yothe. ³⁵ O na ningĩ nĩmagire gũcookia ngaatho kũrĩ nyũmba ya Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe mega aamekĩire.

9

Abimeleku

¹ Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Baali nĩathiire kũrĩ aa mamawe na andũ othe a mbarĩ ya kũria nyina oimĩte kũu Shekemu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ŭriai atũũri othe a Shekemu atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega na inyuĩ. Nĩ mwathwo nĩ ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, kana mũthamakĩrwo nĩ mũndũ ũmwe?’ Ririkanai ndĩ wanyu, tuumĩte mũthiimo ũmwe.”

³ Rĩria aa mamawe meerire atũũri a Shekemu ũhoru ũcio wothe, andũ a Shekemu makĩenda kũrũmĩrĩra Abimeleku nĩ ũndũ nĩmoigire atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũrũ wa ithe witũ.” ⁴ Nao makĩmũhe cekeri mĩrongo mũgwanja cia betha^{*} irutĩtwo hekarũ-inĩ ya Baali-Berithu, nake Abimeleku agĩcihũthĩra

[†] 8:26 nĩ ta kilo 20 [‡] 8:33 Baali-Berithu yarĩ ngai ya andũ a Kaanani, na hekarũ yayo yarĩ Shekemu. ^{*} 9:4 nĩ ta kilo robo ithatũ (0,75)

kwandika andũ matarĩ kiene na a mbũkirĩra, arĩa maatuĩkire arũmĩrĩri ake. ⁵ Agĩthĩĩ gwa ithe mũcĩĩ o kũu Ofira na akiũragithĩria ariũ a ithe mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, nĩo ariũ a Jerubu-Baali. No Jothamu, mũrũ wa Jerubu-Baali ũrĩa warĩ kihinga-nda, nĩahonokire nĩ ũndũ nĩehithire. ⁶ Nao atũũri othe a Shekemu na a Bethi-Milo makĩũngana mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene o hau gĩtugĩ-inĩ kĩrĩa kĩrĩ Shekemu, magĩtua Abimeleku mũthamaki.

⁷ Hĩndĩ rĩa Jothamu aaheirwo ũhoro ũcio-rĩ, akihaica Kĩrĩma-igĩrũ kĩa Gerizimu na akĩanĩrĩra, akĩmeera atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩriai inyuĩ atũũri a Shekemu, nĩgeetha o nake Ngai amũthĩkĩrĩrie. ⁸ Mũthenya ũmwe mĩtĩ nĩyoimagarire igaitĩrĩrie ũmwe wayo maguta atũĩke mũthamaki wayo. Nayo ikĩira mũtamaiyũ atĩrĩ, ‘Ŭka ũtũĩke mũthamaki witũ.’

⁹ “No mũtamaiyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na maguta makwa marĩa matũmaga ngai o na andũ matĩio, ngariũnge ũũ na ũũ igĩrũ rĩa mĩtĩ rĩa ingĩ?’

¹⁰ “Thuutha ũcio mĩtĩ iyo ikĩira mũkũyũ atĩrĩ, ‘Ŭka ũtũĩke mũthamaki witũ.’

¹¹ “No mũkũyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ngũyũ ciakwa njega ũguo na irĩ mũrĩo, ngariũnge ũũ na ũũ igĩrũ rĩa mĩtĩ rĩa ingĩ?’

¹² “Nĩngĩ mĩtĩ ikĩira mũthabibũ atĩrĩ, ‘Ŭka ũtũĩke mũthamaki witũ.’

¹³ “No mũthabibũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ndĩbei yakwa rĩa ikenagia ngai o na andũ, ngariũnge ũũ na ũũ igĩrũ rĩa mĩtĩ rĩa ingĩ?’

¹⁴ “Kũrĩkĩrĩria mĩtĩ yothē ikĩira mũtare wa gĩthaka-inĩ atĩrĩ, ‘Ŭka ũtũĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Naguo mũtare ũcio wa gĩthaka ũkĩira mĩtĩ iyo atĩrĩ, ‘Kũngĩkorwo ti-itherũ nĩ mũkwenda kũnjitĩrĩria maguta ndũĩke mũthamaki wanyu-rĩ, gĩũkei mwĩhithē kĩrũru-inĩ gĩakwa; no kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma mũtare-inĩ wa gĩthaka ũcine mĩtarakwa ya Lebanoni!’

¹⁶ “No rĩrĩ, angĩkorwo mwekire ũndũ ũcio na kĩhoo, na mũrĩ na ngoro njega rĩrĩa mwatuire Abimeleku mũthamaki, na angĩkorwo nĩmwĩkĩte Jerubu-Baali na nyũmba yake maũndũ mega, mũkamwika ũrĩa agĩrĩrwo nĩ gwĩkwō-rĩ, ¹⁷ tondũ baba nĩwe wamũrũrĩre, agĩtwarĩrĩria muoyo wake ũgwati-inĩ nĩgeetha amũhonokie moko-inĩ ma Amidiani, ¹⁸ (no ũmũthĩ nĩmwĩkĩrĩre nyũmba ya baba, mũkooragĩra ariũ ake mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, na mũgatua Abimeleku, mũrũ wa ngombo yake ya mũirĩtu, mũthamaki wa atũũri a Shekemu tondũ nĩ mũrũ wa ithe wanyu), ¹⁹ mũngĩkorwo mwĩkĩte ũndũ ũcio na kĩhoo, na mũrĩ na ngoro njega kũrĩ Jerubu-Baali na nyũmba yake ũmũthĩ-rĩ, Abimeleku arotũika gĩkeno kĩanyu, o na inyuĩ mũgĩtũĩke gĩkeno gĩake! ²⁰ No kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma harĩ Abimeleku ũmũcine, ũmũniine biũ, atũũri aya a Shekemu na Bethi-Milo, o na mwaki ũrokiuma harĩ inyuĩ atũũri a Shekemu na Bethi-Milo, ũcine Abimeleku, ũmũniine biũ.”

²¹ Hĩndĩ iyo Jothamu agĩthara, akiũrĩra kũu Biri, nake agĩtũura kuo nĩ ũndũ nĩetigagĩra mũrũ wa ithe, Abimeleku.

²² Thuutha wa Abimeleku gwachana Isiraeli mĩaka itatũ-rĩ, ²³ Ngai agĩtũma roho mũũru gatagati ka Abimeleku na atũũri a Shekemu, arĩa meekire maũndũ mooru ma ũhinga kũrĩ Abimeleku. ²⁴ Ngai eekire ũndũ ũyũ nĩgeetha ngoro rĩa yagerirwo ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, ya gũitwo thakame yao, irĩhio mũrũ wa ithe wao, Abimeleku, na irĩhio atũũri a Shekemu arĩa maamũteithirie kũũraga ariũ a ithe. ²⁵ Nĩ ũndũ wa kũregana nake-rĩ, atũũri acio a Shekemu nĩmaigire andũ irĩma-inĩ nĩguo mohie na matunye o mũndũ ũrĩa wahĩtũkaga indo ciake, naguo ũhoro ũcio ũkĩmenyithio Abimeleku.

²⁶ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi hamwe na ariũ a ithe magĩthaamĩra kũu Shekemu, nao atũũri akuo makĩmwĩhoka. ²⁷ Thuutha wa gũthĩĩ mĩgũnda-inĩ na gũcookereria thabibũ na gũcihiha, makĩgĩa na iruga hekarũ-inĩ ya ngai yao. Rĩrĩa maarĩaga na makĩnyuuaga, makĩruma Abimeleku. ²⁸ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi akiuga atĩrĩ, “Abimeleku nũũ, na Shekemu nũũ, nĩguo tũtũĩke ndungata ciake? Gĩthĩ ti mũrũ wa Jerubu-Baali, nake Zebuli gĩthĩ tiwe mũnini wake? Tungatĩrai andũ a Hamoru, ithe wa Shekemu! Tũgũgĩtungatĩra Abimeleku nĩkĩ? ²⁹ Naarĩ korwo andũ aya me rungu rwa wathani wakwal! Hĩndĩ iyo nĩi no ndĩmweherie. No njĩire Abimeleku atĩrĩ, ‘Ita ita riaku rĩothel!’”

³⁰ Rĩrĩa Zebuli ũcio mwathi wa itũũra aigũire ũrĩa Gaali mũrũ wa Ebedi oigĩte-rĩ, akĩrakario nĩ ũhoro ũcio mũno. ³¹ Agĩtũmĩra Abimeleku andũ na hitho, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gaali mũrũ wa Ebedi na ariũ a ithe nĩmwĩkĩte gũkũ Shekemu, na nĩmararahũra andũ a itũũra magũũkĩrĩre. ³² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, ũtũkũ wakinya wee na andũ aku mũũke mũmoohe mĩgũnda-inĩ. ³³ Rũciĩnĩ tene rĩa rĩkĩratha-rĩ, ũthĩĩ ũtharĩkĩre itũũra inene. Na rĩrĩa Gaali na andũ ake mariumĩra magũtharĩkĩre-rĩ, ika ũrĩa wothe guoko gwaku kũngĩhota gwĩka.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku marĩ hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita makĩumagara ũtũkũ, makĩhitha gũkũhĩ na Shekemu marĩ ikundi inya. ³⁵ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi nĩoimagarĩte akarũgama itoonyero-inĩ rĩa kihingo gĩa itũũra inene, o hĩndĩ iyo Abimeleku na thĩgari ciake moimagĩra kũrĩa meehithĩte.

³⁶ Rĩrĩa Gaali aamoonire-rĩ, akĩira Zebuli atĩrĩ, “Ta rora, harĩ na andũ maroka maikũrũkĩte kuuma irĩma igĩrũ!”

Nake Zebuli agicookia atiri, “Wee ūroona ciiruru cia irima taari andu.”

³⁷ No Gaali akiaria ringi, akiuga atiri: “Ta rora wone andu maroka maikurukite moimite gatagati ka bururi, na mbutu iria ingi yukite yumite na mwena wa muti wa muraguri.”

³⁸ Ningi Zebuli akimwira atiri, “Mwigaathu waku ukiri ha riu, wee woigire atiri, ‘Abimeleku nuu ati niguu atwathe?’ Githi andu aya ti o wanyururie. Umagara ukaru nao!”

³⁹ Ni undu ūcio Gaali agitongoria aturi a Shekemu makihurana na Abimeleku. ⁴⁰ Abimeleku akimuteng’eria, nao andu aingi makiguu maguraritio makiura kuu guothe o nginya itoonyero-ini ria kihingo. ⁴¹ Abimeleku agituura Aruma, nake Zebuli akiruturura Gaali hamwe na ariu a ithe kuuma Shekemu.

⁴² Muthenya uyū ūngi andu a Shekemu magithi miguunda-ini, nake Abimeleku akimenyithio ūhoru ūcio. ⁴³ Ni undu ūcio akioya andu ake, akimagayania ikundi ithatu, akimaiga moherie andu miguunda-ini. Hindi iria onire andu acio magituka moimite itura-ini riria inene, agituka amatharikire.

⁴⁴ Abimeleku na ikundi iria aari nacio makiguthuka mbere nginya hau itoonyero-ini ria kihingo gia itura inene, nacio ikundi icio ingi igiri ikiguthukira aria maari miguunda-ini, ikimooraga. ⁴⁵ Abimeleku akihurana na itura riu inene muthenya wotho nginya akiritaha na kiuraga andu a rio othe. Ningi akiananga itura riu inene, na akiritirira cumbi.

⁴⁶ Riria maiguire ūhoru ūcio, andu aria maaturaga muthiringo-ini wa Shekemu magitoonya kihitho-ini kia hinya kia hekaru ya Eli-Berithu. ⁴⁷ Riria Abimeleku aigire ati nimacookanire kuaru, ⁴⁸ we na andu ake othe makimbata Kirima-ini gia Zalimuna. Akiya ithanwa, agitema honge, na agiciigirira ciande. Agitha andu aria maari nake, akimeera atiri, “Narua! Ika uguo muona ndeka!”

⁴⁹ Ni undu ūcio andu acio othe magitema honge, na makimurira Abimeleku. Magiciumba hiba kunyitana na kihitho kuu kia hinya magicigwatia mwaki andu mari thini. Ni undu ūcio andu acio othe maari thini wa muthiringo ūcio wa Shekemu, ta andu 1,000, arume na andu-a-nja, o nao magikua.

⁵⁰ Abimeleku agithi itura ria Thebezu, akirigicirira na akiritunyana. ⁵¹ No riri, thini wa itura riu inene ni kwaru na muthiringo murumu kuru arume othe na andu-a-nja, na andu othe a itura riu inene, mooriire. Makithingira thini, na makihaka muthiringo iguru. ⁵² Abimeleku agithi muthiringo-ini ūcio, akuihithukira. No riria akuhiririe itoonyero ria muthiringo niguu augwatie mwaki-ri, ⁵³ mutumia umwe akimuguthirira ihiga ria githi mutwe, rikimuhehenja mutwe.

⁵⁴ Nake agitha mukuui wake wa indo cia mbaara na ihenya, akimwira atiri, “Comora ruhiu rwaku rwa njora unjura, nigeetha matikoigage atiri, ‘Ooragirwo ni mundu-wa-nja.’” Ni undu ūcio ndungata yake ikimutheeca, agikua. ⁵⁵ Hindi iria andu a Isiraeli moonire ati Abimeleku niakuire-ri, makithukira.

⁵⁶ Uguo niguu Ngai aarhirie Abimeleku ni undu wa waganu uria ekite ithe, wa kiuraga ariu-a-ithe mirongo mugwanja. ⁵⁷ Ningi Ngai akirihia andu a Shekemu ni undu wa waganu wao wotho. Kirumi kia Jothamu muru wa Jerubu-Baali gikimacookerera.

10

Tola

¹ Thuutha wa Abimeleku, mundu wa muthiriga wa Isakaru wetagwo Tola muru wa Pua, muru wa Dodo, akirahuka ahonokie Isiraeli. Nake agituura Shamiru, kuu bururi uria uri irima wa Efiraimu.

² Agitiirira Isiraeli miaka mirongo iri na itatu; agicooka agikua, na agithikwo kuu Shamiru.

Jairu

³ Nake Tola akimurirwo ni Jairu wa kuuma Gileadi, uria watiirire Isiraeli miaka mirongo iri na iri. ⁴ Jairu aari na ariu mirongo itatu aria mathiaga mahaicite ndigiri mirongo itatu. Maathaga matuura mirongo itatu kuu Gileadi, maria nginya umuthi metagwo Havothu-Jairu. ⁵ Jairu akua aathikirwo kuu Kamonu.

Jefitha

⁶ O ringi andu a Isiraeli nimekire maundu mooru maitho-ini ma Jehova. Magitungatira Mabaali na Maashitoretu, na ngai cia Aramu, na ngai cia Sidoni, na ngai cia Moabi, na ngai cia Aamoni, o na ngai cia Afilisti. ^{*} Na tondū andu a Isiraeli nimatiganire Jehova na matiacoockire kumitungatira-ri, ⁷ akirakario nio. Akimaneana moko-ini ma Afilisti na moko-ini ma Aamoni, ⁸ aria maamanyaririre na makimahinyirira mwaka-ini ūcio. Nao makihinyirira andu a Isiraeli othe aria maari mwena wa irathiro wa Ruu rwa Jorodani kuu Gileadi, bururi wa Aamori, miaka ikumi na inana. ⁹ Ningi Aamoni makiringa Ruu rwa Jorodani niguu makaru na andu a Juda, na andu a Benjamini, o na nyumba ya Efiraimu; nakuo Isiraeli gikigia na kinyariiko kinene. ¹⁰ Ningi andu a Isiraeli magikaia Jehova makimwira atiri, “Nitwihitie, tugatiganira Ngai witu, tugatungatira Mabaali.”

* 10:6 Ngai cia Aramu ciari Hadadi (kana Baali), Motu, Anathi, na Rimoni; ngai iria nene ya andu a Moabi yari Kemoshu, nayo ya andu a Amoni yari Moleku.

¹¹ Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Misiri na Aamori, na Aamoni, na Afilisti, ¹² na Asidoni, na Aamaleki, o na Amaoni maamũhinyĩrĩrie na mũkingaira ndimũeithie-rĩ, githĩ ndi-amũhonokirie kuuma moko-inĩ mao? ¹³ No inyuĩ nĩmwandiganĩrie na mũgitungatĩra ngai ingĩ, tondũ ũcio ndigacooka kũmũhonokia o na rĩ. ¹⁴ Thĩĩ mũgakaire ngai icio mwĩthuurĩre. Nĩmũhonokagie hĩndĩ ĩrĩa mũranyamarĩka!”

¹⁵ No andũ a Isiraeli makĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie. ĩka na ithuĩ o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre, no rĩrĩ, twagũthaita ũtũhonokie rĩu.” ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo magĩkieheria ngai icio cia kũngĩ gatagatĩ-inĩ kao, na magĩtungatĩra Jehova. Nake ndangĩakĩrĩrĩrie rĩngĩ kuona Isiraeli makĩnyariĩka.

¹⁷ Rĩrĩa Aamoni meerirwo moe indo cia mbaara na makĩamba hema ciao kũu Gileadi-rĩ, andũ a Isiraeli makĩũngana na makĩamba hema ciao kũu Mizipa. ¹⁸ Atongoria a andũ a Gileadi makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũkwambĩrĩria kũrĩa na Aamoni-rĩ, ũcio nĩwe ũgũtuĩka mũnene wa andũ arĩa matũũraga Gileadi.”

11

¹ Na rĩrĩ, Jefitha aarĩ Mũgileadi warĩ njamba yarĩ hinya. Nake ithe wa Jefitha eetagwo Gileadi, na nyina aarĩ mũmaraya. ² Mũtumia wa Gileadi o nake akĩmũciarĩra aanake, na rĩrĩa maagimarire makĩingata Jefitha. Nao makiuga atĩrĩ, “Wee ndũkagaya igai thĩĩnĩ wa nyũmba iitũ, tondũ ũrĩ wa mũtumia ũngĩ.” ³ Nĩ undũ ũcio Jefitha akiũrĩra ariũ a ithe, agĩthĩĩ gũtũũra bũrũri wa Tobu, kũria gĩkundi kia andũ matarĩ kiene kiamũrigiĩcĩrie na gĩkimũrũmĩrĩra.

⁴ Thuutha wa ihinda inini, hĩndĩ ĩrĩa Aamoni maahaarĩrie mbaara na Isiraeli, ⁵ athuuri a Gileadi magĩthĩĩ kũgũra Jefitha kuuma bũrũri wa Tobu. ⁶ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, ũtuĩke mũnene witũ wa ita, nĩgeetha tũhũũrane na Aamoni.”

⁷ Jefitha akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ mũtiathũũrie mũkinyingata kuuma nyũmba ya baba? Nĩ kĩĩ kĩratũma mũũke kũrĩ nĩ rĩu mũrĩ na thĩĩna?”

⁸ Athuuri a Gileadi makĩmwĩra atĩrĩ, “O na kũrĩ ũguo, nĩtwagũcookerera; twarana na ithuĩ tũkahũũrane na Aamoni, na nĩũgũtuĩka mũnene witũ wa gwathaga andũ othe arĩa matũũraga Gileadi.”

⁹ Jefitha akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩnjookia ngahũũrane na Aamoni nake Jehova amaneane kũrĩ nĩ-rĩ, ti-itherũ nĩ nĩngatuĩka mũnene wanyu?”

¹⁰ Athuuri acio a Gileadi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira witũ; nĩtũgwika o ta ũrĩa ũkuuga.” ¹¹ Nĩ undũ ũcio Jefitha agĩthĩĩ hamwe na athuuri a Gileadi, na andũ acio makĩmũtua mũnene na mwathi wao. Nake agĩcookeria ciugo ciake ciothe mbere ya Jehova o kũu Mizipa.

¹² Nĩngĩ Jefitha agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Aamoni na kũria gikĩ: “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũrĩ naguo na ithuĩ nĩgeetha ũtharĩkire bũrũri witũ?”

¹³ Mũthamaki wa Aamoni agĩcookeria andũ a Jefitha atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Isiraeli maambatire kuuma Misiri, nĩmooire bũrũri wakwa kuuma Arinoni nginya Jaboku, o na nginya Jorodani. Rĩu njookeriai bũrũri ũcio na thayũ.”

¹⁴ Nake Jefitha agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ mũthamaki wa Aamoni, ¹⁵ akiuga atĩrĩ:

“Ūũ nĩguo Jefitha oiga: Isiraeli ndooire bũrũri wa Moabi kana bũrũri wa Aamoni. ¹⁶ No rĩrĩa maambatire makũma Misiri, Isiraeli maatuĩkanĩrie werũ-inĩ nginya Iria Itune, magĩkina Kadeshi. ¹⁷ Nĩngĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ mũthamaki wa Edomu, makamwĩre atĩrĩ, ‘Twĩtikĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri-inĩ waku,’ no mũthamaki wa Edomu ndaigana gũthikĩrĩra. Nĩngĩ magĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Moabi, nake akĩrega. Nĩ undũ ũcio Isiraeli magĩkara kũu Kadeshi.

¹⁸ “Magĩcooka magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ, magĩthiũrũrũka bũrũri wa Edomu na Moabi, makĩgerera mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Moabi, na makĩamba hema ciao mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Arinoni. Nao matiatooonyire bũrũri wa Moabi, nĩgũkorwo Rũũ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wakuo.

¹⁹ “Nĩngĩ Isiraeli agĩtũma andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni, makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Twĩtikĩrie tũhĩtũkire bũrũri-inĩ waku tũthĩ bũrũri witũ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, Sihoni ndaigana kwĩhoka Isiraeli mahĩtũkire bũrũri wake. Akĩũngania ita rĩake rĩothe na akĩamba hema kũu Jahazu, na akĩhũũrana na Isiraeli.

²¹ “Nake Jehova, Ngai wa Isiraeli, akĩneana Sihoni na andũ ake othe moko-inĩ ma Isiraeli, makĩmahoota. Isiraeli makĩĩyoera bũrũri wotha wa Aamori arĩa maatuũraga bũrũri ũcio, ²² magĩtunyana guothe kuuma Arinoni nginya Jaboku, na kuuma werũ-inĩ nginya Jorodani.

²³ “Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli nĩwe ũngatĩte Aamori akameheria mbere ya andũ ake Isiraeli-rĩ, wee ũkĩrĩ na kĩhooito kĩrĩkũ gĩa kũwĩgwatĩra? ²⁴ Kaĩ ũtangĩoya kĩrĩa Kemoshu ngai yaku ikũheete? Ithuĩ na ithuĩ twĩgwatĩre kĩrĩa gĩothe Jehova Ngai witũ atũheete. ²⁵ Anga wee nĩũkĩrite Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki wa Moabi? Nĩ kũrĩ hĩndĩ arĩ ahaarana na Isiraeli kana akĩrũa nao? ²⁶ Handũ ha miaka magana matatũ Isiraeli matũũrite kũu Heshiboni, na Aroeri, na matũũra marĩa mothe magũthiũrũrũkĩrie, na matũũra mothe marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Arinoni. Nĩ kĩĩ kĩagĩirie

umeyoere ringi hinda iyo? ²⁷ Nii ndikuhitirire, no wee nūranjika ūuru nī ūndū wa kündehera mbaara. Reke Jehova, ūria mūtuitania, atuitanie ciira ūyū ūmūthi gatagati ka andū a Isiraeli na Aamoni.”

²⁸ O na kūrī ūguo, mūthamaki wa Amoni ndaigana kūrūmbūiya ndūmīriri iyo aatūmīrwo nī Jefitha.

²⁹ Hindi iyo Roho wa Jehova agiuka igurū rīa Jefitha. Akiringa Gileadi na Manase, akihitukira Mizipa ya Gileadi, na kuuma kūu agithii gūkora Aamoni. ³⁰ Nake Jefitha akihiha mwihitwa mbere ya Jehova, akiuga atiri, “Ungineana Aamoni moko-ni makwa-ri, ³¹ o kiria gikoima nja na murango wa nyumba yakwa kindunge riria ngaacooka hootanite kuuma kūrī Aamoni, gigaatuika kia Jehova, na ningakiruta gituike igongona rīa njino.”

³² Nake Jefitha agithii kühūrana na Aamoni, nake Jehova akimaneana moko-ini make.

³³ Agithukangia matūura mirongo iiri kuuma Aroeri nginya gūkuhi na Minithu, o nginya Abeli-Karamimu. Ūguo nīguo Isiraeli maatooririe Aamoni.

³⁴ Hindi iria Jefitha aacookire gwake mūci kūu Mizipa-ri, nūu wagūkire kūmūtunga tiga mwarī, akimūinagira na akihūuraga tūhembe! Nake aari mwana wa mūmwe. Tiga o we wiki, Jefitha ndaari na kahii kana kairitu. ³⁵ Riria aamuonire-ri, agitemburanga nguo ciake agikaya, akiuga atiri, “Ūui! Mwarī wakwa! Nīwandua mūdū mūthiini ku na mūnyamariku nī ūndū nīndihitite mwihitwa harī Jehova ūria itangaga kühingia.”

³⁶ Nake akimūcookeria atiri, “Baba, wee nīweehitire mwihitwa kūrī Jehova. Njika o ta ūria weraniire, kuona atī Jehova nīakūrihiria harī Aamoni thū ciaku.” ³⁷ Ningi akiuga atiri, “No nīngūkūria ūnjitikirie ūndū ūyū ūmwe: Ūihe mieri iiri ngacangacange irima-ini na ndire hamwe na arata akwa, tondū ndikaahika.”

³⁸ Akimwira atiri, “No ūthii.” Akimwitikiria athii mieri iiri. We marī na airitu acio angī magithii irima-ini, makiriranira tondū ndari hinda angikaahika. ³⁹ Thuutha wa mieri iyo iiri, agicooka kūrī ithe, nake akimwika o ta ūria eehitite. Nake aari mūiritu gathirange.

Kuumanagia na ūndū ūcio, ūgituika mūtugo wa andū a Isiraeli, ⁴⁰ atī o mwaka airitu a Isiraeli mathiige nja mīthenya ina kūririkana mwarī wa Jefitha ūcio Mūgileadi.

12

Jefitha na Efiraimu

¹ Na riri, andū a Efiraimu magicookaniriria ikundi ciao cia ita, na makiringa mūrimo wa Zafoni makira Jefitha atiri, “Wathiere kühūrana na Aamoni na ndwatwitre tūthii nawe niki? Tūgūgucina hamwe na nyumba yaku.”

² Jefitha akimacookeria atiri, “Nii na andū akwa tūraari na kīgiano kīnene na Aamoni, na o na gūtuika nīndetanire, inyuū mūtiahonokirie kuuma moko-ini mao. ³ Riria ndonire atī mūtindeithia-ri, ngitwaririra ūgwati-ini wa gikuū, ngiringa mūrimo ūuria ūngi ngahūurane na Aamoni, nake Jehova akihotaniira kūrī o. Rū-ri, mūgūkūte ūmūthi kühūrana na nī niki?”

⁴ Jefitha agicookaniriria andū a Gileadi, makihūurana na andū a Efiraimu. Nao andū a Gileadi makimahūura mūno tondū andū a Efiraimu nīmoigite atiri, “Inyuū Agileadi aya nī kūura mworire kuuma kūrī Efiraimu na Manase.” ⁵ Nao Agileadi makūgwatira mariuko ma Rūūi rwa Jorodani maria maaringiriire kūu Efiraimu, na riria riothe mūdū wa Efiraimu ūria watigaire oiga atiri, “Reke ninge mūrimo ūria ūngi,” Nao andū a Gileadi makamūria atiri, “Wee ūri Mūefiraimu?” Nake angīacookirie oige, “Aca,” ⁶ makamwira atiri, “Nī wega, kiuge, ‘Shibolethu.’” Nake angioigire, “Sibolethu,” tondū ndangahotire kūgweta kiugo kiu wega, makamūnyita na makamūuragira kūu mariuko-ini ma Rūūi rwa Jorodani. Aefiraimu 42,000 makūragwo ihinda-ini rūu.

⁷ Jefitha agitiiririra Isiraeli miaka itandatū. Jefitha ūcio Mūgileadi agicooka agikua, na agithikwo itūura-ini rimwe rīa kūu Gileadi.

Ibizani, na Eloni, na Abidoni

⁸ Thuutha wake, Ibizani wa kūu Bethilehemu agitiiririra Isiraeli. ⁹ Nake aari na aanake mirongo itatū na airitu mirongo itatū. Akiheana airitu ake mahikio nī ariā maarī nja ya mūhīrīga wake, nao aanake ake akimarehere airitu mirongo itatū kuuma nja ya mūhīrīga wake matuike atumia ao. Ibizani agitiiririra Isiraeli miaka mūgwanja. ¹⁰ Ibizani agicooka agikua, na agithikwo kūu Bethilehemu.

¹¹ Thuutha wake, Eloni ūria Mūzebuluni agitiiririra Isiraeli miaka ikūmi. ¹² Eloni agicooka agikua, na agithikwo kūu Aijaloni būruri-ini wa Zebuluni.

¹³ Thuutha wake, Abidoni mūrū wa Hileli, kuuma Pirathoni, agitiiririra Isiraeli. ¹⁴ Nake aari na aanake mirongo ina na ciana ciao mirongo itatū, nao maakuuagwo nī ndigiri mirongo mūgwanja. Agitiiririra Isiraeli miaka inana. ¹⁵ Abidoni mūrū wa Hileli agicooka agikua, agithikwo Pirathoni kūu Efiraimu, būruri ūria ūri irima wa Aamaleki.

13

Gũciarwo gwa Samusoni

¹ O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na nĩ ũndũ wa ũguo Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti handũ ha mĩaka mĩrongo ĩna.

² Mũndũ ũmwe warĩ wa Zora, wetagwo Manoa kuuma mũhĩrĩga wa Adani, aarĩ na mũtumia warĩ thaata watũũrite atarĩ na mwana. ³ Mũraika wa Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩ thaata na ndũrĩ mwana, no nĩũkũgĩa nda ũciare kahĩ. ⁴ Na rĩrĩ, wĩmenyerere ndũkananyue ndibei kana kindũ o gĩothe kĩgagatu, na ndũkanarĩ kindũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, ⁵ tondũ wee nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Gũtirĩ kanyũĩ gakaahũthĩrwo mũtwe-inĩ wake, nĩ ũndũ kahĩ kau gagaatuĩka Mũnazirĩ wamũrĩrwo Ngai kuuma gũciarwo, na nĩakambĩrĩria kũhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma Afilisti.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩthĩ kũrĩ mũthuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ wa Ngai nĩokire kũrĩ nĩ. Ekuonekaga ahaana ta mũraika wa Ngai wa gwĩtigĩrwo mũno. Ndinamũũria kũria oimĩte, nake ndananjĩra rĩtwa rĩake. ⁷ No nĩanjĩrĩre atĩrĩ, “Nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Nĩ ũndũ wa ũguo, ndũkanyue ndibei kana kindũ kĩgagatu, o na ndũkarĩ kindũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, tondũ kahĩ kau gagaakorwo karĩ Mũnazirĩ wa Ngai kuuma gũciarwo nginya mũthenya wako wa gũkua.”

⁸ Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩhooya Jehova: “Mwathani nĩndagũthaita, reke mũndũ ũcio wa Ngai ũgũtũmĩte kũrĩ ithuĩ oke rĩngĩ nĩguo atũrute ũria tũkũrera kahĩ karĩa gagaaciarwo.”

⁹ Ngai akĩũgua Manoa, na mũraika wa Ngai agũka rĩngĩ kũrĩ mũtumia rĩria aarĩ mũgũnda-inĩ; no mũthuriwe Manoa ndaarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nake mũtumia akĩhiũha gũthĩ kwĩra mũthuriwe, “Mũndũ ũria wanyumĩrĩre mũthenya ũria ũngĩ-rĩ, arĩ haha!”

¹¹ Manoa agũkĩra, akĩrũmĩrĩra mũtumia wake. Rĩria aakinyire harĩ mũndũ ũcio-rĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “We nĩwe waririe na mũtumia wakwa?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩ nĩ.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Manoa akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria ciugo ciaku ikaahinga-rĩ, watho wa mũtũũrĩre wa kahĩ gaka na wĩra wako ũgaakorwo ũrĩ ũrĩkũ?”

¹³ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Mũtumia waku no nginya eeke ũria wotho ndĩmwĩrite. ¹⁴ Ndakarĩ kindũ o gĩothe kiumĩte mũthabibũ-inĩ, kana anyue ndibei o yotho, kana kindũ kĩngĩ gĩa kũnyua kĩgagatu kana arĩ kindũ o gĩothe kĩrĩ thaahu. No nginya eeke maũndũ mothe marĩa nĩ ndĩmwathite.”

¹⁵ Manoa akĩra mũraika wa Jehova atĩrĩ, “No twende ũikare nginya tũgũthĩnjire koori.”

¹⁶ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “O na wangiria thĩĩ, ndikũria irio ciaku. No wahaarĩria igongona rĩa njino-rĩ, rĩu rĩrutĩre Jehova.” (Manoa ndaigana gũkũũrana atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.)

¹⁷ Nake Manoa agĩtũria ũhoru kuuma kũrĩ mũraika wa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Wee wĩtagwo atĩa, nĩguo tũgaagũtĩia hĩndĩ ĩria kiugo giaku gĩgaatuĩka kĩa ma?”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũnjũũrie rĩtwa rĩakwa? Ndũngĩhota kũrĩmenya, nĩ rĩa magegania.” ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩoya koori hamwe na mũtu wa igongona, agĩcirutĩra Jehova igũrũ rĩa ihiga. Nake Jehova agĩka ũndũ wa magegania o Manoa na mũtumia wake meroreire: ²⁰ O rũrĩrĩmbĩ rũkĩrĩrĩmbũkaga kuuma kĩgongona-inĩ rũrorete igũrũ-rĩ, mũraika wa Jehova akĩambatĩra rũrĩrĩmbĩ-inĩ rũu. Nake Manoa na mũtumia wake mona ũguo, makĩgũĩthia magĩturumithia mothĩu mao thĩ. ²¹ Rĩria mũraika ũcio wa Jehova aagire gũcoka kwĩyonithania kũrĩ Manoa na mũtumia wake, Manoa akĩmenya atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.

²² Akĩra mũtumia wake atĩrĩ, “Ithuĩ rĩu no tũgũkua, tondũ nĩtuonete Ngai!”

²³ No mũtumia wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo Jehova nĩegũtuĩte gũtũũraga-rĩ, ndangĩtikĩrĩre igongona rĩa njino na igongona rĩa mũtu kuuma moko-inĩ maitũ, o na kana atuonie maũndũ maya mothe kana gũtwĩra ũguo aatwĩra rĩu.”

²⁴ Mũtumia ũcio agĩciara kahĩ na agĩgatua Samusoni. Gagĩkũra, nake Jehova agĩkarathima, ²⁵ nake Roho wa Jehova akĩambĩrĩria gũkaarĩhũra o hĩndĩ ĩyo kaarĩ kũu Mahane-Dani, gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli.

14

Ũhiki wa Samusoni

¹ Na rĩrĩ, Samusoni agĩkũrũka agĩthĩ Timina,* na kũu akĩona mũirĩtu Mũfilisti. ² Acooka mũciĩ, akĩra ithe na nyina atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ-wa-nja Mũfilisti kũu Timina; rĩu-rĩ, ngũrĩrai we atuĩke mũtumia wakwa.”

* 14:1 Timina rĩarĩ itũũra thĩnĩ na Dani (Josh 19:43); Afilisti nĩo maikaraga kuo gũtanatunyanwo nĩ andũ a Isiraeli.

³ Ithe na nyina makimucokeria atiri, “Kai gutari mundu-wa-nja ungutikirika gatagati-ini ka andu a mhiriga wanyu o na kana gatagati-ini ka andu aitū othe? No nginya ūthi kwa Afilisti acio mataruaga ūgire mūtumia kuo?”

No Samusoni akiira ithe atiri, “Ngurira ūcio. Ūcio nowe unjagiriire.” ⁴ (Aciari ake matiamenyaga ati undu ūcio waimite kuri Jehova, ūria wacaragia handu ha kurtia Afilisti amokiriire, ni undu hinda iyo Afilisti nio maathaga Isiraeli.) ⁵ Samusoni agiikurika Timina mari hamwe na ithe na nyina. Na riria makuhiriire mīgunda ya mīthabibū ya Timina-ri, o rimwe kiana kīa mūrūthi† gīgūka na kūrī we kimuramiriire. ⁶ Roho wa Jehova agiūka igurū riake na hinya nginya agitaruranga mūrūthi ūcio na moko matheri o ta ūria angitaruranga koori. No ndaigana kwira ithe o na kana nyina ūria ekite. ⁷ Nake agicooka agiikurika makīraniria na mundu-wa-nja ūcio, na akimwenda.

⁸ Thuutha ūcio, riria aacookaga akamūhikie-ri, agikerura oone kiimba kīa mūrūthi ūcio. Thiini wakio haari na murumbi wa njūki, ⁹ ūria aatahire na hi, agithi akiriaga. Na riria aakinyirire aciari ake, akimagaia ūki ūcio o nao makirira. Nowe ndaigana kumeera ati aarutite ūki ūcio kiimba-ini kīa mūrūthi.

¹⁰ Na riri, ithe agiikurika akoone mundu-wa-nja ūcio. Nake Samusoni akirugithia iruga kūu, o ta ūria wari mūtugo wa ahikania. ¹¹ Na riria andu maamuonire, makimūhe aanake mirongo itatu maikare nake.

¹² Samusoni akimeera atiri, “Rekei ndimugwatie ndai, muona mwamitaūria mīthenya-ini iho mugwanja ya iruga-ri, ningamūhe nguo cia gatani mirongo itatu na nguo cia kugarūria mirongo itatu. ¹³ Mwaremwo ni kumitaūria-ri, no nginya mūhe nguo cia gatani mirongo itatu, na nguo cia kugarūria mirongo itatu.”

Nao makimwira atiri, “Ta gitugwatie ndai iyo yaku, tumiigue.”

¹⁴ Nake akimeera atiri,

“Kuuma nyamū ndiani, gūkiuma kindū kingiriio;

kuuma kūrī nyamū iri hinya, gūkiuma kindū kūrī mūrio.”

Na handu ha mīthenya itatu, matiahote kumitaūria.

¹⁵ Naguo mūthenya wa ina wakinya, makira mūtumia wa Samusoni atiri, “Heenereria mūhuiriguo niguo atūtaūrire ndai iyo, kana tūgucine wee na nyumba ya thoguo nginya mukue. Anga mūtūite gūku niguo mūtūitune indo ciitū?”

¹⁶ Nake mūtumia wa Samusoni akiiguthia hari we, akiriraga akiugaga atiri, “Wee niūthūire! Wee ndūnyendete o na atia. Ugwatite andu aitū ndai, na niuregete kundaūria ndai iyo.”

Nake akimucokeria atiri, “O na baba na maitū ndimataūrire, wee-ri, ngūgūtaūria niki?”

¹⁷ Akirira mīthenya iyo yothe mugwanja ya iruga riū, na mūthenya wa mugwanja Samusoni akimumbūria, ni undu wa ūria aikarire akimuringagiriia. Nake mūtumia ūcio agicooka agitaarira andu ao ndai iyo.

¹⁸ Riūa ritanathūa mūthenya ūcio wa mugwanja, andu a itūria riū makimūria atiri, “Ni kī kūrī mūrio gūkīra ūki?”

Ni kī kūrī hinya gūkīra mūrūthi?”

Nake Samusoni akimeera atiri,

“Korwo mūtinarima na moori yakwa-ri,
mūtingāhota gūtaūria ndai yakwa.”

¹⁹ Nake Roho wa Jehova agiūka igurū riā Samusoni na hinya mūno. Nake agiikurika nginya Ashikeloni,‡ akiuraga andu mirongo itatu akuo, akimatunya indo ciao, na akiheana nguo ciao kūrī ariā maataūrite ndai iyo. Na akiambata agithi gwa ithe mūci arakarite mūno. ²⁰ Nake mūtumia ūcio wa Samusoni akiheanwo kūrī muratawe ūria wamūrugamiriire ūhiki-ini wake.

15

Samusoni Kwirihiria kūrī Afilisti

¹ Thuutha ūcio, ihinda-ini riā magetha ma ngano-ri, Samusoni akiyoa koori na agithi gūceerera mūtumia wake.* Akiuga atiri, “Ngūthi ndoonye kanyūmba-ini ka mūtumia wakwa.” No ithe wa mūtumia ūcio akimūgiri aatoonye kuo.

² Ithe akimwira atiri, “Ni ndaari na ma ati niwamūthūire biū, ngikimūheana kūrī murataguo. Githi mwarī wa nyina ūria mūnini ndakiri mūthaka kūrī we? Kimuo ithenya riake.”

† 14:5 Ihinda riri ni gwakorago na mūrūthi mīngi mwena wa gūthini wa Palestina. ‡ 14:19 Ashikeloni riri itūria riā Afilisti.

* 15:1 Kihiko kīa mūthemba ūyū kīaheanagirwo koori ka mburi, na mūrūtu aikaraga gwa ithe. Ithe wa mūrūtu ndaaracagiro, no niarehagirwo iheo riria mūthuuri wa mūrūtu wake oka gūceera.

³ Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na kihooto gĩa kwĩrĩhĩria harĩ Afilisti; ti-itherũ nĩngũmeka ũũru biũ.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, akĩnyiita mbwe magana matatũ, agĩciohithania mĩting’oe igĩrĩ igĩrĩ. Agĩcooka akĩohherera gĩcinga harĩ o mĩting’oe ĩyo ĩrĩ ĩrĩ, ⁵ akĩgwatia icinga icio mwaki na akĩrekereria mbwe icio ngano-inĩ ya Afilisti ĩrĩa yarĩ mĩgũnda. Agĩcina itĩia cia ngano ĩrĩa yarũgamĩtio mũgũnda na ngano ĩrĩa itaari ngethe, na agĩcina mĩgũnda ya mĩthabĩbũ na ya mĩtamaĩyũ.

⁶ Rĩrĩa Afilisti mooririe atĩrĩ, “Nũũ wikĩte ũũ?” Makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Samusoni, mũthoni-we wa mũndũ ũrĩa Mũtimina, tondũ mũtumia wake nĩaheirwo mũratawe.”

Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩambata na magĩcina mũtumia ũcio o na ithe nginya magĩkua. ⁷ Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Kuona atĩ nĩ ũguo mweka, ndikũmũtigithĩria nginya ndĩrĩhĩrie kũrĩ inyuĩ.”

⁸ Agĩkimatharikĩra na ũũru mũnene na akĩũraga aingĩ ao. Agĩcooka agĩkũrũka na agĩkara ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu.

⁹ Nao Afilisti makĩambata na makĩamba hema kũu Juda, makĩaragana gũkuhĩ na Lehi. ¹⁰ Nao andũ a Juda makĩũria atĩrĩ, “Mũũkĩte kũhũũrana na ithuĩ nĩkĩ?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũũkĩte kũnyiita Samusoni, tũmwĩke o ta ũrĩa aatwĩkire.”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo andũ ngiri ithatũ kuuma Juda magĩkũrũka nginya ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu na makĩũra Samusoni atĩrĩ, “Kai wee ũtakũũranĩte atĩ Afilisti nĩo matwathaga? Nĩ atĩa ũtwĩkĩte?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩmekĩte o ta ũrĩa maanjĩkire.”

¹² Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkĩte gũkuoha tũkũneane kũrĩ Afilisti.”

Samusoni akiuga atĩrĩ, “Mwĩhĩte atĩ ti inyuĩ mũkũnjũraga.”

¹³ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwetikĩra, ithuĩ no gũkuoha tũgũkuoha tũkũneane kũrĩ o. Ithuĩ tũtigũkũũraga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha na mĩkanda ĩrĩ mĩerũ na makĩmwambatia kuuma rwaro-inĩ rũu rwa ihiga. ¹⁴ Rĩrĩa aakuhĩrĩrie Lehi-rĩ, Afilisti acio magĩũka na kũrĩ we makĩanagĩrĩra. Roho wa Jehova agĩũka igĩrũ rĩake na hinya mũno. Mĩkanda ĩrĩa oohetwo moko nayo igĩtũikanga o ta ũguta mũhiũ, nayo mĩhĩndo ĩyo ikĩgũa kuuma moko-inĩ make. ¹⁵ Akĩona rũkambucu rwa ndigiri rũtaari rũkũrũ, akĩrũhuria na akĩũraga andũ ngiri ĩmwe.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akiuga atĩrĩ,

“Njũragĩte andũ na rũkambucu rwa ndigiri†

hĩba na hĩba.

Njũragĩte andũ ngiri ĩmwe

na rũkambucu rwa ndigiri.”

¹⁷ Rĩrĩa aarĩkirie kwaria-rĩ, agĩte rũkambucu rũu; naho handũ hau hagĩtuo Ramathu-Lehi.

¹⁸ Na tondũ aarĩ mũnyootu mũno, agĩkaira Jehova, akiuga atĩrĩ, “Nĩũheete ndungata yaku ũhootani mũnene ũũ. No nginya rĩu ngue nĩ nyoota ngwe moko-inĩ ma andũ arĩa mataruaga?” ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Ngai agĩthĩkĩria irima kũu Lehi, rĩkiuma maaĩ. Rĩrĩa Samusoni aanyuire, agĩcookererwo nĩ hinya na akĩarahũka. Nĩ ũndũ ũcio gĩthima kiu gĩgĩtwo Eni-Hakore. Na kĩrĩ o ho kũu Lehi.

²⁰ Samusoni aatiirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ matukũ-inĩ ma Afilisti.

16

Samusoni na Delila

¹ Mũthenya ũmwe Samusoni nĩathiire Gaza, akĩona mũmaraya kuo. Agĩtoonya gwake nĩguo akome nake. ² Andũ a Gaza makĩrwo atĩrĩ, “Samusoni arĩ gũkũl!” Nĩ ũndũ ũcio magĩthiũrũkĩria handũ hau, makĩaraa mamuoheite ũtukũ wothĩ kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Nao matiigana kwehera ho ũtukũ ũcio, nĩ ũndũ moigĩte atĩrĩ, “Rũciĩnĩ gwakia, nĩtũkaamũũraga.”

³ Nowe Samusoni aakomire kuo nginya ũtukũ gatagati. Agĩcooka agĩũkĩra akĩnyiita mĩrango ya kihingo gĩa itũũra rĩu inene, hamwe na itugĩ ciayo cieri, agĩcimunyanĩria na ĩgera ciothe. Agĩciĩgĩrĩra ciande, agĩcitwara kĩrĩma-igĩrũ kĩria kĩng’etheire Hebironi.

⁴ Thuutha ũcio, nĩagĩire ũrata na mũndũ-wa-nja kũu gĩtuamba-inĩ gĩa Soreki na rĩitwa rĩake eetagwo Delila. ⁵ Nao aathani a Afilisti* magĩthiĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Rora kana wahota kũmũheenereria, akwĩre hitho ya hinya ũcio wake mũnene, na ũrĩa tũngĩmũkĩria hinya nĩguo tũmuohe, tũmũtoorie. O ũmwe witũ nĩagakũhe cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha.†”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩra Samusoni atĩrĩ, “Njũra hitho ya hinya waku mũnene, na ũrĩa ũngĩohwo na ũtoorio.”

⁷ Nake Samusoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ angĩĩnjoha na nga mũgwanja cia mwogothano itarĩ nyũmithie-rĩ, nĩ ngwaga hinya ndũĩke o ta mũndũ ũngĩ o wothĩ.”

† 15:16 Na Kĩhibirania, kiugo ndigiri gĩtamũkagwo ta kiugo hĩba

* 16:5 Bũrũri wa Afilisti warĩ wa ngwatanĩro ya matũũra matano,

namo matũũra macio maathagwo nĩ aathani atano. † 16:5 nĩ ta kilo 13

⁸ Hĩndĩ ĩyo aathani a Afilisti makĩmũrehere nga mũgwanja iria itaari nyũmithie, nake akĩmuoha nacio. ⁹ Nao andũ mehithite thĩĩnĩ wa nyũmba-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga nga icio na ũhũthũ o ta ũrĩa rĩrĩgĩ rĩtuĩkaga rwahutia rĩrĩrĩmbĩ rwa mwaki. Nĩ ũndũ ũcio hitho ya hinya wake ndĩamenyekire.

¹⁰ Nake Delila akĩĩra Samusoni atĩrĩ, “Nĩũndũite mũndũ mũkĩgu; ũkaheenia. Ndagũthaita njĩra kĩa ũngĩohwo nakĩo.”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o na ũrĩkũ angĩnjoha wega na mĩhĩndo mĩerũ itarĩ yahũthĩrwo, nĩngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Delila akĩoya mĩhĩndo mĩerũ na akĩmuoha nayo. Hĩndĩ ĩyo, andũ mehithite nyũmba thĩĩnĩ-rĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga mĩhĩndo ĩyo kuuma moko-inĩ make o ta ũrĩa angĩtuanga uthi.

¹³ Delila agĩcooka akĩĩra Samusoni atĩrĩ, “Nginya rĩu ũkoretwo ũkĩndua mũndũ mũkĩgu, ũkaheenia. Njĩra kĩa ũngĩohwo nakĩo.”

Nake agĩcooka atĩrĩ, “Ũngĩgotha makundo maya mũgwanja ma njũrĩ ya mĩtwe wakwa ndigi-inĩ, ũciigĩrĩre mĩtambo-inĩ wa gũtuma taama na ũcirũmie na hĩgĩ, nĩ nĩngwaga hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.” Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa aakomete-rĩ, Delila akĩoya makundo mũgwanja ma njũrĩ cia mĩtwe wake, agĩciogothania na ndigi, ¹⁴ na agĩcirũmia na hĩgĩ.

Agĩcooka akĩmwĩta o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!” Nake Samusoni akĩarahũka toro, na akĩguucia hĩgĩ ĩyo, o na mĩtambo ũrĩa warĩ na ndigi.

¹⁵ Agĩcooka akĩmũrĩa atĩrĩ, “Wahota atĩa kuuga atĩ nĩũnyendete, rĩrĩa ũtangũhoka? Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ ũndũite mũndũ mũkĩgu, na ndũrĩ wanjĩra hitho ya hinya ũcio waku mũnene.” ¹⁶ Nĩ ũndũ wa ũrĩa aamũgiaga na akamũtĩndĩrĩa mũthenya o mũthenya, akĩmũnogia o nginya hakuhi gũkua.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Samusoni akĩmwĩra maũndũ mothe. Akiuga atĩrĩ, “Mĩtwe ũyũ wakwa ndũrĩ wenjwo nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ndũire ndĩ Mũnazĩrĩ wamũrĩrwo Ngai kuuma rĩrĩa ndaciariwo. Ingĩenjwo-rĩ, hinya wakwa no ũnjeherere, na njage hinya ndũike o ta mũndũ ũngĩ o wothe.”

¹⁸ Na rĩrĩa Delila aamenyire atĩ nĩamwĩra maũndũ make mothe, agĩtũmanĩra aathani a Afilisti akĩmeera atĩrĩ, “Cookai riita rĩngĩ rĩmwe, nĩ ũndũ nĩanjĩrĩte maũndũ mothe.” Nĩ ũndũ ũcio aathani acio a Afilisti magĩcooka makuũite betha na moko. ¹⁹ Nake Delila agĩtũma Samusoni akome ciero-inĩ ciae, agĩta mũndũ ũmwe amwenje makundo mothe mũgwanja ma njũrĩ yake, nao makĩambĩrĩa kũmũtooria. Naguo hinya wake ũkĩmuuma.

²⁰ Hĩndĩ ĩyo akĩmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ũrĩ mũkore nĩ Afilisti!”

Nake agĩũkĩra kuuma toro, agĩciĩria atĩrĩ, “Nĩnguuma nja o ta tene na ndĩribaribe, ndĩohore.” No rĩrĩ, ndaamenyete atĩ Jehova nĩamwehereire.

²¹ Hĩndĩ ĩyo Afilisti makĩmũnyiita na hinya, makĩmũkũura maitho na makĩmũikũrũkia Gaza. Makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũga athĩage ngano arĩ kũu njeera. ²² No rĩrĩ, njũrĩ ya mĩtwe wake ikĩambĩrĩa gũkũra rĩngĩ, thuutha wa kwenjwo.

Gĩkuũ gĩa Samusoni

²³ Na rĩrĩ, aathani a Afilisti makĩũngana nĩguo marutĩre Dagoni ngai yao[†] igongona inene na makũngũire, makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩĩneanĩte Samusoni thũ iitũ, moko-inĩ maitũ.”

²⁴ Rĩrĩa andũ maamuonire, makĩgooca ngai ĩyo yao makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩĩneanĩte thũ iitũ moko-inĩ maitũ, thũ rĩa yathũkangĩrie bũrũri witũ na ikũruga andũ aitũ aingĩ.”

²⁵ Na rĩrĩa ngoro ciao ciacanjamũkĩte, makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Rehei Samusoni nĩguo oke atũkenie.” Nĩ ũndũ ũcio makĩruta Samusoni njeera, nake agũka maũndũ ma mathekania.

Rĩrĩa maamũrũgamarie gatagatĩ-inĩ ga itugĩ-rĩ, ²⁶ Samusoni akĩra ndungata rĩa yamũnyĩtĩte guoko atĩrĩ, “Njiga harĩa ingĩhota kũhutia itugĩ iria inyĩtĩrĩre hekarũ, nĩgeetha ndĩtiiranie nacio.” ²⁷ Na rĩrĩ, hekarũ ĩyo yaiyũrĩte arũme na andũ-a-nja; na aathani othe a Afilisti maarĩ kuo, na nyũmba igũrũ kwarĩ na arũme na andũ-a-nja ta ngĩri ithatũ meroreire Samusoni agũka maũndũ ma kũmakenia. ²⁸ Samusoni akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, ndirikana. Wee Ngai, ndagũthaita ũnjikĩre hinya o ihinda rĩngĩ rĩmwe, na ũreke ndĩrĩhĩrie kũrĩ Afilisti na igũtha rĩmwe nĩ ũndũ wa maitho makwa meeri.” ²⁹ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akĩnyiita itugĩ icio cieri cia gatagatĩ iria ciarũgamĩtie hekarũ ĩyo. Agĩtiirania nacio, kĩmwe agĩkĩnyiita na guoko gwake kwa ũrĩo na kĩa kĩngĩ na guoko gwake kwa ũmotho, ³⁰ Samusoni akiuga atĩrĩ, “Reke ngue hamwe na Afilisti!” Agĩcooka agĩcitĩndika na hinya wake wothe, nayo hekarũ ikĩgwĩra aathani acio hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩĩnĩ wayo. Nĩ ũndũ ũcio akĩũraga andũ aingĩ agĩkua gũkĩra arĩa ooragire arĩ muoyo.

[†] 16:23 Dagoni nĩyo yarĩ ngai nene ya Afilisti; Dagoni na Kĩhibirania nĩ kuuga “ngano.”

³¹ Nao ariũ a ithe na nyũmba yotha ya ithe magĩkũrũka makamũgũre. Makĩmũkuua makĩmũinũkia na makĩmũthika gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli mbĩrĩra-inĩ ya ithe Manoa. Nake aatirĩrĩre Isiraeli miaka mĩrongo tĩrĩ.

17

Mĩhianano ya Mika

¹ Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Mika wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu ² akĩra nyina atĩrĩ, “Cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha* iria cioirwo kuuma kũrĩ we, na iria ndaiguire ũkĩrumanĩra kĩrumi-rĩ, nĩ nĩ ndĩ nacio; nĩ nĩ ndacioire.”

Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Jehova arokũrathima.”

³ Rĩrĩa aacookirie cekeri icio ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha kũrĩ nyina-rĩ, nyina akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩndamũrĩra Jehova betha yakwa kũna nĩgeetha mũrũ wakwa athondeke mũhianano mũicũhie na mũhianano wa gũtwekio. Nĩngũgũcookeria.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩcookia betha ĩyo kũrĩ nyina, nake nyina akĩoya cekeri magana meerĩ cia betha† na agĩcineana kũrĩ mĩturi wa betha, ũrĩa wacithondekire mũhianano wa gwacũhio na mũhianano wa gũtwekio. Nayo ikĩgwo thĩini wa nyũmba ya Mika.

⁵ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio wetagwo Mika nĩ aarĩ na ihooero, nake agĩthondeka ebodi, na mũhianano ĩmwe ya gũtwekio na agĩtua mũrũ ĩmwe wake mũthĩnjĩrĩ-ngai wake. ⁶ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ mũthamaki; o mũndũ ekaga ũria oonaga kwagĩrĩre.

⁷ Mũlawii ũmwe mwanake kuuma itũura rĩa Bethlehemu ya Juda, watũuraga thĩini wa mũhĩrĩga wa Juda, ⁸ akiuma itũura-inĩ rĩu agĩthĩ gwetha kũndũ kũngĩ gwa gũtũura. Arĩ njĩra-inĩ agikora nyũmba ya Mika ĩria yarĩ bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu.

⁹ Mika akĩmũuria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũlawii kuuma Bethlehemu ya Juda, na ndĩreetha kũndũ gwa gũtũura.”

¹⁰ Nake Mika akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũrania na nĩ ũtũike baba na mũthĩnjĩrĩ-ngai wakwa, na nĩndĩrĩkũheaga cekeri ikũmi cia betha‡ o mwaka, na nguo ciaku cia kwĩhumba na irio cia kũria.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii ũcio agĩtikĩra gũtũũrania hamwe nake, na mwanake ũcio agĩtũika ta ũmwe wa ariũ ake. ¹² Ningĩ Mika akĩamũra Mũlawii ũcio, nake mwanake ũcio agĩtũika mũthĩnjĩrĩ-ngai wake na agĩtũura gwake mũcĩ. ¹³ Nake Mika akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ Jehova nĩekũnjika wega, nĩgũkorwo Mũlawii ũyũ nĩatuĩkite mũthĩnjĩrĩ-ngai wakwa.”

18

Andũ a Dani gũtũura Laishi

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki.

Na matukũ-inĩ macio mũhĩrĩga wa Dani nĩwacaragia kũndũ kwao gwa gũtũura, tondũ matiegwatiire igai riao gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ a Dani magĩthuura njamba cia ita ithano kuuma Zora na Eshitaoli ithĩi igathigaane bũrũri ũcio na ĩtũirie ũhoru. Andũ a mũhĩrĩga wa Dani makĩmeera atĩrĩ, “Thĩi, mũgatuĩrie ũhoru wa bũrũri ũcio.”

Andũ acio magĩtoonya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na magĩkinya mũcĩ wa Mika kũria maararĩrĩre ũtukũ ũcio. ³ Na rĩrĩa maakuhĩrĩrie nyũmba ya Mika, magĩkũũrana mũgambo wa mwanake ũcio Mũlawii; nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya kuo makĩmũuria atĩrĩ, “Nũũ wakũrehire gũkũ? Nĩ kũ ũreka kũndũ gũkũ? Nĩ kũ gĩtũmĩte ũkorwo ũrĩ gũkũ?”

⁴ Nake akĩmeera ũria Mika aamwĩkĩre, akĩmeera atĩrĩ, “We nĩanyandĩkite na nĩ ndĩ mũthĩnjĩrĩ-ngai wake.”

⁵ Nao magĩcooka makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaita ũtũtũrĩre ũhoru kũrĩ Ngai tũmenye kana rũgendo rwitũ nĩrũkũgaacĩra.”

⁶ Nake mũthĩnjĩrĩ-ngai ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩi na thayũ. Rũgendo rwanyu nĩ rwĩtikĩrĩku nĩ Jehova.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atano makiuma kuo na magĩkinya Laishi, kũria maakorire atĩ andũ maatũuraga na thayũ matarĩ na ũgwati, o ta andũ a Sidoni, mategwikũũna na mategwĩtigĩra. Na tondũ bũrũri wao ndwarĩ kĩndũ waagaga, maarĩ atongu. Ningĩ maatũuraga kũraya na andũ a Sidoni, na matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ.

⁸ Na rĩrĩa maacookire Zora na Eshitaoli, ariũ a ithe makĩmooria atĩrĩ, “Mũronire atĩa?”

⁹ Magĩcookia atĩrĩ, “Ūkĩrai tũthĩi tũkamatharikĩre! Nĩtuo nete atĩ bũrũri ũcio nĩ mwega mũno. Anga gũtirĩ ũndũ mũgwĩka? Mũtigatĩhie gũthĩi mũkaũtunyane. ¹⁰ Mwakinya kuo, nĩmũgũkorerera andũ

* 17:2 nĩ ta kilo 13 † 17:4 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2:25) ‡ 17:10 nĩ ta giramu 110

mategwikūa ūgwati o na ūrikū. Būruri ūcio nĩ mūnene ūria Ngai aneanite moko-inĩ manyu, būruri ūtagaga kindū o na kirikū.”

¹¹ Hĩndi ūyo andū magana matandatū a kuuma mūhīrīga wa Dani, meeohete indo cia mbaara, makiumagara kuuma Zora na Eshitaoli. ¹² Marī njira-inĩ, makĩamba hema ciao gūkuhĩ na Kiriathu-Jearimu kũu Juda. Nĩkio gītũmaga handū hau he mwena wa ithũiro rĩa Kiriathu-Jearimu heetwo Mahane-Dani nginya ūmũthĩ. ¹³ Kuuma kũu magĩthĩ na mbere nginya būruri ūria ūrĩ irĩma wa Efiraimu na magĩkinya mūcĩ wa Mika.

¹⁴ Ningĩ andū acio atano arĩa maathigaanite būruri ūcio wa Laishi makĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Inyũ nĩmũũ atĩ nyũmba imwe ya ici irĩ na ebodi, na ngai ingĩ cia nyũmba, na mūhianano mūicũhie, na mūhianano wa gūtwekio? Rĩu nĩmwamenya ūria mūgwika.” ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio magĩtoonya nyũmba ya mwanake ūcio Mūlawii o kũu mūcĩ kwa Mika na makĩmũgeithia. ¹⁶ Nao andū acio a Dani magana matandatū meeohete indo cia mbaara makĩrũgama hau kihingo-inĩ. ¹⁷ Andū acio atano arĩa maathigaanite būruri ūcio magĩtoonya thĩinĩ, makĩoya mūhianano ūria mūicũhie, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia nyũmba na mūhianano wa gūtwekio, nake mūthĩnjĩri-Ngai o na andū acio magana matandatū meeohete indo cia mbaara maarũgamite hau kihingo-inĩ.

¹⁸ Rĩria andū acio maatoonyire nyũmba ya Mika na makĩoya mūhianano wa gwacũhio, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia nyũmba, na mūhianano wa gūtwekio-rĩ, mūthĩnjĩri-ngai ūcio akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũreka?”

¹⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Kira ki! Ndũkoige ūndũ. Ūka ūtwarane na ithuĩ, ūtuĩke ithe witũ na mūthĩnjĩri-Ngai witũ. Githĩ ti wega ūgītungatĩra rūrĩrĩ na mūhīrīga thĩinĩ wa Isiraeli ūrĩ mūthĩnjĩri-Ngai, handū ha gūtungatĩra nyũmba ya mūdũ ūmwe?” ²⁰ Nake mūthĩnjĩri-Ngai ūcio agĩkena. Akĩoya ebodi, na ngai iria ingĩ cia nyũmba, na mūhianano ūria mūicũhie, nake agĩthĩ na andū acio. ²¹ Nao makĩhũndũka magĩthĩ matongoretio nĩ ciana ciao iria nini na mahiũ mao, na indo ciao.

²² Rĩria maakorirwo mathĩte handū haraaya kuuma nyũmba ya Mika-rĩ, andū arĩa maatũũraga hakuhĩ na Mika makĩũngana hamwe na magĩkinyĩra andū acio a Dani. ²³ O andū acio makĩmoigagĩrĩria-rĩ, andū a Dani makĩĩhũgũra makĩũria Mika atĩrĩ, “Kaĩ wona atĩa tondũ weta andū aku othe marũe?”

²⁴ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoire ngai iria ndethondekeire, o na mūthĩnjĩri-ngai wakwa, na mwathĩ. Nĩ kĩ kĩngĩ ngĩrĩ nakio? Mwakĩhota atĩa kũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ wona atĩa?’”

²⁵ Andū acio a Dani magĩcookia atĩrĩ, “Tiga gũkarania na ithuĩ, kana ūtharĩkĩrwo nĩ andū amwe arĩa me marakara, nawe hamwe na nyũmba yaku mũũrwo nĩ mĩoyo yanyu.” ²⁶ Nĩ ūndũ ūcio andū acio a Dani magĩthĩra, nake Mika, ona atĩ maarĩ na hinya mūnene kũmũkĩra, akĩhũndũka agĩcooka mūcĩ.

²⁷ Ningĩ makĩoya kĩrĩa Mika aathondekete, na mūthĩnjĩri-Ngai wake, magĩthĩ nginya Laishi, magĩkĩrĩra andū maarĩ na thayũ na matekũũaga ūndũ. Makĩmatharĩkĩra na rūhiũ rwa njora na magĩcina itũũra riao inene. ²⁸ Gũtiarĩ na mūdũ wa kũmahonokia tondũ maatũũraga kũraihi na Sidoni na matiatarainie na mūdũ o na ūrikū. Itũũra rĩu inene rĩari gĩtuamba-inĩ kĩa kĩa hakuhi na Bethi-Rehobu.

Andū acio a Dani magĩaka itũũra rĩu inene rĩngĩ na magĩthaamĩra kuo. ²⁹ Makĩrĩta Dani o ta ithe wao Dani ūria waciariĩtwo nĩ Isiraeli o na gũtuĩka itũũra rĩu inene rĩetagwo Laishi mbere ūyo. ³⁰ Andū a Dani makĩhaandĩra mĩhianano kũu, nake Jonathani mũrũ wa Gerishomu, mũrũ wa Musa, na ariũ ake magĩtuĩka athĩnjĩri-Ngai mūhīrīga-inĩ wa Dani nginya hĩndĩ rĩa andū acio maatahirwo makĩrutwo būruri ūcio. ³¹ Magĩthĩ na mbere kũhũthĩra mĩhianano rĩa Mika aathondekete, ihinda rĩria rĩothe nyũmba ya Ngai yarĩ Shilo.

19

Mūlawii na Thuriya Yake

¹ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mūthamaki. Na rĩrĩ, Mūlawii watũũraga kũndũ kũraya thĩinĩ wa būruri ūria ūrĩ irĩma wa Efiraimu nĩagire thuriya ya kuuma Bethilehemu kũu Juda. ² No thuriya ūyo ikĩaga kwĩhokeka kũrĩ we. Nayo ikĩmũtiga igĩcooka mūcĩ gwa ithe kũu Bethilehemu ya Juda. Thuutha wa gũkorwo kũu mĩeri ina, ³ mũthuuri wake agĩthĩ kũrĩ we kũmũringĩrĩa acooke. Aathĩre na ndungata yake na ndigiri igĩrĩ. Nake mūtumia ūcio akĩmũtoonyia nyũmba ya ithe, na rĩria ithe aamuonire, akĩmũnyĩta ūgeni akenete. ⁴ Mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ūcio, akĩmũringĩrĩa aikare; nĩ ūndũ ūcio agĩkara hamwe nake mĩthenya itatũ, ariĩaga na akanyua, na agakoma kuo.

⁵ Mũthenya wa ina magĩkĩra tene na akĩhaarĩria oimagare, no ithe wa mũirĩtu akĩra mũthoni-we ūcio atĩrĩ, “Wĩkenie na kindũ gĩa kũria; ūgĩcooke ūgĩthĩ.” ⁶ Nĩ ūndũ ūcio eerĩ magĩkara thĩ kũria na kũnyua. Thuutha-inĩ ithe wa mũirĩtu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita raara na wĩkenie.” ⁷ Na hĩndĩ rĩa mūdũ ūcio ookĩrĩre athĩ, mũthoni-we akĩmũringĩrĩa araare; nĩ ūndũ ūcio akĩraara ūtukũ ūcio.

⁸ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatano, okĩra athiĩ, ithe wa mũirĩtu ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Wikenie. Eterera nginya mĩarahol!” Nĩ ũndũ ũcio eerĩ makĩrianĩra.

⁹ Hĩndĩ irĩa mũndũ ũcio, hamwe na thuriya yake na ndungata yake, mookĩrĩre mathiĩ, mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ta thikĩrĩria, nĩ hakuhi hwaĩ-inĩ raarĩrĩra nĩ ũndũ gũkirie gũtuka. Ikara ũhurĩke. Rũciũ rũciinĩ tene no ũũkire ũinũke.” ¹⁰ No rĩrĩ, tondũ ndendire gũkara ũtukũ ũngĩ, mũndũ ũcio akiuma kuo agĩthiĩ erekeire mwena wa Jebusi (na nĩkuo, Jerusalemu), arĩ na ndigiri ciake cieriĩ ciohetwo matandĩko na thuriya yake.

¹¹ Rĩria maakuhĩrĩrie Jebusi na kũrĩ hakuhi gũtuka-rĩ, ndungata iyo ikĩra mwathi wayo atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, reke tũtithie gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩrĩ inene rĩa Ajebusi tũraarĩrĩre kuo.”

¹² Mwathi wayo agĩcookia atĩrĩ, “Aca. Tũtigũtoonya itũũra inene rĩa andũ ageni, andũ a rĩo ti Aisiraeli. Tũgũthiĩ nginya tũkinye Gibeaa.” ¹³ Nake akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ tũgerie gũkinya Gibeaa kana Rama na tũraarĩrĩre itũũra rĩmwe rĩamo.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ na mbere, narĩo rĩũa rĩgĩthũa magĩkorwo maakuhĩrĩria Gibeaa, kũu Benjaminĩ. ¹⁵ Kũu nĩkuo maatithirie maraarĩrĩre. Nao magĩthiĩ magĩkara thĩ kĩaaro-inĩ kĩnene gĩa itũũra rĩu inene, no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wamanyiitire ũgeni mararĩrĩre gwake.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ũcio, mũthuri ũmwe mũkũrũ wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, watũũraga Gibeaa, (andũ a kũu maarĩ Abenjaminĩ), agĩũka oimite wĩra mĩgũnda-inĩ. ¹⁷ Na rĩria aarorire akĩona mũgendi ũcio hau kĩaaro-inĩ gĩa itũũra inene, mũthuri ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wathiĩ kũ na uumĩte kũ?”

¹⁸ Agĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte Bethlehemo ya Juda twerekeire kũndũ kũraya thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu kũrĩa ndũũraga. Ndĩrarĩ Bethlehemo ya Juda na rĩu ndĩrathĩĩ nyũmba ya Jehova. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũũnyiiĩte ũgeni gwake. ¹⁹ Ithũĩ tũrĩ na mahuti na irio cia ndigiri ciitũ na mĩgate na ndibei nĩ ũndũ witũ ithũĩ ndungata ciaku, niĩ, na ndungata yaku ya mũirĩtu, na mwanake ũyũ tũrĩ nake. Tũtikũbatario nĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁰ Nake mũthuri ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũnyiiĩtwo ũgeni nyũmba-inĩ ino yakwa, reke ngũhe kĩa gĩothe ũbatarĩtio nĩkio, no ndũkaraare kĩaaro.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio akĩmũtoonya nyũmba yake na akĩhe ndigiri ciake gĩa kũrĩa. Maarĩkia gwiĩthamba magũrũ-rĩ, makĩria na makĩnyua.*

²² Na hĩndĩ o iyo meekenagia-rĩ, andũ amwe aaganu a itũũra rĩu inene makĩrigiĩcĩria nyũmba iyo. Makĩhũũra mũrango, na makĩgũthũkĩra mũthuri ũcio mũkũrũ ũrĩa warĩ mwene nyũmba iyo, makiuga atĩrĩ, “Ruta mũndũ ũcio ũũkire nyũmba yaku nĩguo tũkome nake.”

²³ Mwene nyũmba iyo akiuma na nja akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa, mũtĩgeke ũndũ wa waganu ũguo. Kuona atĩ mũndũ ũyũ nĩ mũgeni wakwa-rĩ, tigai gwĩka ũndũ ũyũ wa thoni ũguo. ²⁴ Thikĩrĩria, hahaa harĩ mũirĩtu wakwa gathirange, na thuriya ya mũgeni ũyũ. Nĩngũmaruta na nja kũrĩ inyuĩ rĩu, na no mũmahũthĩre na mũmeke o ũrĩa mũngĩenda. No mũndũ ũyũ-rĩ, mũtikamwĩke ũndũ wa thoni ta ũcio.”

²⁵ No andũ acio matiigana kũmũthikĩrĩria. Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio akĩoya thuriya yake na akĩmĩruta na nja kũrĩ o, nao makĩmĩnyiita na hinya na makĩmĩnyariira ũtukũ wotha, na gwakĩa makĩreka iĩthĩre. ²⁶ Na gũgĩthererũka-rĩ, mũndũ-wa-nja ũcio agĩcooka nyũmba kũrĩa mwathi wake aarĩ, akĩgũa thĩ hau mũrango-inĩ, na agĩkoma ho nginya gũgĩka.

²⁷ Na rĩria mwathi wake ookĩrĩre rũciinĩ na akĩhingũra mũrango wa nyũmba akiuma nja nĩguo ethĩre-rĩ, thuriya yake yakomete hau igwĩte mũromo-inĩ wa nyũmba, namo moko mayo maarĩ hingĩro-inĩ. ²⁸ Nake akĩmũra atĩrĩ, “Ũkĩra; reke tũthiĩ.” No ndĩacookirie. Nake mũndũ ũcio agĩcooka akĩmĩoya, akĩmĩgĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri yake, makĩinũka.

²⁹ Hĩndĩ irĩa aakinyire mũciĩ-rĩ, akĩoya kahiũ agĩtinangia thuriya yake kũga o kũga icunjĩ ikũmi na igĩrĩ, agĩcitũma ng’ongo ciothe cia Isiraeli, ³⁰ na mũndũ o wotha ũrĩa wonire ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ wonwo kana ũgĩkwo, kuuma mũthenya ũrĩa andũ a Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri. Teciriei ũhoro ũcio na mũwĩcũũranie, mũtwĩre ũrĩa tũgwĩka!”

20

Andũ a Isiraeli Kũrĩa na Andũ a Benjaminĩ

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe kuuma Dani nginya Birishiba, na kuuma bũrũri wotha wa Gileadi magũka o taarĩ mũndũ ũmwe, makĩũngana mbere ya Jehova kũu Mizipa. ² Atongoria a andũ othe a mĩhirĩga ya Isiraeli makĩrũgama handũ hao kũu kũũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, marĩ thigari ngiri magana mana meeohete hiũ cia njora. ³ (Nao andũ Benjaminĩ makĩĩgua atĩ andũ a Isiraeli nĩmambatĩte nginya Mizipa.) Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli makiuga atĩrĩ, “Ta twĩre ũrĩa ũndũ ũcio mũũru wekĩkire.”

* 19:21 Gĩiko gĩa gũthambia mũndũ magũrũ kiarĩ gĩiko gĩa kũnyiita mũndũ ũgeni.

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Mùlawii ùcio mũthuuri wa mütumia ùrĩa woragĩtwo akiuga atĩrĩ, “Nĩ na thuriya yakwa tuokire Gibeaa ya andũ a Benjamini tũraarĩrĩre kuo. ⁵ Ûtukũ ùcio andũ a Gibeaa nĩmaanũmirĩre, na magĩthiũrũrũkĩria nyũmba, mehaarĩrĩre kũnjũraga. Makĩnyiita thuriya yakwa na hinya, nginya igĩkua. ⁶ Ngĩoya thuriya yakwa, ngĩmitĩnaangia icunjĩ, na ngĩtũma o gĩcunjĩ o rũgongo rwa igai rĩa Isiraeli, nĩ ùndũ nĩmekite ùndũ wa thoni na wa gĩconoko thĩnĩ wa Isiraeli. ⁷ Atĩrĩrĩ, inyũ andũ a Isiraeli inyuothe, kĩaarie, mũheane itua rĩanyu.”

⁸ Andũ acio othe magĩũkĩra o taarĩ mũndũ ùmwe, makiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ùmwe witũ ùkũinũka. Aca, gũtirĩ o na ùmwe witũ ùgũcooka gwake mũciĩ. ⁹ No rĩrĩ, ùndũ ùrĩa tũgwĩka Gibeaa nĩ ùyũ: Tũkwambata kuo tũmookĩrĩre o ta ùrĩa ùcuuki wa mĩtĩ ùgũtuonia. ¹⁰ Tũkũruta andũ ikũmi thĩnĩ wa o andũ igana a mĩhĩrĩga yotha ya Isiraeli, na andũ igana thĩnĩ wa o andũ ngiri, na andũ ngiri thĩnĩ wa o andũ ngiri ikũmi, nĩguo magĩũrĩre mbũtũ cia ita irio. Nĩgeetha rĩria mbũtũ cia ita igaakinya Gibeaa ya Benjamini, ikaameka maũndũ maringaine na waganu wa andũ akuo ùrĩa meekite thĩnĩ wa Isiraeli.” ¹¹ Tondũ ùcio andũ othe a Isiraeli makĩũngana na makĩnyiitana o ta maarĩ mũndũ ùmwe mahũũre itũũra rĩu inene.

¹² Mĩhĩrĩga ya Isiraeli igĩtũma andũ mathĩĩ kũrĩ mũhĩrĩga wotha ya Benjamini, makamoorie atĩrĩ, “Nĩ ngero rĩkũ òno njũru ùũ ùkĩtwo gatagatĩ-inĩ kanyu? ¹³ Na rĩrĩ, tũnengerei andũ acio aaganu a Gibeaa nĩgeetha tũmoorage tweherie ùũru ùcio thĩnĩ wa Isiraeli.”

No andũ a Benjamini matiigana kũigua andũ acio angĩ a Isiraeli. ¹⁴ Moimire matũũra-inĩ mao, makĩũngana hamwe kũu Gibeaa nĩguo mahũũrane na andũ a Isiraeli. ¹⁵ O ro rĩmwe andũ a Benjamini magĩcookanĩrĩria andũ arĩa marũaga na hiũ cia njora 20,060 kuuma matũũra-inĩ mao, mongereirwo harĩ andũ magana mũgwanja arĩa maathuurĩtwo kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kũu Gibeaa. ¹⁶ Gatagatĩ-inĩ ga thigari icio ciothe nĩ kwari na andũ magana mũgwanja maathuurĩtwo a kũmotho, na o ùmwe wao nĩahotaga gũikia ihiga na kĩgũtha ùndũ angĩringa rũcuĩrĩ na ndahitie.

¹⁷ Tĩga andũ a Benjamini-rĩ, Isiraeli nĩmacookanĩrĩrĩre thigari 400 arĩa marũaga na hiũ cia njora, na othe maarĩ andũ a ita.

¹⁸ Andũ a Isiraeli makĩambata nginya Betheli na magĩtũria ùhoro harĩ Ngai makĩũria atĩrĩ, “Nũ thĩnĩ witũ ùkwambĩrĩria kũhũũrana na andũ aya a Benjamini?”

Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Juda nĩwe ùkwambĩrĩria.”

¹⁹ Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ andũ a Isiraeli magĩũkĩra na makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Gibeaa. ²⁰ Andũ a Isiraeli makiumagara makahũũrane na andũ a Benjamini, na makĩiga andũ o handũ hao mbaara-inĩ marũe nao kũu Gibeaa. ²¹ Nao andũ a Benjamini makiuma kũu Gibeaa na makĩũraga andũ a Isiraeli 22,000 kũu mbaara-inĩ mũthenya ùcio. ²² No andũ a Isiraeli makĩũmanĩrĩria mũndũ na ùrĩa ùngĩ na makĩrũgama handũ hao rĩngĩ o harĩa meigite mũthenya wa mbere. ²³ Nao andũ a Isiraeli makĩambata makĩrĩria mbere ya Jehova nginya hwaĩ-inĩ, nao magĩtũria ùhoro harĩ Jehova atĩrĩ, “Hihi twambate rĩngĩ tũkahũũrane na andũ a Benjamini, aya ariũ a ithe witũ?”

Nake Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Ambatai mũkahũũrane nao.”

²⁴ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magĩkuhĩrĩria andũ a Benjamini mũthenya wa keerĩ. ²⁵ Mũthenya ùcio, rĩria Abenjamini mookire moimĩte Gibeaa mahũũrane nao-rĩ, makĩũraga andũ a Isiraeli angĩ 18,000, othe meeohehe hiũ cia njora.

²⁶ Nĩngĩ andũ a Isiraeli, marĩ othe, makĩambata nginya Betheli, na kũu magĩkara kuo makĩrĩra marĩ mbere ya Jehova. Makĩĩhinga kũrĩa irio mũthenya ùcio o nginya hwaĩ-inĩ, na makĩruta maruta ma njino na maruta ma ùiguano kũrĩ Jehova. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli, magĩtũria ùhoro harĩ Jehova. (Matukũ-inĩ macio ithandũkũ rĩa kĩrikaniro kĩa Ngai rĩarĩ kũu, ²⁸ nake Finehasi mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni, nĩwe watungataga mbere yariĩ.) Nao makĩũria atĩrĩ, “Nĩtũkwambata rĩngĩ tũkahũũrane na Abenjamini ariũ a ithe witũ, kana tũtĩge?”

Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩ, nĩ ùndũ rũciũ nĩngamaĩeana moko-inĩ manyu.”

²⁹ Nao andũ a Isiraeli makĩmoheria mathiũrũrũkĩrĩre Gibeaa. ³⁰ Nao makĩambata makahũũrane na andũ a Benjamini mũthenya wa gatatũ na makĩrũgama handũ hao nĩguo mahũũrane na Gibeaa o ta ùrĩa meekite hau mbere. ³¹ Nao Abenjamini makiumĩra amatũnge na makĩguucĩrĩrio kũraihi na itũũra rĩu inene. Makĩambĩrĩria kũhũũra andũ a Isiraeli o ta mbere iyo, na andũ ta mĩrongo itatũ makĩrũndĩrwo werũ-inĩ na njĩra-inĩ rĩa ithiĩaga Betheli na rĩa ingĩ Gibeaa.

³² Rĩrĩa andũ a Benjamini meeranaga atĩrĩ, “Nĩtũramahoota o ta mbere,” noguo nao andũ a Isiraeli meeranaga atĩrĩ, “Rekei tũcooke na thuutha tũmaguucĩrĩre moime itũũra-inĩ inene moke njĩra-inĩ.”

³³ Andũ othe a Isiraeli makĩehera harĩa maarĩ na makĩrũgama handũ hao kũu Baali-Tamaru, nao andũ a Isiraeli arĩa meehithĩre andũ a Benjamini makiumĩra kũrĩa meehithĩte mwena wa ithũũro wa Gibeaa. ³⁴ Hĩndĩ iyo andũ ngiri ikũmi arĩa maarĩ njamba iria thuure cia Isiraeli magĩtharĩkĩra Gibeaa kuuma na mbere. Nayo mbaara yari nene ùũ atĩ andũ a Benjamini matiigana gũkũũrana ùrĩa mwanangiko wamakuhĩrĩrĩre. ³⁵ Nake Jehova akĩhootera andũ a Benjamini mbere ya Isiraeli, na mũthenya ùcio

andũ a Isiraeli makĩũraga andũ a Benjamini 25,100, arĩa meeohete hiũ cia njora. ³⁶ Tondũ ũcio andũ a Benjamini makĩona atĩ nĩmaatooretio.

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩre andũ a Benjamini, nĩ ũndũ nĩmehokete andũ arĩa maigĩte a kuoheria andũ a Benjamini gũkuhĩ na Gibe. ³⁷ Nao andũ acio moohetie andũ makĩguthũka o rĩmwe magĩtoonya Gibe, makĩaragana kuo na makĩhũũra itũũra rĩu inene rĩothe na rũhiũ rwa njora. ³⁸ Nao andũ a Isiraeli nĩ mabangĩte na andũ acio moohetie andũ atĩ matoogie ndogo nene ithĩi na igĩrũ yumĩte itũũra rĩu inene, ³⁹ nĩgeetha hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magarũũke na macooke mbaara-inĩ.

Andũ a Benjamini maakorirwo maambĩrĩria kũũraga andũ a Isiraeli (ta andũ mĩrongo itatũ), nao makiuga atĩrĩ, “Ithũi nĩtũramatooria o ta ũria twamekire mbaara-inĩ ya mbere.” ⁴⁰ No rĩria ndogo yambĩrĩrie kwambata na igĩrũ yumĩte itũũra-inĩ rĩu inene-rĩ, andũ a Benjamini makĩhũgũra makĩona ndogo itũũra-inĩ rĩu inene rĩothe yambatĩte na igĩrũ matu-inĩ. ⁴¹ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli makĩmagarũũkĩra nao andũ a Benjamini makĩnyitwo nĩ guoya mĩnene, nĩ ũndũ nĩmakũũranire atĩ mwanangĩko nĩwarĩkĩtie kũmakora. ⁴² Nĩ ũndũ ũcio makĩũũra andũ a Isiraeli marorete na werũ-inĩ, no matingĩahotire kũũra mbaara. Nao andũ a Isiraeli arĩa mookire moimĩte matũũra-inĩ makĩmooragĩra kuo. ⁴³ Magĩthiũrũrũkĩria andũ a Benjamini acio, makĩmateng’eria, na makĩmakinyĩra na njĩra hũthũ kũu gũkuhĩ na Gibe mwena wa irathĩro. ⁴⁴ Andũ a Benjamini ngĩrĩ ikũmi na inyanya magĩkua, nao othe maarĩ arũĩ njamba. ⁴⁵ Na rĩria maagarũũkire marorete na werũ-inĩ nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, andũ a Isiraeli makĩũragĩra andũ 5,000 njĩra-inĩ icio. Nao magĩkĩrĩria kũrũmĩrĩra andũ a Benjamini o nginya Gidomu na makĩũraga 2,000.

⁴⁶ Mũthenya ũcio andũ a Benjamini 25,000 arĩa maarũaga na hiũ cia njora makĩũragwo, na othe maarĩ arũĩ njamba. ⁴⁷ No andũ magana matandatũ makĩgarũũka na makĩũũra werũ-inĩ o nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, na magĩikara kuo mĩeri ina. ⁴⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcooka nginya bũrũri wa andũ a Benjamini na makĩhũũra matũũra mothe na rũhiũ rwa njora, o gwata nyamũ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩ kĩrĩa maakoreire. Na matũũra mothe marĩa maakorire makĩmacina na mwaki.

21

Andũ a Benjamini Gwetherwo Atumia

¹ Andũ acio a Isiraeli nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa marĩ kũu Mizipa makoiga atĩrĩ, “Gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkaaneana mũirĩtu wake ahikio nĩ Mũbenjamini.”

² Andũ acio nĩmathiire Betheli, kũria maikarire mbere ya Ngai o nginya hwaĩ-inĩ, makĩanĩrĩra na mũgambo makĩrĩra na kigĩrĩko kĩnene. ³ Nao makiuga atĩrĩ, “Hi! Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũndũ ũyũ wonেকে Isiraeli? Nĩ kĩĩ gĩgĩtũma mũhĩrĩga ũmwe ũkorwo ũtarĩ ho thĩĩnĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?”

⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene andũ magĩaka kĩgongona na makĩruta maruta ma njino o na maruta ma ũguano.

⁵ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli-rĩ, nũũ ũtokĩte kũngana haha mbere ya Jehova?” Nĩgũkorwo nĩmeehĩtĩte mwĩhĩtwa mũrũmu atĩ ũria ũkwaga gũũka kũngano mbere ya Jehova kũu Mizipa ti-itherũ nĩagĩrĩre kũũragwo.

⁶ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩcakaya nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao, andũ a Benjamini, na makiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ mũhĩrĩga ũmwe nĩmweherie kuuma Isiraeli. ⁷ Tũngĩhota atĩa kuonera arĩa matigarĩte atumia, kuona atĩ nĩtwĩhĩtĩte mwĩhĩtwa mbere ya Jehova atĩ tũtikaamahe airĩtu aitũ mamahikie?” ⁸ Magĩcooka makĩũria atĩrĩ, “Nĩ mũhĩrĩga ũrĩkũ wa Isiraeli ũtokĩte kũngano-inĩ mbere ya Jehova kũu Mizipa?” Nao makĩmenya atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi wokĩte kambi-inĩ iyo nĩ ũndũ wa kũngano kũu. ⁹ Tondũ rĩria maatarire andũ, nĩmamenyire atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi warĩ kuo.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũu gĩgĩtũma andũ a kũria 12,000 marĩ na mawatho mathĩĩ nginya Jabeshi-Gileadi na moorage arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, gwata atumia na ciana. ¹¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo mũgwĩka, ũragai mũndũ mũrũme o wothe na mũndũ-wa-nja o wothe ũria ũtarĩ gathirange.” ¹² Nao magĩkora gatagati-inĩ ka andũ arĩa maatũũraga kũu Jabeshi-Gileadi airĩtu magana mana arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme, makĩmatwara kambi irĩa yarĩ Shilo kũu Kaanani.

¹³ Nĩngĩ kũngano gĩothe gĩgĩtũma ihooya rĩa thayũ kũrĩ andũ a Benjamini o hau rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Rimoni. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Benjamini makĩhũndũka ihinda o rĩu na makĩheo andũ-a-nja a Jabeshi-Gileadi arĩa matooragĩtwo. No matingĩamaiganire.

¹⁵ Nao andũ magĩcakaĩra andũ a Benjamini, tondũ Jehova nĩatũmire hagĩe na ithenya mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli. ¹⁶ Nao athuuri arĩa akũrũ a kũngano makiuga atĩrĩ, “Tondũ andũ-a-nja a Benjamini nĩaniine-rĩ, tũkuonera arũme arĩa matigaire atumia kũ?” ¹⁷ Makiuga atĩrĩ, “Abenjamini arĩa maahonokire no nginya magĩe na a kũmagaya, nĩguo gũtikagĩe mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli ũkũniinũkio. ¹⁸ Tũtingĩmahe

airĩtu aitũ matũike atumia ao, nĩgũkorwo ithuĩ andũ a Isiraeli nĩtwehĩtire mwĩhĩtwa ũyũ: ‘Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩhe Mũbenjamini mĩtumia.’¹⁹ No rĩrĩ, nĩkũgiaga giathĩ kia Jehova o mwaka kũu Shilo, mwena wa gathigathini wa Betheli, na mwena wa irathĩro wa njĩra ĩrĩa ĩthiaga kuuma Betheli nginya Shekemu, na mwena wa gũthini wa Lebona.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩatha andũ a Benjamini, makĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mwĩhithe kũu mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ²¹ na mũikare mũkĩroraga. Rĩrĩa airĩtu a Shilo mariumĩra meturanĩre na arĩa angĩ rwĩmbo-inĩ-rĩ, mũguthũke kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ, na o mũndũ ehurĩre mĩtumia kuuma kũrĩ airĩtu acio a Shilo, na mũthĩĩ bũrũri wa Benjamini. ²² Rĩrĩa maithe mao kana ariũ a maithe mao magaatũrehera thitango, tũkaameera atĩrĩ, ‘Twĩkei wega na kũmateithia, tondũ tũtiamoooneire atumia hĩndĩ ya mbaara, no inyũĩ mũtirĩ na mahĩtia, tondũ mũtiamahere airĩtu anyu.’”

²³ Ūguo nĩguo andũ a Benjamini meekire. O rĩrĩa airĩtu maainaga-rĩ, o mũndũ akĩnyiita ũmwe, na akĩmũkuua agatũike mĩtumia wake. Hĩndĩ ĩyo magĩcooka kũrĩ igai rĩao, magĩaka matũũra mao rĩngĩ, na magĩtũũra kuo.

²⁴ Na ihinda rĩu andũ a Isiraeli makiuma kũndũ kũu, makĩinũka mũcĩĩ kũrĩ mĩhĩrĩga yao na nyũmba ciao, o mũndũ kũrĩ igai rĩake.

²⁵ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga kwagĩrĩire.

RUTHU

Elimeleku na Andũ ake Gũthĩĩ Moabi

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ marĩa atiirĩrĩrĩ bũrũri maathanaga, nĩ kwagiire na ng'aragu bũrũri-inĩ, nake mũndũ ũmwe wa Bethlehemu kũu Juda, marĩ na mĩtumia wake, na ariũ ake eerĩ, magĩthĩĩ gũikara bũrũri wa Moabi kwa ihinda. ² Mũndũ ũcio eetagwo Elimeleku, nake mĩtumia wake eetagwo Naomi, namo marĩtwa ma ariũ acio ake eerĩ nĩ Mahaloni na Kilioni. Nao maarĩ Aefiratha kuuma Bethlehemu kũu Juda.* Nao magĩthĩĩ bũrũri wa Moabi magĩtũũra kuo.

³ Na rĩrĩ, Elimeleku mũthuri wa Naomi agĩkua, nake Naomi agĩtigwo na ariũ acio ake eerĩ. ⁴ Nao makihikia andũ-a-nja a Moabi, ũmwe eetagwo Oripa, na ũrĩa ũngĩ Ruthu. Thuutha wa gũtũũra kũu ta ihinda rĩa mĩaka ikũmi, ⁵ Mahaloni na Kilioni o nao magĩkua, nake Naomi agĩtigwo atarĩ na ariũ ake eerĩ, o na kana mũthuri.

⁶ Rĩrĩa Naomi aigũire arĩ kũu Moabi atĩ Jehova nĩateithĩite andũ ake akamahe irio-rĩ, akĩhaarĩria hamwe na atumia acio a ariũ ake oime bũrũri wa Moabi acooke kwao. ⁷ We na atumia acio eerĩ a ariũ ake makiumagara kuuma kũu maatũũraga, makĩnyiita njĩra nĩguo macooke bũrũri wa Juda.

⁸ Nake Naomi akĩra atumia acio eerĩ a ariũ ake atĩrĩ, "Cookai, o mũndũ athĩĩ mũciĩ kwa nyina.† Jehova aromwĩka maũndũ mega, o ta ũrĩa o na inyuĩ mwekire acio maakuire, o na nĩ mwene. ⁹ Jehova arotũma o ũmwe wanyu eyonere ũhurũko mũciĩ wa mũthuri ũngĩ."

Agĩcooka akĩmamumunya, nao makĩrĩra maanĩrĩre, ¹⁰ makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũgĩcooka nawe kũrĩ andũ anyu."

¹¹ No Naomi akĩmeera atĩrĩ, "Aarĩ akwa, cookai mũciĩ kwanyu. Mũgũgĩthĩĩ na nĩ nĩkĩ? Nĩngũkĩgia na ariũ angĩ nĩguo macooke matũke athuri anyu? ¹² Aarĩ akwa, cookai kwanyu mũciĩ; nĩ ndĩ mũkũrũ mũno wa kũgia na mũthuri ũngĩ. O na ingĩciiria atĩ harĩ na mwĩhoko harĩ nĩ, na ngĩ na mũthuri ũtukũ ũyũ na njĩre aanake-rĩ, ¹³ mwakĩmeterera o nginya hĩndĩ irĩa makaagimara? No mũikare mũtahĩkĩte mũmetereire?‡ Aca, aarĩ akwa. Nĩ ndĩ na ruo kũmũkĩra, nĩgũkorwo guoko kwa Jehova nĩgũtambũrũkĩte gũkanjũkĩrĩra!"

¹⁴ Nao maigua ũguo makĩrĩra rĩngĩ. Nake Oripa akĩmamumunya nyaciarawe, akĩmuugĩra ũhoru. No Ruthu akĩrũmanĩrĩra na nyaciarawe.

¹⁵ Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta rora, mĩtumia wa mũrũ wa nyina na mũthuurĩguo nĩahũndũka acooke kũrĩ andũ ao, o na kũrĩ ngai ciake. Cooka mũthĩĩ nake."

¹⁶ No Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga kũningĩrĩria ngũtĩge kana ngarũrũke ndĩge gũkũrũmĩrĩra. Kũrĩa ũgũthĩĩ nĩkuo ngũthĩĩ, na kũrĩa ũgaatũũra nĩkuo ngaatũũra. Andũ anyu magaatuĩka andũ aitũ, nake Ngai waku atũke Ngai wakwa. ¹⁷ Kũrĩa ũgaakuĩra nĩkuo ngaakuĩra, na nokuo ngaathikwo. Jehova aronjĩka ũruo makĩria, kũngĩkaagia ũndũ o na ũmwe ũgaatũũgĩthania nĩ nawe, tiga o gĩkuũ giiki!" ¹⁸ Rĩrĩa Naomi onire atĩ Ruthu nĩatuĩte itua rĩa gũthĩĩ nake, agĩtiga kũmũringĩrĩria acooke.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a nja eerĩ magĩthĩĩ nginya magĩkinya Bethlehemu. Rĩrĩa maakinyire Bethlehemu-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe makĩgega nĩ ũndũ wao, nao andũ-a-nja makĩũrania atĩrĩ, "Hĩ! Ŭyũ no akorwo arĩ Naomi?"

²⁰ Nake akĩmeera atĩrĩ, "Tigai gũcooka kũnjĩta Naomi, njĩtagaai Mara, nĩ ũndũ Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte mũtũũrĩre wakwa ũtuĩke wa ruo mũno. ²¹ Ndoimire gũkũ njĩyũrĩrĩre, no Jehova anjookia itarĩ kĩndũ. Mũngĩcooka kũnjĩta Naomi nĩkĩ? Jehova nĩanyariĩrĩte; Mwene-Hinya-Wothe nĩandehithĩĩrie mathĩĩna."

²² Nĩ ũndũ ũcio Naomi agĩcooka kuuma Moabi marĩ hamwe na Ruthu ũcio Mũmoabi, mĩtumia wa mũrũ, magĩkinya Bethlehemu hĩndĩ irĩa cairi yaambagĩrĩria kũgethwo.‡

2

Ruthu Gũcemanĩa na Boazu

¹ Na rĩrĩ, Naomi nĩarĩ na mũndũ wa mbarĩ yao mwena wa mũthuriwe, kuuma mũhĩrĩga wa Elimeleku, mũndũ warĩ igweta, wetagwo Boazu.

* 1:2 Efiratha rĩarĩ rĩitwa rĩa nyũmba irĩa Elimeleku oimĩte, na nĩrĩo rĩahetwo bũrũri ũrĩa wathiũrũrũkĩrie Bethlehemu. † 1:8 Airĩtu na atumia a ndĩgwa maikaraga na manyina mao (Kĩam 24:28). Ihinda rĩrĩ ithe wa Ruthu aarĩ muoyo (2:11). ‡ 1:13 Warĩ mĩtugo wa Ayahudi atĩ mũthuri angĩakuire na atĩge mĩtumia wake atarĩ na mwana, mĩtumia ũcio aahikagio nĩ mũrũ wa nyina na mũthuriwe (Kĩam 38:6-8; Gũcook 25:5-10). § 1:22 Magetha ma cairi nĩmo maambagĩrĩra, magacookerewo nĩ magetha ma ngano (2:23).

² Nake Ruthu ūcio Mūmoabi akīra Naomi atīrī, “Reke thīī mīgūnda-inī ngahaare cairi irīa itīgītio;” ndi thuutha wa mūdū o wothē ūria ingītīkīrika maitho-inī make.”

Nake Naomi akīmŵira atīrī, “Thīī, mwarī wakwa.” ³ Nī ūndū ūcio akiumagara agīthīī, akīambīrīria kūhaara cairi kū mīgūnda-inī arī thuutha wa arīa maagethaga. Na gūgīkina atīrī, Ruthu ekorire akiruta wīra mīgūnda wa Boazu, ūcio warī wa mūhīrīga wa Elimeleku.

⁴ O hīndī iyo Boazu agīkina oimīte Bethlehemu, na akīgeithia acio maagethaga, akīmeera atīrī, “Jehova aroikara na inyuī!”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Jehova arokūrathima!”

⁵ Boazu akīūra mūrūgamīrīri wa acio maagethaga atīrī, “Mūirītu ūūrīa nī wa ū?”

⁶ Nake mūrūgamīrīri akīmūcookeria atīrī, “Nī Mūmoabi ūria wokire na Naomi kuuma būrūri wa Moabi . ⁷ Nake oigire atīrī, ‘Ndagūthaitha ūnjītīkīrie haare cairi, na nyūnganie irīa itīgītio itīā-inī ndi thuutha wa agethi.’ Nake aathīī mīgūnda, na arutīte wīra ategūtīgithīria kuuma o rūciinī nginya rūu, tīga o ihinda inini ekūhurūkīte haarīa kūruru-inī.”

⁸ Nī ūndū ūcio Boazu akīra Ruthu atīrī, “Mwarī wakwa, ta thīkīrīria, ndūgathīī kūhaara cairi mīgūnda ūngī, na ndūkae kuuma gūkū. Ikara gūkū mūrī na ndungata ciakwa cia airītu. ⁹ Ūrorage mīgūnda ūria arūme aya megūkorwo makīgetha, na ūtwaranage na airītu acio. Nīndakaania arūme aya matīgakūhutīe. Na rīrīa rīothe ūngīnyoota, ūthīī ūnyue maaī kuuma ndīgīthū-inī irīa arūme aya matahīrīre.”

¹⁰ Rīrīa Ruthu aigūire ūguo, akīnamīrīra, agītūrumithia ūthīū thī. Akiuga atīrī, “Nī kīī gīatūma njītīkīrike maitho-inī maku na wenda kūnjīka maūdū mega, ndī o mūdū wa kūngī?”

¹¹ Boazu akīmūcookeria atīrī, “Nīnjīrītīto maūdū marīa mothe wīkīte nyacıaraguo kuuma hīndī irīa mūthuuriuo aakūire, na ūria watiganire na thoguo na nyūkwa, o na būrūri wanyu, ūgīūka kūrī andū ūtaamenyanīte nao mbere iyo. ¹² Jehova arokūrīha nī ūndū wa ūguo wīkīte. Jehova Ngai wa Isiraeli, o ūria wee ūkīte kwīhitha mathagu-inī make, arokūrīha na irīhi inene.”

¹³ Nake Ruthu akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, ndīrookīrīrīra gwītīkīrika maitho-inī maku. Nīūūhoor-eretie, na ūkaarīria ndungata yaku ndeto njega cia tha, o na gūtūika nīī ndirī ta ūmwe wa ndungata ciaku cia airītu.”

¹⁴ Hīndī ya kūrīa irio yakīnya, Boazu akīmŵira atīrī, “Ūka haha. Oya mūgate ūtobokie thīkī-inī ya ndibei.”

Rīrīa Ruthu aikarīre thī na agethi, Boazu akīmūhe cairi hīhie. Nake akīrīa akīhūna, o nginya agītīgīa. ¹⁵ Na hīndī irīa ookīrīre akahaare-rī, Boazu agīatha andū ake akīmeera atīrī, “O na ahaara kūu itīā-inī, mūtīkamūtētie. ¹⁶ O na nī kaba mūrutage cairi īmwe kuuma itīā-inī, mūmīrekie thī nī ūndū wake, mūmūtīgīre nīguo oke akīmīhaaraga, no mūtīkamūtētie.” ¹⁷ Nī ūndū ūcio Ruthu akīhaara kūu mīgūnda ūcio nginya o hwaī-inī. Agīcooka akīhūra cairi irīa aahaarīte, īgīkīnya mūigana wa eba īmwe.† ¹⁸ Akīmīkuua, agīcooka itūūra-inī, nake nyacıarawe akīona cairi irīa yothē aahaarīte. Ruthu agīcooka akīmūrūtīra kīrīa aatīgītīe aahūūna, akīmūnengera.

¹⁹ Nyacıarawe akīmūūra atīrī, “Ūmūthī uuma kūhaara kū? Uuma kūruta wīra kū? Kūrathimwo nī mūdū ūcio ūkūmenyire, agwīka maūdū mega!”

Nake Ruthu akīhe nyacıarawe ūhorō ūkonīī mwene mīgūnda ūcio aatīndīte akīruta wīra, akiuga atīrī, “Mwene mīgūnda ūcio ngūrutaga wīra gwake ūmūthī-rī, etagwo Boazu.”

²⁰ Naomi akīra mūtumia ūcio wa mūrīū atīrī, “Jehova aromūrathima! We ndatīgīte gwīka maūdū ma ūtugi kūrī arīa me muoyo, o na arīa makuīte.” Nīngī Naomi akīra Ruthu atīrī, “Mūdū ūcio nī wa mbarī iitū; o na nī ūmwe wa arīa mangītūmenyerera.”‡

²¹ Nake Ruthu ūcio Mūmoabi akiuga atīrī, “O na anjīrīre atīrī, ‘Ikara na aruti akwa a wīra o nginya marīkie kūgetha cairi yakwa yothē.’”

²² Naomi akīra Ruthu ūcio mūtumia wa mūrīū atīrī, “Ūndū ūcio wa gūtwarana na airītu ake nīūgūtūika mwega harīwe, wee mwarī wakwa, tondū mīgūnda-inī wa mūdū ūngī wahota kūgerwo ngero.”

²³ Nī ūndū ūcio Ruthu agīkara hakuhī na ndungata cia airītu cia Boazu akīhaaraga nginya magetha ma cairi na ma ngano magīthira. Nake agītūūra na nyacıarawe.

3

Ruthu na Boazu Kīhuhīro-inī kīa Ngano

* 2:2 Atumia a ndigwa, na ciana iria itaari aciari a cio, hamwe na ageni nio metikiritio kūhaara ngano irīa yatigagio (Alaw 19:9; 23:22; Gūcook 24:19). † 2:17 nī ta kilo 22 ‡ 2:20 Mūmenyereri aakoragwo arī mūdū wa nyūmba ya mūthuuri ūcio ūkuīte (Gūcook 25:5-10).

¹ Mūthenya ūmwe-rī, Naomi, nyaciarawe wa Ruthu, akīmwīra atīrī, “Mwarī wakwa, githī ndi-agīrīrwo ngūcarīrie mūcīi waku, kūrīa wee ūngīona maūndū mega? ² Githī Boazu ūcio wee ūkoretwo na ndungata ciae cia airītu ti mūndū wa rūrīra rwitū? Ūtukū ūyū nīguo ekūhuha cairi kīhuhīro-inī.* ³ Wīthambe na wīhake maguta mekūnunga wega, ningī wīhumbe nguo ciaku iria njega mūno. Ūcooke ūikūrūke ūkinye kīhuhīro-inī, no ndūkeyonithie mūndū ūcio nginya arīkie kūrīa na kūnyua. ⁴ Rīrīa arīkoma, wone harīa akoma. Ningī ūthīi ho na ūhumbūrie magūrū make, ūkome ho. Nake nīegūkīwīra ūrīa wagīrīrwo nī gwīka.”

⁵ Ruthu akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Maūndū macio mothe wanjīra no mo ngwīka.” ⁶ Nī ūndū ūcio agīkūrūka agīkinya kīhuhīro-inī kīu, na agīka ūrīa wothe nyaciarawe aamwīrite eeke.

⁷ Na rīrīa Boazu aarīkirie kūrīa na kūnyua, na agīkorwo arī mūkenu, agīthīi agīkoma mūthia-inī biū wa hība ya cairi. Nake Ruthu agīthīi acemete, akīmūhumbūria magūrū, agīkoma ho. ⁸ Ūtukū gatagatī, kīndū gīkīhahūra Boazu, nake egarūra, agīkora nī mūndū-wa-nja wakomete magūrū-inī make.

⁹ Akīmūūria atīrī, “Nīwe ū?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī nīi ndungata yaku Ruthu. Tambūrūkia gīcurī kīa nguo yaku ūhumbūrie, nī ūndū wee nīwe ūngītūmenyerera.”†

¹⁰ Nake akīmwīra atīrī, “Jehova arokūrathima mwarī wakwa. Ūtugi ūrīa wonania nīūkīrite ūrīa wonanirie kīambīrīria-inī, nī ūndū ndūnenda kūrūmanīrīra na aanake, marī athīini kana marī itonga.

¹¹ Na rīrī, mwarī wakwa, ndūgetīgīre. Nīngūgwīkīra ūrīa wothe ūkūhooya. Andū othe a itūūra rīrīi rīitū nīmoo atī wee ūrī mūndū-wa-nja ngatha. ¹² O na gūtūika ndī ūmwe wa arīa mangīkūmenyerera-rī, nī harī mūndū ūngī ūngīkūmenyerera wa hakuhi kūngīra. ¹³ Rīu kīraare haha ūtukū ūyū, na rūciini gwakīa angīkorwo nīekwenda gūkūmenyerera, nī wega; nīagakūmenyerera. No angīkorwo ndekwenda, o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, nīngakūmenyerera. Kīraare haha nginya rūciini rūciini.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio Ruthu agīkoma hau magūrū-inī make nginya rūciini, no akīroka gūūkīra rūciini tene kūrī mairia, nake Boazu akīmwīra atīrī, “Ndūkareke kūmenyeke atī nī kūrī mūndū-wa-nja ūrokīte kīhuhīro-inī.”

¹⁵ Ningī akīmwīra atīrī, “Rehe nguo iyo wīgīrīire wanīrīrie.” Rīrīa eekire ūguo, Boazu agīitīrīra ibaba ithathatū cia cairi, akīmūgīrīra. Nake Ruthu agīcooka itūūra-inī.

¹⁶ Na rīrīa Ruthu aacookire kūrī nyaciarawe-rī, Naomi akīmūūria atīrī, “Mwarī wakwa, kūraathiire atīa?”

Nake akīmwīra maūndū marīa mothe Boazu aamwīkīre. ¹⁷ Ningī agīcooka akīmwīra atīrī, “Ibaba ici ithathatū cia cairi nīwe ūuheire, na anjīra atīrī, “Tiga kūinūkīra nyaciaraguo moko matheri.”

¹⁸ Nake Naomi akīmwīra atīrī, “Eterera o ro ūguo, mwarī wakwa, nginya ūmenye ūrīa ūhoro ūcio ūgūthīi, nīgūkorwo mūndū ūcio ndangīhurūka nginya rīrīa aniine ūhoro ūcio ūmūthī.”

4

Boazu Kūhikia Ruthu

¹ Na rīrī, Boazu akīambata agīthīi nginya kīhingo-inī gīa itūūra, agīkara thī ho. Rīrīa mūndū ūrīa wa mbarī yao, ūrīa Boazu aarītīe ūhoro wake ookire-rī, Boazu akīmwīra atīrī, “Mūrata wakwa, ūka haha ūikare thī.” Nī ūndū ūcio agīthīi hau agīkara thī.

² Boazu agīta athuuri ikūmi a itūūra akīmeera atīrī, “Ta ikarai thī hahal!” Nao magīka o ūguo. ³ Ningī akīra mūndū ūcio wa mbarī yao atīrī, “Naomi ūrīa ūracookire kuuma būrūrī wa Moabi-rī, nīarendia gīthaka kīrīa kīarī kīa Elimeleku, mūndū wa mbarī ciitū. ⁴ Ndagīciiria ngūhe ūhoro ūcio na ngwīre ūgūre gīthaka kīu ūrī mbere ya andū aya maikarīte haha o na mbere ya athuuri a andū aitū. Ūngīkorwo nīūgūgīkūūra, ūgīkūūre. No angīkorwo ndūgwīka ūguo-rī, ūnjīre nīguo menye. Nīgūkorwo hatirī mūndū ūngī ūrī na kīhoo to gīa gwīka ūguo tīga wee, na nīi ngagūcooka.”

Nake akiuga atīrī, “Nīngūgīkūūra.”

⁵ Boazu nake akiuga atīrī, “Mūthenya ūrīa ūkaagūra gīthaka kīu kuuma kūrī Naomi, na kuuma kūrī Ruthu ūrīa Mūmoabi, nīūkahikia mūtumia wa ndigwa wa mūndū ūcio wakuire, nīgeetha ūtūurie rītwa rīa ūcio ūkuite o hamwe na indo ciae.”

⁶ Na rīrīa mūndū ūcio wa mbarī yao aiguire ūguo-rī, akiuga atīrī, “Ndikūhota gūgīkūūra, nī ūndū ndahota gīwīthūkīria ūgai wakwa nīi mwene. Gīgīkūūre arī we. Nīi ndingīhota gwīka ūguo.”

⁷ (Matukū-inī ma tene thīini wa Isiraeli-rī, mūtugo wa gūkūūra kana gūkūūrania indo nīguo maūndū mothe marīko wega, mūndū ūmwe wa eene ūhoro aarutaga kīraatū gīake agakinengera mūndū ūcio ūngī. Kūu Isiraeli īno nīyo yarī njīra ya gwīkīra ūira atī ūndū ūrīa mūgīuanīre nīwarīkīrīra wega biū.)

* 3:2 Cairi yahuhagwo hwaī-inī thuutha wa kūrangwo nī ng’ombe, kana kūrangwo nī magūrū ma ngaari mūthenya; mwene ya aakomaga kīhuhīro-inī kūmīrangīra. † 3:9 Njīra ya gūtambūrūkia gīcūrī kīa nguo kīhumbīre mūrītu yarī ya kuonania kūmīgītīra, kana kūhooya kīhiko.

⁸ Nĩ ūndũ ūcio mūdũ ūcio wa mbarĩ yao akĩra Boazu atĩrĩ, “Kĩgũre wee mwene.” Na akĩruta kĩaatũ gĩake, akimūnengera.

⁹ Hĩndĩ ūyo Boazu akĩra athuuri acio na andũ othe atĩrĩ, “Ūmũthĩ mūrĩ aira akwa atĩ nĩndagũra indo ciothe cia Elimeleku, na cia Kilioni, na cia Mahaloni kuuma kūrĩ Naomi. ¹⁰ Ningĩ nĩndahikia Ruthu ūria Mũmoabi, mūtumia wa ndigwa wa Mahaloni, atũke mūtumia wakwa, nĩguo ndũũrie rĩitwa rĩa ūcio ūkuĩte hamwe na indo ciake, nĩguo rĩitwa rĩake rĩtikaanoore nyũmba-inĩ yao, kana rĩehere maandiko-inĩ marĩa maigitwo ma itũũra. Ūmũthĩ nĩmwatuĩka aira!”

¹¹ Ningĩ athuuri acio, o na andũ arĩa othe maikarĩte hau kĩhingo-inĩ, makiuga atĩrĩ, “Tūrĩ aira. Jehova arotũma mūdũ-wa-nja ūcio ūroka gwaku mũciĩ atũke o ta Rakeli na Lea, andũ-a-nja arĩa eerĩ maakire nyũmba ya Isiraeli.* Ūromenyeka kũu Efiratha, na ūgĩe igweta inene kũu Bethlehemu. ¹² Ciana iria Jehova egũkũhe kuuma kūrĩ mũirĩtu ūcio irotũma nyũmba yaku ihaane ta ya Perezu,† ūria Tamaru aaciarĩre Juda.”

Rũruka rwa Daudi

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Boazu akĩhikia Ruthu, agĩtuĩka mūtumia wake. Ningĩ aakoma nake, Jehova agĩtũma Ruthu agĩe nda, na agĩciara kahĩ. ¹⁴ Nao andũ-a-nja makĩra Naomi atĩrĩ, “Jehova arogoocwo, ūria ūtagūtigĩte ūtarĩ na mūkūmenyereri. Kahĩ kau karogĩa ngumo njega Isiraeli guothe! ¹⁵ Kau nĩko gakerũhia mūtũũrĩre waku, na gagūtũũrie ūkũrũ-inĩ waku. Nĩ ūndũ mūtumia wa mūrũguo, ūria ūkwendete na wa bata harĩ we gũkĩra aanake mũgwanja, nĩwe ūgaciarĩte.”

¹⁶ Nake Naomi akĩoya kaana kau, agĩkaigĩrĩra ciero-inĩ ciake, agĩkarera. ¹⁷ Nao andũ-a-nja arĩa maatũũraga kũu makiuga atĩrĩ, “Naomi arĩ na kahĩ.” Nao magĩgatua Obedi. Nake nĩwe warĩ ithe wa Jesii, ūria warĩ ithe wa Daudi.

¹⁸ Ici nacio nĩcio njiaro cia Perezu:

Perez u nĩwe warĩ ithe wa Hezironi,

¹⁹ nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,

²⁰ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,

nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,

²¹ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu,

nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi.

²² nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,

nake Jesii aarĩ ithe wa Daudi.

* 4:11 Andũ a Isiraeli moimire harĩ Rakeli na Lea. Daudi na Solomoni maatuĩkire a rũciaro rwa Ruthu. † 4:12 Boazu aarĩ wa rũciaro rwa Perezu (Math 1:3; Luk 3:33).

IBUKU RĪA MBERE RĪA SAMŪELI

Gūciarwo gwa Samuēli

¹ Na rīrī, nī kwarī na mündū ūmwe wa kuuma Ramathaimu, Mūzofimu kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu, nake eetagwo Elikana mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Elihu, mūrū wa Tohu, mūrū wa Zufu, Mūefiraimu. ² Aarī na atumia eerī; ūmwe eetagwo Hana na ūrīa ūngī eetagwo Penina. Penina aarī na ciana, no Hana ndaarī na ciana.

³ Mwaka o mwaka mündū ūcio nīambataga kuuma itūūra rīake agathīi Shilo kūhooya na kūrūtīra Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona.* Shilo nīkuo Hofini na Finehasi, ariū eerī a Eli, maarī athīnjīri-Ngai a Jehova. ⁴ Rīrīa rīothe mūthenya wa Elikana wakinyaga wa kūruta igongona-rī, nīagayagīra mūtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airītu. ⁵ No nīaheaga Hana rūgai maita meerī, tondū nīamwendete, nowe Jehova nīamūhingīte nda. ⁶ Na tondū Jehova nīamūhingīte nda-rī, mūiruwe nīaikaraga akīmūthirikagia nīguo amūng'ūrīkie. ⁷ Naguo ūndū ūcio ūgīthīi na mbere mwaka o mwaka. Rīrīa rīothe Hana aambataga athīi nyūmba ya Jehova-rī, mūiruwe nīamūthirikagia nginya akarīra, akaaga kūrīa irio. ⁸ Nake Elikana mūthuuriwe akamūūria atīrī, “Hana, ūrarīra nīkī? Ūraaga kūrīa nīkī? Ūkuite ngoro nīkī? Gīthī nīi ndikīrīte ihīi ikūmi harīwe?”

⁹ Hīndī īmwe maarīkia kūrīa na kūnyua marī kūu Shilo-rī, Hana agīūkīra. Na rīrī, Eli, mūthīnjīri-Ngai, aikarīire gītī itoonyero rīa hekarū ya Jehova. ¹⁰ Hana akīrīra mūno na akīhooya Jehova, arī na ruo rwa ngoro. ¹¹ Nake akīhīta mwīhītwa, akiuga atīrī, “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūngītikīra kūrora thīina wa ndungata yaku na ūndirīkane, na ndūkariganīrwo nī ndungata yaku, no ūmīhe mwana wa kahīi-rī, hīndī īyo na nīi nīngamūheana kūrī Jehova matukū mothe ma muoyo wake, na gūtīrī hīndī rwenjī rūkaahutia mūtwe wake o na rī.”

¹² Na rīrīa aathīiaga na mbere kūhooya Jehova, Eli akīmūbara kanua. ¹³ Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nīciainainaga, no mūgambo wake ndwaiguikaga. Eli agīūciiria atī nī kūrīio arīitwo, ¹⁴ akīmūūria atīrī, “Nī nginya rī ūgīkara ūrī mūrīu? Eheria ndibei īyo yaku.”

¹⁵ Hana akīmūcookeria, akiuga atīrī, “Tīguo mwathi wakwa, nīi ndī mündū-wa-nja ūthīīnikīte mūno. Ndinyūite ndibei kana njooi; no nī ngoro yakwa ndīraitūrūrīra Jehova. ¹⁶ Tīga kuona ndungata yaku ta rīrī mündū-wa-nja mwaganu; ngoretwo gūkū ngīhooya ndī na ruo rūingī o na kīeha.”

¹⁷ Eli akīmūcookeria atīrī, “Thīi na thayū, na Ngai wa Isiraeli aroītīkīra gūkūhe kīrīa ūmūhooete.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Ndungata yaku īroītīkīrīka maitho-inī maku.” Nake Hana agīthīi na akīrīa irio, na ndaacookire gūtuka gīthīithi.

¹⁹ Magīūkīra mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, makīhooya marī mbere ya Jehova, na magīcooka magīthīi kwao mūciī kūu Rama. Elikana agīkoma na Hana mūtumia wake, nake Jehova akīmūrīrikana. ²⁰ Nī ūndū ūcio ihīnda rīgīkinya Hana akīgīa nda na agīciara kahīi. Agīgatua Samuēli, akiuga atīrī, “Nīgūkorwo nī kūhooya ndakahooire harī Jehova.”

Hana Kūheana Samuēli kūrī Jehova

²¹ Rīrīa mündū ūcio wetagwo Elikana aambatire hamwe na nyūmba yake yothe kūrūtīra Jehova igongona rīa mwaka o mwaka na akahingīe mwīhītwa wake-rī, ²² Hana ndaathiire. Eerire mūthuuriwe atīrī, “Kahīi gaka gaatiga kuonga-rī, nīngagatwara na ndīkaneane kūrī Jehova,† na gagaatūūruga kūu hīndī ciothe.”

²³ Mūthuuriwe Elikana akīmwīra atīrī, “Īka o ūrīa ūkuona kwagīrīire. Ikara gūkū o nginya rīrīa gagaatiga kuonga; we Jehova arotūma kiugo giake kīhinge.” Nī ūndū ūcio mündū-wa-nja ūcio agīkara mūciī na agīkongīthia nginya rīrīa aagatigīthirie kuonga.

²⁴ Gaatiga kuonga, Hana akīoya kahīi kau o karī kanini, hamwe na ndegwa ya mīaka ītatū, na eba īmwe‡ ya mūtu, na gītete kīa ndibei agīgatwara nyūmba ya Jehova kūu Shilo. ²⁵ Maarīkia gūthīnja ndegwa-rī, magītwara kahīi kau kūrī Eli, ²⁶ Nake Hana akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa wee mwathi wakwa ūtūūruga muoyo-rī, nī nīi mündū-wa-nja ūrīa warūgamīte haha hakuhi nawe akīhooya Jehova. ²⁷ Ndahooire heo kahīi gaka, nake Jehova nīetīkīrīte kūūhe kīrīa ndamūhooire. ²⁸ Tondū ūcio o na nīi nīndakaamūrīra Jehova. Matukū mothe marīa gegūtūūra muoyo-rī, gegūtūūra kaamūrīrwo Jehova.” Nake akīhooya Jehova arī o hau.

* 1:3 Ithandūkū rīa kīrīkanīro na Hema-ya-Gūtūnganwo (3:3; Josh 18:1) ciakoragwo Shilo kilomita 30 gathigathini wa Jerusalemu. Andū a Isiraeli nīmagīrīrwo nīgūthīi kuo maita matatū o mwaka (Gūcook 16:16-17; Thaa 23:14-19). † 1:22 Ciana ciatigaga kuonga irī na mīaka ītatū kana makīria. ‡ 1:24 nī ta kilo 22

2

Ihooya rīa Hana

¹ Ningī Hana akihooya, akiuga atīrī:

“Ngoro yakwa nīkeneire Jehova;
na rūhīa rwakwa rūkaambarario thīinī wa Jehova.
Kanua gakwa gakeerahīra thū ciakwa,
nīgūkorwo nīngenete nī ūhonokio waku.

² “Gūtīrī mūdū o na ū mūtheru ta Jehova;
gūtīrī ūngī tiga wee wiki,
kana gūkagīa Rwaro rūngī rwa Ihiga rūtariī ta Ngai witū.

³ “Mūtigacooke kwaria na mwīkīrīro ūguo
kana mūreke tūnua twanyu twarie na mwītīo,
nīgūkorwo Jehova nīwe Ngai ūrīa ūūī maūdū,
na agacūurania ciiko cia andū.

⁴ “Mota ma njamba cia ita nīmoinangīku,
nao arīa mataarī hinya makaheo hinya.

⁵ Arīa maarī ahūūnu meyandikithagia nīguo mone irio,
no arīa maarī ahūtu nīmathirītwo nī ng’aragu.
Thaata nīciarīte ciana mūgwanja,
no ūrīa warī na aanake aingī nīmūhinyīrīku.

⁶ “Jehova nīwe ūrehaga gīkuū, na nīwe ūtūūragia muoyo;
nīwe ūharūūkanagia mbīrīra-inī, na akambatia mūdū oime kuo.

⁷ Jehova nīwe ūtūmaga andū mathīine na arīa angī matonge;
nīwe ūnyiihanagia na agatūūganīria.

⁸ Ooyaga mūthīini akamūruta rūkūngū-inī,
na akaruta mūbatari kuuma kiara-inī kīa mūhu;
amaikaragia hamwe na anene, na agatūma magae gītī kīa ūnene.

“Nīgūkorwo mīthingi ya thī nī ya Jehova; igūrū rīayo nīho aigīrīre thī.

⁹ Nīakamenyerera makinya ma andū ake arīa atheru,
no arīa aaganu nīakamaikia kūu nduma-inī.

“Mūdū ndahootanaga na ūndū wa hinya wake;
¹⁰ arīa makararagia Jehova nīmagathuthwo.

Nīakamookīrīra na marurumī arī o kūu igūrū;
Jehova nīwe ūgatuīra ituri cia thī ciira.

“Nīakahe mūthamaki wake hinya,
a na ambararie rūhīa rwa ūrīa wake mūtīrīrie maguta.”

¹¹ Nake Elikana akiinūka mūci gwake Rama, no kahī kau gagītungatīra Jehova karī harī Eli ūcio mūthīnjīri-Ngai.

Aanake Aaganu a Eli

¹² Na rīrī, arīu a Eli maarī andū aaganu; matiatīte Jehova. ¹³ Na rīrī, warī mūtugo wa athīnjīri-Ngai harī andū, atī rīrīa mūdū o wothē aruta igongona, na rīrīa nyama ikīrugwo, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai yokaga na njibe ya mītheece itatū īrī guoko-inī. ¹⁴ Yaikagia njibe īyo nyūngū-inī ya kīgera, kana thaburia-inī, kana gīteng’ū-inī, kana nyūngū-inī ya rūmba, nake mūthīnjīri-Ngai akeyoera o kīrīa gīothe njibe ingīarutire. Ūguo nīguo meekaga andū othe a Isiraeli arīa mookaga Shilo. ¹⁵ Na o na mbere ya maguta gūcinwo-rī, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai nīyokaga na ikeera mūdū ūrīa ūraruta igongona atīrī, “He mūthīnjīri-Ngai nyama imwe ahīhie; ndegwītīkīra nyama nduge kuuma kūrī we, tiga o nyama njīthī.”*

* 2:15 Kūringana na watho, maguta hamwe na nyama cia maguta ciacinagīrwo igūrū wa kigongona (Alaw 3:16; 4:8-10).

¹⁶ Mündū angāmwire atiri, “Reke maguta mambe macinwo, ūcooke woe kiria giothe ūkwenda,” ndungata yacookagia atiri, “Aca, nengera o ro riu; kwaga ūguo, ndimioe na hinya.”

¹⁷ Wihia ūcio wa aanake a Eli warī mūnene mūno maitho-ini ma Jehova, nīgukorwo nīmanyararaga magongona maria andū maarutagira Jehova.

¹⁸ Nowe Samuēli aatungataga mbere ya Jehova ari o mwana mūnini, ehumbite ebodi ya gatani. ¹⁹ O mwaka nyina nīamūtumagira gakanjū, akamūtwarira riria megūthii na mūthuuriwe kūruta igongona ria mwaka o mwaka. ²⁰ Eli nīarathimaga Elikana na mūtumia wake, akoiga atiri, “Jehova arokūhe ciana na mündū-wa-nja ūyū icooke ithenya ria mwana ūyū aahooete, na agicooka kūmūheana harī Jehova.” Nao magacooka makainika kwao mūci. ²¹ Nake Jehova akīguira Hana tha; akīgā nda agiciara aanake atatū na airitu eerī. Nake mwana ūcio ti Samuēli agikūira hau mbere ya Jehova.

²² Na riri, Eli aari mūkūrū mūno, na nīaiguaga maundū mothe maria ariū ake meekaga Isiraeli guothe, na ūria maakomaga na andū-a-nja ariā maatungataga itoonyero-ini ria Hema-ya-Gūtunganwo. ²³ Nī ūndū ūcio akīmooria atiri, “Nī kī gītūmaga mwike maundū ta maya? Nīndiraigua kuuma kūrī andū othe ūhoru wa ciiko ici cianyu cia waganu. ²⁴ Aca, ariū akwa; ūhoru ūria ndiraigua ūkihunja gatagati ka andū a Jehova ti mwega. ²⁵ Mündū angihiria mündū ūria ūngī-rī, Ngai no amateithurane; no mündū angihiria Jehova-rī, nū ūngimūthaithanirira?” No riri, aanake ake matiigana kūigua magikaanio nī ithe wao, nīgukorwo Jehova nīatuite nīekūmooraga.

²⁶ Nake mwana ūcio ti Samuēli agikūra, akīnenehaga, akīendagwo nī Jehova o na andū.

Ūrathi wa Gūūkirira Nyūmba ya Eli

²⁷ Na riri, mündū wa Ngai nīokire kūrī Eli, akīmwire atiri, “Jehova ekuuga ū: ‘Githi nī ndieguūirire nyūmba ya thoguo riria maarī Misiri watho-ini wa Firaūni?’ ²⁸ Ndathuurire thoguo kuuma mihiriga-ini yothe ya Isiraeli atuike mūthinjiri-Ngai wakwa, aambatage kigongona-ini giakwa, na acinage ūbumba, na ehumbage ebodi ari mbere yakwa. Nīngī nīndaheire nyūmba ya thoguo indo iria ciothe irutagwo nī andū a Isiraeli cia maruta ma gūcinwo na mwaki. ²⁹ Nī kī gītūmite mūnyarare igongona riakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo iri cia giikaro giakwa? Nī kī gītūmite ūtīe ariū aku kūngira, mwīnoragie na icunjī iria njega cia iruta o rīothe riria ndutagirwo nī andū akwa a Isiraeli?”

³⁰ “Tondū wa ūguo-rī, Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigite atiri, ‘Nīnderaniire atī nyūmba yaku na nyūmba ya thoguo nīgūtūūra indungatagira nginya tene.’ No riu Jehova oigite atiri, ‘Ūndū ūcio ūrondaihiriria! Ariā mandite nīndīrīmatīaga, no ariā maamenete nīmarīmenagwo. ³¹ Hīndī nīiroka riria ngaaniina hinya waku na niine hinya wa andū a nyūmba ya thoguo, nīgeetha gūtikanakorwo na mündū mūkūrū thīinī wa nyūmba yaku, ³² nawe nīukona mīnyamaro giikaro-ini giakwa. O na gūtūika ūndū mwega nīūgeekwo Isiraeli, thīinī wa nyūmba yaku gūtiri hīndī gūgaakorwo mündū mūkūrū. ³³ O mündū waku ūria itakeheria kigongona-ini giakwa-rī, agaatigio no geetha agūtue mūtumumu na maithori, na aigūthagie ngoro yaku kīeha, nacio njaro ciaku ciothe irikuuga o riria ciatūika andū agima.

³⁴ “‘Naguo ūndū ūria ūkūhaana kūrī ariū aku eerī, Hofini na Finehasi, ūgaatūika kīmenyithia kūrī wee na ariū aku, o eerī magakua mūthenya ūmwe. ³⁵ Na nī nīngethuurira mūthinjiri-Ngai mwīhokeku, ūria ūgeekaga kūrīngana na ūndū ūria ūri ngoro-ini na meciiria-ini makwa. Nīngahaanda nyūmba yake itūūre irūmite, nake nīagatungataga mbere ya ūria wakwa mūtīrīrie maguta hīndī ciothe.

³⁶ Nīngī mündū wothē ūria ūgaatigara wa nyūmba yaku, nīagooka amūinamīrīre nī ūndū wa gīcunjī kīa betha na kenyu komū ka mūgate, amūthaithe amwire atiri, “Ta he wira ūmwe wa ūthinjiri-Ngai nīguo nyonage gīa kūrīa.””

3

Jehova gwita Samuēli

¹ Nake mwana ūcio ti Samuēli aatungataga mbere ya Jehova ari harī Eli. Matukū-ini macio kiugo kīa Jehova gītiaiguagwo kaingī, na gūtionekega cioneki kaingī.

² Ūtukū ūmwe Eli, ūria maitho make maambīrīrie kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o haria aamenyerete. ³ Tawa wa Ngai ndwahorete,* nake Samuēli aakomete kūu thīinī wa hekarū ya Jehova, haria ithandūkū ria Ngai riarī. ⁴ Hīndī iyo Jehova agīta Samuēli.

Samuēli agicooka atiri, “Nī ūyū haha.” ⁵ Nake agīteng’era kūrī Eli, akiuga atiri, “Nī wanjita; nī ūyū haha.”

No Eli akiuga atiri, “Nī ndītanite; cooka ūgakome.” Nī ūndū ūcio Samuēli agīthii agikoma.

⁶ Jehova agītana rīngī, “Samuēli!” Nake Samuēli agīkūra, agīthii kūrī Eli, akiuga atiri, “Nī wanjita; nī ūyū haha.”

* 3:3 Tawa wa thahabu ūria waigagwo Handū-haria-Hatheru waakanaga ūtukū wothē (Thaam 27:20-21; 30:7-8). Samuēli eetirwo mathaa ma rūciinī gūtakiite.

Eli akiuga atirĩ, “Mũrũ wakwa, nĩ ndiitanĩte; cooka ũgakome.”

⁷ Hĩndĩ iyo Samuéli ndaakoretwo amenyete Jehova, kana akaguũrĩrio kiugo kĩa Jehova.

⁸ Jehova nĩetire Samuéli riita rĩa gatatũ, nake Samuéli agĩũkĩra agĩthĩ kũrĩ Eli, akiuga atirĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ũyũ haha.”

Nake Eli akĩmenya atĩ nĩ Jehova wetaga mwana ũcio. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Eli akĩĩra Samuéli atirĩ, “Thĩ ũgakome, na wona aagwĩta uuge atirĩ, ‘Jehova, aria, nĩ ũndũ ndungata yaku nĩthikĩrĩrie.’” Nĩ ũndũ ũcio Samuéli agĩthĩ, na agĩkoma harĩa aakomaga.

¹⁰ Nake Jehova agĩũka akĩrũgama hau, agĩtana o ta mahinda macio mangĩ atirĩ, “Samuéli! Samuéli!”

Nake Samuéli akiuga atirĩ, “Aria, nĩ ũndũ ndungata yaku nĩthikĩrĩrie.”

¹¹ Nake Jehova akĩĩra Samuéli atirĩ, “Rora, nĩ ndĩ hakuhi gwĩka ũndũ thĩinĩ wa Isiraeli ũrĩa ũgaatũma matũ ma mĩndũ o wothĩ ũrĩa ũkaũigua mararake. ¹² Hĩndĩ iyo maũndũ marĩa mothe ndoigire ma gũũkĩrĩra Eli na nyũmba yake nĩngamahingia kuuma kiambĩrĩra nginya mũthia. ¹³ Nĩgũkorwo nĩndamwĩrĩre nĩngatũra nyũmba yake ciira nginya tene nĩ ũndũ wa mehĩa marĩa we oĩ ũhoro wamo; ariũ ake nĩmetuire andũ a kũmeneka, nake akĩremwo nĩ kũmakaanĩ. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio nĩndehĩtĩre igũrũ rĩa nyũmba ya Eli ngiuga atirĩ, ‘Waganu wa nyũmba ya Eli ndũrĩ hĩndĩ ũkaahoroherio na igongona kana iruta.’”

¹⁵ Samuéli agĩkoma o nginya rũciinĩ, na okĩra akĩhingũra mĩrango ya nyũmba ya Jehova. Nĩetigagĩra kwĩra Eli ũhoro wa kĩoneki kũ, ¹⁶ no Eli akĩmwĩta, akiuga atirĩ, “Samuéli, mũrũ wakwa.”

Nake Samuéli agĩcookia atirĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

¹⁷ Eli akĩmũũria atirĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũcio Jehova arakwĩrĩre? Ndũkae kũũhitha ũndũ ũcio. Ngai arogwĩka ũndũ mũũru makĩria, ũngĩhitha ũndũ o na ũmwe ũrĩa arakwĩrĩre.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Samuéli akĩmwĩra maũndũ mothe, na ndaamũhithĩre ũndũ o na ũmwe. Eli agĩcooka akiuga atirĩ, “Ŭcio nĩ Jehova; nĩke ũndũ ũrĩa ekuona wagĩrĩre maitho-inĩ make.”

¹⁹ Jehova nĩakoragwo hamwe na Samuéli o ũrĩa aakũraga, na ndaarekire kiugo o na kĩmwe gĩake kiũrĩre thĩ. ²⁰ Nakuo Isiraeli guothe kuuma Dani nginya Birishiba magĩkũũrana atĩ Samuéli aarĩ mũthũure atuĩke mũnabĩ wa Jehova. ²¹ Nake Jehova agĩthĩ na mbere kuonekana kũu Shilo, na kũu nĩkuo eguũrĩrie kũrĩ Samuéli na ũndũ wa kiugo gĩake.

4

Nakĩo kiugo gĩa Samuéli gĩgĩkinya Isiraeli guothe.

Afilisti Gũtaha Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹ 20 Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoimagarire makarũe na Afilisti. Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu Ebeni-Ezeri, nao Afilisti makĩamba ciao kũu Afeku. ² Afilisti magĩtũma ita rĩa rĩgacemanie na Isiraeli, na o ũrĩa mbaara yathĩiaga na mbere-rĩ, noguo Isiraeli maahootagwo nĩ Afilisti, arĩa mooragire andũ ta 4,000 kũu maarũagĩra. ³ Rĩrĩa mbũtũ ciacookire kambĩ-inĩ-rĩ, athuuri a Isiraeli makĩũria atirĩ, “Jehova atũma tũhootwo nĩ Afilisti ũmũthĩ nĩkĩ? Nĩ tũgĩrei ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Shilo, nĩgeetha tũthĩ nario rĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩtũma andũ kũu Shilo, nao makĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi. Nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, maarĩ hamwe na ithandũkũ riu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai.

⁵ Rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩakinyire kambĩ-inĩ-rĩ, andũ a Isiraeli othe makiugĩrĩria na mũgambo mũnene o nginya thĩ ikĩnaina. ⁶ Na rĩrĩa Afilisti maagĩuire mbugĩrĩrio iyo makiũrĩria atirĩ, “Mbugĩrĩrio iyo irĩ kambĩ-inĩ ya Ahibirania nĩ ya kũ?”

Hĩndĩ rĩa maamenyire atĩ nĩ ithandũkũ rĩa Jehova rĩakinyĩte kambĩ-inĩ-rĩ, ⁷ Afilisti magĩtigĩra makiuga atirĩ, “Ngai nĩyũkĩte kambĩ-inĩ, ithuĩ tũrĩ thĩina-inĩ! Gũtirĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ mbere ino. ⁸ Wũi-iyi-witũ-! Nũ ũgũtũhonokia moko-inĩ ma ngai ici irĩ hinya ũũ? Ici nĩcio ngai irĩa ciahũũrĩre andũ a Misiri na mĩthiro ya mĩthemba yothĩ werũ-inĩ. ⁹ Mwĩyũmĩrĩriei, Afilisti aya! Tuĩkai arũme ki, kana mũtuo ngombo cia Ahibirania, ta ũrĩa matũire marĩ ngombo cianyu. Tuĩkai arũme ki, na mũrũe!”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩrũa nao, na andũ a Isiraeli makihootwo, nake o mũndũ akĩũrĩra hema-inĩ yake. Nayo njũragano yarĩ nene mũno; thigari cia Isiraeli ngiri mĩrongo itatũ irĩa ciathĩiaga na magũrũ ikĩũragwo. ¹¹ Nario ithandũkũ rĩa Ngai rĩgĩtahwo, nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, magĩkua.

Gĩkũ kĩa Eli

¹² Mũthenya o ro ũcio Mũbenjamini ũmwe akĩhanyũka oimĩte mbaara-inĩ, agĩthĩ nginya Shilo, nguo ciake irĩ ndembũkangu na aarĩ na tĩrĩ mĩtwe. ¹³ Na rĩrĩa aakinyire-rĩ, agĩkora Eli aikariĩre gĩtĩ gĩake mũkĩra-inĩ wa njĩra, acũthĩrĩrie, tondũ ngoro yake yarĩ na guoya nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai. Hĩndĩ rĩa mũndũ ũcio aatoonyire itũũra-inĩ, na akĩheana ũhoro ũrĩa gwekĩkĩte-rĩ, itũũra rĩothe rĩgĩkayũrũka.

¹⁴ Rīrīa Eli aiguire mūkayūrūrūko ūcio akīūria atīrī, “Gītūmi kīa inegene rīu nī kīi?”

Nake mūdū ūcio agīthīi narua harī Eli, ¹⁵ ūria warī na ūkūrū wa māka mīrongo kenda na īnana, ūria maitho make moorīte, akaagaga kuona. ¹⁶ Akīra Eli atīrī, “No hīndī ndooka nyumīte mbaara-ini; ndoora kuuma kuo o ūmūthī.”

Eli akīmūria atīrī, “Nī atīa gwīkīkire mūrū wakwa?”

¹⁷ Mūdū ūcio warehire ūhoro agīcookia atīrī, “Andū a Isiraeli nīmoorīre Afilisti, nayo mbūtū ya ita nīyūragītvo mūno. O na arīū aku eerī, Hofini na Finehasi, nī akuū, narīo ithandūkū rīa Ngai nīitahe.”

¹⁸ Rīrīa aagwetire ithandūkū rīa Ngai, Eli akīgūa na ngara oimīte gītī-inī gīake hau mwena-inī wa kīhingo. Ngingo yake īkiunīka, agīkua, nī ūndū aarī mūdū mūkūrū na akaritūha. Aatongoretie Isiraeli māka mīrongo īna.

¹⁹ Mūtumia wa mūrīū wake Finehasi aarī na nda na aatigītīe hanini aciare. Na rīrīa aaguire ūhoro ūcio wa atī ithandūkū rīa Ngai nīritahītvo, na atī iciciarawe hamwe na mūthuuriwe nīmakuīte-rī, akīnyītvo nī ruo rwa kūrūmwō na agīciara, no agītoorio nī ruo rwa gūciara. ²⁰ Na rīrīa aakuaga, atumia arīa maamūteithagīrīria makīmīra atīrī, “Tiga gūkua ngoro; nīwaciara kahīi.” No ndaacookirie ūndū o na kana kūrūmbūiya ūhoro o na ūrīkū.

²¹ Nake agītua kahīi kau Ikabodu, akiuga atīrī, “Rīiri nīweherete Isiraeli,” nī ūndū wa ithandūkū rīa Ngai gūtahwo, na gūkua gwa iciciarawe na mūthuuriwe. ²² Akiuga atīrī, “Rīiri nīweherete ūkoima Isiraeli, nī ūndū ithandūkū rīa Ngai nīritahītvo.”

5

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro rīrī Ashidodi na Ekironi

¹ Na rīrī, Afilisti maarīkia gūtaha ithandūkū rīa Ngai, makīrīruta kūu Ebeni-Ezeri, makīrītware Ashidodi. ² Magīcooka magītware ithandūkū rīu thīnī ya ngai ya ūrio yetagwo Dagoni, na makīrīga rīriganīte na Dagoni. ³ Rīrīa andū a Ashidodi mookīrīe rūciinī tene mūthenya ūyū ūngī-rī, magīkora Dagoni īgūite īgakoma na nda hau mbere ya ithandūkū rīa Jehova! Makīoya Dagoni makīmīcookia handū hayo. ⁴ No mookīra rūciinī rūrū rūngī-rī, magīkora Dagoni īgūite īgakoma na nda hau mbere ya ithandūkū rīa Jehova! Mūtwe na moko mayo meeri nīcioinīkīte, īgakūa hau hīngīro-inī ya mūrango wa nyūmba; no mwīrī wayo watigarīte. ⁵ Nīkīo ngīnya ūmūthī gūtīrī athīnjīri-ngai a Dagoni kana andū angī matoonyaga hekarū ya Dagoni kūu Ashidodi magereire hīngīro-inī īyo ya mūrango.

⁶ Nakuo guoko kwa Jehova gūkiūmīra andū a Ashidodi na kūdū kūrīa kwariganīte nakuo; akīmārehere mwanangīko na akīmāhūra na mīrimū ya mahūha. ⁷ Na rīrīa andū a Ashidodi moonire ūria gwekīka, makiuga atīrī, “Ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli rītīgūkara na ithuī gūkū gwītū, nīgūkorwo guoko gwake nīgūtūūmīre mūno hamwe na ngai iitū Dagoni.” ⁸ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti, makīmooria atīrī, “Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli?”

Nao magīcookia atīrī, “Rekei ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīthaamīrio Gathu.” Nī ūndū ūcio magīthaamia ithandūkū rīu rīa Ngai wa Isiraeli.

⁹ Na rīrī, maarīkia kūrīthaamīria kuo, guoko kwa Jehova gūgūkīrīra itūūra rīu inene, gūkīgīa kīmako kīnene. Akīhūra andū a itūūra rīu inene, arīa ethī na arīa akūrū, akīmārehere mīrimū ya mahūha. ¹⁰ Nī ūndū ūcio magītware ithandūkū rīu rīa Ngai Ekironi.

Na rīrīa ithandūkū rīu rīatoonyaga Ekironi-rī, andū a Ekironi makīanīrīra na mūgambo makiuga atīrī, “Nīmaarehe ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli gūkū gwītū nīguo matūūrage ithuī hamwe na andū aitū.” ¹¹ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti makīmeera atīrī, “Cookiai ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīehere gūkū; nīrīcookio kūrīa rīumīte kana rītūūrage hamwe na andū aitū.” Nīgūkorwo gīkū nīkīayūrītīe itūūra rīu inene kīmako; guoko kwa Ngai nī kwārīūmīre mūno. ¹² Nao arīa mataakuire makīhūrwō na mīrimū ya mahūha, nakīo kīrīro gīa itūūra rīu inene gīgīkīnya o īgūrū kwa Ngai.

6

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro Gūcookio Isiraeli

¹ Na rīrī, ithandūkū rīa Jehova rīarīkia gūkara būrūrī wa Afilisti mīeri mūgwanja-rī, ² Afilisti magītā athīnjīri-ngai na aragūrī, makīmooria atīrī, “Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa Jehova? Twīrei ūria tūngīrīcookia kūrīa rīoimīte.” ³ Nao magīcookia atīrī, “Mūngīkorwo nī mūgūcookia ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli, mūtīkarīcookīe rīrī itheri, no ngīnya mūrītūme na kīndū gīa kūrūtvo iruta rīa mahītīa. Hīndī īyo nīmūkaahona, na mūmenye kīrīa gītūmīte guoko gwake kwage kweherio īgūrū rīanyu.”

⁴ Afilisti makīūra atīrī, “Nī iruta rīrīkū rīa mahītīa tūngīmīrutīra?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũmĩhiano tũtano twa thahabu tũhaana mahũha, na tũtano twa thahabu tũhaana tũbĩa* o ta ũrĩa aathani a Afilisti maigana, nĩ ũndũ inyuĩ na aathani anyu mũhũũrĩtwo na mũthiro mũthemba o ũmwe. ⁵ Thondekai tũmĩhiano twa mahũha na twa tũbĩa irĩa irathũkia bũrũri, na mũtĩie ngai ya Isiraeli. No gũkorwo nĩakeheria guoko gwake kuume igũrũ rĩanyu, o na igũrũ rĩa ngai cianyũ, o na bũrũri wanyu. ⁶ Nĩ kũĩ gĩtũmĩte mũmie ngoro cianyũ ta ũrĩa andũ a Misiri na Firaũni meekire? Rĩrĩa aamahinyĩrĩrie-rĩ, gĩthĩ matiarekereire andũ a Isiraeli nĩguo mathiĩ?”

⁷ “Na rĩrĩ, haarĩriai ngaari njerũ, na ng’ombe igĩrĩ njaiirĩ itarĩ ciohwo icooki. Muoherere ng’ombe icio ngaari-inĩ iyo, no mweherie njaũ ciacio mũcihingĩre kiugũ. ⁸ Oyai ithandũkũ rĩa Jehova mũrĩigĩrĩre igũrũ rĩa ngaari, na mũige gathandũkũ mwena-inĩ warĩo na mũgũkĩre indo icio cia thahabu icio mũramĩcookeria irĩ cia iruta rĩa mahĩtia. Rekei rĩthiĩ, ⁹ no mũikare mũrĩrorete. Rĩngĩambata rĩkinye bũrũri warĩo, rĩerekeire Bethi-Shemeshu-rĩ, nĩgũgatuika atĩ nĩ Jehova ũtũrehereire mũtino ũyũ mũnene ũũ. No kũngĩkorwo ti ũguo, nĩtũkamenya atĩ ti guoko gwake gwatũhũrĩre, no nĩ ũndũ watũkorire o ũguo.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩka ũguo. Makĩoya ng’ombe icio igĩrĩ magĩcioherera ngaari-inĩ, na makĩhingĩra njaũ ciacio kiugũ. ¹¹ Makĩgĩrĩra ithandũkũ rĩa Jehova igũrũ rĩa ngaari, na hamwe narĩo makĩgĩrĩra gathandũkũ karĩa kaarĩ na tũbĩa tũu twa thahabu na tũmĩhiano tũu twahaanaga mahũha. ¹² Ningĩ ng’ombe icio ikĩambata irũngĩrĩre irorete Bethi-Shemeshu, igĩthiĩ na njĩra yothie ikĩanagia; itiak-erũrĩre na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. Nao aathani a Afilisti magĩcirũmĩrĩra o nginya mũhaka-inĩ wa Bethi-Shemeshu.

¹³ Hindi iyo andũ a Bethi-Shemeshu nĩ kũgetha maagethaga ngano yao kĩaanda-inĩ, na rĩrĩa maatiirire maitho makĩona ithandũkũ rĩa Ngai, magĩkena nĩkũrĩona. ¹⁴ Nayo ngaari igĩkinya mũgũnda-inĩ wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu, nayo ikĩrũgama hakuĩ na ihiga inene. Andũ acio magĩatũranga mĩtĩ ya ngaari iyo, na makĩrutĩra Jehova ng’ombe icio igongona rĩa njino. ¹⁵ Nao Alawii makĩruta ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na gathandũkũ ka mĩhiano iyo ya thahabu, makĩmĩgĩrĩra igũrũ rĩa ihiga rĩu inene. Mũthenya ũcio andũ a Bethi-Shemeshu[†] makĩruta ng’ombe icio irĩ igongona rĩa njino harĩ Jehova. ¹⁶ Aathani acio atano a Afilisti makĩionera maũndũ macio mothe, na magĩcooka Ekironi mũthenya o ro ũcio.

¹⁷ Īno nĩyo mĩhiano ya mahũha ma thahabu irĩa Afilisti maatũmire irĩ igongona rĩa mahĩtia rĩa kũrutĩrwo Jehova: Mũhiano o ũmwe warutagwo nĩ ũndũ wa o itũũra: Ashidodi, na Gaza, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi. ¹⁸ Naguo mũigana wa mbĩa cia thahabu waiganaga o ta matũũra ma Afilisti ma aathani acio atano, matũũra macio maairigĩrwo na thingo cia hinya hamwe na tũtũũra twa bũrũri wao. Narĩo ihiga rĩu inene harĩa maigĩrĩre ithandũkũ rĩa Jehova, nĩ mũira nginya ũmũthĩ rĩrĩ kũu mũgũnda-inĩ ũcio wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu.

¹⁹ No Ngai akĩũraga andũ amwe a kũu Bethi-Shemeshu, akĩũraga andũ mĩrongo mũgwanja nĩ ũndũ nĩmarorire ithandũkũ rĩa Jehova thiĩni. Andũ makĩrĩa nĩ ũndũ wa ihũũra rĩu inene Jehova aamahũũrĩte narĩo, ²⁰ nao andũ a Bethi-Shemeshu makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩrũgama mbere ya Jehova, Ngai ũyũ mũtheru? Ithandũkũ rikwambatio kũrĩ ũ rĩoima haha?”

²¹ Ningĩ magĩtũmana kũrĩ andũ a Kiriathu-Jearimu, makĩmeera atĩrĩ, “Afilisti nĩmacookia ithandũkũ rĩa Jehova. Ikũrũkai mũrĩgĩrĩre mũrĩambatie kwanyu.”

7

¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Kiriathu-Jearimu magĩthiĩ, makĩgĩra ithandũkũ rĩa Jehova, makĩrĩambatia. Makĩritwara mũciĩ wa Abinadabu kĩrĩma-igũrũ, na makĩamũra mũriũ Eleazaru aikaragie ithandũkũ rĩa Jehova.*

Samuéli Kũhota Afilisti kũu Mizipa

² Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro nĩrĩaikarire Kiriathu-Jearimu ihinda iraya, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩrĩ rĩrĩ yothie, nao andũ othe a Isiraeli magĩcakaya na makĩrongooria Jehova. ³ Nake Samuéli akĩra nyũmba yothie ya Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩkorwo nĩmũgũcookerera Jehova na ngoro cianyũ ciothe-rĩ, tiganai na ngai ng’eni na Maashitarothu, na mwĩneane kũrĩ Jehova, na mũmũtungatĩre o we wiki, nake nĩakamũkũura amũrute guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtigana na Mabaali na Maashitarothu, magĩtungatĩra Jehova o we wiki.

⁵ Ningĩ Samuéli akiuga atĩrĩ, “Cookanĩrĩriai Isiraeli othe kũu Mizipa, na nĩ nĩngamũthaitanĩrĩra harĩ Jehova.” ⁶ Na rĩrĩa maagomanĩte kũu Mizipa, magĩtaha maai makĩmaita mbere ya Jehova. Mũthenya

* 6:4 Afilisti maahũthagĩra indo ici kũhooreria ngai ciao.

meetikĩritio gũkuua ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro (Gũcook 10:8).
Daudi aarĩtwareire Jerusalemu (2Sam 6:2-3).

† 6:15 Itũũra rĩa Bethi-Shemeshu rĩarĩ rĩa Alawii (Josh 21:16). Alawii no-o

* 7:1 Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩaikarire Bethi-Shemeshu nginya rĩrĩa

ũcio makĩhinga kũria irio, na makiumbũra mehia mao makiugĩra kũu atĩrĩ, “Nĩ twĩhĩrie Jehova.” Nake Samuéli nĩwe warĩ mĩtongoria wa Isiraeli kũu Mizipa.

⁷ Rĩria Afilisti maaiguire atĩ Isiraeli maagomanĩte kũu Mizipa, aathani a Afilisti makĩambata magĩthĩ makamatharikire. Na rĩria andũ a Isiraeli maaiguire ũhoro ũcio, makĩnyitwo nĩ guoya nĩ undũ wa Afilisti. ⁸ Makĩra Samuéli atĩrĩ, “Ndũgaatige gũkaira Jehova Ngai witũ nĩ undũ witũ, nĩgeetha atũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁹ Nake Samuéli akĩoya kagondũ koongaga na agĩkarutĩra Jehova igongona rĩa njino karĩ kagima o ro ũguo. Agĩkaira Jehova nĩ undũ wa Isiraeli, nake Jehova akĩmũcookeria ũhoro.

¹⁰ Na hĩndĩ rĩa Samuéli aarutaga igongona rĩa njino-rĩ, Afilisti magĩkuhĩrĩria nĩguo marũe na Isiraeli. No mũthenya ũcio Jehova akĩruruma na marurumĩ manene mũno ma gũũkĩrĩra Afilisti, na agĩtuma mamake mũno o nginya magĩtoorio mũno mbere ya andũ a Isiraeli. ¹¹ Nao andũ a Isiraeli makĩuma kũu Mizipa naihenya, magĩteng’eria Afilisti makĩmooragaga kũu njĩra-inĩ, makĩmakinya mũhuro wa Bethi-Kari.

¹² Ningĩ Samuéli akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda gatagatĩ ka Mizipa na Shenĩ. Akĩrĩta Ebeni-Ezeri, akiuga atĩrĩ, “Nginyagia hau nĩ Jehova ũtũteithĩte.” ¹³ Nĩ undũ ũcio Afilisti magĩtoorio mũno na matiacookire gũtharikĩra bũrũri wa andũ a Isiraeli rĩngĩ.

Ihinda rĩothe rĩria Samuéli aatũũrire muoyo, guoko kwa Jehova gwatũũrire gũũkĩrĩre Afilisti. ¹⁴ Namo matũũra marĩa Afilisti maatahĩte kũrĩ Isiraeli kuuma Ekironi nginya Gathu magĩcookerera Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩkũũra bũrũri ũria wariganĩte na matũũra macio nagueo kuuma kũrĩ watho wa Afilisti. Na gũkĩgĩa thayũ gatagatĩ ka Isiraeli na Aamori.

¹⁵ Samuéli agĩthĩ na mbere gũtiĩrĩria Isiraeli matukũ mothe ma muoyo wake.[†] ¹⁶ Mwaka o mwaka nĩathiũrũkaga kuuma Betheli nginya Giligali na Mizipa,[‡] agatuithanagia andũ a Isiraeli ciira kũndũ guothe. ¹⁷ No nĩacookaga Rama hĩndĩ ciothe, kũria mũciũ wake warĩ, o na kũu agatuithanagia ciira kũrĩ andũ a Isiraeli arĩ kũu. Nake agĩakĩra Jehova kĩgongona kũu.

8

Isiraeli Gwĩtia Mũthamaki

¹ Rĩria Samuéli aakũrire, nĩathuure ariũ ake matũke atĩrĩrĩ bũrũri wa Isiraeli. ² Mũriũ wake wa irĩgithathi eetagwo Joeli, nake wa keerĩ eetagwo Abija, nao maatungataga kũu Birishiba. ³ No rĩrĩ, ariũ ake matiathiire na mĩthĩre ta yake. Nĩmagarũrũkire makĩrĩrĩria ũtonga ũtarĩ wa ma, na makaamũkagĩra mahaki, na makoogomagia kĩhooto.

⁴ Nĩ undũ ũcio athuuri othe a Isiraeli makĩũngana, magĩthĩ kũrĩ Samuéli o kũu Rama. ⁵ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũkũrũ, nao ariũ aku matirathiĩ na mĩthĩre ta yaku; rĩu thuura mũthamaki atũtongoragie o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.”

⁶ No rĩria maamwĩrire atĩrĩ, “Tũhe mũthamaki atũtongoragie.” Undũ ũcio ndwakenirie Samuéli; nĩ undũ ũcio akĩhooya Jehova. ⁷ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩkĩrĩria ũria wotho andũ aya marakwĩra; tiwe mararega, no nĩ nĩ mararega ndũke mũthamaki wao. ⁸ O ta ũria matũire mekaga ũguo kuuma mũthenya ũria ndamambatarie ngĩmaruta bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ, makandiganĩria magatungatĩra ngai ingĩ, ũguo noguo maragwĩka. ⁹ Na rĩrĩ, kĩmathikĩrĩrie; no ũmataare, ũtĩrĩrĩthe na ũreke mamenye ũria mũthamaki ũcio ũkaamathamakagĩra ageekaga.”

¹⁰ Nake Samuéli akĩĩra andũ acio maamwĩtagia mũthamaki ũhoro wotho wa Jehova. ¹¹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki ũria ũkaamũthamakagĩra ageekaga: Nĩakoya ariũ anyu amatue a gũtungataga na ngaari ciake cia ita, na mbarathi, na mahanyũkage mbere ya ngaari ciake cia ita. ¹² Amwe ao nĩakamatua aathani a thigari ngiri, na aathani a thigari mĩrongo itano, na ariã angĩ marĩmage mĩgũnda yake na makamũgethara, o na angĩ mathondekage indo cia mbaara na cia ngaari ciake cia ita. ¹³ Nĩakoya airĩtu anyu amatue athondeki a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a mĩgate. ¹⁴ Nĩakoyaga mĩgũnda yanyu, na mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ya mĩtamaĩyũ rĩa mĩega mũno amĩhe ndungata ciake. ¹⁵ Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu na gĩa thabibũ cianyu akĩhe anene ake na ndungata ciake. ¹⁶ Ndongata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na ng’ombe cianyu iria njega na ndigiri nĩagacioya itũke cia kũmũrutagĩra wĩra. ¹⁷ Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa mahiũ manyu, o na inyũ ene nĩ mũgaatũka ngombo ciake. ¹⁸ Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, nĩmũgakaya nĩ undũ wa mũthamaki ũcio mwĩthuurĩre, nake Jehova ndarĩ undũ akaamũcookeria mũthenya ũcio.”

¹⁹ No andũ acio makĩrega gũthikĩrĩria Samuéli makiuga atĩrĩ, “Aca! Ithui tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakagĩra. ²⁰ Ningĩ tũtũke ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, tũrĩ na mũthamaki wa gũtũtongoragia na wa gũthiia mbere iitũ na wa kũrũaga mbaara ciitũ.”

[†] 7:15 Samuéli aarĩ mũnabii (3:20) na mũtiĩrĩrĩ bũrũri wa Isiraeli.
 rwa Benjamini, na nĩkuo andũ maathiaga kũhoera (Josh 4:19).

[‡] 7:16 Matũũra ma Betheli, na Giligali, na Mizipa maarĩ rũgongo

²¹ Riría Samuéli aiguire ūhoru ūrĩa wothē andũ acio moigire-rĩ, akĩucokera mbere ya Jehova. ²² Jehova akĩmucokeria atĩrĩ, “Maigue, ūmahe mũthamaki.”
Nake Samuéli akĩĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ nĩacooke itũũra-inĩ rĩake.”

9

Samuéli Gũitĩrĩa Saũlũ Maguta

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ Mũbenjamini ūmwe, mũndũ warĩ igweta wetagwo Kishu mūrũ wa Abieli, mūrũ wa Zeroru, mūrũ wa Bekorathu, mūrũ wa Afia wa Benjamini. ² Mũndũ ūcio aarĩ na mūrĩũ wetagwo Saũlũ, mwanake kĩrorerwa na gũtĩrĩ ūngĩ mangĩagananirio nake harĩ andũ a Isiraeli, nake aarĩ mũraihi gũkĩra andũ arĩa angĩ othe, kuuma ciande ciake gũthĩĩ na igũrũ aakĩrĩte andũ arĩa angĩ othe.

³ Na rĩrĩ, ndigiri cia Kishu, ithe wa Saũlũ, ikĩũra, nake Kishu akĩĩra mūrĩũ Saũlũ atĩrĩ, “Oya ndungata ĩmwe mũthĩĩ nayo mũgacarie ndigiri.” ⁴ Nĩ ūndũ ūcio akĩhĩtũkĩra bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Efiraimu na bũrũri wa Shalisha, no matiacionire. Magĩthĩĩ o na mbere magĩkina rũgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio itiarĩ kũu. Agĩcoka akĩgera rũgongo rwa Benjamini, no matiacionire.

⁵ Rirĩa maakinyire rũgongo rwa Zufu, Saũlũ akĩĩra ndungata ĩrĩa aarĩ nayo atĩrĩ, “Ūka, reke tũhũndũke; baba ahota gũtiga gwĩciiria ūhoru wa ndigiri ambĩrĩrie gũtũmakĩra.”

⁶ No ndungata igĩcokia atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, itũũra-inĩ rĩrĩrĩ nĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai; na nĩ mũtĩie mũno, na ūrĩa wothē oigaga nũhingaga. Nĩtũthĩĩ kuo o rĩu. Hihi no atwĩrĩre kũria tũngĩciona.”

⁷ Saũlũ akĩĩra ndungata yake atĩrĩ, “Tũngĩthĩĩ-rĩ, nĩ kĩ tũngĩhe mũndũ ūcio? Irio nĩ thiru makũnia-inĩ maitũ. Tũtĩrĩ na kiheo gĩa gũtwarĩra mũndũ wa Ngai. Nĩ kĩ tũrĩ nakĩo?”

⁸ Ndungata iyo ikĩmucokeria o rĩngĩ, ikiuga atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ndĩ na gĩcunjĩ gĩa kana gĩa cekeri ya betha.* Nĩngũmĩhe mũndũ wa Ngai nĩgeetha atwĩrĩre kũria tũngĩciona.” ⁹ (Tene thĩinĩ wa Isiraeli, mũndũ angĩathĩire kũhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ Ngai, oigaga atĩrĩ, “Ūka, tũthĩĩ kũrĩ muoni-maũndũ,” nĩ ūndũ ūrĩa wĩtagwo mũnabii matukũ maya hĩndĩ iyo eetagwo muoni-maũndũ.)

¹⁰ Saũlũ akĩĩra ndungata yake atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ gũthĩĩ.” Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩĩ merekeire itũũra rĩria mũndũ ūcio wa Ngai aarĩ.

¹¹ Na rirĩa maambataga kĩrĩma marorete itũũra-inĩ, magĩcemanĩa na airĩtu amwe magĩthĩĩ gũtaha maaĩ, makĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩa muoni-maũndũ arĩ gũkũ?”

¹² Nao magĩcokia atĩrĩ, “Ekuo, arĩ hau mbere yanyu. Hiũhai, ooka itũũra-inĩ riitũ o ūmũthĩ, nĩ ūndũ andũ marĩ na igongona rikũrutĩrwo handũ harĩa hatũũgĩru. ¹³ O mwarĩkia gũtoonya itũũra-rĩ, nĩmũkũmuona atanambata handũ hau hatũũgĩru kũrĩa.† Andũ matingĩambĩrĩria kũrĩa nginya arĩkina, tondũ no nginya arathime igongona; thuutha-inĩ arĩa metĩtwo marĩe. Rĩu ambatai; ihinda rĩrĩrĩ nĩrĩo mũngĩmuona.”

¹⁴ Nao makĩambata itũũra-inĩ, na rirĩa maatoonyaga kuo-rĩ, makĩona Samuéli agĩũka na kũrĩ o akĩambata athĩĩ handũ harĩa hatũũgĩru.

¹⁵ Na mũthenya ūmwe mbere ya Saũlũ gũũka-rĩ, Jehova nĩaguũrĩrie Samuéli ūndũ ūyũ akamwĩra atĩrĩ, ¹⁶ “Rũciũ ihinda ta rĩrĩ nĩngagũtũmĩra mũndũ kuuma bũrũri wa Benjamini. Mũitĩrĩrie maguta atũke mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli; nĩagakũura andũ akwa kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti. Nĩndorete andũ akwa, nĩ ūndũ kĩrĩro kĩa nĩkinginyĩire.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Samuéli onire Saũlũ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe mũndũ ūrĩa ndĩrakwĩrĩre ūhoru wake; nĩwe ūgaatha andũ akwa.”

¹⁸ Saũlũ agĩkuhĩrĩa Samuéli hau itoonyero-inĩ rĩa itũũra, akĩmũũria atĩrĩ, “Ndagũthaita no ūnjĩrĩre harĩa nyũmba ya muoni-maũndũ ĩrĩ?”

¹⁹ Nake Samuéli agĩcokia atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ muoni-maũndũ. Ambata, ūthĩĩ mbere yakwa nginya handũ harĩa hatũũgĩru, nigũkorwo ūmũthĩ nĩũkũrianĩra na nĩ, na rũciĩnĩ nĩngakũrekereria ūthĩĩ, na ngwĩre maũndũ mothe marĩa me ngoro-inĩ yaku. ²⁰ Ha ūhoru wa ndigiri irĩa wateire mũthenya ĩtatũ mĩhĩtũku-rĩ, ndũkamake nĩ ūndũ wacio; nĩĩrĩkitie kuoneka. Na nĩ kũrĩ ū wendi wothē wa Isiraeli werekeirio, angĩkorwo ti kũrĩ wee na nyũmba ya thoguo yothē?”

²¹ Nake Saũlũ agĩcokia atĩrĩ, “Gĩthĩ ndikĩrĩ Mũbenjamini, kuuma mũhĩrĩga ūrĩa mũnini wa Isiraeli? Anga mbarĩ ĩtũ tiyo nini gũkĩra mbarĩ irĩa ingĩ cia mũhĩrĩga wa Benjamini? Nĩ kĩ gũgũtũma ūnjĩre ūndũ ta ūcio?”

²² Nĩngĩ Samuéli akĩrehe Saũlũ na ndungata yake, akĩmatoonyia nyũmba ĩrĩa yariagĩrwo, na akĩmaikaria thĩ handũ ha andũ arĩa atĩku arĩa meetĩtwo; nao othe maarĩ ta andũ mĩrongo ĩtatũ. ²³ Samuéli akĩĩra ūrĩa warugaga atĩrĩ, “Rehe gĩcunjĩ kĩa nyama kĩrĩa ngũnengerire, kĩrĩa ngwĩrĩre ūige handũ mwanya.”

* 9:8 nĩ ta giramu 3 † 9:13 Magongona-inĩ mamwe nĩ gwakoragwo na ndia.

²⁴ Nake ūcio warugaga akioya kugurū kuu na kīria kīarī kugurū-inī, agikūiga mbere ya Saülū. Samūeli akimwira atirī, “Giki nikio ūraigirwo. Rīa, tondū niwe ūkūigirwo ni undū wa ihinda rīrī, kuuma hīndī irīa ndoigire atirī, ‘Nīnjītite ageni.’” Nake Saülū akirīanīra na Samūeli mūthenya ūcio.

²⁵ Maikūrūka kuuma handū hau hatūūgīru na maakinya itūūra-inī-rī, Samūeli akīaranīria na Saülū marī nyūmba igūrū. ²⁶ Nao makīrooka gūūkīra rūciinī tene, nake Samūeli agīita Saülū kuu nyūmba igūrū akimwira atirī, “Ūkīra wīhaarīrie na nīngūkūrekereria ūthīi.” Hīndī irīa Saülū ehaarīrie, we hamwe na Samūeli makiuma nja. ²⁷ Hīndī irīa maikūrūkaga makinye mūthia wa itūūra-rī, Samūeli akīra Saülū atirī, “Ira ndungata īno īthiāge mbere iitū, no wee ūtithie hanini ngūhe ndūmīrīri ya Ngai.” Nayo ndungata īgīika o ūguo.

10

¹ Ningī Samūeli akioya kīnandū kīa maguta, akīmaitīrīria Saülū mūtwe, na akīmūmumunya, akimwira atirī, “Githī Jehova ndagūitīrīrie maguta ūtuīke mūtongoria wa igai riake? ² Ūmūthī twatigana, nūgūcemanīa na andū eerī hakuhi na mbīrīra ya Rakeli, kuu Zeliza mūhaka-inī wa Benjamīni. Nīmarīkwīra atirī, ‘Ndigiri iria wathiire gūcaria-rī, nīcīonekete. Na rīu thoguo nīatigīte gwīciirīa ūhorō wacio na nīamakīte nī undū waku. Aroria atirī, ‘Ngwīka atīa nī undū wa mūrū wakwa?’”

³ “Ningī kuuma kuu nūgūthīi na mbere ūkinye mūtī-inī ūrīa mūnene wa Taboru. Nūgūcemanīa na andū atatū makīambata mathīi kuu Betheli kūrī Ngai. Ūmwe arīkorwo akūūite tūūri tūtātū, ūrīa ūngī mīgate itātū, na ūrīa ūngī mondo ya ndibei. ⁴ Nao makūgeithie na makūhe mīgate īrī, irīa ūrīamūkīra kuuma kūrī o.

⁵ “Thuutha ūcio ūthīi ngīnya Gībea ya Ngai, kūrīa kūrī kambī ya Afīlisti ya arangīri. Na wakuhīrīria itūūra rīu-rī, nūgūcemanīa na mūtongoro wa gīkundi kīa anabīi maikūrūkīte makiuma handū hau hatūūgīru marī na inanda cia kīnūbi, na tūhembe, na mītūrīrū, na inanda cia mūgeeto ikīgambio mbere yao, na nīmegūkōrwo makīratha mohoro. ⁶ Roho wa Jehova nīegūūka igūrū rīaku na hīnya, na nīūkūratha mohoro hamwe nao; nawe nīūkūgarūrwo ūtuīke mūdū ūngī. ⁷ Marūūri macio maarīkia kūhingio-rī, īka o ūrīa guoko gwaku kūngīhota gwīka, nīgūkōrwo Ngai arī hamwe nawe.

⁸ “Ikūrūka mbere yakwa ngīnya Gīlīgali. Ti-itherū nīngaikūrūka njūke kūrī we ndute magongona ma njino na maruta ma ūguano. No no ngīnya weterere mīthenya mūgwanja ngīnya njūke harī we ngwīre ūrīa wagīrīrwo nī gwīka.”

Saülū gūtuuo Mūthamaki

⁹ Na rīrīa Saülū aahūdūkaga matigane na Samūeli-rī, Ngai akīgarūra ngoro ya Saülū, namo marūūri macio mothe makīhingio mūthenya o ro ūcio. ¹⁰ Rīrīa maakinyire Gībea-rī, mūtongoro wa anabīi ūkīmūtūnga; nake Roho wa Ngai agūūka igūrū rīake na hīnya, agūturanīra nao, na akīratha mohoro. ¹¹ Rīrīa andū arīa othe maamūūi maamuonire akīratha mohoro me hamwe na anabīi, makīūranīa atirī, “Nī undū ūrīkū ūyū wīkīkīte kūrī mūrū wa Kīshu? Kāi Saülū atuīkīte wa thīritū ya anabīi?”

¹² Mūdū watūūruga kuu agīcookīa atirī, “Nake ithe wao nūū?” Naguo ūndū ūcio ūgītūika ūndū ūngītūika thimo, gūkooragio atirī, “Saülū o nake nī wa gīkundi kīa anabīi?” ¹³ Thuutha wa Saülū gūtiga kūratha mohoro, agīthīi handū hau hatūūgīru.

¹⁴ Hīndī iyo ithe mūnini wa Saülū akīūria Saülū na ndungata yake atirī, “Mūraarī kū?”

Nake agīcookīa atirī, “Gwetha ndigiri, no rīrīa twaciagire tūgīthīi kūrī Samūeli.”

¹⁵ Ithe mūnini wa Saülū akiuga atirī, “Njīra ūrīa Samūeli aakwīrīre.”

¹⁶ Saülū agīcookīa atirī, “Nīatwīrīre o wega atī ndigiri nīcīonekete.” No ndeerīe ithe mūnini ūrīa Samūeli aamwīrīre ūhorō ūkonīi ūthamaki.

¹⁷ Samūeli agītūmanīra andū a Isīraeli mongane harī Jehova kuu Mizīpa,* ¹⁸ akīmeera atirī, “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isīraeli ekuuga: ‘Nīi nī nīi ndaarutire Isīraeli, ngīmambatia kuuma būrūrī wa Mīsīrī, na nī nīi ndaamūkūūrīre kuuma watho-inī wa Mīsīrī, na mothamaki-inī mothe marīa maamūhīnyagīrīria.’

¹⁹ No rīrī, nīmūregete Ngai wanyu, ūrīa ūmūhonokagīa kuuma kūrī mīnyamaro na mathīina manyu mothe, na mūkoiga atirī, ‘Aca, tūhe mūthamaki atūthamakagīre.’ Nī undū ūcio rīu mwīneanei mbere ya Jehova ta ūrīa mīhīrīga yanyu na mbarī cīanyu itarīi.”

²⁰ Rīrīa Samūeli aarehire mīhīrīga yothe ya Isīraeli hakuhi-rī, mūhīrīga wa Benjamīni nīguo wathuurīrwo. ²¹ Ningī akīrehīthia mūhīrīga wa Benjamīni hau mbere, mbarī o mbarī, na mbarī ya Matirī nīyo yathuurīrwo. Mūthia-inī Saülū mūrū wa Kīshu agīthuurwo. No maamwetha matīgana kūmuona. ²² Nī undū ūcio magītūirīa ūhorō makīria harī Jehova, “Mūdū ūcio nīokīte gūkū?”

Nake Jehova akiuga atirī, “Īi, ehīthīte harīa indo ciīgītwo.”

* 10:17 Mizīpa nīkuo andū maacemanagīa kwarīrīria maūdū ma bata.

²³ Nao magīteng'era, makīmūgūra, na aarūgama gatagati ka andū-rī, nīwe warī mūrāihu gūkīra andū arīa angī othe. ²⁴ Samuēli akīra andū othe atīrī, “Nīmuona mūdū ūrīa Jehova athuurite? Gūtīrī mūdū ūhaana take harī andū aya othe.”

Nao andū makīanīra makiuga atīrī, “Mūthamaki arotūra ihinda irāaya!”

²⁵ Samuēli agītaarīa andū mawatho ma ūthamaki. Nake akīmaandika gikūnjo-inī akīmaiga mbere ya Jehova. Ningī Samuēli akīra andū mathīi, o mūdū gwake mūciī.

²⁶ Saūlū o nake agīthīi gwake mūciī kūu Gibeā, oimagarītio nī andū njamba arī ngoro ciao ciahutītio nī Ngai. ²⁷ No andū amwe a thogothogo makiuga atīrī, “Mūdū ūyū aahota atīa gūtūhonokia?” Makīmūnyarara na matiigana kūmūrehera iheo. Nowe Saūlū agīkīrīra ki.

11

Saūlū Kūhonokia Itūūra-Inene rīa Jabeshi

¹ Na rīrī, Nahashu ūrīa Mūamoni nīambatire agīthīi akīrigiicīria Jabeshi-Gileadi. Nao andū othe a Jabeshi makīmūra atīrī, “Gīa na kīrīko kīa ūiguano, na ithuī nī tūrīgūtungatagīra.”

² Nowe Nahashu ūcio Mūamoni agīcooka atīrī, “Nītūkūgīa na kīrīko kīa ūiguano na inyuī mwetikīra ūndū ūyū ūmwe: atī ngūire riitho rīa ūrīo rīa o mūdū wothē nīgeetha nyararithie andū a Isiraeli othe.”

³ Athuuri acio a Jabeshi makīmūra atīrī, “Tūhe mīthenya mūgwanja nīguo tūtūme andū Isiraeli guothe, kūngīaga mūdū wa gūtūhonokia-rī, nītūkūwīneana kūrī we.”

⁴ Rīrīa andū acio matūmītwo maakinyire Gibeā gwa Saūlū na makīheana ūhorō ūcio kūrī andū-rī, andū othe makīrīra maanīrīre. ⁵ Na rīrī, Saūlū nīgūcooka aacookaga oimīte mīgūnda-inī, oimīte ndegwa ciake thuutha, akīūria atīrī, “Kaī andū aya moonete ūuru ūrīkū? Nī kī kīratūma marīre?” Nao magīcookera ūhorō ūcio makīmūra ūrīa andū a Jabeshi moigīte.

⁶ Rīrīa Saūlū aigūire ūhorō ūcio, Roho wa Ngai agīūka igūrū rīake na hinya mūno, nake agīcinwo nī marakara. ⁷ Akīnyīta ndegwa igūrū, agīcītinangia icunjī, na agītūma andū Isiraeli guothe nacio, makīanagīrīra atīrī, “Ūi nīguo ndegwa cia mūdū o wothē igwīkwo ūrīa ūtekūrūmīrīra Saūlū na Samuēli.” Naguo guoya wōimīte harī Jehova ūkīnyīta andū acio, nao makīumagara ta maarī o mūdū ūmwe. ⁸ Hīndī rīrīa Saūlū aamatarire hamwe marī kūu Bezeki, andū a Isiraeli maarī andū ngiri magana matatū na andū a Juda ngiri mīrongo itatū.

⁹ Nao makīra andū acio maatūmītwo atīrī, “Ūrai andū acio a Jabeshi-Gileadi atīrī, ‘rūciū ihinda rīrīa rīua rīgaakorwo rīhiūhite, nīguo mūkaahonokio.’” Rīrīa andū acio maatūmītwo mathiire makīheana ūhorō ūcio kūrī andū a Jabeshi-rī, andū acio makīyūrwo nī gīkeno kīnene. ¹⁰ Nao makīra andū a Amoni atīrī, “Rūciū nītūkenēana kūrī inyuī, na inyuī no mūtūke ūrīa wothē mūkoona kwagīrīre.”

¹¹ Mūthenya ūyū ūngī Saūlū akīgayania ita rīake akīga andū ikundi ithatū; na hīndī ya ituanīra rīa arangīrī rīa gūgīka makīhithūka kambī-inī ya Amoni makīmooraga nginya rīrīa rīua rīakoretwo rīhiūhite. Arīa maatigarire makīharaganio. Nī ūndū ūcio gūtīarī andū ao eerī maatīgītwo me hamwe.

Saūlū Gūkiindīrwo atī nīwe Mūthamaki

¹² Andū acio magīcooka makīra Samuēli atīrī, “Nī a acio mooragia atīrī, ‘Saūlū no atūthamakīre?’ Tūrehere andū acio tūmoorage.”

¹³ Nowe Saūlū akiuga atīrī, “Gūtīrī mūdū o na ūū ūkūūrāgwo ūmūthī, nī ūndū mūthenya ūyū Jehova nīahonoketie Isiraeli.”

¹⁴ Hīndī ūyo Samuēli agīcooka akīra andū acio atīrī, “Ūkai, tūthīi Giligali na tūrī kūu tūkindīre ūthamaki.” ¹⁵ Nī ūndū ūcio andū othe magīthīi Giligali na magīkindīra atī Saūlū nīwe mūthamaki marī mbere ya Jehova. Nao marī kūu makīrūta maruta ma ūiguano marī mbere ya Jehova, nake Saūlū na andū othe a Isiraeli magīkūngūra na njīra nene.

12

Samuēli Kuugīra Andū Ūhorō

¹ Na rīrī, Samuēli akīra andū a Isiraeli othe atīrī, “Nīndīkītīe gūthīkīrīra ūrīa wothē mwanjīrīre, na nīndīmūthuurīre mūthamaki wa kūmūthamakagīra. ² Rīu mūrī na mūthamaki wa kūmūtongoria. Hakwa-rī, ndī mūkūrū na ngagīa na mbuī, nao ariū akwa me hamwe na inyuī. Ngoretwo ndī mūtongoria wanyu kuuma ndī mwīthī nginya ūmūthī. ³ Nīi nūngīi haha. Rutai ūira wa kūnyuna mūtī mūrī mbere ya Jehova, na mūrī mbere ya mūdū ūyū wake ūtīrīrīo maguta. Nūū ndaanatunya ndegwa yake? Nūū ndaanatunya ndigiri yake? Nūū ndaanaheenia? Nūū ndaanahinyīrīra? Nī kūrī mūdū o na ū ndī ndaamūkīra ihaki nīguo nyune maitho nī ūndū warīo? Kūngīkorwo ndaneeka ūmwe wa maya-rī, nīngūmūcookeria.”

⁴ Nao magĩcɔɔkia atĩrĩ, “Ndũrĩ watũheenĩ kana ũgĩtũhinyĩrĩrĩa; ndũrĩ woya kĩndũ kuuma guoko-inĩ kwa mũndũ o na ũrikũ.”

⁵ Samuēli akĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩwe mũira ũhoro-inĩ wanyu, o na mũndũ ũyũ aitĩrĩrie maguta nĩ mũira ũmũthĩ, atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũngĩnjuukĩra.”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tĩ we nĩ mũira.”

⁶ Samuēli agĩcɔɔka akĩra andũ atĩrĩ, “Jehova nĩwe waamũrire Musa na Harũni, na akĩambatia maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misĩri. ⁷ Na rĩrĩ, ta rĩgamai haha, tondũ nĩngũmũciirithia na ũira mbere ya Jehova nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa Jehova anamwikĩra inyuĩ ene o na maithe manyu.

⁸ “Rĩrĩa ciana cia Jakubu ciathiire Misĩri, nĩmakaĩre Jehova amateithie, nake Jehova agĩtũma Musa na Harũni arĩa maarutire maithe manyu ma tene kuuma bũrũri wa Misĩri, makĩmathaamĩria kũndũ gũkũ.

⁹ “No nĩmariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao; nĩ ũndũ ũcio nĩameendirie guoko-inĩ gwa Sisera, mũnene wa mbũtũ cia ita cia Hazoru, na moko-inĩ ma Afilisti, na mũthamaki wa Moabi ũrĩa warũire nao.

¹⁰ Nao magĩkaĩra Jehova makiuga atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie; nĩtũtiganiĩre Jehova tũgatungatĩra Mabaali na Maashitarothu. No rĩu gĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.’ ¹¹ Jehova agĩcɔɔka agĩtũma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha, na Samuēli, na akĩmũhonokia kuuma moko-inĩ ma thũ cianyu mĩena-inĩ yothie; nĩ ũndũ ũcio mũgĩtũra mũtarĩ na ũgwati.

¹² “No hĩndĩ irĩa muonire atĩ Nahashu mũthamaki wa Amoni nĩookaga kũmũhũra-rĩ, mũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Aca, tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakagĩra,’ o na gwaatũka atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe warĩ mũthamaki wanyu. ¹³ Rĩu ũyũ nĩwe mũthamaki ũrĩa mũthuurite, o ũrĩa mwetirie; onei, Jehova nĩarũgamĩtie mũthamaki amũthamakagĩre. ¹⁴ Mũngĩtigĩra Jehova, mũmũtungatĩre, na mũmwathikĩre, na mũtikaremere maathani make, na angĩkorwo inyuĩ na mũthamaki ũrĩa ũkũmũthamakĩra nĩmũrĩrũ-magĩrĩra Jehova Ngai wanyu-rĩ, nĩ wega! ¹⁵ No mũngĩaga gwaathĩkĩra Jehova, na mũremere maathani make-rĩ, guoko gwake nĩgũkamũũkĩrĩra ta ũrĩa guokĩrĩre maithe manyu.

¹⁶ “Na rĩrĩ, rĩgamai muone ũndũ ũyũ mũnene Jehova akirĩi gwika maitho-inĩ manyu! ¹⁷ Githĩ rĩu ti hĩndĩ ya magetha ma ngano? Nĩgũkaĩra Jehova atũme marurumĩ na mbura. Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ ũndũ mũkire mwekire maitho-inĩ ma Jehova rĩrĩa mwetirie mũthamaki.”

¹⁸ Nĩngĩ Samuēli agĩkaĩra Jehova, na mũthenya o ro ũcio Jehova agĩtũma marurumĩ na mbura. Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩmaka mũno nĩ ũndũ wa Jehova na wa Samuēli.

¹⁹ Nao andũ acio othe makĩra Samuēli atĩrĩ, “Hooya Jehova Ngai waku nĩ ũndũ wa ndungata ciaku nĩguo tũtigakue, nĩgũkorwo igũrũ rĩa mehĩa maitũ mothe nĩtuongereire ũuru wa gwĩtia mũthamaki.”

²⁰ Samuēli agĩcɔɔkia atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra, inyuĩ nĩmwĩkĩte ũuru ũyũ wothie; no rĩrĩ, mũtikanahutatĩre Jehova, no tungatĩrai Jehova na ngoro cianyu ciothe. ²¹ Mũtikanagarũrũkĩre mĩhianano ya kũhooywo ya tũhũ. Nĩngĩmũguna, o na nĩngĩmũhonokia, nĩ ũndũ nĩ ya tũhũ. ²² Nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩake inene, Jehova ndagatĩrika andũ ake, nĩ ũndũ Jehova nĩakenirio nĩ kũmũtua andũ ake. ²³ No hakwa nĩ mwene-rĩ, ndĩroaga kwĩhĩria Jehova nĩ ũndũ wa kwaga kũmũhoera. Na nĩngũmũruta njĩra irĩa njega na njagĩrũ. ²⁴ No mwĩtagĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũrĩ na wĩhoekũ ngoro-inĩ cianyu ciothe; cũraniai maũndũ manene marĩa amwikĩre. ²⁵ No mũngĩkorwo nĩmũkũrũmanĩrĩra gwĩkaga ũuru-rĩ, inyuĩ hamwe na mũthamaki wanyu nĩmũkaniinwo biũ.”

13

Samuēli Kũrũithia Saũlũ

¹ Na rĩrĩ, Saũlũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka mĩrongo ina na iĩrĩ.

² Saũlũ nĩathuurire andũ ngĩri ithatũ kuuma Isiraeli; ngĩri igĩrĩ magĩkara nake kũu Mikimashi na bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Betheli, nao andũ ngĩri maarĩ na Jonathani kũu Gibeia ya Benjamini. Andũ arĩa angĩ akĩmeera mainũke kwao mĩciĩ.

³ Jonathani agĩtharĩkĩra irangĩro rĩa Afilisti kũu Geba, nao Afilisti makĩigua ũhoro ũcio. Hĩndĩ iyo Saũlũ akĩhuhithia karumbeta bũrũri wothie, akiuga atĩrĩ, “Ahibirania nĩ maiguel!” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũyũ ũkĩguuo Isiraeli guothe, gũkĩrwo atĩrĩ, “Saũlũ nĩatharĩkĩre irangĩro rĩa Afilisti, na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmatũkĩte kĩndũ kinungu harĩ Afilisti.” Nao andũ magĩtũwo nĩguo mongane na Saũlũ kũu Giligali.

⁵ Nao Afilisti makĩũngana nĩguo marũe na andũ a Isiraeli, marĩ na ngaari cia ita ngĩri ithatũ, na atwarithia a ngaari icio ngĩri ithatũ, nacio thigari ciao ciarĩ nyingĩ ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa. Nao makĩambata magĩthĩ makĩamba hema ciao kũu Mikimashi, mwena wa irathĩro wa Bethi-Aveni. ⁶ Hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ maarĩ handũ hooru mũno, na ita rĩaon nĩrĩahatĩrĩrio mũno, makĩhitha ngurunga-inĩ na ihinga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga, na thĩĩnĩ na marima, o na

marima-inĩ ma maaĩ. ⁷ O na Ahibirania amwe nĩmaringire mũrĩmo wa Jorodani, magikinya bũrũri wa Gadi na Gileadi.

Saulũ we mwene aatigĩtwo Giligali, nacio mbũtũ ciothe cia ita iria ciarĩ hamwe nake nĩciainainaga nĩ guoya. ⁸ Nake agieterera mĩthenya mũgwanja irĩa yatuĩtwo nĩ Samuéli; no Samuéli ndaigana gũũka Giligali, nao andũ a Saulũ makĩambĩrĩria kũhurunjũka. ⁹ Nĩ undũ ũcio Saulũ akiuga atĩrĩ, “Ndeherai maruta ma igongona rĩa njino na maruta ma ũguano.” Nake Saulũ akĩruta igongona rĩa njino. ¹⁰ O rĩria aarĩkirie kũruta igongona rĩu, Samuéli agĩkinya, nake Saulũ agĩthĩ kũmũtũnga amũgeithie.

¹¹ Samuéli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atia weka?”

Nake Saulũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩria nyonire atĩ andũ nĩmarahurunjũka, nawe ndũnooka ihinda rĩria riatuĩtwo, na atĩ Afilisti nĩmegwĩcookanagĩrĩria kũu Mikimashi-rĩ, ¹² ndeciiria atĩrĩ, ‘Rĩu Afilisti nĩmegwĩkũrũka moke manjũkĩrĩre gũkũ Giligali, na ndithaithĩte Jehova nĩguo twĩtikĩrĩke nĩwe.’ Nĩ undũ ũcio ndaigua nĩnjagĩrĩtwo nĩkũruta igongona rĩa njino.”

¹³ Samuéli akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwikite undũ wa ũkũgu. Ndũmenyereire riathanĩ rĩria Jehova Ngai waku aakũheire; korwo nĩwikite ũguo-rĩ, nĩangĩhaanda ũthamaki waku thĩĩnĩ wa Isiraeli ũtũure tene na tene. ¹⁴ No rĩu ũthamaki waku ndũgũtũũra; Jehova nĩacarĩtie mũndũ moimĩranĩtie ngoro, na akamũthũura atũke mũtongoria wa andũ ake, nĩ undũ ndũmenyereire watho wa Jehova.”

¹⁵ Hĩndĩ iyo Samuéli akiuma Giligali akĩambata Gibeja ya Benjamini, nake Saulũ agĩtara andũ arĩa aarĩ nao. Nao maarĩ ta andũ magana matandatũ.

Isiraeli Matarĩ na Indo cia Mbaara

¹⁶ Saulũ na mũriũ Jonathani na andũ arĩa maarĩ nao maikaraga Gibeja ya Benjamini, rĩria Afilisti maambĩte hema ciao kũu Mikimashi. ¹⁷ Nacio ikundi cia atharĩkĩri ikiuma kambĩ-inĩ ya Afilisti irĩ ikundi ithatũ. Kĩmwe gĩkĩerekera mwena wa Ofara gũkuhĩ na Shuali, ¹⁸ kĩria kĩngĩ gĩkĩerekera Bethi-Horoni, na gĩa gatatũ gĩkĩerekera mũhaka-inĩ ũria ũng’etheire Kĩanda gĩa Zeboimu kĩrorete werũ-inĩ.

¹⁹ Gũtiarĩ mũturi ũngĩonekire bũrũri wothe wa Isiraeli, tondũ Afilisti moigĩte atĩrĩ, “Mangĩgĩa nake, Ahibirania no mathondeke hiũ cia njora na matimũ!” ²⁰ Nĩ undũ ũcio andũ othe a Isiraeli maikũrũkaga magathiĩ kũrĩ Afilisti, makanoorerwo hiũ ciao cia mĩraũ, na thururu, na mathanwa, na hiũ cia igetha. ²¹ Thogora wa kũnoora hiũ cia mĩraũ na thururu warĩ cekerĩ icunjĩ igĩrĩ cia ithatũ, ^{*} naguo thogora wa kũnoora theeci, na mathanwa, na kũrũnga mĩcengi warĩ cekerĩ gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ithatũ.†

²² Nĩ undũ ũcio mũthenya wa mbaara gũtirĩ mũthigari o na ũmwe wa arĩa maarĩ na Saulũ na Jonathani warĩ na rũhiũ rwa njora kana itimũ guoko-inĩ gwake;‡ Saulũ na mũriũ Jonathani no-o maarĩ nacio.

Jonathani Gũtharĩkĩra Afilisti

²³ Na rĩrĩ, gĩkundi gĩa thigari cia Afilisti nĩgiathiĩte nginya kihunguro-inĩ kũu Mikimashi.

14

¹ Mũthenya ũmwe Jonathani mũrũ wa Saulũ akĩra mwanake ũria wamũkuuagĩra indo cia mbaara atĩrĩ, “Ŭka tũthĩĩ kambĩ-inĩ ya Afilisti mũrĩmo ũria ũngĩ.” No ndaigana kwĩra ithe.

² Saulũ aakarĩte ndeere-inĩ cia Gibeja rungu rwa mũtĩ wa mũkoomanga kũu Migironi. Nao andũ arĩa aarĩ nao maarĩ ta andũ magana matandatũ, ³ ũmwe wao aarĩ Ahija, ũria wehumbĩte ebodi. Aarĩ mũrũ wa Ahitubu mũrũ wa nyina na Ikabodu, mũrũ wa Finehasi, ũria mũrũ wa Eli, mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova kũu Shilo. Gũtiarĩ mũndũ wamenyete atĩ Jonathani nĩathiĩte.

⁴ Mĩena yeerĩ ya kihunguro kĩria Jonathani endaga gũũkĩrĩria nĩguo akinye irangĩro-inĩ rĩa Afilisti nĩ haarĩ na hurũrũka cia ihiga; ĩmwe yetagwo Bozezi, na irĩa ĩngĩ Senehe. ⁵ Hurũrũka ĩmwe yarĩ mwena wa gathigathini kũng’ethera Mikimashi, na iyo ĩngĩ yarĩ gũthini kũng’ethera Geba.

⁶ Jonathani akĩra mwanake ũcio wamũkuuagĩra indo cia mbaara atĩrĩ, “Ŭka tũthĩĩ irangĩro-inĩ rĩa andũ acio mataruaga. Hihi no gũkorwo Jehova nĩegwĩka undũ nĩ undũ witũ. Gũtirĩ kindũ kĩngĩgĩria Jehova ahonokanie, andũ marĩ aingĩ, kana marĩ anini.”

⁷ Mũkuui wake wa indo cia mbaara akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka maundũ mothe marĩa wĩciirĩtie gwĩka, ũgĩthĩĩ na mbere tondũ nĩ ndĩ hamwe nawe maundũ-inĩ mothe.”

⁸ Jonathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭka tũringe mũrĩmo ũria ũngĩ twerekeire harĩ andũ acio tũmeonithie. ⁹ Mangĩtwĩra atĩrĩ, ‘Etererai hau nginya tũũke kũrĩ inyuĩ,’ tũgũikara o hau tũrĩ na tũtikwambata tũthĩĩ kũrĩ o. ¹⁰ No mangĩtwĩra atĩrĩ, ‘Ambatai mũũke kũrĩ ithuĩ,’ tũkĩambate, nĩ undũ kũu nĩkĩo gĩgũtuũka kĩmenyithia giitũ atĩ Jehova nĩamaneanĩte moko-inĩ maitũ.”

¹¹ Nao eerĩ makĩonithania irangĩro-inĩ rĩa Afilisti. Nao Afilisti makiuga atĩrĩ, “Hĩ, ta rorai! Ahibirania makiuma marima-inĩ makurumĩte kũria marehithĩte.” ¹² Nao andũ a irangĩro-inĩ makĩgũthũkĩra

* 13:21 nĩ ta giramu 8 † 13:21 nĩ ta giramu 4 ‡ 13:22 Andũ a Isiraeli maahũthagĩra mota na mĩguĩ rĩria mekũrũa.

Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara makīmeera atīrī, “Ambatai mūūke kūrī ithuī na mūtīrī ūndū mūtekuona.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīra mūkuui wake wa indo cia mbaara atīrī, “Ambata, ūnyume thuutha; Jehova nīamaneanīte guoko-inī gwa Isiraeli.”

¹³ Jonathani akīambata, agīthīi akurumīte, na mūkuui wake wa indo cia mbaara amuumīte thuutha. Nao Afilisti makīgūa mbere ya Jonathani, nake mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmooraga arī thuutha wake. ¹⁴ Itharīkīra rīu rīa mbere rīa Jonathani marī na mūkuui wake wa indo cia mbaara rīoragire andū mīrongo īrī gacigo-inī ka nuthu ya īka.

Afilisti Kūhootwo nī Isiraeli

¹⁵ Hīndī īyo kīmakō gīkīnyīita andū othe a ita, arīa maarī kambī-inī na mīgūnda-inī, o na arīa maarī irangīro-inī, na ikundi cia atharīkīri, nayo thī īgīthingitha. Kīmakō kīu kīarehetwo nī Ngai.

¹⁶ Arangīri a Saulū arīa maarī Gībea ya Benjamīni makīona andū a ita rīu maharaganīte mīena yothe. ¹⁷ Hīndī īyo Saulū akīra andū arīa maarī nake atīrī, “Tarai andū a ita mūmenye nūū ūtarī ho.” Rīrīa meekire ūguo, magīkora nī Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara mataarī ho.

¹⁸ Saulū akīra Ahija atīrī, “Rehe ithandūkū rīa Ngai.” (Mahinda macio ithandūkū rīu rīarī na andū a Isiraeli). ¹⁹ O hīndī īyo Saulū aaragīria mūthīnjīri-Ngai-rī, ironja rīrīa rīarī kambī-inī ya Afilisti rīgīkīrīrīa kūngīha. Nī ūndū ūcio Saulū akīra mūthīnjīri-Ngai ūcio atīrī, “Eheria guoko gwaku.”

²⁰ Nīngī Saulū na andū ake othe makīūngana, magīthīi mbaara-inī. Magīkorerera Afilisti marī na kīhīngīcano kīnene, magītemangana o ene na hīu cia njora. ²¹ Ahibirania arīa maarī na Afilisti mbere īyo na arīa maambīte magathīi hamwe nao kambī-inī ciao, makīgarūrūka magīcooka mwena wa andū a Isiraeli arīa maarī hamwe na Saulū na Jonathani. ²² Rīrīa andū a Isiraeli arīa meehithīte būrūrī ūria ūrī irīma wa Efīraimu maiguire atī Afilisti nī kūura mooraga-rī, nao makīngīra mbaara-inī, makīmateng’eria. ²³ Ūguo nīguo Jehova aahonokirie Isiraeli mūthenya ūcio, nayo mbaara īgīthīi na mbere nginya ikīhītūka Bethi-Aveni.

Jonathani kūrīa Ūūki

²⁴ Na rīrī, andū a Isiraeli maarī thīina-inī mūnene mūthenya ūcio, nī ūndū Saulū nīamehītīthīte na mwīhīta, akameera atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūria ūkūrīa irio gūtanatuka, iterīhīrie harī thū ciakwa!” Nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū o na ūmwe wa ita rīu wacamire irio.

²⁵ Ita rīothe rīgītoonya mūtītū, na kūu nī kwarī na ūūki handū thī. ²⁶ Rīrīa maatoonyire mūtītū nīmoonire ūūki ūgītaata, no gūtīrī mūdū o na ūmwe waūcamire na kanua nī ūndū nīmetīgagīra mwīhīta ūcio. ²⁷ No Jonathani ndaiguīte atī ithe nīehītīthīte andū na mwīhīta; nī ūndū ūcio agītambūrūkia rūthanju rūrīa aanyītīte akīrūtobokia īgua-inī rīa ūūki. Akīucama na kanua, namo maitho make magīthera. ²⁸ Nake ūmwe wa thīgari īcio akīmīra atīrī, “Thoguo nīehītīthīte andū aya a ita na mwīhīta mūrūmu, akoiga atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūria ūkūrīa irio ūmūthī!” Nīkīo andū aya moorīto nī hinya.”

²⁹ Jonathani akiuga atīrī, “Baba nīatūmīte būrūrī ūgīe na thīina. Ta kīonei ūria maitho makwa matherire rīrīa njamire kaūūki gaka kanini. ³⁰ Gīthī gūtingīuma wega makīria korwo ūmūthī andū nīmekūrīte indo imwe cia iria matahīte kuuma kūrī thū ciao? Gīthī rīuraga rīu rīa Afilisti rītingīuma inene makīria?”

³¹ Mūthenya ūcio, thuutha wa andū a Isiraeli kūhūrā Afilisti kuuma Mikimashi nginya Aijaloni, magīkorwo manogeete mūno. ³² Nao makīguthūkīra indo iria maatahīte, makīoya ng’ōndu, na ng’ombe, na tūcaū, magīcīthīnjīra hau thī, na magīcīrīanīria na thakame. ³³ Hīndī īyo mūdū ūmwe akīra Saulū atīrī, “Atīrīrī, ta kīone andū aya nīmeheirīe Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.”

Nake akiuga atīrī, “Nīmwararara watho. Garagarai ihiga inene mūrīrehe haha o rīu.” ³⁴ Agīcooka akīmeera atīrī, “Thīīi kūrī andū, mūmeere atīrī, ‘O mūdū wanyu nīandehere ng’ombe yake na ng’ōndu, mūcīthīnjīre haha na mūrīre. Tigai kwīhīria Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.’”

Nī ūndū ūcio o mūdū akīrehe ndegwa yake ūtukū ūcio na akīmīthīnjīra hau. ³⁵ Nīngī Saulū agīakīra Jehova kīgongona; rīu nīrīo rīarī ihinda riake rīa mbere gwīka ūguo.

³⁶ Saulū akiuga atīrī, “Nītūikūrūke tūrūmīrīre Afilisti ūtukū, tūmatahe nginya rūciinī, na tūtīgatīgie mūdū o na ūmwe wao arī muoyo.” Nao magīcooka atīrī,

“īka o ūria ūkuona wagīrīre mūno harīwe.”

No mūthīnjīri-Ngai akiuga atīrī, “Rekei tūtūrīre ūhorō kuuma kūrī Ngai o haha.”

³⁷ Nī ūndū ūcio Saulū akīūrīa Ngai atīrī, “Nī wega njikūrūke, nūmīrīre Afilisti? Nīūkūmaneana moko-inī ma andū a Isiraeli?” No Ngai ndaigana kūmūcookeria ūhorō mūthenya ūcio.

³⁸ Nī ūndū ūcio Saulū akiuga atīrī, “Ūkai haha, inyuothe atongoria a ita, tūmenye wīhia ūria ūrīkītō ūmūthī. ³⁹ Ti-itherū o ta ūria Jehova ūria ūhonokagia Isiraeli atūrūra muoyo-rī, o na kūngītūika nī

Jonathani mūrū wakwa wīkīte ūguo-rī, no nginya akue.” No gūtīrī mūdū o na thīnī wao woigire ūndū.

⁴⁰ Saülū agīcooka akīra andū othe a Isiraeli atīrī, “Inyuī rūgamai haarīa; na nī na Jonathani mūrū wakwa tūrūgame haha.”

Nao andū magīcookia atīrī, “īka ūrīa ūkuona kwagīrīre.”

⁴¹ Hīndī iyo Saülū akīhooya Jehova Ngai wa Isiraeli, akiuga atīrī, “He icookio rīrīa rīagīrīre.” Mītī yacuukwo yagwīrīre Jonathani na Saülū, nao andū acio makīoneka matiarī na ūcuuke. ⁴² Saülū akiuga atīrī, “Tūcuukīrei mītī nī na Jonathani, mūrū wakwa.” Nake Jonathani akīgīwīro nī mūtī.

⁴³ Hīndī iyo Saülū akīra Jonathani atīrī, “Ta njīra nī atīa wīkīte.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīmīwīra atīrī, “No gūcama njamire kaūūkī kanini na mūthia wa rūthanju rwakwa. Na rīrī, no nginya nī ngue?”

⁴⁴ Saülū akiuga atīrī, “Ngai arothūūra na anjike ūndū mūuru makīria, kūngīkorwo wee Jonathani ndūgūkua.”

⁴⁵ No andū acio makīūria Saülū atīrī, “Jonathani nīagīrīrwo nī gūkua, arī we ūreheire Isiraeli ūhootani mūnene ūū? Aca, kūroaga gūtūika ūguo! Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, gūtīrī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wake rūkūgūa thī, nīgūkorwo eekire ūguo ūmūthī na ūteithio wa Ngai.” Nī ūndū ūcio andū acio makīhonokia Jonathani, na ndaigana kūragwo.

⁴⁶ Hīndī iyo Saülū agītiga kūngatana na Afilisti, nao magīcooka būrūri-inī wao.

⁴⁷ Saülū aambīrīria gūthamakīra Isiraeli, nīarūire na thū ciao ndwere-inī ciothe: akīrūa na Moabi, na Amoni, na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kūrīa guothe eerekagīra, nīamanyariiraga akamaherithia. ⁴⁸ Akīrūa na ūcamba, akīhoota Aamaleki, na akīhonokia Isiraeli kuuma moko-inī ma arīa maamatahīte indo.

Andū a Nyūmba ya Saülū

⁴⁹ Ariū a Saülū maarī Jonathani, na Ishivi, na Maliki-Shua. Mwarī wake ūrīa mūkūrū eetagwo Merabu, na ūrīa mūnini eetagwo Mikali. ⁵⁰ Mūtumia wake eetagwo Ahinoamu mwarī wa Ahimaazu. Mūnene wa ita rīa Saülū eetagwo Abineri mūrū wa Neri, nake Neri aarī ithe mūnini wa Saülū. ⁵¹ Kishu ithe wa Saülū, na Neri ithe wa Abineri maarī ariū a Abieli.

⁵² Matukū-inī mothe ma Saülū nī kwarī na mbaara ndūrū cia kūrūa na Afilisti, na rīrīa rīothe Saülū angīonire mūdū ūrī hinya kana njamba, aamuoyaga, akamūtoonyia ita-inī rīake.

15

Jehova Kūrega Saülū ta Mūthamaki

¹ Na rīrī, Samuéli akīra Saülū atīrī, “Nī nī nī ndatūmirwo nī Jehova ngūtīrīrīre maguta ūtūike mūthamaki wa andū ake a Isiraeli; nī ūndū ūcio rīu thīkīrīria ndūmīrīri kuuma kūrī Jehova. ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: ‘Nīngaherithia Aamaleki nī ūndū wa ūrīa meekire Isiraeli rīrīa maamoheirie njīra-inī makīambata moimīte būrūri wa Misiri. ³ Na rīrī, thīi ūgatharīkire Aamaleki, na ūniine biū kīrīa gīothe marī nakīo. Ndūkamatiḡe; ūraga arūme na andū-a-nja, na ciana na ngeḡe, na ng’ombe na ng’ondū, na ngamīra na ndigiri.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Saülū agītīa andū, akīmacookanīrīria kūu Telaimu; nao maarī thigari cia magūrū ngiri magana meerī na andū ngiri ikūmi kuuma Juda. ⁵ Saülū agīthīi itūūra inene rīa Amaleki, agīkara ooheirie andū kīanda-inī. ⁶ Ningī akīra Akeni atīrī, “Thīi mweherere Aamaleki nīgeetha ndikamūniinanīrie nao; nī ūndū inyuī nīmwekire andū othe a Isiraeli maūdū mega rīrīa maambataga moimīte Misiri.” Nī ūndū ūcio Akeni acio makīeherera Aamaleki.

⁷ Nake Saülū agītharīkīra Aamaleki amarūtīte kuuma Havila nginya Shuri, o nginya mwena wa irathīro wa Misiri. ⁸ Akīnyīta Agagi mūthamaki wa Aamaleki arī muoyo, nao andū ake othe akīmāniina biū na rūhiū rwa njora. ⁹ No Saülū na ita rīake makīhonokia Agagi na ng’ondū imwe cia iria njega, na ng’ombe, na njau iria ciarī noru, na tūtūrūme, na kīndū gīothe kīrīa kīarī kiega. Indo icio njega makīaga gūciniina biū, no kīndū gīothe kīrīa gītangīendekire na kīhinyaru magīkīniina biū.

¹⁰ Ningī ndūmīrīri ya Jehova īgīkinyīra Samuéli, akīrwo atīrī, ¹¹ “Ndī na kīeha nī gūtua Saülū mūthamaki, nī ūndū nīagarūrūkīte na akaaga kūhingia mawatho makwa.” Samuéli agītangika na agīkaīra Jehova ūtukū ūcio wothē.

¹² Rūciinī tene-rī, Samuéli agīkīra agīthīi agatūḡe Saülū, no akīrwo atīrī, “Saülū nīathiite Karimeli. Kūu nīakīte gītugī gīa gūtūma aririkanagwo, na nīahūdūkīte agaikūrūka agathīi Giligali.”

¹³ Rīrīa Samuéli aakinyire harī we, Saülū akiuga atīrī, “Jehova arokūrathima! Nīhingīte mawatho ma Jehova.”

¹⁴ No Samuéli akīmūūria atīrī, “Naguo mwanio ūcio wa ng’ondū ndīraigua nī wa kīi? Mwanio ūcio ndīraigua wa ng’ombe-rī, ūkīrī wa kīi?”

¹⁵ Saülü agĩcookia atĩrĩ, “Thigari ici nĩcio ciacirutire kwa Aamaleki; magĩtigia ng’ondũ imwe cia iria njega na ng’ombe cia kũrutĩra Jehova Ngai waku igongona, no icio ingĩ nĩtwaciniĩre biũ.”

¹⁶ Samuéli akĩĩra Saülü atĩrĩ, “Ta thikĩĩria! Reke ngwĩre ũrĩa Jehova anjĩĩrite ũtukũ ũyũ.”

Nake Saülü agĩcookia atĩrĩ, “Njĩĩra.”

¹⁷ Samuéli akiuga atĩrĩ, “O na gũtũka hĩndĩ imwe nĩweiraga-rĩ, githĩ ndwagĩtuĩkire mĩtongoria wa mĩhĩrĩga ya Isiraeli? Jehova niagũitĩĩrie maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Nake agĩgũtũma ũthĩĩ ũkarute wĩra, agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Thĩĩ ũkaniine andũ acio aaganu biũ; ũrũe na Aamaleki acio nginya ũmaniine biũ.’ ¹⁹ Waregire gwathĩkĩra Jehova nĩki? Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũguthũkĩre indo cia ndaho, ũgũka ũũru maithe-inĩ ma Jehova?”

²⁰ Nake Saülü akiuga atĩrĩ, “No nĩ nĩndathĩkĩire Jehova; nĩndathiire kũruta wĩra ũrĩa Jehova aandũmire ngarute. Nĩndaniĩnĩre Aamaleki biũ, na ngĩrehe Agagi mũthamaki wao gũkũ. ²¹ Thigari nĩcio cioire ng’ondũ na ng’ombe kuuma kũrĩ indo iria ciatahĩtwo, iria ciarĩ njega ikĩamũrĩrwo Ngai, nĩguo irutĩrwo Jehova Ngai waku igongona kũu Giligali.”

²² No Samuéli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Anga Jehova nĩakenagio nĩ maruta ma njino na magongona ta ũrĩa akenagio nĩ gwathĩkĩra mũgambo wa Jehova? Gwathĩka nĩ kwegu gũkĩra igongona, na kũmũigua nĩ kwegu gũkĩra maguta ma ndũrũme.

²³ Nĩ ũndũ ũremi ũhaana ta mehia ma ũragũrĩ, nakuo kwaga gwathĩka kũhaana ta wĩhia wa kũhooya mĩhianano.

Tondũ nĩũregete kiugo kĩa Jehova, nake nĩakũregete ta mũthamaki.”

²⁴ Nake Saülü akĩĩra Samuéli atĩrĩ, “Nĩnjĩhitie. Nĩnjagararĩte watho wa Jehova na uuge waku. Nĩ andũ ndeetĩgĩre ngĩkĩmaathĩkĩra. ²⁵ Rĩu ndagũthaita, ndekera mehia makwa, na ũhũndũke ũtwarane na nĩĩ, nĩgeetha ngahooe Jehova.”

²⁶ No Samuéli akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndigũcooka hamwe nawe. Nĩũregete kiugo kĩa Jehova, nake Jehova nĩakũregete ũtuĩke mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli!”

²⁷ Rĩrĩa Samuéli aagarũrũkaga athĩrĩ-rĩ, Saülü akĩnyĩta ruuno rwa nguo yake, nayo igĩtarũka. ²⁸ Samuéli akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova niatarũra ũthamaki wa Isiraeli kuuma kũrĩ we ũmũthĩ na nĩaũnengera mũndũ ũngĩ wa andũ a itũũra rĩaku, mwega gũgũkĩra. ²⁹ ũrĩa we Rĩrĩ wa Isiraeli ndaheenaganaga kana akericũkwo; nĩ ũndũ we ti mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo.”

³⁰ Saülü agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnjĩhitie, no ndagũthaita ndĩĩthia harĩ athuuri a andũ akwa na harĩ Isiraeli; cookania na nĩĩ, nĩgeetha ngahooe Jehova Ngai waku.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio Samuéli agĩcookania na Saülü, nake Saülü akĩhooya Jehova.

³² Samuéli agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Agagi mũthamaki wa Aamaleki.”

Agagi agũka kũrĩ we arĩ na ũmĩrĩru, agĩĩiragia atĩrĩ, “Ti-itherũ ruo rwa gĩkuũ nĩrũthengu.”

³³ No Samuéli akiuga atĩrĩ,

“O ta ũrĩa rũhiũ rwaku rwa njora rũtũmĩte andũ-a-nja moorwo nĩ ciana-rĩ, noguo nyũkwa egũikara thĩĩnĩ wa andũ-a-hja atarĩ na mwana.”

Nake Samuéli akĩũragĩra Agagi mbere ya Jehova kũu Giligali.

³⁴ Samuéli agĩcooka agĩthĩĩ Rama, no Saülü akĩambata mũciĩ gwake Gibe a itũũra rĩake. ³⁵ Nginya mũthenya ũrĩa Samuéli aakũire, ndaathiire kuona Saülü ringĩ, o na gũtũka Samuéli nĩamũcakayagĩra. Nake Jehova akĩigua kĩahe nĩ ũndũ nĩatuĩte Saülü mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli.

16

Samuéli Gũitĩrĩra Daudi Maguta

¹ Nake Jehova akĩũria Samuéli atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ ũkũrĩrĩa Saülü, nĩgũkorwo nĩndĩmũregete ta mũthamaki wa Isiraeli? Iyũria rũhĩa rwaku maguta, na umagare, ũthĩĩ; ndĩragũtũma ũthĩĩ kwa Jesii wa itũũra rĩa Bethlehemi. Nĩthuuriite ũmwe wa ariũ ake atũĩke mũthamaki.”

² No Samuéli akĩmũũria atĩrĩ, “Ingĩthĩĩ kũu atĩa? Saülü niarĩguu ũhoru ũcio nake anjũrage.”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya moorĩ, ũthĩĩ nayo na uuge atĩrĩ, ‘Njũkĩte kũrutĩra Jehova igongona.’

³ Na wĩte Jesii oke igongona-inĩ rĩu, na nĩndĩrĩkuonia ũrĩa ũrĩka. Nawe ũitĩrĩre maguta mũndũ ũrĩa ndĩrĩkuonia.”

⁴ Samuéli agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrite eeke. Rĩrĩa aakinyire Bethlehemi, athuuri a itũũra makĩmũtũnga makĩĩnainaga. Makĩmũũria atĩrĩ, “Ŭũkĩte na thayũ?”

⁵ Samuéli akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, njũkĩte na thayũ; njũkĩte kũrutĩra Jehova igongona. Mwĩtheriei, mũũke hamwe na nĩĩ igongona-inĩ.” Agĩcooka agĩtheria Jesii na ariũ ake, akĩmeeta igongona-inĩ rĩu.

⁶ Rirĩa ariũ a Jesii maakinyire-rĩ, Samuéli akĩona Eliabu, agĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ, ũrĩa Jehova aitĩriirie maguta arũngĩ haha mbere ya Jehova.”

⁷ No Jehova akĩra Samuéli atĩrĩ, “Tiga kũmũrora gĩthiithi kana ũraihu wake, nĩgũkorwo nĩndĩmũregete, tondũ Jehova ndaroraga maũndũ marĩa mũndũ aroraga. Mũndũ wa gũkũ thĩ aroraga mũndũ gĩthiithi, no Jehova aroraga ngoro thĩni.”

⁸ Nĩgĩ Jesii agĩta Abinadabu akĩmũhĩtũkĩria mbere ya Samuéli. No Samuéli akiuga atĩrĩ, “O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte.” ⁹ Nĩgĩ Jesii akĩhĩtũkĩthia Shama, no Samuéli akiuga atĩrĩ, “O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte.” ¹⁰ Jesii akĩrehe ariũ ake mũgwanja ariĩa maahĩtũkĩre harĩ Samuéli, no Samuéli akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ndathuurĩte aya.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jesii atĩrĩ, “Ariũ aku othe marĩ haha?”

Jesii agĩcooka atĩrĩ, “Nĩ harĩ ũrĩa mũnini wao; no arĩ rũũru akĩrĩthia ng’ondũ.”

Samuéli akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtũmanĩre; tũtingĩkara thĩ atookĩte.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana, nake akĩrehwo. Aarĩ mĩtune, akaagĩra gĩthiithi na agathakara mũno akĩoneka.

Jehova agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ŭkĩra ũmũitĩrĩrie maguta; ũyũ nĩwe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Samuéli akĩoya rũhĩa rwa maguta akĩmũitĩrĩria maguta ariũ a nyina makĩonaga; kuuma mũthenya ũcio Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Daudi na hinya. Nake Samuéli agĩcooka agĩthĩ Rama.

Daudi Gĩtungata Saũlũ

¹⁴ Na rĩrĩ, Roho wa Jehova nĩherete kũrĩ Saũlũ, na roho mũũru uumĩte kũrĩ Jehova nĩwamũnyari-iraga.

¹⁵ Nacio ndungata cia Saũlũ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩ roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai ũrakũnyariira.

¹⁶ Reke mwathi witũ aathe ndungata ciake iria irĩ haha icarie mũndũ ũrĩa ũngĩkũhũrĩra kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩarĩhũũraga kĩnanda rĩrĩa roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai wagũkora, nawe nĩũrĩguaga wega.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Cariiai mũndũ ũũĩ kũhũra kĩnanda wega na mũmũrehe harĩ nĩ.”

¹⁸ Ndungata ĩmwe yake ĩgĩcookia atĩrĩ, “Nĩnyonete mũriũ ĩmwe wa Jesii kuuma Bethlehemu ũũĩ kũhũra kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩ mũndũ mũmũrĩru na nĩ njamba ya ita. Nĩoi kwaria wega na nĩ mũndũ kĩrorerwa. Nake Jehova arĩ hamwe nake.”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩtũma andũ kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũmĩra mũrũguo Daudi, ũrĩa ũrariĩthia ng’ondũ.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jesii akĩoya ndigiri ikũũite mĩgate, na mondo ya ndĩbei, na koori, agĩcinengera mũrũwe Daudi atwarĩre Saũlũ.

²¹ Daudi agĩthĩ kũrĩ Saũlũ, akĩĩngĩra ũtungata-inĩ wake. Saũlũ akĩmwenda mũno, nake Daudi agĩtũika ĩmwe wa kũmũkuagĩra indo cia mbaara. ²² Nĩgĩ Saũlũ agĩtũma ũhorĩ kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Itĩkĩria Daudi aikare ũtungata-inĩ wakwa nĩgũkorwo nĩngenetio nĩwe.”

²³ Hĩndĩ ĩrĩa yothĩ roho ũcio mũũru uumĩte kũrĩ Ngai wakoraga Saũlũ, Daudi nĩoyaga kĩnanda giake kĩa mũgeeto na agakĩhũra. Nake Saũlũ akahoorera; akaigua wega, naguo roho ũcio mũũru ũkamweherera.

17

Daudi na Goliathũ

¹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmoonganirie mbũtũ ciao cia mbaara, na magĩcicookanĩrĩria kũu Soko thĩniĩ wa Juda. Makĩamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagatĩ ga Soko na Azeka. ² Saũlũ na andũ a Isiraeli makĩũngana, makĩamba hema ciao kĩanda-inĩ kĩa Ela, makĩthaarĩria ũrĩa mekũrĩa na Afilisti. ³ Afilisti magĩkara kĩrĩma-inĩ kĩmwe, nao andũ a Isiraeli magĩkara kĩrĩa kĩngĩ, hagakĩgĩa kĩanda gatagatĩ kao.

⁴ Njamba ĩmwe yetagwo Goliathũ, ũrĩa woimĩte Gathu,* akĩumĩra hau kambĩ-inĩ ya Afilisti. Nake aarĩ na ũraihu wa makĩria ma buti kenda.† ⁵ Eekĩrite ngũbia ya gĩcango mĩtwe, na akehumba nguo ya mbaara ya gĩcango ĩrĩ na ũritũ wa cekerĩ ngĩrĩ ithano;‡ ⁶ eyohete indo cia kũgĩtĩra mũthiimo cia gĩcango, na agacuuria kiberethi gĩa gĩcango gatagatĩ ga ciande ciake. ⁷ Mũtĩ wa ĩtimũ riake waiganaga ta mũtĩ wa mĩtumi ngoora, nakio kĩgera kĩa mĩtwe warĩo kĩarĩ na ũritũ wa cekerĩ magana matandatũ.§ ⁸ Nake mũkuui wa ngo yake akamũthĩĩ mbere.

⁹ Goliathũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra kũrĩ ĩtungati cia Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũũke mwĩyaare mĩhari ya mbaara? Githĩ nĩ ndikĩrĩ Mũfilisti, na ĩnyũĩ githĩ mũtikĩrĩ ndungata cia Saũlũ? Thuurĩ mũndũ ĩmwe mũreke aikũrũke oke kũrĩ nĩ. ⁹ Angĩhota kũrĩa na nĩ na anjũrage-rĩ, ithũĩ tũgũtũka ndungata cianyu; no ndamũtooria na ndĩmũũrage-rĩ, ĩnyũĩ mũgũtũka ndungata ciitũ na mũtũtungatagĩre.” ¹⁰ Nĩgĩ Mũfilisti ũcio akiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩndooigita ĩtungati cia Isiraeli! Hee!

* 17:4 Goliathũ aarĩ wa rũciaro rwa Anaki, tondũ Joshua ndaamaniĩne othe. † 17:4 nĩ ta mita 3 ‡ 17:5 nĩ ta kilo 57 § 17:7 nĩ ta kilo 7

mündū tūrue nake.” ¹¹ Rīrīa maiguire ciugo cia Mūfilisti ūcio, Saūlū na andū othe a Isiraeli makīmaka, magītīgira mūno.

¹² Na rīrī, Daudi aarī mūrū wa Mūefiratha wetagwo Jesii, woimīte Bethilehemu ya Juda. Jesii aarī na ariū anana, na matukū-inī ma Saūlū aarī mündū mūkūrū, agatindikanga miaka. ¹³ Ariū atatū a Jesii ariā akūrū nīmathiite na Saūlū mbaara-inī: Wa mbere eetagwo Eliabu; na wa keerī Abinadabu; na wa gatātū Shama. ¹⁴ Daudi nīwe warī mūnini wao. Acio atatū akūrū nīmarūmīrīre Saūlū, ¹⁵ no Daudi agathiiaga gwī Saūlū, na agacooka nīguo akariithie ng’ondū cia ithe kūu Bethilehemu.

¹⁶ Ihinda rīa matukū mīrongo ina Mūfilisti ūcio nīoimagīra o rūciinī na hwaī-inī, akarūgama akeyonithania harīo.

¹⁷ Na rīrī, Jesii akīra mūrū Daudi atīrī, “Oya eba* īno ya ngano hīhie, na mīgate īno ikūmi nī ūndū wa ariū a nyūkwa, ūhiūhe ūcitware kūu kambī-inī. ¹⁸ Nacio cienyū ici ikūmi cia ngorono ūcitware kūrī mūnene wa gikundi kīao. Ūkīrore ūrīa ariū a nyūkwa matariī ūnjookerie ūhorō wao wa kūnyūmīrīra. ¹⁹ Na rīrī, marī hamwe na Saūlū na andū othe a Isiraeli kīanda-inī kīa Ela makīrūa na Afilisti.”

²⁰ Kwarooka gūkia-rī, Daudi agītiga mbūrī irī na mūrīithi, akioya mīrigo, akiumagara agīthī, o ta ūrīa Jesii aamwathīrīre. Nake agīkinya kambī-inī o rīrīa mbūtū cia ita cioimagaraga ikang’ethanīre, irī na mbugīrīro ya mbaara. ²¹ Andū a Isiraeli na Afilisti maaharagīra ita ciao igaikara ing’ethanīre.

²² Nake Daudi agītiga indo irīa aakuūite harī mündū ūrīa wamenyagīrīra indo, agīteng’era harīa ikundi icio cia mbaara ciarī na akīgeithia ariū a nyina. ²³ Rīrīa aaragia nao, Goliathū, njamba īyo ya Afilisti kuuma Gathu, ikiumīra gikundi-inī kīayo ikīanagīrīra ciugo cia kūmoogita o ta ūrīa yamenyerete, nake Daudi akīgua. ²⁴ Rīrīa andū a Isiraeli moonire mündū ūcio, othe makīmūrīra marī na guoya mūnene.

²⁵ Na rīrī, andū a Isiraeli mooranagia atīrī, “Nīmūkuona ūrīa mündū ūyū aikaraga akiumagīra? Oimagīra nīgeetha oogite Isiraeli. Mūthamaki nīekūheana ūtonga mūingī kūrī mündū ūrīa ūngīmūrāga. Niegūcooka ahe mündū ūcio mūrītu wake amūhikie, nayo nyūmba ya ithe ndīgūcooka kūrīha igooti thīinī wa Isiraeli.”

²⁶ Daudi akīūria andū ariā maarūngī hakuhi nake atīrī, “Atī mündū ūrīa ūkūrāga Mūfilisti ūyū, na ehererie Isiraeli thoni ici egwīkwo atīa? Mūfilisti ūyū ūtarī mūruu nake nūū, atī nīguo oogite ita cia Ngai ūrīa ūrī muoyo?”

²⁷ Nao magīcookera ūhorō ūcio maaragia, makīmwīra atīrī, “Ūguo nīguo gūgwīkwo kūrī mündū ūrīa ūkūmūrāga.”

²⁸ Hīndī irīa Eliabu, mūrū wa nyina ūrīa mūkūrū, aamūiguire akīaria na andū acio-rī, agīcinwo nī marakara nī ūndū wake, akīmūrīra atīrī, “Nī kī gītūmīte ūikūrūke gūkū? Na nūū ūratigīre ng’ondū icio itarī nyingī kūu werū-inī? Nīnjūū ūrīa ūrī mwītīī, na ūrīa ngoro yaku irī maramarī; ūikūrūkite gūkū no ūndū wa kwīrorera mbaara.”

²⁹ Daudi akiuga atīrī, “Kai ndagīka atīa? Anga ndiagīrīrwo nī kwaria?” ³⁰ Nake agīcooka akīhūgūkīra mündū ūngī na akīmwarīra ūhorō o ru ūcio, nao andū makīmūcookeria ūhorō o ta mbere. ³¹ Ūhorō ūcio Daudi oigire nīwaigirwo, ūkīmenyithio Saūlū, nake Saūlū agītūmana ageetwo.

³² Daudi akīra Saūlū atīrī, “Ndūkareke mündū o na ūmwe akue ngoro nī ūndū wa Mūfilisti ūyū; ndungata yaku nīgūthīī ikarūe nake.”

³³ Saūlū akīmūcookeria atīrī, “Ndūngīhota gūthīī kūrūa na Mūfilisti ūyū; wee ūrī o mündū mūnini, nake atūire arūaga mbaara kuuma arī o mūnini.”

³⁴ No Daudi akīra Saūlū atīrī, “Nī ndungata yaku ndūire ndīithagia ng’ondū cia baba. Na rīrīa mūrūthi kana nduba ingīnyiita na ikuue ng’ondū kuuma rūuru-inī, ³⁵ ndīmīrūmagīrīra, ngamīgūtha, ngateithūra ng’ondū īyo kuuma kanua-inī kayo. Na rīrīa yenda kūdūgīrīra ngamīnyiita nderu, ngamīgūtha, ngamīūrāga. ³⁶ Ndungata yaku yanooraga mūrūthi na nduba o cieri; Mūfilisti ūyū ūtarī mūruu o nake egūtūika o ta īmwe yacio, tondū nīogitite ita rīa Ngai ūrīa ūrī muoyo. ³⁷ Jehova ūrīa wahonokirie harī gīthu kīa mūrūthi o na gīthu kīa nduba-rī, nīekūhonokia guoko-inī kwa Mūfilisti ūyū.”

Saūlū akīra Daudi atīrī, “Thīī, na Jehova arokorwo hamwe nawe.”

³⁸ Hīndī īyo Saūlū akīhumba Daudi nguo ciake na, akīmwikīra nguo ya kīgera na ngūbia ya gīcango mūtwe. ³⁹ Daudi akīoha rūhiū rwake rwa njora igūrū rīa nguo icio, na akīgieria gūkinyūkia, tondū ndaacimenyerete.

No akīra Saūlū atīrī, “Ndingīhota gūthīī na indo ici, nī ūndū ndicimenyerete.” Nake agīciruta. ⁴⁰ Agīcooka akīnyiita rūthanju rwake na guoko, agīthuura tūhiga tūtano tūnyoroku kuuma karūū-inī, agītwikīra kamūhuko-inī gake ka mūrīithi, akīnyiita kīgūtha giake na guoko, agīthīī, agīkūhīrīra Mūfilisti ūcio.

⁴¹ Hīndī īyo Mūfilisti ūcio no gūka ookaga akūhīrīre Daudi, na mündū ūrīa wamūkuuagīra ngo arī mbere yake. ⁴² Nake akīrora Daudi, akiona atī aarī o mündū mūnini, mūtune mwīrī na agathakara, nake

* 17:17 nī ta kilo 22

akimūira. ⁴³ Akīra Daudi atīrī, “Kaī nīī ndī ngui atī nīguo ūgīuke kūrī nīī na thanju?” Nake Mūfilisti ūcio akīruma Daudi akīgwetaga ngai ciake. ⁴⁴ Akīmūra atīrī, “Ūka haha, na nīngūhe nyoni cia riera-inī na nyamū cia gīthaka nyama ciaku!”

⁴⁵ Daudi akīra Mūfilisti ūcio atīrī, “Wee ūroka kūrī nīī na rūhiū rwa njora, na itimū na kiberethi, no nīī ndīroka kūrī we na rīitwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai ūrīa mwene ita rīa Isiraeli, ūrīa wee ūnyararithītie. ⁴⁶ Ūmūthī Jehova nīegūkūneana kūrī nīī, na nīngūkūgūtha ūgwe thī, na ngūtīnie kīongo. Ūmūthī nīngūhe nyoni cia riera-inī na nyamū cia gīthaka ciimba cia ita rīa Afilisti, nayo thī yothe īmenye atī nī kūrī Ngai thīinī wa Isiraeli. ⁴⁷ Arīa othe moonganīte haha nīmekūmenya atī Jehova ndahonokanagia na rūhiū rwa njora kana itimū; nīgūkorwo mbaara nī ya Jehova, nīekūmūneana inyuothe moko-inī maitū.”

⁴⁸ Na rīrīa Mūfilisti ūcio aamūkuhagīrīria nīguo amūtharīkire-rī, Daudi agīteng’era na ihenya erekeire na kūrīa mbaara yarī nīguo amūtūnge. ⁴⁹ Agīkia guoko mondo-inī yake akiruta kahiga kamwe, akīhiūria kīgūtha, nake akīgūtha Mūfilisti ūcio thīithi. Kahiga kau gagītoonyerera thīithi-inī wake, akīgūa, agīturumithia ūthiū wake thī.

⁵⁰ Nī ūndū ūcio Daudi akīhoota Mūfilisti ūcio na kīgūtha na kahiga; ndaarī na rūhiū rwa njora guoko-inī gwake akīgūtha Mūfilisti ūcio na akīmūūraga.

⁵¹ Daudi agīteng’era, akīrūgama igūrū rīake. Akīnyiita rūhiū rwa njora rwa Mūfilisti ūcio akīrū-comora njora-inī. Thuutha wa kūmūūraga-rī, agītīnia kīongo gīake na rūhiū rūu rwa njora.

Rīrīa Afilisti moonire atī njamba yao nī yakua, makīgarūrūka, makīūra. ⁵² Andū a Isiraeli na Juda makiumīra maanīrīre, makīingatithia Afilisti ngīnya itoonyero rīa Gathu na ngīnya ihingo-inī cia Ekironi. Arīa moragītwa maagwīte njīra-inī īrīa ithiāga Sharaimu ngīnya Gathu na Ekironi. ⁵³ Rīrīa andū a Isiraeli maacookire kuuma kūingatithia Afilisti, magītaha indo kambī-inī ciao. ⁵⁴ Daudi akīoya mūtwe wa Mūfilisti ūcio, akītūwara Jerusalemu, na akīga indo cia Mūfilisti ūcio cia mbaara hema-inī yake mwene.

⁵⁵ Na rīrīa Saūlū eroreire Daudi agīthī gūtūnga Mūfilisti, akīūra Abina, mūnene wa mbūtū cia ita, atīrī, “Mwanake ūyū nī mūrīū waū?”

Abina akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa ūtūūraga muoyo wee mūthamaki, nīī ndiū nī waū.”

⁵⁶ Nake mūthamaki akīmūra atīrī, “Ta gītūrie ūmenye mwanake ūcio nī mūrīū waū.”

⁵⁷ Na thuutha wa Daudi gūcooka kuuma kūrūaga Mūfilisti-rī, Abina akīmuoya na akīmūtūwara mbere ya Saūlū, o anyiitē mūtwe wa Mūfilisti ūcio.

⁵⁸ Saūlū akīmūūra atīrī, “Mwanake ūyū, ūrī mūrīū waū?”

Nake Daudi akīmūra atīrī, “Nīī ndī mūrū wa ndungata yaku Jesii wa Bethlehemu.”

18

Saūlū Kūguīra Daudi Ūiru

¹ Thuutha wa Daudi kūrīkia kwaria na Saūlū, Jonathani akiumīrania ngoro na Daudi, akīmwenda o ta ūrīa eyendete we mwene. ² Kuuma mūthenya ūcio Saūlū akīga Daudi gwake na ndaarekire acooke kūinūka mūciī gwa ithe. ³ Nake Jonathani akīgīa kīrīkanīro na Daudi nī ūndū nīamwendete o ta ūrīa eyendete we mwene. ⁴ Jonathani akīruta nguo īrīa ndaaya yake ya igūrū īrīa eehumbīte akīmīhe Daudi, hamwe na kanjū yake, na rūhiū rwake rwa njora, na ūta wake na mūcibi wake.

⁵ Ūrīa wothe Saūlū aatūmaga Daudi ageeke, nīawīkaga ūkagaacīra, ngīnya Saūlū akīmūtua mūrūgamīrīri mūnene wa mbūtū cia ita. Ūndū ūcio ūgīkenia andū othe, na ūgīkenia anene a Saūlū o nao.

⁶ Rīrīa andū mainūkaga, thuutha wa Daudi kūrūaga Mūfilisti ūcio-rī, andū-a-nja makiuma matūūra-inī mothe ma Isiraeli makīinaga na makīrūgarūgaga, nīguo magatūnge Mūthamaki Saūlū marī na tūhembe na inanda makīnaga nyīmbo cia gīkeno. ⁷ Makīrūgarūgaga, makīina atīrī:

“Saūlū nīeyūragīre andū ngīri nyingī,

nake Daudi akeyūragīra andū ngīri makūmi maingī.”

⁸ Saūlū nīarakarīre mūno; ikūngūiya rīu rīkīmūguithia ūiru mūno. Agīciiria atīrī, “Marahe Daudi ūhootani wa kūrūaga andū ngīri makūmi maingī, no nīī ngooraga o ngīri nini. Agītīgīte ūndū ūngī ūrīkū, tīga kwīyoera ūthamaki?” ⁹ Na kuuma hīndī īyo Saūlū akīambīrīria kūguīra Daudi ūiru na kūmwīkūūa.

¹⁰ Mūthenya ūyū ūngī roho mūūru uumīte kūrī Ngai ūgīka na hinya mūno igūrū rīa Saūlū. Nake akīambīrīria kwaria ta mūgūrūki arī nyūmba yake thīinī, Daudi aahūūraga kīnanda kīa mūgeeto, o ta ūrīa aamenyerete gwīka. Saūlū aarī na itimū guoko, ¹¹ nake akīmūkīria, eīrīte atīrī, “Ngūtheecithania Daudi na rūthenjo.” Nowe Daudi akīmweherera maīta meerī akiuma harī we.

¹² Saülū nīetigīrite Daudi, nī ūndū Jehova aarī hamwe na Daudi, no nīatiganīrie Saülū. ¹³ Nī ūndū ūcio akieheria Daudi harī we akīmūtua mūnene wa thigari ngiri, nake Daudi agatongoragia mbūtū icio kūu ita-inī ciao. ¹⁴ Ūndū o wothē ūrīa ekaga nīwagaacagīra, nī ūndū Jehova aarī hamwe nake. ¹⁵ Rīrīa Saülū onire ūrīa Daudi aagaciire, akīmwigīra. ¹⁶ No andū othe a Isiraeli na Juda nīmendete Daudi nī ūndū nīamatongoragia kūu ita-inī ciao.

¹⁷ Saülū akīra Daudi atīrī, “Ūyū nī Merabu, mūirītu wakwa ūrīa mūkūrū. Nīwe ngūkūhe ūmūhikie; wee ndungatīra na ūcamba, na ūhūūrane mbaara cia Jehova.” Nī ūndū Saülū eīrīre atīrī, “Nīi ndikūmūkīrīra na guoko gwakwa. Afilisti nī meke ūguo arī o!”

¹⁸ No Daudi akīra Saülū atīrī, “Nīi ngīrī ū, nayo nyūmba yakwa kana mūhīrīga wa baba thīinī wa Isiraeli, ūkīrī kī, atī nīguo nīi ndūike mūthoni-we wa mūthamaki?” ¹⁹ Nī ūndū ūcio rīrīa ihinda riakinyire rīa Merabu, mwarī wa Saülū kūnengerwo Daudi-rī, akīneanwo ahikio nī Adirieli wa Mehola.

²⁰ Na rīrī, Mikali mwarī wa Saülū niendeete Daudi, na rīrīa meerire Saülū ūhoro ūcio, agīkena. ²¹ Nake agīciirīa atīrī, “Nīngūmūhe we, nīguo atuīke mūtego harī we nīguo guoko kwa Afilisti kūmūkīrīre.” Nī ūndū ūcio Saülū akīra Daudi atīrī, “Rīu ūrī na mweke wa keerī wa gūtuīka mūthoni wakwa.”

²² Nīngī Saülū agīathā ndungata ciake, agīciirīa atīrī, “Arīriai Daudi keheri-inī, mūmwīre atīrī, ‘Atīrīrī, mūthamaki nīakenetio nīwe na ndungata ciake ciothe nīikwendete; rīu gūtuīke mūthoni-we.’”

²³ Nao magīcookera ciugo icio kūrī Daudi. No Daudi akiuga atīrī, “Mūgwīciirīa nī ūndū mūnini gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki? Nīi ndī mūdū mūthīni na ndīūkaine.”

²⁴ Rīrīa ndungata cia Saülū ciawwīre ūrīa Daudi oiga-rī, ²⁵ Saülū agīcookīa atīrī, “Ūrai Daudi atīrī, ‘Mūthamaki ndekwenda irīhi rīngī o rīothe rīa rūrācio o tīga ikonde cia nyama igana cia Afilisti, nīguo arīhīrio kūrī thū ciake.’” Mūbango wa Saülū warī atī Daudi oragwo nī Afilisti.

²⁶ Rīrīa ndungata ciere Daudi maūdū macio-rī, Daudi agīkenio nī ūhoro wa gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki. Nī ūndū ūcio mbere ya ihinda rīrīa rīaheanītūo rītanathira-rī, ²⁷ Daudi na andū ake makiumagara, makīūrāga Afilisti magana meerī. Akīrehe ikonde ciao cia nyama na agīcineana ciothe kūrī mūthamaki nīgeetha atuīke mūthoni-we. Saülū agīcookīa akīmūnengera Mikali mūirītu wake nīguo amūhikie.

²⁸ Rīrīa Saülū aamenyire atī Jehova aarī hamwe na Daudi, na atī mwarī Mikali niendeete Daudi rī, ²⁹ Saülū agīkīrīrīrīa kūmwītīgīra, nake agītūūra arī thū yake matukū make marīa maatigaire.

³⁰ Anene a ita cia Afilisti magīthīi o na mbere mbaara-inī, na o rīrīa rīothe meekaga ūguo, Daudi agīthīi na mbere kūgīa na ūhootani gūkīra anene acio angī a Saülū, narīo rīitwa rīake rīkīmenyeka mūno.

19

Saülū Kūgeria Kūūrāga Daudi

¹ Na rīrī, Saülū akīra mūriū Jonathani na ndungata ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani niendeete Daudi mūno, ² nake akīmūkunyīra ūhoro, akīmwīra atīrī, “Baba Saülū nīaracaria mweke wa gūkūūrāga. Nī ūndū ūcio ūkemenyerera rūciū rūciinī; ūthīi wīhithe handū, na ūikare ho. ³ Nīi nīngathīi ndūgame hamwe na baba kūu mūgūnda-inī, kūu ūgaakorwo ūrī. Nīngaaria nake ūhoro ūgūkonīi na ūrīa ngaamenya nīngakwīra.”

⁴ Jonathani akīra ithe Saülū wega wa Daudi, akīmwīra atīrī, “Reke mūthamaki aage gwīka Daudi ndungata yake ūuru; ndakwīhīrie, na ūrīa ekīte ūkoretwo ūrī uumithio mūnene kūrī we. ⁵ Nīetoonyirīe ūgwatī-inī rīrīa ooragire Mūfilisti. Nake Jehova akihe Isiraeli guothe ūhootani mūnene mūno, ūkītonera ūndū ūcio na ūgīkena. Nī kī kīngītūma wīke mūdū ūtarī na ihītīa ta Daudi ūuru, ūmūūrāge hatarī na gītūmī?”

⁶ Saülū nīathikīrīrie Jonathani na akīhīta akiuga ūū: “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūrāga muoyo, Daudi ndekūūrāgwo.”

⁷ Nī ūndū ūcio Jonathani agītā Daudi akīmwīra ūhoro ūcio maarāgia wothē. Akīmūtwarā kūrī Saülū, nake Daudi agīkara na Saülū o ta mbere.

⁸ Nī kwagīire na mbaara rīngī, na Daudi agīthīi akīrūa na Afilisti. Nake akīmāhūūra na hinya mūno nginya makīmūūrīra.

⁹ No roho mūūru uumīte kūrī Jehova ūgīkora Saülū rīrīa aikarīte gwake nyūmba arī na itīmū rīake guoko-inī. Hīndī ūyo Daudi aahūūrāga kīnanda kīa mūgeeto. ¹⁰ Saülū akīgeria kūmūthecereria rūthingo-inī na itīmū rīake, no Daudi akīmweherera o rīrīa aaikāgia itīmū rūthingo-inī. Ūtukū ūcio Daudi akīūra.

¹¹ Saülū agītūma andū kwa Daudi makaraangīre nyūmba yake na mamūūrāge gwakīa. No Mikali, mūtūmia wa Daudi, akīmūkunyīra ūhoro ūcio, akīmwīra atīrī, “Waga kūūra ūtukū wa ūmūthī, ūhonokie muoyo waku-rī, rūciū nīūkooragwo.” ¹² Nī ūndū ūcio Mikali agīkūrūkīria Daudi ndirīca-inī, nake

akīyūrira, akīhonoka. ¹³ Ningī Mikali akīoya mūhianano na akīūiga ūriri igūrū, akīūhumbira na gītama na akīwikira guoya wa mbūri mūtwe.

¹⁴ Hīndi iria Saūlū aatūmire andū makanyite Daudi, Mikali akīmeera atiri, “Nī mūrūaru.”

¹⁵ Ningī Saūlū agītuma andū acio macooke makarore Daudi, akīmeera atiri, “Mūrehei kūrī nī arī o ūriri wake, nīguo ndimūūrage.” ¹⁶ No riria andū maatoonyire kuo, magikora no mūhianano warī ūriri, na ūgekirwo guoya wa mbūri mūtwe.

¹⁷ Saūlū akīra Mikali atiri, “Nī kī gītūmite ūuheenie ūguo, na ūkarekereria thū yakwa yūre, nīgeetha ihonoke?”

Mikali akīmūra atiri, “Aranjūrire atiri, ‘Reke nī ndīyūrīre. Ngūgikūruga nī undū kī?’”

¹⁸ Nake Daudi akīūra, akīhonoka, na agithi gwī Samuéli kūu Rama, akīmūra ūria wothē Saūlū aamwikite. Ningī Daudi na Samuéli magithi Naiothu, magikara kuo. ¹⁹ Ūhoro ūgikinyira Saūlū, akīrwo atiri, “Daudi arī Naiothu, kūu Rama”; ²⁰ nī undū ūcio agītuma andū makamūnyite. No hīndi iria moonire gikundi kia anabii gikiratha mohoro, matongoretio nī Samuéli arūgamite hau, Roho wa Ngai agikora andū a Saūlū, o nao makiratha mohoro. ²¹ Saūlū akīheo ūhoro ūcio, nake agītuma andū angī, nao makiratha mohoro. Saūlū agītuma andū riita rīa gatātū, o nao makiratha mohoro. ²² Thuutha wa maundū mothe, o nake we mwene agithi Rama na agikinya irima-ini rīa maa rīria inene kūu Seku. Nake akīūra atiri, “Samuéli na Daudi marī ha?”

Nao makīmūra atiri, “Marī Naiothu, kūu Rama.”

²³ Nī undū ūcio Saūlū agithi Naiothu, kūu Rama. No Roho wa Ngai ūkīmukora, agithi akīrathaga mohoro nginya agikinya Naiothu. ²⁴ Akīūra nguo ciake cia igūrū, o na ningī akīratha mohoro arī mbere ya Samuéli. Agikoma ūguo mūthenya ūcio wothē, o na ūtūkū. Kūu nikio gītūmaga andū moorie atiri, “Saūlū nake no ūmwe wa anabii?”

20

Daudi na Jonathani

¹ Na riri, Daudi akīūra, akiuma Naiothu kūu Rama agithi kūrī Jonathani, akīmūria atiri, “Nī atia njikite? Nī ngero iriku nī ngerete? Thoguo ndimūhitiirie atia atī nikio arageria kūnjūraga?”

² Jonathani akīmūcookeria atiri, “Kūroaga gūtuika ūguo; wee ndūgūkua! Atiriri, baba ndarī undū ekaga o na ūmwe mūnene kana mūnini ataamenyithite. Egūkihitha undū ta ūcio niki? Ūguo ti guo!”

³ No Daudi akīhita akiuga atiri, “Thoguo nioi o wega mūno atī ninjītikirike niwe, nake nīerite atiri, ‘Jonathani ndagiriirwo nī kūmenya undū ūyū, ndakae kūnyitwo nī kīha.’ No riri, ti-itheru o ta ūria Jehova atūūraga muoyo, na ūria wee mwene ūtūūraga muoyo-rī, hatigaire o ikinya rīmwe gatagati gakwa na gikuū.”

⁴ Jonathani akīra Daudi atiri, “Undū o wothē ūngienda njike-rī, nīngūgwikira.”

⁵ Nī undū ūcio Daudi akīmūra atiri, “Atiriri, rūciū nī giathi gīa Karūgamo ka Mweri na ninjagiriirwo gūkaarianira hamwe na mūthamaki, no reke thi ngehithē migūnda-ini nginya mūthenya wa gatātū hwaī-ini. ⁶ No thoguo anginjaga-rī, mwīre atiri, ‘Daudi niarathaitire ndimwītikirie aguthūke Bethilehem itūūra-ini rīao, nī undū nī kūrī na igongona rikūrutwo kuo rīa mwaka nī undū wa mūhīriga wao wothē.’ ⁷ Angikoiga atiri, ‘Nī wega mūno,’ hīndi iyo ndungata yaku niigakorwo na thayū. No angikaarakara-rī, nīūkamenya na ma atī nīatuite nīekūngera ngero. ⁸ No wee rī, onania wendani kūrī ndungata yaku, nī undū nīūgīte kirikanīro nayo mbere ya Jehova. Kūngikorwo ndī na mahitia-rī, njūraga wee mwene! Ūgūkīneana kūrī thoguo niki?”

⁹ Jonathani akiuga atiri, “Kūroaga gūtuika ūguo! Korwo nī kūrī kaundū o na kanini njūū atī baba nīatuite gūkūgera ngero-rī, githi to ngwīre?”

¹⁰ Daudi akīmūria atiri, “Thoguo angigagūcookeria arī na marūrū-rī, ngaheo ūhoro nūū?”

¹¹ Jonathani akīmūra atiri, “Ūka, tūthi na kūu migūnda-ini.” Nī undū ūcio magithi kuo me hamwe.

¹² Ningī Jonathani akīra Daudi atiri, “Nī undū wa Jehova o we Ngai wa Isiraēli, ti-itheru nīngaaria na baba ihinda ta riri mūthenya wa gatātū! Angigakorwo akenetio nī wee-rī, githi to ngūtūmanire ngūmenyithie ūhoro ūcio? ¹³ No baba angītua nī egūkūgera ngero-rī, Jehova aroherithia na anjike ūūru makiria, ingikaaga gūkūmenyithia, na ndeke ūthi na thayū. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ūria akoretwo arī hamwe na baba. ¹⁴ No nyonia tha iria itathiraga ta iria cia Jehova matukū maria ngūtūūra muoyo, nīguo ndikanooraga, ¹⁵ na ndūkaneherie tha ciaku o na rī kuuma kūrī nyūmba yakwa, o na hīndi iria Jehova agaakorwo aniinīte thū ciothe cia Daudi gūkū thi.”

¹⁶ Nī undū ūcio Jonathani akīgīa kirikanīro na nyūmba ya Daudi, akiuga atiri, “Jehova arorihira Daudi kūrī thū ciake.” ¹⁷ Nake Jonathani agītuma Daudi akiindire mwīhītwā wake nī undū nīamwendete, nīgukorwo aamwendete o ta ūria eyendete we mwene.

¹⁸ Ningī Jonathani akīra Daudi atiri, “Rūciū nī giathi gīa Karūgamo ka Mweri. Wee nīūkoneka ndūrī ho, nī undū gīti gīaku gīgaakorwo kīrī gītheri. ¹⁹ Mūthenya wa gatātū gwātua gūtuka-rī, ūgaathī handū

harĩa wehithite hĩndĩ ĩrĩa thĩnũ ũyũ waambĩrĩrie, na weterere hau ihiga-inĩ rĩa Ezeli. ²⁰ Nĩngakia mĩguĩ ĩtatũ mwena-inĩ warĩo, taarĩ wathi ngwĩgera. ²¹ Nĩngĩ nĩngatũma kahĩ ndĩkeere atĩrĩ, “Thĩ ũgacarie mĩguĩ ĩyo.” ĩngĩgakeera atĩrĩ, “Mĩguĩ ĩrĩ mwena ũyũ waku; mĩrehe haha,” hĩndĩ ĩyo ũgooka, nĩ ũndũ ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ndũrĩ ũũru ũkoona; no thayũ. ²² No ĩngĩkeera kahĩ kau atĩrĩ, ‘Mĩguĩ ĩrĩ mbere yaku,’ hĩndĩ ĩyo no nginya ũthĩ, nĩ ũndũ Jehova nĩakũrekereire ũthĩ. ²³ Naguo ũhoru ũrĩa twaranĩrie nawe-rĩ, ririkana, Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe nginya tene.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhitha kũu mũgũnda-inĩ, na hĩndĩ ĩrĩa gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri gĩakinyire-rĩ, mũthamaki agĩkara thĩ arie irio. ²⁵ Agĩkara thĩ handũ harĩa aamenyerete, kũrigania na rũthingo, ang’ethaniire na Jonathani, nake Abineri agĩkara thĩ kũrigania na Saũlũ, no handũ ha Daudi haarĩ hatheri. ²⁶ Saũlũ ndoigire ũndũ mũthenya ũcio, nĩ ũndũ eeciiririe atĩrĩ, “No nginya gũkorwo kũrĩ ũndũ wikĩkĩte kũrĩ Daudi akanyitwo nĩ thaahu; ti-itherũ arĩ na thaahu.” ²⁷ No mũthenya ũyũ ũngĩ, mũthenya wa keerĩ wa mweri ũcio, handũ ha Daudi haarĩ o hatheri rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩũria mũriũ Jonathani atĩrĩ, “Nĩ kĩ kigirĩtie mũrũ wa Jesii oke iruga-inĩ ira na ũmũthĩ?”

²⁸ Jonathani agĩcookia atĩrĩ, “Daudi nĩarathaitire ndĩmwĩtikirie athĩ Bethilehemu. ²⁹ Aranĩrĩre atĩrĩ, ‘Reke thĩ, nĩ ũndũ andũ a nyũmba iitũ marĩ na igongona kũu itũũra-inĩ, na mũrũ wa baba nĩanjathite ngorwo ho. ĩngĩkorwo nĩnjĩtikĩkĩte nĩwe-rĩ, reke thĩ ngoone ariũ a baba.’ ũndũ ũcio nĩguo ũgirĩtie oke metha-inĩ ya mũthamaki.”

³⁰ Marakara ma Saũlũ magĩakanĩra Jonathani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũrũ wa mũtumia mwaganu na mũremi! Githĩ ndũĩ atĩ wee nĩũnyitanite na mũrũ wa Jesii nĩguo agũconorithie na aconorithie nyũkwa ũria wagũciarire? ³¹ Hĩndĩ ĩrĩa yothie mũrũ wa Jesii egũtũũra muoyo gũkũ thĩ, wee ndũkehaanda kana ũthamaki waku wĩhaande. Rĩu mũtũmanĩre oke kũrĩ nĩ, tondũ no nginya aku!”

³² Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ Jonathani akiumagara, agĩthĩ kũu mũgũnda agacemanie na Daudi. Nake agĩthĩ na kahĩ kanini; ³⁶ akĩĩra kahĩ kau atĩrĩ, “Teng’era ũgacarie mĩguĩ ĩrĩa ngũkia.” Na rĩrĩa kahĩ kau gaateng’eraga-rĩ, agĩkia mũguĩ mbere yako. ³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa kahĩ kau gaakinyire harĩa mũguĩ wa Jonathani wagĩte-rĩ, Jonathani agĩgeeta agĩkeera atĩrĩ, “Githĩ mũguĩ ndũrĩ mbere yaku?” ³⁸ Nĩngĩ akĩanĩrĩa agĩkeera atĩrĩ, “Hiũha! Hanyũka! Ndũkarũgame!” Kahĩ kau gakĩoya mũguĩ ũcio, gagĩcooka kũrĩ mwathi wako. ³⁹ (Kahĩ kau gatĩrĩ ũndũ kaamenyaga ũhoru-inĩ ũcio; tĩga Jonathani na Daudi maamenyaga ũhoru ũcio.) ⁴⁰ Nĩngĩ Jonathani akĩnengera kahĩ kau indo ciake cia mbaara, agĩkeera atĩrĩ, “Kuuu, thĩ na indo ici ũcicooke itũũra-inĩ.”

⁴¹ Thuutha wa kahĩ kau gũthĩ-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma mwena wa gũthini wa ihiga rĩu, akĩĩnamĩrĩa maita matatũ mbere ya Jonathani, agĩturumithagia ũthĩ wake thĩ. Magĩcooka makĩmunyana o eerĩ, makĩĩranĩra, no Daudi nĩwe warĩrĩre mũno makĩria.

⁴² Jonathani akĩra Daudi atĩrĩ, “Thĩ na thayũ, tondũ nĩtwehitire na mwĩhitwa tũtũũrie ũrata gatagatĩ gaitũ thĩnĩ na rĩtwa rĩa Jehova, tũkiuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe, na gatagatĩ ka njiaro ciaku na njiaro ciakwa nginya tene.’” Daudi agĩũkĩra agĩthĩra, nake Jonathani agĩcooka itũũra-inĩ.

21

Daudi arĩ kũu Nobu

¹ Na rĩrĩ, Daudi agĩthĩ Nobu, kũrĩ Ahimeleku ũria mũthĩnjĩrĩ-Ngai. Ahimeleku aamũtũnga akĩĩnaina, akĩmũũria atĩrĩ, “Kai ũrĩ wiki niki? Nĩ kĩ mũtarĩ na mũndũ ũngĩ?”

² Daudi agĩcookeria Ahimeleku ũcio mũthĩnjĩrĩ-Ngai atĩrĩ, “Nĩ mũthamaki ũnjathite ngeke ũndũ mũna na akanĩĩra atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũ ndakamenye ũndũ ũria ngũtũmĩte na ũria ngwathite.’ No andũ akwa-rĩ, nĩ ndĩmerĩte tũcemanie handũ hana. ³ Na rĩrĩ, nĩ kĩ ũrĩ nakĩo gĩa kũria? He mĩgate ĩtano, kana o kĩrĩa gĩothe ũngĩhota kuona.”

⁴ No mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ndirĩ na mĩgate ĩrĩa ĩhũthĩrwo kũrĩo, no rĩrĩ, haha nĩ harĩ mĩgate ĩrĩa mĩamũre, angĩkorwo andũ acio mathutaniite na andũ-a-nja.”

⁵ Daudi agĩcooka atĩrĩ, “Ti-itherũ tũtikoretwo hamwe na andũ-a-nja, o ta ũrĩa arĩ mũtugo witũ rĩrĩa rĩothe ngumagara. Indo cia andũ aya nĩ theru o na gũtũka marĩ mawĩra-inĩ matarĩ maamũre. ũmũthĩ indo ciao itikĩrĩ nyamũre makĩria!” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio akĩmũnengera mĩgate ĩyo mĩamũre, nĩgũkorwo hau hatiarĩ na mĩgate ĩngĩ tĩga mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya Jehova, na nĩyeheretio mbere ya Jehova mũthenya ũcio, na hakaigwo mĩgate ĩngĩ mĩhiũ.

⁷ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, haarĩ na mũndũ ũmwe warĩ ndungata ya Saũlũ, aahĩngĩrĩrio hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu ũrĩa Mũedomu, ũrĩa warĩ mũnena wa arĩthi a Saũlũ.

⁸ Daudi akiūria Ahimeleku atirī, “Kaī ūtarī na itimū kana rūhiū rwa njora haha? Ndinooka na rūhiū rwakwa rwa njora kana kindū kīngī kia mbaara, nī ūndū wira wa mūthamaki uuma wa ihenya.”

⁹ Mūthīnjiri-Ngai ūcio agīcookia atirī, “Rūhiū rwa njora rwa Goliathū, Mūfilisti ūria woragīre Gituamba-inī kia Ela, rūri haha; naruo ruohetwo na taama rūkaigwo thuutha wa ebodi. Angīkorwo nīkūrwendā-rī, ruoe; gūtiri na rūhiū rūngī rwa njora tiga o rūu.”

Daudi akiuga atirī, “Gūtiri rūhiū rūngī taruo; kīrūūnengere.”

Daudi arī kūu Gathu

¹⁰ Mūthenya ūcio Daudi akiūrira Saūlū, agīthī kūrī Akishi mūthamaki wa Gathu. ¹¹ No ndungata cia Akishi ikīmīwira atirī, “Githī ūyū ti Daudi, ūria mūthamaki wa būriri? Githī tiwe mainagira nyimbo-inī ciao atirī:

“‘Saūlū nīeyūragīre andū ngiri nyingī,

na Daudi akeyūragira andū ngiri makūmi maingī?’”

¹² Nake Daudi akiūa ūhoru ūcio ngoro-inī na agītīgira Akishi mūthamaki wa Gathu mūno. ¹³ Nī ūndū ūcio akīgūrūkithia mbere yao; na rīria aarī moko-inī mao, agītua ta mūdū mūgūrūki, akīharaga mīrango ya kīhingo, agītuga rūta rūkūrūkanītie na nderu ciake.

¹⁴ Akishi akiūra ndungata ciake atirī, “Ta rorai mūdū ūyū! Nī mūgūrūku! Mwakīmūrehe kūrī nī nīkī? ¹⁵ Kaī nyihītie agūrūki atī nīguo mūndehere mūdū ūyū haha eke maūdū ta maya mbere yakwa? Mūdū ūyū no nginya oke nyūmba yakwa?”

22

Daudi arī Adulamu na Mizipa

¹ Na rīrī, Daudi akiama Gathu na akiūrira ngurunga-inī ya Adulamu. Rīria ariū a ithe na andū a nyūmba ya ithe maiguire ūguo-rī, magīkūrūka kūrī we. ² Arīa othe maarī na mīnyamaro, kana thiirī kana makaaga kūiganira makiūngana harī we, nake agītūika mūtongoria wao. Aarī na andū ta magana mana.

³ Kuuma kūu, Daudi agīthī Mizipa kūu Moabi, akiūria mūthamaki wa Moabi atirī, “Nīūgwītīkīria baba na maitū moke maikare nawe nginya rīria ngaamenya ūria Ngai ekūnjīkīra?” ⁴ Nī ūndū ūcio akīmatīgira mūthamaki wa Moabi, nao magīkara nake ihinda rīothe rīria Daudi arī kīhitho-inī.

⁵ No mūnabii Gadi akiūra Daudi atirī, “Tiga gūikara kīhitho-inī. Thiī būriri wa Juda.” Nī ūndū ūcio Daudi akiuma kūu agīthī mūtītū wa Herethu.

Saūlū Kūūraga Athīnjiri-Ngai a Nobu

⁶ Na rīrī, Saūlū akīgua atī Daudi na andū ake nīmonetwo. Nake Saūlū aikarīte thī gītina-inī kia mūtī wa mūbinde Kīrīma-inī kia Gibeā anyiītite itimū rīake na guoko, nao anene ake othe marūgamīte mamūthiūrūkīrie. ⁷ Nake Saūlū akīmeera atirī, “Ta thikīrīria, andū a Benjamīni! Anga mūrū wa Jesii nīakamūhe mīgūnda ya irio na ya mīthabībū inyuothē? Anga nīakamūtua anene a ita a kūrūgamīrīra andū ngiri, na a kūrūgamīrīra andū magana? ⁸ Kīu nīkīo gītūmīte inyuothē mūciire kūnjūkīria? Gūtiri mūdū o na ūmwe ūngīnjīra rīria mūrū wakwa egūthondeka kīrīkanīro na mūrū wa Jesii. Gūtiri o na ūmwe wanyu wīciirītie ūhoru wakwa kana akanjīira atī mūrū wakwa nīaikīrīrie ndungata yakwa iikare īnjoheirie, ta ūria īreeka ūmūthī.”

⁹ No Doegu ūria Mūedomu, ūria warūgamīte hamwe na anene a Saūlū, akiuga atirī, “Nīndonire mūrū wa Jesii okite kūrī Ahimeleku mūrū wa Ahitubu kūu Nobu. ¹⁰ Ahimeleku nīamūtūirīrie ūhoru harī Jehova; agīcooka akīmūhe irio, na rūhiū rwa njora rwa Goliathū ūria Mūfilisti.”

¹¹ Nīngī mūthamaki agītūmanira mūthīnjiri-Ngai Ahimeleku mūrū wa Ahitubu, na nyūmba ya ithe yothē, ariā maarī athīnjiri-Ngai kūu Nobu, nao othe magītūka kūrī mūthamaki. ¹² Saūlū akīmīwira atirī, “Ta thikīrīria rīu, mūrū wa Ahitubu.”

Nake agīcookia atirī, “Tī, mwathi wakwa.”

¹³ Saūlū akīmīwira atirī, “Nī kī gītūmīte mūciirīre kūnjūkīrīra, wee na mūrū wa Jesii, nawe ūkamūhe mīgate, o na rūhiū rwa njora, na ūkamūtūirīria ūhoru harī Jehova, nīgeetha aanemere na aikare anjoheirie, ta ūria ekite ūmūthī?”

¹⁴ Ahimeleku agīcookeria mūthamaki atirī, “Nūū thīinī wa ndungata ciaku ciothe mwathīki ta Daudi, mūthoni-we wa mūthamaki, mūruri wa arangīri aku, na nīatīkīte mūno thīinī wa nyūmba yaku?

¹⁵ Mūthenya ūcio nīguo warī wa mbere wa kūmūtūirīria ūhoru harī Jehova? Aca tīguo! Reke mūthamaki ndageciirīrie ndungata yaku kana mūdū o na ūrīkū wa nyūmba ya ithe, nīgūkorwo ndungata yaku ndirī ūndū o na ūmwe yūi wa maūdū maya mothe.”

¹⁶ No mūthamaki akīmīwira atirī, “Tī-itherū, wee Ahimeleku nīgūkūa, wee na andū othe a nyūmba ya thoguo.”

¹⁷ Ningĩ mūthamaki agĩatha thigari iria ciamūrūgamĩrĩire, agĩciĩra atĩrĩ: “Hũgũkaai mūūrage athĩnjĩri-Ngai a Jehova nĩ ūndũ o nao nĩmanyiitanĩire na Daudi. Nĩmamenyire nĩ kũūra ooraga, na matiigana kũnjĩra.”

No anene a mūthamaki makĩrega gūtambūrũkia guoko moorage athĩnjĩri-Ngai a Jehova.

¹⁸ Mūthamaki agĩcooka agĩatha Doegu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hũgũka ūūrage athĩnjĩri-Ngai.” Nĩ ūndũ ūcio Doegu ūcio Mūedomu akĩhũgũka akĩmooraga. Mūthenya ūcio akiūruga andũ mĩrongo ĩnana na atano arĩa meehumbĩte ebodi ya gatani. ¹⁹ Agĩcooka akĩhũura Nobu, itũūra rĩu rĩa athĩnjĩri-Ngai, na rūhiũ rwa njora, akĩūruga arũme na andũ-a-nja, ciana ciarĩo o na ngege, na ng’ombe ciarĩo, na ndigiri o na ng’endu.

²⁰ No Abiatharu, mūrũ ūmwe wa Ahimeleku mūrũ wa Ahitubu, akĩhonoka, akĩūra, na akĩrũmĩrĩra Daudi. ²¹ Akĩūra Daudi atĩ Saũlũ nĩoragĩte athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ²² Nike Daudi akĩra Abiatharu atĩrĩ, “Mūthenya ūcio, rĩria Doegu ūcio Mūedomu aarĩ kuo-rĩ, nĩndamenyire atĩ no ngĩnya ere Saũlũ. Nĩ nĩ ndehithĩirie nyũmba yothē ya thoguo gĩkuũ. ²³ Ikara hamwe na nĩ; ndũgetigĩre; mũndũ ūria ūracaria muoyo waku, o na wakwa o nago nĩaraũcaria. Ūrĩ hamwe na nĩ ūrĩ mūmenyerere.”

23

Daudi Kũhonokia Keila

¹ Na rĩrĩ, Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, Afilisti nĩmararũa na itũūra rĩa Keila, na magatunyana ngano ĩria ĩrĩ mahuhĩro-inĩ.” ² Nike agĩtũiria ūhoru harĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩgũthĩi gũtharĩkĩra Afilisti acio?”

Nike Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩi ūgatharĩkĩre Afilisti nĩguo ūhonokie Keila.”

³ No andũ a Daudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ Juda nĩtũretigĩra. Githĩ tũtigũgũtigĩra makĩria twathĩi Keila tũkarũe na mbũtũ cia Afilisti!”

⁴ O rĩngĩ Daudi agĩtũiria ūhoru harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka ūthĩi Keila, nĩ ūndũ nĩngũneana Afilisti guoko-inĩ gwaku.” ⁵ Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ ake magĩthĩi Keila, makĩrũa na Afilisti, na makĩmataha mahiũ mao. Akĩrehera Afilisti hathara nene, na akĩhonokia andũ a Keila. ⁶ (Na rĩrĩ, Abiatharu mūrũ wa Ahimeleku nĩokĩte akuũite ebodi rĩria aikũrũkĩre, akĩũrĩra kũri Daudi kũu Keila.)

Saũlũ Kũingatithia Daudi

⁷ Saũlũ akĩrwo atĩ Daudi nĩathiĩte Keila, nake akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩamũneanĩte kũrĩ nĩ, nĩgũkorwo Daudi nĩehingĩrĩrie na ūndũ wa gũtoonya itũūra rĩrĩ na ihingo na mĩgĩko.” ⁸ Nike Saũlũ agĩta mbũtũ ciake ciothe mathĩi mbaara, nĩguo maikũrũke Keila makahingĩrĩrie Daudi na andũ ake.

⁹ Hĩndĩ ĩria Daudi aamenyire atĩ Saũlũ nĩaciĩrĩre kũmwĩka ūũru-rĩ, akĩra Abiatharu mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Rehe ebodi ĩyo.” ¹⁰ Daudi akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata yaku nĩ ĩguĩte hatarĩ nganja atĩ Saũlũ nĩarooka Keila aniĩne itũūra rĩrĩ nĩ ūndũ wakwa. ¹¹ Hihĩ aikarĩ a Keila nĩmekũneana kũrĩ we? Hihĩ Saũlũ nĩegũikũrũka gũkũ, ta ūria ndungata yaku ĩguĩte? Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, nyithia ndungata yaku ūhoru.”

Nike Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩegũikũrũka.”

¹² O rĩngĩ Daudi akĩũria atĩrĩ, “Hihĩ aikarĩ a Keila nĩmekũneana, nĩ na andũ akwa, kũrĩ Saũlũ?”

Nike Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩmegũkũneana.”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ ake, andũ ta magana matandatũ, makiuma Keila, na magĩkara magĩcangacangaga kũndũ na kũndũ. Rĩria Saũlũ eerĩrwo atĩ Daudi nĩorĩte akoima Keila, agĩtiga gũthĩi kuo.

¹⁴ Nike Daudi agĩkara ciĩhitho cia werũ-inĩ na irĩma-inĩ cia Werũ wa Zifu. O mūthenya Saũlũ nĩamũcaragia, no Ngai ndaaneanire Daudi moko-inĩ make.

¹⁵ Rĩria Daudi aarĩ Horesu kũu Werũ wa Zifu, akĩmenya atĩ Saũlũ okĩte nĩguo amũūrage. ¹⁶ Nike Jonathani mūrũ wa Saũlũ agĩthĩi kũrĩ Daudi kũu Horesu na akĩmũteithia kwĩyũmĩrĩra thĩĩnĩ wa Ngai. ¹⁷ Nike akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, Baba Saũlũ ndagakũhutia na guoko gwake. Wee nĩũgathamakĩra Isiraeli, na nĩ ndũike mũnini waku. O na Baba Saũlũ, nĩoi ūguo.” ¹⁸ Nao eerĩ makĩgĩa kĩrĩkanĩro mbere ya Jehova. Thuutha ūcio Jonathani akĩĩnũka, no Daudi agĩtigwo kũu Horesu.

¹⁹ Nao andũ a Azifu makĩambata magĩthĩi kũrĩ Saũlũ kũu Gibeaa makĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Daudi ndehithĩte gatagatĩ-inĩ gaitũ ciĩhitho-inĩ cia gũkũ Horesu, kĩrĩma-igũrũ kĩa Hakila, mwena wa gũthini wa Jeshimoni? ²⁰ Na rĩrĩ, wee mūthamaki, ikũrũka ūũke o rĩria rĩothe ūngĩenda gũũka, na ithuĩ nĩ igũrũ riitũ kũmũneana kũrĩ mūthamaki.”

²¹ Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova aromũrathima nĩ ūndũ wa kwĩĩnjĩria. ²² Thĩi mũkehaarĩrie makĩria. Tuĩriai nĩ kũ Daudi amenyerete gũthĩiaga, na nũ ūmũonete kuo. Njĩrĩtuo atĩ nĩ mũndũ

mwara mūno. ²³ Tuiriai ūhoro wa kūrīa guothe ehithaga na mūndehere ūhoro mūkinyanīru. Na nīi nīngūcoka thīi na inyuū; angīkorwo arī kūdū gūkū-rī, nīngamūcaria mīhīrīga-inī yothe ya Juda.”

²⁴ Nī ūndū ūcio makiumagara magīthīi kūu Zifu, magīkinya mbere ya Saūlū. Na rīrī, Daudi na andū ake maarī kūu Werū-inī wa Maoni, kūu Araba mwena wa gūthini wa Jeshimoni. ²⁵ Nake Saūlū na andū ake makīmbīrīria kūmacaria, na rīrīa Daudi eerirwo ūhoro ūcio, agīkūrūka agīthīi rwaro-inī rwa ihiga, agīkara kūu Werū-inī wa Maoni. Rīrīa Saūlū aiguire ūhoro ūcio-rī, o nake agīthīi kūu Werū-inī wa Maoni aingatithīe Daudi na ihenya.

²⁶ Saūlū aagerete mwena ūmwe wa kīrīma, nake Daudi na andū ake makagerera mwena ūrīa ūngī, mahiūhīte nīguo morīre Saūlū. Na rīrīa Saūlū na thigari ciake maakuhagīrīria Daudi na andū ake nīguo mamanyiite-rī, ²⁷ hagīka mūdū watūmītwo kūrī Saūlū, akīmīwīra atīrī, “Ūka na ihenya! Afilisti nīmatarīkīre būrūrī.” ²⁸ Hīndi iyo Saūlū agītiga kūrūmīrīra Daudi, agīthīi agacemanie na Afilisti. Nīkīo metaga handū hau Sela-Hamalekothu. ²⁹ Nake Daudi akīambata akiuma kūu agīthīi gūtūūra cīhitho-inī cia Eni-Gedi.

24

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū

¹ Na rīrī, thuutha wa Saūlū gūcoka kuuma kūingatithia Afilisti, akīrwo atīrī, “Daudi arī Werū-inī wa Eni-Gedi.” ² Nī ūndū ūcio Saūlū akīoya andū ngiri ithatū arīa athuure kuuma Isiraeli guothe magīthīi gūcaria Daudi na andū ake gūkuhī na ndwaro cia mahiga kūrīa gūtūūragwo nī Mbūrī cia Werū.

³ Nake agīkinya ciugū-inī cia ng’ondū iria ciarī njīra-inī; naho nī haarī na ngurunga, nake Saūlū agītōonya thīinī ageteithie. Daudi na andū ake maarī kūu thīinī mūno, ngurunga-inī. ⁴ Nao andū a Daudi makīmīwīra atīrī, “Ūyū nīguo mūthenya ūrīa Jehova aaririe ūhoro wagu, agīkwīra atīrī, ‘Nīnganeana thū yaku moko-inī maku ūmīke ūrīa ūkwenda.’” Nake Daudi agīkuruma atekunwo, agīthīi agītīnia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū.

⁵ Thuutha-inī, Daudi akīguga ngoro ikīmūciirithia nī ūndū wa gūtīnia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū. ⁶ Akīra andū ake atīrī, “Jehova arongirīa njike ūndū ta ūcio kūrī mwathi wakwa, ūcio mūtīrīrie maguta wa Jehova, kana ndīmīwe ūuru na guoko gwakwa; nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.” ⁷ Aarīkia kwaria ciugo icio, Daudi agīkaania andū ake, na ndaamarekire mookīrīre Saūlū. Nake Saūlū akiuma ngurunga-inī, na agīthīria.

⁸ Nīngī Daudi akiuma ngurunga-inī iyo, akīanīrīra agīta Saūlū, akīmīwīra atīrī, “Wee mwathi wakwa, mūthamaki!” Rīrīa Saūlū eehūgūrīre, Daudi akīnamīrīra, agītūrumithia ūthiū thī. ⁹ Akīra Saūlū atīrī, “Nī kīi gītūmaga ūthikīrīrie andū rīrīa mekuuga atīrī, ‘Daudi nīeciiragīria gūgwīka ūūru?’” ¹⁰ Ūmūthī nīweyonera na maitho maku ūrīa Jehova egūkūneanīte moko-inī makwa kūu ngurunga-inī. Kūrī andū amwe manīngīrīrie ngūūrage, no ndakūhonokia; ndoiga atīrī, ‘Ndikuoya guoko gwaka njike mwathi wakwa ūūru, nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.’” ¹¹ Baba, ta kīone, rora gīcunjī gīkī kīa nguo yaku, gīkī kīrī guoko-inī gwakwa! Ndinirie gīcunjī kīa nguo yaku, no ndīnakūūraga. Rīu menya na ūkūūrane atī nīi ndirī na ihītia rīa gwīka ūūru kana rīa ūremi. Nīi ndikūhītīrie, no wee nīūranjaria ūnjūrage. ¹² Jehova arotūtuithania ciira nīi nawe. Na Jehova arondīhīria maūru marīa wee ūnjikīte, no guoko gwakwa gūtīgakūhutia. ¹³ O ta ūrīa kūrī thimo yugaga atīrī, ‘Waganu uumaga o harī arīa aaganu,’ nī ūndū ūcio guoko gwakwa gūtīgakūhutia.

¹⁴ “Mūthamaki wa Isiraeli oīmīte gwake ookīrīre ū? Nūū ūingatithīe? Nī ngui nguū? Kana nī thuya? ¹⁵ Jehova arotūtuithania na atue ciira gatagatī gaitū. Aroeciiria ūhoro wakwa na aūrūgamie; arondūrīra na aahonokie kuuma guoko-inī gwaku.”

¹⁶ Rīrīa Daudi aarīkirie kuuga ūguo-rī, Saūlū akīmūūria atīrī, “Ūcio nī mūgambo waku, Daudi mūrū wakwa?” Nake akīrīra aanīrīrie. ¹⁷ Akīmīwīra atīrī, “Wee ūrī mūthingu kūngīra. Nīūnjikīte wega, no nī ngagwīka ūūru. ¹⁸ Nīwarīkia o rīu kūnjīra ūndū mwega ūnjikīte; Jehova nīekūūneanīte moko-inī maku, no wee ndūnanjūraga. ¹⁹ Rīrīa mūdū ona thū yake-rī, nīarekaga ithīi atamīkīte ūūru? Jehova arogwīka maūndū mega nī ūndū wa ūrīa ūnjikīte ūmūthī. ²⁰ Nīnjūū atī ti-itherū nīūgatuīka mūthamaki, na atī ūthamaki wa Isiraeli nīūkehaanda moko-inī maku. ²¹ Rīu wīhīte harī nīi na rīitwa rīa Jehova atī ndūkaniina njaro ciakwa kana rīitwa rīakwa rīthire kuuma nyūmba-inī ya baba.”

²² Nī ūndū ūcio Daudi akīhīta harī Saūlū. Nake Saūlū agīcoka mūciī, no Daudi na andū ake makīambata magīthīi kīhitho-inī.

25

Daudi, na Nabali na Abigaili

¹ Na rīrī, Samuēli agīkua, nao andū othe a Isiraeli makīūngana makīmūrīrīra; makīmūthika mūciī gwake kūu Rama.

Nake Daudi agĩkũrũka agĩthĩĩ Werũ wa Maoni. ² Mũndũ ũmwe wa kũu Maoni, ũrĩa warĩ na indo kũu Karimeli, aarĩ mūtongu mũno. Aarĩ na mbũri ngiri ĩmwe na ng'ondũ ngiri ithatũ, irĩa aamuraga guoya kũu Karimeli. ³ Nake eetagwo Nabali, na mūtumia wake eetagwo Abigaili. Aarĩ mūtumia mũũgĩ na mũthaka, no mũthuriwe, ũrĩa warĩ Mũkalebu, aarĩ mũũru na mũkarĩ maũndũ-inĩ make.

⁴ Daudi arĩ werũ-inĩ nĩagũire atĩ Nabali nĩ ng'ondũ aramuraga guoya. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma aanake ikũmi akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũthĩĩ kũrĩ Nabali kũu Karimeli na mũmũgeithie mwĩtanĩtie na nĩ. ⁶ Mwĩrei atĩrĩ; ‘Ūrotũũra mĩaka mĩingĩ! Ūrogĩa na ũgima, wee na nyũmba yaku! O na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo kiroogĩa na ũhooreri!

⁷ “Na rĩrĩ, ndĩraigua atĩ nĩ hĩndĩ ya kũmura ng'ondũ guoya. Rĩrĩa arĩithi aku maarĩ hamwe na ithuĩ, tũtiamekire ũũru, na ihinda rĩrĩa rĩothe maarĩ Karimeli gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa kiorire. ⁸ Ūria ndungata ciaku na nĩgũkwĩra. Nĩ ũndũ wa ũguo ĩka aanake acio akwa maũndũ mega, nĩgũkorwo tũukite hĩndĩ ya gĩkeno. Ndagũthaitha ũhe ndungata ciaku na mũrũguo Daudi kĩrĩa gĩothe ũngĩmoonera.”

⁹ Rĩrĩa andũ a Daudi maakinyire-rĩ, makĩhe Nabali ndũmĩrĩrĩ ĩyo ya Daudi. Nao magĩcooka magĩterera.

¹⁰ Nabali agĩcookeria ndungata cia Daudi atĩrĩ, “Daudi nũũ? Mũrũ wa Jesii ũyũ nĩ ũrĩkũ? Ndungata nyingĩ nĩroora ikoima kũrĩ aathani acio matukũ maya. ¹¹ Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma njoe mĩgate yakwa, na maaĩ, na nyama irĩa thĩnjĩire andũ akwa a kũmura ng'ondũ guoya, ndĩcihe andũ itooĩ kũria moimĩte?”

¹² Andũ acio a Daudi makĩhũndũka, magĩcooka na thuutha. Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire, makĩheana ũhoru ũcio wothe. ¹³ Daudi akĩra andũ ake atĩrĩ, “Mwĩothe hiũ cianyu cia njora!” Nao makĩĩoha hiũ ciao cia njora, o nake Daudi akĩĩoha rwake. Andũ ta magana mana makĩambata hamwe na Daudi, nao andũ magana meerĩ magĩtigwo maikarĩtie indo.

¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa ndungata cia Nabali akĩra Abigaili mūtumia wa Nabali atĩrĩ, “Daudi nĩaratũmĩte ndungata ciake kuuma werũ-inĩ irehere mwathi witũ ngeithi, nake araciruma. ¹⁵ No andũ acio nĩmatwikire wega. Matiatwikire ũũru, ihinda rĩothe rĩrĩa twarĩ kũu mĩgũnda-inĩ hakuhĩ nao, na gũtirĩ kĩndũ kiorire. ¹⁶ Ūtukũ na mũthenya maarĩ ta rũthingo rwatũrigĩciĩrie hĩndĩ ciothe rĩrĩa twarĩthagia ng'ondũ ciitũ gũkuhĩ nao. ¹⁷ Rĩu-rĩ, wiciĩrie wone ũria wagĩrĩrwo nĩ gwĩka, nĩ ũndũ mwanangĩko nĩũkuhĩrĩrie mwathi witũ na nyũmba yake yothe. Nĩ mũndũ mwaganu ũũ atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩmwarĩa.”

¹⁸ Abigaili ndaateire ihinda. Akĩoya mĩgate magana meerĩ, na mondo igĩrĩ cia ndibei, na ng'ondũ ithano ĩrĩ thĩnje, na ibaba ithano* cia ngano hĩhie, na imanĩka igana cia thabibũ nyũmũ, na ikũmba magana meerĩ cia ngũyũ, agĩciĩgĩrĩa ndigiri igũrũ. ¹⁹ Nĩngĩ akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Thiĩagai mbere; nĩngũmũrũmĩrĩa.” No ndeerire mũthuriwe Nabali ũhoru ũcio.

²⁰ Na rĩrĩa aathĩaga ahaicĩte ndigiri yake agereire mũkuru warĩ kĩrĩma-inĩ, Daudi na andũ ake magĩũka maikũrũkite na kũria aarĩ, agĩcemanĩa nao. ²¹ Daudi aakoretwo oiga atĩrĩ, “Warĩ wĩra wa tũhũ, nĩ ngarorera mũndũ ũcio indo ciake kũu werũ-inĩ, nĩgeetha gũtikagĩe kĩndũ o na kĩmwe gĩake gĩkũũra. Nake andĩhite wega na ũũru. ²² Ngai aroherithia Daudi, na amwĩke ũũru makĩria, ingĩgaatigia mũndũ mũrũme o na ũmwe muoyo ũria ũmũkonĩĩ rĩciũ rĩciĩnĩ!”

²³ Rĩrĩa Abigaili onire Daudi, akĩhiũha kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake na akĩĩnamĩrĩa mbere ya Daudi aturumithĩtie ũthĩũ thĩ. ²⁴ Akĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi wakwa, reke ũũru ũyũ ũnjookerere ndĩ nyiki. Ndagũthaitha, reke ndungata yaku ikwarĩrie; ũthikĩrĩrie ũria ndungata yaku ĩrenda kuuga. ²⁵ Mwathi wakwa aroaga kũrũmbũiya mũndũ ũcio mwaganu ti Nabali. Ahaana o ta rĩitwa rĩake, rĩitwa rĩake riugite mũndũ mũkĩũgu, na akoragwo arĩ o mũkĩũgu. No nĩ ndungata yaku-rĩ, ndionire andũ acio mwathi wakwa aatũmĩte.

²⁶ “Na rĩrĩ, kuona atĩ wee mwathi wakwa, Jehova nĩakweheranĩrie na ũiti wa thakame, na kwaga kwĩrĩhĩria na moko maku-rĩ, ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũraga muoyo na ũria wee ũtũũraga muoyo-rĩ, thũ ciaku na arĩa othe mangĩenda gwĩka mwathi wakwa ũũru marohaana ta Nabali. ²⁷ Na ũreke kĩheo gĩkĩ, kĩrĩa ndungata yaku ĩreheire mwathi wakwa, kĩnengerwo andũ arĩa makũrũmĩrĩrie. ²⁸ Ndagũthaitha ũrekerere ndungata yaku ihĩtia rĩayo, nĩgũkorwo no nginya Jehova agaataũma nyũmba ya mwathi wakwa itũke ya ũthamaki wa gũtũũra, tondũ arũaga mbaara cia Jehova. Gũtikanoneke ũndũ mũũru thĩĩnĩ waku hĩndĩ ĩrĩa yothe ũgũtũũra muoyo. ²⁹ O na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũgũthingatĩte akũrute muoyo-rĩ, muoyo wa mwathi wakwa nĩũgakorwo wohanĩtio wega na kĩahe kĩa arĩa marĩ muoyo nĩ Jehova Ngai waku. No mĩoyo ya thũ ciaku nĩakamĩkia kũrĩahu ta ĩkĩtio na kĩgũtha. ³⁰ Rĩrĩa Jehova agaakorwo ekĩte mwathi wakwa maũndũ mothe mega marĩa eeranĩire mamũkonĩĩ, na akorwo agũtuite mūtongoria wa gũtongoragia Isiraeli-rĩ, ³¹ mwathi wakwa ndakanakorwo arĩ na mũrĩgo wa

* 25:18 nĩ ta lita 37

kūmūrītūhīra thīnī wa thamiri yake nī ūndū wa gūtithia thakame hatarī na gītūmi kana akorwo erihīrie. Na hīndī īrīa Jehova akaarehera mwathi wakwa ūhootani-rī, ūkaarikana ndungata yaku.”

³² Daudi akīra Abigaili atīrī, “Jehova, Ngai wa Isiraeli, arogoocwo, ūcio ūgūtūmire ūmūthī ūike ūcemanie na nī. ³³ Ūrōrathimwo nī ūndū wa itua rīaku rīega na kūngiria ndigaite thakame ūmūthī, na ndikerihīrie na moko makwa. ³⁴ Tiga nī ūguo-rī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atūūruga muoyo, ūcio ūgiririe ngūgere ngero, korwo ndūnooka na ihenya kūndūnga-rī, gūtīrī mūdū mūrūme o na ūmwe ūkonīī Nabali ūngīakorwo arī muoyo gūgīkīa.”

³⁵ Ningī Daudi akīamūkīra kīrīa aamūreheire kuuma guoko-inī gwake, na akīmwīra atīrī, “Inūka na thayū. Nīndaigua ūhorō waku na nīndetīkīra ihooya rīaku.”

³⁶ Rīrīa Abigaili aathiire kūrī Nabali, akīmūkora arī nyūmba thīnī arugithītie iruga ta rīa mūthamaki. Ngoro yake yarī njanjamūku na aarī mūrūu mūno. Nī ūndū ūcio ndarī ūndū aamwīrīre ngīnya rīrīa gwakīire. ³⁷ Ningī rūcīnī gwakīa, rīrīa Nabali aarīūkirwo, mūtumia wake akīmwīra maūdū macio mothe; ngoro yake īgīkīra, akīhaana ta ihiga. ³⁸ Thuutha wa mīthenya ta ikūmi, Jehova akīgūtha Nabali, nake agīkua.

³⁹ Hīndī īrīa Daudi aaiguire atī Nabali nīakuīte, akiuga atīrī, “Jehova arogoocwo, ūrīa ūndūirīre mbaara iitū na Nabali nī ūndū wa kūnyarara. Nīagīrīrīrie ndungata yake ndīgeeke ūūru, na agacookeria Nabali ūūru wake we mwene.”

Daudi agīcooka agītūmanīra Abigaili, akīmūūria atūike mūtumia wake. ⁴⁰ Ndungata ciake igīthīī Karimeli, ikīra Abigaili atīrī, “Daudi nīatūtūmīte kūrī we tūgūtware ūgatuīke mūtumia wake.”

⁴¹ Akīnamīrīra, agīturumithia ūthīū thī, akīmeera atīrī, “Nī ndungata yanyu ya mūdū-wa-nja ndī haha, nīndīhaarīrie gūtungatīra na gūthambia magūrū ma ndungata cia mwathi wakwa.” ⁴² Abigaili akīhaica ndigiri na ihenya, agīthīī na airītu ake atano a kūmūtungataga, agītwarana hamwe na andū acio maatūmītwo nī Daudi, agītūika mūtumia wake. ⁴³ Daudi nīahikītie Ahinoamu wa Jezireeli,[†] nao eerī maarī atumia ake. ⁴⁴ No Saūlū nīaheanīte mwarī Mikalī, mūtumia wa Daudi, kūrī Palitieli wa Laishi, ūrīa warī wa kuuma Galimu.

26

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū Rīngī

¹ Na rīrī, andū a Zifu magīthīī kūrī Saūlū kūu Gībea makīmwīra atīrī, “Gīthī Daudi ndehithīte karīma ka Hakila, karīa kang’etheire Jeshimoni?”

² Nī ūndū ūcio Saūlū agīkūrūka ngīnya Werū wa Zifu, arī na andū ake ngiri ithatū a Isiraeli arīa maathuurītwo, mathīī magacarie Daudi kuo. ³ Saūlū akīamba hema ciake njīra-inī hakuhi na kīrīma kīa Hakila kīrīa kīng’etheire Jeshimoni, nowe Daudi agīkara kūu werū-inī. Rīrīa onire atī Saūlū nīamūrūmīrīre kūu-rī, ⁴ agītūma athigaani na akīmenya atī ti-itherū Saūlū nīakinyīte kuo.

⁵ Nake Daudi akiumagara agīthīī harīa Saūlū aambīte hema. Akīona harīa Saūlū na Abineri mūrū wa Neri, mwathi wa mbūtū cia ita, maakomete. Saūlū aakomete thīnī wa kambī, nacio mbūtū cia ita ikaamba hema ikamūthiūrūkīra.

⁶ Daudi agīcooka akīūria Ahimeleku ūrīa Mūhiti, na Abishai mūrū wa Zeruia, mūrū wa nyina na Joabu, atīrī, “Nūū ūgūkūrūkania na nī kambī-inī harīa Saūlū arī?”

Abishai akiuga atīrī, “Nītūgūthīī nawe.”

⁷ Nī ūndū ūcio Daudi na Abishai magīthīī kūrī ita rīu ūtukū, nake Saūlū aarī kūu kambī thīnī akomete toro, na itimū rīake rīhaandītwo hakuhi na mūtwe wake. Nake Abineri na thigari maakomete makamūthiūrūkīra.

⁸ Abishai akīra Daudi atīrī, “Ūmūthī Ngai nīaneanīte thū yaku moko-inī maku. Na rīrī, reke ndīmūthecīthanie na thī na itimū rīakwa, itheeca o rīmwe; ndikūmūtheeca keerī.”

⁹ No Daudi akīra Abishai atīrī, “Tiga kūmūniina! Nūū ūngītambūrūkia guoko ookīrīre ūrīa mūtīrīrie maguta wa Jehova, na atūike ndehītie?” ¹⁰ Ningī akiuga atīrī, “Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, Jehova we mwene nīwe ūkūmūhūūra; kana ihinda rīake rīkinye, agīkue, kana athīī mbaara-inī, agathīrīre kuo. ¹¹ No Jehova arongiria ndambūrūkie guoko kūrī ūrīa mūtīrīrie maguta wa Jehova, ndīmūkīrīre. Na rīrī, oya itimū na mbūthū ya maaī icio irī hakuhi na mūtwe wake, twīthīire.”

¹² Nī ūndū ūcio Daudi akīoya itimū na mbūthū ya maaī icio ciarī hakuhi na mūtwe wa Saūlū, magīthīī. Gūtīrī mūdū o na ūmwe wonire kana akīmenya ūhorō ūcio, o na gūtīrī mūdū wokīrīre. Othe maarī toro, nīgūkorwo Jehova nīatūtūmīte manyiitwo nī toro mūnene.

¹³ Daudi agīcooka akīringa mūrīmo ūrīa ūngī, akīrūgama kīrīma-igūrū handū haraaya; naho nī haarī itīina inene gatagatī kao. ¹⁴ Nake akīanīrīra, agītana kūrī ita rīu rīa Saūlū, na kūrī Abineri mūrū wa Neri, akīūria atīrī, “Anga ndūkūnjookeria, Abineri?”

[†] 25:43 Ahinoamu nīwe warī mūtumia wa mbere wa Daudi (27:3); nīwe warī nyina wa Amunoni, mwana wa irīgīthathi wa Daudi.

Abineri akimūria atirī, “Wee nīwe ū ūreta mūthamaki?”

¹⁵ Daudi akiuga atirī, “Githi ndūri mūdū mūrūme? Ningi-rī, nū ūtarī ta we thīnī wa Isiraeli? Nī kīi kiagiria ūrangire mūthamaki, ūcio mwathi waku? Nī harī mūdū ūgūkīte kūniina mūthamaki ūcio mwathi waku. ¹⁶ Ūguo wee wīkīte ti ūndū mwega. Ti-itherū o ta ūria Jehova atūūruga muoyo-rī, wee na andū aku mwagirirowo nī kūrāgwo, nī ūndū mūtiinarangira mwathi wanyu, ūcio mūtīrīre maguta wa Jehova. Ta rorai hau mūrī. Itimū rīa mūthamaki na mbūthū yake ya maa iria ciuma hakuhi na mūtwe wake iri ha?”

¹⁷ Saūlū akimēnya mūgambo wa Daudi, akīria atirī, “Ūcio nī mūgambo waku, Daudi, mūrū wakwa?”

Daudi agīcockia atirī, “Ii nīguo, wee mūthamaki, mwathi wakwa.” ¹⁸ Agīcocka akimūria atirī, “Nī kīi kīratūma mwathi wakwa aingatithie ndungata yake? Nī atīa njikīte, na nī ūru ūrikū nyonetwo nāguo? ¹⁹ Atirīrī, reke mūthamaki mwathi wakwa athikīrīre ūhoru wa ndungata yake. Angīkorwo Jehova nīwe ūkūringīrīre ūnjūkīrīre-rī, arotīkīra igongona. No angīkorwo nī andū mekīte ūguo-rī, marogwatwo nī kīrumi marī mbere ya Jehova! Nīmanyīngatīte, njeherere gīcunji giakwa harī igai rīa Jehova, na makoiga atirī, ‘Thī ūgatungatīre ngai ingī.’ ²⁰ Na rīrī, ndūkareke thakame yakwa itīke thī haraaya na harīa Jehova arī. Mūthamaki wa Isiraeli oimagarīte agacarie thuya, ta ūria mūdū aguīmaga ngware irīma-inī.”

²¹ Nake Saūlū agīcockia atirī, “Nī nīnjīthīe. Cooka, wee Daudi, mūrū wakwa. Nī ūndū nī wonire muoyo wakwa ūrī wa goro ūmūthī, ndikaageria gūkūgera ngero rīngī. Ti-itherū nīnjikīte ta mūdū mūkūgu, na ngahitīa makīria.”

²² Nake Daudi agīcockia atirī, “I rīrī itimū rīa mūthamaki. Reke ūmwe wa aanake acio aku oke arīgīre. ²³ Jehova nīwe ūrīhaga o mūdū nī ūndū wa ūthingu wake, na wīhokeku wake. Jehova nīegūkūneanīte moko-inī makwa ūmūthī, no nī ndīngītambūrūkia guoko njūkīrīre ūria mūtīrīre maguta wa Jehova. ²⁴ Ti-itherū o ta ūguo nī nyonet muoyo waku ūrī wa goro ūmūthī, Jehova arotūma muoyo wakwa o nāguo woneke ūrī wa goro, na aahonokie kuuma mathīina-inī mothe.”

²⁵ Saūlū agīcocka akīria Daudi atirī, “Ūrorathimwo, wee mūrū wakwa, Daudi; nīūgeeka maūndū manene, na ti-itherū nīūkahootana.”

Nī ūndū ūcio Daudi agīthīi, nake Saūlū akīhūdūka, akīinūka.

27

Daudi arī kwa Afilisti

¹ No rīrī, Daudi agīciiria atirī, “Mūthenya ūmwe nīndīrīniinwo nī guoko gwa Saūlū. Ūndū ūria mwega ingīka nī kūrīra būrūri wa Afilisti. Hīndī iyo Saūlū nīagatiga kūnjaria kūdū o na kū thīnī wa Isiraeli, na nī nīngēhonokia guoko-inī gwake.”

² Nī ūndū ūcio Daudi na andū magana matandatū arīa maarī nake makīuma, magīthīi kūrī Akishi mūrū wa Maoku, mūthamaki wa Gathu. ³ Daudi na andū ake magītūūrania na Akishi kūu Gathu. Mūdū o mūdū aarī na andū a nyūmba yake, na Daudi aarī na atumia ake eerī: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli, mūtumia wa ndigwa wa Nabali. ⁴ Rīria Saūlū eerirwo atī Daudi nīorīre Gathu, ndaacookire kūmūcaria rīngī.

⁵ Ningī Daudi akīria Akishi atirī, “Angīkorwo nīnjītikīrīkīte maitho-inī maku-rī, reke heo handū itūūra-inī rīmwe rīa būrūri ūyū, ngatūre kuo. Nī kīi gīgūtūma ndungata yaku itūūre itūūra rīa ūthamaki hamwe nawe?”

⁶ Nī ūndū ūcio Akishi akīmūhe Zikilagi mūthenya o ro ūcio, narīo rītūire rīrī rīa athamaki a Juda kuuma hīndī iyo. ⁷ Daudi agīkara būrūri wa Afilisti mwaka ūmwe na mīeri ina.

⁸ Na rīrī, Daudi na andū ake makīambata magīthīi magītharīkīra andū a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki. (Kuuma tene andū acio maatūūruga thīnī wa būrūri ūria ūthīte ūgakinya Shuri na Misiri.) ⁹ Rīria rīothe Daudi aatharīkagīra kūdū, ndaatigagia mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja muoyo, aamoragaga agataha ng’ondū na ng’ombe, na ndigiri na ngamīra, na nguo. Thuutha ūcio agacooka agathīi kūrī Akishi.

¹⁰ Rīria Akishi aamūria atirī, “Uuma gūtharīkīra kū ūmūthī?” Daudi akamwīra atirī, “Nyuma gūtharīkīra Negevu kūu Juda,” kana “Gūtharīkīra Negevu ya Jerameeli,”* kana “Gūtharīkīra Negevu ya Akeni.” ¹¹ Ndaatigirie mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja muoyo nīguo matwarwo Gathu, nī ūndū eeciirīre atirī, “Maahota gūtūcuukanīrīra moige atirī, ‘Ū ūguo Daudi ekīte.’” Na ūcio nīguo warī mūtugo wake hīndī rīa yothe aatūūrīre būrūri wa Afilisti. ¹² Nake Akishi nīehokete Daudi na akeiraga atirī, “Nīatuikīte kīndū gīthūūre kūrī andū ake a Isiraeli, na egūtūika ndungata yakwa nginya tene.”

* 27:10 Ajerameeli maarī njaro cia Juda kūgerera harī Hezironi (1Maū 2:9, 25, 26).

28

Saulū na Mūrāgūri wa Eni-Dori

¹ Na rīrī, matukū-inī macio Afilisti makīūngania mbūtū ciao makarūe na Isiraeli. Akishi akīra Daudi atīrī, “No nginya ūmenye atī wee na andū aku nīmūgatwarana na nīi ita-inī.”

² Daudi akīmūwira atīrī, “Hīndī iyo nīguo ūrīonera ūria ndungata yaku īngīhota gwīka.”

Akishi akīmūcookeria atīrī, “Ūguo nī wega, na nīi nīngūgūtua mūnangīri wa hīndī ciothe.”

³ Hīndī iyo Samuēli nīakuīte, na Isiraeli othe makāmūcakaīra na makāmūthika itūūra-inī rīake rīa Rama. Saulū, nake nīaingatīte ago na aragūri makoima būrūri ūcio.

⁴ Afilisti makīūngana na magīthīi makīamba hema ciao kūu Shunemu, nake Saulū agīcookanīrīria andū a Isiraeli othe na akiamba hema kūu Giliboa. ⁵ Hīndī irīa Saulū, onire mbūtū ya ita ya Afilisti, agītīgīra; ngoro yake ikīiyūro nī guoya. ⁶ Nake agītūria ūhoro kuuma kūrī Jehova, no Jehova ndaigana kūmūcookeria na irooto kana Urimu, o na kana anabii. ⁷ Saulū agīcooka akīra ndungata ciake atīrī, “Njarīrai mūdū-wa-nja mūrāgūri, nīguo thīi ngatūirie ūhoro kuuma kūrī we.”

Nao makiuga atīrī, “Nī kūrī mūrāgūri ūmwe kūu Eni-Dori.”

⁸ Nī ūndū ūcio Saulū agīkūgarūra nīguo ndakamenyeke, akīhumba nguo ingī, na we na andū eerī magīthīi ūtukū kūrī mūdū-wa-nja ūcio. Akīmūwira atīrī, “Ndagūrīra na roho, na ūndehere mūdū ūria ngūgweta.”

⁹ No mūdū-wa-nja ūcio akīmūwira atīrī, “Ti-itherū nīūū ūria Saulū ekīte, nīaniinīte ago na aragūri kuuma būrūri ūyū. Nī kīi gītūmite wambire muoyo wakwa mūtego ūndehere gīkuū gīakwa?”

¹⁰ Saulū akīhīta harī we na rītwa rīa Jehova, akiuga atīrī, “Ti-itherū o ta ūria Jehova atūūruga muoyo-rī, ndūkūherithio nī ūndū wa ūndū ūyū.”

¹¹ Nīngī mūdū-wa-nja ūcio akīmūria atīrī, “Nī mūdū ūrikū ngūkūrehithīria?”

Akiuga atīrī, “Rehe Samuēli.”

¹² Hīndī irīa mūdū-wa-nja ūcio onire Samuēli, agīkayūrūrūka na mūgambo mūnene, akīra Saulū atīrī, “Waheenia nīkī? Wee nīwe Saulū!”

¹³ Mūthamaki nake akīmūwira atīrī, “Tiga gwītīgīra. Nī kīi ūroona?”

Mūdū-wa-nja ūcio akiuga atīrī, “Ndīrona roho uumīte na thī.”

¹⁴ Akīuria atīrī, “Ahaana atīa?”

Nake akiuga atīrī, “Nī mūdū mūkūrū ūraambata ehumbīte nguo ndaaya.”

Hīndī iyo Saulū akīmenya atī ūcio aarī Samuēli, akīnamīrīra, agīkoma na nda, agīturumithia ūthiū thī.

¹⁵ Samuēli akīuria Saulū atīrī, “Nī kīi gīgūtūma ūūthīnie, ūkandehithia gūkū?”

Saulū akiuga atīrī, “Ndī mūnyamarīku mūno. Afilisti nīmararūa na nīi, na Ngai nīanjehereire, akaaga kūnjookeria ūhoro na njīra ya anabii, kana ya irooto. Nī ūndū ūcio ndagwīta ūnjīre ūria ngwīka.”

¹⁶ Samuēli akiuga atīrī, “Ūgūkīnjūria nīkī, kuona atī rīu Jehova nīakwehereire na agatūika thū yaku? ¹⁷ Jehova nēkīte o ta ūria oigire na kanua gakwa. Jehova nīagūtunyīte ūthamaki uume moko-inī maku, na akāūnengera mūdū wa itūūra rīaku, nīwe Daudi. ¹⁸ Nī ūndū wee ndwathīkīre Jehova, kana ūgīkinyīria Amaleki mang’ūrī make mahiū, nīkīo Jehova agwīkīte ūguo ūmūthī. ¹⁹ Jehova nīegūkūneana, wee hamwe na Isiraeli, kūrī Afilisti, na rūciū wee na ariū aku mūgaakorwo mūrī hamwe na nīi. Jehova nīagacooka aneane mbūtū cia ita cia Isiraeli kūrī Afilisti.”

²⁰ O hīndī iyo Saulū akīgūa, agītambūrūka thī aiyūrītwo nī guoya nī ūndū wa ūhoro ūcio wa Samuēli. Hinya wake ūgūthira, tondū ndaarīte kīndī mūthenya ūcio wothe o na ūtukū.

²¹ Hīndī irīa mūdū-wa-nja ūcio okire kūrī Saulū na akiona ūria aamakīte, akīmūwira atīrī, “Atīrīrī, ndungata yaku ya mūdū-wa-nja nīgwathīkīre. Ndatwarīrīria muoyo wakwa ūgwatī-inī, ndeeka ūria ūnjīrīre njike. ²² Rīu ndagūthaita, thīkīrīria ndungata yaku, ūreke ngūhe tūirio nīguo ūrie ūgie na hinya ūhote gūthīi rūgendo.”

²³ Nake akirega, akiuga atīrī, “Ndikūrīa.”

No andū ake makīnyītanīra hamwe na mūdū-wa-nja ūcio, makīmūringīrīria, nake akīmaigua. Agītūkīra hau thī agīkarīra ūrīrī.

²⁴ Mūdū-wa-nja ūcio nī aarī na njaū noru kūu nyūmba, irīa aathīnjire o narua. Akīoya mūtu, akīūkanda na akīruga mīgate itarī na ndawa ya kūimbīa. ²⁵ Agīcooka agītwarīra Saulū na andū ake, nao makīrīa. Na ūtukū o ro ūcio magītūkīra magīthīi.

29

Akishi Gūtūma Daudi acooke Zikilagi

¹ Na rīrī, Afilisti magīcokanīrīria mbūtū ciao cia ita kūu Afeku, nao Isiraeli makīamba hema hakuhī na gīthima kīrīa kīarī kūu Jezireeli. ² Na rīrīa aathanī a Afilisti maahītūkaga na ikundi ciao cia magana

na cia ngiri, Daudi na andũ ake maathiiaga marĩ thuutha hamwe na Akishi. ³ Anene acio a ita rĩa Afilisti makĩuria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũhoro wa Ahibirania aya?”

Akishi agĩcockia atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti Daudi, ũrĩa warĩ mūnene wa Saũlũ mũthamaki wa Isiraeli? Akoretwo arĩ hamwe na nĩ makĩria ma mwaka ũmwe na kuuma mũthenya ũrĩa oimire gwa Saũlũ, nginyagia ũmũthĩ, ndirĩ ndamuona na ihĩtia.”

⁴ No anene a mbũtũ cia ita cia Afilisti makĩmũrakarĩra, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũndũ ũyũ ahũndũke nĩguo acooke handũ harĩa wamũheire. Ndegũthĩĩ hamwe na ithuĩ mbaara-inĩ ndakae gũtũgarũrũka rĩria tũrarũa. Nĩ ũndũ ũngĩ ũrĩkũ mũndũ ũyũ angĩka maiguithanie na mwathi wake, tiga kũũraga andũ aitũ? ⁵ Githĩ ũyũ ti Daudi ũrĩa mainĩire nyĩmbo-inĩ ciao ũũ:

“Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri nyingĩ,

nake Daudi akooraga ngiri makũmi mainĩgĩ?”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Akishi agĩta Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩũkoretwo ũrĩ mwĩhokeku, na no njigwe wega tũgĩtungata hamwe nawe ita-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa wokire kũrĩ nĩ nginya rĩu, ndirĩ ndoona ihĩtia rĩaku, no anene aya a mbũtũ cia ita matingĩgwĩtikĩra. ⁷ Hũndũka ũthĩĩ na thayũ; ndũgeeke ũndũ ũngĩrakaria anene a Afilisti.”

⁸ Daudi akĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ atĩa wonete mũũru na ndungata yaku kuuma mũthenya ũrĩa ndookire kũrĩ we nginya rĩu? Nĩ kĩ gĩkũgĩria thĩĩ ngarũe na thũ cia mũthamaki, mwathi wakwa?”

⁹ Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ũkoretwo ũrĩ mwega maitho-inĩ makwa ta mũraika wa Ngai; no rĩrĩ, anene a mbũtũ cia ita rĩa Afilisti moigĩte atĩrĩ, ‘Ŭcio ndangĩtĩkĩrio atwarane na ithuĩ kũu mbaara-inĩ.’ ¹⁰ Rĩu rooka gũũkĩra rũciinĩ tene, hamwe na ndungata cia mwathi waku iria mũũkĩte nacio, na muume gũkũ rũciinĩ gũgĩthererũka.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩrooka gũũkĩra rũciinĩ tene nĩguo macooke bũrũri-inĩ wa Afilisti, nao Afilisti makĩambata magĩthĩ Jezireeli.

30

Daudi Kũniina Amaleki

¹ Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake maakinyire Zikilagi mũthenya wa gatātũ. Nao Amaleki magĩkorwo nĩ matharĩkĩire Negevu na Zikilagi. Nĩmahũrite Zikilagi na makarĩcina, ² na nĩmatahĩte andũ-a-nja arĩa othe maarĩ kuo, andũ ethĩ o na arĩa akũrũ. Matiigana kũũraga mũndũ o na ũmwe, no nĩmamakuuire magĩthĩ nao.

³ Rĩria Daudi na andũ ake mookire Zikilagi, maakorire rĩcinĩtwo na mwaki, na atumia ao na ariũ ao na airĩtu ao magatahwo. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩrĩra maanĩrĩire nginya makĩaga hinya wa kũrĩra rĩngĩ. ⁵ Atumia a Daudi eerĩ nĩmatahĩtwo, Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili ũrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa wa Nabali kuuma Karimeli. ⁶ Daudi akĩnyariĩrĩka mũno nĩ ũndũ andũ nĩmaciĩrĩire kũmũhũura na mahiga; o mũndũ arĩ na marũrũ ngoro nĩ ũndũ wa aanake na airĩtu ake. No Daudi akĩgia na hinya thĩinĩ wa Jehova Ngai wake.

⁷ Daudi agĩcooka akĩra Abiatharu, mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Ahimeleku atĩrĩ, “Ndeehera ebodi.” Nake Abiatharu akĩmũrehera ebodi, ⁸ nake Daudi agĩtũria ũhoro kũrĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nyingatithie mbũtũ iyo itũtharĩkĩire? Nĩngũmikinyĩra?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mĩrũmĩrĩre, hatarĩ nganja nĩũkũmikinyĩra na nĩũkũhota gũcockia kĩrĩa gĩtahe.”

⁹ Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ hamwe nake magĩkinya Mũkuru wa Besori, harĩa amwe ao maatigirwo thuutha, ¹⁰ nĩgũkorwo andũ ta magana meerĩ maarĩ anogu mũno, makĩremwo nĩ kũringa mũkuru ũcio. No Daudi na andũ magana mana magĩthĩĩ na mbere kũmarũmĩrĩra.

¹¹ Nao magĩkorerera Mũmisiri werũ-inĩ, makĩmũtware kũrĩ Daudi. Makĩmũhe maaĩ ma kũnyua na irio cia kũrĩa, ¹² na kienyũ kĩa ngũyũ hihe na imanĩka igĩrĩ cia thabibũ nyũmithie. Akĩria agĩcockwo nĩ hinya, nĩ ũndũ ndaarĩte irio kana akanyua maaĩ handũ ha mĩthenya itatũ, ũtukũ na mũthenya.

¹³ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “We ũrĩ wa ũ na uumĩte kũ?”

Agĩcockia atĩrĩ, “Ndĩ Mũmisiri, ngombo ya mũndũ Mũamaleki. Mwathi wakwa aandiganĩirie ndarũara, mĩthenya itatũ ithĩrite. ¹⁴ Nĩtwatharĩkĩire Negevu ya Akerethi,* na rũgongo rwa bũrũri wa Juda, na Negevu ya Kalebu, na tũgĩcina Zikilagi.”

¹⁵ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndongoria ũnjikũrũkie kũrĩ mbũtũ iyo iĩraatharĩkĩire?”

Mũndũ ũcio agĩcockia atĩrĩ, “Wĩhite na mwĩhĩtwa mbere ya Ngai atĩ ndũkũnjũraga, kana ũneane kũrĩ mwathi wakwa, na nĩngũgũtware, tũikũrũke tũthĩĩ kũria marĩ.”

¹⁶ Agĩtongoria Daudi, magĩkũrũka, nao makĩmakora kũu, maharaganĩte bũrũri-inĩ ũcio, makĩria na makĩnyua, magĩkenagia nĩ ũndũ wa ũrĩa maatahĩte indo nyingĩ kuuma bũrũri wa Afilisti, na kuuma

* 30:14 Akerethi maarĩ a mbarĩ cia Afilisti.

Juda. ¹⁷ Daudi akimahūūra kuuma hwaĩ-inĩ kūrĩ mairia nginya hwaĩ-inĩ wa mūthenya ūyū ūngĩ, na gūtĩrĩ mūdũ o na ūmwe worire, tĩa o aanake magana mana arĩa maahaicire ngamĩra ciao makĩura. ¹⁸ Daudi agĩcookia indo ciothe irĩa Aamaleki maakuuĩte, o hamwe na atumia ake eerĩ. ¹⁹ Gūtĩrĩ kindũ o na kĩmwe kĩagire: mūdũ mwĩthĩ kana mūkūrũ, kamwana kana kairĩtu, indo irĩa ciothe ciatahĩtwo kana kindũ o gĩothe kĩrĩa maakuuĩte. Daudi agĩcookithia indo ciothe. ²⁰ Nake akĩoya ndũuru ciothe cia mbũri na ng'ombe, nao andũ ake magĩcitwara mbere ya mahiũ marĩa mangĩ, makiugaga atĩrĩ, "Ici nĩ indo irĩa Daudi aatahĩte."

²¹ Ningĩ Daudi agĩkina harĩ andũ arĩa magana meerĩ arĩa maanogete mũno makaremwo nĩ kũmũrũmĩrĩra na magatigwo thuutha hau mūkuru-inĩ wa Besori. Magĩũka gũthagaana Daudi na andũ arĩa maarĩ nake. Rĩrĩa Daudi na andũ ake maakuhĩrĩrie, akĩmageithia. ²² No andũ arĩa othe aaganu na arĩa a haaro thĩinĩ wa arũmĩrĩri a Daudi makiuga atĩrĩ, "Tondũ matiathiire hamwe na ithuĩ-rĩ, tũtikũgayana nao indo cia gũtahwo irĩa tũcookithĩte. No rĩrĩ, o mūdũ no oe mūtumia wake na ciana athĩ."

²³ Daudi agĩcookia atĩrĩ, "Aca, ariũ a baba, mũtingĩka ūguo na indo irĩa Jehova atũheete. Nĩatũgitĩre na akaneana mbũtũ irĩa ciatũũkĩrĩre moko-inĩ maitũ. ²⁴ Nũũ ūngĩthikĩrĩria ūguo mũroiga? Igai rĩa mūdũ ūrĩa watigĩrwo akĩrora indo rĩkũiganana na rĩa ūrĩa waikũrũkire agĩthĩ mbaara-inĩ. Othe mekũgayana o ūndũ ūmwe." ²⁵ Daudi agĩtua ūndũ ūcio ūtuĩke kĩrĩra na watho wa kũrũmagĩrĩrwo kũu Isiraeli kuuma mūthenya ūcio nginya ūmũthĩ.

²⁶ Rĩrĩa Daudi aakinyire Zikilagi, agĩtũmĩra athuuri a Juda arĩa maarĩ arata ake indo imwe cia irĩa ciatahĩtwo, akĩmeera atĩrĩ, "Gikĩ nĩ kĩheo kĩanyu harĩ indo irĩa itahĩtwo kuuma kūrĩ thũ cia Jehova."

²⁷ Agĩcĩtũmĩra arĩa maarĩ Betheli, na Ramothu-Negevu, na Jatiri; ²⁸ na arĩa maarĩ Aroeri, na Sifimothu, na Eshitemoa, ²⁹ na Rakali; na arĩa maarĩ matũũra ma Ajerameeli, na Akeni; ³⁰ o na arĩa maarĩ Horoma, na Bori-Ashani, na Athaki, ³¹ na Hebironi; na arĩa maarĩ kũndũ guothe kũrĩa Daudi na andũ ake moorũũrite.

31

Saulũ Kwĩyũraga

¹ Na rĩrĩ, Afilisti makĩhũũrana na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saulũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ acio ake, Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saulũ mũno mũno, na rĩrĩa aikia a mĩguĩ maamũkinyĩrĩre, makĩmũguraria mũno.

⁴ Nake Saulũ akĩĩra mũkuui wake wa indo cia mbaara atĩrĩ, "Comora rũhiũ rwaku rwa njora ūũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke maathece na maanyararithie."

No rĩrĩ, mũkuui ūcio wake wa indo cia mbaara agĩtĩgĩra mũno, akĩrega gwĩka ūguo; nĩ ūndũ ūcio Saulũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mũkuui wake wa indo cia mbaara onire atĩ Saulũ nĩakua-rĩ, o nake akĩgwĩra rũhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ūndũ ūcio Saulũ, na ariũ ake atatũ, na mukuui wake wa indo cia mbaara, na andũ ake othe magĩkua hamwe mūthenya o ro ūcio.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ mwena ūcio ūngĩ wa kĩanda na arĩa maarĩ mũrĩmo wa Jorodani moonire atĩ mbũtũ ya ita ya Isiraeli nĩyoora, na atĩ Saulũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao makĩũra. Nao Afilisti magĩthĩ magĩtũũra kuo.

⁸ Mūthenya ūyū ūngĩ, Afilisti magĩthĩ kũbora ciimba, magĩkora Saulũ na ariũ ake atatũ makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Nao makĩmũtinia mūtwe na makĩoya indo ciake cia mbaara, magĩcooka magĩtũma andũ mathĩ bũrĩri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ūhoru ūcio thĩinĩ wa hekarũ ya mĩhianano yao ya kũhooywo, na kūrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩga indo cia Saulũ cia mbaara thĩinĩ wa hekarũ ya Ashitarothu, na mwĩrĩ wake makĩwoherera rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani.

¹¹ No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ūrĩa Afilisti meekĩte Saulũ-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthĩ ūtukũ wothe nginya Bethi-Shani. Makĩruta mwĩrĩ wa Saulũ na ya ariũ ake atatũ kuuma rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani, na magĩthĩ nayo Jabeshi, magĩcooka makĩmĩcinĩra kuo. ¹³ Magĩcooka makĩoya mahĩndĩ macio mao na makĩmathika gĩtina-inĩ kĩa mūtĩ wa mũbinde kũu Jabeshi, na makĩhinga kũrĩa irio mĩthenya mũgwanja.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA SAMŪELI

Daudi Kwīrwo Ūhoru wa Gīkuū gĩa Saūlū

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū gĩa Saūlū, Daudi agikorwo aacooka kuuma kūhoota Aamaleki na agīkara kūu Zikilagi mīthenya īrī. ² Mūthenya wa itatū-rī, hagiūka mūdū oimite kambī-inī ya Saūlū, arī na nguo ndembūkangu na rūkūngū mūtwe. Hīndī īrīa aakinyire harī Daudi, akīgūthia thī nīguo amūhe gītīo.

³ Daudi akīmūria atīrī, “Wee uumite kū?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī kūura njūrīte, ngoima kambī-inī ya andū a Isiraeli.”

⁴ Daudi akīmūria atīrī, “Kaī gwīkīkīte atīa? Ta njīra.”

Nake akīmūria atīrī, “Andū nīmōrīte makoima mbaara-inī. Na andū aingī nīmōragītū. Nake Saūlū na mūrīū Jonathani nīmakuīte.”

⁵ Ningī Daudi akīria mwanake ūcio wamūreheire ūhoru ūcio atīrī, “Ūmenyete atīa atī Saūlū na mūrīū Jonathani nīmakuīte?”

⁶ Mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ndīrakorirwo ndī hau kīrīma-inī kīa Giliboa, na hau nīho ndīronire Saūlū, etiranītie na itimū rīake, akīrī gūkororerwo nī ngaari cia ita na ahaici a mbarathi.

⁷ Rīrīa eehūgūrire, akīnyona, na akīnjita, na nī ngīmūria atīrī, ‘Ūngīenda ngwīkīre atīa?’

⁸ “Nake akīnjūria atīrī, ‘Wee ūrī ū?’

“Ngīmūcookeria atīrī, ‘Nī ndī Mūamaleki.’

⁹ “Ningī akīnjīra atīrī, ‘Ūka haha ūnjūrage! Nī ndī na ruo rūnene mūno rwa gīkuū, no ndī o muoyo.’

¹⁰ “Nī ūndū ūcio ngīthī harī we, ngīmūruga, tondū nīndamenyire atī arīkītie kūgūa ndekūhona. Ngīruta thūmbī īria yarī mūtwe wake, na mūrīnga ūria warī guoko gwake, na nīcio indo iria ndarehera mwathi wakwa.”

¹¹ Hīndī iyo Daudi na andū othe arīa maarī nake makīnyīta nguo ciao, magīcitembūranga. ¹² Nao magīcakaya, na makīrīra, o na makīhinga kūrīa irio ngīnya hwaī-inī, nī ūndū wa Saūlū na mūrīū Jonathani, o na nī ūndū wa mbūtū cia ita cia Jehova, na nyūmba ya Isiraeli, tondū nīmōragītū na rūhīū rwa njora.

¹³ Daudi akīria mwanake ūcio wamūreheire ūhoru atīrī, “Wee uumite kū?”

Nake agīcookia atīrī, “Nī ndī mūrīū wa mūdū wa kūngī, Mūamaleki.”

¹⁴ Daudi akīmūria atīrī, “Nī kī kiragīrīre wītīgīre gūtambūrūkia guoko gwaku ūūrage mūtīrīre maguta wa Jehova?”

¹⁵ Ningī Daudi agīta ūmwe wa andū ake, akīmūria atīrī, “Thīī, ūmūrage!” Nake akīmūringa, agīkua.

¹⁶ Nīgūkorwo Daudi aamwīrīre atīrī, “Thakame yaku īrogūcookerera. Kanua gaku we mwene nīko kaaruta ūira wa gūgūkīrīra, rīrīa uugire atīrī, ‘Nīndīrooragire mūtīrīre maguta wa Jehova.’”

Daudi Gūcakaīra Saūlū na Jonathani

¹⁷ Nake Daudi agīcakaīra Saūlū na mūrīū Jonathani, ¹⁸ na agīathana atī andū a Juda marutwo icakaya rīrī rīttagwo rwīmbo rwa ūta (narīo rīandīkītūo Ibuku-inī rīa Jasharu):

¹⁹ “Wee Isiraeli, rīrī waku ūūragītūo īrīma-inī ciaku.

Hī, kaī andū arīa njamba nīmāgwīte-ī!

²⁰ “Ūhoru ūyū ndūkaheanwo Gathu,

o na ndūkanīrīrwo njīra-inī cia Ashikeloni,*

nīguo airītu a Afīlisti matigacanjāmūke,

na nīguo airītu a andū acio mataruaga matigakene.

²¹ “Atīrīrī, inyuī īrīma cia Giliboa,

mūroaga kūgīa na ime kana mbura,

o na kana mīgūnda īngīciara ngano ya kūrutwo igongona.

Nīgūkorwo kūu nīkuo ngo ya mūdū ūria njamba yathaahīrio,

ngo īyo ya Saūlū ndīkahuurwo na maguta rīngī.†

²² Kuuma kūrī thakame ya arīa moragītūo,

na kuuma kūrī mūrī ya andū acio njamba,

ūta wa Jonathani ndūrī wahūdūka tūhū,

* 1:20 Matūira ma Gathu na Ashikeloni maarī ma Afīlisti. † 1:21 Ngo ciakagwo na njūūa, na ikahakwo maguta nīguo citūire mūno.

kana rūhiū rwa njora rwa Saülū rúkahündūka ūtheri.

²³ “Saülū na Jonathani,
marī muoyo nīmendetwo na maarī andū ega,
o na gīkuū-inī matiatiganire.
Maahanyūkaga gūkīra nderi,
maarī hinya gūkīra mīrūūthi.

²⁴ “Inyuī airītu a Isiraeli,
rīrīrai Saülū,
ūrīa wamūhumbaga nguo ndune ta gakarakū na ikagemio,
nīwe wagemagia nguo cianyu na indo cia thahabu.

²⁵ “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīrīre mbaara-inī-ī!
Jonathani nīmūkuū, akooragīrwo irīma-inī ciaku.

²⁶ Nīī ndī na kieha nī ūndū waku Jonathani, wee mūrū wa baba;
nīī nīndīrakwendete mūno.
Wendo waku kūrī nī ūraarī wa magegania,
Nī wa kūgegania ūgakīra wendo wa andū-a-nja.

²⁷ “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīte-ī!
Indo cia mbaara nīithirīte!”

2

Daudi Gūtīrīrio Maguta Athamakīre Juda

¹ Na rīrī, thuutha wa ihinda rīu, Daudi agītūirīa ūhorō harī Jehova, akīūria atīrī, “Nyambate thiī itūūra-inī rīmwe rīa matūūra ma Juda?”

Jehova akīmwīra atīrī, “Ambata.”

Nake Daudi akīūria atīrī, “Nī rīrīkū ngūthī?”

Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thīī Hebironi.”

² Nī ūndū ūcio Daudi akīambata agīthīī Hebironi na atumia ake eerī, Ahinoamu ūrīa Mūjezireeli, na Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali ūrīa woimīte Karimeli. ³ Ningī Daudi agīthīī hamwe na andū arīa aarī nao, o mūdū na andū a nyūmba yake, nao magītūūra Hebironi, na matūūra-inī makuo. ⁴ Hīndī iyo andū a Juda magīūka Hebironi, magītīrīria Daudi maguta kuo, atuīke mūthamaki wa nyūmba ya Juda.

Rīrīa Daudi eerirwo atī andū a Jabeshi-Gileadi nīo maathikire Saülū-rī, ⁵ agītūma andū kūrī andū a Jabeshi-Gileadi makameere atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū nīmuonanītie ūtugi kūrī mwathi wanyu Saülū na ūndū wa kūmūthika. ⁶ Jehova aromuonia ūtugi na wīhokeku wake, o na nīī nīngūmwika maūdū mega ta macio nī ūndū nīmwikite ūndū ūcio. ⁷ Na rīrī, ūmīrīriai mūtūike njamba, nīgūkorwo Saülū mwathi wanyu nīakuīte, nao andū a nyūmba ya Juda nīmanjitīrīrie maguta nduīke mūthamaki wao.”

Mbaara Gatagatī ka Nyūmba ya Daudi na ya Saülū

⁸ Mahinda macio, Abineri mūrū wa Neri, mūnene wa mbūtū cia ita cia Saülū, nīoete Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū akamūtwarā Mahanaimu. ⁹ Akīmūtua mūthamaki wa Gileadi, na wa Aashuri, na Jezireeli, na wa Efiraimu, na Benjamini, na wa Isiraeli guothe.

¹⁰ Nake Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū aarī wa mīaka mīrongo īna hīndī irīa aatuīkire mūthamaki wa Isiraeli, agīthamaka mīaka īrī. No rīrī, nyūmba ya Juda yarūmīrīre Daudi. ¹¹ Ihinda rīrīa Daudi aarī mūthamaki kūu Hebironi agīthamakīra nyūmba ya Juda, rīarī mīaka mūgwanja na mīeri itandatū.

¹² Abineri mūrū wa Neri, hamwe na andū a Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū, makiuma Mahanaimu magīthīī Gibeoni. ¹³ Joabu mūrū wa Zeruia na andū a Daudi makiumagara, magītūngana nao karia-inī ka Gibeoni. Gikundi kīmwe gīgīkara thī mwena ūmwe wa Karia kau na gīkundi kīu kīngī gīgīkara mwena ūcio ūngī.

¹⁴ Hīndī iyo Abineri akīra Joabu atīrī, “Nī tuoe aanake amwe mokīre marīe marī mbere iitū.”

Joabu agīcookia atīrī, “Ūguo nī wega, nī meeke ūguo.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio makīrūgama magītārwo, andū ikūmi na eerī a Abenjamini na Ishi-Boshethu mūrū wa Saülū, na ikūmi na eerī a Daudi. ¹⁶ Hīndī iyo o mūdū akīnyiita mūdū ūrīa merēkanīre mūtwe, akīmūtheeca na rūhiū mbaru-inī ciake, nao makīgūanīra thī o ro hamwe. Nī ūndū ūcio kūdū kūu gūgītwe Helikathu-Hazurimu, na gwī kūu Gibeoni.

¹⁷ Mbaara ikirūra muno mūthenya ūcio, nake Abineri na andū a Isiraēli makihootwo nī andū a Daudi.

¹⁸ Nao ariū atatū a Zeruia maarī ho: Nao nī Joabu, na Abishai, na Asaheli. Na rīrī, Asaheli aarī mūhūthū magūrū, akagīa ihenya o ta thwariga. ¹⁹ Nake agīteng’eria Abineri atekūgarūrūka na mwena wa ūrio kana wa ūmotho, amūingatithitie. ²⁰ Nake Abineri akīrora na thuutha wake, akīūra atīrī, “Asaheli, kaarī we?”

Nake agīcookia atīrī, “Ii nī niī.”

²¹ Nake Abineri akīmwīra atīrī, “Garūrūka na mwena wa ūrio kana wa ūmotho; ūnyiite mwanake ūmwe na ūmūtunye indo ciake cia mbaara.” No Asaheli ndaigana gūtiga kūmūhanyūkia.

²² O rīngī, Abineri agīkaania Asaheli, akīmwīra atīrī, “Tiga kūndeng’eria! Kīrīa kīngītūma ngūūrage, nī kī? Ingīhota atīa kūng’ethanīra na mūrū wa nyūkwa Joabu?”

²³ No Asaheli ndaatigire kūmūhanyūkia; nī ūndū ūcio Abineri agītheeca Asaheli nda na mūthia wa itimū riake, nario itimū rikūmanīra na mūgongo. Nake akīgūa hau agīkua o hīndi iyo. Na mūdū o wothē aakinya hau Asaheli aagwīte akuīte, akarūgama ho.

²⁴ No Joabu na Abishai magīteng’eria Abineri, narīo riūa rīgīthūa-rī, magīkinya kīrīma-inī kīa Ama, kīrīa kīrī hakuhi na Gia, njīra ya gūthīi werū-inī wa Gibeoni. ²⁵ Hīndi iyo andū a Benjamīni magīcookanīrīra hamwe, makīrūmīrīra Abineri. Nao magīthondeka gīkundi thīinī wao, makīrūgama igūrū rīa kīrīma.

²⁶ Abineri agītā Joabu aanīrīre, akīmūūra atīrī, “Rūhiū rwa njora rūgūtūūra rūniinanaga nginya tene? Anga ndūramenya atī ūhorō ūyū ūkaarīgīrīra na ūrūrū? Ūgūikara nginya rī ūterīte andū aku matige gūteng’eria ariū a ithe wao?”

²⁷ Joabu agīcookia atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Ngai atūūrāga muoyo, korwo ndūnaaria-rī, andū aya mangīathīi o na mbere gūteng’eria ariū a ithe wao nginya rūciinī.”

²⁸ Nī ūndū ūcio Joabu akīhuha karumbeta,* nao andū othe makīrūgama; matiacookire kūhanyūkia Isiraēli kana kūrūa rīngī.

²⁹ Ūtukū ūcio wothē Abineri na andū ake magītuīkanīria Araba. Makīringa Jorodani, magīthīi na mbere matuīkanīrie Bithironi guothe, na magīkinya Mahanaimu.

³⁰ Nake Joabu agītiga gūteng’eria Abineri, akīhūndūka agīcookanīrīra andū ake othe. Andū ikūmi na kenda a Daudi makīoneka matiarī ho, Asaheli atatarītwo. ³¹ No andū a Daudi nīmooragīte andū a Benjamīni magana matatū ma mīrongo itandatū arīa maarī na Abineri. ³² Nao makīoya Asaheli, makīmūthika mbīrīra-inī ya ithe kūu Bethilehemu. Nīngī Joabu na andū ake magīthīi ūtukū wothē, magīkinya Hebironi gūgīkīa.

3

¹ Na rīrī, mbaara gatagatī ka nyūmba ya Saūlū na nyūmba ya Daudi nīyatūūrīre ihinda irāaya. Daudi agīkīrīrīria kūgīa hinya; nayo nyūmba ya Saūlū igīkīrīrīria kwaga hinya.

² Nake Daudi nīagīire na ciana cia aanake arī kūu Hebironi:

Mūriū wake wa irigithathi eetagwo Amunoni ūrīa waciarītwo nī Ahinoamu ūrīa Mūjezireeli;

³ Mūriū wa keerī eetagwo Kileabu ūrīa waciarītwo nī Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali ūrīa Mūkarimeli;

na wa gatātū aarī Abisalomu ūrīa waciarītwo nī Maaka mwarī wa Talimai mūthamaki wa Geshuru;*

⁴ wa kana aarī Adonija ūrīa waciarītwo nī Hagithu;

wa gatano aarī Shefatia ūrīa waciarītwo nī Abitali;

⁵ na wa gatandatū aarī Ithireamu mūrū wa Egila mūtumia wa Daudi.

Acio nīo maaciarīrwo Daudi kūu Hebironi.

Abineri Gūthīi kūrī Daudi

⁶ Hīndi ya mbaara ya nyūmba ya Saūlū na nyūmba ya Daudi, Abineri no kūgīa aagīaga na hinya arī thīinī na nyūmba ya Saūlū. ⁷ Na rīrī, Saūlū nī arī na thuriya yetagwo Rizipa mwarī wa Aia. Nake Ishi-Boshethu akīūra Abineri atīrī, “Wakomire na thuriya ya baba niki?”

⁸ Abineri nīarakarire mūno tondū wa kwīrwo ūguo nī Ishi-Boshethu, nake akīmūcookeria atīrī, “Kaī ndīkīrī mūtwe wa nguī mwena-inī wa Juda? Ūmūthī ūyū nī ndī rūmwe na nyūmba ya thoguo Saūlū na andū a nyūmba yake na arata. Nīi ndirī ndaamūneana kūrī Daudi. No rīu ūranjīra atī nīhītītie ihītīa ūhorō-inī ūkonīi mūdū-wa-nja ūyū! ⁹ Ngai arothūūra, nīi Abineri, na anjike ūūru makīria, ingīaga kūhingīria Daudi ūrīa Jehova aamwīrīre na mwīhītwa, ¹⁰ na ndute ūthamaki nyūmba-inī ya Saūlū, na

* 2:28 Karumbeta kaahuhagwo kuonania kwambīrīra kwa haaro kana kūrīka kwayo. Ashuri, na nikuo Abisalomu oorīre (13:37, 38; 14:23).

* 3:3 Geshuru warī ūthamaki mūnini wa

ndūgamie gītī kĩa Daudi kĩa ūnene igūrū wa Isiraeli na Juda, kuuma Dani nginya Birishiba.”[†] ¹¹ Ishi-Boshethu ndaigana kwĩra Abineri ūndū ūngĩ tondū nĩamwītīgĩrite.

¹² Ningĩ Abineri agītũma andū kūrĩ Daudi makamwĩre atĩrĩ, “Būrĩrĩ ūyũ nĩ waũ? Nītũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, na nĩngũgũiteithia ngũrehere andū a Isiraeli othe mwena waku.”

¹³ Nake Daudi akiuga atĩrĩ, “Ūguo nĩ wega. Nītũkũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. No nĩ harĩ ūndū ūmwene ngwenda wĩke: ndũkanooke mbere yakwa angĩkorwo ndũkarehe Mikali mwarĩ wa Saũlũ hĩndĩ ĩrĩa ūgooka kũnyona.” ¹⁴ Ningĩ Daudi agītũma andū kūrĩ Ishi-Boshethu mūrũ wa Saũlũ makamwĩre atĩrĩ, “Nengeri mūtumia wakwa Mikali, ūrĩa ndagũrĩre na ikonde igana rĩmwe cia Afilisti.”

¹⁵ Nĩ ūndū ūcio Ishi-Boshethu agĩathana Mikali agĩrwo kuuma kūrĩ mũthuriwe Palitieli mūrũ wa Laishi. ¹⁶ No rĩrĩ, mũthuriwe, agĩtwarana nake, agĩthĩ amūrũmĩrĩre akĩrĩraga nginya Bahurimu. Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka mũciĩ!” Nĩ ūndū ūcio agĩcooka mũciĩ.

¹⁷ Nake Abineri akĩaranĩria na athuuri a Isiraeli akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda nĩmũkoretwo mwĩrĩrĩrie gĩtua Daudi mũthamaki wanyu. ¹⁸ Mūtīgĩke ūguo rĩu! Nĩgũkorwo Jehova nĩerire Daudi atĩrĩ, ‘Na ūndū wa ndungata yakwa Daudi nĩngahonokia andū akwa a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti na kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciao ciothe.’”

¹⁹ Nake Abineri nĩacookire akĩaranĩria na andū a Benjamini. Agĩcooka agĩthĩ Hebironi akeere Daudi maũndũ mothe marĩa Isiraeli na nyũmba yothē ya Benjamini meendaga gwĩka. ²⁰ Rĩrĩa Abineri, ūrĩa warĩ na andū mĩrongo ĩrĩ ookire kūrĩ Daudi kũu Hebironi, Daudi akĩmũrugithĩria iruga hamwe na andū ake. ²¹ Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩra Daudi atĩrĩ, “Reke thĩ o ro rĩu ngacookanĩrĩre andū a Isiraeli othe nĩ ūndū wa mũthamaki mwathi wakwa, nĩgeetha marĩkanĩre nawe, na nĩguo ūthamakagĩre o kũrĩa guothe ngoro yaku ĩrĩrĩrie.” Nĩ ūndū ūcio Daudi agītũma Abineri athĩ, nake agĩthĩ na thayũ.

Joabu Kũruga Abineri

²² Hĩndĩ o ĩyo andū a Daudi, na Joabu magĩcooka kuuma mbaara-inĩ, na magĩka na indo nyingĩ iria maatahite. No Abineri ndaari hamwe na Daudi kũu Hebironi, tondū Daudi nĩamwĩrĩre athĩ, nake agĩthĩ na thayũ. ²³ Rĩrĩa Joabu na thigari ciothe iria ciarĩ hamwe nake maakinyire-rĩ, akĩrwo atĩ Abineri mūrũ wa Neri nĩokite kūrĩ mũthamaki, na atĩ mũthamaki nĩarekire athĩ, nake agĩthĩ na thayũ.

²⁴ Nĩ ūndū ūcio Joabu agĩthĩ kūrĩ mũthamaki akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ atia ūguo weka? Ta kĩone, Abineri nĩokire kūrĩ wee. Ūrekire athĩ nĩkĩ? Rĩu nĩagĩthire! ²⁵ Wee nĩũũ atĩ Abineri mūrũ wa Neri egũũkĩte gũkũheenia na gũthigaana mĩthĩre yaku, na amenye maũndũ marĩa mothe ūreka.”

²⁶ Hĩndĩ iria Joabu oimire harĩ Daudi, agītũma andū makĩnyire Abineri, nao makĩmũcookia kuuma gĩthima-inĩ gĩa Sira. No Daudi ndaigana kũmenya ūhoru ūcio. ²⁷ Na rĩrĩ, rĩrĩa Abineri aacookire Hebironi, Joabu akĩmũtwara keheri-inĩ kihingo-inĩ, ta ekwenda kwaria nake na hitho. Na marĩ hau, akĩmũtheeca nda agĩkua, nĩguo arĩhĩre thakame ya mūrũ wa nyina Asaheli.

²⁸ Thuutha ūcio, rĩrĩa Daudi aigũire ūhoru ūcio, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ūthamaki wakwa tũtĩrĩ na ihĩtia nginya tene mbere ya Jehova ūhoru-inĩ wa thakame ya Abineri mūrũ wa Neri. ²⁹ Thakame yake ĩrocookerera Joabu na nyũmba ya ithe yothē! Nayo nyũmba ya Joabu ndikanaage mũndũ ūmwene ūrĩ na kĩrona gĩkuura thakame, kana mangũ, kana mũndũ ūrĩthiiga na mĩtĩ, kana mũndũ ūuragĩtwo na rūhiũ rwa njora, kana mũndũ wagĩte irio.”

³⁰ (Joabu na Abishai mūrũ wa nyina mooragire Abineri tondū nĩooragĩte Asaheli mūrũ wa nyina wao mbaara-inĩ kũu Gibeoni.)

³¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩra Joabu na andū othe arĩa aarĩ nao atĩrĩ, “Tembũrangai nguo cianyu na mwĩhũmbe makũnia, na mũthĩ mũgĩcakayaga mbere ya Abineri.” Nake Daudi ūcio mũthamaki agĩthĩ arũmĩrĩre ndayaya ĩrĩa yakuuĩte kĩimba. ³² Nao magĩthika Abineri kũu Hebironi, nake mũthamaki akĩrĩra aanĩrĩre hau mbĩrĩra-inĩ ya Abineri. O nao andū othe makĩrĩra.

³³ Mũthamaki akiina icakaya rĩrĩ nĩ ūndũ wa Abineri: “Abineri nĩaragĩrĩrwo nĩgũkua ta andū arĩa moinaga watho?

³⁴ Moko maku matiarĩ moohe, namo magũrũ maku matiarĩ moohe na nyororo.

Wagũire o ta mũndũ ūrĩa ūgũũaga mbere ya andū arĩa aaganu.”

Nao andū othe makĩrĩra rĩngĩ nĩ ūndũ wake.

³⁵ Ningĩ andū othe magĩka na makĩringĩrĩa Daudi arĩe irio gũtanatuka, no Daudi akĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ngai arothũũra, o na anjike ūũru makĩria, ingĩcama irio kana kĩndũ kĩngĩ rĩũa rĩtanathũ!”

³⁶ Nao andū acio othe maakĩona ūrĩa gwathĩ magĩkena; ti-itherũ, maũndũ mothe marĩa mũthamaki eekire nĩmamakenirie. ³⁷ Nĩ ūndũ ūcio andū othe na Isiraeli guothe makĩmenya mũthenya ūcio atĩ mũthamaki ndaari na itemi ūhoru-inĩ wa gĩkũ kĩa Abineri mūrũ wa Neri.

† 3:10 Kuuga “kuuma Dani nginya Birishiba” nĩ kuuga bũrĩrĩ wothē wa Isiraeli (Atiir 20:1).

³⁸ Ningĩ mūthamaki akĩra andũ ake atĩrĩ, “Kaĩ mūtaramenya atĩ mündũ mūnene na ũrĩ igweta muno nĩarikĩtie gũkua ũmũthĩ thĩĩni wa Isiraeli?” ³⁹ Na rĩrĩ, ũmũthĩ, o na gũkorwo ndimũitĩrĩrie maguta ndũike mūthamaki, ndĩrĩ na hinya, nao ariũ aya a Zeruia marĩ na hinya muno kũngĩra. Jehova arorĩhia mwĩki ũũru kũringana na ciiko ciake njũru!”

4

Ishi-Boshethu Kũuragwo

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa Ishi-Boshethu mūrũ wa Saũlũ aagũire atĩ Abineri nĩakuĩrĩre kũu Hebironi-rĩ, akĩũrwo nĩ hinya, nao andũ othe a Isiraeli makĩmaka. ² Nake mūrũ wa Saũlũ aarĩ na andũ eerĩ arĩa maarĩ atongoria a ikundi cia gũtharĩkanĩra. Ũmwe eetagwo Baana na ũcio ũngĩ Rekabu; maarĩ ariũ a Rimoni ũrĩa Mũbeerothi wa mũhĩrĩga wa Benjamini; Beerothu gũtaragwo ta gĩcunĩ kia Benjamini, ³ tondũ andũ a Beerothu nĩmooĩrĩre Gitaimu na matũũrĩte kuo ta andũ a kũngĩ nginyagia ũmũthĩ.

⁴ (Jonathani mūrũ wa Saũlũ aarĩ na mūrĩũ wonjete magũrũ meerĩ. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka itano rĩrĩa ũhoro wa Saũlũ na Jonathani wamakinyĩire kuuma Jezireeli. Nake mūreri wake akimũkuua, akĩũra; no rĩrĩa aahiũhĩte akĩũra-rĩ, mwana ũcio akĩgũa agĩtuĩka kĩonje. Rĩitwa rĩake rĩarĩ Mefiboshethu.)

⁵ Nake Rekabu na Baana, ariũ a Rimoni ũrĩa Mũbeerothi, magĩthĩ marorete nyũmba-inĩ ya Ishi-Boshethu, na magĩkinya kuo rĩrĩa gũkoragwo kũrĩ ũrugarĩ mũthenya, rĩrĩa aahurũkĩte mĩaraho. ⁶ Nao makĩngĩra nyũmba ya thĩĩni metuĩte ta meendaga gũkuua ngano, makĩmũtheeca nda. Nake Rekabu na mūrũ wa nyina Baana makĩũra.

⁷ Maingĩrĩre nyũmba hĩndĩ irĩa aakomete gĩtanda-inĩ nyũmba yake ya toro. Maarĩkia kũmũtheeca na kũmũũraga, magĩtinia mūtwe wake. Makĩũkuua, magĩthĩ ũtukũ wothe magerete njĩra ya Araba. ⁸ Magĩtwarĩra Daudi mūtwe wa Ishi-Boshethu kũu Hebironi, makĩra mūthamaki atĩrĩ, “Ĩ ũyũ mūtwe wa Ishi-Boshethu mūrũ wa Saũlũ, thũ yaku, ũrĩa wageragia gũkũũraga. Ũmũthĩ nĩguo Jehova arihĩria mwathi wakwa mūthamaki gwĩ Saũlũ na rũciarũ rwake.”

⁹ Nake Daudi agĩcookeria Rekabu na Baana, mūrũ wa nyina, ariũ a Rimoni ũrĩa Mũbeerothi atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa ũhonoketie kuuma mathĩĩna-inĩ mothe, ¹⁰ rĩrĩa mündũ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Saũlũ nĩakuĩte’, agĩĩciiria atĩ nĩ ũhoro mwega andehera, ndamũnyĩitire ngĩmũũragĩra kũu Zikilagi. Kĩu nĩkĩo kĩheo kĩrĩa ndamũheire nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri iyo yake! ¹¹ Akĩrĩ makĩria atĩa, hĩndĩ irĩa andũ aaganu moragĩte mündũ ũtarĩ na ihĩtia thĩĩni wa nyũmba yake akomete ũrĩrĩ-inĩ wake, githĩ ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtia thakame yake kuuma moko-inĩ manyu na ndimweherie muume thĩ!”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩatha andũ ake, nao makĩmoooraga. Makĩmatinia moko na magũrũ, na magĩcuuria mĩĩrĩ yao hau karia-inĩ kũu Hebironi. No rĩrĩ, makĩoya mūtwe wa Ishi-Boshethu na makĩũthika mbĩrĩra-inĩ ya Abineri kũu Hebironi.

5

Daudi Gũtuĩka Mūthamaki wa Isiraeli Guothe

¹ Na rĩrĩ, mĩhĩrĩga yothie ya Isiraeli igĩthĩ kũrĩ Daudi kũu Hebironi ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithui tũrĩ a mũthĩmo waku na thakame yaku. ² Ihinda rĩrĩa Saũlũ aarĩ mūthamaki witũ-rĩ, wee nĩwe watongoragia mbũtũ cia Isiraeli igĩthĩ ita. Nake Jehova agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Wee nĩũgatuĩka mūrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli, na tũũke mwathi wao.’”

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maathiĩte Hebironi kũrĩ Mūthamaki Daudi, mūthamaki nĩagĩire na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩitĩrĩra Daudi maguta mūtwe atũũke mūthamaki wa Isiraeli.*

⁴ Daudi aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ rĩrĩa aatuĩkire mūthamaki, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ina. ⁵ Aathamakĩire Juda mĩaka mũgwanja na mĩeri itandatũ arĩ Hebironi, na agĩthamaka Isiraeli guothe mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ arĩ Jerusalem.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁶ Mūthamaki na andũ ake magĩthĩ Jerusalemu magatharĩkire Ajebusi, arĩa matũũraga kuo. Nao Ajebusi makĩra Daudi atĩrĩ, “Ndũgũtoonya gũkũ; tondũ andũ arĩa megũkũgĩrĩrĩra ũtoonye nĩ arĩa atumumu na cionje.” Tondũ meĩraga atĩrĩ, “Daudi ndangĩhota gũtoonya kuo.” ⁷ No rĩrĩ, Daudi nĩatunyanire kĩhĩtho kia hinya gĩa Zayuni, na nĩkĩo gĩtagwo itũũra inene rĩa Daudi.

⁸ Mũthenya o ro ũcio Daudi akiuga atĩrĩ, “Mündũ wothe ũngĩtooria Ajebusi no agerire mūtaro-inĩ wa maaĩ nĩguo akinyĩre andũ acio ‘mathuaga na atumumu’ o acio thũ cia Daudi.” Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga moige atĩrĩ, “‘Andũ atumumu na arĩa mathuaga’ matigatoonya nyũmba ya ũthamaki.”

* 5:3 Rĩrĩ rĩarĩ rita rĩa gatatũ rĩa Daudi gũitĩrĩro maguta, na rĩarĩ rĩa kuonania atĩ we aarĩ mūthamaki wa Isiraeli yothie.

⁹ Nake Daudi agītūūra kīhitho-ini kīu kīa hinya, agītūa itūūra inene rīa Daudi. Nake Daudi agīakirīra itūūra rīu inene kuuma Milo aricooketie na thiini. ¹⁰ Daudi agīkirīrīria kīgīa na hinya tondū Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe aarī hamwe nake.

¹¹ Na rīrī, Hiramū mūthamaki wa Turo agītūmīra Daudi andū, hamwe na mīgogo ya mītarakwa, na atharamara, na aaki na mahiga, nao magīakīra Daudi nyūmba ya ūthamaki. ¹² Nake Daudi akīmenya atī Jehova nīamūhaandīte atūike mūthamaki wa Isiraeli na agatūūgīria ūthamaki wake nī ūndū wa andū ake a Isiraeli.

¹³ Aarīkia kuuma Hebironi, Daudi nīagīire na thuriya ingī na akīhikia atumia kūu Jerusalemu, na agīciarīrwo aanake na airītu angī. ¹⁴ Maya nīmo marīitwa ma ciana iria aaciarīire kūu Jerusalemu: Shama, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni,[†] ¹⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Nefegu, na Jafia, ¹⁶ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti.

Daudi Kūhoota Afilisti

¹⁷ Hīndi irīa Afilisti maaiguire atī Daudi nīaitīrīrio maguta agatūika mūthamaki wa Isiraeli, makīambata magithīi na mbūtū ciao ciothe makamūcarie, no Daudi aigua ūhorō ūcio agīkūrūka agithīi kīhitho-ini kīa hinya. ¹⁸ Na rīrī, Afilisti nīmokīte na makeyaragania gītumba-ini kīa Refaimu; ¹⁹ nī ūndū ūcio Daudi agītūiria ūhorō kūrī Jehova, akīmūūria atīrī, “Thīi ngatharīkire Afilisti? Nīkūmaneana kūrī nīi?”

Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thīi, nīgūkorwo ti-itherū nī ngūneana Afilisti kūrī we.”

²⁰ Nī ūndū ūcio Daudi agithīi Baali-Perazimu, na agītōoreria Afilisti kuo. Akiuga atīrī, “O ta ūria maaī moinaga, noguo Jehova aharaganītie thū ciakwa mbere yakwa.” Nī ūndū ūcio handū hau hagītwo Baali-Perazimu. ²¹ Nao Afilisti magītiganīria mīhianano yao kūu, nake Daudi na andū ake makīmīoya magithīi nayo.

²² Afilisti nīmambatire o rīngī makīaragania Gītumba-ini kīa Refaimu; ²³ nī ūndū ūcio Daudi agītūiria ūhorō harī Jehova, nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Tiga kwambata ūthīi ūrūngīrīrie, no thiūrūrūka ūmoime na thuutha, ūmatharīkire ūmarutītie na mbere ya mīti ya mīkūngūgū. ²⁴ Rīrīa ūrīgua mūkubio uumīte igūrū rīa mīti ya mīkūngūgū-rī, thīi narua, tondū ūguo nīkuonania atī Jehova niathiite mbere yaku nīgūo ahūire mbūtū cia Afilisti.” ²⁵ Nī ūndū ūcio Daudi agīka o ta ūria Jehova aamwathite, akīhūūra Afilisti amarutītie Gibeoni, o nginya Gezeri.

6

Ithandūkū Kūreehwo Jerusalemu

¹ O rīngī, Daudi agīcookanīrīria andū arīa maarī njamba a Isiraeli othe, nao maarī ngiri mīrongo itatū. ² Daudi arī hamwe na andū acio ake othe magithīi moimīte Baala kūu Juda makambatie ithandūkū rīa Ngai marīrute kuo, ithandūkū rīrīa rīitanītio na Rīitwa Rīake, naguo ūguo nī ta kuuga Rīitwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūria ūikaraga gatagatī ka makerubi marīa marī igūrū rīa ithandūkū rīu. ³ Nao makīgīrīra ithandūkū rīa Ngai ngaari-ini njerū ya ng’ombe, makīrīruta nyūmba ya Abinadabu, irīa yarī kīrīma-ini. Nao Uza na Ahio, arīu a Abinadabu, nīo maatongoretie ngaari iyo njerū ⁴ irī na ithandūkū rīu rīa Ngai igūrū rīayo, nake Ahio nīwe warītongoretie. ⁵ Nake Daudi na nyūmba yothe ya Isiraeli maarūūhagia na hinya wao wothē marī mbere ya Jehova, makaina nyīmbo na inanda cia kīnūbi, na inanda cia mūgeeto, na tūhembe, na njingiri na thaani iria ihūūrithanagio ikagamba.

⁶ Hīndi irīa maakinyire kīhūhīro-ini kīa ngano kīa Nakoni, ndegwa ikīhīngwo, Uza agītambūrūkia guoko akanyīitīrīra ithandūkū rīa Ngai tondū ndegwa nī ciahīngītwo. ⁷ Namo marakara ma Jehova magīakanīra Uza tondū wa gīko kīu gīa kwaga gītīo; Nī ūndū ūcio Ngai akīmūgūtha akīgūa, agīkūira hakuhī na ithandūkū rīa Ngai.

⁸ Nake Daudi akīrakara tondū mang’ūrī ma Jehova nīmookīrīre Uza, na nginya ūmūthī handū hau hetagwo Perezū-Uza.

⁹ Nake Daudi agītīgīra Jehova mūthenya ūcio, akīūria atīrī, “Ngaahota atīa kīnūkia ithandūkū rīrī rīa Jehova?” ¹⁰ Nake ndetīkīrīre gūtware ithandūkū rīu rīa Jehova kūu aatūire, itūūra-ini inene rīa Daudi. Handū ha ūguo, aarītwarire kwa Obedi-Edomu ūrīa Mūgiiti. ¹¹ Ithandūkū rīu rīa Jehova rīgīkara nyūmba-ini ya Obedi-Edomu ūrīa Mūgiiti mīeri itatū, nake Jehova akīmūrathima hamwe na nyūmba yake yothe.

¹² Na rīrī, Mūthamaki Daudi akīrwo atīrī, “Jehova nīarathimīte nyūmba ya Obedi-Edomu na kīrīa gīothe arī nakīo, tondū wa ithandūkū rīa Ngai.” Nī ūndū ūcio Daudi agīkūrūka akīruta ithandūkū rīa Ngai kuuma nyūmba ya Obedi-Edomu akīrtwara itūūra inene rīa Daudi akenete. ¹³ Na rīrī, andū acio maakūūite ithandūkū rīa Jehova maakinya makinya matandatū-rī, Daudi akīruta igongona rīa ndegwa na gacaū kanoru. ¹⁴ Daudi akīina arī mbere ya Jehova na hinya wake wothē, ehumbīte ebodi ya gatani;

[†] 5:14 Ici inya ciarī ciana cia Bathisheba (1Maū 3:5).

¹⁵ nī ūndū ūcio Daudi na nyūmba yothe ya Isiraeli makīambatia ithandūkū rīa Jehova makīanagīrīra na makīhuhaga tūrumbeta.

¹⁶ Hīndī īrīa ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīatoonyaga itūūra inene rīa Daudi-rī, Mikali mwarī wa Saūlū agīcūthīrīra arī ndirica-inī. Na rīrīa onire Mūthamaki Daudi akīrūga-rūga akīinaga mbere ya Jehova, akīmūnyarara ngoro-inī yake.

¹⁷ Nao makīrehe ithandūkū rīa Jehova na makīrīga handū harīo thīinī wa hema īrīa Daudi aambīte nī ūndū warīo, nake Daudi akīruta maruta ma njino na ma ūiguano mbere ya Jehova. ¹⁸ Aarīkia kūruta magongona ma njino, na maruta ma ūiguano-rī, akīrathima andū thīinī wa rīitwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁹ Ningī akīheana mūgate, na gīkūmba gīa thabībū, na gīcunjī kīa nyama kūrī mūdū o wothē warī gīkundi-inī kīu gīa Isiraeli, arūme na andū-a-nja o ūndū ūmwe. Nao andū othe makīinūka mīcīi kwao.

²⁰ Hīndī īrīa Daudi aacookire mīcīi akarathime andū a nyūmba yake-rī, Mikali mwarī wa Saūlū agīuka kūmūtūnga, akiuga atīrī, “Kaī mūthamaki wa Isiraeli nīakīionanītie ūmūthī-ī, agakīruta nguo mbere ya ngombo cia airītu cia ndungata ciake, o ta ūrīa mūdū ūtarī thoni angīka!”

²¹ Daudi akīra Mikali atīrī, “Nyuma mbere ya Jehova ūrīa wathuurire nīi handū ha thoguo kana mūdū o na ūmwe wa nyūmba yake, hīndī īrīa aathuurire ndūike mūthamaki wa gūthamakīra andū a Jehova, nīo andū a Isiraeli, na nī ūndū ūcio no nginya nyine ndī mbere ya Jehova. ²² O na nī ngūkīrīrīra kwīyagithia gītīo gūkīra ūū, na nīngwīnyīihia maitho-inī makwa. No rīrī, ndungata icio cia airītu wagweta-rī, nīi nīgūtīio ngūtīio nīcio.”

²³ Nake Mikali mwarī wa Saūlū ndaagīre ciana nginya mūthenya ūrīa aakuire.

7

Kīranīro kīa Ngai kūrī Daudi

¹ Na rīrī, thuutha wa mūthamaki gūikara nyūmba yake ya ūthamaki, nake Jehova akamūhe ūhurūko agatiga gūūkīrīrwo nī thū ciake ciothe irīa ciamūrīgīcīrīe-rī, ² akīra mūnabīi Nathani atīrī, “Nīi njīkaraga nyūmba ya ūthamaki yaakītwo na mītarakwa, o rīrīa ithandūkū rīa Ngai rīgītītwo hema-inī.”

³ Nathani agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ūndū ūrīa ūreciiria, gwīka īka guo tondū Jehova arī hamwe nawe.”

⁴ Ūtukū ūcio kiugo kīa Jehova gīgīkinyīra Nathani, akīrwo atīrī:

⁵ “Thīi ūkeere ndungata yakwa Daudi atīrī, ‘Jehova ekuuga ūū: Anga we nīwe ūkūnjakīra nyūmba nīguo ndīmītūre? ⁶ Nīi ndīrī ndatūūra nyūmba kuuma mūthenya ūrīa ndaarutire andū a Isiraeli kuuma būrūrī wa Misiri nginya ūmūthī. Ndūūruga thīiaga kūdū na kūdū ndī hema-inī arī yo gītūuro gīakwa. ⁷ Kūrīa guothe ndanathīi na andū a Isiraeli othe-rī, ndī ndooria mūtongoria o na ūmwe wao, arīa ndaathire marīithagie andū akwa a Isiraeli, atīrī, “Mwagīte kūnjakīra nyūmba ya mītarakwa nīkī?”’

⁸ “Na rīrī, īra ndungata yakwa Daudi atīrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: Ndaakūrutire rūūru-inī ngīgūtīgithia kūrūmīrīra mahīū nīguo ūtūike mwathi wa andū akwa a Isiraeli. ⁹ Nī ngoretwo nawe o kūrīa guothe wanathīi, na ngakwehereria thū ciaku ciothe ikeehera mbere yaku. Rīu nīngūtūma rīitwa rīaku rītūike inene, o ta marītwa ma andū arīa anene mūno a thī.

¹⁰ Na nīngahe andū akwa a Isiraeli handū, na ndīmahaande wega nīgeetha magīe na mīcīi wao kīūmbe, na matigacooka gūthīnīka. Andū aaganu matigacooka kūmahinyīrīra rīngī, o ta ūrīa maatūire meekaga kīambīrīra-inī, ¹¹ o na ūrīa matūire meekaga kuuma rīrīa ndathuurire atongoria a gūtongoragia andū akwa a Isiraeli. Ningī nīngakūhe ūhurūko kuuma kūrī thū ciaku ciothe.

“Jehova egūkīra atī Jehova we mwene nīwe ūkaarūgamia nyūmba yaku: ¹² Hīndī īrīa matukū maku magaathira, ūhurūke hamwe na maithe maku, nīngarahūra mbeū yaku īcooke ithenya rīaku, īrīa īkoima mūthīimo waku wee mwene, na nīngarūgamia ūthamaki wake. ¹³ Ūcio nīwe ūgaaka nyūmba itanītio na Rīitwa Rīakwa, na nīngarūgamia gītī kīa ūnene wake nginya tene. ¹⁴ Nīngatuīka ithe, nake atūike mūrū wakwa. Hīndī īrīa ageeka ūūru, ngaamūherithia na rūthanju rwa andū, na ahūūrwo mahūūra nī andū. ¹⁵ No rīrī, wendo wakwa ndūrī hīndī ūkeeherio kūrī we, ta ūrīa ndaaweheririe harī Saūlū, ūrīa ndeheririe mbere yaku. ¹⁶ Nyūmba yaku na ūthamaki waku igūtūūra mbere yakwa nginya tene; o nakīo gītī gīaku kīa ūnene gīgūtūūra kīrī kīrīmu wega nginya tene.”

¹⁷ Nake Nathani akīra Daudi ciugo ciothe cia ūguūrīo ūcio.

Ihooya rīa Daudi

¹⁸ Nake Mūthamaki Daudi agītoonya, agīkara thī mbere ya Jehova, akiuga atīrī:

“Nīi ndīkīrī ū, Wee Mwathani Jehova, nayo nyūmba yakwa-rī, ikīrī kī, atī nīkīo ūnginyītīe nginya haha? ¹⁹ Na rīrī, Wee Mwathani Jehova, wonete ūndū ūcio ta ūrī mūnini maitho-inī maku, nawe

ūgacooka kwaria ūhoru wa matukū marīa magooka makoniī nyūmba ya ndungata yaku. Ningī Wee Mwathani Jehova īno nīyo njīra yaku īrīa waragīria andū nayo?

²⁰ “Nī atīa ūngī Daudi angīkwīra? Nīgūkorwo Wee Mwathani Jehova, nīūī ndungata yaku. ²¹ Nī ūndū wa kiugo gīaku, na kūringana na wendo waku, nīwīkīte ūndū ūyū mūnene ūguo, na ūkaūmenyithia ndungata yaku.

²² “Wee Mwathani Jehova, kaī ūkīrī mūnene-ī! Gūtīrī ūngī tawe, na gūtīrī Ngai ūngī tiga wee, o ta ūrīa tūguīte na matū maitū. ²³ Na nūū ūhaana ta andū aku a Isiraeli, rūrīrī rūmwe gūkū thī rūrīa Ngai waruo aakūūrire rūtūike andū ake, nīgeetha wīgūire igweta, na wīke maūndū manene ma magegania na ma gwītīgīrwo, na ūndū wa kūngata ndūrīrī na ngai ciao ciehere mbere ya andū aku, ariā wakūūrire kuuma būrūri wa Misiri? ²⁴ Wee nīūrūgamītie andū aku a Isiraeli matūike andū aku ngīnya tene, nawe, Wee Jehova nīūtūikīte Ngai wao.

²⁵ “Na rīrī, Jehova Ngai, tūma kīranīro kīrīa wīranīire gīkoniī ndungata yaku na nyūmba yake kīrūme ngīnya tene. Na wīke o ta ūguo wīranīire, ²⁶ nīgeetha rīitwa rīaku rīnenehe ngīnya tene. Ningī andū nīmakoiga atīrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe Ngai wa Isiraeli!’ Nayo nyūmba ya ndungata yaku Daudi nīīkehaanda mbere yaku.

²⁷ “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, nīūguūrīrie ndungata yaku ūndū ūyū, ūkoiga atīrī, ‘Nīngagwakīra nyūmba.’ Nī ūndū ūcio ndungata yaku nīīgūite na ūmīrīru wa kūhooya ihooya rīrī. ²⁸ Wee Mwathani Jehova, Wee nīwe Ngai! Ciugo ciaku nīciakwīhokwo, na nīwīrīrie ndungata yaku maūndū macio mega. ²⁹ Rīu nīwonete kwagīrīrie ūrathime nyūmba ya ndungata yaku, nīgeetha itūire mbere yaku ngīnya tene maitho-inī maku; nīgūkorwo Wee Mwathani Jehova nīwe warītie, na nī ūndū wa kīrathimo gīaku, nyūmba ya ndungata yaku itūire īraathimītwo ngīnya tene.”

8

Ūtoorania wa Daudi Mbaara-inī

¹ Thuutha wa mahinda macio-rī, Daudi nīatharīkīire Afilisti na akīmatooria biū, na agītunyana Methegi-Amma kuuma watho-inī wa Afilisti.

² Ningī Daudi nīatooririe andū a Moabi. Agītūma makome thī na akīmathima na ūraihi wa rūrigi. Aamathima-rī, ithimi igīrī ciao makoora-gwo, na gīthimi gīa gatātū mageetīkīrio matūire muoyo. Nī ūndū ūcio andū a Moabi magītūika ndungata cia Daudi na makamūrehagīra igooti.

³ Daudi nīahūūranire na Hadadezeri mūrū wa Rehobu, mūthamaki wa Zoba, rīrīa aathiite gūcookia būrūri ūrīa aatunyītwo gūkuhī na Rūūī rwa Farati. ⁴ Nake Daudi akīmūtunya ngaari ciake cia ita ngiri īmwe, na andū a gūcitwara ngiri mūgwanja, na thigari cia magūrū ngiri mīrongo īrīrī. Nake agītemenga mbarathi icio cia mbaara magūrū agītūma ithue ciothe tiga o īgana rīmwe.

⁵ Rīrīa Asuriata a kuuma Dameski mookire gūteithia Hadadezeri mūthamaki wa Zoba, Daudi akīūruga Asuriata ngiri mīrongo īrīrī na igīrī. ⁶ Akīga mbūtū cia kūrangīra ūthamaki wa Asuriata kūu Dameski. Nao Asuriata magītūika a gwathagwo nīwe makamūrehagīra igooti. Jehova nīaheaga Daudi ūhootani kūrīa guothe aathiaga.

⁷ Na rīrī, Daudi agīkuua ngo cia thahabu iria ciarī cia atongoria a Hadadezeri agīcīrehe Jerusalemu. ⁸ Kuuma matūira ma Teba na Berothai, marīa maarī ma Hadadezeri, Mūthamaki Daudi agīkuua kuuma kuo indo nyingī mūno cia gīcango.

⁹ Rīrīa Tou mūthamaki wa Hamathu aagūire atī Daudi nīahootete mbūtū ciothe cia mbaara cia Hadadezeri-rī, ¹⁰ agītūma mūrīū Joramu kūrī Mūthamaki Daudi akāmūgeithie na amūkūngūire nī ūndū wa kūhoota Hadadezeri, ūrīa wakoretwo akīrūa na Tou. Joramu akīmūrehera indo cia betha na cia thahabu, o na cia gīcango.

¹¹ Mūthamaki Daudi akāmūrīra Jehova indo icio, o ta ūrīa aamūrīte betha na thahabu kuuma ndūrīrī-inī ciothe iria aatooretie. ¹² Nacio nī Edomu na Moabi, na Aamoni na Afilisti, na Amaleki. Ningī akāmūra indo iria aatahīte kuuma kūrī Hadadezeri mūrū wa Rehobu mūthamaki wa Zoba.

¹³ Nake Daudi akīgīa igweta hīndī īrīa oimire kūūruga andū a Edomu ngiri ikūmi na inyanya Gītuaamba-inī gīa Cumbī.

¹⁴ Nake akīga thigari cia kūrangīra Edomu guothe, nao andū a Edomu othe magītūika ndungata cia Daudi. Nake Jehova nīaheaga Daudi ūhootani kūrīa guothe aathiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁵ Daudi nīathamakire Isiraeli guothe, akahūthagīra kīhooto, na akahingīria andū ake othe maūndū marīa magīrīire. ¹⁶ Joabu mūrū wa Zerūia nīwe warī mūnene wa ita; nake Jehoshafatu mūrū wa Ehiludu nīwe warī mwandiki wa maūndū ma ihinda rīu; ¹⁷ nake Zadoku mūrū wa Ahitubu* na

* 8:17 Zadoku aarī wa rūciaro rwa Eliazaru, na nīwe waitīrīrie Solomoni maguta nīgūo athamake ithenya rīa Daudi.

Ahimeleku mūrū wa Abiatharu maarī athīnjīri-Ngai; nake Seraia aarī mwandiki. ¹⁸ Nake Benaia mūrū wa Jehoiada niwe warī mūnene wa Akerethi na Apelethi;† nao ariū a Daudi maarī ataari a mūthamaki.

9

Daudi na Mefiboshethu

¹ Nake Daudi akīūria atirī, “Nī kūrī mūdū o na ūmwe ūtigariite wa nyūmba ya Saūlū ūria ingītuga nī ūndū wa Jonathani?”

² Na rirī, nī kwarī na ndungata ya mūciī wa Saūlū yetagwo Ziba. Nao makīmūta ithiī mbere ya Daudi, nake mūthamaki akīmūria atirī, “Wee niwe Ziba?”

Nayo igicookia atirī, “Ii nī nī ndungata yaku.”

³ Nake mūthamaki akīūria atirī, “Gūtiri mūdū o na ūmwe ūtigariite wa nyūmba ya Saūlū ūria ingionia ūtugi wa Ngai?”

Nake Ziba agicookeria mūthamaki atirī, “Nī kūrī na mūrū wa Jonathani; nake nī mwonju magūrū meeri.”

⁴ Nake mūthamaki akīūria atirī, “Arī ha?”

Ziba akīmucokeria atirī, “Arī mūciī kwa Makiru mūrū wa Amieli kūu Lo-Debari.”

⁵ Nī ūndū ūcio, Mūthamaki Daudi agītūmana areehwo kuuma nyūmba ya Makiru mūrū wa Amieli, kūu Lo-Debari.

⁶ Rirīa Mefiboshethu mūrū wa Jonathani, mūrū wa Saūlū, ookire harī Daudi, akīnamirira amūhe gītūo.

Nake Daudi akīmwiita “Mefiboshethu!”

Nake agicookia atirī, “Nii ūyū ndungata yaku.”

⁷ Nake Daudi akīmwiira atirī, “Tiga gwtigira, nīgukorwo ti-itherū nīngūgūtuga nī ūndū wa hoguo Jonathani. Nīngūgucokeria githaka giothe kiria kiarī gĩa gūkaguo Saūlū, nawe ūririagira irio metha-ini yakwa hīndi ciothe.”

⁸ Nake Mefiboshethu akīnamirira, akiuga atirī, “Ndungata yaku ikirī kī, atī nīguo ūrumbūye ngui nguū ta nī?”

⁹ Hīndi iyo mūthamaki agītūmanira Ziba, ndungata ya Saūlū, akīmwiira atirī, “Nindahe mūrū wa mūriū wa mwathi waku indo ciothe iria ciarī cia Saūlū na cia nyūmba yake. ¹⁰ Wee, hamwe na ariū aku na ndungata ciaku, nī inyu mūrīmūrimagira mūgūnda, na mūkainūkia mageha, nigeetha mūrū wa mūriū wa mwathi waku onage irio. Nake Mefiboshethu, mūrū wa mūriū wa mwathi waku, aririagira irio metha-ini yakwa hīndi ciothe.” (Na rirī, Ziba aarī na ariū ikūmi na atano, na ndungata mirongo iiri.)

¹¹ Ningi Ziba akīira mūthamaki atirī, “Ndungata yaku nīngwika o ūria wotha mūthamaki, mwathi wakwa, egwatha ndungata yake iike.” Nī ūndū ūcio Mefiboshethu aariagira irio metha-ini ya Daudi taari ūmwe wa ariū a mūthamaki.

¹² Mefiboshethu aarī na kamwana geetagwo Mika, nao andū othe a mūciī wa Ziba maarī ndungata cia Mefiboshethu. ¹³ Nake Mefiboshethu agītūura Jerusalem, tondū aariagira irio metha-ini ya mūthamaki hīndi ciothe, nake arī mwonju magūrū meeri.

10

Daudi Gūtooria Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio, mūthamaki wa Aamoni* agikua, nake Hanuni, mūriū, agitūika mūthamaki ithenya riake. ² Nake Daudi agīciiria atirī, “Nīnguonania ūtugi kūrī Hanuni mūrū wa Nahashu, o ta ūria ithe aanjikire maūdū ma ūtugi.” Nī ūndū ūcio Daudi agītūma andū kūrī Hanuni makamūcakaithie nī ūndū wa gūkuirwo nī ithe.

Riria andū acio maatūmitwo nī Daudi maakinyire būrūri-ini wa Aamoni-rī, ³ andū arīa maarī igweta a Aamoni makīūria Hanuni mwathi wao atirī, “Ūreciiria Daudi nī hoguo aratīa nī ūndū wa gūgūtūmīra andū magūcakaithie? Githi Daudi ndatūmite andū aya kūrī we nigeetha matūrie na mathigaane itūūra rīrī inene, nīguo macooke maritunyane?” ⁴ Nī ūndū ūcio Hanuni akīnyitithia andū acio a Daudi, na akīmenjithia nderu rwere rūmwe, na agītīnia nguo ciao irima gatagati ka njikarīro, na akīmaingata.

⁵ Hīndi irīa Daudi eerirwo ūhorō ūcio, agītūma andū makamatūnge tondū andū acio nīmaconorithi-mūno. Mūthamaki akiuga atirī, “Ikarai kūu Jeriko nginya nderu cianyu ikūre, mūcooke mūuke.”

⁶ Riria Aamoni maamenyire atī nīmatuikite kīndū kīnūngu harī Daudi-rī, makīandika thigari cia magūrū cia Asuriata ngiri mirongo iiri kuuma Bethi-Rehobu na Zoba, o na mūthamaki wa Maaka arī na andū ake ngiri imwe, o na ningi andū ngiri ikūmi na igiri kuuma Tobu.

† 8:18 Thigari cia Akerethi na cia Apelethi ciari thigari cia gūkomborwo.
mwena wa irathiro wa Jordani.

* 10:1 Andū a Amoni maarī andū a werū-ini, na maatūiraga

⁷ Nake Daudi aigua ūhoru ūcio-rĩ, agītuma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara. ⁸ Nao Aamoni makiumagara, makiara mĩhari ya mbūtũ cia mbaara kihingo-inĩ gĩa itũura riao inene, nao Asuriata a Zoba na Rehobu, na andũ a Tobu na a Maaka maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.

⁹ Nake Joabu akĩona atĩ thigari nĩciarĩe mĩhari ya mbaara mbere yake o na thuutha wake; nĩ undũ ūcio agĩthuura mbūtũ imwe iria ciarĩ njamba mũno kũu Isiraeli, agĩcituma ikarũe na Asuriata. ¹⁰ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mūrũ wa nyina, na akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹¹ Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ūuke undeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya-rĩ, nĩngũũka ngũeithie. ¹² Wiyũmirĩe nĩgeetha tũrũe na ūcamba nĩ undũ wa andũ aitũ na nĩ undũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova nĩegwĩka ūrĩa ekuona kwagĩrĩre maitho-inĩ make.”

¹³ Ningĩ Joabu na mbūtũ ciake magĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmoorĩra. ¹⁴ Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai, magĩtoonya thĩnĩ wa itũũra rĩrĩa inene. Nĩ undũ ūcio Joabu agĩcooka agĩtiga kũrũa na Aamoni na agĩthĩĩ Jerusalemu.

¹⁵ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatoorio nĩ andũ a Isiraeli-rĩ, magĩcookanĩrĩra hamwe rĩngĩ. ¹⁶ Hadadezeri aarehithĩtie Asuriata kuuma mũrĩmo wa Rũũ rwa Farati; magĩthĩĩ nginya Helamu marĩ hamwe, na Shobaki mũnene wa mbūtũ ya ita ya Hedadezeri, amatongoretie.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi eerirwo ūhoru ūcio-rĩ, agĩcookanĩrĩra ita rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũ rwa Jorodani na magĩthĩĩ nginya Helamu. Nao Asuriata makĩara mĩhari ya thigari cia mbaara igatũngane na Daudi, makĩrũa nake. ¹⁸ No rĩrĩ, Asuriata acio makĩũrĩra Isiraeli, nake Daudi akĩũraga andũ magana mũgwanja arĩa maatwarithagia ngaari ciao cia ita, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩna. Ningĩ akĩũraga Shobaki mũnene wa mbūtũ ciao, agĩkuĩra kũu. ¹⁹ Rĩrĩa athamaki arĩa othe maarĩ ndungata cia Hadadezeri moonire atĩ nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na andũ a Isiraeli na magĩtuĩka a gwachgwo nĩo.

Nĩ undũ ūcio Asuriata magĩtĩgĩra gũcooka gũeithia Aamoni hĩndĩ ĩngĩ.

11

Daudi na Bathisheba

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kĩmera yaakinya ihinda rĩrĩa athamaki maathiiaga mbaara-inĩ-rĩ, Daudi agītuma Joabu hamwe na andũ a mũthamaki na mbūtũ ciothe cia mbaara cia andũ a Isiraeli. Makĩananga Aamoni magĩcooka makĩrigiĩcĩria Raba. Nowe Daudi agĩtigwo Jerusalemu.

² Hwaĩ-inĩ ūmwe-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma gĩtanda-inĩ gĩake agĩthĩĩ gũceeranga kũu igũrũ rĩa nyũmba ya ūthamaki. Arĩ nyũmba igũrũ akĩona mũndũ-wa-nja agĩthamba. Mũndũ-wa-nja ūcio aarĩ mũthaka mũno, ³ nake Daudi agītuma mũndũ agatũĩre ūhoru wake. Mũndũ ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ūcio ti Bathisheba, mwarĩ wa Eliamu mũtũmia wa Uria ūrĩa Mũhiti?” ⁴ Hĩndĩ ĩyo Daudi agītuma andũ makamũgĩre. Mũndũ-wa-nja ūcio agĩũka kũrĩ Daudi, nake agĩkoma nake. (Nĩgũkorwo nĩetheretie ihinda rĩake rĩa mweri), nake agĩgĩcookera gwake mũciĩ. ⁵ Mũndũ-wa-nja ūcio akĩgĩa nda na agĩtũmanĩra Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndi na nda.”

⁶ Nĩ undũ ūcio Daudi agītuma mũndũ athĩĩ kũrĩ Joabu amwĩre atĩrĩ: “Ndũmĩra Uria ūrĩa Mũhiti.” Nake Joabu agītuma Uria kũrĩ Daudi. ⁷ Rĩrĩa Uria ookire, Daudi akĩmũũria ūhoru wa ūrĩa Joabu aatarĩĩ, na ūhoru wa ūrĩa thigari ciatarĩĩ, na ūrĩa mbaara yathiiaga na mbere. ⁸ Ningĩ Daudi akĩĩra Uria atĩrĩ, “Ikũrũka gwaku mũciĩ ūgethambe magũrũ.” Nĩ undũ ūcio Uria akiuma nyũmba ya ūthamaki, na akĩrũmĩrĩrio kiheo kuuma kũrĩ mũthamaki. ⁹ No Uria agĩkoma itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ūthamaki hamwe na ndungata ciothe cia mwathi wake, na ndaigana gũikũrũka athĩĩ gwake mũciĩ.

¹⁰ Rĩrĩa Daudi eerirwo atĩrĩ, “Uria ndaanathĩĩ mũciĩ,” akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ to hĩndĩ woka kuuma kũraya? Nĩ kĩĩ kiragiririe ūthĩĩ mũciĩ?”

¹¹ Uria akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Itandũkũ rĩa Jehova, na andũ a Isiraeli na a Juda maikarĩte hema-inĩ, na mwathi wakwa Joabu na andũ a mwathi wakwa maikarĩte kambĩ kũu werũ-inĩ. ĩngĩrahotire atĩa gũthĩĩ mũciĩ gwakwa, ngarĩe na nganyue, na ngome na mũtũmia wakwa? Ti-itherũ o ta ūrĩa ūtũũraga muoyo, ndĩngĩka undũ ta ūcio!”

¹² Ningĩ Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikara gũkũ mũthenya ūngĩ ūmwe, na rũciũ nĩngagūtũma ūcooke.” Nĩ undũ ūcio Uria agĩkara Jerusalemu mũthenya ūcio na ūcio ūngĩ warũmĩrĩre. ¹³ Hĩndĩ rĩrĩa Daudi aamwĩtĩre, akĩrĩanĩra na akĩnyuuanĩra nake, ningĩ Daudi agītuma arĩĩo nĩ njoohi. No hwaĩ-inĩ Uria agĩthĩĩ gũkoma mũgeeka-inĩ wake arĩ hamwe na ndungata cia mwathi wake; ndaigana gũthĩĩ gwake mũciĩ.

¹⁴ Rũciĩnĩ Daudi akĩandĩkĩra Joabu marũa, akĩmanengera Uria atware. ¹⁵ Marũa macio maandĩkĩtwo atĩrĩ, “Twara Uria harĩa mbaara ĩĩĩire mũno. Ūcooke ūmũtiganĩrie nĩgeetha ooragwo.”

¹⁶ Rĩrĩa Joabu aarigiĩcĩrie itũũra rĩrĩa inene, akĩĩga Uria harĩa aamenyaga nĩho haarĩ agĩtĩri arĩa maarĩ njamba. ¹⁷ Hĩndĩ rĩrĩa andũ a itũũra rĩu inene mookire kũrũa na Joabu-rĩ, andũ amwe a mbūtũ cia ita cia Daudi makĩũragwo; o nake Uria ūrĩa Mũhiti agĩkua.

¹⁸ Joabu agītuma mündū kūrī Daudi akamūhe ūhoro wothē wa mbaara iyo. ¹⁹ Nake agīatha mündū ūcio aatūmire atīrī: “Warīkia kūhe mūthamaki ūhoro ūyū wothē wa mbaara, ²⁰ marakara ma mūthamaki maahota kūrīrīmūka, nake aahota gūkūūria atīrī, ‘Nī kī gītūmire mūkuhīrīrie mūno itūūra inene mūkarūe? Kāi mūtooī atī na māmūrathe na mīguī marī rūthingo-inī? ²¹ Nūū woragire Abimeleku mūrū wa Jerubu-Beshethu? Githī ti mündū-wa-nja wamūkiirie ihiga rīa gīthī arī rūthingo-inī igūrū? Githī ti kīo gītūmire akuire kūu Thebezu? Nī kī kīratūmire mūthīi hakuhi mūno na rūthingo?’ Angīgakūūria ūguo-rī, nawe ūkaamūcookeria atīrī, ‘O nayo ndungata yaku, Uria ūria Mūhiti nīmūkuū.’”

²² Nake mündū ūcio akiumagara agīthīi, na aakinya, akīira Daudi maündū mothe marīa Joabu aamūtūmīte akoige. ²³ Nake mündū ūcio watūmītuo akīira Daudi atīrī, “Andū acio maratūkīrīrie hinya, marooka kūrūa na ithuī werū-inī, no tūrākīmahūdūra nginya itoonyero-inī rīa kīhingo gīa itūūra rīria inene. ²⁴ Hīndī iyo aikia a mīguī maraikīria ndungata ciaku mīguī marī rūthingo igūrū, na andū amwe a mūthamaki nīmakuīte. O na ningī ndungata yaku, Uria ūria Mūhiti, nīkuīte.”

²⁵ Nake Daudi akīira mündū ūcio atīrī, “Thīi wīre Joabu atīrī: ‘Tiga kūigua ūuru nī ūhoro ūcio; rūhiū rūniinaga mündū ūmwe o ta ūria rūniinaga ūria ūngī. Thīi na mbere gūtharīkīra itūūra rūu inene ūrianange.’ Wīre Joabu ūguo nīgeetha ūmūmīrīrie.”

²⁶ Rīria mūtumia wa Uria aigire atī mūthuuriwe nīakuīte-rī, akīmūcakaīra. ²⁷ Ihinda rīa gūcakaya rīathira-rī, Daudi akiuga areehwo gwake nyūmba, nake agītūika mūtumia wake, na akīmūciarīra kahīi. No rīrī, ūndū ūcio Daudi ekite nīwarakaririe Jehova.

12

Nathani Kūrūthia Daudi

¹ Nake Jehova agītuma Nathani kūrī Daudi. Na aakinya harī we Nathani akīira Daudi atīrī, “Itūūra-inī rīmwe nī kwarī na andū eerī, ūmwe aarī gītonga na ūria ūngī aarī mūthīini. ² Mündū ūcio warī gītonga aarī na ndūuru nyingī cia ng’ondū na cia ng’ombe, ³ no ūcio warī mūthīini ndaarī na kindū tiga o kamwatī kanini aagūrīte. Agīkarera, nako gagīkūra karī hamwe nake na ciana ciake. Kaarīaga irio ciake, na gakanyuugāra gīkombe gīake na gaakomaga gīthūri-inī gīake. Nako kaarī o ta mwarī.

⁴ “Na rīrī, mūgeni agīūka gwa gītonga kīu, no gītonga kīu gīkīrega kuoya ng’ondū ūmwe yakio kana ng’ombe gīthondekere mūgeni ūcio wokīte gwakio gīa kūrīa. Handū ha ūguo, gīkīoya kamwatī karīa kaarī ka mūthīini na gīgīthīnjīra mündū ūcio wokīte gwakio mūciī.”

⁵ Daudi agīcinwo nī marakara nī ūndū wa mündū ūcio, akīira Nathani atīrī, “Ti-itherū o ta ūria Jehova atūūraga muoyo, mündū ūcio wīkīte ūguo agīrīrwo nī gūkua! ⁶ No nginya arīhe kamwatī kau maita mana, tondū nīekīte ūndū ta ūcio na akaaga kūiguanīra tha.”

⁷ Hīndī iyo Nathani akīira Daudi atīrī, “Wee nīwe mündū ūcio! Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ndagūtīrīrie maguta ūtūike mūthamaki wa Isiraeli, na ngīkūhonokia kuuma guoko-inī gwa Saūlū. ⁸ Nīndakūheire nyūmba ya mwathi waku, o na ngīkūhe atumia a mwathi waku maikare gīthūri-inī gīaku. Nīndakūheire nyūmba ya Isiraeli na Juda. Na kūngīkorwo maündū macio maarī manini na matiakūiganīte-rī, nīngīakūheire maündū mangī maingī. ⁹ Nī kī gītūmīte ūnyarare kiugo kīa Jehova, ūgeeka ūuru maitho-inī make? Nīwooragīthirie Uria ūria Mūhiti na rūhiū rwa njora, na ūkīoya mūtumia wake atūike mūtumia waku. Wamūrāgīthirie na rūhiū rwa njora rwa andū a Amoni. ¹⁰ Na nī ūndū ūcio, rūhiū rwa njora rūtīkeehera nyūmba yaku, nī ūndū nīwaanararire nīi, na ūkīoya mūtumia wa Uria ūria Mūhiti atūike mūtumia waku.’

¹¹ “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīngūkūrehīthīria thīina kuuma nyūmba yaku wee mwene. O maitho-inī maku nīngoya atumia aku, ndīmahe mündū wa nyūmba yaku, nake nīagakoma na atumia acio aku mūthenya barigici. ¹² Wekire ūndū ūcio na hitho, no Nīi ngeeka ūndū ūyū mūthenya barigici andū a Isiraeli othe makīonaga.’”

¹³ Hīndī iyo Daudi akīira Nathani atīrī, “Nīnjīhiirie Jehova.”

Nathani agīcookia atīrī, “Jehova nīakwehereirie mehia maku. Ndūgūkua. ¹⁴ No tondū nīūtūmīte thū cia Jehova ūmūmene mūno nī ūndū wa gwīka ūguo-rī, mwana ūcio ūciarīrwo nīegūkua.”

¹⁵ Nathani aarīkia kūinūka mūciī-rī, Jehova agītuma mwana ūcio mūtumia wa Uria aaciariire Daudi arūare. ¹⁶ Daudi agīthaita Ngai nī ūndū wa mwana ūcio. Akīhinga kūrīa irio, agītoonya nyūmba yake, agīkoma thī ūtukū ūcio wothē. ¹⁷ Nao athuuri a nyūmba yake magīthīi hakuhi nake nīguo mamūrūgamie na igūrū nowe akīrega, na ndaigana kūrīanīra irio nao.

¹⁸ Mūthenya wa mūgwanja wakinya-rī, mwana ūcio agīkua. Nacio ndungata cia Daudi igītīgīra kūmwīra atī mwana ūcio nīakuīte. Tondū cioigire atīrī, “Rīria mwana oima muoyo, twarīrie Daudi na akaaga gūtūthīkīrīria. Twahota atīa kūmwīra atī mwana nīakuīte? Aahota kwīgera ngero.”

¹⁹ No Daudi akiona ati ndungata ciake nīciaheehanaga, akimenya ati mwana ūcio nīakuite. Nake akiūra ati, “Ka mwana akuite?”

Nao magicookia ati, “Ii, nīakuite.”

²⁰ Hindī iyo Daudi agūkira. Aarikia gwithamba, akihaka maguta na akigarūra nguo ciake, agithi nyumba ya Jehova, akiinamirira, na akihooya. Ningi agicooka agithi gwake muci, agitia irio, nao andu ake makimurehere, akiria.

²¹ Ndungata ciake ikimuria ati, “Ūreka ūguo niki? Riria mwana arari muoyo nūrehingite na ūkarira, no mwana akua-rī, wokira na waria irio!”

²² Nake agicookia ati, “Hindī iria mwana arari muoyo-rī, ndirehingaga na ngarira. ngiciiria ati, ‘Nū ūi? Jehova aahota künjigūra tha areke mwana ūcio atūre muoyo.’ ²³ No riu tondū nīakuite-rī, nī kī gīgūtuma ndiinge? Ndaahota kūmūriukia? Nī nī ngaathii kūrī we, no ndangicooka kūrī nī.”

²⁴ Hindī iyo Daudi akihooreria mūtumia wake Bathisheba, agithi kūrī we na agikoma nake. Nake agiciara kahii; nao magigatua Solomoni. Nake Jehova agikenda; ²⁵ na tondū Jehova nīakendete-rī, agituma mūnabii Nathani athi agakahe riitwa Jedidia.

²⁶ Hindī iyo Joabu akihūra Raba itūra rīa andū a Amoni, na agitunyana kīhingo kīa hinya kīa ūthamaki. ²⁷ Ningi Joabu agituma andū kūrī Daudi, akiuga ati, “Nihūranite na itūra rīa Raba o na ngatunyana maa mario. ²⁸ Na riri, cookanirira ikundi icio ingi cia mbūtū cia ita, nīguo ithiūrūrūkie itūra riu inene iriigwatire. Angikorwo ti ūguo ningwigwatira itūra riu inene, nario riitanagio na nī.”

²⁹ Nī ūndū ūcio Daudi agicookanirira mbūtū ciake ciothe cia ita agithi Raba, na akiritharikiria, akiritunyana. ³⁰ Nake akioya thūmbi ya mūtwe ya mūthamaki wao, na ūritū wayo warī taranda imwe* ya thahabu, na nī yagemetio na tūhiga twa goro, nayo ikigirirwo mūtwe wa Daudi. Nake agitaha indo nyingi mūno kuuma itūra riu inene, ³¹ akirutūra aikari akuo, akimahe wira wa gwatūra mbaū na mīthumeno, na aruti wira na harū cia igeri na wa mathanwa, na wira wa gūthondeka maturubarī. Nake eekire ūguo matūra-ini mothe ma Amoni. Thuutha ūcio Daudi na mbūtū ciake ciothe cia ita magicooka Jerusalemu.

13

Amunoni na Tamaru

¹ Thuutha wa mahinda macio-rī, Abisalomu mūrū wa Daudi aari na mwarī wa nyina mūthaka mūno wetagwo Tamaru, nake Amunoni mūrū wa Daudi akimwenda mūno.

² Amunoni agitangika nginya agitua nī mūrūaru nī ūndū wa mwarī wa ithe Tamaru, nigukorwo aari mūrū gathirange,* na nionaga ari hinya kūmwika ūndū o na ūrikū.

³ Na riri, Amunoni aari na mūratawe wetagwo Jonadabu mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi. Jonadabu aari mūdū mwara mūno. ⁴ Akiūra Amunoni ati, “Nī kī gītūmite wee mūrū wa mūthamaki woneke o ūkīhinyirika rūciini? Ka ūtanginjūra gītūmi?”

Amunoni akimwira ati, “Nī kwenda nyendeete Tamaru, mwarī wa nyina na Abisalomu mūrū wa baba.”

⁵ Jonadabu akimwira ati, “Thi ūriri na witwe ati ūrī mūrūaru. Riria thoguo ariūka gūkuona, ūmwire ati, ‘No nyende mwarī wa baba Tamaru oke aahe kīndū gīa kūrīa. Andugire irio ngionaga, nīguo ndimuone, na ngi ndie acinyiite na guoko gwake.’”

⁶ Nī ūndū ūcio Amunoni agikoma na agitua nī mūrūaru. Na riria mūthamaki ookire kūmuona, Amunoni akimwira ati, “No nyende mwarī wa baba Tamaru oke aathondekere tūmigate ngionaga, nīguo ndie anyiite na guoko gwake.”

⁷ Daudi agitumanira Tamaru nyūmba-ini ya ūthamaki, akimwira ati, “Thi nyūmba ya mūrū wa thoguo Amunoni, ūmūthondekere irio.” ⁸ Nī ūndū ūcio Tamaru agithi nyūmba ya mūrū wa ithe Amunoni, akimūkora akomete. Akioya mūtu, akiūkanda, agithondeka mūgate Amunoni akimuonaga, na akiūrua. ⁹ Agicooka akioya rūgō, akimūhūria mūgate, nowe akirega kūrīa.

Amunoni akiuga ati, “Andū othe nīmeherio haha.” Nī ūndū ūcio andū othe makiuma nja, makimūtiga. ¹⁰ Hindī iyo Amunoni akira Tamaru ati, “Ndehera irio haha nyūmba yakwa ya toro, nīguo ndie ūcinyiite na guoko gwaku.” Nake Tamaru akioya mūgate ūria aathondekete, akiūtwarira mūrū wa ithe Amunoni nyūmba yake ya toro. ¹¹ No riria aamūtwarire nīguo arie, Amunoni akimūnyiita, akiuga ati, “Ūka ngome nawe, mwarī wa baba.”

¹² Nake akimwira ati, “Aca, mūrū wa baba! Tiga kūnyiita na hinya. Ūndū ta ūyū ndwagiriire gwikwo Isiraeli! Tiga gwika ūndū ūyū wa waganu. ¹³ Ha ūhoro wakwa naguo atia? Thoni ciakwa ingicitwara nakū? O nawe-rī, ūhoro waku ūgūkara atia? Ūkuoneka ūhaana ta mūdū ūmwe wa andū ari aaganu

* 12:30 nī ta kilo 34

* 13:2 Airitu gathirange maikaraga nyūmba cia airitu mwanya, na matingiaceereire arūme, o na kana aanake a ithe ūmwe nao.

na akĩgu thĩnĩ wa Isiraeli. Ndagũthaiha aria na mũthamaki; tondũ ndangĩgiria ũũhikie.” ¹⁴ Nowe akĩrega kũmũigua, na tondũ aarĩ na hinya kũmũkĩra, akĩmũnyĩta na agĩkoma nake na hinya.

¹⁵ Ningĩ Amunoni akĩmũthũũra na rũthũũro rũnene makĩria. Ti-itherũ, aamũthũũrire gũkĩra ũrĩa aamwendete. Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra, wehere haha!”

¹⁶ Tamaru akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca! Kũnyingata thĩ nĩ ihĩtia inene makĩria gũkĩra ũguo wanjĩka.”

Nowe akĩrega kũmũigua. ¹⁷ Nake Amunoni agĩta ndungata yake, akĩmũira atĩrĩ, “Eheria mũndũ-wa-nja ũyũ haha, na oima ũhinge mũrango.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio ndungata yake ikĩmũikia na nja, na ikĩhinga mũrango. Nake Tamaru eehumbĩte nguo ndaaya yagemetio na magemio ma goro, tondũ airĩtu arĩa gathirange a mũthamaki meehumbaga nguo ta iyo. ¹⁹ Tamaru akĩitĩrĩria mũhu mũtwe, na agĩtarũra nguo iyo ndaaya ng’emie rĩa eehumbĩte. Agĩcooka akĩgĩrĩra guoko gwake mũtwe, agĩthĩ akĩrĩraga aanĩrĩre.

²⁰ Nake mũrũ wa nyina Abisalomu akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ muuma na Amunoni, mũrũ wa thoguo? Rĩu ta gĩkire, mwarĩ wa maitũ, tondũ we nĩ mũrũ wa thoguo. Tiga kũigua ũuru ngoro nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio.” Nake Tamaru agĩtũũra mũcĩi kwa mũrũ wa nyina Abisalomu, arĩ mũndũ-wa-nja ũrĩ na kĩa kĩa kĩnene.

²¹ Hĩndĩ rĩa Mũthamaki Daudi aigũire maũndũ macio mothe-rĩ, akĩrakara mũno. ²² Abisalomu ndaigana kwaria na Amunoni ũndũ o na ũrĩkũ, mwega kana mũũru; nĩathũũrire Amunoni tondũ nĩaconorithĩtie mwarĩ wa nyina Tamaru.

Abisalomu Kũũraga Amunoni

²³ Mĩaka rĩrĩ yathira, hĩndĩ rĩa amuri a ng’ondũ guoya a Abisalomu maarĩ kũu Baali-Hazoru hakuhĩ na mũhaka wa Efiraimu-rĩ, agĩta ariũ a mũthamaki othe mathĩi kuo. ²⁴ Abisalomu agĩthĩ kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku nĩtite amuri ng’ondũ guoya. Hihi mũthamaki na anene ake no moke tũkorwo hamwe.”

²⁵ Mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Aca, mũrũ wakwa. Tũtiagĩrĩrwo nĩ gũthĩi ithuothe; twahota gũtũika mũrigo harĩwe.” O na gũtũika Abisalomu nĩamũthaihire-rĩ, nĩaregire biũ gũthĩi, no akĩmũhe kĩrathimo gĩake.

²⁶ Ningĩ Abisalomu akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ndagũthaiha ũreke mũrũ wa baba Amunoni athĩi na ithuĩ.”

Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma athĩi na inyuĩ?” ²⁷ Nowe Abisalomu akĩmũringĩrĩria, na nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩreka Amunoni mathĩi nake, hamwe na ariũ acio angĩ a mũthamaki.

²⁸ Abisalomu agĩatha andũ ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria! Rĩrĩa Amunoni arĩkorwo akenete nĩ kũnyua ndibei akarĩio, na inyuĩ ndĩmwĩre atĩrĩ, ‘Ringai agwe thĩ,’ hĩndĩ iyo mũũragei. Mũtigitigĩre. Gĩthĩ ti nĩ ndĩmũheete watho ũcio? Ũmĩrĩria mũtũike njamba.” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Abisalomu magĩka Amunoni o ta rĩa Abisalomu aamaathĩte. Hĩndĩ iyo ariũ othe a mũthamaki magĩkĩra, makĩhaica nyũmbũ ciao, makĩũra.

³⁰ Marĩ njĩra-inĩ makĩũra-rĩ, ũhoro ũcio ũgĩkinyĩra Daudi, akĩrwo atĩrĩ, “Abisalomu nĩoragĩte ariũ othe a mũthamaki; gũtirĩ o na ũmwe ũtigarĩte.” ³¹ Nake mũthamaki agĩkĩra, agĩtembũranga nguo ciae, agĩkoma thĩ; o nacio ndungata ciae ikĩrũgama hakuhĩ nake, na igĩtembũranga nguo ciacio.

³² No Jonadabu mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, tiga gwĩciirira atĩ moragĩte ariũ othe a mũthamaki; no Amunoni wiki ũkuĩte. ũndũ ũcio ũtũire ũrĩ muoroto wa Abisalomu kuuma mũthenya ũria Amunoni aanyĩire mwarĩ wa nyina Tamaru na hinya.

³³ Mũthamaki mwathi wakwa ndagĩrĩrwo nĩkũrũmbũiya ũhoro ũcio wa atĩ ariũ othe a mũthamaki nĩmakuĩte. Amunoni nowe wiki ũkuĩte.”

³⁴ Hĩndĩ iyo Abisalomu nĩakoretwo orĩte.

Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa warangagĩra itũũra agĩcũthĩrĩria na akĩona andũ aingĩ njĩra-inĩ mwena wake wa ithũũro, maikũrũkĩre mwena-inĩ wa kĩrĩma. Nake mũrangĩri agĩthĩ akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Nĩndĩrona andũ mwena ũũria wa Horonaimu, mwena-inĩ wa kĩrĩma.”

³⁵ Jonadabu akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ta kĩone, ariũ a mũthamaki marĩ haha; o ta ũrĩa ndungata yaku ikwĩrĩre, ũguo noguo gũtarĩi.”

³⁶ Na aarĩkia kwaria o ro ũguo-rĩ, ariũ a mũthamaki magĩũka makĩrĩraga na mũgambo mũnene. O nake mũthamaki na ndungata ciae ciothe makĩrĩra marĩ na ruo rũnene.

³⁷ Nake Abisalomu akĩũra agĩthĩi gwa Talimai mũrũ wa Amihudi, mũthamaki wa Geshuru. Nowe Mũthamaki Daudi agĩcakaĩra mũriũ mũthenya o mũthenya.

³⁸ Thuutha wa Abisalomu kũũria Geshuru, aikarĩre kuo mĩaka itatũ. ³⁹ Nayo ngoro ya mũthamaki nĩyeriragĩria gũthĩi kũrĩ Abisalomu, tondũ nĩahooreretio ũhoro-inĩ ũkonĩi gĩkuũ kĩa Amunoni.

14

Abisalomu Gúcooka Jerusalemu

¹ Na riri, Joabu mŭrũ wa Zeruia nĩamenyete atĩ ngoro ya mũthamaki nĩyeriragĩria kuona Abisalomu. ² Nĩ ūndũ ūcio, Joabu agĩtũma mũndũ athiĩ Tekoa akagĩre mũndũ-wa-nja warĩ mũũgĩ, areehwo kuuma kũu. Akĩra mũndũ-wa-nja ūcio atĩrĩ, “Wĩtue atĩ nĩuracakaya. Wĩhumbe nguo cia macakaya, na ndũkehake maguta o na marĩkũ. Wĩtue ta mũndũ-wa-nja ūikarĩte matukũ maingĩ akĩrĩrĩra mũndũ mũkuũ. ³ Ūcooke ūthiĩ kũrĩ mũthamaki ūmwarĩre ciugo ici.” Nake Joabu akĩmwĩra ūria ekuuga.

⁴ Rĩria mũndũ-wa-nja ūcio wa kuuma Tekoa aathiire kũrĩ mũthamaki, akĩgũithia, agĩturumithia ūthiĩ thĩ nĩguo amũhe gĩtĩo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ndeithial!”

⁵ Nake mũthamaki akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kiragũthĩnia?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ ndĩ mũndũ-wa-nja wa ndigwa; mũthuuri wakwa nĩakuĩte. ⁶ Nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ na ariũ eerĩ. Nao maroogitana me mũgũnda, na harakĩaga mũndũ hau wa kũmateithũrana. Ūmwe aragũtha ūria ūngĩ na aramũũraga. ⁷ Na riri, mũhĩrĩga wotho nĩũũkĩrĩre ndungata yaku; ūkoiga atĩrĩ, ‘Tũnengere mũndũ ūria ūragĩte mŭrũ wa nyina, nĩgeetha tũmũũrage nĩ ūndũ wa muoyo wa mŭrũ wa nyina ūria ooragĩte; tũkĩniine mũgai o nake.’ Nao mangũka ūguo no mahorie ikara rĩria rĩraakana, na no rĩo riiki ndigairie, maniine rĩitwa rĩa mũthuuri wakwa, o na maniine njaro ciake gũkũ thĩ.”

⁸ Nake mũthamaki akĩra mũndũ-wa-nja ūcio atĩrĩ, “Inũka, na nĩngũruta watho nĩ ūndũ waku.”

⁹ No mũndũ-wa-nja ūcio wa Tekoa akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, reke ūũru ūcio ūnjookerere hamwe na nyũmba ya baba, na ūreke wee mũthamaki na gĩtĩ gĩaku gĩa ūthamaki wage gũcookererwo nĩ ūũru o na ūrĩkũ.”

¹⁰ Nake mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o na ū angĩkwĩra ūndũ o na ūrĩkũ, mũrehe kũrĩ nĩĩ, nake ndagacooka gũgũthĩnia rĩngĩ.”

¹¹ Nake mũndũ-wa-nja ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke mũthamaki agwete rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, nĩguo agĩrĩrĩre mũrĩhĩria wa thakame ndakae kũũragana rĩngĩ, nĩgeetha mũriũ wakwa ndakae kũũragwo.”

Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ūria Jehova atũũraga muoyo-rĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wa mũrũguo rũkũgĩa thĩ.”

¹² Nĩngĩ mũndũ-wa-nja ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ndungata yaku ikwĩre kiugo wee mũthamaki, mwathi wakwa.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Kĩarie.”

¹³ Mũndũ-wa-nja ūcio akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wee ūthondeke ūndũ ta ūyũ wa gũũkĩrĩra andũ a Ngai? Rĩria mũthamaki oiga ūguo-rĩ, githĩ tiwe wĩtũĩrĩre ciira, nĩgũkorwo mũthamaki ndacooketie mũriũ wake ūria mũingate mũciĩ? ¹⁴ Ta ūria maaĩ maitikaga thĩ, marĩa matangĩoeka-rĩ, no taguo arĩ o nginya ithuĩ tũkue. No Ngai ndarutaga mũndũ muoyo; handũ ha gwĩka ūguo-rĩ, athondekaga njĩra nĩgeetha mũndũ ūria mũingate ndakae gũtũũra ta ateetwo biũ agathengio hari we.

¹⁵ “Na riri, njũkĩte gũkwĩra ūhoru ūyũ wee mũthamaki mwathi wakwa tondũ andũ nĩmatũmĩte nĩĩ nditĩgĩre. Ndungata yaku ĩciirĩtie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngwarĩra mũthamaki; no gũkorwo nĩegwĩka ūria ndungata yake ĩkũmũria; ¹⁶ no gũkorwo mũthamaki nĩegwĩtikĩra kũhonokia ndungata yake kuuma guoko-inĩ kwa mũndũ ūria ūrageria gũtũniina nĩ hamwe na mũriũ wakwa, matweherie kuuma kũrĩ igai rĩria twaheirwo nĩ Ngai.’

¹⁷ “Na riri, ndungata yaku ĩgũkwĩra atĩrĩ, ‘Kiugo gĩaku mũthamaki mwathi wakwa kĩrondeehere ūhũrũko, nĩgũkorwo mũthamaki mwathi wakwa ahaana ta mũraika wa Ngai wa gũkũũrana wega na ūũru. Jehova Ngai waku aroikara nawe.’”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki akĩra mũndũ-wa-nja ūcio atĩrĩ, “Ndũkaahithe ūndũ o wotho ūria ngũkũũria.”

Nake mũndũ-wa-nja ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa nĩakĩarie.”

¹⁹ Nake mũthamaki akĩmũria atĩrĩ, “Githĩ mũtĩnyiitanĩre na Joabu ūhoru-inĩ ūyũ wotho?”

Nake mũndũ-wa-nja akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ūria ūtũũraga muoyo, wee mũthamaki mwathi wakwa, gũtirĩ mũndũ ūngĩhũgũra mwena wa ūrĩo kana wa ūmotho, aregane na ūndũ o wotho ūria mũthamaki mwathi wakwa angiuga. ĩĩ nĩguo, nĩ ndungata yaku Joabu yanjĩĩre njĩke ūndũ ūyũ, na nĩwe wĩkĩrĩte ciugo ici ciothe kanua-inĩ ka ndungata yaku. ²⁰ Nake Joabu, ndungata yaku nĩwe wĩkĩte ūguo nĩgeetha agarũre ūndũ ūria ūrĩ ho ihinda rĩrĩ. Mwathi wakwa arĩ ūũgĩ ta wa mũraika wa Ngai; nĩamenyaga ūndũ wotho ūria wĩkĩkaga bũrũri-inĩ.”

²¹ Mũthamaki akĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩngwĩka ūguo. Thĩĩ, ūcooke mwanake ūcio ti Abisalomu.”

²² Joabu akīgūthia aturumithitie ūthiū thī nīguo amūhe gītīo, na akīrathima mūthamaki. Joabu akīmūra atīrī, “Ūmūthi ndungata yaku nīyamenya atī nīrīkītie gwītīkīrika maitho-ini maku mūthamaki mwathi wakwa, tondū mūthamaki nīetīkīrite ihooya rīa ndungata yake.”

²³ Hīndī iyo Joabu agīthiī Geshuru, na agīcookia Abisalomu Jerusalemu. ²⁴ Nowe mūthamaki akīmūra atīrī, “No nginya athiī mūciī gwake mwene; ndakarekwo oone ūthiū wakwa.” Nī ūndū ūcio Abisalomu agīthiī mūciī gwake na ndaigana kuona ūthiū wa mūthamaki.

²⁵ Thiīnī wa Isiraeli guothe gūtīarī mūdū ūngī o na ūmwe waganagwo gūthakara ta Abisalomu. Kuuma rūcuīrī rwake rwa mūtwe nginya nyarīrī ciake ndaarī na kameni. ²⁶ Rīrīa rīothe eenjaga njuīrī cia mūtwe wake, nīenjagwo o mwaka wathira rīrīa njuīrī yamūrītūhira mūno, angīamīthimire, ūritū wayo wakoragwo ūrī cekerī magana meerī,* kūrīngana na gīthimi kīa mūthamaki.

²⁷ Nake Abisalomu nīaciarire aanake atatū na mūrītu ūmwe. Nake mwarī eetagwo Tamaru, na aarī mūdū-wa-nja mūthaka.

²⁸ Abisalomu aatūūre mīaka īrī Jerusalemu atarī oona ūthiū wa mūthamaki. ²⁹ Ningī Abisalomu agītūmanīra Joabu nīguo amūtūme kūrī mūthamaki, no Joabu akīrega gūthiī kūrī we. Ningī akīmūtūmanīra riita rīa keerī, no akīrega gūthiī. ³⁰ Hīndī iyo akīra ndungata ciake atīrī, “Atīrīrī, mūgūnda wa Joabu ūhakanīte na wakwa, na arī na cairi kuo. Thiī mūmīcine na mwaki.” Nī ūndū ūcio ndungata cia Abisalomu ikīgwatia mūgūnda ūcio mwaki ūkīhīa.

³¹ Hīndī iyo Joabu agīthiī mūciī kwa Abisalomu, akīmūra atīrī, “Nī kī gītūma ndungata ciaku icine mūgūnda wakwa?”

³² Nake Abisalomu akīra Joabu atīrī, “Ndagūtūmaniire, ngīkwīra atīrī, ‘Ūka, nīguo ngūtūme kwa mūthamaki, ūkamūūre atīrī, ‘Nī kī gītūmire nyume Geshuru? Ūngīrī ūndū mwega korwo nīkwo ndūūraga o na rīu!’” Rīu-rī, nīngwenda kuona ūthiū wa mūthamaki, na hangīkorwo nī harī na ūndū njīkīte mūūru, nīakīnjūrage.”

³³ Nī ūndū ūcio Joabu agīthiī kūrī mūthamaki, na akīmūhe ūhoro ūcio. Hīndī iyo mūthamaki agītū Abisalomu, nake agīūka, akīnamīrīra aturumithitie ūthiū thī mbere ya mūthamaki. Nake mūthamaki akīmumunya Abisalomu.

15

Abisalomu Gūciīrīra gwīka Daudi Ūūru

¹ Na rīrī, thuutha wa maūdū macio, Abisalomu agīthondekera ngaari cia ita na mbarathi, na andū mīrongo itano a gūthiīaga mbere yake mateng’erete. ² Nake ookīraga rūciinī tene akarūgama mūkīra-inī wa njīra īrīa yathīiaga kīhingo-inī gīa itūūra rīrīa inene. Na rīrīa mūdū o wothē ooka arī na mateta ma gūtwarīra mūthamaki nīguo atue itua-rī, Abisalomu akamwīta, akamūūria atīrī, “Uumīte itūūra rīrīkū?” Nake akamūcookeria atīrī, “Ntungata yaku yumīte mūhīrīga-inī ūmwe wa Isiraeli.” ³ Ningī Abisalomu akamwīra atīrī, “Atīrīrī mateta maku nī ma kīhoo to na nī magīrīre, no gūtīrī mūdū ūthuurītwo wa kūrūgamīrīra mūthamaki ūngīgūthīkīrīria.” ⁴ Ningī Abisalomu akamwīra atīrī, “Naarī korwo ndaatuuo mūciīrī wa būrūrī ūyū! Hīndī iyo mūdū o wothē ūrī na mateta kana ciira no ooke kūrī nī, na nī ngatīgīrīra ciira wake nīwatuuo na kīhoo to.”

⁵ Ningī hīndī ciothe rīrīa mūdū wothē amūkūhīrīria ainamīrīre mbere yake, Abisalomu agatambūrūkia guoko, akamūhīmbīria na akamūmumunya. ⁶ Abisalomu ekaga ūguo kūrī andū othe a Isiraeli arīa mookaga kūrī mūthamaki gūcaria kīhoo to, na nī ūndū ūcio akīguucīrīria ngoro cia andū a Isiraeli.

⁷ Na rīrī, mīaka īna yathira, Abisalomu akīra mūthamaki atīrī, “Njītīkīria thiī Hebironi nīgeetha ngahingie mwīhītwa ūrīa ndeehītire harī Jehova. ⁸ Hīndī īria ndungata yaku yatūūraga Geshuru kūu Suriata, nīndehītire na mwīhītwa ngiuga atīrī, ‘Jehova angikanjookia Jerusalemu, nīngamūhooya ndī kūu Hebironi.’”

⁹ Nake mūthamaki akīmūra atīrī, “Thiī na thayū.” Nī ūndū ūcio Abisalomu agīthiī Hebironi.

¹⁰ Hīndī iyo Abisalomu agītūma andū na hitho mīhīrīga-inī yothē ya Isiraeli makoige atīrī, “Rīrīa mūrīgūa tūrumbeta twahuhwo, hīndī iyo muuge atīrī, ‘Abisalomu nīwe mūthamaki wa Hebironi.’”

¹¹ Andū magana meerī kuuma Jerusalemu nīo maathiite hamwe na Abisalomu. Meetītwo marī ageni, na magīthiī matekūmenya nī ūūru meekaga, matīrī ūndū maamenyaga ūhoro-inī ūcio. ¹² Na hīndī īrīa Abisalomu aarutaga magongona-rī, agītūmanīra Ahithofeli ūrīa Mūgiloni,* o ūrīa waheaga Daudi kīrīra, oke kuuma itūūra rīao rīa Gilo. Na nī ūndū ūcio ndundu ya gūkīrīra mūthamaki ikīgīa na hinya, nao arūmīrīra Abisalomu magīkīrīrīria kūingīha.

Daudi Kūūra

* 14:26 nī ta kilo igīrī na robo (2:25) * 15:12 Ahithofeli aarī gukawe wa Bathisheba, na aarī mūtaarani mūgī.

¹³ Na rīrī, hagūka mündū ūmwe watūmitwo kūrī Daudi, akīmwīra atīrī, “Ngoro cia andū othe a Isiraeli irūmīrīre Abisalomu.”

¹⁴ Hīndī iyo Daudi akīra anene ake othe arīa aarī nao Jerusalemu atīrī, “Ūkai! No nginya tūūre; kwaga ūguo gūtīrī o na ūmwe witū ūkūhonoka kūuragwo nī Abisalomu. No nginya tūthī o ro rīu, kana Abisalomu oke narua atūkorere, atūhubanīrie na atwanange, na ahūire itūūra rīrī inene na rūhiū rwa njora.”

¹⁵ Nao anene a mūthamaki makīmūcookeria atīrī, “Ndungata ciaku nīcīhaariē gwīka ūndū o wothe ūrīa mūthamaki mwathi witū angīhuura wīkwo.”

¹⁶ Nake mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū a nyūmba yake yothe; no agītiga thuriya ikūmi cia kūmenyerera nyūmba ya mūthamaki. ¹⁷ Nī ūndū ūcio mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū acio othe, magīthī handū haraaya, makīrūgama ho. ¹⁸ Nao andū ake othe makīmūhītuka, hamwe na Akerethi othe, na Apelethi, na Agiti othe magana matandatū arīa maatwaranīte hamwe nake kuuma Gathu, makīhītuka magīthī mbere ya mūthamaki.

¹⁹ Mūthamaki akīūra Itai ūrīa Mūgiiti atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūthī hamwe na ithuī? Cooka ūgaikare hamwe na Mūthamaki Abisalomu. Wee ūrī mündū wa kūngī, mündū ūthaamīte akoima būrūri wake.

²⁰ Ūrookire o ira. Ingīgwītīkīria atīa wambīrīrie kūrūūra na ithuī, o rīrīa itaramenya kūrīa ndīrathī? Hūdūka, woe andū a būrūri wanyu ūcooke nao. Naguo ūtugi na wīhokeku iroikara hamwe nawe.”

²¹ No Itai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na o ta ūrīa wee mūthamaki mwathi wakwa ūtūūruga muoyo-rī, harīa hothe mūthamaki mwathi wakwa angīkorwo arī, o na kūngīkorwo nī gūtūūra muoyo kana gūkua, hau no ho ndungata yaku īgaakorwo īrī.”

²² Nake Daudi akīra Itai atīrī, “Thī na mbere, ūthī ūhītūkite.” Nī ūndū ūcio Itai ūrīa Mūgiiti agīthī ahītūkite hamwe na andū ake othe, na andū a nyūmba yake arīa maarī hamwe nake.

²³ Nao andū othe a būrūri ūcio makīrīra na mūgambo mūnene rīrīa andū acio othe maahītūkaga. Mūthamaki o nake akīringa mūrīmo ūrīa ūngī wa karūū ga Kidironi, nao andū othe magīthī merekeire werū-inī.

²⁴ Zadoku o nake aarī ho, na Alawii othe arīa maarī hamwe nake nīo maakuuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai. Nao makīga ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai thī, nake Abiatharu akīruta magongona nginya rīrīa andū othe maarīkirie kuuma itūūra rīu inene.

²⁵ Ningī mūthamaki akīra Zadoku atīrī, “Oya ithandūkū rīa Ngai ūricooke itūūra-inī rīu inene. Ingītīkīrīka maitho-inī ma Jehova-rī, nīakanjookia na atūme ndīrīone na nyone gīkaro gīake rīngī.

²⁶ No angīkiuga atīrī, ‘Nī ndikenetio nīwe,’ hīndī iyo nī nīndīhaariē; nīanjike o ūrīa wothe angīona kwagīrīre.”

²⁷ Ningī mūthamaki akīra Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Githī wee ndūrī muoni-maūndū? Cooka ūthī itūūra-inī rīu inene na thayū, mūrī na mūrūguo Ahimaazu, na Jonathani mūrīu wa Abiatharu. Wee na Abiatharu mūthī na arīu acio anyu eerī. ²⁸ Na nī ngūikara njetereire mariūko-inī kūu werū-inī, o nginya hīndī rīa ūkaandehithīria ūhoru ūnjīre ūrīa maūndū matarīi.” ²⁹ Nī ūndū ūcio Zadoku na Abiatharu magīkuua ithandūkū rīa Ngai, makīricookia Jerusalemu na magīkara kuo.

³⁰ No Daudi agīthī na mbere kwambata kīrīma kīa mītamaiyū, o akīrīraga; nīehumbīrīte mūtwe, na aarī magūrū matheri.† Andū othe arīa aarī nao-rī, o nao nīmehumbīrīte mūtwe, nao maambatire o makīrīraga. ³¹ Na rīrī, Daudi nīamenyithītio atīrī, “Ahithofeli aarī hamwe na arīa maarī ndundu na Abisalomu.” Nī ūndū ūcio Daudi akīhooya atīrī, “Wee Jehova, garūra kīrīra kīa Ahithofeli, ūgītue ūrimū.”

³² Na rīrīa Daudi aakinyire gacūmbīrī ga kīrīma, harīa andū maahooyagīra Ngai-rī, Hushai ūrīa Mūariki aarī hau kūmūtūnga, atembūrangīte nguo yake ndaaya, na akeitīrīria tīrī mūtwe. ³³ Nake Daudi akīmwīra atīrī, “Ūngīkorwo nīgūtūhī na nīi, ūgūtūika mūrigo harī nīi. ³⁴ No ūngīcooka itūūra-inī rīu inene na wīre Abisalomu atīrī, ‘Nīngūtūika ndungata yaku wee mūthamaki; ndīratūire ndī ndungata ya thoguo mbere iyo, no rīu ngūtūika ndungata yaku,’ hīndī iyo no ūndeithie gūthūkia mataaro ma Ahithofeli. ³⁵ Githī Zadoku na Abiatharu arīa athīnjīri-Ngai matiigūkorwo kūu hamwe nawe? Meerage ūndū o wothe ūngīgua nyūmba-inī ya mūthamaki. ³⁶ Ariū ao eerī, Ahimaazu mūrū wa Zadoku, na Jonathani mūrū wa Abiatharu marī kūu hamwe nao. Matūmage kūrī nī na ūndū o wothe ūngīgua.”

³⁷ Nī ūndū ūcio Hushai mūrata wa Daudi agīcooka, na agīkinya Jerusalemu o rīrīa Abisalomu aatoonyaga itūūra rīu inene.

† 15:30 Kwīhumbira mūtwe na gūthī magūrū matheri warī ūndū wa kuonania kieha na gūcakaya.

¹ Na rīrī, Daudi aakorirwo ahītūkite gacūmbīrī ga kīrīma o hanini-rī, agīkora Ziba, ndungata ya Mefiboshethu, imwetereire imūtunge. Aarī na ndigiri igirī ciatandikītwo na igakuua migate magana meerī na imanjika cia thabibū nyūmū igana rīmwe, na ikūmba igana cia ngūyū, o na mondo ya ndibei.

² Nake mūthamaki akīūra Ziba atīrī, “Nī kī gītūmite ūrehe indo ici?”

Nake Ziba agīcookia atīrī, “Ndigiri nī cia gūkuua andū a nyūmba ya mūthamaki, nayo migate na matunda nī cia kūrīo nī andū, nayo ndibei nyakūnyuuo nī arīa mangīrwo nī hinya gūkū werū-inī.”

³ Mūthamaki agīcookia akīmūūra atīrī, “Arī ha mūrū wa mūrīu wa mwathi waku?”

Nake Ziba akiuga atīrī, “Akarīte Jerusalemu, tondū areciiria atīrī, ‘Ūmūthī nyūmba ya Isiraeli nūkūnjookeria ūthamaki wa guka.’”

⁴ Ningī mūthamaki akīūra Ziba atīrī, “Indo ciothe iria iraarī cia Mefiboshethu kuuma rīu nī ciaku.”

Nake Ziba akiuga atīrī, “Nīndakwīnyihīria; reke njītikīrike maitho-inī maku, wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

Shimei Kūruma Daudi

⁵ Mūthamaki Daudi aakuhīrīria Bahurimu-rī, mūdū wa mūhīrīga wa nyūmba ya Saūlū agīuka oimīte kuo. Nake eetagwo Shimei mūrū wa Gera; agīuka akīrumanaga. ⁶ Agīkīria Daudi na anene othe a mūthamaki mahiga, o na gūtuika mbūtū ciothe cia ita na arangīri maarī mwena wa Daudi wa ūrīo na wa ūmotho. ⁷ Shimei akīrumana, akiuga atīrī, “Thīi na kūu, thīi na kūu, wee mūiti wa thakame, wee kīmaramari gīki! ⁸ Jehova niakūrihitie, thakame yothe irīa wanaita ya nyūmba ya Saūlū, ūria wathanaga ithenya rīake. Jehova nīaneanīte ūthamaki kūrī mūrūguo Abisalomu. Wee nīukinyīrīrwo nī mwanangiko tondū ūrī mūiti wa thakame!”

⁹ Hīndī ūyo Abishai mūrū wa Zeruia akīūra mūthamaki atīrī, “Nī kī kīratūma ngui īno nguū* īrume mūthamaki mwathi wakwa? Reke ninge mūrīmo ndīmūtīnie mūtwe.”

¹⁰ No mūthamaki akiuga atīrī, “Tūnyīitanīre ūndū ūrīkū nīi na inyuī, inyuī arīu a Zeruia? Angīkorwo ararumana tondū Jehova nīamwīrite atīrī, ‘Ruma Daudi,’ nū ūngīmūūra atīrī, ‘Ūgwīka ūguo niki?’”

¹¹ Ningī Daudi akīūra Abishai na anene ake othe atīrī, “Mūrū wakwa, ūria uumīte mūthiimo-inī wakwa, nīwe ūraageria kūduta muoyo. Githī Mūbenjamini ūyū ndangīgīka makīria ma ūguo! Tiganai nake; rekei arumane, tondū Jehova nīwe ūmwīrite eke ūguo. ¹² Hihi no gūkorwo Jehova nīekuona thīina wakwa, na niakandīha na wega nī ūndū wa irumi ici ndīrarumwo ūmūthī.”

¹³ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake magīthīi na mbere magereire njīra nake Shimei akagera mwena-inī wa kīrīma ang’ethanīire nao, agīthīi akīrumanaga, na akīmūikagīria mahiga, na akamūminjagīria tīri. ¹⁴ Nake mūthamaki na andū othe arīa maarī nake magīkīnya kūrīa maathīiiga manogeete. Na kūu nīkuo Daudi aahurūkīre, akīnogoka.

Ūtaaro wa Hushai na wa Ahithofeli

¹⁵ Hīndī ūyo Abisalomu na andū othe a Isiraeli magīuka Jerusalemu, na Ahithofeli agīkorwo hamwe nao. ¹⁶ Hīndī ūyo Hushai ūria Mūariki, mūrata wa Daudi, agīthīi kūrī Abisalomu, akīmwīra atīrī, “Mūthamaki arotūūra nginya tene! Mūthamaki arotūūra nginya tene!”

¹⁷ Abisalomu akīūra Hushai atīrī, “Ūyū nīguo wendo ūria wonetie mūrata waku? Nī kī kīragirīrie ūthīi na mūrata waku?”

¹⁸ Nake Hushai akīūra Abisalomu atīrī, “Aca, ūria ūthuurītwo nī Jehova, na agathuurwo nī andū aya, na agathuurwo nī andū othe a Isiraeli, nī ndī wake, na njikare nake. ¹⁹ Ningī-rī, njagīrīrwo nīgūtungatīra ūū? Githī ndiagīrīrwo nī gūtungatīra mūrīu? O ta ūria ndaatungatīre thoguo, noguo ngūgūtungatīra.”

²⁰ Abisalomu akīūra Ahithofeli atīrī, “Tūhe ūtaaro waku. Twagīrīrwo nī gwīka atīa?”

²¹ Ahithofeli agīcookia atīrī, “Koma na thuriya cia thoguo iria aatigire nīgeetha irorage gīkaro kīa mūthamaki. Hīndī ūyo andū othe a Isiraeli nīmakaigua atī wee wīmūthūire biū nī thoguo, namo moko ma andū arīa othe ūrī nao nīmekūgīa hinya.” ²² Nī ūndū ūcio makīambīra Abisalomu hema nyūmba igūrū, nake agīkoma na thuriya cia ithe mbere ya andū othe a Isiraeli.

²³ No rīrī, matukū-inī macio mataaro marīa Ahithofeli aaheanaga maahaanaga ta ma mūdū ūhoote kīrīra kūrī Ngai. Ūguo nīguo Daudi na Abisalomu mooyaga mataaro mothe ma Ahithofeli.

17

¹ Ahithofeli akīūra Abisalomu atīrī, “Reke thuure andū ngiri ikūmi na igirī nīguo tūthīi ūtukū o ro ūyū tūgakinyīre Daudi. ² Na ndīmūtharīkīre o ro rīu arī mūnogu na atarī na hinya. Ndīmūmakie, na andū arīa othe arīa marī hamwe nake moore. Njūrage o mūthamaki we wiki, ³ na hūdūre andū

* 16:9 Gwīta mūdū ngui nguū warī ūndū wa kūnyarara mūdū biū.

othe macooke kūrī we. Gikuū kīa mündū ūcio ūracaria gīgūcookia andū othe hariwe; gūtīrī mündū ūkūgurara.” ⁴ Nario ithugunda riu rikioneka rīrī rīega nī Abisalomu na athuuri othe a Isiraeli.

⁵ No Abisalomu akiuga atīrī, “Tūmanīrai Hushai ūrīa Mūariki o nake, nīguo tūigue ūrīa ekuuga.” ⁶ Na rīrīa Hushai ookire, Abisalomu akīmīwīra atīrī, “Ahithofeli nīaheanīte mataaro maya. Nī wega twike ūguo aroiga? Angikorwo ti ūguo-rī, tūhe woni waku.”

⁷ Hushai agīcookeria Abisalomu atīrī, “Itaaro rīrīa Ahithofeli aheanīte ti rīega ihinda-inī rīrīrī. ⁸ Wee nīūūi thoguo na andū ake; nī andū njamba, na nī njamba ta nduba itunyītwo mwana wayo. Ningī thoguo arī na ūmenyo wa mbaara; ndarī hīndī angīraarania na mbūtū cia ita. ⁹ O na riu ahithītwo ngurunga kana akahithwo handū hangī. Angītharīkīra mbūtū ciaku cia ita mbere-rī, ūrīa wothē ūkaigua ūhorō ūcio akoiga atīrī, ‘Mbūtū cia ita cia Abisalomu nīciuragīt’wo.” ¹⁰ Hīndī iyo o na mūthigari ūrīa njamba, ūrīa ngoro yake ihaana ta ngoro ya mūrūūthi-rī, nīakarīngīka nī guoya, tondū Isiraeli othe nīmooī atī, thoguo nī njamba ya ita na atī andū arīa marī nake nī njamba.

¹¹ “Nī ūndū ūcio ngūgūtaara atīrī: Reke andū othe a Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba, acio aingī mūno ta mūthanga wa hūgūrūrū cia iria, moonganio othe macookanīrīre hariwe, na wee mwene ūmatongorie magīthīi ita-inī. ¹² Hīndī iyo nītūkaamūtharīkīra harīa hothe tūngīmuona, tūmūmbīrīre o ta ūrīa ime rīgūaga thī. Nīgūkorwo we mwene o na kana mündū o na ūmwe wake gūtīrī ūgaatigara muoyo. ¹³ O na ningī angīgatoonya itūūra inene, andū othe a Isiraeli makaarehe mīhīndo itūūra-inī riu, tūrīkururie tūrītware gītumba-inī, o nginya kwage gacunjī karīo kangīoneka.”

¹⁴ Nake Abisalomu na andū othe a Isiraeli makiuga atīrī, “Ūtaaro wa Hushai ūrīa Mūariki nī mwega gūkīra wa Ahithofeli.” Nīgūkorwo Jehova nīatuīte atī nīegūthūkīa ūtaarani ūcio mwega wa Ahithofeli nīgeetha arehithīrie Abisalomu mwanangīko.

¹⁵ Hushai akīira Zadoku na Abiatharu, acio athīnjīri-Ngai, atīrī, “Ahithofeli nīataarīte Abisalomu na athuuri a Isiraeli meke ūna na ūna, no nīi ndīmataarīte meke ūna na ūna. ¹⁶ Riu tūmana kūrī Daudi narua, ūmwīre atīrī, ‘Ūtukū ūyū menya ndūkaraare marīko-inī kūu werū-inī; ringa mūrīmo na ndūkaage gwīka ūguo, kwaga ūguo mūthamaki na arīa othe arī nao nīmekūniinwo.’”

¹⁷ Jonathani na Ahimaazu maikaraga Eni-Rogeli. Nayo ndungata ya mūrītu nīyo yarī ithīi ikamahe ūhorō ūcio, nao mathīi makeere Mūthamaki Daudi, tondū matingīetikīre kuonwo magītōonya itūūra-inī riu inene. ¹⁸ No kamwana kanini nīkamoniire na gākīira Abisalomu. Nī ūndū ūcio andū acio eerī makīumagara na ihenya magītōonya nyūmba ya mündū kūu Bahurimu. Nake aarī na gīthima hau nja ya mūciī wake, nao makīharūrūka thīinī wakīo. ¹⁹ Nake mūtumia wa mündū ūcio akīoya kindū gīa kūhumbīra, agīgītambūrūkīa igūrū rīa mūromo wa gīthima, na akīanika ngano igūrū rīakīo. Na gūtīrī mündū o na ūmwe wamenyire ūhorō ūcio.

²⁰ Na rīrīa andū a Abisalomu mookire kūrī mūtumia ūcio kūu nyūmba gwake-rī, makīmūūria atīrī, “Ahimaazu na Jonathani marī ha?”

Nake mūtumia ūcio akīmacookeria atīrī, “Maringire mūrīmo ūūria wa karūūi.” Nao andū acio makīmacaria no mationire mündū; nī ūndū ūcio magīcooka Jerusalemu.

²¹ Thuutha wa andū acio gūthīi, Jonathani na Ahimaazu makīuma gīthima-inī, na magītwarīra Mūthamaki Daudi ūhorō ūcio. Makīmīwīra atīrī, “Wīhaarīrie ūringe rūūi o narua, Ahithofeli nī ataaraniite ūna na ūna wa gūgūkīrīra.” ²² Nī ūndū ūcio Daudi na andū othe arīa maarī nake magūkīra na makīringa Rūūi rwa Jorodani. Na gūgīkīa gūtīrī mündū ūtaaringīte Rūūi rwa Jorodani.

²³ Na rīrīa Ahithofeli onire atī mataaro make matiinarūmīrīrīrwo-rī, agītandīka ndigiri yake, akīinūka gwake mūciī itūūra-inī rīake. Agīthondeka maūndū make, agīcooka akīiita. Nī ūndū ūcio agīkua na agīthikwo mbīrīra-inī ya ithe.

²⁴ Daudi agīthīi Mahanaimu, nake Abisalomu akīringa Rūūi rwa Jorodani hamwe na andū othe a Isiraeli. ²⁵ Abisalomu nīathuurīte Amasa atuīke mūnene wa mbūtū cia ita ithenya rīa Joabu. Amasa aarī mūrīu wa mündū wetagwo Jetheri, Mūisiraeli ūrīa wahikītie Abigaili, mwarī wa Nahashu, mwarī wa nyina na Zeruia nyina wa Joabu. ²⁶ Andū a Isiraeli na Abisalomu maambīte hema ciao būrūri-inī wa Gileadi.

²⁷ Na rīrīa Daudi aakinyire Mahanaimu, Shobi mūrū wa Nahashu wa kuuma Raba kwa Aamoni, na Makiri mūrū wa Amieli kuuma Lo-Debari, na Barizilai ūrīa Mūgileadi kuuma Rogelimu ²⁸ makīrehe indo cia gūkomera, na mbakūrī, na indo cia rīūmba. Ningī makīrehe ngano na cairī, na mūtu na ngano hīhie, na mboco na ndengū, ²⁹ na ūūkī na ngorono, na ng’ondū na maguta mamata ma iria rīa ng’ombe, nīgeetha Daudi na andū ake marīe. Tondū moigire atīrī, “Andū aya nīahūūtu, na makanoga, na makanyootera gūkū werū-inī.”

¹ Na rīrī, Daudi akīūngania andū arīa maarī nake, na agīthuura anene a gwatha thigari ngiri ngiri na a gwatha thigari igana igana. ² Daudi agītūma mbūtū icio cia ita ithii ikarūe, gīcunji gīa ithatū gīathagwo nī Joabu, na gīcunji gīa ithatū gīathagwo nī Abishai mūrū wa nyina na Joabu, mūrū wa Zeruia, na gīcunji kingī gīa ithatū gīgaathwo nī Itai ūrīa Mūgiiti. Nake mūthamaki akīira mbūtū icio cia ita atīrī, “Ti-itherū nī mwene nīngumagarania na inyu.”

³ No andū acio makīmwīra atīrī, “Wee ndūgūthii; tūngīgaakīrio hinya tūūre-rī, matingīrūmbūiya ūhorō witū. O na nuthu iitū īngikua-rī, matingīrūmbūiya ūhorō ūcio; no wee ūrī bata gūkīra andū ngiri ikūmi aitū. Rīu nī kaba ūtūteithīrīrie ūrī gūkū itūūra-inī rīrī inene.”

⁴ Nake mūthamaki agīcookia atīrī, “Nī ngwīka ūrīa wothē mūkuona kwagīrīre.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki akīrūgama kīhingo-inī rīrī andū acio othe moimagaraga marī ikundi cia andū igana igana, na cia ngiri ngiri. ⁵ Mūthamaki agīatha Joabu, na Abishai, na Itai, akīmeera atīrī, “Menyererai mwanake ūcio ūgwītū Abisalomū nī ūndū wakwa.” Nacio mbūtū ciothe cia ita nīciaiguire mūthamaki akīheana watho nī ūndū wa Abisalomū kūrī o ūmwe wa anene a mbūtū cia ita.

⁶ Mbūtū icio cia ita ikīerekera werū-inī ikarūe na Isiraeli, nayo mbaara ikīrūrwo mūtītū-inī wa Efiraimu. ⁷ Kūu nīkūo mbūtū cia ita cia Isiraeli ciatooreirio nī andū a Daudi. Nao arīa maakuire mūthenya ūcio maarī aingī mūno, maarī andū ngiri mīrongo īrī. ⁸ Mbaara ikīhurunjūka būrūrī wothē, naguo mūtītū ūkīniina andū aingī mūthenya ūcio gūkīra arīa maaniinirwo nī rūhiū rwa njora.

⁹ Nake Abisalomū agīcemanīa na andū a Daudi. Nake aahaicīte nyūmbū yake, na rīrīa nyūmbū yathīagīra rungu rwa honge ndumanu cia mūgandī mūnene, mūtwe wa Abisalomū ūkīhata mūtī-inī. Nake agītīgwo acunjuurīte rīera-inī, nayo nyūmbū īrīa aahaicīte īgīthīi o na mbere.

¹⁰ Hīndī īrīa mūndū ūmwe wao onire ūguo, akīira Joabu atīrī, “Nīndona Abisalomū acunjuurīte mūtī-inī wa mūgandī.”

¹¹ Joabu akīira mūndū ūrīa wamwīrīre ūguo atīrī, “Atī kīi! Nīwamuona? Nī kīi kīagīria ūmūgūthe agwe thī o ro hau? Nīngīakūhe cekerī ikūmi cia betha,* na mūcibi wa mūndū njamba.”

¹² No mūndū ūcio agīcookia atīrī, “O na ingīthimīrwo cekerī ngiri īmwe† njikīrīrwo guoko, ndingītambūrūkīria mūrū wa mūthamaki guoko ndīmwīke ūūru. Mūthamaki aagwathire wee, na Abishai, na Itai tūkīguaga, akīmwīra atīrī, ‘Menyererai mwanake ūcio ūgwītū Abisalomū nī ūndū wakwa.’ ¹³ Na ingītwarīrīrie muoyo wakwa thīina-inī, na tondū gūtīrī ūndū ūhithagwo mūthamaki, no wīherie ūndiganīrie.”

¹⁴ Joabu akiuga atīrī, “Nī ndigūte mahinda nī ūndū waku.” Nī ūndū ūcio akīoya matimū matatū, agīthīi, akīmūtheeca namo ngoro Abisalomū arī o muoyo hau mūtī-inī wa mūgandī-inī ūcio. ¹⁵ Nao andū ikūmi arīa maakuuagīra Joabu indo cia mbaara makīrigiicīria Abisalomū, makīmūhūra, makīmūūraga.

¹⁶ Hīndī īyo Joabu akīhuha karumbeta, nacio mbūtū cia ita īgītiga gūteng’eria andū a Isiraeli, tondū Joabu nīacirūgamīrie. ¹⁷ Nao makīoya Abisalomū, makīmūkia irima inene kūu mūtītū, na makīmūmba hība nene ya mahiga igūrū rīake. Hīndī īyo andū othe a Isiraeli makīūrīra kwao mīcīi.

¹⁸ Hīndī īrīa aarī muoyo, Abisalomū nīeyakīire gītugī agīkīhaanda Gītumba-inī kīa Mūthamaki kīrī gīa kīrīkano gīake, tondū eeciirīte atīrī, “Nī ndirī na kahīi kangītūūria rītwa rīakwa.” Agīita gītugī kīu rītwa rīake, nakīo gītīgwo Gītugī kīa Abisalomū ngīnya ūmūthī.

Daudi Gūcakaya

¹⁹ Na rīrī, Ahimaazu mūrū wa Zadoku akiuga atīrī, “Reke hanyūke ngatwarīre mūthamaki ūhorō atī Jehova nīamūhonoketie kuuma guoko-inī gwa thū ciake.”

²⁰ Joabu akīmwīra atīrī, “Wee tiwe wagīrīrwo nī gūtware ūhorō ūcio ūmūthī. Reke ūgaatware ūhorō ihinda rīngī, no ndūgwīka ūguo ūmūthī, tondū mūrū wa mūthamaki nīakuīte.”

²¹ Hīndī īyo Joabu akīira Mūkushi ūmwe atīrī, “Thīi ūkeere mūthamaki ūrīa wonete.” Mūkushi ūcio akīinamīrīra mbere ya Joabu na akīhanyūka agīthīi.

²² Ahimaazu mūrū wa Zadoku akīira Joabu rīngī atīrī, “O ūrīa kūrītūika, reke nūmīrīre Mūkushi ūcio.” No Joabu agīcookia atīrī, “Mūrū wakwa, ūkwenda gūthīi nīkī? Wee ndūrī na ūhorō ūrīa ūngīheerwo kīheo.”

²³ Nake akiuga atīrī, “O ūrīa kūrītūika, nīngwenda kūhanyūka.”

Nī ūndū ūcio Joabu akiuga atīrī, “Kīhanyūke!” Hīndī īyo Ahimaazu akīhanyūka agereire werū-inī, akīhītuka Mūkushi.

²⁴ Daudi aakīarīte thī gatagatī ga kīhingo kīa na thīinī na kīa nja-rī, mūrangīrī agīthīi kīhingo-igūrū agereire rūthingo-inī. Na rīrīa aacūthīrīrie nja, akīona mūndū ahanyūkīte arī o wīkī. ²⁵ Nake mūrangīrī agīita mūthamaki na akīmūmenyithīa ūhorō ūcio.

* 18:11 nī ta giramu 110 † 18:12 nī ta kilo 11

Nake mūthamaki akiuga atirī, “Akorwo arī wiki, akirī na ūhoru mwega.” Nake mündū ūcio agīkuhīrīria o gūkuhīrīria.

²⁶ Ningī mūrangīri akiona mündū ūngī ahanyūkīte, agīta mūrangīri wa kihingo, akīmwrīra atirī, “Atirirī, mündū ūngī ahanyūkīte arī o wiki!”

Nake mūthamaki akiuga atirī, “No nginya o nake akorwo ararehe ūhoru mwega.”

²⁷ Mūrangīri akiuga atirī, “Ndirona mündū ūcio wa mbere akīhanyūka ta Ahimaazu mūrū wa Zadoku.”

Mūthamaki akiuga atirī, “Ūcio nī mündū mwega, arooka arī na ūhoru mwega.”

²⁸ Ningī Ahimaazu agīta mūthamaki, akīmwrīra atirī, “Gūtīrī na ūūru!” Akīnamīrīra mbere ya mūthamaki aturumithītīe ūthiū thī, akiuga atirī, “Jehova Ngai waku arogoocwo! Nīaneanīte andū arīa maatambūrūkītīe moko mookīrīre mūthamaki mwathi wakwa.”

²⁹ Nake mūthamaki akīūrīa atirī, “Mwanake ūcio ti Abisalomu arī o thayū?”

Nake Ahimaazu agīcookīa atirī, “Nīnyonire kīrigīcano kīnene rīria Joabu ekwendaga gūtūma ndungata ya mūthamaki o na nīi, ndungata yaku, no ndinamenya kiuma gīa kīi.”

³⁰ Nake mūthamaki akiuga atirī, “Rūgama haha mwena-inī weterere.” Nī ūndū ūcio agīthiī mwena-inī, akīrūgama ho.

³¹ Hīndī iyo Mūkushi agīkinya, akiuga atirī, “Mūthamaki mwathi wakwa, ta igua ūhoru ūyū mwega! Jehova nīakūhonoketīe ūmūthī kuuma kūrī arīa maragūūkīrīre.”

³² Mūthamaki akīūrīa Mūkushi atirī, “Mwanake ūria ti Abisalomu arī o thayū?”

Mūkushi akīmūcookerīa atirī, “Thū ciothe cia mūthamaki mwathi wakwa, na andū arīa othe mangīūkīra makūgere ngero marotūika ta mwanake ūcio.”

³³ Mūthamaki akīnaina. Akīhaica, agīthiī nyūmba ya igūrū ya kihingo-inī, akīrīra. Agīthiī akiugaga atirī, “Ūūi mūrū wakwa Abisalomu! Mūrū wakwa, mūrū wakwa Abisalomu! Naarī korwo nī nīi ndīrakuire handū haku, ūūi mūrū wakwa, mūrū wakwa!”

19

¹ Nake Joabu akīrīro atirī, “Mūthamaki nīrarīra agīcakayagīra Abisalomu.” ² Naguo ūhootani wa mūthenya ūcio wa mbūtū cia ita ciothe ūkīgarūrūka, ūgītūika macakaya, tondū mūthenya ūcio mbūtū cia ita nīciaigūre gūkīrīro atirī, “Mūthamaki arī na kīeha nī ūndū wa mūrūi.” ³ Mūthenya ūcio andū magīcookīa itūūra-inī inene na hitho, o ta ūria andū macookaga na hitho maconokete rīria moorīte kuuma mbaara-inī. ⁴ Nake mūthamaki akīhumbīra ūthiū, akīrīra na mūgambo mūnene akiugaga atirī, “Ūūi Abisalomu, mūrū wakwa! Ūūi Abisalomu, mūrū wakwa, mūrū wakwa!”

⁵ Hīndī iyo Joabu agītoonya nyūmba kūrī mūthamaki, akīmwrīra atirī, “Ūmūthī nīūconorithītīe andū aku othe, arīa marīkītīe kūhonokia muoyo waku, na mīoyo ya arīū aku na ya airītu aku, na mīoyo ya atumia aku o na ya thuriya ciaku. ⁶ Wee wendete arīa magūthūire, na ūkamena arīa makwendete. Ūmūthī nīwonanītīe biū atī ndūrī bata na anene a mbūtū cia ita o na andū ao. Nīi nguona atī wee gīkeno gīaku kīngīrī rīria Abisalomu angīrī muoyo ūmūthī na ithuothe tūkorwo tūkuite. ⁷ Rīu ūkīra ūthiī ūkoomīrīre andū aku ūmekīre hinya. Nīi ngwīhīta na rīitwa rīa Jehova atī aakorwo ndūkuuma ūthiī gūtanatuka, gūtīrī mündū o na ūmwe ūgūkorwo mwena waku. Ūndū ūyū ūgūtūika mūrū kūrī we gūkīra maundū mothe mooru marīa managūkora kuuma ūrī mūnini nginya rīu.”

⁸ Nī ūndū ūcio mūthamaki agīūkīra, agīkarīra gītī gīake kihingo-inī. Hīndī irīa andū meerīro atirī, “Mūthamaki aikarīte kihingo-inī,” othe magīūka mbere yake.

Daudi Gūcooka Jerusalemu

Na rīrī, andū a Isiraeli nīmoorīte magacooka kwao mīcīi. ⁹ Mīhīrīga-inī yothē ya Isiraeli, andū othe maakararanagia makoiga atirī, “Mūthamaki nīwe watūkūūire kuuma guoko-inī gwa thū ciitū; nīwe watūhonokīre kuuma guoko-inī kwa Afīlisti. No rīu nīorīte akoima būrūrī-inī akīūrīra Abisalomu; ¹⁰ nake Abisalomu ūria twaitīrīrie maguta atūthamakīre-rī, nīakūūrīre mbaara-inī. Nī ūndū ūcio mwagīte kwaria ūhoru wa gūcooka mūthamaki nīkī?”

¹¹ Mūthamaki Daudi nīātūmanīre kūrī Zadoku na Abiatharu, athīnjīri-Ngai, makeerwo atirī, “Ūriai athuuri a Juda atirī, ‘Nī kī gīgūtūma mūrīgie thuutha harī gūcooka mūthamaki nyūmba-inī yake ya ūthamaki, kuona atī ūria kūraario Isiraeli guothe nīgūkinyīre mūthamaki kūria aikaraga?’ ¹² Inyūi mūrī ariū a baba, tūrī a mūthiimo ūmwe, na thakame ūmwe. Nī kī kīngītūma mūtūike a kūrgīa thuutha kūnūkia mūthamaki?’ ¹³ Ningī mwīre Amasa atirī, ‘Gīthī wee ndūrī wa mūthiimo wakwa, na thakame yakwa? Ngai arothūūra o na anjike ūūru makīria, angīkorwo kuuma rīu gūthiī na mbere wee tiwe ūgūtūika mūnene wa mbūtū ciakwa cia ita ithenya rīa Joabu.’”

¹⁴ Nake mūthamaki akīguucīrīria ngoro cia andū othe a Juda ta ciarī ngoro ya mündū ūmwe. Nao magītūmana kūrī mūthamaki, makiuga atirī, “Cooka, wee hamwe na andū aku othe.” ¹⁵ Hīndī iyo mūthamaki agīcooka agīthiī agīkinya Jorodani.

Na rīrī, andū a Juda nīmookite Giligali nīguo matūnge mūthamaki mamūringie Rūūi rwa Jorodani. ¹⁶ Nake Shimei mūrū wa Gera, Mūbenjamini kuuma Bahurimu, agūkūrūka na ihenya marī na andū a Juda nīguo magatūnge Mūthamaki Daudi. ¹⁷ Nake aarī na andū a Benjamini ngiri īmwe, o hamwe na Ziba ndungata ya mūciī wa Saūlū, na ariū ake ikūmi na atano, na ndungata mīrongo īirī. Nao makihanyūka nginya Rūūi rwa Jorodani haria mūthamaki aarī. ¹⁸ Makiringira iriūko-inī nīguo maringie andū a nyūmba ya mūthamaki na meeke o ūria angēnda.

Hīndī ūria Shimei mūrū wa Gera aaringire Rūūi rwa Jorodani akīgūithia thī mbere ya mūthamaki, ¹⁹ na akīmūwira atīrī, “Mwathi wakwa nī atige kūndua mwīhia. Tiga kūririkana ūria ndungata yaku yekire mahitia mūthenya ūria mūthamaki mwathi wakwa oimire Jerusalemu. Mūthamaki nīatige kūiga ūhoro ūcio meciiria-inī make. ²⁰ Nīgūkorwo nī ndungata yaku nīnjūūi atī nīnjīhītie, no ūmūthī nīndoka haha ndī mūdū wa mbere na nyūmba yothe ya andū a Jusufu; ndaikūrūka njūke ndūnge mūthamaki mwathi wakwa.”

²¹ Ningī Abishai mūrū wa Zeruia akiuga atīrī, “Githī Shimei ndagīrīre nī kūrūragwo nī ūndū wa ūria ekīte? Nīarumire mūtīrīrie maguta wa Jehova.”

²² Nake Daudi agīcookia atīrī, “Tūnyiitanīre ūndū ūrīkū na inyuī, inyuī ariū a Zeruia? Ūmūthī nīguo mūgūtuika thū ciakwa! No kūhoteke mūdū o na ūrīkū ooragwo thīinī wa Isiraeli ūmūthī? Githī nī ndīkūūi atī ūmūthī nī nī mūthamaki wa Isiraeli?” ²³ Nī ūndū ūcio mūthamaki akīra Shimei atīrī, “Wee ndūgūkua.” Nake mūthamaki akīmūhe ūhoro ūcio na mwīhītwa.

²⁴ Na rīrī, Mefiboshethu, mwana wa mūrū wa Saūlū, o nake nīaikūrūkie agīthī gūtūnga mūthamaki. Nake ndethambīte magūrū kana akenja nderu, o na kana akahūūra nguo ciake kuuma mūthenya ūria mūthamaki aathiire nginya mūthenya ūria aacookire arī na thayū. ²⁵ Rīria oimire Jerusalemu agatūnge mūthamaki, mūthamaki akīmūuria atīrī, “Mefiboshethu, nī kī kīgīrīrie ūthī na nī?”

²⁶ Nake akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, nīgūkorwo nī ndungata yaku ndī mwonju, ‘Ndoigire atīrī, nīngūgīrīra ndigiri yakwa matandīko na ndīmīhaice, nīguo hote gūthī na mūthamaki’. No Ziba ndungata yakwa akīngunyanīra. ²⁷ Na nīacambītie ndungata yaku kūrī mūthamaki mwathi wakwa. Mwathi wakwa mūthamaki ahaana ta mūraika wa Ngai; nī ūndū ūcio īka ūria ūkuona kwagīrīre. ²⁸ Njīaro ciothe cia guka ciagīrīrwo nī kūrūragwo nī mūthamaki mwathi wakwa. No wee nīwaheire ndungata yaku handū na ariā marīagīra metha-inī yaku. Nī ūndū ūcio ndī na kīhooito kīrīkū gīa gūgūkaira rīngī mūthamaki wakwa?”

²⁹ Mūthamaki akīmūwira atīrī, “Nī kī kīngītūma warie makīria ma ūguo? Ndaathana atī wee na Ziba mūgayane mūgūnda.”

³⁰ Mefiboshethu akīra mūthamaki atīrī, “Reke oe mīgūnda yothe, kuona atī wee mwathi wakwa nīucooke mūciī na thayū.”

³¹ Ningī Barizilai, ūria Mūgileadi agūkūrūka kuuma Rogelimu akaringe Rūūi rwa Jorodani me hamwe na mūthamaki, na amumagarie njīra-inī ya kuuma kūu. ³² Na rīrī, Barizilai aarī mūthuuri mūkūrū mūno wa mīaka mīrongo īnana. Nīwe waheaga mūthamaki irio hīndī ūria aikarīte Mahanaimu, tondū aarī mūdū mūtongu mūno. ³³ Nake mūthamaki akīra Barizilai atīrī, “Nītūringe mūrīmo nawe, tūthī ūikare hamwe na nī Jerusalemu, na nīndīrīkūheaga irio.”

³⁴ Nowe Barizilai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nī mīaka īngī īigana atīa nī ngūtūūra muoyo nīguo nyambate thī Jerusalemu hamwe na mūthamaki? ³⁵ Rīu ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana. No menye ūtiganu wa ūndū mwega na mūūru? Ndungata yaku yahota gūcama kīria īrarīa na kīria īranyua? No hote kūigua mīgambo ya arūme na ya andū-a-nja makīina? Nī kī kīngītūma ndungata yaku ītuīke mūrigo ūngī kūrī mūthamaki mwathi wakwa? ³⁶ Ndungata yaku nīkūringa Rūūi rwa Jorodani hamwe na mūthamaki handū ha itīna inini, no nī kī kīngītūma mūthamaki andīhe nī na njīra īyo? ³⁷ Reke ndungata yaku īcooke, nīgeetha ngaakūira itūūra-inī rīakwa hakuhi na mbīrīra ya baba na maitū. No rīrī, ndungata yaku Kimuhamu nīringe hamwe na mūthamaki mwathi wakwa. Mīke o ūria ūkuona kwagīrīre.”

³⁸ Mūthamaki akiuga atīrī, “Kimuhamu nīekūringa hamwe na nī, na nīngūmwīka o ūria ūngīona kwagīrīre. Na ūria wothē ūngīenda kuuma kūrī nī nī ngūgwīkīra.”

³⁹ Nī ūndū ūcio andū othe makīringa Rūūi rwa Jorodani, nake mūthamaki agīcooka akīringa. Mūthamaki akīmumunya Barizilai na akīmūrathima, nake Barizilai agīcooka gwake mūciī.

⁴⁰ Rīria mūthamaki aaringire mūrīmo agīkinya Giligali, Kimuhamu akīringa hamwe nake. Nacio mbūtū ciothe cia ita cia Juda na nuthu ya mbūtū cia ita cia Isiraeli ikīringia mūthamaki.

⁴¹ Thuutha wa kahinda kanini andū othe a Isiraeli nīmookaga kūrī mūthamaki makamwīra atīrī, “Nī kī gīatūmire ariū a baba, andū a Juda, matūtunye mūthamaki na wara, na mamūcookie nyūmba yake kuuma mūrīmo wa Jorodani, hamwe na andū ake othe?”

⁴² Andū othe a Juda magīcookeria andū a Isiraeli atīrī, “Twekire ūguo tondū mūthamaki nī wa nyūmba iitū. Nī kī gīgūtūma mūrakario nī ūhoru ūcio? Nī irio tūrīte cia mūthamaki? Nī harī kindū twīyoeire ithuī ene?”

⁴³ Ningī andū a Isiraeli magīcookeria andū a Juda atīrī, “Ithuī tūrī na icunjī ikūmi kūrī mūthamaki, na hamwe na ūguo-rī, tūrī na kīhooito gīa gūtūika a Daudi gūkīra inyuī. Nī ūndū ūcio nī kī gīgūtūma mūtūmene? Githī ti ithuī twarī a mbere kwaria ūhoru wa gūcookia mūthamaki witū?”

No andū a Juda magīcookia marī na ūūru mūingī mūno o na gūkīra andū a Isiraeli.

20

Sheba Kūremera Daudi

¹ Na rīrī, kwarī mūdū wa ngūi wetagwo Sheba mūrū wa Bikiri, Mūbenjamini, nake agīkorwo aarī hau. Akīhuha karumbeta, akīanīrīra, akiuga atīrī,

“Ithuī tūtīrī na igai harī Daudi,

tūtīrī na handū harī mūrū wa Jesi!

O mūdū niacooke hema-inī yake, inyuī andū a Isiraeli!”

² Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli magītiganīria Daudi, makīrūmīrīra Sheba mūrū wa Bikiri. No andū a Juda makīrūmīrīra mūthamaki wao kuuma Jorodani ngīnya Jerusalemu.

³ Rīrīa Daudi aacookire gīikaro kīa nyūmba yake ya ūthamaki kūu Jerusalemu-rī, akīoya thuriya iria ikūmi aatigite imenyagīrīre nyūmba ya ūthamaki, makīgwo nyūmba marangagīrwo. Nīamaheaga irio, no ndaakomire nao. Maatūūruga marī ahingīre na matarī ta atumia a ndigwa ngīnya mūthenya wa gūkua.

⁴ Nake mūthamaki akīra Amasa atīrī, “Tūmanīra andū a Juda moke kūrī nī mūira wa matukū matatū mataanathira, nawe mwene ūgaakorwo ho.” ⁵ No rīrīa Amasa aathiire gwīta andū a Juda, agīikara ihinda iriaya kūrī rīrīa mūthamaki aamwīrīte.

⁶ Daudi akīra Abishai atīrī, “Rīu Sheba mūrū wa Bikiri nīegūtūgera ngero nene kūrī irīa twagerirwo nī Abisalomu. Oya andū a mwathi waku mūmūteng’erie, kwaga ūguo aahota kuona matūūra mairigīre oorīre kuo, na ithuī twage kūmuona.” ⁷ Nī ūndū ūcio andū a Joabu, na Akerethi, na Apelethi, na njamba ciothe iria ciarī hinya makiomagara matongoretio nī Abishai. Nao magīthīi moimīte Jerusalemu, mateng’eretie Sheba mūrū wa Bikiri.

⁸ Rīrīa maarī ihiga-inī rīrīa inene kūu Gibeoni, Amasa agīka kūmatūnga. Joabu eehumbīte nguo ciae cia mbaara, na akehatora mūcibi na rūhiū rūrī njora thīnī. Rīrīa aathiire mbere, rūhiū rūu rūkiuma njora-inī.

⁹ Joabu akīra Amasa atīrī, “Ūrī mwega, mūrū wa baba?” Hīndī iyo Joabu akīnyiita Amasa nderu na guoko gwake kwa ūrīo nīguo amūmumunye. ¹⁰ Amasa ndaatindanīrīre na rūhiū rūrīa Joabu aanyiitīte na guoko, nake Joabu akīmūtheeca nda naruo, namo mara make makiuma makīgūa thī, na ndaigana kūmūtheeca rīngī, nake Amasa agikua. Ningī Joabu na mūrū wa nyina Abishai magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹¹ Ūmwe wa andū a Joabu akīrūgama mwena-inī wa Amasa, akiuga atīrī, “Mūdū ūrīa wothē ūrī mwena wa Joabu na mwena wa Daudi, nīarūmīrīre Joabu!” ¹² Nake Amasa eegaragaragia thakame-inī yake arī njira gatagatī, nake mūdū ūcio akīona atī mbūtū ciothe cia ita nīciarūgamaga hau. Rīrīa aamenyire atī o mūdū aakinyaga harī Amasa akarūgama-rī, akīmūkururia kuuma njīra-inī, akīmūiga githaka-inī, na akīmūhumbira na nguo. ¹³ Amasa aarīkia kweherio njīra-inī, andū othe makīrūmīrīra Joabu, magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹⁴ Sheba akīhītūkīra mīhīrīga-inī yothē ya Isiraeli, agīkīnya Abeli-Bethi-Maaka, akīhītūkīra būrūrī-inī wothē wa Aberi, arīa moonganire hamwe na makīmūmīrīra. ¹⁵ Nacio mbūtū ciothe cia ita hamwe na Joabu igīka na ikīrigīcīria Sheba kūu Abeli-Bethi-Maaka. Magīthondeka kīhumbu gīa tīrī kūrīgania na itūūra, nakīo gīkiambatio ngīnya rūthingo rwa na nja rwa ūgītīrī wa itūūra. Na rīrīa maahūūruga rūthingo nīguo marūmomore-rī, ¹⁶ mūdū-wa-nja ūmwe mūūgī agītana arī thīnī wa itūūra rūu, akiuga atīrī, “Ta thīkīrīria! Ta thīkīrīria! Irai Joabu oke haha nīguo njarie nake.” ¹⁷ Nake agīthīi erekeire harī we; nake mūdū-wa-nja ūcio akīmūūrīa atīrī, “Wee nīwe Joabu?”

Nake agīcookia atīrī, “Iī nī nī.”

Nake akiuga atīrī, “Gīthīkīrīrie ūrīa ndungata yaku ikuuga.”

Nake akiuga atīrī, “Nī thīkīrīrie.”

¹⁸ Mūdū-wa-nja ūcio agīthīi na mbere kwaria, akiuga atīrī, “Tene-rī, ciugo ici nīciaragio, gūkeerwo atīrī ‘Andū makaahooyaga kīrīra kūu Abeli.’ Naguo ūhoru ūgaathīrīra kuo. ¹⁹ Ithuī-rī, tūrī andū a thayū na ehokeku thīnī wa Isiraeli. Wee ūrageria kwananga itūūra rīrī, na nīrīo nyina wa Isiraeli. Nī kī gīgūtūma wende kūniina igai rīa Jehova?”

²⁰ Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ūhoro ūcio ūrondaihĩrĩria! Ūhoro wa kũniina na kwananga ūrondaihĩrĩria! ²¹ Ūguo tiguu ūhoro ūtarĩ. Mũndũ wĩtagwo Sheba mūrũ wa Bikiri, kuuma bũrũri ūria ūri irĩma wa Efiraimu, nĩarĩkĩtie kwambararia guoko ookĩrĩre mũthamaki, ookĩrĩre Daudi. Tũnengerei mũndũ ūcio ūmwe tu, na nĩngũtigana na itũũra rĩrĩ.”

Mũndũ-wa-nja ūcio akĩĩra Joabu atĩrĩ, “Nĩũgũikĩrio mũtwe wake kuuma rũthingo-inĩ.”

²² Hĩndĩ iyo mũtumia ūcio agĩthĩĩ kũrĩ andũ othe arĩ na mataaro macio make ma ũũgĩ, nao magĩtinia mũtwe wa Sheba mūrũ wa Bikiri, makĩũikĩria Joabu. Nĩ ūndũ ūcio Joabu akĩhuha karumbeta, nao andũ ake makĩharagana kuuma itũũra-inĩ, o mũndũ agĩcooka gwake mũciĩ. Nake Joabu agĩcooka kũrĩ mũthamaki kũu Jerusalemu.

²³ Joabu niwe warĩ mũnene wa mbũtũ ciothe cia ita cia Isiraeli; nake Benaia mūrũ wa Jehoiada aarĩ mũnene wa Akerethi, o na Apelethi; ²⁴ Adoniramu aarĩ mũtongoria wa kũrutithia wĩra wa hinya; nake Jehoshafatu mūrũ wa Ahiludu niwe warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda riu; ²⁵ nake Sheva niwe warĩ mwandiki-marũa; Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai; ²⁶ nake Ira, ūria Mũnjairi, aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wa Daudi.

21

Andũ a Gibeoni Kũrĩhĩrio

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya wathani wa Daudi, nĩ kwagĩire na ng’aragu ya miaka itatũ irũmanĩrĩire; nĩ ūndũ ūcio Daudi agĩtũĩria ūhoro harĩ Jehova. Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ūndũ ũyũ ũrekĩka nĩ ūndũ wa Saũlũ o na ūndũ wa nyũmba yake irĩa yaitithagia thakame; nĩ ūndũ wa ūria ooragire andũ a Gibeoni.”

² Nake mũthamaki agĩĩta andũ a Gibeoni akĩaria nao. (Na rĩrĩ, andũ acio a Gibeoni matiarĩ amwe na Isiraeli no maarĩ matigari ma Aamori; no andũ a Isiraeli nĩmehĩtĩte atĩ matikamooraga, no Saũlũ nĩ ūndũ wa kiyo kĩrĩa aarĩ nakĩo nĩ ūndũ wa Isiraeli na Juda nĩageririe kũmaniina.) ³ Nake Daudi akĩũria andũ acio a Gibeoni atĩrĩ, “Mũngĩenda ndĩmwĩkĩre atĩa? Nĩ ūndũ ũrikũ ingĩĩka tũiguane nĩguo mũrathime igai rĩa Jehova?”

⁴ Nao andũ a Gibeoni makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtiagĩrĩrwo nĩ kũũria tũheo betha kana thahabu kuuma kũrĩ Saũlũ, kana nyũmba yake, o na tũtirĩ na kĩhooito gĩa kũũraga mũndũ o na ūmwe thĩĩnĩ wa Isiraeli.”

Daudi akĩmooria atĩrĩ, “Nĩatĩa mũngĩenda ndĩmwĩkĩre?”

⁵ Nao magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ha ūhoro wa mũndũ ūria watũniinire na agĩtũciĩrĩa ũũru nĩgeetha tũthire, nĩguo tũtikagĩe na handũ o na ha thĩĩnĩ wa Isiraeli-rĩ, ⁶ reke tũneo arũme mũgwanja a njiaro ciake nĩgeetha mooragwo na maraganio mbere ya Jehova kũu Gibeia ya Saũlũ, ūria mũthũure wa Jehova.”

Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmaneana kũrĩ inyuĩ.”

⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki akĩhonokia Mefiboshethu mūrũ wa Jonathani, mūrũ wa Saũlũ, nĩ ūndũ wa mwĩhitwa ūria Daudi na Jonathani mūrũ wa Saũlũ meehĩtaniĩre mbere ya Jehova. ⁸ No mũthamaki agĩkuua Arimoni na Mefiboshethu, ariũ acio eerĩ a Aia, mwarĩ wa Rizipa, arĩa aaciariĩre Saũlũ, hamwe na ariũ atano a Merabu mwarĩ wa Saũlũ, arĩa aaciariĩre Adirielĩ mūrũ wa Barizilai ūria Mũmeholathu; ⁹ Nake akĩmaneana kũrĩ Gibeoni, arĩa maamooragire na makĩmaaragania kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova. Acio othe mũgwanja maagũire hamwe; mooragĩrwo hĩndĩ ya matukũ ma kĩambĩrĩria kĩa magetha, o rĩrĩa magetha ma cairi maambagĩrĩria.

¹⁰ Rizipa mwarĩ wa Aia akĩoya nguo ya ikũnia, na akĩmĩara hau ihiga igũrũ. Kuuma kĩambĩrĩria kĩa magetha nginya rĩria mbura yoirĩre mĩrĩ iyo, ndaarekire ciimba icio ihutio nĩ nyoni cia riera-inĩ mũthenya, kana ihutio nĩ nyamũ cia gĩthaka ũtukũ. ¹¹ Hĩndĩ irĩa Daudi eerĩrwo ūria Rizipa mwarĩ wa Aia, thuriya ya Saũlũ, eekĩte-rĩ, ¹² agĩthĩĩ, agĩkuua mahĩndĩ ma Saũlũ o na ma mĩriũ Jonathani kuuma kwa andũ a Jabeshi-Gileadi. Maamarutĩte na hito kuuma kĩaaro-inĩ kĩa mũngĩ kũu Bethi-Shani, harĩa Afilisti maamacuurĩtie, thuutha wa kũũragĩra Saũlũ kũu Giliboa. ¹³ Daudi agĩkuua mahĩndĩ ma Saũlũ na ma mĩriũ Jonathani kuuma kũu, na mahĩndĩ ma andũ arĩa moragĩtwo makaaraganio kũu makĩũnganio.

¹⁴ Nao magĩthĩka mahĩndĩ ma Saũlũ na ma mĩriũ Jonathani mbĩrĩra-inĩ ya Kishu, ithe wa Saũlũ, kũu Zela thĩĩnĩ wa Benjamin, na magĩĩka maũndũ mothe marĩa mũthamaki aathanĩte. Thuutha ūcio Ngai agĩcookia mahooya marĩa maahooetwo nĩ ūndũ wa bũrũri.

Mbaara ya Gũũkĩrĩa Afilisti

¹⁵ O rĩngĩ nĩ kwagĩire mbaara gatagatĩ ka Afilisti na Isiraeli. Daudi agĩkũrũka agĩthĩĩ hamwe na andũ ake makarũie na Afilisti, na akĩnoga mũno. ¹⁶ Nake Ishibi-Benobu ūria warĩ ūmwe wa njiaro cia Rafa, ūria mũthia wa itimũ rĩa warĩ na ũritũ wa cekerĩ magana matatũ, ^{*} na aarĩ na rũhiũ rwa njora rwerũ, ūcio akiuga nĩekũũraga Daudi. ¹⁷ No rĩrĩ, Abishai mūrũ wa Zeruia akĩhonokia Daudi; akĩgũtha Mũfilisti

* 21:16 nĩ ta giramu 330

ūcio akīgūa, akimūuraga. Ningī andū a Daudi makīhita kūrī we makiuga atīrī, “Gūtīrī hīndī ūgacooka gūthiī mbaara-inī na ithuī, nīgeetha tawa wa Isiraeli ndūkahorio.”

¹⁸ Ningī thuutha wa mahinda macio, makīgā na mbaara īngī na Afilisti kūu Gobu. Hīndī īyo Sibekai ūrīa Mūhushathi akīūruga Safu, ūmwe wa njiaro cia Rafa.

¹⁹ Ningī mbaara-inī īngī makīrūa na Afilisti kūu Gobu, Elihanani mūrū wa Jaare-Oregimu ūrīa Mūbethilehemu akīūruga Goliathū ūrīa Mūgiiti, ūrīa warī na itimū rīarī na mūtī ūigana ta mūtī wa mūtumi ngoora.

²⁰ Ningī mbaara-inī īngī ūrīa yarī kūu Gathu, nakuo kwarī na mūdū mūnene mūno, warī na ciara ithathatū o guoko, na ciara ithathatū o kūgūrū, ciothe ciarī ciara mīrongo īrī na inya. O na ningī aarī wa rūciaro rwa Rafa. ²¹ Rīrīa aanyūrūririe andū a Isiraeli, Jonathani mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi, akimūuraga.

²² Andū acio ana maarī a rūciaro rwa Rafa kūu Gathu nao makīgūa moko-inī ma Daudi na andū ake.

22

Rwimbo rwa Daudi rwa Kūgooca Ngai

¹ Daudi nāiniire Jehova na ciugo cia rwimbo rūrū rīrīa Jehova aamūhonokirie kuuma guoko-inī gwa thū ciake ciothe na kuuma guoko-inī gwa Saūlū. ² Akiuga atīrī:

“Jehova nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nīwe rūirigo rwakwa rwa hinya, na mūkūūrī wakwa;

³ Ngai wakwa nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nīwe rūiriro rīakwa, na ngo yakwa, na rūhīa rwa ūhonokio wakwa.

Nīwe kūhitho giakwa kīrūmu, na nīwe rūiriro rīakwa, na mūhonokia wakwa; nīwe ūihonokagia kuuma kūrī andū arīa mahūthagīra hinya.

⁴ Ngayagīra Jehova, ūrīa wagīrīire kūgocagwo, na ngahonokio kuuma kūrī thū ciakwa.

⁵ “Ndiihū cia gīkuū nīciathiūrūrūkīire; nakīo kīguū kīa mwanangīko gīkingīria hinya.

⁶ Mīhīndo ya mbīrīra īgīthiororokeria; nayo mītego ya gīkuū ikīthotora.

⁷ Mīnyamaro-inī yakwa ndakāiire Jehova; ngīgīkāra Ngai wakwa arī hekarū-inī yake.

Nī aigūire mūgambo wakwa, kīrīro giakwa gīgikinya matū-inī make.

⁸ “Thī ikīinaina na īgīthingitha; Nayo mīthingī ya īgūrū ikīenyanya; ikīinaina tondū aarī mūrakaru.

⁹ Ndogo ikīuma maniūrū-inī make ikīambata na īgūrū; mwaki wa kūniinana ūkiuma kanua-inī gake. Kanua-inī gake hakoima makara mekūrīrīmbūka.

¹⁰ Aahingūrīre īgūrū agīkūrūka thī; matu matumanu maarī rungu rwa makinya make.

¹¹ Ombūkire akuuītwo nī ikerubi; akīambata na īgūrū na mathagu ma rūhuho.

¹² Ehumbīrīre na nduma, agītua matu marīa mairū ma mbura ma kūu īgūrū hema yake ya kūmūthiūrūrūkīria.

¹³ Kuuma ūkengi ūrīa warī harī we, heni īgiakana mwaki.

¹⁴ Jehova akīruruma arī kūu īgūrū; mūgambo wa Ūrīa-ūrī-īgūrū-Mūno, ūkīiguuo.

¹⁵ Aikirie mīguī, akīharaganīa thū, agīciikīria rūheni, agīcingatithia.

¹⁶ Hīndī īyo mīkuru ya irīa ikīonekana, nayo mīthingī ya thī ikīhumbūrio,

nī ūndū wa irūithia rīa Jehova, o na nī ūndū wa ihurutana rīa mīhūmū ya maniūrū make.

¹⁷ “Agītambūrūkia guoko gwake kuuma o kūu īgūrū akīnyīita;

akinguucia akinduta maaī-inī kūrīa kūrīku.

18 Andeithūire thū yakwa irī hinya,
akindeithūra kūrī arīa maathūire, o acio maangīrītie hinya.

19 Maanjihotoreire mūthenya ūrīa ndaarī na mūtino,
no Jehova nīwe warī mūtiirīrīri wakwa.

20 Andutire na nja akīndwara handū haarī,
akindeithūra tondū nīakenetio nī nīi.

21 “Jehova anjīkīire maūdū kūringana na ūthingu wakwa,
akandiha kūringana na ūtheru wa moko makwa.

22 Nīgūkorwo nīnūmītie njīra cia Jehova;
ndiikite ūūru na ūndū wa kūhutatīra Ngai wakwa.

23 Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
ndihutatīire irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.

24 Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.

25 Jehova andīhīte kūringana na ūthingu wakwa,
akandiha kūringana na ūtheru wakwa maitho-inī make.

26 “Ūrī mwīhokeku harī arīa makwīhokete,
na harī mūdū ūrīa ūtarī ūcuuke ūrīonaganā ndūrī ūcuuke,

27 kūrī ūrīa wītheragīa wīonaganā ūrī mūtheru,
no harī ūrīa ūrī mīthīire mīogomu ūgatuīka njūhīga.

28 Wee ūhonokagīa andū arīa enyīihīa,
no maitho maku monaga andū arīa etīī nīguo ūmaconorīthie.

29 Wee Jehova, nīwe tawa wakwa,
Jehova atūmaga nduma yakwa itūike ūtheri.

30 Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.

31 “Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kīa Jehova gītīrī ihītīa.

Nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.

32 Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tīga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tīga Ngai witū?

33 Nī Mūrungu ūūhotoraga hinya na ūhoti,
agatūma njīra yakwa ikinyanīire.

34 Atūmaga magūrū makwa mateng’ere o ta ma thwariga;
aahotithagīa kūrūgama kūdū gūtūūgīru.

35 We nīwe wonagīa moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.

36 Ūūheaga ngo yaku ya ūhootani;
ūinamagīrīra thī ūkaanenehia.

37 Ūnjaramagīrīa njīra ya kūrīa thīiagīra,
nīgeetha magūrū makwa matigatīrūke.

38 “Ndaingatīthīrie thū ciakwa na ngīcihehenja;
ndiacookire na thuutha ngīya rīrīa cīanīnīrwo.

39 Ndacihehenjīrie biū, ikīremwo nī gūūkīra,
ikīgūa thī magūrū-inī makwa.

40 Wee ūūheaga hinya wa kūrūa mbaara,
ūgatūma thū ciakwa cīnamīrīre magūrū-inī makwa.

41 Watūmīre thū ciakwa ihūdūke ciūre,
na nīi ngīnīina arīa maathūire.

42 Maakaire mateithio, no hatīarī na wa kūmahonokia,
magīkaīra Jehova no ndaametīkire.

43 Ndaamahūūire makīhaana ta rūkūngū rūhīnyu rwa thī;
ngīmahūūra na ngīmarangīrīra ta ndooro ya njīra-inī.

- ⁴⁴ “Nīūūhonoketie ngaaga gūtharikīrwo nī andū akwa;
ūndūūragia ndī mūtongoria wa ndūriri.
Andū itooī nīmakandungatagīra,
⁴⁵ andū a kūngī mokaga kūrī nī menyiihītie;
maigua ngumo yakwa, makanjathikīra.
⁴⁶ Othe makuuaga ngoro;
mokaga makīinainaga moimīte cīihitho-inī ciao cia hinya.
- ⁴⁷ “Jehova atūūruga muoyo! O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai arotūgīrio, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mūhonokia wakwa!
⁴⁸ We nīwe Mūrungu ūria ūndihagīria,
aigaga ndūriri rungu rwa watho wakwa,
⁴⁹ nīwe ūūhonokagia kuuma kūrī thū ciakwa.
Wanyambatīririe igūrū rīa andū ariā maathūire,
ūkīndeithūra harī andū ariā mahūthagīra hinya.
⁵⁰ Nī ūndū ūcio, Wee Jehova, nīndikūgoocaga ndī gatagatī ka ndūriri,
ndīinaga ngagooa rītwa riaku.
⁵¹ Aheaga mūthamaki wake ūhootani mūnene;
akonania ūtugi wake ūtathiraga kūrī ūcio wake mūtīririe maguta,
kūrī Daudi na njiaro ciake nginya tene.”

23

Ciugo cia Kūrigīrīria cia Daudi

- ¹ Ici nīcio ciugo cia kūrigīrīria cia Daudi:
“Ūyū nīguo ūhoru wa Daudi mūrū wa Jesii,
ūhoru wa mūdū ūria watūgīrītio nī Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno,
mūdū ūria waitīrīrio maguta nī Ngai wa Jakubu,
na akeendeka mūno nī gūtungīra Isiraeli thaburi:
- ² “Rohu wa Jehova nīaririe na kanua gakwa;
kiugo giake kīarī rūrīmī-inī rwakwa.
³ Ngai wa Isiraeli nīaririe,
ūcio Rwaro rwa Ihiga rwa Isiraeli akīnjīra atīri:
‘Rīria mūdū egwatha andū na ūthingu,
agaathana etigīrīte Ngai-rī,
⁴ atuikaga ta ūtheri wa rūciinī riūa rīkīratha,
o rūciinī rūria rūtarī matu,
agatuika ta ūtheri ūria ūūkaga mbura yarīkia gūkīa,
mbura iria īmeragia nyeki.’
- ⁵ “Githī nyūmba yakwa ti nūngīrīru harī Mūrungu?
Githī ndaarīkanīire na nī kīrikanīro giā gūtūūra,
gīthondeketwo na gīkarūma maūdū-inī mothe?
Githī ndegūtūma ūhonokio wakwa ūkinyanīre,
na aahingīrie maūdū mothe marīa ndīriragīria?
⁶ No andū ariā aaganu othe magateo ta mīigua,
īria itacookanagīrīrio na guoko.
⁷ Ūria wothe ūhutagia mīigua
ahūthagīra kīndū giā kīgera kana mūtī wa itimū;
mīigua īcinagīrwo o harīa īigītwo.”

Andū Njamba a Daudi

- ⁸ Maya nīmo marītwa ma andū a Daudi ariā maarī njamba:
Joshebu-Bashebethu ūria Mūtakemoni aarī mūnene wa ariā atatū; nake oire itimū riake, akīhūūra
andū magana manana, na akīmooraga mbaara-inī imwe.
⁹ Mūnini wake eetagwo Eleazaru mūrū wa Dodai, ūria Mūahohi. Arī ūmwe wa ariā atatū maarī
njamba, aarī hamwe na Daudi hīndī iria moogitire Afilisti ariā monganīte hamwe kūu Pasi-Damimu
marūe mbaara. Hīndī iyo andū a Isiraeli makīūra, ¹⁰ nowe ndoorire, akīrūgama hau, akīhūūra Afilisti

acio nginya guoko gwake gūkiganda kūnyiitite rūhiū rwa njora o ro ūguo. Jehova akīrehe ūhootani mūnene mūthenya ūcio. Nacio mbūtū cia ita igĩcooka kūrī Eleazaru, magatahe indo cia andū arīa akuū.

¹¹ Ūrīa warūmīrīre aarī Shama mūrū wa Agee ūrīa Mūharari. Rīrīa Afilisti monganire hamwe handū haarī mūgūnda waiyūrīte ndengū, ita rīa Isiraeli rīkīmoorīra. ¹² No Shama ndoorire, akīrūgama gatagati ka mūgūnda ūcio. Akīūgitīra na akīūruga Afilisti acio, nake Jehova akīrehe ūhootani mūnene.

¹³ Hīndī ya magetha-rī, andū atatū thīnī wa arīa mīrongo itatū anene magīkūrūka kūrī Daudi kūu ngurunga-inī ya Adulamu, hīndī rīrīa mbūtū ya Afilisti yambīte hema Gītuamba-inī kīa Refaimu.

¹⁴ Ihinda-inī rīu Daudi aarī kīhitho-inī kīa hinya, nayo mbūtū ya Afilisti yarī Bethlehemu. ¹⁵ Daudi akīrīrīrīa maaī, akiuga atīrī, “Naarī korwo kūrī mūdū ūngīndehera maaī ma kūnyua kuuma gīthima-inī kīrīa kīrī hakuhi na kīhingo kīa Bethlehemu!” ¹⁶ Nī ūndū ūcio andū acio atatū maarī njamba magītuikanīra gatagati-inī ga ita rīa Afilisti, magītaha maaī gīthima-inī kīu kīarī hakuhi na kīhingo kīa Bethlehemu na makīmatwarīra Daudi. No Daudi akīrega kūmanyua; akīmaita mbere ya Jehova. ¹⁷ Daudi akiuga atīrī, “Jehova, ūhoru ūyū ūrondaihirīra, njage gwīka ūguo! Gīthī īno ti thakame ya andū arīa megūthiite magetwarīrīra ūgwati-inī wa gīkuū?” Nake Daudi akīrega kūnyua maaī macio.

Maūdū ta macio nīmo meekagwo nī njamba acio ithatū.

¹⁸ Abishai mūrū wa nyina na Joabu mūrū wa Zeruia aarī mūnene wa acio atatū. Nake akīoya itīmū rīake agītharīkīra andū magana matatū, akīmooraga; nī ūndū ūcio akīgīa igweta o ta acio Atatū.

¹⁹ Gīthī ndaakīgīre na igweta inene gūkīra acio Atatū? Nīwe watūkire mūnene wao, o na gūtūika ndaataranīrio nao.

²⁰ Benaia mūrū wa Jehoiada aarī mūrū njamba wa kuuma Kabizeeli, ūrīa wekire maūdū manene ma ūcamba. Nīooragire njamba nene igīrī cia ita cia Moabi. Nīngī nīatoonyire irima mūthenya warī na tharunji, akīūruga mūrūthi. ²¹ Nīooragire Mūmisiri mūdū warī mūnene mūno. O na gūtūika Mūmisiri ūcio nīanyiitite itīmū na guoko gwake, Benaia aathiire akīmūtharīkīra na njūgūma. Nake akīhuria itīmū rīu rīarī guoko-inī kwa Mūmisiri ūcio na akīmūūruga na itīmū rīu rīake. ²² Macio nīmo maūdū ma ūcamba marīa meekirwo nī Benaia mūrū wa Jehoiada; o nake aarī igweta o ta andū arīa atatū maarī njamba. ²³ Niatītītwo gūkīra arīa Mīrongo Itatū, no ndaataranīrio na acio Atatū. Nake Daudi akīmūtua mūnene wa arīa maamūranganīgīra.

²⁴ Thīnī wa andū acio Mīrongo Itatū, arīa angī maarī:

Asaheli mūrū wa nyina na Joabu,

na Elihanani mūrū wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,

²⁵ na Shama ūrīa Mūharodi,

na Elikā ūrīa Mūharodi,

²⁶ na Helezu ūrīa Mūpaliti,

na Ira mūrū wa Ikeshu kuuma Tekoa,

²⁷ na Abiezeri kuuma Anathothu,

na Mebunai ūrīa Mūhushathi,

²⁸ na Zalimoni ūrīa Mūahohi,

na Maharai ūrīa Mūnetofathi,

²⁹ na Helebu mūrū wa Baana ūrīa Mūnetofathi,

na Ithai mūrū wa Ribai wa kuuma Gibeā kūu Benjamini,

³⁰ na Benaia ūrīa Mūpirathoni,

na Hidai wa kuuma tūrūū-inī twa Gaashu,

³¹ na Abi-Aliboni ūrīa Mūaribathi,

na Azamavethu ūrīa Mūbahurimu,

³² na Eliahaba ūrīa Mūshaaliboni,

na ariū a Jasheni,

na Jonathani ³³ mūrū wa Shama ūrīa Mūharari,

na Ahiamu mūrū wa Sharari ūrīa Mūharari,

³⁴ na Elifeleti mūrū wa Ahasabai ūrīa Mūmaakathi,

na Eliamu mūrū wa Ahithofeli ūrīa Mūgiloni,

³⁵ Herezo ūrīa Mūkarimeli,

na Parai ūrīa Mūaribi,

³⁶ na Igali mūrū wa Nathani kuuma Zoba,

na mūrū wa Hagīli,

³⁷ na Zeleku ūrīa Mūamoni,

na Naharai ūrīa Mūbeerothi,

ūrīa wakuuagīra Joabu mūrū wa Zeruia indo ciake cia mbaara,

³⁸ na Ira ūrīa Mūithiri,

na Garebi ūrīa Mūithiri,

³⁹ na Uria ūrĩa Mūhiti.
Andũ acio othe maarĩ mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja.

24

Daudi gũtara Arũĩ a Mbaara

¹ Ningĩ marakara ma Jehova magĩakanĩra Isiraeli, nake agĩkĩra Daudi meciiria nĩguo amokĩrĩre, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũgatare andũ a Isiraeli na a Juda.”

² Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki akĩra Joabu na anene a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ hamwe nake atĩrĩ, “Thiĩ kũndũ guothe mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba na mũtare andũ arĩa mangĩthiĩ mbaara, nĩgeetha menye ūrĩa maigana.”

³ No Joabu agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Jehova Ngai waku angĩrongerera mbũtũ cia ita maita igana, namo maitho ma mũthamaki marokĩonera. No nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũthamaki mwathi wakwa ende gwika ūndũ ta ũyũ?”

⁴ No rĩrĩ, mũthamaki, agĩkararia Joabu na anene a mbũtũ cia ita; nĩ ūndũ ūcio makĩehera mbere ya mũthamaki, magĩthiĩ gũtara andũ a Isiraeli arĩa mangĩathiire mbaara.

⁵ Nao marĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani, makĩamba hema hakuhi na Aroeri, mwena wa gũthini wa itũũra mũkuru-inĩ ūcio, magĩtuĩkanĩra bũrũri wa Gadi magĩkinya Jazeri. ⁶ Magĩthiĩ Gileadi na bũrũri-inĩ ūcio wa Tahatimu-Hodishi, magĩkinya Dani-Jaani magĩthiũrũrũka magĩkinya Sidoni. ⁷ Magĩcooka magĩthiĩ merekeire kĩirigo kĩa hinya gĩa Turo na matũũra-inĩ mothe ma andũ a Ahivi na ma Kaanani. Marigĩrĩrio-ini magĩthiĩ Birishiba kũu Negevu ya Juda.

⁸ Maarikia gũthiĩ bũrũri-inĩ wothe, magĩcooka Jerusalemu thuutha wa mĩeri kenda na matukũ mĩrongo ĩrĩ.

⁹ Joabu agĩcookeria mũthamaki ũhoru wa mũigana wa andũ arĩa mangĩathiire mbaara: Thiĩnĩ wa Isiraeli kwari andũ ngiri magana manana andũ marĩ na hinya wa mwĩrĩ na mangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora, nakuo Juda maarĩ ngiri magana matano.

¹⁰ Nake Daudi agĩthĩnika mũno ngoro thuutha wa gũtara andũ acio a mbaara, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩhtie mũno nĩ ūndũ wa ũguo njĩkĩte. Rĩu, Wee Jehova-rĩ, ndagũthaita ũnjehererie mahĩtia, nĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ūndũ wa ũrimũ mũno.”

¹¹ Daudi atankĩra rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii Gadi, ūrĩa wonagĩra Daudi maũndũ, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Thiĩ ũkeere Daudi ũũ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ūrĩ na maũndũ matatũ ma gũthuura. Nawe ũthuure ũmwe wamo ūrĩa ngũkũherithia nago.’”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Gadi agĩthiĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũkwenda bũrũri waku ũgĩe ng’aragu mĩaka ĩtatũ? Kana ũũrĩre thũ ciaku mĩeri ĩtatũ igũteng’eretie? Kana kũgĩe matukũ matatũ ma mũrimũ wa mũthi bũrũri-inĩ waku? Rĩu-rĩ, wĩciirie ũhoru ūcio ũtue itua rĩrĩa ngũcookeria ūcio ūndũmĩte.”

¹⁴ Daudi akĩra Gadi atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na thiĩna mũnene mũno. Nĩtũrekwo tũgwĩre moko-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo tha ciake nĩ nyingĩ; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthi kuuma rũciĩnĩ rũu nginya ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo; nao andũ ngiri mĩrongo mũgwanja kuuma Dani nginya Birishiba magĩkua. ¹⁶ Rĩrĩa mũraika aatambũrũkirie guoko gwake nĩguo aanenge Jerusalemu-rĩ, Jehova akĩguu kieha nĩ ūndũ wa kĩnyariĩrĩko kiu akĩra mũraika ūcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ ĩyo mũraika ūcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna, ūrĩa Mũjebusi.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi onire mũraika ūcio woragaga andũ-rĩ, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ njĩhtie o na ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondũ. Nĩatĩa mekĩte? Reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa.”

Daudi gwaka Kĩgongona

¹⁸ Mũthenya o ro ūcio-rĩ, Gadi agĩthiĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthiĩ wakĩre Jehova kĩgongona, hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano* kĩa Arauna ūrĩa Mũjebusi.” ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩambata o ta ūrĩa Jehova aathanite na kanua ka Gadi. ²⁰ Rĩrĩa Arauna aacũthĩrĩrie akĩona mũthamaki na andũ ake magĩũka marorete na kũrĩ we, akiuma nja, akĩnamĩrĩra mbere ya mũthamaki aturumithĩe ũthiũ thi.

²¹ Arauna akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mũthamaki mwathi wakwa oke kũrĩ ndungata yake?”

Nake Daudi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndooka kũgũra kĩhuhĩro gĩaku kĩa ngano, nĩguo njakĩre Jehova kĩgongona, nĩgeetha mũthi ũyũ ũkorete andũ ũthire.”

²² Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Reke mũthamaki mwathi wakwa oe kĩrĩa gĩothe angĩenda akĩroute igongona. Ici nĩ ndegwa cia igongona rĩa njino, na ici nĩcio indo cia kũhuhĩra ngano namo macooki ma

* 24:18 Ihuhiro cia ngano ciakagwo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru nĩ ūndũ wa rũhuho.

ndegwa matuīke ngū. ²³ Atīrīrī, wee mūthamaki, Arauna nīaheana indo icio ciothe kūrī mūthamaki.” Arauna agĩcooka akīmŵira atīrī, “Jehova Ngai waku arogwītīkīra.”

²⁴ Mūthamaki agĩcookeria Arauna atīrī, “Aca, no nginya ngūrīhe nī ūndū wakīo. Ndikūrutīra Jehova Ngai wakwa igongona rīa njino rīa kīndū kīrīa itarīhīire thogora.”

Nī ūndū ūcio Daudi akīgūra kihuhīro kīu kīa ngano na ndegwa icio na cekeri mīrongo ītano cia betha.[†]
²⁵ Daudi agīakīra Jehova kīgongona hau, na akīruta maruta ma njino na maruta ma ūiguano. Hīndī īyo Jehova agĩcookia mahooya nī ūndū wa būrūrī, naguo mūthiro ūrīa warī Isiraeli ūgīthira.

[†] 24:24 nī ta giramu 660

IBUKU RĪA MBERE RĪA ATHAMAKI

Adonija Gwītua Mūthamaki

¹ Hīndī īrīa Mūthamaki Daudi aakūrire na agatindika mīaka-rī, ndaiguaga ūrugarī o na mamūhum-bīra na nguo. ² Nī ūndū ūcio ndungata ciake ikīmwīra atīrī, “Reke tūcarie mūirītu mwīthī gathirange, atungatagīre mūthamaki na ūndū wa kūmūmenyerera, na akomage hamwe nake nīguo mūthamaki, mwathi witū, aiguage ūrugarī.”

³ Magīetha mūirītu mūthaka Isiraeli guothe, makīona Abishagi ūrīa Mūshunami, na makīmūrehe kūrī mūthamaki. ⁴ Mūirītu ūcio aarī mūthaka mūno; nake akīmēnyerera mūthamaki na akīmūtungatīra, no mūthamaki ndaigana gūkoma nake.

⁵ Na rīrī, Adonija, ūrīa nyina aarī Hagithu,* akīyūmīria, akiuga atīrī, “Nī nīī ngūtūika mūthamaki.” Nī ūndū ūcio agīthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andū mīrongo itano mathiige mateng’erete marī mbere yake. ⁶ (Ithe ndaamūkaanītie ūndū, kana akamūūria atīrī, “Wīkīte ūna na ūna nīkī?” Ningī aarī mūndū mūthaka mūno, na nīwe waciariitwo thuutha wa Abisalomu.)

⁷ Nake Adonija akīrikanīra na Joabu mūrū wa Zeruia, na Abiatharu mūthīnjīri-Ngai, nao magītīkīra kūmūteithīrīria. ⁸ No Zadoku mūthīnjīri-Ngai, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na Nathani ūrīa mūnabīi, na Shimei, na Rei, na arangīri arīa a mwanya a Daudi matianyiitaniire na Adonija.

⁹ Nake Adonija akīruta igongona rīa ng’ondū, na ng’ombe, na njaū iria noru Ihiga-inī rīa Zohethehu, hakuhi na Eni-Rogeli. Nake agīta ariū a ithe othe, na nīo ariū a mūthamaki, na andū othe a Juda arīa maarī anene a nyūmba ya ūthamaki, ¹⁰ no ndaigana gwīta Nathani ūrīa mūnabīi, kana Benaia, kana arangīri arīa a mwanya, o na kana mūrū wa ithe Solomoni.

¹¹ Nake Nathani akīūria Bathisheba, nyina wa Solomoni atīrī, “Nīūguite atī Adonija mūrū wa Hagithu nīatuikite mūthamaki, Daudi mwathi witū atekūmenya?” ¹² Na rīrī, reke ngūtaare ūrīa ūngihota kūhonokia muoyo waku na muoyo wa mūrūguo Solomoni. ¹³ Ūkīra ūthīi kūrī Mūthamaki Daudi ūmwīre atīrī, ‘Mūthamaki mwathi wakwa, githī ndwehītire kūrī nīī, ndungata yaku ūkīnjīra atīrī: “Ti-itherū Solomoni mūrūguo nīwe ūgaatuika mūthamaki thuutha wakwa, na nīwe ūgaikarīra gītī gīakwa gīa ūthamaki?” Rīu-rī, nī kī gītūmite Adonija atuika mūthamaki?” ¹⁴ Ūrī o kūu ūkīaria na mūthamaki, na nīī njūke ndoonye kuo nīguo njīkīre hinya ūguo ūkūmwīra.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Bathisheba agīthīi kuona mūthamaki ūcio mūkūrū kanyūmba gake ga thīinī, kūrīa aatungatagīrwo nī Abishagi ūrīa Mūshunami. ¹⁶ Bathisheba akīnamīrīra, agīturia ndu mbere ya mūthamaki.

Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Ūkwenda atīa?”

¹⁷ Akīmūcookeria atīrī, “Mwathi wakwa, wee mwene nīwehītire harī nīī ndungata yaku na rītwa rīa Jehova Ngai waku, ūkiuga atīrī: ‘Solomoni mūrūguo nīwe ūgaatuika mūthamaki thuutha wakwa, na nīwe ūgaikarīra gītī gīakwa kīa ūnene.’” ¹⁸ No rīrī, Adonija nīatuikite mūthamaki, na wee mūthamaki mwathi wakwa ndūmenyete ūhoru ūcio. ¹⁹ Nīarutīte igongona inene rīa ng’ombe nyingī, na njaū noru, na ng’ondū, na ageeta ariū a mūthamaki othe, na Abiatharu ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Joabu ūrīa mūnene wa mbūtū cia ita, no ndetīte Solomoni ndungata yaku. ²⁰ Mūthamaki mwathi wakwa, andū a Isiraeli othe nīwe macūthīrīrie, nīguo ūmamenyithie nūū ūgaikarīra gītī kīa ūnene thuutha waku wee mūthamaki, mwathi wakwa. ²¹ Kwaga ūguo-rī, rīrīa mūthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurūke hamwe na maihe make, nīi na mūrū wakwa Solomoni tūgaatuuo ta andū ageri ngero.”

²² Hīndī īrīa aaragia na mūthamaki, Nathani ūrīa mūnabīi agikinya. ²³ Nao makīra mūthamaki atīrī, “Mūnabīi Nathani arī haha.” Nī ūndū ūcio Nathani agīthīi mbere ya mūthamaki, akīnamīrīra, agīturumithia ūthīi thī.

²⁴ Nathani akīūria atīrī, “Wee mūthamaki mwathi wakwa-rī, nīūtuite atī Adonija nīwe ūgaatuika mūthamaki thuutha waku, na atī nīwe ūgaikarīra gītī gīaku kīa ūnene?” ²⁵ Ūmūthī nīaikūrūkīte na akaruta igongona inene rīa ng’ombe nyingī, na njaū noru, na ng’ondū. Na ageeta ariū a mūthamaki othe, na anene a thigari othe, na Abiatharu ūrīa mūthīnjīri-Ngai. Rīu nī kūrīa maraarīa na makanyua marī hamwe nake, makiugaga atīrī, ‘Mūthamaki Adonija arotūura nginya tene!’ ²⁶ No rīrī, nīī ndungata yaku, na Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni ndanatwīta. ²⁷ Ūndū ūyū-rī, nī mūthamaki mwathi wakwa wīkīte atamenyithītie ndungata ciake nūū ūgūikarīra gītī kīa ūnene kīa mūthamaki mwathi wakwa thuutha wake?”

Daudi Gūtua Solomoni Mūthamaki

* 1:5 Adonija aarī mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

²⁸ Hīndi iyo Mūthamaki Daudi akiuga atirī, “Itai Bathisheba oke.” Nī ūndū ūcio Bathisheba agiūka harī mūthamaki, akirūgama mbere yake.

²⁹ Nake mūthamaki akīhita, akiuga atirī: “O ta ūria Jehova atūūraga muoyo, ūria wanaahonokia kuuma mathiina-ini mothe, ³⁰ ti-itherū ūmūthi nīguo ngūhingia ūria ndehitire kūrī we na rītwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngikwira atirī: Solomoni mūrūguo nīwe ūgaatuika mūthamaki thuutha wakwa, na nīwe ūgaakarīra gītī giakwa kīa ūnene handū hakwa.”

³¹ Nake Bathisheba akīnamirīra, agiturumithia ūthiū thī, na agituria ndu mbere ya mūthamaki, akiuga atirī, “Mūthamaki mwathi wakwa Daudi arotūura nginya tene!”

³² Mūthamaki Daudi akiuga atirī, “Itai Zadoku ūria mūthīnjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada moke.” Rīrīa mookire mbere ya mūthamaki, ³³ akīmeera atirī, “Thiīi na ndungata cia mwathi wanyu na mūhaicie Solomoni mūrū wakwa igūrū rīa nyūmbū yakwa, mūmūikūrūkie nginya Gihoni. ³⁴ Mūrī kūu, mūreke Zadoku ūria mūthīnjiri-Ngai na Nathani ūria mūnabii mamūitirīrie maguta atuīke mūthamaki wa Isiraeli. Ningī mūhuhe karumbeta, na mwanirīrie atirī, ‘Mūthamaki Solomoni arotūura nginya tene!’ ³⁵ Ningī mūcooke mwambate nake, oke aikarīre gītī giakwa kīa ūnene, na athamake handū hakwa. Nīndimūthuūrīte aathanage Isiraeli na Juda.”

³⁶ Benaia mūrū wa Jehoiada agīcookeria mūthamaki atirī, “Ameni! Jehova, Ngai wa mūthamaki mwathi wakwa arotūma gūtuīke guo. ³⁷ O ta ūria Jehova akoretwo arī hamwe na mūthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atūme wathani wake ūnenehe gūkīra wathani wa mūthamaki mwathi wakwa Daudi!”

³⁸ Tondū ūcio Zadoku ūria mūthīnjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,† magīkūrūka, makīhaicia Solomoni nyūmbū ya Mūthamaki Daudi, makīmumagaria nginya Gihoni. ³⁹ Zadoku ūria mūthīnjiri-Ngai akīruta rūhīa rwa maguta kuuma hema-ini rīa nyamūre‡ na agītirīria Solomoni. Ningī makīhuha karumbeta, nao andū othe makīanirīra, makīuga atirī, “Mūthamaki Solomoni arotūura nginya tene!” ⁴⁰ Andū othe makīambata mamūrūmīrie, makīhuhaga mūtūriri me na gīkeno kīnene, nginya thī igīthingitha nī mūrurumo.

⁴¹ Adonija na ageni othe ariā maarī hamwe nake makīgua mūrurumo ūcio rīrīa maarī hakuhi kūrīkia iruga rīao. Rīrīa maiguire mūgambo wa karumbeta, Joabu akīūra atirī, “Inegene rīu rīothe rīrī itūūra-ini nī rīa kīi?”

⁴² O akīaragia-rī, Jonathani mūrū wa Abiatharu ūria mūthīnjiri-Ngai agīkinya. Adonija akīmwrīra atirī, “Toonya thiīni. Mūndū wa bata tawe no nginya akorwo nī ūhoru mwega aatūrehere.”

⁴³ Jonathani agīcookia atirī; “Aca ti ūguo! Mūthamaki Daudi mwathi witū nīatuīte Solomoni mūthamaki. ⁴⁴ Mūthamaki nīoimagarītie Solomoni hamwe na Zadoku ūria mūthīnjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nīmahaicitie Solomoni nyūmbū ya mūthamaki, ⁴⁵ na rīrī, Zadoku ūria mūthīnjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii nīmamūitirīrie maguta kūu Gihoni atuīke mūthamaki. Kuuma hau nīmambatīte makiugagīrīria, narīo itūūra rīothe rikamaamūkīria. Rīu nīrīo inegene rīrīa mūraigua. ⁴⁶ O na ningī, Solomoni nīaikarīrie gītī gīake kīa ūnene gīa ūthamaki. ⁴⁷ Ningī atongoria a ūthamaki nīmokitē gūcookeria Mūthamaki Daudi, mwathi witū, ngaatho, makoiga atirī: ‘Ngai waku arotūma rītwa rīa Solomoni rīgīe na ngumo gūkīra rīaku, naguo ūthamaki wake ūroneneha gūkīra waku!’ Nake mūthamaki nīainamirīra na aakīgooca arī o gītanda-ini, ⁴⁸ oiga atirī, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli arogoocwo, ūria witīkīrītīe maitho makwa meyonere mwana ūmwe wakwa agīkarīra gītī giakwa kīa ūnene ūmūthi.’”

⁴⁹ Hīndi iyo ageni othe a Adonija makīmaka, magīkūrīra, magīthiira, o mūndū na njīra yake. ⁵⁰ No rīrī, Adonija, nī ūndū wa gwtīgīra Solomoni, agīthiī akīnyitirīra hīa cia kīgongona. ⁵¹ Hīndi iyo Solomoni akīmenyithio atirī, “Adonija nīaretigīra Mūthamaki Solomoni, na nīenyitirīrie hīa cia kīgongona. Aroiga atirī, ‘Mūthamaki Solomoni nīehite harī nīi ūmūthi anjīre atī ndekūūraga ndungata yake na rūhiū rwa njora.’”

⁵² Solomoni agīcookia atirī, “Angīona atī nī mūndū wagīrīre, gūtīrī rūcuīrī rwake rwa mūtwe rūkaagūa thī; no angīoneka na ūūru no agaakua.” ⁵³ Ningī Mūthamaki Solomoni agītūma andū, nao makīmūikūrūkia kuuma kīgongona-ini. Adonija akīnamirīra harī Mūthamaki Solomoni, nake Solomoni akīmwrīra atirī, “Inūka gwaku mūciī.”

2

Daudi Gūtaara Solomoni

¹ Rīrīa ihinda rīa Daudi rīakuhīrīrie rīa gūkua-rī, agīatha mūrīū Solomoni, akīmwrīra atirī,

† 1:38 Akerethi na Apelethi maarī thigari iria ciarūgamagīrīra Daudi. ‡ 1:39 Ino nī hema rīra Daudi aakire ya kūiga ithandūkū rīa Maathanī, no ti Hema-ya-Gūtūnganwo rīra yarī Gibeonī (3:4; 2Sam 6:17).

² “Riũ ndĩ hakuhiĩ gũthiĩ na njĩra ĩrĩa ĩgeragwo nĩ andũ othe a thi; nĩ undũ ũcio-rĩ, gĩa na hinya, wonanie atĩ ũrĩ mündũ mũrũme ki, ³ na ũmenyagĩrĩre ũrĩa Jehova Ngai waku endaga: Ũthiĩage na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre ĩrĩa cia watho wake wa kũrũmĩrĩro na maathani make, na mawatho make na maũndũ marĩa endaga, o ta ũrĩa maandikitwo Watho-inĩ wa Musa, nĩgeetha ũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga na kũrĩa guothe ũrĩthiĩage, ⁴ nĩgeetha Jehova atũũrie kũranĩro kĩrĩa aanjũrĩre, akiuga ũũ: ‘Njĩaro ciaku ingĩkaamenyerera mĩtũũrĩre wacio, na ithiĩage ĩrĩ na wĩhokeku mbere yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciĩra macio mothe, gwaku gũtikaga mündũ wa gũkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli.’

⁵ “Riũ wee mwene nĩũ ũrĩa Joabu mũrũ wa Zeruia aanjikire, na ũrĩa eekire anene eerĩ a mbũtũ cia ita cia Isiraeli, nĩ Abineri mũrũ wa Neri, na Amasa mũrũ wa Jetheri. Nĩamooragire, agĩta thakame yao hĩndĩ ya thayũ, o taarĩ hĩndĩ ya mbaara, nayo thakame ĩyo ĩkĩgia mũcibi-inĩ wake wa njohero, na iraatũ-inĩ cia magũrũ make. ⁶ Kĩa ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre kũringana na ũũgĩ waku, no ndũkanareke mĩtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũkinye mbĩrĩra-inĩ na thayũ.

⁷ “No ariũ a Barizilai wa Gileadi ũmatugage wega, na ũreke matũũke amwe a arĩa mũrĩrĩaga nao metha-inĩ yaku. Nĩ mandũgamĩrĩre rĩrĩa ndooragĩra mũrũ wa thoguo Abisalomu.

⁸ “Na ũrĩrikane Shimei mũrũ wa Gera, ũrĩa Mũbenjamini kuuma Bahurimu, arĩ gũkũ nawe, na nĩwe wanumire na irumi ndũrũ mũthenya ũrĩa ndaathiĩaga Mahanaimu. Rĩrĩa ookire kũndũnga hau Jorodani, nĩndehĩtĩre kũrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ndĩgakũũraga na rũhiũ rwa njora.’ ⁹ No rĩrĩ, tiga kuona ta atarĩ na ihĩtia. Wee ũrĩ mündũ mũũgĩ; nĩũkamenya ũrĩa ũkaamwĩka. Ndũkanareke mĩtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũgaathikwo ũtarĩ na thakame.”

¹⁰ Na rĩrĩ, Daudi akĩhurĩka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩĩnĩ wa Itũũra inene rĩa Daudi. ¹¹ Aathamakĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna: mĩaka mũgwanja aathamakire arĩ Hebironi, nayo mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. ¹² Nĩ undũ ũcio Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ithe Daudi, nagueo wathani wake ũkĩhaanda, ũkĩrũma biũ.

Ũthamaki wa Solomoni Kwihaanda

¹³ Na rĩrĩ, Adonija mũrũ wa Hagithu, agĩthiĩ harĩ Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akĩmũũria atĩrĩ, “Ũũkite na thayũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Īĩ, ndooka na thayũ.” ¹⁴ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na undũ ngũkwĩra.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩra.”

¹⁵ Agĩkiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa wee ũũĩ-rĩ, ũthamaki ũyũ warĩ wakwa. Andũ a Isiraeli othe nĩ nĩĩ meetagĩrĩra ndũũke mũthamaki wao. No maũndũ makĩgarũrũka, nagueo ũthamaki nĩũthĩtĩe kũrĩ mũrũ wa Baba; tondũ ũheanĩtwo kũrĩ we nĩ Jehova. ¹⁶ Na rĩrĩ, ndĩ na ihooya ngwenda gũkũhooya, na ndũkarege.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “No ũrĩhooye.”

¹⁷ Agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ītikĩra kũũria Mũthamaki Solomoni, nĩ undũ wee ndangĩkũregera, aahe Abishagi ũrĩa Mũshunami atũũke mĩtumia wakwa.”

¹⁸ Bathisheba agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ ngũkwarĩrĩra harĩ mũthamaki.”

¹⁹ Rĩrĩa Bathisheba aathiire kũrĩ Mũthamaki Solomoni akamũhe ũgoro wa Adonija-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra na ĩgũrũ akĩmũtũnga, akĩmũinamĩrĩra, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩa kĩa ũnene. Akĩrehithĩria nyina gĩtĩ kĩa ũnene, nake nyina akĩmũikara guoko gwake kwa ũrĩro.

²⁰ Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya, na ndũkae kũrega.”

Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ, ũria ndikũrega.”

²¹ Nĩ undũ ũcio nyina akiuga atĩrĩ, “Reke Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ mũrũ wa thoguo Adonija.”

²² Mũthamaki Solomoni akĩra nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩre ũthamaki o nagueo, o na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ nĩ, ĩ-nĩ, ũgĩtũũke wake, na wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mũrũ wa Zeruia!”

²³ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Solomoni akĩhĩta na rĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: “Ngai arooherithia o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na muoyo wake nĩ undũ wa undũ ũcio orĩtie! ²⁴ Na rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra ndũũke wa rũciaro rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũrĩa eranĩire-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!” ²⁵ Nĩ undũ ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.

²⁶ Mũthamaki akĩra Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cooka mũgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu. Wee wagĩrĩrwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondũ nĩwakuuaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba morĩtũ-inĩ make mothe.” ²⁷ Nĩ undũ ũcio

Solomoni akieheria Abiatharu atige gũtuika mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo kĩa Jehova kĩa aarĩrie kũu Shilo, gĩkonĩ nyũmba ya Eli, gĩkihinga.

²⁸ Rĩrĩa ũhoru ũcio wakinyĩre Joabu, ũrĩa waciĩre gwĩka ũũru marĩ na Adonija, o na gũtuika ndaanyĩtaniĩre na Abisalomu, akiũrĩa hema-inĩ ya Jehova na akiĩyitĩrĩa hĩa cia kigongona.

²⁹ Mũthamaki Solomoni akiũro ati Joabu oriĩre hema-inĩ ya Jehova na aarĩ hakuhĩ na kigongona. Hĩndĩ iyo Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada atĩrĩ, “Thĩĩ, ũmũũrage!”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Benaia akiĩngĩra hema iyo ya Jehova akiĩra Joabu atĩrĩ, “Mũthamaki oiga atĩrĩ, ‘Uma na nja!’”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ngũkuĩra haha.”

Benaia agĩcookeria mũthamaki ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Joabu anjĩra ũna na ũna.”

³¹ Hĩndĩ iyo mũthamaki agĩatha Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na ũmũthike, nĩgeetha nĩ na nyũmba ya baba tũthirwo nĩ ihĩtia rĩa thakame iĩa yaitirwo tũhũ nĩ Joabu. ³² Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame iĩa aaitire, tondũ nĩatharĩkiĩre andũ eerĩ, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ, Abineri mũrũ wa Neri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Isiraeli, na Amasa mũrũ wa Jetheri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega na arũngĩrũ kũmũkĩra. ³³ Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame yao rĩrocookerera Joabu na njiaro ciake nginya tene. No kũrĩ Daudi na njiaro ciake, na nyũmba yake na ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya tene.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩthĩĩ akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake kũu werũ-inĩ. ³⁵ Mũthamaki akĩnenehia Benaia mũrũ wa Jehoiada akĩmũtua mũnene wa mbũtũ cia ita handũ ha Joabu, na agĩcookia Zadoku atũke mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Abiatharu.

³⁶ Ningĩ mũthamaki agĩtũmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩakĩre nyũmba Jerusalemu na ũtũũre kuo, no ndũkanathĩĩ kũndũ kũngĩ. ³⁷ Mũthenya ũrĩa ũkoima kuo ũringe Mũkuru wa Kidironi, ũmenye wega no ũgaakua; nayo thakame yaku nĩngagũcookerera wee mwene.”

³⁸ Shimei agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega. Nduungata yaku nĩngwĩka o ta ũrĩa mũthamaki mwathi wakwa oiga.” Nake Shimei agĩkara Jerusalemu ihinda iraaaya.

³⁹ No miaka itatũ yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikiũra igĩthĩĩ kwa Akishi, mũrũ wa Maaka, mũthamaki wa Gathu, nake Shimei akiũro atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.” ⁴⁰ Kũigua ũguo-rĩ, Shimei agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthĩĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ũndũ ũcio Shimei agĩthĩĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

⁴¹ Rĩrĩa Solomoni eerirwo ati Shimei nĩoimite Jerusalemu agathiĩ Gathu na agacooka-rĩ, ⁴² mũthamaki agĩtũmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩitwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mũthenya ũrĩa ũkoimagara ũthĩĩ handũ hangĩ, ũmenye kũna no ũgaakua?’ Nawe hĩndĩ iyo ũkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ũguo woiga nĩ wega. Nĩ nĩngwathĩka.’ ⁴³ Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmite wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkire watho ũrĩa ndaakũheire?”

⁴⁴ Ningĩ mũthamaki akiĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ ngoro-inĩ yaku ũũru ũrĩa wothe wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegũtũma ũcookererwo nĩ ũũru waku. ⁴⁵ No Mũthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ũnene wa Daudi gĩtũũre gĩkĩgitire mbere ya Jehova nginya tene.”

⁴⁶ Hĩndĩ iyo mũthamaki agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga. ũthamaki naguo ũkĩhaanda ũrũmite biũ moko-inĩ ma Solomoni.

3

Solomoni Kũhooya Ũũgĩ

¹ Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ. Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkie gwaka nyũmba yake ya ũthamaki, na hekarũ ya Jehova, na rũthingo rũrĩa rwathiũrũrũkiĩre Jerusalemu. ² Na rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, tondũ gũtiarĩ hekarũ yaakĩrwo rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ iyo. ³ Solomoni nĩonanirie wendo wake kũrĩ Jehova nĩ ũndũ wa gũthĩĩ na mũthĩire ya kĩrĩa na watho wa ithe Daudi, tĩga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na agacĩnĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.

⁴ Mũthamaki agĩthĩĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkũo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwekĩrũrwo mũno, na Solomoni akĩrutĩra magongona ngĩrĩ ĩmwe ma njino kigongona-inĩ kĩu. ⁵ Nakuo kũu Gibeoni Jehova akĩmũrĩra Solomoni ũtũkũ kĩroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya o kĩa gĩothe ũngĩenda ngũhe.”

⁶ Nake Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩwonirie baba Daudi ndungata yaku ũtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhoheku harĩ we, na aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrũ ngoro-inĩ. Nĩũthĩte na mbere kũmuonia ũtugi ũcio mũnene, na nĩũmũheete mũrũu wa gũikarĩra gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene ũmũthĩ.

⁷ “Na rīrī, Wee Jehova Ngai wakwa nīūtuite ndungata yaku mūthamaki handū ha baba Daudi. No nīi ndi o mwana mūnini* na ndirī na ūmenyo wa kūruta wīra wakwa. ⁸ Ndungata yaku iri haha gatagati ka andū aya wee wīthuurire, nao nī andū aingi matangigereka na matangitarika. ⁹ Nī undū ūcio he ndungata yaku ngoro iri na ūmenyo wa gūthamakira andū aku, na gūkūūrana wega na ūūru. Tondū-rī, nūū ūngihota gūthamakira andū aya aku aingi ūū?”

¹⁰ Jehova nīakenire nī undū wa Solomoni kūmūūria undū ūcio. ¹¹ Nī undū ūcio Ngai akīmūwira atirī, “Kuona ūguo nīguo wahooya, na ndūnahooya ūingihirio matukū ma gūtūūra muoyo, kana ūtonga waku wee mwene, o na kana thū ciaku iniinwo, no wahooya ūmenyo wa kūrūgamirira kihooto-rī, ¹² nīngwika o ūguo wahooya. Nīngūkūhe ngoro ī na ūūgī na gūkūūrana, nīguo gūtūike atī gūtirī kwagīa mūdū ūngī tawe, na gūtirī hīndī gūkaagīa ūngī tawe. ¹³ O na nīngī nīngūkūhe maūdū marīa ūtanahooya, na nīmo ūtonga hamwe na gītīo, nīgeetha matukū marīa mothe ūgūtūūra muoyo, gūtikanagīe mūthamaki ūngī ūiganaine nawe. ¹⁴ Na ūngithiaga na mīthiire yakwa, na wathikagīe kirira na watho wakwa, ta ūria thoguo Daudi eekire, nīngakūhe matukū maingī ma gūtūūra muoyo.” ¹⁵ Hīndī iyo Solomoni agītūkīra toro, akīmenya atī kīu kīarī kīroto.

Agicooka Jerusalemu, agīthiī mbere ya ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova, na akīruta igongona rīa njino na rīa ngwatanīro. Nīngī akīrugithīria andū othe a nyūmba ya mūthamaki iruga.

Itua rīa Ūūgī

¹⁶ Thuutha ūcio andū-a-nja eerī a maraya magīūka kūrī mūthamaki, makīrūgama mbere yake. ¹⁷ Ūmwe wao akiuga atirī, “Mwathi wakwa, mūdū-wa-nja ūyū na nīi tūikaraga nyūmba īmwe. Na nīndīraciarire mwana arī ho. ¹⁸ Mīthenya ītatū thuutha wa gūciara mwana, mūdū-wa-nja ūyū o nake araciara mwana. Tūraarī o ithuī eerī; gūtīrarī mūdū ūngī thīinī na nyūmba iyo, tīga o ithuī ithuerī.

¹⁹ “Ūtukū-rī, mūdū-wa-nja ūyū arakomera mwana wake, arakua. ²⁰ Nī undū ūcio arookīra ūtukū gatagati, areheria mwana wakwa harī nīi, rīrīa nīi ndungata yaku ndīrarī toro. Aramūiga gīthūri-inī giake, na araiga mūrūwe gīthūri-inī giakwa arī mūkuū. ²¹ Rūciinī rūrū rūngī, ngītūkīra nīguo nyongithie mwana wakwa, ndīrona nī mūkuū! No rīrīa ndīramūrōire wega na ūtheri wa rūciinī, ndīrona atī ūcio ti mwana ūria ndaciarīte.”

²² Mūdū-wa-nja ūcio ūngī akiuga atirī, “Aca! Ūyū ūrī muoyo nīwe mwana wakwa; ūyū mūkuū nīwe waku.”

No ūcio wa mbere akīrega biū, akiuga atirī, “Aca! Ūyū mūkuū nīwe waku, na ūyū ūrī muoyo nīwe wakwa.” Nī undū ūcio magīkararania mbere ya mūthamaki.

²³ Mūthamaki akiuga atirī, “Ūyū aroiga atirī, ‘Mwana wakwa nīwe ūrī muoyo na waku nīwe mūkuū,’ o rīrīa ūria ūngī aroiga atirī, ‘Aca! Ūyū mūkuū nīwe waku, na wakwa nī ūyū ūrī muoyo.’”

²⁴ Nīngī mūthamaki akiuga atirī, “Ndeherai rūhiū rwa njora.” Nī undū ūcio makīrehera mūthamaki rūhiū rwa njora. ²⁵ Nake agīathana, akiuga atirī: “Mwana ūyū ūrī muoyo nīatinanio maita meerī, nuthu iheo mūdū-wa-nja ūmwe, na nuthu iyo ingī iheo mūdū-wa-nja ūcio ūngī.”

²⁶ Mūdū-wa-nja ūria mwana wake aarī muoyo akīringwo nī tha nī undū wa mwana wake, akīra mūthamaki atirī, “Ndagūthaita mwathi wakwa, mūnengere mwana ūyū ūrī muoyo, tīga kūmūūraga!”

No ūcio ūngī akiuga atirī, “Ndegūtūika waku kana wakwa. Nīatinanio maita meerī!”

²⁷ Nake mūthamaki agītua ciira atirī, “Nengerai mūdū-wa-nja ūyū wa mbere mwana ūyū ūrī muoyo. Mūtīkamūūrage; nīwe nyina.”

²⁸ Rīrīa andū othe a Isiraeli maiguire ūria mūthamaki aatua ciira ūcio, magītīgīra mūthamaki tondū nīmoonire aarī na ūūgī mūingī kuuma kūrī Ngai wa gūtua ciira na kihooto.

4

Anene na Abarūthi a Solomoni

¹ Nī undū ūcio Solomoni agīthamaka Isiraeli guothe. ² Aya nīo maarī anene ake:

Azaria mūrū wa Zadoku aarī mūthīnjīri-Ngai;*

³ nao Elīhorefu na Ahija, ariū a Shisha, nīo maarī aandīki-marūa; na Jehoshafatu mūrū wa Ahiludu, ūria waandīkaga maūdū ma ihinda rīu;

⁴ nake Benaia mūrū wa Jehoiada nīwe warī mūnene wa mbūtū cia ita; nao Zadoku na Abiatharu maarī athīnjīri-Ngai;

⁵ nake Azaria mūrū wa Nathani nīwe warī mūrūgamīrīri wa anene a ng’ongo; nake Zabudu mūrū wa Nathani aarī mūthīnjīri-Ngai na mūtaari wa mūthamaki;

⁶ nake Ahisharu aarī mūrūgamīrīri wa nyūmba ya mūthamaki;

* 3:7 Solomoni aarī ta wa mīaka mīrongo īrī akīambīrīria gūthamaka. Mūthamaki Solomoni.

* 4:2 Azaria nīwe warī mūthīnjīri-Ngai mūnene hīndī ya

nake Adoniramu mūrū wa Abida aarī mūrūgamīriri wa arīa maarutithagio wīra na hinya.

⁷ Ningī Solomoni aarī na abarūthi ikūmi na eerī arīa marūgamīrīre ng'ongo ciothe cia Isiraeli, na nīo maarehaga irio cia kūrīo nī mūthamaki na andū a nyūmba ya ūthamaki. O ūmwe wao aarehaga irio cia kūigana mweri ūmwe thīnī wa mwaka. ⁸ Maya nīmo marūtwa ma abarūthi acio:

Beni-Huri nīwe warūgamīrīre būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu;

⁹ na Beni-Dekeri akarūgamīrīra Makazu, na Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-Bethihanani;

¹⁰ nake Beni-Hesedi akarūgamīrīra Arubothu (Soko na būrūri wothe wa Heferi warī wake);

¹¹ na Beni-Abinadabu akarūgamīrīra Nafathu-Dori (nake nīwe wahikītie Tafathu mwarī wa Solomoni);

¹² na Baana mūrū wa Ahiludu akarūgamīrīra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kūrigania na Zarethani mūhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kūng'ethera Jokimeamu;

¹³ Nake Beni-Geberi akarūgamīrīra Ramothu-Gileadi (itūūro cia Jairu mūrū wa Manase kūu Gileadi ciarī ciake, o hamwe na ng'ongo cia Arigobu kūu Bashani, o na matūūra manene makuo mīrongo itandatū maarigiicīrio na thingo, na maarī na ihingo ciarī na mīgūko ya gīcango);

¹⁴ o nake Ahinadabu mūrū wa Ido akarūgamīrīra Mahanaimu;

¹⁵ na Alimaazu akarūgamīrīra Nafitali (nake aahikītie Basemathu mwarī wa Solomoni);

¹⁶ na Baana mūrū wa Hushai akarūgamīrīra Asheri na Alothu;

¹⁷ nake Jehoshafatu mūrū wa Parua akarūgamīrīra Isakaru;

¹⁸ nake Shimei mūrū wa Ela akarūgamīrīra Benjamini;

¹⁹ na Geberi mūrū wa Uri akarūgamīrīra Gileadi (būrūri wa Sihoni mūthamaki wa Aamori, na būrūri wa Ogu mūthamaki wa Bashani). Nowe wiki warī barūthi wa gwatha rūgongo rūu.

Mahūthīro ma Solomoni ma o Mūthenya

²⁰ Andū a Juda na a Isiraeli maarī aingī mūno ta mūthanga wa iria-inī. Maarīaga, na makanyua, na magakana. ²¹ Nake Solomoni nīathamakīre mothamaki mothe kuuma Rūūi rwa Farati nginya būrūri wa Afilisti, o nginya mūhaka-inī wa Misiri. Mabūrūri macio nīmamūrehagīra igooti na magitūūra maathagwo nī Solomoni matukū make mothe.

²² Mahūthīro ma Solomoni ma o mūthenya maarī maya: kori mīrongo itatū[†] cia mūtu ūrīa mūhinyu mūno, na kori mīrongo itandatū[‡] cia mūtu, ²³ ng'ombe ikūmi cia gūtūirwo, na ng'ombe mīrongo īrī cia rūuru, na ng'ondū na mbūri igana rīmwe, na thīiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mūcīi iria irītagwo. ²⁴ Nīgūkorwo nīwe wathamakagīra mothamaki mothe marīa maarī ithūūro rīa Rūūi rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nī kwarī na thayū mīena yothe. ²⁵ Rīrīa rīothe Solomoni aarī mwoyo-rī, Juda na Isiraeli, kuuma Dani nginya Birishiba, maatūuraga na thayū o mūdū mūgūnda-inī wake wa mīthabībū na mīkūyū.[§]

²⁶ Solomoni aarī na ciugū cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikūmi na igīrī.

²⁷ Nao anene a ng'ongo, o mūdū mweri wake nīarehagīra Mūthamaki Solomoni mahūthīro ma kūmūigana hamwe na arīa othe mookaga metha-inī yake. Ningī magatigīrīra atī gūtīrī kīndū o na kīmwe kīagaga. ²⁸ Ningī nīmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kūrīo nī mbarathi cia ita na mbarathi icio ingī handū harīa haagīrīre.

Ūūgī wa Solomoni

²⁹ Ngai nīaheire Solomoni ūūgī na ūmenyi mūingī mūno wa maūdū, na ūtaūku waingīhite ta mūthanga ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. ³⁰ Ūūgī wa Solomoni warī mūnene gūkīra ūūgī wa andū othe a mwena wa irathīro, o na ūgakīra ūūgī wothe wa andū a Misiri. ³¹ Aarī mūūgī gūkīra mūdū ūngī o wothe, gwata Ethani ūrīa Mūezara, na aarī mūūgī gūkīra Hemani, na gūkīra Kalikoli, na Darida, ariū a Maholu. Ngumo yake īgītaamba kūrī ndūrīrī iria ciothe ciathiūrūrūkīrie kūu. ³² Nīaathugundire thimo ngiri ithatū, na nyīmbo ciake ciarī ngiri īmwe na ithano. ³³ Nīataaragīra ūhoro wa mūkūrīre wa mīmēra, kuuma mūtarakwa wa Lebanoni o nginya mūthobi ūrīa ūkūruga thingo-inī. Ningī nīarutanaga ūhoro wa nyamū na nyoni, na nyamū iria itaambaga thī, na thamaki. ³⁴ Andū a ndūrīrī ciothe nīmookaga gūthikīrīria ūūgī wa Solomoni matūmītwa nī athamaki othe a thī, arīa maiguīte ūhoro wa ūūgī wake.

[†] 4:22 nī ta kilo 6,600 [‡] 4:22 nī ta kilo 13,200 [§] 4:25 Gūkīra rungū rwa mūthabībū kana mūkūyū kuonanagia atī o nyūmba yarī na thayū, na gūtīarī na ūgwati.

5

Kūhaarīria Gwaka Hekarū

¹ Rīria Hiramū mūthamaki wa Turo aigire atī Solomoni nīaitīrīrio maguta agatuika mūthamaki handū ha ithe Daudi-rī, agītūma ndungata ciake kūrī Solomoni, tondū we nīmatūire marī ūrata na Daudi. ² Nake Solomoni agīcookeria Hiramū ndūmīrīri īno:

³ “Wee nīūkūmenya atī tondū wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumīte mīena yothe, we ndaahotire gwaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīa Jehova Ngai wake, o nginya rīria Jehova aigire thū ciake rungu rwa makinya make. ⁴ No rīu Jehova Ngai wakwa nīaheete ūhurūko mīena yothe, na gūtīrī na thū kana ūgwati. ⁵ Nī ūndū ūcio nīnduīte atī nīngwaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīa Jehova Ngai wakwa, o ta ūria Jehova eerire baba Daudi rīria oigire atīrī, ‘Mūriū waku ūria ngaikarīria gītī kīa ūnene handū haku-rī, nīwe ūgaaka hekarū ītanītio na Rīitwa riakwa.’

⁶ “Nī ūndū ūcio athana nīguo ndemerwo mītarakwa ya Lebanoni. Andū akwa nīmarīrutithanagia wīra na andū aku, na nīndīrīkūrīhaga mūcaara wa andū aku o ta ūria ūngiuga. Wee nīūū atī tūtīrī na andū marī na ūmenyo wa gwatūra mbaū ta andū a Sidoni.”

⁷ Rīria Hiramū aigire ndūmīrīri ya Solomoni, agīkena mūno, akiuga atīrī, “Ūmūthī Jehova arogocwo, nīgūkorwo nīaheete Daudi mūriū mūgī wa gwatha rūrīrī rūrū rūnene.”

⁸ Nī ūndū ūcio Hiramū agītūmana kūrī Solomoni, akīmīwīra atīrī:

“Nīnyīitē ndūmīrīri īria wandūmīre, na nīngwīka ūria wothē ūkwenda harī kūrehithia mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera. ⁹ Andū akwa nīmekūmīkūrūkia kuuma Lebanoni nginya iria-inī, na nīngūmīkūrūkia na iria yohanītio hamwe o nginya harīa ūkuuga. Nīngamīohoranīria hau, nawe ūmīoe, ūthīi nayo. Nawe ūkīhingīrie wendi wakwa na ūndū wa kūhe nyūmba yakwa ya ūthamaki irio.”

¹⁰ Ūguo nīguo Hiramū aathiire na mbere gūtwarīra Solomoni mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera īria endaga. ¹¹ Nake Solomoni nīaheaga Hiramū ngano ya kūrīo gwake mūciī ya kori ngiri mīrongo īrī,* hamwe na mbathi ngiri mīrongo īrī† cia maguta ma mītamaīyū mahihe wega. Solomoni agīthīi na mbere gwīka Hiramū ūguo mwaka o mwaka. ¹² Jehova nīaheire Solomoni ūgī, o ta ūria aamwīrīre. Na gūkīgīa na thayū gatagatī ka Hiramū na Solomoni, nao eerī magithondeka kīrīkanīro kīa ūguano.

¹³ Mūthamaki Solomoni akīandīkithia aruti wīra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. ¹⁴ Aamatūmaga marī ikundi cia andū ngiri ikūmi o mweri, mathīi ituanīra rīa wīra kūu Lebanoni; nī ūndū ūcio magakaraga mweri ūmwe Lebanoni, na mīeri īrī kwao mūciī. Adoniramū nīwe warī mūrūgamīrīri wa andū acio marutithagio wīra na hinya. ¹⁵ Solomoni nī aarī na andū 70,000 a gūkuua mīrigo, na acūhia a mahiga 80,000 kūu irīma-inī, ¹⁶ o ūndū ūmwe na anyabara 3,300 a kūrūgamīrīra wīra ūcio, na magatongoria aruti acio a wīra. ¹⁷ Mūthamaki agīathana, nao makīenja mahiga manene na mega, na maicūhītio marī ma gwaka mūthingi wa hekarū. ¹⁸ Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramū, na andū a Gebali, nīmarengire na makīhaarīria mbaū o na mahiga nī ūndū wa gwaka hekarū.

6

Solomoni Gwaka Hekarū

¹ Mwaka-inī wa magana mana na mīrongo īnana, thuutha wa andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri, o mwaka-inī wa īna wa Solomoni gūthamakīra Isiraeli, mweri-inī wa Zivu, nāguo nīguo mweri wa keerī-rī,* Solomoni akīambīrīria gwaka hekarū ya Jehova.

² Hekarū īria Mūthamaki Solomoni aakīire Jehova yarī na ūraihi wa mīkono mīrongo ītandatū,† na warīi wa mīkono mīrongo īrī,‡ na ūraihi wa na igūrū wa mīkono mīrongo ītatū.§ ³ Gīthaku kīa mwena wa mbere wa nyūmba iyo nene ya hekarū nīkiongereire warīi wa hekarū, nakīo kīarī kīa mīkono mīrongo īrī,* na gīgacomoka mīkono ikūmi† kuuma na mwena wa mbere wa hekarū. ⁴ Nake agīakīra hekarū ndirica ngundeeru cia na igūrū. ⁵ Nīakithirie tūnyūmba twa mīena-inī, tūgīthiūrūkīria hekarū yothē tūnyīitanīte na thingo cia nyūmba īria nene ya hekarū na cia handū-harīa-haamūre ha na thīinī. ⁶ Ngoroba ya thī mūno yarī na warīi wa mīkono ītano,‡ na ya gatagatī yarī na warīi wa mīkono

* 5:11 nī ta kilo 4,400,000 † 5:11 nī ta lita 440,000 * 6:1 Mweri wa Zivu nīguo mweri wa keerī wa Kīyahudi, na nīguo mweri wa ītano kūringana na mīeri ya rīu. † 6:2 nī ta mita 27 ‡ 6:2 nī ta mita 9 § 6:2 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5)

* 6:3 nī ta mita 9 † 6:3 nī ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 6:6 nī ta mita igīrī na robo (2.25)

itandatū,[§] na ya gatatū yarī na wariī wa mīkono mūgwanja.* Nīathondekire mbako ithiūrūrūkiirie mwena wa na nja wa hekarū, nīgeetha mbaū iria ndungu cia mwako itigatoonyio thingo-inī cia hekarū.

⁷ Hekarū īgīakwo-rī, mahiga marīa maicūhīirio kware no mo maahūthīrirwo, na gūtiarī nyondo, kana ithanwa, kana kindū kīngī gīa kīgera kīaiguirwo hau mwako-inī wa hekarū hīndī irīa yothē yaakagwo.

⁸ Mūromo wa gūtoonya ngoroba ya thī warī mwena wa gūthini wa hekarū; nīngī nī haarī na ngathī ya kwambata ngoroba ya gatagatī na kuuma hau īgathīi ngoroba ya gatatū. ⁹ Nī ūndū ūcio agīaka hekarū na akīmīrīkia, akīmīgita na mīgamba na mbaū cia mītarakwa. ¹⁰ Na nīākīrīre tūnyūmba twa rwere tūthiūrūkiirie hekarū, ūraihi wa o kamwe warī mīkono itano[†] kūraiha na igūrū, natuo twanyiithanītio na hekarū na mīgamba ya mītarakwa.

¹¹ Kiugo kīa Jehova nīgīakinyīre Solomoni, akīrwo atīrī: ¹² “Ha ūhoro wa hekarū īno ūraaka-rī, ūngīrūmīrīra uuge wakwa wa kūrūmīrīrwo, na ūrūmie mawatho makwa mothe, o na ūmenyerere maathani makwa na ūmathīkagīre, nīngakūhingīria kīranīro kīria ndaaheire thoguo Daudi. ¹³ Na nīngatūūrania na andū a Isiraeli, na ndigatiganīria andū akwa a Isiraeli.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio Solomoni agīaka hekarū na akīmīrīkia. ¹⁵ Nake akīhumbīra thingo cia thīinī na mbaū cia mītarakwa, ciarītwo kuuma thī ya hekarū nginya igūrū, nakuo thī ya hekarū gūkiarwo mbaū cia mūthengera. ¹⁶ Mwena wa thuutha wa hekarū akīgayania mīkono mīrongo īrī[‡] na mbaū cia mītarakwa kuuma thī nginya igūrū, nīgeetha hekarū-inī hagīe handū haamūre thīinī, hatuīke Harīa-Hatheru-Mūno. ¹⁷ Ūraihi wa nyūmba irīa nene yarī mbere ya kanyūmba kau warī wa mīkono mīrongo īna[§] kūraiha. ¹⁸ Hekarū thīinī kwahumbīrītwo na mbaū cia mītarakwa, ciicūhītio magemio mahaana tūbūthū na mahūa macanūku. Indo ciothe ciarī cia mītarakwa; gūtiarī ihiga o na rīmwe rīonekaga.

¹⁹ Thīinī wa handū-harīa-haamūre, hekarū thīinī nīathondekire handū ha kūgīrīra ithandūkū rīa kīrikanīro kīa Jehova. ²⁰ Hau thīinī haamūre, ūraihi waho warī mīkono mīrongo īrī,* na wariī wa mīkono mīrongo īrī, na mīkono mīrongo īrī kūraiha na igūrū. Nake nīagemirie mwena wa thīinī na thahabu therie,[†] na nīngī akīgemia kīgongona kīu na mbaū cia mītarakwa. ²¹ Solomoni aahumbīrīre hekarū thīinī na thahabu therie, na agīkīrania irengeeri cia thahabu mbere ya itoonyero rīa hau thīinī haamūre harīa haagemetio na thahabu. ²² Nī ūndū ūcio akīgemia thīinī guothe na thahabu. Nīngī nīagemirie kīgongona kīria kīarī thīinī wa handū-harīa-haamūre na thahabu.

²³ Hau thīinī haamūre, agīthondeka makerubi meerī na mbaū cia mītamaiyū, ikerubi o rīmwe rīarī rīa mīkono ikūmī[‡] kūraiha na igūrū. ²⁴ Ikerubi rīa mbere rīarī na ithagu rīa mīkono itano[§] kūraiha, na rīu rīngī mīkono itano; ūguo nī kuuga mīkono ikūmī kuuma mūthia wa ithagu rīmwe nginya mūthia wa ithagu rīria rīngī. ²⁵ Ikerubi rīa keerī o narīo rīarī rīa mīkono ikūmī; makerubi macio meerī nīmaiganaine na makahaanana. ²⁶ Ūraihi wa o ikerubi rīmwe warī wa mīkono ikūmī. ²⁷ Nīaigīre makerubi macio kanyūmba ga thīinī mūno ka hekarū, matambūrūkitie mathagu mamō. Ithagu rīa ikerubi rīmwe rīaturumite rūthingo rūmwe, narīo ithagu rīa ikerubi rīu rīngī rīgaturuma rūthingo rūu rūngī. Na mathagu mamō magaturumanīra gatagatī ga kanyūmba. ²⁸ Nīaagemirie makerubi macio na thahabu.

²⁹ Thingo-inī iria ciathiūrūrūkiirie hekarū, thīinī wa tūnyūmba twa thīinī na twa na nja, agīcūhia magemio ma makerubi, na ma mītī ya mītende, na ma mahūa macanūku. ³⁰ Nīngī akīhumbīra thī ya tūnyūmba twa thīinī na twa nja ya hekarū na thahabu.

³¹ Narīo itoonyero rīa hau thīinī haamūre agīthondeka mīrango ya mbaū cia mītamaiyū, nacio buremu ciayo ciarī na mīena itano. ³² Na mīrango-ini yeerī ya mbaū cia mītamaiyū agīcūhia magemio ma makerubi, na ma mītī ya mītende na ma mahūa macanūku, na akīgemia makerubi na mītī ya mītende na thahabu hūire. ³³ O ūndū ūmwe nīathondekire buremu irī na mīena īna cia mītamaiyū cia itoonyero rīa nyūmba irīa nene. ³⁴ Nīngī agīthondeka mīrango īrī ya mbaū cia mīthengera, o mūrango warī na icunjī igīrī ciekunjaga wahingūrwo. ³⁵ Nīacūhirie makerubi, na mītī ya mītende, na mahūa macanūku igūrū rīa mīrango īyo, na akīmīgemia na thahabu hūire īgananiīrie wega maicūhio-inī macio.

³⁶ Na nīaakire nja ya thīinī na mīhari itatū ya mahiga maicūhie na mūhari ūngī ūmwe wa mīgamba mīcūhie ya mītarakwa.

³⁷ Mūthingi wa hekarū īyo ya Jehova wakirwo mwaka wa īna wa mweri wa Zivu. ³⁸ Mwaka-inī wa ikūmī na ūmwe mweri-inī wa Bulu, nīguo mweri wa īnana,* nīguo hekarū yarīkire hamwe na maundū mayo mothe kūringana na ūrīa yerītwo yakwo. Aikarīre ihinda rīa mīaka mūgwanja akīmīaka.

§ 6:6 nī ta mita igīrī na robo ithatū (2.75) * 6:6 nī ta mita 3 † 6:10 nī ta mita igīrī na robo (2.25) ‡ 6:16 nī ta mita 9 § 6:17 nī ta mita 18 * 6:20 nī ta mita 9 † 6:20 Thahabu yarūgamagīrīra rīiri wa Ngai. ‡ 6:23 nī ta mita inya na nuthu (4:5) § 6:24 nī ta mita igīrī na robo (2.25) * 6:38 Mweri wa Bulu nīguo mweri wa īnana wa Kiyahudi, na nīguo mweri wa ikūmī kūringana na mīeri ya rīu.

7

Solomoni Gwaka Nyumba Yake ya ūthamaki

¹ No rīrī, Solomoni aambīrīria gwaka nyumba yake ya ūthamaki-rī, aaniinire mīaka ikūmi na itatū kūrīkia kūmiaka. ² Nīakire nyumba īngī ya ūthamaki yetagwo Nyumba ya Ūthamaki ya Mūtītū wa Lebanoni,* na yarī ya mīkono igana† kūrīha, na mīkono mīrongo itano‡ kwarama, na mīkono mīrongo itatū§ kūrīha na igūrū. Nīngī yarī na mīhari īna ya itugī cia mītarakwa iria cianyitīrīre mīgamba ya mītarakwa. ³ Nyumba īyo yagitirwo na mbaū cia mītarakwa iria ciarī igūrū wa mīgamba irīa yaigīrīrwo igūrū wa itugī, mīgamba yothē yarī mīrongo īna na itano, o mūhari warī na mīgamba ikūmi na itano. ⁴ Ndirica ciayo ciekīrītwo igūrū, igagūkīrwo ithatū ithatū, īng'ethanīre. ⁵ Mīrango yothē yarī na buremu cia mīena īna; yekīrītwo mwena wa na mbere itatū itatū, īng'ethanīre.

⁶ Nīathondekire gīthaku kīa mūhari wa itugī, kīa ūraihi wa mīkono mīrongo itano,* na warīi wa mīkono mīrongo itatū.† Mbere yakīo haarī na gīthaku kīngī, na mbere ya gīthaku kīu gīa keerī haarī na itugī, na hakagitwo igūrū.

⁷ Nīakire nyumba ya gītī kīa ūnene, na Nyumba ya Gūciirīra, kūrīa aatuithanagīria ciira. Nake akīmīkīra mbaū cia mītarakwa kuuma thī nginya igūrū. ⁸ Nayo nyumba yake ya gūikara ya ūthamaki, yaakītwo mwena wa na thuutha, na yaakītwo o ta īyo īngī. Nīngī Solomoni nīakire nyumba īngī ta īyo ya ūthamaki, akīmīakīra mwarī wa Firaūni ūrīa aahikītie.

⁹ Mīako īyo yothē, kuuma mwena wa nja nginya nja irīa nene, na kuuma mūthingi nginya rwembeyanī, yaakītwo na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na makarengererwo na mūthumeno mwena wa na thīinī na wa na nja. ¹⁰ Mīthingi yaakītwo na mahiga manene ma mūthemba mwega, mamwe ma mīkono ikūmi,‡ na mamwe ma mīkono īnana.§ ¹¹ Igūrū gwakītwo na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na mbaū cia mītarakwa. ¹² Nayo nja irīa nene yathiūrūrūkīrio na rūthingo rwa mīhari itatū ya mahiga maicūhie, na mūhari ūmwe wa mīgamba mīrengerere ya mītarakwa, o ta ūrīa nja ya hekarū ya Jehowa yatarīi, na gīthaku kīayo.

Indo cia Hekarū

¹³ Mūthamaki Solomoni nīatūmanire Turo nīgeetha areherwo Huramu, ¹⁴ ūrīa nyina aarī mūtumia wa ndigwa wa mūhīrīga wa Nafitali, nake ithe aarī wa Turo, nake aarī mūturi wa icango. Nake Huramu aarī mūtūgī mūno, na akamenya maūdū mothe ma ūthondeki wa indo cia gīcango. Nīookire kūrī Mūthamaki Solomoni, na akīruta mawīra mothe marīa aaheirwo.

¹⁵ Nīathondekire itugī igīrī cia gīcango, o kīmwe kīarī na ūraihi wa mīkono ikūmi na īnana,* na rūrigi rūrīa rūngīathiūrūrūkīrie gītugī kīmwe rwarī rwa mīkono ikūmi na īrīi.† ¹⁶ Nīngī nīathondekire ciongo cia gīcango gītwekie cia kūgīrīra igūrū rīa itugī icio, o kīongo kīmwe kīarī na ūraihi wa mīkono itano.‡ ¹⁷ Irengēerī igathikanītio ta mīnyororo igīcuurio nīguo igemie ciongo cia itugī icio, irengēerī mūgwanja igekīrwo kīongo-inī kīmwe. ¹⁸ Nīathondekire makomamanga mīhari īrī ikīrigīcīria irengēerī icio ciagathikanītio ta mīnyororo cia kūgemia ciongo iria ciarī igūrū rīa itugī. O kīongo agīgīka o ūguo. ¹⁹ Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī cia gīthaku ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka, na ciarī na ūraihi wa mīkono īna.§ ²⁰ Ciongo cia itugī icio cīerī, igūrū rīa harīa hahānaga ta mbakūrī harīa haariganītie na irengēerī iria ciagathikanītio ta mīnyororo, haarī na makomamanga magana meerī mekīrītwo mīhari mīhari magathiūrūrūkīria ciongo icio. ²¹ Nīahaandire itugī icio gīthaku-inī kīa hekarū. Gītugī kīa mwena wa gūthini agīgīta Jakīni, nakīo kīa mwena wa gathigathini agīgīta Boazu. ²² Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī icio ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka. Nī ūndū ūcio wīra wa itugī ūkīrika.

²³ Nīngī agīaka itangi rīa gīthiūrūrī rīa kīgera gītwekie inene mūno rīrīa rīetagwo Karia,* rīarī rīa mīkono ikūmi† kuuma mwena ūmwe wa rūtirīho nginya ūrīa ūngī, na mīkono itano‡ kūrīha na igūrū. Itangi rīu rīathimwo na rūrigi gīthiūrūrī kīarīo kīarī kīa mīkono mīrongo itatū.§ ²⁴ Mūhuro wa rūtirīho nīrīathiūrūrūkīrio na magemio maahaanaine na tūbūūthū, o mīkono ūmwe tūbūūthū ikūmi. Tūbūūthū tūu twaigītwo mīhari īrī tūgītwekanīrio na Karia kau, tūgītūika kīndū kīmwe nako.

* 7:2 Yetagwo Nyumba ya Ūthamaki ya Mūtītū wa Lebanoni tondū yakītwo na itugī ciabangitwo ta mītī ya mūtītū. † 7:2 nī ta mita 46 ‡ 7:2 nī ta mita 23 § 7:2 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) * 7:6 nī ta mita 23 † 7:6 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) ‡ 7:10 nī ta mita inya na nuthu (4:5) § 7:10 nī ta mita ithatū na nuthu (3:5) * 7:15 nī ta mita 8 † 7:15 nī ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 7:16 nī ta mita igīrī na robo (2:25) § 7:19 nī ta mita īmwe na robo ithatū (1:75) * 7:23 Athinjīri-Ngai matambīte gūthīi kūruta iruta rīa njino maambaga gīwthamba moko kīraī-inī gīa gīcango (Thaam 30:17-21). † 7:23 nī ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 7:23 nī ta mita igīrī na robo (2:25) § 7:23 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5)

²⁵ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ; ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, na ithatũ ikarora mwena wa irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩnĩ. ²⁶ Ūtũgu wa Karia kau waiganaine na wariĩ wa rūhĩ.* Rũtirihoro rwako rwatariĩ ta rũtirihoro rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi ngiri igĩrĩ.†

²⁷ Ningĩ agĩaka makaari ikũmi ma gĩcango mangĩaguucirio; o gĩkaari kĩmwe kĩarĩ kĩa ūiraihu wa mĩkono ĩna,‡ na wariĩ wa mĩkono ĩna, na ūiraihu wa na igũrũ wa mĩkono ĩtatũ.§ ²⁸ Makaari macio maakĩtwo ta ūũ: maarĩ na icunjĩ cia mĩena inyiitithanĩtio na buremu. ²⁹ Iacunjĩ iria ciarĩ gatagatĩ ka buremu, o na buremu cio nyene, ciarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igũrũ na wa mũhuro wa mĩhiano ya mĩrũũthi na ya ndegwa nĩ gwekĩrĩtwo magemio ma mahũa mature. ³⁰ O gĩkaari kĩarĩ na magũrũ mana ma gĩcango, maarĩ na igera cia gĩcango cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na o kĩmwe kĩarĩ na kĩaĩ kĩaanyiitĩrĩrwo nĩ itugĩ inya iria ciatwekanĩrio na mahũa mature mwena o mwena. ³¹ Mwena wa thĩnĩ wa gĩkaari kũu kwariĩ na mũromo wariĩ na buremu ya gĩthiũrũrĩ ya mũkono ūmwe* kũrika. Mũromo ūcio wariĩ wa gĩthiũrũrĩ, na hamwe na njikarĩro yaguo yariĩ ya mũkono ūmwe na nuthu.† Gũthiũrũrũkĩria mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwo magemio. Iacunjĩ cia mĩena ya gĩkaari kũu nĩciaiganaine mĩena yothĩ ĩna, na itiarĩ cia gĩthiũrũrĩ. ³² Magũrũ macio mana meekĩrĩtwo rungu rwa icunjĩ cia mĩena, nacio igera cia kũgathĩkania magũrũ cianyiitithanĩtio na gĩkaari kũu. Naguo wariĩ wa o kũgũrũ wariĩ wa mũkono ūmwe na nuthu.‡ ³³ Magũrũ macio maathondeketwo ta magũrũ ma ngaari ya ita, nacio igera cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na mĩbara, na mĩringa ya kũgũrũ, na tũgera twa gĩthiũrũrĩ tũria tũkoragwo gatagatĩ ga kũgũrũ, ciothe ciathondeketwo na kĩgera gĩtwekie.

³⁴ O gĩkaari nĩ kĩarĩ na nyiitĩro inya, o koine-inĩ nyiitĩro ĩmwe, icomokete kuuma gĩkaari-inĩ. nĩgũkorwo ³⁵ Mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu wathiũrũrũkĩrio na mũcibi wa wariĩ wa nuthu ya mũkono§ kũrika. Itugĩ na icunjĩ cia mĩena nĩcianyiitithanĩtio na mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu. ³⁶ Nake Huramu agĩkurura mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩti ya mĩkindũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunjĩ-inĩ cia mĩena harĩa hothe hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩrio na mahũa mĩena yothĩ. ³⁷ Ūguo nĩguo aathondekire makaari macio ikũmi. Mothe maatwekeirio handũ hamwe, na makahaanana biũ na makaiganana.

³⁸ Ningĩ niathondekire irai ikũmi cia gĩcango, o kĩmwe kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ĩna,* na kĩarĩ kĩa mĩkono ĩna† kwarama, o kĩaĩ kĩmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-inĩ kĩmwe gĩa icio ikũmi. ³⁹ Nĩagĩre ikaari ithano ciacio mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikaari ithano mwena wa gathigathini. Nĩagĩrĩre Karia mwena wa gũthini, agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa hekarũ. ⁴⁰ Ningĩ Huramu niathondekire irai, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Nĩ ūndũ ūcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ūria aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova:

⁴¹ itugĩ icio igĩrĩ;

na ciongo icio igĩrĩ ciahaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;

na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;

⁴² na makomamanga 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (mĩhari ĩrĩ ya makomamanga o harĩ kirengeeri kĩmwe ikagemia ciongo icio ciahanaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ);

⁴³ na makaari ikũmi na irai ciamo ikũmi;

⁴⁴ na Karia na mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

⁴⁵ o na nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. ⁴⁶ Mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũria gwathondekagĩrwo indo cia riũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. ⁴⁷ Solomoni ndaathimire indo icio tondũ ciarĩ nyingĩ mũno; ūritũ wa gĩcango ndwamenyekanire ūria waiganaga.

⁴⁸ Ningĩ Solomoni niathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova:

* 7:26 nĩ ta centimita 8 † 7:26 nĩ ta lita 40,000 ‡ 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75) § 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25) * 7:31 nĩ ta nuthu mita (0.5) † 7:31 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ 7:32 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § 7:35 nĩ ta mita robo ĩmwe (0.25) * 7:38 nĩ ta lita 880 † 7:38 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

Aathondekire kigongona gĩa thahabu;

na metha ya thahabu ya küigirira migate iria yaigagwo mbere ya Jehova;

⁴⁹ na miti ya küigirirwo matawa ya thahabu therie (itano ikaigwo mwena wa ürö, na itano ikaigwo mwena wa ümotho, mwena wa mbere wa nyumba ya na thiiini);[‡]

na wira wa magemio wa mahua ma thahabu, na matawa, na miithato;

⁵⁰ na irai cia thahabu therie, na magathi ma kürenga ndaambi, na mbakuri cia küminjaminjiria, na thaani, na ngö cia mwaki;

na icühi cia thahabu cia mirango ya kanyumba kari kaari thiiini müno, Handü-haria-Hatheru-Müno, o na icühi cia thahabu cia mirango ya nyumba iria nene ya hekarü.

⁵¹ Riria wira wotho uria Müthamaki Solomoni aarutaga wa gwaka hekarü ya Jehova wathirire-ri, akirehithia indo iria ithe Daudi aamurite, nicio betha, na thahabu, na indo cia nyumba, agiciiga haria haigagwo igina cia hekarü ya Jehova.

8

Ithandükü ria Kirikaniro Kürehwo Hekarü Thiiini

¹ Ningi Müthamaki Solomoni agita athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mihiriga, na anene a nyumba cia andu a Isiraeli moke küri we Jerusalem, niguo maambatie ithandükü ria kirikaniro kia Jehova kuuma Zayuni, Itüura riria inene ria Daudi. ² Nao andu othe a Isiraeli magiuka hamwe küri Müthamaki Solomoni hinda ya giathi kia mweri wa Ethanimu, niguo mweri wa mugwanja.

³ Riria athuuri othe a Isiraeli maakinyire-ri, athinjiri-Ngai makioya ithandükü riu, ⁴ nao makiambatia ithandükü ria Jehova hamwe na Hema-ya-Gütunganwo, na indo ciothe iria nyamüre ciari thiiini wayo. Nao athinjiri-Ngai na Alawii magiciambatia, ⁵ nake Müthamaki Solomoni na kiungano giothe gĩa Isiraeli kiria giacemanitie hari we kiri mbere ya ithandükü riu, gikiruta igongona ria ng'ondü nyingi na ng'ombe nyingi müno, üu ati itingandikirwo müigana wacio kana itarike.

⁶ Nao athinjiri-Ngai magicooka makirehe ithandükü riu ria kirikaniro kia Jehova handü hario thiiini wa hekarü, Handü-haria-Hatheru-Müno, makiriga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁷ Makerubi macio maatambürükitie mathagu mamo igürü ria haria haigitwo ithandükü riu, na makahumbira ithandükü, o na miti yario ya kürikuua. ⁸ Miti iyo yari miraihu müno, ündü mithia yayo yoonagwo ni mündü ari mbere ya Handü-haria-Hatheru, no ndionekaga ni mündü ari nja ya Handü-haria-Hatheru; na iri o ho nginya ümüthi. ⁹ Thiiini wa ithandükü riu gutiari na kindü kingi tiga o ihengere iria igiri cia mahiga iria Musa aigite ho riria aari Horebu, küria Jehova aarikanire kirikaniro na andu a Isiraeli maarikia kuuma bürüri wa Misiri.

¹⁰ Riria athinjiri-Ngai meetherire makiuma Handü-haria-Hatheru, itu rikiyura hekarü ya Jehova.

¹¹ Nao athinjiri-Ngai matingiahotire küruta wira wao ni ündü wa itu riu, nigukorwo riiri wa Jehova niwaiyurite hekarü yake.

¹² Ningi Solomoni akiuga atiri, "Jehova oigite ati nariikaraga thiiini wa itu riria itumanu; ¹³ no riri, ti-itheru ningwakiire hekarü kiirorerwa, handü haku ha gutüura nginya tene."

¹⁴ O hinda iyo kiungano giothe gĩa Isiraeli kirugamite o hau, müthamaki agikihugukira, agikirathima.

¹⁵ Ningi akiuga atiri:

"Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, uria ühingitie na guoko gwake mwene uria eerire baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nigukorwo oigire atiri, ¹⁶ 'Kuuma müthenya uria ndaarutire andu akwa a Isiraeli kuuma Misiri, ndiri ndathuura itüura inene thiiini wa mihiriga o na ümwe wa Isiraeli, ati niguo njakirwo hekarü itanitio na Riitwa riakwa kuo, no nindathuurire Daudi athamakire andu akwa Isiraeli.'

¹⁷ "Baba Daudi niatuute na ngoro yake gwaka hekarü itanitio na Riitwa ria Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ¹⁸ No Jehova eerire baba, Daudi, atiri, 'Tondü niwatuute na ngoro yaku kunjakira hekarü itanitio na Riitwa riakwa-ri, ni wekire wega ni gwiciiria üguo ngoro-ini yaku. ¹⁹ No riri, wee tiwe ügwaka hekarü iyo, no ni müruguo, uria uumite müthiimo-ini waku na thakame-ini yaku, ücio niwe ügaaka hekarü itanitio na Riitwa riakwa.'

²⁰ "Jehova niatüritie kirikaniro kiu, na riu ninjookete ithenya ria baba Daudi, na ngaikarira giti kia ünene gĩa Isiraeli, o ta uria Jehova eeranire, na ninjakite hekarü iria itanitio na Riitwa ria Jehova Ngai wa Isiraeli. ²¹ Hau niho thondekete handü ha küiga ithandükü riria ri na kirikaniro kiria Jehova aarikanire na maithe maitü, riria aamarutire bürüri wa Misiri."

‡ 7:49 Thiiini wa Hema-ya-Gütunganwo gwakoragwo na miti o ro ümwe wa honge mugwanja wa küigirirwo matawa (Thaam 25:31-40; 26:35). Müthamaki Solomoni niwe waigire miti ikümi ya küigirirwo matawa thiiini wa hekarü.

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kĩamũro

²² Hĩndĩ iyo Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, o hau mbere ya kũũngano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make na igũrũ, ²³ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciacio ciothe. ²⁴ Wee nĩũhingĩrie baba, Daudi ndungata yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weraniĩre na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

²⁵ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩre rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiĩaga na mĩthiire yagĩrĩre mbere yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiĩaga mbere yakwa.’ ²⁶ Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa weriĩre baba, Daudi ndungata yaku, kihinge.

²⁷ “No kũhoteke Ngai atũire gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngĩganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, gĩthĩ ndĩkĩrĩ nĩnĩ makĩria! ²⁸ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thĩkĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, igĩthaithana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku irakũhooya ĩrĩ mbere yaku ũmũthĩ. ²⁹ Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno ũtukũ na mũthenya, o handũ haha wee woigire atĩrĩ, ‘Rĩtwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,’ nĩgeetha ĩguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. ³⁰ Igua gũthaithana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. ũigũe ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gũikaro gĩaku, na watũigua ũgatũrekerera.

³¹ “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra rĩake na gũtũike no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³² hĩndĩ iyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na ũtue itua. ũtuithanie ndungata ciaku ciira, ũrĩa mũhĩtia atũrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

³³ “Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtĩrie, nao magũcookerere na moimbũre rĩtwa rĩaku, na mahooe magĩgũthaithaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³⁴ hĩndĩ iyo nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehĩa mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa waheire maithe mao.

³⁵ “Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo na mbura yage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩrie-rĩ, mangĩkaahooya marorete handũ haha na moimbũre rĩtwa rĩaku, na magariũrũke matigane na mehĩa mao, tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, ³⁶ hĩndĩ iyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehĩa mao. Marute mũtũũrĩre ũrĩa mwagĩrũru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtũike igai rĩao.

³⁷ “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhie nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngĩgĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiĩcĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, ³⁸ na rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya kana athaithane, o mũndũ aamenya minyamaro ĩrĩa arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³⁹ hĩndĩ iyo ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ gũikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtũire o mũndũ itua kũringana na ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ othe), ⁴⁰ nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte matukũ mothe marĩa megũtũũra bũrũri ũrĩa waheire maithe maitũ.

⁴¹ “Ha ũhoro wa mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli, no nĩomĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa Rĩtwa rĩaku, ⁴² tondũ andũ nĩmakaiigua ngumo ya Rĩtwa rĩaku inene, na ũhoro wa ciiko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahooe erekeire hekarũ ĩno, ⁴³ hĩndĩ iyo nĩũkamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, gũikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkamũhingĩria ũrĩa wothe agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩtwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ nyũmba ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩaku.

⁴⁴ “Rĩrĩa andũ aku maathĩĩ mbaara-inĩ kũrĩa na thũ ciao, o kũrĩa ũngĩmatũma, nao mahooe Jehova merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthũũrite na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩaku, ⁴⁵ hĩndĩ iyo ũkaigua mahooya na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatĩrĩrĩre ũhoro-inĩ ũcio wao.

⁴⁶ “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe imatware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya kana ũrĩ gũkuhĩ; ⁴⁷ nao mangũcookerera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na tũgeka maũndũ ma waganu’; ⁴⁸ na mangĩgagũcookerera na ngoro ciao ciothe, na mĩoyo yao, marĩ bũrũri wa thũ ciao iria ciamatahire, nao mahooe merekeire bũrũri ũrĩa waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa

ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ũtanĩtio na Rĩtwa rĩaku-rĩ; ⁴⁹ hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ, gĩkaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya riao na mathaithana mao, na ũmatirĩrĩre ũhoro-inĩ ũcio wao. ⁵⁰ Na ũkarekera andũ aku, o acio makwĩhĩtie; ũmarekere mahĩtia marĩa mothe magwĩkĩte, na ũtũme acio mamatooretie mamaiguĩre tha; ⁵¹ tondũ nĩ andũ aku na igai rĩaku, o andũ arĩa warutire bũrũri wa Misiri, ũkĩmaruta kuuma mwaki-inĩ ũcio mũhiũ wa gũtwekia kigera.

⁵² “Ũrohingũra maithe maku na ũigue mathaithana ma ndungata yaku na ma andũ aku a Isiraeli, ningĩ wĩtikĩre kũmathikagĩrĩria rĩrĩa rĩothe maagũkaira. ⁵³ Nĩgũkorwo nĩwe wamathuurire kuuma thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ matũike igai rĩaku kiũmbe, o ta ũria woimbũrĩre na kanua ka ndungata yaku Musa, hĩndĩ ĩrĩa wee, Mwathani Jehova, warutire maithe maitũ kuuma bũrũri wa Misiri.”

⁵⁴ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie mahooya macio mothe na gũthaitha Jehova-rĩ, agĩũkĩra, akĩehera mbere ya kigongona kĩa Jehova, harĩa aaturĩtie ndu aambararĩtie moko make na igũrũ. ⁵⁵ Akĩrũgama na akĩrathima kiũngano gĩothe gĩa Isiraeli na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

⁵⁶ “Jehova arogocwo, ũria ũheete andũ ake a Isiraeli ũhurũko o ta ũria eranĩire. Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩa ciĩranĩro ciothe iria njega iria eeranĩire na kanua ka ndungata yake Musa gĩtahingĩte.

⁵⁷ Jehova Ngai witũ aroikara hamwe na ithuĩ o ta ũria aarĩ hamwe na maithe maitũ; aroaga gũtũtiganĩria o na kana gũtũtirika. ⁵⁸ Arotũma ngoro ciitũ imũcookerere, tũthiĩage na njira ciake ciothe, na tũmenyagĩrĩre maathani make, na kĩrĩa kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make marĩa aaheire maithe maitũ. ⁵⁹ Na rĩrĩ, ciugo ici ciakwa, iria hooete ndĩ mbere ya Jehova, irokuhĩrĩria Jehova Ngai witũ mũthenya na ũtukũ, nĩguo atĩragĩrĩre maũndũ ma ndungata yake na andũ ake a Isiraeli, kũringana na mabataro ma o mũthenya, ⁶⁰ nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye atĩ Jehova nĩwe Ngai, na gũtirĩ ũngĩ take. ⁶¹ No ngoro cianyu no nginya ciĩheane biũ kũrĩ Jehova Ngai witũ, mũtũũrage kũringana na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na gwachĩkĩra maathani make, ta ũria kũrĩ rĩu.”

Kwamũrwo kwa Hekarũ

⁶² Hĩndĩ ĩyo mũthamaki na andũ othe a Isiraeli makĩruta magongona hau mbere ya Jehova. ⁶³ Solomoni nĩarutĩre Jehova igongona rĩa ũiguano ta ũũ: ng’ombe ngiri mĩrongo ĩrĩ na igĩrĩ, na ng’ondũ na mbũri ngiri igana rĩa mĩrongo ĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ a Isiraeli othe makĩamũra hekarũ ya Jehova.

⁶⁴ Mũthenya o ro ũcio mũthamaki nĩamũrĩre gĩcigo gĩa gatagatĩ kĩa nja ĩrĩa ĩrĩ mbere ya hekarũ ya Jehova, na akĩrutĩra igongona rĩa njino ho, na rĩa mũtu na rĩa maguta ma igongona rĩa ũiguano, tondũ kigongona gĩa gĩcango kĩrĩa kiarĩ mbere ya Jehova gĩtingĩaianĩire magongona ma njino, na magongona ma mũtu na maguta ma magongona ma ũiguano.

⁶⁵ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkorwo na gĩathĩ hĩndĩ ĩyo arĩ hamwe na andũ a Isiraeli, maarĩ kiũngano kinene, andũ kuuma Lebo-Hamathu nginya Karũũ ka Misiri. Magĩkũngũra gĩathĩ kũu mbere ya Jehova Ngai witũ mũthenya mũgwanja, na mũthenya ĩngĩ mũgwanja, yothe yarĩ mũthenya ikũmi na ĩna. ⁶⁶ Mũthenya ũria warũmĩrĩre akĩra andũ acio mainũke. Makĩrathima mũthamaki magĩcooka makĩinũka makenete na mairũte wega ngoro, nĩ ũndũ wa maũndũ mothe mega marĩa Jehova ekite nĩ ũndũ wa ndungata yake Daudi na nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

9

Jehova Kuumĩrĩra Solomoni

¹ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba ya ũthamaki, na akĩhingia maũndũ marĩa mothe erĩrĩire gwĩka-rĩ, ² Jehova akĩmuumĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ, o ta ũria aamuumĩrĩre arĩ Gibeoni. ³ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte kũhooya na gũthaithana kũria ũhooete ũrĩ mbere yakwa; nĩnyamũrĩte hekarũ ĩno, ĩrĩa wee wakĩte, nĩgeetha ndũme Rĩtwa riakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maithe makwa na ngoro yakwa nĩĩrĩkoragwo kuo hĩndĩ ciothe.

⁴ “No wee mwene-rĩ, ũngĩthiĩaga mbere yakwa na wĩhokeku wa ngoro na ũrũngĩrĩru ta ũria thoguo Daudi ekaga, na wikage ũria ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, ⁵ Nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene thĩinĩ wa Isiraeli nginya tene, o ta ũria nderĩire thoguo Daudi rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli o naarĩ.’

⁶ “No wee kana ariũ aku mũngĩkagarũrũka mũtigane na nĩ, na mwage kũmenyerera maathani na kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa nĩ ndĩmũheete na mũthĩ mũgatungatĩre ngai ingĩ na mũcihoote-rĩ, ⁷ hĩndĩ ĩyo nĩngeheria andũ a Isiraeli bũrũri ũyũ ndĩmaheete na ndiganĩrĩe

hekarū īno nyamūrīte ītanio na Rītwa rīakwa. Būrūri wa Isiraeli ūgaatuika wa kuunagwo thimo, na kindū gĩa gūthekekerewo nī andū othe. ⁸ Na o na gūtuika hekarū īno nī ya kūgeganīa-rī, arīa othe makaahītūkagīra ho nīmakamakaga na manyūrūrie moige atīrī, ‘Nī kī gītūmīte Jehova eke būrūri ūyū na hekarū īno ūndū ta ūyū?’ ⁹ Andū nīmagacookia moige atīrī, ‘Nī tondū nīmatiganīirie Jehova Ngai wao, ūria warutire maithē mao būrūri wa Misiri, makahimbīria ngai ingī, na magacichooya na magacitungatīra; nīkīo Jehova amareehithīirie mwanangīko ūyū wothe.’”

Maūndū Mangī ma Solomoni

¹⁰ Thuutha wa mīaka mīrongo tīrī, o ihinda rīrīa Solomoni aakire nyūmba icio cīerī; na nīcio hekarū ya Jehova na nyūmba ya ūthamaki, ¹¹ Mūthamaki Solomoni nīaheire Hīramu mūthamaki wa Turo matūūra mīrongo tīrī kūu Galili, tondū Hīramu nīamūreheire mītarakwa yothe, na mīthengera, na thahabu iria aabatairio nīcio. ¹² No hīndī rīra Hīramu oomire Turo nīguo akoone matūūra marīa aaheetwo nī Solomoni, ndaakenirio nīmo. ¹³ Nake akīūra Solomoni atīrī, “Mūrū wa baba, nī matūūra matarī afia maya ūthee?” Akīmatua Būrūri wa Kabuli, na noguo metagwo o na ūmūthī. ¹⁴ Na rīrī, Hīramu nīarīkītīe gītūmīra Mūthamaki Solomoni taranda rīa mīrongo tīrī* cia thahabu.

¹⁵ Ūyū nīguo ūhorō wa ūria Mūthamaki Solomoni aarutithirie andū wīra na hinya matekwīyendera wa gwaka hekarū ya Jehova na nyūmba ya ūthamaki, na mbenji, na rūthingo rwa Jerusalemu, na Hazoru, na Megido, na Gezeru. ¹⁶ Firaūni mūthamaki wa Misiri nīatharīkīire na akīnyīta Gezeru. Agīgūcina na mwaki, na akīūra andū a Kaanani arīa maatūūraaga kuo, na agīcooka agīkūhe mwarī, mūtumia wa Solomoni, arī kīheo kīa ūhiki. ¹⁷ Nake Solomoni agīaka Gezeru rīngī. Nīakire Bethi-Horoni ya mūhuro, na ¹⁸ Baalathu, na Tadmōri rīa werū-inī, thīnī wa būrūri wake, ¹⁹ o na nīngī nīaakire matūūra manene ma kūga indo ciake na matūūra ma ngaari ciake cia ita na ma mbarathi ciake, na kīrīa gīothe eerīrīrie gwaka Jerusalemu, na Lebanonī, na būrūri wothe ūria aathanaga.

²⁰ Andū othe arīa maatīgaire kuuma kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andū acio matiarī andū a Isiraeli), ²¹ ūguo nī kuuga njiaro ciao iria ciatigarīte būrūri-inī, iria andū a Isiraeli mataaniinīte, acio nīo maandīkithirio nī Solomoni matūke ngombo ciake cia kūrutithio wīra na hinya, na noguo gūtūire ngīnya ūmūthī. ²² No Solomoni ndaatuire mūdū o na ūmwe wa Isiraeli ngombo; nīo maarī andū ake a kūrūa mbaara, na atongoria a thirikari yake, na anene ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngaari cia ita, na atwari a cio. ²³ Nīngī nī kwarī atongoria a anene 550 arīa maarutithagia mawīra mothe ma Solomoni na makarūgamīrīra aruti wīra.

²⁴ Rīrīa mwarī wa Firaūni aambatire kuuma itūūra inene rīa Daudi agīthīi gūikara nyūmba ya ūthamaki rīra Solomoni aamwakīre, hīndī iyo nīguo Solomoni aathondekire mbenji cia kūmīnyītīrīra.

²⁵ Solomoni aarutaga magongona ma njino na ma ūguano kīgongona-inī kīrīa aakīre Jehova maīta matatū o mwaka, agacinaga ūbumba mbere ya Jehova hamwe namo, na nī ūndū ūcio akahingia watho wa hekarū.

²⁶ Nīngī Mūthamaki Solomoni agīaka marikabu nīngī kūu Ezioni-Geberi, gūkuhī na Elothu kūu Edomu, hūgūrūrū-inī cia Iria Itune. ²⁷ Nake Hīramu agītūma andū ake, atwarithia a marikabu arīa maamenyete ūhorō wa iria, nīguo matungatage marikabu-inī marī na andū a Solomoni. ²⁸ Magīthīi ngīnya Ofiri, na makīrehe taranda magana mana ma mīrongo tīrī† cia thahabu, iria maatwarīre Mūthamaki Solomoni.

10

Mūthamaki Mūdū-wa-Nja wa Sheba Gūceerera Solomoni

¹ Rīrīa Mūthamaki mūdū-wa-nja wa Sheba agīure ngumo ya Solomoni na ūhorō wa ngwatanīro yake na rītwa rīa Jehova-rī, agītūka kūmūgeria na ūndū wa kūmūria ciūria nditū. ² Agīkinya Jerusalemu arūmīrīrwo nī andū aīngī mūno, na ngamīra ikuuīte mahuti marīa manungi wega, na thahabu nīngī mūno, na tūhiga twa goro, agīthīi harī Solomoni, akīaria nake maūndū mothe marīa maarī meciiria-inī make. ³ Nake Solomoni agīcookia ciūria ciake ciothe; gūtīrī ūndū o na ūmwe mūthamaki aaremirwo nīkūmūtaarīra. ⁴ Rīrīa mūthamaki-mūdū-wa-nja ūcio wa Sheba onire ūūgī wothe wa Solomoni o na nyūmba ya ūthamaki rīra aakīte, ⁵ na irio iria ciarī metha-inī yake, na ūria anene ake maikaraga metha-inī, na ūria ndungata iria ciatungataga ciehumbe, na arīa maamūheaga gīa kūnyua, o na magongona ma njino marīa aarutagīra hekarū-inī ya Jehova, agīkīgega mūno.

⁶ Akīra Mūthamaki Solomoni atīrī, “Ūhorō ūria ndaiguire ndī būrūri wakwa ūkonīi maūndū marīa wīkīte, o na ūūgī waku, nī ūhorō wa ma kūna. ⁷ No ndietīkirie maūndū macio ngīnya rīrīa ndīrokire gūkū, na ndīreyonera na maitho makwa nīi mwene. Ti-itherū, o na ndierītwo nuthu ya maūndū macio. Ūhorō wa ūūgī waku o na ūtonga waku, nīkīrīte mūno makīria ūria wothe ndaiguīte. ⁸ Kaī gūkena nī

* 9:14 nī ta tani inya na nuthu (4.5) † 9:28 nī ta tani 16

andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga uũgĩ waku! ⁹ Jehova Ngai waku arogocwo, ũria ũkenetio nĩwe, agagũkarĩria gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Israeli. Tondũ wa wendo wa Jehova wa tene na tene kũrĩ Israeli, nĩagũtũite mũthamaki, nĩgeetha ũtũirie kihooto na ũthingu.”

¹⁰ Agĩkhe mũthamaki taranda igana rĩa mĩrongo ĩrĩ,* cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno, na tũhiga twa goro. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ kũrĩ kwarehwo mahuti manungi wega ta marĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

¹¹ (Marikabu cia Hiram nĩ ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikĩrehe mĩrigo mĩnene ya mũthandari na tũhiga twa goro kuuma kuo. ¹² Mũthamaki aahũthĩre mũthandari iyo gwaka itugĩ cia gũtiĩrĩria hekarũ ya Jehova na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi. Kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ kwarehwo kuuma na nja kana gũkooneka mũthandari mĩingĩ ũguo.)

¹³ Mũthamaki Solomoni nĩahere mũthamaki ũcio mũndũ-wa-nja wa Sheba indo nyingĩ cia ũtaana wake na kĩa kĩngĩ gĩothe eerĩrie na aahooire. Thuutha ũcio Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agĩcoka bũrũri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹⁴ Ūritũ wa thahabu ĩria Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda magana matandatũ ma mĩrongo itandatũ,[†] ¹⁵ ĩtataranĩrio na igooti rĩa athũgũri na onjorithia na ya kuuma kũrĩ athamaki a Arabia, othe, na abarũthi a bũrũri.

¹⁶ Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene magana meerĩ cia thahabu hũire; o ĩmwe yathon-deketwo na ūritũ wa beka magana matandatũ[‡] cia thahabu. ¹⁷ Ningĩ agĩthondeka ngo nini magana matatũ cia thahabu hũire; o ĩmwe yathondeketwo na ūritũ wa mina ithatũ[§] cia thahabu. Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya Ūthamaki ĩria yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁸ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩnene mũno, kĩgemetio mwena wa na thĩĩnĩ na mĩguongo na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁹ Gĩtĩ kũ kĩa ũnene kĩaĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na thuutha wakio igũrũ kĩaĩ gĩa gĩthiũrũri. Miena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kiu kĩaĩ na handũ ha kũigĩrĩria moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. ²⁰ Mĩhiano ĩngĩ ikũmi na ĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ iyo ya makinya matandatũ. O ikinya rĩa ngathĩ riari na mĩhiano wa mĩrũũthi o mwena. Gũtirĩ gĩtĩ kĩngĩ ta kiu gĩthondeketwo mbere iyo gĩa ũthamaki ũngĩ o na ũrikũ. ²¹ Indo ciothe ĩria Mũthamaki Solomoni aanyuuagĩra ciari cia thahabu, na indo ciothe cia nyũmba ĩria ciari Nyũmba ya Ūthamaki ĩria yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni ciari cia thahabu therie. Gũtiari kindũ giathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha yatagwo kindũ gĩtari bata mũno matukũ-inĩ macio ma Solomoni. ²² Mũthamaki aari na marikabu nyingĩ cia wonjoria ĩria-inĩ, hamwe na marikabu cia Hiram. O riita ĩmwe thĩĩnĩ wa mĩaka ĩtatũ, nĩciacookaga ikũite thahabu, na betha, na mĩguongo, na ngĩma, na ngũũ.

²³ Mũthamaki Solomoni aari na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. ²⁴ Andũ a thĩ yothie nĩmacaragia ũria mangĩona Solomoni nĩguo maigue ũũgĩ ũria Ngai eekĩrite ngoro-inĩ yake. ²⁵ Andũ arĩa mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyũmbũ.

²⁶ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aari na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 ĩria aigĩte matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga ĩria ĩngĩ hakuhi nake kũu Jerusalemu.

²⁷ Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩria ĩrĩ magũrũ-inĩ ma ĩrĩma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni cioimaga bũrũri wa Misiri na Kilikia. Onjorithia a mũthamaki macigĩruga kuuma Kilikia. ²⁹ Ngaari ĩmwe ya ita maamĩgĩruga kuuma Misiri, ĩkoima cekerĩ magana matandatũ^{*} cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtano.[†] Nao nĩmaciendagĩria athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

11

Atumia a Solomoni

¹ Mũthamaki Solomoni nĩendire andũ-a-nja aingĩ a kũndũ kũngĩ o hamwe na mwarĩ wa Firaũni, nĩahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahiti. ² Moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ĩria Jehova eerĩte Israeli atĩrĩ, “Mũtikanahikanie nao, tondũ ti-itherũ nĩmakagarũra ngoro cianyu ĩrũmĩre ngai ciao.” No rĩrĩ, Solomoni agĩkĩrĩrĩria kũmeenda. ³ Aari na atumia magana mũgwanja kuuma nyũmba cia ũthamaki, na thuriya magana matatũ, nao atumia acio ake makĩmũhĩtithia. ⁴ O

* 10:10 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5) † 10:14 nĩ ta tani 25 ‡ 10:16 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) § 10:17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75) * 10:29 nĩ ta kilo 7 † 10:29 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

ũria Solomoni aathiire agĩkũraga, noguo atumia ake maaguucagĩrĩa ngoro yake kũrũmĩrĩa ngai ingĩ, nake akiaga kũheana ngoro yake kũna kũrĩ Jehova Ngai wake, ta ũria ngoro ya ithe Daudi yatarĩ. ⁵ Akĩrũmĩrĩa Ashitorethu ngai ya nga ya andũ a Sidoni, na Moleku ngai ĩria meneku ya Aamoni. ⁶ Nĩ undũ ĩcio Solomoni agĩka ũuru maitho-inĩ ma Jehova; ndaarũmĩrĩre Jehova kũna ta ũria ithe Daudi ekĩte.

⁷ Solomoni nĩakiire Kemoshu ngai ĩria meneku ya Moabi, na Moleku ngai ĩria meneku ya Aamoni handũ hatũũgĩru, o kũu karima-inĩ karĩa karĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalem. ⁸ Ekire o ũguo kũrĩ atumia arĩa angĩ ake othe a kũngĩ, arĩa maacinaga ũbumba na makarutĩra ngai ciao magongona.

⁹ Jehova nĩarakaririo nĩ Solomoni tondũ ngoro yake nĩyahutatiire Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, ũria wamuũmĩrĩre maita meerĩ. ¹⁰ O na gũtuĩka nĩakaanĩtie Solomoni kũrũmĩrĩa ngai ingĩ-rĩ, Solomoni ndaigana kũrũmia watho wa Jehova. ¹¹ Nĩ undũ ĩcio Jehova akĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ ũguo nĩguo wonete arĩ wega, na nĩuregete kũrũmĩrĩa kĩrĩkanĩro giakwa na kĩrĩa kĩa watho wakwa gĩa kũrũmĩrĩro kĩa ngwathite-rĩ, ti-itherũ nĩngagũtunya ũthamaki ndĩũrute kũrĩ we, ndĩũngere ũmwe wa ndungata ciaku. ¹² No rĩrĩ, nĩ undũ wa thoguo Daudi-rĩ, ndigwĩka undũ ĩcio hĩndĩ ĩria we ũrĩ muoyo. No nĩngagũtunya mũũguo. ¹³ No ndikamũtunya ũthamaki wotho, no nĩngamũhe mũhĩrĩga ũmwe nĩ undũ wa Daudi ndungata yakwa, na nĩ undũ wa Jerusalem, itũũra rĩrĩa thuurĩte.”

Thũ cia Solomoni

¹⁴ Nake Jehova akĩarahũrĩa Solomoni thũ, nĩyo Hadadi ũria Mũedomu, wa rũciaro rwa ũthamaki wa Edomu. ¹⁵ Mbere iyo rĩrĩa Daudi aarũaga na Edomu, Joabu mũnene wa ita, ũria wathiite gũthika arĩa maakuĩte-rĩ, nĩooragire arũme othe kũu Edomu. ¹⁶ Joabu na andũ a Isiraeli othe maikarire kũu mĩeri ĩtandatũ, nginya rĩrĩa maaniĩnĩre arũme othe kũu Edomu. ¹⁷ No Hadadi arĩ o kahĩ-rĩ, akĩũrĩa bũrũri wa Misiri marĩ hamwe na anene amwe a Edomu arĩa maatungatĩre ithe. ¹⁸ Nao makiuma Midiani magĩthĩ Parani. Ningĩ makĩoya andũ angĩ kũu Parani, magĩthĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, ũria waheire Hadadi nyũmba, na gĩthaka, na akĩmũhe irio.

¹⁹ Firaũni nĩakenirio mũno nĩ Hadadi o nginya akĩmũhe mwarĩ wa nyina na Tahapenesi, mĩtumia wa mũthamaki, nĩguo amũhĩkie atũke mĩtumia wake. ²⁰ Mwarĩ wa nyina na Tahapenesi akĩmũciarĩra kahĩ geetagwo Genubathu karĩa kaarereirwo nyũmba-inĩ ya mũthamaki nĩ Tahapenesi. Genubathu agĩtũũrĩa na ciana cia Firaũni kuo.

²¹ Hadadi arĩ kũu Misiri akĩũga atĩ Daudi nĩahurũkĩte hamwe na maithe make, na atĩ Joabu mũnene wa ita o nake nĩarikĩtie gũkua. Hĩndĩ ĩyo Hadadi akĩra Firaũni atĩrĩ, “Njĩtikĩria thĩ, nĩguo njooke bũrũri witũ.”

²² Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ wagĩte gũkũ atĩ nĩguo ũcooke bũrũri wanyu?”

Hadadi agĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ, no njĩtikĩria thĩ!”

²³ Nake Ngai akĩarahũra thũ ingĩ ya gũũkĩrĩa Solomoni, nayo nĩ Rezoni mũrũ wa Eliada, ũria worĩte akoima kũrĩ mũnene wake, Hadadezeri mũthamaki wa Zoba. ²⁴ Akĩyũnganĩria andũ, na agĩtuĩka mũtongoria wa gĩkundi kĩa aremi rĩrĩa Daudi aaniĩnĩre ita cia Zoba; aremi acio magĩthĩ Dameski, magĩtũũra kuo, na makĩoya wathani. ²⁵ Rezoni aarĩ thũ ya Isiraeli rĩrĩa rĩothe Solomoni aatũũrĩre muoyo, akĩongerera thĩina ũria warehetwo nĩ Hadadi. Nĩ undũ ĩcio Rezoni agĩathana kũu Suriata na nĩathũire Isiraeli mũno.

Jeroboamu Kũremera Solomoni

²⁶ Ningĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati akĩremera mũthamaki. Aarĩ ũmwe wa anene a Solomoni, Mũefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarĩ mĩtumia wa ndigwa.

²⁷ Ũũ nĩguo aaremeire Mũthamaki: Solomoni nĩathondekete mbenji na agacookereria rũthingo rwa itũũra inene rĩa ithe Daudi. ²⁸ Na rĩrĩ, Jeroboamu aarĩ mũndũ mũhoti, na rĩrĩa Solomoni onire mũrutĩre wake wa wĩra ũria warĩ mwega, akĩmũtua mũrũgamĩrĩrĩ wa aruti wĩra othe a nyũmba ya Jusufu.

²⁹ Ihinda-inĩ rĩu, Jeroboamu oimaga Jerusalem, nake Ahija mũnabii wa Shilo agĩcemia nake, ehumbĩte nguo njerũ. Nao eerĩ maarĩ oiki kũu gĩthaka-inĩ, ³⁰ nake Ahija akĩoya nguo ĩyo njerũ eehumbĩte, akĩmĩtarũra icunjĩ ikũmi na igĩrĩ. ³¹ Hĩndĩ ĩyo akĩra Jeroboamu atĩrĩ, “Wĩyoere icunjĩ ikũmi, nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigĩte: ‘Atĩrĩrĩ, nĩngweheria ũthamaki guoko-inĩ gwa Solomoni, na nĩngũkũhe mĩhĩrĩga ikũmi. ³² No nĩ undũ wa ndungata yakwa Daudi na itũũra inene rĩa Jerusalem, rĩrĩa thuurĩte kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yotho ya Isiraeli, nĩngũmũtigĩria mũhĩrĩga ũmwe. ³³ Ngwĩka ũguo, nĩ tondũ nĩmandiganĩrie, makainamĩrĩa Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andũ a Moabi, na Moleku ngai ya andũ a Amoni, na magatiga gũthĩ na njira ciakwa, o na makarega gwĩka ũria kwagĩrĩre maitho-inĩ makwa, o na matirũmagia ĩrĩa ciakwa na mawatho ta ũria Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

* 11:7 Kĩrima kĩa Mitamaiyũ kiarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalem, na kĩaĩkaine na rĩitwa rĩngĩ ta Kĩrima kĩa Ũthũku (2Ath 23:13).

³⁴ “No rĩrĩ, ndikweheria ūthamaki wothē guoko-inĩ gwa Solomoni; nĩndimũtuĩte mwathani matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, nĩ ūndũ wa Daudi ndungata yakwa, ūrĩa ndathuurire o we warũmirie maathani makwa na irĩra ciakwa. ³⁵ Nĩngeheria ūthamaki moko-inĩ ma mũriũ na ngũhe mĩhĩrĩga ikũmi. ³⁶ Nĩngahe mũriũ mũhĩrĩga ūmwe, nĩgeetha ndungata yakwa Daudi itũũrie tawa mbere yakwa hĩndĩ ciothe kũu Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene kũria ndathuurire ndũũrie Rĩtwa riakwa kuo. ³⁷ No wee-rĩ, nĩngakuoya, na nĩũgathamaka maũndũ-inĩ mothe marĩa ngoro yaku ikeerĩrĩra; nĩũgatuĩka mũthamaki wa Isiraeli. ³⁸ Ūngĩka ūrĩa wothē ngũgwatha, na ūthiĩage na njĩra ciakwa, na wĩkage ūrĩa kwagĩrĩre maithe-inĩ makwa na ūndũ wa kũrũmia irĩra ciakwa na maathani makwa, o ta ūrĩa ndungata yakwa Daudi yekaga-rĩ, nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Nyũmba yaku nĩngamĩtua ya ūthamaki ya gũtũũra, o ta ūrĩa ndaakire nyũmba ya Daudi na nĩngakũhe Isiraeli. ³⁹ Nĩnganyariira njĩaro cia Daudi, no ndigacinyariira nginya tene.”

⁴⁰ Solomoni nĩageririe kũũraga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akĩũrĩra bũrũri wa Misiri kwa Mũthamaki Shishaka, na agĩkara kuo nginya rĩrĩa Solomoni aakuire.

Gĩkũũ kĩa Solomoni

⁴¹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, ūrĩa wothē eekire, na ūũgĩ ūrĩa onanirie-rĩ, githĩ matĩandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa ciĩko cia Solomoni? ⁴² Solomoni aathamakĩre Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ⁴³ Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

12

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aiguirie ūhoru ūcio (aarĩ o Misiri, kũrĩa oorĩre eherere Mũthamaki Solomoni), akiũma Misiri, akĩĩnũka. ³ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Thoguo niatũgĩrĩre icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ūcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa aatũgĩrĩre, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ mũgaacooka kũrĩ nĩ thũutha wa mĩthenya ĩtatũ.” Nĩ ūndũ ūcio andũ magĩthiĩra.

⁶ Thũutha ūcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩra kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara njookerie andũ aya atĩa?”

⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūmũthĩ ūngĩtĩkĩra gũtuĩka ndungata ya andũ aya na ūmatungatĩre, na ūmacookerie na njĩra njagĩrũrũ-rĩ, megũtũũra marĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ūtaaro ūrĩa athuuri acio maamũheire, na akĩhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake, arĩa maamũtungatagĩra. ⁹ Akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ aya maranjĩra atĩ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũgĩrĩre’ Ingĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrĩte atĩ, ‘Thoguo niatũgĩrĩre icooki iritũ, nowe tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ūmeere atĩrĩ, ‘kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamũgĩrĩre icooki iritũ; nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’”

¹² Thũutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ūrĩa mũthamaki oigĩte atĩrĩ, “Mũgaacooka kũrĩ nĩ thũutha wa mĩthenya ĩtatũ.” ¹³ Mũthamaki agĩcookeria andũ acio ūhoru ehĩte mũno. Akĩregana na ūtaaro ūrĩa aaheetwo nĩ athuuri, ¹⁴ akĩrũmĩrĩra ūtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, “Baba nĩamũrĩtũhĩrie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.” ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki ndaigana gũthĩkĩrĩra andũ acio, tondũ maũndũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Jehova, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ūrĩa Mũshiloni.

¹⁶ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli moonire atĩ mũthamaki ūcio nĩarega kũmathĩkĩrĩra, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,
na nĩ gĩcunjĩ kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo harĩ mũrũ wa Jesii?
Cooka hema-inĩ ciaku wee Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee mwene.”
Nĩ ūndũ ūcio andũ othe a Isiraeli makĩĩnũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthiĩ na mbere kũmathamakĩra.

¹⁸ Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramu ūrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya, no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No Rehoboamu agĩthara,

akíhaica ngaari-inĩ yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ùndũ ùcio andũ a Isiraeli matũire maremeire nyũmba ya Daudi nginya ùmũthĩ.

²⁰ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe maaiguire atĩ Jeroboamu nĩacookete kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmũtũ-manĩra oke kĩũngano-inĩ, na makĩmũtua mũthamaki wa Isiraeli guothe. Mũhĩrĩga wa Juda noguo wiki warũmĩrĩre nyũmba ya Daudi.

²¹ Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ othe a nyũmba ya Juda na a mũhĩrĩga wa Benjamini andũ 180,000 a kũrũa mbaara nĩgeetha makarũe na nyũmba ya Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu mũrũ wa Solomonĩ ùthamaki.

²² No rĩrĩ, kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai akĩrwo atĩrĩ: ²³ “Thiĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomonĩ mũthamaki wa Juda, na nyũmba ya Juda yotho o na ya Benjamini na andũ arĩa angĩ othe, ùmeere atĩrĩ, ²⁴ ‘Jehova ekuuga ùũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu, andũ a Isiraeli. O mũndũ wanyu wotho nĩacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njikĩte ùndũ ùyũ.’” Nĩ ùndũ ùcio magĩathĩkĩra kiugo kĩa Jehova, magĩcooka mũciĩ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.

Njaũ cia Thahabu kũu Betheli na Dani

²⁵ Nake Jeroboamu akĩrĩgĩra itũũra rĩa Shekemu na rũthingo rwa hinya thĩnĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, agĩtũũra kuo. Kuuma kũu agĩthĩ agĩaka itũũra rĩa Penieli.

²⁶ Jeroboamu agĩciirĩa atĩrĩ, “Ùthamaki wahota gũcokerera nyũmba ya Daudi. ²⁷ Andũ aya mangĩambata mathĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmagacooka gwathĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mũthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na macookerere Mũthamaki Rehoboamu.”

²⁸ Thuutha wa kũhooya ùtaaro, mũthamaki nĩathondekire mĩhianano ũrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩra andũ atĩrĩ, “Ùhoro wa kwambataga Jerusalemu nĩũkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, irĩa ciamũrutire bũrũri wa Misiri.” ²⁹ Mũhianano ùmwe akĩũiga Betheli, na ũrĩa ũngĩ akĩũiga Dani. ³⁰ Naguo ùndũ ùyũ ũgĩtuĩka mehĩa; nĩgũkorwo andũ nĩmathiĩaga o nginya Dani kũhooya mũhianano ũrĩa warĩ kũu.

³¹ Jeroboamu nĩakire mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yotho, o na gũtuĩka matiarĩ Alawii.* ³² Akĩambĩrĩrĩa gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na itano mweri-inĩ wa inana, ùtuĩke ta gĩathĩ kĩa kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano iyo ya njaũ aathondekete magongona. Nĩngĩ kũu Betheli akĩiga athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathondekete. ³³ Mũthenya wa ikũmi na itano mweri-inĩ wa inana, mweri ũrĩa eethuũrĩre we mwene, akĩruta magongona kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩte kũu Betheli. Nĩ ùndũ ùcio akĩambĩrĩrĩa gĩathĩ kũu nĩ ùndũ wa andũ a Isiraeli, na akĩambata kĩgongona-inĩ kũruta magongona.

13

Mũndũ wa Ngai Kuuma Juda

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ùmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthĩ Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kĩgongona-inĩ arute igongona. ² Akĩanĩrĩra, agĩũkĩrĩra kĩgongona kũu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkĩra atĩrĩ, “Wee kĩgongona gĩkĩ, kĩgongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ùũ, ‘Nyũmba ya Daudi nĩgũgaciirwo kaana ga kahĩ, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩri-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ riaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ riaku.’” ³ Mũthenya o ro ùcio, mũndũ ùcio wa Ngai akĩheana kĩmenyithia, akiuga atĩrĩ: “Gĩkĩ nkĩo kĩmenyithia kĩa Jehova onanĩtie: Kĩgongona nĩgĩgwatũkana, naguo mũhu ũrĩa ũrĩ igũrũ riakio ùitike.”

⁴ Rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu aaguire ũrĩa mũndũ ùcio wa Ngai aanĩrĩre agokĩrĩra kĩgongona kũu kĩarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kĩgongona-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Mũnyiitei!” No rĩrĩ, guoko kũu aatambũrũkĩrie mũndũ ùcio gũkĩonja, na ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ. ⁵ Nakio kĩgongona kũu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakio ũgĩtũka, kũringana na kĩmenyithia kĩa mũndũ ùcio wa Ngai aheanĩte na ùndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁶ Nĩngĩ mũthamaki akĩra mũndũ ùcio wa Ngai atĩrĩ, “Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũũhoore nĩguo guoko gwakwa kũhonio.” Nĩ ùndũ ùcio, mũndũ ùcio wa Ngai agĩthaita Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkĩhona na gũgĩcooka o ũrĩa kwarĩ mbere.

⁷ Mũthamaki akĩra mũndũ ùcio wa Ngai atĩrĩ, “Ūka tũthĩ mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo.”

⁸ No mũndũ ùcio wa Ngai agĩcokeria mũthamaki atĩrĩ, “O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciakurĩ, nĩ ndĩngĩthĩ nawe, o na ndĩngĩrĩa irio kana nyue maaĩ gũkũ. ⁹ Nĩgũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo

* 12:31 Jeroboamu aamũire andũ mataarĩ Alawii matũike athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathĩrĩ Juda.

kia Jehova, ngeerwo atiri, 'Ndukanarie irio, kana unyue maa, o na kana ucookere njira iria wagereire ugithii.' ¹⁰ Ni undu ucio akigera njira ingi na ndaacookeire iria aagereire agithii Betheli.

¹¹ Na riri, ni kwar münabii mukuru watuura Betheli, nao ariu ake magika makimwira maundu maria mothe mundu ucio wa Ngai eekite kuu muthenya ucio. O na ningi make the wao uhoru uria eerire muthamaki. ¹² Ithe wao akimooria atiri, "Agereire njira iriku?" Nao ariu ake makimuonia njira iria mundu ucio wa Ngai woimite Juda aagereire. ¹³ Ni undu ucio akira ariu ake atiri, "Ndandikira ndigiri." Nao marikia kumutandikira ndigiri akimikarira ¹⁴ na akirumirira mundu ucio wa Ngai. Akimukora aikarite thi rungu rwa muti wa mugandi, akimuria atiri, "Wee niwe mundu wa Ngai uria uumite Juda?"

Mundu ucio wa Ngai akimwira atiri "Ii ni niu."

¹⁵ Ni undu ucio münabii ucio mukuru akimwira atiri, "Uka tuthii mucii ukarie."

¹⁶ Mundu ucio wa Ngai akiuga atiri, "Ndingicooka na thuutha tuthii nawe, o na ningi ndingiria irio kana nyuanire maa nawe guku. ¹⁷ Tondū ninjiritwo ni kiugo kia Jehova atiri, 'Ndukanarie irio kana unyue maa kuu o na kana ucookere njira iria wagereire ugithii.'"

¹⁸ Münabii ucio mukuru akimucokeria atiri, "O na ni ndi münabii tawe. Muraika nianjaririe na kiugo kia Jehova anjira atiri: 'Mugire mucooke nake gwaku mucii nguo arie irio na anyue maa.' " (No nikumheenea aamuheneaga). ¹⁹ Ni undu ucio mundu ucio wa Ngai agicooka nake gwake mucii, akiria na akinyua.

²⁰ Maikarite o metha-ini kiugo kia Jehova gikinyira münabii ucio mukuru uria wacooketie münabii wa kuuma Juda na thuutha. ²¹ Akianirira, akira mundu ucio wa Ngai uria woimite Juda atiri, "Jehova ekuuga uu: 'Niureganite na kiugo kia Jehova, na ukaaga kurumia watho uria waathirwo ni Jehova Ngai waku. ²² No niucokete na thuutha, na ukaria irio na ukanyua maa kundu kura aakwirire ndukaarie na ndukanyue kindu kuo. Ni undu ucio mwiri waku ndugaathikwo mbirira-ini ya maithe maku.'"

²³ Riria mundu ucio wa Ngai aarikie kura na kunyua-ri, münabii uria wamucooketie na thuutha akimutandikira ndigiri yake. ²⁴ Na agithii na njira-ri, agitungana na muruthi ukimura, nago mwiri wake ukigua thi hau njira-ini, nayo ndigiri na muruthi cieri ikirugama hau mwiri wari. ²⁵ Andu amwe aria maahitukagira hau makona mwiri uguite hau thi, na muruthi urugamite o hau mwiri wari, nao magithii makeheana uhoru ucio itura-ini inene riria münabii ucio mukuru aaturaga.

²⁶ Riria münabii uria wamucooketie na thuutha kuuma rugendo-ini rwake aigire uhoru ucio, akiuga atiri, "Ucio ni mundu uria wa Ngai uria urareganire na kiugo kia Jehova. Jehova niamunearite kuri muruthi uria umutambuure na ukamura, o ta uria kiugo kia Jehova kiamwirite."

²⁷ Münabii ucio mukuru akira ariu ake atiri, "Ndandikira ndigiri." Nao magika o uguo. ²⁸ Nake akiumagara agithii, agikora mwiri uguithitio njira-ini, na muruthi na ndigiri irugamite o hau wari. Muruthi ndwarite mwiri ucio kana ugatambuura ndigiri. ²⁹ Ni undu ucio münabii ucio akioya mwiri wa mundu ucio wa Ngai, akiugirira iguru ria ndigiri, akiucokia itura-ini riake inene nigeetha amucakaire na amuthike. ³⁰ Nake akiga mwiri ucio mbirira-ini yake mwene, nao makimucakira makiugaga atiri, "Uui muru wa baba-ii"

³¹ Aarikia kumuthika, akira ariu ake atiri, "Riria ngaakua, mugathika mbirira-ini ino haria mundu uyū wa Ngai athikito; mukaiga mahindi makwa hau mwene-ini wa mahindi make. ³² Nigukorwo uhoru uria aheanire uumanite na kiugo kia Jehova wa gukirira kigongona kiria kiri Betheli o na mahooero mothe maria maarĩ kundu kura gutuguru thini wa matura ma Samaria-ri, ti-itheru undu ucio no nginya ukahingio."

³³ O na thuutha wa maundu macio-ri, Jeroboamu ndatiganire na njira ciake cia waganu, no aathiire na mbere kwamura athinjiri-ngai a kundu kura gutuguru, kuuma kuri andu a mitemba yothe. Mundu o wotho ungendire gutuika muthinjiri-ngai, niamwamura ni undu wa kundu kuu gutuguru.

³⁴ Macio nimo maarĩ mehia na nyumba ya Jeroboamu maria maatimire igwe na iniinwo biu yeherio guku thi.

14

Urathi wa Ahija wa Guukirira Jeroboamu

¹ Ihinda-ini riu, Abija muru wa Jeroboamu akirwara, ² nake Jeroboamu akira mutumia wake atiri, "Wigarure nigeetha ndukae kumenyeka ati niwe mutumia wa Jeroboamu. Ucooke ithii Shilo. Ahija uria münabii nikuo ari, uria wanjirire ati ni ningatika muthamaki wa andu aya a Isiraeli. ³ Kuua migate ikumi, na tumigate tungi tunini na kihembe kia ukii, ithii kuri we. Niegukwira uria uhoru wa kamwana gaka ugakara." ⁴ Ni undu ucio mutumia wa Jeroboamu agika uguo eerirwo na agithii mucii kwa Ahija kuu Shilo.

Na rīrī, Ahija ndoonaga; nīorīte maitho nī gūkūra. ⁵ Nowe Jehova nīeerīte Ahija atīrī, “Mūtumia wa Jeroboamu nīarooka gūkūūra ūhoro wa mūrīū nī ūndū nī mūrūaru, nawe ūmūcookerie ūna na ūna. Aakinya-rī, egwītua taarī mūdū ūngī.”

⁶ Nī ūndū ūcio rīrīa Ahija aaguire mūkinyo wa magūrū make arī mūrango-inī, akīmwīra atīrī, “Toonya, mūtumia wa Jeroboamu. Ūretua tiwe nīkī? Nīndūmītuo kūrī we na ūhoro ūtarī mwega. ⁷ Thīī, kūrī Jeroboamu ūmwīre atī Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī: ‘Nīī ndakūnenehirie kuuma gatagatī ka andū, ngīgūtua mūtongoria wa andū akwa a Isiraeli. ⁸ Ndaatunyanire ūthamaki kuuma kūrī nyūmba ya Daudi, ngīkūnengera, no wee ndūkoretwo ūhaana ta ndungata yakwa Daudi, ūrīa watūire arūmītīe maathani makwa, na akanūmūrīra na ngoro yake yothe, agekaga o ūrīa wiki wagīrīre maitho-inī makwa. ⁹ Wee nīwīkīte maūdū maingī mooru, gūkīra andū arīa othe makoretwo marī mbere yaku. Nīwīthondekeire ngai ingī, o na mīhianano ya kūhooywo īthondeketwo na kīgera. Nīūtūmīte ndakare na ūkaahutatīra.

¹⁰ “Nī ūndū wa ūguo-rī, nīngūrehere nyūmba ya Jeroboamu mwanangīko. Nīngwehereria Jeroboamu mwana o wothē wa kahīī thīīnī wa Isiraeli, arī ngombo kana atarī ngombo. Nīngacina nyūmba ya Jeroboamu o ta ūrīa mūdū acinaga mai nginya magathira. ¹¹ Ngui nīikaarīa andū a Jeroboamu arīa magaakuīra itūūra-inī inene, nacio nyoni cia rīera-inī irīe arīa magaakuīra mīgūnda-inī. Jehova nīguo oigīte!’

¹² “No wee-rī, cooka mūcīī. O wakinya itūūra-inī inene-rī, noguo mwana ūcio arīkua. ¹³ Isiraeli othe nīmakamūcakāira na mamūthike. Ūcio nowe wiki wa Jeroboamu ūgaathikwo, tondū nowe wiki thīīnī wa nyūmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ūndū mwega thīīnī wake.

¹⁴ “Jehova we mwene nīakarūgamia mūthamaki ūngī wa gūthamakīra Isiraeli ūrīa ūkaaniina nyūmba ya Jeroboamu. Ūmūthī nīguo mūthenya! Atī atīa? Īī, amīniine o ro rīu. ¹⁵ Nake Jehova nīakahūūra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjī rīrainaina rīrī maaī-inī. Nīakamunya andū a Isiraeli kuuma būrūrī ūyū mwega ūrīa aaheire maithe mao, na amahurunje mūrīmo ūrīa ūngī wa Rūūī rwa Faratī, tondū nīmarakarirīe Jehova nī ūndū wa gwīthondekera itugī cia Ashera. ¹⁶ Nīagatiganīria andū a Isiraeli nī ūndū wa mehīa marīa Jeroboamu ekīte, na nīngī agatūma Isiraeli meehie.”

¹⁷ Nake mūtumia wa Jeroboamu agīūkīra, agīthīī Tirīza. Rīrīa aakinyire mūromo-inī wa nyūmba, kahīī kau gagīkua. ¹⁸ Nao magīgathika, na andū a Isiraeli othe magīgacakāira, o ta ūrīa Jehova oigīte na kanua ka ndungata yake Ahija, ūrīa mūnabīi.

¹⁹ Maūdū marīa mangī makonīī wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ūrīa aathanire, nīmandīke ibuku-inī rīa athamaki a Isiraeli. ²⁰ Aathamakire mīaka mīrongo īrī na īrī, agīcooka akīhurūka hamwe na maithe make. Nake mūrīū Nadabu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Rehoboamu Mūthamaki wa Juda

²¹ Rehoboamu mūrū wa Solomoni nīwe warī mūthamaki wa Juda. Aarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īna na ūmwe rīrīa aatūikire mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na mūgwanja, itūūra-inī inene rīrīa Jehova aathurīte kuuma mīhīrīga-inī yothē ya Isiraeli, nīgeetha Rītwa rīake rītūire kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarī Mūamoni.

²² Nao andū a Juda nīmekire maūdū wa waganu maitho-inī ma Jehova. Nī ūndū wa mehīa marīa meekire, nīmarahūire marakara make, akīigua ūiru nī ūndū nīmehītīe, gūkīra ūrīa maithe mao meehītīe. ²³ Nīngī magīthondekera kūdū kūrīa gūtūūgīru, na mahiga maamūre, na itugī cia Ashera, o harīa hothe haarī karīma karaihu, na rungu rwa mūtī o wothē waramītīe honge. ²⁴ O na nī kwārī maraya ma arūme mahooero-inī kūu būrūrī-inī; andū acio magīika maūdū mothe marīa maarī magigī ma ndūrīrī irīa Jehova aingatīte mbere ya andū a Isiraeli matanoka kuo.

²⁵ Mwaka-inī wa ītano wa Mūthamaki Rehoboamu-rī, Shishaka mūthamaki wa Misirī agītharīkīra Jerusalemu. ²⁶ Nake agīkuua igīina cia hekarū ya Jehova na igīina cia nyūmba ya ūthamaki. Aakuire indo ciothe o hamwe na ngo ciothe cia thahabu irīa Solomoni aathondekithītīe. ²⁷ Nī ūndū ūcio Mūthamaki Rehoboamu agīthondeka ngo ingī cia gīcango handū ha icio cia mbere, agīcinengera anene a arangīrī arīa maikaraga itoonyero-inī rīa nyūmba ya ūthamaki. ²⁸ Rīrīa rīothe mūthamaki aathiaga hekarū-inī ya Jehova, arangīrī acio maathiaga nake makuuīte ngo icio, na thuutha ūcio magacicookia nyūmba-inī ya arangīrī.

²⁹ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangī mothe makonīī wathani wa Rehoboamu na ūrīa wothē eekire-rī, githī matīandīkītuo ibuku-inī rīa maūdū ma athamaki a Juda? ³⁰ Hīndī ciothe nī gwakoragwo na mbaara gatagatī ka Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Nake Rehoboamu akīhurūka hamwe na maithe make, agīthikwo hamwe nao thīīnī wa itūūra inene rīa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarī Mūamoni. Nake mūrīū Abija agītūika mūthamaki ithenya rīake.

15

Abija Mūthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikūmi na īnana wa ūthamaki wa Jeroboamu mūrū wa Nebati-rī, nīguo Abija aatuikire mūthamaki wa Juda, ² na agīthamaka arī Jerusalemu mīaka itatū. Nyina eetagwo Maaka mwarī wa Abisalomu.

³ Nīekire mehia marīa mothe ithe eekīte mbere yake; ndeyamūrīre Jehova Ngai wake na ngoro yake yothe, ta ūria ngoro ya ithe Daudi yatarī. ⁴ No rīrī, nī ūndū wa Daudi, Jehova Ngai wake akīmūhe tawa kūu Jerusalemu na ūndū wa gūtua mūrīū mūthamaki ithenya rīake, na gūtūma itūūra rīa Jerusalemu rīrūme. ⁵ Nīgūkoro Daudi nīekīte ūria kwagīrīre maitho-inī ma Jehova, na ndaagire kūrūmia watho o na ūmwe wa Jehova matukū-inī mothe ma muoyo wake, tiga ūhorō-inī wa Uria ūria Mūhiti.

⁶ Na rīrī, gwatūuraga mbaara gatagatī ka Rehoboamu na Jeroboamu hīndī īria yothe Abija aarī muoyo. ⁷ Maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Abija na ūria wothē eekire-rī, githī matandikītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Juda? Na nī kwārī mbaara gatagatī ka Abija na Jeroboamu. ⁸ Nake Abija akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo thīinī wa itūūra inene rīa Daudi. Nake mūrīū Asa agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Asa Mūthamaki wa Juda

⁹ Mwaka wa mīrongo īrī wa ūthamaki wa Jeroboamu mūthamaki wa Isiraeli-rī, nīguo Asa aatuikire mūthamaki wa Juda, ¹⁰ nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo īna na ūmwe. Cūwe wake eetagwo Maaka mwarī wa Abisalomu.

¹¹ Asa nīekire ūria kwagīrīre maitho-inī ma Jehova, o ta ūria ithe Daudi eekīte. ¹² Nīaingatire maraya ma arūme ma mahooero-inī moime būrūrī ūcio, na akīheria mīhianano yothe ya kūhooyagwo īria maithe make maathondekete. ¹³ O na nīeherie cūwe wake Maaka atige gūtūika mūthamaki-mūndū-wa-nja, tondū nīathondekete gītugī kia Ashera, kindū kīrī magigi mūno. Asa agīkīmomora, agīgīcinīra kīanda-inī gīa Kidironi. ¹⁴ O na gūtūika ndaathengirie mahooero marīa maarī kūndū gūtūīgīru-rī, ngoro ya Asa nīyerutīre Jehova mūtūūrīre-inī wake wothē. ¹⁵ Nīarehire kūu hekarū ya Jehova betha, na thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe maamūrīte.

¹⁶ Gwatūire mbaara gatagatī ka Asa na Baasha mūthamaki wa Isiraeli, hīndī yothe ya wathani wao. ¹⁷ Baasha mūthamaki wa Isiraeli nīambatire agīkīrīra Juda na agīaka rūthingo rwa hinya kūu Rama, nīgeetha agīrīrīre andū matikoime kana matoonye būrūrī wa Asa mūthamaki wa Juda.

¹⁸ Nīngī Asa akīruta betha na thahabu ciothe iria ciatarīte kīgīna-inī kīa hekarū ya Jehova na kīa nyūmba yake ya ūthamaki. Nake agīcīhokera anene ake macitwarīre Beni-Hadadi mūrū wa Taburimoni, mūrū wa Hezoni, mūthamaki wa Suriata, ūria waathanaga Dameski. ¹⁹ Nake akīmūrīra atīrī, “Reke hakoro harī na kīrīko giitū nawe, o ta ūria haarī kīrīko gatagatī ka baba na thoguo. Ta kione, kīheo kīa betha na thahabu nīko ndagūtūmīra. Rīu tharia kīrīko kīanyu na Baasha mūthamaki wa Isiraeli nīguo atigane na nīi.”

²⁰ Beni-Hadadi agītūkīra ūhorō wa Mūthamaki Asa, agītūma anene a ikundi cia thigari ciake makahūire matūūra ma Isiraeli. Nake agītōoria ljonī, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. ²¹ Hīndī īria Baasha aiguire ūhorō ūcio, agītiga gwaka Rama, agīthī gūikara Tiriza. ²² Nīngī Mūthamaki Asa akīruta watho kūu Juda guothe, gūtīrī mūndū watīgīrīrwo, nao magīkuua mahiga na mbaū iria Baasha aahūthagīra Rama. Indo icio nīcio Mūthamaki Asa aakire nacio Geba kūu Benjamini, o na agīaka kūu Mizipa.

²³ Ha ūhorō wa maūndū marīa mangī mothe makoniī wathani wa Asa, marīa mothe aahingirie, na ūria wothē eekire, o na matūūra marīa aakire-rī, githī matandikītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Juda? Na rīrī, Asa aakūra akīrwara magūrū. ²⁴ Hīndī īyo Asa akīhurūka hamwe na maithe make, agīthikwo hamwe nao thīinī wa itūūra inene rīa ithe Daudi. Nake mūrīū Jehoshafatu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Nadabu Mūthamaki wa Isiraeli

²⁵ Nadabu mūrū wa Jeroboamu aatuikire mūthamaki wa Isiraeli mwaka wa keerī wa Asa mūthamaki wa Juda, nake agīthamakīra Isiraeli mīaka īrī. ²⁶ Nīekire maūndū ma waganu maitho-inī ma Jehova, akīrūmīrīra mīthīire ya ithe na mehia make marīa maatūmire andū a Isiraeli meehie.

²⁷ Baasha mūrū wa Ahija wa nyūmba ya Isakaru nīaciirīre kūmūūkīrīra, nake akīmūrīragīra kūu Gibethoni, itūūra rīa Afilisti, rīria Nadabu na Isiraeli othe marīgīciirīre. ²⁸ Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatātū wa Asa mūthamaki wa Juda na agītūika mūthamaki ithenya rīake.

²⁹ Aambīrīria gūthamaka-rī, nīooragire andū a nyūmba ya Jeroboamu othe. Ndaatīgīrie Jeroboamu mūndū o na ūmwe arī muoyo, no aamaniinire othe, kūrīngana na kiugo kīa Jehova kīria aarīre na kanua ka ndungata yake Ahija ūria Mūshiloni, ³⁰ nī ūndū wa mehia marīa Jeroboamu ekīte na agītūma Isiraeli mehie, na nī ūndū nīarakarītie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

³¹ Ha ūhoro wa maündū marīa mangī makoniī wathani wa Nadabu, na marīa mothe eekire-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa maündū ma athamaki a Isiraeli? ³² Gwatūire mbaara gatagatī ka Asa na Baasha mūthamaki wa Isiraeli hīndī yothē ya wathani wao.

Baasha Mūthamaki wa Isiraeli

³³ Mwaka wa gatatū wa Asa, mūthamaki wa Juda-rī, nīguo Baasha mūrū wa Ahija aatuikire mūthamaki wa Isiraeli guothe arī kūu Tiriza, na agīthamaka mīaka mīrongo tīrī na īna. ³⁴ Niekire maündū ma waganu maitho-ini ma Jehova, akīrūmīrīra mīthiire ya Jeroboamu, na mehīa make marīa maatūmire andū a Isiraeli meehie.

16

¹ Ningī kiugo kīa Jehova gīgikinya kūrī Jehu mūrū wa Hanani gīa gūūkīrīra Baasha, akīrwo atīrī, ² “Ndakūrutire kuuma rūkūngū-inī ngīgūtua mūtongoria wa andū akwa a Isiraeli, no wee ūkīrūmīrīra mīthiire ya Jeroboamu, na ūgītūma andū akwa a Isiraeli meehie, makīndakaria nī ūndū wa mehīa mao. ³ Nī ūndū ūcio ngirie kūniina Baasha na nyūmba yake, na nīngatūma nyūmba yaku itūike ta īrīa ya Jeroboamu mūrū wa Nebati. ⁴ Ngui nīikarīa andū a Baasha arīa magakuīra itūūra-inī inene, nacio nyoni cia riera-inī irīe arīa magakuīra mīgūnda-inī.”

⁵ Ha ūhoro wa maündū marīa mangī makoniī wathani wa Baasha, na ūrīa eekire o na marīa aahingirie-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa maündū ma athamaki a Isiraeli? ⁶ Baasha akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo kūu Tiriza. Nake mūrū Ela agītūika mūthamaki ithenya rīake.

⁷ O na ningī kiugo kīa Jehova gīgikinya kūrī mūnabii Jehu, mūrū wa Hanani, gikonī Baasha na nyūmba yake, tondū wa waganu wake wothē ūrīa eekite maitho-inī ma Jehova, akamūrakaria nī ūndū wa maündū marīa eekite, na nī ūndū wa kūhaana ta nyūmba ya Jeroboamu, o na ningī tondū wa kūminiina.

Ela Mūthamaki wa Isiraeli

⁸ Mwaka wa mīrongo tīrī na itandatū wa Asa, mūthamaki wa Juda, nīguo Ela mūrū wa Baasha aatuikire mūthamaki wa Isiraeli, agīthamaka arī Tiriza mīaka tīrī.

⁹ Nake Zimuri, ūmwe wa anene ake, ūrīa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agīciirīra ūrīa ekūmūūkīrīra. Hīndī īyo Ela aarī Tiriza, akīnyua njoohi mūciī kwa Ariza ūrīa warī mūrōrī wa nyūmba ya ūthamaki kūu Tiriza. ¹⁰ Zimuri agītoonya kuo, akīmūgūtha, akīmūūraga mwaka-inī wa mīrongo tīrī na mūgwanja wa Asa mūthamaki wa Juda. Nake agītūika mūthamaki ithenya rīake.

¹¹ Aambīrīra gūthamaka o ro ūguo, na agīikarīra gītī kīa ūnene-rī, akīūruga andū a nyūmba ya Baasha othe. Ndaatigirie mūdū mūrūme o na ūmwe, arī mūdū wao kana mūrata. ¹² Nī ūndū ūcio Zimuri akīniina nyūmba yothē ya Baasha, kūringana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītio na kanua ka mūnabii Jehu gīa gūūkīrīra Baasha. ¹³ Nī ūndū wa mehīa marīa mothe Baasha na mūrū Ela meekite na magatūma andū a Isiraeli mehīe, na makīrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli, nī ūndū wa mīhianano yao ya kūhooywo itaarī kiene.

¹⁴ Ha ūhoro wa maündū marīa mangī makoniī wathani wa Ela na ūrīa wothē eekire-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa maündū ma athamaki a Isiraeli?

Zimuri Mūthamaki wa Isiraeli

¹⁵ Mwaka wa mīrongo tīrī na mūgwanja wa Asa mūthamaki wa Juda, Zimuri nīathamakire kūu Tiriza mīthenya mūgwanja. Mbūtū cia ita ciakite kambī hakuhi na Gibethoni, itūūra rīa Afilisti. ¹⁶ Nao andū a Isiraeli maarī kūu kambī makīgua atī Zimuri nīaciirīre mūthamaki na akamūūruga. Mūthenya o ro ūcio, marī o kūu kambī makīanīrīra atī Omuri ūrīa warī mūnene wa ita nīwe mūthamaki wa Isiraeli. ¹⁷ Hīndī īyo Omuri na andū a Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makīehera Gibethoni na makīrigīicīria itūūra inene rīa Tiriza marītahe. ¹⁸ Hīndī īrīa Zimuri onire atī itūūra inene nīrīanyitwo-rī, agītoonya gīikaro-inī gīa kwīgītira kīa nyūmba ya ūthamaki, agīgīcina na mwaki arī kuo thīinī. Nī ūndū ūcio agīkua, ¹⁹ nī ūndū wa mehīa marīa eekite, ageeka maündū mooru maitho-inī ma Jehova, na gūthiī na mīthiire ya Jeroboamu o na mehīa marīa eekite agatūma Isiraeli meehie.

²⁰ Ha ūhoro wa maündū marīa mangī makoniī wathani wa Zimuri, o na maündū ma ūremi marīa eekire-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa maündū ma athamaki a Isiraeli?

Omuri Mūthamaki wa Isiraeli

²¹ Hīndī īyo andū a Isiraeli magīatūkana ikundi igīrī, nuthu īmwe makīrūmīrīra Tibini mūrū wa Ginathu atuīke mūthamaki, nayo nuthu īyo īngī makīrūmīrīra Omuri. ²² No rīrī, arūmīrīra a Omuri magītooria arūmīrīra a Tibini mūrū wa Ginathu; Nī ūndū ūcio Tibini agīkua, nake Omuri agītūika mūthamaki.

²³ Mwaka wa mīrongo itatū na ūmwe wa Asa mūthamaki wa Juda, nīguo Omuri aatuikire mūthamaki wa Isiraeli, nake agīthamaka mīaka ikūmi na tīrī, itandatū yayo aathamakire arī Tiriza. ²⁴ Nake akīgūra

karīma ga Samaria kuuma kūrī Shemeru na taranda igīrī* cia betha, na agīaka itūūra inene hau karīma igūrū, akīrūta Samaria, arītanītie na Shemeru ūria wakoretwo arī mwene karīma kau.

²⁵ No rīrī, Omuri nēkire maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, akīhīa makīria ya andū othe arīa maarī mbere yake. ²⁶ Niathiire na mīthiire yothē ya Jeroboamu mūrū wa Nebati, na mehīa-inī make marīa maatūmire andū a Isiraeli meehie; nī ūndū ūcio makīrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli nī ūndū wa ngai ciao cia mīhianano yao ya kūhooywo itārī kīene.

²⁷ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Omuri, ūria eekire na marīa ahingirierī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Isiraeli? ²⁸ Omuri akīhurūka hamwe na maithe make, agīthikwo Samaria. Nake mūrū Ahabu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Ahabu Gūtūika Mūthamaki wa Isiraeli

²⁹ Mwaka wa mīrongo itatū na inana wa Asa, mūthamaki wa Juda, Ahabu mūrū wa Omuri agītūika mūthamaki wa Isiraeli, nake agīthamakīra Isiraeli arī Samaria mīaka mīrongo īrī na īrī. ³⁰ Ahabu mūrū wa Omuri nēkire maūndū maingī mooru maitho-inī ma Jehova, makīria ya mūdū o wothē wa arīa maarī mbere yake. ³¹ We to kuona onire gwīka mehīa ta ma Jeroboamu mūrū wa Nebati arī kaūndū kanini, no-o na nīahikirie Jezebeli mwarī wa Ethibaali mūthamaki wa Asidoni, na akīambīrīria gūtungata na kūhooya Baali. ³² Niathondekeire Baali kīgongona thīinī wa hekarū ya Baali īria aakire kūu Samaria. ³³ Ningī Ahabu nīathondekire gītugī kīa Ashera, na agīka maūndū maingī mooru gūkīra ūria athamaki othe a Isiraeli arīa maarī mbere yake meekīte ma gūtūma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

³⁴ Ihinda-inī rīa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nīacookereire itūūra rīa Jeriko. Ahaandire mūthingi wakuo na thogora wa gūkūirwo nī mūrū wake wa irigithathi Abiramu, nacio ihingo ciakuo agīciaka na thogora wa gūkūirwo nī mūrū wake Segubu ūria warī mūnini, kūringana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītio nī Joshua mūrū wa Nuni.

17

Elija Kūheo Irio nī Mahuru

¹ Na rīrī, Elija ūria Mūtishibi kuuma Tishibi, thīinī wa Gileadi, akīra Ahabu atīrī, “O ta ūria Jehova, Ngai wa Isiraeli, atūūruga muoyo, ūria nī ndungatagira-rī, mīaka īria igūka gūtīgūcoka kūgia ime kana mbura, tīga na ūndū wa kiugo gīakwa.”

² Ningī kiugo kīa Jehova gīgikinyīra Elija akīrwo atīrī, ³ “Ūkīra uume gūkū, werekere mwena wa irathīro, ūkehithe mūkuru-inī wa Kerithu mwena wa irathīro wa Jorodani. ⁴ Ūrīnyuuga maaī karūū-inī kau, na nīnjathīte mahuru makūrehagīre irio kuo.”

⁵ Nī ūndū ūcio Elija agīka o ta ūria Jehova aamwīre. Agīthī mūkuru-inī wa Kerithu, mwena wa irathīro wa Jorodani, na agīkara kuo. ⁶ Mahuru maamūtwaragīra mūgate na nyama rūciinī, na makamūtwarīra mūgate na nyama hwaī-inī, nake akanyuuga maaī ma karūū kau.

Mūtumia wa Ndigwa wa Zarefathu

⁷ Thuutha ūcio, karūū kau gakhīua tondū gūtikoretwo kūrī na mbura būrūri ūcio. ⁸ Hīndī īyo kiugo kīa Jehova gīgikinyīra Elija rīngī, akīrwo atīrī, ⁹ “Thī o rīmwe ngīnya Zarefathu kūu Sidoni ūgaikare kuo. Nīnjathīte mūtumia wa ndigwa wa kūu akūheage irio.” ¹⁰ Nī ūndū ūcio agīthī Zarefathu. Hīndī īria aakinyire kīhingo-inī gīa itūūra, agīkora mūtumia wa ndigwa hau akīūngania tūkū. Akīmwīta, akīmūria atīrī, “Wahota kūndehera tūū tūnini na gīkombe nīgeetha nyue?” ¹¹ Mūtumia ūcio agītua gūthī kūmūgīrīra maaī-rī, akīmwīta, akīmwīra atīrī, “Ndagūthaita ndehera kīenyū kīa mūgate ndīe.”

¹² Mūtumia ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ūria Jehova Ngai waku atūūruga muoyo-rī, nī ndirī na mūgate no kamūtu kanini karī ndigithū-inī na tūgata tūnini tūrī cuba-inī. Na rīu ndīrōngania tūkū tūtū ndware mūciī, nīgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nīguo tūrīe tūcooke tūkue.”

¹³ Elija akīmwīra atīrī, “Tīga gwītīgīra. Thī mūciī na wīke o ro ūguo woiga. No wambe ūndugīre kamūgate kanini kuumanagia na kīrīa ūrī nakīo, ūndehera ūcooke wīthondekere wee na mwana waku.

¹⁴ Tondū ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndigithū ndīrī hīndī īgathira mūtu namo maguta matīrī hīndī magathira cuba-inī, ngīnya mūthenya ūria Jehova akaheana mbura būrūri-inī ūyū.’”

¹⁵ Nake agīthī agīka o ūguo Elija aamwīre. Nī ūndū ūcio o mūthenya nī kwarī na irio cia Elija, na cia mūtumia ūcio na nyūmba yake. ¹⁶ Nīgūkorwo ndigithū ndīathiraga mūtu nayo cuba ndīathiraga maguta, kūringana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītio nī Elija.

¹⁷ Thuutha ūcio mūrū wa mūtumia ūcio mwene mūciī akīrwara. Nake akīhīrwo mūno makīria, ngīnya agītiga kūhīhīa. ¹⁸ Mūtumia ūcio akīra Elija atīrī, “Nī ūhoro ūrīkū ūrī naguo na nī, wee mūdū wa Ngai? Kaī wokire kūndirīkania mehīa makwa, na ūūrage mūrū wakwa?”

* 16:24 nī ta kilo 68

¹⁹ Nake Elija akimūcookeria atirī, “Nengera mūrūguo,” akimūruta moko-inī make, akimūtware kanyumba ka igūrū* karīa aikaraga, akimūkomia ūrūrī-inī wake. ²⁰ Nake agīkaīra Jehova, akiuga atirī, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaī ningī warehere mūtumia ūyū wa ndigwa mūtino, ūyū njikarite ndi mūgeni gwake, na ūndū wa kūreka mūrūu wake akue?” ²¹ Nake agītambūrūkia igūrū rīa kahīi kau maita matatū na agīkaīra Jehova, akiuga atirī, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahīi gaka ūgacookerere!”

²² Jehova akīgua gūkaya kwa Elija, naguo muoyo wa kahīi kau ūgīgacookerera, gagīcooka muoyo. ²³ Elija akīoya mwana ūcio akimūkūrūkia kuuma kanyumba ka igūrū, akimūtoonya nyumba. Akimū-nengera nyina, akimwīra atirī, “Ta kīrore, mūrūguo arī muoyo!”

²⁴ Nake mūtumia ūcio akīra Elija atirī, “Rū nīndamenya atī ūrī mūdū wa Ngai, na atī kiugo kīa Jehova kīrīa kiumite kanua gaku nī kīa ma.”

18

Elija na Obadia

¹ Thuutha wa ihinda iraaya, mwaka-inī wa gatātū, kiugo kīa Jehova gīgikinyīra Elija, akīrwo atirī, “Ūkīra ūthīi ūkeyonanie harī Ahabu, na thuutha wa ūguo nīnguuria mbura būrūrī-inī ūyū.” ² Nī ūndū ūcio Elija agīthīi kwīonania kūrī Ahabu.

Na rīrī, ng’aragu yarī nene mūno kūu Samaria, ³ nake Ahabu nīatūmanīre Obadia ūrīa warī mūrūgamīrīri wa nyūmba yake ya ūthamaki. (Obadia aarī mwītīkia weheanīte mūno kūrī Jehova. ⁴ Rīrīa Jezebeli ooragithagia anabīi a Jehova, Obadia nīoete anabīi igana rīmwe akamahitha ngurunga-inī igīrī, o īmwe andū mīrongo itano, na akamaheaga irio na maaī.) ⁵ Ahabu akīra Obadia atirī, “Thiūrūka būrūrī wothē ūthīi ithima-inī ciothe, na ituamba-inī. No gūkorwo tuona handū harī nyeki īngītūria mbarathi na nyūmbū muoyo, nīguo tūtikoorage nyamū o na īmwe iitū.” ⁶ Nī ūndū ūcio makīgayana būrūrī ūcio o eerī o mūdū kūrīa egūtūikanīria, Ahabu agīthīi mwena ūmwe na Obadia agīthīi mwena ūrīa ūngī.

⁷ Rīrīa Obadia aathīaga-rī, agītūngana na Elija. Obadia akimūmenya, akīnamīrīra, agīturumithia ūthīi thī, akimūria atirī, “Ti-itherū nīwe, mwathi wakwa Elija?”

⁸ Nake agīcookia atirī, “Iī nī nīi, thīi ūkeere Ahabu mwathi waku atirī, ‘Elija arī gūkū.’”

⁹ Obadia akimūria atirī, “Kaī njikite ūūru ūrīkū, nīguo ūūneane nīi ndungata yaku moko-inī ma Ahabu njūrāgo? ¹⁰ Ti-itheru o ta ūrīa Jehova Ngai waku atūūrāga muoyo-rī, gūtīrī rūrīrī kana ūthamaki mwathi wakwa atarī aatūmana ūgacario. Na rūrīrī kana ūthamaki o wothē woiga ndūrī kuo, nake akehītithia andū akuo moige na ma atī matikuonete. ¹¹ Na rīu ūranjīra thīi kūrī mwathi wakwa ngamwīre atirī, ‘Elija arī gūkū.’ ¹² Nīi ndiūi kūrīa Roho wa Jehova angīgūtware twatigana nawe. Ingīthīi njīre Ahabu ūguo na acooke akwage-rī, nīekūnjūrāga. No nīi ndungata yaku ndūire hooyaga Jehova kuuma ndi o mūnini. ¹³ Wee mwathi wakwa-rī, kaī ūtarī waigua ūrīa ndeekire rīrīa Jezebeli ooragaga anabīi a Jehova, ūrīa ndaahithire anabīi a Jehova igana rīmwe ngurunga-inī igīrī, o īmwe anabīi mīrongo itano, na ngamaheaga irio na maaī? ¹⁴ Na rīu ūranjīra thīi kūrī mwathi wakwa ngamwīre atirī, ‘Elija arī gūkū.’ Nīekūnjūrāga!”

¹⁵ Elija akimwīra atirī, “O ta ūrīa Jehova Mwene-Hinya-Wothē ūrīa ndungatagīra atūūrāga muoyo-rī, ti-itherū nīngwionithania nīi mwene kūrī Ahabu ūmūthī.”

Elija Kīrīma-inī gīa Karimeli

¹⁶ Nī ūndū ūcio Obadia agīthīi gūtūnga Ahabu akimwīra ūhorō ūcio, nake Ahabu agīthīi gūtūnga Elija.

¹⁷ Rīrīa Ahabu onire Elija, akimwīra atirī, “Wee nīwe, wee mūnyariiri wa Isiraeli?”

¹⁸ Elija akimūcookeria atirī, “Nīi ndinyariirite Isiraeli. No wee na nyūmba ya thoguo, nī inyuī mwīkite ūguo. Nīmwatiganiire maathani ma Jehova na mūkīrūmīra Baali. ¹⁹ Rīu tūmana andū moime Isiraeli guothe, moke tūcemanie nao Kīrīma-inī gīa Karimeli. Na ūrehe anabīi arīa a Baali magana mana ma mīrongo itano na anabīi a Ashera magana mana, arīa marīagīra metha-inī ya Jezebeli.”

²⁰ Nī ūndū ūcio Ahabu agītūmana Isiraeli guothe na agīcookanīrīria anabīi Kīrīma-inī gīa Karimeli.

²¹ Elija agīthīi mbere ya andū akīmeera atirī, “Nī ngīnya rī mūgūtūūra mūthanganagīria njīra igīrī? Angīkorwo Jehova nīwe Ngai-rī, mūrūmīrīrei, no angīkorwo Baali nīwe Ngai-rī, mūkīmūrūmīrīre we.” No andū acio matiamūcookeirie ūndū o na ūmwe.

²² Hīndī iyo Elija akīmeera atirī, “Nīi nyiki no nīi ndigītūwo ndi mūnabīi wa Jehova, no Baali arī na anabīi magana mana ma mīrongo itano. ²³ Tūreherei ndegwa igīrī. Reke methuurīre ndegwa īmwe, na mamītīnangīe icunjī, macooke mamīgīrīre ngū igūrū, no matigaakīe mwaki. Na nīi haarīrie ndegwa iyo īngī, na ndīmīgīrīre ngū igūrū, na ndigwakīa mwaki. ²⁴ Ningī mūcooke mūkaīre rīitwa rīa ngai

* 17:19 Kanyumba ka igūrū gaakoragwo karī ka ageni na ga kūigwo irio.

wanyu, na nĩ ngaiĩ rĩtwa rĩa Jehova. Na ngai ũrĩa ũgũcookia mahooya na ūndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ũcio nĩwe Ngai.

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega.”

²⁵ Elija akĩra anabii a Baali atĩrĩ, “Thuurai ndegwa ĩmwe, mwambĩrĩrie kũmĩhaarĩria, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ aingĩ. Mũkaĩre rĩtwa rĩa ngai wanyu, na mĩtigaakie mwaki.” ²⁶ Tondũ ũcio makĩoya ndegwa ĩria maaheirwo makĩmĩhaarĩria.

Magĩkaĩra rĩtwa rĩa Baali kuuma rũciĩnĩ nginya mĩarahō, makĩanĩrĩa makiugaga atĩrĩ, “Wee Baali tũiguel!” No matiigana gũcookerio, tondũ gũtiarĩ mũndũ wa kũmacookeria. Nao makĩrũgarũga, makĩinaga, na magĩthiũrũkaga kĩgongona kũ maathondekete.

²⁷ Mĩarahō yakinya-rĩ, Elija akĩambĩrĩria kũmanyũrũria, akĩmeera atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Ti-itherũ we akĩrĩ ngai! No gũkorwo e na maũndũ areciĩria, kana e na mĩhang’o, kana agathiĩ rũgendo. No gũkorwo nĩakomete na no nginya okĩrio.” ²⁸ Tondũ ũcio makĩanĩrĩa mũno, na magĩtemanga na hiũ cia njora na matimũ, nginya thakame ikĩambĩrĩria kũnyũrũka, tondũ ũcio nĩguo warĩ mĩtugo wao. ²⁹ Na rĩrĩ, mĩarahō yahitũka-rĩ, magĩthiĩ o na mbere na ũrathi wao wa matũhũhũ nginya ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ. No gũtiarĩ na macookio, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmacookeria, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmarũmbũiya.

³⁰ Ningĩ Elija akĩra andũ othe atĩrĩ, “Okokaai hakuhi na nĩ” Nao andũ acio magĩthiĩ hakuhi nake. Elija agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova tondũ nĩgĩathũkangĩtio. ³¹ Elija akĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kũringana na mĩhĩrĩga ya njariwa cia Jakubu, ũria wakinyiũrwo nĩ kiugo kĩa Jehova akĩrĩro atĩrĩ, “Ūrĩtagwo Isiraeli.” ³² Nake agĩaka kĩgongona na mahiga macio rĩtwa-inĩ rĩa Jehova, na akĩenja mĩtaro mwariĩ ũngĩganĩra ibaba igĩrĩ* cia mbegũ, ũkĩrigiĩcĩria kĩgongona kũ. ³³ Akĩara ngũ, agĩtinangia ndegwa ĩyo icunjĩ, na akĩmũigĩrĩra ngũ igũrũ. Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Iyũriai mĩtũngi ĩna mĩnene maaĩ, mũmaitĩrĩrie igũrũ rĩa iruta na igũrũ rĩa ngũ.”

³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ikai ũguo rĩngĩ,” nao magĩka o ro ũguo.

Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Ikai ũguo riita rĩa gatatũ,” nao magĩka ũguo riita rĩa gatatũ. ³⁵ Namo maaĩ macio magĩtherera gũthiũrũka kĩgongona, o na makĩiyũra mĩtaro.

³⁶ Ihinda rĩa kũruta igongona-rĩ, mũnabii Elija agĩokooka hau mbere na akĩhooya atĩrĩ: “Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, reke kũmenyeke ũmũthĩ atĩ Wee nĩwe Ngai thiĩnĩ wa Isiraeli, na ningĩ atĩ nĩ ndĩ ndungata yaku na njĩkite maũndũ maya mothe o ta ũria ũnjathĩte. ³⁷ Njigua, Wee Jehova, njigua, nĩgeetha andũ aya mamenye atĩ Wee Jehova nĩwe Ngai, na atĩ nĩũkũgarũra ngoro ciao igũcookerere.”

³⁸ Naguo mwaki wa Jehova ũgĩkũrũka ũgĩcina igongona, na ngũ icio, na mahiga, o na tĩrĩ, ningĩ ũking’aria maaĩ marĩa maarĩ mĩtaro.

³⁹ Hĩndĩ ĩria andũ othe moonire ūndũ ũcio, makĩgũa, magĩturumithia mothiũ thĩ, makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Jehova nĩwe Ngai! Jehova nĩwe Ngai!”

⁴⁰ Nake Elija agĩatha andũ acio akĩmeera atĩrĩ, “Nyiitai anabii acio a Baali. Mũtikareke o na ũmwe wao oore!” Nao makĩmanyiita, nake Elija akiuga maikũrũkio gĩtuamba-inĩ gĩa Kishoni mooragĩrwo kuo.

⁴¹ Nake Elija akĩra Ahabu atĩrĩ, “Thiĩ ũrie na ũnyue tondũ kũrĩ na mũhũyũko wa mbura nene.”

⁴² Nĩ ūndũ ũcio Ahabu agĩthiĩ, akĩrĩa na akĩnyua, nowe Elija akĩambata Kĩrĩma igũrũ gĩa Karimeli, akĩinamĩrĩa nginya thĩ, agĩtoonyia mĩtwe gatagatĩ ka maru make.

⁴³ Nake akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Thiĩ ũcũthĩrĩrie iria-inĩ,” nayo ikĩambata ĩgĩcũthĩrĩria.

Ikũga atĩrĩ, “Hatĩrĩ kindũ.”

Nake Elija akĩmũra ĩcooke ho rĩngĩ na rĩngĩ maita mũgwanja.

⁴⁴ Riita rĩa mũgwanja ndungata ĩyo ikĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ na gatu kanini kaigana guoko kwa mũndũ karoimĩra kuuma iria-inĩ.”

Nĩ ūndũ ũcio Elija akĩmũra atĩrĩ, “Thiĩ ũkeere Ahabu atĩrĩ, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ũikũrũke ũtanahingĩrĩrio nĩ mbura.’”

⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo igũrũ rĩgĩthimba nĩ ūndũ wa matu, na rũhuho rũkĩhurutana, gũkiura mbura nene, nake Ahabu akĩhaica ngaari yake agĩthiĩ Jezireeli. ⁴⁶ Naguo hinya wa Jehova ũgĩũka igũrũ rĩa Elija, akĩhotora akĩrũmia nguo yake na mũcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

o na ikiriririe gũthũura, angikorwo ihinda ta riri rūciũ, ndigatũma muoyo waku ũhaane ta wa ũmwe wa anabii acio ũrooragire.”

³ Elija agĩtigĩra akiũra nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu Juda, agĩtiga ndungata yake kuo, ⁴ nowe mwene, agĩthii rūgendo rwa mũthenya ũmwe na kũu werũ-inĩ. Agĩkinya mĩti-inĩ wa mwethia, agĩkara thĩ kũruru-inĩ kiaguo, akihooya akue. Akiuga atĩrĩ, “Jehova, nĩnyonete mathiĩna ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; nĩ ndirĩ mwega gũkĩra maithe makwa ma tene.” ⁵ Agĩkoma toro hau rungu rwa mĩti ũcio.

O rĩmwe mũraika akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũrĩe.” ⁶ Akĩhũgũra, na hau mĩtwe-inĩ wake haarĩ na mũgate wahĩhĩtio na makara mahiũ, na nĩ haarĩ na ndigithũ yarĩ na maaĩ. Akĩria na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma rĩngĩ.

⁷ Mũraika ũcio wa Jehova akĩmũkora hĩndĩ ya keerĩ, akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũrĩe nĩgũkorwo rūgendo rũria ruri mbere yaku nĩ rūriahu mũno.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩria na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya nĩ ũndũ wa irio icio, agĩthii matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ⁹ Kũu agĩthii agĩtoonya ngurunga, akĩraara ho.

Jehova Kuumĩria Elija

Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akiũrio atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁰ Nake agĩcooka atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kiyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrikanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makooraga anabii aku na rūhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹¹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Uma ũthii ũrũgame kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akirĩ kũhĩtũkĩra ho.”

Hĩndĩ iyo rūhuho rūnene rwa hinya rūgĩatũranga irĩma na rūgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaari rūhuho-inĩ rūu. Thuutha wa rūhuho gũkĩgĩa gĩthingithia, no Jehova ndaari gĩthingithia-inĩ kũu. ¹² Thuutha wa gĩthingithia gũgũka mwaki, no Jehova ndaari mwaki-inĩ ũcio, na thuutha wa mwaki ũcio gũgũka mũgambo mũceke, mũhooreru. ¹³ Rĩria Elija aigũre mũgambo ũcio, akĩguucia nguo yake akĩhumbĩra ũthii,* na akĩuma akĩrũgama mũromo-inĩ wa ngurunga.

Hĩndĩ iyo mũgambo ũkĩmũũria atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁴ Nake agĩcooka atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kiyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrikanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makooraga anabii aku na rūhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹⁵ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũcookere o njĩra rĩa wokĩire, ũthii nginya Werũ wa Dameski. Wakinya kuo-rĩ, ũitĩrĩre Hazaeli maguta atũke mũthamaki wa Suriata. ¹⁶ Ūcooke ũitĩrĩre Jehu mũrũ wa Nimushi maguta atũke mũthamaki wa Isiraeli, na ũitĩrĩre Elisha mũrũ wa Shafatu wa kuuma Abeli-Mehola maguta nĩguo atũke mũnabii ithenya rĩaku. ¹⁷ Jehu nĩakooraga ũria wotho ũkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nĩakooraga ũria wotho ũkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Jehu. ¹⁸ Na rĩrĩ, nĩndĩtĩgĩrie ngĩri mũgwanja thĩĩnĩ wa Isiraeli, othe arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu, na matarĩ maamĩmumunya.”

Elisha Gũtũka Mũrutwo wa Elija

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Elija akĩuma kũu, agĩthii agĩkora Elisha mũrũ wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikũmi na igĩrĩ ciohanĩtio na macooki igĩrĩ igĩrĩ, nowe aatwarithagia icooki rĩa ikũmi na meerĩ. Elija agĩthii harĩ we na akĩmũkĩria nguo yake ya igũrũ. ²⁰ Nake Elisha agĩtiganĩria ndegwa ciake akĩrũmĩrĩra Elija. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtkĩria ngogĩre baba na maitũ ũhoru, njooke njũke tũthii nawe.”

Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Cooka, kaĩ arĩ atĩa ndagwĩka?”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio Elisha akĩmũtiga, agĩcooka. Akĩoya ndegwa icio ciake cia macooki, agĩcithĩnja. Agĩakia mwaki na mĩraũ, akĩruga nyama, agĩcihe andũ makĩria. Thuutha ũcio akĩumagara, akĩrũmĩrĩra Elija, agĩtũka mũteithia wake.

20

Beni-Hadadi Gũtharĩkĩra Samaria

¹ Na rĩrĩ, Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita, agĩtwarana hamwe na athamaki mĩrongo ĩtatũ na eerĩ, marĩ na mbarathi na ngaari cia ita, akĩambata akĩrigiĩcĩria itũũra rĩa Samaria na akĩrĩtharĩkĩra. ² Agĩtũma andũ mathii itũũra rĩu inene kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, makamwĩre atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekũuga ũũ: ³ ‘Betha na thahabu ciaku nĩ ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arĩa ega mũno, nĩ akwa.’”

* 19:13 Elija aahumbĩre ũthii wake nĩgũkorwo gũtĩrĩ mũndũ ũngĩonire Ngai na atũũre muoyo.

⁴ Nake mūthamaki wa Isiraeli akīmūcookeria atīrī, “O ūguo uugite, wee mūthamaki mwathi wakwarī, nī mwene ndī waku, na kīrīa gīothe ndī nakio nī gīaku.”

⁵ Nao andū acio maatūmītwo magīcooka rīngī makiuga atīrī, “Beni-Hadadi ekuuga ūū: ‘Ndaatūmanire ngienda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku. ⁶ No ihinda ta rīrī rīcīū nīngatūma anene akwa moke moirurie nyūmba ya ūthamaki na nyūmba cia anene aku. Nīmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuue.’”

⁷ Mūthamaki wa Isiraeli agīta athuuri othe a būrūri ūcio, akīmeera atīrī, “Githī mūtirona atī mūdū ūyū nī haaro aracara! Rīrīa aatūmanire agītīa atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rī, nī ndiamūgiririe.”

⁸ Athuuri na andū othe makīmūcookeria atīrī, “Tiga kūmūthikīrīria, na ndūgetikīre maūdū macio mothe arenda.”

⁹ Nake agīcookeria andū acio maatūmītwo nī Beni-Hadadi, akīmeera atīrī, “Irai mūthamaki, mwathi wakwa atīrī, ndungata yaku nīngwīka maūdū marīa woririe rīa mbere, no ūndū ūyū ūrenda rīu ndingīwītīkīra.” Magīthīi magīcookeria Beni-Hadadi ūhorō ūcio.

¹⁰ Ningī Beni-Hadadi agītūma ūhorō rīngī kūrī Ahabu, akīmwīra atīrī, “Ngai iroothūūra na ikīrīrīrie gūthūūra, kūngītigara rūkūngū Samaria rūiganu rwa kūhe andū akwa o mūdū ngundi īmwe.”

¹¹ Mūthamaki wa Isiraeli agīcookia atīrī, “Mwīrei ūū: ‘Mūdū ūrīa ūreyooha indo cia mbaara ndaagīrīrwo nī gwtīta ta mūdū ūrīa ūraciruta.’”

¹² Hīndī irīa Beni-Hadadi aigūire ūhorō ūcio rīrīa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inī ciao, agīatha andū ake akīmeera atīrī, “Mwīhaarīriei gūtharīkīra Samaria.” Nī ūndū ūcio makīhaarīria gūtharīkīra itūūra rīu inene.

Ahabu Gūtooria Beni-Hadadi

¹³ Ihinda rīu mūnabī agītūka kūrī Ahabu mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīūrōna ita rīrī inene ūū? Nīngūrīneana moko-inī maku ūmūthī, nīgeetha ūmenye atī nī nī Jehova.’”

¹⁴ Nake Ahabu akīūra atīrī, “No nū ūgwīka ūguo?”

Nake mūnabī ūcio akīmūcookeria atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Anene ethī arīa matongoragia mbūtū cia būrūri nīo megwīka ūguo.”

Ningī akīūra atīrī, “Na nū ūkaambīrīria mbaara?”

Nake mūnabī akīmūcookeria atīrī, “Nīwe ūkaamīambīrīria.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Ahabu agīta anene arīa ethī 232 arīa matongoragia mbūtū cia būrūri. Ningī agīcookanīrīria andū acio angī a andū a Isiraeli othe maarī 7,000. ¹⁶ Nao makīumagara mīaraho hīndī irīa Beni-Hadadi na athamaki acio mīrongo itatū na eerī arīa maarī rūmwe nake, maanyuuaga njoohi marī hema-inī ciao. ¹⁷ Anene acio ethī maatongoragia mbūtū cia būrūri nīo maathiire mbere.

Hīndī iyo Beni-Hadadi nīatūmīte andū a gūthigaana, nao makīmūrehere ūhorō atīrī, “Nī kūrī na andū marooka moimīte Samaria.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Angīkorwo mokīte na thayū-rī, manyiitei marī muoyo; angīkorwo nī mbaara ya marehe-rī, manyiitei marī muoyo.”

¹⁹ Anene acio ethī atongoria a mbūtū cia būrūri makīumagara kuuma itūūra-inī marūmīrīrwo nī mbūtū ya ita, ²⁰ na o mūdū akīūruga thū yake. Nī ūndū ūcio Asuriata makīūra maingatithitio nī andū a Isiraeli. No Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata akīūra ahaicīte mbarathi me na andū amwe ake arīa ahaici a mbarathi. ²¹ Mūthamaki wa Isiraeli akīmatindika na agītooria mbarathi na ngaari cia ita, akīūruga Asuriata aingī mūno.

²² Thuutha ūcio mūnabī agīkora mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Wīhaarīrie wega, na wone ūrīa kwagīrīre nī gwīkwo, tondū kīmera kīrīa gīgūūka mūthamaki wa Suriata nīagagūtharīkīra rīngī.”

²³ Ihinda-inī rīu anene a mūthamaki wa Suriata makīmūtaara atīrī, “Ngai cia andū a Isiraeli nī ngai cia irīma-inī. Kīu nīkīo gīatūmire matūkīrie hinya. No tūngīhūūrana nao werū-inī, ti-itherū nītūkamakīria hinya. ²⁴ Ika atīrī: Eheria athamaki othe kuuma mbūtū-inī ciao, na ūmakūūranie na anene angī. ²⁵ No nginya warahūre ita ta rīrīa wateire, mbarathi o harī mbarathi, na ngaari ya ita harī o ngaari ya ita, nīgeetha tūhote kūrīa na Isiraeli werū-inī. Ti-itherū hīndī iyo nī tūgaakorwo tūrī na hinya kūmakīra.” Mūthamaki agītīkania nao na agītūka o ūguo.

²⁶ Kīmera kīrīa kīarūmīrīre giakinya-rī, Beni-Hadadi agīcookanīrīria Asuriata, magīthīi Afeki makarūe na andū a Isiraeli. ²⁷ Rīrīa andū a Isiraeli o nao maacookanīrīrio na makīneo indo ciothe, makīumagara magatūngane nao. Andū a Isiraeli makīamba hema ciao ingēthanīre nao matarīi ta tūrūūru twīrī twa mbūrī. Hīndī iyo Asuriata maiyūrīte būrūri ūcio wothē.

²⁸ Mūdū wa Ngai agītūka, akīra mūthamaki wa Isiraeli atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Tondū Asuriata mareciirīa Jehova nī ngai wa irīma-inī na ti ngai wa ituamba-inī-rī, nīngūneana mbūtū īno nene ūū moko-inī maku, nawe ūmenye atī nī nī Jehova.’”

²⁹ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja maikarire mambĩte hema ciao mang'ethanĩire, na mũthenya wa mũgwanja makĩambĩrĩria mbaara. Andũ a Isiraeli makĩũraga thigari 100,000 cia magũrũ cia Asuriata, mũthenya ũmwe. ³⁰ Acio angĩ makĩũrĩria itũũra inene rĩa Afeki, kũrĩa rũthingo rwagwĩrĩire andũ ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akĩũrĩria itũũra inene akĩhitha kanyũmba ga thĩĩnĩ.

³¹ Anene ake makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩtũguĩte atĩ athamaki a nyũmba ya Isiraeli nĩ marĩ tha. Twĩtikĩrie tũthĩĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli twĩhotorete nguo cia makũnia njohero na twĩrigĩciĩrie mĩhĩndo mĩtwe iitũ. No gũkorwo nĩagetĩkĩra kũhonokia muoyo waku.”

³² Makĩũhotoru nguo cia makũnia njohero, na makĩrigĩciĩria mĩhĩndo mĩtwe yao, magĩthĩĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egũkwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaita reke ndũũre muoyo.’”

Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, “Arĩ o muoyo? Ūcio-rĩ, nĩ mũrũ wa baba.”

³³ Andũ acio makĩguu ũguo meerwo taarĩ kimenyithia kiega, makĩgwatĩria kiugo gĩake, makiuga atĩrĩ, “Tĩ nĩguo, Beni-Hadadi nĩ mũrũ wa thoguo.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Thĩĩ mũmũrehe.” Rĩrĩa Beni-Hadadi oimĩrire, Ahabu akĩmũingĩria ngaari-inĩ yake ya ita.

³⁴ Beni-Hadadi akĩũra Mũthamaki Ahabu atĩrĩ, “Nĩngũgũcookeria matũũra marĩa baba aatunyire thoguo, nawe ũthondeke kũndũ kwa wonjoria thĩĩnĩ wa Dameski, o ta ũrĩa baba eekĩte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũguano witũ nawe, nĩngũrekereria ũthĩĩ.” Nĩ ũndũ ūcio magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũguano, akĩmwĩtikĩria athĩ.

Mũnabii Gũtũũra Ahabu Cĩira

³⁵ Na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova, mũndũ ũmwe wa ariũ a anabii nĩerire mũndũ wa thiritũ yake atĩrĩ, “Ngũtha na mūtĩ waku wa mbaara,” no mũndũ ūcio akĩrega.

³⁶ Nĩ ũndũ ūcio mũnabii akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ ndũnathĩkĩra Jehova-rĩ, wathĩĩ wandiga o ũguo nĩkũũragwo nĩ mũrũũthĩ.” Na thuutha wa mũndũ ūcio gũthĩĩ-rĩ, agĩkorwo nĩ mũrũũthĩ, ũkimũũraga.

³⁷ Nĩngĩ mũnabii akĩona mũndũ ũngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ngũtha,” nake mũndũ ūcio akĩmũgũtha na akĩmũtiĩhia. ³⁸ Mũnabii agĩthĩĩ, akĩrũgama mũkĩra-inĩ wa njĩra etereire mũthamaki. Ehumbĩrĩte maitho na gĩtambaya kĩa mĩtwe nĩguo ndakamenyeke. ³⁹ Na rĩrĩa mũthamaki aahĩtũkaga-rĩ, mũnabii ūcio akĩmwĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndĩrathĩite harĩa mbaara ĩneneheire, nake mũndũ ũmwe arooka kũrĩ nĩ arĩ na mũndũ mũtahe, aranjĩra atĩrĩ, ‘Rangĩra mũndũ ũyũ, na angĩũra, wee nĩwe ũkooragwo handũ hake, kana ũrĩhe taranda ĩmwe* ya betha.’” ⁴⁰ Hĩndĩ rĩra ndungata yaku yagĩire na mĩhang’o ya haha na harĩa mũndũ ūcio akĩũra.”

Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Rĩũ nĩrĩo ituĩro rĩaku, o ta ũguo wee mwene woiga.”

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo mũnabii akĩeheria gĩtambaya maitho-inĩ na ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũmenya atĩ nĩ ũmwe wa anabii. ⁴² Akĩũra mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũrekereria mũndũ ũrĩa nĩ ndĩratũite atĩ no nginya akue. Nĩ ũndũ ūcio wee nĩwe ũgũkua handũ hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.’” ⁴³ Mũthamaki wa Isiraeli agĩthĩĩ Samaria nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki athitĩte gĩthiithi na arĩ mũrakaru.

21

Mũgũnda wa Mĩthabibũ wa Nabothu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ūcio gũkĩgĩa na ũndũ wakoniĩ mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. Mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ warĩ kũu Jezireeli, hakuĩ na nyũmba ya ũthamaki ya Ahabu mũthamaki wa Samaria.* ² Nake Ahabu akĩũra Nabothu atĩrĩ, “He mũgũnda waku wa mĩthabibũ haandage mboga, tondũ ũrĩ hakuĩ na nyũmba yakwa ya ũthamaki. Nĩngũgũkũũranĩria na mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ mwega gũkĩra ũyũ, kana ũngĩona arĩ wega, no ngũhe mbeeca ciiganĩte thogora waguo.”

³ No Nabothu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arogiria ngũhe igai rĩa maithe makwa.”

⁴ Nĩ ũndũ ūcio Ahabu akĩmũnũka athitĩte gĩthiithi na arĩ mũrakaru, tondũ Nabothu ũrĩa Mũjezireeli nĩamwĩrĩre atĩrĩ, “Ndingĩkũhe igai rĩa maithe makwa.” Agĩkoma ũrĩrĩ wake ang’athĩte na akĩrega kũrĩa irio.

⁵ Nake Jezebeli mĩtumia wake akĩingĩra akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? Ūrarega kũrĩa irio nĩkĩ?”

⁶ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ njĩrĩre Nabothu ũrĩa Mũjezireeli atĩrĩ, ‘Nyenderia mũgũnda waku wa mĩthabibũ, kana ũngĩona kwagĩrĩire, ngũhe mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ handũ haguo.’ No anjĩra atĩrĩ, ‘Ndingĩkũhe mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.’”

* 20:39 nĩ ta kilo 34

* 21:1 Samaria nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Ūthamaki wa Gathigathini.

⁷ Jezebeli mütumia wake akimwira atiri, “Üguo niguo ügwika ari we müthamaki wa Isiraeli? Ükira ürie! Kena. Ni ni ngükühe mügunda wa mithabibu wa Nabothu ücio Müjezeireli.”

⁸ Ni ündü ücio akiandika marua na riitwa ria Ahabu, na akimahüüra mühüüri wake, akimatuma küri athuuri na anene aria maatüuranagia na Nabothu itüura-ini riake inene. ⁹ Marua-ini macio aandikite üü:

“Anirirai müthenya wa kwihinga küria irio, na mükaririe Nabothu handü ekuoneka, gatagati ka andü. ¹⁰ No müge imaramari igiri imüng’etheire, müciire irute üira wa ati niarumite Ngai na akaruma müthamaki. Mücooke mümumie nja ya itüura mümühüre na mahiga nyuguto nginya akue.”

¹¹ Ni ündü ücio athuuri na anene aria maatüuraga itüura-ini inene ria Nabothu magika o ta üria Jezebeli aathanite marua-ini macio aamaandikiire. ¹² Makianirira müthenya wa kwihinga küria irio, na magikariria Nabothu handü ekuoneka, gatagati-ini ka andü. ¹³ Ningi imaramari igiri igikara imüng’etheire, na ikiruta thitango ya güükirira Nabothu mbere ya andü, ikiuga atiri, “Nabothu niarumite Ngai, na akaruma müthamaki.” Ni ündü ücio makimuumia nja ya itüura inene, makimühüra na mahiga nyuguto nginya agikua. ¹⁴ Magicooka magitwara ühoro küri Jezebeli, makimwira atiri, “Nabothu nimühüre na mahiga nyuguto na ni mükuu.”

¹⁵ Jezebeli aaria küigua ati Nabothu niahuritwo na mahiga nyuguto agakua-ri, akira Ahabu atiri “Ükira wigwatire mügunda wa mithabibu wa Nabothu üria Müjezeireli ücio araregete gükwenderia. Ndarí muoyo, niakuite.” ¹⁶ Hindi iria Ahabu aiguiire ati Nabothu niakuite, agükira, agükürüka akegwatire mügunda wa mithabibu wa Nabothu.

¹⁷ Na riri, kiugo kia Jehova gikikinyira Elia üria Mütishibi akirwo atiri, ¹⁸ “Ikürüka ügatunge Ahabu müthamaki wa Isiraeli, üria wathanaga Samaria. Riu ari mügunda-ini wa mithabibu wa Nabothu küria athiite kwigwatira mügunda ücio ütuike wake. ¹⁹ Mwire atiri, ‘Jehova ekuuga üü: Githi ndüuragite mündü na ükaamütunya indo ciake?’ Ningi ümwire atiri, ‘Jehova ekuuga üü: Handü haria ngui iracüüire thakame ya Nabothu-ri, hau no ho ngui igaacünira thakame yaku, ii, yaku wee mwene!’”

²⁰ Nake Ahabu akira Elia atiri, “Wee thü yakwa, anga niwangora!”

Nake Elia agicookia atiri, “Ii, nindagükora, tondü nîwirutiire gwika üuru maitho-ini ma Jehova. ²¹ ‘Na riri, ningükürehere mwanangiko. Ninguniina njaro ciaku, na niinire Ahabu ciana ciothe cia arume thüini wa Isiraeli, ari ngombo kana üria ütarî ngombo. ²² Ningatuma nyumba yaku ihaane o ta ya Jeroboamu mürü wa Nebati, na ta ya Baasha mürü wa Ahija, tondü niündakaritie na ügatuma Isiraeli mehie.’”

²³ “Naguo ühoro ükonii Jezebeli, Jehova ekuuga üü: ‘Ngui nigatambuurangira Jezebeli rüthingo-ini rwa Jezeireli.’”

²⁴ “Andü a Ahabu aria magaaküira itüura-ini, makaarîo ni ngui. Nao aria magaaküira mîgunda-ini makaarîo ni nyoni cia riera-ini.”

²⁵ (Na riri, gütiri kuoneka mündü ta Ahabu werutiire gwika üuru maitho-ini ma Jehova, aringiriirio ni mütumia wake Jezebeli. ²⁶ Mitugo yake yari müuru muno ni ündü wa kürümîra mihanano ya kühooyo ta üria Amori meekaga, aria Jehova aingatire akimeheria mbere ya Isiraeli.)

²⁷ Hindi iria Ahabu aiguiire ciugo icio, agitarûranga nguo ciake, akîhumba nguo ya ikunia na akithinga küria irio. Aakomaga ehumbite nguo ya ikunia na agathiiaga enyihitie.

²⁸ Hindi iyo kiugo kia Jehova gikikinyira Elia üria Mütishibi, akürio atiri: ²⁹ “Niwonete üria Ahabu enyihitie mbere yakwa? Tondü we nienyihitie, ndikarehe mwanangiko üyü matukü-ini make, no ningaürehere nyumba yake matukü-ini ma müriü.”

22

Ürathi wa Mikaya wa Güükirira Ahabu

¹ Na riri, kwa ihinda ria miaka itatü gütiri ari na mbaara gatagati ga Suriata na Isiraeli. ² No mwaka-ini wa gatatü, Jehoshafatu müthamaki wa Juda agükürüka, agithi güceerera müthamaki wa Isiraeli. ³ Müthamaki wa Isiraeli niakoretwo eera anene ake atiri, “Githi mütiü ati Ramothu-Gileadi ni itüura riitü, na gütiri ündü türeka wa kürioya ringi kuuma küri müthamaki wa Suriata?”

⁴ Ni ündü ücio aküria Jehoshafatu atiri, “Niügüthi na nii tükahüuranire itüura ria Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agicookeria müthamaki wa Isiraeli atiri, “Nii nawe türü ündü ümwe, andü akwa no ta andü aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” ⁵ No Jehoshafatu agicooka akira müthamaki wa Isiraeli atiri, “Amba ütuirre na ümenye ütaaro wa Jehova.”

⁶ Nĩ ùndũ ùcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩria anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmoooria atĩrĩ, “Thĩĩ ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathĩĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩĩ, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁷ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩtũĩria ũhoru kuuma kũrĩ we?”

⁸ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtũĩrĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ùndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

⁹ Nĩ ùndũ ùcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magaĩkarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-inĩ rĩa kihingo gĩa itũũra rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha me mbere yao. ¹¹ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana niathondekete hĩa cia kĩa, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Icĩ nĩcio mũgatheeeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

¹² Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ùndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ, “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹³ Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩa kũgĩtikanie na kĩa, na warie ùndũ mwega.”

¹⁴ Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, niĩ ngũmwĩra o ũrĩa Jehova ekũnjĩra.”

¹⁵ Hĩndĩ rĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaya, tũthĩĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathĩĩ?”

Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹⁶ Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩthithagia ndũkae kũnjĩra ũhoru ũngĩ, tĩa ũhoru wa ma thĩĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jehova?”

¹⁷ Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩre irĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩthĩ, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matĩrĩ na mwathi. O mũndũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

¹⁸ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Gĩthĩ ndikwĩrĩre atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ũhoru mwega, tĩa o ũrĩa mũũru?”

¹⁹ Mikaya agĩthĩĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ùndũ ùcio thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩre gĩtĩ gĩa kĩa ũnene arĩ na mbũtũ yothē ya igũrũ irũgamĩte imũthiũrũkĩrie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. ²⁰ Nake Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Nũũ ũkũheenereria Ahabu nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athĩĩ agakũire kuo?’

“Ŭmwe akiuga ũũ, na ũrĩa ũngĩ ũũ. ²¹ Marĩgĩrĩrio-inĩ roho ũmwe ũkũmĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ ngũmũheenereria.’

²² “Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ŭkũmũheenereria atĩa?’

“Naguo ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthĩĩ ngũthĩĩ ndũĩke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee nĩũkũhota kũmũheenereria. Thĩĩ ũgeeke ũguo.’

²³ “Nĩ ùndũ ùcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe. Jehova nĩagwathĩrĩrie mwanangĩko.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Zedekia mũrũ wa Kenaana agĩkuhĩrĩria na akĩgũtha Mikaya rũhĩ rwa ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ roho wa Jehova aragereire kũ rĩrĩa aroimire kũrĩ niĩ, nĩguo aarie nawe?”

²⁵ Mikaya agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathĩĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩĩnĩ.”

²⁶ Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaya mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, ²⁷ na muge atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũndũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũria tĩa mũgate na maaĩ, nginya rĩria ngaacooka na thayũ.’”

²⁸ Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ŭngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na niĩ.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoru wakwa, inyũĩ andũ aya inyuothe!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

²⁹ Nĩ ùndũ ùcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. ³⁰ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ

ndiigarurite ndikamenyeke, no wee wikire nguo cia ūthamaki.” Nĩ ūndũ ūcio mūthamaki wa Isiraeli akĩigarūra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³¹ Na rĩrĩ, mūthamaki wa Suriata nĩathĩte anene ake mĩrongo itatũ na eerĩ a ngaari cia ita, akoiga atĩrĩ, “Mũtikarũe na mũndũ o na ūmwe, mũnene kana mũnini, tige o mūthamaki wa Isiraeli.” ³² Rĩria anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ ūyũ nĩwe mūthamaki wa Isiraeli” Nĩ ūndũ ūcio makĩgarurũka mamũtharĩkire, no rĩria Jehoshafatu aakaire-rĩ, ³³ anene acio a ngaari cia ita makĩona atĩ ūcio ti mūthamaki wa Isiraeli, magĩtiga kũmũingatithia.

³⁴ No mũndũ ūmwe akĩgeeta ūta wake, agĩkia mũguĩ o ro ūguo, naguo ūkiratha mūthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mūthamaki akĩĩra mūtwarithia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garūra ngaari ūndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁵ Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthĩ na mbere mũthenya wothē, nake mūthamaki agĩkara anyiitĩrĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikiura kuuma kĩronda gĩake hau aagurarĩtio, igĩitika ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ūcio agĩkua. ³⁶ Riũa rigĩthũa, gũkianĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrwo atĩrĩ, “O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake; o mũndũ nĩacooke bũrũri wakel!”

³⁷ Nĩ ūndũ ūcio mūthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. ³⁸ Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra), nacio ngui igĩcũna thakame yake, o ta ūrĩa kiugo kĩa Jehova kĩoigĩte.

³⁹ Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ūthamaki rĩa aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, githĩ maũndũ macio matandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁴⁰ Ahabu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake.

Jehoshafatu Mūthamaki wa Juda

⁴¹ Jehoshafatu mũrũ wa Asa aatuĩkire mūthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa Ahabu mūthamaki wa Isiraeli. ⁴² Jehoshafatu aarĩ na ūkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ĩtano rĩria aatuĩkire mūthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo tĩrĩ na ĩtano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilili. ⁴³ No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩre mĩthĩire ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ūguo-rĩ, kũndũ kũria gũtũũgĩru gũtieherio, nao andũ magĩthĩ na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ūbumba kuo. ⁴⁴ Ningĩ Jehoshafatu magĩkara marĩ na thayũ na mūthamaki wa Isiraeli.

⁴⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ūhootani wake mbaara-inĩ, githĩ matandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ⁴⁶ Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ūmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ūthamaki wa ithe Asa. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo gũtiarĩ mūthamaki Edomu; mũnini wa mūthamaki nĩwe waathanaga.

⁴⁸ Nake Jehoshafatu nĩakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthĩ kũgĩra thahabu Ofiri, no itiigana gũthĩ, tondũ nĩcioinikangĩire kũu Ezioni-Geberi. ⁴⁹ Hĩndĩ iyo Ahazia mũrũ wa Ahabu akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Itĩkĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

⁵⁰ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoramu agĩthamaka ithenya rĩake.

Ahazia Mūthamaki wa Isiraeli

⁵¹ Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire mūthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mūthamaki wa Juda, nake agĩthamaki Isiraeli mĩaka tĩrĩ. ⁵² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩre mĩthĩire ya ithe na nyina na mĩthĩire ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ūrĩa watũmire Isiraeli mehie. ⁵³ Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ūrĩa ithe eekĩte.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA ATHAMAKI

Jehova Gūtũira Ahazia Ciira

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ kĩa Ahabu, andũ a Moabi makĩrega gwachĩkĩra Isiraeli. ² Na rĩrĩ, Ahazia nĩagwĩte kuuma ndirica-inĩ ya nyũmba yake ya igũrũ kũu Samaria, akagurario. Nĩ undũ ũcio agĩtũma andũ, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩĩ mũkoorie Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi, kana hihi nĩngũhona nguraro ici.”

³ No mũraika wa Jehova akĩĩra Elija ũrĩa Mũtishibi atĩrĩ, “Ambata, ũthiĩ ũtũngane na andũ acio matũmitwo nĩ mũthamaki wa Samaria, ũmoorie atĩrĩ, ‘Nĩ Ngai gũtarĩ thiĩnĩ wa Isiraeli nĩguo mũthiĩ mũkahooe ũhoro kuuma kũrĩ Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi?’” ⁴ Nĩ undũ ũcio Jehova ekuuga ũũ: ‘Ndũkuuma gĩtanda-inĩ hau ũkomete. Ti-itherũ nĩũgũkua!’” Nĩ undũ ũcio Elija agĩthiĩ.

⁵ Rĩria andũ acio maatũmitwo maacookire kũrĩ mũthamaki, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mũcooke?”

⁶ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ harĩ na mũndũ ũũkire gũtũtũnga, aatwĩra atĩrĩ, ‘Cookai kũrĩ mũthamaki ũrĩa ũmũtũmĩte, mũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekũũria atĩrĩ: Nĩ Ngai gũtarĩ thiĩnĩ wa Isiraeli nĩguo ũtũme andũ makahooe ũhoro kuuma kũrĩ Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Nĩ undũ ũcio ndũkuuma gĩtanda-inĩ hau ũkomete. Ti-itherũ nĩũgũkua!’”

⁷ Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio ũũkire kũmũtũnga na aamwĩra ũguo-rĩ, ekũhaanaga atĩa?”

⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũndũ wĩhumbĩte nguo ya guoya, na akeoha mũcibi wa ngoothi njohero.”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ŭcio oima Elija ũrĩa Mũtishibi.”

⁹ Nake agĩtũmĩra Elija mũnene wa thigari arĩ na gĩkundi gĩake kĩa andũ mĩrongo ĩtano; mũnene ũcio akĩambata kũrĩ Elija, ũrĩa waikarĩte gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũndũ wa Ngai, mũthamaki ekuuga atĩrĩ, ‘Ikũrũka!’”

¹⁰ Nake Elija agĩcookeria mũnene ũcio atĩrĩ, “Akorwo ndĩ mũndũ wa Ngai-rĩ, mwaki nĩũikũrũke uume igũrũ, ũgũcine hamwe na andũ aya aku mĩrongo ĩtano!” Hĩndĩ o ĩyo mwaki ũgĩkũrũka kuuma igũrũ, ũgĩcina mũnene ũcio hamwe na andũ ake.

¹¹ Nĩngĩ mũthamaki agĩtũmĩra Elija mũnene ũngĩ wa thigari arĩ na andũ ake mĩrongo ĩtano. Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũndũ wa Ngai, mũthamaki ekuuga atĩrĩ, ‘Ikũrũka narua!’”

¹² Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Akorwo ndĩ mũndũ wa Ngai-rĩ, mwaki nĩũikũrũke uume igũrũ, ũgũcine hamwe na andũ aya aku mĩrongo ĩtano!” Hĩndĩ ĩyo mwaki wa Ngai ũgĩkũrũka kuuma igũrũ, ũgĩcina mũnene ũcio hamwe na andũ ake mĩrongo ĩtano.

¹³ Nĩ undũ ũcio mũthamaki agĩtũma mũnene wa gatatũ na andũ ake mĩrongo ĩtano. Mũnene ũcio wa gatatũ akĩambata, agĩturia ndu mbere ya Elija. Akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũndũ wa Ngai, reke muoyo wakwa na wa andũ aya mĩrongo ĩtano wonwo ũrĩ kĩndũ kĩrĩ bata nĩwe, ithuĩ ndungata ciaku! ¹⁴ Kĩone, mwaki nĩũikũrũkĩte kuuma igũrũ, na ũgacina anene acio eerĩ a mbere hamwe na andũ ao. No rĩrĩ, reke muoyo wakwa wonwo ũrĩ kĩndũ kĩrĩ bata nĩwe!”

¹⁵ Nake mũraika wa Jehova akĩĩra Elija atĩrĩ, “Ikũrũkania hamwe nake, na ndũkamwĩtigĩre.” Nĩ undũ ũcio Elija agĩũkĩra, agĩĩkũrũkania nake nginya kũrĩ mũthamaki.

¹⁶ Nake akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩ Ngai gũtarĩ thiĩnĩ wa Isiraeli wa kũhooywo ũhoro nĩwe, atĩ nĩkĩo ũgĩtũma andũ makahooe ũhoro kũrĩ Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Tondũ nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, ndũrĩ hĩndĩ ũkoima gĩtanda-inĩ kũu ũkomeire. Ti-itherũ nĩũgũkua!” ¹⁷ Nĩ undũ ũcio agĩkua, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

Na tondũ Ahazia ndaarĩ na mwana wa kahĩrĩ-rĩ, Joramu nĩwe watũkire mũthamaki ithenya rĩake mwaka-inĩ wa keerĩ wa Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda. ¹⁸ Maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Ahazia, na marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma ihinda rĩa athamaki a Isiraeli?

2

Elija Gũtwarwo Igũrũ

¹ Hĩndĩ ĩria Jehova aarĩ hakuhĩ kuoya Elija amũtware igũrũ arĩ thiĩnĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho-rĩ, Elija na Elisha maarĩ njĩra-inĩ makiuma Giligali. ² Nake Elija akĩĩra Elisha atĩrĩ, “Ikara haha; tondũ Jehova nĩandũmĩte thiĩ Betheli.”*

* 2:2 Betheli rĩarĩ itũũra rĩarĩ ngumo mũno Isiraeli, o na hĩndĩ ya Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu (Kĩam 12:8; 28:10-22; 35:1-5).

Nowe Elisha akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo na o ta ūrīa ūtūūruga muoyo-rī, nīi ndigūgūtiga.” Nī ūndū ūcio magīkūrūka magīthīi Betheli.

³ Hīndī iyo thiritū ya anabii a kūu Betheli magīūka kūrī Elisha, makīmūūria atīrī, “Nīūmenyete atī Jehova nīekuoya mwathi waku amweherie harīwe ūmūthī?”

Nake Elisha akīmacookeria atīrī, “Īi nīnjūūi, no mūtikaarie ūhorō ūcio.”

⁴ Ningī Elīja akīmwīra atīrī, “Elisha, ikara haha; tondū Jehova nīandūmite thīi Jeriko.”

Nake akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo na o ta ūrīa wee ūtūūruga muoyo-rī, nīi ndigūgūtiga.” Nī ūndū ūcio magīthīi Jeriko.

⁵ Nao andū a thiritū ya anabii a kūu Jeriko magīkora Elisha makīmūūria atīrī, “Nīūmenyete atī Jehova nīekuoya mwathi waku amweherie harīwe ūmūthī?”

Nake Elisha akīmacookeria atīrī, “Īi nīnjūūi, no mūtikaarie ūhorō ūcio.”

⁶ Ningī Elīja akīmwīra atīrī, “Ikara haha, tondū Jehova nīandūmite thīi Jorodani.”

Nake akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na o ta ūrīa wee ūtūūruga muoyo-rī, nīi ndigūgūtiga.” Nī ūndū ūcio-rī, o eerī magīthīi na mbere na rūgendo.

⁷ Nao andū mīrongo itano a thiritū ya anabii magīthīi makīrūgama haraaya, marorete harīa Elīja na Elisha maarūngīi, hau rūūi-inī rwa Jorodani. ⁸ Nake Elīja akīruta nguo yake ya igūrū, akīmīkūnja, akīgūtha maaī nayo. Namo maaī makīgayūkana mwena wa ūrīo na wa ūmotho, nao eerī makīringīra thī nyūmū.

⁹ Rīrīa maarīkirie kūringa-rī, Elīja akīra Elisha atīrī, “Njūra atīrī, nīatīa ingīgwikīra itaaneherio harīwe?”

Nake Elisha akīmūcokeria atīrī, “Ngwenda kūgaya hinya wa roho waku maita meerī.”

¹⁰ Nake Elīja akiuga atīrī, “Ūndū ūcio wahooya nī ūndū mūrītū, no rīrī, wanyona ngēherio harīwe-rī, nīgūtūika waku, no Waga kūnyona ndūgūtūika waku.”

¹¹ Na rīrī, rīrīa maatwaranīte makīaragia, o rīmwe ngaari yarīrīmūkaga mwaki na mbarathi ciarīrīmūkaga mwaki ikiumīra na ikīmatīgithūkania eerī, na Elīja akīambata igūrū arī thīinī wa kihuhūkano kīa rūhuho. ¹² Elisha ona ūguo agīkaya, akiuga atīrī, “Ūūi baba-ī! Ūūi baba-ī! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!” Nake Elisha ndaacookire kūmuona rīngī. Hīndī iyo akīāura nguo cīake, agīcitembūranga.

¹³ Nake akīoya nguo ya igūrū rīra yagwīte kuuma harī Elīja na agīthīi akīrūgama hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani. ¹⁴ Ningī akīoya nguo iyo ya igūrū yagwīte īkoima harī Elīja, akīgūtha maaī nayo. Akīūria atīrī, “Rīu akīrī ha Jehova, Ngai wa Elīja?” Na rīrīa aagūthire maaī, makīgayūkana maita meerī mwena wa ūrīo na mwena wa ūmotho, nake akīringa.

¹⁵ Andū a thiritū ya anabii kuuma Jeriko arīa maacūthīrīrie makiuga atīrī, “Roho wa Elīja rīu ūrī igūrū rīa Elisha.” Nao magīthīi kūmūtūnga, makīnamīrīra thī mbere yake. ¹⁶ Nao makiuga atīrī, “Ta kīrore, ithūi ndungata ciaku tūrī na andū marī hinya mīrongo itano. Metīkīrie mathīi magacarīe mwathi waku. No gūkorwo Roho wa Jehova amuoire aamūtwarā kīrīma-inī kana gītūamba-inī.”

Nake Elisha akīmacookeria atīrī, “Aca, tigai kūmatūma.”

¹⁷ No makīmūrīgīrīria o nginya agīconoka, akīremwo nī kūrega. Nī ūndū ūcio akiuga atīrī, “Matūmei.” Nao magītūma andū mīrongo itano, arīa maamwethire mīthenya itatū, no matiigana kūmuona. ¹⁸ Na rīrīa maacookire kūrī Elisha, ūrīa waikaraga Jeriko, akīmeera atīrī, “Gīthī ndiamwīrīre mūtīgathīi?”

Maaī Kūhonio

¹⁹ Andū a itūūra rīu inene makīra Elisha atīrī, “Mwathi witū, itūūra rīrī rīrī handū hega, o ta ūrīa ūreyonera, no maaī marīo nī marūrū, nago būrūrī ndūgiaga kīndū.”

²⁰ Nake akiuga atīrī, “Ndeherai mbakūrī njerū, na mūmūkīre cumbī.” Nī ūndū ūcio makīmūrehere.

²¹ Nake agīthīi gīthīma-inī, agīkīa cumbī maaī-inī, akiuga atīrī, “Jehova ekuuga ūū, ‘Nīndathondeka maaī maya. Matīgacooka kūrehe gīkuū kana matūme būrūrī wage kūgīa kīndū rīngī.’” ²² Namo maaī macio matūire marī mega nginya ūmūthī, kūringana na kiugo kīrīa kīarītio nī Elisha.

Elisha Kūnyūrūrio

²³ Nake Elisha akīuma kūu, agīthīi Betheli. Na rīrīa aarī njīra-inī agīthīi-rī, imwana imwe ikiuma itūūra-inī, ikīmūnyūrūria, ikiuga atīrī, “Ambata nakūu, wee kīhara gīkī! Ambata nakūu, wee kīhara gīkī!” ²⁴ Nake akīhūgūra, agīcirora, agīciruma na kīrumi rītwa-inī rīa Jehova. Nacio nduba igīrī ikiuma gīthaka-inī, igītambuura imwana mīrongo ina na igīrī ciacio. ²⁵ Nake agīthīi Kīrīma-inī gīa Karimeli, na kuuma kūu agīcōoka Samaria.

3

Moabi Kūregana na Watho

¹ Na rīrī, Joramu mūrū wa Ahabu agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria mwaka-inī wa ikūmi na īnana wa Jehoshafatu, mūthamaki wa Juda, nake agīathana mīaka ikūmi na īrī. ² Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, no ti ta ūria ithe na nyina meekite. We nieheririe ihiga rīria rīamūrīrwo Baali rīria rīakītwo nī ithe. ³ No rīrī, nīarūmīrīre mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa eehirie na agītūma andū a Isiraeli o nao meehie, na ndaigana kūmatiga.

⁴ Na rīrī, Mesha mūthamaki wa Moabi nīarīithagia ng'ondū na nīarī atwaragīre mūthamaki wa Isiraeli tūtūrūme 100,000 na guoya wa ndūrūme 100,000. ⁵ No rīria Ahabu aakuire, mūthamaki wa Moabi akīremera mūthamaki wa Isiraeli. ⁶ Nī ūndū ūcio ihinda rīu Mūthamaki Joramu, akiuma Samaria na agīcookanīrīria andū a Isiraeli othe. ⁷ Ningī agītūmīra Jehoshafatu mūthamaki wa Juda ndūmīrīri īno: "Mūthamaki wa Moabi nīanjūkīrīre akanemera. Nīgūthīi na nīi tūkahūūrane na Moabi?"

Nake akīmūcookeria atīrī, "Īi, nīgūthīi nawe, nīi nawe tūrī ūndū ūmwe, andū akwa no ta andū aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku."

⁸ Jehoshafatu akīmūūria atīrī, "Tūkūgera njīra īrīkū tūkamatharīkire?"

Joramu akīmūcookeria atīrī, "Tūkūgera njīra ya werū-inī wa Edomu."

⁹ Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Isiraeli akiumagara, marī na mūthamaki wa Juda, na wa Edomu.* Thuutha wa gūthiūrūka mīthenya mūgwanja-rī, thigari itiarī na maaī ma kūnyua kana maaī ma nyamū iria maarī nacio.

¹⁰ Mūthamaki wa Isiraeli akīūria atīrī, "Ūū nīatīa! Kaī Jehova atwītite tūrī athamaki atatū hamwe nīgeetha atūneane kūrī Moabi?"

¹¹ Nowe Jehoshafatu akīūria atīrī, "Kaī gūkū gūtārī mūnabii wa Jehova ūria ūngītūtūirīria ūhoro harī Jehova?"

Nake mūtongoria ūmwe wa mūthamaki wa Isiraeli agīcookia atīrī, "Elisha mūrū wa Shafatu arī gūkū. Nīwe waitagīrīria Elija maaī moko."

¹² Jehoshafatu akiuga atīrī, "Kiugo kīa Jehova kīrī hamwe nake." Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Isiraeli marī na Jehoshafatu na mūthamaki wa Edomu magīkūrūka kūrī Elisha.

¹³ Elisha akīra mūthamaki wa Isiraeli atīrī, "Ndī na ūhoro ūrīkū nawe? Thīi kūrī anabii a thoguo na anabii a nyūka."

Nake mūthamaki wa Isiraeli akīmūcookeria atīrī, "Aca, tūtingīthīi nī ūndū nī Jehova ūtwītite ithuī athamaki atatū nīguo atūneane kūrī Moabi."

¹⁴ Elisha akiuga atīrī, "Ti-itherū o ta ūria Jehova Mwene-Hinya-Wothe atūūruga muoyo, ūria nīi ndungatagīra, tīga nī ūndū wa gūconokera Jehoshafatu mūthamaki wa Juda-rī, nīi ndingīakwīhūgūrīra o na kana nyone ta wī ho. ¹⁵ No rīrī, ndeherai mūhūūri wa kīnanda kīa mūgeeto."

O rīria mūhūūri wa kīnanda aahūruga-rī, guoko kwa Jehova gūkīgīa igūrū rīa Elisha ¹⁶ nake akiuga atīrī, "Ūū nīguo Jehova ekuuga: Enjai mītaro īyūre gītumba gīkī. ¹⁷ Nīgūkorwo Jehova ekuuga ūū: Mūtikuona rūhuho kana mbura, no rīrī, gītumba gīkī nīgīkūyūra maaī, na inyuī, na ng'ombe cianyu na nyamū icio ingī cianyu mūmanyue. ¹⁸ Ūndū ūyū nī mūhūthū maitho-inī ma Jehova; na ningī nīekūneana Moabi moko-inī manyu. ¹⁹ Nīmūkang'aurania itūūra rīothe rīrīgīrwo na rūthingo rwa hinya, na itūūra rīothe inene. Nīmūgatema mūtī wothe mweya, na mūthike ithima ciothe, na mūthūkangie mīgūnda yothe mīega na mahiga."

²⁰ Rūciinī rūrū rūngī, ta ihinda rīria rīrutagwo igongona, maaī magītherera kuuma mwena wa Edomu! Naguo būrūri ūcio ūkīyūra maaī.

²¹ Na rīrī, andū a Moabi othe nīmaigūite atī athamaki acio nīmōkīte kūrūa nao; nī ūndū ūcio mūndū mūrūme wothe, mwīthī na mūkūrū, ūria ūngīahotire gūkuua indo cia mbaara, agītwo na makīgwo mūhaka-inī. ²² Rīria mookīrīre rūciinī tene-rī, rīua nīrīarīte maaī-inī macio igūrū. Andū a Moabi marī mūrīmo ūria ūngī makīona maaī maarī matune ta thakame. ²³ Nao makīrana atīrī, "Rīria nī thakame! Athamaki acio no nginya makorwo nīmarūite na makoaragana o ene. Andū a Moabi, nītūthīi tūgatahe indol!"

²⁴ No rīria andū a Moabi mookire kūu kambī-inī cia Isiraeli-rī, Isiraeli makīarahūka na makīhūrana nao o nginya andū a Moabi makīūra. Nao andū a Isiraeli magītharīkīra būrūri ūcio na makīūruga andū a Moabi. ²⁵ Nao makīananga matūūra, na o mūndū agīkīa ihiga mūgūnda-inī wothe ūria warī mweya, o nginya ikīyūra mahiga. Ningī magīthika ithima ciothe, na magītema mūtī o wothe mweya. Itūūra rīa Kīrīharethu no rīo rīatagarire rītārī imomore mahiga, no arūme maarī na igūtha o narīo makīrīgīicīria, makīrītharīkīra.

* 3:9 Mūthamaki wa Edomu aamūrītwo nī Jehoshafatu arūgamīrīre Edomu nīgūkorwo yarī rungu rwa Juda.

²⁶ Rĩria mũthamaki wa Moabi onire atĩ mbaara nĩyamũhatĩrĩria-rĩ, agĩthĩ na andũ magana mũgwanja marĩ na hiũ cia njora makarũe na mũthamaki wa Edomu, no matiahotire. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩoya mũriũ wake wa irigithathi, o we ũria ũngĩathamakire ithenya rĩake, akĩmũruta arĩ igongona igũrũ rĩa rũthingo rwa itũũra riu inene. Nao andũ a Isiraeli makĩrakara mũno; makĩmweherera, magĩcooka bũrũri wao.

4

Maguta ma Mũtumia wa Ndigwa

¹ Na rĩrĩ, mũtumia wa mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii agĩkaĩra Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku, mũthuuri wakwa, nĩakuĩte, na wee nĩũũ atĩ araarĩ mwĩtigĩri Jehova. No rĩrĩ, mũndũ ũria araarĩ na thiĩrĩ wake nĩarooka kũiyĩra tũmwana twakwa tweerĩ tũtuĩke ngombo ciake.”

² Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Ingihota gũgũteithia atĩa? Ta njĩra atĩrĩ, nĩ kĩ ũrĩ nakĩo nyũmba gwaku?” Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ na kindũ o nakĩ, tĩa o tũguta tũnini.”

³ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ andũ a itũũra rĩaku othe ũhooe ndigithũ itarĩ kindũ. Ũhooe ndigithũ nyingĩ. ⁴ Ũcooke ũtoonye nyũmba yaku thiĩnĩ hamwe na ariũ aku, na ũhinge mũrango. Ũitĩrĩre maguta ndigithũ-inĩ icio ciothe, na o rĩa yaiyũra ũkamũga mwena-inĩ.”

⁵ Nake akĩmũtiga, na thuutha ũcio mũtumia ũcio akĩhingĩra nyũmba hamwe na ariũ ake. Nao makamũrehagĩra ndigithũ, nake agĩthĩ na mbere gũitĩrĩra maguta. ⁶ Rĩria ndigithũ ciothe ciaiyũrire, akĩra mũriũ atĩrĩ, “Ndehere ndigithũ ingĩ.”

No mũriũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ ndigithũ ingĩ itigarĩte.” Namo maguta magĩthira.

⁷ Agĩthĩ akĩra mũndũ wa Ngai ũhoro ũcio, nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ wendie maguta ũrĩhe mathiĩrĩ maku. We na ariũ aku-rĩ, mũtũũrio nĩ kĩrĩa gĩgũtigara.”

Mũriũ wa Mũshunani Kũriũkio

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Elisha agĩthĩ Shunemu, na kũu nĩ kwari na mũtumia warĩ mũtongu, ũria wamũringĩrĩrie mathiĩ gwake akarĩe irio. Nĩ ũndũ ũcio rĩria rĩothe aahĩtũkagĩra hau nĩatoonyaga kuo akarĩa irio. ⁹ Mũtumia ũcio akĩra mũthuuriwe atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ mũndũ ũyũ ũhitũkagĩra gũkũ gwitũ kaingĩ nĩ mũndũ mũtheru wa Ngai. ¹⁰ Reke twake kanyũmba kanini nyũmba-igũrũ na tũige gĩtanda, na metha, na gĩtĩ, na tawa nĩ ũndũ wake. Nĩgeetha aikarage ho rĩrĩa ooka gũkũ gwitũ.”

¹¹ Mũthenya ũmwe rĩria Elisha ookire-rĩ, akĩambata kanyũmba-inĩ gake na agĩkoma kuo. ¹² Akĩra Gehazi ndungata yake atĩrĩ, “Ita mũtumia ũcio Mũshunani.” Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩra nake akĩrũgama mbere yake. ¹³ Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũtumia ũcio atĩrĩ, ‘Nĩwĩthĩnĩtie mũno nĩ ũndũ witũ. Na rĩrĩ, ũngĩenda gwĩkĩrwo atĩa? No tũkarĩrĩrie harĩ mũthamaki kana harĩ mũnene wa mbũtũ ya ita?’”

Nake agĩcooka atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na thiĩna, ndũũranagia na andũ aitũ.”

¹⁴ Nĩngĩ Elisha akĩũria Gehazi atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ angũkĩrwo atĩa?”

Gehazi akiuga atĩrĩ, “Ndarĩ mwana wa kahĩ, na mũthuuriwe nĩ mũkũrũ.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Elisha akiuga atĩrĩ, “Mwĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩmwĩra, nake mũtumia ũcio akĩrũgama mũromo-inĩ. ¹⁶ Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ihinda ta rĩrĩ mwaka ũyũ ũgũũka-rĩ, nĩũkanyĩta mwana waku wa kahĩ na moko maku.”

Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, tĩa kũheenĩ ndungata yaku, wee mũndũ wa Ngai!”

¹⁷ No rĩrĩ, mũtumia ũcio akĩgĩra nda, na mwaka ũcio ũngĩ ihinda o ta riu agĩciara kahĩ, o ta ũria Elisha aamwĩrĩte.

¹⁸ Mwana ũcio agĩkũra, na mũthenya ũmwe akiumagara, agĩthĩ kũrĩ ithe, ũria warĩ hamwe na agethi. ¹⁹ Nake akĩra ithe atĩrĩ, “Wũĩ mũtwe-ĩ! Wũĩ mũtwe-ĩ!”

Nake ithe akĩra ndungata atĩrĩ, “Mũkuue ũmũtwĩrĩre nyina.” ²⁰ Na thuutha wa ndungata kũmũkuua na kũmũtwĩrĩra nyina-rĩ, mwana ũcio agĩkara magũrũ-inĩ ma nyina nginya mĩaraho, agĩcooka agikua. ²¹ Nyina agĩthĩ, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wa mũndũ wa Ngai, agĩcooka akĩhinga mũrango, agĩthĩ.

²² Nake agĩta mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ũndũmĩre ndungata imwe na ndigiri, nĩguo thiĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai na ihenya na njooke.”

²³ Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Ũgũthĩ kũrĩ we ũmũthĩ nĩkĩ, na ti Karũgamo ka Mweri kana Thabatũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ na thiĩna.”

²⁴ Agĩtandika ndigiri, na akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Teng’eria ndigiri, na ndũgaathĩ kahora tĩa ngwĩrĩre.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria rũgendo, agĩkinya kũrĩ mũndũ wa Ngai Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli.

Nake mũndũ wa Ngai rĩria aamuonire arĩ o haraihu akĩra ndungata yake Gehazi atĩrĩ, “Ta cũthĩrĩria! Ũũria nĩ mũtumia ũria Mũshunani! ²⁶ Hanyũka ũmũtũnge na ũmũũrie atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ mwega? Ĩ mũthuuri waku no mwega? Mwana waku no mwega?’”

Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega.”

²⁷ Mütumia ūcio aakinya harī mündū wa Ngai kīrīma-inī, akīmūnyīta magūrū. Nake Gehazi agīuka kūmweheria, no mündū wa Ngai akīmūwira atīrī, “Tigana nake! Ari na ruo rūnene mūno ngoro, no Jehova nīahithīte ūhorō ūyū akaaga kūūmenyithia gītūmi kīa guo.”

²⁸ Nake mütumia ūcio akīmūwira atīrī, “Wee mwathi wakwa, nīndakūūrītie ūhe kahī? Githī ndiakwīrīre, ‘Ndūkarahūre mwīhoko wakwa?’”

²⁹ Nake Elisha akīra Gehazi atīrī, “Wīohe mūcibi njohero na ūkuue rūthanju rwakwa na guoko, ūhanyūke. Ūngīcēmania na mündū o wothē ndūkamūgeithie, na mündū o wothē angīkūgeithia ndūkamūcookerie. Ūthī ūgīrīre rūthanju rwakwa ūthī-īnī wa kamwana kau.”

³⁰ Nowe nyina wa mwana akiuga atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na o ta ūrīa wee ūtūūruga muoyo-rī, nī ndīgūgūtiga.” Nī ūndū ūcio Elisha agīūkīra, akīmūrūmīrīra.

³¹ Na rīrī, Gehazi agīthī arī mbere yao, akīgīrīra rūthanju ūthī-īnī wa kahī kau, no gatiagambire kana kwīnyagunyia. Nī ūndū ūcio Gehazi akīhūndūka agatūnge Elisha, na akīmūwira atīrī, “Kamwana gatiinokīra.”

³² Rīrīa Elisha aakinyire nyūmba, agīkora kamwana gakomete gītanda-inī gīake karī gakuū. ³³ Nake agītoonya thīnī, akīhingīra na mūrango marī o eerī nako, akīhooya Jehova. ³⁴ Nīngī akīhaica ūrīrī, agīkomera kamwana kau, kanua gwa kanua, maitho kwa maitho, na moko kwa moko. Na rīrīa eetambūrūkitie igūrū rīako, mwīrī wa kamwana kau ūkīgīa ūrugārī. ³⁵ Nake Elisha agīūkīra, akīehera, akīūrūranga kanyūmba thīnī, agīcooka gītanda-inī, agītambūrūkia rīngī igūrū rīako. Kamwana kau gagīathimūra maita mūgwanja, na gakīhingūra maitho.

³⁶ Nake Elisha agītūa Gehazi, akīmūwira atīrī, “Ita mütumia ūcio Mūshunamī.” Nake akīmūwira. Rīrīa mütumia ookire-rī, Elisha akīmūwira atīrī, “Oya mūrūguo.” ³⁷ Nake agītōonya, akīgīūthia thī magūrū-inī make, akīinamia ūthī thī. Agīcooka akīoya mwana wake, akiuma.

Gīkuū Nyūngū-inī

³⁸ Nake Elisha agīcooka Giligali, nakuo kūu būrūrī-inī ūcio nī kwarī na ng’aragu. Rīrīa thiritū ya anabī yacēmanāgia nake, akīra ndungata yake atīrī, “Hagīra nyūngū nene ūrugīre andū aya irio.”

³⁹ Hīndī iyo ūmwe wa anabī agīthī mūgūnda gweha nyeni, agīkora rūngū rwa gīthaka. Agītua maciaro maruo, akīmaiūrīa ruuno-inī rwa nguo yake ya igūrū. Acooka akīmatinangīria nyūngū-inī iyo yarugaga irio, o na gūtūika gūtīrī mündū wamenyire ciarī kī. ⁴⁰ Andū acio makīhūrīrwo irio icio, no rīrīa maambīrīrie gūcīria-rī, magīkaya makiuga atīrī, “Wūi mündū wa Ngai, nyūngū-inī īno he na gīkuū!” Nao makīremwo nī gūcīria.

⁴¹ Nake Elisha akiuga atīrī, “Rehei mūtu.” Nake akīwīkīra nyūngū-inī iyo, akiuga atīrī, “Ihūrīra andū marīe.” Na hakiaga kīndū kīngīmathūkia irio-inī icio.

Elisha kūhe Andū Igana Rīmwe Irio

⁴² Na rīrī, hagīuka mündū oimīte Baali-Shalisha, akīrehera mündū wa Ngai mīgate mīrongo ūrī ya cairi, rīra yarugītwo na maciaro ma mbere ma ngano, na igira cia ngano ya mūgethano. Nake Elisha akīmūwira atīrī, “Mīnengere andū marīe.”

⁴³ Nayo ndungata yake ikīmūwira atīrī, “Ndaahota atīa kūhe andū igana rīmwe mīgate īno?”

No Elisha akīmūcookeria atīrī, “Mīnengere andū marīe. Nīgūkorwo Jehova ekuuga ūū: ‘Mekūrīa na matigie.’” ⁴⁴ Nake akīnengera andū, makīrīa na īgītigara, kūringana na kiugo kīa Jehova.

5

Naamani Kūhonio Mangū

¹ Na rīrī, Naamani aarī mūnene wa mbūtū cia ita cia mūthamaki wa Suriata. Aarī mündū mūnene maitho-inī ma mwathi wake na aarī mündū watīkīte mūno, tondū Jehova nīamūhūthīrīte kūhe andū a Suriata ūhootani. Aarī mūthigari njamba, no aarī na mangū.

² Na rīrī, mbūtū cia Suriata nīciathiite nja na igataha mūrītu mūnini kuuma Isiraeli, nake aatungatagīra mütumia wa Naamani. ³ Nake mūrītu ūcio akīra mwathi wake mündū-wa-nja atīrī, “Naarī korwo mwathi wakwa Naamani no one mūnabī ūrīa ūrī Samaria! No amūhonie mangū make.”

⁴ Naamani agīthī kūrī mūthamaki mwathi wake na akīmūwira ūrīa mūrītu ūcio woimīte Isiraeli oigīte. ⁵ Nake mūthamaki ūcio wa Suriata akīmūcookeria atīrī, “Gerīa ūthī. Nīngūtūmīra mūthamaki wa Isiraeli* marūa.” Nī ūndū ūcio Naamani akīumagara na agīkuua taranda ikūmī† cia betha, na cekeri 6,000‡ cia thahabu, na nguo cia magarūrīra ikūmī. ⁶ Marūa marīa atwarīre mūthamaki wa Isiraeli maandikītwo atīrī: “Nīndatūma ndungata yakwa Naamani na marūa maya kūrī we, nīgeetha ūmūhonie mangū make.”

* 5:5 Joram nīwe warī mūthamaki wa Isiraeli. † 5:5 nī ta kilo 340 ‡ 5:5 nī ta kilo 70

⁷ Rĩria mũthamaki wa Isiraeli aathomire marũa macio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ Ngai? Ndaahota kũũraga na gũcookia muoyo rĩngĩ? Nĩ kĩ gĩgũtũma mũndũ ũyũ atũme mũndũ kũrĩ nĩ atĩ ahonio mangũ make? Ta kĩone, arageria kũnjũgital!”

⁸ Rĩria Elisha mũndũ wa Ngai aigũire atĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩatembũrangĩte nguo ciake-rĩ, akimũtũmĩra ndũmĩrĩrĩ ĩno: “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũtembũrange nguo ciaku? Reke mũndũ ũcio oke kũrĩ nĩ, na nĩekũmenya atĩ nĩ kũrĩ mũnabii thĩĩnĩ wa Isiraeli.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩthĩĩ hamwe na mbarathi ciake na ngaari cia ita o ngĩnya mũromo-inĩ wa nyũmba ya Elisha. ¹⁰ Nake Elisha akimũtũmĩra mũndũ amwĩre atĩrĩ, “Thĩĩ wĩthambe maita mũgwanja rũũ-inĩ rwa Jorodani, na mwĩrĩ waku nĩũkũhonio, na nĩũgũthera.”

¹¹ No Naamani agĩthĩĩ arakarĩte, akiuga atĩrĩ, “Ngwĩciiragia atĩ ti-itherũ mũnabii nĩekuuma nja oke kũrĩ nĩ, na arũgame akaĩre rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, acooke athũngũthie guoko gwake igũrũ rĩa handũ hau harũaru, aahonie mangũ. ¹² Githĩ njũũ cia Dameski, na Abana, o na Faripari ti njega gũkĩra maaĩ o mothe ma Isiraeli? Githĩ ndingĩthambire thĩĩnĩ wacio therio?” Nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthĩĩ arakarĩte mũno.

¹³ Ndungata cia Naamani igĩthĩĩ harĩ we ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithe witũ, korwo mũnabii akwĩre wĩke ũndũ mũnene gũkĩra ũyũ-rĩ, githĩ ndũngĩwikire? Githĩ to wĩke makĩria ũndũ ũyũ aakwĩra, ‘Wĩthambe, ũtherio!’” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩkũrũka, agĩtobokia Jorodani maita mũgwanja, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai aamwĩrite, naguo mwĩrĩ wake ũkĩhona, ũgĩthera ũkĩhaana ta wa kaana kanini.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Naamani na arĩa othe maamũteithagia magĩcooka kũrĩ mũndũ wa Ngai. Nake akĩrũgama mbere yake, akiuga atĩrĩ, “Rĩũ nĩndamenya atĩ gũtĩrĩ Ngai ũngĩ thĩ yotha tiga gũkũ Isiraeli. Ndagũthaitha wĩtikĩre kuoya kĩheo kuuma kũrĩ ndungata yaku.”

¹⁶ Nake mũnabii akimũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũria ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndingĩtikĩra kuoya kĩndũ o na kĩ.” Na rĩrĩ, o na gũtũka Naamani nĩamũringĩrĩrie mũno-rĩ, nĩaregire.

¹⁷ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũngĩoya-rĩ, ndagũthaitha ũreke nĩ ndungata yaku heo tĩrĩ ũria wotha ũngĩkuuo nĩ nyũmbũ igĩrĩ, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ hĩndĩ ĩgacooka kũruta maruta ma njino kana magongona kũrĩ ngai ĩngĩ, tiga o Jehova. ¹⁸ No rĩrĩ, Jehova arorekera ndungata yaku ũndũ-inĩ o ũyũ ũmwe: Rĩria mũthamaki mwathi wakwa arĩĩtoonyaga hekarũ ya Rimoni amĩinamĩrĩre etiranĩtie na guoko gwakwa, na nĩ nyinamĩrĩre ho-rĩ, rĩria ngainamĩrĩra ndĩ hekarũ-inĩ ya Rimoni, Jehova arorekera ndungata yaku nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ na thayũ.”

Thuutha wa Naamani gũkorwo athĩite itĩĩna-rĩ, ²⁰ Gehazi, ndungata ya Elisha mũndũ wa Ngai, agĩciĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩahũthĩria Naamani ũcio Mũsuriata maũndũ nĩ kũrega kwamũkĩra indo iria ekũmũreheire. Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, nĩ nĩ ngũhanyũka ndĩmũkinyĩre nĩguo njoe kĩndũ kuuma harĩwe.”

²¹ Tondũ ũcio Gehazi akĩhiũha nĩguo akinyĩre Naamani. Rĩria Naamani aamuonire ahanyũkĩte arorete na kũrĩ we-rĩ, akĩuma ngaari-inĩ ya ita nĩguo amũtũnge. Akimũũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega?”

²² Nake Gehazi agĩcooka atĩrĩ, “ĩi, maũndũ mothe nĩ mega. Mwathi wakwa aandũma ngwĩre atĩrĩ, ‘Aanake eerĩ kuuma thiritũ-inĩ ya anabii mooka kũrĩ nĩ o rĩu, moimĩte bũrũrĩ ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu. Ndagũthaitha ũmahe taranda ĩmweſ ya betha, na nguo cia magarũrĩra meerĩ.’”

²³ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Itĩkĩra woe taranda igĩrĩ.” Agĩthaitha Gehazi aciĩtikĩre, ningĩ akĩoha taranda igĩrĩ cia thahabu agĩciĩkĩra mĩhuko-inĩ ĩrĩ hamwe na nguo cia magarũrĩra meerĩ. Nake akĩnengera ndungata ciake igĩrĩ, igĩkuua, igĩthĩĩ mbere ya Gehazi. ²⁴ Rĩria Gehazi aakinyire kĩrĩma-inĩ, agĩthĩia ndungata indo icio, agĩciiga nyũmba. Nake akiugĩra ndungata icio ũhoru, nacio igĩthĩria. ²⁵ Thuutha ũcio agĩtoonya nyũmba akĩrũgama mbere ya mwathi wake Elisha.

Nake Elisha akimũũria atĩrĩ, “Gehazi uuma kũ?”

Nake Gehazi akimũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ kũndũ igũthĩite.”

²⁶ Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ roho wakwa nduuma hamwe nawe rĩria mũndũ ũcio oimire ngaari-inĩ ya ita agũtũnge? Nĩ ihinda rĩa kuoya mbeeca, kana kwamũkĩra nguo, na mĩgũnda ya mĩtamaiyũ na ya mĩthabibũ, na ndũũru cia mbũri na ng’ombe, na ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja? ²⁷ Mangũ ma Naamani nĩwe mekwĩgwatĩrĩra na njaro ciaku ngĩnya tene.” Hĩndĩ ĩyo Gehazi akĩehera harĩ Elisha arĩ na mangũ na akerũha, akahaana o ta ira.

¹ Na rīrī, thiritū ya anabii ikūra Elisha atīrī, “Rora, handū haha tūgomanaga nawe nī hanini mūno. ² Twitikirie tūthii Jorodani, o mūdū witū akuue itugī kuo; na ūwtikirie twake handū ha gūtūūraga kūu.”

Nake akīmeera atīrī, “Thiīi.”

³ Ningī ūmwe wao akīmwira atīrī, “Ndagūthaitha wītikire gūthii na ndungata ciaku.”

Nake Elisha agīcookia atīrī, “Īi, nītūgūthii na inyuī.” ⁴ Nake Elisha agīthii hamwe nao.

Nao magīthii Jorodani na makiambiriria gūtema mītī. ⁵ Na rīrīa ūmwe wao aatemaga mūtī-rī, ithanwa rikīgūa maaī-inī. Nake agīkaya, akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, riuma rīa kūhooya!”

⁶ Nake mūdū wa Ngai akīūra atīrī, “Rīagūa ha?” Na rīrīa aamuonirie handū hau, Elisha agītīnia kamūtī, agīgaikia ho, narīo ithanwa rikīra maaī igūrū. ⁷ Nake akīmwira atīrī, “Oya ithanwa.” Nake mūdū ūcio agītambūrūkia guoko, akīrioya.

Elisha Gūtega Asuriata Atumumu

⁸ Na rīrī, mūthamaki wa Suriata aarī na mbaara na andū a Isiraeli. Thuutha wa kūrīkanīra na anene ake, akīmeera atīrī, “Ngwamba kambī handū hana na hana.”

⁹ Mūdū wa Ngai agītūmana kūrī mūthamaki wa Isiraeli, akīmwira atīrī, “Wīhūūge, na ndūkagerere handū hana tondū andū a Suriata nīho maraikūrūkira.” ¹⁰ Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Isiraeli agītūma andū magatuūrie ūhorō wa handū hau mūdū wa Ngai aarītīe ūhorō waho. Mahinda maingī Elisha nīeragīra mūthamaki wa Isiraeli kūdū kūrīa aagīrīrwo nī kwīmenyerera, nake agaikaraga ehūūgite.

¹¹ Ūndū ūcio ūkīrakaria mūthamaki wa Suriata mūno. Nake agītā anene ake na akīmeera atīrī, “Ngwenda kūmenya kuuma kūrī inyuī ūū, nūū witū ūrī mwena wa mūthamaki wa Isiraeli?”

¹² Nake ūmwe wa anene ake akīmwira atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, gūtīrī o na ūmwe witū ūrī mwena wake. No rīrī, Elisha ūrīa mūnabii kūu Isiraeli nīwe wīraga mūthamaki wa Isiraeli ciugo ngīnya iria waragia ūrī nyūmba yaku ya toro.”

¹³ Nake mūthamaki agīathana, akiuga atīrī, “Thiīi mūgatuūrie kūrīa arī, nīguo ndūme andū mamūnyīite.” Nake mūthamaki agīcookierio ūhorō akīrwo atīrī, “Elisha arī Dothani.” ¹⁴ Nake mūthamaki agītūma mbarathi na ngaari cia ita, na mbūtū yarī na hinya kūu. Igīthii ūtukū, ikīrigiicīria itūūra rīu.

¹⁵ Na rīrīa ndungata ya mūdū wa Ngai yokīre, ikīuma nja rūciinī tene, ikīona atī mbūtū ya ita, na mbarathi, na ngaari cia ita nīciarigiicīrie itūūra. Nayo ndungata ikīūra atīrī, “Wūi, mwathi wakwa-ī, tūgwika atīa?”

¹⁶ Nake mūnabii akīmūcookeria atīrī, “Tiga gwītīgīra, nīgūkorwo arīa marī mwena witū nī aingī gūkīra arīa marī mwena wao.”

¹⁷ * Nake Elisha akīhooya atīrī, “Wee Jehova, mūhingūre maitho nīguo oone.” Nake Jehova akīhingūra maitho ma ndungata iyo, nayo ikīrora, ikīona kūu irīma-inī kūiyūre mbarathi na ngaari cia ita irī na mwaki, ciothe irigīcīrie Elisha.

¹⁸ Na rīrīa thū ciake ciaikūrūkaga irorete kūrī we-rī, Elisha akīhooya Jehova, akiuga atīrī, “Hūūra andū aya na ūtumumu.” Nī ūndū ūcio Jehova akīmahūūra na ūtumumu, o ta ūrīa Elisha aahoote.

¹⁹ Elisha akīmeera atīrī, “Īno tiyo njīra, o na rīrī tirio itūūra. Nūmīrīrai, na nīngūmūtware kūrī mūdū ūrīa mūrācaria.” Nake akīmatwara ngīnya Samaria.

²⁰ Maarīkia kūingīra itūūra rīu inene, Elisha akiuga atīrī, “Jehova hingūra andū aya maitho nīgeetha mone.” Nake Jehova akīmahingūra maitho, nao makīona, magīkora marī thīinī wa Samaria.

²¹ Rīrīa mūthamaki wa Isiraeli aamoonire-rī, akīūra Elisha atīrī, “Baba ndīmoorage? Nī wega ndīmoorage?”

²² Nake Elisha akīmūcookeria atīrī, “Ndūkamoorage. No ūūrage andū arīa wīnyīitīre na rūhiū rwaku rwa njora kana ūta? Mahe irio na maaī, marīe na manyue, macooke mathii kūrī mwathi wao.”

²³ Nī ūndū ūcio akīmathondekera iruga inene, nao maarīkia kūrīa na kūnyua, akīmoigīra ūhorō nao magīcooka kūrī mwathi wao. Nī ūndū ūcio mbūtū cia ita cia Suriata igītiga gūtharīkīra būrūrī wa Isiraeli rīngī.

Ng’aragu Nene kūu Samaria

²⁴ Na rīrī, thuutha ūcio Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata agīcookanīrīria mbūtū ciake cia ita ciothe, igīthii, ikīrigiicīria Samaria irītunyane. ²⁵ Na gūkīgīa na ng’aragu nene mūno itūūra rīu inene. Kūrīgiicīrio kwarīo gūgīkara ihinda irāaya ūū atī mūtwe wa ndigirī† wendagio cekerī mīrongo īnana‡ cia betha, nakīo kibaba kīmwe§ kīa mai ma ndutura gīkeendio cekerī ithano.*

* 6:17 2Ath 2:11 † 6:25 Ndigiri yarī nyamū īrī thaahu na ndagīrīrwo nīkūrīo. ‡ 6:25 nī ta kilo 1 § 6:25 nī ta lita robo

²⁶ Na rīrīa mūthamaki wa Isiraeli aahītūkagīra rūthingo igūrū-rī, mūtumia ūmwe akīmūkaīra, akīmwiira atīrī, “Mūthamaki, mwathi wakwa, ndeithia!”

²⁷ Nake mūthamaki akīmūcookeria atīrī, “Angīkorwo Jehova ndangīgūteithia-rī, nīi ingīkūrutīra ūteithio kū? Nī kuuma kīhuhīro-inī kīa ngano, kana nī kuuma kīhihīro-inī kīa ndibei?” ²⁸ Ningī agīcooka akīmūria atīrī, “Nī kī kīragūthīnia?”

Nake agīcooka atīrī, “Mūtumia ūyū aranjīrīre atīrī, ‘Ruta mūrūguo nīgeetha tūmūrīe ūmūthī, naruo rūciū tūkaaria mūrīū wakwa.’ ²⁹ Nī ūndū ūcio tūraruga mūrīū wakwa na tūramūrīa. Mūthenya ūyū ūngī ndīramwīra atīrī, ‘Ruta mūrūguo nīgeetha tūmūrīe,’ no aramūhitha.”

³⁰ Na rīrīa mūthamaki aagūire ciugo cia mūtumia ūcio-rī, agītembūranga nguo ciake. O agīthiagīra rūthingo igūrū-rī, andū magīcūthīrīra, makīona atī eehumbīte nguo ya ikūnia thīinī. ³¹ Nake akiuga atīrī, “Ngai aronjīka ūūru, na akīrīrīre kūnjīka ūūru, angīkorwo mūtwe wa Elisha mūrū wa Shafatu nīgūkorwo ūnyitaine na mwīrī wake ūmūthī!”

³² Na rīrī, Elisha aikarīte gwake nyūmba arī hamwe na athuuri. Nake mūthamaki agītūma mūdū athiige mbere yake, no mūdū ūcio ataanakinya, Elisha akīra athuuri acio atīrī, “Hī! Ī nīmūrōna ūrīa mūrāgani ūyū andūmīre mūdū oke andinie mūtwe? Atīrīrī, mūdū ūcio ooka-rī, mūhinge mūrango, na mūnyīrīre ndakainjīre. Gīthī mūkubio wa magūrū ma mwathi wake ndūrī o thuuha wake?”

³³ O akīaria nao-rī, mūdū ūcio watūmītuo agīkūrūka, agīkinya harī we. Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Mwanangiko ūyū uumīte kūrī Jehova. Nī kī kīngītūma njeterere Jehova makīria ma ūguo?”

7

¹ Elisha akiuga atīrī, “Thikīrīria kiugo kīa Jehova. Jehova ekuuga ūū: Ihinda ta rīrī rūciū-rī, kibaba kīmwe* kīa mūtū mūhinyu gīkeendio cekeri ĩmwe,† nacio ibaba igīrī‡ cia cairi ikeendio cekeri ĩmwe hau kīhingo-inī gīa Samaria.”

² Nake mūnene ūrīa wateithagia mūthamaki akīra mūdū wa Ngai atīrī, “O na Jehova angīhingūra ndirica cia igūrū-rī, ūndū ūcio wahoteka?”

Nake Elisha akīmūcookeria atīrī, “Nīkūwona na maitho maku, no ndūkaaria o na kī!”

Ita rīa Asuriata Kūūra

³ Na rīrī, nī kwarī na andū ana maarūarīte mangū, maaikaraga itoonyero-inī rīa kīhingo gīa itūūra inene.§ Makīirana atīrī, “Nī kī gīgūtūma tūikare haha nginya tūkue? ⁴ Tūngiuga atīrī, ‘Nītūgūthī thīinī wa itūūra,’ o nakuo kūrī na ng’aragu, na no tūgūkua. Na tūngīkara haha, no tūgūkua. Nī ūndū ūcio rekei tūthīi kūu kambī-inī ya Asuriata, twīneane kūrīo. Mangītūhonokia, tūgītūre muoyo; mangītūura, tūgīkue.”

⁵ Hwaī-inī gūkīra magīkīra, magīthīi kambī-inī ya Asuriata. Nao maakinya nyumīrīra ya kambī, magīkora gūtīarī mūdū o na ūmwe kuo, ⁶ nīgūkorwo Jehova nīatūmīte andū a ita rīa Asuriata maigue mūkubio wa ngari cia ita, na wa mbarathi, na wa mbūtū nene; nī ūndū ūcio makīirana atīrī, “Atīrīrī, mūthamaki wa Isiraeli nīakomborete athamaki a Ahiti na a Misiri nīguo matūtharīkīre!” ⁷ Nī ūndū ūcio magīkīra, makīūra hwaī-inī na mairia, magītiga hema ciao, o na mbarathi, na ndigiri. Magītiga kambī o ro ūguo yarī, na makīūra nīguo mahonokie mīoyo yao.

⁸ Andū arīa maarī na mangū magīkinya nyumīrīra ya kambī, na magītoonya hema-inī ĩmwe. Makīrīa na makīnyua, na magīkuua betha, na thahabu, o na nguo, magīthīi magīcihitha. Magīcooka rīngī magītoonya hema ĩngī, makīoya indo iria ciarī kuo o nacio magīcihitha.

⁹ Magīcooka makīirana atīrī, “Rīu tūtīreka wega. Mūthenya ūyū nī wa kūheana ūhorō mweya, na ithui no gūkira tūkirīte nguo. Tūngīeterera nginya gūkīe, no tūherithio. Rekei tūthīi o ro rīu, tūkaheane ūhorō ūyū nyūmba-inī ya mūthamaki.”

¹⁰ Nao magīthīi magīta arangīri a ihingo cia itūūra, makīmeera atīrī, “Nītūgūthīte kambī-inī ya Asuriata, na gūtīrī mūdū ūrī kuo, gūtīrī o na mūgambo wa mūdū, no mbarathi na ndigiri ciohetwo, nacio hema igatigwo o ro ūrīa ciatarīi.” ¹¹ Nao arangīri a ihingo makīanīrīra ūhorō ūcio, nguo ūgīkinyīra nyūmba ya mūthamaki.

¹² Nake mūthamaki agīkīra ūtukū, na akīra anene ake atīrī, “Nīngūmwīra ūrīa Asuriata matwīkīte. Nīmamenyete tūrī na ng’aragu, nī ūndū ūcio nīkīo matigīte kambī, makeehitha kūu gīthaka-inī, magīciirīa atīrī, ‘Ti-itherū nīmekuuma itūūra-inī na hīndī iyo tūmanyīte mīgwate marī muoyo na tūtoonye itūūra-inī inene.’”

¹³ Nake ūmwe wa anene ake agīcooka atīrī, “Tūma andū amwe mathīi na mbarathi ithano iria itigaire itūūra-inī. Ūhorō wao gīthī ndūgūkīhaana o ta wa Isiraeli othe arīa marī gūkū thīinī. Ī-ni, megūkorwo mahaana o ta Isiraeli aya othe makīrīi gūthira. Nī ūndū ūcio reke tūmatūme magatūrie ūrīa kūhaana.”

* 7:1 nī ta kilo † 7:1 nī ta giramu 11 ‡ 7:1 nī ta kilo 15 § 7:3 Andū arīa maakoragwo na mangū matietikīrītio gūkara kambī hamwe na andū arīa angī (Alaw 13:46).

¹⁴ Nĩ undũ ũcio magĩthura ngaari igĩrĩ cia ita na mbarathi ciacio, nake mũthamaki akĩmatũma marũmĩrĩre mbũtũ cia ita cia Asuriata. Nake agĩatha atwarithia akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgatuĩrie ũria kũhaana.” ¹⁵ Makĩmarũmĩrĩra o nginya Jorodani, magĩkora njĩra iĩyũrite nguo na indo iria Asuriata maatete marĩ ihenya-inĩ makĩũra. Nĩ undũ ũcio andũ arĩa maatũmĩtwo makĩhũndũka na magĩcookeria mũthamaki ũhoro ũcio. ¹⁶ Hĩndĩ iyo andũ makiumagara, magĩthiĩ na magĩtaha indo kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nĩ undũ ũcio kibaba kĩmwe kĩa mũtu kĩendagio cekerĩ ĩmwe, na ibaba igĩrĩ cia cairi ciendagio cekerĩ ĩmwe o ta ũria Jehova oigĩte.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki aigĩte mũnene ũria wamũteithagia akorwo arĩ mũrũgamĩrĩrĩ wa kĩhingo, nao andũ makĩmũrangĩrĩria hau kĩhingo-inĩ, agĩkua, o ta ũria mũndũ wa Ngai oigĩte rĩrĩa mũthamaki aathiĩte gwake mũciĩ. ¹⁸ Undũ ũcio wekikire o ta ũria mũndũ wa Ngai eerĩte mũthamaki: “Ihinda o ta rĩrĩ rũciũ, kibaba kĩmwe kĩa mũtu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe, nacio ibaba igĩrĩ cia cairi ikeendio cekerĩ ĩmwe kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

¹⁹ Mũnene ũcio eerĩte mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, undũ ũcio wahoteka?” Nake mũndũ wa Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩũkawona na maitho maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!” ²⁰ Ūguo noguo gwekikire kũrĩ mũnene ũcio, nĩgũkorwo andũ maamũrangĩrĩrie hau kĩhingo-inĩ, agĩkua.

8

Mũshunami Gũcookerio Mũgũnda

¹ Na rĩrĩ, Elisha akĩra mũtumia ũria aariũkiirie mwana atĩrĩ, “Thiĩ hamwe na andũ a nyũmba yaku mũgaikare kwa ihinda kũria mũngĩhota gũikara, tondũ Jehova nĩatuĩte kũgie ng’aragu bũrũri-inĩ ũyũ, irĩa ikũniina miaka mũgwanja.” ² Nake mũtumia ũcio agĩka o ta ũria mũndũ wa Ngai oigĩte. We mwene na andũ a nyũmba yake magĩthiĩ na magĩkara bũrũri wa Afilisti miaka mũgwanja.

³ Na rĩrĩ, miaka mũgwanja yathira-rĩ, akiuma bũrũri wa Afilisti, agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki kũmũthaita nĩ undũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake. ⁴ Mũthamaki aaragia na Gehazi, ndungata ya mũndũ wa Ngai, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta njĩra maundũ mothe manene maria Elisha aaneka.” ⁵ O rĩrĩa Gehazi eeraga mũthamaki ũria Elisha aariũkirie mũndũ-rĩ, mũtumia ũria wariũkiirio mũriũ nĩ Elisha agĩũka gũthaita mũthamaki nĩ undũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake.

Nake Gehazi akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, ũyũ nĩwe mũtumia ũcio, na mũriũ ũria wariũkiirio nĩ Elisha nĩwe ũyũ.” ⁶ Nake mũthamaki akĩũria mũtumia ũhoro ũcio, nake akĩmũhe ũhoro.

Nĩngĩ mũthamaki akĩra mũnene ũmwe wake ũhoro wa mũtumia ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũcookerie kĩrĩa gĩothe kĩarĩ gĩake, hamwe na uumithio wothe wa gĩthaka gĩake, kuuma mũthenya ũria oimire bũrũri ũyũ o nginya rĩu.”

Hazaeli Kũuraqa Beni-Hadadi

⁷ Na rĩrĩ, Elisha agĩthiĩ Dameski, nake Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata aarĩ mũrũaru. Rĩrĩa mũthamaki eerirwo atĩrĩ, “Mũndũ wa Ngai nĩokĩte nginya gũkũ,” ⁸ akĩra Hazaeli atĩrĩ, “Oya kĩheo, ũthiĩ ũtũnge mũndũ wa Ngai. Tuĩria ũhoro harĩ Jehova na undũ wake; mũurie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngũhona ndwari ĩno?’”

⁹ Nĩ undũ ũcio Hazaeli agĩthiĩ gũtũnga Elisha, akuuĩte kĩheo kĩa indo iria njega cia Dameski, ^{*} ikuuĩtwo nĩ ngamĩra mĩrongo ĩna. Hazaeli agĩthiĩ, akĩrũgama mbere ya Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũguo Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata nĩwe wandũma ngũurie atĩrĩ, ‘Nĩ nĩngũhona ndwari ĩno?’”

¹⁰ Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, “Thiĩ ũmwĩre atĩrĩ, ‘Ti-itherũ nĩũkũhona’; no Jehova nĩanguũrĩrie atĩ no egũkua.” ¹¹ Elisha akĩmũkũũrĩra maitho amũroreite nginya Hazaeli agĩconoka. Nake mũndũ wa Ngai akĩambĩrĩria kũria.

¹² Nake Hazaeli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma mwathi wakwa arĩre?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ undũ nĩnjũũ ũũru ũria ũkaarehere andũ a Isiraeli. Nĩũgacina ciĩgitĩro ciao iria nũmu, na ũũrage aanake ao na rũhiũ rwa njora, ũtungumanie twana twao thĩ, na ũtarũre nda cia andũ-a-nja arĩa marĩ nda.”

¹³ Nake Hazaeli akĩmũũria atĩrĩ, “Ndungata ĩno yaku ĩtariĩ ta ngui-rĩ, yahota atĩa gwĩka undũ mũnene ũguo?”

Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova nĩanyonetie atĩ nĩũgatuĩka mũthamaki wa Suriata.”

¹⁴ Nĩngĩ Hazaeli agĩtigana na Elisha agĩcooka kũrĩ mwathi wake. Rĩrĩa Beni-Hadadi aamũũrĩrie atĩrĩ, “Elisha akwĩrĩre atĩa?” Hazaeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Anjũrĩre ti-itherũ nĩũkũhona.” ¹⁵ No mũthenya ũyũ ũngĩ Hazaeli akĩoya taama mũritũ, akĩũtobokia maaĩ-inĩ, akĩhumbĩra mũthamaki ũthiũ nago, o nginya agĩkua. Nake Hazaeli agĩthamaka ithenya riake.

* 8:9 Itũura rĩa Dameski rĩarĩ ngumo ũhoro-inĩ wa wonjoria, na rĩarĩ gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri, na Asia Nini, na Mesopotamia.

Jehoramu Mūthamaki wa Juda

¹⁶ Mwaka-inĩ wa itano wa wathani wa Joramu mūrū wa Ahabu mūthamaki wa Isiraeli-rĩ, Jehoramu mūrū wa Jehoshafatu akiambiriria gūthamaka Juda. ¹⁷ Jehoramu aarĩ na ũkūrū wa mĩaka mĩrongo itatũ na rĩrĩ rĩria aatuikire mūthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka inana. ¹⁸ Niathiire na mĩthiire ya athamaki a Isiraeli, o ta ũria nyũmba ya Ahabu yekite, nĩgũkorwo aahikirie mwarĩ wa Ahabu. Nĩekire maũndũ mooru maithe-inĩ ma Jehova. ¹⁹ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ndungata yake Daudi, Jehova ndeendaga kwananga Juda. Nieraniire atĩ nĩegūtũuria tawa nĩ ũndũ wa Daudi na njaro ciake nginya tene.

²⁰ Mahinda ma Jehoramu-rĩ, andũ a Edomu nĩmaremeire Juda na makĩgĩa na mūthamaki wao ene. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoramu agĩthĩ Zairu hamwe na ngaari ciake ciothe cia ita. Andũ a Edomu makimũrigiciĩria hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra na akiũra ũtukũ; narĩ ita riake, o na kũrĩ o ũguo, rĩkĩũra rĩgĩcooka mũciĩ. ²² Nginyagia ũmũthĩ andũ a Edomu matũũraga maremeire Juda. Andũ a Libina o nao makĩrega watho wa Juda o ihinda-inĩ rĩu.

²³ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoramu, na marĩa mothe eekire, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma mahinda ma athamaki a Juda? ²⁴ Nake Jehoramu akihurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mūthamaki ithenya riake.

Ahazia mūthamaki wa Juda

²⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na rĩrĩ wa wathani wa Joramu mūrū wa Ahabu mūthamaki wa Isiraeli-rĩ, Ahazia mūrū wa Jehoramu mūthamaki wa Juda nĩguo ambĩriire gūthamaka. ²⁶ Ahazia aarĩ na ũkūrū wa mĩaka mĩrongo rĩrĩ na rĩrĩ rĩria aatuikire mūthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia, mwarĩ wa mwana wa Omuri mūthamaki wa Isiraeli.† ²⁷ Nake Ahazia agĩthĩ na mĩthiire ya nyũmba ya Ahabu, na agĩka ũũru maithe-inĩ ma Jehova o ta ũria nyũmba ya Ahabu yekite, nĩgũkorwo nĩmatarainie na nyũmba ya Ahabu nĩ ũndũ wa kũhikania kuo.

²⁸ Ahazia nĩmathiire na Joramu mūrū wa Ahabu nĩguo makarũe na Hazaeli mūthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Nao Asuriata makĩguraria Joramu; ²⁹ nĩ ũndũ ũcio Mūthamaki Joramu akihũndũka, agĩthĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro irĩa aagurarĩtio nĩ Asuriata kũu Ramothu makĩrũa na Hazaeli mūthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ iyo Ahazia mūrū wa Jehoramu mūthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩ Jezireeli akarore Joramu mūrū wa Ahabu, tondũ nĩagurarĩtio.

9

Jehu Gũitĩria Maguta Atũike Mūthamaki wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mūnabii Elisha agĩta mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thinĩkĩra nguo yaku ya igũrũ mũcibi-inĩ, na ũkuue mbũthũ ĩno ya maguta, ũthĩ nginya Ramothu-Gileadi. ² Wakinya kũu, ũcarie Jehu mūrū wa Jehoshafatu, mūrū wa Nimushi. Ũthĩ kũrĩ we, ũmũtighanie na andũ a thiritũ yake, ũmũngĩrie kanyũmba ga thĩini. ³ Ũcooke woe mbũthũ ya maguta ũmũitĩrie mĩtwe na uuge atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Ndagũitĩria maguta ũtuĩke mūthamaki wa Isiraeli.’ Ũcooke ũhingũre mũrango ũre; ndũgaikare!”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwanake ũcio mūnabii agĩthĩ nginya Ramothu-Gileadi. ⁵ Rĩria aakinyire kuo, agĩkora anene a mbũtũ cia ita maikarĩthe hamwe. Akĩra mūnene wao atĩrĩ, “Mūnene, ndĩ na ndũmĩrĩri yaku.”

Nake Jehu akiũria atĩrĩ, “Ithuothe-rĩ, nĩ ũrĩkũ ũrĩ na ndũmĩrĩri yake?”

Nake akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩwe mūnene, ndũmĩrĩri nĩ yaku.”

⁶ Jehu agĩkũra, akiingĩra nyũmba. Nake mūnabii agĩitĩria Jehu maguta mĩtwe, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: ‘Ndagũitĩria maguta ũtuĩke mūthamaki wa andũ a Jehova a Isiraeli. ⁷ Wee-rĩ, nĩũkaniina nyũmba ya Ahabu mwathi waku nĩgeetha ndĩrihirie thakame ya anabii ndungata ciakwa, na thakame ya ndungata cia Jehova ciothe ĩria yaitirwo nĩ Jezebeli. ⁸ Nyũmba yothe ya Ahabu nĩgathira biũ. Nĩnganiina nyũmba yothe ya Ahabu na ndĩmũniire arũme othe, arĩa ngombo na arĩa matarĩ ngombo thĩini wa Isiraeli. ⁹ Nyũmba ya Ahabu ngaamĩtua o ta nyũmba ya Jeroboamu mūrū wa Nebati, na ta ya Baasha mūrū wa Ahija. ¹⁰ Ha ũhoro wa Jezebeli-rĩ, agaatabuurangwo nĩ ngui arĩ mũgũnda-inĩ wa Jezireeli, na gũtirĩ mũndũ ũkaamũthika.’” Nake akiingũra mũrango akiũra.

¹¹ Hĩndĩ irĩa Jehu oomire nja kũrĩ anene a thiritũ yake, mũndũ ũmwe wao akimũũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega? Mũgũrũki ũcio egũũkĩte kũrĩ we nĩkĩ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Wee nĩũũ mũndũ ũcio o na maũndũ marĩa aaragia.”

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Tiga gũtũheenia, twĩre ma.”

Jehu akiuga atĩrĩ, “Anjĩra ũũ: ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndagũitĩria maguta ũtuĩke mūthamaki wa Isiraeli.’”

† 8:26 Mūtumia wa Mūthamaki Joramu eetagwo Athalia, na aarĩ mwarĩ wa Ahabu.

¹³ Nao makihūha kuoya nguo ciao cia igūrū, magiciara ngathī-ini cia nyumba arūgame ho, magicooka makihuha karumbeta na makianirira atiri, “Jehu niwe muthamaki!”

Jehu Kūuraga Joramu na Ahazia

¹⁴ Ni undū ūcio, Jehu mūrū wa Jehoshafatu, mūrū wa Nimushi, agiciirira gūukirira Joramu. (Hindi iyo Joramu na Israeli yothe maagitagira Ramothu-Gileadi, kuuma kūrī Hazaeli muthamaki wa Suriata. ¹⁵ No Muthamaki Joramu niacookete Jezireeli akahonie ironde iria aaguraritio ni Asuriata, riria maarūaga na Hazaeli muthamaki wa Suriata.) Nake Jehu akiuga atiri, “Angikorwo nimwetikira ūguo, mūtikareke mūdū o na ūmwe oime itūūra-ini athi akaheane ūhoro ūcio Jezireeli.” ¹⁶ Ningi Jehu akihaica ngaari yake ya ita, agithi Jezireeli, tondū nikuo Joramu aahurūkite, na Ahazia muthamaki wa Juda niaikūrūkite agathi kūmūrora.

¹⁷ Hindi iria mūrōri wa itūūra aarūgamite mūthiringo-ini mūraihi na igūrū kūu Jezireeli, akiona mbūtū cia ita cia Jehu igiūka, agītana, akiuga atiri, “Nindirona mbūtū cia ita igiūka.”

Nake Joramu agiathana, akiuga atiri, “Ethaai mūdū wa mbarathi, ūmūtūme athi acitūnge, aciurie atiri, ‘Mūkīte na thayū?’”

¹⁸ Nake mūdū ūcio akihaica mbarathi, agithi gūtūnga Jehu, akīmūrira atiri, “Ūu nīguo muthamaki ekūūra: ‘Wee-rī, ūkīte na thayū?’”

Nake Jehu akīmūcookeria atiri, “Ūrī na ūhoro ūrīkū na thayū? Nyuma thuutha.”

Nake mūrōri wa itūūra agicookia ūhoro, akiuga atiri, “Mūdū ūria twatūma niakinya hario, na ndaracooka na gūkū.”

¹⁹ Ni undū ūcio muthamaki agītūma mūdū wa keerī wa mbarathi. Aakinya kūrī o akīmeera atiri, “Ūu nīguo muthamaki eekūūra: ‘Mūkīte na thayū?’”

Nake Jehu agicookia atiri, “Ūrī na ūhoro ūrīkū na thayū? Nyuma thuutha.”

²⁰ Nake mūrōri wa itūūra agicookia ūhoro, akiuga atiri, “Niakinya hario, no-o nake ndaracooka na gūkū. Mūtwarire wa ngaari ya ita ni ta mūtwarire wa Jehu mūrū wa Nimushi; atwarithagia ta mūgūrūki.”

²¹ Nake Joramu agiathana, akiuga atiri, “Ohererai mbarathi ngaari-ini yakwa ya ita.” Na ciohererwo, Joramu muthamaki wa Israeli na Ahazia muthamaki wa Juda makiumagara, o mūdū arī ngaari-ini yake ya ita, magatūnge Jehu. Magicemania nake kamūgūnda-ini karīa kaari ka Nabothu ūria Mūjezireeli. ²² Riria Joramu onire Jehu, akīmūūra atiri, “Jehu, ūkīte na thayū?”

Nake Jehu agicookia atiri, “Kūngīgīa na thayū atia, ūhooi wa mīhianano wotha na ūrogi wa nyūkwa, Jezebeli, ūingihite ūu?”

²³ Joramu akīgarūrūka akīūra, akiugaga atiri, “Ahazia, kūrī na njikaniririo!”

²⁴ Hindi iyo Jehu akiruta ūta wake, akiratha Joramu gatagati ga ciande. Naguo mūgu ūgithheeca ngoro yake, agītūngumana ngaari-ini yake. ²⁵ Nake Jehu akīra Bidikari mūnene wa ngaari yake ya ita atiri, “Muoe ūmūkie mūgūnda-ini ūria warī wa Nabothu ūria Mūjezireeli. Ririkana riria ni nawe twatwaraga ngaari cia ita tūri thuutha wa ithe Ahabu, riria Jehova aaririe ūrathi ūyū ūmūkonii, akiuga ūu: ²⁶ ‘Mūthenya wa ira nindironire thakame ya Nabothu na thakame ya ariū ake, nīguo Jehova ekuuga, na ti-itherū nīngatūma ūmīrīhire mūgūnda-ini o ūyū, nīguo Jehova ekuuga.’ Rīu kīmuoe, ūmūkie mūgūnda-ini ūcio, kūrīngana na kiugo kīa Jehova.”

²⁷ Hindi iria Ahazia muthamaki wa Juda onire ūria kwahaana, akīūra na njira ya Bethi-Hagani. Nake Jehu akīmūhanyūkia, akīanagīrira atiri, “Mūūragei o nake!” Nao makīmūguraririra arī ngaari-ini yake ya ita erekeire Guri hakuhi na Ibileamu, no akīūrira Megido, agīkūira kuo. ²⁸ Nacio ndungata ciake ikīmūkuua na ngaari ya ita, ikīmūtware Jerusalem, na makīmūthika hamwe na maithe make mbirira-ini yake, itūūra-ini ria Daudi. ²⁹ (Ahazia aatuukite muthamaki wa Juda mwaka-ini wa ikūmi na ūmwe wa wathani wa Joramu mūrū wa Ahabu).

Jezebeli kūrāgwo

³⁰ Ningi Jehu agithi Jezireeli. Na riria Jezebeli aaguire ūguo-rī, akīhaka maithe make rangi na akīgemia njuiri yake, agicūthirira nja arī ndirica-ini. ³¹ Riria Jehu aatoonyaga kīhingo-ini, Jezebeli akīmūūra atiri, “Ūkīte na thayū, Zimuri, wee mūūrāgi wa mwathi waku?”

³² Nake Jehu akīrora na igūrū ndirica-ini, agītana akīūra atiri, “Nūū ūrī mwena wakwa? Nūū?” Nao andū eerī kana atatū maarī ahakūre makīmūrora arī thī. ³³ Nake Jehu akiuga atiri, “Mūkiei thī!” Ni undū ūcio makīmūkia akīgūa thī, nayo thakame imwe yake ikiminjūkira rūthingo o hamwe na mbarathi iria ciāmūrāngagīrira thī na magūrū ma cio.

³⁴ Jehu agitoonya nyumba ya ūthamaki thīni akīria na akīnyua. Nake akiuga atiri, “Menyererai mūdū-wa-nja ūcio mūrume, na mūmūthike tondū araari mwarī wa muthamaki.” ³⁵ No riria maathire nja makamūthike, matiakorire kīndū o na kīmwe kīa mwīrī wake, tīga o ihīndī rīa mūtwe wake, na

magürü, na moko make. ³⁶ Nao makihündüka, makīra Jehu ūhoru ūcio, nake akiuga atīrī, “Gīkī nī kiugo kia Jehova kīria aaririe na kanua ka ndungata yake Elija ūria Mūtishibi, akiuga atīrī: Ngui nūkaaria mwīrī wa Jezebeli kamūgūnda-inī ka Jezireeli. ³⁷ Nakio kīimba kia Jezebeli gīgaatūka o ta rūrua kīrī thī kamūgūnda-inī ka Jezireeli, nīgeetha gütikagie mündü ūkaahota kuuga atīrī, ‘Üyü nī Jezebeli.’”

10

Andü a Nyumba ya Ahabu Kūragwo

¹ Na rīrī, Samaria kwarī na ariū a nyumba ya Ahabu mīrongo mūgwanja. Nī ūndü ūcio Jehu akīandika marūa akīmatūma Samaria kūrī anene a Jezireeli, na athuuri, na areri a ciana cia Ahabu, akīmeera atīrī, ² “Tondü mūrī na ciana cia mwathi wanyu, na ningī mūrī na ngaari cia ita na mbarathi, na itūūra inene rīirigīre na thingo cia hinya, o na indo cia mbaara-rī, marūa maya maamūkinyīra-rī, ³ thurai mūrī ūria mwega na mwagīrū mūno wa mwathi wanyu, na mūmūkaririe gītī kia ūnene gīa ithe. Mūcooke mūrūrīre nyumba ya mwathi wanyu.”

⁴ No-o makīmaka makiuga atīrī, “Angīkorwo athamaki eerī matiigana kūmūtooria-rī, ithuī twakīhota atīa?”

⁵ Nī ūndü ūcio ūria warī mūrōri na maūndü ma nyumba ya ūthamaki, na mwathi wa itūūra, na athuuri, na areri a ciana magītūmīra Jehu ndūmīrīrī ūno: “Ithuī tūrī ndungata ciaku, na nītūgwika ūria wothe ūkuuga. Tūtīgūtua mündü o na ūmwe mūthamaki; wee īka o ūria ūngiona kwagīrīre.”

⁶ Nake Jehu akīmaandikīra marūa ma keerī akīmeera atīrī, “Angīkorwo mūrī mwena wakwa na nīmūkūnjathikīra, ūragai ariū a mwathi wanyu, mūgooka na ciongo ciao gūkū Jezireeli ihinda o ta rūrī rūciū.”

Na rīrī, ariū a mūthamaki mīrongo mūgwanja maarī na atongoria a itūūra ariā maamareraga.

⁷ Na rīrīa marūa maakinyire, andü acio makīnyīta ariū acio mīrongo mūgwanja a mūthamaki na makīmooraga othe. Magīkīra ciongo ciao ikabū-inī, magīcitwarīra Jehu o kūu Jezireeli. ⁸ Rīrīa mündü ūria watūmītuo aakinyire, akīra Jehu atīrī, “Nīmarehe ciongo cia ciana cia mūthamaki.”

Nake Jehu agīathana, akiuga atīrī, “Ciigei irūndo igīrī itoonyero-inī rīa itūūra o nginya rūciini.”

⁹ Rūciini rūrū rūngī Jehu akiumagara. Akīrūgama mbere ya andü othe, akiuga atīrī, “Inyūi mūtīhītīte. Nī nī nī ndaciirīre ndundu ya gūūkīra mwathi wakwa na ngīmūūraga, no nūū ūragīte andü aya othe? ¹⁰ Menyai ūū, atī gūtīrī kiugo o na kīmwe kīarītio nī Jehova igūrū rīa nyumba ya Ahabu gītakahingio. Jehova ekīte o ūria oigīte na kanua ka ndungata yake Elija.” ¹¹ Nī ūndü ūcio Jehu akīūraga andü othe a nyumba ya Ahabu ariā maatigaire kūu Jezireeli, o ūndü ūmwe na atongoria ake othe, na arata ake a hakuhi, o na athīnjīrī-ngai ake, na gūtīrī mündü wahonokire.

¹² Jehu agīcooka akiumagara, agīthīi Samaria. Aakinya Bethi-Ekedi ya Arīthi-rī, ¹³ agītūngana na andü amwe ariā maatarainie na Ahazia mūthamaki wa Juda akīmooria atīrī, “Inyūi mūrī a?”

Nao magīcooka atīrī, “Ithuī tūrī a nyumba ya Ahazia, na tūūkīte kūgeithia mbarī ya mūthamaki, na ya mūtumia wa mūthamaki.”

¹⁴ Nake agīathana atīrī, “Nīmanyītuo marī muoyo!” Nī ūndü ūcio makīmatwara marī muoyo makīmooragīra gīthima-inī kia Bethi-Ekedi, maarī andü mīrongo īna na eerī. Gūtīrī mündü o na ūmwe wahonokire.

¹⁵ Nake aarīkia kuuma kūu, agīkora Jehonadabu mūrū wa Rekabu,* o nake okīte kūmūtūnga. Nake Jehu akīmūgeithia, akīmūūria atīrī, “Wee ūrī na ūguano na nīi, o ta ūria ndī na ūguano nawe?”

Nake Jehonadabu akīmūcookeria atīrī, “Īi ndī naguo.”

Nake Jehu akiuga atīrī, “Kūngīkorwo nī ūguo-rī, rehe guoko.” Nī ūndü ūcio Jehonadabu agīka ūguo, nake Jehu akīmūteithīrīra kūhaica ngaari-inī ya ita. ¹⁶ Nake Jehu akīmūwira atīrī, “Ūka tūthīi nawe ūkeonere ūria ndīrutaniirie na kiyo nī ūndü wa Jehova.” Nake akīmūkuua na ngaari yake ya ita.

¹⁷ Rīrīa Jehu aakinyire Samaria-rī, akīūraga andü othe a nyumba ya Ahabu ariā maatigaire, akīmāiina kūrīngana na kiugo kia Jehova kīria kīarītio nī Elija.

Ndungata cia Baali

¹⁸ Ningī Jehu agīcookereria andü othe hamwe, akīmeera atīrī, “Ahabu aatungatīre Baali o hanini; no Jehu ekūmūtungatīra makīria. ¹⁹ Na rīrī, tūmanīrai anabii othe a Baali, na atungati othe ayo, o na athīnjīrī-ngai ayo othe. Tigīrīrai atī gūtīrī o na ūmwe ūtarī ho, tondü nīngūrūtīra Baali igongona inene. Mündü wothe ūkwaga gūūka, ndegūtūūra muoyo.” Nowe Jehu ekaga ūguo ari na wara wa kūūraga atungati othe a Baali.

²⁰ Nake Jehu akiuga atīrī, “Ītanai kīūngano gīa gūtīithia Baali.” Nī ūndü ūcio magīkīanīrīra kīūngano kīu. ²¹ Nake agīcooka agītūma ūhoru kūndü guothe Isiraeli, nao atungati othe a Baali magīūka; na gūtīrī

* 10:15 Ciana cia Rekabu ciarī na kiyo gīa gūtungatīra Ngai (Jer 35:6-10), na mūtūūrīre wacio ndwarī na maūndü maingī ma gītānga.

o na ūmwe watĩĩre. Makĩgomana hekarũ-inĩ ya Baali o nginya ikĩyũra kuuma mwena ūmwe nginya ūria ūngĩ. ²² Nake Jehu akĩĩra mũikaria wa harĩa nguo ciaigagwo atĩrĩ, “Rehere ndungata ciothe cia Baali nguo.” Nĩ ūndũ ūcio agĩcirehere nguo.

²³ Hĩndĩ ūyo Jehu na Jehonadabu mũrũ wa Rekabu magĩtoonya hekarũ ya Baali. Jehu akĩĩra ndungata cia Baali atĩrĩ, “Rorai miēna yothē muone atĩ gũtĩrĩ ndungata cia Jehova irĩ haha hamwe na inyũĩ, o tiga ndungata cia Baali.” ²⁴ Nĩ ūndũ ūcio magĩtoonya marute magongona, na maruta ma njino. Na rĩrĩ, Jehu nĩagĩte arũme mĩrongo ĩnana kũu nja akameera atĩrĩ: “Ūmwe wanyu angĩrekereria mũndũ wa arĩa ngũneana moko-inĩ manyu oore-rĩ, we egũkua ithenya rĩa mũndũ ūcio.”

²⁵ Rĩrĩa Jehu aarĩkirie kũruta igongona rĩa njino-rĩ, agĩatha arangĩri na anene ao atĩrĩ, “Toonyai thĩĩnĩ mũmoorage; mũtikareke mũndũ o na ūmwe wao oore.” Nĩ ūndũ ūcio makĩmooraga na hiũ cia njora. Nao arangĩri na anene ao magĩikia mũrĩ yao nja, magĩcooka magĩtoonya ihooero rĩa na thĩĩnĩ rĩa hekarũ ya Baali. ²⁶ Nao makĩruta ihiga rĩrĩa rĩamũre nja ya hekarũ ya Baali na makĩricina. ²⁷ Makĩmomora ihiga rĩrĩa rĩamũre rĩa Baali, na magĩtharia hekarũ ya Baali makĩmitua kĩoro o na nginya ūmũthĩ.

²⁸ Nĩ ūndũ ūcio Jehu akĩniina biũ ūhooi wa Baali thĩĩnĩ wa Isiraeli. ²⁹ No rĩrĩ, ndaatiganire na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebatĩ, marĩa aatũmire Isiraeli meehie ma kũhooya mĩhianano ya njaũ ya thahabu kũu Betheli na Dani.

³⁰ Nake Jehova akĩĩra Jehu atĩrĩ, “Tondũ nĩwikĩte wega, ūkahingia ūria kwagĩrĩre maitho-inĩ makwa, na ūgeeka nyũmba ya Ahabu ūria ndaatanyĩte kũmeka-rĩ, njjaro ciaku igũtũũra ithamakagĩra Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.” ³¹ No Jehu ndaigana kũmenyerera kũga watho wa Jehova, Ngai wa Isiraeli, na ngoro yake yothē. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu, marĩa atũmĩte andũ a Isiraeli mehie.

³² Matukũ-inĩ macio, Jehova nĩambĩrĩrie kũnyĩhia mĩhaka ya Isiraeli. Hazaeli nĩatooririe andũ a Isiraeli bũrũri-inĩ wao wothē ³³ mwena wa irathĩro wa Jorodani na bũrũri-inĩ wothē wa Gileadi, (Bũrũri wa Gadi na Rubeni na Manase), kuuma Aroeri gũtwarana na mũkuru wa Arinoni, kũgerera Gileadi nginya Bashani.

³⁴ Ha ūhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehu-rĩ, na marĩa mothe eekire, na marĩa mothe ahingirie-rĩ, githĩ matianiĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

³⁵ Nake Jehu akĩhurũka na maithe make na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoahazu agĩtũika mũthamaki ithenya rĩake. ³⁶ Narĩo ihinda rĩrĩa Jehu aathamakĩire Isiraeli kũu Samaria rĩarĩ mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩnana.

11

Athalia na Joashu

¹ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakua-rĩ, agĩthĩĩ na mbere kũũraga andũ othe a nyũmba yothē ya ūthamaki. ² No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na mwarĩ wa nyina na Ahazia, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmweheria kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo. Akĩmũiga hamwe na mũrieri wake kanyũmba ga gũkoma, akĩmũhitha kuuma kũrĩ Athalia; nĩ ūndũ ūcio Joashu ndaigana kũũragwo. ³ Aikarire ahithĩtwo hamwe na mũrieri wake thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova* mĩaka ĩtandatũ ĩria Athalia aathamakire bũrũri ūcio.

⁴ Mwaka-inĩ wa mũgwanja, Jehoiada agĩtũmanĩra anene a ikundi arĩa maathaga thigari igana rĩmwe, thĩĩnĩ wa andũ arĩa meetagwo Akari, na arangĩri nao magĩũka kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Nake akĩgĩa kirĩkanĩro nao na akĩmehĩtithĩria kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Agĩcooka akĩmoonĩ mũriũ wa mũthamaki. ⁵ Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũgwĩka ūũ: Inyũĩ arĩa othe mũgaakorwo mũrĩ wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, gĩcunjĩ kĩmwe kĩanyu gĩa ithatũ gĩkaarangĩra nyũmba ya ūthamaki, ⁶ nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kirangĩre Kĩhingo gĩa Suri, ningĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkorwo kĩhingo-inĩ kirĩa kirĩ thuutha wa arangĩri arĩa mateithanagĩa kũrangĩra hekarũ, ⁷ na inyũĩ andũ arĩa makoragwo thĩĩnĩ wa ikundi ĩcio ingĩ igĩrĩ, arĩa matakoragwo wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, othe makaarangĩra hekarũ nĩ ūndũ wa mũthamaki. ⁸ Mũikare mũthiũrũrũkĩrie mũthamaki, o mũndũ anyiĩtĩte indo ciake cia mbaara na guoko. Mũndũ o na ĩrĩkũ angĩkaamũkũhĩrĩa no nginya ooragwo. Mũikare hakuhĩ na mũthamaki o harĩa hothe angĩthĩĩ.”

⁹ Nao anene a ita arĩa maathaga ikundi cia andũ igana rĩmwe magĩũka o ta ūria Jehoiada, mũthĩnjĩri-Ngai aathanĩte. O mũnene akĩoya andũ ake, arĩa maathĩiiga wĩra mũthenya ūcio wa thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra hĩndĩ ūyo, othe magĩũka kũrĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁰ Nake akihe anene acio matimũ na ngo iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi, iria ciakoragwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹¹ Nao arangĩri, o mũndũ arĩ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũrũkĩria mũthamaki hau hakuhĩ na kĩgongona, na magĩthiũrũrũkĩria hekarũ kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini wayo.

* 11:3 Jehoiada ūria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩwe warĩ mũthuuri wa Jehosheba (2Maũ 22:11).

¹² Jehoiada akĩrehe mūrū wa mūthamaki akīmwikĩra thūmbĩ, akīmūnengera Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akīmwanĩrĩra atĩ nĩwe mūthamaki. Makīmūtĩrĩra maguta, nao andũ makĩhũura hĩ na makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Mūthamaki arotũura nginya tene!”

¹³ Rĩrĩa Athalia aaiguire inegene rĩa andũ na arangĩrĩ, agĩthĩĩ kūrĩ andũ hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁴ Agĩcũthĩrĩra na akĩona mūthamaki arūgamĩte gĩtugĩ-inĩ o ta ũria mūtugo warĩ. Nao anene na ahuhĩ tūrumbeta maarūgamĩte hakuhĩ na mūthamaki, nao andũ othe a bŭrũri magakena makĩhuhaga tūrumbeta. Nake Athalia agĩtembŭranga nguo ciake cia igŭrũ, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁵ Jehoiada mūthĩnjĩrĩ-Ngai agĩatha anene a ita a thigari igana igana arĩa maarĩ arūgamĩrĩrĩ a mbūtũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mŭrutũrũrei, mŭmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mŭndũ o wothē ũngĩmuuma thũutha, ooragwo.” Nĩgũkorwo mūthĩnjĩrĩ-Ngai nĩogĩte atĩrĩ, “Ndakooragĩrwo hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio makīmũnyĩtĩra harĩa mbarathi ciatoonyagĩra igĩthĩĩ nja cia nyũmba ya ũthamaki, makīmũuragĩra hau.

¹⁷ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka Jehova, na mūthamaki, o na andũ, atĩ o nĩmegũtuĩka andũ a Jehova. Nĩngĩ agĩcooka agĩthondeka kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka mūthamaki na andũ. ¹⁸ Nao andũ othe a bŭrũri magĩthĩĩ hekarũ-inĩ ya Baali na makīmĩtharia. Makiunanga igongona na mĩhianano, na makiũragĩra Matani ũria warĩ mūthĩnjĩrĩ-Ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

Nĩngĩ Jehoiada mūthĩnjĩrĩ-Ngai akĩga arangĩrĩ hau hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁹ Nake agĩthĩĩ na anene a ita arĩa maarūmagagĩrĩra ikundi cia thigari igana igana, na Akari, na arangĩrĩ, o hamwe na andũ othe a bŭrũri, na marĩ hamwe makĩruta mūthamaki hekarũ-inĩ ya Jehova makīmūtware nyũmba ya ũthamaki matoonyeire kihingo-inĩ kĩa arangĩrĩ. Hĩndĩ ũyo mūthamaki agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. ²⁰ Nao andũ othe a bŭrũri magĩkena. Narĩo itũura rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũuragwo na rũhĩu rwa njora nyũmba-inĩ ya ũthamaki.

²¹ Joashu aarĩ wa miaka mŭgwanja rĩrĩa aambĩrĩrie gwashana.

12

Joashu Gũcookereria Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mŭgwanja wa Jehu, Joashu agĩtuĩka mūthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo ina. Nyina eetagwo Zibia; na oimĩte Birishiba. ² Joashu nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova miaka rĩa yothē Jehoiada mūthĩnjĩrĩ-Ngai aamũtaarire. ³ No rĩrĩ, kũndũ kũria gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona gũtieheririo; andũ mathiire na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁴ Joashu akĩra athĩnjĩrĩ-Ngai atĩrĩ, “Cookanĩrĩrai mbeeca iria ciothe irehagwo irĩ cia maruta marĩa maamũre ma hekarũ ya Jehova, na mbeeca iria irutagwo cia gwĩtara, na mbeeca iria ciamũkagĩrwo kuuma mĩhĩtwa-inĩ ya andũ o na mbeeca iria irehagwo hekarũ na ũndũ wa kwiýendera. ⁵ Itĩkĩriai mūthĩnjĩrĩ-Ngai o wothē aamũkagĩre mbeeca kuuma kūrĩ ũmwe wa aigĩ a kĩgĩna, na mũreke ihũthĩrwo na gũcookereria hekarũ kũria guothe ĩngĩkorwo ĩrĩ tharũku.”

⁶ Na rĩrĩ, o na gũkinyĩria mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa Mūthamaki Joashu, athĩnjĩrĩ-Ngai magĩkorwo matiacoockereirie hekarũ. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mūthamaki Joashu agĩta Jehoiada ũria mūthĩnjĩrĩ-Ngai na athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa angĩ, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ mũtaracookereria hekarũ kũria ĩtharũkĩte? Mũtĩgeetie mbeeca ingĩ kuuma kūrĩ aigĩ kĩgĩna, no cineanei nĩguo icookererie hekarũ kũria ĩtharũkĩte.” ⁸ Nao athĩnjĩrĩ-Ngai magĩtikĩra atĩ matikũngania mbeeca ingĩ kuuma kūrĩ andũ, na atĩ o ene tio megũcookereria hekarũ.

⁹ Nake Jehoiada ũria mūthĩnjĩrĩ-Ngai akĩoya ithandũkũ na agĩtura ngunĩko yarĩo irima. Akĩrĩga mwena wa ũrio wa mŭndũ agĩtoonya hekarũ ya Jehova. Athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa maarangagĩra itoonyero magĩtikĩra mbeeca ciothe ithandũkũ-inĩ iria ciarehagwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁰ Hĩndĩ rĩa yothē moonaga mbeeca nĩciaingĩha ithandũkũ-inĩ, mwandiki-marĩa wa mūthamaki na mūthĩnjĩrĩ-Ngai ũria mŭnene mookaga, magatara mbeeca iria ciakoragwo irehetwo hekarũ-inĩ ya Jehova na magaciĩkĩra mĩhuko. ¹¹ Rĩrĩa mũigana wa mbeeca wahinga, makanengera andũ arĩa maathuurĩtwo matũike arori a wĩra wa hekarũ. Mbeeca icio ciarĩhaga aruti a wĩra wa hekarũ ya Jehova na andũ a wĩra wa mbaũ, na aaki, ¹² na arĩa maakaga na mahiga, na acũhĩa a mahiga. Maagũragaga mbaũ na mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa gũcookereria hekarũ ya Jehova kũria yatharũkĩte na makarĩha mahũthĩro mothe ma gũcookereria hekarũ.

¹³ Mbeeca iria ciarehagwo hekarũ-inĩ itiahũthagĩrwo na gũthondeka irai cia betha, kana magathĩ ma gũthima ndaambĩ, kana mbakũri cia kũminjamina, kana tūrumbeta, kana kĩndũ o gĩothe gĩa thahabu kana gĩa betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Jehova. ¹⁴ Mbeeca icio ciarĩhaga aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra wa gũcookereria hekarũ. ¹⁵ Matioragia mathabu ma mbeeca kuuma kūrĩ andũ arĩa maanengerete

mbeeca marihe aruti a wira, tondū andū acio maarī ehokeku biū. ¹⁶ Mbeeca cia maruta ma mahitia, na maruta ma mehia itiarehagwo hekarū-ini ya Jehova, icio ciarī cia athinjiri-Ngai.

¹⁷ Ihinda-ini o riu Hazaeli muthamaki wa Suriata akiambata agithii agitharikira Gathu na akiritaha. Ningi akihunduka, agithii gutharikira Jerusalemu. ¹⁸ No riri, Joashu muthamaki wa Juda akioya indo ciothe iria ciatheretio ikaamurwo ni maithe make, nao ni Jehoshafatu, na Jehoram na Ahazia, athamaki a Juda o na iheo iria we mwene aamurite, o na thahabu iria ciakoretwo kigiina-ini kia hekaru ya Jehova, o na iria ciari nyumba ya uthamaki, agicineana itwarirwo Hazaeli muthamaki wa Suriata, nake agithii, agitiga gutharikira Jerusalemu.

¹⁹ Ha uhoru wa maundū maria mangi makoni wathani wa Joashu, na uria wothee eekire-ri, githi matandikitwo ibuku-ini ria mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nao anene ake makimuciirira ndundu mamukirire, makimuragira Bethi-Milo, njira-ini ya guthii Sila. ²¹ Nao anene aria maamuragire ni Jozakaru muru wa Shimeathu, na Jehozabadu muru wa Shomeru. Joashu agikua na agithikwo hamwe na maithe make itura-ini ria Daudi. Nake muriu Amazia agituika muthamaki ithenya riake.

13

Jehoahazu Muthamaki wa Israeli

¹ Na riri, mwaka-ini wa mirongo iri na itatu wa wathani wa Joashu muru wa Ahazia muthamaki wa Juda, Jehoahazu muru wa Jehu agituika muthamaki wa Israeli kuu Samaria, nake agithana miaka ikumi na mugwanja. ² Niekire maundu mooru maithe-ini ma Jehova ni undu wa kurumirira mehia ma Jeroboamu muru wa Nebati, maria aatumite Israeli meehie, nake ndaigana kumatiga. ³ Ni undu ucio Jehova agicinwo ni marakara ni undu wa Israeli, nake akimaneana ihinda iri aya moko-ini ma Hazaeli muthamaki wa Suriata, na Beni-Hadadi muriu wake.

⁴ Nake Jehoahazu agithaitha Jehova, nake Jehova akimugua tondū nionete uria muthamaki wa Suriata aahinyagiriira Israeli. ⁵ Nake Jehova akihe Israeli muhonokia, akimaruta kuuma watho-ini wa Suriata. Ni undu ucio andu a Israeli magitura micii-ini yao o ta tene. ⁶ No riri, matiigana gutigana na mehia ma nyumba ya Jeroboamu, maria aatumite Israeli meehie; na magithii na mbere namo, o na ningi gutigi kia Ashera gigitura kirugamite kuu Samaria.

⁷ Gutiri kindu giatigiritio gia ita ria Jehoahazu, tiga andu aria maathiiaga mahaicite mbarathi mirongo itano, na ngaari ikumi cia ita, na thigari cia maguru 10,000, nigikorwo muthamaki wa Suriata niathukitie icio ingi agicitua o ta rukungu rwa kihuhiro-ini.

⁸ Ha uhoru wa maundū maria mangi makoni wathani wa Jehoahazu, na uria wothee eekire, na maundū maria aahingirie-ri, githi matandikitwo ibuku-ini ria mahinda ma athamaki a Israeli? ⁹ Nake Jehoahazu akihurika hamwe na maithe make, na agithikwo Samaria. Nake muriu Jehoashu agituika muthamaki ithenya riake.

Jehoashu Muthamaki wa Israeli

¹⁰ Mwaka-ini wa mirongo itatu na mugwanja wa Joashu muthamaki wa Juda, Jehoashu muru wa Jehoahazu agituika muthamaki wa Israeli kuu Samaria, nake agithamaka miaka ikumi na itandatū.

¹¹ Niekire maundu mooru maithe-ini ma Jehova, na ndaiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu muru wa Nebati, maria aatumite Israeli meehie; aathire na mbere namo.

¹² Ha uhoru wa maundū maria mangi makoni wathani wa Jehoashu, na uria wothee eekire, na maundū maria aahingirie, o na mbaara yake na Amazia muthamaki wa Juda-ri, githi matandikitwo ibuku-ini ria mahinda ma Athamaki a Israeli? ¹³ Jehoashu akihurika hamwe na maithe make, nake Jeroboamu agikarira giti giake kia unene. Jehoashu aathikirwo kuu Samaria hamwe na athamaki a Israeli.

¹⁴ Na riri, Elisha aari muruuru murimu uria wamuragire. Nake Jehoashu muthamaki wa Israeli agikurika, agithii kumuona na akimurira. Akiuga atiri, "Wui baba-! Wui baba-! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Israeli!"

¹⁵ Nake Elisha akiuga atiri, "Oya uta o na migu." nake agika o uguo. ¹⁶ Nake akira muthamaki wa Israeli atiri, "Oya uta na moko maku," nake aaria kuoya, Elisha akigirira muthamaki moko.

¹⁷ Akimwira atiri, "Hingura ndirica ya irathiro," Nake akimhingura. Elisha akimwira atiri, "Ikia mugu!" Nake akiukia. Elisha akiuga atiri, "Uyu ni mugu wa Jehova wa uhootani, wa kuhoota Asuriata! Nukahoota Asuriata kuu Afeki na umaniine biu."

¹⁸ Agicooka akimwira atiri, "Oya mugu," Nake muthamaki akimoya. Elisha akimwira atiri, "Ta miguthithie thi." Nake akimiguthithia thi maita matatu, agitiga. ¹⁹ Nake mundu wa Ngai akirakara ni undu wake, akimwira atiri, "Ukwagiriirwo ni kumirigithia maita matano kana matandatū; uguo niguu unggaatooria andu a Suriata na umaniine biu. No riu ukamahoota o maita matatu tu."

²⁰ Nake Elisha agikua na agithikwo.

Na riri, atharikira a kuuma Moabi maahuthirite gutoonya bururi-ini o kiambirira kia mwaka. ²¹ Hindi imwe andu amwe a Israeli magithika mundu-ri, o rimwe makiona gikundi kia atharikiri; ni undu ucio

magũkia kĩimba kĩa mũndũ ũcio maathikaga mbĩrĩra-inĩ ya Elisha. Hĩndĩ irĩa kĩimba kũ kĩa hutaniire na mahĩndĩ ma Elisha, mũndũ ũcio akĩrĩũka, akĩrũgama na magũrũ make.

²² Hazaeli mũthamaki wa Suriata aahinyĩrĩre Isiraeli matukũ mothe ma ũthamaki wa Jehoahazu. ²³ No rĩrĩ, Jehova akĩmatuga na akĩmaĩgũra tha, akĩmarũmbũiya nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩake na Ibrahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Nginyagia ũmũthĩ, akoretwo atekwenda kũmaniina kana kũmaingata mehere mbere yake.

²⁴ Hazaeli mũthamaki wa Suriata agĩkua, nake mũriũ Beni-Hadadi agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake. ²⁵ Hĩndĩ iyo Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtunya Beni-Hadadi mũrũ wa Hazaeli matũũra marĩa Hazaeli aatahĩte mbaara-inĩ kuuma kũrĩ ithe Jehoahazu. Joashu aamũtoorire maita matatũ, na nĩ ũndũ ũcio agĩcookia matũũra ma Isiraeli.

14

Amazia Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli, Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ũĩrĩ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo ũĩrĩ na kenda. Nake nyina eetagwo Jehoadini, na oimĩte Jerusalemu. ³ Nĩekire maũndũ marĩa moonagwo magĩrĩre maithe-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. Maũndũ-inĩ mothe eekire o ta ũrĩa ithe Joashu ekaga. ⁴ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩrũ gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁵ Thuutha wa ũthamaki gũkorwo ũrũmĩte moko-inĩ make, akĩũraga anene arĩa moragĩte ithe Joashu ũrĩa warĩ mũthamaki. ⁶ No rĩrĩ, ndaigana kũũraga arĩũ a oragani acio, kũringana na ũrĩa kwandikĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Musa harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: “Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa ciana, o na kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa maithe mao; o mũndũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make mwene.”

⁷ Ningĩ nĩwe wahootire 10,000 cia andũ a Edomu kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ, na agĩtunyana itũũra rĩa Sela mbaara-inĩ, akĩrĩtua Jokitheeli, rĩitwa rĩrĩa rĩitagwo nginya ũmũthĩ.

⁸ Hĩndĩ iyo Amazia agĩtũma andũ kũrĩ Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũrũ wa Jehu, mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ “Ūka tũng’ethanĩre ũthiũ kwa ũthiũ.”

⁹ No rĩrĩ, Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: “Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩre mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ, ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũrũ wakwa.’ Hĩndĩ iyo nyamũ ya gĩthaka kũu Lebanoni igĩũka ikĩrangĩrĩria mahiũ mario ma nyeki-inĩ na makinya mayo. ¹⁰ Ti-itherũ nĩũtooretie Edomu, na rĩu nĩũtuĩkĩte mwĩtĩĩ. Wĩgaathe nĩ ũndũ wa ũhootani waku, no ikara mũciĩ! Nĩ kĩ gĩgĩtũma wĩrehere thĩĩna, wĩniinithie we mwene, o hamwe na andũ a Juda?”

¹¹ O na kũrĩ ũguo, Amazia ndaigana gũthikĩrĩria; nĩ ũndũ ũcio Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩmũtharĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa Juda makĩng’ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩĩnĩ wa Juda. ¹² Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli, na o mũndũ akĩũrĩra gwake mũciĩ. ¹³ Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩnyiita Amazia mũthamaki wa Juda mũrũ wa Joashu mũrũ wa Ahazia, o kũu Bethi-Shemeshu. Ningĩ Jehoashu agĩthĩrĩ Jerusalemu na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu, kuuma Kĩhingo-inĩ kĩa Efiraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine, handũ ha buti ta magana matandatũ* kũraiha. ¹⁴ Nake akĩoya thahabu yotha na betha na indo ciothe iria ciarĩ thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova na iria ciarĩ igĩĩna-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki. Ningĩ agĩtaha andũ na agĩcooka Samaria.

¹⁵ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makonĩĩ wathani wa Jehoashu, na marĩa eekire, na marĩa aahingirie, o hamwe na mbaara yake irĩa maarũire na Amazia mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matandikĩtwo Ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ¹⁶ Jehoashu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Jeroboamu agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake.

¹⁷ Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrĩre muoyo mĩaka ikũmi na itano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia, githĩ matandikĩtwo Ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

¹⁹ Nao andũ makĩgĩa ndundu ya kũmũũkĩrĩra kũu Jerusalemu, nake Amazia akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre kũu Lakishi, na makĩmũũragĩra kuo. ²⁰ Nĩacookirio akuuĩtwo na mbarathi, agĩthikwo Jerusalemu hamwe na maithe make, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi.

²¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a Juda makĩoya Azaria arĩ na mĩaka ikũmi na itandatũ, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. ²² Nĩwe waakire Elathu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka na maithe make.

* 14:13 nĩ ta mita 180

Jeroboamu wa Keerĩ Mũthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na itano wa wathani wa Amazia mŭrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jeroboamu mŭrũ wa Jehoashu, mũthamaki wa Isiraeli agĩtuika mũthamaki kũu Samaria, na agĩthamaka miaka mĩrongo ina na ũmwe. ²⁴ Niekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mŭrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie. ²⁵ Nĩwe wacookirie mĩhaka ya Isiraeli kuuma Lebo-Hamathu nginya Iria-inĩ rĩa Araba kũringana na kiugo kĩa Jehova Ngai wa Isiraeli kĩa kĩaĩtio nĩ ndungata yake Jona mŭrũ wa Amitai, ũrĩa warĩ mũnabii kuuma Gathi-Heferi.

²⁶ Jehova nĩonete ruo rŭnene rwa andũ othe a Isiraeli, arĩa maarĩ ngombo na arĩa mataarĩ ngombo, akĩona ũrĩa maathĩnikĩte, na gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wa kũmateithia. ²⁷ Na tondũ Jehova ndoigĩte atĩ nĩegũtharia rĩitwa rĩa Isiraeli gũkũ thĩ-rĩ, nĩamahonokirie na guoko kwa Jeroboamu mŭrũ wa Jehoashu.

²⁸ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, ũrĩa wotho eekire, o na mbaara iria aahootanire, o na ũrĩa aatunyanĩre Isiraeli matũũra ma Dameski na Hamathu, marĩa maarĩ ma Juda tene-rĩ, githĩ matiandikitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²⁹ Jeroboamu nĩahurũkire hamwe na maithe make, o acio maarĩ athamaki a Isiraeli. Nake mŭriũ Zekaria agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

15

Azaria Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na mŭgwanja wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli, Azaria mŭrũ wa Amazia mũthamaki wa Juda, akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Nake aarĩ na ũkũrũ wa miaka ikũmi na itandatũ rĩria aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo itano na ĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ³ Nake nĩekire maũndũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. ⁴ No rĩrĩ, kũndũ kũria gũtũgũru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona o na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁵ Jehova nĩahũũrire mũthamaki na mangũ o nginya mũthenya ũrĩa aakuire, na aatũũrire nyũmba arĩ wiki.* Jothamu mŭrũ wa mũthamaki akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio.

⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Azaria, na ũrĩa wotho eekire, githĩ matiandikitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ⁷ Azaria akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhi na itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mŭriũ Jothamu agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

Zekaria mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na ĩnana wa Azaria mũthamaki wa Juda, Zekaria mŭrũ wa Jeroboamu agĩtuika mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩeri itandatũ. ⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekĩte. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mŭrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli mehie.

¹⁰ Shalumu mŭrũ wa Jabeshi nĩaciĩrĩre gũũkĩrĩra Zekaria. Akĩmũtharĩkĩra mbere ya andũ, akĩmũũraga, nake agĩtuika mũthamaki ithenya riake. ¹¹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zekaria, mandikitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹² Nĩ undũ ũcio kiugo kĩa Jehova kĩa kĩaĩrĩro Jehu nĩkĩahingĩre, kĩa kĩaĩrĩro atĩrĩ: “Njiaro ciaku nĩgaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene wa Isiraeli nginya rũciarũ rwa kana.”

Shalumu Mũthamaki wa Isiraeli

¹³ Na rĩrĩ, Shalumu mŭrũ wa Jabeshi aatuĩkire mũthamaki mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na kenda wa ũthamaki wa Uzia mũthamaki wa Juda, nake agĩthamaka mweri ũmwe kũu Samaria. ¹⁴ Menahemu mŭrũ wa Gadi akiuma Tiriza, agĩthĩ Samaria. Agĩtharĩkĩra Shalumu mŭrũ wa Jabeshi kũu Samaria, akĩmũũraga, na agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

¹⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Shalumu, na ndundu ya gũũkanĩrĩra ĩrĩa aatongoretie, mandikitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

¹⁶ Hindĩ iyo Menahemu, arutĩtie Tiriza agĩtharĩkĩra Tifisa, na akĩũraga mũndũ wotho warĩ itũũra, rĩu inene thĩĩnĩ o na arĩa maarĩ hakuhi narĩo, tondũ nĩmaregĩre kũhingũra ihingo ciao. Akĩhũũra Tifisa, na agĩtarũra nda cia andũ-a-nja arĩa maarĩ na nda.

Menahemu Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁷ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na kenda wa Azaria mũthamaki wa Juda, Menahemu mŭrũ wa Gadi agĩtuika mũthamaki wa Isiraeli, na agĩthamaka Samaria miaka ikũmi. ¹⁸ Nake agĩka maũndũ mooru

* 15:5 Ngai nĩahũũrire Mũthamaki Azaria (na nowe Uzia) na mangũ nĩ undũ wa kũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ateetĩkĩritio kũruta (2Maũ 26:16-21).

maitho-inĩ ma Jehova. Hĩndĩ ya wathani wake wothe, ndaigana gütigana na mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marĩa aatūmite Isiraeli meehie.

¹⁹ Hĩndĩ iyo Puli mūthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra būruri ūcio, nake Menahemu akīmũhe taranda ngiri ĩmwe† cia betha nĩguo amũteithĩrĩrie kūrũmia ūthamaki wake wega. ²⁰ Menahemu agĩtia mbeeca icio na hinya kuuma kūrĩ andũ a Isiraeli. Mũndũ o wothe gĩtonga aarĩ arute cekerĩ mĩrongo itano‡ cia betha, nĩguo iheo mūthamaki wa Ashuri. Nĩ undũ ūcio mūthamaki wa Ashuri akĩehera, na ndaikarire būruri ūcio rĩngĩ.

²¹ Ha ūhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Menahemu, na ūrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²² Menahemu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mūrĩũ Pekaia agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

Pekaia Mūthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itano wa ūthamaki wa Azaria mūthamaki wa Juda, Pekaia mūrũ wa Menahemu agĩtuĩka mūthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka miaka ĩrĩ. ²⁴ Pekaia agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gütiga mehia ma Jeroboamu mūrũ wa Nebati marĩa aatūmite Isiraeli meehie. ²⁵ Ūmwe wa anene ake, Peka mūrũ wa Remalia, agĩciĩrĩra ndundu ya kũmũkĩrĩra. Arĩ na andũ mĩrongo itano kuuma Gileadi, agĩthĩ, akĩũraga Pekaia hamwe na Arigobu na Ariehe, kũu Samaria, kĩrigo-inĩ gĩa kwĩgĩtĩra kĩa nyũmba ya ūthamaki. Nĩ undũ ūcio, Peka akĩũraga Pekaia na agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

²⁶ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Pekaia, na ūrĩa wothe eekire-rĩ, mandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

Peka Mūthamaki wa Isiraeli

²⁷ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo itano na ĩrĩ wa Azaria mūthamaki wa Juda, Peka mūrũ wa Remalia agĩtuĩka mūthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka miaka mĩrongo ĩrĩ. ²⁸ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gütigana na mehia ma Jeroboamu mūrũ wa Nebati, marĩa aatūmite Isiraeli meehie.

²⁹ Hĩndĩ ya Peka mūthamaki wa Isiraeli, nĩguo Tigilathu-Pileseru, mūthamaki wa Ashuri, ookire agĩtunyana Ijoni, na Abeli-Bethi-Maaka, na Janoa, na Kadeshi na Hazoru. Nĩatunyanire Gileadi, na Galili, hamwe na būruri wothe wa Nafitali na agĩthaamĩria andũ aakuo Ashuri. ³⁰ Ningĩ Hoshea mūrũ wa Ela agĩciĩrĩra ndundu ya gũũkĩrĩra Peka mūrũ wa Remalia. Nake akīmũtharĩkĩra na akīmũũraga, agĩcooka agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ wa ūthamaki wa Jothamu mūrũ wa Uzia.

³¹ Ha ūhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Peka, na ūrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

Jothamu Mūthamaki wa Juda

³² Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ūthamaki wa Peka mūrũ wa Remalia mūthamaki wa Isiraeli, Jothamu mūrũ wa Uzia mūthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ³³ Aarĩ wa miaka mĩrongo ĩrĩ na itano rĩria aatũkĩre mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ³⁴ Nĩekire maũndũ marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova o ta ūrĩa ithe Uzia eekĩte. ³⁵ No rĩrĩ, kũndũ kũria gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ūbumba kuo. Jothamu agĩaka rĩngĩ kĩhingo kĩa rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova.

³⁶ Ha ūhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, na ūrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ³⁷ (Matukũ-inĩ macio Jehova akĩambĩrĩria gũtũma Rezini mūthamaki wa Suriata, na Peka mūrũ wa Remalia, mokĩrĩre Juda.) ³⁸ Nake Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra inene rĩa Daudi, na norio itũũra rĩa ithe. Nake mūrĩũ Ahazu agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

16

Ahazu Mūthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa ūthamaki wa Peka mūrũ wa Remalia, Ahazu mūrũ wa Jothamu mūthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Ahazu aarĩ wa miaka mĩrongo ĩrĩ rĩria aatũkĩre mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwika maũndũ magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, ta ūrĩa ithe Daudi eekĩte. ³ Aathiiaga na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, o na akĩruta mūrĩũ arĩ igongona rĩa njino, akĩrũmĩrĩra njĩra iria irĩ magigi cia ndũrĩrĩ iria Jehova aingatire ciehere mbere ya Isiraeli. ⁴ Nĩaarutiire magongona na agĩcinĩra ūbumba kũndũ kũria gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, o na rungu rwa mĩtĩ irĩa mĩruru.

† 15:19 nĩ ta tani 34 ‡ 15:20 nĩ ta nuthu kilo

⁵ Hīndī iyo Rezini mūthamaki wa Suriata, na Peka mūrū wa Remalia mūthamaki wa Isiraeli, makiumagara makahūūrane na Jerusalemu, na makirigiciria Ahazu, no matiamūtooririe. ⁶ Hīndī iyo Rezini mūthamaki wa Suriata agītunyana itūūra rīa Elathu, akīrīcookeria Suriata, na akiingata andū a Juda. Andū a Edomu magīthaamira Elathu, na matūire kuo nginya ūmūthi.

⁷ Ahazu agītūma andū kūrī Tigilathu-Pileseru mūthamaki wa Ashuri makamwīre atīrī, “Nī nū ndungata na ngombo yaku. Ambata, ūuke ūūhonokie kuuma guoko-inī kwa mūthamaki wa Suriata na mūthamaki wa Isiraeli, arīa maratharikīra.” ⁸ Nake Ahazu agikuuu betha na thahabu iria ciarī hekarū-inī ya Jehova, na igīina-inī iria cia nyūmba ya ūthamaki, na agīcitūma irī iheo kūrī mūthamaki wa Ashuri. ⁹ Mūthamaki wa Ashuri agītīkīra na ūndū wa gūtharikīra itūūra rīa Dameski na akīritunyana. Agīthaamia atūūri akuo akīmatwara Kiri na akīūruga Rezini.

¹⁰ Hīndī iyo Mūthamaki Ahazu agīthī Dameski gūtūngana na Tigilathu-Pileseru mūthamaki wa Ashuri. Nake akīona kīgongona kūu Dameski, agītūmīra Uria mūthīnjīri-Ngai mūcoro wa kīgongona kūu o na mwakīre wakīo o ta ūrīa gīakītwo. ¹¹ Nī ūndū ūcio Uria ūrīa mūthīnjīri-Ngai agīaka kīgongona kūrīngana na ūrīa wothe aatūmīrwo, gīcoretwo nī Mūthamaki Ahazu kuuma Dameski, na agīkīrīkia mbere ya Mūthamaki Ahazu gūcooka. ¹² Rīrīa mūthamaki aacookire kuuma Dameski na akīona kīgongona kūu, agīkuhīrīria na akīrutīra igongona igūrū rīakīo. ¹³ Akīruta igongona rīake rīa njino na rīa mūtu, na agītīrīria indo iria irutagwo cia kūnyuuo na akīminjaminjīria kīgongona kūu thakame ya maruta ma ūiguano. ¹⁴ Nakīo kīgongona gīa gīcango kīrīa kīarī mbere ya Jehova, agīkīruta mwena wa na mbere wa hekarū, kuuma gatagatī-inī ga kīgongona kūu kīerū na hekarū ya Jehova, agīkīga mwena wa gathigathini na kīgongona kūu kīerū.

¹⁵ Hīndī iyo Mūthamaki Ahazu akīhe Uria ūrīa mūthīnjīri-Ngai mawatho maya: “Igūrū rīa kīgongona kūu kīnene kīerū, rutagīra ho iruta rīa njino rīa rūciinī, na iruta rīa mūtu rīa hwaī-inī, na iruta rīa mūthamaki rīa njino, na iruta rīake rīa mūtu, na iruta rīa njino rīa andū othe a būrūri, na iruta rīao rīa mūtu na iruta rīao rīa kūnyuuo. Na ūminjaminjagīrie kīgongona thakame yothe ya maruta ma njino na ya magongona. No kīgongona gīa gīcango, ndīrīkīhūthagīra na gūtūria ūhoro kuuma kūrī Jehova.”

¹⁶ Nake Uria ūrīa mūthīnjīri-Ngai agīka o ta ūrīa Mūthamaki Ahazu aamwathīte.

¹⁷ Mūthamaki Ahazu akīeheria icunjī cia mwena-inī, na akīeheria irāi kuuma makaari-inī macio. Akīeheria itangi rīria rīetagwo Karia igūrū rīa mīhianano ya ndegwa cia gīcango iria ciakanyīitīrīre, na agīkaigīrīra itina-inī cia mahiga. ¹⁸ Nieherīrie gīthaku gīa Thabatū kīria gīakītwo hekarū-inī, na agīthaamia itoonero rīa athamaki hau nja ya hekarū ya Jehova, nīguo akenie mūthamaki wa Ashuri.

¹⁹ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Ahazu, na ūrīa eekire-rī, githī matīdikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nake Ahazu akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo hamwe nao Itūūra-inī inene rīa Daudi. Nake mūrīū Hezekia agītūika mūthamaki ithenya rīake.

17

Hoshea Mūthamaki wa Mūthia wa Isiraeli

¹ Na rīrī, mwaka wa mīrongo īrī wa Ahazu mūthamaki wa Juda, Hoshea mūrū wa Ela agītūika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīthamaka mīaka kenda. ² Agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, no ti ta ūrīa athamaki a Isiraeli arīa maarī mbere yake meekīte.

³ Shalimaneseru mūthamaki wa Ashuri akīambata agatharikīre Hoshea, ūrīa warī ndungata ya Shalimaneseru na nīamūrīhaga igooti. ⁴ No mūthamaki wa Ashuri nīamenyire atī Hoshea aarī mūkunyaanīrī, nīgūkorwo nīatūmīte andū kūrī Soo mūthamaki wa Misiri, na nīatigīte kūrīha igooti rīa mūthamaki wa Ashuri ta ūrīa ekaga mbere mwaka o mwaka. Nī ūndū ūcio Shalimaneseru akīmūnyiita, na akīmūhingīra njeera. ⁵ Mūthamaki wa Ashuri agītharikīra būrūri wothe, agīkinya Samaria na akīrīgicīria mīaka itatū. ⁶ Mwaka-inī wa kenda wa wathani wa Hoshea nīguo mūthamaki wa Ashuri aatunyaanire Samaria, agīthaamīria andū a Isiraeli būrūri wa Ashuri. Akīmahe ūtūūro kūu Hala na Gozani, Rūū-inī rwa Haboru, na matūūra-inī ma Amedi.

Andū a Isiraeli Gūthaamio nī ūndū wa Mehia mao

⁷ Maūndū macio mothe meekīkire nī ūndū andū a Isiraeli nīmehīrie Jehova Ngai wao, ūrīa wamarutīte būrūri wa Misiri moime watho-inī wa Firaūni mūthamaki wa Misiri. Nao makīnamīrīra ngai ingī, magīcihooya, ⁸ na makīrūmīrīra mītugo ya ndūrīrī iria ciaingatītwo nī Jehova ciehere mbere yao, o na makarūmīrīra mītugo rīa yambīrīrio nī athamaki a Isiraeli. ⁹ Nao andū a Isiraeli magīka maūndū na hitho ma gūūkīrīra Jehova Ngai wao marīa mataagīrīre. Kuuma mūthiringo-inī wa kūrāngīra nginya itūūra rīria rīarīgīrwo rūthingo rwa hinya, makīakīra kūndū kūrīa gūtūūgūru gwa kūrūtīra magongona matūūra-inī mao mothe. ¹⁰ Nīmahaandire mahiga maamūre o na itugī cia Ashera, kūndū kūrīa guothe gūtūūgūru o na rungu rwa mītī rīa mīruru. ¹¹ Nīmacinagīra ūbumba handū hothe

hatüügîru, o ta ūria ndūrîrî iria Jehova aangatîte ciehere mbere yao ciekaga. Magîka maündu ma waganu ma kûrakaria Jehova. ¹² Nîmahooire mîhianano o na gütûika Jehova nioigite atîrî, “Mütikaneke ūguo.” ¹³ Nake Jehova agîkaania andu a Isiraeli na andu a Juda na undu wa anabii ake othe na andu ariâ moonaga maündu, akîmeera atîrî: “Garûrukai mütigane na njîra cianyu cia waganu. Rûmagiai maathani na irîra cia watho wakwa wa kûrûmîrwo, kûringana na watho wothe ūria ndaathire maithe manyu maathikagîre, na ūria ndaamûreheire na tûnua twa anabii ndungata ciakwa.”

¹⁴ No matiigana kûnjigua, no momirie ngoro ciao o ta ūria maithe mao meekire, ariâ mateehokire Jehova Ngai wao. ¹⁵ Nao makîrega irîra cia watho wake wa kûrûmîrwo na kîrîkanîro kîrîa aarîkanîire na maithe mao, na mikaana irîa aamaheete. Nao maarûmîrîre mîhianano îtarî kiene, nao magîtuika kîndu gîtarî bata. Meegerekanirie na ndūrîrî iria ciamarigiicîirie, o na gütûika Jehova nîamathîte, akoiga atîrî, “Mütigeke ta ūria ndūrîrî icio ciikaga,” nao magîka maündu marîa Jehova aamagîrîtie gwîka.

¹⁶ Nîmatiganîire maathani mothe ma Jehova Ngai wao, na magîthondekera mîhianano ūrî ya gütwekio îhaana ta njaû, na magîthondeka gîtugî kîa Ashera. Nao makîinamîrîra ciûmbe ciothe cia igûrû, na makîhooya Baali. ¹⁷ Ningî makîruta airîtu na aanake ao marî magongona ma njino. Nîmarathaga ūhoru na makaragûra, na makîheana gwîka maündu mooru maitho-inî ma Jehova, makîmûrakaria.

¹⁸ Nî undu ūcio Jehova akîrakara mûno nî undu wa andu a Isiraeli, o nginya akîmeheria mbere yake. No mûhîrîga wa Juda watigirwo. ¹⁹ O nao andu a Juda matiarûmîrîre maathani ma Jehova Ngai wao. Maarûmîrîre mîtugo irîa yambîrîrio nî andu a Isiraeli. ²⁰ Nî undu ūcio Jehova akîrega andu a Isiraeli othe, akîmaherithia na akîmaneana moko-inî ma thû, o nginya akîmaingata mehere mbere yake.

²¹ Na rîrîa aamûranirie andu a Isiraeli na nyûmba ya Daudi-rî, nîguo maatuire Jeroboamu mûrû wa Nebatî mûthamaki wao. Nake Jeroboamu akîguucîrîra andu a Isiraeli matige kûrûmîrîra Jehova, agîtuma meehie rîhîa inene. ²² Andu a Isiraeli makîrûmîrîra mehîa mothe ma Jeroboamu, na matiigana gûcûoka gûtigana namo, ²³ nginya rîrîa Jehova aameheririe mbere yake o ta ūria aamerîte na kanua ka ndungata ciake ciothe cia anabii. Nî undu ūcio andu a Isiraeli makîeherio bûrûri wao, magîthaamîrio Ashuri, na no kuo marî.

Samaria Gûtûrwo Rîngî

²⁴ Nake mûthamaki wa Ashuri akîruta andu Babuloni, na Kutho, na Ava, na Hamathu na Sefarivaimu, akîmahe matûûra ma Samaria ithenya rîa andu a Isiraeli. Makîgwatîra Samaria, na magîkara matûûra-inî makuo. ²⁵ Hîndî irîa maambîrîirie gûikara kuo matiahooyaga Jehova; nî undu ūcio Jehova akîmatûmîra mîrûûthi kuo, ikîuraga andu amwe. ²⁶ Nake mûthamaki wa Ashuri agîkinyîrio ūhoru akîrwo atîrî: “Andu ariâ wathaamirie ūkîmatwara matûûra-inî ma Samaria matîûi ūria ngai ya bûrûri ūcio yendaga. Nîmatûmîre mîrûûthi irîa îramooraga, tondû andu nîmarigîtwo nî kîi ngai îyo yendaga.”

²⁷ Hîndî îyo mûthamaki wa Ashuri agîathana atîrî: “Reke mûthînjîri-Ngai ūmwe wa ariâ maatahirwo kuuma Samaria acooke agatûire kuo, nîgeetha arute andu ūria ngai ya bûrûri ūcio yendaga.” ²⁸ Nî undu ūcio mûthînjîri-Ngai ūmwe wa ariâ maatahîtwo kuuma Samaria agîthîi gûtûûra Betheli, akîmaruta kûhooya Jehova.

²⁹ No rîrî, o rûrîrî rûgîthondekera ngai ciaruo matûûra-inî mothe marîa maatûûraga, magîciiga mahooero-inî marîa maathondeketwo nî andu a Samaria kûndu kûrîa gütûügîru. ³⁰ Andu a kuuma Babuloni magîthondeka mûhianano wetagwo Sukothu-Benothu, nao andu a Kutho magîthondeka Nerigali, nao andu a Hamathu magîthondeka Ashima; ³¹ nao andu a Aavi magîthondeka Nibihazu na Tarataka, nao andu a Sefarîri maacinaga ciana na mwaki irî ta magongona kûrî Adarameleki na Anameleku, ngai cia Sefarivaimu. ³² Nîmahoooyaga Jehova, no ningî magîthuura andu a mîthemba yothe yao matûike aruti wîra ta athînjîri-Ngai mahooero-inî ma kûndu kûrîa gütûügîru. ³³ Nîmahoooyaga Jehova, na no maatungatagîra ngai ciao, kûringana na mîtugo ya ndūrîrî cia kûrîa maarutîtwo.

³⁴ Nginyagîa ūmûthî matûire marûmîtie mîtugo yao ya tene. Nao matihooyaga Jehova kana gwatîhîra irîra cia watho wake wa kûrûmîrwo, na matûiro marîa matûitwo, na watho na maathani marîa Jehova aaheire njiaro cia Jakubu, ūria aatuire Isiraeli. ³⁵ Rîrîa Jehova aarîkanîire kîrîkanîro na andu a Isiraeli-rî, aamaathire atîrî: “Mütikanahooe ngai ingî, kana mûciinamîrîre, kana mûcitungatîre, kana mûcirutîre igongona. ³⁶ No Jehova ūria wamûrutîre bûrûri wa Misîri na hinya mûnene na atambûrûkîtie guoko gwake, ūcio nowe wiki mwagîrîrwo nîkûhooyaga. Nîwe mûrînamagîrîra, na nîwe mûrîrutagîra magongona. ³⁷ Hîndî ciothe no nginya mûmenyagîrîre kîrîra kîa watho wake wa kûrûmîrwo na matûiro marîa matûitwo, na mawatho, o na maathani marîa aamwandîkîire.

Mütikanahooe ngai ingĩ. ³⁸ Mütikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩa ndaariĩkanĩire na inyuĩ, na mütikanahooe ngai ingĩ. ³⁹ No rĩrĩ, mũhooyage Jehova Ngai wanyu; tondũ niwe ũkaamũkũra guoko-inĩ gwa thũ cianyu ciothe.”

⁴⁰ No rĩrĩ, matiigana kũnjigwa, no maathiire o na mbere na mĩtugo yao ya tene. ⁴¹ O na rĩrĩa andũ acio mahooyaga Jehova, no maatungatagĩra ngai ciao cia mĩhianano. Nginyagia ũmũthĩ ciana ciao na ciana cia ciana ciao ithiigwa na mbere gwĩka o ta ũrĩa maithe mao meekaga.

18

Hezekia Mũthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa itatũ wa Hoshea mūrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Hezekia mūrũ wa Ahazu mũthamaki wa Juda aambĩrĩrie gũthamaka. ² Aarĩ wa miaka mĩrongo ĩrĩ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo ĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ³ Nake agĩka maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ⁴ Nĩheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, akĩhehenja mahiga marĩa maamũrĩrwo ngai cia mĩhianano, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. Nayo nyoka ya gĩcango ĩrĩa yathondeketwo nĩ Musa akĩmiunanga tũcunji, nĩgũkorwo nginyagia ihinda rĩu andũ a Isiraeli nĩmamĩcinagĩra ũbumba. Nayo yetagwo Nehushitani.

⁵ Nake Hezekia agĩtũra ehokete Jehova, Ngai wa Isiraeli. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩ take harĩ athamaki othe a Juda, mbere yake kana arĩa mookire thuutha wake. ⁶ Nĩatũũire arũgamĩte wega harĩ Jehova na ndaigana gũtiga kũmũrũmĩrĩra; na nĩatũũire arũmitie maathani ma Jehova marĩa aaheire Musa. ⁷ Nake Jehova aarĩ hamwe nake; nake Hezekia akĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga. Ningĩ nĩareganire na watho wa mũthamaki wa Ashuri, na akĩrega kũmũtungata. ⁸ Nĩatooririe Afilisti kuuma mũthĩringo-inĩ wa arangĩri nginya itũũra-inĩ rĩrĩa rĩairĩgitwo na rũthingo rwa hinya, o nginya Gaza na matũũra makuo.

⁹ Mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, na nĩguo warĩ mwaka wa mũgwanja wa Hoshea mūrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri nĩathiire kũrĩa na itũũra rĩa Samaria na akĩrĩngĩcĩria. ¹⁰ Na thuutha wa miaka itatũ Ashuri magĩtunyana Samaria. Nĩ ũndũ ũcio itũũra rĩa Samaria rĩgĩtahwo mwaka-inĩ wa itandatũ wa ũthamaki wa Hezekia, na warĩ mwaka wa kenda wa ũthamaki wa Hoshea mũthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Nake mũthamaki wa Ashuri agĩthaamĩria andũ a Isiraeli kũu Ashuri, akĩmahe ũtũũro Hala, kũu Gozani ndwere-inĩ cia Rũũ rwa Haboru na matũũra-inĩ ma Amedi. ¹² ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ nĩmagĩte gwahtĩkĩra Jehova Ngai wao, no magĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake, na ũrĩa wotha Musa ndungata ya Jehova aamaathĩte. Matiathikĩrĩrie maathani macio kana makĩmahingia.

¹³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra matũũra mothe manene ma Juda marĩa mairĩgĩrwo na thingo cia hinya, na akĩmatunyana. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia mũthamaki wa Juda agĩtũmĩra mũthamaki wa Ashuri ũrĩa warĩ kũu Lakishi ndũmĩrĩri ĩno: “Nĩhĩtĩtie. Njeherera na nĩngũkũrĩha kĩa gĩothe ũngĩnjĩtia.” Nake mũthamaki wa Ashuri agĩtia Hezekia mũthamaki wa Juda taranda magana matatũ* cia betha, na taranda mĩrongo itatũ† cia thahabu kĩa hinya. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia akĩmũhe betha iria ciothe cionekire hekarũ-inĩ ya Jehova na igĩĩna-inĩ ciothe cia nyũmba ya ũthamaki.

¹⁶ Ihinda-inĩ rĩu, Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta thahabu ĩrĩa yagemetie mĩrango na itugĩ cia mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩhe mũthamaki wa Ashuri.

Senakeribu Kwĩhĩra Jerusalemu

¹⁷ Mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mwathi ũrĩa mũnene wa mbũtũ ciothe cia ita, na mũrũgamĩrĩri wa anene arĩa angĩ, na mwathi wa mbũtũ cia mbaara, marĩ na mbũtũ nene ya ita kuuma Lakishi mathĩi kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Magĩkinya Jerusalemu na makĩrũgama mũtaro-inĩ wa Karia ka Rũgongo,‡ njĩra-inĩ ya gũthĩi Mũgũnda-inĩ wa Mũthambia Nguo. ¹⁸ Magĩtũmanĩra mũthamaki; nake Eliakimu mūrũ wa Hilikia mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marĩa, na Joa mūrũ wa Asafu ũrĩa warĩ mwandiki wa maũndũ ma ihinda rĩu, makiumagara mathĩi kũrĩ o.

¹⁹ Nake mũnene wa mbũtũ cia ita akĩmeera atĩrĩ, “Īrai Hezekia atĩrĩ:

“‘Mũthamaki ũrĩa mũnene, o we mũthamaki wa Ashuri, ekuuga atĩrĩ: Ūrutĩte ũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo kũ? ²⁰ Wee uugaga ũrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, na nĩũũ kũrĩa, no waragia o ciugo cia tũhũ. Nũũ ũcio wĩhokete atĩ nĩguo ũnemere? ²¹ Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri acio mahaana ta kamũrangĩ koinĩkangu, karĩa gaheecaga mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ūguo nĩguo Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe mamwĩhokaga. ²² O na ũngĩnjĩra atĩrĩ, “Ithũĩ

* 18:14 nĩ ta tani 10 † 18:14 nĩ ta tani 1 ‡ 18:17 Ūyũ warĩ mũtaro wa maaĩ wenjetwo rungu rwa thĩ nĩ Mũthamaki Hezekia wa kũrehe maaĩ kuuma Rũũ rwa Gihoni.

twihokete Jehova Ngai witū”, githi tiwe wehereirio kundu kura gutuugiru, na igongona iria ciari kuo ni Hezekia, akira andu a Juda na Jerusalemu atiri, “No nginya muhooyagire mbere ya kigongona giki kiri Jerusalemu?”

²³ “Riu-ri, uka ukeiguithanie na mwathi wakwa, muthamaki wa Ashuri: Ningukuhe mbarathi ngiri igiri angikorwo uri na andu mangicitwarithia! ²⁴ Wakihota gutooria o na munene uria munini muno thini na anene a mwathi wakwa, o na gutuika wihokete ngaari cia ita na andu aria mathiiaga mahaicite mbarathi a Misiri? ²⁵ Na ningi-ri, njukite gutharikira na kwananga kundu guku iteritwo ni Jehova? Jehova we mwene niwe wanjirire njuke huire bururi uyū, na ndiwanange.”

²⁶ Nake Eliakimu muru wa Hilikia, na Shebina, na Joa makira munene ucio wa mbutu cia ita atiri, “Twaguthaita ariria ndungata ciaku na ruthiomi rwa Asuriata, tondū nituruu. Tiga gutwariria na ruthiomi rwa Kihibirania, andu aya maru ruthingo-ini makiguaga.”

²⁷ No munene ucio wa mbutu cia ita agicookia atiri, “Ka ndatumirwo ni mwathi wakwa kuri mwathi wanyu na kuri inyu ndimwire maundu maya, na ti kuri andu aya maikarite ruthingo iguru, o aya maaaria kiro kiao na manyue mathugumo mao o ene o ta uria inyu mugueka?”

²⁸ Ningi munene wa mbutu cia ita akirugama, akianirira na ruthiomi rwa Kihibirania, akiuga atiri: “Thikirirai ndumiri ya muthamaki uria munene, muthamaki wa Ashuri! ²⁹ Muthamaki ekuuga uu: Mutigetikirie Hezekia amuheenie. Ndangihota kumuhonokia kuuma guoko-ini gwakwa. ³⁰ Mutigetikirie Hezekia amuringiririe kwihoka Jehova hinda iria ekuuga atiri, ‘Ti-itheru Jehova niegutuhonokia; itura riri ritikaneanwo guoko-ini kwa muthamaki wa Ashuri.’

³¹ “Mutigathikiririe Hezekia. Muthamaki wa Ashuri ekuuga uu: Rekei tiguane, na muke kuri ni. Mweka uguo o umwe wanyu niakariga kuuma kuri muti wake wa muthabibu na mukuyu, na anyuue maa ma githima giaka, ³² nginya riria ngooka ndimutware bururi uria uhaana ta wanyu, bururi uri ngano na ndibei ya muhihano, bururi uri irio na migunda ya muthabibu, bururi uri miti ya mitamaiu na uuki. Thuurai muoyo no ti giku!

“Mutigathikiririe Hezekia, nigukorwo niamuhitithia riria ekuuga atiri, ‘Jehova niegutuhonokia.’

³³ Ni kuri ngai ya bururi o na uriku iri yahonokia bururi wayo kuuma guoko-ini kwa muthamaki wa Ashuri? ³⁴ Ngai cia Hamathu na Aripadi iri ku? Ngai cia Sefarivaimu, na Hena na Iva iri ku? Niihonoketie Samaria kuuma guoko-ini gwakwa? ³⁵ Ni ngai iriku hari ngai ciothe cia mabururi macio yanahonokia bururi wayo kuuma kuri ni? Gwakihoteka atia Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-ini gwakwa?”

³⁶ No andu acio magikira ki, na matiri undu maamucookeirie, tondū muthamaki niamathite, akameera atiri, “Mutikamucokerie undu.”

³⁷ Hinda iyo Eliakimu muru wa Hilikia uria murori wa maundu ma nyumba ya uthamaki, na Shebina uria mwandiki-maru, na Joa muru wa Asafu uria mwandiki wa maundu ma ihinda riu, magithi kuri Hezekia, matemburangite nguo ciao, na makimwira uria munene ucio wa mbutu cia ita oigite.

19

Uhonokia wa Jerusalemu Kwiranirwo

¹ Riria Muthamaki Hezekia aigire uguo, agitemburanga nguo ciaka na akihumba nguo ya ikunia, agithi, agitoonya hekaru ya Jehova thini. ² Agituma Eliakimu uria wari murori wa maundu ma nyumba ya uthamaki, na Shebina uria mwandiki-maru, na athinjiri-Ngai aria atongoria, othe mehubite nguo cia makunia, mathii kuri Isaia muru wa Amozu, uria munabii. ³ Makimwira atiri, “Uu nguo Hezekia ekuuga: Muthena wa umuthi ni muthena wa minyamaro, na ikiumana, na giconoko, o ta ihinda ria ciana ria guciarwo riakinya na hinya wa guciara ukaaga. ⁴ No gukorwo Jehova Ngai waku niekugua ciugo ciothe cia munene wa mbutu cia ita, uria mwathi wake, muthamaki wa Ashuri, atumite oke anyuririe Ngai uria uri muoyo, na amukume ni undu wa uhoro ucio Jehova Ngai waku aigite. Ni undu ucio hoera matigari maria matigaire muoyo.”

⁵ Riria anene a Muthamaki Hezekia maakinyire kuri Isaia-ri, ⁶ Isaia akimeera atiri, “Irai mwathi wanyu atiri, ‘Uu nguo Jehova ekuuga: Tiga gwigira ni undu wa uria uigite ciugo cio atungata a muthamaki wa Ashuri manumite nacio. ⁷ Ta thikiriria! Ni ningwikira roho wa muthemba muna thini wake, nguo riria ariigua uhoro muna-ri, acooke bururi wake, na ari kuu ndume ooragwo na ruhiu rwa njora.”

⁸ Riria munene wa mbutu cia ita aigire at muthamaki wa Ashuri noimite Lakishi, akiehera Jerusalemu, agithi agikora muthamaki akirua mbaara na Libina.

⁹ Na riri, Senakeribu agikinyirwo ni uhoro wa atiri Tirihaka, uria Mukushi muthamaki wa Misiri, noimagarite, oke aru nake. Ni undu ucio agituma andu ringi kuri Hezekia maru na uhoro uyū:

¹⁰ “Irai Hezekia mūthamaki wa Juda atīrī: Ndūgetikīrie Ngai ūcio wihokete akūheenie rīria ekuuga atīrī, ‘Jerusalemu ndingineanwo kūrī mūthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherū niūiguite ūria athamaki a Ashuri mekite mabūruri-inī mothe, ūria maamaniinire biū. Inyuī mūngihonoka atīa? ¹² Na rīrī, ngai cia ndūrīrī iria cianiinirwo nī maithe maitū ma tene, ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezefu, na andū a Edeni ariā maarī Telasaru-rī, nīciamahonokirie? ¹³ Mūthamaki wa Hamathu na kana mūthamaki wa Aripadi, kana mūthamaki wa itūūra inene rīa Sefarivaimu kana wa Hena, o na kana wa Iva-rī, arī ha?”

Ihooya rīa Hezekia

¹⁴ Hezekia akīnyiita marūa kuuma kūrī andū ariā maatūmītwo, na akīmathoma. Agīcooka akīambata hekarū-inī ya Jehova, akīmatambūrūkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akihooya Jehova, akiuga atīrī: “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, o wee ūikarīre gītī kīa ūnene gatagatī ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igūrū rīa mothamaki mothe ma thī. Wee nīwe wombire igūrū na thī. ¹⁶ Tega matū maku Wee Jehova, ūigue; hingūra maitho maku Wee Jehova, wone; ūigue ciugo cia Senakeribu iria atūmīte cia kūrūma Ngai ūria ūrī muoyo.

¹⁷ “Ti-itherū Jehova, athamaki a Ashuri nīmanangīte biū ndūrīrī na mabūruri macio. ¹⁸ Na nīmaikītie ngai ciao mwaki-inī na magacithūkangia, tondū itiarī ngai, no ciarī mītī na mahiga, ciathondeketwo na moko ma andū. ¹⁹ Na rīrī, Wee Jehova Ngai witū, tūhonokie kuuma guoko-inī gwake, nīgeetha mothamaki mothe ma thī mamenye atī Wee Jehova, o Wee wiki, nīwe Ngai.”

Isaia Kūratha Kūhootwo gwa Senakeribu

²⁰ Hīndī iyo Isaia mūrū wa Amozu agītūma ndūmīrīri kūrī Hezekia, akīmīwīra atīrī: “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Nīnjiguite mahooya maku makoniī Senakeribu mūthamaki wa Ashuri. ²¹ Ūyū nīguo ūhorō ūria Jehova aarītie wa kūmūūkīrīra:

“Mūirītu Gathirange, Mwarī wa Zayuni,
nīakūmenete na agakūnyarara.

Mwarī wa Jerusalemu
arainia mūtwe rīria wee ūroora.

²² Ūcio ūrumīte na ūkamenereria nūū?
Nīngī-rī, nūū ūgūthūkiire na mūgambo,
na ūgakūūrīra maitho na mwītīō?

Wee ūgookīrīra Ūria Mūtheru wa Isiraeli!

²³ Ūtūmīte andū aku moke marume Jehova.
Na ūkoiga atīrī,

“Nī ūndū wa ngaari ciakwa nyingī cia ita-rī,
nīnyambatīte ngakinya tūcūmbīrī twa irīma,
o kūu igūrū mūno Lebanoni.

Nīndemete mītarakwa yakuo irīa mīraihi mūno,
o na mīthengera irīa mīega mūno.

Nīnginyīte mūthīa wakuo kūrīa kūrāya mūno,
kūrīa kūrī na mītītū irīa mīega mūno.

²⁴ Nīnyenjete ithima mabūruri ma kūngī,
na nganyua maaī kuo.

Nīhūithītie tūrūū twa Misiri
na makinya ma magūrū makwa.”

²⁵ “Kaī ūtaiguīte?

Kuuma tene nīndamūrīte ūndū ūcio,
matukū-inī macio ma tene nīndabangīte ūndū ūcio,
na rīu nīndīūhingītie,
atī wee nīūtūmīte matūūra manene marīa mairigīre na thingo cia hinya
matuīke hība cia mahiga.

²⁶ Andū akuo maagithītio hinya,
magegearīte na magaconorithio.
Mahaana mīmera irī mūgūnda,
makooroora o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki īmerete nyūmba igūrū,
irīa yūmagā itanakūra.

²⁷ “No nīnjūūī kūrīa ūikaraga,
na ngamenya ūgūka na ūgīthīī,

o na ūria ūndakaragīra.

²⁸ Tondū niūdakarīire,
na rūng'athio rwaku nīrūkinyīire matū makwa,
nīngūgwīkīra gīcūhī gīakwa iniūrū,
na matamu makwa ndīmohe kanua-inī gaku,
na nīngatūma ūcookere njīra o īyo wokīire.'

²⁹ "Gīkī nīkīo gīgaakorwo kīrī kīmenyithia gīaku, wee Hezekia:
"Mwaka-inī ūyū ūkūria irio cia maitika,
naguo mwaka wa keerī ūrie kīrīa gīgaathundūka kuuma harī mo.
No mwaka-inī wa gatatū-rī, nīūkahaanda na ūgethe,
ūhaande mīgūnda ya mīthabībū, na ūrie maciaro mayo.

³⁰ Na o rīngī matigari ma nyūmba ya Juda
nīmagaikūrūkia mīri na thī, na maciare maciaro na igūrū.

³¹ Nīgūkorwo Jerusalemu nīgūkoima matigari ma andū,
nakuo Kīrīma-inī gīa Zayuni kuume gīkundi kīa ariā mahonokete.
Kīyo kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīkīo gīkaahingia ūguo.

³² "Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū igūrū rīa mūthamaki wa Ashuri:
"Ndagatoonya itūūra rīrī inene,
kana arathūkie mūguī kuo.
Ndagooka mbere ya rīo na ngo,
kana arīrigiicīrie na ihumbu cia tīiri, arīūkīrīre.

³³ Njīra īria ookīire-rī, no yo agaacookera;
ndagatoonya itūūra rīrī inene,
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³⁴ Nīngagitīra itūūra rīrī inene na ndīrīhonokie,
nī ūndū wakwa, na nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa."

³⁵ Ūtukū o ro ūcio mūraika wa Jehova agīthīi akīūruga andū 185,000 kūu kambī ya Ashuri. Rīrīa andū mookīire rūciinī tene, magīkora kūu no ciimba theri! ³⁶ Nī ūndū ūcio Senakeribu mūthamaki wa Ashuri agītharia kambī agīthīi. Agīcooka Nineve agīkara kuo.

³⁷ Na rīrī, mūthenya ūmwe, rīria aahooyaga arī hekarū-inī ya ngai yake Nisiroku, ariū ake eerī Adaramaleki na Sharezeru makīmūūruga na rūhiū rūa njora, na makīūrīra būrūrī wa Ararati. Nake mūrīū Esari-Hadoni agītuika mūthamaki ithenya riake.

20

Ndwari ya Hezekia

¹ Matukū-inī macio Hezekia akīrwara, na aarī hakuhi gūkua. Mūnabii Isaia mūrū wa Amozu agīthīi kūrī we, akīmwīra atīrī, "Jehova ekuuga ūū: Thondeka maūndū ma mūciī waku, tondū nīūgūkua, ndūkūhona."

² Hezekia akīhūgūra ūthiū wake, akīrora rūthingo-inī, na akīhooya Jehova, akiuga atīrī, ³ "Wee Jehova, ririkana ūria ngoretwo ngīthīi na mīthiire ya kwīhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ūria kwagīrīire maitho-inī maku." Nake Hezekia akīrīra mūno.

⁴ Isaia atanakinya nja ya gatagati-rī, kiugo kīa Jehova gīkīmūkinyīra, akīrwo atīrī: ⁵ "Cooka, ūkeere Hezekia mūtongoria wa andū akwa atīrī, 'Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ūū: Nīnjiguīte ihooya riaku, na ngoona maithori maku; nīngūkūhonia. Mūthenya wa itatū kuuma rīu nīūkambata ūthīi hekarū-inī ya Jehova. ⁶ Nīngūkuongerera mīaka ikūmi na itano ya gūtūūra muoyo. Na nīngūkūhonokia hamwe na itūūra rīrī inene kuuma guoko-inī kwa mūthamaki wa Ashuri. Nīngūgitīra itūūra rīrī inene nī ūndū wakwa, na nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa.'"

⁷ Nīngī Isaia akiuga atīrī, "Thondekai gīkūmba kīa ngūyū." Nao magīka o ūguo, na magīkīgīrīra ihūha-inī rīu, nake Hezekia akīhona.

⁸ Hezekia nīoorītie Isaia atīrī, "Kīmenyithia gīgaakorwo kīrī kīrīkū kīa atī Jehova nīekūhonia, na atī nīngambata thīi hekarū-inī ya Jehova mūthenya wa gatatū kuuma ūmūthī?"

⁹ Nake Isaia akīmūcookeria atīrī, "Gīkī nīkīo kīmenyithia kīria Jehova egūkūhe, kīa atī Jehova nīegwīka ūndū ūcio akwīrīre: Ūkwenda kīruru gīthīi mbere makinya ikūmi, kana gīcooke thuutha makinya ikūmi?"

¹⁰ Nake Hezekia akiuga atīrī, "Kīruru gūthīi na mbere makinya ikūmi nī ūndū mūhūthū, nī kaba kīruru gīcooke na thuutha makinya ikūmi."

¹¹ Nake mūnabii Isaia agīkaīra Jehova, nake Jehova agītūma kīruru gīcooke na thuutha makinya macio ikūmi maria gīaikūrūkite ngathī-inī ya Ahazu.

Abarūthi kuuma Babuloni

¹² Ihinda-inī rīu-rī, Merodaki-Baladani mūrū wa Baladani mūthamaki wa Babuloni nīatūmīre Hezekia marūa na kīheo, tondū nīaiguīte ūhoru wa ndwari ya Hezekia. ¹³ Hezekia akīamūkīra andū arīa maatūmītwa, na akīmoonīa indo ciothe iria aigite makūmbī make, akīmoonīa betha, na thahabu, na mahuti marīa manungi wega, na maguta marīa mega mūno, na indo ciake cia mbaara, na indo ciothe iria ciarī igūina-inī ciake. Gūtīrī kindū o na kīmwe thīinī wa nyūmba ya ūthamaki kana kīarī ūthamaki-inī wake wothē Hezekia ataamoonirīe.

¹⁴ Hīndī ūyo mūnabii Isaia agithīi kūrī Mūthamaki Hezekia akīmūūria atīrī, “Andū acio moiga atīa, na mekuumīte kū?”

Nake Hezekia agīcookia atīrī, “Moimīte būrūrī wa kūrāya, megūkīte kuuma būrūrī wa Babuloni.”

¹⁵ Nake mūnabii akīūria atīrī, “Nī kī monire nyūmba-inī yaku ya ūthamaki?”

Nake Hezekia agīcookia atīrī, “Monire indo ciothe nyūmba-inī yakwa ya ūthamaki. Gūtīrī kindū o na kīmwe kīrī igūina-inī ciakwa itanamonia.”

¹⁶ Nake Isaia akīra Hezekia atīrī, “Ta igua kiugo kīa Jehova: ¹⁷ Ti-itherū ihinda nīrīgakinya, rīrīa indo ciothe iria irī thīinī wa nyūmba yaku ya ūthamaki, na indo iria ciothe maithe maku matūire maigite ngīnya ūmūthī, īgaakuuo itwarwo Babuloni. Gūtīrī o na kīmwe gīgaatigara, ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Na andū amwe a rūciaro rwaku, o arīa moimīte mūthīmo-inī na thakame-inī yaku, o arīa wee ūgūciara, nīmagathaamio, na nīmakaahakūrwo nīguo matungatage nyūmba-inī ya mūthamaki wa Babuloni.”

¹⁹ Nake Hezekia agīcookia atīrī, “Kiugo kīa Jehova kīrīa waria nī kīega,” Tondū eeciirīe atīrī, “Githī gūtīgukorwo na thayū na ūgitīrī matukū-inī mothe ma muoyo wakwa?”

²⁰ Ha ūhoru wa maūndū marīa mangī makonīi wathanī wa Hezekia, na marīa mothe eekire, na ūrīa aathondekire Karia, o na mūtaro wa kūrēhe maaī itūūra-inī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²¹ Nake Hezekia akīhurūka hamwe na maithe make. Nake mūrīū Manase agītūika mūthamaki ithenya rīake.

21

Manase Mūthamaki wa Juda

¹ Na rīrī, Manase aarī wa mīaka ikūmi na īrī rīrīa aatuīkire mūthamaki, nake agīathana arī Jerusalemu mīaka mīrongo ītano na ītano. Nyīna eetagwo Hefiziba. ² Agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, akīrūmīrīa mītugo irī magigi ya ndūrīrī iria Jehova aaingatīte ciehere mbere ya Isiraeli. ³ Nīakire rīngī kūdū kūrīa gūtūūgīru, o kūrīa ithe Hezekia aanangīte; nīngī agīka igongona cia Baali na agīka itugī cia Ashera, o ta ūrīa Ahabu mūthamaki wa Isiraeli eekīte. Nīainamīrīre mbūtū cia igūrū ciothe na agīcihooya. ⁴ Agīka magongona thīinī wa hekarū ya Jehova, o īrīa Jehova oigite ūhoru wayo atīrī, “Thīinī wa Jerusalemu nīkuo ngaatūūria rītwa rīakwa.” ⁵ Thīinī wa nja cīerī cia hekarū ya Jehova, agīka igongona cia mbūtū ciothe cia igūrū. ⁶ Nake akīruta mūrīū wake arī igongona rīa njino, na nīaragūrāga na agatūūria nyoni, na akarogana, na agathīiaga kūrī andū arīa marī maroho ma kūrāgūra. Agīka maūndū maingī mooru maitho-inī ma Jehova, ngīnya akīmūrakaria.

⁷ Nīooire mūhianano mūicūhie ūrīa aathondekete wa gītugī kīa Ashera, akīūiga hekarū thīinī, o nyūmba īyo Jehova eerīte Daudi na mūrīū Solomoni ūhoru wayo atīrī, “Nīngatūūria rītwa rīakwa ngīnya tene thīinī wa hekarū īno na thīinī wa Jerusalemu, kūrīa thuurīte kuuma mīhīrīga-inī yothē ya Isiraeli. ⁸ Ndirī hīndī īngī ngaatūma magūrū ma andū a Isiraeli morūire, moime būrūrī ūrīa ndaahēre maithe mao ma tene, mamenyagīrīre mekage maūndū marīa mothe ndīmāthīte, na marūmie Watho ūrīa maaheirwo nī Musa ndungata yakwa.” ⁹ No andū acio matiigana kūguu. Manase akīmāhītīthia, nī ūndū wa ūguo magīka maūndū mooru gūkīra ndūrīrī iria Jehova aaniinīre mbere ya andū a Isiraeli.

¹⁰ Jehova oigire na tūnua twa ndungata ciake cia anabii atīrī: ¹¹ “Manase mūthamaki wa Juda nīekīte mehīa marī magigi. Ageeka maūndū mooru gūkīra Aamori arīa maarī mbere yake,* na agatongoria andū a Juda gūhīia nī ūndū wa kūhooya mīhianano yake. ¹² Nī ūndū ūcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ūū: Nīngūrehere Jerusalemu na Juda mwanangīko ūrīa ūgaatūma andū arīa makaigua ūhoru ūcio mararakwo nī matū mao. ¹³ Nīngatambūrūkīria Jerusalemu rūrigi rwa gūthīma rūrīa rwahūthīrīrwo rwa gūūkīrīa Samaria na kabīrū karīa kahūthīrīrwo gūūkīrīa nyūmba ya Ahabu. Nīngaherīthia na nīine andū a Jerusalemu o ta ūrīa mūdū ahuuraga thaani, akāmīkurumania. ¹⁴ Nīngatiganīria matigari ma igai rīakwa, na ndīmāneane kūrī thū ciao. Magaatahwo na matunywo indo ciao nī thū ciao ciothe,

* 21:11 Andū arīa othe maatūūraga Kaamani meetagwo Aamori matanatoorio nī andū a Isiraeli.

¹⁵ tondū nīmekite maūndū mooru maitho-inī makwa, makaandakaria, kuuma mūthenya ūrīa maithe mao moimire Mīsiri nginyagia ūmūthi.”

¹⁶ Ningī Manase nāitire thakame nyingī mūno ya andū matehītie, ikīyīra Jerusalemu kuuma gīturi kīmwe nginya kīrīa kīngī, tūtegūtarā mehīa marīa aatūmite andū a Juda meehie, nī ūndū wa ūguo magīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova.

¹⁷ Ha ūhorō wa maūndū marīa mangī makonīi wathani wa Manase, na marīa mothe eekire, hamwe na mehīa marīa eekire-rī, githī matīandīkitwo mabuku-inī ma mahinda ma athamaki a Juda? ¹⁸ Manase akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo mūgūnda-inī wake wa ūthamaki, nīguo mūgūnda wa Uza. Nake mūrīū Amoni agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Amoni Mūthamaki wa Juda

¹⁹ Amoni aarī wa mīaka mīrongo īrī na īrī rīrīa aatūkire mūthamaki, nake agīthamaka Jerusalemu mīaka īrī. Nyina eetagwo Meshulemethu mwarī wa Haruzu; oimīte Jotiba. ²⁰ Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Manase eekite. ²¹ Niathiire na mīthiire yothe ya ithe; akīhooya mīhianano īrīa ithe aahooyaga, na akīmīnamīrīra. ²² Agītīgana na Jehova, Ngai wa maithe make, na ndaigana kūrūmīrīra Jehova.

²³ Anene a Amoni makīmūciirīra ndundu, na makīūrāgīra mūthamaki kūu nyūmba-inī yake ya ūthamaki. ²⁴ Nao andū a būrūri makīūrāga arīa othe maathugundite gūkīrīra Mūthamaki Amoni na magītua mūrīū Josia mūthamaki ithenya rīake.

²⁵ Ha ūhorō wa maūndū marīa mangī makonīi wathani wa Amoni, na ūrīa eekire-rī, githī matīandīkitwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁶ Nake agīthikwo mbīrīra-inī yake mūgūnda-inī wa Uza. Nake mūrīū Josia agītūika mūthamaki ithenya rīake.

22

Ibuku rīa Watho Kuoneka

¹ Na rīrī, Josia aarī wa mīaka īnana rīrīa aatūkire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo ītatū na ūmwe. Nyina eetagwo Jedida mwarī wa Adaia; oimīte Bozīkathu. ² Nake agīka ūrīa kwagīrīre maitho-inī ma Jehova, na agīthīi na mīthiire yothe ya ithe Daudi atekwīhūgūra mwena wa ūrīo kana wa ūmotho.

³ Mwaka-inī wa ikūmi na īnana wa wathani wake, Mūthamaki Josia agītūma Shafani mūrū wa Azalia mūrū wa Meshulamu, ūrīa warī mwandīki-marūa, athīi hekarū-inī ya Jehova. Akīmīrīra atīrī: ⁴ “Ambata, ūthīi kūrī Hilikia mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene na ūmwīre ahaarīrie mbeeca iria irehetwo hekarū-inī ya Jehova, iria arāngīrī a mīrango monganītie kuuma kūrī andū. ⁵ Nao macīihokere andū arīa mathuurītwo a kūrūgamīrīra wīra wa hekarū. Andū acio ūtīgīrīre nī marīha aruti a wīra arīa macookagīrīra hekarū ya Jehova, ⁶ nao nī atharamara, na andū a gwaka, na aaki a mahiga. Na ningī ūtīgīrīre nīmagūra mbaū na mahiga maicūhie ma gūcookereria hekarū. ⁷ No rīrī, to nginya maheane mathabu ma mbeeca iria meehokeirwo, tondū mararuta wīra ūcio na kwīhokeka.”

⁸ Hilikia mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene akīra Shafani ūcio mwandīki marūa atīrī, “Nīnyonete Ibuku rīa Watho thīnī wa hekarū ya Jehova.” Akīrīnengera Shafani nake akīrīthoma. ⁹ Nake Shafani ūcio mwandīki-marūa agīthīi kūrī mūthamaki na akīmūhe ūhorō ūcio, akīmīrīra atīrī: “Anene aku nīmarīhite mbeeca iria ciarī hekarū-inī ya Jehova, na nīmacīihokeire kūrī aruti a wīra na arūgamīrīrī a hekarū.” ¹⁰ Ningī Shafani ūcio mwandīki-marūa akīra mūthamaki atīrī, “Hilikia ūrīa mūthīnjīrī-Ngai, nīanengera ibuku.” Nake Shafani akīrīthomera mūthamaki.

¹¹ Rīrīa mūthamaki aaguire ciugo cia Ibuku rīu rīa Watho-rī, agītembūranga nguo cīake. ¹² Akīruta mawatho maya kūrī Hilikia ūrīa mūthīnjīrī-Ngai, na kūrī Ahikamu mūrū wa Shafani, na Akīboru mūrū wa Mikaia, na kūrī Shafani ūcio mwandīki-marūa, na kūrī Asaia ūrīa mūrōrī wa maūndū ma mūthamaki, akīmeera atīrī: ¹³ “Thīi mūkandūrīrie ūhorō kūrī Jehova, na mūtūrīrie andū, o na Juda yothe, ūrīa kwandīkitwo ibuku-inī rīrī rīonekete. Marakara ma Jehova nī maingī, marīa maraakana nī ūndū witū, tondū maithe maitū matiaathīkīrie ūhorō wa ibuku rīrī; na matiekire kūrīgana na ūhorō ūrīa wothē wandīkitwo thīnī warīo ūrīa ūtūkonīi.”

¹⁴ Hilikia ūrīa mūthīnjīrī-Ngai, na Ahikamu, na Akīboru, na Shafani, na Asaia magīthīi kwaria na Hulida ūrīa mūnabīi mūdū-wa-rja ūrīa warī mūtumia wa Shalumu mūrū wa Tikiva, mūrū wa Harihasi ūrīa warī mūmenyereri wa nguo cia mūthamaki, Hulida aatūūrāga Jerusalemu, rūgongo rwa keerī.

¹⁵ Nake akīmeera atīrī, “Ūu nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Īrai mūdū ūrīa ūmūtūmīte kūrī nī atīrī, ¹⁶ Ūu nīguo Jehova ekuuga: Nīngūrehīthia mwanāngīko kūdū gūkū na kūrī andū akuo kūrīgana na maūndū marīa mothe mandīkitwo ibuku-inī rīrīa mūthamaki wa Juda athomete. ¹⁷ Tondū nīmandīrīkīte, na magacīnīra ngai ingī ūbumba, na makaandakaria nī ūndū wa mīhianano yothe īrīa mathondekete na moko mao, marakara makwa nīmakanīre kūdū gūkū, na matīngīhoreka.” ¹⁸ Īrai

mūthamaki wa Juda, ūrīa ūmūtūmīte mūūke mūtūirīe ūhorō kūrī Jehova atīrī, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī ūhorō wīgīi ciugo iria ūigūite: ¹⁹ Tondū ngoro yaku nīyāherire na ūkīnyīhīria Jehova rīrīa waigūire ūhorō ūrīa njarītīe wa gūūkīrīra kūdū gūkū o na andū akuo, atī nīmakanyīitwo nī kīrumi na mwanangīko, na tondū nīwatembūrangire nguo ciaku na ūkīrīra ūrī mbere yakwa-rī, nīngūigūite, ūguo nīguo Jehova ekuuga. ²⁰ Nī ūndū ūcio nīngagūcookanīrīria hamwe na maithe maku, na nīūgathikwo na thayū. Maitho maku matikoona mwanangīko ūrīa ngaarehe kūdū gūkū.’”

Nī ūndū ūcio magīcookeria mūthamaki ūhorō ūcio.

23

Josia Kwerūhia Kīrīkanīro

¹ Hīndī iyo mūthamaki agītūmanīra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu moongane hamwe. ² Nake akiambata agīthīi hekarū-inī ya Jehova arī hamwe na andū a Juda, na andū a Jerusalemu, na athīnjīri-Ngai, na anabii, andū othe kuuma ūrīa mūnini mūno nginya ūrīa mūnene mūno. Mūthamaki agīthoma ciugo ciothe cia lbuku rīa Kīrīkanīro, rīrīa rīonekete thīinī wa hekarū ya Jehova makīguuga. ³ Nake mūthamaki akīrūgama hau gītugī-inī, akīerūhia kīrīkanīro arī mbere ya Jehova, atī nīarīrūmagīrīra Jehova, na arūmie maathani make, na mawatho make, o na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo na ngoro yake yothē, na muoyo wake wothē, nīguo ahingie ciugo cia kīrīkanīro iria ciaandikītwo ibuku-inī rīu. Hīndī iyo andū othe makīranīra atī nīmarīhingagia kīrīkanīro kīu.

⁴ Nake mūthamaki agīatha Hilikia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, na athīnjīri-Ngai arīa maarī anini ake, na aikarīa a mīrango, mathengie kuuma hekarū-inī ya Jehova indo ciothe iria ciathondekeirwo Baali na Ashera, na mbūtū yothē ya igūrū, agīcīnīra nja ya Jerusalemu mīgūnda-inī ya Gītumba gīa Kidironi, na agītware mūhu wacio Betheli. ⁵ Nake akīeheria athīnjīri-ngai cia mīhianano arīa maamūrītwo nī athamaki a Juda macinagire ūbumba kūdū kūrīa gūtūūgīru thīinī wa matūūra ma Juda na matūūra marīa maarīgīcīrie Jerusalemu, arīa maacinagīra Baali ūbumba, na rīūa, na mweri, na njata iria nene, o na mbūtū ciothe cia igūrū. ⁶ Nake akīruta gītugī kīa Ashera kuuma hekarū-inī ya Jehova, agīgītware Gītumba-inī gīa Kidironi nja ya Jerusalemu, na agīcīnīra kuo. Agīgīthia, gīgītūika ta rūkūngū, akīhurunjīra rūkūngū rīu rwakīo mbīrīra-inī cia andū arīa mataarī na igweta.* ⁷ Ningī agīcooka akīmomora nyūmba cia ihooero cia maraya ma arūmie, iria ciarī hekarū-inī ya Jehova, na nokuo atumia maatumagīra macuka ma Ashera.

⁸ Josia akīrehe athīnjīri-Ngai othe kuuma matūūra-inī mothe ma Juda, na agītharia kūdū kūrīa gūtūūgīru, kuuma Geba nginya Birishiba kūrīa athīnjīri-ngai maacinagīra ūbumba, akīmomora igongona iria ciarī ihingo-inī, o na itoonjero-inī rīa Kīhingo kīa Joshua, mūnene wa itūūra rīrīa inene, kīrīa kīarī mwena wa ūmotho wa kīhingo gīa itūūra rīu inene. ⁹ O na gwatūika athīnjīri-ngai a kūdū kūrīa gūtūūgīru matiatungataga kīgongona-inī kīa Jehova kūu Jerusalemu-rī, nīmarīāga mīgate itarī mīmbie hamwe na athīnjīri-Ngai arīa angī.

¹⁰ Nīaathūkirie Tofeti irīa yarī Gītumba-inī kīa Beni-Hinomu, nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū ūngīarutire mūrīu kana mwarī arī igongona rīa njino kūrī Moleku. ¹¹ Akīeheria mbarathi iria athamaki a Juda maamūrīre rīūa kuuma itoonjero-inī rīa hekarū ya Jehova. Nacio ciarī nja hakuhi na kanyūmba ka mūnene wetagwo Nathani-Meleku. Josia agīcooka agīcina ngaari cia ita iria ciamūrīrwo rīūa.

¹² Ningī akīmomora igongona iria ciakītwo nī athamaki a Juda nyūmba igūrū hakuhi na kanyūmba ka igūrū ka Ahazu, na igongona iria ciakītwo nī Manase kūu nja cīerī cia hekarū ya Jehova. Agīcieheria kuuma hau, agīchehenja tūcunjī, na agīte rūkūngū rīu Gītumba-inī gīa Kidironi. ¹³ Mūthamaki agīcooka agīthūkia kūdū kūrīa gūtūūgīru kūrīa kwarī mwena wa irathīro wa Jerusalemu, mwena wa gūthini wa Kīrīma gīa Kūniinanīrwo, kūrīa Solomoni mūthamaki wa Isiraeli aakīre Ashitorethu ngai ya mūdū-wa-nja irī thaahu ya Asidoni, na kūrīa aakīre Kemoshu ngai irī thaahu ya Moabi, o na kwa Moleku ngai irī magigi ya andū a Amoni. ¹⁴ Josia akīhehenja mahiga marīa maamūre, na akīmomora mīhianano ya itugī cia Ashera, na agīkūhumbīra na mahīndī ma andū.

¹⁵ O nakīo kīgongona kīrīa kīarī Betheli, handū harīa hatūūgīru haathondeketwo nī Jeroboamu mūrū wa Nebati, ūrīa watūmire Isiraeli meehie, kīgongona kīu na handū hau hatūūgīru, agīcimomora. Agīcina handū hau hatūūgīru, akīhathia nginya hagītūika mūtū, na agīcina gītugī kīa Ashera o nakīo. ¹⁶ Ningī Josia akīoranga kūu, na rīrīa onire mbīrīra iria ciarī mwena-inī wa kīrīma, agīthikūrīthia mahīndī kuuma mbīrīra-inī, akīmacinīra kīgongona-inī nīguo agīthaahie, kūrīngana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarīthi nī mūdū wa Ngai ūrīa warathīte maūdū macio matanekika.

¹⁷ Mūthamaki akīūria atīrī, “Mbīrīra rīrīa ndīrona nī ya ū?”

Nao andū a itūūra rīu inene makīmūcookeria atīrī, “Nī mbīrīra ya mūdū wa Ngai ūrīa woimīte Juda, na akiaria maūdū ma gūūkīrīra kīgongona kīa Betheli, o maūdū marīa warīkia gwīka ihiga rīu.”

* 23:6 Gītugī kīa Ashera gīathūkangirio nī Mūthamaki Hezekia, nake mūrīwe Manase agīgīcooka.

¹⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Tiganai nayo. Mütigetĩkirie mündũ o naũ aringithie mahĩndĩ make.” Nĩ ũndũ ũcio matiahutirie mahĩndĩ make o na ma mũnabii ũria woimite Samaria.

¹⁹ O ta ũria Josia eekite Betheli, Josia nieheririe na agĩthaahia mahooero ma kũndũ kũria gũtũũgĩru marĩa maakĩtwo nĩ athamaki a Isiraeli matũũra-inĩ ma Samaria marĩa marakarĩtie Jehova. ²⁰ Josia akĩũragĩra athĩnjĩri-ngai othe a kũndũ kũu gũtũũgĩru igũrũ rĩa igongona icio, na agĩcinĩra mahĩndĩ ma andũ igũrũ riacio. Agĩcooka agĩthĩĩ Jerusalemu.

²¹ Mũthamaki akĩruta watho ũyũ kũrĩ andũ othe, akĩmeera atĩrĩ, “Kũngũirai Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, o ta ũria kwandĩkitwo ibuku-inĩ rĩĩrĩ rĩa Kĩrĩkanĩro.” ²² Na gũtiarĩ na Bathaka ĩngĩ yakũngũirwo ta ĩyo kuuma hĩndĩ ya atĩrĩrĩrĩ bũrũri arĩa matongoragia Isiraeli kana matukũ-inĩ mothe ma athamaki a Isiraeli na athamaki a Juda. ²³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Mũthamaki Josia, Bathaka ĩyo ya Jehova nĩyakũngũirwo kũu Jerusalemu.

²⁴ Nĩngĩ Josia nieheririe aragũri, na andũ arĩa maarĩ na maroho ma kũragũra, na ngai cia kũhooya nacio mĩcĩ-inĩ, na ngai cia mĩhianano, na indo iria ĩngĩ ciothe irĩ magĩgi cionekire kũu Juda na Jerusalemu. Eekire ũguo ahingie watho ũria waandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩa Hilikia ũria mũthĩnjĩri-Ngai onire hekarũ-inĩ ya Jehova. ²⁵ Mbere na thuutha wa Josia gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ take, wacookereire Jehova ta ũria eekire: na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na hinya wake wothe, kũringana na watho wothe wa Musa.

²⁶ No rĩrĩ, Jehova ndaigana kũgarũrũka atige marakara make mahiũ, marĩa maakanaga ma gũũkĩrĩa Juda, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe Manase eekite ma kũmũrakaria. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweheria Juda o nayo mbere yakwa, o ta ũria ndeheririe Isiraeli, na nĩngarega Jerusalemu, itũũra inene rĩria ndeethuriire, na ndege hekarũ ĩno, ĩria ndoigire ũhoru wayo atĩrĩ, ‘Kũu nĩkuo Rĩitwa riakwa rĩgaatũũra.’”

²⁸ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia, na marĩa eekire, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

²⁹ Hĩndĩ ĩria Josia aarĩ mũthamaki-rĩ, nĩguo Firaũni-Neko mũthamaki wa Misiri aambatire Rũũĩ-inĩ rwa Farati agateithie mũthamaki wa Ashuri. Nake Mũthamaki Josia agĩthĩ kũmũtũnga mbaara-inĩ, no rĩrĩ, Neko akĩrĩa nake, akĩmũũragĩra kũu Megido. ³⁰ Nacio ndungata cia Josia igĩkuua mwĩrĩ wake na ngaari ya ita kuuma Megido, ikĩũrehe Jerusalemu, na ikĩmũthika mbĩrĩra-inĩ yake. Nao andũ a bũrũri makĩoya Jehoahazu mũrũ wa Josia, makĩmũitĩrĩa maguta, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

³¹ Jehoahazu aarĩ wa miaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia, na oimite Libina. ³² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũria maithe make meekite. ³³ Firaũni Neko nĩamuohire na mĩnyororo kũu Ribla, bũrũri wa Hamathu, nĩguo ndakae gwashana Jerusalemu, na akĩhatĩrĩa andũ a Juda marute igooti rĩa taranda igana rĩmwe[†] cia betha, na taranda ĩmwe[‡] ya thahabu. ³⁴ Firaũni Neko agĩtua Eliakimu mũriũ wa Josia mũthamaki ithenya rĩa ithe Josia, na akĩgarũra rĩitwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoakimu, no agĩkuua Jehoahazu akĩmũtwara Misiri, na kũu nĩkuo aakuĩrĩre. ³⁵ Jehoakimu akĩrĩa Firaũni Neko betha na thahabu iria eetitie. Nĩgeetha ahote gwĩka ũguo, agĩtia andũ a bũrũri igooti na hinya, agĩkĩũngania betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ a bũrũri kũringana na ũhoti wao.

Jehoakimu mũthamaki wa Juda

³⁶ Jehoakimu aarĩ wa miaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka ikũmi na ũmwe. Nyina etagwo Zebida mwarĩ wa Pedaia; nake oimite Ruma. ³⁷ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũria maithe make meekite.

24

¹ Hĩndĩ ya ũthamaki wa Jehoakimu-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩtharĩkĩra bũrũri, na Jehoakimu agĩtuika ndungata yake miaka ĩtatũ. No Jehoakimu akĩgarũrũka, akĩremera Nebukadinezaru. ² Jehova agĩtũma mbũtũ cia gũtahana cia kuuma Babuloni, na Suriata, na Moabi, na Amoni ikahũũrane nake. Agĩcitũma ikaanange Juda, kũringana na ũria kiugo kia Jehova giatarĩ, kĩa kĩaĩrĩtio nĩ ndungata ciake cia anabii. ³ Ti-itherũ maũndũ macio meekĩkire Juda kũringana na watho wa Jehova, nĩguo ameherie moime mbere yake tondũ wa mehia ma Manase na ũria wothe eekite, ⁴ o hamwe na gũita thakame ya andũ matehitie. Nĩgũkorwo nĩaiyũritie Jerusalemu na thakame ya andũ matehitie, nake Jehova ndaigana kũmarekera.

⁵ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoakimu, na marĩa mothe eekire, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ⁶ Jehoakimu akĩhurũka na maithe make. Nake mũriũ Jehoakini agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

⁷ Mūthamaki wa Misiri ndaigana kuuma būruri wake rīngī, tondū mūthamaki wa Babuloni nīatunyanīte būruri wothe ūria warī wa mūthamaki wa Misiri kuuma Karūtū ka Misiri nginya Rūtū rwa Farati.

Jehoiakini Mūthamaki wa Juda

⁸ Jehoiakini aarī wa mīaka ikūmi na īnana rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka Jerusalemu mīeri itatū. Nyina eetagwo Nehushita mwarī wa Elinathani, kuuma Jerusalemu. ⁹ Nake agīka maūdū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūria ithe eekīte.

¹⁰ Hīndī ūyo anene a Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni magīūka nginya Jerusalemu, makīrigi-icīria itūūra rīu, ¹¹ nake Nebukadinezaru we mwene agīūka nginya itūūra-inī rīu inene, hīndī ūyo anene ake maarīrigiicīrie. ¹² Nake Jehoiakini mūthamaki wa Juda, na nyina, na ndungata cīake, na andū arīa maarī igweta, na anene ake othe makīīneana kūrī Nebukadinezaru.

Mwaka-inī wa īnana wa wathani wa Babuloni nīguo aanyīire Jehoiakini. ¹³ Nebukadinezaru nīarutire mīthiithū yothe kuuma hekarū-inī ya Jehova na nyūmba-inī ya ūthamaki, agīkuua indo ciothe cia thahabu iria Solomoni mūthamaki wa Isiraeli aathondekeire hekarū ya Jehova, o ta ūria Jehova oigīte. ¹⁴ Agīkuua andū othe a Jerusalemu akīmatwara ithaamīrio: anene othe, na arūi a mbaara, na mabundi mothe, o na aturi; othe maarī andū 10,000. No andū arīa maarī athīni mūno a būruri ūcio no-o maatigirwo.

¹⁵ Nebukadinezaru agītwara Jehoiakini arī mūgwate nginya Babuloni. Ningī agīcooka agīkuua nyina wa mūthamaki kuuma Jerusalemu nginya Babuloni, na atumia ake, na anene ake, o na atongoria ake a būruri. ¹⁶ Ningī mūthamaki wa Babuloni agīthaamīria mbūtū yothe ya ita nginya Babuloni; ita rīothe rīa andū 7,000 arīa arūi, na me hinya na mangīhota kūrūa, na mabundi na aturi 1,000. ¹⁷ Agīcooka agītua Matania, mama-we wa Jehoiakini, mūthamaki ithenya rīake, na akīgarūra rīitwa rīake, akīmūtua Zedekia.

Zedekia Mūthamaki wa Juda

¹⁸ Zedekia aarī wa mīaka mīrongo ūrī na ūmwe rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu miaka ikūmi na ūmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarī wa Jeremia, na oimite Libina. ¹⁹ Nake agīka maūdū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūria Jehoiakimu eekīte. ²⁰ Maūdū macio mothe meekirwo Jerusalemu na Juda nī tondū wa marakara ma Jehova, na mūthia-inī akīmaingata mehere mbere yake.

Kūgūa kwa Jerusalemu

Nake Zedekia akīremera mūthamaki wa Babuloni.

25

¹ Nī ūndū ūcio, mwaka-inī wa kenda wa ūthamaki wa Zedekia, mūthenya wa ikūmi, wa mweri wa ikūmi, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agīthiī kūhūūrana na Jerusalemu arī na ita rīake rīothe. Nake akīamba hema nja ya itūūra rīu inene, na agīaka indo cia kūmūteithia gūtharīkīra itūūra mīena yothe yarīo. ² Narīo itūūra rīkīrigiicīrio nginya mwaka wa ikūmi na ūmwe wa Mūthamaki Zedekia. ³ Na rīrī, mūthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ikīneneha itūūra-inī, o nginya gūkīaga irio cia kūrīo nī andū. ⁴ Hīndī ūyo rūthingo rwa itūūra rīu inene rūkīmomorwo, nayo mbūtū yothe ya ita ikīūra ūtukū īgereire kīhingo-inī kīrīa kīarī gatagatī ga thingo cīerī hakuhi na mūgūnda wa mūthamaki, o na gūtuika andū a Babuloni nīmarigīicīrie itūūra rīu inene. Nayo ikīūra īrorete Araba, ⁵ no mbūtū ya ita ya Babuloni īgīteng'erīa mūthamaki, ikīmūkinyīra werū-inī ūria mwaraganu wa Jeriko. Thigari cīake ciothe nīciāmūranītio nake na ikahurunjūka. ⁶ Nayo mbūtū ya ita ikīnyiita mūthamaki ūcio, na agītwarwo kūrī mūthamaki wa Babuloni kūu Ribila kūrīa aatuīrīrwo ciira. ⁷ Makīūruga arīu a Zedekia o hau mbere yake, magīcooka makīmūkūūra maitho, makīmuoha na bīngū cia gīcango, na makīmūtware Babuloni.

⁸ Mūthenya wa mūgwanja wa mweri wa itano mwaka-inī wa ikūmi na kenda wa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, Nebuzaradani mūnene wa arangīri a mūthamaki, ndungata nene ya mūthamaki wa Babuloni, agīūka Jerusalemu. ⁹ Agīcina hekarū ya Jehova, na nyūmba ya ūthamaki, o na nyūmba ciothe cia Jerusalemu. Agīcina nyūmba yothe yarī ya bata. ¹⁰ Nayo mbūtū yothe ya ita ya Babuloni, itongoretio nī mūnene wa arangīri a mūthamaki ikīmomora thingo iria ciathiūrūrūkīrie Jerusalemu. ¹¹ Nebuzaradani mūnene wa arangīri nīathaamirie andū arīa othe maatigaire kūu itūūra-inī inene, hamwe na kīrīndī kīu kīngī, na arīa othe maathiite kūrī mūthamaki wa Babuloni. ¹² No mūnene ūcio wa ita agītigia andū amwe a arīa athīni mūno a būruri ūcio, nīguo marutage wīra mīgūnda-inī ya mīthabībū na mīgūnda-inī irīa īngī.

¹³ Andū a Babuloni nīmoinangire itugī cia gīcango, na metha cia kūigīrīra indo, na Karia ga gīcango, iria ciarī hekarū-inī ya Jehova, na magīkuua icango icio magīcītware Babuloni. ¹⁴ Ningī magīkuua

nyūngū, na icakūri, na magathī ma gūtinia ndaambī, na mbakūri, na indo ciothe cia icango iria ciahūthagirwo wīra-inī wa hekarū, magithīi nacio. ¹⁵ Mūnene ūcio wa thigari cia mūthamaki niakuuire ngō cia mwaki na mbakūri cia kūminjaminjīria, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu therie kana betha.

¹⁶ Nakio gīcango kuuma itugī iria igīrī, na gīa Karia, na kīa makaari marīa Solomoni aakīte marī ma hekarū ya Jehova, gītingīathimikire nī kūngīha. ¹⁷ Gītugī o kīmwe kīarī kīa ūraihi wa buti mīrongo īrī na mūgwanja.* Nakio kīongo gīakio kīrīa kīarī igūrū rīa gītugī kīmwe gīacio kīarī kīa buti inya na nuthu† kūrāiha na igūrū, na kīagemetio na gīgathiūrūrūkīrio na mūkwa na makomamanga ma gīcango. Gītugī kīu kīngī na mūkwa wakio nikīahaanaine na kīu kīngī.

¹⁸ Mūnene ūcio wa arangīri nīanyiitire Seraia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, na Zefania ūrīa mūthīnjīri-Ngai wa keerī, na arangīri arīa atatū maarangagīra mīrango. ¹⁹ Harī arīa angī maatigaire kūu itūūra-inī inene, akīnyiita mūnene ūrīa warūgamīrīre andū a mbaara, na andū atano arīa mataaraga mūthamaki. Nīngī agīkuua mwandīki-marūa ūrīa mūnene na nowe warī mūrōri mūnene wa wandīkithia wa andū a būrūri ūcio, na andū ake mīrongo itandatū arīa maakorirwo itūūra-inī rīu inene. ²⁰ Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangīri akīmakuua othe, akīmatwara kūrī mūthamaki wa Babuloni kūu Ribila. ²¹ Nake mūthamaki wa Babuloni akīmooragithīria kūu Ribila, būrūri wa Hamathu. Nī ūndū ūcio andū a Juda magītwarwo ithaamīrio, kūraya na būrūri wao.

²² Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agīthuura Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani akīmūtua mūrōri wa andū arīa maatigirwo Juda. ²³ Rīrīa anene a mbūtū cia ita othe na andū ao maaiguire atī mūthamaki wa Babuloni nīathuurīte Gedalia atuīke barūthi, magithīi kūrī Gedalia kūu Mizipa, nao nīo, Ishumaeli mūrū wa Nethania, na Johanani mūrū wa Karea, na Seraia mūrū wa Tanihumethu ūrīa Mūnetofathi, na Jaazania mūrū wa Mūmaakathi, na andū ao. ²⁴ Gedalia akīhīta mwihītwa wa kūmoomīrīria hamwe na andū ao, akīmeera atīrī, “Tigai gwītīgīra anene a Babuloni. Ikarai būrūri-inī na mūtungatagīre mūthamaki wa Babuloni, na nīmūgūikara wega.”

²⁵ No rīrī, mweri-inī wa mūgwanja, Ishumaeli mūrū wa Nethania, mūrū wa Elishama ūrīa warī wa thakame ya ūthamaki, agīuka na andū ikūmi, akīūruga Gedalia o hamwe na andū a Juda, na andū a Babuloni arīa maarī nake kūu Mizipa. ²⁶ Nī ūndū wa ūguo andū othe kuuma ūrīa mūnini mūno nginya ūrīa mūnene mūno, hamwe na atongoria a mbūtū cia ita, makīūrīra Misiri nī ūndū wa gwītīgīra andū a Babuloni.

Kuohorwo kwa Jehoiakini

²⁷ Mwaka-inī wa mīrongo itatū na mūgwanja kuuma rīrīa Jehoiakini mūthamaki wa Juda aatwarirwo būrūri ūngī, mwaka-inī o ūrīa Evili-Merodaki aatuīkire mūthamaki wa Babuloni, nī ohorithirie Jehoiakini kuuma njeera, mūthenya wa mīrongo īrī na mūgwanja mweri-inī wa ikūmi na īrī. ²⁸ Akīmwarīria na ūhooreri na akīmūhe gītī gīa kūmūtīithia gūkīra athamaki acio angī maarī nao kūu Babuloni. ²⁹ Nī ūndū ūcio Jehoiakini akīruta nguo ciake cia njeera, na agītūūra arīagīra metha-inī ya mūthamaki matukū mothe marīa aatūūrīre muoyo. ³⁰ Mūthamaki ūcio nīaheaga Jehoiakini indo cia kūmūteithia cia o mūthenya, matukū mothe marīa aatūūrīre muoyo.

* 25:17 nī ta mita inyanya na robo (18:25) † 25:17 nī ta mita imwe na nuthu (1:5)

IBUKU RĨA MBERE RĨA MAÜNDŨ MA MATUKŨ MA TENE

Maandiko ma Maündũ ma Tene kuuma Adamu nginya Iburahĩmu

Nginya Ariũ a Nuhu

¹ Njiaro cia Adamu ciarĩ Sethi, na Enoshu, ² na Kenani, na Mahalaleli, na Jaredi, ³ na Enoku, na Methusela, na Lameku, na Nuhu.

⁴ Ariũ a Nuhu maarĩ:
Shemu, na Hamu, na Jafethu.

Ariũ a Jafethu

⁵ Ariũ a Jafethu maarĩ:
Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

⁶ Ariũ a Gomeri maarĩ:
Ashikenazu, na Difatha, na Togarima.

⁷ Ariũ a Javani maarĩ:
Elisha, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu.

Ariũ a Hamu

⁸ Ariũ a Hamu maarĩ:
Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.

⁹ Ariũ a Kushi maarĩ:
Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Ariũ a Raama maarĩ:
Sheba, na Dedani.

¹⁰ Kushi nĩwe warĩ ithe wa
Nimurodi ũrĩa wakũire agĩtuĩka njamba ya ita ĩrĩ hinya thiĩnĩ wa thĩ.

¹¹ Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa
andũ a Ludimu, na Anamini, na Lehabimu, na Nafituhimu, ¹² na Pathirusimu, na Kasuluhimu (nĩwe warĩ kĩhumo kĩa Afilisti), o na Kafitorimu.

¹³ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa
¹⁴ Sidoni, mũriũ wake wa irigithathi, na Ahiti, na Ajebusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁵ na Ahivi, na Aariki, na Asini, ¹⁶ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Ariũ a Shemu

¹⁷ Ariũ a Shemu maarĩ:
Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludu, na Aramu.

Ariũ a Aramu maarĩ:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

¹⁸ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

¹⁹ Eberi aarĩ na ariũ eerĩ:
Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake nĩrĩo thĩ yagayũkanirio; na mūrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁰ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa
Alimodafi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²¹ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²² na Ebali, na Abimaeli, na Sheba, ²³ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe maarĩ ariũ a Jokitani.

²⁴ Shemu, na Arafakasadi, na Shela,
²⁵ na Eberi, na Pelegu, na Reu,
²⁶ na Serugu, na Nahoru, na Tera,
²⁷ na Aburamu (na nĩwe Iburahĩmu).

Nyũmba ya Iburahĩmu

²⁸ Ariũ a Iburahĩmu maarĩ:
Isaaka na Ishumaeli.

Njiaro cia Hagari

²⁹ Ici nicio njiaro ciao:

1 Maündũ Ma Matukũ Ma Tene 1:303731 Maündũ Ma Matukũ Ma Tene 1:51

Nebaiothu nĩwe warĩ irigithathi rĩa Ishumaeli, nao ariũ ake arĩa angĩ maarĩ Kedari, na Adibeeli, na Mibisamu, ³⁰ na Mishima, na Duma, na Masa, na Hadadi, na Tema, ³¹ na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli.

Njiaro cia Ketura

³² Ariũ a Ketura, ũrĩa warĩ thuriya ya Iburahĩmu, maarĩ:

Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku, na Shua.

Ariũ a Jokishani maarĩ:

Sheba na Dedani.

³³ Ariũ a Midiani maarĩ:

Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida, na Elidaa.

Acio othe maarĩ a rüciaro rwa Ketura.

Njiaro cia Sara

³⁴ Iburahĩmu nĩwe warĩ ithe wa Isaaka.

Ariũ a Isaaka maarĩ:

Esaũ na Isiraeli.

Ariũ a Esaũ

³⁵ Ariũ a Esaũ maarĩ:

Elifazu, na Reueli, na Jeushu, na Jalamu, na Kora.

³⁶ Ariũ a Elifazu maarĩ:

Temani, na Omari, na Zefi, na Gatamu, na Kenazu;
na Amaleki, ũrĩa waciariro nĩ Timina.

³⁷ Ariũ a Reueli maarĩ:

Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza.

Andũ a Seiru kũu Edomu

³⁸ Ariũ a Seiru maarĩ:

Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, na Dishoni, na Ezeri, na Dishani.

³⁹ Ariũ a Lotani maarĩ:

Hori na Homamu.

Nake Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.

⁴⁰ Ariũ a Shobali maarĩ:

Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.

Ariũ a Zibeoni maarĩ:

Aia na Ana.

⁴¹ Mũriũ wa Ana aarĩ:

Dishoni.

Ariũ a Dishoni maarĩ:

Hemudani, na Eshibani, na Ithirani, na Kerani.

⁴² Ariũ a Ezeri maarĩ:

Bilihani, na Zaavani, na Akani.

Ariũ a Dishani maarĩ:

Uzu, na Arani.

Athamaki a Edomu

⁴³ Nao aya nĩo maarĩ athamaki arĩa maathamakaga Edomu mbere ya Isiraeli gũthamakĩrwo nĩ mũthamaki o na ũmwe:

Nĩ Bela mūrũ wa Beori, narĩo itũũra riake inene rietagwo Dinihaba.

⁴⁴ Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mūrũ wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

⁴⁵ Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

⁴⁶ Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi mūrũ wa Bedadi ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuika mũthamaki ithenya riake. Itũũra riake inene rietagwo Avithu.

⁴⁷ Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

⁴⁸ Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu kũu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

⁴⁹ Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani mūrũ wa Akibori agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

⁵⁰ Rĩrĩa Baali-Hanani aakuire, Hadadi agĩtuika mũthamaki ithenya riake. Itũũra riake inene rietagwo Pau, na mĩtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Me-Zahabu.

⁵¹ Hadadi o nake agĩkua.

Anene a Edomu maarĩ:

⁵² Timina, na Aliva, na Jethethu, na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁵³ na Kenazu, na Temani, na Mibizaru, ⁵⁴ na Magidieli, na Iramu. Acio nio maarĩ anene a Edomu.

2

Ariũ a Isiraeli

¹ Aya nio maarĩ ariũ a Isiraeli:

Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni, ² na Dani, na Jusufu, na Benjamini, na Nafitali, na Gadi, na Asheri.

Juda

Kũrĩ ariũ a Hezironi

³ Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela. Acio atatũ maaciarĩrwo Juda nĩ mütumia Mũkaanani, mwarĩ wa Shua. Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ undũ ũcio Jehova akĩmũũraga.

⁴ Tamaru, mütumia wa mūrũ wa Juda, akĩmũciarĩra Perezu na Zera. Ariũ othe a Juda maarĩ atano.

⁵ Ariũ a Perezu maarĩ:

Hezironi na Hamula.

⁶ Ariũ a Zera maarĩ:

Zimuri, na Ethani, na Hemani, na Kalikoli, na Darida; othe maarĩ atano.

⁷ Mũriũ wa Karimi aarĩ:

Akaru, ũria wareheire Isiraeli thĩna nĩ undũ wa kuuna watho na kuoya indo iria ciarĩ nyamũre.

⁸ Mũriũ wa Ethani aarĩ:

Azaria.

⁹ Ariũ ariũ maaciarĩrwo Hezironi maarĩ:

Jerameeli, na Ramu, na Kalebu.

Ciana cia Ramu Mũrũ wa Hezironi

¹⁰ Ramu nĩwe warĩ ithe wa

Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni, ũria warĩ mütongoria wa andũ a Juda.

¹¹ Nahashoni nĩwe warĩ ithe wa Salimoni, nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ¹² nake Boazu nĩwe warĩ ithe wa Obedi, ũria warĩ ithe wa Jesii.

¹³ Jesii nĩwe warĩ ithe wa Eliabu, irigithathi rĩake; nake Abinadabu aarĩ wa keerĩ, na Shimea wa gatātũ,

¹⁴ na Nethaneli wa kana, nake Radaĩ wa gatano, ¹⁵ na Ozemu wa gatandatũ, nake Daudi aarĩ wa mũgwanja. ¹⁶ Nao aarĩ a nyina maarĩ Zeruia na Abigaili. Ariũ a Zeruia maarĩ atatũ, na nio Abishai, na Joabu, na Asaheli. ¹⁷ Abigaili nĩwe warĩ nyina wa Amasa, na ithe wa Amasa aarĩ Jetheri ũria Mũishumaeli.

Kalebu Mũrũ wa Hezironi

¹⁸ Kalebu mūrũ wa Hezironi nĩagiĩre ciana na mütumia wake Azuba (o na ningĩ na Jeriothu). Ariũ a mütumia ũcio maarĩ: Jesheri, na Shobabu, na Aridoni. ¹⁹ Hĩndĩ rĩa Azuba aakuire, Kalebu akĩhikia Efiratha, ũria wamũciarĩre Huru. ²⁰ Huru nĩwe warĩ ithe wa Uri, nake Uri nĩwe warĩ ithe wa Bezaleli.

²¹ Thuutha ũcio, Hezironi agĩkoma na mwarĩ wa Makiru ũria warĩ ithe wa Gileadi (Hezironi aarĩ wa mĩaka mĩrongo itandatũ akĩmũhikia), nake akĩmũciarĩra Segubu. ²² Segubu nĩwe warĩ ithe wa Jairu, ũria warĩ na matũũra mĩrongo tĩrĩ na matatũ kũu Gileadi. ²³ (No rĩrĩ, Geshuru na Aramu magitunyana matũũra ma Havothu-Jairu, o hamwe na Kenathu na ciikaro iria ciarĩthiũrũrũkĩirie, namo maarĩ matũũra mĩrongo itandatũ.) Aya othe nio maarĩ njiaro cia Makiru, o we ithe wa Gileadi.

²⁴ Thuutha wa Hezironi gũkua arĩ kũu Kalebu-Efiratha-rĩ, Abija mütumia wa Hezironi akĩmũciarĩra Ashuru, ithe wa Tekoa.

Jerameeli Mũrũ wa Hezironi

²⁵ Ariũ a Jerameeli, ũria warĩ irigithathi rĩa Hezironi, maarĩ:

Ramu ũria warĩ irigithathi rĩake, na Buna, na Oreni, na Ozemu, na Ahija. ²⁶ Jerameeli aarĩ na mütumia ũngĩ wetagwo Atara, nake nĩwe warĩ nyina wa Onamu.

²⁷ Ariũ a Ramu, ũria warĩ irigithathi rĩa Jerameeli, maarĩ:

Maazu, na Jamini, na Ekeri.

²⁸ Ariũ a Onamu maarĩ:

Shamai na Jada.

Nao ariũ a Shamai maarĩ:

Nadabu na Abishuri.

²⁹ Mũtumia wa Abishuri eetagwo Abihaili, ũrĩa wamũciarĩre Ahabani na Molidi.

³⁰ Ariũ a Nadabu maarĩ:

Seledi na Apaimu. No rĩrĩ, Seledi aakuire atarĩ na ciana.

³¹ Mũrũ wa Apaimu aarĩ:

Ishi, ũrĩa warĩ ithe wa Sheshani.

Nake Sheshani nĩwe warĩ ithe wa Ahalai.

³² Ariũ a Jada, mũrũ wa nyina na Shamai, maarĩ:

Jetheri na Jonathani. Jetheri aakuire atarĩ na ciana.

³³ Ariũ a Jonathani maarĩ:

Pelethu na Zaza.

Acio nĩo maarĩ njiaro cia Jerameeli.

³⁴ Sheshani ndaarĩ na aanake, no airĩtu.

Aarĩ na ndungata ya kuuma Misiri yetagwo Jariha. ³⁵ Sheshani akihe Jariha ndungata iyo yake mwarĩ imũhikie, nake akĩgĩa mwana wetagwo Atai.

³⁶ Atai nĩwe warĩ ithe wa Nathani,

nake Nathani nĩwe warĩ ithe wa Zabadi,

³⁷ nake Zabadi nĩwe warĩ ithe wa Efilali,

nake Efilali nĩwe warĩ ithe wa Obedi,

³⁸ nake Obedi nĩwe warĩ ithe wa Jehu,

nake Jehu nĩwe warĩ ithe wa Azaria,

³⁹ nake Azaria nĩwe warĩ ithe wa Helezu,

nake Helezu nĩwe warĩ ithe wa Eleasa,

⁴⁰ nake Eleasa nĩwe warĩ ithe wa Sisimai,

nake Sisimai nĩwe warĩ ithe wa Shalumu,

⁴¹ nake Shalumu nĩwe warĩ ithe wa Jekamia,

nake Jekamia nĩwe warĩ ithe wa Elishama.

Mbarĩ cia Kalebu

⁴² Ariũ a Kalebu, ũrĩa warĩ mũrũ wa nyina na Jerameeli, maarĩ:

Mesha irigithathi rĩake, na nĩwe warĩ ithe wa Zifu, na mũriũ Maresha ũrĩa warĩ ithe wa Hebironi.

⁴³ Ariũ a Hebironi maarĩ:

Kora, na Tapua, na Rekemu, na Shema. ⁴⁴ Shema nĩwe warĩ ithe wa Rahamu, na Rahamu nĩwe warĩ ithe wa Jorikeamu. Rekemu aarĩ ithe wa Shamai. ⁴⁵ Mũrũ wa Shamai aarĩ Maoni, nake nĩwe warĩ ithe wa Bethi-Zuru.

⁴⁶ Nake Efa, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Harani, na Moza, na Gazezi. Nake Harani nĩwe warĩ ithe wa Gazezi.

⁴⁷ Ariũ a Jahadai maarĩ:

Regemu, na Jothamu, na Geshani, na Peleti, na Efa, na Shaaфу.

⁴⁸ Nake Maaka, thuriya ya Kalebu, nĩwe warĩ nyina wa Sheberi na Tirihana. ⁴⁹ Ningĩ nowe waciarire Shaaфу ũrĩa warĩ ithe wa Madimana, na Sheva ithe wa Makibena na Gibe. Mwarĩ wa Kalebu eetagwo Akisa. ⁵⁰ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Kalebu.

Ariũ a Huru, irigithathi rĩa Efiratha, maarĩ:

Shobali ithe wa Kiriathu-Jearimu, ⁵¹ na Salima ithe wa Bethilehemu, na Harefu ithe wa Bethi-Gaderi.

⁵² Njiaro cia Shobali, ithe wa Kiriathu-Jearimu, ciarĩ:

Haroe, na nuthu ya Amanahathi, ⁵³ na mihĩrĩga ya Kiriathu-Jearimu iĩa yatarĩ ta ũũ: Aithiri, na Aputhi, na Ashumathi, na Amishirai. Kuuma kũrĩ acio gũkĩgĩa njiaro cia Azorathi na Aeshitaoli.

⁵⁴ Njiaro cia Salima ciarĩ:

Bethilehemu ũrĩa Mũnetofathi, na Aatirothu-Bethi-Joabu, na nuthu ya Amanahathi, na Azori, ⁵⁵ na mihĩrĩga ya aandiki-marũa aĩa maatũũraga Jabezu iĩa yatarĩ ta ũũ: Atirathi, na Ashimeathi, na Asukathi. Aya nĩo Akeni aĩa moimĩte harĩ Hamathu, ithe wa nyũmba ya Rekabu.

3

Ariũ a Daudi

¹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Daudi aĩa maaciariĩro Hebironi:

Irigithathi rĩarĩ Amunoni mũrũ wa Ahinoamu wa kuuma Jezireeli;

nake wa keerĩ aarĩ Danieli mũrũ wa Abigaili wa kuuma Karimeli;

² nake wa gatatũ aarĩ Abisalomu mũrũ wa Maaka mwarĩ wa Talimai mũthamaki wa Geshuru;

nake wa kana aarĩ Adonija mürũ wa Hagithu;

³ nake wa gatano aarĩ Shefatia mürũ wa Abitali;

nake wa gatandatũ aarĩ Ithireamu ũrĩa aaciariĩrwo nĩ mütumia wake Egila.

⁴ Acio atandatũ maaciariĩrwo Daudi kũu Hebironi, kũrĩa aathamakiĩre mĩaka mũgwanja na mĩeri itandatũ.

Daudi aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ, ⁵ nacio ici nicio ciana ciake iria ciaciariĩrwo kũu:

Shimea, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni. Acio ana maaciariĩrwo nĩ Bathisheba mwarĩ wa Amieli. ⁶ Ningĩ nĩ kwarĩ na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti, ⁷ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁸ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti; othe maarĩ kenda. ⁹ Acio othe maarĩ ariũ a Daudi, ariũ a thuriya ciake matatarĩtwo. Nake Tamaru nĩwe warĩ mwarĩ wa ithe wao.

Athamaki a Juda

¹⁰ Mürĩũ wa Solomoni eetagwo Rehoboamu,

nake mürĩũ eetagwo Abija,

nake Asa aarĩ mürĩũ wa Abija,

nake Jehoshafatu aarĩ mürĩũ wa Asa,

¹¹ nake Jehoramu aarĩ mürĩũ wa Jehoshafatu,

nake Ahazia aarĩ mürĩũ wa Jehoramu,

nake Joashu aarĩ mürĩũ wa Ahazia,

¹² nake Amazia aarĩ mürĩũ wa Joashu,

nake Azaria aarĩ mürĩũ wa Amazia,

nake Jothamu aarĩ mürĩũ wa Azaria,

¹³ nake Ahazu aarĩ mürĩũ wa Jothamu,

nake Hezekia aarĩ mürĩũ wa Ahazu,

nake Manase aarĩ mürĩũ wa Hezekia,

¹⁴ nake Amoni aarĩ mürĩũ wa Manase,

nake Josia aarĩ mürĩũ wa Amoni.

¹⁵ Ariũ a Josia maarĩ:

Johanani irigithathi rĩake,

nake wa keerĩ aarĩ Jehoiakimu,

nake wa gatatũ aarĩ Zedekia,

nake wa kana aarĩ Shalumu.

¹⁶ Ariũ maathamakire thuutha wa Jehoiakimu maarĩ:

mürĩũ Jekonia

na Zedekia.

Rũciaro rwa Nyũmba ya Ũthamaki thuutha wa Ithamĩrio

¹⁷ Njiao cia Jekonia, ũrĩa watahitwo, ciarĩ:

Mürĩũ Shealiteli, ¹⁸ na Malikiramu, na Pedaia, na Shenazaru, na Jekamia, na Hoshama, na Nedabia.

¹⁹ Ariũ a Pedaia maarĩ:

Zerubabeli na Shimei.

Ariũ a Zerubabeli maarĩ:

Meshulamu na Hanania;

Shelomithu aarĩ mwarĩ wa nyina wao.

²⁰ Nĩ kwarĩ na ariũ angĩ atano, nao nĩ:

Hashuba, na Oheli, na Berekia, na Hasadia, na Jushabu-Hesedi.

²¹ Njiao cia Hanania ciarĩ:

Pelatia, na Jeshai, na ningĩ nĩ kwarĩ na ariũ a Rafaia, na a Arinani, na a Obadia, o na a Shekania.

²² Njiao cia Shekania ciarĩ:

Shemaia na ariũ ake:

Hatushu, na Igali, na Baria, na Nearia, na Shafati; othe maarĩ atandatũ.

²³ Ariũ a Nearia maarĩ:

Elioenai, na Hizikia, na Azirikamu; othe maarĩ atātũ.

²⁴ Ariũ a Elioenai maarĩ:

Hodavia, na Eliashibu, na Pelaia, na Akubu, na Johanani, na Delaia, na Anani; othe maarĩ mũgwanja.

Mihĩrĩga Īngĩ ya Juda

¹ Njiao cia Juda ciarĩ:

Perezu, na Hezironi, na Karimi, na Huru, na Shobali.

² Reaia mürü wa Shobali nîwe warĩ ithe wa Jahathu, nake Jahathu nîwe warĩ ithe wa Ahumai na Lahadi. Icio nício ciarĩ mbarĩ cia Azorathi.

³ Ariũ a Etamu maarĩ:

Jezireeli, na Ishima, na Idibasha.

Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Hazeleliponi. ⁴ Penuei nîwe warĩ ithe wa Gedori, nake Ezeri nîwe warĩ ithe wa Husha.

Ici nício ciarĩ njiaro cia Huru ũrĩa irigithathi rĩa Efiratha, na ithe wa Bethilehemu.

⁵ Ashuri ithe wa Tekoa aarĩ na atumia eerĩ, nĩo Hela na Naara.

⁶ Naara akĩmũciarĩra Ahuzamu, na Heferi, na Temeni, na Haahashatari. Icio nício ciarĩ njiaro cia Naara.

⁷ Ariũ a Hela maarĩ:

Zerethi, na Zoharu, na Ethinani, ⁸ na Kozu, ũrĩa warĩ ithe wa Anubu, na Hazobeba, na wa mihĩrĩga ya Ahariheli mürü wa Harumu.

⁹ Jabez aarĩ mütĩku mũno gũkĩra ariũ a nyina. Nyina nîwe wamũtuire Jabez, tondũ oigire atĩrĩ, “Ndaamũciarire na ruo.” ¹⁰ Nake Jabez agĩkaĩra Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo wandathima na ũnjaramĩrie mĩhaka ya bũrũri wakwa! Reke guoko gwaku gũkorwo hamwe na nĩĩ, na ũngitĩre harĩ ũũru nĩguo ndikanakorwo na ruo.” Nake Ngai akĩigua ihooya rĩake. *

¹¹ Kelubu, mürü wa nyina na Shuha, nîwe warĩ ithe wa Mehuru, ũrĩa warĩ ithe wa Eshitoni. ¹² Eshitoni nîwe warĩ ithe wa Bethi-Rafa, na Pasea, na Tehina ũrĩa warĩ ithe wa Iri-Nahashu. Acio nĩo maarĩ andũ a Reka.

¹³ Ariũ a Kenazu maarĩ:

Othinieli na Seraia.

Ariũ a Othinieli maarĩ:

Hathathu, na Meonothai. ¹⁴ Meonothai nîwe warĩ ithe wa Ofara.

Seraia nîwe warĩ ithe wa Joabu

ũrĩa ithe wa andũ a Ge-Harashimu. Gwetagwo ũguo nĩ undũ andũ akuo maarĩ mabundi.

¹⁵ Ariũ a Kalebu, mürü wa Jefune, maarĩ:

Iru, na Ela, na Naamu.

Mürü wa Ela eetagwo:

Kenazu.

¹⁶ Ariũ a Jehaleleli maarĩ:

Zifu, na Zifa, na Tiria, na Asareli.

¹⁷ Ariũ a Ezara maarĩ:

Jetheru, na Meredi, na Eferi, na Jaloni. Mütumia ũmwe wa Meredi nîwe waciari Miriamu, na Shamai, na Ishiba ũrĩa warĩ ithe wa Eshitemoa. ¹⁸ (Mütumia wake wa kuuma Judea agĩciara Jeredi ũrĩa ithe wa Gedori, na Heberi ithe wa Soko, na Jekuthieli ithe wa Zanoa.) Acio nĩo maarĩ ciana cia Bithia mwarĩ wa Firaũni ũrĩa wahikĩtio nĩ Meredi.

¹⁹ Ariũ a mütumia wa Hodia (mwarĩ wa nyina na Nahamu) maarĩ:

Ithe wa Keila ũrĩa Mũgarimi, na Eshitemoa ũrĩa Mũmaakathi.

²⁰ Ariũ a Shimoni maarĩ:

Amunoni, na Rina, na Beni-Hanani, na Tiloni.

Njiaro cia Ishi nĩ:

Zohethu na Beni-Zohethu.

²¹ Nao ariũ a Shela mürü wa Juda maarĩ:

Eri ithe wa Leka, na Laada ithe wa Maresha, na mbarĩ cia arĩa maathondekaga gatani ĩrĩa njega† kũu Bethi-Ashibea, ²² na Jokimu, na andũ a Kozeba, na Joashu na Sarafi arĩa maathanaga bũrũri wa Moabi, na Jashubi-Lehemu. (Ũhoru ũyũ ũrutitwo maandĩko-inĩ ma tene mũno.) ²³ Acio nĩo moombaga indo cia rĩũmba, nao maatũũraga Netaimu na Gedera; maikaraga kũu, marutagĩre mũthamaki wĩra.

Njiaro cia Simeoni

²⁴ Njiaro cia Simeoni nĩ:

Nemueli, na Jamini, na Jaribu, na Zera, na Shauli;

²⁵ Shalumu aarĩ mürü wa Shauli, nake Mibisamu aarĩ mürü wa Shalumu, nake Mishima aarĩ mürü wa Mibisamu.

²⁶ Njiaro cia Mishima ciarĩ:

* 4:10 Rĩitwa Jabez rĩgĩtaũrwo na Kihibirania nĩ ta kuuga “Ruo” kana “Kũnyariĩrika.” † 4:21 Andũ a nyũmba ĩmwe nĩmamenyekaga na wĩra ũrĩa warutagwo nĩ ithe wao.

Mũriũ Hamueli, na Zakuri mũriũ wa Hamueli, na Shimei mũriũ wa Zakuri.

²⁷ Shimei aarĩ na ariũ ikũmi na atandatũ na airĩtu atandatũ, no ariũ a nyina matiarĩ na ciana nyingĩ; nĩ undũ ũcio mbarĩ yao ndiongererekire ta ya andũ a Juda. ²⁸ Nao maatũũraga Birishiba, na Molada, na Hazari-Shuali, ²⁹ na Biliha, na Ezemu, na Toladi, ³⁰ na Bethueli, na Horoma, na Zikilagi, ³¹ na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susimu, na Bethi-Biri, na Shaaraimu. Macio nĩmo maarĩ matũũra mao nginya rĩrĩa Daudi aathamakaga. ³² Matũũra matano marĩa maamarigiĩĩrie maarĩ: Etamu, na Aini, na Rimoni, na Tokenina Ashani, ³³ na tũtũura tũnini tũria twarigiĩĩrie matũũra macio o nginya Baalathu. Macio nĩmo maarĩ ũtũũro wao. Nao nĩmaigaga maandĩko ma njiarwa.

³⁴ Meshobabu, na Jamuleki, na Josha mũrũ wa Amazia, ³⁵ na Joeli; na Jehu mũrũ wa Joshibia, mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Asieli; ³⁶ o na Elioenai, na Jaakoba, na Jeshohaia, na Asaia, na Adieli, na Jesimieli, na Benaia; ³⁷ na Ziza mũrũ wa Shifi, mũrũ wa Aloni, mũrũ wa Jedaia, mũrũ wa Shimuri, mũrũ wa Shemaia.

³⁸ Andũ acio marĩitwa mao magwetetwo hau igũrũ nĩo maarĩ atongoria a mbarĩ ciao. Nyũmba ciao nĩciongererekire mũno, ³⁹ nao magĩthĩ mĩhaka-inĩ ya Gedorĩ mwena wa irathĩro wa gĩtuamba kũ gũcaria ũrĩthio wa mahiũ mao. ⁴⁰ Nĩmoonire kũndũ kũnoru kũrĩ ũrĩthio mwega, bũrũri warĩ mwariĩ, ũrĩ na thayũ na ũkahoopera. Na rĩrĩ, andũ a Hamu[†] amwe nĩo maatũũraga kuo mbere.

⁴¹ Andũ arĩa marĩitwa mao maandĩkitwo mookĩte kuo matukũ-inĩ ma Hezekia mũthamaki wa Juda. Nao magĩtharĩkĩra andũ a Hamu ciikaro-inĩ cia andũ acio o na cia Ameunimu arĩa maatũũraga kuo, na makĩmaniina biũ o ta ũrĩa gũtarĩ nginya ũmũthĩ. Nao magĩtũura ciikaro-inĩ cia andũ acio tondũ kwarĩ na ũrĩthio mwega wa mahiũ mao. ⁴² Nao andũ magana matano a nyũmba ya Simeoni, matongoretio nĩ Pelatia, na Nearia, na Refaia na Uzieli, ariũ a Ishi, magĩtharĩkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru. ⁴³ Nao makĩũraga Aamaleki arĩa meetharĩte magatigara, nao matũĩre kuo nginya ũmũthĩ.

5

Njiaro cia Rubeni

¹ Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli (nĩwe warĩ irigithathi, no rĩrĩa aathaahirie ũrĩrĩ wa ithe, ũrigithathi wake waheirwo ariũ a Jusufu mũrũ wa Isiraeli; nĩ undũ ũcio, ndangĩandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa kũringana na ũrigithathi wake, ² o na gũtuĩka Juda nĩwe warĩ hinya gũkĩra ariũ a ithe, na mũtongoria oimĩte gwake-rĩ, ũrigithathi watũĩkire wa Jusufu); ³ ariũ a Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli, maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

⁴ Njiaro cia Joeli ciarĩ:

Mũriũ Shemaia, na mũriũ Gogu, na mũriũ Shimei, ⁵ na mũriũ Mika,

na mũriũ Reaia, na mũriũ Baali,

⁶ na mũriũ Beera, ũrĩa watahirwo agĩthaamio nĩ Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri. Beera nĩwe warĩ mũtongoria wa andũ a Rubeni.

⁷ Andũ ao kũringana na mbarĩ ciao, mandĩkitwo kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ aya:

Jieli ũrĩa mũnene, na Zekaria, ⁸ na Bela mũrũ wa Azazi, mũrũ wa Shema, mũrũ wa Joeli. Maatũũraga rũgongo rũria ruumĩte Aroeri nginya Nebo na Baali-Meoni. ⁹ Maikarire bũrũri mwena wa irathĩro nginya rũteere-inĩ rwa werũ ũrĩa ũtambũrũkĩte nginya Rũũ rwa Farati, tondũ mahiũ mao nĩmaingĩhire mũno marĩ kũu Gileadi.

¹⁰ Hĩndĩ ya wathani wa Saũl nĩmarũire na Ahagari, ^{*} na makĩmahoota; nao makĩnyiiĩra ciikaro cia Ahagari acio rũgongo-inĩ ruothe rwa mwena wa irathĩro wa Gileadi.

Njiaro cia Gadi

¹¹ Nao andũ a Gadi maatũũire mariganĩtie na andũ a Rubeni kũu bũrũri wa Bashani, [†] o nginya Saleka:

¹² Joeli nĩwe warĩ mũnene kũu Bashani, mũnini wake aarĩ Shafamu, akarũmĩrĩrwo nĩ Janai, na Shafati.

¹³ Andũ ao kũringana na nyũmba ciao maarĩ:

Mikaeli, na Meshulamu, na Sheba, na Jorai, na Jakani, na Zia, na Eberi, othe maarĩ andũ mũgwanja.

¹⁴ Acio nĩo maarĩ ariũ a Abihaili mũrũ wa Huru, mũrũ wa Jaroa, mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa Mikaeli, mũrũ wa Jeshishai, mũrũ wa Jahido, mũrũ wa Buzi.

¹⁵ Ahi mũrũ wa Abidieli, mũrũ wa Guni nĩwe warĩ mũtongoria wa nyũmba yao.

[†] 4:40 Andũ a Kaanani maarĩ njiaro cia Hamu.

^{*} 5:10 Ahagari maarĩ njiaro cia Ishumaeli mũrũ wa Hagari, na Aarabu nĩ a rũciaro

rwao. [†] 5:11 Bashani warĩ bũrũri wa irĩma wa mwena wa irathĩro rĩa Iria rĩa Galili.

¹⁶ Nao andü a Gadi maatüüraga Gileadi, kuu Bashani na matüüra-ini maria maakuhiriire kuo, o na kura guothe urithio wa Sharoni wakinyite.

¹⁷ Uhoru uyü wotho ni wandikirwo maandiko-ini ma njiarwa ciao hinda iria Jothamu muthamaki wa Juda na Jeroboamu muthamaki wa Isiraeli maathamakaga.

¹⁸ Andü a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mühriga wa Manase, maarü na andü 44,760 mehaarire guthi mbaara-ini: andü marü na hinya wa mwiri, na mangahotire kuhuthira ngo, na rühiu rwa njora, na mooi guikia miguu na uta, na maarutitwo kura mbaara. ¹⁹ Nao makihithukira Ahagari, na Ajeturi, na Anafishi, na Anodabu. ²⁰ Nimateithirio kumahüura, nake Ngai akineana Ahagari moko-ini mao, marü hamwe na aria othe maamateithagia, tondü niamamukaiire marü mbaara-ini. Niamacookeirie mahooa mao, ni undü niamamwihokete. ²¹ Magitaha mahiu ma Ahagari acio: ngamira 50,000, na ng'ondü 250,000, na ndigiri 2,000, ningi nimatehire andü 100,000, ²² na angü angü maküragwo, tondü Ngai nwe wamaruagira. Nao magikara bururi ücio o nginya hinda iria maatahirwo ringi.

Nuthu ya Mühriga wa Manase

²³ Andü a nuthu ya mühriga wa Manase maarü angü müno; maatüirire bururi ücio kuuma Bashani nginya Baali-Herimoni, üguo ni kuuga nginya Seniru (nikio Kirima kia Herimoni).

²⁴ Aya no maarü atongoria a nyumba ciao: Eferi, na Ishi, na Elieli, na Azirieli, na Jeremia, na Hodavia, na Jahadieli. Maarü atongoria a nyumba ciao, na njamba cia ita, na andü marü igweta. ²⁵ No matiarü ehokeku harü Ngai wa maithe mao, tondü nimeheanite küri ngai cia andü a bururi ücio, aria Ngai aaniinire mehere mbere yao. ²⁶ Ni undü ücio Ngai wa Isiraeli akirahura roho wa Puli muthamaki wa Ashuri (üguo ni kuuga Tigilathu-Pilesuru, muthamaki wa Ashuri), üria watahire andü a Rubeni, na andü a Gadi, na nuthu ya mühriga wa Manase, akimatwara ithamirio. Akimathaamiria Hala, na Habori, na Hara, na rüü-ini rwa Gozani, kura matüre nginya ümüthi.

6

Njaro cia Lawi

¹ Ariü a Lawi maarü:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

² Ariü a Kohathu maarü:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.

³ Ciana cia Amuramu ciarü:

Harüni, na Musa, na Miriamu.

Ariü a Harüni maarü:

Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

⁴ Eleazaru nwe warü ithe wa Finehasi,

na Finehasi nwe warü ithe wa Abishua,

⁵ na Abishua nwe warü ithe wa Buki,

na Buki nwe warü ithe wa Uzi,

⁶ na Uzi nwe warü ithe wa Zerachia,

na Zerachia nwe warü ithe wa Meraiothu,

⁷ na Meraiothu nwe warü ithe wa Amaria,

na Amaria nwe warü ithe wa Ahitubu,

⁸ na Ahitubu nwe warü ithe wa Zadoku,

na Zadoku nwe warü ithe wa Ahimaazu,

⁹ na Ahimaazu nwe warü ithe wa Azaria,

na Azaria nwe warü ithe wa Johanani,

¹⁰ na Johanani nwe warü ithe wa Azaria (üria watungataga ari muthinjiri-Ngai thini na hekaru iria Solomoni aakire kuu Jerusalemu),

¹¹ na Azaria nwe warü ithe wa Amaria,

na Amaria nwe warü ithe wa Ahitubu,

¹² na Ahitubu nwe warü ithe wa Zadoku,

na Zadoku nwe warü ithe wa Shalumu,

¹³ na Shalumu nwe warü ithe wa Hilikia,

na Hilikia nwe warü ithe wa Azaria,

¹⁴ na Azaria nwe warü ithe wa Seraia,

na Seraia nwe warü ithe wa Jehozadaku.

¹⁵ Jehozadaku nathaamirio hinda iria Jehova aarekereire andü a Juda na a Jerusalemu matahwo ni Nebukadinezaru.

¹⁶ Ariü a Lawi maarü:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁷ Maya nîmo marîitwa ma ariü a Gerishoni:

Libini na Shimei.

¹⁸ Ariü a Kohathu maarî:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.

¹⁹ Ariü a Merari maarî:

Mahili na Mushi.

Icio nîcio mbarî cia Alawii ciandikîtwo kûringana na maithe mao:

²⁰ Ariü a Gerishoni maarî:

mûriü Libini, nake Jehathu aarî mûriü wa Libini,
nake Zima aarî mûriü wa Jehathu, ²¹ nake Joa aarî mûriü wa Zima,
nake Ido aarî mûriü wa Joa, nake Zera aarî mûriü wa Ido,
nake Jeatherai aarî mûriü wa Zera.

²² Njiaro cia Kohathu ciarî:

mûriü Aminadabu, nake Kora aarî mûriü wa Aminadabu,
nake Asiru aarî mûriü wa Kora, ²³ nake Elikana aarî mûriü wa Asiru,
nake Ebiasafu aarî mûriü wa Elikana, nake Asiru aarî mûriü wa Ebiasafu,
²⁴ nake Tahathu aarî mûriü wa Asiru, nake Urieli aarî mûriü wa Tahathu,
nake Uzia aarî mûriü wa Urieli, nake Shauli aarî mûriü wa Uzia.

²⁵ Njiaro cia Elikana ciarî:

Amasai na Ahimothu,
²⁶ nake mûriü aarî Elikana, nake Zofai aarî mûriü wa Elikana,
nake Nahathu aarî mûriü wa Zofai, ²⁷ nake Eliabu aarî mûriü wa Nahathu,
nake Jerohamu aarî mûriü wa Eliabu, nake Elikana aarî mûriü wa Jerohamu,
nake Samûeli aarî mûriü wa Elikana.

²⁸ Ariü a Samûeli maarî:

Joeli irigithathi,
na mûriü wa keerî aarî Abija.

²⁹ Njiaro cia Merari ciarî:

Mahili, nake mûriü aarî Libini,
nake Shimei aarî mûriü wa Libini, nake Uza aarî mûriü wa Shimei,

³⁰ nake Shimea aarî mûriü wa Uza, nake Hagia aarî mûriü wa Shimea,
nake Asaia aarî mûriü wa Hagia.

Aini a Hekarü

³¹ Aya nîo andü arîa Daudi aatuire arûgamîrîri a üini nyûmba-inî ya Jehova thuutha wa ithandükü rîa kirikanîro gûkinya kûu. ³² Maatungataga na üini Hema-inî-ya-Gütûnganwo o nginya rîria Solomoni aakire hekarü ya Jehova kûu Jerusalemu. Nao maarutaga wîra wao kûringana na mawatho marîa maatuîtwo.

³³ Aya nîo andü arîa maarutaga wîra, hamwe na ariü ao:

Kuuma kûrî Akohathu maarî:

Hemani üria müini,
mûrû wa Joeli, mûrû wa Samûeli,
³⁴ mûrû wa Elikana, mûrû wa Jerohamu,
mûrû wa Elieli, mûrû wa Toa,
³⁵ mûrû wa Zufu, mûrû wa Elikana,
mûrû wa Mahathu mûrû wa Amasai,
³⁶ mûrû wa Elikana, mûrû wa Joeli,
mûrû wa Azaria, mûrû wa Zefania,
³⁷ mûrû wa Tahathu, mûrû wa Asiru,
mûrû wa Ebiasafu, mûrû wa Kora,
³⁸ mûrû wa Iziharu, mûrû wa Kohathu,
mûrû wa Lawî, mûrû wa Isiraeli;

³⁹ na Asafu, müthiritü wa Hemani, üria watungataga mwena wake wa ürio: Asafu aarî mûrû wa Berekia, mûrû wa Shimea,

⁴⁰ mûrû wa Mikaeli, mûrû wa Baaseia,
mûrû wa Malikija ⁴¹ mûrû wa Ethini,
mûrû wa Zera, mûrû wa Adaia,
⁴² mûrû wa Ethani, mûrû wa Zima,
mûrû wa Shimei, ⁴³ mûrû wa Jahathu,
mûrû wa Gerishoni, mûrû wa Lawî;

⁴⁴ na kuuma kûrî athiritü ao, Amerari, arîa maatungataga marî mwena wake wa ümotho, maarî:
Ethani mûrû wa Kishi, mûrû wa Abudi,

1 Maündũ Ma Matukũ Ma Tene 6:453811 Maündũ Ma Matukũ Ma Tene 6:80

mũrũ wa Maluku, ⁴⁵ mũrũ wa Hashabia,
mũrũ wa Amazia, mũrũ wa Hilikia,
⁴⁶ mũrũ wa Amuzi, mũrũ wa Bani,
mũrũ wa Shemeru, ⁴⁷ mũrũ wa Mahali,
mũrũ wa Mushi, mũrũ wa Merari,
mũrũ wa Lawi.

⁴⁸ Alawii arĩa maarĩ a thiritũ yao maagaĩrwo mawĩra marĩa mangĩ mothe ma hema ĩrĩa nyamũre, o ĩyo nyũmba ya Ngai. ⁴⁹ No Harũni na njiaro ciake nĩo maarutaga magongona kigongona-inĩ kia igongona rĩa njino, na kigongona-inĩ gĩa gũcinĩrwo ũbumba, na wĩra wothe warutagwo ũkonainie na Handũ-hau-Hatheru-Mũno, nĩ ũndũ wa kũhoroheria andũ a Isiraeli mehia, kũringana na ũrĩa Musa ndungata ya Ngai yaathanite.

⁵⁰ Ici nĩcio njiaro cia Harũni:

Mũriũ aarĩ Eliazaru, nake mũriũ wake aarĩ Finehasi,
nake Abishua aarĩ mũriũ wa Finehasi, ⁵¹ nake Buki aarĩ mũriũ wa Abishua,
nake Uzi aarĩ mũriũ wa Buki, nake Zerahia aarĩ mũriũ wa Uzi,
⁵² nake Meraiothu aarĩ mũriũ wa Zerahia, nake Amaria aarĩ mũriũ wa Meraiothu,
nake Ahitubu aarĩ mũriũ wa Amaria, ⁵³ nake Zadoku aarĩ mũriũ wa Ahitubu,
nake Ahimaazu aarĩ mũriũ wa Zadoku.

⁵⁴ Na rĩrĩ, gũkũ nĩkuo kũndũ kũrĩa maagaĩrwo kũrĩ bũrũri wao (nakuo kwagaĩrwo njiaro cia Harũni iria ciarĩ cia mbarĩ ya Kohathu, tondũ igai rĩa mbere rĩarĩ rĩao):

⁵⁵ Maaheirwo Hebironi kũu Juda, o hamwe na ũrĩithio ũrĩa warigiĩcĩrie. ⁵⁶ No mĩgũnda na matũũra marĩa maakuhĩrĩrie itũũra inene maaheirwo Kalebu mũrũ wa Jefune.

⁵⁷ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ciaheirwo Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩa) na Libina, na Jatiri, na Eshitemoa, ⁵⁸ na Hileni, na Debiri, ⁵⁹ na Ashani, na Juta, na Bethi-Shemeshu, hamwe na ũrĩithio wamo. ⁶⁰ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjaminini maaheirwo Gibeoni, na Geba, na Alemethu, na Anathothu, hamwe na ũrĩithio wamo.

Matũũra marĩa maagaĩrwo mĩhĩrĩga ya Akohathu mothe maarĩ ikũmi na matatũ.

⁶¹ Njiaro icio ingĩ cia Kohathu ciaheirwo matũũra ikũmi, kuuma kũrĩ nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶² Njiaro cia Gerishoni, mbarĩ o mbarĩ ciagaĩrwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na kuuma kũrĩ gĩcunji kia mũhĩrĩga wa Manase ũrĩa ũrĩ Bashani.

⁶³ Njiaro cia Merari, mbarĩ o mbarĩ, ciagaĩrwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩhe matũũra macio na ũrĩithio wamo. ⁶⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda, na wa Simeoni, na wa Benjaminini makĩmahe matũũra macio magwetetwo.

⁶⁶ Mbarĩ imwe cia Akohathu ciaheirwo matũũra nĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu matũũke bũrũri wao.

⁶⁷ Kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũũra rĩa kũũrĩa), na Gezeri,

⁶⁸ na Jokimeamu, na Bethi-Horoni, ⁶⁹ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni, hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁰ Na kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana matũũra ma Aneri na Bileamu, hamwe na ũrĩithio wamo, kũrĩ mbarĩ iria ingĩ cia Akohathu.

⁷¹ Agerishoni maagaĩrwo matũũra maya:

Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Golani kũu Bashani, o na Ashitarothu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷² Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru

makĩheo Kadeshi, na Daberathu, ⁷³ na Ramothu, na Anemu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁴ Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri

makĩheo Mashali, na Abidoni, ⁷⁵ na Hukoku, na Rehobu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁶ Na kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali

makĩheo Kedeshi kũu Galili, na Hamoni, na Kiriathaimu, hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁷ Amerari (Alawii arĩa angĩ) maagaĩrwo matũũra maya:

Kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni

makĩheo Jokineamu, na Karita, na Rimono, na Taboru, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni mũrĩmo wa Jorodani mwena wa irathĩro wa Jeriko,

makĩheo Bezeri werũ-inĩ, na Jahaza, ⁷⁹ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ũrĩithio wamo;

⁸⁰ na kuuma mũhĩrĩga wa Gadi

makiheo Ramothu o kûu Gileadi, na Mahanaimu, ⁸¹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ûrûithio wamo.

7

Njiaro cia Isakaru

¹ Ariü a Isakaru maarĩ:

Tola, na Pua, na Jashubu, na Shimuroni; othe maarĩ ana.

² Ariü a Tola maarĩ:

Uzi, na Refaia, na Jerieli, na Jahamai, na Ibisamu, na Shemueli; nao maarĩ atongoria a nyumba ciao. Hîndî ya wathani wa Daudi, njiaro cia Tola iria ciaandikîtwo maandîko-inî ma njiarwa ciao marĩ andû a kûrûa mbaara maarĩ 22,600.

³ Mûriü wa Uzi aarĩ:

Izirahia.

Ariü a Izirahia maarĩ:

Mikaeli, na Obadia, na Joeli, na Ishia. Othe atano maarĩ anene a andû ao. ⁴ Kûringana na maandîko ma njiarwa cia nyumba ciao, maarĩ na arûme mehaarîrie kûrûa mbaara 36,000, nîgûkorwo maarĩ na atumia aingĩ na ciana nyingĩ.

⁵ Andû ao arîa maangîarûire mbaara kuuma mihîrîga-inî yothe ya Isakaru, kûringana na maandîko ma njiarwa ciao, maarĩ 87,000 marĩ othe.

Njiaro cia Benjamini

⁶ Ariü atatû a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekerî, na Jediaeli.

⁷ Ariü a Bela maarĩ:

Eziboni, na Uzi, na Uzieli, na Jerimothu, na Iri; othe maarĩ atano, na maarĩ atongoria a nyumba ciao. Maandîko ma njiarwa ciao moonanagia arûme a kûrûa mbaara maarĩ 22,034.

⁸ Ariü a Bekerî maarĩ:

Zemira, na Joashu, na Eliezeri, na Elioenai, na Omuri, na Jeremothu, na Abija, na Anathothu, na Alemethu. Acio othe maarĩ ariü a Bekerî. ⁹ Maandîko ma njiarwa ciao moonanagia atongoria a nyumba, na arûme a kûrûa mbaara 20,200.

¹⁰ Mûriü wa Jediaeli aarĩ:

Bilihani.

Ariü a Bilihani maarĩ:

Jeushu, na Benjamini, na Ehudu, na Kenaana, na Zethani, na Tarishishi, na Ahishaharu. ¹¹ Ariü acio othe a Jediaeli maarĩ atongoria a nyumba ciao. Nî kwarĩ na arûme 17,200 a kûrûa mehaarîrie gûthîi mbaara-inî.

¹² Nao andû a Shupimu na a Hupimu maarĩ a rûciaro rwa Iru, nao Ahushimu maarĩ a rûciaro rwa Aheri.

Njiaro cia Nafitali

¹³ Ariü a Nafitali maarĩ:

Jahazieli, na Guni, na Jezeri, na Shalumu; aya maarĩ a rûciaro rwa Biliha.

Njiaro cia Manase

¹⁴ Njiaro cia Manase ciarĩ:

Asirieli, ûrîa aaciariüwo nî thuriya yake îrîa yarĩ Mûaramiti. Ningĩ thuriya îyo ikîmûciarîra Makiru, ûrîa warĩ ithe wa Gileadi. ¹⁵ Makiru aahikanirie kuuma kwa Ahupimu na Ashupimu. Mwarĩ wa nyina eetagwo Maaka.

Ûrîa ûngĩ wa rûciaro rwake eetagwo Zelofehadi, nake aaciariü o airîtu.

¹⁶ Mûtumia wa Makiru, Maaka nîaciariire mwanake na akîmûtua Pereshu. Mûrû wa nyina na Pereshu eetagwo Shereshu, na ariü a Shereshu maarĩ Ulamu na Rakemu.

¹⁷ Mûriü wa Ulamu eetagwo:

Bedani.

Acio nîo maarĩ ariü a Gileadi mûrû wa Makiru, mûrû wa Manase. ¹⁸ Mwarĩ wa nyina Hamolekethu nîaciariire Ishihodi, na Abiezeri, na Mahala.

¹⁹ Ariü a Shemida maarĩ:

Ahiani, na Shekemu, na Liki, na Aniamu.

Njiaro cia Efiraimu

²⁰ Njiaro cia Efiraimu ciarĩ:

Shuthela na mûriü Beredi,
na Tahathu mûriü wa Beredi, na Eleada mûriü wa Tahathu,

na Tahathu müriü wa Eleada, na müriü Zabadi,
na Shuthela müriü wa Zabadi, ²¹ na Zabadi aarî müriü wa Tahathu,
nake Shuthela aarî müriü wa Zabadi.

Ezeri na Eleadi mooragirwo nî andü arîa maaciariirwo Gathi hîndî irîa maathiite gütaha mahiü mao. ²² Ithe wao Efiraimu nîamacakâire mîthenya mîingî, nao andü ao magiüka kûmühooreria. ²³ Ningî agikoma na mütumia wake rîngî, nake akîgîa nda agîciara kahî. Nake agîgatua Beria, tondü nî gwakoretwo na mütino thiinî wa nyûmba yake. ²⁴ Mwarî wa Efiraimu eetagwo Sheera, üria waakire Bethi-Horoni ya kîanda na ya rûgongo, na agîaka Uzeni-Sheera.

²⁵ Refa aarî müriü wa Efiraimu, na müriü eetagwo Resefu,

na Tela müriü wa Resefu, na Tahani müriü wa Tela,

²⁶ na Ladani müriü wa Tahani, na Amihudu müriü wa Ladani,
na Elishama müriü wa Amihudu, ²⁷ na Nuni müriü wa Elishama,
na Joshua müriü wa Nuni.

²⁸ Ithaka na ciikaro ciao ciarî Betheli, na matüura marîa maakûrigiciirîe, na nî Naara mwena wa irathîro, na Gezeri na matüura makuo ma mwena wa ithüiro, na Shekemu na matüura makuo, nginya Gaza na matüura makuo. ²⁹ Kûrigania na mîhaka ya Manase maarî na Bathi-Shani, na Taanaka, na Megido, na Dori, hamwe na matüura makuo. Njiaro cia Jusufu mûrû wa Isiraeli nîcio ciaikaraga matüura macio.

Njiaro cia Asheri

³⁰ Ariü a Asheri maarî:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria. Mwarî wa nyina wao eetagwo Sera.

³¹ Ariü a Beria maarî:

Heberi na Malikieli üria warî ithe wa Birizaithu.

³² Heberi niwe warî ithe wa Jefileti, na Shomeri, na Hothamu, na mwarî wa nyina wao eetagwo Shua.

³³ Ariü a Jafileti maarî:

Pasaka, na Bimihali, na Ashavathu. Acio maarî ariü a Jefileti.

³⁴ Ariü a Shomeri maarî:

Ahi, na Rohaga, na Jehuba, na Aramu.

³⁵ Ariü a mûrû wa nyina na Helemu maarî:

Zofa, na Imuna, na Sheleshu, na Amali.

³⁶ Ariü a Zofa maarî:

Sua, na Harineferi, na Shuali, na Beri, na Imura, ³⁷ na Bezeri, na Hodi, na Shama, na Shilisha, na Ithirani, na Beera.

³⁸ Ariü a Jetheri maarî:

Jefune, na Pisipa, na Ara.

³⁹ Ariü a Ula maarî:

Ara, na Hanieli, na Rizia.

⁴⁰ Acio othe maarî njiaro cia Asheri; nîo maarî atongoria a nyûmba ciao, na andü athuure, na njamba cia ita, na atongoria arîa maarî igweta. Müigana wa andü arîa maangîathiire mbaara kûringana na maandîko ma njiarwa ciao maarî 26,000.

8

Maandîko ma Njiarwa cia Saülü üria Mübenjamini

¹ Benjamini nîwe warî ithe wa Bela, müriü wake wa irigithathi;

Ashibeli aarî müriü wa keerî, nake Ahara wa gatatü,

² nake Noha wa kana, nake Rafa wa gatano.

³ Ariü a Bela maarî:

Adari, na Gera, na Abihudi, ⁴ na Abishua, na Naamani, na Ahoa, ⁵ na Gera, na Shefufani, na Huramu.

⁶ Aya nîo maarî njiaro cia Ehudu, arîa maarî atongoria a nyûmba cia arîa maatüüraga Geba, na nîo maathaamîirio Manahathu:

⁷ Naamani, na Ahija, na Gera üria wamathaamirîe, na nîwe warî ithe wa Uza na Ahihudu.

⁸ Shaharaimu nîaciariirwo ciana kûu Moabi thuutha wa gûte atumia ake Hushimu na Baara.

⁹ Mütumia wake Hodeshu akîmüciarîra ciana ici: Jobabu, na Zibia, na Meshu, na Malikamu,

¹⁰ na Jeuzu, na Shakia, na Mirima. Acio nîo maarî ariü ake, na maarî atongoria a nyûmba ciao.

¹¹ Mütumia wake Hushimu akîmüciarîra Ahitubu na Elipaali.

¹² Ariü a Elipaali maarî:

Eberi, na Mishamu, na Shemedi (üria wakire Ono, o na Lodi na matüura marîa maakûrigiciirîe),

¹³ na Beria, na Shema arîa maarî atongoria a nyûmba cia arîa maatüüraga Aijaloni, na nîo maingatire andü arîa maatüüraga Gathu.

¹⁴ Ahio, na Shashaka, na Jeremothu, ¹⁵ na Zebadia, na Aradi, na Ederi, ¹⁶ na Mikaeli, na Ishipa, na Joha maarĩ ariũ a Beria.
¹⁷ Zebadia, na Meshulamu, na Hiziki, na Heberi, ¹⁸ na Ishimerai, na Izilia, na Jababu maarĩ ariũ a Elipaali.
¹⁹ Jakimu, na Zikiri, na Zabedi, ²⁰ na Elienai, na Zilethai, na Elieli, ²¹ na Adaia, na Beraia, na Shimirathu maarĩ ariũ a Shimei.
²² Ishipani, na Eberi, na Elieli, ²³ na Abidoni, na Zikiri, na Hanani, ²⁴ na Hanania, na Elamu, na Anithothija, ²⁵ na Ifideia, na Penueli maarĩ ariũ a Shashaka.
²⁶ Shamushera, na Sheharia, na Athalia, ²⁷ na Jareshia, na Elija, na Zikiri maarĩ ariũ a Jerohamu.
²⁸ Aya othe maarĩ atongoria a nyumba o na anene, ta ũria maandikĩtwo maandiko-inĩ ma njiarwa ciao, na maaikaraga Jerusalemu.

²⁹ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mütumia wake eetagwo Maaka, ³⁰ na mürũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³¹ na Gedori, na Ahio, na Zekeri, ³² na Mikilothu ũria warĩ ithe wa Shimea. O nao maaikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.

³³ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ. Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani

³⁴ Mürũ wa Jonathani:

eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

³⁵ Ariũ a Mika maarĩ:

Pithoni, na Meleku, na Tarea, na Ahazu.

³⁶ Ahazu aarĩ ithe wa Jehoada, nake Jehoada aarĩ ithe wa Alemethu, na Azamavethu, na Zimuri; nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ³⁷ Moza aarĩ ithe wa Binea; nake Rafa aarĩ mürũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mürũ wa Rafa, nake Azeli aarĩ mürũ wa Eleasa.

³⁸ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩitwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

³⁹ Ariũ a Esheku, mürũ wa nyina, maarĩ:

Ulamu irigithathi rĩake, na Jeushu wa keerĩ, na Elifeleti wa gatatũ. ⁴⁰ Ariũ a Ulamu maarĩ njamba cia ita, na nĩmamenyete gütũmĩra ũta. Maarĩ na ariũ aingĩ o na ciana cia ciana ciao, na othe maarĩ 150.

Acio othe nĩo maarĩ njiaro cia Benjamini.

9

¹ Andũ a Isiraeli othe nĩmandikĩtwo maandiko-inĩ ma njiarwa marĩa maarĩ mbuku-inĩ ya ahamaki a Isiraeli.

Andũ arĩa maarĩ Jerusalemu

Andũ a Juda nĩmatahĩtwo magatwarwo Babuloni nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka. ² Na rĩrĩ, andũ arĩa maambire gücooka gükara mĩgũnda-inĩ yao o kũu matũũra-inĩ mao, maarĩ andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ.

³ Andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu kuuma Juda, na Benjamini, na Efiraimu, na Manase maarĩ:

⁴ Uthai mürũ wa Amihudu, mürũ wa Omuri, mürũ wa Imuri, mürũ wa Bani wa rüciaro rwa Perezu mürũ wa Juda.

⁵ Andũ a Shiloni maarĩ:

Asaia ũria warĩ irigithathi, na ariũ ake.

⁶ Kuuma Zera aarĩ:

Jeueli.

Andũ othe a kuuma Juda maarĩ 690.

⁷ Andũ a Benjamini maarĩ:

Salu mürũ wa Meshulamu, mürũ wa Hodavia, mürũ wa Hasenua; ⁸ na Ibinea mürũ wa Jerohamu; Ela mürũ wa Uzi, mürũ wa Mikiri; na Meshulamu mürũ wa Shefatia, mürũ wa Reueli, mürũ wa Ibinija.

⁹ Andũ a kuuma Benjamini, ta ũria maandikĩtwo maandiko-inĩ ma njiarwa ciao, maarĩ 956. Arũme acio othe maarĩ atongoria a nyumba ciao.

¹⁰ Athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

Jedaia, na Jehoiaribu, na Jakini;

¹¹ na Azaria mürũ wa Hilikia, mürũ wa Meshulamu, mürũ wa Zadoku, mürũ wa Meraiothu, mürũ wa Ahitubu ũria warĩ mũmenyereri münene wa nyumba ya Ngai; ¹² na Adaia mürũ wa Jerohamu, mürũ wa Pashuru, mürũ wa Malikija; na Maasai mürũ wa Adieli, mürũ wa Jahazera, mürũ wa Meshulamu, mürũ wa Meshilemithu, mürũ wa Imeri.

¹³ Athinjiri-Ngai arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao maarĩ 1,760. Maarĩ arũme maarĩ na ũhoti, na nĩ meehokeirwo gũtungata nyũmba-inĩ ya Ngai.

¹⁴ Alawii maarĩ:

Shemaia mũrũ wa Hashubu, mũrũ wa Azirikamu, mũrũ wa Hashabia ũrĩa Mũmerari, ¹⁵ na Bakabakari, na Hereshi, na Galali, na Matania mũrũ wa Mĩka, mũrũ wa Zikiri, mũrũ wa Asafu; ¹⁶ na Obadia mũrũ wa Shemaia, mũrũ wa Galali, mũrũ wa Jeduthuni; na Berekia mũrũ wa Asa, mũrũ wa Elikana, arĩa maaikaraga matũũra-inĩ ma Anetofathi.

¹⁷ Arangĩri a ihingo maarĩ:

Shalumu, na Akubu, na Talimoni, na Ahimani na ariũ a nyina, na Shalumu mũnene wao, ¹⁸ acio maigĩtwo kĩhingo-inĩ kĩa mũthamaki mwena wa irathĩro, nginya ihinda-inĩ rĩu. Acio nĩo maarĩ arangĩri a ihingo a gikundi kĩa Alawii. ¹⁹ Shalumu mũrũ wa Kore, mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa Kora, na athiritũ ake arangĩri a ihingo kuuma nyũmba yake ya Akohathu. Acio nĩo meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero rĩa hema o ta ũrĩa maithe mao meehokeirwo ũrangĩri wa itoonyero rĩa Gĩikaro kĩa Jehova. ²⁰ Mahinda ma mbere Finehasi mũrũ wa Eleazaru nĩwe warũgamagĩrĩra arangĩri a ihingo, nake Jehova aarĩ hamwe nake.

²¹ Zekaria mũrũ wa Meshelemia nĩwe warĩ mũrangĩri wa itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.

²² Arĩa othe maathuurĩtwo matũũke arangĩri a ihingo maarĩ 212. Marĩitwa mao nĩmandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, matũũra-inĩ mao. Arangĩri a ihingo maigĩrwo o mündũ harĩa ehokeirwo nĩ Daudi na Samũeli ũrĩa muoni-maündũ. ²³ O ene na njiaro ciao nĩo maarũgamagĩrĩra ũrangĩri wa ihingo cia nyũmba ya Jehova, nyũmba rĩa yetagwo Hema. ²⁴ Arangĩri a ihingo maarĩ mĩena yothĩ ũna: irathĩro, na ithũiro, na gathigathini, na gũthini. ²⁵ Ariũ a ithe wao a matũũra mao nĩmookaga rĩmwe na rĩmwe magateithania mawĩra nao ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja. ²⁶ No anene arĩa ana maaroraga arangĩri a ihingo, arĩa maarĩ Alawii, nĩmeehokeirwo kũmenyerera tũnyũmba na igĩĩna cia nyũmba ya Ngai. ²⁷ Maikaraga ũtukũ wothĩ hakuĩ na nyũmba ya Ngai nĩgeetha mamĩrangagĩre; na nĩo maamenyagĩrĩra cabi ya kũmihingũra o rũciĩni.*

²⁸ Amwe ao maarĩ amenyereri a indo iria ciatũmagĩrwo ũtungata-inĩ wa hekarũ; nĩmacitaraga ikĩrutwo na igĩcookio nyũmba thĩĩni. ²⁹ Angĩ maaheetwo wĩra wa kũmenyerera indo cia nyũmba na indo iria ingĩ ciothe ciakoragwo handũ-haria-haamũre, o hamwe na mũtu, na ndibei, na maguta, na ũbani, na mahuti marĩa manungi wega. ³⁰ No athinjiri-Ngai amwe nĩo maarutaga wĩra wa gũtukania mahuti macio manungi wega. ³¹ Mũlawii wetagwo Matithia, irigithathi rĩa Shalumu ũrĩa Mũkoora, nĩwe wehokeirwo wĩra wa gũthondeka mĩgate ya maruta. ³² Ariũ a ithe amwe ao a mũhĩrĩga wa Kohathu nĩo marũgamagĩrĩra ũthondeki wa mĩgate ya kũigĩrĩrwo metha-inĩ hĩndĩ ya thabātũ.

³³ Arĩa maarĩ aini, na atongoria a nyũmba cia Alawii, maaikaraga tũnyũmba-inĩ kũu hekarũ thĩĩni na matiarutaga mawĩra mangĩ tondũ maarĩ a kũmenyerera wĩra ũcio wao mũthenya na ũtukũ.

³⁴ Acio othe maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, na anene o ta ũrĩa maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa njiarwa ciao, nao maatũũraga Jerusalemu.

Njiarwa cia Saũlũ

³⁵ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁶ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³⁷ na Gedori, na Ahio, na Zekaria, na Mikilothu. ³⁸ Mikilothu nĩwe warĩ ithe wa Shimeami. O nao maikaraga hakuĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.

³⁹ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ, nake Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani, na Maliki-Shua, na Abinadabu, na Eshi-Baali.

⁴⁰ Mũriũ wa Jonathani eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mĩka.

⁴¹ Ariũ a Mĩka maarĩ:

Pithoni, na Meleku, na Taharea, na Ahazu.

⁴² Ahazu aarĩ ithe wa Jara, nake Jara aarĩ ithe wa Alemethu, na Azimavethu, na Zimuri, nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ⁴³ Moza aarĩ ithe wa Binea, nake Refaia aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Refaia, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.

⁴⁴ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩitwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

10

Saũlũ Kwĩyũraga

¹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmarũire na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo Kĩrĩma-inĩ kĩa Gĩliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ ake Jonathani,

* 9:27 Arangĩri a hekarũ nĩo maigaga cabi nĩgũkorwo nĩyahingagwo ũtukũ.

na Abinadabu, na Maliki-Shua. ³ Na rîrî, mbaara nîyaneneheire Saülü müno, na hîndî îria aikia a mîguî maamûkinyîre, makîmûguraria.

⁴ Nake Saülü akîira mûkuui wa indo ciake cia mbaara atîrî, “Comora rûhiû rwaku rwa njora ûûthece naruo, nîguo andû aya mataruaga matigooke kûnyararithia.”

No mündü ücio mûkuui wa indo ciake cia mbaara agûtigîra müno, akîrega gwîka ûguo; nî ündü ücio Saülü akîoya rûhiû rwake rwa njora, akîrûgwîra. ⁵ Rîrîa mûkuui wa indo cia mbaara onire atî Saülü nîakua, o nake akîgwîra rûhiû rwake rwa njora, agîkua. ⁶ Nî ündü ücio Saülü na ariû ake atatû magîkua, nao andû othe a nyûmba yake magîgîkua o hamwe.

⁷ Rîrîa andû a Isiraeli othe arîa maarî kîanda moonire atî ita nîrîorîte, na atî Saülü na ariû ake nîmakûite-rî, magîtiganîria matûura mao, makîûra; nao Afilisti magîthîi magîkara kuo.

⁸ Mûthenya ûyû ûngî, Afilisti magîthîi gûcuuma ciimba, magîkora Saülü na ariû ake makuîte kûu Kîrîma-inî kîa Giliboa. ⁹ Makîmûbora, na magîkuua mûtwe wake, na indo ciake cia mbaara; magîcooka magîtuma andû mathîi bûrûri wothe wa Afilisti makaanîrîre ûhoro ücio kûrî mîhianano yao ya kûhooywo, na kûrî andû ao. ¹⁰ Makîûga indo cia Saülü cia mbaara thîinî wa hekarû ya ngai ciao, naguo mûtwe wake makîwoherera kûu hekarû ya Dagoni.

¹¹ No rîrî andû a Jabeshi-Gileadi maaiguire ûhoro wa maündü marîa mothe Afilisti meekîte Saülû-rî, ¹² njamba ciao cia ita igîthîi, igîkuua mîrîi ya Saülü na ya ariû ake, ikîmîrehe Jabeshi. Magîcooka magîthika mahîndî mao gîtina-inî kîa mûtî ûria mûnene kûu Jabeshi, na makîhinga kûria irio mîthenya mûgwanja.

¹³ Saülü aakuire nî ündü ndaarî mwîhokeku kûrî Jehova; ndaamenyereire kiugo kîa Jehova, o na nîahooire kîrîra kuuma kûrî mûragûri atî amûtongorie, ¹⁴ na ndahooire kîrîra kûrî Jehova. Nî ündü ücio Jehova akîmûuraga, na akîneana ûthamaki kûrî Daudi mûrû wa Jesi.

11

Daudi Gûtuika Mûthamaki wa Isiraeli

¹ Hîndî îyo andû othe a Isiraeli magîcookanîrîra harî Daudi kûu Hebironi, makîmwîra atîrî, “Ithuî tûrî a mûthiimo na thakame yaku. ² Ihinda rîria rîhîtûkîte, o na Saülü arî o mûthamaki, wee nîwe ûratongoragia Isiraeli mbaara-inî ciao. Nake Jehova Ngai waku agîkwîra atîrî, ‘Nîwe ûkaarîithia andû akwa Isiraeli, na nîûgatuika mwathi wao.’”

³ Nî ündü ücio athuuri othe a Isiraeli magîthîi Hebironi kûrî Mûthamaki Daudi, nake Daudi akîgîa na kîrîkanîro nao mbere ya Jehova o kûu Hebironi, nao magîitîrîria Daudi maguta mûtwe atuîke mûthamaki wa Isiraeli, o ta ûria Jehova eranîire na kanua ga Samûeli.

Daudi Gûtooria Jerusalemu

⁴ Daudi hamwe na andû a Isiraeli othe magîthîi gûtharîkîra Jerusalemu, o kûu gwetagwo Jebusi. Nao Ajebusi arîa maatûuraga kûu ⁵ makîira Daudi atîrî, “Ndûngîtoonya gûkû.” No rîrî, Daudi nîagîtunyanire gîikaro kîu kîairigîrwo na thingo cia hinya gîa Zayuni, Itûura Inene rîa Daudi.*

⁶ Daudi oigîte atîrî, “Ûria wothe ûgûtongoria mbaara ya kûhûura Ajebusi nîwe ûgaatuika mûnene wa thigari ciothe.” Joabu mûrû wa Zeruia nîwe waambire kwambata, na nî ündü ücio nîwe watuîkire mûnene wa thigari.

⁷ Daudi agîgîtûura gîikaro kîu kîairigîrwo na rûthingo rwa hinya, na nî ündü ücio gîgîtwo Itûura Inene rîa Daudi. ⁸ Nake agîaka itûura inene rîthîûrûkîirie gîikaro kîu, kuuma benji-inî nginya rûthingo-inî rûria rwakîrigîicîirie, nake Joabu agîcookereria mîena îria îngî ya itûura rîu inene. ⁹ Daudi agîkîrîrîria kûgîa na ûhoti mûngî, tondû Jehova Mwene-Hinya-Wothe aarî hamwe nake.

Andû Njamba a Daudi

¹⁰ Aya nîo maarî anene a andû arîa njamba a Daudi, o ene hamwe na andû a Isiraeli othe, nîmatîrîrîire ûthamaki wake na hinya nîguo ûtheereme bûrûri wothe, o ta ûria Jehova eeranîire. ¹¹ Maya nîmo marîtwa ma andû acio maarî njamba a Daudi:

Jashobeamu ûrîa Mûhakimoni nake aarî mûtongoria wa anene; nîwe woire itimû rîake ahûûrane na andû 300, nake akîmooraga mbaara-inî îmwe.

¹² Mûnini wake eetagwo Eleazaru mûrû wa Dodo ûria Mûahohi, ûmwe wa andû atatû arîa maarî njamba. ¹³ Nake aarî hamwe na Daudi kûu Pasi-Damimu hîndî îria Afilisti moonganîte marûe nao. Maarî handû haarî mûgûnda waiyûire cairi, nacio thigari ikîûrîra Afilisti. ¹⁴ No-o nîmaregeire gatagatî ka mûgûnda ücio. Makîûgîrîra, na makîuraga Afilisti, nake Jehova akîmahe ûhootani mûnene.

¹⁵ Anene atatû a acio mîrongo îtatû, nîmaikûrûkîre magîthîi kûrî Daudi ihiga-inî rîria rîarî ngurunga-inî ya Adulamu, hîndî îria mbûtû ya Afilisti yaambite hema Kîanda kîa Refaimu. ¹⁶ Hîndî îyo Daudi

* 11:5 Tene kîrîma kîria kîarî mwena wa irathîro wa Jerusalemu nîkîo kîoikaine ta “Zayuni” no thuutha-inî rîitwa rîu rîarûgamîrîire Jerusalemu yotho.

aarī kũhitho-inĩ kĩrũmu nayo mbũtũ ya Afilisti yarĩ Bethilehemu. ¹⁷ Daudi akĩirĩria maaĩ, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũgĩndehera maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethilehemu!” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ magĩtuĩkanĩria gatagati ka ita rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kũ kĩarĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethilehemu, na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. ¹⁹ Akiuga atĩrĩ, “Ngai arogiria njike ũguo! No ngĩnyue thakame ya andũ aya mathiĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?” Tondũ nĩmathiĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ nĩguo mamarehe-rĩ, Daudi akĩrega kũmanyua.

Maündũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ njamba icio ithatũ.

²⁰ Abishai mũrũ wa nyina na Joabu nĩwe warĩ mũnene wa acio Atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake, agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ, akĩmooraga, nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa igweta o ta acio Atatũ. ²¹ Nĩatĩkire mũno gũkĩra acio angĩ Atatũ na agĩtuĩka mwathi wao o na gũtuĩka ndaataraniĩrio nao.

²² Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ mũrũ njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maündũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Nĩgĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, na akĩũraga mũrũũthi. ²³ Na nĩooragire Mũmisiri warĩ wa ũraihu wa buti mũgwanja na nuthu.† O na gũtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyiitĩte itimũ rĩaianaga ta mĩtĩ wa mĩtumi ngoora, Benaia akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Akĩhuria itimũ kuuma guoko-inĩ kwa Mũmisiri ũcio, na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. ²⁴ Macio nĩmo maündũ ma ũcamba marĩa mekirwo nĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada. O nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ maarĩ njamba. ²⁵ Nĩatĩtwo gũkĩra arĩa Mĩrongo Ītatũ, no ndaataraniĩrio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua mũnene wa arĩa maamũrangagĩra.

²⁶ Andũ arĩa maarĩ njamba maarĩ:

Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu,
na Elihanani mũrũ wa Dodo wa kuuma Bethilehemu,

²⁷ na Shamothu ũrĩa Mũharori,
na Helezu ũrĩa Mũpeloni,

²⁸ na Ira mũrũ wa Īkeshu kuuma Tekoa,
na Abiezeri kuuma Anathothu,

²⁹ na Sibekai ũrĩa Mũhushathi,
na Īlai ũrĩa Mũahohi,

³⁰ na Maharai ũrĩa Mũnetofathi,
na Helebu mũrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi,

³¹ na Īthai mũrũ wa Ribai, wa kuuma Gibe kũ Benjamini,
na Benaia ũrĩa Mũpirathoni,

³² na Hurai kuuma tũrũũ-inĩ twa Gaashu,
na Abieli ũrĩa Mũaribathi,

³³ na Azamavethu ũrĩa Mũbahurimu,
na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni,

³⁴ na ariũ a Hashemu ũrĩa Mũgizoni,

na Jonathani mũrũ wa Shage ũrĩa Mũharari,

³⁵ na Ahiamu mũrũ wa Sakaru ũrĩa Mũharari,
na Elifali mũrũ wa Uri,

³⁶ na Heferi ũrĩa Mũmekerathi,
na Ahija ũrĩa Mũpeloni,

³⁷ na Hezoro ũrĩa Mũkarimeli,
na Naarai mũrũ wa Ezibai,

³⁸ na Joelĩ mũrũ wa ĩthe na Nathani,
na Mibihari mũrũ wa Hagari,

³⁹ na Zeleku ũrĩa Mũamoni,
na Naharai ũrĩa Mũberothi, ũrĩa wakuuagĩra Joabu mũrũ wa Zerua indo cia mbaara,

⁴⁰ na Ira ũrĩa Mũithiri,
na Garebu ũrĩa Mũithiri,

⁴¹ na Uria ũrĩa Mũhiti,
na Zabadi mũrũ wa Ahalai,

⁴² na Adina mũrũ wa Shiza ũrĩa Mũrubeni, ũrĩa warĩ mũnene wa Arubeni, arĩ na andũ mĩrongo ĩtatũ arĩa maarĩ nake,

⁴³ na Hanani mũrũ wa Maaka,
na Joshafatu ũrĩa Mũmithini,

⁴⁴ na Uzia ũrĩa Mũashiterathi,
na Shama na Jeieli, ariũ a Hothamu ũrĩa Mũaroeri,

† 11:23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

⁴⁵ na Jediaeli mūrū wa Shimuri,
o na Joha mūrū wa ithe ūria Mūtizi,
⁴⁶ na Elieli ūria Mūmahavi,
na Jeribai na Joshavia, ariū a Elinaamu,
na Ithima ūria Mūmoabi,
⁴⁷ na Elieli, na Obedi, na Jaasieli ūria Mūmezobai.

12

Njamba cia Ita Kūnyiitana na Daudi

¹ Aya nio andū ariā mookire kūrī Daudi ari kūu Zikilagi, hīndī iria aingatitwo akehera maitho-inī ma Saülū mūrū wa Kishu (maari amwe a njamba cia ita iria ciamūteithirie mbaara-inī; ² Nao maakuuaga mota na nīmooi gūikia mīguī, na gūikia mahiga na kīgūtha, na guoko kwa ūrio kana kwa ūmotho; maari a mbari imwe na Saülū kuuma mūhīrīga wa Benjamini), nao maari:

³ Ahiezeri ūria warī mūnene wao na Joashu, ariū a Shemaa ūria Mūgibea; na Jezieli, na Peleti, ariū a Azimavethu; na Beraka, na Jehu ūria Mūanathothu, ⁴ na Ishimaia ūria Mūgibeoni, mūdū warī njamba thīini wa andū ariā Mīrongo Itatū, nake aari mūtongoria ūmwe thīini wa acio Mīrongo Itatū; na Jeremia, na Jahazieli, na Johanani, na Jozabadu ūria Mūgederathi, ⁵ na Eluzai, na Jerimothu, na Bealia, na Shemaria, na Shefatia ūria Mūharufi; ⁶ na Elikana, na Ishia, na Azareli, na Joezeru, na Jashobeamu ariā maari a mbari ya Kora; ⁷ na Joela, na Zebadia, ariū a Jerohamu kuuma Gedori.

⁸ Agadi amwe nīmagarūrūkire magīcooka mwena wa Daudi o kūu werū-inī kīhitho-inī gīake. Maari njamba cia ita iri ūrūme ciehaariirie gūthi mbaara, na nīmooi kūhūthīra ngo na itimū. Mothiū mao maahaanaga ta mothiū ma mīrūūthi, na maari ihenya ta thwariga iri irīma-inī.

⁹ Ezeri niwe warī mūnene wao,

na Obadia aari mūnini wake; nake Eliabu aari wa gatatū,

¹⁰ na Mishimana aari wa kana, na Jeremia aari wa gatano,

¹¹ na Atai aari wa gatandatū, na Elieli aari wa mūgwanja,

¹² na Johanani aari wa kanana, na Elizabadu aari wa kenda,

¹³ na Jeremia aari wa ikūmi, na Makabanai aari wa ikūmi na ūmwe.

¹⁴ Agadi acio maari anene a mbūtū cia ita; ūria warī mūnini mūno wao aarūaga mbaara iria īngīariūrwō nī andū igana, nake ūria warī mūnene mūno wao aarūaga mbaara iria īngīariūrwō nī andū ngiri imwe. ¹⁵ Nio maaringire Rūūi rwa Jorodani mweri wa mbere rīria rwaiyūrīte nginya rūkoina hūgūrūrū ciaruo ciothe, na makīngatithia andū ariā othe maaikaraga cianda-inī cia mwena wa irathīro na mwena wa ithiūro.

¹⁶ Andū amwe a kuuma Benjamini na angī a kuuma Juda o nao magīuka kūrī Daudi kūu kīhitho-inī gīake. ¹⁷ Daudi agīthi kīmatūnga, akīmeera atiri, “Angikorwo mūrooka kūrī nīi na thayū kūndeithia-rī, nīndihaarīrie kūmwamūkīra tūtūike kīndū kīmwe; no angikorwo mūūkīte kūngunyanīra kūrī thū ciakwa o rīria itarenda haaro-rī, Ngai wa maithe maitū arorora ūndū ūcio na amūtūire ciira.”

¹⁸ Hīndī iyo Roho agīkūrūkīra Amasai, mūnene wa ariā Mīrongo Itatū, akiuga atiri:

“Tūrī aku, wee Daudi!

Tūrī hamwe nawe, wee mūrū wa Jesii!

Ūrogaacīra, ūgaacīre ki,

na ariā magūteithagia marogaacīra,

nīgūkorwo Ngai waku nīegūgūteithia.”

Nī ūndū ūcio Daudi akīmaamūkīra na akīmatua atongoria a mbūtū ciake cia gūtharīkīra thū.

¹⁹ Andū amwe a Manase nīmagarūrūkire magīthi mwena wa Daudi rīria aathiire na Afilisti kūhūrana na Saülū. (Daudi na andū ake matiateithirie Afilisti, tondū thuutha wa kwanāria, aathani ao nīmamūngatire. Maamwīre atiri, “Tūkaariha na mīoyo iitū angīgatūtiganīria acookerere mwathi wake Saülū.”) ²⁰ Hīndī iria Daudi aathiire Zikilagi, aya nio andū a Manase ariā maagarūrūkire magīthi mwena wake: Adina, na Jozabadu, na Jediaeli, na Mikaeli, na Jozabadu, na Elihu, na Zilethai, atongoria a ikundi cia ngiri kūu Manase. ²¹ Nīmateithirie Daudi kuuma kūrī mbūtū iria ciamūtharīkiire, nīgūkorwo othe maari njamba cia ita iri ūrūme, na maari anene a ita ciake. ²² Mūthenya o mūthenya andū nīmookaga gūteithia Daudi, o nginya akīgīa na mbūtū nene, o ta mbūtū ya Ngai.

Andū ariā angī Maanyiitaniire na Daudi kūu Hebironi

²³ Ūyū nīguo mūigana wa andū ariā meehaarīrie gūthi mbaara ariā maathiire Hebironi kūrī Daudi nīgeetha magarūre ūthamaki wa Saülū, maūnengere Daudi, o ta ūria Jehova oigīte:

²⁴ andū a Juda ariā meehaarīrie kūrūa mbaara maakuīte ngo na matimū, maari 6,800;

²⁵ andū a Simeoni arīa njamba cia ita meehaarīire kūrūa mbaara, maarī 7,100;
²⁶ andū a Alawii maarī 4,600; ²⁷ amwe ao maarī Jehoiada, mūtongoria wa nyūmba ya Harūni ūrīa warī na andū 3,700, ²⁸ na Zadoku, mwanake mūnini warī njamba ya ita irī ūrūme, ūrīa warī na anene a thigari mīrongo irī na eerī kuuma nyūmba yake;
²⁹ andū a Benjaminī, na nīo maarī a mbarī imwe na Saülū, maarī 3,000; aingī ao maatūūrīte maathikagīra nyūmba ya Saülū, o nginya hīndī īyo;
³⁰ andū a Efiraimu, njamba cia ita irī ūrūme na irī ngumo mīhīrīga-inī yao, maarī 20,800;
³¹ andū a nuthu ya mūhīrīga wa Manase, arīa maagwetetwo na marītwa nīguo mathiī matue Daudi mūthamaki, maarī 18,000;
³² andū a Isakaru, arīa maarī na ūmenyo wa mahinda, na makamenya ūrīa Isiraeli magīrīrwo nī gwīka, maarī anene 200 arīa maathaga andū othe a nyūmba ciao;
³³ andū a Zebuluni, thigari iria ciamenyerete mbaara, na nīmehaarīire kūrūa mbaara me na mīthemba yothe ya indo cia mbaara, nīguo mateithie Daudi marī na ngoro imwe, nao maarī 50,000;
³⁴ andū a Nafitali maarī anene 1,000 hamwe na andū 37,000 arīa makuuīte ngo na matimū;
³⁵ andū a Dani arīa mehaarīire kūrūa mbaara, maarī 28,600;
³⁶ andū a Asheri, thigari iria ciamenyerete mbaara na mehaarīire kūrūa mbaara, maarī 40,000;
³⁷ na kuuma mwena wa irathīro wa Jorodani, andū a Rubeni, na Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, marī na mīthemba yothe ya indo cia mbaara, maarī 120,000.
³⁸ Acio othe maarī andū a kūrūa arīa meerutīte gūtungata marī ita-inī. Magīka Hebironi marī na ngoro imwe ya gūtua Daudi mūthamaki wa Isiraeli guothe. Andū a Isiraeli arīa angī othe o nao maarī na rīciiria o rīmwe rīa gūtua Daudi mūthamaki. ³⁹ Andū acio maikarire kūu na Daudi mīthenya itatū makīria na makinyua, nīgūkorwo andū a nyūmba ciao nīmaheanīte irio nī ūndū wao. ⁴⁰ O na ningī andū arīa maatūūraga hakuhī nao kuuma Isakaru, na Zebuluni, na Nafitali nīmarehire irio ikuuītwo nī ndigiri, na ngamīra, na nyūmbū, na ndegwa. Nī kwarehetwo mūtu mūingī, na ngūmba cia ngūyū na cia thabibū nyūmū, na ndibei, na maguta, na ng'ombe, na ng'ondū, nīgūkorwo kwarī na gīkeno kūu Isiraeli.

13

Gūcookia Ithandūkū rīa Kīrīkanīro

¹ Daudi nīmagīre ndundu na anene ake a ita, arīa maathaga ikundi cia thigari ngiri na ikundi cia thigari igana. ² Ningī agīcooka akīra kīungano gīothe gīa Isiraeli atīrī, “Mūngīona kwagīrīre na angīkorwo nī kwenda kwa Jehova Ngai witū, nī tūtūme ūhorō kūdūd na kūdūd kūrī ariū a ithe witū arīa angī marī kūdūd guothe ng'ongo-inī cia Isiraeli, o na kūrī athīnjīri-Ngai na Alawii arīa me hamwe nao maatūūra-inī mao na ūrīthio-inī wao, moke manyiitanīre na ithuī. ³ Nītūrehei ithandūkū rīa kīrīkanīro rīa Ngai witū tūrīcookie kūrī ithuī, nīgūkorwo tūtīatuīragia ūhorō harī rīo hīndī ya ūthamaki wa Saülū.”
⁴ Kīungano gīothe gīgītīkīra gwīka ūguo tondū andū othe nīmoonire ūndū ūcio nīwagīrīre.

⁵ Nī ūndū ūcio Daudi agīcookanīrīria andū a Isiraeli othe kuuma Rūūi rwa Shihoru kūu Misiri nginya Lebo-Hamathu, makagīre ithandūkū rīa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu. ⁶ Daudi na andū a Isiraeli othe arīa maarī nake magīthī Baala kūu Juda (nīkua Kiriathu-Jearimu) makagīre ithandūkū rīa Jehova Ngai ūrīa ūikarīire gītī kīa ūnene gatagatī ka makerubi, o ithandūkū rīu rīitanītio na Rītwa rīake.

⁷ Makīruta ithandūkū rīa Ngai kuuma nyūmba ya Abinadabu rīkuuītwo na ikaari rīerū, rītongoretio nī Uza na Ahio. ⁸ Daudi na andū a Isiraeli othe magīkūngūra na hinya wao wothē marī mbere ya Ngai, makīinaga na inanda cia mūgeeto na cia kīnūbī, na tūhembe, na thaani iria ihūūrithanagio ikagamba, na tūrumbeta.

⁹ Hīndī irīa maakinyire kīuhīro-inī kīa ngano gīa Kidoni, Uza agītambūrūkia guoko nīguo anyiitīrīre ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro, tondū ndegwa nīciahīngirwo. ¹⁰ Na rīrī, marakara ma Jehova nīmakanīire Uza, akīmūgūtha, akīgūa tondū nīanyiitire ithandūkū rīu na guoko. Nī ūndū ūcio Uza agīkūira o hau mbere ya Ngai.

¹¹ Nake Daudi akīrakara tondū mang'ūrī ma Jehova nīmookīrīre Uza, nī ūndū ūcio handū hau hetagwo Perezū-Uza nginya ūmūthī.

¹² Daudi agītīgīra Ngai mūthenya ūcio, akīūra atīrī, “Ngaahota atīa kūrēhe ithandūkū rīrī rīa Ngai kūrī nīr?” ¹³ Tondū ūcio Daudi ndaathiire na ithandūkū rīu Itūūra-inī Inene rīa Daudi. Handū ha ūguo, aarītwarire kwa Obedi-Edomu ūrīa Mūgiiti. ¹⁴ Ithandūkū rīu rīa Ngai rīaikarire na andū a nyūmba ya Obedi-Edomu gwake mūciī mīeri itatū, nake Jehova akīrathima andū a mūciī wake, o na kīrīa gīothe aarī nakīo.

14

¹ Na rîrî, HIRAMU mûthamaki wa Turo, nîatûmîire Daudi andû, marî na mîgogo ya mîtarakwa, na aaki a mahiga na a mbaû, nîguo mamwakîre nyûmba ya ûthamaki. ² Nake Daudi nîamenyire atî Jehova nîamûhaandîte atuîke mûthamaki wa Isiraeli, na atî ûthamaki wake nîwatûûgîrîtio mûno nî ûndû wa andû ake a Isiraeli.

³ Daudi nîahikîre atumia angî arî kûu Jerusalem, nake agîtuika ithe wa aanake na airitu angî. ⁴ Maya nîmo marîitwa ma ciana ciake iria ciaciariirwo kûu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni, ⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Elipeleti, ⁶ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁷ na Elishama, na Beeliada, na Elifeleti.

Daudi Kûhoota Afilisti

⁸ Na rîrîa Afilisti maaiguire atî Daudi nîaitîrîrio maguta agatuika mûthamaki wa Isiraeli guothe-rî, makîambata, magîthîi na mbûtû ciao ciothe makamûcarie, nake Daudi aigua ûhoro ûcio akiumagara, agîthîi akahûûrane nao. ⁹ Na rîrî, Afilisti nîmookîte magatharîkîra Gîtuamba kîa Refaimu; ¹⁰ nî ûndû ûcio Daudi agîtuîria ûhoro kûri Ngai, akimûûria atîrî, “Thîi ngatharîkîre Afilisti? Nîûkumaneana moko-inî makwa?”

Nake Jehova akimûcookeria atîrî, “Thîi, nîngûmaneana moko-inî maku.”

¹¹ Nî ûndû ûcio Daudi na andû ake makîambata, magîthîi nginya Baali-Perazimu, na akîmatooreria kuo. Nake akiuga atîrî, “O ta ûrîa maaî moinaga, noguo Ngai aharaganîtie thû ciakwa na guoko gwakwa.” Nî ûndû ûcio handû hau hagîitwo Baali-Perazimu. ¹² Afilisti magîtiganîria ngai ciao kûu, nake Daudi agîathana ngai icio icinwo na mwaki.

¹³ Afilisti nîmatharîkîre Gîtuamba kûu rîngî; ¹⁴ nî ûndû ûcio Daudi agîtuîria ûhoro harî Ngai rîngî, nake Ngai akimûcookeria atîrî, “Tiga kwambata, no mathiûrûkîrie, na ûmatharîkîre ûmarutîtie na mbere ya mîti ya mikûngûgû. ¹⁵ Rîrîa ûrîigua mûkubio uumîte igûrû rîa mîti iyo ya mikûngûgû-rî, thîi ûkarûe, tondû ûguo nîkuonania atî Ngai arî mbere yaku akîhûûra ita rîa Afilisti.” ¹⁶ Nî ûndû ûcio Daudi agîka o ta ûrîa Ngai aamwathîte, nao makîhûûra mbûtû cia Afilisti, o kuuma Gibeoni nginya Gezeri.

¹⁷ Nî ûndû ûcio ngumo ya Daudi ikîhunja o bûrûri o bûrûri, nake Jehova agîtûma ndûrîrî ciothe imwîtigîre.

15

Ithandûkû rîa Kîrîkanîro Kûrehwo Jerusalem

¹ Daudi aarîkia gwaka nyûmba ciake mwene kûu Itûûra Inene rîa Daudi, nîahaarîirie handû ha kûiga ithandûkû rîa Ngai, na akîrîambîra hema. ² Ningî Daudi akiuga atîrî, “Gûtirî mûndû ûngî wagîrîrwo nî gûkuua ithandûkû rîa Ngai tîga o Alawii, tondû nîo Jehova aathuurire makuuage ithandûkû rîu rîa Jehova na mamûtungatagîre nginya tene.”

³ Daudi nîacookanîirîre andû othe a Isiraeli hamwe kûu Jerusalem nîguo marehe ithandûkû rîa Jehova handû harîa aarîthondekeire. ⁴ Nîacookanîirîrie njîaro cia Harûni na Alawii ta ûû:

⁵ Kuuma kûrî njîaro cia Kohathu,

Urieli nîwe warî mûtongoria, na andû a nyûmba yao 120;

⁶ kuuma kûrî njîaro cia Merari,

Asaia nîwe warî mûtongoria, na andû a nyûmba yao 220;

⁷ kuuma kûrî njîaro cia Gerishoni,

Joeli nîwe warî mûtongoria, na andû a nyûmba yao 130;

⁸ kuuma kûrî njîaro cia Elizafani,

Shemaia nîwe warî mûtongoria, na andû a nyûmba yao 200;

⁹ kuuma kûrî njîaro cia Hebironi,

Elieli nîwe warî mûtongoria, na andû a nyûmba yao 80;

¹⁰ kuuma kûrî njîaro cia Uzieli,

Aminadabu nîwe warî mûtongoria, na andû a nyûmba yao 112.

¹¹ Ningî Daudi agîta Zadoku na Abiatharu arîa athînjîri-Ngai, na Urieli, na Asaia, na Joeli, na Shemaia, na Elieli, na Aminadabu arîa Alawii. ¹² Akîmeera atîrî, “Nî inyuî anene a nyûmba cia Alawii; inyuî ene na Alawii arîa angî no nginya mwîtherie na mwambatie ithandûkû rîa Jehova Ngai wa Isiraeli nginya handû harîa ndîrîthondekeire. ¹³ Nî ûndû inyuî, Alawii, mûtiarîambatirîe ihinda rîa mbere, nîkîo Jehova Ngai witû aatûûkîrîre na marakara. Tûtiigana gûtuîria ûhoro wa ûrîa tûngîekîre kûrî we, kûringana na ûrîa gwatuitwo.” ¹⁴ Nî ûndû ûcio, athînjîri-Ngai na Alawii magîthîria nîgeetha maambatie ithandûkû rîa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁵ Nao Alawii magîkuua ithandûkû rîa Ngai na mîti mîraaya mamîigîrîre ciande, o ta ûrîa Musa aathanîte kûringana na kiugo kîa Jehova.

¹⁶ Daudi akîira atongoria a Alawii mathuure arîu a ithe wao matuîke aini, nao maine nyîmbo cia gîkeno makîhûûraga inanda cia kînûbi, na cia mûgeeto, na thaani iria ihûûrithanagio ikagamba.

¹⁷ Nĩ undũ ücio Alawii magĩthuura Hemani mürũ wa Joeli; kuuma harĩ ariũ a ithe, na magĩthuura Asafu mürũ wa Berekia; na kuuma harĩ ariũ a ithe Amerari magĩthuura Ethani mürũ wa Kushaia; ¹⁸ na ningĩ hamwe nao magĩthuura ariũ a ithe matuĩke anini ao wathani-inĩ. nao nĩ: Zekaria, na Jaazieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Benaia, na Maaseia, na Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, aria arangĩri ihingo.

¹⁹ Hemani, na Asafu na Ethani maarĩ aini na maahũurithanagia thaani cia gĩcango; ²⁰ Zekaria, na Azieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Maaseia, na Benaia maarĩ a kũhũura inanda cia kinũbi, kũringana na Alamothe. ²¹ Nake Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, na Azazia maarĩ a kũhũura inanda cia mũgeeto, matongoretie kũringana na Sheminithu (ũguo nĩ ta kuuga mũgambo ũkũruruma). ²² Kenania ũria mütongoria na Alawii niwe warũgamĩriire ũini; ũcio nĩguo warĩ wĩra wake tondũ aarĩ na ũũgĩ wa guo.

²³ Berekia na Elikana nĩo maarĩ a kũrangĩra mĩrango nĩ undũ wa ithandũkũ rĩu. ²⁴ Athĩnjĩri-Ngai, nĩo Shebania, na Joshafatu, na Nethaneli, na Amasai, na Zekaria, na Benaia, na Eliezeri maarĩ a kũhuha tũrumbeta mbere ya ithandũkũ rĩa Ngai. Obedi-Edomu na Jehia o nao maarĩ arangĩri a mĩrango nĩ undũ wa ithandũkũ rĩu.

²⁵ Nĩ undũ ücio Daudi na athuuri a Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri, magĩthĩ kwambatia ithandũkũ rĩa kirikanĩro kĩa Jehova kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu makenete. ²⁶ Tondũ Ngai nĩateithĩtie Alawii ariã maakuuaga ithandũkũ rĩa kirikanĩro kĩa Jehova-rĩ, ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja nĩciarutirwo igongona. ²⁷ Hĩndĩ iyo Daudi eehumbĩte nguo ya igũrũ ndaaya ya gatani iĩa njega, na noguo Alawii othe ariã makuuĩte ithandũkũ rĩu mehumbĩte, o na aini na Kenania ũria warĩ mütongoria wa ũini. O na ningĩ Daudi nĩehumbĩte ebodi ya gatani. ²⁸ Nĩ undũ ücio andũ othe a Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa kirikanĩro kĩa Jehova makĩanagĩra, makĩhuhaga macoro na tũrumbeta, na makĩhũurithanagia thaani iria ihũurithanagio na ikagamba, na makĩhũuraga inanda cia kinũbi na cia mũgeeto.

²⁹ Hĩndĩ iĩa ithandũkũ rĩa kirikanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga Itũura Inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saulũ nĩacũthĩriĩrie arĩ ndĩrica-inĩ. Na rĩria onire Mũthamaki Daudi akiĩna akĩrũgarũgaga, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

16

¹ Alawii makĩrehe ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩtoonyia thĩĩnĩ wa hema iĩa yaambĩtwo nĩ Daudi nĩ undũ warĩ, na makĩrutĩra Ngai maruta ma njino na maruta ma ũiguano. ² Daudi aarĩkia kũruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano-rĩ, akĩrathima andũ acio thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova. ³ Ningĩ akihe andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja o mündũ mũgate, na gĩcunjĩ kĩa nyama, na ngũmba ya thabibũ nyũmũ.

⁴ Nĩathuurire Alawii amwe matungatage mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova, na mathaithanagĩre andũ, na macookagie ngaatho, na magoocage Jehova, Ngai wa Isiraeli, nao nĩo: ⁵ Asafu ũria warĩ mũnene wao, na mũnini wake aarĩ Zekaria, agacookwo nĩ Jeieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Matithia, na Eliabu, na Benaia, na Obedi-Edomu, na Jeieli. Acio maarĩ a kũhũuraga inanda cia kinũbi na inanda cia mũgeeto, nake Asafu agambagie thaani iria ihũurithanagio ikagamba, ⁶ nao athĩnjĩri-Ngai, Benaia na Jahazieli, maarĩ a kũhuha tũrumbeta hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kirikanĩro kĩa Ngai.

Thaburi ya Daudi ya Gũcookia Ngaatho

⁷ Mũthenya ücio undũ wa mbere, ũria Daudi eekire nĩ kũnengera Asafu na athiritũ ake thaburi ino ya gũcookeria Jehova ngaatho:

⁸ Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩake;
menyithaniai ndũrĩri-inĩ ũria ekĩte.

⁹ Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkimũgocaga,
mũheane ũhoru wa ciĩko ciake ciothe cia magegania.

¹⁰ Mwĩrahei nĩ undũ wa rĩitwa rĩake itheru;
ngoro cia ariã marongoragia Jehova nĩ ikene.

¹¹ Mathaai Jehova o na hinya wake;
mũmaathage ũthiũ wake hĩndĩ ciothe.

¹² Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
na ciamu ciake, na matuĩro ma ciira marĩa atuĩte,

¹³ inyuĩ njiaro cia Isiraeli ndungata yake,
o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ andũ ake ariã athuurĩte.

¹⁴ Jehova niwe Ngai witũ;
matuĩro make ma ciira marĩ thĩ yothe.

³⁹ Daudi agĩtiga Zadoku ũria mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ hau mbere ya hema irĩa nyamũre,* kũndũ kũria gũtũũgĩru kũu Gibeoni, ⁴⁰ nĩguo marutagĩre Jehova maruta ma njino kigongona-inĩ kia maruta ma njino hĩndi ciothe, rũciini na hwaĩ-inĩ, kũringana na ũria kwandikĩtwo watho-inĩ wa Jehova ũria aaheete andũ a Isiraeli. ⁴¹ Arĩa maarĩ hamwe nao nĩ Hemani na Jeduthuni, na arĩa angĩ maarĩ athuure na makagwetwo na marĩitwa nĩgeetha macookagĩrie Jehova ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Tondũ wendo wake ũtũũraga nginya tene.” ⁴² Hemani na Jeduthuni nĩo meehokeirwo kũhuha tũrumbeta, na kũhũũrithania thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, o na kũhũũraga inanda iria ingĩ cia kũina rwĩmbo rwamũre. Ariũ a Jeduthuni nĩo maaheirwo wira wa kũrangĩra kihingo.

⁴³ Hĩndi iyo andũ othe magĩthĩ o mũndũ gwake mũciĩ, nake Daudi agĩcooka mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake.

17

Kĩranĩro kia Ngai kũri Daudi

¹ Thuutha wa Daudi gũikara nyũmba yake ya ũthamaki kwa ihinda, akĩira mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩria ithandũkũ rĩa kirikanĩro kia Jehova rĩgĩtwo hema-inĩ.”

² Nathani agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ŭndũ ũria ũreciiria gwĩka-rĩ, wĩke, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.” ³ Ŭtukũ ũcio kiugo kia Ngai gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩrwo atĩrĩ:

⁴ “Thĩi ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Wee tiwe wa kũnjakĩra nyũmba ya gũtũũra. ⁵ Nĩ ndĩrĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũria ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga hema-inĩ, thaamaga kuuma handũ hamwe ngathiĩ harĩa hangĩ, ngoima gĩikaro kĩmwe ngathiĩ kĩria kĩngĩ. ⁶ Kũria guothe ndaanathiĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mĩtongoria o na ũmwe wa arĩa ndaathire marĩithagie andũ akwa atĩrĩ, “Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?””

⁷ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ, ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Nĩngoretwo nawe kũria guothe wanathiĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩitwa rĩaku rĩtuĩke inene o ta marĩitwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ⁹ Na nĩngahe andũ akwa a Isiraeli handũ na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kĩũmbe, na matigacooka gũthĩĩnika. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩra rĩngĩ, ta ũria meekaga kĩambĩrĩria-inĩ ¹⁰ na matũire meekaga kuuma rĩria ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. O na nĩngatooria thũ cianyu ciothe.

“Na nĩngĩ ngũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũgũgwakĩra nyũmba: ¹¹ Hĩndi irĩa matukũ maku magaathira nawe ũthĩi ũgatũũranie na maithe manyu, nĩngarũgamia mũndũ wa rũciaro rwaku athamake ithenya rĩaku, agaakorwo arĩ ũmwe wa ariũ aku, na nĩngahaanda ũthamaki wake. ¹² Ŭcio nĩwe ũkaanjakĩra nyũmba, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kia ũnene nginya tene. ¹³ Nĩngatuĩka ithe, nake nĩngatuĩka mũrũ wakwa. Ndikeyeria wendo wakwa harĩ we, ta ũria ndehereirie ũria warĩ mbere yaku. ¹⁴ Nĩngamũtua mwathi wa nyũmba yakwa na ũthamaki wakwa nginya tene; gĩtĩ gĩake kia ũnene gĩkehaanda nginya tene.’”

¹⁵ Nathani akĩmenyithia Daudi ũhoru wa ũguũrio ũcio wotho.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁶ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩikara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Jehova Ngai, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ikĩrĩ ki, atĩ nĩkio ũnginyĩtie nginya haha? ¹⁷ Na ta ũndũ ũcio ũrĩ o mũnini maithe-inĩ maku, Wee Ngai-rĩ, nĩwarĩtie ũhoru wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Na rĩu Wee Jehova Ngai, ũnyonete ta ndĩ mũndũ ũmwe wa arĩa atũũgĩrie mũno.

¹⁸ “Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra nĩ ũndũ wa gũtĩia ndungata yaku? Nĩgũkorwo nĩũũĩ ndungata yaku, Wee Jehova. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku na kũringana na wendo waku-rĩ, nĩwikĩte ũndũ ũyũ mũnene na ũgatũma ciĩranĩro ici nene imenyeke.

²⁰ “Gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe, Wee Jehova, na gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga Wee, o ta ũria tũguĩte na matũ maitũ. ²¹ Na nũũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũria Ngai waruo aakũũrĩre rũtuĩke andũ ake, nĩgeetha wĩgĩire igweta, na wĩke maũndũ manene na ma magegania ma gwĩtigĩrwo, nĩ ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ ciehere mbere ya andũ aku arĩa wakũũrĩre kuuma bũrũri

* 16:39 Gĩikaro kia Jehova no kio Hema irĩa yaakitwo werũ-inĩ harĩa magongona maarutagĩrwo.

wa Misiri? ²² Watümire andü aku a Isiraeli matuïke andü aku mwene nginya tene, nawe, Wee Jehova, nĩtuikite Ngai wao.

²³ “Na rĩrĩ, Jehova, tũma kĩranĩro kĩrĩa weranĩire gĩkonĩĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩrĩme nginya tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranĩire, ²⁴ nĩgeetha kĩranĩro kĩu kũhaande, narĩo rĩitwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ nimakoiga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, nĩwe Ngai wa andũ a Isiraeli!’ Na nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩkehaanda mbere yaku.”

²⁵ “Wee Ngai wakwa, nĩnguũrĩrie ndungata yaku atĩ nĩukamĩakĩra nyũmba. Nĩ undũ ũcio ndungata yaku nĩngĩite na ũmĩrĩru wa gũkũhooya. ²⁶ Wee Jehova, nĩwe Ngai! Nĩwĩrĩire ndungata yaku maündũ maya mega. ²⁷ Rĩu nĩwonete kwagĩrĩire ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha itũire nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo, Wee Jehova nĩumĩrathimĩte, na ĩgũtũura ĩrĩ ndaathime nginya tene.”

18

Ūhootani wa Daudi

¹ Thuutha wa mahinda macio, Daudi nĩatharĩkĩire Afilisti na akĩmatooria biũ, na agĩtunyana Gathu na matũũra marĩa maarĩrigiicĩrie kuuma watho-inĩ wa Afilisti.

² O na ningĩ Daudi nĩahootire andũ a Moabi, na magĩtuika a gwachwo nĩwe, makamũrutagĩra igooti.

³ Ningĩ Daudi nĩahũuranire na Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, akĩmũingata akĩmũkinyia Hamathu, rĩrĩa mũthamaki ũcio aathiiaga gũtũma wathani wake ũrũme wega ndwere-inĩ cia Rũũ rwa Farati. ⁴ Daudi akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩrĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi icio cia mbaara magũrũ, agĩcithuithia ciothe tiga o igana rĩmwe.

⁵ Rĩrĩa Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũraga Asuriata 22,000. ⁶ Akĩga mbũtũ ciake cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski, nao Asuriata magĩtuika a gwachagwo nĩwe na makamũrutagĩra igooti. Jehova nĩahẽire Daudi ũhootani kũria guothe aathiiaga.

⁷ Daudi nĩatunyanire ngo cia thahabu iria ciarĩ na anene a Hadadezeri, na agĩcitwara Jerusalemu.

⁸ Kuuma matũũra ma Teba na Kuni marĩa maarĩ ma Hadadezeri, Daudi agĩtunyana gĩcango kĩingĩ mũno kĩria Solomonĩ aahũthĩrĩre gũthondeka Karia ga gĩcango, na itugĩ, na mĩthemba mĩingĩ ya indo cia gĩcango.

⁹ Rĩrĩa Tou, mũthamaki wa Hamathu, aigũire atĩ Daudi nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara cia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba-rĩ, ¹⁰ agĩtũma mũrĩũ Hadoramu kũrĩ Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũire nĩ undũ wa kũhoota Hadadezeri ũria wakoretwo akĩrũa na Tou. Hadoramu agĩtwarĩra Daudi indo cia mĩthemba mĩingĩ ithondeketwo na thahabu na betha na gĩcango.

¹¹ Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo icio o ta ũria aamũrite betha na thahabu iria aatahĩte kuuma kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe: Edomu, na Moabi, na kuuma kũrĩ Amoni na Afilisti, na Amaleki.

¹² Abishai mũrũ wa Zeruia nĩooragire andũ a Edomu 18,000 o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ. ¹³ Nake akĩga mbũtũ cia kũrangĩra kũu Edomu nao andũ a Edomu othe magĩtuika a gwachagwo nĩ Daudi. Jehova nĩahẽire Daudi ũhootani kũria guothe aathiiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁴ Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maündũ marĩa maagĩrĩire. ¹⁵ Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe warĩ mũnene wa ita, nake Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maündũ ma ihinda rĩu. ¹⁶ Zadoku mũrũ wa Ahitubu, na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai, nake Shavisha nĩwe warĩ mwandĩki-marũa; ¹⁷ Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi; nao ariũ a Daudi nĩo maarĩ atongoria na anene a gũikaranagia na mũthamaki.

19

Mbaara ya Kũhũũrana na Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Nahashu mũthamaki wa Aamoni agĩkua, nake mũrĩũ agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake. ² Nake Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngwĩka Hanuni mũrũ wa Nahashu maündũ mega ma ũtugi tondũ ithe nĩanjĩkire maündũ mega ma ũtugi.” Nĩ undũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Hanuni makamũcakaithie nĩ undũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe.

Rĩria andũ acio maatũmitwo nĩ Daudi maakinyire kũrĩ Hanuni o kũu bũrũri wa Amoni nĩguo mamũcakaithie-rĩ, ³ andũ ariũ maarĩ igweta a Amoni makiũria Hanuni atĩrĩ, “Ūreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩia nĩ undũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ andũ ake matũkĩte kũrĩ we matuĩrie na

mathigaane бүрүри нїгуо macooke маўтуняне?” ⁴ Nĩ ўндү ўcio Hanuni акїныитithia andү acio a Daudi, акїменjitithia nderu, nacio nguo ciao игїтинio irima gatagatĩ ka njikarĩro, na акїмаingata.

⁵ Rĩrĩa mўndү ўmwe aakinyĩrie Daudi ўhorо wa andү acio-rĩ, Daudi agĩtўma andү makamatўnge, tonдү andү acio nĩmaconorithĩtio mўno. Mўthamaki akiuga atĩrĩ, “Ikarai kўu Jeriko nginya nderu cianyу ikўre, mўcooke mўўke.”

⁶ Rĩrĩa andү a Amoni maamenyire atĩ nĩmatuĩkĩte kĩndү kĩnungu harĩ Daudi-rĩ, Hanuni na andү a Amoni makĩneana betha taranda ngiri ўmwe* cia gўkombora ngaari cia ita na atwarithia a cio kuuma Mesopotamia, na Aramu-Maaka, na Zoba. ⁷ Magĩkombora ngaari cia ita ngiri mĩrongo itatў na igĩrĩ na atwarithia a cio, hamwe na mўthamaki wa Maaka na mbўtў ciake, arĩa mookire makĩamba hema hakuhi na Medeba; hĩndĩ їyo andү a Amoni nao magĩcookanĩrĩrio kuuma matўўra-inĩ mao, magĩthĩ kўrўa mbaara.

⁸ Nake Daudi aigua ўhorо ўcio-rĩ, agĩtўma Joabu na ita rїothe rĩa mbaara. ⁹ Nao andү a Amoni makїumagara, makїarania mbўtў cia mbaara kїhingo-inĩ gĩa itўўra rїao inene, nao athamaki arĩa mookite mbaara, magĩkorwo maarĩ oiki kўu werў-inĩ.

¹⁰ Joabu nїonire atĩ thigari nїciananĩtio mbere yake o na thuutha wake; nĩ ўндү ўcio agĩthuura mbўtў imwe iria njega mўno kўu Isiraeli, agїcitўma ikarўe na Asuriata. ¹¹ Andү acio angĩ akїmaiga watho-inĩ wa Abishai mўrў wa nyina. Nao akїmatўma makarўe na andү a Amoni. ¹² Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ўўke ўndeithie; no Aamoni mangĩgўkĩria hinya, nїngagўteithia. ¹³ Wїyўmĩrĩrie nїgeetha tўrўe na ўcamba nĩ ўндү wa andү aitў, na nĩ ўндү wa matўўra manene ma Ngai witў. Jehova nїegwĩka ўria ekuona kwagĩrїire maitho-inĩ make.”

¹⁴ Nake Joabu arĩ na mbўtў ciake agĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmўўrĩa. ¹⁵ Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rї, o nao makїўrĩa Abishai mўrў wa nyina magĩtoonya itўўra thїinĩ. Nĩ ўндү ўcio Joabu agїcooka Jerusalemu.

¹⁶ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatoorio nĩ andү a Isiraeli, magĩtўma andү makarehithie Asuriata a kuuma mўrїmo wa Rўўrї rwa Farati matongoretio nĩ Shofaku ўria warĩ mўnene wa mbўtў cia ita cia Hadadezeri.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi eerirwo ўhorо ўcio, agїcookanĩrĩria ita rĩa Isiraeli rїothe, makĩringa Rўўrї rwa Jorodani, nake akїmakinyĩra na akїga mbўtў ciake imang'etheire. Daudi akihaarĩria mbўtў ciake nїguо itўngane na Asuriata acio mbaara-inĩ, nao Asuriata makĩrўa nake. ¹⁸ No rїrї, Asuriata makїўrĩa Isiraeli, nake Daudi akїўraga atwarithia a ngaari ciao cia ita ngiri mўgwanja, na thigari ciao cia magўrў ngiri mĩrongo їna. Nїngĩ akiўraga Shofaku, mўnene wa mbўtў ciao.

¹⁹ Hĩndĩ rїrĩa ndungata cia Hadadezeri cionire atĩ nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rї, magĩthondeka thayў na Daudi, nao magĩtuĩka a gwathagwo nїwe.

Nĩ ўндү ўcio Asuriata matiacookire gwĩtikĩra gўteithia Aamoni rїngĩ.

20

Itўўra rĩa Raba Gўtunyanwo

¹ Na rїrї, hĩndĩ ya kїmera yakinya, ihinda rїrĩa athamaki maathiiaga mbaara, Joabu agĩtongoria mbўtў cia ita. Nake akїananga бүрүри wa Aamoni, na agĩthĩ Raba akĩrĩrigїcїria, no Daudi agїtigwo Jerusalemu. Joabu agĩtharĩkĩra Raba agїtiga aarїananga. ² Daudi akĩruta mўthamaki wao thўmbĩ mўtwe, nayo yarĩ na ўritў wa taranda їmwe* ya thahabu, na nїyagemetio na tўhiga twa goro, nayo ikїgĩrїrwo mўtwe wa Daudi. Nake agїtaha indo nyingĩ mўno kuuma itўўra rїu inene, ³ na akĩrutўўra aikari akuo, akїmahe wїra wa gwatўra mbaa na mїthumeno, na kўruta wїra na harў cia igera na mathanwa. ўguо nїguо Daudi eekire matўўra mothe ma Amoni. Thuutha ўcio Daudi na mbўtў ciake ciothe cia ita magїcooka Jerusalemu.

Kўrўa na Afilisti

⁴ Mahinda macio-rї, gўkїgĩa mbaara ya kўrўa na Afilisti kўu Gezeri. Hĩndĩ їyo Sibekai ўria Mўhushathi akїўraga Sipai, ўmwe wa njiarо cia Refai, nao Afilisti magĩtoorio biў.

⁵ Mbaara-inĩ ingĩ makĩrўa na Afilisti, nake Elihanani mўrў wa Jairu akїўraga Lahami mўrў wa nyina na Goliathў, ўria Mўgїiti, ўria warĩ na itimў rїarї na mўtї waiganaga ta mўtї wa mўtumi ngoora.

⁶ Nїngĩ mbaara-inĩ ingĩ rїrĩa yarўўrwo Gathu, kwarĩ na mўndү mўnene mўno, warĩ na ciara ithathatў o guoko, na ciara ithathatў o kўgўrў, ciothe ciarї ciara mĩrongo їrїrї na inya. O nake aarї wa rўciarо rwa Rafa. ⁷ Rїrĩa aanyўrўrїrie andү a Isiraeli, Jonathani mўrў wa Shimea, mўrў wa nyina na Daudi, akїmўўraga.

⁸ Acio nїo maarĩ a rўciarо rwa Rafa wa kўu Gathu, nao makїўragwo nĩ Daudi na andү ake.

* 19:6 nĩ ta tani 34 * 20:2 nĩ ta kilo 34

21

Daudi Gûtara Andü a Mbaara

¹ Na rîrî, Shaitani nîookîrîre andü a Isiraeli, na akîarahûra Daudi nîguo atarithie andü a Isiraeli. ² Nî ündü ücio Daudi akîira Joabu na anene a mbütü cia ita atîrî: “Thiîi mûgatara andü a Isiraeli kuuma Birishiba nginya Dani, mücooke mûndehere ühoro nîguo menyê üria maigana.”

³ Nowe Joabu akîmücookeria atîrî, “Jehova aroingîhia mbütü ciaka cia ita maita igana. Mwathi wakwa mûthamaki, githî othe matîrî watho-inî waku? Nî kîi gîgütüma mwathi wakwa ende gwîka üguo? Nî kîi gîgütüma ahîthithie Isiraeli?”

⁴ No rîrî, mûthamaki agîkararia Joabu; nî ündü ücio Joabu akiuma hau agîthîi Isiraeli guothe, na agîcooka Jerusalemu. ⁵ Joabu akîmenyithia Daudi mûigana wa andü arîa maangîarûire mbaara ta üü: Isiraeli guothe kwarî na andü 1,100,000 arîa maangîahotire kûhûthîra rûhiû rwa njora, thiîni wao haarî na andü 470,000 kuuma Juda.

⁶ No rîrî, Joabu ndaatarire andü a Lawi na a Benjamini, tondü watho ücio wa mûthamaki nîwamûiguithithie üuru müno. ⁷ O na ningî watho ücio warî müuru maitho-inî ma Ngai; nî ündü ücio akîherithia Isiraeli.

⁸ Hîndî iyo Daudi akîira Ngai atîrî, “Nînjîhîtie müno nî gwîka ündü üyü. Rîu ndagûthaitha ünjehererie mahitia, nîi ndungata yaku. Nînjîkite ündü wa ürimü müno.”

⁹ Nake Jehova akîira Gadi üria woonagîra Daudi maündü atîrî, ¹⁰ “Thîi ükeere Daudi üü, ‘Jehova ekuuga atîrî: Üri na maündü matatü ma gûthuura. Nowe üthuure ümwe wamo üria ngûkûherithia naguo.’”

¹¹ Nî ündü ücio Gadi agîthîi kûrî Daudi, akîmwîra atîrî, “Jehova ekuuga üü: ‘Thuura ündü ümwe wa maya: ¹² Üthuure mîaka îtatü ya ng’aragu, kana mîeri îtatü ya kûniinwo nî thû ciaku igûthingatite na hiû ciao cia njora, kana mîthenya îtatü ya rûhiû rwa njora rwa Jehova, naguo nî atî kûgie na mîthenya ya mûthiro bûrûri-inî, rîrîa mûraika wa Jehova akaaniinana Isiraeli guothe.’ Na rîrî, tua itua ünjîre üria ngûthîi gücookeria üria ündümüte.”

¹³ Daudi akîira Gadi atîrî, “Rîu nîi ndî na thiîna müno. Nî kaba nîi ngwe moko-inî ma Jehova, tondü tha ciaka nî nyingî müno; no ndûkareke ngwe moko-inî ma andü.”

¹⁴ Nî ündü ücio Jehova akîrehera Isiraeli mûthiro, na andü a Isiraeli 70,000 magîkua. ¹⁵ Nake Ngai agîtüma mûraika akanange Jerusalemu. No rîrîa mûraika ekaga üguo-rî, Jehova akîona ündü ücio na akîigua kîeha nî ündü wa kînyariiriko kîu, nake akîira mûraika ücio wanangaga andü atîrî, “Tigîra hau! Eheria guoko gwaku.” Hîndî iyo mûraika ücio wa Jehova aarûgamîte kîhuhîro-inî kîa ngano kîa Arauna üria Mûjebusi.

¹⁶ Nake Daudi akîrora igûrû akîona mûraika wa Jehova arûngîi gatagatî ka igûrû na thî acomorete rûhiû rwa njora, arûnyîitite na guoko gwake gûtambûrûkîrio Jerusalemu. Nake Daudi na athuuri, mehumbite nguo cia makûnia, makîgûa magîturumithia mothiû mao thî.

¹⁷ Daudi akîûria Ngai atîrî, “Githî ti nîi ndaathanire atî arûi a mbaara matarwo? Nîi nîi nîi njîhîtie o na ngeeka üuru. Andü aya matarîi o ta ng’ondû. Nî atîa mekîte? Wee Jehova Ngai wakwa, reke guoko gwaku kûnjûkîrîre nîi na nyûmba yakwa, no rîrî, ndûkareke mûthiro üyü üikare na andü aku.”

¹⁸ Nake mûraika wa Jehova agîatha Gadi eere Daudi aambate athîi agaakîre Jehova kîgongona o kûu kîhuhîro-inî kîa ngano kîa Arauna üria Mûjebusi. ¹⁹ Nî ündü ücio Daudi akîambata agîathîkîra kiugo kîu Gadi aarîtie thiîni wa rîitwa rîa Jehova.

²⁰ Hîndî îria Arauna aakonyoraga ngano-rî, akîihûgûra akîona mûraika ücio; nao ariû ake ana arîa maarî nake makîhitha. ²¹ Nake Daudi agîkûhîrîria, na rîrîa Arauna aarorire akîmuona, akiuma kîhuhîro-inî kîa ngano, akîinamîrîria mûtwe wake mbere ya Daudi, na agîturumithia üthiû thî.

²² Daudi akîmwîra atîrî, “Njîtikîria njakîre Jehova kîgongona haha kîhuhîro-inî gîkî gîaku kîa ngano, nîguo mûthiro üyü ükorete andü üthire. Nyenderia o üria thogora wakîo üigana.”

²³ Arauna akîira Daudi atîrî, “Kîoe! Reke mûthamaki mwathi wakwa eke ündü üria üngîmûkenia. Na rîrî, nîngûkûhe ndegwa ici irutwo igongona rîa njino, ihûuri ici cia ngano ituîke ngû, ngano nayo ituîke ya igongona rîa mütu. Icio ciothe nîngûkûhe.”

²⁴ Nowe Mûthamaki Daudi agîcookeria Arauna atîrî, “Aca, no nginya ndîhe thogora wakîo üria üigana. Ndingîrutîra Jehova kîndü gîaku, kana ndute igongona rîa njino na kîndü kîria itarutîre thogora.”

²⁵ Nî ündü ücio Daudi akîrîha Arauna cekerî magana matandatü* cia thahabu nî ündü wa handü hau.

²⁶ Daudi agîakîra Jehova kîgongona handü hau, na akîruta maruta ma njino na maruta ma üiguanu. Agîakîra Jehova, nake Jehova akîmwîtika na njîra ya mwakî uumîte igûrû, ügîakana kîgongona-inî kîu kîa maruta ma njino.

* 21:25 nî ta kilo 7

²⁷ Ningĩ Jehova akĩarĩria mũraika ũcio nake agĩcookia rūhiũ rwake njora. ²⁸ Hĩndĩ iyo, rĩrĩa Daudi onire atĩ Ngai nĩamũguĩte arĩ kũu kũhũhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũcio Mũjebusi-rĩ, akĩrutĩra magongona hau. ²⁹ Hema ya Jehova iĩa nyamũre iĩa Musa aathondekeire werũ-inĩ, na kĩgongona kĩa maruta ma njino, hĩndĩ iyo ciarĩ harĩa hatũũgĩro o kũu Gibeoni. ³⁰ No rĩrĩ, Daudi ndangĩathiire mbere yakĩo gũtũirĩa ũhoror harĩ Ngai tondũ nĩetigagĩra rūhiũ rwa njora rwa mũraika ũcio wa Jehova.

22

¹ Hĩndĩ iyo Daudi akiuga atĩrĩ, “Nyũmba ya Jehova Ngai ĩgaakwo haha, o na kĩgongona gĩa kũrutagĩrwo maruta ma njino nĩ Isiraeli.”

Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩathana atĩ ageni othe arĩa maatũũraga Isiraeli* macookanĩrĩro, nake agĩthũura kuuma thĩinĩ wao mabundi a mahiga, nĩgeetha mahaarĩrie na maicũhie mahiga ma gwaka nyũmba ya Ngai. ³ Nake akĩruta igera nyingĩ cia gũthondeka mĩcumarĩ ya mĩrango ya ihingo na ya kũnyitithania indo cia nyũmba thĩinĩ, na gĩcango kĩngĩ gĩtangĩthimika. ⁴ Ningĩ akĩruta mĩgogo ya mĩtarakwa ĩtangĩtarĩka, nĩgũkorwo andũ a Sidoni na a Turo nĩmareheire Daudi mĩgogo mĩingĩ.

⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũriũ wakwa Solomoni nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũũgĩ wa kũigana, nayo nyũmba iĩa ĩgwakĩrwo Jehova yagĩrĩrwo nĩgũkorwo ĩrĩ na ũthaka mũnene na ngumo na riiri maitho-inĩ na ndũrĩrĩ ciothe. Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngũhaarĩria mwako wayo.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akihaarĩria maündũ ma mwako ũcio na njĩra nene atanakua.

⁶ Ningĩ agĩta mũriũ Solomoni akĩmwatha aakĩre Jehova Ngai wa Isiraeli nyũmba. ⁷ Daudi akĩra Solomoni ũũ: “Mũrũ wakwa, ndũire nyendaga gwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa. ⁸ No rĩrĩ, kiugo gĩkĩ kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngũrwo atĩrĩ, “Wee nĩũitĩte thakame nyingĩ na ũkarũa mbaara nyingĩ. Ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa riakwa, nĩ ũndũ nĩũitithĩte thakame nyingĩ gũkũ thĩ, maitho-inĩ makwa. ⁹ No nĩũkagĩa na mũriũ ũrĩa ũgaatuĩka mündũ wa thayũ na wa kũhoorera, na nĩngamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciake mĩena yothe. Rĩitwa riake ageetwo Solomoni, na hĩndĩ ya ũthamaki wake nĩngahe Isiraeli thayũ na ũhurũko. ¹⁰ ũcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa riakwa. Agaatuĩka mũrũ wakwa, na nĩ ndũike ithe. Ningĩ nĩngahaanda gĩtĩ kĩa ũnene wake kũu Isiraeli nginya tene.”

¹¹ “Na rĩrĩ, mũrũ wakwa, Jehova aroikara nawe, na ũrogaacĩra na wake nyũmba ya Jehova Ngai waku, ta ũrĩa oigire nĩũgeeka. ¹² Jehova arokũhe ũbaarĩrĩri na ũmenyo rĩrĩa agaakũnengera ũthamaki wa Isiraeli, nĩgeetha ũrũmie watho wa Jehova Ngai waku. ¹³ Hĩndĩ iyo wee nĩũkagaacĩra, ũngĩgatuĩka wa kũmenyagĩrĩra kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo o na watho ũrĩa Jehova aaheire Musa nĩ ũndũ wa Isiraeli. Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũgetigĩre kana ũkue ngoro.

¹⁴ “Nĩndutĩte wĩra mũnene wa kũhaarĩria mwako wa hekarũ ya Jehova, ngaigithia taranda 100,000† cia thahabu, na taranda 1,000,000‡ cia betha, na icango nyingĩ na igera nyingĩ ĩtangĩthimika, na mbaũ na mahiga. Nawe no wongerere ingĩ. ¹⁵ ũrĩ na aruti wĩra aingĩ: aicũhia a mahiga, na aaki a mahiga, na aaki a mbaũ, o hamwe na andũ marĩ na ũũgĩ wa kũruta wĩra o wotho ¹⁶ wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa igera, na mabundi mainĩ makĩria. Rĩu kĩambĩrĩrie wĩra, nake Jehova aroikara hamwe nawe.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Daudi agĩatha atongoria othe a Isiraeli mateithie mũriũ Solomoni. ¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Gĩthĩ Jehova Ngai wanyu ndarĩ hamwe na inyui? Na gĩthĩ ndamũheete ũhurũko mĩena yothe? Nĩgũkorwo nĩaneanĩte atũũri a bũrũri ũyũ moko-inĩ makwa, na rĩu bũrũri ũrĩ watho-inĩ wa Jehova na andũ ake. ¹⁹ Rĩu mwĩheanei ngoro na muoyo mũcarie Jehova Ngai wanyu. Ambĩrĩria gwaka handũ-haria-haamũre ha Jehova Ngai, nĩgeetha mũrehe ithandũkũ rĩa Jehova rĩa kĩrĩkanĩro na indo irĩa nyamũre cia Ngai itoonyio hekarũ iĩa ĩgwakwo nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩa Jehova.”

23

Alawii

¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Daudi aakũrire na agĩkorwo arĩ na mĩaka mĩingĩ-rĩ, agĩtua mũriũ Solomoni mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli.

² Ningĩ agĩcookanĩrĩra atongoria othe a Isiraeli hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii. ³ Alawii arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩtatũ kana makĩria magĩtarwo, nao arũme othe maarĩ 38,000. ⁴ Daudi akiuga atĩrĩ, “Thĩinĩ wa aya, 24,000 nĩ marũgamagĩrĩre wĩra wa hekarũ ya Jehova, nao 6,000 matuĩke anene na atũithania a ciira. ⁵ Nao andũ 4,000 matuĩke arangĩrĩ a ihingo, nao acio angĩ 4,000 matuĩke a kũgoocaga Jehova marĩ na inanda cia ũini iria heanĩte nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kĩũmbe.”

* 22:2 Ageni aya maarĩ njiaro cia andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo mbere ya gũtoorio nĩ Aisiraeli.

† 22:14 nĩ ta tani 3,450

‡ 22:14 nĩ ta tani 34,500

⁶ Daudi nīagayanirie Alawii acio ikundi kuringana na ariū a Lawi na nīo Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

Andū a Gerishoni

⁷ Ariū a Gerishoni maarī:

Ladani na Shimei.

⁸ Ariū a Ladani maarī:

Jehieli na nīwe warī mūtongoria wao, na Zethamu, na Joeli; othe maarī atatū.

⁹ Ariū a Shimei maarī:

Shelomothu, na Hazieli, na Harani, othe maarī atatū.

Acio nīo maarī atongoria a nyūmba cia Ladani.

¹⁰ Na ariū a Shimei maarī:

Jahathu, na Ziza, na Jeushu, na Beria.

Acio nīo maarī ariū a Shimei; othe maarī ana.

¹¹ Jahathu nīwe warī mūtongoria wao, nake Ziza aarī mūnini wake, no Jeushu na Beria matiarī na ariū aingī; nī ūndū ūcio maatarirwo ta maarī a nyūmba īmwe, na makīheo wīra ūmwe.

Andū a Kohathu

¹² Ariū a Kohathu maarī:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli: othe maarī ana.

¹³ Ariū a Amuramu maarī:

Harūni na Musa.

Harūni nīamūrīrwo hamwe na njiaro ciake nginya tene, nīgeetha maamūrage indo iria theru mūno, na marutagīre Jehova magongona, na mamūtungatagīre, na marathimanage thīinī wa rīitwa rīake nginya tene. ¹⁴ Ariū a Musa, mūndū wa Ngai, maataranīirio na mūhīrīga wa Lawi.

¹⁵ Ariū a Musa maarī: Gerishomu na Eliezeri.

¹⁶ Njiaro cia Gerishomu nī:

Shebueli nīwe warī mūtongoria wao.

¹⁷ Njiaro cia Eliezeri nī:

Rehabia na nīwe warī mūtongoria wao.

Eliezeri ndaarī na ariū angī, no ariū a Rehabia maarī aingī mūno.

¹⁸ Ariū a Iziharu maarī:

Shelomithu na nīwe warī mūtongoria wao.

¹⁹ Ariū a Hebironi maarī:

Jeria na nīwe warī mūtongoria wao, na Amaria aarī wa keerī, na Jahazieli aarī wa gatātū, na Jekameamu aarī wa kana.

²⁰ Ariū a Uzieli maarī:

Mika na nīwe warī mūtongoria wao, nake Ishia aarī mūnini wake.

Andū a Merari

²¹ Ariū a Merari maarī:

Mahali na Mushi.

Ariū a Mahali maarī:

Eleazaru na Kishu.

²² Eleazaru aakuire atarī na aanake; aarī o na airītu. Makīhikio nī ariū a mūrū wa nyina na ithe wao Kishu.

²³ Ariū a Mushi maarī:

Mahali, na Ederi, na Jeremothu; othe maarī atatū.

²⁴ Acio nīo maarī njiaro cia Lawi kuringana na nyūmba ciao: na nīo maarī atongoria a nyūmba ciao ta ūria marīitwa mao maandikitwo, na maatarirwo mūndū o mūndū, ūguo nī kuuga aruti a wīra arīa maarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa maatungataga hekarū-inī ya Jehova. ²⁵ Nīgūkorwo Daudi nīoigīte atīrī, “Kuona atī Jehova Ngai wa Isiraēli nīaheete andū ake ūhurūko, na nīokīte gūtūūra Jerusalemu nginya tene-rī, ²⁶ Alawii matigūcooka kūbatario nīgūkuuaga hema īrīa nyamūre kana kīndū o nakī kīa iria ihūthagīrwo cia gūtungata thīinī wayo.” ²⁷ Kūringana na ciugo cia Daudi cia mūthia, Alawii arīa maarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrī kana makīria nīmatarirwo.

²⁸ Wīra wa Alawii warī wa gūteithia njiaro cia Harūni ūtungata-inī wa hekarū ya Jehova ta ūū: kūrūgamīrīra nja cia hekarū na tūnyūmba twa ithaku-inī, na gūtherithia indo iria nyamūre, na kūruta mawīra marīa mangī thīinī wa nyūmba ya Ngai. ²⁹ Nīo maarī arūgamīrīri a mīgate īrīa yaigagwo metha-inī, na maruta ma mūtu wa ngano, na tūmīgate tūrīa tūtārī na ndawa ya kūmbia, na wīra wa gūkanda na kūruga mīgate, na mawīra mothe ma gūthima ūingī na mūigana wa indo. ³⁰ Nīngī marūgamage o rūciinī gūcookeria Jehova ngaatho na kūmūgooca. Nīngī magekaga ūguo o hwaī-inī, ³¹ na rīrīa rīothe

maruta ma njino mang'arutiiro Jehova, mithenya ya Thabatū, na ciathī cia Karūgamo ka Mweri, na ciathī iria ingī ciathanitwo. No nginya matungatage mbere ya Jehova mahinda mothe marī mūigana ūrīa ūtuitwo, ningī na njīra ūrīa maathitwo marutage nayo.

³² Na nī ūndū ūcio Alawii magithīi na mbere kūruta wīra ūrīa mehokeirwo wa Hema-ya-Gūtunganwo, na wa Handū-harīa-Hatheru, matongoretio nī ariū a ithe wao a rūciaro rwa Harūni, nī ūndū wa ūtungata wa hekarū ya Jehova.

24

Ikundi Cia Athinjiri-Ngai

¹ Ici nīcio ciarī ikundi cia ariū a Harūni:

Ariū a Harūni maarī Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ² No rīrī, Nadabu na Abihu nīmakuire ithe wao atakuite, na matiarī na ciana cia aanake; nī ūndū ūcio Eleazaru na Ithamaru magitungata marī athinjiri-Ngai. ³ Zadoku wa rūciaro rwa Eleazaru na Ahimeleku wa rūciaro rwa Ithamaru nīo maateithīrie Daudi kūmagayania ikundi, nī ūndū wa mūtatarata wa ūtungata ūrīa maathuurirwo. ⁴ Atongoria arīa aingī moimite njiaro-inī cia Eleazaru gūkīra arīa moimite njiaro-inī cia Ithamaru, nao makigayano ta ūū: kuuma njiaro-inī cia Eleazaru kwarī na atongoria a nyūmba ikūmi na atandatū, na kuuma njiaro-inī cia Ithamaru kwarī na atongoria a nyūmba anana. ⁵ Maamagayanirie na kīhoo to na ūndū wa gūcuuka mītī, nīgūkorwo nī haarī na anene a handū-harīa-haamūre, na anene a nyūmba ya Ngai gatagati-inī ka njiaro icio cia Eleazaru na cia Ithamaru.

⁶ Shemaia mūrū wa Nethaneli, ūrīa mwandiki-marūa Mūlawii, nīandikire marūtwa mao arī mbere ya mūthamaki na anene aya: Zadoku ūrīa-mūthinjiri-Ngai, na Ahimeleku mūrū wa Abiatharu, na atongoria a nyūmba cia athinjiri-Ngai na cia Alawii. Nyūmba imwe igathuurwo kuuma kūrī Eleazaru, na irīa ingī igathuurwo kuuma kūrī Ithamaru.

⁷ Mūtī wa mbere wagūire kūrī Jehoiaribu,

na wa keerī kūrī Jedaia,

⁸ na wa gatatū kūrī Harimu,

na wa kana kūrī Seroimu,

⁹ na wa gatano kūrī Malikija,

na wa gatandatū kūrī Mijamini,

¹⁰ na wa mūgwanja kūrī Hakuza,

na wa kanana kūrī Abija,

¹¹ na wa kenda kūrī Jeshua,

na wa ikūmi kūrī Shekania,

¹² na wa ikūmi na ūmwe kūrī Eliashibu,

na wa ikūmi na ūrī kūrī Jakimu,

¹³ na wa ikūmi na itatū kūrī Hupa,

na wa ikūmi na ina kūrī Jeshebeabu,

¹⁴ na wa ikūmi na itano kūrī Biliga,

na wa ikūmi na itandatū kūrī Imeri,

¹⁵ na wa ikūmi na mūgwanja kūrī Heziri,

na wa ikūmi na inana kūrī Hapizezu,

¹⁶ na wa ikūmi na kenda kūrī Pethahia,

na wa mīrongo ūrī kūrī Jehezekeli,

¹⁷ na wa mīrongo ūrī na ūmwe kūrī Jakini,

na wa mīrongo ūrī na igirī kūrī Gamuli,

¹⁸ na wa mīrongo ūrī na itatū kūrī Delaia,

na wa mīrongo ūrī na ina kūrī Maazia.

¹⁹ Ūyū nīguo warī mūtatarata wa ūtungata wao rīrīa maatoonya hekarū ya Jehova, kūringana na watho ūrīa maatuirirwo nī ithe wao Harūni, ta ūrīa Jehova Ngai wa Isiraeli aamwathite.

Alawii arīa Angī

²⁰ Njiaro iria ingī cia Lawi ciarī:

kuuma kūrī ariū a Amuramu: nī Shubaeli;

na kuuma kūrī ariū a Shubaeli: nī Jehedeia.

²¹ Kuuma kūrī ariū a Rehabia:

nī Ishia na nīwe warī mūtongoria wao.

²² Kuuma kūrī andū a Iziharu: nī Shelomothu;

na kuuma ariū a Shelomothu: nī Jahathu.

- ²³ Ariü a Hebironi maarĩ: Jeria na nĩwe warĩ mütongoria wao, Amaria aarĩ wa keerĩ, nake Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na Jakameamu aarĩ wa kana.
- ²⁴ Mürũ wa Uzieli: aarĩ Mika;
kuuma ariü a Mika: nĩ Shamiru.
- ²⁵ Mürũ wa nyina na Mika: aarĩ Ishia;
kuuma ariü a Ishia: nĩ Zekaria.
- ²⁶ Ariü a Merari: maarĩ Mahali na Mushi.
Mürũ wa Jaazia: aarĩ Beno.
- ²⁷ Ariü a Merari:
kuuma kũrĩ Jaazia: maarĩ Beno, na Shohamu, na Zakuri, na Ibiri.
- ²⁸ kuuma kũrĩ Mahali: nĩ Eleazaru, ũria ũtaarĩ na aanake.
- ²⁹ Kuuma kũrĩ Kishu: nĩ mürĩũ Jerameeli.
- ³⁰ Nao ariü a Mushi: maarĩ Mahali, na Ederi, na Jeremothu.

Acio nĩo maarĩ Alawii kũringana na nyũmba ciao. ³¹ O nao nĩmacuukire mĩtĩ o ta ũria ariü a ithe wao a rūciaro rwa Harũni meekire, marĩ mbere ya Mũthamaki Daudi o na mbere ya Zadoku, na Ahimeleku, na atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii. Nyũmba cia mürũ wa nyina ũria mükürũ ciekirwo o ta ũria nyũmba cia ũria münini mũno ciekirwo.

25

Aini

¹ Daudi arĩ hamwe na anene a mbütũ cia ita nĩamũrire ariü amwe a Asafu, na Hemani, na Jeduthuni marutage wĩra wa ũrathi makihũũraga inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba. Maya nĩmo marĩtwa ma andũ ariä maarutaga wĩra ũyũ wa kũina:

- ² Kuuma kũrĩ ariü a Asafu:
maarĩ Zakuri, na Jusufu, na Nethania, na Asarela. Ariü a Asafu maarũgamagĩrĩrwo nĩ Asafu, ũria warathaga ũhoru arũgamĩrĩrwo nĩ mũthamaki.
- ³ Kuuma kũrĩ ariü a Jeduthuni:
maarĩ Gedalia, na Zeri, na Jeshia, na Shimei, na Hashabia, na Matithia; othe maarĩ atan-datũ, marũgamĩrĩrwo nĩ ithe wao Jeduthuni, ũria warathaga ũhoru, akihũũraga kinanda kia mũgeeto, agacookagĩria Jehova ngaatho na akamũgoocaga.
- ⁴ Kuuma kũrĩ ariü a Hemani:
maarĩ Bukia, na Matania, na Uzieli, na Shubaeli, na Jerimothu, na Hanania, na Hanani, na Eliatha, na Gidaliti, na Romamuti-Ezeri, na Joshibekasha, na Malothi, na Hothiru, na Mahaziothu. ⁵ Acio othe maarĩ ariü a Hemani ũria wonagĩra mũthamaki maündũ. Maaheanĩtuo kũrĩ we kũringana na ciĩranĩro cia Ngai nĩguo mamütũũgagĩrie. Ngai aaheete Hemani ariü ikũmi na ana, na airĩtu atatũ.

⁶ Andũ aya othe maarũgamagĩrĩrwo nĩ maithe mao nĩguo mainage thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, nĩ undũ wa ũtungata wa nyũmba ya Ngai. Asafu, na Jeduthuni, na Hemani nao maarũgamagĩrĩrwo nĩ mũthamaki.

⁷ Hamwe na andũ a nyũmba ciao, ariä othe maarũtĩtwa na makagia na ũũgĩ wa kũinĩra Jehova, othe maarĩ andũ 288. ⁸ Andũ ethĩ na akũrũ undũ ũmwe, na arutani o na arutwo, nĩmacuukire mĩtĩ nĩguo magairwo mawĩra mao.

- ⁹ Mütĩ wa mbere, ũria warĩ wa Asafu, wagwĩrĩire Jusufu, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
wa keerĩ wagwĩrĩire Gedalia, we na andũ a nyũmba yao, na ariü ao, maarĩ andũ 12;
- ¹⁰ wa gatatũ wagwĩrĩire Zakuri, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹¹ wa kana wagwĩrĩire Iziri, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹² wa gatano wagwĩrĩire Nethania, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹³ wa gatandatũ wagwĩrĩire Bukia, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹⁴ wa mũgwanja wagwĩrĩire Jesarela, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹⁵ wa kanana wagwĩrĩire Jeshia, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹⁶ wa kenda wagwĩrĩire Matania, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹⁷ wa ikũmi wagwĩrĩire Shemei, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹⁸ wa ikũmi na ũmwe wagwĩrĩire Azareli, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ¹⁹ wa ikũmi na iĩrĩ wagwĩrĩire Hashabia, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
- ²⁰ wa ikũmi na itatũ wagwĩrĩire Shubaeli, na ariü ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

- ²¹ wa ikũmi na ĩna wagũĩĩre Matithia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²² wa ikũmi na ĩtano wagũĩĩre Jerimothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²³ wa ikũmi na ĩtandatũ wagũĩĩre Hanania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁴ wa ikũmi na mũgwanja wagũĩĩre Joshibekasha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁵ wa ikũmi na ĩnana wagũĩĩre Hanani, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁶ wa ikũmi na kenda wagũĩĩre Malothi, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁷ wa mĩrongo ĩĩrĩ wagũĩĩre Eliatha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁸ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe wagũĩĩre Hothiru, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁹ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ wagũĩĩre Gidaliti, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
³⁰ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wagũĩĩre Mahaziothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
³¹ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna wagũĩĩre Romamuti-Ezeri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12.

26

Arangĩri a Ihingo

¹ Ikundi cia arangĩri a ihingo:

kuuma kũrĩ andũ a Kora maarĩ: Meshelemia mũrũ wa Kore, ũmwe wa ariũ a Asafu.

- ² Ariũ a Meshelemia maarĩ:
 Zekaria, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
 na Jediaeli aarĩ wa keerĩ,
 na Zebadia aarĩ wa gatatũ,
 na Jathinieli aarĩ wa kana,
³ na Elamu aarĩ wa gatano,
 na Jehohanani aarĩ wa gatandatũ,
 na Eliehoenai aarĩ wa mũgwanja.
⁴ Ariũ a Obedi-Edomu maarĩ:
 Shemaia, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
 na Jehozabadu aarĩ wa keerĩ,
 na Joa aarĩ wa gatatũ,
 na Sakaru aarĩ wa kana,
 na Nethaneli aarĩ wa gatano,
⁵ na Amieli aarĩ wa gatandatũ,
 na Isakaru aarĩ wa mũgwanja,
 na Peulethai aarĩ wa kanana,
 nĩgũkorwo Ngai nĩarathimĩte Obedi-Edomu.

⁶ Mũriũ Shemaia o nake aarĩ na ariũ ake, ariũ maarĩ atongoria thĩnĩ wa nyũmba ya ithe wao, tondũ maarĩ andũ ehoti. ⁷ Ariũ a Shemaia maarĩ: Othini, na Refaeli, na Obedi, na Elizabadu, nao andũ a nyũmba yao, Elihu, na Semakia, maarĩ andũ ehoti. ⁸ Acio othe maarĩ a njiaro cia Obedi-Edomu; o hamwe na ariũ ao, na andũ a nyũmba yao maarĩ andũ ehoti, na maarĩ na hinya wa kũruta wĩra. Njiaro cia Obedi-Edomu othe maarĩ andũ 62.

⁹ Meshelemia nĩ aarĩ na ariũ ake na andũ a nyũmba yao, ariũ maarĩ andũ ehoti, othe maarĩ andũ 18.

¹⁰ Ariũ a Hosa ũria Mũmerari maarĩ: Shimuri na nĩwe warĩ mĩtongoria wao (o na gũtũika tiwe warĩ irigithathi, ithe nĩamũthuurĩte atũike mĩtongoria wao), ¹¹ Hilikia aarĩ wa keerĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa na andũ a nyũmba yao othe maarĩ andũ 13.

¹² Ikundi icio cia arangĩri a ihingo ciĩtanĩtio na anene ao, ciarĩ na mawĩra ma gũtungata thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova o ta andũ ariũ angĩ a nyũmba yao. ¹³ Andũ ethĩ na andũ akũrũ o ũndũ ũmwe nĩmacuukĩre o kĩhingo mĩtĩ kũringana na nyũmba ciao.

¹⁴ Mũtĩ wa Kĩhingo kĩa Irathiro wagwĩĩre Shelemia. Ningĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩ ũndũ wa mũriũ Zekaria, ũria warĩ mũheani kĩrĩra mũũgĩ, nake akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gathigathini. ¹⁵ Mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gũthini wagwĩĩre Obedi-Edomu, naguo mũtĩ wa nyũmba-ya-kũigwo-into ũkĩgwĩra ariũ ake. ¹⁶ Mĩtĩ ya Kĩhingo gĩa Ithũiro, na Kĩhingo gĩa Shalekethu mwena wa njĩra ya rũgongo, yagwĩĩre Shupimu na Hosa.

Arangĩri maaikaraga metanĩĩre. ¹⁷ O mũthenya gwakoragwo na Alawii atandatũ mwena wa irathĩro, na Alawii ana mwena wa gathigathini, na Alawii ana mwena wa gũthini, na Alawii eerĩ mahinda mothe nyũmba-inĩ ya kũigwo-into. ¹⁸ Nayo nja ya mwena wa ithũĩro, Alawii ana maikaraga njĩra-inĩ, na Alawii eerĩ maikaraga kũu nja.

¹⁹ Icio nĩcio ciarĩ ikundi cia arangĩri a ihingo arĩa maarĩ a njiaro cia Kora na Merari.

Aigi Kĩgĩĩna, na Anene arĩa Angĩ

²⁰ Alawii arĩa angĩ nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia nyũmba ya Ngai na igĩĩna cia indo iria nyamũre.

²¹ Njiaro cia Ladani, arĩa maarĩ Agerishoni na undũ wa Ladani, na maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani ũcio Mũgerishoni, maarĩ: Jehieli, ²² na ariũ a Jehieli, na Zethamu, na mĩrũ wa nyina Joeli. Acio nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia hekarũ ya Jehova.

²³ Kuuma kũrĩ andũ a Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli maarĩ:

²⁴ Shubaeli wa rũciaro rwa Gerishomu mĩrũ wa Musa, na nĩwe warĩ mũnene wa kũrũgamĩrĩra igĩĩna.

²⁵ Andũ a nyũmba yao kuuma kũrĩ Eliezeri: maarĩ mĩriũ Rehabia, na Jeshia aarĩ mĩriũ wa Rehabia, na Joramu aarĩ mĩriũ wa Jeshia, na Zikiri aarĩ mĩriũ wa Joramu, na Shelomithu aarĩ mĩriũ wa Zikiri. ²⁶ Shelomithu na andũ a nyũmba yao nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna ciothe cia indo iria ciarĩ nyamũre nĩ Mũthamaki Daudi, na indo iria ciarĩ nyamũre nĩ atongoria a nyũmba arĩa maarĩ anene a ikundi cia ngĩri ngĩri na ikundi cia igana igana, na ikaamũrwo nĩ anene arĩa angĩ a mbũtũ cia ita. ²⁷ Indo imwe cia iria ciatahitwo mbaara-inĩ maaciamũĩre wĩra wa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ²⁸ Na rĩrĩ, indo ciothe iria ciamũrĩtwo nĩ Samũeli ũria muoni-maündũ, na ikaamũrwo nĩ Saũlũ mĩrũ wa Kishu, na Abineri mĩrũ wa Neri, na Joabu mĩrũ wa Zeruia, na indo iria ingĩ ciothe ciamũrĩtwo-rĩ, ciamenyagĩrĩtwo nĩ Shelomithu na andũ a nyũmba yao.

²⁹ Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: Kenania na ariũ ake nĩmaheirwo mawĩra na kũu nja ya hekarũ matuĩke anene na aciirithania a Isiraeli.

³⁰ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi: maarĩ Hashabia na andũ a nyũmba yao, andũ ehoti 1,700; nĩ maarũgamĩrĩre wĩra wa Jehova wothe kũu Isiraeli mwena wa ithũĩro wa Jorodani, o na wĩra wa gũtungatĩra mũthamaki. ³¹ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi, Jeria nĩwe warĩ mũnene wao kũringana na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba ciao. Mwaka wa mĩrongo ĩna wa ũthamaki wa Daudi nĩ gwatuĩrĩro maandĩko-inĩ, na gũkĩoneka thĩĩnĩ wao andũ ehoti o kũu Jazeri ya Gileadi. ³² Jeria aarĩ na andũ a nyũmba yao 2,700 arĩa maarĩ ehoti na maarĩ atongoria a nyũmba, nake Mũthamaki Daudi akĩmatua arũgamĩrĩri a andũ a Rubeni, na a andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase maündũ-inĩ mothe marĩa maakonainie na Ngai, o na marĩa maakonainie na ũhoru wa mũthamaki.

27

Ikundi cia Mbũtũ cia Ita

¹ Ūyũ nĩguo mũtaratara wa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ atongoria a nyũmba, na anene a ikundi cia o ngĩri ngĩri na ikundi cia o igana igana, na anene ao, arĩa maatungatagĩra mũthamaki maündũ-inĩ mothe makonĩĩ ikundi cia mbũtũ cia ita iria ciakoragwo wĩra-inĩ mweri o mweri, mwaka wothe. O gĩkundi kĩarĩ kĩa andũ 24,000.

² Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mbere kĩa mweri wa mbere aarĩ Jashobeamu mĩrũ wa Zabidieli. Gĩkundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000. ³ Nake aarĩ wa rũciaro rwa Perez, na nĩwe warĩ mũnene wa anene othe a mbũtũ cia ita mweri wa mbere.

⁴ Mũrũgamĩrĩri wa gĩkundi kĩa mweri wa keerĩ aarĩ Dodai ũria Mũahohi; mũtongoria wa gĩkundi gĩa ke aarĩ Mikilothu. Gĩkundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

⁵ Mũnene wa mbũtũ cia ita wa gatātũ, wa mweri wa itātũ aarĩ Benaia mĩrũ wa Jehoiada ũria mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe warĩ mũnene, na gĩkundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000. ⁶ Benaia ũcio nĩwe warĩ njamba mũno gatagatĩ-inĩ ka arĩa Mĩrongo ĩtatũ na nĩwe warĩ mũnene wao. Gĩkundi gĩa ke kĩarũgamagĩrĩtwo nĩ mĩriũ Amizabadi.

⁷ Mũnene wa kana, wa mweri wa ĩna, aarĩ Asaheli mĩrũ wa nyina na Joabu; mĩriũ Zebadia nĩwe wacookire ithenya rĩa ke. Gĩkundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

⁸ Mũnene wa gatano mweri wa ĩtano, aarĩ Shamuhuthu ũria Mũizirahi. Gĩkundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

⁹ Mũnene wa gatandatũ wa mweri wa ĩtatandatũ, aarĩ Ira mĩrũ wa Ikeshu ũria Mũtekoa. Gĩkundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

¹⁰ Mũnene wa mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, aarĩ Helezu ũria Mũpeloni, wa rũciaro rwa Efiraimu. Gĩkundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

- ¹¹ Mũnene wa kanana, wa mweri wa ĩnana, aarĩ Sibekai ũrĩa Mũhushathi wa rūciaro rwa Azerahi. Gikundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.
- ¹² Mũnene wa kenda wa mweri wa kenda aarĩ Abiezeri ũrĩa Mũanathothu wa rūciaro rwa Abenjamini. Gikundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.
- ¹³ Mũnene wa ikũmi, wa mweri wa ikũmi, aarĩ Maharai ũrĩa Mũnetofathi wa rūciaro rwa Azerahi. Gikundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.
- ¹⁴ Mũnene wa ikũmi na ũmwe, wa mweri wa ikũmi na ũmwe, aarĩ Benaia ũrĩa Mũpirathoni wa rūciaro rwa Aefiraimu. Gikundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.
- ¹⁵ Mũnene wa ikũmi na eerĩ, mweri wa ikũmi na ĩrĩ, aarĩ Helidai ũrĩa Mũnetofathi, wa kuuma nyũmba ya Othinieli. Gikundi gĩake kiarĩ na andũ 24,000.

Anene a Mĩhĩrĩga

- ¹⁶ Anene arĩa maathaga mĩhĩrĩga ya Isiraeli maarĩ aya:

mũnene wa mũhĩrĩga wa Rubeni aarĩ Eliezeri mūrũ wa Zikiri;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Simeoni aarĩ Shefatia mūrũ wa Maaka;
¹⁷ mũnene wa mũhĩrĩga wa Lawĩ aarĩ Hashabia mūrũ wa Kemueli;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Harũni aarĩ Zadoku;
¹⁸ mũnene wa mũhĩrĩga wa Juda aarĩ Elihu mūrũ wa ithe na Daudi;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Isakaru aarĩ Omuri mūrũ wa Mikaeli;
¹⁹ mũnene wa mũhĩrĩga wa Zebuluni aarĩ Ishimaia mūrũ wa Obadia;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Nafitali aarĩ Jeremothu mūrũ wa Azirielĩ;
²⁰ mũnene wa mũhĩrĩga wa Aefiraimu aarĩ Hoshea mūrũ wa Azazia;
 mũnene wa nuthu ĩmwe ya mũhĩrĩga wa Manase aarĩ Joeli mūrũ wa Pedaia;
²¹ mũnene wa nuthu ĩrĩa ingĩ ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Gileadi aarĩ Ido mūrũ wa Zekaria;
 mũnene wa mũhĩrĩga wa Benjamini aarĩ Jaasieli mūrũ wa Abineri;
²² mũnene wa mũhĩrĩga wa Dani aarĩ Azareli mūrũ wa Jerohamu;
 Acio nĩo maarĩ anene arĩa maathaga mĩhĩrĩga ya Isiraeli.

²³ Daudi ndaatarire andũ a mĩaka mĩrongo ĩrĩ na arĩa mataakinyĩtie, tondũ Jehova nĩeranĩire atĩ nĩakaingĩhia Isiraeli matuĩke o ta njata cia matu-inĩ. ²⁴ Joabu mūrũ wa Zeruia nĩambĩrĩrie gũtara andũ, no ndaarĩkirie. Mang'ũrĩ nĩmakinyĩre Isiraeli nĩ ũndũ wa itarana rĩu. Naguo mũigana wa itarana rĩu ndwandĩkirwo ibuku-inĩ rĩa maündũ ma Mũthamaki Daudi.

Arori a Maündũ ma Mũthamaki

- ²⁵ Azimavethu mūrũ wa Adieli nĩwe warũgamagĩrĩra nyũmba iria ciaigagwo indo cia ũthamaki. Jonathani mūrũ wa Uzia nĩwe warũgamagĩrĩra nyũmba cia kũigwo indo kũu ng'ongo-inĩ, na matũũra-inĩ, na tũtũũra-inĩ, o na mĩthiringo ĩrĩa mĩraihu na igũrũ ya arangĩri.
- ²⁶ Eziri mūrũ wa Kelubu nĩwe warũgamagĩrĩra andũ arĩa maarutaga wĩra wa kũrĩma mĩgũnda.
- ²⁷ Shimei ũrĩa Mũramathi nĩwe warũgamagĩrĩra mĩgũnda ya mĩthabibũ. Zabadi ũrĩa Mũshifimi nĩwe warũgamagĩrĩra maciaro ma mĩthabibũ matanekĩrwo mĩtũngi-inĩ.
- ²⁸ Baali-Hanani ũrĩa Mũgederi nĩwe warũgamagĩrĩra mĩtĩ ya mĩtamaĩyũ na ya mĩborothandi magũrũ-inĩ ma ĩrĩma cia mwena wa irathĩro.
- Joashu nĩwe warũgamagĩrĩra kũrĩa kwaigagwo maguta ma mĩtamaĩyũ.
- ²⁹ Shitirai ũrĩa Mũsharoni nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩithagio Sharoni. Shafati mūrũ wa Adilai nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩ cianda-inĩ.
- ³⁰ Obili ũrĩa Mũishumaeli nĩwe warũgamagĩrĩra ngamĩĩra. Jehedeia ũrĩa Mũmeronothu nĩwe warũgamagĩrĩra ndigiri.
- ³¹ Jazizi ũrĩa Mũhagari nĩwe warũgamagĩrĩra ndũũru cia mbũri.
- Acio othe nĩo maarĩ anene arĩa marũgamagĩrĩra indo ciothe cia Mũthamaki Daudi.

³² Jonathani mamawe wa Daudi aarĩ mũheani kĩrĩra, mündũ mũmenyi maündũ na mwandĩki-marũa. Nake Jehieli mūrũ wa Hakimoni nĩwe wamenyagĩrĩra ariũ a mũthamaki.

³³ Ahithofeli nĩwe waheaga mũthamaki kĩrĩra.

Nake Hushai ũrĩa Mũariki aarĩ mũrata wa mũthamaki. ³⁴ Jehoiada mūrũ wa Benaia na Abiatharu nĩo maacookire ithenya rĩa Ahithofeli.

Joabu nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki.

28

Daudi Kûhaariia Mwako wa Hekarü

¹ Daudi nîatûmanîire anene othe a Isiraeli moongane Jerusalemu, nao nîo: anene ariä maarûgamîrîire mîhîrîga, na anene a ikundi iria ciatungatagîra mûthamaki, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na anene a ikundi cia o igana igana, na anene ariä maarûgamîrîire indo ciothe na mahiü ma mûthamaki na ma ariü ake o na anene a nyûmba ya üthamaki, na andü ariä maarî njamba, na andü othe ariä maarî ürûme wa kûrûa mbaara.

² Mûthamaki Daudi nîarûgamire akîmeera atîrî: “Ta thikîrîriai, inyuü ariü a baba na andü akwa. Nîndatuîte na ngoro yakwa gwaka nyûmba îtuîke handü ha kûhurükio ithandükü rîa kîrîkanîro kîa Jehova, ari ho gaturwa ka makinya ma Ngai witü, na ngûhaariia kûmîaka. ³ No Ngai akînjîra atîrî, ‘Wee ndûgwaka nyûmba îtanîtio na Rîîtwâ riakwa, tondü wee üri mündü wa mbaara na nîüitîte thakame.’

⁴ “No Jehova, Ngai wa Isiraeli, nîathuurire kuuma kûrî nyûmba iitü yothe nduîke mûthamaki wa Isiraeli nginya tene. Nîathuurire Juda atuîke mûtongoria, na kuuma nyûmba ya Juda agîthuura nyûmba ya baba, na kuuma kûrî ariü a baba akîona kwagîrîire aandue nîi mûthamaki wa Isiraeli yothe. ⁵ Harî ariü akwa othe, tondü Jehova nîaheete ariü aingî-rî, nîathuurite mûriü wakwa Solomoni aikarîre gîti kîa üthamaki wa Jehova, athamakîre Isiraeli. ⁶ Aanjîrîre atîrî: ‘Mûriü waku Solomoni nîwe ügaaka nyûmba yakwa na nja ciakwa, nîgûkorwo nîndîmûthuurite atuîke mûriü wakwa na nîi nduîke ithe. ⁷ Nîngahaanda üthamaki wake nginya tene angîtüura arûmîtie maathani na mawatho makwa ta üria kûrekwo ihinda rîrî.’

⁸ “Nî ündü ücio, rîu ndamwatha o haha maitho-inî ma andü a Isiraeli othe na kîüngano gîkî kîa Jehova, o nake Ngai witü akîiguaga: Mûmenyerere, na mûrûmagîrîre maathani mothe ma Jehova Ngai wanyu, nîgeetha mwîgwatîre bûrûri üyü mwega, na mûkaütigîra njîaro cianyu ütuîke igai rîao nginya tene.

⁹ “Nawe mûrû wakwa Solomoni-rî, tüüra ümenyete Ngai wa thoguo, na ümütungatagîre wîrutîire na ngoro yaku yothe na kwîyendera, nîgûkorwo Jehova atuîragia ngoro o yothe, na akamenya gîtümi o gîothe kîa meciiria ma cio. Üngîmûrongooria no ümuone; no üngîmûtirika, agaakûrega nginya tene. ¹⁰ Gîciirîe rîu, nîgûkorwo Jehova nîwe athuurite wa gwaka hekarü îri handü hatheru. Gîa na hinya na ürite wîra ücio.”

¹¹ Hîndî iyo Daudi akînengera mûriü Solomoni mîcoro ya mwako wa gîthaku kîa hekarü, na nyûmba ciayo, na nyûmba cia kûigwo indo, na tûnyûmba twayo twa igûrû, na tûnyûmba twa thîinî, na handü ha kûhoroherio mehia. ¹² Akîmûnengera mîcoro ya mîako yothe îria Roho eekîrîte meciiria-inî make îkonîi nja cia hekarü ya Jehova, na ya tûnyûmba tuothe tûria twamîthiürûkîirie na tûnyûmba twa kûigwo igîina cia hekarü ya Ngai, na gwa kûigwo igîina cia indo iria nyamûre. ¹³ Ningî akîmûtaariia wîra wa ikundi cia athînjîri-Ngai, na wa Alawii, na wîra wothe wa ütungata thîinî wa hekarü ya Jehova, o na wa indo ciothe cia kûhûthagîrwo ütungata-inî wayo. ¹⁴ Nake akîheana mûigana wa üritü wa thahabu ya gûthondeka indo ciothe cia thahabu cia kûhûthagîrwo ütungata-inî wa mîthemba o mîthemba, na üritü wa betha ya gûthondeka indo ciothe cia betha cia kûhûthagîrwo ütungata-inî wa mîthemba o mîthemba, ta üü: ¹⁵ üritü wa thahabu ya gûthondeka mîti ya thahabu ya kûigîrîrwo matawa na matawa mayo, na üritü wa o mûti na matawa maguo; na üritü wa betha ya gûthondeka o mûti wa betha wa kûigîrîra tawa na matawa maguo, kûringana na üria mûti wa kûigîrîra matawa wahûthagîrwo: ¹⁶ üritü wa thahabu ya gûthondeka metha ya kûigîrîra mîgate îria mîamûre; na üritü wa betha ya gûthondeka metha cia betha; ¹⁷ na üritü wa thahabu therie ya gûthondeka hûüma, na mbakûri cia kûminjaminjîria, na nyûngû, üritü wa thahabu ya gûthondeka o thaani ya thahabu; na üritü wa betha ya gûthondeka o thaani ya betha; ¹⁸ na üritü wa thahabu therie ya gûthondeka kîgongona gîa gûcinîrwo übumba. O na ningî akîmûnengera mûcoro wa ngaari ya ita, üguo nî kuuga ya makerubi ma thahabu marîa maatambûrûkîtie mathagu makahumbîra ithandükü rîa kîrîkanîro kîa Jehova.

¹⁹ Daudi akiuga atîrî, “Maündü maya mothe ndîmandîkite üria ndatongoriorî nî guoko kwa Jehova kûrî igûrû riakwa, na akîhe ümenyo wa maündü mothe ma mûcoro üyü.”

²⁰ Ningî Daudi akîira mûriü Solomoni atîrî, “Gîa na hinya na wîyûmîrîrie, na ürite wîra ücio. Ndûgetigîre na ndûgakue ngoro, tondü Jehova Ngai, o we Ngai wakwa, ari hamwe nawe. Ndagagûti-ganîria kana agûtirike nginya rîria wîra wothe üria ükaarutwo nî ündü wa ütungata wa hekarü ya Jehova ügaathira. ²¹ Ikundi cia athînjîri-Ngai na Alawii, nîciîhaariie nî ündü wa wîra wothe wa hekarü ya Ngai, na mündü o wothe üri na wendo na nîoi wîra wa übundi o wothe nîagagûteithia wîra-inî üyü. Anene na andü othe nîmarîathikagîra wathani waku wothe.”

¹ Ningĩ Mũthamaki Daudi akĩra kiũngano kũu gĩothe atĩrĩ: “Mũriũ wakwa Solomoni, ũria Ngai athuurĩte, nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũmenyo wa kũigana. Wĩra ũyũ nĩ mũnene, tondũ nyũmba ĩno ĩhaana ta ya ũthamaki ti ya mũndũ no nĩ ya Jehova Ngai. ² Nĩnjigithĩtie indo na ũhoti wakwa wothe nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, ngaiga thahabu nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia thahabu, na betha nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia betha, na gĩcango nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia gĩcango, na kĩgera nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia kĩgera, na mbaũ nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia mbaũ, o na tũhiga tũria twĩtagwo onigithi tũria tũtheecagĩrĩrwo indo-inĩ, na tũhiga tũria tũhenagia twa kũgemia nyũmba, na tũhiga twa rangi wa mĩthemba mĩingĩ, na tũhiga twa goro twa mĩthemba mĩingĩ, na mahiga ma nyaigĩ ma mũthemba ũria mwega, indo icio ciothe ngaigithia irĩ nyingĩ mũno. ³ Makĩria ma ũguo, harĩ kwĩrutĩra gwakwa igurũ rĩa hekarũ ya Ngai wakwa nĩngũheana kĩgĩna gĩakwa mwene gĩa thahabu na betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, na icio ngũciheana nyongerere kĩa kĩngĩ njigithĩtie nĩ ũndũ wa hekarũ ĩno theru: ⁴ ngũheana taranda ngiri ithatũ* cia thahabu, o thahabu ĩria ya Ofiri, na taranda ngiri mũgwanja† cia betha ĩria therie nĩ ũndũ wa kũgemia thingo cia nyũmba, ⁵ o na nĩ ũndũ wa wĩra wa thahabu na indo cia wĩra wa betha ũria wothe ũkaarutwo nĩ mabundi. Na rĩrĩ, nũũ ũkwĩamũrĩra Jehova ũmũthĩ na kwiyendera?”

⁶ Hĩndĩ ĩyo atongoria a nyũmba, na anene a mĩhĩrĩga ya Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri ngiri na anene a ikundi cia igana igana na anene arĩa maarũgamagĩrĩra wĩra wa mũthamaki makĩheana indo na kwiyendera. ⁷ Nĩ ũndũ wa wĩra wa hekarũ ya Ngai nĩmaheanire taranda ngiri ithano,‡ na dariki ngiri ikũmi§ cia thahabu, na taranda ngiri ikũmi* cia betha, na taranda ngiri ikũmi na inyanya† cia gĩcango, na taranda ngiri igana rĩmwe‡ cia kĩgera. ⁸ Mũndũ o wothe warĩ na tũhiga twa goro nĩatũheanire thĩnĩ na kĩgĩna kĩa hekarũ ya Jehova kĩa kĩaamenyagĩrĩrwo nĩ Jehieli ũria Mũgerishoni. ⁹ Andũ nĩmakenirio nĩ ũria atongoria ao maamũkĩre ũgoro ũcio na kwiyendera, tondũ nĩmarutĩre Jehova indo na ngoro yao yothe matekũringĩrĩrio. Mũthamaki Daudi o nake nĩakenire mũno.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁰ Daudi nĩagocire Jehova arĩ mbere ya kiũngano kũu gĩothe, akiuga atĩrĩ,

“Ũrogocwo wee, o Wee Jehova,
Ngai wa ithe witũ Isiraeli,
kuuma tene nginya tene.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, ũnene, na hinya,
na riiri, na wathani, na ũkengi nĩ ciaku,
nĩgũkorwo kĩndũ o gĩothe kĩrĩ igurũ na thĩ nĩ gĩaku.

Wee Jehova, ũthamaki nĩ waku;
nĩtũtũgĩrĩtio, ũkanenehio gũkĩra indo ciothe.

¹² Ũtonga na gĩtĩo ciumaga kũrĩ we;
Wee nĩwe wathaga indo ciothe.
Hinya na ũhoti wa gũtũgĩria
o na kũhe andũ othe hinya irĩ moko-inĩ maku.

¹³ Na rĩrĩ, Ngai witũ, nĩtũgũgũcookeria ngaatho,
na tũkagooa rĩitwa rĩaku rĩrĩ riiri.

¹⁴ “No nĩ ngĩrĩ ũ, nao andũ akwa-rĩ, makĩrĩ a, atĩ no tũhote kũheana na ũtaana ta ũyũ? Indo ciothe ciumaga kũrĩ we, na kĩa twakũhe no kĩa kiumĩte moko-inĩ maku. ¹⁵ Ithũ tũrĩ ageni na agendi maitho-inĩ maku, o ta ũria maithe maitũ ma tene othe maatariĩ. Matukũ maitũ gũkũ thĩ matariĩ o ta kĩrũru, na gũtĩrĩ mwĩhoko wa gũtũra. ¹⁶ Wee Jehova Ngai witũ, ũingĩ wa indo ici twaruta cia gũgwakĩra hekarũ nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩaku Itheru ciumĩte guoko-inĩ gwaku, na ciothe no ciaku. ¹⁷ Nĩ nĩnjũũ atĩ Wee Ngai wakwa nĩtũĩragia ngoro, na nĩũkenagio nĩ ũrũngĩrĩru wa ngoro. Indo ici ciothe ndĩciheanĩte na kwiyendera na wĩhokeku. Na rĩu ndĩ na gĩkeno nĩ ũndũ wa kwĩonera ũria andũ aya aku marĩ haha makũrutĩre indo na wendo. ¹⁸ Wee Jehova, Ngai wa maithe maitũ Iburahĩmu, na Isaaka na Isiraeli, tũria wendo ũyũ ũrĩ ngoro-inĩ cia andũ aku nginya tene na ũtũme matũre magwathĩkagĩra. ¹⁹ Na ũhotithie mũriũ wakwa Solomoni kwĩrutĩra na ngoro yake yothe, kũmenyagĩrĩra maathani maku, na maũndũ marĩa wee wendaga o na kĩa gĩaku kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maũndũ mothe nĩguo aake mwako wa nyũmba ĩno ĩhaana ta nyũmba ya ũthamaki, ĩria nĩ njigithĩrie indo ciayo.”

²⁰ Ningĩ Daudi akĩra kiũngano gĩothe atĩrĩ, “Goocai Jehova Ngai wanyu.” Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩgocia Jehova Ngai wa maithe mao; makĩĩnamĩrĩra, na makĩgũthia thĩ mbere ya Jehova na mbere ya mũthamaki.

* 29:4 nĩ ta tani 100 † 29:4 nĩ ta tani 240 ‡ 29:7 nĩ ta tani 170 § 29:7 nĩ ta kilo 84 * 29:7 nĩ ta tani 345 † 29:7 nĩ ta tani 620 ‡ 29:7 nĩ ta tani 3,450

Solomoni Kwamükirwo ta Mūthamaki

²¹ Mūthenya ūyū ūngī makirutira Jehova magongona na makīmūrutira maruta ma njino, ta ūū: ndegwa ngiri ĩmwe, na ndūrūme ngiri ĩmwe na tūtūrūme ngiri ĩmwe, o hamwe na maruta mao ma indo cia kūnyuuo na magongona mangī maingī nī ūndū wa andū a Isiraeli othe. ²² Makīria na makīnyua marī na gīkeno kīnene mūthenya ūcio marī hau mbere ya Jehova.

Ningī makīamūkīra Solomoni mūrū wa Daudi arī mūthamaki hīndī ya keerī, na makīmūitirira maguta mbere ya Jehova atuīke wa kūmathamakīra, nake Zadoku atuīke mūthīnjīri-Ngai. ²³ Nī ūndū ūcio Solomoni agīkarīra gītī gīa ūthamaki kīa Jehova, na agītūika mūthamaki ithenya rīa ithe Daudi. Nake akīgaacīra na agīathikīrwo Isiraeli guothe. ²⁴ Anene othe, na andū arīa maarī njamba, hamwe na ariū a Mūthamaki Daudi othe magītīkīra Mūthamaki Solomoni amaathage.

²⁵ Jehova agītūgīria Solomoni mūno maitho-inī ma andū a Isiraeli othe, na akīmūhe ūthamaki ūrī na riiri ūtaahetwo mūthamaki ūngī wa Isiraeli mbere iyo.

Gīkuū kīa Daudi

²⁶ Daudi mūrū wa Jesii aarī mūthamaki wa Isiraeli guothe. ²⁷ Aathamakīre Isiraeli mīaka mīrongo ĩna, mīaka mūgwanja yayo agīthamaka arī Hebironi, nayo mīaka mīrongo ĩtatū na ĩtatū agīthamaka arī Jerusalemu. ²⁸ Aakuire arī mūkūrū mūno, arīkītie gūkenera gūtūūra gwake matukū maingī, na arī mūtongu, na agatīo. Mūriū Solomoni nīwe wathamakire ithenya rīake.

²⁹ Naho ha maündū marīa makoniī wathani wa Mūthamaki Daudi kuuma kīambīrīria nginya mūthia, nīmandikītwo thīinī wa maandīko ma Samūeli ūrīa warī muoni-maündū, na maandīko-inī ma Nathani ūrīa mūnabii na maandīko-inī ma Gadi ūrīa muoni-maündū, ³⁰ hamwe na maündū mothe marīa maakoniī ūthamaki wake na ūhoti ūrīa aarī nago, na ūrīa maündū marīa maamūthiūrūrūkīrie maatarī na ma Isiraeli na mothamaki ma mabūrūri marīa mangī mothe.

IBUKU RĨA KEERĨ RĨA MAÜNDŨ MA MATUKŨ MA TENE

Solomoni Kũhooya Aheo Ũũgĩ

¹ Solomoni, mŭrũ wa Daudi, nĩhaandire akĩrũma wega ũthamaki-inĩ wake, nĩgũkorwo Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake na akimũnenehia mũno makĩria.

² Nake Solomoni akĩarĩria andũ a Isiraeli othe: akĩarĩria anene a mbütũ cia o ngiri ngiri, na anene a mbütũ cia o igana igana, na aciiri, o na atongoria othe a kũu Isiraeli, na atongoria a nyũmba. ³ Nake Solomoni na kiũngano kiu gĩothe makĩambata kũndũ kũria gütũũgĩru kũu Gibeoni, nĩgũkorwo Hema-ya-Gütũnganwo ya Ngai nĩkuo yarĩ, irĩa Musa ndungata ya Jehova aathondekeire kũu werũ-inĩ. ⁴ Na rĩrĩ, Daudi nĩambatĩtie ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu akarĩga harĩa aarĩthondekeire, tondũ niariambiire hema kũu Jerusalemu. ⁵ No kigongona gĩa gĩcango kĩa gĩathondeketwo nĩ Bezaleli mŭrũ wa Uri, mŭrũ wa Huru, kĩarĩ Gibeoni mbere ya hema irĩa nyamũre ya Jehova; nĩ undũ ũcio Solomoni na kiũngano kiu magĩthĩi hau gütũiria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova. ⁶ Solomoni akĩambata kigongona-inĩ kiu gĩa gĩcango o hau mbere ya Jehova thĩinĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo, na akĩrutĩra hau igũrũ wakio magongona ngiri imwe ma njino.

⁷ Utukũ o ro ũcio-rĩ, Ngai akiumĩrĩra Solomoni, akimwĩra atĩrĩ, “Hooya kĩa gĩothe ũkwenda ngũhe.”

⁸ Solomoni agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Nĩwekĩire baba Daudi maündũ manene ma ũtugi na nĩunduĩte mũthamaki ithenya rĩake. ⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai, reke ũrĩa werĩire baba Daudi ũhinge, nĩgũkorwo nĩunduĩte mũthamaki wa andũ aingĩ o ta rũkũngũ rwa thĩ. ¹⁰ He ũũgĩ na ũmenyo, nĩguo ndongoragie andũ aya, nĩ undũ-rĩ, nũũ ũngĩhota gwatha andũ aya aku aingĩ ũũ?”

¹¹ Ngai akĩĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ undũ ũyũ nĩguo wendi wa ngoro yaku na ndũnahoooya ũtonga, kana kũgĩa indo nyingĩ o na kana gĩtĩio, kana gĩkuũ gĩa thũ ciaku, na kuona atĩ ndũnahoooya ũtũũre muoyo matukũ maingĩ, no wahooya ũũgĩ na ũmenyo wa gwathaga andũ akwa aria ngũtũite mũthamaki wao-rĩ, ¹² nĩ undũ ũcio nĩũkũheo ũũgĩ na ũmenyo. O na ningĩ nĩngũkũhe ũtonga, na indo nyingĩ o na gĩtĩio, iria itarĩ mũthamaki ũrĩ wakorwo nacio mbere iyo, na gũtarĩ mũthamaki ũkaagia nacio thuutha waku.”

¹³ Ningĩ Solomoni agĩthĩi Jerusalemu oimĩte handũ harĩa hatũũgĩru kũu Gibeoni hau mbere ya Hema-ya-Gütũnganwo. Nake agĩthamakĩra Isiraeli.

¹⁴ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400 na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhi nake kũu Jerusalemu. ¹⁵ Mũthamaki nĩatũmire betha na thahabu cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mikũyũ irĩa irĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. ¹⁶ Mbarathi cia Solomoni cioimaga Misiri na kuuma Kilikia, nao onjorithia a mũthamaki maacigũruga kuuma Kilikia. ¹⁷ Maagũruga ngaari imwe ya ita kuuma Misiri cekerĩ 600* cia betha, nayo mbarathi imwe ikoima cekerĩ 150.† Ningĩ nĩmacookaga magacitwara ikenderio athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

2

Kũhaarĩria Gwaka Hekarũ

¹ Solomoni nĩathanire gwakwo hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o na kwĩyakĩra nyũmba yake ya ũthamaki. ² Nĩandĩkithirie andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na 80,000 a gwacũhia mahiga irĩma-inĩ, na anyabara 3,600 a kũmaroraga.

³ Solomoni agĩtũmĩra Hiram mũthamaki wa Turo ndũmĩrĩri ĩno:

“Ndehithĩria mĩgogo ya mĩtarakwa o ta ũrĩa wekĩire baba Daudi rĩria wamũrehithĩirie mĩtarakwa ya gwaka nyũmba ya ũthamaki ya gũĩkaraga. ⁴ Na rĩrĩ, rĩu ndĩ hakuhi gwaka hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa na ndĩmĩamũre ĩtuĩke yake ya gũcinagĩra ũbumba ũrĩa ũtararikaga wega mbere yake, o na ya kũigagwo migate irĩa mĩamũre mahinda mothe, na ya kũrutagĩra magongona ma njino o rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ, na mĩthenya ya Thabatũ, na hĩndĩ ya Tũrũgamo twa Mweri na ciathĩ iria nyamũre cia Jehova Ngai witũ. ũyũ nĩ watho mwandike wa Isiraeli wa gütũũra nginya tene.

⁵ “Hekarũ irĩa ngwaka nĩ nene mũno, tondũ Ngai witũ nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe. ⁶ No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kũmwakĩra hekarũ, kuona atĩ igũrũ, o kũrĩa igũrũ mũno, ndangĩganĩra kuo? Nĩ ndĩkĩrĩ ũ wa kũmwakĩra hekarũ, tĩga no handũ ha gũcinagĩra magongona mbere yake?

* 1:17 nĩ ta kilo 7 † 1:17 nĩ ta kilo imwe na robo ithatũ (1.75)

⁷ “Tondü ücio-rī, ndūmīra mündü müügi na wīra wa gwaka indo cia thahabu na betha, na gīcango o na igera na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakaraku na rangi wa bururu, na mündü müügi na wīra wa gūkurura mīcoro, oke arute wīra Juda na Jerusalemu hamwe na aruti a wīra akwa arīa oogī na wīra, arīa maahaarīrio nī baba Daudi.

⁸ “O na ningī ūndehithirie migogo ya mītarakwa, na mīthengera, na mīthandari yumīte kūu Lebanoni, tondü nīnjūū andū aku nī oogī na ūhoru wa gwatūra mbaū. Andū akwa makaarutithanagia wīra na andū aku ⁹ nīgeetha ūnyonere mbaū nyingī, tondü hekarū īrīa ngwaka no nginya ikorwo īrī nene na īrī thaka mūno. ¹⁰ Nīngahe ndungata ciaku iria ciatūūraga mbaū kori 20,000* cia mūtu wa ngano, na kori 20,000 cia cairi, na mbathi 20,000† cia ndibei, na mbathi 20,000 cia maguta ma mītamaiyū.”

¹¹ Nake Hiramū mūthamaki wa Turo akiandika marūa agīcookeria Solomoni ūhoru, akiuga atīrī:
“Tondü wa ūrīa Jehova endete andū ake-rī, nīagūtuīte mūthamaki wao.”

¹² Ningī Hiramū agīthīi na mbere, akiuga atīrī:

“Jehova Ngai wa Isiraeli arogocwo, o we wombire igūrū na thī! Nīaheete Mūthamaki Daudi mūriū müügi, ūheetwo ūhoti wa gwiciiria na ūkūūrani wa maündü, we nīwe ūgwakīra Jehova hekarū o na eyakīre nyūmba ya ūthamaki.

¹³ “Nīngūgūtūmīra Huramū-Abi, mündü müügi mūno na wīra, ¹⁴ ūrīa nyina wake oimīte Dani nake ithe akoima Turo. Nīarutītwo kūruta wīra wa thahabu na wa betha, na wa gīcango na wa kīgera, na wa mahiga na wa mbaū, na wa ndigi cia rangi wa ndathi na wa rangi wa bururu na wa ndigi cia rangi mūtune ta gakaraku, na wa gatani īrīa njega. Nīarīkītie kwīmenyeria kūruta wīra wothe wa gūkurura mīcoro, na no acore mīcoro īrīa yothē angūrwo acore. Nīakarutithania wīra na mabundi maku na arīa a mwathi wakwa, thoguo Daudi.

¹⁵ “Rīu-rī, mwathi wakwa nīagītūmīre ndungata ciake ngano na cairi, na maguta ma mītamaiyū na ndibei iria eraniire, ¹⁶ na ithuī nītūgūtema migogo yothē īrīa ūbataire kuuma Lebanoni, na tūmīikūrūkie tūmīohanītie, īgereirio iria-inī nginya Jopa. Nawe ūgīcooke ūmīoe ūmītware nginya Jerusalemu.”

¹⁷ Nake Solomoni agītara ageni othe arīa maarī Isiraeli, thuutha wa itarana rīrīa ithe Daudi aataranīte; na magīkorwo maarī ageni 153,600. ¹⁸ Nake akīgaya andū 70,000 ao matuīke akuui a mīrigo, na andū 80,000 ao matuīke aicūhia a mahiga irīma-inī, hamwe na anyabara 3,600 a kūrūgamīrīra andū makīruta wīra.

3

Solomoni Gwaka Hekarū

¹ Hīndī īyo Solomoni akiambīrīria gwaka hekarū ya Jehova kūu Jerusalemu Kīrīma-inī kīa Moria,* harīa Jehova oimīrīre ithe Daudi. Hau nīho kīhuhīro-inī kīa ngano kīa Arauna ūrīa Mūjebusi, handū harīa Daudi aaheanīte hekarū īgaakwo. ² Aambīrīrie gwaka mūthenya wa īrī wa mwari wa keerī, mwaka wa īna wa ūthamaki wake.

³ Mūthingī ūrīa Solomoni eenjire nī ūndū wa gwaka hekarū ya Ngai warī mīkono mīrongo itandatū† kūrīha na mīkono mīrongo īrī‡ kwarama, gūgītūmīrwo mīkono ya gīthimo gīa tene. ⁴ Nakīo gīthaku kīrīa kīarī hau mbere ya hekarū kīarī kīa mīkono mīrongo īrī kūrīha, gīkīranītie warī wa nyūmba īyo, na mīkono mīrongo īrī kūrīha na igūrū.

Mwena wa thīinī wakīo akīūgemia na thahabu īrīa therie. ⁵ Akīhūūrīra nyūmba īrīa nene mbaū cia mīthengera na agīcūhumbīra na thahabu īrīa njega mūno, na akīmīgemia na mīcoro ya mīkīndū na mīcoro ya irengeeri. ⁶ Aagemirie hekarū na tūhiga twa goro. Nayo thahabu īrīa aahūthīrīre yarī thahabu ya Paravaimu. ⁷ Nacio mbaū cia mīratho, na buremu cia mīrango, na thingo, na mīrango ya hekarū, agīcīgemia na thahabu, na agīkururithia mīhiano ya makerubi thingo-inī.

⁸ Ningī Solomoni agīaka Handū-harīa-Hatheru-Mūno, ūraiha waho waringaine na warī wa hekarū, mīkono mīrongo īrī kūrīha na mīkono mīrongo īrī kwarama. Akīgemia thīinī waho na taranda 600§ cia thahabu īrīa njega mūno. ⁹ Ūritū wa mīcumarī ya thahabu warī wa cekeri mīrongo itano.* Ningī agīcooka akīgemia mīena ya na igūrū ya hau Hatheru-Mūno na thahabu.

* 2:10 nī ta kilo 4,400,000 † 2:10 nī ta lita 440,000 * 3:1 Ūyū noguo mūhari thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū wonanīte atī Kīrīma gīa Zayuni no kīo Kīrīma kīa Moria harīa īburahīmū aathiire kūruta mūriū Isaka igongona. † 3:3 nī ta mita 27 ‡ 3:3 nī ta mita 9; o na mūhari 4, na 8, na 11, na 13 § 3:8 nī ta tani 21 * 3:9 nī ta nuthu kilo

¹⁰ Thīinī wa Handū-harīa-Hatheru-Mūno nīakururithirie makerubi meerī na akīmagemia na tha-habu. ¹¹ Ūraihi wa mathagu ma makerubi wothe warī mīkono mīrongo īirī. Ithagu rīmwe rīa ikerubi rīa mbere rīarī rīa mīkono itano[†] kūraiha na rīkahutia rūthingo rwa hekarū, narīo ithagu rīu rīngī o narīo rīarī rīa mīkono itano kūraiha na rīkahutia ithagu rīa ikerubi rīu rīngī. ¹² O narīo ithagu rīmwe rīa ikerubi rīa keerī rīarī na ūraihi wa mīkono itano na rīkahutia rūthingo rūu rūngī rwa hekarū, na ithagu rīu rīngī rīarīo o narīo rīarī na ūraihi wa mīkono itano na rīkahutia ithagu rīa ikerubi rīa mbere. ¹³ Mathagu ma makerubi maya maarī na ūraihi wa mīkono mīrongo īirī. Maicūhītio marūgamīte na magūrū, na mang'etheire nyūmba nene.

¹⁴ Solomoni nīathondekire gītambaya gīa gūcuurio kīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū na gīa gatani īrīa njega, na mīhiano ya makerubi nīyatumīrīrwo gītambaya-inī kīu.

¹⁵ Mwena wa mbere wa hekarū agīaka itugī igīrī, na cīerī cīarī na ūraihi wa mīkono mīrongo itatū na itano;[‡] o gītugī kīarī na kīongo igūrū rīakīo kīa mūigana wa mīkono itano. ¹⁶ Nīathondekire irengeeri igathīkanītio, na agīciigīrīra igūrū rīa itugī icio. Ningī nīathondekire mīhiano igana rīmwe ya matunda ma makomamanga na akīmīnyīitithania na irengeeri icio ciagathīkanītio. ¹⁷ Aakire itugī icio mwena wa mbere wa hekarū, kīmwe mwena wa gūthini, na kīrīa kīngī mwena wa gathigathini. Kīa mwena wa gūthini agīgīta Jakini, na kīa mwena wa gathigathini agīgīta Boazu.

4

Indo cia Hekarū

¹ Ningī Solomoni agīakithia kīgongona gīa gīcango kīa ūraihi wa mīkono mīrongo īirī,* na warīi wa mīkono mīrongo īirī, na mīkono ikūmī[†] kūraiha na igūrū. ² Agīcooka agīaka itangi inene mūno rīrīa rīetagwo Karia rīa kīgera gītwekie, na rīarī rīa gīthiūrūrī, na rīarī rīa mīkono ikūmī kuuma mwena ūmwe wa mūromo ngīnya ūrīa ūngī, na mīkono itano[‡] kūraiha na igūrū. Rīathimwo gīthiūrūrī kīarīo rīathiūrūrūkīirio nī rūrigi rwa mīkono mīrongo itatū.[§] ³ Mūhuro wa mūthia warīo, nīrīathiūrūrūkīirio na magemio mahaanaine na ndegwa, o mūkono ūmwe* ndegwa ikūmī. Ndegwa icio ciaigītwo mīhari īirī itwekanīirio na Karia kau ikanyīitana.

⁴ Nako Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīa mīhiano ya ndegwa ikūmī na igīrī: ithatū ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatū ikarora mwena wa ithiūrō, na ithatū ikarora mwena wa gūthini, ithatū ikarora irathīro. Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīacio, nacio ciīga cia na thuutha cia ndegwa icio nīcio ciarorete na kūu thīinī. ⁵ Ūtungu wa Karia kau waiganaine na rūhī[†] kwarama, naruo rūtiriho rwako rwatarīi ta rūtiriho rwa gīkombe, kana ta gītoka gīcanūku. Karia kau kaiganagīra maaī mbathi 3,000.[‡]

⁶ Ningī agīthondeka irāī ikūmī cia gīwīthambīra, na akīīga ithano mwena wa gūthini na ithano mwena wa gathigathini. Indo iria cīahūthagīrwo nī ūndū wa magongona ma njino ciathambagīrio thīinī wacio, no Karia kau geethambagīrwo nī athīnjīri-Ngai.

⁷ Nīathondekire mīti ikūmī ya kūigīrīrwo matawa ya thahabu, o ta ūrīa mūthondekere wamo watuītwo, na akīmīga hekarū thīinī, itano akīmīga mwena wa gūthini na itano mwena wa gathigathini.

⁸ Agīcooka agīthondeka metha ikūmī, agīciiga thīinī wa hekarū, ithano mwena wa gūthini na ithano mwena wa gathigathini, agīcooka agīthondeka mbakūrī 100 cia thahabu cia kūminjaminjīria maaī.

⁹ Nīathondekire nja ya athīnjīri-Ngai, na nja īrīa nene na mīrango yayo, nayo mīrango akīmīgemia na gīcango. ¹⁰ Akīga Karia kau mwena wa gūthini, koine-inī ya irathīro ya mwena wayo.

¹¹ O na nīathondekire nyūngū na icakūrī na mbakūrī cia kūminjaminja maaī.

Nī ūndū ūcio Huramu akīrīkia wīra wothe ūrīa aaheetwo arute nī Mūthamaki Solomoni thīinī wa Hekarū ya Ngai, naguo nī:

¹² itugī iria igīrī,

na ciongo igīrī iria cīaahanaga ta mbakūrī irī igūrū wa itugī icio;

¹³ na makomamanga marīa 400 ma irengeeri iria igīrī ciagathīkanītio ta mīnyororo (yarī mīhari īirī ya makomamanga o harī kīrengēeri kīmwe, ikagemia ciongo icio cīaahanaga ta mbakūrī iria cīarī igūrū wa itugī icio);

¹⁴ makaarī na irāī cīamo;

† 3:11 nī ta mīta igīrī na robo (2.25) ‡ 3:15 nī ta mīta 16 * 4:1 nī ta mīta 9 † 4:1 nī ta mīta inya na nuthu (4:5) ‡ 4:2 nī ta mīta igīrī na robo (2.25) § 4:2 nī ta mīta ikūmī na ithatū na nuthu (13.5) * 4:3 nī ta nuthu mīta † 4:5 nī ta centimīta 8 ‡ 4:5 nī ta līta 60,000

¹⁵ Karia na mihiano ya ndegwa iria ikümi na igirĩ rungu rwako;

¹⁶ nyüngũ, na icakürĩ, na hüüma cia nyama, na indo ciothe iria ciakonainie nacio.

Indo icio ciothe Huramu-Abi aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova, ciarĩ cia gĩcango gikumuthe gikahenia. ¹⁷ Nake mũthamaki aatwekithagĩria indo icio küria gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. ¹⁸ Indo icio ciothe ciathondekithirio nĩ Solomoni ciarĩ nyingĩ mũno, ũũ atĩ ũritũ wa gĩcango ndwamenyekire ũria waiganaga.

¹⁹ Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai:

aathondekire kĩgongona gĩa thahabu;

na metha cia mĩgate ĩria yaigagwo mbere ya Jehova;

²⁰ na mĩtĩ ya matawa ya thahabu therie hamwe na matawa mayo ma gwakanaga marĩ mbere ya harĩa haamũre o ta ũria gwananĩtwo;

²¹ na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa na mĩhato (iria ciathondeketwo na thahabu theri);

²² magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, ma thahabu therie, na mbakürĩ cia kũminjaminjĩria, na thaani na ngĩo cia mwaki; na mĩrango ya thahabu ya hekarũ: na mĩrango ya thĩinĩ ya gũthiĩ Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na mĩrango ya nyũmba ĩria nene ya Hekarũ.

5

¹ Rĩrĩa wĩra wothe ũria Solomoni aarutagĩra hekarũ ya Jehova warĩkire-rĩ, akĩrehe indo iria ciamũritwo nĩ ithe Daudi, nacio nĩ betha na thahabu na indo cia thĩinĩ, agĩciiga harĩa haigagwo mĩthiithũ ya hekarũ ya Ngai.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ-inĩ

² Ningĩ Solomoni agĩta athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli, moke Jerusalemu nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra rĩrĩa Inene rĩa Daudi. ³ Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ mũthamaki hĩndĩ ya gĩathiĩ, mweri-inĩ wa mũgwanja.

⁴ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire, Alawii makĩoya ithandũkũ rĩu, ⁵ nao makĩambatia ithandũkũ, hamwe na Hema-ya-Gũtunganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, magĩciambatia; ⁶ nake Mũthamaki Solomoni na kũũngano gĩothe kĩa Isiraeli kĩa gĩacemanĩtie harĩ we marĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, makĩruta magongona ma ng'ondũ na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandikirwo mũigana wacio kana itarĩke.

⁷ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo harĩa haamũre thĩinĩ wa hekarũ, ũguo nĩ ta kuuga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁸ Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamo igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandũkũ rĩu, makahumbĩra ithandũkũ o hamwe na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. ⁹ Mĩtĩ ĩyo yarĩ miraihu mũno ũũ atĩ mĩthia yayo, yumĩte ithandũkũ-inĩ, nĩngĩonekanire nĩ mũndũ arĩ hau mbere ya harĩa haamũre, no ndionekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. ¹⁰ Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tĩga o ihengere iria igĩrĩ Musa aagĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova aarĩkanĩre kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma Misiri.

¹¹ Ningĩ athĩnjĩri-Ngai makĩehera makiuma Handũ-harĩa-Hatheru. Athĩnjĩri-Ngai othe arĩa maarĩ hau nĩmetheretie matekũrũmbũiya ikundi ciao. ¹² Nao Alawii othe arĩa maarĩ aini, nĩo Asafu, na Hemani na Jeduthuni na ariũ ao na andũ ao, makĩrũgama mwena wa irathĩro wa kĩgongona, mehumbĩte gatani iria njega, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi. Moimĩtwo thuutha nĩ athĩnjĩri-Ngai 120 makĩhuhaga tũrumbeta. ¹³ Ahuhi tũrumbeta na aini makĩamũkĩria na mũgambo ũmwe magĩcookeria Jehova ngaatho na makĩmũgooca. Marĩ na tũrumbeta, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba na indo iria ingĩ cia ũini, makianĩrĩra makĩgooca Jehova na makĩina makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

Hĩndĩ ĩyo hekarũ ya Jehova ikĩyũra itu, ¹⁴ nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri na Jehova nĩwaiyũrire hekarũ ĩyo ya Ngai.

6

¹ Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ arĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu. ² No rĩrĩ, nĩngwĩkĩre hekarũ kĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene.”

³ O hĩndĩ iyo, kiũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte hau, mũthamaki agĩkihũgũkĩra na agĩkĩrathima. ⁴ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na moko make ũrĩa erĩre baba Daudi na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo ogĩte atĩrĩ, ⁵ ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa Misĩrĩ, ndĩrĩ ndathuura itũũra inene mũhĩrĩga-inĩ o na ũmwe wa Isiraeli atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ itanĩtio na Rĩitwa riakwa kuo, o na kana ngaathuura mũndũ o na ũrikũ atũike wa gũtongoria andũ akwa a Isiraeli. ⁶ No rĩrĩ, nĩthuurĩte Jerusalem nĩguo Rĩitwa riakwa riikarage kuo, na nĩ thuurĩte Daudi athamakĩre andũ akwa a Isiraeli.’

⁷ “Baba Daudi niatũite na ngoro yake gwaka hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ⁸ No Jehova eerire baba Daudi atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwaatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ itanĩtio na Rĩitwa riakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ iyo, no nĩ mũrũguo ũrĩa uumĩte mũthiimo waku na thakame-inĩ yaku, ũcio niwe ũkaanjakĩra hekarũ itanĩtio na Rĩitwa riakwa.’

¹⁰ “Jehova niatũĩritie kĩrikanĩro kĩa eeraniĩre. Nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na rĩu nĩnjakĩrĩre gĩtĩ gĩa ũthamaki gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeraniĩre, na nĩnjakĩte hekarũ irĩa itanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹¹ Hau nĩho njigĩte ithandũkũ rĩa kĩrikanĩro rĩrĩa rĩigĩtwo kĩrikanĩro kĩa Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kwamũra Hekarũ

¹² Ningĩ Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova o hau mbere ya kiũngano gĩothe gĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make. ¹³ Na rĩrĩ, Solomoni niathondekete rũtara rwa gĩcango rwa mĩkono itano* kũraiha, na mĩkono itano kwarama, na mĩkono itatũ† kũraiha na igũrũ, na akĩrũga gatagatĩ ka nja iyo. Akĩrũgama rũtara-inĩ igũrũ na agĩturia maru mbere ya kiũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli na akĩambararia moko make na igũrũ. ¹⁴ Nake akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtĩrĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe, kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o Wee ũhingagia kĩrikanĩro gĩaku kĩa wendo harĩ ndungata ciaku irĩa irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciao ciothe. ¹⁵ Wee niũhingĩrie baba Daudi, ndungata yaku, kĩrikanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weraniĩre na kanua gaku niũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

¹⁶ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria ndungata yaku baba, Daudi, ciĩranĩro irĩa wamwĩrĩre rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiiaa na mũthiire yagĩrĩre mbere yakwa kũringana na watho wakwa o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiaa.’ ¹⁷ Na rĩrĩ, Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire ndungata yaku Daudi kĩhinge.

¹⁸ “No kũhoteke Ngai agĩtũĩranie na andũ gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngĩganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, ndĩkĩrĩ nini makĩria? ¹⁹ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thĩkĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaihana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku irakũhooya ĩrĩ mbere yaku. ²⁰ Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno mũthenya na ũtukũ, o handũ haha wee woigire atĩ niũgatũma Rĩitwa riaku rĩkoragwo ho. Ũroigua ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. ²¹ Igua gũthaihana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. ũigũe ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gũikaro gĩaku; na watũĩgua-rĩ, ũgatũrekeru.

²² “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra riake na gũtũike no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku kĩa hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ²³ hĩndĩ iyo ũkaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũtue itua. Tuithania ndungata ciaku ciira, ũtũme ũrĩa ũhĩtĩrie ũrĩa ũngĩ acokererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie na ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

²⁴ “Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli maahootwo nĩ thũ tondũ nĩmakũhĩtĩrie nao magũcookerere na moimbũre rĩitwa riaku, mahooe magĩgũthaihaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ²⁵ hĩndĩ iyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehĩa mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa wamaheire hamwe na maithe mao.

²⁶ “Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo, na mbura yaage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩrie, mangĩkaahooya marorete handũ haha, na moimbũre rĩitwa riaku na magarũrũke matigane na mehĩa mao tondũ niũmanyamarĩtie-rĩ, ²⁷ hĩndĩ iyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehĩa mao. Marute mũtũĩrĩre ũrĩa mwagĩrũru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtũike igai riao.

²⁸ “Kũngĩkaagĩ ng’aragu kana mũthiĩro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngĩgĩ kana ngũnga, kana thũ imarigĩciĩrie itũũra-inĩ rĩmwe riao, na mwanangĩko o na ũrikũ

* 6:13 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) † 6:13 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25)

kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, ²⁹ na rĩrĩa mündũ o na ũrikũ wa andũ aku a Isiraeli, angĩkaahooya kana athaithane, nĩ undũ wa mündũ kũmenya mĩnyamaro ĩria arĩ nayo, o na ruo, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno, ³⁰ hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere na ũtũire o mündũ itua kũringana na ũria wotho ekite, tondũ we nĩũĩ ngoro yake nĩgũkorwo nowe wiki ũĩĩ ngoro cia andũ, ³¹ nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrite, na mathiiaage na mĩthĩire yaku rĩrĩa rĩothe marĩtũũraga bũrũri-inĩ ũyũ waheire maithe maitũ.

³² “Ha ũhoro wa mündũ wa kũngĩ ũria ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli no nĩ oimĩte bũrũri wa kũraya nĩ undũ wa ngumo ya rĩitwa riaku inene na ũhoro wa ciĩko cia guoko gwaku kũri hinya gũtambũrũkitio, rĩrĩa agooka ahooe erekeirie hekarũ ĩno, ³³ hĩndĩ ĩyo ũkaamũigua ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, na mündũ ũcio wa kũngĩ ũkaamũhingĩria o ũria agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩitwa riaku na magwĩtigĩre, o ta ũria andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrite, na mamenye atĩ nyũmba ĩno njakĩte, ĩtanĩtio na Rĩitwa riaku.

³⁴ “Rĩrĩa andũ aku maathĩĩ mbaara-inĩ kũrũa na thũ ciao o kũria ũngĩmatũma, nao makũhooe merekeirie itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa riaku, ³⁵ hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya mao na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ, na ũmatĩrĩrĩre ũhoro-inĩ ũcio wao.

³⁶ “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtĩrĩ mündũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũri thũ, nacio imatahe ĩmatware bũrũri wa kũraya kana wa gũkuhĩ; ³⁷ nao mangĩcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri-inĩ ũria maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu maatahĩrwo, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkite mahĩtia na tũgeka maündũ ma waganu’; ³⁸ no mangĩgũcookerera na ngoro ciao ciothe na muoyo wao marĩ o bũrũri-inĩ ũria maatahĩrwo, na mahooe merekeirie bũrũri ũria waheire maithe mao, na merekeirie itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte na merekeirie hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa riaku; ³⁹ hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao na ũmatĩrĩrĩre ũhoro-inĩ ũcio wao. Na ũkaarekera andũ aku, o acio makwĩhĩrie.

⁴⁰ “Na rĩrĩ, Ngai wakwa, ũrohingũra maitho maku, o namo matũ maku mathikĩrĩrie mahooya marĩa marĩhooyagĩrwo handũ haha.

⁴¹ “Rĩu gũĩkĩre, Wee Jehova Ngai, na ũũke handũ haku ha kũhurũka,

Wee na ithandũkũ rĩa ũhoti waku.

Athĩnjĩri-Ngai aku, Wee Jehova Ngai, marohumbwo ũhonokio, nao atheru aku marokenera wega waku.

⁴² Wee Jehova Ngai, ndũgatiganĩrie ũria waku mũitĩrĩrie maguta.

Ririkana wendo ũria mũnene werĩire Daudi ndungata yaku.”

7

Kwamũrwo kwa Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, Solomoni aarĩkia kũhooya-rĩ, mwaki ũkiuma igũrũ ũgĩcina iruta rĩa njino na magongona, naguo riiri wa Jehova ũkĩyũra hekarũ. ² Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire gũtoonya hekarũ ya Jehova tondũ riiri wa Jehova nĩwajũrĩte kuo. ³ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire mwaki ũkiuma na igũrũ, na riiri wa Jehova ũrĩ igũrũ rĩa hekarũ, magĩturia maru hau haarĩtwo mahiga, maturumithĩtie mothĩũ mao thĩ, makĩhooya Jehova na makĩmũcookeria ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Jehova nĩ mwega;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

⁴ Ningĩ mũthamaki na andũ othe makĩruta magongona marĩ mbere ya Jehova. ⁵ Nake Mũthamaki Solomoni akĩruta igongona rĩa ng’ombe 22,000 na rĩa ng’ondũ na mbũri 120,000. Nĩ undũ ũcio mũthamaki na andũ othe makĩamũra hekarũ ya Ngai. ⁶ Athĩnjĩri-Ngai makĩthhaarĩria kũruta wĩra wao, o nao Alawii makĩrũgama marĩ na indo cia Jehova cia ũini, iria Daudi aathondekete cia kũgocaga Jehova nacio, nĩ iria aahũthagĩra agĩcokia ngaatho, akoigaga atĩrĩ, “Wendo wake ũtũũraga nginya tene.” Athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao mang’ethanĩire na Alawii, nao andũ a Isiraeli othe nĩmarĩgamĩte.

⁷ Nake Solomoni akĩamũra kũu gatagatĩ ka nja, hau mbere ya hekarũ ya Jehova, na hau nĩho aarutĩire magongona ma njino na maguta na magongona ma ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango kĩa aathondekete gĩtingĩahotire kũiganĩra maruta ma njino, na maruta ma mĩtu, na ma maguta.

⁸ Nĩ undũ ũcio Solomoni agĩkũngũra gĩathĩ kũ mĩthenya mũgwanja, hamwe na andũ a Isiraeli othe, nakio kiarĩ kĩũngano kĩnene mũno kĩa andũ moimĩte Lebo-Hamathu nginya o Karũũ-inĩ ka Misiri. ⁹ Mũthenya wa ĩnana makĩgia na kũũngano nĩ undũ nĩmarĩkitie gũkũngũra Kwamũrwo gwa kĩgongona mĩthenya mũgwanja, na magĩkũngũra gĩathĩ mĩthenya ĩngĩ mũgwanja. ¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa mweri wa mũgwanja, Solomoni akĩĩra andũ mainũke, nao makĩĩnũka maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, na ngoro ciao igacanjamũka nĩ undũ wa maündũ mega marĩa Jehova eekĩire Daudi na Solomoni, na andũ ake a Isiraeli.

Jehova Kuumirira Solomoni

¹¹ Riría Solomoni aarikirie gwaka hekarü ya Jehova na nyumba ya üthamaki, na aarikia gwika üria wotho eeciiritie gwika hekarü-ini ya Jehova o na nyumba-ini yake ya üthamaki-rî, ¹² Jehova akimuumirira ütükü, akimwira atiri:

“Ninjuguite ihooya riaku, na nithurite handü haha hatuike hekarü yakwa ya kurutagirwo magongona.

¹³ “Riría ingihinga igürü nayo mbura yaage kuura, kana njathe ngigî cianange bürüri kana ndüme müthiro kürî andü akwa, ¹⁴ andü acio akwa, o acio metanitie na rüüta riakwa, mangikenyiia na maahoe, na marongorie üthiü wakwa, na matigane na njira ciao cia waganu, hîndî iyo nîngamaigua ndî o igürü, na nîngamarekera mehia mao na honie bürüri wao. ¹⁵ Na rîrî, maitho makwa nîmekühingüka, namo matü makwa maigue mahooa marîa mahoeirwo handü haha. ¹⁶ Nithurite na ngaamüra hekarü îno nîgeetha Rüüta riakwa ritüüre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa igütüura kuo hîndî ciothe.

¹⁷ “Na ha ühoro waku, üngithiia na mîthiire irîa yagîrîre o ta üria thoguo Daudi aathiaa, na wîkage maündü mothe marîa ngwathîte, na ümenyagîrîre kîrîra kîa watho wakwa wa kûrümîrîrwo na mawatho makwa-rî, ¹⁸ nîngahaanda gîti gîaku kîa ünene, o ta üria ndarîkanîire na thoguo Daudi rîrîa ndamwîre atîrî, ‘Wee ndükaaga mündü wa gûthamakîra Isiraeli.’

¹⁹ “No rîrî, üngîkahutatîra na ütiganîre kîrîra kîa watho wakwa wa kûrümîrîrwo, na maathani marîa ngûheete, na üthiî gütungatîra ngai ingî na gûcihooya-rî, ²⁰ hîndî iyo nîngamunya Isiraeli kuuma bürüri wakwa, üria ndîmaheete, na ndiganîre hekarü îno nyamûrîte îtano na Rüüta riakwa. Ngaamîtua o kîndü gîa kuunagwo thimo na gîa gûthekeerwo nî andü othe. ²¹ O na gütüika hekarü îno nîguo îrî nene, arîa othe makaahîtükgîra ho nîmakamaka na moige atîrî, ‘Nî kîi gîtümîte Jehova eke bürüri üyü na hekarü îno ündü ta üyü?’ ²² Andü nîmagacookia moige, atîrî, ‘Nî tondü nîmatiganîre Jehova, o we Ngai wa maithe mao, üria wamarutire bürüri wa Mîsîrî, na makîhîmbîria ngai ingî, magîcihooya na magîcitungatîra, nîkîo amarehîthîre mwanangîko üyü wotho.’”

8

Maündü Marîa Mangî Solomoni Eekire

¹ Thuutha wa miaka mîrongo îrî, ihinda rîrîa Solomoni aahüthîre gwaka hekarü ya Jehova o na nyumba yake ya üthamaki-rî, ² Solomoni nîakîre rîngî matüüra marîa aaheetwo nî Hîramu, na akîmahe andü a Isiraeli matüüre thîinî wamo. ³ Solomoni agîcooka agîthî Hamathu-Zoba na akîrîtaha. ⁴ Ningî agîcooka agîaka Tadîmori kûu werü-inî na matüüra manene mothe marîa aakîte kûu Hamathu ma kûigwo indo. ⁵ Nîakîre Bethi-Horoni ya Mwena wa Igürü, na Bethi-Horoni ya Mwena wa Mûhuro rîngî, marî matüüra manene mairige, marî na thingo, na ihingo, na mîgîko ya igera. ⁶ o ündü ümwe na Baalathu, na matüüra make mothe manene ma kûiga indo, na matüüra make mothe manene na ngaari cia mbaara na mbarathi ciake, na agîaka kîrîa gîothe eerîrîre kûu Jerusalemu, na Lebanoni, o na kîndü guothe bürüri-inî üria aathanaga.

⁷ Andü othe arîa maatigaire kuuma kürî Ahîti, na Aamori, na Aperîzi, na Ahîvi, na Ajebusî (nao andü acio matiarî Aîsraeli), ⁸ üguo nî kuuga atî, njîaro ciao irîa ciatîgarîte bürüri-inî, irîa andü a Isiraeli mataanînite, acio nîo maandîkîthîro nî Solomoni matuîke ngombo ciake cia kûrutîthîo wîra na hînya, na noguo gütüire nginya ümüthî. ⁹ No Solomoni ndaatuire andü a Isiraeli ngombo cia wîra wake; acio nîo maarî andü ake a kûrîa mbaara, o na aathî a anene ake, na aathî a ngaari ciake cia îta, na atwari a ngaari îcio. ¹⁰ O na ningî no-o maarî atongoria anene a Mûthamaki Solomônî, maarî anene 250 a kûrügamîrîra andü acio.

¹¹ Solomoni akîruta mwarî wa Fîraünî kuuma Itüüra Inene rîa Daudi, akîmûrehe nyumba ya üthamaki îrîa aamwakîre, tondü oîgîre atîrî, “Mütümîa wakwa ndangîtüüra nyumba ya Mûthamaki Daudi, mûthamaki wa Isiraeli, nîgûkorwo kîndü kürîa ithandükü rîa kîrîkanîro kîa Jehova rîtoonyete nî gûtheru.”

¹² Igürü rîa kîgongona kîa Jehova kîrîa Solomoni aakîte mbere ya gîthaku, hau nîho Solomoni arutîire Jehova maruta ma njîno, ¹³ O ta üria maabataranîte kûrutwo o müthenya nî ündü wa maruta marîa Musa aathanîte ma Thabatü, na ma Tûrügamo twa Mwerî, na ma ciathî ithatü cia o mwaka, nîcio Gîathî kîa Mîgate îtarî Mîkîre Ndawa ya Kûîmbîa, na Gîathî gîa Ciumîa, na Gîathî gîa Ithûnû. ¹⁴ Kûrûmanîrîra na wathani üria watutwo nî îthe Daudi, nîamûrîre ikundî cia athînjîrî-Ngai nî ündü wa mawîra mao, o na Alawîi nîguo matongoragîe hîndî ya gûooca na ningî mateithagîrîre athînjîrî-Ngai kûringana na

* 8:5 Bethi-Horoni na Rûgongo na Bethi-Horoni ya Mûhuro maarî matüüra meerî, na maarî njîra-inî ya gûthî Jerusalemu.

mabataro ma o müthenya. Ningi niamüreire ikundi cia arangiri a ihingo marangagire ihingo mwanya mwanya, tondü üguo niguu Daudi, mündü wa Ngai, aathanite. ¹⁵ Nao matiatigire kürümürira watho üria müthamaki aathite athinjiri-Ngai kana Alawii ündü-ini o wotho hamwe na ümenyereri wa igiina.

¹⁶ Wira wa Solomoni wotho niwahingirio kuuma müthenya üria müthingi wa hekarü ya Jehova wakirwo nginya ikirika. Ni ündü ücio hekarü ya Jehova ikiriko gwakwo.

¹⁷ Ningi Solomoni agithii Ezioni-Geberi na Elathu hügürürü-ini cia Edomu. ¹⁸ Nake Hiram akimütümira marikabu irügamirirwo ni anene ake, andü aria moo ühoro wa iria. Andü acio, hamwe na andü a Solomoni magitwarithia marikabu nginya Ofiri na magicooka makirehe taranda 450[†] cia thahabu, iria maatwarire Müthamaki Solomoni.

9

Müthamaki Mündü-wa-nja wa Sheba Güceerera Solomoni

¹ Riria müthamaki-mündü-wa-nja wa Sheba aiguire ngumo ya Solomoni, agüka Jerusalemu kümügeria na ciuria nditü. Agikinya ari na mütongoro münene ma, wa ngamiira ikuuite mahuti maria manungi wega, na thahabu nyingi müno, na tühiga twa goro, agithii hari Solomoni, akiaria nake maündü mothe maria maarü meciiria-ini make. ² Nake Solomoni agicookia ciuria ciake ciothe; gütiri ündü o na ümwe aaremirwo nikümütariria. ³ Riria müthamaki-mündü-wa-nja ücio wa Sheba onire üügü wa Solomoni, o na nyumba ya üthamaki iria aakite, ⁴ na irio iria ciari metha-ini yake, na üria anene ake maikaraga metha-ini, na üria ndungata iria ciatungataga ciehumbite, na üria akuui ikombe mehumbite nguo ndaaya, na maruta ma njino maria aarutagira hekarü-ini ya Jehova, agikigega müno.

⁵ Aküra müthamaki atiri, “Ühoro üria ndaiguire ndi o bürüri-ini wakwa ükonii maündü maria wikite o na üügü waku ni ma ma. ⁶ No ndietikirie üria moigaga nginya riria ndirokire na ndireyonera na maitho makwa ni mwene. Ti-itherü, üria ndeerirwo o na ti nuthu ya ünene wa üügü waku; niükirite müno makiria ühoro üria ndaiguite. ⁷ Kai gükena ni andü aku-! Ningi gükena ni anene aku aria marügamaga mbere yaku hündi ciothe makaiguaga üügü waku! ⁸ Jehova Ngai waku arogoocwo, üria ükenetio niwe, na agagükariria giti-ini giäke kia ünene üri müthamaki wa güthamaka ni ündü wa Jehova Ngai waku. Tondü wa üria Ngai waku endete Israeli, na akeeririria kumanyiitirira nginya tene-rü, niagütuite müthamaki ümathamakagire, nigetha ütüurie kihooto na üthingu.”

⁹ Ningi akihe müthamaki taranda 120^{*} cia thahabu, na mahuti maria manungi wega maingü müno na tühiga twa goro. Gütiakoretwo mahuti manungi wega ta macio müthamaki-mündü-wa-nja ücio wa Sheba aaheire Müthamaki Solomoni.

¹⁰ (Nao andü a Hiram na andü a Solomoni nimatehire thahabu kuuma Ofiri; o na nimatehire miti ya mithandari na tühiga twa goro. ¹¹ Müthamaki aahüthirire mithandari iyo gwaka ngathi cia hekarü ya Jehova o na cia nyumba ya üthamaki, na güthondekera aini inanda cia mügeeto o na cia kinübi cia kühürwo. Gütiari indo ta icio cionetwo Juda mbere iyo.)

¹² Müthamaki Solomoni niaheire müthamaki-mündü-wa-nja wa Sheba kiria giothe eeriririe na kiria eetirie; akimühe indo makiria ma iria we aamüreheire. Müthamaki mündü-wa-nja ücio akiumagara hamwe na ndungata ciake, agicooka bürüri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹³ Üritü wa thahabu iria Solomoni aamükagira o mwaka warü wa taranda 666,[†] ¹⁴ itataranürio na igooti riria riarehagwo ni athügüri na onjorithia. Ningi athamaki othe a Arabia na abarüthi a bürüri nimatehagira Solomoni thahabu na betha.

¹⁵ Müthamaki Solomoni agithondeka ngo nene 200 cia thahabu hüüre; o imwe yathondeketwo na üritü wa beka 600[‡] cia thahabu. ¹⁶ Ningi agithondeka ngo 300 cia thahabu hüüre, o imwe yathondeketwo na thahabu ya üritü wa beka 300.[§] Müthamaki agiciiga Nyumba ya Üthamaki iria yetagwo Mütitü wa Lebanoni.

¹⁷ Ningi müthamaki agithondeka giti kinene kia üthamaki kigemetio mwena wa na thiini na miguongo, na mwena wa na nja gikagemio na thahabu therie. ¹⁸ Giti kiu kia ünene kiarü na ngathi ya makinya matandatü, na gaturwa ga thahabu ga gükinyithia magürü kanyitithanütio nakio. Miena-ini yeeri ya giti kiu yari na handü ha küigirira moko, na ni haarü na mihiano ya mirüüthi irügamite miena-ini yeeri ya moko macio. ¹⁹ Mihiano ikümi na üri ya mirüüthi yarügamitio ngathi-ini iyo ya makinya matandatü, narü o ikinya ria ngathi riarü na mühiano wa mürüüthi o mwena. Gütiari giti kingi ta kiu giathondeketwo mbere iyo üthamaki-ini üngi o wotho. ²⁰ Indo ciothe iria Müthamaki Solomoni aanyuagira ciari cia thahabu, na indo ciothe cia nyumba iria ciari Nyumba ya Üthamaki iria yetagwo

† 8:18 ni ta tani 17 * 9:9 ni ta tani inya na nuthu (4.5) † 9:13 ni ta tani 25 ‡ 9:15 ni ta kilo ithatü na nuthu (3.5) § 9:16 ni ta kilo imwe na robo ithatü (1:75)

Mūtītū wa Lebanoni ciarī cia thahabu therie. Gūtīarī kindū gīathondeketwo na betha, nīgukorwo betha yatuagwo kindū gītārī bata mūno matukū-inī macio ma Solomoni. ²¹ Mūthamaki aarī na marikabu nyingī cia wonjoria iria ciarūgamagīrīrwo nī andū a Hiramu. Ciacookaga o riita rīmwe thīnī wa mīaka itātū, ikuuīte thahabu, na betha, na mīguongo, na ngīma, na nūgū.

²² Mūthamaki Solomoni aarī na ūtonga na ūūgī mūngī gūkīra athamaki arīa angī othe a thī. ²³ Athamaki othe a thī nīmacaragia ūrīa mangīona Solomoni nīguo maigue ūūgī ūrīa Ngai eekīrīte ngoro-inī yake. ²⁴ Andū arīa mookaga kūmuona mwaka o mwaka nīmamūrehagīra iheo, nacio nī indo cia betha na thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi na nyūmbū.

²⁵ Solomoni aarī na nyūmba 4,000 cia mbarathi na ngaari cia ita, na mbarathi 12,000 iria ciaigītwo matūūra-inī manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingī hakuhi nake kūu Jerusalem. ²⁶ Nake nīathaga athamaki othe kuuma Rūūi rwa Farati nginya būrūri wa Afilisti, o nginya mūhaka-inī wa būrūri wa Misiri. ²⁷ Mūthamaki nīatūmire betha cingīhe Jerusalem o ta mahiga, nayo mītarakwa yarī mīingī o ta mīti ya mikūyū ūrīa irī magūrū-inī ma irīma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni ciarehetwo kuuma būrūri wa Misiri, na kuuma mabūrūri marīa mangī mothe.

Gikuū gīa Solomoni

²⁹ Maündü marīa mangī makoniī wathani wa Solomoni, kuuma o kīambīrīria nginya kīrīkīro-rī, githī matiandikītwo maandiko-inī ma Nathani ūrīa mūnabii, na ūrathi-inī wa Ahija ūrīa Mūshiloni, na cioneki-inī cia Ido ūrīa wonaga maündü makoniī Jeroboamu mūrū wa Nebatī? ³⁰ Solomoni aathamakīre Isiraeli rīothe arī Jerusalem mīaka mīrongo ina. ³¹ Agīcooka akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo itūūra inene rīa ithe Daudi. Nake mūrīū Rehoboamu agītūika mūthamaki ithenya rīake.

10

Andū a Isiraeli Kūremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nīathiire Shekemu, nīgukorwo andū a Isiraeli othe nīmathiite kuo makamūtue mūthamaki. ² Rīrīa Jeroboamu mūrū wa Nebatī aaguire ūhorō ūcio (tondū aarī būrūri wa Misiri, kūrīa oorīre eherere Mūthamaki Solomoni), akiuma kūu Misiri, akīinūka. ³ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli magītūmanīra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na Isiraeli rīothe magīthīi kūrī Rehoboamu, makīmwirā atīrī: ⁴ “Thoguo nīatūigīrīre icooki iritū, no rīu tūhūthīrie wīra ūcio mūrītū na icooki rīu iritū rīrīa atūigīrīre na nītūrigūtungatagīra.”

⁵ Rehoboamu akīmacookeria atīrī, “Thīiī mūgaacooka kūrī nīi thuutha wa mīthenya itātū.” Nī ūndū ūcio andū acio magīthīi.

⁶ Thuutha ūcio Mūthamaki Rehoboamu akīhooya kīrīra kūrī athuuri arīa maatungatagīra ithe Solomoni rīrīa aarī muoyo. Akīmooria atīrī, “Mūngīndaara atīa nīguo njookerie andū acio ūhorō?”

⁷ Nao makīmūcookeria atīrī, “Ūngītūika mūtaana kūrī andū acio, na ūmakenie, na ūmacookerie na njīra njagīrīru-rī, megūtūūra maarī ndungata ciaku hīndī ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akīregana na ūtaaro ūrīa athuuri maamūheire, na akīhooya kīrīra kuuma kūrī aanake a rīika rīake arīa maamūtungatagīra. ⁹ Nake akīmooria atīrī, “Inyuū mūngīndaara atīa? Andū acio maranjīra ūū, ‘Tūhūthīrie icooki rīrīa thoguo aatūigīrīre.’ Tūngīmacookeria atīa?”

¹⁰ Aanake acio a rīika rīake makīmūcookeria atīrī, “Cookeria andū acio makwīrīte atīrī, ‘Thoguo nīatūigagīrīra icooki iritū, no wee tūhūthīrie icooki rīu,’ ūmeere atīrī, ‘Kaara gakwa ka mūira nī gatungu gūkīra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamūigīrīre icooki iritū, no nīi nīngūrīritūhia makīria. Baba aamūhūūruga na iboko, no nīi ndīrīmūhūūruga na tūng’aurū.’”

¹² Thuutha wa mīthenya itātū Jeroboamu na andū a Isiraeli othe magīcooka kūrī Rehoboamu, o ta ūrīa mūthamaki oigīte, “Nīmūgaacooka kūrī nīi thuutha wa mīthenya itātū.” ¹³ Nake mūthamaki akīmacookeria ehīte mūno. Akīregana na ūtaaro ūrīa aaheetwo nī athuuri, ¹⁴ akīrūmīrīra ūtaaro wa aanake, akiuga atīrī, “Baba nīamūrītūhīrie icooki, no nīi nīngūrīritūhia makīria. Baba aamūhūūruga na iboko, no nīi ndīrīmūhūūruga na tūng’aurū.” ¹⁵ Nī ūndū ūcio mūthamaki ndaigana gūthikīrīria andū acio, tondū maündü macio meekikire moimite kūrī Ngai, nīguo kiugo kīhingio kīrīa Jehova eerire Jeroboamu mūrū wa Nebatī na kanua ka Ahija ūrīa Mūshiloni.

¹⁶ Rīrīa andū a Isiraeli othe moonire atī mūthamaki ūcio nīarega kūmathikīrīria, magīcookeria mūthamaki atīrī:

“Tūrī na igai rīrīkū harī Daudi,

na nī gīcunjī kīrīkū tūrī nakīo harī mūrū wa Jesii?

Cooka hema-inī ciaku, wee Isiraeli!

Wee Daudi-rī, menyera nyūmba yaku wee mwene!”

Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli othe makĩinũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthĩĩ na mbere kũmathamakĩra.

¹⁸ Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adonĩramu ũrĩa warĩ mūrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya; no andũ a Isiraeli makĩmũhũura na mahiga nyuguto, agĩkua. No rĩrĩ, Mũthamaki Rehoboamu nietharire, akĩhaica ngaari yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli makoretwo maremeire nyũmba ya Daudi nginya ūmũthĩ.

11

¹ Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ a kuuma nyũmba ya Juda na Benjamini, andũ a kũrũ mbaara 180,000, nĩgeetha makarũe na Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu ūthamaki.

² No rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai, akĩrwo atĩrĩ, ³ “Thĩĩ wĩre Rehoboamu mūrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na wĩre andũ a Isiraeli othe kũu Juda na Benjamini atĩrĩ, ⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu. O mũndũ wotho wanyu niacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ niĩ njikite ūndũ ũyũ.’” Nĩ ūndũ ūcio magĩathĩkĩra ciugo cia Jehova na magĩtiganĩria ũhoru wa gũthĩ kũhithũkĩra Jeroboamu.

Rehoboamu Kũirĩgĩra Juda

⁵ Rehoboamu agĩtũũra Jerusalemu na agĩaka matũũra ma ũgitĩri kũu Juda, namo nĩ maya: ⁶ Bethilehemu, na Etamu, ⁷ na Tekoa, ⁸ na Bethi-Zuru, na Soko, na Adulamu, ⁹ na Gathu, na Maresha, na Zifu, ¹⁰ na Adoraimu, na Lakishi, na Azeka, ¹¹ na Zora, na Aijaloni, na Hebroni. Maya maarĩ matũũra manene mairĩgĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda na Benjamini. ¹² Agĩkĩra ũgitĩri wamo hinya na akĩga anene a mbũtũ cia mbaara kuo, o hamwe na mĩthiithũ ya irio, na maguta ma mĩtamaĩyũ, na ndibei. ¹³ Nĩaigire ngo na matimũ matũũra-inĩ macio manene, na agĩtũma magĩe hinya mũno. Nĩ ūndũ ūcio Juda na Benjamini gũgĩtuĩka gwake.

¹⁴ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma ng’ongo ciao ciothe kũu Isiraeli guothe maarĩ mwena wake. ¹⁵ Nĩgũkorwo Jeroboamu na ariũ ake nĩmamagĩrĩrie kũruta wĩra ta athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ¹⁶ Nake agĩthuura athĩnjĩri-ngai ake mwene nĩ ūndũ wa kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na nĩ ūndũ wa kũrutĩra magongona mĩhianano ya mbũri na ya njaũ irĩa aathondekete. ¹⁷ Andũ othe a kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli arĩa maahaarĩrie ngoro ciao kũmaatha Jehova, Ngai wa Isiraeli, magĩkĩrũmĩrĩra Alawii nginya Jerusalemu makarutĩre Jehova Ngai wa maithe mao magongona. ¹⁸ Makĩongerera ūthamaki wa Juda hinya na makĩnyĩtĩrĩra Rehoboamu mūrũ wa Solomoni handũ ha mĩaka itatũ, na ihinda rĩu nĩmathiiga na mĩthĩire ya Daudi na ya Solomoni.

Nyũmba ya Rehoboamu

¹⁹ Nake Rehoboamu nĩahikirie Mahalathu, ũrĩa warĩ mwarĩ wa mũriũ wa Daudi wetagwo Jerimothu na wa Abihaili mwarĩ wa mūrũ wa Jesii wetagwo Eliabu. ²⁰ Nake akĩmũciarĩra aanake aya: Jeushu, na Shemaria, na Zahamu. ²¹ Nĩngĩ akĩhikia Maaka mwarĩ wa Abisalomu, ũrĩa wamũciarĩre Abija, na Atai, na Ziza na Shelomithu. ²² Rehoboamu nĩendire Maaka mwarĩ wa Abisalomu gũkĩra atumia arĩa angĩ othe na gũkĩra thuriya ciake ciothe. Atumia ake othe maarĩ 18 na thuriya 60, ciana cia aanake 28, na cia airĩtu 60.

²³ Rehoboamu nĩathuurire Abija mūrũ wa Maaka atuĩke mũriũ mũnene wa ariũ a ithe acio angĩ nĩgeetha akaamũtua mũthamaki. ²⁴ Nĩatũmĩrĩre ũũgĩ, akĩhurunjĩra ariũ ake amwe ng’ongo-inĩ ciothe cia Juda na Benjamini, na akĩmahurunjĩra matũũra-inĩ mothe manene marĩa maarĩ mairĩgĩre. Nĩamaheire mĩthiithũ mĩiganu, na akĩmacarĩria o mũndũ atumia angĩ.

12

Shishaka Gũtharĩkĩra Jerusalemu

¹ Thuutha wa Rehoboamu kũwĩhaanda ta mũthamaki na gũkorwo agĩte na hinya, we hamwe na Isiraeli yotho nĩmatiganĩrie watho wa Jehova. ² Tondũ wa gũkorwo matarĩ ehokeku harĩ Jehova, Shishaka mũthamaki wa Misiri niatharĩkĩre Jerusalemu mwaka wa gatanu wa Mũthamaki Rehoboamu. ³ Aarĩ na ngaari cia mbaara 1,200 na andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi 60,000, na thigari itangĩarĩka cia kuuma Alubi, na Asukii, na Akushi arĩa mookĩte nake kuuma Misiri, ⁴ agĩtaha matũũra manene marĩa maarĩ mairĩgĩre ma Juda na agĩthĩĩ nginya Jerusalemu.

⁵ Nake mũnabii Shemaia agĩũka kũrĩ Rehoboamu o na kũrĩ atongoria a Juda arĩa moonganĩte kũu Jerusalemu nĩ ūndũ wa gwtĩgĩra Shishaka, akĩmeera atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩmũndiganĩrie; na nĩ ūndũ ūcio, o na niĩ ngũmũtiganĩria moko-inĩ ma Shishaka.”

⁶ Atongoria a Isiraeli hamwe na mũthamaki makĩnyĩhĩa, makiuga atĩrĩ, “Jehova nĩ wa kĩhooto.”

⁷ Rirĩa Jehova onire atĩ nĩmenyihĩtie-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova ĩgikinyĩra Shemaia akĩrwo atĩrĩ: “Kuona atĩ nĩmenyihĩtie-rĩ, ndikũmananga no nĩngũmahonokia o narua. Mang’ũrĩ makwa matigũtĩrĩrio Jerusalemu na kũhũthĩra guoko gwa Shishaka. ⁸ No rĩrĩ, megũtuika ndungata ciale, nĩgeetha mamenye ũtiganu wa kũndungatĩra na gũtungatĩra ahamaki a mabũrũri ma kũngĩ.”

⁹ Rirĩa Shishaka mũthamaki wa Misiri aatharikĩre Jerusalemu-rĩ, agĩkuua ĩgĩna cia hekarũ ya Jehova na ĩgĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuuĩre indo ciothe, o hamwe na ngo cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo cia gĩcango handũ ha ĩcio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maaikaraga itoonero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ¹¹ Rirĩa rĩothe mũthamaki aathĩiaga hekarũ ya Jehova-rĩ, arangĩri acio maathĩiaga hamwe nake makuuĩte ngo ĩcio, na thuutha wa ũguo magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

¹² Tondũ Rehoboamu nĩenyihĩrie, Jehova nĩamwehereirie marakara make, na ndaigana kũmũniina o biũ. Ti-itherũ nĩ kwarĩ na maündũ mamwe mega kũu Juda.

¹³ Mũthamaki Rehoboamu nĩhaandire wega kũu Jerusalemu na agĩthĩĩ o na mbere arĩ mũthamaki. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yotha ya Isiraeli nĩgeetha Rĩitwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina etagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. ¹⁴ Nĩekire maündũ mooru tondũ ndaatuĩte na ngoro yake kũrongooria Jehova.

¹⁵ Na ha ũhoro wa maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Rehoboamu kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthĩa-rĩ, gĩthĩ matĩandĩkitwo maandiko-inĩ ma Shemaia ũrĩa mũnabii, na ma Ido ũrĩa muoni-maündũ marĩa maarĩtie ũhoro wa njirwa? Gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ¹⁶ Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo o kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Abija agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

13

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Urieli wa Gibeaa.

Nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. ³ Abija aathĩire mbaara-inĩ arĩ na mbũtũ ya thigari irĩ ũhoti 400,000, nake Jeroboamu akĩara mbũtũ yake ya thigari irĩ ũhoti 800,000.

⁴ Abija akĩrũgama ĩgũrũ rĩa Kirĩma kĩa Zemaraimu, bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Jeroboamu na Isiraeli inyuotha, ta thĩkĩrĩria! ⁵ Kaĩ mũtooi atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩahēnĩte ũthamaki wa Isiraeli moko-inĩ ma Daudi na njiaro ciale nginya tene na ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩa cumbĩ? ⁶ No rĩrĩ, Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũmwe wa anene a Solomoni mũrũ wa Daudi, nĩaremeire mwathi wake. ⁷ Imũndũ imwe cia tũhũ nĩcionganire hamwe nake, na makĩregana na Rehoboamu mũrũ wa Solomoni rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ na ataahotaga gũtua itua, na ndaarĩ na hinya wa kũmeetiiria.

⁸ “Na rĩrĩ, mwĩciĩrĩtie ũrĩa mũkũregana na ũthamaki wa Jehova, ũrĩa ũrĩ moko-inĩ ma njiaro cia Daudi. Ti-itherũ mũrĩ mbũtũ nene ya ita, na mũrĩ na njaũ cia thahabu iria ciathondekirwo nĩ Jeroboamu itũike ngai cianyu. ⁹ No gĩthĩ mũtiaingatiire athĩnjĩri-Ngai a Jehova, arĩa maarĩ ariũ a Harũni, na Alawii, na mũgĩthuurĩra athĩnjĩri-ngai anyu kũmbe o ta ũrĩa andũ a mabũrũri marĩa mangĩ mekaga? ũrĩa wotha ũũkaga kwĩyamũra na gategwa na ndũrũme mũgwanja atuikaga mũthĩnjĩri-ngai wa indo itarĩ ngai.

¹⁰ “No ithuĩ-rĩ, Jehova nĩwe Ngai witũ, na tũtimũtiganĩrie. Athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga Jehova nĩ ariũ a Harũni, na mateithagĩrĩrio nĩ Alawii. ¹¹ O rũciĩni na hwaĩ-inĩ nĩmarutagira Jehova maruta ma njino na ũmba ũrĩa ũnũgaga wega. Nĩmaigagĩrĩa mĩgate metha-inĩ rĩa theru, na makagwatia matawa marĩa maĩgĩrĩrwo mũtĩ-inĩ wa thahabu wamo o hwaĩ-inĩ. Ithuĩ nĩtũrũmĩtie maündũ marĩa Jehova Ngai witũ endaga. No inyuĩ nĩmũmũtiganĩrie. ¹² Ngai arĩ hamwe na ithuĩ; we nĩwe mũtongoria witũ. Athĩnjĩri-Ngai ake na tũrumbeta twao nĩo marĩgambia mũgambo wa mbaara ya kũmũũkĩrĩa inyuĩ. Andũ a Isiraeli, tigai kũrĩa na Jehova, Ngai wa maithe manyu, nĩgũkorwo mũtingĩhootana.”

¹³ No rĩrĩ, Jeroboamu nĩatũmĩte ikundi cia thigari thuutha wao, nĩgeetha amatharikĩre arĩ na mbere ya Juda nao arĩa maamoheirie marĩ thuutha wao. ¹⁴ Juda nĩmehũgũrie na makĩona atĩ nĩmatharikĩrwo kuuma na mbere na kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova. Nao athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao, ¹⁵ nao andũ a Juda makiugĩrĩria na mũgambo wa mbaara. Hĩndĩ ĩyo maanagĩrĩa na mũgambo wa mbaara, Ngai akĩharagania Jeroboamu na Isiraeli rĩothe mbere ya Abija na andũ a Juda. ¹⁶ Andũ a Isiraeli makĩũrĩra andũ a Juda, nake Ngai akĩmaneana moko-inĩ mao. ¹⁷ Abija na andũ ake makĩmahũra mbaara nene, nginya andũ a Isiraeli 500,000 arĩa maarĩ ũhoti makĩũragwo. ¹⁸ Andũ a Isiraeli magĩtoorio mbaara-inĩ ĩyo; nao andũ a Juda magĩtuika atooria tondũ nĩmehokire Jehova, Ngai wa maithe mao.

¹⁹ Nake Abija akīngatithia Jeroboamu na akīmütaha matüüra ma Betheli, na Jeshana, na Efuroni hamwe na tütüüra türía twamathiürürükirie. ²⁰ Jeroboamu ndaigana gücooka kügia na hinya ringi matukü-ini ma Abija. Nake Jehova agikimügütha igütha agikua.

²¹ No Abija agikiririria kügia na hinya. Akihikia atumia 14, na akigia na aanake 22 na airitu 16.

²² Maündü maria mangi makoni wathani wa Abija, maria eekire na uria oigire-ri, nīmandikitwo ibuku-ini ria utauraniri ria mūnabii Ido.

14

¹ Nake Abija akihurika hamwe na maithe make na agithikwo küu Itüüra-ini Inene ria Daudi. Nake mürüi Asa agitüika müthamaki ithenya riake, na matukü-ini make bürüri ügükara na thayü miaka ikümi.

Asa Müthamaki wa Juda

² Nake Asa agüka maündü mega, na maria maagiriire maitho-ini ma Jehova Ngai wake. ³ Akieheria magongona ma ngai cia mabürüri ma kungü, na kündü küria gütüügüru, na agithethera mahiga maria maamüre, na agitemenga itugi cia Ashera. ⁴ Nake agiatha andü a Juda marongorie Jehova, Ngai wa maithe mao, na maathikire mawatho na maathani make. ⁵ Ningi akieheria mahooero ma kündü küria gütüügüru, na igongona cia übumba matüüra-ini mothe ma Juda, naguo üthamaki ücio aathaga wa Juda ügükara na thayü. ⁶ Nīaakire matüüra manene mairigire na thingo cia hinya ma Juda, nīgükorwo bürüri warü na thayü. Gütiri mündü warü na mbaara nake miaka iyo, nīgükorwo Jehova nīamüheete ühuruko.

⁷ Nake aküra andü a Juda atiri, “Nitwakei matüüra maya na twake thingo cia kumathiürürükiria iri na mithiringo miraihu na igürü, na ihingo na migüko ya igera. Bürüri üyü no witü, tondü nitürongoretie Jehova Ngai witü; twamürongoririe nake agitühe ühuruko na miēna yothe.” Nī ündü ücio magiaka na makigaacira.

⁸ Asa aari na mbütü ya thigari 300,000 iria cioimite Juda iri na ngo nene na matimü, na ingi 280,000 iria cioimite Benjamin ikuuete ngo nini na mota. Ici ciothe ciari thigari nyümürü cia kürüa mbaara.

⁹ Zera uria Mükushi agüka kümükirira ari na mbütü nene ya thigari na ngaari cia ita 300, nake agüka agikinya Maresha. ¹⁰ Nake Asa akiumagara agithi kümütunga, nao makiarania mbaara yao küu Gituamba-ini kia Zefathu gükühi na Maresha.

¹¹ Hündi iyo Asa agikaia Jehova Ngai wake, akiuga atiri: “Jehova, gütiri üngi ühaana tawe wa gütethüra ari matari hinya kuuma küri ari maarü hinya. Tüteithie, Wee Jehova Ngai witü, nīgükorwo nīwe twihokete, na nī thüini wa Riitwa riaku tuoka gükirira mbütü ino nene üü. Wee Jehova-ri, nīwe Ngai witü, ndükareke mündü akühoote.”

¹² Nī ündü ücio Jehova akiüraga Akushi o hau mbere ya Asa na mbere ya andü a Juda. Nao Akushi maküra, ¹³ nake Asa na mbütü yake makimaingatithia, makimakinia o ngina Gerari. Akushi aingi müno maküragwo üü ati gütiri watigirwo muoyo, makiniinirwo o hau mbere ya Jehova o na mbere ya mbütü ciake. Andü a Juda makinüka indo nyingi iria maatahire. ¹⁴ Makiananga tütüüra tuothe türia twathiürürükirie Gerari, nīgükorwo guoya wa Jehova nīwanyitite andü ari matüüraga kuo. Nao magitaha indo cia tütüüra tüu tuothe nīgükorwo twari na indo nyingi müno cia gütahwo. ¹⁵ O na ningi magitharikira kambü cia ariithi na magitaha ndüüru cia ng’ondü, na cia mbüri, na cia ngamiira. Nao magicooka Jerusalemu.

15

Asa Kwagiria Maündü

¹ Na riri, Roho wa Ngai niwaikürükire Azaria mürü wa Odedi. ² Nake akiumagara agatünge Asa, akimwira atiri, “Ta thikiriria, we Asa na andü a Juda na andü a Benjamin othe. Jehova ari hamwe na inyuü riria riothe mürü hamwe nake. Mungimurongooria nīmürimuonaga, no mungimütiganiria, o nake nīakamütiganiria. ³ Na riri, kwa ihinda iraya Israeli matiarü na Ngai uria wa ma, na matiarü na müthünjiri-Ngai wa kumaruta na matiarü na watho wa kürümürü. ⁴ No riri, hündi ya mathüna mao nīmacookereire Jehova, Ngai wa Israeli, makimurongooria na makimuona. ⁵ Matukü-ini macio ühoro wa kumagara warü na ügwati nīgükorwo atüüri othe a mabürüri macio maarü thüna-ini münene. ⁶ O rürüri rwahehenjagwo nī rürüri rürüa rüngi, na itüüra inene rikahehenjwo nī rürüa ringi tondü Ngai nīamathünagia na thüna wa mithemba yothe. ⁷ No ha ühoro wanyu-ri, giai na hinya na mütagitanirie ühoro ücio, nīgükorwo nī mükaarihwo wira uria mürutaga.”

⁸ Rirü Asa aiguire ciugo icio na akigua ürathi wa Azaria mürü wa Odedi uria mūnabii-ri, aküyümürü. Akieheria mihianano iria mimeneku kuuma bürüri wotho wa Juda na Benjamin, o na kuuma matüüra-ini maria aatahite küu irima-ini cia Efiraimu. Agicookereria kigongona kia Jehova kiria kiarü mbere ya githaku kia hekarü ya Jehova.

⁹ Ningĩ akĩũngania andũ othe a Juda na a Benjamini, hamwe na andũ a kuuma Efiraimu, na Manase, na Simeoni aria maatũũranagia nao, nigũkorwo aingĩ ao nimookite kũrĩ Asa moimĩte Isiraeli rĩria moonire atĩ Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake.

¹⁰ Makĩũngana kũu Jerusalemu mweri wa itatũ wa mwaka wa ikũmi na itano wa ũthamaki wa Asa. ¹¹ Hindĩ iyo makĩrutĩra Jehova igongona rĩa ng'ombe 700, na ng'ondũ na mbũri 7,000 cia iria maatahĩte magacooka nacio. ¹² Makĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa kũrongooragia Jehova, Ngai wa maithe mao, na ngoro ciao ciothe na mĩoyo yao yothe. ¹³ Andũ aria othe mangĩagire kũrongooria Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, makĩũragwo arĩ mündũ mũnini kana arĩ mũnene, arĩ mündũ mũrũme kana arĩ mündũ-wa-nja. ¹⁴ Makĩhĩtha mwĩhitwa he Jehova na mũgambo mũnene, o na makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta na macoro. ¹⁵ Andũ a Juda othe magĩkena nĩ undũ wa mwĩhitwa tondũ mawĩhitire na ngoro ciao ciothe. Makĩrongooria Ngai na kiyo, na makĩmuona. Nĩ undũ ũcio Jehova akĩmahe ũhurũko mĩena yothe.

¹⁶ Mũthamaki Asa agĩcoka akĩruta cũwe Maaka kuuma gĩtĩ-inĩ gĩa ke kĩa mũthamaki-mündũ-wa-nja, nĩ undũ nĩathondekĩthĩte gĩtugĩ kĩa mũhianano ũrĩ magigi wa Ashera. Asa agĩtemenga gĩtugĩ kũ, agĩkũnanga na agĩgĩcinĩra Gĩtũmba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷ O na gĩtũika ndeherĩre kũndũ kũria gĩtũũgĩru kuuma Isiraeli-rĩ, ngoro ya Asa nĩamĩneanĩte biũ kũrĩ Jehova mĩtũũrĩre-inĩ wake wothe. ¹⁸ Nĩarehire hekarũ-inĩ ya Ngai betha na thahabu, na indo ciothe iria we na ithe maamũrite.

¹⁹ Gĩtiacookire kũgĩa mbaara rĩngĩ, o nginya mwaka wa mĩrongo itatũ na itano wa wathani wa Asa.

16

Mĩaka ya Mũthia ya Asa

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo itatũ na itandatũ wa wathani wa Asa, Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire akarũe na Juda, na akĩrigĩra Rama na rũthingo rwa hinya niguo arĩgĩrĩre gĩtikagĩe mündũ ũkuuma kana atoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

² Nake Asa akĩoya betha na thahabu kuuma igĩna-inĩ cia hekarũ ya Jehova o na kuuma nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na agĩcitũmĩra Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata ũria wathamakaga Dameski. ³ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke hakorwo harĩ na kĩrĩko gĩitũ nawe o ta ũria haarĩ kĩrĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, nĩndagĩtũmĩra betha na thahabu. Rũ tharia kĩrĩko kĩanyu na Baasha, mũthamaki wa Isiraeli niguo atigane na nĩ.”

⁴ Beni-Hadadi agĩtĩkĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũre matũura ma Isiraeli. Nao magĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Maimu, na matũura manene mothe maria maarĩ makũmbĩ ma kũu Nafitali. ⁵ Hindĩ irĩa Baasha aigũire ũhoru ũcio, agĩtiga gwaka Rama na agĩtiganĩra wĩra wake. ⁶ Ningĩ Mũthamaki Asa akĩrehe andũ othe a Juda, nao magĩkuua mahiga na mbaũ kuuma Rama iria Baasha aatũmagĩra gwaka. Indo icio nĩcio Asa aatũmĩre gwaka Geba na Mizipa.

⁷ Hindĩ iyo Hanani ũria muoni-maündũ agĩũka kũrĩ Asa mũthamaki wa Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ nĩwehokire mũthamaki wa Suriata ũkiaga kwĩhoka Jehova Ngai waku, mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata nĩciũrite ikoima moko-inĩ maku. ⁸ Gĩthĩ Akushi na Alubi, matiarĩ mbũtũ nene ya ita, na makagĩa na ngaari cia ita nyingĩ na andũ aria maathĩiaga mahaicĩte mbarathi? No rĩrĩ, rĩria wehokire Jehova, nĩamaneanire moko-inĩ maku. ⁹ Nigũkorwo maithe ma Jehova morũũraga thĩ yothe gwĩkĩra hinya aria maheanĩte ngoro ciao biũ kũrĩ we. Nĩwĩkĩte undũ wa ũrimũ, na kuuma rĩu nĩũgũcoka kũgĩa na mbaara.”

¹⁰ Asa akĩarakĩra Hanani ũria muoni-maündũ nĩ undũ wa ũhoru ũcio; akĩmũrakĩra mũno o nginya akĩmũkia njeera. O hindĩ iyo, Asa akĩambĩrĩra kũhinyĩrĩra andũ amwe atarĩ na tha.

¹¹ Maündũ ma wathani wa Asa kuuma kĩambĩrĩra nginya mũthia, nĩmandĩkitwo mbuku-inĩ ya athamaki a Juda na Isiraeli. ¹² Mwaka wa mĩrongo itatũ na kenda wa wathani wake, Asa nĩarũarĩre magĩrũ. O na gĩtũika mũrimũ ũcio nĩwamũhatĩrĩre mũno, o na ndwari-inĩ yake-rĩ, ndaigana kũmaattha ũteithio kuuma kũrĩ Jehova, no aacarĩre ũteithio kuuma kũrĩ mandagĩtarĩ. ¹³ Na mwaka wa mĩrongo ina na ũmwe wa wathani wake, Asa agĩkua na akĩhurũka hamwe na maithe make. ¹⁴ Nao makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ irĩa eethondekeire o kũu Itũura inene rĩa Daudi, makĩmũgĩrĩra gĩtanda-inĩ gĩa kũmũtwara mbĩrĩra kĩhumbĩritwo na mahuti manungi wega na maguta mĩtũkanio mĩingĩ maria manungi wega, nao magĩakia mwaki mũnene nĩ undũ wa kũmũtĩia.

17

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

¹ Nake Jehoshafatu mũrũ wa Asa agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake, na akĩkĩra hinya ndakahũũrwo nĩ Isiraeli. ² Akiĩga ikundi cia thigari matũura-inĩ manene mothe maria mairĩgĩtwo na thingo cia hinya ma Juda, na agĩaka kambĩ cia thigari kũu Juda na matũura-inĩ ma Efiraimu maria ithe Asa aatũnyanĩte.

³ Jehova aarĩ hamwe na Jehoshafatu tondũ hĩndĩ ya wĩthĩ wake nĩathiiaga na mĩthiĩre ĩrĩa ithe Daudi aathiiaga nayo. We ndaigana kũhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ Baali, ⁴ no nĩarongooragia Ngai wa ithe na akarũmagĩrĩra mawatho make, na ndaarũmĩrĩre mĩtugo ya Isiraeli. ⁵ Jehova akĩhaanda ũthamaki ũcio wega moko-inĩ make, nao andũ a Juda othe makĩrehera Jehoshafatu iheo; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa na indo nyingĩ na agĩtũka mũno. ⁶ Nierutiĩre na ngoro yake kũrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jehova; na makĩria ma ũguo, agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru o na itugĩ cia Ashera, agĩcieheria Juda.

⁷ Mwaka wa gatatũ wa wathani wake nĩatũmire anene ake, na nĩo Beni-Haili, na Obadia, na Zekaria, na Nethaneli, na Mikaia makarutane matũũra-inĩ ma Juda. ⁸ Hamwe nao kwarĩ na Alawii nao nĩ, Shemaia, na Nethania, na Zebadia, na Asaheli, na Shemiramothu, na Jehonathani, na Adonija, na Tobija, na Tobu-Adonija, na athĩnjĩri-Ngai Elishama na Jehoram. ⁹ Nao makĩrutana Juda guothe, magathiiaga na Ibuku rĩa Watho wa Jehova; magĩthiũrũrũka matũũra-inĩ mothe ma Juda makĩrutaga andũ watho.

¹⁰ Ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova ũkĩiyũra mothamaki-inĩ mothe marĩa maathiũrũrũkĩirie Juda, nĩ ũndũ ũcio matiigana kũrĩa na Jehoshafatu. ¹¹ Nao Afilisti amwe makĩrehera Jehoshafatu iheo, na makĩrehe betha arĩ igooti, nao Arabu makĩmũrehere ndũuru cia mbũri: ndũrũme 7,700 na mbũri 7,700.

¹² Jehoshafatu agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na hinya mũno; agĩaka matũũra manene magitĩre na matũũra ma makũmbĩ kũu Juda, ¹³ na nĩarĩ na indo nyingĩ matũũra-inĩ macio ma Juda. Agĩcooka akĩga thigari irĩa ciooĩ wega ũhoru wa mbaara kũu Jerusalem. ¹⁴ Rĩandikithia rĩa, kũringana na nyũmba ciao, rĩatarĩ ta ũũ:

Kuuma Juda, anene a ikundi cia 1,000:

Adina nĩwe warĩ mĩnene wao, aarĩ na andũ 300,000 a kũrĩa;

¹⁵ ũrĩa wamũrũmĩrĩre nĩ Jehohanani, na aarĩ na thigari 280,000;

¹⁶ wa gatatũ aarĩ Amasia mũrũ wa Zikiri, ũrĩa werutiĩre gũtungata Jehova, na aarĩ na thigari 200,000.

¹⁷ Kuuma Benjamini nĩ:

Eliada, mũthigari njamba, na aarĩ na andũ 200,000 arĩa maarĩ na mota na ngo;

¹⁸ ũrĩa wamũrũmĩrĩre nĩ Jehozabadu, na aarĩ na andũ 180,000 arĩa maarĩ na indo cia mbaara.

¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa maatungatagĩra mũthamaki, o hamwe na arĩa angĩ aigĩte matũũra-inĩ manene marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda guothe.

18

Ūrathi wa Mikaia wa Gũũkĩrĩa Ahabu

¹ Na rĩrĩ, Jehoshafatu aarĩ na indo nyingĩ na agatũka mũno, nake agĩtuma ũthoni na Ahabu. ^{*} ² Mĩaka mĩnini yathira-rĩ, agĩkĩrũka agĩthĩ gũceerera Ahabu kũu Samaria. Nake Ahabu akĩmũthĩnjĩra ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe marĩ hamwe na andũ arĩa maarĩ nake, na akĩmũringĩrĩra matharĩkĩre Ramothu-Gileadi. ³ Ahabu, mũthamaki wa Isiraeli akĩũria Jehoshafatu mũthamaki wa Juda atĩrĩ, “Nĩũgũthĩi hamwe na nĩ tũgookĩrĩre Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tũrĩ o ũndũ ũmwe nawe, o na andũ akwa no ta andũ aku; na nĩtũgaakorwo tũrĩ hamwe nawe kũu mbaara-inĩ”. ⁴ No Jehoshafatu agĩcooka akĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩũngania anabii 400, akĩmooria atĩrĩ, “Tũthĩi tũkahũũrane na Ramothu-Gileadi kana ndigathĩ?”

Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩi, nĩgũkorwo Ngai nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁶ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩũria ũhoru kuuma kũrĩ we?”

⁷ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtũrĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthiĩre tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaia mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaia mũrũ wa Imula narua.”

⁹ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda, mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki, magĩkarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩrĩa kĩarĩ itoonyero-inĩ rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha mohoro marĩ mbere yao. ¹⁰ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgaatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

* 18:1 Joram mũrũ wa Jehoshafatu aahikirie Athalia mwarĩ wa Ahabu.

¹¹ Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ündü ümwe, makoiga atĩrĩ: “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹² Mündü ũrĩa watũmitwo ageete Mĩkaia akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mündü ümwe, mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo giaku gĩtigakararanie na kĩa, na warie ündü mwega.”

¹³ Nowe Mĩkaia akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũrĩa Ngai wakwa ekunjĩra.”

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mĩkaia, tũthĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathĩ?”

Nake Mĩkaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ nĩrĩkũneanwo moko-inĩ maku.”

¹⁵ Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩthĩthagia ndũkae kũnjĩra ũhoro ũngĩ tĩga ũhoro wa ma thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova?”

¹⁶ Nake Mĩkaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩire ĩrĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mĩrĩthĩ, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matĩrĩ na mwathi. O mündü nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

¹⁷ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Gĩthĩ ndikwĩre atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ũhoro mwega, tĩga o ũrĩa mũũru?”

¹⁸ Mĩkaia agĩthĩĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ündü ũcio thĩkĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, arĩ na mbũtũ yothĩ ya ĩgũrũ ĩrũgamĩte ĩmũthĩũrũrũkĩĩre mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. ¹⁹ Nake Jehova aroria atĩrĩ, ‘Nũũ ũkũheenereria Ahabu mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athĩĩ agakuĩre kuo?’

“Ümwe akiuga ũũ, na ũrĩa ũngĩ akiuga ũũ. ²⁰ Marĩgĩrĩrio-inĩ, roho ümwe ũkĩũmĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ngũmũheenereria.’

“Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ükũmũheenereria atĩa?’

²¹ “Naguo roho ũcio ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthĩĩ ngũthĩĩ ndũĩke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Nake Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee nĩũkũhota kũmũheenereria. Thĩĩ ũgeeke ũguo.’

²² “Nĩ ündü ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku. Jehova nĩagwathĩrĩro mwanangĩko.”

²³ Hĩndĩ ĩyo Zezekia mũrũ wa Kenaana akĩambata na akĩringa Mĩkaia rũhĩ ũthĩũ. Akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ roho wa Jehova agereire kũ rĩrĩa oimire kũrĩ nĩ nĩguo aarie nawe?”

²⁴ Mĩkaia agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathĩĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩĩnĩ.”

²⁵ Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mĩkaia mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, ²⁶ na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mündü ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kindũ gĩa kũrĩa tĩga mũgate na maaĩ ngĩnya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’”

²⁷ Mĩkaia akiuga atĩrĩ, “Üngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtũĩke atĩ Jehova ndaarĩtie na nĩ.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoro wakwa inyuĩ andũ aya inyuothel!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

²⁸ Nĩ ündü ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata ngĩnya Ramothu-Gileadi. ²⁹ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩgarũrĩte ndikamenyeke no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ündü ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³⁰ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Asuriata nĩathĩte anene ake a ngaari cia ita akameera atĩrĩ, “Mũtikarũe na mündü o na ũrĩkũ, mũnini kana mũnene, tĩga o mũthamaki wa Isiraeli.” ³¹ Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magũciĩria atĩrĩ, “Üyũ niwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ündü ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no Jehoshafatu agĩkaya, nake Jehova akĩmũteithia. Ngai akĩmaroria na kũngĩ, makĩmweherera, ³² nĩgũkorwo rĩrĩa anene a ngaari cia ita moonire atĩ tiwe warĩ mũthamaki wa Isiraeli, magĩtĩga gũthingatana nake.

³³ No mündü ümwe akĩgeeta ũta wake, agĩikia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩĩra mũtwarĩthia wa ngaari ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ündute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁴ Nayo mbaara ĩkeneneha mũthenya wothĩ, na mũthamaki wa Isiraeli agĩtĩirania ngaari-inĩ yake ya mbaara ang’etheire Asuriata o ngĩnya hwaĩ-inĩ. Nariĩ riũa rĩgĩthũa-rĩ, agĩkua.

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda aacookire Jerusalemu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki na thayũ-rĩ, ² Jehu ũrĩa muoni-maündũ, mũrũ wa Hanani, agĩthĩĩ akamũtũnge nake akĩũria mũthamaki

atirī, “Nīwagīrīrwo gūteithia mündü ūria mwaganu na wende arīa mathūire Jehova? Nī ūndü wa ūguorī, mang’ūrī ma Jehova marī igūrū riaku. ³ No rīrī, harī na maündü manini mega thīinī waku, nīgūkorwo nīweheretie itugī cia Ashera būrūri-inī, na ūkerekieria ngoro yaku kūrongooria Ngai.”

Jehoshafatu Kwamūra Aciirithania

⁴ Jehoshafatu agītūūra Jerusalemu, agīcooka akiumagara rīngī, agīthiī kūrī andū a kuuma Birishiba kūu būrūri wa irīma wa Efiraimu, na akīmacockia kūrī Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁵ Nake agīthuura andū a gūthikagīrīria maciira kūu būrūri-inī, thīinī wa o itūūra rīa matūūra manene ma Juda marīa mairigīrwo na thingo cia hinya. ⁶ Akīmeera atirī, “Mwīciiragiei wega ūria mūgwīka, tondū rīrī, mūtīrītūithanagia ciira nī ūndü wa mündü, no makīria nī ūndü wa Jehova, ūria ūrīkoragwo na inyuī rīria riothe mūrītuga ciira. ⁷ Na rīrī, mwītīgagīrei Jehova. Mūtuanagīre ciira mūmenyereire, nī ūndü Jehova Ngai witū nī wa kīhooto na ndaroraga maūthī na ndahakagwo.”

⁸ O nakuo Jerusalemu-rī, Jehoshafatu nīathuurire Alawii amwe, na athīnjīri-Ngai, na atongoria a nyūmba cia andū a Isiraeli marūgamagīrre watho wa Jehova, na magatūithanagia maciira o na makaniina ngarari. Nao maatūuraga Jerusalemu. ⁹ Nake akīmahe mawatho maya: “No nginya mūtungate na wīhokeku na ngoro cianyu ciothe, na mwītīgagīre Jehova. ¹⁰ Ciira wothē ūria mūrīrehagīrwo kuuma kūrī andū a būrūri wanyu arīa matūūruga matūūra-inī marīa manene, arī ūiti wa thakame kana maündü mangī makoniī watho, kana maathani, kana kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, kana matūiro ma ciira, makanagiei matikanehīrie Jehova; kwaga ūguo marakara make nīmakamūkīrīria inyuī ene na ariū a thoguo. Ikagai ūguo na mūtikehia.

¹¹ “Na rīrī, Amaria mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene nīwe ūrīmūrōraga maündü-inī mothe makoniī Jehova, nake Zebadia mūrū wa Ishumaeli, o we mūtongoria wa mūhīrīga wa Juda, nīwe ūrīmūrōraga maündü-inī mothe makoniī mūthamaki, nao Alawii nīmarītungataga ta anene marī mbere yanyu. Ikagai maündü mūrī na ūmīrīru, nake Jehova arīkoragwo hamwe na arīa marīkaga wega.”

20

Jehoshafatu Kūhoota Andū a Moabi na a Amoni

¹ Na rīrī, thuuṭha wa ūguo, andū a Moabi, na andū a Amoni marī hamwe na Ameuni amwe magīūka kūrūa na Jehoshafatu.

² Andū amwe magīūka makīra Jehoshafatu atirī, “Mbūtū nene ya ita kuuma Edomu nīroka kūrūa nawe, yumīte mūrīmo ūria ūngī wa iria. O na rīu nīkinyīte Hazezoni-Tamaru” (na nokuo Eni-Gedi). ³ Jehoshafatu akīmaka, na agītua itua orie ūtaaro harī Jehova, nake akīanīrīra Juda guothe kwīhingwo kūrūa irio. ⁴ Nao andū a Juda makīūngana meethe ūteithio kuuma kūrī Jehova; ti-itherū magīūka kuuma matūūra mothe ma Juda nīguo mamūrōngorie.

⁵ Nake Jehoshafatu akīrūgama mbere ya kīūngano kīu kīa andū a Juda na Jerusalemu, o hau hekarū-inī ya Jehova o mbere ya nja irīa yarī njerū, ⁶ akiuga atirī:

“Wee Jehova, Ngai wa maithe maitū, githī tiwe Ngai ūria ūrī igūrū? Nīwe ūthamakagīra mothamaki mothe ma ndūrīrī. Hinya na ūhoti irī guoko-inī gwaku, na gūtīrī mündü ūngīgwtīirīa. ⁷ Wee Ngai witū-rī, githī ndwaingatire arīa maikaraga būrūri ūyū mbere ya andū aku a Isiraeli na ūkīūhe njaro cia mūrātāguo Ibrahīmu nginya tene? ⁸ Nīmatūūrīte kuo o na magaaka hekarū kuo irīa itanītio na Rīitwa riaku, makiugaga atirī, ⁹ Mūtino ūngīgātūkora o na ūrī wa rūhiū rwa njora rwa gūtūrūithia, kana mūthiro kana ng’aragu, tūkaarūgama mbere yaku hekarū-inī īno itanītio na Rīitwa riaku, nītūgaagūkaīra tūrī hatika-inī, nawe nīūgatūigua ūtūhonokie.’

¹⁰ “No rīu, haha harī na andū a kuuma Amoni, na Moabi, na Kīrīma kīa Seiru, arīa wagīrīrie andū a Isiraeli matharīkīre mabūrūri mao rīria moimaga Misiri; nī ūndü ūcio makīmeherera na matiigana kūmaniina. ¹¹ Ta kīone kīria maragītūrīha nakio, tondū mokīte gūtūingata kūrīa watūheire gūtūike igai riitū. ¹² Wee Ngai witū, githī ndūgūkīmatūūra ciira? Nī ūndü-rī, ithuī tūtīrī na hinya wa kūng’ethanīra na mbūtū īno nene ūū īrooka gūtūtharīkīra. Tūtīū ūria tūgwīka, no rīrī, maithe maitū nīwe macūthīrīrie.”

¹³ Arūme othe a Juda, na atumia ao, na ciana na twana twao twa ngenge, makīrūgama o hau mbere ya Jehova.

¹⁴ Na hīndī iyo Roho wa Jehova ūgīkinyīrīra Jahazieli mūrū wa Zekaria mūrū wa Benaia, mūrū wa Jeieli mūrū wa Matania ūria Mūlawii wa rūciaro rwa Asafu rīria aarūgamīte kīūngano-inī kīu.

¹⁵ Nake akiuga atirī, “Ta thīkīrīria, wee Mūthamaki Jehoshafatu na arīa othe mūtūūruga Juda na Jerusalemu! Ūū nīguo Jehova ekūmwīra: ‘Mūtigetigīre kana mūkue ngoro nī ūndü wa mbūtū īno nene ya ita. Nīgūkorwo mbaara īno ti yanyu, no nī ya Ngai. ¹⁶ Rūciū, rokai gūikūrūka mūmatharīkīre. Magaakorwo makīhaica magereire Mwanya-inī wa Zizi na nīmūkamakorera mūthia-inī wa mūkuru

wa kûu Werû wa Jerueli. ¹⁷ Ti inyuî mûkûrûa mbaara îno. Rûgamai mwena wanyu, mwîhaandei wega na mwîonere ûria Jehova ekûmûhonokia, inyuî andû a Juda na a Jerusalemu. Mûtigetigîre, na mûtigakue ngoro. Umagarai mûkang'ethanîre nao rûciû, nake Jehova nîagakorwo hamwe na inyuî.”

¹⁸ Jehoshafatu akîinamîrîra, agîturumithia ûthiû thî, nao andû othe a Juda na a Jerusalemu makîgûithia thî mbere ya Jehova, makimûhooya. ¹⁹ Ningî Alawîi amwe a kuuma rûciaro rwa Kohathu na rwa Kora magîkûra na igîrû, magîkumia Jehova Ngai wa Isiraeli maanîrîre na mûgambo mûnene mûno.*

²⁰ Rûciinî tene mûno makiuma merekeire Werû wa Tekoa. Na rîria maambîrîrie kuuma-rî, Jehoshafatu akîrûgama, akiuga atîrî, “Ta thikîrîriai, inyuî andû a Juda o na a Jerusalemu! Îtikiai Jehova Ngai wanyu na nîekûmûtirîria; îtikiai anabii ake na nîmûkûgaacîra.” ²¹ Thuutha wa kwaranîria na andû, Jehoshafatu agîthuura andû a kûinîra Jehova na a kûmûgooca nî ûndû wa riiri wa ûtheru wake, nao hîndî îria megûotongoria mbûtû iyo ya ita, makiugaga atîrî:

“Cookeriai Jehova ngaatho,

nîgûkorwo wendo wake ûtûûraga nginya tene.”

²² Na rîria maambîrîrie kûina o na kûgooca-rî, Jehova akîga andû mohie andû a Amoni, na a Moabi, na andû a kuuma Kîrîma kîa Seiru arîa maatharikagîra Juda, nao magîtoorio. ²³ Nao andû a Amoni na a Moabi magîkûrîra andû a kuuma Kîrîma kîa Seiru, makîmananga na makîmaniina biû. Maarîkia kûûraga andû a kuuma Seiru, magîteithîrîria kûniinana o ene.

²⁴ Hîndî îria andû a Juda maakinyire harîa hang'ethanîre na werû-rî, magîcûthîrîria mbûtû iyo nene ya ita, makîona no ciimba theri ciagwîte thî; gûtirî mûndû o na ûmwe wetharîte. ²⁵ Nî ûndû ûcio Jehoshafatu na andû ake magîthî gûtaha indo, na thîinî wacio makîona indo nyingî na nguo o na indo cia goro nyingî gûkîra ûria mangîahotire gûkuua. Ciarî nyingî ûû atî maaniinire mîthenya îtatû gûciungania. ²⁶ Mûthenya wa kana makîungana Gîtuamba-inî kîa Beraka, kûria maagooceire Jehova. Kûu nîkîo gîtûmaga gwîtwo Gîtuamba kîa Beraka nginya ûmûthî.

²⁷ Hîndî iyo andû othe a Juda na a Jerusalemu, matongoretio nî Jehoshafatu, magîcooka Jerusalemu makenete, nîgûkorwo Jehova nîamaheete gîtûmi gîa gûkenerera thû ciao. ²⁸ Magîtoonya Jerusalemu na magîthîi hekarû-inî ya Jehova marî na inanda cia mûgeeto, na mîturîrû, na tûrumbeta.

²⁹ Namo mothamaki mothe ma mabûrûri magîitigîra Ngai rîria maigûire ûria Jehova aarûite na thû cia Isiraeli. ³⁰ Naguo ûthamaki wa Jehoshafatu ûgîikara ûri na thayû, nîgûkorwo Ngai wake nîamûheete ûhurûko mîena-inî yothê.

Mûthia wa Ûthamaki wa Jehoshafatu

³¹ Nî ûndû ûcio, Jehoshafatu agîthamakîra Juda; nake aarî wa mîaka mîrongo îtatû na îtano rîria aatuîkire mûthamaki wa Juda, na agîthamaka arî Jerusalemu mîaka mîrongo îrî na îtano. Nyina eetagwo Azuba mwarî wa Shilihi. ³² Nake akîrûmîrîra mîthîre ya ithe Asa na ndaigana gûtigana nayo; agîka ûria kwagîrîre maitho-inî na Jehova. ³³ No rîrî, kûndû kûria gûtûûgîru gûtiigana kweherio, nao andû maatiigana kwerekeria ngoro ciao kûri Ngai wa maithê mao.

³⁴ Cîko iria ingî cia wathani wa Jehoshafatu kuuma kîambîrîria nginya mûthia, nîciandikîtwo ibuku-inî rîa maündü ma o mwaka rîa Jehu mûrû wa Hanani, marîa mandîkîtwo ibuku-inî rîa athamaki a Isiraeli.

³⁵ Thuutha ûcio Jehoshafatu mûthamaki wa Juda agîtuma ûrata na Ahazia mûthamaki wa Isiraeli, ûria warî na maündü maingî ma waganu. ³⁶ Makîiguana nake atî maake marikabu cia wonjoria. Nao maarîkia gûciakîra kûu Ezioni-Geberi, ³⁷ Eliezeri mûrû wa Dodavahu wa kuuma Maresha akîrathîra Jehoshafatu ûrathi wa ûria akoona ûûru, akiuga atîrî, “Tondû nîûgîte ûrata na Ahazia, Jehova nîekwananga kîria wakîte.” Nacio marikabu igîtharûranio, na itigianga gûthîi iria-inî ikarute wîra wa wonjoria.

21

¹ Nake Jehoshafatu akîhurûka hamwe na maithê make na agîthikwo hamwe nao o kûu Itûûra Inene rîa Daudî. Nake mûriû Jehoramu agîtuika mûthamaki ithenya rîake. ² Ariû a ithe na Jehoramu mûrû wa Jehoshafatu maarî Azaria, na Jehieli, na Zekaria, na Azariah, na Mikaeli, na Shefatia. Acio othe maarî ariû a Jehoshafatu mûthamaki wa Isiraeli. ³ Ithe nîamaheete iheo nyingî cia betha na thahabu na indo ingî cia goro, o hamwe na matûûra manene mairigîre na thingo cia hinya kûu Juda, no aaheanire ûthamaki kûri Jehoramu tondû nîwe warî mûriû wa irigithathi.

Jehoramu Mûthamaki wa Juda

⁴ Rîria Jehoramu eehaandire na akîrûma ûthamaki-inî wa ithe-rî, nîooragire ariû a ithe othe na rûhiû rwa njora, o hamwe na anene amwe a nyûmba ya ûthamaki a Isiraeli. ⁵ Jehoramu aarî wa mîaka

* 20:19 Andû aya a Kohathu na a Kora maathuurîtwo kuuma nyûmba ya Lawî marî a kûina nyîmbo cia kûgooca Ngai.

mĩrongo itatũ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki. Nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. ⁶ Agĩthĩĩ na mũthiĩre ya athamaki a Isiraeli, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekaga, nĩgũkorwo aahikĩtie mwarĩ wa Ahabu. Nake agakĩhagia maitho-inĩ ma Jehova. ⁷ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kĩa aarĩkanĩre na Daudi, Jehova ndeendaga kwananga nyũmba ya Daudi. Nĩeraniĩre atĩ nĩarĩmenyagĩrĩa tawa nĩ ũndũ wake na njaro ciake nginya tene.

⁸ Hĩndĩ ya Jehoramu-rĩ, Edomu nĩmaremeire Juda na magĩtua mũndũ ũngĩ mũthamaki wao ene. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoramu agĩthĩĩ kuo na anene ake na ngaari ciake cia ita ciothe. Nao andũ a Edomu makĩmũrigiĩcĩa arĩ hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra ũtukũ, akĩũra. ¹⁰ Nginya ũmũthĩ, Edomu matũũraga maremeire Juda.

O ihinda rĩu andũ a Libina makĩregana na watho wa Jehoramu, nĩgũkorwo nĩatiganiĩre Jehova, Ngai wa maithe make. ¹¹ O na nĩngĩ nĩakĩte kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu irĩma-inĩ cia Juda, na agatũma andũ a Jerusalemu mahũũre ũmaraya, na akahĩtithia andũ a Juda njĩra.

¹² Jehoramu akĩnyiita marũa moimĩte kũrĩ mũnabii Elija maandĩkitwo atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: ‘Ndũthiĩte na mũthiĩre ya thoguo Jehoshafatu, kana ya Asa mũthamaki wa Juda. ¹³ No rĩrĩ, nĩũthiĩte na mũthiĩre ya athamaki a Isiraeli, na nĩũtongoretie andũ a Juda na a Jerusalemu nĩguo mahũũre ũmaraya, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekire. O na nĩngĩ nĩũũragĩte ariũ a thoguo, na andũ a nyũmba ya thoguo, na andũ maarĩ aagĩrĩru gũgũkĩra. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, rĩu Jehova akĩrĩĩ kũhũũra andũ aku, na ariũ aku, na atumia aku, na kĩndũ gĩothe gĩaku, acihũũre ihũũra inene. ¹⁵ Wee mwene nĩũkũũra mũno, ũrũare mũrimũ wa mara ũtangĩhona, nginya mũrimũ ũcio ũtũme mara maku mathire biũ.’”

¹⁶ Jehova akĩarahũrĩra Jehoramu ũũru wa Afilisti na wa Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Akushi. ¹⁷ Magĩtharĩkĩra Juda, na magĩkũhũũra, na magĩkuua indo ciothe irĩa ciarĩ nyũmba ya mũthamaki, o hamwe na ariũ ake na atumia ake. Ndaatĩgĩrĩro mũriũ o na ũmwe o tiga Ahazia ũrĩa warĩ mũnini mũno.

¹⁸ Thuutha wa maündũ macio mothe-rĩ, Jehova nĩarehithiĩre Jehoramu mũrimũ wa mara ũtangĩhona. ¹⁹ Mahinda mathiĩanga, mũthia-inĩ wa mĩaka ĩĩrĩ-rĩ, mara make makiuma nĩ ũndũ wa mũrimũ ũcio, nake agĩkua arĩ na ruo rũnene mũno. Andũ ake matiigana gwakia mwaki nĩ ũndũ wa gĩtĩio gĩake, ta ũrĩa meekĩte nĩ ũndũ wa maithe.

²⁰ Jehoramu aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. Na rĩrĩ, akua gũtirĩ mũndũ wagĩre na kĩahe, nake agĩthikwo Itũũra Inene rĩa Daudi, no ndaathikĩrwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

22

Ahazia Mũthamaki wa Juda

¹ Nao andũ a Jerusalemu magĩtua Ahazia mũriũ wa Jehoramu ũrĩa warĩ mũnini mũno mũthamaki ithenya rĩake, nĩgũkorwo atharĩkĩrĩ ao arĩa mookire kambĩ-inĩ hamwe na Arabu, nĩmooragĩte ariũ arĩa akũrũ othe. Nĩ ũndũ ũcio Ahazia mũriũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩrĩa gũthamaka.

² Ahazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia mwarĩ wa mwana wa Omuri.

³ O nake agĩthĩĩ na mũthiĩre ya nyũmba ya Ahabu, nĩgũkorwo nyina nĩamũringagĩrĩra gwĩka maündũ mooru. ⁴ Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, nĩo maatuĩkire amũtaari na makĩmũhĩtithia. ⁵ Nĩngĩ nĩarũmĩrĩre mataaro mao rĩrĩa aathiĩre mbaara-inĩ na Joramu mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli makahũũre Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Asuriata acio makĩguraria Joramu; ⁶ nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthĩĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro irĩa aagurariĩro Ramothu makĩrĩa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka agĩthĩĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ wa Ahabu tondũ nĩagurariĩto.

⁷ Nĩ ũndũ wa Ahazia gũthĩĩ gũceerera Joramu, Ngai nĩarehire kũniinwo kwa Ahazia. Rĩrĩa Ahazia aakinyire-rĩ, makĩumagara na Joramu magacemanie na Jehu mũrũ wa Nimushi, ũrĩa Jehova aaitĩrĩre maguta aniane nyũmba ya Ahabu. ⁸ O hĩndĩ irĩa Jehu aahingagia itua rĩa ciira wa nyũmba ya Ahabu-rĩ, nĩakorereire ariũ a nyũmba ya mũthamaki wa Juda o na ariũ a andũ a nyũmba ya Ahazia, arĩa maatungataga Ahazia, nake akĩmooraga. ⁹ Nĩngĩ akiuma agacarie Ahazia, nao andũ a Jehu makĩnyiita Ahazia rĩrĩa eehithĩte Samaria. Akĩrehwo kũrĩ Jehu na akĩũragwo. Nao makĩmũthika nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Aarĩ ũmwe wa ariũ a Jehoshafatu, ũrĩa warongoragia Jehova na ngoro yake yothē.” Nĩ ũndũ ũcio gũkiaga mũndũ thĩĩnĩ na nyũmba ya Ahazia warĩ na ũhoti mũiganu wa kũrũgamĩrĩra mũthamaki ũcio.

Athalia na Joashu

¹⁰ Rirĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mūriū nĩakuĩte-rĩ, akĩambĩrĩa kũniina nyũmba yothē ya ūthamaki wa Juda. ¹¹ No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu, akĩoya Joashu mūrũ wa Ahazia akĩmūruta na hitho kuuma kūrĩ ariū a mũthamaki ariā maakirie kũuragwo, na akĩmũhitha nyũmba ya toro hamwe na mūreri wake. Tondũ Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na ningĩ mūtumia wa Jehoiada ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, aarĩ mwarĩ wa nyina na Ahazia, nĩahithire mwana ūcio ndakonwo nĩ Athalia nĩguo ndakooragwo. ¹² Nake agĩtũura nao arĩ mũhithē hekarũ-inĩ ya Ngai mĩaka itandatũ, hĩndĩ rĩa Athalia aathaga bũrũri ūcio.

23

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa mũgwanja Jehoiada nĩonanirie hinya wake. Nĩathondekire kĩrĩkanĩro na anene a ita a thigari 100 nao maarĩ: Azaria mūrũ wa Jerohamu, na Ishumaeli mūrũ wa Jehohanani, na Azaria mūrũ wa Obedi, na Maaseia mūrũ wa Adaia, na Elishafatu mūrũ wa Zikiri. ² Nao magĩthĩ bũrũri wa Juda wothē makĩũnganagia Alawii na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli kuuma matũũra-inĩ mothe. Rirĩa mookire Jerusalem-rĩ, ³ kũngano gĩothē nĩkiagĩre kĩrĩkanĩro na mũthamaki kũu hekarũ-inĩ ya Ngai.

Jehoiada akĩmeera atĩrĩ, “Mūriū wa mũthamaki no nginya athamake, o ta ūrĩa Jehova eeranĩre ūthoro-inĩ ūkonĩ njaro cia Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, ūũ nĩguo mũgwĩka: Gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩa inyuĩ athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii ariā megũthĩ wĩra mũthenya wa Thabatũ mũrangĩre mĩrango, ⁵ gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩanyu mũrangĩre nyũmba ya ūthamaki, na gĩcunjĩ gĩa gatatũ mũrangĩre kĩhingo kĩa mũthingĩ, nao andũ acio angĩ othe maikare nja cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Mũtikanareke mündũ o na ūmwe atoonye hekarũ ya Jehova tĩga o athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii ariā marĩ wĩra-inĩ; acio no matoonye tondũ nĩ aamũre, no andũ acio angĩ othe marangĩre kĩrĩa Jehova oĩgĩte marangĩre. ⁷ Alawii makeiga mathiũrũkĩria mũthamaki, o mündũ arĩ na indo ciake cia mbaara guoko-inĩ. Mündũ o wothē ūngĩtoonye hekarũ no nginya oragwo. Ikaragai hakuhi na mũthamaki kũrĩa guothē angĩthĩ.”

⁸ Nao Alawii na andũ othe a Juda magĩka o ūrĩa Jehoiada ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai aathanire. O mündũ akĩoya andũ ake ariā maathĩaga wĩra mũthenya wa Thabatũ na ariā moimagĩra wĩra, nĩgũkorwo Jehoiada ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai ndarĩ gĩkundi o na kĩmwe aarekereirie. ⁹ Ningĩ akĩhe anene a ita a thigari 100 matimũ na ngo irĩa nene na nĩnĩ irĩa ciarĩ cia Mũthamaki Daudi irĩa ciarĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Ngai. ¹⁰ Akĩrũgania andũ othe, o mündũ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũkĩria mũthamaki, hau hakuhi na kĩgongona, na hakuhi na hekarũ, kuuma mwena wa gũthini nginya mwene wa gathigathini wayo.

¹¹ Jehoiada na ariū ake makĩruta mūriū wa mũthamaki na makĩmwĩkĩra thũmbĩ ya ūthamaki; makĩmũnengera ibuku rĩa kĩrĩkanĩro na makĩanĩrĩra atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩra maguta na makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũũra nginya tene!”

¹² Rirĩa Athalia aagũire inegene rĩa andũ makĩhanyũka magĩkũngũyagĩra mũthamaki, agĩthĩ kūrĩ o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹³ Agĩcũthĩrĩria, na akĩona mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ gĩa ke itoonjero-inĩ. Nao anene na ahũhi tũrumbeta marũgamĩte hakuhi na mũthamaki, na andũ othe a bũrũri magagĩkena makĩhuhaga tũrumbeta, nao aini marĩ na indo cia kũina magatongoria andũ ariā angĩ na nyĩmbo cia kũgooca. Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igũrũ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁴ Nake Jehoiada ūrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai agĩtũma anene a ita a thigari igana igana, ariā maarĩ arũgamĩrĩra a mbũtũ cia ita, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrutũrũrei, mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mündũ o wothē ūngĩmuuma thũthua, oragwo.” Nĩgũkorwo mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, “Mũtikamũuragĩre hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio makĩmũnyĩta, agĩkinya itoonjero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Mbarathi, o kũu nja-inĩ cia nyũmba ya ūthamaki, makĩmũuragĩra hau.

¹⁶ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrĩkanĩro atĩ we, na andũ, na mũthamaki megũtuĩka andũ a Jehova. ¹⁷ Nao andũ othe magĩthĩ hekarũ-inĩ ya Baali na makĩmĩtharia. Makiunanga igongona na mĩhianano na makĩũragĩra Matani ūrĩa warĩ mũthĩnjĩrĩ-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

¹⁸ Ningĩ Jehoiada akĩneana ūrũgamĩrĩrĩ wa hekarũ ya Jehova moko-inĩ ma athĩnjĩrĩ-Ngai, ariā maarĩ Alawii, ariā maahetwo wĩra hekarũ-inĩ nĩ Daudi, marutagĩre Jehova magongona ma njino o ta ūrĩa kwandĩkitwo watho-inĩ wa Musa, o makĩinaga na magakena o ta ūrĩa Daudi aathanĩte. ¹⁹ O na ningĩ nĩagĩre aikaria a mĩrango ihingo-inĩ cia hekarũ ya Jehova nĩgeetha gũtikagĩe mündũ o na ūmwe ūtetheretie ūngĩtoonya.

²⁰ Akĩoya anene a ita thigari igana, na anene ariā angĩ, na aathani a andũ, na andũ othe a bũrũri, magĩkũrũkia mũthamaki kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova. Magĩtoonya nyũmba ya ūthamaki magereire Kĩhingo kĩa Rũgongo na magĩkarĩria mũthamaki gĩtĩ-inĩ kĩa ūnene, ²¹ nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Narĩ itũũra inene rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora.

24

Joashu Gücookereria Hekarü

¹ Na rîrî, Joashu aarî wa mîaka mûgwanja rîrîa aatuikire mûthamaki, nake agîthamaka arî Jerusalemu mîaka mîrongo îna. Nyina eetagwo Zibia na oimîte Birishiba. ² Joashu niekire maündü marîa maagîrîre maitho-inî ma Jehova mîaka-inî yothe ya Jehoiada ûrîa mûthînjîrî-Ngai. ³ Jehoiada akîmûthuurîra atumia eerî, nake agîciara aanake na airîtu.

⁴ Thuutha ücio Joashu agîtua itua rîa gücookereria hekarü ya Jehova. ⁵ Agîta athînjîrî-Ngai na Alawii hamwe, akîmeera atîrî, “Thîi matûûra-inî ma Juda mûnganie mbeeca irîa ciagîrîrwo nî kûrîhwo o mwaka kuuma Isiraeli cia gücookereria hekarü ya Ngai wanyu. Îkai ündü ücio o rîu.” No Alawii matiigana gwîka ündü ücio narua.

⁶ Nî ündü ücio mûthamaki agîta Jehoiada mûthînjîrî-Ngai ûrîa mûnene, akîmwîra atîrî, “Nî kîi kîgirîtie wîre Alawii marehe igooti rîa kuuma Juda na Jerusalemu rîrîa rîatuanîrwo nî Musa ndungata ya Jehova o na kîüngano kîa Isiraeli nî ündü wa Hema ya Ûira?”*

⁷ Na rîrî, ariü a Athalia, mûtumia ücio mwaganu, nî mabunjite hekarü ya Ngai, o na makahûthîra indo iria nyamûre na maündü ma Baali.

⁸ Mûthamaki nîathanire, nao andü magîthondeka ithandükü na makîrîiga nja, hau kîhingoinî kîa hekarü ya Jehova. ⁹ Nao nîmahunjanîrie kûu Juda na Jerusalemu atî nîmagîrîrwo nî kûrehe igooti rîa Jehova rîrîa Musa ndungata ya Ngai oigire arî werü-inî atî rîrutagwo nî Isiraeli. ¹⁰ Anene othe na andü othe nîmarehire maruta mao makenete, makîmekîra ithandükü o nginya rikîiyûra. ¹¹ Rîrîa rîothe ithandükü rîarehagwo kûrî anene a mûthamaki nî Alawii, na mona atî rîrî na mbeeca nyingî, mwandiki wa nyûmba ya ûthamaki na mûnene ûrîa wathuurîtwo nî mûthînjîrî-Ngai ûrîa mûnene, mookaga makoonoria ithandükü rîu, na makarîcookia harîa rîaigagwo. Meekaga üguo o ihinda, kwa ihinda, na makîüngania mbeeca nyingî mûno. ¹² Nao mûthamaki na Jehoiada magîcinengera andü arîa maarutire wîra ûrîa wendekanaga nî ündü wa hekarü ya Jehova. Makîandika mabundi a mahiga na a mbaü nîguo macookererie hekarü ya Jehova, o na makîandika aruti a wîra wa igera o na a gîcango nîguo macookererie hekarü.

¹³ Andü arîa maarûgamagîrîra wîra maarî na kîyo, naguo wîra wa gücookereria hekarü ügîthîi na mbere wega ürûgamîrîrwo nîo. Magîaka hekarü ya Ngai rîngî o ta ûrîa mûhano wayo wa mbere watariî, na makîmîaka î nûmu mûno. ¹⁴ Rîrîa maarîkirie kûmîaka, makîrehera mûthamaki na Jehoiada mbeeca icio ingî, nacio igîtûmîrwo gûthondeka indo cia hekarü ya Jehova: indo cia wîra na cia maruta ma njino, o na magîthondeka thaani na indo ingî cia thahabu na cia betha. Rîrîa rîothe Jehoiada aarî muoyo-rî, maruta ma njino maarutagwo marûmanîrîrio hekarü-inî ya Jehova.

¹⁵ Na rîrî, Jehoiada aarî mûkûrî, na akaingîhia mîaka, nake agîkua arî wa mîaka 130. ¹⁶ Aathikirwo kûrîa athamaki maathikîtwo Itûûra-inî Inene rîa Daudi, tondü wa wega ûrîa ekîte Isiraeli nî ündü wa Ngai na hekarü yake.

Waganu wa Joashu

¹⁷ Thuutha wa gîkuü kîa Jehoiada, anene a Juda magîûka kûgeithia mûthamaki, nake agîkî-mathikîrîria. ¹⁸ Nao magîtiganîria hekarü ya Jehova, Ngai wa maithe mao, na makîhooya itugî cia Ashera na mîhianano. Tondü wa wîhia wao-rî, marakara ma Ngai magîkinyîra Juda na Jerusalemu. ¹⁹ O na gûtuika Jehova nîatûmire anabii kûrî andü nîguo mamacookie kûrî we-rî, na o na aakorwo nîmarutire ûira wa kûmookîrîra-rî, matiigana kûmaigua.

²⁰ Ningî Roho wa Ngai ügîkinyîrîa Zekaria mûrî wa Jehoiada ûrîa warî mûthînjîrî-Ngai. Akîrûgama mbere ya andü akîmeera atîrî, “Üü nîguo Ngai ekuuga, ‘Nî kîi gîgîtûma mûremere watho wa Jehova? Inyuî mûtingîgaacîra. Tondü nîmütiganîrie Jehova, o nake nîamütiganîrie.’”

²¹ No makîgîa ndundu mamûûkîrîre, nao maathîtwo nî mûthamaki-rî, makîmûhûûra na mahiga nyuguto, agîkuîra o nja-inî ya hekarü ya Jehova. ²² Nake Mûthamaki Joashu ndaigana kûrîrikana ûtaana ûrîa Jehoiada, ithe wa Zekaria, aamuonetie no nî kûûraga ooragire mûrîwe, ûrîa woigire atîrî agîkua, “Jehova aroona ündü üyü na akûrîhie.”

²³ Mûthia-inî wa mwaka, mbütü ya ita ya Suriata igîthîi gûtharîkîra Joashu; îkîhûûra Juda na Jerusalemu, na îkîûraga atongoria othe a andü. Magîtûma indo ciothe iria maatahîte kûrî mûthamaki wao kûu Dameski. ²⁴ O na gûtuika mbütü ya ita ya Asuriata yokîte o na andü anini, Jehova nîaneanire mbütü nene ya ita moko-inî mayo. Tondü andü a Juda nîmatiganîrie Jehova, Ngai wa maithe mao, Joashu agîkinyîrio ituîro rîake. ²⁵ Rîrîa Asuriata meeherire-rî, magîtiga Joashu agurarîtio mûno. Anene ake makîgîa ndundu mamûûkîrîre nî ündü wa kûûraga mûriü wa Jehoiada ûrîa mûthînjîrî-Ngai, nao

* 24:6 Igooti rîa hekarü rîrutagwo nî arûme arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îrîi na makîria, nî ündü wa Hema ya Ûira.

makimūuragira gītanda-ini g'ake. Nĩ undũ ũcio agikua na agithikwo Itũura-ini Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbirira-ini cia athamaki.

²⁶ Arĩa maagiire ndundu mamũũkĩrĩre maarĩ Zabadi mūrũ wa Shimeathu mündũ-wa-nja Mũamoni, na Jehozabadi mūrũ wa Shimurithu mündũ-wa-nja Mũmoabi. ²⁷ Ūhoro wa ariũ ake na morathi maingĩ maamũkonĩ, na maandiko makoniĩ gũcookererio kwa hekarũ ya Ngai maandikitwo thiĩni wa ibuku rĩa ũtaũranĩ rĩa athamaki. Nake mūrĩu Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

25

Amazia Mũthamaki wa Juda

¹ Amazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo tĩrĩ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo tĩrĩ na kenda, nake nyina eetagwo Jehoadini na oimĩte Jerusalemu. ² Niekire maündũ marĩa moonagwo magĩrĩre maitho-ini ma Jehova, no ndaamekire na ngoro yake yothe. ³ Thuutha wa ũthamaki kũrũma wega wathani-ini wake, akiũraga anene arĩa mooragite ithe Joashu ũrĩa warĩ mũthamaki. ⁴ No rĩrĩ, ndaigana kũũraga ariũ ao, no eekire kũringana na ũrĩa kwandikitwo lbuku-ini rĩa Watho wa Musa, harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: “Maithe ma ciana matikooragwo nĩ undũ wa ciana, o na kana ciana ciũragwo nĩ undũ wa maithe mao; o mündũ arikuaga nĩ undũ wa mehia make we mwene.”

⁵ Amazia agĩta andũ a Juda hamwe, na akĩmaiga maroragwo nĩ anene a ikundi cia andũ ngiri ngiri na anene a ikundi cia andũ igana, igana kũringana na nyũmba ciao cia andũ othe a Juda na Benjaminĩ. Agĩcooka agĩta andũ othe arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo tĩrĩ na makĩria na akĩona atĩ kwarĩ na andũ 300,000 arĩa mangĩathiire mbaara-ini, andũ mangĩahotire kuoya itimũ na ngo. ⁶ O na ningĩ agĩkombora andũ a kũrũa 100,000 kuuma Isiraeli na thogora wa taranda igana rĩmwe* cia betha.

⁷ No rĩrĩ, mündũ wa Ngai agĩũka kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki-rĩ, thigari ici cia kuuma Isiraeli itigatwarane nawe, nigũkorwo Jehova ndarĩ hamwe na Isiraeli, na ndarĩ hamwe na andũ o na ariũ a Efiraimu. ⁸ O na ũngithĩ ũrũe na ũcamba mbaara-ini, Ngai no arĩtũma ũhootwo nĩ thiũ, nigũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa gũgũteithia kana wa gũtũma ũhootwo.”

⁹ Amazia akiũria mündũ wa Ngai atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa nĩ undũ wa taranda irĩa 100 ndarĩhire nĩ undũ wa thigari icio cia Isiraeli?”

Nake mündũ wa Ngai agĩcooka atĩrĩ, “Jehova no akũhe ingĩ nyingĩ gũkĩra icio.”

¹⁰ Nĩ undũ ũcio Amazia akĩrekereria thigari icio ciokĩte kũrĩ we kuuma Efiraimu, agĩciĩra ciinũke. Nacio ikĩrakarĩra andũ a Juda mũno, na ikĩinũka irĩ na marakara maingĩ.

¹¹ Amazia agĩcooka akĩbanga thigari ciake, agĩcitongoria na mwena wa Gĩtuamba gĩa Cumbĩ, kũrĩa ooragire andũ 10,000 a Seiru. ¹² Mbũtũ ya ita ya Juda ikĩnyĩta andũ 10,000 marĩ muoyo, na ikĩmatwara handũ igũrũ wa rwaro rwa ihiga, ikĩmaikia thĩ magĩthuthikanga.

¹³ Hĩndĩ o iyo, thigari irĩa Amazia aacookithĩte akĩgĩria ikarũe-rĩ, igĩtharĩkĩra matũũra ma Juda kuuma Samaria nginya Bethi-Horoni. Nacio ikĩũraga andũ 3,000 na igĩtaha indo nyingĩ mũno.

¹⁴ Rĩrĩa Amazia aacookire oimĩte kũũraga andũ a Edomu-rĩ, nĩainũkire na ngai cia andũ a Seiru. Agĩcirũgama ta ngai ciake mwene, agĩciĩnamĩrĩra na agĩciĩrutĩra magongona ma njino. ¹⁵ Marakara ma Jehova magĩakanĩra Amazia, na akĩmũtũmĩra mũnabii, ũrĩa wamũũrĩre atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũhooe kĩrĩa kũrĩ ngai cia andũ acio, o irĩa itaangĩahotire kũhonokia andũ acio kuuma moko-ini maku?”

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩtũgũtuĩte mũtaari wa mũthamaki? Kira! Nĩ kĩ gĩgũtũma wende kwĩyũragithia?”

Nĩ undũ ũcio mũnabii ũcio agĩkĩra, no akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Ngai nĩatuĩte itua gũkwananga, nĩ undũ niwĩkĩte undũ ũcio, na niwarega kũigua kĩrĩa gĩakwa.”

¹⁷ Thuutha wa Amazia mũthamaki wa Juda kũhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ ataari ake-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩrĩ ĩno ya njũgitano kũrĩ Jehoashu mūrũ wa Jehoahazu, mūrũ wa Jehu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ūka, tũcemanie, tuonane ũthĩũ kwa ũthĩũ.”

¹⁸ No Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ, “Mahiũ ma nyeki-ini ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩre mũtarakwa ndũmĩrĩrĩ o kũu Lebanoni makiwĩra atĩrĩ: ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mūrĩũ wakwa.’ Hĩndĩ iyo nyamũ ya gĩthaka ya kũu Lebanoni igĩũka ikĩrangĩrĩria mahiũ macio ma nyeki-ini na makinya mayo. ¹⁹ Wĩrĩte na ngoro atĩ nĩũrĩkĩtie gũtooria Edomu, na rĩũ ũkeeyona na ũgetĩia. No ikara muciĩ! Nĩ kĩ gĩgũtũma wĩrehere thiĩna na wĩniiniithie wee mwene o hamwe na andũ a Juda?”

²⁰ O na kũrĩ ũguo-rĩ, Amazia ndaigana gũthikĩrĩria, nigũkorwo nĩ Ngai warutaga wĩra nĩguo amaneane moko-ini ma Jehoashu, tondũ andũ a Juda nĩmarongoragia ngai cia Edomu. ²¹ Nĩ undũ ũcio Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli akĩmatharĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa Juda makĩng'ethanĩra

* 25:6 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75)

küu Bethi-Shemeshu thīnī wa Juda. ²² Andü a Juda makihūurwo nī andü a Isiraeli, na o mündü akīūrira gwake müciī. ²³ Nake Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akīnyīta Amazia mūthamaki wa Juda, mūrū wa Joashu, mūrū wa Ahazia, o küu Bethi-Shemeshu. Ningī Jehoashu akīmūrehe Jerusalemu, na akīmomora rūthingo rwa Jerusalemu kuuma Kihingo kīa Efiraimu nginya Kihingo gīa Koine, handū ha buti ta 600† kūrīa. ²⁴ Nake akīoya thahabu yothe na betha, na indo ciothe iria ciarī thīnī wa hekarū ya Ngai iria ciamenyagīrwo nī Obedi-Edomu,‡ hamwe na igīna cia nyūmba ya ūthamaki, na andü ariā maatahitwo, nake agīcooka Samaria.

²⁵ Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda aatūirire muoyo mīaka ikūmi na itano thuutha wa gikuū kīa Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūthamaki wa Isiraeli. ²⁶ Ha ūhoro wa maündü marīa mangī ma wathani wa Amazia kuuma kīambīrīria nginya mūthia-rī, githī ti maandike ibuku-inī rīa athamaki a Juda na Isiraeli? ²⁷ Kuuma hīndī irīa Amazia aagarūrūkire agītiga kūrūmīrīa Jehova-rī, makīmūciirīrīa mamūūkīrīrīa kūrū Jerusalemu, nake akīūrira Lakishi, no magītuma andü mamūrūmīrīe o nginya Lakishi, makīmūūragīra kuo. ²⁸ Agīcookio agīrīrwo mbarathi igūrū, na agīthikwo hamwe na maithe Itūūra-inī Inene rīa Juda.

26

Uzia Mūthamaki wa Juda

¹ Ningī andü othe a Juda makīoya Uzia, arī wa mīaka ikūmi na itandatū, na makīmūtua mūthamaki ithenya rīa ithe Amazia. ² Nīwe waakithirie Elothu rīngī, na akīricookeria Juda thuutha wa Amazia kūrūka hamwe na maithe make.

³ Uzia aarī wa mīaka ikūmi na itandatū rīrīa aatūikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo itano na itīrī. Nyina eetagwo Jekolia, na oimīte Jerusalemu. ⁴ Nake nīekire maündü marīa maarī magīrū maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Amazia eekite. ⁵ Nīarongoragia Ngai matukū-inī ma Zekaria, ūrīa wamūrūtite gwtīgīra Ngai. Narīo ihinda rīrīa rīothe aarongoragia Jehova-rī, Ngai nīamūheaga ūgaacīru.

⁶ Uzia nīathiire kūrūa na Afilisti, na akīmomora thingo cia Gathu, na cia Jabine, na cia Ashidodi. Ningī agīcooka agīaka rīngī matūūra marīa maarī hakuhi na Ashidodi na kündü kūngī gatagatī-inī ka Afilisti. ⁷ Ngai akīmūteithia kūrūurana na Afilisti na Arabu ariā maatūūruga Guri-Baali na Ameuni. ⁸ Aamoni nīmarehire igooti kūrī Uzia, nayo ngumo yake ikihunja o nginya mūhaka wa Misiri, nī ūndü nīagītite na hinya mūno.

⁹ Uzia nīaakire mīthiringo mīraiha na igūrū küu Jerusalemu hau Kihingo-inī gīa Koine, na hau Kihingo-inī gīa Gītuamba, na hau koine-inī ya rūthingo, na akīmīrigīra na thingo cia hinya. ¹⁰ Ningī agīaka mīthiringo mīraiha na igūrū küu werū-inī na akīenja ithima nyingī, nī ūndü aarī na mahiū maingī küu mūhuro-inī wa irīma, o na küu werū wa irīma-inī. Aarī na andü maarutaga wīra mīgūnda-inī yake ya irio na ya mīthabibū küu irīma-inī o na mīgūnda-inī irīa mīnoru, tondu nīendete ūrīmi.

¹¹ Uzia aarī na mbūtū ya ita irīa yarūtītwo wega mūno, na yakoragwo ūhaarīrie gūthiī mbaara-inī, īgayanītio ikundi kūrīngana na mūigana wayo na kūrīngana na ūrīa yacookanīrīrio nī Jeieli ūrīa warī mwandiki na Maaseia ūrīa warī mūnene wao, matongoretio nī Hanania, ūmwe wa anene a nyūmba ya ūthamaki. ¹² Naguo mūigana wotha wa atongoria a nyūmba ariā maarūgamagīrīa thigari warī 2,600. ¹³ Wathani-inī wao haarī na mbūtū ya ita ya andü 307,500 ariā maarūtītwo ūhoro wa mbaara, mbūtū īyo yarī na hinya na nīyo yateithagia mūthamaki akīrūa na thū cīake. ¹⁴ Uzia nīaheire mbūtū īyo yake ya ita ngo, na matimū, na ngūbia, na nguo cia igerā, na mota na mahiga ma igūtha. ¹⁵ Küu Jerusalemu-rī, andü maarī oogī mūno magīthondeka ikaari ciahūthagīrwo mīthiringo-inī na koine-inī cia ūgītīrī na njīra ya gūikia mīguī na gūikia mahiga manene. Ngumo yake ikihunja kündü kūrāya nīgūkorwo nīateithirio mūno nginya akīgīa na hinya mūno.

¹⁶ No thuutha wa Uzia kūgīa na hinya-rī, gwtūūgīria gwake gūkimūniina. Akīaga gūtuika mwīhokeku harī Jehova Ngai wake, na agītoonya hekarū ya Jehova nīguo acine ūbumba kīgongona-inī kīa ūbumba. ¹⁷ Nake Azaria ūrīa mūthīnjīri-Ngai hamwe na athīnjīri-Ngai omīrīru mīrongo īnana a Jehova, makīmūma thuutha o nginya na küu thīnī. ¹⁸ Nao makīmūngēthera mamūkaanie, makīmūwīra atīrī, “Gūtiagīrīre, wee Uzia, ūcinīre Jehova ūbumba. Ūcio nī wīra wa athīnjīri-Ngai ariā marī a rūciaro rwa Harūni, ariā maamūrītwo macinage ūbumba. Uma handū haha haamūre nīgūkorwo ndūrī mwīhokeku, na Jehova Ngai ndangīgūtīa.”

¹⁹ Uzia, ūrīa wanyītīte rūgīo na guoko ehaarīrie gūcina ūbumba, akīrakara mūno. Na o hīndī īyo aagūthūkagīra athīnjīri-Ngai marī hau mbere ya kīgongona kīa ūbumba, hekarū-inī ya Jehova, mūrimū

† 25:23 nī ta mita 180 ‡ 25:24 Obedi-Edomu nīwe waroraga hekarū ya Ngai thīnī na kūrīa kwaigawo mūthithū.

wa mangū ūgītuthūka thiithi-inī wake. ²⁰ Na rīrīa Azaria, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na athīnjīri-Ngai acio angī othe maamūrorire-rī, makīona atī aarī na mangū thiithi; nī ūndū ūcio makīmumia na nja na ihenya. O nake we mwene nīaiguaga kwenda mūno kuuma nja, nī ūndū Jehova nīamūhūūrīte na mūrimū ūcio.

²¹ Mūthamaki Uzia aatūūrīre arī na mangū nginya rīrīa aakuire. Aatūūrīre nyūmba arī wiki, arī na mangū, na agīrītio gūthiiaaga hekarū ya Jehova. Mūriū Jothamu akīrūgamīrīra nyūmba ya ūthamaki, na agaathaga andū a būrūri ūcio.

²² Namo maündū marīa mangī makoniī wathani wa Uzia-rī, kuuma kīambīrīria nginya mūthia, nīmandikītwo nī mūnabīi Isaia mūrū wa Amozu. ²³ Nake Uzia akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo hakuhī nao gīthaka-inī kīria kīari gīa gūthikanwo gīa athamaki, nīgūkorwo andū moigire atīrī, “Ararī na mangū.” Nake mūriū Jothamu agītuika mūthamaki ithenya rīake.

27

Jothamu Mūthamaki wa Juda

¹ Jothamu aarī wa mīaka mīrongo īrī na ītano rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na ītandatū. Nyina eetagwo Jerusha mwarī wa Zadoku. ² Nake agīka maündū marīa maagīrīre maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Uzia eekite, nowe ndaigana gūtoonya hekarū ya Jehova gūcina ūbumba ta ūrīa ithe eekite. No rīrī, andū nīmathiire o na mbere gwīka maündū mao mooru. ³ Jothamu nīakire rīngī mwako wa Kīhingo kīa Rūgongo kīa hekarū ya Jehova, na akīruta wīra mūnene wa rūthingo rūrīa rwarī kīrīma-inī kīa Ofeli. ⁴ Nīakire matūūra irīma-inī cia Juda na agīka nyūmba cia ūgitīrī na mīthiringo mīraihi na igūrū kūndū kūrīa kwarī na mūtītū.

⁵ Jothamu nīarūire mbaara na mūthamaki wa Amoni na akīmahoota. Mwaka-inī ūcio, Aamoni nīmamūrīhire taranda igana rīmwe* cia betha, na kori 10,000† cia ngano, na kori 10,000 cia cairi. Andū a Amoni nīmamūreheire indo o ta icio mwaka-inī wa keerī na wa gatātū.

⁶ Jothamu nīagīire na hinya nī ūndū nīathiiaga na mīthiire mīrūngīrīru hīndī ciothe mbere ya Jehova Ngai wake.

⁷ Namo maündū marīa mangī makoniī wathani wa Jothamu, o hamwe na mbaara ciake ciothe na cīko irīa ingī eekire-rī, nīmandikītwo ibuku-inī rīa athamaki a Isiraeli na Juda. ⁸ Nake aarī wa mīaka mīrongo īrī na ītano rīrīa aatuikire mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na ītandatū. ⁹ Jothamu akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo Itūūra-inī Inene rīa Daudi. Nake mūriū Ahazu agītuika mūthamaki ithenya rīake.

28

Ahazu Mūthamaki wa Juda

¹ Ahazu aarī wa mīaka mīrongo īrī rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na ītandatū. Nake ndaigana gwīka maündū marīa maagīrīre maitho-inī ma Jehova, ta ūrīa ithe Daudi eekite. ² Aathiiaga na mīthiire ya athamaki a Isiraeli, o na ningī agīthondeka mīhianano ya Baali ya gūtwekio ya kūhooyagwo. ³ Nake agīcinīra magongona kūu Gītuamba-inī kīa Beni-Hinomu, na akīruta ariū ake marī magongona ma gūcinwo na mwaki, arūmīrīre mīthiire irīa īrī thaahu ya ndūrīrī irīa Jehova aaingatīte ciehere mbere ya andū a Isiraeli. ⁴ Nīaarutire magongona na agīcinīra ūbumba kūndū kūrīa gūtūūgīru, na tūcūmbīrī-inī twa irīma, na rungu rwa mītī irīa mīruru.

⁵ Nī ūndū ūcio Jehova Ngai wake akīmūneana kūrī mūthamaki wa Suriata. Nao Asuriata makīmūhota na magītaha andū ake aingī matuīke mīgwate, na makīmatwara Dameski.

O na ningī nīaneanirwo moko-inī ma mūthamaki wa Isiraeli ūrīa wamūringire irīnga inene ma. ⁶ Na rīrī, mūthenya ūmwe-rī, Peka mūrū wa Remalia nīooragire thigari 120,000 kūu Juda, tondū andū a Juda nīmatirikite Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁷ Zikiri ūrīa Mūefiraimu njamba ya ita akīūruga Maaseia mūrū wa mūthamaki, na Azirikamu ūrīa warī mūmenyereri wa nyūmba ya ūthamaki, na Elikana ūrīa warī wa keerī kuuma harī mūthamaki. ⁸ Andū a Isiraeli magītaha kuuma kūrī ariū a ithe wao atumia 200,000 na ariū na aarī ao. Ningī no maatahire indo nyingī irīa maacookire nacio Samaria.

⁹ No rīrī, mūnabīi wa Jehova wetagwo Odedi aarī kuo, nake akiumagara agatūnge mbūtū cia ita igīcooka Samaria. Nake agīcīra atīrī, “Tondū Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, nīarakarīire andū a Juda-rī, nīamaneanire moko-inī manyu. No inyuī nīmūmooragīte na marakara, namo nī makinyīte o igūrū. ¹⁰ Na rīrī, mūciirīre gūtua arūme na andū-a-nja a Juda na Jerusalemu ngombo cianyu. No githī o na inyuī mūtihītīte na mūkehīria Jehova Ngai wanyu? ¹¹ Rūu ta gīthikīrīrie! Cookiai andū a būrūri wanyu arīa mūnyīitīte mīgwate, nīgūkorwo marakara mahiū ma Jehova marī igūrū rīanyu.”

* 27:5 nī ta tani ithatū na robo ithatū (3:75) † 27:5 nī ta kilo 2,200,000

¹² Hĩndĩ ĩyo atongoria amwe kũu Efiraimu, nao nĩ Azaria mũrũ wa Jehohanani, na Berekia mũrũ wa Meshilemothu, na Jehizikia mũrũ wa Shalumu, na Amasa mũrũ wa Hadilai, makĩrũgama nĩguo makaanie andũ acio moimaga mbaara-inĩ. ¹³ Makĩmeera atĩrĩ, “Mũtikarehe mĩgwate ĩyo gũkũ, tũtikoonwo tũhĩtĩtie mbere ya Jehova, naguo ũndũ ũcio wongerere mehia na mahĩtia maitũ. Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ o na rĩu nĩ maingĩ, namo marakara make mahiũ marĩ igũrũ rĩa Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩrekereria mĩgwate na indo iria ciatahĩte, o hau mbere ya anene na ya kiũngano kũu gĩothe. ¹⁵ Nao andũ arĩa maarĩ agwete na mariĩtwa makĩoya mĩgwate ĩyo, na arĩa maarĩ njaga makĩmahumba nguo kuuma indo-inĩ iria ciatahĩtwo. Makĩmahe nguo na iraatũ, na irio na kĩndũ gĩa kũnyua, na maguta ma kũhonania. Nao arĩa othe mataarĩ na hinya makĩhaicio ndigiri igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩmacookia kũrĩ andũ a bũrũri wao o kũu Jeriko, Itũura Inene rĩa Mĩkĩndũ, nao magĩcooka Samaria.

¹⁶ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Mũthamaki Ahazu agĩtũmanĩra mũthamaki wa Ashuri amũteithie. ¹⁷ Andũ a Edomu nĩmookite rĩngĩ na magatharĩkĩra Juda, na magakuua mĩgwate, ¹⁸ na o hĩndĩ ĩyo nao Afilisti nĩmahũrite matũũra marĩa maarĩ mũhuro-inĩ wa irĩma, na Negevu kũu Juda. Nĩmatahire na magĩkara matũũra ma Bethi-Shemeshu, na Aijaloni, na Gederothu, o ũndũ ũmwe na Soko, na Timuna, na Gimuzo, na tũtũura tũnini tũria twamathiũrũrũkĩirie. ¹⁹ Nake Jehova nĩagithirie Juda gĩtĩo tondũ wa Ahazu mũthamaki wa Isiraeli, nĩgũkorwo nĩoongereire waganu kũu Juda, na nĩagĩte kwĩhokeka mũno harĩ Jehova. ²⁰ Nake Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri agĩũka kũrĩ we, no handũ ha kũmũteithia nĩkũmũthĩnia aamũthĩnirie. ²¹ Ahazu akĩoya indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, na kuuma nyũmba-inĩ ya ũthamaki, na kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki, na agĩcihe mũthamaki wa Ashuri, no ũndũ ũcio ndwamũteithirie.

²² Mahinda macio make ma thĩina-rĩ, Mũthamaki Ahazu no gũkĩrĩrĩa aakĩrĩrĩrie kwaga wĩhokeku harĩ Jehova. ²³ Akĩrutĩra ngai cia Dameski iria ciamũhootete magongona, nĩgũkorwo eeciiragia atĩrĩ, “Kuona atĩ ngai cia athamaki a Suriata nĩcimateithĩtie-rĩ, nĩngĩcĩrutĩra igongona nĩguo cindeithie o na nĩ.” No icio nĩcio ciamũniĩnĩre na ikĩniina Isiraeli rĩothe.

²⁴ Ahazu agĩcookereria indo cia hekarũ ya Ngai na agĩcithaamia. Agĩcooka akĩhinga mĩrango ya hekarũ ya Jehova, na agĩaka igongona ikĩyũra o koine-inĩ ciothe cia njĩra cia itũũra rĩa Jerusalemu. ²⁵ Nĩngĩ o itũũra-inĩ rĩothe rĩa Juda agĩaka kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra ngai ingĩ magongona ma njino, nake agĩthĩrĩkia Jehova, Ngai wa maithe make, agĩtũma arakare.

²⁶ Namo maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wake na mũthĩire yake yothe-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ²⁷ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu, no ndaigirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Hezekia agĩtũka mũthamaki ithenya rĩaake.

29

Hezekia Gũtheria Hekarũ

¹ Hezekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩria aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ² Nake agĩka maündũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũria ithe Daudi eekite.

³ Mweri wa mbere wa mwaka wa mbera wa wathani wake-rĩ, nĩahingũrire mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩthondeka kũrĩa yathũkĩtio. ⁴ Nake akĩrehe athĩnjĩri-Ngai na Alawii, akĩmacookanĩrĩa hamwe nja ya mwena wa irathĩro, ⁵ akiuga atĩrĩ: “Ta thĩkĩrĩria inyu! Alawii! Mwĩtheriei rĩu, na mũtherie hekarũ ya Jehova Ngai wa maithe manyu. Eheriai kĩndũ gĩothe kĩrĩ thaahu kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ Maithe maitũ matiarĩ ehokeyu; nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai witũ na makĩmũtirika. Nĩmahũgũrire mothiũ mao makĩaga kũrora gĩkaro kĩa Jehova, makĩmũhutatĩra. ⁷ O na nĩngĩ nĩmahingire mĩrango ya gĩthaku na makĩhorĩa matawa. Matiacinire ũbumba kana makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta o na marikũ ma njino handũ-inĩ harĩa haamũre. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, marakara ma Jehova magĩkora Juda na Jerusalemu; nake agĩtũma matũike ta kĩndũ gĩa kũmakania na kĩa magigi, na gĩa kũnyũrũrio, o ta ũria mũreyonera na maitho manyu. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmire maithe maitũ mooragwo na rũhiũ rwa njora, na nokĩo gĩtũmĩte ariũ aitũ, na airĩtu aitũ, na atumia aitũ matahwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndĩcĩrĩtie na ngoro yakwa kũrikanĩra kĩrikanĩro na Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩgeetha marakara make mahiũ matweherere. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, mũtigatũike andũ matarũmbũyagia ũndũ, nĩgũkorwo Jehova nĩamũthuurite mũrũgamage mbere yake mũmũtungatagĩre, mũtũike a gĩtungata mũri mbere yake na mũcinage ũbumba.”

¹² Hĩndĩ ĩyo Alawii aya makĩambĩrĩria kũruta wĩra:

kuuma kũrĩ Akohathu,

maarĩ Mahathu mũrũ wa Amasai, na Joeli mũrũ wa Azaria;

kuuma kũrĩ Amerari,

maarī Kishu mūrū wa Abudi, na Azaria mūrū wa Jehaleleli;
kuuma kūrī Agerishoni,

maarī Joa mūrū wa Zima, na Edeni mūrū wa Joa;

¹³ kuuma kūrī njiaro cia Elizafani,

maarī Shimuri na Jeieli;

kuuma kūrī njiaro cia Asafu,

maarī Zekaria na Matania;

¹⁴ Kuuma kūrī njiaro cia Hemani,

maarī Jehueli na Shimei;

kuuma kūrī njiaro cia Jeduthuni,

maarī Shemaia na Uzieli.

¹⁵ Maarikia gücookaniriria ariü a ithe wao hamwe na meetheria-rī, magitoonya hekarü ya Jehova, makimitheria, o ta üria müthamaki aathanite arümiriire kiugo kia Jehova. ¹⁶ Nao athinjiri-Ngai magitoonya handü-haria-haamüre ha Jehova niguo mahatherie. Na indo ciothe iria itaari theru iria maakorire küu hekarü-ini ya Jehova magiciruta magiciiga nja ya hekarü ya Jehova. Nao Alawii magicioya magicitwara Gituamba-ini gia Kidironi. ¹⁷ Maambiriire wira wa gütheria hekarü müthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na müthenya wa inana wa mweri ücio magikinya githaku-ini kia Jehova. Na handü ha matukü mangi manana-rī, magitheria hekarü ya Jehova yo nyene, na makirikia wira ücio müthenya wa ikümi na itandatü wa mweri ücio wa mbere.

¹⁸ Magicooka magithii kūrī Müthamaki Hezekia, makimwira atiri: “Nitütheretie hekarü ya Jehova yothe, kigongona kia maruta ma njino, na indo ciakio ciothe, na metha iria igagiriwo migate iria miamüre, na indo ciayo ciothe. ¹⁹ Nitühaariire na tükaamura indo iria ciothe Müthamaki Ahazu ehereeite Hekarü-ini riria aari müthamaki ni ündü wa kwaga wihokeku. Na riri, riu iri mbere ya kigongona kia Jehova.”

²⁰ Na riri, rüciini tene, Müthamaki Hezekia agicookaniriria anene a itüura riu inene na magithii hekarü-ini ya Jehova. ²¹ Nao makirehe ndegwa mügwanja, na ndürume mügwanja, na tütürume mügwanja, o na thenge mügwanja cia igongona ria kühoroherio mehia makonii üthamaki ücio, na ma handü-haria-haamüre o na ma Juda. Nake müthamaki agiatha athinjiri-Ngai, o acio a njiaro cia Harüni, macithinjire hau kigongona-ini kia Jehova. ²² Ni ündü ücio magithinja ndegwa icio, nao athinjiri-Ngai makioya thakame yacio makiminjaminjiria kigongona; magicooka magithinja ndürume icio na makiminjaminjiria kigongona thakame yacio; magicooka magithinja tütürume tüu na makiminjaminjiria kigongona thakame yatuo. ²³ Nacio thenge cia igongona ria kühoroherio mehia ikirehwo mbere ya müthamaki na küngano küu, nao magiciigirira moko. ²⁴ Nao athinjiri-Ngai magicooka magithinja thenge icio hamwe na thakame yacio, magicirutira hau kigongona-ini iri maruta ma kühoroheria mehia niguo ihoroherie andü a Israeli othe, ni tondu müthamaki niathanite kürutwo iruta ria njino na iruta ria kühoroheria mehia riri ria andü othe a Israeli.

²⁵ Müthamaki akiiga Alawii hekarü-ini ya Jehova mari na thaani iria ihüürithanagio ikagamba, na inanda cia mügeeto na cia kinübi ta üria gwaathanitwo ni Daudi na Gadi mündü üria wonagira müthamaki maündü, na Nathani üria münabii; ündü üyü waathanitwo ni Jehova na tünua twa anabii ake. ²⁶ Ni ündü ücio Alawii makirügama mehaaririe na inanda cia Daudi cia küina, na athinjiri-Ngai mari na türumbeta twao.

²⁷ Hezekia agiathana ati kürutwo iruta ria njino kigongona-ini. Nario igongona riambiriria kürutwo-ri, andü makiambiriria küinira Jehova mari na türumbeta na inanda cia küina cia Daudi müthamaki wa Israeli. ²⁸ Küngano küu giothe gikiinamirira, gikihooya, nao aini makinaga na türumbeta tükihuhagwo. Maündü macio mothe magithii na mbere nginya igongona riu ria njino rikirika kürutwo.

²⁹ Na riria maruta maarikirie kürutwo-ri, müthamaki na andü othe aria maarī nake hau magituria maru makihooya. ³⁰ Nake Müthamaki Hezekia na anene ake magiatha Alawii magooce Jehova na ciugo cia Daudi na cia Asafu mündü üria muoni-maündü. Ni ündü ücio makiina nyimbo cia kügooca Jehova mari na gikeno na makinamia mitwe yao makimühooya.

³¹ Ningi Hezekia akiuga atiri, “Riu nimweyamurira Jehova. Rehei magongona na maruta ma gücookia ngaatho hekarü-ini ya Jehova.” Ni ündü ücio küngano küu gikirehe magongona na maruta ma gücookia ngaatho, na andü othe aria ngoro ciao cieyendeire makirehe maruta ma njino.

³² Naguo müigana wa maruta ma njino maria maarehirwo ni küngano küu wari ndegwa mirongo mügwanja, na ndürume 100 na tütürume 200, ciothe ciari cia maruta ma njino ma kürutirwo Jehova.

³³ Nyamü ciothe iria ciaamuritwo cia magongona ciari ndegwa 600 na ng'odu hamwe na mburi 3,000.

³⁴ Na riri, athinjiri-Ngai maarī aini müno matingiahotire güthinja nyamü ciothe cia maruta ma njino; ni ündü ücio andü a nyumba ciao, nio Alawii, makimateithiriria nginya wira ücio ükirika nginya riria

athinjiri-Ngai angĩ maamũrĩro, nigũkorwo Alawii maarĩ na kũyo gĩa kwĩyamũra gũkĩra athinjiri-Ngai.*
³⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwari na maruta ma njino maingĩ mũno, hamwe na maguta ma maruta ma uiguanu, o na maruta ma indo cia kũnyuuo marĩa maarutanagĩrio na maruta ma njino.

Nĩ undũ ũcio wĩra wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgĩcookio ringĩ. ³⁶ Nake Hezekia na andũ othe magikena nĩ undũ wa ũria Ngai eekĩre andũ ake, tondũ undũ ũcio wekirwo narua mũno.

30

Hezekia Gũkũngũra Giathĩ kĩa Bathaka

¹ Hezekia niatũmire ndũmĩrĩri Isiraeli guothe na Juda, o na akiandikĩra Efiraimu na Manase marũa ma kũmeeta moke hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli. ² Mũthamaki na anene ake na kũngano kũu gĩothe kũu Jerusalemu magĩtua atĩ megũkũngũra Bathaka mweri wa keerĩ. ³ Matiahotete kũmikũngũra ihinda-inĩ riayo tondũ gutiarĩ na athinjiri-Ngai a kũigana arĩa meetheretie, na andũ mationganite Jerusalemu. ⁴ Mũbango ũcio nĩwonekire wagĩĩre harĩ mũthamaki o na harĩ kũngano gĩothe. ⁵ Nao magĩtua atĩ gũthĩi kwanĩrĩro Isiraeli guothe, kuuma Birišiba nginya Dani, andũ meetwo moke Jerusalemu makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli kuo. Ndĩakoretwo ĩgĩkũngũrwo nĩ andũ aingĩ kũringana na ũria kwandĩkitwo.

⁶ Kũrũmanĩrĩra na watho wa mũthamaki, atwari a marũa magĩthĩi Isiraeli na Juda guothe marĩ na marũa kuuma kũrĩ mũthamaki na kuuma kũrĩ anene ake, marĩa maandĩkitwo atĩrĩ:

“Andũ a Isiraeli, cookerera Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, niguo nake amũcookerere inyuĩ arĩa mũtigaire, inyuĩ mũhonokete kuuma guoko-inĩ kwa athamaki a Ashuri.*

⁷ Mũtigatuĩke ta maithe manyu kana ariũ a maithe manyu, arĩa maagire kwĩhokeka harĩ Jehova Ngai wa maithe mao, nake akĩmatua kĩndũ kĩa magigi ta ũria mũreyonera. ⁸ Mũtikoomie ciongo cianyu ta ũria maithe manyu meekire; mwĩheanei harĩ Jehova. Ũkai handũ-harĩa-haamũre, harĩa we aamũrite nginya tene. Tungatĩrai Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha marakara make mahiũ mamweherere. ⁹ Mũngĩcookerera Jehova-rĩ, hĩndĩ iyo ariũ a maithe manyu na ciana cianyu no maiguĩrwo tha nĩ arĩa maamatahire, na nĩmagacooka bũrũri ũyũ, nigũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mũtugi na nĩ mũigua tha. Mũngĩmũcookerera ndakamũhutatĩria ũthiũ.”

¹⁰ Atwari a marũa magĩthĩi itũũra o itũũra kũu Efiraimu na Manase, o nginya Zebuluni, no rĩrĩ, andũ makĩmanyũrũria, na makĩmathekerera. ¹¹ O na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, andũ amwe a Asheri, na Manase, na Zebuluni makĩnyiihia na magĩthĩi Jerusalemu. ¹² Ningĩ o na kũu Juda guoko kwa Ngai kwari igũrũ rĩa andũ, nake akĩmahe ũrũmwe wa meciiria ma gwahtĩkĩra ũria mũthamaki na ndungata ciake maathanite, marũmĩrĩre kiugo kĩa Jehova.

¹³ Kĩrĩndĩ kĩingĩ mũno gĩkũngana kũu Jerusalemu niguo gĩkũngũire Giathĩ kĩa Mĩgate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia mweri wa keerĩ. ¹⁴ Makĩheria igongona iria ciarĩ kũu Jerusalemu o na makĩheria igongona cia gũcinĩra ũbumba, magĩthĩi magĩciikia Gĩtuamba gĩa Kidironi.

¹⁵ Nĩmathĩnjire gatũrũme ka Bathaka mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Nao athinjiri-Ngai na Alawii magĩconoka na magĩtheria, na makĩrehe maruta ma njino hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁶ Ningĩ makĩambĩrĩria ũtungata wao wa o mũthenya o ta ũria kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. Athinjiri-Ngai makĩminjamina thakame ĩria maanengereirio nĩ Alawii. ¹⁷ Na tondũ nĩ kwari na andũ aingĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũu mateetheretie-rĩ, Alawii nĩ maaheirwo wĩra wa gũthĩnja nginya tũtũrũme twa Bathaka twa andũ acio othe maarĩ na thaahu, tondũ matingĩamũrĩre Jehova tũtũrũme twao.[†] ¹⁸ O na akorwo andũ aingĩ arĩa mookite kuuma Efiraimu, na Manase, na Isakaru, na Zebuluni matetheretie-rĩ, nĩmariire Bathaka matekũrũmĩrĩra ũria maandiko moigite. No Hezekia akĩmahoera, akiuga atĩrĩ, “Jehova, o we ũria mwega, aroreka mũndũ o wotho ¹⁹ ũria ũtuite na ngoro yake kũrongooria Ngai, o we Jehova, Ngai wa maithe make, o na angĩkorwo ndetheretie kũringana na ũria mawatho ma handũ-harĩa-haamũre matarĩ.” ²⁰ Nake Jehova akiigua ihooya rĩa Hezekia, akihonia andũ acio.

²¹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ kũu Jerusalemu magĩkũngũra Giathĩ kĩa Mĩgate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno kĩnene mũthenya mũgwanja, nao Alawii na athinjiri-Ngai makainagĩra Jehova o mũthenya marĩ na inanda cia kũgooca Jehova.

²² Nake Hezekia akĩaria ciugo cia kũmĩrĩria Alawii othe arĩa moonanirie ũmenyo mwega wa gũtungatĩra Jehova. Handũ ha mũthenya iyo mũgwanja nĩmariire kĩria maagairwo, na makĩruta maruta ma uiguanu, na makĩgooca Jehova Ngai wa maithe mao.

* 29:34 Maruta ma njino maaharagĩrio na makarutwo nĩ athinjiri-Ngai, no rĩmwe nĩmateithagĩrĩrio nĩ Alawii.

† 30:17 Sarigoni mũthamaki wa Ashuri nĩwe watwarithirie andũ a Isiraeli ithaamĩrio mwaka-inĩ wa 722 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ. 30:17 Kũringana na watho andũ arĩa maarĩ atongoria a nyũmba nĩo mathĩnjaga gatũrũme ka Bathaka.

²³ Kĩungano kũu gĩothe gĩgĩcooka gĩkĩnguanĩra gĩkĩngũire gĩathĩ kũu mĩthenya ãngĩ mũgwanja; nĩ ãndũ ãcio magĩkĩngũũra mĩthenya ãngĩ mũgwanja makenete mũno. ²⁴ Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta ndegwa 1,000 na ng'õndu na mbũri 7,000 nĩ ãndũ wa kĩungano kũu, nao anene makĩmahe ndegwa 1,000 na ng'õndu na mbũri 10,000. Athĩnjĩri-Ngai aingĩ mũno magĩĩtheria. ²⁵ Kĩungano gĩothe kĩa Juda gĩgĩkena hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ arĩa othe monganĩte moimĩte Isiraeli, hamwe na andũ a kũngĩ arĩa mookĩte kuuma Isiraeli o na arĩa maatũũraga Juda. ²⁶ Nĩ kwarĩ na gĩkeno kĩnene kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo kuuma hĩndĩ ya Solomonĩ mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli gũtionekete ãndũ ta ãcio kũu Jerusalemu. ²⁷ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩrũgama, makĩrathima andũ, nake Ngai akĩmaigua, nĩgũkorwo ihooya rĩao nĩrĩakinyire o igũrũ, gĩikaro gĩa ke gĩtheru.

31

¹ Rĩrĩa maũndũ macio mothe maathĩre-rĩ, andũ a Isiraeli arĩa maarĩ hau makiumagara magĩthĩĩ matũũra-inĩ ma Juda, makĩhehenja mahiga marĩa mamũrĩrwo ngai cia mĩhianano na magĩtemanga itugĩ cia Ashera. Nĩngĩ makĩananga kũndũ kũria gũtũũgĩrũ kwahooyagĩrwo o na igongona irĩa ciarĩ Juda guothe na Benjamini, o na kũu Efiraimu na Manase. Thuutha wa gũcithũkangia ciothe, andũ a Isiraeli magĩcooka matũũra-inĩ mao na o mũndũ agĩcooka igai-inĩ rĩa ke.

Mĩhothi ya Magongona ma Mahooya

² Hezekia agĩkĩga athĩnjĩri-Ngai na Alawii na ikundi, o gĩkundi kũringana na wĩra wakĩo, marĩ athĩnjĩri-Ngai kana Alawii, marutage maruta ma njino na ma ãguano, nĩngĩ matungatage, na ma-cookagie ngaatho, na mainage nyĩmbo cia ãguoci marĩ ihingo-inĩ cia gĩikaro kĩa Jehova. ³ Mũthamaki nĩaheanire indo ciake mwene cia kũrutagwo maruta ma njino ma rũciĩnĩ na ma hwaĩ-inĩ, na maruta ma njino ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ-inĩ irĩa ciatũitwo, o ta ãrĩa kwaandikĩtwo Watho-inĩ wa Jehova. ⁴ Agĩatha andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu maheage athĩnjĩri-Ngai na Alawii rwĩga rũrĩa rwamagĩĩre, nĩgeetha nao mahotage kwiheana harĩ Watho wa Jehova. ⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ rĩrĩa watho ãcio wamenyekire-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana na ãtaana maciaro mao ma mbere ma ngano, na ma ndĩbei ya mũhĩhano, na maguta, na ãũki, na maciaro ma mĩgũnda yao. Makĩrehe indo nyingĩ mũno o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. ⁶ Nao andũ a Isiraeli na Juda arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda o nao makĩrehe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ndũũru ciao cia ng'ombe na ng'õndu, o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo irĩa ciamũrĩrwo Jehova Ngai wao, nao magĩciiga irũndo. ⁷ Maambĩrĩrie gwika ãndũ ãyũ mweri wa itatũ na makĩrĩkia mweri wa mũgwanja. ⁸ Rĩrĩa Hezekia na anene ake mookire na makĩona irũndo ãcio, makĩgooca Jehova na makĩrathima andũ ake a Isiraeli.

⁹ Hezekia akĩũria athĩnjĩri-Ngai na Alawii ãhoro wa irũndo ãcio; ¹⁰ nake Azaria mũthĩnjĩri-Ngai ãrĩa mũnene wa kuuma nyũmba ya Zadoku akĩmũcookeria atĩrĩ, "Kuuma andũ maambĩrĩria kũrehe mĩhothi yao hekarũ-inĩ ya Jehova-rĩ, nĩtũkoretwo tũrĩ na irio cia kũigana kũria, o na tũgatigia nyingĩ mũno, nĩ ãndũ Jehova nĩarathimĩte andũ ake, na irio ici nyingĩ ãũ igagitigara."

¹¹ Hezekia agĩathana gwakwo makũmbĩ kũu thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, na gũgĩkwo ãguo. ¹² Nao magĩcooka makĩrehe mĩhothi na wĩhokeku, na icunjĩ cia ikũmi, na iheo irĩa nyamũre. Konania ãrĩa Mũlawii nĩwe watũrwo mũrũri wa indo ãcio, nake mũrũ wa ithe Shimeĩ nĩwe warĩ mũnĩni wake. ¹³ Jehieli, na Azazia, na Nahathu, na Asaheli, na Jerimothu, na Jozabadu, na Elieli, na Isimakia, na Mahathu, na Benaia nĩo maarĩ arũgamĩrĩrũ rungu rwa Konania na mũrũ wa ithe Shimeĩ, ta ãrĩa gwatũitwo nĩ Mũthamaki Hezekia na Azaria ãrĩa warĩ mũnene wa hekarũ ya Ngai.

¹⁴ Kore mũrũ wa Imuna ãrĩa Mũlawii, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro, nĩwe warĩ mũrũri wa indo irĩa ciarutagĩrwo Ngai na kwĩyendera, akagayaga mĩhothi rĩrĩa irutũrwo Jehova hamwe na iheo irĩa nyamũre. ¹⁵ Edeni, na Miniamini, na Jeshua, na Shemaia, na Amaria, na Shekania nĩo maamũteithagĩrĩria marĩ na wĩhokeku kũu matũũra-inĩ ma athĩnjĩri-Ngai, na makagayagĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa aingĩ o ta ãrĩa ikundi ciao ciatariĩ, makagaĩra arĩa akũrũ na arĩa anini o ãndũ ãmwe.

¹⁶ Hamwe na ãguo makĩgaĩra arũme arĩa maarĩ na mĩaka itatũ na makĩria arĩa marĩtwa mao maarĩ maandĩko-inĩ ma njiarwa, nao nĩo andũ arĩa othe maangĩatoonyire hekarũ-nĩ ya Jehova nĩ ãndũ wa kũruta mawĩra mao ma o mũthenya, ta ãrĩa wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁷ Nao makĩgaĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa maandĩkithĩtio nĩ andũ a nyũmba ciao maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, o na Alawii arĩa maarĩ na mĩaka mĩrongo tĩrĩ na makĩria, ta ãrĩa wĩra wa o mũndũ watariĩ na kũringana na ikundi ciao. ¹⁸ Maataranĩrĩrie ciana ciothe, na atumia, na ariũ ao, na airĩtu a mũĩngĩ wothe ãrĩa waandikĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa. Nĩgũkorwo maarĩ ehoheku ãhoro-inĩ wao wa gwĩtheria.

¹⁹ Ha ãhoro wa athĩnjĩri-Ngai, o acio a rũciaro rwa Harũni, arĩa maatũũraga mĩgũnda-inĩ rĩrĩa yathĩũrũrũkĩrie matũũra mao kana matũũra mangĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maathuurĩtwo na makagwetwwo marĩtwa a kũgaĩra arũme othe arĩa maarĩ gatagatĩ-inĩ kao rũgai rwao, na kũrĩ arĩa othe maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa cia Alawii.

²⁰ Ūguo nĩguo Hezekia eekire Juda guothe, agĩka maündũ mega, na magĩrĩre na ma kwĩhokeka mbere ya Jehova Ngai wake. ²¹ Maündũ-inĩ mothe marĩa ekaga ma gũtungata hekarũ-inĩ ya Ngai, na harĩ gwathikĩra watho na maathani, nĩarongooragia Ngai wake na akĩruta wĩra na ngoro yake yothe. Na nĩ undũ ūcio akĩgaacĩra.

32

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maündũ marĩa mothe Hezekia ekĩte na wĩhokeku, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩka agĩtharĩkĩra Juda. Nake agĩthiũrũrũkĩra matũũra manene marĩa mairĩgĩrwo na thingo cia hinya eeciĩritĩe kũmahoota matũũke make. ² Hĩndĩ ĩrĩa Hezekia onire atĩ Senakeribu nĩoka na atĩ muoroto wake warĩ kũhũũra Jerusalemu, ³ magĩciĩra na anene ake o na atongoria a thigari cia ita ũria mekũhingĩrĩra maaĩ kuuma ithima-inĩ cia nja ya itũũra inene, nao makĩmũteithia. ⁴ Kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkiũngana, nakĩo gikihiंगा ithima ciothe na tũrũũ tũria twathereragĩra bũrũri-inĩ. Makĩũria atĩrĩ, “Athamaki a Ashuri-rĩ, megũke makore maaĩ maingĩ ũũ nĩkĩ?” ⁵ Ningĩ akĩruta wĩra mũingĩ wa gũcookereria rũthingo kũria guothe rwamomoretwo, na agĩaka mĩthiringo mĩraihi na igũrũ rĩa ruo. Agĩaka rũthingo rũngĩ nja ya rũu, nacio ngĩka iria ciarũgamĩtie Itũũra rĩa Daudi agĩcinyiitia. O na agĩthondeka indo cia mbaara nyingĩ, o hamwe na ngo.

⁶ Agĩthuura anene a mbũtũ cia ita marũgamĩrĩre andũ, na agĩtũma mongane mbere yake nja-inĩ ya kihingo gĩa itũũra inene, nake akĩmĩmĩrĩra na ciugo ici: ⁷ “Gĩai na hinya na mũmĩrĩrie. Mũtĩgetigĩre, kana mũkue ngoro nĩ undũ wa mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ nene ya ita ĩrĩa arĩ nayo, nĩgũkorwo tũrĩ na hinya mũnene mũno gũkĩra ũria arĩ nayo. ⁸ Kĩria we arĩ nakĩo no hinya na mĩwĩrĩ; no ithuĩ tũrĩ na Jehova Ngai witũ, na nĩegũtũteithia, na arũe mbaara ciitũ.” Nao andũ makĩũmĩrĩra kuumana na ciugo iria Hezekia mũthamaki wa Juda oigire.

⁹ Thuutha ūcio, rĩria Senakeribu mũthamaki wa Ashuri na mbũtũ ciake ciothe maathiũrũrũkĩrie Lakishi, agĩtũma anene ake Jerusalemu matwarĩre Hezekia mũthamaki wa Juda, o na andũ othe a Juda arĩa maarĩ kuo, ndũmĩrĩrĩ ĩno:

¹⁰ “Ūũ nĩguo Senakeribu mũthamaki wa Ashuri ekuuga: Mũrutĩte ũmĩrũru wanyu kũ, nĩguo mũikare Jerusalemu, kũndũ gũthiũrũrũkĩrie? ¹¹ Rĩrĩa Hezekia ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai witũ nĩegũtũhonokia guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata,’ nĩaramũhĩtĩthia, atũme mũkue nĩ ng’aragu na nyoota. ¹² Githĩ Hezekia we mwene ndeheririe kũndũ kũria gũtũũgĩru kwa ngai ĩyo, o na akĩeheria igongona ciayo, na akĩĩra Juda na Jerusalemu atĩrĩ, ‘No nginya mũhooere kigongona-inĩ kĩmwe na mũcinagĩre magongona ho?’

¹³ “Kaĩ mũtooi ũria nĩĩ na maithe maitũ twĩkĩte andũ othe a mabũrũri marĩa mangĩ? Nacio ngai cia ndũrĩrĩ ĩcio-rĩ, nĩciakĩhotire o na rĩ kũgĩtĩra bũrũri wao kuuma moko-inĩ makwa? ¹⁴ Nĩ ngai ĩrikũ ya ĩcio cia ndũrĩrĩ iria cianangĩrwo nĩ maithe makwa yahotire kũhonokia andũ ayo kuuma kũrĩ nĩĩ? Gwakihoteka atĩa ngai yanyu ĩmũgĩtĩre kuuma guoko-inĩ gwakwa? ¹⁵ Tondũ ūcio-rĩ, mũtĩgetikĩrie Hezekia amũheenie na amũhĩtĩthie ūguo. Mũtikamwĩtikie, nĩgũkorwo gũtĩrĩ ngai ya rũrĩrĩ marĩa ũthamaki o na ũrikũ ĩrĩ yahota kũhonokia andũ ayo kuuma guoko-inĩ gwakwa kana kuuma guoko-inĩ kwa maithe makwa! To ngai yanyu ĩngĩkĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa!”

¹⁶ Ndungata cia Senakeribu igĩthĩĩ o na mbere kwaria mĩario ya gũũkĩrĩra Jehova Ngai o na gũũkĩrĩra ndungata yake Hezekia. ¹⁷ Ningĩ mũthamaki akĩandĩka marĩa ma kũruma Jehova, Ngai wa Isiraeli akĩmũũkĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “O ta ũria ngai cia ndũrĩrĩ cia mabũrũri marĩa mangĩ itaahotire kũhonokia andũ acio kuuma guoko-inĩ gwakwa-rĩ, noguo ngai ya Hezekia ĩtekũhota kũhonokia andũ ayo kuuma moko-inĩ makwa.” ¹⁸ Ningĩ makĩanĩrĩra na Kĩhibirania kũrĩ andũ a Jerusalemu arĩa maarĩ rũthingo igũrũ, nĩguo mamamakie na mamekĩre guoya nĩgeetha menyĩtĩre itũũra rĩu inene. ¹⁹ Magĩkĩaria ũhoru wa Ngai wa Jerusalemu o ta ũria maaragia ũhoru wa ngai cia andũ arĩa angĩ a thĩ, o iria ciathondeketwo na moko ma andũ.

²⁰ Mũthamaki Hezekia na mũnabii Isaiia mũrũ wa Amozu makĩhooya manĩrĩre magĩkaĩra ũria ũrĩ igũrũ nĩ undũ wa ũhoru ūcio. ²¹ Nake Jehova agĩtũma mũraika ũria waniĩnĩre thigari ciothe cia mbaara na atongoria na anene arĩa maarĩ kambĩ-inĩ ya mũthamaki wa Ashuri. Nĩ undũ ūcio Senakeribu akĩĩnũka gwake aconokete. Na rĩrĩa aatoonyire hekarũ ya ngai yake-rĩ, ariũ ake amwe makĩmũtemanga na rũhiũ rwa njora.

²² Nĩ undũ ūcio Jehova akĩhonokia Hezekia na andũ a Jerusalemu kuuma guoko-inĩ kwa Senakeribu mũthamaki wa Ashuri, o na kuuma guoko-inĩ kwa andũ arĩa angĩ othe. Akĩmamenyerera mĩena-inĩ yothe. ²³ Andũ aingĩ magĩtwarĩra Jehova indo cia maruta kũu Jerusalemu, na magĩtwarĩra Hezekia mũthamaki wa Juda iheo cia goro. Kuuma hĩndĩ ĩyo agĩtũka mũndũ mũtũku mũno nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

Mwĩtĩo wa Hezekia, Kũgaacĩra Gwake, na Gĩkuũ Gĩake

²⁴ Matukū-inĩ macio-rĩ, Hezekia akĩrwara hakuhi akue. Akĩhooya Jehova, nake Jehova akĩmũigua na akĩmuonia kĩmenyithia kĩa mwanya. ²⁵ No rĩrĩ, ngoro ya Hezekia ikĩyũrwo nĩ mwĩtĩo na akiaga kũrũmbũia ũtugi ũcio oonetio; nĩ ũndũ ũcio mang'ũri ma Jehova makĩmũkora o na magikora Juda na Jerusalemu. ²⁶ Hĩndĩ iyo Hezekia akĩĩrira mehia ma mwĩtĩo wa ngoro yake, o ta ũrĩa andũ a Jerusalemu meekire, nĩ ũndũ ũcio mang'ũri ma Jehova makiaga kũmakinyĩrira matukū-inĩ ma Hezekia.

²⁷ Hezekia aarĩ na ũtonga mũingĩ mũno o na agatĩka, nake agĩaka makũmbĩ ma kũiga betha na thahabu, o na ma tũhiga twake twa goro, na mahuti manungi wega, na ngo, na indo ciothe cia bata. ²⁸ O na ningĩ agĩaka makũmbĩ ma kũiga ngano yagethwo, na ma kũiga ndibei ya mũhiano, na maguta; na agĩaka ciugũ nĩ ũndũ wa ng'ombe na ndũũru cia ng'ondũ. ²⁹ Nĩakire tũtũũra na akĩgĩa na ndũũru nene cia ng'ondũ na cia ng'ombe, nĩgũkorwo Ngai nĩamũheete ũtonga mũnene.

³⁰ Hezekia nĩwe wahingĩrĩrie Gĩthima kĩa Gihoni mwena wa rũgongo, na akĩroria maaĩ makĩo mwena wa ithũũro wa Itũũra Inene rĩa Daudi. Akĩgaacĩra maündũ-inĩ marĩa mothe eekire. ³¹ No rĩrĩa abarũthi maatũmirwo kũrĩ we nĩ aathani a Babuloni mamũũrie ũhoro wa rũũri rwa kĩmenyithia rũrĩa ruonekete bũrũri-inĩ-rĩ, Ngai akĩmũtiganĩria nĩguo amũgerie amenye maündũ marĩa mothe maarĩ ngoro-inĩ yake.

³² Maündũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Hezekia na wĩrutĩri wake nĩmandikĩtuo kioneki-inĩ kĩa mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu, thĩĩnĩ wa ibuku rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ³³ Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo kĩrĩma-inĩ kũrĩa mbĩrĩra cia andũ a rũciaro rwa Daudi ciarĩ. Nakuo Juda guothe na andũ a Jerusalemu makĩmũhe gĩtĩo aarĩka gũkua. Nake mũriũ Manase agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake.

33

Manase Mũthamaki wa Juda

¹ Manase aarĩ wa miaka ikũmi na rĩrĩ rĩrĩa aatũkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo itano na itano. ² Nake agĩka maündũ marĩa mataagĩrĩrie maithe-inĩ ma Jehova na ũndũ wa kũrũmĩrĩra maündũ maarĩ magigi marĩa meekagwo nĩ ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli. ³ Agĩaka rĩngĩ kũndũ kũria gũtũũgĩru kũria ithe Hezekia aamomoret; ningĩ agĩakĩra Baali igongona na agĩthondeka itugĩ cia Ashera. Ningĩ akĩĩnamĩrĩra na akĩhooya mĩhianano yothē ya mbũtũ cia njata cia igũrũ na agĩcitungatĩra. ⁴ Manase nĩakire igongona thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o rĩa Jehova oĩgite ũhoro wayo atĩrĩ, “Rĩitwa rĩakwa rĩgaatũũra Jerusalemu nginya tene.” ⁵ Nĩakire mĩhianano yothē ya mbũtũ cia njata cia igũrũ igongona kũu nja ciarĩ cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Nĩaarutire ariũ ake matũũke igongona, magĩcinĩrwo Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na nĩaragĩrĩra na agatũũria nyoni, na akarogana, na agathĩiiga kũrĩ andũ ariĩ maarĩ na maroho ma kũragũra, o na agatũũria ũhoro kuuma kũrĩ maroho mooru. Nĩekire maündũ maingĩ mooru maithe-inĩ ma Jehova, akĩmũrakaria.

⁷ Nĩooire mũhianano mũcũhĩe ũrĩa aathondekete na akĩũũga thĩĩnĩ wa hekarũ ya Ngai, rĩa Ngai eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni ũhoro wayo atĩrĩ, “Thĩĩnĩ wa hekarũ ino na thĩĩnĩ wa Jerusalemu, o kũrĩa ndĩthuurĩre kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothē ya Isiraeli, nĩkuo ngũtũũria Rĩitwa rĩakwa nginya tene. ⁸ Ndĩgatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli macooke kũrũũra moime bũrũri ũyũ ndaheire maithe manyu ma tene, korwo no metĩkire kũmenyerera maündũ mothe marĩa ndĩmaathĩte makonainie na mawatho mothe na kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo na matũũro marĩa maaheirwo na kanua ka Musa ma kũrũmĩrĩrwo.” ⁹ No rĩrĩ, Manase akĩhĩtithia andũ a Juda na andũ a Jerusalemu, nginya magĩka maündũ mooru o na gũkĩra ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaniĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova akĩarĩria Manase na andũ ake, no matiigana kũmũũga. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmarehithĩria anene a mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Ashuri, nao makĩnyĩta Manase, makĩmwĩkĩra kĩbini inĩũrũ, makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũtwara Babuloni. ¹² Hĩndĩ iyo aarĩ mũhinyĩrĩrĩku ngoro-rĩ, akĩrongooria ũtugi wa Jehova Ngai wake, na akĩnyĩhĩia mũno mbere ya Ngai wa maithe mao. ¹³ Na rĩrĩa aamũhooire, Jehova akĩũũga ihooya rĩake na akĩũũga gũthaitana gwake; nĩ ũndũ ũcio, akĩmũcookia Jerusalemu na akĩmũcookeria ũthamaki wake. Hĩndĩ iyo Manase akĩmenya atĩ Jehova nĩwe Ngai.

¹⁴ Thuutha-inĩ-rĩ, agĩaka rĩngĩ rũthĩngo rwa nja rwa Itũũra Inene rĩa Daudi mwena wa ithũũro wa gĩthima kĩa Gihoni kũu gĩtuamba-inĩ, o nginya itoonyero-inĩ rĩa Kĩhĩngo gĩa Thamaki, na gũthĩũrũkĩria karĩma ka Ofeli; o na ningĩ akĩrũrĩhĩia na igũrũ. Nĩagĩre anene a thĩgari matũũra-inĩ mothe ma Juda marĩa maarĩ mairĩgĩre na thĩngo cia hinya.

¹⁵ Akĩeheria ngai cia kũngĩ, o na akĩeheria mũhianano ũrĩa warĩ thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o na igongona ciothe irĩa aakĩte karĩma-inĩ ka hekarũ na kũu Jerusalemu, na agĩcite na kũu nja ya itũũra inene. ¹⁶ Ningĩ agĩcookieria kĩgongona kĩa Jehova, na akĩrũtĩra igũrũ rĩakwa maruta ma ũũguano na ma

gücookia ngaatho, na aküira andü a Juda matungatire Jehova Ngai wa Isiraeli. ¹⁷ No riri, andü magithii o na mbere kütutira magongona kündü küria gütüügüru, no mamarutagira Jehova Ngai wao o we wiki.

¹⁸ Maündü maria mangi makoni wathani wa Manase, o hamwe na üria aahooire Ngai wake, o na ciugo iria ooni-maündü maamwariie thini wa rüta rüa Jehova, Ngai wa Isiraeli-ri, nimanike maandiko-ini ma mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹⁹ Ihooya riake, na üria Ngai aahutirio ni güthaitana gwake, o na ningi mehia make mothe, na kwaga kwihokeka gwake, o na kündü küria gütüügüru küria aakire mahooero ma Baali, na akihaanda itugi cia Ashera na mihianano mbere ya atanenyihiria Jehova-ri, mothe nimanikitwo maandiko-ini ma andü aria ooni-maündü. ²⁰ Manase akihuruka hamwe na maithe make na agithikwo nyumba-ini yake ya üthamaki. Nake müriu Amoni agituika müthamaki ithenya riake.

Amoni Müthamaki wa Juda

²¹ Amoni aari wa miaka mirongo iri na iri riria aatuikire müthamaki, nake agithamaka ari Jerusalemu miaka iri. ²² Nake agika maündü mooru maitho-ini ma Jehova, o ta üria ithe Manase eekite. Amoni niahooire na akirutira mihianano yothe magongona iria Manase aathondekithitie. ²³ Nowe ndeekire ta ithe Manase tondü ndaigana kwinyihiria Jehova; Amoni niainghirie mahitia make.

²⁴ Anene a Amoni makimüciirira, na makimüuragira o küu nyumba-ini yake ya üthamaki. ²⁵ Hindi iyo andü a bürüri ücio maküraga andü aria othe maaciirire küuraga Müthamaki Amoni; nao magitua müriu Josia müthamaki ithenya riake.

34

Josia Kwagira Maündü

¹ Josia aari wa miaka inana riria aatuikire müthamaki, nake agithamaka ari Jerusalemu miaka mirongo itatu na ümwe. ² Nake agika maündü maria maagiriie maitho-ini ma Jehova, na agathiia na mithiire ya ithe Daudi ategükerüa na mwena wa ürio kana wa ümotho.

³ Mwaka wa inana wa wathani wake, ari o münini, akiambirira gütheria Juda na Jerusalemu na ündü wa kweheria kündü küria gütüügüru, na itugi cia Ashera, na mihianano miacuhie, na mihiano ya gütwekio. ⁴ Nake agithana na agitigirira afi igongona cia Baali niciamomorwo; agitinangia icunji igongona cia übumba iria ciari igürü riagio, na akihehenjithia itugi cia Ashera, na mihianano ya gwacuhio o na ya gütwekio. Mihianano iyo akimiunanga, igithio igituika rüküngü, na akiruhurunga igürü ria mbirira cia ari maacirutagira magongona. ⁵ Nake agicinithiria mahindi ma athinjiri-ngai a Baali igongona-ini ciao, na ni ündü ücio agitheria Juda na Jerusalemu. ⁶ Üguo noguo eekire matüura-ini ma Manase, na Efiraimu, na Simeoni o nginya Nafitali, o na küria kwanangiku kwamariigiriie, ⁷ akimomora igongona na itugi cia Ashera, nayo mihianano akimihehenjithia igituika mütutu, na agitinangia igongona cia übumba ciothe iria ciari Isiraeli guothe igituika icunji. Agicooka Jerusalemu.

⁸ Mwaka wa ikümi na inana wa wathani wa Josia, aarikia gütheria bürüri na hekarü, agituma Shafani müru wa Azalia, na Maaseia üria wari mwathi wa itüura inene, mari na Joa müru wa Joahazu, üria wari mwandiki, magacokererie hekarü ya Jehova Ngai wake.

⁹ Magithii küri Hilikia müthinjiri-Ngai üria münene, makimüne mbeeca iria ciarehetwo hekarü-ini ya Ngai, iria Alawii ari maarü aikaria a mirango moonganitie kuuma küri andü a Manase, na Efiraimu, na matigari mothe ma andü a Isiraeli, na kuuma küri andü othe a Juda na Benjamini, na andü ari maatüraga Jerusalemu. ¹⁰ Ningi magicihokera andü ari maathuuritwo a kürugamirira wira wa hekarü ya Jehova. Nao andü acio makirha aruti a wira ari maathondekete na magacokererie hekarü. ¹¹ O na ningi nimaheire atharamara na aaki mbeeca cia kügura mahiga maicuhie, na mbaü cia miratho, na migamba ya kürugamia miako iria athamaki a Juda maarekereirie imomoke.

¹² Andü acio nimarutire wira mari na wihokeku. Andü ari maamarugamiriie maarü Jahathu na Obadia, Alawii a rüciaro rwa Merari, na Zekaria na Meshulamu a rüciaro rwa Kohathu. Alawii acio othe maarü na üügi wa kühüura inanda, ¹³ nio maarugamagiriira aruti a wira, na makaroraga aruti othe a wira kuuma wira ümwe nginya üria üngi. Alawii amwe maarü aigi a maündü maria maandike, na aandiki-marüa, na aikaria a mirango.

Ibuku ria Watho Kuonekana

¹⁴ Hindi iria moimagia mbeeca iria ciatwaritwo thini wa hekarü ya Jehova, Hilikia üria müthinjiri-Ngai akiona Ibuku ria Watho wa Jehova üria waheanitwo ni Musa. ¹⁵ Hilikia akira Shafani üria mwandiki atiri, “Nindona Ibuku ria Watho thini wa hekarü ya Jehova.” Akirinengera Shafani.

¹⁶ Nake Shafani agitwarira müthamaki ibuku rüu na akimühe ühoro, akimwira atiri, “Anene aku nimararuta wira wotho üria maheetwo. ¹⁷ Nimarikitie kürüha mbeeca iria irarü thini wa hekarü ya Jehova, na magacitiga iri moko-ini ma arugamiriri o na aruti a wira.” ¹⁸ Nake Shafani ücio mwandiki

akīra mūthamaki atīrī, “Hilikia ūrīa mūthīnjīri-Ngai nīanengera ibuku.” Nake Shafani agīthoma ibuku rīu arī mbere ya mūthamaki.

¹⁹ Rīrīa mūthamaki aiguire ciugo icio cia Watho-rī, agītembūranga nguo ciake. ²⁰ Nake agīatha Hilikia, na Ahikamu mūrū wa Shafani, na Abudoni mūrū wa Mika, na Shafani ūrīa mwandīki, na Asaia ndungata ya mūthamaki, akīmeera atīrī: ²¹ “Thīī kūrī Jehova mūkandūrīrie ūhorō nīi na matigari ma Isiraeli na Juda ūrīa ūhorō ūyū mwandīke ibuku-inī rīrī rīrīkītie kuoneka ūtariī. Marakara ma Ngai nī manene marīa tūtīrīrīro nī ūndū maithe maitū matiarūmirie kiugo kīa Jehova, na matiīkīte kūrīngana na ūrīa kwandīkitwo ibuku-inī rīrī.”

²² Hilikia na arīa mūthamaki aatūmīte hamwe nake magīthīī makīaria na Hulida, mūnabīi mūndū-wa-nja ūrīa warī mūtumia wa Shalumu mūrū wa Tokihathu mūrū wa Hasira ūrīa wamenyagīrīra nguo cia mūthamaki. Aatūūrāga Jerusalemu, kūu Rūgongo rwa Keerī.

²³ Nake akīmeera atīrī, “Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: İrai mūndū ūrīa ūmūtūmire kūrī nīi atīrī, ²⁴ Ūū nīguo Jehova ekuuga: Nīngūrehe mwanangīko kūndū gūkū na kūrī andū akuo, irumi ciothe irīa nyandīke ibuku-inī rīrīa rīathomwo mbere ya mūthamaki wa Juda. ²⁵ Tondū nīmandirīkīte, na magacinīra ngai ingī ūbumba, na makandakarīa nī ūndū wa mīhianano yothe rīa mathondekete na moko mao, marakara makwa nīmegūtīrīro kūndū gūkū na matingīhoreka.” ²⁶ İrai mūthamaki wa Juda ūrīa ūmūtūmīte mūīke mūtūirīe ūhorō kūrī Jehova atīrī, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī, ūhorō wīgī ciugo irīa ūīguīte: ²⁷ Tondū ngoro yaku nīyaherire, na ūkīnyīhīria Ngai rīrīa waiguire ūhorō ūrīa njarītie wa gūkīrīra kūndū gūkū o na andū akuo, na tondū nīwenyīhīrie mbere yakwa, na ūgītembūranga nguo ciaku, na ūkīrīra ūrī mbere yakwa-rī, nīngūguīte, ūguo nīguo Jehova ekuuga. ²⁸ Na rīrī, nīngagūcookanīrīra hamwe na maithe maku, na nīūgathikwo na thayū. Maithe maku matikoona mwanangīko ūrīa ngaarehe kūndū gūkū, o na ndehere arīa matūūrāga gūkū.”

Nī ūndū ūcio magīcookerīa mūthamaki ūhorō ūcio.

²⁹ Hīndī İyo mūthamaki agītūmanīra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu mongane hamwe. ³⁰ Nake akīambata agīthīī hekarū-inī ya Jehova arī hamwe na andū a Juda, na andū a Jerusalemu, na athīnjīri-Ngai na Alawīi na andū othe kuuma ūrīa mūnīni mūno ngīnya ūrīa mūnene mūno. Mūthamaki agīthoma ciugo ciothe cia Ibuku rīa Kīrīkanīro, rīrīa rīonekete hekarū-inī ya Jehova, makīguaga. ³¹ Mūthamaki akīrūgama gītugī-inī gīake na akīerūhīa kīrīkanīro arī mbere ya Jehova, atī nīarīrūmagīrīra Jehova na arūmie maathani make, na mawatho make, o na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo na ngoro yake yothe na muoyo wake wothē, na aathīkagīre ciugo cia kīrīkanīro irīa ciandīkitwo ibuku-inī rīu.

³² Nīngī agītūma andū othe arīa maarī Jerusalemu na Benjamīni meetoonyīe kīrīkanīro-inī kīu; nao andū a Jerusalemu magīka ūguo kūrīngana na ūrīa kīrīkanīro kīa Ngai, o we Ngai wa maithe mao, gītariī.

³³ Josia akīeherīa mīhianano yothe rīa yarī magīgi kuuma būrūrī wothē wa andū a Isiraeli, na agītūma andū arīa othe maarī Isiraeli matungatīre Jehova Ngai wao. Rīrīa rīothe aarī muoyo-rī, matiigana gītiga kūrūmīrīra Jehova, o we Ngai wa maithe mao.

35

Josia Gūkūngūra Bathaka

¹ Josia nīakūngūūre Bathaka ya Jehova kūu Jerusalemu, nako gatūrūme ka Bathaka gaathīnjirwo mūthenya wa ikūmi na İna wa mwerī wa mbere. ² Akīāmūra athīnjīri-Ngai na akīmaiga mawīra-inī mao, akīmekīra hīnya makīgīa na kīyo gīa gūtungata hekarū ya Jehova. ³ Akīra Alawīi arīa maarutanaga Isiraeli guothe na maarīkītie kwamūrīrwo Jehova atīrī: “İgai ithandūkū rīrīa rīamūre hekarū-inī rīra yaakirwo nī Solomoni mūrū wa Daudī mūthamaki wa Isiraeli. Mūtīrīrīkuuaga na ciande. Na rīrī, tungatagīrai Jehova Ngai wanyu, na andū ake a Isiraeli. ⁴ Mwīhaarīrīe kūrīngana na nyūmba cīanyu na ūrīa ikundi cīanyu itariī, na kūrīngana na watho ūrīa waandīkitwo nī Daudī mūthamaki wa Isiraeli na mūrīū Solomoni.

⁵ “Rūgamai handū harīa hatheru mūrī na gīkundi kīa Alawīi, kīrūgamīrīre o gakundi ka nyūmba cia andū a būrūrī wanyu arīa matarī Alawīi. ⁶ Thīnjai tūtūrūme twa Bathaka, mwīamūre na mūhaarīrie tūtūrūme tūu nī ūndū wa andū a būrūrī wanyu, mwīke ūrīa Jehova aathanire na kanua ka Musa.”

⁷ Josia akīrutīra andū arīa mataarī Alawīi arīa maarī hau mūīgana wa ng’ondū na mbūrī 30,000 cia igongona rīa Bathaka, o na ng’ombe 3,000, ciothe ciumīte harī indo cia mūthamaki.

⁸ Anene ake o nao nīmarūtīre andū, na athīnjīri-Ngai, o na Alawīi indo meyendeire. Hilikia, na Zekaria, na Jehieli, arīa maarī arūgamīrīri a hekarū ya Ngai, nīmaheire athīnjīri-Ngai indo 2,600 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 300. ⁹ O na Konania, marī na Shemaia na Nathaneli ariū a ithe, na Hashabia, na Jeieli, na Jozabadu, arīa atongoria a Alawīi, makīruta mūīgana wa indo 5,000 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 500 cia Alawīi.

¹⁰ Nago ütungata ügítabaririo, nao athinjiri-Ngai makirugama handü hao hamwe na Alawii marí ikundi-iní ciao o ta úria muthamaki aathanite. ¹¹ Natuo tütürume twa Bathaka tügithinjwo, nao athinjiri-Ngai makiminjamina thakame íría maanengeretwo, o Alawii magithinjaga nyamü ocio. ¹² Nao makiiga maruta ma njino mwanya nigu mamaheane kürí tükundi twa nyumba cia andü, nigu marutire Jehova, o ta úria kwandikito lbuku-iní ría Musa. Uguo noguo meekire úhoro-iní wa ng'ombe. ¹³ Nao makihihia nyamü cia Bathaka mwaki-iní, ta úria gwaütwo, nacio indo cia igongona iria nyamüre igitherükio na nyungü, na iteng'ü, o na nyungü cia igera, na igicooka ikigairwo andü othe o narua. ¹⁴ Thuutha wa uguo magithondekera o ene, o na magithondekera athinjiri-Ngai, nigukorwo athinjiri-Ngai, ariá maarí a rüciaro rwa Harüni, nimarutaga maruta ma njino na ma maguta nginya hwaí-iní. Ní undü ücio Alawii nimethondekeire nyama ciao o ene, na cia athinjiri-Ngai a rüciaro rwa Harüni.

¹⁵ Nao aini a njaro cia Asafu, maikarite o kündü küría kwahaaririo ní Daudi, na Asafu, na Hemani, na Jeduthuni úria woonagira muthamaki maündü. Nao aikaria a ihingo matiarí na gütümi gía kuuma haria maigítwo, nigukorwo Alawii acio a thiritü yao nimamathondekeire indo ciao cia Bathaka.

¹⁶ Ní undü ücio, ihinda rü ütungata wotha wa Jehova wa güküngüira Bathaka na iruta ría njino, warutirwo kigongona-iní kía Jehova, o ta úria Muthamaki Josia aathanite. ¹⁷ Nao andü a Isiraeli ariá maarí ho magiküngüira Bathaka ihinda-iní rü, na makigía na Gíathí kía Migate itarí Míikire Ndawa ya Kúmbia kahinda ka mithenya mugwanja. ¹⁸ Nakuo gütigite na Gíathí kía Bathaka kihaana ta kiu kúu Isiraeli kuuma matukü-iní ma münabii Samüeli; na gütirí muthamaki o na úmwe wa Isiraeli waküngüire Bathaka ta úria Josia aamiküngüire, marí hamwe na athinjiri-Ngai, na Alawii, na andü othe a Juda na a Isiraeli, o hamwe na andü a Jerusalemu. ¹⁹ Bathaka iyo yaküngüirwo mwaka wa ikümi na inana wa wathani wa Josia.*

Gikuu kía Josia

²⁰ Thuutha wa maündü macio mothe-rí, hündí íría Josia aakorirwo aigite hekarü na njira njega, Neko muthamaki wa Misiri niambatire akarüre handü heetagwo Karikemishi Rüü-iní rwa Faratí,[†] nake Josia akiumagara akahüürane nake. ²¹ No Neko akimütümira andü makamüurie atírí, “Türí na haaro íríkú níi nawe, wee muthamaki wa Juda? Tiwe ndiratharikira kahinda gaka, no ndí na nyumba íría ndí na mbaara nayo. Ngai anjirite hiühe; ní undü ücio tiga gúkararia Ngai, úria úrí hamwe na níi, kana akwanange.”

²² No rírí, Josia ndaigana kugarürüka atigane nake, no ní kwigarüra egarürire nigu ndakamenyeke nígeetha akarüe nake. Ndaigana güthikiriría úria Neko aathitwo ní Ngai oige, no niathiire kürüa nake werü-iní wa Megido.

²³ Nao aikia a miguí makiratha Muthamaki Josia nayo, nake aküira ndungata ciake atírí, “Njeheriai haha ní undü nindagurario müno.” ²⁴ Ní undü ücio makimüruta ngaari-iní yake ya mbaara, makimühaicia ngaari-iní ingí okite nayo, makimütwara Jerusalemu küría aakuüire. Nake agithikwo mbirira-iní cia maithe make, nao andü othe a Juda na Jerusalemu makimücakaira.

²⁵ Jeremia niandikire macakaya makonií Josia, na nginya ümüthí aini othe arüme na andü-a-nja nimaririkanaga Josia macakaya-iní macio. Macakaya macio magituka mütugo wa gwikagwo thiini wa Isiraeli, na ükiandikwo Macakaya-iní.

²⁶ Namo maündü maría mangí makonií wathani wa Josia na ciiko ciake cia wirutiri, o ta úria kwandikito Watho-iní wa Jehova, ²⁷ na nimo maündü mothe, kuuma kiambiriría nginya müthia, maandikito lbuku-iní ría athamaki a Isiraeli na a Juda.

36

¹ Na rírí, andü a bürüri ücio makioya Jehoahazu müriü wa Josia, makimütua muthamaki kúu Jerusalemu ithenya ría ithe.

Jehoahazu Muthamaki wa Juda

² Jehoahazu aari wa miaka mirongo ürí na itatü rírí aatuikire muthamaki, nake agithamaka ari Jerusalemu méri itatü. ³ Muthamaki wa Misiri akimweheria üthamaki-iní kúu Jerusalemu na agitüira Juda igooti ría taranda igana rimwe* cia betha, na taranda imwe[†] ya thahabu. ⁴ Muthamaki wa Misiri agitua Eliakimu, mürü wa ithe na Jehoahazu, muthamaki wa güthamaka Juda na Jerusalemu, na akigarüra rütwa ría Eliakimu akimütua Jehoiakimu. No Neko agithaamia Jehoahazu mürü wa ithe na Jehoiakimu akimütwara Misiri.

Jehoiakimu Muthamaki wa Juda

* 35:19 Mwaka-iní üyü noguo lbuku ría Watho ríonekanire. † 35:20 Karikemishi nírío ríarí itüüra inene ría Ahiti, na ríarí hakuhi na Rüü rwa Faratí. * 36:3 ní ta tani ithatü na robo ithatü (3.75) † 36:3 ní ta kilo 37

⁵ Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ⁶ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni akĩmũtharĩkĩra, na akĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango akĩmũtwaru Babuloni. ⁷ Nebukadinezaru ningĩ nĩatwarire indo cia hekarũ ya Jehova kũu Babuloni na agĩciiga thĩĩnĩ wa hekarũ yake kuo.

⁸ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na maündũ ma magigi marĩa eekire, na maündũ marĩa mothe oonirwo ahĩtĩtie-rĩ, maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda. Nake mũriũ Jehoiakini agĩthamaka ithenya riake.

Jehoiakini Mũthamaki wa Juda

⁹ Jehoiakini aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ na mĩthenya ikũmi. Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁰ Ihinda rĩa mahaandari, Mũthamaki Nebukadinezaru akĩmũtũmanĩra, akĩrehwo Babuloni hamwe na indo cia goro kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, nake agĩtua Zedekia, ithe mũnini wa Jehoiakini, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu.

Zedekia Mũthamaki wa Juda

¹¹ Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. ¹² Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, na ndaigana kwĩnyĩhia mbere ya Jeremia ũrĩa mũnabii, ũrĩa waaragia kiugo kĩa Jehova. ¹³ O na ningĩ niaremeire Mũthamaki Nebukadinezaru, o ũrĩa wamwĩhĩtithie na mwĩhĩtwa akĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai. Akĩũmia kĩongo na akĩũmia ngoro yake, na ndaigana gũcookerera Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁴ O na ningĩ-rĩ, atongoria othe a athĩnjĩri-Ngai na andũ nĩmathiire na mbere kwaga wihokeku, makĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ, na magathaahagia hekarũ ya Jehova ĩrĩa aamũrite kũu Jerusalemu.

Kwanagwo kwa Jerusalemu

¹⁵ Jehova, Ngai wa maithe mao, akĩmatũmĩra ndũmĩrĩrĩ na tũnua twa atũmwo ake rĩngĩ na rĩngĩ, nĩgũkorwo nĩaiguagĩra andũ ake tha, o na gĩikaro gĩake. ¹⁶ No-o makĩnyũrũria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Ngai, makĩmeneria ciugo ciake, na makĩnyarara anabii ake, o nginya marakara ma Jehova makĩarahũkĩra andũ ake na gũkiaga kĩhonia. ¹⁷ Akĩmarehithĩria mũthamaki wa andũ a Babuloni amokĩrĩre, ũrĩa woragĩire andũ ao ethĩ na rũhiũ rwa njora kũu nyũmba-inĩ ĩrĩa nyamũre, na ndaigana kũhonokia mwanake, kana mũirĩtu, kana mũndũ mũkũrũ, o na kana ũrĩa mũkũrũ akahocerera. Ngai akĩneana andũ acio othe kũrĩ Nebukadinezaru. ¹⁸ Agĩkuua indo kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai, agĩcitwara Babuloni, ciothe iria nene na iria nini, na igĩĩna cia hekarũ ya Jehova, o na igĩĩna cia mũthamaki o na cia anene ake. ¹⁹ Ningĩ magĩcina hekarũ ya Ngai na makĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu; magĩcina nyũmba ciothe cia ũthamaki, o na makĩananga indo ciothe cia bata iria ciarĩ kuo.

²⁰ Matigari ma andũ arĩa maahonokire kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, Nebukadinezaru akĩmatwara Babuloni, nao magĩtuika ndungata ciake na cia ariũ ake, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Perisia wacookire gũthamaka. ²¹ Bũrũri ũgĩkĩgia na ũhurũko wa Thabatũ ciaguo; ũkĩhurũka hĩndĩ ĩyo yotho wakĩrite ihooru, nginya mĩaka mĩrongo mũgwanja ĩgĩthira, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge.

²² Mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

²³ “Kurusu, mũthamaki wa Perisia, oiga ũũ,

“Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩahete mothamaki mothe ma thĩ, na nĩanyamũrite ndĩmwakire hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩĩnĩ wanyu, Jehova Ngai wake aroikara hamwe nake, rĩu no aambata athĩĩ kuo.”

EZARA

Kurusu Gũteithia aŕia Maatahĩtwo Gũcooka

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩa kĩa Jeremia kĩa kĩa kĩa kĩa, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kĩa kĩa guothe aathamakaga, na andike atĩrĩ:

² “Kurusu, mũthamaki wa Perisia ekuuga ũũ:

“‘Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ,* na nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. ³ Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩnĩ wanyu, Ngai wake aroikara hamwe nake, nĩambate athĩi Jerusalemu kũu Juda, na aake hekarũ ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai ũcio ũrĩ kũu Jerusalemu. ⁴ Na rĩrĩ, andũ a kũndũ o guothe kĩa matigari mangĩkorwo marĩ, nĩ mamũhe betha na thahabu, na indo na mahiũ, na mĩhothi ya kwĩyendera nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai irĩa irĩ kũu Jerusalemu.’”

⁵ Hĩndĩ iyo atongoria a nyũmba ya Juda na ya Benjamini, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, aŕia othe Ngai aarahũrire ngoro ciao, makĩhaaŕĩria gũthĩi magaaake nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu.† ⁶ Andũ othe a matũũra mao makĩmateithĩrĩria na indo cia betha na cia thahabu, na indo ingĩ na mahiũ, na iheo cia goro, makĩria ya mĩhothi irĩa yarutĩtwo ya kwĩyendera. ⁷ Ningĩ Mũthamaki Kurusu akĩruta indo iria ciarĩ cia hekarũ ya Jehova, iria ciatahĩtwo nĩ Nebukadinezaru kuuma Jerusalemu ikaigwo thĩnĩ wa hekarũ ya ngai yake. ⁸ Kurusu mũthamaki wa Perisia nĩatũmire Mithiredathu ũrĩa mũigi wa kigĩna arehe indo icio, agĩcitarĩa Sheshibazaru mũnene wa Juda.

⁹ Indo icio ciatarĩi ta ũũ:

thaani nene cia thahabu ciarĩ 30
thaani nene cia betha ciarĩ 1,000
ngĩo cia betha ciarĩ 29

¹⁰ mbakũri cia thahabu ciarĩ 30
mbakũri ihaanaine cia betha ciarĩ 410
na indo ingĩ ciarĩ 1,000.

¹¹ Indo icio ciothe cia thahabu na betha ciarĩ 5,400. Sheshibazaru akĩrehe indo icio ciothe hĩndĩ irĩa andũ aŕia maatahĩtwo maacookaga Jerusalemu kuuma Babuloni.

2

Andũ aŕia Maacookire Kuuma Ithaamĩrio

¹ Na rĩrĩ, aya nĩo andũ a bũrũri aŕia maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, aŕia Mũthamaki Nebukadinezaru wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũũra-inĩ rĩa, ² makĩrehana na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia,* na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na Bilishani, na Misipari, na Bigivai, na Rehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ta ũũ:

³ njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172,

⁴ na cia Shefatia ciarĩ 372,

⁵ na cia Ara ciarĩ 775,

⁶ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,812,

⁷ na cia Elamu ciarĩ 1,254,

⁸ na cia Zatu ciarĩ 945,

⁹ na cia Zakai ciarĩ 760,

¹⁰ na cia Bani ciarĩ 642,

¹¹ na cia Bebai ciarĩ 623,

¹² na cia Azigadi ciarĩ 1,222,

¹³ na cia Adonikamu ciarĩ 666,

¹⁴ na cia Bigivai ciarĩ 2,056,

¹⁵ na cia Adini ciarĩ 454,

* 1:2 Wathani wa Mũthamaki Kurusu watambũrũkite kuuma India nginya Misiri. † 1:5 Rũgendo rwa gũthĩi Jerusalemu na ngamĩira rwarĩ rwa mĩeri ta iĩrĩ kana itatũ, na rwarĩ rwa kilomita 900 nginya 1,000. * 2:2 Nehemia ũyũ tiwe ũrĩa wandĩkire lbuku rĩa Nehemia.

- ¹⁶ na cia Ateri (iria cioimite harĩ Hezekia) ciarĩ 98,
¹⁷ na cia Bezai ciarĩ 23,
¹⁸ na cia Jora ciarĩ 112,
¹⁹ na cia Hashumu ciarĩ 223,
²⁰ na cia Gibari ciarĩ 95.

- ²¹ Andũ a Bethlehemu maarĩ 123,
²² na andũ a Netofa maarĩ 56,
²³ na andũ a Anathothu maarĩ 128,
²⁴ na andũ a Azimavethu maarĩ 42,
²⁵ na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743,
²⁶ na andũ a Rama na Geba maarĩ 621,
²⁷ na andũ a Mikimasi maarĩ 122,
²⁸ na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223,
²⁹ na andũ a Nebo maarĩ 52,
³⁰ na andũ a Magibishi maarĩ 156,
³¹ na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254,
³² na andũ a Harimu maarĩ 320,
³³ na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 725,
³⁴ na andũ a Jeriko maarĩ 345,
³⁵ na andũ a Senaa maarĩ 3,630.

³⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai:

- arĩa maarĩ a njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya Jeshua) maarĩ 973,
³⁷ na a Imeri maarĩ 1,052,
³⁸ na a Pashuri maarĩ 1,247,
³⁹ na a Harimu maarĩ 1,017.

⁴⁰ Nao Alawii:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jeshua na Kadimieli (iria cioimite harĩ ciana cia Hodavia) maarĩ 74.

⁴¹ Nao aini a nyĩmbo:

arĩa maarĩ a njiaro cia Asafu[†] maarĩ 128.

⁴² Nao aikaria a ihingo cia hekarũ,[‡]

arĩa maarĩ a njiaro cia
 Shalumu, na cia Ateri, na cia Talimoni, na cia Akubu, na cia Hatita, na cia Shobai, othe maarĩ 139.

⁴³ Nacio ndungata cia hekarũ:

arĩa maarĩ a njiaro cia
 Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
⁴⁴ na Keroso, na Siaha, na Padoni,
⁴⁵ na Lebana, na Hagaba, na Akubu,
⁴⁶ na Hagabu, na Shalimai, na Hanani,
⁴⁷ na Gideli, na Gaharu, na Reaia,
⁴⁸ na Rezini, na Nekoda, na Gazamu,
⁴⁹ na Uza, na Pasea, na Besai,
⁵⁰ na Asina, na Meunimu, na Nefisimu,
⁵¹ na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
⁵² na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
⁵³ na Barikosi, na Sisera, na Tema,
⁵⁴ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁵ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni:

[†] 2:41 Asafu aarĩ ũmwe wa Alawii arĩa Daudi aathuurite marĩgamĩrĩre ũhoro wa ũini wa nyĩmbo. itoonyero rĩa hekarũ maarĩ Alawii.

[‡] 2:42 Arangĩri a ihingo cia

arĩa maarĩ a njjaro cia

Sotai, na Hasoferethu, na Peruda,

⁵⁶ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

⁵⁷ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami.

⁵⁸ Ndungata cia hekarũ, hamwe na njjaro cia ndungata cia Solomoni, maarĩ andũ 392.

⁵⁹ Nao aya nĩ maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njjaro cia Isiraeli:

⁶⁰ Njjaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda, maarĩ andũ 652.

⁶¹ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

Arĩa maarĩ a njjaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩitwa rĩu).

⁶² Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu. ⁶³ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũgũtungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁴ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁵ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ na aini a nyĩmbo 200, arũme na andũ-a-nja. ⁶⁶ Nĩ maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, ⁶⁷ na ngamĩra 435, na ndigiri 6,720.

⁶⁸ Rĩrĩa maakinyire nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyũmba ciao nĩmarutire mũhothi wa kwĩyendera wa gũteithia gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ. ⁶⁹ Kũringana na ũhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa wĩra ũcio, makĩheana durakima 61,000* cia thahabu, na betha ratiri 5,000,† na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷⁰ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ maatũũrire matũũra-inĩ mao, o hamwe na andũ amwe a acio angĩ, nao andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

3

Gwaka Kĩgongona Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andũ a Isiraeli magĩkorwo matũũrite matũũra-inĩ mao, andũ makĩũngana Jerusalemu marĩ ta mũndũ ũmwe. ² Nake Jeshua mũrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa Ngai wa Isiraeli gĩa kũrutagĩra magongona ma njjino kũringana na ũrĩa kwandikĩtwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. ³ O na gũtuika maarĩ na guoya wa andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie, nĩmakire kĩgongona mũthingi-inĩ wakio, na makĩrutĩra Jehova magongona ma njjino ho, magongona ma rũciĩnĩ na ma hwaĩ-inĩ. ⁴ Ningĩ kũringana na ũrĩa kwandikĩtwo, nĩmakũngũĩire Gĩathĩ gĩa Ithũnũ na mũigana wa maruta ma njjino marĩa maatuĩtwo ma o mũthenya. ⁵ Thuutha ũcio makĩruta maruta ma njjino ma ndũire, na magongona ma Karũgamo ka Mweri, na magongona ma ciathĩ ciothe iria ciamũrĩrwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwĩyendera marĩa maarehagĩrwo Jehova. ⁶ Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja makĩambĩrĩria kũrutĩra Jehova maruta ma njjino, o na gũtuika mũthingi wa hekarũ ya Jehova ndwarĩ mwake.

Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

⁷ Ningĩ makĩhe aakĩ a mahiga na mabundi ma mbaũ mbeeca, na makĩhe andũ a Sidoni na andũ a Turo irio, na gĩa kũnyua, na maguta nĩgeetha mamarehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa kuuma Lebanoni igereire iria-inĩ nginya Jopa, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Mũthamaki Kurusu wa Perisia.

⁸ Mweri wa keerĩ wa mwaka wa keerĩ thuutha wa gũkinya nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, Zerubabeli mũrũ wa Shealiteli, na Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe wao arĩa angĩ (nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na arĩa othe maacookete Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra,

§ 2:65 Hamwe na Alawii arĩa mainaga, nĩ kwarĩ na aini angĩ mainaga hĩndĩ ya ciathĩ, na ya mohiki, na hĩndĩ irĩa andũ maakua. *

† 2:69 nĩ ta kilo 500 nĩ ta tani 3

magithuura Alawii a miaka mironko iiri na makiria niguu marugamirire mwako wa nyumba ya Jehova. ⁹ Jeshua na arii ake, na arii a ithe, na Kadimieli na arii ake (njiaro cia Hodavia), na arii a Henadadi na arii ao na arii a ithe wao, nio Alawii othe, makinyiitanira wira wa kurugamirira arii maakaga nyumba ya Ngai.

¹⁰ Riri aaki maarikirie gwaka muthingi wa Hekarū ya Jehova, athinjiri-Ngai mehumbite nguo ciao na mari na turumbeta, na Alawii (ariu a Asafu) mari na thaani iria ihurithanagio ikagamba, makithaariria kugooa Jehova, o ta uria gwanitwo ni Daudi muthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Makinira Jehova, makimugocaga magicookagia ngaatho, makiugaga atiri:

“Jehova ni mweka

wendo wake hari Isiraeli uturaga tene na tene.”

Nao andu othe makigooa maniriire muno tondū muthingi wa nyumba ya Jehova niwaakitwo. ¹² No athinjiri-Ngai aingi arii mari akuru, na Alawii, na atongoria a nyumba, arii moonete hekarū ya mbere makirira maniriire riri moonire muthingi wa hekarū iyo ya keeri ugikwo, o riri andu anga aingi maanagiriira ni gukena. ¹³ Gutiri mundu ungihotire gukurana kwanira gwa gikeno na gwa kiriro, tondū andu maanagiriira na mugambo munene. Nguo mugambo ucio ukiguu kundū kuraya.

4

Kugiririo Gwaka Hekarū Ringi

¹ Na riri, hiri iria thi cia Juda na Benjamini ciaiguire ati andu arii maatahitwo nimaakagira Jehova, Ngai wa Isiraeli, hekarū-ri, ² magithi kuri Zerubabeli o na kuri atongoria a nyumba cia andu, makimeera atiri, “Rekei twake turi hamwe tondū o na ithu turongoragia Ngai wanyu, na nitukoretwo tukimurutira magongona kuuma hiri ya Esari-Hadoni muthamaki wa Ashuri, uria watuhere guku.”*

³ No riri, Zerubabeli, na Jeshua, na atongoria arii anga a nyumba cia Isiraeli makimacookeria atiri, “Mutiri na handu thini witu uhoroni wa gwakira Ngai witu hekarū. Ni ithu ene tugwakira Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta uria Kurusu muthamaki wa Perisia aatwathire.”

⁴ Hiri iyo andu arii maamathiurukirie makithaariria kuraga andu a Juda ngoro niguu metigire guthi na mbere na gwaka. ⁵ Nao makindika ataarani a kuhingica wira wao, na guthukia mibango yao yothe matuku mothe ma wathani wa Kurusu muthamaki wa Perisia, nginya hiri ya wathani wa Dario muthamaki wa Perisia.

Ahasuerusu na Aritashashita Kugira Mwako

⁶ Kiambiria kia wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio magithitanga andu a Juda na Jerusalemu.

⁷ Na matuku ma Muthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu, na Mithiredathu, na Tabeeli na andu arii anga a thiritu yake makindikira Aritashashita marua. Marua macio maandikirwo na mwandikire na ruthiomi rwa andu a Suriata.

⁸ Rehumu munene wa mbutu na Shimushai uria mwandiki, nmandikire marua ma guthitanga andu a Jerusalemu kuri Muthamaki Aritashashita ta uu:

⁹ Marua maya moimite kuri ni Rehumu munene wa mbutu, na Shimushai uria mwandiki, hamwe na arii anga a thiritu yao, na aciirithania, na anene a andu a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na Aelami a Shushani, ¹⁰ na andu arii anga maacooketio ni mugathe uria munene Osinapari nigeetha matuure itura inene ria Samaria, na kuria kungi guothe murimo-wa-Farati.

¹¹ (Ino niyo kobi ya marua maria aandikirwo.)

Kuri Muthamaki Aritashashita,

Kuuma kuri ndungata ciaku, andu a bururi uria uri murimo-wa-Farati:

¹² Ni kwagiriire muthamaki amenye ati, Ayahudi arii mookire kuri ithu moimite kuri we ni mathiite Jerusalemu, na nimaraaka ringi itura riu inene, o riu iremi na riaganu. Nimaracookereria ruthingo na magacookereria mithingi.

¹³ Ningi ni kwagiriire muthamaki amenye ati itura riri inene ringikwo na thingo ciario icookerero, gutiri igooti, kana maruta ma muthamaki, o na kana igooti ria miringo igitoonya bururi-ini ririrutagwo. Nakio kigina kia uthamaki nigikunyiha. ¹⁴ Na riu tondū ithu turi andu matite uthamaki, na ti wega kuona muthamaki akiimwo gitio, turatuma ndumiriri ino tumenyithie muthamaki, ¹⁵ nigeetha uhoroni uci ituri kuuma maandiko-ini ma tene ma arii mari mbere yaku. Maandiko-ini macio nuriina ati itura riri inene ni iremi, na ria guthinia athamaki na mabururi, na ni kundū kwa uremi kuuma mahinda ma tene. Kiu nikio giatumire itura riri inene rianangwo.

* 4:2 Andu arii maikara Benjamini mari Asamaria.

¹⁶ Tūkūmenyithia mūthamaki atī itūūra rīrī inene rīngiakwo na thingo ciarīo icookererio, wee ūgūtigwo ūtarī kindū Mūrīmo ūyū wa Rūūi rwa Farati.

¹⁷ Mūthamaki nake agīcookia macookio atīrī:

Kūrī Rehumu mūnene wa mbūtū, na Shimushai ūrīa mwandīki, na andū arīa angī a thiritū yao arīa matūūruga Samaria na kūrīa kūngī guothe Mūrīmo-wa-Farati:

Nīndamūgeithia.

¹⁸ Marūa marīa mwatūtūmīire nīmathomeirwo hau mbere yakwa na ngītaūrīrwo ūhoru wamo.

¹⁹ Nīndarutire watho na ūhoru ūcio ūgītūirio, na gūkionea atī itūūra rīrī inene nīrīūikaine kuuma tene atī nī rīa kūregana na watho wa athamaki, na rītūūruga rīrī iremi, na nī rīa kūrīngīrīria andū mookīrīre thirikari.[†] ²⁰ Jerusalemu nīrīkoretwo na athamaki a hinya magīathana Mūrīmo-wa-Farati wothe, na nīmarīhagwo igooti na maruta ma mūthamaki, o na igooti rīa mīrigo īgītōonya būrūri-inī.

²¹ Na rīrī, ruta watho kūrī andū acio matige wīra, nīguo itūūra rīu inene rītigaakwo rīngī, nginya rīrīa ngoiga. ²² Menyerera ūndū ūyū ndūkaage kūhingio. Mūngīrekereria ūndū ūngīrehe ūgwati na ūthūkie ūthamaki nīkī?

²³ Na rīrī, kobi ya marūa ma Mūthamaki Aritashashita maarīkia gūthomerwo Rehumu na Shimushai ūrīa mwandīki, na andū a thiritū yao, no gūthīi mathiire Jerusalemu kūrī Ayahudi, na makīmatigithia wīra ūcio na hinya.

²⁴ Nī ūndū ūcio, wīra wa gwaka nyūmba ya Ngai kūu Jerusalemu ūkīrūgama nginya mwaka wa keerī wa wathani wa Dario mūthamaki wa Perisia.

5

Marūa ma Tatenai kūrī Dario

¹ Na rīrī, mūnabii Hagai, na mūnabii Zekaria wa rūciaro rwa Ido, nīmarathīire Ayahudi a kūu Juda na Jerusalemu thīinī wa rītwa rīa Ngai wa Isiraeli, mūgitīri wao. ² Hīndī īyo Zerubabeli mūrū wa Shealitieli, na Jeshua mūrū wa Jozadaku makīambīrīria wīra wa gwaka rīngī nyūmba ya Ngai kūu Jerusalemu, na anabii a Ngai maarī hamwe nao makīmateithia.

³ Ihinda rīu Tatenai, barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, hamwe na athiritū ao magīthīi kūrī o, makīmōoria atīrī, “Nūū wamūheire rūtha rwa gwaka rīngī hekarū īno na gūcookereria mwako ūyū?” ⁴ Ningī makīūra atīrī, “Andū arīa maraaka nyūmba īno metagwo atīa?” ⁵ No rīrī, Ngai nīaroraga athuuri acio a Ayahudi, na matiatigithirio wīra nginya ūhoru ūkīnyīrio Dario, na marūa ma macookio make maamūkīrwo.

⁶ Īno nīyo kobi ya marūa marīa maatūmīrwo Mūthamaki Dario nī Tatenai ūrīa warī barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati, marī na Shetharu-Bozenai na athiritū ao, arīa maarī anene a Mūrīmo-wa-Farati.

⁷ Ūhoru ūrīa maamūtūmīire watariī ūu:

Kūrī Mūthamaki Dario:

Ngeithi cia thayū.

⁸ Nī wega mūthamaki amenye atī ithuī nītwathiire rūgongo rwa Juda, kūu hekarū-inī ya Ngai ūrīa mūnene. Andū acio nīmaraaka hekarū na mahiga manene, o na magekīra mbaū rūthingo-inī. Wīra nīūrurutwo na kīyo, na nīūrathīi na mbere mūno ūrī moko-inī ma arīa maraūruta.

⁹ Tuoririe athuuri acio atīrī, “Nūū wamūheire rūtha rwa gwaka rīngī hekarū īno na gūcookereria mwako ūyū?” ¹⁰ Ningī nītwamoririe marītwa mao, nīgeetha twandike marītwa ma atongoria ao, nīguo tūkūmenyithie.

¹¹ Ūū nīguo maatūcokeirie:

“Ithuī tūrī ndungata cia Ngai wa igūrū na thī, na tūraaka rīngī hekarū īrīa yakītwo mīaka mīngī mīthiru, īrīa yakītwa na īkarīkio nī mūthamaki mūnene wa Isiraeli. ¹² No tondū maithe maitū nīmarakaririe Ngai wa igūrū, nīamaneanire kūrī Nebukadinezaru ūrīa Mūkalidei, mūthamaki wa Babuloni, ūrīa wamomōrire hekarū īno na agīthaamīria andū būrūri wa Babuloni.

¹³ “No rīrī, mwaka wa mbere wa Kurusu mūthamaki wa Babuloni, mūthamaki nīathanire atī nyūmba īno ya Ngai yakwo rīngī. ¹⁴ O na nīarutire kuuma hekarū īrīa yarī Babuloni indo cia thahabu na cia betha cia nyūmba ya Ngai, irīa Nebukadinezaru aarutīte hekarū-inī kūu Jerusalemu, agīcitwara hekarū-inī kūu Babuloni.

[†] 4:19 Ūhoru wa kūrema na gūkīrīria athamaki warī kuo o na hīndī ya Hezekia, Jehoiakimu, na Zedekia.

“Nake Mūthamaki Kurusu agĩcineana kūrī mündū wetagwo Sheshibazaru, ūrĩa aatuĩte barūthi, ¹⁵ na akīmŵira atĩrĩ, ‘Oya indo ici ūcitware na ūciige thĩinĩ wa hekarū kũu Jerusalemu, na wake rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yari.’ ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio Sheshibazaru agĩũka agĩaka mūthingi wa nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu. Kuuma mwaka ūcio nginya ūmũthĩ mwako ūcio no ūthiiga na mbere na ndũrĩ warĩka.”

¹⁷ Na rĩrĩ, mūthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, nĩgũtũirio maandiko-inĩ ma ūthamaki ma tene ma Babuloni, kuoneke kana Mūthamaki Kurusu ti-itherũ nĩarutĩte watho wa gwaka rĩngĩ nyũmba ĩno ya Ngai gũkũ Jerusalemu. Nĩngĩ reke mūthamaki atūtũmĩre itua rĩake ūhoru-inĩ ūcio.

6

Dario Kūruta Watho wa Kūrũmĩrwo

¹ Nake Mūthamaki Dario akĩruta watho, nago ūhoru ūcio ūgĩtũirio nyũmba-inĩ ĩrĩa yaigĩtwo mabuku ma maũndũ ma tene marĩa maigĩtwo nyũmba ya kĩgĩna kũu Babuloni. ² Ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkĩoneka kũu nyũmba-inĩ ya ūthamaki ya Ekibatana, bũrũri-inĩ wa Media. Narĩo rĩandĩkitwo ta ūũ:

Ūhoru wa Kũrĩrikanania:

³ Mwaka wa mbere wa Mūthamaki Kurusu, mūthamaki nĩathanire ūhoru ūkonĩ hekarū ya Ngai kũu Jerusalemu, akiuga atĩrĩ:

Hekarū nĩyakwo rĩngĩ ĩrĩ handũ ha kũrutagĩrwo magongona, na mĩthingi yayo yakwo. ĩkorwo ĩrĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ* kũraiha na igũrũ, na mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kwarama, ⁴ ĩkorwo ĩrĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga manene, na ūmwe wa mbaũ. Thogora ūcio ūrĩhwo kuuma kĩgĩna-inĩ kĩa ūthamaki. ⁵ Nĩngĩ indo cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai ĩria Nebukadinezaru aakuũte kuuma hekarū ĩrĩa ĩrĩ Jerusalemu agĩcĩrehe Babuloni-rĩ, nĩicookio o kĩndũ harĩa kĩarĩ thĩinĩ wa hekarū kũu Jerusalemu; na mĩciige thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai.

⁶ Na rĩrĩ, wee Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, hamwe na Shetharu-Bozenai, na inyũĩ, anene a thiritũ yao, mĩtigathĩĩ kuo. ⁷ Mũtikaingĩrĩre wĩra ūcio wa hekarū ya Ngai. Barũthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi nĩmarekwo maake rĩngĩ nyũmba ĩyo ya Ngai o harĩa yaakĩtwo.

⁸ O na nĩngĩ nĩndathana ūrĩa mũgwĩkĩra athuuri aya a Ayahudi magĩaka nyũmba ĩyo ya Ngai:

Mahũthĩro mothe ma andũ acio nĩ marĩhwo kuuma kĩgĩna-inĩ kĩa ūthamaki kĩa Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha wĩra ūyũ ndũkanarũgame. ⁹ Kĩrĩa gĩothe kĩngĩendekana, tũtegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme; cia kũrutwo maruta ma njino kũrĩ Ngai wa igũrũ, na ngano, na cumbĩ, na ndĩbei, na maguta, o ta ūrĩa ingĩtĩo nĩ athĩnjĩrĩ-Ngai kũu Jerusalemu no nginya maheagwo o mũthenya itekwaga, ¹⁰ nĩgeetha marutage magongona ma gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai wa igũrũ, na mahooyagĩre kũgaacĩra kwa mūthamaki na ariũ ake.

¹¹ Nĩngĩ nĩndathana atĩ mündũ o na ūrĩkũ ūngĩgarũra maandiko macio, mũitĩrĩro ūkaarutwo nyũmba-inĩ yake na acooke oywo na igũrũ ohanĩtĩo nago. Na nĩ ūndũ wa rĩhia rĩu nyũmba yake ĩgaatuuo iganjo rĩa mahuti. ¹² Ngai ūrĩa ūtũmĩte Rĩtwa rĩake rĩtũũre kũu aroheria mūthamaki o wothe kana andũ arĩa mangĩgeria kũgarũra watho ūyũ kana kũharagania hekarū ĩyo ĩrĩ Jerusalemu.

Nĩ Dario nĩ nĩ ndaruta watho ūcio. Nĩwathĩkĩrwo na kĩyo.

Kũrĩkia na Kwamũra Hekarũ

¹³ Nĩngĩ, nĩ ūndũ wa watho ūrĩa warutĩtwo nĩ Mūthamaki Dario, Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, marĩ na athiritũ ao nĩmathĩkĩire watho ūcio na kĩyo. ¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio athuuri a Ayahudi magĩthĩĩ o na mbere gwaka na kũgaacĩra makĩhunjagĩrĩo nĩ mũnabii Hagai, na Zekaria wa rũciarwo rwa Ido. Makĩrĩkia gwaka hekarũ kũringana na rĩathani rĩa Ngai wa Isiraeli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia. ¹⁵ Hekarũ ĩyo yarĩkire mũthenya wa gatātũ wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatũ wa gũthamaka kwa Mūthamaki Dario.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli na athĩnjĩrĩ-Ngai, na Alawii, na andũ arĩa angĩ maatahitwo, magĩkũngũira kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai marĩ na gĩkeno. ¹⁷ Indo ĩria maarutire nĩ ūndũ wa kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai ciarĩ ndegwa igana rĩmwe, na ndũrũme magana meerĩ, na tũtũrũme magana mana, ĩrĩ ĩruta rĩa kũhorheria Isiraeli othe mehia mao, na thenge ikũmi na igĩrĩ, o ĩmwe kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli. ¹⁸ Nao magĩtoonyia athĩnjĩrĩ-Ngai wĩra-inĩ kũringana na ikundi ciao, na Alawii kũringana na matuanĩra mao, nĩ ūndũ wa wĩra wa gũtungatĩra Ngai kũu Jerusalemu o ta ūrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Musa.

* 6:3 nĩ ta mita 27

Bathaka

¹⁹ Mūthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri wa mbere, andũ arĩa maatahitwo magĩkũngũĩra Gĩathĩ gĩa Bathaka. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmetheretie na othe maarĩ atheru. Alawii nĩo maathĩnjire gatũrũme ka Bathaka, nĩ undũ wa arĩa othe maatahitwo, na nĩ undũ wa ariũ a ithe wao athĩnjĩri-Ngai, o na nĩ undũ wao ene. ²¹ Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrĩa Bathaka ĩyo, hamwe na arĩa othe meyamũranĩtie na mĩtugo ya thaahu ya ndũrĩrĩ iria mariganĩtie nacio nĩgeetha marongorie Jehova Ngai wa Isiraeli. ²² Nĩmakũngũĩre Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, tondũ Jehova nĩamaĩyũrĩtie gĩkeno nĩ undũ wa kũgarũra meciiria ma mũthamaki wa Ashuri, nake akĩmateithia wĩra-inĩ wa gwaka nyũmba ya Ngai, o we Ngai wa Isiraeli.

7

Ezara Gũũka Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maundũ macio, rĩrĩa Aritashashita mũthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Hilikia, ² mũrũ wa Shalumu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Ahitubu, ³ mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Meraiothu, ⁴ mũrũ wa Zerahia, mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Buki, ⁵ mũrũ wa Abishua, mũrũ wa Finehasi, mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, ⁶ Ezara ũcio nĩambatare oimĩte Babuloni. Aarĩ mũrutani mũũgĩ mũno ũhoru-inĩ wa Watho wa Musa, ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aaheanĩte. Mũthamaki nĩamũheete indo ciothe iria aahooete kũrĩ we, tondũ guoko kwa Jehova Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ⁷ Andũ amwe a Isiraeli, hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ o nao nĩmambatare magĩũka Jerusalemu mwaka wa mũgwanja wa wathani wa Aritashashita.

⁸ Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa mũgwanja wa mũthamaki. ⁹ Aambĩrĩirie rũgendo rwake rwa kuuma Babuloni mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo Ezara nĩerutĩre gũthoma na kũrũmia Watho wa Jehova, na kũrutana watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho maguo kũu Isiraeli.

Marũa ma Mũthamaki Aritashashita kũrĩ Ezara

¹¹ ĩno nĩyo kobi ya marũa maria Mũthamaki Aritashashita aaheete Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani, mũndũ warĩ mũũgĩ maundũ-inĩ makoniĩ maathani na mawatho ma kũrũmĩrĩrwo ma Jehova harĩ Isiraeli:

¹² *Aritashashita, mũthamaki wa athamaki,

Kũrĩ Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani wa Watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ:

Nĩndakũgeithia.

¹³ Rĩu-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a Isiraeli othe arĩa marĩ ũthamaki-inĩ wakwa, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa mangĩenda gũthĩĩ nawe kũu Jerusalemu, no mathĩĩ. ¹⁴ Wee ũtũmĩtwo nĩ mũthamaki na ataari ake mũgwanja, ũthĩĩ ũgatuĩrie ũhoru wa Juda na wa Jerusalemu, o ta ũrĩa Watho wa Ngai waku ũrĩa ũrĩ naguo guoko-inĩ gwaku ũtarĩĩ. ¹⁵ O na nĩngĩ ũkuue betha na thahabu, iria mũthamaki na ataari ake maheanĩte na kwĩyendera kũrĩ Ngai wa Isiraeli ũrĩa ũtũũraga Jerusalemu, ¹⁶ hamwe na betha na thahabu ciothe iria ingĩheanwo kuuma bũrũri wa Babuloni, o na mĩhothi ya kwĩyendera kuuma kũrĩ andũ na athĩnjĩri-Ngai, nĩ undũ wa hekarũ ya Ngai wao ĩria ĩrĩ Jerusalemu. ¹⁷ Menyerera wone atĩ mbeeca ici nĩciagũra ndegwa, na ndũrũme na tũtũrũme, hamwe na maruta ma ngano na ma kũnyuuu, irutwo igongona hau kĩgongona-inĩ kĩa hekarũ ya Ngai waku kũu Jerusalemu.

¹⁸ Wee na ariũ a thoguo Ayahudi no mwĩke o ũria mũngĩona kwagĩrĩire na matigari ma betha na thahabu, kũringana na wendi wa Ngai wanyu. ¹⁹ Twarĩrai Ngai wa Jerusalemu indo ciothe iria mwĩhokeirwo cia kũhũthagĩrwo mahooya-inĩ thĩĩnĩ wa hekarũ ya Ngai wanyu. ²⁰ Na kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩdekana nĩ undũ wa hekarũ ya Ngai wanyu, o kĩa ũngĩona mweke wa kũheana, no ũkĩrute kuuma kĩgĩĩna-inĩ kĩa mũthamaki.

²¹ Na rĩrĩ, nĩ Mũthamaki Aritashashita, nĩndatha aigi othe a kĩgĩĩna a Mũrĩmo-wa-Farati maheane na kiyo kĩa gĩothe Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mũrutani wa watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ angĩbatario nikĩo, ²² gĩtakĩrĩte taranda igana rĩmwe† cia betha, na kori igana rĩmwe‡ cia ngano, na bathi igana rĩmwe§ cia ndibei, na bathi igana rĩmwe cia maguta ma mĩtamaĩyũ, na cumbĩ ũtarĩ

* 7:12 Gichunji gĩki kĩandĩkĩrwo na rũthiomi rwa Asuriata rũria rwatũmagĩrwo nĩ mabũrũri hĩndĩ ĩyo. † 7:22 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) ‡ 7:22 nĩ ta kilo 3,400 § 7:22 nĩ ta lita 2,200

githimi. ²³ Ündü üria wothe Ngai wa igürü atuite, niwiko na kiyo, ündü wothe ükonii hekarü ya Ngai üria üri igürü. Ni kii kingituma kügie na mang'üri üthamaki-ini wa müthamaki na ariü ake? ²⁴ Ningi mümenye ati mütiri na watho wa gwitia müthinjiri-Ngai o wothe, na Alawii, na aini a nyimbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarü, kana andü ariä ang' marutaga wira nyumba-ini iyo ya Ngai igooti, kana maruta ma müthamaki o na kana igooti ria mirigo igitoonya bürüri-ini.

²⁵ Nawe Ezara, kuringana na üüg' wa Ngai waku üria üri naguo, thuura aciirithania na atui a ciira niguu matuagire andü othe a Mürimo-wa-Farati ciira na kihooto, ariä othe moo' watho wa Ngai wanyu. Nao ariä matooi ümarute. ²⁶ Mündü o wothe ütarithikagira watho wa Ngai waku na watho wa müthamaki no nginya aherithio na ündü wa küuragwo, kana aingatwo bürüri, o na kana indo ciae itahwo, kana ohwo njeera.

²⁷ Jehova arogoocwo, Ngai wa maithe maitü, üria wikirite ündü ücio ngoro-ini ya müthamaki, ati atithie nyumba ya Jehova iria iri küu Jerusalemu na njira ino, ²⁸ o ücio ütümite njitikirike mbere ya müthamaki, na ataarani ake, na anene othe a müthamaki ariä mar' ühoti. Tondü guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwar' hamwe na ni, nindeyümiriire, ngicookaniriria atongoria a Isiraeli niguu twambate nao.

8

Marütwä ma Atongoria a Nyumba aria Macookire na Ezara

¹ Aya nio atongoria a nyumba o hamwe na ariä meyandikithite, na nio mambatanirie na ni kuumu Babuloni händi ya wathani wa Müthamaki Aritashashita:

² kuumu njiaro cia Finehasi, aar' Gerishomu;
na njiaro cia Ithamaru, aar' Danieli;
na kuumu njiaro cia Daudi, aar' Hatushu ³ wa njiaro cia Shekania;

na kuumu njiaro cia Paroshu, aar' Zekaria, hamwe na andü 150 ariä meyandikithite;

⁴ na kuumu njiaro cia Pahathu-Moabi, aar' Eliehoenai mürü wa Zerahia, hamwe na andü ang' 200;

⁵ na kuumu njiaro cia Zatu, aar' Shekania mürü wa Jahazieli, hamwe na andü ang' 300;

⁶ na kuumu njiaro cia Adini, aar' Ebedi mürü wa Jonathani, hamwe na andü ang' 50;

⁷ na kuumu njiaro cia Elamu, aar' Jeshaiä mürü wa Athalia, hamwe na andü ang' 70;

⁸ na kuumu njiaro cia Shefatia, aar' Zebadia mürü wa Mikaeli, hamwe na andü ang' 80;

⁹ na kuumu njiaro cia Joabu, aar' Obadia mürü wa Jehieli, hamwe na andü ang' 218;

¹⁰ na kuumu njiaro cia Bani, aar' Shelomithi mürü wa Josifia, hamwe na andü ang' 160;

¹¹ na kuumu njiaro cia Bebai, aar' Zekaria mürü wa Bebai, hamwe na andü ang' 28;

¹² na kuumu njiaro cia Azigadi, aar' Johanani mürü wa Hakatani, hamwe na andü ang' 110;

¹³ na kuumu njiaro cia Adonikamu, na nio a müthia, marütwä mao maar' Elifeleti, na Jeueli, na Shemaia, hamwe na andü ang' 60;

¹⁴ na kuumu njiaro cia Bigivai, maar' Uthai na Zakuri, hamwe na andü ang' 70.

Gücooka Jerusalemu

¹⁵ Nindamcookaniriire hamwe rüü-ini rüria rüthereraga rürorete Ahava, na tügükara hau mithenya itatü. Na riri, riria ndarorire gatagati-ini ka andü acio na athinjiri-Ngai, ndionire Alawii ho. ¹⁶ Ni ündü ücio ngitümanira Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu, na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamu ariä maar' atongoria, na Joiaribu na Elinathani, andü ariä maar' arutani, ¹⁷ ngimatüma küri Ido mütongoria wa Kasifia. Ngimeera üria megüthii kwira Ido na andü a nyumba yake, acio ndungata cia hekarü küu Kasifia, niguu matürehere aruti a wira wa nyumba ya Ngai witü. ¹⁸ Na tondü guoko kwa ütugi kwa Ngai witü kwar' hamwe na ithui-ri, magitürehere Sherebia, mündü mühoti wa kuuma njiaro cia Mahili mürü wa Lawi, üria war' mürü wa Isiraeli, na ariü a Sherebia na ariü a ithe, othe maar' andü 18; ¹⁹ Na makirehe Hashabia hamwe na Jeshaiä wa kuuma njiaro cia Merari, na ariü a ithe na ciana ciao, othe andü 20. ²⁰ Ningi makirehe andü ndungata 220 cia hekarü, gikundi githondeketwo ni Daudi na anene ake niguu giteithagiriire Alawii. Othe makandikwo na marütwä mao.

²¹ Turi o hau rüü-ini rwa Ahava, ngianirira twihinge küria irio, niguu tühote kwinyihia mbere ya Ngai witü tümühooe atügitire rügende-ini, ithui na ciana ciitü, hamwe na indo ciitü ciothe. ²² Nindaiguire thoni küuria müthamaki atühe thigari cia magürü o na iria ithiiaa ihaicite mbarathi cia gütügitiira har' thü njira-ini, tondü nitwerite müthamaki atiri, "Guoko kwa ütugi kwa Ngai witü küri igürü ria mündü o wothe üria ümwihokaga, no marakara make manene mar' igürü ria ariä othe mamütiganagiria." ²³ Ni ündü ücio tüküthinga küria irio na tügithaitha Ngai witü ni ündü wa ühoro ücio, nake agicookia ihooya riitü.

²⁴ Ningĩ ngĩamũra athĩnjĩri-Ngai ikũmi na eerĩ arĩa maarĩ atongoria, hamwe na Sherebia, na Hashabia, na ariũ a ithe wao ikũmi, ²⁵ na ngĩmathimĩra maruta ma betha na thahabu, na indo iria ciaheanĩtwo nĩ mũthamaki, na ataari ake, na anene ake, na andũ othe a Isiraeli arĩa maarĩ kuo, nĩ undũ wa nyũmba ya Ngai witũ. ²⁶ Ngĩmathimĩra taranda 650* cia betha, na indo cia betha cia ũritũ wa taranda igana rĩmwe†, na taranda igana rĩmwe cia thahabu, ²⁷ na mbakũri 20 cia thahabu cia thogora wa mbaũni 1,000,‡ na indo igĩrĩ cia gĩcango gĩtherie mũno kĩa goro o ta thahabu.

²⁸ Ngĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ o undũ ũmwe na indo ici nĩ mwamũrĩrwo Jehova. Betha na thahabu ici nĩ maruta ma kwĩyendera marutĩrwo Jehova Ngai wa maithe manyu. ²⁹ Mũcimenyerere wega o nginya rĩrĩa mũgaacithimĩra tũnyũmba-inĩ tũrĩa tũrĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu mbere ya athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, na Alawii, na atongoria a nyũmba cia Isiraeli.” ³⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩamũkĩra betha na thahabu, na indo icio nyamũre iria ciathimĩtwo nĩguo itwarwo nyũmba ya Ngai witũ kũu Jerusalemu.

³¹ Na mũthenya wa ikũmi na ũrĩ mweri wa mbere tũkiuma rũũ-inĩ rwa Ahava twerekeire Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ, nake agĩtũgitĩra kuuma kũrĩ thũ na njangiri njĩra-inĩ. ³² Nĩ undũ ũcio tũgĩkinya Jerusalemu, na tũkĩhurũka kuo mĩthenya itatũ.

³³ Mũthenya wa kana, tũrĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ya Ngai witũ, tũgĩthima betha na thahabu na indo iria nyamũre ikĩneanwo moko-inĩ ma Meremothu mũrũ wa Uria, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Eleazaru mũrũ wa Finehasi aarĩ hamwe nake, o undũ ũmwe na Jozabadu mũrũ wa Jeshua, na Noadia mũrũ wa Binui, arĩa Alawii. ³⁴ Indo ciothe nĩciatarirwo kũringana na mũigana na ũritũ wacio, nago ũritũ wacio ũrĩ wothe ũkĩandĩkwo o hĩndĩ iyo.

³⁵ Hĩndĩ iyo arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta ma njino: makĩruta ndegwa ikũmi na igĩrĩ nĩ undũ wa andũ a Isiraeli othe, na ndũrũme mĩrongo kenda na ithathatũ, na tũtũrũme mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, na makĩruta thenge ikũmi na igĩrĩ irĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia. Ici ciothe ciarutĩrwo Jehova irĩ iruta rĩa njino. ³⁶ Magĩcooka magĩtwara mawatho ma mũthamaki kũrĩ anene arĩa maathuurĩtwo nĩ mũthamaki, na kũrĩ mabarũthi§ ma Mũrĩmo-wa-Farati, nao magĩteithia andũ na magĩteithĩrĩa maũndũ ma nyũmba ya Ngai.

9

Ihooya rĩa Ezara Rikonĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩka maũndũ macio,* atongoria magĩũka kũrĩ nĩ, makĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, o hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, matĩamũranĩtie kuuma kũrĩ andũ arĩa matũrigiciĩrie, na kuuma kũrĩ mĩtugo yao irĩ magigi, ta irĩa ya Akaanani, na Ahiti, na Aperi, na Ajebusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri, na Amori. ² Nĩmahikitie airĩtu amwe ao magatuĩka atumia ao na a ariũ ao, na magatukania rũrĩrĩ rũrĩa rũtheru na andũ arĩa matũrigiciĩrie. Atongoria na anene ao nĩo matongoretie andũ arĩa angĩ ũhoro-inĩ ũyũ wa kwaga kwĩhoheka.”

³ Rĩrĩa ndaiguire ũhoro ũcio, ngĩtembũranga nguo yakwa ya thĩĩnĩ na ya igũrũ,† na ngĩmunya njuĩrĩ cia mĩtwe wakwa o na nderu, ngĩkara thĩ ndĩ na kĩa kĩnene. ⁴ Hĩndĩ iyo andũ othe arĩa mainainire nĩ undũ wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli makĩgomana harĩ nĩ nĩ undũ wa kwaga kwĩhoheka kũu kwa andũ arĩa maatahĩtwo. Ngĩkara thĩ hau ndĩ na kĩa kĩnene o nginya hĩndĩ ya igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

⁵ Na rĩrĩ, ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩakinya-rĩ, ngĩũkĩra ngiuma hau ndaikaĩrite ndĩnyihĩtie, nguo yakwa ya thĩĩnĩ na ya igũrũ irĩ ndembũkangu, ngĩturia ndu ndambũrũkĩtie moko makwa kũrĩ Jehova Ngai wakwa, ⁶ ngĩhooya ũu:

“Wee Ngai wakwa, nĩngũigua thoni mũno na ngaconoka na ndingĩhota gũgũtiĩrĩa gĩthiithi, Wee Ngai wakwa, tondũ mehia maitũ nĩ maingĩ makaraiha gũkĩra ũraihu witũ na ũũru witũ, ũgakinya o kũu igũrũ. ⁷ Kuuma matukũ-inĩ ma maithe maitũ ma tene nginya ũmũthĩ, ũũru witũ ũkoretwo ũrĩ mũĩngĩ. Tondũ wa mehia maitũ, ithuĩ na athamaki aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ, tũtũire tũũragagwo na rũhĩu rwa njora, tũgatahwo na tũgatunywo indo ciitũ, na tũgaconorithio guoko-inĩ kwa athamaki a mabũrũri mangĩ, o ta ũrĩa gũtarĩ ũmũthĩ.

⁸ “No rĩrĩ, gwa kahinda kanini, Jehova Ngai witũ akoretwo arĩ mĩtugi nĩ gũtũtũgĩra matigari na gũtũhe handũ harũmũ harĩa hake haamũre, na nĩ undũ ũcio Ngai nĩahete maitho maitũ ũtheri na agatũhooreria hanini ũkombo-inĩ witũ. ⁹ O na gũtũka tũrĩ ngombo-rĩ, Ngai witũ ndatũtiganĩrie ũkombo-inĩ.‡ Niatũiguĩrĩre tha maitho-inĩ ma athamaki a Perisia: Niatũheete mĩtũũrĩre mwerũ

* 8:26 nĩ ta tani 25 † 8:26 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) ‡ 8:27 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5) § 8:36 Nĩ kwarĩ na anene maathuuragwo nĩ mũthamaki nĩguo marũgamagĩrĩre ng'ongo cia mabũrũri mao, namo mabarũthi maarĩ anini ao. * 9:1 Ezara eerĩrwo maũndũ macio mĩeri kenda thuutha wa gũkinya Jerusalemu (rora 10:9). † 9:3 Gũtarũranga nguo kuonanagia atĩ mũndũ nĩaracakaya. ‡ 9:9 Hĩndĩ ino Ayahudi maathagwo nĩ andũ a mabũrũri mangĩ.

nĩguo tũhote gwaka nyũmba ya Ngai witũ rĩngĩ na tũcookererie kũria ithũkĩtio, na nĩatũheete rũthingo rwa gũtũgitĩra thĩnĩ wa Juda na Jerusalemu.

¹⁰ “No rĩrĩ, Wee Ngai witũ-rĩ, nĩ atĩa tũngiuga thuutha ũyũ? Tondũ nĩtwagĩire mawatho maku bata ¹¹marĩa waheanire na tũnua twa anabii ndungata ciaku, rĩria woigire atĩrĩ, ‘Bũrũri ũria mũrathĩi kwĩgwatĩra ũtũike wanyu nĩmũthaahie nĩ waganu wa andũ agu. Nĩ undũ wa maũndũ mao me magigi, nĩmaũiyũritie maũndũ mao mooru kuuma mwena ũmwe nginya ũria ũngĩ. ¹²Nĩ undũ ũcio, mũtikanetikĩrie airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao kana ariũ anyu mahikie airĩtu ao. Mũtikanagie na kĩrikanĩro kia ũrata nao o na rĩ, nĩgeetha mũgie na hinya na mũrĩage indo njega cia bũrũri ũcio, na mũkaaũtigĩra ciana cianyu ũrĩ igai rĩao nginya tene.’

¹³ “Maũndũ macio matũkorete nĩ undũ wa ciiko ciitũ njũru na wĩhia witũ mũnene, no rĩrĩ, Wee Ngai witũ ũtũherithĩtie na iherithia inini gũkĩra ũria mehia maitũ magĩrĩre, o na nĩtũtigĩrie matigari ma andũ ta aya. ¹⁴Rĩu-rĩ, no tũcooke kuuna maathani maku rĩngĩ, na tũhikanie na andũ arĩa mekaga maũndũ me magigi ta macio? Githĩ ndũngĩtũrakarĩra nginya ũtũniine, kwage matigari kana mũndũ ũngĩhonoka? ¹⁵Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ũrĩ mũthingu! Ũmũthĩ ũyũ nĩtũtigĩtwo tũrĩ matigari. Tũrĩ haha mbere yaku twĩhĩtie, na tondũ wa undũ ũcio gũtirĩ o na ũmwe witũ ũngĩhota kũrũgama mbere yaku.”

10

Andũ Kuumbũra Mehia

¹ Rĩria Ezara aahooyaga akiumbũraga mehia na akĩrĩraga, o na akĩgũithagia thĩ hau nyũmba-inĩ ya Ngai-rĩ, gĩkundi kinene kĩa andũ a Isiraeli, kĩa arũme, na andũ-a-nja, na ciana, gĩkĩũngana gĩkimũthiũrũkĩria. O nao makĩrĩra marĩ na ruo mũno. ²Nake Shekania mũrũ wa Jehieli, ũmwe wa rũciaro rwa Elamu, akĩra Ezara atĩrĩ, “Tũkoretwo tũtarĩ ehokeku harĩ Ngai witũ nĩ undũ nĩtũhikĩtie andũ-a-nja kuuma ndũrĩrĩ irĩa itũthiũrũkĩrie. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, Isiraeli no marĩ na kĩrĩgĩrĩro. ³Na rĩrĩ, nĩtũthondeke kĩrikanĩro tũrĩ mbere ya Ngai witũ atĩ nĩtũkĩngata andũ-a-nja aya othe na ciana ciao, kũringana na mataaro ma mwathi wakwa, o na mataaro ma arĩa metigĩrite maathani ma Ngai witũ. Undũ ũyũ nĩwĩkwo kũringana na Watho. ⁴Arahũka; ũhoro ũyũ ũrĩ moko-inĩ maku. Ithũ tũrĩ hamwe nawe; nĩ undũ ũcio, wĩyũmĩrĩre ũwĩke.”

⁵ Nĩ undũ ũcio Ezara akĩarahũka, agĩtũma atongoria a athĩnjĩri-Ngai na Alawii, o na andũ othe a Isiraeli mehĩte atĩ nĩmegwĩka ũria kwerĩtwo. Nao makĩhĩta. ⁶Nĩngĩ Ezara akiuma hau mbere ya nyũmba ya Ngai, agithĩi kanyũmba ka Jehohanani mũrũ wa Eliashibu. Arĩ kũu ndaigana kũria irio kana kũnyua maaĩ tondũ aathiire o na mbere gũcakaya nĩ undũ andũ arĩa maatahĩtwo nĩmagĩte kwĩhokeka.

⁷ Gũgicooka gũkianĩrĩtwo Juda na Jerusalemu guothe atĩ andũ othe arĩa maatahĩtwo mongane Jerusalemu. ⁸Mũndũ o wotho ũngĩagire gũkinya Jerusalemu mĩthenya itatũ itanathira kũringana na itua rĩa anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe, nake we mwene aingatwo, ehere kiũngano-inĩ kia andũ arĩa maatahĩtwo.

⁹ Mĩthenya iyo itatũ itanathira, arũme othe a Juda na Benjamini makĩũngana Jerusalemu. Naguo mĩthenya wa mĩrongo iĩrĩ wa mweri wa kenda, andũ othe nĩmaikarĩte thĩ kĩaaro-inĩ kĩa kĩa mbere ya nyũmba ya Ngai, mathĩnikĩte mũno tondũ wa undũ ũcio na nĩ undũ wa mbura. ¹⁰Hĩndĩ iyo Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai akĩrũgama na igũrũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mũkoretwo mũtarĩ ehokeku; nĩmũhikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ, mũgakiongerera mahĩtia ma Isiraeli. ¹¹Rĩu-rĩ, umbũrai mehia manyu kũrĩ Jehova Ngai wa maithe manyu, na mwĩke ũria endaga. Mwĩyamũraniei na andũ arĩa mamũthiũrũkĩrie, o na atumia anyu a kũngĩ.”

¹² Kiũngano gĩothe gĩgicookia na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Nĩwoiga ũria kwagĩrĩre! No nginya twike o ta ũguo woiga. ¹³No rĩrĩ, andũ aya marĩ haha nĩ aingĩ, na nĩ hĩndĩ ya mbura; nĩ undũ ũcio tũtingĩkara nja. Nĩngĩ ũhoro ũyũ ndũngĩthondekeka na mũthenya ũmwe kana iĩrĩ, tondũ nĩtwĩhĩtie mũno undũ-inĩ ũyũ. ¹⁴Reke anene aitũ marũgamĩrĩre kiũngano gĩki gĩothe. Nĩngĩ o mũndũ wotho ũrĩ matũũra-inĩ maitũ ũhikĩtie mũndũ-wa-nja wa kũngĩ nĩetikĩrio oke mahinda marĩa matuĩtwo, hamwe na athuuri na atanĩri ciira a o itũũra, nginya twetherero marakara marĩa mahiũ ma Ngai wotho ũhoro-inĩ ũyũ.” ¹⁵Andũ arĩa maareganire na ũhoro ũwe no Jonathani mũrũ wa Asaheli, na Jahazeia mũrũ wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ũria Mũlawii.

¹⁶ Nĩ undũ ũcio andũ arĩa maatahĩtwo magĩka o ta ũria kwerĩtwo. Nake Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthuura arũme arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, o mũndũ ũmwe kuuma o nyũmba, o ũria ciagayanĩtio, nao othe makĩandikwo marĩtwa mao. Mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi magĩkara thĩ nĩguo matũrie maciira macio, ¹⁷na gũgĩkinya mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, makĩrĩkia maciira ma arũme othe arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ.

Andū arīa Maahītītie nī Kūhikania na Ndūrīrī

¹⁸ Thiini wa njiaro cia athinjiri-Ngai, andū aya nō maahikītie andū-a-nja a kūngī:

Kuuma njiaro cia Jeshua mūrū wa Jozadaku na ariū a ithe nī:

Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia. ¹⁹ (Othe makīranīra atī nīmegūtīgana na atumia ao, na o mūdū akīruta ndūrūme kuuma rūūru-inī rwake nī ūndū wa iruta rīa mahītia mao.)

²⁰ Kuuma kūrī njiaro cia Imeri nī:

Hanani na Zebadia.

²¹ Kuuma kūrī njiaro cia Harimu nī:

Maaseia, na Elija, na Shemaia, na Jehieli, na Uzia.

²² Kuuma kūrī njiaro cia Pashuri nī:

Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na Jozabadu, na Elasa.

²³ Kuuma kūrī Alawii nī:

Jozabadu, na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia, na Juda, na Eliezeri.

²⁴ Kuuma kūrī aini a nyīmo nī:

Eliashibu.

Kuuma kūrī aikaria a iingo nī:

Shakumu, na Telemu, na Uri.

²⁵ Na gatagatī-inī ga Aisiraeli arīa angī:

Kuuma kūrī njiaro cia Paroshu nī:

Ramia, na Izia, na Malikija, na Mijamini, na Eleazaru, na Malikija, na Benaia.

²⁶ Kuuma kūrī njiaro cia Elamu nī:

Matania, na Zekaria, na Jehieli, na Abadi, na Jeremothu, na Elija.

²⁷ Kuuma kūrī njiaro cia Zatu nī:

Elioenai, na Eliashibu, na Matania, na Jeremothu, na Zabadi, na Aziza.

²⁸ Kuuma kūrī njiaro cia Bebai nī:

Jehohanani, na Hanania, na Zabai, na Athilai.

²⁹ Kuuma kūrī njiaro cia Bani nī:

Meshulamu, na Maluku, na Adaia, na Jashubu, na Sheali, na Jeremothu.

³⁰ Kuuma kūrī njiaro cia Pahathu-Moabi nī:

Adina, na Kelali, na Benaia, na Maaseia, na Matania, na Bezaleli, na Binui, na Manase.

³¹ Kuuma kūrī njiaro cia Harimu nī:

Eliezeri, na Ishija, na Malikija, na Shemaia, na Shimeoni, ³² na Benjamini, na Maluku, na Shemaria.

³³ Kuuma kūrī njiaro cia Hashumu nī:

Matenai, na Matata, na Zabadi, na Elifeleti, na Jeremai, na Manase, na Shimei.

³⁴ Kuuma kūrī njiaro cia Bani nī:

Maadai, na Amuramu, na Ueli, ³⁵ na Benaia, na Bedeia, na Keluhi, ³⁶ na Vania, na Meremothu, na Eliashibu, ³⁷ na Matania, na Matenai, na Jaasu.

³⁸ Kuuma kūrī njiaro cia Binui nī:

Shimei, ³⁹ na Shelemia, na Nathani, na Adaia, ⁴⁰ na Makinadebai, na Shashai, na Sharai, ⁴¹ na Azareli, na Shelemia, na Shemaria, ⁴² na Shalumu, na Amaria, na Jusufu.

⁴³ Kuuma kūrī njiaro cia Nebo nī:

Jeieli, na Matithia, na Zabadi, na Zabina, na Jadai, na Joeli, na Benaia.

⁴⁴ Acio othe nīmahikītie andū-a-nja a kūngī, na amwe ao nīmaciarīte ciana na atumia acio.

NEHEMIA

Ihooya rĩa Nehemia

¹ Ici nĩcio ciugo cia Nehemia mūrũ wa Hakalia:

Atĩrĩrĩ, mweri-inĩ wa Kiselevu wa mwaka wa mĩrongo tĩrĩ, ^{*} rĩrĩa ndaarĩ thĩinĩ wa nyũmba ya ūthamaki kũu Shushani-rĩ, [†] ² Hanani, ūmwe wa ariũ a baba, agĩũka kuuma Juda arĩ na andũ angĩ, na ngĩmahoooya ūhoru wa matigari ma Ayahudi ariya maahonokete gũtahwo, o na ngĩmahoooya ūhoru wa Jerusalemu.

³ Nao makĩnjookeria atĩrĩ, “Andũ ariya maahonokire gũtahwo, o acio marĩ kũu bũrũri-inĩ, marĩ na thĩina mũnene na makanyararwo mũno. Rũthingo rwa Jerusalemu nĩrũmomore, na ihingo ciaruo igacinwo na mwaki.”[‡]

⁴ Rĩrĩa ndaiguire maũndũ macio, ngĩkara thĩ, ngĩrĩra. Ngĩkara ngĩcakayaga matukũ maigana ūna, ngĩthinga kũria irio na ngĩhooya Ngai wa igũrũ. ⁵ Ningĩ ngiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova Ngai wa Igũrũ, wee Mũrungu mũnene na wa kũmakania, ūria ūhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ ariya mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, ⁶ ndagũthaita ūtege gũtũ gwaku, na ūhingũre maitho maku ūigue ihooya rĩria ndungata yaku irahooya irĩ mbere yaku mũthenya na ūtukũ nĩ ūndũ wa ndungata ciaku, andũ a Isiraeli. Nĩngumbũra mehia ma andũ a Isiraeli, na makwa, na ma nyũmba ya baba, maria ithuĩ tũkwĩhiirie. ⁷ Nĩtwĩkĩte maũndũ ma waganu mũnene harĩwe. Tũtiathĩkĩre maathani na irĩra cia watho waku cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho maria waheire Musa ndungata yaku.

⁸ “Ririkana ūrutani ūria waheire Musa ndungata yaku, ūkiuga atĩrĩ, ‘Mũngĩaga kwĩhokeka, nĩngamũhurunja gatagati ka ndũrĩrĩ, ⁹ no mũngĩkanjookerera na mwathĩkĩre maathani makwa, hĩndĩ ĩyo o na andũ anyu ariya maatahitwo magatwarwo ituri cia thĩ kũria kũraya mũno, nĩngamacookereria ndĩmarute kuo, ndĩmarehe kũndũ kũria thuurĩte gũtuĩke gũikaro kĩa Rĩitwa riakwa.’

¹⁰ “Acio nĩ ndungata ciaku na andũ aku, ariya wakũũrĩre na ūndũ wa hinya waku mũnene na guoko gwaku kũrĩ ūhoti. ¹¹ Wee, Jehova, ndagũthaita ūtege gũtũ ūigue mahoooya ma ndungata ĩno yaku, o na mahoooya ma ndungata ciaku iria ikenagio nĩ gwĩtigĩra rĩitwa riaku. Kĩreke ndungata yaku ĩgaacĩre ūmũthĩ na ūndũ wa gũtũma tĩkĩrĩke harĩ mũndũ ūyũ.”

Nĩ nĩ ndatwaragĩra mũthamaki kĩndũ gĩa kũnyua.

2

Aritashashita Gũtũma Nehemia Jerusalemu

¹ Mweri-inĩ wa Nisani, mwaka wa mĩrongo tĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩria aareheirwo ndibei, ngĩoya ndibei ĩyo ngĩmĩnengera mũthamaki. Mbere ya hĩndĩ ĩyo ndiatukĩtie gĩthiithi ndĩ harĩ we; ² nĩ ūndũ ūcio mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtukie gĩthiithi ūguo na ndũrĩ mũrũaru? Ūndũ ūcio no uumanire na kĩa kĩa ngoro.”

Na nĩ ngĩtigĩra mũno, ³ no ngĩria mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki arotũura nginya tene! Gĩthiithi giakwa kĩngĩaga gũtũka atĩa hĩndĩ irĩa itũura inene rĩria maithe makwa mathikĩtwo rĩkirĩte ihooru, na ihingo ciario igacinwo ikaniinwo na mwaki?”

⁴ Mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, “Ūkwenda atĩa?”

Hĩndĩ ĩyo ngĩhooya Ngai wa Igũrũ, ⁵ na ngĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki, angĩona kwagĩrĩre, na ndungata yaku itikĩrike maitho-inĩ make, niakĩndũme itũura rĩu inene rĩa Juda, kũria maithe makwa mathikĩtwo, nĩguo ngariake rĩngĩ.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki, aikaranĩtie na mũtumia wake, akĩnjũũria atĩrĩ, “Rũgendo rwaku nĩ rwa matukũ maigana na ūgaacooka rĩ?” Mũthamaki akĩona arĩ wega andũme; nĩ ūndũ ūcio ngĩtua ihinda rĩa gũthiĩ.

⁷ Ningĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre, reke heo marũa ndwarĩre abarũthi a Mũrimo-wa-Farati, nĩgeetha manjĩtikĩrie hitũkĩre kuo kinya nginye Juda. ⁸ O na no heo marũa ndwarĩre Asafu, mũmenyereri wa mũtitũ wa mũthamaki, nĩgeetha akaahe mbaũ cia gũthondeka mĩgamba ya ihingo cia nyũmba ya ūthamaki irĩa iriganĩtie na hekarũ, na cia gwaka rũthingo rwa itũura inene

* 1:1 Kwarĩ miaka mĩrongo kenda na ūmwe kuuma mĩgwate ya mbere yacooka Jerusalemu. † 1:1 Shushani nikuo athamaki a Perisia maaikaraga hĩndĩ ya heho; kwarĩ mũkuru-inĩ wa Rũtĩ rwa Tĩgĩrĩsi. ‡ 1:3 Wathani wa Perisia wagayanĩtio ng'ongo ithatũ; rũgongo rwa Juda rwathagwo kuuma Samaria.

o na cia gwaka nyumba iria ndirikiraga?” Na tondū ūtugi wa guoko kwa Ngai wakwa warī hamwe na nī, mūthamaki agūthikira kūhīngīria maūndū marīa mothe ndaamūiritie. ⁹ Nī ūndū ūcio ngīthīi kūrī abarūthi a Mūrīmo-wa-Farati, ngīmanengera marūa ma mūthamaki. Ningī mūthamaki nīatūmīte anene a mbūtū cia ita hamwe na thigari iria ithiiga na mbarathi tūthīi hamwe nao.

¹⁰ Rīria Sanibalati ūria Mūhoroni,* na Tobia mūnene ūria Mūamoni, maaigire ūhoro ūcio, magītangika mūno makīria nīkūigua atī kwarī mūndū wokīte gūcaria maūndū ma kūguna andū a Isiraeli.

Nehemia Kūrora Thingo cia Jerusalemu

¹¹ Nīndathiire Jerusalemu, na thuutha wa gūikara kuo mīthenya itatū-rī, ¹² ngiumagara ūtukū ndī na andū matarī aingī. Nderīte mūndū o na ūmwe ūndū ūria Ngai wakwa eekīrite ngoro-inī yakwa njike nī ūndū wa Jerusalemu. Gūtiari na mbarathi ingī tīga iria yanguuīte.

¹³ Nīndathiire ūtukū ngereire Kīhingo gīa Kīanda,† njerekeire Gīthima kīa Ndamathia na Kīhingo gīa Kīara-inī,‡ ngīroraga thingo cia Jerusalemu iria ciomomoretwo, na ihingo ciarīo iria ciacinītuo ikaniinwo nī mwaki. ¹⁴ Ningī ngīthīi o na mbere njerekeire Kīhingo gīa Gīthima na Karia-inī ka Mūthamaki, no hatari handū haiganu ha kūhītūkīrwo nī mbarathi yakwa; ¹⁵ nī ūndū ūcio ngīambata na mūkuru ūtukū ngīroraga ūria rūthingo rwatari. Ndakinya mūthia, ngīhūdūka ngīngīria Kīhingo gīa Kīanda rīngī. ¹⁶ Anene a kūu matiamenyire kūrīa ndathiite kana ūria ndekaga tondū ndiamenyithīte Ayahudi, kana athīnjīri-Ngai, kana arīa maarī igweta, kana anene, o na kana arīa angī mangīarutire wīra.

¹⁷ Ningī ngīmeera atīrī, “Nīmūrona thīna ūria tūrī nāguo: itūūra rīa Jerusalemu nīrianangīku, na ihingo ciarīo igacinwo na mwaki. Ūkai twake rūthingo rwa Jerusalemu rīngī, na tūtīgacooka kūnyararwo o na rī.” ¹⁸ O na ningī ngīmeera ūria guoko kwa ūtugi kwa Ngai wakwa kwarī hamwe na nī, na ūria mūthamaki anjīrīte.

Nao magīcookia atīrī, “Nītambīrīriei gwaka rīngī.” Nī ūndū ūcio makīambīrīria wīra ūcio mwega.

¹⁹ No rīria Sanibalati ūria Mūhoroni na Tobia mūnene ūria Mūamoni na Geshehu ūria Mūarabu maaigire ūhoro ūcio, magītūnyūrūria na magītūtēkerera, makīūria atīrī, “Nī atīa ūū mūreka? Kai mūkūremera mūthamaki?”

²⁰ Ngīmacookeria atīrī, “Ngai wa Igūrū nīwe ūgūtūma tūgaacīre. Ithuī ndungata ciake nītūk-wambīrīria gwaka rīngī, no ha ūhoro wanyu-rī, mūtīrī na igai gūkū Jerusalemu, kana kīhoto, kana ūndū wa tene wa kūmūnyīitithania narīo.”

3

Aaki a Rūthingo

¹ Na rīrī, Eliashibu mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene na athīnjīri-Ngai arīa angī a thiritū yake, magīthīi kūruta wīra, na magīcookereria Kīhingo kīa Ng’ondū. Magīkāmūra na magīgīkīra mīrango. Magīaka o nginya Mūthiringo ūria mūrīhu na igūrū wa Igana, ūria maamūrīre, na magīaka o nginya Mūthiringo ūria mūrīhu na igūrū wa Hananeli. ² Andū a Jeriko magīaka gīcunjī kīria kīariganīte na ho, nake Zakuri mūrū wa Imuri agīaka kūrigania nao.

³ Kīhingo gīa Thamaki gīakīrwo rīngī nī ariū a Hasenaa. Nīmarire mīgogo yakīo, na magīkīra mīrango na igera cia kūmīhinga na icuuma ciakīo. ⁴ Meremothu mūrū wa Uria mūrū wa Hakozi, nīwe wacookereire gīcunjī kīria kīarūmīrīre. Nake Meshulamu mūrū wa Berekia mūrū wa Meshezabeli agīcookereria rūthingo gīcunjī kīria kīariganīte na hau. Ningī Zadoku mūrū wa Baana agīthīi na mbere gūcookereria gīcunjī kīria kīarūmīrīre. ⁵ Gīcunjī kīria kīarūmīrīre gīacookereirio nī andū a Tekoa, no andū ao arīa maarī igweta nīmaregire kūruta wīra ūria maaheetwo nī arūgamīrīri ao.

⁶ Joiada mūrū wa Pasea marī na Meshulamu mūrū wa Besodeia nīo macookereire Kīhingo kīa Jeshanahi. Nīmarire mīgogo yakīo, na magīkīra mīrango na igera cia kūmīhinga na icuuma ciakīo. ⁷ Kūrigania nao, wīra wa gūcookereria rūthingo warutīrwo nī andū a kuuma Gibeoni na Mizīpa, nīo Melatia wa Gibeoni, na Jadoni wa Meronothu, matūūra marīa maathagwo nī barūthi wa Mūrīmo-wa-Farati. ⁸ Uzieli mūrū wa Harihaia, ūmwe wa aturi a thahabu, nīacookereire kūrīa kwarūmīrīre; nake Hanania, ūmwe wa athondeki a maguta manungi wega, agīcookereria rūthingo harīa haariganīte na hau. Magīcookereria rūthingo rwa Jerusalemu o nginya Rūthingo rūria Rwarī. ⁹ Gīcunjī kīria kīarūmīrīre gīacookereirio nī Refaia mūrū wa Huri ūria warī mwathi wa nuthu ya gīcigo kīmwe kīa

* 2:10 Sanibalati aarī barūthi wa Samaria. † 2:13 Kīhingo gīa Kīanda kīarī mwena wa ithūro wa rūthingo rwa Jerusalemu. ‡ 2:13 Kīhingo gīa Kīara-inī nīkīo Ayahudi moimagīria nyamū iria ciarutagwo magongona, magacitwara Gītuamba-inī kīa Beni-Hinomu.

Jerusalemu. ¹⁰ Kùhakana na hau, Jedaia mürü wa Harumafu agĩcookereria rùthingo rüría rwang'etheire nyumba yake, nake Hatushu mürü wa Hashabineia agĩcookereria rùthingo rüría rwariganitie nake. ¹¹ Malikija mürü wa Harimu, na Hashubu mürü wa Pahathu-Moabi nao nĩmacookereirie gĩcunji kĩngĩ, hamwe na Mùthiringo üría müraihu na igürü wa Mariiko ma Mwaki. ¹² Gĩcunji kĩa kiarumĩrĩre gĩacookereirio nĩ Shalumu mürü wa Haloheshu, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kia Jerusalemu, ateithĩrĩrio nĩ airĩtu ake.

¹³ Kĩhingo gĩa Kĩanda gĩacookereirio nĩ Hanuni hamwe na andũ arĩa maatũũraga Zanoa. Magĩgĩaka rĩngĩ na magĩkĩra mĩrango, na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo, ningĩ magĩcookereria rùthingo ũraihi wa mĩkono 1,000* o nginya Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ.

¹⁴ Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ gĩacookereirio nĩ Malikija mürü wa Rekabu, mwathi wa gĩcigo kia Bethi-Hakeremu. Agĩgĩaka rĩngĩ na agĩkĩra mĩrango, na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo.

¹⁵ Kĩhingo gĩa Gĩthima gĩacookereirio nĩ Shalumu mürü wa Koli-Hoze, mwathi wa gĩcigo kia Mizipa. Agĩgĩaka rĩngĩ, agĩkĩgita, na agĩkĩra mĩrango na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. Ningĩ nĩacookereirie rùthingo rwa Karia ga Siloamu kũrigania na Mũgũnda wa Mũthamaki, o nginya ngathi-inĩ ya gũikũrũka kuuma Itũũra Inene rĩa Daudi. ¹⁶ Kuuma harĩ we, Nehemia mürü wa Azibuku, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Bethi-Zuru,[†] agĩcookereria rùthingo nginya kũng'ethera mbĩrĩra cia Daudi, o nginya karia-inĩ ga kwĩyenjera, na o nginya Nyũmba ya Njamba cia Ita.

¹⁷ Kũrigania nake, wĩra wa gũcookereria rùthingo warutĩrwo nĩ Alawii arĩa maarũgamĩrĩrwo nĩ Rehumu mürü wa Bani. Kũrigania nake, Hashabia, mwathi wa nuthu ya gĩcigo gĩa Keila, agĩcookereria rùthingo handũ-inĩ ha andũ a gĩcigo gĩake. ¹⁸ Kũrigania nake, andũ ao a bũrũri nĩo maacookereirie rùthingo matongoretio nĩ Binui mürü wa Henadadi, mwathi wa nuthu iyo ĩngĩ ya Keila. ¹⁹ Kũrigania nake, Ezeri mürü wa Jeshua, mwathi wa Mizipa, nĩacookereirie gĩcunji kĩngĩ kuuma harĩa haang'etheire mwambato nginya harĩa haigagwo indo cia mbaara, o nginyagia koine-inĩ. ²⁰ Kũrigania nake, Baruku mürü wa Zabai agĩcookereria gĩcunji kĩngĩ arĩ na kiyo, kuuma koine-inĩ nginya itoonjero rĩa nyũmba ya Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ürĩa mũnene. ²¹ Kũrigania nake, Meremothu mürü wa Uria, mürü wa Hakozi, nĩacookereirie gĩcunji kũ kĩngĩ kuuma itoonjero rĩa nyũmba ya Eliashibu nginya mũthia-inĩ wayo.

²² Kũrigania nake, rùthingo rwacookereirio nĩ athĩnjĩri-Ngai a kuuma rũgongo rürĩa rwathiũrũkĩrie kũu. ²³ Kuuma harĩo, Benjamini na Hashubu magĩcookereria rùthingo gĩcunji kĩa kiarĩ mbere ya nyũmba yao; na kũrigania nao, Azaria mürü wa Maaseia, mürü wa Anania, agĩcookereria rùthingo hakuhi na nyũmba yake. ²⁴ Kũrigania nake, Binui mürü wa Henadadi nĩacookereirie gĩcunji kĩngĩ kuuma nyũmba-inĩ ya Azaria o nginya koine-inĩ harĩa thingo ciacemanĩrie, ²⁵ nake Palali mürü wa Uzai agĩcookereria rùthingo kũng'ethera harĩa thingo ciacemanĩrie na mũthiringo ũria wacomokete nyũmba-inĩ ya igürü ya mũthamaki hakuhi na nja ya arangĩri. Kũrigania nake, Pedaia mürü wa Paroshu ²⁶ hamwe na atungati a hekarũ arĩa maatũũraga kĩrĩma-igürü kĩa Ofeli magĩcookereria rùthingo o nginya kũng'ethera Kĩhingo kĩa Maaĩ kwerekera mwena wa irathiĩro na kũng'ethera mũthiringo ũria wacomokete na igürü. ²⁷ Kũrigania nao, andũ a Tekoa magĩcookereria gĩcunji kĩngĩ kuuma mũthiringo mũnene ũria wacomokete na igürü nginya rùthingo rwa Ofeli.

²⁸ Igürü wa Kĩhingo kĩa Mbarathi, athĩnjĩri-Ngai nĩmacookereirie rùthingo, o mũndũ mbere ya nyũmba yake. ²⁹ Kũrigania nao, Zadoku mürü wa Imeri agĩcookereria rùthingo kũng'ethera nyũmba yake. Kũrigania nake, Shemaia mürü wa Shekania, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Irathiĩro, nĩwe wacookereirie rùthingo rürĩa rwarũmĩrĩre. ³⁰ Kũrigania nake, Hanania mürü wa Shelemia, na Hanuni mürü wa gatandatũ wa Zafafu, nĩo maacookereirie gĩcunji kũ kĩngĩ. Kũrigania nao, Meshulam mürü wa Berekia agĩcookereria rùthingo kũng'ethera harĩa aikaraga. ³¹ Kũrigania nake, Malikija, ũmwe na aturi a thahabu, agĩcookereria rùthingo nginya nyũmba-inĩ ya ndungata cia hekarũ na cia onjorithia, kũng'ethera Kĩhingo gĩa Gũtũria, na o nginya kanyũmba karia kaarĩ igürü rĩa koine; ³² na gatagati ga kanyũmba karia kaarĩ igürü rĩa koine na Kĩhingo kĩa Ng'ondũ haacookereirio nĩ aturi a thahabu na onjorithia.

* 3:13 nĩ ta mita 450 † 3:16 Bethi-Zuru yari kambĩ ya tene ya arangĩri a Mũthamaki Daudi.

¹ Rīrīa Sanibalati aaiguire atī nītwakaga rūthingo rīngī, akīrakara na agīthirīka mūno. Agīthekerera Ayahudi,² na arī mbere ya athiritū ake na mbūtū cia ita cia Samaria, akiuga atīrī, “Ayahudi aya ahinyaru-rī, nī kīi mareka? Nīmegūcookereria rūthingo rwa? Nīmekūruta magongona? Nīmekūrīka wīra ūyū na mūthenya ūmwe? Maahota gūtūma mahiga macooke muoyo kuuma hība-inī ici cia mahuti maya mahūte ūu wothe?”

³ Tobia ūrīa Mūamoni, ūrīa warī mwena wake, akiuga atīrī, “Rūthingo rūu rwa mahiga maraaka-rī, o na mbwe īngīrūhaica no īrūmomore!”

⁴ No rīrī, Wee Ngai witū tūthikīrīrie, tondū tūrī andū anyarare. Garūra irumi icio ciao imacookerere. Maneane ta matahītwa būrūrī-inī wa ūkombo. ⁵ Ndūkahithirīre mahītia mao kana weherie mehia mao kuuma ūthiū-inī waku, nīgūkorwo nīmarumīte andū arīa maraaka.

⁶ Nī ūndū ūcio tūgīaka rūthingo rūu rīngī o nginya ruothe rūgīkinya nuthu ya ūraihi waruo, nīgūkorwo andū acio maarutire wīra na ngoro cia kwīyendera.

⁷ No hīndī īrīa Sanibalati, na Tobia, na Aarabu, na Aamoni, na andū a Ashidodi maiguire atī thingo cia Jerusalemu nīciathiiga na mbere gūcookererio na atī mīanya nīyathingagwo-rī, makīrakara mūno. ⁸ Magīthī ndundu marī othe, magīciira ūrīa megūka mahūūrane na Jerusalemu, na mambīrīrie ngūi kuo. ⁹ No nītwahooire Ngai witū na tūkīga arangīri a gūtūgītira mūthenya na ūtukū nī ūndū nītwehītīrwo.

¹⁰ O ihinda rūu, andū a Juda makiuga atīrī, “Aruti a wīra nīmaroorwo nī hinya, na nī kūrī na mahuti maingī mūno matangīreka twake rūthingo rūu rīngī.”

¹¹ O nacio thū ciitū ikiuga atīrī, “Mūira wa mamenye ūhoru kana matuone, tūgūkorwo hamwe nao, tūmoorage na tūtūme wīra ūcio ūtīge kūrutwo.”

¹² Hīndī īyo Ayahudi arīa maatūūraga hakuhi na thū icio magīūka, magītīwīra maita ikūmi atīrī, “O kūrīa mūngīūrīra-rī, nīmegūtūtharīkīra.”

¹³ Nī ūndū ūcio ngūiga andū amwe na thuutha wa kūrīa rūthingo rwarī thī mūno na gūtaarī na ūgītīri; ngīmaiga kūrīgana na nyūmba ciao marī na hīū ciao cia njora, na matimū, na mota. ¹⁴ Ndaarīkia kuona ūrīa maūndū maatarī, ngīrūgama ngīra andū arīa maarī igweta, na anene, na andū arīa angī atīrī, “Mūtīkametīgīre. Rīrikanai Mwathani, o we ūrīa mūnene na wa kūmakania, nīguo mūrūrīrie ariū a thoguo, na aanake anyu, na airītu anyu, na atumia anyu, o na mīciī yanyu.”

¹⁵ Rīrīa thū ciitū ciamenyire atī nītwamenyete ūhoru wa ndundu yao, na atī Ngai nīarīgīrīrie ūndū ūcio, ithuothē tūgīcooka rūthingo-inī, o mūndū agīthī wīra-inī wake.

¹⁶ Kuuma mūthenya ūcio nuthu ya andū akwa nīo maarutaga wīra nayo nuthu īyo īngī yao makīheo matimū, na ngo, na mota, o na nguo cia kīgera. Anene nao makīrūgama thuutha wa andū othe a Juda ¹⁷ arīa maakaga rūthingo. Nao arīa maakuuga indo cia mwako maarutaga wīra na guoko kūmwe, nakuo kūrīa kūngī kūnyīitīte kīndū kīa mbaara, ¹⁸ nake mwaki o wothe aikaraga eyohete rūhiū rwake rwa njora njohero o akīrutaga wīra. No mūhuhi wa karumbeta aanjīkaraga hakuhi.

¹⁹ Nīngī ngīra arīa maarī igweta, na anene, na andū arīa angī atīrī, “Wīra nī mūingī mūno na ūgatambūrūka, na nītūraihanīrīrie mūno mūndū na ūrīa ūngī rūthingo-inī. ²⁰ Rīrīa rīothe mūngīgua karumbeta kaahuhwo, mūuke harīa tūrī. Ngai witū nīwe ūgūtūrūrīra!”

²¹ Nī ūndū ūcio tūgīthī na mbere na kūruta wīra, nuthu ya andū īnyīitīte matimū kuuma rūciini nginya njata cioneke hwaī-inī. ²² Hīndī o īyo ngīra andū atīrī, “Reke o mūndū na mūteithia wake maikarage Jerusalemu thīini ūtukū, nīgeetha matūtungatagīre ta arangīri ūtukū, na mūthenya makaruta wīra.” ²³ Nī mwene, kana ariū a baba, kana andū akwa, kana arangīri arīa maarī hamwe na nī gītīri warutaga nguo; o mūndū aakoragwo na indo ciake cia mbaara o na agīthī gūtaha maai.

5

Nehemia Gūteithia Athiini

¹ Na rīrī, andū amwe na atumia ao nīmatetire mūno nī ūndū wa ūrīa maahinyīrīrio nī Ayahudi arīa angī ariū a ithe wao. ² Amwe moigaga atīrī, “Ithui na aanake aitū na airītu aitū tūrī aingī. Na no nginya tūkorwo na irio, nīguo tūrīe tūtūūre muoyo.”

³ Angī moigaga atīrī, “Tūneanaga ithaka ciitū na mīgūnda iitū ya mīthabibū, na mīciī iitū itūrūgamīrīre nīguo tūheo irio hīndī ya ng’aragu.”

⁴ O na angī moigaga atīrī, “No nginya tūngīakombire mbeeca nīguo tūhote kūrīha igooti rīa mūthamaki rīa ithaka ciitū na mīgūnda ya mīthabibū. ⁵ O na gūtūika tūrī a mūthiimo ūmwe na thakame īmwe na andū a būrūrī witū, na o na gūtūika aanake aitū nī ēga o ta ao-rī, ithui tūtūkīte no nginya tūneane aanake aitū na airītu aitū matuīke ngombo. O na rūu airītu aitū amwe nī ngombo, no tūtīri na

ūhoti wa kūgīrīrīria ūndū ūcio tondū ithaka ciitū na mīgūnda iitū ya mīthabibū īrī moko-inī ma andū angī.”

⁶ Rīrīa ndaiguire mateta mao na thitango icio, nīndarakarire mūno. ⁷ Ngīcūūrania maūndū macio, na ngīrūithia andū arīa maarī igweta na anene, ngīmeera atīrī, “Nīmūreetia andū a būrūrī wanyu uumithio wa mbeeca iria mūmakombithītel!” Nī ūndū ūcio ngītana mūcemanio mūnene wa kūmaciirithia, ⁸ ngiuga atīrī, “Tūgeretie o ūrīa tūngihota gūkūra Ayahudi ariū a ithe witū arīa mendeirio ndūrīrī. No inyuī nī kwendia mūrendia andū anyu nīguo tūcooke tūmagūre rīngī!” Andū acio magīkira ki tondū matingōnire wa kuuga.

⁹ Ningī ngīthīi na mbere ngiuga atīrī, “Ūrīa mūreka ti wega. Githī mūtiagīrīrwo nī gūthiiaa mwītīgīrīe Ngai witū nīgeetha tūtikanyarawo nī ndūrīrī iria irī ūthū na ithuī? ¹⁰ Nīi, na ariū a baba, na andū akwa, o na ithuī nītūrakombithia andū mbeeca na irio. No rekei gwītia kwa uumithio wa mbeeca iria mūkombanīire gūthire! ¹¹ Cookeriai andū ithaka ciao narua, na mīgūnda yao ya mīthabibū na ya mītamaiyū, na nyūmba ciao, o na uumithio ūcio mūmarīhagia wa gīcunjī kīa igana kīa mbeeca, na ngano, na ndibei ya mūhihano, na kīa maguta.”

¹² Nao makiuga atīrī, “Nītūkūmacookeria. Na tūtikūmetia kīndū kīngī. Tūgwika o ta ūrīa ūkuuga.”

Ningī ngītūmanīra athīnjīri-Ngai ngūra andū arīa maarī igweta na arīa anene mehīte atī nīmakahingia ūrīa meranīire. ¹³ O na nīi ngīribariba icūrī cia nguo yakwa ya igūrū, ngiuga atīrī, “O ta ūguo-rī, mūdū o wothē ūtakahingia kīrīkanīro gīkī, Ngai aromūribariba kuuma nyūmba yake na kuuma kūrī indo ciake. Nī ūndū ūcio mūdū ta ūcio aroribaribwo, atigwo atārī kīndū!”

Mūngī wothē ūkiuga, “Ameni,” na ūkīgooa Jehova. Nao andū othe magīka o ta ūrīa meeranīire.

¹⁴ Ningī kuuma mwaka wa mīrongo īrī wa Mūthamaki Aritashashita, rīrīa ndathuurirwo ndūike barūthi wao būrūrī wa Juda, nginyagia mwaka wa mīrongo ītatū na īrī, mīaka ikūmi na īrī-rī, nīi o na kana ariū a baba, tūtīarīire irio iria ciagayagīrwo barūthi. ¹⁵ No rīrī, abarūthi arīa maarī mbere yakwa nīmahatagīrīria andū mūno na makametia cekerī cia betha mīrongo īna,* hamwe na irio na ndibei. Ateithīrīria ao nao no mahatagīrīria andū. No nīi tondū wa gwītīgīra Ngai ndiekire ūguo. ¹⁶ Handū ha gwika ūguo-rī, nīi ndeheapire gwaka rūthingo rūrū. Andū akwa othe moonganīte hau nī ūndū wa wīra; na tūtīgana kūgūra ithaka.

¹⁷ Ningī-rī, Ayahudi igana rīa mīrongo ītano, o hamwe na anene maarīiga gwakwa, hamwe na arīa mookaga kuuma ndūrīrī-inī iria ciatūthiūrūrūkīirie. ¹⁸ O mūthenya indo iria ciahaaragīrio cia kūrīo ciarī ndegwa īmwe, na ng’ondū ithathatū noru, na ngūkū, na o mīthenya ikūmi yathira ndaarehagīrwo ndibei nyingī mūno ya mīthemba yothē. O na kūrī ūguo-rī, ndietagia irio iria ciagayagīrwo barūthi, tondū maruta macio nīmaritūhīire andū.

¹⁹ Wee Ngai wakwa, ndirikana, ūnjike wega nī ūndū wa maūndū marīa mothe njikīire andū aya.

6

Gūthīi na Mbere Kūgīrio Gwaka Rūthingo

¹ Na rīrīa Sanibalati, na Tobia, na Geshemu ūrīa Mūarabu, na thū iria ingī ciitū maakinyīrwo nī ūhorō atī nīnjakīte rūthingo rīngī na hatiarī ithenya o na rīmwe rīatigarīte rūthingo-inī, o na gūtuika nginyagia ihinda rīu ndiekīrīte mīrango ya ihingo, ² Sanibalati na Geshemu makīndūmīra ndūmīrīrī īno: “Ūka, reke tūcemanie itūūra-inī rīmwe werū-inī wa Ono.”

No rīrī, maathugundaga kūnjika ūūru; ³ nī ūndū ūcio ngīmatūmīra andū mamacookerie atīrī: “Ndī na wīra wa bata ndīraruta, ndingīhota gūkūrūka njūke. Wīra ūngīkīrūgamio nīkī, atī nyambe njikūrūke kūrī inyuī?” ⁴ Maandūmīre ndūmīrīrī ta īyo maita mana, na o hīndī ndaacookagia icookio rīu.

⁵ Ihinda rīa gatano Sanibalati akīndūmīra ndungata yake na ndūmīrīrī o ro īyo, ikuuīte marīa mataarī matume, ⁶ marīa maandikītwo ūū:

“Ūhorō nīwarītio ndūrīrī-inī, na Geshemu aroiga ūhorō ūcio nī wa ma, atī wee na Ayahudi nīmūrathugunda kūremera mūthamaki mūmūūkīrīre, na nī ūndū ūcio nīmūraaka rūthingo. Ningī kūringana na ūhorō ūcio nīūrenda gūtuika mūthamaki wao ⁷ na atī nī ūthuurīte anabīi a kwanīrīra ūhorō ūgūkonīi kūu Jerusalemu makiugaga atīrī, ‘Juda kūrī na mūthamaki!’ Rīu-rī, ūhorō ūcio nīgūkinyīra mūthamaki; nī ūndū ūcio ūka, twaranīire.”

⁸ Na nīi ngīkīmūcookeria atīrī: “Gūtīrī ūndū ta ūcio ūroiga ūrekīka; nī gwīthugundīra ūrethugundīra ūhorō ūcio meciirīa-inī maku.”

⁹ Andū acio maageragia ūrīa wothē mangītūguoyohia, magīciirīa atīrī, “Moko mao nīmekwaga hinya wa kūruta wīra, nāguo wage kūrīka.”

* 5:15 nī ta nuthu kilo

No ngihooya Ngai, ngimwira atiri, “Riu ikira moko makwa hinya.”

¹⁰ Muthenya umwe nindathiire mucii gwa Shemaia muru wa Delaia, muru wa Mehetabeli, uria wahingirwo gwake mucii. Akinjira atiri, “Nitucemanie nyumba ya Ngai, hekaru thini, na tuinge mirango ya hekaru, tondu kuri na andu maroka gukuraga, meguka gukuraga utuku.”

¹¹ No ngimuria atiri, “Mundu ta ni niagirirwo ni kuira? Kana mundu ta ni niagirirwo kwihitha thini wa hekaru* ahonokie muoyo wake? Ni ndiguthi!” ¹² Nindamenyire ati ti Ngai wamutumite, no aandathagira uru tondu Tobia na Sanibalati nimamurihite eke uguo. ¹³ Aarhitwo niguu atume nditigire nigeetha ndeka uguo njilie, ngie na riitwa ruru nao mone njira ya kuumenithia.

¹⁴ Wee Ngai wakwa, ririkana Tobia na Sanibalati tondu wa uria mekite, na uririkane Noadia munabii mundu-wa-nja, o na anabii aria ang makoretwo makigeria kunjikira guoya.

Kurika kwa Ruthingo

¹⁵ Ni undu ucio, ruthingo ruu rwarikire thuutha wa muthenya mirongo itano na iri, muthenya wa mirongo iri na itano, mweri-ini wa Eluli. ¹⁶ Riria thu ciitu ciaiguire uhoru ucio, ndurir ciothe iria ciatuthiururukirie igitigira na ikiga mwihoko, ni undu nimamenyire ati wira ucio warutikire na undu wa uteithio wa Ngai witu.

¹⁷ Ningi matuku-ini macio, andu aria maar igweta a Juda nimatunmagira Tobia marua maingi, nao nimanyitaga macookio kuuma kuri Tobia. ¹⁸ Nigukorwo andu aingi a Juda nimehitite gukorwo mwena wake, tondu aari muthoni-we wa Shekania muru wa Ara, na muriu wake Jehohanani aahikitie mwar wa Meshulamu muru wa Berekia. ¹⁹ Na ningi nimaikaraga makitheaga uhoru wa ciiko ciake njega magacooka makamwira uria na ni njugite. Nake Tobia akaandunmagira marua ma gutuma nditigire.

7

¹ Na riri, ruthingo rwarika gwakwo ringi, na ni ngikorwo njikirite mirango iingo-ini-ri, niro arangiri a iingo, na aini, na Alawii maathuurirwo. ² Nindatuire Hanani muru wa baba murugamiriri wa Jerusalem, mari na Hanania munene wa gikaro kigitire kia muthamaki, tondu aari mundu mwihokeku, na agetigira Ngai gukira andu aria ang. ³ Ngimeera atiri, “Iingo cia Jerusalem itikahinguragwo, o nginya riria riu rikoragwo riarite. Ningi o na riria arangiri a iingo mari wira-ini, nimaikarage mahingite mirango iyo, na makamikira migiko. Ningi muthuure aikari a Jerusalemu matuika arangiri, amwe marangagire haria matuuirirwo kurangira, na aria ang marangagire hakuhi na nyumba cio.”

Andu aria Maacookire kuuma Ithamirio

⁴ Na riri, itura ria Jerusalem riar inene muno na rikaarama, no andu aria maatunraga kuo maar anini, na nyumba itakoretwo ciakirwo ringi. ⁵ Ni undu ucio Ngai wakwa akinjikira wendo ngoro-ini yakwa wa gucookaniriria andu aria maar igweta, na anene, na andu aria ang niguu meyandikithie kuringana na nyumba cio. Nindonire ibuku ria maritwa ma njaro cia aria maar a mbere gucooka. Uu niguu ndonire riandikitwo:

⁶ Aya nio andu a bururi aria maacookire kuuma bururi uria maatahirwo, aria Nebukadenezaru muthamaki wa Babuloni aatahite akamatwara Babuloni bururi wa ukombo (nao magacooka Jerusalem na Juda, o mundu itura-ini riake, ⁷ marehanite na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia, na Azaria, na Raamia, na Nahamani, na Moridekai, na Bilishani, na Misiperethu, na Bigivai, na Nehumu, na Baana):

Muigana wa andu a Isiraeli watarii uu:

⁸ njaro cia Paroshu ciari 2,172

⁹ na cia Shafatia ciari 372

¹⁰ na cia Ara ciari 652

¹¹ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimite hari Jeshua na Joabu) ciari 2,818

¹² na cia Elamu ciari 1,254

¹³ na cia Zatu ciari 845

¹⁴ na cia Zakai ciari 760

¹⁵ na cia Binui ciari 648

¹⁶ na cia Bebai ciari 628

¹⁷ na cia Azigadi ciari 2,322

¹⁸ na njaro cia Adonikamu ciari 667

* 6:11 Andu aria mataari athinjiri-Ngai matietikiritio gutoonya Handu-haria-Hatheru-Muno.

- ¹⁹ na njiaro cia Bigivai ciarĩ 2,067
- ²⁰ na cia Adini ciarĩ 655
- ²¹ na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98
- ²² na cia Hashumu ciarĩ 328
- ²³ na cia Bezai ciarĩ 324
- ²⁴ na cia Harifu ciarĩ 112
- ²⁵ na cia Gibeoni ciarĩ 95.

- ²⁶ nao andũ a Bethlehemu na Netofa maarĩ 188
- ²⁷ na andũ a Anathothu maarĩ 128
- ²⁸ na andũ a Bethi-Azimavethu maarĩ 42
- ²⁹ na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743
- ³⁰ na andũ a Rama na Geba maarĩ 621
- ³¹ na andũ a Mikimashi maarĩ 122
- ³² na andũ a Betheli na Ai maarĩ 123
- ³³ na andũ a Nebo ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 52
- ³⁴ na andũ a Elamu ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 1,254
- ³⁵ na andũ a Harimu maarĩ 320
- ³⁶ na andũ a Jeriko maarĩ 345
- ³⁷ na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 721
- ³⁸ na andũ a Senaa maarĩ 3,930.

³⁹ Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

njiaro cia Jedaia
(iria cioimĩte harĩ nyũmba ya Jeshua) ciarĩ 973

- ⁴⁰ na cia Imeri ciarĩ 1,052
- ⁴¹ na cia Pashuri ciarĩ 1,247
- ⁴² na cia Harimu ciarĩ 1,017.

⁴³ Nao Alawii maarĩ:

a njiaro cia Jeshua (iria cioimĩte harĩ Kadimieli, rūciaro-inĩ rwa Hodavia) ciarĩ 74.

⁴⁴ Nao aini maarĩ:

njiaro cia Asafu ciarĩ 148.

⁴⁵ Nao aikaria a ihingo maarĩ:

njiaro cia
Shalumu, na Ateri, na Talimoni, na Akubu, na Hatita, na Shobai ciarĩ 138.

⁴⁶ Nacio ndungata cia hekarũ ciarĩ:

njiaro cia
Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
⁴⁷ na Keroso, na Sia, na Padoni,
⁴⁸ na Lebana, na Hagaba, na Shalimai,
⁴⁹ na Hanani, na Gideli, na Gaharu,
⁵⁰ na Reaia, na Rezini, na Nekoda,
⁵¹ na Gazamu, na Uza, na Pasea,
⁵² na Besai, na Meunimu, na Nefisimu,
⁵³ na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
⁵⁴ na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
⁵⁵ na Barikosi, na Sisera, na Tema,
⁵⁶ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁷ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni ciarĩ:

njiaro cia
Sotai, na Soferethu, na Perida,

⁵⁸ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

⁵⁹ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Amoni.

⁶⁰ Ndungata cia hekarū hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni maarī andū 392.

⁶¹ Nao aya nīo maambatire kuuma matūūra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingtonanirie atī nyūmba ciao ciarī cia njiaro cia Isiraeli:

⁶² njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda ciarī 642.

⁶³ Na kuuma kūrī athīnjīri-Ngai:

njiaro cia

Hobaia, na Hakuza, na Barizilai (mündū ūrīa wahikītie mwarī wa Barizilai ūrīa Mūgileadi, na eetanagio na rīitwa rīu).

⁶⁴ Andū acio nīmacaririe maandīko ma nyūmba ciao, no matiigana kūmona, nī ūndū ūcio makīeherio thiritū-inī ya athīnjīri-Ngai, magītūuo ta andū maarī na thaahu. ⁶⁵ Nake barūthi wa kūu akīmaatha matikarie irio iria therie mūno, o nginya gūkaagia mūthīnjīri-Ngai ūratungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁶ Andū acio othe marī hamwe maarī 42,360, ⁶⁷ gūtatarītuo ndungata ciao cia arūme na cia andū-a-nja 7, 337; ningī nī maarī na aini arūme na andū-a-nja 245. ⁶⁸ Maarī na mbarathi 736, na nyūmbū 245, ⁶⁹ na ngamīra 435, na ndigiri 6,720.

⁷⁰ Atongoria amwe a nyūmba nīmarutire indo ciao nī ūndū wa wīra ūcio. Barūthi wa kūu nīaheanire durakima 1,000* cia thahabu, na mbakūri 50, na nguo cia athīnjīri-Ngai 530, nacio ikīgwo kīgīna-inī. ⁷¹ Nao atongoria amwe a nyūmba nīmaheanire indo nī ūndū wa wīra ūcio, durakima 20,000† cia thahabu, na ratiri 2,200‡ cia betha, nacio ikīgwo kīgīna-inī. ⁷² Mūigana wa kīrīa kīaheanirwo nī andū arīa angī warī durakima 20,000 cia thahabu, na ratiri 2,000§ cia betha, na nguo ⁶⁷ cia athīnjīri-Ngai.

⁷³ Athīnjīri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini na ndungata cia hekarū, marī hamwe na andū amwe ao, na andū arīa angī a Isiraeli magīaka na magītūūra matūūra-inī mao.

8

Ezara Gūthoma Watho

¹ Na rīrī, mweri wa mūgwanja wagīkinya-rī, andū a Isiraeli magīkorwo maatūūrīte thīinī wa matūūra mao. Nao andū othe makūngana marī ta mündū ūmwe kīhaaro-inī kīrīa kīarī mbere ya Kihingo kīa Maaī. Nao makūra Ezara ūrīa mwandiki-marūa arute Ibuku rīria rīa Watho wa Musa ūrīa Jehova aathite andū a Isiraeli.

² Nī ūndū ūcio, mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja, Ezara ūrīa mūthīnjīri-Ngai agītware Ibuku rīu rīa Watho mbere ya kīungano kīu kīonganite kīa arūme na andū-a-nja, na arīa angī othe mangīahotire gūtaūkīrwo nī ūhoro ūcio. ³ Agīthoma Ibuku rīu aanīrīre kuuma rūciinī nginya mīaraho, ang'etheire kīhaaro kīrīa kīarī mbere ya Kihingo kīa Maaī, arī mbere ya arūme, na andū-a-nja, na andū arīa angī mangīahotire gūtaūkīrwo nī ūhoro ūcio. Nao andū othe magītega matū, magīthikīrīria ciugo cia Ibuku rīa Watho.

⁴ Ezara ūrīa mwandiki-marūa aarūgamīte igūrū rīa gītara kīa mbaū kīrīa gīakītuo nī ūndū wa ūndū ūcio kīūmbe. Mwena wake wa ūrīo haarūgamīte Matithia, na Shema, na Anaia, na Uria, na Hilikia, na Maaseia, nago mwena wa ūmotho hakarūgama Pedaia, na Mishaeli, na Malikija, na Hashumu, na Hashibadana, na Zekaria, na Meshulamu.

⁵ Ezara akīhingūra Ibuku rīu. Andū othe nīmamuonaga tondū aarūgamīte handū hatūūgīru. Na rīrī aahingūrire Ibuku, andū othe makīrūgama na igūrū. ⁶ Ezara akīgooa Jehova, Ngai ūrīa mūnene; nao andū othe makīoya moko mao na igūrū makiuga atīrī, “Ameni! Amenī!” Magīcooka makīnamīrīra, makīhooya Jehova maturumithītie mothiū mao thī.

⁷ Nao Alawii, na nīo Jeshua, na Bani, na Sherebia, na Jamini, na Akubu, na Shabethai, na Hodia, na Maaseia, na Kelita, na Azaria, na Jozabadu, na Hanani, na Pelaia, makīruta andū ūhoro wa Watho, andū

* 7:70 nī ta kilo inyanya na nuthu (8.5) † 7:71 nī ta kilo 170 ‡ 7:71 nī ta tani īmwe na robo (1:25) § 7:72 nī ta tani īmwe na gūcunjī gīa ikūmī (1:1)

acio marūgamite o hau. ⁸ Magithoma kuuma lbuku rīa Watho wa Ngai, magitaūraga na magitaaragīria wega nigeetha andū acio mataūkīrwo wega nī ūhoro ūcio wathomagwo.

⁹ Ningī Nehemia ūrīa barūthi wa kūu na Ezara mūthīnjīri-Ngai na mwandiki-marūa hamwe na Alawii arīa maarutaga andū, makīra andū acio othe atīri, “Mūthenya ūyū wa ūmūthī nīmwmūrīre Jehova Ngai wanyu. Mūtigaacakaye kana mūrīre.” Nīgūkorwo andū acio othe nīmarīraga maigua ciugo cia Watho ūcio.

¹⁰ Nehemia akīmeera atīri, “Thiīi mūgekenie na irio iria njega, na mūnyue indo irī mūrīo, na indo icio imwe mūhe arīa matarī na kīndū mathondekeirwo. Mūthenya wa ūmūthī nīmwmūrīre Mwathani witū. Mūtīkagīe na kīeha, nīgūkorwo gīkeno kīa Jehova nīkīo hinya wanyu.”

¹¹ Alawii makīhooreria andū acio othe, makīmeera atīri, “Hoorerai tondū ūyū nī mūthenya mwamūrīe. Mūtīkagīe na kīeha.”

¹² Ningī andū othe magithīi makarīe na makanyue, na makaheane irio imwe, na magakūngūrīe makenete nī ūndū nīmataūkīrwo nī ciugo iria maarūtīwo.

¹³ Mūthenya wa keerī wa mweri, atongoria a nyūmba ciothe, marī hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, makīūngana harī Ezara ūcio mwandiki-marūa nīguo mathikīrīre ciugo cia Watho. ¹⁴ Nao magīkora kwandikītwo watho-inī ūrīa Jehova aathanīte na kanua ka Musa, atī andū a Isiraeli maikarage thiīni wa ithūnū hīndī ya gīathī kīa mweri wa mūgwanja, ¹⁵ na atī maanagīrīre na mahunjagīe ūhoro ūyū matūūra-inī mao o na kūu Jerusalemu makiugaga atīri: “Thiīi kūu būrūrī ūrīa ūrī irīma mūrīe honge cia mītamaiyū ya mīgūnda na ya gīthaka, na cia mīhandathi,* na cia mīkīndū, o na cia mītī ya kīruru cia gwaka ithūnū,” o ta ūrīa kwandikītwo.

¹⁶ Nī ūndū ūcio andū makīumagara, makīrehe honge, makīakīra ithūnū igūrū rīa nyūmba ciao o na nja ciao, na nja cia nyūmba ya Ngai, na kīhaaro-inī kīrīa kīarī Kīhingo-inī kīa Maaī, na kīrīa kīarī Kīhingo-inī kīa Efiraimu. ¹⁷ Andū arīa othe maacookete kuuma kūrīa maatwarītwo maatahwo makīakīra ithūnū, magīkara thiīni wacio. Kuuma matukū ma Joshua mūrū wa Nuni ngīnya mūthenya ūcio, andū a Isiraeli matiakoretwo makūngūrīe gīathī kīu ta ūguo. Nakīo gīkeno kīao kīarī kīnene mūno.

¹⁸ Mūthenya o mūthenya, kuuma mūthenya wa mbere ngīnya wa mūthia, Ezara nīathomaga lbuku rīa Watho wa Ngai. Nao nīmakūngūrīe gīathī kīu mūthenya mūgwanja, na mūthenya wa kanana, kūrīngana na watho, gūkīgīa na kīūngano.

9

Andū a Isiraeli Kuumbūra Mehia Mao

¹ Mweri-inī o ro ūcio, mūthenya wa mīrongo īrī na īna, andū a Isiraeli makīūngana hamwe mehingīte kūrīa irio na makehumba nguoa cia makūnia, o na makeitīrīria tīrī mītwe yao. ² Arīa maarī a rūciaro rwa andū a Isiraeli nīmeyamūrānīte na agēni othe. Makīrūgama o andū handū hao, makīumbūra mehia mao na waganu wa maithe mao. ³ Makīrūgama o ro hau maarī, magithoma lbuku rīa Watho wa Jehova Ngai wao ihinda rīa gīcunjī gīa kana kīa mūthenya, na magītūmīra gīcunjī o kīngī gīa kana makīumbūra mehia na magīthathaiyagīa Jehova Ngai wao. ⁴ Na rīrī, ngathī-inī nī haarūgamite Alawii, nīo Jeshua, na Bani, na Kadimieli, na Shebania, na Buni, na Sherebia, na Bani, na Kenani, nao magakayagīra Jehova Ngai wao na mīgambo maanīrīre.

⁵ Nao Alawii nīo Jeshua, na Kadimieli, na Bani, na Hashabineia, na Sherebia, na Hodia, na Shebania, na Pethahia, makiuga atīri, “Rūgamai mūgooco Jehova Ngai wanyu, ūcio ūtūūruga tene na tene.”

“Kūrathimwo nī rītwa rīaku rīrī riiri, narīo rīrotūgīrio gūkīra ūgooci na irathimo ciothe. ⁶ Wee wiki nowe Jehova. Nīwe wombire igūrū, o igūrū kūrīa kūrāya mūno, na ūkīūmba mbūtū cia njata ciaku, na thī na kīrīa gīothe kīrī kuo, na maria na indo ciothe iria irī thiīni wamo. Nīwe ūheaga indo ciothe muoyo, nacio mbūtū cia igūrū nīgūthathaiyagīa.

⁷ “Wee nīwe Jehova Ngai, ūrīa wathuurīre Aburamu ūkīmūruta Uri-ya-Akalidei na ūkīmūtua rītwa rīngī Iburahīmu. ⁸ Nīwonire atī ngoro yake nīyakwīhokete, nawe ūkīgīa na kīrīkanīro nake atī nīukahe njaro ciake būrūrī wa Akaanani, na wa Ahiti, na wa Aamorī, na wa Aperizi, na wa Ajebusi, na wa Agirigashi. Nīūhingīte kīranīro gīaku nī tondū ūrī mūthingu.

⁹ “Nīwonire ūrīa maithe maitū ma tene maathīnīkire marī būrūrī wa Misiri; ūkīgua kīrīro kīao marī hau Iria-inī Itune. ¹⁰ Ūkīringa ciama na morirū, na ūgīūkīrīra Firaūni, na anene ake othe, na andū a būrūrī wake othe, nīgūkorwo nīwamenyete ūrīa andū a Misiri metīaga makīmahinyīrīria. Nawe ūkīgīra igweta, rīrīa rītūūruga ngīnya ūmūthī. ¹¹ Nīwagayanīrie Iria Itune mbere yao, nī ūndū ūcio magītūikanīria iria gatagatī harīa haatuikīte thī nyūmū, no arīa maamaingatithītie ūkīmaikīa

* 8:15 Mīhandathi yakūruga rīrī tūhinga, na mahuti mayo nīmanungaga wega.

kūu kūrīku o ta ihiga rīkītio maaī-inī mariku mūno. ¹² Mūthenya wamatongoragia na gītugī gīa itu, naguo ūtūkū ūkamatongoria na gītugī kīa mwaki gīa kūmamūrīkīra njīra irīa mekūgera.

¹³ “Nīwaikūrīkire Kīrīma-inī gīa Sinai, ūkīmaarīria kuuma igūrū. Nīwamaheire mītabarīre na mawatho ma kīhooto na magīrīru, na kīrīra gīaku gīa kūrūmīrīrwo, o na maathani mega. ¹⁴ Nīwamamenyithirie Thabatū yaku theru na ūkīmahe maathani, na kīrīra gīaku gīa kūrūmīrīrwo, na mawatho kūgerera kanua ka Musa ndungata yaku. ¹⁵ Hīndī ya ng’ragu nīwamaheire irio kuuma igūrū, na rīrīa maarī anyooto ūkīmahe maaī kuuma rwaro-inī rwa ihiga; wamaathire mathīi makegwatīre būrūrī ūria wehītite woete guoko na igūrū atī nīūkamahe.

¹⁶ “No rīrī, maithe maitū ma tene magītītia na makīūmia ngoro ciao, makīaga gwachīkīra maathani maku. ¹⁷ Makīrega kūigua na makīaga kūrīrikana cīama iria waringīte gatagatī-inī kao. Nīmoomorie ngingo, na tondū wa ūremi wao magīthuurīra mūtongoria nīgeetha macooke ūkombo-inī wao. No rīrī, we ūrī Ngai ūrekanagīra mehīa, na ūrī mūtugi na mūigua tha, ndūhīuhaga kūrakara na ūiyūrītītwo nī wendo. Nī ūndū ūcio ndwamatiganīrie, ¹⁸ o na rīrīa methondekeire mūhianano wa njaū, makiuga atīrī, ‘Ino nīyo ngai yanyu irīa yamūrutire būrūrī wa Misiri,’ kana o na rīrīa meekire maūndū mooru mūno ma gūkūrūma.

¹⁹ “Tondū wa tha ciaku nyingī, ndwamatiganīrie kūu werū-inī. Gītugī gīa itu gītīagire kūmatongoria njīra-inī yao mūthenya, kana gītugī kīa mwaki gīkīaga kūmamūrīkīra ūtūkū njīra irīa mekūgerera. ²⁰ Wamaheire Roho waku mwega amarutage. Ndwagire kūmahe mana marīe, kana ūkīaga kūmahe maaī maanyoota. ²¹ Ihinda rīa mīaka mīrongo īna nīwamatūūrīrie werū-inī; matiagire kīndū o nakī, ningī nguo ciao itīgana gūthira, kana magūrū mao makīimba.

²² “Nīwamaheire mothamaki na ndūrīrī, ūkīmagāira o nginya mīhaka-inī ya kūraya. Magītaha būrūrī wa Sīhoni mūthamaki wa Heshiboni, na būrūrī wa Ogu mūthamaki wa Bashani. ²³ Waingīhirie ariū ao o ta njata cia matu-inī na ūkīmakīnia būrūrī ūria werite maithe mao matoonye makawīgwatīre ūtūike wao. ²⁴ Ariū ao nīmatooniyire, makīgwatīra būrūrī ūcio. Ūgītōoria andū a Kaanani ariā maatūūraga būrūrī ūcio mbere yao; ūkīneana andū a Kaanani kūrī o, hamwe na athamaki ao na andū a būrūrī ūcio, ūkīmaneana moko-inī mao meke nao o ūria mangīndire. ²⁵ Nīmatunyanire matūūra maarī mairīgīre na thingo cia hinya, na mīgūnda mīnoru, makīgwatīra nyūmba ciaiyūrīte indo njega cia mīthemba yothe, na ithima iria cienjetwo, na mīgūnda ya mīthabībū, na mīgūnda ya mītamaiyū, na mītī mīmīga mūno ya matunda. Makīrīa, nginya makīhūūna na makīagira mīrī; magīkenera wega waku mūingī.

²⁶ “No nīmagire gwathīka, magīkūremera, na makīhutatīra watho waku. Nīmooragire anabīi aku ariā maamataaraga nīguo mamacookie kūrī we; magīka maūndū mooru mūno ma gūkūrūma. ²⁷ Nī ūndū ūcio, ūkīmaneana moko-inī ma thū ciao, nacio ikīmahinyīrīria. No rīrīa maahinyīrīrio, magīgūkaīra. Ūkīmaigua kuuma igūrū, na tondū wa tha ciaku nyingī ūkīmahe andū a kūmahonokia, nao makīmaitēthūra kuuma moko-inī ma thū ciao.

²⁸ “No maarīkia kūgīa na ūhurīko, magīcookerera gwīka maūndū mooru maithe-inī maku. Hīndī īyo ūkīmatiganīria moko-inī ma thū ciao nīgeetha imaathe. Na rīrīa magīgūkaīre rīngī, ūkīmaigua ūrī o kūu igūrū, na tondū wa tha ciaku nīwamahonokagia kaingī.

²⁹ “Nīwamataarīre macookerere watho waku, no-o magītītia na makīrega gwathīkīra maathani maku. Makīthīa nīkūregana na mawatho maku marīa mangītūūria mūndū muoyo angīmaathīkīra. Nī ūndū wa kūng’athīa, magīkūhutatīra, makīūmia ngingo, na makīrega gūkūigua. ³⁰ Nīwamakīrīrīrie mīaka mīingī. Na ūndū wa Roho waku, nīwamakaanagia na tūnua twa anabīi aku. No matiigana gūkūigua, na nī ūndū ūcio ūkīmaneana moko-inī ma ndūrīrī iria maariganītie nacio. ³¹ No tondū wa tha ciaku nyingī, ndwamaniinire kana ūkīmatiganīria, nīgūkorwo ūrī Mūrungu mūtugi na mūigua tha.

³² “Na rīu-rī, Wee Ngai witū, Mūrungu mūnene ūrī hinya na wa gwītīgīrwo, o wee ūhingagia kīrīkanīro gīaku kīa wendo, ndūkareke moritū maya moneke ari ūndū mūnini maithe-inī maku, moritū maya matūkorete, na magakora athamaki aitū na atongoria aitū, na magakora athīnjīri-Ngai na anabīi aitū, na magakora maithe maitū na andū aku othe, kuuma matukū ma athamaki a Ashuri nginya ūmūthī. ³³ Maūndū-inī macio mothe matūkorete, wee ūkoretwo ūrī na kīhooto; wīkīte maūndū na wīhokeku, o rīrīa ithūi tūhītītie. ³⁴ Athamaki aitū, na atongoria aitū, na athīnjīri-Ngai aitū na maithe maitū, matiarūmīrīrie watho waku; matiathīkīrīrie maathani maku kana mataaro marīa wamaheire. ³⁵ O na rīrīa maarī ūthamaki-inī wao, magīkenagīra wega waku mūnene būrūrī-inī ūcio mwariī na mūnoru ūria wamaheete, matiagūtungatīire kana magītīgana na njīra ciao cia waganu.

³⁶ “No rīrī, ūmūthī ūyū tūrī ngombo, ngombo būrūrī-inī ūria waheire maithe maitū ma tene nīguo marīage matunda maguo na indo iria ingī njega ikūruga kuo. ³⁷ Tondū wa mehīa maitū, magetha maguo maingī mathīaga kūrī athamaki ariā ūgīte igūrū riitū. Maathaga mīrī iitū na ng’ombe ciitū

o ūrĩa mekwenda. Tūrĩ ahinyĩrĩrie mũno.

Kĩrĩko kĩa Andũ

³⁸ “Nĩ ūndũ wa ũguo-rĩ, nītũgũthondeka kĩrĩko gĩa gũtũũra na twandikanĩre, nao atongoria aitũ, na Alawii aitũ na athĩnjĩri-Ngai aitũ makĩhũũre mũhũũri.”

10

¹ Arĩa meekĩrĩre kĩrĩkanĩro kũu mũhũũri maarĩ:

Nehemia ūrĩa warĩ barũthi wa kũu, mūrũ wa Hakalia,

na Zedekia, ² na Seraia, na Azaria, na Jeremia,

³ na Pashuru, na Amaria, na Malikija,

⁴ na Hatushu, na Shebania, na Maluku,

⁵ na Harimu, na Meremothu, na Obadia,

⁶ na Danieli, na Ginethoni, na Baruku,

⁷ na Meshulamu, na Abija, na Mijamini,

⁸ na Maazia, na Biligai, na Shemaia.

Acio nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁹ Nao Alawii maarĩ:

Jeshua mūrũ wa Azania,

na Binui wa ariũ a Henadadi, na Kadimieli,

¹⁰ nao athiritũ ao maarĩ:

Shebania, na Hodia, na Kelita, na Pelaia, na Hanani,

¹¹ na Mika, na Rehobu, na Hashabia,

¹² na Zakuri, na Sherebia, na Shebania,

¹³ na Hodia, na Bani, na Beninu.

¹⁴ Nao atongoria a andũ maarĩ:

Paroshu, na Pahathu-Moabi, na Elamu, na Zatu, na Bani,

¹⁵ na Buni, na Azigadi, na Bebai,

¹⁶ na Adonija, na Bigivai, na Adini,

¹⁷ na Ateri, na Hezekia, na Azuri,

¹⁸ na Hodia, na Hashumu, na Bezai,

¹⁹ na Harifu, na Anathothu, na Nebai,

²⁰ na Magipiashu, na Meshulamu, na Heziri,

²¹ na Meshezabeli, na Zadoku, na Jadua,

²² na Pelatia, na Hanani, na Anaia,

²³ na Hoshea, na Hanania, na Hashubu,

²⁴ na Haloheshu, na Piliha, na Shobeku,

²⁵ na Rehumu, na Hashabina, na Maaseia,

²⁶ na Ahia, na Hanani, na Anani,

²⁷ na Maluku, na Harimu, na Baana.

²⁸ “Andũ arĩa angĩ, nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini, o na ndungata cia hekarũ na arĩa othe meyamũranĩtie na andũ arĩa maariganĩtie nao nĩguo maathikĩre Watho wa Ngai, marĩ hamwe na atumia ao, na aanake, na airĩtu ao othe arĩa mangĩhota gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ, ²⁹ andũ aya othe maanyĩitana na ariũ a ithe wao arĩa marĩ igweta, na meehe na kĩrumi na mwĩhĩtwa atĩ nĩmarĩrũmagĩrĩra Watho wa Ngai ūrĩa waheirwo Musa ndungata ya Ngai, na mamenyagĩrĩre gwithikĩra maathani mothe, na mawatho, na kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩa Jehova Mwathani witũ.

³⁰ “Tweranĩra atĩ tũtikaheana airĩtu aitũ mahikio nĩ andũ arĩa matũrigiciĩrie o na kana aanake aitũ mahikie airĩtu ao.

³¹ “Rĩrĩa andũ a mabũrũri marĩa tũrganĩtie marĩrehaga indo na ngano ya kwendia mũthenya wa Thabatũ, tũtikamagĩrĩra mũthenya ũcio wa Thabatũ o na kana mũthenya ũngĩ o wotho mwamũre. O mwaka wa mũgwanja wakinya tũtĩrĩrmaga mĩgũnda iitũ, na nĩtũrĩrekanagĩra mathiirĩ mothe.

³² “Nĩtuoya mĩrigo wa kũhingia mawatho ma kũheanaga gĩcunjĩ gĩa gatatũ gĩa cekerĩ* o mwaka nĩ ũndũ wa wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ: ³³ nĩ ũndũ wa mĩgate irĩa ũgagwo metha-inĩ; nĩ ũndũ wa mahinda ma maruta ma mĩtu na ma njino; na nĩ ũndũ wa maruta marĩa marutagwo mũthenya wa Thabatũ, na wa ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na wa ciathĩ irĩa ciathanĩtwo; nĩ ũndũ wa maruta marĩa maamũre; nĩ ũndũ wa maruta ma kũhoroheria mehia ma Isiraeli; o na nĩ ũndũ wa mawĩra mothe ma nyũmba ya Ngai witũ.

³⁴ “Ithuĩ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii o na andũ aya angĩ nĩtũcuukite mĩtĩ tũgatuanĩra rĩrĩa o nyũmba iitũ irĩirehaga ngũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ, cia gũikaragia mwaki wakanĩte kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai witũ mahinda marĩa matuanĩrwo o mwaka, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ.

³⁵ “O na nĩtuoya mũrigo wa kũrehaga maciaro ma mbere ma mĩgũnda iitũ na ma mĩtĩ o wothe wa matunda nyũmba-inĩ ya Jehova o mwaka.

³⁶ “O ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ, nĩtũrĩrehaga marigithathi maitũ ma aanake, na ma ng’ombe, na ma ndũuru cia ng’ombe na cia mbũri ciitũ gũkũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga kuo.

³⁷ “O na ningĩ nĩtũrĩrehaga thĩinĩ wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai, tũnengere athĩnjĩri-Ngai mĩtu wa mbere, na magongona maitũ ma ngano ma mbere, na maruta ma matunda ma mĩtĩ iitũ yothe ma mbere, na ma ndĩbei iitũ ya mũhĩhano o na ma maguta. O na nĩtũrĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro ma mĩgũnda iitũ, tũkanengera Alawii, nĩgũkorwo nĩ Alawii maamũkagĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma matũũra mothe kũrĩa tũrutaga wĩra. ³⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai wa rũciar o rwa Harũni nĩarĩkoragwo ho Alawii makĩamũkĩra gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi, nao Alawii nĩmarĩrehaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe makũmbĩ-inĩ ma kĩgĩina kĩa nyũmba ya Ngai witũ.† ³⁹ Andũ a Isiraeli, hamwe na Alawii, nĩmarĩrehaga maruta mao ma ngano, na ndĩbei ya mũhĩhano, na maguta thĩinĩ wa makũmbĩ marĩa indo cia handũ-harĩa-haamũre ciigagwo, na kũrĩa athĩnjĩri-Ngai, arĩa maratungata, na aikaria a ihingo, na aini maikaraga.

“Tũtirĩrekagĩrĩa nyũmba ya Ngai witũ.”

11

Atũũri Eerũ a Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, atongoria a andũ magĩtũũra Jerusalemu, nao andũ acio angĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩguo mathuure mũndũ ũmwe harĩ o andũ ikũmi atuĩke wa gũtũũra Jerusalemu, itũũra rĩrĩa itheru, nao acio angĩ kenda megũtigara mathĩĩ magatũũre matũũra-inĩ mao. ² Andũ nĩmagathĩrĩrie andũ arĩa othe meerutĩre gũtũũra Jerusalemu na kwiyendera.

³ Aya nĩo atongoria a bũrũri arĩa maatũũre Jerusalemu (na rĩrĩ, andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ, na njiaro cia ndungata cia Solomoni maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda, o mũndũ gĩthaka-inĩ gĩa ke thĩinĩ wa matũũra mao. ⁴ O na andũ angĩ kuuma Juda na Benjamini nĩmatũũraga Jerusalemu):

Kuuma njiaro-inĩ cia Juda maarĩ:

Athaia mũrũ wa Uzia, mũrũ wa Zekaria, mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa Mahalaleli, wa rũciar o rwa Perezũ; ⁵ na Maaseia mũrũ wa Baruku, mũrũ wa Koli-Hoze, mũrũ wa Hazaia, mũrũ wa Adaia, mũrũ wa Joaribu, mũrũ wa Zekaria, wa rũciar o rwa Mũshiloni. ⁶ Njiaro cia Perezũ irĩa ciatũũraga Jerusalemu, arĩa maarĩ andũ njamba, mũigana wao warĩ andũ 468.

⁷ Kuuma njiaro-inĩ cia Benjamini maarĩ:

Salu mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Joedi, mũrũ wa Pedaia, mũrũ wa Kolaia, mũrũ wa Maaseia, mũrũ wa Ithieli, mũrũ wa Jeshai, ⁸ na arũmĩrĩri ake, Gabai na Salai, othe maarĩ andũ 928. ⁹ Joeli mũrũ wa Zikiri nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wao ũrĩa mũnene, nake Juda mũrũ wa Hasenua nĩwe warũgamĩrĩre Gĩcigo gĩa Keerĩ kĩa itũũra rĩrĩa inene.

¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

Jedaia; mũrũ wa Joaribu; Jakini; ¹¹ Sheraia mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu, mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya Ngai, ¹² hamwe na athiritũ ao arĩa maarutaga wĩra wa hekarũ, maarĩ andũ 822; Adaia mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Pelalia, mũrũ wa Amuzi, mũrũ wa Zekaria, mũrũ wa Pashuru, mũrũ wa Malikija, ¹³ hamwe na andũ a thiritũ yake

* 10:32 nĩ ta giramu 4 † 10:38 Nĩ kwarĩ na tũnyũmba hekarũ-inĩ kũrĩa indo irĩa theru ciaigagwo.

arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, maarĩ andũ 242; Amashusai mūrũ wa Azareli, mūrũ wa Ahazai, mūrũ wa Meshilemothu, mūrũ wa Imeri, ¹⁴ na andũ a thiritũ yake arĩa maarĩ njamba, maarĩ andũ 128. Mūtongoria wao mūnene aarĩ Zabidieli mūrũ wa Hagedolimu.

¹⁵ Na kuuma kūrĩ Alawii maarĩ:

Shemaia mūrũ wa Hashubu, mūrũ wa Azirikamu, mūrũ wa Hashabia, mūrũ wa Buni; ¹⁶ Shabethai na Jozabadu, arĩa maarĩ atongoria eerĩ a Alawii, na nĩo maaroraga wĩra wa nja wa nyũmba ya Ngai; ¹⁷ Matania mūrũ wa Mika, mūrũ wa Zabedi, mūrũ wa Asafu, ũrĩa watongoragia mahooya ma gũcookeria Ngai ngaatho; Bakabukia ũrĩa warĩ wa keerĩ harĩ athiritũ ake: na Abada mūrũ wa Shamua, mūrũ wa Galali, mūrũ wa Jeduthuni. ¹⁸ Alawii arĩa maarĩ thĩinĩ wa Itũũra rĩu itheru maarĩ andũ 284.

¹⁹ Aikaria a ihingo maarĩ:

Akubu, na Talimoni, na andũ a thiritũ yao, arĩa maarangagĩra ihingo, maarĩ andũ 172.

²⁰ Andũ a Isiraeli acio angĩ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, maarĩ matũũra-inĩ mothe ma Juda, o mũndũ gĩthaka-inĩ kĩa maithe mao.

²¹ Ndungata cia hekarũ ciatũũraga kĩrima-inĩ kĩa Ofeli, marũgamĩrĩrwo nĩ Ziha na Gishipa.

²² Mūtongoria mūnene wa Alawii kũu Jerusalemu aarĩ Uzi mūrũ wa Bani, mūrũ wa Hashabia, mūrũ wa Matania, mūrũ wa Mika. Uzi aarĩ ũmwe wa rũciaro rwa Asafu, arĩa maarĩ aini arĩa maarũgamĩrĩre wĩra wa nyũmba ya Ngai. ²³ Aini maarĩ watho-inĩ wa mũthamaki, ũrĩa wamatuagĩra wĩra wao wa o mũthenya.

²⁴ Pethahia mūrũ wa Meshezabeli, wa rũciaro rwa Zera mūrũ wa Juda, aarĩ mūramati wa mũthamaki maũndũ-inĩ mothe makonainie na andũ.

²⁵ Ha ũhoro wa tũtũũra na mĩgũnda yatuo-rĩ, andũ amwe a Juda maatũũraga Kiriathu-Ariba na matũũra marĩo marĩa marĩrigiiciĩrie, na Diboni na matũũra marĩo, na Jakabizeeli na tũtũũra twarĩo, ²⁶ na kũu Jeshua, na Molada, na Bethi-Peleti, ²⁷ na Hazari-Shuali, na Biri-Shiba na matũũra marĩo; ²⁸ na Zikilagi, na Mekona na matũũra marĩo, ²⁹ na Eni-Rimoni, na Zora, na Jaramuthu, ³⁰ na Zanoa, na Adulamu na tũtũũra twarĩo, na Lakishi na mĩgũnda ya rĩo, na Azeka na matũũra marĩo. Nĩ ũndũ ũcio maatũũraga kuuma Birishiba o nginya Kĩanda kĩa Hinomu.

³¹ Njijaro cia Benjamini kuuma Geba ciatũũraga Mikimashi, na Aija, na Betheli na matũũra marĩo, ³² na kũu Anathothu, na Nobu na Anania, ³³ na Hazoru, na Rama na Gitaimu, ³⁴ na Hadidi, na Zeboimu na Nebalati, ³⁵ na Lodi na Ono, na Kĩanda-inĩ kĩa Aturi.

³⁶ Amwe a ikundi cia Alawii a Juda maatũũrĩre Benjamini.

12

Athĩnjĩri-Ngai na Alawii

¹ Aya nĩo athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maacookire hamwe na Zerubabeli mūrũ wa Shealitieli, na Jeshua:

Seraia, na Jeremia, na Ezara, *

² na Amaria, na Maluku, na Hatushu,

³ na Shekania, na Rehumu, na Meremothu,

⁴ na Ido, na Ginethoni, na Abija,

⁵ na Mijamini, na Maadia, na Biliga,

⁶ na Shemaia, na Joaribu, na Jedaia,

⁷ na Salu, na Amoku, na Hilikia, na Jedaia.

Acio nĩo maarĩ atongoria a athĩnjĩri-Ngai na athiritũ ao, matukũ-inĩ macio ma Jeshua.

⁸ Nao Alawii maarĩ Jeshua, na Binui, na Kadimieli, na Sherebia, na Juda, o na Matania, ũrĩa, marĩ hamwe na athiritũ ake, nĩwe warũgamĩrĩre arĩa maainaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho. ⁹ Bakabukia na Uni, athiritũ ao, maarũgamaga mang'ethanĩre nao magĩtungata.

¹⁰ Jeshua nĩwe warĩ ithe wa Joiakimu, nake Joiakimu aarĩ ithe wa Eliashibu, nake Eliashibu aarĩ ithe wa Joiada, ¹¹ nake Joiada aarĩ ithe wa Jonathani, nake Jonathani aarĩ ithe wa Jadua.

¹² Matukũ-inĩ ma Joiakimu, aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai:

ya Seraia, aarĩ Meraia;

ya Jeremia, aarĩ Hanania;

¹³ ya Ezara, aarĩ Meshulamu;

ya Amaria, aarĩ Jehohanani;

* 12:1 Ezara ũyũ tiwe Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.

- ¹⁴ ya Maluki, aarĩ Jonathani;
ya Shebania, aarĩ Jusufu;
¹⁵ ya Harimu, aarĩ Adina;
ya Meraiothu, aarĩ Helikai;
¹⁶ ya Ido, aarĩ Zekaria;
ya Ginethoni, aarĩ Meshulamu;
¹⁷ ya Abija, aarĩ Zikiri;
ya Minihamini na Moadia, aarĩ Pilitai;
¹⁸ ya Biliga, aarĩ Shamaia;
ya Shemaia, aarĩ Jehonathani;
¹⁹ ya Joaribu, aarĩ Matenai;
ya Jedaia, aarĩ Uzi;
²⁰ ya Salai, aarĩ Kalai;
ya Amoku, aarĩ Eberi;
²¹ ya Hilikia, aarĩ Hashabia;
na ya Jedaia, aarĩ Nethaneli.

²² Nao atongoria a nyumba cia Alawii matukũ-inĩ ma Eliashibu, na Joiada, na Johanani, na Jadua, o ũndũ ũmwe na atongoria a athinjĩri-Ngai, nĩmandĩkirwo marĩitwa mao hĩndĩ ya wathani wa Dario ũria Mũperisia. ²³ Atongoria a nyumba cia njiaro cia Lawi nginya hĩndĩ ya Johanani mūrũ wa Eliashibu o nao nĩmandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa matukũ macio. ²⁴ Nao atongoria a Alawii maarĩ Hashabia, na Sherebia, na Jeshua mūrũ wa Kadimieli, na athiritũ ao, aria maarũgamaga mamang'etheire makĩina nyĩmbo cia kũgooca na cia gũcookia ngaatho, gĩkundi kĩmwe gĩkaamũkagĩria kĩria kĩngĩ, kũringana na ũria gwathanĩtwo nĩ Daudi mũndũ wa Ngai.

²⁵ Matania, na Bakabukia, na Obadia, na Meshulamu, na Talimoni, na Akubu maarĩ aikaria a ihingo aria maarangagĩra makũmbĩ marĩa maarĩ ihingo-inĩ. ²⁶ Maatungataga hĩndĩ ya Joiakimu mūrũ wa Jeshua, mūrũ wa Jozadaku, na hĩndĩ ya Nehemia ũria warĩ barũthi, na hĩndĩ ya Ezara ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa.

Kwamũrwo kwa Rũthingo rwa Jerusalemu

²⁷ Hĩndĩ ya kwamũrwo kwa rũthingo rwa Jerusalemu, Alawii nĩmacaririo kuuma kũria guothe maarĩ nĩguo moke Jerusalemu makũngũire kwamũrwo kũu marĩ na gĩkeno, na makĩinaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho, makĩinaga na thaani irĩa ihũũrithanagio, na inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto. ²⁸ Aini o nao nĩmacookanĩrĩrio hamwe kuuma ng'ongo iria ciathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, magĩcookanĩrĩrio kuuma tũtũũra-inĩ twa Anetofathi, ²⁹ na kuuma Bethi-Giligali, na kuuma mwena wa Geba na Azimavethu, nĩgũkorwo aini nĩmeyakĩire matũũra gũthiũrũrũkĩiria Jerusalemu. ³⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii marĩkia gwĩtheria, magĩtheria andũ, na ihingo, o na rũthingo.

³¹ Atongoria a Juda nĩndameerire mahaice rũthingo-igũrũ. Nĩngĩ ngĩhe ikundi igĩrĩ nene cia aini wĩra wa gũcookia ngaatho. Gĩkundi kĩmwe gĩgĩthĩ mwena wa ũrio kĩrĩ rũthingo-igũrũ, kĩerekeire Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ. ³² Hoshaiia hamwe na nuthu ya atongoria a Juda makĩmarũmĩrĩra, ³³ hamwe na Azaria, na Ezara, na Meshulamu, ³⁴ na Juda, na Benjamini, na Shemaia, na Jeremia, ³⁵ o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai amwe me na tũrumbeta, o na Zekaria mūrũ wa Jonathani, mūrũ wa Shemaia, mūrũ wa Matania, mūrũ wa Mikaia, mūrũ wa Zakuri, mūrũ wa Asafu, ³⁶ na athiritũ ake, nĩo Shemaia, na Azareli, na Milalai, na Gilalai, na Maai, na Nethaneli, na Juda, na Hanani, marĩ na indo cia kũina nacio o ta ũria gwathanĩtwo nĩ Daudi, mũndũ wa Ngai. Ezara ũria mwandiki-marũa nĩwe wamatongoretie. ³⁷ Na rĩrĩ, kuuma Kĩhingo gĩa Githima maathiire marũngĩrĩrie, makĩhaica rũthingo igũrũ na ngathĩ cia Itũũra rĩa Daudi, makĩhitũkĩra igũrũ rĩa nyumba ya Daudi, o nginya Kĩhingo kĩa Maai mwena wa irathĩro.

³⁸ Gĩkundi gĩa keerĩ kĩa aini gĩgĩthĩ kĩerekeire mwena wa ũmotho. Na nĩ ngĩmarũmĩrĩra kũu rũthingo igũrũ hamwe na nuthu ya andũ, tũkĩhitũkĩra Mũthiringo wa Mariiko ma Mwaki o nginya Rũthingo-inĩ Rwari, ³⁹ igũrũ rĩa Kĩhingo kĩa Efiraimu, na Kĩhingo kĩa Jeshana, na Kĩhingo gĩa Thamaki, na Mũthiringo wa Hananeli, na Mũthiringo wa Igana, nginya Kĩhingo-inĩ kĩa Ng'ondũ. Makĩrũgama Kĩhingo-inĩ kĩa Mũrangĩri.

⁴⁰ Ikundi icio cieri cia aini cia gũcookia ngaatho igĩkara handũ ha cio thĩnĩ wa nyumba ya Ngai, o na nĩ ngũka o ũguo, hamwe na nuthu ya anene, ⁴¹ o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai, nĩo Eliakimu, na Maaseia, na Minihamini, na Mikaia, na Elioenai, na Zekaria, na Hanania marĩ na tũrumbeta twao, ⁴² o hamwe na Maaseia, na Shemaia, na Eleazaru, na Uzi, na Jehohanani, na Malikija, na Elamu, na Ezeri. Nao aini maatongoragio nĩ Jezerahia. ⁴³ Na mũthenya ũcio nĩmarutire magongona manene, makĩrũhagia tondũ Ngai nĩamaheete gĩkeno kĩnene. O nao andũ-a-nja na ciana magĩkena. Mbugĩrĩrio ya gĩkeno kũu Jerusalemu nĩyauigũkaga kũndũ kũriya.

⁴⁴ Mahinda-inĩ macio nĩ gwathuurirwo andũ marũgamĩrĩre makũmbĩ ma indo iria ciarutagwo, na maciaro ma mbere, na gĩcunji gĩa ikũmi. Kuuma mĩgũnda-inĩ irĩa yathiũrũrũkĩrie matũura magĩrĩrwo kurehe makũmbĩ-inĩ icunji iria ciatũtũtwo nĩ watho irĩ cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, tondũ andũ a Juda nĩmakenagĩra athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maatungataga. ⁴⁵ Nĩmarutaga wĩra wa gũtungatĩra Ngai wao, na wĩra wa gwĩtheria, o ta ũria aini na aikaria a ihingo meekaga, kũringana na ũria gwathanĩtwo nĩ Daudi na mũriũ Solomoni. ⁴⁶ Nĩgũkorwo tene mũno, matukũ-inĩ ma Daudi na ma Asafu, nĩ kwari na atongoria a aini na a nyĩmbo cia kũgooca na gũcookeria Ngai ngaatho. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio matukũ-inĩ ma Zerubabeli na ma Nehemia, andũ a Isiraeli othe nĩmarutaga icunji cia o mũthenya nĩ ũndũ wa aini na aikaria a ihingo. Ningĩ nĩmamũraga icunji nĩ ũndũ wa Alawii arĩa angĩ, nao Alawii makaamũra icunji nĩ ũndũ wa njiaro cia Harũni.

13

Magarũrĩra ma Mũthia ma Nehemia

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, ibuku rĩa Musa rĩgĩthomwo na mũgambo mũnene andũ makĩĩguagĩra, rĩgĩthomwo handũ haandĩkitwo atĩ gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi ũgetĩkĩrio akorwo kĩũngano-inĩ kia andũ a Ngai, ² tondũ matiigana kũhe andũ a Isiraeli irio na maaĩ; no-o nĩ kũriha maarĩhire Balamu amarume. (No rĩrĩ, Ngai witũ akĩgarũra kĩrumi gĩgĩtuĩka kĩrathimo.) ³ Rĩrĩa andũ maaiguire watho ũcio, makeheria andũ othe arĩa maarĩ ageni kuuma Isiraeli.

⁴ Mbere iyo, Eliashibu ũria mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoretwo atuĩtwo mũrũgamĩrĩri wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai witũ. Aarĩ wa thiritũ ya hakuhĩ na Tobia, ⁵ na nĩamũhete nyũmba nene aikarage irĩa mbere iyo yaigagwo mĩhothi ya ngano, na ũbumba, na indo cia hekarũ, o na mĩhothi ya gĩcunji gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano na maguta marĩa maaheagwo Alawii, na aini na aikaria a ihingo, o na mĩhothi irĩa yarutagĩrwo athĩnjĩri-Ngai.

⁶ No rĩrĩa maũndũ maya mothe maathĩiaga na mbere, niĩ ndiarĩ kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo mwaka-inĩ ũcio wa mĩrongo itatũ na iĩrĩ wa ũthamaki wa Aritashashita, mũthamaki wa Babuloni,* nĩndacookete kũrĩ mũthamaki. Matukũ manini maathira nĩdamũhooire rũtha, ⁷ ngĩcooka Jerusalemu. Ndacooka Jerusalemu nĩguo ndaamenyire ũuru ũria Eliashibu eekĩte nĩ ũndũ wa kũhe Tobia kanyũmba nja ya nyũmba ya Ngai. ⁸ Nĩndarakarĩrio nĩ ũhoru ũcio mũno na ngĩkia indo ciothe cia Tobia nja. ⁹ Ngĩcooka ngĩruta watho kũgĩe igongona rĩa gũtheria nyũmba iyo, na ngĩcookia indo ciothe cia nyũmba ya Ngai kuo, hamwe na maruta ma ngano na ũbumba.

¹⁰ Ningĩ nĩndamenyire atĩ Alawii matiaheagwo gĩcunji kĩa kĩa kĩa kĩa maaheagwo, na Alawii othe hamwe na aini arĩa maatungataga nĩmatiganiĩrie ũtungata, magacooka mĩgũnda-inĩ yao. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩrũithia anene acio, ngĩmooria atĩrĩ: “Nyũmba ya Ngai itiganiĩrio nĩkĩ?” Ningĩ ngĩmeeta othe hamwe, ngĩmacookia o mũndũ wĩra-inĩ wake.

¹² Andũ othe a Juda nĩmarehire gĩcunji gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano, o na maguta makũmbĩ-inĩ. ¹³ Na niĩ ngĩtua Shelemia ũria mũthĩnjĩri-Ngai, na Zadoku ũria mwandĩki-marĩa, marĩ na Mulawii wetagwo Pedaia, arũgamĩrĩri a makũmbĩ, na ngĩtua Hanani mũrũ wa Zakuri mũrũ wa Matania mũnini wao, tondũ andũ aya nĩmoonagwo marĩ ehokeku. Nĩmatuirwo a kũgayagĩra ariũ a ithe wao indo.

¹⁴ Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa maũndũ maya, na ndũgatharie wĩra na ũtungata ũria ndungatĩte nyũmba-inĩ ya Ngai wakwa ndĩ mwĩhokeku.

¹⁵ Matukũ-inĩ macio nĩndeyoneire andũ a Juda makĩhiha ndibei mũthenya wa Thabatũ na makĩrehe ngano, na magĩkuuithia ndigiri ngano hamwe na ndibei, na thabibũ, na ngũyũ, na mũthemba yothē ya mĩrigo. Indo icio ciothe maarehaga Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmakaania kwendia irio mũthenya ũcio wa Thabatũ. ¹⁶ Andũ a Turo arĩa maatũũraga Jerusalemu nĩmarehaga thamaki na indo cia mũthemba yothē, na magaciendagĩria andũ a Juda mũthenya wa Thabatũ kũu Jerusalemu. ¹⁷ Ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta a Juda, ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrikũ ũyũ mũreka wa waganu wa gũthaahia mũthenya wa Thabatũ?” ¹⁸ Maithe manyu ma tene-rĩ, githĩ ti maũndũ ta maya meekire, nake Ngai witũ agĩtũrehere mathĩĩna maya mothe matũkorete na magakora itũũra rĩrĩ inene? No rĩu inyuĩ mũrarehera Isiraeli mang’ũrĩ maingĩ makĩria na ũndũ wa gũthaahia Thabatũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, hwaĩ-inĩ kwambĩrĩria kũgia nduma ihingo-inĩ cia Jerusalemu Thabatũ itanakinia-rĩ, ngĩathana mĩrango ya Jerusalemu ihingwo na ndĩkahingũrwo nginya Thabatũ ithire. Ngĩgia andũ amwe akwa ihingo-inĩ marangĩre, nĩgeetha gũtikagĩe mĩrigo ũngĩtoonyio thĩĩnĩ mũthenya wa Thabatũ.

²⁰ Rĩmwe kana meerĩ, onjorithia na endia a indo cia mũthemba yothē maraarire nja ya Jerusalemu.

* 13:6 Thuutha wa kũhoota na kwĩgwatĩra Babuloni, Kuruu nĩheire rĩtwa “Mũthamaki wa Babuloni”.

²¹ No ngĩmakaania ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgūtũma mūraare rūthingo-inĩ? Mũngũka ũguo rĩngĩ nĩndimũnyitithia.” Kuuma hĩndĩ iyo matiacookire gũũka mũthenya wa Thabatũ. ²² Ningĩ ngĩatha Alawii meetherie macooke mathiĩ makarangĩre ihingo nĩgeetha maige mũthenya wa Thabatũ ũrĩ mũtheru.

Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ o naguo, na ũnjiguĩre tha kũringana na wendo waku mũnene.

²³ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio nĩndonire arũme a Juda arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kuuma Ashidodi, na Amoni, na Moabi. ²⁴ Nuthu ya ciana ciao ciaaragia rūthiomi rwa Ashidodi kana thiomi cia ndũrĩrĩ icio ingĩ, no matiooĩ kwaria rūthiomi rwa Juda. ²⁵ Ngĩmarũithia na ngĩmetĩria kĩrumi. Nĩndahũũrire arũme amwe ao na ngĩmamunya njuĩrĩ. Ngĩtũma mehĩte mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai, ngĩmeera atĩrĩ: “Menyai gũkaaneana airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao, kana aanake anyu inyuĩ ene mahikie airĩtu ao. ²⁶ Githĩ ti ihikano ta icio ciatũmire Solomoni mũthamaki wa Isiraeli eehie? Ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ watariĩ take. Ngai wake nĩamwendete, akimũtua mũthamaki Isiraeli guothe; no-o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩatoonyirio mehĩa-inĩ nĩ andũ-a-nja a kũngĩ. ²⁷ Ithuĩ-rĩ, no nginya tũigwe atĩ o na inyuĩ mũreka waganu ũyũ wothe mũũru ũũ, mũkaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai witũ na ũndũ wa kũhikia andũ-a-nja a kũngĩ?”

²⁸ Mũriũ ũmwe wa Joiada mũrũ wa Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene aarĩ mũthoni-we wa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni. Nĩndamũingatire oime harĩ nĩĩ.

²⁹ Maririkane, Wee Ngai wakwa, tondũ nĩmathaahirie wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai, o na magĩthaahia kĩrikanĩro kĩa wĩra wa athĩnjĩri-Ngai na kĩa Alawii.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ngĩtheria athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma kũrĩ ũndũ o wothe mũgeni, ngĩcooka ngĩmagaĩra o mũndũ wĩra wake kĩũmbe. ³¹ Ningĩ nĩndathondekire mweke wa kũhothaga ngũ na maciaro ma mbere mahinda marĩa maatuĩtwo.

Wee Ngai wakwa, ndirikana na ũnjike wega.

ESITERI

Kweherio kwa Vashiti Mütumia wa Muthamaki

¹ Na rirĩ, ũũ nĩguo gwekikire matukũ-inĩ ma Ahasuerusu, o we Ahasuerusu ũrĩa waathaga mabũrũri 127 marĩa moimĩte kuuma bũrũri wa Ahĩndĩ o nginya bũrũri wa Akushi.* ² Matukũ-inĩ macio-rĩ, Mũthamaki Ahasuerusu aathamakaga arĩ gĩtĩ-inĩ giake kĩa ũnene thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gũikaro kigitĩre kĩa mũthamaki gĩa Shushani,[†] ³ na mwaka wa gatātũ wa wathani wake, nĩarugithĩrie andũ ake othe arĩa maarĩ igweta na anene iruga. Nao atongoria a mbūtũ cia ita cia Perisia na cia Media, na abarũthi na andũ arĩa maarĩ igweta a mabũrũri maarĩ kuo.

⁴ Nake akĩonania ũtonga mũnene wa ũthamaki wake na ũkengi na riiri wa ũnene wake, ihinda rĩa matukũ 180. ⁵ Matukũ macio maathira, mũthamaki nĩarugithirie iruga, rĩrĩa rĩaikarire mũthenya mũgwanja, narĩo rĩarĩ thĩnĩ wa mũgũnda ũrĩa warĩ mũirigire wa nyũmba ya mũthamaki, rikirugĩrwo andũ othe kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene, arĩa maarĩ kũu thĩnĩ wa gũikaro kĩrĩa kĩarĩ kĩirigĩre gĩa Shushani. ⁶ Mũgũnda ũcio warĩ na mĩcuurio ya gatani ya rangi mwerũ na ya rangi wa bururu, nayo yohanitio na mikanda ya gatani ya rangi mwerũ na ya rangi wa ndathi, ikoohererwo icũhĩ-inĩ cia betha iria cianyitithanĩtio na itugĩ cia mahiga marĩa mega merũ. Nĩ kwarĩ na itĩ cia gũikarĩra cia thahabu na cia betha[‡] iria ciaigĩtwo kũndũ kwarĩtwo mahiga ma nyaigĩ, na mahiga mega merũ, na mahiga ma rangi wa ngoikoni, na mahiga mangĩ ma goro mũno. ⁷ Ndibei yaheanagwo na ikombe cia thahabu, na gũtirĩ kiahanaanine na kĩa kĩngĩ, na ndibei ya nyũmba ya ũthamaki yarĩ nyingĩ mũno o ta ũrĩa ũtaana wa mũthamaki watariĩ. ⁸ Kũringana na watho wa mũthamaki, o mũgeni nĩeetĩkĩritio kũnyua kĩa angĩndire, nĩ ũndũ mũthamaki niathĩte aheani othe a ndibei mahe o mũndũ kĩa eendaga.

⁹ O nake Vashiti, mütumia wa mũthamaki, nĩarugithĩrie andũ-a-nja iruga o kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Mũthamaki Ahasuerusu.

¹⁰ Mũthenya wa mũgwanja, hĩndĩ rĩa Mũthamaki Ahasuerusu aakenete nĩ ũndũ wa kũnyua ndibei, agĩatha ndungata iria mũgwanja ciarĩ hakũre iria ciamũtungatagĩra, nĩcio Mehumani, na Bizatha, na Haribona, na Bigatha, na Abagutha, na Zetharu, na Karikasi,[†] irehe Vashiti, ũcio mütumia wa mũthamaki mbere yake ekĩrĩte tanji yake ya ũthamaki, nĩgeetha onanie ũthaka wake kũrĩ andũ, o na ningĩ kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta, nĩgũkorwo aarĩ kũrorerwa. ¹² No rĩrĩa ndungata icio ciakinyirie watho wa mũthamaki, Vashiti mütumia wa mũthamaki akĩrega gũthĩ. Hĩndĩ iyo mũthamaki akĩngĩrĩa mũno na agĩcinwo nĩ marakara.

¹³ Na tondũ warĩ mūtugo wa mũthamaki gũtuĩria maũndũ ma watho na ma kihooto, akĩaria na andũ arĩa oogĩ na mooĩ ũhoro wa matukũ ma tene. ¹⁴ Nao arĩa maakuhĩrĩrie mũthamaki mũno maarĩ Karishena, na Shetharu, na Adamatha, na Tarashishi, na Meresu, na Marisena na Memukani, andũ mũgwanja arĩa maarĩ igweta a Perisia na Media, arĩa meetikĩritio kuonanaga na mũthamaki, na nĩo maarĩ anene mũno ũthamaki-inĩ ũcio.

¹⁵ Mũthamaki akiũria atĩrĩ, “Kũringana na watho-rĩ, Vashiti mütumia wa mũthamaki agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo atĩa? Nĩaregete gwathikĩra watho wa Mũthamaki Ahasuerusu ũrĩa akinyĩrio nĩ andũ acio ahakũre.”

¹⁶ Memukani agĩcookia arĩ mbere ya mũthamaki na andũ arĩa maarĩ igweta atĩrĩ, “Vashiti mütumia wa mũthamaki niekĩte mahĩtia, na mũthamaki wiki ahĩtĩrie, no ahĩtĩrie o na andũ othe arĩa marĩ igweta na andũ othe a mabũrũri ma Mũthamaki Ahasuerusu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ wikĩtwo nĩ mütumia wa mũthamaki nĩũkũmenyeka nĩ andũ-a-nja othe, na nĩ ũndũ ũcio nĩmarĩmenagĩrĩria athuuri ao makoiga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Ahasuerusu araathanire Vashiti mütumia wa mũthamaki arehwo mbere yake, no ndaigana gũthĩ.’ ¹⁸ Ūmũthĩ-rĩ, andũ-a-nja arĩa marĩ igweta a Perisia na Media arĩa maiguĩte ũndũ ũyũ wikĩtwo nĩ mütumia wa mũthamaki noguo nao marĩkaga andũ arĩa marĩ igweta a mũthamaki. Kĩnyararo na ngarari itigathira.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, mũthamaki angĩona arĩ wega, nĩarute watho wa ũthamaki na etikĩre wandikwo mawatho-inĩ ma Perisia na Media, marĩa matagarĩragwo, atĩ Vashiti ndarĩ hĩndĩ ingĩ agooka mbere ya Mũthamaki Ahasuerusu. Naho handũ ha Vashiti-rĩ, mũthamaki acarie mũndũ-wa-nja ũngĩ mwega kũmũkĩra. ²⁰ Rĩrĩa watho ũcio wa mũthamaki ũrianĩrĩrwo kũndũ guothe kũrĩa mũthamaki aathanaga-rĩ, andũ-a-nja othe nĩmarĩtĩaga athuuri ao, kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene.”

* 1:1 Wathani wagayanĩtio ng'ongo 127, na o rũgongo rũkagayanio na mabũrũri. † 1:2 Shushani rĩarĩ itũũra rĩmwe inene rĩa marĩa mana ma ũthamaki ũcio; macio mangĩ matatũ maarĩ Babuloni, Perisiapoli, na Ekibatani. ‡ 1:6 Andũ a Perisia maarĩaga metambũrũktie itĩ-inĩ.

²¹ Mũthamaki na andũ ake arĩa maarĩ igweta magĩkenio nĩ mataaro macio, nĩ undũ ũcio mũthamaki agĩka o ta ũria Memukani oigĩte. ²² Agĩtũma marĩa kũndũ guothe ũthamaki-inĩ ũcio, o bũrũri na mwandĩkĩre wago na o rũrĩri na mwarĩrie waruo, akĩanĩrĩrithia na thiomĩ cia andũ othe atĩ mũthuuri o wotho nĩwe mwathi wa mũcĩ wake.

2

Esiteri Gũtuĩka Mũtumia wa Mũthamaki

¹ Thuutha ũcio rĩria marakara ma Mũthamaki Ahasuerusu maahoorerire, akĩrĩrikana Vashiti na ũria eekĩte, o na ũria aamũtũĩrĩre eekwo. ² Hĩndĩ ĩyo ndungata irĩa ciatungatagĩra mũthamaki we mwene ikiuga atĩrĩ, “Mũthamaki nĩacarĩrio airĩtu gathirange ethĩ na ciĩrorerwa. ³ Mũthamaki nĩathuure anene mabũrũri-inĩ mothe marĩa aathanaga marehe airĩtu acio othe ciĩrorerwa nyũmba-inĩ irĩa ĩtũuragwo nĩ andũ-a-nja thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩkaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani. Nao nĩmamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai, ndungata irĩa hakũre ya mũthamaki irĩa yarũgamagĩrĩa andũ-a-nja acio; ningĩ maheo indo cia gũthakaria nacio. ⁴ Thuutha ũcio mũĩrĩtu ũria ũgaakenia mũthamaki nĩagatuĩka mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti.” Mataaro macio magĩkenia mũthamaki, nake akĩmarũmĩrĩa.

⁵ Na rĩrĩ, thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩkaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, nĩ kwarĩ na Mũyahudi wa mũhĩrĩga wa Benjamini wetagwo Moridekai mũrũ wa Jairũ, mũrũ wa Shimei, mũrũ wa Kishu, ⁶ nake aatahitwo kuuma Jerusalemu nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩ ũmwe wa andũ arĩa maatahanĩirio na Jeronia, mũthamaki wa Juda. ⁷ Moridekai aarĩ na mwarĩ wa ithe mũnini wetagwo Hadasa, ũria aarerete tondũ ndaarĩ na ithe kana nyina. Mũĩrĩtu ũcio, ũria ningĩ wetagwo Esiteri, aarĩ kũĩrorerwa mwĩrĩ na ũthĩũ akĩonwo, nake Moridekai akĩmuoya akĩmũrera o ta mwarĩ thuutha wa ithe na nyina gĩkua.

⁸ Rĩria watho ũcio wa mũthamaki wanĩrĩrwo-rĩ, airĩtu aingĩ nĩmarehirwo thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩkaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, na maamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai. Esiteri o nake nĩatwarirwo kũu nyũmba ĩyo ya mũthamaki na akĩthokerwo Hegai, ũria warũgamĩrĩre nyũmba irĩa yatũuragwo nĩ andũ-a-nja. ⁹ Mũĩrĩtu ũcio nĩamũkenirie na akiendeka nĩwe. O hĩndĩ ĩyo akĩmũhe indo cia gũthakaria nacio o na akĩmũhe irio cia mwanya. Ningĩ akĩmũhe ndungata mũgwanja cia airĩtu, arĩa maathuurĩtwo kuuma nyũmba-inĩ ya mũthamaki na akĩmũthaamia marĩ hamwe na ndungata icio ciake cia airĩtu akĩmũtware handũ harĩa hega mũno kũu nyũmba-inĩ ĩyo yatũuragwo nĩ andũ-a-nja.

¹⁰ Esiteri ndoimbũrĩte rũrĩrĩ rwake kana kĩhumo kĩa nyũmba yao, tondũ Moridekai nĩamũtaarĩte akamwĩra ndageke ũguo. ¹¹ O mũthenya Moridekai nĩaceerangaga hau nja ya nyũmba ĩyo yatũuragwo nĩ andũ-a-nja, nĩguo amenye ũria Esiteri aikaraga, na ũria aathĩiaga na mbere.

¹² Mbere ya o mũĩrĩtu kũgĩa na mweke wa gũthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Ahasuerusu, aaniinaga mĩeri ikũmi na ĩrĩ ya gũthakaria irĩa yaathanĩtwo ĩkaragwo nĩ airĩtu acio, ĩtandatũ ya kwĩhaka maguta ma manemane, na ĩtandatũ ya kwĩhaka maguta manungi wega na indo ingĩ cia kwĩhaka. ¹³ O mũĩrĩtu aarĩ athĩĩ harĩ mũthamaki ta ũũ: Nĩaheagwo kĩndũ kĩrĩa gĩothe angĩendire gwĩkuuĩra kuuma nyũmba ĩyo yatũuragwo nĩ andũ-a-nja gĩa gũthĩĩ nakĩo nyũmba-inĩ ya mũthamaki. ¹⁴ Hwaĩ-inĩ aathĩiaga agatoonya kuo, na rũciĩnĩ agacooka mwena ũngĩ wa nyũmba ĩyo yatũuragwo nĩ andũ-a-nja, nakuo kũu akamenyagĩrĩrwo nĩ Shaashagazu, ndungata irĩa yarĩ hakũre ya mũthamaki, irĩa yehokeirwo thuriya cia mũthamaki. Ndagĩacookire rĩngĩ kũrĩ mũthamaki tĩga o mũthamaki akenĩrio nĩwe amũtũmanĩre na rĩtwa rĩake.

¹⁵ Ihinda rĩa Esiteri rĩakinya (mũĩrĩtu ũria Moridekai aarerete taarĩ mwarĩ, ũria warĩ mwarĩ wa ithe mũkũrũ Abihaili) rĩa gũthĩĩ kũrĩ mũthamaki, ndaigana gwĩtia kĩndũ o nakĩ, tĩga o kĩrĩa Hegai ndungata ĩyo yarĩ hakũre ya mũthamaki, mũrori wa nyũmba ĩyo yatũuragwo nĩ andũ-a-nja, aamwĩrĩre akuue. Nake Esiteri nĩetĩkĩrĩkaga nĩ mũndũ o wotho wamunaga. ¹⁶ Nake Esiteri agĩtwarwo kũrĩ Mũthamaki Ahasuerusu kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki mweri-inĩ wa ikũmi, mweri wa Tebethu, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa wathani wake.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki nĩaguucĩrĩrio nĩ Esiteri gũkĩra andũ-a-nja acio angĩ othe, nake agĩtĩkĩrĩka nĩwe gũkĩra airĩtu acio angĩ gathirange othe. Nĩ undũ ũcio akĩoya tanji ya ũnene, akĩmwĩkĩra mũtwe, akĩmũtũma mũtumia wa mũthamaki ithenya rĩa Vashiti. ¹⁸ Nake mũthamaki akĩrugithia iruga inene mũno, iruga rĩa Esiteri, agĩĩta andũ ake othe arĩa maarĩ igweta na anene. Mabũrũri-inĩ mothe mũthamaki akĩanĩrĩra thĩgũkũ na akiheana iheo kũringana na ũtaana wa ũthamaki.

Moridekai Kũhithũria Ndundu Njũru

¹⁹ Rĩria airĩtu acio gathirange moonganirio ihinda rĩa keerĩ, Moridekai aikarĩte hau kĩhingo-inĩ kĩa mũcĩ wa mũthamaki. ²⁰ No Esiteri ndoimbũrĩte kĩhumo kĩa nyũmba yao kana kĩa rũrĩrĩ rwake, o ta

ūrĩa Moridekai aamūtaarĩte, nīgũkorwo aathiire na mbere kūrũmĩrĩa mataaro ma Moridekai o ta ūrĩa ekaga rĩrĩa aareragwo nĩwe.

²¹ Ihinda rĩu Moridekai aikaraga kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki, Bigithana na Tereshu, anene eerĩ arĩa meehokeirwo kūrũgamĩrĩa kĩhingo kĩa nyũmba wa mũthamaki, nĩmarakarire, na makĩgĩa na ndundu ya kũũraga Mũthamaki Ahasuerusu. ²² Nowe Moridekai akimenya ūhoru wa ndundu iyo na akĩĩra Esiteri, mĩtũmia ūcio wa mũthamaki, nake Esiteri akĩĩra mũthamaki ūhoru ūcio, na akiuga nĩ Moridekai ūmwĩrĩte. ²³ Na rĩrĩa ūhoru ūcio watũĩrĩro na ūkĩoneka atĩ warĩ wa ma, anene acio eerĩ magĩcuurĩro mĩtĩ igũrũ. Ūhoru ūcio wothĩ nĩwandĩkĩrwo hau mbere ya mũthamaki ibuku-inĩ rĩa maũndũ marĩa meekĩkite ihinda rĩu.

3

Hamani Gũciĩrĩa Kũniina Ayahudi

¹ Thuutha wa maũndũ macio, Mũthamaki Ahasuerusu nĩatũũgĩrĩrie Hamani mūrũ wa Hamedatha, ūrĩa Mũagagi, akimũnenehia na akimũhe gĩtĩo gĩakĩrĩte kĩa andũ arĩa angĩ othe maarĩ igweta.

² Anene othe a mũthamaki arĩa maarĩ hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki nĩmaturagia maru na makainamĩrĩa, magatĩia Hamani, nĩ undũ mũthamaki nĩathanĩte gwĩkagwo ūguo nĩ undũ wake. No Moridekai ndaigana gĩturĩa maru kana kũmũnamĩrĩa amũtĩie.

³ Hĩndĩ iyo anene a mũthamaki arĩa maarĩ kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki makĩũrĩa Moridekai atĩrĩ, “Ūregete gwahtĩkĩra watho wa mũthamaki nĩkĩ?” ⁴ O mũthenya nĩmamwaragĩria no akĩrega kũmaigua. Nĩ undũ ūcio makihe Hamani ūhoru ūcio nĩgeetha mone kana mĩtũgo ūcio wa Moridekai no ūkĩrĩrĩro, nīgũkorwo nĩameerĩte atĩ we aarĩ Mũyahudi.

⁵ Rĩrĩa Hamani onire atĩ Moridekai ndangĩmũturĩria maru kana amũtĩie, akĩng’ũrĩka mũno. ⁶ No aarĩka kũmenya rũrĩrĩ rwa andũ a Moridekai rwarĩ rũrĩkũ, akĩona kũũragithia Moridekai arĩ o wiki ti kũiganu. Handũ ha ūguo, Hamani agĩcaria njĩra ya kũniinithia rũrĩrĩ ruothe rwa andũ a Moridekai, na nĩo Ayahudi, arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ mothe marĩa maathagwo nĩ Mũthamaki Ahasuerusu.

⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na iĩrĩ wa Mũthamaki Ahasuerusu, mwerĩ wa mbere, mwerĩ wa Nisani, magĩcuuka purĩ (ũguo nĩ ta kuuga gũcuuka mĩtĩ) mbere ya Hamani nĩguo mathuure mũthenya na mwerĩ. Naguo mũtĩ ūkĩgwĩra mwerĩ wa ikũmi na iĩrĩ, nĩguo mwerĩ wa Adari.

⁸ Hamani agĩcoka akĩĩra Mũthamaki Ahasuerusu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũhurunjũkĩire ndũrĩrĩ-inĩ cia mabũrũri mothe marĩa ūthamakagĩra, rũrĩa mĩtũgo yao itahaanaine na ya andũ arĩa angĩ othe, na andũ a rũrĩrĩ rũu matiathĩkagĩra mawatho ma mũthamaki; nĩ undũ ūcio hatĩrĩ bata wa mũthamaki kũmakĩrĩrĩa. ⁹ Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-rĩ, no kũrutwo watho wa kũmaniinithia, na nĩ nĩngũiga taranda 10,000* cia betha thĩĩnĩ wa kĩgĩna kĩa ūthamaki cia kũrĩha andũ arĩa mekũruta wĩra ūcio.”

¹⁰ Nĩ undũ ūcio mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake kuuma kĩara-inĩ gĩake, agĩkĩnengera Hamani mūrũ wa Hamedatha, ūrĩa Mũagagi, ūcio thũ ya Ayahudi.† ¹¹ Mũthamaki akĩĩra Hamani atĩrĩ, “Ikara na mbeeca icio ciaku, na wĩke na andũ acio o ūrĩa ūkwenda.”

¹² Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na itatũ wa mwerĩ wa mbere, aandĩki-marũa a mũthamaki magĩtũwo. Makĩandĩka ūrĩa wothĩ Hamani aathanĩte, na mwandĩkĩre wa o bũrũri, na rũthiomi rwa o rũrĩrĩ, makĩandĩkĩra anene a mũthamaki, na abarũthi a mabũrũri a kũndũ na kũndũ, na andũ arĩa maarĩ igweta a ndũrĩrĩ mwanya. Marũa macio maandĩkĩrwo na rĩitwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu we mwene, na magĩkĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ gĩake mwene. ¹³ Marũa macio maatwarĩrwo mabũrũri-inĩ mothe ma mũthamaki nĩ andũ arĩa maakuuaga marũa, namo maahanĩte watho wa kwananga, na kũũraga, na kũhukia Ayahudi othe, andũ ethĩ na arĩa akũrũ, na andũ-a-nja na twana tũnini, maniinwo mũthenya o ro ūmwe, arĩ guo mũthenya wa ikũmi na itatũ, mwerĩ wa ikũmi na iĩrĩ, mwerĩ wa Adari, na matahe indo ciao. ¹⁴ Kobi imwe ya marũa macio ma watho ūcio yarĩ itũmwo irĩ watho wa kūrũmĩrĩro mabũrũri-inĩ mothe, na ūmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩgeetha mehaarĩrie nĩ undũ wa mũthenya ūcio.

¹⁵ Nĩ undũ wa ūrĩa watho wa mũthamaki warĩ wa na ihenya, atwarĩ a marũa makĩumagara o narua tondũ watho ūcio waheanĩrwo kuuma thĩĩnĩ wa nyũmba ya ūthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩarĩ kĩirĩgĩre gĩa Shushani. Mũthamaki na Hamani magĩikara thĩ kũnyua, no itũũra rĩu inene rĩa Shushani rikĩgagaya mũno.

4

Moridekai Kũringĩrĩa Esiteri Amateithie

¹ Rĩrĩa Moridekai aamenyĩre ūrĩa wothĩ gwekĩtũwo, agĩtembũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩhũrĩria mũhu, agĩthĩi, agĩtuikanĩria itũũra akĩĩrĩaga anĩĩre mũno, na arĩ na ruo.

* 3:9 nĩ ta tani 375 † 3:10 Maandiko maatũkĩga ma ma rĩrĩa mekĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki.

² Aathiire o nginya kihingo-ini kĩa mūciĩ wa mūthamaki, tondū gūtiri mūdū wetikagĩrio gūtoonya kūu thiini ehumbite nguo ya ikūnia. ³ Thiini wa mabūri mothe kūrĩa marĩa na watho wa mūthamaki wakinyaga kwagĩaga na gūcakaya kūnene, na kwĩhinga kūrĩa irio, na kūrĩa na kūgĩrika kūnene kūrĩ Ayahudi. Aingĩ ao magikoma thi mehubite nguo cia ikūnia na mehuriire mūhu.

⁴ Hĩndĩ irĩa ndungata cia Esiteri cia airĩtu na cia arūme iria ciarĩ hakūre ciokire ikīmūhe ūhoru ūkonii Moridekai, Esiteri nĩathiĩnikire mūno. Akīmūneanĩra nguo ehumbe arute iyo ya ikūnia, no Moridekai akĩrega gūcioya. ⁵ Nake Esiteri agĩtumanĩra Hathaka, ūmwe wa ndungata iria ciarĩ hakūre cia mūthamaki, ūria waheetwo wĩra wa kūmūtungatĩra, akīmūwatha athiĩ akamenye nĩ ūndū ūrĩkū ūcio wathiĩnagia Moridekai, na gĩtūmi kĩaguo.

⁶ Nĩ ūndū ūcio Hathaka akiumagara, agĩthiĩ kūrĩ Moridekai kĩaaro-ini gĩa itũura rĩu inene hau mbere ya kihingo kĩa mūciĩ wa mūthamaki. ⁷ Nake Moridekai akīmūwĩra maūdū marĩa mothe maamūkorete, hamwe na mūigana wa mbeeca iria ciothe Hamani eeraniire kūrĩa ciigwo kigĩna-ini kĩa mūthamaki nĩguo Ayahudi maniinwo biũ. ⁸ Ningĩ akīmūnengera kobi ya marĩa ma watho ūcio wa kūniinwo kwao, irĩa yandikitwo na ikahunjanĩrio kūu Shushani, akamĩonie Esiteri na amūtaariire ūhoru wayo, na akīmūwĩra aringĩrĩre Esiteri athiĩ kūrĩ mūthamaki, akamūthaithe maigũrwo tha, na aarĩrĩre andũ ake harĩ mūthamaki.

⁹ Nake Hathaka agĩcokoa, na akĩmenyithia Esiteri ūria Moridekai oigĩte. ¹⁰ Nake Esiteri akīmūtaariĩra ūria ekwĩra Moridekai, akīmūwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Anene othe a mūthamaki, o na andũ othe a mabūri marĩa mūthamaki aathanaga nĩmoo atĩ mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja o wotho ūria ūngĩtoonya harĩ mūthamaki hau nja ya na thiini atetĩtwo, mūthamaki arĩ o watho ūmwe: naguo nĩ atĩ mūdū ūcio ooragwo. Kĩgĩrĩrĩa kĩa ūndū kūrĩragwo no mūthamaki amūtambūrũkĩrie rūthanju rwake rwa ūthamaki rwa thahabu. No rĩrĩ, rĩu matukũ mĩrongo itatũ nĩmathĩrite kuuma rĩria ndetĩtwo thiĩ kūrĩ mūthamaki.”

¹² Rĩrĩa ciugo cia Esiteri cierrĩwo Moridekai, ¹³ agĩtūmana macookio mamwĩre atĩrĩ, “Ndūgeciire atĩ tondũ ūrĩ thiini wa nyũmba ya mūthamaki atĩ wee nowe wiki ūkaahonoka, nao Ayahudi othe maniinwo. ¹⁴ Nĩgũkorwo ūngĩaga kwaria ihinda ta rĩrĩ, kĩhonia na kūhonokio kwa Ayahudi nĩkoima handũ hangĩ, no wee na nyũmba ya thoguo no mūkaaniinwo. Ningĩ-rĩ, nũ ūũ kana wokire ūthamaki-ini nĩ ūndũ wa ihinda ta rĩrĩ?”

¹⁵ Nake Esiteri akĩmeera macookerie Moridekai ūhoru, mamwĩre atĩrĩ, ¹⁶ “Thiĩ ūcookaniĩrie Ayahudi othe arĩa maikaraga Shushani, na mwĩhinge kūrĩa irio nĩ ūndũ wakwa. Mūtikaarĩe kana mūnyue kahinda ka mĩthenya itatũ, ūtukũ na mĩthenya. Nĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu nĩtũkwĩhinga kūrĩa irio hamwe na inyũ. Twarĩkia gwĩka ūguo-rĩ, nĩngathiĩ kūrĩ mūthamaki, o na akorwo tĩguo watho ugĩte. Ingĩkua-rĩ, ndĩgĩkue.”

¹⁷ Nĩ ūndū ūcio Moridekai agĩthiĩ na agĩka ūria wotho Esiteri aamūtaariite.

5

Ihooya rĩa Esiteri kūrĩ Mūthamaki

¹ Mĩthenya wa gatatũ wakinya-rĩ, Esiteri akĩhumba nguo ciake cia ūthamaki na akĩrũgama nja ya na thiini wa nyũmba ya ūthamaki, mbere ya nyũmba nene ya mūthamaki. Nake mūthamaki aikariire gĩtĩ gĩake kĩa ūnene nyũmba-ini iyo nene, ang'etheire itoonyero rĩayo. ² Rĩrĩa onire Esiteri, mūtumia wa mūthamaki arũngĩ hau nja, akīmūkenera na akīmūtambūrũkĩria rūthanju rwake rwa ūnene rwa thahabu rũria aanyĩtĩte. Nĩ ūndū ūcio Esiteri agĩkuhĩrĩa, akĩhutia mūthia waruo.

³ Nake mūthamaki akīmūũria atĩrĩ, “Esiteri, mūtumia ūyũ mūthamaki, ūbatairio nĩ kĩ? Ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrĩa guothe thamakaga, nĩkũheo.”

⁴ Esiteri akīmūcookia akīmūwĩra atĩrĩ, “Mūthamaki angĩona kwagĩrĩre, nĩetĩkire moke marĩ na Hamani ūmũthĩ iruga-ini rĩria ngũrugithĩrie.”

⁵ Mūthamaki akiuga atĩrĩ, “Gĩirai Hamani o rĩu, nĩgeetha twĩke o ūguo Esiteri orĩtie.”

Nĩ ūndū ūcio mūthamaki marĩ na Hamani magĩthiĩ iruga-ini rĩrĩa Esiteri aahaariire. ⁶ Na rĩrĩa maanyuuga ndĩbei-rĩ, mūthamaki akĩũria Esiteri o ro rĩngĩ atĩrĩ, “Ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩkũhingĩrio. Na nĩ kĩ ūrooria ūheo? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrĩa guothe thamakaga-rĩ, nĩkũheo.”

⁷ Esiteri agĩcokoa atĩrĩ, “Ūndũ ūria ndĩrooria, o na ihooya rĩakwa nĩ rĩrĩ: ⁸ Kũgĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩ mūthamaki, na akorwo mūthamaki no etĩkire ihooya rĩakwa na aahingĩrie ūria ndĩrooria-rĩ, mūthamaki na Hamani nĩmagooka rūciũ iruga-ini rĩrĩa ngaamarugithĩria. Hĩndĩ iyo nĩguo ngaacookia kūrĩa kĩa mūthamaki.”

⁹ Mūthenya ūcio Hamani nioimire kuu akenete na agacanjamuka ngoro. No hinda iria onire Moridekai hau kihingo-ini kia mucii wa muthamaki na akiona ati ndaramurugamira kana akamwitigira, akig'urika muno ni undu wa Moridekai. ¹⁰ No riri, Hamani neriigiririe gwika undu, na akiinuka mucii.

Hamani agiita arata ake hamwe na mutumia wake, Zereshu, ¹¹ akimarahira uhoro wa utonga wake muingi, na ariu ake aingi, na njira ciothe iria muthamaki aamutiite nacio, na uria aamutuugiritie gukira andu aria ang' maar' igweta na anene. ¹² Hamani agithii na mbere kuuga atiri, "O na to uguo wiki, ni no ni nyiki Esiteri mutumia wa muthamaki egwitiite tuthii na muthamaki iruga-ini riria ekurugithitie. Na nianjitiite tuthii na muthamaki ruciu. ¹³ No maundu macio mothe, matiratuma njiganire riria riothe ndirona Moridekai, Muiyahu ūcio, aikarite kihingo-ini kia mucii wa muthamaki."

¹⁴ Zereshu mutumia wake mari na arata ake othe makimwira atiri, "Thondekithia muti wa gucuuria mundu wa buti mirongo mugwanja na ithano* kuraiha na iguru, na ruciu ruciuini urooke urie muthamaki etikire Moridekai acuurio hau muti-iguru. Ucooke uthii muri na muthamaki iruga-ini uri mukenu." Riciiria riri niriakenirie Hamani, nake agithondekithia muti ūcio.

6

Moridekai Kūheo Gĩtũo

¹ Na riri, utuku ūcio muthamaki akiurwo ni toro; ni undu ūcio agiathana areherwo ibuku riria rindikitwo maundu ma matuku ma tene, maandiko maria ma wathani wake, rihwathomerwo. ² Hakioneka handikitwo thini wario ati Moridekai niwe woimburiite Bigithana na Tereshu, anene eeri a muthamaki aria marangagira kihingo, o acio maaciriire kuuraga Muthamaki Ahasuerusu.

³ Muthamaki akiuria atiri, "Ni undu uriku Moridekai aatiirwo nago na ni unene uriku aaheirwo ni undu wa undu ūcio?"

Ndungata ciake ikimucokeria atiri, "Hatiri undu o na umwe eekirwo."

⁴ Muthamaki akiuria atiri, "Nuu uri hau nja?" Hamani aakorirwo no hinda aatoonya nja ya nyumba ya muthamaki niguu aarie na muthamaki uhoro wa gucuuria Moridekai muti-iguru uria aathondekithitie ni undu wake.

⁵ Ndungata ciake ikimucokeria atiri, "Ni Hamani urugamite nja."

Muthamaki agiathana atiri, "Mwiri aatoonye."

⁶ Riria Hamani aangirire, muthamaki akimuria atiri, "Ni undu uriku ungikwo mundu uria muthamaki angienda gutiithia?"

Hinda iyo Hamani akiyuria na ngoro atiri, "Nuu ungi muthamaki angienda gutiithia tigi ni?" ⁷ Ni undu ūcio agicokeria muthamaki atiri, "Mundu uria muthamaki angienda gutiithia-ri, ⁸ ni wega wathane ati nguo iria ndaaya ya uthamaki iria wee muthamaki wanekira irehwo, ningi mbarathi iria yanakuu muthamaki iria iikiritwo tani ya uthamaki mutwe irehwo. ⁹ Ningi witikire nguo iyo ndaaya, na mbarathi iyo, cihokerwo mundu umwe mutiku muno wa anene a muthamaki. Witikire ahumbe mundu uria muthamaki angienda gutiithia nguo iyo, na amutongorie athii akuuutwo ni mbarathi iyo kuu njira-ini cia itura riu inene, nake mundu ūcio athii akianagira ar' mbere yake atiri, "Uu niguu gwikagwo mundu uria muthamaki angienda gutiithia."

¹⁰ Muthamaki agiatha Hamani, akimwira atiri, "Thii narua, woe nguo iyo na mbarathi iyo, na wike Moridekai ūcio Muiyahu o uguo woiga, o ūcio uikaraga hau kihingo-ini kia mucii wa muthamaki. Ndugatigirire undu o na umwe wa maundu macio mothe wagaathiria mekwo."

¹¹ Ni undu ūcio Hamani akioya nguo iyo na mbarathi iyo. Akihumba Moridekai nguo, na akimutongoria ahaicite mbarathi njira-ini cia itura riu inene, akianagira mbere yake atiri, "Uu niguu gwikagwo mundu uria muthamaki angienda gutiithia!"

¹² Thuutha ūcio-ri, Moridekai agicooka kihingo-ini kia mucii wa muthamaki. No Hamani akiguthika gwake mucii ayuritwo ni kieha, ¹³ akira Zereshu mutumia wake na arata ake othe maundu maria mothe maamukorete.

Andu aria maamutaaraga, o na Zereshu mutumia wake, makimwira atiri, "Angikorwo Moridekai ūcio wambiriria gugutooria ni wa kihumo kia Ayahu-ri, ndungimwitiiria, na ti-itheru niuguthira!"

¹⁴ Ihinda o ro riu maaragia nake, ndungata iria ciari hakure cia muthamaki igikinya, na igitwara Hamani na ihenya iruga-ini riria Esiteri amarugithiire.

7

Hamani Gūcuurio

¹ Ni undu ūcio muthamaki na Hamani magithii kurianira na Esiteri, mutumia wa muthamaki, ² riria maanyuuga ndibei muthenya ūcio wa keer, muthamaki akiuria Esiteri o ringi atiri, "Esiteri, mutumia

* 5:14 ni ta mita igiri na robo (2:25)

wa mūthamaki, ihooya riaku nī rīrīkū? Nīūkūhingīrio. Na nī kī ūrooria ūheo? O na wahooya nuthu ya kūrīa guothe thamakaga, nīūkūheo.”

³ Nake Esiteri mūtumia wa mūthamaki akīmūcookeria atīrī, “Ingīkorwo nīnjītikīrīkīte nīwe, wee mūthamaki, na mūthamaki angīona kwagīrīre-rī, ndahooya ndekwo ndūire muoyo, rīu nīrīo ihooya riakwa. Nīngī ndahooya atī andū akwa marekwo matūire muoyo. ⁴ Nī ūndū nī na andū akwa nītwendetio tūniinwo, na tūūrāgwo na tūhukio. Atīrīrī, korwo no kwendio twendetio tūgatuīke ngombo cia arūme, na cia andū-a-nja, nī nīngīrākirire tondū thīna ta ūcio ti mūiganu wa gūthīnia mūthamaki.”

⁵ Mūthamaki Ahasuerusu akīūria Esiteri mūtumia wa mūthamaki atīrī, “Mūndū ūrīa ūngīgeria gwīka ūndū ta ūcio-rī, nūū hihi? Arī ha?”

⁶ Esiteri akiuga atīrī, “Mūtūthūūri na thū iitū nī Hamani ūyū mwaganu.”

Hamani akīnyīitwo nī kīmako kīnene arī hau mbere ya mūthamaki o na mūtumia wake. ⁷ Nake mūthamaki agīūkīra arakarīte mūno, agītiga kūnyua ndībei yake, agīthī nakūū mūgūnda-inī ūcio wa nyūmba ya ūthamaki. Nake Hamani amenya atī mūthamaki nīarīkītie gūtua ciira wake, agītigwo na thuutha ethaithanīrīre harī Esiteri mūtumia wa mūthamaki nīguo ndakooragwo.

⁸ Na rīrīa mūthamaki aacookaga nyūmba ya iruga kuuma mūgūnda-inī ūcio wa nyūmba ya ūthamaki, Hamani nake noguo aakorirwo akīgūthia gītī-inī harīa Esiteri aakairīte.

Nake mūthamaki akīgūthūka, akīūria atīrī, “Kaī angīnyīita mūtumia wa mūthamaki na hinya o na tūrī nake gūkū nyūmba?”

Mūthamaki akīrīkia kuuga ūguo, makīhumbīra Hamani ūthīū. ^{*} ⁹ Nake Haribona, ndungata īmwe ya iria hakūre, arīa maatungatagīra mūthamaki, akiuga atīrī, “Mūtī wa gūcuuria andū wa butī mīrongo mūgwanja na ithano[†] kūrīaiha na igūrū ūrūgamītio nyūmba-inī ya Hamani. Araūthondekithītie nī ūndū wa Moridekai, ūrīa warīrie ndeto cia gūteithia mūthamaki.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Mūcuurīe mūtī-inī ūcio!” ¹⁰ Nī ūndū ūcio magīcuuria Hamani mūtī-inī ūcio aathondekithītie nī ūndū wa Moridekai. Hīndī īyo mūthamaki agīthirwo nī marakara.

8

Itua rīa Mūthamaki Gūteithia Ayahudi

¹ Mūthenya o ro ūcio, Mūthamaki Ahasuerusu akīhe mūtumia wake Esiteri indo cia Hamani, ūcio thū ya Ayahudi. ^{*} Nake Moridekai agīūkīra mbere ya mūthamaki, nī ūndū Esiteri nīoigīte ūrīa maatarainie. ² Mūthamaki akiruta gīcūhī kia mūhūūri wake kīrīa aatunyīte Hamani, na agīkīhe Moridekai. Nake Esiteri agītua Moridekai mūrūgamīrīri wa indo cia Hamani.

³ Esiteri agīthaitha mūthamaki o rīngī, akīgūthīhāgia magūrū-inī make akīrīraga. Akīmūhooya anīine mūbango ūcio mūūru wa Hamani ūcio Mūagagī, ūrīa aaciirīre wa gūkīrīra Ayahudi. ⁴ Hīndī īyo mūthamaki agītambūrūkīria Esiteri rūthanju rwa thahabu rwa ūthamaki, nake Esiteri agīūkīra akīrūgama mbere yake.

⁵ Akīra mūthamaki atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīre, na ngorwo nīnjītikīrīkīte nīwe na one ūndū ūcio nīguo wagīrīre nī gwīkwo, na akorwo nī akenetio nī nī-rī, nīetikīre kwandīkithia watho wa kūgarūra marūa marīa maatūmītwo nī Hamani mūrū wa Hamedatha, ūcio Mūagagī, ūrīa aaciirīre na akīandīkithia nīguo anīinīthie Ayahudi mabūrūri-inī marīa mothe mūthamaki athamakaga. ⁶ Nī ūndū-rī, ingīhota atīa gūkīrīrīria ngīonaga ngero īrīa īkūgerwo andū akwa? Ingīhota atīa gūkīrīrīria kuona andū a nyūmba yakwa makīniinwo?”

⁷ Mūthamaki Ahasuerusu agīcookeria Esiteri mūtumia wa mūthamaki na Moridekai ūrīa Mūyahudi atīrī, “Nī ūndū Hamani nīaciirīre kūragīthia Ayahudi, indo ciake nīndīciheete Esiteri, na nī mamūcuurītie mūtī-igūrū. ⁸ Na rīrī, andīkithīa uuge ūngī na rīitwa rīa mūthamaki wa gūteithia Ayahudi ta ūrīa mūkuona kwagīrīre, na mūhūire marūa macio mūhūūri na gīcūhī kia mūthamaki, nī ūndū gūtīrī marīa mandīkitwo na rīitwa rīa mūthamaki na makahūūrwo mūhūūri wa gīcūhī gīake mangīgarūrwo.”

⁹ O rīmwe aandīki-marūa a ūthamaki magītītwo, mūthenya wa mīrongo īrī na ithatū, mweri-inī wa gatātū, mweri wa Sīvani. Makīandīka watho wothe wa Moridekai kūrī Ayahudi na anene a mūthamaki, na abarūthi, na andū arīa maarī igweta a mabūrūri 127 matambūrūkīte kuuma būrūri wa Ahīndī ngīnya būrūri wa Kushi. Mawatho macio maandīkirwo na mwandīkīre wa o būrūri na rūthīomi rwa a andū, o na kūrī Ayahudi na mwandīkīre na rūthīomi rwao. ¹⁰ Moridekai nīandīkīthīrie marūa na rīitwa rīa Mūthamaki Ahasuerusu, makīhūūrwo mūhūūri wa gīcūhī kia mūthamaki, na akīmatūma na andū arīa

^{*} 7:8 Kūhumbīrwo mūndū ūthīū kuonanāgia atī mūndū ūcio aarī mūtūire kūūrāgwo. [†] 7:9 nī ta mita igīrī na robo (2:25) ^{*} 8:1 Hīndī īyo, mūndū angīatūirīrwo kūūrāgwo, indo ciake ciotie ciatūikaga cia mūthamaki.

maathiiaga mahaicite mbarathi, o ariā maahaicaga mbarathi iria ciarī ihenya, nacio ciaciariitwo nī mbarathi cia mūthamaki.

¹¹ Itua rīu rīa mūthamaki rīgītīkīria Ayahudi a matūūra mothe marīa manene kīhooto gīa kūngana megītīre; maniine, na moorage, na mahukie mbūtū o ciothe cia rūruka o ruothe kana būrūri ūria ūngīmatarikīra, o hamwe na andū-a-nja na ciana ciao; na matahe indo cia thū ciao. ¹² Mūthenya ūria wamūrīrwo wa Ayahudi gwīka ūguo mabūrūri-inī mothe ma Mūthamaki Ahasuerusu warī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri wa ikūmi na tīrī, naguo nī mweri wa Adari. ¹³ Kobi ya marūa macio ma itua rīu yarī iheanwo īrī watho wa kūrūmīrīrwo mabūrūri-inī mothe, na itua rīu rīmenyithio andū a ndūrīrī ciothe, nīguo Ayahudi mehaarīrie mūthenya ūcio merīhīrie harī thū ciao.

¹⁴ Atwari acio a marūa, mahaicite mbarathi cia mūthamaki, magīthīi na ihenya nīkūhīkwo nī watho wa mūthamaki. Nario itua rīu nīrīaheanirwo kūu nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani.

¹⁵ Moridekai oimire mbere ya mūthamaki ekīrīte nguo cia ūthamaki cia rangi wa bururu na rangi mwerū, na arī na tanji nene ya thahabu mūtwe, na akehumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi ya gatani rīra njega. Nao andū a itūūra rīa Shushani magīkūngūira itua rīu marī na gīkeno. ¹⁶ Kūrī Ayahudi rīu rīarī ihinda rīa gūkena, na kūigua wega na gūcanjamūka o na gūtīka. ¹⁷ Thīinī wa būrūri o wotho o na thīinī wa itūūra inene o rīothe, kūrīa guothe itua rīu rīa mūthamaki rīatwarirwo, Ayahudi nīmagīire na gīkeno na magīcanjamūka, makīruga maruga magīkūngūira. Na andū aingī a ndūrīrī ingī makīgarūra magītīua Ayahudi tondū nīmanyiititwo nī guoya wa gwītīgīra Ayahudi.

9

Ūhootani wa Ayahudi

¹ Kūrī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri wa ikūmi na tīrī, nīguo mweri wa Adari, nīrīo itua rīrīa rīathanitwo nī mūthamaki, rīarī rīhingio. Mūthenya ūcio, thū cia Ayahudi nīcierīgīrīre kūmahoota, no rīrī, gūkīgarūrūkana, nao Ayahudi makīgīa na hinya gūkīra ariā maamathūire. ² Ayahudi nīmecookanīrīrie matūūra-inī mao manene mabūrūri-inī mothe ma Mūthamaki Ahasuerusu, nīgeetha matharīkīre acio mendaga kūmaniina. Gūtīrī mūdū ūngīahotire kūmeetiiria, nī ūndū ndūrīrī icio ingī ciothe nīciametīgīrīre. ³ Nao andū othe ariā maarī igweta a mabūrūri macio, na anene a mūthamaki, na abarūthi, na ariā mateithagīrīria mūthamaki gwithana magīteithia Ayahudi, nī ūndū nīmanyiititwo nī guoya wa gwītīgīra Moridekai. ⁴ Moridekai aarī mūdū woikaine wega kūu nyūmba-inī ya ūthamaki; nayo ngumo yake ikīhunja mabūrūri-inī macio mothe, nake agīkīrīrīria kūgia na hinya.

⁵ Ayahudi makīhūūra thū ciao ciothe na hiū cia njora, magīcīūruga magīcīniina, na magīka thū ciao, o icio ciamathūire, o ūria wotho mangīndire gūcīka. ⁶ Nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani, Ayahudi nīmooragire na makīniina andū magana matano. ⁷ Ningī nīmooragire Parishandatha, na Dalifoni, na Asipatha, ⁸ na Poratha, na Adalia, na Aridatha, ⁹ na Parimashata, na Arisai, na Aridai, na Vaizatha, ¹⁰ na nīo ariū ikūmi a Hamani mūrū wa Hamedatha, ūria warī thū ya Ayahudi. No matiigana gūtaha indo ciao.

¹¹ Mūigana wa andū ariā mooragīrwo nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani nīwakinyīrio mūthamaki mūthenya o ro ūcio. ¹² Nake mūthamaki akīra Esiteri mūtumia wa mūthamaki atīrī, “Ayahudi nīmoragīre na makīniina andū magana matano o na ariū ikūmi a Hamani thīinī na nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīrīa kīrigīre gīa Shushani. Hihi mekīte atīa mabūrūri-inī marīa mangī ma mūthamaki? Atīrīrī, ihooya rīaku nī rīrīkū? Nīkūhingīrio. Na nī ūndū ūrīkū ūrooria ūheo? O naguo ūndū ūcio nīkūheo.”

¹³ Esiteri agīcookia atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīre-rī, itīkīria Ayahudi ariā marī Shushani makaahingia itua rīrī o na rūciū, na ūreke ciimba cia ariū ikūmi a Hamani igacuurio mīti-igūrū.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio mūthamaki agīathana gwīkwo ūguo. Itua rīkīhītūkio kūu Shushani, nao magīcuuria ciimba cia ariū acio ikūmi a Hamani mīti-igūrū. ¹⁵ Ayahudi ariā maarī kūu Shushani magīcookanīrīra hamwe mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa Adari, nao makīūruga andū magana matatū kūu Shushani. No matiigana gūtaha indo ciao.

¹⁶ O mahinda macio-rī, Ayahudi ariā angī maatigaire mabūrūri-inī marīa mūthamaki ūcio aathamak-aga o nao makīūngana hamwe nīguo meegītīre, na meeyūkīrīrie harī thū ciao. Makīūruga andū ngiri mīrongo mūgwanja na ithano cia thū ciao, no matiigana gūtaha indo ciao. ¹⁷ Ūndū ūcio wekīkire kūrī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri-inī wa Adari, na kūrī mūthenya wa ikūmi na īna makīhurūka, na makīūtua mūthenya wa ndīa na wa gīkeno.

Gūkūngūira gīathī kīa Purimu

¹⁸ Na rīrī, Ayahudi ariā maarī Shushani, nīmonganīte mūthenya wa ikūmi na itatū na wa ikūmi na īna, naguo mūthenya wa ikūmi na itano makīhurūka na makīūtua mūthenya wa ndīa na wa gīkeno.

¹⁹ Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga Ayahudi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ marũmie mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa Adari, ũrĩ mũthenya wa gĩkeno na wa ndĩa, na mũthenya wa kũheana iheo harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ.

²⁰ Moridekai nĩandĩkire maũndũ macio, na agĩtũmĩra Ayahudi othe marũa kũndũ guothe mabũrũri-inĩ ma Mũthamaki Ahasuerusu, marĩa maarĩ gũkuhĩ na marĩa maarĩ kũraya, ²¹ nĩguo makũngũyagĩre mũthenya wa ikũmi na ĩna, na wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa Adari o mwaka, ²² arĩ rĩo ihinda rĩrĩa Ayahudi meeyũkĩrĩrie kũrĩ thũ ciao, o na arĩ guo mweri ũrĩa kieha kĩa gĩatuĩkire gĩkeno, namo macakaya mao magĩtuĩka mũthenya wa gũkũngũiya. Aamandĩĩre marũmagie mũthenya ĩyo ĩrĩ mũthenya ya ndĩa na ya gĩkeno, na ya kũheana iheo cia irio harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na ya kũhe athĩĩni iheo.

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi magĩtũkĩra gũthĩĩ na mbere na gũkũngũira ũguo maambĩrĩrie, magekaga ũrĩa Moridekai aamandĩĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, o we thũ ya Ayahudi othe, nĩathugundĩte gũũkĩrĩra Ayahudi amaniĩne, na agĩcuuka puri (ũguo nĩ kuuga agĩcuuka mĩtĩ) nĩguo monũhwo na maniĩnwo. ²⁵ No rĩrĩa ũndũ ũcio wa hitho wamenyekire nĩ mũthamaki, akĩruta watho mwandĩke wa kuuga atĩ ũũru ũcio Hamani aathugundiire Ayahudi ũmũcookerere we mwene, o na atĩ we na ariũ ake macuuriio mĩtĩ-igũrũ. ²⁶ (Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ĩyo igĩtwo Purimu kuumana na rĩtwa rĩu Puri.) Nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo marũa-inĩ macio, na nĩ ũndũ wa ũrĩa meyoneire na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maamakorire, ²⁷ Ayahudi magĩtũua kũgĩe mũtugo wa kũrũmĩrĩrwo, nĩguo o ene, na njiaro ciao, na arĩa othe mangĩtũũrĩa nao, marũmagie mũthenya ĩyo yeerĩ o mwaka mategũtĩrĩria, na njĩra ĩrĩa kwandĩkitwo, na mahinda marĩa maatuĩtwo. ²⁸ Mũthenya ĩyo ĩtuĩke ya kũrĩrikanagwo na ĩmenyagĩrĩrwo nĩ njiarwa ciothe na nyũmba ciothe, na mabũrũri-inĩ mothe na matũũra-inĩ manene mothe. Na mũthenya ĩyo ya Purimu ndĩkanaage gũkũngũĩrwo nĩ Ayahudi, o na kana kĩrĩrikano kĩayo kĩa njiaro-inĩ ciao.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, mwarĩ wa Abihaili, marĩ na Moridekai ũrĩa Mũyahudi, makĩandĩka marĩ na ũhoti wothe ũrĩa maarĩ nague, nĩguo mekĩre marũa macio ma keerĩ meegĩĩ Purimu hinya. ³⁰ Nake Moridekai agĩtũmĩra Ayahudi othe arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ 127 ma ũthamaki wa Ahasuerusu marũa, marĩ ciugo cia kũmeciĩria wega na kũmoomĩrĩria, ³¹ nĩgeetha marũmagie mũthenya ĩyo ya Purimu mahinda marĩa matuĩtwo, o ta ũrĩa Moridekai ũrĩa Mũyahudi marĩ na Esiteri, mũtumia wa mũthamaki maamatuĩrĩre, na o ta ũrĩa meetuĩrĩre o ene, hamwe na njiaro ciao, ũhoru wĩgĩĩ mahinda mao ma kwĩhinga kũrĩa irio na gũcakaya. ³² Itua rĩu rĩa kũrũmĩrĩrwo rĩa Esiteri nĩrĩekĩre mawatho macio maakoniĩ Purimu hinya, nague watho ũcio ũkĩandĩkwo mabuku-inĩ ma kĩrĩrikano.

10

Ũnene wa Moridekai

¹ Na rĩrĩ, Mũthamaki Ahasuerusu nĩeetagia igooti mabũrũri marĩa mothe aathanaga, o nginya icigĩrĩra ciakuo cia kũraya. ² Ha ũhoru wa ciĩko ciake cia hinya na ũhoti, hamwe na ũhoru wothe wa ũnene wa Moridekai, nginya harĩa mũthamaki aamũnenehetie-rĩ, githĩ ti mwandĩke mabuku-inĩ ma maũndũ ma athamaki a Media na Perisia? ³ Moridekai ũrĩa Mũyahudi aarĩ wa keerĩ wathani-inĩ kuuma he Mũthamaki Ahasuerusu, na nĩeetikĩrĩtwo nĩ Ayahudi ta mũnene wao, na agatĩka mũno kũrĩ Ayahudi ao aingĩ, tondũ aacaragĩria andũ ake maũndũ mega, na akaarĩrĩria kũgaacĩra kwa Ayahudi othe.

AYUBU

Ciugo cia Kwambĩrĩria

¹ Bũrĩri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mũndũ watũire kuo wetagwo Ayubu.* Mũndũ ũcio ndaarĩ ũcuuke ningĩ aarĩ mũndũ mũrũngĩrĩru; nĩetigĩrĩte Ngai na agatheemaga maũndũ marĩa mooru. ² Ayubu aarĩ na ariũ mũgwanja na airĩtu atatũ, ³ ningĩ nĩ aarĩ na ng'ondũ 7,000, na ngamĩra 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ mũno. Niwe warĩ mũndũ ũria mũnene mũno kũrĩ andũ arĩa angĩ othe a mwena wa Irathĩro.

⁴ Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mũndũ riita riake gwake mũciĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩanĩre na manyuuanĩre nao. ⁵ Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amatherie. Nĩokagĩra rũciinĩ tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ũndũ wa o ũmwe wao, tondũ eeciiragia atĩrĩ, “No gũkorwo ciana ciakwa nĩciĩhitie ikaruma Ngai na ngoro.” Ŭcio nĩguo warĩ mĩtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe.

Kũgerio kwa Ayubu kwa Mbere

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe araike nĩmathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthiĩ hamwe nao. ⁷ Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Uuma kũ?”

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, “Nyuma kũriũnga thĩ, o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ.”

⁸ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Nĩũcũuranĩtie ũhoru wa ndungata yakwa Ayubu? Ŭkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩmũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru?”

⁹ Shaitani agĩcookeria atĩrĩ, “Kaĩ Ayubu agĩitigagĩra Ngai o ro ũguo tũhũ? ¹⁰ Githĩ wee ndũmũirigĩre na ũkamũrigiĩcĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maũndũ make mothe? Nĩũrathimite wĩra wa moko make, nĩ ũndũ ũcio ũhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrĩte bũrĩri wothe. ¹¹ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku.”

¹² Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciiga moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie.”

Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe hĩndĩ irĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩaga na makanyua ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũria mũkũrũ-rĩ, ¹⁴ mũkinyia-ũhoru agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndegwa nĩkũrĩma ikũrimaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩaga o hau hakuhi, ¹⁵ nao andũ a Sabea† macitharikĩra na macitaha. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora, na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng'ondũ o na ndungata waniina biũ; no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

¹⁷ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Akalidei‡ meyũmba mbũtũ ithatũ, maatharikĩra ngamĩra ciaku na macitaha, maathĩ nacio. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

¹⁸ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru o ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ aku mekũrĩaga, makĩnyuuga ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũria mũkũrũ; ¹⁹ na rĩrĩ, o hĩndĩ iyo rũhuho rũnene rwahurutana ruumĩte werũ-inĩ, na ruo rwahũũra nyũmba iyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwĩra maakua; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

²⁰ Nake Ayubu aigua-ũhoru ũcio, akĩrũgama, agĩtembũranga nguo yake ya igũrũ, na akĩenjwo mĩtwe. Agĩcookeria akĩgũithia thĩ, akĩhooya Ngai, ²¹ akiuga atĩrĩ:

“Ndoimire nda ya maitũ ndĩ njaga,

na ngoima thĩ ñno ndĩ njaga.

Nĩ Jehova waheanire, na nĩ Jehova wacookera:

rĩitwa rĩa Jehova rĩrogoocwo.”

²² Thĩinĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia na ũndũ wa gĩtuĩra Ngai mahĩtia.

* 1:1 Bũrĩri wa Uzu warĩ mwena wa irathĩro wa Rũĩrĩ rwa Jorodani; Ayubu ndaarĩ mũndũ wa Isiraeli. † 1:15 Andũ a Sabea maarĩ ariithi arĩa morũũraga na mahiũ mao. ‡ 1:17 Akalidei maarĩ ariithi arĩa morũũraga na mahiũ mao. Maatũũraga Mesopotamia, na nĩo thuutha-inĩ maathondekire ũthamaki wa Babuloni.

2

Kūgerio kwa Ayubu gwa keerī

¹ Ningī nī kwarī mūthenya ūngī araika maathiire kūrūgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agīthiī hamwe nao kūrūgama mbere yake. ² Nake Jehova akīūra Shaitani atīrī, “Uuma kū?”

Nake Shaitani agīcookeria Jehova atīrī, “Nyuma kūriūnga thī o na gūcangacanga kuo kūdū na kūdū.”

³ Ningī Jehova akīūra Shaitani atīrī, “Nīūcūūranītie ūhorō wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoona atī kūu thī gūtīrī mūdū ūhaana take; ndarī ūcuuke na nī mūrūngīrīru, mūdū mwītīgīrī-Ngai na ūtheemaga maūdū marīa mooru. Ningī no arūmītie wīhokeku wake, o na gūtūika nīwanīgīrīrie ndīmwanange hatarī gītūmi.”

⁴ Nake Shaitani agīcookeria Jehova, akiuga atīrī, “Gīkonde kīrīhagwo na gīkonde! Mūdū no arute indo ciake ciothe nīguo ahonokie muoyo wake. ⁵ No rīrī, ta tambūrūkia guoko gwaku ūhutie mahīndī na nyama cia mwīrī wake, na ti-itherū ndarī hīndī ategūkūruma o ūthiū-inī waku.”

⁶ Nake Jehova akīūra Shaitani atīrī, “No wega, rīu arī moko-inī maku; no ndūkahutie muoyo wake.”

⁷ Nī ūndū ūcio Shaitani akīuma hau mbere ya Jehova, akīnyamarīa Ayubu na ironda ciarī na ruo mūno kuuma makinya ma magūrū make nginya mūtwe. ⁸ Nake Ayubu akīoya gacere ka nyūngū ethūage nako, agīkara thī harīa haitagwo mūhu.

⁹ Nake mūtumia wake akīmūria atīrī, “Anga no ūrūmītie wīhokeku waku o na rīu? Ruma Ngai wīkūire!”

¹⁰ Nake Ayubu akīmūcookeria atīrī, “Wee ūraaria ta mūdū-wa-nja mūkīgu. Kaī turīkāmūkagīra o maūdū mega kuuma kūrī Ngai, na tūtiamūkīre mathiina?”

Thiīnī wa maūdū macio mothe-rī, Ayubu ndaigana kwīhia thiīnī wa mīario yake.

Arata Atatū a Ayubu

¹¹ Na rīrī, hīndī irīa arata atatū a Ayubu, nīo Elifazu ūrīa Mūtemaani,* na Biladadi ūrīa Mūshuhi, na Zofaru ūrīa Mūnaamathi, maaigūire mathiina marīa mothe maakorete Ayubu-rī, makīgīa gīathi, makiuma o mūdū gwake na magīcemanīa nīguo mathiī makamūcakaithie o makīmūhooreragia. ¹² Rīrīa maamuonire marī o haraaya-rī, makīrigwo nīwe nī ūrīa aahaanaga; makīambīrīria kūrīra maanīrīrie, na magītembūranga nguo ciao, o na makīthurīria rūkūngū mītwe. ¹³ Ningī magīcooka magīkara thī hamwe nake matukū mūgwanja, mūthenya na ūtukū, na gūtīrī mūdū wamwaragīria kiugo o na kīmwe, nīgīkorwo nīmoonire atī kūnyamarīka gwake kwarī kūnene mūno.

3

Mīario ya Ayubu

¹ Thuutha wa matukū macio, Ayubu agītūmūra kanua, akīruma mūthenya ūrīa aaciarirwo. ² Akiuga atīrī:

³ “Mūthenya ūrīa nīi ndaciarirwo ūroora,
o na ūtukū ūcio kwerirwo atīrī, ‘Mūtumia nīaciara mwana wa kahīl’

⁴ Mūthenya ūcio-rī, ūrotuika o nduma;
Ngai arī igūrū aroaga kūūrūmbūiya;
mūthenya ūcio ūroaga gūthererwo nī ūtheri.

⁵ Mūthenya ūcio ūrokīīnyīitirwo nī nduma nene na kīruru gīa gīkūū;
ūrohumbīrwo nī itu;
nduma īrotooria ūtheri wagu.

⁶ Ūtukū ūcio-rī, ūronyīitwo nī nduma ndumanu;
ūroaga gūtaranīrio na mīthenya irīa īngī ya mwaka,
o na kana ūtarwo harī mweri o na ūrīkū.

⁷ Ūtukū ūcio ūrothaata;
o na gūtikanogwo ngemi ūtukū ūcio.

⁸ Arīa marumaga mīthenya maroruma mūthenya ūcio,
o acio moī kwarahūra nyamū irīa īitagwo Leviathanī.

⁹ Njata ciaguo cia rūciinī irotuika nduma;
ūroeterera ūtheri na wage kūwona,
o na ūroaga kuona ruoro rūgītema,

¹⁰ nī ūndū ndūigana kūhīnga mīrango ya nda ya maitū,
na ndūigana kūgīrīrīria maitho makwa kuona thiina.

* 2:11 Elifazu aarī wa kuuma Edomu.

- ¹¹ “Ndaagire gūkua ngĩciarwo nĩkĩ?
Ndaagire gūkua ngiuma nda nĩkĩ?
¹² Ndaamũkĩrirwo maru-inĩ nĩkĩ?
Ndaamũkĩrirwo nyondo-inĩ atĩ nĩguo nyongithio nĩkĩ?
¹³ Nĩgũkorwo rĩu ingĩkomete ndĩ na thayũ;
rĩu ingĩrĩ toro hurũkĩte
¹⁴ hamwe na athamaki na aheani kĩrĩra a gũkũ thĩ
arĩa meeyakĩire kũndũ kũrĩa kwanangĩku ringĩ,
¹⁵ o hamwe na aathani arĩa maarĩ na thahabu,
o arĩa maiyũrĩtie nyũmba ciao betha.
¹⁶ Ningĩ-rĩ, nĩ kĩ kĩagĩririe thikwo tĩĩri-inĩ ta kĩhuno
o na kana ta gakenge karĩa gatoonire ũtheri wa riũa?
¹⁷ Kũu andũ arĩa aaganu nĩmatigĩte kũnyamarĩka,
na kũu arĩa anogu nĩmahurũkĩte.
¹⁸ Kũu-rĩ, mĩgwate o nayo nĩkenagĩra kwaraha kwayo;
nĩtigĩte kũigua kĩgũthũko kĩa nyabaara ya ngombo.
¹⁹ Andũ arĩa anini na arĩa anene othe marĩ kuo,
nayo ngombo nĩrekereirio kuuma kũrĩ mũmĩathi.

²⁰ “Nĩ kĩ gĩtũmaga andũ arĩa marĩ na mĩnyamaro maheo ũtheri,
nagu muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo rwa ngoro,
²¹ o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka,
o arĩa magĩcaragia gũkĩra kĩndũ kĩa goro kĩrĩa kĩhithe,
²² acio maiyũragwo nĩ gĩkeno
magakena maakinya mbĩrĩra?
²³ Nĩ kĩ gĩtũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte njĩra,
o ũcio mũhingĩrĩre nĩ Ngai?
²⁴ Nĩ ũndũ handũ ha ndĩe irio, no kuumwo nyumagwo nĩ ngoro;
nakuo gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ.
²⁵ Ũndũ ũrĩa ndeetigagĩra nĩũngorete;
ũndũ ũrĩa wamakagia mũno nĩguo ũnginyĩrĩre.
²⁶ Ndionaga thayũ, o na kana ngahoorera;
ndionaga ũhurũko, no mĩnyamaro.”

4

Mĩario ya Elifazu

- ¹ Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia, akĩmũũria atĩrĩ:
² “Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera koigo kamwe-rĩ, hihi wamũkĩrĩria?
No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kwĩgĩrĩrĩria kwaria?
³ Ririkana ũrĩa wanataara andũ aingĩ,
na ũrĩa wanekĩra moko marĩa maregeru hinya.
⁴ Ciugo ciaku cianatiirĩrĩra arĩa manahĩngwo makenda kũgũa;
nĩwe wanekĩra maru marĩa magondoku hinya.
⁵ No rĩu-rĩ, nĩũkoretwo nĩ thĩĩna, nawe ũkooorwo nĩ hinya;
ũhũũrĩtwo, nawe ũkanyĩitwo nĩ kĩmako.
⁶ Githĩ wĩtigĩri Ngai waku tiguo wagĩrĩrwo gũtuĩka ũũmĩrĩru waku,
nayo mĩthĩire yaku itarĩ ũcuuke-rĩ, githĩ tiyo mwĩhoko waku?

⁷ “Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanathĩĩnika atekĩte ũũru?
Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru marĩ manĩinwo?
⁸ Nĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ arĩa marĩmaga ũũru,
na arĩa mahaandaga thĩĩna-rĩ, maũndũ macio no mo magethaga.
⁹ Manangagwo nĩ mĩhũmũ ya Ngai;
makaniinwo nĩ kĩhuhũkanio kĩa marakara make.
¹⁰ Mĩrũũthi no irume na irarame,
no magego ma mĩrũũthi iyo mĩnene nĩmakoinangwo.
¹¹ Mĩrũũthi nĩũkuaga nĩ kwaga gĩa kũguĩma,
nacio ciana cia mĩrũũthi wa mũgoma ikahurunjũka.

- 12 “Nĩ kũrĩ kohoro karanginyĩire na hitho,
namo matũ makwa marakaigua gakĩhehanwo.
13 Ûtukũ ngĩcũũrania ũhoru wa cioneki cia kũmakania,
ũtukũ rĩrĩa andũ makoragwo marĩ toro mũnene,
14 ngĩnyiitwo nĩ guoya na kũinaina,
namo mahĩndĩ makwa mothe magĩthingitha.
15 O hĩndĩ iyo roho ũraahĩtũkĩra o ũthiũ-inĩ wakwa,
nacio njuĩrĩ cia mwĩrĩ wakwa irambarara.
16 Roho ũcio ũrarũgama,
no ndinahota kũmenya ũrĩa ũratariĩ.
Mbere yakwa hararũgama mũhianĩre wa kĩndũ,
ndĩracooka ndĩraigua gũkĩario na miheehũ gũkĩurio atĩrĩ,
17 Mũndũ wa gũkua-rĩ, aahota gũtuika mũthingu gũkĩra Ngai?
Mũndũ aahota gũtuika mũtheru gũkĩra Mũmũmbi?
18 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwihoka ndungata ciake-rĩ,
na angĩkorwo nĩonaga araike ake marĩ na mahĩtia-rĩ,
19 githĩ to oone mahĩtia maingĩ mũno ma andũ arĩa matũũraga nyũmba cia ndoro,
acio mĩthingi yao irĩ rũkũngũ-inĩ,
acio mamemendagwo na ihenya gũkĩra kũhuruta!
20 Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ moinangagwo tũcunjĩ;
magathira tene na tene matekũrũmbũiyo.
21 Githĩ mikanda ya hema yao ndĩmunyũritwo,
nĩguo makue matarĩ na ũũgĩ?”

5

- 1 “Wenda gwĩtana, itana, no rĩrĩ, nũũ ũngĩgwĩtika?
Nĩ ũrikũ wa arĩa atheru ũngĩũrĩra kũrĩ we?
2 Rũng’athio rũũragaga kĩrimũ,
naguo ũiru ũkooaga mũndũ ũrĩa mũkĩgu.
3 Nĩ mwene nĩnyonete kĩrimũ gĩkĩgia na mĩrĩ,
no-o rĩmwe nyũmba yakĩo ikĩrumwo.
4 Ciana ciake nĩiraihanĩrĩrie na ũgitĩri,
ihatĩrĩrio igooti-inĩ itarĩ na mũndũ wa gũciciirĩrĩa.
5 ũrĩa mũhũtu arĩaga magetha make,
amoyaga o na marĩ mũigua-inĩ,
nao arĩa anyootu makahũmagĩra ũtonga wao.
6 Nĩgũkorwo hatika ndikunũkaga kuuma thĩ,
kana thĩina ũkamera tĩri-inĩ.
7 No rĩrĩ, mũndũ aciaragwo arĩ wa kuonaga thĩina,
o ta ũrĩa na ma thandĩ cia mwaki irathũkaga na igĩrũ.
8 “No rĩrĩ, korwo nĩ nĩ ingĩthaitha Mũrungu;
ingĩneana ciira wakwa kũrĩ we.
9 We ekaga maũndũ ma magegania marĩa mataangĩmenyeka,
na akaringa ciana itangĩtarika.
10 Nĩwe uuragĩria thĩ mbura;
na nĩwe ũrehagĩra bũrũri maaĩ.
11 Arĩa menyiihagia nĩwe ũmatũũgagĩria,
nao arĩa marĩ na kĩa moyagwo na igĩrũ makagitĩrwo.
12 Nĩwe ũthaatagia mĩbango ya arĩa marĩ waara,
nĩgeetha moko mao matikagĩe na ũhootani.
13 Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao,
namo mathugunda ma arĩa oingumania akaameheria biũ.
14 Nduma imakoraga kũrĩ o mũthenya;
mũthenya barigici makahambataga taarĩ ũtukũ.
15 Nĩahonokagia arĩa abatari kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora rũrĩa rũrĩ tũnua-inĩ twao;
amahonokagia moko-inĩ ma arĩa marĩ hinya.

- ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio athĩni makagĩ na kũrĩgĩrĩro,
naguo ciira ūtarĩ wa kĩhooito ūgatumia kanua.
- ¹⁷ “Kũrathimwo nĩ mũndũ ūrĩa ūrũngagwo nĩ Ngai;
nĩ ūndũ ūcio ndũkamene irũithia rĩa Mwene-Hinya-Wothe.
- ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩaguraranagia, no rĩrĩ, acookaga akooha nguraro iyo wegā;
nĩatiihanagia, no moko make no mo mahonanagia.
- ¹⁹ Nĩagagũteithũra harĩ mĩtino itandatũ;
o na irĩ mũgwanja-rĩ, gũtirĩ ūũru ūgaagũkora.
- ²⁰ Hĩndĩ ya ng’aragu nĩagagũkũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ,
nĩngĩ hĩndĩ ya mbaara agũkũũre ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora.
- ²¹ Nĩũkagitĩrwo harĩ rũcamiũ rwa rũrĩmĩ,
na ndũgetigĩra hĩndĩ irĩa mwanangĩko ūgooka.
- ²² Nĩũgathekerera mwanangĩko na ng’aragu,
na ndũgetigĩra nyamũ cia gũkũ thĩ.
- ²³ Nĩgũkorwo nĩũkagĩ na kĩrĩkanĩro na mahiga ma werũ-inĩ,
nacio nyamũ cia gĩthaka itũũre irĩ na thayũ nawe.
- ²⁴ Nawe ūikarage ūũĩ atĩ hema yaku nĩ ngitĩre;
nawe nĩũkooya ithabu rĩa indo ciaku ūkore hatirĩ kĩndũ kĩũrĩte.
- ²⁵ Nĩũkamenya atĩ ciana ciaku nĩikaingĩha,
nacio njaro ciaku cingĩhe o ta nyeki ya gũkũ thĩ.
- ²⁶ Ūgaathĩ mbĩrĩra-inĩ ūrĩ o na hinya,
ũhaana ta itĩia cia ngano igethetwo hĩndĩ ya magetha.
- ²⁷ “Nĩtũtũrĩtie ūhoro ūyũ, na nĩ wa ma.
Nĩ ūndũ ūcio kĩũgũe na ūũmenye wee mwene.”

6

Mĩario ya Ayubu

- ¹ Nĩngĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- ² “Naarĩ korwo ruo rũrũ ndĩ naruo rwathimwo,
nayo mĩnyamaro ĩno ndĩ nayo yothe iĩgĩrĩrwo ratiri igũrũ!
- ³ Ti-itherũ yakorwo irĩ mĩritũ gũkĩra mũthanga ūrĩa ūrĩ maria-inĩ marĩa manene;
na nĩkĩo ndĩrahiũhire kwaria.
- ⁴ Mĩguĩ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩĩndoonyete,
naguo roho wakwa nĩũranyua ūrũrũ wayo;
maũndũ ma kũmakania mũno ma Ngai nĩmerekereirio harĩ nĩ.
- ⁵ Njagĩ ya werũ-inĩ-rĩ, nĩyaanagia rĩrĩa irĩ na nyeki ya kũria,
kana ndegwa ikaania rĩrĩa itũrĩrĩrwo?
- ⁶ Irio itarĩ mũcamo nĩ irĩkaga itekĩrĩtwo cumbĩ?
Mũruru wa itumbĩ ūrĩa mwerũ-rĩ, nĩ urĩ mũrĩo?
- ⁷ Nĩĩ ndĩngĩcihutia;
irio ta ĩcio no itũme njire ngoro.
- ⁸ “Naarĩ korwo ndaheo ūndũ ūrĩa ndĩrahooya,
korwo Ngai aahe ūndũ ūrĩa ndĩrerirĩria,
- ⁹ naguo nĩ atĩ Ngai eetĩkĩre kũũmemenda,
arekererie guoko gwake kũũniine!
- ¹⁰ Hĩndĩ iyo no ngĩe na ūndũ wa kũũhooreria,
ũndũ wa gĩkeno ruo-inĩ rũrũ rũtarathira,
atĩ nĩ ndikaanĩte ciugo cia Ūrĩa Mũtheru.
- ¹¹ “Ndĩ na hinya ūrĩkũ atĩ nĩguo njikare ndĩ na mĩhoko?
Ndĩ na kũrĩgĩrĩro kĩrĩkũ atĩ nĩguo ngĩrĩrĩe?
- ¹² Nĩĩ ndĩ hinya ta ihiga?
Mwĩrĩ wakwa nĩ wa gĩcango?
- ¹³ Nĩĩ ndĩ na hinya wa gwĩteithia,
kuona atĩ rĩu nĩndunyĩtwo ūhootani?

- 14 “Mündū ūtarī na kīrīgīrō aagīre gūteithio nī arata ake,
o na angīkorwo nīatiganiire ūhorō wa gwītīgīra Ūrīa Mwene-Hinya-Wothe.
- 15 No ariū a baba maagīte kwīhokeka o ta tūrūū tūrīa tūhūaga,
ningī o ta tūrūū tūrīa tūiyūraga tūkoina,
- 16 rīrīa tūirītio nī mbarabu īgītweka,
na tūkaiyūrwo nī tharunji īrīa īratweka,
- 17 no rīrī, tūtithereraga rīrīa kwara,
na hīndī ya ūrugarī tūkahūa mītarō-inī yatuo.
- 18 Ikundi cia agendi nīithaamaga njīra ciacio,
ikambata werū-inī, īgathirīra kuo.
- 19 Ikundi cia agendi cia Tema icaragia maaī,
agendi a wonjoria a Sheba makamacaria marī na mwīhoko.
- 20 Magathīnīka, tondū makoretwo marī na kīrīgīrō;
no maakinya ho magakora hatirī kīndū.
- 21 O na inyuī-rī, mūtūikīte andū matangīheana ūteithio;
muonaga ūndū wa kūmakania mūgetīgīra.
- 22 Nī-rī, nī ndī ndoiga atīrī: ‘Heanai kīndū nī ūndū wakwa,
ngūūrai na indo cianyu,
- 23 honokiai guoko-inī gwa thū,
ngūūrai kuuma moko-inī ma arīa matarī tha’?
- 24 “Atīrīrī, ndutaai ūhorō na nīngūkīra;
nyonererai harīa hītītie.
- 25 Kaī ciugo cia ma īrī ruo-ī!
No rīrī, ngarari cianyu nī kīhoto kīrīkū irarehe?
- 26 Anga mūrenda kūruta mahītia ūrīa njugīte,
mūgatua ciugo cia mūndū ūmīrwo tha taarī rūhuho?
- 27 Inyuī o na no mūcuukīre mwana wa ngoriai mītī,
na mwendie mūrata wanyu.
- 28 “No rīu-rī, ndamūthaitha mwītīkīre kūndora.
Anga no ngīheenanīe o maitho-inī manyu?
- 29 Mwīcūranīeī nīguo mūtīkogomie kīhoto;
njookereraī, nīgūkorwo wīhokeku wakwa nīguo ūraarūithio.
- 30 Nī kūrī wīhia ūrī mīromo-inī yakwa?
Anga kanua gakwa gatingīhota gūkūūrana maūndū ma rūmena?

7

- 1 “Githī mūndū ndakoragwo na ūtungata mūrītū gūkū thī?
Githī matukū make matihaana o ta ma mūndū mwandike wīra?
- 2 O ta ngombo īkwīrīrīria cīruru cia hwaī-inī,
o na kana ta mūndū mwandike ūgūthethūkīra mūcaara wake-rī,
- 3 ūguo nīguo nīī ngāīrwo mīeri ya tūhū,
na ngatuīrwo atī ūtukū ndaage ndī na kīeha.
- 4 Rīrīa ndakoma ndīyūragia atīrī, ‘Ndīrīūkīra rī?’
Ūtukū ūkaraiha, na ngaraara ngīgarūra nginya gūgakīa.
- 5 Mwīrī wakwa ūiyūrītuo nī igunyū na ngūcī,
nakīo gīkonde gīakwa gīatūkangīte na gīgatogota.
- 6 “Matukū makwa maraathira na ihenya rīkīrīte rīa kanyamū karīa gakonjithanagia uuthi ngoora
īgītumwo,
magagīkinya mūthia itarī na kīrīgīrō.
- 7 Wee Ngai-rī, rīrikana atī muoyo wakwa no ta mīhūmū;
namo maitho makwa matigacooka kuona ūndū mwega rīngī.
- 8 Rīitho rīrīa rīranyona rītīgacooka kūnyona rīngī;
mūkaanjaria, no ndigakorwo ho.
- 9 O ta ūrīa itu rīthīiaga rīkabuīria,

ũguo noguo ũrĩa ũthiiga mbĩrĩra-inĩ atacookaga kuoneka.

¹⁰ Ndagacooka kũinũka gwake mũciĩ;
harĩa aakaraga ndagacooka kuonwo ho.

¹¹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndigũkira;

ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa roho wakwa ũrĩ na ruo,
ndĩtetera nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.

¹² Nĩ-rĩ, ndĩ iria rĩa maaĩ, kana nyamũ ĩria nene ĩtũũraga iria thiĩnĩ kũrĩa kũriku,
atĩ nĩkĩo nangagĩrwo?

¹³ Rĩrĩa ngwĩciiria ũrĩrĩ wakwa nĩguo ũkũũhooreria,
na atĩ gĩtanda gĩakwa no kĩniĩnĩre gũteta-rĩ,

¹⁴ o na hĩndĩ ĩyo ũũmakagia na irooto,
o na ũkanjiguithia guoya na cioneki,

¹⁵ nĩ ũndũ ũcio ngathuura kaba gũitwo, na gĩkuũ,
handũ ha gũikara na mwĩrĩ ũyũ wakwa.

¹⁶ Nĩthũire muoyo wakwa; ndikwenda gũtũũra nginya tene.
Tigana na nĩ tondũ matukũ makwa no ma tũhũ.

¹⁷ “Mũndũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ ũmwĩkĩrĩre ũguo,
na ũkamũrũmbũyia mũno ũguo,

¹⁸ atĩ ũmũthuthuuragia ngoro o rũciĩnĩ,
na ũkamũgeragia mahinda mothe?

¹⁹ Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ũgaatiga gũikara ũndorete,
kana ũtigane na nĩ o na kahinda kanini?

²⁰ Angĩkorwo nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa nĩ ngwĩkĩte,
Wee mũrori wa andũ?

Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũnchorote?
Kaĩ nduĩkĩte mũrigo hariwe?

²¹ Nĩ kĩ kĩragiria ũnjohere mahĩtia makwa
na ũdekere mehia makwa?

Nĩgũkorwo ndĩ hakuĩ gũkoma tĩrĩ-inĩ;
nawe nĩũkanjaria no ndigakorwo ho.”

8

Mĩario ya Bilidadi

¹ Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:

² “Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũkĩaragia maũndũ ta macio?
Ciugo ciaku no ta inegene rĩa rũhuho rũkĩhurutana.

³ Mũrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa kĩhooto?

Ŭcio Mwene-Hinya-Wothe nĩogomagia ũndũ ũrĩa ũrĩ wa ma?

⁴ Rĩrĩa ciana ciaku ciamwĩhĩrie-rĩ,
nĩacirekereirie iherithio nĩ ũndũ wa mehia ma cio.

⁵ No rĩrĩ, wee ũngĩcũthĩrĩria Mũrungu
na wĩthaithanĩrĩre harĩ Ŭcio Mwene-Hinya-Wothe,

⁶ ũngĩkorwo ũrĩ mũtheru na mũrũngĩrũ-rĩ,
o na rĩu no arahũke nĩ ũndũ waku
nĩguo agũcookie handũ harĩa hakwagĩrĩre.

⁷ O na gũtuika kĩambĩrĩria gĩaku no kĩoneke kĩrĩ kĩnini,
thuutha-inĩ nĩũkagaacĩra mũno.

⁸ “Ŭria ũhoro harĩ njiarwa cia tene,

na ũtũirie maũndũ marĩa maithe mao meerutire,

⁹ nĩgũkorwo ithuĩ tũraciarirwo o ro ira na tũtirĩ ũndũ tũũĩ,
namo matukũ maitũ ma gũikara gũkũ thĩ no ta kĩĩruru.

¹⁰ Acio githĩ to makũrute na makũhe ũhoro?

Acio githĩ to maarie ũhoro marĩ na ũmenyo?

¹¹ Irura-rĩ, no rĩkũre handũ hatarĩ itomboya?

Ithanjĩ-rĩ, no rĩtheereme handũ hatarĩ maaĩ?

- ¹² Rīngikūrira handū hatarī maaī rīūmaga narua gūkīra nyeki,
o na rītakinīte rīa gūtūuo.
- ¹³ Ūcio nīguo mūthia wa arīa othe mariganagīrwo nī Mūrungu;
ūguo no ta guo mwīhoko wa arīa matooī Ngai ūthiraga.
- ¹⁴ Kīrīa ehokete no kīndū kīhūthū;
kīrīa egiritanagia nakīo no ta rūrenda rwa mbūmbūī.
- ¹⁵ Etiiranagia na rūrenda rwake, naruo rūgatuīka;
akenyiitīrīra harī ruo, no rūtingīmūtiirīra.
- ¹⁶ Ahaana ta mūtī ūitīrīrio maaī wega ūrī rīūa-inī,
ūtambūrūkītie thuuna ciaguo mūgūnda-inī;
- ¹⁷ mīrī yaguo iithiorokeirie kihumbu kia mahiga,
na icaragia ha kwīgwatīrīra rwaro-inī rwa mahiga.
- ¹⁸ No rīrīa wakūūrwo harīa ūraarī-rī,
handū hau hagakaana mūtī ūcio, hakoiga atīrī, ‘Nīī ndirī ndakuona.’
- ¹⁹ Ti-itherū muoyo waguo ūmaga ūgathira,
naho hau tīirī-inī ūcio hagakūra mītī īngī.
- ²⁰ “Ti-itherū Mūrungu ndangīrega mūdū ūtarī ūcuuke,
kana ekīre moko ma arīa mekaga ūūru hinya.
- ²¹ Na rīrī, no arīyūria kanua gaku mītheko,
nayo mīromo yaku yanīrīre nī gūkena.
- ²² Thū ciaku nīkahumbwo thoni,
nacio hema cia arīa aaganu itigacooka kuonwo.”

9

Mīario ya Ayubu

- ¹ Nīngī Ayubu agīcookia, akiuga atīrī:
- ² “Ti-itherū nīnjūū ūhoro ūcio nī wa ma.
No rīrī, mūdū angīhota atīa gūkorwo arī mūthingu mbere ya Mūrungu?
- ³ O na korwo mūdū enda gūkararania na Ngai-rī,
ndangihota kūmūcookeria kīūria o na kīmwe harī ciūria ngiri.
- ⁴ Ūūgī wake nī mūīngī mūno, na ūhoti wake nī mūnene.
Nūū wanaregana nake akīgaacīra?
- ⁵ Eeheragia irīma itekūmenya,
na agacing’aurania nī kūrakara.
- ⁶ Athingithagia thī ikoima handū hayo,
na akainainia itugī ciayo.
- ⁷ Aathaga rīūa rīkaaga kūratha;
nake agiragīrīra ūtheri wa njata.
- ⁸ Nīwe watambūrūkirie igūrū arī o wiki,
na athiīaga agīkinyangaga makūmbī ma iria.
- ⁹ Nīwe Mūūmbi wa njata iria ciitagwo Nduba, na Karaū,
na Kīrīmīra, o na ikundi cia njata cia mwena wa gūthini.
- ¹⁰ Nīekaga magegania matangīmenyeka,
na akaringa ciama itangītarīka.
- ¹¹ Rīrīa aahītūkīra harīa ndī, ndingīmuona;
o na rīrīa aathiīra harīa ndī ndimenyaga.
- ¹² Angīgutha kīndū-rī, nūū ūngīhota kūmūgīria?
Nūū ūngīmūūria atīrī, ‘Nī atīa ūreka?’
- ¹³ Ngai ndahingagīrīra marakara make;
o na arīa maateithagīrīra Rahabu nīmamūinamagīrīra.
- ¹⁴ “Nīī-rī, ndaakīhota atīa kūmūkararia?
Ingīruta kū ciugo cia kūmūcookeria?
- ¹⁵ O na korwo ndihītītie-rī, ndingīhota kūmūcookeria ūndū;
ūrīa īngīka no gūthaitha īngīthaitha Mūnjiirithia anjigūire tha.
- ¹⁶ O na īngīamwītire nake anjītike-rī,
ndingītīkia nīangīathikīrīrie.

- 17 We angiamemendire na kihuhukanio,
na aingihie ironda ciakwa hatari gitumi.
- 18 Ndarekaga njookererwo ni mihumu,
no niहतगगिरिा na mathina.
- 19 Korwo no uhoro wa hinya-ri, we ari hinya muno!
Na korwo no uhoro wa ciira wa kihooto-ri, nuu ungimwita?
- 20 O na korwo ndiahititie-ri, kanua gakwa no kandue muhitia;
korwo ndiari na ucuuke-ri, nikanganduire muhitia.
- 21 "O na gutuika ndiri na ucuuke-ri, ndikwirira;
muoyo wakwa nindiwagiire kiene.
- 22 Uhoru no uria umwe; niko ndiroiga atiri,
'Aniinaga aria matari ucuuke o na akaniina aria aaganu.'
- 23 Hindi iria ihura riarehe gikuu kia narua,
niathekagira kuurwo ni hinya kwa aria matari na mahitia.
- 24 Hindi iria bururi waga moko-ini ma andu aaganu,
nihingaga aciirithania maitho.
Akorwo ti we-ri, nuu wikaga uguo?
- 25 "Matuku makwa marahanyuka gikira mukinyia-uhoro;
mombukaga matari na gikeno o na kinini.
- 26 Mahitukaga na ihenya muno ta tutaru twa irura,*
kana ta nderi igucuhukira kindu gia kura.
- 27 Ingiuga atiri, 'Ninguriganirwo ni mateta makwa,
ningutiga gutukia githiithi, ngene,'
- 28 no ngeetigira minyamaro yakwa yothe,
nigukorwo ninjuu ndukandua ati ndiithie.
- 29 Kuona ati ndidikitie gutuuo muhitia-ri,
ni ki gigituma ndinogie tuhū?
- 30 O na ingiithamba na thabuni,
na ndiithambe moko na igata-ri,
- 31 no undikirie irima ria gicoro
nigeetha o na nguo ciakwa iithuure.
- 32 "We ti mundu ta ni ati nguo ndimucokerie,
nguo tung'ethanire igooti-ini.
- 33 Naari korwo ni hari mundu ungituiguithania,
atugirire guoko gwake ithu eerī,
- 34 mundu wa kunjehereria rathanju rwa Ngai,
nigeetha ndigacooke kumakio ni iteebebania riake.
- 35 Hindi iyo ningiacooka kwaragia itekumwigitira,
no uria ndarii ru-ri, ndingihota.

10

- 1 "Nithuire gutuura muoyo uyū;
ni undu ucio ndikuhingirira mateta makwa,
o na ni ngwaria ni undu wa uria ngoro yakwa iri na maruru.
- 2 Ngwira Ngai atiri: Tiga kundua mwihia,
no nyonia kira uranduiithia.
- 3 Kai ukenagio ni kuhinyirira,
ugathuura wira wa moko maku,
o riria urakenera mathugunda ma andu aria aaganu?
- 4 Kai maitho maku mari o ta maitho ma andu?
Kai muonere waku uhaana o ta wa mundu?
- 5 Kai matuku maku maigana ta ma andu,

* 9:26 Tutaru tutaari tunene twa ithanji twathondekagirwo Misiri.

kana mīaka yaku ikaigana o ta ya mündū,
⁶ nīguo ūcarīririe mahitia makwa,
 o na ūtūiragie mehia makwa,
⁷ o na gūtuika wee nīūūi atī ndīhītie,
 na ūkamenya atī gūtīrī mündū ūngīhota kūūhonokia moko-inī maku?

⁸ “Moko maku nīmo maathondekire na makīnyūmba.
 Rīu nīūgūkīgarūrūka ūnyanange?
⁹ Ririkana atī wanyūūmbire ta rīūmba.
 Rīu ūgūcooka ūndue rūkūngū rīngī?
¹⁰ Githī ndwanjitire ta iria,
 na ūgūcooka ūkīūmatia ta maguta marīo,
¹¹ ūkīūhumbīra na nyama na gīkonde,
 na ūkīohania mahīndī na mikiha yakwa hamwe.
¹² Nīwaaheire muoyo o na ūkīnyonia ūtugi waku;
 naguo ūmenyereri waku nīguo ūtūirie roho wakwa.

¹³ “No nīwahithire maündū maya ngoro-inī yaku,
 na nīnjūūi no warī na ūndū ūyū meciiria-inī maku:
¹⁴ Ingīehirie wee nīwanyonaga,
 na ndūngiagire kūūherithia nī ūndū wa wīhia wakwa.
¹⁵ Kaī akorwo nīnjīhītie ndī na haaro-ī!
 O na ingīguika ndīikite ūūru, ndingīhota gūtīira mūtwe wakwa,
 nīgūkorwo njīyūrītwo nī thoni,
 na ngarīkīra mathīina-inī makwa.
¹⁶ Ingītiira mūtwe wakwa-rī, wee ūnjeemaga o ta mūrūūthi,
 na ningī ūkonania ūhoti waku mūnene wa kūnjūkīrīra.
¹⁷ Nīūndeheire aira angī manjūkīrīre,
 na nīwongereire marakara maku igūrū rīakwa;
 mbūtū ciaku ikanjūkīrīra o ta makūmbī ma maaī marūmanīrīire.

¹⁸ “Nī kī gīatūmire ūndute nda ya maitū?
 Naarī korwo ndakuire itoneetwo nī maitho ma mündū o na ūmwe.
¹⁹ Naarī korwo ndiaciarirwo,
 kana korwo ndaciarirwo njerekeirio mbīrīra!
²⁰ Githī matukū makwa o na marī manini matikirie gūthira?
 Tigana na nī nīguo ngīe na gīkeno gwa kahinda kanini,
²¹ kamūira thiite kūrīa mündū athiia na ndacooke,
 būrūri wa nduma, o nduma nene ya gīkuū,
²² o būrūri ūrīa ūtukū wakuo ūrī mūtumanu mūno,
 būrūri wa nduma ya gīkuū, na ūtarī kīhaarīro,
 kūrīa o na ūtheri ūhaana o ta nduma.”

11

Mīario ya Zofaru

¹ Nake Zofaru ūrīa Mūnaamathi agīcookia, akīūria atīrī:
² “Ciugo icio ciothe-rī, nīcīkwaga gūcookio?
 Mwarīa ūyū-rī, nīēgūgītūuo mwaḡīrīru?
³ Mwīraho ūcio waku-rī, nīguo ūgūkīria andū naguo?
 No kwage mündū ūngīgūkaania rīria ūranyūrūrania?
⁴ Wee ūreera Ngai atīrī, ‘Wītikio wakwa ndūrī ūcuuke,
 o na nī ndī mūtheru maitho-inī maku.’
⁵ Naarī korwo Ngai no aarie,
 atumūre mīromo yake agūūkīrīre,
⁶ na akūguūrīrie hitho cia ūūgī,
 nī ūndū ūūgī ūrīa wa ma nī wa mīena īrī.
 Menya ūndū ūyū; atī Ngai ndakūherithītie kūringana na ūrīa mehīa maku maigana.

- 7 “Wee no ūhote kūmenya maūndū marīa mahithe ma Ngai?
Kana no ūhote gūtuīria kūna maūndū ma Mwene-Hinya-Wothe?
- 8 Maūndū make nīmatūūgīru gūkīra igūrū, wee nī atīa ūngīka?
Nī mariku gūkīra ūriku wa mbīrīra, wee nī atīa ūngīmenya?
- 9 Gīthimo kīamo nī kiraihu gūkīra thī
na nī kīaramu gūkīra irīa rīrīa inene.
- 10 “Angīūka agūikie njeera-rī,
acooke etane ciira-rī, nūū ūngīmūgīria?
- 11 Ti-itherū nīoī andū arīa maheenānāgia;
na rīrīa oona ūndū mūūru-rī, githī ndaūmenyaga?
- 12 No rīrī, mūndū ūtarī ūūgī ndangītuika mūūgī o na rī,
o ta ūrīa njaū ya ndigiri ya gīthaka ītarī hīndī īngīciarwo īrī mūndū.
- 13 “No rīrī, ūngīneana ngoro yaku kūrī Ngai,
na ūtambūrūkie moko maku kūrī we,
- 14 ūngīeheria mehīa marīa marī guoko-inī gwaku,
na ūgīrie ūūru ūikare thīinī wa hema yaku-rī,
- 15 hīndī iyo no ūhote gūtiira ūthiū waku na igūrū ūtegūconoka;
no ūrūgame wega ūtarī na guoya.
- 16 Ti-itherū nīūkariganīrwo nī mathīna maku,
ūmaririkanage o ta maaī marīkītie gūtherera.
- 17 Mūtūūrīre waku nīūgacangarara gūkīra mūthenya barigici,
nayo nduma īgaatuika o ta rūciinī.
- 18 Ūgūtūūra ūrī na mwīhoko tondū ūrī na ūgītīri,
ūkehūgūrāga harīa ūrī, na ūkahurūka ūtarī na ūgwati.
- 19 Nīūgakomaga, gūtārī na mūndū ūngītūma wītīgīre,
nao andū aingī nīmakeyendithāgia harī we.
- 20 No rīrī, maitho ma andū arīa aaganu nīmakaaga kuona,
na matikoona gwa kūūrīra;
naguo ūndū ūrīa meriragīria ūgaatuika mūcaayo wa gīkuū.”

12

Mīario ya Ayubu

- 1 Ningī Ayubu agīcookia atīri:
- 2 “Hatīrī nganja inyuī nī inyuī andū,
naguo ūūgī ūgaathiranīra na inyuī rīrīa mūgaakua!
- 3 No rīrī, ndī na ūmenyo o ta inyuī;
mūtīrī oogī kūngīra.
Nūū ūtooi maūndū macio mothe?
- 4 “Nduikīte mūndū wa gūthekererwo nī arata akwa,
o na gūtuika nīndakāīre Ngai nake akīnjigua:
nīī nduikīte mūndū wa gūthekererwo,
o na gūtuika ndī mūthingu na ndirī ūcuuke!
- 5 Andū arīa maikaraga megangarīte manyūrūrāgia mūtino,
makona ta ūndū ūcio ūkoraga o andū arīa magūrū mao matenderūkaga.
- 6 Hema cia atunyani nīcio ciikaraga īgaaciīre,
na andū arīa marakarāgia Mūrungu nīo maikaraga na thayū,
o acio makuuaga ngai yao na moko.
- 7 “No ta kīūrie nyamū, na nīīgūkūruta ūhoro,
kana ūrie nyoni cia rīera-inī, na nīīgūkwīra;
- 8 kana warīrie thī, na nīīgūkūruta ūhoro,
kana ūkīarīrie thamaki cia irīa-inī, nacio nīīgūkūhe ūhoro.
- 9 Nī irīkū cia icio ciothe itooī
atī nī guoko kwa Jehova gwīkīte ūndū ūyū?
- 10 Mīoyo ya ciūmbe ciothe īrī guoko-inī gwake,

- o na mĩhũmũ ya andũ othe.
- ¹¹ Githĩ gũtũ gũtithuuranagia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio?
- ¹² Githĩ ũũgĩ ndũkoragwo na andũ arĩa akũrũ?
Githĩ gũtũũra mũno gũtirehaga ũmenyo?
- ¹³ “Ũũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
mataaro na ũmenyo nĩ ciake.
- ¹⁴ Kĩrĩa amomoraga gĩtingĩakwo rĩngĩ;
mũndũ ũrĩa aahingĩra njeera gũtirĩ mũndũ ũngĩmuohora.
- ¹⁵ Ahingagĩrĩria maaĩ, gũkaaga mbura;
ningĩ aamarekereria makaananga bũrũri.
- ¹⁶ Hinya na ũtooria nĩ ciake;
mũheenio na mũheenania eerĩ no ake.
- ¹⁷ Aheani kĩrĩa amatongoragia matarĩ nguo,
na agatua aciirithania irimũ.
- ¹⁸ Nĩohoraga mĩnyororo irĩa athamaki moohaga andũ nayo,
akamooha mũcibi njohero.*
- ¹⁹ Athĩnjĩri-Ngai amatongoragia marutĩtwo nguo,
na akang' aũrania andũ arĩa mehaandire tene.
- ²⁰ Nĩakiragia mĩromo ya aheani kĩrĩa arĩa meehoketwo,
nao athuuri akamatunya ũhoru wa gũkũũrana maũndũ.
- ²¹ We nĩagagĩra arĩa atĩku bata,
nao arĩa marĩ na hinya nĩamatunyaga indo ciao cia mbaara.
- ²² Nĩaguũragia maũndũ marĩa mariku ma nduma,
na nduma nene ya gĩkuũ akamiumĩria ũtheri-inĩ.
- ²³ Anenehagia ndũrĩrĩ, agacooka agaciananga;
aingihagia ndũrĩrĩ, agacooka agacihurunja.
- ²⁴ Nĩagaagagia meciiria ma atongoria a gũkũ thĩ;
akamaingata, morũũrage werũ-inĩ mũtheri ũtarĩ njĩra.
- ²⁵ Mahambaataga nduma-inĩ kũrĩa gũtarĩ ũtheri;
ningĩ atũmaga matũgũũge ta mũndũ mũrĩũ.

13

- ¹ “Atĩrĩrĩ, maitho makwa nĩmonete maũndũ macio mothe,
matũ makwa nĩmamaiguĩte na magataũkĩrwo nĩmo.
- ² Ũrĩa mũũĩ o na nĩ nĩnjũũĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
- ³ No nĩ ndĩrenda kwaria na Mwene-Hinya-Wothe,
na ngerirĩria gũciira na Mũrungu.
- ⁴ No inyuĩ-rĩ, mũranjigĩrĩra ndeto cia maheeni;
inyuothe mũrĩ athondekani a tũhũ!
- ⁵ Naarĩ korwo mwakira ki!
Ũndũ ũcio ũngĩtuika ũũgĩ harĩ inyuĩ.
- ⁶ Na rĩrĩ, thikĩrĩriai kĩhoo to gĩakwa;
iguai gũthaithana kwa mĩromo yakwa.
- ⁷ Kaĩ mũngĩaria ũũru mũkĩarĩrĩria Mũrungu?
Kaĩ mũngĩaria maheeni igũrũ riake?
- ⁸ Kaĩ mũngĩmuonia kĩmenyano?
Kaĩ mũgũciirĩria Mũrungu?
- ⁹ Angĩmũtuĩria inyuĩ-rĩ, ũndũ ũcio no ũtuĩke mwega?
No mũmũheenie ta ũrĩa mũngĩheenina mũndũ?
- ¹⁰ Ti-itherũ no amũrũithie
mũngĩtuika a kuonania kĩmenyano na hitho.
- ¹¹ Hĩ, riiri wake ndũngĩmũmakia?
Mũtingĩnyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wake?

* 12:18 Nguo cia kuohera njohero ihumbire thoni no cio ngombo cietikĩrĩtio kwihumba.

- ¹² Mīario yanyu ya ūūgī nī thimo hūthū o ta mūhu;
ihooto cianyu no ta kwigitira na rīumba.
- ¹³ “Kirai ki, mūreke njarie;
o ūria ndiriona-rī, rekei nyone.
- ¹⁴ Nī kī gīgūtūma nditoonyie ūgwati-inī
na ngaiga muoyo wakwa moko-inī makwa?
- ¹⁵ O na anginjūraga-rī, nīi nowe ndirīhokaga;
na ti-itherū nī ngatetera mīthiire yakwa hau mbere yake.
- ¹⁶ Ti-itherū, ūndū ūyū noguo ūgaatuika wa kūuhonokia,
nīgūkorwo mūdū ūtooī Ngai ndangūmīrīria gūūka mbere yake!
- ¹⁷ Thikīrīrai wega ūhoro wakwa;
matū manyu nīmakiigwe ūria nguuga.
- ¹⁸ Ti-itherū nīhaarīrie ciira wakwa,
na nīnjūū nī nguoneka ndī wa kīhooto.
- ¹⁹ Nī kūrī mūdū ūngihota gūūthitanga?
Angīkorwo nī kūrī-rī, no gūkira ngūkira ngue.
- ²⁰ “Wee Ngai, ta kīhe o maūdū maya meerī,
na ndigūcoka gūkwīhitha:
- ²¹ Atīrī, eharia guoko gwaku, gūikare kūraya na nīi,
na ūtīge kūūmakia na imakania ciaku.
- ²² Nīngī ūnjīte na nīngwītīka,
kana ūkireke njarie, nawe ūnjookerie.
- ²³ Nī mahītia na mehīa maigana nīi njikīte?
Nyonia ihītia na rīhīa rīakwa.
- ²⁴ Ūraahitha ūthiū waku nīkī,
na ūkandua thū yaku?
- ²⁵ Nīūngīnyamaria ithangū rīrahurutwo nī rūhuho?
Nīūgūteng’erania na maragara momū?
- ²⁶ Nīgūkorwo nī wandikīte maūdū marūrū ma kūnjūkīrīra,
na ūkaangaīra igai rīa mehīa ma ūnini wakwa.
- ²⁷ Wohaga magūrū makwa na mīnyororo;
ūrangagīra njīra ciakwa ciothe
na ūndū wa gūcora njoro makinya ma magūrū makwa.
- ²⁸ “Nī ūndū ūcio mūdū amocaga ta kīndū kibuthīte,
agathira ta nguo īrītītwo nī memenyi.

14

- ¹ “Mūdū ūciarītītwo nī mūdū-wa-nja-rī,
aikaraga o matukū manini, namo makaiyūrwo nī mathīina.
- ² Akūruga ta ihūa na agacooka akooma;
ahītūkaga na ihenya ta kīruru, na ndatūūruga.
- ³ Mūdū ta ūcio wakīmūkūūrīra maitho?
Mūdū ta ūcio wamūrehe mbere yaku aciirithio?
- ⁴ Nūū ūngihota kūruta kīndū gītheru kuuma harī kīndū kīrīa gītārī gītheru?
Gūtīrī o na ūmwe!
- ⁵ Matukū ma mūdū nī matare;
nīūtuūte mūigana wa mīeri yake,
na nīūmūigīire mīhaka īrīa ataangīkīra.
- ⁶ Nī ūndū ūcio tiga kūmūrora, tigana nake,
nginya arīkie mīthenya yake ta mūthūkūmi.
- ⁷ “Mūtī-rī, nīwīrīgagīrīrwo atī ūngītemwo,
no ūthethūke rīngī,
na atī mathethūka maguo matikaaga.
- ⁸ O na mīri yaguo īngīkūrīra thī

- na githukĩ kiaguo kũmĩre tũri-inĩ,
⁹ ũngĩkaguucia maaĩ-rĩ, nĩũgathethũka
 na ũrute honge ta mũti wa kũhaandwo.
¹⁰ No mũndũ akuuaga agathikwo;
 aatuĩkana-rĩ, ndacookaga kuonwo rĩngĩ.
¹¹ O ta ũrĩa maaĩ mahũũaga kũu iria-inĩ,
 na ta ũrĩa mũtaro wa rūũĩ ũng'araga ũkooma-rĩ,
¹² ũguo noguo mũndũ akomaga na ndacookaga gũũkĩra rĩngĩ;
 o nginya rĩrĩa igũrũ rĩgaathira-rĩ,
 andũ matirĩ hĩndĩ magookĩra kana maarahũrwo mookĩre.
¹³ “Naarĩ korwo wahitha thĩinĩ wa mbĩrĩa,
 na ũnjige hitho-inĩ nginya rĩrĩa marakara maku magaathira!
 Naarĩ korwo wandũira giathi,
 ũgaacooka kũndirikana hĩndĩ iyo.
¹⁴ Mũndũ akua-rĩ, nĩagatũura muoyo rĩngĩ?
 Matukũ makwa mothe ma wĩra mũritũ-rĩ,
 ngweterera ihinda rĩakwa rĩa kwerũhĩrio hinya rĩkinye.
¹⁵ Wee ũgetana, na nĩ nĩngagwĩtika;
 na nĩũkeerĩrĩa kũmbe gĩkĩ wombire na moko maku.
¹⁶ Hĩndĩ iyo nĩũgatara makinya makwa,
 no ndũkarũmbũiya mehia makwa.
¹⁷ Mahĩtia makwa meekĩritwo mondo-inĩ,
 ikoohwo na ikaahũrwo mũhũuri; nĩũkahumbĩra mehia makwa.
¹⁸ “No rĩrĩ, o ta ũrĩa kĩrĩma kienjekaga na gĩkamomoka,
 na o ta ũrĩa rwaro rwa ihiga rũheragio handũ ha ruo,
¹⁹ na o ta ũrĩa maaĩ mamuthũraga mahiga,
 na o ta ũrĩa mbura nene iĩtwaraga tũri-rĩ,
 ũguo noguo wanangaga kĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ.
²⁰ Wee ũmũtooragia o rĩmwe rĩa kũigana, nake agathira;
 ũgarũraga gĩthiithi gĩake ũrĩa kĩaana, na ũkamũingata.
²¹ Ariũ ake mangĩheo gĩtĩio, ndangĩmenya ũhoru ũcio;
 mangĩconorithio, we ndoonaga ũndũ ũcio.
²² We no ruo rwa mwĩrĩ wake aiguaga,
 nake atũũraga o ecaayagĩra.”

15

Mĩario ya Elifazu

- ¹ Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani akĩũria atĩrĩ:
² “Mũndũ mũũgĩ no acookie ũhoru na kwĩgereria,
 kana aiyũrie nda yake na rũhuho ruumĩte na irathĩro?
³ No eciĩrĩre na ciugo cia tũhũ,
 kana na mĩario itarĩ bata?
⁴ No wee-rĩ, nĩũracambia ũhoru wa gwĩtigĩra Ngai,
 na ũkagĩrĩrĩa ũhoru wa andũ kwĩrutĩra Mũrungu.
⁵ Mehia maku nĩmo mataaraga kanua gaku;
 nawe ũthuurĩte kwaria na rũrĩmĩ rwa mũndũ mwara.
⁶ Kanua gaku wee mwene nĩko karagũtuĩra ciira, ti gakwa:
 nayo mĩromo yaku wee mwene ikaaria ũira wa gũgũũkĩrĩa.
⁷ “Wee nĩwe mũndũ wa mbere gũciarwo?
 Wee-rĩ, waciĩrwo mbere ya irĩma igĩe ho?
⁸ Wee nĩũthikagĩrĩria ndundu ya Ngai?
 Wee wiki-rĩ, nowe ũrigĩtie na ũũgĩ?
⁹ Nĩ atĩa ũũĩ ithuĩ tũtooĩ?
 Nĩ ũmenyo ũrĩkũ ũrĩ naguo ithuĩ tũtarĩ?
¹⁰ Tũrĩ na athuuri marĩ na mbuĩ na arĩa akũrũ mũno,

andū akūrū o na gūkīra thoguo.

11 Ndūiganitwo nī ūhoorerania wa Mūrungu,

o na kana ūhoru ūcio warīiro na ūhooreri?

12 Ngoro yaku igūteete nīkī,

na nī kīrātūma ūikare ūkiunaga maitho,

13 nīguo werekerie marakara maku kūrī Mūrungu,

o na ūgaitūrūra ciugo ta icio kuuma kanua gaku?

14 “Mündū akīrī kī, atī no ahote gūtuika mūtheru,

o na mündū ūciaritwo nī mündū-wa-nja nake akīrī kī,

atī no ahote gūtuika mūthingu?

15 Angikorwo Ngai ndangīhota kwīhoka andū arīa ake aamūre-rī,

na kūngikorwo o na igūrū ti gūtheru maitho-inī make-rī,

16 mündū akīrī kī atī amwīhoke?

Mündū nī mwaganu na nī kīmaramari, anyuuaga waganu ta maaī!

17 “Wee ta thikīrīria na nīngūgūtaarīria;

reke ngwīre ūrīa nyonete,

18 ngwīre ūrīa andū arīa oogī moigīte,

matekūhitha ūndū o na ūmwe wa ūhoru ūrīa maaheirwo nī maithe mao,

19 (o acio oiki maaheetwo būrūri

hīndī irīa gūtaarī mündū wa kūngī watuikanagia gatagatī-inī kao):

20 Atīrī, mündū mwaganu akoragwo na mīnyamaro matukū make mothe.

Matukū mothe ma ūcio ūtarī tha-rī, maigīrwo o mīnyamaro.

21 Aiguaga o mīgambo ya kūmakania mūno;

hīndī irīa maūndū mothe moneka ta marī mega-rī,

atunyani makamūtharīkīra.

22 Ndarī na kīrīgīrīro gīa gwīthara kuuma nduma-inī;

etereirio kūragwo na rūhiū rwa njora.

23 Orūūruga agīcaragia irio, oragie atīrī, ‘Irī na kū?’

Aikaraga amenyete atī mūthenya wa nduma ūrī o hakuhi.

24 Mīnyamaro na ruo rwa ngoro nīcio imūmakagia;

imūtooragia taarī mūthamaki wīhaarīrie kūmūtharīkīra,

25 nī ūndū ainainagīria Mūrungu nguundi,

na akang’athīria Mwene-Hinya-Wothe,

26 akamūguthūkīra ang’athītie,

arī na ngo yake mata ya hinya.

27 “O na gūtuika ūthiū wake nī mūnoru,

na njohero yake ikaneneha nī kūnora-rī,

28 agaātūūruga matūūra maanangīku,

na aikarage nyūmba itatūūragwo nī mündū,

nyūmba itigairie o kūmomoka ituīke ihumbu cia mahiga.

29 Ndagacooka gūkorwo arī mūtongu, naguo ūtonga wake ndūgatūūra,

o na kana indo ciake itheereme kūu būrūri-inī.

30 Ndakahota kūūrīra nduma;

rūrīrīmī nīrūkahoohia thuuna ciake,

nayo mīhūmū ya kanua ka Ngai nīkamweheria.

31 Nīatige kwiheenia na ūndū wa kwīhoka maūndū ma tūhū,

nīgūkorwo gūtīrī kīndū makaamūrehere.

32 Ihinda rīake rītanakinya-rī, nīakarīhio mūigana wake wothe,

na honge ciake itikarura.

33 Agaatuika ta mūthabībū ūhūrūrītwo thabībū ciaguo itarī njīru,

ahaane ta mūtamaiyū ūraitā kīro kīaguo.

34 Nīgūkorwo andū a thīritū ya arīa matooi Ngai matūūruga marī thaata,

na mwaki nīūgaacina hema cia arīa mendete mahaki.

35 Magīaga nda cia mathīina, na magaciara waganu;

nda ciao ithugundaga o maheeni.”

16

Miario ya Ayubu

- ¹ Ningĩ Ayubu agĩcockia atĩrĩ:
² “Nĩnjiguĩte maũndũ maingĩ ta macio;
 inyuothe mũrĩ ahoorerania a kũnyamarania!
³ Miario iyo yanyu mĩingĩ ya mũhũhũtĩko-rĩ, ndĩrĩithira?
 Nĩ kũ kiramũthũĩnia, gĩgatũma mũtinde mũgĩkararania?
⁴ O na nĩ no njarie ta inyuĩ, korwo nĩ inyuĩ mũrĩ harĩa ndĩ;
 nĩ no njarie miario mĩega ya kũmũciirithia na ndĩmũinainĩrie mũtwe.*
⁵ No rĩrĩ, kanua gakwa no kamũũmĩrĩrie;
 ũhoorerania uumĩte miromo-inĩ yakwa no ũmũhoorerie.
⁶ “No o na ndaaria-rĩ, ruo rwakwa rũtirathira;
 o na ndegĩrĩrĩria kwaria-rĩ, rũtiranjeherera.
⁷ Ti-itherũ, Wee Ngai nĩũnogeetie;
 nĩũharaganĩtie nyũmba yakwa yothe.
⁸ Wee nĩũnjoheete, naguo ũndũ ũcio ũgatuĩka ũira;
 ũhĩnju ũyũ ndĩ naguo nĩwambararĩte ũkaanyumbũra ũrĩa ndariĩ.
⁹ Ngai nĩandooretie na akandembũranga nĩ ũrĩa arakarĩte,
 akaahagaranĩria magego;
 ũcio thũ yakwa nĩangũũrĩre maitho.
¹⁰ Andũ nĩmathamĩtie tũnua twao maathekerere;
 mangũthaga rũthĩa makĩĩnyũrũragia,
 na makanyiitana hamwe manjũkĩrĩre.
¹¹ Mũrungu nĩandekereirie kũrĩ andũ arĩa oorũ,
 na akanjikia mĩtego-inĩ ya arĩa aaganu.
¹² Nĩ ndaikarĩte wega, nowe agũithethera;
 aanyĩtire mũmero, akũhehenja.
 We anduĩte cabaa wake wa kũrathagwo;
¹³ aikia a mĩguĩ ake nĩmandigĩciĩrie.
 Aratheeca higo ciakwa atarĩ na tha,
 na agaita maaĩ makwa ma nyongo thĩ.
¹⁴ Aatharikagĩra maita maingĩ maingĩ;
 anguthũkagĩra ta njamba ya ita.
¹⁵ “Ndumĩre gĩkonde gĩakwa kĩa mwĩrĩ nguo ya ikũnia,
 na ngahiitha thĩithi wakwa rũkũngũ-inĩ.
¹⁶ Ũthiũ wakwa nĩũtunĩhĩte nĩkũrĩra,
 nduma nene ĩgakĩhumbĩra maitho makwa;
¹⁷ no rĩrĩ, moko makwa matirĩ ũndũ wa ũhinya mekĩte
 namo mahooya makwa nĩ matheru.
¹⁸ “Wee thĩ-rĩ, ndũkahumbĩre thakame yakwa;
 kĩrĩro gĩakwa kĩroaga gũkaahuurũkio!
¹⁹ O na rĩu-rĩ, mũira wakwa arĩ igũrũ;
 ũcio mũnjiirĩrĩri arĩ o igũrũ.
²⁰ Mũũthaithanĩrĩri nĩ mũrata wakwa
 rĩrĩa maitho makwa maraita maithori harĩ Ngai;
²¹ nĩathaithanagĩrĩra mũndũ kũrĩ Ngai,
 o ta ũrĩa mũndũ athaithanagĩrĩra mũratawe.
²² “No mĩaka mĩnini igũthira,
 thĩrĩ rũgendo rũrĩa mũndũ athiiga na ndacooke.

17

¹ Roho wakwa nĩmũthuthĩku,

* 16:4 Kũinainĩria mũndũ mũtwe kuonanagia kũnyarara mũndũ ũcio, na kũu kwari kũmũruma.

matukū makwa nīmathirīte, mbīrīra nīyo īnjetereire.

² Ti-itherū thiūrūrūkīrio nī andū a kūnyūrūria;
maitho makwa no nginya meerorere rūmena rwao.

³ “Wee Ngai-rī, ta kīhe kindū gīa kūrūgamīrīra thiirī wakwa kīrīa ūretia,
tondū-rī, nūū ūngī ūngūtīkīra kūruta kindū gīake kīndūgamīrīre?

⁴ Wee nīwaagithīte meciiria mao ūmenyo;
nī ūndū ūcio ndūngīmetīkīria mahootane.

⁵ Mūdū angikaana arata ake nī ūndū wa kīheo-rī,
maitho ma ciana ciake nīmakoora.

⁶ “Ngai nīanduīte mūdū wa kuunwo thimo nī andū othe,
nduīkite mūdū wa gūtuagīrwo mata ūthiū nī andū.

⁷ Maitho makwa nī maroora nī gūthikīra;
ciīga ciakwa ciothe ihūthīte o ta kīruru.

⁸ Andū arīa arūngīrīru nīmagegetio nī ūhoru ūcio;
andū arīa matarī na ūūru mekīte nīmarahūkīte mokīrīre andū arīa matooī Ngai.

⁹ O na kūrī ūguo-rī, arīa athingu nīmarīrūmagia njīra ciao,
nao arīa marī moko matheru nīmarīongagīrīrwo hinya.

¹⁰ “No rīrī, ta gīukei inyuothe, geriai o rīngī!
Nīi ndirī ndīrona mūdū mūūgī gatagatī kanyu.

¹¹ Matukū makwa nī mathiru, mībango yakwa nīmīharaganie,
o na merīrīria ma ngoro yakwa.

¹² Andū aya magarūraga ūtukū makaūtua mūthenya;
nduma yamakinyīrīra moigaga atīrī, ‘Ūtheri ūrī o hakuhi.’

¹³ Angīkorwo mūciī ūrīa njīrīgīrīre no mbīrīra,
angīkorwo īngīara ūrīrī wakwa o nduma-inī-rī,

¹⁴ angīkorwo no njīre ūhoru wa kūbutha atīrī, ‘Wee nīwe baba,’
na njīre kīgunyū atīrī, ‘Wee nīwe maitū’ kana ‘Nīwe mwarī wa maitū-rī’,

¹⁵ mwīhoko wakwa ūkīrī kū?
Nūū ūngīnyonera mwīhoko?

¹⁶ Na rīrī, mwīhoko nīūharūrūkīte nginya ihingo-inī cia gīkuū?
Nītūgūgīkūrūkīria hamwe rūkūngū-inī?”

18

Mīario ya Bilidadi

¹ Ningī Bilidadi ūrīa Mūshuhi agīcookia, akīūria atīrī:

² “Ūrītiga kwaria mīario īno rī?

Gīa na ūūgī nīguo o na ithūi tūhote kwaria.

³ Nī kī kīratūma ūtuone tūhaana ta ng’ombe,
na tūgatuuo irimū maitho-inī maku?

⁴ Wee ūrehanyūrūra nī ūndū wa ūrīa ūrakarīte-rī,
thī no īthaamwo nī ūndū waku?
Kana no nginya ndwaro cia mahiga cieherio harīa itūire?

⁵ “Tawa wa mūdū mwaganu nīmūhorie;
rūrīrīmī rwa mwaki wake nīrūtīgīte gwakana.

⁶ Ūtheri ūrīa ūrī thīinī wa hema yake ūtuīkite nduma;
naguo tawa ūrīa ūrī hakuhi nake ūkahora.

⁷ Hinya wa mūkinyūkīrie wake nīmūhūthie;
namo mathugunda make makamūgūthia thī.

⁸ Makinya make mamūkīagia wabu-inī,
nake akoorūraga thīinī wa marima mayo.

⁹ Mūtego ūmūnyītiire ndīira-inī ya kūgūrū;
mūtego ūgākīmūrūmia biū.

¹⁰ Ahithīrwo kīana kīa rūrigi tīri-inī,
akaambīrwo mūtego njīra-inī yake.

- 11 Imakania imuumagĩrĩra na mĩena yothe,
 na ikamũteng'eragia harĩa hothe aagerera.
 12 Mũtino nĩumũhũũtĩire;
 mwanangĩko wetereire agwe.
 13 Mũtino ũrĩaga icunjĩ cia gĩkonde gĩake;
 narĩo irigithathi rĩa gĩkuũ rĩgatambuura ciĩga ciake.
 14 Aguucĩtio, akarutwo ũgitĩri-inĩ wa hema yake,
 na agatwarwo kũrĩ mũthamaki wa imakania.
 15 Mwaki nĩguo ũtũũraga hema-inĩ yake;
 ũbiriti ũgwakana nĩuhurunjĩtwo gĩkaro gĩake.
 16 Mĩri yake yũmagĩra tĩĩri-inĩ,
 nacio honge ciake ikahooa na igĩrũ.
 17 Kĩrĩkano gĩake nĩ gĩgaathira thĩ;
 ndarĩ rĩĩtwa bũrũri-inĩ.
 18 Akaarutũrũro ũtheri-inĩ atwarwo nduma-inĩ
 na niakaingatwo oime thĩ ĩno.
 19 Ndarĩ ciana kana njaro thĩĩnĩ wa andũ ao,
 o na ndarĩ mũndũ wake ũgaatigara kũrĩa aatũũraga.
 20 Andũ a mwena wa ithũro nĩmakagegio nĩ maũndũ marĩa mamũkorete;
 andũ a mwena wa irathĩro manyĩtwo nĩ kĩmako.
 21 Ti-itherũ ũguo nĩguo gĩkaro kĩa mũndũ mwaganu gũkahaana;
 kũndũ kwa mũndũ ũrĩa ũtooĩ Mũrungu-rĩ, gwake kũhaana ũguo."

19

Mĩario ya Ayubu

- 1 Nake Ayubu akĩũria atĩrĩ:
 2 "Mũkũũnyariira nginya-rĩ,
 mũkũĩhehenjaga na ciugo?
 3 Rĩu mũrĩ kũndetia maĩta ikũmi;
 mũũtharĩkĩire mũtarĩ na thoni.
 4 Angĩkorwo nĩ ma atĩ nĩhĩtĩtie njĩra,
 ihĩtia riakwa rĩgũikara rĩrĩ thĩĩna wakwa.
 5 Mũngĩkorwo ti-itherũ nĩmũgwĩtũũgĩria igĩrũ riakwa,
 na mũgie na mweke wa kũnjũkĩrĩa nĩ ũndũ wa ũguo njonorithĩtio,
 6 no kĩmenyei atĩ Ngai nĩwe ũhĩtĩirie,
 akandigiicĩria na wabu wake.
 7 "O na gũtuika nĩngayaga ngoiga atĩrĩ, 'Ndĩmũhĩtĩriel' Nĩ ndirĩ ũndũ njookagĩrio;
 o na gũtuika nĩhooyaga ndeithio, gũtirĩ kĩhooto nyonaga.
 8 Nĩahingĩire njĩra na nĩ ndingĩhota kũhĩtũka;
 tũcĩra twakwa nĩatwĩkĩrĩte nduma.
 9 Nĩanjaũrĩte gĩtĩio gĩakwa,
 na akanduta thũmbĩ mũtwe.
 10 Andarũrangaga kuuma mbarĩ ciothe nginya ngathira;
 amunyaga mwĩhoko wakwa o ta mũtĩ.
 11 Marakara make nĩmanjakanĩire;
 andaraga hamwe na thũ ciake.
 12 Mbũtũ ciake cia ita injerekagĩra na hinya;
 ciakaga ihumbu cia kũnjũkĩrĩa,
 igathiũrũrũkĩria hema yakwa.
 13 "Nĩanyamũranĩtie na ariũ a baba makaahutatĩra;
 andũ arĩa tũyaine nao nĩmeĩndigithĩtie biũ.
 14 Andũ a mbarĩ ciitũ nĩmathĩite makandiga;
 arata akwa nĩmariganĩirwo nĩ nĩ.
 15 Ageni akwa na ndungata ciakwa cia andũ-a-nja matuaga ta matanjũũ;
 maanyonaga ta ndĩ mũndũ uumĩte kũndũ kũngĩ.
 16 Njĩtaga ndungata yakwa, no ndĩngĩnjĩtika,

- o na ndīmīthaithīte na kanua gakwa nīi mwene.
- 17 Mīhūmū ya kanua gakwa nīmīnūngu harī mūtumia wakwa;
nduikīte wa kūmenwo harī ariū a maitū.
- 18 O na tūhū tūria tūnini nītūūnyararīte,
rīria ndatumīrīra no gūūthekerera tūūthekagīrīra.
- 19 Arata akwa ariā manguhīrīrie othe nīmathūire;
andū ariā nyendeete nīmahutatīire makaanjūkīrīra.
- 20 Nīi thirīte ngatigara o gīkonde na mahīndī;
nīi ndigarīirwo no kīni kīa magego giiki.
- 21 “Njiguīrai tha, inyuī arata akwa, iguai tha,
nīgūkorwo guoko kwa Ngai nīkūngūthīte.
- 22 Mūthingatanaga na nīi o ta ūria Mūrūngu aathingataga nīkī?
Mūtīrī mūraiganwo nī nyama ciakwa?
- 23 “Naarī korwo ciugo ciakwa nīciandikītwo,
igakīandikwo ibuku-inī rīa gīkūnjo,
- 24 igakarwo na karamu ga kīgera igūrū rīa ngocorai,
kana igakururwo rwaro-inī rwa ihiga itūire nginya tene!
- 25 Nīnjūū atī Mūngūūri arī muoyo,
na atī marigīrīrio-inī nīwe ūkaarūgama thī īno.
- 26 Nakīo gīkonde gīkī gīakwa kīarīkia gūthira,
na mwīrī ūyū wa nyama ūkorwo ūtarī ho,
hīndī īyo nī ngoona Ngai;
- 27 nīi mwene nīngamwīonera na maitho,
nīi mwene, ti mūdū ūngī.
Ī ngoro yakwa ndīkīrī na wendo mūnene!
- 28 “Mūngiuga atīrī, ‘Ī nītūthingatane nake,
kuona atī nīwe kīhumo gīa thīina ūyū,’
29 inyuī ene nīm wagīrīrwo nī gwītīgīra rūhiū rwa njora;
nīgūkorwo mang’ūrī nīm akarehithia kūherithanio na rūhiū rwa njora,
na hīndī īyo nīm ukamenya atī nī kūrī ūtuanīri wa ciira.”

20

Mīario ya Zofaru

- 1 Nake Zofaru ūria Mūnaamathi agīcookia atīrī:
- 2 “Meciiria makwa nī mathīnīku, na nīkīo ngūcookia,
nī ūndū nīndangīkīte mūno.
- 3 Ndīraigua irūithia rīa kūnjonorithia,
naguo ūmenyo wakwa nīūranjīkīra hinya wa gūcookia.
- 4 “Ti-itherū nīūū ūria gūtūire kuuma tene
rīria mūdū aigirwo gūkū thī īno,
- 5 atī kūrūūhia kwa ariā aaganu no gwa kahinda,
o nakīo gīkeno kīa andū ariā matooī Ngai no gīa kahinda kanini.
- 6 O na gūtūika mwītīio wake nī ūkinyaga o igūrū,
naguo mūtwe wake ūkahutia matu-rī,
- 7 agaathira nginya tene o ta mai make mwene;
ariā manamuona mooragie atīrī, ‘Kaī aathiire kū?’
- 8 Airagīria ta kīroto, akaaga kuoneka rīngī,
akaingatwo ta kīoneki kīa ūtukū.
- 9 Riitho rīria rīamuonaga rītīkamuona rīngī;
harīa aaikaraga hatīkamuona rīngī.
- 10 Ciana ciake ikaageragia kwīgūithania na athīni;
moko make mwene no nginya magaacookia ūtonga wake kūrīa aaūrutire.
- 11 Hinya wa wīthī ūria ūiyūrīte mahīndī-inī make
ūgaakoma hamwe nake rūkūngū-inī.

- 12 “O na gūtuika ūuru ūrī mūrīo ūrī kanua gake,
na niaūhithaga rungu rwa rūrīmī rwake,
13 o na gūtuika ndangīhota kūūrekia
na aūigaga kanua gake-rī,
14 irio ciake nīkarūra iri nda yake;
igaatuika ūrūrū wa ndūra thīinī wake.
15 Nīagatahika ūtonga ūrīa ameretie;
Mūrungu nīagatūma aūtahike.
16 Nīakoonga thumu wa nyoka;
magego ma nyoka nīmo makaamūūraga.
17 Ndagakenera tūrūūī,
njūūī iria ithereraga ūūkī na ngorono.
18 Kīndū kīrīa anogeire no nginya agagīcookia atakīrīte;
ndagakenera uumithio wa wonjoria wake.
19 Nīgūkorwo nīahinyīrīrie athīinī, akamatiga matarī na kīndū;
nīatunyanīte nyūmba iria ataakire.
20 “Ti-itherū merirīria make matingīthira;
ndangīhonokia na indo iria eigīre.
21 Gūtiri kīndū atigīrio gīa kūrīa;
ūtonga wake ndūgatūūra.
22 Hīndī īrīa aiganīire nī ūndū wa kūingīhia indo, mīnyamaro nīkamūnyīita;
ūkīa nīūkamūkora na nditi nene.
23 Hīndī īrīa aiyūrītie nda yake-rī,
nīguo Ngai akaarekereria marakara make mahiū mamūkore
na amuurīrie mahūūra make.
24 O na angīūrīra indo cia mbaara cia kīgera,
akaarathwo na mūguī wa gīcango.
25 Aūcomoraga kuuma ng’ong’o wake,
mūthece ūcio mūkengu akaūcomora kuuma ini-inī rīake.
Imakania nīkamūkorerera;
26 nduma nene nīyeteire igīina ciake.
Mwaki ūtarī mūhurutīre nīūkamūcina,
na ūniine kīrīa gītigaire thīinī wa hema yake.
27 Igūrū nīrīkaguūria wīhia wake;
thī nayo nīkarahūka īmūūkīrīre.
28 Kīguū nīgīgathereria nyūmba yake,
indo cia nyūmba yake ithererio nī kīguū mūthenya ūcio wa mang’ūrī ma Ngai.
29 Ūcio nīguo ūndū ūrīa Ngai agayagīra arīa aaganu,
igai rīrīa maathīrīrwo nī Mūrungu.”

21

Miario ya Ayubu

- 1 Nīngī Ayubu agīcookia atīrī:
2 “Thikīrīriai wega ciugo ciakwa;
rekei ūndū ūyū ūtuīke nīguo mūkūūhooreria nago.
3 Ngirīrīriai na nīī njarie,
na ndaarīkia kwaria-rī, mūgīcooke mūūnyūrīrie.
4 “Nīī-rī, kaī mateta makwa meerekeirio mūndū?
Ngūkiaga kūremwo nī gūkīrīrīria nīkī?
5 Ta ndorai mūgege;
mwīnyīite tūnua twanyu na moko nī kūmaka.
6 Ndīciiragia ūhorō ūyū ngamaka mūno;
ngethithimūkwo nī mwīrī, ngambīrīria kūinaina.
7 Atīrī, andū arīa aaganu marekagwo matūūre muoyo nīkī,
magakūra o na magakīrīrīria kūgīa na ūhoti?
8 Nīmeonagīra ciana ciao ikīgaacīra kūu marī,

makoona rüciaro rwao rükĩhaanda mbere ya maitho mao.

⁹ Mĩcĩĩ yao iikaraga igitiirwo na itari na guoya;
naruo rũthanju rwa Ngai rũtimahũũraga.

¹⁰ Ndegwa ciao itagaga kũgwatia;
ng'ombe ciao iciaraga, na itihunaga.

¹¹ Moimagaragia twana twao tũingĩ o ta rũũru;
ciana icio ciao ikaina igitũrũhaga.

¹² Nao o ene mainaga makĩhũũraga tũhembe na inanda cia mũgeeto;
mekenagia na mũgambo wa mūtũrĩrũ.

¹³ Matũũraga mĩaka yao magaacĩire,
na magathiĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ na thayũ.

¹⁴ Na no-o meeraga Mũrungu atĩrĩ, 'Thiĩ! Tigana na ithui!
Tũtikwenda kũmenya njĩra ciaku.

¹⁵ Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ nĩguo tũmũtungatagĩre?
Tũkũgunĩka naki tũngĩmũhooya?"

¹⁶ No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ moko-inĩ mao ene,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.

¹⁷ "Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa wa arĩa aaganu ũhoragio?
Nĩ maita maigana makoragwo nĩ mūtino,
na nĩ maita maigana Ngai amagayagĩra ruo nĩ kũmarakarĩra?

¹⁸ Nĩ maita maigana matuĩkaga ta nyeki nyũmũ ikũhurutwo nĩ rũhuho,
o na kana ta maragara marĩa mombũragwo nĩ kihuhũkanio?

¹⁹ Kuugagwo atĩrĩ, 'Ngai aigagĩra ciana iherithia rĩa ithe wao.'
No rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie mũndũ ũcio we mwene,
nĩguo amenye nĩehĩtie!

²⁰ Maitho make nĩmeyonere mwanangĩko wake mwene;
niarekwo akunde mang'ũrĩ ma Mwene-Hinya-Wothe.

²¹ Nĩ ũndũ-rĩ, anga no eetangaga ha ũhoro wa andũ ake
arĩa agaataiga na thuutha, matukũ make maathira?

²² "Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩhota kũruta Mũrungu atĩ nĩguo agĩe na ũmenyo,
kuona atĩ Mũrungu nĩwe ũtuanagĩra ciira, o na agatuĩra arĩa atũũgĩirie mũno?

²³ Nĩ kũrĩ mũndũ ũkuuaga arĩ na hinya wake wotho,
arĩ mũgitĩre wega biũ, na arĩ na thayũ,

²⁴ mwĩrĩ wake ũheetwo irio wega,
na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake marĩ o maigũ.

²⁵ Mũndũ ũngĩ agakua arĩ na marũrũ ma ngoro,
atarĩ aakenera kĩndũ kĩega o na kĩ.

²⁶ Makomaga o ro ũndũ ũmwe tĩĩri-inĩ,
na eerĩ-rĩ, igunyũ ikamahumbĩra.

²⁷ "Nĩ nĩnjũũ wega ũrĩa mũreciiria,
ngamenya mathugunda manyu maakũhĩtĩria namo.

²⁸ Mũrooria atĩrĩ, 'Rĩu nyũmba ya mũndũ ũrĩa mũnene ikĩrĩ ha,
na hema irĩa andũ aaganu maratũũraga-rĩ, ikĩrĩ ha?"

²⁹ Kaĩ mũtarĩ muoria andũ arĩa mathiiaa ng'endo?
Kaĩ mũtarũmbũyagia ũrĩa mamwĩraga:

³⁰ atĩ mũndũ ũrĩa mwaganu nĩ aigugĩrwo tha mũthenya wa mūtino,
atĩ niahonokagio mũthenya wa mang'ũrĩ?

³¹ Nũũ ũreganaga na mĩtugo ya mũndũ mwaganu maitho-inĩ make?
Nũũ ũmũrĩhagia kũringana na maũndũ marĩa aaneka?

³² Atwaragwo mbĩrĩra-inĩ,
nayo mbĩrĩra yake ikarangagĩrwo.

³³ Tĩĩri wa gĩtuamba nĩrĩ mũrĩo harĩ we;
andũ othe nĩwe marũmagĩrĩra,
na kĩrĩndĩ gĩtangĩtarĩka gĩgathiiaga mbere yake.

³⁴ “Mwakihota atia kũhhooreria na ndeto cia tũhũ?
Hatiri kindũ gĩtigaru hari macookio manyu tiga o maheeni!”

22

Miario ya Elifazu

- ¹ Nake Elifazu ūria Mũtemaani agĩcookia atiri:
² “Mũndũ aahota kũguna Mũrungu?
O na mũndũ mũũgĩ-rĩ, akĩhota kũmũguna?
³ Nĩ gĩkeno kĩrikũ ũthingu waku ũngĩrehere Mwene-Hinya-Wothe?
Nĩ uumithio ũrikũ angĩgĩa nago angĩkorwo mĩthiire yaku ndiri ũcuuke?
⁴ “Arakũrũithia na agagũthitanga
nĩ ũndũ wa wĩtigĩri Ngai waku?
⁵ Githĩ waganu waku ti mĩnene?
Mehia maku-rĩ, makĩri mũthia?
⁶ Wetirie ũgitĩri kuuma kũri ariũ a thoguo hatarĩ gĩtũmi;
nĩwaũrire andũ nguo, ũkĩmatiga njaga.
⁷ Ariũ anogu ndwamaheire maaĩ,
na nĩwaimire ariũ ahũtu irio,
⁸ o na gũtuika warĩ mũndũ ũri hinya, ũri na mĩgũnda:
mũndũ ũheetwo gĩtĩio, na watũũraga kuo.
⁹ Nĩwaingatire atumia a ndigwa matari na kindũ,
na ũkĩniina hinya wa ariũ matari na maithe.
¹⁰ Nĩkĩo ũthiũrũrũkĩrio nĩ mĩtego,
nĩkĩo thĩina wa narua ũkũmakagia,
¹¹ nĩkĩo ũtumanĩrwo nĩ nduma, ũkaremwo nĩkuona,
na nokĩo mũiyũro wa maaĩ ũkũhubaniirie.
¹² “Githĩ Ngai ndari o kũ igũrũ o igũrũ?
O na ta kĩone ũria njata iria irĩ igũrũ mũno itũũgĩrite!
¹³ No rĩri, wee ũroiga atiri, ‘Mũrungu nĩ atia angĩmenya?
No atuanĩre ciira nduma-inĩ ta ĩno?
¹⁴ Matu matumanu nĩmamũhumbĩrite,
nĩ ũndũ ũcio ndangĩtuona rĩria egũceera kũ igũrũ gacũmbĩri.’
¹⁵ Ũgũtũura ũgeraga o njĩra ya tene
ĩria andũ aaganu managerera?
¹⁶ Nĩmahuririo ihinda rĩao rĩtanakinya,
mĩthingi yao ĩgĩthererio nĩ mũiyũro wa maaĩ.
¹⁷ Nao meerire Mũrungu atiri, ‘Tigana na ithui!
Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, angĩtwĩka atia?’
¹⁸ No rĩri, nĩwe waiyũririe nyũmba ciao na indo njega,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ ariũ aaganu.
¹⁹ “Andũ ariũ athingu nĩmeyonagĩra mwanangĩko wa acio aaganu, magakena;
ariũ matari na ũũro mekĩte mamanyũrũragia makiugaga atiri:
²⁰ ‘Ti-itherũ thũ ciitũ nĩnyanange,
mwaki nĩũcinĩte ũtonga wao.’
²¹ “Athĩkĩra Ngai ũikare ũri na thayũ nake,
ũndũ ũyũ nĩguo ũgaakũrehere ũgaacĩru.
²² ĩtikĩra ũrutani wa kanua gake,
na ũige ciugo ciake ngoro-inĩ yaku.
²³ Ũngĩcookerera ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
nĩegũkwamũkĩra; ũngĩeheria waganu kũraya na hema yaku,
²⁴ na ũte ngũmba ciaku cia thahabu rũkũngũ-inĩ,
na thahabu yaku ya Ofiri ũmĩte na kũ ndwaro-inĩ cia mahiga kũ mũkuru-inĩ,
²⁵ hĩndĩ ĩyo ũcio Mwene-Hinya-Wothe agaatuika thahabu yaku,
na atũike betha ĩria njega mũno hari we.”

- ²⁶ Ti-itherū, hīndī iyo nūkona gīkeno thīinī wa ūcio Mwene-Hinya-Wothe,
na nūgatiirira Ngai ūthiū waku.
²⁷ Nūkamūhooya, nake nīagakūigua,
nawe nūkahingia mīhītwa yaku.
²⁸ Ūria watua wīkwo nīguo ūrikagwo,
naguo ūtheri nī ūkaara njīra-inī ciaku.
²⁹ Hīndī irīa andū angī manyiihio, nawe ūkoiga, ‘Nīmatūgīrio!’
Hīndī iyo nīakahonokia arīa makuite ngoro.
³⁰ Nīakahonokia o na ūria ūrī na ūcuuke,
ahonokio nī ūndū wa ūtheru wa moko maku.”

23

Mīario ya Ayubu

- ¹ Ningī Ayubu agīcookia atīrī:
² “O na ūmūthī gūteta gwakwa no kūrūrū;
guoko gwake nīkūnditūhīire o na ngīcaayaga ūguo.
³ Naarī korwo nīnjūūi kūrīa ingīmuona;
Naarī korwo no hote gūthiū kūrīa aikaraga!
⁴ Ingīyarīrīria harī we,
nījiyūrie kanua gakwa ihooto.
⁵ No nyende kūmenya ūria angīnjookeria,
ndicūūranie ūria angīnjīra.
⁶ No anjūkīrīre na ūhoti wake mūnene?
Aca, ndangīhatīrīria na thitango.
⁷ Hau-rī, mūdū mūrūngīrīru no atware ciira wake mbere yake,
na nī njohorithio kuuma kūrī mūnjiirithia nginya tene.

⁸ “No rīrī, ingīthiī mwena wa irathīro, we ndarī kuo;
ingīthiī mwena wa ithūiro, ndiramuona.
⁹ Hīndī irīa arī wīra-inī mwena wa gathigathini, ndimuonaga;
rīrīa athiī mwena wa gūthini, ndimuonaga o na hanini.
¹⁰ Nowe-rī, nīooī njīra irīa ngeragīra;
aarīkia kūngeria, ngoima haana o ta thahabu.
¹¹ Magūrū makwa moimīte makinya make thuutha;
nūmagīrīra njīra yake itekwahūka na mwena.
¹² Nīi nditiganīrie maathani ma mīromo yake;
njīkīrīre ciugo cia kanua gake gūkīra irio ciakwa cia o mūthenya.

¹³ “No rīrī, arūgamaga arī o wiki; nūū ūngīhota kūregana nake?
Ekaga o ūria ekwenda.
¹⁴ Ahingagia ūndū ūria andūirīre,
na arī o na mībango mīingī ta iyo anjigīre.
¹⁵ Kīu nīkīo gītūmīte nyiitwo nī kīmako ndī mbere yake;
ndeciiria maūdū macio mothe-rī, ngamwītīgīra.
¹⁶ Mūrūngu nīatūmīte ngoro yakwa yūrwo nī hinya;
ūcio Mwene-Hinya-Wothe nīatūmīte nyiitwo nī guoya.
¹⁷ No rīrī, ndikirītio nī nduma,
īi nduma iyo ndumanu ihumbīrīte ūthiū wakwa.

24

- ¹ “Nī kīi kīgīragia Mwene-Hinya-Wothe araarīrie mahinda ma ciira?
Nī kīi gītūmaga arīa mamūūi meterere mīthenya ta iyo o tūhū?
² Kūrī andū meeheragia mahiga ma mūhaka,
na makarīithia ndūūru cia mahiū iria maiyīte.
³ Moyaga ndigiri ya mwana wa ngoriai,
na magakuua ndegwa ya mūtumia wa ndigwa itūike ya kūrūgamīrīra thiirī wao.
⁴ Nī meeheragia andū arīa abatari njīra-inī,

- na makahatiriria athiini othe a bururi magatuma mathii makehithe.
- ⁵ O ta njagi cia weru,
noguo andu arii athiini marokagira wira wa kuaara kindu gia kuria;
kui bururi uria utagaga kindu nikuo marutaga irio cia kuche ciana ciao.
- ⁶ Monganagia ngaragatha migunda-ini,
na makahara matigari migunda ya mithabibu ya arii aaganu.
- ⁷ Maraaraga njaga ni kwaga nguo;
matiri kindu gia kwihumbira riria kwagia heho.
- ⁸ Maconjoragio ni mbura ya irima-ini,
nao makenyitirira mahiga ni undu wa kwaga ha kwiyua.
- ⁹ Mahuragia mwana wa ngoriai kuuma nyondo-ini;
nako gakenge ka muthiini gatahagwo ni undu wa thiiri.
- ¹⁰ Mathiia njaga ni kwaga nguo;
makuuaga itia cia ngano, no magatigwo mari o ahutu.
- ¹¹ Mahihagira ndamaiyu mitaro-ini;
nio makinyangaga ihihiro cia ndibei o magikuaga ni nyoota.
- ¹² Mucayo wa arii marakua nuraiguu ukiuma itura inene,
nayo mioyo ya arii aguarie no gukaya irakaya ikienda uteithio.
No Ngai gutiri mundu aratuira ciira ni undu wa gwika uuru.
- ¹³ "Ni kuri andu arii mareganaga na utheri,
na matiui njira ciaguo,
o na kana magaikara tucira-ini twaguo.
- ¹⁴ Hindi iria gwatuka-ri,
muringani ookagira akooraga athiini na abatari;
ningi utuku agatuika ta muici.
- ¹⁵ Riitho ria githaria rietagira kugie mairia;
kura agiri, 'Gutiri riitho o na rimwe ringinyona,'
na gigaikara kihithite uhiu.
- ¹⁶ Riria kuri nduma-ri, niguo andu matuaga nyumba,
no muthenya magatinda mehingiire;
matindaga undu wa utheri.
- ¹⁷ Nigukorwo andu acio othe-ri, nduma iria ndumanu niyo rucini rwao;
magaga urata na imakania cia nduma.
- ¹⁸ "No riri, o ni muihiyu uria urerete iguru ria maa;
igai riao bururi-ini ni irume,
na ni undu ucio gutiri mundu uhiaga migunda-ini ya mithabibu.
- ¹⁹ O ta uria riua na urugaru iniinaga maa ma tharunji-ri,
uguo noguo mbirira ihuraga arii mehite.
- ²⁰ Nayo nda iria yamaciarire ikariganirwo nio,
igunyū nacio ikamaria;
andū arii aaganu maticookaga kuririkanwo,
no moinangagwo ta muti.
- ²¹ Mariga indo cia mutumia thaata na uria utari kaana,
na matiiguagira mutumia wa ndigwa tha.
- ²² No Ngai, ni undu wa uhoti wake, niakururagia arii mari hinya;
o na mangihaanda wega-ri, matiri na mwioko ati nimagatuura muoyo.
- ²³ We no ametikirie maikare mahurukite makiguaga ta matari na ugwati,
no maitho make nimacuthagiriria njira ciao.
- ²⁴ Nigukorwo matuugagario o kahinda kanini, magacooka makeehera;
maikurukagio na magakua o ta andu arii ang'i othe;
makeeheragio o ta igira cia ngano.
- ²⁵ "Akorwo uguo tiguu gutari-ri, nuu ungionania ati nindaheenania,
na agitue ciugo ciakwa cia tuhū?"

25

Miario ya Bilidadi

- ¹ Nake Bilidadi ūrĩa Mũshuhi agĩcookia atĩrĩ:
² “Wathani na gwi̱tigĩrwo nĩ cia Ngai;
 nĩwe ūhaandaga watho kũu igũrũ o igũrũ mũno.
³ Mbũtũ ciake no itarĩke?
 Nũũ ūtaaragĩrwo nĩ ūtheri wake?
⁴ Mũndũ aakĩhota atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere ya Mũrungu?
 Mũndũ ūciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ, akĩhota atĩa gũtuĩka mũtheru?
⁵ Angĩkorwo o na mweri ti mũcangararu,
 na njata ti theru maitho-inĩ make-rĩ,
⁶ mũndũ na no ta kĩgunyũ, o we mũrũ wa mũndũ-rĩ,
 ndakĩrĩ mũnyiihĩre mũno makĩrĩa!”

26

Miario ya Ayubu

- ¹ Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
² “Kaĩ ūrĩ gũteithia ūrĩa ūtarĩ na ūhoti-ĩ!
 Kaĩ ūrĩ kũhonokia guoko kũrĩa gũtarĩ na hinya-ĩ!
³ Kaĩ ūrĩ gũtaara mũndũ ūtarĩ na ūũgĩ-ĩ!
 Na atĩrĩ, kaĩ nĩwonanĩtie ūmenyo mũnene-ĩ!
⁴ Nũũ wagũteithia kwaria ciugo icio?
 Na nĩ roho waũ waria na kanua gaku?
⁵ “Arĩa akuũ marĩ na ruo rũnene,
 o acio marĩ rungu rwa maaĩ na kĩa gĩothe gĩtũũraga kuo.
⁶ Gĩkuũ nĩkĩguũranie mbere ya Ngai;
 mwanangĩko ūikarĩte ūtarĩ mũhumbĩre.
⁷ Atambũrũkagia matu ma mwena wa gathigathini igũrũ rĩa kũndũ gũtarĩ kĩndũ;
 nayo thĩ ndarĩ kĩndũ amĩcunjurĩtie nakĩo.
⁸ Athayaga maaĩ thĩnĩ wa matu make,
 no matu macio matingĩtembũrwo nĩ ūritũ wamo.
⁹ Ahumbagĩra ūthiũ wa mweri rĩrĩa waiganana,
 agatambũrũkia matu make igũrũ riaguo.
¹⁰ Nĩekĩrĩte rũkiriri igũrũ rĩa maaĩ,
 rũkahakania ūtheri na nduma.
¹¹ Itugĩ iria itiriĩrĩire igũrũ nĩ ithingithaga,
 ikagegearaga nĩ ūndũ wa ikũũmana riake.
¹² Nĩoirugire maaĩ ma iria na ūndũ wa hinya wake;
 na nĩ ūndũ wa ūũgĩ wake nĩatinaangirie Rahabu tũcunji.
¹³ Mĩhũmũ yake nĩyo yathakaririe igũrũ;
 guoko gwake nĩ gwatheecire nyoka irĩa ĩnyororokaga na ihenya.
¹⁴ Atĩrĩrĩ, ĩno no mĩthia ya mawĩra make;
 kaĩ no kamũheehũ kanini tũiguaga ka ūhoru wake-ĩ!
 Nũũ ūngĩgĩtaũkĩrwo nĩ marurumĩ ma ūhoti wake?”

27

- ¹ Nake Ayubu agĩthiĩ na mbere na miario yake, akiuga atĩrĩ:
² “Ti-itherũ o ta ūrĩa Mũrungu atũũraga muoyo, o we ūnyimĩte kĩhoo to,
 ūcio Mwene-Hinya-Wothe, ūrĩa ūtũmĩte ngĩe na ūrũrũ ngoro-inĩ-rĩ,
³ hĩndĩ irĩa yothē nĩ ngũtũũra muoyo,
 nayo mĩhũmũ ya Ngai ĩrĩ maniũrũ-inĩ makwa,
⁴ mĩromo yakwa ndikaaria maũndũ ma waganu,
 na rũrimĩ rwakwa rũtikaaria maheeni.
⁵ Nĩĩ ndigetĩkĩra atĩ nĩ inyuĩ mũrĩ na kĩhoo to;
 nginya rĩrĩa ngaakua, ndigakaana ūkindĩrĩku wakwa.
⁶ Nĩngũtũũria ūthingu wakwa na ndikaũreka;

thamiri yakwa ndikanjiirithia rīrīa rīothe ngūtūūra muoyo.

- 7 “Thū ciakwa irogītūika ta arīa aaganu,
arīa marī muku na nī marotuika ta arīa matarī kīhooto!
8 Tondū-rī, kīrīgīrīro kīa ūrīa ūtarī mwītīgīrī Ngai gīkīrī kīrīkū akua,
hīndī irīa Ngai ooya muoyo wake?
9 Mūrungu niakiiguaga gūkaya gwake
rīrīa akorwo nī mīnyamaro?
10 Nīakenagīra ūcio Mwene-Hinya-Wothe?
Nīakayagīra Ngai mahinda mothe?
11 “Nīngūmūruta ūhorō wīgīī ūhoti wa Mūrungu;
ndikūhitha njīra cia Mwene-Hinya-Wothe.
12 Inyuothe nīmwiōneire maūndū macio.
Īkīrī yakī mīario īno ītarī kīene?
13 “Ūū nīguo Mūrungu aathagīrīra arīa aaganu,
na nīrīo igai rīrīa mūdū ūrīa ūtarī tha aamūkagīra kuuma kūrī Mwene-Hinya-Wothe:
14 O na ciana ciake ciaingīha atīa, ciathīrīrio rūhiū rwa njora;
rūciaro rwake rūtikooona irio cia kūrūigana.
15 Mūthiro nīguo ūkaaninūkīa arīa agaatiga thuutha wake,
na atumia ao a ndigwa matikamarīrīra.
16 O na angīonganīrīra betha ta rūkūngū,
na agīe na nguo nyingī ta hība cia rūmba,
17 kīrīa egūcookanīrīra gīkehumbwo nī ūrīa mūthingu,
na arīa matarī mahitīa nīo makaagayana betha yake.
18 Nyūmba irīa aakaga no ta nyūmba ya kīihuruta,
ningī no ta gīthūnū giakitwo nī mūrangīri.
19 Agaakoma arī mūtongu, no ndagacooka gwīka ūguo rīngī;
akaahingūra maitho akore gūtīrī kīndū arī nakīo.
20 Imakania imūkoragīrīra ta mūiyūro wa maaī;
kīhuhūkano gīkaamūhurīa ūtūkū.
21 Rūhuho rwa mwena wa Irathīro rūmuoyaga akabuīria;
rūmweheragia kūrīa atūūruga.
22 Rūmūhurutaga rūtarī na tha
o rīrīa aroorīra hinya waruo.
23 Rūhūūruga hī rūkamūkenerera,
na rūkagamba ta nyoka rūkamūruta kūrīa atūūruga.”

28

- 1 “Nī kūrī handū harīa betha yenjagwo
o na nī harī handū harīa thahabu ītheragīrio.
2 Kīgera kīrutagwo kuuma tīrī-inī,
nakīo gīcango kīrutagwo mahiga-inī gīgatwekio.
3 Mūdū nīkūniina aniinaga nduma;
acaragia mahiga macio nginya kūrīa kūrīku mūno,
o kūu nduma īrī ndumanu mūno.
4 Mūdū atūrīkagia irīma thī kūrīa na kūrīa andū matūūruga,
agakinya kūdū kūrīa mūdū aariganīirwo nīgūthīiaga;
kūu kūrīaihanīrīrie na andū nīkūo acunjuuraga akīereeraga.*
5 Thī nīkūo kuumaga irio,
no na kūu thīnī mūhuro kūgarūrūkīte gūkahaana ta gūcinītwo na mwakī;
6 mahiga-inī ma thī nīkūo kuumaga yakuti irīa ya bururu,
na mūthanga wayo ūkoragwo na ngūmba cia thahabu.
7 Gūtīrī nyoni ndīa-nyama yūī gacīra kau kahithe,
na gatīrī konwo nī riitho rīa hūngū.

* 28:4 Enji a marima magīcaria tūhiga twa goro maikaragīra itī ciacunjuuragio na mikanda.

- ⁸ Nyamū iria ciītīāga itirī ciagathiira,
o na gūtīrī mūrūūthi ūkageragīra.
- ⁹ Guoko kwa mūdū gūtharīkagīra gūkanyīita ihiga rīa nyaigī,
na gūkaguūria itina cia irīma.
- ¹⁰ Enjaga mungu ūgatūrīkia rwaro rwa ihiga;
maitho make makīonaga igīina ciaruo ciothe.
- ¹¹ Ethaga itwe cia njūūī,
na indo iria hithe agaciumīria ūtheri-inī.
- ¹² “No ūūgī-rī, ūngīoneka kū?
Ūmenyo ūtūūraga kū?
- ¹³ Mūdū ndangīmenya thogora wa ūūgī;
ndūngīoneka būrūri wa arīa marī muoyo.
- ¹⁴ Kūrīa kūrīku mūno kuugaga atīrī, ‘Ndūrī thīnī wakwa’;
narīo iria rīkoiga atīrī, ‘Ndūrī gūkū gwakwa.’
- ¹⁵ Ndūngīgūrīka na thahabu irīa therie mūno,
kana thogora wago ūthimwo na betha.
- ¹⁶ Ndūngīgūrīka na thahabu ya Ofiri,
kana ūgūrīke na onigithi irīa irī goro mūno,
o na kana yakuti irīa ya bururu.
- ¹⁷ Thahabu kana icicio-rī, itingīhota kūgerekanio nago;
o na kana ūkūūranio na mathaga ma thahabu.
- ¹⁸ Maricani kana ngenyekenyi iria cia goro itīagīrīre kūgwetanio nago;
thogora wa ūūgī ūkīrīte wa ruu irīa ndune.
- ¹⁹ Yakuti ya Kushi ndīngīgananio nago;
o na ndūngīgūrīka na thahabu irīa therie mūno.
- ²⁰ “Hakīrī ūguo-rī, ūūgī ūngīkiuma nakū?
Ūmenyo ūtūūraga kū?
- ²¹ Nīmūhithe kūrī maitho ma ciūmbe ciothe iria itūūraga muoyo,
ūkahithwo o na nyoni cia rīera-inī.
- ²² Mwanangīko na gīkuū ciugaga atīrī,
‘No mūhuhu wago ūkinyīte matū-inī maitū.’
- ²³ Ngai nīooī njīra ya gūthīī kūrīa ūrī,
na nowe wiki ūūī kūrīa ūtūūraga,
- ²⁴ nīgūkorwo nīonaga mūthia wa thī,
na nīonaga maūdū marīa mothe marī rungu rwa igūrū.
- ²⁵ Rīrīa aathimīre rūhuho nditi yaruo,
o na agīthima maaī-rī,
- ²⁶ rīrīa aarutīre mbura watho irūmagīrīre,
na agītemera rūheni na marurumī njīra-rī,
- ²⁷ nake nīonire ūūgī na akīūthima;
aūrūmirie na akīūthuthuuria.
- ²⁸ Agīcooka akīra andū atīrī,
‘Gwītīgīra Mwathani-rī, ūcio nīguo ūūgī,
Nakuo gūtheemaga ūūru nī ūmenyo.’”

29

- ¹ Ningī Ayubu nīathiire na mbere kwaria, akiuga atīrī:
- ² “Naarī korwo no haane ūrīa ndaatārī mīeri irīa ya tene,
matukū-inī marīa Ngai aamenyagīrīra,
- ³ rīrīa tawa wake wamūrīkaga igūrū rīa mūtwe wakwa,
na ūndū wa ūtheri wake ngatuīkanagīria nduma-inī!
- ⁴ Korwo ndarīī ūrīa ndatarīī matukū-inī marīa ndagaacīre biū,
hīndī irīa kuumīrania ngoro na Ngai kwarathimaga nyūmba yakwa,
- ⁵ rīrīa Mwene-Hinya-Wothe aarī hamwe na nīī,
nacio ciana ciakwa ikandigiicīria,
- ⁶ rīrīa gacīra gakwa kaihūgītio nī kīrimū kīa iria,

naruo rwaro rwa ihiga rūgaatherūkagīra tūrūi twa maguta ma mūtamaiyū!

- 7 “Rīrīa ndaathiiaga kīhingo-inī kīa itūūra inene,
na ngaikarīra gītī gīakwa hau kīarahō-inī-rī,
8 aanake maanyonaga makeehera,
nao athuuri makarūgama,
9 andū arīa anene maatigaga kwaria,
makahumbīra tūnua twao na moko;
10 mīgambo ya andū arīa marī igweta īgakirio,
nacio nīmī ciao ikanyiitana na karakara.
11 Ūrīa wothē wanjiguaga ngīaria aaragia wega igūrū rīakwa,
nao arīa maanyonaga makangaathīrīria,
12 nī ūndū nīndahatūruga arīa athīini maakaya mateithio,
o na arīa mataarī na maithe maagīte mūdū wa kūmateithia.
13 Mūdū agīkua nīandaathimaga;
nīndatūmaga ngoro ya mūtumia wa ndigwa īine.
14 Ndehumbaga ūthingu ta nguo;
ciira wa kīhooto nīguo warī nguo yakwa ya igūrū, o na kīremba gīakwa.
15 Nī nīi ndaarī maitho ma arīa atumumu,
na magūrū ma arīa ithua.
16 Ndaarī ithe wa arīa abatari;
nīndaciiragīrīra o na mūdū itooī.
17 Ningī nīndoinangaga magego ma arīa aaganu,
na ngahuria arīa maarī magego-inī mao.
18 “Ndeciiraga atīrī, ‘Nīi ngaakuīra gwakwa nyūmba,
matukū makwa marī maingī ta mūthanga.
19 Mīri yakwa īgataamba īkinye maaī-inī,
narīo ireera rīkoragwo hongē-inī ciakwa ūtukū wothē.
20 Riiri wakwa ūgūtūūra werūhagio thīinī wakwa,
naguo ūta wakwa ūtūūre ūrī mwerū guoko-inī gwakwa.’
21 “Andū maathikagīrīria marī na kīrīgīrīro,
meetagīrīra kīrīra gīakwa makirīte.
22 Ndaarīkia kwaria-rī, matiacoockaga kwaria;
ciugo ciakwa ciatoonyaga matū mao kahora ihooreire.
23 Maanjetagīrīra ta andū metereire mbura,
na makanyua ciugo ciakwa o ta mbura īrīa ya kūrigīrīria.
24 Ndaamathekathekagia moorītuo nī hinya makaaga gwītikia;
ūtheri wa ūthiū wakwa warī wa bata mūno kūrī o.
25 Nī nīi ndamoonagia njīra, ngaikaraga ta ndī mūnene wao;
ndatūūruga ta mūthamaki arī gatagatī ga ita rīake;
ningī ndaatariī ta mūdū ūrīa ūhooragīria arīa maracakaya.

30

- 1 “No rīu-rī, andū ethī kūngīra nīmaanyūrūruga,
arīa o na itangiendire gūturanīra maithe mao
na ngui ciakwa cia rūūru.
2 Hinya wa moko mao ūngīang’unire nakī,
kuona atī hinya wao nīwamehereire?
3 Nīmathīnikīte nī ūndū wa wagi na ng’aragu,
ūtukū-rī, moorūūruga būrūri mūng’aru,
būrūri mwanangīku ūkirīte ihooru.
4 Maahaaraga nyeni cia mahuti ma cumbī kuuma ihinga-inī,
na irio ciao ciarī mīri ya mūtī wa kīhaato.
5 Nīmaingatirwo kuuma kūrī mūngī,
makiugīrīrio ta maarī aici.

- ⁶ Nĩmahatĩrĩrio maikarage mĩkuru-inĩ ya tũrũĩ tũhũu,
kũu ndwaro-inĩ cia mahiga na marĩma-inĩ marĩa marĩ thĩ.
- ⁷ Maanagia ta nyamũ kũu ihinga-inĩ,
makahatĩkanagĩra kũu mahuti-inĩ.
- ⁸ Rũciarĩ rũtarĩ kiene na rũtarĩ rũtwa,
nĩ rwarutũrũrĩro ruume kũu bũrũri-inĩ.
- ⁹ “Na rĩu ariũ ao maraanyũrũria na rwĩmbo;
ngagĩtuĩka wa kuunagwo thimo nĩo.
- ¹⁰ Nĩmathũire na magaikaraga haraihu na nĩ;
matĩitĩgagĩra kũndũira mata ũthĩũ.
- ¹¹ Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta wakwa,
na akandeehera mathĩĩna-rĩ,
matĩrĩ ũndũ merigagĩrĩria gwĩka marĩ harĩa ndĩ.
- ¹² Mwena wakwa wa ũrĩo kũrĩ rũrĩrĩ rũratharĩkĩra;
maĩgagĩra magũrũ makwa mĩtego,
na magaaka ihumbu ciao cia gũũtharĩkĩra.
- ¹³ Maharaganagia njĩra yakwa;
mahotaga kũnyũnũha o na gũtarĩ na mũndũ ũramateithia.
- ¹⁴ Mokĩte ta matoonyeire mwanya-inĩ mwariĩ;
mokĩre gatagatĩ ga kũu kwanangĩku, makaamomokera.
- ¹⁵ Imakania nĩcihootete;
gĩtĩio gĩakwa kũumbũrĩtwo ta kĩhurutĩtwo nĩ rũhuho,
naguo ũgitĩri wakwa ũkabũria ta itu.
- ¹⁶ “Na rĩu muoyo wakwa nĩũrathirĩrĩkĩra;
matukũ ma thĩĩna nĩmanyiitĩte.
- ¹⁷ Ũtukũ ũtheecangaga mahĩndĩ makwa;
ruo rwa gũthehenya rũtindigithagĩria.
- ¹⁸ Ngai angũnjakũnjaga ta nguo na ũndũ wa ũhoti wake mũnene;
aanyĩtaga ta kanjũ yakwa ngingo-inĩ.
- ¹⁹ Anjikĩtie ndoro-inĩ,
ngatuĩka ta rũkũngũ na ta mũhu.
- ²⁰ “Nĩwe ndĩrakaĩra, o Wee Ngai, no ndũranjĩtika;
ndĩrarũgama, no wee no kũndora ũrandora.
- ²¹ Wee nĩũngarũrũkĩte ũtarĩ na tha;
ũtharĩkĩire na hinya wa guoko gwaku.
- ²² Nĩũũhurĩtie, ũkaandĩndĩka mbere ya rũhuho;
ũũnyugutanĩtie kĩhuhũkanio-inĩ.
- ²³ Nĩnjũũ nĩũkanginyia o gĩkuũ-inĩ,
ũndware kũria gwathĩrĩrwo arĩa othe marĩ muoyo.
- ²⁴ “Ti-itherũ gũtirĩ mũndũ ũukagĩrĩra mũndũ ũthuthĩkĩte ngoro,
hĩndĩ irĩa egũkaya ateithio arĩ mĩnyamaro-inĩ.
- ²⁵ Nĩ-rĩ, githĩ ndianarĩrio nĩ arĩa marĩ na thĩĩna?
Githĩ ngoro yakwa ndĩanaiguĩra arĩa athĩĩni kĩahe?
- ²⁶ No rĩrĩ, rĩria ndeerĩgagĩrĩra wega, ũũru ũgĩũka;
rĩria ndaacaragia ũtheri-rĩ, hĩndĩ iyo nduma igĩũka.
- ²⁷ Nda yakwa ndĩtigaga kũruruma;
matukũ ma thĩĩna nĩmanginyĩre.
- ²⁸ Thiiaga njirĩte biũ, no ti ũndũ wa kũhĩa nĩ riũ;
ngarũgama kũũngano-inĩ ngakaya ndeithio.
- ²⁹ Nduikĩte mũrũ wa nyina na mbwe,
ngatuĩka mũthiritũ wa ndundu.
- ³⁰ Gĩkonde gĩakwa nĩkĩgarũrũkĩte, gĩgathita na gĩkoonũka;
mwĩrĩ wakwa ũhiũhĩte nĩ ũrugarĩ.
- ³¹ Kĩnanda gĩakwa kĩa mũgeeto kirutaga o mũgambo wa gũcakaya,

naguo mūtūrūrū wakwa ūkaruta o mūgambo wa kīrīro.

31

- 1 “Nī nītwarīkanīire na maitho makwa
ndikanarore mūrītu ndīmīrīrīrie.
- 2 Nī ūndū-rī, kāi rūgai rwa mūdū kuuma igūrū kwa Ngai rūkīrī kīi?
Igai rīake nī rīrīkū kuuma kūrī ūcio Mwene-Hinya-Wothe ūrī igūrū?
- 3 Githī ti kwanangwo kwa arīa aaganu,
na mūtino kūrī arīa meekaga maūdū mooru?
- 4 Githī we ndonaga njīra ciakwa,
na agatara o ikinya o ikinya rīakwa?
- 5 “Ingīkorwo thīiagi na njīra itarī cia ma-rī,
kana kūgūrū gwakwa gūkahīūha thīi ngaheenanie-rī,
- 6 Ngai nīathime na ratiri cia kīhoto,
nake nīekūmenya atī nīi ndirī ūcuuke;
- 7 makinya makwa mangīkorwo nīmahūkīte makoima njīra-inī,
nayo ngoro yakwa ingīkorwo nīntongoretio nī maitho makwa,
kana moko makwa makorwo nīmathaahītio-rī,
- 8 hīndī ūyo kīria haandīte kīrorīo nī andū angī,
nacio irio cia mīgūnda yakwa iromunywo.
- 9 “Ngoro yakwa ingīkorwo yanaheenererio nī mūdū-wa-nja,
kana ngorwo ndanaceema mūrango-inī wa mūdū wa itūūra,
- 10 hīndī ūyo mūtumia wakwa arothīa ngano ya mūdū ūngī,
na arūme angī tīga nīi marokoma nake.
- 11 Nīgūkorwo ūndū ūcio nī ūmaramari wa thoni,
na nī rīthia rīa gūtūrwo ciira nī kīama.
- 12 Tondū ūcio nī mwaki ūrīa ūcinaga nginya ūkaananga;
na nīūngīamunyīte magetha makwa mothe.
- 13 “Ingīkorwo nīnyīmīte ndungata ciakwa cia arūme na cia andū-a-nja kīhoto
rīrīa manateta nī ūndū wakwa-rī,
- 14 nīi ngeeka atīa rīrīa Mūrungu akaanjūkīrīra?
Ngaacookia atīa rīrīa ngeetwo ndītetere ūhorō-inī ūcio?
- 15 Githī ūcio wanyūūmbire kūu nda ya maitū to we wamoombire?
Githī tiwe watūthondekire tūrī kūu nda cia aa maitū?
- 16 “Ingīkorwo ndanaima athīini kīrīa maanerirīria,
kana ngareka maitho ma mūtūmia wa ndigwa morwo nī hinya-rī,
- 17 ingīkorwo ndīaga irio ciakwa nyiki,
ngaaga kūgayana na ūrīa ūtarī ithe-rī,
- 18 (no nīi kuuma ūnini wakwa, mwana ta ūcio ndaamūreraga o ta ūrīa angīarerirwo nī ithe,
na kuuma gūciarwo gwakwa ndūire ndongoragia mūtumia wa ndigwa)
- 19 ingīkorwo ndanoona mūdū agīkua nī ūndū wa kwaga nguo,
kana ngoona mūdū mūbatari atarī kīndū gīa kwīhumba,
- 20 na ngoro yake ndīandathīmire nī ūndū wa kūmūguithia ūrugarī
na guoya wa ng’ondū ciakwa-rī,
- 21 ingīkorwo ndanoya guoko gwakwa ngookīrīra mwana ūtarī ithe,
nīkūmenya atī no nyone wa kūndeithia kwagīa ciira igooti-inī-rī,
- 22 hīndī ūyo guoko gwakwa kūroahūkīra kīande-inī kūgwe,
kūroinīkīra o irūngo-inī.
- 23 Nī ūndū nīndetigagīra mwanangīko uumīte kūrī Mūrungu,
na nī ūndū wa gwtīgīra riiri wake, ndingēkire maūdū ta macio.
- 24 “Ingīkorwo nīnjigīte mwīhoko wakwa harī thahabu,
kana ngeera thahabu rīria therie mūno atīrī, ‘Wee nīwe ūgītīri wakwa,’

²⁵ ingikorwo ndanakenera ūtonga wakwa mūnene,
kana ngakenera uumithio ūria moko makwa mecariire-rī,
²⁶ ingikorwo ndanarūmbūiya riūa rīarīte,
kana mweri ūgithī ūcangararīte,
²⁷ na ngoro yakwa ikīheenererio nicio na hitho,
kana guoko gwakwa gūgīcikinyīria kīmumunyano gĩa gūcitīia-rī,
²⁸ o na macio mangitūika mehia ma gūtūrwo ciira,
nigūkorwo ingitūikite mūdū ūtarī mwīhokeku harī Mūrungu ūria ūrī igūrū.

²⁹ “Ingikorwo ndaanakena nī thū yakwa kuona mūtino,
kana ngīmīthekeerera rīria thīina wamīkora,
³⁰ no nī ndirī ndetīkīra kanua gakwa keehie
na ūndū wa kūhoera muoyo wayo kīrumi,
³¹ kūngikorwo andū a nyūmba yakwa matirī moiga atirī,
‘Nū ūtarī warīa nyama cia Ayubu akahūūna?’
³² no gūtirī mūgeni wanaraara njīra-inī,
nī ūndū mūrango wa mūciī wakwa ūtūire ūhingūrīrwo mūgendi,
³³ ingikorwo ndaanahitha mehia makwa, ta ūria andū meekaga,
na ūndū wa kūhitha mahītia ngoro-inī yakwa
³⁴ tondū wa gwītīgīra kīrīndī,
o na gwītīgīra kūmenwo nī mīhīrīga
ngagīkīra ki na ndiume nja-rī,

³⁵ (“Naarī korwo ndaarī na mūdū wa kūnjigual
Rīu nīndekīra rūūri rwa kwīyarīrīria:
reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ūhorō;
reke mūūthitangi andīke marūa ma thitango yake.
³⁶ Ti-itherū marūa macio ingīmaigīrīra kīande,
ndīmehumbe taarī thūmbī.
³⁷ Njooke ndīmūhe ūhorō wakwa ikinya gwa ikinya;
ndīmūkuhīrīrie ta ndī mūnene.)

³⁸ “Korwo mūgūnda wakwa wakaya, ūnjūkīrīre,
nayo mītaro yaguo yothe ikorwo ikīrīra maithori,
³⁹ ingikorwo ndanarīa maciaro maguo iteekūrīha,
kana ngoraga ngoro cia ene guo-rī,
⁴⁰ hīndī iyo cong’e ūrokūra kuo handū ha ngano,
na riya handū ha cairi.”
Ndeto cia Ayubu nīciathira.

32

Mīario ya Elihu

¹ Nī ūndū ūcio andū acio atatū nīmatigire gūcookeria Ayubu, nī ūndū eeyonaga arī mūthingu. ² No rīrī, Elihu mūrū wa Barakeli ūria Mūbuzi, wa nyūmba ya Ramu, nīarakaririo mūno nī Ayubu nī ūndū wa gwītua aarī na kīhoto gūkīra Ngai. ³ Ningī nīarakarītio nī arata acio atatū tondū nīmagite ūndū mangīcookeria Ayubu, o na gūtūika nīmamūtūrīire ciira. ⁴ Na rīrī, Elihu aambite gweterera acio angī maarie atanaaria na Ayubu, tondū o maarī akūrū kūmūkīra. ⁵ No rīrīa onire atī andū acio atatū matiarī na ūndū ūngī wa kuuga-rī, agīakanwo nī marakara.

⁶ Nī ūndū ūcio Elihu, mūrū wa Barakeli ūcio Mūbuzi, akiuga atirī:

“Nī ndī na mīaka mīnini,
na inyuī mūrī akūrū;
nikīo ngwītīgīra,
ngaaga ūmīrīru wa kūmwīra ūria njūū.
⁷ Ndeciiragia atirī, ‘Ūkūrū nīwaagīrīire warie;
ūingī wa mīaka nīwaagīrīire kūrutana ūgī.’

⁸ No nī roho ūria ūrī thīinī wa mūdū,
o yo mīhūmū ya Mwene-Hinya-Wothe, ūheaga mūdū ūmenyo.

⁹ To arīa akūrū oiki oogī,

na to arĩa akūrũ mamenyaga ũrĩa kwagĩrĩire.

- ¹⁰ “Nĩ ūndũ ūcio nguuga atĩrĩ, ‘Thikĩrĩriai;
o na nĩ nĩngũmwĩra ũrĩa njũũ.’”
- ¹¹ Nĩngwetereire rĩrĩa mũkwaragia,
ndathikĩrĩria ihooto cianyu;
rĩrĩa mũgucaragia ciugo-rĩ,
¹² nĩngũmũtegeire matũ biũ.
- No gũtirĩ o na ūmwe wanyu wonanirie mahĩtia ma Ayubu;
gũtirĩ o na ūmwe wanyu ūmũcookeirie mĩario yake.
- ¹³ Tigai kuuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgĩite na ūũgĩ;
rekei Mũrungu amũkararie, no ti mũndũ.’
- ¹⁴ No rĩrĩ, Ayubu ti nĩ ekwerekeirie ciugo ciake,
na nĩ ndikũmũcookeria kũringana na mĩario yanyu.
- ¹⁵ “Nĩmamakĩte, na matĩrĩ na ūndũ ūngĩ mangiuga;
nĩmarigĩtwo nĩ atĩa mangiuga.
- ¹⁶ no nginya njeterere, nĩ ūndũ rĩu nĩmakĩrite,
tondũ atĩ rĩu marũgamĩte hau matarĩ na macookio?”
- ¹⁷ O na nĩ nĩngwaria;
o na nĩ nĩnguuga ũrĩa njũũ.
- ¹⁸ Nĩgũkorwo njiyũritwo nĩ ciugo,
naguo roho ũrĩa ũrĩ thĩĩnĩ wakwa nĩũrandindikĩrĩria;
¹⁹ thĩĩnĩ wakwa haana ta ndibei irĩ cuba ngunĩke,
ngahaana ta mondo njerũ ya ndibei ikirie gũtuthũka.
- ²⁰ no nginya njarie hũucũke,
no nginya ndumũre mĩromo yakwa njookie ũhoru.
- ²¹ Ndigũtũra mũndũ o na ũ maũthĩ,
kana ngaathĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ;
- ²² nĩ ūndũ korwo ndĩ mwara na kũgaathĩrĩria,
Mũnyũmbi no anjeherie narua.

33

- ¹ “No rĩu Ayubu-rĩ, thikĩrĩria ciugo ciakwa;
tega matũ ũigue ũrĩa wothe nguuga.
- ² Ndĩ hakuhi gũtumũra kanua gakwa;
ciugo ciakwa irĩ o rũrĩmĩ-inĩ rwakwa.
- ³ Ciugo ciakwa ciumĩte ngoro nũngĩrĩru;
mĩromo yakwa yaragia itarĩ na ũhinga.
- ⁴ Roho wa Mũrungu nĩwe ũnyũmbĩte;
mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩyo iĩheaga muoyo.
- ⁵ Nawe njookeria, akorwo nĩũkũhota;
wĩhaarĩrie ũũng’ethere.
- ⁶ Nĩ haana o tawe maitho-inĩ ma Mũrungu;
o na nĩ ndombirwo na rĩũmba.
- ⁷ Kwĩndigĩra gũtigakũmakie,
kana guoko gwakwa gũkũritũhĩre.
- ⁸ “No rĩrĩ, nĩuugĩte ngĩiguaga,
ngaigua ciugo icio ũkiuga atĩ,
- ⁹ ‘Ndĩ mũtheru na ndirĩ na mehia;
ndiĩkĩte ũũru, na ndirĩ na mahĩtia.
- ¹⁰ No Ngai nĩanyonete na mahĩtia;
anduĩte thũ yake.
- ¹¹ Nĩanjohaga magũrũ na mĩnyororo;
arangagĩra njĩra ciakwa ciothe.’”
- ¹² “No ngũkwĩra atĩrĩ, ũhoru-inĩ ũyũ wee ndũrĩ na kĩhooto,

- nīgūkorwo Ngai nī mūnene gūkīra mūdū.
¹³ Ūramūtetia nīkī,
 atī ndacookagia kiugo kīa mūdū o na kīmwe?
¹⁴ Nīgūkorwo Mūrungu nīaaragia,
 rīmwe na njīra īmwe, na rīngī akaaria na njīra īngī,
 o na gūtuika mūdū no aage gūkūūrana.
¹⁵ Rīmwe akaaragia kīroto-inī na kīoneki-inī gīa ūtukū,
 rīria andū mahītītīwo nī toro mūnene marī ūrīrī,
¹⁶ no amaarīrie matū-inī mao,
 na amamakie nīguo amakaanie,
¹⁷ nīguo agarūre mūdū atige kūhītia,
 na atigane na mwītīio,
¹⁸ nīguo agītīre roho wake kuuma gīkuū-inī,
 na agītīre muoyo wake ndūkaniinwo na rūhiū rwa njora.
¹⁹ Nīngī mūdū no arūthio na gūkomio ūrīrī wa ruo,
 akorwo na thīna wa mahīndī ūtathiraga,
²⁰ o ngīnya ngoro yake īgathūūra irio,
 na roho wake ūgathūūra irio iria njega mūno.
²¹ Nyama cia mwīrī wake ihīnjaga igathirīrīkīra,
 na mahīndī make marīa mataroonekaga makoimīra.
²² Roho wake ūgakuhīrīria mbīrīra,
 na muoyo wake ūgakuhīrīria arīa mareehage gīkuū.
²³ “No rīrī, angīkorwo harī na mūraika mwena wake arī mūiguithania,
 ūmwe harī ngiri, wa kwīra mūdū ūndū ūria ūmwagīrīre,
²⁴ nake amūkinyirie wega wake na oige atīrī,
 ‘Mūhonokie ndagatuīke wa gūikūrūka mbīrīra-inī;
 nīnyonete gīa kūmūkūūra nakīo,’
²⁵ hīndī iyo nyama cia mwīrī wake īgeethīa ta cia mwana;
 īgaacooka ta ūria ciarī matukū-inī ma wīthī wake.
²⁶ Ahooyaga Ngai ageekwo wega nīwe,
 oonaga ūthiū wa Ngai akaanīrīra nī gūkena;
 agacookio ūthingu-inī wake nī Ngai.
²⁷ Nake agacooka agathiī kūrī andū akameera atīrī,
 ‘Nīndehirie, na ngīogomia ūndū ūria warī wa ma,
 no ndiigana kūherithio ūria ndaagīrīrwo nīkūherithio.
²⁸ Nīākūūrīre roho wakwa ndūkahrūrūkio mbīrīra,
 na nī ngūtūūra ngenagīra ūtheri ūcio.’
²⁹ “Mūrungu nīekaga mūdū maūdū macio mothe,
 maīta meerī o na kana matatū,
³⁰ nīguo agarūre roho wake ndūkahrūrūkio mbīrīra,
 nīgeetha ūtheri ūcio wa muoyo ūmūtherere.
³¹ “Atīrīrī Ayubu, tega matū na ūūthikīrīrie;
 kira kī na nī njarie.
³² Wakorwo ūrī na ūndū wa kuuga-rī, njīira;
 aria, nīgūkorwo ingīenda woneke ndwīhītīe.
³³ No akorwo ti ūguo-rī, wee gīthikīrīrie;
 kira kī, na nīngūkūruta ūūgī.”

34

- ¹ Nīngī Elihu akiuga atīrī:
² “Iguai ciugo ciakwa, inyuī andū aya oogī;
 thikīrīriai, inyuī amenyi a maūdū.
³ Nīgūkorwo gūtū gūthuurānagia ciugo
 o ta ūria rūrīmī rūcamaga irio.
⁴ Nītīwīkūūranīre ithuī ene ūndū ūria wagīrīre;

nītŵirute tūrī hamwe ūndū ūrīa mwega.

- ⁵ “Ayubu aroiga atīrī, ‘Nī ndihītītīe,
no Mūrungu nīanjagithītīe kīhotoo gīakwa.
⁶ O na gūtuika ndiraria ūrīa kūrī,
ndīratuuo mūheenania;
o na gūtuika ndirī na mahītīa,
mūguī wake ūngurarītīe kīronda gītangīhona.’
⁷ Nī mūdū ūrīkū ūhaana ta Ayubu,
mūdū ūnyuuaga kīnyūrūrī taarī maaī aranyua?
⁸ Atwaranaga na andū arīa mekaga ūūru;
agīaga thiritū na andū arīa aaganu.
⁹ Nīgūkorwo oigaga atīrī, ‘Gūtīrī uumithio mūdū onaga
rīrīa arageria gūkenia Ngai.’

¹⁰ “Nī ūndū ūcio gīthikīrīrie, inyuī andū aya mūrī na ūtaūku.
Ūhoro wa kwīhia ūroaga kuoneka harī Mūrungu,
Mwene-Hinya-Wothe aroaga gwīka ūūru.
¹¹ Arīhaga mūdū kūrīngana na ūrīa ekīte;
akamūrehere o kīrīa kīringaine na mīthīire yake.
¹² Gūtingīhoteka atī Mūrungu no eeke mahītīa,
atī ūrīa Mwene-Hinya-Wothe no ogomie kīhotoo.
¹³ Nūū wamūtūire mūrōrī wa thī?
Nūū wamūtūire mūrūgamīrīrī wa thī yothe?
¹⁴ Korwo aagīa na muoroto
wa kweheria roho wake na mīhūmū-rī,
¹⁵ andū othe mangīthiranīra hamwe,
nake mūdū acooke rūkūngū-inī.

¹⁶ “Akorwo ūrī mūdū ūrī na ūtaūku-rī, igua ūhoro ūyū;
thikīrīria ūrīa nguuga.
¹⁷ Mūdū ūthūire kīhotoo-rī, no ahote gwathana?
Ūrīa ūrī kīhotoo, o ūcio kīhoti-rī, no ūmūtue mwīhia?
¹⁸ Githī ti we wīraga athamaki atīrī, ‘Inyuī mūtīrī kiene,’
na akeera arīa marī igweta atīrī, ‘Inyuī mūrī aaganu,’
¹⁹ o ūcio ūtatiagīra anene maūthī,
na ndendaga arīa atongu gūkīra arīa athīni,
nīgūkorwo othe nī wīra wa moko make?
²⁰ Makuuaga o rīmwe, o ūtukū gatagatī;
andū mainainaga magakua;
arīa marī hinya meeheragio matahutītio nī guoko kwa mūdū.

²¹ “Maitho make maikaraga macūthīrīrie mīthīire ya andū;
nīonaga mīthīire yao yothe.
²² Gūtīrī handū harī nduma, kana handū harī kīruru kīnene,
hangīhithwo nī arīa meekaga ūūru.
²³ Mūrungu ndabatairio nīgūthuthuuria ndeto cia andū makīria,
atī nīguo moke mbere yake maciirithio.
²⁴ Ahehenjaga arīa marī ūhoti atekūūria mūdū
na akarūgamia andū angī ithenya rīao.
²⁵ Tondū we nīamenyaga maūdū marīa meekaga,
amang’auranagia ūtukū magathuthika.
²⁶ Amaherithagīria waganu wao
makionagwo nī mūdū o wothe,
²⁷ tondū nīmagarūrūkire magītiga kūmūrūmīrīra,
na matirūmbūyagia njīra yake o na īrīkū.
²⁸ Nīmatūmire kīrīro kīa arīa athīni gīkinye hau mbere yake,
nī ūndū ūcio akīigua kīrīro kīa arīa abatari.

²⁹ No rīrī, angīkara akirīte-rī, nūū ūngīmūtua muhītia?
 Angīhitha ūthiū wake-rī, nūū ūngīmuona?
 Nowe arī igūrū rīa mūdū na igūrū rīa rūrīrī o ūndū ūmwe,
³⁰ nīguo agirie mūdū ūtarī na ūngai gwathana,
 amūgirie kūgīra kīrīndī mītego.

³¹ “Korwo mūdū no ere Mūrungu atīrī,
 ‘Nīnjihītie no ndikehia rīngī.
³² Nduta menye ūrīa itarahota kuona;
 ingīkorwo nīnjikīte ūūru-rī, ndigacooka gwīka ūguo rīngī.’
³³ Ngai-rī, no agīkūrīhe kūringana na ūrīa wee ūkwenda
 rīrīa ūregete kwīrira?
 No nginya we ūtue itua, no ti nū;
 nī ūndū ūcio kīnjīre ūrīa ūūī.

³⁴ “Andū arīa marī na ūtaūku maroiga atīrī,
 nao andū acio oogī maiguīte ngīaria manjīrīte atīrī,
³⁵ ‘Ayubu aaragia atarī na ūmenyo;
 ciugo ciake nīciagīte ūūgī.’
³⁶ Hī, naarī korwo Ayubu aagerio nginya mūthia,
 nī ūndū macookio make nī ta ma mūdū mwaganu!
³⁷ Nīongereire ūremi harī mehia make;
 atūhūūragīra hī cia kīnyūrūri,
 na akaingīhia ciugo ciake cia gūūkīrīra Mūrungu.”

35

Mīario ya Elihu

¹ Nīngī Elihu akiuga atīrī:
² “Nīūgwiciiria ūhoru ūyū nī wa kīhoto?
 Ūroiga atīrī, ‘Mūrungu nīekūnjarīrīria atue ndiīhītie.’
³ No rīrī, wee no ūramūūria atīrī, ‘Kūrī na uumithio ūrīkū harī nī,
 na ngūgunīka nakī ndaaga kwīhia?’
⁴ “No nyende gūgūcookeria ūhoru,
 wee hamwe na arata aku.
⁵ Ta rora igūrū wone;
 ta cūthīrīria matu macio marī igūrū rīaku kūraya mūno.
⁶ Ūngīhīa-rī, ūndū ūcio ūngīhutia Ngai atīa?
 Mehia maku mangīngīha mūno-rī, ūndū ūcio ūngīmūwīka atīa?
⁷ Ūngīkorwo ūrī mūthīngu-rī, ūngīmūhe kī,
 kana nī kī aamūkagīra kuuma guoko-inī gwaku?
⁸ Waganu waku ūhutagia o mūdū tawe,
 na ūthīngu waku ūkahutia o ciana cia andū.
⁹ “Andū makayaga nī icooki rīa kūhinyīrīrio;
 mathaithanaga mateithūrwo guoko-inī kwa ūcio ūrī hinya mūingī.
¹⁰ No gūtīrī mūdū uugaga atīrī, ‘Ngai ūrīa wanyūūmbire arī ha,
 ūrīa ūheaga mūdū nyīmbo ūtukū,
¹¹ ūrīa ūtūrutaga maūdū gūkīra ūrīa arutaga nyamū cia werū-inī,
 o na agatūhe ūūgī gūkīra nyoni cia rīera-inī?’
¹² Ndacookagia rīrīa andū maakaya
 nī ūndū wa mwītūūgīrio wa andū arīa aaganu.
¹³ Ti-itherū, Mūrungu ndathikagīrīria mathaithana mao ma tūhū;
 ūcio Mwene-Hinya-Wothe ndarūmbūyagia mathaithana macio.
¹⁴ Githī ndakaaga gūthikīrīria mūno makīria
 rīrīa ūkuuga atī ndūramuona,
 na atī ciira waku ūrī mbere yake,
 na no nginya ūmweterere,

- ¹⁵ na makiria ma ũguo ũkoiga atĩ marakara make matisherithanagia
na ndarũmbũyagia waganu o na hanini!
¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Ayubu atumũrite kanua gake akaaria ũhoru wa tũhũ;
nĩarĩtie ndeto nyingĩ atarĩ na ũmenyo.”

36

- ¹ Elihu agĩthĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
² “Ngĩrĩrĩria hanini, na nĩngũkuonia
atĩ harĩ maũndũ mangĩ mangiugwo ma gũciirĩria Ngai.
³ Ũmenyo wakwa ndĩrutĩte kũraihi;
nĩ ngũtũũgĩria kĩhoo to kĩa ũcio Mũnyũmbi.
⁴ Menya wega atĩ ndeto ciakwa ti cia maheeni;
ũyũ mĩrĩ nake arĩ na ũmenyo mũkinyanĩru.
⁵ “Mũrungu nĩwe mwene hinya, no ndairaga andũ;
we nĩ mwene hinya, na nĩarũmagia muoroto wake.
⁶ Ndatũũragia arĩa aaganu muoyo,
no nĩaheaga arĩa anyariire kĩhoo to kĩa.
⁷ Ndeheragia maitho make harĩ arĩa athingu;
amaikaragĩria gĩti kĩa ũnene hamwe na athamaki,
na akamatũũgĩria nginya tene.
⁸ No rĩrĩ, andũ mangĩkorwo mohetwo na mĩnyororo,
makanyitio na mĩhĩndo ya mĩnyamaro,
⁹ we nĩameeraga ũrĩa mekĩte,
atĩ mehĩtie na ũtũrika.
¹⁰ We nĩatũmaga mathikĩrĩrie ũtaaro,
na akamaatha merire ũũru wao.
¹¹ Mangĩmwathĩkĩra na mamũtungatĩre,
megũtũũra matukũ mao marĩa matigaru magaacĩire,
na mĩaka yao o maiganĩire.
¹² No mangĩaga kũigua,
nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora,
na makue matarĩ na ũmenyo.
¹³ “Arĩa matarĩ na Ngai ngoro-inĩ meigagĩra marakara;
o na rĩrĩa aramooha na mĩnyororo, matikayaga mateithio.
¹⁴ Makuuaga marĩ ethĩ,
magakua hamwe na arũme arĩa maraya ma mahooero-inĩ.
¹⁵ No arĩa mathĩnĩkaga, nĩamakũũraga kuuma thĩina-inĩ wao;
nĩamaragĩria marĩ mĩnyamaro-inĩ.
¹⁶ “We-rĩ, nĩarakũguucĩrĩria uume magego-inĩ ma mĩnyamaro,
agũtware handũ haariĩ hatarĩ na ũkunderu,
na agũtware akũhurũkie metha-inĩ yaku iĩyũrite irio iria njega.
¹⁷ No rĩu-rĩ, ũtitikithĩto ituĩro rĩria riagĩrĩrie arĩa aaganu;
ituĩro rĩa ciira na kĩhoo to nĩcigũkumbatĩte.
¹⁸ Wĩmenyerere mũndũ o na ũrĩkũ ndakanakũheenererie na ũtonga;
ndũgetikĩrie ihaki inene rikũhitithie njĩra.
¹⁹ ũtonga waku o na kana kĩyo gĩaku kĩnene-rĩ,
no ikũnyiitĩrĩre nĩguo ndũgatoonye mĩnyamaro-inĩ?
²⁰ Tiga kwĩrĩrĩria ũtukũ,
nĩguo ũguucũrĩrie andũ kuuma kwao mĩcĩ.
²¹ Wĩmenyerere ndũkeerekere ũũru-inĩ,
tondũ ũkuoneka taarĩ guo wendete gũkĩra gũthĩnĩka.
²² “Mũrungu nĩatũgĩritio nĩ ũndũ wa ũhoti wake.
Nũũ mũrutani take?
²³ Nũũ ũmwathĩrĩrie njĩra ciake,

- kana akamwīra atīrī, ‘Wee nīwīkīte ūūru’?
²⁴ Ririkanaga gwīkīrīra wīra wake,
 ūrīa andū manakumia na rwīmbo.
²⁵ Andū othe nīmawonete;
 andū mawīroragīra marī o kūrāya.
²⁶ Ī Mūrungu ndakīrī mūnene; nī mūnene gūkīra ūmenyi witū!
 Mūigana wa mīaka yake ndūngītūirīka.
²⁷ “Ambatagia matata ma maaī,
 marīa macookaga gūtaatīra tūrūūī ta mbura;
²⁸ matu magaita ūīgū wamo,
 nayo mbura nyingī ikoirīra andū.
²⁹ Nūū ūngīmenya ūrīa atambūrūkagia matu,
 kana ūhorō wa marurumī marīa moimaga hema-inī yake?
³⁰ Kīōne ūrīa ahurunjaga rūheni rwake rūkamūthiūrūrūkīria,
 agathambia iria kūrīa kūrīku.
³¹ Ūū nīguo aathaga ndūrīrī
 na akaheana irio nyingī.
³² Akumbatagīria rūheni na moko make,
 na akarwatha rūringe kīrīa kīorotetwo.
³³ Marurumī make nīmanagīrīra kīhuhūkanio kīrīa kīroka;
 o na ng’ombe nīmenyithanagia atī kūrī kīhuhūkanio kīroka.

37

- ¹ “Ndaigua ūguo ngoro yakwa īgatumatuumā,
 na ikambarara īkoima handū hayo.
² Thikīrīria! Thikīrīria mūraramo wa mūgambo wake,
 mūrurumo ūrīa uumaga kanua gake.
³ Arekagīrīria rūheni rwake rungu rwa īgūrū guothe
 na akarūtūma nginya ituri cia thī.
⁴ Thuutha waruo gūūkaga mūgambo wa mūraramo wake;
 arurumaga na mūgambo wake mūkaru.
 Hīndī rīra mūgambo wake waiguuo-rī,
 ndarigagīrīria heni.
⁵ Mūgambo wa Mūrungu ūrurumaga na njīra ya magegania;
 ekaga maūdū manene tūtangīhota kūmenya.
⁶ Eeraga tharunji atīrī, ‘Gwa thī,’
 nayo mbura ya rūthuthuū akamīra atīrī, ‘Tuīka mbura nene.’
⁷ Nīatīgithagia mūdū o wothē wīra wake
 nīgeetha andū othe ombīte mamenye wīra wake.
⁸ Nyamū nacio nīcīhithaga;
 ciikaraga imamo-inī ciacio.
⁹ Kīhuhūkanio kiumaga gīkaro gīakīo,
 heho nayo īkoima rūhuho-inī rūkīhurutana.
¹⁰ Mīhūmū ya Mūrungu nīthondekaga mbarabu,
 namo maaī harīa maaramīre makanyitana.
¹¹ Nīaiyūragia matu na ūīgū;
 ahurunjaga rūheni rūkamatūrīkia.
¹² Mathiīaga magīthiūrūrūkaga
 o kūrīa angīmeerekeria thī yothē,
 mageeke o ūrīa wothē angīmaatha.
¹³ Arehaga matu macio nīguo aherithie andū,
 kana aihūgie thī yake na onanie wendani wake.
¹⁴ “Ayubu, thikīrīria ūhorō ūyū;
 tithīria hau wīcūūranie ūhorō wa magegania ma Mūrungu.
¹⁵ Wee nīūūī ūrīa Ngai aathaga matu,

- na ūrīa atūmaga rūheni rwake rūhenūke?
¹⁶ Wee nīūū ūrīa matu macio macuurītio wega,
 magegania macio ma ūrīa ūrī ūmenyo mūkinyanīru?
¹⁷ Wee ūringikaga nī ūrugarī wa nguo ciaku
 rīrīa būrūri ūkirīte ki hīndī ya rūhuho rwa gūthini-rī,
¹⁸ no ūhote kūruta wīra nake ūhoro-inī wa gūtambūrūkia matu mairū,
 o macio momīte o ta gīcicio gīa gīcango?
¹⁹ “Ta twīre ūrīa twagīrīrwo nī kūmwīra;
 tūtingihota gwīciirīra nī ūndū wa nduma iitū.
²⁰ Nīagīrīire kwīrwo atī nīngwenda kwaria?
 Nī kūrī mūdū o na ū ūngiuga amerio?
²¹ Rīu-rī, gūtīrī mūdū ūngihota kūrora rīūa,
 rīcangararīte kūu igūrū
 thuutha wakuo kūhaatwo nī rūhuho gūgathera.
²² Okaga kuuma mwena wa gathigathini arī na riiri ukengeete ta wa thahabu;
 Ngai okaga arī na ūkaru wa gwītīgīrwo.
²³ Ūcio Mwene-Hinya-Wothe-rī, tūtingihota kūmūkinyīra,
 nīatūgīrītio nī ūndū wa ūhoti wake;
 tondū wa ūrīa arī wa kihooto na ūthingu mūnene-rī, ndahinyanagīrīria.
²⁴ Nī ūndū ūcio andū nīmamūtītīte,
 tondū githī ndarūmbūyagia arīa meyonaga ta marī oogī na ngoro ciao?”

38

Mīario ya Jehova

- ¹ Nake Jehova agīcookeria Ayubu ūhoro arī kihuhūkano-inī, akīmwīra atīrī:
² “Nūū ūyū ūrekīra kīrīra gīakwa nduma
 na ciugo itarī na ūmenyo?
³ Wīhotore ta mūdū mūrūme;
 nīngūkūūria ciūria, nawe ūkīnjookerie.
⁴ “Warī kū rīrīa ndaakire mūthingi wa thī?
 Njīra akorwo ūrī na ūūgī wa kūmenya.
⁵ Nūū wathimire mūigana wayo? Ti-itherū wee nīūūī!
 Nūū watambūrūkirie rūrigi rwa gūthima igūrū rīayo?
⁶ Mīthingi yayo yahandirwo igūrū rīa kī,
 kana nūū wahaandire ihiga rīayo rīa koine,
⁷ hīndī irīa njata cia rūciinī ciainire hamwe,
 na araika othe makīanīrīra nī gūkena?
⁸ “Nūū wahingīrīrie irīa na mīrango
 rīrīa rīatumūkire kuuma nda,
⁹ rīrīa ndatuire matu nguo ciarīo,
 na ngīrīoha nduma nene ta taama warīo,
¹⁰ rīrīa ndarīkīrīre mīhaka, na ngīrīhingīra na mīrango yarīo,
 na ngīkīra mīgīko handū hayo,
¹¹ rīrīa ndoigire atīrī, ‘Ūkinyage o haha na ndūkanahakīre;
 makūmbī maku macio metītī-rī, hau nīho marīikinyaga?”
¹² “Kuuma o kīambīrīria-rī, ūrī waathana atī rūciinī rūgīe ho,
 kana ūkīonereria ūtheri wa rūciinī harīa ūkuumīrīra,
¹³ nīguo ūhote kūnyiita thī na mīthīa yaguo,
 nao arīa aaganu maribaribwo moime kuo?
¹⁴ Thī ihaanaga ta rīūmba rīhūrītwo mūhūūri;
 mūonekere wayo ūtariī ta mūhianīre wa nguo.
¹⁵ Andū arīa aaganu nīmaimagwo ūtheri wao,
 na guoko kwao kūrīa kuotwo na igūrū gūkoinwo.

- 16 “Ūrī wathīī rūgendo nginya kūrīa iria rītherūkagīra,
kana ūgaceera itwe-inī cia ndia kūrīa kūrīku mūno?
- 17 Ūrī wonio ihingo cia gīkuū?
Ūrī wona ihingo cia kīruru gīa gīkuū?
- 18 Ūrī wamenya ūnene wa warī wa thī?
Njīra akorwo nīūū maūndū macio mothe.
- 19 “Njīra ya gūthīī kūrīa ūtheri ūtūūruga nīrīkū?
Nayo nduma īkaraga kū?
- 20 No ūcitware gwacio?
Nīūū tūcira twa gūthīī kūrīa itūūruga?
- 21 Ti-itherū wee nīūū, nīgūkorwo warī mūciare!
Wee-rī, nīūtūūrīte mīaka mīngī!
- 22 “Ūrī watoonya makūmbī kūrīa tharunji īīgītvo,
kana ūkīona makūmbī kūrīa mbura ya mbembe īīgītvo,
- 23 o icio njīgīte nī ūndū wa mahinda ma thīna,
ngaciīga nī ūndū wa matukū ma mbaara na ma kūrūa.
- 24 Njīra ya gūthīī kūrīa ūtheri ūgayanagīrio nīrīkū,
kana ya gūthīī kūrīa rūhuho rwa irathīro rūhurunjagīrwo gūkū thī?
- 25 Nūū wenjagīra mbura ya kīboboto mūtaro wa kūgerera,
kana agatemera mbura ya marurumī njīra,
- 26 nīguo mbura yure būrūri ūtatūūruga mūndū,
na yure werū kūrīa gūtārī mūndū,
- 27 nīguo īhūūnagīe kū gūtiganīrie gūgakira ihooru,
na itūme kūmere nyeki?
- 28 Mbura nīrī ithe?
Nūū mūciari wa matata ma ime?
- 29 Tharunji yumaga nda ya ū?
Nūū ūciaraga mbaa īrīa yumaga īgūrū,
- 30 rīrīa maaī momaga ta ihīga,
rīrīa maaī marīa marī īgūrū wa iria magwatana?
- 31 “Wee-rī, wahota kuohania njata iria thaka cia Kīrīmīra?
Wahota kuohora mīkanda ya njata iria ciītagwo Karaū?
- 32 Wahota kuumagaragia njata iria ciītagwo Mazarothu o mahinda maacio maakinya,
kana wahota gūtongoria Nduba na ciana ciayo?
- 33 Nīūū mawatho ma īgūrū?
No ūhote kūhaanda wathani wa Ngai ūrūme gūkū thī?
- 34 “Wahota kwanīrīra nginya mūgambo waku ūkinye matu-inī
nīguo kuure wīhumbīre na kīguū kīa maaī?
- 35 Wee nīwe ūtūmaga heni ithīī na njīra ciacio?
Nīkūrehagīra ūhoro īgakwīra atī, “Tūrī haha”?
- 36 Nūū waheire ngoro ūūgī,
kana akīhe meciiria ūmenyo?
- 37 Nūū ūrī na ūūgī wa gūtara matu?
Nūū ūngīhota kūinamia ndigithū cia maaī cia īgūrū
- 38 rīrīa rūkūngū rwatondora,
nayo ndoro īkooma īkanyitana?
- 39 “Nīwe ūguīmagīra mūrūūthi wa mūgoma wone gīa kūrīa,
kana nīwe ūniinagīra mūrūūthi ng’aragu
- 40 rīrīa īkomereire imamo-inī ciayo,
kana rīrīa īkaraga yoheirie nyamū ihinga-inī?
- 41 Nūū ūheaga ihuru irio
rīrīa tūcui twarīo tūgūkaīra Mūrungu
tūkīūrūūruga nī kwaga irio?

39

- 1 “Wee nĩũũ rĩrĩa mbũri cia irĩma-inĩ iciaraga?
Wee nĩwĩroragĩra rĩrĩa thwariga ĩgũciara kaana kayo?
- 2 Wee nĩũtaraga mĩeri irĩa ciikaraga ingĩgaaciara?
Nĩũũ hĩndĩ irĩa iciaraga?
- 3 Ciĩthunaga igaciara twana twacio;
ruo rwacio rwa gũciara rūgathira.
- 4 Twana twacio twagĩraga mwĩrĩ, tũgakũra tũrĩ na hinya o kũu gĩthaka-inĩ;
tũkinyaga ihinda rĩa kwehera na tũticookaga.
- 5 “Nũũ warekereirie njagĩ ĩthiĩage ĩtarĩ mũũria?
Nũũ wamĩohorire mĩhĩndo?
- 6 Ndaamĩheire werũ ũtuĩke mũciĩ wayo,
naguo bũrũri wa cumbĩ ũtuĩke gĩtũũro kĩayo.
- 7 ĩthekagĩrĩra inegene rĩrĩ thĩĩnĩ wa itũũra;
ndĩiguaga mũkairĩrio wa mĩtwarithia.
- 8 ĩrimũthagĩra irĩma-inĩ ĩgĩetha gwa kũria,
ĩkahaara kahuti o gothe karuru.
- 9 “Mbogo ya njamba-rĩ, yetĩkĩra gũgũtungata?
No ĩkindĩrie mũharatĩ-inĩ waku ũtukũ?
- 10 No ũhote kũmĩohia matandiko ĩrĩme na mũraũ?
No ĩkuume thuutha ituamba-inĩ ĩkĩrĩmaga na mũraũ?
- 11 No ũmĩhoke nĩ ũndũ atĩ ĩrĩ na hinya mũingĩ?
No ũmĩtigĩre wĩra waku mũritũ ĩrutage?
- 12 No ũmĩhoke ĩkũrehere ngano yaku,
na ĩmĩcookanĩrĩrie kĩhuhĩro-inĩ gĩaku?
- 13 “Mathagu ma nyaga mabatabataga nĩ gũkena,
no matingĩgerekano na mathagu na njoya cia njũũ.
- 14 ĩrekagĩria matumbĩ mayo tĩĩri-inĩ
na ĩkamatiga mũthanga-inĩ magwate ũrugarĩ,
- 15 ĩtegwĩciĩria atĩ no makinywo na magũrũ makue,
kana marangwo nĩ nyamũ ya gĩthaka.
- 16 ĩkaga ciana ciayo ũũru ta itarĩ ciayo;
ndĩmakaga atĩ wĩra wayo no ũtuĩke wa tũhũ,
- 17 nĩgũkorwo Ngai ndaamĩheire ũũgĩ
kana akĩmĩhe igai rĩa mwĩciĩrĩrie mwegu.
- 18 No rĩrĩ, rĩrĩa yatambũrũkia mathagu ihanyũke,
ĩthekagĩrĩra mbarathi na mũmĩhaici.
- 19 “Wee nĩwe ũheaga mbarathi hinya wayo,
kana ũkamĩhumba ngĩngo na mũreera?
- 20 Wee nĩwe ũtũmaga ĩrũũge ta ngigĩ,
ĩkahahũra andũ na mũtiĩhĩre wayo wa mwĩtĩĩo?
- 21 ĩhuragia thĩ na ũcamba ĩgĩkenagĩra hinya wayo,
ĩkaguthũka ĩtoonyete mbaara-inĩ.
- 22 ĩthekagĩrĩra guoya, ĩtarĩ ũndũ ĩngĩtigĩra;
ndĩmakagio nĩ rūhiũ rwa njora.
- 23 Thiaka wa mũmĩhaici ũbocabocaga mbaru-inĩ ciayo,
hamwe na ĩtimũ rĩkũhenia na mĩcengi.
- 24 ĩrĩaga tĩĩri nĩ ũrũme;
ndĩngĩrũgama ĩkindĩirie hĩndĩ irĩa karumbeta kagamba.
- 25 Hĩndĩ irĩa karumbeta kagamba ĩgatiĩha, ‘Hĩ!’
Īnyiĩtaga thaaha wa mbaara ĩrĩ o haraaya,
na ĩkaigua kayũ ka anene a mbaara, o na mbugĩrĩrio ya mbaara.
- 26 “Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ũrũhotithagia kũmbũka na ũũgĩ waku,

- kana gūtambūrūkia mathagu maruo rwerekeire mwena wa gūthini?
 27 Nderi niwe ūmiathaga yūmbūke na igūrū,
 na ikeyakīra gītara kīayo igūrū mūno?
 28 Itūūruga kīharūrūka-inī kīa ihiga, na nī ho īraaraga;
 rūhīa-inī rwa ihiga iraya mūno nī ho mwīgītio wayo.
 29 Īrī hau nīguo īcaragīria gīa kūrīa;
 maitho mayo moonaga irio irī o kūrāya.
 30 Tūcui twayo tūnyuuaga thakame,
 na handū harīa arīa moragītuo marī, hau nī ho īkoragwo.”

40

- 1 Ningī Jehova akīira Ayubu atīrī:
 2 “Mūdū ūria ūrūaga na Mwene-Hinya-Wothe-rī, no amūrute mahītia?
 Ūcio ūkararagia Ngai-rī, nīakīmūcookerie!”
 3 Nake Ayubu agīcookeria Jehova, akīmwīra atīrī:
 4 “Nīi ndiagīrīre o na hanini; ndaakīhota atīa gūgūcookeria?
 Nīndehumbīra kanua na guoko.
 5 Nīndaririe rīmwe, no ndirī na macookio;
 o na ngīaria rīa keerī, no ndirī na ūndū ūngī nguuga.”
 6 Ningī Jehova akīarīria Ayubu arī kīhuhūkanio-inī, akīmwīra atīrī:
 7 “Wihotore ta mūdū mūrūme;
 nīngūkūūria ciūria, nawe ūkīnjookerie.
 8 “Gūtua ciira gwakwa na kīhotoo-rī, githī no ūkūmenererie?
 Githī no ūndue mwīhia nīgeetha wee ūtuike ndwīhītie?
 9 Wee-rī, ūrī na guoko ta kwa Mūrungu?
 Wee wahota kūruruma na mūgambo ta wake?
 10 Ta kīngemie na riiri na ūkengi,
 na wīhumbe gītīo na ūnene.
 11 Rekereria marakara mahiū ma mang’ūrī maku,
 wone mūdū o wothē mwītīi ūmūharūrūkie,
 12 rora mūdū o wothē mwītīi na ūmūnyīhie,
 ūmemende andū arīa aaganu o harīa marūngī.
 13 Mathike othe hamwe tīiri-inī;
 ūmoohe mothiū na nduma kūu mbīrīra-inī.
 14 Hīndī īyo nīi mwene nīngetikania nawe
 atī guoko gwaku mwene kwa ūrīo no gūkūhonokie.
 15 “Ta rora nyamū īrīa ītagwo Behemothu,*
 īyo ndoombire hamwe nawe,
 na īrīaga nyeki ta ndegwa.
 16 Nī hinya ūigana atīa īrī nago njohero,
 na nī ūhoti mūnene atīa ūrī mikiha-inī yayo ya nda!
 17 Īnagia mūting’oe wayo ta mūtarakwa;
 nga cia ciero ciayo ciohanītio hamwe ta mīhīndo.
 18 Mahīndī mayo mahaana ta mīberethi ya gīcango,
 nacio ciīga ciayo cihaana ta irung’o cia kīgera.
 19 Nīyo nyamū ya mbere harī ciūmbe cia Mūrungu,
 no rīrī, Mūūmbi wayo nowe ūngīmīkuhīrīria na rūhiū rwake rwa njora.
 20 Irīma īmīheaga maciaro maacio,
 na nyamū ciothe cia gīthaka itūūhagīra gūkuhī na kūu.
 21 Īkomaga rungu rwa mahūa ma maaī-inī,
 īhithīte thīinī wa ithanjī kūrīa kūrī mūtondo.
 22 Mahūa macio ma maaī-inī makamīhitha;
 nakio kīruru kīa mīti ya irura hūgūrūrū-inī cia karūūi gīkamīthiūrūrūkīria.
 23 Rīrīa rūūi ruoka na nditi, ndīmakaga;
 nīngītīre, o na Rūūi rwa Jorodani rūngīmīyūrīrīra nginya kanua.

* 40:15 Īno yarī nyamū īmwe ya iria ciatūūruga thī tene. (O na 41:1)

²⁴ Kūrī mündū ūngihota kūmīnyiita rīrīa īihūūgīte,
kana amītege, amītūrīkie iniūrū na amīkīre kīana kia rūrigi?

41

¹ “No ūhote kūguucūrūria nyamū īrīa īitagwo Leviathani na ndwano,
kana wohe rūrīmī rwayo na mūkanda?

² No ūhote kūmītoonya rūrigi iniūrū,
kana ūmītūrīkanie rūthīa na ndwano?

³ No ītinde īgīgūthaitha ūmīguire tha?
No īkwarīrie na ciugo cia ūhooreri?

⁴ No īrīkanire nawe ūthīi nayo,
ītūūre īrī ngombo yaku nginya tene?

⁵ No ūhote kūmīhooreria ta nyoni,
kana ūmīoherere handū nīguo airītu aku mamīmeemagie?

⁶ Onjoria no mamīkūūranie na indo ciao?
No mamīgayanie kūrī onjorithia?

⁷ No ūhote gūtheecanga rūūa rwayo na mīcengi,
kana ūtheecange mūtwe wayo na mīcengi īrīa ītegaga thamaki?

⁸ Ūngīmīhutia na guoko,
ūngītūūra ūrīkanaga kīgiano kīu, na ndūngīgacookera!

⁹ Mwīrīgīrīro wa atī no ūmītoorie nī kwīheenia;
o kūmīona tu nīkūiganīte gūtūma mündū amake, orwo nī hinya.

¹⁰ Gūtīrī mündū ūrī ūcamba mūiganu wa kūmīarahūra.
Nūū ūngīkīhota kwīndiiria nīi?

¹¹ Nūū ūngīnandūra kīndū atī nīguo ndīmūrīhe?
Kīndū gīothe kīrī rungu rwa igūrū nī giakwa.

¹² “Ndikwaga kwaria ūhoru wa ciīga ciayo,
o na wa hinya wayo, na wa ūthaka wayo.

¹³ Nūū ūngihota kūmīaūra nguo yayo ya igūrū?
Nūū ūngīmīkuhīrīria amīkīre matamu?

¹⁴ Nūū ūngīmīrīria kūmīathamia kanua,
kau kaiyūrīte magego ma kūmakania?

¹⁵ Mūgongo wayo ūrī na ngo ciīiganīrīire mīhari,
ikomanīire ikanyīitana;

¹⁶ o īmwe īnyīitanīte na īrīa īngī,
ūū atī gūtīrī rīera rīngītoonyera gatagatī ga cio.

¹⁷ Igwatanītio hamwe īrī nūmu;
īnyīitanīte hamwe ūndū itangītīgithūkana.

¹⁸ Gūtīiha kwayo kūmenūkagia ūtheri;
maitho mayo nī ta mīrūri ya rūciinī gūgīthererūka.

¹⁹ Imūrī cia mwaki ciumaga kanua-inī kayo;
īrathūkagia thandī cia mwaki.

²⁰ Īrutaga ndogo na maniūrū
taarī nyūngū īratherūka īhagīrītuo igūrū rīa mwaki wa ithanjī.

²¹ Mīhūmū yayo īgwatagia makara mwaki,
naruo rūrīrīmī rūkoima kanua kayo.

²² Ngīngo-inī yayo nīho hinya wayo ūkoragwo,
ūrīa ūmakagia kīrīa gīothe gītūnganaga nayo.

²³ Mīgūtha ya nyama ciayo nīmīnyīitanu mūno;
nī mīrūmu ūū atī ndīngīenyenyeka.

²⁴ Ngoro yayo yūmīte ta ihiga,
īkooma ta ihiga rīa gūthīa rīa na thī.

²⁵ Rīrīa yarahūka, arīa marī hinya nīmamakaga;
mooraga itanamahūura.

²⁶ Gūtīrī rūhiū rwa njora rūngīmīka ūndū,
o na kana itimū, kana mūguī, kana mīcengi.

- ²⁷ Harī Leviathani-rī, kīgera no ta nyeki nyūmū,
nakio gīcango no ta gīcunjī kibuthu kia mūtī.
²⁸ Mīguī ndingītūma yūre;
mahiga ma kīgūtha no ta mūūngū harī yo.
²⁹ Harī yo njūgūma no ta gacunjī ka rūnyeki rūmū;
ītheagārīra kūbīrīrīka gwa itimū.
³⁰ Nda yayo nī ta rūgīo rūrī na mageca;
ītigaga ngururo ndaka-inī ta cia ngaari iria ikonyoraga ngano.
³¹ Ītūmaga iria kūrīa kūriku gūtherūke ta nyūngū,
na ikoiruga iria ta nyūngū ya maguta ma kwīhaka.
³² Harīa yagerera itigaga mūhari ūkūhenia;
mūndū no eciirie atī ndia īrī na mbuī.
³³ Gūtīrī kīndū kīngīganano nayo gūkū thī;
nī kūmbe gītārī guoya.
³⁴ Īnyūrūragia kīrīa gīothe gītūūgagīria;
nīyo mūthamaki wa kīrīa gīothe gītīīaga.”

42

Mīario ya Ayubu

- ¹ Nīngī Ayubu agīcookeria Jehova, akīm-wīra atīrī:
² “Nīnjūū atī wahota gwika maūndū mothe;
gūtīrī mūbango waku ūngīgīrīrīka.
³ Nīworirie atīrī, ‘Nūū ūyū ūrahithania kīrīra gīakwa nī kwaga ūmenyo?’
Ti-ītherū ndaaririe maūndū itaamenyete,
maūndū ma magegania itangīmenya.
⁴ “Woigire atīrī, ‘Thikīrīria rīu, na nīī njarie;
nīngūkūūria ciūria, nawe nīūkūnjookeria.’
⁵ Matū makwa nīmaiguīte ūhoru waku
no rīu maitho makwa nīgūkuona makuonete.
⁶ Nī ūndū ūcio nīngwīmena nīī mwene,
na ndīrīre, ndīhurīrie rūkūngū na mūhu.”

Ndeto cia Kūrīkīrīria

⁷ Thuutha wa Jehova kwīra Ayubu maūndū macio-rī, nīerire Elifazu ūrīa Mūtemaani atīrī, “Nīn-dakarītio nīwe na arata aku eerī, tondū mūtīarītīe ūhoru wakwa ūrīa wagīrīre, ta ūrīa ndungata yakwa Ayubu īkīte. ⁸ Nī ūndū ūcio, rīu oyai ndegwa mūgwanja na ndūrūme mūgwanja, mūthīī kūrī ndungata yakwa Ayubu, mūkarute īgongona rīa njino nī ūndū wanyu inyuī ene. Ndungata yakwa Ayubu nīkamūhoera, na nīī nīngētīkīra mahooya make, na ndikamwīka kūringana na ūrimū wanyu. Mūtīarītīe ūhoru wakwa ūrīa wagīrīre ta ūrīa ndungata yakwa Ayubu īkīte.” ⁹ Nī ūndū ūcio Elifazu ūrīa Mūtemaani, na Bilidadi ūrīa Mūshuhi, na Zofaru ūrīa Mūnaamathi magīka o ta ūrīa Jehova aameerire; nake Jehova nīetīkīrīre ihooya rīa Ayubu.

¹⁰ Thuutha wa Ayubu kūhoera arata ake-rī, Jehova nīamūcookeirie ūtonga wake na akīmūhe maita meerī ma indo iria aarī nacio mbere. ¹¹ Ariū na aarī a nyina othe, na mūndū o wothe wamūūī mbere, magīka makīrīānīra nake mūciī gwake, nao makīmūhooreria na makīmūcakaithia nī ūndū wa mathīina marīa mothe Jehova aamūreheire. Andū acio o mūndū akīmūhe gīcunjī kia betha na gīcūhī gīa thahabu.

¹² Jehova nīarathimire matukū ma mūthia ma muoyo wa Ayubu gūkīra marīa ma mbere. Nīaagīre na ng’ōndu 14,000, na ngamīra 6,000, na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndigiri 1,000. ¹³ Nīacookire akīgīa na aanake mūgwanja na airītu atatū. ¹⁴ Mwarī wa mbere aamūtuire Jemima, na wa keerī aamūtuire Kezia, nake wa gatātū akīmūtua Kereni-Hapuku. ¹⁵ Gūtīrī handū o na ha būrūrī-inī wothe hangīonekire andū-a-nja athaka ta airītu a Ayubu, nake ithe wao akīmahe igai hamwe na ariū a nyina.

¹⁶ Thuutha wa maūndū macio-rī, Ayubu nīatūūrīre mīaka igana rīa mīrongo īna; akīona ciana ciace na akīona ciana ciacio, nginya rūciaro rwa kana. ¹⁷ Nake agīkua arī mūkūrū, na arī na mīaka mīngī.

THABURI Ibuku rĩa Mbere

1

Thaburi 1-41

Gikeno Kĩrĩa kia Ma

- ¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mündũ
ũrĩa ũtatwaranaga na ũtaaro wa andũ arĩa aaganu,
kana akarũgama njĩra-inĩ ya andũ arĩa mehagia,
o na kana agaakarĩra gĩtĩ kĩa arĩa manyũruranagia.
² No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova akenagĩra,
na agecũuranagia ũhoro wa watho wake kũrĩ mũthenya kana ũtukũ.
³ Mündũ ũcio ahaana ta mũtĩ mũhaande tũmĩtaro-inĩ twa maaĩ,
naguo ũciaraga maciaro maguo hĩndĩ ya mo yakinya,
namo mathangũ maguo matihoochaga.
Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ekaga nĩũgaacagĩra.

- ⁴ No andũ arĩa aaganu matihaana ũguo!
Mahaana ta mũũngũ
ũrĩa ũmbũragwo nĩ rũhuho.
⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie kĩũngano-inĩ kĩa andũ arĩa athingu.
⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra njĩra ya andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-inĩ ya kũũra.

2

Mũthamaki ũrĩa Ũthuurĩtwo nĩ Ngai

- ¹ Nĩ kĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirĩre gwĩka ũũru
na andũ mathugunde maũndũ ma tũhũ?
² Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathanĩ magacookania ndundu nĩguo mookĩrĩre Jehova,
na mookĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩre Maguta.
³ Moigaga atĩrĩ, “Nĩtwĩohorei mĩnyororo yao,
na mabĩngũ mao tũmate matweherere.”
⁴ ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria aramanyũrũria.
⁵ Nĩngĩ agacooka akamakũũma arakarĩte,
na akamekĩra guoya mũnene ang’ũrĩkĩte akameera atĩrĩ,
⁶ “Nĩ nĩ nĩ njigĩte Mũthamaki wakwa
kũu Zayuni, kĩrĩma-inĩ giakwa kĩa kĩaamũre.”

- ⁷ Nĩ nĩngwanĩrĩra itua rĩa Jehova:
Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wakwa,
ũmũthĩ nĩndatuĩka thoguo.
⁸ Hooya nĩ,
na nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai rĩaku,
nacio ituri cia thĩ ituĩke ciaku kĩũmbe.
⁹ Nĩũgaciunanga na njũgũma ya kĩgera ya ũthamaki;
ũgaacihehenja ihaane ta tũcunjĩ twa nyũngũ ya rĩũmba.”

- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ athamaki ta kĩũhĩgeei,
inyuĩ aathanĩ a thĩ mũtaarĩke.
¹¹ Tungatĩrai Jehova mũkĩmwĩtigagĩra,
na mũkene o mũkĩinainaga.

¹² Mumunyai Mūriū, ndakae kūrakara,
na inyuī mūniinirwo njira-ini,
nīgukorwo mang'urī make maahota kūrīrimbūka o rīmwe.
Kūrathimwo-rī, nī arīa othe moragira harī we.

3

Ihooya rīa Rūciinī rīa kūrīa Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, kaī thū ciakwa nī nyingī-ī!
Andū arīa manjūkīrīre nī aingī mūno!
² Aingī nī arīa maraaria ūhorō wakwa, makoiga atīrī,
“Ngai ndangīmūhonokia.”

³ No rīrī, Wee Jehova nīwe ngo ya kūngitīra mīena yothe;
Wee nowe ūūheaga riiri na ūgatūūgīria mūtwe wakwa.
⁴ Ngayagīra Jehova na mūgambo mūnene,
nake akanjītika arī kīrīma-inī gīake kīamūre.

⁵ Nīī ngomaga na ngoona toro;
ngacooka ngokīra rīngī, tondū Jehova nīwe ūndūūragia.
⁶ Ndingītīgīra andū makūmī ma ngiri,
acio mehaarīrie kūnjūkīrīra na mīena yothe.

⁷ Arahūka, Wee Jehova!
Wee Ngai wakwa, honokia!
Thū ciakwa ciothe nīwe ūcīgūthīthe thīa,
na ūkoinanga magego ma andū arīa aaganu.

⁸ Ūhonokio uumaga harī Jehova.
Irathimo ciaku irotūūra na andū aku.

4

Ihooya rīa Hwai-inī

Thaburi ya Daudi

¹ Njītika rīrīa ndagūkaīra,
Wee Ngai wakwa, o Wee mūthingu.
Ūndeithagie rīrīa ndī mīnyamaro-inī;
njiguīra tha na ūigūe mahooya makwa.

² Inyuī, andū aya, nī nginya rī mūgūtūūra mūtūmaga riiri wakwa ūnyararwo?
Nī nginya rī mūgūtūūra mwendete maūdū ma tūhū,
na mūkarongoragia ngai cia maheeni?
³ Menyai atī Jehova nīeyamūrīre arīa mamwendete;
Jehova nīarīguaga rīrīa ndamūkaīra.

⁴ Mūngīrakara mūtikehie;
rīrīa mūrī marīrī-inī manyu-rī,
thuthuuragiai ngoro cianyu mwīkirīre.

⁵ Rutagai magongona marīa magīrīre,
na mwīhokage Jehova.

⁶ Kūrī andū aingī maroria atīrī,
“Nūū ūngītūonia maūdū mega?”
Wee Jehova reke ūtheri wa gīthiithi gīaku ūtwarīre.

⁷ Wee nīūnjyūrītīe gīkeno kīnene ngoro-inī yakwa,
gūkīra kīrīa makoragwo nakīo hīndī ya būthi wa ngano na ndibei ya mūhīhano.

⁸ Nīī ndīrīkomaga na nyonage toro ndī na thayū,
nīgukorwo Wee Jehova nīwe

ũikaraga ũūmenyereire wega.

5

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri kuuma kũri Thũ

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,
na ũigue gũcaaya gwakwa.

² Thikĩrĩria ngĩgũkaira ũndeithie,
Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
nĩgũkorwo nĩwe ndĩrahooya.

³ Wee Jehova-rĩ, o rūciinĩ ũrĩguaga mũgambo wakwa;
o kirooko ndĩrĩgaga mabataro makwa mbere yaku,
na ngeterera macookio ndĩ na kĩrĩgĩrĩro.

⁴ Nĩgũkorwo Wee ndũrĩ Mũrungu wa gũkenera ũũru;
ningĩ andũ arĩa aaganu ndũngĩtũũrania nao.

⁵ Andũ arĩa etĩĩ matingĩrũgama mbere yaku;
andũ arĩa othe mekaga maundũ mooru nĩũmathũire.

⁶ Andũ arĩa maaragia maheeni nĩũmaniinaga;
nao arĩa maitaga thakame na makaheenania,
Jehova nĩamathũire.

⁷ No nĩ-rĩ, nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ,
nĩngũũka ndoonye nyũmba yaku;
ndĩnyihĩtie nyinamĩrĩre ndorete hekarũ-inĩ yaku theru.

⁸ Wee Jehova-rĩ, ndongoria na ũthingu waku;
nĩ ũndũ wa thũ ciakwa-rĩ,
rũngaria njĩra yaku mbere yakwa.

⁹ Tũnua twacio tũtiaragia ũhoru ũngĩhokwo;
ngoro ciacio ciyũrĩte mwanangĩko.

Mĩmero yacio nĩ ta mbĩrĩra ngunũre;
ciaragia maheeni na rūrĩmĩ rwacio.

¹⁰ Wee Ngai, matue nĩmahĩtĩtie!
Reke magũithio nĩ mĩbango ĩyo yao ya ungumania.
Maingate nĩ ũndũ wa mehĩa mao maingĩ,
nĩgũkorwo nĩmakũremeire.

¹¹ No rĩrĩ, reke arĩa moragĩra harĩwe makene;
nĩmarekwo mainage hĩndĩ ciothe nĩ gũkena.

Tambũrũkia ũgitĩri waku igũrũ rĩao,
nĩguo arĩa mendete rĩitwa rĩaku magũkenagĩre.

¹² Nĩ ũndũ ti-itherũ Wee Jehova nĩũrathimaga andũ arĩa athingu;
ũtũũraga ũmairigĩire na wega waku taarĩ ngo.

6

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya Thũĩna

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na marakara,
o na kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ.

² Jehova, njiguĩra tha, nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya;
Wee Jehova honia, nĩgũkorwo mahĩndĩ makwa marĩ na ruo rūnene.

³ O nayo ngoro yakwa ĩrĩ na ruo rūnene.
Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova, nĩ nginya rĩ?

⁴ Wee Jehova, cooka, ũka ũũthare;
honokia tondũ wa wendo waku ũria ũtathiraga.

⁵ Gũtirĩ mũndũ ũngĩkũririkana arĩ mũkuũ.

Nũũ ũkũgoocaga arĩ thĩinĩ wa mbĩrĩra?

⁶ Nĩ ndĩ mũnogu mũno nĩ ũndũ wa gũcaaya;
ũtukũ wothe njihũgagia ũrĩrĩ wakwa na kĩrĩro,
na ngaconjoria gĩtĩ gĩakwa na maithori.

⁷ Maitho makwa matirona wega nĩ ũndũ wa ihooru;
nĩmaroora nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe.

⁸ Njehererai inyuĩ arĩa othe mwĩkaga ũũru,
nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte kĩrĩro gĩakwa.

⁹ Jehova nĩaiguĩte ngĩmũthaitha anjiguĩre tha;
Jehova nĩetikĩrĩte ihooya rĩakwa.

¹⁰ Thũ ciakwa ciothe nĩgaconoka na imake;
igaacooka na thuutha o rĩmwe iconokete.

7

Ihooya rĩa kũũria Gũtharwo Kuuma kũrĩ Thũ
Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova Ngai wakwa, nĩngwĩhitha harĩwe;
honokia na ũũthare kuuma kũrĩ arĩa othe manyingatithagia,

² tondũ waga gwĩka ũguo mekũndembũranga o ta mũrũũthi,
o na mandinangie icunjĩ hatarĩ mũndũ ũngĩndeithia.

³ Wee Jehova Ngai wakwa, ingĩkorwo nĩnjikĩte ũndũ ũcio,
na ngorwo njikĩte ũũru na moko makwa,

⁴ na ingĩkorwo njikĩte mũndũ ũũru ũria ũtarĩ na haaro na nĩ,
kana ngatunya thũ yakwa kĩndũ hatarĩ gĩtũmi-rĩ,

⁵ hĩndĩ ũyo kireke thũ yakwa ĩnyĩngatithie na ĩnyĩite;
tũma ĩrangĩrĩrie muoyo wakwa tĩiri-inĩ,
na ĩtũme ngome rũkũngũ-inĩ.

⁶ Arahũka Wee Jehova, marakara-inĩ maku;
rũgama ũũkĩrĩre thũ ciakwa na marũrũ.
Ūkĩra Wee Ngai wakwa, ũtuanĩre ciira na kĩhoto.

⁷ Andũ a ndũrĩrĩ arĩa monganĩte nĩmagũthĩũrũrũkĩrie.
Mathamakĩre ũrĩ kũu igũrũ;

⁸ Jehova nĩagĩtũire andũ othe ciira.

Wee Jehova, ndũira ciira, kũringana na ũthingu wakwa,
na kũringana na ũrũngĩrĩru wakwa, Wee Ūrĩ-Igũrũ-Mũno.

⁹ Wee Ngai mũthingu,
o Wee ũthuthuuragia meciiria na ngoro,
kinyia ũhinya wa andũ arĩa aaganu mũthia,
na ũtũme andũ arĩa athingu matũũre na thayũ.

¹⁰ Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ngo yakwa,
ũria ũhonokagia arĩa arũngĩrĩru ngoro.

¹¹ Ngai nĩwe ũtuanagĩra ciira na kĩhoto,
nĩ Mũrungu ũria wonanagia marakara make o mũthenya.

¹² Mũndũ angĩaga kũgarũrũka,
nĩekũmũnoorera rũhiũ rwake rwa njora;
ũta wake nĩaũtungĩte na akaũgeeta.

¹³ Nĩahaarĩrie indo ciake cia mbaara cia kũũragana;
akahaarĩria mĩguĩ yake ĩkũrĩmbũka mwaki.

¹⁴ Mũndũ ũria ũgĩte nda ya waganu,
na akooha nda ya thĩĩna, aciaraga maheeni.

¹⁵ Mũndũ ũria wenjaga irima na akarĩthikũria,
agũũaga o irima rĩu enjete.

- ¹⁶ Thĩĩna ũrĩa aambĩrĩirie ũmũcookagĩrĩra we mwene,
haaro yake ikamũgwĩra mĩtwe wake mwene.
- ¹⁷ Nĩngũcookeria Jehova ngaatho tondũ wa ũthingu wake,
na ngooce rĩitwa rĩa Jehova Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno na rwĩmbo.

8

Ũmbi Wonanagia Riiri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witũ,
kaĩ rĩitwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ yothe-ĩ!
- Nĩũigĩte riiri waku o igũrũ matu-inĩ.
- ² Nĩtũmĩte rĩgooco ruume tũnua-inĩ twa ciana na twa ngenge,
nĩ tondũ wa thũ ciaku,
nĩguo ũkirie ũrĩa ũrĩ muku nawe o na mwĩrĩhĩria.
- ³ Rĩrĩa ndecũũrania ũhoro ũkonĩĩ igũrũ rĩu rĩaku,
ngoona wĩra wa ciara ciaku,
mweri na njata icio wĩkĩrite kuo-rĩ,
- ⁴ mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga ũkĩmwĩciiragia,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ nĩkĩo ũmũmenyagĩrĩra?
- ⁵ Watũmire atĩgie o hanini aiganane nawe,
na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri o na gĩtĩo.
- ⁶ Wamũtuire wa gwathaga mawĩra ma moko maku;
ũkĩga indo ciothe rungu rwa makinya make:
- ⁷ ndũuru ciothe cia mbũri na cia ng'ombe,
na nyamũ cia gĩthaka,
- ⁸ na nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ,
na kĩrĩa gĩothe kĩgeragĩra kũu iria-inĩ thĩinĩ.
- ⁹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witũ,
kaĩ rĩitwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ yothe-ĩ!

9

Wathani wa Ngai wa Kĩhotoo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩngũkũgooca na ngoro yakwa yothe;
nĩngũgana maũndũ maku mothe ma magegania marĩa wĩkĩte.
- ² Nĩngũcanjamũka na ngene nĩ ũndũ waku.
Nĩngũina rwĩmbo ngooce rĩitwa rĩaku, Wee Ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
- ³ Thũ ciakwa icookaga na thuutha,
ikahĩngwo igathira irĩ mbere yaku.
- ⁴ Nĩgũkorwo nĩtũĩrĩrĩire kĩhotoo gĩakwa na ciira wakwa;
nĩũikarĩire gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene, na ũgatua ciira na ũthingu.
- ⁵ Nĩũrũthĩtie ndũrĩrĩ na ũkaniina andũ arĩa aaganu;
namo marĩitwa mao ũkamatharia tene na tene.
- ⁶ Thũ nĩũcikinyĩirie mwanangĩko ũtathiraga,
nĩwanangĩte matũũra macio manene;
o na kũririkanwo kwao nĩgũthirĩte.
- ⁷ Jehova athamakaga nginya tene;
nĩahaandite gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nĩguo atuanĩre ciira.
- ⁸ Nĩagatuĩra andũ a thĩ ciira na kĩhotoo;
nĩagathamakĩra ndũrĩrĩ o ta ũrĩa kwagĩrĩre.

- ⁹ Jehova nīwe rīūrīro rīa arīa ahinyīrīrie,
kūhitho kīrī hinya hīndī ya mathīina.
- ¹⁰ Arīa mooī rītwa rīaku nīmarīkwīhokaga,
nīgūkorwo Jehova ndūrī watiganīria arīa makūrongoragia.
- ¹¹ Inīrai Jehova nyīmbo mūmūgooce,
o ūcio ūikarīire gītī gīake kīa ūnene kūu Zayuni;
umbūrīrai andū a ndūrīri maūndū marīa ekīte.
- ¹² Nīgūkorwo ūcio ūrihanagīria thakame nīamaririkanaga;
kīrīro kīa andū arīa ahinyīrīriku ndakariganīrwo nīkio.
- ¹³ Wee Jehova, ta rora wone ūrīa thū ciakwa iranyariira!
Njiguīra tha, ūnjoe na igūrū, ūndute kuuma ihingo-inī cia gīkuū,
- ¹⁴ nīguo nyumbūre ūgooci waku
ndī kūu ihingo-inī cia Mwarī wa Zayuni,
na ndī kūu ngenagīre ūhonokio waku.
- ¹⁵ Ndūrīri nīgwiite o irima rīrīa cienjete;
magūrū maacio nīmanyiititwo nī wabu o ūcio ihithite wa gūtegana.
- ¹⁶ Jehova niemenyithanītie na ūndū wa gūtuanīra ciira na kīhooto gīake;
andū arīa aaganu nīmetegete na wīra wa moko mao ene.
- ¹⁷ Andū arīa aaganu macookaga o mbīrīra-inī,
īī-ni, ndūrīri iria ciothe iriganagīrwo nī Ngai.
- ¹⁸ No rīrī, andū arīa abatari matigūtūūra mariganīire,
na kana mwīhoko wa arīa ahinyīrīrie ūthire nginya tene.
- ¹⁹ Wee Jehova, arahūka, Ndūkareke mūndū agīe na ūhootani;
reke ndūrīri ituīrwo ciira irī mbere yaku.
- ²⁰ Wee Jehova, maiguithie guoya,
ūreke ndūrīri imenye atī cio no andū.

10

Ūnene wa Ngai

- ¹ Wee Jehova, ūkūrūgama haraaya nīkī?
Wīhithaga nīkī hīndī ya mathīina?
- ² Mūndū ūrīa mwaganu etīāga rīrīa ekūhīta andū arīa matarī hinya,
rīrīa magwatīo nī mībango īyo mathugundīte.
- ³ Mūndū ūrīa mwaganu erahagīra merirīria ma ngoro yake;
arathimaga andū arīa akoroku, na akaruma Jehova.
- ⁴ Mūndū ūcio mwītīi ndarongoragia Ngai;
meciiria-inī make mothe ndeciiragia ūhoru wa Ngai.
- ⁵ Njīra ciake ciikaraga igaaciire hīndī ciothe;
we nī mwītīi mūno, namo mawatho maku nīmamūrai hīrīrie;
we nīkūnyūrūria anyūrūragia arīa marī ūthū nake.
- ⁶ Etīraga na ngoro yake atīri, “Gūtīri ūndū ūngīnyinainia;
ndīrīkoragwo ndī mūkeni hīndī ciothe na gūtīri hīndī ngoona thīina.”
- ⁷ Kanua gake kaiyūrīte irumi na maheeni, o na kūguoyohithania;
mītangīko na mīario mīuru īrī rūrīmī-inī rwake.
- ⁸ Aikaraga oheirie andū hakuhī na matūūra:
ageterera arīa matarī na ūūru akamooraga,
aikaraga acūthīrīrie na hitho mūndū ūrīa ūtarī na mūmūteithia.
- ⁹ Aikaraga oheirie o ta mūrūūthi ūrī kīmamo-inī kīguo;
agaikara oheirie nīguo anyiite arīa matarī na hinya;
anyiitaga arīa matarī na hinya, akamakururia akamatwara mūtego-inī wake.
- ¹⁰ Ahehenjaga andū acio matarī na wa kūmateithia, makaringīka;
magūūaga thī nī ūndū wa hinya wake.
- ¹¹ Etīraga na ngoro atīri, “Mūrungu nīariganīrwo:

nĕhumbĭrĭte ũthiũ na ndoonaga.”

¹² Arahũka, Jehova!

Ambararia guoko gwaku na igũrũ, Wee Mũrungu.

Tiga kũriganĩrwo nĩ arĩa matarĩ na hinya.

¹³ Nĩ kĩĩ gītũmaga mũndũ ũrĩa mwaganu arume Ngai?

Nĩ kĩĩ gītũmaga eĩire na ngoro atĩrĩ,

“We ndangĩrihania?”

¹⁴ No rĩrĩ, Wee Ngai, Wee nĩwonaga mathiĩna o na kĕha,

ũkoona ũhoro ũcio ũkawamũkĩra moko-inĩ maku.

Mũndũ ũrĩa ũtarĩ wa kũmũteithia eneanaga harĩwe.

Wee nĩwe mũteithia wa andũ arĩa matarĩ maithe mao.

¹⁵ Una guoko kwa mũndũ ũrĩa mwaganu na kwa ũrĩa mũũru;

mũrihie nĩ undũ wa waganu wake ũcio ũtangĩmenyeka.

¹⁶ Jehova nĩwe Mũthamaki wa nginya tene;

ndũrĩrĩ nĩgathira ciehere bũrĩri-inĩ wake.

¹⁷ Wee Jehova, nĩũiguaga wendi wa andũ arĩa anyamaarie;

nĩũmomagĩrĩria, na ũgathikĩrĩria gũkaya kwao,

¹⁸ ũgitagĩra andũ arĩa matarĩ maithe na arĩa ahinyĩrĩrie,

nĩgeetha mũndũ, ũrĩa ũrĩ o wa thĩ, ndagacooke gwĩkanĩra guoya.

11

Rwĩmbo rwa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

¹ Nĩ njũragĩra harĩ Jehova.

Mwahota atĩa kũnjĩra atĩrĩ:

“Ŭmbũka ta nyoni ũũrĩre kĩrĩma-inĩ gĩaku.

² Ta rora, andũ arĩa aaganu nĩmageetete mota mao,

makahagĩka mĩguĩ yao ndigi-inĩ

nĩguo mehithĩte nduma-inĩ

marathe andũ arĩa atheru ngoro.

³ Hĩndĩ irĩa mĩthingi ĩraanangwo-rĩ,

andũ arĩa athingu mangĩhota gwĩka atĩa?”

⁴ Jehova arĩ thĩinĩ wa hekarũ yake theru;

Jehova arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene kũu igũrũ.

Acũthagĩrĩria ariũ a andũ;

maitho make nĩmamaroragia.

⁵ Jehova nĩaroragia andũ arĩa athingu,

no andũ arĩa aaganu na arĩa mendete haaro-rĩ,

ngoro yake nĩmathũire.

⁶ Andũ arĩa aaganu nĩakamoirĩria

marakara maraakana na ũbiriti ũgwakana;

igai rĩao nĩ rũhuho rũrĩa rũcinaga.

⁷ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũthingu,

na nĩendete ciira wa kĕhooto;

andũ arĩa arũngĩrĩru nĩo marĩonaga ũthiũ wake.

12

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova, tũteithie, nĩgũkorwo andũ arĩa etigĩri Ngai nĩmaniinĩtwo;

andũ arĩa ehokeku nĩmathirĩte makoima gatagatĩ-inĩ ka andũ.

² O mũndũ aheenagia mũndũ wa itũũra riake;

mĩromo yao ya ũhinga yaragia maheeni.

³ Jehova aroheria mĩromo yothe ya ũhinga,

- o na nīmī ciothe iria ciaragia na mwīgaatho,
⁴ iria ciugaga atīrī, “Tūkūhootana nī ūndū wa nīmī ciitū;
 mīromo īno tūrī nayo nī iitū; mwathi witū akīrī ū?”
- ⁵ “Tondū wa kūhinyīrīro kwa andū arīa matarī hinya,
 na gūcaaya kwa arīa abatari-rī,
 rīu nīngwarahūka,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.
 “Nīngūmagitīra kuuma kūrī andū arīa mamacambagia.”
- ⁶ Nacio ciugo cia Jehova itirī mahītia,
 ihaana ta betha īthereirio kīrugutīro-inī kīa rīūmba,
 ītheretio maita mūgwanja.
- ⁷ Wee Jehova nīūrītūmenyagīrīra wega,
 na ūtūgitagīre kuuma kūrī andū ta acio nginya tene.
- ⁸ Andū arīa aaganu macangacangaga marī na mwītīo,
 rīrīa ūndū ūrīa mūūru ūragathīrīro nī andū.

13

Gweterera Ūhonokio wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nī nginya rī, Wee Jehova?
 Ūgūtūūra ūriganīirwo nī nīi nginya tene?
 Nī nginya rī ūgūtūūra ūūhithīte ūthiū waku?
- ² Nī nginya rī ngūtūūra ngianaga na meciiria makwa,
 na o mūthenya ngoragwo na ihooru ngoro-inī yakwa?
 Nī nginya rī thū yakwa īgūtūūra īhootaga?
- ³ Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora na ūnjookerie ūhoru.
 Tūma maitho makwa mone, nīguo ndikae gūkoma toro wa gīkuū;
- ⁴ nīguo thū yakwa ndikoige atīrī, “Nīndīmūhootete,”
 nao arīa marī muku na nīi magikenere kūgūa gwakwa.
- ⁵ No nīi ndīhokete wendo waku ūrīa ūtathiraga;
 ngoro yakwa īkenagīra ūhonokio waku.
- ⁶ Nīngūinīra Jehova,
 nīgūkorwo nīanjikīte wega mūno.

14

Ngai ndakenagio nī Irimū

Thaburi ya Daudi

- ¹ Kīrimū kīiraga na ngoro atīrī,
 “Gūtīrī Ngai.”
 Nī amaramarī, ciiko ciao nī njūru;
 gūtīrī mūndū o na ūmwe wīkaga wega.
- ² Jehova aroraga ciana cia ariū a andū arī o igūrū,
 one kana nī harī ūrī na ūmenyo,
 o na kana nī harī ūrongoragia Ngai.
- ³ Othe-rī, nīmorīte njīra,
 magatuīka amaramari marī hamwe;
 gūtīrī mūndū o na ūmwe wīkaga wega,
 gūtīrī o na ūmwe.
- ⁴ Andū acio mekaga maūndū mooru kāi matamenyaga,
 o acio marīīaga andū akwa o ta ūrīa andū marīīaga irio,
 o acio matakayagīra Jehova?
- ⁵ Hau nīho marī manyiītītwo nī guoya mūnene,

nīgūkorwo Ngai aikaraga hamwe na thiritū ya arīa athingu.
⁶ Inyuī andū aya aaganu nīmūthūkagia mībango ya arīa athiini,
 no Jehova nīwe rīūrīro rīao.

⁷ Naarī korwo ūhonokio wa Isiraeli no ūgīuke kuuma Zayuni!
 Rīrīa Jehova agaacookeria andū ake indo ciao-rī,
 Jakubu nīagīkene, na Isiraeli acanjamūke.

15

Maündū marīa Jehova Endaga

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova, nūū ūngītūūra hema-inī yaku?
 Nūū ūngītūūra kīrīma-inī gīaku kīrīa kīamūre?

² Nī mündū ūrīa mīthiire yake itarī ūcuuke,
 na ūrīa wīkaga maündū ma ūthingu,
 na kwaria aragia ūhoro wa ma kuuma ngoro-inī yake,

³ na ndarī njambanio rūrīmī-inī rwake,
 na ndeekaga mündū wa itūūra rīake ūūru,
 o na kana akamenereria mündū ūrīa ūngī;

⁴ mündū ūcio nīathūire mündū ūrīa wīkaga maündū mooru,
 no nīatīite arīa etigīri Jehova,
 na ndagaga kūhingia mwīhitwa wake,
 o na ūngīkorwo ūrī wa kūmūtuuria,

⁵ ndakombanagīra mbeeca ciake nīguo one uumithio,
 na ndangīoya ihaki nīguo ahatīririe mündū ūteehītie.

Mündū ūrīa wīkaga maündū ta macio
 ndarī hīndī akeenyenyeke.

16

Mwathani nīwe Rīūrīro Rīakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Mūrungu, ngitagīra,
 nīgūkorwo nī hariwe njūragīra.

² Ndeerire Jehova atirī, “Wee nīwe Mwathani wakwa;
 hatirī ūndū mwega ingīona ūtoimīte hariwe.”

³ Ha ūhoro wa andū arīa aamūre arīa marī būrūri-inī,
 acio nīo andū arīa marī riiri, na nīo ngenagīra mūno.

⁴ Andū arīa mateng’eragīra ngai ingī-rī,
 kieha kīao nīgīkaingīha.

Ndirī hīndī ngarutīra ngai icio magongona ma gūita thakame,*
 o na kana ngwete marītīwa maacio na mīromo yakwa.

⁵ Jehova nīwe ūnjigīire rwīga rwakwa, na gīkombe gīakwa;†
 Wee nīwe ūgitagīra igai rīakwa.

⁶ Ūnjatūriire ithaka kündū kūrīa kwega;
 ti-itherū igai riakwa nīrīngenagia mūno.

⁷ Nīngūgooca Jehova, ūrīa ūūheaga kīrīra;
 o na ūtukū ngoro yakwa nīindaaraga.

⁸ Jehova akoragwo arī mbere yakwa hīndī ciothe.
 Tondū arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
 ndingīenyenyeka.

* 16:4 Ndihei nīyo yarutagwo igongona rīa gūitwo. Andū a Ndūrīrī nīmatukanagia thakame ya ūrīa woragwo na ndihei, nīguo igatuika igongona rīa gūitwo. † 16:5 Gikombe gīkī nī kīrīa mündū aaheagwo hīndī ya gūkūngūira maündū.

- ⁹ Nĩ ūndũ ūcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, na rūrīmĩ rwakwa rūgakena;
o nague mwĩrĩ wakwa nĩ ūgaatũũra ūrĩ na thayũ,
¹⁰ tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,
o na kana ūreke Ūrĩa-waku-Mũtheru abuthe.
¹¹ Nĩũũmenyithĩtie njĩra ya gũthĩĩ muoyo-inĩ;
nĩũkanjiyũria gĩkeno ndĩ harĩa ūrĩ,
hamwe na mwago wa tene na tene ndĩ guoko-inĩ gwaku kwa ūrĩo.

17

Ihooya rĩa Mũndũ Ūtarĩ Ūcuuke

Ihooya rĩa Daudi

- ¹ Wee Jehova, ta igua gũthaithana gwakwa kwa ūthingu;
thikĩrĩria gũkaya gwakwa.
Tega gũtũ ūigue ihooya rĩakwa,
tondũ rĩtiumanĩte na mĩromo ya maheeni.
² Itũiro rĩakwa rĩa kĩhooito nĩrĩkiume kũrĩ wee;
maitho maku nĩmakĩone o ūndũ ūrĩa wagĩrĩire.

³ O na ūngĩthuthuuria ngoro yakwa na ūndũirie ūtukũ,
o na ūngĩngeria, ndũrĩ ūndũ mũũru ūngĩona;
nĩndũite atĩ ndikehia na kanua gakwa.
⁴ Ha ūhoro wa ciĩko cia andũ,
na ūndũ wa uuge wa mĩromo yaku
nĩ nĩndũrĩte ndĩrigagĩrĩria
njĩra cia andũ arĩa mendete haaro.
⁵ Makinya makwa nĩmarũmitie njĩra ciaku;
magũrũ makwa matirĩ matenderũka.

⁶ Wee Mũrungu, ngũkayagĩra tondũ nĩũnjĩtikaga;
ndegera gũtũ na ūigue ihooya rĩakwa.
⁷ Tũma magegania ma wendo waku mũnene monekane,
Wee ūhonokanagia na guoko gwaku kwa ūrĩo
arĩa moragĩra harĩwe kuuma kũrĩ thũ ciao.
⁸ Menyagĩrĩra nĩ ta kĩũma kĩa riitho rĩaku;
hitha kĩĩruru-inĩ kĩa mathagu maku
⁹ ndigakorwo nĩ andũ arĩa aaganu arĩa maatharĩkagĩra,
na kuuma kũrĩ thũ cia muoyo wakwa iria cindigiĩirie.

¹⁰ Nĩmahinganĩtie ngoro ciao nyũmũ,
na tuo tũnua twao tũkaaria na mwĩgaatho.
¹¹ Maahĩtite, rĩu nĩmandigiĩirie,
mangũũrĩire maitho, mone mweke wa kũnũnda.
¹² Mahaana ta mũrũũthi ūhũtĩire ndĩa yaguo,
makahaana ta mũrũũthi mũnene woheirie kĩrĩa ūrenda kũnyiita.

¹³ Arahũka, Wee Jehova, mang'ethere, ūmahootē;
ndeithũra na rūhiũ rwaku rwa njora kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu.
¹⁴ Wee Jehova, honokia na guoko gwaku kuuma kũrĩ andũ ta acio,
ũũhonokie kuuma kũrĩ andũ a thĩ ĩno arĩa irĩhi rĩao rĩrĩ o muoyo-inĩ ūyũ tũrĩ.

Ūniinagĩra andũ arĩa wendete ng'aragu ūkamahũũnia;
ciana ciao irĩ na cia kũigana,
na nĩmaigagĩra ciana cia ciana ciao mũthiithũ.
¹⁵ Na nĩ-rĩ, nĩngeyonera ūthiũ waku na ūthingu;
rĩrĩa ngokĩra-rĩ, nĩngaiĩganwo nĩgũkuona ūrĩa ūtarĩĩ.

18

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũhootani
Thaburi ya Daudi

¹ Ningwendete, Wee Jehova, o Wee hinya wakwa.

² Jehova nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na rūirigo rwakwa rwa hinya, na mūkũuri wakwa;
Mũrungu wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, o we rūĩro riakwa.

Nĩwe ngo yakwa, na rūhĩa rwa ũhonokio wakwa, o na kĩihitho gĩakwa kĩrĩmu.

³ Ngayagĩra Jehova, ũria wagĩĩre nikũgocwo,
na ngahonokio kuuma kũri thũ ciakwa.

⁴ Mĩhĩndo ya gĩkuũ nĩyandigiicire;
kĩguũ kia mwanangĩko gĩkĩhubĩkania.

⁵ Mĩhĩndo ya mbĩrĩra ĩgĩthiorokeria;
nayo mĩtego ya gĩkuũ ĩkĩnjhotorera.

⁶ Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakaĩire Jehova;
ngĩrĩrĩra Ngai wakwa aandeithie.

Arĩ hekarũ-inĩ yake nĩ aagũire mũgambo wakwa;
kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya harĩ we, o matũ-inĩ make.

⁷ Thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha,
nayo mĩthingĩ ya ĩrĩma ĩkĩenyenya;
ĩkĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru.

⁸ Ndogo ĩkũma maniũrũ-inĩ make ĩkĩambata na ĩgũrũ;
mwaki wa kũniinana ũkũma kanua-inĩ gake,
kanua-inĩ gake hakũma makara mekũrĩrĩmbũka.

⁹ Aahingũire ĩgũrũ agĩkũrũka thĩ;
matu matumanu maarĩ rungu rwa makinya make.

¹⁰ Aathiire akuuĩtwo nĩ ikerubi* akĩũmbũka;
akĩambata na ĩgũrũ na mathagu ma rūhuho.

¹¹ Aatuire nduma kĩndũ gĩake gĩa kwĩhumbĩra,
hema ya kũmũthiũrũkĩria,
o matu marĩa mathimbu ma mbura.

¹² Kuuma ũkengi ũria warĩ harĩ we,
mbura ya mbembe na heni ĩgũtũrikanĩria matu-inĩ make.

¹³ Jehova akĩruruma arĩ kũu ĩgũrũ;
mũgambo wa Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ũkĩiguuo.

¹⁴ Aikirie mĩguĩ yake, akĩharagania thũ,
agĩciikĩria heni nene, agĩcingatithia.

¹⁵ Mĩkuru ya iria ĩkĩguũrio,
nayo mĩthingĩ ya thĩ ĩkĩhumbũrio
nĩ ũndũ wa irũithia riaku, Wee Jehova,
na nĩ ũndũ wa ihurutana rĩa mĩhũmũ ya maniũrũ maku.

¹⁶ Agĩtambũrũkia guoko gwake kuuma o kũu ĩgũrũ, akĩĩnyiita;
akĩnguucia, akĩnduta maaĩ-inĩ kũria kũriku.

¹⁷ Andeithũire harĩ thũ yakwa ĩrĩ hinya,
akĩndeithũra kũrĩ arĩa maathũire, o acio maangĩrĩtie hinya.

¹⁸ Manjĩhotoreire mũthenya ũria ndaarĩ na mũtino,
no Jehova nĩwe warĩ mũtiirĩrĩri wakwa.

¹⁹ Andeethire kũndũ kwariĩ;
akĩndeithũra nĩ tondũ nĩakenetio nĩ nĩ.

²⁰ Jehova anjĩkĩire maũndũ kũringana na ũthingu wakwa;
andĩhite kũringana na ũtheru wa moko makwa.

²¹ Nĩgũkorwo nĩnũmĩtie njĩra cia Jehova;

* 18:10 Akerubi nĩ ciũmbe cia matu-inĩ na nĩcio ciakuuaga gĩtĩ kia Ngai kia ũnene.

- ndiikite ūuru ngahutatira Ngai wakwa.
²² Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
 ndihutatire irira cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.
²³ Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
 na ngemenyerera ndikehie.
²⁴ Jehova andihite kūrīngana na ūthingu wakwa,
 akandiha kūrīngana na ūtheru wa moko makwa maitho-inī make.
- ²⁵ Kūrī mūdū ūria mwīhokeku ūrīonaganā ūrī mwīhokeku,
 na kūrī ūria ūtarī ūcuuke ūrīonaganā ndūrī ūcuuke,
²⁶ kūrī ūria wītheragā, ūrīonaganā ūrī mūtheru,
 no kūrī ūria ūrī mīthiire mīogomu, ūrīonaganā ūrī mūmūhutatiri.
²⁷ Wee ūhonokagā andū arīa enyīhia,
 no arīa marī maitho ma mwītīo ūkamaconorithia.
²⁸ Wee Jehova, ūigaga tawa wakwa wakanīte;
 Ngai wakwa atūmagā nduma yakwa itūike ūtheri.
²⁹ Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
 ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.
- ³⁰ Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
 kiugo kīa Jehova gītīrī ihītia.
 We nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.
³¹ Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tiga Jehova?
 Na nūū Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witū?
³² Nī Mūrungu ūūheaga hinya
 na agatūma njīra yakwa ikinyanīre.
³³ Atūmagā magūrū makwa magīe ihenya ta ma thwariga;
 aahotithagā kūrūgama kūdū kūrīa kūrāihu.
³⁴ We nīwe wonagā moko makwa mūrūire wa mbaara;
 moko makwa no mageete ūta wa gīcango.
³⁵ Ūūheaga ngo yaku ya ūhootani,
 guoko gwaku kwa ūrio nīkuo kūndiiragīrīra;
 ūinamagīrīra ūkaanenehia.
³⁶ Ūnjaramagīrīa njīra ya kūrīa thīagīra,
 nīgeetha magūrū makwa matigatirūke.
- ³⁷ Ndaingatithirie thū ciakwa ngīcikinyīra;
 ndiacookire na thuutha ngīnya rīrīa cianiinirwo.
³⁸ Ndacihehenjire ikīremwo nī gūūkīra;
 ciagūire thī wa magūrū makwa.
³⁹ Wee waheire hinya wa kūrūa mbaara;
 ūgīgītūma thū ciakwa ciinamīrīre magūrū-inī makwa.
⁴⁰ Watūmire thū ciakwa ihūdūke ciūre,
 na nī ngīniina arīa maathūire.
⁴¹ Maakaire mateithio, no hatiarī na wa kūmahonokia,
 maakāire Jehova no ndaametikire.
⁴² Ndaamahūūire makīhinya ta rūkūngū rūmbūrītvo nī rūhuho;
 ngīmaita njīra-inī ta ndooro.
- ⁴³ Nīūūhonoketie ngaaga gūtharīkīrwo nī andū;
 ūndūite mūtongoria wa ndūrīrī;
 andū itooī nīmandungatagīra.
⁴⁴ O rīrīa maigua ngumo yakwa, nīmanjathīkagīra;
 andū a kūngī mehetaga marī mbere yakwa.
⁴⁵ Othe makuuaga ngoro;
 mookaga makīinainaga moimīte ciīhitho ciao cia hinya.
- ⁴⁶ Jehova atūūrāga muoyo!

O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
 Ngai o we Mūhonokia wakwa arotūgīrio!
⁴⁷ We nīwe Mūrungu ūrīa ūndihagīria,
 agatooria ndūrīrī, agaciiga rungu rwakwa,
⁴⁸ o we ūūhonokagia kuuma kūrī thū ciakwa.
 Wandūgīririe igūrū rīa andū arīa maathūire;
 ūkīndeithūra kuuma kūrī andū arīa mahūthagīra hinya.
⁴⁹ Nī ūndū ūcio, Wee Jehova, nīndīrikūgoocaga ndī gatagatī ka ndūrīrī,
 ndīrīinaga ngagooca rīitwa rīaku.
⁵⁰ Aheaga mūthamaki wake ūhootani mūnene;
 onanagia ūtugi wake ūtathiraga kūrī ūcio wake mūtīrīrie maguta,
 kūrī Daudi na njiaro ciake nginya tene.

19

Ūūmbi wa Ngai Wonanagia Riiri Wake
 Thaburi ya Daudi

¹ Igūrū riumbūraga riiri wa Mūrungu;
 namo matu mamemerekagia wīra wa moko make.
² Mūthenya ūkinyagīria mūthenya ūrīa ūngī ūhorō;
 naguo ūtukū ūkamenyithia ūtukū ūrīa ūngī ūhorō wa riiri ūcio.
³ Gūtīrī mīario kana rūthiomi
 kūrīa mūgambo wacio ūtaiguikaga.
⁴ Mūgambo wacio ūthiaga thī yothe,
 nacio ciugo ciacio igakinya ituri cia thī.

Ngai nīambūire rīūa hema kūu igūrū,
⁵ narīo riumaga rīhaana ta mūhikania akiuma nyūmba yake,
 o na kana ta mūteng'eri njoorua akīhīahīia gūteng'era.
⁶ Rīrathagīra mwena-inī ūmwe wa kūu igūrū,
 na rīgathiūrūrūka nginya mwena ūrīa ūngī;
 gūtīrī kīndū gītakinyagīrwo nī ūrugarī warīo.

⁷ Watho wa Jehova nī mūkinyanīru,
 ūrīūkagia ngoro ya mūdū.
 Kīrīra kīa Jehova nī gīa kwīhoheka,
 nīkūhīgagia mūdū ūrīa ūtarī mūūgī.

⁸ Mataaro ma Jehova nīmarūngīrīru,
 nī makenagia ngoro.

Maathani ma Jehova nī macangararu,
 maheaga maitho ūtheri.

⁹ Gwītīgīra Jehova nī ūndū mūtheru,
 gūtūūruga nginya tene.

Matua ma Jehova nī ma ma,
 na mothe nī ma kīhooto.

¹⁰ Maūdū macio nī ma goro gūkīra thahabu,
 o na gūkīra thahabu rīa therie mūno;
 marī mūrīo gūkīra ūūkī,
 o ūūkī ūrīa uumīte igua-inī.

¹¹ Nīngī nīmo mataaraga ndungata yaku;
 kūmamenyerera nī ūndū ūrī irīhi inene.

¹² Nūū ūngīhota gūkūūrana mahītia make?

Ndekera mahītia makwa ma hitho-inī.

¹³ Nīngī rigagīrīria ndungata yaku ndīkeehie mehia ma mwīro o namo;
 ndūkanareke mehia macio manjathe.

Nīguo ndīrīkaraga itarī na ūcuuke,
 na itarī na mehia ma kwagarara watho.

- ¹⁴ Ciugo cia kanua gakwa na matarania ma ngoro yakwa
 irogūkenia maitho-inĩ maku,
 Wee Jehova, o Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mūkūūri wakwa.

20

Ihooya rĩa kūūria Ūhootani

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova arogwītika rīrĩa ūrī mīnyamaro-inĩ;
 rītwa rĩa Ngai wa Jakubu rīrokūgītira.
² Arokūrehere ūteithio kuuma handū harĩa hake haamūre,
 na agūtīrīrīre arī kūu Zayuni.
³ Aroririkana magongona maku mothe,
 na etikīre maruta maku ma njino.
⁴ Arokūhe maūndū marĩa ngoro yaku ūrīrīrie,
 na atūme mībango yaku yothe īgaacīre.
⁵ Rīrĩa ūkaahootana nītūkoigīrīria na gīkeno,
 na tuoye bendera ciitū na igūrū nī ūndū wa rītwa rĩa Ngai witū.
 Jehova arokūhingīria maūndū marĩa mothe ūmūhooete.
⁶ Rīu nīmenyete atī Jehova nīahonokagia ūrĩa wake mūtīrīrie maguta;
 nīamwītikaga arī kūu igūrū rīake rīamūre,
 arī na ūhoti wa kūhonokania ūrĩa ūrī guoko-inĩ gwake kwa ūrīo.
⁷ Andū amwe mehokaga ngaari cia ita, na angī makehoka mbarathi,
 no ithuī twīhokaga rītwa rĩa Jehova Ngai witū.
⁸ Makurumaga makagūa thī,
 no ithuī tūrūgamaga tūkehaanda.
⁹ Wee Jehova, honokia mūthamaki!
 Twītikage rīria twagūkaira!

21

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, mūthamaki nīakeneire hinya waku.
 Kaī gikeno kia ūhootani kīria ūmūheaga gīkīrī kīnene-ī!
² Nīūmūhingīrie wendi wa ngoro yake,
 nago ūndū ūrĩa akūhooete na mīromo yake ndūmūimīte.
³ Wamwamūkirire na irathimo nyingī,
 na ūkīmwikīra thūmbī ya thahabu īrĩa therie mūtwe.
⁴ Aakūhooire atūre muoyo, nawe ūkīmūhe muoyo,
 ūkīmūhe matukū maingī atūre nginya tene na tene.
⁵ Riiri wake nī mūnene nī ūndū wa ūhootani ūrĩa ūmūheete;
 nīūmūheete riiri na igweta.
⁶ Ti-itherū nīūmūrathimīte na irathimo cia gūtūūra nginya tene,
 na ūgatūma acanjamūke nī gīkeno gīa gūikara harīwe.
⁷ Nīgūkorwo mūthamaki ehokaga Jehova;
 nī ūndū wa wendo wa ūrĩa-ūrī-Igūrū-Mūno
 ndangīenyenyeka.
⁸ Guoko gwaku nīgūkanyīita thū ciaku ciothe;
 guoko gwaku kwa ūrīo gūgaakumbata arĩa marī muku nawe.
⁹ Hīndī īria ūkaamoimīrīra
 ūgaatūma mahaane ta icua rĩa mwaki mūnene.
 Nī ūndū wa mang'ūrī make-rī, Jehova nīakamameria,
 nago mwaki wake ūmaniine.
¹⁰ Nīūkaniina njiaro ciao ithire gūkū thī,
 na ciana cia ciana ciao ūciniine kuuma kūrī andū.
¹¹ O na mangīgagūciirīra magwike ūūru,

na mathugunde maündũ ma waganu, matikahootana,
 12 nĩgũkorwo nĩũgatũma mahũndũke moore
 rĩrĩa makoona ũgeetete ũta waku ũmarathe.

13 No gĩtũũgĩre Wee Jehova, nĩ ũndũ wa hinya waku;
 na ithuĩ nĩtũine na tũgooce hinya waku.

22

Ruo Rũnene na Rwĩmbo rwa Kũgooca
 Thaburi ya Daudi

1 Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩirie nĩkĩ?

Ũndaihĩrĩrie ũguo nĩkĩ, ũkaaga kũũhonokia,
 ũkaraihĩrĩria ciugo cia mũcaayo wakwa?

2 Wee Ngai wakwa, ngũkayagĩra mũthenya, no ndũnjĩtikaga,
 ngũkayagĩra ũtukũ, na ndingikira.

3 No rĩrĩ, Wee ũrĩ Mũtheru, Wee ũikariire gĩtĩ kĩa ũnene;
 Wee nĩwe ũgoocagwo nĩ Isiraeli.

4 Maithe maitũ nĩwe meehokaga;
 maakwĩhokire nawe ũkĩmahonokia.

5 Maagũkaĩire nao makĩhonokio;
 maakwĩhokire na matiigana gũconorithio.

6 No nĩ nduĩkĩte o ta kĩgunyũ, no ti ta mũndũ,
 nganyararwo nĩ andũ na ngamenwo nĩ kĩrĩndĩ.

7 Andũ arĩa othe maanyonaga nĩmanyũrũragia;
 makaanuma makĩinainagia mĩtwe, makoiga atĩrĩ:

8 “Ehokaga Jehova; Jehova nĩakĩmũhatũre.
 Nĩakĩmũteithũre, nĩgũkorwo nĩakenagio nĩwe.”

9 No rĩrĩ, Wee nĩwe wandutire nda ya maitũ;
 watũmire ngwĩhoke ndĩ o nyondo-inĩ cia maitũ.

10 Kuuma ndaaciawo ndaikirio o harĩwe;
 kuuma ndoima nda ya maitũ ũkoretwo ũrĩ Mũrungu wakwa.

11 Ndũkandaihĩrĩrie,
 nĩgũkorwo thĩĩna ũrĩ o hakuhĩ,
 na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kũndeithia.

12 Ndegwa nyingĩ nĩindigicĩirie;
 thiũrũrũkĩrio nĩ ndegwa irĩ hinya cia Bashani.*

13 Mĩrũũthi ikũrarama, ĩgĩtambuura kĩa ĩgwatĩtie,
 ĩnjathamĩrie tũnua twayo.

14 Njĩtĩtwo thĩ ta maaĩ,
 namo mahĩndĩ makwa mothe nĩmarekanĩtie.

Ngoro yakwa yororoete ta mũhũra;
 ĩtwekete irĩ thĩĩnĩ wakwa.

15 Hinya wakwa ũniarĩte ta rũgĩo,
 naruo rũrĩmĩ rwakwa rũkanyĩtana na karakara nĩkũng'ara;
 ũngometie rũkũngũ-inĩ rwa gĩkuũ.

16 Ndĩmũrĩgicĩirie nĩ magui;
 ndĩmũthiũrũrũkirie nĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa meekaga ũũru,
 nĩmatheecangite moko na magũrũ makwa.

17 Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara mothe;
 andũ marandora na makangũũrĩra maitho.

18 Maragayana guo ciakwa,
 nayo kanjũ yakwa makamĩcuukĩra mĩtĩ.

* 22:12 Bashani kwarĩ mwena wa gathigathini-irathĩro wa Palestina; nĩ kwoĩkaine nĩ ũndũ wa ndegwa ciakuo cia hinya na ng'ombe noru.

- ¹⁹ No rīrī, Wee Jehova, ndūkandaihīrīrie mūno;
Wee Hinya wakwa, hiūha ūūke ūndeithie.
- ²⁰ Teithūra muoyo wakwa kuuma harī rūhiū rwa njora,
ūteithūre muoyo wakwa wa goro harī hinya wa magui.
- ²¹ Thara kuuma kanua-inī ka mīrūūthi;
honokia kuuma hīa-inī cia mbogo.
- ²² Nīngumbūra rīitwa rīaku kūrī ariū a baba;
ndīrīkūgoocaga ndī kīūngano-inī.
- ²³ Inyuū andū aya mwītīgīrīte Jehova, mūgoocei!
Inyuothe a njiaro cia Jakubu, mūkumiei,
inyuū a njiaro cia Isiraeli, mūtīiei.
- ²⁴ Nīgūkorwo we ndaamenire
kana akīnyarara gūthīinika kwa ūrīa mūnyamarīku;
ndaahithire ūthiū wake kuuma kūrī we,
no niathikīrīrie kīrīro gīake.
- ²⁵ Gītūmi kīa ngūgooce ūrīa ngūgoocaga ndī kīūngano-inī kīnene kiumīte harīwe;
nī nīndīrīthingagia mīhītwa yakwa ndī mbere ya ariā magwītīgīrīte.
- ²⁶ Andū ariā athīini marīrīaga na makahūna,
ariā marongoragia Jehova, nīmarīmūgoocaga;
ngoro cianyu irotūūra nginya tene.
- ²⁷ Andū ariā othe matūūruga ituri ciothe cia thī
nīmakaririkana na macookerere Jehova,
andū a nyūmba ciothe cia ndūrīrī
nīmakainamīrīra mbere yake,
- ²⁸ nīgūkorwo ūthamaki nī wa Jehova,
na nīwe wathaga ndūrīrī ciothe.
- ²⁹ Andū ariā othe atongu a thī makaarīa na mamūhooe;
ariā othe makuuaga magathikwo nīmagaturia ndu mbere yake,
o acio matangīhota gwītūūria muoyo.
- ³⁰ Ciana nīkamūtungatīra;
nacio nīkaahe njiarwa iria igooka ūhoru wa Mwathani.
- ³¹ Acio nīmakahunjia ūthingu wake
kūrī andū ariā magaaciarwo,
nīgūkorwo nīwe wīkīte ūguo.

23

Jehova nīwe Mūrīithi Wakwa
Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova nīwe mūrīithi wakwa, ndirī kindū ingīaga.
² Atūmaga njarahe ūrīithio-inī ūrī nyeki nduru,
aandongoragia maaī-inī marī na ūhurūko.
- ³ Niariūkagia ngoro yakwa,
akandongoragia njīra-inī cia ūthingu,
nī ūndū wa rīitwa rīake.
- ⁴ O na ingītūika ndīrahungurīra
mūkuru ūrī nduma ta ya gīkuū,
ndirī ūūru ingītīgīra,
nīgūkorwo ūrī hamwe na nīi;
thiarī waku na mūthīgi waku
nīcīihooreragia.

- ⁵ Ūnjaragīra metha mbere yakwa
o harīa thū ciakwa irī.*

* 23:5 Matukū ma tene irīkanīro ciahūūrágwo mūhūūri na ūhoru wa kūrīanīra irio cia kuonania gīkeno na ūrata.

Ūnjitagĩrĩria maguta mūtwe;[†]
gĩkombe gĩakwa nĩkĩyũrĩrĩre.

⁶ Ti-itherũ wega na wendani nĩĩrĩrũmanagĩrĩra na nĩĩ
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
na nĩĩ ngũtũũra nyũmba ya Jehova nginya tene.

24

Jehova nĩ Mũthamaki Mũnene

Thaburi ya Daudi

¹ Thĩ nĩ ya Jehova, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo,
mabũrũri mothe o na arĩa matũũraga kuo;

² nĩgũkorwo nĩwe waakire mũthingi wayo igũrũ rĩa maria,
na akĩmĩrũmia ĩikare igũrũ rĩa maaĩ.

³ Nũũ ũngĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova?

Nũũ ũngĩrũgama handũ harĩa hake haamũre?

⁴ Nĩ mũndũ ũrĩa ũrĩ na moko matheru na akaaga ũũru ngoro,
na ũrĩa ngoro yake ĩtahooyaga mũhianano,
o na kana akeehĩta na maheeni.

⁵ Mũndũ ũcio nĩarĩamũkagĩra kĩrathimo kuuma kũrĩ Jehova,
na onagwo atarĩ mũhĩtia nĩ Ngai, Mũhonokia wake.

⁶ Ūguo nĩguo rũciaro rwa arĩa mamũrongoragia rũtariĩ,
o rũrĩa rũrongoragia ũthiũ waku, Wee Ngai wa Jakubu.

⁷ Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
ambararioi inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.

⁸ Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũũ?
Nĩwe Jehova ũrĩa ũrĩ hinya na nĩ njamba,
nĩwe Jehova ũrĩa njamba ita-inĩ.

⁹ Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
mĩambarariei inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.

¹⁰ Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũ?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
nĩwe Mũthamaki wa riiri.

25

Ihooya rĩa kũũria Gũtongorio na Kũgitĩrwo

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩmĩroretie na igũrũ kũrĩ we;

² Wee Ngai wakwa, nowe ndĩhokete.

Ndũkareke njonorithio,
o na kana ũreke thũ ciakwa ingenerere.

³ Gũtirĩ mũndũ ũkwĩhokete
ũgaaconorithio o na rĩ,
no arĩa mekaga andũ ũũru hatarĩ gĩtũmi-rĩ,
acio nĩo magaconorithio.

⁴ Wee Jehova, nyonia mĩthĩire yaku,
ũũmenyithie njĩra ciaku;

⁵ ndongoria ũhoro-inĩ waku wa ma na ũndutage,
nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũrĩa ũũhonokagia,
na nĩwe kũrĩgĩrĩro gĩakwa mũthenya wotho.

⁶ Jehova, ririkana tha ciaku nyingĩ o na wendo waku,
nĩgũkorwo nĩ cia kuuma o tene.

[†] 23:5 Mũgeni wa gĩtĩĩo nĩahakagwo maguta manungi wega mĩtwe hĩndĩ ya iruga.

⁷ Ndūkaririkane mehia ma ūnini wakwa,
o na kana mehia makwa ma ūremi;
ndirikana kūringana na wendani waku,
nī ūndū wa wega waku, Wee Jehova.

⁸ Jehova nī mwega na nī mūrūngīrīru;
nī ūndū ūcio andū arīa ehia nīarīmonagīrīria njīra ciake.

⁹ Atongoragia andū arīa menyiihagia na njīra īrīa yagīrīire,
na akamarutaga njīra yake.

¹⁰ Njīra ciothe cia Jehova nī cia wendani na wīhokeku,
harī arīa mamenyagīrīra kīrīkanīro gīake.

¹¹ Wee Jehova, nī ūndū wa rūtwa rīaku-rī,
ndekera mehīa makwa, o na gūtūika nī manene.

¹² Mūdū ūrīa mwītīgīrī Jehova nūū?
Mūdū ūcio nīarīmuonagīrīria njīra īrīa aagīrīrwo nī kūgera.

¹³ Mūdū ūcio egūtūūra matukū make agaaciire,
nacio njiaro ciake nīkaagaya būrūri.

¹⁴ Jehova nīehokaga andū arīa mamwītīgagīra;
nīo amenyithagia kīrīkanīro gīake.

¹⁵ Maitho makwa maikaraga hīndī ciothe macūthīrīrie Jehova,
nīgūkorwo nowe wiki ūngīteithūkithia magūrū makwa mūtego-inī.

¹⁶ Hūgūkīra, ūnyonie ūtugi waku,
nīgūkorwo ndī o nyiki na ndī mūnyamarīku.

¹⁷ Mathīina ma ngoro yakwa nīmaingīhīte;
nīinīra ruo rūrīa ndī naruo.

¹⁸ Rora mīnyamaro yakwa o na gūtangīka gwakwa,
ūkīndekere mehīa makwa mothe.

¹⁹ Rora thū ciakwa wone ūrīa cingīhīte,
nacio iithūire na rūthūūro rūtarī tha!

²⁰ Menyagīrīra muoyo wakwa na ūūthare;
ndūkareke njonorithio,

nīgūkorwo nī harīwe njūrāgīra.

²¹ Wīkindīru wa ngoro na ūrūngīrīru irongitagīra,
tondū nīwe njīrīgagīrīra.

²² Wee Ngai, gīkūūre andū a Isiraeli,
moime mathīina-inī mao mothe!

26

Ihooya rīa Mūdū Mwega

Thaburī ya Daudi

¹ Wee Jehova, ndūira itua rīa kīhoto,
nīgūkorwo mīthīire yakwa nīmīkindīrīku;
ndūūrīte ndīhokete Jehova itegūthangania.

² Wee Jehova, ngeria na ūndorie,
tuīria ngoro yakwa o na meciiria makwa;

³ nīgūkorwo wendo waku ūkoragwo ūrī mbere yakwa,
na ngeragīra njīra-inī yaku ya ūhoru wa ma.

⁴ Ndiikaranagia na andū a maheeni,
o na kana ngagwatanīra na andū arīa marī ūhinga.

⁵ Nīthūire kīūngano kīa andū arīa mekaga ūūru,
na ngarega gūikarania na andū arīa aaganu.

⁶ Ngwīthamba moko nyonanie ndirī na mahītia,*
thiūrūrūke kīgongona gīaku, Wee Jehova,

⁷ nyine nyanīrīre rwīmbo rwa gūcookia ngaatho,
na heane ūhoru wa ciiko ciaku ciothe cia magegania.

* 26:6 Gwīthamba moko mbere ya mūingī kuonanagia atī mūdū ūcio ndeekite ngero iyo.

- ⁸ Wee Jehova, ninyendete nyumba iria utuuraga,
o handu haria riiri waku uikaraga.
- ⁹ Ndukeherie ngoro yakwa hamwe na ya aria mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe na wa andu aria maitaga thakame,
- ¹⁰ aria marĩ na maundũ ma waganu moko-inĩ mao,
o aria moko mao ma urio maiyurite mahaki.
- ¹¹ No nĩ-rĩ, nduuraga mutuurire utarĩ ucuuke;
kingũre na unjiguire tha.
- ¹² Magũrũ makwa marugamite handu haria haigananu;
nĩndirigoocaga Jehova ndĩ kũngano-inĩ kinene.

27

Kũgĩa na Ũmĩrũ harĩ Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova nĩwe ũtheri wakwa na ũhonokio wakwa;
ingĩgĩtigĩra ũ?
Jehova nĩwe kũhitho kĩa muoyo wakwa;
ingĩkimakio nũũ?
- ² Rĩrĩa andũ aria ooru manjũkĩrĩa
nĩguo matambuure nyama cia mwĩrĩ wakwa,
o acio thũ ciakwa na aria marĩ muku na nĩ maatharikĩrĩa-rĩ,
marĩhĩngagwo makagũa.
- ³ O na mbũtũ cia ita ingĩndigĩcĩria,
ngoro yakwa ndĩngĩtigĩra;
o na ingĩũkĩrĩrwo nĩ ita,
ndĩngĩgĩa na nganja.
- ⁴ Ndĩ o ũndũ ũmwe njũuragia harĩ Jehova,
na noguo thingataga:
atĩ njikarage nyumba ya Jehova
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
ndĩonagĩre wega wa Jehova,
na ndũiragie kĩrĩa ndĩ thĩnĩ wa hekarũ yake.
- ⁵ Nĩgũkorwo mũthenya wa thĩĩna-rĩ,
akaangitĩra ndĩ hau gũikaro-inĩ gĩake;
nĩakahitha kũgunyĩ-inĩ kĩa hema yake,
na andũgamie igũrũ wa rwaro rwa ihiga.
- ⁶ Hĩndĩ iyo mĩtwe wakwa nĩũkambarario
igũrũ wa thũ iria iithiũrũrũkĩrie;
nĩngaruta igongona ngĩanagĩrĩa na gĩkeno ndĩ hema-inĩ yake;
nĩngainĩra Jehova na ndĩmũgooce.
- ⁷ Wee Jehova, igua mũgambo wakwa rĩrĩa ndagũkaira;
njiguagĩra tha na ũnjitikage.
- ⁸ Ha ũhoro waku, ngoro yakwa yugaga atĩrĩ, "Rongoria ũthiũ wake!"
Na nĩ ngoiga atĩrĩ, Wee Jehova, ũthiũ waku nĩguo ndĩ rongoragia.
- ⁹ Ndũkaahithe ũthiũ waku,
tiga kũingata ndungata yaku na marakara;
Wee nĩwe ũtũurite undeithagia.
Ndũkandege kana ũndiganĩrie,
Wee Ngai Mũhonokia wakwa.
- ¹⁰ O na baba na maitũ mangĩndiganĩria,
Jehova nĩakanyamũkĩra.
- ¹¹ Wee Jehova nyonagĩrĩa njĩra yaku,
na ũngeragĩrie njĩra irĩa nũngarũ,
nĩ ũndũ wa thũ ciakwa.

¹² Ndūkaneane kūrī arīa marī muku na nī,
nīgūkorwo aira a maheeni nīmanjūkīrīre,
makaheeha mīheehū ya kūnjīka ūūru.

¹³ Nī nīnjītikītie ūū:
atī nīngeyonera wega wa Jehova
ndī būrūri wa arīa marī muoyo.

¹⁴ Eterera o Jehova:
gīa na hinya na ūūmīrīrie ngoro,
na weterere Jehova.

28

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nīwe ndīrakaīra, Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga;
ndūkarege gūūthikīrīria.

Nīgūkorwo ūngīngīrīra,
īngīhaana ta arīa maikūrūkīte magatoonya irima.

² Igua gūthaithana gwakwa ngīgūkaīra ūndeithie,
o nyambararītie moko makwa
ndīmerekierie harīa haku Hatheru-Mūno.

³ Ndūkanguucūrūranie hamwe na andū arīa aaganu,
atī ūndwaranīrie hamwe na arīa mekaga ūūru,
o arīa maaragia ndeto cia thayū na andū a itūūra,
no marī na ūūru ngoro-īnī ciao.

⁴ Andū acio marīhe nī ūndū wa cīko ciao,
na nī ūndū wa wīra wao mūūru;
marīhe nī ūndū wa wīra wa moko mao,
ūmarīhe o kīrīa kīmagīrīrie.

⁵ Tondū matirūmbūyagia mawīko ma Jehova
o na wīra wa moko make,
we niakamatharūria na ndakamaaka rīngī.

⁶ Jehova arogoocwo,
nīgūkorwo nīaiguīte ngīmūthaitha anjiguīre tha.

⁷ Jehova nīwe hinya wakwa na nowe ngo yakwa;
ngoro yakwa nīwe īīhokete, na nīandeithītie.

Ngoro yakwa nīrarūūhia nī gīkeno,
na nīngūmūinīra rwīmbo rwa kūmūcookeria ngaatho.

⁸ Jehova nīwe hinya wa andū ake,
na kūrī ūrīa wake mūtīrīrie maguta nī kīirigo kīa hinya kīa ūhonokio.

⁹ Honokia andū aku na ūrathime igai rīrī rīaku,
tuīka mūrīithi wao na ūmakuuage nginya tene.

29

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

¹ Rahai Jehova, inyuī cīūmbe cia igūrū,
rahai Jehova tondū nīwe ūrī riiri na hinya.

² Rahai Jehova, mūheane ūhoru wa riiri wa rītwa rīake;
thathaiyai Jehova thīinī wa ūkengi wa ūthingu wake.

³ Mūgambo wa Jehova ūragamba na kūu iria-īnī;
Mūrungu ūcio wa riiri nīraruruma,
Jehova araruruma igūrū rīa maaī maingī.

⁴ Mūgambo wa Jehova nī ūrī ūhoti;

- mūgambo wa Jehova ūiyūrīte riiri.
- ⁵ Mūgambo wa Jehova unangaga mītarakwa;
Jehova oinangaga mītarakwa ya Lebanoni īgatuika tūcunjī.
- ⁶ Atūmaga būrūri wa Lebanoni ūtūūhe ta njaū,
nakīo Kīrīma gīa Sirioni* gīgatūūha ta njaū ya mbogo.
- ⁷ Mūgambo wa Jehova ūhenūkaga nīnīmī cia mwaki.
- ⁸ Mūgambo wa Jehova ūinainagia werū;
Jehova ainainagia Werū wa Kadeshi.
- ⁹ Mūgambo wa Jehova ūthioraga mītī ya mīgandi,
na ūgatūma mītītū īhūrūrūke īgatigwo ūtheri.
- Nakuo hekarū-inī yake ariā othe mari kuo makaanīra
makoiga, “Kaī ari riiri-il”
- ¹⁰ Jehova ari īgūrū rīa mūiyūro wa maaī aikarīre gītī kīa ūnene;
Jehova egūtūūra aikarīre gītī kīa ūnene ari Mūthamaki nginya tene.
- ¹¹ Jehova aheaga andū ake hinya;
Jehova arathimaga andū ake magaikara na thayū.

30

Ihooya rīa Gūcookia Ngaatho

- ¹ Wee Jehova-rī, nīngūgūtūūgīria
nīgūkorwo wandutire kūrīa kūrīku,
na ūkīgīria thū ciakwa ingenerere.
- ² Wee Jehova Ngai wakwa,
ndagūkaīre ūndeithie nawe ūkīihonia.
- ³ Wee Jehova, wandutire kuuma mbīrīra-inī;
ūkīgīria njikūrūke, ndoonye irima.
- ⁴ Inīrai Jehova mūmūgooce, inyuī andū ake aamūre;
mūgooce rītwa rīu rīake itheru,
- ⁵ nīgūkorwo marakara make nī ma kahinda o kanini,
no ūtugi wake nīwagūtūūria mūdū muoyo;
kīrīro no kīraarīre ūtukū wothē
no rūciinī gwakīa kūrooke gīkeno.
- ⁶ Hīndī rīra ndagaacīre, ndoigire atīrī,
“Ndirī hīndī ngenyenyeka.”
- ⁷ Wee Jehova, rīrīa wanyonirie ūtugi waku-rī,
watūmire ndihaande o ta kīrīma;
no rīrīa wahithire ūthiū waku-rī,
nīndamakire.
- ⁸ Wee Jehova nīwe ndakaīre;
ngīthaitha Mwathani anjiguire tha:
- ⁹ “Mwanangiko wakwa ūngīkorwo na uumithio ūrīkū,
ingītoonyerera irima-inī?
Rūkūngū-rī, no rūkūgooce?
No rwanīrīre wīhokeku waku?
- ¹⁰ Wee Jehova, thikīrīria na ūnjiguire tha;
Wee Jehova, tuika ūteithio wakwa.”
- ¹¹ Wagarūrīre kīgīrīko gīakwa gīgītuika rwimbo rwa gīkeno;
ūkīnduta nguo yakwa ya ikūnia, ūkīhumba gīkeno,
- ¹² nīgeetha ngoro yakwa ikūinīre na ndīgakire.
Wee Jehova Ngai wakwa, ngūtūūra ngūcookagīria ngaatho nginya tene.

* 29:6 Sirioni nī rītwa rīngī rīa Herimoni na rūthiomi rwa Finicia.

31

Ihooya rīa Kwīhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nī harīwe njūrīre;

ndūkanareke njonorithio;

nī ūndū wa ūthingu waku-rī, ndeithūra.

² Ndegera gūtū

na ūhiūhe ūūke ūūhatūre;

tuika rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kūūrīra,

ūtūike gūikaro kīirigīre na hinya, ūūhonokie.

³ Nīgūkorwo Wee nīwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga

na gūikaro gīakwa kīirigīre na hinya,

nī ūndū wa rītwa rīaku, ndongoria na ūnyonie njīra.

⁴ Ndeithūkithia mūtego-inī ūrīa nyambūrwo,

nīgūkorwo nīwe rīūrīro rīakwa.

⁵ Roho wakwa ndaūiga moko-inī maku;

Wee Jehova, ngūūra, o Wee Mūrungu ūrīa wa ma.

⁶ Nīthūire arīa mahooyaga ngai cia mīhianano itarī kīene;

nīī ndīhokete o Jehova.

⁷ Nīī nīngūcanjamūka na ngenage nī ūndū wa wendo waku,

nīgūkorwo nīwonire mīnyamaro yakwa,

na ūkīmenya ruo rūnene rwa ngoro yakwa.

⁸ Ndūūneanīte kūrī thū,

no nīūkinyithītie magūrū makwa handū haariī.

⁹ Njigūira tha, Wee Jehova, nīgūkorwo ndī mūnyamarīku;

maitho makwa nīmaroorwo nī hinya nī ūndū wa kīeha,

ngoro yakwa na mwīrī wakwa ikoorwo nī hinya nī ūndū wa ihooru.

¹⁰ Muoyo wakwa nīūniinītwo nī ruo rūnene,

na mīaka yakwa ikaniinwo nī gūcaaya;

nīnjūrītwo nī hinya nī ūndū wa mīnyamaro yakwa,

namo mahīndī makwa makaaga hinya.

¹¹ Nī ūndū wa thū ciakwa ciothe,

nduikīte wa kūnyararwo nī andū a itūūra rīakwa;

nduikīte kīndū gīa gwītīgīrwo nī arata akwa,

nao arīa maanyona njīra-inī nī kūūra moraga.

¹² Nīmariganīrwo nī nīī o ta mūndū ūkuīte;

ngakihaana o ta nyūngū nguū.

¹³ Nīgūkorwo nīndīraigua njambanio ya andū aingī;

guoya mūnene ūkīnyumaga na mīena yothe;

marathugunda manjīke ūūru,

makagīa ndundu ya ūrīa mangīnjūraga.

¹⁴ No nīī nīwe ndīhokete, Wee Jehova,
ngoiga atīrī, “Wee nīwe Ngai wakwa.”

¹⁵ Mahinda makwa marī moko-inī maku;

ndeithūra kuuma kūrī thū ciakwa,

na kuuma kūrī arīa maathingataga.

¹⁶ Tūma ūthiū waku warīre ndungata yaku;

honokia nī ūndū wa wendo waku ūtathiraga.

¹⁷ Wee Jehova, ndūkareke njonorithio,

nīgūkorwo nīwe ngayagīra;

no andū arīa aaganu ūreke maconorithio

na makome mbīrīra-inī makirīte ki.

¹⁸ Tūma mīromo yao ya kūheenania ikirio,

nīgūkorwo maaragia na mwītīo na kīnyararo,

maaragia na mwīgaatho magookīrīra andū arīa athingu.

¹⁹ Kaĩ wega waku ūrĩa ūgĩire arĩa magwītīgīrīte, nĩ mũingĩ-ĩ,
o wega ūrĩa ūheaga andũ arĩa moragĩra harĩwe andũ othe makĩonaga.

²⁰ Ūmahithaga harĩa Wee ūrĩ o harĩa hegītītīe,
kuuma kūrĩ arĩa mamaciiragĩra kũmekaa ūũru;
ũmaigaga gũikaro-inĩ gĩaku,
ũkamagītĩra harĩ nĩmĩ iria icambanagia.

²¹ Jehova arogoocwo,
nĩgũkorwo nĩanyonirie wendo wake wa magegania
rĩrĩa ndaarĩ itũũra inene rĩrigiĩcĩirio nĩ thũ.

²² Rĩrĩa ndaarĩ mũmaku, ndoigire atĩrĩ,
“Nĩnjeheretio maitho-inĩ maku!”
No nĩwaiguire ngĩgũthaitha ūnjiguĩre tha,
rĩrĩa ndagũkaĩire ūndeithie.

²³ Endai Jehova inyuĩ andũ ake aamũre!
Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa ehokeku,
no ūrĩa mwītĩĩ amũrĩhaga o ūrĩa kwagĩrĩire.

²⁴ Gĩai na hinya na mwĩyũmĩrĩrie ngoro,
inyuĩ inyuothie arĩa mwĩhokete Jehova.

32

Gĩkeno gĩa Kũrekerwo Mehia

Thaburi ya Daudi

¹ Kũrathimwo-rĩ,
nĩ ūrĩa ūrekeirwo mahĩtia make,
o ūrĩa mehia make mahumbĩrĩtwo.

² Kũrathimwo-rĩ,
nĩ mũndũ ūrĩa Jehova atatuaga mwĩhia,
na ūrĩa ūtarĩ ūhinga ngoro.

³ Rĩrĩa ndakirĩte ki,
mahĩndĩ makwa nĩmahinyarire
nĩ ūndũ wa gũcaaya gwakwa mũthenya wothie.

⁴ Nĩgũkorwo guoko gwaku
nĩ kwanditũhagĩra mũthenya na ūtukũ;
hinya wakwa wathirire
o ta ūrĩa ime rĩthiraga hĩndĩ ya riũa.

⁵ Hĩndĩ iyo ngĩkumbũrĩra mehia makwa,
na ndiahithire waganu wakwa,
ndoigire atĩrĩ, “Nĩngumbũra mahĩtia makwa kūrĩ Jehova,”
nawe ūkĩndekera ūũru wa mehia makwa.

⁶ Nĩ ūndũ ūcio mũndũ wothie mwītīgĩri Ngai
nĩakũhooe rĩrĩa ūngĩoneka;
ti-itherũ rĩrĩa maaĩ maingĩ marĩ hinya maambũrũka,
matingĩmũkinyĩra.

⁷ Wee nĩwe kũhitho gĩakwa;
nĩũkangītĩra hĩndĩ ya mathĩĩna,
na ūũthiũrũkĩrie na nyĩmbo cia ūhonokio.

⁸ Nĩndĩrĩkũrutaga na ngakuonereria njĩra irĩa wagĩrĩrwo nĩ kũgera;
ndĩrĩgũtaaraga na ngũmenyagĩrĩre.

⁹ Ndũkahaane ta mbarathi kana nyũmbũ,
iria itarĩ ūmenyo,
iria arĩ o nginya ciĩkĩrwo matamu na mĩkwa kanua,
kwaga ūguo itingĩgũkuhĩrĩra.

¹⁰ Andũ arĩa aaganu monaga maruo maingĩ,

no mündũ ũrĩa wĩhokaga Jehova
egütũũra arigiiciĩrio nĩ wendo ũrĩa ũtathiraga.

- ¹¹ Inyuĩ arĩa athingu kenerai Jehova na mũcanjamũke;
mũinĩrei, inyuothe arĩa arũngĩrũro ngoro!

33

Rwĩmbo rwa Kũgooca

- ¹ Inĩrai Jehova mũkenete, inyuĩ andũ arĩa athingu;
andũ arĩa arũngĩrũro ngoro nĩo maagĩrũro nĩkũmũgooca.
- ² Goocai Jehova na kĩnanda kĩa mũgeeto;
mũinĩrei na kĩnanda kĩa kĩgeete na nga ikũmi.
- ³ Mũinĩrei rwĩmbo rwerũ;
hũũrai inanda mũri na ũũgĩ, na mwanĩrĩre nĩ gũkeni.
- ⁴ Nĩgũkorwo kiugo kĩa Jehova nĩkĩrekereru na nĩ kĩa ma;
we nĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.
- ⁵ Jehova nĩendete ũthingu na ciira wa kihooto;
thĩ yothe iĩyũrite wendani wake ũrĩa ũtathiraga.
- ⁶ Igũrũ rĩombirwo na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova,
mbũtũ cia igũrũ ikĩũmbwo na mĩhũmũ ya kanua gake.
- ⁷ Aacookanĩrĩre maaĩ ma irĩa inene ndigithũ-inĩ;
maaĩ ma kũrĩa kũriku aamaigire thĩinĩ wa makũmbĩ.
- ⁸ Thĩ yothe nĩtigĩre Jehova;
andũ othe a thĩ nĩmamũtĩe.
- ⁹ Nĩgũkorwo aaririe, thĩ ikĩgĩa kuo;
aathanire, ikĩhaanda, ikĩrũma wega.
- ¹⁰ Jehova nĩarigiicaga mĩbango ya ndũrĩrĩ;
nĩathũkagĩa mĩoroto ya andũ.
- ¹¹ No mĩbango ya Jehova tĩhaandaga wega nginya tene,
mĩoroto ya ngoro yake igakinyĩra njiarwa na njiarwa.
- ¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ rũrĩrĩ rũrĩa Jehova arĩ we Ngai waruo,
andũ arĩa eethuuriire matũke igai rĩake.
- ¹³ Jehova arĩ igũrũ aroraga thĩ
akoona andũ othe;
- ¹⁴ acũthagĩrĩria arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ,
arĩ o kũu gũikaro-inĩ gĩake,
- ¹⁵ we nĩwe mũũmbi wa ngoro ciao othe,
na nĩoĩ mawĩra mao mothe.
- ¹⁶ Gũtirĩ mũthamaki ũhonokagio nĩ mũigana wa ita rĩake,
na gũtirĩ njamba ya ita tĩteithũraga nĩ ũndũ wa hinya wayo mũnene.
- ¹⁷ Ha ũhoro wa kũhonokania-rĩ,
mbarathi cia mbaara nĩ mwĩhoko wa tũhũ;
o na irĩ na hinya mũingĩ ndĩngĩhonokania.
- ¹⁸ No rĩrĩ, maitho ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
o acio maikaraga mehokete wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
- ¹⁹ akamateithũra gĩkuũ-inĩ,
na akamatũũria muoyo hĩndĩ ya ng'aragu.
- ²⁰ Ithũi twetagĩrĩra Jehova tũrĩ na mwĩhoko;
nĩwe ũteithio witũ o na ngo iitũ.
- ²¹ Ngoro ciitũ nĩcikenete nĩ ũndũ wake,
nĩgũkorwo twĩhokete rĩitwa rĩake itheru.
- ²² Wee Jehova-rĩ, wendo waku ũrĩa ũtathiraga ũroikarania na ithũi,
o ta ũrĩa ithũi tũkwĩrĩgĩrĩre.

34

Kūgooca Jehova nĩ ũndũ wa Ūhonokio Wake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndĩrikumagia Jehova hĩndĩ ciothe;
ndĩrĩmũgoocaga na kanua gakwa hĩndĩ ciothe.
- ² Ngoro yakwa nĩ Jehova ĩrĩrahaga;
arĩa anyamaarĩku marĩguaga ũguo magakena.
- ³ Goocai Jehova mũmũnenehie mūrĩ hamwe na nĩ;
rekei tūtũgĩrie rĩitwa riake tūrĩ hamwe.
- ⁴ Ndarongoririe Jehova, nake akĩnjĩtika,
akĩndeithũra kuuma kūrĩ maũndũ marĩa mothe maanjikagĩra guoya.
- ⁵ Andũ arĩa mamũcũthagĩrĩria matheragĩrwo nĩ ũtheri;
mothiũ mao gũtirĩ hĩndĩ magaaconorithio.
- ⁶ Mũndũ ũyũ mũthĩni aakaĩre Jehova, nake Jehova akĩmũigua,
akĩmũhonokia mathĩina-inĩ make mothe.
- ⁷ Mũraika wa Jehova aikaraga arangĩre arĩa othe mamwĩtagĩra,
na akamateithũra othe.
- ⁸ Camai muone atĩ Jehova nĩ mwegu;
kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũragĩra harĩ we.
- ⁹ Mwĩtigĩrei Jehova, inyũ andũ ake aamũre,
nĩgũkorwo arĩa mamwĩtigĩrite gũtirĩ kindũ maagaga.
- ¹⁰ Mĩrũũthi no yage gĩa kũrĩa ĩhũte,
no arĩa marongoragia Jehova gũtirĩ kindũ kĩa maagaga.
- ¹¹ Ūkai ciana ciakwa, mũthikĩrĩrie ũrĩa nguuga;
nĩngũmũruta gwĩtigĩra Jehova.
- ¹² Mũndũ ũrĩa wanyu ũngienda gũtũura muoyo,
na erĩrĩrie kuona matukũ maingĩ mega,
- ¹³ nĩakĩmenyerere rũrimĩ rwake rũtikoige ũũru,
na mĩromo yake ndikaarie maheeni.
- ¹⁴ Garũrũka utige gwika ũũru na wike ũrĩa kwagĩrĩre;
caragia thayũ na ũũthingatage.
- ¹⁵ Maitho ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikĩrĩria kĩrĩro kiao;
- ¹⁶ ũthiũ wa Jehova ũũkagĩrĩra andũ arĩa mekaga ũũru,
nĩguo moima thĩ matikanaririkanwo.
- ¹⁷ Andũ arĩa athingu makayaga, Jehova akamaigua;
amateithũraga kuuma mathĩina-inĩ mao mothe.
- ¹⁸ Jehova akoragwo arĩ hakuhĩ na andũ arĩa ahehenjeki ngoro,
na akahonokia arĩa athuthĩku roho.
- ¹⁹ Mũndũ ũrĩa mũthingu no akorwo arĩ na mathĩina maingĩ,
no Jehova amũteithũraga harĩ mo mothe;
- ²⁰ agitagĩra mahĩndĩ make mothe,
gũtirĩ o na rĩmwe rĩngiunika.
- ²¹ Andũ arĩa aaganu makoogwo nĩ ũũru;
nao arĩa mathũire andũ arĩa athingu nĩmagatuĩrwo ciira.
- ²² Jehova akũũraga ndungata ciake;
arĩa othe moragĩra harĩ we gũtirĩ ũgaatuĩrwo ciira.

35

Kũhooya Kũhonokio kuuma kūrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, hūūrana na arīa marahūūrana na niĩ;
rūa na arīa mararūa na niĩ.

² Oya ngo nene na gako kanini;
arahūka ūūke ūndeithie.

³ Hiūrīa itimū na mīcengi,
ūūkīrīre arīa maathingatīte.

Īra ngoro yakwa atīrī,
“Niĩ nĩ niĩ ūhonokio waku.”

⁴ Andū arīa mendaga kūduta muoyo
maroconorithio na maagithio gītūio,
arīa mathugundaga kūnyūnūha
marocookio na thuutha mamakīte.

⁵ Marohaana ta mahuti mombūrītwo nĩ rūhuho,
na mūraika wa Jehova amaingatithītie;

⁶ njīra yao īrogīa nduma na itendere,
nake mūraika wa Jehova ahanyūkanie nao.

⁷ Kuona atī nīmahithīire wabu wa kūndega hatarī gītūmi,
na makanyenjera irima hatarī gītūmi,

⁸ marokorererwo nĩ mwanangīko matehaarīirie,
wabu ūcio manyambīire ūromanyiita o ene,
marogwa irima rūu manyenjeire.

⁹ Hīndī iyo ngoro yakwa īgaacanjāmūka nĩ ūndū wa Jehova,
na īkenagīre ūhonokio wake.

¹⁰ Nīngwanīrīra na ngoro yakwa yothe, njūūrie atīrī,
“Nūū ūhaana tawe, Wee Jehova?

O Wee ūhatūrāga andū arīa athīni harī arīa marī hinya kūmakīra,
ūkahatūra athīni na abatari harī arīa mamatunyaga indo.”

¹¹ Nīkūumīrīte aira a maheeni,
makanjūūria ūhoru wa maūndū itooī.

¹² Wega wakwa mandihaga na ūūru,
magatiga ngoro yakwa īrī na ihooru.

¹³ No rīrīa o maarī arūaru, niĩ ndehumbire nguo ya ikūnia,
na ngūinyiīhia na ūndū wa kwīhinga kūrīa irio.

Rīrīa mahooya makwa maagire macookio-rī,

¹⁴ ndaikarire ngīcakayaga,

o taarī mūrata wakwa kana mūrū wa maitū ndaacakayagīra.

Ndethikīire ndī na ihooru,

o taarī mūdū ūracakāra nyina.

¹⁵ No rīrīa ndahīngirwo ngīgwa, o moonganire hamwe mangenerere;
atharīkīri makīūngana maatharīkīre itekūmenya.

Manjaambirie mategūtīgithīria.

¹⁶ Maanyūrūrāgia ta andū matooī Ngai,
makaahagaranīria magego mao.

¹⁷ Wee Jehova-rī, nĩ nginya rī ūgūikara wīroreire?

Hatūra muoyo wakwa kuuma harī wanangi wao,

ūhatūre muoyo wakwa wa goro kuuma harī mīrūūthi īno.

¹⁸ Nĩ niĩ ngūgūcookeria ngaatho kiūngano-inī kīrīa kīnene;
ndikūgocaga ndī gatagatī ka andū aingī.

¹⁹ Ndūkareke arīa maathūire tūhū
mangūūrīre maitho, mangenerere;

kana acio maamenete hatarī gītūmi
moinanīre maitho.

²⁰ Matiarāgia ndeto cia thayū,
no mathugundaga maūndū ma maheeni,
ma gūūkīrīra andū arīa maikaraga na thayū būrūri-inī.

- ²¹ Manjathamagĩria tũnua twao makoiga atĩrĩ,
“Haiya! Haiya! Maitho maitũ nĩmeyoneire ũguo.”
- ²² Wee Jehova, nĩwĩoneire ũguo; tĩga gũkira.
Wee Mwathani-rĩ, ndũgaikare haraaya na nĩĩ.
- ²³ Arahũka, ũkĩra ũngĩtĩre!
Hũũranĩra, Wee Ngai wakwa na Mwathani wakwa.
- ²⁴ Wee Jehova, ndũira kũringana na ũthingu waku, Wee Ngai wakwa;
ndũkareke mangũũrĩre maitho, mangenerere.
- ²⁵ Ndũkareke meciirie atĩrĩ, “Haiya, ũguo noguo tũrendaga gwĩkĩke!”
Kana moige atĩrĩ, “Nĩtũmũmeretie.”
- ²⁶ Arĩa othe mangũũragĩra maitho mangenerere nĩ ũndũ wa mĩnyamaro yakwa
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe metũũgagĩria igũrũ rĩakwa
maroconorithio na maagithio gĩtĩio.
- ²⁷ Arĩa makenaga ndaatuĩrwo ciira na kĩhooito,
nĩmanĩrĩre na gĩkeno na gũcanjamũka;
nĩmatũũre moigaga atĩrĩ, “Jehova arotũgĩrio,
o we ũkenagĩra ũgaacĩru wa ndungata yake.”
- ²⁸ Rũrĩmĩ rwakwa rũrĩaragĩa ũhoru wa ũthingu waku,
na ngũgoocage mũthenya wothē.

36

Waganu wa Andũ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndĩ na ndũmĩrĩri nditũ ngoro-inĩ yakwa,
ĩkonĩ wĩhia wa mũndũ ũrĩa mwaganu:
Nĩ atĩrĩ, hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai
maitho-inĩ make.
- ² Nĩ gũkorwo maitho-inĩ make mwene erahaga mũno,
ũũ atĩ ndangĩhota gũkũũrana o na kana athũũre mehia make.
- ³ Ciugo cia kanua gake nĩ cia waganu na nĩ cia maheeni;
nĩatigĩte gũtuĩka mũndũ mũũgĩ na wa gwĩkaga wega.
- ⁴ O na arĩ ũrĩrĩ-inĩ wake athugundaga o maũndũ mooru;
eheanaga njĩra-inĩ ya kũmwerekera gwĩka ũũru,
na ndathũũraga ũndũ mũũru.
- ⁵ Wee Jehova-rĩ, wendani waku ũkinyĩte o igũrũ,
naguo wĩhokeku waku ũgakinya o matu-inĩ.
- ⁶ ũthingu waku ũhaana ta irĩma irĩa nene,
kĩhooito gĩaku gĩkarikĩra ta kũrĩa kũrĩku.
Wee Jehova-rĩ, ũmenyagĩrĩra mũndũ o na nyamũ.
- ⁷ Hĩ! Kaĩ wendo waku ũrĩa ũtathiraga nĩ wa goro mũno-ĩ!
Andũ othe anene na anini
moragĩra kũgunyĩ-inĩ kĩa mathagu maku.
- ⁸ Marĩaga makaĩgania kuumana na ũingĩ wa nyũmba yaku;
ũmaheaga gĩa kũnyua kuuma rũũ-inĩ rwaku rwa gĩkeno.
- ⁹ Nĩgũkorwo gĩthima kĩa muoyo kĩrĩ kũrĩ we;
ũtheri-inĩ waku nĩho tuonaga ũtheri.
- ¹⁰ Kĩrĩrĩria kwenda arĩa makũũĩ,
naguo ũthingu waku ũtũũre na arĩa arũngĩrĩru ngoro.
- ¹¹ Ikinya rĩa ũrĩa mwĩtĩĩ rĩroaga kũnjũkĩrĩra,
o na kana guoko kwa ũrĩa mwaganu kũnyingate.
- ¹² Ta rora wone ũrĩa andũ arĩa mekaga ũũru magwĩte thĩ;
maikanitio thĩ, na matingĩhota gũũkĩra!

37

Marigĩrĩrio ma Andũ arĩa Athingu na arĩa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Tigaga gũthĩĩnika ngoro nĩ ũndũ wa andũ arĩa mekaga ũũru,
o na kana ũiguage ũũru nĩ ũndũ wa arĩa mekaga mahĩtia;
- ² Nĩgũkorwo acio makaahooa o narua o ta ũrĩa nyeki ihoohaga,
na makue narua o ta ũrĩa riya rihoohaga rĩamunyo.
- ³ Wĩhoke Jehova na wĩkage wega;
tũũra bũrũri-inĩ ũkenagĩra ũrĩithio wa thayũ.
- ⁴ Īkaga maũndũ ma gũkenia Jehova,
na nĩarikũhingagĩria merirĩria ma ngoro yaku.
- ⁵ Rekagĩrĩria Jehova njĩra yaku;
mwiĩhokage o we, nake nĩarĩkaga maũndũ maya:
- ⁶ Nĩarĩtũmaga ũthingu waku ware o ta rũciĩnĩ,
nakĩo kĩhoo to gĩa ciira waku kĩare o ta rĩũa rĩa mũthenya barigici.
- ⁷ Hoorera mbere ya Jehova na ũmweterere ũtegũthethũka;
ndũgathĩĩnike ngoro rĩrĩa andũ magaacĩra mĩthiĩre-inĩ yao,
rĩrĩa mekũhingia mathugunda mao ma gwĩka ũũru.
- ⁸ Tigaga kũrakara na wĩrigagĩrĩrie mang'ũrĩ;
tigaga gũthĩĩnika ngoro, tondũ ũndũ ũcio no ũtũme wĩke ũũru.
- ⁹ Nĩgũkorwo andũ ooru nĩmakaniinwo,
no arĩa mehokete Jehova nĩmakagaya bũrũri.
- ¹⁰ No kahinda kanini, arĩa aaganu mage kuoneka rĩngĩ;
o na mũngĩmacaria, mũtingĩmoona.
- ¹¹ No arĩa ahooreri nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre makenete nĩkũingĩhĩrwo nĩ thayũ.
- ¹² Andũ arĩa aaganu mathugundaga mokĩrĩre andũ arĩa athingu,
na makamahagaranĩria magego;
- ¹³ no Mwathani athekagĩrĩa andũ acio aaganu,
nĩgũkorwo nĩoi mũthenya wao niĩrooka.
- ¹⁴ Andũ arĩa aaganu macomorete hiũ cia njora,
na makageeta ũta
nĩguo maniine mũndũ ũrĩa mũthĩĩni na mũbatari,
na moorage andũ arĩa njĩra ciao irũngĩrĩrie.
- ¹⁵ No hiũ icio ciao cia njora igaatheeca ngoro ciao ene,
na mota mao moinangwo.
- ¹⁶ Nĩ kaba kĩndũ kĩnini kĩrĩ na andũ arĩa athingu,
gũkĩra ũtonga mũingĩ wa andũ aaganu;
- ¹⁷ nĩgũkorwo hinya wa andũ arĩa aaganu nĩũkaniinwo,
no Jehova atiiragĩrĩa andũ arĩa athingu.
- ¹⁸ Matukũ ma andũ arĩa matarĩ ũcuuke nĩmooĩo nĩ Jehova,
na igai rĩao rĩgũtũũra nginya tene.
- ¹⁹ Hĩndĩ ya mwanangĩko matikoona ũũru;
na hĩndĩ ya ng'aragu magaakorwo na irio cia kũigana.
- ²⁰ No andũ arĩa aaganu nĩmagathira:
Thũ cia Jehova igaathira ta ũrĩa ũthaka wa mĩgũnda ũthiraga,
nĩkabuĩria, ibuĩrie o ta ndogo.

- ²¹ Andũ arĩa aaganu makooombaga na matirĩhaga,
no arĩa athingu maheanaga na ũtaana;
- ²² andũ arĩa Jehova arathimĩte nĩmakagaya bũrũri,
no arĩa arumĩte nĩmakaniinwo.
- ²³ Jehova angĩkenio nĩ mũthĩire wa mũndũ,
atũmaga makinya make marũme wega;
- ²⁴ o na angĩhĩngwo, ndangĩgũa,
nĩgũkorwo Jehova amũnyiiitagĩrĩra na guoko gwake.
- ²⁵ Ndaarĩ mũnini, na rĩu ndĩ mũkũrũ,
no ndirĩ ndoona andũ arĩa athingu matiganĩrio,
kana ciana ciao ikihooya irio.
- ²⁶ Hĩndĩ ciothe makoragwo marĩ ataana,
na makombanagĩra matekwenda uumithio;
ciana ciao nĩ ikaarathimwo.
- ²⁷ Theemaga ũũru, na wĩkage wega,
nawe ũtũũre bũrũri-inĩ nginya tene.
- ²⁸ Nĩgũkorwo Jehova endete o kĩhooto,
na ndagatiganĩria arĩa ake ehokeku.
- Acio megũtũũra magitĩrwo nginya tene,
no ciana cia arĩa aaganu nĩikaniinwo.
- ²⁹ Andũ arĩa athingu nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre kuo nginya tene.
- ³⁰ Kanua ka mũndũ mũthingu gatumũkaga ndeto cia ũũgĩ,
naruo rũrĩmĩ rwake rũkaaria kĩhooto.
- ³¹ Watho wa Ngai wake ũrĩ o ngoro-inĩ yake;
makinya make matingĩtenderũka.
- ³² Andũ arĩa aaganu maikaraga moheirie arĩa athingu,
magĩcaria o ũrĩa mangĩmooraga;
- ³³ no Jehova ndakamatiganĩria moko-inĩ ma andũ acio aaganu,
kana areke matuĩrwo atĩ nĩ ehia rĩrĩa magaaciirithio.
- ³⁴ Etagĩrĩra Jehova
na ũrũmagĩrĩre njĩra yake.
Nĩagagũtũũgĩria nĩguo ũgae bũrũri;
rĩrĩa andũ arĩa aaganu makaaniinwo-rĩ,
wee nĩũkeyonera ũndũ ũcio.
- ³⁵ Nĩnyonete mũndũ mwaganu na mũndũ ũtarĩ tha
agaaciire ta mũtĩ mũruru ũrĩ o imerero-inĩ riaguo,
- ³⁶ no thuutha wa kahinda o kanini akĩehera,
akĩaga gũkorwo ho rĩngĩ;
o na gũtuũka nĩndamũcaririe, ndiigana kũmuona.
- ³⁷ Cũrania ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke,
na ũrore ũrĩa mũrũngĩrĩru,
ũhoru wake wa matukũ marĩa magooka nĩ ũhoru wa thayũ.
- ³⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa ehia othe nĩmakaniinwo;
no andũ arĩa aaganu mũthia wao nĩ kũũragwo makoogwo.
- ³⁹ Ũhonokio wa andũ arĩa athingu uumaga kũrĩ Jehova;
we nĩwe kĩhitho kĩa kĩa hinya hĩndĩ ya mathĩĩna.
- ⁴⁰ Jehova nĩamateithagia na akamateithũra;
amateithũraga kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu na akamahonokia,

tondũ moragĩra harĩ we.

38

Ihooya rĩa Mũndũ Ūrathũĩnika

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ndũkandũithie ūrĩ na marakara,
kana ūũherithie ūrĩ na mang'ũrĩ.
- ² Nĩgũkorwo mĩguĩ yaku nĩĩtheceete,
na guoko gwaku nĩ kũũhũrĩte mũno.
- ³ Ndirĩ na ūgima wa mwĩrĩ tondũ wa mang'ũrĩ maku;
mahĩndĩ makwa nĩmarũaru nĩ ūndũ wa mehia makwa.
- ⁴ Mahĩtia makwa nĩmanditũhiire mũno
o ta mũrigo mũritũ itangĩhota gũkuua.
- ⁵ Ironda ciakwa nĩitogotete na ikanunga
nĩ tondũ wa ūrimũ wakwa wa mehia.
- ⁶ Thiiaga ndĩĩhacĩte, ngakungĩrĩra mũno,
mũthenya wotho ndindaga ngĩcakaya.
- ⁷ Mũgongo wakwa ūiyũritwo nĩ ruo ta rwa mwaki;
ndirĩ na ūgima wa mwĩrĩ.
- ⁸ Ndĩ mũmocu na ngathuthĩka biũ;
ndĩracaaya nĩ ruo rwa ngoro.
- ⁹ Wee Mwathani, wendi wakwa wotho ūrĩ o mbere yaku;
gũcaaya gwakwa ti kũhitharu harĩwe.
- ¹⁰ Ngoro yakwa nĩĩratuuma mũno,
naguo hinya wakwa nĩgũthira ūrathira;
o na ūtheri nĩumĩte maitho-inĩ makwa.
- ¹¹ Arata na athiritũ akwa matiendaga kũnguhĩrĩria
nĩ ūndũ wa ironda ciakwa;
o na andũ a itũũra riakwa manjkaraga haraihu.
- ¹² Andũ arĩa mendaga kũnjũraga nĩ mĩtego mandegagĩra,
arĩa mendaga kũnjĩka ūũru maaragia ūrĩa mangĩnyũnũha;
mũthenya wotho mathugundaga o maheeni.
- ¹³ Nĩĩ haana ta mũndũ gĩtaigua, ūrĩa ūtaiguaga,
ngahaana ta mũndũ ūtaaragia, ūrĩa ūtangĩtumũra kanua gake;
- ¹⁴ ndũikĩte ta mũndũ ūtaiguaga,
ũrĩa kanua gake gatarĩ ūndũ kangĩhota gũcookia.
- ¹⁵ Wee Jehova, Wee nĩwe njetagĩrĩra;
Wee Mwathani Ngai wakwa, Wee nĩwe ūkũnjookeria ūhoru.
- ¹⁶ Nĩgũkorwo ndoigire atĩrĩ, "Ndũkanareke thũ ciakwa ingenerere,
o na kana ciĩtũũgĩrie igũrũ riakwa rĩria kũgũrũ gwakwa gwatenderũka."
- ¹⁷ Nĩgũkorwo ngirie kũgũa,
na njikaraga ndĩ na ruo hĩndĩ ciothe.
- ¹⁸ Nĩngumbũra waganu wakwa;
nĩthĩĩnĩtio nĩ mehia makwa.
- ¹⁹ Thũ ciakwa iria irĩ kĩyo nĩcio nyingĩ;
arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi nĩ aingĩ.
- ²⁰ Andũ arĩa mandĩhaga wega wakwa na ūũru
manjambagia rĩria nĩ ngũthingata ūndũ ūrĩa mwega.
- ²¹ Wee Jehova, ndũkandiganĩrie;
Wee Ngai wakwa, ndũgaikare haraihu na nĩ.
- ²² Ūka narua ūndeithie,
Wee Mwathani, Mũhonokia wakwa.

39

Kuumbūra Mehia kwa Mündū Mũthĩnĩku

Thaburi ya Daudi

¹ Ndoigire atĩrĩ, “Ndĩmenyagĩrĩra mũthiire yakwa,
ndĩrigagĩrĩrie ndikehie na rūrĩmĩ rwakwa;
nĩnguoha kanua gakwa

rĩrĩa rĩothe mündū mwaganu arĩ harĩa ndĩ.”

² No rĩrĩa ndakirĩte na ngahoorera,
itekwaria o na ūndū mwega-rĩ,
ruo rwakwa rūgĩkĩrĩrĩa kuongerereka.

³ Ngoro yakwa yahĩahĩaga thĩinĩ wakwa,
na o rĩrĩa ndecũuranagia, mwaki ũgiakana;
hĩndĩ iyo ngĩaria na rūrĩmĩ rwakwa, ngiuga atĩrĩ:

⁴ “Wee Jehova, nyonia mũthia wa mūtũũrĩre wakwa,
o na mũigana wa matukũ makwa;
nĩngĩmenye ũrĩa mūtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira na ihenya.

⁵ Ũtũmĩte matukũ makwa makuhĩhe ta rūhĩ;
mũigana wa mĩaka yakwa ti ta kindũ harĩwe.
Mündū o wothē ũrĩ muoyo o na rĩrĩa ehaandĩte wega nĩ kindũ gĩa tũhũ.

⁶ Ti-itherũ mündũ nĩ ta kĩruru rĩrĩa egũcangacanga:
Mĩhang’o irĩa ehang’agia nayo no ya tũhũ;
eigagĩra ũtonga, no ndooĩ nũũ ũkeeguna naguo.

⁷ “No rĩu, Mwathani-rĩ, nĩ kĩ njetereire?
Wee nĩwe mwĩhoko wakwa.

⁸ Honokia kuuma mehia-inĩ makwa mothe;
ndũkareke thekererwo nĩ andũ arĩa akĩgu.

⁹ Ndakirĩte ki; ndingĩatumĩrĩre kanua gakwa,
nĩgũkorwo nĩwe wekĩte ũguo.

¹⁰ Njeheria ihũura rĩaku;
nĩhootetwo nĩ iringa rĩa guoko gwaku.

¹¹ We ũrũithagia na ũkaherithia andũ nĩ ūndũ wa mehia mao;
ũniinaga ũtonga wao ta memenyi;
mündũ no ta kindũ gĩa tũhũ.

¹² “Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
thĩkĩrĩria ngĩgũkaira undeithie;
ndũkarege kũigua kĩrĩro gĩakwa.

Nĩgũkorwo njikaranagia nawe ta ndĩ mũgeni,
ngahaana ta mündũ ũthaamĩre kuo,
o ta ũrĩa maithe makwa mothe maatarĩ.

¹³ Wihũgũre na kũngĩ ũtĩge kũnyona, nĩguo ngĩkene rĩngĩ,
itanathĩ njage gũkorwo ho rĩngĩ.”

40

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

¹ Ndetereire Jehova o ngĩrĩrĩrie;
nake agĩthĩkĩrĩria akĩgua kĩrĩro gĩakwa.

² Nĩ aandutire irima rĩa mũũro,
thĩinĩ wa ndoro yari ndenderũ,
agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
na agĩtũma ndĩhaande wega.

³ Eekĩrĩre rwĩmbo rwerũ kanua-inĩ gakwa,
rwĩmbo rwa kũgoocaga Ngai witũ naruo.

Andũ aingĩ marĩonaga ũguo magetigĩra,
nao makehoka Jehova.

- ⁴ Kūrathimwo nĩ mündũ
 ūrĩa ūtũite atĩ arĩhokaga o Jehova,
 na nderĩgagĩrĩa andũ arĩa etĩĩ,
 o acio marũmagĩrĩa ngai cia maheeni.
- ⁵ Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ,
 magegania marĩa wikĩte nĩ maingĩ.
 Maündũ maria ūtũbangĩire
 gũtirĩ mündũ ūngĩhota gũgũtaarĩria;
 korwo ndaaria heane ūhoro wamo-rĩ,
 mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno kũmoiga.
- ⁶ Wee-rĩ, ti magongona na maruta weriragĩria,
 no nĩũũheete matũ ma gũkũigua;
 maruta ma njino na maruta ma kũhoroheria mehia
 ti mo maakũbatairie.
- ⁷ Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ūyũ haha, nĩndooka,
 o ta ūrĩa kwandĩkitwo ūhoro wakwa ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo.
- ⁸ Nĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi waku, Wee Ngai wakwa;
 watho waku ūrĩ ngoro-inĩ yakwa.”
- ⁹ Nyanagĩrĩa ūhoro wa ūthingu ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene;
 o ta ūrĩa ūũĩ, Wee Jehova,
 nĩ ndihingaga mĩromo yakwa.
- ¹⁰ Nĩ ndihithagĩrĩa ūthingu waku ngoro-inĩ yakwa;
 njaragia ūhoro wa wĩhokeku na ūhonokio waku.
 Wendo waku na ūhoro waku wa ma
 ndirĩ ndacihitha kĩũngano kĩrĩa kĩnene.
- ¹¹ Wee Jehova-rĩ, ndũkagĩrĩrĩre tha ciaku inginyĩrĩre;
 wendo waku na ūhoro waku wa ma irongitagĩra hĩndĩ ciothe.
- ¹² Nĩgũkorwo mathĩina matangĩtarĩka nĩmandigiĩciirie;
 mehia makwa nĩmanginyĩrĩre, ngaremwo nĩkuona.
 Maingĩhĩte gũkĩra njuĩrĩ cia mĩtwe wakwa,
 na ngoro yakwa nĩyũrĩtwo nĩ hinya.
- ¹³ Wee Jehova-rĩ, itĩkĩra kũũhonokia,
 Wee Jehova-rĩ, ūka narua ūndeithie.
- ¹⁴ Andũ arĩa othe mendaga kũnjũraga
 maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
 arĩa othe mendaga nyanangwo
 marocooka na thuutha maconokete.
- ¹⁵ Andũ arĩa maathekagĩrĩa makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”
 Maroiyũrwo nĩ ihooru nĩ ūndũ wa thoni ciao.
- ¹⁶ No arĩa makũrongoragia
 marokena na macanjamũke nĩ ūndũ waku;
 arĩa mendete ūhonokio waku marotũura moigaga atĩrĩ,
 “Jehova arotũgĩrio!”
- ¹⁷ No rĩrĩ, nĩ ndĩ mũthĩini na mũbatari;
 Mwathani arondirikana.
 Wee nĩwe ūteithio wakwa na mũndeithũri;
 Wee Ngai wakwa-rĩ, hũhũ ūkĩndeithie.

nīarīmūrathimaga būrūri-inī,
na ndakamūrekereria kūrī merirīria ma thū ciake.
³ Jehova nīarīmūmenyagīrīra arī ūrīrī-inī arī mūrūaru,
na acooke amūhonie arī o hau ūrīrī-inī wake.

⁴ Ndoigire atīrī, “Wee Jehova, njiguīra tha;
honja, nīgūkorwo Wee nīwe njihīrie.”

⁵ Thū ciakwa ciaragia ūhoro wakwa na rūmena ikooria atīrī,
“Agakua rī, rītwa riake rīthire?”

⁶ Rīria rīothe mūdū ooka kūnyona,
aaheaga ūhoro wa maheeni, o rīria ngoro yake irahūnga ndeto cia kūnjambia;
agacooka agathiī gūcimemeerekia kūdū guothe.

⁷ Thū ciakwa ciothe iheehanagīra nīguo iinjūkīrīre;
injiiragīrīra maūdū mooru mūno, ikoiga atīrī,

⁸ “Mūrimū mūuru nīumūnyiitē;
ndarī hīndī agokīra hau akomete.”

⁹ O na mūrata wakwa wa hakuhī, ūria ndirehokete,
o ūria tūrīanagīra irio nake nīangarūrūkīte.

¹⁰ No rīrī, Wee Jehova, njiguīra tha;
njarahūra, nīguo ndīrīthirie harīo.

¹¹ Nīnjūū atī nīūkenetio nī nī,
nīgūkorwo thū yakwa ndīndoorētie.

¹² We nīūnyīitīrīre nī ūndū wa wagīrīru wakwa,
na ūkanjiga harīwe nginya tene.

¹³ Jehova, o we Ngai wa Isiraēli, arogoocwo,
kuuma tene wa tene nginya tene na tene.
Ameni, na nīngī Ameni.

Ibuku rīa Keerī

42

Thaburi 42-72

Kwīhoka ūhonokio wa Mwathani. Thaburi ya Ariū a Kora

¹ O ta ūria thwariga īnyootagīra tūrūū twa maaī,
no taguo ngoro yakwa ikūnyootagīra, Wee Ngai.

² Ngoro yakwa nī Ngai īnyootagīra, O we Mūrungu ūria ūrī muoyo.
Ī nī rī ngaathī ngacemanie na Ngai?

³ Maithori makwa matuīkīte nīmo irio ciakwa
mūthenya o na ūtukū,
nao andū manjūūragia mūthenya wothē atīrī,
“Ngai waku akīrī ha?”

⁴ Maūdū maya ndīmaririkanaga
o ngītūrūrāga ngoro yakwa:
ngaririkana ūria ndatwanaga na kīrīndī,
ndongoretie mūtongoro nginya nyūmba-inī ya Ngai,
tūkīanagīrīra na gīkeno na tūgīcookagia ngaatho,
ndī kīrīndī-inī hīndī ya ciathī.

⁵ Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīnī wakwa?
Wīrīgagīrīre Ngai, nīgūkorwo no ndīrīmūgoocaga,
o we Mūhonokia wakwa, na Ngai wakwa.

⁶ Ngoro yakwa nīndītūhīre īrī thīnī wakwa;
nī ūndū ūcio nīngūkūririkana
ndī būrūri wa Jorodani,

o kũu irĩma-inĩ cia Herimoni; * kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Mizari.
 7 Ndia imwe nĩireta ndia irĩa ingĩ
 na mũgambo wa mũrurumo wa ndururumo ciaku cia maaĩ;
 makũmbĩ maku mothe o na ndiihũ nĩciũkĩte, ikaahubanĩria.

8 Mũthenya-rĩ, Jehova nĩariathagĩrĩra wendo wake harĩ nĩ,
 na ũtukũ nĩ rwĩmbo ndĩrĩmũinagĩra,
 rĩrĩ ihooya rĩa kũhooya Mũrungu wa muoyo wakwa.

9 Njũũragia Mũrungu, o we rwaro rwakwa rwa Ihiga, atĩrĩ,
 “Ūriganĩirwo nĩ nĩ nĩkĩ?

Ingĩthĩ ngĩcakayaga nĩkĩ,
 nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ thũ?”

10 Nĩ ta ngũhehenjwo mahĩndĩ makwa,
 rĩrĩa amuku akwa mekũnyũrũria,
 magatinda mũthenya wothe makĩnjũũria atĩrĩ,
 “Ngai waku akĩrĩ ha?”

11 Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ?
 Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩnĩ wakwa?
 Wĩrĩgagĩrĩre Ngai,
 nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
 o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

43

Kwĩhoka Ūhonokia wa Mwathani

1 Nduĩra ciira wakwa, Wee Ngai,
 na ũnjiirĩrĩre harĩ rĩrĩrĩ rĩrũ rĩtagwĩtikĩtie;
 ndeithũra kuuma kũrĩ andũ aya aaganu na maaragia maheeni.

2 Wee Ngai nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya.
 Ūndiganĩrie nĩkĩ?

Ingĩthĩ ngĩcakayaga nĩkĩ
 nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ thũ?

3 Tũma ũtheri waku na ũhoro waku wa ma,
 ũreke indongorie arĩ cio;
 reke inginyie kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩa mũre,
 o kũu gĩikaro-inĩ gĩaku.

4 Hĩndĩ iyo nĩngathĩ kĩgongona-inĩ kĩa Ngai,
 nginye harĩ Mũrungu, o we gĩkeno gĩakwa, na o we ngenagĩra.
 Nĩndĩrikũgoocaga ngĩhũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto,
 Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa.

5 Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩirwo nĩkĩ?
 Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩnĩ wakwa?
 Wĩrĩgagĩrĩre o Ngai,
 nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
 o we Mũhonokia wakwa na Ngai wakwa.

44

1 Twanaigua na matũ maitũ Wee Ngai,
 tũkĩrwo nĩ maithe maitũ
 ũrĩa wekire matukũ-inĩ mao,
 o matukũ macio ma tene.

2 Nĩwaingatiire ndũrĩrĩ na guoko gwaku,
 na ũgĩcooka kũhaanda maithe maitũ kuo;
 Wee nĩwanyariire irĩndĩ iria ingĩ,
 na ũgĩtũma maithe maitũ magaacĩre.

* 42:6 Herimoni kwari mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini wa bũrũri wa Isiraeli.

- ³ Matiegwatĩre bũrũri ũcio na hinya wa rūhiũ rwao,
o na ti icoka ciao ciamahaire ũhootani;
no nĩ guoko gwaku kwa ũrĩo, ĩĩ nĩ gĩcoka gĩaku,
na ũtheri wa gĩthiithi gĩaku, nĩgũkorwo nĩwamendete.
- ⁴ Wee nĩwe Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
ũria wathagĩrĩra Jakubu ũhootani.
- ⁵ Wee nĩwe ũtũhotithagia kũhoota thũ ciitũ;
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku tũrangagĩrĩria arĩa marĩ muku na ithuĩ.
- ⁶ Ndiĩhokaga ũta wakwa,
rũhiũ rwakwa rwa njora ti ruo rũngĩhootanĩra;
- ⁷ no Wee nĩwe ũtũtooranagĩria harĩ thũ ciitũ,
ũgagĩconorithia acio matũthũire.
- ⁸ Ngai nĩwe tũtindaga tũkĩrahĩra mũthenya wothe,
na tũgũtũũra tũgoocaga rĩitwa rĩaku nginya tene.
- ⁹ No rĩu nĩtũtiganĩrie na ũgatũconorithia;
nĩtũtigĩte gũtwaranaga na mbũtũ ciitũ cia ita.
- ¹⁰ Nĩwatũmire tũũrĩre thũ ciitũ,
o icio itũthũire igetahĩra indo ciitũ.
- ¹¹ Ũtũrekereirie tũtambuurwo ta ng'ondũ,
na ũgatũhurunja harĩ ndũrĩrĩ.
- ¹² Wendetie andũ aku ta kindũ tũhũ,
ndũrĩ uumithio wonete nĩ ũguo ũmendetie.
- ¹³ Nĩtũtũmĩte tũmenwo nĩ andũ arĩa tũhakanĩte nao,
tũgatuĩka a kũnyararwo na gũthekekerwo nĩ arĩa matũthiũrũkĩirie.
- ¹⁴ Nĩtũtũmĩte tũtuĩke a kuunagwo thimo nĩ ndũrĩrĩ;
tũgagĩtuĩka a kũinainagĩrio mĩtwe nĩ andũ.
- ¹⁵ Ndindaga njonokete mũthenya wothe,
ngahumbwo nĩ thoni ũthiũ wothe,
- ¹⁶ nĩ ũndũ wa inyũrũri cia andũ arĩa maanyũrũragia na makaanuma,
tondũ wa thũ ĩrĩa ĩrenda kwĩrĩhĩria.
- ¹⁷ Twakorirwo nĩ maũndũ macio mothe,
o na gũtuĩka tũtiariganĩrwo nĩwe,
o na kana tũgĩthaahia kĩrĩkanĩro gĩaku.
- ¹⁸ Ngoro ciitũ iticookete na thuutha;
makinya maitũ matiumĩte njĩra-inĩ yaku.
- ¹⁹ No ũtũhehenjete, na ũgatũtua imamo cia mbwe,
na ũgatũhumbĩra na nduma nene.
- ²⁰ Tũngĩkorwo nĩtwariganĩrwo nĩ rĩitwa rĩa Ngai witũ,
o na kana tũkĩambararia moko kũrĩ ngai ng'eni-rĩ,
- ²¹ githĩ Ngai ndangĩamenyire ũhoru ũcio,
kuona atĩ nĩamenyaga hitho cia ngoro?
- ²² No nĩ ũndũ waku tũtindaga tũng'etheire gĩkuũ mũthenya wothe;
tũtuĩtwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.
- ²³ Wee Mwathani, arahũka! Ũgĩkomete nĩkĩ?
Wĩyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie nginya tene.
- ²⁴ Ũhithĩte ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkariganĩrwo nĩ mathĩĩna maitũ na kũhinyĩrĩrio gwitũ?
- ²⁵ Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ;
mĩĩrĩ iitũ ikĩnyĩtanĩte na thĩ.
- ²⁶ Arahũka ũtũteithie;
tũkũũre tondũ wa wendani waku ũtathiraga.

45

Rwĩmbo rwa Kũinĩra Mũthamaki Akihikania

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Ngoro yakwa iĩyũrĩtwo nĩ ũhoru mwega
rĩrĩa ngũinĩra mũthamaki rwĩmbo rūrũ;
rūrĩmĩ rwakwa no ta karamu ka mwandĩki ũrĩa mũũgĩ.
- ² Wee ũrĩ mũthaka mũno gũkĩra andũ othe,
nacio iromo ciaku nĩciitĩrĩrio maũndũ ma ũtugi,
kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte nginya tene.
- ³ Wĩohe rūhiũ rwaku rwa njora njohero,
Wee njamba ino irĩ hinya;
wĩhumbe ũkaru waku o na ũnene.
- ⁴ Ũrĩ thĩinĩ wa ũnene waku thĩi ũhaicĩte mbarathi,
ũkĩhootanaga nĩ ũndũ wa ũhoru wa ma, na wa kwĩnyiihia, o na wa ũthingu;
reke guoko gwaku kwa ũrĩo kuonanie ciiko cia kũmakania.
- ⁵ Mĩguĩ yaku irĩa mũũgĩ nĩthece thũ cia mũthamaki o ngoro-inĩ;
ndũrĩrĩ nĩgwe magũrũ-inĩ maku.
- ⁶ Wee Ngai, gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩgũtũura tene na tene;
mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo ũgaatuĩka mũthĩgi wa ũthamaki waku.
- ⁷ Wee wendete ũthingu no ũgathũura waganu;
nĩ ũndũ ũcio Ngai, o we Ngai waku,
nĩakwambararĩtie gũkĩra athiritũ aku othe
na ũndũ wa gũgũitĩrĩria maguta ma gĩkeno.
- ⁸ Nguo ciaku ciothe inungĩte o manemane, na thubiri, na mũndarathini;*
nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na inanda cia nga
marĩ ciikaro-inĩ cia mũthamaki iria igemetio na mĩguongo.
- ⁹ Thĩinĩ wa andũ-a-nja aku arĩa atĩku harĩ na aarĩ a athamaki;
mũhiki ũcio wa mũthamaki aikarĩte mwena waku wa ũrĩo
egemetie na thahabu ya Ofiri.
- ¹⁰ Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ũyũ, wĩcũũranie na ũigũe:
Riganĩrwo nĩ andũ anyu o na nyũmba ya thoguo.
- ¹¹ Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ ũthaka waku;
mũtĩte, nĩgũkorwo nĩwe mwathi waku.
- ¹² Mwarĩ wa Turo nĩagakũrehera kiheo,
o nao andũ arĩa atongu mũno magatuĩka a kwĩyendithia hariwe.
- ¹³ Mwarĩ wa mũthamaki no riiri mũtheri arĩ naguo arĩ thĩinĩ wa nyũmba yake,
nguo yake itumĩtwo na ndigĩ cia thahabu.
- ¹⁴ Aratwarwo harĩ mũthamaki ehumbĩte nguo ng'emie;
oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũrĩ we.
- ¹⁵ Mararehwo na gĩkeno na ndũhiũ;
nĩmatoonye nyũmba ya mũthamaki.
- ¹⁶ Ciana cianyu nĩcio igaacooka ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ guothe.
- ¹⁷ Nĩngũtũma ũtũũre ũririkanagwo nĩ njiarwa na njiarwa;
nĩ ũndũ ũcio ndũrĩrĩ igaatũura igũkumagia tene na tene.

46

Ngai arĩ Hamwe na Ithuĩ

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Ngai nĩwe rĩũrĩro rĩitũ o na hinya witũ,
o we ũteithio witũ hĩndĩ ya mathĩĩna.

* 45:8 Nguo nĩciatagĩrĩrio maguta manungi wega.

- ² Tondū ūcio tūtingūtīgīra, o na thī īngīthingitha,
na irīma igwe iria-inī,
- ³ o na maaī marīo mangīruruma na mahūyūke,
nginya irīma igathingithio nī nditi yamo.
- ⁴ Nī kūrī rūūī rūrīa tūrūūī twaruo tūkenagia itūūra rīa Ngai,
gīkaro kīu kīamūre kīa Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.
- ⁵ Ngai arī kūu thīinī wa itūūra rīu, na ritikenyenyeke;
Ngai nīwe ūkaarīteithia kīrooko gūgīkīa.
- ⁶ Ndūrīrī nīraronja, namo mothamaki makenyenya;
nake agūūthūka-rī, thī īgatweka.
- ⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arī hamwe na ithuī;
Ngai wa Jakubu nīwe kīirigo giitū kīa hinya.
- ⁸ Ūkai muone cīko iria Jehova ekīte,
ūkai muone ūrīa akirītie thī ihooru.
- ⁹ Aniinaga mbaara nginya ituri cia thī;
oinaga ūta na agathethera itimū,
na agacina ngo na mwaki.
- ¹⁰ “Hooreraī, na mūmenye atī nī nī nī Ngai;
nīngatūūgīrio ndūrīrī-inī,
na ndūūgīrio thī yothe.”
- ¹¹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arī hamwe na ithuī;
Ngai wa Jakubu nīwe kīirigo giitū kīa hinya.

47

Jehova nīwe Mūthamaki wa Thī Yothe

Thaburi ya Ariū a Kara

- ¹ Inyuī andū a ndūrīrī ciothe, hūūrai hī;
ugīrīrai nī ūndū wa Ngai, na mwanīrīre mūrī na gīkeno.
- ² Jehova Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno kaī nī wa gwītīgīrwo-ī,
O we Mūthamaki mūnene ūrīa wathaga thī yothe!
- ³ Atooragia ndūrīrī igaikara rungu rwitū,
irīndī igaikara rungu rwa makinya maitū.
- ⁴ Nīwe watūthuurīre igai riitū,
ithuī gīkeno kīa Jakubu, o ūcio eendete.
- ⁵ Ngai nīambatīte, o agīkūngūyagīrwo na gīkeno,
Jehova akaambata akīhuhagīrwo tūrumbeta.
- ⁶ Inīrai Ngai mūmūgooce na nyīmbo, mūinīrei mūmūgooce;
inīrai Mūthamaki witū mūmūgooce, mūinīrei mūmūgooce.*
- ⁷ Nīgūkorwo Ngai nīwe Mūthamaki wa thī yothe;
mūgooceī na nyīmbo.
- ⁸ Ngai nīwe ūthamakagīra ndūrīrī;
Ngai aikarīre gītī gīake kīrīa gītheru kīa ūnene.
- ⁹ Andū a ndūrīrī arīa marī igweta nīmonganīte
matuīke ta andū a Ngai wa Iburahīmu,
nīgūkorwo athamaki a thī nī a Ngai;
we nīwe ūtūūgīrītio mūno.

48

Zayuni Itūūra rīa Jehova

Thaburi ya Ariū a Kara

* 47:6 Andū nīmainagīra Ngai kiambirīria kīa o mwaka na rūhīa rwarī kayū kanene rwetagwo shofari.

- ¹ Jehova nĩ mūnene, na nĩ wa kūgoocwo mūno,
arĩ kũu thĩinĩ wa itũūra inene rĩa Ngai witũ,
o kīrĩma-inĩ gĩake kīrĩa kīamũre.
- ² Kīrĩma kũu kĩa Ngai nĩ gĩthaka na gikaraiha na igūrũ,
na nĩkio gikeno gĩa thĩ yothe.
- O ta ũrĩa Zafoni gūtũgĩrĩte na igūrũ mūno,
no taguo Kīrĩma gĩa Zayuni kīhaana,
itũūra rĩu inene rĩa Mũthamaki ũrĩa Mūnene.
- ³ Ngai arĩ thĩinĩ wa ciikaro iria ngitĩre cia mũthamaki;
nake nīeyonanĩtie atĩ nĩwe kīirigo gĩacio kĩa hinya.
- ⁴ Rīrĩa athamaki maanyĩtanire hamwe
na magĩthĩi magatharĩkĩre itũūra rĩu,
- ⁵ maarĩonire, magĩtuĩka nda;
makĩūra nĩ kĩmako kīnene.
- ⁶ O hau-hau makĩnyiitwo nĩ kũinaina,
makĩgĩa na ruo ta rwa mūdũ-wa-nja akĩrũmwo.
- ⁷ Wamanangire o ta ũrĩa marikabu cia Tarishishi cianangagwo
nĩ rūhuho ruumĩte mwena wa irathĩro.
- ⁸ O ta ũrĩa tũiguĩte,
ũguo noguo tuonete
thĩinĩ wa itũūra inene rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
itũūra rĩu inene rĩa Ngai witũ:
Ngai egūtũūra arĩgitagĩra nginya tene.
- ⁹ Tūrĩ thĩinĩ wa hekarũ yaku, Wee Ngai,
twĩcũuranagia ũhoru wa wendo waku ũrĩa ũtathiraga.
- ¹⁰ O ta ũrĩa rĩitwa rĩaku rĩtarĩi, Wee Ngai,
ũguo noguo ngumo yaku iigana o nginya ituri-inĩ cia thĩ;
guoko gwaku kwa ũrĩo kũiyūrĩtwo nĩ ũthingu.
- ¹¹ Kīrĩma gĩa Zayuni nĩgĩkenaga,
namo matũūra ma Juda magacanjamũka
nĩ ũndũ wa matuĩro maku ma ciira.
- ¹² Ceeraceerai Zayuni, mūrĩthiūrũrũke,
mũtare mĩthiringo yario rĩa mĩraiha na igūrũ,
- ¹³ mūrore ũrĩa kũirigĩtwo na hinya,
na mūrore ciikaro iria ngitĩre cia mũthamaki,
nĩgeetha mũkeeraga rūciaro rūrĩa rūgooka ũhoru wacio.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo Ngai ũyũ nĩwe Ngai witũ nginya tene na tene;
egūtũūra atũtongoragia nginya hĩndĩ itagathira.

49

Ūrimũ wa Kwĩhoka Ūtonga

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ ndūrĩrĩ ciothe;
thikĩrĩriai, inyuothe mūtũūruga gũkũ thĩ,
- ² inyuĩ mūtari igweta na arĩa mūrĩ igweta,
inyuĩ itonga na athĩini mũigwe hamwe:
- ³ Kanua gakwa nĩgekwaria ciugo cia ũũgĩ,
mĩario ya ngoro yakwa ikorwo na ũtaũku.
- ⁴ Nĩngũtega gūtũ ndĩiguĩre thimo;
njooke ndaũre ndaĩ ĩno ngĩhũuraga kīnanda kĩa mũgeeto:
- ⁵ Nĩ kĩ kīngītũma nditigĩre hĩndĩ ya mathĩina,
rĩria andũ aaganu acio maheenanagia maathiūrũrũkĩirie,
- ⁶ o acio mehokaga ūtonga wao,

- na makeeraha nĩ ũingĩ wa indo ciao?
- ⁷ Gūtĩrĩ mündũ ũngĩhota gũkũũra muoyo wa mündũ ũngĩ,
kana arutĩre Ngai kindũ gĩa gũkũũra mündũ ũcio,
⁸ nĩgũkorwo ũkũũri wa muoyo nĩ ũndũ wa goro mũno,
gūtĩrĩ irĩhi rĩngĩgana o na atĩa,
⁹ atĩ nĩguo mündũ atũũre muoyo nginya tene,
na ndakanabuthe.
¹⁰ Nĩgũkorwo andũ othe nĩmonaga atĩ o na andũ arĩa oogĩ nĩmakuuaga;
mündũ mũkĩgu na mündũ kĩrimũ o nao nĩmakuaga,
magatigĩra andũ angĩ ũtonga wao.
¹¹ Mbĩrĩra ciao igũtũũra irĩ nyũmba ciao nginya tene,
ituĩke ciikaro ciao njjarwa na njjarwa,
o na gũtuĩka maarĩ na mĩgũnda yao ene.
¹² No mündũ-rĩ, o na arĩ na indo nyingĩ, ndatũũraga;
akuuaga o ta ũrĩa nyamũ ikuuaga igathira.
¹³ Ūyũ nĩguo ũndũ ũrĩa wathĩrĩrio arĩa meĩhokaga o ene,
na arũmĩrĩri ao, arĩa metĩkanagia na mĩario yao.
¹⁴ Maathĩrĩrio mbĩrĩra o ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo,
na gĩkuũ nĩkĩo gĩgaatũka mũrĩithi wao.
Magaathagwo nĩ andũ arĩa arũngĩrĩru rũciinĩ;
ciimba ciao ikaabuthĩra mbĩrĩra-inĩ,
irĩ kũraihi na nyũmba ciao nene.
¹⁵ No Ngai nĩagakũũra muoyo wakwa kuuma mbĩrĩra-inĩ;
ti-itherũ nĩwe ũkaanyamũkĩra.
¹⁶ Ndũkanetigĩre mündũ rĩrĩa aatuĩka gĩtonga,
rĩrĩa riiri wa nyũmba yake wongerereka;
¹⁷ nĩgũkorwo ndarĩ kindũ agaathĩĩ nakĩo akua,
riiri wake ndagaikũrũka naguo.
¹⁸ O na gũtuĩka rĩrĩa aarĩ muoyo eyoonaga arĩ mũrathime,
nĩgũkorwo andũ nĩmagũkumagia rĩrĩa wagaacĩra,
¹⁹ agakua athĩĩ kũrĩ maithe mao,
acio matagacooka kuona ũtheri rĩngĩ.
²⁰ Mündũ mũtongu ũtarĩ na ũmenyo
atarĩĩ o ta nyamũ irĩa ikuuaga igathira.

50

Ngoro Īiyũrĩtwo nĩ Ngaatho

Thaburi ya Asafu

- ¹ Jehova, o we Ngai ũcio Mwene-Hinya,
nĩaraaria, ageeta thĩ yothe
kuuma irathĩro rĩa riũa nginya kũrĩa rĩthũagĩra.
² Ngai aracangarara arĩ Zayuni
itũũra rĩu ithaka mũno.
³ Ngai witũ nĩ gũũka arooka na ndegũkĩra;
mbere yake nĩ mwaki ũrakana,
na akarigiicĩrio nĩ kĩhuhũkanio kĩnene.
⁴ Areeta igũrũ na thĩ
nĩguo ituĩke aira agĩciirithia andũ ake:
⁵ “Cookanĩrĩrai harĩ nĩ inyuĩ andũ akwa aamũre,
o inyuĩ mwagĩire kĩrĩkanĩro na nĩ na ũndũ wa kũndutĩra igongona.”
⁶ Nario igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu wake,
nĩgũkorwo Ngai we mwene nĩwe mũtuanĩri ciira.
⁷ “Inyuĩ andũ akwa, thikĩrĩrai na nĩngwaria,

ūthikīrīrie, wee Isiraeli, na nīngūruta ūira wa gūgūthita:
nī nīi Ngai, o Ngai waku.

- ⁸ Ndirakūrūithia nī ūndū wa magongona maku,
o na kana nī ūndū wa maruta maku ma njino,
maria makoragwo mbere yakwa hīndi ciothe.
⁹ Ndibataritio nī ndegwa yumite kiugū gīaku,
kana mbūri ciumite ciugū ciaku,
¹⁰ nīgūkorwo nyamū ciothe cia gīthaka nī ciakwa,
na ng'ombe iria irī tūrīma-inī ngiri na ngiri.
¹¹ Nyoni ciothe iria irī kū irīma-inī, gūtīrī o na īmwe itooī,
na ciūmbe ciothe cia werū-inī nī ciakwa.
¹² Ingīkorwo hūtiī, ndingīkwīra, nīgūkorwo thī nī yakwa,
na kīria gīothe kīrī thūinī wayo.
¹³ Nīi nīndīāga nyama cia ndegwa,
o na kana nganyua thakame ya mbūri?
¹⁴ Rutīra Ngai igongona rīa gūcookia ngaatho,
na ūhingagīrie Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno mīhītwa yaku,
¹⁵ na ūngayagīre mūthenya wa mīnyamaro;
na nīndīrīkūhonokagia, nawe ūngoocage.”

¹⁶ No rīrī, mūdū ūrīa mwaganu Ngai ekūmūūria atīrī:

- “Ūrī na kīhoto kīrīkū gīa kuuga mawatho makwa,
kana kwaria ūhoru wa kīrīkanīro gīakwa?
¹⁷ Nīūmenete ūrutani wakwa,
na ūgateanīria ciugo ciakwa.
¹⁸ Rīrīa wona mūici, ūnyīitanagīra nake;
na ūgūāga ūrūmwe na itharia.
¹⁹ Ūhūthagīra kanua gaku kwaria ndeto njūru,
na rūrīmī rwaku naruo rūkaaragia maheeni.
²⁰ Hīndi ciothe waragia ndeto cia gūūkīrīra mūrū wa thoguo,
ūgagīcambia mūrū-wa-nyūkwa.
²¹ Maūdū macio ūmekaga o ngirīte,
nawe ūgeciiria atī nīi ndarīi o tawe.
No rīrī, rīu nīngūkūrūithia,
nguonie maūdū maria wīkīte.

²² “Mwīcūraniei ūhoru ūyū, inyuī mūriganagīrwo nī Ngai,
nīguo ndīkamūtambuure, na haage mūdū wa kūmūteithūra.
²³ Mūdū ūrīa ūrutaga igongona rīa gūcookia ngaatho nī nīi atīāga,
na akahaarīria njīra
nīgeetha ndīmuonie ūhonokanio wa Ngai.”

51

Kūhooya Gūtherio na Kūrekerwo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai-rī, njigūira tha,
kūringana na wendo waku ūrīa ūtathiraga;
kūringana na tha ciaku nyingī-rī,
tharia mahītia makwa mathire.
² Thambia mahītia makwa mothe,
na ūūtherie mehia makwa.

³ Nīgūkorwo nīnjūū mahītia makwa,
namo mehia makwa makoragwo mbere yakwa hīndi ciothe.
⁴ Wee nīwe njīhīrie, o Wee wiki,
na ngeeka ūndū mūūru maitho-inī maku,
nīguo Wee wonekage ūtarī na mahītia rīrīa ūkwaria,

- na ūrī wa kīhooto rīrīa ūgūtua ciira.
- ⁵ Ti-itherū ndaciarirwo ndī mwīhia;
maitū aagīire nda ya kūnjiara arī o na mehia.
- ⁶ Ti-itherū, Wee wendaga ūhoru wa ma kuuma ngoro thīinī;
nī ūndū ūcio ūndutaga kūgīa na ūūgī ngoro-inī yakwa.
- ⁷ Theria na mūthobi,* na nīngūthera;
thaambia, na nīngwerūha gūkīra ira.
- ⁸ Tūma ngene na njanjamūke;
mahīndī marīa ūthetherete nīmagīkene.
- ⁹ Hitha ūthiū waku ndūkoone mehia makwa,
na ūtharie mahītia makwa mothe.
- ¹⁰ Wee Ngai-rī, nyūmbīra ngoro theru thīinī wakwa,
na ūnjerūhīrie roho wa kwīhokeka thīinī wakwa.
- ¹¹ Ndūkanyingate nyume harīwe,
o na kana weherie Roho waku Mūtheru kuuma thīinī wakwa.
- ¹² Njookeria gīkeno kīrīa kīa ūhonokio waku,
na ūūhe roho wa kūdūūria ngwathikagīra.
- ¹³ Hīndī ūyo nīngaruta andū arīa aremī nīguo mamenye njīra ciaku,
nao ehia magūcookerere.
- ¹⁴ Wee Ngai, o Wee Ngai ūrīa ūūhonokagia-rī,
honokia kuumana na ūiti thakame,
naruo rūrīmī rwakwa nīrūkaina ūhoru wa ūthingu waku.
- ¹⁵ Wee Mwathani, tumūra mīromo yakwa,
nako kanua gakwa koimbūre ūgooci waku.
- ¹⁶ Wee ndūkenagio nī kūrūtīrwo igongona,
korwo nīūkenagio nīrīo no ngūrūtīre;
o na ndūkenagio nī magongona ma njino.
- ¹⁷ Magongona marīa Ngai etikagīra nī roho ūrīa mūthuthīku;
ngoro īrīa thuthīku na ikahera-rī,
Wee Ngai ndūngīmīrega.
- ¹⁸ Tūma itūūra rīa Zayuni rīgaacīre nī ūndū wa wega waku;
aka thingo cia Jerusalemu rīngī.
- ¹⁹ Hīndī ūyo nīūgakenagīra magongona ma ūthingu,
na maruta ma njino o marīa macinagwo magathira biū;
ningī magongona ma ndegwa nīmakarutagīrwo kīgongona-inī gīaku.

52

Wega wa Ngai na Gūtuanīra Ciira Gwake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee njamba īno īrī hinya,
ūreegana nī ūndū wa maūndū mooru nīkī?
Ūtindaga wīrahīte mūthenya wothe nīkī,
o wee ūtuikīte gīconoko maitho-nī ma Ngai?
- ² Rūrīmī rwaku rūthugundaga mwanangīko;
rūhaana ta rwenji rūnoore,
o wee wīkaga maūndū ma maheeni.
- ³ Wendete maūndū mooru gūkīra marīa mega,
ūkenda maheeni gūkīra kwaria ma.
- ⁴ Wendete ciugo o ciothe ithūkagia andū,
wee rūrīmī rūrū rwa maheeni!

- ⁵ Ti-itherū Mūrungu nīagakwananga nginya tene na tene:

* 51:7 Mūthobi nīguo watūmagīrwo kūminjaminjīria andū thakame ya kūmatheria.

Agakūnyīta, akūhurie na akūrute hema-inī yaku;
agakūmunya akweherie būrūri wa arīa marī muoyo.

⁶ Andū arīa athingu nīmakona ūguo metigīre;
nao magathekerera mūdū ūcio, moige atīrī,

⁷ “Ūyū nīwe mūdū
ūrīa wagire gūtua Ngai kīhitho gīake kīa hinya,
no eehokire ūtonga wake mūingī,
na akīgīa hinya nī ūndū wa kūniina andū arīa angī!”

⁸ No rīrī, nī ndariī ta mūtī wa mūtamaiyū,
ūrīa ūrakūra wega ūrī thīinī wa nyūmba ya Ngai;
ndīhokete wendo wa Ngai ūrīa ūtathiraga
nginya tene na tene.

⁹ Ngūtūūra ngūgoocaga nginya tene nī ūndū wa ūrīa wīkīte;
ndīrīthokaga rītwa rīaku, nīgūkorwo rītwa rīaku nī rīega.
Ndīrīkūgoocaga ndī mbere ya andū aku arīa aamūre.

53

Ngai Ndakenagio nī Irimū

Thaburi ya Daudi

¹ Kīrimū kīiraga na ngoro atīrī,
“Gūtīrī Ngai.”

Nao amaramarī, cīko ciao irī magigi;
gūtīrī mūdū o na ūmwe wīkaga wega.

² Ngai aroraga ciana cia andū
arī o igūrū,
one kana nī harī ūrī na ūmenyo,
o na kana nī harī ūrongoragia Ngai.

³ Othe nīmacookete na thuutha,
othe marī hamwe nīmatuīkīte amaramari;
gūtīrī o na ūmwe wīkaga wega,
gūtīrī o na ūmwe.

⁴ Andū acio mekaga maūdū mooru kāi matarī ūmenyo,
o acio marīaga andū akwa o ta ūrīa andū marīaga irio,
o acio matakayagīra Ngai?

⁵ O hau-rī, makanyītwo nī guoya mūnene,
o na gūtārī kindū gīa gūtūma metigīre.

Nīgūkorwo Ngai nīahurunjīte mahīndī ma andū acio magūtharīkīire;
nīwamaconorithirie, nīgūkorwo Ngai nīamamenete.

⁶ Naarī korwo ūhonokio wa Isiraeli no ūgīūke kuuma Zayuni!
Rīrīa Ngai agacookereria andū ake na indo ciao-rī,
Jakubu nīagakena na Isiraeli acanjāmūke!

54

Ngai Nīwe Ūteithio Wakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, honokia nī ūndū wa rītwa rīaku;
ndīhīria na hinya waku.

² Wee Ngai, igua ihooya rīakwa;
thikīrīria ciugo cia kanua gakwa.

³ Andū ageni nīmanjūkīrīire;
nao andū matarī tha nīmaracaria muoyo wakwa,
o andū acio matarūmbūyagia Ngai.

⁴ Ti-itherū Ngai nīwe ūteithio wakwa;
Mwathani nīwe ūndiiragīrīra.

⁵ Cookereria andū arīa manjambagia ūūru wao;
Wee maniine nī ūndū wa wīhokeku waku.

⁶ Nīngūkūrūtīra igongona rīa kwīyendera;
nīngūgooca rīitwa rīaku, Wee Jehova,
tondū nī rīega.

⁷ Nīgūkōrwo nīahonoketie mathīina-inī makwa mothe,
na maitho makwa nīmeyoneire gūtoorio gwa thū ciakwa.

55

Mwathani Nīatiiragīrīra Andū arīa Athingu

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, thikīrīria ihooya rīakwa,
ndūkaage kūigua ithaithana rīakwa;
² njigua na ūnjītike.

Meciirīa makwa nīmathīnītīe na ndī mūgiiku
³ nī ūndū wa mūgambo wa thū,
nī ūndū wa gūkūūrīrwo maitho nī andū arīa aaganu;
tondū o mandehagīra o mathīina,
na makaanyūrūria marakarīte.

⁴ Ngoro yakwa īrī na ruo rūnene thīinī wakwa,
nganyitwo nī imakania nene cia gīkuū.

⁵ Guoya na kūinaina nīcindigiicīrie;
hubanīurio nī kīmako kīnene.

⁶ Na nīi ngiuga atīrī, “Hī, naarī korwo ndī na mathagu ta ndutura!
Ingūmbūka thīi ngahurūke,

⁷ ingūra thīi kūdū kūraya,
ngaikare werū-inī;

⁸ ingīhiūha thīi handū harīa ingīgītia,
kūraihi na rūhuho rūu rūnene na kīhuhūkano.”

⁹ Wee Mwathani, andū arīa aaganu nīmanyitwo nī kīrigiicano,
ūhīngīcanie mīario yao,
nīgūkōrwo itūūra-inī inene nyonaga o haaro na ngūi.

¹⁰ Mūthenya na ūtukū, andū acio aaganu macangacangaga thingo-inī cia itūūra rūu;
narīo rīiyūrītwo nī rūmena na irumi.

¹¹ Thīinī wa itūūra rūu inene no mwanangīko ūrī kuo;
kwihtānīra na kūheenania ciyūrīte njīra-inī ciarīo.

¹² Korwo nī thū īranuma-rī,
no ngīrīrīrie;

korwo nī thū īranjūkīrīra-rī,
no ndīhithe ndīkanyone.

¹³ No rīrī, nīwe mūdū wa riika rīakwa,
mūthiritū wakwa, mūrata wakwa ūrīa twendanīte mūno,

¹⁴ o wee twanakenanīra tūrī na ngwatanīro njega,
tūgīthīi hamwe na andū arīa angī nyūmba-inī ya Ngai.

¹⁵ Gīkuū kīrohubanīria thū ciakwa o rīmwe;
īroikūrūka mbīrīra irī muoyo,
tondū ūūru ūkoragwo ngoro-inī ciacio.

¹⁶ No rīrī, nīi nī Ngai ngayagīra,
nake Jehova nīahonokagia.

¹⁷ Hwaī-inī, na rūciinī, o na mīaraho,

ngayaga ndī mīnyamaro-inī,
nake nīaiguaga mūgambo wakwa.

¹⁸ We angūūruga kuuma mbaara-inī īrīa ndūithagio,
ngoima itagurarītio,
o na gwakorwo nī andū aingī mandūithagia.

¹⁹ Mūrungu ūrīa ūtūūrīte aikarīire gītī kīa ūnene nginya tene,
nīekūmaigua na amaherithie,
andū acio matagarūrāgīra mīthīire yao,
o acio matetigagīra Ngai.

²⁰ Mūdū ūcio tūrī thiritū nake atharīkagīra arata ake,
na agathūkia kīrīkanīro gīake.

²¹ Mīario yake īnyorokete o ta thiagī,
no rīrī, mbaara īrī ngoro-inī yake;
ciugo ciake ihooranagīria gūkīra maguta,
no icio nī hiū cia njora īrī njomore.

²² Rekereria Jehova maūdū marīa magūtangaga,
na nīegūgūtīirīra;
ndarī hīndī akaareka mūdū ūrīa mūthingu agwe.

²³ No rīrī, Wee Ngai, nīūkaharūrūkia andū arīa aaganu
irīma-inī rīa ūmaramarī;
andū arīa manyootagīra thakame na andū a maheeni
matigaakinyia nuthu ya matukū mao.

No nīi hakwa-rī, Wee nīwe ndīihokete.

56

Kwīhoka Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, njiguīra tha,
nīgūkorwo andū nīmaingatanīte na nīi mūno;
mūthenya wothē mendaga o gūūtharīkīra.

² Andū arīa manjambagia
maingatanaga na nīi mūthenya wothē;
aingī nī arīa maraatharīkīra na mwītīio.

³ Rīrīa ndetigīra-rī,
nīwe ndīrīhokaga.

⁴ Nī ūndū wa hinya wa Ngai, nīndīrīgocaga kiugo gīake,
ndīhokete o Ngai; ndingītīgīra.
Mūdū ūrī na mwīrī angīnjīka atīa?

⁵ Mūthenya wothē matindaga makīogomia ciugo ciakwa;
hīndī ciothe mathugundaga kūnjīka ūūru.

⁶ Manjiiragīra na makanjoheria,
na makarīithania na mīthīire yakwa,
makīenda kūnjūruga.

⁷ Wee Ngai, ndūkareke mahonoke o na atīa;
ng'aurania ndūrīrī na marakara maku.

⁸ Andika ūhoro wa gūcakaya gwakwa;
maithori makwa mekīre cuba-inī yaku,
githī matirī maandīko-inī maku?

⁹ Rīrīa ngaakaya ndeithio
thū ciakwa nīkahūdūka.
Ūndū ūcio nīūgatūma menye atī Ngai arī hamwe na nīi.

- ¹⁰ Nĩ ūndũ wa hinya wa Ngai, ūrĩa ngoocaga kiugo gĩaake,
nĩ ūndũ wa hinya wa Jehova, ūrĩa ngoocaga kiugo gĩaake,
¹¹ ndĩhokete o Ngai; ndingĩtigĩra.
Mũndũ-rĩ, angĩnjika atĩa?
- ¹² Wee Ngai, mĩĩhitwa ĩrĩa ndũĩhitite ndĩ o nayo,
nĩndĩrikũrutagĩra maruta ma gũgũcookeria ngaatho.
¹³ Nĩgũkorwo nĩũũhonoketie kuuma gĩkuũ-inĩ,
na ūkagĩrĩrĩa magũrũ makwa kũhĩngwo,
nĩguo thĩiage mbere ya Ngai
ngĩonaga ūtheri ūrĩa wonagwo nĩ arĩa marĩ muoyo.

57

Ihooya rĩa kũũria Ngai Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njiguĩra tha, ūnjiguĩre tha,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
Nĩ ngũũrĩa kĩruru-inĩ kĩa mathagu maku,
o nginya mwanangĩko ūhĩtũke.
- ² Ngũkaĩra Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
o kũrĩ Mũrungu, ūrĩa ūũhingagĩria maũndũ.
³ Atũmaga ūteithio kuuma igũrũ akaahonokia,
akarũithia arĩa maahanyũkagĩa mũno;
Ngai agakĩndũmĩra wendani na wĩhokeku wake.
- ⁴ Nĩ ndĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩrũũthi;
ngomete gatagatĩ ka nyamũ ndĩiani,
na nĩo andũ arĩa magego mao mahaana ta matimũ na mĩguĩ,
o acio nĩmĩ ciao ihaana ta hiũ cia njora njũgĩ.
- ⁵ Wee Ngai, tũũgĩra, ūtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ;
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.
- ⁶ Thũ ciakwa nĩciambiĩre magũrũ makwa mũtego wa wabu,
na nĩ ngĩthikĩra nĩ kũnyamarĩka.
Cienjete irima njĩra-inĩ yakwa,
no nĩcio igũĩte thĩnĩ warĩo.
- ⁷ Wee Ngai, ngoro yakwa nĩĩkindĩirie,
ngoro yakwa no ĩkindĩirie;
nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwĩmbo.
- ⁸ Wee muoyo wakwa arahũka!
Arahũka wee kĩnanda kĩa mũgeeto, o nawe kĩnanda gĩa kĩnũbi!
Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
- ⁹ Wee Mwathani, nĩngũkũgooca, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩngũkũinĩra ngũgooce ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ūgagĩkinya o igũrũ;
wĩhokeku waku ūkinyĩte o matu-inĩ.
- ¹¹ Wee Ngai, tũũgĩra, ūtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ;
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.

58

Ihooya rĩa kũũria Ngai Aherithie Andũ arĩa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Inyuũ aathanĩ aya-rĩ, ti-itherũ nĩmwaragia maũndũ ma kĩhooto?

Nīmūtuagīra andū ciira ūrīa kwagīrīre na kīhooto?

² Aca, ngoro-inī cianyu mūthugundaga maūndū matarī ma kīhooto,
na moko manyu mageeka maūndū ma kūruta haaro gūkū thī.

³ O kuuma gūciarwo andū arīa aaganu nīmahītagia njīra;
matūūruga marī imaramari kuuma gūciarwo, na maaragia maheeni.

⁴ Ūrūrū wao nī ta ūrūrū wa nyoka,
ūhaana ta thumu wa ndūira īthingīte matū mayo,

⁵ īrīa ītangīgua rwīmbo rwa mūmīthuuthīri,
o na angīkorwo aramīthuuthīra arī na ūūgī mūnene atīa.

⁶ Wee Ngai, unanga magego marīa marī tūnua twao;
Wee Jehova, munya mīthangiri ya mīrūūthi īyo!

⁷ Nīmabuīrie o ta maaī marīa mathereraga makabuīria;
rīrīa magereka ūta-rī, mīguī yao nīkoragwo īrī mītuuhu.

⁸ Marotuīka ta ndinoho īrīa ītwekaga o īgīthiīaga,
matuīke ta kīhuno kīrīa gītoonaga rīūa.

⁹ Andū arīa aaganu makeeherio narua,
gūkīra ūrīa nyūngū cianyu ingīhiūhio nī mwaki wa mīigua,
īrī mīīgū kana īrī mīūmū.

¹⁰ Andū arīa athingu nīmagakena maarīhīrio,
rīrīa magathambia nyarīrī ciao thakame-inī ya arīa aaganu.

¹¹ Hīndī īyo andū nīmakoīga atīrī,
“Ti-itherū nī kūrī na īrīhi rīa arīa athingu;
ti-itherū nī kūrī Ngai ūrīa ūtuagīra andū a thī ciira.”

59

Ihooya rīa kūhooya Ūgitīri

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, honokia kuuma kūrī thū ciakwa;
ngītīra harī arīa manjūkagīrīa.

² Honokia kuuma kūrī arīa mekaga ūūru,
na ūūhonokie kuuma kūrī acio aiti thakame.

³ Ta kīone ūrīa manjoheirie!
Andū ooru maranjīrīra manjūkīrīre,
o na itekīte ūūru kana ngehīa, Wee Jehova.

⁴ Ndirī ūndū mūūru njīkīte,
no rīrī, nīmehaarīrie maatharīkīre.
Arahūka ūndeithie; wīonere ūrīa thīnīkīte!

⁵ Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraēli,
arahūka ūherithie ndūrīrī ciothe;
ndūkaiguire andū aaganu tha, o acio makunyanagīra andū arīa angī.

⁶ Macookaga hwaī-inī makīraramaga ta ngui,
makīūrūruga itūūra-inī inene.

⁷ Ta kīone kīrīa marerūka na tūnua twao,
nī ta marerūka hiū cia njora kuuma mīromo-inī yao,
makooria atīrī, “Nūū ūngītūigua?”

⁸ No Wee Jehova-rī, mathekerere;
ndūrīrī icio ciothe nīūcinyarārite.

⁹ Wee Hinya wakwa-rī, nowe njūūthīrīrie;
Wee Ngai-rī, nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya,
o Wee Ngai wakwa mūnyendi.

¹⁰ Ngai nīegūthīi mbere yakwa,
na nīekūnjītīkīria ngenerere arīa manjambagia.

¹¹ No ndūkamoorage,
 nĩguo andũ akwa matikanariganĩrwo.
 Nĩ undũ wa hinya waku, tũma matũũre morũũraga,
 nginya ũmatorie, Wee Mwathani ngo iitũ.
¹² Nĩ undũ wa mehia ma tũnua twao,
 na nĩ undũ wa ciugo cia mĩromo yao,
 tũma magwatio nĩ mũtego wa mwitĩio wao.
 Nĩ undũ wa irumi na maheeni marĩa maaragia,
¹³ maniine na marakara maku,
 maniine nginya mathire biũ.
 Hĩndĩ iyo nĩgũkamenyeka nginya ituri cia thĩ,
 atĩ Ngai nĩwe wathaga Jakubu.

¹⁴ Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui,
 makiũrũraga itũũra-inĩ inene.
¹⁵ Morũũraga magĩcaria irio,
 na makoigĩrĩria maga kũhũũna.
¹⁶ No nĩ-rĩ, ndiinaga ũhoru wa hinya waku,
 o rũciinĩ ngaina ũhoru wa wendo waku;
 nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
 na rĩũrĩro rĩakwa hindi ya mathiina.

¹⁷ Wee Hinya wakwa-rĩ, nĩngũkũinĩra ngũgooce;
 nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
 o Wee Ngai ũrĩa ũnyendete.

60

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai nĩtũtiganĩirie na ũgatũharagania;
 ũkoretwo ũtũrakarĩire, no rĩu tũcookerere!
² Nĩũthingithĩtie bũrũri na ũkawatũra;
 thinga mĩatũka yaguo, nĩgũkorwo nĩũrenyenya.
³ Nĩtũtũmite andũ aku makorwo na mahinda maritũ;
 ũmanyuithĩtie ndibei magathiĩ magitũgũũgaga.
⁴ No rĩrĩ, andũ arĩa magwĩtigĩrĩte-rĩ, nĩũmahaicĩirie bendera,
 nĩguo metharagire harĩ yo mona arĩa mamarathaga na ũta.
⁵ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
 nĩguo arĩa wendete mahonoke.
⁶ Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:
 “Nĩngatũranga Shekemu* ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
 na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothe.
⁷ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;†
 Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
 na Juda nĩ rũthanju rwakwa rwa ũthamaki.
⁸ Moabi nĩ kiraĩ gĩakwa gĩa gwiĩthambĩra,
 na Edomu nĩho njikagĩa kĩaatũ gĩakwa;
 nyanagĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia.”
⁹ Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?
 Nũũ ũkũndongoria andware Edomu?
¹⁰ Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũregete,
 na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
¹¹ Tũteithie, ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ,

* 60:6 Shekemu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Isiraeli matukũ-inĩ ma tene.
 bũrũri wa Isiraeli.

† 60:7 Gileadi na Manase kwarĩ mwena wa irathĩro wa

nīgūkorwo ūteithio wa mūdū nī wa tūhū.

- ¹² Ngai arī hamwe na ithuī nītūkūhootana,
na nīakarangīrīria thū ciitū thī.

61

Kūhooya Ūgitīri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, igua kīrīro gīakwa;
thikīrīria ihooya rīakwa.

- ² Ndīragūkaīra kuuma ituri cia thī,
ndīragūkaīra o ngoro yakwa īgīthiragwo nī hinya;
ndongoria nginye rwaro-inī rwa ihiga rūrīa rūraihi na igūrū kūngīra.

- ³ Nīgūkorwo nīwe ūkoretwo ūrī rūrīro rīakwa,
mūthiringo mūraihi na igūrū wa hinya wa kwīhitha kuuma kūrī thū.

- ⁴ Ndīriragīria gūtūūra hema-inī yaku nginya tene,
na ndīhithage kīruru-inī kīa mathagu maku.

- ⁵ Nīgūkorwo Wee Ngai nīūguite mūhitwa yakwa,
nīūngaīire igai rīa andū arīa metigīrite rītwa rīaku.

- ⁶ Ongerera matukū ma mūthamaki ma gūtūūra muoyo,
mīaka yake īigane ta ya njiarwa nyingī.

- ⁷ Aroikarīra gītī kīa ūnene arī mbere ya Ngai nginya tene;
tūma wendo na wīhokeku waku imūgitagīre.

- ⁸ Hīndī iyo ngatūūra nyinaga rwīmbo rwa kūgooca rītwa rīaku,
na hingagie mūhitwa yakwa mūthenya o mūthenya.

62

Kwīhoka Ngai arī o We Wiki

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngoro yakwa yetagīrīra Ngai o we wiki;
ūhonokio wakwa uumaga harī we.

- ² O we wiki nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ūhonokio wakwa;
nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya, ndirī hīndī ngenyenyeke.

- ³ Nī nginya rī mūgūtūūra mūtharīkagīra mūdū?
Mwamūūruga inyuothe, taarī rūthingo rūinamu
kana rūirigo rūrenda kūgūa?

- ⁴ Nīmatuīte itua mamweherie ūnene-inī wake;
makenagio nī maheeni.

Marathimanaga na tūnua twao,
no ngoro-inī ciao makarumana.

- ⁵ Wee ngoro yakwa, etha ūhurūko harī Ngai o we wiki,
kīrīgīrīro gīakwa kīrī harī we.

- ⁶ O we wiki nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ūhonokio wakwa;
nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya ndirī hīndī ngenyenyeke.

- ⁷ Ūhonokio wakwa na gītīo gīakwa ciumaga kūrī Ngai;
nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga rūrī hinya, na rūrīro rīakwa.

- ⁸ Inyuī andū aya, mwīhokagei o we hīndī ciothe;
itūrūragai ngoro cianyu harī we,
nīgūkorwo Ngai nīwe rūrīro rītū.

- ⁹ Andū arīa matarī igweta no mīhūmū tu,
na arīa marī igweta no maheeni tu;

mangithimwo na ratiri-rĩ, o no kindũ gĩa tũhũ;
othe marĩ hamwe no mĩhũmũ mĩtheri.

¹⁰ Mũtikehoke ūtunyani

kana mwĩtĩe na indo cia kũiya;
o na ūtonga wanyu ūngĩngĩha-rĩ,
mũtikawĩhoke.

¹¹ Harĩ ūndũ ūmwe Ngai oigĩte,
o na nĩ maũndũ meerĩ njiguĩte:

atĩ Wee Ngai, nĩ ūrĩ hinya,
¹² na atĩ Wee Mwathani, ūrĩ mwendani.

Ti-itherũ nĩũkarĩha o mũndũ
kũringana na wĩra wake.

63

Kũnyootera Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, nĩwe Mũrungu wakwa,
Wee-rĩ, nĩwe nongoragia na kĩyo;
ngoro yakwa nĩwe ĩnyootagĩra,
na mwĩrĩ wakwa nĩwe wĩriragĩria,
ndĩ bũrũri-inĩ ūyũ mũũmũ na wa mĩnoga,
o ūyũ ūtarĩ maaĩ.

² Nĩnguonete ūrĩ handũ-harĩa-haamũre,
na ngeyonera hinya waku na riiri waku.

³ Tondũ wendo waku nĩ mwega gũkĩra muoyo guo mwene-rĩ,
mĩromo yakwa nĩĩrĩkũgoocaga.

⁴ Ndĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ĩria yothe ngũtũũra muoyo,
ngoocage rĩitwa rĩaku nyambararĩtie moko makwa.

⁵ Ngoro yakwa ĩiganĩire ta ĩrĩite irio iria njega mũno;
nako kanua gakwa nĩkarĩkũgoocaga, mĩromo yakwa ĩgakũĩnĩra.

⁶ Ngũririkanaga ndĩ ūrĩrĩ;
ndĩciiragia ūhoru waku ūtukũ wothē.

⁷ Tondũ Wee nĩwe ūteithio wakwa-rĩ,
nyinagĩra kũruru-inĩ kĩa mathagu maku.

⁸ Ngoro yakwa nĩĩnyĩitĩĩre harĩwe;
guoko gwaku kwa ūrĩo gũkaanyĩitĩĩra.

⁹ Andũ arĩa macaragia muoyo wakwa nĩguo maũniine nĩmakanangwo;
magaatoonyerera na thĩ nginya kũrĩa kũriku mũno.

¹⁰ Makooragwo na rũhiũ rwa njora
matũike irio cia mbwe.

¹¹ No rĩrĩ, mũthamaki nĩagakena nĩ ūndũ wa Ngai;
andũ arĩa othe mehĩtaga makĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai nĩmakamũgooca,
natuo tũnua twa arĩa maaragia maheeni nĩtũgaakirio.

64

Ihooya rĩa kũũria Ūgitĩri

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, igua mũgambo wakwa ngĩkwĩra mateta makwa;
gitĩra muoyo wakwa harĩ kwĩhĩtĩrwo nĩ thũ.

² Kĩĩhithe kuuma kũrĩ ndundu ya andũ arĩa aaganu,
ũũhithe kuuma kũrĩ inegene rĩa mũĩngĩ ūria wĩkaga ūũru.

³ Manooraga nĩmĩ ciao ta hiũ cia njora,
na makaaria ciugo njũru itarĩ ta mĩguĩ ĩrĩ ūrĩrũ.

⁴ Mehithagira mündü ütehītie makamūratha na mīguī;
mamūrathaga o rīmwe mategwītīgira.

⁵ Momanagīrīria magithugunda mibango mīūru,
meranaga ūria mekūhitha mitego yao;
mooragia atīrī, “Nūū ūngīmīona?”

⁶ Mathugundaga maündü matarī ma kīhooto, makoiga atīrī,
“Kaī nītūbangīte mūbango mwagīrū-ī!”
Ti-itherū meciiria ma mündü na ngoro yake itingītūirika.

⁷ No rīrī, Ngai nīekūmaratha na mīguī yake,
amathece o rīmwe.

⁸ Akaamarehithīria mwanangīko
nī ūndū wa ciugo njūru iria maaragia na tūnua twao;
andū arīa othe makamoona makaamanyūrūria,
mamainainīrie mītwe.

⁹ Andū othe nīmagetīgīra;
nīmakaheana ūhorō wa wīra wa Ngai,
na meciirie ūhorō wa maündü marīa ekīte.

¹⁰ Andū arīa athingu nīmagīkenere Jehova
na moragīre harī we;
andū arīa othe arūngīrūru ngoro nīmamūgooce!

65

Gūcookia Ngaathō nī ūndū wa Irathimo

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, twetereire gūkūgōoca tūrī Zayuni;
nī harīwe mīhītwa iitū īkaahingio.

² Wee ūguaga mahooya-rī,
andū othe marīūkaga harīwe.

³ Rīrīa twahubanīirio nī mehīa,
Wee nīwatūrekeire mahītia maitū.

⁴ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa ūthuurīte,
na ūkamarehe hakuhī matūūrage kūu nja ciaku!

Ithuī tūrīiganagīra nī maündü mega ma nyūmba yaku,
o macio ma hekarū yaku theru.

⁵ Ūtūcookagīria ūhorō na ciiko cia magegania na cia kīhooto,
Wee Ngai Mūhonokia witū,
o Wee nīwe mwīhoko wa andū arīa marī ituri-inī ciothe cia thī,
na arīa marī iria-inī kūndū kūrāya mūno,

⁶ o Wee wombire irīma na hinya waku,
wīohete ūhoti taarī mūcibi,

⁷ o Wee wahooreririe mūrurumo wa maria,
ūkīhooreria mūrurumo wa ndīhū ciamo,
na ūgīkiria inegene rīa ndūrīrī.

⁸ Andū arīa matūūrāga kūrāya nīmetīgagīra magegania maku;
ūtūmaga thī yothe īkene,
kuuma kūrīa rūciinī rūrathaga nginya kūrīa hwaī-inī ūthūaga.

⁹ Wee nīwe ūmenyagīrīra thī na ūkamiurīria mbura;
ūtūmaga īgīe na būthi mūingī.

Rūūī rwa Ngai rūiyūrīte maaī
ma gūkūrīria andū irio,
nīgūkorwo ūguo nīguo wathīrīrie gwīkagwo.

¹⁰ Ūiyūrāgia mītaro yakuo maaī,
na ūkaarāgania mīkūmūkūmū yakuo;
ūmīororoāgia na mbura ya rūthuthuū,

- na ūkarathima kīmera kīayo.
¹¹ Mwaka ūwikīrite thūmbī ya wega waku,
 namo makaari maku makaiyūrīra būthi mūingĩ.
¹² Nyeki ya werū nĩ nduru mūno,
 natuo tūrīma tūiyūrītwo nĩ gīkeno.
¹³ Cieni ciyūrīte ndūuru cia ng'ondū,
 nacio ituamba ikaiyūra ngano;
 indo ciothe iroigīrīria ikaina nĩ gūkena.

66

Rwĩmbo rwa Kūgooca Ngai nĩ ūndū wa Wega Wake

Rwĩmbo rwa Thaburi

- ¹ Anīrīrai Ngai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuĩ andū othe a thĩ!
² Inai mūrahe riiri wa rītwa rīake;
 gūkumio gwake tūmai kūgie na riiri!
³ Īrai Ngai atīrī, “Kaĩ ciiko ciaku nĩ cia magegania-ĩ!
 Ūhoti waku nĩ mūnene mūno nginya
 ūgatūma thū ciaku ciīhetage nĩ guoya irī mbere yaku.
⁴ Andū othe a thĩ nīwe mainamagīrīra;
 mainaga magakūgooca,
 mainaga makagooca rītwa rīaku.”
⁵ Ūkai muone ūrīa Ngai ekīte,
 maūdū marīa ekagīra andū matikīrī ma kūmakania!
⁶ Agarūrīre iria rīgītūika thĩ nyūmū,
 nao andū makīhītūkīra kūu maaī-inĩ na magūrū;
 ūkai, tūmūkenere.
⁷ Nĩ ūndū wa hinya wake, egūtūūra aathanaga nginya tene,
 maitho make maikaraga marorete ndūrīrī,
 nīguo andū arīa aremī matikagerie kūmūkīrīra.
⁸ Goocai Ngai witū, inyuĩ andū a ndūrīrī,
 mūgambo wake wa kūmūgooca nīūguīke;
⁹ nīatūtūtūrītīe muoyo na akagīrīrīria magūrū maitū matirūke.
¹⁰ Nīgūkorwo Wee Ngai nīūtūgeretie;
 ūtūtheragia ta ūrīa betha ītheragio na mwaki.
¹¹ Nīwatūmire tūtwarwo njeera
 na ūgītūkūuithia mīrigo mīritū.
¹² Warekire andū matūikarīre mītwe;
 twagītūikanirie mwaki-inĩ o na maaī-inĩ,
 no ūgīcooka ūgītūrehe kūdū kūrī būthi.
¹³ Nīngūūka hekarū-inĩ yaku ndī na maruta ma njino,
 nīguo hingie mīhītwa yakwa harīwe,
¹⁴ mīhītwa īrīa mīromo yakwa yeranīire, na ngīmīaria na kanua gakwa,
 rīrīa ndaarī thīna-inĩ.
¹⁵ Ngūkūrūtīra igongona rīa nyamū iria noru,
 na ndute iruta rīa ndūrūme;
 ngūkūrūtīra igongona rīa ndegwa na mbūri.
¹⁶ Ūkai mūthikīrīrie inyuothe arīa mwītīgīrīte Ngai;
 rekei ndīmūhe ūhoro wa ūrīa anjīkīire.
¹⁷ Ndamūkāīire na kanua gakwa,
 ngīmūgooca na rūrīmī rwakwa.
¹⁸ Korwo ndaarī na mehia ngoro-inĩ yakwa-rī,
 Mwathani ndangānjiguire;
¹⁹ no ti-itherū Ngai nīathikīrīrie,
 na akīgua mūgambo wakwa ngīmūhooya.

- ²⁰ Ngai arogoocwo,
o we ūtaaregire kūigua ihooya riakwa,
o na kana akiaga kūnyonia wendo wake!

67

Rwimbo rwa Kūgooca Ngai

Rwimbo rwa Thaburi

- ¹ Ngai arotūkinyiria wega wake, na atūrathime,
na atūme ūthiū wake ūtwarire,

- ² nīguo njira ciaku imenyeke gūkū thī,
ūhonokio waku ūmenywo nī ndūriri ciothe.

- ³ Andū marokūgooca, Wee Ngai;
andū othe marogūkumia.

- ⁴ Ndūriri nīcanjamūke na cikūinire nī gūkena,
nīgukorwo wathaga andū na kihooto,
na ūgatongoria ndūriri iria iri gūkū thī.

- ⁵ Andū marokūgooca, Wee Ngai;
andū othe marogūkumia.

- ⁶ Hīndī iyo būruri nīūkaruta magetha maguo,
na Ngai, o we Ngai witū, nīagatūrathima.

- ⁷ Ngai nīagatūrathima,
nacio ituri ciothe cia thī nīkamwītigira.

68

Rwimbo rwa Gūcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngai nīakīarahūke, ahurunje thū ciake;
nao arīa mamūthūire nīmoore mehere mbere yake.

- ² O ta ūria ndogo yūmbūragwo nī rūhuho-rī,
ūromombūra;
o ta ūria mūhūra ūringūkagio nī mwaki-rī,
andū arīa aaganu marothira marī mbere ya Ngai.

- ³ No riri, arīa athingu marocanjamūka
na makene marī mbere ya Ngai;
marorūhīa nī gūkena.

- ⁴ Inīrai Ngai, mūine mūgooce rītwa riake,
kumiai ūcio ūhaicaga matu ta mbarathi,
rītwa riake nī Jehova;
gīcanjamūkei mūrī mbere yake.

- ⁵ Ngai ūria ūikaraga gīkaro gīake gītheru-rī,
nīwe ithe wa ciana cia ngoriai, na mūgitiri wa atumia a ndigwa.

- ⁶ Ngai nīatūmaga arīa maikaraga marī oiki magie na mīcī,
arīa ohe amohorithagia na akamoimagaria;
na andū arīa aremi matūūruga būruri mūūmū.

- ⁷ Wee Ngai rīria woimagarire ūrī mbere ya andū aku,
hīndī iria watuikanīirie rūng'ūrī-inī-rī,

- ⁸ thī niyathingithire,
narīo igūrū rīkiuria mbura,
nī ūndū wa gūūka kwa Ngai, o Ūcio Ngai wa Sinai,
na nī ūndū wa gūūka kwa Ngai, Ngai wa Isiraeli.

- ⁹ Wee Ngai-rī, nīwoiririe mbura nyingī,
ūkinyootora būruri ūcio wa igai riaku ūria wang'arīte.

- ¹⁰ Andū aku magītūūra kuo,
na kuumana na ūingī wa indo ciaku, Wee Ngai-rī,

ūgītanahīra athīni acio.

- ¹¹ Mwathani nīaheanire ūhoro,
nao aṛia maawanīriire maarī gīkundi kinene:
- ¹² “Athamaki na mbūtū cia ita moraga na ihenya;
nakuo kambī-inī andū magayanaga indo cia ndaho.
- ¹³ O na rīria mūkomete hakuhī na mwaki wa gīikaro kīa nja,
mūhaana o ta mathagu ma ndutura magemetio na betha,
nacio njoya ciayo ikagemio na thahabu ikūhenia.”
- ¹⁴ Rīria Mwene-Hinya-Wothe aahurunjire athamaki būrūri-inī-rī,
kwahaanaga o ta rīria tharunji īgwīte kīrīma-inī gīa Zalimoni.
- ¹⁵ Ī irīma cia Bashani ti irīma irī riiri;
irīma cia Bashani irī tūcūmbīrī tūingī.
- ¹⁶ Inyuī irīma ici irī tūcūmbīrī tūingī-rī, mūrarora na ūiru nīkī,
kīrīma kīria Ngai athuurite gītūke gīikaro gīake,
o kūrīa Jehova we mwene egūtūūra nginya tene?
- ¹⁷ Ngaari cia Ngai cia ita nī makūmi ma ngiri,
na ngiri cia ngiri;
- Mwathani nīokīte aṛi gatagatī ga cio oimīte Kīrīma gīa Sinai,
agatoonya handū hake haamūre.
- ¹⁸ Rīria wambatire igūrū,
nīwatongoririe aṛia maatahītwo mūtongoro-inī waku;
nīwamūkīrire iheo kuuma kūrī andū,
o na ūgīciamūkīra kuuma kūrī andū aṛia aremi,
nīgeetha Wee, Jehova Ngai, ūtūure kuo.
- ¹⁹ Goocai Mwathani, o we Mūrungu Mūhonokia witū,
o we ūkuuaga mīrigo iitū mūthenya o mūthenya.
- ²⁰ Ngai witū nī Mūrungu ūhonokanagia;
Mwathani Jehova nīwe rīūrīro rīa kuuma gīkuū-inī.
- ²¹ Ti-itherū Ngai nīakamemenda ciongo cia thū ciake,
amemende ruototia rwa aṛia mathiiaga na mbere kwīhia.
- ²² Mwathani ekuuga atīrī, “Nīngaruta thū cianyu kuuma Bashani;
ndīcirute iria-inī kūrīa kūrīku,
- ²³ nīgeetha mūtobokie makinya manyu thakame-inī ya thū cianyu,
o nacio nīmī cia ngui cianyu igīe na igai rīacio.”
- ²⁴ Wee Ngai-rī, mūtongoro waku nīwonekete,
o mūtongoro wa Mūrungu wakwa na Mūthamaki
agītoonya handū-harīa-haamūre.
- ²⁵ Aini a nyīmbo nīo matongoretie,
makarūmīrīrwo nī ahūūri inanda;
hamwe nao nī airītu aṛia marahūūra tūhembe.
- ²⁶ Goocai Ngai, kīūngano-inī kīria kinene;
mūgooce Jehova kīūngano-inī gīa Isiraeli.
- ²⁷ Mūhīrīga ūria mūnini wa Benjamini nīguo ūcio ūmatongoretie,
kīrīndī kinene kīa athamaki a Juda kīrī ho,
na makarūmīrīrwo nī athamaki a Zebuluni na a Nafitali.
- ²⁸ Wee Ngai-rī, onania ūhoti waku;
tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta ūrīa waneka.
- ²⁹ Tondū wa hekarū yaku īria īrī kūu Jerusalemu-rī,
athamaki nīmagakūrehagīra iheo.
- ³⁰ Rūithia nyamū īria īrī ithanjī-inī,
ūkīrūithie rūūru rwa ndegwa rūria rūrī thīinī wa tūcaū twa ndūrīrī.
Īkwīnyīihīrie, na ikūrehere icunjī cia betha.

Hurunja ndūrīrī iria ikenagīra mbaara.

³¹ Abarūthi nīmagooka moimite būrūri wa Misiri;
naguo būrūri wa Kushi nīūkenyīihīria Ngai.

³² Inīrai Ngai, inyuĩ mothamaki ma thĩ,
inai mūgooce Mwathani,

³³ ūcio ūthiia ahaicite matu macio ma igūrū ma tene,
ūcio ūrurumaga na mūgambo mūnene.

³⁴ Anīrīrai hinya wa Ngai,
we ūria ūnene wake arĩ guo ūrūgamīrīre Isiraeli,
o ūcio ūhoti wake ūrĩ kūu matu-inĩ.

³⁵ Wee Ngai-rĩ, ūrĩ wa gwītīgīrwo, ūrĩ handū hau haku haamūre;
Mūrungu wa Isiraeli nīaheaga andū ake ūhoti o na hinya.

Ngai arogoocwo!

69

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai-rĩ, honokia,
nīgūkorwo maaĩ maanginyīte o ngingo.

² Ndīratoonyerera mūtondo-inĩ mūrīku,
handū hatarĩ na ha gūkinyithia kūgūrū.

Nginyīte maaĩ-inĩ harĩa hariku;
mūiyūro wa maaĩ nīūhumbīkanītie.

³ Nīnogete mūno nĩ gūkaya ndeithio;
mūmero wakwa nĩ mūng'aru.

Maitho makwa nīmōrītvo nĩ hinya
nīgūcūthīrīria Ngai wakwa.

⁴ Andū arĩa maathūire hatarĩ gītūmi
nĩ aingĩ gūkīra njuīrĩ cia mūtwe wakwa;
thū ciakwa iria iithūire hatarĩ gītūmi nĩ nyingĩ,
o icio injaragia iniine.

Hatagīrīrio njookie kīndū itaiyīte.

⁵ Wee Ngai nīūū ūrimū wakwa;
mahītia makwa matingīhithīka harīwe.

⁶ Andū arĩa makwīhokete,
maroaga gūconorithio nĩ ūndū wakwa,
Wee Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-wothe;
arĩa makūrōngoragia
maroaga kūnyararwo nĩ ūndū wakwa,
Wee Ngai wa Isiraeli.

⁷ Nīgūkorwo nīngirīrīrie kūmenwo nĩ ūndū waku,
naguo ūthiū wakwa nīūhumbītvo thoni.

⁸ Nduīkīte ta mūgeni harĩ ariū a baba,
ngatuīka ta mūdū wa kūngĩ harĩ ariū a maitū;

⁹ Kiyo kīria ndĩ nakīo kīa nyūmba yaku nīkīo kīrandīa,
irumi cia arĩa makūrūmaga nĩ nīi igūīrīre.

¹⁰ Rīrĩa ngūrīra na ngehinga kūrīa irio,
no ngīnya ngirīrīrie kūnyūrūrio;

¹¹ rīrĩa ndehumba nguo ya ikūnia,
andū no gūūthekerera.

¹² Andū arĩa maikaraga kīhingo-inĩ gīa itūūra nĩ nīi manyūrūragia,
na nduīkīte rwīmbo rwa arīu.

¹³ Wee Jehova, nīndakūhooya

- hĩndĩ ĩrĩa ya gwĩtĩkĩrĩka nĩwe;
 Wee Ngai, nĩ ũndũ wa wendo waku mũnene,
 ũnjĩtike na ũhonokio waku wa ma.
- ¹⁴ Honokia ũndute mũtondo-inĩ,
 ndũkareke ndoonyerere;
 ndeithũra kuuma kũrĩ arĩa maathũire,
 ũndute kuuma maaĩ-inĩ marĩa mariku.
- ¹⁵ Ndũkareke mũiyũro wa maaĩ ũũhubĩkanie,
 kana merio nĩ kũrĩa kũriku,
 o na kana ndumĩrio kanua nĩ irima rĩa gĩkuũ.
- ¹⁶ Wee Jehova, njĩtika nĩ ũndũ wa wega wa wendo waku;
 nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ wĩhũgũre ũnjookerere.
- ¹⁷ Ndũkahithe ndungata yaku ũthiũ waku;
 njĩtika narua, nĩgũkorwo ndĩ thĩĩna-inĩ.
- ¹⁸ Ūka hakuhi ũndeithũre;
 honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
- ¹⁹ We nĩũũ ĩrĩa nyũrũritio, na ngaconorithio na ngahumbwo thoni;
 thũ ciakwa ciothe ĩrĩ mbere yaku.
- ²⁰ Kũnyũrũrio nĩ gũũthuthĩte ngoro
 ngatigwo itarĩ na mwĩhoko;
 ndeeteire nyone wa kũnjiguĩra tha, no ndiigana kũmuona,
 ngĩeterera nyone andũ a kũũhooreria, no ndiamonire.
- ²¹ Maanjĩkĩrĩre maaĩ ma nyongo irio-inĩ ciakwa,
 na ndanyoota makĩthe thiki nyue.
- ²² Metha ĩrĩa maarĩirwo ĩrotuĩka mũtego;
 ĩrotuĩka ihũũra o na mũtego wa kũmagwatia.
- ²³ Maitho mao marogĩa nduma matige gũcooka kuona,
 nayo mĩgongo yao ĩrohocerera nginya tene.
- ²⁴ Maitũrũrĩre mang'ũrĩ maku;
 makinyĩrie marakara maku mahiũ.
- ²⁵ Mĩcĩ yao ĩrokira ihooru;
 kũroaga mũndũ wa gũtũũra hema-inĩ ciao.
- ²⁶ Nĩgũkorwo manyariiraga arĩa wee ũgurarĩtie,
 na makaaria ũhoru wa ruo rwa arĩa ũtĩhĩtie.
- ²⁷ Mathitangĩre o ngero thuutha wa ĩrĩa ĩngĩ;
 ndũkanareke magatoonya ũhonokanio-inĩ waku.
- ²⁸ Marothario ibuku-inĩ rĩa muoyo,
 mage kwandikwo mũtaratara-inĩ wa andũ arĩa athingu.
- ²⁹ Ndĩ na ruo na ngathĩĩnĩka;
 Wee Ngai kũĩhonokie na ũngitĩre.
- ³⁰ Nĩngũgooa rĩtwa rĩa Ngai na rwĩmbo,
 na ndĩmũtũũgĩrie ngĩmũcookagĩria ngaatho.
- ³¹ Naguo ũndũ ũcio nĩũgũgĩkenia Jehova gũkĩra kũmũhe ndegwa,
 na gũkĩra ndegwa nene ĩrĩ na hĩa na mahũngũ.
- ³² Andũ arĩa athĩĩni mona ũguo nĩmagakena;
 inyũ arĩa mũrongoragia Ngai, ngoro cianyu iroarahũka!
- ³³ Jehova nĩathikagĩrĩria arĩa abatari,
 na ndangĩnyarara andũ ake moohetwo.
- ³⁴ Igũrũ na thĩ nĩmũgooce,
 o na maria marĩa manene na kĩrĩa gĩothe gĩthiagĩra thĩĩnĩ wamo,
- ³⁵ nĩgũkorwo Ngai nĩakahonokia Zayuni,
 na aake matũũra marĩa manene ma Juda rĩngĩ.
 Hĩndĩ ĩyo andũ nĩmagatũũra kuo na makwĩgwatĩre;

³⁶ ciana cia ndungata ciake nīgakūgaya,
nao ariā mendete rītwa riake nīmagatūūra kuo.

70

Rwimbo rwa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, hiūha ūūhonokie;

Wee Jehova ūka narua ūndeithie.

² Andū ariā mendaga kūnjūruga

maroconorithio na manyiitwo nī kīrigiicano;

ariā othe mendaga nyanangwo

marocooka na thuutha maconokete.

³ Andū ariā mathekaḡīrīra makiugaga atīrī, “Haiya! Haiya!”

marocooka na thuutha maconokete.

⁴ No ariā othe makūrongoragia

marokena na macanjamūke;

ariā mendete ūhonokio waku marotūūra moigaga atīrī,

“Ngai arotūḡīrio!”

⁵ No rīrī, nīī ndī mūthīini na mūbatari;

Wee Ngai, hiuha ūūke kūrī nīī.

Wee nīwe ūteithio wakwa na mūhonokia wakwa;

Wee Jehova, ndūkagonderere ḡūka kūndeithia.

71

Ihooya rīa kūūria Ūḡitīri

¹ Wee Jehova-rī, nḡūrīre harīwe;

ndūkanakīreke njonorithio.

² Ndeithūra na ūūhonokie nī ūndū wa ūthingu waku;

thikīrīria ūūhonokie.

³ Tuīka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kūūrīra,

harīa ingīthīi hīndī ciothe;

athana honokio,

nīḡūkorwo nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na kīrigo ḡīakwa kīa hinya.

⁴ Honokia, Wee Ngai wakwa, kuuma guoko-inī kwa andū ariā aaganu,

ūndeithūre kuuma ngumbaco ya andū ariā oorū na matarī tha.

⁵ Nīḡūkorwo ūkoretwo ūrī kīrīḡīrīro ḡīakwa, Wee Mwathani Jehova,

ūtūūrīte ūrī mwīhoko wakwa kuuma ndī o mūnini.

⁶ Kuuma ḡūciarwo gwakwa ndūūrīte ngwīhokete;

nīwe wandutire nda ya maitū.

Ngūtūūra ngūgoocaga.

⁷ Nīnduikīte ta kindū ḡīa kūgegania harī andū aingī,

no nīwe rīūrīro rīakwa rīa hinya.

⁸ Kanua gakwa kaiyūrīte ūgooci waku,

gatindaga ḡakīgana riiri waku mūthenya wothe.

⁹ Ndūkande hīndī ya ūkūrū;

ndūkanandiganīrie rīrīa itarī na hinya.

¹⁰ Nīḡūkorwo thū ciakwa ciaragia ūhorō wa kūnjūkīrīra;

acio metagīrīra kūnjūruga nīmacokanītie ndundu.

¹¹ Moigaga atīrī, “Ngai nīamūtiganīrie;

hanyūkaniyai nake mūmūnyiite,

nīḡūkorwo ndarī mūdū wa kūmūteithūra.”

¹² Wee Ngai, tiga kūndaihīrīria;

Wee Ngai wakwa, ūka narua ūndeithie.

¹³ Acio maathitangaga-rī, maroconoka na maniinwo;

acio mendaga kūnjīka ūūru,

maronyararwo na maconorwo.

- ¹⁴ No niĩ-rĩ, ndĩrĩkoragwo na kĩĩrĩgĩrĩro hĩndĩ ciothe;
ndĩrĩkiragĩrĩria gũkũgocca mũno makĩria.
- ¹⁵ Kanua gakwa karĩganaga ũthingu waku,
ndĩndage o ngĩgana ũhonokio waku mũthenya wothe,
o na gũtuĩka ndiũĩ mũigana wago.
- ¹⁶ Wee Mwathani Jehova, ngũũka ngĩanagĩrĩra ciiko ciaku cia hinya,
nyanĩrĩre ũthingu waku, o ũthingu waku wiki.
- ¹⁷ Kuuma ndĩ o mũnini, Wee Ngai, ũtũũrĩte ũndutaga,
na nginyagia ũmũthĩ no nyumbũraga ciiko ciaku cia magegania.
- ¹⁸ Wee Ngai, o na ndakũra ngĩe mbui,
ndũkanandiganĩrie,
o nginya nyumbũre ũhoru wa ũhoti waku kũrĩ rũciaro rũrĩa rũrooka,
na nyumbũre ũhoru wa hinya waku kũrĩ arĩa othe magooka thuutha.
- ¹⁹ Wee Ngai-rĩ, ũthingu waku ũkinyĩte o matu-inĩ,
Wee wĩkĩte maũndũ manene.
Wee Ngai-rĩ, nũũ ũngĩ ũhaana ta we?
- ²⁰ O na gũtuĩka nĩũtũmĩte nyone mathĩĩna maingĩ na marũrũ-rĩ,
nĩũkariũkia muoyo wakwa rĩngĩ;
nĩũkandiũkia rĩngĩ
kuuma thĩ kũrĩa kũriku.
- ²¹ Nĩũkongerera gĩtĩio gĩakwa,
na ũũhoorerie o rĩngĩ.
- ²² Ndĩrĩkũgocaga na kĩnanda kĩa mũgeeto
nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku, Wee Ngai wakwa;
ndĩrĩĩnaga ngũgocage na kĩnanda gĩa kĩnũbi,
Wee Mũtheru wa Isiraeli.
- ²³ Mĩromo yakwa nĩrĩanagĩrĩra nĩ gũkena
rĩrĩa nguĩna ngũgocce,
o niĩ, ũrĩa Wee ũkũũrĩte.
- ²⁴ Rũrĩmĩ rwakwa rũrĩrahaga ũhoru wa ciiko ciaku cia ũthingu
mũthenya wothe,
nĩgũkorwo arĩa meendaga kũnjĩka ũũru
nĩmaconorithĩtio na makarigiicwo.

72

Ihooya rĩa Kũhoera Mũthamaki

Thaburi ya Solomonĩ

- ¹ Wee Ngai, he mũthamaki ũhoti wa gũtuuanagĩra ciira na kĩhooito,
na mũrũ wa mũthamaki ũkĩmũhe ũthingu waku.
- ² Nake nĩarĩciiragĩra andũ aku na ũthingu,
andũ aku arĩa anyamaarĩku amatuagĩre ciira na kĩhooito.
- ³ Irĩma igaatũmaga andũ magaacĩre,
natuo tũrĩma tũciarage matunda ma ũthingu.
- ⁴ Nĩarĩgitagĩra andũ arĩa anyamaarĩku gatagatĩ ka andũ,
na ahonokie ciana cia arĩa abatari;
nĩakahehenja arĩa mamahinyagĩrĩria.
- ⁵ Mũthamaki arotũũra hĩndĩ irĩa yothe riũa rĩgũtũũra,
na rĩrĩa riothe mweri ũgũtũũra nginya njiarwa na njiarwa.
- ⁶ Arĩhaanaga ta mbura ikiurĩra mũgũnda mũtũgũte,
ahaane ta rũthuthuũ ũrĩa rũihũgagia thĩ.
- ⁷ Matukũ-inĩ make andũ arĩa athingu nĩmagatheerema;
naguo ũgaacĩru ũingĩhe o nginya rĩrĩa mweri ũgaakorwo ũtarĩ ho.

- ⁸ Agaathanaga kuuma iria rīmwe nginya rīrīa rīngĩ,
na kuuma Rūũ rwa Farati* o nginya ituri cia thĩ.
⁹ Ndūrīrī cia werū-inĩ nīkainamīrīra mbere yake,
nacio thū ciake icūne rūkūngū.
¹⁰ Athamaki a Tarishishi† na a mabūrūri marīa marī hūgūrūrū-inĩ cia kūrāya
nīmakamūrehagīra igooti;
nao athamaki a Sheba na Seba
nīmakamūrehagīra iheo.
¹¹ Athamaki othe makaamūinamīrīra,
nacio ndūrīrī ciothe imūtungatagīre.

¹² Nīgūkorwo nīakahonokia abatari maamūkaīra,
o na arīa anyamaarie matarī na wa kūmateithia.
¹³ Nīakaiguagīra tha arīa matarī hinya na arīa abatari,
na ahonokie arīa athīini kuuma kūrī gīkuũ.
¹⁴ Nīakamateithūra kuuma kūrī arīa mamahinyagīrīra na kuuma haaro-inĩ,
nīgūkorwo thakame yao īrī bata mūno maitho-inĩ make.

¹⁵ Arogītūūra hīndī ndaaya!
Aroheagwo thahabu ya kuuma Sheba.
Arotūūra ahooyagīrwo nī andū hīndī ciothe,
na mamūrathimage mūthenya wothē.
¹⁶ Būrūri ūrogīa na būthi wa ngano kūdū guothe;
īrorirūkīra tūrīma-igūrū.
Maciaro makuo marothegea ta ma Lebanoni;
nakuo matūūra-inĩ andū marotheerema ta nyeki ya gīthaka.
¹⁷ Rīitwa rīake rīrotūūra nginya tene;
rīrotūūra o ta ūrīa rīūa rīgūtūūra.

Ndūrīrī ciothe nīkarathimwo nī ūndū wake,
nacio imwītage mūdū mūrathime.

- ¹⁸ Gocai Jehova Ngai, o we Ngai wa Isiraeli,
o we wiki wīkaga maūdū ma magegania.
¹⁹ Rīitwa rīake rīu rīrī riiri rīrogoocagwo nginya tene;
nayo thī yothē īroiyūrwo nī riiri wake.
Ameni, na ningī Ameni.
²⁰ Ūcio nīguo mūthia wa mahooya ma Daudi, mūrū wa Jesii.

Ibuku rīa Gatatū

73

Thaburi 73-89

Ihooya rīa kūūria Ūgitīri

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ti-itherū Ngai nī mwega harī andū a Isiraeli,
harī andū arīa atheru ngoro.

² No nī-rī, magūrū makwa maratigītīe hanini matenderūke;
ndaarī o hakuhī kūgūa.
³ Nīgūkorwo nīndaiguagīra arīa etīi ūiru,
rīrīa ndonire kūgaacīra kwa andū arīa aaganu.

⁴ Nīgūkorwo matithīinīkaga;
mīrī yao nī mīgima na īkoragwo na hinya.
⁵ Matikoragwo na moritū ta andū arīa angī,
na matikoragwo nī mathīina marīa makoraga andū.

* 72:8 Rūũ rwa Farati rwarī mwena wa irathīro wa būrūri wa Isiraeli hīndī ya wathani wa Mūthamaki Solomoni. † 72:10 Tarishishi kwoikaine taarī kuo kwarī mūthia wa thī.

- 6 Nĩ ūndũ ūcio mwĩtĩio nĩguo mũgathĩ wao;
o ene mehumbaga ūhinya.
- 7 Ūmũ wa ngoro ciao ūtherũkaga o ūmaramari;
meciiria mao mooru matirĩ mũhaka.
- 8 Nĩ andũ a kĩnyũrũri, na maaragia ndeto cia rūmena;
maaragia na mwĩtĩio ūhoru wa kũhinyĩria andũ arĩa angĩ.
- 9 Tũnua twao twaragia ūũru wa gũũkĩrĩra igũrũ,
nacio nĩmĩ ciao ikegwatĩra thĩ yothe.
- 10 Nĩ ūndũ ūcio andũ ao nĩmakamacokerera
na metikie ūria wotho makoiga.
- 11 Makoiga atĩrĩ, “Mũrungu angĩmenya atĩa?
Ūria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩarĩ na ūmenyo?”
- 12 Ūũ nĩguo andũ arĩa aaganu matariĩ:
tondũ gũtirĩ ūndũ ūmamakagia, makĩragĩrĩria o gũtonga.
- 13 Ti-itherũ, nĩnjigĩte ngoro yakwa irĩ theru o tũhũ;
thambĩtie moko makwa makaaga gwĩka ūũru o tũhũ.
- 14 Nĩgũkorwo ndindaga na mĩnyamaro mũthenya wotho;
herithĩtio rūciinĩ o rūciinĩ.
- 15 Ingĩoigire atĩrĩ, “Nĩngwaria o ūũ,”
nĩingĩakunyaniire ciana ciaku.
- 16 No rĩria ndageragia gũtaũkĩrwo nĩ ūhoru ūcio wotho,
watuĩkire wa kũhinyĩrĩria,
- 17 o nginya rĩria ndatoonyire handũ-harĩa-haamũre ha Mũrungu;
hĩndĩ iyo ngĩkimenya ūria makaarikĩrĩria.
- 18 Ti-itherũ ūmaigaga kũndũ kũria gũtenderũ;
ũmagũithagia thĩ makaanangĩka.
- 19 Hĩ! Kaĩ nĩmakanangwo o rĩmwe-ĩ!
Makaaniinwo biũ nĩ imakania!
- 20 O ta ūria kiroto gĩthiraga mũndũ okĩra,
no taguo makahaana rĩria Wee Mwathani ūkaarahũka,
ũkaamaagĩra bata o ta irooto.
- 21 Rĩria ngoro yakwa yarĩ na kĩahe
na roho wakwa ūgatuurwo,
- 22 ndiarĩ na meciiria magima, na ndiarĩ na ūmenyo;
ndahaanaga o ta nyamũ ndĩ mbere yaku.
- 23 No rĩrĩ, ngoragwo nawe hĩndĩ ciothe;
nĩũũnyiitĩte guoko gwakwa kwa ūrĩo.
- 24 Nĩũndongoragia na ūtaaro waku,
na thuutha ūcio nĩũkanyamũkĩra riiri-inĩ waku.
- 25 Nũũ ūngĩ ndĩ nake kũu igũrũ tiga Wee?
Gũkũ thĩ ndirĩ na kĩndũ ingĩrĩrĩria tiga o Wee.
- 26 Mwĩrĩ wakwa na ngoro yakwa no ciage hinya,
no rĩrĩ, Ngai nĩwe hinya wa ngoro yakwa,
na nĩwe rwĩga rwakwa nginya tene.
- 27 Ti-itherũ arĩa magũtiganagĩria nĩmagathira;
nĩũkanangaga arĩa othe matakũhokete.
- 28 No ha ūhoru wakwa-rĩ, nĩ wega gũkuhĩrĩria Ngai.
Nĩndũite Mwathani Jehova rĩũrĩro riakwa;
nĩndĩriheanaga ūhoru wa ciiko ciaku ciothe.

Gũthaithanĩrĩa Bũrũri Hĩndĩ ya Thũĩna

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai-rĩ, nĩ kĩĩ gītũmĩte ūtūtiganĩrie nginya tene?
Nĩ kĩĩ gītũmaga marakara maku macine ng'ondũ cia rūũru rwaku?
- ² Ririkana andũ arĩa wegũrĩre o tene,
arĩa wakũũrĩre magĩtuĩka mũhĩrĩga ūrĩa wegaiĩre,
na ūiririkane Kĩrĩma gĩa Zayuni, o kũrĩa watũũrĩte.
- ³ Erekeria makinya maku kũrĩ mwanangĩko ūyũ ūtũũrĩte kuo,
wone ūrĩa handũ harĩa haku haamũre hathũkangĩtio nĩ thũ.
- ⁴ Amuku aku mararamĩire harĩa wacemanĩirie na ithũĩ;
maahaandire bendera ciao irĩ imenyithia.
- ⁵ Metuĩte ta andũ mekũhiũria mathanwa
mateme mĩtĩ ya mũtitũ.
- ⁶ Mbaũ iria ciothe ciagemetio magĩciunanga
na mathanwa na ibũĩ ciao.
- ⁷ Nĩmacinire handũ-haku-harĩa-haamũre hakĩmomoka,
magĩthaahia gĩkaro kĩa Rĩĩtwa rĩaku.
- ⁸ Moigire atĩrĩ na ngoro ciao, "Tũkũmahehenja mathire!"
Maacinire handũ harĩa hothe Mũrungu aahooyagĩrwo kũu bũrũri-inĩ.
- ⁹ Gũtirĩ ciamatũringagĩrwo mahinda maya;
anabii nĩmathirĩte,
na gũtirĩ witũ ūũĩ nĩ nginya rĩ gũgũikara ūguo.
- ¹⁰ Wee Ngai, thũ ĩgũtũũra ĩgũthĩrikagia nginya rĩ?
Mũmuku no atũũre acambagia rĩĩtwa rĩaku nginya tene?
- ¹¹ Nĩ kĩĩ gītũmĩte ūthune guoko gwaku, o guoko kũu gwaku kwa ūrio?
Kũrute mikũnjo-inĩ ya nguo ciaku ūmaniine!
- ¹² No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩwe mũthamaki wakwa kuuma tene;
nĩwĩkaga maũndũ ma kũhonokania gũkũ thĩ.
- ¹³ Wee-rĩ, nĩwe wagayanirie iria na ūhoti waku,
ũkĩhehenja mĩtwe ya nyamũ iria nene kũu maaĩ-inĩ.
- ¹⁴ Wee-rĩ, nĩwe wahehenjire mĩtwe ya Leviathani,
ũkĩmĩheana ĩtuĩke irio cia ciũmbe cia werũ-inĩ.
- ¹⁵ Wee-rĩ, nĩwe watũmire ithima ithērũke na tũrũũ tũtherere,
ũkĩhũithia njũũĩ iria ĩtahũaga.
- ¹⁶ Mũthenya nĩ waku o na ūtukũ no waku;
Wee nĩwe wahaandire riũa na mweri.
- ¹⁷ Wee-rĩ, nĩwe wekĩrĩre mĩhaka yothē ya thĩ;
nĩwe watũmire kũgie hĩndĩ ya riũa na hĩndĩ ya heho.
- ¹⁸ Ririkana ūrĩa thũ ĩkũnyũrũritie, Wee Jehova,
na ūrĩa andũ arĩa akĩĩgu macambĩtie rĩĩtwa rĩaku.
- ¹⁹ Ndũkaneane muoyo wa ndirahũgĩ yaku kũrĩ nyamũ cia gĩthaka;
ndũkariganĩrwo nĩ mĩoyo ya andũ aku arĩa manyariĩrĩtwo nginya tene.
- ²⁰ Ririkana kĩrĩkanĩro gĩaku,
tondũ kũndũ guothe kũrĩa kũrĩ nduma bũrũri-inĩ kũiyũrĩte haaro.
- ²¹ Ndũkareke mũndũ ūrĩa mũhinyĩrĩrie acooke na thuutha aconokete;
andũ arĩa athĩĩni na arĩa abatari nĩmagooce rĩĩtwa rĩaku.
- ²² Arahũka, Wee Ngai, ūrũgamĩrĩre kĩhooito gĩaku;
ririkana ūrĩa andũ arĩa akĩĩgu magũthĩrikagia mũthenya wothē.
- ²³ Ndũkariganĩrwo nĩ mbugĩrĩrio ya amuku aku,
o inegene rĩa thũ ciaku, rĩrĩa iranegena ĩtegũtigithĩria.

75

Ngai nĩ wa Kĩhooto

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai, nĩtwagũcookeria ngaatho,
twagũcookeria ngaatho, nĩgũkorwo Rĩitwa rĩaku rĩrĩ hakuhi;
andũ maheanaga ũhoru wa ciiko ciaku cia magegania.
- ² Uugaga atĩrĩ, “Nĩ nĩĩ thuuraga hĩndĩ irĩa njagĩrĩru;
nĩ nĩĩ nduanagĩra ciira na kĩhooto.
- ³ Rĩrĩa thĩ na andũ ayo othe maathingitha,
nĩ nĩĩ nyiitagĩrĩa itugĩ ciayo ngacirũmia.
- ⁴ Andũ arĩa etiĩ ngũmeera atĩrĩ, ‘Mũtigacooke kwĩraha,’
na arĩa aaganu ngameera atĩrĩ, ‘Mũtikambararie hĩa cianyu.
- ⁵ Tigai kwambararia hĩa cianyu na igũrũ,
mũtĩge kwaria mũũmĩtie ngingo.’”
- ⁶ Nĩ ūndũ-rĩ, ũhoru wa gũtũgĩria mũndũ nduumaga na irathĩro kana ithũiro,
o na kana kuuma werũ-inĩ.
- ⁷ No rĩrĩ, nĩ Ngai ūtuanagĩra ciira:
Anyiihagia mũndũ ũmwe, na agatũgĩria ũrĩa ũngĩ.
- ⁸ Jehova anyiitĩte gĩkombe kiiyũrite ndibei irĩ na mũhũũyũ,
ĩtukanĩtio na mahuti manungi wega;
amĩonoragia, nao andũ othe aaganu a thĩ makamĩnyua,
makainikĩrĩa nginya itata rĩa mũthia.
- ⁹ No nĩ-rĩ, nĩngumbũra ũhoru ũyũ nginya tene;
ndĩriinaga ũgooci kũrĩ Ngai wa Jakubu.
- ¹⁰ Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa othe aaganu,
no hĩa cia arĩa athingu nĩkambarario.

76

Jehova Nĩwe Ngai wa Jakubu

Thaburi ya Asafu

- ¹ Kũu Juda Ngai nĩoĩkaine;
rĩitwa riake nĩ inene thĩinĩ wa Isiraeli.
- ² Hema yake irĩ kũu Salemu,
gũikaro gĩake kĩrĩ Zayuni.
- ³ Kũu nĩkuo oinangĩire mĩguĩ ya ūta ikũhenia,
akiunanga ngo na hĩũ ciao cia njora,
o na indo ciao ciothe cia mbaara.
- ⁴ Wee ũcangararĩte nĩ ũtheri,
ũkagĩa na ũkaru gũkĩra irĩma irĩ na ũtonga wa nyamũ cia igũĩma.
- ⁵ Andũ arĩa njamba magwĩte magatunywo indo,
magakoma toro wao wa gĩkuũ;
gũtirĩ o na ũmwe wa njamba cia ita
ũngĩambararia moko make.
- ⁶ Nĩ ūndũ wa ikũĩma rĩaku, Wee Ngai wa Jakubu,
mbarathi o ūndũ ũmwe na ngaari cia ita igwĩte thĩ ikaaga kwĩigua.
- ⁷ Wee nowe wa gwĩtigĩrwo.
Nũũ ũngĩrũgama mbere yaku rĩrĩa ũrĩ mũrakaru?
- ⁸ Wamenyithanirie itua rĩaku ũrĩ o kũu igũrũ,
nayo thĩ igĩtigĩra na igĩkira ki,
- ⁹ rĩrĩa Wee Ngai, warũgamire ūtuanĩre ciira,
nĩguo ũhonokie arĩa othe anyamaarĩku a bũrũri.
- ¹⁰ Ti-itherũ mang’ũrĩ ma andũ nĩmagakũgoocithia,
na ũkeyoha matigari ma mang’ũrĩ maku ta mũcibi.

- ¹¹ Mwĩhitei mĩhĩtwa harĩ Jehova Ngai wanyu na mũmihingie;
rekei mabũrũri marĩa mothe mũriganĩtie namo
marehere ũcio wa gwtĩgĩrwo iheo.
- ¹² Athuthaga roho wa arĩa maathanaga;
etigagĩrwo nĩ athamaki a thĩ.

77

Kũrĩrikana Cĩiko cia Ngai cia Hinya

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ndakaĩire Ngai andeithie;
ndakaĩire Ngai nĩguo anjigwe.
- ² Rĩria ndaari mĩnyamaro-inĩ, nĩ Mwathani ndarongoririe;
ũtukũ ndamwambararĩirie moko itekũnoga,
no muoyo wakwa ũkĩrega kũhoorerio.
- ³ Wee Ngai, ndakũrĩkanire ngĩcaaya;
ndataranirie maũndũ, naguo roho wakwa ũkĩringĩka.
- ⁴ Wee watũmire njũrwo nĩ toro,
ngĩthĩĩnika mũno, ngĩremwo nĩ kwaria.
- ⁵ Ndeciiririe ũhoru wa matukũ ma tene,
ngĩrĩrikana mĩaka o ĩrĩa yarĩ ya tene;
- ⁶ ngĩkũrĩrikania ũrĩa ndainaga ũtukũ,
ngoro yakwa ĩgĩtarania maũndũ,
naguo roho wakwa ũkĩyũria atĩrĩ:
- ⁷ “Mwathani egũtũũra atũregete nginya tene?
Ndarĩ hĩndĩ agacooka gũtũkenera?
- ⁸ Wendo wake ũtathiraga-rĩ, nĩkũbuĩria ũbuĩritie nginya tene?
Kĩranĩro gĩake gĩgũtũũra gĩtahingĩte nginya tene?
- ⁹ Kaĩ Mũrungu ariganĩrwo nĩkũiguanĩra tha?
Kaĩ marakara make matũmĩte atige gũtugana?”
- ¹⁰ Ngĩcooka ngĩĩciiria atĩrĩ, “Ŭndũ ũyũ nĩguo ngwĩtiiria naguo:
kũrĩrikana mĩaka ya guoko kwa ũrĩo kwa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”
- ¹¹ Nĩngũrĩrikana cĩiko cia Jehova;
ĩĩ nĩguo, nĩngũrĩrikana ciama ciaku cia tene.
- ¹² Ndĩrĩtaranagia mawĩra maku mothe,
na ngecũũrania ũhoru wa cĩiko ciaku cia hinya.
- ¹³ Njĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru.
Nĩ ngai ĩrĩkũ nene ta Ngai witũ?
- ¹⁴ Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga ciama;
wonanagia ũhoti waku kũrĩ ndũrĩrĩ.
- ¹⁵ Nĩwakũũrĩre andũ aku na guoko gwaku kwa hinya,
o acio njiaro cia Jakubu na Jusufu.
- ¹⁶ Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
maaĩ macio maakuonire makĩigua guoya,
nakuo kũrĩa kũrĩku mũno gũkĩinyogonda.
- ¹⁷ Matu mooiririe mbura,
nacio ngwa ikĩruruma igũrũ guothe;
heni ciahenũkire ikĩrathũka mĩena yothe
- ¹⁸ Ngwa yaku yaiguĩkanire kihuhũkanio-inĩ,
rũheni rwaku rũkĩmũrĩka thĩ yothe,
nayo thĩ ikĩĩnaina na ĩgĩthingitha.
- ¹⁹ Njĩra yaku yatuĩkanĩirie iria-inĩ,
njĩra yaku ĩgĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ maingĩ,
o na gũtuĩka makinya maku mationekire.

²⁰ Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa mūrĩithi atongoragia rūũru,
ũkĩmatongoria na guoko kwa Musa na kwa Harũni.

78

Rũgano rwa Ngai na Andũ ake a Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- ¹ Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani wakwa;
thikĩrĩriai ciugo cia kanua gakwa.
- ² Ngũtũmũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
ngũgweta maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene:
- ³ Maũndũ marĩa twanaigua na tũkamenya,
o marĩa maithe maitũ maanatwĩra.
- ⁴ Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
nĩtũrĩraga rũciaro rũrĩa rũgooka
ũhoru wa ciiko cia Jehova cia kũmũgoocithia,
na ũhoti wake, na magegania marĩa aaneka.
- ⁵ Aaheire Jakubu mawatho,
na akĩhaanda watho thĩinĩ wa Isiraeli,
ũrĩa aathire maithe maitũ
atĩ maũrutage ciana ciao,
- ⁶ Nĩguo rũciaro rũrĩa rũgooka thuutha rũkaamenya watho ũcio,
o hamwe na ciana iria itaciarĩtwo,
nĩguo nacio ikeera ciana ciacio.
- ⁷ Hĩndĩ iyo ciĩhoke Ngai
na ciage kũriganĩrwo nĩ ciiko ciake,
no kũrũmia irũmagie maathani make.
- ⁸ Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene,
arĩa maarĩ a rũciaro rũremi na rũng'athia,
rũrĩa ngoro ciaruo itaathĩkagĩra Mũrungu,
o rũu maroho maaruo mataamwĩhokire.
- ⁹ Andũ a Efiraimu, o na maarĩ na mota ma kũrũa,
nĩmahũndũkire mũthenya ũrĩa wa mbaara;
- ¹⁰ matiarũmirie kĩrĩkanĩro kĩa na Ngai,
na nĩmaregire kũrũmĩrĩra watho wake.
- ¹¹ Nĩmariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa ekite,
na makĩriganĩrwo nĩ magegania marĩa aamonetie.
- ¹² Nĩaringire ciama maithe mao makĩĩonagĩra
marĩ kũu bũrũri wa Misiri, kũu werũ-inĩ wa Zoani.
- ¹³ Aagayanirie iria, akĩmaringia;
aatũmire maaĩ marũgame ta rũthingo.
- ¹⁴ Mũthenya aamatongoragia na itu,
naguo ũtukũ wotho akamatongoria na ũtheri wa mwaki.
- ¹⁵ Nĩatũranirie mahiga kũu werũ-inĩ,
na akĩmahe maaĩ maingĩ o ta ma iria;
- ¹⁶ nĩatũmire tũrũũĩ tuume rwaro-inĩ rwa ihiga,
na agĩtũma maaĩ matherere ta njũũĩ.
- ¹⁷ No-o maathiire o na mbere kwĩhĩria Ngai,
magĩkĩremera Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno marĩ kũu werũ-inĩ.
- ¹⁸ Nao makĩgeria Mũrungu makiendaga,
na ũndũ wa gwĩtia irio iria meeriragĩria kũrĩa.
- ¹⁹ Magĩũkĩrĩra Ngai na mĩario, makĩũrania atĩrĩ,
“Mũrungu no ahote kwara metha werũ-inĩ?
- ²⁰ Rĩrĩa aagũthire ihiga, maaĩ nĩmatothokire boo,
natuo tũrũũĩ tũgĩtherera tũiyũrĩte maaĩ maingĩ.
No rĩrĩ, no ahote gũtũhe o na irio?
No ahe andũ ake nyama?”

- 21 Rīrīa Jehova aiguire ūguo, akīrakara;
 agītharīkīra Jakubu na mwaki wake,
 namo mang'ūrī make magīūkīrīra Isiraeli,
 22 nīgūkorwo matiigana gwītīkia Ngai,
 kana kwihoka ūhonokania wake.
 23 No rīrī, we nīathire matu ma igūrū
 na akīhingūra mīrango ya igūrū;
 24 oirīrie andū mana ta mbura marīe,
 na akīmahe ngano ya kūu igūrū.
 25 Andū makīrīa irio cia araika;
 akīmahe irio iria ciothe mangīahotire kūrīa.
 26 O na ningī akīerekeria rūhuho rwa mwena wa irathīro kuuma igūrū,
 na akīrehithia rūhuho rwa mwena wa gūthini na ūndū wa hinya wake.
 27 Akīmaharūrūkīra nyama nyingī ta rūkūngū,
 nyoni cia rīera-inī ciaingīhite ta mūthanga wa iria-inī.
 28 Agītūma igwe thīnī wa kambī yao,
 igīthiūrūrūkīra hema ciao.
 29 Maarīre o nginya makīhūna,
 nīgūkorwo aamaheire kīrīa merirīrie kūrīa.
 30 No matanarīkia kūrīa irio icio meriragīria,
 o irī tūnua-inī twao-rī,
 31 marakara ma Ngai makīmokīrīa;
 akīūruga arīa maarī na hinya mūno gatagatī kao,
 akīniina andū ethī a Isiraeli.
 32 O na amekīte ūguo wothe-rī, mathiire o na mbere kwīhia;
 o na ekīte magegania make, matiamwītīkie.
 33 Nī ūndū ūcio agītūma matukū mao mathire o ūguo tūhū,
 na mīaka yao īgīthira nī ihooru rīa kūmaka.
 34 Rīrīa rīothe Mūrungu ooraga amwe ao nīmamūmaathaga;
 mamūrongoragia na makamūcookerera na kīyo.
 35 Nao makaririkana atī Ngai nīwe warī Rwaro rwao rwa Ihiga,
 na atī Mūrungu Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe warī Mūkūūrī wao.
 36 No-o makeyendithirīria harī we na tūnua twao,
 makamūheenagia na nīmī ciao;
 37 ngoro ciao itiarī njīhokeku kūrī we,
 na matiarī eehokeku harī kīrīkanīro gīake.
 38 Nowe no aaiyūrītwo nī tha;
 akīmarekera waganu wao,
 na ndaigana kūmaniina.
 Kaingī na kaingī nīagiragīrīria marakara make,
 na ndaigana kwarahūra mang'ūrī make mothe.
 39 Nīaaririkanire atī maarī o andū tu,
 karūhuho karīa kahītūkaga na gaticooke rīngī.
 40 Nī maita maingī atīa maamūremagīra marī kūu werū-inī,
 na makamūiguithia kīeha marī kūu rūng'ūrī-inī.
 41 Mahinda maingī nīmageririe Mūrungu;
 maathirīkie Ūrīa-Mūtheru-wa-Isiraeli.
 42 Matiaririkanire ūhoti wake:
 mūthenya ūrīa aamakūūrīre kuuma kūrī arīa maamahinyagīrīria,
 43 kana mūthenya ūrīa onanirie ciama ciake kūu būrūrī wa Mīsiri,
 kana magegania make marīa onanirie kūu werū-inī wa Zoani.
 44 Nīagarūrīre njūū cia būrūrī wa Mīsiri igītūika thakame;
 matingīahotire kūnyua maaī ma tūrūū twao.
 45 Akīmatūmīra mīrumbī mīingī ya ngi ikīmarīa,
 o na ciūra iria ciamaanangire.
 46 Irio cia mīgūnda yao aaciheire itono,

- na maciaro mao akimarekereria ngigĩ.
- 47 Aanangire mīthabibū yao na mbura ya mbembe,
na mīkūyū yao akīmīcina na mbaa.
- 48 Ng'ombe ciao aaciuragire na mbura ya mbembe,
na mahiū mao akīmahūūra na ngwa.
- 49 Aamaitīriirie marakara make mahiū,
na mang'ūrī, na marūrū, na muku:
akimarekereria mbūtū ya arāika arīa maniinanaga.
- 50 Nīaatemeire marakara make njīra;
ndamahonokirie kūrī gīkuū,
no nīamarekereirie kūrī mūthiro.
- 51 Akīuraga marigithathi mothe ma būrūri wa Misiri,
arī mo maciaro ma mbere ma mūdū thīinī wa hema cia Hamu.
- 52 No akīruta andū ake kuo ta rūuru;
akīmatongoria o ta ūria mūrīthi atongoragia ng'ondū magītuīkanīria kūu werū-inī.
- 53 Aamatongoririe amamenyereire, nī ūndū ūcio matietigīrire;
no thū ciao ikīhubīkanio nī iria.
- 54 Nī ūndū ūcio akīmakinia mūhaka-inī wa būrūri wake ūcio mūtheru,
akīmakinia būrūri wa irīma ūria guoko gwake kwa ūrīo kwegwatīire.
- 55 Ningī akīrutūrūa ndūrīri ciehere mbere yao,
na akīmagāira būrūri ūcio wa ndūrīri ūtuīke igai rīao;
akīhe mīhīrīga ya Isiraeli mīcīi yao.
- 56 No nīmageririe Ngai
na makīremera Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno;
matiathikīriirie mawatho make.
- 57 Nīmagire wīhokeku na makīaga wītīkio o ta maithe mao,
makīaga kwīhokeka o ta ūta mūgathūku ūria ūtangīihokwo.
- 58 Nīmamūrakaririe nī ūndū wa gūkorwo na kūdū kwao gūtūūgīru gwa kūhooyagīra;
makīarahūra ūiru wake nī ūndū wa mīhianano yao.
- 59 Rīria Ngai aamaiguire, nīarakarire mūno;
nake agītiganīria Isiraeli o biū.
- 60 Agīthaama Hema-ya-Gūtūnganwo irīa yarī Shilo,*
hema irīa aahaandīte atūūranagie na andū.
- 61 Akīrekereria ithandūkū rīa kīrīkanīro rīria rīa hinya wake rīthaamio,
riiri ūcio wake akīūneana moko-inī ma thū.
- 62 Andū ake nao akīmarekereria rūhiū rwa njora;
nīarakarītio mūno nī igai rīake.
- 63 Mwaki ūgīcina aanake ao,
nao airītu ao makīaga kūinagīrwo nyīmbo cia ūhiki;
- 64 athīnjīri-Ngai ao makīūrāgwo na rūhiū rwa njora,
na atumia ao a ndigwa makīaga kūmacakāira.
- 65 Ningī Mwathani akīarahūka ta mūdū woima toro,
ta njamba ya ita igīūkīra thuutha wa kūrīo nī ndibei.
- 66 Aahūūrire thū ciake agīcihūdūra;
aaciconorithirie nginya tene.
- 67 Ningī akīrega hema cia Jusufu,
na ndathuurire mūhīrīga wa Efiraimu;
- 68 no rīrī, nīathuurire mūhīrīga wa Juda,
na Kīrīma gīa Zayuni kīria endete.
- 69 Nīakire handū harīa hake haamūre hakīhaana ta irīma iria ndaaya,
hakīhaana ta thī irīa aahaandire itūūre irūmīte nginya tene.
- 70 Aathuurire Daudi ndungata yake
na akīmūruta ciugū-inī cia ng'ondū;
- 71 akīmūtīgithia kūrīithia ng'ondū,

* 78:60 Matukū-inī ma tene mūno, Shilo nīrīo rīarī itūūra itheru, na ithandūkū rīa kīrīkanīro rīaigītwo kuo.

akimutua mūrīthi wa andū ake, nīo mbarī ya Jakubu,
arīthagie Isiraeli igai riake.

⁷² Nake Daudi akīmarīthia arī na wagīrīru wa ngoro;
aamatongoragia na ūūgī wa moko make.

79

Ihooya rīa kūūria Ngai Ahonokie Rūrīrī

Thaburi ya Asafu

¹ Wee Ngai, ndūrīrī nūtharīkīire igai riaku;
nūthaahītie hekarū yaku theru,
imomorete itūūra rīa Jerusalemu rīgatuika irūndo cia mahiga.

² Ciimba cia ndungata ciaku macineanīte
ituike irio cia nyoni cia riera-inī,
na mīrī ya andū aku aamūre makamīheana kūrī nyamū cia gīthaka.

³ Maitīte thakame ya andū aku ta maaī
Jerusalemu guothe,
na gūtīrī mūdū wa gūthika arīa makuīte.

⁴ Tūtūikīte andū a kūmenwo nī arīa tūriganītie nao,
tūgatuika andū a kūnyararwo na gūthekererwo nī arīa matūthiūrūrūkīirie.

⁵ Wee Jehova-rī, nī nginya rī? Ūgūtūūra ūrī mūrakaru nginya tene?
Nī nginya rī ūiru waku ūgūtūūra wakanīte ta mwakī?

⁶ Itīrīria ndūrīrī iria itakūū mang'ūrī maku,
ūmaitīrīrie mothamaki marīa matakayagīra rīitwa riaku;

⁷ nīgūkorwo nīmatambuūrīte Jakubu
na makaananga būrūri wake.

⁸ Ndūgatūherithie nī ūndū wa mehīa ma maithe maitū;
tha ciaku irohiūha itūkinyīrie,
nīgūkorwo tūrī ahinyīrīrīku mūno.

⁹ Tūteithie, Wee Ngai Mūhonokia witū;
nī ūndū wa rīiri wa rīitwa riaku;
tūteithūre na ūtūrekere mehīa maitū
nī ūndū wa rīitwa riaku.

¹⁰ Nī kī gīgūtūma ndūrīrī ciūrie atīrī,
“Ngai wao akīrī ha?”

Menyithania kūrī ndūrīrī tūkīonagīra na maithe maitū
atī nīūrīhanagīria thakame ya ndungata ciaku irīa iititwo.

¹¹ Mūcaayo wa arīa moohetwo njeera ūrogūkinyīra;
nī ūndū wa hīnya wa guoko gwaku
gitīra arīa matuīrīrwo gūkua.

¹² Wīrīhīrie maita mūgwanja harī ndūrīrī iria tūriganītie nacio,
nī ūndū wa rūmena rūrīa makūmenete naruo, Wee Mwathani.

¹³ Na ithuī andū aku, o ithuī ng'ondū cia rūūru rwaku,
tūkūgoocage nginya tene na tene;
nītīrahage ūgooci waku,
kuuma njiarwa na njiarwa.

80

Kūhoera Rūrīrī Rūgaacīre Rīngī

Thaburi ya Asafu

¹ Wee Mūrīthi wa Isiraeli, tūigwe,
o Wee ūtongoragia Jusufu ta ūrīa mūrīthi atongoragia rūūru;
Wee ūikarīre gītī kīa ūnene gatagatī ka makerubi-rī, cangarara

² ūrĩ mbere ya Efiraimu, na Benjamini, na Manase.*
Arahūra ūhoti waku,
ūūke ūtūhonokie.

³ Wee Ngai-rĩ, tūma tūgaacĩre rĩngĩ;
tūma ūthiũ waku ūtwarĩre,
nĩguo tūhonoke.

⁴ Wee Jehova Ngai mwene hinya wothe,
marakara maku megũtooga nginya rĩ
ũgĩũkĩrĩra mahooya ma andũ aku?

⁵ Nĩumahũũnĩtie na irio cia maithori;
ūtũmĩte manyue maithori maiyũrĩte mbakũri riita.

⁶ Ūtũtuĩte kĩndũ gĩa kũrũagĩrwo nĩ aria tũrganĩtie nao,
nacio thũ ciitũ igatũnyũrũria.

⁷ Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tūma tūgaacĩre rĩngĩ;
tūma ūthiũ waku ūtwarĩre,
nĩguo tūhonoke.

⁸ Wareehire mũthabibũ kuuma bũrũri wa Misiri;
warutũrũrire ndũrĩrĩ ūkĩũhaanda arĩ guo.

⁹ Nĩwaũthereirie mũgũnda,
naguo ūkĩgwata, na ūkĩyũra bũrũri wothe.

¹⁰ Irĩma nĩciahumbĩrĩrwo nĩ kĩĩruru kĩaguo,
nayo mĩtarakwa ĩrĩa mĩnene ĩkihumbĩrwo nĩ honge ciaguo.

¹¹ Watambũrũkirie honge ciaguo o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene,
na thuuna ciaguo ūgĩcikinyia o nginya Rũũ-inĩ rwa Farati.†

¹² Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ūmomore njirigo ciaguo,
ũgagĩtũma ehĩtũkĩri othe matuage thabibũ ciaguo?

¹³ Ūrangarangagwo nĩ ngũrwe cia gĩthaka,
na ūkarĩio nĩ nyamũ cia werũ-inĩ.

¹⁴ Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũcookerere!
Rora ūrĩ igũrũ wone!

Rũmbũiya mũthabibũ ūyũ,
¹⁵ mũri ūrĩa guoko gwaku kwa ūrĩo kwahaandire,
mũriũ ūrĩa wee mwene wĩrereire.

¹⁶ Mũthabibũ waku nĩũtemetwo, ūgacinwo na mwaki;
thũ ciaku irothira nĩ ūndũ wa irũithia riaku.

¹⁷ Guoko gwaku kũroikara na mũndũ ūrĩa ūrĩ guoko-inĩ gwaku kwa ūrĩo,
ũcio mũrũ wa mũndũ wĩrereire wee mwene.

¹⁸ No ithuĩ-rĩ, tũtigatigana nawe o rĩ;
tũrurumũkie na nĩtũrĩkayagĩra rĩitwa riaku.

¹⁹ Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tūma tūgaacĩre rĩngĩ;
tūma ūthiũ waku ūtwarĩre,
nĩguo tūhonoke.

81

Rwĩmbo rwa Gũkũngũra Gĩathi

Thaburi ya Asafu

¹ Inĩrai Ngai, o we hinya witũ, nĩ ūndũ wa gũkena;
anĩrĩrai mũinĩre Ngai wa Jakubu!

² Ambĩrĩrai kũina, hũũrai kĩhembe,

* 80:2 Mĩhĩrĩga ĩno ĩtatũ yarĩ njiarwa cia Rakeli, na nĩcio ciarĩ cia mbere kũrũmĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa Isiraeli
mangĩoimagarire marĩ werũ-inĩ. † 80:11 Ūthamaki wa Daudi na Solomoni woimĩte Iria rĩrĩa Inene nginya Rũũ rwa Farati.

na mūhūre kīnanda kīa mūgeeto kīrīa kīgambi wega, o na gīa kīnūbi.

³ Huhai coro hīndī ya Karūgamo ka Mweri,
na ningī rīrīa mweri waiganana, mūthenya ūrīa wa Gīathī giitū;

⁴ ūyū nī watho wa kīrīa gīa kūrūmīrīrwo kūrī Isiraeli,
o guo watho wa Ngai wa Jakubu.

⁵ We nīaūhaandire ūtuīke kīrīa harī Jusufu
hīndī irīa aathiire gūtharīkīra būrūrī wa Misiri,
kūrīa twaiguire mwario tūtaamenyire.

⁶ Ekuuga atīrī, “Nīndeheririe mūrigo kuuma ciande-inī ciao;
moko mao nīndameheririe kuuma thīinī wa gīkabū.

⁷ Wangaiire ūrī na mīnyamaro na nīi ngīkūhatūra,
ngīgūwītika ndī thīinī wa mūrurumo wa ngwa;
ndakūgeririe ūrī kūu maaī-inī ma Meriba.

⁸ “Inyuī andū akwa, iguai ngīmūkaania,
naarī korwo no mūūthikīrīrie, inyuī Isiraeli!

⁹ Mūtikanagīe na ngai ng’eni gatagatī-inī kanyu;
mūtikanainamīrīre ngai ya kūngī.

¹⁰ Nī nīi Jehova Ngai waku,
ūrīa wakūrutire būrūrī wa Misiri.
Athamia kanua gaku na nīngūkūhe gīa kūrīa.

¹¹ “No andū akwa matiigana gūūthikīrīria;
Isiraeli ndaigana kūnjathīkīra.

¹² Nī ūndū ūcio ngīmarekereria marūmīrīre ūremi wa ngoro ciao,
na marūmagīrīre mwīro wao ene.

¹³ “Korwo andū akwa no maathikīrīrie,
korwo Isiraeli no marūmīrīre nīra ciakwa,

¹⁴ ndamatooreria thū ciao o na ihenya,
na njūkīrīre andū arīa marī muku nao na ūndū wa guoko gwakwa!

¹⁵ Andū arīa mathūire Jehova mangīthuna marī mbere yake,
na iherithia rīao rītūire nginya tene.

¹⁶ No inyuī ingīmūhe ngano irīa njega mūno mūrīage;
ingīmūhūnagia na ūūki wa kuuma rwaro-inī rwa ihiga.”

82

Kūhooya Ciira wa Kīhooto

Thaburi ya Asafu

¹ Ngai arūgamīte kīūngano-inī kīrīa kīnene;
aratuira “ngai” ciira arī gatagatī ga cio.

² “Nī nginya rī mūgūtūūra mūciiragīrīra andū arīa matarūgamagīrīra kīhooto,
na mūgātīra arīa aaganu maūthī?

³ “Ciiragīrīrai kīhooto kīa arīa matarī hinya na arīa matarī maithe;
tūūriai ihooto cia andū arīa athīini o na arīa ahinyīrīrie.

⁴ Hatūragai arīa matarī hinya na arīa abatari;
mateithūrei kuuma moko-inī ma arīa aaganu.

⁵ “Andū acio matirī ūndū mooī, na matirī ūndū makūūranaga.
Macangacangaga nduma-inī;
mīthingi yothe ya thī nīyenenyete.

⁶ “Ndoigire atīrī, ‘Inyuī mūrī “ngai”;
inyuothe mūrī ariū a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.’

⁷ No mūgaakua o ta ūrīa andū makuuaga;
mūkaagūa o ta aathani arīa angī.”

⁸ Arahūka, Wee Ngai, ūtuire thī ciira,
nīgukorwo ndūriri ciothe nī igai riaku.

83

Kūhooya Ngai ahoote Thū cia Israeli

Thaburi ya Asafu

¹ Wee Ngai-rī, ndūgakire;

tiga gūikara ūtumitie, Wee Mūrungu,
ndūgaikare wīnyiitaniirie.

² Ta rora wone ūrīa thū ciaku iranegenā,
acio magūthūire makambararia mītwe yao.

³ Mathugundaga ndundu ya gūūkīrīra andū aku na wara;
maciiragīrīra gūūkīrīra andū arīa wendete.

⁴ Meranaga atīrī, “Ūkai, tūmaniine matige gūtuika rūriri,
nīguo rītwa rīa Israeli rītikanacooke kūririkanwo rīngī.”

⁵ Maciiraga marī na ngoro īmwe;
maiguithanagīria magūūkīrīre:

⁶ andū a hema cia Edomu, na cia Aishumaeli,
na cia Moabi, na cia Ahagari,

⁷ na cia Gebali, na cia Amoni, na cia Amaleki,
na cia Filistia, hamwe na andū a Turo.

⁸ O na Ashuri nīmegwatanītie nao
nīguo mateithirīrie njiaro cia Loti.

⁹ Meeke o ta ūrīa wekire Amidiani,
na o ta ūrīa wekire Sisera na Jabini rūūi-inī rwa Kishoni,

¹⁰ o acio maaniinīrwo Enidoru,
na magītuika ta thumu wa kūnorīa tīiri.

¹¹ Tūma andū ao arīa marī igweta mahaane ta Orebu na Zeebu,*
anene ao othe ūmahaananie na Zeba na Zalimuna,

¹² arīa moigire atīrī, “Nītūgwatīrei būruri
wa ūrīithio wa Ngai ūtuike witū.”

¹³ Wee Ngai wakwa, matue ta rūkūngū rūrīa rūgūrūkagio,
mahaane o ta mūūngū ūmbūrītwo nī rūhuho.

¹⁴ O ta ūrīa mwaki ūcinaga mūtītū
kana ta rūrīrīmī rūgīcina irīma-rī,

¹⁵ maingatithie o ro ūguo na kīhuhūkanio gīaku,
na ūmamakie mūno na huho ciaku nene.

¹⁶ Humba mothiū mao thoni,
nīgeetha andū marongorie rītwa riaku, Wee Jehova.

¹⁷ Marotūūra maconokete na marī amaku;
marokua na gīconoko kīnene.

¹⁸ Tūma mamenye atī Wee, o Wee wītagwo Jehova,
atī Wee nīwe Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno, o igūrū rīa thī yothe.

84

Kwīrirīria Gūthiī Nyūmba ya Ngai

Thaburi ya Ariū a Kora

¹ Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rī,
kaī gūikaro gīaku nī gīthaka-ī!

² Muoyo wakwa wīriragīria mūno, īi o na ūkoorwo nī hinya,

* 83:11 Orebu na Zeebu maarī athamaki a Midiani, na maahootirwo nī Gideoni.

nĩ ūndũ wa kwĩrĩrĩria nja cia Jehova;
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa irakaĩra
Mũrungu ūrĩa ūtũũraga muoyo.

³ O na kanyoni-ka-nja nĩkoonete mũciĩ,
nayo thũngũrũrũ ikeyonera gĩtara,
harĩa ingĩkaria tũcui twayo,

o hau hakuhĩ na kĩgongona gĩaku,
Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o Wee Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa.

⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa matũũraga nyũmba yaku;
matũũraga makũgocaga.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa maheagwo hinya nĩwe,
o arĩa matũite na ngoro ciao gũthĩĩ Zayuni.

⁶ Rĩrĩa megũtuĩkanĩria Gĩtuamba kĩa Baka,
matũmaga kũgĩe na ithima;
mbura ya maguna-ng'ombe o nayo ikũhumbĩraga na tũria twa maaĩ.

⁷ Mathiĩaga magĩkĩragĩrĩria kũgĩa na hinya,
nginya o mũndũ o mũndũ agakinya mbere ya Ngai kũu Zayuni.

⁸ Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe;
thikĩrĩria, Wee Ngai wa Jakubu.

⁹ Wee Ngai, ta rora ngo iitũ;
tiĩrĩa ūrĩa waku ūitĩĩrie maguta gĩthiithi.

¹⁰ Kaba mũthenya ūmwe nja-inĩ ciaku,
gũkĩra gũikara mĩthenya ngiri handũ hangĩ o hothe;
kaba ngorwo ndĩ mũrangĩri wa kihingo kĩa nyũmba ya Ngai wakwa,
gũkĩra ndũire thĩinĩ wa hema cia andũ arĩa aaganu.

¹¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai nĩ riũa na ngo;
Jehova nĩarĩtũtugaga na agatwĩka maũndũ mega;
arĩa mĩthĩire yao itarĩ ūcuuke
ndarĩ ūndũ mwega angĩmaima.

¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kũrathimwo nĩ mũndũ ūrĩa ūkwĩhokaga.

85

Ihooya rĩa kũũria Ūtugi wa Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

¹ Wee Jehova, nĩ wekire bũrũri waku wega;
nĩwacookeirie Jakubu ūtonga wake.

² Nĩwarekeire andũ aku waganu wao,
na ūkĩhumbĩra mehia mao mothe.

³ Nĩweheririe mang'ũri maku mothe,
na ūgĩthirwo nĩ marakara maku mahiũ.

⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Ngai Mũhonokia witũ,
na ūtĩge gũikara ūtũrakarĩire.

⁵ Ūgũtũũra ūtũrakarĩire nginya tene?
Marakara maku megũkinyĩra njiarwa na njiarwa?

⁶ Kaĩ ūtangĩtũrurumũkia ngoro ciitũ,
nĩguo andũ aku magũkenere?

⁷ Wee Jehova-rĩ, tuonie wendo waku ūrĩa ūtathiraga,
na ūtũhe ūhonokio waku.

⁸ Nĩngũthikĩrĩria njigwe ūrĩa Mũrungu, o we Jehova, ekuuga;

eranagīra thayū kūrī andū ake, o acio ake aamūre:
no ndūkareke macookerere ūrimū wao.

⁹ Ti-itherū ūhonokio wake ūrī hakuhī na arīa mamwītīgīrīte,
nīgeetha riiri wake ūtūure būrūri-inī witū.

¹⁰ Wendo na wīhokeku nīicemanītie;
ūthingu na thayū nīikīmumunyanīte.

¹¹ Wīhokeku ūkunūkaga kuuma na thī,
naguo ūthingu ūcūthagīrīrie ūrī o igūrū.

¹² Ti-itherū Jehova no aheane kīndū o gīothe kīega,
naguo būrūri witū ūciarage magetha maguo.

¹³ Ūthingu nīguo ūmūthiiga mbere,
ūkahaaragīria makinya make njīra.

86

Ihooya rīa Ūteithio wa gūtooria Thū

Ihooya rīa Daudi

¹ Wee Jehova, njīgua na ūnjītīke,
nīgūkorwo ndī mūthīini na mūbatari.

² Gītīra muoyo wakwa,
nīgūkorwo nīndiheanīte harīwe.

Wee nīwe Ngai wakwa;
honokia ndungata yaku īno īkwīhokete.

³ Njiguīra tha, Wee Mwathani,
nīgūkorwo ngūkayagīra mūthenya wothe.

⁴ He ndungata yaku gīkeno,
nīgūkorwo nī kūrī we, Wee Mwathani,
ndoreireirie ngoro yakwa.

⁵ Nīgūkorwo Wee Mwathani ūrī mwega na nīūrekanagīra,
ūkaiingīhia wendo kūrī arīa othe magūkayagīra.

⁶ Igua ihooya rīakwa, Wee Jehova;
thikīrīria ikaya rīakwa ūnjīguīre tha.

⁷ Mūthenya ūrīa ngaakorwo na thīina nīngagūkaīra,
nīgūkorwo nīūkanjītīka.

⁸ Wee Mwathani, thīinī wa ngai ciothe gūtīrī īngī tawe;
gūtīrī ciiko ingīhaananio na ciaku.

⁹ Ndūrīrī ciothe irīa ūmbīte
nīigooka igūthathaiye irī mbere yaku, Wee Mwathani;
nīikarehera rītīwa rīaku riiri.

¹⁰ Nīgūkorwo Wee ūrī mūnene, na nīwīkaga ciiko cia kūgeganīa;
Wee wiki nowe Ngai.

¹¹ Wee Jehova, nyonagīrīria njīra ciaku,
nīgeetha thīiige na mīthīire ya ma;
he ngoro īrutīire kūna,
nīguo ndītītagīre rītīwa rīaku.

¹² Nīndīrīkūgoocaga na ngoro yakwa yothe,
Wee Mwathani Ngai wakwa;
ngūtūūra ngumagia rītīwa rīaku nginya tene.

¹³ Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene harī nī;
nīūndeithūrīte kuuma mbīrīra-inī o kūrīa kūrīku mūno.

¹⁴ Wee Ngai, andū arīa etīī nīmaraatharīkīra;
gīkundi kīa andū matarī tha nīmaracaria muoyo wakwa,
o andū acio matakūrūmbūyagia.

¹⁵ No Wee, Wee Mwathani, ūrī Mūrungu mūigua tha na ūrī mūtugi,

- ndūhiuhaga kūrakara, na ūiyūrītwo nī wendo na wīhokeku.
¹⁶ Wīhūgūre ūndore na ūnjiguire tha;
 he ndungata īno yaku hinya waku,
 na ūhonokie mūriū wa ndungata yaku ya mūdū-wa-nja.
¹⁷ Nyonia kīmenyithia kia wega waku,
 nīguo thū ciakwa ikīone iconorithio,
 nīgūkorwo Wee, Wee Jehova, nīundeithītie na ūkaahooreria.

87

Gikeno gĩa Gūtūūra Zayuni

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Nīahaandite mūthingi wa itūūra riake igūrū rīa kīrīma kīrīa kīamūre;
² Jehova nīendete ihingo cia Zayuni
 gūkīra ciikaro iria ingī ciothe cia Jakubu.
³ Maūdū mega nīmaragio igūrū riaku,
 wee itūūra inene rīa Ngai:
⁴ “Nīngwandika ūhoru wa Rahabu na wa Babuloni
 thīinī wa arīa manjūūi,
 Filistia o nakuo, na Turo, hamwe na Kushi,
 njuge atīrī, ‘Ūyū aaciariirwo Zayuni.’”
⁵ Ti-itherū, ūhoru wa Zayuni ūkīario nīgūkagwetagwo atīrī,
 “Ūyū o na ūrīa maaciariirwo kuo,
 na Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno we mwene nīagatūma gūtūūre kūrī kūrūmu.”
⁶ Jehova nīakandika ibuku-inī rīa kīrīndī ūū:
 “Ūyū aaciariirwo Zayuni.”
⁷ Nao magītunga nyīmbo makaina atīrī,
 “Ithima ciakwa ciothe irī thīinī waku.”

88

Ihooya rīa kūūria Ūteithio Hīndī ya Kūhinyīrīka

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Wee Jehova, o Wee Ngai ūrīa ūūhonokagia,
 ngūkayagīra mūthenya na ūtukū ndī mbere yaku.
² Ihooya riakwa rīrokinya harīwe;
 inamīrīria gūtū gwaku ūigwe gūkaya gwakwa.
³ Nīgūkorwo muoyo wakwa ūiyūrītwo nī thīina,
 na nī ngirie gūkua.
⁴ Nīi ndaranīrio na arīa makiriī gūkua;
 haana ta mūdū ūtarī na hinya.
⁵ Nīi njiganīrio na arīa akuū,
 o ta arīa moragītwo magakoma mbīrīra,
 o acio ūtacookaga kūririkana,
 arīa meheretio kuuma ūmenyereri-inī waku.
⁶ Ūnjikītie irima rīrīa iriku mūno,
 o kūu kūriku kūrī nduma ndumanu.
⁷ Mang’ūrī maku nīmanditūhīre mūno;
 nīūhūbikanītie na ndīhū ciaku ciothe.
⁸ Nīūnjehereirie arata akwa arīa twendanīte mūno,
 na ūgatūma ndūike kīndū kīrī magigi harīo.
 Ndīmūhingīrīrie ndingīhota kūūra;
⁹ maitho makwa nīmaroora nī kīeha.

Wee Jehova, ngūkayagīra o mūthenya;
 ngūtambūrūkagīria moko makwa.

- ¹⁰ Andū arīa akuū-rī, wee nīūmonagia magegania maku?

- Acio makuĩte-rĩ, nĩmarahũkaga, magakũgooca?
 11 Wendo waku nĩumbũragwo mbĩrĩra-inĩ,
 kana wĩhokeku waku ũgakiumbũrwo Mwanangĩko-inĩ?*
- 12 Magegania maku nĩmonagwo kũndũ kũu kwa nduma,
 kana ciĩko ciaku cia ũthingu ikamenyeka
 bũrũri-inĩ ũcio wa kĩriganĩro?
- 13 No nĩngũgũkaira ũndeithie, Wee Jehova;
 rũciini mahooya makwa mokaga harĩwe.
- 14 Wee Jehova, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũndiganĩrie
 na ũkaahitha ũthiũ waku?
- 15 Kuuma o ũnini wakwa ndũũrĩte nyamarĩtio na ngakuhĩrĩria gĩkuũ;
 ninyamaarikite nĩ imakania ciaku, igatũma njage mwĩhoko.
- 16 Mang'ũrĩ maku nĩmahubikanĩtie,
 nacio imakania ciaku ikanyananga.
- 17 Maathiũrũrukagĩria mũthenya wothe ta mũiyũro wa maaĩ;
 hingĩrĩrio nĩmo na mĩena yothe.
- 18 Nĩũnjehereirie athiritũ akwa na arĩa nyendete;
 nduma nĩyo mũrata wakwa ũria ũnguhĩrĩrie mũno.

89

Kĩrikanĩro kĩa Ngai na Daudi

Thaburi ya Ethani wa mbarĩ ya Ezara

- 1 Ngũtũura nyinaga ũhoru wa wendo mũnene wa Jehova nginya tene;
 ndĩrimenyithanagia wĩhokeku waku na kanua gakwa kũrĩ njjarwa na njjarwa.
- 2 Nĩngumbũra atĩ wendo waku ũtũũraga ũrĩ mũrũmu nginya tene,
 nyumbũre atĩ wĩhokeku waku nĩũũhaandĩte o kũu igũrũ.
- 3 Woigire atĩrĩ, “Nĩngĩte kĩrikanĩro na ũria nĩ ndĩthuurĩre,
 na ngeehita na mwĩhĩtwa harĩ Daudi ndungata yakwa ngamwĩra atĩrĩ,
- 4 ‘Nĩngatũma rũciaro rwaku rũtũũre rwĩhaandĩte nginya tene,
 na ndũme gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu njjarwa na njjarwa.’ ”
- 5 Wee Jehova-rĩ, igũrũ nĩrĩkumagia magegania maku,
 na rĩkagaathĩrĩria wĩhokeku waku o naguo, kĩũngano-inĩ kĩa acio atheru.
- 6 Nĩ ũndũ-rĩ, kũu matu-inĩ igũrũ nũũ ũngĩgerekano na Jehova?
 Nũũ ũkĩhaana ta Jehova harĩ ciũmbe iria irĩ igũrũ?
- 7 Kĩama-inĩ kĩa acio atheru, Mũrungu nĩetigĩrĩtwo mũno;
 nĩ wa gwĩtigĩrwo gũkĩra arĩa othe mamũrigiiciĩrie.
- 8 Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, nũũ ũkĩhaana tawe?
 Wee Jehova, nĩ ũrĩ hinya, na wĩhokeku waku ũtũũraga ũkũrigiiciĩrie.
- 9 Nĩwe wathaga kihuhũkanio kĩa iria rĩrĩa inene;
 rĩrĩa makũmbĩ marĩo mookĩra na igũrũ, nĩũmahooreragia.
- 10 Wahenjenjire Rahabu agĩtuika o ta ũmwe wa arĩa moragĩtwo;
 wahurunjire thũ ciaku na guoko gwaku kũrĩ hinya.
- 11 Igũrũ nĩ rĩaku, o na thĩ no yaku;
 Wee nĩwe wombire thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩini wayo.
- 12 Nĩwe wombire mwena wa gathigathini na wa gũthini;
 Taboru na Herimoni ciinaga ikenete nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku.
- 13 Gĩcoka gĩaku nĩ kĩrĩ ũhoti;
 guoko gwaku kũrĩ hinya, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩgĩtũgĩrie.

- 14 ũthingu na kihooto nĩcio mũthingi wa gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene;
 wendo na wĩhokeku nĩgĩtũngoragia.

* 88:11 Nĩ Abadoni na Kĩhibirania

- 15 Kūrathimwo-rī, nī andū arīa mooī gūkūgocca na nyīmbo,
 o arīa mathiiaga na ūtheri waku, Wee Jehova.
 16 Makenagīra rīitwa rīaku mūthenya wothē;
 magūtūūgagīria nī ūndū wa ūthingu waku.
 17 Nīgūkorwo Wee nīwe riiri na hinya wao,
 na tondū wa ūtugi waku nītūūgagīria rūhīa rwitū.
 18 Ti-itherū, ngo iitū īrī na Jehova,
 mūthamaki witū nī wa Ūrīa-Mūtheru-wa-Isiraeli.
 19 Hīndī īmwe nīwaririe na njīra ya kīoneki,
 ūkīira andū aku arīa ehokeku atīrī,
 “Nīheete njamba īmwe ya ita hinya;
 nīndūgīrītīe mwanake gatagatī ka andū.
 20 Nīndīōneire Daudi ndungata yakwa;
 nīndīmūtīrīrie maguta makwa maamūre.
 21 Guoko gwakwa nīkūrīmūtīiragīrīra;
 ti-itherū gīcoka gīakwa nīkīrīmwikagīra hinya.
 22 Gūtīrī thū īkaamwītīa igooti.
 gūtīrī mūndū mwaganu ūkaamūhinyīrīria.
 23 Nīngahehenja thū ciake mbere yake,
 na njūrage arīa othe mamūthūire.
 24 Wendo wakwa wa kwīhokeka ūrikoragwo hamwe nake,
 na nī ūndū wa rīitwa rīakwa rūhīa rwake nīrūrītūūgagīrio.
 25 Nīngatambūrūkīa guoko gwake igūrū rīa iria,
 na guoko gwake kwa ūrīo ndīkūige igūrū rīa njūū.
 26 Nīakanjīta anjīire atīrī, ‘Wee nīwe Baba,
 na Mūrungu wakwa, o Rwaro rwa Ihiga, Mūhonokia wakwa.’
 27 Nīngī nīngamwamūra atuīke irigithathi rīakwa,
 na ndūme atūūgīrio gūkīra athamaki a thī.
 28 Nīngūtūūria wendo wakwa harī we nginya tene,
 na kīrīkanīro gīakwa nake gītūūre kīrī gīa kwīhokeka.
 29 Nīngahaanda rūciaro rwake nginya tene,
 na gītī gīake kīa ūnene ndīkīhaande rīrīa rīothe igūrū rīgūtūūra.
 30 “Ariū ake mangīgatarika watho wakwa
 na mage kūrūmīrīra kīrīra gīakwa,
 31 mangīgathūkīa kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo
 na mage kūmenyerera maathanī makwa,
 32 nīngaherithia wīhia wao na rūthanju,
 herithie waganu wao na kūmahūūra iboko;
 33 no ndīrī hīndī ngaamwehereria wendo wakwa,
 o na kana thaahie wīhokeku wakwa o na rī.
 34 Ndīgathūkīa kīrīkanīro gīakwa
 kana ngarūrīre ūrīa iromo ciakwa ciarītīe.
 35 Nīndīhītīte ngīgwetaga ūtheru wakwa, rīmwe rīa kūigana,
 na ndīrī hīndī ngaahēenia Daudi,
 36 atī rūciaro rwake rūgūtūūra nginya tene,
 na gītī gīake kīa ūnene gītūūre kīrī kīrūmu mbere yakwa ta riūa;
 37 gīgūtūūra kīrī kīrūmu nginya tene o ta mweri,
 mūira ūrīa ūrī matu-inī nī mwīhokeku.”
 38 No rīrī, wee nīūregete, na ūgatiganīria,
 o na ūgakīrakarīra ūcio ūitīrīrie maguta.
 39 Wee nīūkanīte kīrīkanīro kīrīa ūrīkanīire na ndungata yaku,
 na ūkarangīrīria thūmbī yake rūkūngū-inī.
 40 Wee ūmomorete thingo ciake ciothe
 na ūkaananga cīhitho ciake iria cia hinya.
 41 Ehītūkīrī othe nīmatahīte indo ciake;

- atuikite wa künymararwo nĩ andũ arĩa mariganĩtie nake.
⁴² Wee nĩutũũgĩritie guoko kwa ũrĩo kwa arĩa mamũthũire;
 nĩutũmĩte thũ ciake ciothe ikene.
⁴³ Ũũgĩ wa rūhiũ rwake rwa njora nĩũũhũndũrĩte,
 na ũkaaga kũmũteithĩrĩria mbaara-inĩ.
⁴⁴ Nĩũniĩnĩte riiri wake ũgathira,
 na ũgaikania gĩtĩ gĩake kĩa ũnene thĩ.
⁴⁵ Nĩũnyiihĩtie matukũ ma wĩthĩ wake;
 ũmũhumbĩte thoni o ta nguo.
⁴⁶ Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova? Ũgũtũũra wĩhithĩte nginya tene?
 Nĩ nginya rĩ mang'ũrĩ maku megũtũũra maakanĩte ta mwaki?
⁴⁷ Ririkana ũrĩa mĩtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira o narua.
 Kaĩ akĩrĩ ũndũ wa tũhũ watũmire ũmbe andũ othe!
⁴⁸ Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩtũũra muoyo na ndonane na gĩkuũ,
 kana ehonokie kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra?
⁴⁹ Wee Mwathani, wendo waku mũnene ũrĩa wa tene ũkĩrĩ kũ,
 ũrĩa wehĩtire, ũkĩĩrĩra Daudi na ũndũ wa wĩhokeku waku?
⁵⁰ Mwathani, ririkana ũrĩa ndungata yaku ĩnyũrũrĩtio,
 na ũrĩa nyũmĩrĩrie irumi iria numĩtwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe ngoro-inĩ yakwa,
⁵¹ o irumi iria thũ ciaku ĩnyũrũrĩtie nacio, Wee Jehova,
 iria itũire ĩnyũrũrĩtie makinya ma ũrĩa wee ũitĩrĩrie maguta nacio.

⁵² Jehova arogoocwo nginya tene!

Ameni, na ningĩ Amenĩ.

Ibuku rĩa Kana

90

Thaburi 90-106

Matukũ ma Mũndũ

Ihooya rĩa Musa, ndungata ya Ngai

¹ JEHOVA, nĩwe ũtũũrĩte ũrĩ gĩikaro giitũ
 kuuma njiarwa na njiarwa.

² O mbere ya irĩma kũgĩa kuo
 kana ũkĩũmba thĩ na mabũrũri,
 kuuma tene nginya tene, Wee ũrĩ o Mũrungu.

³ Wee ũcookagia andũ magatuĩka rũkũngũ,
 ũkoiga atĩrĩ, “Cookai rũkũngũ-inĩ, ĩnyuĩ ciana ici cia andũ.”

⁴ Nĩgũkorwo mĩaka ngiri harĩwe
 no ta mũthenya wa ira ũrĩa ũrahĩtũkire,
 kana ta ituanĩra rĩmwe rĩa arangĩrĩ a ũtukũ.

⁵ Ũhaataga andũ, ũkameetheria, magakoma toro wa gĩkuũ;
 andũ mahaana ta nyeki irĩa ĩringũkaga rũciĩni:

⁶ o na gũtuĩka rũciĩnĩ nĩĩringũkaga,
 hwaĩ-inĩ ĩhoohaga, ikooma.

⁷ Tũniinagwo nĩ marakara maku,
 na tũkamakio mũno nĩ marũrũ maku.

⁸ Nĩũĩgĩte wĩhia witũ o mbere yaku,
 mehia maitũ marĩa mahithe ũkamoimĩria o ũtheri-inĩ hau mbere yaku.

⁹ Matukũ maitũ mothe maniinagwo nĩ mang'ũrĩ maku;
 tũninũkagia mĩaka iitũ na gũcaaya.

¹⁰ Mũigana wa matukũ maitũ-rĩ, nĩ mĩaka mĩrongo mũgwanja,
 kana mĩrongo ĩnana, tũngĩkorwo tũrĩ na hinya;
 no rĩrĩ, mũigana wamo no thĩina na kĩa,
 nĩgũkorwo mathiraga o narua, na ithuĩ tũgathĩ, tũkabũria.

- ¹¹ Nūū ūūī hinya wa marakara maku?
Nīgūkorwo mang'ūrī maku nī manene o ta gwītīgīrwo kūrīa wagīrīire.
- ¹² Tuonie gūtara matukū maitū wega,
nīgeetha tūgīe na ngoro ya ūūgī.
- ¹³ Wee Jehova, hoorera! Nī nginya rī?
Iguīra ndungata ciaku tha.
- ¹⁴ Rūciinī tūhūūnagie na wendo waku ūtathiraga,
nīguo tūinage nī gūkena na tūcanjamūkage matukū maitū mothe.
- ¹⁵ Tūma tūkene matukū maingī o ta marīa ūtūnyamarītīe,
na mīaka mīingī o ta īrīa tuonete thīina.
- ¹⁶ Ndungata ciaku irokīonio ciiko ciaku,
naguo riiri waku wonio ciana ciao.
- ¹⁷ Wega wa Mwathani Ngai witū ūrogīa na ithuī;
tūma wīra wa moko maitū ūgaacīre,
īī-ni, kīrūmie wīra wa moko maitū.

91

Ngai Nīwe Mūgītīri Witū

- ¹ Mūndū ūrīa ūikaraga agītīrwo nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno
arīhurūkaga kīiruru-inī kīa Mwene-Hinya-Wothe.
- ² Ngūkiuga ūhorō wa Jehova atīrī,
“Wee nīwe rīūrīro rīakwa na kīirigo gīakwa kīrī hinya,
nīwe Ngai wakwa, ūrīa ndīihokete.”
- ³ Ti-itherū nīegūgūteithūra gīkerenge-inī kīa mūtegi,
o na kuuma mūrimū-inī ūrīa mūūru wa kūūraga.
- ⁴ Arīkūhumbagīra na njoya ciake,
na rungu rwa mathagu make nīho ūrīgitagia;
wīhokeku wake nīūgatuīka ngo yaku na kīihitho gīaku.
- ⁵ Ndūrītīgagīra imakania cia ūtukū,
kana mūguī ūrīa ūthīrīrīkaga mūthenya,
- ⁶ o na kana mūrimū ūrīa ūceemaga nduma-inī,
kana mūthīro ūrīa ūniinanaga mūthenya gatagatī.
- ⁷ Andū ngiri no magūe mwena waku,
nao ngiri ikūmi magūe guoko-inī gwaku kwa ūrīo,
no ndūngīkuhīrīrio nīguo.
- ⁸ Wee no kwīrorera ūkerorera na maitho maku
wīonere iherithia rīa andū arīa aaganu.
- ⁹ Ūngītua Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno gīikaro gīaku,
o we Jehova, ūrīa arī we rīūrīro rīakwa,
- ¹⁰ hīndī īyo gūtīrī ūūru ūgaagūkorerera,
gūtīrī mwanangīko ūgaakuhīrīria hema yaku.
- ¹¹ Nīgūkorwo nīagaatha araika ake nī ūndū waku,
makūgitagīre mīthīire-inī yaku yothe;
- ¹² nīmagakuoya na igūrū na moko mao
nīgeetha ndūkarīngwo kūgūrū nī ihiga.
- ¹³ Nīūgakinyīrīria mūrūūthi, o na ndūira;
ūkarangīrīria mūrūūthi ūrīa mūnene, o na nyoka.
- ¹⁴ Jehova ekuuga atīrī, “Kuona atī nīanyendete,
nīngamūhatūra hatika-inī;
nīndīrīmūgitagīra, nīgūkorwo nīamenyete rītwa rīakwa.
- ¹⁵ Arīngayagīra, na nī ngamwītīka;
ndīrīkoragwo hamwe nake hīndī ya thīina,
ndīrīmūteithūrāga na ngamūtītīthia.

¹⁶ Ngũmũtũuria muoyo matukũ maingĩ nginya aiganie,
na ndĩmuonagie ũhonokio wakwa.”

92

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

¹ Nĩ wega mũno gũcookagĩria Jehova ngaatho
o na gũkumagia rĩitwa rĩaku na rwĩmbo,
Wee Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
² nĩ wega mũno kwanagĩrĩra wendo waku o rūciinĩ,
o na kwanĩrĩra wĩhokeku waku ũtukũ,
³ tũkĩinagia kĩnanda gĩa kĩnũbi kĩa ndigi ikũmi,
o hamwe na kĩnanda kĩa mũgeeto kĩa kĩgambi wega.
⁴ Nĩgũkorwo, Wee Jehova, nĩũngenetie nĩ ũndũ wa ciĩko ciaku;
nĩngũina ngenete nĩ ũndũ wa wĩra wa moko maku.
⁵ Īĩ mawĩra maku matikĩrĩ manene, Wee Jehova,
meciĩria maku-rĩ, matikĩrĩ marikĩru!
⁶ Mũndũ ūrĩa ũtarĩ ũũgĩ ndangĩmamenya,
mũndũ mũkĩgu ndangĩkũũrana ũndũ ũyũ,
⁷ atĩ o na arĩa aaganu mangĩkũra ta nyeki,
o na arĩa othe mekaga ũũru mangĩgaacĩra,
makaaniinwo nginya tene na tene.

⁸ No Wee Jehova, ũtũũraga ũtũũgĩrĩtio nginya tene.

⁹ Nĩgũkorwo thũ ciaku, Wee Jehova,
ti-itherũ thũ ciaku nĩgathira;
arĩa othe mekaga ũũru nĩmakaharaganio.
¹⁰ Wee nĩwambararĩtie rūhĩa rwakwa o ta rwa mbogo;
ndĩmũitĩrĩrie maguta marĩa mega mũno.
¹¹ Maitho makwa nĩmeyoneire gũtoorio gwa thũ ciakwa;
matũ makwa nĩmeiguĩrĩre ūrĩa thũ ciakwa icio njaganu itooretio.
¹² Andũ arĩa athingu marĩtheeremaga o ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
makũre o ta mũtarakwa wa Lebanoni;
¹³ mahaandĩtwo kũu nyũmba-inĩ ya Jehova,
marĩtheeremaga kũu nja-inĩ cia Ngai witũ.
¹⁴ Magatũũra maciaraga maciaro o na marĩ akũrũ,
matũũre marĩ na hinya wa wĩthĩ wao, na marĩ aruru,
¹⁵ maanagĩrĩre, makiugaga atĩrĩ, “Jehova nĩ mũrũngĩrĩru;
we nĩwe Rwaro rwakwa rwa Īhiga,
na gũtirĩ waganu ũngĩoneka thĩinĩ wake.”

93

Ūkaru wa Wathani wa Ngai

¹ Jehova nĩarathamaka, ehumbĩte ūkaru;
Jehova ehumbĩte ūkaru
na akeoha hinya ta mũcibi.
Thĩ nĩhaandĩtwo ikarũma ki,
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.
² Gĩtĩ gĩa ku kĩa ũnene gĩtũũrĩte kĩrĩ kĩrĩmu kuuma o tene;
wee ũtũũrĩte kuo kuuma tene na tene.
³ Wee Jehova-rĩ, maria nĩmaranĩrĩra,
maria maranĩrĩra na mĩgambo yamo;
maria maranĩrĩra makahũũrithia makũmbĩ.
⁴ We nĩarĩ hinya gũkĩra makũmbĩ ma iria,
arĩ hinya gũkĩra marurumĩ macio ma maaĩ maingĩ,

Jehova arĩ igūrũ nĩ arĩ hinya.

- ⁵ Wee Jehova, mawatho maku maikaraga marĩ marũmu;
naguo ũtheru ũgūtũura ũgemetie nyũmba yaku
matukũ matarĩ mũthia.

94

Ngai Nĩwe Ūrĩhagĩria arĩa Athingu

- ¹ Wee Jehova, o Wee Mũrungu ūrĩa ūrĩhanagĩria,
Wee Mũrungu ūrĩa ūrĩhanagĩria-rĩ, cangarara.
² Arahũka, Wee mũtuanĩri ciira wa andũ othe a thĩ;
kĩrĩhe andũ arĩa etiĩ o kĩrĩa kĩmagĩĩire.
³ Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megūtũura makenete,
nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megūtũura marũũhagĩa?
⁴ Maaragia ndeto cia mwĩgaatho;
andũ arĩa othe meekaga ũũru, o maiyũrĩtwo nĩ mwĩtĩĩo.
⁵ Mahehenjaga andũ aku, Wee Jehova,
makahinyĩrĩria igai riaku.
⁶ Mooragaga mũtumia wa ndigwa, na mũndũ wa kũngĩ;
mooragaga ciana iria itarĩ maithe.
⁷ Moigaga atĩrĩ, “Jehova ndangĩona;
Ngai wa Jakubu-rĩ, ndangĩrũmbũiya.”
⁸ Mwĩmenyerere inyuĩ arĩa mwagĩte ũũgĩ mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ;
inyuĩ andũ aya akĩgu, mũgaakĩũhĩga rĩ?
⁹ Ūrĩa wombire gūtũ-rĩ, ndangĩgua?
Ūcio wombire riitho-rĩ, ndangĩona?
¹⁰ Ūcio ūrũthagia ndũrĩrĩ-rĩ, ndangĩherithania?
O ūcio ūrutaga andũ-rĩ, ndarĩ ūmenyo?
¹¹ Jehova nĩoĩ meciiria ma mũndũ;
ĩĩ, oĩ atĩ meciiria mao nĩ ma tũhũ.
¹² Wee Jehova, kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa Wee ūtaaraga,
o mũndũ ūcio ūrutaga watho waku;
¹³ nĩũgaatũma ahoorere matukũ-inĩ ma thĩĩna,
o nginya rĩrĩa mũndũ ūrĩa mwaganu akenjerwo irima.
¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova ndagatiganĩria andũ ake;
igai riake ndarĩ hĩndĩ angĩrĩtirika.
¹⁵ Ūtuanĩri ciira wa kũhoto nĩũgakwo rĩngĩ igūrũ rĩa ūthingu,
nao andũ othe arĩa arũngĩrũru ngoro maĩrũmagĩĩire.
¹⁶ Nũũ ūkwarahũka, andũĩrĩre harĩ arĩa aaganu?
Nũũ ūkũndũgamĩrĩra, andũĩrĩre harĩ arĩa meekaga ũũru?
¹⁷ Tiga Jehova aandeithirie-rĩ,
ingĩakuire o narua, ngatũũre kũu ūkiri-inĩ.
¹⁸ Rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, “Kũgũrũ gwakwa nĩkũratenderũka,”
wendani waku, Wee Jehova, nĩwandiĩrĩĩire.
¹⁹ Rĩrĩa mũtangĩko yaingĩhire thĩĩnĩ wakwa-rĩ,
Wee wahooreririe, ũgĩkenia ngoro yakwa.
²⁰ Gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ungumania-rĩ, hihi no kĩgĩe na ngwatanĩro nawe,
o kĩrĩa kĩrehanagĩra mũnyamaro nĩ ūndũ wa matuĩro ma kĩo?
²¹ Monganaga hamwe nĩguo mokĩrĩre mũndũ ūrĩa mũthingu,
na magatũira mũndũ ūtehĩtie ooragwo.
²² No Jehova nĩwe ūtuĩkĩte kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
na Ngai wakwa, o we rwaro rwakwa rwa ihiga harĩa njũragĩra.
²³ We nĩakamaherithia nĩ ūndũ wa mehia mao

na amaniine nĩ ũndũ wa waganu wao;
Jehova Ngai witũ niakamaniina.

95

Rwĩmbo rwa gwĩta Andũ Magooce Jehova

- ¹ Ũkai, tũinĩre Jehova nĩ gũkenā;
tũkianĩrĩre ũcio Rwaro rwa Ihiga rwa ũhonokio witũ.
- ² Nĩtũũkei mbere yake tũgĩcookagia ngaatho,
na tũmũinĩre nyĩmbo cia kũmũkumia.
- ³ Nĩgũkorwo Jehova nĩ Mũrungu mũnene,
o we Mũthamaki mũnene ũkĩrĩte ngai ciothe.
- ⁴ Thĩ kũrĩa kũriku mũno kũrĩ guoko-inĩ gwake,
o na tũcũmbĩrĩ twa irĩma no twake.
- ⁵ Iria nĩ rĩake, nĩgũkorwo nĩwe warĩũmbire,
na moko make nĩmo moombire thĩ nyũmũ.
- ⁶ Ũkai, tũmũinamĩrĩre tũmũhooe,
nĩtũturĩre Jehova o we Mũtũũmbi ndu;
- ⁷ nĩgũkorwo nĩwe Ngai witũ,
na ithuĩ tũrĩ andũ a ũrĩithio wake,
rũũru rũrĩa we mwene arĩithagia.
- Ũmũthĩ mũngĩgua mũgambo wake,
⁸ mũtikoomie ngoro cianyũ
ta ũrĩa mwekire mũrĩ Meriba,
o na ta ũrĩa mwekire mũthenya ũrĩa mwarĩ Masa kũu werũ-inĩ,
- ⁹ kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩngararia,
o na gũtuika nĩmoonete ũrĩa wothe ndaamekĩire.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo ndaatũũrĩte ndakarĩire rũciarũ rũu mĩaka mĩrongo ina;
ngiuga atĩrĩ, “Aya nĩ andũ arĩa ngoro ciao ciũrĩte,
na nĩmagĩte kũmenya njĩra ciakwa.”
- ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
“Matĩrĩ hĩndĩ magaatoonya kihurũko-inĩ gĩakwa.”

96

Kũgooca Ngai Ũrĩa Mũtuanĩri Ciira

- ¹ Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ;
inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe.
- ² Inĩrai Jehova, goocai rĩitwa rĩake;
hunjagiai ũhonokio wake mũthenya o mũthenya.
- ³ Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
mumbũre mawĩko make ma kũgegania kũrĩ andũ othe.
- ⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno;
nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai ciothe.
- ⁵ Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ nĩ mĩhianano,
no Jehova nĩwe wombire igũrũ.
- ⁶ Riiri na ũnene irĩ mbere yake;
hinya na riiri irĩ handũ hake harĩa haamũre.
- ⁷ Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mĩhĩrĩga ya ndũrĩrĩ,
mũtũgĩrie Jehova nĩ ũndũ wa riiri na hinya wake.
- ⁸ Tũũgĩriai Jehova nĩ ũndũ wa riiri ũrĩa wagĩrĩre rĩitwa rĩake;
mũreherei maruta na mũũke nja-inĩ ciake.
- ⁹ Hooyai Jehova thĩinĩ wa riiri wa ũtheru wake;
inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ andũ a thĩ yothe.

- ¹⁰ Īrai ndūrīrī atīrī, “Jehova nīarathamaka.”
Thī nīihaandītwo ikarūma, ndingienyenyeke;
agatuīra kīrīndī ciira akīigananītie.
- ¹¹ Igūrū nīrīkene, thī nīicanjamūke;
iria nīrīrurume, na indo iria ciothe irī thīinī warīo;
¹² mīgūnda nīikenerūrūke, na indo iria ciothe irī thīinī wayo.
- Hīndī iyo mītī yothe ya mūtītū nīikaina nī gūkena;
¹³ ikaina irī mbere ya Jehova, nīgūkorwo nīarooka,
arooka gūtuīra thī ciira.
- Agaatuīra thī ciira na ūthingu,
na kīrīndī agītūire na ma yake.

97

Riiri wa Wathani wa Ngai

- ¹ Jehova nīarathamaka, thī nīīgīkene;
mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria nīmacanjamūke.
- ² Athiūrūrūkīrio nī matu na nduma ndumanu;
ūthingu na kīhooto nīcio mūthingi wa gītī gīake kīa ūnene.
- ³ Mwaki ūmūthiiga mbere
ūgīcinaga thū ciake na mīena yothe.
- ⁴ Heni ciake imūrīkaga thī yothe;
thī icionaga ikainaina.
- ⁵ Irīma itwekaga o ta mūhūra mbere ya Jehova,
igatweka irī mbere ya Mwathani wa thī yothe.
- ⁶ Igūrū rīanagīrīra ūthingu wake,
nao andū othe makoona riiri wake.
- ⁷ Andū arīa othe mahooyaga mīhianano mīicūhie nīmaconorithagio,
acio meerahaga na mīhianano;
inyuī ngai ici, mūinamīrīrei mūmūhoee.
- ⁸ Zayuni īiguaga ūguo īgakena,
namo matūūra ma Juda magacanjāmūka,
tondū wa matūiro maku ma ciira, Wee Jehova.
- ⁹ Nīgūkorwo Wee Jehova, nīwe Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno wa thī yothe;
wee nīūtūgīrītio mūno igūrū rīa ngai ciothe.
- ¹⁰ Arīa endi Jehova nīmathūūre ūuru,
nīgūkorwo nīagitagīra mīoyo ya arīa ake ehokeku,
na akamateithūra kuuma moko-inī ma arīa aaganu.
- ¹¹ Ūtheri nīwarīire arīa athingu
na arīa arūngīrīru ngoro makaiyūrwo nī gīkeno.
- ¹² Kenerai Jehova, inyuī arīa athingu,
mūkigooce rītwa riake rīamūre.

98

Ngai Nīwe wathaga Thī Yothe

- ¹ Inīrai Jehova rwīmbo rwerū,
nīgūkorwo nīekīte maūdū ma kūgeganīa;
guoko gwake kwa ūrīo na gīcoka gīake gītheru
nīcio imūhonokanīrie.
- ² Jehova nīamenyithanītie ūhonokio wake
na akaguūria ūthingu wake kūrī andū a ndūrīrī.
- ³ Nīaririkanīte wendo wake
na wīhokeku wake ūrīa erīre nyūmba ya Isiraeli;
ituri ciothe cia thī nīcionete
ūhonokanīo wa Ngai witū.

- ⁴ Anĩrai mũkenete mĩrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ,
tumũkai mũkenũrũrũke na nyĩmbo mũkĩinaga;
⁵ inĩrai Jehova na kĩnanda kĩa mũgeeto,
mũmũinĩre na kĩnanda kĩa mũgeeto
o na mũgambo ũria mwega mũno,
⁶ inai na tũrumbeta, na mũgambo wa coro:
anĩrai na gĩkeno mĩrĩ mbere ya Jehova, o ũcio Mũthamaki.

- ⁷ Iria rĩrĩa inene nĩrĩrurume, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩ,
mabũrũri mothe, na arĩa othe matũũraga kuo.
⁸ Njũũ nacio nĩkĩhũũre hĩ,
o nacio irĩma nĩciine hamwe nĩ gũkena;
⁹ nĩciine irĩ mbere ya Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka nĩguo athamakĩre thĩ.
Agatũira mabũrũri ciira na ũthingu,
nakĩo kĩrĩndĩ agĩtuithanagie na werekereru.

99

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa ũthingu Wake

- ¹ Jehova nĩarathamaka,
ndũrĩrĩ nĩcĩkĩinaine;
aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene arĩ gatagatĩ ka makerubi,
thĩ nũthingithe.
² Jehova nĩ mũnene Zayuni;
nĩatũũgĩrĩte igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe.
³ Andũ nĩmakĩgooco rĩitwa rĩaku inene na rĩa gwĩtigĩrwo:
we nĩwe mũtheru.
⁴ Mũthamaki nĩ arĩ hinya, na nĩendete kĩhotoo:
nĩũrũmĩtie ũtuithania wa ciira ũrĩa mwerekereru;
nĩwĩkĩte maũndũ ma kĩhotoo na ma ũthingu
thĩinĩ wa Jakubu.
⁵ Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũinamĩrĩre, mũmũhooe mĩrĩ gĩturwa-inĩ kĩa makinya make;
we nĩwe mũtheru.
⁶ Musa na Harũni maarĩ amwe a athĩnjĩri-Ngai ake,
nake Samũeli aarĩ ũmwe wa arĩa maakayagĩra rĩitwa rĩake;
maakayagĩra Jehova
nake akametĩka.
⁷ Aamaragĩria arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ kĩa itu;
makĩrũmia mawatho make
na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa aamaheete.
⁸ Wee Jehova Ngai witũ-rĩ,
nĩwametĩkaga;
harĩ Isiraeli warĩ Mũrungu mũrekanĩri,
o na gũtuika nĩwamaherithagia nĩ ũndũ wa ciiko ciao njũru.
⁹ Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũhooyage mĩrĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩaamũre,
nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũtheru.

100

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

- ¹ Anĩrai mũkenete mĩrĩ mbere ya Jehova, inyuĩ andũ othe a thĩ.
² Thathaiyai Jehova mũcanjamũkĩte;
ũkai mbere yake mũkĩinaga mũkenete.
³ Menyai atĩ Jehova nĩwe Ngai.

Nīwe watūumbire, na ithuī tūrī ake,
tūrī andū ake, ng'ondū cia ūrīithio wake.

⁴ Tonyerai iHINGO CIAKE MŪRĪ NA NGAATHO,
mūtoonye nja cIAKE MŪKĪMŪGOOCAGA;
mūcookeriei ngaatho na mūgooce rīitwa rīake.

⁵ Nīgūkorwo Jehova nī mweGA,
wendo wake ūtūūraga ngīnya tene na tene;
wīhokeku wake nī wa ngīnya njīarwa na njīarwa.

101

Wīhokeku wa Mūthamaki harī Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Nīī ndīinaga ūhorō wa wendo na wa kīhōoto gīaku;
Wee Jehova nīwe ndīrīgoocaga na rwīmbo.

² Nīngwīmenyerera ndūūre mūtūūrīre ūtarī ūcuuke:
nī rī ūgaagīūka kūrī nīī?

Nīndīrīkaraga mūciī gwakwa
ndī na ngoro ītarī ūcuuke.

³ Gūtīrī ūndū mūūru
ndīrīigaga mbere ya maitho makwa.

Nīthūire ciiko cia andū arīa matarī wītīkio;
ndīngītīkīra menyiitīrīre harī nīī.

⁴ Ndīrīkaraga haraihu na andū arīa marī ngoro nemi;
ūūru-rī, ndirī hīndī ngaanyiitanīra naguo.

⁵ Mūndū o wothe ūngīcambia mūndū wa itūūra rīake na hitho,
ūcio nīngamūniina;
mūndū o wothe ūrī maitho ma rūng'athio na ngoro ya mwītīto,
ūcio ndikamūkirīrīria.

⁶ Maitho makwa-rī, marīroraga andū arīa ehokeku būrūri-inī,
nīguo maikaranagie na nīī;
mūndū ūrīa mīthīire yake ītarī ūcuuke-rī,
ūcio nīārīndungatagīra.

⁷ Gūtīrī mūndū wīkaga maūndū ma mawara
ūgaikara nyūmba-inī yakwa;
gūtīrī mūndū waragia maheeni
ūkaarūgama mbere yakwa.

⁸ O rūciinī nīndīrīkiragia
arīa othe aaganu būrūri-inī;
nīngeheria andū arīa othe mekaga ūūru
mathire itūūra-inī rīrīa inene rīa Jehova.

102

Ihooya rīa Mūndū Mūnyamarīku

¹ Wee Jehova, igua ihooya rīakwa;
reke gūkaya gwakwa ngīhooya ūteithio gūgūkinyīre.

² Tiga kūūhitha ūthiū waku
rīrīa ndī mīnyamaro-inī.
Inamīrīria gūtū gwaku ūnjigūe;
ndagūkaīra, njītīka o narua.

³ Nīgūkorwo matukū makwa marathira

- o ta ūrīa ndogo ithiraga;
namo mahindī makwa maraakana o ta gicinga.
- ⁴ Ngoro yakwa īringikite na ikahooa o ta nyeki;
ndiganīirwo o na nī kūrīa irio.
- ⁵ Tondū wa ūrīa ndiracaaya nyanīrīire,
hīnjite ngatigara o gikonde na mahindī.
- ⁶ Haana ta ndundu ya werū-inī,
ngahaana ta ndundu īrīa īkaraga kūrīa kwanangiku.
- ⁷ Ndaaraga itarī toro;
haanite ta nyoni īrī o iiki nyumba igūrū.
- ⁸ Mūthenya wothē thū ciakwa itindaga igūthirīkia;
acio maanyūrūragia mahūthagīra rītwa rīakwa taarī kīrumi.
- ⁹ Nīgūkorwo ndīaga mūhu taarī irio ciakwa,
na kīrīa nyuuaga ngagītukania na maithori,
- ¹⁰ tondū wa mang'ūrī maku manene,
ūnjoete na igūrū ūkanjikia mwena-inī.
- ¹¹ Matukū makwa mahaana o ta kīruru kīa hwaī-inī;
hoohaga ta nyeki.
- ¹² No rīrī, Wee Jehova ūgūtūūra ūikariire gītī kīa ūnene nginya tene na tene;
ngumo yaku igūtūūra njiarwa na njiarwa.
- ¹³ Wee nīukwarahūka ūiguire itūūra rīa Zayuni tha,
nīgūkorwo ihinda rīa kūrīka wega nī ikinyu;
ihinda rīrīa rīathīrīre nī ikinyu.
- ¹⁴ Nīgūkorwo mahiga makuo nīmakenagīrwo nī ndungata ciaku;
o na rūkūngū rwakuo nīrūtūmaga iringwo nī tha.
- ¹⁵ Ndūrīrī nīgeetigīra rītwa rīa Jehova,
athamaki othe a thī mekīrīre riiri waku.
- ¹⁶ Nīgūkorwo Jehova nīagaaka itūūra rīa Zayuni rīngī,
na eyumīrie arī na riiri wake.
- ¹⁷ Nīakaigua mahooya ma andū arīa aagi;
ndakanyarara mahooya mao.
- ¹⁸ Ūhoro ūyū nīwandikwo nī ūndū wa rūciaro rūrīa rūgooka,
nīguo andū arīa mataciarītwo makaagooa Jehova:
- ¹⁹ "Jehova nīacūthīrīrie thī arī harīa hake haamūre kūu igūrū;
arī kūu igūrū Jehova nīkūrora aarorire thī,
- ²⁰ nīguo aigue gūcaaya kwa arīa moheetwo,
na ohorithie arīa maatūrīrwo gūkua."
- ²¹ Nī ūndū ūcio rītwa rīa Jehova nīrīkoimbūrwo kūu Zayuni,
na nīakagoocwo kūu Jerusalemu
- ²² rīrīa andū a ndūrīrī na mothamaki
makoongana, mathathaiye Jehova.
- ²³ Hīndī ya mūtūūrīre wakwa nīanyihirie hinya wakwa;
nīakuhīhirie matukū makwa.
- ²⁴ Nī ūndū ūcio ngīkiuga atīrī:
"Wee Ngai wakwa, ndūkanjūrage o rīrīa ndaiganīria matukū makwa;
wee-rī, mīaka yaku ithīiaga o na mbere nginya njiarwa na njiarwa.
- ²⁵ O kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya thī,
o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.
- ²⁶ Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
igaakūra o ta nguo, ithire.
- Ūgaacigarūrīra ta nguo,
icooke iteeo.
- ²⁷ No Wee ndūgarūrūkaga,
nayo mīaka yaku ndīrī mūthia.
- ²⁸ Ciana cia ndungata ciaku igaatūūra na thayū mbere yaku;

nacio njiaro ciacio cigaikara irūmīte irī mbere yaku.”

103

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Gooa Jehova, wee ngoro yakwa;

kīrīa gīothe kīrī thīnī wakwa, gooa rītwa rīake itheru.

² Gooa Jehova, wee ngoro yakwa,

na ndūkariganīrwo nī maūndū mothe marīa aanagwīka:

³ o ūrīa ūkūrekagīra mehīa maku mothe,

na agakūhonia mīrimū yaku yothe,

⁴ ūrīa ūkūūruga muoyo waku kuuma irima rīa gīkuū,

na agakūhumba wendo na tha taarī thūmbī ya ūnene,

⁵ o we ūkūhūūnagia na maūndū mega

nīgeetha waanake waku werūhagio o ta wa nderi.*

⁶ Jehova ekaga maūndū ma ūthingu,

na akarūgamīrīra kīhooto kūrī arīa othe ahinyīrīrie.

⁷ Nīamenyithirie Musa njīra ciake,

nacio cīko ciake agīcimenyithia andū a Isiraeli:

⁸ Jehova nī mūigua tha na nī mūtugi,

ndahiūhaga kūrakara, na nīaiyūrwo nī wendo mūingī.

⁹ We ndaciirithanagia hīndī ciothe,

o na kana agatūūra arakarīte nginya tene;

¹⁰ Ndatūherithagia ta ūrīa mehīa maitū magīrūrwo,

o na kana agatūrīhia kūrīngana na waganu witū ūrīa ūigana.

¹¹ O ta ūrīa igūrū rīraihanīrīrie na thī,

ūguo no taguo wendo wake ūrī mūnene kūrī arīa mamwītīgīrīte;

¹² o ta ūrīa irathīro kūrīraihanīrīrie na ithūiro-rī,

ūguo no taguo atwehereirie mehīa maitū magatūrīraihīrīria.

¹³ O ta ūrīa mūthuuri aigugīra ciana ciake tha,

ūguo no taguo Jehova aigugīra tha arīa mamwītīgīrīte;

¹⁴ nīgūkorwo we nīoī ūrīa tuombirwo,

nīarīrikanaga atī ithuī tūrī o rūkūngū.

¹⁵ Ha ūhoro wa mūndū-rī, matukū make mahaana o ta nyeki,

we acanūkaga o ta ihūa rīa gīthaka;

¹⁶ rīhurutagwo nī rūhuho rīkehera,

na harīa rīraarī rītingīcooka kuonwo rīngī.

¹⁷ No rīrī, kuuma tene nginya tene

wendo wa Jehova ūtūūruga harī arīa mamwītīgīrīte,

naguo ūthingu wake ūgakinyīra ciana cia ciana ciao,

¹⁸ o acio mamenyagīrīra kīrīkanīro gīake,

na makarīrikanaga gwathīkīra watho wake.

¹⁹ Jehova nīahaandīte gītī gīake kīa ūnene kūu igūrū,

na ūthamaki wake wathaga maūndū mothe.

²⁰ Gooai Jehova, inyuī arāika ake,

inyuī njamba irī hinya, inyuī mwīkaga ūrīa oigīte,

o inyuī mwathīkagīra kiugo gīake.

²¹ Gooai Jehova, inyuī mbūtū ciake ciothe cia igūrū,

o inyuī ndungata ciake irīa cīkaga ūrīa endaga.

²² Gooai Jehova, inyuī mawīra make mothe

mūrī kūrīa guothe athamakaga.

* 103:5 Nderi yūikaine nī ūndū wa hinya wayo, na nī ūndū wa gūtūūra mūno.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

104

Jehova ūrĩa Mũũmbi na Mũheani

¹ Gooa Jehova, wee ngoro yakwa.

Wee Jehova Ngai wakwa, Wee ūrĩ mūnene mūno;
wĩhumbĩte riiri na ūkaru.

² Ehumbĩte ūtheri taarĩ nguo;
we atambūrūkagia igūrū taarĩ hema,
³ na akaara mĩgamba ya tũnyũmba twake twa ngoroba igūrū rĩa maaĩ.

We atũmaga matu matuĩke ngaari yake ya ita,
na agakuu nĩ mathagu ma rūhuho.

⁴ Nĩwe ūtũmaga rūhuho rūtuĩke arekio ake,
nacio nĩnĩmbĩ cia mwaki agacitua ndungata ciake.

⁵ We aahaandire thĩ igūrū rĩa mĩthingi yayo;
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.

⁶ Wamĩhumbĩrire na iria rĩrĩa inene taarĩ nguo;
maaĩ maikarire makunĩkĩre irĩma.

⁷ No rĩrĩ, wakũũmire maaĩ makĩũra,
nacio ngwa ciaku ciagamba magĩũthara;

⁸ magĩtherera igūrū wa irĩma,
magĩkĩrũka cianda-inĩ,
magĩtherera na kũrĩa watuĩte mathĩĩ.

⁹ Wee nĩwe wekĩrire mũhaka ūrĩa matangĩkĩra;
gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhumbĩra thĩ.

¹⁰ We atũmaga ithima ciitĩrĩre maaĩ mĩkuru-inĩ;
mathereraga gatagatĩ-inĩ ka irĩma.

¹¹ Nĩcio iheaga nyamũ ciothe cia gĩthaka maaĩ ma kũnyua;
nĩkuo njagĩ cia werũ-inĩ inyootoragĩrwo.

¹² Nyoni cia rĩera-inĩ ciakaga itara hakuhĩ na maaĩ macio;
ciinaga irĩ hong-e-inĩ cia mĩtĩ.

¹³ We aitagĩrĩria irĩma maaĩ moimĩte nyũmba-inĩ ciake iria irĩ igūrū;
thĩ nĩĩganagwo nĩ maciaro ma wĩra wake.

¹⁴ We atũmaga nyeki ĩkũre nĩ ūndũ wa kũrĩio nĩ mahiũ,
na agakũria mĩmera rĩa andũ mahaandaga,
tĩĩri-inĩ gũgakũmaga irio:

¹⁵ ndibei irĩa ĩkenagia ngoro ya mũndũ
na maguta ma gũtũma ūthiũ wake ūkenge,
o na irio iria ciĩkagĩra ngoro yake hinya.

¹⁶ Mĩtĩ ya Jehova nĩyuragĩrio mbura wega,
mĩtarakwa ĩyo ya Lebanoni o rĩa aahaandire.

¹⁷ Kũu nĩkuo nyoni ciakaga itara ciacio;
nayo njũũ, nyũmba yayo ĩrĩ kũu mĩkarakaba-inĩ.

¹⁸ Irĩa-inĩ iria ndaaya nĩkuo mbũri cia gĩthaka ciikaraga;
mĩatũka-inĩ ya mahiga nĩkuo ikami ciĩhithaga.

¹⁹ Mweri nĩguo ūmenyithanagia hĩndĩ ya imera,
narĩo riũa nĩrĩmenyaga hĩndĩ yarĩo ya gũthũa.

²⁰ Wee nĩwe ūtũmaga kũgĩe nduma, gũgatuĩka ūtukũ,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ikoimĩra icemeete.

²¹ Mĩrũũthĩ irĩa mĩũthĩ iraramaga ĩkĩhĩta,
na ĩgacaria irio ciayo kuuma harĩ Mũrungu.

²² Riũa rĩrathaga, nayo ĩgeethĩira;
ĩthiiaa ĩgakoma imamo-inĩ ciayo.

²³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ agathĩ kũruta wĩra wake,

agakiruta wira o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁴ Wee Jehova, kaĩ mawira maku nĩ maingĩ-ĩ!

Mothe ūmarutite na ūũgĩ;
nayo thĩ iĩyūrĩte ciũmbe ciaku.

²⁵ Rĩrĩa nĩrĩo iria rĩrĩa inene na rĩariĩ,
rĩiyūrĩte ciũmbe irĩ muoyo itangĩtarĩka,
iria nene na iria nini.

²⁶ Marikabu nĩkuo igeragĩra igĩthĩĩ na igĩcooka,
o na nyamũ ĩrĩa ĩitagwo Leviathani,
ĩrĩa wombire nĩguo ĩtũuhagĩre kuo.

²⁷ Icio ciothe nĩwe icũthagĩrĩria
nĩguo ūcihe irio ciacio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire.

²⁸ Na rĩrĩa wacihe irio,
cioyaga ikarĩa;
rĩrĩa watambũrũkia guoko gwaku,
ũcihũũnagia na indo njega.

²⁹ Rĩrĩa wahitha ũthiũ waku,
inyiitagwo nĩ guoya;
rĩrĩa weheria mĩhũmũ yacio,
ikuuaga igaacooka rũkũngũ-inĩ.

³⁰ Rĩrĩa watũma Roho waku,
ikagĩa kuo,
nawe ūkerũhia maũndũ mothe gũkũ thĩ.

³¹ Riiri wa Jehova ũrotũũra nginya tene;
Jehova arokenagĩra mawira make:

³² o we ūcio ũroraga thĩ, nayo ĩkainaina,
o we ũhutagia ĩrĩma, nacio ikoima ndogo.

³³ Ngũtũũra nyinagĩra Jehova matukũ mothe ma muoyo wakwa;
ndĩrĩnaga ngĩgoocaga Ngai wakwa hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra muoyo.

³⁴ Jehova arokenio nĩ mecũũrania makwa,
rĩrĩa ndĩrĩkenaga nĩ ũndũ wake.

³⁵ No rĩrĩ, ehia maroniinwo kuuma thĩ,
na andũ arĩa aaganu mathire biũ.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

Goocai Jehova.

105

Wĩhokeku wa Ngai kũrĩ Isiraeli

¹ Cookeria Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩake;
menyithiai ndũrĩrĩ maũndũ marĩa ekĩte.

² Mũinĩrei, mũmũinĩre mũkĩmũgoocaga;
heanai ũhoru wa ciĩko ciake ciothe cia magegania.

³ Mwĩrahei nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake itheru;
ngoro cia arĩa marongoragia Jehova nĩkene.

⁴ Cũthĩrĩriai Jehova na hinya wake;
mathaai ũthiũ wake hĩndĩ ciothe.

⁵ Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
na ciamu ciake, na matuĩro ma ciira marĩa atuĩte,

⁶ inyuĩ njiaro cia Iburahĩmu ndungata yake,
o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ ake athuure.

⁷ Jehova nĩwe Ngai witũ;
matuĩro make ma ciira marĩ thĩ yothe.

- ⁸ Nīarikanaga kīrīkanīro gīake nginya tene,
 nīkio kiugo kīrīa aathanire, nī ūndū wa njiarwa ngiri,
⁹ kīrīkanīro kīrīa aarīkanīre na Iburahīmu,
 na noguo mwīhītwā ūrīa eehītire harī Isaaka.
¹⁰ Nīagūkīrīre hinya harī Jakubu kīrī kīrīra gīake kīa watho wa kūrūmagīrīrwo,
 agīgūkīra hinya harī Isiraeli kīrī kīrīkanīro gīa gūtūūra tene na tene:
¹¹ “Wee nīwe ngaahē būrūri wa Kaanani ūtūike igai rīrīa ūkaagaya.”
- ¹² Hīndī īrīa maarī o anini magītarwo,
 o anini biū, na marī ageni kuo-rī,
¹³ morūūrāga kuuma rūrīrī rūmwe nginya rūrīa rūngī,
 na kuuma ūthamaki-inī ūmwe nginya ūrīa ūngī.
¹⁴ Ndarī mūdū o na ūmwe eetīkīrīrie amanyariire;
 nī ūndū wao akīrūithīa athamaki, akīmeera atīrī:
¹⁵ “Mūtikanahutie andū arīa akwa aitīrīrie maguta;
 mūtikanেকে anabii akwa ūūru.”
- ¹⁶ Agītūma būrūri ūcio ūgīe ng’aragu,
 na akīniina mīthiithū yao yothe ya irio;
¹⁷ agītūma mūdū athīi mbere yao:
 nīwe Jusufu, ūrīa wendirio arī ngombo.
¹⁸ Nīmamūtīihīrie magūrū na bīngū,
 na makīmuoha ngingo na igera,
¹⁹ nginya ūrīa oigīte ūgīkinyanīra,
 nginya kiugo kīa Jehova gīkionania atī aarī mūdū wa ma.
²⁰ Mūthamaki agītūmana na akīmuohorithīa,
 mwathi ūcio wa ndūrīrī akīmūrekereria.
²¹ Akīmūtua mwathi wa indo cia nyūmba yake,
 na mūrōri wa indo iria ciothe aarī nacio,
²² nīguo ataarage anene ake o ūrīa angīonire kwagīrīre,
 na arutage athuuri ake ūūgī.
- ²³ Hīndī īyo Isiraeli agīthīi Misiri;
 Jakubu agītūūra arī mūgeni būrūri-inī ūcio wa Hamu.
²⁴ Jehova agītūma andū ake maciarane mūno;
 agītūma maingīhe mūno gūkīra thū ciao,
²⁵ iria aagarūrīre ngoro ciao agītūma ithūūre andū ake,
 agītūma ithugundīre ndungata ciake ūūru.
²⁶ Aatūmire Musa ndungata yake,
 na Harūni, ūrīa aathurīte.
²⁷ Nao makīringa ciama ciake gatagatī-inī kao,
 magīka magegania make būrūri-inī wa Hamu.
²⁸ Agītūma kūgīe nduma nago būrūri ūcio ūgītūmana,
 tondū-rī, githī ti ciugo ciake maaremeire?
²⁹ Akīgarūra maaī mao magītūika thakame,
 agītūma thamaki ciao ikue.
³⁰ Būrūri wao ūkīyūra ciūra,
 iria ciatoonyire nginya tūnyūmba twa toro twa anene ao.
³¹ Aarīrie, gūgīka mīrumbī ya ngī,
 na rwagī rūkīyūra būrūri wao wothe.
³² Akīgarūra mbura yao īgītūika ya mbembe,
 na heni ikīhenūka būrūri-inī wao wothe;
³³ akīrūnda mīthabībū yao, na mīkūyū,
 na akiunanga mīti ya būrūri wao.
³⁴ Aarīrie, nacio ngigī īgītūka,
 na ndaahi itangītārīka;
³⁵ ikīrīa kindū gīothe kīarī kūruru būrūri-inī wao,
 na ikīrīa maciaro ma tīrī wao.

³⁶ Ningĩ akiũraga marigithathi mothe ma bũrũri wao,
maciaro ma mbere ma ũciari wao wothe.

³⁷ Nĩaarutire Isiraeli makiuma kuo, makuũite betha na thahabu,
na gatagatĩ ka mĩhĩrĩga yao hatiarĩ mũndũ o na ũmwe warĩ mũhinyaru.

³⁸ Andũ a Misiri nĩmakenire moima kuo,
tondũ nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya wa andũ acio a Isiraeli.

³⁹ Nĩatambũrũkirie itu rĩmahumbagĩre,
o na mwaki wa kũmamũrikagĩra ũtukũ.

⁴⁰ Metirie irio, nake akĩmarehere tũmakia-arũme,
na akĩmahũũnia na irio cia igũrũ.

⁴¹ Aatũranirie rwaro rwa ihiga, namo maaĩ magĩtothoka;
magĩgĩtherera ta rũũĩ kũu werũ-inĩ.

⁴² Nĩgũkorwo nĩaririkanire kĩranĩro gĩake gĩtheru
kĩrĩa aarĩkanĩire na ndungata yake Iburahĩmu.

⁴³ Nĩaarutire andũ ake makiuma kũu makenete,
akĩruta acio ake athuure makĩanagĩrĩa nĩ gũkena;

⁴⁴ akĩmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
nao magĩtuĩka a kũgaya kĩrĩa andũ angĩ maanogeire,

⁴⁵ nĩguo marũmagie mataaro make,
na maathĩkagĩre mawatho make.

Goocai Jehova.

106

Kuumbũra Mehia ma Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwege;
wendo wake ũtũũraga nginya tene.

² Nũũ ũngiuga ciĩko cia hinya cia Jehova,
kana aanĩrĩre kũna ũgooci wake wothe?

³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marũmagia kĩhooito,
arĩa meekaga ũrĩa kwagĩrĩre hĩndĩ ciothe.

⁴ Ndirikanaga, Wee Jehova, hĩndĩ irĩa ũgwĩka andũ aku wega,
ũndeithagie rĩrĩa ũkũmahonokia,

⁵ nĩguo ngenagĩre ũgaacĩru wa andũ aku athuure,
nĩguo ngwatanagĩre gĩkeno-inĩ kĩa rũrĩrĩ rwaku,
na nyiitanagĩre na igai rĩaku tũgĩkũgooca.

⁶ Ithuĩ nĩtwĩhĩtie, o ta ũrĩa maithe maitũ meehirie;
nĩtwĩkite ũũru na tũkaagana.

⁷ Rĩrĩa maithe maitũ maarĩ Misiri,
matiarũmbũirie ciama ciaku;
matiigana kũririkana ũtugi waku mũingĩ,
na makĩrema marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria, o Iria rĩu Itune.

⁸ No nĩamahonokirie nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩake,
nĩguo atũme hinya wake mũnene ũmenyeke.

⁹ Nĩakũũmire Iria Itune, narĩo rikĩhũa;
akĩmagereria kũu kũriku taarĩ werũ-inĩ.

¹⁰ Nĩamahonokirie guoko-inĩ kwa andũ arĩa maamathũire;
akĩmakũũra kuuma guoko-inĩ gwa thũ.

¹¹ Maaĩ macio nĩmahubaniĩrie amuku ao;
gũtirĩ o na ũmwe wao watigarire.

¹² Hĩndĩ iyo magĩtĩkia ciĩranĩro ciake,
na makĩmũinĩra, makĩmũgooca.

¹³ No makĩriganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ekĩte,

- na matiigana gweterera ūtaaro wake.
- ¹⁴ Marī kūu werū-inī makīnyiitwo nī thuti;
makīgeria Mūrungu marī kūu gūtagiīaga kīndū.
- ¹⁵ Nī ūndū ūcio akīmahe kīrīa maamwītirie,
no akīmatūmīra mūrīmū wa kūmanyariira.
- ¹⁶ Ningī nīmaiguīrīre Musa ūiru marī kūu kambī-inī,
o na makīguīra Harūni ūiru, o ūcio wamūrīrwo Jehova.
- ¹⁷ Thī īgīatūka na īkīmeria Dathani;
ningī īgīthika thiritū ya Abiramu.
- ¹⁸ Mwaki ūgiakana gatagatī-inī ka arūmīrīri ao;
rūrīrīmbī rūgīcina andū acio aaganu.
- ¹⁹ Nīmathondekire gacaū marī kūu Horebu,
makīhooya mūhianano ūtweketio kuuma kūrī kīgera.
- ²⁰ Maakūūranirie Riiri wa Ngai
na mūhianano wa ndegwa īrīa īrīaga nyeki.
- ²¹ Makīriganīrwo nī Mūrungu ūrīa wamahonokirie,
ūrīa wekīte maūndū manene kūu būrūri wa Misiri,
- ²² akīringa ciama būrūri wa Hamu,
na agīka mawiko ma gwītīgīrwo Iria-inī Itune.
- ²³ Nī ūndū ūcio akiuga nīekūmaniina,
tiga nī Musa, ūrīa we aathurīte,
warūgamire mbere yake,
akīmūthaitha ndakamaniine na mang'ūrī make.
- ²⁴ Ningī makīnyarara būrūri ūcio mwega,
makīaga gwītīkia kīranīro gīake.
- ²⁵ Makīnuguna marī hema-inī ciao,
na makīaga gwathīkīra Jehova.
- ²⁶ Nī ūndū ūcio akīoya guoko na igūrū,
akīthīta atī nīakamang'aūranīria kūu werū-inī,
- ²⁷ ang'aūranīrie njiaro ciao kūu gatagatī-inī ka ndūrīrī,
aciharaganīrie kūu mabūrūri-inī guothe.
- ²⁸ Nīmeyohanirie na Baali ya Peoru,
na makīrīa magongona maarūtīrwo ngai itarī muoyo;
- ²⁹ magītūma Jehova arakare nī ūndū wa ciiko ciao cia waganu,
naguo mūthiro ūgītuthūka gatagatī-inī kao.
- ³⁰ No Finehasi akīrūgama na igūrū, akīherithia arīa maarī na mahītia,
naguo mūthiro ūgīthira.
- ³¹ Ūhoro ūcio ūgītūma atuuo nī mūthingu
kūrī njiarwa na njiarwa nginya tene.
- ³² Nao makīrakaria Jehova hau maaī-inī ma Meriba,
nake Musa agīkinyīrīrwo nī thūina nī ūndū wao;
- ³³ nīgīkorwo nīmaremeire Roho wa Ngai,
nake Musa akīaria ciugo itaagīrīre.
- ³⁴ Matiigana kūniina ndūrīrī icio
ta ūrīa Jehova aamaathīte,
- ³⁵ no nīgūtukana maatukanire na ndūrīrī,
na makīrūmīrīra mītugo yao.
- ³⁶ Makīhooya mīhianano yao,
īrīa yatuikire mūtego kūrī o.
- ³⁷ Makīrutīra ndaimono
aanake na airītu ao marī magongona.
- ³⁸ Magīita thakame īteehītie,

thakame ya aanake na airitu ao,
 arĩa maarutire marĩ magongona kũrĩ mĩhianano ya Kaanani,
 naguo būrũrĩ ũgĩthaahio nĩ thakame yao.
³⁹ Nĩmethaahirie o ene nĩ gwĩka ũguo meekire;
 na ũndũ wa ciĩko ciao makĩhũũra ũmaraya.

⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrakarĩra andũ ake,
 na agĩthũũra igai rĩake mũno.

⁴¹ Akĩmaneana kũrĩ ndũrĩrĩ,
 nĩguo maathagwo nĩ thũ ciao.

⁴² Thũ ciao ikĩmahinyĩrĩria,
 na ikĩmaiga rungu rwa wathani wao.

⁴³ Nake akĩmateithũra mahinda maingĩ,
 no-o makĩrema,
 makĩrikĩra mehia-inĩ mao.

⁴⁴ Nowe akĩona mĩnyamaro yao
 rĩria aaiguire magikaya;

⁴⁵ nĩ ũndũ wao akĩrĩrikana kĩrĩkanĩro gĩaake,
 na nĩ ũndũ wa wendo wake mũnene akĩringwo nĩ tha.

⁴⁶ Agĩtũma maiguĩrwo tha
 nĩ arĩa othe maamatahĩte.

⁴⁷ Tũhonokie, Wee Jehova Ngai witũ,
 na ũtũcookanĩrĩrie ũtũrute kũrĩ ndũrĩrĩ,
 nĩguo tũcookagĩrie rĩitwa rĩaku itheru ngaatho,
 na twĩrahagĩre ũgooci waku.

⁴⁸ Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
 kuuma tene wa tene, nginya o tene na tene.
 Nao andũ othe nĩmakiuge, “Amenii!”

Goocai Jehova.

Ibuku rĩa Gatano

107

Thaburi 107-150

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Kũhonokio Mathĩina-inĩ Maingĩ

¹ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
 wendo wake ũtũũraga tene na tene.

² Andũ arĩa makũũrĩtwo nĩ Jehova nĩmakiuge ũguo:
 o acio akũũrĩte kuuma guoko-inĩ gwa thũ,

³ o acio aacookanĩrĩrie amarutĩte mabũrũri-inĩ,
 kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro,
 na kuuma mwena wa gathigathini na wa gũthini.

⁴ Amwe morũũrĩre werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ,
 maagĩte njĩra ya kũmakinya itũũra inene kũrĩa mangĩatũũrĩre.

⁵ Maarĩ ahũtu na makanyoota,
 na makaaga mwĩhoko thĩĩnĩ wao.

⁶ Nao magĩkaira Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
 nake akĩmahonokia kuuma thĩĩna-inĩ.

⁷ Aamagereirie njĩra nũngarũ,
 nginya magĩkinya itũũra inene kũrĩa mangĩonire gwa gũtũũra.

⁸ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
 na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,

⁹ nĩgũkorwo niwe ũnyootoraga andũ arĩa anyootu,
 na akahũũnia arĩa ahũtu na maũndũ mega.

- 10 Amwe maaikarite nduma-ini o na nduma-ini nene muno,
 makinyamarika mari ohe na minyororo ya kigera,
 11 nigukorwo nimateire ciugo cia Murungu,
 o na makigira kirira kia Uria-uri-Iguru-Muno bata.
 12 Ni undu ucio akimarutithia wira wa hinya;
 nao makihingwo na gukiaga wa kumateithia.
 13 Hindi iyo magikaia Jehova mari thiina-ini,
 nake akimahonokia kuuma minyamaro-ini.
 14 Nake aamarutire nduma-ini, akimaruta kuu nduma-ini nene muno,
 na agituanga minyororo iria moohetwo nayo.
 15 Nimagicookerie Jehova ngaatho ni undu wa wendo wake uria utathiraga,
 na mawiko make ma magegania maria eekire andu,
 16 nigukorwo nioinangaga ihingo cia gicango
 na akoinanga migiko ya kigera.
- 17 Amwe maatukire andu akigu ni undu wa mithiire yao ya uremi,
 o na ni undu wa waganu wao magituika a guthiinka.
 18 Magituika a kura ngoro mona irio o ciothe,
 nao magikuhiriria ihingo cia gikuu.
 19 Hindi iyo magikaia Jehova mari minyamaro-ini,
 nake akimaruta thiina-ini.
 20 Aatumire kiugo giake akimahonia;
 aamateithiire kuuma mbirira-ini.
 21 Nimagicookerie Jehova ngaatho ni undu wa wendo wake uria utathiraga,
 na mawiko make ma magegania maria eekire andu.
 22 Nimakirute igongona ria gicookia ngaatho,
 na mamenyithanie mawiko make makinaga nyimbo cia gikeno.
- 23 Angi maagereire iria-ini mari marikabu-ini;
 maathiiaga wonjoria kuu maria-ini manene.
 24 Nimooinire mawiko ma Jehova,
 makiona ciiko ciake cia magegania kuu kuriku.
 25 Nigukorwo aaririe, akirahura kihuhukania
 kiria gatumire iria rigie na makumbi.
 26 Marikabu igikania na iguru, na igicooka igikania na kuu thi kuria kuriku;
 andu acio magikua ngoro ni undu mari ugwati-ini munene.
 27 Makigaga na magituguga ta andu aruu;
 uugi wao wothie niwakinyite muthia.
 28 Hindi iyo magikaia Jehova mari thiina-ini,
 nake akimahonokia kuuma minyamaro-ini.
 29 Nake akihooreria kihuhukania kuu kinene;
 namo makumbi ma iria ru magikirio ki.
 30 Nao magikena ni iria ru kuhoorera,
 nake akimakinyia nginya gicukiro-ini kia marikabu kiria meririire gikinya.
 31 Nimagicookerie Jehova ngaatho ni undu wa wendo wake uria utathiraga,
 na mawiko make ma magegania maria eekire andu.
 32 Nimamutugirie kiungano-ini kia andu,
 na mamugooce mari kama-ini kia athuuri.
- 33 Aagaruire kuria kwar ni juu gugituika weru,
 nakuo kuria kwar ithima ciathereraga gugituika kundu kung'aru,
 34 naguo bururi uria woimaga irio muno akiutua weru wa igata utaari kindu,
 tondū wa waganu wa andu aria maatuiraga kuo.
 35 Aagaruire kuria kwar weru gikigia turia twa maa,
 nakuo kuria kwar kung'aru agituma gikunuke ithima;
 36 nao andu aria maar ahutu akimarehe kuo,
 nao magiaka itura inene ria guikara.
 37 Maarimire migunda na makihaanda mithabibu,

- irĩa yaciarire magetha maingĩ;
³⁸ aamarathimire nao makiingĩha mũno,
 na ndaarekire mahiũ mao manyiie.
- ³⁹ Mũigana wao ũgĩcooka ũkinyiia, na makiagithio hinya,
 nĩ kũhinyĩrĩrio, na kũnyariirĩka, o na kĩahe;
⁴⁰ we ũrĩa ũnyararithagia andũ arĩa marĩ igweta-rĩ,
 agĩtũma morũũre kũndũ gũtaarĩ njĩra.
⁴¹ No rĩrĩ, nĩarutire andũ arĩa abatari mathĩĩna-inĩ,
 na andũ a nyũmba ciao akĩmaingĩhia o ta mahiũ.
⁴² Andũ arĩa arũngĩrĩru monaga ũguo magakena,
 no arĩa othe aaganu nĩgũkirio makiragio.
- ⁴³ Mũndũ o wotho mũũgĩ-rĩ, nĩarũmbũie maũndũ macio,
 na ecũũranie ũhoru wa wendo mũnene wa Jehova.

108

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, ngoro yakwa nĩkindiirie;
 nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwĩmbo na muoyo wakwa wotho.
² Arahũka, wee kĩnanda kĩa mũgeeto na gĩa kĩnũbi!
 Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
³ Wee Jehova nĩngũkũgooca, ngũgooce gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
 nĩngũkũinĩra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ.
⁴ Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũkaraiha gũkĩra igũrũ;
 wihokeku waku ũkinyaga o matu-inĩ.
⁵ Wee Ngai tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ,
 riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yotho.
- ⁶ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
 nĩguo ũteithũre arĩa wendete.
⁷ Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:
 “Nĩngatũranga Shekemu ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
 na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.
⁸ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;
 Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
 na Juda nĩ mũthĩgi wakwa wa ũthamaki.
⁹ Moabi nĩ kĩaĩ gĩa kwa gĩa gwĩthambĩra,
 na Edomu nĩho njikagia kĩaatũ gĩa kwa;
 nĩngwanĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia.”
- ¹⁰ Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?
 Nũũ ũkũndongoria andware Edomu?
¹¹ Gĩthĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũtiganĩrie,
 na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
¹² Tũteithie ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ,
 nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ.
¹³ Ngai arĩ hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana,
 na nĩakarangĩrĩra thũ ciitũ thĩ.

109

Ihooya rĩa Mũndũ kũũria Arĩhĩrio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, ũrĩa ngoocaga,
 ndũgaakire,
² nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu na a maheeni
 nĩmathamĩtie tũnua nĩguo manjũkĩrĩre;

- nīmarītie ūhoru wakwa na rūrīmī rwa maheeni.
- ³ Mandigiciirie makīaragia ndeto cia rūthūūro;
maatharīkagīra hatarī gītūmi.
- ⁴ Handū ha wendo ūrīa ndīmendete naguo,
o nī gūūthitanga maathitangaga,
no nīi nīkūhooya ndīmahooyagīra.
- ⁵ Mandihaga wega na ūūru,
na makandīha wendani na rūthūūro.
- ⁶ Mündū ūrīa wīkīte ūguo mūigīre mündū mūūru amūūkīrīre;
mwena wake wa ūrīo nīkūrūgame mündū wa kūmūthitanga.
- ⁷ Aacirithio-rī, nīatuuagwo mwīhia,
na kūhooya gwake gūgītūike no kwīhia.
- ⁸ Matukū make maronyīiha;
ūtongoria wake ūrooywo nī mündū ūngī.
- ⁹ Ciana ciake irotūika cia ngoriai,
na mūtumia wake atūike wa ndigwa.
- ¹⁰ Ciana ciake irotūika njara-rūhī cia gūcangacanga;
iroingatwo ciume mīcīi yao īyo mīanangīku.
- ¹¹ Indo ciake ciothe irotahwo nī mündū ūrīa marī thīirī nake;
andū a kūngī nīmeyoere maciaro ma wīra wake.
- ¹² Aroaga mündū ūngīmwonīa ūtugi,
o na kana mündū ūngīguīra ciana icio ciake cia ngoriai tha.
- ¹³ Njīaro ciake iroetherio,
na marītwa maacio mathario kuuma rūciarō-inī rūrīa rūgooka.
- ¹⁴ Waganu wa maithe make ūrotūūra ūririkanagwo nī Jehova;
wīhia wa nyina ūroaga gūgaathario o na rī.
- ¹⁵ Mehīa mao marotūūra hīndī ciothe marī mbere ya Jehova,
nīguo akaaniina kūririkanwo kwao gūkū thī.
- ¹⁶ Nīgūkorwo mündū ūcio we ndarī hīndī eciiragia ūhoru wa gūtugana,
no aingatithagia mündū ūrīa mūthīīni, na ūrīa mūbatari,
o na ūrīa mūthuthīku ngoro, o nginya akamooraga.
- ¹⁷ Aronyiitwo nī kīrumi,
tondū we endete o kūrūma andū manyiitwo nī kīrumi;
kīrathimo kīromūrai hīrīria,
tondū we ndendaga kūrathimana.
- ¹⁸ Ehumbaga kīrumi taarī nguo;
kīamūtoonyire mwīrī ta maaī,
o na gīkīmūtoonya mahīndī-inī taarī maguta.
- ¹⁹ Kīrotūika taarī nguo ya igūrū erigīcīirie,
na gītūike taarī mūcibi ehotorete nginya tene.
- ²⁰ Rīrī nīrītūike irīhi rīa Jehova kūrī arīa maathitangaga,
o kūrī arīa maaragia ūūru igūrū riakwa.
- ²¹ No rīrī, Wee Mwatthani Jehova,
njīka maündū mega nī ūndū wa rūitwa rīaku;
ndeithūra tondū wa wega wa wendo waku.
- ²² Nīgūkorwo ndī mūthīīni na mūbatari,
nayo ngoro yakwa nīgurarītio thīīnī wakwa.
- ²³ Ndī haku hī kūbuīria o ta kīruru kīa hwaī-inī;
hurutagwo nī rūhuho o ta ngīgī.
- ²⁴ Maru makwa nīmaregerete nī kwīma kūrīa;
mwīrī wakwa ūhīnjīte nī kwaga maguta.
- ²⁵ Nduikite kīndū gīa kūnyūrūrio nī andū arīa maathitangaga;
rīrīa maanyona, mainainagia mītwe.
- ²⁶ Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia;
honokia kūringana na wendo waku.

- ²⁷ Tūma mamenye atī kūu nī guoko gwaku,
mamenye atī Wee Jehova, niwe wikite ūguo.
- ²⁸ O nī marumanage, no wee ūrathimanage;
rīrīa maatharīkīra nīmarīconorithagio,
no ndungata yaku no gūkena irīkenaga.
- ²⁹ Arīa maathitangaga makaahumbwo njono
na mohwo thoni taarī nguo ya igūrū.
- ³⁰ Nīndīrīkumagia Jehova mūno na kanua gakwa;
nīndīrīmūgocaga ndī kīrīndī-inī kīnene.
- ³¹ Nīgūkorwo arūgamaga guoko-inī kwa ūrīo kwa mūdū ūrīa mūbatari,
nīguo ahonokagie muoyo wake harī andū arīa mangīmūtua nī mwīhia.

110

Ūhootani wa Mūthamaki Ūrīa Mūthīnjīri-Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova nīerire Mwathani wakwa atīrī:
“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
ituīke gaturwa ka makinya maku.”*

- ² Mūthīgi wa hinya waku-rī,
Jehova nīakaūtambūrūkia kuuma Zayuni;
nīūgaathana ūrī gatagatī ga thū ciaku.

- ³ Ikundi ciaku cia ita nīikerutīra
mūthenya waku wa mbaara.

Igooka irī na ūgemu wa ūtheru,
aanake aku mahaana ta ime rīoima nda
ya rūciinī ruoro rūgītema.

- ⁴ Jehova nīehītīte
na ndangīricūkwo, akoiga atīrī:
“Wee ūrī mūthīnjīri-Ngai nginya tene,
o ta ūrīa Melikisedeki aatarīi.”

- ⁵ Mwathani arī guoko-inī gwaku kwa ūrīo;
nīakahehenja athamaki mūthenya wa mang’ūrī make.

- ⁶ Nīagatuīra ndūrīrī ciira, aige ciimba irūndo,
na ahehenje aathani a thī yothe.

- ⁷ Nīakanyua maaī ma karūūī karī mūkīra-inī;
nī ūndū ūcio nīakambararia mūtwe wake.

111

Kūgaathīrīria Cīiko cia Ngai cia Kūgeganīa

- ¹ Goocai Jehova.

Nīngūkumia Jehova na ngoro yakwa yothe
ndī thiritū-inī ya arīa arūngīrīru, o na kīūngano-inī.

- ² Cīiko cia Jehova nī cia mageganīa;
nīicūūranagio nī arīa othe makenagio nīcio.

- ³ Cīiko ciake ciyūrīte riiri na ūkaru,
naguo ūthingu wake ūtūūrāga nginya tene.

- ⁴ Nīatūmīte mageganīa make marīrikanwo;
Jehova nī mūtugi na nī mūīgua tha.

- ⁵ Arīa mamwītīgagīra nīamaheaga irio;

* 110:1 Itī cia ūnene cia tene ciakoragwo handū hatūūgīru harīa haambatagwo na ngathī.

- egütũura aririkanaga kīrīkanīro gīake nginya tene.
⁶ Nīonetie andũ ake mawīra make ma hinya,
 nī ūndũ wa kũmahe mabūrūri ma ndūrīrī iria ingĩ.
⁷ Mawīra ma moko make nī ma kwīhokeka, na nī ma kīhooto;
 mataaro make mothe nī ma kwīhokwo.
⁸ Nī marũmu nginya tene na tene,
 maheanītwo na wīhokeku na ūrūngīrīru.
⁹ Nīakinyīirie andũ ake ūkūūri;
 aamūrīre kīrīkanīro gīake kīrī gīa gūtũura nginya tene:
 rūtwa rīake nī itheru na nī rīa gwītīgīrwo.
¹⁰ Kīambīrīria kīa ūūgī nī gwītīgīra Jehova;
 arīa othe marūmagīrīra mataaro make nīmagīiaga na ūmenyo mwega.
 Kūgocwo nī gwake tene na tene.

112

Irathimo cia Andũ arīa Athingu

¹ Goocai Jehova.

Kūrathimwo nī mūdũ ūrīa wītīgagīra Jehova,
 ūrīa ūkenagīra maathani make mūno.

- ² Ciana ciake nīgatuīka cia bata būrūri-inī;
 rūciarō rwa arīa arūngīrīru nīrūkarathimwo.
³ Gwake mūcīi gūkoragwo na ūtonga na indo nyingī,
 naguo ūthingu wake ūtūūrāga nginya tene.
⁴ Mūdũ ūrīa mūrūngīrīru o na arī nduma-inī nīatheragīrwo nī ūtheri,
 ūgatherera mūdũ ūcio mūtugani, ningī arī tha, o na nī mūthingu.
⁵ Mūdũ ūcio mūtugani na ūheanaga o ūguo tūhū,
 o ūcio wīkaga maūdũ make na kīhooto-rī, nīarīonaga maūdũ mega.
⁶ Ti-itherū mūdũ ūcio ndakenyenyeka;
 mūdũ mūthingu atūūrāga aririkanagwo nginya tene.
⁷ Angīgīua ūhorō mūūru ndangītīgīra;
 ngoro yake nīkindīire, aikaraga ehokete o Jehova.
⁸ Ngoro yake nīngītīre, ndangītīgīra;
 marīgīrīrio-inī nīakoona gūtoorio gwa thū ciake.
⁹ Nīahurunjīte iheo ciake akahe andũ arīa athūni,
 naguo ūthingu wake ūtūūrāga nginya tene;
 rūhīa rwake nīrūkambarario na igūrū, aheo gītīio.
¹⁰ Mūdũ ūrīa mwaganu nīakoona ūguo na arakare,
 nīakahagaranīa magego make, acooke abuīrie;
 merirīria ma arīa aaganu matīgākinyanīra.

113

Ngai Mūteithia wa Andũ arīa Abatari

¹ Goocai Jehova.

Mūgoocei, inyuī ndungata cia Jehova,
 mūgooce rūtwa rīa Jehova.

- ² Rūtwa rīa Jehova rīrogoocwo,
 kuuma rīu nginya tene na tene.
³ Kuuma o irathīro rīa rīua nginya ithūūro rīarīo,
 rūtwa rīa Jehova nīrīgocagwo.

- ⁴ Jehova nīatūūgīrītio igūrū rīa ndūrīrī ciothe,
 riiri wake ūrī igūrū rīa igūrū.
⁵ Nūū ūhaana ta Jehova Ngai witū,

o Ūcio ūikaragīra gītī kīa ūnene kūu igūrū,
 6 o ūcio ūinamagīrīra arorererie
 maūndū ma igūrū o na ma thī?

7 Oyaga athīni na igūrū kuuma rūkūngū-inī,
 na agokīria arīa abatari, akamaruta kīhumbu-inī kīa mūhu;

8 amakaragia hamwe na anene,
 o hamwe na anene a andū ao.

9 Atūmaga mūtumia thaata atūūre gwake mūciī,
 agatuīka nyina wa ciana, agakenaga.

Goocai Jehova.

114

Rwīmba rwa Bathaka

1 Rīrīa Isiraēli moimire būrūri wa Misiri,
 nyūmba ya Jakubu īkiuma kūrī andū a rūthiomi rūngī-rī,

2 Juda gwatūkire handū ha Ngai haamūre,
 na Isiraēli gūgītuīka nīkuo arīathanaga.

3 Iria rīonire ūguo rīkīūra,
 naruo Rūūī rwa Jorodani rūgīcooka na thuutha;

4 Irīma igītūhatūūha ta ndūrūme,
 natuo tūrīma tūgītūhatūūha ta tūgondu.

5 Kaī wonire atīa, wee iria, nīguo ūre,
 nawe Jorodani, tondū wacookire na thuutha?

6 Inyuī irīma, muonete kī, nīguo mūtūhatūūhe ta ndūrūme,
 na inyuī tūrīma, nīguo mūtūhatūūhe ta tūgondu?

7 Wee thī, ta kīinaine ūrī mbere ya Mwathani,

ūrī hau mbere ya Ngai ūcio wa Jakubu,

8 o we ūcio wagarūire rwaro rwa ihiga rūgītuīka karia ka maaī,
 narīo ihiga rīūmū rīgītuīka ithima cia maaī.

115

Ūnene wa Ngai, na Mihianano kwaga Kīene

1 Ti ithuī, Wee Jehova, ti ithuī twagīrīire kūgoocwo,
 no goocithia rīitwa rīaku,
 tondū wa wendo na wīhokeku waku.

2 Nī kī gītūmaga ndūrīrī ciūrie atīrī,
 “Ngai wao akīrī ha?”

3 Ngai witū arī o igūrū;
 we ekaga o ūrīa endaga.

4 No mīhianano yao nī betha na thahabu,
 wīra ūthondeketwo na moko ma andū.

5 Nīrī tūnua, no ndiaragia,
 nīrī maito, no ndionaga;

6 nīrī matū, no ndīguaga,
 nīrī na maniūrū, no ndīguaga mūnūngo;

7 nīrī moko, no ndīngīhambata kindū,
 nīrī magūrū, no ndīngītware;
 o na nīrī mīmero, no ndīngīnyuria.

8 Andū arīa mamīthondekaga makaahaana o tayo,
 na noguo arīa othe mamīhokaga makaahaana.

9 Wee nyūmba ya Isiraēli, wīhokage Jehova:

- we nīwe ūteithio wao o na ngo yao.
¹⁰ Wee nyūmba ya Harūni, wihokage Jehova:
 we nīwe ūteithio wao o na ngo yao.
¹¹ Inyuī arīa mūmwītīgīrīte, mwihokagei Jehova:
 we nīwe ūteithio wao na ngo yao.
¹² Jehova nīatūrīkanīte na nīegūtūrathima:
 Nīekūrathima nyūmba ya Israeli,
 nīekūrathima nyūmba ya Harūni,
¹³ nīekūrathima arīa metīgīrīte Jehova,
 anini na anene o ūndū ūmwe.
¹⁴ Jehova arotūma mūngīhe,
 inyuī na ciana cianyu.
¹⁵ Mūrōrathimwo nī Jehova,
 Mūmbi wa igūrū na thī.
¹⁶ Kūu igūrū mūno nī kwa Jehova,
 no thī nīamīheanīte kūrī andū.
¹⁷ Andū arīa akuū matigoocaga Jehova,
 acio maikūrūkaga kūu ūkiri-inī;
¹⁸ nī ithuī tūrīkumagia Jehova,
 kuuma rīu ngīnya tene na tene.

Gooai Jehova.

116

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Kūhonio Ndwari

- ¹ Nīnyendete Jehova, nīgūkorwo nīaiguīte mūgambo wakwa;
 nīaiguire ngīmūthaitha anjiguīre tha.
² Tondū nīathikīrīrie-rī,
 ndīrīmūkayagīra rīrīa rīothe ngūtūūra muoyo.
³ Ndarigiicīrīrio nī mīhīndo ya gīkuū,
 ngīkinyīrīrwo nī ruo rwa mbīrīra;
 ngīhootwo nī mītangīko o na kīeha.
⁴ Hīndī iyo ngīkaira rīitwa rīa Jehova, ngīmīwīra atīrī:
 “Wee Jehova, honokia!”
⁵ Jehova nī mūtugī na nī mūthingu;
 Ngai witū aiyūrītwo nī tha.
⁶ Jehova nīagitagīra andū arīa matarī oogī;
 rīrīa ndahinyīrīrīrio mūno, nīahonokirie.
⁷ Wee ngoro yakwa-rī, cookerera ūhurūko waku,
 nīgūkorwo Jehova nīagwīkīte wega.
⁸ Nīgūkorwo Wee Jehova nīūhonoketie muoyo wakwa kuuma kūrī gīkuū,
 namo maitho makwa ūkamagīria maithori,
 na ūkagīria magūrū makwa mahīngwo,
⁹ nīgeetha thīiage ndī mbere ya Jehova
 būrūri-inī wa arīa marī muoyo.
¹⁰ No ndetīkirie ūhoro wake; nī ūndū ūcio ndoigire atīrī,
 “Nīthīnīkīte mūno.”
¹¹ Nī ūndū wa ūrīa ndamakīte, ngiuga atīrī,
 “Andū othe nī a maheeni.”
¹² Nī kī ingīthukīra Jehova nakīo
 nī ūndū wa wega wake wothē ūrīa anjīkīte?

- ¹³ Nīkuoya nguoya gīkombe kīa ūhonokio na igūrū,
ngaīre rītwa rīa Jehova.
- ¹⁴ Nīngūhingīria Jehova mīhītwa īrīa ndehītire,
andū ake othe marī ho.
- ¹⁵ Andū arīa athingu marī bata mūno harī Jehova,
nī ūndū ūcio ndakenaga rīrīa makua o ro ūguo.
- ¹⁶ Wee Jehova, ti-itherū nīi ndī ndungata yaku;
nīi ndī ndungata yaku, mūriū wa ndungata yaku ya mūdū-wa-nja;
wee nīunjohorithītie mīnyororo-inī.
- ¹⁷ Nīngūkūrūtira igongona rīa gūgūcookeria ngaatho,
na ngaīre rītwa rīa Jehova.
- ¹⁸ Nīngūhingīria Jehova mīhītwa īrīa ndehītire
andū ake othe marī ho,
- ¹⁹ kūu nja-inī cia nyūmba ya Jehova,
o thīinī waku, wee Jerusalemu.

Goocai Jehova.

117

Ndūrīrī Ciothe kūrīo Igooce Ngai

- ¹ Goocai Jehova, inyuī ndūrīrī ciothe;
mūkumiei, inyuī andū othe.
- ² Nīgūkorwo wendo wake nī mūnene harī ithuī,
na wīhokeku wa Jehova nī wa gūtūūra nginya tene.

Goocai Jehova.

118

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūhootani

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho nīgūkorwo nī mwega;
wendo wake nī wa tene na tene.
- ² Andū a Isiraeli nīmoige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
- ³ Nyūmba ya Harūni nīyuuge atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
- ⁴ Andū arīa metigīrīte Jehova nīmoige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
- ⁵ Ndakaīre Jehova ndī mīnyamaro-inī,
nake akīnjītika na akīndeithūra.
- ⁶ Jehova arī hamwe na nīi; ndingītīgīra.
Mūdū-rī, nī atīa angīhota kūnjika?
- ⁷ Jehova arī hamwe na nīi; nīwe mūndeithia.
Nīngerorera thū ciakwa ikīhootwo.
- ⁸ Nī kaba kūrīra harī Jehova,
gūkīra kwīhoka mūdū.
- ⁹ Nī kaba kūrīra harī Jehova,
gūkīra kwīhoka anene.
- ¹⁰ Ndarigīcīrīo nī ndūrīrī ciothe,
no tondū wa kwīhoka rītwa rīa Jehova, ngīciananga.
- ¹¹ Ciandigīcīrīe mīena yothe,
no tondū wa kwīhoka rītwa rīa Jehova, ngīciananga.
- ¹² Ciathiūrūrūkīrīe na mīena yothe ta njūkī,
no ikīhora narua o ta mwaki wa mīgua;

tondū wa kwihoka rīitwa rīa Jehova ngiciananga.

¹³ Ndahatikītwo mūno nī thū hakuhi ngwe,
no Jehova akindeithia.

¹⁴ Jehova nīwe hinya wakwa na nīwe ūtūmaga nyine;
nake nīatuikite ūhonokio wakwa.

¹⁵ Mbugiririo ya gikeno na ya ūhootani
īiyūrīte hema-inī cia andū arīa athingu, atī:
“Guoko kwa ūrīo kwa Jehova nī gwikite maūdū manene!

¹⁶ Guoko kwa ūrīo kwa Jehova nī kwambararie;
guoko kwa ūrīo kwa Jehova nī gwikite maūdū manene!”

¹⁷ Nīi gūkua ndigūkua, no nīngūtūūra muoyo,
ng’anage ūrīa Jehova ekite.

¹⁸ Jehova nīaherithītie mūno,
no ndandekereirie ngue.

¹⁹ Hingūrīrai ihingo cia ūthingu;
nīngūtōonya njookerie Jehova ngaatho.

²⁰ Gikī nīkīo kihingo kīa Jehova
kīrīa andū arīa athingu mangītōonyera.

²¹ Nī ngaatho ngūgūcookeria, nīgūkorwo nīwanjītikire;
nītuikite ūhonokio wakwa.

²² Ihiga rīrīa aaki maaregire
nīrīo rītuikite ihiga inene rīa koine;

²³ Jehova nīwe wikite ūndū ūcio,
naguo nī wa magegania tūkīwona.

²⁴ Mūthenya ūyū nī Jehova ūtūmīte ūgīe;
nītūcanjamūkei, tūkīūkenere.

²⁵ Wee Jehova, tūhonokie;
Wee Jehova, tūma tūgaacīre.

²⁶ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūgūūka na rīitwa rīa Jehova.
Ithūi nītāmūrathima tūrī thīinī wa nyūmba ya Jehova.

²⁷ Jehova nīwe Mūrungu,
na nīatūmīte ūtheri wake ūtwarīre.
Ambīrīriai gūkūngūiya, mūrī na mathīgī moko,
mūthīi nginya hīa-inī cia kīgongona.

²⁸ Wee nīwe Mūrungu wakwa, nīngūgūcookeria ngaatho;
Wee nīwe Ngai wakwa, nīngūgūtūūgīria.

²⁹ Cookeriai Jehova ngaatho, nīgūkorwo we nī mwega;
wendo wake nī wa tene na tene.

119

Ūkengu wa Watho wa Jehova

¹ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa mīthīire yao ītarī ūcuuke,
o arīa mathiiaa kūrīngana na watho wa Jehova.

² Kūrathimwo-rī, nī andū arīa marūmagia kīrīra gīake,
o arīa mamūrōngoragia na ngoro yothe.

³ Matirī ūndū mūūru mekaga;
no kūgera mageragīra njīra ciake.

⁴ Wee nīūheanīte mawatho
marīa marī ma gwathīkagīrwo na kīyo.

⁵ Naarī korwo mīthīire yakwa īkīrī mīkindīrīku
ūhoro-inī wa gwathīkagīra kīrīra gīaku!

- ⁶ Hīndī iyo ndingiconorithio
rīria ngūcūūrania maathani maku mothe.
⁷ Nīndīrīkūgoocaga ndī na ngoro nūngīrīru,
o ngīrutaga ūhorō wa mawathō maku ma kīhōoto.
⁸ Nīndīriathīkagīra kīrīra kīa wathō waku;
ndūgakīndiganīrie o biū.

Gwathikīra Kiugo kīa Jehova

- ⁹ Mūndū mwīthī-rī, angīga mūtūūrīre wake ūrī mūtheru atīa?
Nī na ūndū wa gūtūūra athīkagīra kiugo gīaku.
¹⁰ Ngūrōngoragīa na ngoro yakwa yothē;
ndūkanareke njūrūre ndigane na maathani maku.
¹¹ Nīhithīte kiugo gīaku thīinī wa ngoro yakwa,
nīguo ndikae gūkwīhīria.
¹² Wee Jehova, ūrokīgoocwo;
kīndute kīrīra kīa wathō waku.
¹³ Nīndīriugaga na ngacookera na mīromo yakwa
ūhorō wa mawathō mothe marīa moimīte kanua gaku.
¹⁴ Nīngenagio nīkūrūmīrīra kīrīra gīaku,
o ta ūrīa mūndū akenagīra kūgīa na ūtonga mūnene.
¹⁵ Nīndīrīcūūranagīa mawathō maku
na ngatarania njīra yaku.
¹⁶ Nīngenagīra kīrīra kīa wathō waku;
ndīgatiganīria kiugo gīaku.

Wathō wa Jehova Ūrehaga Gīkeno

- ¹⁷ Nīi ndungata yaku njīka wega, na nīngūtūūra muoyo;
nīi nīndīriathīkagīra kiugo gīaku.
¹⁸ Hīngūra maithō makwa nīguo nyone
maūndū ma magegania marīa marī wathō-inī waku.
¹⁹ Nīi ndī mūgeni gūkū thī;
ndūkaahithe maathani maku.
²⁰ Ngoro yakwa nīirahīhīa
nī kwīrīrīria mawathō maku o mahinda mothe.
²¹ Wee nīkūūmaga arīa etīi, o acio manyiititwo nī kīrumi,
na arīa morūūrāga magatiga maathani maku.
²² Njehereria kinyūrūrī na kūmenwo,
nīgūkorwo ndūūrīte nūmītie kīrīra gīaku.
²³ O na gūtūika aathani maikaraga thī hamwe makanjambia,
ndungata yaku nīrīcūūranagīa kīrīra kīa wathō waku.
²⁴ Kīrīra gīaku nīkīo ngenagīra;
nīkīo kīiheaga mataaro.

Gwathikīra Wathō wa Jehova

- ²⁵ Ngometio thī rūkūngū-inī;
tūūrīa muoyo wakwa kūringana na kiugo gīaku.
²⁶ Nīndakwīre mīthīre yakwa nawe ūkīnjītīka;
nduta kīrīra kīa wathō waku.
²⁷ Menyithīa ūrutani wa mawathō maku;
na nīi nīndīrīcūūranagīa ūhorō wa magegania maku.
²⁸ Ngoro yakwa nī nogu nī ūndū wa kīeha;
njīkīra hīnya kūringana na kiugo gīaku.
²⁹ Njeheranīria na mīthīre ya maheeni;
nī ūndū wa ūtugi waku nduta wathō waku.
³⁰ Nīi-rī, ndūthuurīre njīra ya ma;
matua maku ndīmaigīte ngoro-inī yakwa.
³¹ Wee Jehova, nīnūmītie kīrīra gīaku;
ndūkanareke njonorithio.
³² Hanyūkaga o na njīra ya maathani maku,
nīgūkorwo nīwohorithītie ngoro yakwa.

Kūhooya Kūmenya Watho

- ³³ Wee Jehova, nduta kūrūmīrira kīrira kīa watho waku,
na nī ndīkūrūmie nginya mūthia.
- ³⁴ He ūmenyo, na nīndīrūrūmagia watho waku
na ndiwathikagīre na ngoro yakwa yothe.
- ³⁵ Ngeragīria njīra-inī cia maathani maku,
nīgūkorwo nīmo ngenagīra.
- ³⁶ Erekeria ngoro yakwa kūrī kīrira gīaku,
nīguo itige kwerekera ūhorō-inī wa gwītongia.
- ³⁷ Girīrīria maitho makwa matige kwīrorera maūndū ma tūhū;
tūūria muoyo wakwa kūrīngana na kiugo gīaku.
- ³⁸ Hingīria ndungata yaku kīranīro gīaku,
nīgeetha wītīgagīrwo.
- ³⁹ Njehereria njono iria ndītītīgagīra,
nīgūkorwo mawatho maku nī mega.
- ⁴⁰ Kaī nīndīrīragīria mawatho maku-ī!
Tūūria muoyo wakwa nī ūndū wa ūthingu waku.

Kwīhoka Watho wa Jehova

- ⁴¹ Wee Jehova, wendo waku ūrīa ūtathiraga ūronginyīra,
ūhonokio waku ūnginyīre kūrīngana na kīranīro gīaku;
- ⁴² nīguo ngoragwo na ūndū wa gūcookeria andū arīa maanyūrūragia,
nīgūkorwo nī ndīhokete kiugo gīaku.
- ⁴³ Ndūkandunye kiugo kīa ma kuuma kanua-inī gakwa,
nīgūkorwo njigīte mwīhoko wakwa mawatho-inī maku.
- ⁴⁴ Ngūtūūra njathikagīra watho waku,
nginya tene na tene.
- ⁴⁵ Ndīrīthiia ndī na wīyathi,
nīgūkorwo nīmaathaga mawatho maku.
- ⁴⁶ Nīndīrīaragia ūhorō wa kīrira gīaku
mbere ya athamaki na ndīrīconokaga,
- ⁴⁷ nīgūkorwo nīngenagīra maathani maku
tondū nīndīmendete.
- ⁴⁸ Ndīrīambararagia moko makwa kūrī maathani maku marīa nyendete,
na ndīcūūranagie igūrū rīa kīrira kīa watho waku.

Kūgīa na Mwīhoko Watho-inī wa Jehova

- ⁴⁹ Ririkana kiugo gīaku kūrī ndungata yaku,
nīgūkorwo nīūūheete kīrīgīrīro.
- ⁵⁰ Ūndū ūrīa ūūhooreragia ndī mīnyamaro-inī nī ūyū:
atī kīranīro gīaku nīkīo gītūūragia muoyo wakwa.
- ⁵¹ Andū arīa etīi maanyūrūragia matekwīgīrīrīria,
no nditiganagīria watho waku.
- ⁵² Nīndīrīkanaga mawatho maku ma tene, Wee Jehova,
namo nīmahooreragia.
- ⁵³ Nyiitagwo nī mang'ūrī nī ūndū wa andū arīa aaganu,
o acio maatiganīrie watho waku.
- ⁵⁴ Ūhorō wa kīrira gīaku nīguo ūtūikīte rwīmbo rwakwa,
o kūrīa guothe ingīikara.
- ⁵⁵ Ūtukū ndīrīkanaga rītwa rīaku,
ngakīrūmia watho waku Wee Jehova.
- ⁵⁶ Ūū nīguo ngoretwo ngīka:
nīnjathikagīra mawatho maku.

Kwīrutīra nī ūndū wa Watho wa Jehova

- ⁵⁷ Wee Jehova, Wee nīwe igai rīakwa;
nīngwīrite atī ndīathikagīra ciugo ciaku.
- ⁵⁸ Maathīite ūthiū waku na ngoro yakwa yothe;
nginyagīria wega waku o ta ūrīa wīranīire.
- ⁵⁹ Nīndīcūūranītie ūhorō wa mīthīire yakwa,

ngagĩcookia makinya makwa kūrī kīrīra gĩaku.

⁶⁰ Nĩngũhiũha na ndigĩcererwo

gathĩkīra maathani maku.

⁶¹ O na kũgĩtuika atĩ andũ arĩa aaganu no manjohe na mihĩndo-rĩ,

ndĩngĩriganĩrwo nĩ watho waku.

⁶² Ũtukũ gatagatĩ njarahũkaga ngũcookerie ngaatho

nĩ ũndũ wa mawatho maku ma kihooto.

⁶³ Nii ndĩ mūrata wa andũ arĩa othe magwĩtigĩrite,

o arĩa othe marũmagĩrĩra mawatho maku.

⁶⁴ Wee Jehova, thĩ iyyūrĩtwo nĩ wendo waku;

nduta kīrīra kĩa watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Bata

⁶⁵ Wee Jehova, ika ndungata yaku

kūringana na kiugo gĩaku.

⁶⁶ Nduta gũkũũrana maũndũ wega o na kũmamenya,

nĩgũkorwo nĩnjĩtikĩtie maathani maku.

⁶⁷ Mbere itanoona thĩina nĩndahĩtagia,

no rĩu nĩnjathĩkagĩra kiugo gĩaku.

⁶⁸ Wee ũrĩ mwega, na nĩwĩkaga o wega;

nduta kīrīra kĩa watho waku.

⁶⁹ O na gũtuika andũ arĩa etĩi nĩmahakĩte gĩko na ndeto cia maheeni,

ngũtũura nũmitie mawatho maku na ngoro yakwa yothē.

⁷⁰ Ngoro ciao nĩ nyũmũ na itirĩ tha,

no nĩ ngenagĩra watho waku.

⁷¹ Warĩ ũndũ mwega nĩ nyone thĩina,

nĩgeetha ndĩĩrute kīrīra kĩa watho waku.

⁷² Watho ũrĩa uumĩte kanua gaku nĩ wa bata mũno harĩ nĩ,

gũkĩra ngiri cia icunjĩ cia betha na thahabu.

Watho wa Jehova nĩ wa Kihooto

⁷³ Moko maku nĩmo manyũmbire na magũthondeka ũguo ndarĩ;

he ũtaũku nĩguo ndĩĩrute maathani maku.

⁷⁴ Andũ arĩa magwĩtigĩrite marokenaga rĩrĩa maanyona,

nĩgũkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.

⁷⁵ Jehova, nĩnjũũ atĩ mawatho maku nĩ ma ũthingu,

na ũnyonetie thĩina nĩ ũndũ wa wĩhokeku waku.

⁷⁶ Wendani waku ũrĩa ũtathiraga ũrotuika wa kũũhooreria,

kūringana na kīranĩro gĩaku kīrĩa werĩire ndungata yaku.

⁷⁷ Ītikĩra tha ciaku inginyĩre nĩguo ndũũre muoyo,

nĩgũkorwo watho waku nĩguo ngenagĩra.

⁷⁸ Andũ arĩa etĩi maroconorithio nĩ ũndũ wa kũnjika ũũru hatarĩ gĩtũmi;

no nĩ-rĩ, ndĩricũũranagia ũhoro wa mawatho maku.

⁷⁹ Andũ arĩa magwĩtigĩrite maronjookerera,

o acio mataũkĩrwo nĩ kīrīra gĩaku.

⁸⁰ Ngoro yakwa iroaga ũcuuke ũhoro-inĩ wa kīrīra kĩa watho waku,

nĩguo ndikanaconorithio.

Ihooya rĩa kũũria Ũhonokio

⁸¹ Ngoro yakwa ĩringĩkaga nĩ kwĩrĩrĩria ũhonokio waku,

no nĩ njigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.

⁸² Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩ gũtũura njũthĩrĩrie kīranĩro gĩaku;

ngakĩũria atĩrĩ, “Ũgaakĩũhooreria rĩ?”

⁸³ O na gũtuika haana ta mondo ya rūũa ya ndibei ĩgĩtwo ndogo-inĩ,*

ndiriganagĩrwo nĩ kīrīra kĩa watho waku.

⁸⁴ Nĩ ndungata yaku-rĩ, ngweterera nginya rĩ?

Arĩa maanyariiraga ũkaamaherithia rĩ?

⁸⁵ Andũ arĩa etĩi manyenjeire marima nĩguo ngwe kuo,

* 119:83 Mondo cia njũa ĩrĩ na ndibei ĩtarĩ ngagatu ciacuuragio itara nĩguo ndibei ĩgagate na ihenya.

o acio makararagia watho waku.

⁸⁶ Maathani maku mothe nĩ ma kwĩhokwo;
ndeithia, nĩgũkorwo andũ maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi.

⁸⁷ Maatigĩtie hanini maaniine nyume thĩ ĩno,
no nditiganĩirie mawatho maku.

⁸⁸ Menyerera muoyo wakwa kũringana na wendo waku,
na ndiathĩkagĩra kĩrĩra gĩa kanua gaku.

Gwĩtikia Watho wa Jehova

⁸⁹ Wee Jehova, kiugo gĩaku gĩtũũraga tene na tene;
gĩtũũraga kĩihaandĩte wega kũu igũrũ.

⁹⁰ Wĩhokeku waku nĩ wa kuuma njiarwa nginya njiarwa;
nĩwe warũmirie thĩ, nayo igagũikara o ĩrũmĩte.

⁹¹ Mawatho maku matũũraga nginya ũmũthĩ,
nĩgũkorwo indo ciothe nĩwe itungataga.

⁹² Korwo watho waku tiguo ũngenagia,
ingĩanathira nĩ mĩnyamaro yakwa.

⁹³ Nĩĩ ndirĩ hĩndĩ ngaariganĩrwo nĩ mawatho maku,
nĩgũkorwo ũndũũritie muoyo nĩ ũndũ wamo.

⁹⁴ Honokia, nĩgũkorwo ndĩ waku,
na nĩmaathĩte mawatho maku.

⁹⁵ Andũ arĩa aaganu manjoheirie nĩguo maaniine,
no nĩĩ ndirĩcũuranagia o ũhoru wa kĩrĩra gĩaku.

⁹⁶ Ũndũ o wotho mũkinyanĩru wega, nĩnyonete nĩ ũrĩ mũthia;
no maathani maku matirĩ mũhaka.

Kwenda Watho wa Jehova

⁹⁷ Kaĩ nĩnyendete watho waku-ĩ!

Ndindaga ngĩtarania ũhoru waguo mũthenya wotho.

⁹⁸ Maathani maku matũmaga njũhĩge gũkĩra thũ ciakwa,
nĩgũkorwo makoragwo hamwe na nĩĩ hĩndĩ ciothe.

⁹⁹ Nĩĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra arutani akwa othe,
nĩgũkorwo ndaranagia ũhoru wa mawatho maku.

¹⁰⁰ Nĩĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra athuuri,
nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku.

¹⁰¹ Nĩndigagĩrĩria magũrũ makwa matikagerere njĩra o yotho njũru,
nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo gĩaku.

¹⁰² Nĩĩ nditiganĩirie mawatho maku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe ũndutĩte ũhoru ũcio.

¹⁰³ Kaĩ ciugo ciaku irĩ mũrĩo ngĩcicama-ĩ,
irĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ ũrĩ kanua-inĩ gakwa!

¹⁰⁴ Ngĩĩaga na ũtaũku nĩ ũndũ wa kĩrĩra gĩaku;
nĩ ũndũ ũcio nĩthũire njĩra o yotho njũru.

Ūtheri ũria Uumanaga na Watho wa Jehova

¹⁰⁵ Kiugo gĩaku nĩkĩo tawa wa magũrũ makwa,
na ũtheri wa kũmũrĩka njĩra yakwa.

¹⁰⁶ Nĩndĩhĩtite mwĩhĩtwa na ngagwatĩria,
atĩ nĩndĩrĩrũmagĩrĩra mawatho maku ma ũthingu.

¹⁰⁷ Nĩthĩnĩkĩte mũno;

Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na kiugo gĩaku.

¹⁰⁸ Wee Jehova, ĩtikĩra ũgooci wa kwĩyendera wa kanua gakwa,
na ũkĩndute mawatho maku.

¹⁰⁹ O na gũtuika ndũũruga nyĩtirĩire muoyo wakwa moko-inĩ makwa-rĩ,
ndĩngĩriganĩrwo nĩ watho waku.

¹¹⁰ Andũ arĩa aaganu nĩmanyambĩire mũtego,
no ndirĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku.

¹¹¹ Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa nginya tene;
nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa.

¹¹² Ngoro yakwa nĩtũite kũrũmagia kĩrĩra kĩa watho waku

o nginya mūthia.

Ūgitīri ūrīa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 113 Nīthūire andū a ngoro igīrī,
no nīnyendete watho waku.
114 Wee nīwe rīūrīro rīakwa na ngo yakwa;
njiḡite mwīhoko wakwa kiugo-inī ḡīaku.
115 Njehererai, inyuī eeki ūūru,
nīguo ngīrūmie maathani ma Ngai wakwa!
116 Nyiitagīrīra kūrīngana na kīrānīro ḡīaku, na nīngūtūūra muoyo;
ndūkareke kīrīgīrīro ḡīakwa kīharagane.
117 Ndiiragīrīra, na nīngūhonokio;
ngūtūūra ndīite uge waku.
118 Nīūregaga arīa othe matiganaga na kīrīra kīa watho waku,
nīḡūkorwo kwiheenia kūu meheenagia nakuo nī gwa tūhū.
119 Arīa othe aaganu a ḡūkū thī ūmateaga ta ḡīko;
nī ūndū ūcio nī nīnyendete kīrīra kīa watho waku.
120 Mwīrī wakwa nīūinainaga nīḡūḡwītīgīra;
njikaraga na guoya mūnene nī ūndū wa mawatho maku.

Gwathikīra Watho wa Jehova

- 121 Nīi njikīte maūndū ma ūthingu na ma kīhooto;
ndūkandiganīrie harī arīa maahinyagīrīria.
122 Menyerera ūḡima wa ndungata yaku;
ndūkareke andū arīa etīi maahinyīrīrie.
123 Maitho makwa nīmaraaga hinya nīḡūtūūra njūūthīrīrie ūhonokio waku,
ngacūthīrīria kīrānīro ḡīaku kīa ūthingu.
124 Īkaga ndungata yaku kūrīngana na wendo waku,
na ūndutage kīrīra kīa watho waku.
125 Nīi ndī ndungata yaku; he ḡūkūūrana maūndū,
nīguo hote ḡūtaūkīrwo nī kīrīra ḡīaku.
126 Wee Jehova, hīndī nīnginyu wīke ūndū,
tondū andū nīmathūkītie watho waku.
127 Tondū nīnyendete maathani maku ḡūkīra thahabu,
ngamenda mūno ḡūkīra thahabu īrīa therie,
128 na tondū nīnduīte mawatho maku mothe nīmagīrīrie,
nīthūire njīra o yothe ītarī ya ma.

Kwenda Gwathikīra Watho wa Jehova

- 129 Kīrīra ḡīaku nī kīa magegania;
nī ūndū ūcio nīndīrīgīathīkagīra.
130 Ciugo ciaku ciataūrwo nīrehaga ūtheri;
nīciūhīgagia andū arīa matarī oogī.
131 Njathamītie kanua gakwa ngahūma
nī ūndū wa kwīrīrīria maathani maku.
132 Njerekera na ūnjigūire tha,
o ta ūrīa wīkaga andū arīa mendete rītwa rīaku.
133 Rūngagīrīria makīnya makwa kūrīngana na kiugo ḡīaku;
ndūkareke njathagwo nī wīhia o na ūrīkū.
134 Ngūūra kuuma ūhiinyanīrīria wa andū,
nīguo njathīkagīre mawatho maku.
135 Tūma ūthiū waku warīre ndungata yaku,
na ūndutage kīrīra kīa watho waku.
136 Maitho makwa manyūrūrūkagia maithori ta rūūi,
nīḡūkorwo andū matirathīkīra watho waku.

Watho wa Jehova nī wa Kīhooto

- 137 Wee Jehova, ūrī mūthingu,
na mawatho maku nīmagīrīrie.
138 Mawatho marīa ūheanīte nī ma ūthingu;

- nĩ ma kwĩhokwo kũna.
 139 Kiyo giakwa nĩkĩnogetie,
 nĩgũkorwo thũ ciakwa nĩcitiganĩrie ciugo ciaku.
 140 Ciĩranĩro ciaku nĩthuuranĩre o biũ,
 na ndungata yaku nĩiciendete.
 141 O na gũtuika ndirĩ bata na nĩnyararĩtwo-rĩ,
 ndiriganagĩrwo nĩ mawatho maku.
 142 Ũthingu waku nĩ wa gũtũũra tene na tene,
 naguo watho waku nĩ wa ma.
 143 Ngoretwo nĩ mathĩĩna na mĩnyamaro,
 no maathani maku nĩmo ngenagĩra.
 144 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa ma nginya tene;
 kũĩhe ũtaũku nĩguo ndũũre muoyo.
- Ihooya rĩa kũũria Ũhonokio*
 145 Ndĩragũkaĩra na ngoro yakwa yothe, Wee Jehova, njĩtika,
 na nĩndĩriathĩkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku.
 146 Wee nĩwe ndĩrakĩra,
 honokia na nĩndĩrimenyagĩrĩra mawatho maku.
 147 Njũkagĩra tene gũtanakĩa, ngakũrĩrĩra nĩguo ũndeithie;
 njĩgĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
 148 Maitho makwa maikaraga mahingũkĩte matuanĩra-inĩ mothe ma arangĩri,
 nĩguo ndaranagie ũhoru wa ciĩranĩro ciaku.
 149 Igua mũgambo wakwa kũringana na wendo waku;
 Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na mawatho maku.
 150 Andũ arĩa mathugundaga maũndũ ma wĩki naaĩ nĩmanguhĩrĩrie,
 no-o nĩmaraihanĩrĩrie na watho waku.
 151 No Wee Jehova, ũikaraga hakuhi,
 na maathani maku mothe nĩ ma ma.
 152 Matukũ-inĩ ma tene nĩndamenyire kuuma kĩrĩra-inĩ gĩaku,
 atĩ wagĩthondekire kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene.

- Kũhooya Ũteithio*
 153 Rora gũthĩĩnika gwakwa na ũndeithũre,
 nĩgũkorwo ndiriganĩrwo nĩ watho waku.
 154 Ndũĩrĩra na ũkingũũre;
 tũũria muoyo wakwa kũringana na kũĩranĩro gĩaku.
 155 Ũhonokio nĩũraihĩrĩrie andũ arĩa aaganu,
 nĩgũkorwo matirongoragia kĩrĩra kĩa watho waku.
 156 Wee Jehova, tha ciaku nĩ nyingĩ;
 tũũria muoyo wakwa kũringana na mawatho maku.
 157 Andũ arĩa maanyariiraga nĩ aingĩ,
 no ndirĩ ndahutatĩra kĩrĩra gĩaku.
 158 Njũthagĩrĩria arĩa matarĩ na wĩtikio ngoro,
 nĩgũkorwo matiathikagĩra kiugo gĩaku.
 159 Ta kione ũrĩa nyendete mawatho maku;
 tũũria muoyo wakwa, Wee Jehova, kũringana na wendo waku.
 160 Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma;
 mawatho maku mothe nĩ ma ũthingu na nĩ ma gũtũũra tene na tene.

- Kũhingia Watho wa Jehova*
 161 Aathani maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi,
 no ngoro yakwa iĩnainagio nĩ kiugo gĩaku.
 162 Ngenagĩra kũĩranĩro gĩaku,
 o ta ũrĩa mũndũ atahĩte indo nyingĩ akenaga.
 163 Nĩmenete na ngathũũra maheeni,
 no nĩnyendete watho waku.
 164 O mũthenya ngũgoocaga maita mũgwanja
 nĩ ũndũ wa mawatho maku ma ũthingu.

- ¹⁶⁵ Arĩa mendete watho waku nĩ marĩ thayũ mũingĩ,
na gütirĩ kindũ kĩngĩtũma mahĩngwo.
¹⁶⁶ Njetagĩrĩa ũhonokio waku, Wee Jehova,
na ngarũmĩrĩa maathani maku.
¹⁶⁷ Njathĩkagĩra kĩa gĩaku,
nĩgũkorwo nĩndĩkiendete mũno.
¹⁶⁸ Njathĩkagĩra mawatho maku na kĩa gĩaku,
nĩgũkorwo mĩthiire yakwa yothē nĩũmĩũ.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

- ¹⁶⁹ Wee Jehova-rĩ, gũkaya gwakwa kũrokinya harĩwe;
he gũtaũkĩrwo kũringana na kiugo gĩaku.
¹⁷⁰ Mathaithana makwa marokinya harĩwe;
ndeithũra kũringana na kĩa rĩro gĩaku.
¹⁷¹ Mĩromo yakwa ĩrĩkũgocaga hĩndĩ ciothe,
nĩgũkorwo nĩũndutaga kĩa watho waku.
¹⁷² Rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkĩne ũhoru wa kiugo gĩaku,
nĩgũkorwo maathani maku mothe nĩ ma ũthingu.
¹⁷³ Guoko gwaku nĩgũkĩhaarĩrie kũndeithia,
nĩgũkorwo mawatho maku nĩmo nĩ ndĩthuurĩre.
¹⁷⁴ Ũhonokio waku nĩguo ndĩiriragĩria, Wee Jehova,
naguo watho waku nĩguo ngenagĩra.
¹⁷⁵ Ndĩrogĩtũura muoyo nĩguo ngũgocage,
namo mawatho maku nĩmatũũre mandeithagia.
¹⁷⁶ Nĩ nĩhĩtĩtie njĩra ta ng'ondũ yũrite.
Gĩcarie ndungata yaku,
nĩgũkorwo ndiriganĩrwo nĩ maathani maku.

120

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

- ¹ Ndakĩire Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtika.
² Wee Jehova, honokia harĩ mĩromo ĩrĩa yaragia maheeni,
na harĩ nĩmĩ iria iheenaganĩa.
³ Agaagwĩka atĩa, na nĩ atĩa ũngĩ makĩria ya ũguo,
wee rũrĩmĩ rũrũ rũheenaganĩa?
⁴ Agaakũherithia na mĩguĩ mĩnoore ya njamba ya ita,
na makara marĩrĩmbũkĩte mwaki ma mũtĩ wa mũkoigo.
⁵ Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ, nĩgũtũura gũkũ Mesheki,
na ngaikara hema-inĩ cia Kedari-ĩ!
⁶ Nĩndũũrite hĩndĩ ndaaya
gatagati-inĩ ka arĩa mathũire thayũ.
⁷ Nĩ ndĩ mũndũ wa thayũ;
no rĩrĩa ndaaria-rĩ, o mendaga o mbaara.

121

Ũgitĩri wa Ngai

Thaburi ya Agendi

- ¹ Nĩngũtiira maitho makwa ndore ĩrĩma-inĩ:
ũteithio wakwa ũngiuma na kũ?
² Ũteithio wakwa uumaga kũrĩ Jehova,
o we Mũũmbi wa ĩgũrũ na thĩ.
³ We ndangĩreka kũgũrũ gwaku gũtirũke:
ũcio mũmenyereri waku ndarĩ hĩndĩ angĩcũnga;

- ⁴ ti-itherū, ūcio mūmenyereri wa Isiraeli
ndarī hīndī angīcūnga, kana ahītvo nī toro.
- ⁵ Jehova nīwe ūkūmenyagīrīra:
Jehova nīwe kūruru gīaku guoko-inī gwaku kwa ūrīo;
- ⁶ mūthenya wee ndūngīringīka nī riūa,
kana ūringīke nī mweri ūtukū.
- ⁷ Jehova nīarīkūgitagīra kuuma ūūru-inī wothē:
nīarīīmenyagīrīra muoyo waku;
- ⁸ Jehova nīarīkūmenyagīrīra ūkiumagara na ūgīcooka,
kuuma rīu ngīnya tene na tene.

122

Rwimbo rwa Kūgaathīrīra Jerusalemu
Thaburi ya Daudi

- ¹ Nīndakenire hamwe na arīa maanjīrīre atīrī,
“Nītūthīī nyūmba ya Jehova.”
- ² Magūrū maitū marūgamīte
ihingo-inī ciaku, wee Jerusalemu.
- ³ Jerusalemu rīakītvo ta itūūra inene
rīnyitithanītio wega.
- ⁴ Kūu nīkuo mīhīrīga yambataga,
o yo mīhīrīga ya Jehova,
īgathīī kūgooca rītwa rīa Jehova
kūringana na mawatho marīa aheete Isiraeli.
- ⁵ Kūu nīkuo kūīgītvo itī cia ūnene cia atuanīri ciira,
o cio itī cia ūnene cia nyūmba ya Daudi.
- ⁶ Hoerai Jerusalemu thayū:
“Arīa makwendete marotūūra na thayū.
- ⁷ Kūrīa thingo ciaku ciirīgīre kūrogīa na thayū,
naguo ūgītīri ūgīe ciikaro-inī ciaku cia ūthamaki.”
- ⁸ Nī ūndū wa arīu a baba na arata, nguuga atīrī,
“Thayū ūrogīa thīīnī waku.”
- ⁹ Nī ūndū wa nyūmba ya Jehova Ngai witū,
caragia ūgaacīru waku.

123

Ihooya rīa kūūria Tha cia Ngai
Thaburi ya Agendi

- ¹ Nīngūtīira maitho makwa na kūrī we,
o Wee ūikarīire gītī gīaku kīa ūnene kūu igūrū.
- ² O ta ūrīa maitho ma ndungata maroragīrīra guoko kwa mwathi wayo,
na o ta ūrīa maitho ma mūirītu ndungata maroragīrīra guoko kwa mūtumia mwathi wayo,*
ūguo noguo maitho maitū maroragīrīra Jehova Ngai witū,
o ngīnya atūiguire tha cīake.
- ³ Tūiguire tha, Wee Jehova, tūiguire tha,
nīgūkorwo nītūkirīrīrie kūnyararwo kūnene.
- ⁴ Nītūkirīrīrie kīnyūrīri kīnene kīa andū arīa menenehagia,
o na rūmena rūngī rwa andū arīa etīī.

* 123:2 Aathi a ngombo maaciaragīria na maitho kana na moko.

124

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

¹ Korwo Jehova ndakoretwo arĩ mwena witũ;

Isiraeli nĩmakiuge ũguo;

² Korwo Jehova ndaarĩ mwena witũ

rĩrĩa andũ maatũtharĩkĩire-rĩ,

³ nĩmangĩatũmeririe tũrĩ muoyo;

rĩrĩa marakara mao maatũrĩrĩmbũkĩire-rĩ,

⁴ mũiyũro wa maaĩ nĩũngĩatũhubanĩirie,

tũhumbwo nĩ nditi ya maaĩ macio;

⁵ maaĩ macio maathereraga na hinya mũno

nĩmangĩatũthereririe.

⁶ Jehova arogocwo,

o we ũtaatũrekereirie tũtambuurangwo nĩ magego mao.

⁷ Ithui tũhonokete ta nyoni

ĩhonokete mũtego-inĩ wa mũmĩtegi;

mũtego nĩunangĩtwo,

na ithui nĩtũhonokete.

⁸ Ũteithio witũ uumaga harĩ Jehova,

o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ.

125

Thayũ wa Andũ a Ngai

¹ Andũ arĩa mehokete Jehova matariĩ ta Kĩrĩma gĩa Zayuni,

kĩrĩa gĩtangĩenyenyeka, no gĩtũũraga nginya tene.

² O ta ũrĩa irĩa ithiũrũrũkĩirie Jerusalemu

ũguo noguo Jehova athiũrũrũkagĩria andũ ake,

kuuma rĩu nginya tene na tene.

³ Mũthĩgi wa andũ arĩa aaganu ndũgũtũũra wathanaga

bũrũri ũrĩa ũgaĩrwo andũ arĩa athingu,

nĩguo andũ acio athingu

matikae gũtambũrũkia moko mao meeke ũũru.

⁴ Wee Jehova, andũ arĩa ega mekaga o maũndũ mega,

o acio arũngĩrũru ngoro.

⁵ No rĩrĩ, andũ arĩa maahũkaga makagera njira iria njogomu-rĩ,

Jehova nĩakamaingatanĩria hamwe na arĩa mekaga ũũru.

Isiraeli kũrogĩa thayũ.

126

Magetha ma Gĩkeno

Thaburi ya Agendi

¹ Rĩrĩa Jehova aacookirie andũ a Zayuni arĩa maatahĩtwo akĩmainũkia-rĩ,

twahaanire ta andũ mekũroota.

² Tũnua twitũ twaiyũrire mĩtheko,

nacio nĩmĩ ciitũ ikĩina nyĩmbo cia gĩkeno.

Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ-inĩ gũkĩĩranwo atĩrĩ,

“Jehova nĩekĩire andũ aya maũndũ manene.”

³ Jehova nĩatwĩkĩire maũndũ manene,

na ithui tũkaiyũrwo nĩ gĩkeno.

⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Jehova,

ta ũrĩa njũũĩ cia Negevu icookaga kũiyũra.

⁵ Andũ arĩa mahaandaga na maithori,

nĩmakagetha makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno.
⁶ Mũndũ o na angiumagara akĩrĩraga,
 akuuĩte mbeũ cia kũhaanda,
 agaacooka akĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno,
 akuuĩte itĩia ciake cia ngano.

127

Kũgaatha Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake

¹ Tiga nyũmba yakirwo nĩ Jehova,
 andũ arĩa mamĩakaga marutaga wĩra o wa tũhũ.
 Tiga itũũra inene rĩmenyereirwo nĩ Jehova,
 arangĩri maraaraga mehũũgĩte o tũhũ.
² Nĩ tũhũ andũ kũrooka gũũkĩra rũciĩnĩ tene,
 na gũkoma magakoma macereirwo,
 makĩnogerira irio cia kũrĩa,
 nĩgũkorwo andũ arĩa Jehova endete,
 we nĩamaheaga o na marĩ toro.
³ Ciana nĩ igai kuuma kũrĩ Jehova,
 ciana nĩ kĩheo kuuma kũrĩ we.
⁴ Ciana irĩa mũndũ aciarĩte arĩ mũnini
 no ta mĩguĩ ĩrĩ moko-inĩ ma njamba ya ita.
⁵ Kũrathimwo nĩ mũndũ
 ũrĩa thiaka wake ũiyũrĩte mĩguĩ.
 Matigaaconorithio
 rĩrĩa magaakorwo magĩciira na thũ ciao hau kĩhingo-inĩ.

128

Kĩrathimo kĩa Mũciĩ Wĩtigĩrĩte Jehova

Thaburi ya Agendi
¹ Kũrathimwo nĩ mũndũ o wothe wĩtigĩrĩte Jehova,
 o ũcio ũgeragĩra njĩra ciake.
² Nĩũkarĩaga maciaro ma wĩra waku;
 irathimo na kũgaacĩra nĩĩgatuĩka ciaku.
³ Mũtumia waku egũtuĩka ta mũthabibũ ũrĩa ũciaraga mũno
 arĩ kũu nyũmba-inĩ yaku thĩĩnĩ;
 ciana ciaku ituĩke ta thuuna cia mũtamaiyũ
 ithiũrũrũkĩrie metha yaku.
⁴ Ũguo nĩguo mũndũ arĩrathimagwo,
 ũrĩa wĩtigĩrĩte Jehova.
⁵ Jehova arokũrathimaga arĩ Zayuni
 matukũ mothe ma muoyo waku;
 ũroona kũgaacĩra kwa Jerusalemu,
⁶ na ũtũũre muoyo, ũkoona ciana cia ciana ciaku.

Thayũ ũrogĩa Isiraeli.

129

Ihooya rĩa kũũria Ngai okĩrĩre Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Agendi
¹ Maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
 Isiraeli nĩmakiuge ũguo,
² maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
 no rĩrĩ, matirĩ maahota kũndooria.
³ Andũ arĩa marĩmaga na mũraũ marĩmĩte ng'ong'o wakwa,
 magatema mĩtaru mĩraihiu.

⁴ No rĩrĩ, Jehova nĩ mũthingu;
nĩanjorithitie harĩ mihĩndo ya andũ arĩa aaganu.

⁵ Andũ arĩa othe mathũire Zayuni
marocookio na thuutha maconokete.

⁶ Marohaana ta nyeki ĩrĩ nyũmba igũrũ,
ĩrĩa ĩhoohaga ĩtanamera;*

⁷ mũmitui ndangĩmũyũria hĩ-inĩ ciake,
o na kana ũrĩa ũmĩũnganagia amĩyũrie moko-inĩ make.

⁸ Andũ arĩa mahitũkagĩra kuo maroaga kuuga atĩrĩ,
“Kĩrathimo kia Jehova kirogia igũrũ rianyu;
nĩtwamũrathima thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova.”

130

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

¹ Wee Jehova-rĩ, ndĩragũkaĩra ndĩ o kũrĩa kũriku;

² Wee Jehova, igua mũgambo wakwa.

Matũ maku nĩmaigũe
ngĩgũkaĩra ũnjiguĩre tha.

³ Wee Jehova, korwo no ũtare maita marĩa tũkwĩhagĩria-rĩ,
nũũ ũngĩgwĩtiiria, Wee Jehova?

⁴ No rĩrĩ, Wee nĩũrekanagĩra;
nĩ ũndũ ũcio nĩwĩtigĩrĩtwo.

⁵ Njetagĩrĩa Jehova, ngoro yakwa nĩĩmwetereire,
nĩĩ ndĩhokaga kiugo gĩake.

⁶ Ngoro yakwa yetagĩrĩa Jehova,
gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩa rũciinĩ gũkĩe,
ĩ-ni, gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩa rũciinĩ gũkĩe.

⁷ Wee Isiraeli, wĩhokage Jehova,
nĩgũkorwo harĩ Jehova he wendo ũrĩa ũtathiraga,
na nĩngĩ harĩ we harĩ na ũhonokio kũna.

⁸ We mwene nĩagakũũra Isiraeli
kuuma mehia-inĩ mao mothe.

131

Ihooya rĩa Kwĩnyiihĩria Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩrĩ na mwĩgaatho,
o na maitho makwa ti ma mwĩtũũgĩrio;
nĩĩ ndirũmbũyanagia na maũndũ manene,
o na kana maũndũ ma magegania marĩa mangĩrĩte.

² No rĩrĩ, nĩhooreretie na ngakiria ngoro yakwa;
o ta kaana gatuithĩtio ĩria gakuuĩtwo nĩ nyina,
o ta kaana gatuithĩtio ĩria nĩguo ngoro yakwa ĩhaana ĩrĩ thĩinĩ wakwa.

³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wĩhokage Jehova
rĩu na nginya tene.

132

Gĩkaro kia Ngai gĩa Tene na Tene kũu Zayuni

Thaburi ya Agendi

¹ Wee Jehova, ririkana Daudi

* 129:6 Riya nĩriameraga nyũmba igũrũ no rĩkooma o na ihenya nĩ ũndũ wa kwaga tĩiri.

na mathiina maria mothe omiriirie.

² Niehitire mwihitwa hara Jehova,
akihita hara ucio Mwene-Hinya,
o we Ngai wa Jakubu, akiuga uu:

³ “Ndigatoonya nyumba yakwa,
kana haice uriri wakwa,

⁴ ndikaareke maitho makwa mone toro,
kana ndeke imone ciakwa icunge,

⁵ o nginya ngoonera Jehova handu ha guikara,
ucio Mwene-Hinya, o we Ngai wa Jakubu,
ndimuonere guikaro.”

⁶ Nitwaiguire uhoru turi Efiratha,
na tukukora migunda-ini ya Kiriathu Jearimu.

⁷ Tukiuga atiri, “Nituthii guikaro-ini gake;
nituinamirire tumuhooe turi gaturwa-ini ka makinya make;

⁸ arahuka, Wee Jehova, uke kihuruko-ini giaku,
wee na ithanduku ria kikaniro ria hinya waku.

⁹ Athinjiri aku marohumbwo na uthingu;
andu aku amure nimakine ni gukena.”

¹⁰ Ni undu wa ndungata yaku Daudi,
ndukarega uria we utiriirie maguta.

¹¹ Jehova niehitire na mwihitwa hara Daudi,
mwihitwa atangurikukwo, akimwira atiri:

“Ningaikaaria umwe wa ruciaro rwaku
giti-ini giaku kia unene,

¹² ariu aku mangikaamenyerera kikaniro giakwa
na mawatho makwa maria ndimarutaga,
hindi iyo ariu ao nimaikaaria
giti giaku kia unene nginya tene na tene.”

¹³ Nigukorwo Jehova niathurite Zayuni,
akeriria gutuika guikaro gake, akoiga atiri:

¹⁴ “Giki nikio kihuruko giakwa nginya tene na tene;
guku nikuo gutuura njikarire giti kia unene,
nigukorwo ni ni ndiyendeire;

¹⁵ ningakurathima na umaathi muingi muno;
athini akuo ndimahunie na irio.

¹⁶ Ningahumba athinjiri-Ngai akuo uhonokio,
na andu akua aamure matuure mainaga ni gukena.

¹⁷ “Kuu nikuo ngaatuma ruha rwa Daudi ruthunduke
na njigire uria njitiriirie maguta tawa ugwakana.

¹⁸ Thu ciake ningacihumba thoni,
no thumbi ya unene iri iri mutwe wake nigakenga na riiri.”

133

Kirathimo gia Guikara Andu Maiguanite

Thaburi ya Daudi

¹ Ni uhoru mwea atia, o na uri gikeno,
riria andu a nyumba imwe maikarania maiguanite!

² Ni ta maguta manungi wega maitiriurio mutwe,
makinyurukira nderu-ini,

o nderu-ini cia Haruni,
makanyuruka nginya ngingo-ini ya kanju yake.

³ Ningĩ nĩ ta ime rĩa Herimoni
rikigwĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni.
Nĩgũkorwo kũu nĩkuo Jehova eranĩire kĩrathimo gĩaake,
nikĩo muoyo wa tene na tene.

134

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai Ũtukũ

Thaburi ya Agendi

¹ Goocai Jehova, inyuothe ndungata cia Jehova,
inyuĩ mūtungataga mūrĩ nyũmba-inĩ ya Jehova ũtukũ.
² Ambarariai moko manyu mūrĩ thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre
mũgooce Jehova.

³ Jehova, o we Mũũmbi wa igūrũ na thĩ
aromũrathima arĩ kũu Zayuni.

135

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake

¹ Goocai Jehova.

Goocai rĩitwa rĩa Jehova;
inyuĩ ndungata cia Jehova-rĩ, mũgoocei,
² inyuĩ mūtungataga thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova,
o inyuĩ mūrũgamaga nja-inĩ cia nyũmba ya Ngai witũ.

³ Goocai Jehova, nĩgũkorwo Jehova nĩ mwega;
inaĩ mũgooce rĩitwa rĩaake, nĩgũkorwo nĩ riega.
⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩethuurĩire Jakubu atuĩke wake,
agathuura Isiraeli atuĩke igai rĩaake kũumbe.

⁵ Niĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩ mūnene,
atĩ Mwathani witũ nĩ mūnene gũkĩra ngai ciothe.

⁶ Jehova ekaga ũrĩa wothe ekwenda,
kũu igūrũ na gũkũ thĩ,
o na kũu iria-inĩ o na kũrĩa guothe kũriku mũno.

⁷ Nĩwe ũtũmaga matu mambate kuuma ituri-inĩ cia thĩ;
nĩwe ũtũmaga kũgie heni irehanĩte na mbura,
na akarehe rũhuho kuuma mĩthithũ-inĩ yake.

⁸ Nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
marigithathi ma andũ na ma nyamũ.

⁹ Wee Misiri, nĩwe watũmire thĩinĩ waku kũringwo ciama na morirĩ,
agĩũkĩrĩra Firaũni na ndungata ciake ciothe.

¹⁰ Nĩwe waringire ndũrĩrĩ nyingĩ
na akĩũraga athamaki maarĩ hinya:

¹¹ nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
na Ogu mũthamaki wa Bashani,
o na athamaki othe a Kaanani;

¹² akiheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
ũtuĩke igai kũrĩ andũ ake a Isiraeli.

¹³ Rĩitwa rĩaaku, Wee Jehova, rĩtũũraga nginya tene,
ngumo yaku, Wee Jehova, igakinyĩra njjarwa na njjarwa.

¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩagaciirĩrĩra andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha.

¹⁵ Mĩhianano ya ndũrĩrĩ ithondeketwo na betha na thahabu,
o wĩra wa moko ma andũ.

- ¹⁶ Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩ maitho, no ndionaga;
¹⁷ nĩrĩ matũ, no ndĩguaga,
o na ndĩrĩ mĩhũmũ tũnua-inĩ twayo.
¹⁸ Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe mamĩthokaga makaahaana.

- ¹⁹ Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, goocai Jehova;
Inyuĩ nyũmba ya Harũni, goocai Jehova;
²⁰ Inyuĩ nyũmba ya Lawi, goocai Jehova;
inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrite, goocai Jehova.
²¹ Jehova arogoocwo kuuma Zayuni,
o we ũtũũraga kũu Jerusalemu.

Goocai Jehova.

136

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho, tondũ nĩ mwega.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
² Cookeriai Ngai wa ngai iria ingĩ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
³ Cookeriai Mwathani wa aathani ngaatho:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁴ we wiki nĩwe wĩkaga maũndũ manene ma magegania,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
⁵ nĩwe wombire igũrũ na ũndũ wa ũmenyo wake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
⁶ nĩwe watambũrũkirie thĩ nyũmũ igũrũ rĩa maaĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
⁷ nĩwe wombire imũrĩ iria nene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
⁸ riũa riathage mũthenya,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
⁹ naguo mweri na njata ciathage ũtukũ;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁰ nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
¹¹ akĩruta Isiraeli gatagatĩ-inĩ kao,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
¹² na guoko kwa hinya na atambũrũkĩtie gĩcoka gĩake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹³ nĩwe wagayũkanirie Iria Itune rĩgĩtigana,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
¹⁴ agĩtũma andũ a Isiraeli matuĩkanie gatagatĩ karĩo,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
¹⁵ no Firaũni na ita riake akĩmahubũkanĩria kũu Iria-inĩ Itune;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁶ nĩwe watongoririe andũ ake magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
¹⁷ nĩwe waringire athamaki maarĩ anene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
¹⁸ na akiũraga athamaki maarĩ ngumo:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
¹⁹ nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- ²⁰ na Ogu mūthamaki wa Bashani;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- ²¹ na akiheana būruri wao ūtũike igai,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- ²² ūgĩtũika igai rĩa Isiraeli ndungata yake;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- ²³ nĩwe watūririkanire rĩrĩa twahatĩrĩrio,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- ²⁴ na agĩtũhonokia kuuma kūrĩ thũ ciitũ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- ²⁵ nĩwe ūheaga ciũmbe ciothe irio.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.
- ²⁶ Cookeriai Mūrungu wa igūrũ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

137

Gũcakaya kwa Isiraeli rĩrĩa Maatahĩtwo

- ¹ Ngurumo-inĩ cia njũũĩ cia Babuloni nĩkuo twaikaraga thĩ tũkarĩra,
twaririkana Zayuni.
- ² Kũu mĩtĩ-inĩ ya miethia nĩkuo
twacuuragia inanda ciitũ cia mũgeeto,
- ³ nĩgũkorwo tũrĩ kũu andũ arĩa maatũtahĩte nĩmatwĩraga tũmainĩre nyĩmbo,
o acio atũnyariiri magatwĩra tũmainĩre nyĩmbo tũkenete,
magatwĩra atĩrĩ, “Tũinĩrei rwĩmbo rũmwe rwa iria mwainaga mūrĩ Zayuni!”
- ⁴ Tũngĩhota atĩa kũina nyĩmbo cia Jehova
tũrĩ būruri wa ūgeni?
- ⁵ Ingĩkariganĩrwo nĩwe, Wee Jerusalemu-rĩ,
guoko gwakwa kwa ūrĩo kũrokĩriganĩrwo nĩ ūũgĩ wakuo wa gwĩka maũndũ.
- ⁶ Rũrĩmĩ rwakwa rūronyĩitana na karakara
ingĩkaaga gũkũririkana,
ingĩkaaga gũtua Jerusalemu
gĩkeno gĩakwa kĩa kĩnene.
- ⁷ Wee Jehova, ririkana ūrĩa andũ a Edomu* meekire,
mũthenya ūrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩanyĩtirwo.
Maanĩrĩre, makiuga atĩrĩ, “Rĩmomorei,
rĩmomorei o nginya mũthingi-inĩ warĩo!”

- ⁸ Wee mwarĩ wa Babuloni, o wee ūtũĩrĩrwo kũniinwo,
gũkena nĩ mũndũ ūrĩa ūgũgwĩka
o ta ūguo ūtwĩkĩte:
- ⁹ gũkena nĩ mũndũ ūrĩa ūhuragia tũkenge twaku,
agatũgũthithia ndwaro-inĩ cia mahiga.†

138

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩngũkũgooca na ngoro yakwa yothē;
ngũkũinĩra ngũgooce ngai iria ingĩ irĩ o ho.
- ² Ngũinamĩrĩra njerekeire hekarũ-inĩ yaku rĩa nyamũre,
ngoocē rĩitwa rĩaku,
nĩ ūndũ wa wendo waku na wĩhokeku waku,
nĩgũkorwo nĩtũtũgĩrĩtie rĩitwa rĩaku,

* 137:7 Andũ a Edomu maarĩ a rūciaro rwa Esaũ.

† 137:9 Nĩguo njiaro cia andũ arĩa maatoorio mbaara-inĩ ithire-rĩ, tũkenge twaringithagio mĩtwe mahiga-inĩ tũgakua.

- na ūgatūūgīria kiugo gīaku
makīria ya maūndū marīa mangī mothe.
³ Hīndī īrīa ndagwītire, nīwanjītīkire;
wanyūmīrīrie na ūkīnjīkīra hinya ngoro.
⁴ Wee Jehova-rī, athamaki othe a thī nīmakūgoocage,
rīrīa maigua ciugo cia kanua gaku.
⁵ Nīmaganage ūhorō wa njīra cia Jehova,
nīgūkorwo riiri wa Jehova nī mūnene.
⁶ O na gūtūika Jehova arī igūrū-rī,
nīaroraga andū arīa enyīlhia,
no arīa etīī akamenya ūhorō wao arī o kūrāya.
⁷ O na ingīgerera mathīina-inī,
Wee nīūmenyagīrīra muoyo wakwa;
ūtambūrūkagia guoko gwaku ūgookīrīra marakara ma thū ciakwa,
ūkaahonokia na guoko gwaku kwa ūrīo.
⁸ Jehova nīakahingia muoroto wake harī nī;
wendo waku, Wee Jehova, nī wa tene na tene;
nī ūndū ūcio ndūgatiganīrie wīra wa moko maku.

139

Ngai Ūrīa Ūtangūrīrwo
Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova-rī, nīūthuthuurītie
na ūkaamenya.
² Nīūī rīrīa njīkarīte thī na rīrīa njūkīrīte
ūkamenya meciiria makwa ūrī o kūrāya.
³ Nīūī ngiumagara o na ngīkoma;
Wee nīūī mīthīre yakwa yothe.
⁴ Wee Jehova-rī, itanagweta kiugo na rūrīmī rwakwa,
Wee nīūkoragwo ūkīū biū.
⁵ Nīūnjirigīrie mbere na thuutha;
nīūnjigīrīrie guoko gwaku.
⁶ Ūmenyo ta ūcio nī wa magegania mūno harī nī,
ūrī igūrū mūno ndīngīūkinyīra.
⁷ Nī kū ingīthī njeherere Roho waku?
Ingīūrīra kū nyume ūthīū-inī waku?
⁸ Ingīambata thī igūrū, Wee ūrī kuo;
ingīara ūrīrī wakwa kūrīa kūrīku mūno, Wee ūrī o kuo.
⁹ Ingīūmbūka na mathagu ma gūgīkīa,
ingīthī gūtūūra mūrīmo ūrīa ūngī wa iria, kūdū kūrāya mūno,
¹⁰ o na kūu guoko gwakwa nokuo kūngīndongoria,
guoko gwaku kwa ūrīo gūkīnyīite kūnūmītie.
¹¹ Ingīuga atīrī, “Ti-itherū nduma nīkūūhitha,
naguo ūtheri ūyū ūthīūrūrūkīrie ūtuīke ūtukū,”
¹² o na nduma ndīrī hīndī ingīgūtumanīra;
ūtukū ūkwara ta mūthenya,
nīgūkorwo nduma kūrī we nī ta ūtheri.
¹³ Nīgūkorwo nīwe wombire cīga ciakwa cia na thīnī;
wanyīitithanīrie ndī o nda ya maitū.
¹⁴ Nīngūkūgooca nī ūndū mūūmbīre ūrīa nyūmbītwo naguo
nī wa kūmakania na wa magegania;

ciiko ciaku nĩ cia magegania,

nĩ mwene nĩnjũũ ũguo o wega.

¹⁵ Mahĩndĩ makwa matiahithĩkĩte harĩwe,

rĩria ndoombĩrwo kũria kũhitharu.

Rĩria ndanyĩithanagio hamwe ndĩ thĩ kũria kũriku mũno-rĩ,

¹⁶ maitho maku nĩmonaga mwĩrĩ wakwa ũtanombwo biũ.

Matukũ mothe maria nyamũrĩrwo

nĩmandikĩtwo ibuku-inĩ rĩaku

o na mbere ya ũmwe wamo kũgĩa.

¹⁷ Hĩ! Ī meciiria maku matikĩrĩ ma bata harĩ nĩ, Wee Mũrungu!

Kaĩ mũigana wamo nĩ mĩnene-ĩ!

¹⁸ Ingĩtua kũmatara,

no maingĩhe gũkĩra mũthanga.

Hĩndĩ rĩa ndokĩra,

ndĩ o hamwe nawe.

¹⁹ Wee Ngai-rĩ, naarĩ korwo woraga arĩa aaganu!

Njehererai, inyuĩ mũnyootagĩra gũita thakame!

²⁰ Maaragia ũhoru waku marĩ na meciiria mooru;

arĩa magũthũire mahũthagĩra rĩitwa rĩaku ũũru.

²¹ Wee Jehova, githĩ ndithũire arĩa magũthũire,

na ngamena arĩa magũũkagĩra?

²² Gũthũura ndĩmathũire o biũ;

ndĩmatuaga thũ ciakwa.

²³ Wee Mũrungu, thuthuuria, ũmenye ngoro yakwa;

ngeria ũmenye meciiria makwa.

²⁴ Rora wone kana nĩ harĩ mĩthũire mĩũru thĩnĩ wakwa,

na ũkĩndongorie na njĩra rĩa ya tene na tene.

140

Ihooya rĩa kũria Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, hatũra kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa oorũ;

ngitĩra harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,

² o acio mathugundaga maũndũ mooru ngoro-inĩ ciao,

na magathugunda mbaara o mũthenya.

³ Manooraga nĩmĩ ciao ikohĩga ta rũrĩmĩ rwa nyoka;

mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira.

⁴ Wee Jehova, njeheria moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu;

ngitĩra kuuma harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,

o acio mabangaga ũria mangĩhĩnga magũrũ makwa.

⁵ Andũ aria etĩĩ nĩmanyambĩire mũtego;

nĩmatambũrũkĩtie ndigi cia wabu wao,

na makanjigĩra mĩtego njĩra-inĩ yakwa.

⁶ Wee Jehova, nguuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrungu wakwa.”

Wee Jehova-rĩ, igua ngĩgũkĩra nĩguo, ũnjĩguire tha.

⁷ Wee Mwathani Jehova, o Wee ũria mũũhonokia ũrĩ hinya,

Wee ũgitagĩra mũtwe wakwa mũthenya wa mbaara:

⁸ Wee Jehova, ndũkahingĩrie arĩa aaganu merirĩria mao,

ndũkareke mĩbango yao ĩgaacĩre,

matikae gwiĩĩ.

⁹ Mĩtwe ya arĩa mandigĩcĩrie

ĩrohumbĩkanio na mathĩĩna marĩa marehetwo nĩ mĩromo yao.

- ¹⁰ Marogwīrwo nī makara me gwakana;
maroikio mwaki-ini,
maikio marima marī mūtondo, kūrīa matakoima o na rī.
¹¹ Ndūkanareke arīa macambanagia magaacire būrūri-ini;
mwanangīko ūrothingata andū arīa mahūthagīra ūhinya.
¹² Nīi nīnjūū atī Jehova nīarūagīra kīhooto kīa arīa athīni,
na akagitīra kīhooto kīa arīa abatari.
¹³ Ti-itherū arīa athingu nīmarīgocaga rītwa rīaku,
na arīa arūngīrīru nīmagatūūra ūthiū-ini waku.

141

Ihooya rīa Kūgitīrwo kuuma Ūūru-ini

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nīwe ndīrakaīra; hiūha ūuke kūrī nīi.
Igua mūgambo wakwa ngīgūkaīra.
² Ihooya rīakwa rīroambata mbere yaku ta mūtaraīko wa ūbumba;
nakuo kwambararia moko makwa kūrotuīka ta igongona rīa hwaī-ini.
³ Wee Jehova, iga mūrangīri kanua-ini gakwa,
rangagīra mūrango ūyū wa mīromo yakwa.
⁴ Ndūkareke ngoro yakwa īguucīrīrio ūndū-ini mūūru,
ndigatuīke wa gwīka ciiko cia waganu
hamwe na andū arīa amaramari;
Ndūkareke ndīe irio ciao iria irī mūrīo.
⁵ Mūndū mūthingu nīakūninge: ūndū ūcio nī wa kūnyonia ūtugi;
kūndūithia nīakīndūthie: ūguo no ta kūnjitīrīria maguta mūtwe wakwa.
Mūtwe wakwa ndūngīrega gūitīrīrio maguta macio.
No rīrī, ihooya rīakwa nī rīa gūtūūra ndeganīte na ciiko cia andū arīa meekaga ūūru;
⁶ aathani ao magaikio thī kuuma igūrū rīa rwaro rwa ihiga,
nao arīa aaganu nīmakamenya atī ciugo ciakwa ciarī cia ma.
⁷ Nīmakoiga atīrī, “O ta ūrīa mūndū acimbaga mūgūnda na akahūūra hianyū,
no taguo mahīndī maitū maharaganītio mūromo-ini wa mbīrīra.”
⁸ No rīrī, maitho makwa nīwe macūthīrīrie, Wee Mwathani Jehova;
nī harīwe njūragīra; nī ūndū ūcio ndūkareke ngue.
⁹ Ngītīra ndikanyitwo nī mītego īrīa nyambūrwo,
ūnjehanīrīrie na mītego ya andū arīa mekaga ūūru.
¹⁰ Andū acio aaganu maroogwa wabu-ini wao ene,
no nīi ngīhītūkage itekuona ūgwati.

142

Ihooya rīa kūūra Gūkūūrwo kuuma Mīnyamaro-ini

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngayagīra Jehova nyanīrīrie;
ngwambararia mūgambo wakwa kūrī Jehova anjiguire tha.
² Njitūrūraga mateta makwa mbere yake;
ndīrīmīwīraga thīina wakwa ndī mbere yake.
³ Rīrīa roho wakwa waringīka thīinī wakwa,
Wee nīwe ūmenyaga njīra īrīa ndīrīgera.
Njīra-ini īrīa thīiagīra-rī,
andū nīmahithīire mūtego.
⁴ Ta rora mwena wakwa wa ūrīo wone;
gūtīrī o na ūmwe ūranūmbūiya.
Ndirī na ha kūūrīa;

muoyo wakwa gütirĩ mündũ o na ūmwe ūngĩūmenyerera.

- ⁵ Wee Jehova, nĩwe ngayagĩra;
njugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe rĩūrĩro riakwa,
na igai riakwa būrūrĩ-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.”
- ⁶ Thikĩrĩria gūkaya gwakwa,
nīgũkorwo ndĩmũhinyĩrĩrie mũno;
ndeithũra kuuma kūrĩ andũ arĩa mathingatĩne na nĩ,
nīgũkorwo marĩ na hinya mũno kũngĩra.
- ⁷ Njohorithia kuuma kĩoho-inĩ gĩakwa,
nĩguo ngoocage rĩitwa riaku.

Hĩndĩ iyo andũ arĩa athingu nĩmakandigiicĩria,
nĩ ūndũ wa ūrĩa ūnjikĩte wega.

143

Ihooya rĩa kũũria Kũhonokio

Thaburĩ ya Daudi

- ¹ Igua ihooya riakwa, Wee Jehova,
thikĩrĩria kĩrĩro gĩakwa ūnjigũire tha;
ũka ūndeithie,
nĩ ūndũ wa wĩhokeku waku na ūthingu waku.
- ² Ndũgaciirithie ndungata yaku,
nīgũkorwo maitho-inĩ maku gütirĩ mündũ ūrĩ muoyo ūngĩtuuo mũthingu.
- ³ Thũ nĩthingatĩte,
ikangurumania thĩ tĩri-inĩ;
itũmaga ndũũre nduma-inĩ
ta arĩa maakuire tene.
- ⁴ Nĩ ūndũ ūcio roho wakwa ūkaringĩka thĩinĩ wakwa;
ngoro yakwa nĩmakĩte mũno thĩinĩ wakwa.
- ⁵ Nĩndĩrĩririkanaga matukũ marĩa ma tene;
ndĩrĩcũũranagia mawĩko maku mothe
na ngatarania maundũ marĩa moko maku meekĩte.
- ⁶ Ndambūrũkĩtie moko makwa na kūrĩ we;
muoyo wakwa ūkũnyootagĩra ta būrūrĩ ūrĩa mũũmũ.
- ⁷ Wee Jehova, hiũha kũnjĩtika;
roho wakwa nĩũthirĩtwo nĩ hinya.
Tiga kũũhitha ūthiũ waku,
ndikahaane ta arĩa matoonyaga irima.
- ⁸ O rũciinĩ reke njiguage kiugo kĩa wendo waku ūrĩa ūtathiraga,
nīgũkorwo nĩwe ndũhokete.
Nyonia njĩra irĩa njagĩrĩrwo nĩkũgera,
nīgũkorwo muoyo wakwa ndĩwerekeirie igūrũ kūrĩ we.
- ⁹ Ndeithũra kuuma kūrĩ thũ ciakwa, Wee Jehova,
nīgũkorwo ndĩhithaga harĩwe.
- ¹⁰ Nduta gwikaga wendi waku,
nīgũkorwo Wee nĩwe Ngai wakwa;
Roho waku mwega arondongoragia,
ngeragĩre kūrĩa kwaraganu.
- ¹¹ Wee Jehova, nĩ ūndũ wa rĩitwa riaku, tũũria muoyo wakwa;
nĩ ūndũ wa ūthingu waku-rĩ, nduta kuuma mĩnyamaro-inĩ.
- ¹² Nĩ ūndũ wa wendo waku ūtathiraga, kiria thũ ciakwa;
niina arĩa othe maathũire,
nīgũkorwo nĩ ndĩ ndungata yaku.

144

Mūthamaki kūhooya Ngai Amūteithie

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova arogoocwo, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
o we ūmenyithagia moko makwa mūrūire wa mbaara,
agakīruta ciara ciakwa kūrūa mbaara.
² Nīwe Ngai ūria ūnyendete, na nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya,
o we kīihitho gīakwa na mūhonokia wakwa,
ningī nīwe ngo yakwa, na nī harī we njūragīra,
o we ūtūmaga andū a ndūrīri maathike marī rungu rwakwa.

³ Wee Jehova, mūdū akīrī kī nīguo ūmūmenyagīrīre,
nake mūrū wa mūdū akīrī kī nīgeetha ūmūrūmbūyagie?

⁴ Mūdū no ta mīhūmū;
matukū make mathiraga na ihenya o ta kīruru.

⁵ Wee Jehova, hingīra igūrū ūikūrūke;
hutia irīma, nīgeetha irute ndogo.

⁶ Henūkia rūheni ūhurunje thū ciaku;
ikia mīguī yaku ūcingatithie.

⁷ Tambūrūkia guoko gwaku ūrī igūrū;
ndeithūra na ūūthare
kuuma kūrī maaī maya maingī,
ūndute kuuma moko-inī ma andū a kūngī

⁸ arīa tūnua twao twaragia maheeni,
o acio moko mao ma ūrīo marī na wara.

⁹ Wee Ngai, nīngūkūinīra rwīmbo rwerū;
ngūkūinīra na kīnanda kīrīa kīgeetetwo na nga ikūmi,

¹⁰ nyinīre Ūrīa ūhootanagīra athamaki,
o we ūhonokagia Daudi ndungata yake
harī rūhiū rwa njora rwa ūragani.

¹¹ Ndeithūra na ūūthare,
ūndute kuuma moko-inī ma andū a kūngī,
arīa tūnua twao twaragia maheeni,
o acio moko mao ma ūrīo marī ma wara.

¹² Hīndī ūyo aanake aitū
magaatuika ta mīmēra mīrore wega wīthī-inī wao,
nao airītu aitū mahaane ta itugī
ciacūhītio cia kūgemia nyūmba ya ūthamaki.

¹³ Makūmbī maitū makaiyūragio
irio cia mīthemba yothe.

Ng'ondū ciitū ikaingīha ikinye ngiri nyingī,
cingīhe ikinye makūmi ma ngiri kūu mīgūnda-inī iitū;

¹⁴ nacio ndegwa ciitū nīgakuuaga mīrigo mīritū.

Thingō itigakorwo na mīanya,
kana gūtahwo tūtwarwo ūkombo-inī,
o na gūtigakorwo na kīrīro kīa mīnyamaro njīra-inī cia matūūra.

¹⁵ Kūrathimwo nī andū arīa matariī ta ūguo;
kūrathimwo nī andū arīa Ngai wao arī we Jehova.

145

Ūnene na Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Nīngūgūtūūgīria, Wee Ngai wakwa Mūthamaki;

ndirĩgocaga rĩitwa rĩaku tene na tene.

² O mũthenya ndirĩkũgocaga

na ngumagie rĩitwa rĩaku tene na tene.

³ Jehova nĩwe mũnene, na nowe wagĩĩre kũgocwo mũno;

ũnene wake gĩtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtũria.

⁴ Rũciarũ rũmwe nĩrũkarahĩra rũria rũngĩ maũndũ marĩa waneka;

nĩrũkamenyithanagia ũhorũ wa ciĩko ciaku cia hinya.

⁵ Nĩmakaaria ũhorũ wa ũkaru wa ũnene waku ũria ũrĩ riiri,

na nĩ ndaranagie ũhorũ wa ciĩko ciaku cia magegania.

⁶ Nĩmarĩheanaga ũhorũ wa ũhoti wa maũndũ maku ma kũmakania,

na nĩ hunjagie ũhorũ wa ũnene wa ciĩko ciaku.

⁷ Nĩmagakũngũira wega waku mũingĩ,

na maine ũhorũ wa ũthingu waku makenete.

⁸ Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũigua-tha,

ndahiũhaga kũrakara, na aiyũritwo nĩ wendo.

⁹ Jehova nĩ mwega harĩ andũ othe;

nĩaiguagĩra tha kĩria gĩothe ombĩte.

¹⁰ Wee Jehova, kĩa gĩothe ũmbĩte nĩkĩrĩkũgocaga;

andũ aku arĩa aamũre nĩmarĩgũkumagia.

¹¹ Nĩmarĩheanaga ũhorũ wa riiri wa ũthamaki waku,

na maaragie ũhorũ wa hinya waku,

¹² nĩgeetha andũ othe mamenye ũhorũ wa ciĩko ciaku cia hinya,

o na ũkaru wa ũthamaki waku, ũria ũrĩ riiri.

¹³ ũthamaki waku nĩ ũthamaki wa gũtũũra tene na tene,

naguo wathani waku ũtũũraga nginya njiarwa ciothe.

Jehova nĩ mwĩhokeku harĩ ciĩranĩro ciake ciothe,

na niendete kĩa gĩothe ombĩte.

¹⁴ Jehova nĩanyĩitagĩrĩa arĩa othe maragũa,

na agatiira arĩa othe mainamĩte.

¹⁵ Maitho ma andũ othe nĩwe macũthĩrĩrie,

na nĩũmaheaga irio ciao hĩndĩ rĩa yagĩrĩire.

¹⁶ ũkũnjũraga guoko gwaku,

na ũkahingĩria kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo mabataro makĩo.

¹⁷ Jehova nĩ mũthingu njĩra-inĩ ciake ciothe,

na niendete kĩa gĩothe ombĩte.

¹⁸ Jehova arĩ hakuhi na andũ arĩa othe mamũkayagĩra,

arĩa othe mamũkayagĩra na ma.

¹⁹ Arĩa othe mamwĩtigagĩra nĩamahingagĩria mabataro mao;

nĩaiguaga kĩrĩro kĩa na akamahonokia.

²⁰ Jehova nĩamenyagĩrĩa arĩa othe mamwendete,

no arĩa othe aaganu nĩkũniina akaamaniina.

²¹ Kanua gakwa karĩaragia gakagooa Jehova.

Kĩũmbe o gĩothe nĩgĩkĩgocoe rĩitwa rĩake itheru
nginya tene na tene.

146

Kũgocaa Ngai nĩ ũndũ wa Ũteithio Wake

¹ Goocai Jehova.

Wee ngoro yakwa-rĩ, gooca Jehova.

² Ndigocaga Jehova hĩndĩ rĩa yothe ngũtũũra muoyo;

ndirĩnaga, ngoocage Ngai wakwa rĩria rĩothe ngũtũũra muoyo.

- ³ Ndūkanaige mwihoko waku harī anene,
kana harī andū, arīa matangihota kūhonokania.
- ⁴ Rīrīa roho wao wameherera, macookaga o tīiri-inī;
mūthenya o ro ūcio mībango yao ituiikaga ya tūhū.
- ⁵ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūteithio wake
uumaga kūrī Mūrungu wa Jakubu,
ūrīa mwihoko wake ūrī harī Jehova Ngai wake,
- ⁶ Mūūmbi wa igūrū na thī,
na iria, na kīrīa gīothe gītūūruga thīinī wacio:
ūcio nīwe Jehova, ūrīa ūtūūruga arī mwihokeku nginya tene.
- ⁷ Nīarūgamagīrīra kīhoto kīa arīa ahātīrīrie,
na akahe arīa ahūtu irio.
Jehova nīwe wohoraga arīa mohetwo,
- ⁸ Jehova nīahingūruga maitho ma arīa atumumu,
Jehova nīatiiraga arīa mainamīte,
Jehova nīendete andū arīa athingu.
- ⁹ Jehova nīamenyagīrīra andū a kūngī,
na agatūūrīa ciana cia ngoriai o na mūtumia wa ndigwa,
no njīra cia andū arīa aaganu nīacirigiicaga.
- ¹⁰ Jehova egūtūūra athamakaga nginya tene,
Ngai waku, wee Zayuni, athamakage njiarwa na njiarwa.

Goocai Jehova.

147

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Kūmenyerera Jerusalemu

¹ Goocai Jehova.

Kaī nī ūndū mwega kūgooca Ngai witū na rwīmbo-ī,
kaī nī ūndū mwega na mwagīrīru kūmūgooca-ī!

- ² Jehova nīwe wakaga Jerusalemu;
nīwe ūcookagīrīra andū a Isiraeli arīa matahītwo.
- ³ Nīwe ūhonagia arīa athuthīku ngoro,
na akamooha irona ciao.
- ⁴ Nīwe ūmenyaga mūigana wa njata,
na akahe njata o njata rītwa rīayo.
- ⁵ Mwathani witū nīwe mūnene na nī arī hinya mūingī;
ūmenyo wake ndūrī mūthia.
- ⁶ Jehova nīwe ūtiiragīrīra andū arīa ahooreri,
no arīa aaganu amatungumanagia thī.
- ⁷ Inīrai Jehova mūmūcookerie ngaathō;
inīrai Ngai witū na kinanda kīa mūgeeto.
- ⁸ Nīahumbagīra igūrū na matu;
nīwe uuragīra thī mbura,
na agatūma nyeki īmere tūrīma-inī.
- ⁹ Nīwe ūheaga ng'ombe irio,
na akahe tūcui twa mahuru irio rīrīa twamūkaīra.
- ¹⁰ We ndakenagīra hinya wa mbarathi,
o na kana agakenera magūrū ma mūdū;
- ¹¹ Jehova akenagio nī andū arīa mamwitigāra,
o arīa maigaga mwihoko wao harī wendo wake ūrīa ūtathiraga.

- ¹² Wee Jerusalemu, kumia Jehova;
gooa Ngai waku, wee Zayuni,
¹³ nīgūkorwo nīwe wīkagīra mīgīko ya iHINGO ciaku hinya,
na akarathima andū aku ariā marī thīinī waku.
¹⁴ Nīatūmite kūgīe thayū mīhaka-inī yaku,
na agakūhūunia na ngano irīa njega mūno.
- ¹⁵ Atūmaga wathani wake ūkinye gūkū thī;
kiugo gīake kihanyūkaga narua mūno.
¹⁶ Oiragia tharunji ihaana ta guoya mwerū cua,
nayo mbaa akamīhurunja ta mūhu.
¹⁷ Mbura ya mbembe amiuragia taarī kagoto karoira.
Nūū ūngīhota gwītiiria heho iyo yake?
¹⁸ Atūmaga kiugo gīake agatūma itwekūke;
ahurutithanagia rūhuho, namo maaī magatherera.
- ¹⁹ Nīaguūrītie kiugo gīake harī Jakubu,
akaguūrīra Isiraeli mawatho make
na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo.
²⁰ Ndarī ekīra rūrīrī rūngī ta ūguo,
mawatho macio make ndūrīrī itirī ciamamenya.

Goocai Jehova.

148

Indo Ciothe Nīcigooce Jehova

¹ Goocai Jehova.

- Goocai Jehova mūrī kūu igūrū,
mūmūgooce mūrī kūu gūtūūgīru mūno.
- ² Mūgoocei, inyuī araika ake othe,
mūmūgooce, inyuothe mbūtū ciake cia igūrū.
- ³ Mūgoocei, inyuī riūa na mweri,
mūgoocei, inyuothe njata iria icangararaga.
- ⁴ Mūgoocei, inyuī igūrū rīa igūrū,
o na inyuī maaī ma kūu igūrū wa matu.
- ⁵ Indo ciothe nīkīgooce rīitwa rīa Jehova,
nīgūkorwo nīwe wathanire na cio ikīgīa kuo.
- ⁶ Aaciigire handū hacio itūūre ho tene na tene;
aaheanire kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo kīrīa gītagathira.
- ⁷ Goocai Jehova gūkū thī,
inyuī ciūmbe cia iria-inī, na ūriku wothe wa maria marīa manene,
- ⁸ rūheni, na mbura ya mbembe, na tharunji, na matu,
na ihuhūkanio cia huhu iria ihingagia kīrīra gīake,
- ⁹ inyuī irīma, na tūrīma tuothe,
na mītī ya matunda, na mītarakwa yothe,
- ¹⁰ nyamū cia gīthaka, na ng'ombe ciothe,
na ciūmbe iria nini, o na nyoni iria ciūmbūkaga,
- ¹¹ athamaki a thī, na ndūrīrī ciothe,
na inyuī anene, na aathani othe a thī,
- ¹² aanake, na airītu,
na andū ariā akūrū, o na ciana.
- ¹³ Othe nīmagoocage rīitwa rīa Jehova,
nīgūkorwo rīitwa rīake riiki nīrīo rītūūgīrie;
riiri wake ūrī igūrū rīa thī o na rīa matu.
- ¹⁴ Nīambararītie rūhīa nī ūndū wa andū ake,
nīruo ūgooci wa andū ake ariā aamūre,

nĩo andũ a Isiraeli, andũ arĩa marĩ hakuhi na ngoro yake.

Goocai Jehova.

149

Kũgocaa Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake kũrĩ Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
mũmũgocoe mũrĩ kũngano-inĩ kĩa arĩa aamũre.

² Andũ a Isiraeli nĩmakenere ũcio wamombire;
andũ a Zayuni nĩmacanjamũke nĩ ũndũ wa Mũthamaki wao.

³ Nĩmagooce rĩtwa riake makĩrũgarũgaga,
na mamũiniĩre na tũhembe, na kinanda kĩa mũgeeto.

⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩakenagio nĩ andũ ake;
andũ arĩa ahooreri amahumbaga thũmbĩ ya ũhonokio.

⁵ Andũ arĩa aamũre nĩmakenere gĩtũio kiu,
na maine macanjamũkĩte marĩ o marĩrĩ-inĩ mao.

⁶ Ũgococi wa Mũrungu ũrokorwo tũnua-inĩ twao,
na rũhiũ rwa njora rũnoore mĩena yeerĩ rũkorwo moko-inĩ mao,

⁷ nĩguo meerihĩrie harĩ ndũrĩrĩ,
na maherithie kĩrĩndĩ gĩa thĩ,

⁸ nĩguo moohe athamaki ao na mĩnyororo,
na moohe andũ ao arĩa marĩ igweta na bĩngũ cia kĩgera,

⁹ nĩguo mamakinyĩrie ituĩro rĩrĩa mandikĩrwo.
Ũcio nĩguo riiri wa andũ ake othe arĩa aamũre.

Goocai Jehova.

150

Kũgocaa Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake Mũkĩru

¹ Goocai Jehova.

Goocai Mũrungu mũrĩ harĩa hake haamũre;
mũgocoei mũrĩ kũu igũrũ, o kũu kwa hinya wake.

² Mũgocoei nĩ ũndũ wa ciĩko ciake cia hinya;
mũgocoei nĩ ũndũ wa ũnene wake mũingĩ mũno.

³ Mũgocoei mũkĩhuhaga karumbeta,
mũmũgocoe na kinanda kĩa mũgeeto, na gĩa kinũbi,

⁴ mũgocoei na tũhembe mũkĩrũgarũgaga,
mũmũgocoe na inanda cia nga mũkĩhuhaga mĩtũrirũ,

⁵ mũgocoei mũkĩhũrithanagia thaani cia rũthuku iria ng'ambi,
mũmũgocoe na thaani ikũgamba o ta rũgambi.

⁶ Kĩndũ gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ nĩkĩgocoe Jehova.

Goocai Jehova.

THIMO

Ciugo cia Kwambĩrĩa: Gĩtũmi na Muoroto

¹ Ici nĩ thimo cia Solomoni mūrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Isiraeli:

- ² nĩ thimo cia gūtũma mündũ agĩe na ũũgĩ, na ataarĩke;
nĩ cia gūtũma ahote gũtaũkĩrwo nĩ ciugo cia ũũgĩ;
³ nĩ cia gūtũma mündũ ataarĩke ahote kũbarĩrĩa mūtũũrĩre wake,
ekage maũndũ marĩa magĩrĩre, na ma kĩhooto, na marĩa mega;
⁴ nĩ cia gūtũma ũrĩa ũtarĩ na ũũgĩ agĩe na ũmenyo,
na cia gūtũma mündũ mwĩthĩ agĩe na ũmenyo na ũgereri:
⁵ arĩa oogĩ-rĩ, nĩmathikĩrĩre na mongerere wĩruti wao,
nao arĩa akũũrani maũndũ metikĩre gũtongorio.
⁶ Ningĩ nĩ cia gūtũma mündũ ataũkĩrwo nĩ thimo na ngerekano,
na ataũkĩrwo nĩ ciugo cia andũ arĩa oogĩ, na ndaĩ ciao.

⁷ Kĩambĩrĩa kĩa ũmenyo nĩ gwiĩgĩra Jehova,
no arĩa akĩgu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro.

Mwĩmenyererei Kũheenererio

- ⁸ Mūrũ wakwa, thikĩrĩa mataaro ma thoguo,
na ndũgatigane na ũrutani wa maitũguo.
⁹ Maũndũ macio magaatũka ithaga rĩa kũgemia mūtwe waku,
na ta mũgathĩ wa kũgemia ngingo yaku.
¹⁰ Mūrũ wakwa, ehia mangĩgakũheenereria-rĩ,
ndũkanetĩkanie nao.
¹¹ Mangĩgakwĩra atĩrĩ, “Ūka ũthĩĩ hamwe na ithuĩ;
reke tuoherie mündũ tũite thakame yake,
reke tũcemaceeme mündũ o na ũtehĩtie;
¹² ningĩ reke tũmamerie marĩ muoyo, o ta ũrĩa mbĩrĩa iĩkaga,
na marĩ agĩma, o ta arĩa maharũrũkaga irĩma;
¹³ Na ithuĩ-rĩ, tũkĩgĩe na indo cia goro cia mĩthemba yothe,
na tũiyũrie nyũmba ciitũ na indo cia ndaho;
¹⁴ rutithania wĩra na ithuĩ,
tũkorwo na mũhuko ũmwe ithuothe”;
¹⁵ mūrũ wakwa, tiga gũtwarana nao,
ndũkagerere njĩra ciao;
¹⁶ nĩgũkorwo magũrũ mao mahanyũkaga mathĩĩ mehia-inĩ,
nao mahiũhaga magaite thakame.
¹⁷ Kaĩ nĩ wĩra wa tũhũ kũĩga gĩkerenge
nyoni ciothe igĩkuonaga-ĩ!
¹⁸ Andũ aya mohagĩria thakame yao ene;
maceemaga o mĩoyo yao ene!
¹⁹ Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa othe magĩaga na indo na njĩra ya ungumania;
indo icio iniinaga mĩoyo ya arĩa magĩaga nacio.

Mwĩmenyererei Mũtikarege Ūũgĩ

- ²⁰ Ūũgĩ nĩ aretana anĩrĩre njĩra-inĩ,
ningĩ agakayũrũka arĩ ihaaro-inĩ cia mũingĩ;
²¹ Aragũthũka na mũgambo mũnene arĩ magomano-inĩ ma njĩra kũu kũrĩ inegene,
o na itoonyero rĩa itũũra inene akoria atĩrĩ:
²² “Inyuĩ mũtarĩ ũũgĩ-rĩ, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete njĩra cianyu itarĩ cia ũũgĩ?
Nĩ nginya rĩ anyũrũrania megũtũũra makenagĩra kinyũrũri,
na arĩa akĩgu mathũire ũmenyo?
²³ Korwo nĩmwetĩkĩre kũĩgua ũtaaro wakwa-rĩ,

- nīngāmūhingūrīre ngoro yakwa,
ndūme mūmenye meciiria makwa.
- ²⁴ No tondū nīmwaregire kūnjigwa rīrīa ndetanire,
na gūtīrī mūdū werūmbūirie hīndī irīa ndatambūrūkirie guoko gwakwa,
- ²⁵ na mūkīagīra mataaro makwa mothe bata,
na mūkīaga gwītīkīra ikaania rīakwa-rī,
- ²⁶ nīī na nīī nīngāmūthekerera hīndī yanyu ya mwanangīko,
na ndīmūnyūrīre rīrīa mūgaakorererwo nī mūtino:
- ²⁷ īī hīndī irīa guoya ūkaamūkorerera ta kīhuhūkano,
rīrīa mwanangīko ūkaamūhaata ta rūhuho rwa kīhuhūkano,
rīrīa mūgaakinyīrīrwo nī mīnyamaro na ruo rwa ngoro.
- ²⁸ “Hīndī īyo nīmakangāira, no ndikametīka;
nīmakanjetha na kīyo, no matikanyona.
- ²⁹ Tondū nīmathūūrire ūmenyo,
na matiigana gūthuura gwītīgīra Jehova,
- ³⁰ tondū matietīkīre mataaro makwa,
na nīmamenire ikaania rīakwa,
- ³¹ makaarīa maciaro ma mīthiire yao,
na mahūūnio nī maciaro ma mathugunda mao.
- ³² Nīgūkorwo ūgenyū wa arīa matarī ūūgī nīūkamooraga,
nakuo kwīgagara kwa arīa akīgu nīgūkamaniina;
- ³³ no ūrīa wothe ūnjiguga arītūūruga na thayū,
na atūūre ahooreire, atarī ūgwati angūtīgīra.”

2

Uumithio wa Ūūgī Mūtūūrīre-inī

- ¹ Mūrū wakwa, ūngītīkīra ciugo ciakwa,
na ūige maathani makwa ta mūthiithū thīinī waku,
- ² nakuo gūtū gwaku ūgūtegere ūūgī,
na werekerie ngoro yaku kūgīa na ūmenyi,
- ³ na ūngīgaakayūrūka na ūhooe gūkūūrana maūdū,
na wītane wanīrīre ūheo ūtaūku,
- ⁴ na ūngīkawetha ta betha,
na ūūcarie ta kīgīina kīhithe-rī,
- ⁵ hīndī īyo nīūgataūkīrwo nī ūhoro wa gwītīgīra Jehova,
na ūgīe na ūmenyo wa Ngai.
- ⁶ Nīgūkorwo Jehova aheanaga ūūgī,
na kanua gake koimaga ūmenyo na ūtaūku.
- ⁷ Andū arīa arūngīrīru amaigīire ūhootani,
nīwe ngo ya arīa matarī ūcuuke mīthiire-inī yao,
- ⁸ nīgūkorwo nīarangagīra njīra cia arīa marūmagīrīra kīhooto,
na akagitīra njīra ya andū ake arīa ehokeku.
- ⁹ Hīndī īyo nīūgakūūrana maūdū marīa magīrīre,
na ma kīhooto, na marīa mega: ūgīkūūrane njīra o yothe njega.
- ¹⁰ Nīgūkorwo ūūgī nīūgatoonya ngoro yaku,
naguo ūmenyo ūkenagie muoyo waku.
- ¹¹ ūgereri nīūrīkūgitagīra,
naguo ūtaūku ūkūrangagīre.
- ¹² Ūūgī nīūgakūhonokia kuuma njīra-inī cia andū arīa aaganu,
ūkūhonokie kuuma kūrī andū arīa maaragia maūdū ma waganu,
- ¹³ o arīa matigaga njīra iria nūngīrīru,
magathiira njīra cia nduma,
- ¹⁴ arīa makenaga magīka ūūru,
na magakenagio nī ūūru wa waganu,
- ¹⁵ na no-o arīa njīra ciao ciogomete,

na mīthiire yao īrī ya ungumania.

- ¹⁶ Ūūgī nīūgakūhonokia kuuma harī mūtumia ūrīa mūtharia,
ūkūhonokie harī ng'enyū ya mūtumia na ciugo ciake cia kūheenereria andū,
¹⁷ ūcio ūtigite mūratawe wa ūnini wake,
na agatiganīria kīrīkanīro kīrīa aarīkanīire na mūthuuiriwe arī mbere ya Ngai.
¹⁸ Nīgūkorwo nyūmba yake īroragia andū gīkuū-inī,
nacio njīra ciake ikamerekeria kūrī maroho ma arīa akuū.
¹⁹ Gūtīrī mūdū ūthiīaga harī we agacooka,
kana akegwatīra njīra cia muoyo.
- ²⁰ No rīrī, wee nīūrīthiīaga na mīthiire ya andū arīa ega,
na ūgeragīre njīra cia arīa athingu.
²¹ Nīgūkorwo andū arīa arūngīrīru nīo magaatūūra būrūri-inī,
na arīa matarī ūcuuke nīo magaatigara kuo;
²² no rīrī, andū arīa aaganu nīmakeeherio būrūri-inī,
nao arīa matarī ehokeku nīmakamunywo maingatwo kuo.

3

Mauumithio mangī ma Ūūgī

- ¹ Mūrū wakwa, ndūkariganīrwo nī ūrutani wakwa,
no ngoro yaku nīrūmagie maathani makwa,
² nīgūkorwo nīmagakuongerera matukū ūtūire mīaka mīingī,
na matūme ūgaacīre.
- ³ Ndūkanareke wendani na wīhokeku ikweherere;
cioherere ngingo yaku,
ūciandike kihengere-inī kīa ngoro yaku.
- ⁴ Weka ūguo nīūgeetīkīrika, na ūgīe na rīitwa rīega
maitho-inī ma Ngai o na ma andū.
- ⁵ Wīhoke Jehova na ngoro yaku yothe,
na ndūkanehoke ūmenyo waku mwene;
- ⁶ mūmenyithagie mīthiire yaku yothe,
na nīarīrūngaga njīra ciaku.
- ⁷ Tiga kwīonaga ūrī mūūgī maitho-inī maku mwene;
wītīgīre Jehova na ūtheemage maūdū marīa mooru.
- ⁸ Ūndū ūcio nīūrīkūrehagīra ūgima wa mwīrī,
na mahīndī maku makoragwo marī na hinya.
- ⁹ Tīīaga Jehova na ūtonga waku,
ningī ūmūtīīage na maciaro mothe ma mbere ma irio ciaku cia mīgūnda;
- ¹⁰ namo makūmbī maku nīmakaiyūrīra,
nayo mītūngi yaku īiyūrīire ndibei ya mūhihano.
- ¹¹ Mūrū wakwa, tiga kūnyarara ihūūra rīa Jehova,
na ndūgathūūre irūithia rīake,
- ¹² nīgūkorwo Jehova arūithagia arīa endete,
o ta ūrīa ithe wa mūdū arūithagia mūrīū ūrīa akenagīra.
- ¹³ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa wonete ūūgī,
mūdū ūcio wīgūrīire na ūmenyo,
- ¹⁴ nīgūkorwo ūūgī nī wa bata mūno gūkīra betha,
na ūciaraga uumithio ūkīrīte wa thahabu.
- ¹⁵ Ūūgī ūrī goro gūkīra ruru iria ndune;
kīria gīothe ūngūrīrīria gūtīrī kīngīringithanio naguo.
- ¹⁶ Guoko-inī gwake kwa ūrīo harī ūingī wa matukū;

- guoko-inĩ gwake kwa ūmotho harĩ na ūtonga na gītĩio.
- ¹⁷ Mĩthĩire ya ūũgĩ nĩ mĩthĩire ya kwendeka,
na njĩra ciaguo ciothe nĩ cia thayũ.
- ¹⁸ Ūũgĩ nĩ mūtĩ wa muoyo kūrĩ arĩa maũhĩmbagĩria;
arĩa megĩagĩra naguo-rĩ, nĩmarĩrathimagwo.
- ¹⁹ Jehova aahandire mĩthingi ya thĩ na ūũgĩ,
na akĩrũmia igūrũ na ūmenyo wake;
- ²⁰ ūmenyo wake nĩguo wagayanĩrie kūrĩa kūrĩku,
namo matu magatatagia ime.
- ²¹ Mūrũ wakwa tũũria matua mega na ūkũũrani maũndũ,
ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku;
- ²² nĩcio igaagūtũũria muoyo, na nĩ ithaga rĩa kũgemagia ngingo yaku.
- ²³ Ningĩ ūrĩthiia na njĩra yaku ūrĩ na thayũ,
na kũgūrũ gwaku gũtikahĩngwo;
- ²⁴ Wakoma-rĩ, ndũgetigĩra;
wakoma-rĩ, ūrĩkomaga toro mwega.
- ²⁵ Ndũgetigĩre mwanangĩko wa narua,
kana kĩhuhũkanio kĩrĩa gĩkoragĩrĩra andũ arĩa aaganu,
- ²⁶ nĩgũkorwo Jehova nĩwe ūgaatuĩka mwĩhoko waku,
na amenyagĩrire kũgūrũ gwaku gũtikanyiitwo nĩ mũtego.
- ²⁷ Ndũkanagĩrĩrie ūndũ mwega ūkinyĩre arĩa maagĩrĩrwo nĩgũkinyĩrwo nĩguo,
rĩria ūrĩ na ūhoti wa kũhingia ūndũ ūcio.
- ²⁸ Ndũkaneere mũndũ wa itũũra rĩaku atĩrĩ,
“Thĩi ūgooka rĩngĩ; kũ ūrenda nĩngakũhe rūciũ,”
o rĩria ūrĩ na kindũ kũ hakuhi.
- ²⁹ Ndũkanaciĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩaku ūũru,
ũcio ūtũũraga hakuhi nawe akwĩhokete.
- ³⁰ Ndũkanarũithie mũndũ tũhũ,
rĩria atarĩ ūndũ mũũru agwĩkĩte.
- ³¹ Ndũkanacumĩkĩre maũndũ ma mũndũ wa ngũĩ,
kana ūthũure njĩra o na ĩmwe yake,
- ³² nĩgũkorwo Jehova nĩathĩire mũndũ mwaganu,
no nĩagiĩaga ndundu na andũ arĩa arũngĩrĩru.
- ³³ Nyũmba ya arĩa aaganu ĩtũũraga na kĩrumi kĩa Jehova,
no mũciĩ wa arĩa athĩngu nĩaurathimaga.
- ³⁴ Jehova nĩanyũrũragia andũ arĩa manyũrũranagia na mwĩtĩio,
no arĩa menyiihagia nĩamaheaga wega wake.
- ³⁵ Andũ arĩa oogĩ magayaga gītĩio,
no andũ arĩa akĩgu magayaga njono.

4

Ūũgĩ Ūkĩrite Indo Ciothe

- ¹ Atĩrĩrĩ, inyui ariũ akwa, ta thikĩrĩriai ūrũtani wa thoguo;
njiguai nĩguo mwĩgĩire na kũmenya maũndũ.
- ² Tondũ ngũmũhe ūrutani mwega,
nĩ ūndũ ūcio mũtigatirike ūrutani wakwa.
- ³ Rĩrĩa ndaarĩ mwana nyũmba-inĩ ya baba,
ndĩ o mũndũ mwĩthĩ, na ndĩ mwana wa mũmwe wa maitũ-rĩ,
- ⁴ baba nĩandutire, akĩnjĩra atĩrĩ,
“Wĩgwatĩre ciugo ciakwa na ngoro yaku yothe;
rũmia maathani makwa, na nĩgũtũũra muoyo.
- ⁵ Gĩa na ūũgĩ, gĩa na kũmenya maũndũ;

ndūkanariganīrwo nī ciugo ciakwa, kana wahūke kuuma harī cio.
⁶ Ndūkanatirike ūūgī, nagueo nīūrīkūgitagīra;
⁷ Ūūgī ūkīrite indo ciothe; nī ūndū ūcio wīgīre na ūūgī.
 Ī, kaba kūruta indo ciaku ciothe wīgīre na kūmenya maūndū.
⁸ Tūūgagīria ūūgī mūno, nagueo nīūrīkwambararagia;
 ūhimbagīrie, nagueo nīūrīgūtīiithagia.
⁹ Nīūgagwīkīra ithaga rīa ūtugi mūtwe waku,
 na ūkūhe thūmbī thaka mūno.”

¹⁰ Thikīrīria, wee mūrū wakwa, na wītīkīre ūrīa ngūkwīra,
 nīgeetha mīaka ya muoyo waku īngīhe.
¹¹ Nguonetie njīra ya ūūgī,
 na ngagūtongoria njīra-inī iria nūngarū.
¹² Rīrīa ūgūthīi, makinya maku matikahīngīcwo;
 rīrīa ūkūhanyūka-rī, ndūkahīngwo.
¹³ Rūmia ūrutani wakwa, na ndūkanareke ūkweherere;
 ūgitagīre wega, nīgūkorwo nīguo muoyo waku.
¹⁴ Ndūkanagerere njīra ya andū arīa aaganu,
 kana ūthīire njīra ya andū arīa oorū.
¹⁵ Mīitheemage, na ndūkanamīgerere;
 mīhutatīre, na wīthīire na njīra yaku.
¹⁶ Nīgūkorwo andū arīa aaganu matingīkoma nginya meeke ūūru;
 mooragwo nī toro nginya matūme mūndū ahīngwo, agwe.
¹⁷ Marīiaga irio iria monete na ūmaramari,
 na makanyua ndibei matunyanīte na hinya.

¹⁸ Mīthīire ya andū arīa athingu īhaana ta ūtheri wa gūgīkīa,
 ūrīa ūthīiaga ūgīthererūkaga nginya mūthenya barigici.
¹⁹ No mīthīire ya andū arīa aaganu īhaana ta nduma ndumanu;
 o matimenyaga kīrīa kīamahīnga.

²⁰ Mūrū wakwa, ta thikīrīria ūrīa ngūkwīra;
 tega gūtū ūigwe ciugo ciakwa.
²¹ Ndūkanareke ciehere maitho-inī maku,
 ciigage ngoro-inī yaku;
²² nīgūkorwo nīcio itūūrāgia arīa maciīgwatīire muoyo,
 na igekīra mwīrī wao wothe ūgima.
²³ Makīria ya macio mothe, rangagīra ngoro yaku,
 nīgūkorwo nīyo gīthima kīrīa gītherūkaga muoyo.
²⁴ Eheria rūnāno kanua-inī gaku;
 nacio ndeto cia ūmaramari-rī, nīciikare kūraya na iromo ciaku.
²⁵ Maitho maku nīmarorage na mbere,
 ūcūthagīrīrie mbere yaku wega.
²⁶ Arāgania njīra iria magūrū maku marīthīiagīra,
 na ūthīiagīre o njīra iria ngīndīrīku.
²⁷ Ndūkanaahūke na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho;
 eheria kūgūrū gwaku kuuma ūūru-inī.

5

Ūtharia Gūkaanānio

¹ Mūrū wakwa, thikīrīria ūūgī ūyū wakwa,
 tega gūtū wega ūigwe ciugo ciakwa cia ūtaūku,
² nīguo ūtūūrīe ūbaarīrīri,
 nayo mīromo yaku itūūrīe ūmenyo.
³ Nīgūkorwo mīromo ya mūtumia mūtharia itaataka ūūkī,
 na mīario yake īnyorokete gūkīra maguta;
⁴ no marīgīrīrio nīmūrūrū ta maaī ma nyongo,
 nī mūūgī ta rūhīū rwa njora rūrīa rūūgī mbarī cīerī.

- ⁵ Magūrū make maikūrūkaga gīkuū-inī;
makinya make mathiia gerekeire o mbīrira.
- ⁶ Ndeciiragia ūhoru wa njira ya muoyo;
njira ciake nī njogomu, nowe ndoo ūguo.
- ⁷ Atīrīrī, ariū akwa, ta thikīrīrai;
mūtikanatiganīrie ūria ngūmwīra.
- ⁸ Thiiagīrai njira iri kūraya nake,
mūtigakuhīrie mūrango wa nyūmba yake,
- ⁹ nīguo mūtikaheane hinya wanyu mwega kūrī andū angī,
na mīaka yanyu kūrī mūdū ūtarī tha,
- ¹⁰ nīguo ageni matikehūūnie na ūtonga wanyu,
na kīria ūnogeire gītongie mūciī wa mūdū wa kūngī.
- ¹¹ Marigīrīrio-inī ma muoyo waku nūgacaaya,
hīndī ūria nyama cia mwīrī waku na mwīrī waku igaakorwo ithirīte hinya.
- ¹² Ūkoiga atīrī, “Hī, kaī nīndathūūrie gūtaarwo-ī!
Hī, kaī ngoro yakwa nīyamenete kūrūithio-ī!
- ¹³ Ndingīathikīire arutani akwa,
kana thikīrie ataarani akwa.
- ¹⁴ Nīnginyīte hūgūrūrū-inī cia mwanangīko,
ndī o gatagatī-inī ga kīūngano gīothe.”
- ¹⁵ Atīrīrī, nyuuaga maa ma itangi rīaku we mwene,
maa marīa mathereraga moimīte gīthima-inī gīaku mwene.
- ¹⁶ Nī kwagīrīre ithima ciaku ciunagīre maa barabara-inī,
kana tūrūū twaku tuunagīre ihaaro-inī cia mūingī?
- ¹⁷ Nīmagītūūre marī maku wiki,
matigatuīke maku na mūdū wa kūngī o na rī.
- ¹⁸ Gīthima gīaku kīrorathimwo,
nawe ūkenagīre mūtumia wa ūnini waku.
- ¹⁹ Athakarīte ta thwariga ya mūgoma,
akaagīra ta gathīya ka mūgoma:
kūiganagwo nī nyondo ciake hīndī ciothe,
ūkenagio nī wendo wake hīndī ciothe.
- ²⁰ Mūrū wakwa, nī kī kīngītūma ūkenio nī mūtumia mūtharia?
Nī kī kīngītūma ūhīmbīrie gīthūri kīa mūtumia wa mūdū ūngī?
- ²¹ Nīgūkorwo mīthīre ya mūdū nīyonagwo nī Jehova,
nake nīatuīragia njira ciake ciothe.
- ²² Cīko njuru cia mūdū mwaganu nīcio imūtegega;
nga cia mehīa make nīcio imuohaga, ikamūrūmia biū.
- ²³ Mūdū ūcio nīagaakua nī kwaga ūtaaro,
akoora nī ūndū wa ūrimū wake mūnene.

6

Gūkaania Andū Kūrūmīrira Ūrimū

- ¹ Mūrū wakwa, ūngīkorwo ūgīte kīndū gīa kūrūgamīrīra thīrī wa mūdū wa itūūra rīaku,
ūkorwo atī nīwe ūtuīkite wa kūmūrīhīra thīrī harī mūdū ūngī-rī,
- ² ūngīkorwo ūtegeetwo nī ūria ūgīte,
ūkagwatithio nī ciugo cia kanua gaku-rī,
- ³ gūke atīrī, mūrū wakwa, nīguo wīteithūre,
kuona atī nīūgwīte moko-inī ma mūdū wa itūūra rīaku:
Thī wīnyīhie wee mwene;
mūthaithe mūno akuohere.
- ⁴ Ndūkareke maitho maku mone toro,
kana ūreke imone ciaku icūnge.
- ⁵ Wīteithūre o ta ūria thwariga īteithūruga kuuma moko-inī ma mūgūmī,
o na kana ta ūria nyoni īteithūruga kuuma mūtego-inī wa mūtegi.

⁶ Thiĩ harĩ thigiriri, wee kīgũũta gĩkĩ;
ũcũũranie mītugo yayo nĩguo ũhĩge!

⁷ Ndĩrĩ mūnene,
kana mūmĩrũgamĩrĩ,
o na kana mūmĩathi,

⁸ no nĩĩagĩra mũthiithũ wa irio hĩndĩ ya riũa,
na ĩgacookanĩrĩria irio ciayo hĩndĩ ya magetha.

⁹ Ũgũkoma hau nginya-rĩ, wee kīgũũta gĩkĩ?
Ūrĩũkira rĩ, ũtĩge toro waku?

¹⁰ Komakoma gatoro kanini, na ũcũngacũnge hanini,
na ũkũnje moko hanini nĩguo ũhurũke;

¹¹ atĩrĩ, ũthĩĩni ũgaagũkorerera ta mũitũ,
ũkorererwo nĩ wagi ũhaana ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.

¹² Mũndũ kĩmaramari na mwaganu-rĩ,
ũrĩa ũthiiaa akĩaragia ndeto itarĩ nũngĩrĩru,

¹³ ũcio uunagĩra andũ riitho,
na akaheenereria andũ na makinya make,
o na akaheneria andũ na ciara ciake-rĩ,

¹⁴ ũcio ũthugundaga ũũru arĩ na maheeni ngoro-inĩ yake:
ũcio hĩndĩ ciothe ahuraga maũndũ ma nyamũkano.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũtino ũkaamũhubanĩria o rĩmwe aterĩgĩrĩire;
mwanangĩko ũtarĩ kĩhonia nĩũkamũniina biũ.

¹⁶ Kũrĩ maũndũ matandatũ mathũirwo nĩ Jehova,
ĩĩ, o na nĩ mũgwanja marĩa onaga marĩ magĩgi, nĩmo:

¹⁷ maitho ma mwĩtĩĩo,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũheenanageria,
na moko marĩa maitaga thakame ya andũ matehĩtie,

¹⁸ na ngoro ĩrĩa ĩthugundaga maũndũ ma waganu,
na magũrũ marĩa mateng'eraga gũthĩĩ gwika ũũru,

¹⁹ na mũira ũtarĩ wa ma ũrĩa ũthothoraga ndeto cia maheeni,
o na mũndũ ũrĩa ũrehaga nyamũkano gatagatĩ ka andũ a nyina ũmwe.

Gũkaanio ũtharia

²⁰ Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie maathani ma thoguo,
na ndũgatirike ũrutani wa maitũguo.

²¹ Moherere ngoro-inĩ yaku nginya tene;
makundike marigiĩcĩrie ngingo yaku.

²² Rĩrĩa ũgũthĩĩ-rĩ, nĩmarĩgũtongoragia;
wakoma-rĩ, nĩmarĩkũmenyagĩrĩria;
na rĩrĩa warahũka-rĩ, nĩmarĩkwaragĩria.

²³ Nĩgũkorwo maathani maya nĩ tawa,
na ũrutani ũyũ nĩ ũtheri,
namo mataaro ma kũrũnga mũndũ-rĩ,
nĩmo njĩra ya muoyo,

²⁴ magakweheragia harĩ mũndũ-wa-nja ũcio mwaganu,
na magakũhonokia kuuma kũrĩ rũrĩmĩ rũnyoroku rwa mũtumia ũcio ng'enyũ.

²⁵ Ndũkerĩrĩrie ũthaka wake ngoro-inĩ yaku,
kana ũreke akũguucĩrĩrie na maitho make,

²⁶ nĩgũkorwo mũmaraya atũmaga mũndũ athĩine nginya ahooyage kenyũ ka mũgate,
na mũtumia mũtharia aguĩmaga muoyo waku guo mwene.

²⁷ Mũndũ no atahĩre mwaki gĩthũri-inĩ gĩake,
na nguo ciake itihĩe?

²⁸ Mũndũ no agerere igũrũ rĩa makara marĩ na mwaki,
na makinya make matihĩe?

²⁹ Ũguo no taguo mũndũ ũrĩa ũkomaga na mũtumia wa mũndũ ũngĩ atarĩ;
gũtirĩ mũndũ ũngĩmũhutia na ndaherithio.

- ³⁰ Andũ matimenaga mũici angĩkorwo aiyĩte
nĩguo eniinĩre ng'aragu rĩrĩa arĩ mũhũũtu.
- ³¹ No rĩrĩ, angĩnyitwo-rĩ, no nginya arĩhe maita mũgwanja,
o na angĩkorwo ekũriha na ũtonga wa nyũmba yake wothe.
- ³² No mũndũ ũria ũtharagia nĩagĩte wiciirio;
ũria wothe wĩkaga ũguo nĩwe mwene wĩyanangaga.
- ³³ Nguraro na kwĩnyararithia nĩcio igai rĩake,
na cio thoni icio ciake gũtirĩ hĩndĩ igaathario ithire;
- ³⁴ nĩgũkorwo ũiru nĩguo warahũraga mang'ũrĩ ma mũthuuiri,
na ndakaigua tha akĩrĩhĩria.
- ³⁵ Ndagetikĩra irĩhi o na rĩrikũ;
nĩakaarega ihaki o na rĩrĩ inene atĩa.

7

Gũkaanio kũgĩa Ndũgũ na Mũndũ-wa-Nja Mũtharia

- ¹ Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie ciugo ciakwa,
na wĩgĩre maathani makwa thĩinĩ waku.
- ² Rũmia maathani makwa,
na nĩũgatũũra muoyo;
gitagĩra morutani makwa o ta kĩũma kĩa riitho rĩaku.
- ³ Mohagĩrĩre ciara-inĩ ciaku;
ũmaandĩke kihengere-inĩ kĩa ngoro yaku.
- ⁴ Īra ũũgĩ atĩrĩ, “Wee nĩwe mwarĩ wa maitũ,”
naguo ũtaũku ũwĩtage mũndũ wa nyũmba yanyu;
- ⁵ nĩcirĩkweheragia harĩ mũndũ-wa-nja ũcio mũtharia,
o na kuuma kũrĩ mũtumia ũcio ũtarĩ mwĩhokeku,
hamwe na ciugo ciake cia kũheenanĩrĩria.
- ⁶ Ndĩ ndirica-inĩ ya nyũmba yakwa-rĩ,
nĩndacũthĩrĩrie na nja kamwanya-inĩ,
- ⁷ ngĩona kĩmwana gatagatĩ ka arĩa matarĩ oogĩ,
na ngĩkũũrana gatagatĩ ka aanake,
mũndũ mwĩthĩ ũtaarĩ na ũũgĩ wa gũkũũrana maũndũ.
- ⁸ Aikũrũkaga na njĩra ĩria yarĩ hakuhĩ na koine ya kwa mũndũ-wa-nja ũcio,
agĩthĩ na njĩra ĩyo yerekeire na gwake mũciĩ,
- ⁹ na kwarĩ na mairia o kahwaĩ-inĩ gũgĩtukatuka,
gũkiambĩrĩria kũgĩa nduma ya ũtukũ.
- ¹⁰ Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ-wa-nja kũmũtũnga,
wehumbĩte nguo ta mũmaraya, arĩ na wara ngoro-inĩ.
- ¹¹ (Nĩ mũnegenĩ na mũng'athia,
na magũrũ make matikiragĩrĩria mũciĩ;
- ¹² rĩmwe arĩ njĩra-inĩ, na rĩrĩa rĩngĩ arĩ ihaaro-inĩ,
ehithagire andũ koine-inĩ ciothe cia njĩra.)
- ¹³ Nake akĩnyĩta mwanake ũcio, akĩmũmumunya,
na akĩmwĩra atĩrĩ ategũconoka,
- ¹⁴ “Ndĩ na maruta ma ngwatanĩro mũciĩ,
tondũ ũmũthĩ nĩhingirie mũhĩtwa yakwa.
- ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ndoimagara, ndooka gũgũtũnga;
ngũgũcarĩtie mũno, na rĩu nĩndakuona!
- ¹⁶ Nĩnjarĩte ũrĩrĩ wakwa
na macuka ma gatani ma marangi kuuma Misiri.
- ¹⁷ Ũrĩrĩ ũcio wakwa nĩndũitĩrĩrie indo nungi wega ta manemane,
na thubiri, o na mũndarathini.
- ¹⁸ Ũka twĩhũũnie wendo nginya rũciinĩ;
reke twĩkenie na wendo!
- ¹⁹ Mũthuuiri wakwa ndarĩ mũciĩ;

nīathiite rūgendo rūraihiu.

- ²⁰ Nīathiire na mūhuko wake ūiyūrīte mbeeca,
na akainūka mūcīi o rīrīa mweri ūkaiganana.”
- ²¹ Agikīmūheenereria na ciugo, akīmūhītithia;
agikīmuuha na mīario yake mīnyoroku.
- ²² O rīmwe akīmūrūmīrīra ta ndegwa igithiī gūthīnjwo,
kana ta thwariga igitoonya kīana-inī kīa mūtego,
- ²³ nginya akaaya gūtheecwo ini nī mīguī,
akahaana ta nyoni iguthūkīte mūtego-inī,
itekūmenya o na hanini atī ūndū ūcio no ūmīrute muoyo.
- ²⁴ Atīrīrī, ariū akwa, ta thikīrīriai;
tegai matū mūigue ūrīa ngūmwīra.
- ²⁵ Mūtikanareke ngoro cianyu irūmīrīre mīthiire yake,
kana mūingīre njīra-inī ciake.
- ²⁶ Nī andū aingī arīkītīe kūrūnda;
arīa oragīte nī kīrīndī kīingī mūno.
- ²⁷ Nyūmba yake nī njīra njariī ya gūthiī mbīrīra,
nayo yerekagīria andū nyūmba-inī cia gīkuū.

8

Ūūgī Gwītana

- ¹ Githī ūūgī ndareetana?
Githī ūtaūku ndaranīrīra na mūgambo wake?
- ² Njīra-inī kūrīa gūtūūgīru, na magomano-inī ma njīra-rī,
nīho ūūgī arūgamīte;
- ³ ningī hakuhi na iHINGO iria cierekeire itūūra inene,
o hau matoonyero-inī-rī, nīho araanīrīra akoīga atīrī:
- ⁴ “Inyuī andū nī inyuī ndīreeta;
ndīraanīrīra na mūgambo wakwa kūrī andū othe a thī.
- ⁵ Inyuī arīa mūtārī na ūūgī, gīai na ūbaarīrīri,
inyuī arīa akīgu, gīai na ūtaūku.
- ⁶ Thikīrīriai, nīgukorwo ndī na maūndū ma bata ngwaria;
ngūtumūra mīromo yakwa njarie maūndū marīa magīrīre.
- ⁷ Kanua gakwa kaaragia ūhoru wa ma,
nīgukorwo mīromo yakwa nīthūire waganu mūno ta kīndī kīrī magigi.
- ⁸ Ciugo ciothe cia kanua gakwa nī cia ūthingu;
gūtīrī o na kiugo kīmwe gīacio kīogomu kana gīa kūhītithania.
- ⁹ Kūrī arīa makūūranaga maūndū ciugo ciothe nīciagīrīre;
itīrī mahītīa kūrī arīa marī na ūmenyo.
- ¹⁰ Thuurai mataaro makwa handū ha betha,
mūthuure ūmenyo handū ha thahabu irīa njega mūno,
- ¹¹ nīgukorwo ūūgī nī wa goro gūkīra ruru iria ndune,
na gūtīrī kīndū ūngūrīrīria kīngīringithanio nago.
- ¹² “Nī ūūgī-rī, ndūūranagia na ūbaarīrīri;
nīndīgwātīre ūmenyo o na gūthugunda maūndū mega.
- ¹³ Gwītīgīra Jehova nīgūthūūra ūūru;
nīthūire mwītīo na mwītūūgīrīo,
na mītugo mīuru na mīario ya waganu.
- ¹⁴ Kīrīra na ūūgī wa gūkūūrana maūndū nī ciakwa;
nī ndī na ūtaūku, na ndī na ūhoti.
- ¹⁵ Athamaki mathamakaga nī ūndū wa hinya wakwa
nao aathani magathondeka mawatho ma kīhooto;
- ¹⁶ anene mathamakaga nī ūndū wa hinya wakwa,
o ūndū ūmwe na arīa othe marī igweta arīa maathanaga gūkū thī.
- ¹⁷ Nīnyendete arīa manyendete,

- nao ariā manjaragia na kīyo nīmanyonaga.
 18 Ūtonga na gītīo cionekaga harī niī,
 o hamwe na ūtonga wa gūtūūra, na ūgaacīru.
 19 Maciaro makwa nī mega gūkīra thahabu īrīa therie;
 uumithio wakwa nīūkīrite betha īrīa njega.
 20 Niī thiiaga na njīra ya ūthingu,
 ngathiūra o njīra-inī cia kīhooto,
 21 ngīheaga andū ariā manyendete ūtonga,
 na ngaiyūragia igīina ciao.
 22 “Jehova aanyūmbire o kīambīrīria-inī kīa wīra wake,
 mbere ya mawīra make ma tene;
 23 ndaathuurirwo kuuma tene wa tene,
 kuuma o kīambīrīria, thī ītarī yagīa.
 24 Rīrīa gūtaagīte maria manene-rī, nīguo ndaciarirwo,
 o hīndī īrīa gūtaarī matherūkiro maiyūrīte maaī;
 25 ndaciarirwo irīma itanahaandwo harīa irī,
 na tūrīma tūtanagīa,
 26 we atanoomba thī kana ithaka ciayo,
 o na kana rūkūngū o ruothe rwa thī.
 27 Niī ndaarī o kuo hīndī īrīa aathondekire igūrū na akīrīiga handū ha rīo,
 hīndī īrīa eekīrire rūkiriri rwa kūrīa kūrīku,
 28 rīrīa aahaandire matu kūu igūrū,
 na akīrūmia ithima cia kūrīa kūrīku wega,
 29 rīrīa eekīrire mūhaka wa iria
 nīguo maaī matikanae kwagarara watho wake,
 na rīrīa aahandire mīthingi ya thī.
 30 Hīndī īyo ndaarī o hakuhi nake ndī ta mūbundi mūūgī.
 Ndaaiyūrītwo nī gīkeno mūthenya o mūthenya,
 na ngakenaga hīndī ciothe ndī mbere yake,
 31 ngakenagīra thī yake yothe,
 na ngakenagio nī andū othe a thī.
 32 “Atīrīrī ariū akwa, ta thikīrīriai;
 kūrathimwo nī ariā marūmagia njīra ciakwa.
 33 Ta thikīrīriai mataaro makwa nīguo mūhīge;
 mūtīkamarege.
 34 Kūrathimwo nī mūndū ūrīa ūnjiguaga,
 agacūthagīrīria mīrango-inī yakwa o mūthenya,
 akanjetagīrīra hīngīro-inī cia mīrango yakwa.
 35 Nīgūkorwo ūrīa wothe ūgīte na niī nī muoyo agīte naguo,
 nake akagīa na agetīkīrīka harī Jehova.
 36 Ne ūrīa wothe ūhītanītie na niī nī ūuru eīkaga;
 nao ariā othe maathūire nī gīkuū mendete.”

9

Ūūgī na Ūkūgu Gwītana

- 1 Ūūgī nīakīte nyūmba yake;
 nīaīcūhītie itugī ciayo mūgwanja.
 2 Nīhaarīirie nyama, na akahaarīria ndībei,*
 o na akaara metha yake.
 3 Nīatūmite ndungata ciaye cia airītu nja,
 na nīaretana arī harīa hatūūgīru mūno itūūra-inī rīrīa inene, akoiga atīrī:
 4 “Andū ariā othe matarī na ūūgī nīmoke gūkūl!”
 Ningī akeera andū ariā maagīite ūtaūku atīrī,
 5 Ūkai mūrīte irio ciakwa,

* 9:2 Ndībei nīyatukanagio na indo ingī ta manemane nīgeetha īcāme wega.

na mūnyue ndibei ĩrĩa ndīmũthondekeire.

⁶ Tiganai na mĩthiire yanyu ĩtarĩ ya ũũgĩ, na nĩmũgūtũũra muoyo;
cookai gũthiiaga na njĩra ya ũtaũku.

⁷ “Ūrĩa wothē ũtaaraga mūnyūrũrania eĩtagĩria irumi;
na ũrĩa wothē ũkaanagia mūdũ mwaganu egĩĩragĩra njono.

⁸ Ndũkanataare mūnyūrũrania, nĩguo ndagagũthũũre;
kaania mūdũ mũũgĩ, nake nĩegũkwenda.

⁹ Taara mūdũ mũũgĩ na nĩegũkĩrĩrĩa kũũhĩga;
mūdũ mũthingu mūrute, na nĩekuongerera ũũgĩ wake.

¹⁰ “Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova,
na kũmenya Ūrĩa Mũtheru nĩkuo gũtaũkĩrwo.

¹¹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ wakwa matukũ maku nĩmakaingĩha,
na wongererwo mĩaka ya gũtũũra muoyo.

¹² Ũngĩkorwo ũrĩ mũũgĩ-rĩ, ũũgĩ waku nĩũgakũguna;
na ũngĩkorwo ũrĩ mūnyūrũrania-rĩ, we nowe ũkaanyariĩrĩa.”

¹³ Mūdũ-wa-nja ũrĩa wĩtagwo Mũkĩgu nĩ wa inegene;
we ndarĩ mūtugo, na ndarĩ ũmenyo.

¹⁴ Aikaraga thĩ mūrango-inĩ wa nyũmba yake,
agaikarĩra gĩtĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene,

¹⁵ ageetaga arĩa marehĩtũkĩra,
arĩa marehĩĩra na njĩra ciao.

¹⁶ Ameeraga atĩrĩ, “Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Nao arĩa maagĩite ũtaũku akameera atĩrĩ:

¹⁷ “Maaĩ ma kũiya marĩ mūrĩo;
o na irio irĩa irĩĩagĩrwo hĩtho-inĩ irĩ camal!”

¹⁸ No andũ acio matikoragwo makĩmenya atĩ arĩa akuũ marĩ kũu,
na atĩ ageni ake marĩ o kũrĩa kũriku mbĩrĩra-inĩ.

10

Thimo cia Solomoni

Ici nĩ Thimo cia Solomoni:

¹ Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mwana mũkĩgu atũũragia nyina na kieha.

² Mĩthiithũ yumanĩte na ungumania ndĩrĩ kĩguni,
no ũthingu ũkũũraga mūdũ kuuma kũrĩ gĩkuũ.

³ Jehova ndarekagĩrĩria mūdũ mũthingu ahũte,
no nĩamarĩgagĩrĩria merĩrĩria ma mūdũ mwaganu.

⁴ Moko ma kĩgũũta matũmaga mūdũ athĩĩne,
no moko ma mūdũ ũrĩ kĩyo marehaga ũtonga.

⁵ Ūrĩa ũcookanagĩrĩria irio hĩndĩ ya riũa nĩ mwana mũũgĩ,
no ũrĩa ũkomaga hĩndĩ ya magetha nĩ mwana wa kũrehe thoni.

⁶ Mũtwe wa mūdũ mũthingu ũikaraga ũhumbĩrĩtwo nĩ irathimo,
no kanua ka mūdũ mwaganu kaiyũraga ngũũ.

⁷ Kĩrĩrikano kĩa mūdũ mũthingu gĩgatuĩka kĩrathimo,
no rĩĩtwa rĩa mūdũ mwaganu nĩrĩkabutha.

⁸ Mūdũ ũrĩa ũrĩ na ũũgĩ wa ngoro nĩetĩkagĩra mawatho,
no mūdũ wa kũhũhũtika nĩakanangĩka.

- ⁹ Mündü wa mĩthĩre mĩrũngĩrĩru athiiga ategwĩtigĩra ũgwati,
no mündü ũrĩa ũrĩ mĩthĩre mĩogomu nĩakamenyeka.
- ¹⁰ Mündü ũrĩa uunagĩra ũngĩ riitho na rũnano nĩarehage kĩa,
na mwaria mũkĩgu nĩakanangika.
- ¹¹ Kanua ka mündü mũthingu nĩ gĩthima kĩa muoyo,
no kanua ka mündü mwaganu kaiyũraga ngũ.
- ¹² Rũmena rũrehaga nyamũkano,
no wendani ũhumbagĩra ũũru wothē.
- ¹³ Ũũgĩ ũkoragwo mĩromo-inĩ ya mündü ũrĩa mũkũũrani maũndũ,
no mündü ũrĩa ũtoŕĩ gũkũũrana maũndũ aagĩrĩrwo nĩ rũthanju ciande-inĩ ciake.
- ¹⁴ Andũ oogĩ meigagĩra ũmenyo,
no kanua ga kĩrimũ keĩtagĩria mwanangĩko.
- ¹⁵ Indo cia itonga nĩ gĩtũũro kĩa kĩirigĩre na hinya,
no ũkĩa nĩguo mwanangĩko wa andũ arĩa athĩini.
- ¹⁶ Mũcaara wa andũ arĩa athingu ũmarehagĩra muoyo,
no indo iria cionagwo nĩ andũ arĩa aaganu imarehagĩra iherithia.
- ¹⁷ Mündü ũrĩa ũiguaga agĩtaarwo arĩ njĩra-inĩ ya muoyo,
no mündü ũrĩa ũregaga kũrũithio-rĩ, nĩahĩithagia andũ arĩa angĩ.
- ¹⁸ Mündü ũrĩa ũhithaga rũmena rwake aaragia na mĩromo ya maheeni,
na ũrĩa wothē ũcambanagia nĩ mündü mũkĩgu.
- ¹⁹ Rĩrĩa ciugo ciaingĩha mehia matiagaga,
no mündü ũrĩa ũkiraga nĩ mũũgĩ.
- ²⁰ Rũrĩmĩ rwa mündü mũthingu nĩ betha njega,
no ngoro ya mündü mwaganu ndĩrĩ bata.
- ²¹ Mĩromo ya arĩa athingu ĩhũnagia andũ aingĩ,
no andũ akĩgu makuaga nĩ kwaga gũkũũrana maũndũ.
- ²² Kĩrathimo kĩa Jehova nĩkĩŕo kĩrehaga ũtonga,
na ndarĩ kĩa onaganagĩrĩria nakĩŕo.
- ²³ Mündü mũkĩgu akenagĩra mĩtugo mĩũru,
no mündü ũrĩ na ũtaũku akenagĩra ũũgĩ.
- ²⁴ Kĩrĩa mündü mwaganu etigagĩra nĩkĩŕo gĩkaamũkora,
na kĩrĩa mündü mũthingu eriragĩria nĩkĩŕo akaaheo.
- ²⁵ Kĩhuhũkanio kĩa hĩtũka andũ arĩa aaganu maticookaga kuoneka,
no andũ arĩa athingu mehaandaga wega nginya tene.
- ²⁶ Ta ũrĩa thiki ĩgagatagĩra magego, na ndogo ĩkarũrĩra maithe-rĩ,
nogo kĩgũũta kihaana kũrĩ arĩa magĩtũmaga.
- ²⁷ Gwĩtigĩra Jehova-rĩ, kuongagĩrĩra mündü matukũ ma gũtũũra muoyo,
no mĩaka ya mündü mwaganu nĩkũnyĩhio ĩnyĩhagio.
- ²⁸ Itanya rĩa mündü mũthingu nĩ gĩkeno,
no kĩrĩgĩrĩro kĩa mündü mwaganu no gĩa tũhũ.

- ²⁹ Njira ya Jehova ni ririro rira andu ari athingu,
no ni mwanangiko hali ari mekaga uuru.
- ³⁰ Mundi ura muthingu ndali hinda akaamunyo,
no ura mwaganu ndagatuura thini wa bururi.
- ³¹ Kanua ka mundi ura muthingu karehaga ugi,
no ririmu rwa utirika nirukaniinwo.
- ³² Miro mo ya mundi muthingu niyuu kwaria ndeto iria ciagiriire,
no kanua ka ura mwaganu kaaragia o rutiriko.

11

- ¹ Ratiri itari cia ma ni kindu kiri magigi hali Jehova,
no niakenagira mahiga ma guthima maria maigananu.
- ² Rira mwitio woka, urumagiriwo ni thoni,
no kwinyihia kurehaga ugi.
- ³ Urungiruru wa ari marugamite wega ni umonagiriira njira,
no andu ari matari ehokeku, nimanangagwo ni uhinga wao.
- ⁴ Utonga nduri kiguni muthenya wa mang'uri,
no uthingu niukuraga mundi kuuma kuri guku.
- ⁵ Uthingu wa andu ari matari na ucuuke umathondekagira njira nungaru,
no andu ari aaganu maguithagio ni waganu wao ene.
- ⁶ Uthingu wa andu ari arungiruru ni umahonokagia,
no andu ari matari ehokeku nimategagwo ni meririra mao mooru.
- ⁷ Hinda iria mundi mwaganu akua, kirigiro giake niguthira githiraga;
kiri giothe eerigiriire kuuma kuri uhoti wake gituikaga o tuh.
- ⁸ Mundi ura muthingu niahonokagio kuuma thina-ini,
nagu ugacookerera ura mwaganu.
- ⁹ Mundi utetigirite Ngai nianangaga mundi wa itura na kanua gake,
no ari athingu nimetharaga ni undu wa umenyo.
- ¹⁰ Rira andu ari athingu magacira, itura nigukena rikenaga;
rira andu ari aaganu maathira, nikuruhio kuruhagio.
- ¹¹ Itura inene nirituugagiri ni undu wa kirathimo kia andu ari arungiruru,
no nirianangagwo ni kanua ka andu ari aaganu.
- ¹² Mundi utari ugi wa gukurana maundu anyururagia mundi wa itura riake,
no mundi uri na utaiku ni gwikirira ekiragira.
- ¹³ Mundi wa muhuhu noiimagia ndeto cia ndundu nja,
no mundi mwihokeku niaigaga hitho.
- ¹⁴ Bururi ungiga utongoria mwega nikugua uguuaga,
no atarani aingi matumaga kuge na uhootani kuna.
- ¹⁵ Mundi ura urugamagiri thiri wa mundi ungi ti-itheru niagathinika,
no mundi ura wote wagaga kurugamirira mundi thiri aturaga na thayu.

- ¹⁶ Mündū-wa-nja mūtaana nīegīagīra gītīo,
no arūme arīa matarī tha no ūtonga magīaga nago.
- ¹⁷ Mündū mūtaana egunaga we mwene,
no mündū ūtarī tha erehagīra thīina we mwene.
- ¹⁸ Mündū mwaganu athūkūmaga mūcaara wa kūmūheenia,
no ūrīa ūhaandaga ūthingu nīagethaga irīhi rīa ma.
- ¹⁹ Mündū ūrīa mūthingu kūna nīagatūūra muoyo,
no mündū ūrīa ūrūmagīrīra waganu nī gūkua agaakua.
- ²⁰ Andū arīa marī ngoro ya rūtūrīko nī kindū kīrī magigi harī Jehova,
no nīakenagio nī andū arīa njīra ciao itarī ūcuuke.
- ²¹ Ti-itherū mündū mwaganu ndakaaga kūherithio,
no andū arīa athingu nīmakahonokio.
- ²² Mündū-wa-nja mūthaka ūtarī ūgereri
ahaana ta gīcūhī gīa thahabu kīrī iniūrū-inī rīa ngūrwe.
- ²³ Wendi wa mündū mūthingu ūrīkagīrīra o wega-inī,
no kīrīgīrīro kīa mündū ūrīa mwaganu kīrīkagīrīra mang'ūrī-inī.
- ²⁴ Kūrī mündū ūheanaga na ūtaana, nake agakīrīrīra kūgīa na indo;
ūngī atuikaga mūkārī mūno, no agathiī o na mbere gūthīina.
- ²⁵ Mündū mūtaana nīakagaacīra;
ūrīa ūnyootoraga arīa angī o nake mwene nīakanyootorwo.
- ²⁶ Mündū ūrīa ūregaga kwenderia andū mbembe iria aigīte nīarumagwo nī andū,
no mündū ūrīa ūciendagia, kīrathimo kīrīkoragwo mūtwe-inī wake.
- ²⁷ Mündū ūrīa ūcaragia maündū mega arīonaga o wega,
no ūrīa ūcaragia maündū mooru no mo marīmūkoraga.
- ²⁸ Mündū ūrīa wothē wīhokaga ūtonga wake nīkūgūa akaagūa,
no arīa athingu makaagaacīra ta ithangū rīrīa iruru.
- ²⁹ Mündū ūrīa ūnyamaragia mūcīi wake akaagaya o rūhuho,
nake mündū mūkīgu agaatuika ndungata ya ūrīa mūūgī.
- ³⁰ Maciaro ma andū arīa athingu nī mūtī wa muoyo,
nake mündū ūrīa mūūgī nīaguucagīrīra ngoro cia andū.
- ³¹ Angīkorwo andū arīa athingu nīmarīhagwo marī gūkū thī-rī,
githī arīa matetigīrīte Ngai na arīa ehīa matikarīhwo makīria!

12

- ¹ Mündū ūrīa wothē wendete ūtaaro nīendete ūmenyi,
no ūrīa ūthūire gūkaanio nī mündū mūkīgu.
- ² Mündū ūrīa mwega nīatugagwo nī Jehova,
no mündū mwara Jehova amūtuaga mündū mwīhia.
- ³ Mündū ndangīhota kwihaanda na maündū ma waganu,
no ūrīa mūthingu ndangīenyenyeka.

⁴ Mūtumia ūrĩa ngatha nīwe thūmbĩ ya mūthuuri wake,
no mūtumia ūconorithagia mūthuuri wake atarĩ ta ūbuthu mahĩndĩ-inĩ make.

⁵ Mĩbango ya andũ arĩa athingu nĩ ya kĩhooto,
no ūtaaro wa andũ arĩa aaganu nĩ wa maheeni.

⁶ Ndeto cia andũ arĩa aaganu nĩ cia kuohia andũ mamaite thakame,
no mĩario ya andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmahonokagia.

⁷ Andũ aaganu mang'auranagio magathira biũ,
no nyũmba ya mündũ ūrĩa mũthingu ĩtũũraga ĩrĩ nũmu.

⁸ Mündũ agaathagĩrĩrio kũringana na ūũgĩ wake,
no andũ marĩ meciiria mogomu nĩmamenagwo.

⁹ Kaba mündũ ūrĩa wonagwo ta atarĩ bata no nĩ arĩ ndungata,
gũkĩra ūrĩa wĩtuaga atĩ nĩ mündũ wa bata, na ndarĩ gĩa kũrĩa.

¹⁰ Mündũ mũthingu nĩamenyagĩrĩra muoyo wa nyamũ yake,
no maündũ marĩa ma tha ma ūrĩa mwaganu nĩ ma kũnyariirana.

¹¹ Mündũ ūrĩa ūrĩmaga mũgũnda wake nĩarĩkoragwo na irio nyingĩ,
no ūrĩa ūhanyũkanagia na maündũ ma tũhũ nĩagĩte gũkũũrana maündũ.

¹² Arĩa aaganu meriragĩria indo iria itahĩtwo nĩ andũ arĩa oorũ,
no mĩri ya arĩa athingu nĩgaacagĩra.

¹³ Mündũ mũũru ategagwo nĩ mĩario ya wĩhia wake,
no mündũ mũthingu nĩahonokaga kuuma thĩĩna-inĩ.

¹⁴ Mündũ nĩaiyũragwo nĩ maciaro mega ma kanua gake,
ti-itherũ, o ta ūrĩa agunagwo nĩ wĩra wa moko make.

¹⁵ Njĩra ya mündũ mũkĩgu yonekaga yagĩrĩre harĩ we,
no mündũ mũũgĩ niathikagĩrĩria mataaro.

¹⁶ Mündũ mũkĩgu onanagia marakara make o rĩmwe,
no mündũ mũbaarĩrĩri aarumwo ndatindanagĩrĩa.

¹⁷ Mũira wa ma arutaga o ūira wa ma,
no mũira ūtarĩ wa ma aaragia maheeni.

¹⁸ Ciugo iteciĩrĩtio itheecaga ta rūhiũ rwa njora,
no rūrĩmĩ rwa mündũ ūrĩa mũũgĩ nĩkũhonia rūhonagia.

¹⁹ Mĩromo ĩrĩa yaragia ma ĩtũũraga nginya tene,
no rūrĩmĩ rwa maheeni nĩ rwa kahinda o kanini.

²⁰ Ngoro cia arĩa mathugundaga gwĩka ūũru ciyũrĩtwo nĩ maheeni,
no gĩkeno nĩ kĩa andũ arĩa matũmaga thayũ ūgaacĩre.

²¹ Gũtirĩ ūũru ūngĩkora andũ arĩa athingu,
no arĩa aaganu maiyũrĩtwo nĩ thĩĩna.

²² Mĩromo ĩrĩa ĩheenania nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa maaragia ma.

²³ Mündũ mũbaarĩrĩri nĩahithaga ūmenyi wake,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu ĩmemerekagia ūrimũ.

- ²⁴ Moko ma mündū ūrī kīyo nīmo magaathana,
no kīgūūta gikaarutithio wira wa ūkombo.
- ²⁵ Ūritū wa ngoro nīuhatagīrīria mündū,
no ciugo njega nīitūmaga akene.
- ²⁶ Mündū mūthingu nīataaraga arata ake,
no njira ya arīa aaganu nī kūmahītithia īmahītithagia.
- ²⁷ Mündū kīgūūta o na ndahīhagia nyama cia ūguīmi wake,
no mündū ūrī kīyo onaga indo ciake irī cia goro.
- ²⁸ Muoyo wonekaga na njira ya ūthingu;
na njira-inī īyo-rī, kūrī muoyo ūtagaathira.

13

- ¹ Mwana mūūgī nīathikagīrīria ūrutani wa ithe,
no mūnyūrūrania ndathikagīrīria agīkaanio.
- ² Mündū nīakenagīra maciaro mega ma kuuma kanua gake,
no mündū ūrīa ūtarī mwīhokeku eeriragīria haaro.
- ³ Mündū ūrīa ūmenyagīrīra kanua gake nī muoyo wake amenyagīrīra,
no ūrīa ūhīūhaga kwaria nīakanangika.
- ⁴ Ngoro ya kīgūūta īriragīria na ndīone kīndū,
no merirīria ma mündū ūrī kīyo nīmakahingio.
- ⁵ Mündū mūthingu nīathūire ūhorō ūtarī wa ma,
no mündū mwaganu ekaga maūndū ma thoni na ma njono.
- ⁶ Ūthingu ūgitagīra mündū ūrīa mūrūngīrīru,
no waganu nīūng'āuranagia mündū mwīhia.
- ⁷ Kūrī mündū wītuaga gītonga, no ndarī kīndū;
kūrī ūngī wītuaga mūthīini, no arī na ūtonga mūnene.
- ⁸ Ūtonga wa mündū wahota gūkūūra muoyo wake,
no mündū mūthīini ndaiguaga akīhītīrwo.
- ⁹ Ūtheri wa mündū mūthingu waaraga ūgacangarara,
no tawa wa mündū mwaganu nīkūhorio ūhoragio.
- ¹⁰ Mwītīio ūciaraga njūgitano,
no ūūgī wonekaga harī arīa metīkagīra gūtaarwo.
- ¹¹ Mbeeca itarī cia wīhokeku ithiaga igīthiraga,
no ūrīa ūcookanagīrīria mbeeca tūnini o tūnini nīatūmaga ciongerereke.
- ¹² Ūndū mūtaanye ūngīkario mūno nīūrwaragia mündū ngoro,
no kūrīgīrīro kīhingītio gītūikaga ta mūtī wa muoyo.
- ¹³ Mündū ūrīa ūthūire ūrutani nīeyūnūhaga,
no ūrīa ūtīāga maathani nīakaheo kīheo.
- ¹⁴ Ūrutani wa mündū ūrīa mūūgī nī gīthima kīa muoyo,
ūhūndūruga mündū kuuma mītego-inī ya gīkuū.

- ¹⁵ Gūtaūkīrwo wega nī maündū gūtūmaga mündū endeke,
no njira ya arīa matarī ehokeku ti hūthū.
- ¹⁶ Mündū o wothē mwībaarīriri ekaga maündū make na ūmenyi,
no mündū mūkīgu aguūragia ūrimū wake.
- ¹⁷ Mūtūmwo mwaganu atoonyaga thīina-inī,
no mūtūmwo mwīhokeku niarehaga kihonia.
- ¹⁸ Mündū ūria ūregaga gūtaarwo anyiitagwo nī thīina na thoni,
no mündū ūria wītīkagīra gūkaanio atuikaga wa gūtīio.
- ¹⁹ Ūndū mwīrirīrie wakinyanīra ūiguithagia ngoro wega,
no andū akīgu monaga kūhutatīra ūuru ta ūndū ūrī magigi.
- ²⁰ Mündū ūria ūceeraga na arīa oogī akīragīrīria kūhīga,
no ūria ūtwaranaga na mündū mūkīgu onaga o ūuru.
- ²¹ Mūtino ūthingataga mündū ūria mwīhia,
no ūgaacīru nī kīheo kīa arīa athingu.
- ²² Mündū mwega atigagīra ciana cia ciana ciake igai,
no ūtonga wa mündū mwīhia ūigagīrwo andū arīa athingu.
- ²³ Mūgūnda wa mündū mūthīini no ūciare irio nyingī,
no kwaga kihooto gūciniinaga ciothe.
- ²⁴ Mündū ūria ūigaga rūthanju thī nī mwana wake athūire,
no ūria wendete mwana wake nīamūherithagia.
- ²⁵ Andū arīa athingu marīaga makahūna,
no nda ya mündū mwaganu iikaraga o ihūtīi.

14

- ¹ Mūtumia mūūgī nī gwaka akaga nyūmba yake,
no mūtumia mūkīgu nīgūtharia atharagia nyūmba yake na moko make mwene.
- ² Mündū ūria ūthiia na mīthīire mīrūngīrīru nīwe mwītīgīri Jehova,
no ūria mīthīire yake īrī mīhītanu nīamūmenete.
- ³ Mīario ya mündū mūkīgu nī rūthanju rwa kūmūhūura,
no mīromo ya arīa oogī nīimagitagīra.
- ⁴ Kūrīa gūtārī ndegwa mīharatī īkoragwo īrī mītheru,
no maciaro maingī moimanaga na hinya wa ndegwa.
- ⁵ Mūira mwīhokeku ndaheenanagia,
no mūira wa maheeni aaragia o maheeni.
- ⁶ Mūnyūrūrania acaragia ūūgī na ndangīwona,
no kūgīa na ūmenyo nī ūhūthū kūrī mündū ūria ūkūūranaga maündū.
- ⁷ Ikara kūraya na mündū mūkīgu,
nīgūkorwo ndūrī ūmenyo ūngīona kuuma mīromo-inī yake.
- ⁸ Ūūgī wa arīa abaarīrīri nūtūmaga mamenye ūhoro wa njira ciao,
no ūrimū wa andū arīa akīgu nīūmahītithagia.

- ⁹ Andũ arĩa akĩgu manyūruragia horohio ya mehia,
no ūtugi wonekaga harĩ arĩa arũngĩrĩru.
- ¹⁰ Ngoro o yothe nĩyũũĩ ūrũrũ wayo,
o na gĩkeno-inĩ kĩayo gũtirĩ mũndũ ũngĩnyiitanĩra nayo.
- ¹¹ Nyũmba ya mũndũ mwaganu nĩkanangwo,
no hema ya mũndũ mūrũngĩrĩru nĩkagaacĩra.
- ¹² Kũrĩ njĩra mũndũ onaga ta yagĩrĩre,
no marigĩrĩrio mayo yerekagĩria mũndũ o gĩkuũ-inĩ.
- ¹³ O na hĩndĩ ya gũtheka ngoro no ĩkorwo ĩgĩtuura,
na gĩkeno no kĩrigĩrĩrie na kĩahe.
- ¹⁴ Andũ arĩa matarĩ ehokeku nĩmakarĩhwo kũna nĩ ūndũ wa mĩthiĩre yao,
nake mũndũ mwega aheo kĩaheo kũringana na mĩthiĩre yake.
- ¹⁵ Mũndũ ūtarĩ ũũgĩ etĩkagia ūndũ o wotho,
no mũndũ mũbaarĩrĩri nĩacũuranagia ũhoro wa makinya make.
- ¹⁶ Mũndũ mũũgĩ nĩetigagĩra Jehova na akeherera ũũru,
no mũndũ mũkĩgu ekaga maũndũ na kwĩgerera atekũmenyerera ūndũ.
- ¹⁷ Mũndũ ũhiũhaga kũrakara ekaga maũndũ ma ūrimũ,
nake mũndũ mwara nĩamenagwo.
- ¹⁸ Andũ arĩa matarĩ ũũgĩ magayaga ūrimũ,
no arĩa abaarĩrĩri mahumbagwo thũmbĩ ya ũmenyo.
- ¹⁹ Andũ arĩa oorũ nĩmakainamĩrĩra harĩ arĩa ega,
na arĩa aaganu mainamĩrĩre ihingo-inĩ cia arĩa athingu.
- ²⁰ Andũ arĩa athĩni mathũũragwo o na nĩ andũ a itũũra rĩao,
no itonga irĩ arata aingĩ.
- ²¹ Mũndũ ūrĩa ũmenaga mũndũ wa itũũra rĩake nĩ kwĩhia ehagia,
no kũrathimwo nĩ ūrĩa ũiguagĩra athĩni tha.
- ²² Andũ arĩa mathugundaga ũũru githĩ ti njĩra mahĩtagia?
No arĩa mabangaga maũndũ mega monaga ūtugi na wĩhokeku.
- ²³ Wĩra wotho wa hinya ũrehaga uumithio,
no mĩario mĩtheri ĩrehaga o ũthĩni.
- ²⁴ Ūtonga wa andũ arĩa oogĩ nĩguo thũmbĩ yao,
no ūrimũ wa andũ akĩgu ūciaraga ūrimũ.
- ²⁵ Mũira mwĩhokeku nĩahonokagia mĩoyo,
no mũira wa maheeni nĩ mũheenania.
- ²⁶ Mũndũ ūrĩa wĩtigagĩra Jehova arĩ na kĩhitho kĩrũmu,
o na ciana ciake niho irĩuragĩra.
- ²⁷ Gwĩtigĩra Jehova nĩ gĩthima kĩa muoyo,
kũhũndũraga mũndũ kuuma mĩtego-inĩ ya gĩkuũ.
- ²⁸ Ūingĩ wa andũ nĩguo riiri wa mũthamaki,
no mũnene ūtarĩ andũ a gwatha nĩ mwanangĩku.

- ²⁹ Mündü mükiririria arĩ ūmenyo müingĩ,
no mündü ūhiuhaga kūrakara onanagia ūrimū.
- ³⁰ Ngoro ĩrĩ na thayũ iheaga mwĩrĩ muoyo,
no ūiru ūbuthagia mahĩndĩ.
- ³¹ Mündü ūrĩa ūhinyagĩriria athĩni nĩkũnyarara anyararaga Ūrĩa wamombire,
no ūrĩa wothē ūiguagĩra athĩni tha, nĩ Ngai atĩaga.
- ³² Rĩrĩa mūtino woka, arĩa aaganu matungumanagio thĩ,
no arĩa athingu, o na gĩkuũ-inĩ makoragwo marĩ na rĩūrĩro.
- ³³ Ūgĩ nĩ ūikaraga ngoro-inĩ ya ūrĩa ūũĩ gũkũũrana maũndũ,
o na gatagatĩ ka ĩrimũ nĩwĩmenyithanagia.
- ³⁴ Ūthingu nĩgūtũgĩria ūtũgagĩria rūrĩrĩ,
no mehĩa nĩ gĩconoko harĩ andũ o othe.
- ³⁵ Mũthamaki nĩakenagio nĩ ndungata njũgĩ,
no nĩang'ũrikagio nĩ ndungata ĩria ĩmũconorithagia.

15

- ¹ Icookio rĩa ūhooreri nĩrĩeheragia mang'ũrĩ,
no kiugo kĩa ūũru kĩarahũraga marakara.
- ² Rūrĩmĩ rwa mündũ ūrĩa mũũgĩ rũgaathagĩriria ūmenyo,
no kanua ka mündũ mũkĩgu gathothokaga ūrimū.
- ³ Maitho ma Jehova marĩ kündũ guothe,
magacũthagĩriria andũ arĩa aaganu o na arĩa eega.
- ⁴ Rūrĩmĩ rūrĩa rũrehaga kĩhonia nĩ ta mūtĩ wa muoyo,
no rūrĩmĩ rwa maheenĩ rũthuthaga ngoro.
- ⁵ Mündũ mũkĩgu aregaga ūtaaro wa ithe,
no mündũ ūrĩa wĩtikagĩra kūrũngwo onanagia ūbaarĩriri.
- ⁶ Nyũmba ya mündũ mũthingu ĩkoragwo na kīgĩĩna kĩnene,
no uumithio wa andũ aaganu ūmarehagĩra thĩĩna.
- ⁷ Mĩromo ya andũ arĩa oogĩ ĩtambagia o ūũgĩ,
no tiguo ngoro cia andũ arĩa akĩgu ciĩkaga.
- ⁸ Igongona rĩa andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no mahooya ma mündũ ūrĩa mūrũngĩrĩru nĩamakenagĩrĩa.
- ⁹ Njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩendete andũ arĩa mathingataga ūthingu.
- ¹⁰ Iherithia rĩtarĩ rĩa tha rĩetereire mündũ ūrĩa ūtigĩte njĩra,
na mündũ ūrĩa ūthũire kūrũngwo nĩagaakua.
- ¹¹ Gĩkuũ na Mwanangĩko ciikaraga ciĩyanĩkĩte mbere ya Jehova,
ĩ nacio ngoro cia andũ-rĩ, ĩkĩanĩkĩte atĩa!
- ¹² Mũnyũrũrania nĩathũire kūrũngwo;
ndangĩhooya kĩrĩa kũrĩ ūrĩa mũũgĩ.

- ¹³ Ngoro ngenu itūmaga githiithi githere,
no ruo rwa ngoro rūthuthaga roho.
- ¹⁴ Ngoro iri na gūkūūrana maūdū nīmaathaga ūmenyo,
no kanua ka mūdū mūkīgu kehūūnagia na ūrimū.
- ¹⁵ Matukū mothe ma andū arīa ahatīrīrie nī ma thīna,
no ngoro irīa njanjamūku ikoragwo na ndīa hīndī ciothe.
- ¹⁶ Nī kaba kīndū kīnini hamwe na gwītīgīra Jehova,
gūkīra ūtonga mūnene ūrī na kīnyariirīko.
- ¹⁷ Nī kaba kūrīa rwīga rwa nyeni harīa harī wendo,
gūkīra kūrīa njaū noru harīa harī na rūthūūro.
- ¹⁸ Mūdū ūhiūhaga kūrakara aarahūruga ngarari,
no mūdū mūkīrīrīria nīkūhooreria ahooragīria haaro.
- ¹⁹ Njīra ya kīgūūta nīkūhingwo īhingītwo na mīgua,
no njīra ya mūdū mūrūngīrīru nī njīra njārī.
- ²⁰ Mwana mūūgī atūmaga ithe akene,
no mūdū mūkīgu nī nyina anyararaga.
- ²¹ Ūrimū ūkenagia mūdū ūrīa ūtooī gūkūūrana maūdū,
no mūdū ūrīa mūkuūku nīarūngagīrīria mīthīire yake.
- ²² Mībango nīthaataga nī kwaga kīrīra,
no kūrī na ataarani aingī mībango nīgaacagīra.
- ²³ Mūdū nīaiguaga gīkeno agīcookia ūhoru ūrīa wagīrīire,
nakīo kiugo kīarītio ihinda rīrīa rīagīrīire, kaī nī kīega-īl
- ²⁴ Harī mūdū ūrīa mūūgī njīra ya muoyo īrorete na igūrū,
īmūgīrie gūkūrūka mbīrīra-inī.
- ²⁵ Jehova nīamomoraga nyūmba ya mūdū ūrīa mwītīī,
no nīamenyagīrīra mīhaka ya mūtumia wa ndigwa.
- ²⁶ Meciirīa ma mūdū mwaganu nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
no meciirīa ma andū arīa atheru nīmamūkenagia.
- ²⁷ Mūdū mūkoroku arehagīra nyūmba yake thīna,
no ūrīa ūthūire mahaki nīagatūūra muoyo.
- ²⁸ Ngoro ya mūdū mūthingu nīthimaga macookio mayo,
no kanua ka mūdū mwaganu gathothokaga ūūru.
- ²⁹ Jehova aikaraga haraaya na andū arīa aaganu,
no nīaiguaga mahooya ma andū arīa athingu.
- ³⁰ Gūtheria githiithi nīkūrehagīra ngoro gīkeno,
naguo ūhoru ūrīa mwega nīwikīraga mahīndī hinya.
- ³¹ Mūdū ūrīa ūthikagīrīria ikaanania rīrīa rīrehaga muoyo
nīagatūūrania na andū arīa oogī.
- ³² Mūdū ūrīa ūregaga kūigua agīkaanio nī kwīnyarara enyararaga we mwene,
no mūdū ūrīa wothē wītīkagīra kūrūngwo agīaga na ūtaūku.

³³ Gwītīgīra Jehova nīkuo kūheaga mündū ūūgī,
nakuo kwīnyiihia gūtongoragia gītīo.

16

¹ Mībango ya ngoro nī ya mündū,
no icookio rīa rūrīmī riumaga harī Jehova.

² Mündū onaga mīthiire yake yothe irī mīega,
no Jehova nīwe ūthimaga matanya.

³ Rekagīrīria Jehova maündū mothe marīa ūrīkaga,
nayo mībango yaku nīrīgaaacagīra.

⁴ Jehova ombire indo ciothe irī na gītūmi gīacio,
īī-ni, o na arīa aaganu aamoombire nī ūndū wa mūthenya wa thīina.

⁵ Mündū wothe wa ngoro ya mwītīo nī kīndū kīrī magigi harī Jehova.
Menyai na ma atīrī, ndakaaga kūherithio.

⁶ Mehia nīmahorohagīrio nī wendo na wīhokeku,
na nī ūndū wa gwītīgīra Jehova-rī, mündū nīheragīra ūūru.

⁷ Rīrīa mīthiire ya mündū yakenia Jehova-rī,
atūmaga o na thū ciake itūūranie nake na thayū.

⁸ Kaba indo nini cionekete na njīra ya ūthingu,
gūkīra uumithio mūnene ūtarī wa kīhoto.

⁹ Mündū nīabangaga na ngoro mūthiire wake,
no Jehova nīwe ūroragia makinya make kūrīa ekūgerera.

¹⁰ Mīromo ya mūthamaki yaragia ūhoru taarī ndūmīrīri,
na kanua gake gatiagīrīrwo kuogomia kīhoto.

¹¹ Igeri na ratiri cia ma nī cia Jehova;
mahiga mothe ma gūthima marīa marī mūhuko-rī, o namo no wīra wake.

¹² Kūrī athamaki-rī, gwīka ūūru nī ūndū ūrī magigi,
nīgūkorwo gītī kīa ūnene kīthaandaga nī ūndū wa ūthingu.

¹³ Athamaki nīmakenagīra mīromo īrīa yaragia ma;
nī marī bata na mündū waragia ūhoru wa ma.

¹⁴ Mang'ūrī ma mūthamaki nī ta mūtūmwo wa gīkuū,
no mündū mūūgī nīakamahooreria.

¹⁵ Gūthererwo gīthiithi nī mūthamaki nī muoyo;
ūtugi wake ūtariī ta itu rīa mbura īrīa īkūragia irio.*

¹⁶ Hī! Kāi kūgīa ūūgī nī kwega gūkīra thahabu-ī,
gūthuura ūtaūku gūgakīra kūgīa na betha!

¹⁷ Njīra njariī ya arīa arūngīrīru yeheragīra ūūru;
mündū ūrīa ūmenyagīrīra mīthiire yake nī muoyo wake mwene agitagīra.

¹⁸ Mwītīo ūrūmagīrīrwo nī mwanangiko,

* 16:15 Mbura īno ya gūkūria irio nīrehaga kūgaacīra na gīkeno.

roho wa mwītūūgīrio ūkarūmīrīrwo nī kūgūa.

¹⁹ Nī kaba roho wa kwīnyīihia na gūkorwo hamwe na arīa ahinyīrīrie, gūkīra kūgayana indo cia ndaho na arīa etīīi.

²⁰ Mūndū ūrīa ūrūmbūyagia mataaro nīagaacagīra, na kūrathimwo nī mūndū ūrīa wīhokaga Jehova.

²¹ Arīa oogī ngoro-inī metagwo akūūrani maūndū, na ciugo njega itūūgagīria ūtaaro.

²² Ūtaūku nī gīthima kīa muoyo kūrī arīa marī naguo, no ūrimū ūrehaga iherithia kūrī andū arīa akīigu.

²³ Ngoro ya mūndū mūūgī nīyo itongoragia kanua gake, nayo mīromo yake itūūgagīria ūtaaro.

²⁴ Ndeto njega nī igua rīa ūūkī, irī mūrīo ngoro-inī, na harī mahīndī nī ūgīma.

²⁵ Kūrī njīra mūndū onaga ta yagīrīrie, no marīgīrīrio mayo yerekagīra gīkuū-inī.

²⁶ Kūhūūta kwa mūruti wa wīra nīkuo kūmūteithagia, ng'aragu yake nīyo imūtindikaga.

²⁷ Kīmaramari gīthugundaga ūūru, na mīario yakīo nī ta mwaki wa gūcina.

²⁸ Mūndū mwaganu arehaga ngarari, na mūhuhu ūtigithanagia andū marī ūrata mūnene.

²⁹ Mūndū wa haaro aheenagīrīria mūndū wa itūūra rīake, akamūtongoria njīra-inī itarī njega.

³⁰ Mūndū ūrīa uunagīra andū riitho akoragwo agīthugunda waganu, ūrīa ūtembanagia mīromo akoragwo agīthugunda ūūru.

³¹ Mbuī nī thūmbī ya riiri; cionekaga nī ūndū wa mūtūūrīrie wa ūthingu.

³² Nī kaba mūndū mūkirīrīria gūkīra njamba ya ita, na nī kaba mūndū ūrīa ūrigagīrīria marakara make gūkīra ūrīa wīnyīitagīra itūūra inene.

³³ Mītī īcuukagīrwo maru-inī, no itua o rīothe riumaga kūrī Jehova.

17

¹ Nī kaba kīenyū kīumū kīa mūgate kūndū kūrī na thayū na ūhooreri, gūkīra nyūmba īiyūrīte ndīa no īrī na ngūū.

² Ndungata īrī na ūūgī īgaatuīka ya gwatha mūrīu wa mwene yo ūrīa ūrehaga njono, na nīkegwatīra īgai īrī ta ūmwe wa ariū a mwathi wayo.

³ Nyūngū nī ya gūthererio betha, na kīrugutīro nī gīa gūthererio thahabu, no Jehova nīwe ūgeragia ngoro cia andū.

⁴ Mūndū mwaganu athikagīrīria mīromo īrīa yaragia waganu;

nake mündū wa maheeni athikagĩrĩria rūrĩmĩ rūrĩa rwaragia maündū ma gũthũkia.

⁵ Mündū ūrĩa ūthekagĩrĩria athĩĩni nĩkũmena amenaga Ūrĩa wamombire;
mündū ūrĩa ūkenagĩra mūtino ndakaaga kũherithio.

⁶ Ciana cia ciana nĩ thũmbĩ harĩ andũ arĩa akũrũ,
nao aciari nĩo riiri wa ciana ciao.

⁷ Mĩario ya bata ndiagĩrĩire kanua ka mündū mũkĩgu,
na makĩria mĩario ya maheeni ndiagĩrĩire mündū ūrĩa wathanaga!

⁸ Ihaki rihaana ta ihiga rĩa kũrehe mũnyaka kũrĩ ūrĩa ūhakanaga;
kũrĩa guothe athiia nĩagacagĩra.

⁹ Mündū ūrĩa ūhumbagĩra ihĩtia nĩ wendo acaragia,
no ūrĩa ūcookagĩra ūhoru atigithanagia andũ marĩ ūrata mũnene.

¹⁰ Kũrũithio nĩgũkenagia mündū ūrĩa ūkũũranaga maündū
gũkĩra iboko igana harĩ mündū mũkĩgu.

¹¹ Mündū mũũru arongooragia o ūremi;
nĩ ūndũ ūcio nĩagatũmĩrwo mũnene ūtarĩ tha amũũkĩrĩre.

¹² Nĩ kaba gũcemanía na nduba ĩtunyĩtwo ciana ciayo
gũkĩra gũcemanía na mündū mũkĩgu na ūrimũ wake.

¹³ Mündū angĩrĩha wega na ūũru,
ũũru ndũkeehera nyũmba-inĩ yake.

¹⁴ Kwambĩrĩria haaro nĩ ta kũhingũrĩria maaĩ mahingĩrĩrie;
nĩ ūndũ ūcio tiganaga na ūhoru ūcio ngararĩ itaanagĩra.

¹⁵ Gũtuĩra mündū mwaganu atĩ ndehĩtie na gũtuĩra ūrĩa ūtehtie atĩ nĩ mwĩhia,
maündū macio meerĩ nĩ marĩ magigi harĩ Jehova.

¹⁶ Mbeeca nĩ cia bata ūrĩkũ irĩ guoko-inĩ kwa mündū mũkĩgu,
na ndangĩhota kũgũra ūũgĩ, na ndarĩ ngoro ya kwenda gũtaũkĩrwo?

¹⁷ Mũrata wa mündū amwendaga hĩndĩ ciothe,
nake mũrũ wa nyina na mündū aciagwo nĩ ūndũ wa hĩndĩ ya thĩĩna.

¹⁸ Mündū ūtooi gũkũũrana maündū atuĩkaga wa kũrĩha thĩirĩ wa mündū ūngĩ
o na akaiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ wa mündū wa ĩtũũra riake.

¹⁹ Mündū ūrĩa wendete haaro nĩ mehĩa endete;
na mündū ūrĩa wakaga kĩhingo kĩraihi na igũrũ eĩtagĩria wanangĩki.

²⁰ Mündū ūrĩ ngoro ya ūremi ndagacagĩra;
nake mündū ūrĩa ūrĩ rūrĩmĩ rwa kũheenania agũũaga thĩĩna-inĩ.

²¹ Kũgĩa na mũriũ mũkĩgu kũrehaga ihooru;
ĩthe wa mündū mũkĩgu ndarĩ hĩndĩ akenaga.

²² Ngoro ngenu nĩ ndawa njega,
no roho mũthuthĩku ūng'aragia mahĩndĩ.

²³ Mündū mwaganu amũkagĩra ihaki na hitho,
nĩguo ogomie ciira wa kĩhooto.

- ²⁴ Mündū ūkūūranaga maündū aikaraga arorete o ūūgĩ,
no maitho ma mündū mūkīgu morūūruga nginya ituri cia thĩ.
- ²⁵ Mwana mūkīgu arehagĩra ithe kīeha,
na marūrū kūrĩ nyina ūria wamūciarire.
- ²⁶ Ti wega kūherithia mündū ūtekite mahĩtia,
kana kūhūūra anene nĩ ūndū wa ūrūngĩru wao.
- ²⁷ Mündū ūrĩ na ūmenyo aragia ciugo athimĩte,
nake mündū ūrĩ na ūtaūku aikaraga ahooreire.
- ²⁸ O na mündū mūkīgu angĩkira nĩonagwo arĩ mūūgĩ,
na akoneka arĩ mūtaūku angītumia kanua.

18

- ¹ Mündū ūria ūtendaga gūtūūrania na andū arūmagĩrĩra o merirĩria make;
ningĩ areganaga na matua mothe ma ūūgĩ ūria mūkinyanĩru.
- ² Mündū mūkīgu ndakenagĩra ūtaūku,
no akenagĩra kwaria woni wake mwene.
- ³ Rĩrĩa waganu woka, ūrehaga ūirano,
nacio njono irehaga thoni.
- ⁴ Ciugo cia kanua ka mündū nĩ ta ndia ndiku,
no gĩthima kĩa ūūgĩ nĩ karūūĩ gatherūkaga.
- ⁵ Ti wega gūtīira andū arĩa aaganu maūthĩ,
kana kuogomia kīhooito kĩa arĩa matehitie.
- ⁶ Mĩromo ya mündū mūkīgu imūrehagĩra ngūĩ,
nako kanua gake geetagia rūthanju.
- ⁷ Kanua ka mündū mūkīgu niko kamūthūkagĩria maündū,
nayo mĩromo yake nĩ mūtego wa ngoro yake.
- ⁸ Ndeto cia mündū wa mūhuhu nĩ ta twenyū twega twa irio;
tūmerūkaga nginya tūturi-inĩ twa nda tūrĩa tūrĩ thīinĩ mūno.
- ⁹ Mündū kīgūūta wĩra-inĩ wake
nĩ wa nyina na ūria wanangaga.
- ¹⁰ Rīitwa rĩa Jehova nĩ mūthiringo ūrĩ hinya;
arĩa athingu moragĩra ho, nao magaikara marĩ agitire.
- ¹¹ Ūtonga wa andū arĩa atongu nĩguo itūūra rĩao rĩa hinya;
meciiragia nĩ rūthingo rūtangĩhaicĩka.
- ¹² Mbere ya mwanangĩko, ngoro ya mündū ikoragwo na mwītīo,
no kwīnyīhia nĩkuo gūtongoragia gītīo.
- ¹³ Mündū ūria ūcookagia ūhoro mbere ya kūthikĩrĩria,
ūndū ūcio nĩ ūrimū na thoni ciale.
- ¹⁴ Roho wa mündū nĩguo ūmūūmagĩrĩria rĩrĩa arĩ mūrūaru,
no roho mūthuthiku nū ūngĩhota kūwītīiria?

- ¹⁵ Ngoro ya mündũ mūkũūrani maündũ nĩgĩagĩra ũmenyo;
matũ ma arĩa oogĩ nĩmaũcaragĩrĩria.
- ¹⁶ Kĩheo mündũ aheanĩte kĩmuonagia njĩra ya kũhĩtũkĩra,
gĩkamũkinyia harĩ andũ arĩa anene.
- ¹⁷ Mündũ ũrĩa ũrehaga ciira wake mbere onekaga taarĩ we na ma,
o nginya rĩrĩa mündũ ũrĩa maraciira nake ooka kũmũũria ciũria.
- ¹⁸ Ūcuuki wa mĩtĩ nĩũniinaga ngarari,
na ũgateithũrana andũ eerĩ njamba.
- ¹⁹ Mündũ mũrakarie nĩ mūrũ wa nyina nĩ hinya kwĩguithania nake gũkĩra kwĩgwatĩra itũũra inene
rĩirigĩre,
nacio ngarari nĩ ta mĩgĩko ĩrĩa ĩhingaga njeera.
- ²⁰ Nda ya mündũ nĩthũũnagio nĩ maciaro ma kanua gake;
nĩaianagwo nĩ magetha ma mĩromo yake.
- ²¹ Rũrĩmĩ rũrĩ na hinya wa gwathĩrĩa mündũ muoyo kana gĩkuũ,
no arĩa marwendete no marĩĩage maciaro maaruo.
- ²² Mündũ ũrĩa wĩgĩagĩra na mĩtumia nĩegĩagĩra na kĩndũ kĩega,
na nĩgũtugwo atugĩtwo nĩ Jehova.
- ²³ Mündũ mũthĩĩni athaithanaga aigũrwo tha,
no gĩtonga gĩcookagia ũhoru na ũũru.
- ²⁴ Mündũ mũceeri na andũ aingĩ aahota kwĩyũnũhithia,
no nĩ kũrĩ mũrata ũnyĩitanaga na mündũ gũkĩra mūrũ wa nyina na mündũ.

19

- ¹ Nĩ kaba mündũ mũthĩĩni ũrĩa ũthiiaa na mĩthĩire ĩtarĩ ũcuuke,
gũkĩra mündũ mũkĩgu waragia waganu.
- ² Ti wega kũgĩa na kĩyo hatarĩ na ũmenyo,
ningĩ kũhikika mũno gũtũmaga mündũ ahĩtie njĩra.
- ³ Ūrimũ wa mündũ nĩguo wanangaga muoyo wake,
nayo ngoro yake ĩtetagia Jehova.
- ⁴ Ūtonga nĩwongagĩrĩa mündũ arata aingĩ,
no mündũ mũthĩĩni nĩheragĩrwo nĩ mũratawe.
- ⁵ Mũira wa maheeni ndakaaga kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni ndageethara.
- ⁶ Andũ aingĩ macaragia ũrĩa mangĩendwo nĩ mũnene,
na mündũ mũheani iheo-rĩ, nĩ mũrata wa andũ othe.
- ⁷ Angĩkorwo mündũ mũthĩĩni nĩatiganagio nĩ andũ ao othe-rĩ,
ĩ nao arata ake mangĩkĩmwĩtheema atĩa!
O na angĩmathingata akĩmathaithaga,
nĩmethĩĩrĩre, matĩrĩ ho.
- ⁸ Mündũ ũrĩa wĩgĩagĩra na ũũgĩ nĩ ngoro yake mwene endete;
ũrĩa ũkenagĩra ũtaũku nĩagaacagĩra.

- ⁹ Mũira wa maheeni ndakaaga kūherithio,
na ūrĩa ūitūrūruga maheeni nīakoorwo nĩ muoyo.
- ¹⁰ Gūtiagĩrĩire mūdũ mūkĩgu gūikaraga egangarĩte;
gūkĩrĩ ūũru makĩria ngombo gwatha anene!
- ¹¹ Ūgĩ wa mūdũ nĩumũheaga ūkĩrĩria,
riiri wake nĩkũrekera andũ arĩa angĩ mahĩtia mao.
- ¹² Marakara ma mūthamaki nĩ ta mūraramo wa mūrũũthi,
no ūtugi wake nĩ ta ime rĩrĩ nyeki-inĩ.
- ¹³ Mwana mūkĩgu nĩ mwanangĩko harĩ ithe,
na mūtumia wa haaro ahaana ta maaĩ maratata mategūtigithĩria.
- ¹⁴ Nyũmba na ūtonga igayagwo kuuma kūrĩ aciari,
no mūtumia mūbaarĩrĩ maūdũ oimaga kūrĩ Jehova.
- ¹⁵ Ūgũũta ūrehaga toro mūnene,
na mūdũ gĩthayo arĩagwo nĩ ng'aragu.
- ¹⁶ Mūdũ ūrĩa wathĩkagĩra maathani-rĩ, nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra,
no ūrĩa ūtoonaga bata wa kũmenyerera mĩthĩre yake nĩagaakua.
- ¹⁷ Mūdũ ūrĩa ūiguagĩra athĩĩni tha nĩ Jehova akombagĩra indo,
nake Jehova nĩakamũrĩha nĩ ūndũ wa ūrĩa ekĩte.
- ¹⁸ Rũithagia mūrũguo hĩndĩ irĩa kūrĩ na kĩrĩgĩrĩro;
tiga kwenda gūtũma akooragwo.
- ¹⁹ Mūdũ wa marakara mahiũ no nginya aherithio;
ũngĩmũteithũra rĩmwe no nginya ūkaamũteithũra rĩngĩ.
- ²⁰ Thikĩrĩria mataaro na wĩtikĩre ūrutani,
marigĩrĩrio-inĩ nĩũgaatuika mūdũ mũũgĩ.
- ²¹ Mĩbango ya ngoro ya mūdũ nĩ mĩingĩ,
no muoroto wa Jehova noguo ūkaahinga.
- ²² Kĩrĩa mūdũ eriragĩria nĩ wendo ūrĩa ūtathiraga,
nĩ kaba gũthĩina gũkĩra mūdũ wa maheeni.
- ²³ Gwĩtigĩra Jehova gũkinyagia mūdũ muoyo-inĩ:
Hĩndĩ iyo mūdũ akahurũka aiganĩire, atarĩ na thĩina.
- ²⁴ Kĩgũũta kĩrikagia guoko gwakĩo thaani-inĩ;
gĩgakĩremwo o na nĩgũgũcookia kanua!
- ²⁵ Hũũra mũnyũrũrania, nao arĩa mateciiragia merute kũgĩa na ūbaarĩrĩri;
kaania mũkũũrani maūdũ, na nĩekuongerera ūmenyo.
- ²⁶ Mūdũ ūrĩa ūtunyaga ithe indo na akaingata nyina,
nĩ mwana wa kũrehe thoni na gĩconoko.
- ²⁷ Mũrũ wakwa, ūngĩtiga gũthikĩrĩria mataaro-rĩ,
nĩũkoora njĩra ūtigane na ciugo cia ūmenyo.
- ²⁸ Mũira wa kũhakwo anyũrũragia kĩhooito,
na kanua ka mūdũ mwaganu kameragia o ūũru.

²⁹ Maherithia maigĩrwo anyūrũrania,
nacio iboko ikaigĩrwo mĩgongo ya andũ arĩa akĩĩgu.

20

¹ Ndibei nĩ mũnyūrũrania, na njoohi nĩ mũndũ wa ngũĩ;
mũndũ ũrĩa ũhĩtithagio nĩcio ti mũũgĩ.

² Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mūraramo wa mūrũũthi;
ũrĩa ũmũrakaragia nĩ muoyo wake ateaga.

³ Gwĩtheema ngũĩ kũrehagĩra mũndũ gĩtĩo,
no mũndũ o wotho mũkĩĩgu ahiũhaga kũũgitana.

⁴ Kĩgũũta gĩticimbaga hĩndĩ ya irĩma;
nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ya magetha giathiĩ kũmaatha gĩtirĩ kĩndũ kionaga.

⁵ Muoroto wa ngoro ya mũndũ nĩ ta maaĩ ma ndia ndiku,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku nĩamatahaga.

⁶ Andũ aingĩ metuaga marĩ na wendo ũtangĩthira,
no mũndũ mwĩhokeku-rĩ, nũũ ũngĩmuona?

⁷ Mũndũ mũthingu atũũraga mūtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke;
kũrathimwo-rĩ, nĩ ciana ciake iria atigaga.

⁸ Rĩrĩa mũthamaki aikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene atue ciira,
maitho make mathũngũrũraga ũũru wotho.

⁹ Nũũ ũngiuga atĩrĩ, “Nĩnjigĩte ngoro yakwa irĩ theru;
ndĩ mũtheru, na ndirĩ na mehia?”

¹⁰ Mahiga ma ratiri mataiganainie ũritũ, o na ithimi itaiganĩte:
cierĩ nĩ indo irĩ magigĩ harĩ Jehova.

¹¹ O na kaana kamenyekaga nĩ ũndũ wa ciiko ciako,
gakamenyeka kana mĩtugo yako nĩ mĩtheru, na kana nĩ mĩagĩrĩru.

¹² Matũ marĩa maiguaga na maitho marĩa monaga-rĩ,
cierĩ nĩ Jehova waciũmbire.

¹³ Tiga kwenda toro, ndũkae gũthĩina;
ikaraga wĩguĩte, na nĩũrĩrĩaga irio ũkahũũna.

¹⁴ Mũgũri akĩgũra oigaga atĩrĩ, “Kĩndũ gĩkĩ ti kĩega, ti kĩega!”
Agacooka agathiĩ akĩĩrahaga ũrĩa oĩ kũgũra.

¹⁵ Thahabu nĩ kũrĩ, o na ruru no nyingĩ,
no mĩromo rĩra yaragia ũmenyo nĩ ithaga rĩa goro rĩrĩa rĩtonekaga.

¹⁶ Oya nguo ya mũndũ ũrĩa ũngĩrũgamĩrĩra thiirĩ wa mũndũ wa kũngĩ;
mĩige irũgamĩrĩre thiirĩ ũcio wa mũndũ wa kũngĩ.

¹⁷ Irio cionekete na njĩra ya kũheenania irĩ cama harĩ mũndũ,
no thuutha kanua gake kaiyũraga o mũthanga.

¹⁸ Mĩbango ĩgaacagĩra nĩ ũndũ wa kũhooya kĩrĩra,
ũngĩtua gũthĩi mbaara-inĩ, heo ũtaaro.

- ¹⁹ Mündū wa mūhuhu nioimagia ndeto cia ndundu nja,
nī ūndū ūcio wīthemage mündū waragia mūno.
- ²⁰ Mündū angīruma ithe kana nyina,
tawa wake ūkaahorera nduma-inī īrīa ndumanu.
- ²¹ Igai rīrīa rīoneka narua kīambīrīria-inī,
marigīrīrio-inī rītītuikaga rīa kīrathimo.
- ²² Ndūkoige atīrī, “Nīngerīhīria ūūru ūyū!”
Eterera Jehova nake nīegūkūhonokia.
- ²³ Mahiga ma ratiri mataiganainie ūritū nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
nacio ratiri itarī cia ma itimūkenagia.
- ²⁴ Makinya ma mündū matongoragio nī Jehova.
Mündū-rī, angīkīhota atīa kūmenya njīra yake mwene?
- ²⁵ Nī mūtego harī mündū kwamūrīra Ngai kīndū na ihenya,
acooke gwīcūūrania ūhoru wa mūhītwa yake thuutha-inī.
- ²⁶ Mūthamaki mūūgī nīathūngūrūruga andū arīa aaganu;
ageragīria kīgaragari gīa gūkonyora ngano igūrū rīao.
- ²⁷ Roho wa mündū nī tawa wa Jehova,
ūthuthuuragia o nginya tūturi tūrīa tūrī thīinī mūno.
- ²⁸ Wendo na wīhokeku nīcigitagīra mūthamaki;
ūtugi nīūtūmaga gītī gīake kīa ūnene kīrūme.
- ²⁹ Hinya wa andū ethī nīguo riiri wao,
nacio mbuī nīcio riiri wa arīa akūrū.
- ³⁰ Mahūūra na nguraro nīitheragia ūūru wa mündū,
nacio iboko itheragia o nginya tūturi twa thīinī mūno.

21

- ¹ Ngoro ya mūthamaki īrī moko-inī ma Jehova;
amīroragia o kūrīa ekwenda, o ta ūrīa maaī moinithagīrio mītaro-inī.
- ² Mündū oonaga mīthīire yake yothe īrī mīega,
no Jehova athimaga ngoro.
- ³ Gwīka ūrīa kwagīrīire na ūrīa ūrī kīhooto
nī gwītīkagīrwo nī Jehova gūkīra kūruta igongona.
- ⁴ Maitho ma mwītūūgīrio na ngoro ya mwītīō,
o icio tawa wa arīa aaganu-rī, nī mehīa!
- ⁵ Mībango ya arīa marī kīyo nīrehaga uumithio,
o ta ūrīa ti-itherū ihenya inene rīrehaga ūthīini.
- ⁶ Kūgīa na ūtonga na njīra ya rūrīmī rwa maheeni
nī kībīi gīa gūthira, na nī mūtego wa gīkuū.
- ⁷ Haaro ya andū arīa aaganu īkaamakururia, īmeherie,
nīgūkorwo nīmaregaga gwīka ūrīa kwagīrīire.

- ⁸ Njira ya mündü mūhītia nī njogomu,
no mīthiire ya mündü ūria ūtarī mahītia nī mīrūngarū.
- ⁹ Nī kaba gūtūūra nyūmba-igūrū, koine-inī,
gūkīra gūtūūra nyūmba thīinī na mūtumia wa haaro.
- ¹⁰ Mündü ūria mwaganu eriragīria gwīka o ūūru;
ndaiguuagīra mündü wa itūūra riake tha.
- ¹¹ Hīndī īria mūnyūrūrania aaherithio, arīa maagīte ūūgī nīmohīgaga;
hīndī īria mündü mūūgī aataarwo nīagīiaga na ūmenyo.
- ¹² Ūria Mūthingu, o we Ngai, nīonaga nyūmba ya ūria mwaganu,
na akarehithīria ūcio mwaganu mwanangīko.
- ¹³ Mündü angīhinga matū ndakaigue kīrīro kīa arīa athīini-rī,
o nake agaakaya na ndone wa kūmwītika.
- ¹⁴ Kīheo kīheanītuo na hitho nīkīhooreragia marakara,
na ihaki ihithe nguo-inī rīhooreragia mang'ūrī manene.
- ¹⁵ Ituīro rīa kīhooto rīatuuo, rīrehaga gīkeno kūrī andū arīa athingu,
no rīrehaga kīmako kūrī arīa mekaga ūūru.
- ¹⁶ Mündü ūria ūtiganaga na njira ya ūūgī,
akaahurūkīra kīūngano-inī kīa arīa akuū.
- ¹⁷ Mündü ūria mwendi ikeno nīagathīina;
ūrīa wothe mwendi ndibei na maguta-rī, gūtīrī hīndī agaatonga.
- ¹⁸ Mündü ūria mwaganu atuīkaga irīhi rīa gūkūūra ūria mūthingu,
na ūria ūtarī mwīhokeku agatuīka irīhi rīa gūkūūra ūria mūrūngīrū.
- ¹⁹ Nī kaba gūtūūra werū-inī,
gūkīra gūtūūra na mūtumia wa haaro na kūrakara narua.
- ²⁰ Thīinī wa nyūmba ya mündü mūūgī nī kūrī mīthemba yothe ya irio njega o na maguta,
no mündü mūkīngu arīiaga kīria gīothe arī nakīo.
- ²¹ Mündü ūria ūthingataga ūthingu na wendani
nīagīiaga na muoyo, na ūgaacīru, na gītīio.
- ²² Mündü mūūgī atharīkagīra itūūra inene rīa andū arīa njamba,
na akamomora kīihitho kīa hinya kīria mehokete.
- ²³ Mündü ūria ūmenyagīrīra kanua gake na rūrīmī rwake
nīeyeheragia mūtino-inī.
- ²⁴ Mündü mwītīī na mwīgereri, etagwo “Mūnyūrūria”;
ekaga maündü make na mwītīio mūnene.
- ²⁵ Merīrīria ma mündü kīgūūta nīmo makaamūūruga,
tondū moko make matiendaga kūruta wīra.
- ²⁶ Mūthenya wothe eriragīria o makīria,
no arīa athingu maheanaga mategūtara.
- ²⁷ Igongona rīa mündü mwaganu nī kīndū kīrī magigi:
ī ritikīrī magigi makīria hīndī īria rīrehetwo na ūhinga ngoro-inī!

- ²⁸ Mũira wa maheeni nīgũthira agaathira,
nake ūria ūmũthikagĩrĩria akaanangwo nginya tene.
- ²⁹ Mũndũ mwaganu erũagĩrĩra na ūrũme,
no mũndũ mūrũngĩrĩru nĩeciiragia ūhoru wa mĩthiire yake.
- ³⁰ Gũtirĩ ūũgĩ, kana ūmenyi, kana kĩrĩra o na kĩrĩkũ
kingĩhota gũũkĩrĩra Jehova.
- ³¹ Mbarathi nĩharagĩrio nĩ ūndũ wa mũthenya wa mbaara,
no ūhootani uumaga kũrĩ Jehova.

22

- ¹ Rĩtwa rĩega nĩriakwĩrĩrĩrio gũkĩra ūtonga mũnene;
gũtĩika nĩ kwegu gũkĩra betha kana thahabu.
- ² Andũ arĩa atongu na arĩa athĩĩni harĩ ūndũ ūmwe ūmanyiithanĩtie;
Jehova nĩwe Mũmbi wao othe.
- ³ Mũndũ mubaarĩrĩri onaga ūgwati akehitha,
no arĩa matarĩ ūũgĩ mathiiaa o na mbere nao magatoonya thĩĩna-inĩ.
- ⁴ Kwĩnyiihia na gwĩtigĩra Jehova
kũrehaga ūtonga, na gĩtĩio, na muoyo.
- ⁵ Njĩra cia andũ arĩa aaganu irĩ mĩguu na mĩtego,
no ūria ūgitagĩra ngoro yake aikaraga kũraya nacio.
- ⁶ Menyeria mwana njĩra irĩa agĩrĩrwo nĩkũgera,
na ndarĩ hĩndĩ akaamiuma o na aakũra.
- ⁷ Andũ arĩa atongu nĩ mathaga arĩa athĩĩni,
na ūria ūkombaga nĩ ndungata ya mũmũkoomberi.
- ⁸ Mũndũ ūria ūhaandaga waganu agethaga thĩĩna,
naruo rũthanju rwa marakara make nĩrũkanangwo.
- ⁹ Mũndũ mũtaana we mwene nĩakarathimwo,
tondũ nĩagayagĩra arĩa athĩĩni irio ciake.
- ¹⁰ Ingata mũnyũrũrania, nayo ngũĩ nĩgũkweherera;
inegene na irumi o nacio nĩcigũthira.
- ¹¹ Mũndũ ūria wendaga ngoro theru na akaaragia maũndũ ma ūtugi,
mũthamaki nĩagatuĩka mũrata wake.
- ¹² Maitho ma Jehova nĩmamenyagĩrĩra ūmenyo,
no nĩathaahagia ciugo cia ūria ūtarĩ mwĩhokeku.
- ¹³ Kĩgũũta kiugaga, “Nja kũrĩ na mūrũũthĩ!”
Kana gĩkoĩga atĩrĩ, “Nĩngũragĩrwo njĩra-inĩ!”
- ¹⁴ Kanua ka mũtumia mũtharia nĩ irima iriku,
nake ūria werekeirio mang’ũrĩ ma Jehova agũũaga thĩĩnĩ wa rĩo.
- ¹⁵ Ngoro ya mwana yohanĩtio na ūrimũ,
no rũthanju rwa kũmũherithia nĩrũkaũngata kũraya nake.

¹⁶ Mündũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria arĩa athĩĩni nĩguo eyongerere ũtonga,
na ũrĩa ũheaga itonga iheo, eerĩ nĩmagathĩĩna.

Mĩario ya arĩa Oogĩ

¹⁷ Tega matũ, na ũthikĩrĩrie mĩario ya andũ arĩa oogĩ;
nyĩta na ngoro yaku maũndũ marĩa ngũrutana,

¹⁸ tondũ nĩ undũ mweka hĩndĩ ĩrĩa ũkũmaiga ngoro-inĩ yaku,
na ũkoragwo namo mothe mĩromo-inĩ yaku.

¹⁹ Ndaakũmenyithia mo nĩgeetha mwĩhoko waku ũkoragwo harĩ Jehova,
wee nĩwe ngũruta maũndũ macio ũmũthĩ, ĩĩ wee nĩwe ngũruta.

²⁰ Githĩ ndikwandikĩre thimo mĩrongo itatũ,
thimo cia ũtaarani na ũmenyo,

²¹ ngakũruta ciugo cia ma na cia kwĩhokeka,
nĩgeetha ũkaahota kũhe
ũrĩa ũgũtũmĩte macookio mega?

²² Ndũkanatunye arĩa athĩĩni indo ciao tondũ wa ũthĩĩni wao,
na ndũkanahinyĩrĩrie arĩa abatari ciira-inĩ,

²³ nĩgũkorwo Jehova nĩakamaciĩrĩrĩa,
na nĩagatunya arĩa mamatunyaga indo ciao.

²⁴ Ndũkanagĩe ũrata na mündũ ũrĩa ũrĩ marakara mahiũ,
ndũkanagĩe thiritũ na mündũ ũrĩa ũhiũhaga kũrakara,

²⁵ tondũ wahota kwĩruta mĩthiĩre yake,
na ũnyĩitwo nĩ mũtego.

²⁶ Ndũgatuĩke mündũ wa kũiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ,
kana ũtuĩke wee nĩwe wa kũrũgamagĩrĩra mathiirĩ ma andũ angĩ;

²⁷ ũngĩkaaga kĩndũ gĩa kũrĩha nakĩo-rĩ,
ũgaatunywo ũrĩrĩ waku o ũũkomeire.

²⁸ Ndũkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mũhaka
rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ maithe manyu ma tene.

²⁹ Nĩwonaga mündũ mũũgĩ na wĩra wake?
Ūcio agatungata o na mbere ya athamaki;
ndagatungata mbere ya andũ matooikaine.

23

¹ Rĩrĩa waikara thĩ kũrĩĩanĩra na mwathi wa bũrũri-rĩ,
wĩmenyerere nũ ũcio mũrĩ nake;

² wĩgĩrĩre kahiũ mũmero
ũngĩkorwo ũrĩ mündũ mũkoroku.

³ Ndũkerĩrĩrie irio ciake irĩ mũrĩo,
nĩgũkorwo nĩ irio cia gũkũheenereria.

⁴ Tiga kwĩnogia na kwenda gwĩtongia;
gĩa na ũũgĩ wa kũhota kwĩrigĩrĩria.

⁵ No wone ũtonga, ũcooke ũbuĩrie,
nĩgũkorwo ti-itherũ ũtonga nĩwĩmeragia mathagu,
na ũkombũka ta nderi yerekeire matu-inĩ.

⁶ Tiga kũrĩa irio cia mündũ mũkarĩ,
ndũkerĩrĩrie irio ciake cia mũrĩo;

⁷ tondũ nĩ mündũ wa arĩa meciiragia o ũhoro wa thogora hĩndĩ ciothe.
Akwĩraga atĩrĩ, “Rĩa na ũnyue,”
no ngoro yake ndĩrĩ hamwe nawe.

⁸ Nĩũgatahĩka kĩrĩa kĩnini ũgaakorwo ũrĩĩte,
nacio ngaatho ciaku nĩikoorĩra thĩ.

- ⁹ Ndūkaarie na mūdū mūkūgu,
nīgukorwo we no anyararire ūūgĩ wa ciugo ciaku.
- ¹⁰ Ndūkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mūhaka,
kana ūhatike mīhaka ya mīgūnda ya ciana cia ngoriai,
- ¹¹ tondū Mūgitīri wacio nĩ arĩ na hinya;
nīakamaciirīra agūūkīre.
- ¹² Ringīrīria ngoro yaku gūthikīrīria ūrutani,
na matū maku kūigua ciugo cia ūmenyo.
- ¹³ Ndūkanaage kūherithia mwana;
ūngīmūhūūra na rūthanju-rĩ, ndangikua.
- ¹⁴ Mūhūūrage na rūthanju
nīguo ūhonokie muoyo wake kuuma kūrĩ gīkuũ.
- ¹⁵ Mūrū wakwa, ngoro yaku īngīgĩa na ūūgĩ-rĩ,
hīndī ūyo ngoro yakwa no ikene;
- ¹⁶ ngoro yakwa nīgacanjāmūka
rīria mīromo yaku ikaaria maūdū marĩa magīrīre.
- ¹⁷ Ndūkanareke ngoro yaku īguire ehia ūiru,
no hīndī ciothe gīaga na kīyo gĩa gwītīgīra Jehova.
- ¹⁸ Tondū ti-itherū wee ūrĩ na kūrīgīrīro thuutha-inĩ,
na kūrīgīrīro gīaku gītigaathira.
- ¹⁹ Mūrū wakwa, thikīrīria nīgeetha ūgīe na ūūgĩ,
na ūige ngoro yaku njīra-inĩ īria yagīrīre.
- ²⁰ Ndūkegwatanie na andū arĩa manyuuaga njoohi,
kana arĩa makorokagīra nyama,
- ²¹ nīgukorwo arīu na andū arĩa akoroku matuikaga athīni,
naguo ūgūita ūtūmaga mūdū ehumbe matangari.
- ²² Thikagīrīria thoguo, we ūrĩa wagūciarire,
na ndūkanyarare maitūguo, o na aakorwo nĩ mūkūrū.
- ²³ Wīgūrīre ūhorō ūrĩa wa ma na ndūkanawendie;
wīgūire na ūūgĩ, na ūtaaro, na ūtauku.
- ²⁴ Ithe wa mwana mūthingu arĩ gīkeno kīnene mūno;
nake ūrĩa ūrĩ na mwana mūūgĩ nīakenagio nīwe.
- ²⁵ Thoguo na maitūguo marocanjāmūka nĩ ūndū waku;
mūtumia ūrĩa wagūciarire arokana!
- ²⁶ Mūrū wakwa, heaga ngoro yaku,
na ūreke maitho maku marūmagīrīre njīra ciakwa,
- ²⁷ nīgukorwo mūmaraya nĩ irima iriku,
nake mūtumia mūtharia nĩ gīthima gīkunderu.
- ²⁸ Oohagīria andū njīra-inĩ o ta njangiri,
na nīatūmaga kuongerereke andū matarĩ ehokeku kīrīndī-inĩ.
- ²⁹ Nūū ūrĩ na haaro? Nūū ūrĩ na kīeha?
Nūū ūrĩ hatika-inĩ? Nūū ūrĩ na mateta?
Nūū ūgurarītio hatarĩ gītūmi? Nūū ūtunīhītie maitho?
- ³⁰ Nĩ arĩa matindaga marūmanīrīre na ndibei,
arĩa mathiiaa magīcamaga mbakūri cia ndibei īria ndukanie.
- ³¹ Tiga kwīrorera ndibei rīrĩa itunīhīte,
rīria īgūkenga īrĩ gīkombe-inĩ,
rīria ikūmerūka wega!
- ³² Mūthia-inĩ īrūmanaga ta nyoka,

ĩgagũtheeca na thumu ta ndũira.

³³ Maitho maku makoonaga maũdũ mageni,
na meciiria maku meciirie maũdũ ma waganu.

³⁴ Ūgaatuika ta mũndũ ũkomete iria-inĩ rĩria inene gatagatĩ,
o ta mũndũ ũkomete mũthia wa gĩtugĩ kia macua.

³⁵ Nĩũkoiga atĩrĩ, “Ngũthĩtwo, no ndinatiihio!
Nĩmahũũra, no ndinaigua ũndũ!

Ngokĩra-rĩ,
nĩguo ngacarie ĩngĩ ya kũnyua?”

24

¹ Tiga kũiguĩra andũ arĩa aaganu ũiru,
na ndũkanerĩrie thiritũ yao,

² nĩgũkorwo ngoro ciao ithugundaga o haaro,
na mĩromo yao yaragia ũhoro wa kũrehere andũ thĩina.

³ Nyũmba yakagwo na ũũgĩ,
naguo ũtaũku nĩguo ũtũmaga ĩhaande;

⁴ ũmenyo nĩguo ũiyũragia tũnyũmba twayo,
ũgatũiyũria na indo cia bata, na ũtonga mwegu.

⁵ Mũndũ mũũgĩ arĩ ũhoti mũnene,
na mũndũ ũrĩ ũmenyo nĩakĩragĩrĩria kũgĩa na hinya;

⁶ ũgĩthĩĩ mbaara-inĩ nĩũbatarĩtio nĩgũtaarwo,
na nĩgeetha ũhootane nĩũbatarĩtio nĩ aheani kĩrĩa aingĩ.

⁷ ũũgĩ ũrĩ igũrũ mũno, ndũngĩkinyĩrika nĩ mũndũ mũkĩigu;
rĩria kwagomanwo kĩhingo-inĩ, ndangĩona wa kuuga.

⁸ Mũndũ ũrĩa ũthugundaga ũũru-rĩ,
andũ mamwĩtaga mungumania.

⁹ Mathugunda ma ũrimũ nĩ mehia,
na mũnyũrũrania nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ andũ.

¹⁰ Ũngĩtuika wa kũũrwo nĩ hinya hĩndĩ ya thĩina,
hinya waku kaĩ nĩ mũnini-ĩ!

¹¹ Honokia arĩa maratwarĩrĩrio gĩkuũ-inĩ;
gĩrĩrĩria arĩa maratũgũũga merekeire gĩthĩnjĩro.

¹² Ũngũga atĩrĩ, “Ūhoro ũcio tũtiraũmenyete,”
gĩthĩ ũrĩa ũthimaga ngoro tiwe ũmenyaga?

Ūria ũrangagĩra muoyo waku-rĩ, gĩthĩ ndooĩ kana nĩguo?
Gĩthĩ ndakaarĩha o mũndũ kũringana na ũrĩa ekĩte?

¹³ Mũrũ wakwa, rĩa ũũkĩ, nĩgũkorwo nĩ mwegu;
ũũkĩ uumĩte magua-inĩ ũrĩ mũrĩo ũkĩũcama.

¹⁴ Nĩngĩ menya atĩ ũũgĩ ũrĩ mũrĩo harĩ ngoro yaku;
ũngĩgĩa naguo, nĩũkagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro,
na kĩĩrĩgĩrĩro gĩaku gĩtigaathira.

¹⁵ Ndũkanoohie mũndũ mũthingu njĩra-inĩ ũtharĩkĩre nyũmba yake ta mũitũ,
ndũkanahĩthũkĩre gĩikaro gĩake;

¹⁶ nĩgũkorwo mũndũ mũthingu o na angĩgũa maita mũgwanja, agũũaga o agĩũkagĩra,
no andũ arĩa aaganu marũndagwo nĩ mũtino.

¹⁷ Hĩndĩ irĩa thũ yaku yagũa-rĩ, ndũkanamĩkenerere;
hĩndĩ irĩa yahĩngwo-rĩ, ndũkareke ngoro yaku ikene,

¹⁸ nĩguo Jehova ndakone ũndũ ũcio arakare,

akihündüre marakara make kuuma kūrī thū iyo.

- ¹⁹ Ndūkanathīnīke ngoro nī ūndū wa andū arīa oorū,
kana wīrirīrie kūhaanana na arīa aaganu,
²⁰ nīgukorwo mūdū ūrīa mūūru ndarī na mwīhoko wa thuutha-inī,
na tawa wa ūrīa mwaganu nīūkahorio.

- ²¹ Mūrū wakwa, wītīgīre Jehova na wītīgīre mūthamaki,
na ndūkagīe na ngwatanīro na andū arīa aremi,
²² nīgukorwo acio eerī no mamūrehithīrie mwanangīko wa narua,
na nūū ūngīmenya nī mītino īrīkū mangīrehe?

Mīario īngī ya arīa Oogī

- ²³ O na ici no thimo cia andū arīa oogī:
Kwenda mwena ūmwe gūkīra ūrīa ūngī ciira-inī ti ūndū mwega:
²⁴ Ūrīa wothē wīraga mūdū ūrīa ūrī na mahītia atīrī, “Wee ndūrī na mahītia,”
kīrīndī nīgīkamūrūma, na athūūrwo nī ndūrīrī.

- ²⁵ No arīa matuagīra andū arīa aaganu ciira,
nīmakona wega, na magīe na kīrathimo kīega.
²⁶ Icookio rīa wīhokeku
nī ta kīmumunyano kīa mīromo.
²⁷ Rīīkia wīra wa gūtua mwako na nja,
na ūhaarīrie mīgūnda yaku;
thuutha ūcio cooka wīakīre nyūmba.
²⁸ Ndūkanarute ūira ūīgīrīre mūdū wa itūūra rīaku kīgeenyō,
kana ūheenanie na mīromo yaku.
²⁹ Ndūkanoige atīrī, “Ngūmwīka o ta ūrīa anjīkīte;
ngwīrīhīria harī mūdū ūcio kūrīngana na ūrīa eekire.”
³⁰ Ndaahītūkīire mīgūnda-inī wa kīgūūta,
ngīhītūkīra mīgūnda-inī wa mīthabībū wa mūdū ūtooī gūkūūrana maūdū;
³¹ na rīrī, mīigua yamerete kūdū guothe,
na mīgūnda ūkaiyūra riya,
naruo rūthingo rwa mahīga rūkamomoka.
³² Nīndacūūranīrie na ngoro yakwa maūdū macio ndonire,
na ngīrūta ūndū kuumana na ūrīa ndonire:
³³ Mūtugo wa gūkoma hanini,
gūcooka toro hanini, gūkūnja moko hanini ūhurūke;
³⁴ naguo ūthīnī ūgaagūkorerera ta mūtū,
na wagī ūgūkorerere ta mūdū wīohete indo cia mbaara.

25

Thimo Ingī cia Solomoni

- ¹ Ici nī thimo ingī cia Solomoni, iria ciacookanīrīrio na ikīandīkwo nī andū a Hezekia ūrīa warī
mūthamaki wa Juda:
² Kūhithīrīra ūndū nī ūgooci wa Ngai;
nakuo gūtūīria ūndū nīkuo kūgoocithagia athamaki.
³ O ta ūrīa igūrū kūrīhīte na igūrū, nakuo thī gūkarika mūno-rī,
ūguo noguo ngoro cia athamaki itangītūīrika.
⁴ Theria betha īthire gīko,
na nīhegūtīgara kīndū kīa mūturi wa betha;
⁵ eheria andū arīa aaganu harī mūthamaki,
na gītī gīake kīa ūnene nīgīkūrūmio nī ūthingu.

⁶ Ndūgetūūgīrie harī mūthamaki,

na ndūkerūgamie gatagati ka anene;

⁷ kaba mūthamaki we mwene akwīre, “Ambata, ūuke haha,”
gūkīra agūconorithie mbere ya mūdū ūrī igweta.

Ūndū ūrīa wonete na maitho-rī,

⁸ ndūkahiūhe kūtware igooti-inī,

tondū-rī, ūgeeka atīa marīgīrīrio-inī,

mūdū wa itūūra rīaku angīkaaruta ūira agūconorithie?

⁹ Ciirai na mūdū wa itūūra rīaku we mwene,

nīguo ndūkoimie ndundu ya mūdū ūcio ūngī nja,

¹⁰ kana ūiguuo nī mūdū ūngī agūconore,
ūtūūre na ngumo njūru itagagūthira.

¹¹ Kiugo kīarītio hīndī ūrīa yagīrīre

nī ta matunda ma thahabu marī thaani-inī ya betha.

¹² Gīcūhī gīa gūtū gīa thahabu, kana ithaga rīa thahabu ūrīa therie,

nī taguo irūithia rīa mūdū mūūgī rītariī gūtū-inī kwa mūdū ūrīa ūiguaga.

¹³ Ta ūhehu wa tharunji hīndī ya magetha,

no taguo mūtware ndūmīrīri mwīhokeku ahaana kūrī arīa mamūtūmaga;

nīatūmaga ngoro cia anene ake ikene.

¹⁴ O ta ūrīa matu na rūhuho matarī mbura ihaana,

no taguo mūdū ahaana ūrīa ūrahaga ūrīa ekūheana iheo na ndaheane.

¹⁵ Ūkīrīrīria no ūguucīrīrie ūrīa waathanaga etikīre ūndū,

naruo rūrīmī ruororo no ruune ihīndī.

¹⁶ Ūngīona ūūkī-rī, rīa o wa gūkūigana,

ūngīrīa mūingī mūno nūgūtahika.

¹⁷ Nyīhia gūthīiaga kwa mūdū wa itūūra,

ūngīthīī kaingī no anogio nīwe agūthūūre.

¹⁸ Mūdū ūrīa ūheanaga ūira wa maheeni agookīrīra mūdū wa itūūra,

ahaana ta njūgūma, kana rūhiū rwa njora, kana mūguī mūūgī.

¹⁹ Kwīhoka mūdū ūtarī mwīhokeku hīndī ya thīina,

no ta kwīhoka igego ituīku, kana kūgūrū kūrathua.

²⁰ Ūrīa ūinagīra mūdū ūrī na ngoro nditū nyīmbo,

no ta mūdū kwiruta nguo mūthenya wa heho,

kana gūitīrīria thiki igata-inī.

²¹ Thū yaku īngīkorwo ihūtī-rī, mīhe irio īrīe;

īngīkorwo īnyootī-rī, mīhe maaī īnyue.

²² Weka ūguo-rī, nīūkūmūgīrīra makara ma mwaki mūtwe,

nake Jehova nīagakūrīha.

²³ O ta ūrīa rūhuho rwa gathigathini rūrehaga mbura,

noguo rūrīmī rwa njūukū rūrehaga ūhoru wa marakara.

²⁴ Nī kaba gūtūūra nyūmba-igūrū koine-inī,

gūkīra gūtūūrania nyūmba thīinī na mūtumia wa haaro.

²⁵ O ta ūrīa maaī mahehu manyootoraga mūdū mūnyootu,

no taguo ūhoru mwega uumīte būrūri wa kūraya wīkaga.

²⁶ O ta githima kiiyurite ndaka, kana itherukiro ria maa riunjuge,
uguo niguu mundu muthingu ahaanaga angirekereria hari andu aria aaganu.

²⁷ Ti wega kuria ukii muingi muno,
o na ti undu wa gutika mundu gwicariria gitio we mwene.

²⁸ Mundu utangihota gwatha ngoro yake
atarii ta itura inene rimomoku, na ritari na thingo.

26

¹ O ta uria tharunji itaagiriire kugia hinda ya riuu, kana mbura kuura hinda ya magetha-ri,
nuguu gitio gitagiriire mundu mukigu.

² Ta kanyoni-ka-nja gekubatabata, kana thungururu ikuhiika-hiika,
nuguu kirumi gitari gitumi gitari ha kwigwatirira.

³ Kiboko ni kia mbarathi, matamu ni ma ndigiri,
na rathanju ni rwa ciande cia andu aria akiigu!

⁴ Ndukanacookerie mundu mukigu kuringana na urimu wake,
ndukae gutuika take.

⁵ Cookeria mundu mukigu kuringana na urimu wake,
niguu ndakeyone taari mundu mugi maitho-ini make.

⁶ Gutuma ndumiri na guoko kwa mundu mukigu-ri,
ni ta gwitania maguru, kana kunyua haaro.

⁷ O ta maguru ma githua uria mathiiga maniginite,
nuguu thimo ihaana ikiario ni kanua ka mundu mukigu.

⁸ Kuhe mundu mukigu gitio
no ta kuherera ihiga kigutha-ini.

⁹ Thimo ikiario ni kanua ka mundu mukigu
ni ta mugua uri guoko-ini kwa muriu.

¹⁰ Mundu wandikaga mundu mukigu kana mwihitukiri
ni ta uria ukagia migu o ro uguo agatiihia andu.

¹¹ Mundu mukigu acookagira urimu wake
o ta uria ngui icookagira matahiko mayo.

¹² Wanona mundu wionaga ari mugi maitho-ini make?
Mundu mukigu ari na kirigiro gukira mundu ucio.

¹³ Kiguuta kiugaga atiri, "Njira-ini kuri na muruuthi,
muruuthi muriani uroruura njira-ini cia itura!"

¹⁴ Ta uria murango utindaga ukigaruka ihocio-ini ciaguo,
nuguu kiguuta gitindaga kigigarua gikomete uriri-ini wakio.

¹⁵ Kiguuta gikagia guoko gwakio o thaani-ini;
kinogagio nigucooka gukuoya gikukinyie kanua-ini.

¹⁶ Kiguuta kionaga kiri kugi maitho-ini makio,
gukira andu mugwanja aria macookagia ugoro na uugi.

¹⁷ Mwihtukiri witoonyagia inegene-ini ritamukoni

no ta mündū ūkūnyiita ngui matū.

¹⁸ Ta mūgūrūki ūgūikia

icinga cia mwaki, kana agaikia mīguī ya gīkuū,

¹⁹ no taguo mündū ahaana ūria ūheenagia mündū wa itūūra riake,
agacooka kūmwīra atīrī, “Nī itherū nyuma narīo!”

²⁰ Mwaki ūngīaga ngū no kūhora ūhoraga;
ngararī cingīaga mūhuhu no gūthira ithiraga.

²¹ O ta ūria makara magwatagia marīa mangī mwaki,
na o ta ūria ngū ciakanagia mwaki,
noguo mündū mūūgiti aakagīrīria haaro.

²² Ndeto cia mündū wa mūhuhu nī ta twenyū twega twa irio;
tūmerūkaga tūgathiī mwīrī wa mündū o thīinī biū.

²³ Ta ūria indo cia rīūmba inyorokagio ikahenia na igūrū,
no taguo mīromo mīnyoroku ihumbagīra ngoro īrī na ūūru.

²⁴ Mündū wa rūmena aaragia ūhinga na mīromo yake,
no thīinī wa ngoro yake aiyūrītwo no maheeni.

²⁵ O na gūtuika mīario yake nī ya gūkenania, ndūkanamwītikie,
nīgūkorwo ngoro yake īiyūrīte maūndū mūgwanja marī magigi.

²⁶ Rūmena rwake no rūhithwo na maheeni,
no waganu wake ūkaaguūrio kīūngano-inī.

²⁷ Mündū angīenja irima, nīwe ūkaagūa rīo;
mündū angīgaragara ihiga, rīkaagaragara rīmūcookerere.

²⁸ Rūrīmī rwa maheeni nīkūmena rūmenete arīa rūtuuragia,
nako kanua ga kwīyendithīrīria karehaga mwanangīko.

27

¹ Tiga kwīraha nī ūndū wa rūciū,
nīgūkorwo ndūūī kīria mūthenya ūngīrehe.

² Reke mündū ūngī akūgaathīrīrie, no ti kanua gaku mwene;
mündū ūngī nīakūgaathīrīrie, no ti mīromo yaku mwene.

³ Ihiga nī iritū na mūthanga nī mūrigo,
no kūrakario nī mündū mūkūgu nī kūritū gūkīra icio cieri.

⁴ Marakara matirī tha, namo marūrū moinaga ta mūiyūro;
no ūiru-rī, nūū ūngīhota kūwītiiria?

⁵ Kaba kūrūithio nī mündū ūtekūhithīrīra ūndū
gūkīra wendo mūhithe.

⁶ Nguraro cia gūtilhio nī mūrata no ciīhokwo,
no imumunyano nyingī cia mūgūthūūri ti cia kwīhokwo.

⁷ Mündū mūhūūnu athūūraga o na ūūkī,
no mündū mūhūūtu, o na kīndū kīrūrū aiguga kīrī mūrīo.

⁸ Mündū ūūrīte gwake mūciī
ahaana ta nyoni ītiganiīrie gītara kīayo.

- ⁹ Maguta manungi wega na ūbumba irehagīra ngoro ya mündū gīkeno,
na noguo wega wa mūrata wa mündū wikaga akīmūhe ūtaaro wake wa ma.
- ¹⁰ Ndūkanateanīrie mūrata waku kana mūrata wa thoguo,
na ndūgathiī kwa mūrū wa maitūguo rīria mūtino wagūkora:
nī kaba mündū wa itūūra ūcio ūrī hakuhī, gūkīra mūrū wa nyina na mündū ūrī kūraya.
- ¹¹ Mūrū wakwa, tuīka mündū mūūgī, ūgīkenagie ngoro yakwa;
na nīi hotage gūcookagīria mündū o wothē ūngīnyarara.
- ¹² Mündū mūūgī oonaga ūgwati ūgūka akehitha,
no arīa matarī ūūgī mathiiaa o na mbere, nao magatoonya thīina-inī.
- ¹³ Oya nguo ya mündū ūrīa ūrūgamagīrīra thīirī wa mündū wa kūngī;
mūige irūgamīrīre thīirī ūcio wa mündū-wa-nja wa kūngī.
- ¹⁴ Mündū angīrathima mündū wa itūūra rīake rūciinī tene anīrīre-rī,
ūndū ūcio ūngītuīka taarī kīrumi.
- ¹⁵ Mūtumia wa haaro ahaanaine
na maaī maratata mategūtīgithīria hīndī ya mbura;
- ¹⁶ kūgeria kūmūgīrīrīria nī ta kūgeria kūgīrīrīria rūhuho,
kana kūgeria gūkumbatīria maguta na guoko.
- ¹⁷ O ta ūrīa kīgera kīnooraga kīria kīngī,
no taguo mündū ohīgagia ūrīa ūngī.
- ¹⁸ Mündū ūrīa ūrimagīra mūkūyū nīakaaria maciaro maguo,
na mündū ūrīa ūtungataga mwathi wake nīagatīio.
- ¹⁹ O ta ūrīa mündū onaga ūthiū wake maaī-inī,
no taguo ngoro ya mündū yonanagia ūrīa mündū atarīi.
- ²⁰ Gīkuū na Mwanangīko itiiganagia,
na o namo maitho ma mündū matiiganagia.
- ²¹ Nyūngū nī ya gūthererio betha, na kīrugutīro nī gīa gūthererio thahabu,
no mündū athimagwo na igweta rīria agwetagwo narīo.
- ²² O na ūngīhūūrīra mündū mūkūgu ndīrī-inī,
ūmūhūure na mūūthī ta ngano-rī,
ndangiumwo nī ūrimū wake.
- ²³ Thūūrimaga mahiū maku na kīyo,
ūmenyagīrīre wega ndūūru ciaku;
- ²⁴ nīgūkorwo ūtonga ndūtūūrāga nginya tene,
o nayo thūmbī ti ya gūkinyīra njiarwa na njiarwa.
- ²⁵ Nyeki īria nyūmū rīria yatūgūtwo na nyeki njerū īkunūke-rī,
nayo īria ya irīma-inī yūnganio na īinūkio-rī,
- ²⁶ hīndī īyo tūgondu nītūgaatūma ūgīe na nguo,
nacio mbūri itūme ūgīe na gīa kūgūra mūgūnda.
- ²⁷ Nīūkagīa na iria rīingī rīa mbūri
rīa gūkūigana na rīa kūnyuuo nī andū a nyūmba yaku,
o na rīa gūtūūria airītu aku a wīra.

- ² Būrūri ūngīhia, nīgīaga na aathani aingī,
no mündū ūrī na ūtaūku na akagīa na ūmenyo nīatūmaga būrūri ūkindirie.
- ³ Mwathani ūrīa ūhatagīrīria andū arīa athīni
ahaana ta mbura ya rūhuho īrīa itatigagia irio.
- ⁴ Andū arīa matirikaga watho magathagīrīria andū arīa aaganu,
no arīa marūmagia watho magianaga nao.
- ⁵ Andū arīa ooru matiiguaga maündū ma kīhoto,
no arīa marongoragia Jehova nīmataūkagīrwo nī mo biū.
- ⁶ Nī kaba mündū mūthīni ūrīa ūthiiga na mīthiire ītarī ūcuuke,
gūkīra gītonga gīthiiga na mīthiire mīogomu.
- ⁷ Mündū ūrīa ūrūmagia watho nī mwana ūrī na gūkūūrana,
no mwana ūrīa ūthiiga na thiritū ya arīa akoroku aconorithagia ithe.
- ⁸ Mündū ūrīa ūingīhagia ūtonga wake na ūndū wa gūkombithia mbeeca na gwītia uumithio mūkīru
aūigagīra mündū ūngī, ūrīa ūkaigūira athīni tha.
- ⁹ Mündū ūrīa ūregaga kūigua watho,
o na mahooya make nī kīndū kīrī magigi.
- ¹⁰ Mündū ūrīa ūngīhītithia andū arīa arūngīrīru nīguo magere njīra ya ūūru,
akaagūa mūtego-inī wake we mwene,
no ūrīa ūtarī ūcuuke, wega nīguo ūgaatuīka igai rīake.
- ¹¹ Mündū mūtongu no eyone taarī mūūgī maitho-inī make,
no mündū mūthīni ūrīa ūūi gūkūūrana maündū amuonaga o ūrīa atarīi.
- ¹² Hīndī īrīa arīa athingu maatoorania, nīkūgīaga na ndūhiū nene;
no rīrīa arīa aaganu maatūgīra, andū nī kwīhitha mehithaga.
- ¹³ Mündū ūrīa ūhithaga mehia make ndagaacagīra,
no ūrīa ūmoimbūruga na agatigana namo nīaiguagīrwo tha.
- ¹⁴ Kūrathimwo nī mündū ūrīa wītigagīra Jehova hīndī ciothe,
no ūrīa ūmagia ngoro yake nīkūgūa agūūaga thīina-inī.
- ¹⁵ Mündū mwaganu agīatha andū matarī na ūhoti,
nī ta mūrūūthi ūkūrarama, kana nduba īgūtīcūka.
- ¹⁶ Mūnene ūtarī na ūtaūku nīahinyagīrīria andū mūno,
no mündū ūrīa ūthiire uumithio ūtagīrīre
nīagakenera matukū maingī ma muoyo wake.
- ¹⁷ Mündū mūrītūhīre nī thakame ya mündū ooragīte,
egūtūūra ehithaga nginya gūkua gwake;
mündū o na ūrīkū ndakanamūteithīrīrie.
- ¹⁸ Mündū ūrīa mīthiire yake ītarī ūcuuke aikaraga arī mūgitīre,
no mündū ūrīa ūthiiga na njīra cia waganu akaagūa o rīmwe, hubu!
- ¹⁹ Mündū ūrīa ūrīmaga mūgūnda wake arīkoragwo na irio nyingī,
no ūrīa ūhanyūkanagia na maündū hatarī arīhūūnaga o thīina.
- ²⁰ Mündū mwīhokeku arīrathimagwo mūno,
no ūrīa wīriragīria kūhiūha gūtonga ndakaaga kūherithio.

- ²¹ Gütūra mündū maūthī ti wega:
no mündū no eke ūūru nī ūndū wa kenyū ka irio.
- ²² Mündū mūkarī nīeriragīria mūno gūtonga,
na ndooī atī etereirwo nī ūthiini.
- ²³ Mündū ūria ūrūithagia ūngī nīagatuika wa kwendwo nīwe thuutha-inī,
gūkīra mündū wa rūrīmī rwa kwiyendithīrīria.
- ²⁴ Mündū ūria ūtunyaga ithe kana nyina kīndū kīao,
agacooka akoiga atīrī, “Ti ūūru ndeka,”
ūcio marī rūmwe na ūria wanangaga.
- ²⁵ Mündū mūkoroku aarahūraga ngarari,
no mündū wihokete Jehova nīakagaacīra.
- ²⁶ Mündū ūria wīhokaga we mwene nī mündū mūkīgu,
no ūria ūthiaga na njīra cia ūūgī aikaraga arī mūgitīre.
- ²⁷ Mündū ūria ūheaga athiini ndarī kīndū akaaga,
no mündū ūria ūmahingagīra maitho nīariirumagwo kaingī.
- ²⁸ Rīria andū arīa aaganu maatuika a gwathana, andū nī kwīhitha mehithaga;
no rīria arīa aaganu mathira, arīa athingu nīmatheeremaga.

29

- ¹ Mündū ūria ūikaraga omītie ngingo thuutha wa kūrūithio maita maingī,
akaanangwo o rīmwe, na aage kīhonia.
- ² Rīria andū arīa athingu matheerema, andū nīmakenaga;
no rīria andū arīa aaganu maathana, andū nīgūcaaya macaayaga.
- ³ Mündū ūria wendete ūūgī atūūrāgia ithe na gīkeno,
no mündū ūria ūceeraga na maraya nīgūtanga aitagaga ūtonga wake.
- ⁴ Mūthamaki ūrī matuīro ma kīhoto aikarāgia būrūri ūrī mwīkindīru,
no ūria ūkorokagīra mahaki nī kwananga awanangaga.
- ⁵ Mündū ūria wīyendithagīrīria harī mündū wa itūūra rīake na maheeni,
nī wabu aambagīra magūrū make.
- ⁶ Mündū mwaganu ategagwo nī mehia make we mwene,
no mündū mūthingu ainaga na agakena.
- ⁷ Andū arīa athingu nīmamenyagīrīria kīhoto kīa arīa athiini,
no arīa aaganu matirūmbūyāgia kīhoto kīao.
- ⁸ Anyūrūrania matūmaga itūūra inene rīrīmbūke ta mwaki,
no andū oogī nīkūniina maniinaga marakara.
- ⁹ Mündū mūūgī angīthiī igooti-inī na mündū mūkīgu,
mündū mūkīgu arīrīmbūkaga nī marakara na akanyūrūrania, naguo thayū ūkaaga.
- ¹⁰ Andū arīa maitaga thakame nīmathūire mündū mwīhokeku,
no andū arīa arūngīrīru macarāgia ūria mangītiirīria muoyo wake.
- ¹¹ Mündū mūkīgu aitūrūraga marakara make mothe,
no mündū mūūgī aikaraga amarigīrīrie, akahoorera.

- ¹² Mündū ūrīa wathanaga ang̃thikīrīria maheeni-rī,
anene ake othe matuikaga andū aaganu.
- ¹³ Mündū mūthīni na mündū mūhinyanīrīria harī ūndū ūmwe ūmahaananītie:
Jehova nīwe ūtūmaga maitho mao eerī moone.
- ¹⁴ Mūthamaki ang̃tūira athīni ciira na kihooto-rī,
gītī gīake kīa ūnene gītūuraga kīrūmite nginya tene.
- ¹⁵ Rūthanju na kūrūithio cīkagīra mündū ūūgī,
no mwana wa kūrēkererio aconorithagia nyina.
- ¹⁶ Hīndī īrīa andū aaganu matheerema, noguo mehia matheeremaga,
no andū arīa athingu nīmakerorera igwa rīao.
- ¹⁷ Herithagia mūrūguo, na nīagatūma ūgīe na thayū;
nīagatūma ūgīe na gīkeno ngoro-inī.
- ¹⁸ Kūrīa gūtārī na ūguūrio, kīrīndī gīticookaga kwīrigīrīria;
no gūkena nī mündū ūrīa ūrūmagia watho.
- ¹⁹ Ndungata ndīngīhera nī kwarīrio gūtheri;
o na īngītaūkīrwo nī ūhorō ndīngīūrūmbūiya.
- ²⁰ Wanona mündū ūhiūhaga kwaria?
Mündū mūkīgu arī na kīrīgīrīro kūmūkīra.
- ²¹ Mündū ang̃nania ndungata yake kuuma wīthī wayo,
marīgīrīrio-inī nīkamūrehera kīeha.
- ²² Mündū wa marakara aarahūruga ngarari,
nake mündū wa marūrū agīāga na mehia maingī.
- ²³ Mwītīo wa mündū nīūmūnyīihagia,
no mündū ūrīa wa ngoro ya kwīnyīihia nīagatīo.
- ²⁴ Mündū wa kūgīa thiritū na mūici nī muoyo wake mwene athūire;
ehītithagio na ndangīruta ūira.
- ²⁵ Gwītīgīra mündū gūtūikaga mūtego,
no ūrīa wīhokaga Jehova aikaraga arī mūgitīre.
- ²⁶ Andū aingī nīmacaragia kūiguuo nī mūnene,
no mündū oonaga kihooto kuuma kūrī Jehova.
- ²⁷ Andū arīa athingu monaga andū arīa matārī ehokeku ta kīndū kīrī magigi;
nao andū arīa aaganu moonaga andū arīa arūngīrīru ta kīndū kīrī magigi.

30

Mīario ya Aguri

¹ Īno nīyo mīario ya Aguri mūrū wa Jake, na nī ndūmīrīri nditū:
Mündū ūcio eerire Ithieli,
akīra Ithieli na Ukali atīrī:

- ² “Nūī ndī mündū mūrīitu gūkīra andū arīa angī;
ndirī na ūtaūku ta wa mündū.
- ³ Ndīrutīte kūgīa na ūūgī,
o na kana ngamenya Ūrīa Mūtheru.

⁴ Nūū wanambata igūrū na agacooka agaikūrūka gūkū thī?
 Nūū wanacookereria rūhuho ngundi-inī ciake?
 Maaī namo-rī, nūū ūrī wamooohana na nguo yake ya igūrū?
 Nūū wahaandire ituri ciothe cia thī?
 Etagwo atia, nake mūriū etagwo atia?
 Akorwo nūū-rī, ndūkīnjīre!

⁵ “Kiugo gīothe kīa Ngai gītīrī mahītia;
 nīwe ngo ya arīa moragīra harī we.

⁶ Ndūkanongerere ciugo ciake,
 ndakae gūkūrūthīa wonekane ūrī wa maheeni.

⁷ “Nīngūkūhooya maūdū meerī, Wee Jehova;
 ndūkanarege kūhe mo mbere ya ngue:

⁸ Atīrīrī, njehereria maūdū matarī ma ma, na ma maheeni, cindaihirīrie mūno;
 nīngī ndūkaahe ūthīni kana ūtonga,
 no ūūheage irio cia o mūthenya.

⁹ Ndikaagīe na indo nyingī mūno, ngūkaane,
 njūurie atīrī, ‘Jehova nūū?’

Kana thīine mūno, njiye,
 na nī ūndū ūcio ngīmenererie rītwa rīa Ngai wakwa.

¹⁰ “Ndūgacambie ndungata kūrī mūnene wayo,
 ndīgagīkūrume, nawe ūrīhio ūuru ūcio.

¹¹ “Nī kūrī andū marumaga maithe mao
 o na matangīrathima manyina mao;

¹² kūrī andū arīa meyonaga marī atheru maitho-inī mao,
 o rīrīa matathambītio gīko kīao;

¹³ nī arīa marī maitho ma mwītīio,
 o arīa maroraga andū manyiira;

¹⁴ nīo arīa magego mao mahaana ta hiū cia njora,
 na ngambucu ciao ihaana ta tūhiū
 twa gūtambuura arīa athīini, mahuke thī,
 na arīa abatari, mathire andū-inī.

¹⁵ “Thambara īrī airītu eerī.
 Matitigithagīria kuuga, ‘Tūhei! Tūhei!’

“Kūrī indo ithatū itarī hīndī ihūūnaga,
 o na nī inya itarī hīndī ingiuga, ‘Nīndaigania!’

¹⁶ Nacio nī mbīrīra, na nda thaata,
 na thī tondū ndīrī hīndī iiganagia maaī,
 na mwaki tondū ndūrī hīndī uugaga, ‘Nīndaigania!’

¹⁷ “Riitho rīa mūdū ūrīa ūnyūrūragia ithe,
 na akarurūka kūiguaga nyina,
 rīgaakūūrwo nī mahuru ma kīanda-inī,
 na rīkaarīo nī nderi.

¹⁸ “Kūrī maūdū matatū mangegagia mūno makīria,
 o na nī mana marīa nī itakuūkagīrwo nīmo:

¹⁹ namo nī mūthīire wa nderi rīera-inī,
 na mūthīire wa nyoka rwaro-inī rwa ihiga,
 na mūthīire wa marikabu īrī iria-inī gatagatī,
 na mūthīire wa mūdū makīendana na mūirītu.

²⁰ “Ūyū nīguo mūthīire wa mūdū-wa-nja mūtharia:
 Arīaga na akehuura mīromo,

akoiga atirĩ, ‘Ndirĩ ūndũ mũũru njĩkĩte.’

- 21 “Kũrĩ maũndũ matatũ matũmaga thĩ ĩthingithe,
o na nĩ mana ĩtangĩĩtiria;
22 namo nĩ ndungata ĩtuĩkĩte mũthamaki,
na mũndũ mũkĩgu ahũũnĩte irio,
23 na mũndũ-wa-nja ũtangĩendeka ahikĩte,
na ndungata ya mũĩritu ĩtuĩkĩte mĩtumia wa mũthuuri wa mũmĩathi.
- 24 “Nĩ kũrĩ nyamũ inya nini gũkũ thĩ,
no nĩ njũgĩ mũno:
25 Thigiriri-rĩ, nĩ ciũmbe itarĩ hinya,
no nĩciĩgagĩra mũthiithũ wa irio hĩndĩ ya riũa;
26 ikami nĩ ciũmbe itarĩ ũhoti,
no nĩciĩthondekagĩra ciikaro ciacio ndwaro-inĩ cia mahiga,*
27 ngigĩ itirĩ mũthamaki wacio,
no nĩitwaranaga hamwe irĩ mbūtũ;
28 njagathi no inyitwo na rũhĩ,
no ĩtũuraga thĩinĩ wa nyũmba cia athamaki.
- 29 “Kũrĩ indo ithatũ irĩ mũkinyũkĩrie mũgaacĩru,
o na nĩ inya ngaacĩru rĩrĩa igũthiĩ:
30 nĩ mũrũũthi, arĩ guo ũrĩ hinya mũno gatagatĩ ka nyamũ iria ingĩ ciothe,
na ndũngieherera nyamũ ĩrikũ kana ĩrikũ njĩra;
31 nĩ njamba ya ngũkũ ĩrĩa ĩkinyũkagia na nguthĩ, na thenge,
na mũthamaki mũthiũrũkĩrie nĩ mbūtũ ciake cia ita.
- 32 “Angĩkorwo nĩwĩtuĩte mũndũ mũkĩgu, na ũgetũũgĩra,
kana ũkorwo nĩũthugundĩte gwĩka ũũru-rĩ,
humbĩra kanua gaku na rũhĩ!
33 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa iria rĩthũcagwo, rĩkoima thiagĩ,
na o ta ũrĩa ĩniũrũ rĩthioragwo rĩkoira thakame-rĩ,
ũguo noguo gũthogotha marakara kũrehaga ngũ.”

31

Mĩario ya Mũthamaki Lemueli

- 1 ĩno nĩyo mĩario ya Mũthamaki Lemueli: nĩ ndũmĩrĩri nditũ ĩrĩa aarutirwo nĩ nyina:
2 “Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wakwa, ngũkwĩra atĩa, o wee mwana wa nda yakwa,
ngũkwĩra atĩa o wee mwana wa mũhĩtwa yakwa,
3 atĩrĩ, ndũkanaitange hinya waku na andũ-a-nja,
kana ũhe ũhoti waku acio manangaga athamaki.*
- 4 “Atĩrĩrĩ, wee Lemueli, athamaki matiangĩrĩrwo nĩkũnyua ndibei,
ti mĩtugo wa athamaki kũnyua ndibei,
anene matiangĩrĩrwo nĩ kwĩrĩrĩa njoohi,
5 nĩgeetha matikanyue mariganĩrwo nĩ ũrĩa watho uugaga,
nao magithie arĩa othe ahinyĩrĩrie kĩhooito kĩa.
6 Heaga arĩa marathira njoohi,
na ndibei kũrĩ arĩa marĩ na ruo rũnene rwa ngoro;
7 reke manyue mariganĩrwo nĩ ũthĩĩni wao,
na matige gũcooka kũrĩrikana kĩa kĩa.
- 8 “Arĩrĩria arĩa matangĩhota kwĩyarĩrĩria,
warĩrĩrie kĩhooito kĩa arĩa othe anyamaarĩku.
9 Maarĩrĩrie, na ũmatuĩre ciira na kĩhooito;

* 30:26 Ikami nĩ mũthemba wa mbũkũ ciikaraga marima-inĩ ma ĩrĩa irĩ ikundi.
andũ-a-nja aingĩ mũno arĩa rĩmwe na rĩmwe monũhaga athamaki.

* 31:3 Nyũmba ya ũthamaki nĩyakoragwo na

rūrira kīhotoo kīa arīa athīni na arīa abatari.”

Ciugo cia Kūrigīrīria: Mūtumia ūrīa Ngatha

¹⁰ Mūtumia ngatha-rī, angīoneka kū?

Nīgūkorwo thogora wake nīūkīrite mūno ūrīa wa ruru iria ndune.

¹¹ Mūthuuri wake nīamwīhokete biū,
na ndarī kindū kīa bata angīaga.

¹² Mūtumia ūcio, matukū mothe ma muoyo wake,
no maūndū mega ekaga mūthuuriwe,
na ndangīmwiika ūūru.

¹³ Ethaga guoya wa ng’ondū na ndigi cia ūguta,
agacirutīra wīra na kīyo, na moko make.

¹⁴ Ahaana ta marikabu cia wonjoria,
tondū athūgūrāga irio ciake kuuma kūraya.

¹⁵ Okīraga rūciinī kūrī o na nduma;
akahe andū a nyūmba yake irio,
na akagaīra ndungata ciake cia airītu mawīra mao.

¹⁶ Ecūūranāgia ūhorō wa mūgūnda mūna, akaūgūra;
kuumana na ūthūkūmi wake, ahaandaga mūgūnda wa mīthabibū.

¹⁷ Ehotoragīra wīra wake erutanīirie;
moko make marī hinya wa kwīrutīra wīra.

¹⁸ Nīatigagīrīra atī wonjoria wake nīūrī na uumithio,
naguo tawa wake ūraaraga ūgīakana.

¹⁹ Anyiitaga mūtī wa kuogotha ndigi na guoko,
nakio gīcūni kīa ndigi agakīnyiitīrīra na ciara ciake.

²⁰ Nīataanahagīra andū arīa athīni,
nao arīa abatari akamatambūrūkīria moko make.

²¹ Rīrīa tharunji yagūa-rī, we ndamakaga atī nīgūthūinia andū a nyūmba yake;
nīgūkorwo othe nīahumbe nguo cia rangi mūtune.

²² Nīatumaga indo cia kwara ūrīrī wake;
nake ehumbaga nguo cia gatani irīa njega, na cia rangi wa ndathi.[†]

²³ Mūthuuri wake nīaheagwo gītīo kīhingo-inī gīa itūūra inene,
harīa aikaraga marī na athuuri a būrūri.[‡]

²⁴ Mūtumia ūcio nīatumaga nguo cia gatani agaciendia,
na agatwaragīra onjoria mīcibi.

²⁵ Hinya na ūtīku nīcio nguo iria ehumbaga;
nīakenaga ategwītīgīra matukū marīa magooka.

²⁶ Aaragīa ciugo cia ūūgī,
naruo rūrīmī rwake rūrutanaga maūndū ma ūtugi.

²⁷ Nīarūmbūyāgia maūndū ma nyūmba yake,
na ndarīaga irio atanogeire.

²⁸ Ciana ciake ciarahūkaga, cikoiga arorathimwo;
o nake mūthuuri wake nīamūgaathagīrīria, akamwīra atīrī:

²⁹ “Andū-a-nja aingī manatuika ngatha,
no wee nīūmakīrite othe.”

³⁰ Ngoga nī cia kūheenanā, naguo ūthaka nī wa tūhū;
no mūtumia ūrīa mwītīgīri Jehova nī wa kūgaathīrīrio.

³¹ Mūrīhei mūcaara wa wīra ūrīa arutīte,
naguo wīra wake ūrekwo ūmūgaathīrīrie kīhingo-inī gīa itūūra rīrīa inene.

[†] 31:22 Gītambaya kīa rangi wa ndathi kīarī kīa goro mūno, na kīarī kīonereria kīa ūnene.
athuuri a itūūra maacemanāgia.

[‡] 31:23 Kīhingo-inī kīa itūūra nīho

KOHELETHU

Maündũ Mothe nĩ ma Tũhũ

¹ Ici nicio ciugo cia Mũrutani, mũrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki kũu Jerusalemu:

² “Maündũ mothe nĩ ma tũhũ! Ī nĩ ma tũhũ!”

Ūguo nĩguo Mũrutani ekuuga.

“Ti-itherũ nĩ ma tũhũ mũtheri!

Maündũ mothe nĩ ma tũhũ.”

³ Mündũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ onaga harĩ wĩra
ũrĩa wothe arutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa?

⁴ Rũciaro rũmwe rwathira-rĩ, nĩ rũngĩ rũukaga,
no rĩrĩ, thĩ itũũraga o ho nginya tene na tene.

⁵ Riũa rĩrathaga na rĩgathũa,
ningĩ rĩgacooka na ihenya kũrĩa rĩrathagĩra.

⁶ Rũhuho rũhurutanaga rwerekeire mwena wa gũthini,
na rũgacooka rũkeerekera mwena wa gathigathini;
rũthiiaga o rũgĩthiũrũkaga rũtegũtigithĩria,
o rũgĩcookaga njĩra-inĩ yaruo.

⁷ Njũũ ciothe ciĩtagĩrĩa iria-inĩ,
no rĩrĩ, iria rĩtirĩ hĩndĩ rĩiyũraga.

O kũu njũũ ciumaga,
nokuo icookaga.

⁸ Maündũ mothe marehanagĩra mĩnoga
ĩrĩa itangĩgweteka.

Riitho rĩtirĩ hĩndĩ rĩiganagia kuona,
o na kana gũtũ gũkaigania kũigua.

⁹ Maündũ marĩa maanakorwo kuo no mo macookaga gũkorwo kuo rĩngĩ,
naguo ūndũ ũrĩa waneekwo noguo ūcookaga ūgeekwo rĩngĩ;
gũtirĩ ūndũ ũtarĩ woneka gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁰ Hihi nĩ harĩ ūndũ mündũ angiuga atĩrĩ:
“Ta rora! Ūyũ nĩ ūndũ ũtarĩ wonekana?”

Ūndũ ūcio warĩ kuo hĩndĩ ndaaya hĩtũku;
warĩ kuo tũtarĩ twaciarwo.

¹¹ Andũ arĩa maarĩ kuo tene matiririkanagwo,
na o na arĩa matarĩ maraciarwo
matikaaririkanwo
nĩ arĩa magaaciarwo thuutha wao.

Ūũgĩ no wa Tũhũ

¹² Nĩ Mũrutani-rĩ, ndaarĩ mũthamaki wathamakagĩra Isiraeli kũu Jerusalemu. ¹³ Nĩnderutĩre na
kiyo kwĩruta, na gũtũria na ūũgĩ maündũ mothe marĩa mekagwo gũkũ thĩ. Kaĩ Ngai nĩakuuithĩtie
andũ mũrigo mũritũ-ĩ! ¹⁴ Nĩndĩoneire maündũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa; maündũ
mothe no ma tũhũ, na ūguo no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁵ Kĩndũ kĩa kĩgomu gĩtingĩrũngĩka;
nakĩo kĩa gĩtarĩ ho gĩtingĩtarwo.

¹⁶ Na nĩ ngĩciiria, ngiuga na ngoro yakwa atĩrĩ, “Ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na ūũgĩ mũingĩ gũkĩra andũ
arĩa othe manaathana Jerusalemu mbere yakwa; nĩmenyete maündũ maingĩ makonĩ ūũgĩ na ūmenyo.”

¹⁷ Ningĩ nĩnderutire na ngoro yakwa kũmenya ūhoru wa ūũgĩ, o na kũmenya ūhoru wa ūgũrũki na wa
ũrimũ, no ngĩmenya atĩ ūhoru ūcio, o naguo, no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁸ Nĩgũkorwo o ũrĩa ūũgĩ waingĩha, noguo ihooru rĩingĩhĩte;
na ũrĩa ūmenyo waingĩha, noguo kĩa kĩa kiingĩhĩte.

¹ Ndeirire na ngoro yakwa atiri, “Atiriri, ũka riũ, nĩngũkũgeria na ikeno nĩgeetha nyone nĩ ũndũ ũrikũ mwega.” No riri, o naguo ũndũ ũcio warĩ o wa tũhũ. ² Ningĩ ngiuga atiri, “Mitheko o nayo nĩ ũrimũ. Naguo ũhoro wa gwĩkenia-rĩ, ngĩyũria nĩ wa bata ũrikũ?” ³ Ndaageririe ũria ingĩkenia mwĩrĩ wakwa na ndibei, o ndongoretio nĩ ngoro yakwa na ũũgĩ, ngĩhĩmbĩria ũkĩgu, ngĩenda kũmenya nĩ ũndũ ũrikũ andũ maagĩrĩrwo nĩ gwĩka gũkũ thĩ matukũ-inĩ o macio manini ma muoyo wao.

⁴ Nĩndarutire mawĩra manene: Ngĩyakĩra nyũmba, na ngĩhaandĩra mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ Nĩndathondekire mĩgũnda na kũndũ gwa kũhurũkwo, na ngĩhaanda mĩtĩ ya mĩthemba yothe ya matunda kuo. ⁶ Ngĩcoka ngĩhingĩrĩria tũria twa maaĩ twa kuunithagĩria maaĩ kũria mĩtĩ iyo yakũragĩra. ⁷ Ningĩ ngĩgũra ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, na nĩ ndaarĩ na ngombo ingĩ irĩa ciaciariĩrwo gwakwa mũciĩ. O na nĩ ndaarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng’ombe gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. ⁸ Nĩndacookanĩrĩrie betha na thahabu, na indo cia bata irĩa cia athamaki o na cia mabũrĩri. Ningĩ ngĩgĩa na aini a arũme na a andũ-a-nja, o na thuriya nyingĩ mũno: maũndũ marĩa makenagia ngoro ya mũndũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩneneha na ngĩtonga mũno gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. Thĩini wa maũndũ macio mothe-rĩ, ũũgĩ wakwa ndaarĩ o naguo.

¹⁰ Naguo ũndũ o wotho ũria maithe makwa meriragĩria ndierigagĩrĩa kũwĩka;
o na ningĩ ngoro yakwa ndiamĩrigĩrĩrie gĩkeno o na kĩrikũ.

Nĩgũkorwo ngoro yakwa nĩyakenagĩra mawĩra makwa mothe,
naguo ũndũ ũcio nĩguo warĩ irĩhi rĩa wĩra wakwa wotho.

¹¹ No rĩria ndaarĩrie mawĩra marĩa mothe ndaarutĩte na moko makwa,
o na ũria ndetungumanĩtie ngĩmaruta,
ngĩona atĩ maũndũ mothe nĩ ma tũhũ, no ta gũteng’eria rũhuho;
gũtĩrĩ kindũ mũndũ angĩgũna nakĩo gũkũ thĩ.

Ūũgĩ na Ūkĩgu no cia Tũhũ

¹² Ningĩ ngĩcoka ngĩhũgũra nĩguo ndĩcũũranie ũhoro wa ũũgĩ,
o na wa ũgũrũkĩ, na wa ũkĩgu.

Atiriri, nĩ atĩa ũngĩ mũthamaki ũria ũcookagio ithenya rĩa ũria ũngĩ
angĩka ũteekĩtwo?

¹³ Hĩndĩ iyo ngĩkĩona atĩ ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra ũkĩgu,
o ta ũria ũtheri ũrĩ mwega gũkĩra nduma.

¹⁴ Mũndũ ũria mũũgĩ nĩonaga kũria arathĩi,
no mũndũ mũkĩgu athiagĩra nduma-inĩ;

no ngĩcoka ngĩmenya
atĩ o eerĩ makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe.

¹⁵ Hĩndĩ iyo ngĩkiuga na ngoro yakwa atirĩ,
“Ūndũ ũria ũkoraga mũndũ mũkĩgu o na niĩ no ũkaangora.

Ūũgĩ wakwa-rĩ, ũkĩng’ũnĩte na kĩ?”

Ngĩkiuga atirĩ na ngoro yakwa,

“Ūndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.”

¹⁶ Nĩgũkorwo mũndũ ũria mũũgĩ, o ta mũndũ ũria mũkĩgu, ndagatũura aririkanagwo;
nĩgũkorwo matukũ-inĩ marĩa magooka o eerĩ nĩmakariganĩra.

Hĩ, mũndũ ũria mũũgĩ akuuaga o ta mũndũ ũria mũkĩgu!

Mĩnoga no ya Tũhũ

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthũura gũtũura muoyo, tondũ wĩra ũria ũrutagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa warĩ wa kũnjiguithia kĩa. Wotho warĩ wa tũhũ, o ta gũteng’eria rũhuho. ¹⁸ Ngĩgĩthũura maũndũ mothe marĩa ndenogeetie namo gũkũ thĩ kwaraga riũa, tondũ no ngĩnya ngaamatigĩra ũria ũgooka thuutha wakwa. ¹⁹ Ningĩ nũũ ũũĩ kana ũcio ũgooka ithenya riakwa agaakorwo arĩ mũndũ mũũgĩ kana arĩ mũndũ mũkĩgu? No riri, nĩwe ũkaarũgamĩrĩra wĩra ũria ndaanetungumania naguo ngĩtũmagĩra ũũgĩ wakwa gũkũ thĩ kwaraga riũa. Ūndũ ũcio o naguo no wa tũhũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa ikĩambĩrĩria kũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa wĩra wakwa wotho wa mĩnoga ũria ndaarutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa. ²¹ Tondũ mũndũ no arute wĩra wake na ũũgĩ, na ũmenyo, na kũhĩgĩra maũndũ, no riri, no ngĩnya acooke atige kĩria gĩothe agĩta nakĩo kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakinogeire. Ūndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ, na nĩ mũtino mũnene. ²² Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrikũ oonaga harĩ wĩra ũria wotho arutaga, na mĩnoga, na gwĩtungumania kũria anetungumania nakuo gũkũ thĩ kwaraga riũa? ²³ Nĩgũkorwo matukũ make mothe, wĩra wake nĩ wa ruo na kĩa; o na ũtukũ, meciiria make matihurũkaga. Ūndũ ũcio o naguo no wa tũhũ.

²⁴ Mündü-rī, ndarī ündü üngī mwega angīka ükīrite kūrīa na kūnyua, na gūkenera wīra wake. Ündü üyū o nague ngiona atī uumite guoko-inī kwa Ngai, ²⁵ nī ündü-rī, nüü üngihota kūrīa kana gūkena Ngai atarī ho? ²⁶ Ngai aheaga mündü üria ümūkenagia maündü ma üügī, na ümenyo, na gūkeno, no mündü üria mwīhia akamūhe wīra wa gūcookanīrīria na kwiigīra ütonga, nīguo acooke aünenganīre kūrī mündü üria ümūkenagia. Ündü ücio o nague no wa tūhū, o ta güteng'eria rūhuho.

3

O Ündü na Ihinda Riaguo

¹ Atīrīrī, o ündü nī üri ihinda riaguo,
na o ündü o wothē wīkagwo gūkū thī nī üri mahinda maguo:

² kūrī hīndī ya gūciarwo na hīndī ya gūkua,
hīndī ya kūhaanda na hīndī ya kūmunya kīrīa kīhaande,
³ hīndī ya kūūraga na hīndī ya kūhonia,
hīndī ya gūtharia na hīndī ya gwaka,
⁴ hīndī ya kūrīra na hīndī ya gūtheka,
hīndī ya gūcakaya na hīndī ya kūina,
⁵ hīndī ya kūhurunja mahiga na hīndī ya kūmacookanīrīria,
hīndī ya kūhimbīria na hīndī ya kwaga kūhimbīria,
⁶ hīndī ya gūcaria na hīndī ya kūūrīrwo nī indo,
hīndī ya kūiga, na hīndī ya gūte,
⁷ hīndī ya gūtembūra na hīndī ya gūtuma,
hīndī ya gūkira na hīndī ya kwaria,
⁸ hīndī ya kwenda na hīndī ya gūthūra,
hīndī ya mbaara na hīndī ya thayū.

⁹ Mūruti wa wīra-rī, nī uumithio ürikū oonaga harī gwitungumania gwake? ¹⁰ Nīnyonete mathīina marīa Ngai aheete andū nīguo mathīmīkage nī mo. ¹¹ Ngai oombire kindū o gīothe kīrī gīthaka hīndī yakīo. Nīngī nīekīrite ühoro wa tene na tene ngoro-inī cia andū; no andū matingīhota kūmenya wīra üria Ngai arutite kuuma kīambīrīria nginya kīrīkīrīro. ¹² Nīnjūū atī gūtīrī ündü üngī mwega andū mangīka ükīrite gūkena na wīka maündü mega rīria rīothe megūtūura muoyo. ¹³ O na nīngī ngamenya atī mündü o wothē angīria na anyue, na akenere gwitungumania gwake, kīu nī kīheo kuuma kūrī Ngai. ¹⁴ Nīnjūū atī ündü üria wothē Ngai ekaga nī wagūtūura nginya tene; ndūngīongerereka kana ünyihanyīhe. Ngai awīkaga nīgeetha andū mamwītīgagīre.

¹⁵ Üria gūtariī rīu noguo gwatariī tene,
na üria gūgaatuika thuutha-inī noguo gwatariī mbere iyo;
nake Ngai acaragia atī ündü üria wahītūkire ücooke o ro ho.

¹⁶ O na nīngī ngiona ündü üngī gūkū thī kwaraga riūa:
Handū harīa haatuagīrwo ciira-rī, waganu warī ho,
na ho handū harīa ha kīhoo-to-rī, waganu warī ho.

¹⁷ Ngīra atīrī na ngoro yakwa,
“Ngai nīwe ūgaaciirithia
andū arīa athingu na arīa aaganu,
tondū nīgūgakorwo ihinda rīa o ündü o wothē wīkagwo gūkū thī,
o na ihinda rīa wīra o wothē.”

¹⁸ Nīngī ngīciirīa atīrī, “Ha ühoro wa andū-rī, Ngai amageragia nīgeetha mone atī mahaana o ta nyamū. ¹⁹ Maündü marīa makoraga mündü no mo makoraga nyamū; mündü na nyamū makoragwo nī ündü o ro ümwe: O ta üria mündü akuuaga, noguo nyamū ikuaga. Mīhūmū ya mündü na nyamū no imwe; mündü ndarī handū akīrite nyamū. Ündü o wothē nī wa tūhū. ²⁰ Mündü na nyamū mathīiaga o kūdū kūmwe; othe moimīte tīrī-inī, na othe macookaga o tīrī-inī. ²¹ Nūü üüfī kana hīhi roho wa mündü wambataga na igūrū, nague roho wa nyamū ūgaikūrūka na thī?”

²² Nī ündü ücio ngiona atī hatīrī ündü mwega harī mündü ükīrite gūkenera wīra wake, tondū rīu nīrīo igai rīake. Nī ündü-rī, nüü üngīmūcookia rīngī nīguo one üria gūgeekīka thuutha wake?

4

Kūhinyīrīrio, Kwīnogia, na Kwaga Arata

¹ Nīngī nīndarorire na ngiona kūhinyanīrīria kūrīa gwathīiaga na mbere gūkū thī kwaraga riūa:
Ngīona maithori ma arīa ahinyīrīrie,

na matirī na mündū wa kūmahooreria;
arīa maamahinyagīrīria nīo maarī na ūhoti,
no acio maahinyagīrīrio matiarī na mündū wa kūmahooreria.

² Tondū ūcio ngiuga atī andū arīa akuū,
o acio marikītie gūkua,
nīmakenaga gūkīra arīa marī muoyo,
o acio marī muoyo o na rīu.

³ No rīrī, mündū ūrīa mwega gūkīra acio eerī
nī ūrīa ūtarī mūciare,
o ūcio ūtoneete ūūru
ūrīa wīkagwo gūkū thī kwaraga rīūa.

⁴ Ningī ngīona atī wīra wothē na maūndū marīa mündū agīāga namo moimanaga na mündū kūiguīra
mündū wa itūūra rīake ūiru. Ūndū ūcio o nague no wa tūhū, o ta gūteng'eria rūhuho.

⁵ Mündū mūkīgu enyiitanagīria moko,
akeyananga we mwene.

⁶ Nī kaba mündū akorwo na kīndū kīnini na akorwo na ūhooreri,
gūkīra gwītungumania agīe na indo nyingī,
na gūteng'eria rūhuho.

⁷ Ningī ngīona ūndū wa tūhū gūkū thī kwaraga rīūa:

⁸ Kwarī na mündū watūūruga arī wiki;
ndaarī na mūriū kana mūrū wa nyina.

No rīrī, aatūūruga etungumanagia,
no maitho make matiaiganagwo nī ūtonga.
Eyūririe atīrī, “Nūū ūratūma ndītungumanie ūū, na noge,
na nī kī kīratūma ndīiime ikeno?”

Ūndū ūcio o nague nī wa tūhū,
no wīra wa gūthīnīka!

⁹ Nī kaba andū eerī gūkīra ūmwe,
tondū nīmoonaga uumithio mwega wa wīra wao:

¹⁰ Ūmwe angīgūa thī-rī,
mūratawe no amuo.

No rīrī, mündū angīgūa thī na ndarī na wa kūmuoya-rī,
kaī ūcio nī wa kūiguīrwo tha-ī!

¹¹ Ningī-rī, andū eerī mangīkoma hamwe nīmaiguithanagia ūrugarī.
No rīrī, mündū angīhota kūigua ūrugarī atīa arī o wiki?

¹² Mündū ūmwe no akīrio hinya,
no andū eerī no mahote kwīgītīra.

Mūhīndo mūrume na ndigi ithatū ndūngītūika narua.

Ūthii wa-na-Mbere no wa Tūhū

¹³ Nī kaba mündū mwīthī mūthīini no nī mūūgī, gūkīra mūthamaki mūkūrū no nī mūkīgu, ūrīa
ūtangītarīka. ¹⁴ Mündū mwīthī ūcio no akorwo oimīte njeera agatuu mūthamaki, kana akorwo
aaciariwo arī mūthīini o kūu ūthamaki-inī wake. ¹⁵ Ngīkīona atī andū arīa othe matūūruga na
magathiagīra gūkū thī kwaraga rīūa maarūmīrīre mwanake ūcio mūthīini, o ūcio wacookire ithenya
rīa mūthamaki. ¹⁶ Andū arīa othe maathagwo nīwe matingītarīka. No rīrī, andū arīa mookire thuutha
wake matiakenirio nī ūcio wacookire ithenya rīa mūthamaki. Ūndū ūyū o nague nī wa tūhū, o ta
gūteng'eria rūhuho.

5

Ikaraga Wītīgīrīte Ngai

¹ Atīrīrī, ceemaga ūgītoonya nyūmba ya Ngai. Gūkuhīrīria na kūigua ndeto ciake nī kwegu gūkīra
igongona rīria rīrutagwo nī andū arīa akīgu, tondū matimenyaga nī ūūru mareeka.

² Tiga kūhiūha kwaria ūtambīte gwīciiria,
ndūgetīkīrie ngoro yaku īhiūhe kwaria ūndū mbere ya Ngai.

Ngai arī igūrū,
nawe ūrī gūkū thī,
nī ūndū ūcio nyīlhagia ciugo ciaku.

³ O ta ūrīa mīhang'o mīingī itūmaga mündū aroote-rī,

ũguo no taguo mündũ mukĩgu aingĩhagia mĩario.

⁴ Hĩndĩ irĩa wehĩta mwĩhitwa harĩ Ngai, ndũkanahũthĩrĩrie kũũhingia. Nĩ ũndũ we ndakenagio nĩ andũ akĩgu; hingagia mwĩhitwa waku. ⁵ Nĩ kaba kwaga kwĩhĩta, gũkĩra kwĩhĩta na kwaga kũhingia mwĩhitwa. ⁶ Ndũkareke kanua gaku gatũme wĩhie. Ndũkanoigĩre mbere ya mūtũmwo wa hekarũ atĩrĩ, “Mwĩhitwa wakwa ndehĩtire na mahĩta.” Nĩ kũ kĩngĩtũma ũrakarie Ngai na uuge waku, nake athũkie wĩra wa moko maku? ⁷ Irooto nyingĩ na ciugo nyingĩ nĩ cia tũhũ. Nĩ ũndũ ũcio ikaraga wĩtigĩrite Ngai.

Ūtonga no wa Tũhũ

⁸ Ūngikooka mũthĩnĩ akĩhinyĩrĩrio, na akaagithio ciira wa ma na kĩhooito bũrũri-inĩ, ndũkanamakio nĩ maũndũ macio; nĩgũkorwo mũnene ũmwe aroragwo nĩ mũnene ũngĩ, na igũrũ wa acio eerĩ nĩ harĩ angĩ anene kũmakĩra. ⁹ Uumithio wa bũrũri nĩ wa andũ othe; o na mũthamaki we mwene oonaga uumithio kuuma mĩgũnda-inĩ.

¹⁰ Mündũ ũrĩa wothē wendeete mbeeca ndarĩ hĩndĩ aciiganagia; nake ũrĩa wothē wendeete ũtonga ndaiganagwo nĩ kĩrĩa oonaga. Ūndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.

¹¹ O ũrĩa indo ikĩragĩrĩria kuongerereka, noguo arĩa macĩrĩaga mongererekaga. Mwene cio agunĩkaga nakĩ, tiga o gũciĩrorera na maitho?

¹² Toro wa mündũ ũrĩa ũrutaga wĩra nĩ mwega, o na angĩrĩa irio nini kana nyingĩ, no ũngĩ wa indo cia gĩtonga ndũrekaga kĩone toro.

¹³ Nĩnyonete ũndũ mũũru na wa kĩaha gũkũ thĩ kwaraga riũa: ũtonga ũrĩa mündũ eigagĩra ũkaya kũmũthũkia we mwene,

¹⁴ kana ũtonga ũrĩa ũthiraga na njĩra ya mūtino, atĩ angĩgaaciara kahĩ, gatĩrĩ kindũ kangĩgaya.

¹⁵ Mündũ oimaga nda ya nyina arĩ njaga, na o ũguo okaga, noguo athiia. Ndarĩ kindũ o nakĩ kiumanĩte na wĩra wake agaakuua na moko make.

¹⁶ Ūndũ ũyũ o naguo nĩ mũũru, na wa kĩaha: Atĩ o ũrĩa mündũ okaga, noguo athiia, nake-rĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ egunaga naguo, kuona atĩ enogagĩria o rũhuho?

¹⁷ Matukũ-inĩ make mothe arĩagĩra nduma-inĩ, arĩ na gũtangĩka kũnene, na kũhinyĩrĩrika, o na marakara.

¹⁸ Ngĩcooka ngĩmenya atĩ nĩ wega na nĩ kwagĩrĩire mündũ arĩage na anyuuage, na akenagĩre gwĩtungumania gwake arĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa matukũ-inĩ manini ma gũtũũra muoyo marĩa aheetwo nĩ Ngai, tondũ riu nĩrĩo igai riake. ¹⁹ Na ningĩ-rĩ, mündũ o wothē angĩheo ũtonga na indo nĩ Ngai, na amũhotithie gũcikenera, nake aamũkĩre igai riake na akenio nĩ wĩra wake-rĩ, kũ nĩ kĩheo aheetwo nĩ Ngai. ²⁰ Ti kaingĩ mündũ ũcio ataranagia ũhoro wa matukũ ma muoyo wake, tondũ Ngai nĩamũikaragia arĩ na gĩkeno ngoro-inĩ.

6

¹ Na rĩrĩ, nĩnyonete ũndũ ũngĩ mũũru gũkũ thĩ kwaraga riũa, naguo nĩrĩtũhagĩra andũ mũno: ² Naguo nĩ atĩ Ngai aheaga mündũ ũtonga, na indo, o na gĩtĩio, agakoragwo na kindũ o kĩrĩa gĩothe ngoro yake ینگیریریا, no rĩrĩ, Ngai akaaga kũmũhotithia gũcikenera, no mündũ ũngĩ mũgeni niwe ũcikenagĩra handũ hake. Ūndũ ũyũ nĩ wa tũhũ, na nĩ ũndũ mũũru na wa kĩaha.

³ Mündũ no agĩe ciana igana rĩmwe na atũũre mĩaka mĩingĩ; no rĩrĩ, o na angĩtũũra ihinda iriia atĩa, angĩkorwo ndangikenera ũgaacĩru wake na aage gũthikwo wega-rĩ, nguuga atĩrĩ, mündũ ũcio akĩrĩtwo nĩ kĩhuno. ⁴ Kĩhuno kũ gũkaga kĩrĩ tũhũ, na gĩgathĩ nduma-inĩ, na rĩtwa rĩakĩo rĩkahumbĩrwo nĩ nduma o ro iyo. ⁵ O na gũtũka gĩtionire riũa kana gĩkĩmenya ũndũ o na ũrĩkũ-rĩ, nĩkĩgiaga na ũhurũko gũkĩra mündũ ũcio: ⁶ Ī, ti-itherũ o na angĩtũũra mĩaka ngiri imwe maita meerĩ, na aage gũkenera ũgaacĩru wake. Gĩthĩ othe matigĩthiia o handũ hamwe?

⁷ Mündü arutaga wira wothe na kiyo nigu aiyurie kanua gake,
no gutiri hinda ngoro yake uganagia.
⁸ Mündü müügi-ri,
akirite mündü mukigu na ki?
Nake mündü muthini uria umenyete guikarania na andu aria ang-ri,
egunaga na ki?
⁹ Ni kaba kiria maitho marona,
gukira kwangangio ni meririria.
Undu uyü o nago ni wa tühü,
o ta guteng'eria ruhuho.

¹⁰ Kindu githe kianakorwo kuo kiaheirwo riitwa,
nake mündü niamenyekete uria atarii;
gutiri mündü ungihota gukarania
na uria uri hinya kumukira.
¹¹ O uria ciugo iraingiha,
nogu itukaga cia tühü,
nago undu ucio unaga mündü na ki?
¹² Ni undu-ri, nuu ungimenya maundu maria magiriire mündü muturiire-ini wake, matuku mothe
ma muoyo wake manini na ma tühü maria aninaga magathira o ta kiiruru? Nuü ungimwira uria
gukaahana guku thi kwaraga riua aarikia kwehera?

7

Üügi

¹ Ni kaba riitwa riega gukira maguta maria manungi wega,
na muthenya wa gukua gukira muthenya wa guciarwo.
² Ni kaba guthii nyumba iri na macakaya
gukira guthii nyumba iri na ndia,
nigukorwo gikuu nikio muthia wa andu othe;
nao andu aria mari muoyo nimakiige undu ucio ngoro-ini ciao.
³ Ni kaba kieha gukira mitheko,
tondu gutuka githiithi nigutumaga ngoro yagire.
⁴ Ngoro cia andu aria oogi irumbuyagia nyumba iri na macakaya,
no ngoro cia andu aria akiigu irumbuyagia nyumba iri na ikeno.
⁵ Ni kaba kugua iruithia ria mündü uria müügi,
gukira guthikiriria rwimbo rwa andu aria akiigu.
⁶ O ta uria miigua ituratirikaga iri rungu rwa nyungü,*
no taguo mitheko ya andu aria akiigu itarii.
Undu uyü o nago no wa tühü.
⁷ Uhinyaniriria utumaga mündü müügi akiige,
nario ihaki rigathukia ngoro.
⁸ Ni kaba kirikiriro kia undu gukira kiambiriria kiaguo,
na gukiririria ni kwegu gukira mwitio.
⁹ Tigaga kuhuha kurakara na ngoro yaku,
ni undu marakaga maikaraga ngoro-ini cia andu aria akiigu.
¹⁰ Ndukoorie atiri, "Ni ki giatumaga matuku ma tene makorwo mari mega gukira maya?"
Nigukorwo ti üügi kuuria üguo.
¹¹ Üügi, o ta igai, ni mwea
na niuteithagia aria mari muoyo.
¹² Üügi ni mwigitio,
o ta uria mbeeca iri mwigitio,
no riri, wega wa umenyi maundu ni uyü:

* 7:6 Mwaki wa miigua o na waturatirika nduri urugari wa kugana hinda ya heho.

atī ūūgī nīūtūūragia ūrīa ūrī naguo muoyo.

¹³ Ta cūrania ūrīa Ngai ekite:

Kīrīa ogetie-rī,

nūū ūngīhota gūkīrūnga?

¹⁴ Hīndī ūrīa mahinda marī mega, kenaga;

no rīrī, rīrīa mahinda magūthūūkīra, ūrīrikanage atīrī:

Ngai nīwe ūtūmaga

maūndū macio meerī matwarane.

Nī ūndū ūcio mūdū ndarī ūndū angīmenya

wīgī mūtūūrīre wake wa thuutha-inī.

¹⁵ Mūtūūrīre-inī ūyū wakwa wa tūhū, nīnyonete maūndū maya meerī:

mūdū mūthingu no akue o na arī mūthingu,

nake mūdū mwaganu agatūūra muoyo ihinda iraaya o na arī mwaganu.

¹⁶ Tiga gūthinga makīria,

o na kana kūūhīga makīria:

ūkwenda kwīniina nīkī?

¹⁷ Tiga kwagana makīria,

kana gūkīga:

ūkwenda gūkua hīndī yaku itakinyīte nīkī?

¹⁸ Nī wega kūrūmia ūndū ūmwe,

na ndūkarekie ūcio ūngī.

Mūdū ūrīa mwītīgīrī-Ngai nīetheemaga maūndū macio meerī.

¹⁹ Ūūgī wīkīraga mūdū mūūgī hinya,

agakīra aathani ikūmi marī itūūra-inī inene.

²⁰ Gūtīrī mūdū mūthingu gūkū thī,

ūrīa wīkaga o wega mūtheri na ndehagia.

²¹ Ndūgathikagīrīre ūrīa wothē andū maraaria,

tondū wahota kūigua ndungata yaku īgīkūrūma:

²² nīgūkorwo ngoro-inī yaku nīūū

atī mahinda maingī wee mwene wanaruma andū arīa angī.

²³ Maūndū macio mothe ndamatuīrīre na ūūgī, ngiuga atīrī,

“Nīndūite itua rīa kūgīa na ūūgī.”

No rīrī, ūndū ūcio warī kūraya na nīi.

²⁴ O ūndū ūrīa wothē ūngītūika nīguo, ūūgī-rī,

nīūrai hīrīre mūno na nīmūhithe makīria:

nūū ūngīūmenya?

²⁵ Nī ūndū ūcio ngīhūdūra meciiria makwa harī ūmenyi,

na gūtūiria, na kūmaatha ūūgī, na mūtābarīre wa maūndū

na ndaūkīrwo nī ūkīgu wa waganu,

na ūgūrūki wa ūrīmū.

²⁶ Nīngī ngīona ūndū mūrūrū gūkīra gīkuū,

naguo nī mūdū-wa-nja ūrīa ūhaana ta mūtego,

o ūrīa ngoro yake ihaana mūtego wa kūgwatia,

namo moko make makahaana ta mīnyororo.

Mūdū ūrīa ūkenagia Ngai nīakehonokia harī mūdū-wa-nja ūcio,

no mūdū ūrīa mwīhia nīakagwatīo nīwe.

²⁷ Mūrutani ekuuga atīrī, “Ūndū ūyū nīguo menyete:

“Ngīrīngīthania ūndū ūmwe na ūrīa ūngī nīguo menyē mūtābarīre wa maūndū-rī,

²⁸ o ngīethaga ūguo

na ndione-rī:

Nīndonire mūdū mūrūme ūmwe mūrūngīrīru harī arūme ngiri,

no ndionire mūdū-wa-nja o na ūmwe mūrūngīrīru thīnī wao othe.

²⁹ Ūndū ūyū noguo nyonete:

Ngai oombire mūdū arī mūrūngīrīru,

no andũ nĩmecarĩirie maũndũ maingĩ ma wara.”

8

¹ Nũũ ũtariĩ ta mũndũ ũrĩa mũũgĩ?

Ningĩ nũũ ũngĩmenya gũtaũra maũndũ?

Ũũgĩ nĩguo ũtũmaga ũthiũ wa mũndũ ũkenge,
na ũgatũma gũthita gĩthiithi gwake kũgarũrũke.

Athikagĩra Mũthamaki

² Nguga atĩrĩ, athikagĩra rĩathani rĩa mũthamaki, nĩ ũndũ nĩwehĩtire ũrĩ mbere ya Ngai.*

³ Ndũkahiũhage kwehera harĩ mũthamaki. Ndũgekage ũndũ mũũru, nĩgũkorwo we ekaga ũndũ ũrĩa ũngĩmũkenia. ⁴ Na tondũ uuge wa mũthamaki ũrĩ hinya-rĩ, nũũ ũngĩhota kũmũũria kĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũreka?”

⁵ Mũndũ ũrĩa wotho wathikagĩra watho wake ndakoona ũũru,
nayo ngoro ya mũndũ mũũgĩ ikũũranaga gwathikĩra mũthamaki
ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, ningĩ na njĩra rĩa yagĩrĩire.

⁶ Nĩgũkorwo ũndũ o wotho nĩ ũrĩ ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire,
na njĩra rĩa yagĩrĩire ya kũwĩka,
o na gũtuĩka thĩĩna wa mũndũ nĩũmũritũhagĩra mũno.

⁷ Tondũ gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya maũndũ marĩa makaamũkora-rĩ,
nũũ ũngĩmwĩra maũndũ marĩa magooka?

⁸ Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gwatha rũhuho agirie rũhurutane;
ũguo noguo gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũgĩrĩrĩa mũthenya wake wa gũkua.
O ta ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũheagwo rũũtha hĩndĩ ya mbaara,
ũguo noguo waganu ũtangĩhonokia mũndũ ũrĩa ũwĩkaga.

⁹ Maũndũ macio mothe nĩndamoonire, o ndĩrutaniĩrie kũmenya ũhoru wa maũndũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa. Nĩ kũrĩ hĩndĩ mũndũ agĩĩaga na ũhoti wa gwathaga andũ arĩa angĩ, nake ageithũkia we mwene. ¹⁰ O na ningĩ ngĩona andũ arĩa aaganu magĩthikwo, o acio maathiiaga na makoima handũ-harĩa-haamũre, nao magakumagio kũu itũũra-inĩ inene kũrĩa meekagĩra maũndũ macio. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.

¹¹ Rĩrĩa gwĩka ũũru kwaga kũherithio narua-rĩ, ngoro cia andũ ikĩragĩrĩa gũthugunda gwĩka ũũru.

¹² O na mũndũ mwaganu angĩka maũndũ mooru maita igana na atũũre muoyo ihinda irayya-rĩ, nĩnjũũĩ na ma atĩ andũ arĩa metigĩrite Ngai nĩmakona maũndũ mega, o acio mahooyaga marĩ mbere ya Ngai.

¹³ No rĩrĩ, tondũ andũ arĩa aaganu matiĩtagĩra Ngai-rĩ, matikoona maũndũ mega, na matukũ mao matikaraiha ta kĩĩru.

¹⁴ Na nĩ kũrĩ ũndũ ũngĩ wa tũhũ wĩkĩkaga gũkũ thĩ: naguo nĩ atĩ andũ arĩa athingu nĩmakoragwo nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa aaganu, ningĩ atĩ andũ arĩa aaganu nĩmakoragwo nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa athingu. Ũndũ ũyũ o naguo, nguga atĩrĩ, no wa tũhũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngũgaathĩrĩa gĩkeno kĩa mĩtũũrĩire, tondũ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega wa mũndũ gũkũ thĩ kwaraga riũa gũkĩra kũria, na kũnyua, na gũkena. Nakĩo gĩkeno gĩtũũre kĩrũmanĩrĩire nake wĩra-inĩ wake matukũ mothe ma muoyo marĩa Ngai amũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁶ Rĩrĩa ndeerutaniĩrie kũmenya ũhoru wa ũũgĩ na kuona wĩra ũrĩa mũndũ arutaga gũkũ thĩ, tondũ nĩ kũrĩ mũndũ maitho make matoonaga toro mũthenya kana ũtukũ, ¹⁷ hĩndĩ iyo ngĩkĩona maũndũ marĩa mothe Ngai ekĩte. Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũmenya ũrĩa gũthiiaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa. O na mũndũ angĩtũũria na kĩyo gĩake gĩothe, ndangĩhota kũmenya gĩtũmĩ kĩa ũndũ ũcio. O na mũndũ mũũgĩ angĩtũua atĩ nĩoi, ndangĩhota gũtaũkĩrwo kũna nĩ ũndũ ũcio.

9

Gĩkuũ Gĩũkaga kũrĩ Andũ Othe

¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩcũũrania ũhoru wa maũndũ macio mothe na ngĩona atĩ andũ arĩa athingu na arĩa oogĩ, o hamwe na mawĩra mao, marĩ moko-inĩ ma Ngai, no rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya kana nĩ wendo, kana nĩ rũmena rĩmwetereire. ² Andũ othe marĩkagĩrĩa o ũndũ ũmwe: kĩrĩkĩrĩro kĩa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu, kĩa andũ arĩa ega na arĩa oorũ, kĩa andũ arĩa matethaahĩtie na arĩa methaahĩtie, na kĩa andũ arĩa marutaga magongona na arĩa matarutaga gĩothe no kĩmwe. O ta ũrĩa mũndũ mwega atariĩ,

* 8:2 Andũ nĩmehĩtaga marĩ mbere ya Ngai atĩ nĩmarĩkoragwo marĩ ehokeku.

ũguo noguo mündũ mwĩhia atariĩ;
o ta ũria aĩa mehitaga na mũhitwa matariĩ,
ũguo noguo aĩa metigagĩra kwĩhĩta na mũhĩtwa matariĩ.

³ Ũyũ nĩguo ũuru ũria ũkoragwo maũndũ-inĩ mothe marĩa mekĩkaga gũkũ thĩ kwaraga riũa: Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe. O na ningĩ ngoro cia andũ ciyũrite ũuru, na ũgũrũki ũkaagĩa ngoro-inĩ ciao rĩrĩa marĩ muoyo, na thuutha-inĩ magakua. ⁴ Mündũ ũria wothe ũrĩ gatagatĩ ka aĩa marĩ muoyo arĩ na kĩĩrĩgĩrĩro; na rĩrĩ, nĩ kaba ngui irĩ muoyo gũkĩra mũrũũthi mũkuũ!

⁵ Nĩ ũndũ andũ aĩa marĩ muoyo nĩmooĩ nĩmagakua,
no aĩa makuĩte matirĩ ũndũ mooĩ;
na matirĩ kĩheo kĩngĩ metereire,
o na matiririkanagwo, nĩmariganĩire.

⁶ Wendani wao, na rĩmena rwao,
o na ũuru wao nĩithirite biũ;
na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaacooka kũgĩa na handũ
maũndũ-inĩ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

⁷ Thĩ, ũrie irio ciaku ũkenete, na ũnyue ndibei yaku ũcanjamũkĩte ngoro, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩ nĩrĩo Ngai etĩkĩrite wĩra waku. ⁸ Wihumbage nguo cia rangi mwerũ hĩndĩ ciothe, na wĩhakage maguta mĩtwe hĩndĩ yothe. ⁹ Tũuranagiai na gĩkeno na mĩtumia ũcio waku wendeete, matukũ mothe ma muoyo ũyũ wa tũhũ marĩa Ngai akũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa, o matukũ macio maku mothe ma tũhũ. Nĩ ũndũ rĩrĩ nĩrĩo igai riaku mĩtũũrĩre-inĩ waku, o na gwiitungumania-inĩ gwaku ũrĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa. ¹⁰ ũndũ ũria wothe ũngĩona wa gwĩka na guoko gwaku-rĩ, wĩke na hinya waku wothe, tondũ mbĩrĩra-inĩ kũria ũrorete, gũtirĩ kũruta wĩra kana gwĩciiria, kana kũmenya maũndũ, o na kana ũũgĩ.

¹¹ Nĩyonete ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa:
Atĩ andũ aĩa marĩ ihenya tio mahootanaga ihenya-inĩ,
na aĩa marĩ hinya tio mahootanaga mbaara-inĩ,
o na aĩa oogĩ tio moonaga irio,
na aĩa mooĩ maũndũ mũno tio magĩaga na ũtonga,
o na kana andũ aĩa oogĩ makaheo gĩtĩo;
no rĩrĩ, ihinda na mweke nĩ cia andũ othe.

¹² O na ningĩ, gũtirĩ mündũ ũngĩmenya rĩrĩa mĩtino ũngĩmũkora:
Tondũ o ta ũria thamaki inyiitagwo na mĩtego mũuru,
o na ta ũria nyoni inyiitagwo na gĩkerenge,
ũguo noguo andũ manyiitagwo nĩ mahinda mooru
marĩa mamakinyagĩrĩra materĩgĩrĩre.

Ũũgĩ nĩ Mwega Gũkĩra Ũkũgu

¹³ Ningĩ ngĩona ũũgĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa ũria wamakirie mũno, watariĩ ũũ: ¹⁴ Hĩndĩ ĩmwe nĩ kwarĩ itũũra inini, na rĩarĩ na andũ o anini thĩĩnĩ warĩo. Na mũthamaki warĩ na hinya mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthĩũrũkĩrĩra, na agĩaka rũirigo rwa kũrĩrigĩciĩria, arĩũkĩrĩre. ¹⁵ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ gwatũũraga mündũ mũthĩĩni no aarĩ mũũgĩ, nake akĩhonokia itũũra rĩu na ũũgĩ wake. No rĩrĩ, gũtirĩ mündũ wacookire kũrĩrikana mündũ ũcio mũthĩĩni. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ, “Ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra hinya.” No ũũgĩ wa mündũ mũthĩĩni nĩũmenagwo, na ciugo ciake itithikagĩrĩrio.

¹⁷ Ciugo cia ũhooreri cia mündũ ũria mũũgĩ nĩciagĩrĩre ithikagĩrĩrio,
gũkĩra rĩanĩrĩra rĩa mündũ ũria wathaga irimũ.

¹⁸ Nĩ kaba ũũgĩ gũkĩra indo cia mbaara,
no rĩrĩ, mündũ mwĩhia ũmwe nĩathũkagia maũndũ maingĩ mega.

10

¹ O ta ũria ngĩ nguũ itũmaga maguta manungi wega magĩe na kĩheera kĩuru-rĩ,
noguo ũkũgu mũnini ũkomagĩrĩria ũũgĩ na gĩtĩo.

² Ngoro ya mündũ ũria mũũgĩ yerekagĩra mwena wa ũrĩo,
no ngoro ya mündũ mũkũgu ikeerekera mwena wa ũmotho.

³ O na rĩria egũthĩ na njĩra,
mündũ mũkũgu nĩoragwo nĩ meciiria make,

* 9:8 Ayahudi maakũngũyagĩra ciathĩ ciao na kwĩhumba nguo njerũ cua na kwĩhaka maguta mĩtwe.

- na akoonia mündü o wotho ūrĩa arĩ mūkĩgu.
- ⁴ Marakara ma mündü ūrĩa wathanaga mangĩarahũka igūrũ rĩaku,
ndũkoime harĩa ūrĩ;
ũhooreri no ūhoorerie mahĩtia manene.
- ⁵ Nĩ harĩ ūndũ mũuru nyonete gūkũ thĩ kwaraga riũa,
na nĩ ihĩtia rĩrĩa riumanaga na mwathi wa andũ:
- ⁶ Atĩ andũ arĩa akĩgu nĩmatũũgagĩrio mũno,
nao andũ arĩa itonga makanyiihio.
- ⁷ Nĩnyonete ngombo igĩthiĩ ihaicĩte mbarathi,
nao ariũ a athamaki magathiĩ na magūrũ ta ngombo.
- ⁸ Mündü ūrĩa wenjaga irima-rĩ, nĩwe ūkaarĩgũa;
nake ūrĩa ūtharagia rũthingo nĩkūrũmwo akaarũmwo nĩ nyoka.
- ⁹ Mündü ūrĩa wenjaga mahiga no agerwo ngero nĩmo;
nake ūrĩa watũraga ngũ no imũrehere ūgwati.
- ¹⁰ Ithanwa rĩngĩtuuha na rĩage kũnoorwo-rĩ,
mündü niatũmagĩra hinya mũingĩ,
no ūũgĩ wa wĩra ūrehaga ūhootani.
- ¹¹ Nyoka ĩngĩrũma mündü ĩtanathuuthĩrwo ĩhoorere-rĩ,
hatirĩ bata kũrĩ mũmĩthuuthĩri.
- ¹² Ciugo cia kanua ka mündü mũũgĩ nĩ cia ūtugi,
no mündü mūkĩgu aniinagwo nĩ mĩromo yake mwene.
- ¹³ Kĩambĩrĩria-inĩ ciugo ciake nĩ cia ūrimũ;
na kĩrĩkĩrĩro-inĩ nĩ cia ūgũrũki mũtheri:
- ¹⁴ nake mündü mūkĩgu no ciugo aingĩhagia.
- Gũtirĩ mündü ūũĩ ūrĩa gũkaahaana,
ningĩ nũũ ūngĩmwĩra ūhoru wa maündü marĩa mageekĩka thuutha wake?
- ¹⁵ Wĩra wa mündü mūkĩgu nĩmũnogagia;
we ndamenyaga njĩra ya gũthiĩ itũũra-inĩ.
- ¹⁶ Bũrũri ūrĩa mũthamaki wakuo aarĩ ndungata,
na anene akuo marokagĩra kũrĩa o rũciinĩ kaĩ ūrĩ na haaro-ĩ!
- ¹⁷ Kũrathimwo-rĩ, nĩwe bũrũri ūrĩa mũthamaki waku aaciarĩtuo arĩ mündü wa gũtũka,
na ūrĩa ariũ ake marĩaga irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire:
nĩgeetha magĩe na hinya, na makanyua, no ti geetha marĩo.
- ¹⁸ Mündü angĩkorwo arĩ kīgũũta, mĩitĩrĩro ya nyũmba yake nĩihocagĩrĩra;
namo moko make mangĩregera, nyũmba no yure.
- ¹⁹ Iruga rĩrugagwo nĩguo andũ makene,
nayo ndibei ĩkenagia muoyo,
no mbeeca nĩcio ihingagia maündũ mothe.
- ²⁰ Ndũkanarume mũthamaki, o na meciirĩa-inĩ maku,
na ndũkanacuuke gĩtonga ūrĩ nyũmba yaku ya thiĩnĩ,
tondũ nyoni ya rĩera-inĩ no ĩtware ciugo ciaku,
o na kana ĩrĩa ĩrĩ mathagu ĩheane ūhoru ūcio warĩtie.

² He andũ mūgwanja rwīga, īī, o na ūhe andũ anana,
nīgūkorwo wee ndūngīmenya mūtino ūria ūngīūka būrūri-inī.

³ Matu mangīyūra mbura,
mamiuragia gūkū thī.

Mūtī ūngīgūa na mwena wa gūthini, kana mwena wa gathigathini,
o harīa ūgūūaga, hau no ho ūikaraga.

⁴ Mūdũ ūria wothe ūcūthagīrīria rūhuho, ndahaandaga;
nake ūria ūroraga matu, ndagethaga.

⁵ Tondũ ndūūī njīra īrīa rūhuho rūgeraga,
o na kana ūria mwana athondekagwo nda-inī ya nyina,
ūguo noguo ūtangīmenya wīra wa Ngai,
o we Mūūmbi wa indo ciothe.

⁶ Haanda mbeū ciaku rūciinī,
na hwaī-inī-rī, ndūkahurūkie moko maku,
nīgūkorwo ndūūī iria ikaagīra,
kana nī ici, kana nī icio ingī,
kana hihi ikaagīra o cieri.

Ririkana Mūkūūmbi rīria ūrī Mwīthī

⁷ Ūtheri nī mwega,
namo maitho nīmakenagīra kuona rīūa.

⁸ Na rīrī, mūdũ o na angīgītūūra muoyo mīaka mīingī atīa-rī,
nīamikenagīre yothe.

No nīaririkanage matukū ma nduma,
tondũ magaakorwo marī maingī.
Maūdũ mothe magooka nī ma tūhū.

⁹ Atīrīrī, wee mwanake ūyū, kenagīra ūnini waku,
na ūreke ngoro yaku īgūkenagie matukū-inī ma wīthī waku.
Thīiaga na mīthīire īria wīyendeire na ngoro yaku,
o na īria yonagwo īrī mīega nī maitho maku,
no ūmenye atīrī, harī maūdũ macio mothe,
Ngai nīagagūciirithia.

¹⁰ Nī ūndũ ūcio, eheria gwītanga ngoro-inī yaku,
na weherie mathīina mwīrī-inī waku,
tondũ wīthī waku na hinya wa mwīrī no cia tūhū.

12

¹ Ririkanaga Mūkūūmbi
matukū-inī ma ūnini waku,
mūiria wa matukū ma thīina makinye,
na mīaka īkuhīrīrie rīria ūkoiga atīrī,
“Kaī ndikenagīra mīaka īno-ī”:

² rīūa na ūtheri,
na mweri na njata ītanatuika nduma,
namo matu matanacooka ho mbura yathira;

³ rīrīa aikaria a nyūmba makainaina,
nao arīa marī hinya mainame,
rīrīa ithīi igaatiga gūthīa nī ūndũ nī nini,
nao arīa macūthagīrīria na ndirica matumanīrwo nī nduma;

⁴ rīrīa mīrango ya kumīra barabara īkaahingwo,
na mūgambo wa gūthīa ūnyiihe;
rīrīa andũ magookagīrio nī mīgambo ya nyoni,
no nyīmbo ciao ciothe ikaaga kūiguika;

⁵ rīrīa andũ marī na guoya wa kūhaica īgūrū,

na mageetigira mogwati ma mabarabara-ini;
 riria muti wa murothi urutite kiro,
 nayo ndaahi ithiiaje ikururitie,
 namo meririria mage hinya.
 Hindi iyo mundu ainuke kura agaatuura tene na tene,
 nao acakai mathii magicakayaga njira-ini.

⁶ Ririkanaga Mukumbi: mbere ya mihindo wa betha utanatuika,
 o na kana mbakuri ya thahabu itaanooragwo;
 mbere ya ndigithu guthethererwo itherukiro-ini ria maa,
 kana kuguru kwa ngaari kuunikire githima-ini,
⁷ naruo rukungu rucooke tiri-ini kura ruoimire,
 naguo roho ucooke kuri Ngai uria wauheanire.

⁸ “Maundu mothe ni ma tuhu! Ni ma tuhu!” Uguo niguu Murutani ekuuga.
 “Maundu mothe ni ma tuhu!”

Kirikiro kia Uhoru

⁹ Murutani to kuhiga aari mugu, no ni aarutire andu maundu. ¹⁰ Niacuuranirie na agituiria maundu, na agitabaniria thimo nyingi na mubango. Murutani niaturirie nigeetha one ciugo o iria ciagiriire, na uria aandikire wari murungiriru na wa ma.

¹¹ Ciugo cia andu aria oog ni ta micingi, nayo mario yao icookanirio ihaana ta nyambo ihuuriro wega ikaruma, iheanitwo ni Muriithi umwe. ¹² Itikira gutaarwo, muru wakwa, ndukaneeke undu wa guciongerera.

Ha uhoru wa guthondeka mabuku maingiri, nduri muthia, nakuo guthoma muno kunogagia mwiri.

¹³ Riu-ri, maundu mothe nimarikitie kuguu;
 kirikiro kia uhoru ucio wothe ni giki:

Witigire Ngai na urumagie maathani make,
 ni undu gwika uguo nikuhingia maundu mothe maria mundu agiriurio ni gwika.

¹⁴ Nigukorwo Ngai niagaciirithaniria undu o wothe wkitwo,
 hamwe na maundu mothe maria mahithe,
 mari mega kana mari mooru.

RWIMBO RŪRĪA RWEGA MŪNO

¹ Rūrū nīruo rwimbo rwa Solomoni rūrīa rwega gūkīra nyimbo ciothe.

Mwendwa

² Ta nīamumunye na mamumunya ma kanua gake;

nī ūndū wendo waku nī mweга gūkīra ndibei.

³ Mūtārāriko wa maguta macio wīhakīte nī mweга;

rītwa rīaku no ta mūtārāriko wa maguta manungi weга magīitanīrīrio.

Na nokīo wendetwo nī airītu!

⁴ Ndūkandige, nītūthīi nawe; reke twīhike!

Mūthamaki nīandoonyie nyūmba ciake cia thīinī.

Arata

Tūgūcanjamūka na tūkene nī ūndū waku;

tūrīkumagia wendo waku gūkīra ndibei.

Mwendwa

Kaī marī na kīhoo to gīa gūkwenda-ī!

⁵ Nīi ndī mūrū, no ndī mūthaka,

inyūi aarī a Jerusalemu,

njirīte o ta hema cia Kedari,*

ngaagīra o ta itambaya cia gūcuuria hema cia Solomoni.

⁶ Tigai kūndora nī ūndū ndī mūrū,

tondū njirīte nī kūhīa nī rīua.

Ariū a maitū nīmandakarīre,

makīndua mūrōri wa mīgūnda ya mīthabībū;

no mīgūnda wakwa wa mīthabībū nīndīūrekereirie.

⁷ Atīrīrī, wee nyendete, ta njīra harīa ūrarīthīria rūūru rwaku rwa mbūri,

njīra harīa ūkwarahia ng'ōndu ciaku mīarahō.

Ingīkara atīa ta mūtumia mūhumbe maitho

ndūūru-inī cia arata aku?

Arata

⁸ We mūthaka kūrī andū-a-nja othe, akorwo ndūū-rī,

umagara ūrūmīrīre makīnya ma ng'ōndu,

ūkarīithīrie tūūri twaku

hakuhī na hema cia arīithi.

Mwendani

⁹ Wee, mwendwa wakwa-rī, ngūgerekanagia na mbarathi ya mūgoma

yoheirīwo ngaarī īmwe ya ngaarī cia ita rīa Firaūni.

¹⁰ Makai maku-rī, mathakarīrīwo mūno nī icūhī cia matū,

nayo ngingo yaku īkaagīrīrīwo nī mīgathī ya tūhiga twa goro.

¹¹ Tūgūgūthondekera icūhī cia matū cia thahabu,

ciohanītio na tūbungo twa betha.

Mwendwa

¹² Rīrīa mūthamaki aarī metha-inī yake-rī,

maguta makwa manungi weга maiyūrītie mūtārāriko wamo kūu.

¹³ Mwendwa wakwa harī nīi-rī, ahaana ta koohe ka manemane†

gakomeire gatagatī ka nyondo ciakwa.

¹⁴ Mwendwa wakwa harī nīi-rī, nī ta kamanja ka mahūa ma mūhanuni

kuuma mīgūnda-inī ya mīthabībū ya Eni-Gedi.‡

Mwendani

¹⁵ Hī! Kaī wee mwendwa wakwa ūkīrī mūthaka-ī!

Hī, ti-itherū ūrī mūthaka!

Maitho maku magīrīte o ta ma ndutura.

Mwendwa

* 1:5 Andū a Kedari maarī Arabu arīa maatūūraga gūkuhī na Edomu, na hema ciao ciatumagwo na guoya wa mbūri njirū. † 1:13 Manemane nī mahuti manungaga weга maacinwo na mwaki, na monekaga Ethiopia, Irathīro-rīa-Gatagatī, na India. ‡ 1:14 Eni-Gedi nī handū haarī maaī werū-inī, na haarī mwena wa ithūro wa Iria rīa Cumbī, naho nīhakūraga mahuti maingī manungi weга.

¹⁶ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
 Kaĩ ũkĩrĩ wa kwendeka-ĩ!
 Na ũrĩrĩ witũ nĩ ta nyeki ĩrĩa nduru.

Mwendani

¹⁷ Mĩratho ya nyũmba iitũ nĩ ya mĩtarakwa;
 nayo mĩtirĩro yayo nĩ ya mikarakaba.

2

Mwendwa

¹ Nĩ ndĩ ihũa rĩa Sharoni,
 ningĩ gĩtoka gĩa ituamba-inĩ.*

Mwendani

² O ta gĩtoka kĩrĩ mĩigua-inĩ-rĩ,
 nĩguo mwendwa wakwa atariĩ arĩ gatagatĩ ka airĩtu arĩa angĩ.

Mwendwa

³ O ta mūtĩ wa mūtunda ũrĩ mĩtĩ-inĩ ya gĩthaka-rĩ,
 nĩguo mũnyendi atariĩ arĩ gatagatĩ ka aanake arĩa angĩ.
Ngenagira gũikara kĩgũnyĩ-inĩ gĩa ke,
namo matunda make ngĩmacama njiguaga marĩ mũrĩo.

⁴ Nĩandoonyetie nyũmba nene ĩrĩa ĩrĩagĩrwo iruga,
 nayo bendera ĩrĩa ahaicitie igũrũ riakwa nĩ wendo.

⁵ Njikĩrai hinya na thabibũ iria nyũmithie,
 mũnjerũhirie hinya na matunda,
 nĩ ũndũ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

⁶ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mūtwe wakwa,
 nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

⁷ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya,
 na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:
 Mũtikimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
 o nginya wĩrirĩrie kwarahũka guo mwene.

⁸ Ta thikĩrĩria, ũcio nĩ mwendwa wakwa!
 Ta rora! ĩĩ nĩwe ũyũ ũroka,
 akĩrũgaga akĩrĩre irĩma-inĩ,
 arooka agĩtũrũhaga tũrĩma-inĩ.

⁹ Mwendwa wakwa ahaana ta thiiya, kana ta thwariga ĩrĩa nyanake.
 Ta kĩrore! Nĩwe ũrĩa ũrũngĩrĩ thuutha wa rũthingo rwitũ,
 ararorera ndirica-inĩ,
 agacũthĩrĩria mĩanya-inĩ.

¹⁰ Mwendwa wakwa aaririe akĩnjĩra atĩrĩ,
 “Mũrata wakwa, o wee mũthaka,
 ũkĩra tũthĩi.

¹¹ Atĩrĩrĩ! Hĩndĩ ya heho nĩ thiru;
 nayo mbura nĩkĩite igatiga kuura.

¹² Nĩ hĩndĩ mahũa marakunũka thĩ;
 ihinda rĩa kũina nĩkinyu,
 mĩgambo ya ndutura
 nĩĩraiguu bũrũri-inĩ witũ.

¹³ Mũkũyũ-rĩ, nĩũrutite ngũyũ cia mbere;†
 mĩthabibũ ĩrĩa iratumũra kiro nĩraruta mũtararĩko wayo wega.
 ũkĩra, ũka mũrata wakwa;
 o wee wakwa mũthaka, ũkĩra tũthĩi.”

Mwendani

¹⁴ Ndutoa yakwa wee ũrĩ mĩatũka-inĩ ya rwaro rwa ihinga,
 kũu cĩhitho-inĩ cia hurũrũka cia irĩma,
 nyonia ũthĩũ waku,
 ta reke njigue mũgambo waku;

* 2:1 Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli nĩ gwakũraga mahũa ma mĩmera ĩtarĩ mĩraihu, na maarĩ ma rangi mwerũ, kana wa ndathi, kana wa ngoikoni. † 2:13 Kũu Isiraeli mikũyũ yaciaraga maita meerĩ mwaka.

nĩ ūndũ mũgambo waku nĩ mwororo,
 na ūthiũ waku nĩ mũthaka.
¹⁵ Tũnyitĩrei mbwe,
 o tũbwe tũu tũnini,
 tũrĩa tũthũkagia mĩgũnda ya mĩthabibũ,
 o mĩthabibũ iyo iitũ iratumũra kiro.

Mwendwa

¹⁶ Mwendwa wakwa nĩ wakwa na nĩ ndĩ wake;
 ariithagia kũria kũri itoka.
¹⁷ Hũndũka nginya rĩrĩa kũrĩrura,
 nacio ciĩruru ciiririe.
 Hũndũka mwendwa wakwa,
 tuika ta thiiya,
 kana ta thwariga nyanake,
 irĩ irĩma-inĩ cia Betheri.

3

¹ Ũtukũ wothē ndĩ ūrĩrĩ-inĩ wakwa
 ndĩracaragia ūcio ngoro yakwa yendete;
 ndĩramũcaririe, no ndinamuona.
² Nĩngũũkĩra thĩi ngacangacange itũũra-inĩ inene,
 hungure njĩra-inĩ ciarĩo na nja ciarĩo;
 thĩi ngeethe ūcio ngoro yakwa yendete.
 Nĩ ūndũ ūcio ngĩmũcaria, no ndiigana kũmuona.
³ Arangĩri nĩmanyonire,
 magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.
 Ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩmuonete ūrĩa ngoro yakwa yendete?”
⁴ O ndamahĩtũka o ūguo,
 nĩguo ndonire ūrĩa ngoro yakwa yendete.
 Ngĩmũnyiita na ndiamũrekirie,
 o nginya ngĩmũtoonyia nyũmba ya maitũ,
 ngĩmũtoonyia kanyũmba ga thĩinĩ ka ūrĩa wanjarire.
⁵ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia na thiiya,
 na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:
 Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
 o nginya wĩriririe kwarahũka guo mwene.
⁶ Nũũ ūyũ ūroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ
 ahaana ta itu rĩa ndogo,
 arĩ mũtararĩko wa manemane na ūbani,
 irĩa ithondeketwo na mahuti mothe manungi wega ma mwonjoria?
⁷ Atĩrĩrĩ! Nĩ ngaari ya gũkuua Solomoni,
 yumagarĩtio nĩ njamba cia ita mĩrongo itandatũ,
 irĩa ndũie mũno cia Isiraeli,
⁸ othe meeohete hiũ cia njora,
 na othe marĩ na ūũgĩ wa mbaara,
 o ūmwe wao eyohete rũhiũ rwa njora,
 ehaarĩrie nĩ ūndũ wa imakania irĩa ingĩũka ūtukũ.
⁹ Mũthamaki Solomoni nĩethondekeire ngaari ya kũmũkuuaga;
 amĩakĩte na mĩtĩ ya kuuma Lebanoni.
¹⁰ Itugĩ ciayo atumithĩtie cia betha,
 naguo mwĩtiro wayo nĩ wa thahabu,
 gĩtĩ kĩayo kĩgemetio na gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi,
 mwena wa thĩinĩ wayo ūgemetio na wendo
 nĩ aarĩ a Jerusalemu.
¹¹ Inyuĩ aarĩ a Zayuni ta kiumei,
 mwĩrorere Mũthamaki Solomoni ekĩrĩte thũmbĩ,
 thũmbĩ irĩa nyina aamwĩkĩrire
 mũthenya wake wa kũhikania,

mũthenya o ũrĩa ngoro yake yakeneire.

4

Mwendani

¹ Hĩ, kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
ĩ ti-itherũ ũrĩ mũthaka!

Maitho maku mahaana ta ma ndutura makĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.

Njũĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũrĩ*

rũgũĩkũrũka Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.

² Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'ondũ ciarĩkia kũmurwo guoya o ũguo,
ikĩambata ciumĩte gũthambio.

O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo;
hatirĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki.

³ Mĩromo yaku ĩhaana ta uuthi mũtune;
kanua gaku kagĩrĩte mũno.

Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga,
ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.

⁴ Ngingo yaku ĩhaana ta mũthiringo ũrĩa mũraihu wa Daudi,
wakĩtwo wega mũno;

nakuo gũgacuurio ngo ngiri,
na ciothe nĩ ngo cia njamba cia ita.

⁵ Nyondo ciaku cieri ihaana ta ciana igĩrĩ cia thiiya,
ikahaana ciana cia mahatha cia thiiya
ikĩrĩa itoka-inĩ.

⁶ Nĩngũthiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa manemane,
na nginye karĩma-inĩ ka ũbani,
njikare kuo nginya kũrĩrura,
nacio ciĩruru ciĩrĩrie.

⁷ Wee mwendwa wakwa ũrĩ mũthaka biũ;
ndũrĩ na kameni o na kanini.

⁸ Ūka tũthiĩ nawe, mũhiki wakwa, tuume Lebanoni,
nĩtũthiĩ nawe tuume Lebanoni.

Harũrũka uume gacũmbĩrĩ-inĩ ka Amana,
ũkiume kĩrĩma gĩa Seniru, o gacũmbĩrĩ ka Herimoni,
uume kũu imamo-inĩ cia mĩrũũthi,
ũkiume irĩma-inĩ icio cia ngarĩ.

⁹ Nĩũtahĩte ngoro yakwa, wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa;
nĩũtahĩte ngoro yakwa

na irora o rĩmwe rĩa maitho maku,
na ithaga rĩmwe rĩa mũgathĩ waku wa ngingo.

¹⁰ Wee mwarĩ wa maitũ, o we mũhiki wakwa, kaĩ wendo waku nĩ wa gũkennerwo-ĩ!
ĩrĩ wendo waku nĩ wa gũkenania mũno gũkĩra ndibei,
naguo mũtararĩko wa maguta maku nĩ mwega kũrĩ wa mahuti mothe marĩa manungi wega!

¹¹ Wee mũhiki wakwa, mĩromo yaku ĩtaatagia mũrĩo ta magua ma ũũkĩ;
irĩa na ũũkĩ irĩ rungu rwa rũrĩmĩ rwaku.

Mũtararĩko mwega wa nguo ciaku no ta ũrĩa wa Lebanoni.

¹² Wee mwarĩ wa maitũ, o wee mũhiki wakwa, ũhaana ta mũgũnda mũirigĩre,
ũkahaana ta gĩthima kĩirigĩre,[†] na ta itherũkĩro rĩa maaĩ ihingĩrĩrie.

¹³ Thuuna ciaku nĩ ta mũgũnda wa mĩtĩ ya mĩkomamanga
ĩ na matunda mega mũno,

ũrĩ na mĩhanuni, na mĩtĩ irĩa yumaga uundi,

¹⁴ ĩkoima uundi na manjano,

na irago na mĩndarathini,

hamwe na mũtĩ o wothe wa ũbani,

na manemane na thubiri,

na mahuti mothe marĩa manungi wega mũno.

* 4:1 Mbũri ciarĩ njĩrũ-ci ta njũĩrĩ. † 4:12 Ithima nĩciakunikagwo nĩgeetha maaĩ matikagĩe giko.

¹⁵ Wee-rĩ, ũrĩ itherũkĩro rĩa maaĩ rĩrĩ mũgũnda,
ũrĩ gĩthima kĩa maaĩ megũtherera,
maikũrũkĩte moimĩte Lebanoni.[‡]

Mwendwa

¹⁶ Wee rũhuho rwa gathigathini ũkĩra,
nawe rũhuho rwa gũthini-rĩ, ũka!
Hurutanaai mũgũnda-inĩ wakwa,
nĩguo mũtararĩko waguo ũhunje kũndũ kũraya.
Mwendwa wakwa nĩatoonye mũgũnda-inĩ wake,
na arĩe matunda maguo o macio mega mũno.

5

Mwendani

¹ Wee mwarĩ wa maitũ o wee mũhiki wakwa, nĩndoka mũgũnda-inĩ wakwa;
nĩnjookanĩrĩrie manemane makwa na mahuti makwa marĩa mangĩ manungi wega.
Nĩndũite magua makwa, o na ũũkĩ wakwa;
nĩnyuĩte ndibei yakwa, o na iria rĩakwa.

Arata

Inyuĩ arata-rĩ, rĩai na mũnyue;
inyuĩ mwendaine-rĩ, nyuai nginya mũiganie.

Mwendwa

² Ndirarĩ toro, no ngoro yakwa nĩireiguĩte.
Ta thikĩrĩria! Mwendwa wakwa nĩararingaringa mũrango, akiugaga atĩrĩ:
“Mwarĩ wa maitũ, wee mwendwa wakwa, wee ndutura yakwa,
o wee wakwa ũtarĩ kaũcuuke-rĩ, hingũrĩra.
Mũtwe wakwa nĩũhũgĩtio nĩ ime,
njuĩrĩ yakwa ikaiyũra ireera rĩa ũtukũ.”

³ Nĩndutĩte nguo yakwa ya igũrũ:
no nginya ndĩmĩhumbĩ rĩngĩ?

Nĩngĩ nĩndĩthambĩte magũrũ:
no nginya ndĩmekĩre gĩko rĩngĩ?

⁴ Mwendwa wakwa araikirie guoko gwake kamwanya-inĩ ka mũrango,
nayo ngoro yakwa ĩrambĩrĩria kũmwĩrĩria.

⁵ Ndirĩkĩra kũhingũrĩra mwendwa wakwa,
moko makwa magĩtaataga manemane,
nacio ciara ciakwa ikanyũrũrũkia manemane,
nyĩĩtĩro-inĩ ya mũrango.

⁶ Ndirahingũrĩre mwendwa wakwa,
no mwendwa wakwa ndararĩ ho, nĩarathiĩte;
Nayo ngoro yakwa ĩroorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wake gũthiĩ.

Ndiramwethire, no ndinamuona.
Ndiramwĩtire, no ndananjĩtika.

⁷ Arangĩri maranyona
magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.

Nao marahũrĩre, marandihangia;
marandunya nguo yakwa ya igũrũ,
arangĩri acio a thingo!

⁸ Inyuĩ aarĩ aya a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
mũngĩona mwendwa wakwa-rĩ,
mũkũmwĩra atĩa?
Mwĩrei atĩ ndĩ mũcupe nĩ wendo.

Arata

⁹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ,
mwendwa waku aagĩrite agakira endwa arĩa angĩ na kĩ?
Mwendwa waku akĩrĩte endwa arĩa angĩ nakĩ,
nĩguo ũtwĩhĩtithie ũguo?

Mwendwa

¹⁰ Mwendwa wakwa nĩ mũthaka na agatunĩha,

[‡] 4:15 Kĩrĩma kĩa Lebanoni kĩarĩ na ira (tharunji) rĩrĩa rĩatwekaga rĩkaiyũria tũrũũĩ maaĩ.

- nĕkũuranĭte harĭ arũme ngiri ikũmi.
¹¹ Mũtwe wake ũhaana ta thahabu theru mũno;
 njuĩrĭ yake ĩrĭ na mĭkumba,
 na ikaira ta ihuru.
¹² Maitho make mahaana ta ma ndutura
 ciũmbĩte tũrũũ-inĩ,
 mahaana ta mathambĩtio na iria,
 o ta maigĩtwo wega makaagĩrĭra ta mathaga.
¹³ Makai make namo mahaana ta tũmĩgũnda
 tũtumanĩte mahuti manungi wega magĩtararĭka.
 Mĩromo yake no ta itoka igũita manemane.
¹⁴ Moko make mahaana ta thanju cia thahabu,
 itheecereirwo tũhiga-inĩ tũrĭa twĩtagwo thumarati;
 mwĩrĭ wake ũhaana ta mũguongo ũrĭa mũnyorokie,
 ũgemetio na yakuti ĩrĭa theru.
¹⁵ Magũrũ make matarĭi ta itugĩ cia mahiga ma mũthemba wa marimari,
 ihaandĩrĩrwo itina-inĩ cia thahabu ĩrĭa therie.
 Maũthĩ make matarĭi ta Lebanoni,
 agathakara ta mĩtarakwa yakuo.
¹⁶ Kanua gake akĩaria karĭ mũrĭo mũno;
 we nĩ wa kwendeka biũ.
 Atĩrĩrĭ, ũyũ nĩwe mwendwa wakwa,
 ũyũ nĩwe mũrata wakwa, inyuĩ aarĭ a Jerusalemu.

6

Arata

- ¹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĭa angĩ othe-rĩ,
 mwendwa waku athiĩte kũ?
 Mwendwa waku arorire na kũ,
 nĩguo tũmũcarie nawe?

Mwendwa

- ² Mwendwa wakwa aikũrũkire mũgũnda-inĩ wake,
 o tũmĩgũnda-inĩ tũrĭa tũtumanĩte mahuti marĭa manungi wega,
 athiĩte kũrĩthia kũu mĩgũnda-inĩ,
 agĩtuaga mahũa ma itoka.
³ Nĩĩ ndĩ wa mwendwa wakwa, nake nĩ wakwa;
 we arĩthagia itoka-inĩ.

Mwendani

- ⁴ Wee mwendwa wakwa, ũrĭ mũthaka, o ta bũrũri wa Tiriza,*
 ũrĭ wa kwendeka o ta Jerusalemu,
 na ũkamakania o ta ĩta rĩrĭ na bendera.
⁵ Wĩhũgũre na kũngĩ, ũtuge kũndora;
 maitho maku nĩmarahoota.
 Njuĩrĭ yaku no ta rũũru rwa mbũri
 rũgũikũrũka Kĩrĩma kĩa Gileadi.
⁶ Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'ondũ
 ikĩambata ciumĩte gũthambio.
 O ĩmwe yacio ĩrĭ na ihatha rĭayo,
 hatirĭ o na ĩmwe yacio ĩrĭ iiki.
⁷ Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĭ cia itunda rĭa mũkomamanga,
 ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.
⁸ No gũkorwo na atumia athamaki mĩrongo ĩtandatũ,
 na thuriya mĩrongo ĩnana,
 na airĩtu gathirange matangĩtarĭka;
⁹ no ndutura yakwa, ũcio wakwa ũtarĭ ũcuuke-rĩ, gũtirĩ ũngĩ mahaanaine,
 nowe mũirĩtu wa nyina wiki,
 o we gĩtũnio kĩa ũcio mũmũciari.
 Airĩtu maamuonire makĩmwĩta mũrathime;

* 6:4 Itũũra rĭa Tiriza nĩrĭo Jeroboamu aathuurire rĩtuike itũũra inene rĭa Ũthamaki wa Gathigathini.

nao atumia athamaki o na thuriya makimukumia.

Arata

¹⁰ Nũũ ũyũ ũroimĩra ta ruoro rūgĩtema,
athakarĩte ta mweri, na agathera ta riũa,
arĩ na ũkengu ta wa njata irũrũnganĩte?

Mwendani

¹¹ Nĩndĩraikũrũkire mũgũnda wa mĩkombokombo,
ngarore tũmĩtĩ tũrĩa tũmerete kũu gĩtuamba-inĩ,
nĩguo nyone kana mĩthabibũ nĩthundũrite,
o na kana mĩkomamanga nĩrutĩte kĩro.
¹² O na itanamenya ũrĩa gũtarĩ-rĩ,
merirĩria ma ngoro yakwa marandwara
gatagatĩ-inĩ ka ngaari cia mũthamaki cia ita cia andũ aitũ.

Arata

¹³ Cooka, cooka, wee Mũshulamu;
cooka, cooka, nĩgeetha tũkwĩrorere!

Mwendani

Mũkwenda kwĩrorera Mũshulamu ũyũ nĩkĩ,
taarĩ rwĩmbo rwa Mahanaimu mũreerorera?

7

¹ We mwarĩ ũyũ wa mũnene,
ĩ magũrũ maku mekĩrĩtwo iraatũ ti mathaka!
Magũrũ maku mathakarĩte makahaana ta mathaga,
marĩa mathondeketwo nĩ moko ma mũbundi mũũgĩ.

² Mũkonyo waku nĩ ta kaihũri ga gĩthiũrũrĩ
karĩa gataagaga ndibei ningie.
Njohero yaku ihaana ta kĩhumbu kĩa ngano ngonyore,
gĩthiũrũrũkĩrio nĩ itoka.

³ Nyondo ciaku ihaana ciana igĩrĩ cia thiiya,
ikahaana mahatha ma thiiya.

⁴ Ngingo yaku ihaana ta mũthiringo mũraihi wakĩtwo na mĩguongo.
Maitho maku nĩ ta tũria twa Heshiboni,
hakuhi na kĩhingo kĩa Bathi-Rabimu.

Iniũrũ riaku rihaana ta mũthiringo mũraihi wa Lebanoni
ũrĩa ũrorete na mwena wa Dameski.

⁵ Mũtwe waku ũkũhumbaga tanji ta Kirĩma gĩa Karimeli.
Nacio njuĩrĩ ciaku ciĩrĩte ikahaana ta rangi wa ndathi;
mũthamaki aikaraga ta oohereirwo tũmĩcuha-inĩ twacio.

⁶ Wee wendo, kaĩ wee ũrĩ mũthaka na wa gũkenania-ĩ!
Maũndũ maku nĩmagũkenania!

⁷ Kĩrũgamo gĩaku kĩrũngarĩte ta mūtĩ wa mũkĩndũ,
nacio nyondo ciaku ihaana ta imanjika cia matunda.

⁸ Ndoigire atĩrĩ, “Nĩngũhaica mūtĩ ũyũ wa mũkĩndũ;
nĩngũtua matunda maguo.”

Nyondo ciaku irotũika ta imanjika cia thabibũ,
nayo mĩhũmũ yaku itararĩke wega ta matunda,
⁹ nako kanua gaku gatũike ta ndibei irĩa njega mũno.

Mwendwa

Ndibei iyo irokinyĩra mwendwa wakwa,
na imerũke wega irĩ gatagatĩ ka miromo na magego.

¹⁰ Nĩĩ ndĩ wa mwendwa wakwa,
nake nĩ nĩĩ eriragĩria.

¹¹ Mwendwa wakwa, ũka, nĩtũthiĩ mĩgũnda-inĩ,
nĩtũthiĩ tũkaraarĩrĩre tũtũura-inĩ.

¹² Nĩtũrooke gũthiĩ tene mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ
tũkarore kana mĩthabibũ nĩmĩthundũku,
na kana nĩcanũrĩte kĩro kĩaoyo,
o na kana mĩkomamanga nĩrutĩte kĩro:

kũu nĩkũo ngaakũheera wendo wakwa.

¹³ Matunda ma mandarĩki nĩmaratarĩka,
na mũrango-inĩ gwitũ kũrĩ na matunda ma mĩthemba yothe marĩa mega mũno,
ma mũgethano o na mangĩ maikaru,
marĩa ngũigĩre, wee mwendwa wakwa.

8

¹ Naarĩ korwo no ũtuĩke ta mũrũ wa maitũ,
ũrĩa wongire nyondo cia maitũ!
Hĩndĩ iyo, ingĩgūtũnga nja,
ndaakũmumunya,
na gũtirĩ mũndũ o na ũrikũ ũngĩmena.

² Ingĩgūtongoria,
ngũtware nyũmba ya maitũ,
ũcio wandutire maĩndũ.
Ingĩkũhe ndibei ĩrĩa njamithie wega ũnyue,
o yo ngogoyo ya mĩkomamanga yakwa.

³ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mĩtwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo gũkaahĩmbĩria.

⁴ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
o nginya wĩrĩrĩre kwarahũka guo mwene.

Arata

⁵ Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ,
etiiranĩtie na mwendwa wake?

Mwendwa

Rungu-inĩ rwa mũtĩ wa matunda nĩho ndakwarahũrire ũrĩ toro;
hau nĩho nyũkwa aagĩrĩre nda yaku,
o hau nĩho ũcio warĩ na ruo rwa kũrũmwo aagũciarĩre.

⁶ Njikĩra ta mũhũũri ngoro-inĩ yaku,
ũhũũre ta mũhũũri guoko-inĩ gwaku;
amu wendo ũrĩ hinya o ta gĩkuũ,
ũiru waguo ũmĩtie ngoro o ta mbĩrĩra.

Ūcinaga o ta mwaki ũrakana,
na o ta rũrĩrĩmbĩ rũnene mũno rwa Jehova.

⁷ Maaĩ maingĩ matingĩhota kũhoria wendo;
njũũĩ itingĩhota kũũthereria.

Korwo mũndũ no aheane
ũtonga wotha wa nyũmba yake nĩ ũndũ wa wendo-rĩ,
no kũnyũrũrio ũngĩnyũrũrio o biũ.

Arata

⁸ Nĩtũrĩ na kairĩtu ka maitũ,
nako gatiũmĩtie nyondo.

Tũgeka atĩa nĩ ũndũ wa kairĩtu kau gaitũ,
mũthenya ũrĩa gagaatuĩka ga kũũrio?

⁹ Korwo nĩ rũthingo-rĩ,
tũngĩaka mĩthiringo mĩraihi na igũrũ ya betha igũrũ rĩako.
Korwo nĩ mũrango-rĩ,
tũngĩkahingĩrĩria na mbaũ cia mũtarakwa.

Mwendwa

¹⁰ Nĩ ndĩ rũthingo,
nacio nyondo ciakwa ihaana ta mĩthiringo mĩraihi na igũrũ.
Nĩ ũndũ ũcio maitho-inĩ make-rĩ,
nduĩkite o ta mũndũ ũtũmaga aiganĩre.

¹¹ Solomonĩ aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ kũu Baali-Hamoni;
mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akũukomborithia kũrĩ akombori.

O mũndũ aarĩ arehage cekeri 1,000* cia betha

* 8:11 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11.5)

nĩ ũndũ wa maciaro maguo.

- ¹² No mĩgũnda wakwa wa mĩthabibũ nĩ wakwa o nĩ nyiki;
cekeri icio 1,000 nĩ ciaku wee Solomoni;
nacio cekeri 200[†] nĩ cia arĩa marĩmagĩra maciaro maguo.

Mwendani

- ¹³ Atĩrĩrĩ, wee ũikaraga mĩgũnda-inĩ
hamwe na arata a thiritũ yaku,
reke o na nĩ njigwe mũgambo waku.

Mwendwa

- ¹⁴ Umagara na ihenya mwendwa wakwa,
ũtuĩke ta thiiya,
kana ta thwariga nyanake
ĩrĩ irĩma-inĩ irĩa ĩrĩ mahuti manungi wega.

[†] 8:12 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2.25)

ISAIA

¹ Maya nîmo maündû marîa maaguûrîrio Isaia mûrû wa Amozu, makoniî Juda na Jerusalemu hîndî ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, arîa maarî athamaki a Juda.

Rûrîrî Rûremi

² Atîrîrî, wee igûrû, ta thikîrîria! Nawe thî ta igua!

Nîgûkorwo Jehova nîarîtie akoiga atîrî:

“Nîi heete ciana irio, ngacirera igakûra,
no cio ikaanemera.

³ Ndegwa nîyûûi mwene yo,
nayo ndigiri ikamenya mûharatî wa mwene yo,
no Isiraeli ndarî ûndû ooî,
andû akwa nîmagîte ûmenyo.”

⁴ Hî! Kaî mûrî rûrîrî rwîhagia-î.

Mûrî andû matitikîte mahîtia,
na rûruka rwa andû mekaga ûûru,
na ciana cîrûtîire gûthûkia maündû!

Nîmatiganîirie Jehova;
nîmamenete Ūrîa Mûtheru wa Isiraeli,
makamûhutatîra, magacooka na thuutha.

⁵ Nî kîi gîgûtûma mwende gûikara mûkîhûûragwo?

Nî kîi gîgûtûma mûthîi o na mbere kûrema?

Mûtwe wothê nîmûtihangie,
nayo ngoro yothê ikanyamarîka.

⁶ Kuuma ikînya rîa kûgûrû ngînya mûtwe
gûtîrî handû hagima:
no nguraro theri, na mîtûnda,
na ironda cia ndîira
itarî thambie, kana ikoohwo,
kana ikororoio na maguta.

⁷ Bûrûri wanyu ûkirîte ihooru,

matûûra manyu manene magacinwo na mwaki;
mîgûnda yanyu îramathwo îgatigwo ûtheri nî andû a kûngî
o mûkionaga,
îkoonûhwo ta îng’auranîtio nî ageni.*

⁸ Mwarî wa Zayuni atiganîrio

ta gîthûnû kîrî mûgûnda wa mîthabibû,
agatiganîrio ta kanyûmba karî mûgûnda wa marengé,
o na ta itûûra inene rîthiûrûrûkîirio nî thû ikienda kûrîtunyana.

⁹ Tîga Jehova Mwene-Hînya-Wothê

aatûtigîirie matigari manini ma andû-rî,
tûngîtuikite ta Sodomu,
na tûkahaana ta Gomora!

¹⁰ Thikîrîriai kiugo kîa Jehova,

înyuî mwathanaga Sodomu;
na mûigue watho wa Ngai witû,
înyuî andû a Gomora!

¹¹ “Magongona macio manyu mûndutagîra maingî-rî,
nî ma kî kûrî nîi?” Ūguo nîguo Jehova ekûûria.

“Nînjiganîtwo nî magongona ma njino,
na magongona ma ndûrûme, na maguta ma nyamû noru;

* 1:7 Ūndû ūyû wekîkîte rîria Senakeribu aatharîkîire Jerusalemu (1Ath 18:13).

niĩ ndikenagĩra thakame ya ndegwa,
na ya tũtũrũme, o na ya mbũri.

¹² Nũũ ũkoragwo amwĩrĩte mũndutĩre magongona macio
rĩrĩa mũgũũka mbere yakwa kũũhooya,
mũkĩrangaga nja cia nyũmba yakwa?

¹³ Tigai gũcooka kũrehe maruta ma tũhũ!

Ūbumba wanyu nĩ kĩndũ kĩa magigi harĩ niĩ.

Ndingĩhota gũkĩrĩrĩa ciũngano cianyu cia waganu:

mĩcemanio yanyu ya Karũgamo ka Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ iria njathane.

¹⁴ Ngoro yakwa niĩthũire ciathĩ cianyu

cia Karũgamo ka Mweri, o na ciathĩ iria njathane.

Maũndũ macio matuĩkite mũrigo harĩ niĩ,
nĩmanogetie.

¹⁵ Hĩndĩ irĩa mwambararia moko manyu na igĩrũ mũkĩhooya,

nĩndĩrĩmũhithaga maitho makwa ndikamuone;

o na mũngĩhooya mahooya maingĩ ndirĩmũiguaga.

Nĩgũkorwo moko manyu maiyũrĩtwo nĩ thakame;

¹⁶ mwĩthambei mwĩtherie.

Eheriai ciiko cianyu njũru maitho-inĩ makwa!

Tigai gwĩka maũndũ mooru,

¹⁷ mwĩrutei gwĩkaga wega!

Thingatagai ciira wa kĩhooito,

na mũkoomĩrĩria arĩa ahinyĩrĩrie.

Tuagai ciira wa ciana cia ngoriai na kĩhooito,

na mũthaithanagĩrĩre mũtumia wa ndigwa.”

¹⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Ūkai tũciire.

O na mehia manyu mangĩkorwo matunihĩte ta gakarakũ-rĩ,

nĩmagathera o ta ira;

o na maatuĩka matunihĩte ta thakame,

nĩmakerũha o ta guoya wa ng'ondũ.

¹⁹ Mũngĩnjigua na mũnjathĩkire,

nĩ mũrĩrĩaga indo iria njega mũno cia bũrũri;

²⁰ no mũngĩrema na mũrege gwathĩka,

mũkaaniinwo na rũhiũ rwa njora.”

Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova koigĩte ũguo.

²¹ Hĩ! Kaĩ itũũra inene rĩrĩa rĩĩhokeku

nĩrĩtuĩkite ta mũmaraya-ĩ!

Hĩndĩ imwe riayũrĩte ũtuanĩri ciira wa kĩhooito;

ũthingu nĩguo watũũraga thĩinĩ warĩo,

no rĩu nĩ oragani matũũraga kuo!

²² Betha yanyu ĩtuĩkite gĩko,

ndibei yanyu ĩrĩa njega mũno ĩgatukanio na maaĩ.

²³ Andũ anyu arĩa mamwathaga nĩ kũrema maremete,

magatuĩka a thiritũ ya aici;

othe nĩmendete mahaki,

nao mahanyũkanagia na indo cia kũheo.

Maticĩiragĩra ciana cia ngoriai na kĩhooito;

na matithikagĩrĩria ciira wa mũtumia wa ndigwa.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,

O we Mwene Hinya wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,

“Hĩ! Nĩngaitĩrĩria amuku akwa mang'ũrĩ makwa,

na ndĩrĩhĩrie harĩ thũ ciakwa.

²⁵ Nĩngagũũkĩrĩra na guoko gwakwa;

ngagũtheria gĩko gĩaku gĩthire biũ,

na maũndũ maku mothe marĩa matarĩ matheru ndĩmatherie.

²⁶ Aciirithania aku ngaatũma matuĩke o ta ũria maatariĩ matukũ-inĩ ma tene,

na aheani kīrīra aku o ta ūrīa maatarīi kīambīrīria-inī.
 Thuutha ūcio ūgeetagwo
 Itūūra Inene rīa Ūthingu,
 o na Itūūra Inene Rīihokeku.”

²⁷ Itūūra rīa Zayuni rīgaakūūrwo na ciira wa kīhooito,
 nao andū a rīo arīa merirīte makūūrwo na ūthingu.
²⁸ No andū arīa aremi na arīa ehia makaaniinwo hamwe,
 nao arīa matiganagīria Jehova nīmagathira biū.
²⁹ “Nīmūgaconoka nī ūndū wa mīgandi iyo mīamūre
 mūtūire mūkenagīra;
 nīmūkaigua thoni nī ūndū wa mīgūnda
 iyo mwīthuurīire.
³⁰ Mūgaatuika ta mūgandi ūrahooa mathangū,
 mūtūike ta mūgūnda ūtarī maaī.
³¹ Mūndū ūrīa ūrī hinya agaatuika maragara,
 naguo wīra wake ūtuīke thandī;
 we na wīra wake nīmakahīa hamwe,
 haage mūndū wa kūhoria mwaki ūcio.”

2

Kīrīma kīa Jehova

¹ Ūyū nīguo ūhorō ūrīa Isaia mūrū wa Amozu onire ūkonīi Juda na Jerusalemu:
² Matukū-inī ma kūrīgīrīria
 kīrīma kīa hekarū ya Jehova nīgīkahaandwo
 kīrī kīo kīnene gatagatī ka irīma iria ingī;
 nīgīkambarario igūrū rīa tūrīma tūrīa tūngī,
 nao andū a ndūrīrī nīkuo magaathīiaga.
³ Ndūrīrī nyingī nīgathīi kuo ikiugaga atīrī,
 “Ūkai, twambate tūthīi kīrīma-inī kīa Jehova,
 tūthīi nyūmba ya Ngai wa Jakubu.
 Nīagatūruta ūhorō wa mīthīire yake,
 nīgeetha tūgeragīre njīra ciake.”
 Nīgūkorwo Zayuni nīgūkoima ūtaarani,
 nakuo Jerusalemu kuume ndūmīrīri ya Jehova.
⁴ Nake nīagatuithanagia ndūrīrī ciira,
 na aiguithanie irīndī nyingī.
 Hiū ciao cia njora magaacithondeka ituīke mīraū ya kūrīma,
 namo matimū mao mamathondeke matuīke hiū cia gūceeha mītī.
 Gūtīrī rūrīrī rūgaacooka kūrūa na rūrīrī rūrīa rūngī na rūhiū rwa njora,
 o na kana merute ūhorō wa mbaara hīndī ingī.

⁵ Atīrīrī wee nyūmba ya Jakubu,
 ūkaai tūthīiage tūmūrīkīrwo nī ūtheri wa Jehova.

Mūthenya wa Jehova

⁶ Wee nūtiganīirie andū aku,
 o acio a nyūmba ya Jakubu.
 Nao marūmītīe mūno mītugo na irīra cia andū a mwena wa irathīro;
 maragūruga ta Afīlisti,
 na makagīa thiritū na andū matooī Ngai.
⁷ Būrūri wao ūiyūrīte betha na thahabu,
 igīina ciao itingīthira.
 Būrūri wao ūiyūrīte mbarathi;
 na ngaari ciao cia ita itingītarīka.
⁸ Būrūri wao ūiyūrīte mīhianano ya kūhooywo;
 mainamagīrīra wīra wa moko mao,

o indo iria mathondekete na ciara ciao.
 9 Nĩ ūndũ ūcio mūdũ nĩakaharūrũkio,
 nacio iruka cia andũ iconorithio;
 ndũkanamarekere.

10 Toonyai rwaro-inĩ rwa ihiga,
 mwĩhithe tĩri-inĩ mũũrĩre kĩmakania kĩa Jehova
 na riiri wa ūnene wake!

11 Maitho ma mūdũ mwĩtĩĩ nĩmagaconorithio,
 nague mwĩtĩio wa andũ nĩũkaharūrũkio;
 no Jehova we wiki nĩwe ūgaatũũgĩrio mũthenya ūcio.

12 Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na mũthenya aigĩte
 wa gũũkĩrĩra andũ arĩa othe etĩĩ na arĩa meĩkagĩrĩra,
 na arĩa othe metũũgagĩria
 (nao othe nĩmakanyĩihio),

13 na okĩrĩre mĩtarakwa yothe ya Lebanoni, ĩrĩa mĩraihi na igũrũ na ĩkaneneha mũno,*
 o na mĩgandi yothe ya Bashani,

14 na okĩrĩre ĩrĩa iria ndaaya na igũrũ,
 na tũrĩma tuothe tũrĩa tũraihi.

15 na okĩrĩre mũthiringo o wothe mũraihi na igũrũ
 na rũthingo o ruothe rwakĩtwo rwa hinya,

16 na okĩrĩre marikabu ciothe cia Tarishishi,
 na marikabu ciothe iria njega mũno.

17 Mwĩtũũgĩrio wa mūdũ nĩũkaharūrũkio,
 na mwĩtĩio wa andũ ūconorithio;
 no Jehova we wiki nĩwe ūgaatũũgĩrio mũthenya ūcio,

18 nayo mĩhianano ya kũhooywo nĩgathira biũ.

19 Andũ makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
 o na marima-inĩ ma thĩ,
 moorĩre kĩmakania kĩa Jehova na riiri wa ūnene wake,
 hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama athingithie thĩ.

20 Mũthenya ūcio andũ makooya mĩhianano yao ya betha,
 na mĩhianano yao ya thahabu,
 ĩrĩa methondekeire mamĩhooyage,
 mamĩikĩrie huko na huhu.

21 Nao makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
 na mahiga-inĩ marĩa macunjurĩte
 morĩre kĩmakania kĩa Jehova
 na riiri wa ūnene wake,
 hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama, athingithie thĩ.

22 Tiga kwĩhoka mūdũ,
 ūrĩa mĩhũmũ yake ĩrĩ o maniũrũ-inĩ make.
 Nĩ ūndũ-rĩ, akĩrĩ wa bata ūrĩkũ?

3

Jerusalemu na Juda Gũtuĩrwo Ciira

¹ Atĩrĩrĩ, Mwathani,

Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 arĩ hakuhi kwehereria Jerusalemu na Juda
 ūteithio wao na kĩrĩa kĩmatiiragĩrĩra,

amehererie ūteithio wothe wa irio na wa maaĩ,
² o na amehererie mūdũ ūrĩa njamba na mũrũi wa mbaara,
 na mũtuanĩri ciira na mũnabii,
 na mũragũri na mũthuari wa kĩa,

³ na mũtongoria wa gĩkundi gĩa thigari mĩrongo ĩtano,

* 2:13 Bũrũri wa Lebanoni warĩ mwena wa irathiwo na Jorodani, na woĩkaine nĩ ūndũ wa mĩtarakwa na ng'ombe ciakuo.

na mûheani kîrîra, na mûbundi mûûgî, o na mûndû-mûgo mûûgî.

⁴ Tûhîi nîtuo ngaatua anene ao;
na maathagwo nî tûkenge.

⁵ Andû nîmakahiinyanîrîria:
o mûndû akaahinyîrîria ûrîa ûngî,
mûndû wa itûûra okîrîre mûndû wa itûûra rîake.

Arîa anini nîmagookîrîra arîa akûrû,
nao arîa matarî ngumo mokîrîre mûndû ûrîa mûtîiku.

⁶ Mûndû nîakanyîita ûmwe wa ariû a nyina
arî gwa ithe mûciî, amwîre atîrî,
“Wee ûrî na nguo ya igûrû, tuîka mûtongoria witû;
ûreke kûndû gûkû kwanangîtwo kûgîe wathani-inî waku!”

⁷ Nowe nîakaanîrîra mûthenya ûcio oige atîrî,
“Nîi ndirî na kîhonîa.
Nîgûkorwo gwakwa mûciî gûtirî irio kana nguo,
tigai kûndua mûtongoria wa andû.”

⁸ Nîgûkorwo Jerusalemu nîkûratûgûûga,
nakuo Juda nîkûragûa;
ciugo na ciîko ciakuo nîirokîrîra Jehova
na makang’athîria thiithi wake ûrî riiri.

⁹ Ithiithi ciao nîcio ciumbûraga ûrîa mahaana;
maanîkaga mehîa mao o ta ma Sodomu;
o na matimahithaga.

Kaî marî na haaro-î!
Nîo mereheire mwanangîko.

¹⁰ Ha ûhoro wa andû arîa athingu, meerei atî nîmakagaacîra;
nîgûkorwo nîmakarîîaga maciaro ma maûndû marîa maaneka.

¹¹ No andû arîa aaganu, meerei atîrî: kaî marî na haro-î!
Nîgûkorwo mwanangîko ûrî igûrû rîao!
Nao makarîhwo kûringana na wîra wa moko mao.

¹² Andû akwa mahinyagîrîrio nî ciana,
nao andû-a-nja nîo mamaathaga.
Atîrîrî inyuî andû akwa, atongoria anyu nîo mamûhîthîthaga,
magatûma muume njîra îrîa yagîrîire.

¹³ Jehova nîaikarîire gîti gîake iciirîro-inî;
akarûgama nîguo aciirithie andû.

¹⁴ Jehova nîarîkîtie gûtuîra
athuuri na atongoria a andû ake ciira, akameera atîrî:
“Nî inyuî mwanangîte mûgûnda wakwa wa mîthabîbû;
o na indo îria mûtunyîte athîîni îrî thiîni wa nyûmba cianyu.”

¹⁵ “Mûhehenjaga andû akwa,
na mûkamemenda mothiû ma athîîni nîkî?”
nîguo Mwathani Jehova Mwene-Hînya-Wothe ekûûria.

¹⁶ Jehova ekuuga atîrî,
“Andû-a-nja a Zayuni nîetîîi,
mathîiaga maguucîtie ngingo,
makiuhanaga na maitho mao,
na makinyaga na njacî magîthîi,
na makagambia njingiri îria îrî thûng’wa-inî ciao.

¹⁷ Nî ûndû ûcio Mwathani nîagatûma andû-a-nja acio a Zayuni magîe na irona mîtwo;
Jehova nîakoonania njaga yao.”

¹⁸ Mūthenya ūcio Jehova nīakamaaūra mathaga mao: nīmo bangiri, na rūtamī rwa kuoha njuīrī, na mīgathī irīa ūhacīte ta mweri, ¹⁹ na icūhī cia matū, na mīrīnga ya moko, na taama wa kwihumbīra ūthiū, ²⁰ na itambaya cia mūtwe, na irengeeri cia magūrū, na mīcibi, na cuba cia maguta manungi wega, na ithiitū ²¹ na icūhī cia mūhūūri cia moko, na icūhī cia maniūrū, ²² na nguo ndaihu irīa njega, na ngūbia, na tūbuti, na nguo cia igūrū, na tūmondo, ²³ na icicio cia kwīrora, na nguo cia gatani irīa njega, na itambaya, na macuka ma ciande.

²⁴ Handū ha mūtatarīko mwega gūkaagīa na mūnungo mūūru;

handū ha mūcibi hagaakorwo mūkanda;

handū ha njuīrī thondeke wega hagīe kīhara;

handū ha nguo njega hakaagīa nguo ya ikūnia;

naho handū ha ūthaka wa mwīrī hagīe gūcinanwo na ruoro.

²⁵ Arūme anyu makoaragwo na rūhiū rwa njora,

nacio njamba cianyu cia ita ikaaniinīrwo mbaara-inī.

²⁶ Ihingo cia Zayuni nīgacakaya na igirīke,

na itūūra rīu rikire ihooru, na rīikare rīmomoretwo, rīkagūa thī.

4

¹ Na rīrī, mūthenya ūcio andū-a-nja mūgwanja makaanyiita mūdū mūrūme ūmwe,

mamwīre atīrī, “Tūrīrīaga irio ciitū ithuī ene,

na twīheage nguo;

no ūreke twītanagio nawe.

Twehererie thoni ciitū!”

Thuuna ya Jehova

² Mūthenya ūcio Thuuna ya Jehova nīgathakara na īgīe riiri, namo maciaro ma būrūri ūcio magaakorwo marī mega, na marī mwīraho na riiri wa arīa magaakorwo marī matigari kūu Isiraeli!

³ Na rīrī, nīgūgakinya atīrī, andū arīa magaatiwo Zayuni, na arīa magaakorwo matigaire Jerusalemu, mageetagwo atheru, nao nī arīa othe maandikītwo na magaathirīrwo gūtūūra muoyo kūu Jerusalemu.

⁴ Mwathani nīagathambia gīko kīrīa kīūru kīa andū-a-nja a Zayuni; nīagatheria Jerusalemu marooro ma thakame arī na roho wa gūtuanīra ciira o na roho wa gūcina na mwaki. ⁵ Ningī Jehova nīagatūma

itu rīa ndogo rīgīe kūdū guothe mūthenya kūrīa gūkarītwo nī andū kīrīma-inī kīu gīa Zayuni, na atūme kūrīa kūnganītwo gwakane rūrīrīmī rwa mwaki ūtukū; igūrū rīa riiri ūcio wothe gūgaakorwo taarī hema. ⁶ Igaatuika ta gīthūnū gīa kūrehe kīūruru gīa kwīgītia kuuma kūrī ūrugarī wa mūthenya, na handū ha kūrīra na ha kwīgītia kuuma kūrī kīhuhūkano kīa rūhuho na kīa mbura.

5

Rwīmbo rwa Mūgūnda wa Mīthabibū

¹ Ningūinīra mwendwa wakwa ūrīa nyendete rwīmbo,

ndīmūinīre rwīmbo rūkonī mūgūnda wake wa mīthabibū:

Mwendwa wakwa aarī na mūgūnda wa mīthabibū

kīrīma-inī handū hanoru mūno.

² Akīūthiūrūrūkīria na mūtaro,

na akīūngania mahīga marīa mothe maarī kuo akimate,

agīcooka akīūhaanda mīthabibū irīa mīega mūno.

Nīaakire mūthiringo mūrīhu na igūrū kūu thīinī wago,

o na ningī akienja handū ha kūhihagīra thabibū.

Nake agīeterera ūciare thabibū njega,

no rīrī, waciarire thabibū cia gīthaka.

³ “Atīrīrī, inyuī andū aya mūtūuraga Jerusalemu o na andū a Juda,

tūtūithaniei ciira, nī na mūgūnda wakwa wa mīthabibū.

⁴ Nī ūndū ūrīkū ūngī ingīekire mūgūnda ūcio wakwa wa mīthabibū

gūkīra ūguo ndawikire?

Waciarire thabibū cia gīthaka nīkī,

o hīndī irīa ndetereire ūciare thabibū njega?

⁵ Atīrīrī, nīngūmwīra ūrīa ngwīka

mūgūnda ūcio wakwa wa mīthabibū:

Nĩngũwehereria rūgiri rwaguo,
nĩguo wanangwo,
njooke momore rūthingo rwaguo,
nĩguo ũrangĩrĩrio.

⁶ Ndĩūtiganĩrie wanangĩke,
ũtegũcehwo kana kũrĩmwo,
naguo ũrĩmeraga cong'e na mĩigua.
Nĩngĩ njathe matu matikanaurĩrie mbura."

⁷ Mũgũnda wa mĩthabibũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩguo nyũmba ya Isiraeli,
nao andũ a Juda
nĩo mũgũnda wake wa mĩthabibũ ũria akenagĩra.
Nake eethire ciira wa kĩhooito, akĩona o ũiti wa thakame;
agĩcaria ũthingu, no akĩigua kĩrĩro kĩa mĩnyamaro.

Haaro na Gũtũrwo Cĩira

⁸ Kaĩ, inyuĩ arĩa mũikaraga mũkĩongagĩrĩra nyũmba mūrĩ na haro-ĩ!
O inyuĩ mũnyĩithanagia gĩthaka kĩmwe na kĩria kĩngĩ gĩgatuĩka kĩmwe,
nginya hakaaga handũ ha gũtigĩria andũ arĩa angĩ,
nĩguo mūtũũre bũrũri-inĩ mūrĩ inyuiki.

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe oĩgĩte atĩrĩ ngĩguaga:
"Ti-itherũ nyũmba iria nene nĩgĩkĩra ihooru,
nacio nyũmba iria thaka ciage andũ a gũciikara.

¹⁰ Mũgũnda wa rĩka ikũmi wa mĩthabibũ ũkaaruta bathi ĩmwe* ya ndibei,
nayo homeri ĩmwe† ya mbegũ yume eba ĩmwe‡ ya ngano."

¹¹ Kaĩ arĩa marokaga gũũkĩra rūciinĩ tene,
makahang'ire njoohi marĩ na haaro-ĩ!
o acio maikaraga thĩ ũtukũ gũgakũra,
nginya makarĩio nĩ ndibei.

¹² Maruga-inĩ mao makoragwo na inanda cia mũgeeto,
na cia inubi na tũhembe, na mĩtũrĩrũ, o na ndibei,
no matirũmbũyagia ciiko cia Jehova,
na makaagĩra wĩra wa moko make gĩtĩio.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ
nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo;
andũ ao arĩa atĩku magaakua nĩ ng'aragu,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa kĩhooteke nĩ nyoota.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mbĩrĩra nĩnenehetie thuti nĩ ũndũ wao,
na ĩgaathamia kanua kayo gatarĩ gĩturi;
kũu nĩkũo gũkaaharũrũka andũ ao arĩa marĩ igweta na ikundi cia andũ,
hamwe na andũ arĩa manyuuga makanegena, o na arĩũ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ nĩakaharũrũkio,
nakĩo kĩrĩndĩ gĩconorithio,
namo maitho ma arĩa etĩĩ maconorithio.

¹⁶ No Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩagatũgĩrio nĩ ũndũ wa ciira wake wa kĩhooito,
nake Mũrungu, o we ũcio mũtheru, nĩakeyonania nĩ mũtheru na ũndũ wa ũthingu wake.

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ng'ondũ ikaarĩaga ta irĩ ũrĩithio-inĩ wacio;
natuo tũgondũ tũkaarĩithagio kũndũ kũria kwanangĩku gwa itonga.

¹⁸ Kaĩ arĩa maguucagia mehia na mĩhĩndo ya maheeni marĩ na haaro-ĩ!
o acio maguucagia waganu na mikanda ta rĩa ĩguucagia ngaari cia ng'ombe,

¹⁹ o acio moigaga atĩrĩ, "Ngai nĩahĩũhe oke,
nĩahĩke wĩra wake nĩguo tũwone.

Nĩũkuhĩrĩrie,
mũbango wa Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩũũke,
nĩguo tũũmenye."

* 5:10 nĩ ta lita 22 † 5:10 nĩ ta lita 220 ‡ 5:10 nĩ ta lita 22

²⁰ Kaĩ arĩa metaga ũũru wega,
naguo wega makawĩta ũũru marĩ na haaro-ĩ!
o acio matuaga nduma nĩyo ũtheri, na ũtheri makaũtua nduma,
na magatua kĩndũ kĩrũrũ nĩ kĩrĩ mũrĩo,
nakĩo kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ mũrĩo magagĩtua nĩ kĩrũrũ.

²¹ Hĩ! Kaĩ arĩa meyonaga marĩ oogĩ maitho-inĩ mao,
na makeyona marĩ na ũmenyi marĩ na haaro-ĩ!

²² Hĩ! Kaĩ andũ arĩa marĩ ngumo ya kũnyua ndibei,
na njoorua cia kũriingia indo cia gũtũma andũ marĩo marĩ na haaro-ĩ!

²³ o arĩa marekagĩrĩria andũ arĩa mehitie nĩ ũndũ wa ihaki,
no makarega gũtua ciira wa kihooto wa andũ arĩa matehitie.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa nĩnĩmbĩ cia mwaki icinaga itira cia mũgũnda,
na ta ũrĩa nyeki nyũmũ ĩniinũkagio nĩ rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki-rĩ,
ũguo noguo mĩri yao ikaabutha,
na kĩro kĩa kũmbũrwo o ta rũkũngũ;

nĩgũkorwo nĩmaregete watho wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
na makamena kiugo kĩa ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio marakara ma Jehova maakanĩte mookĩrĩre andũ ake;
nake nĩatambũrũkĩtie guoko amagũthe magũe thĩ.

Irĩma nacio igathingitha,
nacio ciimba ciao ikaaraganio njĩra-inĩ ta mahuti.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũ,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

²⁶ Nake ahaicĩtie bendera handũ igũrũ eete ndũrĩrĩ iria irĩ kũraya,
nao arĩa marĩ ituri cia thĩ ahuhaga biringi akĩmeeta.[§]

Nĩo aya mokĩte,
mateng'ereite na ihenya.

²⁷ Gũtirĩ o na ũmwe wao ũraanoga kana akahĩngwo,
gũtirĩ o na ũmwe ũracũũnga kana agakoma;
gũtirĩ ũraregeria mũcibi njohero,
o na gũtirĩ rũrigi rwa kĩaatũ rũtuĩkĩte.

²⁸ Mĩguĩ yao nĩ mĩũgĩ,
namo mota mao mothe nĩmageete;
mahũngũ ma mbarathi ciao mahaana ta ihiga rĩa nyaigĩ,
namo magũrũ ma ngaari ciao cia ita mathiiga ta rũhuho.

²⁹ Mũraramo wao nĩ ta wa mũrũũthi,
nao mararamaga o ta njau cia mĩrũũthi;
marurumaga makĩnyiita ũguĩmi wao,
na makaũkuua na gũtirĩ ũngĩũteithũra.

³⁰ Mũthenya ũcio makaararama nĩ ũndũ wa kĩrĩa manyiĩte,
o ta ũrĩa iria rĩrurumaga rĩgũkia ndiĩhũ.

Na mũndũ angĩgaacũthĩrĩria bũrũri-inĩ,
akoona no nduma ĩrĩ kuo na mĩnyamaro,
o naguo ũtheri nĩũgaathiĩkwo nĩ matu.

6

Gũtũmwo kwa Isaia

¹ Na rĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Uzia aakuire-rĩ, nĩguo ndonire Mwathani aikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene,
kĩrĩ igũrũ na gĩtũũgĩrĩtio, nayo nguo yake yaĩyũrĩte hekarũ nĩ ũndũ wa ũrĩa yaraihitie. ² Igũrũ wake
kwarũgamĩte aserafi, na o mũserafi ũmwe aarĩ na mathagu matandatũ: nao makehumbĩra mothiũ

[§] 5:26 Ashuri na Babuloni nĩcio ndũrĩrĩ icio igwetetwo.

mao na mathagu meerī, namo meerī makehumbīra magūrū namo, na meerī makombūka namo. ³ Nao metanaga makerana atīrī:

“Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe mūtheru, nī nīwe mūtheru, ti-itherū nīwe mūtheru;
thī yothe iīyūrītwo nī riiri wake.”

⁴ Nī ūndū wa mūrurumo wa mīgambo yao, itugī cia mīrango na hingīro ciaguo ikīenyenyā, nayo hekarū ikīiyūra ndogo.

⁵ Na nī ngānīrīra ngiuga atīrī, “Hī! Kāi ndī na haaro-ī! Ndīgūthira! Nīgūkorwo ndī mūdū wa mīromo itarī mītheru, o na ningī ndūūranagia na andū matarī mīromo mītheru, na maitho makwa nīmonete Mūthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.”

⁶ Hīndī iyo mūserafi ūmwe akīūmbūka, agīūka harī nī akūuīte ikara rīa mwaki na guoko, rīrīa aarutīte na mīhato kīgongona-inī.* ⁷ Mūserafi ūcio akīūhutia kanua na ikara rīu, akiuga atīrī, “Kuona atī ikara rīrī nīrīahutia mīromo yaku, mahītia maku nīmeherio, o namo mehia maku nīmahoroherio.”

⁸ Ningī ngīgua mūgambo wa Mwathani ūkīūria atīrī, “Nūū ngūtūma? Na nūū ūgūthīi handū haitū?”
Na nī ngīcookia atīrī, “Nī ūyū haha. Ndūma!”

⁹ Nake akīnjūra atīrī, “Thī ūkeere andū aya atīrī:
“Inyuī tūūrai o mūiguaga no mūtikanamenye ūndū;
tūūrai muonaga no mūtikanakuūke.”

¹⁰ Tūma ngoro cia andū aya ciūme,
o na ūtūme matū mao magīe njiika mage kūigua,
o na ūhinge maitho mao matige kuona.

Tondū maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matū mao,
na ngoro ciao igīe na ūmenyo,
macooke magarūrūke mahonio.”

¹¹ Na nī ngīcooka ngīūria atīrī, “Mwathani, nī nginya rī?”

Nake akīnjookeria atīrī:
“Nī nginya hīndī irīa matūūra marīa manene magaakorwo maanangītwo
na matarī na wa kūmatūūra,
nacio nyūmba ikorwo itiganīrio,
na mīgūnda ikaanangwo na igathūkio biū,

¹² o nginya rīrīa Jehova agaakorwo atwarīte andū othe kūraya,
naguo būrūrī ūgatiganīrio biū.

¹³ Na rīrī, o na kūngīkorwo kūrī na gīcunjī gīa ikūmi kīa andū gītigaire būrūrī-inī-rī,
būrūrī ūcio no ūkaanangwo rīngī.

No rīrī, o ta ūrīa mūceneni na mūgandi itigagio ithukī yatemwo-rī,
ūguo noguo rūciarō rūrū rwamūre rūgaatigario gītina kīaruo būrūrī-inī ūcio.”

7

Kīmenyithia kīa Imanueli

¹ Hīndī irīa Ahazu mūrū wa Jothamu, mūrū wa Uzia, aarī mūthamaki wa Juda-rī, Rezini mūthamaki wa Suriata marī na Peka mūrū wa Remalia mūthamaki wa Isiraeli, makīambata mathīi magatharīkire itūūra rīa Jerusalemu, no matiigana kūrītooria.*

² Na rīrī, andū a nyūmba ya Daudi nī meerirwo atīrī, “Andū a Suriata nīmanyiitanīte na andū a Efiraimu”; nī ūndū ūcio ngoro ya Ahazu o na ngoro cia andū ake ikīinaina o ta ūrīa mītī ya mūtītū iīnainagio nī rūhuho.

³ Hīndī iyo Jehova akīra Isaia atīrī, “Umagara, wee mūrī na mūrūguo Sheari-Jashubu, mūthīi mūgatūnge Ahazu mūthia-inī wa mūtaro ūrīa uumīte Karia-inī ka Rūgongo, njīra-inī ya gūthīi Gīthaka kīa Mūthambia-Nguo. ⁴ Ūmwīre atīrī, ‘Wīmenyerere, ūikare ūhooreire na ndūgetigīre. Ndūkareke ūūrwo nī hinya nī ūndū wa icinga icio igīrī iratooga ndogo; ndūgetigīre marakara mahiū ma Rezini, na ma Suriata, o na ma mūrū wa Remalia. ⁵ Suriata, na Efiraimu, na mūrū wa Remalia nīmaciirīre gūkwanaga, makoiga atīrī, ⁶ ‘Nītūtharīkire Juda, tūkūnyariire na tūkūgayane, na tūtue mūrū wa Tabeeli mūthamaki wakuo.’ ⁷ No rīrī, Mwathani Jehova ekuuga atīrī:

“Ūhoro ūcio ndūgaakinyanīra,
na ndūgekīka,

* 6:6 Gikī nī kīgongona kīarī gatagatī ka Handū-harīa-Hatheru kīa mahuti marīa manungi wega.

* 7:1 Mwaka wa 735 mbere ya gūciarwo gwa Kristū, andū a Isiraeli na a Suriata nīmendaga gūkīrīra būrūrī wa Ashuri, na nīmendaga Ahazu amateithirīre.

⁸ nīgukorwo itūūra inene rīa Suriata nī Dameski,
na mūnene wa Dameski no Rezini.
Ihinda rīa mīaka mīrongo itandatū na itano itaanathira-rī,
andū a Efiraimu magaakorwo maharaganītio ūndū matangicooka gūtuika rūriri.

⁹ Ningī itūūra inene rīa Efiraimu nī Samaria,
na mūnene wa Samaria no mūrū wa Remalia.
Mūngiaga kūrūgama mūrūmite wega wītikio-inī wanyu-rī,
mūtekehaanda o na atīa.”

¹⁰ Ningī Jehova nīariirie Ahazu o rīngī, akīmwira atīrī, ¹¹ “Itia kīmenyithia kuuma kūrī Jehova Ngai waku, o na kiumite kūdū kūrīa kūrīku mūno, kana kiumite igūrū kūrīa kūrīahu mūno.”

¹² No Ahazu akiuga atīrī, “Nīi ndigwītia; nīi ndikūgeria Jehova.”

¹³ Ningī Isaia akiuga atīrī, “Ta iguai rīu, inyuī andū a nyūmba ya Daudi! Anga mūkuona arī ūndū mūnini kūgeria ūkīrīrīria wa andū? Anga nīmūūkūgeria ūkīrīrīria wa Ngai wakwa o nago? ¹⁴ Nī ūndū ūcio-rī, Mwathani we mwene nīakamūhe kīmenyithia: Nīgukorwo mūrītu gathirange nīakagīa nda aciare kahīi, nake agatue Imanueli. ¹⁵ Iria imata na ūūkī nīcio gakarīaga rīrīa gakaamenya kūrēga ūūru na gwīthuurīra maūdū marīa mega. ¹⁶ No mbere ya kahīi kau kūmenya kūrēga ūūru na gwīthuurīra maūdū marīa mega-rī, būrūrī ūcio wa athamaki acio eerī wītīgīrīte nīūkanangwo. ¹⁷ Jehova nīagakūrēhithīria wee mwene na andū aku, o na andū a nyūmba ya thoguo maūdū matarī moneka kuuma rīrīa Efiraimu aatiganire na Juda; Jehova akaarehera mūthamaki wa Ashuri.”

¹⁸ Hīndī iyo Jehova nīakahuuhīra ngi mūrūrī, aciite kuuma tūrūū-inī twa kūrāya twa būrūrī wa Misiri, na eete njūkī iria irī būrūrī wa Ashuri. ¹⁹ Nacio ciothe nīcigooka ciikare iharūrūka-inī cia mīkuru, na mīatūka-inī ya ndwaro cia mahiga, na ihinga-inī ciothe cia mīigua, na marima-inī mothe ma maaī. ²⁰ Mūthenya ūcio Mwathani nīakahūthīra rwenji rūkomboretwo kuuma mūrīmo wa Rūūi rwa Farati; naruo nīruo mūthamaki wa Ashuri; nake nīakenja mītwe yanyu na njuūrī cia magūrū manyu, o na ningī enje nderu cianyu. ²¹ Mūthenya ūcio, mūdū akaarīithia o moori imwe na ng’ondū igīrī. ²² Na tondū wa ūingī wa iria rīrīa igaakamagwo-rī, mūdū ūcio akaanyuuga iria imata. Arīa othe magaatigara kūu būrūrī ūcio makaanyuuga iria imata, na marīage ūūkī. ²³ Mūthenya ūcio, kūdū kūrīa guothe kwarī mīthababī 1,000 īngīndirio cekerī 1,000† ya betha, gūgaakūra o cong’e na mītī ya mīigua. ²⁴ Andū magaaithiiga kuo marī na ūta na mīguī, nīgukorwo būrūrī ūcio ūkaiyūra cong’e, na mītī ya mīigua. ²⁵ Nakuo irīma-inī guothe kūrīa kwanarīmwo na icembe, mūtigacooka gūthīi nī ūndū wa gwītīgīra cong’e, na mītī ya mīigua; kūdū kūu gūgaatuika gwa kūrīithagio ng’ombe, na gwa kūrangagwo nī ndūuru cia ng’ondū.

8

Jehova Kūhūthīra Ashuri

¹ Ningī Jehova akīnjīra atīrī, “Oya kībaū kīnene, na ūkīandike na karamu ka ndūire ūū: Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ² Na nīi nīngwīta Uria ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Zekaria mūrū wa Jeberekia matuīke aira akwa ehoheku.”

³ Hīndī iyo ngīthīi, ngīkoma na mūtumia wakwa, nake akīgīa nda, agīciara kahīi. Nake Jehova akīnjīra atīrī, “Gatue Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ⁴ Kahīi kau gataanamēnya gwītana koige ‘Baba’ kana ‘Maitū’, ūtonga wa Dameski na indo iria itahitwo nī Samaria nīigakuuo nī mūthamaki wa Ashuri.”

⁵ O rīngī Jehova akīnjarīria, akīnjīra atīrī:

⁶ “Kuona atī andū aya nīmaregete

maaī marīa mathereraga mahooreire ma Siloamu,*
na magakenera Rezini

o na mūrū wa Remalia-rī,

⁷ nī ūndū ūcio Mwathani akīrīi kūmarehithīria
mūiyūro mūnene wa Rūūi rwa Farati,
naruo nīruo mūthamaki wa Ashuri arī na riiri wake wothe.

Rūkaaiyūrīrīra mīkaro yaruo yothe,

na ruune hūgūrūrū ciaruo,

⁸ ningī rūgaathīi rūhaatīte Juda rūiyūre guothe,
rūhitūkiire kuo na rūkinye ngīnya ngingo.

Mathagu maaruo matambūrūkitio makaahumbīra warīi wa būrūrī waku,
wee Imanueli!”

† 7:23 nī ta kilo ikūmi na imwe na nuthu (11:5)
itūūra rīu.

* 8:6 Maaī ma itūūra rīa Jerusalemu mooimaga Karia ga Siloamu, karia kaarī nja ya

⁹ Atiriri inyu andu a nduriri, ugirirai mbugirio ya mbaara, na no muguthetherwo!

Ta thikirirai inyu mabururi ma kura.

Haarirai mbaara, na no muguthetherwo!

Haarirai mbaara, na no muguthetherwo!

¹⁰ Thugundai mibango yanyu, no igatuika ya tuh; ariai uhoru wa matanya manyu, no matikahinga, nigukorwo Murungu ari hamwe na ithu.

Witigire Ngai

¹¹ Jehova nianjaririe uhoru ucio agwatiirie muno, na akingaania ndikarumirire njira cia andu acio. Akinjira atiri:

¹² “Maundu maria mothe andu aya metaga ndundu ya gwika uuuru, wee ndukamete ndundu ya gwika uuuru; na ndugetigire kiria metigagira, na ndukamakio niko.”[†]

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe niwe murituaga mutheru, we niwe mwagiriirwo ni gwitigira, o we niwe ungutuma mumake,

¹⁴ na niwe igatuika handu hanyu haria haamure; no kuri nyumba cieri cia Isiraeli agaatuika

ihiga riria ritumaga andu mahingwo, na rwaro rwa ihiga riria ritumaga mague.

Na kuri andu aria matuuraga Jerusalemu agaatuika mtego na gikerege gia kumanyiita.

¹⁵ Aingia ao nimakahingwo; nao mague na moinike, magwatio na manyitwo.”

¹⁶ Oha uira ucio na watho ucio, uuuhure muhuri utuike kiria hari arutwo akwa.

¹⁷ Ni ngweterera Jehova, uria uhithite nyumba ya Jakubu uhiu wake.

Ndirikaraga ndimwihokete.

¹⁸ Ni hamwe na ciana iria Jehova aheete-ri, ni ithu maruri na imenyithia thini wa Isiraeli kuuma kuri Jehova Mwene-Hinya-Wothe uria utuuraga Kirima-ini gia Zayuni.

¹⁹ Andu mangikwira uguirire kiria kuuma kuri araguri na ago aria mahehanaga na makang'ung'ura-ri, ukamoria atiri, “Githi andu matiagiriirwo niguturia uhoru hari Ngai wao?” Ni ki gigituma mutuirie uhoru wa andu aria mari muoyo kuuma kuri aria akuu? ²⁰ Ni kaba mutuirie watho-ini wa Ngai o na ura-ini wake! Angikorwo uhoru wao ndukuringana na ciugo ici, o nao matiri na utheri. ²¹ Andu magatuikanagiria bururi-ini mari anyamaariku na mari ahutu; na riri, riria makahuuta muno, nimakarakara muno na matiire maitho na iguru, nao marume muthamaki wao na Ngai wao. ²² Hindi iyo makaarora thi mone o mnyamaro, na nduma, na kicha gia kumakania, nao nimagaikio nduma-ini ndumanu.

9

Nituciarirwo Mwana

¹ Na riri, andu a bururi uyü aria makoretwo mari na mnyamaro matigacooka kugia na kicha. Mbere iyo nanyarithirie bururi wa Zebuluni na bururi wa Nafitali, no mahinda ma thuutha-ini niagatiithia bururi uria ugereire iria-ini, ukirukanitie na Ruu rwa Jorodani, nikuo gwitagwo Galili-kwa-Nduriri:

² Andu aria matuuraga nduma-ini nimonete utheri munene; nao aria matuuraga bururi uri nduma ta ya gikuu-ri, nimirwo ni utheri.

³ Wee niuingithie ruri ruu, na ukongerera gikeno kiaruo; andu aruo makenaga mari mbere yaku, o ta uria andu makenagira magetha,

[†] 8:12 Riria andu maaiguire uhoru wa kunyitana kwa Isiraeli na Suriata nimamakire.

magakena o ta ūrīa andū makenaga
makīgayana indo cia ndaho.

⁴ Nīgūkorwo o ta ūrīa kwarī mūthenya ūrīa Amidiani maahootirwo,
ūguo noguo unangīte icooki rīrīa rīmaritūhagīra,
na ūkoinanga mūtī wa kūmoohania ciande,
na rūthanju rwa arīa mamahinyagīrīria.

⁵ Iraatū ciothe cia njamba cia ita iria ihūthagīrwo mbaara-inī,
na nguo ciothe itoboketio thakame-inī,
igaatuika cia gūcinwo
ta irī ngū cia mwaki.

⁶ Nīgūkorwo nītūciariirwo kaana,
tūkaheo kahiī,
naguo wathani ūgaakorwo ciande-inī ciako.

Nako gageetagwo
Mūheani-Kīrīra-wa-Kūgegania, Mūrungu Mwene-Hinya,
Ithe-wa-Andū-wa-Tene-na-Tene, Mūnene-wa-Thayū.

⁷ Naguo ūhoru wa gūtheerema kwa ūthamaki wake na thayū
gūtīrī hīndī igaathira.

Agaathamakagīra ūthamaki wake
aikarīire gītī kīa ūnene kīa Daudi,
aūhaande na aūtīirīre
na ciira wa kīhoto na ūthingu,
kuuma rīu nginya tene.

Kīyo kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nikīo gīgaatūma maūdū macio mekīke.

Jehova Kūrakarīra Isiraeli

⁸ Mwathani nīatūmite ndūmīrīri ya gūūkīrīra Jakubu;*
nayo nīgakinyīra Isiraeli.

⁹ Nao andū othe nīmakamenya ūhoru wayo,
andū acio a Efiraimu, na arīa matūūruga Samaria,
o acio moigaga na mwītīo na nguthi ngoro-inī atīrī,

¹⁰ “Maturubarī nīmagwīte thī,
no ithuī tūgwaka rīngī na mahiga maicūhie;
mītī ya mīkūyū nīmīteme,
no ithenya rīayo tūgwaka na mītarakwa.”

¹¹ No rīrī, Jehova nīaheete andū arīa marī muku na Rezini hinya mamookīrīre,
na akaarahūra thū ciao.[†]

¹² Andū a Suriata kuuma mwena wa irathīro,
na Afilisti kuuma mwena wa ithūiro
nīmathamītie kanua, magatambuura Isiraeli.

No o na kūrī ūguo-rī, marakara make matīrī maraahūahūa,
guoko gwake no gūtambūrūkītio o na rīu.

¹³ No rīrī, andū acio maticookereire ūcio wamahūūrīre,
kana makarongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁴ Nī ūndū ūcio Jehova nīagatinia mūtwe na mūting’oe wa Isiraeli,
na arenge rūhonge rwa mūkīndū na rwa ithanjī o mūthenya ūmwe.

¹⁵ Athuuri na andū arīa marī igweta nīo mūtwe,
nao anabii arīa marutanaga ūhoru wa maheeni nīo mūting’oe.

¹⁶ Nīgūkorwo atongoria a andū aya nīo mamahītithagia,
nao arīa matongoragio makahītithio njīra.

¹⁷ Nī ūndū ūcio Mwathani ndagakenio nī aanake,
kana aigūire ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa tha,
nīgūkorwo andū othe matiītīgīrīte Ngai na nī aaganu,
natuo tūnua twao tuothe twaragia maūdū mooru.

* 9:8 Jakubu, Isiraeli, Efiraimu na Samaria ciothe nī kuuga ūthamaki wa Gathigathini; itūūra inene rīaguo rīarī Samaria. † 9:11 Thū
cia Rezini ciarī andū a Ashuri arīa marī hamwe na andū a Suriata na Afilisti maatharīkīre Isiraeli.

No o na kūrī ūguo-rī, marakara make matirī maraahūahūa,
guoko gwake no gūtambūrūkītio o na rīu.

¹⁸ Ti-itherū waganu ūrīrīmākīte ta mwaki,
ūgacina cong'e na mīgua,
na ūgaakana ihinga-inī cia mūtītū,
nayo ndogo yaguo īgeekonja yambatīte na igūrū ta itu ithimbu.

¹⁹ Nī ūndū wa mang'ūrī ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe
būrūri nīūgaacinwo biū,
nao andū magaatuīka ta ngū cia mwaki;
gūtīrī mūdū o na ūmwe ūgacaaīra mūrū wa nyina.

²⁰ Magaathara irio cia mwena wao wa ūrīo,
na makorwo marī o ahūtū;
makaarīa cia mwena wao wa ūmotho,
no matihūūne.

O mūdū akaarīa nyama cia ciana ciake mwene;
²¹ Manase akaarīa Efiraimu, nake Efiraimu arīe Manase:
nao marī hamwe nīmagookīrīra Juda.

No o na kūrī ūguo-rī, marakara make matirī maraahūahūa,
guoko gwake no gūtambūrūkītio o na rīu.

10

¹ Kaī arīa mathondekaga mawatho matarī ma kihooto marī na haaro-ī!
o arīa marutaga mawatho ma kūhinyanīrīria,

² nīguo mahotomie ciira wa andū arīa athīni,
na magīrīrīrie kihooto kīa andū akwa arīa mahinyīrīrio,
na magatua atumia a ndigwa iguīma rīao,
o na magatunya ciana cia ngoriai indo ciacio.

³ Mūgeeka atīa mūthenya wa ciira,
rīrīa mūgaakorererwo nī mwanangīko uumīte kūraya?
Mūkoorīra kūrī ū amūteithie?
Ūtonga wanyu mūkaaūtiga kū?

⁴ Gūtīrī ūndū ūgaakorwo ūtigarīte tīga kwīnyīhia gatagatī ka mīguate,
kana mūgūe gatagatī ka arīa makuīte.

No o na kūrī ūguo-rī, marakara make matirī maraahūahūa,
guoko gwake no gūtambūrūkītio o na rīu.

Ngai Gūtūira Andū a Ashuri Ciira

⁵ “Kaī andū a Ashuri marī na haaro-ī! o acio rūthanju rwa marakara makwa,
na thimbū ya mang'ūrī makwa!

⁶ Ndīmatūmaga mookīrīre rūrīrī rūrīa rūtooī Ngai,
ngamatūma mookīrīre andū arīa mandakaragia,
nīguo matunyane indo, na mahurie ndaho,
na mamarangīrīrie ta ndoro ya njīra-inī.

⁷ No ūguo tīguo macīrīrie gwīka,
ūndū ūyū tīguo ūrī meciīria-inī mao,
muoroto wao nī kwananga,
na kūniina ndūrīrī nyingī biū.

⁸ Mūthamaki wa Ashuri aaragia, akoīga atīrī, ‘Githī anene akwa a ita othe ti athamaki?

⁹ Githī itūūra rīa Kalino rītiekirwo o ta Karikemishi?

O narīo Hamathu-rī, githī rītiekirwo o ta Aripadi?

Narīo Samaria githī rītiekirwo o ta Dameski?

¹⁰ O ta ūrīa guoko gwakwa gwatunyanire mothamaki marīa meigagīra mīhianano ya kūhooywo,
o macio maarī mīhianano mīngī mūcūhie gūkīra ya Jerusalemu na ya Samaria-rī,

¹¹ githī ndigeeka Jerusalemu na mīhianano yarīo ya kūhooywo
o ta ūrīa ndeekire Samaria na mīhianano yarīo?”

¹² Mwathani aarikia wira wake wotho wa gũũkĩrĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni na Jerusalemu-rĩ, akoiga atĩrĩ, “Nĩngũherithia mũthamaki wa Ashuri nĩ undũ wa mwĩtũio wa ngoro yake na mwĩtũũgĩrio wake, nĩ undũ wa ũria oonaga ta ekĩrĩrwo. ¹³ Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ:

“Njĩkĩte ũguo na hinya wa guoko gwakwa,
o na ũũgĩ wakwa, tondu ndĩ na ũmenyo.

Nĩndeheririe mĩhaka ya ndũrĩrĩ,

na ngĩtaha igĩĩna ciao,

na ta mũndũ ũrĩ na hinya-rĩ, nĩndatooririe ahamaki ao.

¹⁴ O ta ũria mũndũ akinyagĩra gĩtara,

ũguo noguo guoko gwakwa gwakinyĩrie ũtonga ũcio wa ndũrĩrĩ;

o ta ũria andũ macookanagĩrĩria matumbĩ marĩa maatiganiĩrio,

ũguo noguo na nĩ ndacookanĩrĩrie mabũrũri mothe;

gũtirĩ o na ũmwe wabatabatirie ithagu rĩaguo,

kana ũgĩathamia kanua kaguo ũkĩgamba.’”

¹⁵ Ithanwa-rĩ, rĩahota kwĩyambararia igũrũ rĩa ũria ũtemaga mũtĩ narĩo,
kana mũthumeno wĩtũire ũria ũũguucagia?

Kaĩ rũthanju rũngĩkĩhiũria ũria ũruoete na igũrũ,

kana thimbũ ihĩurie ũria ũtarĩ mbaũ!

¹⁶ Nĩ undũ ũcio Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,

nĩakarehera njamba ciake cia ita iria irĩ hinya mũrimũ wa kũhĩnja;

na handũ ha kũhumbĩrwo nĩ riiri wake-rĩ, nĩ mwaki magaaakĩrio

ũrĩrĩmbũke ta rũrĩrĩmbĩ.

¹⁷ Ũtheri wa Isiraeli agaatuĩka mwaki,

nake ũria Mũtheru wao atuĩke rũrĩrĩmbĩ.

Ũgaakana na ũcine mũigua yake na cong’e wake o mũthenya ũmwe.

¹⁸ Nake nĩakaniina biũ riiri wa mũitũ yake,

o hamwe na wa mĩgũnda yake irĩa mĩnoru,

o ta ũria mũndũ mũrũaru ahĩnjaga agathirĩrĩkĩra.

¹⁹ Nayo mũtĩ ya mũitũ yake igaatigara o mĩnini,

atĩ o na mwana no andĩke mũigana wayo.

Matigari ma Isiraeli

²⁰ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ arĩa magaatigara a Isiraeli,

o na arĩa makaahonoka a nyũmba ya Jakubu,

matigacooka kwĩgiritania

na ũcio wamahũũrĩte,*

no makegiritania na Jehova o ma,

o we ũria Mũtheru wa Isiraeli.

²¹ Matigari nĩmagacooka, o macio matigari ma Jakubu-rĩ,

nĩmagacookerera Mũrungu Mwene-Hinya.

²² O na gũtuĩka andũ aku, wee Isiraeli maingĩhĩte ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ,

no matigari magacooka kwao.

Mwanangĩko naguo nĩwathanĩtwo,

mwanangĩko wa kuonania atĩ itua rĩake nĩ rĩa kihooto kũna.

²³ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,

nĩwe ũkaananga bũrũri ũcio wotho ta ũria gwathanĩtwo.

²⁴ Nĩ undũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:

“Inyuĩ andũ akwa arĩa mũtũũraga Zayuni,

mũtĩgetigĩre andũ a Ashuri,

arĩa mamũhũũraga na rũthanju,

na makamuopera njũgũma mamũũkĩrĩre ta ũria mwekagwo Misiri.

²⁵ Nĩgũkorwo no ihinda inini rĩtigaire marakara makwa igũrũ rĩanyu mathire,

namo mang’ũrĩ makwa mamacookerere mamaniine.”

²⁶ Nĩngĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamahũũra na kiboko,

o ta ũria Amidiani mekirwo rĩrĩa mooragĩrwo rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Orebu;

* 10:20 ũcio wamahũũrĩte nĩ Ashuri.

na nīakambararia mūthīgi wake igūrū rīa maaī,
 o ta ūrīa eekire kūu būrūri wa Misiri.
²⁷ Mūthenya ūcio mūrigo wao nīūkeherio ciande-inī ciaku,
 narīo icooki rīao rīeherio ngingo-inī cianyu;
 icooki rīu nīrīkoinangwo
 nī ūndū wa ūrīa wee ūitīrīrio maguta.

²⁸ Nīmaratoonya Aiathu;
 maratuīkanīria Migironi;
 o na maraiga igīina ciao Mikimashi.
²⁹ Nao makihītūkīra mūkuru-inī, makoiga atīrī,
 “Ūtukū ūyū tūkūraarīrīra Geba.”
 Rama nīkūinaina kūrāinaina;
 nakuo Gibeā itūūra rīa Saūlū nī kūūra rīroora.
³⁰ Atīrīrī, wee mwarī wa Galimu, uga mbu!
 Wee Laisha, thikīrīria!
 Nawe Anathothu, wūi-ī!
³¹ Andū a Madimena nī kūūra maroora;
 nao andū a Gebimu nī kwīhitha marehitha.
³² Mūthenya wa ūmūthī marīrūgama kūu Nobu;
 maramainainīria ngundi
 marī kūu kīrīma-inī kīa Mwarī wa Zayuni,
 o kūu karīma-inī ka Jerusalemu.

³³ Atīrīrī, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 nīagaceeha honge na hinya mūnene.
 Mītī rīrīa mīnene mūno nīigatemwo, igūithio thī,
 na rīrīa mīraihu inyihio.
³⁴ Nīagatema ihinga cia mūtītū na ithanwa;
 Lebanoni nīikagūithio nī Ūrīa-ūrī-Hinya.

11

Rūhonge kuuma harī Jesii

¹ Na rīrī, kuuma gīthukī-inī kīa Jesii nīhakoima mūndū ūhaana ta thuuna īrathundūka,
 na Rūhonge rūrīa rūkoima mīri-inī yake nīrūgaciara maciaro.

² Nake Roho wa Jehova agaakorwo igūrū riake:
 Roho wa ūūgī na wa ūmenyo,
 Roho wa ūtaarani na wa hinya,
 Roho wa ūmenyo na wa gwītīgīra Jehova:
³ naguo ūndū ūrīa ūkaamūkenagia nī gwītīgīra Jehova.

Ndagatuuaga ciira na ūndū wa kūrora gīthiithi kīa mūndū,
 kana atue ciira na ūndū wa kūigua njuukū;
⁴ no rīrī, nīagaciirithia arīa abatari arī na ūthingu,
 nao arīa athūini a gūkū thī amatuire ciira na kīhooto.
 Nīakahūūra thī na rūthanju rwa kanua gake,
 na oorage andū arīa aaganu na mīhūmū ya mīromo yake.
⁵ Ūthingu nīguo ūgaatuika mūcibi wake,
 naguo wīhokeku ūtuike mwīhotoro wake wa njohero.

⁶ Njūūi īgaatūūranagia na kagondū,
 nayo ngarī īgaakomanagia na mbūri,
 nayo njaū, na mūrūūthi, na nyamū ya gīcegū īgaakaraga hamwe;
 nacio īgaatongoragio nī kaana kanini.
⁷ Ng’ombe na nduba īkaarīaga hamwe,
 natuo tūcaū twacio tūgaakomanagia hamwe,
 naguo mūrūūthi ūkaarīaga nyeki ta ndegwa.
⁸ Mwana wa rūkenge agathaakagīra irima-inī rīa gīko,

nake mwana mūnini nāgaikagia guoko irima-inī rīa nduīra.

⁹ Gūtikageranwo ngero kana kūniinanwo,
kūu kīrīma-inī gīakwa gītheru,
nīgūkorwo thī nīkaīyūrwo nī ūmenyo wa Jehova,
o ta ūria maaī maiyūrīte iria-inī.

¹⁰ Na nīgūgakinya atīrī, mūthenya ūcio mūdū ūcio ūkoima Mūri-inī wa Jesii, nīakarūgama atuīke ta bendera kūrī kīrīndī; ndūrīrī nīkongana harī we, nakīo gūikaro gīake gīa kūhurūka gīgaakorwo kīrī na riiri. ¹¹ Mūthenya ūcio Mwathani nīagatambūrūkia guoko ihinda rīa keerī,* akūūre matigari ma andū ake marīa magaakorwo matigaire, amarute Ashuri, na kuuma Misiri ya Kīanda, na kuuma Misiri ya Rūgongo, na kuuma Kushi, na kuuma Elamu, na kuuma Babuloni, na kuuma Hamathu, na kuuma icīgīrīra cia iria.

¹² Nīakahaandīra ndūrīrī bendera,
na acookanīrīrie andū a Isiraeli arīa maatahītwo;
ningī acookanīrīrie andū a Juda arīa maahurunjītwo
kuuma ituri-inī iria inya cia thī.

¹³ Ūiru wa Efiraimu nīūgaathira,
nacio thū cia Juda nīkaaniinwo;
Efiraimu ndakaiguīra Juda ūiru,
kana Juda agīe na ūthū na Efiraimu.

¹⁴ Nao nīmagaikūrūka iharūrūka-inī cia Afilisti cia mwena wa ithūūro;
na marī hamwe nīmagataha andū a mwena wa irathīro.

Nīmakenyiitīra Edomu na Moabi,
na nīo magaathaga andū a Amoni.
¹⁵ Na harīa iria rīa Misiri rīcomokete ta rūrīmī-rī,
Jehova nīakarīhūithia biū;
ningī nīakahuruta rūhuho rūhiū na guoko gwake
rūhūithie Rūūi rwa Faratī.

Nīakarūgayania rūtuīke tūrūūi mūgwanja,
nīgeetha andū mahote kūringaga matekūruta iraatū.

¹⁶ Nīgūgakorwo na njīra nene ya kūgererwo nī matigari ma andū ake
arīa magaakorwo matigaire Ashuri,
o ta irīa yagereirwo nī andū a Isiraeli
rīrīa maambatire makiuma būrūri wa Misiri.

12

Nyīmbo cia Kūgooca

¹ Na rīrī, mūthenya ūcio nīūkoiga atīrī,
“Nīngūkūgooca, Wee Jehova.
O na gūtuīka nīwaandakarīire-rī,
nīūnjehereirie marakara maku na ūkaahooreria.

² Ti-itherū Mūrungu nīwe ūhonokio wakwa;
nīwe ndīrīhokaga na ndigage gwītīgīra.
Jehova, o we Jehova, nīwe hinya wakwa na rwīmbo rwakwa;
nīatuīkīte ūhonokio wakwa.”

³ Mūrītahaga maaī ithima-inī cia ūhonokio mūkenete.

⁴ Mūthenya ūcio nīmūkoiga atīrī:
“Cookerīai Jehova ngaatho, kaīrai rīitwa rīake;
menyithaniai ndūrīrī-inī ūria ekīte,
na mūhunjie muuge atī rīitwa rīake nī itūūgīrie mūno.

⁵ Inīrai Jehova, nīgūkorwo nīekīte maūdū marī riiri;
na mūtūme ūndū ūcio ūmenywo nī thī yothe.

⁶ Anīrīrai mūine mūri na gīkeno, inyuū andū a Zayuni,
nīgūkorwo Ūria Mūtheru wa Isiraeli, o ūcio ūrī gatagatī-inī kanyu, nī mūnene mūno.”

13

Ūrathi wa Gūūkīrīra Babuloni

¹ Ino nīyo ndūmīrīri ndītū ikoniī Babuloni, irīa Isaia mūrū wa Amozu onire:

* 11:11 Riita rīa mbere nī rīrīa aamarutire Misiri.

² Atĩrĩrĩ, haandai bendera kĩrĩma igũrũ kĩrĩa gĩtarĩ mĩtĩ,
anĩrĩrai na mũmahenerie,
nĩguo matoonyere ihingo-inĩ cia arĩa marĩ igweta.

³ Nĩnjathĩte andũ akwa arĩa atheru,
nĩndũmanĩire njamba ciakwa, o icio ikenagĩra ũhootani wakwa,
ciũke ikinyanĩrie marakara makwa.

⁴ Ta thikĩrĩrai, mũigwe inegene rĩrĩ irĩma-inĩ igũrũ,
inegene rĩhaana ta rĩa kĩrĩndĩ kĩingĩ!

Ta thikĩrĩrai mũigwe ngũĩ gatagatĩ ka mothamaki,
taarĩ ndũrĩrĩ irarũrũngana hamwe!

Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũracookanĩrĩria ita rĩa kũrũa mbaara.

⁵ Andũ acio marooka moimĩte mabũrũri ma kũraya,
makoima ituri-inĩ cia kũũria igũrũ.

Ti-itherũ Jehova nĩarooka na indo cia mbaara cia mang'ũrĩ make,
nĩguo aanange bũrũri wotho.

⁶ Gĩrikai, nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũkuhĩrĩrie;
ũgooka ũtarĩrĩ ta mwanangĩko uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.

⁷ Tondũ ũcio moko mothe nĩmakaregera,
na ngoro ya mũndũ o wotho ĩringĩke.

⁸ Andũ makaanyĩitwo nĩ kĩmako kĩnene,
na magwatwo nĩ ruo na kĩahe,
na manyĩitwo nĩ ruo o ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

O mũndũ akaagegio nĩ ũria ũngĩ,
na mothiũ mao mahaane ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.

⁹ Atĩrĩrĩ, mũthenya ũcio wa Jehova nĩũrooka,
na gũtikaiguanĩrwo tha;

ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa mang'ũrĩ na marakara mahiũ,
ma gũtũma thĩ ĩkire ihooru, na ũniine ehĩa arĩa magaakorwo kuo.

¹⁰ Nĩgũkorwo njata cia igũrũ na irĩa cionekaga irĩ gĩtutu
itigacooka kwara na ũtheri wacio.

Narĩo riũa rĩkĩratha rĩgaatuĩka nduma,
naguo mweri ũtĩge gũcooka kwara.

¹¹ Nĩngaherithia thĩ nĩ ũndũ wa ũũru wayo,
na herithie andũ arĩa aaganu nĩ ũndũ wa mehia mao.

Nĩnganiĩna mwĩkĩrĩro wa andũ arĩa etĩĩ,
na nyĩhie mwĩtĩro wa arĩa matarĩ tha.

¹² Ũgaakorwo ũrĩ ũndũ mũritũ mũno kuona mũndũ,
gũkĩra kuona thahabu therie,
kana kuona thahabu ya ofiri.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma igũrũ rĩinaine;
nayo thĩ nĩngaathingitha, yehere gũkaro kĩaayo,
nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mũthenya ũria marakara make makarĩrĩmbũka.

¹⁴ O ta thwariga ĩria ĩkũguĩmwo,
na o ta ũria ng'ondũ itarĩ na mũrĩithi ciũraga,
ũguo no taguo mũndũ o mũndũ agaacookerera andũ ao kĩũmbe,
na o mũndũ oore acooke bũrũri wao kĩũmbe.

¹⁵ Mũndũ ũria wotho ũkaanyĩitwo mũgwate agaathewo atũrĩkanio;
nao arĩa othe makaanyĩitwo makooragwo na rũhiũ rwa njora.

¹⁶ Twana twao tũkaabacanio thĩ tũtũke icunjĩ makĩionagĩra na maitho;
indo ciao cia nyũmba igaatahwo, na atumia ao manyĩitwo na hinya.

¹⁷ Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra andũ a Amedi mamookĩrĩre,
arĩa matarĩ bata wa betha,
na matakengio nĩ thahabu.

¹⁸ Nĩmakooraga aanake na mĩguĩ yao;
o na matikaiguĩra twana tha, kana macaĩre ciana.
¹⁹ Itũũra rĩa Babuloni, o rĩo inagĩ rĩa mothamaki,
na nĩrĩo rĩtũmaga andũ a Babuloni metĩe nĩ ũndũ wa riiri warĩo,
nĩrĩkang'aũranio nĩ Ngai,
o ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang'aũranirio.
²⁰ Gũtirĩ hĩndĩ rĩgaacooka gũtũũrwo o na rĩ,
kana rĩkarwo nĩ andũ njiarwa na njiarwa;
gũtirĩ Mũarabu ũkaamba hema yake kuo,
na gũtirĩ mũrĩithi ũkaarahia mahiũ make kuo.
²¹ No rĩrĩ, gũgaakomagwo nĩ nyamũ cia werũ,
nacio nyũmba ciario igaikaragwo nĩ mbwe;
kũu nĩkuo ndundu igaatũũraga,
na nokuo mbũri cia gĩthaka-inĩ igaatũũhagĩra.
²² Hiti ikaagambagĩra ciĩgitĩro-inĩ ciakuo,
na mbwe ciĩkarage nyũmba iria njega cia ũthamaki.
Na rĩrĩ, ihinda rĩa ituĩro rĩu nĩikinyu,
na matukũ marĩo matikongererwo.

14

¹ No rĩrĩ, Jehova nĩakaiguĩra Jakubu tha;
nĩegwithuurĩra Isiraeli o rĩngĩ,
na atũme maikare bũrũri wao ene.
Ageni nĩmakegwatania nao,
na manyiitane na nyũmba ya Jakubu.
² Ndũrĩrĩ nĩikamooya,
imacookie kũndũ kwao.
Nayo nyũmba ya Isiraeli nĩkegwatĩra ndũrĩrĩ,
ituĩke ndungata ciao cia arũme na cia airĩtu kũu bũrũri wa Jehova.
Nĩmagataha andũ arĩa maamatahĩte tene,
na macooke gwatha andũ arĩa maamahinyagĩrĩria.
³ Mũthenya ũrĩa Jehova akaamũhurũkia kuuma mathiĩna-inĩ na mĩnyamaro-inĩ, na ũkombo-inĩ wa
kũhinyĩrĩrio-rĩ, ⁴ nĩmũgookĩrĩra mũthamaki wa Babuloni na kĩnyũrũri, mĩmwĩre atĩrĩ:
Kaĩ mũhinyanĩrĩria niakinyĩte mũthia-ĩ!
Kaĩ marakara make mahiũ nĩmathirĩte-ĩ!
⁵ Jehova nĩoinangĩte rũthanju rwa andũ arĩa aaganu,
o na akoinanga thimbũ ya ũnene ya arĩa maathanaga,
⁶ irĩa maahũũraga andũ nayo mategũtigithĩria,
marakarĩte,
magaatha ndũrĩrĩ marĩ na marakara,
na magaciũgitaga matarĩ na tha.
⁷ Mabũrũri mothe rĩu nĩmahurũkĩte na marĩ na thayũ;
nĩmambĩrĩrie kũina.
⁸ O nayo mĩtĩ ya mĩkarakaba na mĩtarakwa ya Lebanoni
ĩragũkenerera, ikoiga atĩrĩ:
“Kuuma hĩndĩ irĩa wagũithirio thĩ,
gũtirĩ mũtemi mĩtĩ ũrĩ woka gũtũtema.”
⁹ Mbĩrĩra kũu mũhuro wa thĩ nĩyarahũkĩte,
ĩgũtũnge ũgĩkinya kuo;
nĩyarahũrĩte maroho ma arĩa maanakua makũgeithie:
arĩa othe maarĩ atongoria gũkũ thĩ;
ĩtũmaga mookĩrĩrie itĩ ciao cia ũnene,
o arĩa othe maarĩ athamaki a ndũrĩrĩ.
¹⁰ Nao othe magaacookia,
makwĩre atĩrĩ,
“O nawe nĩwagĩte hinya o ta ithuĩ;

- ūhaanite o ta ithui.”
- ¹¹ Riiri wothē wa ūnene waku ūikūrūkītio o nginya mbīrira-inī,
hamwe na mīgambo ya inanda ciaku cia mūgeeto;
igunyū nīcio ūkomeire,
na igunyū nocio ikūhumbiire.
- ¹² Hī! Kaī wee njata ya kīwariī nīūgwīte ūkoima igūrū-ī,
o wee mūrū wa rūciinī kīroko gwakīa!
Ūharūrūkītio ūgaikio gūkū thī,
o wee ūrīa hīndī īmwe wahinyagīrīria ndūrīrī!
- ¹³ Wee weīraga atīrī na ngoro yaku,
“Ngūhaica nginye igūrū;
na gītī gīakwa kīa ūnene ndikīambararie
gīkīre njata cia Mūrungu;
na njikarīre kīrīma-inī gīa gūtūnganwo,
o gacūmbīrī ga kīrīma kīrīa kīamūre.
- ¹⁴ Nīngahaica nginya kūdū kūrāihu igūrū rīa matu,
ndūhaananie na Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.”
- ¹⁵ No rīrī, wee ūharūrūkītio thī nginya mbīrira-inī,
ūgakinya irima kūrīa kūrīku.
- ¹⁶ Arīa marīkuonaga, marīgūkūūrāgīra maitho,
magecūūrania ūhorō waku, makoorania atīrī,
“Ūyū nīwe mūdū ūrīa wenyenyagia thī
na agatūma mothamaki mainaine,
¹⁷ mūdū ūrīa watūmire thī ītūike ta werū,
na akang’āūrania matūūra mayo marīa manene?
Nīwe ūrīa ūtetikagīria andū arīa oohe mainūke kwao mīcī?”
- ¹⁸ Athamaki othe a ndūrīrī makuīte magakomio,
o mūdū mbīrira-inī yake.
- ¹⁹ No wee-rī, nīgūteo ūtetwo kuuma mbīrira-inī yaku,
o ta rūhonge rūrī magigi;
ūkahumbīrwo nī ciimba cia arīa moragītwo,
arīa matheecangītwo na hīū cia njora,
o acio maikītio irima rīrī mahiga.
Ūikarīte ta kīimba kīrangīrīrie thī na magūrū,
²⁰ no wee-rī, ndūgaathikwo tao,
tondū nīwaanangire būrūri waku,
na ūkīūrāga andū aku.
- Rūciaro rwa andū arīa aaganu
rūtikaagwetwo rīngī.
- ²¹ Haarīriai handū ha kūūrāgīra ciana ciake,
nī ūndū wa mehīa ma maithe mao ma tene;
nīguo itikanarahūke cīgaire būrūri,
na cīiyakīre matūūra maiyūre thī.
- ²² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,
“Nīī nīngarahūka ndiciūkīrīre,
nīngeheria rītwa rīacio kūu Babuloni, o na rīa matigari ma cio,
o na njeherie ciana ciao na rūciaro rwao,”
nīguo Jehova ekuuga.
- ²³ “Nīngatua kūdū kūu gīikaro kīa ndundu,
na ndīgūtue būrūri wa maria ma maaī;
ngaakūhaata na kihato kīa mwanangīko,”
ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

²⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ, o ũrĩa thugundĩte, ũguo noguo gũgaatuĩka,
na ũrĩa nduĩte, ũguo noguo gũgaikara.

²⁵ Nĩngahehenja Mũashuri ũcio ũrĩ bũrũri-inĩ wakwa;
ngaamũrangĩrĩria thĩ irĩma-inĩ ciakwa.

Nĩngehereria andũ akwa icooki riake,
na mũrigo wake ũmoime ciande-inĩ ciao.”

²⁶ Ũũ nĩguo thugundĩte gwĩka thĩ yothe;
nakuo guoko kũrĩa gũtambũrũkĩrio ndũrĩrĩ ciothe nĩkuo gũkũ.

²⁷ Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo atuĩte gwĩka, nũũ ũngĩhota kũmũgirĩrĩria?
Guoko gwake nĩgũtambũrũkĩtio, nũũ ũngĩhota gũgũthuna?

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Afilisti

²⁸ Atĩrĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Ahazu aakuire-rĩ, nĩguo ndũmĩrĩri ĩno yaguũranĩrio:

²⁹ Inyuĩ Afilisti inyuotho tigai gũkena,
nĩ atĩ rũthanju rũrĩa rwamũhũũraga nĩrunikĩte;
nĩgũkorwo kuuma mũri-inĩ wa nyoka iyo nĩgũkoima ndũira,
namo maciaro mayo magaatuĩka mũthemba wa nyoka ĩrĩ thumu ĩrĩa ĩticũkaga.

³⁰ Nao andũ arĩa athĩĩni biũ nĩmakona gĩa kũrĩa,
na mũbatari akomage atarĩ na ũgwati.

No rũciarorwaku nĩngarũũraga na ng’aragu;
nayo ĩkooraga matigari maku.

³¹ Wee kĩhingo-rĩ, girĩka! Na wee itũũra inene-rĩ, ugĩrĩria!
Na inyuĩ Afilisti inyuotho mũniinwo nĩ guoya, mũthire biũ!

Itu rĩa ndogo rĩrooka riumĩte mwena wa gathigathini,
na gũtigakorwo na mũndũ ũgaatigwo na thuutha mbũtũ-inĩ ciae nĩ ũndũ wa kwaga hinya.

³² Nĩ ĩcookio rĩrĩkũ rĩkaaheanwo
kũrĩ andũ arĩa matũmĩtwo a rũrĩrĩ rũu?
Magaacookerio atĩrĩ, “Jehova nĩahaandĩte Zayuni,
na thĩĩni wakuo andũ ake arĩa anyamaarĩku nĩmakona rĩũrĩro.”

15

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi

¹ Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩ Moabi:

Itũũra rĩa Ari kũu Moabi nĩrĩanange,
rĩkaanangwo ũtukũ o ro ũmwe!

Itũũra rĩa Kiri kũu Moabi nĩrĩanange,
o narĩo rĩanangĩtwo ũtukũ o ro ũmwe!*

² Andũ a Diboni nĩmambatĩte magathiĩ hekarũ-inĩ yao,
mambatĩte kũrĩa gũtũũgĩru makarĩrĩre kuo;
andũ a Moabi maraagirĩka nĩ ũndũ wa Nebo na Medeba.

Mĩtwe yao yotho nĩyenjetwo,
na nderu ciao ciothe ikenjwo.

³ Marĩ njĩra-inĩ marathiĩ mehumbĩte nguo cia makũnia;
otho no kũgirĩka maragirĩka
marĩ nyũmba igũrũ na ihaaro-inĩ,
makagũa thĩ, magakoma na nda makĩrĩraga.

⁴ Heshiboni na Eleale nĩkũrĩra maraarĩra maanĩrĩire,
mĩgambo yao ĩraĩguo o ngĩnya Jahazu.

Nĩ ũndũ ũcio andũ a mbaara a Moabi nĩmararĩra maanĩrĩire,
nacio ngoro ciao ĩkaringika.

⁵ Ngoro yakwa nĩrarĩrĩra Moabi,
andũ arĩa maingatĩtwo kuo morĩire Zoari,

* 15:1 Ari na Kiri maarĩ matũũra ma Moabi ma bata mũno.

magathiĩ nginya Egilathu-Shelishiya.
 Mambatite na njira ya gũthiĩ Luhithu,
 magathiĩ makĩrĩraga;
 o na ningĩ njira-inĩ ya gũthiĩ Horonaimu,
 maracakaya nĩ ūndũ wa mwanangiko ūria ūmakorete.
⁶ Maaĩ ma kũu Nimurimu nĩmahũite,
 nayo nyeki nĩhoohete;
 namo mahuti mothe maigũ nĩmomĩte,
 na gũtirĩ kindũ kĩruru gĩtigaire.
⁷ Nĩ ūndũ ūcio ūtonga ūria magĩte naguo na makeigira,
 maũkuũite makaũringia mũrĩmo wa karũũĩ karĩ mĩtĩ hũgũrũrũ-inĩ ciako.
⁸ Kayũ ka mũkayo wao nĩkaigũtwo mĩhaka-inĩ ya Moabi;
 nakuo kũgirĩka kwao gũgakinya Egilaimu,
 o namo macakaya mao magakinya o Biri-Elimu.
⁹ Maaĩ ma Dimoni maiyũritwo nĩ thakame,
 no nĩngũrehe maũndũ mangĩ mooru makĩria kũu Dimoni,
 mahaana ta mũrũũthi ūgũtharĩkĩra andũ arĩa morĩte kuuma Moabi,
 o na ūtharĩkĩre arĩa matigaire kũu bũrũri-inĩ.

16

¹ Twarĩrai ūria wathanaga bũrũri
 tũtũrũme twa kũrĩha igooti,
 kuuma itũura rĩa Sela, gũtuĩkanĩria werũ-inĩ,
 nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni.
² O ta ūria nyoni ciũrũũraga
 ciatharĩrio gĩtara gĩacio,
 ūguo no taguo andũ-a-nja a Moabi
 magaikara marĩ mariũko-inĩ ma Arinoni.*
³ “Tũhei kĩrĩra, na mūtue itua.
 Tũmai kũruru kĩanyu gĩtuĩke ta ūtukũ,
 o kũrĩ mũthenya barigici.
 Hithai arĩa maingatĩtwo kwao,
 na mũtigakunyanĩre arĩa moorĩre kwanyu.
⁴ Rekei andũ a Moabi arĩa mehithĩte kwanyu maikare na inyũĩ;
 tuĩkai kũgitio kĩa kuuma kũrĩ mwanangani.”

Mũhinyanĩrĩria nĩagakinya mũthia,
 naguo mwanangiko ūthire;
 nake mũũgiti nĩakabuĩria kuuma bũrũri-inĩ.
⁵ Gĩtĩ kĩa ūnene gĩkaahaandwo na wendo;
 na mũndũ mwĩhokeku nĩwe ūgaagĩkarĩra,
 o mũndũ wa kuuma nyũmba ya Daudi,
 mũndũ ūria ūgaatuanagĩra ciira arũmĩrĩre o kĩhooto,
 namo maũndũ ma ūthingu nĩmo akaahĩhaga gwĩka.
⁶ Nĩtũiguĩte ūhoro wa mwĩtĩio wa Moabi:
 tũkaigua ūhoro wa mwĩtĩio wake mũkĩru na mwĩkĩrĩro wake,
 tũkaigua ūhoro wa mwĩtĩio wake na rũng’athio rwake;
 no rĩrĩ, mwĩgaatho ūcio wake no wa tũhũ.
⁷ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Moabi nĩkũgirĩka maragirĩka,
 maragirĩka hamwe nĩ ūndũ wa Moabi.
 Cakayai na mũnyĩtwo nĩ kĩa
 nĩ ūndũ wa andũ a Kiri-Haresethi.
⁸ Mĩgũnda ya Heshiboni nĩrahooaha,
 o na mĩthabibũ ya Sibima o nayo nĩrahooaha.

* 16:2 Arinoni rwarĩ rũũĩ rĩnene rwa bũrũri wa Moabi.

Aathani a ndūrīrī
 nīmarangīrīrie mīthabibū īrīa mīega mūno,
 īrīa hīndī īmwe yakinyīte Jazeri,
 na īgatheerema yerekeire werū-inī.

Thuuna ciayo ciatambīte
 igakinya o iria-inī.

⁹ Nī ūndū ūcio nīndīrarīra, ngarīra o ta Jazeri,
 ngīrīrīra mīthabibū ya Sibima.

Wee Heshiboni, o nawe Eleale,
 ngūmūhūgia na maithori!

Tondū mbugīrīrio cia gīkeno kīanyu nī ūndū wa matunda manyu marīa meruīte,
 na nī ūndū wa magetha manyu ma ngano nīithirīte.

¹⁰ Gūtīrī gīkeno kana ndūhiū mīgūnda-inī ya matunda;
 gūtīrī mūdū ūraina kana akoigīrīria mīgūnda-inī ya mīthabibū,
 gūtīrī mūdū ūrahiha ndibei kīhihīro-inī,
 nīgūkorwo nīndūmite ngemi cia magetha ciage kūiguuo.

¹¹ Ngoro yakwa nīracakaīra Moabi o ta kīnanda kīa mūgeeto,
 nayo ngoro yakwa īgacaīra Kiri-Heresethu.

¹² Rīrīa andū a Moabi maathiī kūdū kūrīa gūtūgūru makahooe,
 no kwīnogia menogagia;
 hīndī īrīa maathiī ihooero-inī rīao kūhooya,
 no wīra wa tūhū marutaga.

¹³ Ūyū nīguo ūhorō ūrīa Jehova aarītīe ūkonīī Moabi. ¹⁴ No rīrī, rīu Jehova ekuuga atīrī: “Mīaka ītatū
 ītanathira, ītarītwo ta ūrīa mīaka ya mūdū wandikitwo wīra īrīkanagīrwo-rī, riiri wa Moabi hamwe na
 andū ake othe nīūkanyararwo, namo matigari make makorwo marī manini mūno na makahinyara.”

17

Ndūmīrīri Nditū ya Gūūkīrīra Dameski

¹ Īno nīyo ndūmīrīri nditū īkonīī Dameski:

“Atīrīrī, itūūra rīa Dameski rītīgūcooka gūtūika itūūra inene rīngī,
 no rīrī, rīgaatuika hība ya mwanangīko.

² Matūūra marīa manene ma Aroeri nīmagatiganīrio,
 matīgīrwo ndūūru cia mbūri iria īgaakomaga kūu,
 gūtārī mūdū wa gūcimakia.

³ Kīgītīro kīrīa kīrūmu kīa Efīraimu nīgīkeherio,
 o na hinya wa ūthamaki weherio Dameski;
 namo matigari ma Suriata makaahaana
 o ta riiri wa andū a Isīraeli,”

ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ “Īhinda rīu riiri wa Jakubu nī ūgaatheūka;
 naguo mwīrī ūcio wake mūnoru ūhīnje.

⁵ Gūkaahaana o ta rīrīa mūgethi acookanagīrīria ngano īrīa ītarī ngethe,
 akagetha ngano na guoko gwake;
 gūkahaana ta mūdū ūkūhaara itira cia ngano

Gītumba-inī kīa Refaimu.

⁶ No rīrī, nīgūgatigwo ngano ngīthaarwo,
 o ta ūrīa maciaro ma mūtamaiyū matangīitika mothe mūtī ūcio ūngīinainio,
 no ndamaiyū igīrī kana ithatū nīitigaraga honge-inī iria irī igūrū gacūmbīrī,
 o na inya kana ithano igatigara honge-inī iria irī na maciaro maingī,”

ūguo nīguo Jehova Ngai wa Isīraeli ekuuga.

⁷ Mūthenya ūcio, andū magaacūthīrīria Ūrīa Mūūmbi wao,
 namo maitho mao marore Ūrīa Mūtheru wa Isīraeli.

⁸ Matigacūthīrīria igongona

iria mathondekete na moko mao,

na matikarūmbūiya itugī cia Ashera,
 na magongona marīa methondekeire ma gūcinīra ūbumba.

⁹ Mūthenya ūcio matūūra mao manene marīa marī hinya, marīa maatiganīrio makiūrīra andū a Isiraeli, makahaana ta kūdū gūṭiganirie gūgatuika gīthaka, na gūgakūra mahuti. Namo matūūra macio magaakira ihooru.

¹⁰ Nīmūriganiūrwo nī Ngai, Mūhonokia wanyu;
nīmwigite kūrīrikana Rwaro rūu rwa Ihiga, o rūu kīgītiro kīanyu.

Nī ūndū ūcio o na mūngīkahaanda mīmera īrīa mīega mūno,
na mūhaande mīthabībū ya kuuma kūdū kūngī,

¹¹ o na mūngīgaatūma ikūre mūthenya o ro ūcio mūkaamīhaanda,
o na rūciinī rūrū rūngī mūtūme īrute kīro-rī,
gūtīrī magetha mūkoona mūthenya ūcio wa mūrīmū
na ruo rūtangīthira.

¹² Īiya-ī, mūrurumo wa ndūrīrī nyingī,
īraruruma ta īrīa rīkīhuhūkania!

Īiya-ī, inegene rīa kīrīndī kīranegena,
o ta mūrurumo wa maaī maingī.

¹³ O na gūtuika ndūrīrī iranegena na mūrurumo ta wa ndiihū cia maaī maingī-rī,
hīndī īrīa we mwene aacikūūma, ciūruga igathīi kūdū kūrāya mūno,
ihurutitwo nī rūhuho ta ūrīa mūūngū ūrī īrīma-inī ūmbūrāgwo,
kana ta rīya rīgīthiūrūrūkio nī rūhuho rūnene.

¹⁴ Hwaī-inī, o rīmwe gūkagīa kīmake kīnene!
Gūtanakīa-rī, andū matīrī ho!

Rūu nīrīo igai rīa andū arīa matūtunyaga indo ciitū,
ūcio nīguo mūtī ūrīa ūgwīrīre andū arīa matūtahaga indo ciitū.

18

Ūrathi wa Gūūkīrīra Kushi

¹ Kai būrūri ūrīa ūrī ibatabata rīa mathagu,
o ūcio ūrī mūrīmo ūrīa ūngī wa njūūī cia Kushi,* ūrī na haaro-ī!

² ūrīa ūtūmaga arekio makagerera njīra ya iria,
mahaicite tūtārū twakītwo na marura, tūrīa tūgeragīra maaī igūrū.

Atīrīrī, inyuī andū aya mūtūmītwo na mūrī mītūkī,
thiīī kūrī andū araihu na anyoroku mīrī,
o acio metīgīrītvo nī andū a kūdū gūkuhī na a kūrāya,
rūrīrī rūūgiti rwarāgia rūthiomi rūgeni,
na būrūri wao ūgayanītio nī njūūī.

³ Inyuī andū arīa mūtūūruga mabūrūri mothe ma thī,
o inyuī mūtūūruga gūkū thī-rī,
rīrīa bendera īkaahaandwo īrīma-igūrū, nīmūkāmīona,
na rīrīa karumbeta gakaahuhwo, nīmūgakaigua.

⁴ Jehova anjīrīte ūū:

“Ngūikara ngirīte ki ndūrorere maūdū ndī o gūikaro-inī gīakwa,
haana ta ūrugārī wa rīua ūkūhenahenia,
o na ta itu rīa ime hīndī ya ūrugārī wa magetha.”

⁵ Nīgūkorwo mbere ya magetha,
hīndī īrīa kīro gīaitika na mahūa magatuika thabībū irerua,
nīguo agaaceeha thuuna na tūhiū twa gūceeha,
na ateme honge iria ciaramīte mūno acieherie.

⁶ Nacio ciothe igaatīgīrwo nyoni cia īrīma-inī iria irīāga nyama,
na nyamū cia gīthaka;
nyoni icio igaacirīa hīndī ya rīua,
nacio nyamū cia gīthaka icirīe hīndī ya heho yothe.

⁷ Hīndī īyo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaareherwo iheo
kuuma kūrī andū araihu na anyoroku mīrī,

* 18:1 Firatīni arīa maathanaga Misiri hīndī ya Isaia maarī a kuuma Kushi (Ethiopia); nīo maacaririe ūiteithio wa Isiraeli nīguo mookīrīre ūthamaki wa Ashuri.

na kuuma kūrī andū metigīrītwo nī andū a kūdū gūkuhī na a kūraya,
rūrīrī rūgiti rwaragia rūthiomi rūgeni,
arīa būrūri wao ūgayanītio nī njūū:
iheo icio ikaarehwo Kīrīma-inī gīa Zayuni, harīa haamūrīrwo Rītwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

19

Ūrathi Ūkonī Misiri

¹ Ino nī ndūmīrīrī nditū īkonī būrūri wa Misiri:
Atīrīrī, Jehova ahaicīte itu rīhanyūkīte mūno
athīite būrūri wa Misiri.
Mīhianano ya būrūri wa Misiri irainaina mbere yake,
nacio ngoro cia andū a būrūri wa Misiri ikaringīka thīinī wao.

² “Nīngarahūra Mūmisiri ookīrīre Mūmisiri ūrīa ūngī:
mūdū nīakarūa na mūrū wa ithe,
nake mūdū wa itūūra ookīrīre mūdū wa itūūra rīake,
narīo itūūra inene rīūkīrīre itūūra rīrīa rīngī,
naguo ūthamaki ūūkīrīre ūthamaki ūrīa ūngī.

³ Andū a būrūri wa Misiri nīmagakua ngoro,
nayo mībango yao ndīmītue ya tūhū;
makaahooya kīrīra kūrī ngai cia mīhianano
na kūrī maroho ma andū arīa makuīte,
o na kūrī ago na aragūri.

⁴ Nīnganeana andū a būrūri wa Misiri
wathani-inī wa mwathi ūtarī tha,*
na mūthamaki mūru amathamakīre,”
ūguo nīguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁵ Maaī ma Rūūi rwa Nili nīmakaahūa,
na mūkarō waruo ūng’are na ūūme.

⁶ Mītarō ya maaī nīkanunga;
tūrūūi twa Misiri nītūkaahūa tūūme biū.

Namo marura na mathanjī nīmakahooa,
⁷ o nayo mīmera īrīa īrī hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Nili,
gītwe-inī kīa rūūi rūu, nīkahooa.

Indo iria ciothe īhaanditwo
mīgūnda īrīa īrī gūkuhī na Rūūi rwa Nili nīkooma biū,
na ciūmbūrwo, na itigacooka kuoneka kuo rīngī.

⁸ Ategi a thamaki nīmagacaaya na marīre,
arīa othe maikagia ndwano ciao Rūūi-inī rwa Nili;
nao arīa othe maikagia mītego yao maaī-inī macio
nīmakoorwo nī hinya.

⁹ Andū arīa marutaga wīra na ndigi cia ūguta ūrīa mwega nīmagakua ngoro,
na arīa matumaga mataama marīa mahoro nīmakaaga mwīhoko.

¹⁰ Atumi a nguo nīmagakorwo na kīeha,
na arīa othe maheagwo mīcaara nīmakaigua ūūru ngoro.

¹¹ Anene a Zoani nīmakīgīte o gūkīga;
nao andū arīa oogī a Firaūni maheanaga kīrīra kīa ūrimū.
Mwakīhota atīa kwīra Firaūni,
“Nīi ndi ūmwe wa andū arīa oogī,
ndī mūrutwo wa athamaki arīa a tene?”

¹² Andū aku arīa oogī makīrī ha rūu?
Ta nīmagīkuonie na makūmenyithie
ūrīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
aciirīre gwika būrūri wa Misiri.

* 19:4 Mwaka-inī wa 712 mbere ya gūciarwo gwa Kristū nīguo Mūthamaki Shabaka wa Kushi ambīrīrie gwithana Misiri.

¹³ Anene a Zoani makĩgĩte o gũkũga,

nao atongoria a Nofu[†] makaheeneka;
namo mahiga ma koine ma andũ ake
nĩmahitithĩtie andũ a Misiri.

¹⁴ Jehova nĩwe ũmaitĩĩrie
roho wa kĩrigĩcano;

matũmaga andũ a Misiri matũgũũge mawĩra-inĩ mothe marĩa marutaga,
o ta ũrĩa mũrĩu atũgũũgaga matahĩko-inĩ make.

¹⁵ Gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo bũrũri-inĩ wa Misiri:
gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo nĩ mũtwe kana mũting’oe,
kana rũhonge rwa mũnathi, kana ithanjĩ.

¹⁶ Mũthenya ũcio-rĩ, andũ a Misiri makahaana o ta andũ-a-nja. Makainaina nĩ guoya mona guoko kwa Jehova Mwene-Hinya-Wothe kwambararĩtio kũmookĩrĩre. ¹⁷ Naguo bũrũri wa Juda ũkaguoyohia andũ a Misiri; na mũndũ o wotho ũkaagweterwo ũhoro wa Juda nĩagetigĩra, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aciĩĩrie gwĩka amokĩrĩre.

¹⁸ Mũthenya ũcio matũũra matano ma bũrũri wa Misiri makaaragia rũthiomi rwa Kaanani, makĩhĩtaga atĩ marĩtungatagĩra Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Na itũũra rĩmwe rĩamo rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Mwanangĩko.

¹⁹ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩgũkagĩra na kĩgongona kĩa Jehova o kũu gatagatĩ ka bũrũri wa Misiri, na kũhaandwo ihiga rĩa kĩrĩrikano kĩa Jehova mĩhaka-inĩ yakuo. ²⁰ Ihiga rĩu rĩgaatuĩka kĩmenyithia na mũira wa maũndũ marĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekĩte thĩinĩ wa bũrũri ũcio wa Misiri. Rĩrĩa magaakaĩra Jehova amateithie nĩ ũndũ wa andũ arĩa mamahinyagĩrĩra-rĩ, nĩakamatũmĩra mũhonokia na mũmagitĩri, nake nĩakamahonokia. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩakemenyithania kũrĩ andũ a Misiri, na mũthenya ũcio nĩmagakũũrana Jehova. Makaamũhooyaga makĩmũrutagĩra magongona na maruta ma mũtu: na ningĩ makehĩtaga mĩhĩtwa marĩ mbere ya Jehova na mamĩhingagie. ²² Jehova nĩakahũũra bũrũri wa Misiri na mũthiro, amahũũre acooke amahonie. Nao nĩmagacookerera Jehova, nake nĩagathikĩrĩra gũthaithana kwao na amahonie.

²³ Mũthenya ũcio nĩgũkagĩra njĩra njariĩ yumĩte bũrũri wa Misiri ĩgakinya Ashuri. Andũ a Ashuri nĩmagathĩiaga Misiri, na o andũ a Misiri mathĩiage Ashuri. Andũ a Misiri na andũ a Ashuri nĩmakahooyaga hamwe. ²⁴ Mũthenya ũcio bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa gatatũ, hamwe na Misiri na Ashuri, nao nĩmagatũma thĩ yotho ĩrathimwo. ²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamarathima akiugaga atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ akwa a Misiri, o na Aashuri arĩa ndeyũmbũire, na Isiraeli igai riakwa.”

20

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Bũrũri wa Misiri na wa Kushi

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka ũcio mũnene wa anene a ita rĩa Ashuri aakinyire Ashidodi atũmĩtwo nĩ Sarigoni mũthamaki wa Ashuri, aakinya kuo, na aarĩtharĩkĩra na aarĩtunyana-rĩ, ² hĩndĩ iyo nĩguo Jehova aaririe na kanua ka Isaia mũrũ wa Amozu. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ruta nguo iyo ya ikũnia wĩhumbĩte, na ũrute iraatũ ciaku magũrũ.” Nake agĩka o ro ũguo, agĩthĩ njaga na arĩ magũrũ matheri.

³ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “O ta ũguo ndungata yakwa Isaia athĩite njaga na arĩ magũrũ matheri mĩaka ĩtatũ, arĩ rũrĩ na kĩmenyithia kĩa maũndũ mooru marĩa magaakora bũrũri wa Misiri na wa Kushi-rĩ, ⁴ ũguo noguo mũthamaki wa Ashuri agaataha andũ a bũrũri wa Misiri na a bũrũri wa Kushi, amoimagarie marĩ njaga na marĩ magũrũ matheri, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, thũnũ ciao irĩ njaga; ũguo nĩguo Misiri gũgaconorithio. ⁵ Nao andũ arĩa mehokete Kushi na makegooca nĩ ũndũ wa Misiri nĩmakamaka na maconorithio. ⁶ Hĩndĩ iyo nĩguo andũ arĩa maikaraga hũgũrũrũ-inĩ ici cia iria makoĩga atĩrĩ, ‘Onei ũrĩa kũhanĩte kũrĩ arĩa tũtũire twĩhokete, acio tuorĩire kũrĩ o atĩ nĩguo matũteithie na matũhonokie kuuma kũrĩ mũthamaki wa Ashuri! Rĩu tũngĩkĩhonoka atĩa?’”

21

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Babuloni

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ikonĩ Werũ ũrĩa ũrĩ Hũgũrũrũ-inĩ cia Iria:
Atĩrĩrĩ, o ta ũrĩa ihuhũkanio iria nene ihurutanaga ituĩkanĩirie bũrũri wa gũthini,
ũguo noguo mũtharĩkĩri agooka oimĩte werũ-inĩ,
kuuma bũrũri wa kũguoyohania.

[†] 19:13 Nofu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Misiri.

² Niī nīnyonetio kīoneki gīa kūmakania mūno:

Mūkunyañiri no arakunyañira, nake mūtahani no aratahana.

Wee Elamu tharikīra! Nawe Media, thiūrūrūkīria!

Gūcaaya kūrīa anagūcaaihia nīngagūkinyia mūthia.

³ Nī ūndū wa ūguo mwīri wakwa nīūiyūrītwo nī ruo,

ruo rūnene nīrūūnyitite, o ta ruo rwa mūtumia akīrūmwō;

ngagītururio nī maūndū marīa ndīraigua,

na ngagegeario nī maūndū marīa ndīrona.

⁴ Ngoro yakwa nīratumatuuma,

na ngainaina nī guoya;

hwaī-inī ūrīa ndīriragīria

ūtūkīte ūndū wa kūūmakia mūno.

⁵ Nao nīmaarīte metha,

na makaara mīgeka,

nīguo marīe na manyue!

Ūkīrai inyuī anene,

mūhake ngo maguta!

⁶ Jehova anjīrīte atīrī:

“Thīi, ūige mūrangīri wa gūcūthīrīria

na ūmwīre amenyithanie ūrīa aroona.

⁷ Rīrīa angīona ngaari cia ita

irī na mbarathi ihaanaine,

na andū magīūka mahaicīte ndigiri kana ngamīra-rī,

nīaikare eiguīte, akeigua biū.”

⁸ Nake mūrangīri akīanīrīra, akiuga atīrī,

“Mūthenya o mūthenya, mwathi wakwa, ndūgamaga gītara-inī kīa mūrangīri;

na ūtukū o ūtukū njikaraga handū hakwa ha kūrangīra.

⁹ Atīrīrī, nīharooka mūndū akuuītūtwo nī ngaari ya ita,

irī na mbarathi ihaanaine.

Nake aracookia ūhoro akoiga atīrī:

‘Babuloni nīrīgūu, īi nīrīgwīte!

Mīhianano yothe ya ngai ciakuo

nīmīhehenje, īkaharagana thī!’”

¹⁰ Inyuī andū akwa, o inyuī mūthuthīrwo kīhuhīro-inī kīa ngano-rī,

ngūmwīra ūrīa njiguīte

kuuma kūrī Jehova Mwene-Hinya-Wothe,

kuuma kūrī Ngai wa Isiraeli.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Edomu

¹¹ Īno nī ndūmīrīri nditū ikoniī Duma:

Atīrīrī, nī harī mūndū ūraanjīta kuuma Seiru,

akanjūūria atīrī, “Mūrangīri, ūtukū ūkinyīte ha?

Mūrangīri ūyū, ūtukū ūkinyīte ha?”

¹² Nake mūrangīri akamūcookeria atīrī,

“Gūkīrīi gūkīa, no rīrī, nīgūgūcooka gūtuke.

Angīkorwo kūrī ūndū ūkūūria-rī, ūria;

ūcooke ūūke hīndī īngī.”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Arabia

¹³ Īno nīyo ndūmīrīri nditū ikoniī būrūri wa Arabia:

Inyuī ikundi cia agendi a Adedani,

o inyuī mwambīte hema ithaka-inī cia Arabia-rī,

¹⁴ twarīrai andū arīa anyootu maaī;

na inyuī mūtūūruga būrūri wa Tema,

tūngiai andū acio maroora irio

¹⁵ Nīgūkorwo maroorīra rūhiū rwa njora,

o rūhiū rwa njora rūrīa rūcomoretwo,

makoorīra ūta mūgeete,
na makoima kūrīa mbaara ūhūire.

¹⁶ Mwathani aranjūra atīrī: “Mwaka ūmwe ūtanathira, ūtarītwa ta ūrīa mīaka ya mūdū wa kwandikwo wira ūrīkanagīrwo-rī, riiri wothe wa Kedari nūgaathira. ¹⁷ Andū arīa magaatigario nī thigari iria ciikagia mīguī, o acio njamba cia ita cia Kedari-rī, magaakorwo marī o anini.” Jehova Ngai wa Isiraeli nīwe warītīe ūhorō ūcio.

22

Ūrathi ūkonī Jerusalemu

¹ Ino nīyo ndūmīrīri nditū ikonī Gītuamba gīa Kīoneki:

Atīrīrī, nī kī kīragūthīnīa rīu,
tondū andū aku othe marahaica nyūmba igūrū,

² wee itūūra rīyūrīte ngūi,
o wee itūūra inene rīa mbugīrīrio na ūrīu?

Andū aku arīa makuīte matiūrāgītwa na rūhiū rwa njora,
kana magakuīra mbaara-inī.

³ Atongoria aku othe nīmōrīte marī hamwe;
maatahirwo o na hatarī mūguī ūikītio.

Andū aku othe arīa maakorereirwo moohirwo hamwe,
o acio mooraga thū īrī o kūrāya.

⁴ Nī ūndū ūcio ngiuga atīrī, “Njeherera;
reke ndīre ngīgīrīkaga.

Ndūkagerie kūūhooreria
igūrū rīa mwanangīko ūrīa ūkorete andū akwa.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, arī na mūthenya
ūrīa agaātūma ūtūke wa mbugīrīrio, na wa kūranganīrīria, o na wa kūguoyohia
kūu Gītuamba-inī gīa Kīoneki.

Mūthenya ūcio ūgaakorwo ūrī wa kūmomora thingo igwe thī,
na wa gūkaīra irīma.

⁶ Andū a Elamu nīmakuūite thiaka wa mīguī,
marī na ngaari cia ita na andū mahaicīte mbarathi;
o nao andū a Kiri macuurūragia ngo.

⁷ Ituamba ciaku iria njega mūno ciyūrīte ngaari cia ita,
nao andū arīa mathiiaga mahaicīte mbarathi maigītwa ihingo-inī cia itūūra inene;
⁸ naguo ūgītīri wa Jūdā nīweheretio.

Mūthenya ūcio nīmwaacūthīrīrie
indo cia mbaara iria ciarī Nyūmba-inī ya Ūnene ya Mūtītū;

⁹ mūkīona atī thingo cia ūgītīri cia Itūūra Inene rīa Daudi
nīciatharūkīte kūdū kūingī;
na inyuī mūkīhingīrīria maaī
Karia ka Mūhuro.

¹⁰ Nīmwarire nyūmba kūu Jerusalemu,
na mūgītharia nyūmba nīguo muone mahiga
ma gūcookereria rūthingo rūgīe na hinya makīria.

¹¹ Nīmwakire handū ha kūhingīrīria maaī gatagatī ga thingo ciērī,
nīgeetha maaī ma Karia ga Tene mathiiage ho,
no mūtīigana kūrongooria Ūrīa wagathondekire,
kana mūrūmbūye Ūrīa watūmire kagīe ho kuuma o tene.

¹² Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nīamwītire mūthenya ūcio
nīguo mūrīre na mūgīrīke,
na mwenjwo njuīrī cianyu na mwīhumbe nguo cia ikūnia.

¹³ No rīrī, inyuī mūrī na gīkeno na ūrīu,
mūrathīnja ng’ombe na ng’ondū,
mūkīrīaga nyama na mūkīnyuuaga ndibe!

Mugakiuga atirī, “Nītūrīe na tūnyue,
nīgūkorwo rūciū nītūgaakua!”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīanguūrīrie ūhorō ūyū ndīmūthikīrīrie, akoiga atirī, “Rīhīa rīrī mūtīkahoroherio nginya mūgaakua,” ūguo nīguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

¹⁵ Na rīrī, Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atirī:
“Thīi kūrī Shebina,
ūrīa mūramati na mūrūgamīrīri wa nyūmba ya ūthamaki, ūmwīre atirī:

¹⁶ Ūreka atīa gūkū na nūū ūgwītīkīrītīe
kwīyenjera mbīrīra gūkū,
ūgetemera mbīrīra handū hatūūgīru,
na ūkeyacūhīria harīa ūkaahurūkio rwaro-inī rwa ihiga?

¹⁷ “Wīhūūge, tondū Jehova akirīi gūkūnyīita akūrūmītīe,
acooke akūnyugute, wee mūdū ūyū ūrī hinya.

¹⁸ Nīagagūkūnja akūrūmie o ta mūbira,
agūikie būrūri mwariī.

Kūu nīkūo ūgaakūra,
na nokuo ngaari ciaku cia ita iria irī riiri igaikara:
wee ūconorithagia nyūmba ya mwathi waku!

¹⁹ Nīngakūingata wehere wīra-inī waku
na ūtunywo wīra ūcio ūrūgamīrīre.

²⁰ “Mūthenya ūcio nīngeeta ndungata yakwa, Eliakimu mūrū wa Hilikia. ²¹ Nīngamūhumba nguo yaku īrīa ndaaya na ndīmūhotore mūcibi waku, na ndīmūnengere wathani waku. Nīagatuīka ithe wa arīa matūūrāga Jerusalemu o na wa nyūmba ya Juda. ²² Kīhingūro kīa nyūmba ya Daudi ngaakīgīrīra kīande-inī gīake; na rīrī, kīrīa gīothe akaahingūra gūtīrī mūdū ūkaahota kūhinga, na kīrīa gīothe akaahinga gūtīrī mūdū ūkaahota kūhingūra. ²³ Ngaamuohererera handū harūmu aikare ho ta hīgī hūrīrīre; atuīke gītī gīa gītīo thīinī wa nyūmba ya ithe. ²⁴ Nīwe ūgaacookererwo nī riiri wothe wa nyūmba ya ithe ta ūcuurītio harī we: ciana ciake na iria ikeyongerera thīinī wa ciana icio, o indo ciothe ciayo iria cionekaga ta itarī kīene, kuuma mbakūrī nginya mīthemba yothe ya ndigithū.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atirī, “Mūthenya ūcio hīgī īrīa thecerere handū harūmu nīkenyenya; nīkamunyūka īgwe, na indo iria njuurie harī yo nīikaharagana.” Jehova nīwe warītīe ūhorō ūcio.

23

Ūrathi Ūkonīi Turo

¹ Īno nīyo ndūmīrīri nditū īkonīi itūūra rīa Turo:

Atīrīrī, inyuī marikabu cia Tarishishi, ta girīkai.
Nīgūkorwo itūūra rīa Turo nīrīanange,
rīgatigwo rītarī nyūmba kana gīcukīro kīa marikabu.
Ūhorō ūcio nīūmakinyīre marī o kūu būrūri wa Kitimu.

² Atīrīrī, inyuī andū a gīcīgīrīra,
na inyuī onjorithīa a Sīdoni,
ta kirai o inyuī mūtongetio nī andū arīa mageragīra iria-inī.

³ Kūu maaī-inī maingī
nīkūo kwageragīrio ngano ya Shihoru,
namo magetha ma Nili nīmo maarī uumithio wa itūūra rīa Turo,
narīo rīgītūika ndūnyū ya ndūrīrī.

⁴ Atīrīrī wee Sīdoni, o nawe, kīlhitho kīrūmu kīa iria-inī, conokai,
nīgūkorwo iria nīrīarītīe rīkoiga atirī:
“Nīi ndirī ndagīa na ruo rwa kūrūmwō, kana ngaciara;
ndirī ndaarera aanake, kana ngarera airītu.”

⁵ Hīndī īrīa ūhorō ūcio ūgaakinya būrūri wa Mīsiri,
andū akūo nīmakaagīa na ruo rūnene mūno maigua ūhorō ūcio wa Turo.

- ⁶ Atiriri, ringai muthii murimo wa Tarishishi,
ta girikai inyuĩ mutũuraga kũu gicigirira-inĩ.
⁷ Riri nĩro itũura rĩanyu inene rĩa ikeno cia ũrĩu,
itũura inene rĩa kuuma tene, o tene mũno,
itũura rĩa andũ aarĩ maathiĩte na magũrũ
magatũũre mabũrũri ma andũ a kũraya mũno?
⁸ Nũu waciĩĩre atĩ itũura rĩa Turo rĩũkĩrĩrwo,
o itũura rĩu rĩheanaga tanji cia ũthamaki,
o rĩo onjorithia a rĩo arĩ ariũ a athamaki,
na endia a rĩo marĩ igweta thĩ yothe?
⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe waciĩĩre ũndũ ũcio,
nĩgeetha aniine mwĩtĩĩo wa riiri wothe,
na aconorithie andũ arĩa othe marĩ igweta a gũkũ thĩ.

- ¹⁰ Atiriri, wee mwarĩ wa Tarishishi,
thĩ ũkarĩme bũrũri waku o ta ũrĩa kũrĩmĩtwo hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili,
tondũ rĩu ndũrĩ na gĩcukĩro kĩa marikabu rĩngĩ.
¹¹ Jehova nĩatambũrũkĩtie guoko gwake igũrũ rĩa iria,
na agatũma mothamaki marĩo mainaine.
Nĩathanĩte atĩ ciĩgitĩro iria nũmu cia Foinike cianangwo.
¹² Akoĩga atĩrĩ, “Wee mwarĩ gathirange wa Sidoni
ikeno ciaku cia ũrĩu nĩ thiru, rĩu ũrĩ mũhehenje!

“Ŭkĩra ũringe, ũthĩ ũkinye Kitimu;
no rĩrĩ, o na kũu ndũkoona ũhurũko.”

- ¹³ Ta rora bũrũri wa Ababuloni,
andũ acio rĩu maagĩte kĩene!
Ashuri magĩtuĩte gĩikaro kĩa nyamũ cia werũ;
nĩmaakire mĩthiringo mĩraihu na igũrũ ya kũrĩthiũrũkĩria,
na magĩtiga ciĩgitĩro ciao itarĩ kĩndũ,
magĩtũma bũrũri ũcio wanangĩke biũ.

- ¹⁴ Atiriri, inyuĩ marikabu cia Tarishishi, ta girikai;
nĩgũkorwo gĩikaro kĩanyu nĩkĩanange.
¹⁵ Hĩndĩ iyo itũura rĩa Turo nĩrĩkariganĩra mĩaka mĩrongo mũgwanja, o ta ũrĩa matukũ ma mũthamaki
ũmwe maigana. No mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira-rĩ, Turo gũgaacooka kũhaana ta mũmaraya ũrĩa
ũganagwo na rwĩmbo ta ũũ:
¹⁶ “Oya kĩnanda kĩa mũgeeto, ũtuĩkanie itũura inene,
wee mũmaraya ũyũ ũtũũrĩte ũriganĩire;
Hũura kĩnanda kĩa mũgeeto wega, ũine nyĩmbo nyingĩ,
nĩgeetha ũrĩkanwo.”
¹⁷ Mĩaka mĩrongo mũgwanja yathira-rĩ, Jehova nĩagacookerera Turo. Itũura rĩu nĩrĩgacooka wĩra-
inĩ warĩo ũcio ũrehaga uumithio ta rĩkũhũura ũmaraya, rĩonjorithanagie na mothamaki mothe ma
thĩ. ¹⁸ No rĩrĩ, wonjorithia warĩo na uumithio warĩo nĩkamũrĩrwo Jehova; itikaigwo igĩĩna-inĩ kana
ihithwo. Uumithio warĩo ũgaatuĩka wa arĩa matũũraga marongoragia Jehova, moonage irio nyingĩ na
nguo njega.

24

Jehova Kwananga Thĩ

- ¹ Atiriri, Jehova akirie kwananga thĩ,
na atũme ikire ihooru;
nake nĩakamĩũnũha
na ahurunje arĩa matũũraga kuo:
² gũgaakorwo kũrĩ ũndũ o ũmwe
kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ andũ,
kũrĩ ndungata na kũrĩ mũmĩathi,
kũrĩ ndungata ya mũrĩtu na kũrĩ mũtumia ũrĩa mũmĩathi,

kūrī mwendia wa indo na kūrī mūgūri,
 kūrī mūkoombi na kūrī mūkoombanīri,
 kūrī mūdū ūrīa ūrī na thiirī na kūrī ūrīa ūrandūraga thiirī.

³ Thī nī kwanangwo īkaanangwo
 na itigwo irī ūtheri biū.

Jehova nīwe warītie ūhorō ūcio.

⁴ Thī īng'arīte īkahooa,
 mabūrūri mothe magathirīrīkīra na makahooa,
 andū arīa marī ngumo a thī nīmorītwo nī hinya.

⁵ Thī nīngwatie thaahu nī andū ayo;
 nao maremeire mawatho,

na makaagarara irīra,
 na magathūkia kīrīkanīro kīrīa gīa gūtūūra tene na tene.

⁶ Nī ūndū ūcio kīrumi nīkīrīrīa thī;
 na andū arīa matūūruga kuo makaherithio nī ūndū wa wīhia wao.

Nī ūndū ūcio arīa matūūruga gūkū thī nīmacinītwo na mwaki,
 na nī anini mūno matigaire.

⁷ Ndibeī irīa ya mūhīhano nī thiru, nayo mīthabībū īkahooa;
 nao andū arīa marī ikeno-inī no gūcaaya maracaaya.

⁸ Gīkeno kīrīa kīumanaga na kūhūūrwo gwa tūhembe nīgītīgīte gūkenwo,
 narō inegene rīa andū arīa arīū nīrīthirīte,
 nīngī gīkeno kīrīa gīkenagwo gūkīhūūrwo kīnanda kīa mūgeeto nīgīkīrītio.

⁹ Andū arīa manyuuaga ndibeī matigacooka kūnyua makīinaga rwīmbo,
 nayo njooi nīūrūrīre arīa mamīnyuuaga.

¹⁰ Narō itūūra rīrīa inene rīanangīku rīkīrīte ihooru,
 namo matoonero ma nyūmba ciothe nīmahinge.

¹¹ Kūu njīra-inī andū nī kūrīra marārīra nī kwaga ndibeī,
 gīkeno gīothe gītūikīte kīeha,
 nacio ikeno ciothe igathira thī.

¹² Itūūra rīrīa inene nīrīanange biū,
 nakīo kīhingo kīarīo kiunangītwo gīgatuīka tūcunjī.

¹³ O ta ūrīa mūtī wa mūtamaiyū ūikaraga wainainio,
 na o ta ūrīa mūtī wa mūthabībū ūikaraga thabībū cīahaarwo hīndī ya magetha,
 ūguo noguo ūhorō ūgaikara gūkū thī
 na ndūrīrī-inī ciothe.

¹⁴ Maranīrīra, makoigīrīrīa nī gūkena;
 kuuma mwena wa ithūīro marakūngūūra ūnene wa Jehova.

¹⁵ Nī ūndū ūcio inyuī andū a kuuma mwena wa irathīro gocithiai Jehova;
 nenehiā rītīwa rīa Jehova Ngai wa Isīraeli,
 kūu icīgīrīra-inī cia irīa.

¹⁶ Nītūiguīte nyīmbo ikīinwo kuuma ituri cia thī, ikainwo atīrī:
 “Arogocwo ūcio Mūthingu.”

No nīī ngiuga atīrī, “Kaī ndī na haaro-ī!
 nīgūkorwo nīndīrahiinyīrīrīka, ī ti-itherū nīndīrahiinyīrīrīka!
 Andū arīa akunyanīrī nīmarakunyanīra arīa angī,
 o acio akunyanīrī magakunyanīra arīa angī na ūkunyanīrī mūnene mūno!”

¹⁷ Atīrīrī, inyuī andū arīa mūtūūruga thī,
 iguoyohia, na irīma, o na mūtego nīcio imwetereire.

¹⁸ Mūdū ūrīa ūkoora nī ūndū wa iguoyohia,
 akaagūa irīma,
 nake ūrīa ūkoimīra irīma rīu-rī,
 akaagwatīo nī mūtego ūcio.

Ndirica cia mūiyūro wa maaī cia igūrū nīhiingūre,

- nacio itina cia thĩ igathingitha.
- ¹⁹ Thĩ nĩnjatũku,
yatũkĩte ikarekania,
ningĩ nĩrathingitha mũno mũno.
- ²⁰ Thĩ iratũgũga o ta mũrĩũ,
ĩgathũngũthio ũũ na ũũ o ta gĩthũnũ hĩndĩ ya rūhuho;
mehia ma ũremi wayo nĩmamĩritũhĩire mũno,
kũgũa nĩkũgũa na ndigaacooka gwĩtiiria rĩngĩ.
- ²¹ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakaherithia
maahinya ma kũu igĩrũ, o kũu matu-inĩ,
na aherithie athamaki a thĩ ĩno.
- ²² Nĩmagacookanĩrĩrio hamwe
o ta ũrĩa andũ oohe macookanagĩrĩrio kĩoho-inĩ;
makaahingĩrwo njeera
na thuutha wa matukũ maingĩ nĩmakaherithio.
- ²³ Mweri nĩũgaconorithio, na riũa rĩconoke;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũgaathamaka
arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu,
na mbere ya athuuri akuo, athamake arĩ na riiri.

25

Goocai Jehova

- ¹ Wee Jehova-rĩ, Wee nĩwe Ngai wakwa;
nĩngũgũtũũgĩria na ngooce rĩĩtwa rĩaku,
nĩgũkorwo nĩwĩkĩte maũndũ ma magegania,
na maũndũ maria maabangĩtwo kuuma o tene,
ũkamahingia na wĩhokeku waku mũkinyanĩru.
- ² Nĩũtũmĩte itũũra rĩria inene rĩtũike hĩba ya mahiga,
itũũra rĩu rĩirigĩre na hinya ũgatũma rĩanangwo,
itũũra inene rĩria rĩarĩ kĩhitho kĩa andũ a kũngĩ,
ti itũũra rĩngĩ, na rĩtigaakwo rĩngĩ.
- ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa marĩ hinya nĩmagagũtĩia,
namo matũũra manene ma ndũrĩrĩ iria itarĩ tha magwĩtigĩre.
- ⁴ Wee ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩa athĩni,
na rĩũrĩro rĩa abatari hĩndĩ ya mĩnyamaro yao,
handũ ha kũũrĩra hĩndĩ ya kĩhuhũkanio,
o na ta kĩĩruru gĩa kwĩyũa riũa.
- Nĩgũkorwo mĩhũmũ ya arĩa matarĩ tha
ĩhaana kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩgũthaga rūthingo na nditi,
⁵ ningĩ ĩhaana ta ũrugarĩ wa werũ-inĩ.
- Wee nĩwe ũkiragia ngũĩ ya andũ a kũngĩ
o ta ũrĩa ũrugarĩ ũnyiihagio nĩ kĩĩruru gĩa itu,
na nĩ ũndũ ũcio rwĩmbo rwa acio matarĩ tha nĩrũtigĩte kũinwo.
- ⁶ Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkuo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
akaarugithĩria andũ othe iruga rĩa irio iria njega mũno,
na iruga rĩa ndibei rĩria njega mũno:
iruga rĩa nyama iria njega mũno,
o na ndibei rĩria njega mũno makĩria.
- ⁷ Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkĩo akaanangĩra
taama ũrĩa wohanĩtie andũ othe,
na cuka ũrĩa ũhumbĩrite ndũrĩrĩ ciothe;
⁸ gĩkuũ nĩkũniinwo gikaaniinwo nginya tene.
- Ningĩ Mwathani Jehova nĩakagiria maithori,
kuuma mothiũ mothe,
na rūmena rūrĩa andũ ake mamenetwo na ruo arũniine,
rũthire thĩ yothe.

Jehova nīwe warītīe ūhorō ūcio.

⁹ Mūthenya ūcio nīmakoiga atīrī,
 “Ti-itherū ūyū nīwe Ngai witū;
 nīwe twehokire, nake agītūhonokia,
 ūyū nīwe Jehova, nīwe twehokire;
 nitūkene na tūcanjamūke nī ūndū wa ūhonokio wake.”

¹⁰ Nīgūkorwo guoko kwa Jehova gūgaikaraga kīrīma-inī gīkī;
 no Moabi gūkaarangīrīrio rungu rwake,
 o ta ūrīa nyeki nyūmū irangagīrīrio thumu-inī.

¹¹ Magaatambūrūkīria moko mao kuo,
 o ta ūrīa mūthambīri atambūrūkagia moko agūthambīra.
 Ngai nīwe ūkaaharūrūkia mwītīio wao,
 o na marī na wara wa wīra ūrīa marutaga na moko mao.

¹² Nīakamomora thingo cianyu iria ndaihu ciakītwo na hinya,
 acigūithie thī;
 agaacimomora igwe thī,
 o rūkūngū-inī.

26

Rwīmbo rwa Ūgooci

¹ Na rīrī, mūthenya ūcio rwīmbo rūrū nīruo rūkainwo būrūri wa Juda:
 Tūrī na itūūra inene rīa hinya;

Ngai atuuaga ūhonokio ūtuīke
 thingo ciarīo na njirigo ciarīo cia hinya.

² Hingūrai ihingo nīguo rūrīrī rūrīa rūthingu rūtoonye,
 o rūrīrī rūrīa rūrūmagia wītīkio.

³ Mūdū ūrīa ūrī meciiria makindīrie harīwe-rī,
 nīwe ūgaatūūra na thayū mūkinyanīru
 tondū nīakwīhokete.

⁴ Tūūrai mwīhokete Jehova nginya tene,
 nīgūkorwo Jehova, o we Jehova,
 nīwe Rwaro rwa Ihiga rwa tene na tene.

⁵ Nīanyīihagia andū arīa maikaraga kūrīa gūtūūgīru,
 o na itūūra rīrīa itūūgīru akarīharūrūkia,
 akarīharagania thī,
 agacooka akarītungumania rūkūngū-inī.

⁶ Magūrū ma andū makarīrangīrīria;
 magūrū ma andū arīa ahinyīrīrie,
 o na makinya ma arīa athīini.

⁷ Njīra ya andū arīa athingu nī nūngīrīru;
 nawe Jehova, Wee Mūthingu,
 nīwe ūnyorokagia njīra cia arīa athingu.

⁸ Ī, ti-itherū Jehova, nīwe twetagīrīra
 o tūgīthiagīra njīra ya mawatho maku;
 ngoro ciitū ciīriragīria
 rītwa rīaku na ngumo yaku.

⁹ Ngoro yakwa nīwe īriragīria ūtukū;
 rūciini roho wakwa ūgakūnyootera.
 Rīrīa watuanīra ciira wa kīhoto gūkū thī,
 andū a mabūrūri mothe nīmerutaga ūhorō wa ūthingu.

¹⁰ O na andū aaganu mangūguīrwo tha,
 matiīrutaga ūhorō wa ūthingu;
 o na marī būrūri-inī wa arīa arūngīrīru,
 mathiiga o na mbere gwīka ūūru,
 makaaga gūtīia ūnene wa Jehova.

¹¹ Wee Jehova-rī, guoko gwaku nī kwambararītio na igūrū,

no matingĩkuona o na atĩa.
 No rĩrĩ, reke mone kiyo kĩa ũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wa andũ aku,
 nĩgeetha maconoke;
 mwaki ũrĩa ũgĩrwo thũ ciaku nĩũrekwo ũmacine.

- ¹² Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũtũheaga thayũ;
 maũndũ marĩa mothe tũhingĩtie, nĩwe ũtwĩkĩire.
¹³ Wee Jehova, o Wee Ngai witũ,
 nĩ harĩ aathani angĩ manatwatha tĩa wee,
 no rĩrĩ, rĩitwa rĩaku riiki norĩo tũtũite.
¹⁴ Na rĩrĩ, acio riu nĩmakuĩte, matigacooka gũtũũra muoyo;
 maroho macio matikariũka.
 Wee nĩwamaherithirie ũkĩmaananga;
 ningĩ ũgĩtũma mariganĩre biũ.
¹⁵ Wee Jehova nĩtũmĩte rũrĩrĩ rũu ruongerereke;
 ti-itherũ nĩwongereire rũrĩrĩ rũu, ũkarũingĩhia.
 Wee nĩwĩgĩrĩire na riiri,
 ũkaaramia mĩhaka yothe ya bũrũri.

- ¹⁶ Atĩrĩrĩ Jehova, mookire kũrĩ we rĩrĩa maarĩ na mathĩina;
 rĩrĩa wamaherithagia-rĩ,
 maahotaga o kũhooya na mĩheehũ.
¹⁷ O ta ũrĩa mũndũ-wa-nja arĩ na nda akirĩĩ gũciara
 enyogondaga na agakaya nĩ ruo-rĩ,
 ũguo noguo twatariĩ tũrĩ mbere yaku, Wee Jehova.
¹⁸ Ithui twatariĩ ta twarĩ nda, twenyogondaga nĩ ruo,
 no rĩrĩ, nĩ ta twaciarire o rũhuho.
 Gũtirĩ ũndũ o na ũrikũ wa kũhonokania twĩkĩte gũkũ thĩ,
 o na kana tũgaciara andũ arĩa maikaraga gũkũ thĩ.
¹⁹ No rĩrĩ, andũ aku arĩa makuĩte nĩmagatũũra muoyo;
 mĩĩrĩ yao nĩkariũka.
 Inyuĩ arĩa mũtũũraga rũkũngũ-inĩ,
 ũkĩrai na mwanĩrĩre nĩ gũkena.
 Ime rĩanyu rĩtarĩĩ ta ireera rĩa rũciĩnĩ;
 nayo thĩ nĩngacookia andũ arĩa akuũ muoyo.

- ²⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ akwa,
 thĩĩ mũtoonye tũnyũmba twanyu na mwĩhingĩre;
 mwĩhithe kuo gwa kahinda kanini
 nginya mang'ũrĩ make mathire.
²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova nĩarooka oimĩte gĩikaro-inĩ gĩake,
 nĩguo aherithie andũ a gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa mehia mao.
 Nayo thĩ nĩikonania thakame irĩa iitĩtwo kuo;
 ndĩgacooka kũhitha andũ ayo arĩa moragĩtwo.

27

Gũkũrwo gwa Isiraeli

- ¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio,
 Jehova nĩakaherithia na rũhiũ rwake rwa njora,
 rũhiũ rũu rwake rwa njora rũũgĩ, na rũnene, na rũrĩ hinya,
 aherithie Leviathani nyoka irĩa iĩnyororokaga na ihenya,
 o Leviathani nyoka irĩa iĩthioranagia;
 nĩakooraga ndamathia irĩa ya iria-inĩ.

- ² Mũthenya ũcio-rĩ:
 "Inĩrai mũgũnda wa mĩthabibũ ũrĩa ũciaraga maciaro mainĩ:
³ Nĩrĩ Jehova, nĩ nĩrĩ ndĩũmenyagĩrĩra,
 na nĩ nĩrĩ ndĩunithagĩria maaĩ hĩndĩ ciothe.

Ndiurangagira mūthenya na ūtukū,
nigeetha mūdū o na ūrikū ndakaūthūkie.

⁴ Nii ndirakarite.

Naari korwo ni cong'e na miigua iranjūkīra!
No thiī ngahūūrane mbaara nacio;
Ingicicina ciothe na mwaki.

⁵ Akorwo ti ūguo, niirekwo ciūke ciithithe kūrī nii;
niirekwo icarie thayū na nii,
ii ti-itherū niicarie thayū na nii."

⁶ Matukū marīa magooka-rī, Jakubu niakagīa na mīri,
Isiraeli agaathundūka arute kiro,
aiyūrie thi yothe maciaro.

⁷ Anga Jehova nīahūūrīte Isiraeli,
ta ūria aahūūrire ariā maamūhūūrāga?
Anga nīoragītuo
ta ūria ariā maamūūrāgaga mooragirwo?

⁸ Wamūrūithirie na mbaara na gūtahwo:
amūingataga na rūhuho rwake rwa hinya,
ta mūthenya ūria rūhuho rwa mwena wa irathīro rūhurutanaga.

⁹ Na rīrī, nī ūndū wa ūguo, mahītia ma Jakubu nīmakahoroherio mathire,
namo maciaro maya nīmo makoonekana nī ūndū wa kwehererio mehia make:

Atī mahiga mothe ma kīgongona
akaamatua ta coka ūhehenjetwo ūgatuika tūcunjī,
na gūtīrī itugī cia Ashera kana igongona cia gūcinīra ūbumba
igaatigwo irūgamite.

¹⁰ Itūūra rīria inene rīirigīre na hinya rīkirīte ihooru,
kiri gūikaro gīthaamītuo, gīgatiganīrio kiri ūtheri ta werū;
kūu nīkuo njaū irīithagio,
na nokuo ikomaga;

nacio ihūrūrāga hongē ciakuo gūgatigwo ūtheri.

¹¹ Hīndī irīa tūrūhongē tuoma-rī, nīkunangwo tuunangagwo,
nao andū-a-nja magooka magaakia mwaki natuo.

Na tondū aya nī andū matarī na ūmenyo-rī,
ūcio Mūūmbi wao ndamaiguagīra tha,
ūcio wamoombire ndamekaga wega.

¹² Mūthenya ūcio Jehova nīagacookanīrīria maciaro marīa agethete, amarute kūrīa guothe Rūūi rwa Farati rūthereraga, o nginya Karūūi ka Misiri, na inyuī o inyuī andū a Isiraeli, nīmūgacookanīrīrio ūmwe kwa ūmwe. ¹³ Na mūthenya ūcio-rī, mūgambo mūnene wa karumbeta nīūkaiguuo. Nao andū ariā moorīre būrūri wa Ashuri, na ariā maatahitwo magatwarwo Misiri, nīmagooka na mahooe Jehova marī kīrīma-inī kīrīa gītheru kūu Jerusalemu.

28

Efiraimu kūrī na Haaro

¹ Kaī itūūra rīria rīa arīū a Efiraimu, o rīu matuīte tanji yao ya mwītīio,* rīrī na haaro-ī,
o rīu rīrī riiri mūnene ta wa mahūa marīa macookaga kūhooha,
o rīu riakītuo gītwe-inī gīa kīanda kīria kīnoru,
kia andū acio matooragio nī ndibe!

² Atīrīrī, Jehova arī na njamba irī hinya na ūhoti.†

Īhaana ta mbura ya mbembe, na ta rūhuho rūria rwanangaga,
kana rūhuho rūnene rūria rūniinanaga, o na kana mūiyūro wa mbura nene,
nake nīakarītungumania thi na hinya.

³ Tanji iyo ya mwītīio ya arīū a Efiraimu,
nīkarangīrīrio thi na magūrū.

⁴ Ihūa rīu rīraahooha, o rīo ūthaka wa riiri wake,

* 28:1 Tanji īno nī Samaria. † 28:2 Njamba īno nī mūthamaki wa Ashuri.

o riu riakitwo gitwe-ini gĩa kianda kiria kinoru,
itũura riu rikaahaana ta ngũyũ iũruite mbere ya magetha,
nayo mũndũ aamĩona amĩnyiitaga na guoko gwake,
nake no kũmiria amĩriĩaga.

⁵ Mũthenya ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe

agaatuika thũmbĩ irĩ riiri,
atuĩke tanji thaka mũno ya mahũa
harĩ matigari ma andũ ake.

⁶ Agaatuika roho wa gĩtuanĩra ciira na kihooto

kũri andũ arĩa matuanagĩra ciira,
o na atuĩke hinya
wa andũ arĩa mahũndũraga ita cia thũ ciakinya kihingo-inĩ.

⁷ No rĩrĩ, andũ aya mathiiga magĩtũgũgaga nikũnyua ndibei,

na magatururio nĩ njoohi:
athĩnjĩri-Ngai na anabii nĩo mathiiga magĩtũgũgaga nĩ ũndũ wa njoohi,
ĩ ti-itherũ nĩmaritwo nĩ ndibei biũ, na magatururio nĩ njoohi;
nĩgũtũgũga maratũgũga makĩona cioneki,
na magaturuura magĩtuanĩra ciira.

⁸ Metha ciothe ciyũrite matahĩko,
na gũtirĩ handũ o na hamwe hataiyũrite gĩko.

⁹ Nao maroria atĩrĩ, “Nũũ ũcio arageria kũruta maũndũ?

Nĩgĩ nũũ arataarĩria ndũmĩriri yake?
Hihi nĩ kũri ciana iria ciĩrigĩte gũtiga kuonga,
o icio irutĩtwo nyondo-inĩ?

¹⁰ Nĩgũkorwo ũrutani wake nĩ ta ũũ:
ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
nĩgĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau.”

¹¹ Atĩrĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩakaarĩria andũ aya
na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa andũ a kũngĩ na thiomĩ ng’eni,

¹² andũ arĩa eerire atĩrĩ,
“Haha nĩho handũ ha kũhurũka, andũ arĩa anogu nĩmahurũke ho”;
o na akĩmeera atĩrĩ, “Haha nĩho kĩhurũko”;
no matiigana kũmũigua.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Jehova harĩo gĩgaatuika ũũ:

ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
nĩgĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ watho,
ĩĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau:
nĩguo mathiĩ magũe na ngara,
matihio, na magwatio na mũtego, manyiitwo.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova, inyuĩ anyũrũrania,
o inyuĩ mwathaga andũ aya marĩ gũkũ Jerusalemu.

¹⁵ Mwĩgaathaga mũkoiga atĩrĩ, “Nĩtũgĩite na kĩrikanĩro na gĩkuũ,
tũkaiguana na mbĩrĩra.

Hĩndĩ irĩa gũkaaherithanio taarĩ kĩguũ gĩa kũhubanĩria-rĩ,
gĩtigaatũhutia,
nĩgũkorwo nĩtũtũite maheeni rĩũrĩro riitũ,
naguo ũheenania tũkaũtua kĩhitho giitũ.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩnjigĩte ihiga rĩa gĩtina kĩrũmu kũu Zayuni,
ihiga rĩbaarĩrie wega, ihiga rĩa goro rĩa koine;
mũndũ ũrĩa ũrĩrĩhokaga

ndarĩ hĩndĩ akenyenyeke.

- ¹⁷ Ūtuanĩri ciira na kĩhooto nĩguo ūgaatuika rūrigi rwa gũthima naruo,
naguo ūthingu ūtuĩke kabirũ;
mbura ya mbembe nĩgathereria maheeni macio mũtuĩte kĩhitho kĩanyu,
namo maaĩ nĩmakoinĩra kũria mwĩhithĩte.
¹⁸ Kĩrĩkanĩro kĩanyu kĩria mwarĩkanĩire na gĩkuũ nĩgĩgathario;
ũiguano wanyu na mbĩrĩra ndũkehaanda.
Hĩndĩ ĩria iherithia ta ria kĩguũ rĩkaamũhubanĩria,
nĩmũgatoorio nĩrĩo.
¹⁹ Rĩria rĩothe iherithia rĩu rĩoka nĩmũrĩkoragĩrĩwo nĩrĩo;
rĩrĩmũkoragĩrĩra rĩciĩnĩ o rĩciĩnĩ,
na mũthenya o na ūtukũ nĩrĩkamũthereria.”

Nĩmũkamaka mũno

mwataũkĩrwo nĩ ndũmĩrĩri ĩno.

- ²⁰ Nĩgũkorwo ūrĩrĩ wanyu ndũngĩmũigana gwĩtambũrũkĩria ho nĩ gũkuhĩha,
naguo mũrĩngĩti nĩ mũceke mũno ndũngĩmũigana kwĩhumbĩra.
²¹ Jehova nĩakarahũka o ta ūria aarahũkire kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Perazimu,
arahũke arakarĩte o ta ūria aarakarĩte kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Gibeoni;
nĩgeetha arute wĩra wake ūria atamenyerete kũruta,
na ahingie ciiko ciake, ciiko iria atatũire ahingagia.
²² Tondũ ūcio, tigai inyũrũri cianyu,
kana mĩnyororo yanyu ĩmũritũhĩre makĩria;
nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩaheete ūhoru akanjũra atĩ gũkũ thĩ guothe nĩgũkwanangwo biũ.

- ²³ Thĩkĩrĩrai mũigue mũgambo wakwa;
tegai matũ mũigue ūria nguuga.

- ²⁴ Hĩndĩ ĩria mũrĩmi ekũrĩma nĩguo ahaande-rĩ, atũũraga o arĩmaga?
Atũũraga aciimbaga na akĩhũũraga harũ?

- ²⁵ Aarĩkia kwaragania mũgũnda-rĩ,
githĩ ndacookaga akahaanda mbegũ cia ndengũ,
na akahura tũhĩndĩ twa kumini?

Nayo ngano githĩ ndamĩhaandaga handũ hayo,
na cairi akamĩhaanda karũhari kayo,
nayo ngano ĩria njirũ akamĩhaanda mũgũnda wayo?

- ²⁶ Ngai wake nĩwe ũmuonagia ūria egwĩka,
na akamũruta maũndũ marĩa magĩrĩire.

- ²⁷ Ndengũ itihũũragwo na mũgogo ũkururĩtio,
kana kumini ikahũũrwo na kũgũrũ kwa ngaari;
ndengũ ihũũragwo na mũti,
na kumini ikahũũrwo na rũthanju.

- ²⁸ Ngano no nginya ĩthĩo nĩguo ĩthondekwo mũgate;
nĩ ūndũ ūcio mũndũ ndatũũraga amihũũraga nginya tene.

O na angĩtwarĩra magũrũ ma ngaari ya kũhũura igũrũ rĩayo-rĩ,
mbarathi ciake ĩtingĩmithĩa.

- ²⁹ Maũndũ maya mothe o namo moimaga kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mũheani kĩrĩra wa kũgegania, na ūria mwĩkĩrĩre mũno nĩ ūndũ wa ūũgĩ wake mũnene.

29

Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi kũrĩ na Haaro

- ¹ Arieli,* o wee Arieli,
wee itũũra inene kũria Daudi aatũũraga, kaĩ ūrĩ na haaro-ĩ!
Ongerera mwaka kũrĩ mwaka ũngĩ,
na mũreke ciathĩ cianyu ithĩĩ o na mbere.

- ² No nĩngarigiicĩria itũũra rĩa Arieli;

* 29:1 Arieli nĩ rĩĩtwa rĩngĩ rĩa Jerusalemu.

nīrīkarīra na rīcakaye,
 na rīgaatuika ta riiko rīa kīgongona harī niī.
³ Nīngamba hema ciakwa ngūrīgiicīrie;
 nīngagūthiūrūkīria na mīthiringo mīraihi na igūrū,
 ngūrīgiicīrie na ihumbu cia tīri, ngūtharīkīre.
⁴ Nawe ūgaatungumanio thī, waragie ūrī thī;
 ūtuīke wa kūng'ung'ua ūrī hau tīiri-inī.
 Mūgambo waku ūgaatuika ta wa roho wa ūragūri ūroima na thī;
 nago mūgambo waku ūkaaguagwo ūrī wa mīheehū ūkiima tīiri-inī.

⁵ No rīrī, thū ciaku nyingī ūgaatuika ta rūkūngū rūhinyu,
 na kīrīndī kīa andū arīa matarī tha matuīke ta mūūngū ūrīa ūmbūragwo.
 Ūndū ūcio ūkooneka na ihenya, o rīmwe,
⁶ amu Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīagooka
 na marurumī, na gīthingithia, na mūrurumo mūnene,
 hamwe na rūhuho rūnene, na kīhuhūkano kīnene, na nīnīmī cia mwaki ūkūniinana.
⁷ Nakīo kīrīndī kīa ndūrīrī ciothe kīria kīrūaga na Arieli,
 kīria gītharīkagīra itūūra rīu na cīhitho ciarīo iria nūmu,
 na gīkarīthiūrūkīria-rī, gīkaabuīria o ta kīroto,
 o ta kīoneki kīa ūtukū:
⁸ o ta ūrīa mūdū mūhūtu arootaga, akeyona akīria irio,
 no rīria okīra, agakora no mūhūtu;
 ningī gūgaatuika o ta ūrīa mūdū mūnyootu arootaga, akeyona akīnyua maaī,
 no agokīra arī mūringīku, na arī o mūnyootu.
 Ūguo noguo gūgaikara harī kīrīndī kīa ndūrīrī ciothe
 iria irūaga na Kīrīma gīa Zayuni.

⁹ Gegearai na mūmake,
 mwītuei atumumu na mwage kuona;
 mūnyue mūrīo, no mūtīkarīo nī ndibei,
 ningī mūtūgūūge, no mūtīgatūgūūgio nī njoohi.
¹⁰ Jehova nīamūreheire toro mūnene:
 nīahingīte maithe manyu (inyuī anabii);
 nīahumbīrīte mītwē yanyu (inyuī ooni-maūdū).
¹¹ Naguo ūhorō wa kīoneki gīkī gīothe harī inyuī ūtuīkīte kīndū gīa tūhū, ūgaatuika ta ciugo irī
 ibuku-inī rīa gīkūnjo, rītumītuo na rīkahūūrwo mūhūūri. Na mūngīnengera mūdū ūngīhota gūthoma
 ibuku rīu rīa gīkūnjo na mūmwīre atīrī, “Twagūthaiha, tūthomere ibuku rīrī,” nake akaamūcookeria
 atīrī, “Ndingihota gūthoma tondū nītume na rīkahūūrwo mūhūūri.” ¹² Kana mūngīnengera mūdū
 ūtangīhota gūthoma ibuku rīu rīa gīkūnjo, mūmwīre atīrī, “Twagūthaiha, tūthomere ibuku rīrī,” nake
 akaamūcookeria atīrī, “Nīi ndiūi gūthoma.”

¹³ Mwathani ekuuga atīrī:
 “Andū aya manguhagīrīria na tūnua twao,
 na makahe gītīo na mīromo yao,
 no ngoro ciao irī kūrāya na niī.
 Namo mahooya marīa mahooyaga
 nī kūrīngana na mawatho marīa marutītuo nī andū.
¹⁴ Nī ūndū ūcio, o rīngī nīngagegia andū aya,
 njīke maūdū ma kūgeganīa, o ma kūgeganīa biū;
 ūūgī wa andū arīa oogī nīūgaathira,
 nago ūmenyo wa andū arīa mōi gūkūūrana maūdū nīūkabuīria.”
¹⁵ Kaī andū acio mekağīra kīyo kīnene
 nīguo mahithe Jehova mībango yao marī na haaro-ī!
 O acio marutagīra mawīra mao nduma-inī, mageciiria atīrī,
 “Nūū ūratuona?” ningī-rī, “Nūū ūngīmenya ūrīa tūreka?”
¹⁶ Inyuī mūinamanagia maūdū,
 mūūmbi ageciirīrio nīwe rīūmba!
 Kīrīa kīombirwo no kīire mūkūmbi atīrī,

“Wee tiwe wanyūumbire”?
 Nyūngū no ūre mūmūmbi atīrī,
 “Wee ndūrī ūndū ūūrī”?

- ¹⁷ Githī ti kahinda kanini gatigaire Lebanoni kūgarūrwo
 gūtuīke mūgūnda mūnoru,
 nago mūgūnda ūcio mūnoru ūtuīke ta mūtītū?
- ¹⁸ Mūthenya ūcio, andū arīa mataiguaga nīmakaigua ciugo cia ibuku rīu rīa gīkūnjo,
 namo maitho ma atumumu
 arīa matūūruga moonaga mairia na nduma nīmakona.
- ¹⁹ Na o rīngī andū arīa ahooeri nīmagakenera Jehova;
 nao andū arīa athīini nīmagakenera Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli.
- ²⁰ Andū arīa matarī tha nīmakabūria,
 nao arīa anyūrūrania nīmagathira,
 na arīa meriragīria gwīka ūūru nīmakaniiwo:
- ²¹ o acio mahūthagīra kiugo kīmwe magatua mūndū mūhītia,
 na makaigīra mūciiranīrīri mūtego iciirīro-inī,
 na makahūthīra ūira wa maheeni nīguo mūndū ūtekīte ūūru aage gūtuīrwo ciira na kihooto.
- ²² Nī ūndū ūcio Jehova ūrīa wahonokirie Iburahīmu ekwīra nyūmba ya Jakubu atīrī:
 “Jakubu ndagaconorithio rīngī;
 na matigacooka gūtukia ithiithi ciao rīngī.
- ²³ Rīrīa makoonā ciana ciao iria ndombire na moko makwa irī hamwe nao,
 nīmakaiga rītwa rīakwa rīrī itheru;
 nīmakoimbūra ūtheru wa Ūrīa Mūtheru wa Jakubu,
 na maikarage metigīrīte Ngai wa Isiraeli.
- ²⁴ Andū arīa ngoro ciao imahītithagia nīmakaagīa na ūmenyo,
 nao arīa matetaga nīmagathikīrīria mataaro.”

30

Haaro kūrī Rūrīrī Rūremi

- ¹ Jehova ekuuga atīrī, “Kaī ciana iria nemi irī na haaro-īl
 o icio ihingagia mibango itarī yakwa,
 na igathondeka ngwatanīro,* no ti na Roho wakwa,
 igakīganīrīra mehia igūrū rīa mehia;
- ² o icio ciikūrūkaga igathīi būrūri wa Misiri
 itaahoete kīrīra;
 icio ciethaga ūteithio wa kūgitīrwo nī Firaūni,
 na ikehoka kīruru kīa būrūri wa Misiri gītuīke rīūrīro rīacio.
- ³ No ūgitīri ūcio wa Firaūni ūgaatuīka wa kūmūconorithia,
 na kwi hoka kīruru kīa būrūri wa Misiri gūkaamūrehera thoni.
- ⁴ O na akorwo marī na anene kūu Zoani,
 na mabarūthi mao nīmakinīyīte Hanesi-rī,
- ⁵ andū othe nīmagaconorithio
 nī ūndū wa andū matangīmaguna na ūndū o na ūrīkū,
 arīa matangīmateithia kana mamagune,
 tīga o kūmaconorithia na kūmarehera thoni.”
- ⁶ Īno nīyo ndūmīrīri ndītū ikoniī nyamū cia Negevu:
 Mabarūthi mao makuuaga ūtonga wao na ndigiri,
 na igīina ciao magaaciigīrīra maguku-inī ma ngamīra,
 magatuīkanīria būrūri wa thīina na wa mīnyamaro,
 būrūri ūrī mīrūūthi ya njamba na ya nga,
 na ndūira na nyoka iria iticūkaga,
 macitware būrūri wa andū matangīmaguna o na atīa.
- ⁷ Nīgūkorwo ūteithio wa Misiri nī wa tūhū na ndūrī kīguni.
 Nī ūndū būrūri ūcio ndiwītīte
 Rahabu ūrīa Ūtarī-ūndū-Ekaga.

* 30:1 Andū a Juda nīmathondekete ngwatanīro na andū a Misiri.

⁸ Na rĩrĩ, rĩu thiĩ ūmakururĩre ūhoro ūyũ kibaũ-inĩ,
na ūwandĩke ibuku-inĩ rĩa gikũnjo,
nĩgeetha ūgaatuĩka ūira wa gũtũũra matukũ marĩa magooka.

⁹ Nĩgũkorwo aya nĩ andũ aremi na nĩ ciana itũire iheenanagia,
ciana itendaga gũthikĩrĩra ūtaaro wa Jehova.

¹⁰ Nacio ciĩraga oonĩ-maũndũ atĩrĩ,
“Mũtigatunere maũndũ mangĩ!”

na ikeera anabii atĩrĩ,
“Tigai gũtũrathĩra maũndũ ma ūhoro wa ma!
Twĩragei maũndũ marĩa mangĩtũkenia,
na mũtũrathagĩre maũndũ ma maheeni.

¹¹ Eherai njĩra-inĩ ĩno,
muume gacĩra-inĩ gaka,
na mũtĩge gũtwĩra
ũhoro wa Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli!”

¹² Nĩ ūndũ ūcio Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
“Tondũ nĩmũregete ndũmĩrĩrĩ ĩno,
mũkehoka ūhinyanĩrĩria,
na mũgatua maheeni kĩndũ gĩa gwĩtiiranagia nakĩo,

¹³ rĩhia rĩrĩrĩ rĩgũtuĩka ta rũthingo rũraihi na igũrũ,
rũrĩ na mwatũka ūrĩa ūikaraga o ūkĩaramaga,
rũrĩa rũmomokaga o narua, o rĩmwe.

¹⁴ Rũkoinikanga tũcunjĩ ta nyũngũ,
rũthethereke rũtegũcaĩrwo,
ũndũ hakaaga gacunjĩ o na kamwe gakoneka
kangĩruta mwaki riiko,
kana kangĩtaha maaĩ kuuma gĩthima-inĩ.”

¹⁵ Mwathani Jehova Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
“Njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma mũhonoke no ya kwĩrira na gũikara mũtegwĩtanga,
naguo hinya ūrĩa mũkaagĩa naguo ūkooneka nĩ ūndũ wa gũikara mũhooreire na kwĩhoka,
no macio mothe nĩmũmaregete.

¹⁶ Mwoigire atĩrĩ, ‘Aca, nĩtũkooa tũhaicĩte mbarathi.’
Nĩ ūndũ ūcio nĩmũgakĩũra!

Nĩngĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Tũkaahaica mbarathi iria irĩ ihenya mũno tũũre!’
Nĩ ūndũ ūcio ariya makaamũteng’eria magaakorwo marĩ na ihenya mũno o nao!

¹⁷ Andũ ngiri makoora nĩ kũmakio nĩ mũndũ ūmwe;
na inyui inyuothe mũũre nĩ kũmakio nĩ andũ atano,
nginya mũtigwo mũhaana ta mũti wa bendera ūrĩ kĩrĩma-igũrũ,
o na ta bendera ĩrĩ karĩma-igũrũ.”

¹⁸ O na gũtariĩ ūguo-rĩ, Jehova eriragĩria kũmũtuga;
arahũkaga nĩguo amũiguĩre tha.

Nĩgũkorwo Jehova nĩ Ngai ūtuanagĩra ciira na kĩhooto.
Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa othe mamwetagĩrĩa.

¹⁹ Inyui andũ a Zayuni, o inyui mũtũũruga Jerusalemu, mũtigacooka kũrĩa. Hĩ, kaĩ nĩakamũtuga
rĩria mũkaamũkaira amũteithie-ĩ! Na rĩria akaamũigua nĩakamwĩtika. ²⁰ O na gũtuĩka Mwathani
nĩamũheaga irio cia thiĩna na maaĩ ma mĩnyamaro-rĩ, arutani anyu matigacooka kũhithwo rĩngĩ;
mũkaameyonera na maitho manyu. ²¹ O na mũngĩkagarũrũka na mwena wa ūrĩo kana wa ūmotho,
matũ manyu nĩmakaiuga mũgambo thuutha wanyu ūkiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩyo njĩra; gererai yo.” ²² Nĩngĩ
nĩmũgathaahia mĩhianano yanyu ya kũhooywo ĩrĩa ĩgemetio na betha igũrũ, na mĩhiano yanyu ĩrĩa
ĩgemetio na thahabu igũrũ; mũkaamĩte ta taama ūrĩ thaahu wa mũndũ-wa-nja hĩndĩ ya mweri, mũmũire
atĩrĩ, “Thiĩi na kũu muume hah!”

²³ Nĩngĩ nĩakamuurĩria mbura nĩ ūndũ wa mbeũ iria mũhaandĩte mĩgũnda, nacio irio iria ikoima
mĩgũnda ĩyo igaakorwo irĩ njega na ikaingĩha. Hĩndĩ ĩyo ng’ombe cianyu ikaarĩthagio kũndũ kũrĩ
ũrĩthio mwariĩ mũno. ²⁴ Ndegwa na ndigiri iria ikaarĩmaga mĩgũnda ikaarĩaga mahuti mathuuranĩre
na irio huhe, ciaraganĩtio na hũuma na iciko cia tĩrĩ. ²⁵ Mũthenya ūcio gũkooraganwo mũno, rĩria
mĩthiringo ĩrĩa mĩraihi na igũrũ ikaamomoka, tũrũũ nĩtũgaatherera kuuma kĩrĩma-inĩ o gĩothe

kiraihu na karīma o gothe gatūūgīru. ²⁶ Naguo mweri ūkaara ta riūa, na ūtheri wa riūa ūneneshio maita mūgwanja, ūhaane ta ūtheri wa mīthenya mūgwanja mīgima, rīria Jehova akooha nguraro cia andū ake na amahonie ironde iria aamatihirie.

²⁷ Atiriri, Rīitwa rīa Jehova rīrooka riumite kūraya,
riri na marakara mahiū na matu mathimbu ma ndogo;

nacio iromo ciake ciyūrītwo nī mang'ūrī,
na rūrīmī rwake nī mwaki ūniinanaga.

²⁸ Mīhūmū yake nī ta rūūī rūratherera na hinya
rūkambata rūgakinya o nginya ngingo.

Athūngūthagia ndūriri gīcungi-inī kīa mwanangiko;
ekagīra andū matamu kanua nīgeetha amahītithie.

²⁹ Na inyuī nīmūkaina,
ta ūrīa mūinaga ūtukū ūrīa mūkūngūyagīra gīathi kīria kīamūre;

nacio ngoro cianyu nīgakena

ta ūrīa andū makenaga
makīambata kīrīma kīa Jehova makīhuhaga mītūrīrū,
o ūcio Rwaro-rwa-lhiga rwa Isiraeli.

³⁰ Jehova nīagatūma mūgambo wake ūrī riiri ūiguuo nī andū,
na nīagatūma mone guoko gwake gūgīkūrūka,
arī na marakara maingī na mwaki wa kūniinana,
hamwe na mbura ya marurumī, na kīhuhūkano, na mbura ya mbembe.

³¹ Mūgambo wa Jehova nūgathethera Ashuri;
nīakamagūtha na rūthanju rwake, amaniine magūe.

³² Igūtha o rīothe rīria Jehova akaamagūtha
na rūthanju rwake rwa kūherithania-rī,
rīkaahaana ta rwīmbo rūrainwo na tūhembe na inanda cia mūgeeto,
akīrūa mbaara nao ategūtīgithīria kūmahūura na guoko gwake.

³³ Tofeti gūtūūrīte kūhaarīrio;
gūthondeketwo nī ūndū wa mūthamaki.

Irima rīakuo rīa mwaki nīirikie na rīkaaramio,
nario rīrī na mwaki mūingī na ngū nyingī,
nayo mīhūmū ya Jehova nīyo īraakia mwaki ūcio,
īhaana ta rūūī rwa ūbiriti.

31

Haaro kūrī arīa Mehokaga Misiri

¹ Kaī arīa maikūrūkaga magathī būrūri wa Misiri gweetha ūteithio marī na haaro-ī,
o acio mehokaga hinya wa mbarathi,

na makehoka ūingī wa ngaari cia ita,
na makehoka hinya mūnene wa andū arīa mathiiga mahaicite mbarathi,
na makaaga gūcūthīrīria Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli,
o na makaaga gūcaria ūteithio kuuma kūrī Jehova.

² No rīrī, o nake Jehova nī mūūgī na no amarehithīrie mwanangiko,
nīgūkorwo ndericūkagwo ūrīa oigīte.

We nīakarauhūka okīrīre nyūmba ya andū arīa aaganu,
na okīrīre arīa mateithagīrīria andū arīa mekaga maūndū mooru.

³ No rīrī, andū a Misiri no andū tu, na ti Mūrungu;
nacio mbarathi ciao no nyama na itirī roho thīinī wacio.

Rīria Jehova aatambūrūkia guoko gwake,
ūcio ūteithanagia nīahīngagwo,
na ūcio ūteithagio nīagūūaga;
nao eerī makaaniinwo hamwe.

⁴ Jehova anjīrīte atirī:

“O ta ūrīa mūrūūthi ūraramaga,
mūrūūthi njamba ūkīria nyamū īria ūnyiitīte,
na ndūmakagio nī mīgambo ya arīithi
o na mokite marī gīkundi kīnene
metītītwo hamwe nīguo maūūkīrīre,

kana wītīgīre nī ūndū wa inegene rīao-rī,
ūguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe agaikūrūka,
arūe arī kūu Kīrīma-inī gīa Zayuni, o na ciambatīro ciakīo.

⁵ O ta ūrīa nyoni īreeraga rīera-inī,
ūguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaagitīra itūūra rīa Jerusalemu;
akaarīgītīra na arīkūūre,
'akaahītūkīra igūrū rīa rīo' nīguo arīhonokie."

⁶ Inyuī andū a Isiraeli-rī, cookereraī ūcio mūtūire mūremeire mūno. ⁷ Nīgūkorwo mūthenya ūcio o mūdū wanyu nīagatee mīhianano ya betha na ya thahabu īrīa mwīthondekeire na moko manyu īgatūma mwīhie.

⁸ "Andū a Ashuri makooragwo na rūhiū rwa njora no ti rwa mūdū;
rūhiū rwa njora nīruo rūkaamaniina biū, no ti rwa andū.

Nīmakoōrīra rūhiū rūu rwa njora,
na aanake ao makaanyitwo, marutithio wīra na hinya.

⁹ Nacio cīhitho ciao cia hinya nīikaagūa nī ūndū wa guoya;
nao anene ao a ita moona bendera ya ita nīmakamaka mūno,"

ūguo nīguo Jehova ekuuga,
ūrīa wakītīe mwaki wake Zayuni,
o na icua rīake rīa mwaki rīrī kūu Jerusalemu.

32

Ūthamaki wa Ūthingu

¹ Atīrīrī, nīgūkagīa mūthamaki wa gūthamaka na ūthingu,
na kūgīe na anene a gwithana na kīhotoo.

² O mūdū agaatuīka ta handū ha kwīgītīa rūhuho,
na ha kwīyūa mbura ya kīhuhūkano,

o na atuīke ta tūrūūi twa maaī tūgūtherera werū-inī,
o na ta kīiruru kīa rwaro rūnene rwa ihiga būrūri-inī ūrī na nyoota.

³ Namō maitho ma andū arīa moonaga matikaahingwo mage kuona,
namo matū ma arīa maiguaga nīmagathikīrīra.

⁴ Mūdū ūrīa ūhīkaga gwīka maūdū ateciirītie wega,
nīakamenya maūdū na ataūkīrwo nīmo,
naruo rūrīmī rūrīa rūtondoiraga nīrūkaaria o wega.

⁵ Gūtīrī hīndī īngī mūdū mūkīgu agaacooka kūgīa igweta,
kana kīmaramari gīcooke gūtīio mūno.

⁶ Nīgūkorwo mūdū mūkīgu aragia ūrimū,
na meciiria make mathugundaga maūdū mooru:

Mūdū ūcio ekaga maūdū matarī ma ū-ngai,
na akamemerekia maūdū ma gūcambia Jehova;

arīa ahūtu amatigaga matarī na gīa kūrīa,
na arīa anyootu akamaima maaī ma kūnyua.

⁷ Mīthīire ya mūdū kīmaramari no ya waganu,
athugundaga o maūdū mooru

ma kūniinithia andū arīa athīini na ūhorō wa maheeni,
o na rīrīa mathaithana ma mūbatari marī ma kīhotoo.

⁸ No rīrī, mūdū ūrīa mūtaana eciiragia o maūdū ma ūtugi,
na maūdū macio ma ūtugi nīmo egūtūūra ekaga.

Andū-a-nja a Jerusalemu

⁹ Atīrīrī inyuī andū-a-nja aya mūtārī ūndū ūmūthīinagia,
arahūkai mūthikīrīrie mūgambo wakwa;

o na inyuī airītu aya mūtārī ūndū mwītīgagīra,
ta īguai ūrīa nguuga!

¹⁰ Mwaka na matukū matarī maingī maathira-rī,
inyuī mūtārī ūndū mwītīgagīra, nīmūkainaina;

nīgūkorwo gūtīgakorwo na magetha ma thabibū,
o na kana gūkorwo na magetha mangī.

- ¹¹ Atiriri, inyuĩ andũ-a-nja aya mũtarĩ ũndũ ũmũthĩnagia, inainai nĩ kũmaka;
inainai inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra!
Rutai nguo cianyu mũtigwo njaga,
mũcooke mwĩohe makũnia njohero.
- ¹² Mwĩhũũrei ithũri, mũrĩrĩre mĩgũnda yanyu irĩa mĩega,
o na mĩthabibũ irĩa ĩciaraga mũno,
- ¹³ na mũrĩrĩre bũrũri wa andũ akwa,
ũcio ũmerete mĩgũwa na cong'e:
ĩ ti-itherũ, cakaĩrai nyũmba ciothe cia ikeno,
na itũũra rĩria inene rĩrĩ na ndũhiũ cia arĩũ.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo ciĩgitĩro iria nũmu nĩigatiganĩrio,
narĩo itũũra rĩu inene rĩiyũrĩte andũ rĩtigwo ũtheri;
o na nyũmba ya mũthamaki na mũthiringo mũraiũu igaatuĩka bũrũri ũteanĩrio nginya tene,
gũtuĩke bũrũri wa gũtũũhagwo nĩ ndigiri, na ũrĩthio wa ndũũru cia mbũri,
- ¹⁵ nginya rĩria tũgaitĩrĩrio Roho kuuma igũrũ,
naguo werũ ũgarũrwo ũtuĩke mĩgũnda mũnoru,
na mĩgũnda ũcio mũnoru ũhaane ta mũtitũ.
- ¹⁶ Ciira ũgaatũũra ũtuagwo na kĩhooito kũu werũ-inĩ,
naguo ũthingu ũtũũre kũu mĩgũnda-inĩ ũcio mũnoru.
- ¹⁷ Maciaro ma ũthingu ũcio nĩ thayũ;
naguo uumithio wa ũthingu ũgaakorwo ũrĩ ũhooreri na kwĩhoka Ngai nginya tene.
- ¹⁸ Andũ akwa magaatũũraga ciikaro cia thayũ,
matũũre kũndũ gũtarĩ ũgwati,
na mahurũkage kũndũ gũtarĩ na thĩĩna.
- ¹⁹ O na mbura ya mbembe ĩngĩgũithia mĩtĩ ya mũtitũ thĩ,
narĩo itũũra inene rĩaragano biũ-rĩ,
- ²⁰ kaĩ inyuĩ nĩmũkarathimwo-ĩ,
mũhaandage mbegũ cianyu gũkuhĩ na tũrũũĩ,
nacio ng'ombe na ndigiri cianyu irĩithagio kũndũ guothe.

33

Mĩnyamaro na ũteithio

- ¹ Atiriri wee mwanangi ũyũ,
o wee ũtarĩ wanangwo, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Wee mũkunyaĩrĩ ũyũ,
o wee ũtarĩ wakunyaĩrwo, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
Rĩria ũgaatiga kwanangana,
nĩguo nawe ũkaanangwo,
na nĩngĩ rĩria ũgaatiga gũkunyaĩra,
nĩguo nawe ũgaakunyaĩrwo.
- ² Wee Jehova, tũguĩre tha;
wee nĩwe twetagĩrĩra.
Tuĩka hinya witũ rũciĩnĩ o rũciĩnĩ,
na ũtuĩke ũhonokio witũ hĩndĩ ya mĩnyamaro.
- ³ Andũ nĩ kũũra mooraga maigua mũrurumo wa mĩgambo waku;
warahũka-rĩ, ndũrĩrĩ nĩihurunjũkaga.
- ⁴ Indo cianyu iria igaakorwo itahĩtwo, inyuĩ ndũrĩrĩ, ikoingũrũrio itahwo,
o ta ũria ciana cia ngĩgĩ ciũngũrũragia;
andũ magaacitharĩkĩra ta ũria mũrumbĩ ya ngĩgĩ ĩtharĩkagĩra mĩgũnda.
- ⁵ Jehova nĩatũũgĩrĩtio, nĩgũkorwo atũũraga igũrũ;
nake nĩakaiyũria Zayuni na ciira wa kĩhooito na ũthingu.
- ⁶ Nĩwe ũgaatuĩka gĩtina kĩrũmu matukũ-inĩ maku,
na atũĩke kĩgĩĩna kĩa ũhoro mũĩngĩ wa ũhonokio, na ũũgĩ, na ũmenyi wa maũndũ;
na ũhoro wa gwĩtigĩra Jehova nĩguo ũgaakorwo ũrĩ mũthiithũ wa ma.
- ⁷ Atirĩrĩ, andũ ao arĩa njamba mararĩrĩra njĩra-inĩ maanĩrĩre;

nao mabarũthi mao ma thayũ maraarĩra na kigiriko kĩnene.

⁸ Barabara iria njariĩ itigitwo itarĩ andũ,
na agendi magatiga kũgerera njĩra icio.

Kĩrikanĩro kĩrĩa maarĩkanĩire nĩgĩthũkie,
na aira a kio makanyararwo,
gũtirĩ o na mũndũ ũmwe ũraheo gĩtĩio.

⁹ Bũrũri nĩuracakaya na ũgathirĩrĩkĩra,
nakuo kũu Lebanoni nĩgũconorithĩtio na mĩtĩ yakuo ikahooha.

Sharoni nakuo kũhanĩte ta werũ wa Araba,
nakuo Bashani na Karimeli gũgaita mathangũ makuo.

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Rĩu nĩngwarahũka, rĩu nĩngũtũgĩrio;
rĩu nĩngwambarario na igũrũ.

¹¹ Inyuĩ mũkaagĩa nda cia maragara,
mũciare rũũa rwa ngano;
nayo mĩhũmũ yanyu ĩtuĩkĩte mwaki wa kũmũcina.

¹² Andũ a ndũrĩrĩ magaacinwo mahaane ta coka;
magaacinwo na mwaki o ta ihinga cia mĩigua itemetwo.”

¹³ Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ arĩa mũrĩ kũraya, ta thikĩrĩriai mũigue ũrĩa njikĩte;
na inyuĩ mũrĩ gũkuhĩ umbũrai ũhoru wa hinya wakwa.

¹⁴ Ehia arĩa marĩ kũu Zayuni nĩmamakĩte;
nao andũ arĩa matooi Ngai nĩkũinaina marainaina, makoiga atĩrĩ,
“Nũu witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũrĩa ũcinanaga?
Nĩngĩ nũu witũ ũngĩtũũrania na mwaki ũtakahora nginya tene?”

¹⁵ Nĩ mũndũ ũrĩa ũthiĩaga na mĩthĩire ya ũthingu
na akaaria ũhoru ũrĩa wagĩĩire,

o we ũtangĩoya uumithio uumanĩte na ũhinyanĩrĩria,
na akagirĩrĩria guoko gwake kwamũkĩre mahaki,

o ũcio ũgiragĩrĩria matũ make kũigua ndeto cia gũciĩrĩra ũragani,
na akahinga maitho make matikerorere maũndũ mooru.

¹⁶ Ŭcio nĩwe mũndũ ũrĩa ũgaatũũra kũndũ kũrĩa gũtũgĩru,
ũrĩa kĩĩhitho gĩake gĩgaakorwo kĩrĩ kĩirigo kĩrũmu kũu kĩrĩma-inĩ.
Nĩakaheagwo irio ciake,
na maaĩ make gũtirĩ hĩndĩ makaaga.

¹⁷ Maitho maku nĩmakeyonera mũthamaki arĩ na riiri wake wotho,
na wĩrorere bũrũri waramĩte, ũgatambũrũka kũraya ma.

¹⁸ Mecĩiria-inĩ maku nĩũgecũrania ũhoru wa kĩmakanĩa kĩrĩa kĩarĩ ho
hau mbere, ũrie atĩrĩ: “Mũtongoria ũrĩa mũnene arĩ ha?
Nake mũndũ ũrĩa wamũkagĩra mbeeca cia igooti rĩa bũrũri arĩ ha?
Nake mũnene ũrĩa ũrũgamagĩrĩra mĩthiringo rĩa mĩraihu na igũrũ arĩ ha?”

¹⁹ Andũ acio ndũrĩka ndũgacooka kũmona rĩngĩ,
o acio maaragia mĩario ĩtangĩguĩka,
na makaaria na rũthiomi rũgeni rũtangĩmenyeka.

²⁰ Ta rora Zayuni, ĩtũũra rĩrĩa inene rĩa maruga maitũ;
maitho maku nĩmakona Jerusalemu,
gĩikaro gĩa thayũ, nĩyo hema rĩa ĩtakenyenyeka;
higĩ ciayo ĩtirĩ hĩndĩ ikaamunywo,
o na kana mũkanda o na ũmwe wayo ũtuĩke.

²¹ Kũu nĩkuo Jehova Mwene-Hinya agaakorwo hamwe na ithuĩ.
Nakuo kũu gũgaatuĩka ta kũndũ kwa njũũĩ njariĩ, o na tũrũũĩ,
njũũĩ itakagererio marikabu cia mbaara,
kana ĩgererio marikabu iria nene cia iria-inĩ.

²² Nĩgũkorwo Jehova nĩwe wa gũtua ciira,
Jehova nĩwe mũtwathi,

Jehova nīwe mūthamaki witū:
we nīwe ūgaatūhonokia.

- ²³ Míkanda yaku nīmiregeru,
na mūtī ūrīa mūraaya wa marikabu ti mūrūmu,
naguo taama wa kūmītharithia timūtambūrūku.
Hīndī iyo indo nyingī cia ndaho nī ikaagayanwo,
o na andū arīa mathuaga nīmagekuuīra indo cia ndaho.
²⁴ Gūtīrī mūdū ūtūūruga Zayuni ūkoiga atīrī, “Nīī ndī mūrūaru”;
nao andū arīa matūūruga kuo nīmakarekerwo mehia mao.

34

Itua rīa Gūūkīrīra Ndūrīrī

- ¹ Atīrīrī, inyuī ndūrīrī, ūkai hakuhī mūthikīrīrie;
o na inyuī andū a mabūrūri tegai matū mūigüe!
Thī o nayo nīigüe, o na kīrīa gīothe kīrī kuo,
o hamwe na mabūrūri, na kīrīa gīothe kiumaga kuo!
² Nīgūkorwo Jehova nīarakarīire ndūrīrī ciothe;
mang’ūrī make marī kūrī mbūtū ciao ciothe cia ita.
Nīagaciniina ithire biū,
nīagacineana ciūragwo.
³ Andū arīa moragītuo magaateo o ro ūguo,
na mūnūngo wa ciimba ciao wambate na igūrū;
nacio irīma ihaane ta irindītuo nī thakame yao.
⁴ Njata ciothe cia igūrū nīgathira,
nario igūrū rikūnjwo o ta ibuku rīa gīkūnjo;
nayo mbūtū ya njata cia matu-inī igwe
o ta ūrīa mathangū ma mūthabibū maahooha magūūaga,
na o ta ūrīa ngūyū ciahoocha igūūaga kuuma mūkūyū-inī.
⁵ Rūhiū rwakwa rwa njora rūnyūite rūkanyootoka rūrī o kūu matu-inī;
ta rora, rūraikūrūkīra Edomu rūrī na ituīro,
o andū acio niinīte biū.
⁶ Rūhiū rwa njora rwa Jehova rūiyūrītuo nī thakame,
na rūkahumbīrwo nī maguta:
nī thakame ya tūtūrūme na ya mbūri,
na maguta ma higo cia ndūrūme.
Nīgūkorwo Jehova arī na igongona kūu Bozara,
na kūūrāgana kūnene kūu Edomu.
⁷ Nacio mbogo nīkooraganīrio hamwe,
o na tūtegwa na ndegwa iria nene.
Būrūri wao nīūgaacagacio nī thakame,
naruo rūkūngū rūrindwo nī maguta.
⁸ Nīgūkorwo Jehova arī na mūthenya wa kwīrīhīria,
arī na mwaka wa kūherithania, nīguo arūīrīre kīhooto gīa Zayuni.
⁹ Tūrūū twa Edomu tūkaagarūrwo tūtūike rami,
naruo rūkūngū rwakuo rūtūike mwaki wa ūbiriti;
naguo būrūri wake ūtūike o ta rami igwakana mwaki!
¹⁰ Naguo mwaki ūcio ndūkahorio mūthenya na ūtukū;
ndogo yaguo īgaatūūra ītoogaga igūrū nginya tene.
Gūgaakira ihooru njīarwa nginya njīarwa,
na gūtīrī mūdū ūgaacooka gūtūikanīria kuo rīngī.
¹¹ Ndundu ya werū-inī na ndundu irīa igambaga nīkegwatīra kūdū kūu;
nayo ndundu irīa nene na ihuru nīkuo igaaka itara ciacio.
Ngai nīagathima Edomu na gīthimi gīa kīrigiicano,
na agūthime na kabirū ka ihooru.
¹² Gūtīgakorwo kīndū andū akuo arīa marī igweta mangītā ūthamaki,

ariũ a mũthamaki a kũu othe nĩmagathira.

¹³ Mũigua nĩkamerera nyũmba ciakuo cia ũthamaki iria njirigĩre,
thabai na mũtare ĩmere ciĩgitĩro-inĩ ciakuo cia hinya.

Gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
na ciikaro cia ndundu.

¹⁴ Nyamũ cia werũ-inĩ nĩigacemania na hiti,
nacio mbũri cia gĩthaka nĩikananĩria;

kũu nĩkuo nyamũ cia ũtukũ igaakomaga,
na ciĩyonere gwa kũhurũka.

¹⁵ Ndundu nĩgaka gĩtara kũu, ĩrekagĩrie matumbĩ mayo kuo,
nĩĩkamatũrikia na ĩrere njui ciayo rungu rwa mathagu mayo;
ningĩ kũu nokuo hũngũ ikoongana igĩrĩ igĩrĩ,
o njamba na nga yayo.

¹⁶ Atĩrĩrĩ, tuĩriai ũhoru ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo rĩa Jehova, na mũrĩthome:
Gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe yacio ĩkaaga kuoneka kuo,
na gũtirĩ njamba ĩkaaga nga yayo.

Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova gaathanĩte ũguo,
na Roho wake nĩwe ũgacicookanĩrĩa.

¹⁷ Nĩwe ũcigayagĩra igai riacio;
guoko gwake gũciheaga kĩrĩa acithimĩire.

Nĩĩkegwatĩra igai rĩu rĩtuĩke rĩacio nginya tene,
na itũũre kuo nginya njiarwa na njiarwa.

35

Gĩkeno kĩa arĩa Mahonoketio

¹ Atĩrĩ, werũ ũtarĩ kĩndũ na bũrũri ũrĩa mũũmũ nĩigakena;
werũ nĩũgakena na ũcanũke.

O ta mahũa ma nyeki-inĩ, ² werũ nĩũkaruta kĩro kĩingĩ;
nĩũgakena mũno, na wanĩrĩre nĩ gũkena.

Nĩũkaheo riiri o ta wa Lebanoni,
na ũheo ũkengi o ta wa Karĩmeli, na wa Sharoni;
nĩmakona riiri wa Jehova,
na mone ũkengi wa Ngai witũ.

³ ĩkĩrai hinya moko marĩa maregeru,
na maru marĩa maregerete mũtũme marũgame wega;

⁴ andũ arĩa marĩ na guoya ngoro meerei atĩrĩ,
“Mwĩyũmĩrĩriei, tigai gwĩtigĩra;

atĩrĩ, Ngai wanyu nĩagooka,
na agooka na ũhoru wa kũrihanĩria;
nĩwe ũgooka na iherithia rĩa Ngai,
ooke kũmũhonokia.”

⁵ Hĩndĩ ĩyo maitho ma atumumu nĩmakahingũka,
na matũ ma andũ arĩa mataiguaga macooke kũigua.

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũrĩa ũthuaga niakarũgarũga ta thwariga,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũtaaragia rwanĩrĩre nĩ gũkena.

Namo maaĩ nĩmagatherũka kuuma werũ-inĩ,
natuo tũrũũĩ tũtherere werũ-inĩ wa mũthanga.

⁷ Mũthanga ũrĩa mũhiũ ũgaatuĩka karia ka maaĩ,
nayo thĩ ĩyo ng'aru ĩtherũke ithima cia maaĩ.

Imamo iria cianakomwo nĩ mbwe-rĩ,
igaakũra nyeki, na ithanjĩ, o na marura.

⁸ Nakuo kũu nĩgũkagĩa barabara njariĩ;
nayo ĩgeetagwo Njĩra ĩrĩa Nyamũre.

Andũ arĩa matarĩ atheru matikamĩgera;
ĩgaakorwo ĩrĩ Njĩra ya andũ arĩa mamĩgeraga;

nĩ ūndũ ūcio o na andũ akĩgu matikamihĩtia.

⁹ Gũtirĩ mũrũũthi ūgaakorwo njĩra-inĩ ūyo,
o na kana nyamũ o yothe ndĩani imĩgerere;
nyamũ icio itikoonekana njĩra-inĩ ūyo.

No rĩrĩ, andũ arĩa makũũritwo nĩo oiki makaamĩgerera,
¹⁰ nao andũ arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka.

Magaatoonya Zayuni makĩinaga;
nao nĩmageekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa tene na tene.

Magaakena na macanjamũke,
nakĩo kĩa na mũcaayo nĩgathira biũ.

36

Senakeribu Kwĩhĩtira Jerusalemu

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩna wa wathani wa Mũthamaki Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri nĩatharĩkĩre matũũra manene mothe marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya ma Juda, na akĩmatun-
yana. ² Ningĩ mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mũnene wa mbũtũ ciake cia ita, kuuma Lakishi, arĩ na
mbũtũ nene ya ita athĩĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Rĩrĩa mũnene ūcio wa mbũtũ ya
ita aarũgamire mũtaro-inĩ wa Karia-ka-Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthĩĩ Mũgũnda-wa-Mũthambia-Nguo,
³ Eliakimu mũrũ wa Hilikia ūrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ūthamaki, na Shebina ūrĩa mwandĩki-marũa,
na Joa mũrũ wa Asafu ūrĩa mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, makiumagara magĩthĩĩ kũrĩ we.

⁴ Nake mũnene ūcio wa mbũtũ ya ita akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Hezekia atĩrĩ,

“Mũthamaki ūrĩa mũnene o we mũthamaki wa Ashuri, ekũũria atĩrĩ: Ūrutite ūmĩrĩru ūcio ūrĩ
naguo kũ? ⁵ Wee uugaga nĩ ūũĩ kũrĩa na ūrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, no waragia o ciugo cia
tũhũ. Nũũ ūcio wĩhokete nĩguo ūnemere? ⁶ Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri, acio mahaana ta
kamũrangi koinĩkangu, karia gatheecaga mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ūguo nĩguo
Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe mamwĩhokaga. ⁷ O na ūngĩnjĩra atĩrĩ, “Ithuĩ
twĩhokete Jehova Ngai witũ,” gĩthĩ ūcio tiwe Hezekia aatharĩrie igongona na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
na akĩra andũ a Juda na a Jerusalemu atĩrĩ, “No nginya mũhooyagĩre kigongona-inĩ gĩki?”

⁸ “Rĩu-rĩ, ūka ūkeiguithanie na mwathi wakwa, mũthamaki wa Ashuri: Nĩngũkũhe mbarathi ngiri
igĩrĩ, angĩkorwo ūrĩ na andũ a gũthĩĩ macihaicĩte! ⁹ Wakĩhota atĩa gũtooria o na mũnene ūrĩa mũnini
mũno thĩĩnĩ wa anene a mwathi wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiga
mahaicĩte mbarathi a Misiri? ¹⁰ Na ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga bũrũri ūyũ iterĩitwo nĩ
Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩĩre njũke hũũre bũrũri ūyũ na ndiwanange.”

¹¹ Nao Eliakimu, na Shebina, na Joa makĩĩra mũnene ūcio wa mbũtũ cia ita atĩrĩ, “Twagũthaita
arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũũ.* Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa
Kĩhibirania andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩiguaga.”

¹² No mũnene ūcio wa mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ ndatũmĩrwo nĩ mwathi wakwa kũrĩ o mwathi
wanyu na kũrĩ o inyuĩ, ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maĩkarĩte rũthingo igũrũ, o aya
makaaria kĩoro kĩa na manyue mathugumo mao o ene o ta ūrĩa inyuĩ mũgeeka?”

¹³ Ningĩ mũnene ūcio wa mbũtũ cia ita akĩrũgama akĩanĩrĩra na Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩriai
ndũmĩrĩri ya mũthamaki ūrĩa mũnene, mũthamaki wa Ashuri! ¹⁴ Mũthamaki ekuuga ūũ: Mũtĩgetĩkĩre
Hezekia amũheenĩ. Ndangĩhota kũmũhonokia! ¹⁵ Mũtĩgetĩkĩre Hezekia amũringĩrĩre kwĩhoka Jehova
hĩndĩ rĩa ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova nĩegũtũhonokia; itũũra rĩĩrĩ inene rĩtikaaneanwo guoko-inĩ
kwa mũthamaki wa Ashuri.”

¹⁶ “Mũtĩgathĩkĩrĩre Hezekia. Mũthamaki wa Ashuri ekuuga atĩrĩ: Rekei tũĩguane na mũũke kũrĩ
nĩ. Mweka ūguo, o ūmwe wanyu nĩakarĩaga maciaro ma mũtĩ wake wa mũthabĩbũ na wa mũkũyũ na
anyuuga maaĩ ma gĩthima gĩake, ¹⁷ o nginya rĩria ngooka ndĩmũtware bũrũri ūhaana ta wanyu, bũrũri
ũrĩ ngano na ndibei ya mũhihano, bũrũri ūrĩ irio na mĩgũnda ya mĩthabĩbũ.

¹⁸ “Mũtĩgetĩkĩre Hezekia amũhĩthĩe, rĩria ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩegũtũhonokia.’ Nĩ kũrĩ ngai ya
rũrĩrĩ o na rũrĩkũ rĩrĩ yahanokia bũrũri wayo kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri? ¹⁹ Ngai
cia Hamathu na Aripadi irĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu irĩ kũ? Nĩihonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ
gwakwa? ²⁰ Nĩ ngai rĩrĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ
nĩ? Gwakĩhoteka atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

* 36:11 Rũthiomi rwa Asuriata ruoĩkaine nĩ anene tu hĩndĩ ĩno; nĩ rwacookire gũtuĩka rwa kwario nĩ Ayahudi othe kuuma mwaka wa 5
mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

²¹ No rīrī, andū acio magīkira ki na matirī ūndū maamūcookeirie, tondū mūthamaki nīamathīte, akameera atīrī, “Mūtīkamūcookerie ūndū.”

²² Hīndī iyo Eliakimu mūrū wa Hilikia ūrīa mūrōri wa maūndū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandīki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūrīa mwandīki wa maūndū ma ihinda rīu, magīthīī kūrī Hezekia, matembūrangīte nguo ciao, makīmwīra ūrīa mūnene ūcio wa mbūtū cia ita oigīte.

37

Ūhonokio wa Jerusalemu Kwīranīrwo

¹ Rīrīa Mūthamaki Hezekia aaigūire ūhorō ūcio, agītembūranga nguo ciake na akīhumba nguo ya ikūnia, agītoonya hekarū ya Jehova thīinī. ² Agītūma Eliakimu mūrōri wa maūndū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandīki-marūa, na athīnjīri-Ngai arīa atongoria, othe mehumbīte nguo cia makūnia, magīthīī kūrī mūnabīī Isaia mūrū wa Amozu. ³ Makīmwīra atīrī, “Ūū nīguo Hezekia ekuuga: Mūthenya wa mūthī nī mūthenya wa mīnyamaro, na ngūmano, na gīconoko o ta ihinda rīa ciana rīa gūciarwo rīakinya, naguo hinya wa gūciara ūkaaga. ⁴ No gūkorwo Jehova Ngai waku nīekūigua ciugo ciothe cia mūnene ūcio wa mbūtū cia ita, ūrīa mwathi wake, mūthamaki wa Ashuri atūmīte, nīgeetha oke anyūrīre Ngai ūrīa ūrī muoyo, na amūkūūme nī ūndū wa ūhorō ūcio Jehova Ngai waku aigūite. Nī ūndū ūcio hoera matigari marīa matigaire muoyo.”

⁵ Rīrīa anene a Mūthamaki Hezekia maakinyire kūrī Isaia-rī, ⁶ Isaia akīmeera atīrī, “Ūrai mwathi wanyu atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Tīga gwītīgīra nī ciugo irīa ūigūite atungati a mūthamaki wa Ashuri makīnūma nacio. ⁷ Ta thīkīrīria! Nī nīngwīkīra roho wa mūthemba mūna thīinī wake, nīguo rīrīa arīgua ūhorō mūna, acooke būrūrī wake, na arī kūu ndūme ooragwo na rūhiū rwa njora.’”

⁸ Rīrīa mūnene wa mbūtū cia ita aaigūire atī mūthamaki wa Ashuri nīoimīte Lakishī, akīehera Jerusalemu agīthīī agīkora mūthamaki akīrūa mbaara na Libina.

⁹ Na rīrī, Senakeribu agīkinyīrwo nī ūhorō wa atī Tirihaka, ūrīa Mūkushi mūthamaki wa Misiri, nīoimagarīte oke arūe nake. Nī ūndū ūcio agītūma andū rīngī kūrī Hezekia marī na ūhorō ūyū: ¹⁰ “Ūrai Hezekia mūthamaki wa Juda atīrī: Ndūgetīkīrie Ngai ūcio wīhokete akūheenie rīrīa ekuuga atīrī, ‘Jerusalemu rītīkūneanwo kūrī mūthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherū nīūigūite ūrīa athamaki a Ashuri mekīte mabūrūrī-inī mothe, ūrīa maamaniinire biū. Inyūi mūgūkīhonoka atīa? ¹² Na rīrī, ngai cia ndūrīrī irīa cianiinīrwo nī maithe maitū ma tene: ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezezu, na andū a Edenī arīa maarī Telasaru-rī, nīciamahonokīrie? ¹³ Mūthamaki wa itūūra rīa Hamathu arī ha, na mūthamaki wa Aripadi, na mūthamaki wa itūūra rīrīa inene rīa Sefarivaimu, na wa Hena, na wa Iva, rīu marī ha?”

Ihooya rīa Hezekia

¹⁴ Nake Hezekia akīnyīita marūa kuuma kūrī andū arīa maatūmītwo na akīmathoma. Agīcooka akīambata hekarū-inī ya Jehova, akīmatambūrūkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akīhooya Jehova, akiuga atīrī: ¹⁶ “Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, o wee ūikārīire gītī kīa ūnene gatagatī ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igūrū rīa mothamaki mothe ma thī. Nīwe wombire igūrū na thī. ¹⁷ Tega matū maku, Wee Jehova, ūigūe; hīngūra maitho maku Wee Jehova wone, ūigūe ciugo ciothe cia Senakeribu irīa atūmīte cia kūrūma Ngai ūrīa ūtūūruga muoyo.

¹⁸ “Ti-itherū, Jehova, athamaki a Ashuri nīmanangīte andū a ndūrīrī na mabūrūrī mao biū. ¹⁹ Na nīmaikītie ngai ciao mwaki-inī na magacithūkangia, tondū itiarī ngai no ciarī mītī na mahiga, nacio ciathondeketwo na moko ma andū. ²⁰ Rīu-rī, Wee Jehova Ngai witū, tūhonokie kuuma guoko-inī gwake, nīgeetha mothamaki mothe ma thī mamenye atī Wee Jehova, o Wee wiki, nīwe Ngai.”

Isaia Kūratha Kūhootwo kwa Senakeribu

²¹ Hīndī iyo Isaia mūrū wa Amozu agītūma ndūmīrīrī kūrī Hezekia, akīmwīra atīrī: “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraēli ekuuga: Tondū nīūhooete ūhorō wīgī Senakeribu mūthamaki wa Ashuri-rī, ²² ūyū nīguo ūhorō ūrīa Jehova aarīte wa kūmūkīrīra:

“Mūrītu Gathirange, Mwarī wa Zayuni
nīakūmenete na agakūnyarara.

Mwarī wa Jerusalemu
arainia mūtwe rīrīa wee ūroora.

²³ Ūcio ūrumīte na ūkamenereria nūū?

Nūū ūgūthūkīire na mūgambo,
na ūkamwambarīria maitho na mwītīo?

Wee nīūkīrīre Ūrīa Mūtheru wa Isiraēli!

²⁴ Ūtūmīte andū aku

moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,

‘Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita,
nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,
o kũu igũrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemete mĩtarakwa yakuo irĩa mĩraihi mũno,
o na mĩthengera irĩa mĩega mũno.

Nĩnginyĩte tũcũmbĩrĩ twakuo kũrĩa kũraya mũno,
o kũrĩa kũrĩ na mĩtitũ irĩa mĩega mũno.

²⁵ Nĩnyenjete ithima mabũrũri ma kũngĩ
na nganyua maaĩ kuo.

Nĩhũithĩtie tũrũũĩ twa Misiri
na makinya ma magũrũ makwa.’

²⁶ “Kaĩ ũtaiguĩte?

Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ ũcio.
Matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ũndũ ũcio:
rĩu nĩndĩũhingĩtie,

atĩ wee nĩũtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na thingo cia hinya
matũũke hĩba cia mahiga.

²⁷ Andũ akuo maagithĩtio hinya,
nao makagegeare na magaconorithio.

Mahaana mĩmera irĩ mũgũnda,
makooroa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igũrũ,
irĩa yũmaga ĩtanakũra.

²⁸ “No nĩnjũũĩ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũkiomagara na ũgĩcooka,
o na ũrĩa ũndakaragĩra.

²⁹ Tondũ nĩũndakarĩire
na rũng’athio rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa,
nĩngũgwikĩra gĩcũhĩ gĩakwa ĩniũrũ,
na matamu ndĩmoohe kanua-inĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere
njĩra o ĩyo wokĩire.

³⁰ “Gĩkĩ nikĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:

“Mwaka ũyũ ũkũrĩa irio cia maitĩka,
naguo mwaka wa keerĩ ũrĩe kĩrĩa gĩgaathundũka harĩ mo.
No mwaka wa gatatũ-rĩ, nĩũkahaanda na ũgethe,
ũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ũrĩe maciaro mayo.

³¹ O rĩngĩ matigari ma nyũmba ya Juda
nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na maciare maciaro na igũrũ.

³² Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima matigari ma andũ,
nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi kia arĩa mahonokete.

Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nikĩo gĩkaahingia ũguo.

³³ “Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:
“Ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene
kana arathũkie mũguĩ kuo.

Ndagooka mbere yarĩo na ngo
kana arĩrigicĩrie na ihumbu cia tĩiri, arĩũkĩrĩre.

³⁴ Njĩra irĩa agookĩra no yo agaacookera;
ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁵ “Nĩngagitĩra itũũra rĩrĩ inene na ndĩrĩhonokie,
nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa!”

³⁶ Hīndī iyo mūraika wa Jehova agithiī na akiūraga andū ngiri igana rīmwe rīa mīrongo īnana na atano kūu kambī-inī ya Ashuri. Rīrīa andū mookirire rūciinī tene, magikora kūu no ciimba theri! ³⁷ Nī ūndū ūcio Senakeribu mūthamaki wa Ashuri agitharia kambī agithiī; agīcooka Nineve, agīkara kuo.

³⁸ Na rīrī, mūthenya ūmwe rīrīa ahooyaga arī hekarū-inī ya ngai yake Nisiroku-rī, ariū ake eerī Adarameleki na Sharezeru makimūūruga na rūhiū rūa njora, na makīūrira būruri wa Ararati. Nake mūriū Esari-Hadoni agītuika mūthamaki ithenya rīake.

38

Ndwari ya Hezekia

¹ Matukū-inī macio Hezekia akīrwara, hakuhi akue. Mūnabii Isaia mūrū wa Amozu agithiī kūrī we, akīmwiira atīrī, “Jehova ekuuga ūu: Thondeka maūndū ma mūciī waku, tondū nīūgūkua, ndūkūhona.”

² Hezekia akihūgūra ūthiū wake, akīrora rūthingo-inī, na akihooya Jehova, akiuga atīrī, ³ “Wee Jehova, ririkana ūrīa ngoretwo ngithiī na mīthiire ya kwīhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ūrīa kwagīrīre maitho-inī maku.” Nake Hezekia akīrira mūno.

⁴ Hīndī iyo kiugo kia Jehova gīgikinyīra Isaia, akīrwo atīrī, ⁵ “Cooka ūkeere Hezekia atīrī, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ūu: Nīnjigūite ihooya rīaku na ngoona maithori maku; nīngūkūongerera mīaka ikūmi na itano ya gūtūūra muoyo. ⁶ Nīngūkūhonokia hamwe na itūūra rīrī inene kuuma guoko-inī kwa mūthamaki wa Ashuri. Nīngūgitira itūūra rīrī inene.

⁷ “Gīkī nīkīo kīmenyithia kīrīa Jehova egūkūhe atī Jehova nīegwīka ūndū ūcio akwīrīre: ⁸ Nīngatūma kīruru kīa rīua gīcooke na thuutha makinya ikūmi marīa gīkūrūkīte ngathī-inī ya Ahazu.’” Nī ūndū ūcio ūtheri wa rīua ūgīcooka na thuutha makinya ikūmi marīa waikūrūkīte.

⁹ Maya nīmo maandīko ma Hezekia mūthamaki wa Juda marīa aandīkire thuutha wa kūrūara na kūhona:

¹⁰ Nīi ndoigire atīrī, “O rīrīa matukū ma muoyo wakwa magaacīra-rī,
no rīo ngūthiī ndonye ihingo-inī cia gīkuū,
na ndunywo mīaka yakwa īrīa itigarīte?”

¹¹ Ngīkiuga atīrī, “Nīi ndikona Jehova rīngī,
ndikona Jehova ndī būruri ūyū wa arīa matūūruga muoyo;
gūtīrī hīndī īngī ngona mūndū wa thī,
kana ngorwo hamwe na arīa marī gūkū thī.

¹² Nyūmba yakwa nūtharīitio, ikeherio kūrī nīi,
o ta ūrīa hema ya mūrīithi yambūragwo.

Nīngūnjīte muoyo wakwa ta ūrī taama wa mūndū ūrīa ūtumaga na mītambo,
na rīu nīkūndīnia ekūndīnia anjeherie mūtambo-inī ūcio wake;
mūthenya na ūtukū-rī, ūtuīkīte o wa kūūniina.

¹³ Ndetereire ngīrīrīrie ngīnya gūgīkīa,
na akiunanga mahīndī makwa mothe o ta mūrūūthi.
Mūthenya na ūtukū-rī, wee ūtuīkīte o wa kūūniina.

¹⁴ Ngīkaya ta hūngūrūrū kana mūrūaru,
ngīcaaya o ta ūrīa ndutura īcaayaga.

Maitho makwa makīaga hinya nīgūcūthīrīria igūrū.
Ndī mūthīnīku; Wee Mwathani ūka ūndeithie!”

¹⁵ No ingīkiuga atīa?

Nīanjarīrie, na nīwe mwene wīkīte ūguo.
Mīaka yakwa yothe ndīrīthiīaga ndīnyīihītie,
tondū wa ruo rūrū rwa ngoro yakwa.

¹⁶ Mwathani, andū matūūruga moonaga maūndū ta maya;
o naguo roho wakwa ūtūūruga muoyo wonaga maūndū o ta macio.

Wanjookeirie ūgima wa mwīrī,
na ūkīreka ndūūre muoyo.

¹⁷ Ti-itherū ūhoro ūcio warī wa kūng’una,
nīkīo ndaiguire ruo rūnene ūguo.

Nī ūndū wa wendo waku,
nīwagīrīrīrie ndoonye irima rīa mwanangīko;
mehia makwa mothe nīūriganiirwo nīmo.

¹⁸ Nīgūkorwo mbīrīra ndīngīhota gūkūgooca,

o nakio gĩkuũ gĩtingĩkũgocca;
 aĩa maharũrũkaga irima riu
 matingĩgĩa na kĩĩrĩgĩĩro kĩa wĩhokeku waku.
¹⁹ Aĩa marĩ muoyo, o acio matũũraga muoyo-rĩ, nĩmakũgocaga,
 ta ũria ndireka ũmũthĩ;
 maithe ma ciana nĩo meraga ciana
 ũhoru wa wĩhokeku waku.

²⁰ Jehova nĩakahonokia,
 na nĩtũkaina tũri na inanda cia mũgeeto
 matukũ mothe ma muoyo witũ,
 tũri hekarũ-inĩ ya Jehova.

²¹ Isaia oigite atĩrĩ, “Thondekai ngũmba ya ngũyũ, mũmũigĩĩre ihũha-inĩ, na nĩekũhona.”

²² Hezekia oorĩtie atĩrĩ, “Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ atĩ nĩngambata thiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova?”

39

Mabarũthi Kuuma Babuloni

¹ Na rĩrĩ, ihinda riu Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa Babuloni nĩatũmũire Hezekia marũa na kũheo, tondũ nĩagũite ũhoru wa ndwari yake na kũhona gwake. ² Hezekia akĩamũkĩra andũ aĩa maatũmĩtwo na gĩkeno, na akĩmoonia indo ciothe iria aigite makũmbĩ make; akĩmoonia betha, na thahabu na mahuti marĩa manungi wega na maguta marĩa mega mũno, na indo ciake ciothe cia mbaara na indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe thiĩni wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ ũthamaki-inĩ wake wothe Hezekia ataamoonirie.

³ Hĩndĩ iyo mũnabii Isaia agĩthĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia, akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte kũ?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moimĩte bũrũri wa kũraya; megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni.”

⁴ Nake mũnabii akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ moonire nyũmba-inĩ yaku ya ũthamaki.”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moonire indo ciothe cia nyũmba yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamoonia.”

⁵ Nake Isaia akĩĩra Hezekia atĩrĩ, “Ta igua kiugo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe: ⁶ Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo ciothe iria irĩ thiĩni wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na iria ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya ũmũthĩ, igaakuu itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe gĩgaatigara. Ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁷ Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o aĩa moimĩte mũthiimo waku, o aĩa wee ũgaaciara, nĩmagathaamio, na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya mũthamaki wa Babuloni.”

⁸ Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩa waria nĩ kĩa,” tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa ngũtũura muoyo nĩgũgũkorwo kũrĩ na thayũ na ũgitĩrĩ.”

40

Kũhooreria Andũ a Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, hooreriai, mũhoorerie andũ akwa,
 ũguo nĩguo Ngai wanyu ekuuga.

² Arĩriai itũũra rĩa Jerusalemu na ũhooreri,
 na mwanĩrĩre, mũrĩire atĩrĩ,
 wĩra warĩo mũritũ nĩũthirĩte,
 na nĩrĩrekeirwo mehia marĩo,
 o na nĩngĩ atĩ nĩrĩherithĩtio nĩ guoko kwa Jehova
 maita meerĩ nĩ ũndũ wa mehia marĩo mothe.

³ Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra, akoiga atĩrĩ:
 “Haarĩriai njĩra ya Jehova kũu werũ-inĩ wa mũthanga,
 mũrũngarie njĩra nene ya Ngai witũ kũu werũ-inĩ.

⁴ Mĩkuru yothe nĩgathikwo yambatĩre,
 nacio irĩma ciothe na tũrĩma ciaraganio;
 nakuo kũrĩa gũtarĩ kũigananu nĩgũkaigananio,
 nakuo kũrĩa gũtarĩ kwaraganu kwaraganio wega.

⁵ Naguo riiri wa Jehova nĩũkaguũranĩrio,

na andũ othe nĩmakawĩonera marĩ hamwe.
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
kaarĩtie ũhoru ũcio.”

⁶ Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũroiga atĩrĩ, “Anĩrĩra.”
Na nĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Ngwanĩrĩra njuge atĩa?”

“Uga atĩrĩ: Andũ othe mahaana ta nyeki,
na ũthaka wao wothe ũhaana ta mahũa ma mũgũnda.

⁷ Nyeki nĩhoohaga, namo mahũa magaitika,
nĩkũhurutwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova.
Ti-itherũ andũ mahaana o ta nyeki.

⁸ Nyeki nĩhoohaga namo mahũa magaitika,
no kiugo kĩa Ngai witũ gĩtũũraga nginya tene.”

⁹ Inyuĩ andũ arĩa mũrehaga ũhoru mwega Zayuni,
ambatai mũthĩĩ kĩrĩma-inĩ kĩrĩa kĩraihi na igũrũ.

Inyuĩ arĩa mũrehaga ũhoru mwega Jerusalemu,
anĩrĩrai na mũgambo mũnene,
anĩrĩrai, na mũtigitigĩre;
ĩrai matũũra ma Juda atĩrĩ,
“Ngai wanyu arĩ haha!”

¹⁰ Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova nĩarooka arĩ na ũhoti,
na guoko gwake nĩkuo gũgaathanaga.

Atĩrĩrĩ, kĩheo gĩake arĩ nakĩo,
o na irĩhi rĩake arĩ narĩo.

¹¹ Ariĩthagia mbũri ciake o ta mũrĩithi:
Natuo tũgondu atuoyaga na moko make
na agatũkuũira gĩthũri-inĩ gĩake;
nacio ng’ondũ iria irongithia acitongoragia o kahora.

¹² Nũũ wanathima maaĩ na rũhĩ rwake,
kana agĩthima igũrũ na wariĩ wa guoko gwake?

Nũũ wanekĩra rũkũngũ rwa thĩ gĩkabũ-inĩ arũthime,
kana agĩthima irĩma na ithimi,
o na agĩthima tũrĩma na ratiri?

¹³ Nũũ wanamenya meciiria ma Jehova,
kana akĩmũtaara taarĩ we mũmũhei kĩrĩra?

¹⁴ Nũũ Jehova aahoire kĩrĩra nĩguo amũmenyithie maũndũ,
na nũũ wamũrutire gũthĩĩ na njĩra irĩa yagĩrĩire?

Nũũ wamũrutire maũndũ ma ũũgĩ,
kana akĩmuonia ũrĩa angĩhota gũkuũkĩrwo nĩ maũndũ?

¹⁵ Ti-itherũ ndũrĩrĩ ihaana ta itata rĩa maaĩ rĩrĩ ndoo-inĩ;
cionagwo ihaana ta karũkũngũ kanini karĩa gatigagwo ratiri-inĩ;
we athimaga icigĩrĩra cia iria-inĩ taarĩ rũkũngũ rũhinyu.

¹⁶ Mũtĩtũ wa Lebanoni-rĩ, ndũngĩgania ngũ cia mwaki wa kigongona,
kana nyamũ ciakuo ciigane kũmũrutĩra magongona ma njino.

¹⁷ Ndũrĩrĩ ciothe ikĩonwo niwe, acionaga ihaana ta kĩndũ hatarĩ;
we acionaga ta itarĩ kĩene,
o na ta irĩ tũhũ mũtheri.

¹⁸ Atĩrĩrĩ, ũngĩgerekania Mũrungu na ũ?
Kana nĩ mũhianĩre ũrĩkũ mũngĩmũgerekania naguo?

¹⁹ Mĩhianano ya kũhooywo yacũhagio nĩ mũturi,
nake mũturi wa thahabu akamĩgemia na thahabu,
na akamĩthondekera irengeeri cia betha.

²⁰ Mũndũ ũria mũthĩĩni mũno ũtangĩhota kuona indo ta icio cia kũrutwo,
athuuraga mũtĩ ũrĩa ũtangĩbutha.

Agacaria bundi mūūgĩ
wa kūmwacūhīria mūhianano wa kūhooywo mūrūmu wega ūtangīgūa.

²¹ Anga mūtīrī mwamenya?

Kaĩ mūtārī mwaigua ūhorō?

Mūtīrī mwaheo ūhorō kuuma o kīambīrīria?

Kaĩ mūtārī mwataūkīrwo kuuma rīria thī yombirwo?

²² Jehova aikaragīra gītī kīa ūnene igūrū rīa gīthiūrūrī gīa thī,
nao andū arīa matūūruga thī akamoona mahaana o ta ndaahi.

Atambūrūkagā matu marīa mairū o ta kīandarūa,

na akamaamba ta marī hema ya gūtūūrwo.

²³ Nīwe ūtūmaga anene matuīke ta kīndū gūtārī,
na akanyīhīa aathanī a thī akamatua ta marī o tūhū mūtheri.

²⁴ O mahaandwo o ūguo-rī,

o mbeū ciao ciahurwo-rī,

o mambīrīria gūikūrūkia mīri yao tīri-inī-rī,

amahuhaga na mīhūmū yake nao makahooa,

nakīo kīhuhūkano kīa rūhuho gīkamahuruta o ta mahuti.

²⁵ Ūrīa Mūtheru ekūūria atīrī,

“Nī-rī, mūngīngerekania na ū?

Kana nūū tūngīganana?”

²⁶ Tiirai maitho manyu mūrore na igūrū:

Nūū wombire njata icio ciothe?

Ūcio nīwe ūrehaga mbūtū icio cia igūrū agīcitaraga,

na ageeta o īmwe yacio na rītwa.

Tondū wa ūhoti wake mūnene na hinya wake mūnene,

gūtīrī o na īmwe yacio yagaga ho.

²⁷ Wee Jakubu, nī kī gīgūtūma warie,

na wee Isīraeli ūgateta, ūkooia atīrī,

“Mīthiire yakwa nīhīhītwo Jehova;

naguo ciira wakwa wa kīhoto ndūrūmbūyagio nī Ngai wakwa?”

²⁸ Anga mūtīrī mwamenya?

Kaĩ mūtārī mwaigua ūhorō?

Jehova nīwe Ngai ūrīa ūtūūruga tene na tene,

nīwe Mūmbi wa ituri ciothe cia thī.

We ndooragwo nī hinya o na kana akanoga,

naguo ūmenyo wake wa maūndū gūtīrī mūdū ūngīhota kūtūūria.

²⁹ Mūdū ūrīa mūnogu nīamūheaga hinya,

nake ūrīa ūūrītvo nī hinya akamuongerera ūhoti.

³⁰ Andū ethī o nao nīmooragwo nī hinya na makanoga,

nao andū arīa matārī akūrū nīmahīngagwo na makagūa;

³¹ no rīrī, andū arīa mehokaga Jehova

nīmakerūhīrio hinya wao.

Makombūkaga na mathagu o ta nderi;

magaateng'era na matinoge,

magaathiaga na magūrū na matiūrwo nī hinya.

41

Mūteithia wa Isīraeli

¹ “Atīrīrī, inyūi icīgīrīra, ta kirai ki mūrī mbere yakwa!

Nacio ndūrīrī nīcierūhie hinya wacio!

Nīcīkūhīrīrie ciarie;

nītūcemaniei hamwe tūciire.

² “Nūū warahūrīte mūdū oime na mwena wa irathīro,

akamwīta amūtungatagīre na ūthingu?

Aneanaga ndūrīrī kūrī we,

na agatooria athamaki makamwathikagira.
 Amatuuaa o ta rüküngü na rühiü rwake rwa njora,
 akamatua maragara na üta wake nao makombürwo nĩ rühuho.
³ Amateng'eragia, akamahituka ataguraritio,
 o na angikorwo nĩ njira atarĩ agerera na magürü make mbere iyo.
⁴ Nüü wikite ündü ücio na akaühingia,
 ageeta njjarwa mariitwa kuuma o kĩambiriria?
 Nii Jehova, nĩ nĩ wa mbere
 na wa kũrigiriria; nĩ nĩ nĩ we."

⁵ Icgirira nĩcioneire ündü ücio na igetigira;
 nacio ituri cia thĩ ikainaina.
 Ikuhagiriria na ikeyumiria;
⁶ o ümwe ateithagia üria üngĩ,
 na akeera mürü wa nyina atirĩ, "Wiyümiririe muno!"
⁷ Mübundi ekagira müturi wa thahabu hinya,
 nake üria ünyorokagia na nyondo iria nene
 omagiriria üria üturagira ihiga-inĩ ria üturi.
 Nake akoiga atirĩ, "Wira ücio wa kũnyiitithania cuma nĩ mwea."
 Akanyiitithania mühianano ücio wa kũhooywo na mĩcumarĩ, nĩguo ndũkenyenye, ügwe.

⁸ "No rirĩ, wee Isiraeli, ndungata yakwa,
 o wee Jakubu üria thuurite,
 o inyuü njiaro cia Ibrahĩmu mürata wakwa,
⁹ ndakürutire kuuma ituri cia thĩ,
 ngĩgwita kuuma koina ciayo iria irĩ kũraya muno.
 Ngikwira atirĩ, 'Wee üri ndungata yakwa;'
 nĩgũthuurite na ndikuregete.
¹⁰ Nĩ ündü ücio tiga gwitigira, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe;
 tiga kũmaka, nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Ngai waku.
 Nĩndikuongagirira hinya na ngũteithagie;
 na ti-itherü nĩndirĩgũtiiragirira na guoko gwakwa kwa ürio kwa üthingu.

¹¹ "Andũ arĩa othe makũrakaragira magagũũkĩrĩa
 ti-itherü nĩmagaconorithio na manyararithio;
 arĩa marũaga nawe
 magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ na mathire biũ.
¹² O na üngĩgaacaria thũ ciaku, ndũgaaciona.
 Andũ arĩa mahũuranaga mbaara nawe
 magaatuĩka o ta kĩndũ hatarĩ.
¹³ Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai waku,
 üria ükũnyiitaga guoko kwa ürio,
 na agakwira atirĩ, Tiga gwitigira;
 nĩngũgũteithia.
¹⁴ Tiga gwitigira, wee Jakubu kagunyũ gaka,
 o wee Isiraeli gakundi kanini,
 nĩ mwene nĩ nĩ ngũgũteithia," üguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ücio Mũkũuri waku, Üria Mũtheru wa Isiraeli.
¹⁵ "Atirirĩ, nĩngagũtua kĩhũuri kĩa ngano,
 kĩhũuri kĩa kĩa kĩa, kĩa magego maingĩ.
 Nĩũkahũura irĩma na ücihehenje,
 natuo tũrĩma ütũtue mũũngũ.
¹⁶ Wee nĩũgaacihuha, naruo rühuho rücgürũkie,
 nakio kĩhuhũkanio gĩcihurunje.
 No rirĩ, wee nĩũgakenera Jehova,
 na wĩrahagĩre Üria Mũtheru wa Isiraeli.

¹⁷ "Andũ arĩa athĩni na abatari methaga maaĩ ma kũnyua, no gũtirĩ;

nīmī ciao nīcing'arītio nī nyoota.
 No rīrī, nīī Jehova nīngamacookeria ūhorō;
 nīī Ngai wa Isiraeli, ndirī hīndī ngaamatiganīria.
¹⁸ Nīngatūma njūūī itherere kūu rūng'ūrī-inī kūrīa gūtūūgīru,
 nacio ithima itherūke cianda-inī.
 Nīngatūma kūu werū-inī kūgīe tūrīa twa maaī,
 nakuo kūdū kūrīa kūng'aru ndūme gūtherūke ithima cia maaī.
¹⁹ Nīngahaanda mītarakwa na mīgaa,
 na mīhandathi na mītamaīyū kūu werū-inī.
 Na haande mībinde kūdū kūrīa gūtākūrāga kīndū,
 na mīthengera, na mīkarakaba o hamwe,
²⁰ nīgeetha andū mone na mamenye,
 mecūūranie na mataūkīrwo,
 atī nī guoko kwa Jehova gwīkīte maūndū macio,
 na atī Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli nīwe wamīūmbire.”

²¹ Jehova ekuuga atīrī, “Rehei ciira wanyu ūrīa mūrī nāguo.
 Onaniai ihooto cianyu cia hinya,”
 ūguo nīguo Mūthamaki wa Jakubu ekuuga.
²² “Rehei ngai cianyu cia mīhianano ya kūhooywo
 itwīre ūrīa gūkaahaana.
 Twīrei ūrīa maūndū ma tene maatarīī,
 nīguo twīcūūranie ūhorō wamo,
 na tūmenye ūrīa makaarīgīrīria.
 Kana mūtūmenyithie ūhorō wa maūndū marīa magooka thuutha,
²³ na mūtūwīre ūrīa gūgaikara thuutha-inī,
 nīguo tūmenye atī mūrī ngai.
 Īkai ūndū mwega kana mūūru,
 nīguo tūmake na tūiyūrwo nī guoya.
²⁴ No rīrī, inyuī mūrī kīndū hatarī,
 na mawīra manyu matirī bata;
 mūdū ūrīa ūmwīthuurīire atarīī o ta kīndū kīrī magigi.
²⁵ “Nīnjarahūrīte mūdū wa kuuma gathigathini, na nīarooka:
 mūdū uumīte irathīro rīa rīūa ūrīa ūkayagīra rīitwa rīakwa.
 Arangagīrīria aathanī a thī o ta marī ndaka,
 akamarangīrīria o ta ūrīa mūmbi akimaga rīūmba.
²⁶ Nūū waheanire ūhorō ūcio kuuma o kīambīrīria, nīguo tūūmenye;
 kana akīūheana mbere īyo, nīguo tuuge atīrī, ‘Ūhorō ūcio aarītīe nī wa ma’?
 Gūtīrī mūdū weranire ūhorō ūyū,
 na gūtīrī mūdū waūheanīte mbere īyo,
 gūtīrī mūdū waigūite ūhorō ūyū kuuma kūrī inyuī.
²⁷ Nī nīī ndaarī wa mbere kwīra Zayuni atīrī, ‘Atīrīrī, aya marī haha!’
 Nī nīī ndatūmire mūdū athīī Jerusalemu agatware ūhorō ūrīa mwega.
²⁸ Ndīrarora no hatirī mūdū;
 gūtīrī mūdū thīīnī wao ūngīheana kīrīra,
 gūtīrī mūdū wa kūnjookeria ūhorō rīrīa ingīmoria kīūria.
²⁹ Atīrīrī, andū othe nī a maheeni!
 Cīko ciao no cia tūhū;
 mīhianano yao ya gwacūhio īhaana o ta rūhuho, na nī ya tūhū mūtheri.

42

Ndungata ya Jehova

¹ “Atīrīrī, īno nīyo ndungata yakwa, īrīa ndīiragīrīra,
 īrīa ndīthuurīre na nīyo īkenagia ngoro yakwa;
 nīngamīitīrīria Roho wakwa
 nayo nīkarehithīria ndūrīrī ciira wa kīhooto.
² Ndikaanīrīra kana īgūūthūke,

kana mūgambo wayo ūiguu kuu njira-inĩ.

³ Kamūrangi kagondoku ndigakoina,

kana ihorie rūtambĩ rwa ūguta rūria rūratooga.

Na nĩ ūndũ wa wĩhokeku nĩgatuanĩra ciira na kihooto;

⁴ ndigaatithia kana ikue ngoro

nginya hĩndĩ ĩria ĩgaatũma gũkũ thĩ kũgĩe ciira na kihooto.

Andũ arĩa matũūruga icigĩrĩra-inĩ makehoka watho wayo.”

⁵ Jehova, Mũrungu witũ, ūria wombire igũrũ na akĩrĩtambũrũkia,

o we ūria waraganirie thĩ na indo iria ciothe ciumaga kuo,

na niwe ūheaga andũ a thĩ mihũmũ,

na akahe arĩa maikaraga kuo muoyo, ekuuga atĩrĩ:

⁶ “Nĩ Jehova nĩ nĩ ngwĩtite na njira ya ūthingu;

nĩngakũnyiita guoko.

Nĩngakũmenyagĩrĩra na ngũheane

ũtuĩke wa kũrikanĩra kũrikanĩro na andũ,

o na ūtuĩke ūtheri wa gũtherera andũ a Ndũrĩrĩ,

⁷ na nĩguo ūhingũrage atumumu maitho,

na wohorithagie arĩa mohetwo ūmarute moime njeera,

o nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ ūmarekererie, moime korokoro-inĩ.

⁸ “Nĩ nĩ Jehova; rĩu nĩrĩo rĩitwa rĩakwa!

Naguo riiri wakwa ndikaũhe mũndũ ūngĩ,

kana njitĩkire mĩhianano ya kũhooywo iheo ūgooci wakwa.

⁹ Atĩrĩrĩ, maũndũ maarathirwo tene nĩmahingĩtio,

na rĩu nĩ maũndũ merũ ngwanĩrĩra;

na maũndũ macio matanakinya-rĩ,

nĩndĩmũmenyithĩtie ūhoru wamo.”

Rwĩmbo rwa Kũgooca Jehova

¹⁰ Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,

na mũmũgooco kuuma ituri-inĩ ciothe cia thĩ,

inyuĩ mũikũrũkaga kuu iria-inĩ, na kĩria gĩothe kĩrĩ thĩnĩ warĩo,

o na inyuĩ icigĩrĩra, na arĩa othe matũūruga thĩnĩ wacio.

¹¹ Werũ na matũūra makuo nĩmanĩrĩre na mĩgambo;

o na tũtũura tũria Kedari atũūruga nĩtũkũngũire.

Andũ a Sela nĩmarekwo maine rwĩmbo nĩ gũkena;

o na mũreke maanĩrĩre marĩ kuu irĩma-igũrũ.

¹² Nĩmarekwo makumie Jehova,

na maanĩrĩre ūgooci wake kuu icigĩrĩra-inĩ.

¹³ Jehova nĩakoimagara athĩ o ta njamba ĩrĩ hinya,

na aarahũre kĩyo gĩake ta njamba ya ita;

akaanĩrĩra na oigĩrĩrie mbugĩrĩrio ya mbaara,

na nĩagatooria thũ ciale.

¹⁴ “Ihinda iraaya ngoretwo ngĩrĩte ki,

ngegirĩrĩria gwĩka ūndũ.

No rĩu-rĩ, ndĩrakaya ta mũtumia ūrarũmwo,

ngateeha na ngahũma.

¹⁵ Nĩngananga irĩma na tũrĩma,

na ndũme mĩmera ĩria yothē ikũraga kuo yũme;

nĩngatũma njũũ itũke icigĩrĩra

na ndũme tũria tũhwe.

¹⁶ Nao atumumu nĩngamagereria njira iria matooĩ,

na ndĩmatoongorerie tũcĩra tũria mataahũthĩrĩte gũthĩira;

nayo nduma nĩngamĩgarũra itũke ūtheri mbere yao,

nakuo kũndũ kũria gũtarĩ kũigananu ndĩkwaraganie.

Maũndũ macio nĩmo ngeeka,

na ndikamatiganĩria.

¹⁷ No rīrī, andū arīa mehokete mihianano ya kūhooywo,
o acio meraga mihianano ya gwacūhio atīrī, 'Inyuī nī inyuī ngai ciitū,'
nīmakahündūrwo na nīmagaconorithio kūna.

Andū a Isiraeli Nī Atumumu na Matiiguaga

¹⁸ "Inyuī mūtaiguaga, ta iguai,
na inyuī atumumu-rī, ta cūthīrīriai, nīguo muone!
¹⁹ Nūū mūtumumu tiga o ndungata yakwa,
o na kana nūū ūtaiguaga ta mūtūmwō ūcio ndūmīte?
Nūū mūtumumu ta ūrīa wīheanīte biū kūrī nīi,
na nūū mūtumumu ta ndungata ya Jehova?
²⁰ Nīwonete maūndū maingī, no ndūmarūmbūyagia;
matū maku nīmahingūrītwo, no ndūrī ūndū ūiguaga."

²¹ Jehova nīonire arī wega atūūgīrie watho wake
na ūgīe riiri nī ūndū wa ūthingu wake.
²² No rīrī, andū aya nīmatahītwo na magatunywo indo,
othe manyiītītwo na mītego marima-inī,
o na makahithwo njeera thīinī.
Matuīkīte ta nyamū cia kūguīmwo,
na gūtīrī mūndū ūngīmahonokia;
maikarīte marī atahe,
na gūtīrī mūndū ūngiuga atīrī, "Nīmacookio kwao."

²³ Nūū wanyu ūgūthikīrīria ūhorō ūyū,
kana aūrūmbūye mahinda marīa magooka?
²⁴ Nūū waneanire Jakubu atuīke wa gūtahwo,
na nūū waneanire Isiraeli kūrī atunyani?
Githī ti Jehova,
o ūrīa ithuī twīhīirie?
Nīgūkorwo andū nīmaregīre gūthiī na njīra ciake;
nīmagire gwathīkīra watho wake.
²⁵ Nī ūndū ūcio nīamaitīrīirie marakara make mahiū,
na akīmatarīkīra na mbaara.
Maarigiicīrio nī marakara mahaana ta nīnīmī cia mwaki mīena yothe,
no-o matiigana kūmenya.
Marakara macio makīmacina,
no matiigana kūrūmbūiya ūhorō ūcio ngoro-inī ciao.

43

Mūhonokia wa Isiraeli

¹ No rīrī, wee Jakubu, Jehova ūrīa wakūūmbire,
o we ūcio watūmire ūgīe ho,
wee Isiraeli, ekuuga atīrī:
"Tiga gwītīgīra, nīgūkorwo nī nīi ngūkūūrīte;
Ngwītīte na rīitwa rīaku; wee ūrī wakwa.
² Rīrīa ūkūgerera maaī-inī ūkīhītūkīra kuo-rī,
ndīrīkoragwo hamwe nawe;
o na rīrīa ūkūringa njūū-rī, itigagūtware.
Rīrīa ūkūgerera mwaki-inī-rī, ndūgaagūcina;
ndūkarīrīmībūkīrwo nī rūrīrīmī rwaguo.
³ Nīgūkorwo nī nīi Jehova, Ngai waku,
o we ūrīa Mūtheru wa Isiraeli, Mūhonokia waku;
nīheanīte būrūrī wa Mīsiri ūtuīke kīndū gīa gūgūkūūra,
nakuo Kushi na Seba ngakūheana ithenya rīaku.
⁴ Tondū wee ūrī wa goro mūno, na ūgatīka maitho-inī makwa,
na tondū nīngwendete-rī,
nīnganeana andū nī ūndū waku,
na neane ndūrīrī nī ūndū wa muoyo waku.
⁵ Tiga gwītīgīra, nīgūkorwo ndī hamwe nawe;

nīngakūrehere ciana ciaku kuuma mwena wa irathīro,
 na ngūcokanīrīrie kuuma mwena wa ithūiro.
⁶ Nīngeera mwena wa gathigathini atīrī, ‘Marekererie!’
 na nījīre mwena wa gūthini atīrī, ‘Tiga kūmagirīrīria.’
 Ariū akwa marehei moime kūdū kūrāya,
 o nao airītu akwa marehei moime ituri-inī ciothe cia thī:
⁷ arīa othe metanītio na rītwa riakwa,
 o acio ndoombire nīgeetha riiri wakwa wonekage,
 acio ndoombire, o acio wīra wa moko makwa.”

⁸ Tongoriai andū arīa marī na maitho, no nī atumumu,
 na andū arīa marī na matū, no matiiguaga.

⁹ Andū a ndūrīrī ciothe nīmonganīte hamwe,
 nao andū a mabūrūri makagomana.

Nī mūdū ūrīkū wao warathire ūhorō ūyū,
 na agītīwīra maūdū marīa maarī ma tene?

Nīmārehe aira ao moonanie atī ūhorō ūcio wao warī wa ma,
 nīguo andū maūigua moige atīrī, “Ūhorō ūcio nī wa ma.”

¹⁰ “Inyuī nī inyuī aira akwa,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“O na nī inyuī ndungata ciakwa iria thuurīte
 nīgeetha mūmenye, na mūnjītikie,
 na mūmenye atī nī nī nī ūrīa we.

Mbere yakwa gūtīrī ūngī wombītwo,
 na gūtīkagīa ūngī thuutha wakwa.

¹¹ Nī-rī, o nī nī nī Jehova,
 na gūtīrī mūhonokia ūngī tiga nī.

¹² Nī-rī, nīnguūranīrie ūhorō, na ngahonokania, na ngoimbūra:
 Nī mwene, na ti ngai ng’eni irī thīnī wanyu.

Tondū ūcio, inyuī nī inyuī aira akwa atī nī nī nī Mūrungu,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹³ “Ī, ti-itherū, kuuma matukū ma tene, nī nī nī ūrīa we.

Gūtīrī mūdū o na ū ūngīhota kūhonokia mūdū kuuma guoko-inī gwakwa.
 Rīria ndeka ūndū-rī, nū ūngīhota kūgarūra?”

Tha cia Ngai, na Kwaga Wīhokeku kwa Isiraeli

¹⁴ Jehova, Mūhonokia wanyu,

o Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli, ekuuga atīrī,
 “Nīngatūma mbūtū ya ita yūkīrie Babuloni nī ūndū wanyu,
 na ndehe andū othe a Babuloni marī mīgwate,
 maikūrūkītio na marikabu iria makenagio nīcio.

¹⁵ Nī nī nī Jehova, Ūrīa Mūtheru wanyu,
 Mūūmbi wa Isiraeli, na Mūthamaki wanyu.”

¹⁶ Ū ū nīguo Jehova ekuuga,
 o ūcio watemire njīra iria-inī,
 na agītema gacīra kūdū kūrīa kwarī maaī marī hinya,

¹⁷ ūrīa waguucīrīrie ngaari cia ita o na mbarathi,
 na mbūtū cia ita, hamwe na anene a cio,
 nao magīkoma hau na maticooke kwarahūka rīngī,
 makīhora biū ta rūtambī rūhoretio.

¹⁸ “Tigai kūrīrikana maūdū marīa mahītūkīte;
 o na tigai gwīcūūrania maūdū marīa ma tene.

¹⁹ Atīrīrī, nīngwīka ūndū mwerū!
 Rīu no hīndī ūraakunūka; kaī inyuī mūtaraūmenya?

Ngwīka atīrī, nīngūtēma njīra werū-inī,
 nakuo rūng’ūrī-inī ndūme gūtherūke tūrūū.

²⁰ Nyamū cia gīthaka, ta mbwe na ndundu,
 nīciiheaga gītīo,

tondū nī nī heanaga maaī werū-inī
 o na rūng’ūrī-inī,

ngatūma kūgīe na tūrūūi twa kūnyuuagwo nī andū akwa,
andū arīa nīi thuurīte,
²¹ andū arīa ndeyūmbīire,
nīguo mahunjagie ūhoru wa ūgooci wakwa.

²² “No rīrī, wee Jakubu ndūrī wangaīra,
nawe Isiraeli-rī, nīkūnogio ūnogetio nī nīi.

²³ Inyuī mūtindeheire ng’ondū cia maruta ma njino,
kana mūkandīīithia na magongona manyu.

Ndimūhatīrīrie na magongona ma mūtu,
kana ngamūnogia na kūmwītia ūbumba.

²⁴ Mūtīrī mwangūrīra ūbumba ūrīa ūrī mūtatarīko mwega,
o na kana mūkandutīra maguta ma magongona manyu.

No rīrī, mehia manyu nīmanditūhīire
na mūkaanogia na mawaganu manyu.

²⁵ “Nīi, o nīi mwene, nī nīi tharagia mahītia maku, mathire biū,
nī ūndū wakwa Nīi mwene,
na ngaaga kūrīrikana mehia manyu rīngī.

²⁶ Ta ndīrīkanīai maūndū marīa mahītūkīte,
na mūreke tūmaarīrīrie tūrī hamwe;
nīngī mūciire muonanie atī mūtīihītie.

²⁷ Ithe wanyu wa mbere nīehīrie;
nao andū arīa maaragia ithenya rīanyu makīīnemera.

²⁸ Nī ūndū ūcio-rī, nīngaconorīthia anene a hekarū yanyu,
na ndūme Jakubu anangīke,
o nake Isiraeli atūike wa kūnyararwo.

44

Isiraeli Ūrīa Mūthuure

¹ “No rīrī, ta thīkīrīria, wee Jakubu, ndungata yakwa,
o we Isiraeli, ūrīa nīi thuurīte.

² Jehova, ūrīa wakūūmbire
na agīgūthondeka ūrī nda ya maitūguo,
o ūrīa ūrīgūteithagia, ekuuga atīrī:

Tiga gwtīgīra, wee Jakubu, ndungata yakwa,
o nawe Jeshuruni, ūrīa nīi thuurīte.

³ Nīgūkorwo būrūrī ūrīa mūng’aru nīngaūtīrīria maaī,
nakuo kūdūdū kūrīa kūmū nīgūgathereraga tūrūūi;
naruo rūciaro rwaku nīngarūtīrīria Roho wakwa,
nacio njaro cianyu ndīciitīrīrie kīrathimo gīakwa.

⁴ Nīmakaingīha o ta nyeki ya gītuamba ikunūkīte,
o na kana ta mītī ya mīribīna īrīa ikūrāga hūgūrūrū-inī cia njūūi.

⁵ Mūdūdū ūmwe nīakoiga atīrī, ‘Nīi ndī wa Jehova’;
nake ūrīa ūngī akeītania na Jakubu;
o nake ūngī eyandike guoko gwake atīrī, ‘Ndī wa Jehova,’
na eetue rīitwa rīitanītio na Isiraeli.

Nī Jehova, ti Mīhianano

⁶ “Atīrīrī, Mūthamaki wa Isiraeli na Mūkūūri wao,
o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atīrī:

Nī nīi wa mbere na nī nīi wa kūrīgīrīria,
gūtīrī Ngai ūngī tiga nīi.

⁷ Nūū ūkīhaana ta nīi? Nīarekwo oimbūre ūhoru ūcio.
Nīaheane ūhoru ūcio na oimbūre arī mbere yakwa,
ūrīa gwatarīi kuuma rīrīa ndoombire andū akwa a tene,
na onanie ūrīa gūgaikara thuutha-inī;
īi, nīakīrathe ūhoru wa maūdūdū marīa magooka.

⁸ Tigai kūinaina, o na kana mwītīgīre.

Githĩ ndioimbũrire maũndũ maya,
na ngĩratha ũhoro ũyũ kuuma o tene?

Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa. Nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ?
Aca, gũtirĩ rwaro rũngĩ rwa Ihiga, nĩ ndirĩ ũngĩ njũũ.”

⁹ Andũ arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo nĩ a tũhũ,
na indo iria meriragĩria mũno itirĩ bata.

Andũ arĩa mangĩaria ithenya rĩa nĩ atumumu;
gũtirĩ ũndũ mamenyaga, ũguo nĩguo ũmaconorithagia.

¹⁰ Nũũ wacũhagia mũhianano wa kũhooywo,
o na ageturĩra mũhianano wa gũtwekio ũrĩa ũtangĩmũguna?

¹¹ We na arĩa macihooyaga nĩmagaconorithio;
mabundi o nao no andũ matarĩ kĩene.
Othe nĩmongane hamwe na matue itua;
nao nĩmakanyiitwo nĩ guoya mũnene na maconorithio.

¹² Mũturi wa igeri ooyaga kĩndũ kĩa wĩra,
na agakĩrutĩra wĩra agagĩcina na makara;
agathondeka ngai ya mũhianano na nyondo,
akaũtura na hinya wa guoko gwake.

Mũndũ ũcio ahũũtaga, akoorwo nĩ hinya;
akaga kũnyua maaĩ, akaringĩka.

¹³ Mũtharamara aigaga rĩrigi rwa kũrũngaria mũhari,
agacooka agakurura na karamu;
mũhianano ũcio egũthondeka akaũhũura randa,
ningĩ akaũthima gĩthiũrũrĩ,
na agacooka kũwacũhia wega ũhaanane na mũhianĩre wa mũndũ,
o ta mũndũ ũrĩ na riiri wake wothe,
nĩgeetha ũtũũre ihooero-inĩ rĩaguo.

¹⁴ Mũndũ aatemire mĩtarakwa,
na agũthuurĩra mũkarakaba kana mũgandi.
Akĩreka ũkũranĩre na mĩtĩ irĩa ingĩ ya mũtitũ,
kana akĩhaanda mũthengera, nayo mbura ikĩũkũria.

¹⁵ Mũtĩ ũcio nĩ wa kuunwo ngũ;
oyaga imwe agaakia mwaki, agoota,
no iria ingĩ agaakia mwaki, akaruga mĩgate.
Ningĩ gĩcunjĩ kimwe agethondekera ngai ya mũhianano, akamĩhooyaga.
Iĩ ti-itherũ, athondekaga mũhianano mũicũhie akaũinamagĩrĩra.

¹⁶ Nuthu ya ngũ agaakia mwaki nacio;
akarugĩra irio ciake ho,
na akahĩhĩria nyama ciake ho, akarĩa, akahũũna.

Ningĩ agoota mwaki, akoiga atĩrĩ,
“Hĩ! Nindaigua ũrugarĩ; nĩndona mwaki.”

¹⁷ Ngũ iria ciatigara agathondeka ngai, mũhianano wake wa kũhooya;
akaũinamĩrĩra na akaũturĩria maru.
Akaũhooya, akoiga atĩrĩ,
“Honokia; wee nĩwe ngai yakwa.”

¹⁸ Matirĩ ũndũ mooĩ, na matirĩ ũndũ mamenyaga;
maitho mao nĩmahumbĩre, nĩ ũndũ ũcio matingĩona,
na meciiria mao nĩmahingĩtwo makaaga kũmenya maũndũ.

¹⁹ Gũtirĩ mũndũ ũkiraga ageciiria,
gũtirĩ mũndũ ũrĩ na ũũgĩ kana ũmenyo oige atĩrĩ,
“Nuthu ya ngũ ndahũthĩrire na gwakia mwaki;
o na ngĩrugĩra mĩgate makara-inĩ macio,
na ngĩcooka ngĩhĩhia nyama na ngĩrĩa.

Ti-itherũ no ngĩthondeke kĩndũ kĩrĩ magigi kuuma kũrĩ ngũ iria itigaire?
Ti-itherũ no nyinamĩrĩre gĩcunjĩ kĩa mũtĩ?”

²⁰ Arĩaga mũhu, ahĩthĩthĩtio nĩ ngoro irĩa iheenekete;

ndangihota kwihonokia, kana oige atiri,
 “Githi kindu giki kiri guoko gwakwa kwa urio ti maheeni?”

21 “Ririkana maundu maya, wee Jakubu,
 o wee Israeli, tondū ūrī ndungata yakwa.
 Nī nī ndakūmbire, wee ūrī ndungata yakwa;
 atiri, wee Israeli, ndikaariganirwo nīwe.

22 Nīnjeheretie mahitia maku magathira biu,
 o ta ūrīa itu rīa mbura rithiraga,
 mehia maku ngamaniina ta kibii kia rūciini.
 Njookerera tondū nīngūkūrīte.”

23 Wee igūrū ina nī gūkena,
 nīgūkorwo nī Jehova wīkīte ūndū ūcio;
 nawe thī ūrī rungu rwa igūrū-rī, anīrīra.
 Na inyuī irīma-rī, inai rwīmbo,
 o na inyuī mītītū na mītī yanyu yothe inai,
 nīgūkorwo Jehova nīakūkūrīte Jakubu,
 na akoonania riiri wake kūu Israeli.

Jerusalemu Nīgūgatūrwo

24 “Jehova, Mūkūuri waku,
 ūrīa wakūūmbire nda ya maitūguo, ekuuga atiri:

“Nī nī nī Jehova
 ūrīa wombire indo ciothe,
 ūrīa watambūrūkirie igūrū ndī nyiki,
 ūrīa waaranirie thī ndī nyiki,

25 nī nī ngiragīrīria ciama cia anabii a maheeni,
 nao aragūri ngamatua irimū,
 ningī ngagarūra ūūgī wa arīa oogī,
 ngaūtua ūrimū mūtheri.

26 Nī nī njikagīra ciugo cia ndungata ciakwa hinya,
 na ngahingia ūrathi wa atūmwo akwa,

na ha ūhoru wa Jerusalemu ngoiga atiri, ‘Nīrīgatūrwo,’
 na ha ūhoru wa matūūra ma Juda ngoiga atiri, ‘Nīmagaakwo,’
 o na kūdū gwakuo kūrīa kwanangītuo ngoiga atiri, ‘Nīngagūcookereria.’

27 Nī nī njīrāga maaī ma kūrīa kūrīku atiri, ‘Hūai,
 na nīngahūithia tūrūū twanyu.’

28 Nī nī njugaga ūhoru wa Mūthamaki Kurusu atiri, ‘Nīwe mūrīithi wa mbūri ciakwa,
 na nīwe ūkaahingia ūrīa wothē nyendaga wīkwo;
 Nīakoiga ūhoru wa Jerusalemu atiri, “Nīrīakwo,”
 na ha ūhoru wa hekarū oige atiri, “Mīthingi yayo nīyakwo.””

45

1 Atiriri, ūyū nīguo ūhoru ūrīa Jehova areera Kurusu,
 ūrīa wake mūtīrīrie maguta,
 o ūcio nī nyitīte guoko gwake kwa ūrīo
 nīguo ndoorie ndūrīrī iria irī mbere yake,
 na njauire athamaki indo ciao cia mbaara,
 nīgeetha ndīmūhingūrīre mīrango mbere yake,
 na nīguo ndakanakore ihingo ihingītuo:

2 Nīngagūtongoria
 na nīngaragania irīma;
 nīngoinanga ihingo cia gīcango,
 na ndinangie mīgīko ya kīgera.

³ Nīngakūhe igīina iria ihithitwo nduma-inī,
 ngūhe ūtonga ūria mūhithe,
 nīguo ūmenye atī nī nī nī Jehova,
 o we Ngai wa Isiraēli, ūria ūgwītite na rītwa rīaku.

⁴ Nīngwītite na rītwa rīaku,
 nī ūndū wa ndungata yakwa Jakubu,
 o na nī ūndū wa Isiraēli ūcio nī ndīthuurīre,
 na ngakūhe rītwa rīa gītīo,
 o na gūtuika wee ndūnjūūi.

⁵ Nī nī nī Jehova, na gūtīrī ūngī;
 tiga nī gūtīrī Ngai ūngī.

Nīndīrīkuongagīrīra hinya,
 o na gūtuika wee ndūnjūūi,

⁶ nīgeetha kuuma irathīro rīa rīua
 nginya ithūiro rīarīo,

andū mamenye atī gūtīrī ūngī tiga nī.
 Nī nī nī Jehova, na gūtīrī ūngī.

⁷ Nī nī ndūmaga kūgīe ūtheri, o na ngatūma kūgīe nduma,
 nī nī ndehaga ūgaacīru na ngatūma kūgīe mwanangīko;
 Nī nī, Jehova, ūria wīkaga maūndū macio mothe.

⁸ “Atīrīrī inyuī matu ma igūrū, urīriai thī ūthingu;
 o na inyuī matu ma mbura itīrīriai thī ūthingu.

Thī nayo nīyathamie kanua,
 naguo ūhonokio nīūkunūke, ūmere,
 ūkūranīre na ūthingu.

Nī Jehova-rī, nī nī ndūmīte igīe kuo.

⁹ “Ūria ūgianaga na Mūmūmbi, kā arī na haaro-ī!
 Ūcio ahaana o ta rūgīo thīinī wa ngīo iria irī thī.
 Rīūmba rīahota kūūria ūria ūmbaga indo narīo atīrī,
 ‘Nī kī kī ūromba?’

O na kana wīra waku no uuge atīrī,

‘Ndarī na moko?’

¹⁰ Hī, kā ūria ūragia ithe atīrī,

‘Nī kī kī wagiire?’

kana akooria nyina atīrī,

‘Nī kī kī waciara?’

Kā arī na haaro-ī!

¹¹ “Jehova, Ūria Mūtheru wa Isiraēli,
 na Mūmbi wake, ekuuga atīrī:

Ha ūhorō ūkonī maūndū marīa magooka-rī,
 anga no mūkīnjūūrie ūhorō wa ciana ciakwa,
 kana mūnjathīre wīra wa moko makwa?

¹² Nī nī ndombire thī,
 na ngīūmba andū arīa marī kuo.

Moko makwa nīmo maatambūrūkirie kūu igūrū,
 na ngīatha mbūtū cia igūrū igīe ho.

¹³ Nīngarahūra Kurusu nī ūndū wa ūthingu wakwa:
 Nīngatūma mīthīire yake irūngīrīre.

We nīagaaka itūūra rīakwa rīrīa inene rīngī,
 na ohorithie andū akwa arīa matahītvo,
 no rīrī, matikarutīrvo kindū gīa kūmakūūra kana marutīrvo kīheo,
 ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

¹⁴ Jehova ekuuga atīrī:

“Maciaro ma būrūri wa Misiri, na indo cia wonjorithia cia Kushi,
 o na andū acio araihu a Sabea,

nĩmagooka kũrĩ we matuĩke aku;
 nĩmagakuuma thuutha,
 na moke kũrĩ we mohetwo na mĩnyororo.
 Nĩmagakũinamĩrĩra, magũthaithe, makwĩre atĩrĩ,
 ‘Ti-itherũ Mũrungu arĩ hamwe nawe, na gũtirĩ ũngĩ tiga we;
 ti-itherũ gũtirĩ ngai ĩngĩ.’”

15 Ti-itherũ wee ũrĩ Mũrungu ũrĩa ũikaraga ehithĩte,
 Wee Ngai na Mũhonokĩa wa Isiraeli.
 16 Arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo
 nĩmagaconorithio na manyararithio;
 makoimagara mathiĩ manyararithio othe hamwe.
 17 No rĩrĩ, Isiraeli nĩakahonokio nĩ Jehova
 na ũhonokio wake ũrĩa ũtũũraga tene na tene;
 wee ndũgaconorithio kana ũnyararithio
 nginya tene na tene.

18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ,
 ũcio wombire igũrũ,
 o we Ngai,
 o ũcio wombire thĩ na akĩmĩthondeka,
 agĩcooka akĩmĩrũmia wega;
 na ndaamĩũmbire ĩtũũre ĩrĩ ũtheri,
 no aamĩũmbire ĩtũũragwo nĩ andũ;
 we ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ nĩ nĩ Jehova,
 na gũtirĩ ũngĩ.
 19 Ndirĩ ndaaria na hitho,
 ndĩ handũ bũrũri-inĩ ũrĩ nduma;
 ndirĩ ndeera njiaro cia Jakubu atĩrĩ,
 ‘Nongoriai o ũguo tũhũ.’
 Nĩ Jehova, njaragia ũhoru wa ma;
 nyumbũraga maũndũ marĩa magĩrĩire.

20 “Cookanĩrĩrai hamwe, mũũke;
 ũnganai, inyuĩ arĩa mũũrĩte kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ.
 Kwaga ũmenyi-rĩ, nĩ andũ arĩa makuuaga mĩhianano ya kũhooywo ya mĩtĩ,
 na makahooya ngai itangĩhota kũmahonokia.
 21 Umbũrai ũhoru wa ũrĩa gũgaikara, na mũũheane,
 na andũ marekwo macĩire marĩ hamwe.
 Nũũ waheanire ũhoru ũyũ kuuma o tene?
 Ningĩ nũũ waumbũrĩte matukũ-inĩ macio ma tene mũno?
 Githĩ ti nĩ, nĩ Jehova?
 Gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
 Mũrungu mũthingu na Mũhonokia;
 ti-itherũ gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

22 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ ituri ciothe cia thĩ,
 njookereraĩ mũhonokio,
 nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.
 23 Nĩndihĩtĩte ngĩgwetaga rĩitwa rĩakwa nĩ mwene,
 naguo ũhoru ũkoima kanua gakwa na kĩhoto,
 naguo ndũkagarũrũka o na atĩa:
 Maru mothe nĩmagaturio mbere yakwa;
 nacio nĩmĩ ciothe nĩcikeehĩta na rĩitwa rĩakwa.
 24 Nĩmakaaria ũhoru wakwa, moige atĩrĩ,
 ‘Ũthingu na hinya cionekaga harĩ Jehova o we wiki.’”
 Andũ arĩa othe maarakarire makĩmũũkĩrĩra,
 nĩmagooka harĩ we maconorithio.

²⁵ No njiaro ciothe cia Isiraeli
niikoonekaga iri na ūthingu ni ūndũ wa Jehova,
na niigakena mũno.

46

Ngai cia Babuloni

¹ Atĩrĩrĩ, Beli niĩnamĩrĩre, nayo Nebo ikahocerera;
mĩhianano yacio ya kũhooywo ikuuagwo ni nyamũ cia mũtitũ o na ng'ombe.
Mĩhianano iyo miacũhie ikuuagwo kũndũ na kũndũ niĩtuĩkite mĩrigo mĩritũ,
mĩrigo ya kũnogia nyamũ iria imĩkuuaga.

² Nyamũ icio na ngai icio cia kũhooywo irainamĩrĩra hamwe;
ciothe ikaremwo nikũhonokia mĩhianano iyo ikuuĩtwo,
nacio nyene igatahwo igatwarwo ũkombo-inĩ.

³ “Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩriai, inyuĩ nyũmba ya Jakubu,
inyuotho matigari ma nyũmba ya Isiraeli,
o inyuĩ arĩa ndũire nditikĩte kuuma rĩrĩa mwarĩ nda cia manyina manyu,
na ngatũũra ndĩmũkuuĩte kuuma rĩrĩa mwaciarirwo.

⁴ O na ũkũrũ-inĩ wanyu, no niĩ,
o na rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ na mbuĩ,
niĩ niĩ niĩ ngũmũtũũria muoyo.

Nĩ niĩ ndaamũũmbire, na niĩ niĩ ngũtũũra ndĩmũkuuaga,
ĩ ti-itherũ niĩ niĩ ngũmũtũũria muoyo na ndĩmũhonokagie.

⁵ “Niĩ-rĩ, mũngĩngerekania na ũ kana nũũ mũngĩnjiganania nake?
Mũngĩhaanania na ũ nĩguo tũgerekano nake?

⁶ Andũ amwe maitũrũraga thahabu kuuma mondo-inĩ ciao,
na magathima betha na ratiri;

magacooka makaandĩka mũturi wa thahabu
amĩthondeke itũike mũhianano wa ngai yao,
nao magacooka makamĩnamĩrĩra, makamĩhooya.

⁷ Mũhianano ũcio maũigagĩrĩra ciande ciao, makaũkuua;
makaũiga handũ hagu, ũgaikara ũrũgamĩte o hau.
No ndũngĩhota kuuma hau wĩtware.

O na mũndũ angĩũkaĩra-rĩ, ndũngĩcookia,
kana ũhonokie mũndũ ũcio kuuma mathĩĩna-inĩ make.

⁸ “Inyuĩ aremi aya, ririkanai ūndũ ũyũ,
na mũwĩkire meciiria-inĩ manyu, mũũige ngoro-inĩ.

⁹ Ririkanai maũndũ marĩa mahĩtũkĩte, marĩa ma tene;
niĩ niĩ niĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga niĩ;
niĩ niĩ niĩ Ngai, na gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta niĩ.

¹⁰ Niĩ menyithanagia maũndũ marĩa mageekĩka marigĩrĩrio-inĩ kuuma o kĩambĩrĩria,
namo maũndũ marĩa magooka ngamamenyithania kuuma o tene.

Ngoiga atĩrĩ: Ūrĩa ndũite niũkahinga,
namo maũndũ mothe marĩa nyendaga gwĩka-rĩ, no mo ngeeka.

¹¹ Nĩngeeta nyoni ndĩa nyama kuuma mwena wa irathĩro;
nĩngeeta mũndũ wa kũhingia maũndũ marĩa ndũite gwĩka kuuma bũrũri wa kũraya.*

Ūrĩa njugĩte nĩngahingia;
ũndũ ũrĩa ndĩciĩritie gwĩka nĩngawĩka.

¹² Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a ngoro nyũmũ,
o inyuĩ mũraihanĩrĩrie na ũhoru wa ũthingu.

¹³ Nĩngũreharehe ũthingu wakwa hakuhi,
ndũrĩ kũraya;
o nague ũhonokio wakwa ũgũũka o narua.

Ūhoru wa ũhonokio wakwa ngũwathĩrĩra Zayuni,
na njathĩrĩre riiri wakwa kũrĩ Isiraeli.

* 46:11 Mũndũ ũcio niĩ Kurusu.

47

Kũgũa kwa Babuloni

¹ “Atĩrĩrĩ, harũrũka ũikare thĩ rũkũngũ-inĩ,
wee Mũirĩtu Gathirange wa Babuloni;
ikara thĩ ũtaikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene,
wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni.

Ndũgacooka gũtũũka mũndũ wa kũmenyererwo,
kana mũndũ mũnyoroku ũtarĩ ũndũ angĩkĩra.

² Oya mahiga ma gĩthĩĩ, ũthĩe mũtu;
eheria gĩtambaya gĩa kwĩhumbĩra ũthĩũ.
Heta nguo ciaku na ũguũrie magũrũ maku,
ũtobokeye maaĩ-inĩ ũringe tũrũũĩ.

³ Nĩũkarutwo nguo ũtigwo njaga,
ũikare ũconorithĩtio.

Nĩngerĩhĩria,
na gũtirĩ mũndũ ngaiguĩra tha.”

⁴ Mũkũiri witũ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo Rĩitwa rĩake,
nĩwe Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

⁵ “Wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni,
ikara thĩ ũkirĩte ki, ũthĩĩ ũkinye nduma-inĩ;
ndũgacooka gũtũũka
mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa gwatha mothamaki.

⁶ Nĩkũrakara ndaarakarĩtio nĩ andũ akwa,
na ngĩtũma igai rĩakwa rĩthaahe;
ngĩmaneana moko-inĩ maku,
nawe ũkĩaga kũmaiguĩra tha.

O na andũ arĩa akũrũ
ũkĩmaigĩrĩra icooki iritũ mũno.

⁷ Nawe ũkiuga atĩrĩ, ‘Ngũtũũra ndĩ mũthamaki-mũndũ-wa-nja nginya tene!’
No wee ndũigana gũcũũrania maũndũ maya,
o na kana wĩciirie ũrĩa ũhoru wamo wa kũrigĩrĩria ũgaikara.

⁸ “Na rĩrĩ, ta thĩkĩrĩria, wee wendete ikeno,
na ũikaraga ũtarĩ ũgwati ũngĩtigĩra,
na ũkeĩraga atĩrĩ,
‘Nĩĩ no nĩĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩĩ.

Ndirĩ hĩndĩ ngaatũũka mũtumia wa ndigwa,
kana menye ũhoru wa gũkuĩrwo nĩ ciana.’

⁹ Maũndũ macio meerĩ nĩmagagũkorerera o rĩmwe,
mũthenya o ro ũmwe:
nĩũgakuĩrwo nĩ ciana, na ũtũũke mũtumia wa ndigwa.

Maũndũ macio magaagũkorerera na ũiyũru biũ,
o na gũtũũka ũrĩ na ũrogi mũingĩ,
na ũgo waku ũkaingĩha mũno.

¹⁰ Ũtũũre wĩhokete waganu waku,
ũkoiga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ mũndũ ũnyonaga.’
Ũũgĩ na ũmenyo waku nĩkũhithĩthagia rĩria ũkwĩra atĩrĩ,
‘Nĩĩ no nĩĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩĩ.’

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mwanangĩko nĩũgagũkora,
na ndũkaamenya ũrĩa ũngĩũũrĩra.

Nĩũgakererwo nĩ mũtino
ũrĩa ũtangĩhota gwĩkũũra kuuma kũrĩ guo;
ningĩ nĩũgakererwo o ro rĩmwe
nĩ ihooru rĩa maũndũ ũterĩgĩrĩire.

¹² “Wee thĩĩ na mbere na ciana ciaku cia ũgo,

na ūrogi waku mūingī ūrīa ūtūire wīkaga kuuma ūrī mūnini.
 No gūkorwo hihi nīūkona kīguni kīa mo,
 kana hihi ūtūme kīgīe na itua-nda inene.
¹³ Irīra iria ciothe ūheetwo no gūkūnogia ikūnogetie!
 Ago aku arīa maroraga igūrū matu-inī nīmeyumīrie,
 acio matuīragia njata na makaratha mohoro o mweri, o mweri-rī,
 nīmagikūhonokie kuuma kūrī maūdū marīa megūgūkorerera.
¹⁴ Ti-itherū, andū acio mahaana ta itira iria itigītwo mūgūnda;
 nīgūcinwo magaacinwo nī mwaki mathire.
 Matikahota kwīhonokia kuuma kūrī hinya wa rūrīrīmī rwa mwaki,
 nīgūkorwo hatigaakorwo makara mangīotwo mwaki;
 hatirī mwaki haha ūngīotwo.
¹⁵ Ūguo noguo mangīgwīkīra,
 aya mwanarutithania wīra na mūkonjorithia nao
 kuuma rīrīa warī mūnini.
 O mūdū wao athiiga o na mbere kūhītia;
 gūtigakorwo mūdū o na ūmwe ūngīgīkūhonokia.

48

Isiraeli kūūmia Ngoro

¹ “Atīrīrī, we nyūmba ya Jakubu, ta thikīrīra ūhoru ūyū,
 o wee wītanagio na rītwa rīa Isiraeli,
 na uumīte rūciarō-inī rwa Juda,
 o inyuī mwīhītaga mūkīgwetaga rītwa rīa Jehova,
 na mūkahooya Ngai wa Isiraeli,
 o na gūtūika mūtīmūhooyaga na ma kana na ūthingu,
² nīgūkorwo inyuī mwīttaga atūūrī a itūūra rīrīa inene itheru,
 na mūkehoka Ngai wa Isiraeli,
 o ūcio rītwa rīake arī Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
³ O tene nīndarathire ūhoru wa maūdū marīa magooka,
 ngīmaaria na kanua gakwa na ngītūma mamenyeke;
 na o ro rīmwe ngīmahingia, namo magīkīka.
⁴ Nīgūkorwo nīndamenyaga atī wee ūrī mūremi mūno,
 nayo ngingo yaku īkahaana ta rūga rūmū rwa kīgera,
 naguo thiithi waku ūgatuika ta gīcango.
⁵ Nī ūndū ūcio ndakwīrīre maūdū maya o tene;
 ngīkwīra ūhoru wamo mataanekīka, nīgeetha ndūkanoige atīrī,
 ‘Mīhianano yakwa ya kūhooywo nīyo īkīte maūdū macio;
 mūhianano wakwa wa gwacūhio, na ngai yakwa ya kīgera
 nīcio ciathanire ūhoru wamo.’
⁶ Kūigua nīmūguīte maūdū macio; ta kīmarorei mothe.
 Githī mūtīkamoimbūra atī nīguo matarii?

“Kuuma rīu ndīkwīraga ūhoru wa maūdū merū,
 ngakwīra ūhoru wa maūdū mahithe, o marīa wee ūtooī.
⁷ Maūdū macio mathondeketwo o rīu, na ti ma tene;
 ndūrī waigua ūhoru ūcio, waūigua ūmūthī.
 Nī ūndū ūcio ndūngiuga atīrī,
 ‘Maūdū macio nīndamenyete ūhoru wamo.’
⁸ Wee ndūrī waigua kana ūkamenya;
 kuuma o tene matū maku matirī mahingūka.
 Nīnjūūi wega ūrīa ūrī mūdū mūgarū,
 o na atī kuuma waciarwo wetirwo mūremi.
⁹ Nīngwamba kūrūgamia mang’ūrī makwa nī ūndū wa rītwa rīakwa;
 na tondū wa ūgooci wakwa ndigīrīrie mang’ūrī macio matigagūkore,
 nīguo ndigakūniine biū.
¹⁰ Atīrīrī, nīngūtheretie o na gūtūika ti ta ūrīa betha ītheragio;
 wee-rī, ngūgeretie thīnī wa icua rīa mīnyamaro.

¹¹ Nĩ ùndũ wakwa nĩ mwene,
ĩ ti-itherũ, nĩ ùndũ wakwa nĩ mwene-rĩ, nĩngeeka ùndũ ùcio.
Nĩ mwene-rĩ, ndaahota atĩa gwĩtikĩria rĩitwa rĩakwa rĩthaahio?
Riiri wakwa ndikaũhe mündũ ùngĩ.

Israeli Kũrekio

¹² “Atĩrĩrĩ, wee Jakubu, ta thikĩrĩria,
o na wee Isiraeli ùrĩa nĩ njĩtĩite:
Nĩ nĩ nĩ Ngai; nĩ nĩ wa mbere,
o na ningĩ nĩ nĩ wa kũrigĩrĩria.
¹³ Guoko gwakwa kĩũmbe nĩkuo kwahaandire mĩthingi ya thĩ,
na guoko gwakwa kwa ùrĩo gũgĩtambũrũkia matu;
rĩrĩa ndaameta,
mothe marũgamaga o hamwe.

¹⁴ “Cookanĩrĩrai hamwe inyuothe na mũthikĩrĩrie:
Nĩ mĩhianano ĩrĩkũ ya kũhooywo ĩrĩ yoimbũranĩra maũndũ macio?
Mündũ ùrĩa Jehova ethuurĩre manyiitanĩre nake
nĩwe ũkaahingia muoroto wake wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni;
guoko gwake nĩkuo gũgookĩrĩra andũ a Babuloni.
¹⁵ Nĩ, o nĩ-rĩ, nĩnjarĩtie;
ĩ nĩguo, nĩ nĩ ndĩmwĩtĩte,
na nĩngamũrehe,
na nĩakagaacĩra wĩra-inĩ wake.
¹⁶ “Nguhĩrĩrai mũthikĩrĩrie ũhoru ũyũ:
“Kuuma o kĩambĩrĩria ndirĩ ndaaria ũhoru na hitho;
maũndũ macio makĩoneka, nĩ ngoragwo ho.”

Na rĩu Mwathani Jehova nĩwe ùndũmĩte,
we mwene o na Roho wake.

¹⁷ Jehova, o we Mũkũũri waku,
o we Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa ũkũrutaga maũndũ marĩa makwagĩrĩire,
na nowe ũkuonagĩrĩria njĩra ĩrĩa wagĩrĩrwo nĩkũgera.
¹⁸ Naarĩ korwo nĩmwaiguĩte maathani makwa,
thayũ wanyu ũngĩahaanire ta rũũĩ rũgũtherera,
naguo ũthingu wanyu ũhaane ta makũmbĩ ma iria-inĩ.
¹⁹ Njaro cianyu ingĩaingĩhire o ta mũthanga,
nacio ciana cianyu cingĩhe ta hĩndĩ cia mũthanga iria itangĩtarĩka;
rĩitwa rĩao rĩtingĩkaaniinwo,
kana rĩanangwo, rĩeherio mbere yakwa.”

²⁰ Umai bũrũri wa Babuloni,
mũthareĩ, muume kũrĩ andũ a Babuloni!
Anĩrĩrai ũhoru ũyũ na kayũ kanene mũkenete,
na mũhunje ndũmĩrĩrĩ ĩno.
Mĩtũmei nginya ituri-inĩ cia thĩ;
ugai atĩrĩ, “Jehova nĩakũũrite ndungata yake Jakubu.”
²¹ Matianyootire hĩndĩ ĩria aamatoongoreirie werũ-inĩ;
nĩamarutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga;
o na ningĩ agĩatũra rwaro rwa ihiga,
namo maaĩ makĩuma ho.

²² Jehova ekuuga atĩrĩ, “Andũ arĩa aaganu matikagĩa na thayũ o na rĩ.”

¹ Atiriri, inyuĩ mütüüraga icigirira-inĩ ta thikiririai;
o na inyuĩ andũ a mabüruri ma kũraya ta iguai:

Jehova aanjĩtire itarĩ mũciare;
ndĩ o nda ya maitũ nĩguo aanjĩtire na rĩtwa riakwa.

² Nĩatũmire kanua gakwa gatuĩke ta rūhiũ rūũgĩ rwa njora,
na akĩhitha kĩruru-inĩ gĩa guoko gwake;
agĩthondeka ta mũguĩ mũnyoroku,
na akĩhitha thiaka-inĩ wake.

³ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Wee Isiraeli, nĩwe ndungata yakwa,
andũ nĩmarĩngocaga nĩ undũ waku.”

⁴ No ngũga atĩrĩ, “Nĩ ndutĩte wĩra wa tũhũ;
hũthĩrite hinya wakwa wotho nĩ undũ wa maundũ matarĩ kĩguni na ma tũhũ.
No rĩrĩ, ũhoro wakwa wa gũtũrwo ciira na kĩhooto uumaga harĩ Jehova,
nario irĩhi riakwa rĩrĩ na Ngai wakwa.”

⁵ Na rĩu-rĩ, Jehova ũrĩa wanyũmbire ndĩ nda ya maitũ ndũike ndungata yake,
nĩguo hũndũre Jakubu, ndĩmũcookie harĩ we, na njookanĩrĩrie Isiraeli harĩ we,
nĩgũkorwo ndĩ mütĩku maitho-inĩ ma Jehova,
na Ngai wakwa agakorwo arĩ hinya wakwa,

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ undũ mũhũthũ harĩwe gũtuĩka ndungata yakwa,
ya gũcookereria mĩhĩrĩga ya Jakubu,
na kũhũndũra matigari ma Isiraeli marĩa ndĩtigĩrie.
Nĩngĩ nĩngatũma ũtuĩke ũtheri wa gũtherera andũ a ndũrĩrĩ,
nĩgeetha ũtware ũhonokio wakwa ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

⁷ Jehova, Mũkũuri wa Isiraeli,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
ekwarĩria ũrĩa mũnyarare na agathũrwo nĩ ndũrĩrĩ,
akeera ũrĩa ndungata ya aathanĩ atĩrĩ,
“Athamaki marĩkuonaga magakũrũgamĩra,
aanake a athamaki makuona magakũnamĩrĩra,
nĩ undũ wa Jehova, ũcio mwĩhokeku,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli, ũrĩa ũgũthuurĩte.”

Gũcookereria Isiraeli

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Hĩndĩ ya gwĩtikĩrĩka, nĩngagũcookeria ũhoro,
naguo mũthenya wa kũhonokania, nĩngagũteithia;
nĩndikũmenyagĩrĩra, na nĩngũkũheana
ũtuĩke wa kũrikanĩra kĩrikanĩro na andũ anyu
gĩa kũmacookeria bũrũri,
na ũtũme megwatĩre igai rĩa kũndũ kũrĩa gwatigirwo gũkirĩte ihooru,

⁹ na nĩngĩ wĩre andũ arĩa mohetwo atĩrĩ, ‘Thĩĩ, nĩmuohorwo,’
nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ ũmeere atĩrĩ, ‘Umĩrai ũtheri-inĩ!’

“Makaarĩthagio mĩkĩra-inĩ ya njĩra,
na moonage gĩa kũrĩa tũrĩma-inĩ tuothe tũrĩa tũtarĩ kĩndũ.

¹⁰ Matikaahũta kana manyoote,
kana macinwo nĩ ũrugarĩ wa werũ-inĩ o na kana mahĩe nĩ riũa.
Nĩgũkorwo ũrĩa ũmaiguagĩra tha nĩwe ũkaamoonia njĩra
na amatongoragie amatware ithima-inĩ cia maaĩ.

¹¹ Nĩngatũma kũgĩe njĩra irĩma-inĩ ciakwa ciothe,
nacio barabara ciakwa irĩa njariĩ ciambatĩrio na igũrũ.

¹² Atĩrĩrĩ, magooka moimĩte kũndũ kũraya:
amwe makoima gathigathini, na amwe moime ithũĩro,
na arĩa angĩ moime rũgongo rĩa Sinimu.”

¹³ Wee igũrũ, anĩrĩra nĩ gũkenia;

nawe thĩ ũcanjamũke,
 na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo!
 Nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake,
 nao andũ ake arĩa anyariire akamaiguĩra tha.

¹⁴ No rĩrĩ, Zayuni oigire atĩrĩ, “Jehova nĩandiganĩirie,
 Mwathani nĩariganĩirwo nĩ nĩ.”

¹⁵ “Nyina wa mwana-rĩ, no ariganĩrwo nĩ mwana ũrĩa arongithia,
 na aage kũiguĩra tha mwana ũrĩa aciarĩte?

Hihi no kũhoteke ariganĩrwo,
 no nĩ ndikaariganĩrwo nĩwe!

¹⁶ Atĩrĩrĩ, ngururĩte mũhiano waku hĩ-inĩ ciakwa,
 nacio thingo ciaku ikoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.

¹⁷ Ariũ aku mahiũhĩte magĩcookaga kũrĩ we,
 nao arĩa makwanangĩte nĩmarakũũrĩa.

¹⁸ Tiira maitho maku wĩrorere kũndũ guothe;
 ariũ aku othe maracookanĩrĩa hamwe moke harĩwe.”

Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
 ũkaamehumba othe ta mathaga;
 ũkaamehumba o ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga make.

¹⁹ “O na gũtuĩka nĩwanangĩtwo ũgakira ihooru,
 o nague bũrũri waku ũkonũhwo-rĩ,
 bũrũri ũcio nĩũkanyĩha wage kũiganĩra andũ arĩa matũũraga kuo,
 nao arĩa magũtambuurangĩte magaakorwo maingatĩtwo magathĩ haraaya nawe.

²⁰ Ciana iria ciaciariĩrwo bũrũri ũrĩa watahiĩrwo,
 ikoiga ũkĩguaga atĩrĩ,

‘Bũrũri ũyũ nĩ mũnini, ndũngĩtũigana,
 tũhe kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra.’

²¹ Hĩndĩ iyo nĩũkeyũria na ngoro yaku atĩrĩ,
 ‘Nũũ wanjiariĩre ciana ici,

kuona atĩ nĩndakũĩrwo nĩ ciana ciakwa, ngĩtigwo ta ndĩ thaata;
 ndaari mũtahe na ngamenwo.
 Nũũ warerire ciana ici?

Nĩ ndatigĩrwo nyiki,
 no rĩrĩ, ciana ici ciumĩte nakũ?”

²² Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Atĩrĩrĩ, nĩngeeta ndũrĩrĩ,
 njooke nyambararie bendera yakwa kũrĩ andũ a mabũrũri;
 nao nĩmakarehe ariũ aku mamakuuĩte na moko,
 na makuue airĩtu aku na ciande ciao.

²³ Athamaki nĩo magaatũika mathoguo ma gũkũrera,
 na atumia ao matũĩke ta aa maitũguo a gũkũrera.
 Nĩmagakũinamĩrĩa maturumithĩtie mothiũ mao thĩ,
 na nĩmagacũna rũkũngũ rũrĩa rũrĩ magũrũ-inĩ maku.

Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova;
 arĩa manjihokaga matigaaconoka.”

²⁴ Anga njamba irĩ hinya no itunywo indo iria itahĩte,
 o na kana andũ arĩa maanyĩitĩtwo mahonokio kuuma kũrĩ andũ karaũ?

²⁵ No rĩrĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ĩĩ, njamba cia ita nĩgatunywo andũ arĩa ciohete mĩgwate,
 na indo iria itahĩtwo itunyanwo kuuma kũrĩ andũ arĩa karaũ;
 nĩngahũũrana na andũ arĩa mahũũranaga nawe,
 na nĩngahonokia ciana cianyu.

²⁶ Nĩngatũma andũ arĩa makũhinyagĩrĩria marĩ nyama cia mĩrĩ yao;
 makaarĩo nĩ thakame yao ene o ta marĩitwo nĩ njoohi.

Nao andũ othe nĩmakamenya,
atĩ nĩ, Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,
na Mũkũiri waku, o nĩ Ūrĩa Mwene-Hinya wa Jakubu.”

50

Mehia ma Isiraeli

- ¹ Jehova ekũiria atĩrĩ,
“Marĩa marĩa maitũguo aaheirwo ma gũtigana nake,
o macio monanagia atĩ nĩndamũteire-rĩ, marĩ ha?
Kana nĩ mũndũ ũrĩkũ wa arĩa ndaarĩ thĩirĩ nao ndakwendeirie?
Nĩ ũndũ wa mehia manyu-rĩ, nĩkĩo mwendirio;
nĩ ũndũ wa ũrĩa mwagararĩte watho,
nĩkĩo nyina wanyu aateirwo.
- ² Rĩrĩa ndokire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe?
Nĩngĩ rĩrĩa ndetanire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe wanjĩtikire?
Kaĩ guoko gwakwa gwakuhĩhĩte, nĩguo kũremwo nĩkũmũkũũra?
Nĩ hinya njagĩte wa kũmũhonokia?
Ikũũma rĩakwa rĩiki nĩrĩtũmaga iria rĩhũe,
o na ngatũma njũũ itũike werũ;
thamaki ciakuo ikabutha nĩ kwaga maaĩ,
na igakua nĩ nyoota.
- ³ Nĩĩ humbaga igũrũ nguo ya nduma,
na ngarĩkunĩkĩra na nguo ya ikũnia.”
- ⁴ Mwathani Jehova nĩaaheete rũrĩmĩ rwa andũ arĩa marutĩtwo maũndũ,
nĩguo menyage ũrĩa ciugo ciakwa ingĩhota gũteithia andũ arĩa anogu.
Anjarahũraga rũciinĩ o rũciinĩ,
akaarahũra matũ makwa thĩkĩrĩrie nĩguo ndĩirute ta andũ arĩa marutagwo maũndũ.
- ⁵ Mwathani Jehova nĩahingũrĩte matũ makwa,
na nĩ ndirĩ ndamũremera;
ndicookete na thuutha.
- ⁶ Ndaneanire mũgongo wakwa kũrĩ andũ arĩa maahũũraga,
kĩreru gĩakwa ngĩkinengera arĩa maangũũraga nderu;
ndiahithire ũthiũ wakwa atĩ nĩguo ndikanyũrũrio,
kana ndige gũtũrwo mata.
- ⁷ Tondũ Mwathani Jehova nĩwe ũndeithagia-rĩ,
ndirĩ hĩndĩ ngaaconorithio.
Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩte ũthiũ wakwa ũikare ũũmĩte o ta ihiga rĩa nyaigĩ,
na nĩnjũũ ndirĩ hĩndĩ ngaaconorithio.
- ⁸ Nĩngĩ ũrĩa ũnduuaga mũthĩngu arĩ hakuhi.
Nũũ ũngĩgĩthitanga?
Nĩoke tũrũgamane nake!
- Nĩngĩ ũrĩa ũngĩnjiirithia akĩrĩ we ũ?
Mũndũ ũcio nĩarekwo akĩĩng’ethere!
- ⁹ Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova nĩwe ũndeithagia.
Ūrĩa ũngĩndua mwĩhia akĩrĩ ũũ?
Andũ acio othe magaathira o ta ũrĩa nguo ithiraga;
makaarĩo nĩ memenyi, mathire biũ.
- ¹⁰ Nũũ thĩinĩ wanyu wĩtigĩrĩte Jehova,
na wathĩkagĩra kiugo kĩa ndungata yake?
Mũndũ ũrĩa ũthiagĩra nduma-inĩ,
ũrĩa ũtarĩ na ũtheri,
nĩakĩĩhoke rĩitwa rĩa Jehova,
na egiritanie na Ngai wake.
- ¹¹ No rĩrĩ, rĩu inyuĩ arĩa othe mwakagia mwaki,
na mũkeehe imũrĩ igwakana-rĩ,
thĩĩ, mũgerere ũtheri-inĩ wa mwaki wanyu,

na wa imūrī cia mwaki ūrīa mūgwatītīe.
 Ūndū ūyū nīguo mūkaamūkīra kuuma guoko-inī gwakwa:
 Mūgaakoma thī na mīnyamaro.

51

Ūhonokio wa Zayuni wa Tene na Tene

¹ “Atīrīrī, inyuī mūrūmagīrīra maūndū ma ūthingu ta thikīrīriai,

o inyuī mūrongoragia Jehova:

Rorai rwaro rwa ihiga rūrīa mwarutirwo,

o na kienjero kīa mahiga kīrīa mwenjirwo;

² ta rorai Iburahīmu, o we ithe wanyu,

o na Sara, ūrīa wamūciarīe.

Nīgūkorwo hīndī īrīa aarī o wiki nīguo ndamwītīre,

na ngīmūrathima, ngītūma aingīhe.

³ Ti-itherū Jehova nīakahooreria Zayuni,

o na ahoorerie kūndū gwakuo kūrīa kwanangītwo;

werū wakuo akaaūtua o ta Edeni,

na rūng ūrī rwakuo arūtue o ta mūgūnda wa Jehova.

Kūu guothe gūkaiyūra gīkeno, na gūcanjamūka ngoro,

na gūcookagia ngaatho, o gūkīinagwo nyīmbo.

⁴ “Inyuī andū akwa ta thikīrīriai,

na inyuī rūrīrī rwakwa, njiguai:

Nīgūkorwo watho ūkoima harī nī;

nakīo kīhooto gīakwa nīkīo gīgaatuīka ūtheri wa ndūrīrī.

⁵ Ūhorō wakwa wa ūthingu nīurooka o na ihenya,

nakuo kūhonokania gwakwa kūrī hakuhi kuoneka,

o nakuo guoko gwakwa nīkuo gūgaatuīra andū a ndūrīrī ciira wa kīhooto.

Andū a icīgīrīra-inī nī nī magaacūthīrīria

na meterere guoko gwakwa marī na mwīhoko.

⁶ Tiirai maitho manyu na igūrū,

na mūrore thī īrīa īrī mūhuro;

igūrū rīkaabuīria o ta ndogo,

nayo thī īthire o ta ūrīa nguo īthiraga,

nao atūūri ao makuage o ūguo ta ngi.

No rīrī, ūhonokio wakwa nīwagūtūūra nginya tene,

naguo ūthingu wakwa ndūrī hīndī ūgaathira.

⁷ “Ta njiguai, inyuī andū arīa mūūī ūhorō wa ūthingu,

o inyuī andū arīa mūrūmītīe watho wakwa ngoro-inī cianyu:

Mūtīgetīgīre kūmenwo nī andū,

o na kana mūmakio nī irumi iria mamūrūmaga nacio.

⁸ Nīgūkorwo makaarīō nī memenyi mathire biū o ta nguo;

na marīō nī igunyū o ta marī guoya wa ng’ondū.

No rīrī, ūhorō wakwa wa ūthingu nī wa gūtūūra nginya tene,

naguo ūhonokio wakwa ūtūūre nginya njiarwa-inī ciothe.”

⁹ Arahūka, arahūka! Wīkīre hinya,

wee guoko kwa Jehova;

arahūka o ta ūrīa waarahūkīre matukū marīa ma tene,

warahūke o ta hīndī ya njiarwa cia tene.

Githī wee tiwe watinangirie Rahabu tūcunjī,

o wee watheecangīre nyamū īyo nene, ūkīmītūrīkania?

¹⁰ Githī tiwe wahūithirie iria,

maai ma kūndū kūrīa kūrīku mūno,

o wee watemire njīra kūu iria-inī kūrīa kūrīku,

nīgeetha andū arīa wakūūrīte maringīre yo?

¹¹ Andū arīa akūūre a Jehova nīmagacooka.

Nao magaatoonya Zayuni makīinaga;
 nīmagekīrwo thūmbi ya gīkeno gīa tene na tene.
 Magaakena na macanjamūke,
 nakio kīeha na mūcaayo nīgathira biū.

¹² “Nii, o nii mwene-rī, nī nii ndīmūhooreragia.
 Wee ūrī ū, atī nīguo wītīgīre andū arīa makuuaga,
 na ūgetīgīra ariū a andū arīa magaatuuo o ta nyeki,

¹³ nawe ūkariganīrwo nī Jehova ūrīa wakūumbire,
 o we ūrīa watambūrūkirie matu,
 na agīaka mīthingi ya thī,

atī nīguo o ūtūūrage na guoya o mūthenya
 nī ūndū wa mang’ūrī ma mūhinyanīrīria
 rīrīa ekwīhaarīria aniinane?

Namo mang’ūrī ma mūhinyanīrīria ūcio-rī, makīrī ha?

¹⁴ Nao oohwo arīa marainaina nī guoya nīmekuohorwo o narua;
 matigakuīra kūu marima-inī ma njeera,
 o na kana irio ciao ciage.

¹⁵ Nīgūkorwo nī nii Jehova Ngai wanyu,
 ūrīa ūtūmaga iria rīikie ndiihū nīguo makūmbī marīo makaruruma;
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīrīo rīitwa rīake.

¹⁶ Nīnjikīrīte ciugo ciakwa kanua-inī gaku,
 na ngakūhumbīra na kīiruru gīa guoko gwakwa,
 o nīi ndatambūrūkirie matu harīa marī,
 na ngīaka mīthingi ya thī,
 o nīi njīiraga andū a Zayuni atīrī, ‘Inyuī mūrī andū akwa.’”

Gikombe kīa Mang’ūrī ma Jehova

¹⁷ Arahūka, arahūka!
 Wee Jerusalemu ūkīra,
 o wee ūnyūirīre gīkombe kīa mang’ūrī ma Jehova,
 ūnengereirio kuuma guoko-inī gwake,
 o wee ūnyūirīre kuuma mbakūri
 īrīa ītūmaga andū matūgūūge na ūkamīinīkīrīria.

¹⁸ Harī ariū ake othe arīa aaciirire,
 gūtīrī o na ūmwe ūngīmūtongoria;
 o na ningī ariū ake othe arīa aarerire-rī,
 gūtīrī o na ūmwe ūngīmūnyīita guoko.

¹⁹ Mogwati maya meerī nīmo magūkorete;
 nūū ūgaagīkūhooreria?

Mogwati macio nī mwanangīko na ūniinani,
 ningī nī ng’aragu o na rūhiū rwa njora;
 nūū ūgaagīkūhooreria?

²⁰ Ariū aku nīmaringīkite;
 nao makomete macemanīrio-inī ma njīra ciothe,
 magakoma o ta thīiya īnyīititwo nī mūtego.
 Maiyūrītvo nī mang’ūrī ma Jehova,
 na ikūūma rīa Ngai wanyu.

²¹ Nī ūndū ūcio igua ūhoru ūyū, wee ūnyariirītvo,
 ūkarīio, no ti ndibei ikūrīite.

²² Mwathani Jehova Ngai waku
 ūrīa ūgītagīra andū ake, ekuuga ūū:
 “Atīrīrī, nīngwehereirie gīkombe kīrīa gīatūmire ūtūgūge,
 ngakīruta guoko-inī gwaku;
 o na ngakwehereria mbakūri ya mang’ūrī makwa,
 na ndūgacooka kūmīnyūira rīngī.

²³ Nīnganeana mbakūri iyo moko-inī ma arīa makūnyariiraga,
 o arīa maakwīrīre atīrī,

‘Wīgūithie thī, nīguo tūkūgerere igūrū.’
 Nawe ūgīkoma, mūgongo waku ūgītūika taarī thī,
 na ūkītua taarī njira nīguo andū acio makūgeragire igūrū.”

52

¹ Arahūka, arahūka, wee Zayuni,
 wīkire hinya.

Īkīra nguo ciaku iria irī riiri,
 o wee Jerusalemu, itūūra rīrīa inene na rīamūre.
 Nīgūkorwo kuuma rīu thīinī waku
 gūtīgacooka gūtoonya mūdū ūtarī mūruu
 kana mūdū ūrī na thaahu.

² Wīribaribe rūkūngū;
 ūkīra, ūikarīre gītī kīa ūnene, wee Jerusalemu.
 Wīohore mīnyororo ūyo irī ngingo yaku,
 wee mwarī wa Zayuni, o wee ūtūire ūrī muohe.

³ Nīgūkorwo Jehova ekuuga atīrī:
 “Wee wendirio ūtarutīrwo kīndū,
 na ūgaakūūrwo ūtarutīrwo mbeeca.”

⁴ Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī:
 “Tene andū akwa maikūrūkire būrūri wa Misiri
 magīthīi gūtūūra marī ageni kuo;
 thuutha ūyū andū a Ashuri nīmamahinyīrīrie.”

⁵ Jehova ekūūria atīrī, “Rīu-rī, nī kīi ndī nakīo?
 “Nīgūkorwo andū akwa maatahirwo o ūguo tūhū,
 nao andū arīa mamaathaga no kūmanyūrūria.
 Narīo rītwa rīakwa rīcambio hīndī ciothe,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁶ “Nī ūndū ūcio andū akwa nīmakamenya rītwa rīakwa;
 mūthenya ūcio nīmakamenya
 atī nī nīi ndaaririe ūhorō ūcio o tene.
 Īi nīguo, nī nīi ndawaririe.”

⁷ Kaī magūrū ma mūdū ūrīa ūrarehe ūhorō mwega,
 nīmagīrīire kūu irīma-inī igūrū-ī,
 o ūcio ūrahunjanīria ūhorō wa thayū,
 na akarehe ūhorō mwega wa maūdū magīrīru,
 o na akahunjanīria ūhorō wa kūhonokania,
 o we ūrīa ūreera Zayuni atīrī,
 “Ngai waku nīwe ūrathamaka!”

⁸ Atīrīrī, ta thīkīrīria! Arangīri aku nīmaranīrīra;
 maranīrīra nī gūkena marī hamwe.

Rīrīa Jehova agaacooka Zayuni,
 nīmakeyonera na maitho mao.

⁹ Atīrīrī, inyuī kūdū kūrīa kwanangītuo kwa Jerusalemu,
 ambīrīriai kūina nyīmbo cia gikeno,
 nīgūkorwo Jehova nīahooreretie andū ake,
 na agakūūra Jerusalemu.

¹⁰ Jehova nīakaguūria guoko gwake gūtheru
 harī ndūrīrī ciothe, ikuone na maitho mao,
 nacio ituri ciothe cia thī nīcikoona
 ūhonokanio wa Ngai witū.

¹¹ Eherai, eherai, umai kūu!
 Mūtīkahutīe kīndū kīrī thaahu!
 Umai kūu na mwītherie,
 inyuī mūkuuaga indo cia Jehova.

¹² No rīrī, mūtīkoima na ihenya,
 kana mūthīi mūhanyūkīte;

nīgūkorwo Jehova nīwe ūkaamūtongoria,
 Ngai wa Isiraeli nīwe ūkaamuuma thuutha, amūgitire.

Ndungata Gūthiīnika

- ¹³ Atiriri, ndungata yakwa iḡeekaga maūndū na ūūgī;
 nīkambarario na yambatirio, o na itūūgīrio mūno.
¹⁴ O ta ūria andū aingī maagegiriio mūno nī ūndū wake,
 tondū gīthiithi gīake nīgīathūkītio mūno, gīgākīra kīa mūndū o wothē,
 na mūhianīre wake ūgathūkio gūkīra mūhianīre wa andū,
¹⁵ ūguo noguo akaamakia ndūriri nyingī,
 nao athamaki nīmāgatumia tūnua twao nī ūndū wake.
 Nīgūkorwo maūndū marīa materitwo, nīmakamoona,
 na maūndū marīa mataiguīte, nīmakamenya ūhorō wamo.

53

- ¹ Nūū wītīkītīe ūhorō witū,
 nakuo guoko kwa Jehova-rī, kūguūririio ū?
² Nīgūkorwo ndungata iyo yakūrire ihaana ta mūtī mwīthī,
 na ta mūri ūmerete kūndū kūmū.
 Ndīari kūrorerwa o na kana iḡathakara ūndū tūngīaguucīriio nīyo,
 ikīoneka-rī, gūtiri kīndū kīngiatūmire tūmīriirīe.
³ Ndungata iyo nīyanyararirwo na ikīregwo nī andū,
 aarī mūndū wa kīeha kīingī na wonete thīina.
 O ta mūndū ūria andū mahithaga mothiū mao matikamuone-rī,
 aanyararirwo, na ithuī tūtiigana kūmūtīia.
⁴ Ti-itherū nīwe woirē wonje witū,
 na agīkuua kīeha giitū;
 no ithuī twatuire nīkūhūūrwo aahūūrītwo nī Ngai,
 akamūgūtha na akamūnyamaria.
⁵ No riri, aatihangiriio nī ūndū wa mahītia maitū,
 o na akīhehenjwo nī ūndū wa waganu witū;
 nakuo kūherithio kūrīa gwatūmire tūgīe na thayū nīwe waherithirio,
 na ithuī tūhonagio nī ūndū wa nguraro ciake.
⁶ Ithuothe, nītūhītītie njira, tūgaturuura ta ng'ondū ciūrīte,
 o mūndū agathiī na njira yake mwene;
 nake Jehova nīamūgīrīre
 waganu witū ithuothe.
⁷ Nīahinyīriio na agīthiinio, nowe ndaatumūrire kanua gake;
 aakirire ki o ta ūria gatūrūme gākīraga gagīthī gūthīnjwo,
 na o ta ūria ng'ondū ikiraga ki irī mbere ya mūmīenji guoya,
 noguo o nake ataatumūrire kanua gake.
⁸ Eheririo na ūndū wa kūhinyīriio na gūtūirwo ciira ūtarī wa kīhooto.
 Ha ūhorō wa rūciaro rwake-rī, nūū ūngīaria ūhorō waruo?
 Nīgūkorwo eheririo kuuma būrūri wa arīa matūūruga muoyo;
 na nī ūndū wa mahītia ma andū akwa nīkio aahūūrirwo.
⁹ Ririā aakuire aigirwo mbīrīra-inī ya andū aaganu,
 o na agīthikwo mbīrīra-inī ya andū arīa itonga,
 o na harīa atekīte ūndū mūūru,
 kana kanua gake gakaaria maheeni.
¹⁰ No riri, Jehova nīonire arī wega amūhehenje, na agītūma athiīnike,
 na ririā Jehova agaātūma muoyo wake ūtūike igongona rīa mehīa-rī,
 nīakoona rūciaro rwake, na amūingīthīrie matukū make,
 naguo wendi wa Jehova nīūkagaacīra guoko-inī gwake.
¹¹ Thuutha wa ngoro yake gūthiīnika,
 nīakoona uumithio wa gūthiīnika gwake, na aiganīre;

nĩ ūndũ wa ūmenyo wake, ndungata iyo yakwa thingu
 nĩngatũma andũ aingĩ matuĩke athingu,
 na nĩngakuua mawaganu mao, ĩmeherie.
¹² Nĩ ūndũ ūcio nĩngamĩgayanĩria igai hamwe na arĩa anene,
 o na magayane indo cia gũtahwo na andũ arĩa marĩ hinya,
 tondũ nĩarutire muoyo wake akue,
 na agĩtaranĩrio na arĩa aagarari watho.
 Nĩgũkorwo nĩakuuire mehia ma andũ aingĩ,
 o na arĩa maahĩtĩtie akĩmathaithanĩrĩra.

54

Riiri ūrĩa Ūgooka wa Zayuni

- ¹ “Atĩrĩrĩ, wee mũndũ-wa-nja thaata ina rwĩmbo,
 o wee ūtarĩ waciara mwana;
 ambĩrĩria kũina rwĩmbo, na wanĩrĩre nĩ gũkena,
 wee ūtarĩ wanyitwo nĩ ruo rwa gũciara,
 tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ūrĩa ūtiganĩrio nĩ nyingĩ,
 gũkĩra cia ūrĩa ūrĩ na mũthuuri,”
 ūguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ² “Wĩyaramĩrie handũ ha hema yaku,
 na ūtambũrũkie mataama ma hema yaku maarama,
 maguucie ūtekũmacaaĩra;
 raihia mikanda ya hema yaku,
 nacio higĩ ciayo ūcikiindĩre irũme biũ.
- ³ Nĩgũkorwo nĩũgatheerema mwena wa ūrio na wa ūmotho;
 njiaro ciaku nĩikegwatĩra mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
 na itũũre matũũra manene ma cio marĩa matigĩtwo matarĩ andũ.
- ⁴ “Ndũkanetigĩre; tondũ ndũgaaconoka.
 O na ndũkanaigue guoya wa gũconorithio;
 nĩgũkorwo ndũrĩ hĩndĩ ūkaanyararithio.
 Nĩũkariganĩrwo nĩ thoni cia ūnini waku,
 na ndũgacooka kũririkana rĩngĩ
 ūrĩa wananyararwo nĩgũkorwo ūrĩ wa ndigwa.
- ⁵ Nĩgũkorwo ūrĩa Mũũmbi waku nĩwe mũthuuri waku,
 nake etagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 o we Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe Mũkũũri waku;
 nake etagwo Ngai mwene thĩ yothe.
- ⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩagagwĩta ūcooke,
 ūhaana ta mĩtumia ūtiganĩrio, na mũthĩnĩku ngoro,
 mĩtumia wahikire arĩ mũnini, agacooka agateo,”
 ūguo nĩguo Ngai waku ekuuga.
- ⁷ “Nĩgũkorwo ndĩragũtiganĩrie o gwa kahinda kanini,
 no nĩngũgũcookia ndĩ na tha nyingĩ mũno.
- ⁸ Hĩndĩ ya marakara maĩngĩ
 nĩndakũhithire ūthiũ wakwa gwa kahinda kanini,
 no nĩ ūndũ wa ūtugi ūrĩa ūtathiraga, nĩngakũiguĩra tha,”
 ūguo nĩguo Jehova Mũkũũri waku ekuuga.
- ⁹ “Kũrĩ nĩ matukũ maya no ta marĩa ma hĩndĩ ya Nuhu,
 rĩria ndehĩtire ngiuga atĩ maaĩ ta macio ma hĩndĩ ya Nuhu
 matigacooka kũiyũra thĩ.
 Nĩ ūndũ ūcio rĩu nĩndĩhĩtĩte atĩ ndigacooka kũrakara nĩwe
 o na kana ngũkũũme rĩngĩ.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo irĩma no ithingithio,
 natuo tũrĩma tweherio,
 no rĩrĩ, wendo wakwa ūrĩa ūtathiraga ūrĩa ngwendete naguo-rĩ, ndũkeenenyio,
 o na kana kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ kieherio harĩwe,”

ũguo nĩguo Jehova ũrĩa ũkũiguagĩra tha ekuuga.

- ¹¹ “Atĩrĩrĩ, wee itũũra rĩĩrĩ inene inyamarie,
o wee ũthukathukĩtwo nĩ ihuhũkanio,
na ũkaaga wa gũkũhooreria,
nĩngagwaka na mahiga ma rangĩ wa mĩthemba mĩingĩ,
nayo mĩthingĩ yaku ndĩmĩake na mahiga ma yakuti.
¹² Nĩngathondeka ndirica ciaku na mahiga mega matune,
na ihingo ciaku ndĩcithondeke na mahiga ma goro me kũhenia,
nacio thingo ciaku ciothe ikorwo irĩ cia mahiga ma goro mũno.
¹³ Ciana ciaku ciothe nĩkarutagwo ũhoru nĩ Jehova,
naguo thayũ wa ciana icio ciaku nĩũkaingĩha mũno.
¹⁴ Nĩũgaikara ta ũhaandĩtwo wega ũhoru-inĩ wa ũthingu:
Ũnyamarania nĩũgakũraihĩrĩria;
ndũgakorwo ũrĩ na ũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre.
Nakĩo kimako nĩgĩgakũraihĩrĩria;
gĩtigagũkuhĩrĩria.
¹⁵ Na rĩrĩ, andũ mangĩgaagũtharĩkĩra-rĩ, nĩ ndigakorwo ũhoru-inĩ ũcio;
na mũndũ o wotho ũgaagũtharĩkĩra-rĩ, ũcio nĩ kwĩneana akeeneana harĩwe.

¹⁶ “Atĩrĩrĩ, nĩ nĩ nĩ ndoombire mĩturi,
ũrĩa ũhurutagĩra mwaki wa makara,
na agatura kindũ kĩa mbaara o ũrĩa kĩagĩrĩre wĩra-inĩ wakĩo.
O na mũndũ ũrĩa wanangaga akaniinana-rĩ, nĩ nĩ ndĩmũmbĩte;
¹⁷ na gũtirĩ kindũ kĩa mbaara gĩthondeketwo gĩa gũgũũkĩrĩra gĩaagaacĩra wĩra-inĩ wakĩo,
na nĩũkahoota mũndũ ũrĩa ũkaaria ciugo cia gũgũthitanga.
Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩa ndungata cia Jehova,
o naguo ũhoru wacio wa gũtuuo thingu uumaga harĩ nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

55

Gwĩtwo kwa Andũ Anyootu

- ¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ inyuothe arĩa mũnyootĩ-rĩ,
ũkaai mũnyue maaĩ;
na inyuĩ mũtarĩ na mbeeca-rĩ,
ũkaai mũgũre irio, mũrĩe!
Ũkaai, mũgũre ndibei na iria
mũtarĩ na mbeeca mũkũruta, na hatarĩ na thogora.
² Nĩ kĩ gĩgũtũma mĩtũmĩre mbeeca harĩ irio gũtarĩ,
o na mũnoge mũkĩrutĩra wĩra kindũ gĩtangĩmũhũũnia?
Thikĩrĩriaĩ na mũnjigwe, nĩguo mũrĩage indo iria njega,
nacio ngoro cianyu nĩirĩkenagĩra irio iria njega mũno.
³ Tegai matũ mũthikĩrĩrie, na mũũke kũrĩ nĩ;
njiguai nĩgeetha mĩtũũre muoyo.
Na nĩ nĩngarĩkanĩra na inyuĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene,
arĩ wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩa nderĩre Daudi.
⁴ Atĩrĩrĩ ũcio nĩndĩmũtũite mũira kũrĩ ndũrĩrĩ,
na ngamũtua mĩtongoria na mũnene wa ndũrĩrĩ.
⁵ Ti-itherũ nĩũgeeta ndũrĩrĩ iria ũtooĩ,
nacio ndũrĩrĩ iria itakũũ iteng'ere ciũke kũrĩ we,
nĩ ũndũ wa Jehova Ngai waku,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũhumbĩte ũkengu mũnene.”

⁶ Mathaai Jehova hĩndĩ rĩa angĩoneka;
mũkaĩrei hĩndĩ rĩa arĩ hakuhĩ.
⁷ Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩatigane na mĩthĩre yake,
nake mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũthingu atigane na meciiria make mooru.

Nĩacookerere Jehova, na nĩekũmũiguĩra tha,
na acookerere Ngai witũ,
nĩgũkorwo nĩakĩragĩrĩria kũrekanĩra.

⁸ “Nĩgũkorwo meciiria makwa timo meciiria manyu,
o na kana mĩthiĩre yanyu ĩgatuĩka ta mĩthiĩre yakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ “O ta ũrĩa matu maraihanĩrĩrie na thĩ,
ũguo noguo mĩthiĩre yakwa ĩraihanĩrĩrie na mĩthiĩre yanyu,
o na meciiria makwa magakĩra meciiria manyu.

¹⁰ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mbura yuraga,
narĩo ira rĩkaharũrũka kuuma ĩgũrũ,
na iticookaga kuo itaihũgĩtie thĩ
na ĩgatũma mĩmera ĩthundũke na ĩciare,
nĩguo mũhandi aheo mbeũ
na ũrĩa wendaga kũrĩa aheo irio ciae,

¹¹ ũguo noguo kiugo gĩakwa kĩrĩa kiumaga kanua gakwa gĩgaaikara:
Kiugo kũu gĩtikanjookerera o ro ũguo tũhũ,
no nĩgĩkahingia ũrĩa nyendete wĩkwo,
na gĩkinyanĩrie muoroto ũrĩa watũmire ndĩgĩtũme.

¹² Ũkoimagara na gĩkeno,
na ũthiiage ũtongoretio nĩ thayũ;
ĩrĩma o na tũrĩma nacio
nĩĩgaitika kũina rwĩmbo mbere yaku,
nayo mĩtĩ yothe ya gĩthaka nĩĩkahũũra hĩ.

¹³ Ithenya rĩa mĩigua-rĩ, gũkaamera mĩthengera,
na itherya rĩa cong’e kũmere mĩhandathi.

Naguo ũndũ ũcio ũgaatuĩka wa gũtũma Jehova agĩe igweta,
na ũtuĩke kĩmenyithia gĩa gũtũura nginya tene, kĩrĩa gĩtagathũkio.”

56

Ũhonokio wa Andũ arĩa angĩ

¹ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tũũrai mĩtuanagĩra ciira wa kĩhooto,
na mwikage maũndũ marĩa magĩrĩrie,
nĩgũkorwo ũhonokio wakwa nĩũkuhĩrĩrie,
o naguo ũthingu wakwa ũrĩ hakuhi kũguũranĩrio.

² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio,
o mũndũ ũrĩa ũrũmagia maũndũ macio mũno,
na ũrĩa ũmenyagĩrĩra thabatũ atekũmĩthaahia,
na akagĩrĩrĩria guoko gwake gwika ũũru.”

³ Mũndũ wa kũngĩ ũrĩa wĩnyĩitanĩtie na Jehova ndakanoige atĩrĩ,
“Ti-itherũ Jehova nĩakanyamũrania, andigithanie na andũ ake.”

O na kana mũndũ ũrĩa mũhakũre arekwo oige atĩrĩ,

“Nĩĩ haana o ta mĩtĩ mũũmũ.”

⁴ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ha ũhoro wa andũ arĩa ahakũre arĩa mamenyagĩrĩra thabatũ ciakwa,
na magathuura gwika maũndũ marĩa manganagia,
na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,

⁵ nĩngamahe handũ thĩnĩ wa hekarũ yakwa na thingo-inĩ ciayo,
na ndũme marĩrikanagwo na magĩe igweta riega mũno
gũkĩra andũ arĩa marĩ na ciana cia aanake na cia airĩtu;
o na nĩngĩ nĩngamahe rĩitwa rĩrĩa magaatũura meetagwo nginya tene na tene,
rĩrĩa rĩtagacooka kũriganĩra.

⁶ Andũ a kũngĩ arĩa menyĩitanĩtie na Jehova
nĩguo mamũtungatagĩre,
o acio mendete rĩitwa rĩa Jehova,

na mamũhooyaga,
 o na arĩa othe mamenyagĩrĩra thabatũ matekũmĩthaahia,
 na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,
⁷ andũ acio nĩo ngaatwara kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩa mũre,
 na ndimahe gĩkeno thĩinĩ wa nyũmba yakwa ya mahooya.
 Maruta mao ma njino na magongona
 nĩmagetikĩrĩka kĩgongona-inĩ gĩakwa;
 nĩgũkorwo nyũmba yakwa iġeetagwo
 nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.”
⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
 o we ũrĩa ũcookanagĩrĩria andũ a Isiraeli arĩa matahitwo:
 “Hamwe na acio ndikĩtie gũcookanĩrĩria
 no kũrĩ angĩ ngaacookanĩrĩria meongerere harĩo.”

Thitango ya Ngai ya Gũũkĩrĩra Andũ arĩa Aaganu

⁹ Atĩrĩrĩ, ũkaai inyuĩ nyamũ ciothe cia gĩthaka,
 o na inyuĩ nyamũ ciothe cia mũtitũ ũkaai mũrĩe!
¹⁰ Arangĩri a Isiraeli nĩ atumumu,
 othe nĩmagĩte ũmenyo;
 othe matariĩ ta ngui itagambaga,
 ikaremwo nĩ gũkũga;
 makomaga thĩ makaroota,
 na mendaga o gũkoma toro.
¹¹ Matariĩ o ta ngui ngoroku mũno;
 matiri hĩndĩ mahũũnaga.
 Nĩ arĩithi matariĩ na ũtaũku;
 othe magariũrũkĩte magathiĩ na njĩra ciao o ene,
 na o mũndũ acaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene.
¹² O mũndũ aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ūnganai ndimũrehere ndibei!
 Nĩtũnyue njoohi nginya tũrĩĩo!
 Naruo rũciũ rũkaahaana o ta ũmũthĩ,
 kana rwagĩre mũno makĩria.”

57

¹ Atĩrĩrĩ, andũ arĩa athingu makuaga o ro ũguo,
 na gũtirĩ mũndũ wĩcĩragia ũhoru ũcio ngoro-inĩ yake;
 andũ arĩa etigĩri-Ngai meheragio,
 na gũtirĩ mũndũ ũmenyaga atĩ acio athingu meheretio
 nĩguo matharwo, matikoone ũũru.

² Andũ arĩa mathiiga na mĩthiire mĩagĩrĩru,
 matoonyaga thayũ-inĩ;
 ningĩ nĩmonaga ũhurũko makua.

³ “No inyuĩ-rĩ, ũkaai haha,
 inyuĩ ariũ a mũndũ-wa-nja mũragũri,
 o inyuĩ ciana cia itharia na cia maraya!

⁴ Nũ ũcio inyuĩ mũranyũrĩria?
 Nũ ũcio mũratembanĩria mĩromo
 na mũkamũrutĩra rũrĩmĩ?

Githĩ inyuĩ ti inyuĩ ciana cia aremi,
 o na rũciaro rwa aheenania?

⁵ Inyuĩ mũhihiaga nĩ thuti cianyu mũrĩ kũu mĩgandi-inĩ,
 na mũrĩ rungu rwa mũtĩ o wotho mũruru;
 mũrutaga ciana cianyu magongona kũu ituamba-inĩ,
 na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga.

⁶ “Mĩhianano ya kũhooywo irĩa irĩ mahiga-inĩ manyoroku* kũu ituamba-inĩ nĩyo rũgai rwanyu;

* 57:6 Mahiga manyoroku maahũthagĩrwo gũtungatĩra ngai cia mĩhianano.

ĩĩ, mĩhianano ĩyo nĩyo igai rĩanyu.

Ĩĩ, ĩyo nĩyo ũitĩire magongona maku ma kĩndũ gĩa kũnyuuo,

na ũkamĩrutĩra maruta ma mũtu.

Nĩĩ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkĩrĩrĩa maũndũ ta macio?

⁷ Wee ũthondekete ũrĩrĩ waku karĩma-inĩ karĩa karaaya na igũrũ, na gatũũgĩru;
na kũu igũrũ nikuo waambatire, ũgĩthĩĩ kũrutĩra magongona maku kuo.

⁸ Thuutha wa mĩrango yaku, na hingĩro-inĩ ciayo

nikuo ũigĩte imenyithia cia gũkũrĩkania ũhoro wa mĩhianano ya andũ acio matooi Ngai.

Nĩwahumbũrĩrie gĩtanda gĩaku nĩ ũndũ wa kũndĩrika,

ũkĩhaica igũrũ riakĩo, o na ũgĩkĩaramia makĩria;

ũkĩrĩkanĩra na acio wendete itanda ciao,

na ũgĩcooka ũkĩĩrorera njaga yao.

⁹ Nĩwathiire kũrĩ Moleku ũrĩ na maguta ma mũtĩ wa mũtamaĩyũ,

na ũkiongerera maguta maku marĩa manungaga wega.

Nĩwatũmire abarũthi aku mathĩĩ kũndũ kũraya mũno;

ningĩ ũgĩkũrũka o nginya mbĩrĩra-inĩ!

¹⁰ Nĩwanogirio nĩ mĩthĩire yaku yothe,

no rĩrĩ, ndũigana kuuga atĩrĩ, ‘Ŭndũ ũyũ nĩ wa tũhũ.’

Ŭkĩgĩa na hinya mwerũ,

nĩ ũndũ ũcio ndũigana kũringĩka.

¹¹ “Nũũ wakũiguithirie guoya na ũkĩmwĩtigĩra,

ũũ atĩ ũkoretwo ũkiaga gũtuika mwĩhokeku kũrĩ nĩĩ,

na ũkaaga gũcooka kũndĩrikana,

o na kana wĩcũũranie ũhoro ũcio na ngoro yaku?

Githĩ ti tondũ ngoretwo ngĩrĩte ki ihinda iraihu,

nawe ũkaaga kũnjĩtigĩra?

¹² Nĩngaumbũrania ũthingu waku na ciĩko ciaku,

nacio itigakũguna.

¹³ Rĩrĩa ũgaakaya ũkienda ũteithio-rĩ,

mĩhianano ĩyo ya kũhooywo ũnganĩtie-rĩ, nĩngagĩkũhonokia!

Rũhuho nĩrũkamĩkuua yothe,

yũmbũrwo, yeherio nĩ mĩhũmũ mĩtheri.

No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũnduuaga rĩũrĩro riake-rĩ,

nĩwe ũkaagaya bũrũri,

o na egwatĩre kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre.”

Kũhoorerio Andũ arĩa Maherete

¹⁴ Na nĩgũkeeranwo atĩrĩ:

“Akaai, akaai, na mũthondeke njĩra!

Eheriai mĩhĩnga yeherie njĩra-inĩ ya andũ akwa.”

¹⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ Mũno,

o We ũtũũgĩrĩtio na ũtũũraga tene na tene,

ũrĩa wĩtagwo mũtheru; ekuuga atĩrĩ:

“Ndũũraga o igũrũ handũ hatheru,

na ningĩ ngatũũrania na mũndũ ũrĩa ũrĩ ngoro ĩthuthĩkĩte,

na ũrĩa ũherete na wĩnyiihĩtie,

nĩguo njarahũre roho wa mũndũ ũcio wĩnyiihĩtie,

na njarahũre ngoro ĩyo ĩthuthĩkĩte.

¹⁶ Ndĩgũtũura ndũithanagia nginya tene,

o na kana ndũũre ndakarĩte hĩndĩ ciothe,

tondũ roho wa mũndũ wahota kũringĩka mbere yakwa,

mĩhũmũ ĩyo ya mũndũ ũcio ndoombire ĩhwererekere.

¹⁷ Nĩndarakaririo mũno nĩ mehia make ma gũkoroka;

ngĩmũherithia na ngĩmũhitha ũthĩũ wakwa nĩ kũrakara,

no agĩthĩĩ o na mbere na mĩthĩire yake ĩria eyendeire.

¹⁸ Nĩnyonete njĩra ciake, no nĩngamũhonia;

ningĩ nĩngamũtongoria, na njooke ndĩmũũmĩrĩrie,

- ¹⁹ ndũme kũgĩe na ũgooci tũnua-inĩ twa andũ arĩa macakayaga kũu Isiraeli. Thayũ, thayũ kũrĩ arĩa marĩ kũraya, na kũrĩ arĩa marĩ gũkuhi,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Na nĩ nĩ ngaamahonia.”
- ²⁰ No rĩrĩ, andũ arĩa aaganu mahaana ta iria rĩgĩkia ndiĩhũ ciarĩo,
rĩria rĩtangĩhoorera,
rĩria makũmbĩ marĩo mahurunjaga ndaka na ndooro.
- ²¹ Ngai wakwa ekuuga atĩrĩ, “Mũndũ ũria mwaganu-rĩ, ndarĩ hĩndĩ angĩgĩa na thayũ.”

58

Kwĩhinga Kũria Irio kũria kwa Ma

- ¹ “Atĩrĩrĩ, anĩrĩra mũno, na ndũgikire.
Anĩrĩra na mũgambo mũnene o taarĩ karumbeta karagamba.*
Uumbũrĩre andũ akwa ũhoru wa ũremi wao,
o na andũ a nyũmba ya Jakubu ũmoimbũrĩre mehia mao.
- ² Nĩgũkorwo manjaragia mũthenya o mũthenya;
makonekaga ta mangĩenda mũno kũmenya njĩra ciakwa,
ta marĩ rũrĩrĩ rwĩkaga ũria kwagĩrĩre,
na rũtatirĩkĩte maathani ma Ngai waruo.
Mendaga ndĩmatuagĩre ciira wa kĩhotoo,
na makoneka makĩenda mũno Ngai amakuhĩrĩrie.
- ³ Moragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩhinge kũria irio, nawe ũkaaga kuona?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩnyĩhie, nawe ũkaaga kũrĩmbũiya ũhoru ũcio?’
- “No rĩrĩ, mũthenya wanyu wa kwĩhinga kũria irio
mwĩkaga o ũria mũkwenda,
na aruti othe anyu a wĩra mũkamahinyĩrĩria.
- ⁴ Kwĩhinga kũria irio kwanyu kũrĩkagĩrĩria na ngũĩ na njũgitano,
na mũkahũũrana na ngundi ta andũ aaganu.
Kwĩhinga kũria irio kwanyu kwa matukũ maya
gũtingĩtũma mĩgambo yanyu iĩguo kũu igũrũ.
- ⁵ Kwĩhinga kũria irio kwa mũthemba ũcio
wa mũndũ kwĩnyĩhia mũthenya o ũmwe tu-rĩ,
nĩkuo nĩ thuurĩte?
- Kwĩhinga no kũnamia mūtwe ta ithanjĩ,
na gũkomera nguo ya ikũnia, o na mũhu?
Kũu nĩkuo mwĩtaga kwĩhinga kũria irio,
na mũkawĩta mũthenya wa gwĩtikĩrika nĩ Jehova?
- ⁶ “Githĩ mũthemba ũria thuurĩte wa kwĩhinga kũria irio ti ũyũ:
kuohora arĩa moohetwo na njĩra ĩtarĩ ya kĩhotoo,
na kuohoraga mĩkwa ya icooki rĩa ngingo,
na kũrekereria arĩa mahinyĩrĩrio,
o na kuunanga macooki mothe ma ngingo?
- ⁷ Githĩ ti kũgayanaga irio ciaku na andũ arĩa ahũtu,
na ũrehage athĩĩni arĩa matarĩ ũikaro gwaku mũciĩ,
na rĩria wona mũndũ arĩ njaga ũkamũhumba nguo,
na ndũkanahutafĩre andũ arĩa mũrĩ a mũthiimo ũmwe nao?
- ⁸ Hĩndĩ iyo ũtheri waku nĩũgaathera o ta ũria gũtherũrũkaga rũciĩnĩ,
nakuo kũhonio gwaku nĩgũkooneka o narua;
ningĩ ũthingu waku nĩũgagũtongoria,
naguo riiri wa Jehova ũkuume thuutha, ũkũgitĩre.
- ⁹ Nĩngĩ hĩndĩ iyo nĩũgeetana, nake Jehova nĩagagwĩtika;
nĩũgakaya ũteithio, nake nĩakoiga atĩrĩ: ĩi nĩ ũyũ haha.

“Ũngĩheria icooki rĩa kũhinyanĩrĩria,
na weherie kĩara kĩria worotanaga nakĩo, na ndeto cia rũmena-rĩ,

* 58:1 Karumbeta kaahũthagĩrwo gwĩta thigari nĩguo ithĩĩ mbaara.

¹⁰ ningĩ ũngĩrutĩra kūhũũnia andũ arĩa ahũtu,
 nao arĩa ahinyĩrĩrie ũmahingĩrie maũndũ marĩa mamabatairie,
 hĩndĩ iyo ũtheri waku nĩũgaathera kũu nduma-inĩ,
 naguo ũtukũ waku ũgaatuĩka o ta mũthenya barigici.

¹¹ Jehova nĩarĩgũtoongoragia hĩndĩ ciothe,
 na nĩarĩkũhingagĩria mabataro maku ũrĩ bũrũri-inĩ mũũmũ,
 o na mahĩndĩ maku amekagĩre hinya.

Ūkahaana ta mũgũnda unithĩirio maaĩ,
 ũtuĩke ta gĩthima kĩria gĩtahũaga.

¹² Andũ aku nĩo magaacookereria kũria kwaanangĩtwo o tene,
 na maakĩrĩre mĩthingi irĩa ya tene mũno;
 nawe ũgeetagwo Mũcookereria wa Thingo irĩa Momoku,
 na wĩtagwo Mũcookereria wa Njĩra cia Itũũro.

¹³ “Ūngĩgĩrĩrĩa magũrũ maku gũthũkia mũthenya wa Thabatũ,
 na wage gwĩka maũndũ maku we mwene
 mũthenya ũcio wakwa ũria mwamũre,
 nayo Thabatũ iyo ũmĩtue mũthenya wa gĩkeno,
 na mũthenya ũcio mwamũre wa Jehova ũũtue wa gũtĩĩo-rĩ,
 na ũngĩũtĩia na kwaga kũrũmĩrĩa njĩra ciaku,
 na kwaga gwĩka maũndũ maku we mwene, o na kana kwaria ndeto cia tũhũ-rĩ,
¹⁴ hĩndĩ iyo nĩũgakena nĩ ũndũ wa Jehova,
 na nĩngatũma ũtũũgĩrio mũno gũkũ thĩ,
 na ngũheage igai rĩa thoguo Jakubu, ũrĩrĩage.”
 Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
 kaarĩtie ũhoru ũcio.

59

Mehia, Kũhera na Gũkũũrwo

¹ Atĩrĩrĩ, ti-itherũ guoko kwa Jehova ti kuonju
 atĩ gũtingihota kūhonokania,
 o na kana gũtũ gwake gũkagĩa njiika
 atĩ gũtingihota kũigua.

² No rĩrĩ, mawaganu manyu
 nĩmo mamũtigithanĩtie na Ngai wanyu;
 namo mehia manyu nĩmo matũmĩte amũhithe ũthiũ wake,
 akarega kũmũigua.

³ Nĩgũkorwo moko manyu nĩmathaahĩte nĩ ũiti wa thakame,
 nacio ciara cianyu ikaiyũra wĩhia.

Tũnua twanyu nĩtwarĩtie ndeto cia maheeni,
 na nĩmĩ cianyu ikang'ung'uaga o ndeto cia waganu.

⁴ Gũtĩrĩ mũndũ wendaga ciira wa kũhooito,
 o na kana ageciĩrĩrĩa na njĩra ya ma.
 Mehokaga ngarari cia tũhũ na makaaria ndeto cia maheeni;
 magĩaga nda cia mathĩĩna na magaciara waganu.

⁵ Mahaana ta makomeire matumbĩ ma ndũira,
 na makaamba mĩtego ya rũrenda rwa mbũmbũ.
 Mũndũ o wotha ũria ũngĩrĩa matumbĩ macio no gũkua akuaga,
 na o itumbĩ rĩahenhjwo rĩtũrĩkaga ndũira.

⁶ Rũrenda rũu rwao nĩ rwa tũhũ rũtingĩtumwo nguo;
 matiingĩhumbĩra na kĩrĩa mathondekaga naruo.
 Mawĩra mao nĩ mawĩra ma waganu,
 na moko mao maiyũrĩte ciiko cia haaro.

⁷ Magũrũ mao mahanyũkaga makehie;
 mahiũhaga magaita thakame ya mũndũ ũtehĩtie.
 Mecĩrĩa mao no mecĩrĩa ma ũũru;
 na kũria guothe mathiiga matigaga gũkirĩte ihooru na mwanangĩko.

⁸ Njĩra ya thayũ matimĩũ;

na mĩthĩire yao ti ya gũtuanĩra ciira na kĩhooito.
Metemeire njĩra njogomu;
gũtirĩ mũndũ ũcigeragĩra akagĩa na thayũ.

⁹ Nĩ ũndũ ũcio ciira wa kĩhooito ũrĩ kũraya na ithuĩ,
naguo ũthingu ndũtũkinyagĩra.

Tũcaragia ũtheri, no tuonaga o nduma;
tũgacaria ũkengu, no tũkagerera kũrĩa kũrĩ na mairia matumanu.

¹⁰ Tũhambataga rũthingo ta mũtumumu,
na tũgeetherera njĩra ta andũ matarĩ maitho.
Tũhĩngagwo mũthenya barigici o ta rĩrĩa kũrĩ mairia;
tũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ hinya, tũhaanaga ta andũ akuĩ.

¹¹ Ithuothe tũramaga o ta nduba;
tũcakayaga na kieha ta ndutura.
Tũcaragia ũhoru wa gũtuĩrwo ciira na kĩhooito, na tũtingĩwona o na atĩa;
tũgacaria ũhoru wa ũhonokanio, no ũgatũraihĩrĩa mũno.

¹² Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ nĩ maingĩ maitho-inĩ maku,
namo mehia maitũ makoimbũra ũrĩa tũtarĩ.
Hĩndĩ ciothe mahĩtia maitũ makoragwo hamwe na ithuĩ,
namo mehia maitũ nĩtũmooĩ mothe:
¹³ namo nĩ ũremi na gũkaana Jehova,
na kũhutatĩra Ngai witũ,
na kwaragia ndeto cia kũhinyanĩrĩa, na kũregana na watho,
na kwaria ndeto cia maheeni irĩa ngoro ciitũ ithugundĩte.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwagĩte ciira wa kĩhooito,
naguo ũthingu ũgatũraihĩrĩa;
naguo ũhoru wa ma ũkagũa njĩra-inĩ,
naguo ũrũngĩrũ ũkaagĩrwo mweke.

¹⁵ Ũhoru wa ma ndũrĩ handũ ũngĩoneka,
nake mũndũ ũrĩa wĩthemaga ũũru agatuĩka mũndũ wa kũguĩmwo.
Nake Jehova akĩona ũndũ ũcio, ũkĩaga kũmũkenia,
tondũ gũtĩatuanagĩrwo ciira na kĩhooito.

¹⁶ Ningĩ akĩona atĩ gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wagĩrĩre,
na akĩgega tondũ gũtiarĩ na mũteithũrani;
nĩ ũndũ ũcio guoko gwake mwene nĩkuo kwamũhonokirie,
naguo ũthingu wake mwene ũkĩmũtiirĩra.

¹⁷ Agĩcooka akĩhumba ũthingu taarĩ gako gake ga kũmũgitĩra gĩthũri,
na agĩkĩra ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio mĩtwe;
naguo ũhoru wa kũrĩhanĩria akĩwĩhumba taarĩ nguo,
na akĩhotoro kĩyo taarĩ nguo ndaaya.

¹⁸ O ta ũrĩa ciĩko ciao itarĩ, ũguo noguo akaarĩhana,
arĩhe thũ ciake na mang'ũrĩ,
nao andũ arĩa marĩ muku nake amacookererie ũũru wao;
andũ arĩa matũũraga icigĩrĩa-inĩ-rĩ,
erĩhĩre na kũmagera ngero o ũrĩa kwagĩrĩre.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ nĩmagetigĩra rĩitwa rĩa Jehova kuuma ithũiro,
na nĩmagatĩia riiri wake kuuma irathĩro rĩa riũa.
Nĩgũkorwo agooka ta rũũ ruunĩte, rũgatherera na ihenya,
rũtindikĩtwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova.

²⁰ “Mũkũũri nĩagooka Zayuni,
na akinye kũrĩ andũ a Jakubu arĩa maherete mehia mao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ha ũhoru wakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire nao, atĩ
Roho wakwa, ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩaku, na ciugo ciakwa iria njĩkĩrĩte kanua gaku, itirĩ hĩndĩ ikehera kuuma
kanua gaku, kana ciehere kuuma tũnua twa ciana ciaku, o na kana ciehere kuuma tũnua twa njiaro
ciao, kuuma rĩu nginya tene na tene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

60

Riiri wa Zayuni

- ¹ “Atiriri, arahuka ucangarare, tondū ūtheri waku nīūūkīte,
naguo riiri wa Jehova ūgakwarira.
- ² Atiriri, nduma nīhumbirite thī,
nayo nduma ndumanu ikahumbira nduriri ciothe,
no Jehova nīakwarire,
naguo riiri wake ūgakwarira.
- ³ Nduriri nīgooka kūrī ūtheri waku,
nao athamaki moke kūrīa ucangarite ta riūa rīkīratha.
- ⁴ “Tiira maitho wīrorere mīena yothe:
One ūrīa andū othe monganite magooka harīwe,
nao ariū aku makoima kūdū kūrāya,
nao airitu aku magooka makuuītwo na moko.
- ⁵ Hīndī iyo nīūkona ūndū ūcio, nawe ucangarare,
ngoro yaku nayo ituumatuume, na iīyūrwo nī gīkeno;
ūtonga ūrīa ūrī irīa-inī nīūkareherwo,
o naguo ūtonga wa nduriri ūrehwo kūrī we.
- ⁶ Ndūuru cia ngamīra nīikaiyūra būruri waku,
o nacio njaū cia ngamīra cia kuuma Midiani, na cia Efa.*
Ngamīra ciothe cia kuuma Sheba ciūke,
ikuuīte thahabu na ūbumba,
nao andū maanīrīre magooce Jehova.
- ⁷ Ndūuru ciothe cia mbūri cia Kedari igaacookanīrīrio irehwo kūrī we,
ūtungatagīrwo nī ndūrūme cia Nebaiothu;
nīgetikīrwo, ituīke cia kūrutwo igongona kīgongona-inī gīakwa,
na nī nīngagemia hekarū yakwa irīa irī riiri.
- ⁸ “Atiriri, andū aya mombūkīte na igūrū ta matu,
o na kana ta ndutura igīcooka itara-inī ciacio nī a?
- ⁹ Ti-itherū andū arīa matūūrāga icigīrīra-inī nī nī metagīrīra;
matongoretio nī marikabu cia Tarishishi,
ikīrehe ariū anyu kuuma kūdū kūrāya,
marī na betha na thahabu ciao
nī ūndū wa gūtīa Jehova Ngai wanyu,
Ūrīa Mūtheru wa Israeli,
nīgūkorwo nīakūheete riiri.
- ¹⁰ “Andū a kūngī nīo magaacookereria thingo ciaku,
nao athamaki ao magūtungatagīre.
O na akorwo nīndakūhūrīre na marakara-rī,
nīūgeetikīrīka nī nī nīguo ngūguīre tha.
- ¹¹ Ihingo ciaku igūtūūra irī hingūre,
itirī hīndī ikaahingwo mūthenya kana ūtukū,
nīgeetha andū makūrehagīre ūtonga wa nduriri,
athamaki ao marūmanīrīre mūtongoro wa ūhootani.
- ¹² Nīgūkorwo rūrīrī kana ūthamaki ūrīa ūtagagūtungatīra nīūkaniinwo;
ūkaanangwo biū.
- ¹³ “Riiri wa Lebanoni ūgaatuīka waku,
naguo nī wa mītī ya mīthengera, mīhuhu, na mīkarakaba yothe hamwe,
nīguo igemie handū hakwa harīa haamūre;
na nī nīngagocithia handū harīa hakinyagwo nī magūrū makwa.
- ¹⁴ Ariū a andū arīa makūhinyagīrīra nīmagooka harīwe makūinamīrīre;
na arīa othe makūmenete, mainamīrīre magūrū-inī maku,

* 60:6 Andū a Midiani maarī ariīthi mwena wa gūthini wa Jorodani; Efa aarī mūrūu wa Midiani.

nao magwĩtage Itũũra-Inene-rĩa-Jehova,
na Zayuni itũũra rĩa Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

¹⁵ “O na akorwo nĩwatiganĩrio na ũkĩmenwo,
na gũkĩaga mũndũ o na ũmwe ũngĩtuĩkanĩria gwaku-rĩ,
nĩngatũma ũtũũre ũrĩ mũtũku nginya tene,
na ũrĩ gikeno kĩa njiarwa ciothe.

¹⁶ Nĩũkanyuuaga iria rĩa ndũrĩrĩ
na wongithagio nyondo cia ũthamaki.
Hĩndĩ iyo nĩguo ũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,
na Mũkũũri waku, Ūrĩa-ũrĩ-Hinya-Mũno wa Jakubu.

¹⁷ Ngaakũrehera gĩcango handũ ha thahabu,
na ngũrehere betha handũ ha kĩgera.
Handũ ha mbaũ ngaakũrehera gĩcango,
na ngũrehere kĩgera handũ ha mahiga.

Nĩngatũma thayũ ũtuĩke mũnene waku,
naguo ũthingu ũtuĩke mwathi waku.

¹⁸ Ngũĩ ndĩgaacooka kũiguuo bũrũri-inĩ waku,
o na kana mĩhaka-inĩ ya bũrũri waku kũgĩe ũũnũhi kana mwanangĩko,
no nĩũgeeta thingo ciaku Ũhonokio,
na ihingo ciaku ũciĩte Ūgooci.

¹⁹ Riũa ti rĩo rĩrĩkwaragĩra mũthenya,
kana ũtheri wa mweri ũgũtheragĩre ũtukũ,
nĩgũkorwo Jehova agaatuĩka ũtheri waku wa nginya tene
na Ngai waku atuĩke riiri waku.

²⁰ Riũa rĩu rĩaku rĩtigacooka gũthũa rĩngĩ,
o na kana mweri waku ũtukĩrwo rĩngĩ;
nĩgũkorwo Jehova niwe ũgaatuĩka ũtheri wa gũgũtherera nginya tene,
na matukũ maku ma kĩa nĩmagathira.

²¹ Hĩndĩ iyo nao andũ aku othe magaatũka athingu,
na megwatĩre bũrũri nginya tene.

Andũ acio nĩo thuuna irĩa ndĩhaandĩire,
arĩ wĩra wa moko makwa,
nĩgeetha monanagie ũkengu wakwa mũnene.

²² Nyũmba irĩa nini ikongerereka itũĩke andũ ngiri,
nayo irĩa itarĩ andũ aingĩ itũĩke rũrĩrĩ rũrĩ hinya mũno.

Nĩ nĩ nĩ Jehova.
Nĩngeeka ũndũ ũcio narua ihinda rĩaguo rĩakinya.”

61

Mwaka wa Ũtugi wa Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, Roho wa Mwathani Jehova arĩ igũrũ rĩakwa,
nĩ ũndũ Jehova nĩanjitĩrĩrie maguta,
nĩguo hunjagĩrie andũ arĩa athĩni ũhoru-ũrĩa-mwega.

Nĩandũmĩte ngahonie arĩa athuthĩku ngoro,
na ngaanĩrĩre atĩ andũ arĩa mohetwo nĩmohorwo,
nao arĩa mohetwo njeera ndĩmeere nĩmarekererio,

² na hunjanagĩrie ũhoru wa mwaka ūrĩa Jehova akoonania ũtugi wake,
na mũthenya ūrĩa Ngai witũ akerĩhĩria,
ningĩ hooragĩrie arĩa othe marĩ na kĩa,

³ na ndeithagie andũ arĩa marĩ na kĩa kũu Zayuni:
ndĩmahumbe tanji ya ũthaka handũ ha mũhu,
na ndĩmaitĩrĩrie maguta ma gikeno handũ ha kĩa,
na ndĩmahumbe nguo ya ũgooci
handũ ha ngoro itarĩ mwĩhoko.

Nĩgeetha meetagwo mĩti ya ũthingu,
mĩti irĩa ihaandĩtwo nĩ Jehova

nĩguo monanagie riiri wake.

⁴ Nao nĩmagaka kũndũ kũrĩa gũtũire kwanangĩtwo kuuma tene,
na macookererie kũndũ kũrĩa kuonũhirwo tene;
nĩ magaacookereria matũũra manene
marĩa matũire marĩ manange njiarwa na njiarwa.

⁵ Nao ageni nĩmakariĩthagia ndũũru cianyu;
nao andũ a kũngĩ marĩmage mĩgũnda yanyu,
o na maceehage mĩthabibũ yanyu.

⁶ No inyuĩ mũgeetagwo athĩnjĩri-Ngai a Jehova,
nao andũ mamwĩtage atungatĩri a Ngai witũ.
Mũkaarĩaga ũtonga wa ndũrĩrĩ,
na mwĩtĩlage na indo icio ciao nyingĩ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũrĩa andũ akwa manaconorithio,
makaarĩhĩrio maita meerĩ,
na handũ ha thoni-rĩ,
nĩmagakenera igai rĩao;
na nĩ ũndũ ũcio makaagaya igai maita meerĩ bũrũri-inĩ wao,
na magĩe na gĩkeno gĩtagathira nginya tene.

⁸ “Nĩgũkorwo nĩ, Jehova, nĩnyendete ciira wa kĩhooto;
nĩthũire ũtunyani na waganu.
Nĩ ũndũ wa wĩhokeku wakwa-rĩ, nĩngamarĩha irĩhi rĩao,
na ndũkanĩre nao kĩrikanĩro gĩa gũtũũra nginya tene.

⁹ Njiaro ciao nĩikaagĩa igweta ndũrĩrĩ-inĩ,
na ciana ciao imenywo nĩ andũ a ndũrĩrĩ.
Arĩa othe makaamoona nĩmagetĩkĩra
atĩ acio nĩo andũ arĩa Jehova arathimĩte.”

¹⁰ Nĩ nĩngenagĩra Jehova mũno;
ngoro yakwa ĩcanjamũkaga nĩ ũndũ wa Ngai wakwa.
Nĩgũkorwo nĩahumbĩte ũhonokio ta nguo,
na akaahumba nguo ndaaya ya ũthingu,
o ta ũrĩa mũhikania agemagia mũtwe wake na kĩremba taarĩ mũthĩnjĩri-Ngai,
na ta ũrĩa mũhiki egemagia na mathaga make ma goro.
¹¹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa tĩiri ũtũmaga mbegũ imere,
na mũgũnda ũgatũma mbegũ ikũre-rĩ,
ũguo noguo Mwathani Jehova agaatumĩ ũthingu na ũgooci
ciumĩre cionekane nĩ ndũrĩrĩ ciothe.

62

Rĩitwa Rĩerũ rĩa Zayuni

¹ Ha ũhoru wa kũrũrĩra Zayuni-rĩ, ndigakira,
o na kana ndigithĩrie gũtetera Jerusalemu,
nginya hĩndĩ rĩa ũthingu wake ũkaara o ta ũtheri wa rũciinĩ,
naguo ũhoru wake wa kũhonokio wonnekane o ta tawa ũrĩa ũrĩrĩmbũkaga.

² Ndũrĩrĩ nĩkoona ũthingu waku,
nao athamaki othe mone riiri waku;
nawe ũgeetagwo na rĩitwa rĩerũ,
rĩrĩa rĩkaagwetwo na kanua ka Jehova.

³ Nĩngĩ ũgaatuika ta tanji ya ũthaka
ũnyĩitĩtwo guoko-inĩ kwa Jehova,
na ũhaana ta thũmbĩ ya ũthamaki
ĩnyĩitĩtwo guoko-inĩ kwa Ngai waku.

⁴ Wee ndũgacooka gwĩtwo Mũtiganĩrie,
kana bũrũri waku wĩtwo Mũkiri-Ihooru.
No rĩrĩ, ũrĩitagwo Hefiziba,

na bŭrŭri waku wĭtagwo Beula;
nĭgŭkorwo Jehova nĭagakenagio nĭwe,
naguo bŭrŭri waku ũgaatuika o ta mŭhiki ũhikĭtio.

⁵ O ta ũrĭa mwanake ahikagia mŭirĭtu,
ũguo noguo ariũ aku magaakũhikia;
na o ta ũrĭa mŭhikania akenagĭrĭra mŭhiki wake,
ũguo noguo Ngai waku agaagũkenrerera.

⁶ Nĭnjigĭte arangĭri a thingo ciaku, wee Jerusalemu,
nao matigakira mŭthenya kana ũtukũ.

Inyuũ ariã mukayagĭra Jehova-rĭ,
mŭtikanahurũke,

⁷ o na kana mŭmũhe ũhurũko nginya rĭrĭa akahaanda Jerusalemu,
na arĭtue itũura rĭrĭ igweta thĭ yothe.

⁸ Jehova nĭehĭtite ambararĭtie guoko gwake kwa ũrĭo,
na akehĭta na guoko gwake kŭrĭ hinya, akoiga atĭrĭ:

“Ndigacooka kũhe thũ ciaku ngano yaku
ĩtuike irio ciao,
na gŭtirĭ hĭndĭ ĩngĭ andũ a kŭngĭ makaanyua ndibei ya mŭhihano
rĭra wee ũrutĩire wĭra;

⁹ no rĭrĭ, andũ ariã marĭgethaga ngano nĭo marĭmĭrĭtaga,
na magoocage Jehova,
nao ariã monganagia thabibũ nĭo marĭnyuuga ndibei yacio
maikarĭte nja ya handũ hakwa harĭa haamũre.”

¹⁰ Hĭtũkĭrai, mŭhĭtũkĭre ihingo-inĭ, mumagare!

Thondekerai andũ njĭra.

Akaai, mwake njĭra njariĩ!

Ūnganiai mahiga, mŭmeherie kuo.

Ambarariai bendera na igŭrũ nĭguo yonwo nĭ ndŭrĭrĭ.

¹¹ Jehova nĭanĭrĭire ũhoru ũyũ
ituri-inĭ ciothe cia thĭ, akoiga atĭrĭ:

“Īrai Mwarĭ wa Zayuni ũũ,
‘Atĭrĭrĭ ũrĭa ũgaakũhonokia nĭarooka!
Arooka arĭ na kĭheo gĭake,
na irĭhi rĭake arĭ o narĭo.’”

¹² Acio marĭitagwo Andũ ariã Aamũre,
o ariã Jehova Akũũrĭte;
nawe ũrĭitagwo Wa Kwendeka,
Itũura-Inene-rĭrĭa-Rĭtagacooka-Gũthaamwo.

63

Mũthenya wa Ngai wa Kwĭrĭhũria na Kũhonokania

¹ Nũũ ũyũ ũroka oimite Edomu,
akoima itũura rĭa Bozara ehumbĭte nguo ndune ta thakame?
Nũũ ũyũ wihumbĭte nguo irĭ na ũkengu,
agĭkinyũkagia arĭ na hinya wa ũnene wake?

“Nĭ nĭĩ, ngĭaragia ndeto cia ũthingu,
na ndĭ na hinya wa kũhonokania.”

² Nĭ kĭĩ gĭtũmĭte nguo ciaku itunĭhe,
ta cia mŭndũ ũraranga kĭhihĭro kĭa ndibei?

³ “Nĭ-rĭ, nĭnangĭte kĭhihĭro kĭa ndibei ndĭ nyiki;
gŭtirĭ mŭndũ wa kuuma kŭrĭ ndŭrĭrĭ o na ũmwe twarĭ nake.

Ndamakinyīrīrie ndī na marakara,

na ngīmarangīrīria thī ndī na mang'ūrī;

nayo thakame yao ikīminjūkīra nguo ciakwa,

nacio ciothe ikīgīa na marooro mayo.

⁴ Nīgūkorwo mūthenya wa kūrīhanīria warī ngoro-inī yakwa,

naguo mwaka wa gūkūūra andū akwa nīmūkinyu.

⁵ Nīi nīndacūthīrīrie, ngīona atī hatiarī mūdū wa kūndeithia,

na ngīgega tondū gūtīarī na mūdū wa kūndīirīria;

nī ūndū ūcio guoko gwakwa mwene nīkuo kwahonokirie,

namo mang'ūrī makwa mwene makīndīirīria.

⁶ Nīndakinyīrīrie ndūrīrī ndī na marakara,

ngītūma ituīke ta irītītwo nī njoohi nī ūndū wa mang'ūrī makwa,

nayo thakame yao ngīmīita thī.”

Kūgooca na Kūhooya

⁷ Nīngūheana ūhoru wa motugi ma Jehova,

o na ciiko ciake iria itūmaga agoocwo,

kūringana na maūdū mothe marīa Jehova atwīkīire:

īī, nīngūheana ūhoru wa maūdū maingī mega

marīa eekīire nyūmba ya Isiraeli,

kūringana na tha ciake, na motugi make maingī.

⁸ Nī ūndū oigire atīrī, “Ti-itherū acio nī andū akwa,

na nī ciana iria itakaheenia,”

na nī ūndū ūcio agītūika Mūhonokia wao.

⁹ Mathīina-inī mao mothe o nake nīathīnīkire,

nake mūraika wake akīmāhonokia.

Akīmākūūra nī ūrīa aamendete na akamaiguīra tha,

akīmooya na agītūūra amakuuīte matukū mothe ma tene.

¹⁰ No rīrī, nīmamūremeire

na makīgūithia Roho wake Mūtheru ūuru.

Nī ūndū ūcio akīmagarūrūka, agītūika thū yao,

nake we mwene akīrūa mbaara nao.

¹¹ Nīngī andū acio ake makīrīrikana matukū ma tene,

o hīndī ya Musa na andū ake, makīūrīa atīrī:

Ūrīa wamarīngirie iria, hamwe na mūrīithi wa rūūru rwake-rī, akīrī ha?

Ī we ūrīa wareehire Roho Mūtheru gatagatī kao-rī, akīrī ha?

¹² Ūrīa watūmire guoko gwake kwa hinya na kūrī riiri

gūikare mwena wa ūrīo wa Musa, akīrī ha?

O we ūrīa wagayūkanirie maaī mbere yao,

nīguo egīire na igweta nginya tene,

¹³ ūrīa wamatongoreirie kūdū kūu kūrīku, akīrī ha?

O ta mbarathi igītwarīrwo werū-inī-rī, matiahīngirwo;

¹⁴ o ta ūrīa ng'ombe ithiīaga kwarahio gītūamba-inī,

noguo o nao maaheirwo ūhurūko nī Roho wa Jehova,

Ūguo nīguo watongoririe andū aku

nīgeetha wīgīire rītwa rī na riiri.

¹⁵ We ta cūthīrīria thī ūrī o kūu igūrū, wīrorere,

wone ūrīa gūtariī ūrī gītī-inī gīaku kīu gītūūgīru kīa ūnene,

o kīu gītheru na kīrī riiri.

Kaī maūdū maku marīa wīkaga ma kīyo o na ma hinya makīrī ha?

Ūhoru wa ūrīa ūtūiguagīra tha na ūrīa ūtūcakayagīra ngoro-inī yaku-rī, nīūgīrītīe ūtūkinyīre.

¹⁶ O na angīkorwo Iburahīmu ndatūūī,

nake Isiraeli nīatūkaanīte-rī,

Wee nīwe Ithe witū;

Wee Jehova-rī, nīwe Ithe witū,

narīo rītwa rīaku nī Mūkūūrī witū kuuma tene.

¹⁷ Atīrīrī, Wee Jehova, nī kī gītūmaga ūtūrekererie tuume njīra-inī ciaku,

na ũkoomia ngoro ciitũ nĩguo twage gũgũtĩia?
 Garũrũka nĩ ũndũ wa ndungata ciaku,
 o mĩhĩrĩga ĩyo ĩtuĩkĩte igai rĩaku.
¹⁸ Andũ aku arĩa aamũre nĩmegwatĩire bũrũri ũyũ wamaheire
 ũgĩtuĩka wao o ihinda inini,
 no rĩu thũ ciitũ nĩcirangĩrĩirie
 handũ haku harĩa haamũre.
¹⁹ Ithui tũrĩ andũ aku kuuma tene;
 no rĩrĩ, o ndũrĩ wamathamakĩra,
 o na matirĩ metanio na rĩitwa rĩaku.

64

¹ Atĩrĩrĩ, naarĩ korwo watarũranga matu ũikũrũke gũkũ thĩ,
 nĩguo irĩma ithingitha irĩ mbere yaku!
² O ta ũrĩa mwaki ũmundagia thari ikarĩrĩmbũka,
 na ũgatũma maaĩ matherũke-rĩ,
 ikũrũka thĩ ũtũme rĩitwa rĩaku rĩmenywo nĩ thũ ciaku,
 na ũtũme ndũrĩrĩ ciinaine irĩ mbere yaku!
³ Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa Wee wekire maũndũ ma kũmakania marĩa tũteerĩgĩrĩire-rĩ,
 nĩwaikũrũkire, nacio irĩma igithingitha irĩ mbere yaku.
⁴ Kuuma o tene gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waigua maũndũ ta macio,
 na gũtirĩ gũtũ kũrĩ kwaigua ũhoru ta ũcio,
 o na kana riitho rĩkĩona Ngai ũngĩ tawe,
 ũrĩa wikaga maũndũ nĩ ũndũ wa andũ arĩa maikaraga mamwetereire.
⁵ Wee ũũkaga gũteithia andũ arĩa mekaga maũndũ marĩa magĩrĩire makenete,
 o acio maririkanaga njĩra ciaku.
 No rĩrĩa twagire gũcirũmĩrĩra tũgĩthĩi na mbere na kwĩhia-rĩ,
 wee nĩwarakarire.
 Ithui-rĩ, tũngĩkĩhonoka atĩa?
⁶ Ithuothe tũtuĩkĩte ta mũndũ ũrĩ na thaahu,
 na ciiko ciothe cia ũthingu witũ ihaana ta ndangari irĩ magigi;
 ithuothe tũhohaga tũkahaana ta ithangũ,
 namo mehia maitũ magatũhuruta o ta ũrĩa rũhuho rũhuruutaga maragara.
⁷ Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkayagĩra rĩitwa rĩaku,
 kana akageria anyiitane nawe;
 nĩgũkorwo niũtũhithĩte ũthiũ waku,
 ũgagĩtũma tũhinyĩrĩrĩke nĩ ũndũ wa mehia maitũ.
⁸ No rĩrĩ, Wee Jehova, wee nĩwe ithe witũ.
 Ithui tũrĩ rĩũmba, nawe nĩwe mĩtũũmbi;
 ithuothe tũrĩ wĩra wa moko maku.
⁹ Wee Jehova-rĩ, tiga gũtũrakarĩra mũno makĩria,
 o na kana ũtũũre ũririkanaga mehia maitũ.
 Na rĩrĩ, ta tũrore twagũthaitha,
 wone atĩ ithuothe tũrĩ andũ aku.
¹⁰ Matũũra maku marĩa manene maamũre nĩmatuĩkĩte werũ;
 o na itũũra rĩa Zayuni rĩtuĩkĩte werũ,
 narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgakira ihooru.
¹¹ Hekarũ iitũ irĩa nyamũre na irĩ riiri,
 kũrĩa maithe maitũ maakũgoocagĩra,
 nĩcinĩtwo na mwaki,
 nacio indo ciitũ ciothe iria irĩ bata nĩcianangĩtwo.
¹² Thuutha wa maũndũ macio mothe, Wee Jehova-rĩ,
 anga nĩũgũtũtiganĩria, wage gũtũteithia?
 Ũgũkira o ro ũguo na ũkĩrĩrĩrie gũtũherithia makĩria?

65

¹ “Niĩ ndeguũrĩrie andũ arĩa mataahooyaga kĩaĩra;
na andũ arĩa mataamaathaga niĩ, nĩo maanyonire.
Naruo rũrĩrĩ rũrĩa rũtarĩ rwahooya rũkĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa,
ngĩrwĩra atĩrĩ: ‘Niĩ ũyũ haha, niĩ ũyũ haha.’

² Mũthenya wothē ndindaga ndambũrũkĩrie moko makwa
kũrĩ andũ aremi,
arĩa matathiiaga na mĩthĩire mĩega,
no marũmagĩrĩa mathugunda mao:

³ o andũ arĩa matũũraga maathirikagia
o ũthiũ-inĩ wakwa,
makarutagĩra magongona mĩgũnda-inĩ,
na magacinagĩra ũbumba igongona-inĩ cia maturubarĩ;

⁴ arĩa matindaga maikarĩte mbĩrĩa-inĩ,
makarara meiguĩte na hitho ũtukũ wothē;
arĩa makĩrĩaga nyama cia ngũrwe,
na nyũngũ ciao ciyũrĩte thaathi wa nyama irĩ thaahu;

⁵ andũ acio moigaga atĩrĩ, ‘Njeherera, tiga kũnguhĩrĩa,
tondũ niĩ ndĩ mũtheru gũgũkĩra!’

Andũ ta acio mahaana ta ndogo maniũrũ-inĩ makwa,
na ta mwaki wakanaga mũthenya wothē.

⁶ “Atĩrĩrĩ, mbere yakwa gũtũire kwandĩkitwo maũndũ macio:
ndigũtũũra ngĩrĩte ki, no rĩrĩ, nĩngarĩhanĩria kũna;
ti-itherũ ngaarĩhanĩria o ciero-inĩ ciao,

⁷ ndĩhanĩrie mehia manyu inyuĩ ene, o na mehia ma maithe manyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Tondũ nĩmaciniĩre ũbumba irĩma-igũrũ,
na makĩĩnuma marĩ kũu tũrĩma-igũrũ,
nĩngerĩhĩria ciero-inĩ ciao,
ndĩmarĩhe irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa ciĩko ciao cia mbere.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“O ta ũrĩa ngogoyo yonekaga kĩmanjĩka-inĩ gĩa thabibũ,
nao andũ makoiga atĩrĩ, ‘Tiga gũkĩananga,
hahota gũkorwo na kĩndũ kĩega thĩĩnĩ wakĩo,’
ũguo noguo ngeeka nĩ ũndũ wa ndungata ciakwa;
ndigaciniĩna ciothe.

⁹ Ngaaruta njĩaro kuuma kũrĩ Jakubu,
nao agai a irĩma ciakwa moime Juda;
andũ akwa arĩa niĩ ndĩthuurĩire nĩo magaacigaya,
nacio ndungata ciakwa itũũre kuo.

¹⁰ Sharoni gũgaatuĩka ũrĩithio wa ndũũru cia mbũri,
na Gĩtuamba-kĩa-Akori gĩtuĩke handũ ha kwarahagwo nĩ mahiũ,
nĩ ũndũ wa andũ akwa arĩa matũire manjaragia.

¹¹ “No rĩrĩ, inyuĩ arĩa mũtiganĩrie Jehova,
na mũkariganĩrwo nĩ kĩrĩma gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,
inyuĩ arĩa mwaragĩra metha ngai ya maheeni
ĩrĩa itagwo Mũreehi-mũnyaka,
na mũkaiyũria mbakũri cia ndibei ya mũtukanio
mũgaitĩra ngai irĩa itagwo Mũreehi-mũtino nĩguo mũmĩhoorerie-rĩ,

¹² ngaamwathĩrĩa kũũragwo na rũhiũ rwa njora,
na inyuothē mũkegũithia thĩ mũũragwo;
nĩgũkorwo ndamwĩtire mũkĩaga kũnjĩtika,
na ndamwarĩrie mũkĩaga gũthikĩrĩa.
Mwekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
na mũgĩthuura maũndũ marĩa matangenagia.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwathani ekuuga atĩrĩ:
“Ndungata ciakwa nĩikaarĩa irio,

no inyuī nīmūkahūūta;
 ndungata ciakwa nīikaanyua,
 no inyuī nīmūkanyoota;
 ndungata ciakwa nīgakena,
 no inyuī nīmūgaconorithio.

¹⁴ O na ningī ndungata ciakwa nīikaina
 nīgūcanjamūka ngoro,
 no inyuī nīmūkarīra
 nī ūndū wa ruo rwa ngoro,
 na mūgiriike nī ūndū wa gūthuthika ngoro.

¹⁵ Marīitwa manyu mūkaamatigīra andū akwa arīa ndīthuurīre,
 mamatūmagīre rīrīa mekwenda kūruma andū;

Mwathani Jehova nīagakūūruga,
 no ndungata ciake agaaciitaga marīitwa mangī.

¹⁶ Mūndū ūrīa wothē ūkaahoera būrūri kīrathimo,
 ageeka ūguo akīgwetaga rīitwa rīa Ngai ūrīa wa ma;
 ningī ūrīa ūkeehīta na mwīhītwa būrūri-inī,
 akeehīta akīgwetaga rīitwa rīa Ngai ūrīa wa ma.
 Nīgūkorwo mathīina marīa ma tene nīmakariganīra,
 na mahithwo maitho-inī makwa.

Igūrū Rīerū na Thī Njerū

¹⁷ “Atīrīrī, nīngūmba
 igūrū rīerū o na thī njerū.

Maūndū marīa ma tene matigacooka kūririkanwo,
 o na kana meciirio.

¹⁸ No rīrī, canjamūkai na mūkenere
 indo iria ngūmba tene na tene,
 nīgūkorwo nīngūmba itūūra rīa Jerusalemu rītuīke rīa gūkenerwo,
 na andū a rīo matuīke a gūkenania.

¹⁹ Nīngakenera Jerusalemu
 na njanjamūke nī ūndū wa andū akwa;
 naguo mūgambo wa kīgirīko o na kana wa kīrīro
 ndūkaiguuo kūu rīngī.

²⁰ “Kūu gūtīrī mwana wa rūkenge ūgaacooka gūkua arī na matukū manini,
 o na kana mūndū mūkūrū akue atatūūrīte mīaka yake yothē;

mūndū ūrīa ūgaakua arī na mīaka igana
 akoonagwo taarī mūndū mwīthī;
 nake ūrīa ūtagaakinyia mīaka igana
 akoonagwo ta arumītwa na kīrumi.

²¹ Nao nīmagaka nyūmba na macitūūre;
 makaahaanda mīgūnda ya mithabībū
 na marīīage maciaro mayo.

²² Gūtīrī hīndī ingī magaaka nyūmba
 ituīke cia gūtūūrwo nī andū angī,
 o na kana mahaande irio irīio nī andū angī.

Nīgūkorwo o ta ūrīa matukū ma mūtī maigana,
 ūguo noguo matukū ma andū akwa magaakorwo maigana;
 andū akwa arīa athuure magaatūūra
 makenagīra wīra wa moko mao ihinda iraaya.

²³ Nao matigacooka kūruta wīra wa tūhū,
 o na kana maciare ciana ciathīrīirio mūtino;
 nīgūkorwo magatuīka andū arathime nī Jehova,
 o hamwe na njiaro ciao.

²⁴ Na nīgūgatuīka atīrī, o mbere mataananjīta-rī,
 nīngamacookeria ūhorō;
 ningī o makīaragia-rī, nīngakorwo njiguūte.

²⁵ Nayo njũũ na kagondũ ikaarĩaga hamwe,
naguo mũrũũthĩ ũkarĩaga nyeki ta ndegwa,
no rũkũngũ nĩruo rũgaatuĩka irio cia nyoka.
Itikagerana ngero kana cianangane
kũu guothe kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩamũre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

66

Ciira na Kĩĩrĩgĩrĩro

¹ Jehova ekuuga ũũ:
“Igũrũ nĩrĩo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩyo gĩturwa gĩakwa kĩa magũrũ.
Mũngĩkĩnjakĩra nyũmba ihaana atĩa?
Naho handũ hakwa ha kũhurũka hangĩkorwo hahaana atĩa?
² Gĩthĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe,
na gũgĩtũma igĩe kuo?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Atĩrĩrĩ, mũndũ ũyũ nowe ngaatĩĩa:
nĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiihagia na akagĩa na ngoro iherete,
na akainaina rĩrĩa ekũigua kiugo gĩakwa.
³ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũrutaga ndegwa igongona
ahaana o ta ũrĩa ũragaga mũndũ,
nake ũrĩa ũrutaga gatũrũme,
ahaana o ta mũndũ ũrĩa uunaga ngui ngingo;
mũndũ ũrĩa ũrutaga iruta rĩa mũtu,
ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũrutaga thakame ya ngũrwe,
nake ũrĩa ũcinaga ũbumba wa kĩririkano,
ahaana o ta mũndũ ũrĩa ũhooyaga mũhianano.
Andũ acio nĩmethuurĩire njira ciao o ene,
na ngoro ciao igakenagio nĩ maũndũ marĩa marĩ magigi;
⁴ nĩ ũndũ ũcio, nĩ o na nĩ nĩngathuura kũmeka ũndũ mũũru
na ndĩmarehithĩrie maũndũ marĩa matũmaga metigĩrĩte.
Nĩgũkorwo rĩrĩa ndetanire, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wanjĩtikire,
na rĩrĩa ndaaririe, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wathikĩrĩrie.
Andũ acio meekire maũndũ mooru maitho-inĩ makwa,
na magĩthuura maũndũ marĩa matangenagia.”

⁵ Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũinainaga nĩ gũtĩĩa kiugo gĩake,
ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova:
“Ariũ a thoguo arĩa mamũthũire,
na makamũingata nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa, moigĩte atĩrĩ,
'Jehova ta nĩagikumio
nĩguo tũkĩone gĩkeno kĩanyu!'
No rĩrĩ, o nĩmagaconorithio.
⁶ Ta iguai mbugĩrĩrio iyo iroima kũu itũũra rĩrĩa inene,
mũigue inegene rĩu rĩroima kũu hekarũ-inĩ!
Ūcio nĩ mũgambo wa Jehova mũraigua
akĩrĩha thũ ciale kĩrĩa kĩmagĩrĩrie.

⁷ “Atanambĩrĩria kũrũmwo-rĩ,
nĩaciarĩte:
na ataanarũmwo nĩ ruo-rĩ,
agagĩciara mwana wa kahĩ.
⁸ Nũũ ũrĩ aigua ũndũ ta ũcio?
Nũũ ũrĩ wona maũndũ ta macio?
Anga bũrũri wakĩhota gũciarĩrwo andũ aguo mũthenya o ro ũmwe,
o na kana rũrĩrĩ rũkĩigane o ro rĩmwe?

No rĩrĩ, o rĩrĩa Zayuni yanyitirwo nĩ ruo-rĩ,
o hĩndĩ iyo nĩguo yaciarire ciana ciayo o ro rĩmwe.
9 Anga no nginyie ihinda rĩa mwana gũciarwo
na ndikireke aciarwo?" ũguo nĩguo Jehova ekũuria.

"Anga no hingĩririe mwana nda
nginyitĩe ihinda rĩake rĩa gũciarwo?"
ũguo nĩguo Ngai wanyu ekũuria.

10 "Inyũ inyuotho aĩa mwendete itũũra rĩa Jerusalemu,
kenanĩrai narĩo na mũcanjamũke nĩ ũndũ warĩo;
kenanĩrai mũno narĩo,
inyũ inyuotho aĩa mĩtũire mũrĩcakayagĩra.

11 Nigeetha mũhaane ta andũ mongete maũndũ mega marĩo,
mũkahũũna mũhooreire nyondo-inĩ ciake;

ningĩ mũnyuuage mũkanyootoka,
na mũkenagĩre ũingĩ wa iria rĩake."

12 Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
"Nĩngakinyĩria itũũra rĩa Jerusalemu thayũ ũhaana ta rūũĩ,
na ũtonga wa ndũrĩrĩ ũhaana taarĩ rūũĩ rūiyũrite rūkoina;
mũkahoorera ta kaana gakĩongithio nĩ nyina,
mũgaakuo na moko make,
na mũcũgacũgagio mũrĩ maru-inĩ make.

13 O ta ũria mwana ahooreragio nĩ nyina,
ũguo noguo ngaamũhooreria;
na nĩmũkahoorerio mũrĩ kũu Jerusalemu."

14 Rĩrĩa mũkoona ũndũ ũcio, ngoro cianyu nĩgakena,
nawe ũrirũke ta nyeki nduru;
naguo hinya wa guoko kwa Jehova nĩũkamenyeka nĩ ndungata ciake,
no marakara make nĩmakamenyeka nĩ thũ ciake.

15 Atĩrĩrĩ, Jehova arooka arĩ na mwaki,
na ngaari ciake cia ita ihaana ta kĩhuhũkanio kĩnene;
akaamũkũrũkĩria marakara make arĩ na mang'ũrĩ,
na amũkũũme na ikũũmana rĩhaana ta nĩnĩmbĩ cia mwaki.

16 Nĩgũkorwo Jehova nĩagatuĩra andũ othe ciira,
arĩ na mwaki na rūhiũ rwake rwa njora,
na aĩa makoaragwo nĩ Jehova magaakorwo marĩ aingĩ.

17 "Na rĩrĩ, andũ aĩa meamũrite na magetheria nĩguo mathiĩ marũmĩrĩre ũria ũrĩ gatagatĩ nĩguo
makinye magongona-inĩ marĩa maratagĩrwo mĩgũnda-inĩ, o acio marĩũgia nyama cia ngũrwe na mbĩa,
na indo ingĩ irĩ thaahu, magaathiranĩra hamwe," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

18 "Na nĩ-rĩ, tondũ wa ciiko ciao na mecũũrania mao, ngirie gũũka njookanĩririe ndũrĩrĩ ciothe o na
andũ a miario yothe, nao nĩmagooka meyonere riiri wakwa.

19 "Nĩngekĩra kĩmenyithia thiinĩ wao, na amwe a aĩa makaahonoka nĩngamatũma mathiĩ ndũrĩrĩ-inĩ:
mathiĩ Tarishishi, na mathiĩ Putu na Ludu kũrĩ andũ aĩa me ngumo ya gũkia mĩguĩ, na mathiĩ Tubali
na Javani, na mathiĩ kũrĩ andũ aĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ cia kũndũ kũraya, kũria gũtarĩ kwaiguu
ngumo yakwa, kana gũkonwo riiri wakwa. Nĩmakahunjia ũhoru wa riiri wakwa kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ.

20 Nao nĩmakarehe ariũ a thoguo othe, kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, marehwo makuuĩtwo nĩ mbarathi, na
ngaari cia ita, na makaari ma kũguucio, na mahaicĩte nyũmbũ na ngamũira, moke kĩrĩma-inĩ gĩakwa
kĩrĩa kĩamũre kũu Jerusalemu, matũike ta igongona harĩ Jehova," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Nao
magaacirehe o ta ũria andũ a Isiraeli marehaga ngano yao ya maruta kũu hekarũ-inĩ ya Jehova ikuuĩtwo
na indo iria itarĩ thaahu. 21 Na nĩ nĩngathuura amwe ao matũike athĩnjĩri-Ngai na Alawii," ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

22 Jehova ekuuga atĩrĩ, "O ta ũria igũrũ rĩu rĩerũ na thĩ njerũ iria ngũthondeka igatũũra mbere
yakwa-rĩ, ũguo noguo rĩitwa rĩaku na njiaro ciaku irĩtũũraga. 23 Kuuma Karũgamo ka Mweri
ũmwe nginya Karũgamo ka Mweri ũria ũngĩ, na kuuma Thabatũ ĩmwe nginya Thabatũ ĩria ĩngĩ,
andũ othe nĩmagookaga kũhooya mainamĩrĩre mbere yakwa," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. 24 "Nao
nĩmakomagara makerorere ciimba cia andũ aĩa maanemeire; nĩ ũndũ igunyũ ciao itigakua, o na kana
mwaki ũria wa kũmacina ũhore, nao nĩmagatuĩka ta kĩndũ gĩthũirwo mũno nĩ andũ othe."

JEREMIA

¹ Maya nîmo maündü marîa maaririo nî Jeremia, mûrû wa Hilikia, ûmwe wa athînjîri-Ngai arîa maatûûruga itûûra rîa Anathothu kûu bûrûri wa Benjamini.* ² Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre mwaka-inî wa ikûmi na itatû wa wathani wa Josia, mûrû wa Amoni, mûthamaki wa Juda, ³ o na ningî matukû-inî ma wathani wa Jehoiakimu mûrû wa Josia, mûthamaki wa Juda, o ngînya mweri wa gatano, mwaka-inî wa ikûmi na ûmwe wa wathani wa Zedekia mûrû wa Josia, mûthamaki wa Juda, rîrîa andû a Jerusalemu maatahirwo.

Gwîtwo kwa Jeremia

- ⁴ Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîrwo atîrî,
⁵ “Mbere ya gûkûûmba nda-inî ya maitûguo-rî, no ndaakûûi,
 o na ûtanaciarwo-rî, nîndakwamûrîte;
 nîndagûtuiire mûnabii wa kûrathagîra ndûrîrî.”
⁶ Na nîi ngîmûcookeria, ngiuga atîrî: “Hî, Mwathani Jehova! Nîi ndiû kwaria; nîi ndî o mwana.”
⁷ Nowe Jehova akînjîra atîrî: “Tiga kuuga atîrî, ‘Nîi ndî o mwana.’ No ngînya ûthîi kûrî mûndû o wothe ngûgûtûma kûrî we na ûmwîre ûrîa wothe ngûgwatha. ⁸ Ndûkanametigîre, nîgûkorwo ndî hamwe nawe, na nîngakûhonokia,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.
⁹ Hîndî iyo Jehova agîtabûrûkia guoko, akîthutia kanua, akînjîra atîrî, “Rîu nîndekîra ndûmîrîri yakwa kanua gaku. ¹⁰ One, ûmûthî nîndagûtua mûnene wa ndûrîrî o na wa mothamaki, nîgeetha ûmunyaga na ûmomorage, wanangage na ûng’auranagie, na wakage na ûhaandage.”
¹¹ Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîûrio atîrî: “Jeremia, nî kîi ûroona?”
 Na nîi ngîcookia atîrî, “Ndîrona rûhonge rwa mûti wa mûrothi.”
¹² Jehova akînjîra atîrî, “Îi, nîguo nîwona wega, tondû njûthîrîre nyone atî ndûmîrîri yakwa nîyahingio.”
¹³ Ningî ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre o rîngî ngîûrio atîrî: “Nî kîi kîngî ûrona?”
 Na nîi ngîcookia atîrî, “Ndîrona nyûngû igûtherûka, înamîte kuuma mwena wa gathigathini.”
¹⁴ Nake Jehova akînjîra atîrî, “Mwanangîko uumîte na mwena wa gathigathini, nîûgaitîrîro andû othe arîa matûûruga bûrûri ûyû. ¹⁵ Ndî hakuhi gwîta andû othe a mothamaki ma gathigathini,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.
 “Athamaki ao nîmagooka mahaande itî ciao cia ûthamaki
 matoonyero-inî ma ihingo cia Jerusalemu;
 nîmagooka mathiûrûrûkîrie thingo ciothe cia Jerusalemu,
 na mokîrîre matûûra mothe ma Juda.
¹⁶ Nîngatuîra andû akwa matuîro ma ciira,
 tondû wa waganu wao wa kûndirika,
 na wa gûcinîra ngai ingî ûbumba,
 na kûhooya indo iria methondekeire na moko mao.
¹⁷ “Ûkîra wîhaarîrie! Rûgama na ûmeere ûndû o wothe ûrîa ngûgwatha. Ndûkamakio nîo, kana na nîi ngûmakie ûrî mbere yao. ¹⁸ Ûmûthî-rî, nîndagûtua ta itûûra rîirige na hinya, na ta gîtuġ gîa kîgera, na ta rûthingo rwa gîcango, nîgeetha wîyûmie ûûkîrîre bûrûri wothe: ûûkîrîre athamaki a Juda, na anene, na athînjîri-Ngai akuo, o na andû othe a bûrûri ûyû. ¹⁹ Nîmakarûa nawe no matigaakûhoota, nîgûkorwo ndî hamwe nawe na nîndîrîkûhonokagia,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.

2

Isiraeli Gûtirika Ngai

- ¹ Ningî ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîrwo atîrî: ² “Thîi ûkaanîrîre ûkîiguagwo nî andû a Jerusalemu, ûmeere atîrî:
 “Nîndîrîkanaga ûrîa weheanîte kûrî nîi rîrîa warî mwîthî,
 na ûrîa wanyendete rîrîa ndakûhîkîrie
 na ûkînûmîrîra kûu werû-inî,
 tûġîtuikanîria kûu bûrûri ûcio ûtaahandagwo irio.
³ Isiraeli-rî, aatûûrîte aamûrîrwo Jehova,
 arî maciaro ma mbere ma magetha make;
 arîa othe maamûtambuura maatuirwo ahîtia,

*

1:1 Anathothu rîarî itûûra rîmwe rîa matûûra mana ma Alawî marîa maarî bûrûri wa Benjamini (Josh 21:17-18).

nao magĩkinyĩrwo nĩ mwanangĩko, ”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ Thikĩrĩrai mũigũe ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
inyuĩ inyuotho andũ a mĩhĩrĩga yotho ya nyũmba ya Isiraeli.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ mahĩtia marĩkũ maithe manyu maanyonire namo,
atĩ nĩkĩo maandirikire, makĩndaihĩrĩria ũguo?
Maarũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene,
nao ene makĩaga kĩene.

⁶ Matiigana kũũria atĩrĩ: ‘Jehova arĩ ha,
ũria watũrutire bũrũri wa Misiri,
agĩtũgereria werũ-inĩ ũtaarĩ kĩndũ,
tũkĩgerera bũrũri warĩ wa werũ na iharũrũka,
bũrũri ũtoiraga mbura, na warĩ nduma ta ya gĩkuũ,
bũrũri ũtaageragĩrwo na ũtaatũuragwo nĩ mũndũ?’

⁷ Nĩdamũrehire bũrũri mũnoru,
nĩguo mũrĩĩage matunda maguo,
na mwĩgũe na indo ciakuo iria njega.
No inyuĩ muokire, mũgĩthaahia bũrũri wakwa
na mũgĩtũma igai rĩakwa rĩthũũrwo mũno.

⁸ Athĩnjĩri-Ngai matiigana kũũria atĩrĩ:
‘Jehova arĩ ha?’
Arĩa marũmbũyagia watho matiigana kũũmenya;
atongoria ao nĩmanemeire.
Anabii maarathaga mohoro makĩgwetaga Baali,
marũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũciirithia o rĩngĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Nĩngĩ nĩngaciirithia ciana cia ciana cianyu.

¹⁰ Ringai mũthĩĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu mũkerorere,
nĩngĩ mũtũmane gũthĩio Kedari gũgatuĩrio wega,*
muone kana kũrĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ:

¹¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũrĩ rwatirika ngai ciaruo, rũkĩgarũrũkĩra ngai ingĩ?
(O na harĩa ngai ĩcio ĩtarĩ ngai.)

No rĩrĩ, andũ akwa nĩmakũũranĩtie Rĩiri wao
na mĩhianano ĩtarĩ kĩene.

¹² Inyuĩ igũrũ-rĩ, makaai nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio,
ĩnainai mũrĩ na kĩeha kĩnene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Andũ akwa nĩmekĩte mehia meerĩ:
Nĩmandirikĩte,
o nĩ gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo,
na makeyenjera marima mangĩ ma maaĩ,
namo nĩ marima mamethũkangu, matangĩga maaĩ.

¹⁴ Rĩu-rĩ, anga Isiraeli nĩ ndungata, o mũndũ ũciarĩrwo ũkombo-inĩ?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte atuĩke mũndũ wa gũtahwo?

¹⁵ Mĩrũũthi nĩraramĩte;
nĩmũraramĩre.
Nĩyanangĩte bũrũri wake;
matũũra make macĩnĩtwo na mwaki, na magatigwo matarĩ mũndũ.

¹⁶ O na andũ a Memufisi, na a Tahapanahesi
nĩmagũtĩihĩtie, magagwĩkĩra rũhara ruototia rwa mĩtwe.

¹⁷ Gĩthĩ tiwe mwene wĩrehereire maũndũ maya
nĩ ũndũ wa gũtirika Jehova Ngai waku,

* 2:10 Kitimu ũmũthĩ nĩ Kuporo hamwe na ndwere-inĩ cia mwena wa ithũiro, nakuo Kedari nĩkuo iruka cia Beduni ciatũũraga.

o rĩria we aagūtongoragia na njĩra irĩa wageraga?
 18 Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩgūtũma ũcooke bũrũri wa Misiri
 ũkanyue maaĩ ma Shihoru?
 Na ningĩ-rĩ, ũgũthĩ Ashuri nĩkĩ,
 ũkanyue maaĩ ma Rũũ rwa Farati?
 19 Waganu waku nĩguo ũgaakũherithia,
 nakuo gũcooka na thuutha gwaku nĩgũgakũrũithia.
 Tondũ ũcio wĩciirie wega na ũmenye
 ũrĩa arĩ ũndũ mũũru mũno na ũrĩ ruo harĩwe,
 rĩria ũtirikĩte Jehova Ngai waku,
 na rĩria ũkwaga kwĩndigĩra,”
 ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

20 “Nĩwoinangire icooki rĩaku rĩa ngingo o tene,
 na ũgĩtuuanga mĩhĩndo yaku;
 woigire atĩrĩ, ‘Ndigũcooka gũgũtungata!’
 Tondũ-rĩ, tũrĩma-inĩ tũrĩa tuothe tũraihu na igũrũ,
 na rungu rwa mũtĩ o wotha mũruru
 nĩkuo wakomaga ũkĩhũũra ũmaraya.
 21 Nĩ ndaakũhaandĩte ũrĩ ta mũthabibũ mũthuuranĩre
 wa mũthemba ũrĩa mweka.
 Wagĩcookire kũngarũrũka atĩa,
 ũgĩthũka, ũgĩtuĩka ta mũthabibũ wa gĩthaka?
 22 O na ũngĩthamba na igata,
 o na ũhũthĩre thabuni mũingĩ mũno-rĩ,
 kimeni kĩa wĩhia waku ndingĩtiga gũkĩona,”
 ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
 23 “Rĩu-rĩ, ũngĩhota atĩa kuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndĩthaahĩtie;
 ndĩrũmĩrĩre kĩrĩra kĩa Mabaali’?
 Ta rora wone mũtugo yaku kũu gĩtuamba-inĩ;
 wĩcũũranie wega maĩndũ marĩa wĩkĩte.
 Wee ũhaana ta moori ya ngamĩra
 ĩgĩcangacanga kũndũ na kũndũ,
 24 ũkahaana ta njagĩ irĩa ĩmenyerete gũikara werũ-inĩ,
 irĩa ĩnuhanuhaga rĩria ĩkwenda kũhaicwo;
 rĩria ĩrĩ na mũrukĩ-rĩ, nũ ũngĩhota kũmĩrigĩrĩria?
 Njamba irĩa ĩngĩmĩenda, ĩtingĩnogia ĩkĩmĩcaria;
 mweri wayo wakinya, nĩkamĩona.
 25 Tiga kũhanyũka nginya ũthĩrĩrwo nĩ iraatũ magũrũ,
 nago mũmero waku ũng’are.
 No wee ũkiuga atĩrĩ, ‘Hatĩrĩ bata!
 nĩnyendete ngai cia kũngĩ,
 na no nginya ndĩcume thuutha.’

26 “O ta ũrĩa mũici aconorithagio aanyĩtwo,
 ũguo no taguo nyũmba ĩno ya Isiraeli ĩconorithĩtio:
 o ene, na athamaki ao, na anene ao,
 na athĩnjĩri-Ngai ao, na anabii ao.
 27 Meeraga mũtĩ atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Baba,’
 na makeera ihiga atĩrĩ, ‘Wee nĩwe wanjarire.’
 Nĩmahutatĩre,
 makaaga kũnyonia mothiũ mao;
 no rĩria marĩ thĩĩna-inĩ manjĩĩraga atĩrĩ,
 ‘Ūka ũtũhonokie!’
 28 ĩkĩrĩ kũ ngai ĩcio mwethondekeire?
 Kĩrekei ciũke, aakorwo no imũhonokie
 rĩria mũrĩ thĩĩna-inĩ!
 Nĩgũkorwo ngai ciaku cingĩhĩte

o ta matũũra maku, wee Juda.

²⁹ “Mũgũkindũithia nĩ ùndũ kĩ?
Inyuothe nĩmũũnemeire,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁰ “Nĩ wĩra wa tũhũ ndaarutire ngĩherithia andũ anyu;
matiigana kũigua maakaanio magarũrũke.

Rũhiũ rwaku rwa njora nĩrũniinĩte anabii anyu,
o ta mũrũũthĩ ũrĩa mũrĩani.

³¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a rũciaro rũrũ, mwĩcũraniei wega ũhoru wa ndũmĩrĩrĩ ñno ya Jehova:
“Kaĩ ndũikĩte ta werũ harĩ Isiraeli,
kana ta bũrũri ũrĩ nduma nene?

Nĩ kĩrĩ gĩtũmaga andũ akwa moige atĩrĩ,
‘Ithuĩ tũrĩkaga ũrĩa tũkwenda;
tũtigagũcookerera rĩngĩ’?

³² Rĩu-rĩ, mũirĩtu ahota kũriganĩrwo nĩ mathaga make ma kwĩgemia,
kana mũhiki ariganĩrwo nĩ guo ciake cia ũhiki?

No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩ,
matukũ maingĩ matangĩtarĩka.

³³ Kaĩ nĩ ũrĩ ũgĩ mũingĩ rĩrĩa ũgũcaria wendo-ĩ!
Nĩ ùndũ ũcio o na atumia arĩa aaganu mũno
no merute na mĩthĩre yaku.

³⁴ Nguo-inĩ ciaku-rĩ, andũ nĩmoonaga
thakame ya athĩni arĩa matarĩ ũũru mekĩte,
o na aakorwo ndwamanyĩitire magĩtua nyũmba.

No rĩrĩ, o na gũtarĩ ũguo

³⁵ wee uugaga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ ùndũ mũũru njikĩte;
we ndandaakarĩire.’

No nĩ nĩngũgũtũra ciira,
tondũ uugaga atĩrĩ, ‘Nĩ ndiihitie.’

³⁶ Ũriũngariũngaga nĩkĩ,
ũkĩgarũraga mĩthĩre yaku?

Nĩũgaconorithio nĩ bũrũri wa Misiri,
o ta ũrĩa waconorithirio nĩ Ashuri.

³⁷ Ũgaacooka uume kũndũ kũu
ũigĩrĩire moko mũtwe,

nĩgũkorwo Jehova nĩaregete acio wĩhokete,
o matigagũteithia.

3

¹ “Mũndũ angĩtigana na mũtumia wake,
nake mũtumia ũcio athĩ ahikĩre mũndũ ũngĩ-rĩ,
mũthuuuri ũcio no amũcookerere?

Githĩ bũrũri ũcio to ũthaahe biũ?

No wee-rĩ, ũtũũrĩte ũhũũraga ũmaraya na endwa aku aingĩ mũno!
Rĩu-rĩ, wee no ũnjookerere?”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

² “Ta tiira maitho ũcũthĩrĩrie tũcũmbĩrĩ twa irĩma kũrĩa gũtigĩtwo ũtheri.
Nĩ kũrĩ handũ ũtarĩ wacomwo nawe?

Mĩkĩra-inĩ ya njĩra-rĩ, nĩkuo wetagĩrĩra endwa aku,
kũu nĩkuo waikaraga thĩ ũkiameterera, o ta Mũarabu arĩ werũ-inĩ.

Wee nĩũthaahitie bũrũri ũyũ
na ũmaraya waku na waganu waku.

³ Tondũ wa ũguo-rĩ, mbura ya maguna-ng’ombe nĩgĩrĩtio yure,
o na irĩa ya gũkũria irio nayo ikaaga kuura.

No rĩrĩ, wee nĩũmĩtie gĩthiithi ta kĩa mũmaraya,
ũkaaga thoni o na hanini.

⁴ Githĩ to rĩu wanjĩta ũkiugaga:

'Baba, wee mūrata wakwa kuuma ndi o mūnini,

⁵ kaī ūgūtūūra ūrakarīte?

Mang'ūrī macio maku-rī, megūgīthiī na mbere nginya tene?"

Ūguo nīguo waragia,

no ūgacooka ūgeeka ūūru wothē ūrīa ūngīhota."

Isiraeli kwaga Wīhokeku

⁶ Matukū-inī ma wathani wa Mūthamaki Josia, Jehova nīanjūrīrie atīrī: "Ūi nīwonete ūrīa Isiraeli aahutātīre? Nīahaicīte gīthūngūri-inī gīothe kīrīa kīraihi na igūrū, na agathīi rungu rwa mūtī o wothē ūrīa mūruru na akahūūrīa ūmaraya kuo. ⁷ Ndecīrītīe atī nīakanjookerera aarīkia gwīka maūndū macio mothe, nowē ndaigana kūnjookerera, nake mwarī wa nyina, Juda, ūrīa ūtaarī mwīhokeku, agīkīōnera maūndū macio. ⁸ Nīndaheire Isiraeli ūcio wahutātīre marūa ma gūtīgana nake, ngīmūingata nī ūndū wa ūtharia ūcio wake wothē. No rīrī, nīndonire atī o na Juda, mwarī wa nyina ūcio ūtaarī mwīhokeku, ndaarī na guoya; o nake nīoimagarire, agīthīi gūtharia. ⁹ Tondū wa ūrīa Isiraeli oonaga ūmaraya wake ūtarī ūndū mūnene harī we, nīathaahirie būrūrī ūcio, agīkīrīrīa kūhūūra ūmaraya na ūndū wa kūhooya mahiga na mītī. ¹⁰ O na kūrī ūguo-rī, Juda, mwarī wa nyina ūcio ūtaarī mwīhokeku, ndaanjookereire na ngoro yake yothē, no aanjookereire na ūhinga," ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹¹ Jehova akīnjīra atīrī: "Isiraeli, ūrīa waahuutātīre-rī, nī mūthingu gūkīra Juda, ūcio ūtaarī mwīhokeku. ¹² Thīi ūkahunjanīrie ndūmīrīrī īno werekeire mwena wa gathigathini, uuge ūū:

"Njookerera, wee Isiraeli, o wee ūhuhutātīre,' ūguo nīguo Jehova ekuuga,

'na nīi ndigacooka gūkūhetera gīthiithi na marakara,

nī ūndū njīyūrītwo nī tha,' ūguo nīguo Jehova ekuuga.

'Ndīgūtūūra ndakarīte nginya tene.

¹³ Wee ūndū ūrīa ūgwīka-rī, no kuumbūra mahītia maku,

nī ūndū wa ūrīa ūremeire Jehova Ngai waku,

nī ūndū wa ūrīa waneitanga, ūkītheanaga kūrī ngai cia kūngī,

rungu rwa mūtī o wothē mūruru,

na ūkaaga kūnjathīkīra,'" "

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁴ Jehova ekuuga atīrī: "Njookerera, inyuī andū aya mūhuhutātīre, nīgūkorwo nī nīi mūthuuri wanyu; nīngamūcokanīrīria, ndute mūndū ūmwe itūūra-inī rīmwe, na angī eerī ndīmarute mūhīrīga ūmwe, ndīmūtware Zayuni. ¹⁵ Nīngacooka ndīmūhe arīithi arīa ndīthuuriire na ngoro yakwa, arīa makaamūtongoragia marī na ūūgī o na ūmenyo." ¹⁶ Jehova ekuuga atīrī: "Matukū-inī macio, rīrīa mūgaakorwo mūingīhite mūno gūkū būrūrī ūyū-rī, andū matigacooka kuuga, 'Ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova.' Ūhorō ūcio ndūgatoonya meciirīa-inī mao kana ūrīrīkanwo; rītīgeciirīo ūhorō warīo o na kana rīthondekwo rīngī. ¹⁷ Hīndī iyo mageetaga itūūra rīa Jerusalemu Gītī kīa Ūthamaki kīa Jehova, nacio ndūrīrī ciothe nīikongana kūu itūūra rīa Jerusalemu nī ūndū wa gūtīia rītwa rīa Jehova. Matigacooka kūrūmīrīra ūremi wa ūūru wa ngoro ciao. ¹⁸ Matukū-inī macio nyūmba ya Juda nīkanyīitana na nyūmba ya Isiraeli, na o eerī nīmagooka moimite būrūrī wa mwena wa gathigathini, makinye būrūrī ūrīa ndaheire maithe manyu ūtūike igai rīao.

¹⁹ "Nīi mwene ngiuga atīrī,

"Ingīakenire atīa ngīmūtua ta ariū akwa,

na ndīmūhe būrūrī mwega,

igai rīrīa rīega rīkīrīte magai ma ndūrīrī ciothe.'

Ndecīragia mūrīnjītaga 'Baba'

na mwage kūhuhutātīra nīguo mūtige kūnūmīrīra.

²⁰ No rīrī, o ta mūtumia ūtarī mwīhokeku harī mūthuuriwe,

ūguo noguo mūkoretwo mūtārī ehokeku harī nīi, inyuī nyūmba ya Isiraeli,"

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²¹ Kīrīro nīkīguīttwo kūndū kūrīa gūtūūgīru gūtārī kīndū,

kūgīrīka na gūthaihana kwa andū a Isiraeli,

nī ūndū nīmogometie njīra ciao,

na makariganīrwo nī Jehova Ngai wao.

²² "Njookerera, inyuī andū aya mūhuhutātīre;

nīngūmūhonia nīguo mūtīgacooke gūcoka na thuutha."

Magĩcookia atĩrĩ, “ĩĩ nĩguo, nĩtũgũũka harĩwe,
nĩgũkorwo wee nĩwe Jehova Ngai witũ.

²³ Ti-itherũ inegene rĩa ũhooi mĩhianano kũu tũrĩma-inĩ
o na kũu irĩma-inĩ nĩ rĩa maheeni;
ti-itherũ, ũhonokio wa Isiraeli ũrĩ na Jehova Ngai witũ.

²⁴ Kuuma o ũnini-inĩ witũ, ngai icio cia mĩhianano cia thoni
nĩcio ciananiĩna maciaro ma mawĩra ma maithe maitũ:
ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe,
aanake ao na airĩtu ao.

²⁵ Nĩtwĩgũũthiei thĩ tũconokete,
nacio njono ciitũ itũhumbĩre.

Nĩ twĩhĩirie Jehova Ngai witũ,
ithuĩ o hamwe na maithe maitũ;
kuuma rĩrĩa twarĩ anini nginya ũmũthĩ ũyũ-rĩ,
tũtũũrite tũtarĩ twathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

4

¹ “Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, ũngĩkorwo nĩũgũcooka-rĩ,
njookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ũngĩeheria mĩhianano iyo yaku irĩ magigi,
na ũtĩge gũcooka kũũrũũra rĩngĩ,

² ningĩ ũngĩrũmia ũhoru wa ma, na ũtuanĩri ciira wa kĩhooito, na wa ũthingu,
na wĩhĩte ũkiugaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,’
hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ nĩĩkarathimwo nĩwe,
na thĩĩnĩ wake nĩĩkaagĩa na riiri.”

³ Atĩrĩrĩ, Jehova areera andũ a Juda, o na andũ a Jerusalemu ũũ:
“Cĩmbai mĩgũnda yanyu irĩa irĩ ngamba,
na mũtikahaande irio mĩigua-inĩ.

⁴ Mwĩamũrĩrei Jehova,
na ũndũ wa kũruithia ngoro cianyu
inyuĩ andũ aya a Juda, na inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu,
nĩgeetha mang’ũrĩ makwa matigaakane ta mwaki,
nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
maakane mage mũndũ wa kũmahoria.

Mwanangĩko uumĩte Mwena wa Gathigathini

⁵ “Anĩrĩrai kũu Juda, na mũhunjie ũhoru kũu Jerusalemu, muuge ũũ:
‘Huhai tũrumbeta bũrũri-inĩ guothe!’

Anĩrĩrai na kayũ muuge atĩrĩ:
‘Mwĩcookanĩrĩriei!
Nĩtũũrĩrei matũũra-inĩ marĩa manene mairigĩre!’

⁶ Haandai bendera mũthiĩ mwerekeire Zayuni!
Mwĩtharei narua mwĩhonokie!

Nĩgũkorwo nĩndĩrarahithia mwanangĩko uumĩte mwena wa gathigathini,
o na kũniinanwo kũnene.”

⁷ Mũrũũthi* nĩumĩte kĩmamo-inĩ kĩaguo;
mũniinani wa kũniina ndũrĩrĩ nĩoimagarĩte.

Oimĩte gwake
oke aanange bũrũri waku.

Matũũra maku makaanangĩka,
mage mũndũ wa gũtũũra kuo.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhumbei nguo cia makũnia,
cakayai na mũrĩre,

nĩ ũndũ tũtirĩ tũrehererwo
nĩ mang’ũrĩ macio mahiũ ma Jehova.

* 4:7 Mũrũũthi warĩ rũrĩ rwa Babuloni, na bũrũri ũyũ woĩkaine ta mũnyariirani (2:15).

⁹ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
mũthamaki na anene ake nĩmagakua ngoro,
nao athĩnjĩri-Ngai nĩmakagegeara,
nao anabii mamake.”

¹⁰ Hindĩ iyo ngiuga atĩrĩ: “Hĩ! Mwathani Jehova, ti-itherũ nĩ ta ũkĩheenetie andũ aya biũ, o na ũkaheenia Jerusalemu, nĩ undũ wa kũmeera atĩrĩ, ‘Nĩmũkaagia na thayũ,’ o rĩrĩa tũigĩrĩrwo rūhiũ rwa njora mĩmero.”

¹¹ Ihinda rĩu andũ aya o hamwe na Jerusalemu nĩmakeerwo atĩrĩ, “Rũhuho rūhiũ ruumĩte kũndũ kũria gũtarĩ kindũ kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ nĩrũkahurutana rwerekeire kũrĩ andũ akwa, no rĩrĩ, ti ta rūria rwa kũhuha irio kana rwa gũcitheria; ¹² nĩ rūhuho rūrĩ na hinya kũrĩ rũu ruumĩte kũrĩ nĩ. Rũu nĩngũmatũira matũiro ma ciira.”

¹³ Ta rorai muone! Mũndũ ũcio aroka ta matu,
ngaari ciake cia ita irooka ta kũhuhũkanio,
nacio mbarathi ciake ihanyũkaga gũkĩra nderi.

ĩiya witũ-ĩ! Tũrĩ aniine biũ.

¹⁴ Wee Jerusalemu-rĩ, theria ũũru kuuma ngoro-inĩ yaku nĩguo ũhonoke.

Ŭgũtũũra ũthugundaga ũũru meciiria-inĩ maku nginya-rĩ?

¹⁵ Nĩ kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũranĩra kũu Dani,
ũkaanĩrĩra ũhoru wa mwanangĩko kũu irĩma-inĩ cia Efiraimu.

¹⁶ “ĩrai ndũrĩrĩ ũhoru ũcio,
hunjĩriai Jerusalemu muuge atĩrĩ:
‘Ita inene rĩa gũgũũkĩrĩra nĩrĩroka riumĩte bũrũri wa kũraya,
na rĩroka na mbugĩrĩrio ya mbaara
ya gũũkĩrĩra matũũra mothe manene ma Juda.

¹⁷ Marĩrigĩciirie o ta andũ marangĩire mũgũnda,
tondũ itũũra rĩu nĩrĩnemeire, rĩkanjũkĩrĩra,’”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ “Mĩthĩire yaku mwene na ciiko ciaku
nĩcio ikũreheire maũndũ macio.

Rĩrĩrĩ nĩrĩio iherithia rĩaku.

Na kaĩ nĩ irũrũ-ĩ!

Kaĩ nĩrĩgũtheeca ngoro-ĩ!”

¹⁹ Wũi, ruo-ĩ, wũi ruo-ĩ!
Ndĩrenyogonda nĩ ruo.

Wũi, ruo rĩnene ngoro-inĩ yakwa-ĩ!
Ngoro yakwa nĩĩratumatuumma,
ndĩngĩhota gũkĩrĩrĩria.

Nĩgũkorwo nĩnjĩguĩte mũgambo wa karumbeta;
nĩnjĩguĩte mbugĩrĩrio ya mbaara.

²⁰ Mwanangĩko ũrarũmanĩrĩra na mwanangĩko;
bũrũri wothe nĩwanangĩtwo.

O rĩmwe hema ciakwa nĩthũkangie,
o kahinda gatarĩ cooho kĩĩgitio gĩakwa gĩgathũkangio.

²¹ Nĩ nginya rĩ ngũtũũra nyonaga bendera ya mbaara,
na ngaigua mũgambo wa karumbeta?

²² “Andũ akwa nĩ irimũ;
matinjũũ.

Nĩ ciana iteciiragia,
na ikaaga ũmenyo.

Ŭũgĩ ũrĩa marĩ naguo no wa gwĩka ũũru;
matiũĩ gwĩka wega.”

²³ Ndaacũthĩrĩrie thĩ,
ngĩkĩona atĩ ndĩarĩ ũrĩa yatariĩ na ndĩarĩ na kindũ;
ningĩ ngĩcũthĩrĩria matu-inĩ,
ngĩona atĩ gũtiarĩ na ũtheri.

²⁴ Ndaacũthĩrĩria irĩma,

ngĩona atĩ nĩgũthingitha ciathingithaga;
natuo tũrĩma tuothe nĩ kwereera twereeraga.

²⁵ Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona atĩ gũtiarĩ na andũ;
nyoni ciothe cia rĩera-inĩ nĩciombũkĩte ikoora.

²⁶ Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona bũrũri ũrĩa waciaraga maciaro maingĩ, watuĩkĩte o werũ mũtheri,
matũũra makuo mothe nĩmamomokeire hau mbere ya Jehova,
makagũa thĩ nĩ ũndũ wa marakara make mahiũ.

²⁷ Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Bũrũri wothe nĩũkanangwo,
o na gũtuĩka ndikaũniina biũ.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio thĩ nĩgacakaya,
narĩo igũrũ rigĩe nduma,
tondũ ũguo nĩguo njugĩte, na ndingĩĩricũkwo.
Nĩndũite itua na ndikũgarũrũka.”

²⁹ Rĩrĩa kwaiguu mũrurumo wa andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi
na wa andũ arĩa maikagia mĩguĩ-rĩ,
andũ a matũũra mothe no makoora.

Amwe ao makoorĩra ihinga-inĩ,
nao amwe ao makahaica ndwaro-inĩ cia mahiga.
Matũũra macio mothe nĩmathaamĩtwo;
gũtirĩ mũndũ ũikaraga kuo.

³⁰ Ũreka atĩa, wee ũnũhĩtwo?
Ũkwĩhumba nguo ndune
na ũkegemia na mathaga ma thahabu nĩkĩ?

Ũrahaka mbutu ciaku cia maitho rangi nĩkĩ?[†]
Atĩrĩrĩ, kwĩgemia gwaku no gwa tũhũ.

Endwa aku nĩmakwagĩire bata;
rĩu maracaria ũrĩa mangĩkũruta muoyo.

³¹ Nĩndĩraigua kĩrĩro ta kĩa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo,
arĩ na mũcaayo ta wa mĩtumia agĩciara mwana wake wa irigithathi:

nĩ kĩrĩro kĩa Mwarĩ wa Zayuni agĩteea,
atambũrũkĩte moko make, akiugaga atĩrĩ,

“Wũi-ĩ-ya-wakwa-ĩ! Nĩndĩraringĩka;
muoyo wakwa nĩmũneane kũrĩ oragani.”

5

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũrũngĩrĩru

¹ “Ta ambatai na mũikũrũke barabara-inĩ ciothe cia Jerusalemu,
mũrore na mũcarie,
na mũtuĩrie ihaaro-inĩ ciakuo.

Hihi mwahota kuona mũndũ o na ũmwe
wikaga maũndũ ma kĩhooito kana akarũmbũiya ũhoro wa ma;
muona mũndũ ta ũcio, nĩngarekera itũũra rĩa Jerusalemu.

² O na gũtuĩka nĩmehĩtaga makoigaga atĩrĩ,
‘Tĩ-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,’
kwĩhĩta kwao no kwa maheeni.”

³ Wee Jehova, githĩ maitho maku ti ũhoro ũrĩa wa ma macaragia?
Wamaringire iringa, no matiigana kũigua ruo;
wamahehenjire, no makĩrega ũtaarani ũcio.
Momirie ithiithi ciao gũkĩra ihiga,

[†] 4:30 Ũyũ nĩ rangi wehakagwo maitho arĩ njĩra imwe ya ũthaka na gũtũma maitho moneke marĩ manene (2Ath 9:30; Ezek 23:40).

makirega kwirira.

⁴ Ngĩciiria atĩrĩ: “Aya nĩ andũ athĩni;
nĩ andũ akĩgu,
nĩgũkorwo matiũĩ njĩra ya Jehova,
kana makamenya ũrĩa Ngai wao endaga.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩngũthĩĩ kũrĩ atongoria
ngaaranĩrie nao;
ti-itherũ acio nĩmoĩ njĩra ya Jehova,
na makamenya ũrĩa Ngai wao endaga.”
No rĩrĩ, othe marĩ hamwe, nĩmoinangĩte icooki rĩao rĩa ngingo,
na magatua mĩkwa.

⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mĩrũũthi nĩũkoima mĩtitũ-inĩ ũmatharĩkĩre,
na njũũ yume werũ-inĩ imatambuura, naye
naye ngarĩ imooherie njĩra-inĩ cia matũũra mao,
nĩguo itambuura mũndũ wothĩ ũrĩa ũngĩgeria kuuma nja,
nĩ ũndũ ũremi ũcio wao nĩũngĩhĩte mũno,
na ũhoro wao wa gũcoka na thuutha nĩ mũingĩ.

⁷ “Ngũmũrekera nĩkĩ?
Ciana cianyu nĩciindirĩkĩte,
na ikeehĩta ikĩgwetaga marĩtwa ma ngai cia tũhũ.
Nĩ ndaamaheaga o kĩrĩa gĩothe mabataragio nĩkĩo,
no-o no gũtharĩa maatharagia,
makahatikana nĩguo matoonye nyũmba cia maraya.
⁸ Mahũũnĩte magatuĩka ta mbarathi cia njamba cikĩrĩrĩria cia mĩgoma,
o ũmwe wao akeriragĩria mĩtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.
⁹ Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũu?

¹⁰ “Tuĩkanĩriai mĩgũnda yao ya mĩthabĩbũ mũmĩharaganie,
no mũtikamĩanange biũ.
Hũrũrai hongĩ ciayo,
nĩgũkorwo andũ aya ti a Jehova.
¹¹ Andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda
nĩmagĩte wĩhokeku harĩ nĩ biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² Nĩmaheenaniĩte ũhoro wĩgĩĩ Jehova;
moigĩte atĩrĩ, “Ndarĩ ũndũ egwĩka!
Gũtirĩ ũũru tũkuona;
tũtikoonĩ tũtharĩkĩrwo na rũhiũ rwa njora kana tuone ng’aragu.

¹³ Anabĩ nĩ a tũhũ ta rũhuho,
nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ thĩnĩ wao;
nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũguo moigĩte nĩguo mageekwo.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Tondũ wa andũ acio kwaria ndeto ta icio,
ndũmĩrĩri yakwa ĩria ngwĩkĩra kanua-inĩ gaku ngaamĩtua ta mwaki,
nao andũ aya ndĩmatue ta ngũ, mwaki ũcio ũmacine ũmaniine.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, inyuũ andũ a nyũmba ya Isiraeli,” ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra,
“nĩngũtũma mũũkĩrĩrwo nĩ rũrĩrĩ ruumĩte kũndũ kũraya:
naruo nĩ rũrĩrĩ rũtũũrĩte kuuma o tene,
andũ mũtangĩmenya rũthiomi rwao,
o na kana mũigũe mwarĩrie wao.

¹⁶ Mathiaka ma mĩguĩ yao matariĩ ta mbĩrĩra iria ĩtathikĩtwo;*

* 5:16 Mbĩrĩra ĩtathikĩtwo yonanagia kwaga kũiganĩra, mwanangĩko, o na gĩkuũ (Thim 30:15-16).

othe nĩ njamba irĩ hinya.

17 Nao nĩmakaarĩa na maniine magetha manyu o na irio cianyu,
na marĩe na maniine aanake na airĩtu anyu;
nĩmakaarĩa ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng'ombe maciniine,
ningĩ marĩe mĩthabibũ na mĩkũyũ yanyu.

Nĩmakananga matũũra marĩa mairigĩre na rūhiũ rwa njora,
o macio mwĩhokaga.

18 “No rĩrĩ, o na matukũ-inĩ macio, ndigakwananga ngũniine biũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
19 “Na rĩrĩa andũ makooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova Ngai witũ atwĩke maũndũ maya mothe?’
Ūkamacookeria, ũmeere atĩrĩ: ‘O ta ũrĩa inyuĩ mwandirikire na mũgĩtungatĩra ngai cia kũngĩ mũrĩ
bũrũri-inĩ wanyu-rĩ, ũguo noguo mũgaatungatagĩra andũ a kũngĩ mũrĩ bũrũri ũtarĩ wanyu.’

20 “Anĩrĩra ũhoru ũyũ kũrĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
na ũũhunje kũu Juda, uuge atĩrĩ:

21 Ta thikĩrĩrai inyuĩ andũ aya akĩgu na mũtarĩ mbuguĩro,
o inyuĩ mũrĩ na maitho na mũtionaga,
na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga:

22 Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũnjĩtigĩra?” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũinaina mũrĩ mbere yakwa?

Ndaatũmire mũthanga ũtuĩke mũhaka wa iria rĩrĩa inene,
ngĩtũua rūirigo rwa gĩtũũra, rūtangĩagararwo nĩ iria rĩu.

Makũmbĩ ma maaĩ no moyane, no matingĩrũtooria,
no mahũyũke, no matingĩrwagarara.

23 No andũ aya-rĩ, marĩ ngoro cia rūng'athio na nemi;
nĩmahĩtĩtie njĩra na makoora.

24 Nao matingĩrĩa atĩrĩ, ‘Nĩtwĩtigĩrei Jehova Ngai witũ,
ũrĩa ũheanaga mbura ya kũmeria hĩĩra,

na ya gũkũria irio o kĩmera gĩakinya,
o we ũrĩa ũtũheaga mwĩhoko wa kũgetha mahinda maakinya.’

25 Mahĩtia manyu nĩmo matũmĩte mũraiĩrĩrio nĩ maũndũ macio;
mehia manyu matũmĩte mwage maũndũ marĩa mega.

26 “Thĩinĩ wa andũ akwa-rĩ, nĩ kũrĩ andũ aaganu
arĩa maikaraga moheirie ta andũ arĩa mategaga nyoni,
na ta andũ arĩa mambaga mĩtego ya kũgwatia andũ.

27 O ta ũrĩa gĩkerenge kĩyũruga nyoni,
ũguo nĩguo nyũmba ciao ciyũrite ũheenania;

matongete na makagĩa na hinya,

28 ningĩ manorete na makanyoroka mwĩrĩ.

Waganu wao nĩũingĩhĩte mũno;

maticiragĩrĩra mwana wa ndigwa nĩguo ahootane ciira-inĩ,
na matirũagĩrĩra kĩhooito kĩa mũndũ mũkĩa.

29 Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rūrĩrĩ ta rūrũ?

30 “Ūndũ mũũru mũno na wa kũmakania
nĩwĩkĩkĩte bũrũri-inĩ ũyũ:

31 Anabii marathaga mohoro ma maheeni,
nao athĩnjĩri-Ngai magaathana ũrĩa mekwenda,
nao andũ akwa ũguo nĩguo mendaga.

No inyuĩ-rĩ, kĩrĩkĩrĩro-inĩ kĩa maũndũ macio mũgeeka atĩa?

6

Jerusalemu Kũrigiicĩrio

1 “Mwĩtharei mwĩhonokie, inyuĩ andũ a Benjamini!

Mwĩtharei muume Jerusalemu!

Huhai karumbeta mũrĩ kũu Tekoa!

Īkīrai kīmenyithia kūu Bethi-Hakeremu!
 Nīgūkorwo ūuru nūūkite uumite na mwena wa gathigathini,
 na nī ūuru wa kūniinanwo kūnene mūno.
² Nīngananga Mwarī wa Zayuni,
 o ūcio mūthaka na mwībacīrīri mūno.
³ Arīithi marī na ndūuru ciao cia mbūri nīmagooka nīguo mamūūkīrīre;
 nīmakaamba hema ciao imūthiūrūrūkīrie mīena yothe,
 o mūdū o mūdū akarangīra handū hake.”

⁴ “Mwīhaarīriei tūrūe nake!
 Arahūkai, rekei tūmūtharīkīre mīarahō!
 No rīrī, wūi-īiya-ī! Nīkūratuka,
 nacio cīruru cia hwaī-inī nīraraiha.
⁵ Nī ūndū ūcio, arahūkai, tūtharīkīre kūrī ūtukū,
 tūharaganie cīgitio ciake iria nūmu!”
⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī:
 “Temai mīti
 mūmūige ihūba nene ing’etheire Jerusalemu.
 Itūūra rīrī inene no nginya rīherithio;
 nī ūndū rīyūrīte ūhorō wa kūhinyanīrīria.
⁷ O ta ūrīa gīthima gītherūkaga maaī-rī,
 ūguo noguo itūūra rīu rītherūkaga waganu.
 Maūdū ma ūhinya na wanangi no mo maiguagwo kuo;
 ndwari ciakuo na nguraro nīcio ndūruga nyonaga.
⁸ Atīrīrī, wee Jerusalemu,
 itikīra gūtaarwo,
 kwaga ūguo nīngūkūhutatīra na ndūme būrūri waku ūkire ihooru,
 nginya kwage mūdū ūngītūūra kuo.”
⁹ Ū ūguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
 “Atīrīrī, andū nīmarekwo mahaare matigari ma Isīraeli mahinyītie,
 o ta ūrīa mūthabībū ūhaaragwo;
 cookerithia guoko honge-inī rīngī,
 o ta ūrīa mūcookereria wa thabībū ekaga.”

¹⁰ Nū ūngīkīarīria ndīmūkaanie na anjigwe?
 Nū ūngūthikīrīria?
 Matū mao nīmahinge,
 nī ūndū ūcio matiingīgua.
 Ndūmīrīri ya Jehova nīmahītāgīria,
 na matingīmīkenera.
¹¹ No rīrī, nī njyūrītwo nī mang’ūrī ma Jehova,
 ndīngīhota kūmahīngīrīria.

“Maitīrīrie ciana iria irī barabara-inī,
 na ūmaitīrīrie aanake arīa monganīte hamwe;
 mūthuuri na mūtumia wake, maitīkīrwo nīmo,
 o ūndū ūmwe na andū arīa akūrū, arīa maingīhītie mīaka.
¹² Nyūmba ciao igaatuīka cia andū angī,
 o hamwe na mīgūnda yao na atumia ao,
 rīrīa ngaatambūrūkīa guoko gwakwa
 njūkīrīre andū arīa matūūruga būrūri ūcio,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
¹³ “Kuuma ūrīa mūnīnī nginya ūrīa mūnene,
 othe nīmakoroketio nī kwenda kwīguna;
 anabii o hamwe na athīnjīri-Ngai,
 othe nīmaheenāgīa.
¹⁴ Mohaga kīronda kīa andū akwa
 taarī kīronda kīa andū matagurarītio mūno,
 makīmeeraga atīrī: ‘Gwī thayū, gwī thayū,’

o rīrīa gūtārī thayū.

¹⁵ Hīhi nīmaconokaga nī mūtugo ūcio wao ūrī magigi?

Aca, maticonokaga o na hanini;

o na matirī rūkobe.

Nī ūndū ūcio o nao makaagūanīra na arīa makaagūa;

nīmakarūndwo rīrīa ngaamaherithia,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁶ Jehova ekuuga atīrī:

“Rūgamai magomano-inī ma njīra, mūtūirie ūhorō;

ūrīrīriai njīra iria ciageragwo tene,

mūtūrie harīa njīra īrīa njega īrī, nīguo mūmīgerere,

nacio ngoro cianyu nīkahurūka.

No inyuī mūkiuga atīrī, ‘Ithuī tūtikūmīgerera.’

¹⁷ Nīndaigire arangīrī nīguo mamūrangīre, ngiuga atīrī,

‘Ta thikīrīriai karumbeta!’

No inyuī mūkiuga atīrī, ‘Ithuī tūtīgūthikīrīria.’

¹⁸ Nī ūndū ūcio, thikīrīriai inyuī ndūrīrī;

rorai wega inyuī aira,

nīguo mūmenye ūrīa gūgekīka kūrī andū akwa.

¹⁹ Ta thikīrīria, wee thī:

nīngūrehere andū aya mwanangīko,

ūrī maciaro ma maūndū marīa mathugundaga,

tondū nīmagīte gūthikīrīria ndūmīrīri yakwa,

na nīmaregete watho wakwa.

²⁰ Ngīrī na bata ūrīkū na ūbumba ūcio wa kuuma Sheba,*

kana igwa cia mūrīo cia kuuma būrūri wa kūrāya?

Maruta manyu ma njino matingītīkīrīka;

magongona manyu matingenagia.”

²¹ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atīrī:

“Nīngwikīra mīhīnga mbere ya andū aya.

Maithe na ariū ao nīmakahīngagwo nīyo;

andū a itūūra hamwe na arata ao nīmagakua.”

²² Jehova ekuuga atīrī:

“Ta rorai muone, nī harī na ita rīroka

riumīte būrūri wa mwena wa gathigathini;

rūrīrī rūnene nī rwarahūrītwo

kuuma ituri-inī cia thī.

²³ Manyiitīte mīguī na matimū;

nī andū ooru matarī tha.

Mūrurumo wao magīūka mahaicīte mbarathi,

nī ta wa ndīhū cia iria rīrīa inene;

maroka mehaarīrie ta andū moka mbaara

nīguo magūtharīkīre, wee Mwarī wa Zayuni.”

²⁴ Nītūiguīte ūhorō wa andū acio,

namo moko maitū nīmorītwo nī hinya.

Nītūnyīitītwo nī ruo rūnene,

ruo rūhaana ta rwa mūtumia ūkūrūmwo.

²⁵ Mūtikoimagare mūthīī mīgūnda,

kana mūthīī na njīra,

nī ūndū thū īyo īrī na rūhīū rwa njora,

na kūrī na imakania irigīcīrie mīena yothe.

²⁶ Inyuī andū akwa, mwīhumbei nguo ya ikūnia,

na mwīgaragarie mūhu-inī;

rīrai na kīgi,

ta ūrīa mwana wa mūmwe arīragīrwo,

nīgūkorwo mwanangi ūcio

* 6:20 Itūūra rīa Sheba rīarī mwena wa gūthini wa irathīro wa Arabia, na nīkuo kwarī na wonjoria wa ūbumba.

agaatühithükira o rīmwe.

²⁷ “Wee nawe nīngūtuīte mūgeria wa cuuma,
nao andū akwa matarīi ta kīgera,
nīguo wee ūrorage

na ūthimage mīthiire yao.

²⁸ Nī aremi momītie ngoro,
mathiiaa magīcambanagia.

Mahaana o ta gīcango na kīgera;
othe mekaga maūndū mathūku mūno.

²⁹ Ihuruti nīrahurutīra mwaki na hinya
nīguo ūcine ngocorai,
no rīrī, wīra ūcio ūrarutwo wa kūmatheria no wa tūhū;
arīa aaganu matirathera.

³⁰ Andū acio marīttagwo betha-īrīa-īregetwo,
nī ūndū Jehova nīamaregeete.”

7

Ndini ya Maheeni ndirī Kiene

¹ Īno nīyo ndūmīrīri īrīa yakinyīrīre Jeremia yumīte kūrī Jehova, akīrwo atīrī: ² “Thiī ūrūgame kīhingo-inī kia nyūmba ya Jehova na ūrī hau wanīrīre ūhorō ūyū, uuge atīrī:

“Thikīrīrai ndūmīrīri ya Jehova, inyuothe andū a Juda, inyuī mūtoonyagīra ihingo-inī ici nīguo mūgathathaiye Jehova. ³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Garūrīrai mīthiire yanyu o na ciiko cianyu, na nīi nīngareka mūtūire kūdū gūkū. ⁴ Tigai gūikaraga mwīhokete ndeto cia maheeni, muge atīrī, “Īno nī hekarū ya Jehova, ti-itherū nī hekarū ya Jehova, nī hekarū ya Jehova ki!”

⁵ Nī ūndū-rī, mūngīagīria mīthiire yanyu na ciiko cianyu biū, na mūtuanagīre ciira na kīhoto mūdū na ūrīa ūngī-rī, ⁶ mūngīaga kūhinyīrīria mūdū wa kūngī, kana mwana wa ngoriai, kana mūtumia wa ndigwa-rī, na mwage gūitithia thakame ya mūdū ūteehītie kūdū gūkū-rī, o na nīngī mwage kwīgerithia ngero nī ūndū wa kūrūmīrīra ngai ingī-rī, ⁷ hīndī ūyo nīngareka mūtūire kūdū gūkū, o gūkū būrūri ūyū ndaheire maithe manyu nginya tene na tene. ⁸ No rīrī, mwīhokete ndeto cia maheeni itarī kiene.

⁹ “Anga mūrīyaga na mūkooragana, na mūgatharia, na mūkehīta na maheeni, mūgīcinagīra Baali ūbumba, na mūkarūmīrīra ngai ingī iria mūtōi, ¹⁰ na nīngī mūgacooka mūgooka mūkarūgama mbere yakwa thīnī na nyūmba īno ītanītio na Rīitwa rīakwa, mūkoiga atīrī, “Tūrī agitīre”; mūgītīrwo nīguo mwīkage maūndū macio mothe marī magigi? ¹¹ Nyūmba īno ītanītio na Rīitwa rīakwa mūmītūite ngurunga ya atunyani? No nīi nīndīoneire maūndū macio! Ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹² “Rīu ūkīrai mūthīi Shilo, kūdū kūria ndambire gūtua gūikaro kia Rīitwa rīakwa, nīguo mwīonere ūrīa ndeekire kuo nī ūndū wa waganu wa andū akwa a Isiraeli. ¹³ Jehova ekuuga atīrī: Rīrīa inyuī mwekaga maūndū macio mothe, nīi nīndamwaragīria kaingī kaingī, no mūtīigana kūnjigua; ndamwītire no mūtīigana kūnjītika. ¹⁴ Nī ūndū ūcio, ūrīa ndeekire kūu Shilo noguo ngeeka nyūmba īno ītanītio na Rīitwa rīakwa, o hekarū īno mwīhokete, kūdū gūkū ndamūheire inyuī o na ngīhe maithe manyu. ¹⁵ Nīngamūingata mwehere mbere yakwa, o ta ūrīa ndeekire ariū a ithe wanyu othe, nīo andū a Efirimu.”

¹⁶ “Nī ūndū ūcio, tiga kūhoera andū aya, kana ūmathaithanīrīre, kana ūmaarīrīrie, o na kana ūhoee ndimekire ūndū tondū ndingīgūthikīrīria. ¹⁷ Kai wee ūtarona ūrīa mareka kūu matūūra-inī ma Juda, o na kūu njīra-inī cia itūūra rīa Jerusalemu? ¹⁸ Ciana iroina ngū, namo maithe mao magaakia mwaki, nao atumia magakanda mūtu, makarugīra ngai īrīa īitagwo Mūthamaki-Mūdū-wa-nja wa kūūrīa Igūrū tūmigate, na maitīre ngai ingī maruta ma indo cia kūnyuuo nīguo maathirīkie ndaakare. ¹⁹ Jehova egūkīrīria atīrī: Nī nīi maraathirīkia? Githī andū aya ti o ene marethūkīa meconorithie?

²⁰ “Nī ūndū ūcio-rī, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Marakara na mangūrī makwa nīmagaitīrīrio kūdū gūkū, magaaītīrīrio mūdū na nyamū, na mītī ya gīthaka o na maciaro ma thī, namo nīmagaakana na matikahoreka.

²¹ “Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Thiīi na mbere na kuongerera maruta ma magongona manyu ma njino harī magongona manyu marīa mangī, na mūrīe nyama icio inyuī ene! ²² Nī ūndū rīrīa ndaarutire maithe manyu kūu būrūri wa Mīsiri na ngīmaarīria, ndiamahēire o mawatho makonīi maruta ma njino na magongona, ²³ no nīndamahēire rīathani rīrī: Atīrī, njathīkagīrai, na nīi nīngūtīka Ngai wanyu na inyuī mūtūike andū akwa. Thiīagai na mīthiire īrīa yothē ndirīmwithaga, nīguo muonage maūndū mega. ²⁴ No rīrī, matiigana kūnjigua kana kūrūmbūiya

ūhoru ūcio; handū ha gwika ūguo-rī, maarūmīrīrie ūremi wa ngoro ciao njūru. Nao maacookire na thuutha, makiaga gūthiī na mbere. ²⁵ Kuuma hīndī īria maithe manyu moimire būrūri wa Misiri nginya rīu, ndīmūtūmagīra ndungata ciakwa cia anabii, mūthenya o mūthenya, na hīndī o hīndī. ²⁶ No rīrī, o matiigana gūthikīrīria kana kūrūmbūiya ūhoru ūcio. No nīmoomīrie ngoro ciao na makiagana gūkīra maithe mao.'

²⁷ "Wameera maūndū macio mothe-rī, matigaagūthikīrīria; o na rīria ūkaameeta, matigaagwītika. ²⁸ Nī ūndū ūcio, meere atīrī, 'Rūrū nīruo rūrīrī rūria rūregete gwachikīra Jehova Ngai waruo, o na rūkarega gūtaarwo. Ūhoru-wa-ma nūthirīte; nūmehereire ūkoima mīromo-inī yao biū. ²⁹ Enjwōi njuirī cianyu mūcite, mūcooke mūcakae mūrī kūu tūrīma-igūrū kūrīa gūtīgītwo gūtārī kīndū, nī ūndū Jehova nīaregete na agatiganīria rūciaro rūrū arakarīire.

Mūkuru wa Kūūraganīrwo

³⁰ "Jehova ekuuga atīrī, andū aya a Juda nīmekīte maūndū mooru maitho-inī makwa. Nīmaigīte mīhianano īyo yao īrī magigi kūu thīinī wa nyūmba īyo īitanītio na Rīitwa riakwa, makamīthaahia. ³¹ Nīmakīte kūndū gūtūūgīru gwa Tofethi, kūu Gītumba-inī kīa Beni-Hinomu, nīguo macinagīre aanake na airītu ao na mwaki kuo, ūndū nī itaathanire wīkagwo, o na ūndū ūtarī wagīa meciiria-inī makwa. ³² Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga atīrī, mwīmenyererei, tondū matukū nīmarooka, rīria andū matagacooka gwīta kūndū gūkū Tofethi kana Gītumba kīa Beni-Hinomu, no gūgeetagwo Gītumba gīa Kūūraganīrwo. Nīgukorwo kūu Tofethi nīkuo magaathikaga andū ariaku nginya kwage handū hangāthikanwo. ³³ Hīndī īyo ciimba cia andū acio nīigatuika nyama cia kūrīio nī nyoni cia riera-inī, o na nyamū cia gīthaka, na gūtigakorwo o na mūdū ūmwe wa gūcirira. ³⁴ Nīngī nīnganiina mīgambo ya gīkeno na ya kūrūūhia, na mīgambo ya gīkeno kīa mūhiki na mūhikania kūu matūūra-inī ma Juda, o na njīra-inī cia Jerusalemu, nī ūndū būrūri ūcio nīūgakira ihooru.

8

¹ "Jehova ekuuga atī ihinda rīu, mahīndī ma athamaki na ma anene a Juda, na mahīndī ma athīnjīri-Ngai na ma anabii, o na mahīndī ma andū a Jerusalemu nīmakarutwo mbīrīra-inī ciao.* ² Makaanikīrwo riūa, na mweri, na njata ciothe cia igūrū, icio mendete na magacitungatīra, o icio maarūmīrīrie, na magatuīria kīrīra harī cio, na magacihooya. Mahīndī macio matikoonganio kana mathikwo, no magaatuika ta rūrua rūharaganītio gūkū thī. ³ Kūrīa guothe ngaamathaamīria, matigari mothe ma rūrīrī rūrū rwaganu, makeeriragīria gūkua handū ha gūtūūra muoyo, ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.'

Mehia na Kūherithio

⁴ "Meere atīrī, 'Ūū nīguo Jehova ekuuga, "Andū mangīgūa thī-rī, githī maticookaga gūūkīra? Mūdū angīhītia njīra-rī, githī ndamīcookagīrīra? ⁵ Nī kī gītūmīte andū aya mathīi na mbere kūūhutatīra? Andū a Jerusalemu maahutatagīra nīkī? Matūūrīte marūmītīe maūndū ma maheeni, makarega gūcooka. ⁶ Nīndīmathikīrīrie wega mūno, no matiaragia ūndū ūria wagīrīrie. Gūtīrī o na ūmwe wao wīrīraga waganu wake, akoiga atīrī, "Njīkīte ūguo nīkī?" O mūdū wao arūmagīrīra njīra yake o ta mbarathi iteng'ereite itoonye mbaara-inī. ⁷ Mūrūaru ūrī riera-inī nūūmenyaga mahinda maguo ma gūcooka, o nacio ndirahūgī, na thūngūrūrū, na nyamīndīgi nīcimenyaga mahinda ma cio ma gūcooka. No andū akwa matiūi maūndū marīa Jehova endaga mekwo.

⁸ "Mwakīhota atīa kuuga atīrī, "Tūrī oogī, nī ūndū tūrī na watho wa Jehova," o rīria karamu ka maheeni ka aandīki-marūa kaūgarūrīte gakaūtua wa maheeni?

* 8:1 Gīko gīa kūruta mahīndī mbīrīra kīarī gīa kuonania kwaga mūdū gītīio o na bata.

- ⁹ Andũ arĩa oogĩ nĩmagaconorithio;
nĩmakagega na magwatio nĩ mũtego.
Kuona atĩ nĩmareganĩte na ndũmĩrĩri ya Jehova,
ũũgĩ ũrĩa makĩrĩ naguo nĩ ũrĩkũ?
- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, atumia ao nĩngamaheana kũrĩ arũme angĩ,
nayo mĩgũnda yao ndĩmĩheane kũrĩ andũ ageni.
Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
othe nĩmaheenaganagia.
- ¹¹ Mohaga kirona kĩa andũ akwa
taarĩ kirona kĩa andũ matagurarĩtio mũno.
Moigaga atĩrĩ, “Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,”
o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.
- ¹² Hihĩ nĩmaconokaga nĩ mũtugo ũcio wao ũrĩ magigi?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matĩrĩ rũkobe.
Nĩ ũndũ ũcio o nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa;
nĩmakarũndwo rĩrĩa makaaherithio,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ¹³ “‘Jehova ekuuga atĩrĩ,
nĩnganina magetha mao,
mĩthabibũ ndĩgaakorwo irĩ na thabibũ.
Gũtikagĩa na ngũyũ mĩkũyũ-inĩ,
namo mathangũ mayo nĩmakahooa.
Kĩndũ kĩa gĩothe ndĩmaheete
nĩmagatunywo.’”
- ¹⁴ “Tũkarĩte haha nĩkĩ?
Cookanĩrĩrai hamwe!
Nĩtũũrei, tũtoonye matũũra marĩa mairigĩrwo na hinya
tũgakuĩre kuo!
Nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩwe ũtathĩrĩrie gĩkuũ,
agatũhe maaĩ maroge tũnyue,
nĩ ũndũ nĩtũmwĩhĩrie.
- ¹⁵ Tũtũũrite twĩrĩgĩrĩre atĩ nĩgũkũgĩa thayũ,
no gũtirĩ ũndũ mwega ũtũkorete,
tũkerĩgĩrĩra ihinda rĩa kũhonio,
no rĩrĩ, no kĩmako kĩonekaga.
- ¹⁶ Mũtũhĩre wa mbarathi cia thũ
ũraiguo kuuma Dani;
mbarathi ciao cia njamba irania
bũrũri wothe ũkainaina.
Mookĩte kũrĩa
bũrũri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
na marĩe itũũra inene na arĩa othe matũũraga kuo.”
- ¹⁷ “Atĩrĩrĩ, nĩngamũrehithĩria nyoka irĩ thumu gatagatĩ kanyu,
ndĩmũrehithĩrie ndũira iria itangĩhoorereka,
nacio nĩĩkamũrũma,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ¹⁸ Wee ũũhooreragia rĩrĩa ndĩ na kĩa-rĩ,
ngoro yakwa nĩringĩkĩte.
- ¹⁹ Ta thĩkĩrĩria kĩrĩro kĩa andũ akwa
marĩ bũrũri wa kũraya:
“Atĩrĩrĩ, githĩ Jehova ndarĩ kũu Zayuni?
Mũthamaki wakuo-rĩ, kaĩ atatũũraga kuo?”

“Nĩ kī gītūmīte maathirikie nĩguo ndaakare
na ūndũ wa mĩhianano ĩyo yao methondekeire,
makandakaria na mĩhianano ĩyo yao ya kũngĩ ĩtarĩ kĩene?”

²⁰ “Ihinda rĩa magetha nĩrĩhĩtũku,
nayo hĩndĩ ya riũa ĩgathira,
na tũtĩhonoketio.”

²¹ Kuona atĩ andũ akwa nĩmahehenjetwo-rĩ, o na nĩ ndimũhehenje;
nĩndĩracaaya na nĩnyiitĩtwo nĩ kĩmako kĩnene.

²² Kaĩ gũtarĩ ndawa kũu Gileadi?[†]
Gũtirĩ mũthondekani kuo?
Irona cia andũ akwa
cikĩagĩte kũhona nĩkĩ?

9

¹ Naarĩ korwo mūtwe wakwa nĩ itherũkĩro rĩa maaĩ,
namo maitho makwa nĩ gĩthima kia maithori!
Ingĩrĩraga mũthenya na ūtukũ,
ngĩrĩrĩra andũ akwa arĩa moragĩtwo.

² Naarĩ korwo ndĩ na nyũmba
ya kũrarĩrĩtwo nĩ agendi kũu werũ-inĩ,
nĩgeetha ndige andũ akwa,
thĩĩ ndimeherere;
nĩ ūndũ othe nĩ itharia,
othe nĩ gĩkundi kia andũ matangũhokeka.

³ “Mahacaga nĩmĩ ciao
magacitua ta ūta wa gũikia ndeto cia maheeni.
Ūhootani ūrĩa marĩ naguo bũrũri-inĩ,
nduumanĩte na ūhoru wa ma.
Moimaga rĩthia-inĩ rĩmwe magatoonya rĩthia-inĩ rĩrĩa rĩngĩ;
na matinjũũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Mwĩhũgei arata anyu;
mũndũ ndakehoke mũrũ wa nyina.
Nĩgũkorwo mũrũ wa nyina na mũndũ nĩ mũheenanania,
na mũrata wa mũndũ nĩ mũcambania.

⁵ Mũrata aheenagia mũratawe,
na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe waragia ūhoru wa ma.
Maarutĩte nĩmĩ ciao kwaria ndeto cia maheeni;
menogagia na mĩhang’o o ya kwĩhia.

⁶ Wee ūtũũraga ūrigiicĩrio nĩ maheeni,
nao aheenanania acio nĩmaregete kũmenyana na nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ Tondũ ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngamageria, na ndĩmatherie na mwaki,
nĩ ūndũ-rĩ, niatĩa ūngĩ ingĩka
nĩ ūndũ wa mehĩa ma andũ akwa?

⁸ Nĩmĩ ciao itariĩ ta mĩguĩ ya kũũragana;
no ndeto cia maheeni ciaragia.
O mũndũ aaragĩria ūrĩa ūngĩ ndeto cia thayũ na kanua gake,
no ngoro-inĩ yake-rĩ, aikaraga amwambĩire mũtego.”

⁹ Jehova ekũũria atĩrĩ,
“Anga ndakĩaga kũmaherithia nĩ ūndũ wa maũndũ macio?
Anga ndakĩaga kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?”

[†] 8:22 Bũrũri wa Gileadi nĩwoĩkaine nĩ ūndũ wa indo cia mũtararĩko mwega, o na mĩtĩ ya ndawa (Kĩam 37:25).

¹⁰ Nĩngũrĩra na ngĩrĩke nĩ ũndũ wa irĩma,
o na njakaye nĩ ũndũ wa ũrĩithio wa werũ.
Nĩgũkirĩte ihooru na gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo,
na mwanio wa ng'ombe ndũraiguĩka kuo.
Nyoni cia riera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka
nĩciũrĩte, igeethĩra.

¹¹ “Ngaatua itũũra rĩa Jerusalemu hĩba ya mahiga,
gũtuĩke kũndũ gwa gũtũũrwo nĩ mbwe;
namo matũũra ma Juda nĩngamaharagania,
kwage mũndũ o na ũmwe ũngĩtũũra kuo.”

¹² Rĩu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ mũũgĩ ũngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũyũ? Nũũ hihi ũtaarĩtwo nĩ Jehova nĩguo atũtaarĩrie? Nĩ kĩ gĩtũmite bũrũri ũyũ wanangwo na ũgakra ihooru, ũgatuĩka ta werũ mũtheri nginya gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkania kuo?

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Gĩtũmi nĩ tondũ nĩmatirikire watho wakwa ũrĩa ndaamaheire; matinjathĩkĩire, o na kana makarũmĩrĩra watho wakwa. ¹⁴ Handũ ha ũguo, o maarũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao, na makarũmĩrĩra Mabaali, o ta ũrĩa maithe mao maamonereirie.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, nĩngũtũma andũ aya marĩ irio ndũrũ, na manyue maaĩ marĩ na thumu. ¹⁶ Nĩngũmahurunja ndũrĩrĩ-inĩ iria o ene matooĩ, o na kana maithe mao, njooke ndĩmaingatithie na rũhiũ rwa njora nginya ndĩmaniine biũ.”

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Mwĩcũranie rĩu! Ītai atumia arĩa marĩraga makĩgĩrikaga moke;*
tũmanĩrai atumia arĩa oogĩ mũno thĩinĩ wao moke.

¹⁸ Nĩmeerwo moke narua, matũrĩrĩre
nginya maitho maitũ maiyũre maithori,
nacio imone cia maitho maitũ
inyũrũrũkie maithori ta tũrũũ.

¹⁹ Mũgambo wa andũ maragĩrĩka nĩũraiguu kuuma Zayuni:
‘Hĩ, kaĩ rĩu tũrĩ aanange-ĩ!
Kaĩ nĩtũconorithĩtio mũno-ĩ!
No nginya tuume bũrũri witũ,
tondũ nyũmba ciitũ nĩcimomoretwo.’”

²⁰ No rĩrĩ, inyuĩ atumia aya, ta thikĩrĩraĩ kiugo kĩa Jehova;
hingũrai matũ manyu mũigũe ciugo cia kanua gake.
Oniaĩ airĩtu anyu kũgĩrĩka;
o mũndũ nĩarute ũrĩa ũngĩ gũcakaya.

²¹ Gĩkuũ kĩambatĩte gĩgaatoonyera ndĩrica-inĩ ciitũ,
na gĩgatoonya nyũmba ciitũ iria ciirigĩrwo na hinya,
nĩkĩniinĩte ciana ciitũ kũu barabara-inĩ cia itũũra,
o na aanake aitũ makaniinwo kuuma kũu ihaaro-inĩ.

²² Meere ũũ, “Jehova ekuuga atĩrĩ:
“‘Ciimba cia andũ nĩĩkaragana
ta rũrua rũrĩ mũgũnda,
na ta itira iria itinĩtio igatigwo na thuutha nĩ mũgethi,
itarĩ na mũndũ wa gũcicookanĩrĩria.’”

²³ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, nĩatige kwĩgaatha nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake,
kana mũndũ ũrĩa ũrĩ na hinya egaathe nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa arĩ naguo,
o na kana gĩtonga kĩgathe nĩ ũndũ wa ũtonga wakĩo,
²⁴ no rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkwĩgaatha, nĩegaathe nĩ ũndũ wa ũhoru ũyũ:
atĩ we nĩataũkĩrwo na akamenya atĩ nĩ nĩ nĩrĩ Jehova,
ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũtugi,
na ngatuanĩra ciira kĩhooito na ngarũmia ũthingu gũkũ thĩ,
nĩ ũndũ maũndũ macio nĩmo ngenagio nĩmo,”

* 9:17 Gĩtũmi kĩa acakai a kũrĩhwo kĩarĩ gĩa gũteithia arĩa makuĩrĩrwo marĩre na macakae.

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia andũ othe arĩa maruĩte o mĩrĩ yao iiki,
²⁶ nao nĩ andũ a bũrũri wa Misiri, na a Juda, na a Edomu, na a Amoni, na a Moabi, na arĩa othe matũũraga werũ-inĩ kũndũ kũraya. Nĩgũkorwo andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe ti aruu kũna, o na andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli matĩruĩte ngoro.”

10

Ngai na Mĩhianano ya Kũhooywo

¹ Ta thikĩrĩriai mũigũe ũhoro ũrĩa Jehova ekũmwĩra, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli. ² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tigai kwĩruta mĩthiire ya ndũrĩrĩ,
kana mũguoyohio nĩ morĩrũ ma kũũrĩa igũrũ,
o na gũtũka ndũrĩrĩ icio nĩguoyohetio nĩmo.

³ Nĩgũkorwo mĩtugo ya andũ acio ndĩrĩ kiene:
matemaga mũtĩ mũtitũ, ũkarutĩrwo wĩra nĩ bundi,
akawacũhia na ithanwa rĩake.

⁴ Maũgemagia na betha na thahabu;
maũhũũragĩrĩra na mĩcumarĩ na nyondo
ndũkae kwenyenya.

⁵ Ũtariĩ ta kĩndũ gĩa kũhahũra nyamũ gĩthecereirwo mũtĩ mũgũnda-inĩ wa marenge,
mĩhianano yao ndĩngĩhota kwaria;

ningĩ no nginya ikuuo,
tondũ ndĩngĩhota gwĩtwara.

Mũtikanamũitigĩre;
ndĩngĩhota gwĩka ũũru
o na kana gwĩka wega o na ũrĩkũ.”

⁶ Atĩrĩrĩ, gũtirĩ ũngĩ ũtariĩ tawe, Wee Jehova;
Wee ũrĩ mũnene,
narĩo rĩĩtwa rĩaku nĩ rĩrĩ ũhoti mũnene.

⁷ Nũũ ũtangĩgwĩtigĩra,
Wee mũthamaki wa ndũrĩrĩ?
Wee nowe wagĩrĩre gwĩtigĩrwo.

Thiĩnĩ wa andũ arĩa othe oogĩ a ndũrĩrĩ,
o na mothamaki-inĩ mao mothe,
gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe.

⁸ Acio othe-rĩ, matiĩciiragia, no nĩ akĩgu;
mataaragwo nĩ mĩhianano itarĩ kiene o irĩa ithondeketwo na mĩtĩ.

⁹ Igemagio na betha irĩa hũũre irutĩtwo Tarishishi,
na thahabu irutĩtwo Ufazu.

Kĩndũ kũ gĩthondeketwo na moko ma bundi, na ma mūturi wa thahabu
gĩcookaga gĩkahumbĩrwo na rangi wa bururu na wa ndathi,
ciothe ithondeketwo nĩ andũ arĩa oogĩ na wĩra ũcio.

¹⁰ No Jehova nĩwe Ngai ũrĩa wa ma; nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
o na mũthamaki ũrĩa ũtũũraga tene na tene.

Rĩrĩa arakarĩte-rĩ, thĩ nũthingithaga,
nacio ndũrĩrĩ itingĩtiiria mang’ũrĩ make.

¹¹ “Meerei atĩrĩ, ‘Ngai icio itoombire igũrũ na thĩ, nĩgathira gũkũ thĩ, na ithire kũrĩa guothe gũtambũrũkĩrio matu mairũ.’”

¹² No rĩrĩ, nĩ Ngai wombire thĩ na hinya wake;
akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo wake.

¹³ Hĩndĩ irĩa we agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ igũrũ matu-inĩ nĩmarurumaga;
nĩwe ũtũmaga thaatũ waambate na igũrũ uumĩte ituri ciothe cia thĩ.

Atũmaga rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura,
na akarehithia rũhuho ruumĩte makũmbĩ-inĩ make.

¹⁴ Andũ othe nĩmagĩte meciirĩa na makaaga ũũgĩ;

nake müturi wa thahabu o wothē nīaconorithitio nī mīhianano iyo yake.

Nī ūndū mīhianano iyo yake ya gwiturira nī ya maheeni;

ndirī mīhūmū thīnī wayo.

¹⁵ Ndirī kiene, nī ya kūnyararwo;

narō ihinda riayo riā gūciirithio riakinya-rī, nīgathira biū.

¹⁶ We ūcio Rūgai rwa Jakubu ndatarī tayo,

nīgukorwo nīwe Mūūmbi wa indo ciothe,

o hamwe na Isiraeli mūhīrīga ūriā, eegwatiire ūtūike igai riāke,

Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nīrō rītwa riāke.

Mwanangiko ūriā Ūroka

¹⁷ Ohai mīrigo yanyu mūthaame būruri ūyū,

inyūi ariā mūtūūrīte mūrigiciirio nī thū.

¹⁸ Nīgukorwo Jehova ekuuga atirī:

“Ihinda rīrī nīrō ngūikia

andū ariā othe matūūrāga būruri ūyū ta maikītio na kīgūtha;

Nīngūmarehithiria mīnyamaro,

nīgeetha manyiitwo mīguate.”

¹⁹ Wūi-īiya-wakwa, nī ūndū wa itihia rīrīā ndiihītio-ī!

Ironda ciakwa itingihona!

No ngīcookeria ūhorō ngiuga atirī,

“Ūyū nī mūrimū wakwa, na no nginya ndūkirīrie.”

²⁰ Hema yakwa nīyanangītwo,

nayo mīkanda yayo yothē īgatuīkanga.

Ariū akwa nīmanjehereire magethiira na rīu matikīrī ho;

rīu gūtirī mūdū mūtigarū wa kwamba hema yakwa,

o na kana wa gūtambūrūkia mataama mayo.

²¹ Ariithi matīciirāgia,

na matitūūrāgia ūhorō harī Jehova;

nī ūndū ūcio matigaacagīra,

nacio ndūūru ciao ciothe cia mbūri nīihurunjūkīte.

²² Ta thīkirīriā! Nītūrākinyīrio ūhorō, tūkeerwo atirī,

kūrī na gacagaca nene kuuma būruri wa mwena wa gathigathini!

Gacagaca iyo nīgātūma matūūra ma Juda makire ihooru,

ītūme matūike ma gūtūūrāgwo nī mbwe.

Ihooya riā Jeremia

²³ Atirīrī Wee Jehova, nīnjūū atī muoyo wa mūdū ti wake we mwene;

mūdū we mwene ti we ūrūngagīrīria makinya make.

²⁴ Atirīrī Wee Jehova, herithia, no ūherithie na kīhooito;

ndūkaherithie ūrī na marakara,

ndūkae kūniina ndūike kīndū hatarī.

²⁵ Itūrūrīra ndūrīrī iriā itakūū mang’ūrī maku,

ūmaitūrūrīre andū ariā

matakayagīra rītwa riaku.

Nī ūndū-rī, nīmahukītīe Jakubu;

mamūhukītīe biū,

naguo būruri wake makawananga.

11

Andū a Juda Gūthūkia Kīrīkanīro

¹ Īno nīyo ndūmīrīrī irīa yakinyīrīre Jeremia yumīte harī Jehova: ² “Ta thīkīrīria mohoro ma kīrīkanīro gīkī, ūcooke ūhe andū a Juda o na andū ariā matūūrāga Jerusalemu ūhorō wamo. ³ Meere atirī, ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Atirīrī, kūgwatwo nī kīrumi, nī mūdū o wothē ūriā ūtaathikagīra mohoro marīa marī kīrīkanīro-inī gīkī; ⁴ namo nī mohoro marīa ndaathire maithe manyu rīrīa ndamarutire būruri wa Misiri, ngīmaruta kūu icua-inī riā gūtwekia igera.’ Ngīmeera atirī, ‘Njathikagīrai na mūhingagie maūdū marīa mothe ndīmwatchite, na inyūi nīmūgūtūika andū akwa, na

nii nduike Ngai wanyu. ⁵ Hĩndi iyo, nii na Nii nĩngahingia mwĩhĩtwa ũria ndehĩĩre maithe manyu, atĩ nĩngamahe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, na nĩguo bũrũri ũyũ mwĩgwatĩre ũmũthĩ.”

Na nii ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrotũika ũguo, Jehova.”

⁶ Jehova aanjĩĩre atĩrĩ, “Hunjanĩriai mohoro macio mothe matũũra-inĩ ma Juda o na kũu barabara-inĩ cia Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ: ‘Thikĩrĩriai mohoro ma kirikanĩro gĩkĩ na mũmarũmagĩĩre. ⁷ Kuuma hĩndi irĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nginya ũmũthĩ, ndũũrĩte ndĩmakaanagia o hĩndi o hĩndi, ngameera atĩrĩ, “Njathĩkagĩrai.” ⁸ No matiigana kũnjigua kana kũrũmbũia ũhoru ũcio; handũ ha gwika ũguo, o maarũmĩĩre ũremi wa ngoro ciao thũku. Nĩ ũndũ ũcio na nii ngĩmarehithĩria irumi ciothe cia kirikanĩro kũu ndaamaathite marũmagĩĩre no-o makĩaga gũkĩhingia.’”

⁹ Nĩgĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ ndundu ya njũkanĩrĩro ithugundĩtwo thĩĩnĩ wa andũ a Juda, o na thĩĩnĩ wa andũ ariĩ matũũruga Jerusalemu. ¹⁰ Nĩmacookereire mehia ma maithe mao ma tene, ariĩ maaregire kũigua ndeto ciakwa. Nĩmarũmĩĩre ngai ingĩ nĩgeetha macitungatĩre. Nyũmba cieri, ya Isiraeli na ya Juda, nĩthũkĩtie kirikanĩro kirĩa ndaarikanĩire na maithe mao ma tene. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũmarehithĩria mwanangĩko matangĩhota kũũrĩra. O na mangĩkaangairĩ, ndikamathikĩrĩria. ¹² Andũ a matũũra ma Juda na ariĩ matũũruga Jerusalemu nĩmagathĩi gũkaĩra ngai icio macinagĩra ũbumba, no itikamateithia o na hanini hĩndi irĩa magaakorwo nĩ mwanangĩko. ¹³ Wee Juda-rĩ, ũrĩ na ngai nyingĩ o ta ũria matũũra maku maigana, na igongona iria ũhaandĩte cia gũcinĩra ngai iyo ya thoni itagwo Baali ũbumba nĩ nyingĩ o ta barabara cia Jerusalemu.’

¹⁴ “Tiga kũhoera andũ aya, kana ũmathaithanĩĩre, o na kana ũmaarĩĩre, tondũ ndikamathikĩrĩria hĩndi irĩa makaangairĩ marĩ mĩnyamaro-inĩ.

¹⁵ “Mwendwa wakwa nĩ atĩa areka thĩĩnĩ wa hekarũ yakwa,
o agĩthugundaga maũndũ mooru na andũ aingĩ?

Anga nyama iria nyamũre cia kĩgongona-inĩ
ciaghota kũgĩrĩrĩria iherithia rĩaku?

Amu ũgĩkenaga
rĩria ũgwika maũndũ maku ma waganu.”

¹⁶ Jehova, akũheete rĩĩtwa atĩrĩ:
Mũtamaĩyũ mũruru mwega
ũrĩ na maciaro mathaka makĩoneka.

No rĩrĩ, nĩekũũgwatia mwaki,
aũcine na mũrurumo wa kĩhuhũkanio kĩnene,
nacio honge ciaguo ciunĩkange.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o ũcio wakũhaandire wee, nĩwe ũgũtũĩrĩre ũkorwo nĩ mwanangĩko, tondũ rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda nĩmekĩte maũndũ mooru, makaan-dakaria nĩ ũndũ wa gũcinĩra Baali ũbumba.

Ndundu ya gũũkĩrĩra Jeremia

¹⁸ Nĩndamenyire ndundu yao njũru nĩ ũndũ Jehova nĩanguũrĩire, nĩgũkorwo o ihinda rĩu nĩanyonirĩe ũria meekaga. ¹⁹ Nii ndatarĩi ta gatũrũme kahooreri koimagarĩtio gagathĩnjwo; ndiamenyaga atĩ nĩmathugundĩte kũnjĩka ũũru, makiugaga atĩrĩ,
“Nĩtwanangei mũtĩ ũyũ na maciaro maguo;

nĩtũmũniinei oime bũrũri-inĩ wa ariĩ marĩ muoyo,
nĩgeetha rĩĩtwa rĩake rĩtikanacooke kũrĩrikanwo o rĩ, o rĩ.”

²⁰ No rĩrĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o wee ũtuaga ciira na kĩhooto
na ũkoĩruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria-rĩ,
reke ndũionere wee mwene ũkindĩhĩria harĩ andũ aya,
nĩgũkorwo wee nĩwe ndekereirie maũndũ makwa mothe.

²¹ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoru-inĩ ũkonĩ andũ a Anathothu, acio marena gũkũruta muoyo, makoĩga atĩrĩ, ‘Tiga gũcooka kũratha mohoro ũkĩgwetaga rĩĩtwa rĩa Jehova, nĩgeetha tũtigakũũrage na moko maitĩ;’ ²² nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngama-herithia. Aanake ao makooragwo na rũhiũ rwa njora, nao ariũ ao na aarĩ ao mooragwo nĩ ng’aragu. ²³ Gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wao ũgaatigara, tondũ nĩngarehithĩria andũ a Anathothu mwanangĩko mwaka-inĩ ũria makaaherithio.’”

Mateta ma Jeremia

¹ Atĩrĩrĩ, Wee Jehova ũtũũruga ũnduagĩra ciira na kĩhooto
rĩria rĩothe ndarehe ciira mbere yaku.

No rĩrĩ, no nyende twaranĩrie nawe ūndũ ūkonĩĩ kĩhoto gĩaku:
 Nĩ kĩĩ gītũmaga mũthĩire wa mũndũ ūrĩa mwaganu ūgaacĩre?
 Nĩ kĩĩ gītũmaga andũ arĩa matarĩ wĩtikio matũũre megangarĩte?
² Ūmahaandĩte, nao makagĩa na mĩrĩ;
 makũraga na magaciara maciaro.
 Ūgwetagwo hĩndĩ ciothe nĩ tũnua twao,
 no meciiria ma ngoro ciao marĩ haraaya nawe.
³ No rĩrĩ, Wee Jehova nĩũnjũũ;
 nĩwe ūnyonaga na ūkoiruuria meciiria makwa ūndũ ūgũkonĩĩ.
 Maguucũrũrie ta ng'ondũ irathĩĩ gũthĩnjwo!
 Maamũre ūmetererie mũthenya wao wa kũũragwo!
⁴ Nĩ ihinda rĩigana atĩa bũrũri ūgũtũũra ūng'arĩte,
 nayo nyeki mĩgũnda-inĩ yothĩ ĩikare ĩhoohete?
 Tondũ andũ arĩa matũũraga kuo nĩ andũ aaganu-rĩ,
 nyamũ na nyoni nĩithĩrĩte.
 Ningĩ, andũ acio maroiga atĩrĩ,
 "Ndakoona ūrĩa tũkaarĩkĩrĩria."

Icookio rĩa Ngai

⁵ "Angĩkorwo nĩũteng'eranĩtie na andũ marathĩĩ na magũrũ
 nao magakũhũmia-rĩ,
 wakĩhota atĩa gũcindana na mbarathĩ?
 Angĩkorwo nĩũhĩngagwo ūkĩgerera bũrũri ūrĩ thayũ-rĩ,
 ūgaakĩhota atĩa gũtũrĩkania ihinga iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Jorodani?
⁶ Ariũ a maitũguo, na andũ a nyũmba ya thoguo-rĩ,
 o nao nĩmagũkunyanĩire;
 nĩmanĩrĩire na mũgambo magũũkĩrĩre.
 Ndũkae kũmeehoka,
 o na mangĩaria wega waku atĩa.

⁷ "Nĩ nĩngũtirika nyũmba yakwa,
 na ndiganĩrie igai rĩakwa;
 nĩngũneana ūrĩa nyendete
 moko-inĩ ma thũ ciake.
⁸ Igai rĩakwa rĩtuĩkĩte
 ta mũrũũthĩ ūrĩ gĩthaka-inĩ harĩ nĩ.
 Nĩkũrarama ūndaramĩire,
 nĩ ūndũ ūcio ngaũthũũra.
⁹ Githĩ igai rĩakwa rĩtituĩkĩte
 ta nyoni ndĩa-nyama ĩrĩ maroro harĩ nĩ,
 ĩrĩa nyoni iria ingĩ ndĩa-nyama ĩthiũrũrũkagĩria ikamĩtharĩkĩra?
 Thĩĩ ūkonganie nyamũ ciothe cia gĩthaka;
 cirehe imatambuure.
¹⁰ Ariĩthĩ aingĩ nĩmakananga mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ,
 na marangĩrĩrie mũgũnda wakwa;
 nĩmagatũma mũgũnda wakwa ūrĩa mwega
 ūtuĩke rũng'ũrĩ rũkirĩte ihooru.
¹¹ Magaatũma gũkire ihooru,
 gũtuĩke kũndũ kũng'aru na gũkirĩte ihooru maitho-inĩ makwa;
 bũrũri ūcio wothĩ nĩũgathũkangio
 nĩ ūndũ gũtirĩ mũndũ wakũũrũmbũiya.
¹² Werũ-inĩ guothe kũrĩa gũtũũgĩru
 aniinani nĩkuo makaiyũra,
 nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora rwa Jehova nĩrũkaniinana
 kuuma gĩturi kĩmwe kĩa bũrũri nginya kĩrĩa kĩngĩ;
 gũtigakorwo mũndũ o na ūrĩkũ ūgaakorwo na thayũ.
¹³ Makaahandaga ngano, makagetha mĩigua;
 makeenogia na matĩone kĩndũ.

Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, conokerai magetha manyu,
tondũ wa marakara mahiũ ma Jehova.”

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ha ūhoru wa andũ acio aaganu maandigiiciĩrie, o acio matunyaga andũ akwa a Isiraeli igai rĩria ndaamaheire-rĩ, nĩngamamunya kuuma mabũrĩ mao, na munye nyũmba ya Juda yume gatagati kao. ¹⁵ No rĩrĩ, thuutha wa kũmamunya nĩngacooka ndĩmaiguĩre tha na njookie o ūmwe wao igai-inĩ rĩake mwene, bũrĩ-inĩ wake kĩũmbe. ¹⁶ Nĩngĩ mangĩkeruta wega mĩthiĩre ya andũ akwa na mehĩte makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa moige atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ūria Jehova atũũraga muoyo,’ o ta ūria maarutire andũ akwa hĩndĩ ĩmwe kwĩhĩta makĩgwetaga rĩtwa rĩa Baali-rĩ, hĩndĩ iyo nao nĩmakahaandwo marũme wega gatagati ka andũ akwa. ¹⁷ No rĩrĩ, rũrĩrĩ o na rũrĩkũ rũngĩkaaga kũnjigua-rĩ, nĩngarũmunya na mĩrĩ na ndĩrũniine biũ,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

13

Mũcibi wa Gatani

¹ Jehova aanjĩĩre atĩrĩ: “Thiĩ wĩgũrĩre mũcibi wa gatani, wĩohere njohero, no ndũkareke ūhutanie na maai.” ² Nĩ ūndũ ūcio ngĩgũra mũcibi, o ta ūria Jehova aanjathĩte njĩke, ngĩwĩoha njohero.

³ Nĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ ngĩrwo atĩrĩ, ⁴ “Oya mũcibi ūcio ūraagũrĩre, o ūcio wĩohere njohero, ūũkĩre o rĩu ūthiĩ ūkinye Rũũ rwa Farati, ūũhithe mwatũka-inĩ wa rwaro rwa ihiga.” ⁵ Nĩ ūndũ ūcio ngĩthiĩ ngĩũhitha kũu Rũũ-inĩ rwa Farati, o ta ūria Jehova anjĩĩre njĩke.

⁶ Matukũ maingĩ maathira Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Rĩu ūkĩra ūthiĩ ūkinye Rũũ-inĩ rwa Farati, woe mũcibi ūria ndakwĩrĩre ūkaũhithe kuo.” ⁷ Nĩ ūndũ ūcio ngĩthiĩ kũu rũũ-inĩ rwa Farati, ngĩthikũria mũcibi ūcio ngĩũruta harĩa ndaaũhithĩte, no rĩrĩ, nĩwabuthĩte ūkaaga kĩene biũ.

⁸ Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ūguo nĩguo ngaaniina rũtũrĩko rwa Juda o na rũtũrĩko rũnene rwa Jerusalemu. ¹⁰ Andũ aya aaganu, aya maregete kũigua ūhoru wakwa, o aya marũmagĩrĩra ūremi wa ngoro ciao, makoima ngai ingĩ thuutha macitungatĩre na macihooye-rĩ, magaatuĩka ta mũcibi ūcio, mage kĩene biũ! ¹¹ Nĩgũkorwo o ta ūria mũcibi wĩohagwo njohero ya mũndũ, ūguo nĩguo ndeohire nyũmba yothē ya Isiraeli na nyũmba yothē ya Juda, nĩgeetha matũike andũ akwa kũna, nĩguo ndĩgĩire na ngumo, na ngumagio na ngaheagwo gĩtĩo. No rĩrĩ, matiigana gũthikĩrĩria,’ ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mondo cia Ndibei

¹² “Meere atĩrĩ: ‘Ūũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: Mondo o yothē ya ndibei yagĩĩre nĩkũiyũrio ndibei.’ Nao mangĩgaakũũria atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtũĩ atĩ mondo o yothē ya ndibei nĩyagĩĩre kũiyũrio ndibei?’ ¹³ Hĩndĩ iyo ūmeere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũiyũria arĩa othe matũũraga bũrĩrĩ ūyũ na ūrĩũ, o hamwe na athamaki acio maikaragĩra gĩtĩ kĩa ūthamaki kĩa Daudi, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na arĩa othe matũũraga Jerusalemu. ¹⁴ Nĩngamahũũrithania mũndũ na ūria ūngĩ, hũũrithanie maithe na ciana o ūndũ ūmwe, ūguo nĩguo Jehova ekuuga. Ndikamaiguĩra tha, kana ndĩmacaĩre o na kana ngĩe na kĩa atĩ nĩguo njage kũmaniina.’”

Kwĩhĩrwo Gũtahwo

¹⁵ Thikĩrĩrai na mũtege matũ,
tigai gwĩtĩia,
nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie.

¹⁶ Goocai Jehova Ngai wanyu
atanarehe nduma,
na mbere ya magũrũ manyu mahĩngwo
kũu irĩma-inĩ kũragĩa nduma.

Inyũ mĩwĩrĩgĩrĩre ūtheri,
nowe-rĩ, nĩakaũgarũra ūtũike nduma ndumanu,
aũgarũre ūtũike ta kĩa kĩnene.

¹⁷ No rĩrĩ, mũngĩaga kũigua,
ndĩrĩrĩragĩra hitho-inĩ
nĩ ūndũ wa mwĩtĩo wanyu;
maitho makwa makaarĩra na ruo,
ngĩitaga maithori,
nĩ ūndũ rũũru rwa Jehova nĩrũgũtahwo.

¹⁸ Īra mũthamaki o na nyina wa mũthamaki atĩrĩ,
“Harũrũkai mume itĩ-inĩ cianyu cia ūthamaki,
nĩgũkorwo tanji icio cianyu irĩ riiri

nīcikūgūa kuuma mītwe-inī yanyu.”

¹⁹ Matūūra manene ma kūu Negevu nīmakahingwo,
na gūtikagīa mūndū ūkaamahingūra.

Andū othe a Juda nīmagatahwo matwarwo būrūri ūngī,
magaatahwo matwarwo othe biū.

²⁰ Tiirai maitho muone
andū acio marooka moimīte mwena wa gathigathini.

Rūūru rūrīa wehokeirwo rwa ng’ondū
rūrīa ūretīāga naruo-rī, rūkīrī ha?

²¹ Ūkoiga atīa rīrīa Jehova akaanenehia
andū arīa watuīte athiritū aku
nīguo matuīke a gūgwathaga?

Githī ndūkanyitwo nī ruo rūnene,
ta rwa mūndū-wa-nja akīrūmwō?

²² Nawe ūngīkeyūria atīrī,
“Nī kīi gītūmīte maūndū macio mangore?”

Nūkamanya atī magūkorete nī ūndū wa mehia maku maingī,
na nīkīo ūtarūrīrwo nguo ciaku,
naguo mwīrī waku ūgathūkio.

²³ Mūkushi ahota kūgarūra gīkonde kīa mwīrī wake,
o na kana ngarī īgarūre maroro mayo?

O na inyuī mūtingīhota gwīka wega,
nī ūndū nī mwamenyerire gwīka ūūru.

²⁴ “Nīi ngaakūhurunja o ta ūrīa mūūngū
ūmbūrāgwo nī rūhuho rwa werū-inī.

²⁵ Rūu nīrīo igai rīaku,
rūgai rūrīa ngūtūirīre,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga,

“tondū nīūriganiirwo nī nīi,
ūkehoka ngai cia maheeni.

²⁶ Nīngakūguūria nguo ikūhumbīre ūthiū
nīguo njaga yaku yoneke:

²⁷ ūtharia waku o na mūito īrīa wanagīria,
o na ūmaraya waku ūrīa ūtarī thoni!

Nīndīoneire ciiko ciaku cia ūūra-thoni
kūu tūrīma-inī na mīgūnda-inī.

Kāi ūrī na haaro, wee Jerusalemu-ī!
Ūgūtūūra wīthaahītie nginya-rī?”

14

Kwaga Mbura, Ng’aragu, na Rūhiū rwa Njora

¹ Ūno nīyo ndūmīrīri ya Jehova īrīa yakinyīrīre Jeremia īkonīi ihinda rīrīa kwagīte mbura:

² “Būrūri wa Juda nīūrācakaya,
namo matūūra makuo makoorwo nī hinya;

nīmararīrīra būrūri,
nakīo kīrīro nīkīambatīte na igūrū kiumīte Jerusalemu.

³ Andū arīa marī igweta maratūma ndungata ciao igatahe maaī;
irathiī marīma-inī ikaaga maaī.

Iracooka na ndigithū itarī kindū;
ikehumbīra mītwe iconokete na ikuīte ngoro.

⁴ Thī nīyatūkangīte,
nī ūndū gūtīrī mbura yurīte būrūri-inī,

arīmi nao magakua ngoro,
makehumbīra mītwe.

⁵ O nayo thwarīga
nīiteete gacaū kayo gaaciarwo o ro ūguo kūu werū-inī,

nĩ ùndũ gũtirĩ nyeki.

⁶ Njagĩ nacio irũgamĩte tũrĩma-igũrũ kũrĩa gũtakũraga kĩndũ,
ikĩhũmahũmaga ta mbwe;
nĩciũrĩte maitho
nĩ kwaga mahuti ma kũrĩa.”

⁷ O na gũtuĩka mehia maitũ nĩmaroimbũra ũũru ũrĩa twikĩte,
Wee Jehova-rĩ, ika ùndũ nĩ tondũ wa rĩitwa rĩaku.
Nĩgũkorwo gũcoka na thuutha gwitũ nĩ kũnene;
nĩtũkwĩhiirie.

⁸ Wee Kĩĩrĩgĩrĩro gĩa Isiraeli,
o wee Mũhonokia wao hĩndĩ irĩa marĩ na mĩnyamaro,
nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtuĩke ta mũgeni bũrũri-inĩ,
kana ta mũgendi ũraarĩrĩre ũtukũ o ũmwe?

⁹ Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũikare ta mũndũ mũmaku,
ũgaikara ta njamba irĩ hinya itangĩhota kũhonokania?
Wee Jehova-rĩ, ũrĩ gatagatĩ gaitũ,
na ithuĩ tũgeetanio na rĩitwa rĩaku;
ndũkanatũtirike!

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonĩ andũ aya:
“Nĩmendete kũũrũra mũno;
nĩmaregete kũgĩrĩrĩa magũrũ mao.
Nĩ ùndũ ũcio nake Jehova ndangĩmetikĩra;
rĩu nĩekũrĩrikana waganu wao,
na amaherithie nĩ ùndũ wa mehia mao.”

¹¹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga kũhoera andũ aya atĩ nĩguo mone wega. ¹² O na mangũhinga kũrĩa irio, ndigathikĩrĩa kĩrĩro kĩa; o na mangĩndutĩra maruta ma njino na maruta ma mũtu-rĩ, ndikametikĩra. Nĩ kũniina ngaamaniina na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro.”

¹³ No ngiuga atĩrĩ, “Wũi, Mwathani Jehova, anabii mameeraga atĩrĩ, ‘Mũtikoono rũhiũ rwa njora kana mũhatĩrĩro nĩ ng’aragu. Ti-itherũ, nĩngamũhe thayũ wa gũtũũra kũndũ gũkũ.’”

¹⁴ Hĩndĩ iyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Anabii acio mararatha ũhoru wa maheeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Nĩ ndimatũmĩte, kana ngamathuura, o na kana ngamaarĩria. Maramũrathĩra mohoro ma cioneki cia maheeni, na ũragũri wa tũhũ, na kũhooya mĩhianano, na maũndũ ma maheeni marĩa methugundũire na meciiria mao. ¹⁵ Nĩ ùndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoru ũkonĩ anabii arĩa mararatha maũndũ makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa: Nĩ ndiamatũmĩte, no-o moigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ rũhiũ rwa njora kana ng’aragu ikaahutia bũrũri ũyũ.’ Anabii o acio makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu. ¹⁶ Nao andũ acio marathagĩrwo mohoro nĩo, magaikanio na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu tondũ wa ng’aragu na rũhiũ rwa njora. Gũtikoneka mũndũ wa kũmathika, kana wa gũthika atumia ao, o na kana wa gũthika ariũ ao na airĩtu ao. Nĩngamaitĩrĩa mũtino ũrĩa ũmagĩrĩre.

¹⁷ “Maarĩrie ũhoru ũyũ, ũmeere atĩrĩ:
“Rekei maitho makwa maite maithori
ũtukũ na mũthenya mategũtigithĩria;
nĩgũkorwo mũirĩtu wakwa gathirange, o acio andũ akwa,
nĩmũgurarie ũũru,
akagũthwo igũtha rĩa kũmũhehenja.

¹⁸ Ingĩtoonya bũrũri-inĩ,
nyonaga arĩa moragĩtwo na rũhiũ rwa njora;
ingĩtoonya itũũra inene,
nyonaga arĩa manyariirĩtwo nĩ ng’aragu.
Mũnabii na mũthĩnjĩri-Ngai,
eerĩ nĩmathiite bũrũri matooi.’”

¹⁹ Rĩu-rĩ, kaĩ ũregete Juda biũ?
Anga nĩũnyarĩte Zayuni?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtũhũre,
nginya tũkaaga kĩhonía?
Twerĩgĩrĩre thayũ,
no gũtirĩ wega tuonete,

tūgeterera ihinda rīa kūhonanio,
no rīrī, no maūndū ma kūmakania tuonete.

²⁰ Nītūkumbūra waganu witū, Wee Jehova,
o na wīhia wa maithe maitū;
nī ūndū ti-itherū nītūkwihiirie.

²¹ Twagūthaitha ūtige gūtūthūūra, nī ūndū wa rītwa rīaku;
ndūgaconorithie gītī gīaku kia ūnene kīrīa kīrī riiri.

Ririkana kīrīkanīro kīrīa warīkanīire na ithuī,
na ndūgagithūkie.

²² Nī kūrī mūhianano o na ūmwe wa ūyo itarī kīene ya ndūrīrī ūngiuria mbura?
Matu mo mene nīmoiragia mbura?

Aca, nīwe, Wee Jehova Ngai witū, uuragia mbura.
Nī ūndū ūcio, kīirīgīrīro giitū kīrī hariwe,
nīgūkorwo wee nīwe wīkaga maūndū macio mothe.

15

¹ Ningī Jehova akīnjīra atīrī: “O na korwo Musa na Samūeli maarūgama mbere yakwa-rī, ngoro yakwa ndingierekera kūrī andū aya. Maingatei mehere mbere yakwa! Nīmarekwo mathii! ² Nao mangīkūuria atīrī, ‘Tūgūgithīi kū?’ Ūmeere atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga:

“‘Aria maathīrīrio gūkua-rī, magakue;

aria maathīrīrio kūuragwo na rūhiū rwa njora-rī, makooragwo na rūhiū rwa njora;

aria maathīrīrio ng’aragu-rī, makooragwo nī ng’aragu;

aria maathīrīrio gūtahwo-rī, matahwo matwarwo būrūri ūngī.’

³ “Nīngamarehithīria mīthemba ina ya anīnani mamookīrīre.” ūguo nīguo Jehova ekuuga, “Rūhiū rwa njora rūgooka rūūrage andū, namo maguī mamakururie, nacio nyoni cia rīera-inī, o na nyamū cia gūkū thī imatambuure, imaniine. ⁴ Nīngatūma matuīke andū a gūthūūrwo nī mothamaki mothe ma gūkū thī, nī ūndū wa ūrīa Manase mūrū wa Hezekia mūthamaki wa Juda eekire gūkū itūūra-inī ria Jerusalemu.

⁵ “Nūū ūgaakūguīra tha, wee Jerusalemu?

Nūū ūgaagūcakaira?

Nūū ūgaakerūra gwaku oke akūūrie ūrīa ūhoru waku ūtari?”

⁶ Jehova ekuuga atīrī,

“Wee nīundegete,

wee ūtūūrīte ūcookaga na thuutha.

Nī ūndū ūcio nīngūgūtambūrūkīria moko ngūniine;

ndīngīricūkwo rīngī.

⁷ Nīngamahuha ta mahuti makīhuhwo na gītārūrū
ihingo-inī cia itūūra inene rīa būrūri.

Nīngarehe gīkuū na mwanangīko kūrī andū akwa,

nīgūkorwo nīmagīte kūgarūrīra mīthīire yao.

⁸ Nīngatūma atumia ao a ndigwa maingīhe,

makīre mūthanga wa iria-inī.

Nīngarehithīa mūniinani hīndī ya mīarahō

okīrīre manyina ma aanake ao;

ngaamarehera ruo rūnene

na makorererwo nī kīeha kīnene o rīmwe.

⁹ Nyina wa ciana mūgwanja

nīakaringīka, akue.

Nīagathūūrīrwo nī rīūa kūrī o mūthenya barigici;

nīagaconorithio na anyararwo.

Aria magaatigara ngaamaneana kūrī thū ciao,

maniinwo na rūhiū rwa njora,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Wūi-īiya-wakwa maitū-ī, wee wanjiarire!

Nduīkite mūndū wa kūgianagwo na kūhūūranagwo na nīi nī būrūri wothel!

Nīi ndikombithīie kana ngakomberwo kīndū nī mūndū,

no numagwo nī andū othe.

¹¹ Jehova oigĩte atĩrĩ,
 “Ti-itherũ nĩngagũkũũra ndĩ na muoroto mweka harĩwe;
 ti-itherũ nĩngatũma thũ ciaku igũthaithe mahinda ma mwanangĩko
 na mahinda ma mĩnyamaro.

¹² “Mũndũ no oine kĩgera:
 kĩgera kĩrĩa kiumĩte gathigathini,
 kana oine gĩcango?

¹³ Nĩnganeana ũtonga waku na igĩĩna ciaku
 itahwo hatarĩ irĩhi,
 nĩ ũndũ wa mehĩa maku mothe
 marĩa maneeke bũrũri-inĩ waku wothe.

¹⁴ Nĩngamũtua ngombo cia thũ cianyũ
 thĩĩnĩ wa bũrũri mũtooĩ,
 nĩ ũndũ marakara makwa
 nĩmagaakana ta mwaki, ũmũcine.”

¹⁵ Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũũĩ;
 ndirikana na ũũmenyagĩrĩre.
 Ndihiĩria kũrĩ arĩa maanyariĩraga.

Wee nĩũkiragĩrĩria; ndũkanjeherie;
 ririkana ũrĩa ndananyariĩrĩka nĩ ũndũ waku.

¹⁶ Rĩrĩa ciugo ciaku cianginyĩrĩre-rĩ, nĩndacirĩire;
 ciarĩ gĩkeno gĩakwa, na igĩcanjamũra ngoro yakwa,
 nĩgũkorwo nĩnjĩtanĩtio na rĩitwa riaku,
 Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁷ Ndirĩ ndaikara thiritũ-inĩ ya arĩa mekenagia,
 o na kana ngĩkenia magĩkenia;
 ndaikarire ndĩ wiki nĩ ũndũ guoko gwaku kwarĩ igĩrũ riakwa,
 nawe nĩwanjyũrĩtie marakara.

¹⁸ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ruo rwakwa rwage gũthira,
 na kĩronda gĩakwa gĩkeeha, gĩkaaga kũhona?
 Anga ũgũtuĩka harĩ nĩĩ ta karũũĩ gatangĩthokwo,
 kana ta gĩthima kĩa maaĩ kĩrĩa kĩhũũaga?

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ũngĩĩrira, nĩngũgũcookereria
 nĩgeetha ũndungatagĩre;
 akorwo nĩũrĩaragia maũndũ marĩa marĩ bata,
 no ti marĩa matarĩ bata,
 nĩũgũtuĩka wa kũnjarĩrĩria.

Andũ aya nĩmagũcookerere,
 no wee ndũkamacookerere.

²⁰ Nĩngagũtua ta rũthingo harĩ andũ aya,
 ngũtue rũthingo rũrũmu rwa gĩcango;
 nĩmakarũa nawe,
 no matigagũtooria,
 nĩgũkorwo nĩĩ ndĩ hamwe nawe,
 nĩguo ngũteithũre na ngũhonokie,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ “Nĩngakũhonokia kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu,
 na ngũkũũre ngũrute moko-inĩ ma andũ arĩa matarĩ tha.”

16

Mũthenya wa Mwanangĩko

¹ Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre, ngĩĩrwo atĩrĩ: ² “Ndũkanahikanie ũgĩe na aanake
 kana airĩtu kũndũ gũkũ.” ³ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũndũ ũkonĩĩ aanake na airĩtu arĩa
 maciarĩrwo bũrũri ũyũ na ũkonĩĩ atumia arĩa marĩ manyĩna mao na arũme arĩa marĩ maithe mao, atĩrĩ:
⁴ “Nĩmagakua gĩkuũ kũmanĩte na mĩrimũ mĩũru. Matigaacakaĩrwo kana mathikwo, no magaatũka ta

rūrua rūharaganĩtio gūkũ thĩ. Makaanĩnwo na rūhiũ rwa njora na ng'aragu, nacio ciimba ciao igatuĩka, irio cia nyoni cia riera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka.”

⁵ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na ndĩa ya mathiko; ndũgathiĩ gũcakaya kana gũcaayanĩra, nĩ ũndũ nĩnjeheretie kĩrathimo gĩakwa, na wendo wakwa, o na tha ciakwa harĩ andũ aya,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁶ “Andũ othe, anene na aria anini, nĩmagakuĩra bũrũri-inĩ ũyũ. Matigĩathikwo kana macakairwo, na gũtirĩ mũndũ ũgetiihangia kana enjwo mũtwe* nĩ ũndũ wao. ⁷ Gũtirĩ mũndũ ũkaaheana irio cia kũhooreria acio maracakaira aria makuĩte,[†] o na akorwo nĩ ithe kana nyina, o na gũtirĩ mũndũ ũkaaheana kĩndũ gĩa kũnyua nĩguo amagirie maithori.

⁸ “Nĩgĩ ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na gĩathiĩ, atĩ nĩguo ũikare thĩ nao mũrie na mũnyue. ⁹ Nĩgũkorwo Jehova, Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Matukũ-inĩ manyu nĩmũkeonera na maitho manyu ngakinya mĩgambo ya ndũrũhĩ na ya gĩkeno mũthia o na niine mĩgambo ya mũhiki na mũhikania kũndũ gūkũ.’”

¹⁰ “Rĩrĩa ũkeera andũ aya maũndũ macio mothe nao makũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova atũtũire mwanangĩko mũnene ũguo? Kaĩ twĩkĩte ihĩtia rĩrĩkũ? Nĩ mehia marĩkũ twĩhĩrie Jehova Ngai witũ?’ ¹¹ Hĩndĩ iyo ũmeere atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ maithe manyu nĩmandirikire, makĩrũmĩrĩra ngai ingĩ, magĩcitungatagĩra na magĩcihooyaga. Nĩmandirikire na makĩaga kũrũmia watho wakwa. ¹² No inyuĩ nĩmwĩkĩte maũndũ ma waganu mũgakĩra maithe manyu. Ta rorai muone ũria o ũmwe wanyu arũmĩrĩre ũremi wa ngoro yake thũku, handũ ha kũnjathĩkĩra. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũrutũrũra muume bũrũri ũyũ mũthĩ bũrũri mũtooĩ inyuĩ ene, o na kana ũkamenywo nĩ maithe manyu, na mũrĩ kũu nĩmũgatungatagĩra ngai ingĩ mũthenya na ũtukũ, nĩgũkorwo ndigũcooka kũmwĩka maũndũ mega.’”

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, “O na kũrĩ ũguo, matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũruga muoyo, ũria warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,’ ¹⁵ no makoigaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũruga muoyo, ũria warutire andũ a Isiraeli bũrũri ũria ũrĩ mwena wa gathigathini, na akĩmaruta mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩrie.’ Nĩgũkorwo nĩngamacookia bũrũri-inĩ ũria ndaaheire maithe mao.”

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ, “No rĩrĩ, nĩngũtũmana gwĩtwo ategĩ a thamaki aingĩ, nao nĩmakamatega. Thuutha wa ũguo njooke ndũmanĩre aguĩmi aingĩ, nao nĩmakamaguĩma irĩma-inĩ, na tũrĩma-inĩ tuothe, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga. ¹⁷ Maitho makwa nĩmoonaga mĩthĩire yao yothe; ndĩngĩhithika harĩ niĩ, o namo mehia mao matingĩhithwo atĩ nĩguo maitho makwa mage kũmona. ¹⁸ Ngaamarĩhia maita meerĩ nĩ ũndũ wa waganu wao na mehia mao, nĩ ũndũ nĩmathaahĩtie bũrũri wakwa na mĩhaano ĩtarĩ muoyo mĩmeneku mũno, na makaiyũria igai riakwa na mĩhianano ĩrĩ magigi.”

¹⁹ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, o wee hinya wakwa, na kĩirigo gĩakwa kĩrũmu,

o wee rĩũrĩro riakwa hĩndĩ ya mathĩina,

ndũrĩrĩ igooka harĩwe

ciumĩte ituri-inĩ cia thĩ, ciuge atĩrĩ,

“Maithe maitũ matiarĩ na kĩndũ tiga ngai cia maheeni,

o mĩhianano iyo ĩtarĩ kiene na ĩtarĩ ũndũ mwega yamekĩire.

²⁰ Andũ nĩmethondekagĩra ngai ciao ene?

Īĩ, no rĩrĩ, icio ti ngai!”

²¹ “Tondũ ũcio nĩngamaruta maamenye,
ihinda-inĩ rĩrĩrĩ nĩguo ngaamaruta ũhoru wa ũhoti na hinya wakwa.
Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ rĩitwa riakwa nĩ Jehova.

17

¹ “Atĩrĩrĩ, mehia ma Juda makururĩtwo na karamu ga kĩgera,
magakururwo na mũthia mũũgĩ wa kahiga ka nyaigĩ,
ihengere-inĩ cia ngoro ciao,
o na magakururwo hĩa-inĩ cia igongona ciao.

² O na ciana ciao nĩiririkanaga
igongona ciao na itugĩ cia Ashera
iria ciahaandĩtwo rungu rwa mĩtĩ ĩria mĩruru,
o na tũrĩma-inĩ tũria tũraihi na igũrũ.

* 16:6 O na gũtuĩka andũ a Isiraeli rĩmwe nĩmenjagwo njuĩrĩ nĩ ũndũ wa aria akuĩ, mũtugo ũyũ nĩwakananĩtio nĩ watho (Alaw 19:28; 21:5). † 16:7 Warĩ mũtugo kũrĩ andũ aria maracakaya kũheo irio (2Sam 3:35; Ezek 24:17, 22).

³ Kīrīma gīakwa kīrīa kīrī būrūri-inī,
o hamwe na ūtonga waku, na mīthiithū yaku yothe-rī,
nīngacirekereria itahwo,
o hamwe na kūdū gwaku kūrīa gūtūūgīru,
nī ūndū wa mehia marīa maiyūrīte guothe būrūri-inī waku.

⁴ Nī ūndū wa kwīhia gwaku wee mwene,
nīūkoorwo nī igai rīrīa ndaakūheire.
Nīngagūtua ngombo ya thū ciaku
thīinī wa būrūri ūtooī,
nīgūkorwo nīūtūmīte marakara makwa maakane,
na megūtūūra makanaga nginya tene.”

⁵ Jehova ekuuga atīrī:
“Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūrīa wīhokaga mūdū,
o ūcio wīhokaga mūdū nī ūndū wa hinya wake,
ngoro yake ikahutatīra Jehova.

⁶ Agaatuīka o ta kihinga kīrī werū-inī ūtarī kīndū;
ndakooa ūgaacīru ihinda rīakinya.
Agaatūūra kūdū kūmū na kūrī nyoota werū-inī,
o kūu būrūri-inī wa cumbī gūtātūūraga mūdū.

⁷ “No kūrathimwo nī mūdū ūrīa wīhokaga Jehova,
o ūrīa ūigīte mwīhoko wake harī we.

⁸ Agaatuīka ta mūtī ūhaandītuo hūgūrū-inī cia maaī,
ūrīa ūtaambagia mīri yaguo īgakinya rūūī-inī.
Ndwītīgagīra hīndī ya ūrugarī wa rīūa wakinya;
mathangū maguo makoragwo marī maruru.
Ndūngūūma mwaka ūrīa gūtārī mbura,
na ndwagaga gūciara maciaro maguo.”

⁹ Ngoro ya mūdū nītheenanagia gūkīra ciūmbe iria ingī ciothe,
na nī njaganu mūno.
Nūū ūngīhota gūthuuthuuria ūhoro wayo?

¹⁰ “Nīī Jehova thuthuuragia ngoro,
na ngoiruuria maūdū marīa mahithe meciiria-inī,
nīgeetha ndaathime mūdū o mūdū kūringana na maūdū marīa ekaga,
o na kūringana na ūrīa ciīko ciake itarīi.”

¹¹ O ta ūrīa ngware ikomagīrīria matumbī marīa itareketie-rī,
ūguo noguo mūdū ūrīa wītongagia na njīra itarī cia kīhooato atarīi.
O matukū ma muoyo wake magīthīi kūigananīria-rī,
ūtonga ūcio nīūkamweherera, nake marīgīrīrio-inī nīakeyonania arī mūkīgu.

¹² Handū haitū harīa haamūre, hahaanaine na gītī gīa ūthamaki kīrīa kīrī riiri,
kīrīa gītūūrīte gītūūgīrītio kuuma o kīambīrīria,

¹³ Wee Jehova, o wee mwīhoko wa Isīraeli,
arīa othe magūtīrikaga nīmagaconorithio.
Arīa makūhutagīra makoima harīwe-rī,
makaandikwo marītwa mao rūkūngū-inī rwa thī,
nī ūndū nīmatīrikīte Jehova,
o we gīthima kīa maaī ma muoyo.

¹⁴ Wee Jehova-rī, honia na nīngūhona;
honokia na nīngūhonoka,
nī ūndū wee nowe ngoocaga.

¹⁵ Andū manjūūragia atīrī,
“Kaī ndūmīrīri ya Jehova ikīrī kū?
Nīīkīhingio rīul!”

- ¹⁶ Nii ndiūrīte ngatiga gūtuika mūrīithi waku;
wee nīūūi atī ndiūrīrīrie mūthenya wa mūtino.
Ūria wothē njaragia na kanua gakwa ndūhithitwo harīwe.
- ¹⁷ Ndūgatuīke itua-nda harī nīi;
wee nīwe kīhitho giakwa mūthenya wa mwanangīko.
- ¹⁸ Aria maanyariiraga maroconorithio,
no nī-rī, ndūkanareke njonoke;
maronyitwo nī kīmakō,
no nī-rī, ndūkanareke nyiitwo nī kīmakō.
- Makinyīrīrie mūthenya wa mwanangīko;
maniine na iniinana inene maita meerī.

Kūiga Thabatū īrī Theru

¹⁹ Jehova aanjīrīre atīrī: “Thīi ūrūgame kīhingo-inī kīrīa gūtagwo kīhingo kīa andū, kīrīa athamaki a Juda mageraga magītoonya itūūra-inī na makiuma; ningī ūrūgame ihingo-inī iria ingī ciothe cia Jerusalemu. ²⁰ Mūmeere atīrī, ‘Ta thikīrīria ndūmīrīri ya Jehova, inyuī athamaki a Juda, na andū othe a Juda, na mūdū o wothē ūria ūtūūruga Jerusalemu, ūria ūtoonyagīra ihingo-inī ici. ²¹ Jehova ekuuga atīrī: Mwīmenyererei mūtikanakuue mūrigo mūthenya wa Thabatū, kana mūūtoonyerie ihingo-inī cia Jerusalemu. ²² Mūtikanakuue mūrigo mūūrute nyūmba-inī cianyu, kana mūrute wīra o na ūrīkū mūthenya wa Thabatū, no rīrī, mūthenya wa Thabatū mūwamūrage, o ta ūria ndaathire maithe manyu mekage. ²³ No matiigana gūthikīrīria kana kūrūmbūiya ūhorō ūcio: moomirie ngingo, makīaga gūthikīrīria, o na makīrega gūtaarwo. ²⁴ Jehova ekuuga atīrī, mūngīmenyerera mūnjathikīre na mwage gūkuua mūrigo mūmītoonyerie ihingo-inī cia itūūra rīrī inene mūthenya wa Thabatū, no mūmenyerere mūthenya wa Thabatū mūwamūre na ūndū wa kwaga kūruta wīra mūthenya ūcio-rī ²⁵ hīndī iyo athamaki aria maikariire gītī kīa ūthamaki kīa Daudi nīmagatoonyera ihingo cia itūūra rīrī inene marī na anene ao. O, hamwe na anene ao, nīmagooka makuuītwo nī ngaari cia ita, na mahaicīte mbarathi, marī hamwe na andū a Juda, na andū aria matūūruga Jerusalemu, narīo itūūra rīu-rī, nīrīgātūūrwo nī andū nginya tene. ²⁶ Andū nīmagooka moimīte matūūra-inī ma Juda, o na tūtūūra-inī tūria tūrīgicīrie Jerusalemu, na moime būrūri wa Benjaminini na būrūri ūria ūrī magūrū-inī ma irīma cia mwena wa ithūiro, na moime būrūri ūria ūrī irīma o na wa Negevu, moke marehe indo cia maruta ma njino na cia magongona, na maruta ma mūtu, na ūbumba, na maruta ma gūcookia ngaatho nyūmba-inī ya Jehova. ²⁷ No rīrī, mūngīrega kūnjathikīra, na mwage kwamūra mūthenya wa Thabatū na ūndū wa kwaga gūkuua mūrigo o na ūrīkū rīrīa mūgūtoonyera ihingo-inī ici cia Jerusalemu mūthenya wa Thabatū-rī, hīndī iyo nīngaakia mwaki ūtangihoreka ihingo-inī cia Jerusalemu nīguo ūcine ciikaro ciao iria njirigire.’”

18

Nyūmba-inī ya Mūmbi wa Nyūngū

¹ Īno nīyo ndūmīrīri īria yakinyīrīre Jeremia yumīte harī Jehova, akīrwo atīrī: ² “Ikūrūka ūthīi nyūmba-inī ya mūmbi wa nyūngū, na wakinya kūu nīkūo ngūkūheera ndūmīrīri yakwa.” ³ Nī ūndū ūcio ngīkūrūka ngīthīi kūu nyūmba-inī ya mūmbi wa nyūngū, ngīkora akīruta wīra na ngaari yake ya kūūmba nyūngū. ⁴ No rīrī, nyūngū īria ombaga na rīūmba nīyathūkire īrī o moko-inī make; nī ūndū ūcio mūmbi ūcio agīcooka akīūmba nyūngū ingī na rīūmba o rīu, akīmīthondeka o ta ūria onire yagīrīre gūthondekwo.

⁵ Hīndī iyo ndūmīrīri ya Jehova īkinginyīrīra, ngīrwo atīrī: ⁶ “Inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, githī to njike na inyuī o ta ūria mūmbi ūyū wa nyūngū ekaga?” Ūguo nīguo Jehova ekuuga. “O ta rīūmba rīrī guoko-inī kwa mūmbi-rī, ūguo nīguo mūtariī mūrī guoko-inī gwakwa, inyuī andū aya a nyūmba ya Isiraeli. ⁷ Hīndī o yothē ingīkaanīrīra, njuge rūrīrī kana ūthamaki mūna ūmunyūrwo na mīri, na unangwo, o na ūniinwo, ⁸ naruo rūrīrī rūu ngaanītie rūngīrīra, rūtigane na ūru waruo, nīngaigua tha, njage kūrūka ūru ūcio njīrīre kūrūka. ⁹ Ningī ihinda rūngī ingīkaanīrīra njuge rūrīrī kana ūthamaki mūna wakwo nīguo wīhaande, ¹⁰ naruo rūrīrī rūu rūcooke rwīke maūdū marīa nyonaga marī mooru na rwage kūnjathikīra-rī, nīngericūkwo, njage kūrūka wega ūcio njugīte nīngūrūka.

¹¹ “Nī ūndū ūcio, rīu īra andū a Juda na aria matūūruga Jerusalemu atīrī, ‘Jehova ekuuga atīrī: Ta rorai muone! Nīndīrahaarīria kūmūrehera mwanangīko na ngathugunda njīra ya kūmūkīrīra. Nī ūndū ūcio, garūrūkai mūtigane na mīthīire yanyu mīūru, mūdū o mūdū wanyu, na mūgarūrīre mīthīire yanyu na ciiko cianyu.’ ¹² No-o magaacookia moige atīrī, ‘Hatirī bata wa gūtaarwo. Tūgūthī na mbere na mibango iitū; mūdū o mūdū witū ekūrūmīrīra ūremi na goro yake thūku.’”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tuĩriai harĩ ndũrĩrĩ:

Nũũ ūrĩ waigua ūndũ ta ūyũ?

Ūndũ ūrĩ magigi mũno nĩwĩkĩtwo

nĩ Isiraeli, ūria mũirĩtu gathirange!

¹⁴ Tharunji ya Lebanoni-rĩ,

ĩrĩ yaaga hurũrũka-inĩ ciakĩo cia mahiga?

Maai mahehu makĩo marĩa moimaga matherũkĩro-inĩ ma kũraya-rĩ,

marĩ maga gũtherera?

¹⁵ No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩ;

macinagĩra mĩhianano ĩtarĩ kiene ūbumba,

ĩria yatũmire mahĩngwo mĩthiire-inĩ yao,

makiaga kũrũmirĩra mĩthiire ĩria ya tene.

Yatũmire magerere tũcĩra twa mikĩra,

o na barabara ĩria ĩtarĩ thondeke.

¹⁶ Bũrũri wao ūgaatigwo ūrĩ mwanangĩku,

ũgaatuĩka kũndũ gwa kũnyararwo nginya tene;

arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo-rĩ,

nĩmakagega makĩinagia mĩtwe.

¹⁷ O ta rũhuho rũkihurutana kuuma mwena wa irathĩro,

noguo ngaamahurunja mbere ya thũ ciao;

ngaamahutatĩra na njage kũmoonĩ ūthiũ wakwa

mũthenya ūria magaakorwo nĩ mwanangĩko.”

¹⁸ Nao makiuga atĩrĩ, “Ūkai tũciĩrĩre ūria tũgũũkĩrĩra Jeremia; nĩ ūndũ ūrutani wa watho ūria athĩnjĩri-Ngai marutanaga ndũkoora, kana kĩrĩra kĩa andũ arĩa oogĩ kĩũre, o na kana ndũmĩrĩri ya anabii yũre. Nĩ ūndũ ūcio ūkai, tũmũtharĩkĩre na nĩmĩ ciĩtu, na tũtikarũmbũye ūndũ o wotho ekuuga.”

¹⁹ Ta thikĩrĩria, Wee Jehova;

igua ūria aya aathitangi maroiga!

²⁰ Wega-rĩ, no ūrĩhwo na ūũru?

No rĩrĩ, andũ acio nĩmanyenjeire irima.

Ta ririkana ūria ndaarũgamire mbere yaku,

na ngĩmarĩrĩria,

nĩguo ngĩrĩrĩrie marakara maku matikamakore.

²¹ Nĩ ūndũ ūcio rekereria ciana ciao ng’aragu;

cineane, ĩniinwo na rũhiũ rwa njora.

Reke atumia ao matigwo matarĩ ciana, na marĩ a ndigwa;

rekereria arũme ao mooragwo,

o nao aanake ao mooragĩrwo mbaara-inĩ na rũhiũ rwa njora.

²² Kĩrĩro kĩroiguu kuuma nyũmba-inĩ ciao

ĩrĩria ūkaarehe andũ a kũmatharĩkĩra hi na hi,

nĩ ūndũ nĩmanyenjeire irima nĩguo maanyite,

na makanyumbĩkĩra mĩtego ya kũnyiita magũrũ makwa.

²³ No wee nĩũũĩ, Wee Jehova,

ũria wotho manjiĩrĩre nĩguo manjũrage.

Tiga kũmarekera mahĩtia mao,

kana kũhuura mehĩa macio mao mehere ūthiũ-inĩ waku.

No marong’aũranĩrio thĩ mbere yaku;

meeke maũndũ macio rĩria ūgaakorwo ūrakarĩte.

19

¹ Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: “Thiĩ ūgũre gatigithũ ka rĩũmba harĩ mũũmbi. Ūcooke woe athuuri amwe a kĩrĩndĩ na athĩnjĩri-Ngai amwe, ² mumagare mũthiĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, hakuhi na itoonyero rĩa Kĩhingo-kĩa-Ngĩo. Wakinya hau wanĩrĩre ūhoru ūria ngũkwĩra, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyũĩ athamaki a Juda, na andũ a Jerusalemu. Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Ta thikĩrĩria! Nĩngũrehithia mwanangĩko kũndũ gũkũ ūria ūgaatũma mũndũ o wotho ūria ūkaũigua ararakwo nĩ matũ. ⁴ Nĩgũkorwo nĩmandirikite na magatũma haha hatũke handũ ha ngai cia kũndũ kũngĩ; nĩmacĩĩre magongona kũrĩ ngai ĩria o ene, kana maithe mao, o na kana athamaki a Juda matooĩ, na makaiyũria kũndũ gũkũ thakame ya andũ arĩa matarĩ ūũru mekite.

⁵ Nĩmakĩte kundũ kũria gũtũũgĩru gwa kũhooerwo Baali, na gwa gũcinagĩrwo ariũ ao na mwaki matũike maruta ma kũrutĩrwo Baali, ũndũ ũria nĩ itaathanire wĩkagwo, kana ngũũgwea, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ, Mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka rĩria andũ matagacooka gwĩtaga kundũ gũkũ Tofethi, kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo.

⁷ “Kũndũ gũkũ nĩkuo ngathũkĩria mibango yothe ya Juda na ya Jerusalemu. Nĩngatũma mooragwo na hiũ cia njora nĩ thũ ciao, moko-inĩ ma andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, nacio ciimba ciao ndiciheane itũike nyama cia kũrĩio nĩ nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka. ⁸ Nĩngananga itũũra rĩrĩ ndũme rĩtũike kundũ gwa kũnyararwo; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakagega na mamanyũrĩrie moona ũria nguraro ciao cingĩhĩte. ⁹ Nĩngatũma marĩe nyama cia mĩrĩ ya ariũ na aarĩ ao, na o mũndũ arĩe nyama cia mwĩrĩ wa mũndũ ũria ũngĩ hĩndĩ irĩa magaakorwo marĩ na mĩnyamaro nĩ ũndũ wa gũthiũrũrũkĩrio nĩ thũ ciao irĩa ciendaga kũmaruta muoyo.’

¹⁰ “Ũcooke ũũrage gatigithũ kau, acio mũgaathĩi nao makĩonaga, ¹¹ ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: Nĩngahehenja rũrĩrĩ rũrũ, o na itũũra rĩrĩ, o ta ũria mũndũ oragaga nyũngũ ya mũũmbi na ndicookaga gũthondekeka itũike ng’ima rĩngĩ. Magaathika arĩa makuĩte kũu Tofethi nginya kwage handũ ha gũthikanwo. ¹² Ũguo nĩguo ngeeka kundũ gũkũ, o na andũ arĩa matũũraga kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Nĩngatũma itũũra rĩrĩ inene rĩhaane o ta Tofethi. ¹³ Nyũmba irĩa irĩ Jerusalemu, o na cia athamaki a Juda nĩngathaahio o ta gũkũ Tofethi: nyũmba ciothe irĩa maaciniĩre ũbumba igũrũ rĩacio, makĩũcinĩra mbũtũ ciothe cia njata, na magĩitagĩra ngai ingĩ maruta ma indo cia kũnyũuo.’”

¹⁴ Jeremia agĩcooka akĩhũndũka kuuma Tofethi, o kũu Jehova aamũtũmĩte akarathĩre andũ ũhoru, nake akĩrũgama nja ya hekarũ ya Jehova, akĩira andũ othe atĩrĩ, ¹⁵ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ, ‘Ta thikĩrĩria! Nĩngũrehithĩria itũũra rĩrĩ inene, o na tũtũura tũrĩa tũrĩrigiciĩrie tuothe mwanangĩko ũrĩa wothē ngwetete igũrũ rĩao, nĩ ũndũ nĩmoomirie ingingo, makĩaga gũthikĩrĩria ciugo ciakwa.’”

20

Jeremia na Pashuri

¹ Rĩria Pashuri ũria mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Imeri, o ũcio warĩ mũnene wa arĩa angĩ kũu hekarũ-inĩ ya Jehova, aigũire Jeremia akĩratha maũndũ macio-rĩ, ² agĩathana Jeremia ũcio mũnabii ahũũrwo na oohererwo magũrũ ndungu-inĩ hau Kĩhingo-inĩ kĩa Rũgongo kĩa Benjamini, o kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. ³ Mũthenya ũcio warũmirĩre, rĩria Pashuri aamuohorithirie ndungu magũrũ, Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩitwa rĩria Jehova agũtũite ti Pashuri, no ũrĩitagwo Magori-Misabibu. ⁴ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũtũma ũtũike ta ũndũ wa kũguoyohia kũrĩ wee mwene o na wa kũmakia arata aku othe;’ nĩũkeyonera na maitho maku rĩria andũ acio makooraagwo na rũhiũ rwa njora rwa thũ ciao. Nĩnganeana andũ a Juda othe kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake amatahe amatware Babuloni, kana amooragithie na rũhiũ rwa njora. ⁵ Nĩnganeana ũtonga wothē wa itũũra rĩrĩ inene kũrĩ thũ ciao: maciaro marĩo mothe, indo ciothe ciarĩo cia bata, o na mĩthithũ yothe ya athamaki a Juda. Nĩmagacitaha macitware Babuloni. ⁶ Nawe Pashuri, na arĩa othe matũũraga gwaku nyũmba, nĩ mũgaatahwo mũtwarwo Babuloni. Kũu nĩkuo ũgaakuĩra na ũthikwo o kuo, wee hamwe na arata aku othe arĩa ũrathagĩra ũhoru wa maheeni.’”

Mateta ma Jeremia

⁷ Wee Jehova, nĩwaheenereirie, na nĩ ngĩheeneka, wangĩrĩrie hinya ũkũhota.

Ndindaga ngĩthekererwo mũthenya wothē; nyũrũragio nĩ mũndũ o wothē.

⁸ Rĩria rĩothe ngwaria-rĩ, nyanagĩrĩa ngĩhunjanagĩrĩa ũhoru wa maũndũ ma ũhinya, na ma mwanangĩko.

Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩrĩri ya Jehova

ĩndeeheire o kũrumwo na kũnyararwo mũthenya wothē.

⁹ No ingiuga atĩrĩ, “Ndigũcoka kũmũgweta kana kwaria ngĩgwetaga rĩitwa rĩake,”

ndũmĩrĩri yake irĩa irĩ ngoro-inĩ yakwa ihaana ta mwaki, o ta mwaki ũhingĩrĩrio mahĩndĩ-inĩ makwa.

Nĩnogetio nĩkũmũga thĩnĩ wakwa,

* 20:4 Rĩitwa rĩerũ rĩa Pashuri rĩarĩ rĩa gwĩkĩra Juda guoya; andũ a Juda maarĩ matahwo matwarwo bũrũri wa Babuloni.

na ti-itherū ndingihota.

¹⁰ Nīnjiguaga andū aingī makiheehana atīrī,
“Itua-nda rīrī mīena yothe!
Nīacukanīrīrwo! Nītūmūcuukanīrīre!”

Arata akwa othe
metereire ndenderūke, makiugaga atīrī,
“Hihi nīekūheeneka;
hīndī īyo nītūkūmūtooria,
twīrīhīrie harī we.”

¹¹ No rīrī, Jehova arī hamwe na nīi ta njamba īrī hinya;
nī ūndū ūcio andū arī maanyariiraga
nīmakahīngwo na matikahootana.

Nīmagaconorithio mūno nīgūkorwo matigaatooria;
kūnyararwo kwao gūtīkariganīra o na rī.

¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, wee ūtūragia andū arī athingu,
na ūkoiruuria maūndū ma ngoro na ma meciiria,
reke ndīonere wee ūkīndihīria harī andū aya,
nīgūkorwo wee nīwe ndekereirie maūndū makwa mothe.

¹³ Inīrai Jehova!
Gooai Jehova!
Nīgūkorwo nīahonokagia mīoyo ya arīa abatari,
akamīruta moko-inī ma arīa aaganu.

¹⁴ Mūthenya ūrīa ndaciarirwo ūrogwatwo nī kīrumi!
Mūthenya ūrīa maitū aanjarire-rī, ūroaga kūrathimwo!

¹⁵ Mūndū ūrīa waheire baba ūhoro ūcio arogwatwo nī kīrumi,
ūrīa watūmire akene mūno, rīrīa aamwīrire atīrī,
“Nīūciarīrwo mwana wa kahī!”

¹⁶ Mūndū ūcio-rī, arotuīka o ta matūūra
marīa Jehova aang’ aūranirie atarī na tha.

Arotūūra aiguaga mūkayo o rūciinī,
na akaigua mbu ya mbaara mīarahō.

¹⁷ Nī ūndū ndanjūragire ndī nda ya maitū,
nīguo maitū atuīke o taarī mbīrīra yakwa,
nayo nda yake ītūūre īimbīte nginya tene.

¹⁸ Rīu-rī, ndoimire nda ya maitū nīkī,
nyonage o thīina na kīeha,
na ndīkīrīrie matukū makwa njonokete?

21

Ngai kūrega Ihooya rīa Zedekia

¹ Īno nīyo ndūmīrīrī īrīa yakinyīrīre Jeremia yumīte harī Jehova, hīndī īrīa Mūthamaki Zedekia amūtūmīre Pashuri mūrū wa Malikija, na Zefania mūrū wa Maaseia mūthīnjīri-Ngai. Makīmīra atīrī:
² “Tūtūirīrie ūhoro harī Jehova, nī ūndū Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni, nīatūtharīkīre. Hihi Jehova nīegūtīwīkīra maūndū ma magegania o ta ūrīa anatwīkīra mahinda ma tene, nīguo mūthamaki ūcio atweherere.”

³ No Jeremia akīmacookeria atīrī, “Īrai Zedekia atīrī, ⁴ ‘Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Ngirie gūtūma indo icio cia mbaara, o icio irī moko-inī manyu, irīa mūrahūthīra mūkīrūa mbaara na mūthamaki wa Babuloni na andū a Babuloni arī marī nja ya rūthingo mamūrigiicīrie, imūcookerere imūhūūre inyuī ene. Andū acio nao nīngamacookanīrīria thīinī wa itūūra rīrī inene. ⁵ Nīi mwene nīngahūūrana na inyuī ndambūrūkītie guoko gwakwa, o na njīkīrite njora yakwa hinya, ndaakarīte, na ndī na mang’ūrī na marūrū maingī. ⁶ Nīngahūūra kīrīa gīothe gītūūruga itūūra rīrī inene, andū na nyamū, ciothe ciūragwo na mūthiro mūūru mūno. ⁷ Nīngī Jehova ekuuga atīrī: Thuutha ūcio-rī, nīnganeana Zedekia, mūthamaki wa Juda, na anene ake, o na andū arīa angī magaakorwo matigaire itūūra-inī rīrī inene, arīa matooragirwo nī mūthiro ūcio, kana rūhiū rwa njora, kana ng’aragu, ndīmaneane kūrī Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni, na kūrī thū ciao irīa ciendaga

kūmaruta muoyo. Nīakamooragithia na rūhiū rwa njora; ndakamaiguīra tha, kana amacaaīre, o na kana amaiguīre kieha.’

⁸ “O na ningī wīre andū acio atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Atīrīrī, nīngūiga njīra ya muoyo, o na njīra ya gīkuū mbere yanyu. ⁹ Mūdū ūrīa wothe ūgūikara itūūra-inī rīrī inene, akooragwo na rūhiū rwa njora, kana ng’aragu, kana mūthiro. No ūrīa wothe ūgaathī ēneane kūrī andū a Babuloni arīa mamūrigiicīrie nīagatūūra muoyo; nīakahonokia muoyo wake. ¹⁰ Nīnduīte atī nīngūgera itūūra rīrī inene ngero njūru, na ndirī wega ingīrīka, ūguo nīguo Jehova ekuuga. Nīrīkūneanwo moko-inī ma mūthamaki wa Babuloni, nake arīniine na mwaki.’

¹¹ “Nīngī wīre nyūmba ya ūthamaki wa Juda atīrī, ‘Iguai ndūmīrīri ya Jehova; ¹² atīrī, inyuī andū a nyūmba ya Daudi, ūū nīguo Jehova ekuuga:

“Tuithanagīai ciira na kihooto rūciinī o rūciinī;

teithūrai mūdū ūrīa ūtunyītwo indo ciake

kuuma guoko-inī kwa mūmūhinyīrīria,

kana mang’ūrī makwa mamūkīrīre maakanīte ta mwaki

nī ūndū wa ūūru ūrīa mwīkīte,

maakane ta mwaki ūtangīhoreka nī mūdū.

¹³ Nīngūmūkīrīra, inyuī andū a Jerusalemu,
o inyuī mūtūūrāga rūgongo igūrū rwa gītumba gīkī,

kūrīa kwaraganu ndwaro-inī cia mahiga,

ūguo nīguo Jehova ekuuga,

o wee uugaga atīrī, “Nūū ūngīhota gūtūkīrīra?

Nūū ūngīkīhota gūtoonya kīūrīro-inī gītū?”

¹⁴ Nīngamūherithia kūrīngana na ciiko cianyu,

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Nīngaakia mwaki mītītī-inī yanyu,

ūrīa ūkaaniina kīrīa gīothe kīmūrigiicīrie.’”

22

Athamaki arīa Aaganu Gūtūirwo Ciira

¹ Jehova ekuuga atīrī, “Ikūrūka ūthī nginya nyūmba ya ūthamaki ya mūthamaki wa Juda* ūhunjie ndūmīrīri īno kuo, uuge atīrī: ² ‘Ta thikīrīria ndūmīrīri ya Jehova, wee mūthamaki wa Juda, o wee ūkarīire gītī kīa ūthamaki kīa Daudi: wee mwene, na anene aku, o na andū anyu arīa matoonyagīra ihingo-inī ici. ³ Ūū nīguo Jehova ekuuga: Ikagai maūdū marīa magīrīre na ma kihooto. Honokagīai mūdū ūrīa ūtunyītwo indo ciake kuuma guoko-inī kwa mūmūhinyīrīria. Mūtikaneeke ūndū mūūru kana maūdū ma kūhūthīra hinya harī mūdū wa kūngī, kana harī mwana wa ngoriai kana mūtumia wa ndīga, na ningī kūdū gūkū mūtikanaitithie thakame ya mūdū ūtekite ūūru. ⁴ Nīgūkorwo mūngīmenyerera mwathikīre mawatho maya, hīndī īyo athamaki arīa maikarīire gītī kīa Daudi gīa ūthamaki nīmarītoonyagīra ihingo-inī cia nyūmba ya ūthamaki, mahaicīte ngaari cia ita na mbarathi, marī hamwe na anene ao, o na andū ao. ⁵ No mūngīkaaga gwathikīra mawatho maya, Jehova ekuuga atīrī, Ndehīta na Rīitwa rīakwa mwene atī nyūmba īno ya ūthamaki nīkanangwo.’”

⁶ Nī ūndū Jehova ekuuga atīrī ūhorō ūkonī nyūmba ya ūthamaki ya mūthamaki wa Juda:

“O na gūtūika ūhaana ta Gileadi harī nīi,

ūkahaana ta gacūmbīrī ka Lebanoni,

ti-itherū nīngatūma ūtūike ta werū ūtarī kīndū,

ūtūike ta matūūra matatūūrāgwo.

⁷ Nīngagūtūmīra andū magūkīrīre, makwanange,

o ūmwē wao eyohete indo ciake cia mbaara,

na nīmagatemanga mītarakwa yaku rīra mīega mūno,

mamīkie mwaki-inī.

⁸ “Andū a ndūrīrī nyingī nīmakahītūkīra itūūra-inī rīrī inene na nīmakooranagia atīrī, ‘Nī kī gītūmīte Jehova eke itūūra rīrī inene maūdū ta maya?’ ⁹ Nao nīmagacookerio atīrī, ‘Nī tondū nīmatirikire ūhorō wa kūrūmīra kīrīkanīro kīa Jehova Ngai wao, makīhooya na magītungatīra ngai ingī.’”

¹⁰ Mūtīkarīrīre mūthamaki ūcio ūkuīte, kana mūcakae nī ūndū wa kūrūwo nīwe;

no rīrī, rīrai na mūgīrīke nī ūndū wa ūcio ūthaamītio,

nī tondū, ūcio ndagacooka kwao,

* 22:1 Nyūmba ya mūthamaki yarī mūhuro wa hekarū (26:10-12).

kana oone bŭrŭri ūrĭa aaciarĩrwo rĩngĩ.

¹¹ Nĩ ūndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ūhoru ūkonii Shalumu[†] mŭrũ wa Josia, ūrĭa wacookire ithenya rĭa ithe Josia, mŭthamaki wa Juda, no nĩacookire akiuma kũndũ gũkũ: “Ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkũ gũthamaka. ¹² Agaakuĩra kũu aatwarirwo arĩ mŭgwate; ndakoona bŭrŭri ūyũ rĩngĩ.”

¹³ “Kaĩ ūrĭa wakaga nyũmba yake ya ūthamaki na nĩra itarĩ cia ūthingu arĩ na haaro-ĩ!

o ūcio wakaga tũnyũmba twake twa ngoroba na maũndũ matarĩ ma kĭhooto, na akarutithia andũ a bŭrŭri wake wĩra ūtarĩ mũcaara,

akaaga kũmarĩha kĩrĩa maagĩrĩrwo nĩ kũheo nĩ ūndũ wa wĩra ūcio wao.

¹⁴ Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngwĩyakĩra nyũmba nene ya ūthamaki, ĩrĩ na tũnyũmba twa ngoroba.’

Nĩ ūndũ ūcio amĩakaga ĩrĩ na ndirica nene, na akamĩhũũrĩrĩra mbaũ cia mĩtarakwa, o na akamĩgemia na rangi mĩtune.

¹⁵ “Kũgĩa na mbaũ nyingĩ mũno cia mĩtarakwa-rĩ, no gũtũme ūtũike mŭthamaki?

Githĩ thoguo ndaarĩ o na gĩa kũrĩa na gĩa kũnyua?

Ekaga maũndũ marĩa maagĩrĩre na ma kĭhooto,

nĩ ūndũ ūcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.

¹⁶ Aaciiragĩrĩra andũ arĩa athĩĩni na arĩa abatari,

na nĩ ūndũ ūcio maũndũ make mothe makĩgaacĩra.

Githĩ ūguo tiguu kũmenyana na nĩ?”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁷ “No rĩrĩ, maitho maku na ngoro yaku

irorereirio o uumithio ūtarĩ wa kwĩhokeka,

cikeerekera gũitithia thakame ya andũ matarĩ ūũru mekĩte,

o na kũhinyanĩrĩra, na gwĩtia indo na hinya.”

¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ūhoru ūkonii Jehoiakimu mŭrũ wa Josia, mŭthamaki wa Juda:

“Andũ matikamũrĩrĩra makiugaga atĩrĩ:

‘Wũi-ĩya, mŭrũ-wa-ĩthe-witũ-ĩ! Wũi-ĩya mwarĩ-wa-ĩthe-witũ-ĩ!’

Nĩngĩ matikamũrĩrĩra makiugaga:

‘Wũi-ĩya mwathi-witũ-ĩ! Wũi-ĩya riiri-wake-ĩ!’

¹⁹ Agaathikwo o ta ūrĭa ndigiri ĩthikagwo:

agaakururio, aikio na kũu nja ya ihingo cia Jerusalemu.”

²⁰ “Ambata, ūthĩĩ Lebanoni, ūkanĩrĩre kuo,

ũreke mũgambo waku ūiguĩke kũu Bashani,

na ūkayũrũrũke kuuma Abarimu,

nĩgũkorwo athiritũ aku othe nĩahehenje.

²¹ Nĩndagũkaanirie rĩrĩa weiguaga ūrĩ mũgitĩre,

nowe ūkiuga atĩrĩ, ‘Ndigũthikĩrĩria!’

Ūyũ ūkoretwo ūrĩ mũthĩire waku kuuma ūrĩ o mũnini;

wee ndũrĩ wanjathĩkĩra.

²² Arĩithi aku othe makaahurutwo nĩ rũhuho,

nao athiritũ aku nĩmagathaamĩrio kũngĩ.

Hĩndĩ iyo nĩũgaconoka na ūnyararithio

nĩ ūndũ wa waganu waku wotho.

²³ Inyuĩ mĩtũũruga Lebanoni,

o inyuĩ mũikaraga nyũmba cia mĩtarakwa,

kaĩ nĩmũgacakaya rĩrĩa mũkanyĩitwo nĩ ruo,

o ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo-ĩ!”

²⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ūrĭa nĩ ndũũruga muoyo-rĩ, wee Jekonia, mŭrũ wa Jehoiakimu mŭthamaki wa Juda, o na ūngĩrĩ gĩcũhĩ kia mũhũũri kĩrĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ūrĩo-rĩ, no gũkũruta ĩngĩkũruta ho. ²⁵ Ngũkũneana kũrĩ arĩa magũcaragia makũrute muoyo, o acio wĩtigagĩra, ngũneane kũrĩ Nebukadinezaru, mŭthamaki wa Babuloni na kũrĩ andũ a Babuloni. ²⁶ Wee hamwe na maitũguo ūrĭa wagũciarire, ngamũnyuguta bŭrŭri ūngĩ kũrĩa mũtaciariirwo, na kũu nĩkuo inyuĩ eerĩ mũgaakuĩra.

²⁷ Mũtirĩ hĩndĩ mũgaacooka gũkũ bŭrŭri ūyũ mwĩriragĩrĩa gũgaacooka.”

[†] 22:11 Shalumu nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Jehoahazu.

²⁸ Hī anga mündū ūcio wītagwo Jekonia, nī nyūngū nguū na nyarare,
na kindū gītārī mündū ūngikienda?
Nī kī gīgūtūma we hamwe na ciana ciake manyugutwo,
na maikio būrūrī matoo?
²⁹ Atīrīrī, wee būrūrī, būrūrī, būrūrī ūyū,
ta thikīrīria ndūmīrīri ya Jehova!
³⁰ Ūū nīguo Jehova ekuuga:
“Mündū ūyū niandikwo maandiko-inī, ta mündū ūtarī mwana,
mündū ūtakagaacīra mūtūūrīre-inī wake wothe,
nīgukorwo gūtīrī mwana wake ūkaagaacīra,
gūtīrī ūgaikarīra gītī gīa ūthamaki kia Daudi
kana athamake rīngī thīinī wa Juda.”

23

Rūhonge rwa Ūthingu

¹ “Hī! Kaī arīithi arīa maniinaga na makahurunja mbūrī cia rūūru rwakwa marī na haaro-ī!” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ² Nī ūndū ūcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekūūria arīithi arīa marīithagia andū akwa atīrī: “Tondū nīmūhurunjite mbūrī ciakwa na mūgacingata, na nīmwaģite gūcimenyerera-rī, nīngamūherithia nī ūndū wa ūūru ūcio mwīkīte,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ³ “Nī mwene nīngacookereria matigari ma rūūru rwa mbūrī ciakwa kuuma mabūrūrī mothe marīa ndaacitwarithirie, ndicicooke ūrīithio-inī wacio, na nīgaciaranīra kuo, cingīhe. ⁴ Nīngacirehera arīithi a gūcīrīithagia, na itigacooka gwītīgīra kana kūmaka, na gūtīrī o na īmwe yacio īkoora,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.
⁵ Jehova ekuuga atīrī, “Matukū nīmarooka
rīria ngaarahūrīra Daudi mündū mūthingu ūgerekanītio na Rūhonge rwa mūtī,
na nīwe Mūthamaki ūrīa ūgaathamakaga arī na ūūģī,
na ageekaga maūndū marīa magīrīire na ma kīhoo to būrūrī-inī.
⁶ Matukū-inī make-rī, Juda nīakahonokio,
nake Isiraeli atūūre arī mūģitīre.
Nake ageetagwo rītwa rīrī:
Jehova-Ūthingu-Witū.”
⁷ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga atīrī: “Matukū nīmarooka, rīria andū matagacooka kuuga atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, ūrīa warutire andū a Isiraeli kuuma būrūrī wa Misiri,’ ⁸ no makoigaga atīrī, ‘Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, ūrīa warutire njiao cia Isiraeli būrūrī ūrīa ūrī mwena wa gathigathini, na kuuma mabūrūrī-inī mothe kūrīa aamathaamīire.’ Hīndī īyo magaatūūra būrūrī wao ene.”

Anabii a Maheeni

⁹ Ūhoro ūkonī anabii nī atīrī:
Ngoro yakwa nīthuthiku;
mahīndī makwa mothe nīmarainaina.
Haana ta mündū mūrīū,
ngahaana ta mündū mūtoorie nī ndibei,
nī ūndū wa Jehova,
na nī ūndū wa ndūmīrīri ciake theru.
¹⁰ Būrūrī ūyū ūiyūrīte itharia;
būrūrī ūyū ūikarīte ūrī mūng’aru nī ūndū wa kīrumi,
naguo ūrīithio wothe kūu werū-inī ūkahooa.
Anabii marūmīrīire mītūūrīre mīūru,
na makahūthīra hinya wao ūrīa gūtagīrīire.
¹¹ “Anabii na athīnjīri-Ngai matiītīgagīra Ngai;
o na thīinī wa hekarū-inī yakwa,
nīndīoneire waganu wao,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
¹² “Nī ūndū ūcio njīra yao nīģūtūika ndenderū;
magaathaamīrio nduma-inī,
na kūu nīkuo makaagūira.
Nīngamarehithīria mwanangīko
mwaka-inī ūrīa makaaherithio,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Thiĩnĩ wa anabii a Samaria-rĩ,
nĩndonire ũndũ ũrĩ magigi, naguo nĩ ũyũ:

Maarathaga mohoro na rĩĩtwa rĩa Baali,
nao makĩhĩtithia andũ akwa a Isiraeli.

¹⁴ Ningĩ thiĩnĩ wa anabii a Jerusalemu-rĩ,
nĩnyonete ũndũ mũũru mũno, naguo nĩ ũyũ:
Matharanagia, na magatũũra maheenaganagia.

Mekagĩra moko ma eeki naaĩ hinya,
gũkaaga mũndũ ũngĩgarũrũka atigane na waganu wake.

Othe mahaanĩte ta Sodomu harĩ nĩ;
andũ a Jerusalemu mahaana o ta Gomora.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũkoniĩ anabii acio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ:

“Nĩngatũma marĩe irio ndũrũ
na manyue maaĩ marĩ na thumu,
nĩ ũndũ kuuma kũrĩ anabii a Jerusalemu,
wagi wa gwĩtigĩra Ngai ũhunjĩte bũrũri-inĩ guothe.”

¹⁶ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Mũtigathikĩrĩrie ũrĩa anabii acio maramũrathĩra;
nĩ cĩrĩgĩrĩro cia tũhũ mamũheaga.
Maaragia ũhoru wa cioneki ciumĩte meciĩria-inĩ mao ene,
no ti kuuma kanua ka Jehova.

¹⁷ Mathiĩaga na mbere na kwĩra andũ arĩa maathũire atĩrĩ,
‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩmũkũgia na thayũ.’

Na kũrĩ arĩa othe marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao,
makameera atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ũũru ũkũmũkora.’

¹⁸ No rĩrĩ, nũũ wao ũrĩ warũgama ciira-inĩ wa Jehova,
akĩona kana akĩigua kiugo gĩake.
Nũũ wathikĩrĩrie kana akĩigua kiugo gĩake?

¹⁹ Atĩrĩrĩ, kihuhũkanio kia Jehova
gĩgaatuthũka na mang’ũrĩ,
ta kihuhũkanio kĩnene gĩkĩharũrũka,
nakĩo kĩgũire mĩtwe ya andũ arĩa aaganu.

²⁰ Marakara macio ma Jehova matigaathĩra,
o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake.

Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wega.

²¹ Anabii acio-rĩ, ti nĩ ndaamatũmire,
no rĩrĩ, nĩmateng’erete na ndũmĩrĩri ciao;
nĩ ndiamaarĩrie,

no-o no marathĩte mohoro.

²² No korwo nĩmarũgamĩte ciira-inĩ wakwa-rĩ,
nĩmangĩahunjirie ndũmĩrĩri yakwa kũrĩ andũ akwa,
na nĩmangĩagarũrũkĩte, magatigana na mĩthĩire yao mĩũru,
na magatigana na ciĩko ciao njũru.

²³ “Kaĩ ndĩ Ngai wa o gũkũ gũkuhĩ,
na ndĩrĩ Ngai wa kũraya?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

²⁴ “Kũrĩ mũndũ ũngĩhota kwĩhitha kũrĩa kwĩhithĩte mũno,
ũndũ itangĩhota kũmuona?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

“Githĩ ndiyũrite kũndũ guothe, igĩrũ na thĩ?”

ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

²⁵ “Nĩnjiguĩte ũrĩa anabii moigaga arĩa marathaga mohoro ma maheeni makĩgwetaga rĩĩtwa rĩakwa.
Moigaga atĩrĩ, ‘Nĩndĩrarootire! Nĩndĩrarootire!’ ²⁶ Nĩ nginya rĩ ũhoru ũyũ ũgũthĩ na mbere ngoro-inĩ
cia anabii acio maheenaganagia, o acio marathaga maũndũ ma matũhũhũ moimĩte meciĩria-inĩ mao ene?

²⁷ Meciiragia atĩ irooto icio meranaga mündũ na ũrĩa ũngĩ nĩgūtũma andũ akwa mariganĩrwo nĩ rĩtwa riakwa, o ta ũrĩa maithe mao mariganĩrwo nĩ rĩtwa riakwa makĩhooya Baali. ²⁸ Mũnabii ũrĩa ũrotete kĩroto-rĩ, nĩaheane ũhoru wa kĩroto kũ gĩake, no rĩrĩ, ũrĩa ũrĩ na ndũmĩrĩri yakwa nĩaheane ũhoru wayo arĩ na wihokeku. Tondũ-rĩ, kã rũuwa rwa ngano rũrĩ na ũhoru ũrĩkũ na ngano?" ũguo nĩguo Jehova ekũũria. ²⁹ "Githĩ ndũmĩrĩri yakwa ndihaana ta mwaki, o na ta kibũĩ kirĩa gĩthetheraga rwaro rwa ihiga rũgatuĩka tũcere?" ũguo nĩguo Jehova ekũũria.

³⁰ "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndeganĩte na anabii acio maiyaga ndeto mündũ kuuma kũrĩ ũrĩa ũngĩ, magaciaria ta ciũmĩte kũrĩ nĩ," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³¹ Ũũ nĩguo Jehova ekuuga, "Nĩngũũkĩrĩra anabii acio maaragia ndeto ciao ene, na magacooka makoiga atĩrĩ, 'Ũguo nĩguo Jehova oiga.' ³² Īi ti-itherũ, nĩngũũkĩrĩra anabii acio marathaga mohoro ma irooto cia maheeni," ũguo nĩguo Jehova ekuuga. "Maheanaga ũhoru wacio, makahĩtithia andũ akwa na maheeni na mwĩtĩo wao, no ti nĩ ndĩmatũmĩte kana ngamaatha. Matigunaga andũ aya o na hanini," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri Nditũ cia Maheeni, na Anabii a Maheeni

³³ "Rĩrĩa andũ aya, kana mũnabii, o na kana mũthĩnjĩri-Ngai mangĩkũũria atĩrĩ, 'Ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova nĩ rĩrĩkũ?' ũkameera atĩrĩ, 'Ndũmĩrĩri nditũ ya Jehova nĩ inyuĩ, na nĩngamũtiganĩria, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.' ³⁴ Mũnabii, kana mũthĩnjĩri-Ngai, o na kana mündũ ũngĩ o wothē angũga atĩrĩ, 'Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' nĩ nĩngaherithia mündũ ũcio o hamwe na nyũmba yake. ³⁵ Mündũ o mündũ wanyu atiindaga akĩũria mũratawe kana mündũ wao atĩrĩ: 'Icookia rĩa Jehova nĩ rĩrĩkũ?' kana, 'Jehova oigite atĩa?' ³⁶ No rĩrĩ, mũtigacooke kuuga rĩngĩ atĩ 'ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' tondũ kiugo kĩa mündũ we mwene nĩkĩo gĩtuĩkaga ndũmĩrĩri yake nditũ, na ũguo nĩguo mũgarũraga ciugo cia ndũmĩrĩri cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai witũ. ³⁷ Mũtindaga mũkĩũria mũnabii atĩrĩ: 'Jehova agũcookeirie ũhoru ũrĩkũ?' kana, 'Jehova aarĩtie atĩa?' ³⁸ O na gwatuĩka inyuĩ nĩmugaga atĩrĩ, 'Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩmwahũthĩrĩre ciugo ici, 'Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova,' o na gĩtuĩka nĩndamwĩrĩte mũtikanoĩge atĩ 'Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ kuuma kũrĩ Jehova.' ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ti-itherũ nĩngariganĩrwo nĩ inyuĩ, ndũmĩngate mwehere mbere yakwa hamwe na itũũra rĩrĩ inene rĩrĩa ndaamũheire inyuĩ ene o na maithe manyu. ⁴⁰ Nĩngamũrehithĩria thoni cia gĩtũũra tene na tene, ĩĩ, ndũme mũconorithio na njono itakariganĩra."

24

Ikabũ Igĩrĩ cia Ngũyũ

¹ Thuutha wa Jekonia mũrũ wa Jehoakimu mũthamaki wa Juda na anene ake, na mabundi na atũũri a Juda gũtahwo, makĩrutwo Jerusalemu magĩtwarwo Babuloni nĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Jehova nĩanyonirie ikabũ igĩrĩ cia ngũyũ ciigĩtuo hau mbere ya hekarũ ya Jehova. ² Gĩkabũ kimwe kĩarĩ na ngũyũ njega mũno, ta ngũyũ iria ciambaga kwĩrua; gĩkabũ kirĩa kĩngĩ kĩarĩ na ngũyũ njũru mũno, itangĩrĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa ciathũkĩte.

³ Hĩndĩ iyo Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, "Jeremia, nĩ kĩĩ ũroona?"

Ngĩmũcokeria atĩrĩ, "Nĩ ngũyũ. Iria njega nĩ njega mũno, no iria njũru nĩ njũru mũno ũndũ itangĩrĩno."

⁴ Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩra, ngũrwo atĩrĩ: ⁵ "Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: 'O ta ngũyũ ici imwe njega-rĩ, ũguo noguo nyonaga andũ a Juda marĩ ega arĩa maatahirwo, acio ndaarutire gũkũ ngĩmatwara bũrũri wa Babuloni. ⁶ Maitho makwa nĩmakamarora na ndĩmeeke maũndũ mega, na nĩngamacookia gũkũ bũrũri ũyũ. Nĩngamarũgamia na ndikamamomora; nĩngamahaanda na ndigacooka kũmamunya. ⁷ Nĩngamahe ngoro ya gĩtũma mamenye atĩ nĩ nĩ Jehova. Nĩmagatuĩka andũ akwa na nĩ ndũke Ngai wao, nĩgũkorwo nĩmakanjookerera na ngoro ciao ciothe.

⁸ "No rĩrĩ, o ta ngũyũ icio njũru, icio itangĩrĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa ithũkĩte-rĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ, 'ũguo no taguo ngeeka Zedekia mũthamaki wa Juda, na anene ake o na matigari ma andũ a Jerusalemu, arĩa magaaakoro matigaire gũkũ bũrũri ũyũ kana arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri. ⁹ Nĩngatũma matũũrwo mũno, matũũke kindũ gĩa gũthĩrĩkia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na mameneye na matũũke a kuunagwo thimo, na matũũre mathekagĩrĩrwo na manyĩitagwo nĩ kĩrumi kũrĩa guothe ngaamathaamĩria. ¹⁰ Nĩngamarehithĩria rũhiũ rwa njora, na ng'aragu, na mũthiro imokĩrĩre, nginya maniinwo mathire bũrũri-inĩ ũrĩa ndaamaheire o na ngĩhe maithe mao.'"

25

Mĩaka Mĩrongo Mũgwanja ya Ũkombo

¹ Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩre Jeremia ikoniĩ andũ othe a Juda, mwaka-inĩ wa kana wa gũthamaka kwa Jehoakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, naguo nĩguo warĩ mwaka wa mbere wa gũthamaka kwa

Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni. ² Nī ūndū ūcio Jeremia ūcio mūnabii akīra andū othe a Juda na ariā othe maatūūraga Jerusalemu atīrī: ³ Ihinda riā miāka mīrongo iiri na itatū, kuuma mwaka-ini wa ikūmi na itatū wa ūthamaki wa Josia mūrū wa Amoni mūthamaki wa Juda, nginya ūmūthi, ndūmīriri cia Jehova itūire inginyagīra, na nī ngamūhe ūhorō wacio kaingī kaingī, no mūtithikīriie.*

⁴ Na riri, o na gūtuika Jehova nīamūtūmīre ndungata ciāke ciothe cia anabii kaingī, kaingī, mūtīgana gūthikīriia kana gūtega matū manyu nīguo mūmaigū. ⁵ Maamwīrīte atīrī, “Garūrūkai rīu o ūmwe wanyu, mūtīgane na mīthiire yanyu mīuru na ciiko cianyu njūru, nīguo mūtūire būrūri-ini ūriā Jehova aamūheire inyuī o na maithe manyu nginya tene. ⁶ Mūtikanarūmīrīre ngai ingī mūcitungatīre kana mūcihoō; mūtikandakarīe na ūndū wa kīriā mwīthondekeire na moko manyu. Mwathika ūguo, hīndi iyo ndikamūgera ngero.”

⁷ Jehova ekuuga atīrī, “No inyuī mūtīathikīriie, no mūgūthirīkia nīguo ndaakare na ūndū wa kīriā mwethondekeire na moko manyu, na inyuī nīmūkīgerithītie ngero.”

⁸ Nī ūndū ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: “Tondū nīmūregete gūthikīriia ndūmīriri yakwa, ⁹ nīngwīta andū othe a mwena wa gathigathini hamwe na ndungata yakwa Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngūmarehe mookīrīre būrūri ūyū na ariā matūūraga kuo o na mookīrīre ndūrīrī ciothe iriā iūrigiciīrie. Nīngamaniina biū na ndūme matuīke ta kindū kiā ihooru na gīa kūmeneka, na manangīke nginya tene. ¹⁰ Nīngūmehereria mīgambo ya gīkeno na ya kūrūūhia, o na mīgambo ya mūhiki na mūhikania, na mūrurumo wa ithīi, o na ūtheri wa tawa. ¹¹ Būrūri ūyū wothē ūgaatuika būrūri ūtarī kindū o na ūkīrīte ihooru, nacio ndūrīrī icio nīigatungatīra mūthamaki wa Babuloni miāka mīrongo mūgwanja.”

¹² “No rīrī, miāka mīrongo mūgwanja yathira, nīngaherithia mūthamaki wa Babuloni na rūrīrī rwake, herithie būrūri ūcio wa andū a Babuloni nī ūndū wa mahitia mao, na nīngī nīngatūma būrūri ūcio ūtūire ūkīrīte ihooru nginya tene,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹³ “Nīngarehithīria būrūri ūcio maūndū mothe marīa ndanoiga atī nīmakaūkora, marīa mothe mandikītwo ibuku-ini rīrīrī, o macio maarathīrwo ndūrīrī ciothe nī Jeremia. ¹⁴ Nīgūkorwo o ene nīmagatuika ngombo cia ndūrīrī nyingī na athamaki anene; na nī nīngerīhīria harīo kūringana na ciiko ciao, o na kūringana na maūndū marīa maneeka na moko mao.”†

Gikombe kia Marakara ma Ngai

¹⁵ Atīrīrī, Jehova Ngai wa Isiraeli, aanjīrīre atīrī: “Oya gīkombe gīki kīyūrīte ndibei ya mang’ūrī makwa kuuma guoko-ini gwakwa, na ūkīnyuithie ndūrīrī iriā ciothe ngūgūtūma kūrī cio. ¹⁶ Rīriā ikaanya-rī, nīigatīgūūga na igūrūke nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūriā ngaarehithia gatagatī-ini kao.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio ngīoya gīkombe kīu kuuma guoko-ini kwa Jehova, na ngītūma ndūrīrī iriā ciothe aandūmīte kūrī cio ikīnyūire: ¹⁸ itūūra riā Jerusalemu na matūūra ma Juda, na athamaki akuo na anene akuo, nīguo manangīke, na matuīke ta kindū kīrī magigi na gīa kūmeneka, o na kindū kīgwatitwo nī kīrumi, ta ūriā matarīi ūmūthi; ¹⁹ nīngī Firaūni mūthamaki wa Misiri, na ariā mamūtungataga, na anene ake na andū ake othe, ²⁰ na ageni ariā othe matūūraga kuo; na nīngī athamaki othe a Uzū; na nīngī athamaki othe a Afilisti (aya nī andū a Ashikeloni, na Gaza, na Ekironi, o na andū ariā maatigaire Ashidodi); ²¹ nīngī andū a Edomu, na Moabi na Amoni; ²² nīngī athamaki othe a Turo na Sidoni; o na athamaki a icīgīrīra iriā irī mūrīmo wa iriā; ²³ nīngī andū a Dedani, na Tema, na Buzu, na ariā othe marī kūrāya; ²⁴ nīngī athamaki othe a Arabia, na athamaki othe a ndūrīrī ng’eni ariā matūūraga werū-ini; ²⁵ nīngī athamaki othe a Zimuri, na Elamu na Media; ²⁶ o na athamaki othe a mwena wa gathigathini, a gūkuhī na a kūrāya, marūmanīrīre mūndū na ūriā ūngī: moimīte mothamaki-ini mothe ma thī. Na thūutha wao othe, mūthamaki wa Sheshaki nīagakīnyūira o nake.

²⁷ “Ūcooke ūmeere atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nyuai, mūrīo na mūtahīke, mūcooke mūgūe na mūtikanacooke gūūkīra, nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūriā ngaarehithia gatagatī-ini kanyu.’ ²⁸ No rīrī, mangīkaarega kuoya gīkombe kīu kuuma guoko-ini gwaku manyue-rī, ūkameera atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: No nginya mūnyue! ²⁹ Atīrīrī, nīnyambīrīrie kūrēhe mwanangīko itūūra-ini rīrīrī inene rīitanītio na Rīitwa riakwa; anga inyuī no mwage kūherithio? Mūtikaaga kūherithio, nī ūndū nīndīrarehithīria andū ariā othe matūūraga gūkū thī rūhiū rwa njora, ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

³⁰ “Rīu marathīre mohoro moya mothe, ūmeere atīrī:
“Jehova akaarama arī o kūu igūrū;
akaagamba ta ngwa arī gūikaro-ini gīake gītheru,
na ararama na hinya, okīrīre būrūri wake.

* 25:3 Andū a Juda nīmagire gūthikīriia ndūmīriri ya Jeremia, o ta ūriā Ngai aamūmenyithītie rīriā aamwītire (Jer 1:17-19). † 25:14 Ngai nīarekereire andū a Babuloni maathwo nī mabūrūri mangī nī ūndū wa ūriā meekire andū a Juda.

Akaanĩrĩa na mūgambo mūnene mūno
ta wa andũ arĩa marangagĩrĩa thabibũ,
agũthũkĩre andũ othe arĩa matũũraga gũkũ thĩ.

³¹ Inegene rĩu nĩrĩkaiguĩka nginya ituri-inĩ ciothe cia thĩ,
nĩ undũ Jehova nĩagaciirithia ndũrĩrĩ;

nĩagatuĩra andũ othe ciĩra
na oorage arĩa aaganu na rūhiũ rwa njora,'"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³² Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
“Atĩrĩrĩ! Mwanangĩko nĩurahunja

kuuma rūrĩrĩ rūmwe nginya rūrĩa rūngĩ;
kihuhũkanio nĩkirahuhũkana
kuuma ituri-inĩ cia thĩ.”

³³ Ihinda-inĩ rĩu andũ arĩa mooragithĩtio nĩ Jehova magaakorwo maaraganĩte kũndũ guothe, kuuma
gĩturi kĩmwe gĩa thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Matikarĩrĩrwo, kana monganio, kana mathikwo, no magaaikara
ta rūrua, mahurunjũkĩte thĩ.

³⁴ Rĩrai na mũgirĩke, inyuĩ arĩithi aya;
mwigaragarie rũkũngũ-inĩ, inyuĩ atongoria a rūũru rwa mbũri.

Nĩgũkorwo ihinda rĩanyu rĩa gũthĩnjwo nĩ ikinyu;
mũkaagũa mũthuthĩke o ta rĩũmba rĩrĩa rĩega mūno.

³⁵ Arĩithi acio matikooka kũndũ gwa kũũrĩa,
na atongoria a rūũru rwa mbũri matikooka gwa gwitharĩa.

³⁶ Thikĩrĩrai mũgue kĩrĩro kĩa arĩithi,
o na kigĩrĩko kĩa atongoria a rūũru rwa mbũri,
nĩ undũ Jehova nĩaranangithia ũrĩithio wao.

³⁷ Ũrĩithio ũcio wa cianda-inĩ ũtarĩ ũgwati nĩũkanangwo
tondũ wa marakara mahiũ ma Jehova.

³⁸ Akoimagara ta mũrũũthi ũkiuma kĩmamo-inĩ kĩaguo,
na bũrũri wao nĩũgaakira ihooru

nĩ tondũ wa rūhiũ rwa njora rwa mũhinyanĩrĩa,
na nĩ undũ wa marakara mahiũ ma Jehova.

26

Jeremia Kwĩhĩrwo Kũũragwo

¹ Rĩrĩa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda ambĩrĩrie gũthamaka-rĩ, ndũmĩrĩri
nĩyanginyĩrĩre yumĩte kũrĩ Jehova, ngũrwo atĩrĩ: ² “Jehova ekuuga atĩrĩ: Rũgama nja ya nyũmba ya
Jehova warĩre andũ othe a matũũra ma Juda, acio mokaga kũhoera thĩnĩ wa nyũmba ĩno ya Jehova.
Mahe ũhoru rĩa wotho ngũgwatha; ndũgatige o na kiugo kĩmwe. ³ Hihi nĩmegũgũthikĩrĩria na mũndũ o
mũndũ wao agarũrũke atigane na mĩthĩire yake mĩũru. Hĩndĩ ĩyo na nĩ ndĩrĩcũkwo ndige kũmarehera
mwanangĩko ũrĩa ndũite atĩ nĩngũmarehera, nĩ undũ wa ciĩko ciao njũru iria mekĩte. ⁴ Meere atĩrĩ,
‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Mũngĩrega kũnjigua na kũrũmĩrĩa mawatho makwa marĩa njigĩte mbere yanyu,
⁵ na mũngĩaga gũthikĩrĩria ciugo cia ndungata ciakwa anabii, o icio ndĩmũtũmagĩra kaingĩ kaingĩ (o na
gwatuĩka mũticiiguaga), ⁶ hĩndĩ ĩyo nĩngatũma nyũmba ĩno ĩtuĩke ta Shilo, o narĩo ĩtũũra rĩrĩ inene
ndĩrĩtue rĩa kũgwetagwo ta kĩrumi nĩ andũ a ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ.”

⁷ Athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩguua Jeremia akĩaria ndũmĩrĩri ĩyo kũu
nyũmba-inĩ ya Jehova. ⁸ No rĩrĩ, Jeremia aarĩkia kwĩra andũ maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte
ameere-rĩ, athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩmũnyĩta, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee
no nginya ũkue! ⁹ Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũrathe mohoro ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova, ũkoĩga atĩ nyũmba
ĩno ĩgaatuĩka ta Shilo, narĩo ĩtũũra rĩrĩ inene rĩkire ihooru na rĩtiganĩrio?” Nao andũ acio othe
makĩũngana, makĩrĩgĩcĩria Jeremia kũu thĩnĩ na nyũmba ya Jehova.

¹⁰ Rĩria anene a Juda maaiguire maũndũ macio, makĩambata moimĩte nyũmba ya ũthamaki, magĩthĩi
nyũmba-inĩ ya Jehova, makĩrũgama o mũndũ handũ hake itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kĩa
nyũmba ya Jehova. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai na anabii makĩĩra anene acio na andũ othe atĩrĩ,
“Mũndũ ũyũ agĩrĩre atũrwo kũũragwo, tondũ nĩarathĩte maũndũ mooru makoniĩ ĩtũũra rĩrĩ inene.
Nĩmũmeiguĩrĩre na matũ manyu!”

¹² Hĩndĩ ĩyo Jeremia akĩria anene othe na andũ othe atĩrĩ: “Nĩ Jehova wandũmire ngarathe maũndũ
ma gũũkĩrĩa nyũmba ĩno na ĩtũũra rĩrĩ, o ta ũguo mũrĩkĩtie kũigua. ¹³ Rĩu garũrĩrai mĩthĩire yanyu na

ciiko cianyu na mwathikire Jehova Ngai wanyu. Nake Jehova niekwiricukwo aage kurehe mwanangiko ucio aamugweteire. ¹⁴ No ni-rĩ, ndĩ moko-inĩ manyu; njikai o urĩa mukuona arĩ wega na kwagiriire. ¹⁵ No rĩrĩ, nyai wega, atĩ munginjiraga nimugicookerewo ni mahitia ma gũita thakame ya mündũ utarĩ ũuru ekite, inyuĩ ene imucokerere, hamwe na itũura rĩrĩ inene, na arĩa othe matũuraga kuo, tondũ ti-itherũ ni Jehova undũmite kũrĩ inyuĩ njarie ũhoro ũyũ wotho mukĩguaga.”

¹⁶ Hindĩ iyo anene na andũ acio angĩ othe makĩra athĩnjĩrĩ-Ngai na anabii atĩrĩ, “Mündũ ũyũ ndaagiriire gũtũirwo gũkua! Aatwarĩrie akigwetaga rĩtwa rĩa Jehova Ngai witũ.”

¹⁷ Athuuri amwe a bũrũri ucio makĩrugama hau mbere, makĩra ũngano ucio wa andũ othe atĩrĩ, ¹⁸ “Mika urĩa Mũmoresethu nĩarathire ũhoro matukũ-inĩ ma Hezekia, mũthamaki wa Juda. Eerire andũ othe a Juda atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Zayuni nigũkarĩmwo ta mũgũnda,

Jerusalemu gũgaatuĩka ta hĩba ya kagoto,
nakĩo kĩrĩma gĩkĩ gĩakĩtuo hekarũ
gĩtuĩke ta kihumbu kĩmereirwo nĩ ithaka.’

¹⁹ “Hezekia mũthamaki wa Juda kana mündũ ũngĩ wotho kũu Juda nĩamũuragire? Githĩ Hezekia ti gwigĩra eetigĩre Jehova, na agĩcaria gwĩtikĩrĩka nĩwe? Na githĩ Jehova ndeerĩkĩrwo agĩtiga kũrehe mwanangiko urĩa oigĩte niekũmarehera? Tũrorete kwĩrehere mwanangiko mũũru mũno!”

²⁰ (Nĩgĩ nĩ haarĩ mündũ ũngĩ wetagwo Uria mũrũ wa Shemaia, wa kuuma Kiriathu-Jearimu, nake aarathire ũhoro akigwetaga rĩtwa rĩa Jehova; aarathire o maũndũ ta maya megĩ itũura rĩrĩ inene na bũrũri ũyũ, o ta ũguo Jeremia aarathite. ²¹ No rĩrĩa Mũthamaki Jehoiakimu, na atongoria ake a mbaara na anene maiguire ndũmĩrĩrĩ yake, mũthamaki agĩcaria njĩra ya kũmũuraga. No Uria nĩaguire ũhoro ucio, agĩtigĩra, na akĩũrĩra bũrũri wa Misĩrĩ. ²² Na rĩrĩ, Mũthamaki Jehoiakimu agĩtũma Elinathani mũrũ wa Akĩboru athĩ bũrũri wa Misĩrĩ, marĩ hamwe na andũ angĩ. ²³ Nao makĩgĩra Uria kuuma Misĩrĩ, makĩmũtware kũrĩ Jehoiakimu ucio mũthamaki, nake akĩmũuragithia na rũhiũ rwa njora, nakĩo kĩimba gĩake gĩgĩteeo mbĩrĩra-inĩ harĩa haathikagwo andũ arĩa mataarĩ bata).

²⁴ No rĩrĩ, Ahikamu mũrũ wa Shafani akĩgĩtĩra Jeremia, na nĩ undũ ucio ndaaneanirwo kũrĩ andũ mamũũrage.

27

Juda Niagatungata Nebukadinezaru

¹ O kĩambĩrĩra-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, ndũmĩrĩrĩ ino nĩyakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Wĩthondekere icooki rĩa mĩkwa na mĩtĩ mĩkĩranie, ũcooke ũmũkĩre ngingo. ³ Ŭcooke ũtũme ndũmĩrĩrĩ kũrĩ athamaki a Edomu, na Moabi, na Amoni, na Turo na Sidoni ũminengerete abarũthĩ ao arĩa mokĩte Jerusalemu kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. ⁴ Mahe ndũmĩrĩrĩ matwarĩre anene ao, ũmeere atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Irai anene anyu atĩrĩ: ⁵ Nĩ nĩ nĩ ndombire thĩ na andũ arĩa marĩ kuo o na nyamũ iria irĩ kuo na hinya wakwa mũnene na ndambũrũkĩte guoko gwakwa, na ndĩmĩheaga o mündũ urĩa ingĩenda kũhe. ⁶ Na rĩu nĩngũneana mabũrũri manyu mothe kũrĩ ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni; nĩngũtũma o na nyamũ cia gĩthaka imũtungatagĩre. ⁷ Ndũrĩrĩ ciothe nĩkamũtungatĩra we, na mũriũ, o na mwana wa mũriũ, nginya rĩrĩa ihinda rĩa bũrũri wake rĩgaakinya; hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene nĩmakamũtua wa kũmatungatagĩra arĩ o.

⁸ ““No rĩrĩ, rũrĩrĩ o ruothe kana ũthamaki o wotho arĩa makaaga gũtungatĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, kana marege kũniamia ngingo mekĩrwo icooki rĩa ke, nĩngaherithia rũrĩrĩ rĩu na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, nginya rĩrĩa ngarũniinithia na guoko gwake, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Nĩ undũ ucio-rĩ, tigai gũthĩkĩrĩra anabii anyu, na arathi anyu, na ataũri-a-irooto, na aragũrĩ, kana andũ-ago, o acio mamwĩraga atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũtirĩ hĩndĩ mũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni.’ ¹⁰ Nĩ undũ ucio nĩ ũhoro wa maheeni mamũrathagĩra, marĩa magaatũma mũtahwo, mũtwarwo kũndũ kũraya na bũrũri wanyu; ngamũingata, mũniinwo biũ. ¹¹ No rũrĩrĩ rũrĩa ruothe rũkainamia ngingo rwĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni na rũmũtungatĩre-rĩ, nĩngetikĩria rũrĩrĩ rĩu rũtũũre bũrũri-inĩ wao kĩũmbe, marĩmage na maikarage kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.””

¹² Nĩndaheanire ndũmĩrĩrĩ o ro iyo kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. Ngĩmwĩra atĩrĩ, “Inamia ngingo yaku, wĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni; mũtungatĩre we mwene na andũ ake, na nĩgũtũũra muoyo. ¹³ Wee mwene mũrĩ na andũ aku-rĩ, mũgũkĩnĩnithia nĩkĩ na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro, o icio Jehova atuĩrĩre rũrĩrĩ o ruothe rũrĩa rũtagatungatĩra mũthamaki wa Babuloni? ¹⁴ Tĩga gũthĩkĩrĩra ũhoro wa anabii acio makwĩraga atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ hĩndĩ ũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni,’ tondũ makũrathagĩra ũhoro wa maheeni. ¹⁵ ‘Nĩ ndimatũmĩte,’ nĩguo Jehova ekuuga.

‘Mararatha ūhoro wa maheeni, makigwetaga riitwa riakwa. Ni undũ ūcio nĩngamũingata, na inyuĩ mũniinwo biũ, wee hamwe na anabii acio makũrathagĩra mohoro.’”

¹⁶ Ngĩcooka ngĩira athĩnjĩri-Ngai na andũ acio angĩ othe atĩrĩ: “Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Tigai gũthikĩrĩria anabii acio mamwĩraga atĩrĩ, ‘Hatigairie o kahinda kanini, nacio indo iria ciarutirwo nyũmba ya Jehova icookio kuuma Babuloni.’ Maramũrathĩra ūhoro wa maheeni. ¹⁷ Tigai kũmathikĩrĩria. Tungatĩrai mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũtũura muoyo. Kai itũũra riĩrĩ rĩngĩkĩanangwo nĩkĩ? ¹⁸ Angĩkorwo acio nĩ anabii marĩ na ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova-rĩ, nĩmagĩthaithe Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo indo iria itigarĩte gũkũ thĩĩnĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩĩnĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu itigatwarwo Babuloni. ¹⁹ Ni undũ ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte ūhoro ūkonii itugĩ cia hekarũ, na karia ka maaĩ, indo cia kũigĩrĩria iria ingĩ, na indo ciothe cia nyũmba ingĩkorwo itigaire gũkũ itũũra-inĩ riĩrĩ inene, ²⁰ iria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni ataakuire hĩndĩ irĩa aatahire Jekonia mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda agĩthaamio arutĩtwo Jerusalemu na agĩtwarwo Babuloni, we mwene hamwe na andũ othe a Juda na a Jerusalemu arĩa maarĩ igweta: ²¹ Iĩ, ti-itherũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli oigĩte atĩrĩ ūhoro ūkonii indo icio itigaire thĩĩnĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩĩnĩ wa gũikaro kĩa mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu: ²² ‘Nĩgatwarwo Babuloni, na igaikara kũu nginya mũthenya ūria ngooka gũcigĩĩra,’ ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ‘Hĩndĩ iyo nĩngacirehe ndicicookie gũkũ.’”

28

Hanania Mũnabii wa Maheeni

¹ Mweri-inĩ wa gatano mwaka-inĩ ūcio, nĩguo mwaka wa kana, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa ūthamaki wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mũnabii wetagwo Hanania mũrũ wa Azuri, ūria woimĩte Gibeoni, nĩanjĩrĩre atĩrĩ, tũrĩ o kũu nyũmba ya Jehova mbere ya athĩnjĩri-Ngai na andũ arĩa angĩ othe: ² “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩnyunangĩte icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni. ³ Miaka iĩrĩ itanathira, nĩngũcookithia indo cia nyũmba ya Jehova gũkũ, iria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarutire gũkũ agĩcitwara Babuloni. ⁴ Ningĩ Jekonia mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, nĩngamũcookia marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatahitwo kuuma Juda magĩtwarwo Babuloni, nĩ undũ nĩnyunangĩte icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni,’” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ Hĩndĩ iyo mũnabii Jeremia agĩcookeria mũnabii Hanania ūhoro arĩ hau mbere ya athĩnjĩri-Ngai hamwe na andũ arĩa angĩ othe marũgamĩte kũu nyũmba ya Jehova. ⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrotũika guo! Jehova aroeka o ūguo! Jehova arohingia ūhoro ūcio waratha na undũ wa gũcookithia indo icio cia nyũmba ya Jehova, o na andũ othe arĩa maatahirwo gũkũ amacookie kuuma Babuloni. ⁷ No riĩrĩ, ta thikĩrĩria ūigue ūhoro ūria ngwaria ūkĩĩguagĩra na matũ, o nao andũ aya othe makĩĩguaga: ⁸ Kuuma o mahinda ma tene, anabii arĩa maarĩ mbere yaku o na yakwa-rĩ, maatũũrite marathaga ūhoro wa mbaara, na mwanangĩko, na mũthiro, gũũkĩrĩra mabũrũri maingĩ o na mothamaki marĩ hinya. ⁹ No riĩrĩ, mũnabii ūria ūrathagĩra andũ ūhoro wa thayũ akaamenyeka wega atĩ ti-itherũ nĩ Jehova wamũtũmĩte o riĩra ūrathi wake ikaahinga.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo mũnabii Hanania akĩruta icooki ngingo-inĩ ya Jeremia na akĩriunanga, ¹¹ agĩcooka akiuga andũ acio othe marĩ ho atĩrĩ, “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ūguo noguo ngoinanga icooki rĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, riẽhere ngingo-inĩ cia ndũrĩrĩ ciothe miaka iĩrĩ itanathira.’” Mũnabii Jeremia aigua ūguo agĩthĩra.

¹² Kahinda kanini thuutha wa mũnabii Hanania kuunanga icooki rĩu riĩrĩ ngingo-inĩ ya Jeremia ūcio mũnabii, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Jeremia akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Thĩĩ wire Hanania atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Wee unangĩte icooki rĩa mĩtĩ, no riĩrĩ, handũ harĩo ūgeekĩrwo icooki rĩa kĩgera. ¹⁴ Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩngekĩra ndũrĩrĩ icio ciothe icooki rĩa kĩgera ngingo, nĩgeetha ndũme itungatĩre Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, na nĩkamũtungatĩra. O na nĩngamũhe wathani aathage nyamũ cia gĩthaka.’”

¹⁵ Hĩndĩ iyo mũnabii Jeremia akĩra Hanania ūcio mũnabii atĩrĩ, “Hanania, ta thikĩrĩria! Jehova ndagũtũmĩte, no wee-rĩ, nĩũringĩrĩrĩre rũrĩrĩ rũrũ rwihoke ūhoro wa maheeni. ¹⁶ Ni undũ ūcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ndi kahukĩ gũkweheria thĩ. Mwaka-inĩ o ro ūyũ nĩũgũkua, tondũ nĩũhunjtĩe ūremi wa gũũkĩra Jehova.’”

¹⁷ Mweri-inĩ wa mũgwanja wa mwaka o ro ūcio-rĩ, Hanania ūcio mũnabii agĩkua.

¹ Ūyū nĩguo ūhoro ūrĩa waandikitwo marũa-inĩ marĩa mũnabii Jeremia aatũmire arĩ Jerusalemu kũrĩ athuuri arĩa maatigaire thĩĩni wa arĩa maatahitwo, na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, na anabii, o na andũ acio angĩ othe arĩa Nebukadinezaru aatahĩte kuuma Jerusalemu akamatwara Babuloni. ² (Hĩndĩ ĩno nĩ thuutha wa Mũthamaki Jeremia, na nyina wa mũthamaki, na anene a kwa mũthamaki, na atongoria a Juda na a Jerusalemu, na mabundi na atũũri gũkorwo matahitwo kuuma Jerusalemu.) ³ Ehokeire marũa macio Elasa mũrũ wa Shafani, na Gemaria mũrũ wa Hilikia, arĩa Zedekia mũthamaki wa Juda aatũmire kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni. Marũa macio moigĩte atĩrĩ:

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekwĩra andũ othe arĩa ndaarutire Jerusalemu ngĩmatwarithia Babuloni atĩrĩ: ⁵ “Mwiyakirei nyũmba na mũcitũũre; haandai mĩgũnda mũcooke mũrĩe maciaro mayo. ⁶ Hikaniai, mũciare aanake na airĩtu; carĩriai aanake anyu atumia mahikie, nao airĩtu anyu mũreke mahikio, nĩgeetha o nao maciare aanake na airĩtu. Ongererekai na mũĩngĩhe mũrĩ kũu; mũtikanyihanyĩhe. ⁷ Ningĩ-rĩ, caragiai thayũ na ũgaacĩru wa itũũra rĩu inene kũu ndĩmũthaamĩrie. Hooyagai Jehova nĩ ūndũ warĩo, tondũ rĩngĩgaacĩra-rĩ, o na inyuĩ mũkũgaacĩra.” ⁸ ĩĩ, ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga: “Mũtikareke anabii na aragũri arĩa marĩ gatagati kanyu mamũheenĩ. Mũtikanathikĩrĩrie irooto icio inyuĩ mũmarĩngagĩrĩria mamũrotore. ⁹ Mamũrathagĩra ūhoro wa maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Ti nĩĩ ndĩmatũmĩte,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Mwaniina mĩaka mĩrongo mũgwanja kũu Babuloni, nĩngooka kũrĩ inyuĩ ndĩmũhingĩrie kĩiranĩro gĩakwa kĩa ũtugi gĩa kũmũcookia gũkũ. ¹¹ Nĩgũkorwo nĩnjũũ meciirĩa marĩa ndĩciiragia ūhoro-inĩ wanyu, o meciirĩa ma thayũ na ti ma kũmwĩka ũũru, meciirĩa ma kũmũhe kĩrĩgĩrĩro atĩ ūhoro wanyu nĩũkaagĩrĩra thuutha-inĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹² “Hĩndĩ ĩyo nĩmũkangaĩra na mũũhooe, na nĩ nĩngamũigua. ¹³ Ningĩ nĩmũkanjaria na nĩmũkanyona rĩrĩa mũkaanjaria na ngoro yanyu yothe. ¹⁴ Nĩĩ na nĩĩ nĩngonekana nĩ inyuĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngamũruta kũrĩa mũtũũrĩte mũrĩ andũ atahe, ndĩmũcookie gũkũ. nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe na kũndũ guothe kũrĩa ndaamũhurunĩire, na nĩngamũcookia kũndũ kũrĩa ndaamũrutĩte ngĩmũtwara mabũrũri ma kũngĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁵ Mwashata kuuga atĩrĩ, “Jehova nĩatwarahũĩrie anabii gũkũ Babuloni,” ¹⁶ no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ūhoro ũkonĩĩ mũthamaki ūrĩa ũkaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi, marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatigarire itũũra-inĩ rĩrĩrĩ inene, na andũ a bũrũri wanyu, acio mũtaakuuanĩirio nao mũgĩtahwo: ¹⁷ ĩĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: “Nĩngamatwarithĩria rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthĩro, na ndũme mahaane ta ngũyũ njũru mũno, irĩa itangĩrĩka nĩ ūndũ wa gũthũka. ¹⁸ Nĩngamaĩngatithia na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthĩro, na ndũme matũike kĩndũ kĩmeneku harĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na matũike ta kĩndũ kĩnyĩite nĩ kĩrumi na kĩrĩ magĩgi, na kĩndũ gĩa kũnyararwo na kũmeneka, manyararwo ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa ngaamatwarithia. ¹⁹ Nĩgũkorwo matiathikĩrĩrie ndũmĩrĩri ciakwa, ndũmĩrĩri irĩa ndaamatũmĩire kaĩngĩ na tũnua twa ndungata ciakwa cia anabii,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga “O na inyuĩ arĩa mwatahirwo-rĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁰ Nĩ ūndũ ũcio-rĩ, ta thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ arĩa mũtahĩtwo ngamũruta Jerusalemu mũgatwarwo Babuloni. ²¹ Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga nĩ ūndũ wa Ahabu mũrũ wa Kolaia, na Zedekia mũrũ wa Maaseia, o acio mamũrathagĩra mohoro ma maheeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa: “Nĩngamaneana kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakamooraga mũkĩĩonagĩra na maitho manyu. ²² Nĩ ūndũ wa ūhoro ũcio wao-rĩ, andũ othe a Juda arĩa maatahirwo na rĩu marĩ Babuloni nĩmakamoinaga thimo makĩrumana, makoĩga atĩrĩ, ‘Jehova arotũma ũtũike ta Zedekia na Ahabu, arĩa mũthamaki wa Babuloni aacinire na mwaki.’ ²³ Nĩgũkorwo nĩmekĩte maũndũ mooru mũno thĩĩni wa Israeli; nĩ matharĩtie na atumia a andũ angĩ, na makaaria ndeto cia maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, ūndũ itaameerĩte meke. Nĩnjũũ ũguo nĩguo, na ndĩ mũira wamo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Shemaia

²⁴ ĩra Shemaia ũcio Mũnehelami atĩrĩ, ²⁵ “Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga: Wee nĩwatũmire marũa na rĩitwa rĩaku mwene kũrĩ andũ othe a Jerusalemu, na kũrĩ Zefania mũrũ wa Maaseia ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ othe. Werire Zefania atĩrĩ, ²⁶ ‘Jehova nĩagũtũite mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Jehoiada nĩguo ũtũike mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya Jehova; wee wagĩrĩrwo nĩkuoherera mũgũrũki o wothe ũretua mũnabii ndungu magũrũ na ũmuoherere igeria cia ngingo. ²⁷ Nĩ ūndũ ũcio-rĩ, nĩ kĩĩ kĩgĩrĩtie wee ũkaanie Jeremia ũcio wa kuuma Anathothu, o ũcio wĩtuaga mũnabii gatagati-inĩ kanyu? ²⁸ Nĩatũtũmĩire ndũmĩrĩri ĩno gũkũ Babuloni

akoiga atĩrĩ: Nĩmũgũikara mūrĩ atahe ihinda iraaya. Nĩ ūndũ ūcio akaai nyũmba na mũcītũũre, na mūrĩme mĩgũnda na mūrĩe maciaro mayo.”

²⁹ No rĩrĩ, we Zefania ūcio mũthĩnjĩrĩ-Ngai agĩthomera mũnabii Jeremia marũa macio. ³⁰ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩrĩ ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo ūũ: ³¹ “Tũma ndũmĩrĩrĩ ĩno kūrĩ andũ othe arĩa atahe: ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga ūndũ ũkonĩĩ Shemaia ūcio Mũnehelami: Tondũ Shemaia nĩamũrathĩire ũhoru, o na gũtũika ndiamũtũmĩte, na nĩatũmĩte mwĩhoke ũhoru wa maheeni-rĩ, ³² ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Ti-itherũ nĩngaherithia Shemaia ūcio Mũnehelami na njiaro ciake. Ndakagĩa na mũndũ ũtigarĩte thĩĩnĩ wa andũ aya, o na kana eyonere maũndũ mega marĩa ngeeka andũ akwa, tondũ nĩahunjĩtie ũremi akaanjũkĩrĩra,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

30

Gũcookererio kwa Isiraeli

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kūrĩ Jehova: ² “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Andĩka ũhoru ũrĩa wothē ngwarĩirie ibuku-inĩ.’ ³ Tondũ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaarehe andũ akwa a Isiraeli na a Juda moime kūrĩa maatwarirwo maatahwo na ndĩmacookie bũrũrĩ ũrĩa ndaheire maithe mao mawĩgwatĩre,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

⁴ Ūyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aaririe ũkonĩĩ Isiraeli na Juda:

⁵ “Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩtũiguĩte mũkayũrũrũko wa kũmakania,
wa itua-nda, no ti wa thayũ.

⁶ Ta tuĩriai ũhoru, muone:

Hihi mũndũ mūrĩme no ahote gũciara mwana?
Nĩ kĩ kĩragĩtũma nyone arũme othe arĩa marĩ hinya
menyiĩtite nda ta mũtumia ũkũrũmwo,
na o mũndũ akagarũrũka agatukia gĩthiithi?

⁷ Kaĩ mũthenya ūcio nĩũgakorwo ũrĩ mūrũrũ-ĩ!

Gũtĩrĩ ũngĩ ũkahaana taguo.
Gũgaakorwo kūrĩ ihinda rĩa kũnyariĩrĩka rĩa Jakubu,
no nĩakahonokio kuuma harĩ guo.’

⁸ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,

‘Mũthenya ūcio nĩngoinanga icooki rĩu
ndĩrieherie ngingo-inĩ ciao,
na nduuange nga ĩrĩa mohetwo nacio;
nacio ndũrĩrĩ itigacooka kũmatua ngombo ciao rĩngĩ.

⁹ Handũ ha ũguo, magaatungatagĩra Jehova Ngai wao,
na Daudi mũthamaki wao,
ũrĩa nĩĩ ngaamarahũrĩra.

¹⁰ “Nĩ ūndũ ūcio tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa;
tiga kũmaka, wee Isiraeli,’
nĩguo Jehova ekuuga.

‘Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrute kũu kũraya,
na njiaro ciaku ndĩcĩrute bũrũrĩ ũrĩa maathaamĩrio.
Jakubu nĩagacookerewo nĩ thayũ o na ũgĩtĩrĩ,
na gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe ũgaatũma etigĩre.

¹¹ Ndĩ hamwe nawe na nĩngakũhonokia,’
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

‘O na ĩngĩniina ndũrĩrĩ ciothe
cia kũrĩa guothe ngũharaganĩirie,
wee ndigakũniina biũ.
No nĩngakũherithia na kĩhooito;
ndikaareka ũthĩĩ o ro ũguo itakũherithĩtie.’

¹² “Nĩ ūndũ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona,
nguraro ciaku itĩrĩ kĩhonía.

¹³ Hatĩrĩ na wa gũgũthaitanĩrĩra,

- kana ndawa ya kironda giaku,
o na kana gia gikuhonia.
- ¹⁴ Athiritu aku othe nimariganirwo niwe;
nduri kiene hario.
- Nguguthite o ta uria thu ingikugutha,
na ngaaküherithia o ta uria mündu utari tha aherithanagia,
ni undu mahitia maku ni manene muno,
namo mehia maku makaingia makiria.
- ¹⁵ Ni ki kiratuma uririre kironda giaku,
ukaririra ruo rwaku rutarĩ na kihonia?
- Ni undu wa uria mahitia maku manenehete
na mehia maku magakiingia ri,
nikio ngwikite maundu macio.
- ¹⁶ “No riri, andu aria othe magakung’aurania
o nao nimakang’auranio;
thu ciaku ciothe nigatwarwo ithaamirio.
- Aria magutahaga indo ciaku nimagatahwo;
aria othe magutunyaga indo na ni ninghamatunya.
- ¹⁷ No ningagucokeria ugima waku,
na nguhonie nguraro ciaku,’
uguo niguu Jehova ekuuga,
‘tondu witagwo mündu müte,
Zayuni ituura ritari mündu urirumbuyagia.’
- ¹⁸ “Üu niguu Jehova ekuuga:
“Ningacookia ügaaciru wa Jakubu hema-ini ciake,
nacio ciikaro ciake ndiciiguire tha;
ituura riu inene nirigaakwo ringi o kuu rianangirwo,
nayo nyumba ya uthamaki nikarugama haria hamigirire.
- ¹⁹ Kuuma kuu nigukaiguuagwo gikiinirwo nyimbo cia gucookia ngaatho,
na kiguuagwo migambo ya gikeno.
- Ningamaingithia
na matikanyihanyiiha;
ningamaheithia gitio,
na matikaagithio kiene.
- ²⁰ Ciana ciao igaikaraga o ta matuku-ini maria ma tene,
nakio kirindi kiao gitüre kirumite wega mbere yakwa;
ningaherithia aria othe mamahinyagiriria.
- ²¹ Mutongoria wao agaakorwo ari umwe wa andu ao kiumbe;
o nake mwathi wao akoima o kuu thiini wa andu ao.
- Ningamüreharehe nake oke hakuhi na ni,
ni undu-ri, ni mündu uriku ungirutira
guuka hakuhi na ni?’
uguo niguu Jehova ekuuga.
- ²² ‘Ni undu ücio nimugatuika andu akwa,
na ni nduike Ngai wanyu.’”
- ²³ Atiriri, mang’uri ma Jehova
nimagatuthuka mahaana ta kihuhukanio;
ti-itheru makaahaana ta ruhuho rukuhurutana muno,
iguru ria andu aria aaganu.
- ²⁴ Marakara mahiu ma Jehova matigaathira,
o nginya riria akaahingia
muoroto wa ngoro yake biu.
- Matuku-ini maria magooka-ri,
nimugataukirwo ni uhoru ücio wega.

31

¹ “Ihinda-inĩ rĩu ngaakorwo ndĩ Ngai wa mbarĩ ciothe cia Isiraeli, nao nĩmagatuĩka andũ akwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Andũ arĩa makaahonoka kũuragwo na rūhiũ rwa njora-rĩ,
nĩmagetikĩrika kũu werũ-inĩ;
nĩngooka kũhuurũkia andũ a Isiraeli.”

³ Jehova nĩatuumĩrĩire matukũ-inĩ ma tene, agĩtwĩra atĩrĩ:
“Nĩ ngwendete na wendo wa tene na tene;
nĩngũguucĩrĩire na ũtugi.

⁴ Nĩngagwaka rĩngĩ nawe nĩũgaakĩka,
wee Isiraeli mũirĩtu ũyũ gathirange.
Nĩũkooya tũhembe twaku rĩngĩ,
uume ũthĩ mũkaine hamwe na arĩa marakena.

⁵ Nĩngĩ nĩũkahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
kũu irĩma-inĩ cia Samaria;
arĩmi nĩmakamĩhaanda,
na makenere maciaro mayo.

⁶ Nĩgũkaagĩa mũthenya ũmwe ũrĩa arangĩri makaanĩrĩra
marĩ tũrĩma-inĩ twa Efiraimu, moige atĩrĩ,
‘Ŭkĩrai twambate tũkinye Zayuni,
harĩ Jehova Ngai witũ.’”

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Inĩrai Jakubu mũkenete,
mũkũngũire rũrĩrĩ rũrĩa rũnene mũno.
Tũmai kũgooca kwanyu kũiguuo, mũkiugaga atĩrĩ,
‘Wee Jehova, honokia andũ aku,
o acio matigari ma Isiraeli.’

⁸ Atĩrĩrĩ, ngaamarehe, ndĩmarute bũrũri wa gathigathini,
ndĩmacookererie kuuma ituri ciothe cia thĩ.
Na magooka marĩ na atumumu ao, na ithua,
o na atumia arĩa marĩ na nda, o na arĩa mararũmwo;
magaacooka marĩ kĩrĩndĩ kĩnene mũno.

⁹ Nao magooka makĩrĩraga;
nĩmakahooyaga ngĩmacookia kwao.
Nĩngamagereria ndwere-inĩ cia tũrũũ twa maaĩ,
njĩra-inĩ irĩa njaraganu kũndũ matangĩhĩngwo,
nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ ithe wa Isiraeli,
nake Efiraimu nĩwe mũrũ wakwa wa irigithathi.

¹⁰ “Thikĩrĩrai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ;
hunjanĩrai ũhoru wayo ndwere-inĩ cia iria kũndũ kũraya, atĩrĩ:
‘We ũrĩa wahurunjire andũ a Isiraeli nĩkamacookereria,
na amamenyerere o ta ũrĩa mũrũthi arĩthagia mbũri cia rũũru rwake.’

¹¹ Nĩ ũndũ Jehova nĩagakũũra Jakubu,
na amahonokie kuuma kũrĩ arĩa marĩ hinya kũmakĩra.

¹² Nĩmagooka maanĩrĩre nĩ gũkena marĩ kũu irĩma-inĩ cia Zayuni;
nĩmagakenagĩra ũtaana wa Jehova:
wa ngano, na wa ndibei ya mũhihano, na wa maguta,
na wa tũgondu tuumĩte ndũũru-inĩ cia mbũri, na wa tũcaũ tuumĩte ndũũru-inĩ cia ng’ombe.
Magaatuĩka ta mũgũnda unithĩrĩio maaĩ,
na matigacooka kũnyiitwo nĩ ihooru rĩngĩ.

¹³ Hĩndĩ iyo airĩtu nĩmakaina na makene,
o na aanake na athuuri o ũndũ ũmwe.
Nĩngagarũra gũcakaya kwao gũtuĩke gĩkeno;
nĩngamahooreria, na ndĩmahe gĩkeno handũ ha kĩa.

¹⁴ Nĩngahũũnia athĩnjĩri-Ngai na bũthi,

nao andũ akwa nĩmakaiganwo nĩ ũtugi wakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo nĩũiguĩtwo kũu Rama,
gũcakaya kũnene na kĩrĩro,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
na akarega kũhoorerio,
nĩgũkorwo ciana ciake itirĩ ho.”

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Wĩgirĩrĩrie mũgambo waku ũtuge kũiguuo ũkĩrĩra,
na ũgirĩrĩrie maitho maku gũita maithori,
nĩ ũndũ nĩũkarĩhwo wĩra waku,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana icio ciaku nĩĩgacooka kuuma bũrũri wa thũ.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ harĩ kĩrĩgĩrĩro matukũ-inĩ maku ma thuutha,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana ciaku nĩĩgacooka gũkũ bũrũri wacio kĩũmbe.

¹⁸ “Ti-itherũ nĩnjiguĩte mũcaayo wa Efiraimu akiuga atĩrĩ:

‘Wee nĩũherithĩtie o ta gacaũ gatamenyerete gwĩkĩrwo icooki,
na nĩ nĩnjathĩkite.

Njokereria, na nĩ nĩngũcooka,
tondũ wee nĩwe Jehova Ngai wakwa.

¹⁹ Thuutha wa gũturuura,
nĩndacookire ngĩrĩra;

thuutha wa gũtaũkĩrwo,
nĩndehũũrire gĩthũri.

Nĩndaconokire na ngĩnyarara,
nĩ ũndũ nĩndakuuĩte thoni cia wĩthĩ wakwa.’

²⁰ Githĩ Efiraimu tiwe mũrũ wakwa ũrĩa nyendete,
mwana ũrĩa nĩ ngenagĩra?

O na gũtuĩka ndanamũũkĩrĩra kaingĩ-rĩ,
no ndirikanaga ũrĩa ndĩmwendete.

Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩmũnyootagĩra;
nĩndĩmũiguagĩra tha mũno,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ “Ikĩrai marũũri ma barabara,
na mũhaande itugĩ cia kuonania njĩra.

Ta rorai barabara iyo nene,
o barabara iyo mwagereire mũgĩthĩ.

Njookerera, wee Isiraeli mũirĩtu gathirange,
cooka matũũra-inĩ maku.

²² Ũgũtũũra ũrũũraga ngĩnya-rĩ,
wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku?

Jehova nĩegũthondeka ũndũ mwerũ gũkũ thĩ:
mũndũ-wa-nja nĩakagitĩra mũndũ mũrũme.”

²³ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Rĩrĩa ngaamacookia moime kũrĩa maatwarirwo maatahwo-rĩ, andũ arĩa marĩ bũrũri-inĩ wa Juda o na matũũra-inĩ makuo nĩmagacooka kwaria ciugo ici rĩngĩ, moige atĩrĩ: ‘Jehova arokũrathima, wee gũikaro gĩkĩ kia ũthingu, wee kĩrĩma gĩkĩ gĩtheru.’” ²⁴ Andũ nĩmagatũũrania hamwe kũu Juda o na matũũra-inĩ makuo mothe, arĩmi o na andũ arĩa Morũũraga na ndũũru ciao cia mbũri. ²⁵ Nĩnganogora arĩa anogu, nake ũrĩa ũũritwo nĩ hinya nĩngamũhũunia.”

²⁶ Ndaigua ũguo ngĩũkĩra, ngĩthũgũra mĩena yothe. Ngĩigua toro ũcio warĩ mwega mũno harĩ nĩ.

²⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaiyũria nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda na njiaro cia andũ na cia nyamũ. ²⁸ O ta ũrĩa ndaarũgamĩrĩre makĩmunywwo na magĩtharũrio, na making’auranio, na makĩniinwo, o na ngĩmarehera mwanangĩko-rĩ, ũguo noguo ngarũgamĩrĩra nĩguo

makwo na mahaandwo wega,” nĩguo Jehova ekuuga. ²⁹ “Matukũ-inĩ macio andũ matigacooka kuuga atĩrĩ,

“Maithe ma ciana nĩmarĩte thabibũ irĩ rwagatha,
namo magego ma ciana nĩmo maiguĩte thiithi.’

³⁰ No rĩrĩ, mũndũ o wotho agaakua nĩ ũndũ wa mehia make we mwene; ũrĩa wotho ũkaarĩa thabibũ irĩ rwagatha, nĩ magego make mwene makaigua thithi.”

³¹ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ

na nyũmba ya Isiraeli,
o na nyũmba ya Juda.

³² Nakĩo kĩrĩkanĩro kĩu gĩtihaana ta kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene
rĩrĩa ndaamanyĩitire na guoko,

ngĩmatongoria ngĩmaruta bũrũri wa Misiri,
tondũ nĩmagararire kĩrĩkanĩro gĩakwa,
o na harĩa ndaarĩ ta ndĩ mũthuri wao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³³ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba ya Isiraeli
ihinda rĩu riathira,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩgekĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao,
na ndĩwandĩke ngoro-inĩ ciao.

Ngaatuĩka Ngai wao,
nao matuĩke andũ akwa.

³⁴ Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ,
kana mũndũ arute mũrũ wa ithe, amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana na Jehova,’

tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete,
kuuma ũrĩa mũnini mũno wao nginya ũrĩa mũnene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao,
na ndigacooka kũrĩrikana mehia mao.”

³⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
o we ũcio ũtũmaga riũa

riare mũthenya,
narĩo itua riake rĩgatũma mweri na njata

ciare ũtukũ,
o we unjugaga irĩa
namo makũmbĩ marĩo makaruruma,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa riake:

³⁶ “Mawatho ma kũrũmĩrĩrwo mangikeherio maitho-inĩ makwa-rĩ,
norĩo njaro cia Isiraeli ingĩtiga

gũtuĩka rũrĩrĩ maitho-inĩ makwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Angĩkorwo igũrũ matu-inĩ no gũthimĩke,
nayo mĩthingĩ ya thĩ itũirio na kũu rungu-rĩ,

nĩĩ na nĩĩ no rĩo ingĩngata njaro ciothe cia Isiraeli
nĩ ũndũ wa ũrĩa wotho mekĩte,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka rĩrĩa itũũra rĩrĩrĩ inene rĩgaakwo rĩngĩ nĩ ũndũ wakwa, kuuma Mũthiringo ũrĩa Mũraihi na igũrũ wa Hananeli nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine. ³⁹ Naruo rũrigi rwa gũthima rũgaatambũrũka kuuma hau rũringĩrĩre nginya karĩma-inĩ ka Garebi, rũcooke rwihiũrie rwerekere Goa. ⁴⁰ Gĩtuamba-inĩ gĩothe kũrĩa ciimba iteagwo na gũgaitwo mũhu, na mbenji-inĩ ciothe gũthĩĩ nginya Karũũĩ ga Kidironi mwena wa irathĩro o nginya koine-inĩ ya Kĩhingo kĩa Mbarathi, kũu guothe gũgaatuĩka kũndũ kwamũrĩrwo Jehova. Itũũra rĩu inene gũtirĩ hĩndĩ ingĩ rĩkamunywo kana rĩmomorwo.”

¹ İno nİyo ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa yakinyĩĩrĩe Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova mwaka-inĩ wa ikũmi wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, na nĩguo warĩ mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Nebukadinezaru. ² Hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni nĩciarigicĩĩrĩe Jerusalemu ĩrĩtunyane, nake Jeremia ũrĩa mũnabii aahingĩrĩtwo kũu nja ya arangĩrĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda.*

³ Nĩgũkorwo Zedekia mũthamaki wa Juda nĩamuohithĩtie kũu, akoiga atĩrĩ, “Ũtũrathagĩra ũguo nĩkĩ? uugaga atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndi hakuhi kũneana itũũra rĩĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakarĩĩnyĩtira. ⁴ Zedekia mũthamaki wa Juda ndakehonokia kuuma moko-inĩ ma andũ a Babuloni, nowe no nginya akaaneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, na nĩakaranĩria nake ũthiũ kwa ũthiũ, na nĩakamuona na maithe make mwene. ⁵ Nĩagatwara Zedekia kũu Babuloni, kũrĩa agaakara nginya njĩke nake ũria kwagĩĩrĩe, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. O na mũngĩrĩa na andũ a Babuloni, mũtikamahoota.’”

⁶ Nake Jeremia akiuga atĩrĩ, “Ndũmĩrĩrĩ ya Jehova nĩyanginyĩrĩe ngũrwo atĩrĩ: ⁷ Hanameli mũrũ wa Shalumu, ũrĩa mamaguo, nĩegũũka kũrĩ we, akwĩre atĩrĩ, ‘Wĩgũĩrĩe mũgũnda wakwa ũrĩa ũrĩ Anathothu, nĩ undũ wee nĩwe mũndũ wa ndĩra ciitũ wa hakuhi makĩria, na nĩwe ũrĩ na kĩhooito gĩa kũũgũra.’”

⁸ “Hĩndĩ ĩyo, o ta ũrĩa Jehova aakoretwo anjĩĩra-rĩ, Hanameli mũrũ wa mama agũka kũrĩ nĩ kũu nja ĩrĩa ĩkaragio nĩ arangĩrĩ, akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Wĩgũĩrĩe mũgũnda wakwa ũrĩa ũrĩ Anathothu, bũrũri-inĩ wa Benjamini. Nĩgũkorwo wee nĩwe ũrĩ na kĩhooito gĩa kũũkũũra ũtũũke waku, wĩgũĩrĩe ũtũũke waku.’”

“Hĩndĩ ĩyo ngĩmenya ndũmĩrĩrĩ ĩyo yomĩte kũrĩ Jehova; ⁹ nĩ undũ ũcio ngĩkĩgũra mũgũnda ũcio warĩ Anathothu kuuma kũrĩ Hanameli mũrũ wa mama, na ngĩmũthĩmĩra cekeri ikũmi na mũgwanja† cia betha. ¹⁰ Ngĩcũoka ngĩkĩra kĩrore na ngĩcinĩrĩra mũhũũri wakwa marũa-inĩ macio ma kuonania nũũ mwene gĩthaka, ningĩ ngĩkorwo ndĩ na aira a ũhoro ũcio, nayo betha ĩgĩthĩmwo na ratiri. ¹¹ Ngĩoya kobi ĩmwe ya marũa macio ma kuonania nũũ mwene gĩthaka, ĩcinĩrĩrwo mũhũũri wakwa na ĩkandĩkwo maũndũ ma ũrĩa kĩrĩkanĩro kũu gĩatariĩ, hamwe na kobi ya marũa macio mataari macinĩrĩre mũhũũri, ¹² ngĩcĩneana kũrĩ Baruku mũrũ wa Neria, mũrũ wa Maaseia, mbere ya Hanameli mũrũ wa mama, na mbere ya aira arĩa meekĩrĩte kĩrore marũa-inĩ macio ma ũgũri wa gĩthaka, o na Ayahudi othe arĩa maikarĩte hau nja ĩrĩa ĩkaragio nĩ arangĩrĩ.

¹³ “O mari hau-rĩ, nĩndataarĩrĩe Baruku, ngĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁴ ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Oya marũa maya ma kĩrĩko gĩa kuonania nũũ mwene gĩthaka, kobi ĩyo njĩkĩrĩte mũhũũri wakwa, na ĩyo ĩngĩ ĩtarĩ mũhũũri, ũthiĩ ũmekĩre thĩĩnĩ wa ndigithũ ya rĩũmba nĩgeetha matũũre hĩndĩ ndaaya. ¹⁵ Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nyũmba, na mĩgũnda, na mĩgũnda ya mĩthabibũ ciothe nĩgacooka kũgũrwo gũkũ bũrũri-inĩ ũyũ.’”

¹⁶ “Na rĩrĩ, ndaarĩkia kũnengera Baruku wa Neria marũa macio ma kĩrĩkanĩro gĩa kuonania nũũ mwene gĩthaka, ngĩhooya Jehova ngiuga ũũ:

¹⁷ “Atĩrĩrĩ, wee Mwathani Jehova, we nĩwe wombire igũrũ na thĩ na undũ wa hinya waku mũnene, o na undũ wa gũtambũrũkia guoko gwaku. Wee-rĩ, gũtĩrĩ undũ mũritũ harĩwe. ¹⁸ Wee wonanagia wendani waku kũrĩ andũ ngiri na ngiri, no ũkaherithania nĩ undũ wa mehia ma maithe, ũkaũkinyĩria ciero-inĩ cia njiarwa ciao iria igooka thuutha wao. Wee Mũrungu mũnene na ũrĩ hinya, o wee rĩĩtwa rĩaku arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ¹⁹ wee nowe mũnene wa ũheani kĩrĩra, na ciĩko ciaku nĩ cia hinya. Maithe maku maikaraga macũthĩrĩrĩe mĩthĩire yothē ya andũ; wee ũrĩhaga mũndũ o wothē kũringana na mĩthĩire yake, ningĩ kũringana na ũrĩa ciĩko ciake itariĩ. ²⁰ Wee nĩwe waringire ciamā o na ũkĩonania morĩrũ kũu bũrũri wa Misiri, na no wĩkaga ũguo nginya ũmũthĩ, gũkũ Isiraeli o na gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa angĩ othe, namo magatũma wĩgĩre igweta rĩria rĩrĩ rĩaku. ²¹ Warutire andũ aku a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na undũ wa kũringa ciamā na kuonania morĩrũ, na undũ wa guoko gwaku kũrĩ hinya, ũgũtambũrũkĩtie, o na ũgĩka maũndũ manene ma kũguoyohia. ²² Nĩwamaheire bũrũri ũyũ werĩre maithe mao na mwĩhitwa atĩ nĩũkamāhe, bũrũri ũrĩ bũthĩ wa iria na ũũkĩ. ²³ Maatoonyire bũrũri ũcio makĩwĩgwatĩra ũgĩtũka wao, no rĩrĩ, matiigana gũgwathĩkĩra kana kũrũmĩrĩra mawatho maku; matiekire maũndũ marĩa wamaathĩte meke. Nĩ undũ ũcio ũkĩmarehithĩria mwanangiko ũyũ ũmakorete.

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ta rora wone ũrĩa gwakĩtwo ihumbu cia kũrigicĩria itũũra rĩĩrĩ inene nĩgeetha marĩtun-yane nĩ undũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, itũũra rĩĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni acio mararĩtharĩkĩra. Undũ ũrĩa wee woigire nĩũhingĩte, o ta ũrĩa we ũreyonera. ²⁵ O na gũtũka itũũra nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, wee, o wee Mwathani Jehova, ũnjĩrĩte atĩrĩ, ‘Wĩgũĩrĩe mũgũnda na betha, naguo ũgũri ũcio wa mũgũnda ũcio ũgĩte na aira.’”

* 32:2 Jeremia nĩahingĩrĩrĩo nja-inĩ ya arangĩrĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki nĩ Mũthamaki Zedekia nginya rĩrĩa Jerusalemu yatunyaniirwo. † 32:9 nĩ ta giramu 200

²⁶ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ²⁷ “Nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai wa andũ othe. Nĩ harĩ ũndũ o na ũmwe mũritũ harĩ nĩ? ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndi hakuhi kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ andũ a Babuloni, ndĩrĩneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩtunyane. ²⁹ Andũ acio a Babuloni maraatharikĩra itũũra rĩrĩ inene nĩmagatoonya kuo na marĩmundie mwaki; nĩ makaarĩcina rĩthire, hamwe na nyũmba iria andũ maacinagĩra Baali ũbumba igũrũ rĩacio, o na magaitagĩra ngai ingĩ indo cia kũnyuuo nĩguo maathĩrĩkie ndaakare.

³⁰ “Andũ a Isiraeli na a Juda mekaga o maũndũ mooru maitho-inĩ makwa kuuma ũnini-inĩ wao; ti-itherũ, andũ a Isiraeli matĩrĩ ũndũ mekaga tiga gũũthĩrĩkia maathĩrĩkagia nĩguo ndaakare na indo iria methondekeire na moko mao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³¹ Kuuma mũthenya ũrĩa itũũra rĩrĩ rĩakirwo nginya ũmũthĩ, itũũra rĩrĩ rĩtũũrite rĩarahũraga marakara makwa na mang’ũrĩ, na nĩkĩo no nginya ndĩrĩehere maitho-inĩ makwa. ³² Andũ a Isiraeli na a Juda nĩmathĩrĩkĩtie nĩguo ndakare na maũndũ mothe ma waganu marĩa meekĩte: o, na athamaki, na anene ao, na athĩnjĩri-Ngai na anabii ao, na andũ a Juda na andũ a Jerusalemu. ³³ Nĩmahutatiire makaaga kũhũgũra mothiũ mao kũrĩ nĩ; o na gũtuika nĩndamarutire kaingĩ kaingĩ, matiathĩkĩrĩrie kana magĩtikĩra gũtaarwo. ³⁴ No maigire mĩhianano ĩyo yao ĩrĩ magigi thĩĩnĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, makĩmĩthaahia. ³⁵ Ningĩ nĩmakĩire Baali mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgũru, kũu Gituamba-inĩ kia Beni-Hinomu, nĩguo marutagĩre Moleku ariũ ao na airĩtu ao marĩ magongona, o na gũtuika nĩ ndiathanĩte ũndũ ũcio wĩkagwo, o na kana ũgĩtoonya meciirĩa-inĩ makwa, atĩ hihi no meeke ũndũ mũũru na ũrĩ magigi ta ũcio, wa gũtũma andũ a Juda mehie.

³⁶ “Ha ũhoru ũkonĩ itũũra rĩrĩ inene, mũroiga atĩrĩ, ‘na ũndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro nĩrĩkaneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni’; no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ³⁷ Ti-itherũ nĩngamacookanĩrĩria kuuma mabũrũri-inĩ marĩa ndaamathaamĩrie ndĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ maingĩ; ngaamacookia kũndũ gũkũ na ndũme matũũre marĩ agitire. ³⁸ Nĩmagatuika andũ akwa na nĩ ndũkie Ngai wao. ³⁹ Nĩngatũma o magĩe na ũrũmwe wa ngoro o na mĩthĩire-inĩ yao, nĩgeetha matũũre manjĩtigĩrite nĩgeetha matũũre moonaga wega o ene na ciana ciao iria igooka thuutha wao. ⁴⁰ Nĩngarĩkanĩra nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene na tene: Ndirĩ hĩndĩ ngaatiga kũmeka wega, na nĩngatũma manjĩtigagĩre, nĩguo matikanae kũhũtatĩra. ⁴¹ Nĩngakenaga ngĩmeeka wega, na ti-itherũ nĩngamahaanda gũkũ bũrũri ũyũ ngwatiirire na ngoro yakwa yothē o na muoyo wakwa wothē.

⁴² “Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ũrĩa ndaarehithĩirire andũ aya mathĩina manene, ũguo noguo ngaamahe ũgaacĩru ũrĩa wothē ndĩmerĩire. ⁴³ O rĩngĩ nĩgũkagũrwo mĩgũnda bũrũri-inĩ ũyũ, o ũyũ inyuĩ mugaga atĩrĩ, ‘Ŭyũ nĩ bũrũri mũkiru ihooru, ũtarĩ na andũ kana nyamũ, nĩgũkorwo nĩwaneanĩrwo kũrĩ andũ a Babuloni.’ ⁴⁴ Mĩgũnda ĩkaagũragwo na betha, namo marĩa ma ũgũri nĩmakandĩkanĩrwo na mekĩrwo kĩrore na macinĩrĩrwo mũhũũri aira marĩ ho, kũu bũrũri wa Benjamini,[‡] na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũriganĩtie na Jerusalemu, na matũũra ma Juda, na matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma na matũũra marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũũro, o na ma Negevu, nĩ tondũ nĩngamacookeria ũgaacĩru wao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

33

Kĩranĩro gĩa Gũcookererio

¹ O mahinda-inĩ macio Jeremia aarĩ muohe kũu nja-inĩ ya arangĩri, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩre riita rĩa keerĩ, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ŭũ nĩguo Jehova ekuuga, o we ũrĩa wombire thĩ, Jehova ũrĩa watũmire thĩ ĩge ho, na akimĩhaanda, Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake: ³ ‘Ta kingaire, na nĩ nĩngũgwĩtika na ngwĩre maũndũ manene na matangĩtũĩrĩka, marĩa ũtooĩ.’ ⁴ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga ũhoru ũkonĩ nyũmba iria irĩ itũũra rĩrĩ inene, o na nyũmba cia ũthamaki wa Juda o icio ciatharirio nĩguo indo iria ciakĩte kuo ihũthĩrwo kwĩgitĩra kuuma kũrĩ ihumbu cia tĩrĩ iria cikũrigĩciĩrie o na kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora, ⁵ makĩhũũrana na andũ a Babuloni: ‘Nyũmba icio ciothe nĩkaiyũrio ciimba cia andũ ariya ngooragithia ndĩ na marakara na mang’ũrĩ. Nĩngahitha itũũra rĩrĩ inene ũthũũ wakwa nĩ ũndũ wa waganu wao wothē.

⁶ “No rĩrĩ, nĩngarĩrehera ũgĩma wa mwĩrĩ na ndĩrĩhonie. Ningĩ nĩngahonia andũ akwa na ndũme matũũre makenagĩra thayũ mũingĩ na ũgitĩrĩ. ⁷ Nĩngacookia andũ a Juda na a Isiraeli gũkũ ndĩmarute kũrĩa matũũrite marĩ atahe, njooke ndĩmaake rĩngĩ, maikare o ta ũrĩa maatarĩĩ mbere. ⁸ Nĩngamatheria mathĩrwo nĩ mehĩa mothe marĩa mananjĩhĩria na ndĩmarekere mehĩa mao mothe ma kũgega kũnjathĩkĩra. ⁹ Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩrĩ inene nĩrĩkandehithĩria ngumo na gĩkeno, na gĩtĩĩo, na gĩgooci, o na gwĩkĩrĩrwo mbere ya ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ rĩrĩa andũ akuo makaigua ũhoru wa maũndũ mothe mega marĩa ndĩmekagĩra; nĩkũgega makaagega na mainaine moonaa ũingĩ wa ũgaacĩru na thayũ ũrĩa ngaahē itũũra rĩũ.’

[‡] 32:44 Bũrũri wa Benjamini ũgwetwetwo mbere tondũ nĩkuo Jeremia oimĩte.

¹⁰ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Mwaragia ūhoro ūkonii kũndũ gũkũ, mũkoiga atĩrĩ, “Nĩ kũndũ kũnũhe gũtarĩ kũndũ, na gũtarĩ andũ kana nyamũ.” No thĩĩnĩ wa matũũra ma Juda na njĩra-inĩ iria nene cia Jerusalemu, o kũu gũthaamĩtwo gũkaaga andũ kana nyamũ-rĩ, nĩgũgacooka kũiguu ¹¹ mĩgambo ya gikeno na ya gũcanjamũka, na mĩgambo ya mũhiki na mũhikania, o na mĩgambo ya andũ arĩa mararehe indo cia maruta ma gũcokia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova, makiugaga atĩrĩ,

“ “Cookeriai Jehova Mwene-Hinya-Wothe ngaatho,
nĩ ūndũ Jehova nĩ mwega;
wendo wake ūtũũraga tene na tene.”

Nĩgũkorwo nĩngacookeria bũrũri ūyũ ūgaacĩru waguo, o ta ūrĩa warĩ kuo mbere,’ nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “O na nĩngĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: ‘Kũndũ gũkũ kũnũhe na gũtarĩ andũ kana nyamũ-rĩ, matũũra makuo mothe nĩmagacooka kũgĩa ūrĩthio kũrĩa arĩithi makaarahagia ndũũru ciao cia mbũri. ¹³ Thĩĩnĩ wa matũũra ma bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma, o na marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, o na ma Negevu, bũrũri-inĩ wa Benjaminĩ, o na tũtũũra-inĩ tũria tũrigicĩrie Jerusalemu o na matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, ndũũru cia mbũri nĩgacooka kũhĩtũkĩra guoko-inĩ kwa ūrĩa ūcitaraga,’ ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ “Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaahingia kũranĩro gĩakwa kĩa wega kĩrĩa nderĩire nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda.

¹⁵ “ ‘Matukũ-inĩ macio o na ihinda rĩu-rĩ,
nĩngarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu ūgerekanĩtio na rũhonge rwa mũtĩ;
nĩageekaga maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhooto bũrũri-inĩ.

¹⁶ Matukũ-inĩ macio, Juda nĩgũkahonokanio,
nakuo Jerusalemu gũtũũre kũrĩ kũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩitwa rĩĩrĩ
Jehova-Ūthingu-Witũ.’

¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Daudi ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ūnene kĩa nyũmba ya Isiraeli, ¹⁸ kana athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, mage mũndũ wa gũikara mbere yakwa hĩndĩ ciothe acinage maruta ma njino, na maruta ma mũtu, o na arutage magongona marĩa ma o mũthenya.’”

¹⁹ Nĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova niyakinyĩrĩire Jeremia akĩrwo atĩrĩ, ²⁰ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Angĩkorwo inyui mwahota gũthũkia kĩrikanĩro gĩakwa na mũthenya, na kĩrikanĩro gĩakwa na ūtukũ, nĩgeetha mũthenya na ūtukũ itigacooke kũgĩa hĩndĩ irĩa yagĩrĩire-rĩ, ²¹ nakĩo kĩrikanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Daudi ndungata yakwa, o na kĩrikanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Alawii arĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga marĩ mbere yakwa, kiahota gũthũkio, nake Daudi akĩage gũcooka kũgĩa na mũndũ wa rũciaro rwake wa gũthamakaga arĩ gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ūnene. ²² Nĩngatũma njiaro cia Daudi ndungata yakwa, o na Alawii acio matungataga marĩ mbere yakwa maingĩhe o ta njata cia igũrũ iria itangĩtarĩka nĩ ūndũ wa kũingĩha, o na ta mũthanga ūrĩa ūrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria ūrĩa ūtangĩthimĩka ūrĩa ūigana.’”

²³ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova niyakinyĩrĩire Jeremia akĩrwo atĩrĩ, ²⁴ “Kaĩ ūtamenyete andũ aya maroiga atĩrĩ, ‘Jehova nĩatete mothamaki marĩa meerĩ ethuurĩire?’ Nĩ ūndũ ūcio mamenaga andũ akwa na matimoonaga ta marĩ rũrĩrĩ. ²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Angĩkorwo ndiigĩte kĩrikanĩro gĩakwa na mũthenya na ūtukũ, o na mawatho marĩa marũmu ma igũrũ na thĩ-rĩ, ²⁶ hĩndĩ iyo nĩngagĩteanĩria njiaro cia Jakubu na cia Daudi ndungata yakwa, na njage gũthuura ūmwe wa aanake ake atũike wa gũthamakĩra njiaro cia Iburahĩmu, na cia Isaaka, na cia Jakubu. Nĩgũkorwo nĩngamacookeria ūgaacĩru wao na ndimaiguire tha.’”

34

Zedekia kwĩrwo Nĩegũtahwo

¹ Rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarũaga mbaara na Jerusalemu na matũũra marĩa maarĩrigicĩrĩie, arĩ na mbũtũ ciake cia ita, hamwe na mothamaki marĩa maathagwo nĩwe, na ndũrĩrĩ ciothe ciakuo, ndũmĩrĩri ĩno niyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ, ² “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Thĩĩ kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda, ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhi kũneana itũũra rĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake nĩekũrcĩna na mwaki rĩthire. ³ Nawe ndũkahonoka atĩ wieherie moko-inĩ make, tondũ ti-itherũ nĩũkanyĩitwo na ūneanwo kũrĩ we. Nĩũkeyonera mũthamaki wa Babuloni na maitho maku, na nĩmũkaranĩria nake ūthiũ kwa ūthiũ. Nawe nĩũgatwarwo Babuloni.

⁴ “ ‘No rĩrĩ, ta thĩkĩrĩria kũranĩro kĩa Jehova, wee Zedekia mũthamaki wa Juda. Jehova ekuuga atĩrĩ ūhoro ūgũkonii: Wee ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora; ⁵ ūgaakua gĩkuũ gĩa thayũ. O ta ūria andũ

maakirie mwaki wa macakaya nĩ undũ wa gũtĩia maithe maku, o acio athamaki ariĩ maarĩ mbere yaku-rĩ, ũguo noguo magaakia mwaki nĩ undũ wa gũgũtĩia na magũcakaĩre, makiugaga atĩrĩ, “Iyi, Mwathi witũ-ĩ!” Nĩ mwene nĩ nĩ ndakwĩrĩra ũhoro ũcio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

⁶ Nake Jeremia ũcio mĩnabii akĩĩra Zedekia mũthamaki wa Juda maĩndũ macio mothe, ariĩ kũu Jerusalemu, ⁷ hĩndĩ iyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni ciahũũranaga na Jerusalemu o na matũũra macio mangĩ ma Juda marĩa meyũmĩrĩrie, nĩmo Lakishi na Azeka. Macio moiki no mo matũũra marĩa matigaire harĩ marĩa mairigĩrwo na hinya kũu Juda.*

Kuohorwo kwa Ngombo

⁸ Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Mũthamaki Zedekia kũrikanĩra kirikanĩro na andũ othe ariĩ maarĩ Jerusalemu maanĩrĩre ũhoro wa kuohorwo kwa ngombo. ⁹ Mũndũ o wotha angĩtuika niekuohora ngombo ciake cia Ahibirania, cia arũme na cia andũ-a-nja; gũtĩri mũndũ o na ũrĩkũ wagĩrĩrwo nĩ kũgia Mũyahudi ũrĩa ũngĩ ariĩ ngombo. ¹⁰ Nĩ undũ ũcio anene othe o na andũ ariĩ maatoonyire kirikanĩro-inĩ kũu, magĩtikĩra atĩ nĩmekũrekereria ngombo ciao cia arũme na cia andũ-a-nja, na atĩ matigũcoka kũmaiga ũkombo-inĩ. Magĩgĩtikĩra ũhoro ũcio na makĩmarekereria. ¹¹ No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩmericũkirwo, makĩnyiita andũ acio mohorete na makĩmatua ngombo rĩngĩ.

¹² Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩdarĩkanĩre na maithe manyu ma tene rĩrĩa ndamarutire bũrũri wa Misiri, ngĩmaruta bũrũri wa ũkombo, ngĩmeera atĩrĩ, ¹⁴ ‘Hĩndĩ ciothe mwaka-inĩ wa mũgwanja, o mũndũ o mũndũ wanyu wotha no nginya arekagĩrĩrie mũrũ wa ithe Mũhibirania o wotha ũrĩa wĩyendetie kũrĩ we. Thuutha wa gũgũtungata mĩaka itandatũ-rĩ, no nginya ũmũrekererie.’ No maithe manyu matiigana gũũthikĩrĩra kana kũrũmbũiya ũhoro ũcio wakwa. ¹⁵ Nĩmwĩrĩga kwĩrĩra, na mũgũka maĩndũ marĩa magĩrĩre makĩonwo nĩ nĩrĩ: Tondũ o ũmwe wanyu nĩanĩrĩre ũhoro wa kuohorwo kwa mũndũ o mũndũ bũrũri-inĩ. O na nĩngĩ mũkĩgia na kĩrĩkanĩro kũu mũrĩ mbere yakwa thĩnĩ wa nyũmba irĩa itĩtanĩtio na rĩitwa riakwa. ¹⁶ No rĩu nĩmũgarũrũkĩte mũgathaahia rĩitwa riakwa; mũndũ o mũndũ wanyu nĩacooketie ngombo yake ya mũndũ mũrũme na ya mũndũ-wa-nja irĩa ararekereirie itĩthĩre o kũrĩa ingĩenda. Nĩmũmatũite ngombo cianyu rĩngĩ.

¹⁷ “Nĩ undũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ nĩmwagĩte kũnjathĩkĩra: mũtianĩrĩre kuohorithio kwa andũ a bũrũri wanyu. Nĩ undũ ũcio rĩu nĩngwanĩrĩra ‘kuohorithio’ kwanyu, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, nakuo nĩ ‘kuohorithio’ nĩguo mũũragwo na rĩhũũ rwa njora, na ng’aragu. Nĩngatũma mũtũike kindũ gĩa gũthũũrwo mũno mothamaki-inĩ mothe ma gũkũ thĩ. ¹⁸ Andũ ariĩ magararĩte kirikanĩro gĩakwa, na makaaga kũhingia mohoro ma kirikanĩro kũu maarĩkanĩre marĩ mbere yakwa, ngaameka o ta njaũ irĩa maatananirie icunjĩ igĩrĩ, makĩgerera gatagatĩ ga icunjĩ icio ciayo. ¹⁹ Atongoria a Juda na a Jerusalemu, na andũ ariĩ mehokeirwo mawĩra ma kwa mũthamaki, na athĩnjĩrĩ-Ngai, na andũ othe a bũrũri ariĩ magereire gatagatĩ ga icunjĩ icio cieriĩ cia njaũ iyo-rĩ, ²⁰ nĩngamaneana kũrĩ thũ ciao irĩa ciendaga kũmaruta muoyo. Ciimba ciao igaatũika irio cia nyoni cia rĩera-inĩ, na cia nyamũ cia gĩthaka.

²¹ “Nĩnganeana Zedekia mũthamaki wa Juda na anene ake kũrĩ thũ ciao irĩa ciendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, icio ciambĩte kũmweherera. ²² Nĩngĩruta watho, nĩguo Jehova ekuuga, na nĩngamacookia gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩrĩ inene. Nĩ-makahũũrana narĩ, marĩtahe na marĩcĩne. Nĩngĩ nĩngonũha matũũra ma Juda makire ihooru, na kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.”

35

Ciana cia Rekabu

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri irĩa yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova hĩndĩ ya wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, akĩrwo atĩrĩ: ² “Thĩĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Rekabu, ũmeere moke kanyũmba-inĩ kamwe ga tũtũ tũrĩ rwere-inĩ rwa nyũmba ya Jehova, nawe ũmahe ndibei manyue.”

³ Nĩ undũ ũcio ngĩthĩrĩ ngĩgĩra Jaazania mũrũ wa Jeremia mũrũ wa Habazania, hamwe na ariũ a ithe, o na ariũ ake othe, na andũ a nyũmba iyo yotha ya Rekabu. ⁴ Ngĩmarehe thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova, ngĩmatoonyia kanyũmba ka ariũ a Hanani mũrũ wa Igidalia, mũndũ wa Ngai. Kanyũmba kau kaariganĩtie na kanyũmba ka anene, karia kaarĩ hau igũrũ ria nyũmba ya Maaseia mũrũ wa Shalumu, ũrĩa warĩ mũikaria wa mũrango. ⁵ Ngĩcoka ngĩga mbakũri ciyũrite ndibei, o na ngĩga ikombe mbere ya andũ acio a nyũmba ya Rekabu, ngĩmeera atĩrĩ, “Nyuai ndibei ĩno.”

* 34:7 Matũũra ma Lakishi na Azeka mairigĩtuo nĩ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni (2Maũ 11:5, 9).

⁶ No-o magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtinyuuaga ndibei, nĩ ūndũ ithe witũ wa tene, Jonadabu mũrũ wa Rekabu, nĩatũtũgĩre watho, akiuga atĩrĩ, ‘Mũtikananyue ndibei, inyuĩ ene kana njiaro cianyu.’” ⁷ Ningĩrĩ, mũtikananaake nyũmba, kana mũhaande mbeũ, kana mũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ; mũtikanagĩe na kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio, no rĩrĩ, mũgũtũũra mũikaraga hema-inĩ. Hĩndĩ iyo nĩmũgatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũyũ mũikaraga ta mũri ageni.’” ⁸ Nĩtũtũũrĩe twathĩkĩire ūndũ o wothĩ ũria ithe witũ wa tene Jonadabu mũrũ wa Rekabu aatwathĩre. Gũtĩrĩ mũndũ witũ ithuĩ, kana atumia aitũ, kana ariũ na airĩtu aitũ, ũrĩ wanyua ndibei, ⁹ kana agĩaka nyũmba ya gũtũũrwo, kana akĩgĩa mĩgũnda ya mĩthabibũ, kana ithaka, o na kana akehaandĩra irio. ¹⁰ Tũtũũrĩe hema-inĩ twathĩkagĩra ũria wothĩ ithe witũ wa tene Jonadabu aatwathĩre. ¹¹ No rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aahithũkĩire bũrũri ũyũ, nĩtũwoigire atĩrĩ: ‘Ūkĩrai, no nginya tũthĩĩ Jerusalemu tũũrĩre mbũtũ cia ita cia Babuloni na cia Asuriata.’ Nĩ ūndũ ũcio tũkoretwo tũgũkara gũkũ Jerusalemu.”

¹² Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothĩ, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Thĩĩ ũkeere andũ a Juda na arĩa othe matũũruga Jerusalemu atĩrĩ: ‘Kaĩ inyuĩ mũtangĩrũta ūndũ nĩguo mwathĩkĩre ciugo ciakwa?’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁴ ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu aathĩre ariũ ake matikananyue ndibei, naguo watho ũcio wake matũũrĩe maũhingagĩa. O na nginya ũmũthĩ matinyuuaga ndibei, nĩgũkorwo nĩmathĩkagĩra watho ũcio wa ithe wao wa tene. No rĩrĩ, inyuĩ ndĩmwarĩire kaingĩ kaingĩ, no mũtĩrĩ mwanjathĩkĩra. ¹⁵ Ndĩmũtũmĩre ndungata ciakwa ciothe cia anabii kaingĩ kaingĩ. Nao mamwĩraga atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothĩ wanyu no nginya atigane na mĩthĩire yake ya waganu na aagĩrie ciĩko ciake; tigai kũrũmĩrĩra ngai ingĩ kana gũcitungatagĩra. Na inyuĩ nĩmũgatũũra bũrũri ũyũ ndaamũheire inyuĩ o na maithe manyu.’” No inyuĩ mũtiigana kũrũmbũiya ũhorĩ ũcio kana gũũthĩkĩrĩra. ¹⁶ Njiaro icio cia Jonadabu mũrũ wa Rekabu nĩihingĩtĩe watho ũcio ithe wao wa tene aacitĩgĩre, no andũ aya matinjathĩkĩire.’

¹⁷ “Nĩ ūndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothĩ, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Ta thĩkĩrĩra! Nĩngũrehithĩria Juda o na mũndũ wothĩ ũtũũruga Jerusalemu mwanangĩko ũria wothĩ ndoigĩre nĩngamarehere. Nĩ ndaamaarĩire, no-o makĩrega gũthĩkĩrĩra; ndaametire no-o makĩrega kũnjĩtika.’”

¹⁸ Nake Jeremia agĩcooka akĩira andũ a nyũmba ya Rekabu atĩrĩ, “Jehova Mwene-Hinya-Wothĩ, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Inyuĩ nĩmwathĩkĩire watho wa Jonadabu, ithe wanyu wa tene, na mũkarũmĩrĩra mataaro make mothe, na nĩmwĩkĩte ũria wothĩ aamwathĩre.’” ¹⁹ Nĩ ūndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothĩ, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Jonadabu mũrũ wa Rekabu ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa kũndungatĩra.’”

36

Jehoiakimu Gũcina Ibuku rĩa Gĩkũnjo rĩa Jeremia

¹ Mwaka-inĩ wa ĩna kuuma Jehoiakimu mũrũ wa Josia atuĩka mũthamaki wa Juda-rĩ, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩre Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo ũũ: ² “Oya ibuku rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩĩnĩ warĩo mohoro marĩa mothe ngũheete makonĩĩ Isiraeli na Juda, o hamwe na ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, kuuma ihinda rĩrĩa ndambĩrĩire gũkwarĩra hĩndĩ ya wathani wa Josia, o nginya ũmũthĩ. ³ Hihi rĩrĩa andũ a Juda makaigua ũhorĩ wa mwanangĩko ũria wothĩ njiĩrĩre kũmarehithĩria-rĩ, mũndũ o mũndũ wao ahota kũgarũrũka atigane na mĩthĩire yake ya waganu; na nĩ nĩngamarekera waganu wao na mehia mao.”

⁴ Nĩ ūndũ ũcio Jeremia agĩta Baruku mũrũ wa Neria, nake Jeremia akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe Jehova aamwarĩire, nake Baruku akamandĩka ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. ⁵ Hĩndĩ iyo Jeremia akĩira Baruku atĩrĩ, “Nĩ ndĩmuohe; ndingĩhota gũthĩĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. ⁶ Nĩ ūndũ ũcio thĩĩ arĩ we kũu nyũmba-inĩ ya Jehova mũthenya ũmwe ũria kwiĩngagwo kũria irio, nawe ũthomere andũ acio kuuma ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa gĩkũnjo maũndũ marĩa maarĩtio nĩ Jehova, macio wee wandĩkire o ta ũria nĩ ndaakwĩraga wandĩke. ⁷ Hihi maahota kũrehe mathaithana mao harĩ Jehova, na o mũndũ wao atigane na mĩthĩire yake ya waganu, nĩ ūndũ marakara na mang’ũrĩ marĩa matũũrĩrwo andũ aya nĩ Jehova nĩ manene.”

⁸ Nake Baruku mũrũ wa Neria nĩekire ũria wothĩ Jeremia ũria mũnabii aamwĩrĩe eeke; agĩthoma ndũmĩrĩri iyo ya Jehova kũu thĩĩnĩ wa hekarũ kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. ⁹ Na rĩrĩ, mweri-inĩ wa kenda wa mwaka wa ĩtano wa wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia mũthamaki wa Juda, ihinda rĩa kwiĩnga kũria irio mbere ya Jehova nĩrianĩrĩrwo kũrĩ andũ othe a Jerusalemu, o na arĩa angĩ othe mookĩte kuuma matũũra ma Juda. ¹⁰ Kuuma kanyũmba-inĩ ka Gemaria mũrũ wa Shafani ũria mwandĩki, karĩa kaarĩ o kũu nja ya na igũrũ, itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kĩa hekarũ, Baruku agĩthomera andũ othe ciugo cia Jeremia kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo kũu hekarũ-inĩ ya Jehova.

* 35:6 ũyũ warĩ mwĩhitwa wa njiaro cia Rekabu ũria mehitĩte atĩ matikananyua ndibei.

¹¹ Rirĩa Mikaia mūrũ wa Gemaria, mūrũ wa Shafani aigwire ndũmĩrĩrĩ iyo ya Jehova yothē kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ¹² agĩkũrũka agĩtoonya kanyũmba-inĩ ka mwandiki karĩa kaarĩ kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, harĩa anene othe maikarĩte, nao nĩo: Elishama ũrĩa mwandiki, na Delia mūrũ wa Shemaia, na Elinathani mūrũ wa Akibori, na Gemaria mūrũ wa Shafani, na Zedekia mūrũ wa Hanania, na anene arĩa angĩ othe. ¹³ Mikaia aarĩkia kũmahe ũhoro wothē ũrĩa aigwire Baruku agĩthomera andũ kuuma ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo-rĩ, ¹⁴ anene acio othe magĩtũma Jehudi mūrũ wa Nethania, mūrũ wa Shelemia, mūrũ wa Kushi, athĩĩ akeere Baruku atĩrĩ, “Oya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, rĩu ũthomeire andũ, ũũke narĩo.” Nĩ ũndũ ũcio Baruku mūrũ wa Neria agĩthĩĩ hau maarĩ anyiĩtĩte ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo na guoko gwake. ¹⁵ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ta ikara thĩ, ũtũthomere.”

Nĩ ũndũ ũcio Baruku akĩmathomera. ¹⁶ Rirĩa maaigwire mohoro macio mothe, makĩrorana marĩ na guoya, makĩĩra Baruku atĩrĩ, “No nginya tũkinyĩrie mũthamaki ũhoro ũcio wothē.” ¹⁷ Ningĩ magicooka makĩũria Baruku atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mothe wamandikire atĩa? Nĩ Jeremia wakwĩraga nawe ũkamaandĩka?”

¹⁸ Baruku akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ, nĩwe wanjĩĩraga mohoro macio mothe, na nĩ ngamaandĩka na rangi ibuku-inĩ rĩrĩ rĩa gĩkũnjo.”

¹⁹ Nao anene acio makĩĩra Baruku atĩrĩ, “Wee na Jeremia thĩĩ mwĩhithe. Mũtikareke mũndũ o na ũ amenye kũria mũrĩ.”

²⁰ Maarĩkia kũiga ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo kanyũmba-inĩ ka Elishama, ũrĩa mwandiki, magĩtoonya harĩa mũthamaki aarĩ kũu nyũmba yake ya thĩĩnĩ makĩmũhe ũhoro ũcio wothē. ²¹ Mũthamaki nake agĩtũma Jehudi agĩre ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, nake Jehudi akĩrĩrehe kuuma kanyũmba-inĩ ka Elishama, ũrĩa mwandiki, akĩrĩthomera mũthamaki na anene acio othe marũgamĩte hau harĩ mũthamaki. ²² Kwarĩ mweri wa kenda, nake mũthamaki aikarĩte nyũmba-inĩ rĩa aikaraga hĩndĩ ya kĩmera kĩa heho, na haarĩ na mwaki waakanaga riiko-inĩ hau mbere yake. ²³ Jehudi aathomaa icigo ithatũ kana inya cia ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, mũthamaki nake agacitinia na kahiũ ka mwandiki, agacikia riiko-inĩ, o nginya rĩria ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo rĩacinirwo rĩothe. ²⁴ Mũthamaki na andũ arĩa othe maamũtungataga arĩa maigwire mohoro macio matigana gwtigira, o na kana magĩtembũranga nguo ciao. ²⁵ O na gũtũika Elinathani, na Delia, na Gemaria nĩmathaithire mũthamaki ndagacine ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, nĩaregire kũmathikĩrĩria. ²⁶ Handũ ha ũguo, mũthamaki agĩatha Jerameeli, mūrũ ũmwe wa mũthamaki, na Seraia mūrũ wa Azirieli, na Shelemia mūrũ wa Abideli, nĩguo manyiite Baruku ũcio mwandiki, na Jeremia ũria mũnabii. No rĩrĩ, Jehova nĩamahithĩte.

²⁷ Thuutha wa mũthamaki gũcina ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo rĩria rĩandikĩtwo mohoro nĩ Baruku ta ũria eerĩtwo nĩ Jeremia andĩke-rĩ, ndũmĩrĩrĩ ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ²⁸ “Oya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo wandike thĩĩnĩ warĩo mohoro marĩa mothe maarĩ ibuku-nĩ rĩu rĩa mbere, rĩu Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinire. ²⁹ Ningĩ wĩre Jehoiakimu mũthamaki wa Juda atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩwacinire ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, ũkĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wandike atĩ, ti-itherũ mũthamaki wa Babuloni nĩagooka kwananga bũrũri ũyũ na eherie andũ na nyamũ kuo?” ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũndũ ũkonĩĩ Jehoiakimu mũthamaki wa Juda: Ndakagĩa na mũndũ wa gũkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi; kiimba giake gĩgaateeo, na kĩanĩkirwo rĩa mũthenya, na kĩhie nĩ mbaa ũtukũ. ³¹ Nĩngamũherithia we hamwe na ciana ciake, na arĩa mamũtungataga, nĩ ũndũ wa waganu wao; nĩngarehithĩria arĩa othe matũũruga Jerusalem na andũ a Juda mwanangĩko ũria wothē ndaarĩrie ũhoro waguo ũmakoniĩ, tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩria.”

³² Nĩ ũndũ ũcio Jeremia akĩoya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo, akĩrĩnengera Baruku mūrũ wa Neria ũcio mwandiki, nake akĩandĩka ibuku-inĩ rĩu mohoro mothe marĩa aacookire kũheo nĩ Jeremia, o macio maandikĩtwo ibuku-inĩ rĩria Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinĩte na mwaki; na hakĩongererwo mohoro mangĩ maingĩ maahaanaine na macio ma mbere.

37

Jeremia gũikio Njeera

¹ Na rĩrĩ, Zedekia mūrũ wa Josia nĩatuirwo mũthamaki wa Juda nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake agĩthamaka ithenya rĩa Jekonia mūrũ wa Jehoiakimu. ² No rĩrĩ, we mwene o na kana arĩa maamũtungatagĩra, na andũ a bũrũri ũcio matiarũmbũirie ciugo iria Jehova aarĩte na kanua ka Jeremia ũcio mũnabii.

³ Nake Mũthamaki Zedekia agĩtũma Jehukali mūrũ wa Shelemia marĩ na Zefania mūrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai mathĩĩ kũrĩ Jeremia ũcio mũnabii, mamũtwarĩre ndũmĩrĩrĩ ĩno: “Twagũthaitha ũtũhoore kũrĩ Jehova, Ngai witũ.”

⁴ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Jeremia aarĩ na wĩyathi wa gũceeranga gatagatĩ-inĩ ka andũ, nĩgũkorwo ndaakoretwo aikĩtio njeera. ⁵ Hĩndĩ iyo mbũtũ cia ĩta cia Firaũni nĩcioimagarĩte kuuma bũrũri wa

Misiri, na rīrīa andū a Babuloni arīa maarigiciirīe Jerusalemu maiguire ūhorō wacio, makihūdūka, makiehera kūu Jerusalemu.

⁶ Hīndī iyo ndūmīrīri ya Jehova īgikinyīra Jeremia ūcio mūnabii, akīrwo atīrī, ⁷ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Īra mūthamaki wa Juda, ūcio ūgūtūmite ūke ūhoōe kīrīra harī nīi, atīrī, ‘Mbūtū cia ita cia Firaūni icio irooka gūgūteithia-rī, nīgūcooka būrūri wacio, kūu būrūri wa Misiri. ⁸ Hīndī iyo nao andū a Babuloni nīmagacooka gūkū na matharīkīre itūūra rīrīrī inene, marītunyane na marīcine na mwaki.’

⁹ “Jehova ekuuga atīrī: Tigai kwīheenia, mūgīciirīa atīrī, ‘Andū a Babuloni ti-itherū nīmegūtīgana na ithuī matweherere.’ Matigeeka ūguo! ¹⁰ O na mūngīhoota mbūtū ciothe cia ita cia andū a Babuloni icio iramūtharīkīra, na gūtūke atī no andū arīa matīhangītio matīgītwo hema-inī ciao-rī, no moime kūu hema-inī na macine itūūra rīrīrī na mwaki.”

¹¹ Thuutha wa mbūtū icio cia ita cia andū a Babuloni kwehera kūu Jerusalemu nī ūndū wa mbūtū cia Firaūni, ¹² Jeremia nīomagarire kuuma itūūra-inī rīu inene nīguo athī būrūri wa Benjamīni akenyiitire igai rīake rīa gīthaka gatagatī-inī ka andū arīa maarī kuo. ¹³ No rīrīa aakinyire Kīhingo-inī kīa Benjamīni, mūnene wa arangīri ūrīa wetagwo Irija mūrū wa Shelemia, mūrū wa Hanania, akīmūnyiita, akiuga atīrī, “Wee nī kūūra ūroora ūthīi ūkeneane kūrī andū a Babuloni!”

¹⁴ Jeremia akīmūwīra atīrī, “Aca ūguo tiguō! Nīi ti kūūra ndīroora ngeneane kūrī andū a Babuloni.” No Irija akīrega kūmūthikīrīria; handū ha ūguo akīnyiita Jeremia, akīmūtware kūrī anene. ¹⁵ Anene acio nīmarakariire Jeremia, na magīathana ahūūrwo na ahingīrwo nyūmba ya Jonathani ūrīa mwandiki, īrīa maatūite njeera.

¹⁶ Nake Jeremia agītoonyio mungu-inī warī kanyūmba ga thūinī mūno kūu kīoho-inī, kūrīa aikarire matukū maingī. ¹⁷ Na thuutha ūcio Mūthamaki Zedekia agītūmana areehwo kūu nyūmba-inī ya ūthamaki. Arī kūu, mūthamaki akīmūūria na hitho atīrī, “Hihī nī harī ndūmīrīri yumite kūrī Jehova?”

Nake Jeremia akīmūcookeria atīrī, “Īi, nī kūrī; wee nīūkaneanwo moko-inī ma mūthamaki wa Babuloni.”

¹⁸ Ningī Jeremia akīra Mūthamaki Zedekia atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ngwīhīte we mwene, kana ndungata ciaku, o na kana andū aya, nīguo njikio njeera? ¹⁹ Marī ha anabii acio aku, acio maakūrathīre ūhorō atīrī, ‘Mūthamaki wa Babuloni ndagagūtharīkīra wee o na kana būrūri ūyū?’ ²⁰ Na rīu-rī, wee mūthamaki mwathi wakwa, itīkīra gūthikīrīria. Njītikīria ndeehe mathaithana makwa mbere yaku: Ndūkanjookie nyūmba ya Jonathani ūrīa mwandiki, ndigakuire kuo.”

²¹ Nake Mūthamaki Zedekia akūrīta watho, akiuga atī Jeremia aigwo kūu nja īrīa ya arangīri, na aheagwo mūgate o mūthenya ūrītītwo barabara-inī ya arugi mīgate, o nginya rīrīa mīgate īgaathira kūu itūūra-inī inene. Nī ūndū ūcio Jeremia agīkara kūu nja iyo ya arangīri.

38

Jeremia gūikio Irima-inī rīa Maaī

¹ Nao Shefatia mūrū wa Matani, na Gedalia mūrū wa Pashuri, na Jehukali mūrū wa Shemalia, o na Pashuri mūrū wa Malikija nīmaiguire ūrīa Jeremia eeraga andū othe, rīrīa oigire atīrī, ² “Jehova ekuuga atīrī: ‘Mūndū ūrīa wothe ūgūikara itūūra-inī rīrīrī inene nīakoaragwo na rūhiū rwa njora, kana ng’aragu, kana mūthiro, no ūrīa ūgūitwara kūrī andū a Babuloni nīagatūūra muoyo. Nīakahonokia muoyo wake; nīagatūūra muoyo.’ ³ Ningī, Jehova ekuuga atīrī: ‘Itūūra rīrīrī inene no nginya rīkaneanwo kūrī mbūtū cia ita cia mūthamaki wa Babuloni, ūrīa ūkaarītunyana.’”

⁴ Hīndī iyo anene makīra mūthamaki atīrī, “Mūndū ūyū aagīrīre ooragwo. Nīaratūma thigari iria itigaire gūkū itūūra-inī rīrīrī inene ciītīgīre, o ūndū ūmwe na andū aya othe, nī ūndū wa maūndū macio arameera. Mūndū ūyū ndarī ūndū mwega areciirīria andū aya tīga o ūūru.”

⁵ Mūthamaki Zedekia agīcookia atīrī, “Arī moko-inī manyu; mūthamaki ndangīgirīrīria mwīke ūrīa inyuī mūkwenda.”

⁶ Nī ūndū ūcio makīnyiita Jeremia makīmūikia irima rīa maaī rīa Malikija, ūrīa mūrū wa mūthamaki, rīrīa rīarī kūu nja iyo ya arangīri. * Magīikūrūkia Jeremia irima rīu rīa maaī na mīkanda; no rītiarī na maaī, no mūtōndō rīarī, nake Jeremia agītoonyerera kūu mūtōndō-inī ūcio.

⁷ No rīrī, Ebēdi-Meleku ūrīa Mūkushi, ūmwe wa arīa mehokeirwo wīra wa kūu nyūmba-inī ya ūthamaki, nīaiguire atī nīmaikītie Jeremia irima rīu rīa maaī. Hīndī iyo mūthamaki aikarīte Kīhingo-inī kīa Benjamīni, ⁸ Ebēdi-Meleku akiuma hau nja ya nyūmba ya ūthamaki, akīmūwīra atīrī, ⁹ “Mūthamaki mwathi wakwa, andū aya nīmekīte ūūru nī ūndū wa maūndū maya mothe mekīte Jeremia ūrīa mūnabii. Nīmamūikītie irima rīa maaī, akuire kuo nī ng’aragu, tōndū mīgate īkirie gūthira gūkū itūūra-inī inene.”

* 38:6 Anene a Mūthamaki Zedekia meendaga kūrāga Jeremia na njira ya kūmūikia irima rīa maaī, no ti na moko mao ene.

¹⁰ Hīndi iyo mūthamaki agīatha Ebedi-Meleku ūcio Mūkushi, akīmwīra atīrī: “Oya andū mīrongo itatū kuuma haha mūthīi nao mūkarute Jeremia ūcio mūnabii kuuma irima riu rīa maaī atanakua.”

¹¹ Nī ūndū ūcio Ebedi-Meleku akīoya andū acio, agīthīi nao, nao magītoonya kanyūmba kaarī rungu rwa harīa haagagwo mūthiithū wa indo cia bata kūu thīinī wa nyūmba ya ūthamaki. Akīoya ndangari imwe cia nguo ngūrū, na nguo iria nduiku ciarī kuo, agīciikūrūkīria Jeremia na mīkanda kūu irima rīa maaī. ¹² Ebedi-Meleku ūcio Mūkushi, akīra Jeremia atīrī: “Ikīra nguo icio ngūrū na ndangari icio njegeeke, wīrigīrīrie gūkerwo nī mīkanda iyo.” Nake Jeremia agīka o ūguo, ¹³ nao makīmūguucia na mīkanda iyo, makīmūruta irima riu rīa maaī. Nake Jeremia agīkara kūu nja iyo ya arangīri.

Zedekia kūhooya Jeremia Ūhoro rīngī

¹⁴ Mūthamaki Zedekia agītūmanīra Jeremia ūcio mūnabii, akiuga areehwo itoonero-inī rīa gatātū rīa hekarū ya Jehova. Mūthamaki akīra Jeremia atīrī, “Nīngūkūūria ūndū. Nawe ndūkaahithe ūhoro o na ūrīkū.”

¹⁵ Jeremia akīra Zedekia atīrī, “Ingīkuumburīra ūhoro-rī, githī ndūkūnjūraga? O na ingīgūtaara-rī, wee ndūngīthīkīrīria.”

¹⁶ Nake Mūthamaki Zedekia akīhīta mwīhītwa na hitho harī Jeremia, akiuga ūū: “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, o we ūrīa watūheire muoyo ūyū tūrī naguo-rī, nī ndīgūkūūraga kana ngūneane moko-inī ma acio mendaga gūkūruta muoyo.”

¹⁷ Nake Jeremia akīra Zedekia atīrī, “Ūū nīguo Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ūngīneana kūrī anene a mūthamaki wa Babuloni, muoyo waku nīūkūhonokio, o na itūūra rīrī inene rītigaacinwo; wee na andū a nyūmba yaku nīmūgūtūūra muoyo. ¹⁸ No ūngīrega kwīneana kūrī anene a mūthamaki wa Babuloni, itūūra rīrī nīrīkūneanwo kūrī andū a Babuloni, nao marīcine na mwaki rīthire; na wee mwene ndūkahonoka kuuma moko-inī mao.’”

¹⁹ Mūthamaki Zedekia akīra Jeremia atīrī, “Nīndīretīgīra Ayahudi arīa mēneanīte kūrī andū a Babuloni, nī ūndū andū a Babuloni mahota kūneana kūrī Ayahudi acio nao maanyamarie.”

²⁰ Nake Jeremia akīmūcookeria atīrī, “Matigaakūneana kūrī o. Wee athīkīra Jehova, wīke ūguo ndīrakwīra. Hīndi iyo nīūkona wega, naguo muoyo waku nīūkahanokio. ²¹ No rīrī, warega kwīneana, ūū nīguo Jehova angūūrīrie: ²² Andū-a-nja othe arīa matigaire thīinī wa nyūmba ya mūthamaki wa Juda nīmagatwarīrwo anene a mūthamaki wa Babuloni. Andū-a-nja acio nao magaakwīra atīrī:

“Arata acio aku wehokeete

nīmākūhītīthīrie na magīgūkīria hinya.

Magūrū maku nīmatoonyereire mūtōndō-inī;

nao arata aku nīmagūtiganīrie.’

²³ “Atumia aku othe na ciana ciaku nīmakanēanwo kūrī andū a Babuloni. Wee mwene ndūkehonokia moko-inī mao, no nīūkanyitwo nī mūthamaki wa Babuloni; narīo itūūra rīrī inene nīrīgacinwo rīthire.”

²⁴ Hīndi iyo Zedekia akīra Jeremia atīrī, “Ndūkareke mūdū o na ūrīkū amenye ūhoro wa mīario īno, ndūkae kūūragwo. ²⁵ Anene mangīgūga atī nītwaranīrie nawe, nao moke kūrī we makūūrie atīrī, ‘Twīre ūrīa wīrite mūthamaki, na ūrīa nake mūthamaki akwīrite; ndūgatūhīthe ūndū kana tūkūūrage,’ ²⁶ hīndi iyo nawe ūmeere atīrī, ‘Nīgūthaitha ndīrathaitaga mūthamaki ndakae kūnjookia nyūmba-inī kwa Jonathani, ndīgakuire kuo.’”

²⁷ Anene acio othe nīmookire kūrī Jeremia, makīmūūria ūhoro ūcio, nake akīmeera ūrīa wothe aathitwo nī mūthamaki oige. Nī ūndū ūcio matiamwīrīre ūndū ūngī, nīgūkorwo gūtīrī mūdū waiguīte ūrīa maarītīe na mūthamaki.

²⁸ Nake Jeremia agīkara kūu kīhingo-inī kīa arangīri nginya mūthenya ūrīa itūūra rīa Jerusalemu riatunyanirwo.

39

Kūgūa kwa Jerusalemu

Na rīrī, itūūra rīa Jerusalemu riatunyanirwo ūū: ¹ Mwaka-inī wa kenda wa wathani wa Zedekia mūthamaki wa Juda, mweri-inī wa ikūmi, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni nīathiire gūtharīkīra itūūra rīa Jerusalemu arī na mbūtū ciake ciothe cia ita, akīrīgīciīria arītunyane. ² Nīngī mūthenya wa kenda wa mweri wa īna wa mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe wa wathani wa Zedekia, nīguo rūthīngo rwa itūūra rīu inene rwatūrīkīrio. ³ Hīndi iyo anene othe a mūthamaki wa Babuloni magītoonya na magīkara Kīhingo-inī gīa Gatagatī: Nao nī Nerīgali-Sharezaru wa Samugari, na Nebo-Sarisekimu mūtongoria ūmwe mūnene, na Nerīgali-Sharezaru ūrīa warī mūnene wathani-inī, marī hamwe na anene arīa angī othe a mūthamaki wa Babuloni. ⁴ Rīrīa Zedekia mūthamaki wa Juda na thigari ciothe maamonire, makīūra; makīuma itūūra-inī rīu inene ūtukū magerete njira ya mūgūnda-inī wa mūthamaki, kīhingo-inī kīrīa kīarī gatagatī ga thīngo ciarī, magīthīi merekeire Araba.

⁵ No nayo mbütü ya andü a Babuloni ikimateng'eria, igikorerera Zedekia werü-ini üria mwaraganu wa Jeriko. Makimünüya, makimütwarira Nebukadinezaru müthamaki wa Babuloni ari kuu Ribila bürüri-ini wa Hamathu, na kuu nikuo aamütüürire ciira. ⁶ Kuu Ribila nokuo müthamaki wa Babuloni oragithiire ariu a Zedekia, maitho-ini make, na akiuragithia andü othe ariä maarü igweta kuu Juda. ⁷ Agicooka agiküürithia Zedekia maithe na akimuoha na bingü cia gčango nigu atwarwo Babuloni.

⁸ Andü acio a Babuloni magicina nyumba ya üthamaki, o na nyumba cia andü ariä angü, na makimomora thingo cia Jerusalem. ⁹ Nebuzaradani, münene wa arangiri a müthamaki, agitaha andü ariä maatigaire kuu itüüra-ini thüini, akimatwara Babuloni marü hamwe na ariä meneaite küri we o na andü acio angü othe. ¹⁰ No rüri, Nebuzaradani ücio münene wa arangiri a müthamaki, niatigirie andü amwe ariä maarü athüni kuu bürüri wa Juda, ariä mataari na kindü kiao; no hündi iyo akimahe migünda ya mithabibü na migünda ya kürüma.

¹¹ Na rüri, Nebukadinezaru müthamaki wa Babuloni niarutite watho ükoniü Jeremia, akeera Nebuzaradani ücio münene wa arangiri a müthamaki atiri: ¹² "Muoe ümümenyerere; ndükamwike üüru, no ümühingagirie ündü o wotho üria angiküüria." ¹³ Nü ündü ücio Nebuzaradani ücio münene wa arangiri, na Nebushazibani mütongoria ümwe münene na Nerigali-Shazeru üria warü münene wathani-ini, o na anene acio angü othe a müthamaki wa Babuloni ¹⁴ magitümana, makiuga Jeremia arutwo kuu thüini wa nja iria ya arangiri. Nao makimüneana harü Gedalia mürü wa Ahikamu, mürü wa Shafani, nigu amünükie gwake müci. Nü ündü ücio agitüürania na andü ariä angü ao.

¹⁵ Rüria Jeremia aatüürite oheetwo kuu thüini wa nja iria ya arangiri-rü, ndümürü ya Jehova nüyamükinyürire akiüro atiri: ¹⁶ "Thü ükeere Ebedi-Meleku üria Mükushi atiri, 'Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atiri: Ndi hakuhi kühingia üria ndoigire ati nüngarehe itüüra rüri inene mwanangiko, no ti ügaaciru. Hündi iyo, maündü macio nimakahingio ükimeyonagira na maithe. ¹⁷ No rüri, wee nüngakühonokia müthenya ücio, üguo nigu Jehova ekuuga; wee ndükaneanwo küri andü acio wutigiraga. ¹⁸ Nü nüngakühonokia; wee ndükooragwo na rühiü rwa njora no nükahonokia muoyo waku, tondü nü nütüürite wihokete, üguo nigu Jehova ekuuga.'"

40

Jeremia Kürekereria

¹ İno niyo ndümürü iria yakinyürire Jeremia yumite küri Jehova thuutha wa Nebuzaradani ücio münene wa arangiri a müthamaki kümurekereria oime kuu Rama. Nüakorete Jeremia ari muohe na münororo ari gatagati-ini ka andü ariä othe maatahitwo kuuma Jerusalem na Juda rüria maatwaragwo Babuloni marü ohe. ² Nake münene ücio wa arangiri a müthamaki oona Jeremia, akimwira atiri, "Jehova Ngai waku niwe watüürire kündü gükü mwanangiko üyü. ³ Na rü-rü, Jehova niatümite gwike üguo; ekite o ta üria oigire. Maündü maya mothe meekikite nü ündü inyuü andü aya nümwehürie Jehova na müküaga kümwathikira. ⁴ No rüri, ümüthi nüngükuohora münororo İno üri nayo moko. Üka tüthiü nawe Babuloni, akorwo nükwenda, na nü nündükümenyagirira; no üngikorwo ndükwenda tüthiü nawe, tiga güüka. Atirüri, bürüri üyü wotho üri mbere yaku; thü o haria hothe üngienda." ⁵ No rüri, Jeremia atanagarürüka acooke-rü, Nebuzaradani akimwarüria rüngü, akimwira atiri, "Cooka küri Gedalia mürü wa Ahikamu, mürü wa Shafani, üria müthamaki wa Babuloni atüite mürügamirüri wa matüüra ma Juda, mügatüüre nake kuu hamwe na andü ariä angü, kana ügithiü o haria hangü hothe üngienda."

Ningü münene ücio wa arangiri akimühe irio, o na akimühe kiheo, akireka ethiire. ⁶ Nü ündü ücio Jeremia agithiü küri Gedalia, mürü wa Ahikamu kuu Mizipa, magitüüra nake gatagati-ini ka andü acio angü maatigütwo bürüri-ini ücio.

Gedalia Gükunyanirwo

⁷ Rüria anene othe a mbütü cia ita na andü ao ariä maarü kuu bürüri-ini ücio mwaraganu maiguire ati müthamaki wa Babuloni niatüite Gedalia mürü wa Ahikamu barüthi wa bürüri ücio, na ati niamütüite mürügamirüri wa ariä, na andü-a-nja, na ciana, o acio maarü athüni müno kuu bürüri ücio, ariä mataatahirwo matwarwo Babuloni-rü. ⁸ Magithiü küri Gedalia kuu Mizipa: nao maarü Ishumaeli mürü wa Nethania, na Johanani na Jonathani ariu a Kareä, na Seraia mürü wa Tanihumethu, na ariu a Efai üria Münetofathi, na Jaazania mürü wa Mumaakathi, marü na andü ao. ⁹ Gedalia mürü wa Ahikamu, mürü wa Shafani akithita nigu amatitirithie marü hamwe na andü ao, akimeera atiri, "Tigai gwitigira gütungatira andü aya a Babuloni. Tüüra bürüri üyü na mütungatage müthamaki wa Babuloni, na nümürionaga maündü mega. ¹⁰ Nü mwene nüngütüüra gükü Mizipa nigeetha ndimwaragirürie küri andü a Babuloni ariä mariükaga küri ithü, no inyuü-rü, thondekai ndibei, na mügethage matunda ma hündi ya riüa,* o na maguta, mwigire ndigithü-ini cianyu cia müthiithü, na mütüüre matüüra-ini maria mwinyiitiire."

* 40:10 Müthamaki Nebukadinezaru aakinyire Jerusalemü hündi iria ngüyü na thabibü ciagethagwo.

¹¹ Hīndī īrīa Ayahudi arīa othe maarī Moabi, na Amoni, na arīa maarī Edomu, o na arīa maarī mabūrūri marīa mangī mothe maiguire atī mūthamaki wa Babuloni niatigītīe matigari kūu Juda, na atī niātuīte Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani, barūthi wao-rī, ¹² othe magīcooka būrūri wa Juda kūrī Gedalia kūu Mizipa, moimite mabūrūri-inī mothe marīa maahurunjūkiire. Nao magīthondekera ndibeī nyingī, o na makīgetha matunda maingī ma hīndī ya rīua.

¹³ Johanani mūrū wa Karea, marī na anene othe a mbūtū cia ita arīa maarī o kūu būrūri ūcio mwaraganu, magīūka kūrī Gedalia kūu Mizipa, ¹⁴ nao makīmwīra atīrī, “Kaī ūtamenyete atī Balisi mūthamaki wa andū a Amoni niatūmīte Ishumaeli mūrū wa Nethania oke akūrute muoyo?” No Gedalia mūrū wa Ahikamu ndaametīkirie.

¹⁵ Hīndī īyo Johanani mūrū wa Karea akīarīria Gedalia na hitho marī kūu Mizipa, akīmwīra atīrī: “Njītikīria thīī ngoorage Ishumaeli mūrū wa Nethania, na gūtīrī mūdū ūkūmenya ūhoru ūcio. Nī kīī gīgūtūma ende gūkūruta muoyo, nīguo atūme Ayahudi aya othe mecookanīrīrie hariwe mahurunjūke, namo matigari ma Juda mathire biū?”

¹⁶ Nowe Gedalia mūrū wa Ahikamu akīira Johanani mūrū wa Karea atīrī, “Ndūkae gwīka ūndū ta ūcio! Ūhoru ūcio ūraaria ūkonīī Ishumaeli ti wa ma.”

41

¹ Mweri-inī wa mūgwanja Ishumaeli mūrū wa Nethania, mūrū wa Elishama, ūrīa warī wa rūciaro rwa mūthamaki na mbere aakoretwo arī ūmwe wa anene a mūthamaki, nīookire arī na andū ikūmī kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu kūu Mizipa. Na rīrīa maarī hamwe makīrīa-rī, ² Ishumaeli mūrū wa Nethania hamwe na andū acio ikūmī mokite nake magīūkīra, magītemanga Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani na rūhiū rwa njora, makīūruga mūdū ūcio mūthamaki wa Babuloni aatuīte barūthi wa būrūri ūcio. ³ Ishumaeli agīcooka akīūruga Ayahudi othe arīa maarī na Gedalia kūu Mizipa, o ūndū ūmwe na thigari cia Babuloni irīa ciarī kuo.

⁴ Mūthenya ūrīa warūmīrīre kūrūragwo kwa Gedalia, ūhoru ūcio ūtamenyetwo nī mūdū-rī, ⁵ andū mīrongo īnana meyenjete nderu, na magatembūranga nguo ciao, o na magetemanga mīrī nīmookire moimite Shekemu, na Shilo, na Samaria, marī na ngano ya maruta na ūbumba, magīcīrehe thīnī wa nyūmba ya Jehova. ⁶ Ishumaeli mūrū wa Nethania akūma Mizipa, agīthīī akīrīraga akamatūnge. Rīrīa maacemanirīe akīmeera atīrī, “Ūkaai kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu.” ⁷ Rīrīa maatoonyire thīnī wa itūūra, Ishumaeli mūrū wa Nethania na andū arīa maarī nake, makīmooraga, makīmaikia irima rīa maaī. ⁸ No rīrī, andū ikūmī thīnī wao makīira Ishumaeli atīrī, “Tiga gūtūūra! Tūrī na ngano na cairī, na maguta na ūūkī irīa tūhithīte werū-inī.” Nī ūndū ūcio agītīgana nao na ndaamooragire hamwe na acio angī. ⁹ Na rīrī, irima rūu aikirie ciimba cia andū acio othe ooragīte, hamwe na kīimba kīa Gedalia, rīenjithitio nī Mūthamaki Asa rītūike kīhitho gīake rīrīa agītharīkīrwo nī Baasha mūthamaki wa Isiraeli. Ishumaeli mūrū wa Nethania akīrīyūrīa ciimba cia andū acio moragītwo.

¹⁰ Ishumaeli nīanyīitire mīgwate andū acio angī othe arīa maikaraga Mizipa, akīmataha: nao maarī airītu a mūthamaki, hamwe na andū acio angī othe arīa maatīgītwo kuo, arīa Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangīri a mūthamaki aatuīte maroragwo nī Gedalia mūrū wa Ahikamu. Ishumaeli mūrū wa Nethania nīamatahire akūmagara nao, agītūkanīa erekeire mūrīmo wa andū a Amoni akeeneane kūrī o.

¹¹ Rīrīa Johanani mūrū wa Karea, na anene othe a mbūtū cia ita arīa maarī nake maiguire ūhoru wa ngero icio ciothe Ishumaeli mūrū wa Nethania aagerete-rī, ¹² makīoya andū ao othe na makīumagara makarūe na Ishumaeli mūrū wa Nethania. Nao makīmūkorerera hakuhi na handū haarī maaī maingī kūu Gibeoni. ¹³ Rīrīa andū acio othe Ishumaeli aarī nao monire Johanani mūrū wa Karea na anene a mbūtū cia ita acio maarī nake-rī, othe magīkena. ¹⁴ Andū acio othe Ishumaeli aatahīte kūu Mizipa nīmahūdūkire, magīthīī kūrī Johanani mūrū wa Karea. ¹⁵ Nowe Ishumaeli mūrū wa Nethania na andū ake anana nīmetharīre kuuma harī Johanani, makīūrīra kūrī andū a Amoni.

Kūrīra Būrūri wa Misiri

¹⁶ Hīndī īyo Johanani mūrū wa Karea na anene othe a mbūtū cia ita acio maarī nake, magītongoria arīa othe maatīgaire kuuma Mizipa, o acio aatunyanīte harī Ishumaeli mūrū wa Nethania thuutha wake kūruga Gedalia mūrū wa Ahikamu: Nao maarī thigari, na andū-a-nja, na ciana, o na andū arīa mehokeirwo mawīra ma nyūmba ya mūthamaki, arīa aacooketie kuuma Gibeoni. ¹⁷ Nao magīthīī na mbere, makīraarīra Geruthu-Kimuhamu gūkūhī na Bethlehemu marī rūgendo-inī rwa gūthīī būrūri wa Misiri, ¹⁸ nīguo moorīre andū a Babuloni. Nīmetīgagira andū a Babuloni tondū Ishumaeli mūrū wa Nethania nīooragīte Gedalia mūrū wa Ahikamu, ūrīa watūtītwo barūthi nī mūthamaki wa Babuloni.

42

¹ Hīndī iyo anene othe a mbūtū cia ita, hamwe na Johanani mūrū wa Karea, na Jezania mūrū wa Hoshai, na andū othe kuma ūria mūnini nginya ūria mūnene, magīthī harī ² Jeremia ūcio mūnabii, makīmūra atīrī: “Twagūthaiha itikira kūgua gūthaihana gwitū, ūhoee Jehova Ngai waku nī ūndū wa matigari maya mothe. Nīgukorwo o ta ūria ūroona, o na gūtuika rīmwe twarī aingī, riu tūtigaire o andū anini. ³ Tūhooere harī Jehova Ngai waku nīguo atwīre kūrīa twagīrīrwo nīgūthī, na ūndū ūria twagīrīrwo nī gwika.”

⁴ Jeremia ūcio mūnabii akīmacookeria atīrī, “Nīndamūigua, na no nginya ndīmūhooere harī Jehova Ngai wanyu o ta ūguo mūnjūrītīe njike; nīngamūra ūria wothe Jehova ekuuga, na ndirī ūndū o na ūmwe ngaaga kūmwīra.”

⁵ Hīndī iyo makīra Jeremia atīrī, “Jehova arotuika mūira wa ma na mwīhoeku wa gūtūkīrīra, tūngikaaga gwika kūringana na ūria wothe Jehova Ngai waku agaagūtūma ūtwīre. ⁶ Ūndū ūria ūgūtūwīra, ūrī mwega kana ūrī mūuru, nītūgwathīkīra Jehova Ngai witū, o ūcio tūragūtūma kūrī we, nīgeetha na ithuī tuonage maūndū mega, nī ūndū nītūgwathīkīra Jehova Ngai witū.”

⁷ Mīthenya ikūmi yathira, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīrīre Jeremia. ⁸ Nī ūndū ūcio agītā Johanani mūrū wa Karea, marī na anene othe a mbūtū cia ita acio maarī nake, o na andū acio angī othe kuma ūria mūnini nginya ūria mūnene, makīungana hamwe. ⁹ Akīmeera atīrī, “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli o ūcio mwanekirie kūrī we ndīmūtwarīre mathaihana manyu, ekuuga: ¹⁰ ‘Atīrīrī, inyuī mūngīkara gūkū būrūrī ūyū, nīngatūma mūkare mūgaaciire, na ndigacooka kūmūhurunja; nīngamūhaanda na ndigacooka kūmūmunya, tondū nīndīraigua kīeha nī ūndū wa mwanangīko ūria ndīmūreheire. ¹¹ Tigai gwītīgīra mūthamaki wa Babuloni, ūcio mwītīgīrīte. Jehova ekuuga atīrī, mūtikanawītīgīre, nīgukorwo ndī hamwe na inyuī, nīngamūhonokia ndīmūrite moko-inī make. ¹² Nīngamūguīra tha, nīguo o nake ndūme amūguīre tha, amūcūkie būrūrī ūyū wanyu kūmbe.’

¹³ “No rīrī, mūngīkiuga atī, ‘Ithuī tūtīgūikara gūkū būrūrī ūyū,’ na nī ūndū ūcio mūremere Jehova Ngai wanyu, ¹⁴ na kana muuge atīrī, ‘Aca, ithuī tūgūthī gūtūūra būrūrī wa Misiri, kūrīa tūtagacooka kuona mbaara, kana kūigua karumbeta, kana ng’aragu nī ūndū wa kwaga mūgate,’ ¹⁵ Kīigui ndūmīrīri ya Jehova, inyuī matigari ma Juda. Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Mūngīkorwo nīmūtūite atī nīmūgūthī būrūrī wa Misiri, na inyuī mūthī mūgatūūre kuo-rī, ¹⁶ hīndī iyo rūhiū rwa njora rūu mwītīgīrīte, nīrūkamūhīta kuo, na ng’aragu iyo īramūmakia nīkamūmīrīra nginya būrūrī wa Misiri, na kūu nīkūme mūgaakūira. ¹⁷ Ti-itherū, arīa othe matūite atī nīmūgūthī būrūrī wa Misiri magatūūre kuo, makooragewo na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, o na mūthiro; gūtīrī o na ūmwe wao ūgaatigara kana orīre mwanangīko ūria ngaamarehithīria.’ ¹⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī: ‘O ta ūria marakara na mang’ūrī makwa maitīrīrio andū arīa maatūūraga Jerusalemu-rī, ūguo noguo mūgatīrīrio mang’ūrī makwa rīrīa mūgaathī kūu būrūrī wa Misiri. Mūgaatūika ta kīndū kīrume, na mūtūike kīndū kīrī magigi, o na kīndū gīa gūtūūrwo ciira, na kīa njono; mūtikoona kīndū gūkū rīngī.’

¹⁹ “Inyuī matigari maya ma Juda, Jehova amwīrīte atīrī, ‘Mūtigaathī būrūrī wa Misiri.’ Menyai wega ūndū ūyū: Ūmūthī ūyū nīndamūmenyithia ²⁰ atī nīmweīkire ūuru rīrīa mwandūmire thī kūrī Jehova Ngai wanyu, mūkīnjīra atīrī, ‘Tūhooere kūrī Jehova Ngai witū; twīre ūria wothe ekuuga, na ithuī nītūkūwīka.’ ²¹ Nī nīndamūcookeria ūhorō ūcio ūmūthī, no rīrī, mūtīathīkīre Jehova Ngai wanyu harī maūndū macio mothe aandūmīte ndīmwīre. ²² Nī ūndū ūcio, riu menyai wega ūū: Nīmūkooragewo na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, o na mūthiro mūrī kīndū kūu mūrenda gūthī gūtūūra.”

43

¹ Rīrīa Jeremia aarīkirie kūhe andū acio ndūmīrīri ya Jehova Ngai wao, ūhorō ūria wothe Jehova aamūtūmīte akameere-rī, ² Azaria mūrū wa Hoshai, na Johanani mūrū wa Karea, marī hamwe na andū othe arīa etīi, makīra Jeremia atīrī, “Wee nīuraheenanīa! Jehova Ngai witū ndagūtūmīte ūūke ūtwīre atīrī, ‘Mūtikanathī būrūrī wa Misiri gūtūūra kuo.’ ³ No rīrī, Baruku mūrū wa Nerīa nīwe ūkūringīrīre ūtūūkīrīre, nīguo tūneanwo kūrī andū a Babuloni, nīguo matūūrage, kana matūtahe, matūtware Babuloni.”

⁴ Nī ūndū ūcio Johanani mūrū wa Karea marī hamwe na anene othe a mbūtū cia ita, o na andū othe, makīrega gwathīkīra watho wa Jehova wa gūikara kūu būrūrī wa Juda. ⁵ Handū ha ūguo, Johanani mūrū wa Karea hamwe na anene othe a mbūtū cia ita magītongoria matigari mothe ma andū a Juda, o acio macookete nīguo maikare kūu būrūrī wa Juda moimīte ndūrīrī-inī ciothe kūrīa mahurunjītwo. ⁶ Nīngī magītongoria arūme othe, na andū-a-nja na ciana, o na airītu a mūthamaki acio Nebuzaradani mūnene wa arangīri a mūthamaki aatīgīre Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani, o na magītongoria Jeremia ūcio mūnabii, na Baruku mūrū wa Nerīa. ⁷ Nī ūndū ūcio magīthī būrūrī wa Misiri, makīremera Jehova, na magīthī o nginya Tahapanahesi.

⁸ Na marī kūu Tahapanahesi, ndūmīriri ya Jehova īgikinyīra Jeremia, akūrwo atīrī: ⁹ “Oya mahiga manene na guoko gwaku, Ayahudi makwīroreire, ūthīi ūmathike na rūmba hau nja haaritwo maturubārī itoonyero-inī rīa nyūmba ya Firaūni kūu Tahapanahesi. ¹⁰ Hīndī īyo ūmeere atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nīngūtūmanīra ndungata yakwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīngahaanda gītī giake kīa ūthamaki igūrū rīa mahiga maya ndathika haha; nīakamba hema yake ya ūnene igūrū rīamo. ¹¹ Nīagooka atharīkīre būrūrī wa Misiri, oragithie andū arīa maathīrīrio gūkua, na atūme arīa maathīrīrio gūtahwo matahwo, nao arīa maathīrīrio kūuragwo na rūhiū rwa njora mooragwo naruo. ¹² Nīagacina hekarū cia ngai cia Misiri; agaacina hekarū ciao na atahe ngai ciao. O ta ūrīa mūrīithi ehumbaga nguo yake, noguo akehumba būrūrī wa Misiri, acooke oime kuo atarī mūhutie. ¹³ Nīakoinanga itugī iria ihooyagwo, iria irī thīnī wa hekarū ya rīua kūu būrūrī wa Misiri, na acooke acine hekarū cia ngai cia būrūrī wa Misiri ithire.”

44

Mwanangiko nī ūndū wa Kūhooya Mihianao

¹ Īno nīyo ndūmīriri irīa yakinyīrīre Jeremia īkonīi Ayahudi othe arīa matūrāga būrūrī wa Misiri ya Mūhuro*: kūu Migidoli, na Tahapanahesi, na Nofu, o na kūu Misiri ya mwena wa rūgongo, akūrwo atīrī: ² “Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Inyuī nīmweyoneire mwanangiko mūnene ūrīa ndaarehithīrie Jerusalemu o na matūrā mothe ma Juda. Ūmūthī ūyū nīmatiganiirio, magakira ihooru na makaanangīka ³ nī ūndū wa ūūru ūrīa mekīte. Nīmathirīkīre, magītūma ndakare nī ūndū wa gūcinīra ngai ingī ūbumba, o na nī ūndū wa kūhooya ngai ingī iria matooī, kana ikamenywo nī inyuī, o na kana nī maithe manyu. ⁴ Ndatūrīte ndīmatūmagīra ndungata ciakwa cia anabii kaingī, o arīa maameeraga atīrī: ‘Tigai gwika ūndū ūyū ūrī magigi, o ūyū nīi thūire!’ ⁵ No rīrī, matiigana gūthikīrīria kana kūrūmbūiya ūhorō ūcio; matiagarūrūkīre matigane na waganu wao, kana matige gūcinīra ngai ingī ūbumba. ⁶ Nī ūndū ūcio, marakara makwa mahiū magītīka; magīakana matūrā-inī ma Juda na njīra-inī cia Jerusalemu, nakuo gūgītīgwo gwatuīka kūdū kwanangīku gūgakira ihooru, o ta ūguo gūtārīi ūmūthī.

⁷ “Rīu-rī, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekūrīa ūū: Nī kīi gūgītūma mwīrehere mwanangiko mūnene ūguo na njīra ya kweheria arūme na andū-a-nja, na ciana na ngenge kuuma Juda, na inyuī mūkeniina, gūkaaga mūdū o na ūmwe ūtigarīte? ⁸ Mūrāathirīkia nīkī, mūgatūma ndaakare nī ūndū wa kīrīa mūthondekete na moko manyu na ūndū wa gūcinīra ngai ingī ūbumba gūkū būrūrī wa Misiri, kūrīa mūkīte gūtūrā? Nīmūkwīniina na mūtūike kīndū gīa kūrūmagwo na gīa kūnyararwo thīnī wa ndūrīrī ciothe cia thī. ⁹ Kaī mūriganīrwo nī maūdū ma waganu marīa mekirwo nī maithe manyu, na athamaki na atumia-athamaki a Juda, na maūdū ma waganu marīa inyuī na atumia anyu mwekire būrūrī-inī wa Juda na njīra-inī cia Jerusalemu? ¹⁰ Nginya ūmūthī, matirī menyīihia, kana makaahe gītīo, kana makarūmīrīra watho wakwa, o na kana uge wa kūrūmagīrīrwo ūrīa ndaamūheire inyuī na maithe manyu.

¹¹ “Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Nīndūite atī nīngūmūrehithīria mwanangiko, na nyanangithie Juda guothe. ¹² Nīngweheria matigari ma Juda macio matūite atī nīmegūthīi būrūrī wa Misiri magatūrē kuo. Othe magaathirīra būrūrī wa Misiri; makoaragwo na rūhiū rwa njora, kana makue nī ng’aragu, kuuma ūrīa mūnini nginya ūrīa mūnene, othe makaaniinwo na rūhiū rwa njora kana ng’aragu. Magaatuīka o ta kīndū kīrume na kīndū kīrī magigi, o na kīndū gīa kūmenwo na kīa njono; ¹³ andū arīa matūrāga būrūrī wa Misiri nīngamaherithia na rūhiū rwa njora, na ndīmaherithie na ng’aragu o na mūthiro, o ta ūrīa ndaaherithie Jerusalemu. ¹⁴ Gūtīrī mūdū o na ūmwe wa matigari ma Juda acio mathīite gūtūrā būrūrī wa Misiri ūkaahonoka, kana atigare nīguo acooke būrūrī wa Juda, ūrīa meriragīria gūgaacooka magatūrē kuo; gūtīrī ūgaacooka, tīga o andū anini arīa mageethara.”

¹⁵ Hīndī īyo andū othe arīa maamenyete atī atumia ao nīmacinagīra ngai ingī ūbumba, marī hamwe na atumia arīa othe maarī ho, marī kīungano kīnene, o hamwe na andū arīa othe maatūrāga Misiri ya mūhuro na ya Rūgongo, makīra Jeremia atīrī, ¹⁶ “Ithūi tūtingīthikīrīia ndūmīriri īyo ūtwarīrie ūkīgwetaga rīitwa rīa Jehova! ¹⁷ Gūtīrī nganja ithūi no tūgwika ūrīa wothie tuoigire atī nītūgwika: Nītūrīcinagīra Mūthamaki-Mūdū-wa-nja wa kūūrīa Igūrū ūbumba, na tūmūtītagīre maruta ma indo cia kūnyuuo, o ta ūrīa ithūi ene, na maithe maitū, na athamaki aitū o na anene aitū, meekaga matūrā-inī ma Juda na njīra-inī cia Jerusalemu. Mahinda macio twarī na irio nyingī, na tūkagaacīra, na tūtīoonaga ūūru. ¹⁸ No rīrī, kuuma twatiga gūcinīra Mūthamaki-Mūdū-wa-nja wa kūūrīa Igūrū ūbumba, na

* 44:1 Ayahudi aya nī arīa maatahitwo magatwarwo būrūrī wa Misiri (2Ath 23:34), na nikuonania he kahinda kaahītūkīte thuutha wa maūdū ma Jer 43.

tūgītiga kūmūrutagīra magongona ma indo cia kūnyuuo-rī, tūtīrī kīndū tūkoretwo tūrī nakīo, na tūniinagwo na rūhiū rwa njora na ng'aragu."

¹⁹ Atumia nao magīcooka makōngerera atīrī, "Rīrīa twacinagīra Mūthamaki-Mūndū-wa-nja wa kūūrīa Igūrū[†] ūbumba, na tūkamūrutagīra magongona ma indo cia kūnyuuo-rī, githi o nao athuuri aitū matiamenyaga atī nītawmūthondekagīra tūmīgate tūrī na mūhianano wake, na tūkamūrutagīra magongona ma indo cia kūnyuuo?"

²⁰ Hīndī īyo Jeremia akīarīria andū othe, arūme na andū-a-nja, acio maamūcookagīria ūhoro, akīmeera atīrī, ²¹ "Githī Jehova ndaarīrikanire na agīciiria ūhoro wa ūbumba ūcio wacinagīrwo matūūra-inī macio ma Juda na njīra-inī cia Jerusalemu nī inyuī, na maithe manyu, na athamaki anyu, na anene anyu, o na andū othe a būrūri ūcio? ²² Na rīrīa Jehova aaremirwo nī gūcooka gūkirīrīria ciiko cianyu cia waganu na maūndū marī magigi macio mwekaga-rī, būrūri wanyu ūgītūika kūndū gwa kūnyitwo nī kīrumi, na ūgītūika kūndū gūkirīte ihooru, gūtarī andū matūūruga kuo, o ta ūguo gūtarī ūmūthī. ²³ Nī ūndū inyuī nīmūcinīte ūbumba mūkehīria Jehova, na nīmūregete kūmwathīkīra, kana kūrūmīrīra watho wake kana uge wake wa kūrūmīrīrwo, o na kana irīra ciake-rī, nīkīo mwanangīko ūyū ūmūkorete rīu, o ta ūrīa mūrōna."

²⁴ Nīngī Jeremia akīra andū othe, hamwe na andū-a-nja acio, atīrī, "Ta iguai ndūmīrīri ya Jehova, inyuī andū othe a Juda mūrī gūkū būrūri wa Misiri. ²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Inyuī na atumia anyu nīmuonanītie na ciiko cianyu ūrīa mweranīire rīrīa mwoigire atīrī, 'Gūtīrī nganja, ithuī no nginya tūhingie mīhītwa irīa twehītire atī nītūrīcinagīra Mūthamaki-Mūndū-wa-nja wa kūūrīa Igūrū ūbumba, na nītūrīmūrutagīra maruta ma indo cia kūnyuuo.'

"Thīi na mbere, ikai ūrīa mweranīire! Hingjai mīhītwa yanyu! ²⁶ No rīrī, iguai ndūmīrīri ya Jehova, inyuī Ayahudi othe arīa mūtūūruga būrūri wa Misiri: Jehova ekuuga atīrī, 'Nīndihītite na rītwa rīakwa inene, ngoiga gūtīrī mūndū o na ūmwe wa kuuma Juda ūtūūruga handū o hothe thīinī wa būrūri wa Misiri ūgaacooka kūgweta rītwa rīakwa kana ehīte akiugaga atīrī, "Ti-itherū o ta ūrīa Mwathani Jehova atūūruga muoyo." ²⁷ Nīgūkorwo nīndīmacūthīrīrie ndīmarehere ūuru, no ti ndīmarehere wega; Ayahudi arīa marī būrūri wa Misiri nīmakaniinwo na rūhiū rwa njora na ng'aragu, nginya othe mathire biū. ²⁸ Arīa makaahonoka kūūrāgwo na rūhiū rwa njora macooke būrūri wa Juda moimīte būrūri wa Misiri magaakorwo marī anini mūno. Hīndī īyo matigari mothe ma andū a Juda arīa mathīite gūtūūra būrūri wa Misiri, nīmakamenya nī kiugo kīa ū gīkaarūgama: nī gīakwa kana nī kīao.'

²⁹ "Jehova ekuuga atīrī: 'Ūndū ūyū nīguo ūgaatuika kīmenyithia kīanyu atī nīngamūherithia mūrī gūkū, nīguo mūmenye atī ti-itherū uge wakwa wa kūmūrehithīria ūuru nīūkehaanda.' ³⁰ Ū ū nīguo Jehova ekuuga: 'Nīngūneana Firaūni Hofira mūthamaki wa būrūri wa Misiri kūrī thū ciake iria icaragia kūmūruta muoyo, o ta ūrīa ndaaneanire Zedekia mūthamaki wa Juda moko-inī ma Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, thū irīa yacaragia kūmūruta muoyo.'"

45

Ndūmīrīri kūrī Baruku

¹ Ū nīguo mūnabii Jeremia eerire Baruku mūrū wa Neria, mwaka-inī wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia mūthamaki wa Juda, thuutha wa Baruku kwandīka ūhoro ūrīa Jeremia aamwīraga andike ibuku-inī rīa gīkūnjo: ² "Ū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, arakwīra wee Baruku: ³ Woigire atīrī, 'Kaī ndī na haaro-ī! Jehova nīanyongereire kīeha igūrū rīa ruo rūrīa ndī naruo; nīnogetio nī gūcaaya, na ngaaga ūhurūko.'"

⁴ Jehova oigire atīrī, "Mwīre atīrī: 'Ū ū nīguo Jehova ekuuga: Nīngang'aūrania kīrīa njakīte, na munye kīrīa haandīte būrūri-inī ūyū wothē. ⁵ No ūgīcooke wīcarīrie maūndū manene? Tīga kūmacaria. Nīgūkorwo nīngarehithīria andū othe mwanangīko, ūguo nīguo Jehova ekuuga, no rīrī, kūrīa guothe ūrīthiiga nīngatūma wīthare ūhonokie muoyo waku.'"

46

Ndūmīrīri ikonī Būrūri wa Misiri

¹ Ū nīyo ndūmīrīri ya Jehova ikonī ndūrīrī irīa yakinyīrīre mūnabii Jeremia:

² Ha ūhoro ūkonī būrūri wa Misiri:

[†] 44:19 Mūthamaki-Mūndū-wa-nja wa kūūrīa Igūrū yarī ngai ya andū a Babuloni irīa yatuikaga yarī na ūhoti wa gūtūma mūndū aciare.

İno niyo ndumiriri ya guukirira mbutu cia ita cia Firauni Neko, muthamaki wa bururi wa Misiri, iria ciahoteirwo kuu Karikemishi, Ruui-ini rwa Farati, ni Nebukadinezaru muthamaki wa Babuloni, mwaka-ini wa kana wa wathani wa Jehoiakimu muru wa Josia, muthamaki wa Juda:

³ “Thagathagai ngo cianyu, iria nene na turia tunini,
muthii mbaara-ini!

⁴ Tandikai mbarathi,
muchihaice!

Rugamai o mundu handu hake
mwikiriye ngubia cia igera!

Kumuthai matimu manyu,
na mwihumbe nguo cianyu cia mbaara.

⁵ Ni ki ndirona?

Niamaku muno,
nimaracooka na thuutha,
njamba ciao nindoore.

Nimetharite na ihenya
matekwihugura,
na kuri na itua-nda miena yothe,”
uguo niguu Jehova ekuuga.

⁶ “Aria mari ihenya matingihota kuura,
kana aria mari hinya meethare.

Mwena wa gathigathini kuu Ruui-ini rwa Farati
mahingagwo makagua.

⁷ “Nu uyu wiyambararitie ta Ruui rwa Nili,
akaambarara ta njui iri na ndihũ cia maa?

⁸ Bururi wa Misiri wiyambararitie ta Ruui rwa Nili,
ukambarara ta njui iri na ndihũ cia maa.

Oigaga atiri, ‘Ninguiyura nginya humbire thi;
ningwananga matũura maria manene na andũ aria matũuraga kuo.’

⁹ Guthukai, inyu mbarathi ici!

Mateng’eriei hatarĩ itherũ, inyu mutwarithagia ngaari cia ita.
Umagarai, inyu njamba ici cia ita:

inyu andũ a Kushi na a Putu, inyu mũĩ kũrũmia ngo,
na inyu andũ a Ludu, inyu mũgetaga ũta.

¹⁰ No riri, muthenya ũcio ni wa Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
ni muthenya wa kwirihiria, erihirie harĩ thũ ciake.

Rũhiũ rwa njora rũkaarĩ nginya rũhũne,
rũkaanyua thakame yao nginya rũnyootoke.

Nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩakarutĩra igongona
kuu bururi wa mwena wa gathigathini gũkuhi na Ruui rwa Farati.

¹¹ “Ambata, ũkinye Gileadi, ũgiire ndawa,
wee Muiritu Gathirange, Mwarĩ wa bururi wa Misiri.
No riri, ũingĩhagia ndawa icio muno, o tũhũ;
gũtirĩ ingĩkũhonia.

¹² Ndũriri nĩkaigua ũhoru wa gũconorithio gwaku;
kĩro gĩaku gĩkaaiyũra thi.

Njamba ikaahingagwo ni irĩ ingĩ;
cierĩ ikaagũa thi hamwe.”

¹³ İno niyo ndumiriri iria Jehova aaheire Jeremia ũcio münabii ikonii gũka kwa Nebukadinezaru muthamaki wa Babuloni, gũtharikira bururi wa Misiri:

¹⁴ “Anĩrĩrai ũhoru ũyũ bururi-ini wa Misiri, na mũũhunje kuu Migidoli;
ningĩ mũũhunjanirie kuu Nofu na Tahapanahesi:

‘Rugamai harĩ hamwagĩrĩre na mwĩhaarĩre,
nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora nĩrũrĩrĩ arĩ mamũthiũrũkĩrie.’

¹⁵ Ni ki gĩgũtũma njamba cianyu cia ita ciaraganio thi?
İtingihota gwĩtirĩra, nĩgũkorwo Jehova niwe ũgaacitindika acigũithie thi.

¹⁶ Nīkahīngwo rīngī na rīngī;
ikaagūanīra o mūdū igūrū rīa ūrīa ūngī.

Ikoiga atīrī, ‘Ūkīrai, nītūcookei
kūrī andū aitū, kūrīa twaciarīrwo,
tweherere rūhiū rūrū rwa njora rwa mūtūhatīrīra.’

¹⁷ Marī kūu makaanagīrīra, makoiga atīrī,
‘Firaūni mūthamaki wa būrūri wa Misiri, nī inegene rīa tūhū;
nīorirwo nī mweke wake.’”

¹⁸ Mūthamaki, o we ūrīa wītagwo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atīrī,
“Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo-rī,
nī kūrī mūdū ūroka, ūgaakorwo ahaana ta Kīrīma gīa Taboru
kīrī gatagatī-inī ka irīma iria ingī,
o na ta ūrīa Kīrīma gīa Karimeli kīhaana kīrī hakuhī na iria.
¹⁹ Oha mīrigo yaku ya gūthīi nayo kūrīa ūgaatahwo, ūtwarwo,
wee ūtūūraga būrūri wa Misiri,
nīgūkorwo Nofu gūkaanangwo, kwage kīndū,
o na gūkire ihoorū, gūtārī mūdū wa gūgūtūūra.

²⁰ “Būrūri wa Misiri ūhaana moori njega mūno,
no rīrī, nī harī mbogo kanyarare irooka
kūmīūkīrīra, yumīte mwena wa gathigathini.

²¹ Thīgari cia mūcaara iria irī kuo
ihaana ta njaū cia gīcegū.

O nao nīmakagarūrūka more marī hamwe,
matikahota gwītīirīa,
nīgūkorwo mūthenya wa mwanangīko nīūkamakorerera,
na nīrīo ihinda rīao rīa kūherithio.

²² Mūrurumo wa andū a Misiri ūgaatuīka ta wa nyoka rīrīa īrethara,*
rīrīa thū īgooka īrī na hinya;
magaagūūkīrīra na mathanwa,
o ta andū maratema mīti.”

²³ Jehova ekuuga atīrī,
“Nīmagatema mūtītū wakuo,
o na ūrī mūtumanu ūguo.

Tondū nī andū aingī mūno gūkīra ngigī,
na matingītārīka.

²⁴ Mwarī ūcio wa būrūri wa Misiri nīagaconorithio,
akaanenganīrwo kūrī andū a mwena wa gathigathini.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: “Ndī hakuhī kūherithia Amoni
ngai ya Thebesi, na Firaūni, na būrūri wa Misiri na ngai ciakuo, na athamaki akuo, na arīa othe
mehokaga Firaūni. ²⁶ Nīngamaneana kūrī andū arīa mendaga kūmaruta muoyo, ndīmaneane kūrī
Nebukadīnezaru mūthamaki wa Babuloni na anene ake. No rīrī, thuutha-inī būrūri wa Misiri
nīgūgatūūrwo nī andū rīngī o ta tene,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²⁷ “Tiga gwītīgīra, wee Jakubu ndungata yakwa:
o nawe Isiraeli-rī, ndūkamake.

Ti-itherū nīngakūhonokia ngūrūtīte kūdū kūrāya,
njiaro ciaku cume būrūri ūrīa ciatahirwo igītwarwo.
Jakubu nīagakorwo na thayū na ūgitīri rīngī,
na gūtīrī mūdū ūgaatūma acooke gwītīgīra.”

²⁸ Jehova ekuuga atīrī “Tiga gwītīgīra,
wee Jakubu ndungata yakwa, nīgūkorwo ndī hamwe nawe.
o na ingīkaniinūkia ndūrīrī ciothe
kūrīa ndarekire mūtwarwo mūrī atahe-rī,
wee ndigakūniina biū,
no rīrī, nīngakūherithia na kīhoto;

* 46:22 Athamaki a būrūri wa Misiri maahūthagīra rūrūri rwa nyoka taarī guo ūhoti wa wathani wao.

ndigakūreka ūthiī o ūguo ūtahirithītio.”

47

Ndūmīriri ikoniī Andū a Filisti

¹ Ino niyo ndūmīriri ya Jehova iria yakinyīrīre Jeremia ūria mūnabii, ikoniī andū a Filisti, Firaūni atanatharikira Gaza:

² Jehova ekuuga atīrī:

“Ta rora ūria kīguū kīa maaī kīroima na kūu mwena wa gathigathini;
nīgīgūtuika ta rūūī rūiyūru mūno, rūkoina.

Megūtherera moinīre būrūri na kīria gīothe kīrī kuo,
na moinīre matūūra-inī na arīa matūūruga kuo.

Andū nīmagakaya;

arīa othe maikaraga būrūri ūcio makaarīra na magirīke,

³ maigua mūkubio wa mbarathi igīteng’era,
na inegene rīa ngaari cia ita cia thū ciao,
o na mūrurumo wa magūrū ma ngaari icio.

Maithe ma ciana matikehūgūra mateithie ciana ciao;
moko mao magaikara o ūguo maregerete.

⁴ Nīgūkorwo mūthenya nīmūkinyu

wa kūniina andū a Filisti othe,

na wa kweheria matigari mothe ma andū

arīa mangīteithia Turo na Sidoni.

Jehova arī hakuhī kwananga andū a Filisti,
acio maatigaire kuuma hūgūrūrū-inī cia Kafitori.

⁵ Andū a Gaza makeenjwo njuīrī macakae;

Ashikeloni nakuo gūgaakira ki.

Atīrīrī, inyuī matigari maya mūrī kūu werū-inī,
mūgūtūūra mwītemangaga nginya-rī?

⁶ “Mūrarīra mūkooria atīrī,

‘Wee, rūhiū rwa njora rwa Jehova-rī,

ūgūthiī na mbere nginya rī ūngīkaahurūka?

Wīcookie njora-inī;

hurūka na ūkire o ro ūguo.’

⁷ No rīrī, rūngīkihurūka atīa,

o rīrīa arī Jehova ūrwathite,

o rīrīa arwīrite rūtharikīre Ashikeloni,*
o na kūu ndwere-inī cia iria?”

48

Ndūmīriri ikoniī Moabi

¹ Ha ūhoru ūkoniī būrūri wa Moabi:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī:

“Wūi-īiya, nī ūndū Nebo nīgūkwanangwo-ī.

Kiriathaimu nīgūgaconorithio na gūtunyanwo;

kīgītiro kīria kīrūmu nīgūgaconorithio na kīharaganio.

² Moabi gūtigacooka kūgaathirīrio rīngī;

kūu Heshiboni andū nīmagathugunda ūria megūgūkīrīra, makoiga atīrī:

‘Ūkai, nītūniinei rūrīrī rūu.’

O nawe itūūra rīa Madimeni-rī, nīgagakirio ki;

rūhiū rwa njora nīrūgagūteng’eria.

³ Ta thikīrīria mbu iyo iroigwo kūu Horonaimu,
mbu nī ūndū wa kūniinanwo kūnene na mwanangīko.

⁴ Būrūri wa Moabi nīūkonūhwo:

ciana ciakuo cia ngenge nīikaarīra ciugīrīrie.

* 47:7 Ūhoru wa gūtharikīra Ashikeloni wahingirio nī Nebukadinezaru mwaka-inī wa 604 mbere ya gūciarwo gwa Kristū.

- ⁵ Marambata na njĩra ya gũthiĩ Luhithu,
makĩrĩraga na ruo rũnene o magĩthiĩaga;
marĩ njĩra-inĩ ya gũikũrũka Horonaimu
nĩmaiguĩte kĩrĩro kĩa ruo ruumĩte ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa kwanangĩtwo.
- ⁶ Mwithare! Honokiai mĩoyo yanyu,
tuĩkai ta kahinga karĩ werũ-inĩ.
- ⁷ Tondũ wa ũrĩa wee wihokete ciĩko ciaku o na ũtonga waku-rĩ,
o nawe nĩũgatahwo,
nayo ngai irĩa itagwo Kemoshu* nĩũgatwarwo ithaamĩrio,
ĩrĩ hamwe na athĩnjĩri-ngai, o na anene a yo.
- ⁸ Mũniinani nĩagookĩrĩra itũũra o itũũra,
na gũtirĩ itũũra rĩkahonoka.
Gĩtuamba nĩgĩkaharaganio,
naguo werũ ũrĩa mwaraganu wanangwo,
tondũ Jehova nĩwe ugĩte ũguo.
- ⁹ Itĩrĩriai Moabi cumbĩ,
tondũ nĩrĩkonũhwo;
matũũra makuo nĩmagakira ihooru,
kwage mündũ o na ũmwe ũngĩmatũũra.
- ¹⁰ “Kũrumwo-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa ũkũruta wĩra wa Jehova arĩ na ũgũũta!
Kũrumwo-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa ũkũgĩrĩrĩra rũhiũ rwake rwa njora gũita thakame!
- ¹¹ “Moabi atũũrĩte agaaciĩre kuuma arĩ mwĩthĩ,
ta ndibei irĩa iĩkeereete,
ĩkarika kĩnyita itarĩ nyonoranie;
we ndarĩ aatahwo agatwarwo bũrũri ũngĩ.
Nĩ ũndũ ũcio mũcamo wake no ta ũrĩa warĩ tene,
naguo mũtararĩko wake ndũrĩ wagarũrũka.
- ¹² No matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaatũma andũ arĩa monoranagia moke,
nao mamuonorerie thĩ;
matige ndigithũ ciake irĩ theri,
na moragaange nyũngũ ciake,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ¹³ “Hĩndĩ iyo Moabi nĩagaconoka nĩ ũndũ wa ngai irĩa itagwo Kemoshu,
o ta ũrĩa nyũmba ya Isiraeli yaconokire,
rĩrĩa meehokete Betheli.
- ¹⁴ “Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ njamba irĩ hinya,
andũ marĩ ũrũme ita-inĩ’?
- ¹⁵ Moabi nĩgũkanangwo na matũũra makuo matharĩkĩrwo;
aanake ake arĩa ega mũno magaikũrũka rĩũraganĩro-inĩ makoaragwo,”
nĩguo Mũthamaki ekuuga, o we ũrĩa wĩtagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
- ¹⁶ “Kũgũa kwa Moabi nĩgũkinyu;
mũtino wake nĩũgũũka o na ihenya.
- ¹⁷ Mũcakaĩrei inyuĩ arĩa othe mũtũũraga mũmũthiũrũrũkĩirie,
inyuotho arĩa mũũĩ ngumo yake;
ugai atĩrĩ, ‘Kaĩ rũthanju rwa ũnene nĩrunikangu-ĩ!
Kaĩ mũthĩgi ũrĩa ũrĩ riiri nĩmunangĩku-ĩ!’
- ¹⁸ “Harũrũkai mwehere riiri-inĩ ũcio wanyu,
mũikare thĩ kũrĩa kũng’aru,
inyuĩ atũũri a kũu kwa Mwarĩ wa Diboni,
nĩgũkorwo ũrĩa ũkaananga Moabi
nĩakamũũkĩrĩra,
aharaganie matũũra manyu marĩa mairigĩre na hinya.
- ¹⁹ Rũgamai mũkĩra-inĩ wa barabara mwĩrorere,

inyuĩ arĩa mütũũraga Aroeri.

Hooyai kirĩra harĩ mündũ ũcio ũrethara, o na harĩ mündũ-wa-nja ũcio ũroora,
mũmoorie atĩrĩ, 'Kaĩ gwĩkĩkĩte atĩa?'

²⁰ Moabi nĩmũconorithie, nĩ ũndũ nĩmũhehenje.

Kayũrũkai na mũrĩre!

Heanai ũhoru ũcio kũu Arinoni,
atĩ Moabi nĩ mwanange.

²¹ Matũĩro ma ciira nĩmakinyĩte bũrũri-inĩ ũrĩa mwaraganu:

magakinya Holoni, na Jahaza, na Mefaathu,

²² na magakinya Diboni, na Nebo, na Bethi-Dibilathaimu,

²³ na magakinya Kiriathaimu, na Bethi-Gamuli, na Bethi-Meoni,

²⁴ na magakinya Keriothu, na Bozara:

ĩĩ, nginya matũũra mothe ma Moabi,

marĩ kũraya na marĩ gũkuhi.

²⁵ Rũhĩa rwa Moabi nĩrũrengetwo;

guoko gwake nĩ kuunĩtwo,"

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁶ "Mũheeĩ njoohi anyue arĩo,

tondũ nĩang'athĩirie Jehova.

Moabi nĩarekwo egaragarie matahiko-inĩ make;

nĩarekwo atuĩke kĩndũ gĩa gũthekererwo.

²⁷ Githĩ Isiraeli ndatuĩkĩte kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩwe?

Kaĩ aanyĩtirwo arĩ gatagatĩ ka aici,

atĩ nĩkĩo ũinagia kĩongo nĩkũmũnyarara,

rĩrĩa rĩothe ũkwaria ũhoru wake?

²⁸ Tiganĩriai matũũra manyu mũgatũũre ndwaro-inĩ cia mahiga,

inyuĩ arĩa mütũũraga Moabi.

Tuĩkai ta ndutura irĩa iyakagĩra gĩtara

mũromo-inĩ wa ngurunga.

²⁹ "Nĩtũiguĩte ũhoru wa mwĩtĩo wa Moabi,

ũrĩa aarĩ mwĩkĩrĩri na akeyona,

tũkaigua ũhoru wa mwĩtĩo wake o na mwĩtũũgĩrio,

o na tũkaigua ũhoru wa mwĩgaatho wa ngoro yake.

³⁰ Nĩnjũũĩ rũng'athio rwake, no nĩ rwa tũhũ,

naguo mwĩraho wake ndũrĩ ũndũ ũhingĩtie,"

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³¹ "Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrarĩrĩra Moabi,

nĩ Moabi guothe ndĩrarĩrĩra,

ndĩracakaĩra andũ a Kiri-Haresethi.

³² Ndĩrarĩra nĩ ũndũ wanyu, o ta ũrĩa Jazeri arĩraga,

inyuĩ mĩthabibũ ya Sibima.

Honge cianyu itambũrũkĩte igakinya iria-inĩ;

itambũrũkĩte nginya iria-inĩ rĩa Jazeri.

Mũniinani nĩagũĩrĩre matunda maku

marĩa meeru, o na akagwĩra thabibũ.

³³ Gĩkeno na gũcanjamũka nĩthĩrĩte

kũu mĩgũnda-inĩ ya matunda, o na kũu mĩgũnda-inĩ ya Moabi.

Nĩndũmĩte ndibei yage ihĩhĩro-inĩ ciayo;

gũtirĩ mündũ ũhĩhaga thabibũ kuo arĩ na mbugĩrĩrio ya gĩkeno.

O na gũtuika nĩ kũrĩ na mbugĩrĩrio,

ti mbugĩrĩrio cia gĩkeno.

³⁴ "Mĩgambo ya kĩrĩro kĩa ũraiguuo

kuuma Heshiboni o nginya Eleale na Jahazu,

na kuuma Zoari o nginya Horonaimu na Egilathu-Shelishiya,

tondũ o na maaĩ ma Nimurimu nĩmahũĩte.

- 35 Kūu Moabi nīnganiina
arīa othe marutagīra maruta kūdū kūrīa gūtūūgīru,
na magacinīra ngai ciao ūbumba,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 36 “Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīracakaīra Moabi, nganīrīra o ta mūtūrīrū;
īracakaya yanīrīre ta mūtūrīrū nī ūndū wa andū a Kiri-Haresethi,
tondū ūtonga ūrīa megīrīire nīmūthiru biū.
- 37 Mītwoe yothe nīmīenje
na nderu ciothe cikenjwo;
guoko guothe nīgūteme,
na njohero o yothe īhumbītwo na nguo ya ikūnia.
- 38 Nyūmba-igūrū guothe kūu Moabi,
o na kūu iwanja-inī cia mūingī,
gūtīrī ūndū ūngī tīga o gūcakaya,
nīgūkorwo nīnjūragīte Moabi
o ta ndigithū ya rīūmba īrīa ītangīendeka nī mūdū,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 39 “Hī! Kaī nīkūmomore-ī! Kaī nīmararīra-ī!
Kaī Moabi nīahūdūkīte na thuutha nī thoni-ī!
Moabi atuīkīte kīndū gīa gūthekekerwo,
na agatuīka kīndū kīrī magigī harī arīa othe mamūrīgiicīrie.”
- 40 Jehova ekuuga atīrī:
“Atīrīrī! Nderi nīracuuhūka,
ītambūrūkītie mathagu mayo igūrū rīa Moabi.
- 41 Keriothu nīgūgūtunyanwo,
nacio cīhitho irīa cia hinya kuo itahwo.
Mūthenya ūcio-rī, ngoro cia njamba irīa irī hinya cia Moabi
igaatuīka ta ngoro ya mūdū-wa-nja akīrūmwo.
- 42 Moabi nīakaniinwo atige gūtuīka rūrīrī rīngī,
tondū nīang’athīrie Jehova.
- 43 Inyuī andū a Moabi,
guoya, na kūgūa marima, o na kūgwatio na mītego nīcio imwetereire,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 44 “Ūrīa wothē ūkoora nī ūndū wa guoya,
ūcio akaagūa irīma,
nake ūrīa ūkaahaica oime irīma-rī,
akaagwatio nī mūtego;
nī ūndū nīngūtūma Moabi akinyīrwo
nī mwaka wa kūherithio,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 45 “Andū arīa metharīte makoorīra cīruru-inī cia Heshiboni
matīrī na ūteithio,
nīgūkorwo mwaki nīumīte Heshiboni,
rūrīrīmī rūkoima gatagatī ka Sīhoni;
rūracina mothiū ma Moabi,
na rūgacina ciongo cia acio merahaga makarehe ngūī.
- 46 Wee Moabi, kaī ūrī na haaro-ī!
Andū a Kemoshu nīaniine;
aanake aku manyiitītwo mīgwate magathaamio
nao airītu aku magatahwo.
- 47 “No rīrī, nīngacookia ūgaacīru wa Moabi
matukū-inī marīa magooka,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
Hau nīho mūthia wa ituīro rīa Moabi.

49

Ndūmīriri ikoniī Būrūri wa Amoni

¹ Ūhoro ūkonīī andū a Amoni:

Jehova ekuuga atīrī:

“Kaī Isiraeli atarī na aanake?

Ndarī na andū a kūmūgaya?

Nī kī gītūmīte Moleku egwatīre būrūri wa Gadi?

Nī kī gītūmīte andū ake matūūre matūūra-inī makuo?”

² Jehova ekuuga atīrī,

“No rīrī, matukū nīmarooka

rīrīa ngoigithia mbu ya mbaara

ya gūūkīrīra Raba kūu kwa andū a Amoni;

nakuo gūgaatuika hība ya mwanangīko,

natuo tūtūūra tūrīa tūkūrigiicīrie tūcinwo na mwaki.

Hīndī iyo nīguo Isiraeli akaingata

andū arīa maamūingatīte,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³ “Wee Heshiboni, girīka, nīgūkorwo Ai nī kwanange!

Rīrai, inyuī mūtūūrāga Raba!

Mwīhumbei nguo cia makūnia mūcakaē;

Teng’erai ūu na ūu kūu thingo-inī ciakuo,

nīgūkorwo Moleku nīegūtahwo atwarwo būrūri ūngī,

hamwe na athīnjīri-ngai na anene ake.

⁴ Nī kī gītūmāga wīrahīre ituamba ciaku,

ūkeraha nī ūndū wa ituamba ciaku icio noru mūno?

Wee mwarī ūyū ūtarī mwīhokeku,

wee ūtūūrīte wīhokete ūtonga waku ūkiugaga atīrī,

‘Nūū ūngītharīkīra?’

⁵ Nīngakūrehithīria imakania

kuuma kūrī arīa othe makūrigiicīrie,”

nīguo Mwathani ekuuga,

o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

“Andū othe anyu nīmakaingatwo,

na gūtīkagīa na mūndū wa gūcookereria andū acio mahurunjūkīte.

⁶ “No rīrī, thuutha-inī nīngacookia

ūgaacīru wa andū a Amoni,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Ndūmīriri ikoniī Būrūri wa Edomu

⁷ Ha ūhoro ūkonīī Edomu:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī:

“Kaī gūtārī na ūūgī ūtigarīte kūu Temanī?

Kaī kīrīra gīthirīte harī andū arīa akuūku?

Kaī ūūgī wao ūbuthīte biū?

⁸ Garūrūkai mwīthare, mūthīī mūkehithe thīnī wa ngurunga iria ndiku,

inyuī arīa mūtūūrāga kūu Dedanī,

tondū nīngarehithīria Esaū mwanangīko

rīrīa ngaamūherithia.

⁹ Agethī a thabībū mangīūka kūrī we-rī,

githī to matigie tūthabībū tūnini?

Aici mangīūka ūtukū-rī,

githī matīngīya o indo iria imabatarītīe?

¹⁰ No rīrī, nī nīngaguūria Esaū nguo atigwo njaga,

nīngaguūria cīhitho ciake,

nīguo ndakanacooke kuona gwa kwīhitha.

Ciana ciake, na andū a nyūmba yao, na andū a itūūra riake nīmakaniinwo,

na o nake ndagatigara.

¹¹ Ndigĩrai ciana cianyu cia ngoriai; nĩngagitĩra mĩoyo yacio.

Atumia anyu a ndigwa mũreke o nao manjĩhoke.”

¹² Jehova ekuuga atĩrĩ: “Kũngĩkorwo arĩa mataagĩrĩrwo kũnyũra gĩkombe kũ no nginya makĩnyũre-rĩ, wee ũngĩkĩaga kũherithio nĩkĩ? Ndũrĩ hĩndĩ ũtakaherithio, no rĩrĩ, no nginya ũgaakĩnyũra.” ¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Ngwĩhĩta ngĩgwetaga rĩitwa riakwa, njuge atĩ Bozara gũgaatuĩka kũndũ kwanangiku na kũrĩ magigi, gwa kũmenwo na gwa kũnyĩitwo nĩ kĩrumi; namo matũũra makuo mothe magatũũra marĩ manangĩku nginya tene.”

¹⁴ Nĩnjiguĩte ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova:

Atĩ nĩatũmire mũreko athĩ kũrĩ ndũrĩrĩ, agaciĩre atĩrĩ,

“Ũnganai mũrĩtharĩkĩre!

Arahũkai mũkarũe mbaara!”

¹⁵ “Rĩu nĩngũkũnyĩhia mũno gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, ndũme ũmenwo nĩ andũ.

¹⁶ Guoya ũrĩa ũtũmaga andũ magwĩtigĩre na mwĩtĩo wa ngoro yaku-rĩ, nĩikũheenetie, o wee ũtũũraga thĩinĩ wa ngurunga cia ndwaro cia mahiga, o na ũgaikaraga tũcũmbĩrĩ igũrũ twa karĩma.

O na ũngĩgaaka itara igũrũ mũno ta cia nderi, ngaakũruta kuo, ngũharũrũkie,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁷ “Edomu gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania; arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo nĩmakamaka na makũnyũrĩrie, nĩ ũndũ wa ũrĩa gũgaakorwo kwanangĩtuo.

¹⁸ O ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang’auranirio, hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo,

atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo; gũtirĩ mũndũ ũgaacooka gũtũũra kuo,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁹ “O ta mũrũũthi ũũkite kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani, ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,

noguo ngaingata Edomu oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.

Nũ ũthuurĩtuo wa kũruta wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa kũũrũgamĩrĩra? Nũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, na nũ ũngĩhota kũngararia?

Nĩngĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩkihota kũregana na nĩ?”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ta thĩkĩrĩriai, mũigũe ũrĩa Jehova athugundĩte gwĩka Edomu, o na ũrĩa atuĩte gwĩka arĩa matũũraga Temani:

Arĩa anini thĩinĩ wa rũũru rũu rwa mbũri magaakururio matwarwo kũndũ kũraya; nĩakaniina ũrĩithio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.

²¹ Thĩ nĩkainainio nĩ mũrurumo wao makĩgũa thĩ; kayũ ga kĩrĩro kĩa gakaiguuo o nginya Iria Itune.

²² Atĩrĩrĩ! Nderi nĩkombũka na ĩcuuhũke, ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo igũrũ rĩa Bozara.

Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia njamba iria iri hinya cia Edomu igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Dameski

²³ Ha ũhoru ũkonĩ Dameski:

“Hamathu na Aripadi nĩamaku, nĩ ũndũ nĩmaiguĩte ndeto njũru.

Nĩmorĩtuo nĩ hinya, makaagaaga ta maaĩ ma iria.

²⁴ Dameski nĩrĩũrĩtuo nĩ hinya, nao andũ a rĩo makahũndũka meethare, rĩyũrĩtuo nĩ kũinaina;

andũ a rĩo manyĩitũtuo nĩ ruo rwa ngoro na kĩa, ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

²⁵ Nĩ kĩ gĩtũmĩte itũũra rĩrĩa rĩrĩ ngumo rĩage gũtiganĩrio,

o itũũra rĩu rĩngenagia?

²⁶ Ti-itherũ, aanake a rĩo nĩmakarũndwo barabara-inĩ cĩarĩo;
thigari ciakuo ciothe igaakirio ki mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

²⁷ “Nĩngacina thingo cia Dameski;
naguo mwaki ũcio nĩũgaacina cĩgĩtĩro cia Beni-Hadadi.”

Ndũmĩrĩrĩ ikoniĩ Kedari na Hazoru

²⁸ Ũhoro ũkoniĩ Kedari, o na mothamaki ma Hazoru, marĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aatharĩkiire:

Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Arahũkai mũtharĩkĩre Kedari,
na mũniine andũ acio a mwena wa Irathĩro.
²⁹ Hema ciao na ndũũru ciao cia mbũri nĩgatahwo;
ciandarũa ciao nĩgakuu,
hamwe na indo ciao ciothe, na ngamĩra ciao ciothe.
Andũ nĩmakanĩra, mameere atĩrĩ,
‘Kĩmako kĩnene kiumanĩte na mĩena yothe!’

³⁰ “Mwĩtharei narua!
Ikarai thĩinĩ wa ngurunga iria ndiku,
inyuĩ mūtũũraga kũu Hazoru.
Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩaciirĩre kũmũkĩrĩra;
nĩathugundĩte ũria ekũmũkĩrĩra,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³¹ “Arahũkai mũtharĩkĩre rũrĩrĩ rũu rũtũũrĩte rũgaacĩre na rũhooreire,
o rũu rũtũũrĩte rũrĩ na thayũ,
rũrĩrĩ rũteehingagĩra na ihingo kana rũkeirigĩra na igeri;
andũ aruo matũũraga marĩ oiki,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³² “Ngamĩra ciao igaatuĩka cia gũtahwo,
nacio ndũũru icio ciao nyingĩ cia ng’ombe ituĩke cia ndaho.
Arĩa marĩ kũndũ kũraya nĩngamahurunjĩra mĩena yothe ĩria yumaga rũhuho.
na nĩngamarehithĩria mwanangĩko kuuma mĩena yothe,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³³ “Hazoru gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
gũtũũre gũkirĩte ihooru nginya tene.
Gũtirĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo.”

Ndũmĩrĩrĩ ikoniĩ Elamu

³⁴ ĩno nĩyo ndũmĩrĩrĩ ya Jehova ĩria yakinyĩrĩre Jeremia ũcio mũnabii ikoniĩ Elamu, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda:

³⁵ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atĩrĩrĩ, nĩngoinanga ũta wa Elamu,
ũria arĩ guo kĩhumo kĩa hinya wao.
³⁶ Nĩngarehithĩria andũ a Elamu huho iria inya
ciumaga mĩena ĩria ĩna ya igũrũ;
ngaamahurunjĩra na kũu huho icio inya ciumaga,
na gũtirĩ rũrĩrĩ o na rũmwe
andũ acio aingate a Elamu matakoorĩra.

³⁷ Nĩngahehenja Elamu maitho-inĩ ma thũ ciao,
marĩ o mbere ya andũ arĩa macaragia kũmaruta muoyo;
nĩngamarehithĩria mwanangĩko,
o na marakara makwa mahiũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ngaamateng’eria na rũhiũ rwa njora

nginya ndĩmaniine biũ.

³⁸ Nĩngaĩga gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene kũu Elamu,
na niine mũthamaki wakuo o na anene akuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁹ “No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Elamu
matukũ-inĩ marĩa magooka,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

50

Ndũmĩrĩrĩ ikoniĩ Bũrũri wa Babuloni

¹ Īno niyo ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa Jehova aaririe na kanua ka Jeremia ũcio mũnabii, ũhoru ũkoniĩ Babuloni na andũ a bũrũri wa Babuloni:

² “Anĩrĩrai na mũhunjanĩrie ũhoru ndũrĩrĩ-inĩ,
haandai kibebero na mũhunjanĩrie ũhoru wakĩo;
mũtikamahithe ũndũ, no mũmeere atĩrĩ,
‘Babuloni nĩgũgũtunyanwo;
Beli nĩgũconorithio,
nayo Merodaki ĩyũrwo nĩ kĩmako.

Mĩhianano yakuo nĩgaconorithio,
na mũhianano yao nĩkaiyũrwo nĩ guoya.’

³ Tondũ rũrĩrĩ ruumĩte mwena wa gathigathini nĩrũkamũtharĩkĩra,
na rwanange bũrũri wake.
Gũtirĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
andũ nĩmakoora o hamwe na nyamũ.

⁴ “Matukũ-inĩ macio, na ihinda-inĩ rĩu,
andũ a Isiraeli na andũ a Juda hamwe
nĩmagathiĩ macarie Jehova Ngai wao makĩrĩraga,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ “Nĩmakoorĩrĩria njĩra ya gũthĩ Zayuni,
na magarũrũke, merekeirie mothiũ mao kuo.
Nĩmagooka meeohanie na Jehova,
na marĩkanĩre kĩrikanĩro gĩa gũtũũra tene na tene
kĩria gĩtagacooka kũriğanĩra.

⁶ “Andũ akwa makoretwo marĩ ng’ondũ ciũrĩte;
arĩithi ao nĩmamahĩtithĩtie njĩra,
na magatũma morũũre irĩma igũrũ.
Nao morũũrĩte kuuma kĩrĩma-inĩ nginya karĩma-inĩ,
makariganĩrwo nĩ kũria ũhurũko wao ũrĩ.
⁷ Ũrĩa wothe wamoonire akĩmatambuura; thũ ciao ikiuga atĩrĩ,
‘Ithuĩ tũtirĩ na ihĩtia, nĩ ũndũ nĩmehĩirie Jehova,
ũrĩa arĩ we ũrĩithio wao wa ma,
o we Jehova, mwĩhoko wa maithe mao.’

⁸ “Mwĩtharei muume Babuloni;
eherei bũrũri wa andũ a Babuloni,
na mũtuĩke ta thenge iria itongoragia rũũru rwa mbũri.

⁹ Nĩgũkorwo nĩngarahũra ũguano wa ndũrĩrĩ nene,
ciumĩte bũrũri wa gathigathini ciũkĩrĩre Babuloni.

Nĩikarũgama handũ ha cio irĩũkĩrĩre na igũtunyane,
kuuma mwena ũcio wa gathigathini.
Mĩguĩ yao ĩgaatuĩka ta ĩria ya njamba njoorua,
iria itacookaga moko matheri.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Babuloni nĩgũgatahwo;
andũ othe aria magaagũtaha nĩmagakuua indo cia kũmaigana,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹ “Tondū nīmūkenete na mūkarūūhia,
inyuī aṛia mūtahaga igai riakwa,
tondū mūgūtūūha ta moori ikīraanga ngano ikīmihūūra,
na mūkaania ta mbarathi cia njamba,

¹² nyina wanyu nīagaconoka mūno;
we ūcio wamūciarire nīagaconorithio.

Nīwe ūgaakorwo aṛi mūnini mūno ndūrīrī-inī,
atuīke ta werū, na ta būrūri mūng’aru, o na ta werū wa mūthanga.

¹³ Tondū wa marakara ma Jehova, būrūri ūcio ndūgacooka gūtūūrwo nī andū,
no rīrī, nīgūkira gūgaakira ihooru biū.

Andū aṛia othe makaagerera kūu Babuloni nīmakamaka, na manyūrurie kūdū kūu
tondū wa ūṛia gūgaakorwo kwanangītvo.

¹⁴ “Mwīhaarīrie mūthiūrūrūkīrie Babuloni,
inyuothē aṛia mūgeetaga ūta.

Rīrathe! Mūtigatigie mīgūi,
nīgūkorwo nīrīhīrie Jehova.

¹⁵ Riugīrīriei kuuma na mīena yothē!
Nīrīneanite rīo rīene, mīthiringo yarīo nīgwīte,
na thingo ciarīo nīmomokete.

Nīgūkorwo rīrī nīrīo irīhīria rīa Jehova-rī,
mwīrīhīriei harī rīo;
rīikei o ta ūṛia rīaneeka andū aṛia angī.

¹⁶ Eheriai ūṛia ūhaandaga kūu Babuloni,
na ūṛia ūgethaga na rūhiū rwake hīndī ya magetha.

Tondū wa rūhiū rūu rwa njora rwa mūhinyanīrīria-rī,
o mūdū nīacooke kūrī andū ao,
o mūdū nīorīre būrūri wao kūmbe.

¹⁷ “Isiraēli ahaana ta rūūru rūhurunjūkīte,
rūteng’eretio nī mīrūūthi.

Mūthamaki wa Ashuri
nīwe warī wa mbere kūmūtambuura;
wa kūrīgīrīria kūmūhehenja mahīndī-rī,
aari Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni.”

¹⁸ Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraēli, ekuuga atīrī:
“Nīngaherithia mūthamaki wa Babuloni na būrūri wake,
o ta ūṛia ndaaherithirie mūthamaki wa Ashuri.

¹⁹ No nīngacooka Isiraēli ūrīithio-inī wake mwene,
nake akaarīithagīria kūu Karimeli na Bashani;
akaarīitaga akahūūna

kūu irima-inī cia Efiraimu, na cia Gileadi.

²⁰ Matukū-inī macio, o ihinda-inī rīu-rī,
ihītia rīa Isiraēli nīrīgathuthuurio,
no rītikoneka,
o na mehīa ma Juda mathuthuurio,
no matikooneka,
nīgūkorwo matigari marīa ngaahonokia nīngamarekera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²¹ “Tharīkīrai būrūri wa Merathaimu,*
mūūkīrīre aṛia matūūruga Pekodi.
Mateng’eriei, na mūmoorage, mūmaniine biū,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Ikai ūṛia wothē ndīmwathīte.

²² Kūrī na mbugīrīrio ya mbaara būrūri-inī ūcio,
nayo nī mbugīrīrio ya kūniinanwo kūnene!

* 50:21 Merathaimu rīgītūrwo nī kuuga “kūremera Jehova maita meerī.”

²³ Nyondo iria itũũrite ihũũraga thĩ yothe-rĩ,
kaĩ niyunangĩtwo, igathethereka-ĩ!
Kaĩ Babuloni nĩgũkirĩte ihooru gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ-ĩ!

²⁴ Ndaakwambũire mũtego, wee Babuloni,
nawe ũkĩgwatio nĩguo ũtekũmenya;
wakorereirwo, ũkĩnyiitwo

tondũ wa gũkararia Jehova.

²⁵ Jehova nĩahingũrite harĩa aigaga indo ciake cia mbaara,
akaruta indo icio cia mbaara cia mang'ũrĩ make,
nĩgũkorwo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ na wĩra wa kũruta
kũu bũrũri-inĩ wa andũ a Babuloni.

²⁶ Ũkaai mũgũtharĩkĩre muumĩte kũndũ kũraya.
Thariai makũmbĩ makuo;
gũcookanĩrĩriei irũndo ta cia hĩba cia ngano.

Kwanangei biũ,
na mũtigatigie matigari kuo.

²⁷ Ũragai tũtegwa twakuo tuothe,
tũikũrũkiei tũgathĩnjwo!

Kaĩ marĩ na haaro-ĩ! Nĩgũkorwo mũthenya watuo nĩmũkinyu,
ihinda riatuo rĩa kũherithio.

²⁸ Ta thikĩrĩriai mũigwe arĩa moorĩte na arĩa metharĩte makoima bũrũri wa Babuloni,
makiumbũra marĩ kũu Zayuni
ũrĩa Jehova Ngai witũ erihĩirie,
akerihĩria nĩ ũndũ wa hekarũ yake.

²⁹ “Itai aikia a mĩguĩ mokĩrĩre Babuloni,
o arĩa othe mageetaga ũta.
Ambaai hema mũgũthiũrũkĩirie;
mũtikareke mũndũ o na ũmwe warĩo oore.
Rĩrĩhei kũringana na ciĩko ciarĩo;
o ta ũrĩa rĩaneeka andũ angĩ-rĩ, rĩĩkei o ta guo.
Nĩgũkorwo nĩrĩng'athĩirie Jehova,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, aanake aarĩo nĩmakaagũa njĩra-inĩ cia itũũra;
thigari ciarĩo ciothe nĩigakirio ki mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³¹ “Atĩrĩrĩ, nĩngũũkĩrĩre, wee mwĩtĩĩ ũyũ,
nĩgũkorwo mũthenya waku nĩmũkinyu,
o rĩo ihinda rĩaku rĩa kũherithio,”
ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

³² “Mwĩtĩĩ ũcio nĩakahĩngwo agwe,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamũũkĩria;
nĩngagwatia matũũra makuo mwaki,
naguo nĩũgaacina arĩa othe mamũrigiĩcĩirie, maniinwo biũ.”

³³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Andũ a Isiraeli nĩmahinyĩrĩrio,
o ũndũ ũmwe na andũ a Juda.
Arĩa othe maamatahire nĩmamarũmĩtie mũno,
makarega kũmarekia mathĩi.

³⁴ No rĩrĩ, Mũkũũri wao arĩ na hinya;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake.
Nĩakamarũrĩra na kĩyo ciira-inĩ wao,
nĩguo atũme bũrũri wao ũgĩe na ũhurũko,
no aagithie arĩa matũũraga Babuloni ũhurũko.”

³⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Harĩ na rũhiũ rwa njora rwa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni,
rũũkĩrĩre arĩa matũũraga Babuloni,

na rūūkīrīre anene na andū arīa ogī akuo!

³⁶ Rūhiū rwa njora rūgookīrīra anabii akuo a maheeni,
nao matuīke irimū.

Ningī rūhiū rwa njora nīrūgookīrīra njamba ciakuo iria irī hinya,
nacio nīkaīyūrwo nī kīmakō kīnene.

³⁷ Rūhiū rwa njora rūgookīrīra mbarathi, na ngaari cia ita,
na andū a ndūrīrī arīa marī ita-inī rīake,
nao matuīke ta andū-a-nja.

Ningī rūhiū rwa njora nīrūgookīrīra indo ciao iria cia bata ciigītwo igīma-inī ciao,
nacio nīgatahwo.

³⁸ Nīgūkaara rīūa rīa kūhūithia maaī makuo!
Namo nīmakaahūa biū.

Nīgūkorwo ūcio nī būrūrī ūiyūrīte ngai cia mīhianano,
nao andū akuo nīmagūrūkītio nīyo.

³⁹ “Nī ūndū ūcio nyamū cia werū-inī na hiti nīcio igaatūūruga Babuloni,
na kūu no kuo gūgaatūūrwo nī ndundu.

Gūtīgacooka gūtūūrwo nī andū
o na kana gūikarwo nī andū, nginya njjarwa na njjarwa.

⁴⁰ O ta ūrīa Ngai aang’auranirie Sodomu, na Gomora,
o hamwe na matūūra marīa maariganītie namo-rī,
ūguo noguo gūtārī mūdū ūgaatūūra kuo;
gūtīrī mūdū ūgaikara kuo,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁴¹ “Atīrīrī, mbūtū ya ita nī īrooka yumīte mwena wa gathigathini;
rūrīrī rūnene, na athamaki aingī
nīmarahūrītwo kuuma ituri-inī cia thī.

⁴² Marooka marī na mota na matimū mao;
nao nī andū oorū, na matārī tha.
Mūrurumo wao nī ta mūrurumo wa ndīhū cia maaī ma iria,
magīūka mahaicīte mbarathi ciao;
mokīte meyarīire wega mbaara-inī
nīguo magūtharīkīre, wee Mwarī ūyū wa Babuloni.

⁴³ Mūthamaki wa Babuloni nīaiguīte ūhorō wao,
namo moko make makoarwo nī hinya.
Nīanyiitītwo nī ruo rūnene ngoro-inī yake,
na ruo ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwō.

⁴⁴ O ta mūrūūthi ūūkīte kuuma ihinga-inī cia Jorodani
ūgakinya ūrīithio-inī ūrīa mūnorū-rī,
ūguo noguo ngaingata Babuloni, oime būrūrī-inī wake o rīmwe.
Nūū ūcio ūthuurītwo wīra ūcio nīgeetha ndīmūtue wa kūūrūgamīrīra?
Nūū ūngī ūhaana ta nīi, ningī-rī, nūū ūngīhota kūngararia?
Ningī nī mūrīithi ūrīkū ūngīhota kūregana na nīi?”

⁴⁵ Nī ūndū ūcio, thikīrīriai mūigue ūndū ūrīa Jehova athugundīte
wa gūūkīrīra būrūrī wa Babuloni,
o na ūrīa atuīte gwīka būrūrī wa andū a Babuloni:
Arīa anini rūūru-inī magaakururio, matwarwo kūdū kūraya;
nīakananga ūrīithio wao ūthire biū nī ūndū wao.
⁴⁶ Mūrurumo wa Babuloni gūgītahwo nīūgathingithia thī;
kayū ga kīrīro gīakuo nīgakaiguuo ndūrīrī-inī.

51

¹ Jehova ekuuga ūū:

“Atīrīrī, nīngarahūra roho wa mūniinani,
ūūkīrīre Babuloni, o na andū a Lebi-Kamai.

² Nīngatūma andū a kūngī mathīi Babuloni
magakūhurunje ta ūrīa mūūngū ūmbūragwo ihuhīro-inī,

na manange bŭrŭri ũcio ũtigwo ũtarĩ kindũ;
makaũũkĩrĩra kuuma mĩena yothe,
mũthenya ũcio wago wa mwanangĩko.

³ Mũtikanareke mũikia wa mĩguĩ ageete ũta wake,
kana ehumbe nguo ciake cia ita.

Mũtigacaire aanake akuo;
anangai mbũtũ ciake cia ita, mũciniine.

⁴ Makaagũa thĩ moragĩtwo kũu Babuloni,
magurarĩtio nguraro cia gĩkuũ kũu barabara-inĩ ciakuo.

⁵ Nĩgũkorwo Isiraeli na Juda matitirikĩtwo
nĩ Ngai wao, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o na gũtuika bŭrŭri wao ũiyũritwo nĩ mahĩtia
maitho-inĩ ma ũcio Mũtheru wa Isiraeli.

⁶ “Mwĩtharei muume kũu Babuloni!
Ūrai mũhonokie mĩoyo yanyu!
Mwĩtharei mũtikaniinanĩrio nakuo nĩ ũndũ wa mehia makuo.
Nĩ ihinda rĩa Jehova rĩa kwĩrĩhĩria;
agaakũriha o kĩrĩa gĩkwagĩrĩire.

⁷ Babuloni kwahaanaga ta gĩkombe gĩa thahabu
kĩrĩ guoko-inĩ kwa Jehova;
nakuo gũgĩtũma thĩ yothe ihaane ta irĩitwo nĩ njoohi.
Ndũrĩrĩ nĩcianyuire ndibei yakuo;
nĩ ũndũ ũcio rĩu ihaana ta igũrũkĩte.

⁸ Babuloni nĩgũkũgũa o rĩmwe na kũhehenjwo.
Kũrĩrĩrei!
Rehei ndawa ya kũniina ruo rwakuo;
hihi kwahota kũhona.

⁹ “ ‘Nĩtũngĩahonirie Babuloni,
no rĩrĩ, gũtingĩhonio.
Nĩtũgũtīgi, na o mũndũ acooke bŭrŭri wake kũũmbe,
nĩgũkorwo ituĩro rĩakuo rĩkinyĩte o matu-inĩ,
rĩambatĩte o nginya matu-inĩ marĩa mairũ.’

¹⁰ “ ‘Jehova nĩonanĩtie ũthingu witũ;
ũkai tũthĩ tũkoimbũrĩre Zayuni
maũndũ marĩa Jehova Ngai witũ ekĩte.’

¹¹ “Noorai mĩguĩ, oyai ngo!
Nĩgũkorwo Jehova nĩarahũrĩte athamaki a Amedi,
nĩ ũndũ nĩaciirĩre kũniina Babuloni.
Jehova nĩekwĩrĩhĩria harĩo,
erĩhĩrie maũndũ
marĩa meekirwo hekarũ yake.

¹² Haandai bendera kũrigania na thingo cia Babuloni!
Ongererai agitĩri, igai arangĩri,
mũhaarĩrie andũ a kũhithũkĩra njĩra-inĩ!
Jehova nĩekũhingia ũrĩa aciirĩre gwĩka,
ahingie uuge wake wa kũrũmĩrĩtwo,
wa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni.

¹³ Wee ũtũũraga gũkuhĩ na njũũ nyingĩ,
na ũkeigĩra indo nyingĩ igũĩna-inĩ ciaku-rĩ,
ithĩrĩro rĩaku nĩ ikinyu,
nĩ ihinda rĩaku rĩa kweherio.

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte akĩgwetaga rĩitwa rĩake, akoiga atĩrĩ:
Ti-itherũ nĩngatũma ũũkĩrĩtwo nĩ andũ aingĩ o ta mĩrumbĩ ya ngigĩ,
nao makuugĩrĩre nĩ ũndũ wa gũkũhoota.

- 15 “Nīwe wombire thī na ūndū wa hinya wake;
 ningī akīhaanda thī na ūūgī wake,
 na agītambūrūkia matu mairū na ūndū wa ūmenyo wake.
- 16 Hīndī irīa agūūthūka-rī, maaī marīa marī igūrū matu-inī nīmarurumaga;
 nīwe ūtūmaga thaātū wambate na igūrū kuuma ituri ciothe cia thī.
 Atūmaga rūheni rūūke rūrehanīte na mbura,
 na akahingūrīra rūhuho ruume makūmbī-inī make.
- 17 “Andū othe nīmagīte meciiria na makaaga ūmenyo,
 nake mūturi wa thahabu o wothē nīaconorithītio nī mīhianano iyo yake.
 Nī ūndū mīhianano iyo yake nī ya maheeni;
 ndīrī mīhūmū thīinī wayo.
- 18 Ndīrī kiene, nī indo cia kūnyararwo;
 nario ihinda rīayo rīa gūciirithio rīakinya-rī, nīgathira biū.
- 19 We ūcio Rūgai rwa Jakubu ndatarī tayo,
 nīgūkorwo nīwe Mūūmbi wa indo ciothe,
 o hamwe na mūhīrīga ūrīa eegwatiire ūtūike igai rīake;
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīrīo rītwa rīake.
- 20 “Nīwe njūgūma yakwa ya ita,
 na nowe kīndū gīakwa kīa mbaara:
 nīwe hūthagīra kūhehenja ndūrīrī,
 na ngatūmīra hinya waku kūniina mothamaki.
- 21 Nīwe hūthagīra kūhehenja mbarathi na mūmīhaici,
 ngakūhūthīra kūhehenja ngaari ya ita na mūmītware,
- 22 ngakūhūthīra kūhehenja mūndū mūrūme na mūndū-wa-nja,
 ngakūhūthīra kūhehenja mūndū mūkūrū na ūrīa mwīthī,
 o na ngakūhūthīra kūhehenja mwanake na mūirītu,
- 23 Ngakūhūthīra kūhehenja mūrīthi na rūūru rwake rwa mbūri,
 ngakūhūthīra kūhehenja mūrīmi na ndegwa ciake cia kūrīma,
 o na ngakūhūthīra kūhehenja abarūthi na anene.
- 24 “Na rīrī, Babuloni na arīa othe matūūruga Kalidei, ngaamacookereria ūūru wao mūkīonagīra, ūūru
 wothē ūrīa maaneka kūu Zayuni,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 25 “Nīngūgūūkīrīra wee kīrīma gīkī gīa kūniinana,
 wee ūniinaga thī yothē.”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- “Nīngūgūtambūrūkīrīa guoko ngūūkīrīre,
 ngūgaragarie ngūrute ndwaro-inī cia mahiga,
 na ndūme ūtūike ta kīrīma gīcinītwa nī mwaki.
- 26 Gūtīrī ihiga rīkarutwo harīwe rītūike rīa koine,
 o na kana ihiga o rīothe rīa mūthingi,
 nī ūndū ūgūtūūra ūkīrīte ihooru ngīnya tene,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 27 “Haandai bendera būrūrī-inī,
 huhai karumbeta ndūrīrī-inī!
 Thagathagai ndūrīrī ikahūūrane nake;
 itai mothamaki maya meturanīre, mamūūkīrīre:
 mothamaki ma Ararati, na Mini, na Ashikenazu.
 Mūigīrei mūnene wa ita wa kūmūūkīrīra;
 ambatai mbarathi cia ita nyingī ta mīrumbī ya ngīgī.
- 28 Thagathagai ndūrīrī ikahūūrane nake;
 thagathagai athamaki a Amedi,
 na abarūthi, na anene ao othe,
 na andū a mabūrūrī mothe marīa maathagwo nīo.
- 29 Būrūrī nīūrathīngitha na ūkenyogonda nī ruo,
 nīgūkorwo ūndū ūrīa Jehova aciirīre gwīka Babuloni nī mūrūmu:
 wa kūharagania būrūrī wa Babuloni

nĩguo kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.

³⁰ Njamba iria irĩ hinya cia Babuloni nĩtigĩte kũrũa;
ciikarĩte ciĩgitio-inĩ ciacio iria nĩmu.

Hinya wacio nĩ mũthiru;

ihaanĩte o ta andũ-a-nja.

Ciikaro ciakuo nĩcinĩtwo na mwaki;

mĩgĩka ya ihingo ciakuo nĩ miunange.

³¹ Mũtwari ndũmĩrĩri ũmwe ararũmĩrĩrwo nĩ ũngĩ,
nake mũrekio akarũmĩrĩrwo nĩ mũrekio ũria ũngĩ,

makamenyithie mũthamaki wa Babuloni

atĩ itũũra rĩu riake inene rĩothe nĩritunyane,

³² ningĩ mariũko ma njũũĩ nĩmanyiite,

na kũria kũrĩ marura gũgaacinwo na mwaki,

nacio thigari ikanyĩtwo nĩ guoya.”

³³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:

“Mwarĩ wa Babuloni atariĩ ta kihuhĩro kĩa ngano

hĩndĩ iria yaranĩtio ikĩrangĩrĩrio;

kahinda gake ga kũgethwo nĩgegũkinya o narua.”

³⁴ “Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩatũmeretie,

nĩatũreheire kĩrigiicano,

agatũma tũtuĩke ta nyũngũ ya rĩũmba itarĩ kĩndũ.

Nĩatũmerũkitie o ta ndamathia,

nayo nda yake akamĩiyũria na indo ciitũ iria irĩ mũrĩo,

na nĩacookete agatũtahĩka.

³⁵ Maũndũ ma ũhinya marĩa maanekwo nyama ciitũ-rĩ,

marocookerera Babuloni,”

ũguo nĩguo atũũri a Zayuni mekuuga.

“Thakame iitũ irocookerera acio maikaraga kũu Babuloni,”

ũguo nĩguo Jerusalemu ikuuga.

³⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova ekuuga ũũ:

“Atĩrĩrĩ, nĩ nĩngũkũrũĩria na ngũrĩhĩrie;

nĩngahũithia iria riake, na ndũme ithima ciake ihũe.

³⁷ Babuloni gũgaatuĩka hĩba ya kũndũ kwanangiku,

na imamo cia mbwe,

na kũndũ gwa kũmakania, na gwa gũthekererwo,

kũndũ gũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo.

³⁸ Andũ othe akuo makaararamaga ta mĩrũũthi mĩĩthĩ,

makaarurumaga ta njaũ cia mĩrũũthi.

³⁹ No rĩrĩ, hĩndĩ iria magaakorwo macinĩtwo nĩ thuti-rĩ,

nĩrĩo ngaamarugithĩria iruga,

na ndũme marĩio nĩ njoohi,

nĩguo magaatheka maanĩrĩire,

macooke makome toro nginya tene, na maticooke gũũkĩra,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴⁰ “Ngaamaikũrũkia ta tũgondu tũgĩthĩĩ gũthĩnjwo,

o na ta ndũrũme irĩ hamwe na thenge.

⁴¹ “Hĩ, kaĩ Sheshaki nĩrĩkeegwatĩrwo-ĩ,

itũũra rĩu rĩrahagwo nĩ thĩ yothe kaĩ nĩnyiite-ĩ!

Babuloni gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania

thĩĩnĩ wa ndũrĩrĩ ciothe!

⁴² Iria rĩria inene nĩrĩkaĩyũra Babuloni guothe;

mũrurumo wa ndĩhũ ciarĩo nĩguo ũgaakũhubanĩria.

⁴³ Matũũra makuo nĩmakĩrĩte ihooru,

matũũke bũrũri mũũmũ na werũ ũtarĩ kĩndũ,

bũrũri ũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra,

kũndũ gũtarĩ mũndũ ũgeragĩra kuo.

⁴⁴ Nĩngaherithĩria Beli kũu Babuloni
na ndũme ĩtahike kindũ kirĩa gĩothe ĩmeretie.
Ndũrĩrĩ itigacooka kũhatikana igĩthĩ kũrĩ yo.
Naruo rūthingo rwa Babuloni nĩrũkaagũa.

⁴⁵ “Umai kũu thĩinĩ warĩo, inyuĩ andũ akwa!
Mwĩthareĩ, mũhonokie mĩoyo yanyu!
Mwĩthareĩ, mweherere marakara marĩa mahiũ ma Jehova.
⁴⁶ Mũtikanareke ngoro cianyu ciũrwo nĩ hinya, kana mwĩtigĩre
hĩndĩ irĩa ndeto cia mũhuhu ikaiguuo bũrũri-inĩ;
ũhoro ũmwe wa mũhuhu nĩũkaiguuo mwaka ũyũ,
na ũngĩ ũiguuo mwaka ũcio ũngĩ ũrũmĩrĩre,
mũhuhu ũkoniĩ ndeto cia haaro bũrũri-inĩ,
na wa mwathani ũmwe agĩũkĩrĩra mwathani ũrĩa ũngĩ.

⁴⁷ Nĩgũkorwo ti-itherũ ihinda nĩrĩgooka
rĩria ngaaherithia ngai cia mĩhianano ya Babuloni;
bũrũri ũcio wothe nĩũgaconorithio,
nao andũ akuo arĩa othe moragĩtwo nĩmakaaragana kuo.
⁴⁸ Hĩndĩ iyo igũrũ na thĩ na kirĩa gĩothe kĩrĩ kuo
nĩkanĩrĩra nĩ gũkena igĩkenerera Babuloni,
nĩgũkorwo aniinani nĩmakarĩtharĩkĩra,
moimĩte mwena wa gathigathini,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴⁹ “Babuloni no nginya gũkaagũa nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli arĩa maanooraga,
ũguo noguo andũ a mabũrũri mothe makaagũa thĩ,
moragĩtwo nĩ ũndũ wa Babuloni.
⁵⁰ Inyuĩ mũhonokete kũũragwo na rūhiũ rwa njora-rĩ,
mwĩthareĩ na mũtikagonderere!
Ririkanagai Jehova mũrĩ bũrũri wa kũraya,
na mwĩciiragie ũhoro wa Jerusalemu.”

⁵¹ “Nĩtũconorithĩtio,
nĩgũkorwo nĩtũrumĩtwo,
na tũkahumbwo thoni mothiũ maitũ,
tondũ andũ a kũngĩ nĩmatoonyete
kũndũ kũrĩa kwamũre thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova.”*

⁵² Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Matukũ nĩmagooka rĩria ngaaherithia mĩhianano yake,
nao andũ arĩa agurarie kũu bũrũri-inĩ ũcio guothe
nĩmagacaaya.
⁵³ O na kũngĩtuĩka Babuloni gwĩtũũgĩrĩtie gũgakinya o matu-inĩ,
na cĩhitho ciakuo ikairigĩrwo na hinya mũno-rĩ,
no ngaakũrehithĩria aniinani magũũkĩrĩre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵⁴ “Mũgambo wa kĩrĩro nĩũraiguuo kũu Babuloni;
nĩ mũgambo wa kũniinanwo
ũraiguuo kũu bũrũri wa andũ a Babuloni.
⁵⁵ Jehova nĩakaniina Babuloni;
nĩagakiria inegene rĩu inene rĩakuo.
Makũmbĩ ma thũ makaahũũyũka taarĩ mũrurumo wa maaĩ maingĩ.
Mũrurumo wa mũgambo yao nĩikaiguuagwo.
⁵⁶ Mũniinani nĩagookĩrĩra Babuloni;
njamba ciakuo irĩa irĩ hinya nĩikaanyiitwo,

* 51:51 Rĩrĩ nĩ ihinda rĩria Nebukadinezaru aingĩrĩre thĩinĩ wa hekarũ na akĩmĩthaahia mwaka wa 586 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

namo mota mao moinangwo.
 Nĩ ūndũ Jehova nĩ Mũrungu ūrihanagĩria;
 we akaarihanĩria biũ.
⁵⁷ Anene akuo, na andũ arĩa ogĩ, o na abarũthi akuo,
 o ūndũ ūmwe na anene akuo, o na njamba ciakuo iria irĩ hinya,
 othe nĩngatũma marĩio nĩ njoohi;
 magaakoma nginya tene, na matiũkĩre,”
 nĩguo Mũthamaki ekuuga,
 o we ūria rĩitwa rĩake arĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
⁵⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
 “Rũthingo rwa Babuloni rũria rwariĩ nĩrũkang’auranio biũ,
 nacio ihingo ciakuo iria ndaaya na igũrũ icinwo na mwaki;
 andũ menogagia tũhũ,
 naguo wĩra wa ndũrĩrĩ no ngũ cia gũcinwo na mwaki.”

⁵⁹ Īno nĩo ndũmĩrĩri rĩa Jeremia aaheire Seraia mũrũ wa Neria, mũrũ wa Maaseia, o ūcio warĩ mũnene ūria mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya mũthamaki, rĩa aathiire Babuloni marĩ na Zedekia mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa ūthamaki wake. ⁶⁰ Jeremia nĩandĩkĩte ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ūhoru wothe ūkonĩĩ mwanangiko ūria ūgaakinyĩrĩra Babuloni: maũndũ marĩa mothe maandĩkitwo makonĩĩ Babuloni. ⁶¹ Jeremia akĩra Seraia atĩrĩ, “Wakinya Babuloni-rĩ, ūgaatigĩrĩra atĩ nĩwathoma mohoro maya mothe wanĩĩre. ⁶² Ūcooke uge atĩrĩ, ‘Wee Jehova, nĩugĩte nĩũkũniina kũndũ gũkũ, nĩgeetha gũtikanatũurwo nĩ mũndũ, o na kana nyamũ; gũgũtũura gũkirĩte ihooru nginya tene.’ ⁶³ Warĩkia gũthoma ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ūrĩohere ihiga, ūrĩkie Rũũ rwa Farati. ⁶⁴ Ūcooke uge atĩrĩ, ‘Ūguo noguo Babuloni gũkaarĩkĩra kũũrĩre biũ, na gũtigacooka kuumĩra na igũrũ, nĩ ūndũ wa mwanangiko ūria ngaakũrehithĩria. Nao andũ akuo nĩmakaagũa.’”

Ūhoru wa Jeremia ūkinĩte hau.

52

Kũgũa kwa Jerusalemu

¹ Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ūmwe rĩria aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ūmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremia; nake oimĩte Libina. ² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ūria Jehoiakimu eekĩte. ³ Na nĩ ūndũ wa marakara ma Jehova-rĩ, nĩkĩo maũndũ macio mothe meekĩkire kũu Jerusalemu na Juda, na mũthia-inĩ akĩmaingata mehere mbere yake.

Na rĩrĩ, Zedekia akĩremera mũthamaki wa Babuloni, akĩaga gwahlĩka.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio mwaka-inĩ wa kenda wa ūthamaki wa Zedekia, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ikũmi-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩthĩ kũhũũrana na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe, nao makiamba hema nja ya itũũra rĩu inene, na magĩaka ihumbu cia tĩrĩ mĩena yothe yariĩo cia kũmateithia gũtharĩkĩra itũũra rĩu. ⁵ Nariĩo itũũra rĩu inene rĩgĩkara rĩrĩ irigiicĩrie nginya mwaka wa ikũmi na ūmwe wa ūthamaki wa Zedekia.

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng’aragu ikĩneneha mũno kũu itũũra-inĩ, o nginya gũkiaga irio cia kũrĩio nĩ andũ a bũrũri ūcio. ⁷ Hĩndĩ ĩyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rũkĩmomorwo, nacio mbũtũ ciothe cia ita ikĩũra. Moimire itũũra-inĩ ūtukũ magereire kĩhingo-inĩ kĩria kiarĩ gatagatĩ ga thingo cieri hakuĩ na mũgũnda wa mũthamaki, o na gũtũika andũ a Babuloni nĩmarigiicĩrie itũũra rĩu inene rĩothe. Nao makĩũra merekeire Araba, ⁸ no mbũtũ ya ita ya Babuloni igĩteng’eria Mũthamaki Zedekia nginya ikĩmũkinyĩra werũ-inĩ ūria mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe ikĩamũranio nake ikĩhurunjwo. ⁹ Nayo mbũtũ ya ita ya Babuloni ikĩnyĩta Mũthamaki Zedekia.

Makĩmũtwara kũrĩ mũthamaki wa Babuloni ūria warĩ kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkũo aamũtũĩrĩre ciira. ¹⁰ Mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila nĩoragithirie ariũ a Zedekia o hau maitho-inĩ na ita the wao; agĩcooka akĩũragithia anene othe a Juda. ¹¹ Nĩacookire agĩkũũrithia Zedekia maitho, na akĩmuo na bĩngũ cia gĩcango, akĩmũtwara Babuloni, na kũu akĩmũkia njeera nginya mũthenya ūria aakũire.

¹² Mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ĩtano, mwaka-inĩ wa ikũmi na kenda wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni-rĩ, Nebuzaradani mũnene wa arangĩri a mũthamaki wa Babuloni, ūria watungataga mũthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu, ¹³ agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ūthamaki, o na nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Nĩngĩ agĩcina nyũmba o yothe yariĩ ya bata kuo. ¹⁴ Nayo mbũtũ yothye ya ita ya Babuloni, ĩtongoretio nĩ mũnene ūcio wa arangĩri a mũthamaki, ikĩmomora thingo ciothe iria ciathiũrũrũkĩrie Jerusalemu. ¹⁵ Nebuzaradani ūcio warĩ mũnene wa

arangĩri a mūthamaki nĩatahire andũ amwe arĩa maarĩ athiĩni mũno, na andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ rĩu inene, hamwe na mabundi marĩa mangĩ, o na andũ arĩa metwarĩte o ene kũrĩ mūthamaki wa Babuloni. ¹⁶ No Nebuzaradani nĩatigire andũ amwe arĩa maarĩ athiĩni mũno a bũrũri ũcio kuo, nĩguo marutage wĩra mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mĩgũnda-inĩ irĩa ingĩ.

¹⁷ Andũ a Babuloni makiunanga itugĩ cia gĩcango, na metha cia kũigĩrwo indo, na Karia kariĩ kaarĩ ga gĩcango, iria ciarĩ thiĩni wa hekarũ ya Jehova, magĩkuua gĩcango kũu gĩothe magĩgĩtwara Babuloni. ¹⁸ Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathiĩ ma gũtinia ndaambĩ, na mbakũri cia kũminjaminejĩria maaĩ, na thaani, o na indo ciothe cia gĩcango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthiĩ nacio. ¹⁹ Mũnene ũcio wa thigari cia mūthamaki nĩakuire mbakũri iria nene, na Ngĩo, na mbakũri cia kũminjaminejĩria maaĩ, na nyũngũ, na mĩti ya matawa, na thaani, o na mbakũri iria ciahũthagĩrwo na kũruta maruta ma kũnyuuo, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu irĩa therie kana betha.

²⁰ Gĩcango kĩa kĩarutirwo itugĩ-inĩ icio cieri, na Karia kau, na ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ cia gĩcango iria ciarĩ rungu rwako, na metha, iria Mūthamaki Solomoni aathondekete cia hekarũ ya Jehova, gitingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. ²¹ O gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩarĩ kĩa mĩkono ikũmi na ĩnana* kũraiha, na mĩkono ikũmi na ĩrĩ† gũthiũrũrũka; na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na ũtungu wa ciara inya, na kĩarĩ na irima gatagati. ²² Kĩongo gĩa gĩcango kĩa kĩarĩ hau gĩtugĩ-igĩrũ, o kĩmwe kĩarĩ kĩa mĩkono ĩtano‡ kũraiha, na gĩkagemio na rũgara rũrĩ na makomamanga ma gĩcango gũthiũrũrũkĩria. Gĩtugĩ kũu kĩngĩ gĩa keerĩ, kĩrĩ na makomamanga makĩo nĩkĩahaanaine biũ na kũu kĩngĩ kĩa mbere. ²³ Na haarĩ na makomamanga mĩrongo kenda na matandatũ maacuhĩte mĩena-inĩ; makomamanga mothe marĩa maathiũrũrũkĩrie igĩrũ wa magemio macio ma rũgara maarĩ igana rĩmwe.

²⁴ Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, na Zefania mũthĩnjĩri-Ngai ũria wa keerĩ hari we, o na andũ arĩa atatũ maarangagĩra mũrango. ²⁵ Hari andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ inene, akĩnyiita mũnene ũria warũgamĩrĩire andũ a mbaara, na akĩnyiita andũ mũgwanja arĩa maataaraga mūthamaki. Ningĩ akĩnyiita karani ũria mũnene, ũria wandĩkithagia andũ a gũthiĩ ita a bũrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo ĩtandatũ arĩa maakorirwo itũũra-inĩ rĩu inene. ²⁶ Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri akĩmakuua othe, akĩmatwarĩra mūthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²⁷ Kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, nĩkuo mūthamaki ũcio wa Babuloni aamoragithiirie.

Nĩ undũ ũcio andũ a Juda magĩtahwo, magĩtwarwo bũrũri ũngĩ, makĩrutwo bũrũri wao. ²⁸ Ŭyũ nĩguo mũigana wa andũ arĩa Nebukadinezaru aatahire akĩmatwara bũrũri ũngĩ:

mwaka-inĩ wa mũgwanja aatahire Ayahudi 3,023;

²⁹ nĩguo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Nebukadinezaru, agĩtaha andũ 832 kuuma Jerusalemu;

³⁰ o nĩguo mwaka-inĩ wake wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ,

agĩtaha Ayahudi 745 magĩtwarwo bũrũri ũngĩ

nĩ Nebuzaradani ũcio mwathi wa arangĩri a mūthamaki.

Andũ acio othe maarĩ 4,600.

Jekonia Kuohorwo

³¹ Na gũgĩkinya atĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja kuuma rĩrĩa Jekonia, mūthamaki wa Juda, aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ ũria Evili-Merodaki aatuĩkire mūthamaki wa Babuloni-rĩ, nĩohorithirie Jekonia mūthamaki wa Juda, akĩmũrekereria oime njeera mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtano wa mweri wa ikũmi na ĩrĩ. ³² Nĩamwarĩirie na ũhooreri, na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtũgĩria gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ³³ Nĩ undũ ũcio Jekonia akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩanagĩra irio na mūthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo. ³⁴ Mūthamaki ũcio wa Babuloni nĩahaga Jekonia indo cia kũmũteithia o mũthenya matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo, nginya mũthenya ũria aakuire.

* 52:21 nĩ ta mita 8 † 52:21 nĩ ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 52:22 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

MACAKAYA

1

¹ Hī! Kaī itūūra rīu inene nīrīkarīte rītiganīrio,
 o rīu rīratūire rīiyūrīte andū-ī!
 Kaī rīīkūhaana o ta mūtumia wa ndigwa,
 ūcio ūraarī mūnene gatagatī ka ndūrīrī-ī!
 O we ūratūire arī mūthamaki-mūndū-wa-nja ng'ongo-inī cia būrūrī-rī,
 rīu atuīkīte ngombo.

² Ūtukū araaraga akīrīra na ruo,
 maithori makanyūrūrūkīra makai-inī make.
 Arīa othe marendanīte nake-rī,
 hatirī o na ūmwe wa kūmūhooreria.
 Arata ake othe nīmamūkunyañire;
 othe matuīkīte thū ciake.

³ Thuutha wa thīina na mawīra maritū,
 Juda nīatwarītvo ithaamīrio.
 Atūūruga gatagatī ka ndūrīrī;
 agakīaga handū ha kūhurūka.
 Arīa othe mamūingatithagia nīmamūkinyīrīre
 arī hatīka-inī ciake.

⁴ Njīra cia gūthīi Zayuni no macakaya,
 nī ūndū gūtīrī andū mookaga ciathī ciake iria njathane.
 Matoonyero make mothe makirīte ihooru,
 athīnjīri-Ngai ake no gūcaaya maracaaya,
 airītu ake no kūgirīka,
 nake arī na ruo rūnene.

⁵ Amuku ake matuīkīte nīo mamwathaga;
 thū ciake nīcio igaacīre.
 Jehova nīamūrehithīrie kīeha
 nī ūndū wa mehīa make maingī.
 Ciana ciake itahītvo igatwarwo būrūrī ūngī,
 igatuīka mīguate ya thū.

⁶ Mwarī wa Zayuni nīehereirwo nī riiri wake.
 Anene ake mahaanīte ta thwariga ciagīte ūrīithio;
 moorīte matarī na hinya,
 moimītvo thuutha nī arīa mamaingatithītie.

⁷ Matukū-inī ma thīina na kūūrūūra gwake-rī,
 Jerusalemu aririkanaga igīina ciothe
 iria ciarī ciake matukū ma tene.
 Rīrīa andū ake maagūire moko-inī ma thū-rī,
 gūtīarī mūndū o na ūmwe wa kūmūteithia.
 Thū ciake ikīmūrora,
 igīthekerera mwanangīko wake.

⁸ Jerusalemu nīehītīe mūno,
 na nī ūndū ūcio akanyītvo nī thaahu.
 Arīa othe maamūtīite-rī, rīu nīmamūnyararīte,
 nī ūndū nīmonete njaga yake;
 we mwene no gūcaaya aracaaya,
 na akamahutatīra.

⁹ Giko gĩake nĩkĩnyiitite nguo ciake;
 nake ndaigana gwicũũrania mütũũrĩre wake wa thuutha.
 Kũgũa gwake kwarĩ gwa kũmakania;
 gũtiarĩ mündũ o na ũmwe wa kũmũhooreria.
 “Wee Jehova, ta kione mathiĩna makwa,
 nĩgũkorwo thũ yakwa nĩhootanĩte.”

¹⁰ Thũ ũyo nĩyegwatĩire
 igĩĩna-inĩ ciake ciothe;
 nake akĩĩtonera ndũrĩrĩ iria itooĩ Ngai
 igĩtoonya handũ harĩa hake haamũre:
 o arĩa wee wathanĩte
 matikanatoonye kĩũngano-inĩ gĩaku.*

¹¹ Andũ ake othe nĩgũcaaya maracaaya
 magĩetha gĩa kũrĩa;
 magagikũũrania igĩĩna ciao
 na irio nĩguo matũũre muoyo.
 “Wee Jehova, ta cũrania wone,
 nĩgũkorwo ndĩ mũmeneku.”

¹² “Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũrahitũka,
 anga mũkuona ũndũ ũyũ ta ũtamũkonĩ?
 Ta rorai muone.
 Nĩ kũrĩ thĩĩna ũiganaine na thĩĩna ũyũ wakwa,
 thĩĩna ũrĩa njigĩrĩrwo,
 o ũcio Jehova aandehithĩirie
 mũthenya wa marakara make mahiũ?

¹³ “We aandũmũire mwaki uumĩte igũrũ,
 akĩũikũrũkia, ũgĩtoonya nginya mahĩndĩ-inĩ makwa.
 Aambũire magũrũ makwa wabu wa kũmatega, akĩĩhũndũra.
 Nake agĩtũma nyiitwo nĩ ihooru, ngĩkĩringĩka mũthenya wothe.

¹⁴ “Mehia makwa mohanĩtio, magatuĩka icooki.
 Moko make mamogothanĩtie hamwe.
 Magagĩkĩrwo ngingo-inĩ yakwa,
 nake Mwathani agakĩĩniina hinya.
 Akaaneana moko-inĩ ma arĩa itangĩhota gwĩtiiria.

¹⁵ “Mwathani nĩaregete
 njamba ciothe cia ita iria ndĩ nacio,
 akanjĩtira ita nĩguo rĩnjũkĩrĩre,
 rĩmemende aanake akwa.
 Kĩhihĩro-inĩ gĩake kĩa ndibei-rĩ,
 Mwathani nĩrangĩrĩirie
 Mwarĩ Gathirange wa Juda.

¹⁶ “Maũndũ macio nĩmo maratũma ndĩre,
 namo maitho makwa makanyũrũrũkia maithori.
 Gũtirĩ mündũ ũrĩ hakuhĩ wa kũũhooreria,
 gũtirĩ mündũ wa kũnyũmĩrĩria ngoro.
 Ciana ciakwa ituikĩte cia kũnyamarika
 tondũ thũ nĩyo ĩhootanĩte.”

¹⁷ Zayuni atambũrũkĩtie moko,
 no gũtirĩ mündũ wa kũmũhooreria.

* 1:10 Andũ a ndũrĩrĩ matietikĩritio gũtoonya hekarũ matikamĩthaahie (Ezek 44:7-9).

Jehova nīathanīte ūhoro wa Jakubu
atī arīa mariganītie nake matuīke thū ciake;
Jerusalemu nīatuīkīte
kindū kīrī thaahu gatagatī-inī kao.

¹⁸ “Jehova nī mūthingu,
no rīrī, nīndaremeire watho wake.
Thikīrīriai, inyuī andū othe,
na mūrore gūthīnīka gwakwa.
Aanake akwa na airītu akwa
nīmatahītuo magatwarwo thī ng’eni.

¹⁹ “Ndaatūmanīire arīa twarī ngwatanīro,
no-o makīngunyanīra.
Athīnjīri-Ngai akwa, na athuuri akwa
marakuīrīire itūūra-inī rīu inene,
o magīcaragia irio cia kūmatūūra muoyo.

²⁰ “Wee Jehova, ta rora wone ūrīa ndī hatīka-inī!
Nīndīratangīka thīinī wakwa,
na ngathīnīka thīinī wa ngoro yakwa,
nī ūndū ngoretwo ndī mūremi mūno.
Na kūu nja, hiū cia njora nīirooraga andū,
nakuo thīinī no gīkuū kūrī.

²¹ “Andū nīmaiguīte mūcaayo wakwa,
no gūtīrī mūdū o na ūmwe wa kūūhooreria.
Thū ciakwa ciothe nīciguīte ūhoro wa hatīka ciakwa,
nacio igakena nī ūndū wa ūguo wīkīte.
Nawe gīkinyie mūthenya ūrīa wanīrīire
nīguo nao mahaane ta nī.

²² “Waganu wao wothe nīūgīkinye mbere yaku,
nawe ūmeke o ta ūrīa ūnjīkīte
nī ūndū wa mehia makwa mothe.
Mīcaayo yakwa nī mīingī,
nayo ngoro yakwa nīringīkīte.”

2

¹ Hī! Kaī Mwathani nīakīhumbīrīte Mwarī wa Zayuni
na itu rīa marakara make-ī!
Nīatungumanītie rīiri wa Isīraelī,
akaūharūrūkīa kuuma igūrū nginya thī;
ndaarīrīkanire gaturwa ka magūrū make,
mūthenya ūrīa aarakarire.

² Mwathani-rī, nīameretie
itūūro ciothe cia Jakubu atarī na tha;
nīamomoretie cīhitho irīa nūmu
cia Mwarī wa Juda arī na marakara.
Nīagūithītie ūthamaki wa Mwarī wa Juda,
na akagūithīa anene ake, akamaconorithia.

³ Rūhīa rwa Isīraelī ruothe
arūrengete arī na marakara mahiū.
Nīeheretie guoko gwake kwa ūrīo,
gūkameeherera o rīrīa thū ciamakuhīrīria.
Nīgūcina acinīte Jakubu ta mwaki ūkūrīrīmbūka,
ūrīa ūcinaga kīrīa gīothe kīrī hakuhī naguo.

⁴ Ageetete ūta wake o ta thū;
 guoko gwake kwa ūrio nī kwihaarīrie.
 Arīa othe maatūire makenagia maitho-rī,
 amooragīte o ta marī thū;
 hema ya Mwarī wa Zayuni
 amūtīrīrie mang'ūrī make mahaana ta mwaki.

⁵ Mwathani-rī, atuikīte ta thū;
 nīameretie Isiraeli.
 Nīameretie nyūmba ciake ciothe cia ūthamaki,
 na akaananga ciīhitho ciake iria nūmu.
 Nīaingīhīrie Mwarī wa Juda
 gūcakaya na kūgīrika.

⁶ Nīonūhīte gīikaro gīake ta mūgūnda;
 nīanangīte handū hake ha gūtūnganīrwo.
 Jehova nīatūmīte Zayuni ariganīrwo
 nī ciathī ciake iria njathane, o hamwe na Thabatū ciake;
 nī ūndū wa marakara make mahiū-rī,
 akanyarara mūthamaki, o hamwe na mūthīnjīri-Ngai.

⁷ Mwathani nīaregete kīgongona gīake,
 na agatiganīria handū hake harīa haamūre.
 Nīaneanīte thingo cia nyūmba ciake cia ūthamaki kūrī thū;
 iraanīrīra irī thīinī wa nyūmba ya Jehova,
 o taarī mūthenya wa gīathī kīria gīathane.

⁸ Jehova nīatuire itua rīa kūmomora
 rūthingo rūria rūthiūrūrūkīrie Mwarī wa Zayuni.
 Nīatambūrūkīrie rūrigi rwa gūthima,
 na ndaagirīrie guoko gwake gūtige kūrwananga.
 Nīatūmīre njirigo na thingo icakaye;
 o cieri igīgītuika cia kwanangīka.

⁹ Ihingo ciakuo nīihorokeire na thī;
 mīgīko yacio nīamīunangīte, akamīananga.
 Mūthamaki na anene akuo nīmatahītwo magatwarwo ndūrīrī-inī,
 watho rīu ndūrutanagwo,
 na anabii akuo nīmatigire kuona cioneki
 ciumīte kūrī Jehova.

¹⁰ Athuuri a kūu kwa Mwarī wa Zayuni
 maikarīte thī makirīte kī;
 nao nīmehurīrie rūkūngū mītwe,
 na makehumba nguo cia makūnia.
 Airītu a Jerusalemu
 mainamīrīre maturumithītie mītwe yao thī.

¹¹ Maitho makwa nīmaroora nī kūrīra,
 ngatangīka thīinī wakwa,
 naguo roho wakwa nīūtūrūrīrwo thī
 nī ūndū wa andū akwa kwanangwo,
 nīgūkorwo twana na tūkenge
 tūraringīkīra njīra-inī cia itūūra rīria inene.

¹² Tūrooria manyina atīrī,
 “Irio na ndibe irī ha?”
 o tūkīringīkaga ta andū matihīrio
 njīra-inī cia itūūra rīria inene,

o mīoyo yatuo igīthiragīra
moko-inī ma manyina.

¹³ Ingīkiuga atīa nī ūndū waku?
Ingīkūgerekania nakī,
wee Mwarī ūyū wa Jerusalemu?
Ingīkūhaanania nakī,
nīguo ngūhoorerie,
wee Mwarī ūyū Gathirange wa Zayuni?
Kīronda gīaku kīrikīte o ta iria.
Nūū ūngīhota gūkūhonia?

¹⁴ Cioneki iria anabii aku moonaga
ciarī cia tūhū na cia maheeni;
matiigana kūmūguūrīria mehia manyu
nīguo magirīrīrie gūtahwo kwanyu.
Ndūmīrīri iria maamūheire
ciarī cia maheeni, na cia kūmūhītithia.

¹⁵ Ehītūkīri othe mahūūruga hī;
mathekaga makiinainagīria Mwarī ūyū wa Jerusalemu mītwe,
makiūrāgia atīrī:
“Īī rīrīrī nīrīo itūūra inene rīrīa rīetāgwo
ūthaka ūrīa mūkinyanīru biū,
na rīgeetwo gīkeno gīa thī yothe?”

¹⁶ Thū ciaku ciothe
ciathamāgia tūnua igūūkīrīre;
igūthekagīrīra na ikahagarania magego,
ikoīga atīrī, “Ithuī nītūmūmeretie.
Ūyū nīguo mūthenya ūrīa tūtūire twetereire,
na rīu nītūwonete.”

¹⁷ Jehova nīarīkītie gwīka ūrīa aathugundīte;
we nīahingītīe kiugo gīake,
kīrīa aathanire o matukū ma tene.
Akūng’auranītīe ategūkūguīra tha,
atūmīte thū igūkenerere,
rūhīa rwa amuku aku nīruo atūgīrītīe.

¹⁸ Ngoro cia andū nīirakaīra Mwathani.
Atīrīrī, wee rūthingo rūrū rwa Mwarī wa Zayuni,
reke maithori maku manyūrūrūke ta rūū
mūthenya na ūtukū;
ndūkahurūke,
kana ūreke maitho maku mahurūke.

¹⁹ Arahūka, ūkayūrūrūke ūtukū,
rīrīa ūrangīri wa ūtukū wambagīrīria;
itūrūrāga ngoro yaku ta maai
mbere ya Mwathani.
Ambararia moko maku na igūrū kūrī we
nī ūndū wa mīoyo ya ciana ciaku,
o icio iraringīka nī ng’aragu
magomano-inī ma njira ciothe.

²⁰ “Wee Jehova, ta rora, na ūcūūranie:
Nūū ūngī wee ūrī weka ūguo?
Andū-a-nja nīmagīrīrīro nī kūrīa maciaro mao,

o ciana iria marerete?
 Mũthĩnjĩri-Ngai na mũnabii nĩmagĩĩire
 kũũragagĩrwo handũ-harĩa-haamũre ha Mwathani?

²¹ “Andũ ethĩ o na arĩa akũrũ
 makomete hamwe rũkũngũ-inĩ rwa njĩra,
 aanake akwa na airĩtu
 moragĩtwo na rũhiũ rwa njora.
 Ũmoragĩte mũthenya ũrĩa ũrakarĩte;
 ũmoragĩte ũtekũmaiguĩra tha.

²² “O ta ũrĩa wĩtanaga mũthenya wa gĩathĩ-rĩ,
 noguo ũnjĩĩire maũndũ ma kũnguoyohĩa,
 makandigiĩcĩria mĩena yothe
 o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ.
 Mũthenya wa marakara ma Jehova-rĩ,
 gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire kana agĩtigara;
 arĩa ndarũmbũirĩe na ngĩrera-rĩ,
 thũ yakwa nĩĩmanangĩte.”

3

¹ Nĩĩ ndĩ mũndũ wonete thĩĩna
 nĩ ũndũ wa kũhũũrwo na rũthanju rwa mang’ũrĩ make.

² Andwarĩte akangereria nduma-inĩ
 handũ ha ũtheri-inĩ;

³ ti-itherũ, atũmĩte guoko gwake kũnjũkĩrĩre
 rĩngĩ na rĩngĩ, mũthenya wothē.

⁴ Nĩatũmĩte nyama cia mwĩrĩ wakwa
 na gĩkonde kiaguo ihinyare,
 na akoinanga mahĩndĩ makwa.

⁵ Nĩandigiĩcĩirĩe, na agaathiũrũrũkĩria
 na marũrũ, na thĩĩna.

⁶ Atũmĩte ndũũre nduma-inĩ
 o ta andũ arĩa maakuire tene.

⁷ Nĩanjirigĩire na rũthingo nĩguo ndikae kũũra;
 mĩnyororo yakwa nĩamĩritũhĩtie mũno.

⁸ O na rĩrĩa ndetana kana ndakaya ngĩenda ũiteithio-rĩ,
 nĩ kũhingĩrĩria ahingagĩrĩria mahooya makwa.

⁹ Nĩahingĩte njĩra yakwa na mahiga maicũhie;
 atũmĩte tũcĩra twakwa tuogome.

¹⁰ Kũrĩ nĩ aatuĩkĩte o ta nduba rĩrĩa yoheirie,
 kana ta mũrũũthi rĩrĩa wĩhithĩte,

¹¹ akĩngururia kuuma gacĩra-inĩ,
 akĩndambuura, akĩndiganĩria itarĩ na ũiteithio.

¹² Ageetete ũta wake, akangereka,
 nduĩke cabaa ya kũrathagwo nĩ mĩguĩ yake.

¹³ Nĩatheecire ngoro yakwa
 na mĩguĩ kuuma thiaka-inĩ wake.

¹⁴ Ngĩgĩtuika wa gũthekagĩrĩrwo nĩ andũ akwa othe;
 maanyũrũragia na rwĩmbo mũthenya wothē.

¹⁵ Anjijũrĩtie maũndũ marũrũ,
 na akaahũũnia na maaĩ ma nyongo.

¹⁶ Nĩang’ethũrangĩte magego makwa na kagoto;
 anangĩrĩrie rũkũngũ-inĩ.

- 17 Nĩnjagithĩtio thayũ;
nĩndiganiĩrwo ũgaacĩru nĩ kũ.
- 18 Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, “Riiri wakwa nĩũthirĩte,
o hamwe na maũndũ marĩa mothe ndũire nĩrĩgĩrĩire kuuma kũrĩ Jehova.”
- 19 Nĩngũririkana thĩĩna wakwa, na kũũrũũra gwakwa,
na ngaririkana maũndũ marũrũ, o na maaĩ ma nyongo.
- 20 Ngoro yakwa no iraririkana maũndũ macio,
nayo ikaringika thĩĩnĩ wakwa.
- 21 O na gũtarĩ ũguo nĩndirikanaga ũndũ ũyũ,
na tondũ wa ũguo ngagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro:
- 22 Tondũ wa wendo mũnene wa Jehova, nĩkĩo tũtaniinĩtwo biũ,
nĩgũkorwo tha ciake itirĩ hĩndĩ ithiraga.
- 23 Tha ciaku ikoragwo irĩ njerũ rũciinĩ o rũciinĩ,
wĩhokeku waku nĩ mũnene mũno.
- 24 Ngoro yakwa yugaga atĩrĩ,
“Jehova nĩwe igai riakwa; tondũ ũcio nĩwe ndĩrietagĩrĩra.”
- 25 Jehova nĩ mweka kũrĩ arĩa mamwĩhokaga,
kũrĩ ngoro iyo ĩmũrongoragia;
- 26 nĩ wega mũndũ gweterera
ũhonokio wa Jehova o akirĩte.
- 27 Nĩ wega mũndũ gũkuua icooki
hĩndĩ irĩa arĩ mũnini.
- 28 Nĩaikare arĩ wiki akirĩte,
nĩgũkorwo nĩ Jehova ũmũigĩrĩire rĩo.
- 29 Nĩaturumithie ũthiũ wake rũkũngũ-inĩ,
no gũkorwo aahota kũgĩa na kĩĩrĩgĩrĩro.
- 30 Nĩerekereie rũthĩa kũrĩ mũndũ ũrĩa ũkũmũgũtha,
na aiyũrwo nĩ thoni.
- 31 Nĩgũkorwo Jehova
ndateanagĩria andũ nginya tene.
- 32 O na gũtuĩka nĩarehaga kĩa-rĩ, we nĩaiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo wendo ũcio wake ũtathiraga nĩ mũnene mũno.
- 33 Nĩgũkorwo ndarehagĩra andũ mĩnyamaro,
kana akarehere ciana cia andũ kĩa akĩendaga.
- 34 Rĩrĩa andũ a bũrũri arĩa othe mohetwo
maarangĩrĩrio na makinya-rĩ,
- 35 rĩrĩa mũndũ aagithio kĩhoo to gĩake
mbere ya Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
- 36 o na rĩrĩa mũndũ atuĩrwo ciira hatari kĩhoo to-rĩ,
githĩ Mwathani ndonaga maũndũ macio?
- 37 Nũũ ũngĩaria na atũme ũndũ ũcio ũhinge,
Mwathani ataathanĩte gũtuĩke ũguo?
- 38 Githĩ kanua-inĩ ka Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
tiho hoimaga maũndũ mooru, na hakoima maũndũ mega?
- 39 Mũndũ o wotho ũrĩ muoyo-rĩ, atetaga nĩkĩ
rĩrĩa ekũherithio nĩ ũndũ wa mehia make?
- 40 Nĩtũthuthuurie-i mĩthĩire iitũ na tũmĩtuĩrie,
tũcokerere Jehova.
- 41 Nĩtwambararie ngoro ciitũ na moko maitũ na igũrũ
kũrĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ, tuuge atĩrĩ:
- 42 “Ithũ-rĩ, nĩtwĩhĩtie na tũgakũremera,

wee nawe ūkaaga gütürekera.

⁴³ “Wee wihumbīrīte na marakara, ūgatūingatithia;
ūūraganīte ūtekūiguanīra tha.

⁴⁴ Wee wihumbīrīte na itu
nīgeetha gütikagīe na ihooya rīngīgūkinyīra.

⁴⁵ Wee ūtūmīte tūtūīke ta gīko,
na ta mahuti gatagatī ka ndūrīrī.

⁴⁶ “Thū ciitū ciothe itwathamūirie tūnua itūūkīrīre.

⁴⁷ Nītūkorereirwo nī kīmako kīnene, na tūkenjerwo marima,
tūgakorwo nī ūniinani, na mwanangīko.”

⁴⁸ Maitho makwa maranyūrūrūkia tūrūūi twa maithori
nī ūndū andū akwa nīmanangītvo.

⁴⁹ Maitho makwa marīnyūrūrūkagia maithori mategūtīgithīria,
magaikara o makīnyūrūrūkaga,

⁵⁰ nginya rīrīa Jehova agaacūthīrīria arī igūrū oone.

⁵¹ Maūndū marīa ndīrona nīmaranjiguithia kīeha ngoro,
tondū wa andū-a-nja othe a itūūra riakwa inene.

⁵² Andū arīa maatuīkīte thū ciakwa hatarī gītūmi
nīo maanguīmaga ta nyoni.

⁵³ Maanjikirie irima makīenda kūnjūruga,
na makīthūūra na mahiga;

⁵⁴ ndaahubaniīrio nī maaī maingī,
magīikūrūkīra igūrū rīa mūtwe wakwa,
na nī ngīciiria ndī hakuhi kūniinwo.

⁵⁵ Ngīkaīra rītwa rīaku Wee Jehova,
ndī kūu irima-inī rīu iriku.

⁵⁶ Na we ūkīgua ithaithana rīakwa, ngīkwīra atīrī,
“Tiga kūhinga matū maku ngīgūkaīra ūndeithie.”

⁵⁷ Nawe ūkinguhīrīria rīrīa ndagūkaīre,
ūkīnjīra atīrī, “Tiga gwītīgīra.”

⁵⁸ Wee Mwathani-rī, nīwe wanjiirīrīre;
nawe ūgīgīkūūra muoyo wakwa.

⁵⁹ Wee Jehova, nīwonete ūūru ūrīa njīkitvo.
Tua ciira wakwa arī we!

⁶⁰ Wee nīwonete kwīrīhīria kwao guothe,
o na mathugunda mao mothe ma kūnjūkīrīra.

⁶¹ Wee Jehova-rī, nīūiguīte irumi iria manumīte nacio,
o na mathugunda mao mothe ma kūnjūkīrīra:

⁶² maūndū marīa thū ciakwa ciaragia na mīheehū ikīng’ung’uanaga
injūkīrīre mūthenya wothē.

⁶³ Ta kīmarore! Magīikara thī kana magīūkīra,
maanyūrūrāgia na nyīmbo ciao.

⁶⁴ Wee Jehova-rī, marīhe kūringana na ūrīa mekīte,
kūringana na wīra wa moko mao.

⁶⁵ Ūmia ngoro ciao, nakīo kīrumi gīaku kīroikara nao!

⁶⁶ Maingatithie ūrī na marakara,
na ūmaniine mathire gūkū mūhuro wa igūrū rīa Jehova.

Tūhiga twa goro tūrīa twamūre
nītūhurunjitwo magomano-inī ma njīra ciothe.

² Ariū a Zayuni arīa me bata,
arīa rīmwe mangīaringithanirio na thogora wa thahabu,
kaī rīu moonagwo ta nyūngū cia rīūmba-ī,
o ta wīra wa moko ma mūūmbi!

³ O na mbwe nīciongithagia ciana ciacio,
no andū akwa matuikite andū matarī tha,
o ta nyaga cia werū-inī.

⁴ Rūrīmī rwa gakenge
rūnyiitanite na karakara nī ūndū wa kūnyoota;
twana tūhooyaga irio,
no gūtīrī mūdū ūtūheaga.

⁵ Andū arīa rīmwe maarīaga irio njega,
rīu maikaraga njīra-inī mekonotete,
arīa maarerirwo makīhumbagwo nguo cia rangi wa ndathi-rī,
rīu makomaga ciara-inī cia mūhu.

⁶ Iherithia rīa andū akwa
nī inene gūkīra rīa itūūra rīa Sodomu,
rīrīa rīang’auranirio o rīmwe,
gūtārī guoko kwarīteithirie.

⁷ Anene akuo maatherete gūkīra tharunji,
na makeerūha gūkīra irīa,
maarī atune mīrī gūkīra ruru īrīa ndune,
magakīhaana ta kahiga ka goro karīa getagwo yakuti.

⁸ No rīu mairīte o na gūkīra mbiro;
matikūūrīkanaga marī njīra-inī.
Ikonde cia mīrī yao ciūmanīrīre na mahīndī;
ciumīte o ta rūthanju.

⁹ Kaba arīa mooragagwo na rūhiū rwa njora,
kūrī arīa makuuaga nī ng’aragu;
matoragio nīkūhūta,
makamoca nī ūndū wa kwaga irio cia kuuma mūgūnda.

¹⁰ Moko ma andū-a-nja arīa marī tha
nīmarugire ciana ciao ene,
igītuika irio ciao
hīndī īyo andū akwa manangirwo.

¹¹ Jehova nīarekereirie mang’ūrī make biū;
aitūrūrīte marakara make mahiū.
Nīakītie mwaki kūu Zayuni
ūrīa ūcinīte mīthingi yakuo.

¹² Athamaki a thī matingīetīkie,
o na kana kīrīndī o na kīmwe gīa gūkū thī,
atī thū na amuku nīmangīahotire
gūtoonya ihingo cia Jerusalemu.

¹³ No ūndū ūcio wekīkire nī ūndū wa mehīa ma anabii akuo,
na mawaganu ma athīnjīri-Ngai akuo

arīa manaita thakame
ya andū arīa athingu kūu thīinī.

¹⁴ Rīu maturuuraga njīra-inī
ta andū atumumu.
Mathaahītio nī thakame ūū atī
gūtīrī mūdū o na ūmwe ūngīgeria kūhutia nguo ciao.

¹⁵ Andū mamakayagīrīria, makoiga atīrī,
“Thiīi nakūu! Mūrī na thaahu! Thiīi! Thiīi! Mūtīgatūhutīe!”*
Ningī moora na maatuīka orūūrī,
makeerwo atīrī kūu ndūrīrī-inī,
“Matingīkara gūkū rīngī.”

¹⁶ Jehova we mwene nīwe ūmahurunjīte;
nīatīgīte kūmarūmbūiya.
Athīnjīri-Ngai matiheagwo gītīo,
o na makarega gūtuga athuuri.

¹⁷ Makīria ma ūguo-rī, maitho maitū nīmathirire hinya,
o tūcūthīrīrie ūteithio ūrīa tūtoonire;
kuuma mīthiringo iitū irīa mīraihi-rī,
twetereire rūrīrī rūtangīahotire gūtūhonokia.

¹⁸ Andū maatūcemaga ikinya gwa ikinya,
nī ūndū ūcio tūtingīathiīrīrie njīra-inī ciitū.
Ithirīro riitū rīgīkuhīrīria, namo matukū maitū maarī matare,
nīgūkorwo ithirīro riitū nīriakinyīte.

¹⁹ Andū arīa matūingatithītie-rī,
maarī na ihenya gūkīra nderi irī rīera-inī;
maatūhanyūkagīria irīma-inī,
na magatuoheria werū-inī.

²⁰ Mūdū ūrīa mūtīrīrie maguta nī Jehova,
o we ūrīa warī ta mīhūmū iitū-rī,
nīagwatirio nī mītego yao.
Tweciiragia atī tūrī kīiruru-inī gīake-rī,
no tūtūūre gatagatī ka ndūrīrī.

²¹ Kena na ūcanjamūke, wee Mwarī wa Edomu,
o wee ūtūūruga būrūrī wa Uzu.
No rīrī, o nawe gīkombe gīkī nīgīgagūkora;
ūgaakīnyūira ūrīo, na ūrutwo nguo, ūtigwo njaga.

²² Wee Mwarī wa Zayuni-rī, iherithia rīaku nīrīgathira;
ndakoongerera ihinda rīaku rīa gūkara ūrī mūtahe.
No wee, Mwarī wa Edomu-rī, nīagakūherithīria mehia maku
na aguūrie waganu waku.

5

¹ Wee Jehova-rī, ririkana maūdū marīa matūkorete;
ta rora wone gūconoka gwitū.
² Igai riitū nīrīneanītwo kūrī ageni,
nayo mīcīi iitū īgakīneanwo kūrī andū a kūngī.
³ Nītūtūikīte ciana cia ngoriai na ciana itarī na maithe,
nao manyina maitū magatuīka ta atumia a ndigwa.

* 4:15 Andū arīa maakoragwo na mangū maanagīrīra nīguo andū matikamahutīe tondū maakoragwo na thaahu (Alaw 13:45).

- ⁴ Maaĩ marĩa tũnyuuaga no tũgũrĩre;
o na ngũ nĩkũgũra tũragũra.
- ⁵ Arĩa matũĩngatithagia marĩ o magũrũ-inĩ maitũ;
nĩtũnogete, na tũkaaga ũhurũko.
- ⁶ Twĩneanĩte kũrĩ andũ a Misiri na a Ashuri
nĩgeetha tuone irio cia gũtũigana.
- ⁷ Maithe maitũ nĩmehirie na rĩu matĩrĩ ho,
na ithuĩ nĩ ithuĩ tũraherithio handũ hao.
- ⁸ Ngombo nĩcio itwathaga,
na gũtirĩ mũndũ wa gũtũteithũra kuuma moko-inĩ ma cio.
- ⁹ Tuonaga irio na ũndũ wa gũtwarĩrĩria mĩoyo iitũ ũgwati-inĩ,
nĩ ũndũ wa rūhiũ rwa njora rūrĩa rūrĩ werũ-inĩ.
- ¹⁰ Gĩkonde giitũ kĩhiũhĩte o ta riiko rĩa kũruga mĩgate,
tũkainaina nĩ ũndũ wa kũhũũta.
- ¹¹ Andũ-a-nja nĩmanyiitĩtwo na hinya gũkũ Zayuni,
nao airĩtu gathirange makanyiiitwo na hinya matũũra-inĩ ma Juda.
- ¹² Anene akuo nĩ macuurĩtio na moko mao;
athuuri nao matiheagwo gĩtĩo.
- ¹³ Aanake marutithagio wĩra wa hinya ithĩi-inĩ;
tũmwana natuo tũtũgũũgaga nĩgũkuuithio mĩrigo ya ngũ.
- ¹⁴ Athuuri nĩmatigĩte gũikara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene;
aanake nao nĩmatigĩte kũina nyĩmbo ciao.
- ¹⁵ Ngoro ciitũ nĩithirĩte gĩkeno;
ndũrũhĩ ciitũ igarũrũkĩte igatuĩka macakaya.
- ¹⁶ Thũmbĩ ya ũnene^{*} nĩĩgwĩte, igatuuma mũtwe,
kaĩ tũrĩ na haaro-ĩ, nĩgũkorwo nĩtwĩhĩtie!
- ¹⁷ Tondũ ũcio ngoro ciitũ nĩiringikĩte;
na tondũ wa maũndũ macio maitho maitũ makaira,
- ¹⁸ tondũ wa Kĩrĩma gĩa Zayuni, kĩa gĩkirĩte ihooru,
nacio mbwe rĩu nĩkuo iceeraga.
- ¹⁹ Wee Jehova-rĩ, wathanaga nginya tene;
gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũruga kuuma njiarwa nginya njiarwa.
- ²⁰ Ūriganagĩrwo nĩ ithuĩ hĩndĩ ciothe nĩkĩ?
Ūtũtiganĩirie hĩndĩ ndaaya ũguo nĩkĩ?
- ²¹ Wee Jehova-rĩ, tũcookererie harĩwe, nĩguo tũhote gũgũcookerera;
erũhia matukũ maitũ macooke o ta ũrĩa matarĩ tene,
- ²² tĩga ũkorirwo nĩtũregeete biũ,
ũgagĩtũrakarĩra o mũno makĩria.

* 5:16 Thũmbĩ yonanagia riiri na gĩtĩo (Isa 28:1, 3).

EZEKIELI

Ciümbe Iria iri Muoyo na Riiri wa Jehova

¹ Mwaka-ini wa mirongo itatū,* mūthenya wa gatano wa mweri wa kana, hīndi iria ndaari hūgūrūrū-ini cia Rūūi rwa Kebari tūri hamwe na andū ariā maatahitwo magatwarwo kuo, igūrū nīriahingūkire, na nī ngiona cioneki cia Ngai.

² Mūthenya wa gatano wa mweri ūcio, nāguo nīguo mwaka wa itano kuuma Mūthamaki Jehoiakini athaamio, ³ kiugo kīa Jehova nīgākinyīriire Ezekieli ūria mūthīnjīri-Ngai, mūrū wa Buzi, kūu hūgūrūrū-ini cia Rūūi rwa Kebari, o kūu būrūi wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarī igūrū riake.

⁴ Ngicūthīriia ngiona rūhuho rwa kihuhūkanio rūgiūka ruumite na mwena wa gathigathini, naruo rwarī itu inene riri na rūheni rūkūhenūka narīo rīarigiicīrio nī ūtheri mūcangararu. Gatagati ka mwaki ūcio haahaanaga ta kigera kīraakana, ⁵ na thiini wa mwaki ūcio nī haari kīndū kīahaanaga ciümbe inya† iri muoyo, nacio cionekaga iri na mūhianire wa mūdū, ⁶ na o kīmwe gīacio kīari na mothiū mana na mathagu mana. ⁷ Magūrū ma cio maarī marūngarū; namo makinya ma cio maatarī ta ma gacaū, na maakengaga ta gīcango gīkumuthe. ⁸ Rungu rwa mathagu ma cio, mīena ina yacio, ciari na moko ma mūdū. Ciothe ina ciari na mothiū na mathagu, ⁹ namo mathagu ma cio, nīmahutanitie. O kīmwe gīa cio giathiiaga kierekeire o mbere; itiehūgūraga igithi.

¹⁰ Mothiū ma cio maatarī ta ūū: O kīmwe gīa cio inya kīari na ūthiū wa mūdū, na mwena wa ūrio o kīmwe kīari na ūthiū wa mūrūūthi, nāguo mwena wa ūmotho kīari na ūthiū wa ndegwa; o na ningi, o kīmwe gīa cio kīari na ūthiū wa nderi. ¹¹ Ūguo nīguo mothiū ma cio maatarī. Mathagu ma cio maatambūrūkitio na igūrū; o kīmwe kīari na mathagu meerī, o ithagu rihutanitie na ithagu riā kīümbe kīria kīngi mīena yeerī, namo mathagu meerī makahumbīra mwīri wakio. ¹² O kīmwe gīa cio giathiiaga kīrūngīriire o mbere. O kīria guothe Roho aacierekagīria, no kuo ciathiiaga itekwihūgūra. ¹³ Ciümbe cio iri muoyo cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana ta imūrī. Mwaki ūcio wathiiaga thuutha na mbere gatagati-ini ga ciümbe cio; warī mūcangararu, na rūheni rwahenūkaga kuuma harī guo. ¹⁴ Ciümbe cio ciaguthūkaga na thuutha na ikaguthūka na mbere ta ūria rūheni rūhenūkaga.

¹⁵ Rīria ndacūthīriire ciümbe cio iri muoyo, nīndonire harī na kūgūrū kwa ngaari gūkinyite thī kūrī mwena-ini wa o kīümbe kīu kīri na mothiū mana. ¹⁶ Nāguo mūhianire na mūthondekere wa magūrū macio ma ngari warī ta ūū: Maahenagia ta thumarati, na mothe mana nīmaahanaine. O kūmwe kuonekaga gūthondeketwo ta kūgūrū kwa ngaari, gūtoonyetio gatagati ga kūgūrū kūrīa kūngi. ¹⁷ Namo magithi maathiiaga na mwena o wothē wa iyo ina kūrīa ciümbe cio cierekeire ūthiū; magūrū macio ma ngaari matiagarūrūkaga rīria ciümbe cio igūthi. ¹⁸ Mībara ya mo yarī mīraihi na igūrū na yarī ya kūmakania, nayo mībara iyo yothē ina ya iyūrīte maitho mīena yothē.

¹⁹ Hīndi iria ciümbe cio iri muoyo ciathiī, magūrū macio maarī mwena-ini wacio magathiī; na rīria ciümbe cio iri muoyo ciambata na igūrū ciümite thī, magūrū macio o namo makaambata. ²⁰ O kūrīa guothe Roho aacierekagīria, nokuo ciathiiaga, namo magūrū macio magookīra magatwarana nacio, tondū roho wa ciümbe cio iri muoyo warī thiini wa magūrū macio. ²¹ Hīndi iria ciümbe cio ciathiī, o namo magūrū ma cio magathiī; rīria ciümbe cio ciarūgama, o namo makarūgama; na rīria ciümbe cio ciambata na igūrū ciümite thī, magūrū macio makambatania nacio, tondū roho wa ciümbe cio iri muoyo warī thiini wa magūrū macio.

²² Igūrū rīa mītwē ya ciümbe cio iri muoyo nī haari kīndū kīaraganu kīahaanaga ta wariī wakengaga ta mbarabu, na warī wa kūmakania. ²³ Rungu rwa wariī ūcio, mathagu ma cio maatambūrūkitio o rīmwe rīerekeire harī rīria rīngi, na o kīümbe kīari na mathagu meerī marīa maakīhumbīrite mwīri. ²⁴ Hīndi iria ciümbe cio ciathiiaga, ngīgua mūgambo wa mathagu ma cio, taarī mūrurumo wa maai magitherera, na taarī mūgambo wa Mwene-Hinya-Wothē, taarī mbugīrīrio ya thigari cia ita. Na rīria ciümbe cio ciarūgamire, igithuna mathagu ma cio.

²⁵ Ningi ngīgua mūgambo uumite na igūrū rīa wariī ūcio warī igūrū rīa mītwē yacio hīndi iyo ciarūgamite ithunite mathagu. ²⁶ Igūrū rīa wariī ūcio warī igūrū rīa mītwē yacio nī haari kīndū kīahaanaga ta giti kīa ūnene giakītwo na kahiga ka yakuti iria ya bururu, na hau igūrū rīa giti kīu kīa ūnene nī haari na kīndū kīonekaga kīri na mūhianire ta wa mūdū. ²⁷ Ndaarora ngiona kuuma harīa honekaga taarī ho njohero yake gūcoka na igūrū, oonekaga ahaana ta kigera kīraakana, kana ta kigera kīiyūrītwo nī mwaki, ningi kuuma hau njohero gūcoka na thī oonekaga ahaana ta mwaki; nāguo ūtheri

* 1:1 No gūkorwo īno yarī mīaka ya Ezekieli; Mūlawī aingīraga ūtungata-ini wa ūthīnjīri-Ngai aakinyia mīaka mirongo itatū (Ndar 4:3).

† 1:5 Mūigana wa “inya” ūrūgamīriire ūkinyanīru ta “ciümbe iria inya iri muoyo” (Kīam 13:14) kana “mīena ina iria yumaga rūhuho” (Isa 11:12).

mucangararu ukamurigiiciria. ²⁸ Utheri ucio wamurigiicirie watarii ta mukunga-mbura uri itu-ini ria mbura muthenya uria kuroira, uguo noguo utheri uria munene wamurigiicirie watarii.

Utheri ucio wonekaga uhaanaine na riiri wa Jehova. Na riria ndawonire-ri, nguguthia, nguturumithia uthiu thi, ngigua mugambo wa mundu ukwaria.

2

Uria Ezekieli Eetirwo

¹ Nake mundu ucio akinjira atiri, “Muru wa mundu, wirugamie na maguru maku, ngwaririe.” ² O hndi iyo aanjaragiria, Roho agitoonya thini wakwa, akinjira akindugamia, na ni ngigua akinjariria.

³ Nake akinjira atiri, “Muru wa mundu, ningutuma kuri andu a Israeli, uthi kuri ruri ruu ruremu, o ruu runemeire; ruo rwene o na maithe maaruo ruturite ruregete kunjathikira nginya umuthi. ⁴ Andu acio ndiragutuma kuri o-ri, nimanyumirie ngoro na makaang’athiria. Meere atiri, ‘Uu nigu Mwathani Jehova aroiga.’ ⁵ Na riri, andu acio mangithikiria kana marege guthikiria, nigukorwo ni andu a nyumba ya uremi, nimakamenya ati nihakoretwo na munabi gatagati-ini kao. ⁶ Nawe muru wa mundu-ri, ndukametiire kana witiire ciugo ciao. Ndugetiire, o na akorwo cong’e na miigua niciguthiururukirie, na uikaraga gatagati ga tung’auru. Ndugetiire uria mekuuga kana umakio no, o na akorwo ni andu a nyumba ya uremi. ⁷ No nginya umaaririe na ciugo ciakwa, kana nimeguthikiria kana matiguthikiria, ni undu ni aremi. ⁸ No wee muru wa mundu-ri, thikiria uria ngukwira. Ndukareme na nyumba iyo ya uremi; athamia kanua gaku na urie kiria ngukuhe.”

⁹ Ngicooka ngicuthiria, ngiona ndaamburukirio guoko. Guoko kuu kwanyitite ibuku ria gikunjo, ¹⁰ nake akirikunjira hau mbere yakwa. Nari riandikitwo ciugo cia macakaya miena yeeri, na cia kiro, o na cia kieha.

3

¹ Nake mundu ucio akinjira atiri, “Muru wa mundu, ria kiria kiri mbere yaku, ria ibuku riri ria gikunjo; ucooke uthi ukaririe andu a nyumba ya Israeli.” ² Ni undu ucio ngiamia kanua, nake akithe ibuku riu ria gikunjo ndiririe.

³ Ningi akinjira atiri, “Muru wa mundu, ria ibuku riri ria gikunjo ndirakuhe uyurie nda yaku.” Ni undu ucio ngiriria, na riri kanua-ini gakwa riri na muru ta uki.*

⁴ Ningi agicooka akinjira atiri: “Muru wa mundu, thi o riu kuri andu a nyumba ya Israeli umaaririe ciugo ciakwa. ⁵ Nduratumbu kuri andu a mwaririe utooi kana ruthiomi ruri, no ni kuri andu a nyumba ya Israeli; ⁶ ti kuri nduriri nyingi iria ciaragia mwaririe utooi kana ruthiomi ruri, kana ruri na ciugo iria utangimanya. Ti-itheru, korwo ndiragutume kuri o, nimangiguthikirie. ⁷ No riri, andu a nyumba ya Israeli matingienda gukugua, ni undu matiendaga kunjigua, nigukorwo nyumba yotha ya Israeli niyumitie ngoro na ikang’athia. ⁸ No riri, ni ngutuma wage kuorora na umie ngoro o ta o. ⁹ Ningituma githiithi giaku kiime ta ihiga riria riimu muno, riria riimu gikira ihiga ria nyaigi. Ndukametiire kana umakio no, o na akorwo ni a nyumba ya uremi.”

¹⁰ Ningi akinjira atiri, “Muru wa mundu, thikiria wega na wike ciugo iria ciothe ngukwariria ngoro-ini. ¹¹ Thi o riu kuri andu anyu aria matahitwo warie nao. Meere atiri, ‘Uu nigu Mwathani Jehova ekuuga,’ kana nimeguthikiria kana matiguthikiria.”

¹² Ningi Roho akinjira na iguru, na ngigua mugambo munene thuutha wakwa ukiruruma. (Riiri wa Jehova urogoocw ari o kuu giikaro-ini giakel!) ¹³ Naguo wari mugambo wa mathagu ma ciembe icio iri muoyo makhutania mo mene, na wa maguru ma ngari maria maar miena yacio, naguo wari mugambo munene warurumaga. ¹⁴ Roho agicooka akinjira na iguru akinjeheria, na ni ngithi ndi na maruru na marakara ngoro-ini, nakuo guoko kwa Jehova kuria kwa hinya kwari iguru riakwa. ¹⁵ Ngikinya kuri aria maatahitwo, aria maatiraga kuu Teli-Abibu, gukuhi na Ruu rwa Kebari, na ngikarania nao kwa ihinda ria mithenya mugwanja, makite muno.

Israeli Gikaanio

¹⁶ Thuutha wa mithenya iyo mugwanja-ri, kiugo kia Jehova gikinginyirira, ngurwo atiri, ¹⁷ “Muru wa mundu, ningutuie murangiri† wa andu a nyumba ya Israeli, ni undu ucio igua kiugo kiria ngwaria, na uimeere uria ndiramakania. ¹⁸ Riria ngwira mundu mwaganu atiri, ‘Ti-itheru, niugaakua,’ nawe wage kumukaania, kana kumwariria atigane na mithiire yake ya waganu nigu ahonokie muoyo wake-ri, mundu ucio mwaganu niagaakua ni undu wa mehia make, nawe niwe ngooria thakame yake. ¹⁹ No wee

* 3:3 Ciugo cia Ngai iri mucamo mwega (Thab 19:10; 119:103), o na hndi iria uhoru wacio ukuguka uri mururi (Kug 10:9-10). † 3:17 Murangiri wa itura aakaraga handu iguru wa ruringo nigu angionire ugwati kana andu matumitwo eere andu a itura (1Sam 14:16; 2Sam 18:24-27).

ũngĩkaania mündũ ũcio mwaganu, nake arege kũgarũrũka atigane na waganu wake kana mĩthiire yake mĩũru-rĩ, we nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make; no wee-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.

²⁰ “Nĩngĩ-rĩ, mündũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake eke maũndũ mooru, na nĩ ndĩmwĩkĩrĩre mũhĩnga mbere yake-rĩ, nĩagaakua. Kũngĩkorwo ndwamũkaanirie-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make. Maũndũ marĩa aneeka ma ũthingu matikaarĩkanwo, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ²¹ No rĩrĩ, wee ũngĩkaania mündũ ũcio mũthingu atige kwĩhia, nake aage kwĩhia-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo nĩ ũndũ nĩathikĩrĩrie ũguo wamũkaanirie, nawe-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.”

²² Guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ riakwa ndĩ o kũu, nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra ũthiĩ werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu, na kũu nĩkuo ngũkwarĩria.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio ngũkĩra ngĩthiĩ werũ-inĩ ũcio mwaraganu, naguo riiri wa Jehova warũngũ kuo, ũhaana ta riiri ũrĩa ndoonete hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari, na nĩ ngĩgũthia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

²⁴ Hĩndĩ iyo Roho agĩtoonya thĩnĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia na magũrũ makwa. Akĩnjarĩa, akĩnjĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũkehingĩre gwaku nyũmba. ²⁵ No rĩrĩ, wee mũrũ-wa-mũndũ, nĩmagakuoha na mĩhĩndo; ũgaikara ũrĩ muohe nĩguo ndũkoime ũthiĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ. ²⁶ Nĩ nĩngatũma rũrĩmĩ rwaku rũnyũitane na karakara nĩguo ũkire wage kũmanegenia, o na akorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ²⁷ No rĩrĩa ngaakwarĩria-rĩ, nĩngakũhingũra kanua, nawe nĩũkameera ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ.’ Ŭrĩa wothĩ ũngĩthikĩrĩria nĩathikĩrĩrie, nake ũrĩa wothĩ ũkũrega nĩarege; nĩgũkorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ũremi.

4

Ngerekano ya Kũrigiicĩrio kwa Jerusalemu

¹ “Wee, mũrũ wa mündũ, rĩu oya iturubarĩ ũrĩge mbere yaku, ũcooke ũkurure itũũra inene rĩa Jerusalemu igũrũ riario; ² Ŭcooke ũrĩrigiicĩrie: Riakĩrĩre indo cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra, na wake kĩhumbu gĩkinyĩte itũũra, na ũriakĩrĩre kambĩ na nja, na ũigithie mĩgogo mĩtungu ya kũrimomora irĩrigiicĩrie. ³ Cooka woe rũgio rwa kĩgera, ũrũge rũtuĩke taarĩ rũgiri rwa kĩgera gatagatĩ gaku na itũũra rĩu inene, na ũhũgũre ũthiũ waku na kũu rĩrĩ. Nario rĩrigiicĩrio, na nĩwe ũkaarĩrigiicĩria. Ŭndũ ũcio nĩũgaatuĩka kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁴ “Nĩngĩ ũkome na mwena waku wa ũmotho, ũcooke wĩgĩrĩre mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩwe ũgaakuua mehia mao matukũ marĩa mothe ũgaakoma na mwena ũcio. ⁵ Nĩngĩtuĩrĩre ũkome matukũ maiganaine na mĩaka ya mehia mao. Nĩ ũndũ ũcio matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda nĩmo ũgaakuua mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁶ “Warĩkia gwĩka ũguo, ũkome rĩngĩ, ihinda rĩrĩ na mwena waku wa ũrĩo, ũkuue mehia ma nyũmba ya Juda. Nĩngĩtuĩrĩre matukũ mĩrongo ĩna, o mũthenya ũkarũgamĩrĩra mwaka ũmwe. ⁷ Hũgũra ũthiũ waku ũwerekerie itũũra rĩa Jerusalemu rĩu rĩrigiicĩrio, ũritambũrũkĩrie guoko kũhumbũritio, ũrĩrathĩre ũhoro wa gũũkĩrĩrwo. ⁸ Nĩngakuoha na mĩhĩndo nĩguo ndũkanahote kwĩgarũra na mwena ũmwe kana ũrĩa ũngĩ nginya rĩrĩa matukũ maku ma kũrigiicĩrio magaathira.

⁹ “Oya ngano na cairi, na mboco na ndengũ, na mwere na ngano njirũ; ciĩkĩre thĩnĩ wa ndigithũ ũcihũthagĩre gwĩthondekera mũgate. Mũgate ũcio nĩguo ũrĩrĩaga ihinda rĩa matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda macio ũgũkorwo ũkomete na mwena. ¹⁰ Thima cekeri mĩrongo ĩrĩ* cia irio iria ũrĩrĩaga o mũthenya na ũciĩrĩage mahinda marĩa mabange. ¹¹ Nĩngĩ ũthime maaĩ gĩcũnjĩ gĩa ithathatũ kĩa hini† ĩmwe, na ũmanyuuage mahinda o marĩa mabange. ¹² Rĩĩaga irio icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa mũgate wa cairi; ũũrũge andũ makĩonaga, ũhũthĩrite mwaki wakĩtio na mai ma mündũ.” ¹³ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ŭguo nĩguo andũ a Isiraeli makaarĩaga irio irĩ na thaahu marĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, kũria ngaamatwarithia.”

¹⁴ Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Ŭguo ti guo, Mwathani Jehova! Nĩ ndirĩ ndethaahia. Kuuma ũnini wakwa nginya rĩu, ndirĩ ndarĩa nyama ya nyamũ ikuĩte kana itambuũrĩtuo nĩ nyamũ cia gĩthaka. Gũtirĩ nyama ĩrĩ mũgiro ĩrĩ yatoonya kanua gakwa.”

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ŭguo nĩ wega; nĩngĩũreke ũrũge mũgate waku na mai ma ng’ombe,‡ handũ ha mwaki wa mai ma mündũ.”

¹⁶ Nake agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, nĩngagĩrĩrĩa irio itigatoonye Jerusalemu. Andũ acio makaarĩaga irio cia gĩthimo magĩtangikaga, na manyuuage maaĩ ma gĩthimo matarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro, ¹⁷ nĩ ũndũ nĩgũgakorwo na ũnyiihu wa irio na wa maaĩ. Nĩmakamakaga moona o mündũ ũrĩa atarĩ na nĩmakahĩnja nĩ ũndũ wa mehia mao.

* 4:10 nĩ ta giramu 200 † 4:11 nĩ ta nuthu lita 0.5 ‡ 4:15 Mai ma ng’ombe nĩmahũthagĩrwo ta ngũ cia kũruga mabũrũri-inĩ ma irathĩro, na no mahũthagĩrwo ũmũthi.

5

¹ “Na rīrī, mūrū wa mūdū, oya rūhiū rwa njora rūūgī, ūrūhūthīre ta rwenji rwa mwenjani, wīyenje naruo mūtwe na nderu. Ningī ūcooke woe ratiri ya gūthima, ūgayanie njuīrī ūyo. ² Rīrīa matukū marīa mūrīgicīrio magaaahira-rī, ūgaacinīra gīcunjī gīa ithatū kīa njuīrī ūyo na mwaki kūu thīnī na itūūra inene. Oya gīcunjī gīa ithatū kīayo ūthiūrūke itūūra rūu inene ūkīmīgūthagūthaga na rūhiū rwa njora. Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīayo ūkīhurunje gītwarwo nī rūhuho. Nīgūkorwo nīngamaingatithia na rūhiū rwa njora ndrūcomorete. ³ No rīrī, oya gakundi ka njuīrī ūthinīkire ruuno-inī rwa nguo yaku. ⁴ Cooka woe gakundi kayo ūgaikie mwaki-inī ūgacine. Mwaki nīūgattheerema kuuma hau ūiyūre nyūmba yothe ya Isiraeli.

⁵ “Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Rīrī nīrīo itūūra inene rīa Jerusalemu, rīrīa haandīte gatagatī ka ndrūrī rīthiūrūkīrio nī mabūrūrī. ⁶ No rīrī, nī ūndū wa waganu warīo, nīrīremeire mawatho makwa o na watho wakwa wa kūrūmīrīwo gūkīra ndrūrī na mabūrūrī macio marīthiūrūkīrie. Nīrīregete mawatho makwa na rītīrūmīrīre watho wakwa wa kūrūmīrīwo.

⁷ “Nī ūndū ūcio ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Wee ūkoretwo ūrī mūremi gūkīra ndrūrī ici igūthiūrūkīrie, ūkaaga kūrūmīrīra watho wakwa wa kūrūmīrīwo kana kūhingia mawatho makwa. Wee o na ndwikite maūdū maringaine na irīra cia ndrūrī icio igūthiūrūkīrie.

⁸ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nī mwene nīngūgūkīrīra, wee Jerusalemu, ngūherithie ūkionagwo nī ndrūrī icio. ⁹ Tondū wa mīhianano ūyo yaku yothe irī magigi, nī nīngūgwīka ūrīa itarī ndeeka mbere ūyo na itageeka rīngī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio, gatagatī-inī gaku maithe nīmakaaaria ciana ciao, o nacio ciana irīe maithe ma cio.* Nīngakūherithia, na hurunje matigari maku mothe matwarwo nī rūhuho. ¹¹ Nī ūndū ūcio, ti-itherū ta ūrīa nī ndūūraga muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atīrī, tondū nīūthaahīte gīkaro giakwa kīamūre na ūndū wa mīhianano yaku yothe mibuthu na ciiko thūūriku-rī, nīngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka gūkūora na tha, kana ngūcaaire. ¹² Gīcunjī gīa ithatū kīa andū aku makoaragwo nī mūthi, kana maniinwo nī ng’aragu o kūu thīnī waku; gīcunjī gīa ithatū gīkoaragwo na rūhiū rwa njora nja ya thingo ciaku; nakīo gīcunjī gīa ithatū ngaakīhurunja gītwarwo nī rūhuho, na gīteng’erio na rūhiū rwa njora rūcomoretwo.

¹³ “Hīndī ūyo marakara makwa nīmagathira, na mang’ūrī makwa harīo manyiie, na nī nīngarīhīrio. Ndaarīka kūmaitūrūrīra mang’ūrī makwa, nīmakamenya atī nī Jehova, nī nī ndoiga ūguo ndrūrī-tanīrie.

¹⁴ “Nīngagūtua mwanangīko, na ngūtue kīndū gīa kūnyararwo gatagatī-inī ka ndrūrī iria igūthiūrūkīrie, o na maitho-inī ma ahītūki. ¹⁵ Wee ūgaatuika wa kūmenwo, na wa kūnyararwo, na kīndū gīa gūkaanania nakīo, na kīndū kīrī magigi harī ndrūrī icio igūthiūrūkīrie, hīndī irīa ngaakūherithia ndī na marakara na mang’ūrī, na ngūkaanie na mathūgūta manene. Nī Jehova nī nī ndoiga ūguo. ¹⁶ Rīrīa ngaakūratha na mīgū yakwa ya ūragani na ya ng’aragu, ngaakūratha ngūnīne. Nīngakūrehere ng’aragu makīria, na hīnge njīra irīa irio ciaku ciukagīra. ¹⁷ Nīngakūrehere ng’aragu na nyamū cia gīthaka igūtharīkire, nacio nīngakūnīnīra ciana. Mūthi na ūiti wa thakame nīngakūhaata, na nīngarehithia rūhiū rwa njora rūgūkīrie. Nī Jehova nī nī ndoiga ūguo.”

6

Ūrathi wa Gūkīrīra Irīma cia Isiraeli

¹ Kīugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī, ² “Mūrū wa mūdū, ng’ethera irīma cia Isiraeli; cirathīre ūhoru wa gūciūkīrīra, ³ ūciire atīrī: ‘Inyū irīma cia Isiraeli, iguai kīugo kīa Mwathani Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekwīra irīma na tūrīma, na mīkuru na cianda: Nī ngirie kūmūkīrīra na rūhiū rwa njora, na nyanange kūdū kwanyu kūrīa gūtūūgīru.* ⁴ Igongona cianyu nīkamomorwo, na igongona cianyu cia gūcinīrwo ūbumba ihehenjwo; na nīngooragīra andū anyu hau mbere ya mīhianano ūyo yanyu. ⁵ Nīngaragania ciimba cia andū a Isiraeli hau mbere ya mīhianano ūyo yao, na nīngahurumia mahīndī manyu gūthiūrūkīria igongona cianyu. ⁶ Kūdū kūrīa guothe mūtūūraga, matūūra nacio nīmakanganwo, na kūdū kūrīa gūtūūgīru kūmomorwo, nīguo igongona cianyu ithūkio na cianangwo, nayo mīhianano yanyu ihehenjwo na yūnūhwo, o na igongona cianyu cia gūcinīrwo ūbumba imomorwo, na kīrīa mūthondekete kīnīnwo. ⁷ Andū anyu nīmakooragīrwo gatagatī-inī kanyu, na inyū nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.

⁸ “No rīrī, nī kūrī amwe ngaatigīa, nīgūkorwo amwe anyu nīmakahonoka kūūragwo na rūhiū rwa njora rīrīa mūgaakorwo mūhurunjūkīre mabūrūrī-inī na ndrūrī-inī. ⁹ Ningī marī ndrūrī-inī kūu matwarītmo marī ataha-rī, arīa makaahonoka nīmakandirīkana. Nīmakarīrīkana ūrīa njguithītio ūūru nī ngoro ciao cia ūtharia, iria iihutatīre, na maitho mao marīa makoretwo makīrīrīra mīhianano

* 5:10 Ūhoru wa andū kūrīa andū arīa angī warī mūtūūrīre mūūru mūno na wonekaga rīrīa andū maarīgicīrio (Gūcook 28:53; Zek 11:9).

* 6:3 Kūdū kūrīa gūtūūgīru nīkuo kwārī mahooero ma andū a Kaanani.

yao. Nĩmakemena nĩ ūndũ wa waganu ūria mekĩte, na nĩ ūndũ wa ciĩko ciao ciothe irĩ magigi. ¹⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova; nĩ ndiamamakagia tũhũ ngiuga atĩ nĩngamarehere mũtino ūyũ.

¹¹ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hũũra hĩ, na ūhũũrithie makinya thĩ, uugĩrĩrie uuge atĩrĩ, “Wũĩ!” Tondũ wa waganu wothe na ciĩko irĩ magigi cia nyũmba ya Isiraeli, nĩgũkorwo nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro. ¹² Mũndũ ūria ūtũũraga kũraya akooragwo nĩ mũthiro, nake ūria ūrĩ gũkuhĩ ooragwo na rũhiũ rwa njora, nake ūria ūkaahonoka atigire, akooragwo nĩ ng’aragu. Ūguo nĩguo ngeeruta mang’ũrĩ makwa nao. ¹³ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩria andũ magaakorwo moragĩtuo marĩ gatagati-inĩ ka mĩhianano iyo yao mathiũrũrũkĩrie igongona ciao, na handũ hothe hatũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ tuothe twa irĩma, na rungu rwa mũtĩ o wothe waraganĩtie honge, na rungu rwa mũgandi o wothe mũruru, kũndũ guothe kũria maarutagĩra mĩhianano yao mahuti manungi wega. ¹⁴ Na nĩ nĩngamatambũrũkĩria guoko ndimookĩrie, na ndũme bũrũri wanangĩke ūtiganĩrio, kuuma werũ-inĩ ūcio nginya Dibila, kũndũ guothe kũria matũũrite. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

7

Ithirĩro Nĩrikinyu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrie, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra bũrũri wa Isiraeli: Ithirĩro! Ithirĩro nĩrikinyĩrie ituri icio inya cia bũrũri. ³ Rĩu ithirĩro nĩrĩgũkinyĩrie, na nĩngũrekereria marakara makwa magũũkĩrie. Nĩngagũtũra ciira kũringana na mĩthiire yaku na ngũrĩhe kũringana na mĩtugo yaku yothie irĩ magigi. ⁴ Ndigakũguĩra tha kana ngũcaaĩre; ti-itherũ, nĩngakũrĩha nĩ ūndũ wa mĩthiire yaku na mĩtugo yaku irĩ magigi gatagati-inĩ kanyu. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁵ “Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: ‘Mwanangĩko! Mwanangĩko ūtarĩ waiguuo nũrooka. ⁶ Ithirĩro nĩrikinyu! Ithirĩro nĩrikinyu! Rĩarahũkĩte rĩgũũkĩrie. Nĩrikinyu! ⁷ Nĩũkoretwo nĩ mũtino, wee ūtũũraga bũrũri-inĩ. Ihinda nĩrikinyu, mũthenya ūcio nĩũkuhĩrĩrie; nĩ kũrĩ na guoya mũnene, na gũtĩrĩ gĩkeno kũu irĩma-inĩ. ⁸ Nĩ ndĩ hakuhĩ gũgũtĩrĩria mang’ũrĩ makwa, na ndĩrute marakara nawe; nĩngagũtũra ciira kũringana na mĩthiire yaku, na ngũrĩhe nĩ ūndũ wa mĩtugo yaku yothie irĩ magigi. ⁹ Ndigakũguĩra tha kana ngũcaaĩre; nĩngakũrĩha kũringana na mĩthiire yaku na mĩtugo yaku irĩ magigi gatagati-inĩ kanyu. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova ndĩrahũũrana.

¹⁰ “Mũthenya nĩguo ūyũ! Nĩmũkinyu! Mũtino nĩmũkinyu, rũthanju nĩrũthundũkĩte, nague mwĩtĩo nĩũcanũkĩte! ¹¹ Maũndũ ma ūhinya nĩmakũrĩte magatuĩka rũthanju rwa kũherithia waganu; gũtĩrĩ andũ magaatigara, gũtĩrĩ o na ūmwe wa kĩrĩndĩ kũu; gũtĩrĩ ūtonga, na gũtĩrĩ kĩndũ kĩa bata gĩgaatigara. ¹² Ihinda rĩu nĩrikinyu, mũthenya ūcio nĩũkinyĩte. Mũgũrĩ nĩatige gũkena kana mwendia aigue kĩa, nĩgũkorwo mang’ũrĩ nĩmakinyĩrie kĩrĩndĩ kũu gĩothe. ¹³ Mwendia ndagakũũra gĩthaka kĩria endetie rĩria rĩothe acio eerĩ marĩ muoyo, nĩgũkorwo kĩoneki kũu gĩkonĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe gĩtikagarũrwo. Tondũ wa mehĩa mao, gũtĩrĩ o na ūmwe wao ūgaatũũria muoyo wake. ¹⁴ O na mangĩhuha karumbeta, na magĩe na maũndũ mothe, gũtĩrĩ mũndũ o na ūmwe ūgaathĩ ita-inĩ, nĩgũkorwo mang’ũrĩ makwa nĩmakinyĩrie kĩrĩndĩ kũu gĩothe.

¹⁵ “Mwena wa na nja kũrĩ na rũhiũ rwa njora, mwena wa na thĩĩnĩ kũrĩ na mũthiro na ng’aragu; arĩa marĩ kũu mĩgũnda-inĩ makoaragwo na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ thĩĩnĩ wa itũũra inene makaaniĩnwo nĩ ng’aragu na mũthiro. ¹⁶ Arĩa othe magaatigara na mahonoke magaakorwo irĩma-inĩ, magĩcaaya ta ndutura cia ituamba-inĩ, o mũndũ tondũ wa mehĩa make. ¹⁷ Guoko o guothe nĩgũkaregera, na iru o rĩothe nĩrĩkaaga hinya o ta maaĩ. ¹⁸ Nĩmakahumbwo nguo cia makũnia, na mahumbwo kĩmako kĩnene. Mothiũ mao nĩmakahumbwo thoni, na menjwo mĩtwe yao. ¹⁹ Nĩmakahurinja betha yao barabara, nayo thahabu yao itũuo kĩndũ kĩrĩ thaahu. Betha yao na thahabu itikahota kũmahonokia mũthenya wa mang’ũrĩ ma Jehova. Itikamaniĩnĩra ng’aragu kana ihũũnie nda ciao, nĩgũkorwo nĩcio itũmĩte mahĩngwo magatuĩka a kwĩhia. ²⁰ Nĩmetĩagĩra ūgemu wa mathaga mao, na makamahũthĩra gũthondeka mĩhianano yao irĩ magigi, na mĩhiano itarĩ kĩene. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩngatũma indo icio itũike kĩndũ kĩrĩ thaahu harĩo. ²¹ Nĩngacineana ciothe kũrĩ andũ a kũngĩ itũike ndaho, na ndĩcineane kũrĩ andũ arĩa aaganu a gũkũ thĩ itũike ta itunyaniĩtuo, nao nĩmagacithaahia. ²² Nĩngamahutatĩra ndige kũmona, nao nĩmagathaahia handũ harĩa nyendete mũno; atunyani nĩmagatoonya ho mahathaahie.

²³ “Haarĩria mĩnyororo, tondũ bũrũri wothe ūyũrĩte ūiti wa thakame, narĩo itũũra inene rikaiyũra maũndũ ma ūhinya. ²⁴ Nĩngarehe ndũrĩrĩ irĩa njaganu mũno ciĩgwatĩre nyũmba ciao itũike ciao; nĩngatũma mwĩtĩo wa andũ arĩa marĩ hinya ūthire, nakuo kũndũ kwao kũria kwamũre nĩgũgathaahio. ²⁵ Kĩmakania gĩoka-rĩ, magaacaragia thayũ, no ndũkooneka. ²⁶ Mũtino ūgooka ūrũmanĩrĩre na ūngĩ, nague mũhuhu ūuke ūrũmanĩrĩre na ūngĩ. Nĩmakageria kũgia na kĩoneki kuuma kũrĩ mĩnabii; ūrutani wa mũthĩnjĩri-Ngai ūkonĩ watho nĩũgaathira, o ta ūria kĩrĩra gĩa athuuri o nakio gĩgaathira.

²⁷ Mūthamaki nīagacakaya, nake mūrū wa mūthamaki nīakahumbwo gūkua ngoro, namo moko ma andū a būrūri ūcio nīmakainaina. Na nīi nīngameka kūringana na mīthiire yao, na ndīmatuīre ciira kūringana na ūrīa magīrīre gūtuīrwo. Hīndī iyo nīmakamenya atī nīi nīi Jehova.’”

8

Ūhooi Mīhianano Thīinī wa Hekarū

¹ Mwaka-inī wa itandatū, mweri wa itandatū, mūthenya wa gatano, rīrīa ndaikaarīte gwakwa nyūmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rī, guoko kwa Mwathani Jehova gūgūka igūrū rīakwa.

² Ngīrora, ngīona mūhiano ta wa mūdū. Kuuma harīa honekaga taarī njohero yake gūcoka na thī aahaanaga ta mwaki, na kuuma hau gūcoka na igūrū oonekaga akīhenia ta kīgera kīraakana.

³ Nīatambūrūkirie kīndū kīaahanaga ta guoko na akīnjoya anyiitite njuīrī cia mūtwe wakwa. Roho akīnjoya na-igūrū riera-inī, na akīndwara Jerusalemu, ndī cioneki-inī cia Ngai, ngīnya mūrango-inī wa kīhingo gīa gathigathini kīa nja ya na thīinī, harīa mūhianano ūrīa ūtūmaga Ngai aigue ūiru warūngī.

⁴ Na hau mbere yakwa niho riiri wa Ngai wa Isiraeli warī, o ta ūrīa ndoonete kīoneki-inī werū-inī.

⁵ Ningī akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, rora mwena wa gathigathini.” Nī ūndū ūcio ngīrora, na hau itoonyero-inī rīa mwena wa gathigathini wa kīhingo gīa kīgongona, ngīona mūhianano ūcio ūtūmaga Ngai aigue ūiru.

⁶ Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, nīurona ūrīa mareeka; maūdū marī magigi biū marīa andū a nyūmba ya Isiraeli marekīra haha, maūdū ma kūdindika kūraya na handū-hakwa-harīa-haamūre? No wee-rī, nīukuona maūdū o na marī magigi makīria.”

⁷ Ningī akīndehe itoonyero-inī rīa nja iyo. Ngīrora ngīona irima rūthingo-inī. ⁸ Akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, aramia irima rū rīrī rūthingo-inī.” Rīrīa ndaaramirie irima rū, ngīona nī haarī na mūrango.

⁹ Ningī akīnjīra atīrī, “Toonya thīinī wionere maūdū marī magigi marīa mareka kuo.” ¹⁰ Nī ūndū ūcio ngītoonya kuo, ngīrora ngīona thingo-inī gūkururītwo mīthemba yothe ya indo iria ikurumaga, na ya nyamū ciothe iria irī mūgiro, na ya mīhianano yothe ya andū a nyūmba ya Isiraeli. ¹¹ Hau mbere yacio nī haarūgamīte athuuri mīrongo mūgwanja a nyūmba ya Isiraeli, nake Jazania mūrū wa Shafani akarūgama gatagatī-inī kao. O ūmwe wao aanyitite rūgīo rwa gūcinīra ūbumba, nayo ndogo īrī na mūtārīko mwega wa ūbumba nīyatoogaga na igūrū.

¹² Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, nīwona maūdū marī athuuri a nyūmba ya Isiraeli marekīra nduma-inī, o ūmwe wao arī ihooero-inī rīa mūhianano wake? Moigaga atīrī, ‘Jehova ndatuonaga; Jehova nīatiganīrie būrūri ūyū.’” ¹³ Ningī akiuga atīrī, “Wee-rī, nīūkūmona magīka maūdū o na marī magigi makīria.”

¹⁴ Ningī akīndehe itoonyero-inī rīa kīhingo gīa gathigathini kīa nyūmba ya Jehova, na nīi ngīona andū-a-nja maikaarīte thī ho magīcakaīra Tamuzu.* ¹⁵ Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, nīurona maūdū maya? Nīukuona maūdū o na marī magigi mūno gūkīra maya.”

¹⁶ Ningī akīndoonya nja ya na thīinī ya nyūmba ya Jehova, na hau itoonyero-inī rīa hekarū, gatagatī ga gīthaku na kīgongona-rī, haarī arūme ta mīrongo īrī na atano. Maahutatīre hekarū ya Jehova, makaroria mothiū mao mwena wa irathīro, makainamagīrīa rīua marīhoore marorete na kūu mwena wa irathīro.†

¹⁷ Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, nīwona ūguo? Anga ūcio nī ūndū mūhūthū andū acio a nyūmba ya Juda gwika maūdū marī magigi ta macio marekīra haha? No ngīnya maiyūrie maūdū ma ūhīnya būrūri na mandakaragie hīndī ciothe? Ta marore magīkīra tūhonge maniūrū mao! ¹⁸ Nī ūndū ūcio nīi nīngameka maūdū na marakara; ndikamaigūra tha kana ndīmacaaire. O na mangikaanīrīa matū-inī makwa, ndikamathikīrīa.”

9

Ahooi Mīhianano Kūūragwo

¹ Ningī ngīuga agīitana na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Rehei arangīri a itūūra inene haha, o mūdū arī na itharaita rīa mbaara guoko-inī.” ² Na nīi ngīona andū atandatū magīka moimīte mwena wa kīhingo kīa rūgongo, kīrīa kīrorete mwena wa gathigathini, o mūdū arī na kīndū gīa kūūragana guoko-inī. Makīrehane na mūdū ūngī ūmwe wehumbīte nguo cia gatani na eyohete indo cia kwandika njohero. Nao magītoonya makīrūgama mwena-inī wa kīgongona kīrīa gīa gīcango.

³ Na rīrī, riiri wa Ngai wa Isiraeli ūkiambata uumīte igūrū rīa makerubi, harīa warī mbere, ūgīthīi hingiro-inī ya hekarū. Ningī Jehova agīita mūdū ūcio wehumbīte nguo cia gatani, o ūcio weyohete

* 8:14 Tamuzu yarī ngai ya Babuloni īrīa yōikaine ūhoro-inī wa gūtūma andū-a-nja maciare. † 8:16 Hekarū cia tene ciakagwo irorete mwena wa irathīro. Andū maaroragia ng’ong’o ciao na mwena wa hekarū mokīra kūhooya hīndī īrīa rīua rīraratha rūciini.

indo cia kwandika njohero, ⁴ akimwira atiri, “Thii utoikanie itũura inene rĩa Jerusalem, na wikire rūuri ithiithi cia aria marĩ na kieha, na magacakaya nĩ undũ wa maundũ mothe marĩ magigi maria mekagwo kũu thĩni warĩo.”

⁵ O thikiriirie ũguo, akĩra acio angĩ atiri, “Mũrũmirĩrei, mũtuikanĩrie itũura rĩu inene mũuragane mũtekuĩguanĩra tha kana gũcaayanĩra. ⁶ Ūragai athuuri, na aanake na airĩtu, na andũ-a-nja na ciana, no mũtikahutie mũndũ o na ũrikũ mwĩkire rūuri rĩu. Ambĩrĩrai o haha hakwa haamũre.” Nĩ undũ ũcio makĩambĩrĩra na athuuri aria maarĩ hau mbere ya hekarũ.

⁷ Ningĩ akĩmeera atiri, “Thaahiai hekarũ ĩno na mũiyũrie nja ciayo andũ aria moragĩtwo. Thĩi!” Nĩ undũ ũcio makĩumagara, makĩambĩrĩra kũuragana kũu itũura-inĩ inene. ⁸ Hĩndĩ ĩria mooraganaga nĩ ngĩtigwo ndĩ nyiki, ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩrĩra, ngĩũria atiri, “Hĩ, Mwathani Jehova! Anga nĩkũniina matigari mothe ma Isiraeli hĩndĩ ĩno ya gũitĩrĩra Jerusalem mang’ũri maku?”

⁹ Nake akĩnjookeria atiri, “Mehia ma nyũmba ya Isiraeli na ya Juda nĩ maingĩ magakĩra; bũrũri ũiyũrite ũiti wa thakame, narĩo itũura inene rĩiyũrite ũhotomia wa kĩhooto. Moigaga atiri, ‘Jehova nĩatiganiirie bũrũri ũyũ; Jehova ndaroni.’ ¹⁰ Nĩ undũ ũcio-rĩ, Nĩ ndigacooka kũmaiguĩra tha kana kũmacaaĩra, no nĩngamacookereria ũria mekĩte.”

¹¹ Ningĩ mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, na akeoha indo cia wandiki njohero, agĩcookia ndũmirĩri, akiuga atiri, “Nĩnjikĩte o ta ũria wathanire.”

10

Rĩri Kwehera Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, nĩndarorire ngĩona hau rĩera-inĩ igũrũ rĩa mũtwe ya akerubi kĩndũ kĩaahanaga ta gĩtĩ kĩa ũnene ta ihiga rĩa yakuti. ² Nake Jehova akĩra mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani atiri, “Thii ũtoonye gatagati-inĩ ka magũrũ macio marathiũrũrũka rungu rwa harĩa akerubi marĩ. Iyũria hĩ ciaku cieri makara ma mwaki kuuma gatagati ka akerubi ũcooke ũmahurunge kũu itũura-inĩ inene.” Nake agĩthii agĩtoonya thĩni, o ngĩonagĩra na maitho makwa.

³ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio aatoonya thĩni, akerubi acio magĩkorwo marũgamĩte mwena wa gũthini wa hekarũ, narĩo itu rĩkaiyũra nja ĩria ya na thĩni. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa akerubi, na ũgĩthii hingĩro-inĩ ya hekarũ. Itu rĩu rĩkĩiyũra hekarũ, nayo nja ikĩiyũra ũkengi wa riiri wa Jehova. ⁵ Naguo mũrurumo wa mathagu ma akerubi acio nĩwaiguĩkaga o nginya kũu nja ya nyumĩrĩra, o taarĩ mũgambo wa Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe rĩrĩa ekwaria.

⁶ Na rĩrĩa Jehova aathire mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, akimwira atiri, “Oya mwaki kuuma gatagati ka magũrũ macio, kuuma gatagati-inĩ ka akerubi,” mũndũ ũcio agĩtoonya thĩni na akĩrũgama mwena-inĩ wa kũgũrũ kũmwe kwamo. ⁷ Ningĩ ũmwe wa akerubi acio agĩtambũrũkia guoko gwake mwaki-inĩ ũcio warĩ gatagati-inĩ kao. Akĩoya mwaki ũmwe wago, akiwikĩra hĩ-inĩ cia mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, nake mũndũ ũcio akiwoya akiuma nja. ⁸ (Rungu rwa mathagu ma akerubi acio nĩkuonekaga kĩndũ kĩaahanaga ta moko ma mũndũ.)

⁹ Nĩndarorire, ngĩona magũrũ mana na ngaari hau mĩena-inĩ ya akerubi acio, o kũmwe gũk-agĩa mwena-inĩ wa o ũmwe wa akerubi acio; magũrũ macio maahenagia ta rangi wa thumarati. ¹⁰ Makĩoneka-rĩ, mothe mana nĩmahaanaine; o kũgũrũ kuonekaga ta gũtoonyanĩte na kũgũrũ kũngĩ. ¹¹ Magĩthii, maathiiaga na mwena o wotha wa ĩyo ĩna, o kũrĩa akerubi acio merekeirie ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩria akerubi acio megũthii. Akerubi acio maathiiaga na kũria guothe mũtwe werekera, matekũgarũrũka rĩria marathi. ¹² Mĩĩrĩ yao yotha, o hamwe na mĩgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyũrite maitho kũndũ guothe, na magũrũ macio mana ma ngaari o namo. ¹³ Na rĩrĩ, nĩndaiguire magũrũ macio magũtuo atiri, “Magũrũ maria mathiũrũrũkaga.” ¹⁴ O ũmwe wa akerubi aarĩ na mothiũ mana: ũthiũ ũmwe warĩ wa kerubi, na wa keeri warĩ wa mũndũ, na wa gatatu warĩ wa mũrũũthi, na wa kana warĩ wa nderi.

¹⁵ Ningĩ akerubi acio makĩambata na igũrũ. Ici ciarĩ cĩumbe irĩ muoyo iria ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. ¹⁶ Hĩndĩ ĩria akerubi acio maathiiaga, magũrũ macio maarĩ mĩena-inĩ yao namo magathi; na hĩndĩ ĩria akerubi acio maambararia mathagu mao mombũke, magũrũ macio matioimaga mĩena-inĩ yao. ¹⁷ Rĩria akerubi acio marũgama, o namo makarũgama o ũguo; na rĩria akerubi mombũka, namo makombũkania nao, tondũ roho wa cĩumbe icio irĩ muoyo warĩ thĩni wamo.

¹⁸ Ningĩ riiri wa Jehova ũkĩehera hau igũrũ rĩa hingĩro ya hekarũ na ũkĩrũgama igũrũ rĩa akerubi acio. ¹⁹ O ndĩroreire ũguo, akerubi acio makĩambararia mathagu mao makĩũmbũka, na rĩria maathiiaga, magũrũ macio maatwaranaga nao. Nao makĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa irathiĩro wa nyũmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩa.

²⁰ Icio nĩ cĩumbe irĩ muoyo iria ndoonete irĩ rungu rwa Ngai wa Isiraeli hau Rũũ-inĩ rwa Kebari, na nĩ ngĩmenya atĩ maarĩ akerubi. ²¹ O ũmwe aarĩ na mothiũ mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu

mao nĩ haari na kindũ giatarĩ ta moko ma mündũ. ²² Mothiũ mao maahaanaga ta marĩa ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari. O ũmwe wao aathiaga arũngĩrĩrie na mbere.

11

Atongoria a Isiraeli Gũtũrwo Ciira

¹ Hindi iyo Roho akinjya na igũrũ, akĩndwara kĩhingo-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova kĩa kierekeire mwena wa irathĩro. Hau itoonyero-inĩ rĩu rĩa kĩhingo kũu nĩ haari arũme mĩrongo iĩri na atano, na gatagati-inĩ kao ngĩona Jazania mũrũ wa Azuri, na Pelatia mũrũ wa Benaia, ariã maarĩ atongoria a kĩrĩndĩ. ² Jehova akinjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, aya nĩo arũme ariã marathugunda waganu, na makaheana kĩrĩra kĩa waganu itũũra-inĩ rĩrĩ inene. ³ Moigaga atĩrĩ, ‘Githĩ ihinda rĩtigũkinya o narua rĩa gwaka nyũmba? Itũũra rĩrĩ inene nĩ nyũngũ ya kũruga, na ithuĩ nĩ ithuĩ nyama.’ ⁴ Nĩ ũndũ ũcio marathĩre ũhoru wa kũmookĩrĩra; marathĩre ũhoru, wee mũrũ wa mündũ.”

⁵ Ningĩ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ riakwa, akinjĩra njuge atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Ũguo nĩguo mũroiga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no nĩ-rĩ, nĩnjũũ ũria ũrĩ meciiria-inĩ manyu.

⁶ Nĩmũũragĩte andũ aingĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene, na mũkaiyũria ciimba njĩra-inĩ ciarĩo.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwachani Jehova ekuuga: Ciimba icio mũikĩtie kũu nĩcio nyama, narĩo itũũra rĩrĩ inene nĩrio nyũngũ, no Nĩ nĩngũmũingata muume kuo. ⁸ Inyuĩ nĩmwĩtigĩrite rũhiũ rwa njora, na rũhiũ rũu rwa njora no ruo ngaamũũkĩrĩra naruo, ũguo nĩguo Mwachani Jehova ekuuga. ⁹ Nĩngamũrutũrũra muume itũũra-inĩ inene, na ndĩmũneane moko-inĩ ma andũ a kũngĩ, na ndĩmũherithie. ¹⁰ Inyuĩ mũkooagwo na rũhiũ rwa njora, na nĩngamũtũira ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. Hindi iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova. ¹¹ Itũũra rĩrĩ inene rĩtigatuĩka nyũngũ harĩ inyuĩ, kana inyuĩ mũtuĩke nyama thĩinĩ warĩo; nĩngamũtũira ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. ¹² Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, nĩ ũndũ mũtirũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrwo, kana mũkarũmia mawatho makwa, no mwĩkite maũndũ maringaine na ma ndũrĩrĩ irĩa imũrigĩciĩrie.”

¹³ Na rĩrĩa ndaarathaga, Pelatia mũrũ wa Benaia agĩkua. Hindi iyo ngũgũithia ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwachani Jehova! Nĩkũniina matigari ma Isiraeli biũ?”

¹⁴ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁵ “Mũrũ wa mündũ, ariũ a thoguo, ariũ a thoguo ariã marĩ a rĩrĩra rwanyu na nyũmba yotha ya Isiraeli, acio nĩo andũ a Jerusalemu maarĩtie ũhoru wao makoiga atĩrĩ, ‘Marĩ haraaya mũno na Jehova; bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ twaheirwo ũtuĩke witũ.’

Kĩranĩro gĩa Gũcooka Gwa Isiraeli

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Mwachani Jehova ekuuga ũũ: O na gũtuĩka nĩndamatwarithirie kũraya gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ, na ngĩmahurunjĩra mabũrũri-inĩ, no nĩ ndũikite handũ-hao-harĩa-haamũre, mabũrũri-inĩ kũu mathiĩte, gwa kahinda kanini.’

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwachani Jehova ekuuga: Nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmũrute mabũrũri-inĩ kũria mwahurunjĩrwo, na ndĩmũcookerie bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.’

¹⁸ “Nĩmagacooka kuo, na meherie mĩhiano iyo yakuo mĩthũku yotha, na mĩhianano iyo irĩ magigi. ¹⁹ Nĩngamahe ũrũmwe wa ngoro, na njĩkire roho mwerũ thĩinĩ wao; nĩngeheria ũmũ wa ngoro thĩinĩ wao ndĩmahe ngoro njororo ta nyama. ²⁰ Ningĩ nĩmakarũmagĩrĩra kĩrĩra giakwa gĩa kũrũmĩrwo, na marũmagie mawatho makwa. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na nĩ ndũike Ngai wao. ²¹ No rĩrĩ, ha ũhoru wa andũ ariã ngoro ciao ciĩyamũrĩre mĩhiano iyo mĩũru na mĩhianano iyo irĩ magigi, nĩngatũma o ene macookerewo nĩ ũũru ũria mekite, ũguo nĩguo Mwachani Jehova ekuuga.”

²² Hindi iyo akerubi acio, marĩ na magũrũ ma ngaari mĩena-inĩ, magĩtambũrũkia mathagu mao, naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩao. ²³ Riiri ũcio wa Jehova ũkiambata uumĩte thĩinĩ wa itũũra rĩu inene na ũgĩkara igũrũ rĩa kĩrĩra kĩa kĩarĩ mwena wa irathĩro warĩo. ²⁴ Roho akinjya na igũrũ, akĩndwara kũrĩ andũ ariã maatahitwo magatwarwo bũrũri wa Babuloni,* o ndĩ thĩinĩ wa kĩoneki kũu ndoonetio nĩ Roho ũcio wa Ngai.

Hindi iyo kĩoneki kũu ndoonetio gĩkinjherera, ²⁵ na nĩ ngĩra andũ acio maatahitwo ũhoru wotha ũria Jehova aanyonetie.

12

Ngerekano ya Ithaamĩrio

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, wee ũtũũranagia na andũ aremi. Nĩ marĩ na maitho ma kuona no mationaga, na nĩ marĩ na matũ ma kũigua no matiiguaga, nĩgũkorwo nĩ andũ aremi.

* 11:24 Kana Bũrũri wa Akalidei; andũ a Babuloni moikaine na rĩtwa rĩngĩ ta Akalidei.

³ “Nĩ undũ ũcio wee mūrũ wa mündũ-rĩ, oha mĩrigo yaku ya gũthaama, na kūrĩ mũthenya barigici magĩkuonaga-rĩ, umagare uume gũkũ, ũthiĩ kũndũ kũngĩ. Hihĩ nĩmagataũkĩrwo, o na gũtuika nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁴ Kūrĩ mũthenya barigici, o magĩkuonaga-rĩ, ruta mĩrigo yaku nja ĩrĩ mĩohe nĩ undũ wa gũthiĩ bũrũri wa ithaamĩrio. Ningĩ hwaĩ-inĩ, umagare ũthiĩ o magĩkuonaga, o ta ũrĩa andũ mathaamaga. ⁵ O makwĩroreire, tũrĩkia rũthingo, ũgererie mĩrigo yaku ho. ⁶ Oya mĩrigo ĩyo ũmĩgĩrĩre ciande o makwĩroreire, ũmĩumagarie na mairĩa. Wĩhumbĩre ũthiũ nĩguo ndũkone bũrũri, nĩgũkorwo nĩngũtũite kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.”

⁷ Nĩ undũ ũcio nĩ ngũkia o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Ngĩruta mĩrigo yakwa nja kūrĩ mũthenya barigici, yoheetwo nĩ undũ wa gũthaama. Ningĩ hwaĩ-inĩ ngĩtũrĩkia rũthingo na moko makwa. Ngiumia mĩrigo yakwa nja kūrĩ na mairĩa, ngĩmĩumagaria ndĩmĩkuuĩte na ciande o manjĩndoreire.

⁸ Rũciĩnĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩa, ngĩũrio atĩrĩ, ⁹ “Mūrũ wa mündũ, githĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli o acio aremi matiakuĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’

¹⁰ “Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndũmĩrĩrĩ ĩno nditũ ĩkoniĩ mũnene ũrĩa ũrĩ Jerusalemu, o na andũ a nyũmba yothĩ ya Isiraeli arĩa marĩ kuo.’ ¹¹ Meere atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ kĩmenyithia harĩ inyuĩ.’

“O ta ũguo nĩ njĩkĩte, noguo o nao mageekwo. Nĩmagatwarwo bũrũri wa kũngĩ marĩ atahe.

¹² “Mũthamaki ũcio ũrĩ gatagati-inĩ kao nĩagakuaa mĩrigo yake na ciande kūrĩ mairĩa oimagare, naruo rũthingo nĩrũgatũrĩkio ĩrima oimĩre ho. Nake nĩakehumbĩra ũthiũ nĩguo ndakone bũrũri.

¹³ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake nĩakanyĩtwo nĩ mũtego wakwa; nĩngamũtwarithia Babuloni, kũu bũrũri wa Akalidei, no rĩrĩ, we ndakawona, nakuo kũu nĩkuo agaakuĩra. ¹⁴ Arĩa othe mamũrĩgiĩcĩrĩre, nĩngamahurunjĩ huho-inĩ, o acio aruti ake a wĩra na thĩgari ciakĩ ciothe, na ndĩmateng’erie na rũhiũ rwa njora rũrĩ rucomore.

¹⁵ “Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ na ndĩmaharaganĩrĩre mabũrũri-inĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, nĩngahonokia amwe ao matikaniinwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthĩro, nĩgeetha kũu magaathĩrĩ ndũrĩrĩ-inĩ makoimbũraga maũndũ mao marĩa meekaga marĩ magigi. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁷ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mūrũ wa mündũ, inainaga rĩrĩa ũkũrĩa ĩrio, na wĩthithimũkagwo nĩ guoya ũkĩnyua maaĩ. ¹⁹ ĩra andũ a bũrũri ũyũ atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga ĩgũrũ rĩkoniĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu na arĩa matũũraga bũrũri wothĩ wa Isiraeli: Makaanĩaga ĩrio ciao marĩ na mĩtangĩko, na manyuuage maaĩ moorĩtwo nĩ hinya nĩgũkorwo bũrũri wao nĩũkaniinwo indo ciothe ĩria ĩrĩ kuo, nĩ undũ wa maũndũ ma ũhinya ma andũ arĩa othe matũũraga kuo. ²⁰ Matũũra marĩa matũũragwo nĩ andũ nĩmakanangwo, naguo bũrũri ũkĩrio ĩhooru. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

²¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²² “Mūrũ wa mündũ, nĩ thimo ĩrĩkũ ĩno yunanagwo thĩĩnĩ wa bũrũri wa Isiraeli, ĩno yugaga atĩrĩ: ‘Matukũ nĩmathiraga, nakĩo kĩoneki o gĩothe gĩgatuĩka gĩa tũhũ?’ ²³ Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngũĩnĩna thimo ĩno, na matigacooka kũmĩgweta rĩngĩ gũkũ Isiraeli.’ Meere atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmakuhĩrĩrĩre rĩrĩa kĩoneki o gĩothe gĩkaahingio.

²⁴ Nĩgũkorwo gũtigacooka kũgĩa cĩoneki cĩa maheeni, kana ũragũrĩ wa kũheenaniĩrĩria gatagati-inĩ ka andũ a Isiraeli. ²⁵ No nĩ Jehova-rĩ, nĩngoiga ũrĩa ngeenda, naguo nĩũkahingio ũtegućererwo. Nĩgũkorwo matukũ-inĩ manyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩngahingia ũrĩa wothĩ ndĩroiga, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

²⁶ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²⁷ “Mūrũ wa mündũ, andũ a nyũmba ya Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Kĩoneki kĩrĩa onaga gĩgũtũũra mĩaka mĩĩngĩ gĩgĩkahingio, na araratha ũhorĩ wa ĩhinda ĩraaya rĩgooka.’

²⁸ “Nĩ undũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtĩrĩ kiugo o na kĩmwe gĩakwa gĩgaacooka gućererwo; ũhorĩ ũrĩa wothĩ nĩ ngaaria nĩũkahingio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

13

Anabii a Maheeni Gũtũrwo Cĩira

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mūrũ wa mündũ, ratha ũhorĩ wa gũũkĩrĩra anabii a Isiraeli arĩa mararatha ũhorĩ rĩu. ĩra acio marathaga ũhorĩ ũrĩa megereirie na ngoro ciao ene atĩrĩ: ‘Igũai ndũmĩrĩrĩ ya Jehova! ³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Kaĩ anabii acio akĩgu marĩ na haro-ĩ, o acio marũmagĩrĩra roho wao ene na matĩrĩ undũ monetel! ⁴ Anabii aku, wee Isiraeli-rĩ, matarĩrĩ ta mbwe ĩrĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩku. ⁵ Inyuĩ mũtiambatĩte mũthiĩ rũthingo-inĩ kũrĩa gũtharũkĩte, mũrũcookerie nĩ undũ wa nyũmba ya Isiraeli nĩgeetha rũgetiirĩ hĩndĩ ya mbaara mũthenya ũrĩa wa Jehova. ⁶ Cĩoneki ciao nĩ cĩa maheeni, na ũragũrĩrĩ wao o naguo no wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova oĩgĩte atĩrĩ,’ o rĩrĩra

Jehova atamatūmite; merīgagīrira atī ciugo ciao nīkahinga! ⁷ Githi ti cioneki cia maheeni muonete, na mūkaaria ūragūri wa maheeni, rīria mūkuuga atīrī, “Jehova oigite atīrī,” o rīria nī itarītīe?

⁸ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū wa ciugo cianyu cia maheeni na cioneki cia kūheenanā-rī, nīngūmūūkīrira, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.” ⁹ Guoko gwakwa nīgūgookīrira anabii arīa moonaga cioneki cia maheeni, na makagweta ūragūri wa kūheenanā. Matigakorwo marī a kīama kīa andū akwa, kana maandikwo ibuku-inī rīa andū a nyūmba ya Isiraeli, o na kana matoonye būrūri wa Isiraeli. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī nī nī Mwathani Jehova.

¹⁰ “Tondū mahītithagia andū akwa, makiugaga atīrī, “Kūrī na thayū,” o rīria gūtārī thayū; tondū rīrīa rūthingo rūhūthū rwakwo marūhakaga coka, ¹¹ nī ūndū ūcio ūra andū arīa marūhakaga coka atī no rūkūgūa. Nīngoiria mbura nene mūno, na ndūme kūgie na mbura ya mbembe, nacio huho irī na hinya nīkarūmōmora. ¹² Rīria rūthingo rūu rūkaaga-rī, githi andū matigakūūria atīrī, “Coka ūria ūrarūhakite ūkīrī ha?”

¹³ “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīngarekereria rūhuho rūrī na hinya ndī na mang’ūrī, na kūgie mbura ya mbembe na mbura ya kiboboto ndī na mathūgūta ma kwananga. ¹⁴ Nīngamomora rūthingo rūu mūhakite coka na ndīrūharaganie tīrī-inī nginya mūthingi wa ruo ūguūranio. Rīria rūkaagūa, mūkaanangīrwo ku; na nīmūkamenya atī nī nī Mwathani Jehova. ¹⁵ ūguo nīguo ngeeruta mang’ūrī marī na rūthingo rūu, na njūkīrīre acio maarūhakire coka. Ngaakwīra atīrī, “Rūthingo nī rweherete, o na arīa maarūhakire coka, ¹⁶ o anabii acio a Isiraeli, arīa maarathīre itūūra rīa Jerusalemu makīrionera cioneki cia thayū, gūtārī na thayū, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁷ “Rūu mūrū wa mūdū-rī, hūgūra ūthiū waku kūrī airītu a andū anyu arīa marathaga mohoro moimite meciiria-inī mao ene, ūmarathīre ūhoru wa kūmookīrira, ¹⁸ ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kāi andū-a-nja arīa matumagīrira ithitū nyūnīro-inī ciao cia moko na magathondekaga mataama ma kwīhumbīra ūthiū nīguo magwatagie andū marī na haaro-ī. Anga mūrīgwatagia mīoyo ya andū akwa nīguo mūhonokie mīoyo yanyu inyuī ene? ¹⁹ Nīmūthaahtīe kūrī andū akwa nī ūndū wa ngundi ya cairī na twenyū twa mūgate. Nī ūndū wanyu kūheenanā andū akwa, arīa mathikagīrīria maheeni, nīmūragīte arīa mataagīrīre gūkua, na mūkahonokia arīa mataagīrīre gūtūūra muoyo.

²⁰ “Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīnjūkīrīre ithitū icio cianyu, icio mūgwatagia andū akwa nacio ta marī nyoni, na nī nīngūcituanga kuuma moko-inī manyu. Nīngohorithia andū acio mūgwatagia ta marī nyoni. ²¹ Nīngatembūranga mataama macio manyu na honokie andū akwa ndimarute moko-inī manyu, nao matigacooka kūgwatio nī inyuī. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī nī nī Mwathani Jehova. ²² Tondū nīmwatūmire arīa athingu morwo nī hinya nī ūndū wa kūmaheenanā o rīria nī itaamareheire kīeha, na mūgīteithīrīria arīa aaganu mage gūtiga njīra ciao cia waganu nīguo mahonokie mīoyo yao, ²³ nī ūndū ūcio, mūtigacooka kuona cioneki cia maheeni kana kūragūra. Nīngahonokia andū akwa, ndimarute moko-inī manyu. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī nī nī Mwathani Jehova.”

14

Ahooi Mīhianano Gūtūirwo Cīra

¹ Athuuri amwe a Isiraeli nīmookire harī nī, magīkara thī hau mbere yakwa. ² Hīndī ūyo kiugo kīa Jehova gīkinginyīrira, ngīrwo atīrī, ³ “Mūrū wa mūdū, andū aya nīmeigīre mīhianano ngoro-inī ciao, na makeigīra mīhīnga ya waganu mbere ya maitho mao. Nīnjagīrīrwo kūreka matūrie ūndū o na ūrīkū harī nī? ⁴ Nī ūndū ūcio maarīrie, ūmeere ūū, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Hīndī ūria Mūsīraeli o wothē angīgīa mīhianano ngoro-inī yake, na eigīre waganu wa kūmūhīngithia mbere ya maitho make, angīcōoka athī harī mūnabī-rī, nī Jehova nī nī mwene ngaamūcōokeria ūhoru kūringana na ūria ūhooi wake wa mīhianano ūigana, ⁵ Ngeeka ūguo nīguo ndīnyītīre ngoro cia andū a Isiraeli rīngī, arīa othe mandiganīrie nī ūndū wa mīhianano ūyo yao.’

⁶ “Nī ūndū ūcio ūra andū a nyūmba ya Isiraeli atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Mwīrīre! Garūrūkai mūtīgane na mīhianano ūyo yanyu, na mūregane na maūdū marīa mothe mwīkaga marī magī!

⁷ “Hīndī ūria Mūsīraeli o wothē, kana mūdū wa kūngī ūria ūtūūruga Isiraeli angīehera harī nī, na eigīre mīhianano ngoro-inī yake, na agīe na waganu wa kūmūhīngithia mbere ya maitho make, angīcōoka athī harī mūnabī agatūrie ūhoru kūrī nī-rī, nī Jehova nī nī mwene ngaamūcōokeria ūhoru. ⁸ Nīngatūma ūthiū wakwa ūmīre mūdū ūcio, na ndūme atūike kīonereria harī arīa angī, o na ndūme atūike wa kuunagwo thimo. Nīngamweheria harī andū akwa. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī nī nī Mwathani Jehova.

⁹ “Mūnabī angīkaheenererio nīguo aarie ūhoru wakwa, nī Jehova nī nī ngaakorwo heenereirie mūnabī ūcio, na nīngamūtambūrūkīria guoko gwa kūmūkīrira, ndīmūniine ehēre gatagatī-inī ka andū akwa a Isiraeli. ¹⁰ Andū acio nīmakaherithīro wīhia wao; mūnabī ūcio agaatuo mwīhia o ta mūdū ūcio ūtūūrīte ūhoru harī we. ¹¹ Hīndī ūyo andū a Isiraeli matigacooka kūhītia njīra mehere harī

niī, kana macooke gwithaahia na mehia macio mao mothe. Nīmagatuika andū akwa, na niī nduīke Ngai wao, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Ituīro rīa Ciira Rītangīhererwo

¹² Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī: ¹³ “Mūrū wa mūdū, būrūrī ūngīnjīhīria nī ūndū wa kwaga kwīhoheka, na ndambūrūkie guoko ndīūkīrīre, na ndīūniīrīre kīhumo kīa irio, na ndīūrehere ng’aragu, na njūrage andū aguo na mahiū mao, ¹⁴ andū aya atatū, Nuhu, na Danieli, na Ayubu, o na mangīkorwo maari thīnī na būrūrī ūcio, no mehonokirie o oiki nī ūndū wa ūthingu wao, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Nīngī korwo ndarekereria nyamū cia gīthaka igerere būrūrī ūcio nacio ciūtige ūtarī ciana, naguo ūkire ihooru kwage mūdū ūngītuikanīria kuo nī ūndū wa nyamū icio, ¹⁶ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo, o na andū acio atatū mangīgakorwo marī kuo, matikahota kūhonokia ariū ao kana aarī ao. O oiki no mahonoke, no būrūrī ūcio no ūkire ihooru.

¹⁷ “O na kana ingīrehithia rūhiū rwa njora njūkīrīre būrūrī ūcio, njuge atīrī, ‘Rūhiū rwa njora nīrūtuikanīrie būrūrī ūyū wothe,’ na njūrage andū akuo na mahiū mao-rī, ¹⁸ Mwathani Jehova oigīte atīrī, ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo, o na andū acio atatū mangīgakorwo marī kuo, matikahota kūhonokia ariū ao kana aarī ao. O oiki no-mangīhonokia.

¹⁹ “O na nīngī korwo ndarehithia mūthiro būrūrī ūcio, na nī ndīūitīrīre mang’ūrī makwa na ūndū wa gūitithia thakame, na njūrage andū akuo na mahiū mao, ²⁰ Mwathani Jehova oigīte atīrī, ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangīgakorwo marī kuo, matikahonokia mūrīū kana mwarī. O oiki no mehonokie nī ūndū wa ūthingu wao.

²¹ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Gūtīgagīkorwo kūrī kūuru makīria hīndī īrīa ngaarehera Jerusalemu matuīro makwa mana ma ciira ma kūguoyohithia: namo nīmo rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na nyamū cia gīthaka, o na mūthiro, nīguo njūrage andū akuo na mahiū mao! ²² No rīrī, kūrī amwe magaatigara; nao nīo ariū na aarī ariā magaatharwo marutwo kuo. Nīmagooka kūrī inyuī, na rīrīa mūkoona mītugo na ciiko ciao, nīmūkahoorerio ngoro igūrū rīa mwanangiko ūcio ndeheire Jerusalemu, naguo nī mwanangīko o wothe ndīrehithīrie. ²³ Nīmūkahoorerio ngoro rīrīa mūkoona mītugo yao na ciiko ciao, nīgūkorwo nīmūkamenya atī gūtīrī ūndū o na ūmwe njikīte kuo ūtarī na gītūmī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

15

Jerusalemu nī Mūthabībū wa Tūhū

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, mūtī wa mūthabībū ūkīrīte rūhonge rwa mūtī o wothe wa mītī ya mūtītū na kī? ³ Mbaū ciaguo irī ciathondekwo kīndū kīa bata? Andū no mathondeke tūhocio twa gūcuurio indo kuuma kūrī guo? ⁴ Ūngīkio riiko ūtuīke rūkū, na mwaki ūucine mīena yeerī ūucurie gatagatī-rī, no ūgīe bata ūngī? ⁵ Angīkorwo rīrīa warī mūgima ndwagīre bata o na atīa-rī, wakīhota atīa gūthondekwo kīndū kīa bata rīrīa wacinwo nī mwaki, wacura?

⁶ “Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: O ta ūrīa heanīte mūtī wa mūthabībū gatagatī-inī ka mītī irīa ingī ya mūtītū, ngaūtua rūkū rwa gūcinwo na mwaki-rī, ūguo noguo ngeeka andū ariā matūūraga Jerusalemu. ⁷ Nīngatūma ūthiū wakwa ūmoomīre. O na angīkorwo nīmoomīte mwaki-inī-rī, no ngīnya mwaki ūcio ūkaamacina ūmaniine. Hīndī iyo nīguo inyuī mūkaamenya atī nī nī nī Jehova, rīrīa ngatūma ūthiū wakwa ūmoomīre. ⁸ Nīngatūma būrūrī ūkire ihooru nī ūndū nīmagīte kwīhoheka, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

16

Ngerekano ya Jerusalemu kwaga Wīhoheku

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī, ² “Mūrū wa mūdū, ng’ethanīra na itūūra rīa Jerusalemu, ūrionie mītugo yarīo iyo irī magigi, ³ uuge atīrī, ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova areera Jerusalemu: Kīhumo giaku na gūciarwo gwaku cioimanire na būrūrī wa andū a Kaanani; thoguo aarī Mūamori, nake maitūguo aarī Mūhiti. ⁴ Mūthenya ūrīa waciariro-rī, ndwatinirio rūrīra, o na kana ūgīthambio na maaī nīguo ūthere, o na kana ūkīhakwo cumbī, kana ūgīthaywo na nguo cia mwana. ⁵ Gūtīrī mūdū o na ūmwe wakūrorire, agīkūguīra tha, kana agīgūcaaira o kūigana nīguo agwīke ūndū o na ūmwe wa macio. No rīrī, wateirwo na kūu werū-inī, nī ūndū wamenirwo o mūthenya o ro ūcio waciariro.

⁶ “Hīndī iyo nīndahītūkiire hau warī ngīkuona ūkīgaragara thakame-inī yaku, na rīrīa wakomete hau thakame-inī yaku-rī, ngīkwīra atīrī, ‘Tūūra muoyo!’ ⁷ Nīndatūmire ūkūre o ta mūtī wa mūgūnda. Nawe ūgīkūra, ūkīneneha, o na ūgītūika ithaga ithaka mūno gūkīra marīa mangī. Nyondo ciaku nacio ikīhaanda, na njuīrī yaku igīkūra, o wee ūrīa warī njaga na ūkaaga nguo.

⁸ “‘Thuutha ūcio nīndahītūkīre hau, na rīrīa ndaakūrōrire ngīona atī warī mūgima wa kwendeka, ngīgūtambūrūkīria gīcūrī kīa nguo yakwa, ngīhumbīra njaga yaku. Na nīi ngīkwīhītīra mwīhītwa mūrūmu, na tūkīgīa kīrīkanīro nawe, ūgītūika wakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ “‘Nīndagūthambirie na maaī, ngīkūgīria thakame, na ngīkūhaka maguta. ¹⁰ Nīndakūhumbire nguo ng’emie na ngīgīwīkīra nyamūga cia rūūa. Nīndakūhumbire nguo njega ya gatani na ngīkūhumba nguo cia goro. ¹¹ Nīndakūgemirie na mathaga: ngīgīwīkīra bangīri moko, na mūgathī ngingo, ¹² ngīcooka ngīgīwīkīra gīcūhī iniūrū, na icūhī matū, na tanji thaka mūtwe. ¹³ Nī ūndū ūcio ūkīgēmio na thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarī cia gatani irīa njega, na itambaya cia goro, na nguo ng’emie. Irio ciaku ciarī mūtu mūhinyu, na ūūkī, na maguta ma mūtamaīyū. Wee nawe ūgīthakara mūno na ūkīambatīrio ūgītūika mūthamaki-mūndū-wa-nja. ¹⁴ Nayo ngumo yaku īgītheerema ndūrīrī-inī nī ūndū wa ūthaka waku, nī ūndū rīiri ūrīa ndaagwīkīrite nīwatūmire ūthaka waku wagīrīre kūna, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “‘No rīrī, wee nīwehokire ūthaka waku, na ūkīhūthīra ngumo yaku īgītūma ūtūike mūmaraya. Nīwahūūrire ūmaraya na mwīhītūkīri o wothē, nāguo ūthaka waku ūgītūika wake. ¹⁶ Woire nguo imwe ciaku, ūkīgēmīa mahooero ma kūndū gūtūūgīru kūrīa wahūūragīra ūmaraya. Maūndū ta macio matīagīrīrwo nī gwīkīka, kana magīe kuo o na rī. ¹⁷ Nīngī ūgīcooka ūkīoya mathaga macio mega ndaakūheire, o mathaga macio mathondeketwo na thahabu yakwa na betha yakwa, ūgīthondekera mīhianano ya arūme, ūgīcooka ūkīhūūra ūmaraya nayo. ¹⁸ Nīngī ūkīoya nguo īcio ciaku ciarī ng’emie, ūgīcīhumba mīhianano īyo, ūgīcooka ūkīmīrutīra maguta makwa na ūbumba. ¹⁹ O nacio irio iria ndaakūheete ūrīe, nacio nī mūtu mūhinyu, na maguta ma mūtamaīyū, na ūūkī, wacīrutīre mīhianano īyo ītūike ūbumba ūrī na mūtaraīko mwega. Ūguo nīguo gwēkīre, Mwathani Jehova nīwe ugīte ūguo.

²⁰ “‘Na rīrī, woire ariū na aarī aku arīa wanjīarīre, ūkīmaruta īgongona matūike ta irio cia mīhianano īyo. Ūhūūri waku wa ūmaraya-rī, kaī ūtaarī mūiganu? ²¹ Nīwathīnjire ciana ciakwa ūgīcīruta īgongona harī mīhianano īyo. ²² Mītugo-inī yaku yothē īrī magīgi irīa wēkīre, na ūhūūri-inī waku wa ūmaraya, ndwarīkanire matukū ma ūnīni waku, rīrīa warī njaga na ūtaarī na nguo, o rīrīa wegāragarāgia thakame-inī yaku.

²³ “‘Hī, kaī ūrī na haaro-ī! ūguo nīguo Jehova ekuuga. O na wīkīte mawaganu macio mangī mothe, ²⁴ nīweyakīre kīhumbu, na ūgīaka ihooero itūūgīru handū harīa hothe haarī na kīhaaro gīa kūgo-managwo. ²⁵ Gīturi-inī kīa o njīra nīweyakīre mahooero matūūgīru, na ūkīagīthīa ūthaka waku gītīio, ūgākīrīrīria kūneana mwīrī waku kūrī mwīhītūkīri o wothē atharīe nawe. ²⁶ Nīwahūūrire ūmaraya na andū a Mīsiri arīa mwarīganīte nao, o acio maīyūrītwo nī merīrīria ma mwīrī, ūgītūma ndakare nī ūndū waku gūkīrīrīria gūtharīa. ²⁷ Nī ūndū ūcio ngīgūtambūrūkīria guoko ngīgūūkīrīra, ngīnyīhīa būrūri waku; nīndakūneanire moko-inī ma thū ciaku, o acio airītu a Afīlisti, arīa maamakīrio nī mītugo yaku ya ūūra-thoni. ²⁸ Nīwahūūrire ūmaraya na andū a Ashuri o nao, nī ūndū ndūngīaganīrie; o na thuutha ūcio-rī, ndwaiganīrie. ²⁹ Nīngī ūgīkīrīrīria gūtharīa o ngīnya ūgīkīnya Babuloni, būrūri wa onjoria, no-o na weka ūguo ndwaiganīrie.

³⁰ “‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī, Hī! Kaī wee ūrī wa ngoro hūthū-ī! Wīkaga maūndū macio mothe, o ta mūmaraya ūtarī thoni! ³¹ Rīrīa weyakīre ihumbu gīturi-inī kīa o njīra, na ūkīākīra mahooero matūūgīru harīa hothe haarī kīhaaro gīa kūgomanwo-rī, we wetuire ta ūtarī mūmaraya, nī ūndū nīwaregīre irīhi.

³² “‘Wee mūtumia ūyū mūtharīa! Wee wendaga agēni handū ha mūthuurīguo! ³³ Mūmaraya o wothē nīamūkagīra irīhi, no wee-rī, nīwe ūheaga endwa aku othe iheo, ūkamahaka nīguo mokage kūrī we kuuma kūndū guothe nīguo megwatīre īkeno ciaku itaagīrīre. ³⁴ Nī ūndū ūcio wee ndūtārīi ta arīa angī ūmaraya-inī waku; gūtīrī mūndū ūkwīringagīrīria ūmwītīkīre. Wee-rī, ūrī na ūtiganu mūno na arīa angī, nīgūkorwo wee nīwe ūrīhanaga, no gūtīrī kīndū ūrīhagwo.

³⁵ “‘Nī ūndū ūcio, wee mūmaraya ūyū, īgua kīgo kīa Jehova! ³⁶ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Tondū nīwaitangīre ūtonga waku, na ūkīgūūria njaga yaku ūgītharīa na endwa aku, o na tondū wa mīhianano īyo yothē yaku īrī magīgi, na tondū nīwamaheire thakame ya ciana ciaku, ³⁷ nī ūndū ūcio nīngūcookanīrīria endwa aku othe arīa wanekenīa nao, arīa wendete o na arīa ūthūire. Nīngūmacookanīrīria magūūkīrīre kuuma mīena yothē, na nīi ngūgūūrie nguo mbere yao, nao mone njaga yaku yothē. ³⁸ Nīngagūtūira cīra o ta ūrīa andū-a-nja arīa matharāgia na arīa maitithāgia thakame matuuagīrwo; na ndūme ūkorwo nī mang’ūrī makwa na ūguīrwo ūiru nīguo ūcookererwo nī thakame īyo. ³⁹ Nīngī nīngakūneana moko-inī ma endwa aku, nao nīmakaharāgania ihumbu īcio ciaku, na manange mahooero macio maku matūūgīru. Nao nīmagākūruta nguo, na moe mathaga maku ma goro, magūtīge njaga na ūrī ūtheri. ⁴⁰ Nīmakarehe kīrīndī gīgūūkīrīre, nao nīmagākūhūra na mahīga nyuguto, na magūtīnangīe na hīi ciao cia njora. ⁴¹ Nīmagacina nyūmba ciaku na makūherithīe wīrōreirwo nī andū-a-nja aīngī. Nīngakīnya ūmaraya waku mūthīa, nawe ndūgacooka kūrīha endwa

acio aku. ⁴² Hīndī īyo mathūgūta makwa ma gūgūkīrīra nīmakahūahūa, namo marakara makwa maiyūrītwo nī ūiru makweherere. Nīngahoorera na ndigacooka kūrakara.

⁴³ “Na tondū ndwarikanire matukū ma ūnini waku, no kūndakaria wandakaririe na maūndū macio mothe-rī, ti-itherū nīngatūma ūcookererwo nī ūria wīkīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Githī nduongereire ūira-thoni harī maūndū marīa mangī wikaga marī magigī?

⁴⁴ “Mūndū o wothē waragia na thimo-rī, nīagakuuna thimo īno, oige atīrī: “O ta ūrīa nyina ahaana, no taguo mwarī ahaana.” ⁴⁵ Wee ūrī mwarī wa nyūka kūna, ūrīa wanyararire mūthuuriwe na ciana ciae; na ūrī wa nyina kūna na aarī a maitūguo, arīa maanyararire athuuri ao na ciana ciao. Maitūguo aarī Mūhiti, nake thoguo aarī Mūamori. ⁴⁶ Mwarī wa nyūka ūrīa mūkūrū aarī Samaria ūrīa watūūruga mwena waku wa gathigathini marī na airītu ake; nake mwarī wa nyūka ūrīa mūnini aarī Sodomu, ūrīa watūūruga mwena waku wa gūthini hamwe na airītu ake. ⁴⁷ Wee-rī, to gūthī wathiire na mīthiire yao na ūkīrūmīrīra mītugo yao īrī magigī, no mīthiire-inī yaku yothē nīwahiūhire gūthūka kūmakīra. ⁴⁸ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa Nīi ndūūruga muoyo-rī, mwarī wa nyūka Sodomu na airītu ake matiekire ta ūrīa wee na airītu aku mwīkīte.

⁴⁹ “Maya nīmo maarī mehia ma mwarī wa nyūka Sodomu: We marī na airītu ake maarī andū etīī, a kwīhūnīrīra, na matiarūmbūyagia ūhoro wa andū arīa angī; matiateithirie andū arīa athīnī o na arīa abatari. ⁵⁰ Nīmekīrīire na magūka maūndū marī magigī maito-inī makwa. Nī ūndū ūcio nīndamaingatiire, o ta ūguo muonete. ⁵¹ Samaria ndehirie nuthu ya mehia marīa wee wehirie. Wee wīkīte maūndū marī magigī maingī kūmakīra, na nūtūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athingu nī ūndū wa maūndū macio mothe wīkīte. ⁵² Ūrokīrīrīra gūconorithio, nīgūkorwo nūtūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athingu. Tondū mehia maku maarī mooru gūkīra mao, o mekuoneka marī athingu gūgūkīra. Nī ūndū ūcio-rī, īgua thoni na ūconoke, nīgūkorwo nūtūmīte aarī a nyūka moneke marī athingu.

⁵³ “No rīrī, nīngacookeria Sodomu ūgaacīru wake marī na airītu ake, o na Samaria marī na airītu ake, na nīngacūcookeria ūgaacīru waku o hamwe nao, ⁵⁴ nīguo ūigue thoni na ūconoke nī ūndū wa maūndū macio mothe wekire nī ūndū wa kūmahe ūhurūko. ⁵⁵ Nao aarī acio a maitūguo, Sodomu marī na airītu ake, na Samaria marī na airītu ake-rī, nīmagacooka o ta ūrīa maarī mbere; nawe ūrī na airītu aku nīmūgacooka o ta ūrīa mwarī mbere. ⁵⁶ O na ndūngīagwetire rīitwa rīa mwarī wa nyūka Sodomu mūthenya ūcio wetīiaga, ⁵⁷ mbere ya waganu waku kūguūrio. O na kūrī ūguo-rī, rūu ūrī mūnyarare nī airītu a Edomu, marī hamwe na andū othe arīa mariganītie nao, o na nī airītu a Afilisti, acio othe magūthūire na magakūrigīcīria na mīena yothē. ⁵⁸ Wee nīwe ūgaacookererwo nī maciaro ma ūura-thoni waku, na ma maūndū marīa wikaga marī magigī, ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁵⁹ “Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīngagwīka o ta ūrīa wagīrīire nī gwīkwo, tondū nīūmenete mwīhīitwa wakwa na ūndū wa gūthūkia kīrikanīro kīu. ⁶⁰ No rīrī, nīngaririkana kīrikanīro kīrīa ndarīkanīire nawe matukū-inī ma ūnini waku, na nīngahaanda kīrikanīro giitū nawe gīa gūtūūra. ⁶¹ Hīndī īyo nīūkaririkana mīthiire yaku, nawe ūconoke rīrīa ūkaamūkīra aarī a maitūguo arīa akūrū gūgūkīra na arīa anini gūgūkīra. Nīngamaneana kūrī we marī ta aarī aku, no ti kūringana na kīrikanīro giitū nawe. ⁶² Nī ūndū ūcio nīngahaanda kīrikanīro giitū nawe, na nīūkamenya atī nīi nī nīi Jehova. ⁶³ Nīngī rīrīa ngaakūhoroheria nī ūndū wa maūndū mothe marīa wīkīte-rī, nīūkaririkana na ūconoke, na ndūgacooka gūtūmūra kanua gaku rīngī nī ūndū wa ūrīa ūconorithītio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

17

Nderi Igīrī na Mūthabibū

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī, ² “Mūrū wa mūndū, gwatania ndāi na warīrie andū a nyūmba ya Isiraeli na ngerekano. ³ Meere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nderi nene īrī na mathagu marī hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma marangi maingī nīyokire Lebanoni. Ikīnyīta gacūmbīrī ka mūtarakwa, ⁴ ikīuna thuuna ya gacūmbīrī kau, na ikīmītwara būrūrī wa onjoria, nayo ikīmīhaanda thīnī wa itūūra inene rīa onjoria.

⁵ “Igīcooka igīkuua mbeū imwe cia būrūrī wanyu, na igīcihaanda tūri-inī mūnoru. Igīcihaanda ta mūtī ūrīa ūkūruga hakuhī na maaī maingī, ⁶ naguo ūkīringūra, ūgītūika mūthabibū mūkūhī ūtheeremete. Honge ciaguo ikīmīhūgūkīra, no mīri yaguo igīkorwo īthiite na thīi rungu rwayo. Nī ūndū ūcio ūgītūika mūthabibū, ūkīruta hongē irī na tūhwang’a tūrī na mathangū.

⁷ “No nī kwarī na nderi īngī nene yarī na mathagu maarī na hinya, na maiyūrīte njoya. Hīndī īyo mūthabibū ūcio ūgītware mīri yaguo yerekeire na kūrī nderi īyo uumīte hau wahaandītwo, naguo ūgītambūrūkia hongē ciaguo harī yo nīguo wone maaī. ⁸ Nīwahaandītwo tūri-inī mwega handū harī na maaī maingī nīguo ūrute hongē, na ūciare maciaro, na ūtūike mūthabibū ūrī na rīiri.’

⁹ “Meere atirī, ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Hihi nīūgatheerema? Githī ndūkamunywo, na maciaro maguo mahūrūrwo nīguo ūhoohe? Mathangū maguo mothe ma mūringūrano nīmakahooa. Ndūkabataru guoko kūrī na hinya, kana andū aingī a kūūmunya na mīri. ¹⁰ O na ūngīmunywo, ūhaandwo handū hangī-rī, hihi nīūgatheerema? Githī ndūkahooa biū rīrī rūhuho rwa mwena wa irathīro* rūkaūhuruta, nagu ūhoohe o hau wakūrīre?”

¹¹ Hīndī iyo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atirī, ¹² “Ūria andū a nyūmba īno ya ūremi atirī, ‘Mūtīramenya gītūmi kīa maūdū macio?’ Meere atirī, ‘Mūthamaki wa Babuloni nīathiire Jerusalem, agītaha mūthamaki wakuo na andū arīa maarī igweta akuo, akīmatwara nginya Babuloni. ¹³ Ningī akīoya mūdū ūmwe wa nyūmba ya ūthamaki akīrīkanīra kīrīkanīro nake, na akīmwihiithia. Ningī agīcooka akīoya atongoria a būrūrī ūcio agīthīi nao, ¹⁴ nīguo ūthamaki ūcio wagithio hinya, ndūkanehaande rīngī, no ūtūūragio nī gwathīkīra kīrīkanīro kīu gīake. ¹⁵ No rīrī, mūthamaki ūcio akīmūremera na ūndū wa gūtūma abarūthi ake mathīi būrūrī wa Misiri makamūrehere mbarathi na mbūtū nene ya ita. Hihi nīekūhootana? Mūdū ūrīa wīkaga cīko ta icio no ehonokie? Mūdū ūcio aakīhota gūthūkia kīrīkanīro na acooke ehonokie?

¹⁶ “‘Mwathani Jehova ekuuga atirī: Ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūraga muoyo, mūdū ūcio agaakuīra kīu Babuloni, būrūrī wa mūthamaki ūcio wamūīkarīrie gītī kīa ūthamaki, ūcio aanyararire mwīhītwa wake na agīthūkia kīrīkanīro gīake. ¹⁷ Fīraūni hamwe na mbūtū yake ya hinya ya ita o na kīrīndī kīingī, matikamūteithia mbaara-inī, rīrīa ihumbu īgaakwo na gūthīūrūrūkīro na rūirigo nīguo mīoyo mīingī īniinwo. ¹⁸ Nīanyararire mwīhītwa ūcio na ūndū wa gūthūkia kīrīkanīro kīu. Tondū nīanyiitaniire na kīrīkanīro kīu, no agīcooka gwīka maūdū macio mothe-rī, ndakahonoka.

¹⁹ “‘Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atirī: Ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūraga muoyo, nīngatūma acookererwo nī mwīhītwa ūcio wakwa aanyararire o na kīrīkanīro gīakwa kīu aathūkīrie. ²⁰ Nīngamūtambūrūkīra wabu wakwa, nake agwatīo nī mūtego wakwa. Nīngamūrehe Babuloni ndīmūcīrīthīrie kuo, tondū nīagire kwīhokeka harī nīi. ²¹ Nacio mbūtū cīake cia thīgari ciothe iria ikoora nīīkooragwo na rūhiū rwa njora, namo matigari mao mahurunjīrwo huho-inī ciothe. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nīi Jehova nī nīi njarītie.

²² “‘Mwathani Jehova ekuuga atirī: Nīi mwene nīngatua karūhonge kuuma gacūmbīrī ka mūtarakwa ndīkahaande. Ngaatua karūhonge koororo ka mūthunano kuuma gacūmbīrī kaguo, na ndīkahaande kīrīma-inī kīraihi na gītūūgīru na igūrū. ²³ Kīu kīrīma-igūrū gīa Isīraeli nīkuo ngakahaanda; nīgakaruta honge na gaciare maciaro, nagu nīūgatuīka mūtarakwa ūrī na rīiri. Nyoni cia mīthemba yothe nīgaaka itara cīacio honge-inī ciaguo; nīūgātūūra kīrīruru-inī kīa honge ciaguo. ²⁴ Mītī yothe ya mūgūnda nīkamenya atī nīi Jehova nī nīi nyīihagia mūtī ūrīa mūrīihu na ngatūma mūtī ūrīa mūkūhī ūkūre ūraihe. Nīnyūmagīa mūtī ūrīa mūruru, nagu mūtī ūrīa mūūmū ngatūma ūrure.

“‘Nīi Jehova nī nīi njarītie, na nīngwīka ūguo.’”

18

Roho Ūrīa Wīhagia Nīūgakua

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngūrwo atirī: ² “Inyūi andū aya, mūkoragwo mūkiuga atīa rīrīa mūkwarīa thimo īno igūrū rīa būrūrī wa Isīraeli:

“‘Maithe ma cīana marīāga thabībū ngagatu, namo magego ma cīana makaigua thithi?’

³ “Mwathani Jehova ekuuga atirī: Ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūraga muoyo-rī, mūtīgacooka kūgweta thimo īno thīni na Isīraeli. ⁴ Nīgūkorwo roho o wothē ūrī muoyo nī wakwa; roho wa ithe nī wakwa o na wa mūrīū no wakwa. Roho ūrīa wīhagia nīguo ūgaakua.

⁵ “Mūdū aahota gūkorwo nī mūthingu, na ekaga maūdū ma kīhooito na marūngīrīru.

⁶ We ndarīāga irio iria irutagīrwo mahooero-inī marīa marī irīma igūrū, kana agatīrīra maitho mīhianano ya andū a nyūmba ya Isīraeli.

We ndathaahagia mūtumia wa mūdū ūrīa ūngī, kana agakoma na mūdū-wa-nja rīrīa arī na ihinda rīa mweri.

⁷ Ndahinyagīrīria mūdū o na ūrīkū, no nīacookagīria mūdū ūrīa marī thīirī nake kīrīa ooete kīrī gīa kūrūgamīrīra thīirī.

We ndatunyanaga indo, no arīa ahūtu nīamaheaga irio cīake,

* 17:10 Rūrū rwarī rūhuho rwa mwena wa irathīro, na rwakoragwo rūrī rūhiū; nīruomagīa irio irī mīgūnda na ruoikaine ta “Kahamsini”. Maandiko-inī rwarūgamīrīre mbūtū cia Babuloni.

na arĩa marĩ njaga akamahe nguo.

⁸ Ningĩ ndakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooito, kana agetia uumithio mũkĩru.

We nĩagiragia guoko gwake gũtigateeke ũũru, na nĩatũithanagia ciira na kĩhooito gatagatĩ ka mũndũ na ũrĩa ũngĩ.

⁹ Mũndũ ũcio nĩarũmagĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na akahingia watho wakwa na wĩhoheku.

Mũndũ ũcio nĩ mũthingu; ti-itherũ nĩagatũũra muoyo,

ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁰ “Mũndũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwanake mũtunyani, mũitithia wa thakame kana wĩkaga ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio mangĩ mooru ¹¹ (o na harĩa ithe ateeke ũndũ o na ũmwe wa mo):

“We nĩarĩĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma-igũrũ.

Nĩathũkagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.

¹² Nĩahinyagĩrĩria mũthĩini na mũbatari.

Nĩatunyanaga indo.

Ndacookagia kĩrĩa oete gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ.

Nĩatiiragĩra mĩhianano maitho.

Nĩekaga maũndũ marĩa marĩ magigi.

¹³ We nĩakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooito, na agetia uumithio mũkĩru.

Mũndũ ta ũcio-rĩ, nĩagatũũra muoyo? Ndangĩtũũra muoyo! Nĩ ũndũ nĩekĩte maũndũ macio mothe marĩ magigi-rĩ, ti-itherũ no nginya akooragwo na thakame yake imũcookerere we mwene.

¹⁴ “No rĩrĩ, mũriũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwana ũrĩa wonaga mehia macio mothe ithe ekaga, na o na gũtũika nĩamoonaga, we ndekaga maũndũ macio mooru:

¹⁵ “We ndarĩĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ, kana agatĩrĩra maitho mĩhianano ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.

Ndathaahagia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ.

¹⁶ Ndahinyagĩrĩria mũndũ o na ũrĩkũ, na ndeetagia kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ.

Ndatunyanaga indo,

no irio ciake aciheaga arĩa ahũtu,

na akahe arĩa marĩ njaga nguo.

¹⁷ Nĩarigagĩrĩria guoko gwake gũtikehie,

na ndakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kĩhooito, kana etie uumithio mũkĩru.

Nĩahingagia watho wakwa, na akarũmĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo.

Ũcio-rĩ, ndagakua nĩ ũndũ wa mehia ma ithe; ti-itherũ nĩagatũũra muoyo. ¹⁸ No rĩrĩ, ithe nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make mwene, tondũ we nĩekire maũndũ ma ũrĩa-ng'ũũrũ, na agĩtunya mũrũ wa ithe indo, na agĩka maũndũ marĩa mooru gatagatĩ-inĩ ka andũ ao.

¹⁹ “No inyuĩ mũũragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩkũgĩria mũriũ agae mahĩtia ma ithe?’ Kuona atĩ mũriũ ũcio nĩekĩte maũndũ marĩa marĩ kĩhooito na magĩrĩru, na akamenyerera watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na akaũhingia-rĩ, ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo. ²⁰ Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo ũgaakua. Mwana ndakagaya waganu wa ithe, kana ithe agae waganu wa mwana. Ũthingu wa mũndũ ũrĩa mũthingu nowa mwene ũgaacookererwo nĩguo, nague waganu wa mũndũ ũrĩa mwaganu nowa ũgaacookererwo nĩguo.

²¹ “No rĩrĩ, mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na mehia mothe marĩa ekĩte, na arũmie watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ekage maũndũ ma kĩhooito na marĩa magĩrĩre, ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo; we ndagakua. ²² Gũtirĩ ihĩtia o na rĩmwe rĩa marĩa aaneka rĩgaacooka kũririkanwo. Tondũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa ekĩte-rĩ, nĩegũtũũra muoyo. ²³ Mwathani Jehova ekũũria atĩrĩ: Anga nĩ nĩngenagio nĩ gĩkuũ kia andũ arĩa aaganu? Githĩ ti kwenda ingĩenda magarũrũke matigane na mĩthĩre iyo yao nĩguo matũũre muoyo?

²⁴ “No angĩkorwo mũndũ mũthingu no agarũrũke atigane na ũthingu wake, na ehie na eke maũndũ marĩ magigi ta marĩa mekagwo nĩ mũndũ mwaganu-rĩ, anga nĩagagĩtũũra muoyo? Hatĩrĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ ma ũthingu marĩa aaneka ũkaarikanwo. Tondũ wa mahĩtia ma kwaga kwĩhoheka na tondũ wa mehia marĩa ekĩte-rĩ, no agaakua.

²⁵ “No inyuĩ muugaga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kĩhooito.’ Ta thikĩrĩriai inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli: Njĩra yakwa-rĩ, ti ya kĩhooito? Atĩrĩrĩ, githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kĩhooito? ²⁶ Mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake ehie, agaakua nĩ ũndũ wa mehia make; agaakua nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁷ No mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu ũrĩa ekĩte, na

eke maündũ ma kũhoo to na marĩa magĩrĩre-rĩ, we nĩakahonokia muoyo wake. ²⁸ Nĩ undũ nĩeciiragia ũhoro wa mahĩtia make mothe marĩa aneeka, na akagarũrũka agatigana namo-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo; we ndagakua. ²⁹ No andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli mekuuga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kũhoo.’ Anga njĩra ciakwa ti cia kũhoo to, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kũhoo?

³⁰ “Nĩ undũ ũcio, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩngũmũtũira ciira, o mündũ o mündũ kũringana na mĩthĩre yake, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrĩre! Tiganai na mahĩtia manyu mothe; namo mehia manyu matigatũma mwanangwo. ³¹ Tiganai na waganu wothe ũrĩa mwĩkĩte, mũgĩe na ngoro njerũ na roho mwerũ. Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũkue, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? ³² Nĩgũkorwo ndikenagio nĩ gĩkuũ kĩa mündũ o na ũrĩkũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrĩre mũtũire muoyo!

19

Macakaya nĩ undũ wa Athamaki a Isiraeli

¹ “Nĩngĩ ambĩrĩria macakaya* makonĩĩ athamaki a Isiraeli, ² ũmeere atĩrĩ:

“Atĩrĩrĩ, maitũguo ahaanaga ta mũrũũthi wa mũgoma
arĩ gatagatĩ ka mĩrũũthi ĩrĩa ĩngĩ!

Wakomire kĩmamo-inĩ kĩa mĩrũũthi mĩũthĩ,
na ũkĩrera ciana ciaguo.

³ Warerire kĩaana kĩmwe kĩaguo,
gĩgĩtuika mũrũũthi ũrĩ hinya.

Mũrũũthi ũcio ũkĩmenyera gũtambuura kĩa wanyĩta,
na ũkarĩaga andũ.

⁴ Nacio ndũrĩrĩ ikĩgua ũhoro waguo,
naguo ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩao.

Ũgĩtwarwo bũrũri wa Misiri
ũguucĩtio na icũhĩ cia maniũrũ.

⁵ “Na rĩrĩa nyina ya mũrũũthi ũcio yoonire mwĩhoko wayo ndũnahinga,
na itanya rĩayo nĩrĩatuika rĩa tũhũ-rĩ,

ĩkĩoya kĩaana kĩngĩ kĩayo,
ĩgĩgĩtua mũrũũthi ũrĩ hinya.

⁶ Naguo ũgĩcangacanga gatagatĩ ka mĩrũũthi ĩrĩa ĩngĩ,
nĩgũkorwo nĩwatuĩkĩte mũrũũthi ũrĩ hinya.

Mũrũũthi ũcio ũkĩmenyera gũtambuura kĩa wanyĩta,
na ũkarĩaga andũ.

⁷ Nĩwamomomire cĩhitho ciao iria nũmu,
na ũkĩananga matũũra mao.

Bũrũri ũcio na andũ arĩa othe maatũũraga kuo,
makĩiyũrwo nĩ guoya wa mũraramo waguo.

⁸ Hĩndĩ ĩyo, ndũrĩrĩ ikĩũũkĩrĩa,
ndũrĩrĩ iria cioimĩte ng’ongo iria ciagũthiũrũkĩirie.

Ikĩwambĩra mũtego,
naguo mũrũũthi ũcio ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩao.

⁹ Makĩũguucũrĩa na icũhĩ cia maniũrũ, makĩũingĩria kĩaga-ini,
makĩũtwarĩa mũthamaki wa Babuloni.

Makĩũikia njeera,
na nĩ undũ ũcio mũraramo waguo ndwacookire kũiguuo
kũu irima-inĩ cia Isiraeli rĩngĩ.

¹⁰ “Maitũguo aatarĩĩ ta mũthabibũ
ũhaandĩtwo thĩĩni wa mũgũnda waku wa mĩthabibũ
hakuhĩ na maaĩ;

nĩwaciarĩte mũno, na ũkagĩa na honge nyingĩ
tondũ wa maaĩ kũingĩha.

¹¹ Honge ciaguo ciarĩ hinya,

* 19:1 Icakaya rĩrĩ rĩatungawo na rĩkainwo hĩndĩ ya mathiko ma mũtongoria (2Sam 1:17-27).

igakīagīrīra gūtuuo mūthīgi wa mūthamaki.
Mūthabībū ūcio ūkīraiha na igūrū,
ūgīkīra mahuti marīa matumanu,
na nīwonekaga wega nī ūndū wa ūrīa waraihīte na igūrū,
na nī ūndū wa honge ciaguo nyingī.

¹² No nīwamunyirwo na mīri yaguo nī ūndū wa marakara,
na ūgīkanio thī.

Naruo rūhuho rūrīa ruumaga mwena wa irathīro rūgītūma ūhoohē,
na maciaro maguo makīhūrūrwo;
honge ciaguo iria ciarī hinya ikīūma,
ikīhīa nī mwaki, ūgīciniina.

¹³ Na rīrī, rū ūhaandītuo werū-inī wa mūthanga,
būrūri ūrīa mūūmū, ūrī nyoota.

¹⁴ Mwaki woimire rūhonge-inī rūmwe rwa iria nene,
ūgīcina maciaro maguo, magīthira.

Gūtīrī rūhonge rūrī hinya rūtīgaire harī guo
rūngītūuo mūthīgi wa mūthamaki.’

Maya nī macakaya, na nīmo maūndū marīa marīcakayanagīrwo namo.”

20

Isiraeli Kūrema

¹ Mwaka-inī wa mūgwanja, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli magīūka gūtuūria ūhoro harī Jehova, nao magīkara thī hau mbere yakwa.

² Hīndī iyo kiugo kia Jehova gīkīnginyīrīra ngīrwo atīrī: ³ “Mūrū wa mūndū, arīria athuuri a Isiraeli, ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekūūria atīrī: Anga mūūkīte gūtuūria ūhoro harī nī? Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo-rī, ndīngīreka mūtuūrie ūhoro harī nī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’

⁴ “Nīūkūmatūira ciira? Nīūkūmatūira ciira, wee mūrū wa mūndū? Nī ūndū ūcio marūthie, ūmeere maūndū marī magīgi marīa meekagwo nī maithe mao, ⁵ ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa ndethuūrie Isiraeli-rī, nīndehītire harī njaro cia andū a nyūmba ya Jakubu njoete guoko na igūrū, na ngīmeguūrīria kūu būrūri wa Misiri. Ngīmeera njoete guoko na igūrū atīrī, “Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.” ⁶ Mūthenya ūcio ndehītire ngīmeera atī nīngamaruta būrūri wa Misiri, ndīmatware būrūri ūrīa nī ndīmacarīrie, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī, būrūri mūthaka gūkīra mabūrūri mothe. ⁷ Na nī ngīmeera atīrī, “O ūmwe wanyu-rī, nīatigane na mīhiano iyo mīūru mūkaraga mūcūthīrīrie, na mūtige gwīthaahia na mīhianano iyo ya būrūri wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

⁸ “‘No rīrī, nīmanemeire, makīaga gūūthikīrīria; matiatiganire na mīhiano iyo mīūru irīa maikaraga macūthīrīrie, o na matiatiganire na mīhianano iyo ya būrūri wa Misiri. Nī ūndū ūcio ngiuga nīngūmaitīrīria mang’ūrī makwa, na ndīūrute marakara nao marī o kūu būrūri wa Misiri. ⁹ No ngīka ūndū, nī ūndū wa rītwa rīakwa nīguo rītīgathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio maatūūranagia nacio, o icio cionire ngīūonithania kūrī andū a Isiraeli na ūndū wa kūmaruta būrūri wa Misiri. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndaamatongorīre ngīmaruta būrūri wa Misiri, ngīmarehe werū-inī. ¹¹ Nīndamaheire kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo na ngīmamenyithia mawatho makwa, nīgūkorwo mūndū ūrīa ūrīmaathīkagīra nīagatūūrio nīmo. ¹² Ngīcooka ngīmahe Thabatū ciakwa irī kīmenyithia gatagatī gakwa nao, nīgeetha mamenyage atī nī Jehova nīndamatuire atheru.

¹³ “‘No rīrī, andū acio a Isiraeli nīmanemeire kūu werū-inī. Matiarūmīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na nīmaregire mawatho makwa, o na gūtuūka mūndū ūrīa ūmathīkagīra nīagatūūrio nīmo, na magīthaahia Thabatū ciakwa biū. Nī ūndū ūcio nī na nī ngiuga atīrī, nīngūmaitīrīria mang’ūrī makwa, ndīmaniinīre kūu werū-inī. ¹⁴ No ngīka ūndū nī ūndū wa rītwa rīakwa, nīguo rītīgathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio cieyoneire na maitho ngīmaruta kuo. ¹⁵ Nīngī nīndehītire njoete guoko na igūrū o kūu werū-inī, ngiuga ndīkamakinyia būrūri ūrīa ndaamaheete, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī, na būrūri ūrīa mwega gūkīra mabūrūri mothe; ¹⁶ Ndeekire ūguo tondu nīmaregire mawatho makwa, na matiarūmīrīre watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na nīmathaahīrie Thabatū ciakwa. Nīgūkorwo ngoro ciao nīcieheanīte kūrī mīhianano iyo yao. ¹⁷ No rīrī, nīndamaiguīrīre tha, ngīaga kūmaananga kana kūmaniinīra kūu werū-inī. ¹⁸ Nīnderire ciana ciao irī kūu werū-inī atīrī, “Tigai kūrūmīrīra irīra cia watho wa maithe manyu, kana mūrūmīrīre mawatho mao, kana mwīthaahie na mīhianano yao. ¹⁹ Nī nī nī Jehova Ngai wanyu; rūmagīrīrai kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, na mūmenyagīrīre mawatho makwa. ²⁰ Ikaragīai Thabatū ciakwa irī theru, nīguo itūike kīmenyithia gatagatī gakwa na inyuī. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

²¹ “‘No rĩrĩ, ciana icio nĩcianemeire: Itiarũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩro, o na kana ikimenyerera kũrũmia mawatho makwa, o na gwakorwo mũndũ ũria ũmathikagĩra nĩagatũũrio nĩmo, nĩciathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga nĩngũciitĩrĩra mang’ũrĩ makwa, na ndũme marakara makwa maciũkĩrĩre kũu werũ-inĩ. ²² No nĩndagirĩrĩrĩre guoko gwakwa, na ngĩka ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio ceyoneire ngĩmaruta kuo. ²³ Ningĩ nĩndehĩtire harĩo njoete guoko na igũrũ kũu werũ-inĩ, ngiuga atĩ nĩngamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrĩre mabũrũrĩ-inĩ, ²⁴ tondũ matiathikĩrĩre mawatho makwa, no nĩ kũrega maaregire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩro na magĩthaahia Thabatũ ciakwa, namo maitho mao makĩrĩrĩrĩra mĩhianano ya maithe mao. ²⁵ Ngĩcooka ngĩmarekereria irĩra-inĩ iria itaarĩ njega, na mawatho marĩa matangĩmatũũria; ²⁶ nĩndarekire mathaahio nĩ ũndũ wa iheo ciao, irĩ igongona rĩa mwana o wotho wa irigithathi, nĩguo ndũme maiyũrwo nĩ guoya mũnene, na mamenye atĩ nĩ nĩ Jehova.’

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũu: Thiĩni wa ũndũ ũyũ o nague, maithe manyu nĩmanumire na ũndũ wa kũndirika: ²⁸ Rĩria ndaamareehire bũrũrĩ ũria ndehĩtire atĩ nĩngamahe, rĩria moonire kĩrĩma o gĩothe kĩraiho kana mũtĩ o wotho warĩ na mathangũ, hau nĩho maarutĩre magongona mao, makĩruta magongona marĩa maatũmire ndakare, na makĩruta ũbumba wao ũria mũnungi wega, o na magĩitanga maruta mao ma kũnyuuo. ²⁹ Hindĩ ĩyo ngĩmooria atĩrĩ: Gĩtũmi gĩa kũndũ kũu gĩtũũgĩru mũthiiga nĩ kĩ?’” (Nakuo gwĩtagwo Bama* nginya ũmũthĩ.)

Gũtũrwo Ciira na Gũcookererio

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ: ‘Ũu nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga nĩmũgwĩthaahia o ta ũria maithe manyu meekire, na makĩrĩrĩrĩra mĩhiano yao mĩũru? ³¹ Rĩria mũkũruta iheo cianyu, mũkaruta igongona rĩa kũhĩtũkithĩria ariũ anyu mwaki-inĩ-rĩ, mũthiiga na mbere na gwĩthaahia na mĩhianano yanyu yotho o nginya ũmũthĩ. Nĩi no ndĩmwĩtikĩria mũtũrĩre ũhoru harĩ nĩi, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩi ndũũraga muoyo, ndĩngĩmwĩtikĩria mũtũrĩre ũhoru harĩ nĩi.

³² “‘Inyuĩ mugaga atĩrĩ, ‘Ithũi tũkwenda gũtuika ta andũ a ndũrĩrĩ, ta kĩrĩndĩ kĩa mabũrũrĩ ma gũkũ thĩ, arĩa matungatagĩra mĩtĩ na mahiga.’” No maũndũ marĩa mwĩciirĩtie gũtirĩ hĩndĩ makaahinga. ³³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩi ndũũraga muoyo, ngaamwathaga na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkitio, na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio. ³⁴ Nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkitio, o na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũrĩ-inĩ marĩa mwahurunjĩrwo. ³⁵ Nĩngamũrehe werũ-inĩ wa ndũrĩrĩ, na kũu nĩkuo ngaamũtũira ciira tũkĩonanaga ũthiũ kwa ũthiũ. ³⁶ O ta ũria ndaatũrĩrĩre maithe manyu ciira kũu werũ-inĩ wa bũrũrĩ wa Misiri-rĩ, ũguo noguo ngaamũtũira ciira, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³⁷ Nĩngamũrũmbũiya ngĩmũhĩtũkĩria rungu rwa rũthanju rwakwa, na nĩngamũrehe ndĩmuohanie na kĩrĩkanĩro gĩakwa. ³⁸ Nĩngamũtheria, ndĩmwehererie andũ arĩa aremi na arĩa manjũkagĩrĩra. O na gũtuika nĩngamaruta bũrũrĩ ũria matũũraga-rĩ, matigatoonya bũrũrĩ wa Isiraeli. Hindĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩi nĩi Jehova.

³⁹ “‘No inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli-rĩ, ũu nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Thiĩi mũndũ o mũndũ mũgatungatĩre mĩhianano yanyu! Ti-itherũ thuutha ũcio, nĩmũgathikĩrĩra na mũtigacooka gũthaahia rĩtwa rĩakwa itheru na iheo cianyu na mĩhianano yanyu. ⁴⁰ Ũu nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩgũkorwo kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru, kĩrĩma kĩrĩa kĩraiho gĩa Isiraeli, kũu bũrũrĩ ũcio nĩkuo andũ a nyũmba yotho ya Isiraeli† makaandungatagĩra, na kũu nĩkuo ngaametĩkĩrĩra. Kũu nĩkuo ngaabatario nĩ maruta manyu na iheo cianyu iria njega, o hamwe na magongona manyu mothe marĩa maamũre. ⁴¹ Nĩngamwĩtikĩra ta mũrĩ ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwega, rĩria ngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũrĩ-inĩ marĩa mwahurunjĩrwo, na nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru gatagatĩ kanyu maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ. ⁴² Hindĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩi nĩi Jehova, rĩria ngaamũcookia bũrũrĩ wa Isiraeli, bũrũrĩ ũria ndehĩtire njoete guoko na igũrũ atĩ nĩngaũhe maithe manyu. ⁴³ Mũrĩ kũu nĩmũkarĩrikana mĩtugo yanyu na cĩko ciothe iria mwĩthaahĩtie nacio, na inyuĩ nĩmũkeemena nĩ ũndũ wa ũũru ũria wotho mwaneeka. ⁴⁴ Nĩmũkamenya atĩ nĩi nĩi Jehova, rĩria ngaamwika maũndũ macio nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa, no ti kũringana na mĩthiire yanyu mĩũru, na mĩtugo yanyu mĩũru, na maũndũ manyu mooru marĩa mwĩkaga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Gũthini

⁴⁵ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ⁴⁶ “Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku mwena wa gũthini; hunjia ũhoru wa gũũkĩrĩra mwena wa gũthini, na ũrathe ũhoru wa gũũkĩrĩra mũtitũ wa

* 20:29 Bama nĩ kuuga kũndũ kũrĩa gĩtũũgĩru. † 20:40 Nyũmba yotho ya Isiraeli yarũgamĩrĩre Ũthamaki wa Gũthini hamwe na wa Gathigathini.

būrūri ūcio wa mwena wa gūthini. ⁴⁷ Īra mūtītū ūcio wa mwena wa gūthini atīrī: ‘Īgua kiugo kīa Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ndi hakuhi gwakia mwaki thiini waku, nago niūkaniina miti yaku yothe, ĩrĩa mīgū nginya ĩrĩa mīmū. Rūrĩrĩmbĩ rūu rūtikahoreka, na ūthiū o wothē kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini nīugaacinwo nīruo. ⁴⁸ Mūdū o wothē niākoona atī nī Jehova nī nī ndiwakītie; ndūkahoreka.’”

⁴⁹ Hīndī ĩyo ngiuga atīrī, “Hī! Mwathani Jehova. Maraaria ūhorō wakwa, makoiga atīrī, ‘Githi to kwaria araaria na ngerekano?’”

21

Babuloni, Rūhiū rwa Njora rwa Ngai rwa Gūtuanĩra Ciira

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyĩrīre, ngĩrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, roria ūthiū waku Jerusalem, na ūhunje ūhorō wa gūkĩrĩrwo kwa handū-harĩa-haamūre. Ratha ūhorō wa gūkĩrĩrwo kwa būrūri ūcio wa Isiraeli, ³ ūwīre atīrī, ‘Jehova ekuuga ūū: Nīngūgūkĩrĩra. Nīngūcomora rūhiū rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ, na ngwehererie andū arĩa athingu na arĩa aaganu. ⁴ Tondū nīngūkwehereria andū arĩa athingu na arĩa aaganu-rĩ, rūhiū rwakwa rwa njora nīrūgacomorerwo mūdū o wothē kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini. ⁵ Hīndī ĩyo, andū othe nīmakamenya atī nī Jehova nī nī njomoretē rūhiū rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ; rūtigacookio rīngĩ njora-inĩ.’

⁶ “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūdū caaya! Caaĩra mbere yao, ūrĩ mūthĩnĩku ngoro na ūrĩ na kīeha kīnene. ⁷ Na rĩrĩa magaakūuria atīrī, ‘Ūracaaya nīkĩ?’ ūkameera atīrī, ‘Nī ūndū wa ūhorō ūrĩa ūroka. Ngoro o yothē nīkaringĩka, na guoko o guothe kwage hinya; roho o wothē nīkaringĩka na iru o rīothe nīrĩkaregera o ta ūrĩa maaĩ mereeraga.’ Ūhorō ūcio nīūrooka! Ti-itherū, ūhorō ūcio nīūgekĩka, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

⁸ Nakio kiugo kīa Jehova gīkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atīrī: ⁹ “Mūrū wa mūdū, ratha ūhorō, uuge atīrī, ‘Mwathani ekuuga ūū:

“‘Harĩ rūhiū rwa njora, harĩ rūhiū rwa njora,
rūnooretwo rūkohĩga, na rūgathūūo rūkahenia,

¹⁰ rūnooretwo rūrĩ rwa kūūragana,
na rūgathūūo nīguo rūhenagie ta rūheni!

“‘Anga nītūgagikenera mūthĩgi wa ūthamaki wa mūrū wakwa Juda? Rūhiū rūu rwa njora nīrūiraga mūthĩgi o wothē ta ūcio.

¹¹ “‘Rūhiū rūu rwa njora rūthuurĩtwo nīguo rūthūūo,
nīguo rūnyiitagwo na guoko;
nīrūnoore na rūgathūūo,
na nīrūhaarĩrio nīguo rūneanwo guoko-inĩ kwa mūūragani.

¹² Rĩra na ūgĩrĩke, wee mūrū wa mūdū,
nīgūkorwo nīrūkĩrĩre andū akwa,
o na rūgookĩrĩra athamaki othe a Isiraeli.

Nīmaneanĩtwo rūhiū-inĩ rwa njora
marĩ hamwe na andū akwa.

Nī ūndū ūcio wīhūūre gīthūri.

¹³ “‘Ti-itherū kūgeranio nīgūgooka. Gūgaagĩkara atĩa angĩkorwo mūthĩgi ūcio wa ūthamaki wa Juda, ūrĩa ūiragwo nī rūhiū rūu rwa njora ndūgathĩ na mbere? Ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’

¹⁴ “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūdū-rĩ,
ratha ūhorō, na ūhūūre hĩ.

Naruo rūhiū rūu rwa njora ūreke rūringe maita meerĩ,
o na nīrūringe maita matatū.

Nī rūhiū rwa njora rwa kūūragana,
nī rūhiū rwa njora rwa kūūragana kūnene,
rūramahatĩrĩria na mīena yothē.

¹⁵ Nīgeetha ngoro iringĩke,
nao arĩa magwĩte maingĩhe,
nīnjigĩte rūhiū rwa njora rwa kūūragana
ihingo-inĩ ciao ciothe.

Hī! Rūthondeketwo rūhenagie ta rūheni,
rūnyiitĩtwo nīguo rūūragane.

¹⁶ Wee rūhiū rwa njora, temanga mwena wa ūrĩo,
na nīngĩ ūtemange mwena wa ūmotho,
na ūtemange kūrĩa guothe ūgĩ waku ūngĩrekerio.

¹⁷ Nĩ o na nĩ-rĩ, nĩngahũira hĩ,
namo mang'ũrĩ makwa mahũahũe.

Nĩ nĩ Jehova njugĩte ũguo.”

¹⁸ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁹ “Mũrũ wa mũndũ, tema njĩra igĩrĩ cia kũgererwo nĩ rūhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni, cieri ciumĩte bũrũri o ũmwe. Haanda rūĩri harĩa njĩra yahũkĩre ĩrorete itũũra inene. ²⁰ Tema njĩra ĩmwe ĩrĩa rūhiũ rūu rwa njora rūkaagerera rūgĩthĩ gũũkĩrĩra Raba kũu kwa Aamoni, na ĩngĩ ya kũgerwo nĩrũo rūgĩthĩ gũũkĩrĩra Juda hamwe na Jerusalemu kũu kũirigĩre. ²¹ Nĩgũkorwo mũthamaki wa Babuloni akaarũgama maahũkanĩro ma njĩra ĩyo, harĩa njĩra icio cieri ciahũkanĩre, nĩguo aragũrie: Akaahũthĩra mĩguĩ agĩcuuka mĩtĩ, na ahooe kĩrĩra harĩ mĩhianano yake, na arorithie ini. ²² Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, mũtĩ nĩũkagwĩra Jerusalemu, kũrĩa akaigithia mĩgogo ya kũmomora rūĩrigo, na arute watho wa kũũraganwo, na kuugĩrĩro mbugĩrĩro ya mbaara, nayo mĩgogo ya kũmomora ĩgwo ĩhingĩrĩre ihingo, na aigithie kĩhumbu, na gwakwo ngathĩ ndaaya cia mbaara cia gũteithia gũtharĩkĩra itũũra. ²³ Ũndũ ũcio nĩũkoneka ta ũtarĩ wa ma kũrĩ andũ arĩa mehĩtĩte atĩ nĩmarĩmwathĩkagĩra, nowe nĩakamaririkania mahĩtia mao, acooke amanyiite mĩgwate.

²⁴ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Tondũ inyuĩ andũ aya nĩmũtũmĩte mahĩtia manyu maririkanwo nĩ ũndũ wa ũrĩa ũremi wanyu wonekanĩte, ũkaguũria mehia manyu makoneka maũndũ-inĩ mothe marĩa mwĩkaga; nĩ ũndũ nĩmwĩkĩte ũguo-rĩ, nĩmũkanyĩtwo mĩgwate.

²⁵ “‘Wee mũthamaki ũyũ wa Isiraeli, o wee mwaganu na ndũrĩka, mũthenya waku nĩmũkinyu, na ihinda riaku rĩa kũherithio rĩgakinya mũthia. ²⁶ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ruta kĩremba, na weherie tanji. Maũndũ matigacooka gũĩkara ta ũrĩa maatarĩ: Arĩa anini nĩmagatũũgĩro, nao arĩa atũũgĩre nĩmakanyĩhio. ²⁷ Nĩ mwanangĩko! ĩĩ nĩ mwanangĩko! Nĩngarĩanangithia! Rĩtigacookererio nginya hĩndĩ ĩrĩa ũcio mwene rĩo agooka; ũcio nĩwe ngaarĩneana kũrĩ we.’

²⁸ “Nawe mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uuge atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga ũhoru-inĩ ũkonĩĩ Aamoni na irumi ciao:

“‘Harĩ rūhiũ rwa njora, harĩ rūhiũ rwa njora,
rũcomoretwo rūũragane,
na rūthũũtwo rūrĩ rwa kũniinana,
na rwakũhenia ta rūheni!

²⁹ O na gũkorwo nĩ kũrĩ cioneki cia maheeni igũkonĩĩ,
na ũragũri wa maheeni ũgũkonĩĩ-rĩ,
nĩrũkaigĩrĩrwo ngingo
cia arĩa aaganu, arĩa marĩ a kũũragwo,
arĩa mũthenya wao ũkinyĩte,
o acio ihinda rĩao rĩa kũherithio rĩkinyĩte mũthia.

³⁰ Cookia rūhiũ njora thĩĩnĩ.
Ũrĩ kũu wee wombĩrwo,
o kũu bũrũri-inĩ ũcio wa maithe manyu,
nĩkuo ngaagũtũira ciira.

³¹ Nĩngagũitĩrĩria mang'ũrĩ makwa,
na ngũũkĩrĩre na mĩhũmũ ya marakara makwa mahiũ;
nĩngakũneana moko-inĩ ma andũ matarĩ tha,
andũ ohĩgĩrĩru na kũniinana.

³² Wee ũgaatuĩka ngũ cia gwakia mwaki ũcio,
nayo thakame yaku ĩgaitĩrwo kũu bũrũri waku,
ndũgacooka kũirikanwo;
nĩgũkorwo nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie.’”

22

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, nĩũkũrĩtũira ciira? Nĩũgũtũira ciira itũũra rĩrĩ inene rĩitithagia thakame? Nĩ ũndũ ũcio rĩonie maũndũ marĩa mothe rĩĩkaga marĩ magigi, ³ ũrĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Wee itũũra inene rĩrĩa rĩrehihagĩria mũtino nĩ ũndũ wa gũitithia thakame kũu thĩĩnĩ warĩo, na rĩgethaahia nĩ ũndũ wa gũthondeka mĩhianano, ⁴ nĩhĩtĩtie nĩ ũndũ wa thakame ĩrĩa ũitĩte, na nĩũthaahĩtio nĩ mĩhianano ĩrĩa ũthondekete. Nĩũtũmĩte matukũ maku makinye mũthia, o naguo mũthia wa mĩaka yaku nĩmũkinyu. Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma ũtũike kĩndũ kĩmeneku harĩ ndũrĩrĩ, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ mabũrũri macio mothe. ⁵ Andũ

arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya nĩmagakũnyũrũragia, wee itũũra rĩrĩ inene ũrĩ ngumo njũru, na ũkaiyũra ngũĩ.

⁶ “Ta rora ũrĩa o ũmwe wa athamaki* a Isiraeli arĩa marĩ thĩinĩ waku ahũthagĩra hinya wake ũũru agĩtithia thakame. ⁷ Nĩmagithĩtie ithe wa ciana o na nyina gĩtĩio marĩ kũu thĩinĩ waku; na marĩ thĩinĩ waku nĩmahinyĩrĩrie ageni na makanyariira mwana ũrĩa ũkũĩrĩro nĩ ithe, o na mĩtũmia wa ndigwa. ⁸ Wee-rĩ, nĩũnyararĩtie indo ciakwa iria nyamũre, o na ũgathaahia Thabatũ ciakwa. ⁹ Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ maiganagĩrĩra igenyo, na mendete ũiti wa thakame; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ marĩaga irio mahooero ma irĩma-igũrũ, na mageeka ciiko cia ũũra-thoni. ¹⁰ Nĩ kũrĩ andũ thĩinĩ waku mataheaga ũrĩrĩ wa maithe mao gĩtĩio; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ mathũkagia atumia nĩ ũndũ wa gũthĩĩ nao mahinda-inĩ mao ma mweri, ihinda-inĩ rĩrĩa marĩ na thaahu. ¹¹ Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ wĩkaga maũndũ marĩ magigĩ na mĩtũmia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ, nake ũngĩ ndangĩconoka agĩthũkia mĩtũmia wa mũrĩũ, ũngĩ nake agathũkagia mwarĩ wa nyina, o ũcio mwarĩ wa ithe. ¹² Andũ maamũkagĩra mahaki marĩ thĩinĩ waku nĩguo maite thakame; wee ũrĩ mũrĩa-ng’ũũrũ, na nĩwamũkagĩra uumithio mũkĩru, na ũkoona uumithio ũtarĩ kihooto kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ na njĩra ya ũhahanyi. Wee nĩũriganĩrũro nĩ nĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³ “Ti-itherũ nĩngahũũra hĩ nĩ ũndũ wa uumithio ũcio wonete ũtarĩ wa kihooto, na nĩ ũndũ wa thakame irĩa ũitithĩtie kũu thĩinĩ waku. ¹⁴ Mũthenya ũrĩa ngaakũherithia-rĩ ũmĩrĩru waku nĩũgetiiria, kana moko maku magĩe na hinya? Nĩi Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoro ũcio, na nĩ nĩ ngaawĩka. ¹⁵ Nĩngakũharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ, na ngũhurunjĩre mabũrũri-inĩ; na nĩngakinyia thaahu waku mũthia. ¹⁶ Hĩndĩ irĩa wee ũgaakorwo ũthaahĩtie maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ, nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩi Jehova.”

¹⁷ Nĩngĩ kiugo kĩa Jehova gĩkinginyĩrĩa, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, harĩ nĩrĩ, andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli matuĩkĩte o ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ũturi; acio othe matuĩkĩte o ta gĩcango, na ibatĩ, na kĩgera, o na ngocorai marĩ mwaki-inĩ wa ũturi. O no ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa betha ĩratherio na mwaki wa ũturi. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ inyuothie nĩmũtuĩkĩte gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ũturi, nĩngamũcookanĩrĩa kũu Jerusalemu. ²⁰ O ta ũrĩa andũ macookanagĩrĩa betha, na gĩcango, na kĩgera, na ngocorai, o na ibatĩ icua-inĩ rĩa mwaki nĩguo itwekio na mwaki mũhiũ-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩi ngaamũcookanĩrĩa ndĩ na marakara na mang’ũrĩ, na ndĩmũikie kũu thĩinĩ wa itũũra inene ndĩmũtwekerie kuo. ²¹ Nĩngamũcookanĩrĩa na ndĩmũhurutĩre na mang’ũrĩ makwa mahiũ, na inyuĩ nĩmũgatwekerio o kũu thĩinĩ warĩo. ²² O ta ũrĩa betha itwekagĩrio icua-inĩ rĩa mwaki, ũguo noguo o na inyuĩ mũgaatwekerio kũu thĩinĩ warĩo, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩi Jehova nĩ nĩi ndĩmũitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa.’”

²³ O rĩngĩ kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ²⁴ “Mũrũ wa mũndũ, ĩra bũrũri ũcio atĩrĩ, ‘Wee-rĩ, ũrĩ bũrũri ũkoretwo wagĩte mbura kana rũthuthuũ, mũthenya ũrĩa wa mang’ũrĩ.’ ²⁵ Nĩ kũrĩ na ndundu ya gũkanĩrĩa ya anene akuo marĩ thĩinĩ wago, nao matariĩ ta mũrũũthi ũkũrarama ũgĩtambuura kĩrĩa ĩnyiitĩte; marĩaga andũ, na magakuua mũthithũ na indo cia goro, na magatũma kũgĩe na atumia aingĩ a ndigwa thĩinĩ wago. ²⁶ Athĩnjĩri-Ngai akuo mahũthagĩra hinya makiuna watho wakwa, na magathaahia indo ciakwa iria nyamũre; matikũũranaga indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre; marutanaga atĩ gũtĩrĩ ngũũrani ya indo irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu; na mahingaga maitho matikamenyerere Thabatũ ciakwa, nĩguo ngarumagwo gatagatĩ-inĩ kao. ²⁷ Anene akuo arĩa marĩ kuo matariĩ ta njũũi igĩtambuura kĩrĩa ĩnyiitĩte; maitaga thakame na makoaraga andũ, nĩguo megwatĩre uumithio ũrĩa ũtagĩrĩre. ²⁸ Anabii akuo mamahakagĩra ciiko icio coka mwerũ, na njĩra ya kũmoonera cioneki cia maheeni, na ũragũrĩ wa maheeni. Moĩgaga atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ’, o rĩrĩa Jehova atarĩ ũndũ oigĩte. ²⁹ Andũ a bũrũri ũcio mahũthagĩra ũhahanyi na ũtunyani; mahinyagĩrĩa athĩni na abatari, na makanyariira andũ a kũngĩ, makamaagithia kihooto.

³⁰ “Ndaacarĩrie mũndũ thĩinĩ wao ũngĩaka rũthĩngo na arũgame mbere yakwa mwanya-inĩ, agĩtĩre bũrũri ũcio, nĩguo ndikaũniine o kũũniina, no ndiigana kuona o na ũmwe. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩngamaitĩrĩa mang’ũrĩ makwa, na ndĩmaniine na marakara makwa mahiũ, na ndĩmacookerĩre maũndũ marĩa mothe mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

23

Airĩtu Eerĩ a Nyina Ũmwe Itharia

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, nĩ kwarĩ na andũ-a-nja eerĩ, airĩtu a nyina ũmwe. ³ Nĩmatuĩkĩre ahũũri maraya kũu bũrũri wa Misiri, makĩambĩrĩria ũmaraya kuuma marĩ ethĩ. Marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩmahutagio nyondo, na makahambatwo ithũri cia ũirĩtu wao.

* 22:6 Aya maarĩ atongoria thĩinĩ wa Isiraeli, no ti athamaki ta thĩinĩ wa 19:1; na 21:12.

⁴ Ūria mūkūrū eetagwo Ohola, nake mwarī wa nyina eetagwo Oholiba. Maarī akwa, nao magīciara aanake na airītu. Ohola nīwe Samaria, nake Oholiba nīwe Jerusalemu.

⁵ “Ohola nīahūūruga ūmaraya o na arī wakwa; nake nīeriragīria endwa ake, na nīo andū a Ashuri, o acio maarī njamba cia ita ⁶ mehumbite nguo cia rangi wa bururu, na aathani na anene a ita, acio othe maarī andū ethī cīrorerwa, o arīa maathiiaga mahaicite mbarathi. ⁷ Nīeneanire ta mūmaraya harī andū othe arīa atīku thīinī wa Ashuri, na agīthaahia na mīhianano yothe ya mūdū o wothē ūria eeriragīria. ⁸ Ndaatiganire na ūmaraya ūcio aambīrīrie arī būruri wa Misiri, rīria andū maakomaga nake arī mwīthī na makahambataga gīthūri kīa ūirītu wake, o na magīkīrīria kūhūūra ūmaraya nake.

⁹ “Nī ūndū ūcio ngīmūneana harī endwa ake, nīo andū a Ashuri o acio eeriragīria. ¹⁰ Nīmāmūrutire nguo, makīmūtunya arīu na aarī ake, na makīmūūruga na rūhiū rwa njora. Nīatuīkire wa kuunagwo thimo gatagatī-inī ka andū-a-nja, nake nī aaherithirio.

¹¹ “Mwarī wa nyina Oholiba nīeyoneire maūdū macio, no merirīria-inī make o na ūmaraya-inī wake nīeekire mītugo mīaganu gūkīra mwarī wa nyina. ¹² O nake nīeriragīria andū a Ashuri, arīa maarī aathani na anene a ita, na njamba cia ita cīhumbite nguo irī riiri, o arīa maathiiaga mahaicite mbarathi, acio othe maarī andū ethī cīrorerwa. ¹³ Nīndonire atī o nake nīethaahītie; eerī maathiiaga na mīthiire īhaanaine.

¹⁴ “No rīrī, we nīākīrīrīrie kūhūūra ūmaraya. Nīoonire arūme makururītwo rūthingo-inī, nayo yarī mīhiano ya Akalidei ikururītwo na rangi mūtune, ¹⁵ meeohete mīcibi njohero na iremba mītwe icunjuurite; othe monekaga mahaana ta atwarithia a ngaari cia mbarathi cia ita a Babuloni, andū a gūciarītwo Kalidei. ¹⁶ O rīria aamoonire, nīamerirīrie, akīmatūmīra andū kūu Kalidei. ¹⁷ Ningī andū a Babuloni magūka kūrī we, kūu kīrīrī-inī kīa wendo, nao makīmūthaahia nī ūndū wa merirīria mao. Thuutha wa gūthaahio nīo, agītigana nao, akiira ngoro nīo. ¹⁸ Rīria aathiire na mbere na ūmaraya wake atekūhitha, na akīgūria njaga yake, nīi na nīi nīndatiganire nake ngīmūmena, ngītigana nake o ta ūria ndaatiganire na mwarī wa nyina. ¹⁹ No rīrī, we aakīrīrīrie kūhūūra ūmaraya aaririkana matukū marīa aarī mwīthī, rīria aarī mūmaraya kūu būruri wa Misiri. ²⁰ Arī kūu, akīrīrīria endwa ake, arīa cīga ciao ciatarī ta cia ndigiri, na hinya wao wa ūndūrume woimaga ta wa mbarathi. ²¹ Nī ūndū ūcio ūkīrīrīria ūura-thoni na wīthī waku, rīria wahambatagwo gīthūri na ūkahutio nyondo ciaku cia ūirītu ūrī kūu būruri wa Misiri.

²² “Nī ūndū ūcio, wee Oholiba, Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngarahūra endwa aku magūkīrīrie, acio watiganire nao ūkīmamena, ndīmarehe magūkīrīrie kuuma mīena yothe, ²³ andū a Babuloni na Akalidei othe, na andū a kuuma Pekodi, na Shoa, na Koa, marī hamwe na andū a Ashuri othe, aanake arīa cīrorerwa, arīa othe matuītwe abarūthi na anene a ita, na anene a ngaari cia mbarathi cia ita na andū arīa marī igweta inene, nao othe mathiiaga mahaicite mbarathi. ²⁴ Nīmagagūkīrīra marī na matharaita, na ngaari cia mbarathi cia ita, na makaari, na marī na kīrīndī kīngī; nao mabange magūkīrīrie kuuma mīena yothe, marī na ngo iria nene na iria nini, na mekīrite ngūbia cia kīgera mītwe. Nīngakūneana kūrī o ūherithio, nao nīmagakūherithia kūringana na ūria matuuanagīra ciira. ²⁵ Nīngerekeria marakara makwa ndī na ūiru ngūkīrīrie, nao nīmagakūherithia marī na marakara manene. Nīmagagūtīna maniūrū na matū, nao andū anyu arīa magaatigara nīmakaniinwo na rūhiū rwa njora. Magaataha arīu anyu na aarī anyu, nao arīa anyu magaatigara nīmakaniinwo na mwaki. ²⁶ Ningī nīmagakūruta nguo na makuue mathaga maku marīa mega. ²⁷ Nī ūndū ūcio nīnganiina ūura-thoni na ūmaraya ūria wee waambīrīrie ūrī kūu būruri wa Misiri. Ndūkarora maūdū macio ūmerirīrie, kana ūiririkane būruri wa Misiri rīngī.

²⁸ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndī hakuhi gūkūneana kūrī acio ūthūire, ngūneane kūrī acio wamenire ūkīmahutatīra. ²⁹ Magaakūherithia marī na rūthūuro, na magūtunye indo ciaku ciothe iria ūnogete. Magaagūtīga njaga, ūrī ūtheri, nacio thoni cia ūmaraya waku nīikagūrio. Naguo ūura-thoni na ūmaraya waku. ³⁰ Nīcio ikūreheire maūdū macio, nīgūkorwo nīwerirīrie ndūrīrī icio, na ūgīthaahia na mīhianano yacio. ³¹ Wee ūrūmīrīrie mīthiire ya mwarī wa nyūkwa; nī ūndū ūcio nīngakūnengera gīkombe gīake ūkīnyiite na guoko gwaku.

³² “Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Wee ūkaanyūra gīkombe kīa mwarī wa nyūkwa,
gīkombe kīnene na kīriku;
nīgīkarehe kīnyararo na itheko,
nīgūkorwo nīkīyūrīru mūno.

³³ Wee nīūkaiyūrwo nī ūrīu na kīeha,
gīkombe kīu kīa mwanangīko na ihooru,
gīkombe kīu kīa mwarī wa nyūkwa Samaria.

³⁴ Ūgaakīnyūra na ūkīnīkīrīrie;
ūgaakīringithia thī, kīenyūkange icere,

na witarūrange nyondo.

Nĩ nĩ njarĩtie ūhoru ūcio, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

³⁵ “Nĩ ūndũ ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Kuona atĩ wee nĩuriganĩrwo nĩ nĩ na ūkanjikia na thuutha waku, no nginya ūcookererwo nĩ maciaro ma ūura-thoni waku na ūmaraya waku.”

³⁶ Jehova aanjĩrire atĩrĩ: Mũrũ wa mündũ, nĩũgũtũra Ohola na Oholiba ciira? Nĩ ūndũ ūcio marũithie nĩ ūndũ wa mĩtugo yao ĩrĩ magigi, ³⁷ nĩgũkorwo nĩmatharĩtie, namo moko mao maiyũrite thakame. Matharĩtie na mĩhianano yao; o na makamĩrutĩra ciana ciao magongona, ĩria manjariĩre, itũike ĩrio ciayo. ³⁸ O na ningĩ ūndũ ūngĩ manjikĩte nĩ ūyũ: Ihinda o rĩu nĩmathaahirie handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na magĩthũkia Thabatũ ciakwa. ³⁹ Mũthenya o ro ūcio maarutire ciana ciao igongona kũrĩ mĩhianano yao-rĩ, noguo maatoonyire handũ-hakwa-harĩa-haamũre na makĩhathaahia. Ūguo nĩguo meekire thĩĩnĩ wa nyũmba yakwa.

⁴⁰ “O na ningĩ magĩtũmanĩra arũme arĩa mookire kuuma kũraya, na hĩndĩ ĩria maakinyire, mũgĩthamba nĩ ūndũ wao, na mũkĩhaka rangĩ maitho, na mũkĩgemia na mathaga. ⁴¹ Ningĩ mũgĩkarĩra ūrĩrĩ warĩtwo na ūkagemio mũno, na hau mbere yaguo hakaigwo metha ĩria mwaigagĩra ūbumba na maguta marĩa maarĩ makwa.

⁴² “Nake nĩarigiĩcĩrio nĩ kĩrĩndĩ kĩngĩ kĩanegenaga gĩtekũmaka; andũ a Sabea* makĩrehwo kuuma werũ-inĩ, marĩ hamwe na gĩkundi kia andũ matarĩ igweta, nao magĩkĩra mĩtumia ūcio na mwarĩ wa nyina bangiri moko, na makĩmekĩra tanji thaka mĩtwe. ⁴³ Ningĩ ngĩaria ūhoru wa ūcio waniĩnĩtwo hinya nĩ ūtharia, ngiuga atĩrĩ, ‘Rĩu nĩmarekwo mamũhũthĩre ta mũmaraya, nĩgũkorwo ūguo nĩguo atarĩ.’

⁴⁴ Nao magĩkoma nake. O ta ūria arũme makomaga na mũmaraya, ūguo nĩguo maakomire na andũ-a-nja acio maagite thoni, nao nĩo Ohola na Oholiba. ⁴⁵ No andũ arĩa athingu nĩmakamaherithia na iherithia rĩa andũ-a-nja arĩa matharagia na magaitithia thakame, tondũ nĩmatharagia, na moko mao maiyũrite thakame.

⁴⁶ “Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Mareherei kĩrĩndĩ kĩmookĩrĩre, na mũmaneane maguoyohithio na matahwo. ⁴⁷ Kĩrĩndĩ kĩu nĩgĩkamahũura na mahiga nyuguto na kĩmatemange na hiũ ciao cia njora; gĩkooraga aanake na airĩtu ao, na gĩcine nyũmba ciao.

⁴⁸ “Nĩ ūndũ ūcio nĩnganiina ūura-thoni kũu bũrũri ūcio nĩguo andũ-a-nja othe makaanio, matikaneke maũndũ wa ūtharia ta inyuĩ. ⁴⁹ Inyuĩ nĩmũkaherithio nĩ ūndũ wa ūura-thoni wanyu, na mũcookererwo nĩ maciaro ma mehĩa manyu ma kũhooya mĩhianano. Na inyuĩ hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.”

24

Nyũngũ ya Kũruga

¹ Mwaka-inĩ wa kenda, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ikũmi, kiugo kia Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, andika mũthenya wa ūmũthĩ nĩ tarĩki ciigana, o ūyũ wa ūmũthĩ, tondũ mũthenya ūyũ wa ūmũthĩ mũthamaki wa Babuloni nĩarigiĩcĩrie Jerusalemu. ³ Arĩa andũ aya a nyũmba ĩno nemi na ngerekano, ūmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“‘Hagĩra nyũngũ ya kũruga;

mĩhagĩre na ūmĩitĩrĩre maaĩ.

⁴ ĩkĩra icunjĩ cia nyama thĩĩnĩ wayo,

icunjĩ ciothe ĩria njega, ta cia kũgũrũ na guoko.

Mĩiyũrie na mahĩndĩ marĩa mega mũno;

⁵ oya nyamũ ĩria njega mũno rũũru-inĩ.

Igĩrĩra ngũ rungu rwayo nĩ ūndũ wa mahĩndĩ;

reke ĩtherũke,

namo mahĩndĩ mahĩre o kũu thĩĩnĩ wayo.

⁶ “‘Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“‘Kaĩ itũura rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haro-ĩ,

o na nyũngũ iyo ĩrĩ na mũcura,

ĩria gĩkũrĩ kĩaayo gĩtangĩthira!

Mĩonorie kĩrung’o, o kĩrung’o,

itegũcuukĩrwo mĩti.

⁷ “‘Nĩgũkorwo thakame ĩria rĩitithĩtie ĩrĩ o thĩĩnĩ warĩo:

Rĩamĩitire o kũu rwaro-inĩ rwa ihiga itheri;

* 23:42 Andũ a Sabea maatũũruga bũrũri wa Arabia na maarĩ onjoria (Ayub 6:19).

rītiāmīitire tūri-inī,
harīa rūkūngū rūngāmīthikire.

⁸ Nīgeetha njarahūre mang'ūrī na ndīrīhīrie-rī,
ndaitire thakame yarō rwaro-inī rwa ihiga itheri,
nīguo ndigathikwo.

⁹ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga:
“Kaī itūūra rīu inene rīitithagia thakame rīrī na haaro-īl
O na nī nīngacookanīrīria ngū hība ndaaya na igūrū.

¹⁰ Nī ūndū ūcio iganīrīra ngū,
na wakie mwaki.

Ruga nyama icio wega,
na ūtukanie na indo cia gūcamia wega;
namo mahīndī ūreke macure.

¹¹ Nīngī ūhagīre nyūngū īyo theri makara-inī,
nginya īhiūhe na gīcango kīayo gītunihe,
nīguo gīko kīayo gītweke,
na gīkūrī kīayo gīcinwo, gīthire.

¹² Nīkīremete njīra ciothe;
gīkūrī kīu kīayo ti kīrute,
o na gīacinwo na mwaki.

¹³ “Rīu-rī, gīko gīaku nī ūūra-thoni. Tondū ngeretie gūgūtheria, no wee ndūngīthera gīko gīaku,
wee ndūngīthera rīngī nginya mang'ūrī makwa ma gūgūkīrīra makahūahūa.

¹⁴ “Nī Jehova nīnjarītie. Ihinda nīkinyu njike ūndū. Ndikerīgīrīria; na ndikaiguanīra tha kana
ndīricūkwo. Ūgaatūrwo ciira kūringana na mītugo yaku, na ciiko ciaku, ūguo nīguo Mwathani Jehova
ekuuga.”

Mūtumia wa Ezekieli Gūkua

¹⁵ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ¹⁶ “Mūrū wa mūdū, atīrī, ndī hakuhi gūkwehere-
ria kīrīa gīkenagia maitho maku mūno na igūtha o rīmwe. No rīrī, ndūgacakae kana ūrīre, o na kana
ūite maithori. ¹⁷ Caaya ūkīrīte; tīga kūrīrīra ūcio ūkuīte. Ikara wīohete kīremba mūtwe na wīkīrīte
iraatū magūrū; ndūkehumbīre kanua kana ūrīre irio cia mūtugo wa hīndī ya macakaya.”

¹⁸ Nī ūndū ūcio ngīrooka kwarīria andū rūciinī, na hwaī-inī ūcio mūtumia wakwa agīkua. Rūciinī
rūrū rūngī ngīka o ta ūrīa ndaathītwo njike.

¹⁹ Nao andū acio makīnjūūria atīrī, “Kaī ūtangītīwīra ūhorō wa maūdū maya na ūrīa matūkoniī?”

²⁰ Nī ūndū ūcio ngīmeera atīrī, “Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ²¹ Īra andū a nyūmba
ya Isiraeli atīrī, “Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ngirīe gūthaahīa handū-hakwa-harīa-haamūre,
hau gīkaro kīa hinya kīrīa mwītīaga nakīo, o kīu gīkenagia maitho manyu, kīrīa mwendete. Ariū
na aarī anyu arīa mwatīgīre na thuutha makaaniinwo na rūhiū rwa njora. ²² Na inyūī nīmūgeeka
o ta ūguo nī njikīte. Mūtīkehumbīra kanua kana mūrīre irio cia mūtugo wa hīndī ya macakaya.
²³ Nīmūgaikara mwīohete iremba mītwe na mwīkīrīte iraatū magūrū. Mūtīgacakaya kana mūrīre, no
nīmūkahwererekera tondū wa mehīa manyu na mūcaayage thīinī wanyu. ²⁴ Ezekieli agaatuīka rūūrī
harī inyūī; mūgeeka o ta ūguo we ekīte. Hīndī īrīa maūdū macio mageekīka-rī, nīrīo mūkaamenya atī
nī nī nī Mwathani Jehova.”

²⁵ “Nawe mūrū wa mūdū, mūthenya ūrīa ngeeheria gīkaro kīao kīa hinya, gīkeno kīao na riiri wao,
na kīndū kīrīa gīkenagia maitho mao, na wendi wa ngoro ciao, na aanake na airītu ao o nao, ²⁶ mūthenya
ūcio mūdū ūūrīte kwao nīagakūrehera ūhorō. ²⁷ Hīndī īyo kanua gaku nīgagatumūka; nīūkaria nake,
na ndūgacooka gūkīra. Nī ūndū ūcio wee ūgaatuīka rūūrī harīo, nao nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.”

25

Ūrathi wa Gūūkīrīra Amoni

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, erekeria ūthiū waku harī
Aamoni, na ūmarathīre ūhorō wa kūmookīrīra. ³ Meere atīrī, ‘Iguai kiugo kīa Mwathani Jehova. Ūū
nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū nīmuoigire, “Aha!” Igūrū rīa harīa-hakwa-haamūre hīndī
īrīa haathaahirio, o na igūrū rīa būrūrī wa Isiraeli rīrīa wanangīrwo, na nīngī igūrū rīa andū a Juda
hīndī īrīa maatahirwo-rī, ⁴ nī ūndū ūcio nīngūmūneana kūrī andū a kūu irathīro mūtūike kīndū kīao.
Nīmagaaka kambī ciikaro ciao na mambe hema ciao, thīinī wanyu; nīmakaarīa matunda manyu, na
manyue iria rīanyu. ⁵ Nīngagarūra Raba gūtūike ūrīthio wa ngamīra, nakuo Amoni gūtūike gwa

kwarahwo nĩ ng'onde. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁶ Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ inyuĩ nĩmũhũũrite hĩ na mũkaringithia makinya manyu thĩ, mũgĩkenagĩrĩrĩa bũrũri wa Isiraeli mũrĩ na rũmena ruothe rwa ngoro cianyu, ⁷ nĩ ũndũ ũcio nĩngamũtambũrũkĩrĩa guoko gwakwa, ndĩmũũkĩrĩre na ndĩmũneane mũtahwo nĩ ndũrĩrĩ. Nĩngamweherania na ndũrĩrĩ, na ndĩmũniine mabũrũri-inĩ. Nĩngamwananga, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi

⁸ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Moabi na Seiru moigire atĩrĩ, “Ta rora, nyũmba ya Juda itũikite o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe,” ⁹ nĩ ũndũ ũcio nĩngaguũrĩa rũbaru rwa Moabi, nyambĩrĩrie na matũũra makuo ma mĩhaka-inĩ, na nĩmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni, na Kiriathaimu, na nĩmo monagwo marĩ riiri wa bũrũri ũcio. ¹⁰ Nĩnganeana Moabi hamwe na Aamoni moko-inĩ ma andũ a Irathĩro matũike indo ciao, nĩgeetha Aamoni acio matikanarĩkanwo ndũrĩrĩ-inĩ; ¹¹ na nĩ nĩngaherithia Moabi. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹² “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Edomu nĩerĩhĩrie harĩ nyũmba ya Juda na agĩtuĩka mũhĩtia mũno nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo-rĩ, ¹³ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Edomu na njũrage andũ akuo na mahiũ mao. Nĩngakwananga, na kuuma Timani nginya Dedani, nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora. ¹⁴ Nĩngerĩhĩria harĩ Edomu na guoko kwa andũ akwa Isiraeli, nao nĩmageeka Edomu kũringana na marakara makwa na mang’ũrĩ makwa; nĩmakamenya kwĩrĩhĩria gwakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Filistia

¹⁵ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ Afilisti nĩmekire maũndũ ma kwĩrĩhĩria, na makĩrĩhĩria marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao na marĩ na muku wa matukũ maingĩ magĩtua atĩ nĩmekwananga Juda, ¹⁶ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngirie gũtambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Afilisti, na nĩngeheria Akerethi na nyanange arĩa matigaire ndwere-inĩ cia iria. ¹⁷ Nĩngerĩhĩria harĩ na rĩrĩhĩria inene na ndĩmaherithie ndĩ na mang’ũrĩ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ irĩa ngeerĩhĩria harĩ.’”

26

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Turo

¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrie, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, tondũ Turo* riugĩte atĩrĩ ũhoru wa Jerusalemu, ‘Aha! Kĩhingo gĩa gũtoonya kwa ndũrĩrĩ nikiunange, na nĩ ngahingũrĩrwo mĩrango yarĩ; rĩu tondũ nĩ kwanangĩtwo-rĩ, nĩngũgaacĩra,’ ³ nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova oigĩte ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra wee Turo, na nĩngarehe ndũrĩrĩ nyingĩ igũũkĩrĩre, ta iria rĩgĩkia makũmbĩ marĩ na igĩrũ. ⁴ Nĩmakananga thingo cia Turo, na mamomere mĩthiringo yarĩ irĩa mĩraihi na igĩrũ; nĩngate kagoto karĩ na ndĩgĩtue rwaro rwa ihiga itheri. ⁵ Kũu iria-inĩ gũgaatuĩka kũndũ gwa gũtambũrũkĩrĩa nga cia gũtega thamaki, nĩgũkorwo ũhoru ũcio nĩ nĩ nĩ nĩrĩtie, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Narĩ itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, ⁶ nakuo kũndũ kwarĩ kũrĩa gũtũũragwo kũu bũrũri-thiĩnĩ nĩgũkaniinwo na rũhiũ rwa njora. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuuma mwena wa gathigathini nĩngarehe Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki wa athamaki, okĩrĩre Turo arĩ na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi, na mbũtũ nene ya ita. ⁸ Niakananga kũndũ gwaku gwa gũtũũrwo kũu bũrũri-inĩ na rũhiũ rwa njora, na arute wĩra wa gũkũrigĩcĩria, agũũkĩrĩre, aakithie ihumbi nginya thingo-inĩ ciaku, na ambararie ngo ciake agũũkĩrĩre. ⁹ Nĩakoonereria nditi ya mĩgogo amomere thingo ciaku, na amomere mĩthiringo yaku irĩa mĩraihi na igĩrũ na indo ciake cia mbaara. ¹⁰ Mbarathi ciake igaakorwo irĩ nyingĩ ũũ atĩ nĩngagũthika na rũkũngũ. Thingo ciaku nĩkainaina nĩ ũndũ wa inegene rĩa mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita hĩndĩ irĩa agaatoonyera ihingo-inĩ ciaku ta ũria andũ matoonayaga itũũra inene rĩa thingo imomoretwo. ¹¹ Mahũngũ ma mbarathi ciake nĩmakaranga njĩra ciaku ciothe; nĩakooraga andũ aku na rũhiũ rwa njora, nacio itugĩ ciaku cia hinya nĩkaagũa thĩ. ¹² Nĩmagagũtaha ũtonga waku na magĩtunye indo ciaku cia wonjoria; nĩmakamomora thingo ciaku na matharie nyũmba ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaũ, o na kagoto iria-inĩ. ¹³ Nĩngakinyia inegene rĩa nyĩmbo ciaku mũthia, na mũgambo wa inanda ciaku cia mũgeeto ndũkaiguuo rĩngĩ. ¹⁴ Nĩngatũma ũtuĩke rwaro rwa ihiga itheri, na nĩũgatuĩka handũ ha gũtambũrũkĩrĩa

* 26:2 Turo riari itũũra inene rĩa gĩgĩgĩrĩa kĩa Foinike; Ezekieli aarathire ũhoru wa gũũkĩrĩra Turo gũkĩra mũnabii ũngĩ o wotho.

nga cia gūtega thamaki. Ndūgacooka gwakwo rīngī, nī ūndū nīī Jehova nī nīī njarītīe ūhoro ūcio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekwīra Turo atīrī: Mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria githī matikainaina nī mūrurumo wa kūgūa gwaku, hīndī irīa arīa magurarītio magacaaya, nayo njūragano yūraganwo thīnī waku? ¹⁶ Nīngī anene othe arīa marī ndwere-inī cia iria nīmakehera itī-inī ciao cia ūnene, na marute nguo ciao iria ndaaya, na marute nguo ciao iria ng’emie. Mahumbītwo kīmako, magaikara thī makiinainaga mahinda mothe, maguoyohetio nīwe. ¹⁷ Hīndī iyo nīmakoerera icakaya rīgukoniī, makwīre atīrī:

“Kaī ūrī mwanange-ī, o wee itūūra rīrī igweta,
o wee watūūrāgwo nī andū arīa maathīiaga iria-inī-ī!
Wee nīwe warī na ūhoti kūu iria-inī,
wee na atūūri aku;
nīwatūmaga arīa othe maatūūrāga kuo
manyītūo nī guoya.

¹⁸ Rīu-rī, mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria
nīmakinaina mūthenya wa kūgūa gwaku;
icīgīrīra cia iria-inī
nīkamakio nī kūmomoka gwaku.’

¹⁹ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Hīndī irīa ngaatūma ūtūike itūūra inene rītiganīrio, ūhaane ta matūūra manene marīa matatūūrāgwo, na hīndī irīa ngaareka ūriku wa iria ūkūhumbīre, naguo ūingī wa maai marīo ūgūthike-rī, ²⁰ hīndī iyo nīguo ngaagūkūrūkia hamwe na arīa maikūrūkagio irima-inī harī andū arīa a tene. Nīngatūma ūtūūre mūhuro wa thī, ta kūndū kūrīa gūtūūrīte gūkirīte ihooru o kuuma tene, hamwe na arīa maikūrūkagio irima-inī, nawe ndūgacooka kana ūikare gūkū būrūrī-inī wa arīa marī muoyo. ²¹ Nīngatūma ūrīkīrīre na kīmako kīnene, nawe ndūgacooka kuonwo rīngī. Ūgaacaragio na ndūgacooka kuoneka, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

27

Gūcakāira Turo

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī, ² “Mūrū wa mūndū, cakaya nī ūndū wa Turo. ³ Īra Turo, itūūra rīu rīrī itoonjero-inī rīa iria, rīu rīonjoranagia na andū a ndwere-inī nyingī cia iria atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Ugaga atīrī, wee Turo,
“Nīī thakarīte ngarīkia.”

⁴ Wathani waku warī o kūu iria gatagatī;
aaki aku nīo maatūmire ūthaka waku ūkinyanīre.

⁵ Maagūthondekeire mbaū ciaku ciothe
na mīkarakaba kuuma Seniru,*
nīmooire mītarakwa ya kuuma Lebanoni
nīguo magūthondekere mūtī wa kībebero.

⁶ Nayo mītī ya gūtwarīthia marikabu
makīmīthondeka na mīgandi kuuma Bashani;
nacio mbaū cia mīthithinda cioimīte ndwere-inī cia iria rīa Kitimu,
magīgwakīra nacio marikabu thīnī, igemetio na mīguongo.

⁷ Taama mwega wa gatani ūrīa mūgemie wa kuuma būrūrī wa Misiri
nīguo warī gītama gīaku gīa gūtwarā marikabu,
na noguo warī bendera yaku;
ciandarūa ciaku cia kūhumbīra igūrū na cio
ciarī cia rangi wa bururu na wa ndathi,

kuuma ndwere-inī cia iria mwena wa Elisha.†

⁸ Andū a Sidon† na Arivadi nīo maatwarīthagīa marikabu ciaku;
nao andū aku arīa oogī, wee Turo, nīo maarutaga wīra marikabu-inī.

⁹ Mabundi arīa akūrū a Gebali
nīo maarutaga wīra wa gūthīnga mīanya kūu marikabu-inī.
Marikabu ciothe cia iria-inī na atwarīthia a cio
mookīte kūu nīguo mūthogorane nao indo ciaku.

* 27:5 Na norīo itūūra rīa Herimoni. † 27:7 Elisha rīarī itūūra inene mwena wa irathīro wa Kuporo.
rīa gīcukīro kīa marikabu kilomita 40 mwena wa gathīgathini wa Turo.

‡ 27:8 Sidoni rīarī itūūra

¹⁰ “‘Andũ a Perisia, na Ludu, na Putu
nĩo maatungataga marĩ thigari mbūtũ-inĩ ciaku cia ita.
Maacuuragia ngo na ngũbia ciao cia kigera thingo-inĩ ciaku,
igakũrehagĩra riiri.

¹¹ Andũ a Arivadi na Heleki
nĩo maarangagĩra thingo ciaku mĩena yothe;
nao andũ a Gamadi
nĩo maakoragwo marĩ mĩthiringo-inĩ yaku ĩrĩa mĩraihi na igūrũ.
Maacuuragia ngo ciao gũthiūrũkĩria thingo ciaku;
magītũma ũthaka waku ũkinyanĩre.

¹² “‘Andũ a Tarishishi[§] nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe nĩ ũndũ wa ũrĩa warĩ na ũtonga
mũnene wa indo; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na betha, na kigera, na mabati, na ngocorai.
¹³ “‘Ningĩ andũ a Javani, na Tubali, na Mesheki nĩmoonjorithanagia nawe; maakũũranagia indo ciaku
na ngombo, na indo ciao cia gĩcango.

¹⁴ “‘Andũ a Bethi-Togarima nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na mbarathi cia wĩra, na
mbarathi cia ita, o na nyũmbũ ciao.

¹⁵ “‘Ningĩ andũ a Dedani nĩmoonjorithanagia nawe, na mabũrũri maingĩ ma ndwere-inĩ cia iria maarĩ
agũri a indo ciaku; maakũrĩhaga na mĩguongo na mĩbĩngũ.

¹⁶ “‘Ningĩ andũ a Suriata nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe tondũ wa indo ciaku kũingĩha;
nĩmakũũranirie indo ciaku cia wonjoria na tũhiga twa thumarati, na mataama ma rangi wa ndathi, na
nguo iria ng’emie, na gatani ĩrĩa njega, na maricani, o na tũhiga twa goro tũria tũtune.

¹⁷ “‘Juda na Isiraeli nĩmoonjorithanagia nawe; magĩkũũrania indo ciaku cia wonjoria na ngano ya
kuuma Minithu, na theremende, na ũũkĩ, na maguta, na ũbani.

¹⁸ “‘Ningĩ andũ a Dameski,^{*} tondũ wa indo ciaku nyingĩ na ũtonga waku mũnene wa indo,
nĩmarutithanirie wĩra wa kwonjorithia nawe wa wendia wa ndibei ya kuuma Helibona, na guoya wa
ng’ondũ wa kuuma Zaharu.

¹⁹ “‘Ningĩ andũ a Avedani, na Ajavani moimĩte Uzali nĩmagũraga indo ciaku cia wonjoria; nĩ-
makũũranagia indo ciaku cia wonjoria na igera iria ndure, na mahuti marĩa manungi wega, o na
mũtarathini.

²⁰ “‘Ningĩ andũ a Dedani nĩ moonjorithanagia nao matandĩko ma mbarathi.

²¹ “‘Ningĩ andũ a Arabia na anene othe a Kedari maarĩ agũri a indo ciaku; nĩmarutithanirie wĩra wa
wonjoria nawe wa tũgondũ, na ndũrũme, na mbũri.

²² “‘Nao onjoria a kuuma Sheba na Rama nĩmoonjorithanagia nawe; nĩ ũndũ indo ciaku cia wonjoria
maacikũũranagia na indo iria njega mũno cia mĩthemba yothe ya mahuti manungi wega, na tũhiga twa
goro, na thahabu.

²³ “‘Ningĩ andũ a Harani,[†] na Kane, na Edeni, marĩ hamwe na onjoria a Sheba, na Ashuri, na Kilimadi
nĩmoonjorithanagia nawe. ²⁴ Kũu ndũnyũ-inĩ yaku-rĩ, nĩmoonjorithanagia nawe nguo iria thaka, na
itambaya cia bururu, na nguo iria ng’emie, na mĩgeka ya marangi maingĩ ĩtũmitwo na ndigi njogothē
ikundĩkitwo ikanyĩitio.

²⁵ “‘Marikabu cia Tarishishi
nicio igũkuuagĩra indo ciaku cia wonjoria.

Ūiyũrĩrĩrio mĩrigo mĩritũ
o kũu iria gatagatĩ.

²⁶ Andũ aku arĩa matwarithagia marikabu
magũtwaraga maria-inĩ gatagatĩ.

No rĩrĩ, rũhuho rwa mwena wa irathĩro
nĩrũgakuunanga ũtuĩkange icunjĩ
ũrĩ kũu iria gatagatĩ.

²⁷ Ūtonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na cia wendia,
na thigari ciaku cia iria-inĩ, na arĩa marutaga wĩra marikabu-inĩ,
na arĩa marutaga wĩra wa gũthinga,
na onjorithia aku, na thigari ciaku ciothe,
na mũndũ ũngĩ o wothē ũrĩ marikabu-inĩ,
nĩmagatoonyerera iria gatagatĩ
mũthenya ũrĩa marikabu yaku ĩkoinĩkanga.

[§] 27:12 Tarishishi rĩarĩ ĩtũũra rĩarĩ ndwere-inĩ cia iria mwena wa gũthini wa Sipania (1Ath 10:22; Jon 1:3).

[†] 27:23 Harani rĩarĩ ĩtũũra inene rĩa Karikemishi, na rĩarĩ na ngumo ũhoro-inĩ wa wonjoria na ũhooi wa ngai
ya mweri.

^{*} 27:18 Dameski rĩarĩ

- ²⁸ Mabūrūri marīa mariganītie na iria nīmagathingitha
hīndī irīa aruti wīra aku a marikabu-inī magaakaya.
- ²⁹ Arīa othe mahutanagia na mīiko ya gūtwarithia marikabu
nīmagatiganīria marikabu ciao;
thigari cia iria-inī na arīa othe marutaga wīra marikabu-inī
makaarūgama hūgūrūrū-inī cia iria.
- ³⁰ Makaanīrīra, makūrīrīre marī na ruo;
makeitīrīria rūkūngū mītwe, na megaragarie mūhu-inī.
- ³¹ Makenja mītwe yao nī ūndū waku,
na mehumbe guo cia makūnia.
Nīmagakūrīrīra marī na ruo rwa ngoro,
na macakae nī kīeha.
- ³² Na hīndī īyo maragirīka magīgūcakayagīra-rī,
nīmakambīrīria macakaya magūkonīi, makiugaga atīrī:
“Nūū ūrī wakirio ta Turo,
athiūrūrūkīrio nī iria?”
- ³³ Hīndī irīa indo ciaku cia wonjoria ciatwaragwo iria-inī-rī,
nīwaiganithirie mabataro ma ndūrīrī nyingī;
nī ūndū wa ūtonga waku mūnene,
na ūingī wa indo ciaku cia wonjoria,
ūgītongia athamaki a thī.
- ³⁴ Rīu nīwanangītvo nī iria
o kūu maaī-inī marīa mariku;
nīūtoonyereire hamwe na indo ciaku cia wonjoria,
o na arīa othe mūtwaranaga nao.
- ³⁵ Arīa othe matūūruga mabūrūri-inī marīa marī ndwere-inī cia iria
nīmamakīte nī ūndū waku;
athamaki ao mainainaga nī kūmaka,
na magathita ithiithi nī guoya.
- ³⁶ Nao onjoria marī gatagatī ka ndūrīrī nīmarakūnyūrīria;
nīūkinyīte mūthia wa kūguoyohithania,
nawe ndūgacooka kuonwo rīngī.”

28

Ūrathi wa Gūūkīrīra Mūthamaki wa Turo

- ¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngūrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, īra mūnene wa Turo atīrī,
‘Mwathani Jehova oigīte ūū:
“Nī ūndū ngoro yaku nīiyambararītie,
uugaga atīrī, “Nī ndī ngai;
njikaragīra gītī gīa ūthamaki kīa ngai
kūu iria gatagatī.”
No wee ūrī mūdū na ndūrī ngai,
o na watūika wīciiragia atī ūrī mūūgī o ta ngai.
³ Wee-rī, ūkīrī mūūgī gūkīra Danieli?
Anga gūtīrī hitho ūngīhithwo?
⁴ Tondū wa ūūgī waku na ūmenyo waku,
nīwīgīrīrīre na ūtonga,
na ūkehaīra thahabu na betha
mīthiithū-inī yaku.
⁵ Tondū wa ūmenyi waku mūnene wa wonjoria,
nīwīongereire ūtonga,
na nī tondū wa ūtonga waku,
ngoro yaku nīīgīte na mwītīio.
⁶ “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū:
“Tondū wīciiragia ūrī mūūgī,
ūkohīga o ta ngai-rī,
⁷ nīngūkūrehithīria andū a kūngī magūūkīrīre,
nacio nī ndūrīrī iria itarī tha o na hanini;

nīigacomora hiū ciacio cia njora ciūkīrīre ūthaka waku na ūūgī waku,
na itheecange riiri waku mūcangararu.

⁸ Nīmagagūikūrūkia magūkinyie irima-inī,
na nīūgaakua gīkuū kīa ūhinya kūu gatagatī ka iria.

⁹ Hīndī iyo nīūkoiga atī, “Nīi ndī ngai,”
ūrī mbere ya acio magaakūūraga?

Ūgaakorwo ūrī o mūdū, no ti ngai,
ūrī moko-inī ma acio magaakūūraga.

¹⁰ Ūgaakua gīkuū ta kīa andū arīa mataruaga,
moko-inī ma andū a kūngī.

Nī nīi njugīte ūguo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

¹¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ¹² “Mūrū wa mūdū, ambīrīria macakaya makoniī
mūthamaki wa Turo, ūmwīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Wee warī kīonereria kīa ūkinyanīru,
ūkaiyūrwo nī ūūgī, na ūgathakara o biū.

¹³ Wee watūūrīte Edeni,
mūgūnda wa Ngai;

wagemetio na kahiga gothe ka goro ta:

wakiki irīa ndune, na yakuti irīa ya rangi wa ngoikoni, na arimathi,

na thumarati irīa theru, na onigithi, na njathibi,

na yakuti irīa ya rangi wa bururu, na thumarati irīa nduru, na baregethu.

Magemio maku maathondeketo na thahabu;

mūthenya ūrīa wee wombirwo noguo maahaarīrio.

¹⁴ Waitīrīrio maguta ūtūike ta kerubi mūgitanīri,
na nīkīo ndaakwamūrire.

Wee warī kirīma-igūrū kirīa gītheru kīa Ngai;

waceeragīra mahiga-inī ma mwaki.

¹⁵ Ndwarī na ūcuuke mīthīre-inī yaku,
kuuma mūthenya ūrīa wombirwo,
nginya rīrīa waganu wonekire thīinī waku.

¹⁶ Tondū wa wonjoria waku kūngīha, nawe ūkīthia.

Nī ūndū ūcio ngīkūrūtūrūa kuuma kirīma-inī kīa Ngai ūnyararīkite,

na wee kerubi, wee ūgitanagīra,

ngīkūngata wehere mahiga-inī macio ma mwaki.

¹⁷ Ngoro yaku nīyanyiitirwo nī mwītīio

nī ūndū wa ūthaka waku,

nawe ūgīthūkīa ūūgī waku

nī ūndū wa riiri waku.

Nī ūndū ūcio ngīgūkīa thī;

ndaagūtūire kīnyararo ūrī mbere ya ahamaki.

¹⁸ Nī ūndū wa mehīa maku maingī na wonjoria ūtarī wa ma,

nīūthaahītie kūdū gwaku kūrīa-gūtheru.

Nī ūndū ūcio ngītūma mwaki uume thīinī waku,

naguo ūgīkūniina,

na ngīgūtua mūhu hau thī,

maitho-inī ma arīa meeroragīra.

¹⁹ Ndūrīrī ciothe iria ciakūūi,

nīcigegetio nīwe;

nīūkinyīte mūthia wa kūguoyohithia,

nawe ndūgacooka kuonwo rīngī.’”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Sidoni

²⁰ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ²¹ “Mūrū wa mūdū, erekeria ūthiū waku Sidoni;
rīrathīre ūhoro wa kūrīūkīrīra, ²² ūrīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Wee Sidoni, nīngūgūūkīrīra,

na nīngegīra na riiri thīinī waku.

Nao nīmakamenya atī nīi nīi nīi Jehova,

hĩndĩ ĩrĩa ngaarĩrehere iherithia,
 na ndĩonanie atĩ ndĩ mũtheru thĩĩnĩ warĩo.
²³ Nĩngarĩrehithĩria mũthiro,
 na ndũme thakame ĩtherere njĩra-inĩ ciarĩo.
 Arĩa oorage nĩmakaagũa thĩĩnĩ warĩo,
 naruo rūhiũ rwa njora rūrũkĩrĩre mĩena yothe.
 Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

²⁴ “Gũtĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a Isiraeli makaagĩa na thũ mariganĩtie nacio, nĩguo ĩtuĩke cong’e ũrĩ ruo, na mĩgua mĩũgĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.

²⁵ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Hĩndĩ ĩrĩa ngaacookanĩrĩria andũ a Isiraeli moime ndũrĩrĩ-inĩ kũria maahurunjirwo, hĩndĩ ĩyo nĩngonania maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ atĩ ndĩ mũtheru ndĩ thĩĩnĩ wao. Hĩndĩ ĩyo nĩmagatũũra bũrũri wao kũmbe ũrĩa ndaaheire ndungata yakwa Jakubu. ²⁶ Magaatũũra kuo marĩ agitĩre, na nĩmagaka nyũmba, na mahaande mĩgũnda ya mĩthabibũ; nao magaatũũra marĩ agitĩre rĩria ngaarehe iherithia kũrĩ andũ arĩa othe mariganĩtie nao arĩa maamacambagia. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao.”

29

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Misiri

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi, mweri wa ikũmi, mũthenya wa ikũmi na ĩrĩ wa mweri wa ikũmi, kiugo kia Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, ũmũũkĩrĩre, na ũmũrathĩre ũhoru wa kũmũũkĩrĩra na wa gũũkĩrĩra bũrũri wotha wa Misiri. ³ Mwarĩrie ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Firaũni mũthamaki wa Misiri,
 o wee nyamũ ĩno nene ũkomete tũrũũ-inĩ twaku.

Ugaga atĩrĩ, “Nili nĩ rũũ rwakwa;
 nĩ nĩ ndarũthondekire nĩ ũndũ wakwa.”

⁴ No nĩngagwĩkĩra ndwano thĩa-inĩ ciaku,
 na ndũme thamaki cia tũrũũ twaku ciĩgwatĩrĩre ngũcĩ-inĩ ciaku.

Nĩngakũguucia ngũrute tũrũũ-inĩ twaku,
 hamwe na thamaki ciothe ĩria ciĩgwatĩrĩre ngũcĩ-inĩ ciaku.

⁵ Nĩngagũtiga werũ-inĩ,
 wee, hamwe na thamaki ciothe cia tũrũũ twaku.

Nĩũkagũa kũu werũ-inĩ,
 na ndũkoererwo kana ũnganio.

Ngaakũneana ũtuĩke irio
 cia nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ.

⁶ Hĩndĩ ĩyo arĩa othe matũũraga bũrũri wa Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

“Wee ũkoretwo ũrĩ mũthĩgi wa kamũrangi wa gũtiira nyũmba wa Isiraeli. ⁷ Hĩndĩ ĩrĩa maakũnyiitire na moko mao-rĩ, nĩwatũkangire, na ũgĩtarũranga ciande ciao; hĩndĩ ĩrĩa meetiiranirie nawe-rĩ, nĩwoinĩkangire, nayo mĩgongo yao ikĩgonyoka.

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngakũrehithĩria rūhiũ rwa njora rūgũũkĩrĩre na rūũrage andũ aku na mahiũ mao. ⁹ Misiri gũgaatuĩka bũrũri mũtiganĩrie, ũgakira ihooru. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

“Tondũ wee woigire atĩrĩ, “Rũũ rwa Nili nĩ rwakwa; nĩ nĩ ndarũthondekire,” ¹⁰ nĩ ũndũ ũcio nĩngũgũũkĩrĩra na njũkĩrĩre tũrũũ twaku, na nĩngatũma bũrũri wa Misiri wanangĩke na ũkire ihooru, kuuma Migidoli nginya Aswani, o na nginya mũhaka-inĩ wa Kushi. ¹¹ Gũtĩrĩ ikinya rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ rĩgaatuĩkanĩria kuo; gũtĩrĩ mũndũ ũgaatũũra kuo ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.* ¹² Nĩngatũma bũrũri wa Misiri ũkire ihooru gatagatĩ-inĩ ka mabũrũri marĩa manangĩku, na matũũra maguo manene matiganĩrio mĩaka mĩrongo ĩna gatagatĩ ka matũũra manene marĩa manangĩku. Na nĩngahurunjĩra andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ.

¹³ “No rĩrĩ, Mwathani Jehova oigite atĩrĩ: Mĩaka mĩrongo ĩna yathira-rĩ, nĩngacookanĩrĩria andũ a Misiri moime ndũrĩrĩ-inĩ ĩria maahurunjirwo. ¹⁴ Nao andũ arĩa maatahĩtwo a Misiri nĩngamacookia bũrũri wa Pathiroso, bũrũri ũrĩa wa maithe mao. Marĩ kũu magaatũũka ũthamaki wĩnyĩhĩtie. ¹⁵ ũgaakorwo wĩnyĩhĩtie gũkĩra mothamaki mothe, na ndũgacooka rĩngĩ gwĩtũũgĩria igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ĩria ĩngĩ. Nĩ nĩ ngaawagithia hinya ũũ atĩ ndũrĩ hĩndĩ ĩngĩ ũgaatha ndũrĩrĩ. ¹⁶ Bũrũri wa Misiri

* 29:11 Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna rĩmwe rĩonanagia ihinda iraihu na iritũ (4:6).

ndūgacooka gūtuika mwīhoko wa andū a Isiraeli, na ūgaatūka kīririkania kīa mehia mao ma gūcaria ūteithio kuo. Hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī Mwathani Jehova.”

¹⁷ Mwaka-inī wa mīrongo īrī na mūgwanja, mūthenya wa mbere wa mweri wa mbere, kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī: ¹⁸ “Mūrū wa mūdū, Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni, nīatūmire mbūtū ciake cia ita ciūkīrīre Turo na ihūra inene; o mūtwe nīwamunyirwo njuīrī, na o kīande gīgīcūnūrwo. No rīrī, we mwene o na ita rīake matiarīhirwo kīndū nī ūndū wa mbaara iyo aarūithirie ya gūūkīrīra Turo. ¹⁹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Nīngūneana būrūri wa Misiri harī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīagakuua ūtonga wakuo. Agaatunyana na atahe indo cia būrūri ūcio, itūike cia kūrīha mbūtū ciake cia ita. ²⁰ Nīndīmūheete būrūri wa Misiri ūtūike kīheo gīa kīyo gīake, tondū we na mbūtū ciake cia ita meekire ūguo nī ūndū wakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Mūthenya ūcio, nīngatūma nyūmba ya Isiraeli īmerie rūhīa, na ndumūre kanua gaku thīinī wao. Hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī Jehova.”

30

Gūcakaīra Misiri

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī ² “Mūrū wa mūdū, ratha ūhoru, uuge atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“‘Gīrīkai, muuge atīrī,

“Kaī mūthenya ūcio ūrī na haaro-ī!”

³ Nīgūkorwo mūthenya ūcio nīūkuhīrīrie,

mūthenya wa Jehova nīūkuhīrīrie,

mūthenya ūrī na matu,

mūthenya ūrī na mūthiro harī ndūrīrī.

⁴ Rūhiū rwa njora nīrūgookīrīra būrūri wa Misiri,

naruo ruo rwa ngoro rūkinyīrīre Kushi.

Rīrīa arīa moragītwo makaagūa kūu būrūri wa Misiri,

ūtonga wakuo nīūgakuuo,

nayo mīthingi yakuo īmomorwo.

⁵ Andū a Kushi na Putu, na Ludu, na Arabia guothe, na Lubia, na andū a būrūri wa kīrīkanīro, makoaragwo na rūhiū rwa njora marī hamwe na andū a Misiri.

⁶ “‘Jehova ekuuga ūū:

“‘Arata a Misiri nīmakooragwo,

naguo hinya wake ūrīa etīlaga naguo nīūgaathira.

Kuuma Migidoli o nginya Aswani,

makoaragīrwo kuo thīinī na rūhiū rwa njora,

ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁷ “‘Nīmagakira ihooru,

marī gatagatī-inī ka mabūrūri marīa manangītwo, magakira ihooru,

namo matūūra mao manene magaakorwo

marī thīinī wa matūūra manene marīa manangīku.

⁸ Hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī Jehova,

rīrīa ngaacina būrūri wa Misiri na mwaki,

nao arīa othe maamateithagia mahehenjwo.

⁹ “‘Mūthenya ūcio-rī, nīngatūma andū moime harī nī marī na marikabu, mathiī makahahūre andū a Kushi, moime mwīcaaro-inī wao. Nīmakanyiitwo nī ruo rwa ngoro mūthenya ūcio būrūri wa Misiri ūkaaniinwo, nīgūkorwo ti-itherū nīūgakinya.

¹⁰ “‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“‘Nīnganiina kīrīndī kīa Misiri,

hūthīrīte guoko kwa Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni.

¹¹ We na mbūtū ciake cia ita,

o mbūtū icio ikīrītīe ndūrīrī iria ingī ciothe kwaga tha,

nīcio ikaarehwo, iniine būrūri ūcio.

Nīgacomora hiū ciao cia njora, ciūkīrīre būrūri wa Misiri

na ciyūrie būrūri ūcio andū arīa moragītwo.

¹² Nĩngatũma tũrũũ tuothe twa Rũũ rwa Nili tũhwe,
naguo bũrũri ũcio ndiwenderie andũ aaganu;
ngaawananga na moko ma andũ a kũngĩ,
guo mwene, o hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo.
Nĩi Jehova nĩ nĩ njariĩe.

¹³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“ ‘Nĩngathũkangia ngai cia mĩhianano
na niine mĩhiano ĩrĩa ĩrĩ Nofu.
Gũtigacooka kũgĩa mũthamaki kũu bũrũri wa Misiri,
na nĩngaiyũria bũrũri ũcio wothe guoya.
¹⁴ O nakuo Pathirosi nĩngakwananga,
na ngwatie mwaki kũu Zoani,
o na herithanie kũu Thebesi.
¹⁵ O nakuo Pelusiumu nĩngagũtĩrĩria mang’ũrĩ makwa,
o kũu kĩgĩtĩro kĩa hinya kĩa bũrũri wa Misiri,
na njeherie kĩrĩndĩ gĩa kũu Thebesi.
¹⁶ Nĩngagwatia mwaki kũu bũrũri wa Misiri,
nakuo Pelusiumu nĩgũkeehũũrithania nĩ ruo.
Thebesi nĩgũgatharĩkĩrwo.
Nofu nĩgũgakorwo na mĩnyamaro ĩtegũtigithĩria.

¹⁷ Aanake a Heliopoli* na a Bubasiti
makooragwo na rũhiũ rwa njora,
nao andũ a matũũra macio manene matahwo.
¹⁸ Mũthenya nĩũkagĩa nduma† kũu Tehafunehasu
rĩrĩa ngoinanga icooki rĩa Misiri;
kũu nĩkuo hinya wake ũcio etiĩaga naguo ũgaathĩria.
Nĩakahumbĩrwo nĩ matu,
namo matũũra make nĩmagatahwo.
¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio nĩngaherithia bũrũri wa Misiri,
nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

²⁰ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa mbere, kiugo kĩa Jehova
nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²¹ “Mũrũ wa mũndũ, nĩnyunĩte guoko kwa Firaũni, mũthamaki wa
Misiri. Gũtiohetwo na taama ũrĩ na ndawa nĩguo kũhone, kana gũkoohanio na mĩtĩ nĩguo kũgwate
kũgĩa na hinya wa kuoya rũhiũ rwa njora. ²² Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩi nĩngũũkĩrĩria
Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. Nĩngũmuuna moko meerĩ, kũrĩa kũgima na kũrĩa kuuniku, na
ndũme rũhiũ rwa njora ruume guoko-inĩ gwake rũgwe thĩ. ²³ Nĩngahurinja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-
inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. ²⁴ Nĩngekĩra moko ma mũthamaki wa Babuloni hinya, na
ndĩmũnengere rũhiũ rwakwa rwa njora arũnyĩite na guoko, no nĩngoina moko ma Firaũni, nake acaaĩre
hau mbere yake, o ta mũndũ ũgurarĩtio nguraro ya gĩkuũ. ²⁵ Nĩngekĩra moko ma mũthamaki wa
Babuloni hinya, no moko ma Firaũni nĩmakaaga hinya. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova,
rĩrĩa ngaanengera mũthamaki wa Babuloni rũhiũ rwakwa rwa njora arũnyĩite na guoko, nake arũhiũrie
okĩrĩre bũrũri wa Misiri. ²⁶ Nĩngahurinja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ.
Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

31

Mũtarakwa wa Lebanoni

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova
nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, arĩria Firaũni mũthamaki wa Misiri na kĩrĩndĩ gĩake,
ũmeere atĩrĩ:

“ ‘Nũũ ũngĩgerekano nawe ũhoru-inĩ ũkonĩĩ ũnene?

³ Cũrania ũhoru wa bũrũri wa Ashuri,
ũria hĩndĩ ĩmwe warĩ mũtarakwa wa Lebanoni,
warĩ na honge thaka, ciahumbĩrĩte mũtitũ ũcio;
waraiĩte na igũrũ,
gacũmbĩrĩ kaguo gakagĩa igũrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu.

* 30:17 Heliopoli nĩ rĩitwa rĩa Kĩyunani na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga itũũra inene rĩa ngai ya rĩũa.
kũnũhwo, mwanangĩko kana gĩkuũ.

† 30:18 Nduma rĩngĩ yonanagia

⁴ Wakūragio nī maaī,
 ithima iria ndiku nīciatūmaga ūraihe;
 tūrūūi twa ithima icio twathereraga,
 tūgathiūrūrūkīria gītina kīaguo mīena yothe,
 na tūgathereria maaī
 mītī-inī yothe ya gīthaka.

⁵ Nī ūndū ūcio ūgīkīrīrīria kūrāiha
 gūkīra mītī yothe ya gīthaka;
 mathīgī maguo makīongerereka,
 na honge ciaguo ikīraiha,
 igītheerema nī ūndū wa maaī kūingīha.

⁶ Nyoni ciothe cia rīera-inī
 igīaka itara mathīgī-inī maguo,
 nacio nyamū ciothe cia gīthaka
 ciaciaraḡīra rungu rwa honge ciaguo;
 ndūrīrī ciothe iria nene
 ciatūūruga kūruru-inī kīaguo.

⁷ Ūthaka waguo warī mūkaru,
 na mathīgī maguo magatheerema,
 nīgūkorwo mīri yaguo nīyatoonyete thī tīiri-inī
 kūrīa kwarī na maaī maingī.

⁸ Mītarakwa īrīa yarī mūgūnda wa Ngai
 ndīngīaigananire naguo,
 kana mīthengera
 īiganane na mathīgī maguo,
 o na kana mīraracī
 īgerekanio na honge ciaguo,
 gūtīarī mūtī thīinī wa mūgūnda wa Ngai
 ūngīaigananire naguo gūthakara.

⁹ Nī nīi ndaūthakarītīe
 na honge nyingī,
 o nginya mītī yothe ya Edeni īrīa yarī kūu mūgūnda wa Ngai
 īḡītuika ya kūūḡūra ūiru.

¹⁰ “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī nīwaraihīte na igūrū, na ūkaraihia mūthia waguo igūrū rīa mathangū marīa matumanu, na tondū nīwetīagīra kūrāiha kwaguo-rī,
¹¹ nīndaūneanire kūrī mwathi wa ndūrīrī, nīguo aūherithie kūringana na ūria waganu waguo watariī. Nīndaūteanirie, ¹² naruo rūrīrī rūtarī tha o na hanini, rūgakīria iria ingī gūthūka, rūkūtēma, rūkūtiga wagūa. Mathīgī maguo makīgūa irīma-igūrū na mīkuru-inī guothe; nacio honge ciaguo ikīgūa ciunikangīre kūu ituamba-inī ciothe cia būrūri. Ndūrīrī ciothe cia thī ikīehera kūruru-inī kīaguo, igītigana naguo. ¹³ Nyoni ciothe cia rīera-inī igītūūra mūtī-inī ūcio wagwīte, nacio nyamū ciothe cia gīthaka igītūūra kūu honge-inī ciaguo. ¹⁴ Nī ūndū ūcio gūtīrī mītī ingī īrī kūu gūkuhī na maaī īgaacooka gwītīia nī ūndū wa kūrāiha na igūrū, īraihie mīthia yayo igūrū rīa mathangū marīa matumanu. Gūtīrī mītī ingī īnyūite maaī wega ūguo īkaaraiha ta guo; yothe yorotereirio gīkuū-inī, kūndū kūrīku thī, kūrīa andū arīa makuuaga matūūrīte, o arīa maikūrūkaga irima.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa mūtī ūcio waikūrūkīrio mbīrīra-inī, nīndahingire ithima iria ciarī ndiku nī ūndū wa kūūcakaīra; nīndarūgamirie tūrūūi twakuo, namo maaī maingī makuo makīhingīrīrio. Nī ūndū waguo ngīhumba Lebanoni nduma, nayo mītī yothe ya gīthaka ikīhooa. ¹⁶ Nīndatūmire ndūrīrī ciinainio nī mūrurumo waguo ūkīgūa rīria ndaūikūrūkīrie mbīrīra-inī hamwe na arīa maikūrūkaga kūu irima. Hīndī īyo mītī yothe ya Edeni, o īrīa mīega mūno gūkīra īrīa ingī ya Lebanoni, mītī yothe īrīa yanyuithītio maaī wega, ikīhoorerio ngoro īrī thī kūu kūrīku. ¹⁷ Arīa othe maatūūruga kūruru-inī kīaguo, arīa maarī ngwatanīro naguo gatagatī-inī ka ndūrīrī, o nao nīmaikūrūkītio mbīrīra-inī hamwe naguo, mageturanīra na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora.

¹⁸ “Nī mūtī ūrīkū harī mītī ya Edeni ūngīgerekanio nawe ūhoro-inī ūkonīi riiri na ūnene? No rīrī, o nawe nīūgaikūrūkio hamwe na mītī ya Edeni nginya kūu thī kūrīku; ūgaakoma gatagatī ka andū arīa mataruaga, hamwe na arīa mooragīrwo na rūhiū rwa njora.

“Ūcio nīwe Firaūni na kīrīndī ḡīake ḡiothe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

32

Gũcakaĩra Firaũni

¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩĩrĩ, mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ambĩrĩria gũcakaĩra Firaũni, mũthamaki wa Misiri, ũmwĩre atĩrĩ:

“Wee ũtarĩĩ ta mũrũũthi gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
ũtarĩĩ o ta nyamũ nene ya iria-inĩ,

ũkĩhũũra maaĩ kũu tũrũũ-inĩ twaku,
na ũkiunjuga maaĩ na makinya maku-rĩ,
ũgekĩra tũrũũ tũu ndooro.

³ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Nĩngagũĩkĩria wabu wakwa,
ndĩ hamwe na kĩrĩndĩ kĩngĩ,
nakĩo nĩgĩgakũguucũrũria na wabu ũcio wakwa.

⁴ Nĩngagũĩkia kũu bũrũri-inĩ,
ngũnyugute werũ-inĩ ũtarĩ kindũ.
Nĩngatũma nyoni ciothe cia riera-inĩ ikũmbĩrĩre,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ciĩhũũnĩrĩrie nawe.

⁵ Nĩngaragania nyama ciaku irĩma igũrũ,
namo matigari maku ndĩmaiyũrie mikuru-inĩ.

⁶ Nĩngaiyũria thĩ na thakame yaku ĩyo ĩratherera
o nginya irĩma-inĩ,
nayo mikuru ĩiyũre nyama ciaku.

⁷ Hĩndĩ irĩa ngaakũhuhũkia-rĩ, nĩngahumbĩra igũrũ,
nacio njata ndĩciĩkire nduma;
nĩngahumbĩra riũa na itu,
naguo mweri wage gũcooka kũruta ũtheri waguo.

⁸ Motheri mothe marĩa maaraga marĩ igũrũ
nĩngatũma magũtuĩkĩre nduma;
nĩngaiyũria bũrũri waku nduma,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Nĩngathĩĩnia ngoro cia andũ aingĩ,
rĩrĩa ngaakũrehera wanangĩku ũrĩ kũu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
o kũu mabũrũri-inĩ marĩa ũtooĩ.

¹⁰ Nĩngatũma ndũrĩrĩ nyingĩ imakio nĩwe,
nao athamaki a cio mainaine nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra nĩ ũndũ waku,
rĩrĩa ngaamahiũrĩria rũhiũ rwa njora.

Mũthenya ũrĩa ũkaagũa,
o mũndũ o mũndũ nĩakainaina
ategũtigithĩria gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa muoyo wake.

¹¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Rũhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni
nĩrũgagũũkĩrĩra.

¹² Nĩngatũma kĩrĩndĩ gĩaku kiũragwo
na hiũ cia njora cia andũ arĩa marĩ hinya,
o acio a rũrĩrĩ rũtarĩ tha gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.

Nĩmakahenja mwĩtĩo wa bũrũri wa Misiri,
nakĩo kĩrĩndĩ gĩakuo nĩgĩkang’aũranio.

¹³ Nĩnganiina mahiũ mao mothe
marĩa marĩ ndwere-inĩ cia maaĩ maingĩ,
marĩa matagacooka kunjugwo nĩ kũgũrũ kwa mũndũ,
kana mekĩrwo ndooro nĩ mahũngũ ma mahiũ.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo nĩngatũma maaĩ makuo mahoorere,
na ndũme tũrũũ twakuo tũtherere ta maguta,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ Rĩrĩa ngaatũma bũrũri wa Misiri ũkire ihooru,
na njeherie kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kũu bũrũri-inĩ,
na hũũre arĩa othe matũũraga kuo-rĩ,

hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ ĩĩ Jehova.’

¹⁶ “Macio nĩmo macakaya marĩa makaamũcakaira. O nao airĩtu a ndũrĩrĩ magaacakaya o ũguo; ũguo nĩguo magaacakaira bũrũri wa Misiri na kĩrĩndĩ gĩakuo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũrĩ, mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri ũcio, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, gĩrika nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ kĩa bũrũri wa Misiri, na ũkĩharũrũkie kũu thĩ kũriku, hamwe na airĩtu a ndũrĩrĩ iria irĩ hinya, o hamwe na arĩa maikũrũkagio kũu irima-inĩ. ¹⁹ Moorie atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũrĩ ende gũkĩra arĩa angĩ? Ikũrũkai mũgakomio hamwe na arĩa mataruĩte.’ ²⁰ Nao makaagũa hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora. Rũhiũ rwa njora nĩrũcomore; rekei akururio arĩ hamwe na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe. ²¹ Kuuma kũu thĩnĩ wa mbĩrĩra, atongoria arĩa marĩ hinya nĩmakaaaragia ũhoru ũkonĩ bũrũri wa Misiri na arĩa marĩ ngwatanĩro nago, moige atĩrĩ, ‘Nĩmaikũrũkĩtio, na makometio hamwe na arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.’

²² “Ashuri arĩ kũu hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita; arigiicĩrio nĩ mbĩrĩra cia arĩa ake othe maanooragwo, o acio othe moragĩtwo na rũhiũ rwa njora. ²³ Mbĩrĩra ciao irĩ irima kũrĩa kũriku, nacio mbũtũ ciake cia ita igũite irigiicĩrie mbĩrĩra yake. Arĩa othe maiyũritie guoya thĩnĩ wa bũrũri wa arĩa marĩ muoyo nĩmoragĩtwo, makoogagwo na rũhiũ rwa njora.

²⁴ “Elamu arĩ o kũu, na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrigiicĩrie mbĩrĩra yake. Othe nĩmoragĩtwo, makoogagwo na rũhiũ rwa njora. Arĩa othe maiyũritie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya maaharũrũkĩrio thĩ kũrĩa kũriku matarĩ aruu. Maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima. ²⁵ Nĩarĩrwo ũrĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka arĩa maanakua, kĩrĩndĩ gĩake kĩrigiicĩrie mbĩrĩra yake. Acio othe ti aruu, na mooragĩrwo na rũhiũ rwa njora. Tondũ nĩo mauguoyohithanagia bũrũri wa arĩa marĩ muoyo, maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima; magakomio hamwe na arĩa maanooragwo.

²⁶ “Mesheki na Tubali marĩ kũu, nacio irĩndĩ ciao ciothe irigiicĩrie mbĩrĩra ciao. Acio othe mataruĩte, na mooragĩrwo na rũhiũ rwa njora tondũ nĩmaiyrũritie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya. ²⁷ Githĩ matikomete hamwe na njamba iria ingĩ cia ita iria itaruĩte iria ikuĩte, iria ciaharũrũkĩrio mbĩrĩra-inĩ hamwe na matharaita ma cio, o icio hiũ ciacio cia njora ciakomeirio mĩtwe yacio? Iherithia rĩa mehĩa mao riacooreire mahĩndĩ mao, o na akorwo kũguoyohithania kwa njamba icio cia ita nĩ kwayiyrũite bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.

²⁸ “O nawe Firaũni-rĩ, nĩũkoinangwo na ũkomio gatagatĩ-inĩ ka arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora.

²⁹ “Edomu arĩ kũu, hamwe na athamaki ake, na anene ake othe; o na maarĩ na hinya-rĩ, makometio hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora. Makomete hamwe na arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa maharũrũkagio irima.

³⁰ “Anene othe a gathigathini, na andũ othe a Sidoni marĩ kũu; maaharũrũkĩrio hamwe na arĩa maanooragwo maconokete, o na kwarĩ na kũguoyohania kwarehetwo nĩ ũhoti wao. Makometio matarĩ aruu, marĩ hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora, na maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkagio irima.

³¹ “Firaũni, we hamwe na mbũtũ yake yothe ya ita rĩake, nĩakameyonera, nake ahoorerio ngoro nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrĩa kĩaanooragwo na rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³² O na gũtuika nĩ nĩ ndatũmire aiyũrie guoya bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo-rĩ, Firaũni hamwe na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe nĩmagakomio hamwe na arĩa matarĩ aruu, hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

33

Ezekieli Mũrangĩri

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ anyu, ũmeere atĩrĩ: ‘Hĩndĩ irĩa ngaarehithia rũhiũ rwa njora rũũkĩrĩre bũrũri, nao andũ a bũrũri ũcio methuurĩre mũndũ ũmwe wao mautue mũrangĩri wao, ³ nake one rũhiũ rwa njora rũgũka gũũkĩrĩra bũrũri ũcio, nake ahuhe karumbeta nĩgeetha amenyithie andũ mehũũge-rĩ, ⁴ hĩndĩ ĩyo mũndũ wothĩ ũria ũkaigua karumbeta kau no aage kwĩhũga, naruo rũhiũ rũu rwa njora rũũke rũmũũrage-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame yake mwene. ⁵ Kuona atĩ nĩagũire mũgambo wa karumbeta na akiaga kwĩhũga-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame yake mwene. Korwo nĩehũũgĩre-rĩ, nĩangĩehonokirie we mwene. ⁶ No rĩrĩ, mũrangĩri ũcio angĩona rũhiũ rũu rwa njora rũgũka, na aage kũhuha karumbeta nĩgeetha andũ mehũũge, naruo rũhiũ rũu rwa njora rũũke rũũrage ũmwe wao, mũndũ ũcio agaakua tondũ wa wĩhia wake, no nĩrĩ-rĩ, nĩngooria mũrangĩri ũcio thakame ya mũndũ ũcio.’

⁷ “Mūrū wa mündū, nīngūtūite mūrangīri wa andū a nyūmba ya Isiraeli; nī ūndū ūcio, igua kiugo kīria ngwaria na ūmahe ūhoru kuuma harī nī atī mehūūge. ⁸ Hīndī irīa ndeera mündū mwaganu atīrī, ‘Wee mündū ūyū mwaganu, ti-itherū nīūgūkua,’ nawe wage kūmūringīrīria atigane na mīthiire iyo yake-rī, mündū ūcio mwaganu nīagaakua tondū wa wīhia wake, no wee nīwe ngooria thakame yake. ⁹ No rīrī, ūngīra mündū ūcio mwaganu ehūūge atigane na mīthiire iyo yake, nake aage gwīka ūguo-rī, nīagaakua nī ūndū wa wīhia wake, no wee nīūkahonokia muoyo waku.

¹⁰ “Mūrū wa mündū, irā andū a nyūmba ya Isiraeli atīrī, ‘Inyūī mūroiga atīrī: “Mahītia na mehīa maitū nīmātūrītūhīre, na ithūī tūkahwererekera nī ūndū wamo. Twakīhota atīa gūtūūra muoyo?”’ ¹¹ Meere ūū, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūria nī ndūūrāga muoyo-rī, ndikenagio nī gīkuū kīa andū arīa aaganu, no nī kaba magarūrūke matigane na mīthiire iyo yao, nīguo matūūre muoyo. Garūrūkai! Garūrūkai, mūtigane na mīthiire iyo yanyu mīūru! Mūgūgīka nīkī, inyūī andū a nyūmba ya Isiraeli?”

¹² “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mündū, irā andū anyu atīrī, ‘Ūthingu wa mündū ūria mūthingu ndūkāmūhonokia rīria akaaga gwathīka, nāguo waganu wa mündū ūria mwaganu-rī, ndūgatūma agwe rīria akaagarūrūka atigane nāguo. Mündū ūria mūthingu angīhīa-rī, ndagetikīrio atūūre muoyo nī ūndū wa ūthingu ūria ararī nāguo.’ ¹³ Ingīra mündū ūria mūthingu atī ti-itherū nīegūtūūra muoyo, no hīndī iyo we mwene ehie ehokete ūthingu ūcio wake, gūtīrī gīko kīa ūthingu o na kīmwe kīa irīa aneeka gīkaarīkanwo; agaakua nī ūndū wa ūūru ūcio ekīte. ¹⁴ Nīngī ingīra mündū ūria mwaganu atīrī, ‘Ti-itherū nīūgūkua,’ nowe agarūrūke atigane na mehīa make, eke maūndū marīa marī ma kīhooito na magīrīre, ¹⁵ angīcookīa kīria ooete gīa kūrūgamīrīra thīirī, na acoockīe kīria aiyīte, na arūmagīrīre irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo irīa iheanaga muoyo, na ndageke ūndū mūūru-rī, ti-itherū nīagatūūra muoyo; ndagakua. ¹⁶ Gūtīrī rīhīa o na rīmwe ekīte rīgaacooka kūrīrīkanwo nīguo orio. Nīekīte maūndū marīa marī ma kīhooito na magīrīre; ti-itherū nīagatūūra muoyo.

¹⁷ “No andū anyu moigaga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooito.’ No nī njīra yao itarī ya kīhooito. ¹⁸ Mündū mūthingu angītīgana na ūthingu wake eeke maūndū mooru-rī, nīagaakua nī ūndū wamo. ¹⁹ Nake mündū mwaganu angīgarūrūka atigane na waganu wake, eeke maūndū marīa marī ma kīhooito na magīrīre-rī, nīagatūūra muoyo nī ūndū wa gwīka ūguo. ²⁰ No rīrī, inyūī andū a nyūmba ya Isiraeli, mugaga atīrī, ‘Njīra ya Mwathani ti ya kīhooito.’ No rīrī, nī ngātūūra o mündū wanyu ciira kūrīngana na mīthiire yake we mwene.”

Gūtaarīria gwa Kūgūa kwa Jerusalemu

²¹ Mwaka-inī wa ikūmi na tīrī kuuma twathaamio, mūthenya wa itano wa mweri wa ikūmi-rī, mündū worīte kuuma Jerusalemu agīūka kūrī nī, akīnjīra atīrī, “Itūūra rīria inene nīrīgītē!” ²² Na rīrī, hwaī-wa-ira, mündū ūcio ataanakinya, guoko kwa Jehova kwārī igūrū rīakwa, nake akīhingūra kanua gakwa, mündū ūcio atanooka kūrī nī rūciinī. Nī ūndū ūcio ngītūmūrwo kanua, na ndiacookire gūkīra.

²³ Nīngī kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngīrwo atīrī: ²⁴ “Mūrū wa mündū, andū acio matūūrāga kūu kwanangīku būrūrī-inī wa Isiraeli maroiga atīrī, ‘Iburahimu aarī o mündū ūmwē, no niegwatīre būrūrī ūyū. No ithūī tūrī aingī; ti-itherū būrūrī ūyū nī ithūī tūheetwo ūtūike igai rīitū.’ ²⁵ Nī ūndū ūcio meere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuona atī inyūī mūrīaga nyama irī o na thakame, na mūkainamīrīra mīhianano yanyu, na mūgaitithīa thakame-rī, inyūī no mūkīgwatīre būrūrī ūyū ūtūike wanyu? ²⁶ Inyūī mwīhokaga rūhīū rwanu rwa njora, na mūgeeka maūndū marī magigī, na o mündū wanyu agathaaahīa mūtumia wa mündū ūria ūngī. Inyūī no mūkīgwatīre būrūrī ūyū ūtūike wanyu?”

²⁷ “Meere atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ti-itherū o ta ūria nī ndūūrāga muoyo, acio matigaire kūu kwanangīku makaaniinwo na rūhīū rwa njora, nao arīa marī mīgūnda-inī ngaamaneana kūrī nyamū cia gīthaka imatambuura, nao arīa marī ciīhitho-inī nūmu na ngurunga-inī makooraagwo nī mūthīro. ²⁸ Nīngatūma būrūrī ūcio wanangīke ūkire ihooru, nāguo hīya ūria wītīagīra nīūgaathīra, na irīma icio cia Isiraeli nīgākīrio ihooru, kwage mündū ūngītūikanīria kuo. ²⁹ Hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova, rīria ngaananga būrūrī ūcio ūkire ihooru, nī ūndū wa maūndū marīa mothe marī magigī maneeke.’

³⁰ “No wee mūrū wa mündū-rī, andū anyu maraaranīria ūhoru waku marī thingo-inī, na mīrango-inī ya nyūmba, makeerana atīrī, ‘Ūkaai mūgue ndūmīrīrī irīa yūkīte kuuma kūrī Jehova.’ ³¹ Andū akwa mokaga kūrī we, o ta ūria mamenyerete gwīka, na magaikara thī mbere yaku mathikīrīrie ciugo ciaku, no rīrī, matiikaga ūria ciugīte. Merutagīra na tūnua twao, no ngoro ciao ikorokagīra uumithio ūtarī wa kīhooito. ³² Ti-itherū harī o-rī, wee ūtūikīte o ta mündū ūria ūinaga nyīmbo cia wendo arī na mūgambo mwega, na akahūūra kīnanda wega, nīgūkorwo nīmaiguaga ciugo ciaku no matiikaga ūria ciugīte.

³³ “Hīndī irā maūndū macio mothe makaahinga, na ti-itherū nīmakahinga, hīndī iyo nīmakamenya atī thīinī wao nī kwārī na mūnabīi.”

34

Arĩithi na Ng'ondũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nikĩanginyĩĩrie, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, ratha ũhoro wa gũũkĩrĩra arĩithi a Isiraeli; ratha ũhoro, ũmeere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ arĩithi a Isiraeli, o acio merĩithagia o ene, marĩ na haaro-! Githĩ arĩithi ti a kũrĩithagia rũũrũ? ³ Inyuĩ mũrĩĩaga ng'ondũ iria noru, na mũkehumba nguo cia guoya wacio, na mũgathĩnja iria njega, no mũtirĩithagia rũũrũ rũũ. ⁴ Inyuĩ mũtirĩĩrĩ iria hinyaru hinya, kana mũkahonia iria ndwaru, o na kana mũkooha iria ndiuhie. Mũtirĩĩndũrĩ iria itururĩte, kana mũgacaria iria ciũrĩte. Mũciathĩte na hinya, o na mũtarĩ na tha. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ciahurunjũkire tondũ itiarĩ na mũrĩithi, na rĩrĩa ciahurunjũkire igĩtuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka. ⁶ Ng'ondũ ciakwa ciorũĩrĩre kũu irĩma-inĩ guothe o na tũrĩma-igũrũ. Ciahurunjirwo thĩ yothē, na gũtirĩ mündũ worĩĩrĩre kũrĩa irĩ, kana agĩcacia.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi-rĩ, iguai kiugo kĩa Jehova: ⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, tondũ rũũrũ rwakwa nĩ rwagĩte mũrĩithi, na nĩrũtahĩtwo rũgatuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka, na nĩngĩ tondũ arĩithi akwa matiigana gũcacia rũũrũ rwakwa, no nĩ ene meemenyereire handũ ha kũmenyerera rũũrũ rwakwa-rĩ, ⁹ nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi, iguai kiugo kĩa Jehova: ¹⁰ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũũkĩrĩra arĩithi acio, na nĩ ngooria rũũrũ rwakwa. Nĩngameheria matige kũrĩithia rũũrũ rũũ, nĩguo arĩithi acio matigacooke kũrĩa ng'ondũ. Nĩngateithũra rũũrũ rwakwa kuuma tũnua-inĩ twao, nĩguo rũtigatuĩke irio cia kũrĩĩo nĩo.

¹¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene, nĩ nĩ ngaacaria ng'ondũ ciakwa ndicirĩithagie. ¹² O ta ũrĩa mũrĩithi amenyagĩrĩra rũũrũ rwake rũrĩa rũhurunjũkĩte rĩrĩa arĩ hamwe naruo-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩ ngaamenyagĩrĩra ng'ondũ ciakwa. Nĩngaciteithũra ndicirute kũrĩa guothe ciahurunjirwo mũthenya ũrĩa kwarĩ matu na nduma. ¹³ Nĩngaciruta ndũrĩrĩ-inĩ, na ndicicookanĩrĩre kuuma mabũrũri-inĩ, na ndicirehe bũrũri ũrĩa ũrĩ wacio kũmbe. Nĩngacirĩithagia kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli, na tũmĩkuru-inĩ, o na kũu bũrũri-inĩ ũcio kũrĩa gũtũũragwo nĩ andũ. ¹⁴ Nĩngacirĩithagia kũrĩa kũrĩ na ũrĩithio mwega, na irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkũo gũgaatuĩka bũrũri wacio wa ũrĩithio. Kũu nĩkũo ikaarahaga, bũrũri ũrĩ ũrĩithio mwega, na irĩĩage ũrĩithio-inĩ mũnoru, kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli. ¹⁵ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Nĩ mwene nĩ nĩ ngerĩithagĩria ng'ondũ ciakwa, na ndũme ciarahage kũu. ¹⁶ Nĩngacaria iria ciũrĩte, na njookie iria itururĩte. Nĩngooha iria ndiuhie nacio iria hinyaru ndicĩkĩre hinya, no iria noru na iria irĩ na hinya-rĩ, nĩkũniina ngaaciniina. Nĩngarĩithagia rũũrũ rũũ na kĩhooto.

¹⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ha ũhoro wanyu inyuĩ rũũrũ rwakwa-rĩ, nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng'ondũ ĩmwe na irĩa ĩngĩ, na gatagatĩ ka ndũrũme na thenge. ¹⁸ Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũrĩa kũu ũrĩithio-inĩ ũcio mwega? Nĩngĩ no nginya mũrangĩrĩre ũrĩithio ũcio ũngĩ wanyu na makinya? Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũnyua maaĩ makembu? No nginya mũcooke munjuge maaĩ macio mangĩ na makinya manyu? ¹⁹ No nginya rũũrũ rwakwa rũrĩĩage kĩrĩa mũrangĩrĩre, na rũnyuuge kĩrĩa munjugĩte na makinya manyu?”

²⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekũmeera ũũ: Atĩrĩrĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuithania ciira gatagatĩ ka ng'ondũ iria noru na iria hĩnju. ²¹ Tondũ mũcithinikanagia na rwere, o na kĩande, nacio ng'ondũ iria itarĩ na hinya mũgacitiindika na hĩa cianyu o nginya mũgaciingata, ²² nĩngahonokia rũũrũ rwakwa, naruo rũtigaacooka gũtahwo rĩngĩ. Nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng'ondũ ĩmwe na irĩa ĩngĩ. ²³ Nĩngaciarahũrĩra mũrĩithi ũmwe, nake nĩ Daudi ndungata yakwa, na nĩwe ũgacirĩithagia; agaacirĩithagia na atuĩke mũrĩithi wacio. ²⁴ Nĩ Jehova nĩ nĩ ngaatuĩka Ngai wacio, nake Daudi ndungata yakwa nĩngatuĩka mũthamaki gatagatĩ-inĩ ga cio. Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩte ũhoro ũcio.

²⁵ “Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nacio, nacio nyamũ cia gĩthaka ndicieherie kũu bũrũri-inĩ ũcio, nĩgeetha itũũre werũ-inĩ na ikomage mĩtitũ-inĩ irĩ na thayũ. ²⁶ Nĩngacirathima na ndaathime kũrĩa gũthiũrũkĩrĩre kĩrĩma gĩakwa. Nĩngoiragia mbura hĩndi ya kĩmera yakinya; nĩgũkaagia mbura ya kĩrathimo. ²⁷ Mĩti ya mũgũnda nĩngaciaraga maciaro mayo, nayo mĩgũnda igĩe na magetha mayo; andũ nao nĩmagaiakara na thayũ thĩĩni wa bũrũri wao. Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngoinanga mĩti ya macooki kuuma ngingo-inĩ ciao, na ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma aria maamatuire ngombo. ²⁸ Matigacooka gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, kana kũrĩĩo nĩ nyamũ cia gĩthaka. Magaatuũrũga na thayũ, na gũtirĩ mündũ ũkaamamakagia. ²⁹ Nĩngamahe bũrũri ũikaine nĩ ũndũ wa kũgĩa magetha, nao matigacooka kũhũta marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio kana maconorithio nĩ ndũrĩrĩ icio. ³⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ, Jehova Ngai wao, ndĩ hamwe nao, na atĩ nĩo andũ akwa, o andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³¹ Inyuĩ ng'ondũ ciakwa, o inyuĩ ng'ondũ cia rũũrũ rwakwa-rĩ, inyuĩ mũrĩ andũ, na nĩ ndĩ Ngai wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

35

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩire, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, erekeria ũthiũ waku Kĩrĩma gĩa Seiru: kĩrathĩre ũhoro wa gũgũkĩrĩra, ³ ũkĩire atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩngũgũkĩrĩra, na ngũtambũrũkĩrie guoko gwakwa nginya ndũme wanangĩke ũkire ihooru. ⁴ Nĩngatũma matũũra maku manangwo nawe nĩũgaakira ihooru. Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.

⁵ “Tondũ wee-rĩ, kuuma o matukũ ma tene nĩtũtũritie muku na andũ a Isiraeli na ũkĩmaneana mooragwo na rũhiũ rwa njora, rĩrĩa maarĩ na mũtino, o hĩndĩ rĩa iherithia riao rĩehĩrĩre, ⁶ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngakũneana ũitwo thakame, nayo nĩgathingatana nawe. Kuona atĩ ndwamenire ũiti wa thakame-rĩ, ũiti wa thakame nĩũgaathingatana nawe. ⁷ Nakĩo Kĩrĩma gĩa Seiru nĩngatũma kĩanangwo gĩkire ihooru, na njũrage arĩa othe mokaga kuo na makoimagara. ⁸ Nĩngaiyũria irĩma ciaku na arĩa moragĩtwo; arĩa moragĩtwo na rũhiũ rwa njora makaagũa tũrĩma-inĩ twaku, na ituamba-inĩ ciaku, o na mĩkuru-inĩ yaku yothe. ⁹ Nĩngatũma ũtũũre ũkirĩte ihooru nginya tene, namo matũũra maku matigatũũrwo. Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁰ “Tondũ uugĩte atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ici cieri na mabũrũri maya nĩngatuĩka ciitũ, na tũciĩgwatĩre,” o na gwtuĩka atĩ nĩ Jehova ndaarĩ kuo, ¹¹ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngagwĩka maũndũ maringaine na marakara maku na ũiru waku, iria wonanirie ũri na rũmena harĩo, na nĩngatũma menyeke gatagati-inĩ kao hĩndĩ iria ngaamũtuĩra ciira. ¹² Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩnjiguĩte maũndũ mothe ma kĩnyararo marĩa warĩtie ma gũũkĩrĩra irĩma cia bũrũri wa Isiraeli. Woigire atĩrĩ, “Nĩcianangĩtwo na ikaneanwo kũrĩ ithuĩ tũcitambuure.” ¹³ Nĩmwerahire na mũkĩaria maũndũ ma kũnjũkĩrĩa mũtekwĩgĩrĩria na nĩ ngĩguia maũndũ macio. ¹⁴ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩrĩa thĩ yothe ĩgaakorwo ĩgĩcanjamũka, nĩngatũma ũkire ihooru. ¹⁵ Tondũ nĩwakenire rĩrĩa igai rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli rĩanangirwo rĩgĩkĩra ihooru-rĩ, ũguo noguo ngagwĩka o nawe. Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩũgakirio ihooru, wee mwene o na bũrũri wa Edomu wothē. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.”

36

Ūrathi Ũkonĩĩ Irĩma cia Isiraeli

¹ “Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wa mündũ, ratha ũhoro ũkonĩĩ irĩma cia Isiraeli, ũciĩre atĩrĩ, ‘Inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Jehova. ² Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Thũ nĩyaaririe ũhoro waku, ikiuga atĩrĩ, “Aha! Kündũ kũria gũtũũgĩru gwa tene nĩgũtuĩkĩte gwtũ gwa kwĩgwatĩra.”’ ³ Nĩ ũndũ ũcio ratha ũhoro uuge atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ nĩmakwanangire na magĩkũguĩma na mĩena yothe nĩguo wĩgwatĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ici ingĩ ũtuĩke kĩndũ kĩmene na gĩa gũcambio nĩ andũ-rĩ, ⁴ nĩ ũndũ ũcio inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova: Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na ituamba, na kündũ kũria kwanangĩtwo gũgakira ihooru, na matũũra marĩa mathaamĩtwo, na matũũra marĩa matahitwo indo na makanyararwo nĩ ndũrĩrĩ ici ingĩ iria imũthiũrũkĩirie atĩrĩ, ⁵ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩnjarĩtie ũhoro wa gũũkĩrĩra ndũrĩrĩ ici ingĩ ndĩ na kĩyo kĩnene gĩakanĩte ta mwaki, na ngaaria ũhoro wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Edomu wothē, nĩgũkorwo nĩmegwatĩire bũrũri wakwa ũtuĩke wao, makĩngenagĩrĩra na marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao, nĩguo matunyane ũrĩthio wakuo.’ ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ratha ũhoro ũkonĩĩ bũrũri wa Isiraeli, na wĩre irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na ituamba, atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngwaria ndĩ na mang’ũri marĩ na ũiru tondũ nĩũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ ici. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndehĩta njoete guoko na igũrũ ndoiga atĩ ndũrĩrĩ ici imũthiũrũkĩirie o nacio nĩĩkanyararwo.

⁸ “No rĩrĩ, inyuĩ irĩma cia Isiraeli nĩmũkaruta honge, na mũciarĩre andũ akwa a Isiraeli maciaro,* nĩgũkorwo marĩ hakuhi kũnũka. ⁹ Nĩndĩrarũmbũiya ũhoro wanyu na nĩngũmũkinyĩria wega wakwa; nĩmũgacimbwo na mũhaandwo, ¹⁰ na nĩngamũingĩhĩria andũ, o acio a nyũmba ya Isiraeli yothē. Matũũra nĩmagatũũrwo, nakuo kũria kwanange nĩgũgacookererio. ¹¹ Nĩngamũingĩhĩria andũ na mahiũ, nao nĩmagaciarana na maingĩhe. Nĩngatũma mũtũũrwo nĩ andũ ta ũrĩa mwtũũritwo mbere, na ndũme mũgaacĩre gũkĩra mbere. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova. ¹² Nĩngatũma andũ, o acio andũ akwa a Isiraeli magere igũrũ rĩaku. Nĩmakamwĩgwatĩra, na inyuĩ nĩmũgatuĩka igai rĩa; mũtigacooka kũmatunya ciana ciao rĩngĩ.

¹³ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Tondũ andũ maramwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũniinũkagia andũ, na mũgatumya rũrĩrĩ rwanyu ciana ciaruo,” ¹⁴ nĩ ũndũ ũcio mũtigacooka kũniina andũ, kana gũtũma rũrĩrĩ rwanyu rwage ciana, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁵ Ndigacooka gũtũma mũigue kĩnyũrũri

* 36:8 Ūyũ warĩ ũndũ wa kuonania maciaro maingĩ (17:8, 23), o hamwe na ũtugi wa Ngai.

kia ndüriri, o na kana mūcooke kūnyararwo nī kīrindi, kana ndūme rūriri rwanyu rūgwe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

¹⁶ Nīngi kiugo kīa Jehova nīkiānginyīriire, ngīrwo atīri: ¹⁷ “Mūrū wa mūdū, hīndi irīa andū a Isiraeli maatūūraga būruri wao kīūmbe-rī, nīmaūthaahirie na mītugo yao na ciiko ciao. Mītugo yao yatariī ta thaahu wa mūdū-wa-nja wa o mweri maitho-inī makwa. ¹⁸ Nī ūndū ūcio nīndamaitīriire mang’ūrī makwa, tondū nīmaithītie thakame kū būruri ūcio na tondū nīmaūthaahītie na mīhianano yao. ¹⁹ Nīndamahurunjire ndūriri-inī, na makīharaganīrio mabūruri-inī; ndaamatuīriire ciira kūringana na mītugo yao na ciiko ciao. ²⁰ Na kūrīa guothe maathiire ndūriri-inī nīmathaahirie rītwa riakwa itheru, nīgukorwo kweragwo atīri igūrū riāo, ‘Aya nī andū a Jehova, no no nginya maangēherire būruri wake.’ ²¹ Nīndarūmbūyagia ūhoru wa rītwa riakwa itheru, rīriā riāthaahirio nī nyūmba ya Isiraeli ndūriri-inī kūrīa maathiire.

²² “Nī ūndū ūcio irā andū a nyūmba ya Isiraeli atīri, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ndigwika maūdū macio nī ūndū wanyu, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, no ngūmeeka nī ūndū wa rītwa riakwa itheru, rīriā mūthaahītie ndūriri-inī kūrīa mūthiite. ²³ Nīngonania ūtheru wa rītwa riakwa inene, rīriā rīthaahītio ndūriri-inī icio, rītwa riu inyuī mūthaahītie gatagati-inī ga cio. Hīndi iyo ndūriri icio nīikamenya atī nī nī nī Jehova, hīndi irīa ngeyonia atī ndi mūtheru maitho-inī mao kūhītūkīra harī inyuī, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁴ “Nīgukorwo nīngamūruta ndūriri-inī icio; nīngamūcookanīrīria kuuma mabūruri macio mothe, na ndīmūcookie būruri wanyu kīūmbe. ²⁵ Nīngamūminjaminjīria maaī matheru, na inyuī nīmūgathera; nī nī ngaamūtheria mūthirwo nī thaahu wanyu wothe, na ndīmūtherie kuuma kūrī mīhianano yanyu yothe. ²⁶ Nīngamūhe ngoro njerū, na njikire roho mwerū thīni wanyu; nīngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndīmūhe ngoro ya nyama. ²⁷ Na nīngēkīra Roho wakwa thīni wanyu, na ndūme mūrūmagīriire watho wakwa wa kūrūmirirwo, na mūmenyagīriire kūrūmia mawatho makwa. ²⁸ Mūgaatūra thīni wa būruri ūriā ndaahēre maithē manyu ma tene; nīmūgatūka andū akwa, na nī ndūike Ngai wanyu. ²⁹ Nīngamūhonokia kuuma thaahu-inī wanyu wothe. Nīngoiga kūgē ngano, na ndūme iingīhe, na ndikamūrehithīria ng’aragu. ³⁰ Nīngaingīhia maciaro ma mīti na maciaro ma mūgūnda, nīgeetha mūtikanacooke kūnyararwo mūrī thīni wa ndūriri tondū wa ng’aragu. ³¹ Hīndi iyo nīmūkaririkana mīthiire yanyu mīfuru na ciiko cia waganu, na nīmūgethūra inyuī ene nī ūndū wa mehīa manyu na mītugo yanyu irī magigi. ³² Nīngwenda mūmenye atī ndireeka ūndū ūyū nī ūndū wanyu, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mūnyararithio nī ūndū wa mītugo yanyu, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli!

³³ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūriā ngaamūtheria mūthirwo nī mehīa manyu mothe-rī, nīngatūma matūra manyu macooke gūtūrwo, na kūrīa kwanangiku nīgūgacookererio. ³⁴ Būruri ūriā ūkirite ihoorū nīkarīmwo handū ha gūkaraga ūkirite ihoorū maitho-inī ma ariā othe mahītūkagīra kuo. ³⁵ Nao nīmakoiga atīri, “Būruri ūyū watūrūte ūri mūteanīrie riu ūtūkīte o ta mūgūnda wa Edeni; matūra manene marīa maanangitwo, na magakirio ihoorū, na makaniinwo-rī, riu nīmairigīre na magatūrwo.” ³⁶ Hīndi iyo ndūriri iria imūthiūrūkīrie, iria igaatigara, nīkamenya atī nī Jehova nī nī njookereirie kūrīa kwanangitwo, na ngahaanda rīngi kūrīa gwakirītio ihoorū. Nīi Jehova nī nī njarītie, na nī nī ngeeka ūguo.’

³⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: O rīngi nīngetikīra kūigua ithaithana rīa andū a nyūmba ya Isiraeli na ndimekīre ūū: Nīngatūma andū ao maingīhe o ta rūūru rwa ng’ondū, ³⁸ maingīhe o ta ndūūru cia kūrutwo magongona kūu Jerusalemu hīndi ya ciathī iria nyamūre. Ūguo nīguo matūra macio manene manangitwo makaiyūrio ndūūru cia andū. Hīndi iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.”

37

Gītuamba kīa Mahīndi Momū

¹ Na rīri, guoko kwa Jehova nī kwagīire igūrū riakwa, ngīoywo nī Roho wa Jehova akīndwara handū gītuamba-inī gatagati; nakio kīaiyūrīte mahīndi. ² Nake akīndongoria akīnjeeria kūu maarī, na ngīona mahīndi maingī mūno maaraganite kūu gītuamba-inī kīu, na mahīndi macio maarī momū mūno. ³ Nake akīnjūūria atīri, “Mūrū wa mūdū, mahīndi maya-rī, no macooke muoyo?”

Na nī ngīmūcookeria atīri, “Mwathani Jehova, wee nowe wiki ūūi.”

⁴ Nīngi agīcooka akīnjīra atīri, “Rathīra mahīndi maya ūhoru, ūmeere atīri, ‘Mahīndi maya momū, iguai kiugo kīa Jehova! ⁵ Mwathani Jehova ekwīra mahīndi maya ūū: Nīngūtūma mūgē na mīhūmū, na inyuī nīmūgūcooka muoyo. ⁶ Nīngūmwīkīra mīkīha, na ndūme mūgē na nyama na ndīmūhūmbīre na gīkonde; nīngūmwīkīra mīhūmū, na nīmūgūcooka muoyo. Hīndi iyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova.’”

⁷ Nĩ ūndũ ūcio ngĩratha ūhoru o ta ūrĩa ndaathitwo. Na rĩrĩa ndaarathaga, hakĩgĩa na inegene, mũgambu wa gũkaragacana, namo mahĩndĩ macio magĩcookanĩrĩa, o ihĩndĩ rĩgĩcookerera ihĩndĩ rĩrĩa rĩagĩrĩre. ⁸ Na nĩ ngĩcũthĩrĩa, ngĩona maagĩa mikiha na nyama, nakĩo gĩkonde gĩkĩmahumbĩra, no matiarĩ na mihũmũ.

⁹ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Rathĩra mihũmũ ūhoru; mūrũ wa mũndũ, mĩrathĩre ūhoru ūmĩire atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Ūkai inyuĩ mihũmũ ya muoyo muumĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, na mwĩkire mihũmũ thĩĩnĩ wa aya moragĩtwo, nĩguo macooke muoyo.’” ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio ngĩratha ūhoru o ta ūrĩa aanjathĩte, nayo mihũmũ ikĩmatoonya; nao makĩgĩa muoyo, makĩrũgamia na magũrũ mao, nao magĩkorwo marĩ mbũtũ nene ya ita.

¹¹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mūrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya nĩmo andũ a nyũmba yothĩ ya Isiraeli. Moigaga atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maitũ nĩmomũ, naguo mwihoko witũ nĩmũthiru; na ithuĩ nĩtũheretio.’”

¹² Nĩ ūndũ ūcio, marathĩre ūhoru, ūmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Inyuĩ andũ akwa, nĩngũhingũra mbĩrĩa cianyu ndĩmwambatie muume kũu; nĩngũmũcookia bũrũrĩ ūcio wa Isiraeli.

¹³ Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ ĩyĩ Jehova, rĩrĩa ngaahingũra mbĩrĩa cianyu ndĩmwambatie muume kuo, inyuĩ andũ aya akwa. ¹⁴ Nĩngamwĩkĩra Roho wakwa, na inyuĩ nĩmũgatũũra muoyo, na nĩngamũtwarũ bũrũrĩ ūrĩa ūrĩ wanyu kĩũmbe mũgatũũre kuo. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ ĩyĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩ nĩ njĩkĩte ũguo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’”

Rũrĩrĩ Rũmwe Rungu rwa Mũthamaki Ūmwe

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mūrũ wa mũndũ, oya gathanju ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gaka nĩ ka Juda na andũ a Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ Ningĩ woe gathanju kangĩ ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gathanju ka Efiraimu, karia ka Jusufu na andũ othe a nyũmba ya Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’” ¹⁷ Tũnyĩtithanie tũtuĩke rũthanju rũmwe nĩguo tũtuĩke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwaku.

¹⁸ “Rĩrĩa andũ anyu magaakũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ ūtangĩtwĩra gĩtũmi kĩa maũndũ maya ũreka?’” ¹⁹ ūkaamacookeria, ūmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Nĩnguoya gathanju kau ka Jusufu na mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩyo ikuruhanĩte nake, o kau karĩ guoko-inĩ kwa Efiraimu, ndĩkoohanĩte hamwe na gathanju ka Juda, tũtuĩke rũthanju rũmwe, natuo tũtuĩke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwakwa.’” ²⁰ Nyiita tũthanju tũu wandĩkite maitho-inĩ mao, ²¹ ūmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Nĩngaruta andũ a Isiraeli kuuma ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiĩte. Nĩngamacookanĩrĩa ndĩmarute kũrĩa guothe marĩ, na ndĩmacookie bũrũrĩ wao kĩũmbe. ²² Nĩngamatua rũrĩrĩ rũmwe marĩ kũu bũrũrĩ ūcio, o kũu irĩma-igũrũ cia Isiraeli. Gũkaagĩa mũthamaki ūmwe igũrũ rĩao othe, na matigacooka rĩngĩ gĩtuĩka ndũrĩrĩ igĩrĩ, kana magayũkanio matuĩke mothamaki meeri. ²³ Matigethaahia rĩngĩ na mĩhianano yao, kana mĩhiano mĩũru, kana waganu wao o wothĩ, nĩgũkorwo nĩngamahonokia matige gũcoka na thuutha nĩ ūndũ wa mehĩa mao, na nĩngamatheria. Magaatũika andũ akwa, na nĩ ndũke Ngai wao.

²⁴ “‘Daudi ndungata yakwa nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki wao, nao othe magĩ na mũrĩithĩ ūmwe. Nĩmakarũmĩrĩa mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa kũrũmĩrwo. ²⁵ Magaatũũra bũrũrĩ ūcio ndaahĩre ndungata yakwa Jakubu, bũrũrĩ ūrĩa maithe manyu maatũũraga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana cia ciana ciao, magaatũũra kuo nginya tene, nake Daudi ndungata yakwa atuĩke mũnene wao nginya tene. ²⁶ Nĩngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao; nakĩo gĩgaatuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene. Nĩngamahaanda na ndũme maingĩhe, na nĩngahaanda handũ-hakwa-harĩa-haamũre gatagatĩ-inĩ kao nginya tene. ²⁷ Ningĩ gĩkarĩo gĩakwa gĩgaatuũra hamwe nao; nĩngatuĩka Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa. ²⁸ Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nĩkamenya atĩ nĩ ĩyĩ Jehova nĩ nĩ nduuaga andũ a Isiraeli atheru, hĩndĩ ĩrĩa handũ-hakwa-harĩa-haamũre hagaatuũra hamwe nao nginya tene.’”

38

Ūrathi wa Gũũkĩrĩa Gogu

¹ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mūrũ wa mũndũ, erekeria ũthĩu waku harĩ Gogu wa kũu bũrũrĩ wa Magogu, ūcio mũnene wa anene a Mesheki na Tubalĩ; mũrathĩre ūhoru wa kũmũũkĩrĩa, ³ ūmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Nĩngũũkĩrĩa, wee Gogu, mũnene wa anene a Mesheki na Tubalĩ. ⁴ Nĩngakũhũgũra, ngwĩkire ndwano thĩa-inĩ ciaku, na ngũrute na nja hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita: nĩcio mbarathi ciaku, na andũ aku arĩa mathĩiaga mahaĩcĩte mbarathi meeohete indo cia mbaara, na kĩrĩndĩ kĩnene kĩrĩ na ngo irĩa nene na irĩa nini, othe makĩhĩũragia hiũ ciao cia njora. ⁵ Nao andũ a Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao, othe manyĩtĩte ngo na magekĩra ngũbia cia kĩgera, ⁶ o na Gomeri na thigari ciakuo ciothe, o na andũ a Bethi Togarima moomĩte kũraya mwena wa gathigathini marĩ na mbũtũ cia ita ciakuo ciothe, o ndũrĩrĩ ĩcio nyingĩ ĩrĩ hamwe nawe.

7 “Withagathage; wihaaririe, wee mwene hamwe na kirindi kiria giothe gĩgũthiũrũrũkĩrie, nawe ũgiathe. 8 Thuutha wa matukũ maingĩ, nĩmũgetwo mũthiũ ita-inĩ. Miaka-inĩ ya thuutha nĩmũgatharikĩra bũrũri ũgaakorwo ũhonoketio kuuma mbaara-inĩ, ũria andũ aguo maacookanĩrĩrio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ magitwarwo irĩma-inĩ icio cia bũrũri wa Isiraeli, kũria gũtũũrite gũkĩrite ihooru. Acio marutĩtwo ndũrĩrĩ-inĩ icio, na rĩu acio othe maikaraga na thayũ. 9 Wee hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita na ndũrĩrĩ icio nyingĩ mũrĩ nacio nĩmũkambata, mũmaguthũkĩre ta kĩhuhũkanio; mũgaatuĩka ta itu rĩhumbĩrite bũrũri.

10 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũcio wee nĩukagĩa na meciiria, nawe nĩũgathugunda ũndũ mũũru. 11 Nawe nĩũkoiga atĩrĩ, “Nĩngũtharikĩra bũrũri ũria wa matũũra matarĩ mairigĩre; nĩngũhithũkĩra andũ marĩ na thayũ na matarekũũ ũndũ, arĩa othe maikaraga matũũra matarĩ mairigĩre, na matarĩ ihingo na mĩgĩko. 12 Nĩngũtaha, na ndunyane, o na njũkĩrĩre matũũra marĩa maanangĩtwo na magacooka gũtũũrwo, na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ kuo arĩa monganĩtio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, andũ marĩ na ũtonga wa mahiũ, na wa indo, nao matũũrite gatagatĩ ka bũrũri ũcio.” 13 Andũ a Sheba, na a Dedani, na onjorithia a Tarishishi na matũũra mothe makuo magakũũria atĩrĩ, “Ŭĩkĩte gũtaha indo? Ŭnganĩtie kirĩndĩ gĩaku mũũke mũtunyane indo, na mũkuue betha na thahabu, na mũkuue mahiũ na indo, o na mũtahe indo nyingĩ mũno?”

14 “Nĩ ũndũ ũcio, mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wĩre Gogu atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ihinda rĩu, rĩria andũ akwa Isiraeli magacookwo maikarĩte marĩ na thayũ-rĩ, githĩ o nawe ndũkarĩmenya? 15 Nĩũkoima gwaku kũndũ kũraya, o kũu mwena wa gathigathini, wee mũrĩ hamwe na ndũrĩrĩ nyingĩ, othe mahaicĩte mbarathi, marĩ kirĩndĩ kĩingĩ, mbũtũ ya ita irĩ hinya. 16 Nĩũgathĩ na mbere na gũũkĩrĩra andũ akwa a Isiraeli ũtarĩ ta itu rĩhumbĩrite bũrũri. Matukũ-inĩ marĩa magacooka, wee Gogu-rĩ, nĩngagũtware ũgookĩrĩre bũrũri wakwa, nĩguo ndũrĩrĩ ikaamenya rĩria ngeyonania kũhĩtũkĩra harĩwe atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao.

17 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Githĩ wee tiwe ndaaririe ũhoru waku matukũ-inĩ ma mbere, ngĩaria na anabii a Isiraeli, o acio ndungata ciakwa? Ihinda-inĩ rĩu nĩmarathire ũhoru mĩaka mĩingĩ, makiuga atĩ nĩngagũtware ũkamookĩrĩre. 18 Ŭũ nĩguo gũkaahaana ihinda-inĩ rĩu: Rĩria Gogu agaatharikĩra bũrũri wa Isiraeli, marakara makwa mahiũ nĩmakarahũrwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 19 Nguuga ndĩ na kĩyo kĩnene na mang’ũrĩ mahiũ ta mwaki atĩ ihinda rĩu nĩgũkagĩa gĩthingĩthia kĩnene kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli. 20 Thamaki cia irĩa-inĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, na nyamũ cia gĩthaka, na kanyamũ o gothe karĩa gathiiagĩra thĩ, o na andũ othe arĩa marĩ gũkũ thĩ nĩmakainaina maanyona. Irĩa nĩikang’ũranio, na hurũrũka nĩkaragana, o na rũthingo o ruothe nĩrũkamomoka. 21 Nĩngarehithia rũhiũ rwa njora rũũkĩrĩre Gogu kũu irĩa-inĩ ciakwa ciothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rũhiũ rwa njora rwa o mũndũ nĩrũgookĩrĩra mũrũ wa ithe. 22 Nĩngatũira Gogu ciira, ndĩmũrehere mũthiro na ũiti wa thakame; nĩngoiria mbura nene mũno, ndĩmũrĩrie we mwene na thigari ciake, o na ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe nake, ndĩmoirĩrie mbura ya mbembe na ũbiriti. 23 Ŭguo nĩguo ngoonania ũnene o na ũtheru wakwa, na ndũme menyeke maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’

39

1 “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra Gogu, ũmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Gogu, o wee mũnene wa anene a Mesheki na Tubali. 2 Nĩngakũhũgũrania na ngũguucũrĩre. Nĩngakũruta kũndũ kũraya mwena wa gathigathini, ngũtware ũgookĩrĩre irĩa cia bũrũri wa Isiraeli. 3 Nĩngĩ nĩngagũthia ũta waku uume guoko-inĩ gwaku kwa ũmtho, na ndũme mĩgũ yaku ĩgwe yume guoko-inĩ gwaku kwa ũrio. 4 Kũu irĩa-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkuo ũkaagũ, wee, na mbũtũ ciaku ciothe cia ita, na ndũrĩrĩ irĩa igaakorwo hamwe nawe. Nĩngakũneana kũrĩ nyoni cia mĩthemba yothĩ irĩa irĩaga nyama, na kũrĩ nyamũ cia gĩthaka, ũrĩio nicio. 5 Nĩũkagĩa werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. 6 Nĩngatwarĩthĩria Magogu mwaki, o na ndwarĩthĩrie andũ arĩa matũũruga marĩ na thayũ kũu ndwere-inĩ cia irĩa, nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

7 “Nĩngatũma rĩtwa rĩakwa itheru rĩmenyeke gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a bũrũri wa Isiraeli. Ndigacooka kũreka rĩtwa rĩu rĩakwa itheru rĩthaahio, nacio ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ ũria Mũtheru thĩĩnĩ wa Isiraeli. 8 Mũthenya ũcio nĩũrooka! Ti-itheru nĩũgakinya, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Ŭcio nĩguo mũthenya ũria njarĩtie ũhoru waguo.

9 “Hĩndĩ iyo arĩa maikaraga matũũra manene ma bũrũri wa Isiraeli nĩmakoiimagara, nao mahũthĩre indo icio ciao cia mbaara taarĩ ngũ, macicine ihĩe, macine ngo irĩa nini na irĩa nene, na mota na mĩgũ, na ndongo na na matimũ. Magacihũthagĩra taarĩ ngũ ihinda rĩa miaka mũgwanja. 10 Matikabataria nĩkũngania ngũ werũ-inĩ kana maciune mĩtitũ, tondũ nĩmagakagia mwaki kuuma indo-inĩ icio cia

mbara. Nao nĩmagataha ariā maamatahĩte na matunye ariā maamatunyĩte indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹¹ “Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaahē Gogu handũ ha gũthikanwo kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli, gĩtuamba-inĩ kĩa agendi ariā mathiiga mwena wa irathĩro werekeire Iria rĩa Cumbĩ. Nao agendi magirĩrĩrio gũcoka kũgera njira iyo, tondũ Gogu na kĩrĩndĩ giake nĩkuo magaathikwo. Nĩ ũndũ ũcio hageetagwo Gĩtuamba kĩa Hamoni-Gogu.

¹² “Andũ a nyũmba ya Isiraeli makaaniina mĩeri mũgwanja* magĩthika andũ acio, nĩguo matherie bũrũri ũcio. ¹³ Magaathikwo nĩ andũ othe a bũrũri ũcio, na mũthenya ũcio ngaagocithio ũgaatuĩka mũthenya wao wa kũirikanagwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁴ “Nao andũ nĩmakaheagwo wĩra wa gũtheragia bũrũri ũcio. Amwe magaathiĩ bũrũri ũcio kũndũ guothe, na mongerewo angĩ a gũthikaga ciimba iria igaakorwo itigaire kũu. Mĩeri iyo mũgwanja yathira-rĩ, nĩguo makaambĩrĩria gũcaria matigari macio. ¹⁵ Nao rĩria magaakorwo magĩtuikanĩria bũrũri ũcio, ũmwe wao angĩkoona ihĩndĩ rĩa mũndũ, nĩagekĩra rũrĩ hakuhi narĩo o nginya rĩrĩa athikani makaarĩthika kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Hamoni-Gogu. ¹⁶ (Nĩngĩ kũu nĩgũgakorwo itũũra rĩitagwo Hamona.) ũguo nĩguo magaatheria bũrũri ũcio.’

¹⁷ “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Īta nyoni cia mĩthemba yothe, na nyamũ ciothe cia gĩthaka, ũciire atĩrĩ: ‘Ūnganai mũcokanĩrĩre hamwe kuuma kũndũ guothe, mũũke igongona-inĩ inene rĩria ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, igongona inene kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli. Kũu nĩkuo mũkaarĩria nyama na mũnyũire thakame. ¹⁸ Mũkaarĩria nyama cia andũ ariā marĩ hinya, na mũnyue thakame ya andũ ariā anene a thĩ taarĩ ndũrũme na tũtũrũme, na mbũri na ndegwa, ciothe irĩ nyamũ iria noru cia kuuma Bashani. ¹⁹ Igongona rĩu ndĩrahaarĩria nĩ ũndũ wanyu, mũkaarĩria maguta nginya mwĩhũnĩrĩrie, na mũnyue thakame nginya mũrĩio. ²⁰ Metha-inĩ yakwa mũkaarĩria mũhũũne nyama cia mbarathi, o na cia ariā mathiiga macihaicĩte, na cia andũ marĩ hinya na thigari cia mĩthemba yothe’, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Nĩngonania riiri wakwa ndũrĩrĩ-inĩ, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩkoona iherithia rĩrĩa ngaarehe, o na guoko kũria ngaamaigĩrĩa. ²² Kuuma mũthenya ũcio gũthiĩ na mbere, andũ a nyũmba ya Isiraeli nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao. ²³ Nacio ndũrĩrĩ nĩmakamenya atĩ andũ a Isiraeli maatahitwo nĩ ũndũ wa wĩhia wao, tondũ nĩmagire kũnjihoka. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmahitha ũthiũ wakwa, ngĩmaneana kũrĩ thũ ciao, nao othe makĩuragwo na rũhiũ rwa njora. ²⁴ Kũringana na ũria thaahu wao watariĩ na mahitia mao, ũguo noguo ndaamaherithirie na ngĩmahitha ũthiũ wakwa.

²⁵ “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩu nĩngũcoka Jakubu kuuma kũria aatawarĩtwo aatahwo, na njiguĩre andũ othe a Isiraeli tha, o na ndũgamiĩrĩre rĩitwa rĩakwa itheru na kiyo. ²⁶ Nĩmakariganĩrwo nĩ thoni ciao na kwaga kwĩhokeka kwao guothe kũria maanyonirie rĩrĩa maatũũraga na thayũ bũrũri-inĩ wao gũtarĩ mũndũ ũngĩmamakia. ²⁷ Hĩndĩ irĩa ngaakorwo ndĩmacooketie kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ngaamongania kuuma mabũrũri-inĩ ma thũ ciao, nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru kũgerera harĩo maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. ²⁸ Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao, tondũ o na gũtuĩka nĩndatũmire matahwo magĩtwarwo thĩĩnĩ wa ndũrĩrĩ, nĩngamacokanĩrĩria bũrũri-inĩ wao kĩũmbe, na hatirĩ o na ũmwe ngaatiga na thuutha. ²⁹ Ndigacooka kũmahitha ũthiũ wakwa, nĩgũkorwo nĩngaitĩrĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli Roho wakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

40

Kĩeya kĩa Hekarũ irĩa Njerũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano wa gũtahwo gwitũ, kĩambĩrĩria-inĩ kĩa mwaka ũcio, mũthenya wa ikũmi wa mweri ũcio, nagueo nĩ mwaka wa ikũmi na ĩna kuuma rĩrĩa itũũra inene riātunyanĩrwo, mũthenya o ũcio-rĩ, guoko kwa Jehova kwari igũrũ riakwa, nake akĩndwara itũũra-inĩ rĩu inene. ² Ndĩ thĩĩnĩ wa cioneki cia Ngai nĩandwarire bũrũri wa Isiraeli, akĩnjiga kĩrĩma-igũrũ kĩaaya mũno, na mwena wakĩo wa gũthini kwari na mĩako yoonekaga ĩtariĩ ta itũũra inene. ³ Nake akĩndwara ho, na nĩ ngĩona mũndũ, na mũhianĩre wake watariĩ ta gĩcango; nake aarũngĩ itoonjero-inĩ ari na rũrigi rwa gatani, na rũthanju rwa gũthima* guoko-inĩ gwake. ⁴ Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, ta rora na maitho maku, na ũigue na matũ maku, na ũrũmbũiyē wega maũndũ mothe marĩa ngũkuonia, nĩgũkorwo nĩkĩo gĩtũmĩte wee ũrehwo gũkũ. Īra andũ a nyũmba ya Isiraeli maũndũ mothe marĩa ũkuona.”

Kĩthingo kĩa Mwena wa Irathĩro gĩa Gũtoonya Nja ya Nyumĩrĩra

* 39:12 Ihinda rĩa thĩkũ, mĩeri, kana mĩaka mũgwanja rĩonanagia ũkinyanĩru na ũrĩkĩrĩru.
na ũriahu wa ta mĩta 3

* 40:3 Rũthanju rũrũ rwa gũthima rwari

⁵ Ningĩ nĩndonire rūthingo rwathiūrūrūkĩrie hekarũ mĩena yothe. Rũthanju rwa gũthima rūrĩa rwarĩ guoko-inĩ kwa mũndũ ũcio rwarĩ na ũraihi wa mĩkono itandatũ. Nake niathimire rūthingo; warĩ waruo warĩ wa mĩkono itandatũ,[†] na mĩkono itandatũ kũraiha na igĩrũ.

⁶ Agĩcooka agĩthĩrĩ kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩaŋ'etheire mwena wa irathĩro. Akĩambata na ngathĩ ciakĩo, na agĩthima hĩngĩro ya kĩhingo; yarĩ ya mĩkono itandatũ gũtoonya na thĩinĩ. ⁷ Natuo tũnyũmba kwa arangĩri twarĩ twa mĩkono itandatũ kũraiha, na mĩkono itandatũ kwarama, na itĩna rĩa kuuma kanyũmba kamwe nginya karĩa kang'ethanĩre rĩarĩ rĩa mĩkono itano. Nayo hĩngĩro ya kĩhingo kũ kiariganĩtie na gĩthaku kĩrĩa kĩaŋ'etheire hekarũ, nakĩo kiarĩ kĩa mĩkono itandatũ gũtoonya na thĩinĩ.

⁸ Ningĩ agĩthima gĩthaku kĩrĩa kĩaŋ'etheire hekarũ; ⁹ nakĩo kiarĩ kĩa mĩkono inana[‡] gũtoonya na thĩinĩ. Gĩthaku kũ kiarĩ na itugĩ igĩrĩ, O gĩtugĩ kiarĩ na warĩ wa mĩkono iirĩ.[§] Nakĩo gĩthaku kũ kĩaŋ'etheire hekarũ.

¹⁰ Thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro haarĩ na tũnyũmba tũtatũ twa arangĩri o mwena; na tuothe tũtatũ twarĩ na ithimo ciiganaine, nagu mwena wa na mbere wa thingo cia tũnyũmba twa arangĩri warĩ wa ithimo ciiganaine. ¹¹ Ningĩ agĩthima warĩ wa njĩra iyo ya itoonyero rĩu, nayo yarĩ ya mĩkono ikũmĩ,* na ũraihi wayo warĩ wa mĩkono ikũmĩ na itatũ.[†] ¹² Mwena wa na mbere wa o kanyũmba ka arangĩri haarĩ na rūthingo rwarĩ rwa mũkono ũmwe[‡] kũraiha na igĩrũ, natuo tũnyũmba tũu twa arangĩri twarĩ twa mĩkono itandatũ[§] mĩena yothe ina. ¹³ Ningĩ agĩthima itoonyero rĩu arutĩtie kuuma mũthia wa na thuutha wa rūthingo rwa kanyũmba kamwe ka arangĩri nginya mũthia wa na thuutha wa kanyũmba karĩa kaŋ'ethanĩre nako; itĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo iirĩ na itano* kuuma mwanya ũmwe wa karũthingo nginya mwanya ũrĩa waringanĩtie nagu. ¹⁴ Ningĩ agĩthima mĩena ya na mbere ya thingo gũthiūrũka mĩena yeerĩ ya na thĩinĩ ya itoonyero, na yarĩ ya mĩkono mĩrongo itandatũ.[†] Gĩthimo kũ gĩakinyĩtie gĩthaku-inĩ kĩrĩa kĩaŋ'etheire nja iyo. ¹⁵ Itĩna rĩa kuuma itoonyero rĩa kĩhingo nginya mũthia ũrĩa ũngĩ wa gĩthaku kiarĩo warĩ wa mĩkono mĩrongo itano.[‡] ¹⁶ Tũnyũmba tũu twa arangĩri hamwe na thingo icio arangĩrĩ thĩinĩ wa itoonyero rĩu nĩ gwatũrikĩtio mĩanya mĩceke karũthingo-inĩ ka igĩrũ mĩena yothe, o ũndũ ũmwe na gĩthaku; tũmĩanya tũu tuothe twerekeire na thĩinĩ. Ŭthiũ wa thingo icio nĩwagemetio na mĩkindũ.

Nja ya Nyumĩrĩra

¹⁷ Ningĩ akĩndwara nja iirĩa ya nyumĩrĩra. Ngĩona hau nĩ haarĩ na tũnyũmba, na nĩ haarĩtwo mahiga makarigiicĩria nja iyo yothe; nĩ haarĩ na tũnyũmba mĩrongo itatũ twakĩtwo tũtwaranĩtie na hau haarĩtwo mahiga. ¹⁸ Handũ hau haarĩtwo mahiga haarĩ mĩena-inĩ ya matoonyero macio, nagu warĩ waho na ũraihi nĩciaiganaine; hau niho haarĩtwo mahiga mwena wa mũhuro. ¹⁹ Ningĩ agĩthima itĩna rĩa kuuma mwena wa na thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mũhuro nginya mwena wa na nja wa nja ya na thĩinĩ; yarĩ mĩkono igana[§] mwena wa irathĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gathigathini

²⁰ Ningĩ agĩthima ũraihi na warĩ wa kĩhingo kĩrĩa kierekeire mwena wa gathigathini, gĩa gũthiĩ nja iyo ya nyumĩrĩra. ²¹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, tũtatũ o mwena, na thingo ciakĩo, o na gĩthaku gĩakĩo ciarĩ na ithimo ciaganaine na cia itoonyero rĩu rĩa mbere. Kiarĩ kĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na warĩ wa mĩkono mĩrongo iirĩ na itano. ²² Mĩanya yakĩo, na gĩthaku gĩakĩo na magemio ma mĩkindũ ciarĩ na ithimo o ta cia kĩhingo kĩrĩa kierekeire mwena wa irathĩro. Ngathĩ ya makinya mũgwanja yaambatĩtie nginya ho, nakĩo gĩthaku gĩakĩo gĩkang'ethanĩra nayo. ²³ Nĩ haarĩ na kĩhingo gĩa gũtoonya nja ya na thĩinĩ, kũŋ'ethanĩra na kĩhingo gĩa gathigathini o ta ũrĩa kwarĩ na kĩhingo mwena wa irathĩro. Nake agĩthima itĩna rĩa kuuma kĩhingo kĩmwe nginya kĩrĩa kĩaŋ'ethanĩre nakĩo; narĩo itĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gũthini

²⁴ Ningĩ akĩndongoria na mwena wa gũthini, na nĩ ngĩona kĩhingo kierekeire mwena wa gũthini. Nake agĩthima itingĩ ciakĩo na gĩthaku gĩakĩo, nacio nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. ²⁵ Itoonyero rĩu na gĩthaku kiarĩo ciarĩ na tũmĩanya tũceke mĩena yothe, twatariĩ ta mĩanya ya ithingo icio ingĩ. Itoonyero rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono mĩrongo itano kũraiha, na mĩkono mĩrongo iirĩ na itano kwarama. ²⁶ Ningĩ ngathĩ ya makinya mũgwanja nĩyaambatĩtie igakinya kĩhingo-inĩ kũu, nakĩo gĩthaku gĩakĩo kĩaŋ'ethanĩre na nja ya hekarũ; thingo ciakĩo iria ciarĩ o mwena wa njĩra iyo nĩciagemetio na mĩkindũ.

† 40:5 nĩ ta mita 3 ‡ 40:9 nĩ ta mita 4 § 40:9 nĩ ta mita 1 * 40:11 nĩ ta mita 5 † 40:11 nĩ ta mita ithathatũ na robo ithatũ (6.75) ‡ 40:12 nĩ ta nuthu mita (0.5) § 40:12 nĩ ta mita 3 * 40:13 nĩ ta mita 13 † 40:14 nĩ ta mita 31 ‡ 40:15 nĩ ta mita 26 § 40:19 nĩ ta mita 52

²⁷ Hau nja ya na thĩĩnĩ o na ho nĩ haarĩ kĩhingo kierekeire mwena wa gũthini, nake agĩthima kuuma kĩhingo-inĩ kũu nginya kĩhingo-inĩ kia nyumĩrĩra kĩa mwena wa gũthini; itĩĩna rĩu rĩarĩ rĩa mĩkono igana.

Ihingo cia Gũtoonya Nja ya na Thĩĩnĩ

²⁸ Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩĩnĩ tũtoonyeire kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, nake agĩthima kĩhingo kĩa mwena ũcio; nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ. ²⁹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩrĩ, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Itoonyero rĩu rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo tĩrĩ na itano. ³⁰ Ithaku cia matoonyero marĩa maarĩ hakuhi na nja ya na thĩĩnĩ ciarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo tĩrĩ na itano, na wariĩ wa mĩkono itano. ³¹ Gĩthaku gĩakĩo kĩaŋ'etheire nja iyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mĩkindũ, na ngathĩ ya makinya manana nĩyaambatĩte ĩgakinya ho.

³² Ningĩ akĩnginyia nja ya na thĩĩnĩ mwena wa irathĩro, nake agĩthima itoonyero rĩu; narĩo nĩrĩaiganainie ithimo na matoonyero macio mangĩ. ³³ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩrĩ, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩarĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothe. Narĩo itoonyero rĩarĩ rĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo tĩrĩ na itano. ³⁴ Gĩthaku gĩakĩo kĩaŋ'etheire nja iyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mĩkindũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte ĩgakinya ho.

³⁵ Ningĩ agĩcooka akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩa mwena wa gathigathini, nake agĩthima kĩhingo kĩu. Nakĩo nĩkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ, ³⁶ o ũndũ ũmwe na tũnyũmba twakĩo twa arangĩrĩ, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo, nakĩo kĩarĩ na mĩanya mĩena yothe. Kĩhingo kĩu kĩarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo tĩrĩ na itano. ³⁷ Gĩthaku gĩakĩo kĩaŋ'etheire nja iyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ icio ciakĩo nĩciagemetio na mĩkindũ mĩena yeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatĩte ĩgakinya ho.

Tũnyũmba twa kũria Kwahaaragĩrio Magongona

³⁸ Ningĩ hau gĩthaku-inĩ, o itoonyero-inĩ rĩa na thĩĩnĩ, nĩ haarĩ na kanyũmba kaarĩ na mũromo, na hau niho maruta ma njino maathambagĩrio. ³⁹ Hau gĩthaku-inĩ gĩa itoonyero nĩ haarĩ metha igĩrĩ o mwena, na igũrũ rĩacio niho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona ma njino, na magongona ma mehĩa, o na magongona ma mahĩtia. ⁴⁰ Mwena-inĩ wa rũthingo rwa na nja rwa gĩthaku kĩu gĩa itoonyero rĩu, hakuhi na ngathĩ ya kwambata itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nĩ haarĩ na metha igĩrĩ, na mwena ũcio ũngĩ wa ngathĩ naho nĩ haarĩ na metha ingĩ igĩrĩ. ⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na metha inya mwena ũmwe wa itoonyero, na inya mwena ũcio ũngĩ, ciothe ciarĩ metha inyanya, na igũrũ rĩacio niho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona. ⁴² Ningĩ haarĩ na metha inya cia mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa maruta ma njino, o ĩmwe ũraihi wa mũkono ũmwe na nuthu,* na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu, na mũkono ũmwe kũraiha na igũrũ. Igũrũ rĩacio niho haigagĩrĩrwo indo cia wĩra wa gũthĩnja nyamũ cia maruta ma njino, na magongona marĩa mangĩ. ⁴³ Tũhocio twa njibe igĩrĩ, o kamwe karĩ na ũraihi wa wariĩ wa rũhi,† twathecereirio rũthingo-inĩ mĩena yothe. Metha icio ciarĩ cia kũigĩrĩrwo nyama cia maruta macio.

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

⁴⁴ Hau nja ya kĩhingo gĩa thĩĩnĩ, kũu nja-inĩ ya na thĩĩnĩ, nĩ kwarĩ na tũnyũmba twĩrĩ, kamwe mwena wa kĩhingo gĩa gathigathini kerekeire mwena wa gũthini, na kangĩ mwena wa kĩhingo gĩa gũthini kerekeire mwena wa gathigathini. ⁴⁵ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Kanyũmba kau karorete mwena wa gũthini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia hekarũ, ⁴⁶ nako kanyũmba kau karorete gathigathini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia kĩgongona. Aya nĩo ariũ a Zadoku, na no-o Alawii arĩa mangĩthengerera Jehova nĩguo matungatage marĩ mbere yake.”

⁴⁷ Ningĩ agĩthima nja iyo: Mĩena yothe ĩna nĩyaiganaine, yarĩ na mĩkono igana‡ kũraiha, na mĩkono igana kwarama. Nakĩo kĩgongona kĩarĩ hau mbere ya hekarũ.

Hekarũ

⁴⁸ Ningĩ akĩnginyia gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ, na agĩthima itingĩ icio cia gĩthaku kĩu; o mwena ciarĩ na wariĩ wa mĩkono itano.‡ Wariĩ wa itoonyero rĩu warĩ na mĩkono ikũmi na ĩna,* na thingo ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtatũ† o mwena. ⁴⁹ Gĩthaku kĩu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono mĩrongo tĩrĩ,‡ na mĩkono ikũmi na tĩrĩ§ kuuma mbere nginya thuutha. Ningĩ hau nĩ haarĩ na ngathĩ cia kwambata ho, na nĩ haarĩ na itugĩ, o kĩmwe mwena ũmwe wa itingĩ icio.

* 40:42 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) † 40:43 nĩ ta centimita 8 ‡ 40:47 nĩ ta mita 52 § 40:48 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2.5)

* 40:48 nĩ ta mita mũgwanja na robo (7.25) † 40:48 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1.5) ‡ 40:49 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25)

§ 40:49 nĩ ta mita ithathatũ na robo (6:25)

41

¹ Mündũ ũcio agĩcooka akĩndwara nja ya handũ-harĩa-haamũre ha nyumĩrĩra, agĩthima itingĩ ciahio; wariĩ wa itingĩ icio wariĩ mikono itandatũ* o mwena. ² Wariĩ wa itoonyero wariĩ wa mikono ikũmi,[†] nacio thingo iria ciarĩ o mwena wa itoonyero rĩu ciarĩ cia mikono itano[‡] kwarama. Nĩacookire agĩthima nja ya handũ-hau-haamũre; handũ hau haarĩ na ũraihi wa mikono mĩrongo ĩna,[§] na wariĩ wa mikono mĩrongo ĩrĩ.^{*}

³ Ningĩ agĩtoonya na thiĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, agĩthima itingĩ cia itoonyero; o kĩmwe kiarĩ na wariĩ wa mikono ĩrĩ.[†] Itoonyero rĩu rĩarĩ na wariĩ wa mikono itandatũ, nacio thingo iria ciarĩ o mwena ciarĩ na wariĩ wa mikono mũgwanja.[‡] ⁴ Ningĩ agĩthima ũraihi wa handũ-harĩa-haamũre kũu thiĩnĩ; naho haarĩ ha mikono mĩrongo ĩrĩ, nague wariĩ waho wariĩ wa mikono mĩrongo ĩrĩ gũtuĩkania nginya mũthia wa nja ya handũ-harĩa-haamũre. Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Haha niho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.”

⁵ Ningĩ agĩthima rũthingo rwa hekarũ; naruo rwarĩ na ũtungu wa mikono itandatũ, natuo tũnyũmba tũria twarĩ mĩena-inĩ yotha ya hekarũ, o kamwe kaarĩ na wariĩ wa mikono ĩna.[§] ⁶ Tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ twakĩtwo ngoroba ithatũ, kamwe gagakwo karĩ igũrũ wa karĩa kangĩ, o ngoroba tũnyũmba mĩrongo itatũ. Nĩ haarĩ na mĩgamba yohanĩtio gũthiũrũrũkĩria rũthingo rwa hekarũ, ya gũthiĩrĩra tũnyũmba twa mĩena-inĩ; nĩ ũndũ ũcio mĩgamba ĩyo ndiatooonyetio rũthingo-inĩ rũu rwa hekarũ. ⁷ Tũnyũmba tũu twathiũrũrũkĩrie hekarũ twakĩtwo tũkĩaramaga o ũria ngoroba yathiiaga na igũrũ. Mwako wa gũthiũrũrũkĩria hekarũ ĩyo waakĩtwo wambatĩtio na matĩina, nĩ ũndũ ũcio, tũnyũmba tũu tũkaaraarama o ũria mündũ aambataga. Nayo ngathi yambatĩte kuuma ngoroba ĩria yarĩ thĩ mũno nginya ĩria ĩrĩ igũrũ biũ igereire ngoroba ya gatagati.

⁸ Nĩndonire atĩ hekarũ nĩ yarĩ na gĩtina kiambatĩrie mĩena yotha, gĩgatuĩka mũthingi wa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ. Mũthingi ũcio wariĩ na ũraihi wa rũthanju rũu rwa mikono itandatũ ĩria mĩraihi.

⁹ Rũthingo rwa na nja rwa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ rwarĩ rwa ũtungu wa mikono itano.* Ithenya rĩria riatiigĩtio gatagati ga tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ ya hekarũ ¹⁰ na tũnyũmba twa athĩnjĩri-Ngai rĩarĩ ria wariĩ wa mikono mĩrongo ĩrĩ gũthiũrũrũkĩria hekarũ yotha. ¹¹ Nĩ haarĩ na matoonyero mĩena ya tũnyũmba tũu hau haatiigĩtio ithenya, rĩmwe rĩrĩ mwena wa gathigathini na rĩu rĩngĩ rĩrĩ mwena wa gũthini; nakio gĩtina kiu kiambatĩrie na igũrũ kũnyiitana na ithenya rĩu kiarĩ na wariĩ wa mikono itano gũthiũrũrũkĩria.

¹² Nyũmba ĩria yang’etheire nja ya hekarũ mwena wa ithũiro yarĩ ya wariĩ wa mikono mĩrongo mũgwanja.[†] Naruo rũthingo rwa nyũmba ĩyo rwarĩ na ũtungu wa mikono itano gũthiũrũrũkĩria, na ũraihi waruo wariĩ wa mikono mĩrongo kenda.[‡]

¹³ Ningĩ agĩthima hekarũ ĩyo; yarĩ na ũraihi wa mikono igana,[§] nayo nja ya hekarũ, na nyũmba hamwe na thingo ciayo o nacio ciarĩ cia ũraihi wa mikono igana. ¹⁴ Wariĩ wa nja ĩyo ya hekarũ wa mwena wa irathĩro, o hamwe na mwena wa na mbere wa hekarũ, wariĩ wa mikono igana.

¹⁵ Ningĩ agĩthima ũraihi wa nyũmba ĩyo yang’etheire nja ya mwena wa na thuutha wa hekarũ, o hamwe na ithaku ciayo cia o mwena; nague wariĩ wa mikono igana.

Mwena wa nja ya handũ-harĩa-haamũre, na mwena wa na thiĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na githaku kĩa kĩa yang’etheire nja ĩyo, ¹⁶ o ũndũ ũmwe na hingĩro icio, na tũtirica tũu tũceke, hamwe na ithaku icio ciathiũrũrũkĩrie ngoroba icio ithatũ: kĩa gĩothe kiarĩ mbere ya hingĩro, o na nginya hingĩro ĩyo nĩcihumbĩritwo na mbaũ. Nyũmba nĩyahumbĩritwo na mbaũ thĩ, na thingo ikahumbĩrwo nginya tũtirica-inĩ, o na tũtirica twarĩ na mbaũ. ¹⁷ Ningĩ hau igũrũ ria mwena wa nja ya itoonyero ria gũtoonya thiĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na igũrũ ria thingo matĩina maiganaine kũrigiĩcĩa mwena wa thiĩnĩ na wa nja ya handũ-harĩa-haamũre ¹⁸ nĩ gwakururĩtwo makerubi na mikĩndũ. Mikĩndũ yahakanĩtio nĩ makerubi; na o ikerubi rĩarĩ na mothiũ meerĩ: ¹⁹ ũthiũ wa mündũ warorete mukĩndũ mwena ũmwe, nague ũthiũ wa mĩrũũthi ũkarora mukĩndũ mwena ũcio ũngĩ. Namo magakururwo kũrigiĩcĩa ndwere cia hekarũ ĩyo yotha. ²⁰ Kuuma nyũmba thĩ nginya hau igũrũ ria itoonyero, nĩ ha kururĩtwo makerubi na mikĩndũ rũthingo-inĩ rwa nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²¹ Nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩ yarĩ na buremu ya mĩrango, nayo buremu ĩria yarĩ hau mbere ya Harĩa-Hatheru-Mũno yatarĩ o tayo. ²² Ningĩ nĩ haarĩ na kigongona kĩa mbaũ kĩa kiarĩ kĩa mikono itatũ* kũraiha na igũrũ, na mikono ĩrĩ[†] o mwena, mĩena yotha ĩna; koine ciakĩo, na njikarĩro yakĩo, o

* 41:1 nĩ ta mita 3 † 41:2 nĩ ta mita 5 ‡ 41:2 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2:5) § 41:2 nĩ ta mita mĩrongo ĩrĩ na nuthu (20:5)

* 41:2 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) † 41:3 nĩ ta mita 1 ‡ 41:3 nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3:5) § 41:5 nĩ ta mita 2 * 41:9 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2:75) † 41:12 nĩ ta mita mĩrongo itatũ na ithathatũ na robo (36:25) ‡ 41:12 nĩ ta mita mĩrongo ĩna na ithathatũ na nuthu (46:5) § 41:13 nĩ ta mita 52 * 41:22 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5) † 41:22 nĩ ta mita 1

na mīena yakīo ciarī cia mbaū. Nake mūdū ūcio akīnjīra atīrī, “Ino nīyo metha īrīa īrī hau mbere ya Jehova.”²³ Handū-harīa-haamūre na Handū-harīa-Hatheru-Mūno, o handū haarī na mīrango īrī. ²⁴ O mūrango wathondeketwo na mīrango īrī ya wa mbaū, na o mūrango wahingūkaga na gatagatī. ²⁵ Nayo mīrango ya nja ya handū-harīa-haamūre nīyakururītwo makerubi na mīkīndū, ta ūrīa gwakururītwo thingo-inī, na nī haarī na membea ma mbaū hau mbere ya gīthaku kīu. ²⁶ Thingo-inī icio cia mwena wa gīthaku kīu nī haarī na tūtīrica tūceke twarī na mīkīndū ikururītwo o mwena o mwena. Tūnyūmba twa mīena-inī ya hekarū o na tuo nītwarī na membea ma mbaū.

42

Tūnyūmba twa Athīnjīri-Ngai

¹ Ningī mūdū ūcio akīndongoria, akīndwara mwena wa gathigathini o nginya nja īyo ya nyumīrīra, akīnginya tūnyūmba-inī tūrīa twang’etheire nja ya hekarū na tūkang’ethera rūthingo rwa na nja rwa mwena wa gathigathini. ² Nyūmba īrīa mūrango wayo werekeire mwena wa gathigathini yarī ya ūraihi wa mīkono igana^{*} na warīi wa mīkono mīrongo ītano.[†] ³ Gīcigo kīrīa kīarī kīa mīkono mīrongo īrī[‡] kuuma nja ya na thīinī, na gīcigo kīrīa kīang’etheire harīa haarītwo mahiga nja ya nyumīrīra-rī, nī kwārī na ithaku ciakītwo ngoroba ithatū, na o gīthaku kīang’etheire kīrīa kīngī. ⁴ Hau mbere ya tūnyūmba tūu nī haarī na gacīra ga thīinī karī na warīi wa mīkono ikūmi,[§] na ūraihi wa mīkono igana. Mīrango yatuo yekīrītwo mwena wa gathigathini. ⁵ Na rīrī, tūnyūmba tūu twarī igūrū twarī tūkundakundeeru, nī ūndū ithaku nīcioete handū hanene gūkīra tūnyūmba tūrīa twakītwo ngoroba īyo yarī mūhuro na ya gatagatī. ⁶ Tūnyūmba twa ngoroba ya gatatū tūtiekīrītwo itugī ta irīa ciekīrītwo nja; nī ūndū ūcio tūnyūmba tūu tūgakīnyīiha thī gūkīra twa ngoroba īrīa yarī thī, na ya gatagatī. ⁷ Nī haarī na rūthingo rwa mwena wa na nja rwathiite rūigananīrie na tūnyūmba tūu na kūu nja ya nyumīrīra; rwatambūrūkīte mbere ya tūnyūmba tūu mīkono mīrongo ītano. ⁸ Mūhari wa tūnyūmba twa mwena ūrīa wariganītie na nja ya nyumīrīra warī wa ūraihi wa mīkono mīrongo ītano, naguo mūhari ūrīa wakuhīrīrie handū-harīa-hatheru warī wa ūraihi wa mīkono igana. ⁹ Tūnyūmba tūrīa twarī mūhuro mwena wa irathīro nī twarī na itoonero mūdū agītoonya kuo oimīte nja ya nyumīrīra.

¹⁰ Ningī mwena wa gūthini, gūtwarana na mwena ūrīa mūrīhi wa rūthingo rūu rwa nja ya nyumīrīra, kūnyīitana na mwena wa nja ya hekarū, na kūng’ethera rūthingo rwa nja, nī haarī na tūnyūmba ¹¹ twarī na gacīra mbere yatuo. Tūnyūmba tūu twahaanaga o ta tūrīa twarī mwena wa gathigathini; twarī na ūraihi na warīi waiganaine, nacio nyumīrīra ciatuo nīciarīngaine na ikaiganania ithimo. Namo matoonero ma mwena wa gathigathini ¹² nīmahaanaine na matoonero ma tūnyūmba twa mwena wa gūthini. Ningī nī haarī na itoonero kīambīrīra-inī gīa gacīra karīa gaatwananīte na rūthingo rūu rwerekeire mwena wa irathīro, na nīko mūdū aageraga agītoonya tūnyūmba tūu.

¹³ Agīcooka akīnjīra atīrī, “Tūnyūmba tūu tūrī mwena wa gathigathini na tūu tūrī mwena wa gūthini, tūu tūng’etheire nja ya hekarū, nītuo twa athīnjīri-Ngai, na nīkuo athīnjīri-Ngai arīa megūkūhīrīria Jehova makarīagīra indo cia maruta marīa matheru mūno. Kūu nīkuo makaigaga indo cia maruta irīa theru mūno, nacio nī maruta ma ngano, o na maruta ma mehīa, na maruta ma mahītia, nīgūkoro handū hau nī hatheru. ¹⁴ Athīnjīri-Ngai rīrīa maatoonya handū hau haamūre-rī, matingīcooka kuuma nja ya mwena wa nyumīrīra, nginya marute nguo icio cia ūtungata, nī ūndū nī nyamūre. No nginya mehumbe nguo ingī matanakuhīrīria kūrīa andū maikaraga.”

¹⁵ Rīrīa aarīkīrie gūthima kīrīa kīarī mwena wa na thīinī wa hekarū, akīnyumia na nja tūgereire kīhingo kīa mwena wa irathīro, agīthima mūigana wa handū hau mīena yothe: ¹⁶ Nīathimire mwena wa irathīro na rūthanju rwa gūthima; mūigana waho warī mīkono magana matano.^{*} ¹⁷ Ningī agīthima mwena wa gathigathini; mūigana waho warī mīkono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima. ¹⁸ O na agīthima mwena wa gūthini; mūigana waho warī mīkono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima. ¹⁹ Ningī agīcooka agīthima mwena wa ithūiro; mūigana waho warī mīkono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima. ²⁰ Ūguo nīguo aathimire handū hau mīena īyo yothe īna. Handū hau haarīgīcīrīro na rūthingo, naruo rwarī na ūraihi wa mīkono magana matano, na warīi wa mīkono magana matano, rwa kūhakanīa handū harīa hatheru na harīa hatarī haamūre.

43

Hekarū Gūcookererwo nī Rīiri

¹ Ningī mūdū ūcio akīnginya kīhingo-inī kīrīa kīang’etheire mwena wa irathīro, ² na nīi ngīona rīiri wa Ngai wa Isiraeli ūgīka uumīte mwena wa irathīro. Mūgambo wake watarīi ta mūrurumo wa maaī

* 42:2 nī ta mita 52 † 42:2 nī ta mita 26 ‡ 42:3 nī ta mita ikūmi na robo (10:25) § 42:4 nī ta mita 5 * 42:16 nī ta mita 260

maingĩ magĩtherera, naguo būruri ũgacangarara nĩ riiri wake. ³ Kĩoneki kiu ndonire gĩatariĩ ta kĩoneki kiria ndoonete riria ookite kwananga itũura riria inene, na ningĩ gĩatariĩ ta cioneki iria ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari; na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũgĩtoonya hekarũ ũgereire kihingo kiria kierekeire mwena wa irathiĩro. ⁵ Ningĩ Roho akĩnjoya na igũrũ akĩndwara nja iyo ya na thĩni, naguo riiri wa Jehova ũkiiyũra kũu hekarũ.

⁶ Mũndũ ũcio o arũgamĩte hau hakuhĩ na nĩ-rĩ, ngĩgua mũndũ akĩnjarĩria kuuma thĩni wa hekarũ. ⁷ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, haha niho handũ ha gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki, o na niho handũ ha gũkinyithia makinya makwa. Haha niho ngũtũura ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nginya tene. Nyũmba ya Isiraeli ndĩrĩ hĩndĩ ingĩ ĩgaacooka gũthaahia rĩitwa riakwa itheru, o ene o na kana athamaki ao marĩthaahie na ũndũ wa ũmaraya wao na kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao kũndũ kwao kũria gũtũgũrũ. ⁸ Riria meekĩre hingĩro ciao hau hingĩro-inĩ ciakwa, na itugĩ cia mĩrango yao magĩcikĩra itugĩ-inĩ cia mĩrango yakwa, na no rũthingo rwarĩ gatagatĩ gakwa na o-rĩ, nĩmathaahirie rĩitwa riakwa itheru na mĩtugo iyo yao ĩrĩ magigi. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmaniina ndĩ na marakara. ⁹ Na rĩrĩ, ta nĩmatigane na ũmaraya wao wa kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao, na nĩ ningũtũura gatagatĩ-inĩ kao nginya tene.

¹⁰ “Mũrũ wa mũndũ, taarĩria ũhoru wa hekarũ iyo kũrĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maconoke nĩ ũndũ wa mehia mao. Reke maroranie mũcoro ũcio wayo, ¹¹ na angĩkorwo nĩmegũconoka nĩ ũndũ wa ũria wothē mekĩte-rĩ, mamenyithie mũhianĩre wa hekarũ iyo, ũmamenyithie mũthondekere wayo, na nyumĩro ciayo, na matoonyero mayo, ningĩ ũmoonie mũhianĩre wayo wothē, na mĩtugo yayo yothē ya kũrũmĩrĩro, na mawatho mothe. Andika maũndũ maya mothe makĩonaga, nĩgeetha matĩe mũhianĩre wayo, na mahingie mĩtugo yayo yothē ya kũrũmĩrĩro.

¹² “Ŭyũ nĩguo watho wa hekarũ: Kũria guothe kũrigiĩcĩrie kĩrĩma gĩkĩ igũrũ gũgũikara kũrĩ gũtheru mũno. Ŭcio nĩguo watho wa hekarũ.

Kĩgongona

¹³ “Ici nĩcio ithimo cia kĩgongona, ithimĩtwo na mĩkono ĩria mĩraihi, mũkono ũria wa ũraihi wa mũkono ũmwe* na wariĩ wa rūhĩ†: Mũberethi wakĩo ũrĩ na ũriku wa mũkono ũmwe, na wariĩ wa mũkono ũmwe, naguo mũgũkũ ũria ũkũrigiĩcĩrie nĩ wa irata rĩmwe‡ mũthia-inĩ. Kiu nĩkio kũrĩgamo gĩa kĩgongona. ¹⁴ Kuuma mũberethi ũria ũrĩ gĩtina-inĩ nginya mũthia-inĩ wa mũhuro kĩrĩ na mĩkono ĩrĩ§ kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ũmwe, na kuuma mũthia-inĩ ũria mũnini nginya mũthia-inĩ ũria mũnenanene, kĩrĩ na mĩkono ĩna* kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ũmwe. ¹⁵ Narĩo riiko rĩa kĩgongona-rĩ, nĩ mĩkono ĩna kũraiha na igũrũ, nacio hĩa inya irorete na igũrũ ikoimĩrĩra kuuma hau riiko-inĩ. ¹⁶ Narĩo riiko rĩu rĩa kĩgongona rĩganaine mĩena yothē ĩna, rĩrĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ,† na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ. ¹⁷ Mũthia ũria ũrĩ na igũrũ o naguo nĩũiganaine mĩena yothē, na ũrĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩna,‡ na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩna, naguo mũgũkũ ũria ũũthiũrũrũkĩrie nĩ wa nuthu ya mũkono,§ ningĩ ũkarigiĩcĩrio nĩ mũberethi wa mũkono ũmwe. Ngathĩ cia kĩgongona kiu ing’etheire mwena wa irathiĩro.”

¹⁸ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Maya nĩmo maga-atũka maũndũ ma kũrũmĩrĩro gũkĩrutwo magongona ma njino, na ma kũminjaminjĩria thakame kĩgongona-inĩ rĩria gĩgaakwo: ¹⁹ Nĩũkaneana ndegwa ĩtarĩ ngũrũ ĩtũke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmĩneane kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, a nyũmba ya Zadoku, arĩa manguhagĩrĩria makĩndungatĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩũkooya thakame ĩmwe ya yo ũmĩhake hĩa-inĩ icio inya cia kĩgongona, na mũthia-inĩ iyo ĩna ya metha iyo ĩrĩ igũrũ, na ũthiũrũrũkĩrie mũgũkũ ũcio, nĩguo ũtherie kĩgongona na ũkĩhoroherie. ²¹ Nĩũkooya ndegwa iyo ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmĩcinĩre handũ harĩa hathuurĩtwo hekarũ-inĩ kũu nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²² “Mũthenya wa keerĩ nĩũkaruta thenge ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩtũke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, nakĩo kĩgongona gĩtherio o ta ũria giatheretio na ndegwa. ²³ Warĩkia gũgĩtheria, nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieriĩ ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁴ Nĩũgacĩruta igongona hau mbere ya Jehova, nao athĩnjĩri-Ngai nĩmagaciminjaminjĩria cumbĩ, rĩtũke igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova.

²⁵ “Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja nĩũkarutaga thenge o mũthenya ya kũrutwo iruta rĩa mehia; na ningĩ nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieriĩ ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ.

²⁶ Ihinda rĩa mũthenya iyo mũgwanja, nĩmakahoroheria kĩgongona na magĩtherie; ũguo nĩguo

* 43:13 nĩ ta nuthu mita (0.5) † 43:13 nĩ ta centimita 8 ‡ 43:13 nĩ ta centimita 22 § 43:14 nĩ ta mita ĩmwe * 43:14 nĩ ta mita 2 † 43:16 nĩ ta mita ithathatũ na robo (6.25) ‡ 43:17 nĩ ta mita mũgwanja na robo (7:25) § 43:17 nĩ ta robo ya mita (0.25)

magaakiamūra. ²⁷ Mithenya iyo yarikia gũthira, kuuma mũthenya wa inana gũthiĩ na mbere, athĩnjĩri-Ngai nĩo makaahena maruta manyu ma njino, na maruta ma ũguano, hau igũrũ rĩa kígongona. Hĩndĩ iyo nĩngamwĩtikĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

44

Mũnene, na Alawii, na Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ningĩ mũndũ ũcio akĩnjookia nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra ya handũ-harĩa-haamũre, kĩa kĩaŋ'etheire mwena wa irathĩro, nakĩo kĩaĩrĩ kĩhinge. ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Kĩhingo gĩkĩ kĩaĩkaraga kĩaĩrĩ kĩhinge. Gĩtikanahingũrwo; gũtĩrĩ mũndũ ũgaagĩtoonyera. Kĩaĩkaraga kĩaĩhĩngĩtwo tondũ nĩkĩo Jehova, Ngai wa Isiraeli, aatoonyeire. ³ Mũthamaki we mwene nowe wiki ũngĩikara mwena wa thĩĩnĩ wa itoonyero rĩu na arĩire iyo hau mbere ya Jehova. Arĩitoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero rĩu, na akiuma na nja akoimĩra njĩra o ro iyo.”

⁴ Ningĩ mũndũ ũcio akĩndwara na njĩra ya kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nginya hau mbere ya hekarũ. Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona riiri na Jehova ũiyũrite hekarũ iyo ya Jehova, na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

⁵ Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora wega, na ũthikĩrĩre wega, na ũrũmbũye maũndũ mothe marĩa ngũkwĩra makonĩ mawatho mothe megĩ hekarũ ya Jehova. Rũmbũya ũhoro wa itoonyero rĩa hekarũ, na njĩra ciothe cia kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ Īra andũ aya aremi a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, maũndũ manyu ma magigi nĩmaiganĩte! ⁷ Hamwe na maũndũ marĩa mothe marĩ magigi mwekire, nĩmwatoonyirie andũ a kũngĩ matarĩ aruu ngoro na mwĩrĩ handũ-hakwa-harĩa-haamũre, mũgĩthaahia hekarũ yakwa rĩrĩa mwandũtĩre irio, na maguta, na thakame, na mũgĩthũkia kĩaĩkanĩro gĩakwa. ⁸ Handũ ha kũruta wĩra wanyu ũrĩa wagĩrĩre ũkonĩ maũndũ makwa marĩa matheru, mwatũire andũ aŋgĩ arũgamĩrĩrĩ a handũ-hakwa-harĩa-haamũre. ⁹ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Gũtĩrĩ mũndũ wa kũngĩ ũtarĩ mũruu ngoro na mwĩrĩ ũngĩtoonya handũ-hakwa-harĩa-haamũre, o na aŋgĩkorwo nĩ andũ a kũngĩ arĩa matũũranagia na andũ a Isiraeli.

¹⁰ “Alawii arĩa maanjehereire makĩndaihĩrĩria hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maaturuure na makĩehera harĩ nĩ makĩrũmĩrĩra mĩhianano yao-rĩ, no nginya magaacookerewo nĩ mehia mao. ¹¹ Andũ acio no matungatage handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na maĩkaragie ihingo cia hekarũ o na matungatage thĩĩnĩ wayo; no mathĩnje nyamũ cia maruta ma njino, na marutagĩre andũ magongona mao, na marũgamage mbere ya andũ makamatungatĩra. ¹² No rĩrĩ, tondũ nĩo maamatungatĩre marĩ mbere ya mĩhianano yao, na magĩtũma andũ a nyũmba ya Isiraeli magũe mehia-inĩ-rĩ, nĩ ũndũ ũcio na nĩ nĩndĩhĩtĩte njoete guoko na igũrũ atĩ no nginya magaacookerewo nĩ mehia mao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹³ Andũ acio matigacooka kũngũhĩrĩria mandungatagĩre ta athĩnjĩri-Ngai, kana makuhĩrĩre kĩndũ o na kĩaĩrĩ kĩa indũ ciakwa irĩa theru, kana maruta makwa marĩa matheru mũno; no nginya magaacookerewo nĩ gĩconoko kĩa maũndũ marĩa marĩ magigi maneeke. ¹⁴ No nĩngamatua arũgamĩrĩrĩ a maũndũ ma hekarũ, na mawĩra mothe marĩa mabataire kũrutwo kũu thĩĩnĩ.

¹⁵ “No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai, acio marĩ Alawii na a rũciaro rwa Zadoku, o acio maarutire mawĩra ma handũ-hakwa-harĩa-haamũre na wĩhokeku rĩrĩa andũ a Isiraeli meeherire makiuma harĩ nĩ, nĩ marĩngũhagĩrĩria makandungatĩra; marĩrũgamaga mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na ma thakame, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Acio oiki nĩo marĩtoonyaga handũ-hakwa-harĩa-haamũre; acio oiki nĩo marĩkuhagĩrĩria metha yakwa makandungatĩra na makaruta wĩra wakwa.

¹⁷ “Hĩndĩ ĩrĩa megũtoonya ihingo-inĩ cia nja ya na thĩĩnĩ, marĩũhumbaga nguo cia gatani; matikane-humbe nguo o na ĩmwe ya guoya wa ng' Ondu hĩndĩ ĩrĩa megũtungata ihingo-inĩ cia nja ĩrĩa ya na thĩĩnĩ, kana kũu hekarũ thĩĩnĩ. ¹⁸ Nĩmeyohage iremba cia gatani mĩtwe, na nguo cia gatani cia thĩĩnĩ njohero-inĩ. Matikanehumbe kĩndũ o na kĩaĩrĩ kĩaĩtũma mathigine. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mekuuma matooonye nja ya nyumĩrĩra kũrĩa andũ marĩ-rĩ, makaruta nguo irĩa megũtungataga nacio, na magacitiga tũnyũmba-inĩ tũrĩa twamũre, na makehumbe nguo ingĩ, nĩgeetha matikae kwamũra andũ acio na ũndũ wa nguo icio ciao.

²⁰ “Matikanenjwo njuĩrĩ ĩthire mĩtwe, kana mareke njuĩrĩ ciao iraihe mũno, no nĩ maigage njuĩrĩ ciao cia mĩtwe ĩrĩ nenge. ²¹ Ningĩ gũtikanagie na mũthĩnjĩri-Ngai ũkũnyua ndibe rĩrĩa egũtoonya nja ya na thĩĩnĩ. ²² Matikanahikie atumia a ndigwa, kana mahikie atumia arĩa matiganĩte na athuuri ao; no rĩrĩ, no mahikie airĩtu gathirange a rũciaro rwa andũ a Isiraeli, kana atumia a ndigwa a athĩnjĩri-Ngai. ²³ No nginya marutage andũ akwa ũtiganu wa maũndũ marĩa matheru na marĩa ma ndũire, na mamoonagie gũkũũrana maũndũ marĩa marĩ thaahu na marĩa matarĩ thaahu.

²⁴ “Kũngĩgĩa ngarari-rĩ, athĩnjĩri-Ngai no nginya matuithanagie ciira,” na maũtue kũringana

* 44:24 Athĩnjĩri-Ngai nĩmatungataga ta atĩrĩrĩrĩ bũrĩrĩ. Ũyũ warĩ wĩra ũmwe wao kuuma matukũ ma tene (1Sam 4:18; 2Maũ 19:8-11).

na matuĩro makwa ma ciira. Nĩmarĩmenyagĩrĩra mawatho makwa na kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmirĩro igũrũ rĩa ciathĩ ciakwa ciothe irĩa njathane, na maikaragie Thabatũ ciakwa irĩ theru.

²⁵ “Mũthĩnjĩrĩ-Ngai ndakanethaahie na ũndũ wa gũkuhĩrĩria kĩimba; no rĩrĩ, ũrĩa ũkuĩte angĩkorwo nĩ ithe kana nyina, kana mũriũ kana mwarĩ, kana mũrũ wa nyina kana mwarĩ wa nyina ũtahikĩte-rĩ, hĩndĩ iyo no ethaahie. ²⁶ Aarĩkia gũtherio-rĩ, no nginya eterere mũthenya mũgwanja. ²⁷ Mũthenya ũria agaacooka gũtoonya nja irĩa ya na thĩĩnĩ ya handũ-harĩa-haamũre nĩguo agatungate thĩĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre-rĩ, no nginya erutĩre iruta rĩa mehĩa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁸ “Nĩi no nĩi igai rĩa athĩnjĩrĩ-Ngai. Mũtikanamagaĩre igai gũkũ bũrũri wa Isiraeli; Nĩ nĩ ngũtuĩka igai rĩa. ²⁹ Marĩĩrĩaga maruta ma ngano, na maruta ma mehĩa, na maruta ma mahĩtia; nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩrutĩrwo Jehova gũkũ bũrũri wa Isiraeli gĩgaatuĩka kĩa. ³⁰ Maciaro mothe ma mbere marĩa mega, na iheo cianyu ciothe cia mwanya, igaatuĩka cia athĩnjĩrĩ-Ngai. No nginya mũmaheage gĩcunjĩ kĩa mbere kĩa mũtu ũrĩa mũhinyu nĩgeetha kĩrathimo gĩtũire kwanyu mĩcĩ. ³¹ Athĩnjĩrĩ-Ngai matikanarĩe nyamũ o na irĩkũ ingĩkorwo ikuĩte, irĩ nyoni, kana matigari ma nyamũ yĩragĩtwo nĩ nyamũ ingĩ.

45

Kũgaya Bũrũri

¹ “Hĩndĩ irĩa mũkaagaya bũrũri ũtuĩke magai-rĩ, nĩmũkarutĩra Jehova gĩcigo kĩa bũrũri ũcio gĩtuĩke rũgongo rwamũre, gĩkorwo na mikono 25,000* kũraiha, na mikono 20,000† kwarama; gĩcigo kũ gĩothe gĩgaatuĩka gĩtheru. ² Gĩcigo-inĩ kũ, nihakagaywo gĩcigo kĩa mĩena ĩna iigananĩte, gĩkorwo kĩrĩ na mikono 500‡ o mwena, hatuĩke handũ-harĩa-haamũre, hacooke hathiũrũrũkĩrio nĩ njĩra ya mikono mĩrongo ĩtano.§ ³ Rũgongo-inĩ rũu rwamũre, nĩmũgathima gĩcunjĩ kĩa ũraihi wa mikono 25,000, na wariĩ wa mikono 10,000. Gĩcigo-inĩ kũ niho hagaakwo handũ-harĩa-haamũre, na niho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ⁴ Handũ hau hagaatuĩka haamũre thĩĩnĩ wa bũrũri nĩ ũndũ wa athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩa matungataga handũ-harĩa-haamũre, arĩa marĩkuhagĩrĩria ho nĩguo matungatagĩre Jehova. No ho hagaatuĩka ha nyũmba ciao o na hatuĩke harĩa hatheru ha handũ-harĩa-haamũre. ⁵ Gĩcigo kĩa mũigana wa ũraihi wa mikono 25,000, na wariĩ wa 10,000 gĩgaatuĩka kĩa Alawii, arĩa matungataga thĩĩnĩ wa hekarũ, gĩtuĩke igai rĩa rĩa gwakwo matũũra ma gũtũrwo.

⁶ “Nĩmũkagaya gĩcigo gĩakwo itũũra inene, gĩcigo kĩa wariĩ wa mikono 5,000,* na ũraihi wa mikono 25,000, kĩhakane na gĩcigo kĩrĩa kĩamũre; gĩcigo kũ gĩgaatuĩka kĩa andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli.

⁷ “Gĩthaka kĩrĩa gĩgaatuĩka kĩa mũnene ũcio gĩkaahakana mbarĩ cieri na rũgongo rũrĩa rwamũrĩrwo Jehova, hamwe na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene. Kuuma mwena wa ithũiro gĩgaatambũrũka kĩrorete mwena wa ithũiro, na kuuma mwena wa irathĩro gĩtambũrũke kĩrorete mwena wa irathĩro, nago ũraihi wakĩo ũgaakĩgama kuuma mũhaka wa ithũiro nginya wa irathĩro, gĩtwaranĩte na mĩhaka ya magai ma Benjamini na Juda. ⁸ Gĩthaka kũ nĩkĩo gĩgaatuĩka igai riake thĩĩnĩ wa bũrũri wa Isiraeli. Nao anene acio akwa matigacooka kũhinyĩrĩria andũ akwa, no nĩmagetikĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli megwatĩre bũrũri ũcio kũringana na mĩhĩrĩga yao.

⁹ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ anene aya a Isiraeli, ũguo mwĩkĩte nĩ mũiganu! Eheriai maũndũ ma ũhinya na ma kũhinyanĩrĩria, mwĩkage ũndũ ũrĩa ũrĩ wa kĩhoo to na wagĩrĩre. Tigai gũtunyaga andũ akwa indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁰ No nginya mũhũthagĩre ithimo irĩa iringaine wega, na mũhũthagĩre eba irĩa iringaine wega, o na bathi irĩa iringaine wega. ¹¹ Eba na bathi ikorwo irĩ kĩgeri kĩmwe kĩiganaine, bathi ĩmwe iiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe, o nayo eba ĩmwe iiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe; homeri ĩmwe ituĩke nĩyo kĩgeri kĩrĩa gĩtĩkĩrĩku gĩa gũcithima cieri. ¹² Ceki ĩmwe irĩkoragwo irĩ ya gera mĩrongo ĩrĩ. Ceki mĩrongo ĩrĩ, kuonganĩrĩria na ceki ingĩ mĩrongo ĩrĩ na ithano, kuonganĩrĩria na ingĩ ikũmi na ithano, nĩ ũndũ ĩmwe na mina ĩmwe.

Maruta na Mĩthenya irĩa Mĩamũre

¹³ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩheo kĩa mwanya kĩrĩa mũrĩrutaga: Nakĩo nĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe† kuuma harĩ o homeri ĩmwe‡ ya ngano, na gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe kuuma harĩ o homeri ĩmwe ya cairi. ¹⁴ Gĩcunjĩ kĩrĩa gĩtue kĩa maguta, mathimĩtwo na gĩthimi kĩa bathi, nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa bathi§ kuuma harĩ o kori ĩmwe* (nayo kori ĩmwe irĩ na bathi† ikũmi kana homeri ĩmwe‡, nĩgũkorwo bathi ikũmi nĩcio homeri ĩmwe). ¹⁵ Nĩngĩ ng’ondũ ĩmwe nĩĩkarutwo kuuma harĩ o rũũru rwa ng’ondũ magana meerĩ kuuma ũrĩthio-inĩ ũrĩa mwega ũrĩ maaĩ kũu bũrũri wa Isiraeli. Icio nĩcio igaatuĩka cia

* 45:1 nĩ ta kilomita 12 † 45:1 nĩ ta kilomita 10 ‡ 45:2 nĩ ta mita 260 § 45:2 nĩ ta mita 26 * 45:6 nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2:5) † 45:13 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) ‡ 45:13 nĩ ta kilo 220 § 45:14 nĩ ta lita 2 * 45:14 nĩ ta lita 220 † 45:14 nĩ ta lita 22 ‡ 45:14 nĩ ta lita 220

maruta ma mütü, na maruta ma njino, o na cia maruta ma ngwatanĩro, nĩguo andũ mahorohagĩrio nacio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Andũ othe a bũrũri nĩmakanyĩtanĩra ũhoru-inĩ ũcio wa kũruta iheo cia mwanya cia kũhũthĩrwo nĩ mũnene thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. ¹⁷ Mũnene ũcio nĩwe ũkaarutaga maruta ma njino, na maruta ma mütü, na maruta ma kũnyuuo ciathĩ-inĩ, na Tũrũgamo twa Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ-inĩ ciothe iria njathane cia andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩakaruta maruta ma mehia, na maruta ma mütü, na maruta ma njino, na maruta ma ngwatanĩro ma kũhoroheria andũ a nyũmba ya Isiraeli.

¹⁸ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mweri wa mbere, o mũthenya wa mbere wa mweri ũcio, nĩmũkaruta gategwa gatarĩ na kaũũgũ nĩguo mũtherie handũ-harĩa-haamũre. ¹⁹ Mũthinjĩri-Ngai nĩakooya thakame ĩmwe ya maruta ma mehia amĩhake itingĩ-inĩ cia mĩrango ya hekarũ, na amĩhake koina ciothe inya cia metha ya kĩgongona, o na amĩhake itingĩ-inĩ cia itoonyero rĩa nja ya na thĩinĩ. ²⁰ Ũguo noguo mũgeeka mũthenya wa mũgwanja wa mweri ũcio nĩ undũ wa mündũ o wotho ũngũhia atekwenda kana ehie nĩ undũ wa kũrigwo; ũguo nĩguo mũkaahoroheria hekarũ ĩyo.

²¹ “Mweri wa mbere, mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri o ũcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ kĩa Bathaka, ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, ihinda rĩrĩa mũrĩrĩaga mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. ²² Mũthenya ũcio-rĩ, mũnene akaaruta ndegwa irĩ iruta rĩa mehia nĩ undũ wake mwene, o na nĩ undũ wa andũ othe a bũrũri ũcio. ²³ O mũthenya, ihinda rĩa mĩthenya ĩyo mũgwanja ya Gĩathĩ kĩu, mũnene ũcio nĩakaruta ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja ĩtarĩ na kaũũgũ, cia kũrutĩra Jehova maruta ma njino, na arute thenge cia iruta rĩa mehia. ²⁴ Nĩngĩ arute mütü wa eba ĩmwe[§] ũtũike iruta rĩa mütü harĩ o ndegwa, na eba ĩmwe harĩ o ndũrũme, na hini ĩmwe^{*} ya maguta harĩ eba ĩmwe.

²⁵ “Ĩhinda-inĩ rĩu rĩa mĩthenya ĩyo mũgwanja ya Gĩathĩ kĩu, kĩrĩa gĩkaambĩrĩa mweri wa mũgwanja, mũthenya wa ikũmi na ĩtano, nĩakaruta indo ta ĩcio nĩ undũ wa maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma mütü, o na ma maguta.

46

¹ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kĩhingo kĩa nja ya na thĩinĩ kĩrĩa kĩrorete irathĩro kĩrĩkaraga kĩhingĩtuo mĩthenya ĩtandatũ ĩria ya kũrutuo wĩra, no mũthenya wa Thabatũ na mũthenya wa Karũgamo ka Mweri nĩkĩrĩhingũragwo. ² Nake mũnene arĩitoonyaga kuo na njira ya gĩthaku kĩa gĩa itoonyero, na akarũgama hau gĩtugĩ-inĩ gĩa kĩhingo. Nao athĩnjĩri-Ngai marute igongona rĩa maruta make ma njino, na maruta make ma ngwatanĩro. Arĩihooyagĩra hau hingĩro-inĩ ya itoonyero, agacooka akoima nja, no kĩhingo kĩu gĩtikahingwo nginya o hwaĩ-inĩ. ³ Nao andũ a bũrũri ũcio nĩmarĩhooyagĩra hau mũromo-inĩ wa kĩhingo kĩu marĩ mbere ya Jehova mĩthenya ya Thabatũ na ya Tũrũgamo twa Mweri. ⁴ Namo maruta ma njino marĩa mũnene ũcio arĩrutagĩra Jehova mũthenya wa Thabatũ nĩ tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ⁵ Nario iruta rĩa ngano rĩrĩa rĩakũrutanĩrio na ndũrũme ĩyo rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩa eba ĩmwe,^{*} na iruta rĩa ngano rĩa kũrutanĩrio na tũtũrũme tũu rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩngĩ o ta ũrĩa angĩyendera, hamwe na hini ĩmwe[†] ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ⁶ Naguo mũthenya wa Karũgamo ka Mweri arĩrutaga ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ. ⁷ Nĩngĩ nĩarĩrutaga iruta rĩa ngano, akaruta eba ĩmwe hamwe na ndegwa ĩyo, na eba ĩmwe hamwe na ndũrũme ĩyo, na akaruta tũtũrũme tũingĩ o ta ũrĩa angĩenda kũruta, hamwe na hini ĩmwe ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ⁸ Na rĩrĩa mũnene egũtoonya-rĩ, arĩitoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero, na akiuma akoimĩra njira o ĩyo.

⁹ “Hĩndĩ ĩrĩa andũ a bũrũri ũcio marĩukaga mbere ya Jehova mĩthenya ya ciathĩ iria njathane, mündũ o wotho ũrĩa ũgaatoonyera kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini akahooe-rĩ, akiuma akoimagĩra kĩhingo gĩa gũthini; na mündũ o wotho ũgaatoonyera kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, akiuma akoimagĩra kĩhingo gĩa gathigathini. Gũtirĩ mündũ ũgaacookera kĩhingo kĩa atoonyeire, no mündũ ariumagĩra kĩhingo kĩa kĩng'etheire kũ atoonyeire. ¹⁰ Mũnene ũcio arĩkoragwo arĩ hamwe nao, agatoonyaga magĩtoonya, na akoimaga makiuma.

¹¹ “Hĩndĩ ya ciathĩ na ya maruga marĩa matuitwo, iruta rĩa ngano rĩrĩkoragwo rĩrĩ eba ĩmwe hamwe na ndegwa, na eba ĩmwe hamwe na ndũrũme, na akaruta tũtũrũme tũingĩ o ta ũrĩa angĩyendera, hamwe na hini ĩmwe ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa mũnene ũcio ekũrutĩra Jehova iruta rĩa kwĩyendera, o na rĩngĩkorwo rĩrĩ iruta rĩa njino kana maruta ma ngwatanĩro, nĩarĩhingũragĩrwo kĩhingo kĩa kĩrorete mwena wa irathĩro. Arĩrutaga iruta rĩa ke rĩa njino kana maruta make ma ngwatanĩro o ta ũrĩa ekaga mũthenya wa Thabatũ. Aarĩkia kũruta oime nja na aarĩkia kuuma, kĩhingo kũ gĩkaahingwo.

13 “O mūthenya nīūrūtuga gatūrume ka ūkūrū wa mwaka ūmwe gatarī na kaūgū nī ūndū wa kūrūtira Jehova iruta rīa njino; ūrīkarutaga rūciinī o rūciinī. 14 Ningī hamwe nako nīūrūtuga iruta rīa ngano rīa gīcunjī gīa ithathatū kīa eba ūmwe,[‡] na gīcunjī gīa ithatū kīa hini ūmwe[§] ya maguta ma kūrīngia mūtu ūcio rūciinī o rūciinī. Iruta rīrīrī rīa ngano rīrīrītugārwo Jehova rīrī watho wa gūtūūra. 15 Nī ūndū ūcio gatūrume kau, na iruta rīu rīa ngano, na maguta macio nīūrūtugawo rūciinī o rūciinī rīrī iruta rīa njino rīa hīndī ciothe.

16 “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūnene ūcio angīkaahe mwanake ūmwe wake kīheo kuuma kūrī igai rīake, o na kīo gīgaatuika kīa njiaro ciake; gīgaatuika indo ciao iria magaiirwo. 17 No rīrī, angīkaahe ndungata ūmwe yake kīheo kuuma igai-inī rīake, ndungata iyo īgaatūūra nakīo o nginya mwaka wayo wa kuohorwo; hīndī iyo kīheo kīu nīgīgacookerera mūnene ūcio. Igai rīu rīake nī rīa ariū ake oiki; nī igai rīao. 18 Mūthamaki ūcio ndangitunya andū acio magai mao na njira ya kūmaingata mehere indo-inī ciao. Nīakahe ariū ake magai mao kuuma indo-inī ciake mwene, nīgūo gūtikanagīe mūdū o na ūrīkū gatagatī-inī ka andū akwa ūkeetherio indo-inī ciake.”

19 Thuutha wa ūguo mūdū ūcio akīngereria itoonyero-inī rīa mwena wa kīhingo gīa tūnyūmba tūu twamūre tūria twarī twa athīnjīrī-Ngai, tūria twarorete mwena wa gathigathini, na akīnyonia handū haarī mūthia-inī wa mwena wa ithūiro. 20 Nake akīnjīra atīrī, “Haha nīho handū harīa athīnjīrī-Ngai marīrugagīra iruta rīa mahītia, na iruta rīa mehīa, na nīho marīthīhagīria iruta rīa ngano, nīgeetha matikanamomie na kūu nja ya nyumīrīra, matigatherie andū namo.”

21 Ningī agīcoka akīndwara nja iyo ya nyumīrīra, na agīthiūrūrūkia koine-inī ciayo inya, na nī ngīona atī o koine-inī nī haarī na nja īngī. 22 Koine-inī icio inya cia nja ya nyumīrīra nī haarī na nja ciarī njirigīre. Ciarī na gīthimo kīaiganaine kīa ūraihi wa mīkono mīrongo īna,^{*} na warī wa mīkono mīrongo itatū[†]; o nja ūmwe ya nja icio ciarī koine-inī icio inya nīyaiganaine na irīa īngī. 23 Gūthiūrūrūka mwena wa na thīinī wa nja icio inya nī haarī na mwako wa mahīga warī na mariiko maakītwo mathiūrūrūkiire hau rungu rwa mwako ūcio. 24 Nake akīnjīra atīrī, “Maya nīmo mariiko marīa andū arīa matungataga thīinī wa hekarū marīrugagīra indo cia magongona iria irutītwo nī andū.”

47

Rūū Rwoimaga Hekarū

1 Mūdū ūcio nīanjookirie itoonyero-inī rīa hekarū, na nī ngīona maaī magītherūka kuuma rungu rwa hīngīro ya hekarū, magatherera na mwena wa irathīro (tondū hekarū yarorete mwena wa irathīro). Maaī macio moimaga na kūu rungu rwa mwena wa gūthini wa hekarū, o mwena ūcio wa gūthini wa kīgongona. 2 Ningī agīcoka akīndwara nja angereirie kīhingo kīa mwena wa gathigathini, na agīthiūrūrūkīria mwena wa nja akīndwara nginya kīhingo-inī kīa nyumīrīra kīrīa kīang’etheire mwena wa irathīro, namo maaī macio maathereraga kuuma mwena wa gūthini.

3 Rīrīa mūdū ūcio aathiaga arorete mwena wa irathīro anyiītite rūrigi rwa gūthima na guokorī, agīthima mīkono 1,000,^{*} agīcoka akīngereria maaī-inī macio, namo makīnginya thūng’wa-inī. 4 Ningī agīthima mīkono īngī ngiri ūmwe, na akīnduikanīria maaī-inī macio, namo makīnginya maru-inī. Agīcoka agīthima mīkono īngī ngiri ūmwe, na akīngereria maaī-inī macio, namo makīnginya njohero-inī. 5 Ningī agīthima mīkono īngī ngiri ūmwe, rūgīkorwo rūrī rūū itangīahotire kūringa, nī ūndū maaī macio maaīrī maiyūru na rūkarika ūndū rūngīthambīrwo, rūgatuika rūū rūtangīringīka nī mūdū. 6 Nake akīnjūria atīrī, “Mūrū wa mūdū, nīūrōna ūndū ūyū?”

Hīndī iyo akīhūdūra, akīnjookia nginya hūgūrūrū-inī cia rūū rūu. 7 Rīrīa ndaakinyire ho, ngīona mīti mīingī īrīa yarī mīrīmo yeerī ya rūū rūu. 8 Nake akīnjīra atīrī, “Maaī maya mathereraga marorete būrūrī ūrīa ūrī mwena wa irathīro, magaikūrūka nginya Araba,[†] magacooka magathīi makeitīrīra Iria-inī rīa Cumbī. Maarīkia kwīitīrīra iria-inī rūu, namo maaī marīo makaagīra. 9 Mīrumbī ya ciūmbe iria irī muoyo nīgātūūra muoyo kūrīa guothe rūū rūu rūgaathereragīra. Nīgūkaagīa thamakī nyingī, tondū maaī macio nīkuo mathereragīra, magatūma maaī macio marī na cumbī magīre; nī ūndū ūcio kūrīa rūū rūu rūthereragīra, ciūmbe ciothe nīgātūūra muoyo. 10 Ategi a thamakī makaarūgamaga hūgūrūrū-inī ciaruo; kuuma Eni-Gedi nginya Eni-Egilaimu nīgūgakorwo na kūdū gwa gūtambūrūkīrio wabu. Thamakī iagakorwo irī cia mīthemba mīingī, o ta thamakī cia Iria Rīrīa Inene. 11 No matindiri makuo na njabacabi ciakuo itikagīra; iगतigwo irī cia cumbī. 12 Mīti ya matunda ma mīthemba yothe nīgākūra hūgūrūrū-inī cieri cia rūū rūu. Mathangū mayo matikooma, o na kana mīti iyo yaage gūciara. O mweri nīgaciaraga, tondū maaī moimite handū-harīa-haamūre magaathereraga nginya kūu īrī. Maciaro mayo magaatuika irio namo mathangū mayo matuīke ma kūhonania.”

‡ 46:14 nī ta kilo ithatū na nuthu (3:5) § 46:14 nī ta lita ūmwe na robo (1:25) * 46:22 nī ta mita 20 † 46:22 nī ta mita 15

* 47:3 nī ta mita 450 † 47:8 Ūyū warī būrūrī ūtaarī maaī gatagatī ka Jerusalem na Iria rīa Cumbī.

Mihaka ya Būrūri

¹³ Mwathani Jehova ekuuga ūū: “Ino niyo mihaka iria mūkaarūmīrira mūkigaya būrūri ūcio ūtūike igai gatagatī-ini ka mihiriga iria ikūmi na iri ya Isiraeli. Jusufu akaaheo icunjī igirī. ¹⁴ Nawe nūkamagayania būrūri ūcio icunjī ciiganaine. Tondū nindehitire njoete guoko na igūrū ngiuga atī nīngauhe maithe manyu ma tene-rī, būrūri ūyū nūgaatuika igai rianyu.

¹⁵ “Ūyū nīguo ūgaatuika mūhaka wa būrūri ūcio:

Mūhaka wa mwena wa gathigathini ūkoima Iria Rirīa Inene ūgereire njira ya Hethiloni, ūhītūkire Lebo-Hamathu, nginya Zedadi, ¹⁶ na ūgerere Berotha na Sibiraimu (kūu mūhaka-ini ūria ūrī gatagatī ka Dameski na Hamathu), ūthiī nginya Hazeri-Hatikoni, kūu mūhaka-ini wa Haurani. ¹⁷ Naguo mūhaka ūcio ūtambūrūke kuuma iria-ini ūkinye Hazari-Enani, mūhaka-ini wa mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo mūhaka wa Hamathu ūkorwo ūrī mwena wa gathigathini. Ūcio nīguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa gathigathini.

¹⁸ Naguo mūhaka wa mwena wa irathīro ūkaagerera gatagatī ka Haurani na Dameski, ūtwaranite na Rūūi rwa Jorodani gatagatī ka Gileadi na būrūri ūcio wa Isiraeli, ūrore o iria-ini rīa mwena wa irathīro, ūthiī nginya Tamaru. Ūcio nīguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa irathīro.

¹⁹ Naguo mūhaka wa mwena wa gūthini ūkoima Tamaru o nginya kūu maa-ini ma Meriba-Kadeshi, ūtwarane na Karūūi ka Misiri o nginya Iria Rirīa Inene. Ūcio nīguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa gūthini.

²⁰ Naguo mūhaka wa mwena wa ithūiro, Iria Rirīa Inene nīrio rīgaatuika mūhaka, ūthiī nginya harīa hang’etheire Lebo-Hamathu. Ūcio nīguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa ithūiro.

²¹ “Inyuī nī nyuī mūkeegayania būrūri ūyū kūringana na mihiriga ya Isiraeli. ²² Mūkaūgayana ūtūike igai rianyu inyuī ene, na rīa andū a kūngī arīa matūūruga gatagatī-ini kanyu na nī marī na ciana. Nīmūkamatua ta marī andū a Isiraeli maciarīrwo būrūri ūcio; acio makaagairwo igai hamwe na inyuī gatagatī-ini ka mihiriga ya Isiraeli. ²³ Mūhiriga-ini o ūria mūdū angikorwo atūūrīte arī mūgeni-rī, kūu nīkūo mūkaamūgaīra igai rīake,” ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

48

Kūgayania Būrūri

¹ “Na rirī, maya nīmo marītwa ma mihiriga iyo: Mūhaka-ini wa mwena wa gathigathini, Dani nīakaheo gīcigo kīmwe; nakīo gīgaatwarana na njira ya Hethiloni ya gūthiī nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani na mūhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski kūrigania na Hamathu gūgaakorwo kūrī mūhaka wakuo kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

² “Nake Asheri aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

³ “Nake Nafitali aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Asheri kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁴ “Nake Manase aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Nafitali kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁵ “Efiraimu aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Manase kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁶ “Nake Rubeni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Efiraimu kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁷ “Nake Juda aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Rubeni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁸ “Ningī kūhakana na rūgongo rwa Juda kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro, nīmūkaruta gīcigo mūkīneane gītūike kīheo kīa mwanya. Gīgaakorwo kīrī na wariī wa mīkono 25,000* kwarama, naguo ūraihi wakīo ūkaiganana na gīcigo kīmwe kīa iria igairwo mihiriga kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro; naho handū-haria-haamūre hagaakorwo harī gatagatī ga kīo.

⁹ “Gīcigo kīu kīa mwanya mūkaarutīra Jehova-rī, gīgaakorwo kīrī na ūraihi wa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000.† ¹⁰ Gīcigo kīu gīgaatuika gīcigo kīamūre kīa athīnjīri-Ngai. Gīgaakorwo kīrī kīa ūraihi wa mīkono 25,000 mwena wa gathigathini na wariī wa mīkono 10,000 mwena wa ithūiro, na

* 48:8 nī ta kilomita 12 † 48:9 nī ta kilomita 5

wariĩ wa mikono 10,000 mwena wa irathĩro, na ũraihi wa mikono 25,000 mwena wa gũthini. Handũ-haria-haamũre hagaakorwo hari gatagati ga kio. ¹¹ Gĩcigo kiu gĩgaatuika kĩa athĩnjĩri-Ngai aria aamũre, nao nĩ andũ a Zadoku aria matũũrite mari ehokeku makĩndungatĩra, na matiigana gũturuura ta ũria Alawii meekire hĩndĩ ĩria andũ a Isiraeli maaturuure. ¹² Gĩcigo kiu gĩgaatuika kiheo kiao kĩa mwanya kirutitwo kuuma gĩcigo-inĩ kiu kiamũre kĩa bũrũri, nakĩo gĩgaatuika igai itheru mũno, na gĩkaahakana na rũgongo rwa Alawii.

¹³ “Gũtwarana na rũgongo rũu rwa athĩnjĩri-Ngai-rĩ, Alawii nĩmakagaya gĩcigo kĩa mikono 25,000, na wariĩ wa mikono 10,000. ũraihi wakĩo wothĩ ũgaakorwo ũrĩ mikono 25,000, naguo wariĩ wakĩo ũkorwo ũrĩ wa mikono 10,000. ¹⁴ Nao matikanandie kana makũũranie o na kĩmwe gĩa cio. Gĩkĩ nĩkĩo gĩcigo kĩrĩa kĩa mũno bũrũri-inĩ ũyũ, na gĩtikananengerwo mũndũ ũngĩ, tondũ nĩkĩamũrĩre Jehova.

¹⁵ “Gĩcigo kĩrĩa gĩgaatigara kĩa wariĩ wa mikono 5,000,[‡] na ũraihi wa mikono 25,000, gĩgaatuika gĩa kũhũthagirwo na maĩndũ ma itũũra riu inene, kũhũthĩrwo na gwakwo nyũmba cia gũtũũrwo, na ithaka cia ũrĩithio. Itũũra riu inene rĩgaakorwo gatagati ga gĩcigo kiu, ¹⁶ nario itũũra riu rĩgaakorwo na ithimo ici: mwena wa gathigathini nĩ mikono 4,500,[§] na mwena wa gũthini nĩ mikono 4,500, na mwena wa irathĩro nĩ mikono 4,500, na mwena wa ithũũro nĩ 4,500. ¹⁷ Gĩthaka kĩa ũrĩithio wa itũũra riu inene gĩgaakorwo kĩrĩ na mikono 250^{*} mwena wa gathigathini, na mikono 250 mwena wa gũthini, na mikono 250 mwena wa irathĩro, na mikono 250 mwena wa ithũũro. ¹⁸ Gĩcigo kĩrĩa gĩgaatigara, kĩhakanĩte na gĩcigo kiu kiamũre, na gĩtwaranĩte na ũraihi wakĩo, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa mikono 10,000 mwena wa irathĩro, na mikono 10,000 mwena wa ithũũro. Maciaro makĩo nĩmo makaarĩagwo nĩ aruti wĩra a itũũra riu inene. ¹⁹ Aruti wĩra acio a itũũra riu inene aria makaarĩmaga kũu makoima mĩhĩrĩga-inĩ yothĩ ya Isiraeli. ²⁰ Gĩcigo kiu gĩothe gĩgaakorwo kĩiganaine mĩena yothĩ ĩna, na gĩkorwo kĩrĩ na mikono 25,000 o mwena. Nĩmũkaruta gĩcigo kiu kiamũre kĩrĩ kiheo kĩa mwanya, gĩtuĩke gĩcigo kiamũre, mũkĩrutanĩrie na gĩthaka gĩa itũũra riu inene.

²¹ “Kũndũ kũrĩa gũgaatigara mĩena yeerĩ ya gĩcigo kiu kiamũre na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene gũgaatuika kwa mũthamaki. Kũndũ kũu gũgaatambũrũka mwena wa irathĩro wa kũrĩa gwathimĩtwo mikono 25,000 ya gĩcigo kiu kiamũre gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa irathĩro, naguo mwena wa ithũũro uume hau haathimĩtwo mikono 25,000, gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa ithũũro. Icigo icio cieri itwaranĩte na ũraihi wa icigo icio ingĩ cia mĩhĩrĩga igaatuika cia mũthamaki, nakĩo gĩcunji kĩa kiamũre, hamwe na handũ-haria-haamũre ha hekarũ igaakorwo gatagati ga kũndũ kũu. ²² Nĩ ũndũ ũcio ithaka cia Alawii na ithaka cia itũũra inene igaakorwo irĩ gatagati ga gĩcigo kiu kĩa mũthamaki. Gĩcigo kiu kĩa mũnene gĩgaakorwo kĩrĩ gatagati ka mũhaka wa Juda na mũhaka wa Benjamini.

²³ “Ha ũhoro wa mĩhĩrĩga iyo ingĩ itigarĩte: Benjamini akaaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatambũrũka kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũũro.

²⁴ “Nake Simeoni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Benjamini kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũũro.

²⁵ “Nake Isakaru aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Simeoni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũũro.

²⁶ “Nake Zebuluni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũũro.

²⁷ “Gadi nĩakagaya gĩcigo kĩmwe; gĩkaahakana na rũgongo rwa Zebuluni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũũro.

²⁸ “Mũhaka wa mwena wa gũthini wa Gadi ũgaathĩĩ ũrorete mwena wa gũthini kuuma Tamaru nginya maai wa Meriba-Kadesi, ningĩ ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri nginya Iria Rĩrĩa Inene.

²⁹ “Ūcio nĩguo bũrũri ũria mũkaagayania ũtuĩke igai ria mĩhĩrĩga ya Isiraeli, nacio icio nicio igaatuika icigo ciao,” ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

Ihingo cia Itũũra Inene

³⁰ “Ici nicio igaatuika njĩra cia kuuma itũũra riu inene: Kwambĩrĩria mwena wa gathigathini, ũria ũrĩ na ũraihi wa mikono 4,500, ³¹ ihingo cia itũũra riu inene igeetanio na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. Ihingo icio ithatũ irĩ mwena wa gathigathini-rĩ, kĩmwe nĩ kĩa Rubeni, kiu kĩngĩ nĩ kĩa Juda, na kiu kĩngĩ nĩ kĩa Lawi.

³² “Naguo mwena wa irathĩro, ũria ũrĩ na ũraihi wa mikono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Jusufu, kiu kĩngĩ nĩ kĩa Benjamini, na kiu kĩngĩ nĩ kĩa Dani.

³³ “Nĩngĩ mwena wa gũthini, ũria ũrĩ na gĩthimo kĩa mikono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Simeoni, kiu kĩngĩ nĩ kĩa Isakaru, na kiu kĩngĩ nĩ kĩa Zebuluni.

‡ 48:15 nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2.5)

§ 48:16 nĩ ta kilomita igĩrĩ na robo (2:25)

* 48:17 nĩ ta mita 115

³⁴ “O na ningĩ mwena wa ithũĩro, ũrĩa ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kia Gadi, kũ kingĩ nĩ kia Asheri, na kũ kingĩ nĩ kia Nafitali.

³⁵ “Itĩĩna rĩa gũthiũrũrũkĩria itũũra rĩu rĩothe rĩgaakorwo na mikono 18,000.[†]

“Narĩo itũũra rĩu inene kuuma hĩndĩ ĩyo gũthiĩ na mbere rĩgeetagwo ũũ:

JEHOVA ARĨ KUO.”

[†] 48:35 nĩ ta kilomita 8

DANIELI

Gūthomithio kwa Danieli

¹ Atiriri, mwaka-ini wa gatatu wa ūthamaki wa Jehoiakimu, mūthamaki wa Juda-rī, Nebukadenezaru mūthamaki wa Babuloni nōkire itūūra rīa Jerusalemu, akīrīrigīcīria nīguo arītunyane. ² Nake Mwathani akīrekereria Jehoiakimu, mūthamaki wa Juda, guoko-ini gwake, hamwe na indo imwe kuuma hekarū-ini ya Ngai. ^{*} Nake Nebukadenezaru agīkuua indo icio, agīcitwara hekarū-ini ya ngai yake kūu Babuloni, na agīciiga nyūmba-ini iria yaigagwo igiina cia ngai yake.

³ Ningi mūthamaki ūcio agīatha Ashipenazi, ūria warī mūrōri mūnene wa anene a nyūmba yake ya ūthamaki, amūherehe andū amwe arīa moimite Isiraeli a nyūmba ya ūthamaki na a rūciaro rwa andū arīa maarī igweta, ⁴ nao makorwo marī aanake matarī kauūgū o na karikū, na athaka makionwo, na andū mekuoneka marī na ūtaūku maūndū-ini mothe ma kwirutwo, na andū mooī maūndū wega, na ahūthū kūnyiita maūndū, na magīriire gūtungata thīni wa nyūmba ya ūthamaki. Ashipenazi aarī arute andū acio rūthiomi na maandiko ma Ababuloni. [†] ⁵ Nake mūthamaki agītua maheagwo irio na ndibei mūthenya o mūthenya iria we mwene aarīaga; maarī mathomithio maūndū ihinda rīa miaka itatū, na thuutha ūcio matoonye wīra-ini wa gūtungatira mūthamaki.

⁶ Thīni wa acio maathuurirwo nī haarī na aanake amwe maarūtītwo Juda: Na nīo Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ⁷ Nake mūrōri ūcio wa anene arīa angī nīamaheire marītwa mangī: Danieli akīmwiita Beliteshazaru, nake Hanania agītītwo Shadiraka, nake Mishaeli agītītwo Meshaki, nake Azaria agītītwo Abedinego. [‡]

⁸ No rīrī, Danieli agītua na ngoro yake atī ndegwīthaahia na irio na ndibei iyo ya mūthamaki, [§] na akīūria mūrōri ūcio wa anene etīkīrio ndakae gwīthaahia na ūndū wa kūrīa irio icio. ⁹ Nake Ngai nīatūmite Danieli etīkīrie na aigūirwo tha nī mūnene ūcio, ¹⁰ no mūnene ūcio akīra Danieli atirī, “Nīndiretigīra mūthamaki mwathi wakwa, ūria ūtuite kīria mūrīheagwo gīa kūrīa na gīa kūnyua. Aangīmuona mūrī ahīnju gūkīra aanake arīa angī a riika rīanyu-rī, angiuga nī kī gītūmite? Hīndī iyo mūthamaki no aanengithie mūtwe nī ūndū wanyu.”

¹¹ Danieli agīcooka akīarīria mūrāngīri ūria waheetwo wīra nī mūrōri wa anene arīa angī wa kūrōraga Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria, akīmwiita atirī, ¹² “Ndagūthaita, amba ūgerie ndungata ciaku handū ha mīthenya ikūmi: Ndūgaatūhe kindū o nakī tiga o nyeni cia kūrīa na maai ma kūnyua. ¹³ Matukū macio maathira ūcooke ūtūroranie na aanake acio angī marītīaga irio icio cia mūthamaki, na thuutha ūcio ūcooke gwīka ndungata ciaku o ta ūria ūkuona kwagīriire.” ¹⁴ Nī ūndū ūcio agītīkīra ūhorō ūcio, nake akīmageria matukū macio ikūmi.

¹⁵ Matukū macio ikūmi maathira-rī, mothiū mao makīoneka maagīrite, nao magatunguha gūkīra aanake acio angī maarītīaga irio cia mūthamaki. ¹⁶ Nī ūndū ūcio mūmarāngīri akīeheria irio ciao iria ciarī njega mūno na ndibei irīa maarī manyuuage na agīcooka kūmaheaga o nyeni tu handū ha irio icio.

¹⁷ Na rīrī, Ngai nīaheire aanake acio ana ūmenyo na ūtaūku wa maandiko ma mīthemba yothe, na wīriti wa maūndū. Nake Danieli nīataūkagīrwo nī cioneki na irooto cia mīthemba yothe.

¹⁸ Ihinda rīria mūthamaki aatuite atī andū acio magaatwarwo nyūmba yake thīni rīathira-rī, mūrōri wa anene arīa angī agīkīmatwara harī Nebukadenezaru. ¹⁹ Mūthamaki akīaria nao, na ndonire mūndū ūngīaigananirio na Danieli, na Hanania, na Mishaeli na Azaria; na nī ūndū ūcio magītoonyio wīra-ini wa gūtungatagīra mūthamaki. ²⁰ Ūndū-ini o wothē ūkonīi ūgī na ūtaūku wa maūndū marīa mūthamaki aamoragīa-rī, agīkora makīrite ago othe na aragūri a ūthamaki wake wothē maita ikūmi.

²¹ Nake Danieli agītūūra kūu nginya mwaka wa mbere wa wathani wa Mūthamaki Kurusu.

2

Kīroto kia Nebukadenezaru

¹ Na rīrī, mwaka-ini wa keerī wa ūthamaki wake-rī, Nebukadenezaru nīarootire irooto; agītāngīka meciiria na akīūrwo nī toro. ² Nī ūndū ūcio mūthamaki agītīa ago na aragūri, na arogi na arori a njata

^{*} 1:2 Andū a Juda maatahirwo magītwarwo Babuloni, būrūri wa ūkombo, nī ūndū wa kwaga gwathikīra Jehova. [†] 1:4 Rūthiomi na mwandiko wa andū a Babuloni warī na hinya gūthoma. [‡] 1:7 Rītīwa Beliteshazaru nī kuuga “Beli arogitīra muoyo wake” (rīetanītio na ngai yetagwo Beli). Shadiraka nī kuuga “watho wa Aku” (ngai ya andū a Sumeria thīni wa Babuloni ya mweri). Meshaki nī kuuga “nūū ūtarīa ta Aku?” Nārīo Abedinego nī kuuga “ndungata ya Nego” (rītīwa rīngī rīa Beli). [§] 1:8 Andū a Isiraeli maatuaga atī irio cia mūthamaki ciarī na thaahu tondū rwīga rwa mbere rwarutagīrwo ngai cia mīhianano.

nĩguo moke mamwĩre ũrĩa aarootete. Rĩrĩa mookire makĩrũgama mbere ya mũthamaki, ³ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ harĩ kiroto ndootete kĩa kirathĩĩnia, na nĩngwenda kũmenya ũrĩa kiugĩte.”

⁴ Hĩndĩ iyo arori a njata acio magĩcookeria mũthamaki na rũthiomi rwa Asuriata,* makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ũrotũũra tene na tene! Ta kĩire ndungata ciaku kiroto kĩa ũrotete, nacio itaũre kiroto kũ.”

⁵ Nake mũthamaki agĩcookeria arori a njata acio, akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo nduĩte ngwathiĩre mũno: Mũngĩaga kũnjĩra kiroto kĩa ndootete na mũgĩtaũre-rĩ, nguuga mũtemangwo mũkue, nacio nyũmba cianyu imomorwo itũike hĩba cia mahiga. ⁶ No mũngĩnjĩra kiroto kũ na mũgĩtaarĩre-rĩ, nĩngũmũhe iheo, na marĩhi, o na ndũmũthĩie mũno. Nĩ ũndũ ũcio njĩrai ũrĩa ndootete na mũndaũrĩre ũhoru wa kiroto kũ.”

⁷ Makĩmũcookeria o rĩngĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki nĩetikĩre kwĩra ndungata ciake ũrĩa arotete, na ithuĩ nĩtũkũmũtaũrĩra kiroto kũ.”

⁸ Nake mũthamaki akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩramenya kũna atĩ mũrenda o kũrai haraihia ihinda, tondũ nĩmũramenya atĩ ũndũ ũyũ nĩguo nduĩte ngwathiĩre mũno: ⁹ Mũngĩaga kũnjĩra kiroto kũ ndootete-rĩ, iherithia rĩanyu no rĩmwe. Mũciĩrĩre kũnjĩra maũndũ ma kũũhĩthĩia na ma waganu, mũgĩciiria atĩ ũrĩa nduĩte nĩũkũgarũrũka. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩrai kiroto kũ, na nĩngũmenya atĩ no mũhote gũgĩtaũra.”

¹⁰ Nao arori a njata acio magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe gũkũ thĩ ũngĩhota gwĩka ũguo mũthamaki aroiga! Gũtirĩ mũthamaki, o na arĩ mũnene na arĩ na hinya atĩa, ũrĩ wooria mũndũ-mũgo, kana mũragũrĩ, kana mũrori wa njata eke ũndũ ta ũcio. ¹¹ Ũndũ ũcio mũthamaki arooria ndũngĩhoteke. Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kwĩra mũthamaki kiroto kĩa arootete, tĩa o ngai ciiki, na ititũũranagia na andũ a gũkũ thĩ.”

¹² Mũthamaki aigua ũhoru ũcio akĩrakara na akĩng’ũrĩka mũno nginya agĩathana atĩ andũ arĩa othe oogĩ a Babuloni mooragwo. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩrutwo watho andũ acio oogĩ mooragwo, na andũ magĩtũmwo magacarie Danieli na arata ake nĩguo mooragwo.

¹⁴ Rĩrĩa Arioku, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, aathiĩaga kũũraga andũ acio oogĩ a Babuloni-rĩ, Danieli akĩmwarĩra na ũũgĩ, o na ecĩrĩthie wega ũrĩa ekũmwĩra. ¹⁵ Akĩũria ũcio warĩ mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mũthamaki atue itua rĩũru ũguo?” Nake Arioku agĩtaarĩra Danieli ũrĩa ũhoru ũcio wotho watariĩ. ¹⁶ Danieli aigua ũguo agĩthĩ harĩ mũthamaki, akĩmũũria amũhe ihinda, nĩgeetha ahote kũmũtaũrĩra kiroto kũ.

¹⁷ Nake Danieli akiĩnũka gwake mũciĩ na akĩmenyithia arata ake ũhoru ũcio, nao nĩo Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ¹⁸ Akĩmarĩngĩrĩra mathaithe Ngai wa igũrũ nĩguo amaiguĩre tha, amaguũrĩre ũhoru ũcio warĩ mũhithe, nĩgeetha we hamwe na arata acio ake matikooraganĩrio hamwe na andũ acio angĩ oogĩ a Babuloni. ¹⁹ Na rĩrĩ, ũtũkũ ũndũ ũcio warĩ mũhithe ũkĩguũrĩrio Danieli na kĩoneki. Nake Danieli akĩgooca Ngai wa igũrũ, ²⁰ akiuga atĩrĩ:

“Rĩitwa rĩa Ngai rĩrotũũra rĩkumagio tene na tene;
ũũgĩ na ũhoti nĩ ciake.

²¹ Nĩwe ũgarũranagia mahinda na imera;
nĩanenehagia ahamaki, na akameheria ũthamaki-inĩ.

Nĩwe ũheaga andũ arĩa oogĩ ũũgĩ,
nao arĩa makũũranagia maũndũ akamahe ũmenyo.

²² Nĩwe ũguũragia maũndũ marĩa marĩkĩru, o na marĩa marĩ hitho-inĩ;
nĩamenyaga maũndũ marĩa marĩ nduma-inĩ,
naguo ũtheri ũtũũranagia nake.

²³ Nĩndagũcookeria ngaatho na ndakũgooca, o Wee Ngai wa maithe makwa:
Nĩũũheete ũũgĩ o na ũhoti,

ũkaamenyithia ũhoru ũrĩa tũkũhooete,
ũgatũma tũmenye kiroto kĩa mũthamaki.”

Danieli Gũtaũra Kiroto

²⁴ Hĩndĩ iyo Danieli agĩthĩ kũrĩ Arioku, ũcio mũthamaki aamũrĩte athĩĩ akooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni. Ndware kũrĩ mũthamaki, na nĩngũmũtaũrĩra kiroto gĩake.”

²⁵ O hĩndĩ iyo Arioku agĩtwara Danieli kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ ũmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Juda ũngĩhota kwĩra mũthamaki ũrĩa kiroto gĩake kiugĩte.”

* 2:4 Rũthiomi rwa Asuriata nĩruo rwario rũrĩa anene aingĩ maaragia. Kuuma Dan 2:4 nginya Dan 7:28, ibuku rĩrĩ rĩandĩkitwo na rũthiomi rũrũ.

²⁶ Nake mūthamaki akīūria Danieli (na nowe Belites hazaru) atīrī, “No ūhote kūnjīra kīroto kīria ndootete na ūgītaure?”

²⁷ Nake Danieli akimūcookeria atīrī, “Gūtīrī mūndū o na ūmwe wa arīa oogī, kana mūrāgūrī, kana mūndū-mūgo o na kana mūrathi ūngīhota kwīra mūthamaki ūhoro ūcio wa hitho, ²⁸ no nī kūrī Ngai ūrī igūrū ūguūranagīria maūndū marīa marī hitho-inī. Nīwe wonetie Mūthamaki Nebukadinezaru ūria gūgaikara matukū-inī ma thuutha. Kīroto gīaku na cioneki iria irahītūkiire meciiria-inī maku ūkomete ūrīrī iraarī ici:

²⁹ “Hīndī iyo wakomete ūrīrī-inī, wee mūthamaki, meciiria maku nīmecūūranirie ūhoro wa maūndū marīa magooka thuutha-inī, nake ūria mūguūria wa maūndū marīa marī hitho-inī agīkūguūrīria ūria gūkaahaana thuutha-inī. ³⁰ Nīrī-rī, ndiguūrīrio ūhoro ūcio ūrī hitho-inī atī tondū ndī na ūūgī gūkīra andū arīa angī matūūrāga muoyo, no nīgeetha wee mūthamaki ūmenye ūria kīroto kīu kiugīte, nīguo ūtaūkīru nī maūndū macio ūrecūūranāgia meciiria-inī maku.

³¹ “Wee mūthamaki, warora nīwonire mūhianano mūnene warūngī mbere yaku: mūhianano ūcio warī mūnene mūno na nīwahlenahenāgia, na warī wa kūmakania ūkionwo. ³² Mūtwe wa mūhianano ūcio warī wa thahabu irīa therie, nakīo gīthūri kīaguo na moko ciarī cia betha, nayo nda na ciero ciaguo ciarī cia gīcango, ³³ magūrū maguo maarī ma kīgera, namo makinya maarī ma kīgera gītukanīte na rīūmba rīcine. ³⁴ Hīndī o iyo wawīroreire, ihiga inene rīkīenjwo, no rītienjirwo nī moko ma mūndū. Rīkīgūtha makinya ma mūhianano ūcio marīa maarī ma kīgera gītukanīte na rīūmba, rīkīmahehenja. ³⁵ Nakīo kīgera kīu, na rīūmba, na gīcango, na betha, na thahabu igīthetherwo tūcunjī tūcunjī, igītuika ta mūūngū ūria ūmbūrāgwo kīhuhīro-inī hīndī ya rīūa. Ikīhuhūkano nī rūhuho, igīthira biū na itiacookire kuoneka rīngī. No rīrī, ihiga rīu rīagūthire mūhianano ūcio rīkīneneha, rīgītuika kīrīma kīnene, rīkīiyūra thī yothe.

³⁶ “Kīu nīkīo kīroto kīria warootire, na rīu nītūgūgītaūrīra mūthamaki. ³⁷ Wee mūthamaki-rī, nīwe mūthamaki wa athamaki. Nake Ngai wa igūrū nīakūheete ūthamaki, na ūhoti, na hinya, na rīiri; ³⁸ nīaigīte andū a ndūrīrī ciothe moko-inī maku, na nyamū cia gīthaka, o na nyoni cia rīera-inī. Kūria guothe itūūrāga-rī, nīagūtūite mwathi wacio ciothe. Wee nīwe mūtwe ūcio wa thahabu.

³⁹ “Thuutha waku, nīgūkarahūka ūthamaki ūngī ūtagaakorwo na hinya ta waku. Thuutha ūcio nīgūkagīa na ūthamaki ūngī wa gatātū, nīguo ūgerekanītio na gīcango, nāguo nīūgaatha thī yothe. ⁴⁰ Marīgīrīrio-inī nīgūkarahūka ūthamaki ūngī wa kana ūrī hinya ta kīgera, nīgūkorwo kīgera kiunangaga na gīkahehenja indo ciothe, na o ta ūrīa kīgera kiunangaga indo igātuika tūcunjī ūguo noguo ūkaahēhenja na uunange mothamaki macio mangī mothe. ⁴¹ O ta ūguo wonire atī makinya na ciara ciarī cia rīūmba rīcine rītukanīte na kīgera-rī, noguo ūthamaki ūyū ūgaakorwo ūrī mūgayūkanu; no rīrī, nīūgakorwo ūrī na hinya wa kīgera thīinī wāguo, o ta ūguo wonire kīgera kīu gītukanīte na rīūmba. ⁴² O ūguo ciara ciarī cia kīgera gītukanīte na cia rīūmba-rī, noguo ūthamaki ūcio ūgaakorwo kūmwe ūrī na hinya na kūria kūngī ūgathuthikanga. ⁴³ Na o ta ūguo wonire kīgera gītukanīte na rīūmba rīcine-rī, noguo andū nao magaaakorwo matukanīte, na matigaatūūra marī rūmwe rīngī, o ta ūria kīgera gītangītukana na rīūmba.

⁴⁴ “Na rīrī, ihinda-inī rīa athamaki acio, Ngai wa igūrū nīakahaanda ūthamaki ūtagacooka kwanangwo, kana ūtigīrwo andū angī. Nīūkahehenja mothamaki macio mangī mothe ūmaniine, noguo mwene ūgaatūūra wīhaandīte tene na tene. ⁴⁵ Ūcio nīguo ūtaūrī wa kīoneki kīa ihiga rīu rīenjetwo kuuma kīrīma-inī, no rītienjetwo na moko ma andū, na nīrīo rīathetherire kīgera, na gīcango, na rīūmba, na betha na thahabu igītuika tūcunjī.

“Ngai ūcio mūnene nīamenyithītie mūthamaki ūria gūkaahaana thuutha-inī. Kīroto kīu nī kīa ma, nāguo ūtaūrī wakīo nī wa kwīhoheka.”

⁴⁶ Hīndī iyo Mūthamaki Nebukadinezaru akīgūthia, agīturumithia ūthiū thī mbere ya Danieli, na akīmūhe gītīo kīnene, na agīathana atī arutīrwo igongona na ūbumba. ⁴⁷ Mūthamaki akīra Danieli atīrī, “Ti-itherū Ngai waku nīwe Ngai wa ngai iria ingī, na Mwathani wa athamaki na mūguūria wa maūndū marīa marī hitho-inī, nīgūkorwo nīwahota kūguūria ūndū ūyū ūrī hitho-inī.”

⁴⁸ Nake mūthamaki agītūgīria Danieli, na akīmūtuga na iheo nyingī mūno. Akīmūtua mwathi wa būrūri wotha wa Babuloni, na akīmūtua mūrūgamīrīri wa andū arīa othe oogī a būrūri ūcio. ⁴⁹ Nake Danieli agīthaitha mūthamaki atue Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arori a mawīra marīa maarutagwo būrūri-inī ūcio wa Babuloni, no Danieli we mwene agīikara kīu mūciī wa ūthamaki.

¹ Na rīrī, Mūthamaki Nebukadinezaru nīathondekithirie mūhianano wa thahabu, wa mīkono mīrongo itandatū* kūrāiha na igūrū, na mīkono itandatū† kwarama, na akīūhaandithia werū-inī wa Dura kuu būrūrī wa Babuloni. ² Nebukadinezaru agīcooka agīta anene, na anyabara, na abarūthi, na ataari a mūthamaki, na aigi kīgīna, na aciirithania, na mawakiri, na anene a mabūrūrī make mothe moke kīamūro-inī gīa kwamūra mūhianano ūcio aahandithītie. ³ Nī ūndū ūcio, anene, na anyabara, na abarūthi, na ataari a mūthamaki, na aigi kīgīna, na aciirithania, na mawakiri, na anene othe a mabūrūrī makīgomana nī ūndū wa kwamūra mūhianano ūcio Mūthamaki Nebukadinezaru aahaandithītie, nao makīrūgama mbere yaguo.

⁴ Nake mūhuhi coro akīānīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Inyuī andū a iruka ciothe na a ndūrīrī ciothe, na a mīario yothe ta thikīrīrai ūrīa mūthamaki aathanīte mwīke. ⁵ Rīrīa mūrīgua mūgambo wa coro, na mītūrīrū, na thethe, na kīnanda gīa kīnūbi, na kīnanda kīa mūgeeto, na mītūrīrū rīrīa mīariī, o hamwe na ūini wa mīthemba yothe-rī, o rīmwe mwīgūithie thī mūhooe mūhianano ūcio wa thahabu ūrīa Mūthamaki Nebukadinezaru aahaandithītie. ⁶ Mūndū ūrīa wothe ūtekwīgūithia thī na ahoee, o hīndī iyo nīegūikio icua-inī rīa mwaki ūgwakana mūno.”

⁷ Nī ūndū ūcio, rīrīa andū acio maiguire mūgambo wa coro, na mītūrīrū, na thethe, na kīnanda gīa kīnūbi, na kīnanda kīa mūgeeto, na ūini wa mīthemba yothe, andū othe, na ndūrīrī, na andū a mīario yothe makīgūithia thī, makīhooya mūhianano ūcio wa thahabu ūrīa Mūthamaki Nebukadinezaru aahaandithītie.

⁸ Ihinda o rīu arori a njata amwe makīyūmīria, magīcuuka Ayahudi, ⁹ makīira Mūthamaki Nebukadinezaru atīrī, “Wee mūthamaki ūrotūura tene na tene! ¹⁰ Atīrīrī, wee mūthamaki nīurūtite uuge waku, ūkoiga atī rīrīa mūndū o wothe akaigua mūgambo wa coro, na mītūrīrū, na thethe, na kīnanda gīa kīnūbi, na kīnanda kīa mūgeeto, na mītūrīrū rīrīa mīariī, na ūini wa mīthemba yothe no nginya egūithie thī, ahoee mūhianano ūcio wa thahabu, ¹¹ na ūkoiga atī mūndū ūrīa wothe ūtekwīgūithia thī aūhoee, nīagaikio icua-inī rīa mwaki ūgwakana mūno. ¹² No rīrī, nī harī Ayahudi amwe arīa wee ūigīte a kūrora maūndū ma būrūrī wa Babuloni, na nīo Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, arīa matakūiguaga, wee mūthamaki. Matitungatagīra ngai ciaku, kana makahooya mūhianano wa thahabu ūcio ūhandithītie.”

¹³ Nī ūndū ūcio Nebukadinezaru agīcinwo nī marakara, nake agītūmanīra Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego mareehwo harī we. Nī ūndū ūcio andū acio makīreehwo mbere ya mūthamaki, ¹⁴ nake Nebukadinezaru akīmooria atīrī, “Nī ūhoro wa ma wee Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, atī mūtitungatagīra ngai ciakwa, o na kana mūkahooya mūhianano wa thahabu ūcio handithītie? ¹⁵ Rīu-rī, mūngīhaarīria nīgeetha rīrīa mūrīgua mūgambo wa coro, na mītūrīrū, na thethe, na kīnanda gīa kīnūbi, na kīnanda kīa mūgeeto, na mītūrīrū rīrīa mīariī, na ūini wa mīthemba yothe, mwīgūithie thī, mūhooe mūhianano ūcio nī thondekithītie, nī wega mūno. No rīrī, mūngīrega kūhooya mūhianano ūcio-rī, nīmūgūikio o ro rīmwe icua-inī rīa mwaki ūgwakana mūno. Na rīrī, hīhi nī ngai irīkū ingihota kūmūhonokia kuuma guoko-inī gwakwa?”

¹⁶ Nao Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magīcookeria mūthamaki, makīmwīra atīrī, “Wee Nebukadinezaru, ithuī tūtibataire kwīyarīrīria tūrī mbere yaku igūrū rīa ūhoro ūyū. ¹⁷ Tūngīikio icua-inī rīa mwaki ūgwakana mūno-rī, Ngai ūrīa ithuī tūtungataga e na ūhoti wa gūtūruta thīinī warīo, na nīwe gūtūthonokia kuuma guoko-inī gwaku, wee mūthamaki. ¹⁸ No rīrī, o na angīaga gūtūhonokia-rī, nītūkwenā ūmenye, wee mūthamaki, atī ithuī tūtīngītungatīra ngai ciaku, kana tūhooe mūhianano wa thahabu ūcio wee ūhandithītie.”

¹⁹ Hīndī iyo Nebukadinezaru akīrakara mūno nī ūndū wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, na agītukia gīthiithi nī ūndū wao. Agīcooka agīathana, akiuga icua rīu rīongererwo ngū nīguo rīhiūhe maita mūgwanja ma ūrīa rīakoragwo rīhiūhite. ²⁰ Nebukadinezaru agīatha thigari imwe iria ciarī na hinya mūno ita-inī rīake ciothe Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, imaikie icua-inī rīu rīa mwaki wakanīte mūno. ²¹ Nī ūndū ūcio andū acio, mehumbīte kanjū ciao, na thuruarī, na iremba, o na nguo icio ingī-rī, makīohwo na magīikio icua-inī rīu rīa mwaki wakanīte mūno. ²² Watho ūcio wa mūthamaki warī wa ihenya mūno, narīo icua rīkahiūha mūno, ūū atī nīnīmībī cia mwaki ūcio cioragire thigari iria cianyīiite Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, ²³ nao andū acio atatū, moohetwo makarūmio, makīgūa icua-inī rīu rīa mwaki wakanīte mūno.

²⁴ Hīndī iyo Mūthamaki Nebukadinezaru akīgega, akīrūgama na igūrū o rīmwe, akīūrīa andū arīa maamūheaga kīrīra atīrī, “Gīthī ti andū atatū tuohire na twamaikia mwaki-inī?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Īī, nī ma ūguo nīguo, mūthamaki.”

²⁵ Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Hī, ta rora! Nīī ndīrona andū ana magīcangacanga mwaki-inī, matarī ohe kana makahutio nī mwaki, nake ūcio wa kana ahaana ta ūmwe wa arīū a ngai.”

* 3:1 nī ta mita 27 † 3:1 nī ta mita igīrī na robo ithatū (2:75)

²⁶ Nebukadinezaru agikuhirira müromo-ini wa icua riu rikanaga mwaki, akianirira, akiuga atiri, “Inyu! Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, inyu! ndungata cia Ngai-ürä-ür! Igürü-Müno, umirai, müke haha!”

Ni undü ücio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego makiumira mwaki-ini ücio, ²⁷ nao anene, na anyabara, na abarüthi, na aria maataaraga müthamaki othe makimarigiiciria, makionera ati mwaki ndwamekite üuru müri yao, kana rücuiri rwa mitwe yao rukahia, o na nguo iria mehumbite itiahite, na matianungaga mwaki o na atia.

²⁸ Nake Nebukadinezaru akiuga atiri, “Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arogoocwo, üria ütümite müraika wake, ateithüre ndungata ciake! Mamwihokire, magikararia watho wa müthamaki, na nimekwiharirie küruta mioyo yao handü ha gütungatira kana kühooya ngai ingi, tika Ngai ücio wao. ²⁹ Ni undü ücio-ri, nindaruta watho ati andü a rüri o ruothe kana rwario aria makaaria undü o wotho wa gükiri Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magatinangio icunjä, na nyumba ciao imomorwo ituhe hiba ya mahiga, nigukorwo gutiri ngai ingi ingihonokania na njira ino.”

³⁰ Nake müthamaki agitüügiria Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego kü büri wa Babuloni.

4

Kiroto gia Keeri kia Nebukadinezaru

¹ Ni müthamaki Nebukadinezaru,

Ndiramwandikira maria maya inyu! andü a iruka ciothe, na ndüri, na andü a rwario o ruothe aria matüura tha yotho:

Mürogaacira makiria!

² Nd! na gikeno ngimümenyithia morirü na maundü ma kügeganina maria Ngai-ürä-ür!-Igürü müno anjikire.

³ Ka! morirü make ni manene-!

O namo maundü make ma kügeganina ka! ni ma hinya-!

Üthamaki wake ni wa tene na tene,

naguo wathani wake ükinyagira njiarwa na njiarwa.

⁴ Atiri, ni Nebukadinezaru ndari gwakwa müci, njiganire na ngagaacira nyumba-ini yakwa ya üthamaki. ⁵ Na riri, ütükü ümwe ndarootire kiroto kiria kiamakirie müno. Ngomete üri-ini wakwar, maundü maria mahitükagira meciiria-ini makwa na cioneki ikindua nda. ⁶ Ni undü ücio ngiathana ngiuga ati andü aria othe oogä a Babuloni mareehwo mbere yakwa niguo mandaüre kiroto kü.

⁷ Riria ago, na araguri, na arori a njata na arathi mohoro mookire, ngimeera üria ndarootete, no nimaremirwo ni kundaüria kiroto kü. ⁸ No thuutha wao, Danieli agiika mbere yakwa, na ni ngimwira üria ndarootete. (Niwe witagwo Belitesazaru tondü etanito na ngai yakwa, nake akoragwo na roho wa ngai iria theru thini wake.)

⁹ Ngüria Belitesazaru, münene wa ago othe atiri, “Ninjüü ati roho wa ngai iria theru üri thini waku, na gutiri undü üri hitho-ini üngikurema. Giki nikio kiroto giakwa; nawe he ütauri wakio. ¹⁰ Ici nicio cioneki iria ndonire riria ndaakomete üri-ini wakwa: Ndarorire ngiona hau mbere yakwa harungü müti üri büri gatagati. Naguo warü müraihu müno. ¹¹ Müti ücio ükineneha ükigia na hinya nako gacumbiri kaguo gakahutia matu mairü; naguo wonekaga nginya ituri ciothe cia thi. ¹² Mathangü maguo maarü mathaka, na maciaro maguo makaingha warü na irio cia kühüunia andü othe. Nyamü cia githaka ciaharaga kiiruru-ini kiaguo, nacio nyoni cia riera-ini igakaraga honge-ini ciaguo; indo ciothe iria iri muoyo ciariga maciaro maguo.

¹³ “Ningi o ngomete üri-ini wakwa ngirora ngiona cioneki-ini icio, na hau mbere yakwa harü na mürangiri, mündü mütheru, agikürüka oimite igürü. ¹⁴ Akianirira na mügambo münene, akiuga atiri: Temai müti ücio na mühüre honge ciaguo; itithia mathangü maguo, na mühurunge maciaro maguo. Nyamü nacio ciure ciehere rungu wago, o na nyoni ciure honge-ini ciaguo. ¹⁵ No riri, müreke githuki na müri yakio ciohwo na kigera na gicango, nacio itigwo türi-ini, kü nyeki-ini ya githaka.

“Niähüagio ni ime ria igürü, na atüuranagie na nyamü kü nyeki-ini iria nduru ya githaka.

¹⁶ Meciria make nimagarüro matige gütuika ta ma mündü, nake agie na meciiria ta ma nyamü, ihinda ta ria miaka müganja.

¹⁷ “Itua riu rianirirwo ni arangiri, nario rigekirwo hinya ni aria atheru, nigeetha aria marü muoyo mamenye ati üria-ür!-Igürü-Müno niwe wathaga mothamaki ma andü, naguo üthamaki aüheaga o üria angenda kühe, na agatüügiria mündü ütarü igweta o na hanini niguo ütuhe wake.”

¹⁸ “Kīu nīkīo kīroto kīrīa nīi, Mūthamaki Nebukadinezaru ndarootire. Atīrīrī, wee Beliteshazaru, ta njīra ūrīa kiugite kuona atī andū arīa angī othe oogī a ūthamaki wakwa nīmaremetwo nīkūndaūrīa. No rīrī, wee no ūhote tondū roho wa ngai iria theru ūrī thīinī waku.”

Danieli Gūtaūra Kīroto

¹⁹ Hīndī ūyo Danieli (na nowe wītagwo Beliteshazaru) akīamba gūtangīka mūno kwa ihinda, na akīmaka mūno meciiria-inī make. Nī ūndū ūcio mūthamaki akīmīwīra atīrī, “Beliteshazaru, tiga kūmakio nī kīroto kīu kana ūtaūri wakīo.”

Beliteshazaru agīcookia atīrī, “Mwathi wakwa, naarī korwo kīroto kīu kīerekererio thū ciaku, o na ūtaūri wakīo wathīrīro andū arīa magūthūire! ²⁰ Mūtī ūcio wonire, ūrīa wanenehire na ūkīgīa na hinya, nako gacūmbīrī kaguo gakahutia matu mairū, na ūkoonekaga nī thī yothe, ²¹ ūrī na mathangū mathaka na maciaro maingī, na ūkaheaga andū othe irio, na nyamū cia gīthaka cikaarahaga kīruru-inī kiaguo, na ūkagīa na itara hongē-inī ciaguo cia nyoni cia rīera-inī-rī, ²² wee mūthamaki, nīwe mūtī ūcio! Nīūnenehete na ūkagīa na hinya; ūnene waku ūgakūra nginya ūkahutia matu mairū, nago wathani waku ūgatambūrūka ūgakinya kūndū kūrāya gūkū thī.

²³ “Wee, mūthamaki-rī, Nīwonire mūrangīrī, mūndū mūtheru, agīkūrūka oimīte matu-inī, akiugaga atīrī, ‘Temai mūtī ūcio na mūwanange, no mūtige gīthukī kīohetwo na kīgēra na gīcango, kūu nyeki-inī ya gīthaka nayo mīrī yakīo itigwo tīrī-inī. Nake nīaihūgagio nī ime rīa matu-inī; nīaikarage ta nyamū cia gīthaka ihinda rīa miaka mūgwanja.’

²⁴ “Atīrīrī, wee mūthamaki, ūtaūri wa kīroto kīu nīguo ūyū, narīo ituīro rīrīa rītūitwo nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīguo rīgūkore wee, mūthamaki, mwathi wakwa, nīrīo rīrī: ²⁵ Atīrīrī, nīūkaingatwo weherio kuuma kūrī andū, ūgatūūranagie na nyamū cia gīthaka; ūkaarīaga nyeki ta ng’ombe, na ūihūgagio nī ime rīa kuuma igūrū. Mīaka mūgwanja nīgathira, o nginya ūmenye atī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe ūthamakagīra mothamaki mothe ma andū, na akamaheana kūrī o ūrīa angīenda. ²⁶ Watho ūrīa wogire gīthukī na mīrī yakīo gītigwo, nī kuuga atī nīūgacookerio ūthamaki waku rīrīa ūkaamenya atī wathani uumaga Igūrū.* ²⁷ Nī ūndū ūcio, wee mūthamaki, itīkīra kūigua ūtaaro wakwa: Tigana na mehia maku, wīkage maūndū marīa magīrīre, na ūtīge waganu waku, na ūndū wa kūiguīra arīa ahinyīrīrie tha. Hīhi kwahoteka ūgaacīru waku ūthīi na mbere.”

Kūhinga gwa Kīroto

²⁸ Na rīrī, maūndū macio mothe nīmakorire Mūthamaki Nebukadinezaru. ²⁹ Thuutha wa mīeri ikūmī na rīrī, rīrīa mūthamaki aaceerangaga arī nyūmba igūrū ya ūthamaki kūu Babuloni, ³⁰ akiuga atīrī, “Gīthī īno tiyo Babuloni, ituūra inene rīrīa njakīte rīrī gīkaro kīa mūthamaki, na ūndū wa ūhoti wakwa mūingī, na nī ūndū wa rīrī wa ūnene wakwa?”

³¹ Kahinda o kau aaragia, mūgambo ūkiuma igūrū, ūkiuga atīrī, “Rīrī nīrīo ituīro rīrīa ūtuīrīrwo, Mūthamaki Nebukadinezaru: Atīrīrī, nīwehererio ūhoti wa ūthamaki waku. ³² Nīūkūingatwo weherio kuuma kūrī andū, ūgatūūranagie na nyamū cia gīthaka; ūrīrīaga nyeki ta ng’ombe. Mīaka mūgwanja nīgūthira, o nginya ūmenye atī, Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe ūthamakagīra mothamaki mothe ma andū, na akamaheana kūrī o ūrīa angīenda.”

³³ O hīndī ūyo ituīro rīrīa rīatuīrīrwo Nebukadinezaru rīkīhinga. Akīingatwo, akīheherio kuuma kūrī andū, na akīrīa nyeki ta ng’ombe. Mwīrī wake waihūgagio nī ime rīa igūrū, o nginya njuīrī yake ikīraiha o ta njoya cia nderi, na ndwara ciake ikīraiha o ta cia nyoni.

³⁴ Na rīrī, mīaka ūyo yathira-rī, nīi, Nebukadinezaru, ngītiira maitho makwa na igūrū, na ngīcookererwo nī ūgima wa meciiria makwa. Ningī ngīgooca Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno; ngīmūtīia na ngīkumia ūcio ūtūūraga muoyo tene na tene.

Wathani wake nī wathani wa gūtūūra tene na tene;

ūthamaki wake ūkinyagīra njiarwa na njiarwa.

³⁵ Andū othe a gūkū thī

amonaga ta matarī bata.

Nake ekaga ūrīa ekwenda na mbūtū cia kūu igūrū,

na andū arīa matūūraga gūkū thī.

Na gūtīrī mūndū ūngīhota kūgīrīrīria guoko gwake,

kana amūūrie atīrī: “Nīatīa ūguo weka?”

³⁶ O ihinda-inī o rīu ndaacookereirwo nī ūgima wa meciiria makwa-rī, norīo ndaacookeirio gītīo gīakwa na ūkaru wakwa nīgeetha ūthamaki wakwa ūgīe na rīrī. Ningī ataari akwa na andū arīa maarī igweta makīnyamūkīra, ngīcookio gītī-inī gīakwa kīa ūnene, na ngīnēneha gūkīra mbere. ³⁷ Na

* 4:26 “Igūrū” rīarī rīitwa rīa Kīyahudi rīa Ngai.

rīrī, nīi Nebukadinezaru-rī, nīngūkumia, na ndūūgīrie, na ngooce Mūthamaki wa igūrū, nīgūkorwo maūndū marīa mothe ekaga nīmagīriire, na mīthiire yake yothe nī ya kīhooito. Nao arīa mathiiaa na mwīgaatho nīahotaga kūmanyiīhia.

5

Maandiko Rūthingo-inī

¹ Atīrīrī, Mūthamaki Belishazaru nīarugithiirie andū ake ngiri īmwe arīa maarī igweta iruga inene, nake akīnyuuanīra ndibei nao. ² Rīrīa Belishazaru aanyuuaga ndibei yake, agīathana ikombe cia thahabu na cia betha, iria ithe Nebukadinezaru aatahīte akaruta hekarū-inī Jerusalemu, irehwo nigeetha mūthamaki, na andū ake arīa maarī igweta, na atumia ake na thuriya ciake manyue nacio. ³ Nī ūndū ūcio makīrehe ikombe icio cia thahabu iria ciatahītwo ikarutwo hekarū-inī ya Ngai kūu Jerusalemu. Nake mūthamaki, na andū ake acio maarī igweta, na atumia ake, na thuriya ciake makīnyua nacio. ⁴ Nao maanyuuaga ndibei, makīgoocaga ngai cia thahabu, na cia betha, na cia gīcango, na cia kīgera, na cia mīti, na cia mahiga.

⁵ Na rīrī, o rīmwe hakīoneka ciara cia guoko kwa mūndū ikīandika rūthingo-inī rwa nyūmba iyo ya ūthamaki hakuhi na mūti ūria wa kūigīrīra tawa. Nake mūthamaki akīona guoko kūu gūkiandika. ⁶ Nake mūthamaki agīthita gīthiithi na akīmaka mūno, nginya maru make makīgūthana, na akīremwo nīkūrūgama na magūrū make.

⁷ Mūthamaki akīnīrīra na mūgambo mūnene, akiuga aragūrī, na arorī a njata, na arathi a mohoro mareehwo nake akīra andū acio oogī a Babuloni atīrī, “Ūrīa wothē ūngīthoma maandiko maya na anjīire ūria moigīte, nīekūhumbwo nguo cia rangi wa ndathi, na ekīrwo kīrengēeri gīa thahabu ngingo, na nīegūtuo mwathani wa gatātū ūthamaki-inī ūyū.”

⁸ Nao andū a mūthamaki arīa oogī othe magītōonya kuo, no matiahotire gūthoma maandiko macio kana kwīra mūthamaki ūria moigīte. ⁹ Nī ūndū ūcio Mūthamaki Belishazaru agīkīrīrīra kūmaka, na gīthiithi gīake gīgīthita makīria. Andū ake acio maarī igweta makīrigwo nī ūria mangīka.

¹⁰ Mūtumia wa mūthamaki rīrīa aigūire inegene rīa mūthamaki na andū acio ake maarī igweta agītōonya nyūmba iyo yarī na iruga. Akīra mūthamaki atīrī, “Wee mūthamaki, ūrotūura nginya tene! Tiga kūmaka o na kana ūtukie gīthiithi nī ūndū wa ūhoro ūyū! ¹¹ Ūthamaki-inī waku nī kūrī mūndū ūkoragwo na roho wa ngai iria theru thīnī wake. Matukū-inī ma thoguo-rī, nīonekire arī na meciiria marī na ūtaūku na ūmenyi o ta wa ngai icio. Thoguo, Mūthamaki Nebukadinezaru, (ndīrakwīra ūhoro wa thoguo mūthamaki,) nīamūtūire mūnene wa aragūrī, na arorī a njata, na arathi a mohoro. ¹² Mūndū ūcio Danieli, na nīwe mūthamaki eetire Belitesazaru, nīonekire arī na meciiria makuūku, na ūmenyo, na ūtaūku, o na nīngī ūhoti wa gūtaūra irooto, na gūtaarīria ndaī, na gūtūithania maūndū marīa marītū. Tūmana Danieli etwo na nīegūkwīra ūria maandiko macio moigīte.”

¹³ Nī ūndū ūcio Danieli akīrehwo mbere ya mūthamaki, nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Wee nīwe Danieli, ūmwe wa andū arīa baba, ūrīa warī mūthamaki aarehire gūkū matahītwo kuuma Juda? ¹⁴ Nīnjigūite atī ūrī na roho wa ngai iria theru thīnī waku na atī ūrī na ūtaūku, na ūhoti wa gwīciiria na ūgī ya mwanya. ¹⁵ Andū arīa oogī na aragūrī nīmekūrehetwo harī nī mathome maandiko maya manjīire ūria moigīte, no matinahota kūmataarīria. ¹⁶ Rīu nīnjigūite atī wee no ūhote gūtaūra na kūhīngīcanūra maūndū marīa marītū. Ūngīhota gūthoma maandiko maya na ūnjīire ūria moigīte-rī, nīkūhumbwo nguo ya rangi wa ndathi, na wīkīrwo kīrengēeri gīa thahabu ngingo, na ūtuo mwathani wa gatātū ūthamaki-inī ūyū.”

¹⁷ Nake Danieli agīcookeria mūthamaki atīrī, “Iheo icio ciaku ikara nacio arī we, namo marīhi maku ūmahe mūndū ūngī. No o na gūkīrī ūguo-rī, nīngūthomera mūthamaki maandiko macio, na ndīmwire ūria moigīte.

¹⁸ “Atīrīrī, wee mūthamaki, Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīaheire thoguo Nebukadinezaru wathani, na ūnene, na riiri, na ūkaru. ¹⁹ Nī ūndū wa kūmūtūgīria ūguo-rī, andū othe, na ndūrīrī ciothe, na andū a mīario yothē nīmainainaga marī mbere yake na makamwītīgīra. Andū arīa mūthamaki angīendire mooragwo nīamooragithagia; arīa angīendire kūhonokia mīoyo yao, nīamahonokagia; arīa angīendire gūtūūgīria, nīamatūgāgīria; nao arīa angīendire kūnyīhīa, nīamanyīhīagia. ²⁰ No rīria ngoro yake yanyītirwo nī mwīgaatho na akīmūio ngoro nī mwītīo, nīarutirwo gītī-inī gīake kīa ūnene na akīaurwo riiri wake. ²¹ Akīingatwo akīeherio kuuma kūrī andū, na akīgarūrwo akīgīa na meciiria ta ma nyamū, agītūūranīa na njagī cia werū-inī, na akīria nyeki ta ng’ombe; naguo mwīrī wake waihūgagio nī ime riumīte igūrū, nginya rīrīa aamenyire atī Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe wathaga mothamaki ma andū, na nīwe ūmaheanaga kūrī o ūria angīenda kūhe.

²² “No wee nawe Belishazaru, mūrū-we-rī, ndūigana kwīnyīhīa, o na gūkorwo nīwooī maūndū macio mothe. ²³ Handū ha ūguo-rī, wee nīwīnēnehete makīria, ūgakararia Mwathani-wa-Igūrū. Wetirie

ikombe iria ciarutitwo hekarū-inī yake, ūkireherwo, nawe na andū aku arīa marī igweta, na atumia aku na thuriya ciaku, mūkinyua ndibei nacio. Na inyuī mūkigooca ngai cia betha na cia thahabu, na cia gīcango, na cia kīgera, na cia mītī, o na cia mahiga, iria itoonaga, kana ikaigua, kana igakūūrana ūndū. No rīrī, wee ndūigana gūtīia Ngai ūrīa ūgwete muoyo waku guoko-inī gwake, na akamenya mīthiire yaku yothe. ²⁴ Nī ūndū ūcio agītuma guoko kūu gūūke kwandike maandiko macio.

²⁵ “Maandiko macio mandikītvo maroiga ūū:

MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN

²⁶ “Naguo ūtaūri wa ciugo ici nīguo ūyū:

MENE nī ta kuuga: Ngai nīatarite matukū ma ūthamaki waku, na akaūkinyia mūthia.

²⁷ TEKEL nī ta kuuga: Wee nīūthimītvo na ratiri, ūkoneka nīūtigairie.

²⁸ PERES nī ta kuuga: Ūthamaki waku nī mūganyie, ūkaheanwo kūrī Amedi na Aperisia.”

²⁹ Hīndī īyo Belishazaru agīatha andū ake, nao makīhumba Danieli nguo ya rangi wa ndathi, na agīkīrwo kīrengeri gīa thahabu ngingo, naguo ūhoru wake ūkimenyithanio atī nīwe mwathani wa gatātū ūthamaki-inī ūcio.

³⁰ Ūtukū o ro ūcio, Belishazaru mūthamaki wa Babuloni akīūrāgwō, ³¹ nake Dario ūrīa Mūmedia akīoya ūthamaki ūcio, arī na ūkūrū ta wa mīaka mīrongo itandatū na rīrī.

6

Danieli Gūikio Irima rīa Mīrūūthi

¹ Na rīrī, Dario nīonire athuure anene 120 nīguo matuīke a gwanthana ūthamaki-inī wake wothe. ² Nīngī agīcooka akīga atongoria atatū matuīke anene a acio angī, na ūmwe wa acio atatū aarī Danieli. Anene acio atatū maigirwo nīgeetha marehagīrwo ūhoru nī anene acio angī a būrūri, nīgeetha indo cia mūthamaki itikoore. ³ Nake Danieli akīoneka arī wa mwanya harī atongoria acio angī othe o na anene nī ūndū wa ūrīa aarī kīyo mūrūtīre-inī wake wa wīra, na nī ūndū ūcio mūthamaki agītanya kūmūtua mwathi wa ūthamaki ūcio wake wothe. ⁴ Nī ūndū ūcio atongoria na anene acio angī magīcaria ūndū mangīcuukīra Danieli wīra-inī wake wa gwanthana, no makīga ihītia. Nīmagire ūndū mangīmūcuukīra, tondū aarī mwīhokeku, akaaga ūcuuke kana ihītia mīthiire-inī yake. ⁵ Marīgīrīrio-inī andū acio makīrāna atīrī, “Gūtīrī hīndī tūkoona ūndū tūngīcuukīra Danieli, tīga ūkorīrwo nī ūndū ūkonīi watho wa Ngai wake.”

⁶ Nī ūndū ūcio atongoria na anene a būrūri magīthīi marī gīkundi kūrī mūthamaki, makīmīra atīrī: “Wee Mūthamaki Dario, ūrotūra nginya tene! ⁷ Ithūi tūrī atongoria a ūthamaki ūyū, na anyabara, na anene a būrūri, na andū arī mataaraga mūthamaki o na abarūthi othe, nītūciirīte tūkoona arī wega we mūthamaki ūrute watho naguo ūhinyīrīrio atī mūdū o wothe ūrīa ūngīhooya ngai o na ūrīkū kana mūdū o na ūrīkū, tīga akūhooire wee mūthamaki, ihinda rīa matukū mīrongo itatū rītanathira, no nginya aikio irima-inī rīa mīrūūthi. ⁸ Na rīrī, wee mūthamaki, athana watho ūcio ūgīe ho na wandikwo, nawe ūwīkīre mūhūūri nīgeetha ndūkagarūrwo, kūringana na mawatho ma Amedi na ma Aperisia marīa matagarūragwo.” ⁹ Nī ūndū ūcio Mūthamaki Dario akīandika watho ūcio na agīkīra mūhūūri.

¹⁰ Rīrīa Danieli aamenyire atī watho ūcio nī wandikītvo-rī, akīnūka gwake, akīhaica kanyūmba gake ka igūrū harīa ndirica cia nyūmba yake ciahingūrāgwō irorete mwena wa Jerusalemu. O mūthenya, nīaturagīa ndu maita matatū akahooya Ngai, akīmūcookagīria ngaatho o ta ūrīa aamenyerete gwīka hau kabere. ¹¹ Nao andū acio magīthīi marī hamwe, magīkora Danieli akīhooya agīthaita Ngai amūteithie. ¹² Nī ūndū ūcio magīthīi harī mūthamaki na makīaria nake igūrū rīa uuge ūcio wa mūthamaki: Makīmūria atīrī, “Gīthī ndwandikithirie watho atī handū ha matukū mīrongo itatū, mūdū ūngīhooya ngai o na ūrīkū kana ahooe mūdū o na ūrīkū tīga o we mūthamaki, no nginya aikio irima-inī rīa mīrūūthi?”

Mūthamaki agīcookīa atīrī, “Watho ūcio ūrī o ho, kūringana na mawatho ma Amedi na Aperisia, marīa matagarūragwo.”

¹³ Nao magīcookeria mūthamaki atīrī, “Danieli, ūmwe wa andū arīa maatahītvo kuuma Juda, ndagwathikagīra wee mūthamaki, kana agaathīkīra watho ūrīa wee mwene wandikithītie. O na rīu no ahooyaga Ngai wake maita matatū o mūthenya.” ¹⁴ Rīrīa mūthamaki aagīure ūhoru ūcio, akīgua kīeha mūno; agītua itua rīa kūhonokia Danieli, na mūthenya ūcio wothe aatindire akīgeria ūrīa angīhonokia Danieli o nginya rīua rīgīthūa.

¹⁵ Hīndī īyo andū acio makīūngana rīngī magīthīi harī mūthamaki na makīmīra atīrī, “Rīrikana, wee mūthamaki, atī kūringana na watho wa Amedi na Aperisia, watho ūrīa mūrute kana mwandike nī mūthamaki ndūngīgarūrwo.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio mūthamaki agīathana, nao makīrehe Danieli na makīmūkia irima-inī rīa mīrūūthi. Mūthamaki akīra Danieli atīrī, “Ngai waku ūrīa ūtungatagīra hīndī ciothe-rī, arogūteithūra!”

¹⁷ Ihiga rikireehwo, rikigwo müromo-inĩ wa irima riu, nake müthamaki agũkĩra mũhũuri na gĩcũhĩ gĩake mwene na icũhĩ cia andũ ake arĩa marĩ igweta, nigeetha gũtikagĩe undũ ungigarũrwo ũkonĩ Danieli. ¹⁸ Nake Müthamaki agĩcooka nyũmba yake ya ũthamaki, nake akĩraara ehingĩte kũria irio na atarĩ na maũndũ ma gwĩkenia. Na ũtukũ ũcio wotha ndaigana kuona toro.

¹⁹ Na kwarooka gũkia-rĩ, müthamaki agĩũkĩra tene, agĩthĩ ahiũhite erekeire irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ²⁰ Na aakuhĩrĩa irima riu, agĩta Danieli na mũgambo ũrĩ na ruo rĩnene, akĩmũũria atĩrĩ, “Danieli, wee ndungata ya Ngai ũria ũrĩ muoyo, Ngai waku ũria ũtungatagĩra hĩndĩ ciothe nĩakũhonoketie kuuma kũrĩ mĩrũũthi?”

²¹ Nake Danieli agĩcookeria müthamaki atĩrĩ, “Wee müthamaki, ũrotũũra nginya tene! ²² Ngai wakwa nĩarandũmĩre mũraika wake, nake arahinga mĩrũũthi tũnua. Ndĩrĩ undũ mũũru injikite, tondũ nĩnyonetwo itarĩ na mahĩtia njikite maitho-inĩ make. Ningĩ o na wee müthamaki ndĩrĩ ndaakũhitĩria.”

²³ Nake müthamaki agĩkena mũno na agĩathana Danieli arutwo irima riu rĩa mĩrũũthi. Nake Danieli aarutwo irima-inĩ riu rĩa mĩrũũthi, ndaarĩ na handũ aagurarĩtio, tondũ we nĩehokete Ngai wake.

²⁴ Nake Müthamaki agĩathana, akiuga atĩ andũ arĩa maathitangĩte Danieli manyiitwo, macooke marehwo na maikio irima-inĩ riu rĩa mĩrũũthi, hamwe na atumia ao, na ciana ciao.* Na rĩrĩ, o na matanakinya irima gĩtina-rĩ, mĩrũũthi iyo ikĩmakĩria hinya, na ikĩhehenja mahĩndĩ mao mothe.

²⁵ Müthamaki Dario agĩcooka akĩandikĩra andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yotha bũrũri-inĩ guothe marũa, akĩmeera atĩrĩ:

“Mũrogaacĩra mũno makĩria!

²⁶ “Nĩndahĩtũkia watho, atĩ kũria guothe ũthamaki ũyũ wakwa wakinya-rĩ, andũ no nginya metigagĩre na matĩage Ngai wa Danieli.

“Nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũria ũrĩ muoyo,
na atũũraga nginya tene;
ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ ũkaaniinwo o na rĩ,
naguo wathani wake ndũrĩ hĩndĩ ũgaathira.

²⁷ Nĩwe ũteithũranaga na akahonokania;
nĩwe wĩkaga morirũ na magegania
kũu igũrũ o na gũkũ thĩ.

Ŭcio nĩwe ũhonoketie Danieli
kuuma kũrĩ hinya wa mĩrũũthi.”

²⁸ Nĩ undũ ũcio Danieli akĩgaacĩra hĩndĩ ya wathani wa Dario, o na wathani-inĩ wa Kurusu ũria Mũperisia.

7

Kĩroto kĩa Danieli kĩa Nyamũ Inya

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Belishazaru müthamaki wa bũrũri wa Babuloni, Danieli nĩarootire kĩroto, na akĩona cioneki meciĩria-inĩ make akomete ũrĩrĩ-inĩ wake. Nake akĩandika ũhoru wa kĩroto kũu.

² Danieli akiuga atĩrĩ: “Nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona huhu inya cia igũrũ ikĩhurutanĩra igũrũ wa iria rĩrĩa inene. ³ Naho hau hakiumĩra nyamũ inya ciarĩ nene kuuma iria-inĩ riu, na gũtĩrĩ yahanaga irĩa ingĩ.

⁴ “Nyamũ ya mbere yahaanaga ta mũrũũthi, na yarĩ na mathagu ta ma ndiyyũ. Ngĩkara ndorete nginya rĩrĩa njoya ciayo ciamunyrwo, nayo igĩcooka ikĩoywo na igũrũ ikĩrũgamio na magũrũ mayo meerĩ ta mũndũ, na ikĩheo ngoro ta ya mũndũ.

⁵ “Na hau mbere yakwa nĩ haarĩ na nyamũ ingĩ ya keerĩ, nayo yahaanaga ta nduba. Nayo nyamũ iyo nĩyambararĩtie mwena ũmwe wayo, na ikarũma mbaru ithatũ na kanua gatagatĩ ka magego mayo. Nayo ikĩrwo atĩrĩ, ‘Ŭkĩra ũrĩe nyama nginya ũiganie!’

⁶ “Thuutha ũcio ngĩrora na ngĩona hau mbere yakwa nyamũ ingĩ, nayo yahaanaga ta ngarĩ. Mũgongo-inĩ wayo yarĩ na mathagu mana maahaanaga ta ma nyoni. Nyamũ iyo yarĩ na mĩtwe ina, na nĩyahetwo ũhoti wa gwithana.

⁷ “Thuutha ũcio nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona nyamũ ya kana, nayo yarĩ ya kũmakania na ya gũtua mũndũ nda, na nĩ yarĩ na hinya mũno. Nyamũ iyo yarĩ na magego manene ma kĩgera; na yahehenjaga na igatambuura kĩrĩa yooraga, na kĩrĩa gĩatigara ikarangĩrĩria na magũrũ. Yarĩ na ngũũrani na nyamũ icio ingĩ cionekete mbere yayo, na yarĩ na hĩa ikũmi.

* 6:24 Kũũraga andũ a nyũmba imwe othe warĩ mĩtugo wa andũ a Perisia.

⁸ “Rīrīa ndeciiragia ūhoru wa hīa icio-rī, ngīona hau mbere yakwa harī na rūhīa rūngī, na rwarī rūnini, rūkīmera gatagatī ka icio ingī; nacio hīa ithatū cia iria ciarī cia mbere ikimunyūka biū, ikīrweherera. Naruo rūhīa rūu rwarī na maitho ta ma mūdū na kanua kaaragia ndeto cia mwītīo.

⁹ “O ndorete ngīona,
 “itī cia ūnene ikīgwo handū ha cio,
 nake Ūrīa-Ūtūire-ho-kuuma-o-Tene agīkarīra gītī gīake.

Nacio nguo ciake cierūhite ta ira;
 na njuīrī cia mūtwe wake ikerūha ta guoya wa ng’ondū.
 Gītī gīake kīa ūnene kīarīrīmbūkaga nīnīmī cia mwaki,
 namo magūrū makīo maarī ma mwaki ūgwakana.

¹⁰ Rūū rwa mwaki nī rwatereraga
 ruumīte hau mbere yake.
 Nake agatungatīrwo nī ndungata ngiri maita ngiri;
 na andū ngiri ikūmi maita ngiri ikūmi makarūgama mbere yake.
 Igooti rīgīkara thī rīciirithanie,
 namo mabuku makīhingūrwo.

¹¹ “Ningī ngīthī na mbere gūcūthīrīria nī ūndū wa ciugo cia mwīgaatho iria rūhīa rūu rwaragia. Ngīkara ndorete ngīnya nyamū ūyo ikūrāgwo, na mwīrī wayo ūkīanangwo na ūgīkio thīnī wa mwaki ūcio wakanaga. ¹² (Nyamū icio ingī nīciatuunyītwo ūhoti wacio wa gwathana, no nīcietīkīrītio ciikarange muoyo kwa ihinda.)

¹³ “Ningī-rī, ūtūkū nīndonire kīoneki, ngīona hau mbere yakwa harī na mūdū wahaanaga ta mūrū wa mūdū, agīūka arī igūrū rīa matu. Nake agīkuhīrīria Ūcio-Ūtūire-ho-kuuma-o-Tene na agītwarwo harīa aarī. ¹⁴ Nake akīheo wathani, na rīiri, na hīnya wa gwathana; nacio iruka ciothe, na ndūrīrī, na andū a mīario yothe makīmūhooya. Wathani wake nī wathani wa gūtūra tene na tene, na ndūgaathira, naguo ūthamaki wake ndūrī hīndī ūkaanangwo.

Ūtaūri wa Kīroto kīu

¹⁵ “Nī Danieli nīndatangīkire roho-inī, nacio cioneki iria ciahītūkīire meciīria-inī makwa igīthīnīa mūno. ¹⁶ Ngīkuhīrīria ūmwe wa acio maarūngī hau, ngīmūūria andaarīrie ma ya ūhoru ūcio wothē.

“Nī ūndū ūcio akīndaūrīra maūdū macio mothe, akīnjūra atīrī: ¹⁷ ‘Nyamū icio inya nene nī mothamaki mana marīa makaarahūka gūkū thī. ¹⁸ No rīrī, andū arīa atheru a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīo makaamūkīra ūthamaki na matūire naguo ngīnya tene, īī, ti-itherū, matūire naguo ngīnya tene na tene.’

¹⁹ “Ningī ngīenda kūmenya gītūmi kīa nyamū ūyo ya kana īrīa yarī na ngūūrani na icio ingī na yarī ya kūmakania mūno, īrī na magego mayo ma kīgera na ndwara cia gīcango, nyamū ūyo yahehenjaga na īgatambuuranga kīrīa yooraga, na īkarangīrīria na magūrū kīrīa gīatigara. ²⁰ O na ningī ngīenda kūmenya ūhoru wa hīa icio ikūmi ciarī mūtwe wayo na wa rūhīa rūu rūngī rwacookire kūmera, o na wa hīa icio ithatū ciamunyūkire rūu rūngī rwamera, menye ūhoru wa rūhīa rūu ruonagwo ta rwarī rūnene gūkīra icio ingī, na rwarī na maitho na kanua kaaragia ndeto cia mwīgaatho. ²¹ O njūūthīrīrie-rī, rūhīa rūu rūgītharīkīra andū arīa atheru, rūkīrūa nao na rūkīmahoota, ²² o ngīnya rīrīa Ūcio-Ūtūire-ho-kuuma-o-Tene ookire na agītūra andū acio atheru a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno ciira wa kīhooto, narīo ihinda rīgīkīnya makīgwatīra ūthamaki.

²³ “Ningī akīndaarīria akīnjigūthīa atīrī: ‘Nyamū ūyo ya kana nī ūthamaki wa kana ūrīa ūkaagīa gūkū thī. Ūgaakorwo ūrī na ngūūrani na mothamaki marīa mangī mothe, na nīūkaniina thī yothe, ūmīrangīrīrie na ūmīhehenje. ²⁴ Nacio hīa icio ikūmi nī athamaki ikūmi arīa makoima thīnī wa ūthamaki ūcio. Na thuutha wao mūthamaki ūngī nīakarāhūka, ūrī na ngūūrani na arīa angī maarī mbere yake; na nīagatooria athamaki acio atatū. ²⁵ Nīakaaria ndeto cia gūcāmbia Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno, na ahīnyīrīrie andū ake arīa atheru, o na agerie kūgarūra mahinda na mawatho marīa matue. Nao andū arīa atheru nīmakaneanwo moko-inī make kwa ihinda rīmwe, na mahinda meerī, na nuthu ya ihinda.

²⁶ “‘No igooti nīrīgāikara thī rīciirithanie, na thuutha wa ūguo acooke atunywo wathani wake, na wanangwo biū ngīnya tene. ²⁷ Ningī wathani, na ūhoti, na ūnene wa mothamaki marīa marī gūkū thī guothe cinengerwo andū arīa atheru, andū a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno. Ūthamaki wake nī ūthamaki wa gūtūra ngīnya tene na tene, nao aathani othe nīmakamūhooyaga na mamwathīkagīre.’

²⁸ “Ūhoru ūcio ūgīthīrīria hau. Nī Danieli-rī, nīndatangīkire mūno meciīria-inī makwa, na ngītukia gīthīthī, no ngīkara ngīcūūranagia ūhoru ūcio ngoro-inī yakwa.”

Kioneke kia Danieli kia Ndūrūme na Thenge

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa gatatū wa wathani wa Mūthamaki Belishazaru-rī, nī Danieli nīndonire kioneke kingī, thuutha wa kīrīa ndoonete mbere. ² Kioneke-inī kīu giakwa ndeyonire ndī itūūra-inī igitire rīa Shushani būrūrī-inī wa Elamu; kioneke-inī kīu ndeyonire ndī hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Ulai. ³ Na rīrī, ngīcūthīrīrīa, na hau mbere yakwa ngīona ndūrūme irūngīi hūgūrūrū-inī cia rūūi, na yarī na hīa igīrī, nacio ciarī ndaaya. Rūhīa rūmwe rwarī rūraihi gūkīra rūrīa rūngī, o na gūtuika nīruo rwamerete thuutha. ⁴ Ngīcooka ngīona ndūrūme iyo yaguthūka irorete mwena wa ithūiro na wa gathigathini na wa gūthini, no gūtīrī nyamū o na imwe īngīahotire kūmītiiria, na gūtīrī īngīahotire kwīhonokia kuuma harī hinya wayo. Yekaga o ta ūrīa īngīendire gwīka, nayo ikīgīa na hinya mūno.

⁵ Na rīrīa ndacūūranagia ūhorō ūcio, o rīmwe hagīuka thenge yumīte mwena wa ithūiro, itūikanīrie thī yothe itekūhutia thī, nayo thenge iyo yarī na rūhīa rūmwe rūnene thiithi-inī. ⁶ Igīuka yerekeire harī ndūrūme irīa yarī na hīa igīrī, iyo ndoonete irūngīi hūgūrūrū-inī cia rūūi, ikīmīguthūkīra irī na mang'ūrī manene. ⁷ Ngīona yatharīkīra ndūrūme iyo irakarīte mūno, ikīringa ndūrūme iyo na īkiunanga hīa ciayo cieri. Nayo ndūrūme iyo ndīarī na hinya wa kūmītiiria, nī ūndū ūcio thenge iyo ikīmīgūthia thī na ikīmīrangīrīa, na gūtīrī mūndū ūngīahotire kūhonokia ndūrūme iyo kuuma harī hinya wa thenge iyo. ⁸ Thenge iyo ikīgīa na hinya mūno, no rīrīa hinya wayo waingīhire mūno-rī, rūhīa rūu rwayo rūnene rūkiunīka, na ithenya rīaruō hakīmera hīa ingī inya nene, irorete mīena ina irīa huho iria cia igūrū ihurutanaga.

⁹ Na rīrī, rūmwe rwacio rūkimerererwo nī rūhīa rūngī, rūrīa rwambīrīrie rūrī rūnini, no rūgīkūra rūkīgīa na hinya rwerekeire mwena wa gūthini, na wa irathīro, na wa Būrūrī ūrīa Mūthaka. ¹⁰ Rūkīraiha nginya rūgīkinyīra mbūtū cia igūrū, na rūkīrutūrūra mbūtū imwe rūgīcīgūthia thī na rūgīcirangīrīa. ¹¹ Rūgītūtūgīrīa rūnenehe rūiganane na Mūtongoria wa mbūtū icio cia igūrū; rūkīeheria magongona marīa maacinagwo o mūthenya kuuma harī we, nakīo gīikaro gīake kīrīa kīamūre gīkīng'auranio. ¹² Nī ūndū wa ūremi, mbūtū cia andū arīa atheru na magongona ma o mūthenya makīneanwo harī ruo. Rūkīgaacīra maūndū-inī mothe marīa rwekire, naguo ūhorō wa ma ūgīteanīrio.

¹³ Nīngī ngīcooka ngīigua ūmwe wa andū arīa atheru akīaria, nake ūngī mūtheru akīmūūria atīrī, “Kioneke gīkī-rī, gīgīukara ihinda rīigana atīa gīgīkahingio: kioneke kīu gīkonīi magongona ma o mūthenya, na ūremi ūcio wa kūrehe ihooru, na kūneanwo gwa gīikaro kīrīa gītheru, na kūrangīrīrio thī kwa mbūtū?”

¹⁴ Nake akīnjookeria atīrī: “Ūhorō ūcio ūgīukara matukū 2,300; na thuutha ūcio gīikaro kīu gītheru nīgīkaamūrwo rīngī.”

Ūtaūri wa Kioneke

¹⁵ Rīrīa nī Danieli nderoragīra kioneke kīu o ngīgeragia kūmenya gītūmi gīakīo-rī, hau mbere yakwa hakīrūgama ūmwe wahaanaga ta mūndū. ¹⁶ Na ngīigua mūgambo wa mūndū ūgītana kuuma Rūūi rwa Ulai, ūkiuga atīrī, “Wee Gaburieli, ta taūrīra mūndū ūyū gītūmi gīa kioneke kīu onete.”

¹⁷ Na rīrīa aakuhīrīrie harīa ndarūgamīte, ngītūika nda, ngīgwa ngīturumithia ūthiū thī. Nake akīnjīira atīrī: “Mūrū wa mūndū, nī wega ūmenye atī kioneke kīu gīkonīi mahinda ma ithirīro.”

¹⁸ Hīndī iyo aanjaragīria-rī, ndaarī toro mūnene, ngakoma ndurumithīte ūthiū thī. Nake akīnhutia na akīnjūkīria, akīndūgamia na igūrū.

¹⁹ Akīnjīira atīrī, “Nīngīkīwīra ūrīa gūkaahaana thuutha-inī hīndī ya mang'ūrī, tondū rīrī, kioneke gīkī gīkonīi mahinda marīa maathīrīrio ma ithirīro. ²⁰ Ndūrūme iyo wonire irī na hīa igīrī, hīa icio irūgamīrīre ahamaki a Media na Perisia. ²¹ Nayo thenge iyo irī na maguoya maingī mwīrī nīo mūthamaki wa Ūyunani, na rūhīa rūu rūnene rūrī thiithi nīruo mūthamaki wakuo wa mbere. ²² Hīa icio inya ciamerire ithenya rīa rūhīa rūu ruoinīkire irūgamīrīre mothamaki mana marīa makoima thīnī wa būrūrī wake, no matigaakorwo marī na ūhoti ta wake.

²³ “Nīngī mahinda ma kūrīgīrīria ma ūthamaki wao, rīrīa andū aremi magaakorwo maaganīte biū, nīgīukarahūka mūthamaki ūngī ūtarī tha, mūndū mwara na mūgī na maūndū ma ungumania. ²⁴ Nīakagīa na hinya mūno, no ti ūndū wa ūhoti wake mwene. Nīakarehithia mwanangīko wa kūmakania, nīngī nīakagaacīra ūndū-inī wothē ageeka. Nīakaniina andū arīa marī hinya na andū arīa a Ngai. ²⁵ Nīagatūma maūndū ma maheeni magaacīre, na nīakeyona arī mūnene gūkīra andū arīa angī. Rīrīa makaigua ta kūrī thayū nīguo nake akooragithia andū aingī, o na okīrīre Mūnene wa anene. No rīrī, nīakanangwo, no ti hinya wa mūndū ūkaamwananga.

²⁶ “Kioneke kīu wonirio kīa mahwaī-inī na ma rūciinī-rī, nī kīa ma, no rīrī, hīngīrīria ūhorō wa kioneke kīu tondū gīkonīi mahinda marī kūraya gīgīkahingio.”

²⁷ Nĩ ùndũ ùcio, nĩ Danieli ngĩthirwo nĩ hinya, na ngĩkara ndĩ mūrũaru mĩthenya mĩingĩ. Ngĩcooka ngĩũkĩra, na ngĩthĩ na mbere kũruta wĩra wa mũthamaki. Nĩndainainirio nĩ kĩoneki kũu, tondũ ndiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru wakĩo.

9

Ihooya rĩa Danieli

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario mūrũ wa Ahasuerusu (wa rūciaro rwa Amedi), ũrĩa watuĩtwo mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, ² mwaka-inĩ wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩ Danieli nĩndataũkĩrwo kuuma maandĩko-inĩ matheru nĩ kiugo kĩa Jehova eerĩte mũnabii Jeremia atĩ Jerusalemu nĩgũgakira ihooru mĩaka mĩrongo mũgwanja. ³ Nĩ ùndũ ùcio ngĩhũgũrĩra Jehova Ngai, ngĩmũhooya, ngĩmũthaitaga ndihingĩte kũria irio, na ndĩhumbĩte nguo ya ikũnia, na ngehurĩria mũhu mũtwe.

⁴ Ngĩhooya Jehova Ngai wakwa, na ngĩumbũra mehia, ngĩmwĩra atĩrĩ:

“Wee Mwathani Ngai mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ andũ othe arĩa mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, ⁵ nĩtwĩhĩtie na tũgeka ũũru. Nĩtũkoretwo tũrĩ aaganu na tũkarema, tũkahutatĩra maathani maku na mawatho maku. ⁶ Na tũkarega kũigua anabii acio ndungata ciaku, arĩa maaragia makĩgwetaga rĩitwa rĩaku makĩarĩria athamaki aitũ, na anene aitũ, o na maithe maitũ, o na andũ othe a bũrũri witũ.

⁷ “Wee Mwathani-rĩ, ũrĩ mũthingu, no ithuĩ-rĩ, ũmũthĩ ũyũ tũiyũrwo nĩ thoni, ithuĩ andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na andũ othe a Isiraeli, arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya, mabũrũri-inĩ mothe kũria ũtũhurunjĩre nĩ ùndũ wa kwaga kwĩhokeka hariwe. ⁸ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, ithuĩ na athamaki aitũ, na anene aitũ na maithe maitũ tũiyũrĩtwo nĩ thoni nĩ ùndũ wa mehia marĩa tũkwĩhĩirie. ⁹ Jehova Ngai witũ nĩ wa tha na nĩarekanagĩra, o na gũkorwo ithuĩ nĩtũmũremeire; ¹⁰ tũtiathĩkĩre Jehova Ngai witũ kana tũkarũmia mawatho make marĩa aatũheire na tũnua twa anabii, ndungata ciake. ¹¹ Bũrũri wothe wa Isiraeli nĩwagararĩte watho waku na ũgakũhutatĩra, na ũkarega gũgwathĩkĩra.

“Nĩ ùndũ ùcio nĩtũkinyĩrĩrwo nĩ irumi na tũgacookerewo nĩ mwĩhĩtwa ũrĩa wandĩkitwo watho-inĩ wa Musa, ndungata ya Ngai, tondũ nĩtũkwĩhĩirie. ¹² Na rĩu nĩũhingĩtie ciugo iria waririe cia gũtũkĩrĩa ithuĩ na anene aitũ na ùndũ wa gũtũrehĩthĩria mwanangĩko mũnene. Gũkũ thĩ guothe gũtĩrĩ gwekwo ùndũ mũnene ta ũrĩa wĩkitwo Jerusalemu. ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkitwo watho-inĩ wa Musa-rĩ, mwanangĩko ũyũ wothe nĩtũkinyĩrĩre. No rĩrĩ, tũtĩrĩ tũramaatha gwĩtikĩrĩka nĩ Jehova Ngai witũ, nĩguo tũtigane na mehia maitũ na tũcũũranie ũhoru waku wa ma. ¹⁴ Jehova ndaatithirie gũtũrehere mwanangĩko ùcio, nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga; no, ithuĩ tũtiigana kũmwathĩkĩra.

¹⁵ “Na rĩrĩ, Wee Mwathani Ngai witũ, o Wee warutire andũ aku bũrũri wa Misiri na guoko kwa hinya, na ũkũgũra igweta rĩria rĩtũũraga ho nginya ũmũthĩ, ithuĩ Nĩtwĩhĩtie, na tũgeka ũũru. ¹⁶ Atĩrĩrĩ Wee Mwathani, kũringana na ciiko ciaku cia ũthingu, ehereria Jerusalemu, itũũra rĩu rĩaku inene, na kĩrĩma gĩaku gĩtheru marakara na mang’ũrĩ maku. Mehia maitũ na mawaganu ma maithe maitũ nĩmo matũmĩte Jerusalemu hamwe na andũ aku matuĩke kĩndũ gĩa gũconorithio harĩ andũ arĩa othe matũthiũrũkĩirie.

¹⁷ “Na rĩrĩ, Ngai witũ, itĩkĩra kũigua mahooya na mathaitana na ndungata ño yaku. Nĩ ùndũ wa rĩitwa rĩaku Wee Mwathani, igũira handũ haku hatheru tha, o hau hakĩrĩte ihooru. ¹⁸ Atĩrĩrĩ, Wee Ngai thĩkĩrĩria, na ũtũigũe, ũhingũre maithe maku wone ihooru rĩa itũũra inene rĩria rĩitanĩtio na Rĩitwa rĩaku. Tũtiragũthaitha nĩ ùndũ tũrĩ athingu, no nĩ ùndũ wa tha ciaku nyingĩ. ¹⁹ Wee Mwathani, tũthĩkĩrĩrie! Wee Mwathani tũrekere! Wee Mwathani, tũigũe na ũtũteithie! Nĩ ùndũ waku, Wee Ngai wakwa, ndũkagonderere nĩ ùndũ wa itũũra rĩaku inene na andũ aku metanĩtio na Rĩitwa rĩaku.”

Ciumia Mĩrongo Mũgwanja

²⁰ Na rĩrĩ, rĩria nĩ ndaaragia ngĩhooyaga na ngĩumbũraga mehia makwa na ma andũ akwa a Isiraeli, na ngĩthaita Jehova Ngai wakwa nĩ ùndũ wa kĩrĩma gĩake gĩtheru, ²¹ o ndĩ o mahooya-inĩ-rĩ, Gaburieli, mũndũ ũria ndonire kĩoneki-inĩ kĩa mbere, agĩũka harĩ nĩ ombũkĩte na ihenya ihinda rĩria igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩrutagwo. ²² Nake akĩndaarĩria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ Danieli, rĩu ndoka ngũhe ũmenyo na ũtaũku. ²³ O rĩria wambĩrĩrie kũhooya-rĩ, noguo icookio rĩheanirwo, na nĩ ndatũmwo njũke ngwĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mwende mũno. Nĩ ùndũ ùcio, cũrania ũhoru wa ndũmĩrĩrĩ ño ngũkwĩra, na ũtaũkĩrwo nĩ kĩoneki kĩu:

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ihinda rĩa ciumia mĩrongo mũgwanja nĩrĩo rĩtũrĩrwo andũ aku, na rĩgatuĩrwo itũũra rĩaku itheru, nĩgeetha hagĩe na ihinda rĩa kũniina ũmaramari, na rĩa gũtigana na mehia, na rĩa kũhooroheria

waganu, nĩguo ũhoro wa ũthingu ũrĩa ũtathiraga ũgĩe, nakĩo kĩoneki na ũrathi cĩikĩrwo mũhũiri, nake ũrĩa mũtheru mũno aĩtirĩrio maguta.

²⁵ “Atĩrĩrĩ, menya na ũtaũkĩrwo atĩrĩ, ‘Kuuma rĩrĩa gwatuirwo atĩ itũura rĩa Jerusalemu rĩcookererio na riakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa mĩtongoria ũrĩa Mũitĩrĩrie Maguta agooka-rĩ, nĩgũkagĩa na ciumia mũgwanja na ciumia ingĩ mĩrongo itandatũ na igĩrĩ. Itũura rĩu nĩrĩgaakwo rĩngĩ, hamwe na njĩra ciario na mĩtaro, no gũgaakorwo kũrĩ mahinda ma thĩina. ²⁶ Thuutha wa ciumia mĩrongo itandatũ na igĩrĩ, ũcio Mũitĩrĩrie Maguta nĩakooragwo na atigwo atarĩ na kĩndũ. Nĩngĩ andũ a mĩtongoria ũrĩa ũgooka thuutha wake nĩmagathũkangia itũura rĩu inene o na handũ-harĩa-haamũre. Ithĩrĩro rĩgooka ta mũiyũro wa maaĩ: Nayo mbaara igaathĩĩ na mbere o nginya ithĩrĩro, na nĩgũtũitwo atĩ nĩgũgacooka gũkire ihooru. ²⁷ Nĩakagĩa na kĩrĩkanĩro kĩrũmu na andũ aingĩ handũ ha kiumia kĩmwe. Gatagatĩ-inĩ ga kiumia kĩu nĩagatũma magongona na maruta matige kũrutwo. Na handũ ha mo, mwena ũmwe wa hekarũ-rĩ, nĩakarũgama kĩndũ kĩrĩ magigĩ na thaahu, o nginya ithĩrĩro rĩrĩa rĩtũitwo rĩgaakinya, nake atũũre aitagĩrĩrio mang’ũrĩ.”

10

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Mũndũ

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa itatũ wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, Danieli (na nĩwe watũitwo Beliteshazaru) nĩagatũrĩrio maũndũ. Ndũmĩrĩrĩ ya ũguũrio ũcio yarĩ ya ma, na yakoniĩ ũhoro wa mbaara nene. Gũtaũkĩrwo kwa ndũmĩrĩrĩ iyo guokire kũrĩ we na njĩra ya kĩoneki.

² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, nĩ Danieli ndakoretwo ngĩcakaya handũ ha ciumia ithatũ. ³ Nĩndehingĩte kũrĩa irio njega; kanua gakwa gatiacamire nyama kana ndĩbei; nĩngĩ ndiehakaga maguta o na hanini, o nginya ciumia icio ithatũ igĩthira.

⁴ Mũthenya wa mĩrongo iĩrĩ na ĩna wa mweri wa mbere, ndũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia, rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Tigrisi, ⁵ ngĩtiira maitho, na hau mbere yakwa ngĩona mũndũ wehumbĩte nguo cia gatani, na akehotora mũcibi wa thahabu ĩria therie mũno. ⁶ Mwĩrĩ wake watariĩ ta inagĩ rĩrĩa rĩitagwo thumarati, na ũthiũ wake wahanagia ta rũheni, maitho make maahaanaga ta imũrĩ cia mwaki, na moko make na magũrũ maahaanaga ta gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia, naguo mũgambo wake watariĩ ta mũgambo wa andũ aingĩ.

⁷ Nĩ Danieli-rĩ, no nĩ nyiki ndonire kĩoneki kĩu; nĩgũkorwo andũ arĩa twarĩ nao matiakĩonire, no nĩmaiũrĩrwo nĩ guoya, makĩũra magĩthĩrĩ kwĩhitha. ⁸ Nĩ undũ ũcio ngĩtigwo ndĩ o nyiki ndĩroreire kĩoneki kĩu kĩnene. Ngĩcooka ngĩthirwo nĩ hinya, ngĩthitia gĩthiithi ta ngũkua, na gũtirĩ undũ ingĩahotire gwĩka. ⁹ Ngĩcooka ngĩguua akĩaria, na rĩrĩa ndamũthikagĩrĩria, ngĩnyiitwo nĩ toro mũnene, ngĩgwa ndurumithĩtie ũthiũ wakwa thĩ.

¹⁰ Na rĩrĩ, ngĩhutio na guoko, gũkĩnjoya na igũrũ, gũkĩnjiga ndũritie ndu ndĩnyiitĩrĩre thĩ na moko, ngĩĩnainaga. ¹¹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, wee mũtĩe mũno, cũrania wega ciugo ici ngirie gũkwarĩria, na ũũkĩre na igũrũ, nĩgũkorwo rĩu nĩgũtũmwo ndatũmwo kũrĩ we.” Na aarĩkia kũnjĩra ũguo, ngĩrũgama o ngĩĩnainaga.

¹² Agĩcooka agĩthĩrĩ na mbere akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, tiga gwĩtigĩra. Kuuma mũthenya wa mbere rĩrĩa wambĩrĩrie gũtũria ũhoro ũyũ na ũkĩnyĩhiha mbere ya Ngai waku-rĩ, ciugo ciaku nĩciaiguirwo, na rĩu ndoka nĩgeetha ngũhe ũhoro wacio. ¹³ No rĩrĩ, mũnene wa ũthamaki wa Perisia nĩangĩrĩrĩrie mĩthenya mĩrongo iĩrĩ na ũmwe. Hĩndĩ iyo nĩrĩo Mikaeli, ũmwe wa arĩa anene, okire kũndeithia, tondũ nĩndahingĩrĩrio kũu hamwe na mũthamaki wa Perisia. ¹⁴ Rĩu ndoka ngũtaarĩrie maũndũ marĩa magaakora andũ anyu matukũ ma thuutha, tondũ kĩoneki kĩu gĩkonĩrĩ ihinda rĩrĩa rĩgooka.”

¹⁵ Na rĩrĩa aanjĩrĩraga ũhoro ũcio, ngĩĩnamia ũthiũ thĩ, ngĩremwo nĩ kwaria. ¹⁶ Nĩngĩ ũngĩ wahaanaga ta mũndũ akĩhutia iromo ciakwa, ngĩtũmũra kanua na ngĩambĩrĩria kwaria. Ngũra ũcio warũngĩrĩ mbere yakwa atĩrĩ, “Mwathi wakwa, nĩ ndĩmũhoote nĩ ruo rũnene tondũ wa kĩoneki kĩu, na ndĩrĩ na undũ ingĩhota gwĩka. ¹⁷ Nĩ ndungata yaku-rĩ, ndakĩhota atĩa kwaria nawe mwathi wakwa? Nĩgũkorwo nĩthĩritwo nĩ hinya o na mĩhũmũ yakwa.”

¹⁸ Nĩngĩ ngĩcooka ngĩguua ndaahutio rĩngĩ nĩ ũcio wahaanaga ta mũndũ, akĩnjĩkĩra hinya. ¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee mũndũ ũyũ mũtĩe mũno, ũrogĩa na thayũ! Wĩyũmĩrĩrie; wĩkĩre hinya.”

Na rĩrĩa aanjarĩrie ũguo, ngĩcookwo nĩ hinya, na nĩ ngĩguua atĩrĩ, “Rĩu mwathi wakwa aria tondũ nĩwanjĩkĩra hinya.”

²⁰ Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ kĩrĩa gĩtũmĩte njũke kũrĩ we? Nĩngũcooka o narua ngarũe na mũnene wa Perisia, na ndathĩrĩ-rĩ, nake mũnene wa ũyunani nĩegũka; ²¹ no nĩngwamba gũkwĩra ũria kwandĩkitwo lbuku-inĩ-rĩa-Ma. (Ndĩrĩ mũndũ ũndeithagia ngĩrũa nao tiga Mikaeli, mũnene wanyu.

11

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa mbere wa Dario, ūcio Mūmedia, nīndarūgamire nake ndīmūteithīrīrie na ndīmwikīre hinya.)

Athamaki a Gūthini na a Gathigathini

² “Na rīu, nīngūkīrī ūhoru wa ma: Athamaki angī atatū nīmakarahūka a kūu Perisia, na thuutha ūcio kwarahūke ūngī wa kana, ūrīa ūgaatonga gūkīra acio angī othe. Na rīrīa akaagīa na hinya mūnene nī ūndū wa ūtonga ūcio wake, nīakarahūra andū othe mokīrīre ūthamaki wa Ūyunani. ³ Ningī nīgūkarahūka mūthamaki ūngī ūrī na hinya makīria, ūrīa ūgaathanaga na hinya mūingī na ekage o ūrīa angīenda gwīka. ⁴ Aarīkia kwarahūka-rī, ūthamaki wake nīūgatūkana na ūgayanīrio mīena īna kūrīa huho iria inya cia matu-inī ihurutanagīra. Naguo ūthamaki wake ndūkagaywo nī andū a rūciaro rwake, kana ūgīe na hinya ta ūrīa aarī naguo, tondū ūthamaki wake nīūgathengio uume harīo na ūheo andū angī.

⁵ “Mūthamaki wa mwena wa gūthini nīakagīa na hinya, no ūmwe wa atongoria ake a ita nīakagīa na hinya kūmūkīra, acooke gwathana ūthamaki-inī wake na hinya mūnene. ⁶ Na rīrī, mīaka yathirathira, nīmagacooka kūiguana. Mwarī wa mūthamaki ūcio wa gūthini nīagathiī kūrī mūthamaki wa gathigathini, nīguo magīe na kīrīko kīa ūiguano, no mūtumia ūcio ndagatūūra arī na hinya, o na mūthamaki ūcio na hinya wake matigaatūūra. Matukū-inī macio mūtumia ūcio nīagakunyanīrwo ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ūthamaki, na ithe, o na mūdū ūrīa wamūteithagīrīria.

⁷ “Na rīrī, mūdū ūmwe wa rūciaro rwake nīakarahūka ithenya rīake. Nake nīagatharīkīra ita rīa mūthamaki wa gathigathini, na atoonye itūūra rīake rīrīa rīirīgīre; nīakarūa nao na amatoorie. ⁸ Ningī nīagataha ngai ciao cia mīhianano, na mīhianano yao ya kīgīra, na indo ciao cia goro cia betha na cia thahabu acikuee acitware būrīri wa Misiri. Nīagatigana na mūthamaki ūcio wa gathigathini ihinda rīa mīaka ūigana ūna. ⁹ Nake mūthamaki wa gathigathini nīagacookanīrīria mbūtū ingī ya ita nene gūkīra ya mbere; na mūthamaki ūcio na hinya wake matigaatūūra. Matukū-inī macio mūtumia ūcio nīagakunyanīrwo ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ūthamaki, na ithe, o na mūdū ūrīa wamūteithagīrīria.

¹¹ “Hīndī ūyo mūthamaki wa gūthini nīakoimagara arī na marūrū akahūūrane na mūthamaki ūcio wa gathigathini, ūrīa ūkaarahūra ita inene, no nīakahootwo. ¹² Aarīkia gūtaha mbūtū ūyo, mūthamaki ūcio wa gūthini nīakaiyūrwo nī mwītīo, na ooragithie andū ngiri nyingī, no rīrī, ūhootani wake ndūgatūūra. ¹³ Nīgukorwo mūthamaki wa gathigathini nīagacookanīrīria mbūtū ingī ya ita nene gūkīra ya mbere; na thuutha wa mīaka mīingī nīakoimagara erekeire kuo arī na mbūtū nene mūno na īrī na indo ciothe cia mbaara.

¹⁴ “Mahinda-inī macio-rī, andū aingī nīmagookīrīra mūthamaki ūcio wa gūthini. Andū a haaro gatagatī-inī ka andū anyu nīmakarema atī nīgeetha kīoneki gīkī kīhinge, no matikahootana. ¹⁵ Nake mūthamaki wa gathigathini nīagooka aitithie ihumbu cia tīri, irigīcīrie itūūra inene nīguo arītunyane. Mbūtū icio cia ita cia kuma gūthini itikahota kūmwītīria; o na thigari ciao iria njeja mūno itigaakorwo na hinya wa gwītīria. ¹⁶ Nake ūcio ūkaamatharīkīra nīageeka o ta ūrīa ekwīendera; gūtīrī ūkaahota kūmwītīria. Nīakehaanda kūu Būrīri-inī ūcio Mūthaka na akorwo arī na hinya wa kūwananga. ¹⁷ Nīagatua itua kwerekeria hinya wa ūthamaki wake wothē būrīri-inī ūcio, acooke athondeke kīrīkanīro kīa ūiguano na mūthamaki wa gūthini. Nake nīakamūhe mūrītu wake amūhīkie nīguo ahote kūgūthia ūthamaki ūcio, no mībango ūyo yake ndīkahinga kana īmūteithie. ¹⁸ Hīndī ūyo nīakerekeria mecīria make mabūrīri-inī marīa marī ndwere-inī cia iria na atahe maingī mamo, no rīrī, mūnene ūmwe wa ita rīake nīakaniina mwīgaatho ūcio wake, na aūgarūre ūmūcookerere. ¹⁹ Thuutha wa ūguo, nīagacooka erekere matūūra marīa mairīgīre ma būrīri wake mwene, no nīakahīngwo na agwe ūndū atagacooka kuonwo rīngī.

²⁰ “Na rīrī, ūrīa ūgooka ithenya-inī rīake nīagatūma mwītia wa mbeeca cia igooti atuikanīrie būrīri ūcio wothē agītītagia igooti, nīguo atūūrie rīiri wa ūthamaki wake. No thuutha wa mīaka mīnini nīakanīinwo, no ndakooragwo na marakara kana ooragīrwo mbaara-inī.

²¹ “Na rīrī, mūdū ūrīa ūgooka ithenya rīake agaakorwo arī mūdū wa kūnyararwo mūdū ūtangīheo gītīo kīa mūthamaki. Nake nīakahithūkīra ūthamaki ūcio rīrīa andū akuo magecīria atī nī kūrī thayū, aūtunyane na waara. ²² Hīndī ūyo ningī, ita rīrī na hinya mūno nīrīkahaatwo rīeherio mbere yake; ita rīu hamwe na mūnene wa kīrīkanīro nīmakaniinwo biū. ²³ Thuutha wa kūgīa na kīrīkanīro kīa ūiguano nake, nīagacooka aheenanīe, na arī na andū o anini nīakarahūka agīe na hinya. ²⁴ Rīrīa mabūrīri marīa matongu mūno magakorwo marī na thayū, nīguo akaamatharīkīra na eke maūdū marīa maithe make o na kana maithe make ma tene matekire. Nīakagaīra arūmīrīri ake ūtonga wa ndaho, o na wa kūiya. Nīagathugunda kūngī aūrania matūūra marīa mairīgīre, no nī kwa ihinda.

²⁵ “Nīagacookanīrīria ita inene agīe na hinya na ūcamba okīrīre mūthamaki wa gūthini. Mūthamaki wa gūthini nīakarūa nake arī na ita inene na rīa hinya, no ndagetīrīa nī ūndū wa mībango īria agaakorwo aciīrīrwo. ²⁶ Andū arīa marīānagīra na mūthamaki nīo makaamūkunyaīra; ita rīake nīrīgathererio ta andū megūtwarwo nī kīguū, na aīngī ao mooragīrwo mbaara-inī. ²⁷ Athamaki acio eerī, marī na ngoro iciīrīre gwīka ūūru-rī, nīmagaikara metha-inī īmwe maaranīre ndeto cia maheeni, no ndeto icio ciao itigakinyaīra, amu ithirīro rīa maūndū macio rīgaakinya o hīndī īrīa rītūtūwo. ²⁸ Mūthamaki wa gathigathini nīagacooka būrūri wake arī na ūtonga mūīngī, no ngoro yake īgaakorwo īreganīte na kīrīkanīro kīrīa gītheru. Nīagookīrīra kīrīkanīro kīu, na thuutha ūcio acooke ainūke būrūri wake.

²⁹ “Ihinda rīria rītūtūwo rīakinya, nīagatharīkīra būrūri wa gūthini riita rīīngī, no rīrī, itharīkīra rīa ihinda rīrīrī nīrīgakorwo rīrī na ūtiganu na rīa ihinda rīa mbere. ³⁰ Andū a kuuma Kitimu nīmagooka na marikabu ciao mamūūkīrīre, nake nīagaakua ngoro. Nake nīakahūndūka arakarīte mūno na okīrīre kīrīkanīro kīrīa gītheru. Nīagacooka eke maūndū ma ūtugi kūrī andū arīa othe magaatirīka kīrīkanīro kīu gītheru.

³¹ “Ita rīake rīrī na indo cia mbaara nīrīkarahūka nīguo rīthaahie handū harīa hairīgīre na hinya ha hekarū, rīcooke rīeherie magongona marīa marutagwo o mūthenya nīguo matīkarutagīrwo ho. Thuutha ūcio macooke marūgamie kīndū kīrī thaahu ho, kīrīa kīngītūma būrūri ūkire ihooru. ³² Nīakaheenereria na ndeto cia waara andū arīa mathūkītīe kīrīkanīro kīu gītheru, no andū arīa mooī Ngai wao nīmakeīkīra hinya na maregane nake magwatīirie.

³³ “Andū arīa oogī nīmagathomithia andū aīngī, o na gūtūika kwa ihinda nīmakooragewo na rūhiū rwa njora, kana macinwo na mwaki, kana manyiitwo mīgwate na matunywo indo ciao cia bata. ³⁴ Maagūa-rī, nīmakaheo ūteithio mūnini, na andū aīngī arīa matarī a ma nīmakegwatania nao. ³⁵ Andū amwe arīa oogī nīmakaagūa, nīguo makumuthwo, na mathambio mage imeni nginya mahinda ma ithirīro, amu ihinda rīu rītūtūwo no rīgaakinya.

Mūthamaki Ūrīa Wītūgagīria

³⁶ “Mūthamaki ūcio ageekaga o ūrīa ekwenda. Nīagetūūgīria na enenehie gūkīra ngai ciothe na nīakaaragia ndeto itarī ciaiguuo cia gūūkīrīra Ngai wa ngai ciothe. Nake nīakagaacīra nginya rīria ihinda rīa mang'ūrī rīgaathira, nīgūkorwo ūndū ūrīa ūtūtūwo no nginya ūkaahinga. ³⁷ Ningī ndakarūmbūiya ūhoru wa ngai cia maithe make, kana ngai īrīa īrīragīrīro nī andū-a-nja, kana arūmbūiye ūhoru wa ngai o na īrīkū, no nī gwītūūgīria ageetūūgīria gūkīra ngai icio ciothe. ³⁸ Handū ha cio, agaatīia ngai ya kūndū kūrīa kūrīgītūwo na hinya; ngai ītoīkaine nī maithe make, nīyo agaatīia na amīrutagīre thahabu na betha, hamwe na tūhiga twa goro na iheo cia thogora mūnene. ³⁹ Nīagatharīkīra kūndū kūrīa kūrīgīre na hinya mūno ateithīrīrio nī ngai ng'eni, na nīagatīiithia mūno andū arīa othe makamwīnyihīria. Acio nīo agaatua aathanī maathage andū aīngī, na agayanie ithaka cia būrūri ūcio, aciheane na thogora.

⁴⁰ “Ihinda rīa ithirīro rīakinya-rī, mūthamaki ūcio wa gūthini nīakamūtharīkīra mbaara-inī, no nake mūthamaki ūcio wa gathigathini amūūkīrīre na ngaari cia ita, na andū arīa mathiiga mahaičīte mbarathi, o na marikabu nyingī. Nīagatharīkīra mabūrūri maingī, na atuīkanīrie kuo ta kīguū kīa maaī. ⁴¹ Ningī nīagatharīkīra Būrūri ūrīa Mūthaka. Mabūrūri maingī nīmakaagūa, no būrūri wa Edomu na wa Moabi, hamwe na atongoria a Amoni nīmakahonokio kuuma guoko-inī gwake. ⁴² Nīagatambūrūkia guoko gwake mabūrūri-inī maingī; o nago būrūri wa Misiri ndūkahonoka. ⁴³ Nīakenyiitīra igīina ciothe cia thahabu na cia betha, o na ūtonga wa būrūri wa Misiri wotha na hinya, nao andū a Libia na a Kushi mamwīnyihīrie. ⁴⁴ No rīrī, ndūmīrīri iria ikaamūkinyīra ciumīte mwena wa irathīro na wa gathigathini nīkamūmakia, nake oimagare arī na marakara maingī athīī akaanange na aniine andū aīngī biū. ⁴⁵ Akaamba hema ciake cia ūthamaki gatagatī ka iria rīria inene kīrīma-inī kīrīa gītheru na gīthaka mūno. No rīrī, nīagakinya mūthia wake, na gūtīrī mūndū o na ūmwe ūkaamūteithia.

12

Mahinda ma Ithirīro

¹ “Na rīrī, hīndī īyo Mikaeli, mūnene ūrīa ūgitagīra andū anyu, nīakarahūka. Nīgūkaagīa ihinda rīa mīnyamaro mīīngī itarī yoneka īngī tayo kuuma rīrīa andū mambīrīrie gūtūika ndūrīrī nginya hīndī īyo. No rīrī, hīndī īyo nīguo andū anyu makaahonokio, mūndū o wotha ūrīa ūgaakorwo aandīkītūwo ibuku-inī. ² Kīrīndī kīīngī kīa arīa makomete rūkūngū-inī rwa thī nīmakarīūkio: amwe mariūkīre muoyo-inī ūrīa ūtagaathira, nao arīa angī mariūke nīgeetha maconorithio na matūūre marī amene tene na tene. ³ Arīa oogī magaacangarara ta ūtheri wa igūrū, nao arīa macookagia andū njira-inī cia ūthingu magakenga ta njata tene na tene. ⁴ No wee, Danieli, hinga ibuku na ūhūūre mūhūūri guogo

icio nyandike ibuku-ini riu ria gikunjo, nginya riria ithiriro rigaakinya. Amu andu aingi nimakoruuraga kundu na kundu nguwo mongerere umenyo."

⁵ Thuutha wa maundu macio, ni Danieli ngirora, ngiona hau mbere yakwa harungii andu angii eerii, umwe wao arungii hugururu-ini cia murimo uyü wa ruüi nake ücio üngi akarugama hugururu-ini cia murimo uria üngi. ⁶ Umwe wao akiariria mundu ücio wehumbite nguo cia gatani, o ücio warugamite iguru ria maa ma ruüi, akimuria atiri, "Maundu macio ma kugegania megükara ihinda riigana atia magikahinga?"

⁷ Mundu ücio wehumbite nguo cia gatani, o ücio warugamite iguru ria maa ma ruüi, akiambararia guoko gwake kwa urio o na ningi kwa umotho amerekeirie na iguru, ngicooka ngigua ehita na riitwa ria uria utuuraga tene na tene, akiuga atiri, "Maundu macio megükara ihinda rimwe, na mahinda meerii, na nuthu ya ihinda. Riria hinya wa andu aria atheru ügaakorwo uri muniine biu-ri, nguwo maundu macio mothe makaahingio."

⁸ Nii ngiigira maundu macio, no ndiigana gütükirwo ni mo. Ni undu ücio ngimuria atiri, "Mwathi wakwa, kirikiriro kia maundu macio mothe-ri, gigaakorwo kiri kii?"

⁹ Nake akinjookeria, akinjira atiri, "Wee Danieli wihire, tondü ciugo icio nihingire na ikahuurwo mührüri nginya ihinda ria ithiriro. ¹⁰ Andu aingi nimagatherio, mathirwo ni giko merühio, taari gükumuthwo makumuthitwo magathera, no aria aaganu nimagakiriria kwagana, na gutiri o na umwe wao ükaamenya gitumi kia maundu macio, no aria oogii nimakamamenya.

¹¹ "Kuuma ihinda riria magongona ma o müthenya makaniinwo, na ithenya riamo harugamio kindu kiria kiri thaahu, kiria kingituma bururi ükire ihooru, gugaakorwo kuri mithenya 1,290. ¹² Kürathimwo-ri, ni uria ügweterera na akinyirie müthia wa mithenya 1,335.

¹³ "No wee-ri, wihire nginya hündi iria ithiriro rigaakinya. Nükahurüka, na ningi marigirio ma mithenya iyo nükariüka nigeetha wamükire igai riaku."

HOSEA

¹ İno nİyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Hosea mũrũ wa Beeri hĩndĩ ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia athamaki a Juda, na hĩndĩ ya wathani wa Jeroboamu mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Isiraeli:

Mũtumia wa Hosea na Ciana Cĩa

² Rĩrĩa Jehova aambĩrĩirie kwaria na kanua ka Hosea, Jehova aamwĩrire atĩrĩ, “Thiĩ, ũkahikie mũtumia mũmaraya na ũgĩe na ciana cia ũmaraya, tondũ andũ a bũrũri nĩmehĩtie, na ũndũ wa ũtharia mũũru mũno wa gũtirika Jehova.” ³ Nĩ ũndũ ũcio Hosea akĩhikia Gomeri mwarĩ wa Dibilaĩmu, nake akĩgĩa nda na akĩmũciarĩra mwana wa kahĩĩ.

⁴ Nake Jehova akĩĩra Hosea atĩrĩ, “Gatue Jezireeli, tondũ nĩngũherithia nyũmba ya Jehu o narua nĩ ũndũ wa ũragani mũnene ooraganire kũu Jezireeli,* na niine ũthamaki wa Isiraeli. ⁵ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngoinanga ũta wa Isiraeli Gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli.”

⁶ Gomeri akĩgĩa nda rĩngĩ na agĩciara mwana wa kairĩtu. Nake Jehova akĩĩra Hosea atĩrĩ, “Gatue Lo-Ruhama, nĩgũkorwo ndigacooka kuonania wendo rĩngĩ kũrĩ nyũmba ya Isiraeli, atĩ ndĩmarekere o na atĩa.† ⁷ No nĩngonania wendo kũrĩ nyũmba ya Juda; na nĩngamahonokia, na ti na ũndũ wa ũta, kana rũhiũ rwa njora kana mbaara, kana na mbarathi na ahaici acio, no nĩ ũndũ wa Jehova Ngai wao.”

⁸ Thuutha wa gũtigithia Lo-Ruhama kuonga-rĩ, Gomeri agĩciara kahĩĩ kangĩ. ⁹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Gatue Lo-Ammi, nĩ ũndũ inyuĩ mũtirĩ andũ akwa, na nĩ ndĩrĩ Ngai wanyu.‡

¹⁰ “No rĩrĩ, andũ a Isiraeli magaatũka ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia iria, ũrĩa ũtangĩthimĩka kana ũtarĩke. O handũ harĩa merĩrwo atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũtirĩ andũ akwa’, no ho mageetwo ‘ariũ a Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo’. ¹¹ Nao andũ a Juda na andũ a Isiraeli nĩmagacookanĩra rĩngĩ, na nĩmagathuura mũndũ ũmwe amatongorie, nao nĩmakoima bũrũri ũcio, nĩgũkorwo mũthenya wa Jezireeli nĩũgaatuĩka mũthenya mũnene.

2

¹ “Ha ũhoro wa ariũ a thoguo, meere atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ andũ akwa’, na ha ũhoro wa aarĩ a thoguo, ũmeere atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ endwa akwa’.*

Isiraeli Kũherithio na Gũcookererio

² “Thaithai nyina wanyu, mũthaithei, nĩgũkorwo we ti mũtumia wakwa, na nĩ ndĩrĩ mũthuuiriwe. Nĩherie maũndũ ma ũtharia ũthiũ-inĩ wake, na athengie ũmaraya gatagati-inĩ ka nyondo ciake.

³ Akorwo ti ũguo ndĩmũrute nguo aikare arĩ njaga, na ndũme aikare njaga o ta mũthenya ũrĩa aaciariwo; ngaamũtua ta werũ, na ndĩmũgarũre atuĩke bũrũri mũng’aru, na ndĩmũũrage na nyoota.

⁴ Ndikaiguĩra ciana ciake tha, tondũ nĩ ciana cia ũtharia.

⁵ Nyina wao akoretwo akĩhũũra ũmaraya, na aagĩre nda ciao na njĩra cia ũũra-thoni. Nĩ ũndũ oigĩte atĩrĩ, ‘Nĩngũrũmĩrĩra endwa akwa, arĩa maaheaga irio ciakwa na maaĩ makwa, na guoya wakwa wa ng’ondũ o na gatani yakwa, maguta makwa o na kĩrĩa nyuuaga.’

⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo nĩngũhinga njĩra yake na mũigua, ndĩmũirigĩre thĩĩnĩ, aage njĩra ya kuumĩra.

⁷ Nĩgateng’eria endwa ake na ndakamakinyĩra. Akaamacaria na ndakamona.

Hĩndĩ ĩyo nĩagacooka oige atĩrĩ,

‘Nĩngũcooka kũrĩ mũthuuiri wakwa wa mbere,

* ^{1:4} Jezireeli nĩ kuuga “Ngai nĩaharaganagia”. † ^{1:6} Lo-Ruhama nĩ kuuga “arĩa mataiguĩrĩrwo tha” kana “andũ matarĩ ende”.

‡ ^{1:9} Lo-Ammi nĩ kuuga “arĩa matarĩ andũ akwa”. * ^{2:1} Ruhama nĩ kuuga “arĩa maiguĩrĩrwo tha”, naguo Ammi nĩ kuuga “andũ akwa”.

- nīgukorwo hīndī iyo nīndaikarīte wega gūkīra rīu.’
- ⁸ Mūtumia ūcio niagire kūmenya atī nī nī
ndaamūheaga ngano, na ndibei ya mūhīhano, o na maguta,
na ngamūingīhīria betha na thahabu,
iria maahūthagīra gūthondeka ngai īrīa īitagwo Baali.†
- ⁹ “Tondū ūcio nīngoya ngano yakwa yakūra,
na ndibei yakwa ya mūhīhano yagīrīra,
na ndīmūtunye guoya wakwa wa ng’ondū na gatani yakwa,
o iria ciarī cia kūmūhumbīra njaga yake.
- ¹⁰ Nī ūndū ūcio, nīngaguūria maūndū make ma waganu
endwa ake mamwīroreire;
gūtīrī mūdū ūkaamūteithūra moko-inī makwa.
- ¹¹ Nīnganiina ikeno ciake ciothe, arī cio:
ciathī ciake cia mwaka o mwaka, na Tūrūgamo twake twa mweri,
na mīthenya yake ya Thabatū, na ciathī ciake ciothe iria nyamūre.
- ¹² Nīngathūkangia mīthabībū yake na mīkūyū yake,
īrīa oigire nī irīhi rīake kuuma kūrī endwa ake;
nīngamītua ihinga,
na nyamū cia gīthaka nīkamīrīa.”
- ¹³ Jehova ekuuga atīrī,
“Nīngamūherithia nī ūndū wa mīthenya īrīa acinīire Baali ūbumba;
rīrīa eegemagia na icūhī, na mathaga ma goro,
na akīrūmīrīra endwa ake, no akīriganīrwo nī nī.
- ¹⁴ “Nī ūndū wa ūguo nīngūmūguucīrīria na waara;
ngūmūtongoria nginya werū-inī,
na ndīmwarīrie na ciugo cia wendo.
- ¹⁵ Kūu nīkūo ngaamūcookeria mīgūnda yake ya mīthabībū,
na ndue Kīanda kīa Akori mūrango wa mwīhoko.‡
Kūu nīkūo akaina o ta ūrīa ainaga matukū-inī ma ūnini wake,
aine ta ūrīa ainire mūthenya ūrīa aambatire kuuma būrūrī wa Misiri.”
- ¹⁶ Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio-rī,
nīūkanjīta ‘Mūthuuri wakwa’;
ndūkanjīta rīngī ‘Mwathi wakwa’.
- ¹⁷ Nīngeheria marītwa ma Baali kuuma mīromo-inī yake;
marītwa macio matikagwetwo rīngī.
- ¹⁸ Mūthenya ūcio nīngathondeka kīrīkanīro
na nyamū cia gīthaka, o na nyoni cia rīera-inī,
na ciūmbe iria ithiagīra gūkū thī nī ūndū wao.
Ūta, na rūhiū rwa njora, na mbaara nīngaciniina būrūrī-inī,
nīgeetha othe makomage marī na thayū.
- ¹⁹ Nīngakūūria ūtuīke mūtumia wakwa nginya tene;
ngaakūūria ūtuīke wakwa ūhoro-inī wa ūthingu na wa kīhooto,
ngūūrīe ndī na wendo na tha.
- ²⁰ Nīngakūūria ūtuīke wakwa na wīhokeku,
nawe nīūgetīkīra Jehova.”
- ²¹ Jehova ekuuga atīrī,
“Mūthenya ūcio-rī, nīngacookia ūhoro;
nīngacookeria matu ūhoro,
namo matu macookerie thī ūhoro;
- ²² nayo thī īcookerie ngano,
na ndibei ya mūhīhano, na maguta ūhoro,
nacio nīngacookeria Jezireeli ūhoro.

† 2:8 Andū a Kaananī meetikītie atī Baali nīyo yamaheaga ngano, na ndibei, na maguta.
kana “gūthīinio”.

‡ 2:15 Kīanda kīa Akori nī kuuga “thīina”

²³ Nĩngamũhaanda bũrũri-inĩ nĩ ũndũ wakwa mwene;
nĩngonania wendo wakwa harĩ ũrĩa nderĩte atĩrĩ,
‘Nĩ ndikwendete’.

Arĩa nderĩte atĩrĩ, ‘Inyuĩ mĩtirĩ andũ akwa’,
nĩngameera atĩrĩ,
‘Inyuĩ mũrĩ andũ akwa’;
na mũndũ o mũndũ oige atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Ngai wakwa.’”

3

Hosea na Mũtumia Wake Kũiguana Rĩngĩ

¹ Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩĩ, wonie mĩtumia waku wendo rĩngĩ, o na gũtuĩka nĩendetwo nĩ mũndũ ũngĩ na nĩ mũtharia. Mwende o ta ũrĩa Jehova endete andũ a Isiraeli, o na gũtuĩka nĩmagarũrũkagĩra ngai ingĩ na makenda keki iria nyamũre cia thabĩbũ nyũmũ.”

² Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũgũra na thogora wa cekerĩ ikũmi na ithano* cia betha, na ta homerĩ na letheku ĩmwe† ya cairĩ. ³ Ngĩcooka ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩgũtũũrĩa na nĩ matukũ maingĩ, na no nginya ũtĩge ũmaraya na ndũkendane na mũndũ ũngĩ, na nĩ nĩngũtũũrĩa nawe.”

⁴ Nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩmegũtũũra matukũ maingĩ matarĩ na mũthamaki kana mũnene, na matarĩ na igongona kana mahĩga maamũre, na matarĩ na ebodi kana mũhianano. ⁵ Thuutha ũcio andũ a Isiraeli nĩmagacooka na marongorie Jehova Ngai wao na Daudĩ mũthamaki wao. Nĩmagacooka makĩinainaga kũrĩ Jehova na kũrĩ irathimo ciake matukũ-inĩ ma mũthia.

4

Thitango ya Gũũkĩrĩra Isiraeli

¹ Iguaĩ ũhorĩ wa Jehova, inyuĩ andũ a Isiraeli,
tondũ Jehova nĩekũmũthitanga,
inyuĩ mĩtũũraga thĩĩnĩ wa bũrũri ũyũ:
“Nĩ ũndũ-rĩ, gũtirĩ na wĩhokeku kana wendo,
kana kũmenya Ngai thĩĩnĩ wa bũrũri ũyũ.
² Kĩrĩa kũrĩ no kũrumana, na kũheenania, na ũraganĩ,
na ũici, na ũtharia;
maũndũ macio makaingĩha mũno,
na ũiti wa thakame ũkarũmĩrĩra ũiti wa thakame.
³ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ bũrũri nĩũracakaya,
na arĩa othe matũũraga thĩĩnĩ wago makahinyara;
nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ nĩgũkua irakua.

⁴ “No rĩrĩ, ndũkareke mũndũ arehe thitango,
mũndũ ndagathitange ũrĩa ũngĩ,
nĩgũkorwo andũ anyu mahaana andũ arĩa
mathitangaga mũhĩnjĩri-Ngai.
⁵ Mũhĩngagwo mũthenya na ũtukũ,
na anabii makahĩngwo hamwe na inyuĩ.
Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina maitũguo.
⁶ Andũ akwa maniinagwo nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo.

“Tondũ nĩmũregete ũmenyo,
o na nĩ nĩndĩmũregete mĩtuĩke athĩnjĩri-Ngai akwa;
tondũ nĩmũtiganĩrie watho wa Ngai wanyu,
o na nĩ nĩngatiganĩria ciana cianyu.

⁷ O ũrĩa athĩnjĩri-Ngai maingĩhaga,
nogo maakĩragĩrĩria kũnjĩhĩria;
nao magĩkũũrĩa riiri wao na kindũ gĩa thoni.

⁸ Mehũũnagia na mehia ma andũ akwa,
na magakenera waganu wao.

⁹ Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ: O ta ũrĩa andũ makaahaana,

* 3:2 nĩ ta giramu 170 † 3:2 nĩ ta kilo 330

no taguo athinjiri-Ngai makaahaana.
Ningamaherithia othe ni undu wa mithiire yao,
na ndimarithe kuringana na ciiko ciao.

¹⁰ “Makaarriaga no matikahuna,
makaahuraga umaraya no matikaingha,
tondu nimatiganiire Jehova
niguo meheane ¹¹ kuri umaraya,
na kunyua ndibei iria nguru na ya muihano,
iria cieheragia umenyo ¹² wa andu akwa.
Mahooyaga kirira kuuma kuri muihanano muiuhie,
naruo rathanju rwa uraguri rukamacookeria uhoru.
Roho wa umaraya niumahithagha njira;
makaaga kwihokeka kuri Ngai wao.
¹³ Marutagira igongona irima iguru,
na magaciniira maruta ma njino tiriima-ini,
na rungu rwa muti wa mugandi, na wa muribina, o na muceeni,
tondu kiruru kiayo ni kiega.
Niko airitu anyu mahuraga umaraya,
na atumia a ariu anyu magatharia.

¹⁴ “Ndikaherithia airitu anyu mahura umaraya,
kana herithie atumia a ariu anyu maatharia,
tondu arume o ene mathiiga thiritu na maraya,
na makarutaga igongona hamwe na maraya ma mahooero-ini:
ni undu ucio andu matari umenyo nimakanangika!

¹⁵ “Atiri wee Isiraeli, o na gutuika niutharagha-ri,
Juda niagitige kwihia.

“Ndugathi Giligali;
o na ndukambate Bethi-Aveni.*
Na ndukehite uuge atiri, ‘Ti-itheru o ta iria Jehova aturaga muoyo!’
¹⁶ Andu a Isiraeli mang’athitie
o ta moori ng’athia.
Kungihoteka atia Jehova amariithie
ta tugundu turi nyeki-ini nduru?
¹⁷ Efiraimu niegwatanitie na muihanano;
tiganai nake!
¹⁸ O na riria kindu kiao gia kunyua githirite-ri,
no mathiiga na mbere na umaraya wao;
aathani ao nimendete muno njira cia thoni.
¹⁹ Kihuhukanio kinene gikaamahaata kimombukie,
na magongona mao nimakamaconorithia.

5

Isiraeli Gutuwo Ciira

¹ “Iguai uhoru uyū, inyu athinjiri-Ngai!
Tegai matu, inyu andu a Isiraeli!
Thikiriria, wee nyumba ya uhamaki!
Ni inyu mugutuwo ciira uyū:
Mukoretwo muri mitego kuu Mizipa,
na muri wabu ya gitegana yaritwo kuu Taboru.
² Aregi a watho nimarikiire uragani-ini.
Ni ningamaherithia othe.
³ Ni njuni maundu mothe ma Efiraimu;

* 4:15 Bethi-Aveni riari ritwa ria kunyuria Betheli, tondu Bethi-Aveni ni kuuga “Nyumba ya waganu”, naguo Betheli ni kuuga “Nyumba ya Ngai”.

Isiraeli ndahithitwo kuuma kūrī niĩ.
Wee Efiraimu, riu niũhũrite ūmaraya;
Isiraeli nake niathũkĩte.

⁴ “Ciiko ciao itingĩmetikĩria
gũcookerera Ngai wao.

Roho wa ūmaraya ūrĩ ngoro-inĩ ciao,
nao makaaga kũmenya Jehova.

⁵ Mwĩtũĩo wa Isiraeli niũrutaga ūira wa kũmookĩrĩra;
andũ a Isiraeli na Efiraimu mahĩngagwo nĩ mehia mao;
Juda o nake akahĩngwo hamwe nao.

⁶ Hĩndĩ irĩa magaathĩĩ na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe
kũrongooria Jehova-rĩ,
matikamuona; we niamehereire.

⁷ Nĩmagĩte kwĩhokeka harĩ Jehova;
nao magaciara ciana itarĩ na ũngai.

Na rĩrĩ, ciathĩ ciao cia Karũgamo ka Mweri
niikaamameria, o hamwe na mĩgũnda yao.

⁸ “Huhai karumbeta kũu Gibeaa,
na mũhuhe coro kũu Rama.

Muuge mbu ya gwĩtana mbaara kũu Bethi-Aveni;
wee Benjamini, wiũũge.

⁹ Efiraimu niĩgũgakira ihooru
mũthenya ūcio wa ituĩro.

Gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli-rĩ,
niĩ ngwanĩrĩra ūrĩa kūrĩ.

¹⁰ Atongoria a Juda mahaana
andũ arĩa meheragia mahiga ma mĩhaka.

Nĩngamaitĩrĩria mang’ũrĩ makwa,
taarĩ kĩguũ kĩa maaĩ.

¹¹ Efiraimu niĩmũhinyĩrĩrie,
akarangĩrĩrio ituĩro-inĩ rĩa ciira,
nĩ ũndũ wa kwenda kũrũmĩrĩra mĩhianano.

¹² Nĩĩ haana memenyi kūrĩ Efiraimu,
na ngahaana ta ũbuthu kūrĩ andũ a Juda.

¹³ “Rĩrĩa Efiraimu oonire ndwari yake,
nake Juda akĩona ironda ciake-rĩ,
hĩndĩ iyo Efiraimu agĩthĩĩ kūrĩ Ashuri,
na agĩtũmana kūrĩ mũthamaki ūcio mũnene niĩguo amũteithie.

Nowe ndangĩhota gũkũhonia,
o na kana ahonie ironda ciaku.

¹⁴ Nĩĩ ngaatuĩka ta mũrũũthi kūrĩ Efiraimu,
nduĩke ta mũrũũthi ūrĩ hinya kūrĩ Juda.
Ngaamatambuuranga, njooke ndĩthĩre;
ngaamataha, na gũtirĩ mũndũ ũkaamahonokia.

¹⁵ Nĩngĩ niĩ nĩngacooka gwakwa,
nginya rĩrĩa magetikĩra mahĩtia mao.
Nao niĩmakarongooria ũthiũ wakwa;
nao mona mathĩĩna niĩmakanongoria na kĩa.”

6

Isiraeli Kwaga Kwĩrĩra

¹ “Ūkai, rekei tũcookerere Jehova.
Nĩatũtambuurangĩte,
no niĩgũtũhonia;
nĩatũtĩhangĩtie,

no nīegūtuoha irona ciitū.

² Thuutha wa matukū meerī, nīagatwarahūra;
mūthenya wa itatū nīagatūcookereria
nīguo tūtūüre muoyo mbere yake.

³ Nītūmenyei Jehova,
na tūkīrīrie kūmūmenya.
Ti-itherū o ta ūrīa riūa rīrathaga-rī,
nogu o nake akooneka;
agooka kūrī ithuī ta mbura ya hīndī ya heho,
kana ta mbura ya gūkūria irio īrīa yuraga thī.”

⁴ “Wee Efiraimu-rī, ingīgwīka atīa?
Na wee Juda-rī, ngūgwīka atīa?
Wendo waku ūhaana ta kībii kīa rūciinī,
ūkahaana ta ime rīa rūciinī rīrīa rīcookaga rīgathira.
⁵ Nīkīo ndaagūtīnangirie icunjī na tūnua twa anabii akwa,
ngīkūūruga na ciugo cia kanua gakwa;
matuīro makwa magīkīhenūka ta rūheni igūrū rīaku.

⁶ Nīgūkōrwo nyendaga tha no ti igongona,
na kūmenya Ngai gūkīra maruta ma njino.

⁷ O ta ūrīa Adamu aathūkirie kīrīkanīro gīakwa,
nogu maagire kwīhokeka ūndū-inī ūcio.

⁸ Gileadi nī itūūra inene rīa andū aaganu,
rīhakītwo imeni nī makinya marī na thakame.

⁹ O ta ūrīa ikundi cia atunyani cīhithagīra mūdū,
no taguo ikundi cia athīnjīri-Ngai cīkaga;
moraganagīra njīra-inī ya gūthīi Shekemu,
makagera ngero cia thoni.

¹⁰ Nī nīnyonete ūndū mūuru mūno
nyūmba-inī ya Isiraeli.
Kūu nīkuo Efiraimu ehēnīte ahūüre ūmaraya,
nake Isiraeli nīakanyiitwo nī thaahu.

¹¹ “O na kūrī we, wee Juda,
nīwathīrīrio ihinda rīa magetha.

“O hīndī īrīa ndaacookeria andū akwa maūdū ma kūmaguna,

7

¹ o rīrīa ndenda kūhonia Isiraeli-rī,
mehia ma Efiraimu makonanio,
nacio ngero cia Samaria ikaguūrio.
Maaragia maūdū ma maheeni,
na aici magatua nyūmba, magatoonya,
nacio njangiri igatunyana indo njīra-inī;

² no rīrī, matīmenyaga
atī nīndirikanaga cīko icio ciao njūru ciothe.
Mehia mao nīmamarigīcīrie;
makoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.

³ “Makenagia mūthamaki na waganu wao,
magakenia anene na maheeni mao.

⁴ Othe nī itharia,
maakanaga ta riiko rīa kūrugīra mīgate,
rīrīa mūrugi wa mīgate atabataragio nī gwakīrīria
kuuma gūkanda mūtu nginya ūimbe.

⁵ Mūthenya wa gīathī kīa mūthamaki witū-rī,
we na anene ake manyuuga ndibei makarīo,

nake akanyiitana moko na arĩa manyūruranagia.

⁶ Ngoro ciao nĩ ta riiko rĩa kūrũgĩra mĩgate;
mathiiaga harĩ we marĩ na waara.

Thuti ciao ciakanaga kahora ūtukũ wothē;
nakuo gwakĩa rūciinĩ igaakana ta mwaki wa rūrĩrĩmbĩ.

⁷ Othe mahiũhĩte ta riiko rĩa kūrũgĩra mĩgate;
moragaga aathani ao.

Athamaki ao othe maniinagwo,
na gūtĩrĩ o na ūmwe wao ūngayagĩra.

⁸ “Efiraimu nĩetukanĩtie na ndūrĩrĩ;
Efiraimu nĩ mũgate ūtarĩ mũgarũre.

⁹ Andũ a kũngĩ marĩiaga hinya wake,
nowe ndamenyaga ūguo.

Njuĩrĩ ciake irĩ na mbuĩ,
nowe ndoonaga ūguo.

¹⁰ Mwĩtĩo wa Isiraeli nĩurutaga ūira wa kũmũũkĩrĩra,
no o na kūrĩ ūguo-rĩ,
we ndacookagĩrĩra Jehova Ngai wake,
kana akamũrongooria.

¹¹ “Efiraimu ahaana ta ndutura,
ĩrĩa iheenekaga narua, ĩtarĩ ūmenyo;
rĩmwe akayagĩra bũrũri wa Misiri
na rĩrĩa rĩngĩ agathiĩ Ashuri.

¹² Rĩrĩa magaathiĩ-rĩ, nĩngaikia wabu yakwa igũrũ rĩao;
nĩngamaharũrũkia ta nyoni cia rĩera-inĩ.
Rĩrĩa ngaigua nĩmaracookanĩrĩra-rĩ,
nĩngamanyĩita.

¹³ Kaĩ marĩ na haaro-ĩ,
tondũ nĩmandiganĩirie!
Maroniinwo,

tondũ nĩmanemeire!
Nĩĩ nĩnyendaga kũmahonokia,
no-o no igenyo manjigagĩrĩra.

¹⁴ Matingayagĩra kuuma ngoro-inĩ ciao,
no kũgirĩka magirĩkaga marĩ marĩrĩ-inĩ mao.

Monganaga hamwe nĩ ūndũ wa ngano, na ndibei ya mũhihano,
no nĩĩ makaahutatĩra.

¹⁵ Ndaamathomithirie na ngĩmekĩra hinya,
no-o mathugundaga kũnjika ūũru.

¹⁶ Maticookagĩrĩra Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
mahaana ta ūta ūrĩa ūhĩtagia wathi.

Atongoria ao makoogagwo na rūhiũ rwa njora,
nĩ ūndũ wa ciugo ciao cia rūtũrĩko.

Nĩ ūndũ wa ūguo nĩmakanyũrũrio
kũu bũrũri wa Misiri.

8

Isiraeli Kũgetha Kĩhuhũkanio

¹ “Huhai karumbeta mwĩhũge!

Thũ ĩrerete igũrũ rĩa nyũmba ya Jehova ta nderi,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa,
na makarega watho wakwa.

² Isiraeli nĩarangaĩra, akoiga atĩrĩ,
‘Wee Ngai witũ, nĩtũkũmenyete!’

³ No Isiraeli nĩaregete ūndũ ūrĩa mwega;
nĩ ūndũ ūcio thũ nĩkamũingatithia.

- ⁴ Marūgamagia athamaki matarī na rūtha rwakwa,
magathuura anene itametikirītie.
Methondekagīra mīhianano
na betha na thahabu ciao,
nayo igatuika ya kūmaniina.
- ⁵ Wee Samaria-rī, te mūhianano wa ngai iyo ya njaū!
Marakara makwa nīmakanīte harī yo.
Nī nginya-rī megūtūura maremetwo nīgūikara marī atheru?
- ⁶ Acio moimīte Isiraeli!
Njaū ino nī mūturi ūmīthondekete;
yo ti Ngai.
Njaū iyo ya Samaria-rī,
nīkoinangwo icunjī.
- ⁷ “Mahaandaga rūhuho,
makagetha kihuhūkano;
ngano ndirī na magira,
ndīngiumia mūtu;
korwo no iciare ngano,
andū a kūngī nīo mangīmīrīa.
- ⁸ Isiraeli nīameretio;
rīu arī gatagatī ka ndūrīrī
ahaana ta kīndū gītārī bata.
- ⁹ Nīgūkorwo nīmambatīte, magathī Ashuri,
ta ndigiri ya gīthaka ikīūrūra irī iiki.
Efiraimu nīeyendetie kūrī endwa ake.
- ¹⁰ O na gūtūika nīmeyendetie gatagatī-inī ka ndūrīrī,
rīu nīngūmacookanīrīria hamwe.
Mekwambīrīria kūhinyara,
mahinyīrīrio nī mūthamaki ūrīa ūrī hinya.
- ¹¹ “O na gūtūika Efiraimu nīakīte igongona nyingī
cia kūrutagīrwo maruta ma kūhoroherio mehia,
icio ituikīte igongona cia kwīhagīria.
- ¹² Ndaamandikīire maūdū maingī watho-inī wakwa,
no makīmatua taarī maūdū mageni.
- ¹³ Marutaga magongona marīa ndeheirwo,
magacooka makarīa nyama icio,
no Jehova ndakenagio nīmo.
Na rīrī, nīekūrīrikana waganu wao,
na aherithie mehia mao.
Nao nīmagacooka būrūri wa Misiri.
- ¹⁴ Isiraeli nīariganīrwo nī ūrīa wamūmbire,
na agaaka nyūmba cia ūnene;
Juda nīairigīire matūūra maingī na thingo cia hinya.
No nīngarehere matūūra mao manene mwaki
ūrīa ūgaacina ciikaro ciao iria ciirigītwo na hinya.”

9

Kūherithio kwa Isiraeli

- ¹ Wee Isiraeli-rī, tiga gūkena;
tiga gūkūngūūra ta ndūrīrī iria ingī.
Nīgūkorwo ūkoretwo ūtarī mwīhokeku harī Ngai waku;
wee nīwendete mūcaara wa maraya,
ūkaūcaragia kūrīa guothe kūhuhagīrwo ngano.
- ² Ihuhīro cia ngano na ihihīro cia ndibei itikahūūnia andū,
o na gūtīgakorwo na ndibei ya mūhihano.
- ³ Matigaatūūra būrūri wa Jehova;

Efiraimu agaacooka bŭrŭri wa Misiri,
 na arŭe irio irŭi thaahu kŭu Ashuri.
⁴ Matigaitŭra Jehova maruta ma ndibei,
 kana magongona mao mamŭkenie.
 Kŭrŭo magongona ta macio makaahaana ta mŭgate wa andŭ megŭcakaya;
 arŭa othe makaamarŭa nŭmakanyitwo nŭi thaahu.
 Irio icio igaakorwo irŭi ciao o ene;
 itikareehwo hekarŭ-inŭi ya Jehova.

⁵ Mŭgeeka atŭa mŭthenya ŭrŭa mwamŭre wa ciathŭ cianyu,
 mŭthenya ŭyo ya gŭathŭ kŭa Jehova?
⁶ O na mangŭkaahonoka kwanangwo,
 andŭ a bŭrŭri wa Misiri nŭmakamacookereria,
 nao andŭ a Memufisi mamathike.
 Cong'e nŭguo ŭgaacooka handŭ ha igŭina ciao cia betha,
 nayo mŭigua ihumbŭre hema ciao.
⁷ Matukŭ ma kŭherithio nŭmakinyu,
 ŭi, matukŭ ma kŭrŭhania nŭmakinyŭte.
 Isiraeli nŭamenye ŭguo.
 Tondŭ mehia manyu nŭi maingŭ mŭno,
 na rŭmena rwanyu rŭkaneneha mŭno,
 mŭnabii akoonagwo arŭi mŭndŭ mŭkŭigu,
 na mŭndŭ ŭrŭa ŭrŭi na ŭrathi akonwo arŭi mŭgŭrŭki.
⁸ Mŭnabii nŭwe ŭtuŭtwo mŭrangŭrŭi* wa Efiraimu nŭi Ngai wakwa;
 no rŭrŭi, mŭtego ŭmwetereire njŭra-inŭi ciake ciothe,
 na rŭmena rŭkamweterera nyŭmba-inŭi ya Ngai wake.
⁹ Nŭmatoonyereire, makarikŭra mŭno ŭŭru-inŭi,
 o ta ŭrŭa meekire matukŭ-inŭi ma Gibe.
 Nake Ngai nŭakaririkana waganu wao,
 na amaherithie nŭi ŭndŭ wa mehia mao.

¹⁰ "Rŭrŭa ndaamenyire Isiraeli,
 kwarŭi ta mŭndŭ onete thabibŭ werŭ-inŭi;
 rŭrŭa ndonire maithe manyu-rŭi,
 kwarŭi ta mŭndŭ onete matunda ma mŭti wa mŭkŭyŭ marŭa maambaga kwŭrua.
 No rŭrŭa Isiraeli mookire Baali-Peoru,
 nŭmeyamŭrŭire mŭhianano ŭcio wa gŭiconoko,
 na magŭthŭka, magŭtuŭka o ta kŭndŭ kŭu mendete.
¹¹ Riiri wa Efiraimu ŭkoombŭka ta nyoni ŭŭre:
 gŭtigakorwo ŭhoru wa gŭciara, kana gŭkuua nda, o na kana kŭgŭa nda.
¹² O na mangŭkaarera ciana-rŭi,
 nŭngaciŭraga ciothe.
 Rŭrŭa ngaagarŭrŭka ndimatige,
 kaŭi nŭmagakorwo na haaro-ŭi!
¹³ Nŭnyonete Efiraimu,
 ahaandŭtwo handŭ hega, o ta Turo.
 No rŭrŭi, Efiraimu akaaruta ciana ciake,
 acineane kŭrŭi mŭŭragani."

¹⁴ Mahe, Wee Jehova;
 no nŭi kŭi ŭkŭmahe?
 Mahe nda iria ihunaga,
 na ŭmahe nyondo iria itarŭi iria.

¹⁵ "Nŭi ŭndŭ wa waganu wao wotha marŭi kŭu Giligali,
 nŭkŭo ndamamenire marŭi o kŭu.
 Nŭi ŭndŭ wa ciŭko ciao cia mehia-rŭi,

* 9:8 Arangŭrŭi maarŭi anabii arŭa a ma, na nŭo matendetwo nŭi andŭ a Isiraeli.

nīngamarutūrūra moime nyūmba yakwa,
na ndigacooka kūmenda ringi;
atongoria ao othe nī aremi.

¹⁶ Andū a Efiraimu nīacine nī mbaa,
naguo mūri wao nīūhoohete,
maticiaraga maciaro.

O na mangīciara ciana-rī,
nīngooraga ciana icio ciao mendete.”

¹⁷ Ngai wakwa nīakamarega,
nīgūkorwo matiamwathikīire;
magaatuika andū a kūrūūruga ndūrīri-inī.

10

¹ Isiraēli aarī ta mūthabibū watheeremaga,
nake agīciarīra maciaro.

O ūrīa maciaro make maingihaga-rī,
noguo nake aakaga igongona nyingī;
o ūrīa būrūri wake wagaacagīra-rī,
noguo aagemagia mahiga make marīa maamūre ma kūhooyagwo.

² Ngoro ciao nī cia maheeni,
na rīu no nginya marīhio wīhia wao.

Jehova nīakamomora igongona ciao,
na athūkangie mahiga macio mao maamūre ma kūhooyagwo.

³ Ningī nīmakoiga atīrī, “Tūtīrī na mūthamaki,
tondū tūtiigana gūtīia Jehova.

No o na korwo twarī na mūthamaki-rī,
nī atīa angīahotire gūtwikīra?”

⁴ Meranagīra cīranīro nyingī,
na makehīta mīhītwa ya maheeni,
na magathondeka irīkanīro;

nī ūndū ūcio maciira makunūkaga
ta mahuti marī ūrogi marīa mameraga hianyū-inī.

⁵ Andū arīa matūūruga Samaria metangaga
nī ūndū wa mūhianano wa njaū irīa ya Bethi-Aveni.

Amu andū akuo nīmakamicakāira,
na noguo athīnjīri-ngai a mīhianano iyo mageeka
arīa makenagīra riiri wayo,
tondū nīyeheretio kuuma kūrī o, īgathaamīrio kūdū kūngī.

⁶ Nayo īgaatwarwo Ashuri,
ītuīke kīheo kūrī mūthamaki ūcio mūnene.

Efiraimu nīagaconorithio;
Isiraēli nake nīagaconoka nī ūndū wa mīhianano iyo yake ya mītī.

⁷ Samaria na mūthamaki wakuo magaathererio
ta karūhonge karī igūrū wa maaī, maniinwo.

⁸ Kūdū kūrīa gūtūūgīru gwīkagīrwo waganu nīgūkanangwo,
na nīkuo kwene wīhia wa Isiraēli.

Mīigua na mahiū ma nyeki-inī nīcio igaakūra kuo,
nacio ihumbīre igongona ciao.

Nao andū nīmakeera irīma atīrī, “Tūhumbīrei!”
na macooke meere tūrīma atīrī, “Tūgwīrei!”

⁹ “Wee Isiraēli-rī, kuuma o matukū-inī ma Gibeā
ūtūūrīte wīhagia, na ūguo noguo ūtūūruga.
Githī mbaara ndīakinyīre eeki ūūru kūu Gibeā?

¹⁰ Rīrīa nī ngenda, nīngamaherithia;
ndūrīrī nīigacookanīrīra,
imokīrīre nīguo imoohe imatahe

nĩ ūndũ wa mehia mao kūingĩha.
¹¹ Efiraimu nĩ moori menyerie wĩra
 ĩrĩa yendete gũkonyora ngano;
 nĩ ūndũ ūcio nĩngamĩoha icooki
 ngingo-inĩ yayo thaka.
 Nĩngatwarithia Efiraimu,
 Juda no nginya agaacimba na mũraũ,
 nake Jakubu no nginya agaacimba gĩtira.
¹² Rĩu-rĩ, mwĩhaandĩrei ūhoru wa ūthingu,
 nĩguo mwĩgethere maciaro ma wendo ūtathiraga,
 na mũciimbe mĩgũnda yanyu ya ngamba;
 nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu rĩa kũrongooria Jehova,
 nginya rĩrĩa agooka,
 oirie mbura ya ūthingu igĩrũ rĩanyu.
¹³ No rĩrĩ, inyuĩ mũhaandĩte waganu,
 mũkagetha ūũru;
 inyuĩ mũrĩite maciaro ma maheeni.
 Tondũ mwĩhokaga hinya wanyu inyuĩ ene,
 o na wa njamba cianyu nyingĩ cia ita-rĩ,
¹⁴ mũrurumo wa mbaara nĩũgokĩrĩra andũ aku.
 Nĩ ūndũ ūcio ciikaro ciaku iria nũmu nĩikaanangwo,
 o ta ūrĩa Shalimani aanangire Bethi-Arabeli mũthenya ūrĩa wa mbaara,
 rĩrĩa manyina ma twana maatungumanirio thĩ hamwe na twana twao.
¹⁵ Ūguo noguo ūgeekwo wee Betheli,
 nĩ ūndũ wa waganu waku mũnene.
 Rĩrĩa mũthenya ūcio ūgaakĩa-rĩ,
 mũthamaki wa Isiraeli nĩakaniinwo biũ.

11

¹ “Rĩrĩa Isiraeli aarĩ kaana-rĩ, nĩndamwendete,
 ngĩgĩta mũrũ ūcio wakwa oime bũrũri wa Misiri.
² No o ūrĩa ndaakĩragĩrĩria gwĩta Isiraeli,
 noguo maakĩragĩrĩria kũnjũrĩra.
 Nao makĩrutĩra Baali magongona,
 na magĩcinĩra mihianano ūbumba.
³ Nĩ nĩ nĩ ndaarutire andũ a Efiraimu gwĩtwara na magĩrũ,
 ndĩmanyiitĩte moko;
 no matiigana kũmenya
 atĩ nĩ nĩ ndamahonagia.
⁴ Nĩndamatongoragia na mĩkanda ya ūtugi wa ūmũndũ,
 ngamaguucĩrĩria na mĩhĩndo ya wendo;
 ngĩmaruta icooki ngingo,
 na ngĩnamĩrĩra kũmahe irio.
⁵ “Githĩ matigagĩcooka o kũu bũrũri wa Misiri,
 o na githĩ matigaathwo nĩ Ashuri,
 tondũ nĩmaregete kwĩrĩra, manjookerere?
⁶ Hiũ cia njora ikaahenũkaga matũũra-inĩ mao manene,
 ikaananga mĩgũko ya ihingo ciao,
 na ikinyie mĩbango yao mũthia.
⁷ Andũ akwa nĩmatũite itua maahuutatĩre.
 O na mangĩgaakaĩra Ūrĩa-ũrĩ-Igĩrũ-Mũno-rĩ,
 ndakamatũgĩria o na atĩa.
⁸ “Ndahota atĩa gũgũtirika, wee Efiraimu?
 Ndahota atĩa gũkũrekereria, wee Isiraeli?
 Ndahota atĩa gũtũma ūtũike ta Adima?

Ndahota atia gūgūtua ta Zeboimu?

Ngoro yakwa nīreganite na ūhoro ūcio,
nacio tha ciakwa ciothe nīciarahūkīte.

⁹ Ndikamūkinyīria marakara makwa mahiū,
o na kana hūgūkīre Efiraimu ndīmūniine.

Nīgūkorwo nī nī Ngi, ndirī mūdū,
Ngi Ūria Mūtheru gatagatī-inī kanyu.
Ndigooka kūrī we ndī na mang'ūrī.

¹⁰ Nīmakarūmīrira Jehova;
nake nīakararama ta mūrūūthi.

Hīndī iria akaararama-rī,
ciana ciake nīgooka ikīinainaga ciumīte mwena wa ithūiro.

¹¹ Igooka ikīinainaga
ta nyoni ikiuma būrūri wa Misiri,
na ta ndutura ikiuma būrūri wa Ashuri.

Nīngatūma matūūre mīcī-inī yao ene,"
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Mehia ma Israeli

¹² Efiraimu andigiicīrie na maheeni,
nyūmba ya Israeli ikandigiicīria na kūheenania.

Nake Juda akaremera Ngi,
o na agookīrira Ūria Mūtheru mwīhokeku.

12

¹ Efiraimu arīaga rūhuho;
ahanyūkagia rūhuho rwa mwena wa irathīro mūthenya wothe,
na akaingīhia maheeni na haaro.

Agīaga na kīrīkanīro na Ashuri,
na agatūmana maguta ma mītamaiyū matwarwo būrūri wa Misiri.

² Jehova arī na thitango ekūrehe ya gūūkīrira Juda;
nīakaherithia Jakubu kūringana na njīra ciake,
na amūrīhe kūringana na ciiko ciake.

³ Arī nda ya nyina nīanyitire ndiira ya mūrū wa nyina;
aatuika mūdū mūgima-rī, nīagianire na Ngi.

⁴ Nīagianire na mūraika, na akīmūtooria;
akīrira na akīmūthaita amūrathime.

Aamūkorire Betheli na makīaranīria nake kūu:

⁵ Jehova Ngi Mwene-Hinya-Wothe,
Jehova nīrīo rītwa rīake rīrīa rīrī ngumo.

⁶ No rīrī, wee no nginya ūcookerere Ngi waku,
na ūtūurie wendo na kīhooto,
na wetagīrīre Ngi waku hīndī ciothe.

⁷ Mwonjorithia ahūthagīra gīthimi gītari kīa ma;
endaga kūiya na wara.

⁸ Efiraimu eganaga, akoiga atīrī,
"Nī ndī mūtongu mūno; nī nīnduīkīte gītonga.

No o na ndī na ūtonga ūcio wothe,
matingīona waganu kana wīhia o na ūrīkū thīinī wakwa."

⁹ "Nī nī Jehova Ngi wanyu,
ūrīa wamūrutire būrūri wa Misiri;
nīngatūma mūtūūre hema-inī rīngī,
o ta ūrīa mwtūūraga matukū-inī ma ciathī cianyu iria nyamūre.

¹⁰ Nīndarīrie anabii,
ngīmahe cioneki nyingī,
na ngīheana ngerekano na tūnua twao."

¹¹ Gileadi-rĩ, nĩ kũrĩ waganu?

Andũ akuo nĩ a tũhũ!

Nĩmarutagĩra igongona rĩa ndegwa kũu Giligali?

Igongona ciao igaatuĩka ta hĩba cia mahiga
irĩ mũgũnda-inĩ mũciimbe.

¹² Jakubu nĩorĩre bũrũri wa Aramu;

Isiraeli aatungatire nĩguo egĩre na mĩtumia,
na nĩgeetha amũgũre-rĩ, aarĩithirie ng'ondũ.

¹³ Jehova aahũthĩre mũnabii kũruta Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,
na akĩmũmenyerera na guoko kwa mũnabii.

¹⁴ No Efiraimu nĩatũmĩte Jehova arakare mũno.

Mwathani wake niagatũma acokererwo nĩ ihĩtia riake rĩa ũiti wa thakame,
na amũrihe nĩ ũndũ wa rũmena rwake.

13

Marakara ma Jehova ma Gũũkĩrĩra Isiraeli

¹ Efiraimu-rĩ, aaragia andũ makainaina;

aarĩ mĩtũgĩrie thĩinĩ wa Isiraeli.

No rĩrĩ, nĩehirie nĩ ũndũ wa kũhooya Baali, nake agikua.

² Na rĩrĩ, rĩu no gũkĩrĩria makĩragĩrĩria kwĩhia;

methondekagĩra mĩhianano yao ene na betha ciao,
mĩhianano ithondeketwo na ũũgĩ mũingĩ,
yothe irĩ wĩra wa mabundi.

Kwĩragwo atĩrĩ, ũhoro wa andũ aya,

“Marutaga andũ magongona,
na makamumunya mĩhianano ya njaũ.”

³ Nĩ ũndũ ũcio makahaana ta kibii kĩa rũciinĩ,

na ta ime rĩa kirooko rĩria rĩcookaga gũthira,
na ta mũungũ ũria ũmbũragwo kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano,
o na ta ndogo ĩgĩtoga yumĩre ndirica-inĩ.

⁴ “No rĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,

ũria wamũrutire bũrũri wa Misiri.

Ndũkanetĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,

na gũtirĩ Mũhonokia ũngĩ tiga nĩ.

⁵ Nĩ nĩ ndaakũmenyagĩrĩra werũ-inĩ,

kũu bũrũri-inĩ ũrĩ ũrugarĩ mũingĩ.

⁶ Rĩria ndamaheire irio, nĩmahũũnĩre;

na rĩria maahũũnĩre, magĩtĩia;

magĩcooka makĩriganiĩrwo nĩ nĩ.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngaamahithũkĩra ta mũrũũthi,

na ndĩmehithĩre njĩra-inĩ ta ngarĩ.

⁸ O ta ũria nduba ĩkaga rĩria ĩtunyĩtwo twana twayo-rĩ,

ngaamatharĩkĩra na ndĩmatarũrange.

Ngaamarĩa ta mũrũũthi,

ndĩmatambuure o ta ũria nyamũ ya gĩthaka ĩkaga.

⁹ “Wee Isiraeli-rĩ, ũrĩ mwanange,

nĩ ũndũ nĩnjũkĩrĩre, ũgookĩrĩra mũteithia waku.

¹⁰ Mũthamaki waku akĩrĩ ha, atĩ nĩguo akũhonokie?

Aathani aku a matũũra maku mothe marĩ ha,

o arĩa woigire atĩrĩ,

‘He mũthamaki, na ũhe anene?’

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, ndaakũheire mũthamaki ndakarĩte,

na ngĩcooka ngĩmweheria ndĩ na mang'ũrĩ.

¹² Wĩhia wa Efiraimu nĩmũĩge,

mehia make nĩmandikĩtwo makaigwo.

¹³ Ruo ta rwa mĩtumia ũkũrũmwo nĩrũramũnyiita,

nowe nĩ mwana ũtarĩ na ũũgĩ;

ihinda riakinya-rĩ,
akarega gũikũrũka nĩguo aciarwo.

¹⁴ “Nĩngamahonokia kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra;
nĩngamakũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ.
Wee gĩkuũ-rĩ, mĩthiro yaku ĩrĩ ha?
Wee mbĩrĩra-rĩ, kũniinana gwaku gũkĩrĩ ha?

“Ndikaiguanĩra tha,
¹⁵ o na angĩkaagaacĩra arĩ gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe.
Rũhuho rwa mwena wa irathĩro ruumĩte harĩ Jehova nĩrũgooka,
rũhurutanĩte kuuma werũ-inĩ;
narĩo itherũkiro riake riā maaĩ rikooma,
nakĩo gĩthima gĩake kĩhũe.
Nyũmba yake ya mũthiithũ
nĩgatahwo indo ciayo ciothe cia goro.
¹⁶ Andũ a Samaria no ngĩnya marĩhio wĩhia wao,
nĩ tondũ nĩmaremeire Ngai wao.
Nao nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora;
natuo tũkenge twao tũgaatungumanio thĩ,
na atumia ao arĩa marĩ na nda itarũrwo.”

14

Kwĩrira kũrĩa Kũrehaga Kĩrathimo

¹ Wee Isiraeli-rĩ, cookerera Jehova Ngai waku.
Mehia maku nĩmo makũgũithĩtie!
² Thĩĩ na ciugo ũcookerere Jehova,
ũmwĩre atĩrĩ,
“Tũrekere mehia maitũ mothe,
na ũtwamũkĩre na wega waku,
nĩguo tũhote gũkũrutĩra igongona riā gũkũgooka na mĩromo iitũ.
³ Ashuri ndangĩhota gũtũhonokia;
tũtikũhaica mbarathi cia ita.
Tũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ tũgaacooka
gwĩta kĩrĩa tũthondekete na moko maitũ ‘ngai ciitũ,’
nĩgũkorwo thĩĩnĩ waku ciana cia ngoriai nĩciiguagĩrwo tha.”

⁴ “Nĩngamahonia kũrĩa maanoora njĩra,
na ndimende ndiyendeire;
nĩgũkorwo marakara makwa nĩmamehereire.
⁵ Ngaatuĩka ta ime harĩ Isiraeli;
nake akaarĩrũka ta gĩtoka.
Agaikũrũkia mĩri yake
ehaande o ta mĩtarakwa ya Lebanoni.
⁶ Thuuna ciake nĩgakũra.
Ŭthaka wake ũgaatuĩka ta wa mũtĩ wa mũtamaiyũ,
naguo mũtararĩko wake ũtuĩke ta mũtarakwa wa Lebanoni.
⁷ Andũ nĩmagatũũra rĩngĩ kĩĩruru-inĩ gĩake.
Nake akaarura ta ngano.
Akaarĩrũka ta mũthabibũ,
nayo ngumo yake ĩtuĩke ta ya ndibei ya kuuma Lebanoni.
⁸ Wee Efiraimu, ndĩ na ũhoro ũngĩ ũrĩkũ na mĩhianano ya kũhooywo?
Nĩngamũcookeria ũhoro na ndĩmũmenyerere.
Haana ta mũkarakaba mũruru;
gũciara gwaku kuumaga harĩ nĩ.”

⁹ Nũũ mũũgĩ? Ŭcio nĩakamenya maũndũ macio.
Nũũ ũkũũranaga maũndũ? Ŭcio nĩakamamenya.

Njĩra cia Jehova nĩ njagĩrĩru;
arĩa athingu nĩcio mathiiagĩra,
no arĩa aremi mahĩngagwo marĩ o njĩra-inĩ icio.

JOELI

¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova, ĩrĩa yakinyĩrĩire Joeli mūrũ wa Pethueli.

Gũtharĩkĩrwo nĩ Ngigĩ

² Ta iguai ũhoru, inyuĩ athuuri;
o na inyuĩ inyuothe ariā mūtũuraga bũrũri ũyũ thikĩrĩriai.
Kũrĩ gwekĩka ũndũ ta ũyũ matukũ-inĩ manyu,
o na kana matukũ-inĩ ma maithe manyu ma tene?

³ Heei ciana cianyu ũhoru ũcio,
na mũreke ciana cianyu ciĩre ciana ciacio,
nacio ciana ciacio ikeera rũciaro rũrĩa rũkaarũmĩrĩra.

⁴ Kĩndũ kĩa gĩtigĩtio nĩ mũrumbĩ wa ngigĩ-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ iria nene;
kĩrĩa gĩtigĩtio nĩ ngigĩ iria nene-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ itono;
kĩrĩa itono icio itigĩtie-rĩ,
nĩkĩrĩtwo nĩ ngigĩ ingĩ.

⁵ Arahũkai, inyuĩ arĩũ aya mũrĩre!
Gĩrikai, inyuothe anyui a ndibei;
gĩrikai nĩ ũndũ wa ndibei ya mũhihano,
nĩgũkorwo nĩhurĩtio kuuma tũnua-inĩ twanyu.

⁶ Harĩ rũrĩrĩ rũtharĩkĩire bũrũri wakwa,
rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũtangĩtarĩka;
rũrĩ na magego mahaana ta ma mũrũũthi,
magego manene ta ma mũrũũthi wa mũgoma.

⁷ Nĩ rwanangĩte mĩthabibũ yakwa,
na rũgathũkia mĩkũyũ yakwa.
Nĩrũmĩũnũrite makoni rũkamate,
rũgatiga hongea ciayo irĩ nyũnũre.

⁸ Cakayai ta mũirĩtu gathirange ehumbĩte nguo ya ikũnia,
akĩrĩrĩra mũthuriwe wa wĩthĩ wake.

⁹ Maruta ma ngano, o na maruta ma kũnyuuo
nĩmatigĩte kũrehwo nyũmba-inĩ ya Jehova.
Athĩnjĩri-Ngai nĩmaracakaya,
o acio matungatagĩra Jehova.

¹⁰ Mĩgũnda nĩmĩthũkie,
nayo thĩ ikooma;
ngano nĩnyanange,
ndibei ya mũhihano nĩnĩarĩte,
o namo maguta magathira.

¹¹ Ūrwoi nĩ hinya, inyuĩ arĩmi,
na mũgĩrike, inyuĩ ariā mũkũragia mĩthabibũ;
mũthĩkĩrei nĩ ũndũ wa ngano na cairi,
tondũ magetha ma mĩgũnda nĩmanangĩtwo.

¹² Mĩthabibũ nĩyũmĩte,
nayo mĩkũyũ ikahooaha;
mĩkomamanga, na mĩtende, na mĩcungwa:
ĩĩ, mĩti yotha ya mũgũnda nĩyũmĩte.
Ti-itherũ gikeno kia andũ a thĩ nigĩthirite.

Andũ kwĩrwo Meerire

¹³ Mwĩhumbei nguo cia makũnia, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai, na mũcakae;
gĩrikai, inyuĩ mũtungataga kĩgongona-inĩ.
Ūkai, mũraare mwĩhumbĩte nguo cia makũnia,
inyuĩ mũtungatagĩra Ngai wakwa;

nīgukorwo maruta ma ngano, na maruta ma kūnyuuo-rĩ,
 nimagite gūtwarwo nyumba-inĩ ya Ngai wanyu.
¹⁴ Anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa irio;
 itanai kũũngano gĩtheru.
 Tũmanĩrai athuuri
 na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ
 moke nyumba ya Jehova Ngai wanyu,
 nĩguo mũkaĩre Jehova.

¹⁵ Wũi, kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ!
 Nīgukorwo mũthenya wa Jehova* ũrĩ hakuhi;
 mũthenya ũcio ũgooka ta mwanangĩko
 uumite kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁶ Githĩ irio itithirĩte
 o tũkĩionagĩra na maitho maitũ:
 gĩkeno na gũcanjamũka
 igathira kuuma kũu nyumba ya Ngai witũ?

¹⁷ Mbeũ nikũbutha irabuthĩra
 tũĩri-inĩ kũrĩa ihaandĩtwo.
 Nyumba cia kũigwo indo nĩnyanange,
 namo makũmbĩ ma irio makamomorwo,
 nīgukorwo ngano nĩyũmĩte.

¹⁸ Kaĩ ng'ombe nĩcaaĩte-ĩ.
 Ndũũru cia ng'ombe iroorũũra o ũguo,
 tondũ itirĩ na gwa kũrĩithio;
 o nacio ndũũru cia ng'ondũ nĩrathĩĩnĩka.

¹⁹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra,
 nīgukorwo mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ,
 nacio nĩnĩmbĩ igacina mĩtĩ yothe ya gĩthaka.

²⁰ O na nyamũ cia gĩthaka nĩĩrakwanĩria;
 tũrũũ nĩtũhwĩte,
 nagueo mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ.

2

Mbũtũ ya Ngigĩ

¹ Huhai karumbeta kũu Zayuni,
 na muuge mbu kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru!
 Andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ nĩmainaine,
 nīgukorwo mũthenya wa Jehova niũrooka.

Mũthenya ũcio nĩ ta mũkinyu:

² nĩ mũthenya wa nduma na wa mairia,
 mũthenya wa matu na nduma ndumanu.

Mbũtũ nene na ĩrĩ hinya ya ngigĩ nĩĩroka
 ta ruoro rũgĩtema irĩma-inĩ,
 na gũtirĩ kwagĩa ingĩ tayo kuuma tene,
 na gũtikagĩa ingĩ tayo matukũ marĩa magooka.

³ Mbere yacio nĩ mwaki wa kũniina,
 na thuutha wacio nĩ rũrĩrĩmbĩ rũracina bũrũri.
 Bũrũri ũrĩa ũrĩ mbere yacio ũhaana ta mũgũnda wa Edeni,
 no thuutha wacio ũgaatigwo ũhaana ta werũ mwanangĩku:
 gũtirĩ kindũ kĩngũĩhonokia harĩ cio.

⁴ Mũhianĩre wacio nĩ ta wa mbarathĩ cia ĩta;
 ihanyũkaga ta thigari ihaĩcite mbarathĩ.

* 1:15 Mũthenya wa Jehova nĩ mũthenya ũrĩa Ngai agatooria thũ ciake, na rĩmwe ũtũmagĩrwo kuuga mũthenya ũrĩa Kristũ agaacooka thĩ.

⁵ Irĩ na mūrurumo ta wa ngaari cia ita;
irũgaga tũcũmbĩrĩ twa irĩma
ta mwaki ũracarĩka ũgĩcina itira cia ngano,
ihaana ta mbũtũ ya ita irĩ hinya ithagathagĩtwo nĩ ũndũ wa mbaara.

⁶ Na rĩrĩa cionwo-rĩ, ndũrĩrĩ nĩnyiiitagwo nĩ ruo rũnene;
andũ othe magatukia ithiithi.

⁷ Itharĩkagĩra ta njamba cia ita;
ihaicaga thingo ta thigari.

Ithiia ciothe na mĩhari,
itekũhĩtia kũrĩa cierekeire.

⁸ Itihatĩkanaga ĩmwe na irĩa ĩngĩ;
o ĩmwe ithiia yerekeire mbere.

Itoonyaga kũrĩa kũgĩtĩre,
gũtĩrĩ kĩndũ kĩngĩcigiria.

⁹ Iguthũkagĩra itũũra inene,
igateng'ereru rũthingo-inĩ.
Ikahaica, igatoonya nyũmba,
igatoonyera ndirica ta aici.

¹⁰ Thĩ ĩthingithaga mbere yacio,
na igũrũ rĩkainaina,
rĩũa na mweri ikagĩa nduma,
na njata igatiga kwara.

¹¹ Jehova araruruma ta ngwa
atongoretie ita;
thigari ciake itingĩtarĩka,
arĩa maathikagĩra watho wake marĩ hinya.
Mũthenya wa Jehova nĩ mũnene,
na nĩ wa gwĩtigĩrwo.
Nũũ ũngĩkĩhota kũwĩtiiria?

Tembũrangai Ngoro Cianyũ

¹² Jehova aroiga atĩrĩ,
“O na rĩu-rĩ, njokererai na ngoro cianyũ ciothe,
mwĩhingĩte kũrĩa irio, mũkirĩraga na mũgĩcakayaga.”

¹³ Tembũrangai ngoro cianyũ
no ti nguo cianyũ.

Cookerera Jehova Ngai wanyũ,
nĩgũkorwo nĩ mūtugi na nĩ mũigua-tha,
ndahiũhaga kũrakara, na aiyũritwo nĩ wendo,
na nĩericũkagwo, akaaga gwĩka andũ ũũru.

¹⁴ Nũũ ũngĩmenya? Hihĩ no agarũrũke na aigue tha,
atige atũrathima:

atũhe indo iria irutagwo magongona ma mũtu,
na iria irutagwo magongona ma kũnyuuo,
cia kũrutĩrwo Jehova Ngai wanyũ.

¹⁵ Huhai karumbeta kũu Zayuni,
anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa kwĩhinga kũrĩa irio,
ĩtanai kũngano gĩtheru.

¹⁶ Cookanĩrĩrai andũ,
amũrai kũngano kũu;
rehei athuuri hamwe,
na mũcookanĩrĩrie ciana, o na tũkenge tũrĩa tũronga.
Mũhikania nĩoime kanyũmba gake,
nake mũhiki nĩoime kĩrĩrĩ gĩake.

¹⁷ Athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga mbere ya Jehova,

nīmarīre gatagati ga gīthaku kīa Hekarū na kīgongona.
 Nīmoige atīri, “Kīhonokie andū aku, Wee Jehova.
 Ndūkareke igai rīaku rītuike kīndū gīa kūnyūrurio,
 kana tuunagwo thimo gatagati-inī ka ndūriri.
 Nī kī kīngītuma ndūriri ciuranagie atīri,
 ‘Kai Ngai wao akiri ha?’ ”

Icookia rīa Jehova

¹⁸ Ningi Jehova nīakaigua ūiru nī ūndū wa būruri wake,
 na aigūre andū ake tha.
¹⁹ Jehova nīakamacookeria atīri:
 “Nīngūmūrehithiria ngano, na ndibei ya mūhiano, na maguta,
 indo cia kūmūgana biū;
 na ndigacooka kūreka mūtuike
 kīndū gīa kūnyūrurio nī ndūriri rīngi.

²⁰ “Nīngaingata mbūtū iyo ya ita ya kuuma gathigathini ithi kūrara na inyuī,
 ndīmītindikīrie būruri mūmū na mūhinju, ūtangigīa irio.
 Mbūtū yo iria itoongoretie ndīmītīrie iria-inī rīa mwena wa irathiro,
 na iria iri thuutha ndīmītīrie iria-inī rīa mwena wa ithūro.
 Nakio kīheera gīa ciimba ciayo kiambate na igūrū;
 mūnūngo wayo naguo ūigūke.”

Ti-itherū nīekite maūdū manene.

²¹ Wee būruri, tiga gwītigīra;
 kena na ūcanjamūke.
 Ti-itherū Jehova nīekite maūdū manene.
²² Inyuī nyamū cia gīthaka, tigai gwītigīra,
 nīgūkorwo ūrīthio wa werū-ini nīramera nyeki.
 Miti nīraciara maciara mayo,
 nayo mīkūyū na mīthabibū igaciara mūno.

²³ Inyuī andū a Zayuni, canjamukai,
 mūkenere Jehova Ngai wanyu,
 nīgūkorwo nīamūheete mbura ya mbere
 nī ūndū wa ūthingu wake.
 Nīamuurīrie mbura nyingi
 ya mbere na ya thuutha, o ta mbere.

²⁴ Nacio ihuhīro cia ngano nīkaiyūra ngano;
 mītūngi nayo nīkaiyūrīra
 ndibei ya mūhiano na maguta.

²⁵ “Nīngamūrīra mīaka iria yothe irio cianyu ciarīrwo nī ngigī:
 ngigī iria nene, na itono cia ngigī,
 na ngigī iria ingi, na mīrumbi ya ngigī;
 icio nī mbūtū ciakwa nene cia ita iria ndaatūmite thīnī wanyu.

²⁶ Nīmūkagīa na irio nyingi cia kūrīa, o ngīnya mūhūne,
 na inyuī nīmūkagoocaga rītwa rīa Jehova Ngai wanyu,
 ūrīa ūmwikīre maūdū ma magegania;
 andū akwa matigacooka gūconorithio rīngi.

²⁷ Hīndi iyo nīmūkamenya atī nī ndi thīnī wa Isiraeli,
 na atī nī nī nī Jehova Ngai wanyu,
 na atī gūtiri ūngi;
 andū akwa matigacooka gūconorithio rīngi.

Mūthenya wa Jehova

²⁸ “Na thuutha wa maūdū macio-rī,
 nīngaitīria andū othe Roho wakwa.
 Ariū anyu na airitu anyu nīmakarathaga mohoro,
 nao athuuri anyu nīmakarootaga irooto,
 nao aanake anyu monage cioneki.

²⁹ O na ningĩ ndungata ciakwa cia arũme, na cia andũ-a-nja,
ningacitĩrĩria Roho wakwa matukũ-inĩ macio.
³⁰ Nĩngonania morirũ kũu igĩrũ, o na gũkũ thĩ,
namo nĩ ma thakame, na ma mwaki,
o na ma ndogo ikwambata na igĩrũ.
³¹ Riũa nĩrikagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova ũtanakinya.
³² Na nĩgũgakinya atĩrĩ,
atĩ mündũ o wothe ũgaakaĩra rĩitwa rĩa Jehova nĩakahonoka;
nĩgũkorwo kĩa-ĩnĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu
nĩgũgakorwo na ũhonokio,
o ta ũrĩa Jehova oigĩte,
atĩ gatagatĩ-inĩ ka matigari
nĩgũgakorwo na arĩa Jehova eĩtũire.

3

Ndũrĩrĩ Gĩtuamba Ciira

¹ “Matukũ-inĩ macio, na ihinda rĩu,
rĩria ngaacookeria Juda na Jerusalemu ũgaacĩru wacio-rĩ,
² nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe,
na ndĩciikũrũkie nginya Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu.*
Kũu nĩkuo ngaamatuĩra ciira ũkonĩĩ igai rĩakwa,
nĩo andũ akwa a Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩmahurunjire andũ akwa ndũrĩrĩ-inĩ,
na makĩgayana bũrũri wakwa.
³ Nĩmacuukũire andũ akwa mĩtĩ.
Maaheanire tũmwana twao tũrĩ irĩhi kũrĩ maraya;
na makĩendia airĩtu ndibei
nĩguo mamĩnyue.
⁴ “Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ mũranjũria, inyuĩ Turo na Sidoni o na inyuĩ ng’ongo ciothe cia Filistia? Anga
nĩmũkwĩrĩhĩria ũndũ ndanamwĩka? Akorwo nĩmũkwĩrĩhĩria-rĩ, na nĩ nĩngatũma mũcookererwo nĩ
kwĩrĩhĩria kũu kwanyu o narua na ihenya. ⁵ Nĩgũkorwo nĩmuoire betha na thahabu ciakwa, na
mũgĩkuua mĩthiithũ ya indo ciakwa iria njega mũno mũgĩcitwara hekarũ-inĩ cianyu. ⁶ Nĩmwendirie
andũ a Juda na a Jerusalemu kũrĩ Ayunani nĩguo mũmatware kũndũ kũraya na bũrũri wao.
⁷ “Atĩrĩrĩ, nĩngũmarahũra moime kũndũ kũrĩa guothe mwamendirie, na nĩngamũcookereria ũndũ
ũcio mwĩkĩte. ⁸ Nĩ nĩngendia ariũ anyu na airĩtu anyu kũrĩ andũ a Juda, nao mamenderie andũ a Sheba,
rũrĩrĩ rwa kũraya mũno.” Nĩ Jehova warĩtie ũndũ ũcio.
⁹ Hunjanĩriai ũhoru ũyũ ndũrĩrĩ-inĩ:
Mwĩhaarĩriei gũthĩĩ mbaara-inĩ!
Arahũrai njamba cia ita!
Andũ othe a ita nĩmakuhĩrĩrie, matharĩkĩre.
¹⁰ Turai mĩraũ yanyu ĩtuĩke hiũ cia njora,
o nacio hiũ cianyu cia gũceeha mĩtĩ ĩtuĩke matimũ.
Mündũ ũrĩa ũtarĩ hinya nĩoige atĩrĩ,
“Nĩ ndĩ na hinya!”
¹¹ Ũkai na ihenya, inyuĩ ndũrĩrĩ cia kũndũ guothe,
mũngane, mwĩcookanĩrĩrie hamwe.

Wee Jehova, tũma njamba ciaku cia ita ciikũrũke kuo.

¹² “Ndũrĩrĩ nĩciarahrũro;
nĩcithĩĩ Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu,
nĩgũkorwo kũu nĩkuo ngaikarĩra gĩtĩ,
ndũire ndũrĩrĩ ciothe cia mĩena yothĩ ciira.
¹³ Hiũria-i rũhiũ rwa kũgetha,

* 3:2 Rĩitwa Jehoshafatu nĩ kuuga “Jehova nĩwe mũtuanĩri ciira”; Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu no kio gĩtagwo gĩtuamba gĩa ĩtuĩro (3:14).

nīgūkorwo magetha nĩ makinyu.
 Ūkai, rangĩrĩrai thabibũ,
 nīgūkorwo kīhihĩro kĩa ndibei nĩkīyũru,
 na mītūngi ikaiyũra, ĩgaitikĩrĩra thĩ:
 ũguo noguo waganu wao ũnenehete!”

¹⁴ Gūgaakorwo irĩndĩ na irĩndĩ,
 kũu gĩtuamba gĩa ituĩro!
 Nīgūkorwo mũthenya wa Jehova
 wa gũkinya kũu gĩtuamba gĩa ituĩro ũrĩ hakuhi.

¹⁵ Riũa na mweri nĩikaagia nduma,
 nacio njata itigacooka kwara rĩngĩ.

¹⁶ Jehova nĩakararama arĩ kũu Zayuni
 na arurume ta ngwa arĩ Jerusalemu;
 thĩ na igũrũ nĩikainaina.

No rĩrĩ, Jehova nĩwe ũgaatuĩka rĩrũro rĩa andũ ake,
 na atuĩke kīhitho kīrũmu kĩa andũ a Isiraeli.

Irathimo cia Andũ a Ngai

¹⁷ “Hĩndĩ iyo nĩguo mũkaamenya atĩ nĩ, Jehova Ngai wanyu,
 ndũũraga Zayuni, kīrĩma-inĩ gĩakwa kīrĩa gĩtheru.
 Narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaakorwo rĩrĩ rĩamũre;
 gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ magaacooka kũrĩtharĩkĩra.

¹⁸ “Mũthenya ũcio-rĩ, irĩma-inĩ nīgūgatata ndibei ya mũhihano,
 na tũrĩma-inĩ nīgūgathereraga iria,
 natuo tũrũũ tuothe twa Juda nītūgathereraga maaĩ.
 Nakuo nyũmba ya Jehova nīgūgakunũka gĩthima,
 na maaĩ makĩo maikũrũkage o kũu Gĩtuamba gĩa Shitimu.

¹⁹ No bũrũri wa Misiri nīgũkĩra ũgaakira ihooru,
 nakuo Edomu gũtuĩke werũ ũtarĩ kindũ,
 nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya marĩa meekire andũ a Juda,
 ma gũitithia thakame ĩtarĩ na ũũru kũu bũrũri wao.

²⁰ Juda gũgaatũũrwo tene na tene,
 nakuo Jerusalemu gũtũũrwo njiarwa na njiarwa.

²¹ Wĩhia wao wa ũiti wa thakame,
 ũcio ĩtarĩ ndaamarekera-rĩ, nĩngamarekera.”

Jehova atũũraga Zayuni!

AMOSI

¹ Ūyū nīguo ūhoru wa Amosi, ūmwe wa arīithi arīa maarīithagia Tekoa,* wa ūndū ūrīa onire ūkonīī Isiraeli mīaka īrī mbere ya gīthingithia, hīndī īrīa Uzīa aarī mūthamaki wa Judā nake Jeroboamu mūrū wa Joashu aarī mūthamaki wa Isiraeli.

² Oigire atīrī:

“Jehova araramaga arī Zayuni,
na akaruruma arī Jerusalemu;
ūrīithio wa arīithi a mbūri nīūkooma,
nako gacūmbīrī ga Karimeli kahoohe.”

Ituīro rīa Ciira kūrī Andū arīa Mariganītie na Isiraeli

³ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Dameski, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.
Tondū nīahūūrire Gileadi na ibūi
irī na magego ma kīgera,

⁴ nīngaitīrīria nyūmba ya Hazaeli mwaki
ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu cia Beni-Hadadi.

⁵ Nīngoinanga kīhingo kīa Dameski;
nīngananga mūthamaki ūrīa ūtūūraga Gītuamba kīa Aveni,
na niine ūrīa ūnyīitīte njūgūma ya wathani kūu Bethi-Edeni.
Andū a Suriata nīmagatahwo matwarwo Kiri,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁶ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Gaza,† o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.
Tondū nīanyīitire kīrīndī gīothe mīgwate,
agīkiendia kūu Edomu.

⁷ Nīngaitīrīria thingo cia Gaza mwaki
ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu ciakuo.

⁸ Nīngananga mūthamaki wa Ashidodi,
na niine ūrīa ūnyīitīte njūgūma ya wathani kūu Ashikeloni.
Guoko gwakwa nīgūgokīrīra Ekironi,
o nginya hīndī īrīa Mūfīlisti wa mūthia agaakua,”
ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Nīngī Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Turo, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.
Tondū nīendirie kīrīndī gīothe kīa mīgwate kūu Edomu,
akīaga gūtīā kīrīkanīro kīa ūiguano kīa ariū a ithe.

¹⁰ Nīngaitīrīria thingo cia Turo mwaki
ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu ciakuo.”

¹¹ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Edomu, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.
Tondū nīateng’eririe mūrū wa nyina na rūhiū rwa njora,
atarī na tha,
tondū marakara make mahiū matiathiraga,
na mang’ūrī make makīrīrīmbūka matekūhoreka,

¹² nīngaitīrīria Temani mwaki
ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu cia Bozara.”

¹³ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Amoni, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.

* 1:1 Tekoa rīarī itūūra rīa Judā, gūthini wa itūūra rīa Bethilehemu. † 1:6 Gaza rīarī itūūra rīmwe rīa bata rīa matūūra matano ma Afīlisti, hamwe na matūūra ma Ashidodi, na Ashikeloni, na Ekironi, o na Gathu.

Tondū nīatarūrire nda cia andū-a-nja a Gileadi arīa maarī na nda,
nīgeetha aaramie mīhaka ya gwake.

¹⁴ Nīngaitīrīria thingo cia Raba mwaki
ūrīa ūgaacina cīihitho iria nūmu ciakuo,
gatagati-inī ka mbugīrīrio ya mbaara mūthenya ūcio wa mbaara,
ūhaana ta rūhuho rūnene mūthenya wa kīhuhūkano.

¹⁵ Mūthamaki wakuo nīagatahwo, athaamio,
we mwene, hamwe na anene ake,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

2

¹ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehīa matatū ma Moabi, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.

Tondū nīacinire mahīndī ma mūthamaki wa Edomu,
magītuika ta coka,

² nīngaitīrīria Moabi mwaki
ūrīa ūgaacina cīihitho iria nūmu cia Keriothu.

Moabi nīakagūa thī na mūrurumo mūnene,
gatagati-inī ka mbugīrīrio ya mbaara,
na kūhuhwo kwa mūgambo wa karumbeta.

³ Nīngananga mwathi wakuo,
na njūrage anene ake othe hamwe nake,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁴ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehīa matatū ma Juda, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.

Tondū nīmaregete watho wa Jehova,
na makaaga kūrūmia irīra ciake cia watho wa kūrūmīrīrwo,
tondū nīmahītīhītio nī ngai cia maheeni,
ngai iria maithe mao ma tene maarūmagīrīra.

⁵ Nīngaitīrīria Juda mwaki
ūrīa ūgaacina cīihitho iria nūmu cia Jerusalemu.”

Isiraeli Gūtūirwo Ciira

⁶ Jehova ekuuga atīrī;

“Nī ūndū wa mehīa matatū ma Isiraeli, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.

Mendagia andū arīa athingu betha,
na arīa abatari-rī, makamendia nyamūga igīrī.

⁷ Marangagīrīria mītwe ya arīa athīni
taarī rūkūngū rwa thī,
na makaagithia kīhooto arīa ahinyīrīrie.

Mūdū na ithe makomaga na mūrītu ūmwe,
nī ūndū ūcio magathaahia rītwa rīakwa itheru.

⁸ Makomaga harīa hothe harī na kīgongona,
magakomera nguo iria irutītwe irūgamīrīre thiirī.*

Kūu thiinī wa nyūmba ya ngai yao,
nīkuo manyuugāgīra ndibei īrīa īrutītwe ya ndooco.

⁹ “Nīndanangire Aamori mehere mbere yao,
o na gūtūika maarī araihu ta mītī ya mītarakwa,
na marī na hinya ta mītī ya mīgandi.
Nīndanangire matunda make kuuma na igūrū,
na ngīananga mīri yake kuuma na thī.

* 2:8 Watho ndwetikīrītīe mūdū kūga nguo iria ingīarūgamīrīre thiirī ūtukū wothē, tondū no cio andū meehumbagīra.

- ¹⁰ “Ndakwambatarie ngikūruta būruri wa Misiri,
na ngigūtongoria miaka mirongo ina kuu werū-ini,
niguo nguhe būruri wa Aamori.
- ¹¹ Ningi nindarahūire anabii kuuma kūrī ariū aku,
na ngiarahūra Anaziri kuuma kūrī aanake aku.
Githi ūcio ti ūhoro wa ma, inyuū andū a Isiraeli?”
ūguo niguo Jehova ekuuga.
- ¹² “No inyuū nimwaheire Anaziri ndibei manyue,
na mūgīatha anabii matikanarathe ūndū.
- ¹³ “Na rīrī, nī nīngamūhehenja
o ta ūrīa ngaari iiyūrīte ngano ihehenjaga.
- ¹⁴ Mūdū ūrīa ūrī ihenya ndakahota kwihonokia.
Ūrīa ūrī hinya ndagateithio nī hinya ūcio wake,
nayo njamba ya ita ndikahonokia muoyo wayo.
- ¹⁵ Mūrathi na mīguī ndakeyūmīrīria,
na mūthigari ūrīa ūhiūkaga ndakahota kūūra,
na ūrīa ūhaicīte mbarathi ndakahonokia muoyo wake.
- ¹⁶ O nacio njamba cia ita iria nyūmīrīru mūno,
ikoora irī njaga mūthenya ūcio,”
ūguo niguo Jehova ekuuga.

3

Aira Gwītwo Marute Ūira wa Gūūkīrīra Isiraeli

- ¹ Ta iguai ūhoro ūyū Jehova aarītie wa kūmūkīrīra, inyuū andū a Isiraeli, ūira wa gūūkīrīra nyūmba
yothē īrīa ndaarutire būruri wa Misiri:
- ² “Inyuū no inyuū ndīthuurīre
kuuma harī nyūmba ciothe cia thī;
nī ūndū ūcio nīngamūherithia
tondū wa mehia manyu mothe.”
- ³ Andū eerī maahota gūtwarana atīa
matarī na karīko?
- ⁴ Mūrūūthi-rī, nūraramaga kīhinga-inī
ūtārī kīndū ūnyīitīte?
Nūraramaga ūrī kīmamo-inī
ūtanyīitīte kīndū?
- ⁵ Nyoni-rī, no īgwe thī mūtego-inī
hatarī kīndū gīa kūmīheenereria?
Mūtego-rī, no ūtegūke, uume thī
ūtagwatītie kīndū?
- ⁶ Karumbeta no kahuhwo itūūra-inī inene,
na andū mage gwītīgīra?
Mūtino no ūūke itūūra-inī inene,
na gūtūike ti Jehova ūūrehete?
- ⁷ Ti-itherū Mwathani Jehova ndarī ūndū angīka
atamenyithītie anabii, ndungata ciake,
ūrīa atuīte gwīka.
- ⁸ Mūrūūthi nūraramīte,
nūū ūtangīīgīra?
Mwathani Jehova nīarītie,
nūū ūtangīratha maūdū?
- ⁹ Anīrīrai mwīre ciīhitho iria nūmu cia Ashidodi,
na ciīhitho iria nūmu cia būruri wa Misiri ūciīre atīrī:
“Ūnganai irīma igūrū cia Samaria,

mwionere inegene inene ririra riri kuo,
na uhinyanirira uria uri thini wa andu.”

¹⁰ Jehova ekuuga atiri:

“Andu aria mahibaga indo cia gutunyana
na indo cia ndaho kuu cihitho-ini numu ciao,
matuu gwika uria kwagiriire.”

¹¹ Ni undu ucio Mwathani Jehova ekuuga atiri,

“Thu nikaharagania bururi;
ningatharia cigitiro cianyu cia hinya,
na cihitho cianyu numu nigatahwo.”

¹² Jehova ekuuga atiri:

“O ta uria muriithi angiteithura
maguru meeru kana gacunji ga gutu kuuma kanua ka muruuthi,
uguo noguo andu a Israeli makaahonokio,
acio maikaraga Samaria

maikariire mithia ya mariri mao,
o na aria maikariire itanda ciao mar Dameski.”

¹³ Mwathani Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atiri: “Ta iguai uhoru uyū, na inyu mūrute
ūra wa gukirira nyumba ya Jakubu.

¹⁴ “Muthenya uria ngaaherithia Israeli ni undu wa mehia make-ri,
ningananga igongona cia Betheli;
na ndinie hia cia kigongona kuu
igwe thi.*

¹⁵ Ningatharia nyumba ya hinda ya gathano,
o hamwe na nyumba ya hinda ya riua;
nyumba iria ng'emie na miguongo nikaanangwo,
nacio nyumba iria nene muno nikamomorwo,”
uguo niguu Jehova ekuuga.

4

Israeli Kwaga Gucokerera Ngai

¹ Ta iguai uhoru uyū, inyu ng'ombe cia Bashani
muri kuu iguru ria Kirima gia Samaria,
o inyu andu-a-nja aria muhinyagiriira athini
na mukahehenja aria abatari,
na mukeeraga athuuri anyu atiri:
“Tureherei ndibei tunyue!”

² Mwathani Jehova nitehite na utheru wake, akoiga atiri,
“Ti-itheru ihinda niriroka
riria mukaguucururio na mboorio,
na uria wanyu ugaatigara aguucururio na ndwano.

³ Mukoimio nja umwe kwa umwe,
muumirio miana-ini ya ruthingo,
na mukanio na kuu Harimoni,”
uguo niguu Jehova ekuuga.

⁴ “Thii Betheli mukeehie;
o na thii Giligali mugakiriririe kwihia.*
Rutagai magongona manyu o rucini,
murutage gicunji kianyu gia ikumi o mika itatu.

⁵ Cinagai migate tikiritwo ndawa ya kumbia,
ituike igongona ria gucookia ngaatho,
na mwirahage ni undu wa maruta manyu ma kwiyendera,
na mwitiiage ni undu wamo, inyu andu a Israeli,
nigukorwo uguo niguu mwendaga gwika,”

* 3:14 Mehia na Israeli maagire miri mar Betheli riria Muthamaki Jeroboamu aathondekire ngai ya gacaū, na akimikira kigongona
kuo. * 4:4 Betheli na Giligali maar matuura ma bata, na nikuo andu maathiiaga gukungura uria Jehova anamateithia.

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ “Ndaatũmire mũhũte mũrĩ matũũra-inĩ manyu manene,
na ngĩtũma mwage irio matũũra-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ “O na ningĩ ngĩmũima mbura,
hĩndĩ irĩa magetha maatigĩtie o mĩeri itatũ.
Nĩndoiririe mbura itũũra rĩmwe,
no ngĩaga kuuria itũũra rĩrĩa rĩngĩ.
Mũgũnda ũmwe ũkiurĩwo;
ũrĩa ũngĩ ũkiaga kuurĩrwo, ũkĩũma.

⁸ Andũ magĩtũgũga kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ
magĩcaria maaĩ,
no mationire maaĩ maiganu ma kũnyua,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ “Mahinda maingĩ nĩndahũrĩre mĩgũnda yanyu ya irio na ya mĩthabibũ,
ngĩmĩhũũra na mbaa, na mbuu.
Ngigĩ nĩciarĩire mĩtĩ yanyu ya mĩkũyũ na ya mĩtamaiyũ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰ “Nĩdamũrehithĩirie mĩthiro
ta ũrĩa ndeekire bũrũri wa Misiri.
Aanake anyu ngĩmoragithia na rũhiũ rwa njora,
na ngĩmũtunya mbarathi cianyu.
Ngĩtũma mũnungo wa ciimba kuuma kambĩ yanyu
ũnungĩrĩre maniũrũ manyu,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹ “Nĩndang’auranirie amwe anyu
ta ũrĩa ndang’auranirie Sodomu na Gomora.
Mwahaanaga ta gĩcinga kiraakana kirutĩtwo mwaki-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo ngũgwĩka wee Isiraeli,
na tondũ nĩngũgwĩka ũguo-rĩ,
wĩhaarĩrie gũtũngana na Ngai waku, wee Isiraeli.”

¹³ Ũrĩa ũmbaga irĩma
nowe ũmbaga rũhuho,
na akaguũrĩa mũndũ meciiria make,
o we ũtũmaga rũciinĩ kũgĩe nduma,
na agathiĩra thĩ kũrĩa gũtũũgĩru,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

5

Andũ a Isiraeli kwĩrwo Meerire

¹ Ta iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, mũigwe ngĩcakaya nĩ ũndũ wanyu:

² “Mũirĩtu gathirange, nĩwe Isiraeli, nĩagwĩte,
na ndagookĩra rĩngĩ,
atiganiĩrio bũrũri-nĩ wake mwene,
hatarĩ na mũndũ wa kũmũũkĩria.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Itũũra inene rĩrĩa riatũmaga thigari ngiri cia Isiraeli-rĩ,
no thigari igana igaatigara;
narĩo itũũra rĩrĩa riatũmaga thigari igana-rĩ,
no thigari ikũmi igaatigara.”

⁴ Jehova ekwĩra nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ:

“Njariai mütũũre muoyo;
⁵ tigai kũrongooria Betheli,
tigai gũthiĩ Giligali,
na mütikanyĩte rũgendo rwa gũthiĩ Birishiba.
Tondũ andũ a Giligali ti-itherũ nĩmagatahwo,
na andũ a Betheli matuuu kĩndũ hatarĩ.”

⁶ Rongoriai Jehova, mütũũre muoyo,
ndakae gũtuthũkĩra nyũmba ya Jusufu ta mwaki;
naguo mwaki ũcio nĩũkaniinana,
nakuo Betheli kwage mündũ ũngĩhota kũũhoria.

⁷ Inyuĩ arĩa mũgarũraga kĩhooito gĩgatuĩka ũrũrũ,
na mũkarangĩrĩria ũthingu thĩ

⁸ (we ũrĩa wombire njata iria ciĩtagwo Kĩrĩmĩra na Karaũ,
o we ũrĩa ũgarũraga nduma ndumanu ĩgatuĩka rũciĩnĩ,
na agatumania mũthenya ũgatuĩka ũtukũ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene
akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ:
Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake;

⁹ areehagĩra kĩhitho kĩrũmu mwanangĩko o rĩmwe ta rũheni,
narĩo itũũra inene rĩrĩa rĩirigĩre akarĩanangithia),

¹⁰ inyuĩ mũthũũraga ũrĩa ũkananagia maũndũ iciĩrĩro-inĩ,
nake ũrĩa waragia ũhoru wa ma mũkamũmena.

¹¹ Mũrangagĩrĩria mũthiĩni,
na mũkamũtunya ngano na hinya.

Nĩ ũndũ ũcio, o na gũtuĩka nĩmwakĩte nyũmba nene cia mahiga-rĩ,
mütigacitũũra;
o na gũtuĩka nĩmũhaandĩte mĩgũnda mĩega ya mĩthabibũ-rĩ,
mütikanyua ndibei yayo.

¹² Tondũ nĩ nĩnjũũ ũrĩa mahitia manyu maigana,
na ngamenya ũrĩa mehia manyu marĩ manene.

Inyuĩ mũhinyagĩrĩria andũ arĩa athingu,
na mũkaamũkĩra mahaki,
na mũkaagithia athiĩni kĩhooito maciĩrĩro-inĩ.

¹³ Tondũ ũcio mündũ ũrĩa mũbacĩrĩri
no gũkĩra akiraga ki mahinda ta macio,
tondũ nĩ mahinda mooru.

¹⁴ Rongoriai maũndũ marĩa mega, no ti marĩa mooru,
nĩguo mütũũre muoyo.

Nake Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ,
o ta ũrĩa mütũũre muugaga.

¹⁵ Thũũrai maũndũ marĩa mooru,
mwendage marĩa mega;
tũũriai kĩhooito maciĩrĩro-inĩ.

Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
ahota kũiguĩra matigari ma Jusufu tha.

¹⁶ Tondũ ũcio-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o we Mwathani, ekuuga atĩrĩ:
“Nĩgũkaagia na mũcakayo njĩra-inĩ ciothe iria nene,
na kĩrĩro kĩa ruo rwa ngoro ihaaro-inĩ ciothe.

Arĩmi nĩmagatũmanĩrwo moke marĩre,
nao arĩa macakayaga moke macakae.

17 Nĩgũkaagĩa mũcakayo mĩgũnda-inĩ yothē ya mĩthabibũ,
nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria gatagatĩ-inĩ kanyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mũthenya wa Jehova

18 Kaĩ inyuĩ mwĩriragĩria mũthenya wa Jehova
mũrĩ na haaro-ĩ!

Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩrirĩrie mũthenya ũcio wa Jehova?
Mũthenya ũcio ũgaatuĩka nduma, no ti ũtheri.

19 Ũgaatuĩka ta mũndũ akĩũrĩra mũrũũthi,
agatũngana na nduba,
kana atoonye nyũmba yake,
nake aigĩrĩra guoko gwake rũthingo-inĩ,
arũmwo nĩ nyoka.

20 Githĩ mũthenya ũcio wa Jehova ndũgaagĩtuĩka nduma, no ti ũtheri;
ĩĩ, nduma ndumanu, gũtarĩ na mũrũri wa ũtheri?

21 “Nĩ nĩthũire na nganyarara ciathĩ cianyu;
ndĩngĩkirĩrĩria ciũngano cianyu.

22 O na mũngĩndehera maruta ma njino,
na maruta ma ngano-rĩ,
ndikametĩkĩra.

O na mũngĩkarehe maruta marĩa mega ma ũiguano-rĩ,
ndikamarũmbũiya.

23 Thengiai inegene rĩu rĩa nyĩmbo cianyu!
Ndĩgathikĩrĩria mĩgambo ya inanda cianyu cia mũgeeto.

24 No kĩhooito nĩkĩrekwo gĩthererage ta rũũĩ,
na ũthingu ũthererage ta karũũĩ gatahũũaga.

25 “Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli-rĩ,
nĩmwandutagĩra magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna mũrĩ kũu werũ-inĩ?

26 Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa mũthamaki wanyu,
o na njikarĩro ya mĩhianano yanyu,
o njata ĩyo ya ngal yanyu,
ĩrĩa mwethondekeire inyuĩ ene.

27 Tondũ ũcio-rĩ, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo mbere ya Dameski,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga, ũrĩa wĩtagwo Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

6

Haaro kũrĩ arĩa Megangarĩte

1 Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! inyuĩ mũikaraga mwĩgangarĩte mũrĩ kũu Zayuni,
na inyuĩ mũiguuga mũrĩ agĩtĩre mũrĩ kĩrima-igĩrũ gĩa Samaria;*
o inyuĩ mũrĩ igweta thĩĩnĩ wa rũrĩrĩ rũrĩa rũrĩ mbere ya irĩa ingĩ,
kũrĩa andũ a Isiraeli mathiiaga.

2 Thĩĩĩ Kaline mũkeyonere kuo,
nĩngĩ muume kuo mũthĩĩ nginya Hamathu, itũũra rĩu inene,
mũcooke mũikũrũke mũkinye Gathu kwa Afilisti.

Anga acio nĩega magakĩra mothamaki manyu meerĩ?
Bũrũri wao-rĩ, nĩ mũnene gũkĩra wanyu?

3 Inyuĩ mũtũĩragia mũthenya wa ũũru,
na mũkareharehe wathani wa ũhinya ũkuhĩrĩrie.

4 Mũkomagĩra marĩrĩ magemetio na mĩguongo,
na mũgetambũrũkia itanda-inĩ cianyu.

* 6:1 O na gũtuĩka Amosi aarathagĩra ũthamaki wa gathigathini, haha aakũũmaga mothamaki meerĩ.

Mūrīaga tūgondū tūrīa twega mūno,
na tūcaū tūrīa tūnoru.

⁵ Mūtiindaga mūkihūira inanda cianyu cia mūgeeto o ta Daudi,
na mūgethondekera inanda ingī cia kūina nacio.

⁶ Mūnyuuaga ndibei mbakūri riita,
na mūkehakaga maguta marīa mega mūno,
no mūtiiguaga kīeha nī ūndū wa mwanangiko wa Jusufu.

⁷ Tondū ūcio-rī, mūgaatuika a mbere gūtahwo;
ndīa cianyu na gūikara mwītambūrūkie ithire.

Jehova Nīathūire Mwītīio wa Isiraeli

⁸ Mwathani Jehova nīehītite akīgwetaga we mwene, o we Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, akoiga atīrī:

“Nīthūire mwītīio wa Jakubu,
na ngamena cīhitho ciake iria nūmu;

nīngarekereria itūūra rīu inene

na kīrīa gīothe kīrī thīnī warīo kūrī thū.”

⁹ Andū ikūmi mangīgatigara thīnī na nyūmba īmwe-rī, o nao no magaakua. ¹⁰ Nake mūdū wao ūrīa wa gūcina mūrī īyo angīuka kūmiumia nja ya nyūmba na orie mūdū ūrīa wīhithite kuo thīnī atīrī, “Kūrī mūdū ūngī ūtakuite mūrī nake?” Nake oige atīrī, “Aca.” Nake acookie oige atīrī, “Kira ki! Tūtikagwete rītwa rīa Jehova.”

¹¹ Nīgūkorwo Jehova nīathanīte,
nake nīagathutha nyūmba īrīa nene ītuīke icunjī,
na nyūmba īrīa nini itūike tūcunjī.

¹² Kaī mbarathi ingīhota gūteng’era nyanjara-inī cia mahiga?

Kūrī mūdū ūngīrīma kuo na mūraū wa ndegwa?

No inyuī mugarūrīte kīhooto gīgatuika ūrogi,
na matunda ma ūthingu magatuika ūrūrū,

¹³ inyuī arīa mūkenagīra ūhootani ūrīa ūtarī ho,
na mūkoigaga atīrī, “Githī tūtīatunyanire Karinaimu na hinya witū ithuī ene?”

¹⁴ Nīgūkorwo Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,

“Nīngarahūra rūrīrī rūgūkīrīre, wee nyūmba ya Isiraeli,

rūrīa rūgakūhinyīrīa

kuuma itoonyero rīa Hamathu, o nginya mūkuru wa Araba.”

7

Ngigī, na Mwaki, na Kabirū

¹ Mwathani Jehova aanyonirie ūū: Nīkūhaarīria aharagīria mīrumbī ya ngigī thuutha wa magetha marīa maagethagīro mūthamaki, o ihinda rīrīa kīmera gīa keerī kīambagīrīria. ² Ciarīkia kūrīa tūhuti tuothe, būrūrī ūgīthera biū, ngīkaya ngiuga atīrī, “Mwathani Jehova, marekere! Jakubu-rī, angīhonoka gīkuū atīa? Nīgūkorwo nī mūnini mūno!”

³ Nī ūndū ūcio Jehova akīigua tha.

Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūcio ndūgwīkīka.”

⁴ Nīngī Mwathani Jehova akīnyonia ūū: Mwathani Jehova nī gwītia eetagia mwaki amaciirithie nago; mwaki ūcio ūkīniaria maā ma kūrīa kūrīku mūno, na ūkīniina būrūrī. ⁵ Nīngī ngīkaya, ngiuga atīrī, “Mwathani Jehova ndagūthaita, tiga! Jakubu-rī, angīhonoka gīkuū atīa? Nīgūkorwo nī mūnini mūno!”

⁶ Nī ūndū ūcio Jehova akīigua tha.

Mwathani Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūcio o nago ndūgwīkīka.”

⁷ Nīngī akīnyonia ūū: Mwathani aarūgamīte rūthingo-inī rwakītwo na rūgathimwo wega na kabirū nake anyiitite rūrigi rwa kabirū na guoko. ⁸ Nake Jehova akīnjūūra atīrī, “Amosi, nī kī ūroona?”

Na nī ngīmūcookeria atīrī: “Nī kabirū ndīrona.”

Nīngī Jehova akīnjūra atīrī, nī kabirū ndīracuuria gatagatī ka andū akwa a Isiraeli, ndigacooka kūmaiguīra tha rīngī.

⁹ “Kūdū kūrīa gūtūgīru kwa Isaaka nīgūkaniinwo,
na kūdū kūrīa kwamūre kwa Isiraeli nīgūkanangwo;

na nīngokīrīra nyūmba ya Jeroboamu na rūhiū rwakwa rwa njora.”

Amosi na Amazia

¹⁰ Nake Amazia mūthīnjīri-ngai wa Betheli agītūmana kūrī Jeroboamu, mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Amosi nīagūciirire agūkīrīre arī o gūkū thīinī wa Isiraeli. Būrūri ndūngīhota gūkīrīrīra ndeto ciake ciothe. ¹¹ Nīgūkorwo Amosi aroiga atīrī:

“Jeroboamu akooragwo na rūhiū rwa njora,
na ti-itherū andū a Isiraeli nīmagatahwo,
matwarwo kūrāya na būrūri wao.’”

¹² Ningī Amazia akīra Amosi atīrī, “Umagara wee muoni-maündū ūyū! Cooka būrūri wa Juda. Wīcaragīrie gīa kūrīa kuo, na ūrathage maündū ūri kuo. ¹³ Ndūkaarthīre ūhoro rīngī gūkū Betheli tondū gūkū nīkuo kwamūrīrwo gīkaro kīa mūthamaki na hekarū ya ūthamaki.”

¹⁴ Amosi agīcookeria Amazia atīrī, “Nīi-rī, ndiarī mūnabii kana mūrū wa mūnabii, no ndaarī mūrīithi wa mahiū na ningī mūmenyereri wa mīkūyū. ¹⁵ No Jehova akīnduta rūūru-inī rwa mahiū akīnjīra atīrī, ‘Thīi ūkarathīre andū akwa a Isiraeli ūhoro.’ ¹⁶ Na rīrī, kīgūe ūhoro wa Jehova. Wee ūroiga atīrī,

“Ndūkarathīre Isiraeli ūndū mūrū,
na ūtīge kūhunja maündū ma gūkīrīra nyūmba ya Isaaka.’

¹⁷ “Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū:

“Mūtūmia waku nīagatuika mūmaraya itūūra-inī inene,
nao aanake aku na airītu aku makoaragwo na rūhiū rwa njora.

Būrūri waku ūgaathimwo na ūgayanio,
na wee mwene-rī, ūgaakuira būrūri wa andū matooī Ngai.

Na ti-itherū andū a Isiraeli no nginya magaatahwo,
matwarwo kūrāya na būrūri wao.’”

8

Gīkabū kīa Matunda Meeru

¹ Mwathani Jehova aanyonirie ūū: aanyonirie gīkabū kīrī na matunda meeru. ² Nake akīnjūūria atīrī, “Amosi, nī kīi kīu ūroona?”

Ngīmūcookeria atīrī, “Ndīrona gīkabū kīrī na matunda meeru.”

Ningī Jehova akīnjīra atīrī, “Ihinda rīa mūthia nī ikinyu rīa andū akwa a Isiraeli; ndigacooka kūmaiguira tha rīngī.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio-rī, nyīmbo iria ciinagwo kūu hekarū-inī ikaa-garūrūka itūike kīrīro. Ciimba nyingī mūno igaateagwo kūndū guothe gūkīrītvo kī!”

⁴ Iguai ūndū ūyū inyuī arīa mūrāngagīrīra abatari
na mūkaniina athīini a būrūri,

⁵ mūkīūragia atīrī,

“Karūgamo ka Mweri gagaathira-rī,
nīguo twendie irio,

na Thabatū ithire,
nīguo twendie ngano,*

tūkīnyīihagia ithimi,
tūkīōngagīrīra thogora,
na tūkīheenāngia na ratiri itarī cia ma;

⁶ tūgūrāge athīini na betha,
nao arīa abatari tūkamagūra na nyamūga igīrī,
o na twendāgie magira hamwe na ngano.”

⁷ Jehova o we ūrīa Jakubu etīāgīra, ehītīte akoiga atīrī, “Ndirī hīndī ngariganīrwo nī ciiko ciothe iria maneeka.

⁸ “Githī būrūri ndūkainaina nī ūndū wa ūguo,
na arīa othe matūūrāga kuo macakae?

Būrūri wothe nīkūiyūra ūkaiyūra ta Rūūi rwa Nili,
ūhūūrane, na ūcooke ūhūūcūke
ta rūūi rwa Misiri.”

⁹ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio-rī,
“nīngatūma rīūa rīthūe mīarahō,

* 8:5 Karūgamo ka Mweri o na Thabatū ciarī ciathī nyāmūre; nī ūndū ūcio andū matingīendirie kīndū ihinda-inī rūu.

na ndũme thĩ kũgĩe nduma mũthenya barigici.

¹⁰ Nĩngagarũra ciathĩ cianyu ituĩke macakaya,
na kũina kwanyu guothe gũtuĩke kĩrĩro.

Nĩngatũma inyuothe mwĩhumbe makũnia,
na ndĩmwenje mĩtwe.

Nĩngatũma ihinda rĩu rĩhaane ta hĩndĩ ya macakaya ma mwana wa mũmwe,
naguo mũthia warĩo ũtuĩke ta mũthenya mĩrũrũ.”

¹¹ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaatũma ng’aragu bũrũri-inĩ,
na ti ng’aragu ya irio kana nyoota wa maaĩ,
no nĩ ng’aragu ya kũigua ciugo cia Jehova.

¹² Andũ magaatũgũgaga kuuma iria-inĩ rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
na morũũrage kuuma gathigathini nginya irathĩro,
magĩcaria kiugo kĩa Jehova,
no matigakĩona.

¹³ “Mũthenya ũcio-rĩ,
“airĩtu arĩa ciĩrorerwa na aanake arĩa marĩ hinya
nĩmakaringĩka nĩ nyoota.

¹⁴ Acio mehĩtaga na thoni cia Samaria,
kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai iyo yaku ĩtũũraga muoyo wee Dani’,
o na kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai iyo ya Birishiba ĩtũũraga muoyo’:
nĩmakaagũa,
na maticooke gũũkĩra rĩngĩ.”

9

Isiraeli Nĩgũkanangwo

¹ Nĩndonire Mwathani arũgamĩte kigongona-inĩ, nake akiuga atĩrĩ:

“Gũtha ciongo cia ĩtugĩ,
nĩgeetha hingĩro cia nyũmba cienyenye.

Hingĩro ĩcio nĩigwĩre mĩtwe ya andũ othe,
na arĩa magatigara nĩngamooraga na rũhiũ rwa njora.

Gũtirĩ o na ũmwe ũkoora;
gũtirĩ ũkaahonoka.

² O na mangĩkenja thĩ makinye kwa ngoma,
guoko gwakwa no gũkaamaruta kuo.

O na mangĩkaahaica igũrũ,
nĩngamaharũrũkia kuuma kuo.

³ O na mangĩkehitha igũrũ rĩa kĩrĩma gĩa Karimeli,
nĩngamaguĩma kuo ndĩmanyiite.

O na mangĩkehitha mathiĩ rungu rwa iria-rĩ,
o nakuo nĩngatha nyoka ĩmarũme.

⁴ O na mangĩgaatwarwo ithaamĩrio nĩ thũ ciao,
nĩngathana mooragĩrwo kuo na rũhiũ rwa njora.

Ngamakũũrĩra maitho makwa,
maitho ma ũũru, no ti ma wega.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũhutagia thĩ, ĩgatweka,
nao arĩa othe matũũraga kuo magacakaya,
bũrũri wothe nĩkũiyũra ũiyũrite ta Rũũĩ rwa Nili,
nĩngĩ ũkahũcũka ta rũũĩ rwa Misiri,

⁶ we ũrĩa wakaga gĩĩkaro gĩake kĩa ũthamaki kĩraihi kũu igũrũ,
na akahaanda gĩtina gĩakĩo gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene,
na akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ,
Jehova nĩrĩo rĩĩtwa rĩake.

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Githĩ inyuĩ andũ a Isiraeli

mūtihaana andũ a Kushi harĩ niĩ?

Githĩ ti niĩ ndaarutire na ngĩambatia andũ a Isiraeli kuuma būruri wa Misiri,
na Afilisti kuuma Kafitori,
na Asuriata ngĩmaruta Kiri?

⁸ “Ti-itherũ, maitho ma Mwathani Jehova
nĩmacũthagĩrĩria makona ũthamaki ũrĩa wĩhagia.

Nĩngawananga,

ũthire gũkũ thĩ,

no ndikaananga

nyũmba ya Jakubu biũ,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩgũkorwo nĩngathana,

na nĩngainainia nyũmba ya Isiraeli

gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe,

o ta ũrĩa ngano ĩnainagio ĩrĩ gĩcungi-inĩ,

na gũkaaga kahĩndĩ kangĩgũa thĩ.

¹⁰ Andũ arĩa othe ehia thĩĩni wa andũ akwa

makoorage na rūhiũ rwa njora,

o arĩa othe moigaga atĩrĩ,

‘Tũtingĩkorererwo nĩ mūtino, kana ũtūtũnge.’

Gũcookio kwa Isiraeli

¹¹ “Mũthenya ũcio nĩngacookereria

hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte,

thondeke kũria yunĩkangĩte,

na njookererie kũria yanangĩtwo,

na ndĩmĩake o ta ũrĩa yatariĩ mbere,

¹² nĩgeetha makegwatĩra matigari ma Edomu,

na ndũrĩrĩ ciothe iria ciĩtanagio na rĩitwa rĩakwa,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga,

ũrĩa ũgeeka maũndũ macio.

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka,

“rĩrĩa mũgethi agaakorererwo nĩ mũciĩmbi,

nake mũhaandi akorererwo nĩ mündũ ũrĩa ũhihaga thabibũ.

Ndibei ya mũhihano ĩgaatataga kuuma ĩrĩma-inĩ,

na ĩthererage kuuma tũrĩma-inĩ tuothe.

¹⁴ Nĩngacookia andũ akwa a Isiraeli arĩa maatahĩtwo,

nao macookererie matũũra manene marĩa maanangĩtwo, matũũre kuo;

nĩngĩ marĩme mĩgũnda ya mĩthabibũ na manyuuage ndibei yayo.

Magathondeka mĩgũnda ya irio na marĩage maciaro mayo.

¹⁵ Niĩ ngaahaanda Isiraeli būruri wao ene,

na matigacooka kũrutwo rĩngĩ būruri ũcio niĩ ndĩmaheete,”

ũguo nĩguo Jehova Ngai wanyu ekuuga.

OBADIA

¹ Kĩoneki kĩa Obadia.

Mwathani Jehova ekuuga ũũ ũhoro ũkonĩ Edomu:

Nĩtũiguĩte ũhoro uumĩte kũrĩ Jehova.

Mũtũmwo nĩatũmirwo kũrĩ ndũrĩrĩ oige atĩrĩ,
 “Arahũkai, tũthĩrĩ tũmũũkĩrĩre, tũrũe nake”:

² “Atĩrĩrĩ, nĩngakũnyiihia maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ;
 nawe nĩũkameneka biũ.

³ Mwĩtĩĩo wa ngoro yaku nĩũkũheenetie,
 wee ũtũũraga kũu ngurunga-inĩ cia mahiga,
 na ũgathondeka gĩkaro gĩaku kũria gũtũũgĩru,
 o wee wĩĩraga na ngoro atĩrĩ,
 ‘Nũũ ũngĩhota kũũharũrũkia andehe nginya thĩ?’

⁴ O na ũngĩkorwo ũmbũkaga na igũrũ ta nderi,
 na ũgaaka gĩtara gĩaku o kũu njata irĩ,
 nĩngakũharũrũkia thĩ ngũrute kuo,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ “Ũngĩkorwo nĩ aici,
 o na kana ũkorwo nĩ atunyani ũtukũ-rĩ,
 kaĩ mwanangĩko nĩũgwetereire-ĩ!
 Githĩ matingĩiya o nginya maiganie?
 Atui a thabibũ mangĩũka gwaku-rĩ,
 githĩ to matigie tũthabibũ tũnini tũngĩhaarwo?

⁶ No kaĩ Esaũ nĩakongũrũrio-ĩ,

nakĩo kigĩĩna gĩake kĩria kĩhithe gĩgĩtahwo-ĩ!

⁷ Andũ othe arĩa mũgwatanagĩra nao nĩmagakũingata nginya mũhaka-inĩ;
 arata aku nĩmagakũheenĩ na magũtoorie;
 arĩa marĩĩaga irio ciaku nĩmagakũigĩra mũtego,
 no wee ndũkamenya.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Githĩ mũthenya ũcio ndikaananga andũ arĩa oogĩ a Edomu,
 na nyanange andũ arĩa marĩ ũmenyo kũu irĩma-inĩ cia Esaũ?

⁹ Atĩrĩrĩ, wee Temani,* njamba ciaku cia ita nĩikaamaka,
 na andũ othe arĩa matũũraga irĩma-inĩ cia Esaũ
 mooragwo, maniinwo.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ngũĩ ya gũũkĩrĩra mũrũ wa nyũkwa Jakubu,
 nĩũgaconorithio;
 nĩũkaniinwo nginya tene.

¹¹ Mũthenya ũria wamũtiganiĩrie,
 rĩria andũ a kũngĩ maatahire ũtonga wake,
 nao ageni magĩtoonyera ihingo-inĩ ciake,
 na magĩcuukĩra Jerusalemu mĩtĩ-rĩ,
 we watariĩ o ta ũmwe wao.

¹² No wee ndũngĩanyararire mũrũ wa nyũkwa
 mũthenya wake wa mũtino,
 kana ũkenere andũ a Juda
 mũthenya ũria maaniinagwo,
 o na kana wĩtĩĩe mũno

mũthenya ũria maarĩ na thĩĩna.

¹³ Wee ndũngĩatuĩkanĩirie ihingo-inĩ cia andũ akwa
 mũthenya wao wa mwanangĩko,

* 1:9 Rĩitwa Temani nĩ kuuga Edomu guothe, na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Gũthini.”

kana ūmanyarare hīndī īrīa maarī na mūnyarirīko
 mūthenya wao wa kwanangwo,
 kana ūtahe ūtonga wao
 mūthenya ūcio wa mwanangiko.

¹⁴ Wee ndwagīrīrwo kūmooheria magomano-inī ma njira
 nīguo ūūrage arīa mooraga,
 kana ūneane matigari mao
 mūthenya ūcio maarī na thīina.

¹⁵ “Mūthenya wa Jehova ūrī hakuhī
 gūkinyīra ndūrīrī ciothe.

O ūrīa wīkīte, noguo nawe ūgeekwo;
 ciiko ciaku nīigagūcookerera.

¹⁶ O ta ūrīa inyuī mwanyuīire gīkombe gīakwa kīa iherithia kūu kīrīma-inī gīakwa gītheru-rī,
 ūguo noguo ndūrīrī ciothe igaakinyuīra itegūtīgithīria.

Ikaanyua ikīhūhūte,
 ininūkio, nacio ihaane ta itarī ciakorwo kuo.

¹⁷ No rīrī, kūu Kīrīma-inī gīa Zayuni nīgūgakorwo na ūhonokio;
 nakio kīrīma kūu gīgaakorwo kīrī gītheru,

nayo nyūmba ya Jakubu
 nīkegwatīra igai rīayo.

¹⁸ Nyūmba ya Jakubu īgaatuīka ta mwaki,
 nayo nyūmba ya Jusufu ītuīke ta rūrīrīmbī;
 nayo nyūmba ya Esaū īgaatuīka ta maragara ma mahuti,
 na nīmakamīmundia mwaki, ūmīniine biū.

Gūtīrī mūdū ūgaatigara
 wa kuuma nyūmba ya Esaū.”
 Jehova nīwe uugīte ūguo.

¹⁹ Andū a Negevu nīmagaikara
 irīma-inī cia Esaū,
 nao andū arīa maikaraga magūrū-inī ma tūrīma
 megwatīre būrūri wa Afilisti.

Nīmagaikara mīgūnda-inī ya Efiraimu, na ya Samaria,
 nake Benjamini egwatīre Gileadi.

²⁰ Gīkundi kīrīa gīatahitwo kīa andū a Isiraeli kīrīa kīrī kūu Kaanani,
 gīkeegwatīra būrūri ūcio o nginya Zarefathu;[†]
 nao andū arīa maatahirwo kuuma Jerusalemu, acio marī kūu Sefaradi,
 nīo makegwatīra matūūra ma Negevu.

²¹ Andū a kūhonokania nīmakambata Kīrīma-inī gīa Zayuni
 nīguo maathanage kūu irīma-inī cia Esaū.
 Naguo ūthamaki ūgaatuīka wa Jehova.

[†] 1:20 Zarefathu gwīciiragīrio nokuo Sefaradi, itūūra rīa Asia Nini.

JONA

Jona Kūūrīra Jehova

¹ Na rīrī, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīre Jona mūrū wa Amitai, akīrwo atīrī: ² “Ūkīra, ūthīi itūūra rīrīa inene rīa Nineve,* na ūrīhunjīrie ūkīrikaanagia, nīgūkorwo waganu warīo nīwambatīte ūgakinya o harī nīi.”

³ No Jona agīkūrīra nīguo orīre Jehova, akīerekera Tarishishi. Agīkūrūka nginya Jona na agīkorerera marikabu yathīiaga Tarishishi. Aarīkia kūrīha thogora wa rūgendo, akīngīra marikabu nīguo athīi Tarishishi, orīre Jehova.

⁴ No rīrī, Jehova akīrehe rūhuho rūnene kūu iria-inī, gūkīgīa kihuhūkano kīnene mūno, hakuhi marikabu iyo yunikange. ⁵ Atwari ayo othe makīmaka na o mūdū agīkaira ngai yake; magīcooka magīkia mīrigo iria-inī, nīgeetha marikabu ihūthe.

No Jona nīaikūrūkīte kūu marikabu thīnī, na agakoma toro mūnene. ⁶ Tondū ūcio mūnene wa marikabu agithīi harī we, akīmūūra atīrī, “Wee ūngīhota gūkoma atīa? Ūkīra ūkaire ngai yaku! No gūkorwo yahota gūtūigua twage gūthira.”

⁷ Ningī atwari a marikabu makīirana atīrī, “Ūkai tūcuuke mītī nīguo tūmenye nū ūrehete mūtino ūyū.” Magīcuuka mītī nāguo mūtī ūkīgīra Jona.

⁸ Nī ūndū ūcio, makīmūūra atīrī, “Ta twīre, nū ūtūmīte thīna ūyū wothē ūtūkore? Wee-rī, ūrutaga wīra ūrīkū? Uumīte kū? Wī wa būrūrī ūrīkū? Wī wa rūrūrī rūrīkū?”

⁹ Nake Jona akīmacookeria atīrī, “Nī ndī Mūhibirania na ndī mūhooi Jehova, Ngai wa igūrū, ūrīa wombire iria na thī nyūmū.”

¹⁰ Ūndū ūcio ūkīmeekīra guoya, makīmūūra atīrī, “Nī atīa wīkīte?” (Nīmamenyete atī nī kūūra ooragīra Jehova, tondū nīameerīte ūguo.)

¹¹ Narīo iria rīgīkīrīria kūhuhūkania. Nī ūndū ūcio makīmūūra atīrī, “Ūkwenda tūgwīke atīa nīgeetha tūhoorererwo nī iria?”

¹² Nake akīmacookeria atīrī, “Njoyai mūnjikie iria-inī na nīrīkūhoorera. Nī nīnjūū atī nī mahītia makwa matūmīte kihuhūkano gīkī kīnene kīmūkore.”

¹³ No andū acio makīrutanīria mūno gūcookia marikabu yao hūgūrūrū-inī cia iria. No makīremwo, nīgūkorwo iria nīrīakīrīrie kūhuhūkania makīria ma ūrīa rīarī mbere. ¹⁴ Nao magīkaira Jehova makiuga atīrī, “Twagūthaita Wee Jehova, ndūkareke tūkue nī ūndū wa muoyo wa mūdū ūyū. Ndūgatūcookererie mahītia ma kūūruga mūdū ūtehītie, nīgūkorwo Wee Jehova, wīkīte ūrīa wonete arī wega.” ¹⁵ Makīoya Jona makīmūikia iria-inī, narīo iria rīu rīahurutanaga rīkīhoorera. ¹⁶ Mona ūguo andū acio magītīgīra Jehova mūno; na makīrutīra Jehova igongona, na makīhīta mīhītwa mbere yake.

¹⁷ Nake Jehova agīathīrīria thamaki nene mūno īmerie Jona, nake Jona agīkara nda ya thamaki iyo matukū matatū, mūthenya na ūtukū.

2

Ihooya rīa Jona

¹ Na rīrī, Jona arī kūu nda ya thamaki iyo nene mūno akīhooya Jehova Ngai wake. ² Akiuga atīrī: “Ndakāire Jehova ndī mīnyamaro-inī,

nake akīnjītika.

Ngīhooya ūteithio ndī o kūu mbīrīra-inī kūrīa kūrīku,

nawe ūkīgua gūkaya gwakwa.

³ Wee wathīnikanīrie nginya kūrīa kūrīku,

o gatagatī ka iria rīrīa inene,

nāguo mūiyūro wa maaī ūgīthīūrūrūkīria;

makūmbī maku mothe

na ndīhū cia maaī ikīhubanīria.

⁴ Ngīuga atīrī, ‘Ndī mūingate,

ngeherio maithe-inī maku;

no rīrī, nīngerorera

hekarū yaku theru hīndī īngī.’

⁵ Maaī macio maandīgīcīrie makenda kūnjūraga,

nakuo kūu kūrīku gūgaathīūrūrūkīria;

* 1:2 Itūūra rīa Nineve riakirwo nī Nimurodi (Kīam 10:11), na rīgītūuo itūūra inene rīa Ashuri nī Senakeribu.

riya rīa iria-inī rīeohereire mūtwe wakwa.
⁶ Ngirikira o nginya itina-inī cia irīma;
 thī ya kūu rungu ikūhingirīria nginya tene.
 No Wee Jehova, Ngai wakwa,
 nīwarutire muoyo wakwa kuuma irima rīu.

⁷ “Hīndī irīa muoyo wakwa wathiraga,
 nīndakūririkanire Wee Jehova,
 namo mahooya makwa magikinya o harīwe,
 o thīinī wa hekarū yaku theru.

⁸ “Andū arīa mahooyaga mīhianano ya tūhū,
 nīmoragīrwo nī ūtugi ūrīa ūngikorwo ūrī wao.

⁹ No nīi-rī, ndīrikūrutagīra igongona
 ngīinaga rwīmbo rwa gūcookia ngaatho.
 Nīngahingia mīihitwa yakwa irīa nīi ndanehīta.
 Ūhonokio uumaga kūrī Jehova.”

¹⁰ Nake Jehova agīatha thamaki īyo nene, nayo īgītahika Jona thī nyūmū.

3

Jona Gūthīi Nineve

¹ Ningī ndūmīrīri ya Jehova īgikinyīra Jona hīndī ya keerī, akīirwo atīrī: ² “Ūkīra, ūthīi itūūra rīrīa inene rīa Nineve, na ūrīhunjīrie ūhorō ūrīa ngūkīra.”

³ Nake Jona agīathikīra ndūmīrīri ya Jehova, agīthīi Nineve. Na rīrī, Nineve rīarī itūūra inene na rīa bata mūno. Kūrīthiūrūrūka rīothe kūngāninire mīthenya itatū. ⁴ Mūthenya wa mbere Jona akīambirīria gūtoonya itūūra rīu. Akīanīrīra, akiuga atīrī, “Gwatigia mīthenya mīrongo īna Nineve kūharaganio.” ⁵ Nao andū a Nineve magūtīkia Ngai. Makīanīrīra kūgie na ihinda rīa kwīhinga kūrīa irio, nao othe makīhumba nguo cia makūnia, kuuma ūrīa mūnene mūno o nginya ūrīa mūnini mūno.

⁶ Hīndī irīa mūthamaki wa kūu Nineve aakinyīrwo nī ūhorō ūcio-rī, agīūkīra akiuma gītī-inī gīake kīa ūnene, akīruta nguo ciake cia ūthamaki, akīhumba nguo ya ikūnia, na agīikara thī rūkūngū-inī.*

⁷ Ningī akīanīrīrithia ūhorō ūyū kūu Nineve:

“Kuumana na uuge wa mūthamaki na andū ake arīa marī igweta:

“Mūtikareke mūdū o wothē, kana nyamū cia rūūru rwa ng’ombe kana rwa mbūrī, irūme kīndū; itikarekwo irīe kana inyue. ⁸ No rīrī, andū nīmehumbe nguo cia makūnia o nacio nyamū nīhumbwo makūnia. O mūdū nīakaīre Ngai narua. Andū nīmatige mīthīire yao mīūru na ngūi ciao. ⁹ Nūū ūngīmenya kana Ngai aahota kwīricūkwo, aigue tha atigane na marakara make mahiū nīgeetha tūtikaniinwo.”

¹⁰ Hīndī irīa Ngai onire ūrīa meekire, na ūrīa maagarūrūkīte magatiga mīthīire yao mīūru-rī, akīmaiguīra tha akīaga kūmaniina ta ūrīa oigīte nīekūmaniina.

4

Jona Kūrakario nī Tha cia Jehova

¹ No rīrī, Jona nīaigūire ūūru mūno na akīrakara. ² Akīhooya Jehova, akiuga atīrī, “Wee Jehova-rī, githī ūū toguo ndoigīte itoimīte mūciī? Nīkō ndaahiūhaga kūrīra Tarishishi. Nīndoī atī wee wī Mūrungu mūtugi na ūrī tha, na ndūhiūhaga kūrakara, na ūyūrītwo nī wendani, Ngai ūiguaga tha akericūkwo akaaga gwīka ūūru. ³ No rīrī, Wee Jehova, ndagūthaita ūndute muoyo; nīgūkorwo nī kwagīrīre ngue, gūkīra ndūūre muoyo.”

⁴ No Jehova akīmūria atīrī, “Ūrī na kīhooto o na kīrīkū gīa gūtūma ūrakare?”

⁵ Jona akiuma kūu, agīthīi agīikara thī handū mwena wa irathīro wa itūūra rīu inene. Akīakīra gīthūnū hau, agīikara kūruru-inī gīakīo, agīeterera one ūrīa itūūra rīu inene rīgīkwīkwo. ⁶ Nake Jehova Ngai akīrehe rūūngū na agītūma rūtambe igūrū rīa hau Jona aarī, nīguo rūmūhe kūruru, kīmūhumbire atige gūthīinīka. Nake Jona agīkenera rūūngū rūu mūno. ⁷ No rīrī, kwarooka gūkīa mūthenya ūyū ūngī, Ngai akīrehe kīgūnyū gīkīrīa rūūngū rūu, nī ūndū ūcio rūkīhooha. ⁸ Hīndī irīa rīua rīarathire,

* 3:6 Kwīhinga kūrīa irio, na kwīhumba nguo cia makūnia, o na kwīhurīria mūhu ciothe ciarī njīra cia kwīnyīhia na kūhēra.

Ngai akĩrehithia rūhuho ruumĩte na irathĩro rūrĩ na ũrugarĩ mūnene, narĩo riũa rĩgĩcina Jona mūtwe, o nginya akĩringika. Akĩirirĩria gũkua, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega ngue gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁹ Nake Ngai akĩũria Jona atĩrĩ, “Ũrĩ na kĩhotoo gĩa kũrakara nĩ ũndũ wa rūũngũ rūu?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, ndĩ nakĩo; ndakarĩte o ũndũ ingĩkua.”

¹⁰ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũraiguĩra rūũngũ rūrũ tha, o na harĩa ũtarũrutĩire wĩra kana ũgatũma rūkũre. Rũrakũire na ũtukũ ũmwe, na rūrathira na ũtukũ ũmwe. ¹¹ No Nineve nĩ kũrĩ na andũ makĩria ma ngiri igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ arĩa matangĩkũũrana guoko kwa ũrĩo kana guoko kwa ũmotho, o na ningĩ rĩrĩ na mahiũ maingĩ. Githĩ o na nĩ ndiagĩrĩrwo nĩkũiguĩra tha itũũra rĩu inene?”

MIKA

¹ Īno nīyo ndūmīriri ya Jehova īrīa yakinyīrīre Mika* ūrīa warī wa itūūra rīa Moreshethu, īkonīī Samaria na Jerusalemu, hīndī ya ūthamaki wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, athamaki a Juda.

² Atīrīrī, ta thikīrīriai inyuī andū aya inyuothe;
o nawe thī ta igua, na arīa othe matūūruga kuo,
nīgeetha Mwathani Jehova arute ūira wa kūmūūkīrīra,
o we Mwathani arī thīinī wa hekarū yake theru.

Ituīro rīa Gūūkīrīra Samaria na Jerusalemu

³ Atīrīrī! Jehova nīarooka oimīte gīikaro gīake;
araikūrūka arangīrīrie kūrīa gūtūūgīru gūkū thī.

⁴ Irīma itwekaga irī rungu rwake,
nayo mīkuru īgaatūkana;
itwekaga ta mūhūra ūrī mwaki-inī,
īgaikūrūka ta maaī maikūrūkīte na ihenya kīgaragaro-inī.

⁵ Ūndū ūyū wonekete nī ūndū wa ūremi wa Jakubu,
na nī ūndū wa mehia ma nyūmba ya Isiraeli.

Ūremi wa Jakubu-rī, nī ūrīkū?

Githī ti Samaria?

Kūndū kūrīa gūtūūgīru kwa Juda-rī, nī kū?

Githī ti Jerusalemu?

⁶ “Nī ūndū ūcio, ngaatua Samaria hība ya mahiga,
gūtūike kūndū gwa kūhaandagwo mīthabībū.

Nīngaita mahiga marīo mūkuru-inī
na thikūrīe mīthingi yarīo.

⁷ Mīhianano yarīo yothe nīkoinangwo icunjī;
nacio iheo ciothe cia hekarū yarīo icinwo na mwaki.

Nīngananga mīhianano yothe yarīo.

Tondū rīonganirie iheo ciarīo kuuma mūcaara wa ūmaraya,
na īgaatūmīrwo rīngī irī mūcaara wa kūrīha maraya.”

Maithori na Kīrīro

⁸ Tondū ūcio-rī, ngūrīra na ngīrīke,
na thīī ndī magūrū matheri na ndī njaga.

Ngūgīrīka o ta mbwe,
na ndīre ta ndundu.

⁹ Nīgūkorwo kīronda kīarīo gītingīhona;
gīūkīte gīgakinya Juda.

Nīgīkinyīte o kīhingo-inī kīa andū akwa,
gīgakinya Jerusalemu kuo kwene.

¹⁰ Mūtikaheane ūhorō ūcio kūu Gathu,
mūtīkarīre o na hanīni.

Nīngī kūu Bethi-Ofara
mwīgaragarīe rūkūngū-inī.

¹¹ Inyuī andū arīa mūtūūruga Shafiri,
thīīī mūrī njaga na mūconokete.

Andū arīa matūūruga Zaanani
matingiuma itūūra rīao.

Narīo itūūra rīa Bethi-Ezeli no gūcaaya rīracaaya,
itūūra rīu rītingīhota gūkūgītīra.

¹² Andū arīa matūūruga Marothu-rī,
menyogondaga nī ruo, o metereire ūteithio,
nī ūndū mwanangīko ūikūrūkīte kuuma kūrī Jehova,
ūgakinya o kīhingo-inī kīa Jerusalemu.

* 1:1 Rīitwa Mika rīgītāurwo nī kuuga “Nūū ūhaana ta Jehova”.

¹³ Inyuĩ mütüüraga Lakishi,[†]
 ngaari cianyu cia ita ciohererei mbarathi.
 Nĩ inyuĩ mwatoonyirie Mwarĩ wa Zayuni mehia-inĩ,
 nīgũkorwo ũremi wa Isiraeli woimanire na inyuĩ.
¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio nīmũkahe Moreshethu-Gathu
 iheo cia kuuganĩra ũhoro.
 Itũūra rĩa Akizibu no rĩa kũheenereria
 athamaki a Isiraeli.
¹⁵ Inyuĩ mütüüraga Maresha
 nĩngamũrehithĩria mündũ wa kũmũkĩrĩra, amũtoorie.
 Ūrĩa we ũrĩ Riiri wa Isiraeli
 nĩagooka Adulamu.
¹⁶ Enjwoi mĩtwe mũcakaĩre
 ciana cianyu irĩa mũkenagĩra;
 mwĩenjei kĩhara mũhaane ta nderi,
 nīgũkorwo ciana icio cianyu nĩgatahwo.

2

Mĩbango ya Mündũ na Mĩbango ya Ngai

¹ Kaĩ andũ arĩa mathugundaga waganu,
 o acio meciiragia maũndũ mooru marĩ ũrĩrĩ, marĩ na haaro-ĩ!
 Rũciinĩ gwakĩa mekaga o ũguo,
 tondũ hinya wa gwĩka ũguo marĩ nago.
² Macumĩkagĩra mĩgũnda makamĩtunyana,
 na makeerirĩria nyũmba magacioya na hinya.
 Maheenagia mündũ makamĩtunya mũciĩ wake,
 makaheenia mündũ wao, makamĩtunya igai rĩake.
³ Nĩ ūndũ ūcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩndirathugunda mwanangĩko wa gũũkĩrĩra andũ aya,
 ũrĩa mũtakahota kwĩhonokia.
 Mũtigacooka gũthiiaa na mwĩtĩio,
 nīgũkorwo ihinda rĩu nĩ rĩa mũtino.
⁴ Mũthenya ūcio andũ nĩmakamũthekeerera;
 na mamũnyũrĩrie na rwĩmbo rũrũ rwa kĩrĩro, maine atĩrĩ,
 ‘Tũrĩ anange biĩ;
 indo cia andũ akwa nĩngayane.
 Nĩacieheretie kuuma kũrĩ nĩ!
 Aragaya mĩgũnda iitũ kũrĩ andũ arĩa matũkunyanagĩra.’”
⁵ Nĩ ūndũ mũtigakorwo na mündũ o na ũmwe kĩũngano-inĩ kĩa Jehova
 wa kũgaya ithaka na ūndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ.
Anabii a Maheeni
⁶ Anabii ao moigaga atĩrĩ, “Mũtikarathe ũhoro.
 Tigagai kũratha ũhoro ũkonĩĩ maũndũ maya;
 gĩconoko gĩtigatũkinyĩrĩra.”
⁷ Ningĩ nĩ kwagĩrĩire kũũranagio atĩrĩ,
 wee nyũmba ya Jakubu:
 “Kaĩ Roho wa Jehova arĩ mũrakaru?
 We no eke maũndũ ta macio?”
 “Githĩ ciugo ciakwa itigunaga
 mündũ ũrĩa ũthiiaa na mĩthĩire mĩrũngĩrĩru?
⁸ Ica-ikuhĩ-rĩ, andũ akwa maarahũkĩte magatuĩka ta thũ.
 Mũtunyaga andũ arĩa mahooreire nguo ciao cia goro,
 mũgatunya ehĩtũkĩri arĩa marahĩtũka matekũmaka,
 o acio matakoragwo na meciiria ma mbaara na inyuĩ.

[†] 1:13 Lakishi rĩarĩ itũūra rĩmwe rĩa marĩa manene mũno ma Juda.

⁹ Mūingataga andū-a-nja a andū akwa
kuuma mīciī yao īria mīega.

Mūgatunya ciana ciao
kīrathimo gīakwa nginya tene.

¹⁰ Ūkīrai mūthiī, mwehere!
Nīgūkorwo gīkaro gīkī ti kīo kīhurūko kīanyu,
tondū nīgīthaahie,
kīanangītwo ūndū gītangīcookererio.

¹¹ Mūdū wa maheeni na ūtaaragia ma angīūka oige atīrī,
‘Ndaamūrathīra gūkorwo na ndibei na njoohi nyingī,’
ūcio nīwe ūngītīkīrika nī andū aya!

Ūhonokio Kwīranīrwo

¹² “Atīrīrī, inyuī andū a Jakubu,
ti-itherū nīngamūcookanīrīria, inyuothe,
o na inyuī matigari ma Isiraeli nīngamūrehe hamwe.
Ngamarehe hamwe ta ng’ondū irī kiugū,
matuīke ta rūuru rwa mbūri rūrī ūrīithio-inī waruo;
nakīo kīrīndī kīa andū kīiyūre kuo.

¹³ Mūhingūri njīra, nīakambata arī mbere yao;
nao nīmakamomora kīhingo moime njā.
Mūthamaki wao nīakoimagara arī mbere yao,
Jehova amatongoretie.”

3

Atongoria na Anabii Gūkūūmwo

¹ Nīngī ngiuga atīrī,
“Ta iguai, inyuī atongoria a Jakubu,
o inyuī aathanī a nyūmba ya Isiraeli.
Githī mūtiagīrīrwo nīkūmenya ūhoro wa gūtuanīra ciira na kīhooto.

² No inyuī mūthūire maūdū mega no mūkenda marīa mooru;
inyuī mūnūruga andū akwa ikonde,
na mūgathoorā nyama mahīndī-inī mao.

³ Inyuī mūrīaga nyama cia mīrī ya andū akwa,
mūkamonūra ikonde
na mūkoinanga mahīndī mao tūcunjī;
O inyuī mūmatinangagia ta nyama cia gūkarangwo na rūgīo,
o na ta nyama cia gūtherūkio na nyūngū.”

⁴ Hīndī īyo magaakaīra Jehova,
nowe ndakamacookeria.
Hīndī īyo nīakahitha ūthiū wake kuuma kūrī o,
tondū wa ūuru ūrīa mekīte.

⁵ Jehova ekuuga atīrī,
“Ha ūhoro wa anabii acio
mahītithagia andū akwa,
mūdū aamahe irio,
maanagīrīra makiugaga ‘thayū,’
no angīmāima irio,
makahaarīria mbaara ya kūmūūkīrīra.

⁶ Tondū ūcio, ūtukū nīūkāmūhubanīria,
mwage kuona cioneki,
mūhubanīrio nī nduma mwage ūguūrio.
Riūa nīrīgathūira anabii,
naguo mūthenya ūmatuikīre nduma.

⁷ Ooni-maūdū nīmagaconoka,
nao aragūri maconorithio.
Othe nīmakahumbīra mothiū mao,
tondū gūtīrī ūhoro magaacookerio nī Ngai.”

⁸ No hakwa-rĩ, niĩ njyūrĩtwo nĩ hinya,
 na ngaiyūrwo nĩ Roho wa Jehova,
 o na ngaiyūrwo nĩ kĩhooto na ũhoti,
 nĩguo nyumbūrĩre Jakubu ũremi wake,
 na nyumbūrĩre Isiraeli mehia make.

⁹ Ta thikĩrĩriai, inyuĩ atongoria a nyũmba ya Jakubu,
 o inyuĩ aathani a nyũmba ya Isiraeli,
 inyuĩ mũmenaga kĩhooto,
 na mũkoogomia maũndũ marĩa ma ma;

¹⁰ inyuĩ mwakaga Zayuni na ũiti wa thakame,
 na mũgaaka Jerusalemu na waganu.

¹¹ Atongoria akuo matuaga ciira maahakwo,
 athĩnjĩri-Ngai akuo marutanaga maarĩhwo,
 na anabii akuo marathaga mohoro maheo mbeeca.
 No rĩrĩ, megiritanagĩa na Jehova makoiga atĩrĩ,
 “Githĩ Jehova ndakĩrĩ gatagatĩ-inĩ gaitũ?
 Gũtirĩ ũuru ũngĩtũkora.”

¹² Nĩ tondũ wanyu-rĩ,
 Zayuni gũgaaciimbwo ta mũgũnda,
 Jerusalemu gũtuĩke hĩba ya mahiga,
 nakĩo kirĩma kirĩa giakitwo hekarũ
 gũtuĩke kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ihinga.

4

Kirĩma kĩa Jehova

¹ Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria,
 kirĩma kirĩa kĩa hekarũ ya Jehova nĩgĩkahaandwo
 kiri kio kinene gatagatĩ ka irĩma iria ingĩ;
 nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma tũrĩa tũngĩ,
 nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkua magaathiiaga.

² Ndũrĩrĩ nyingĩ igaathĩĩ kuo, ikiugaga atĩrĩ,
 “Ūkai twambate tũthĩĩ kirĩma-inĩ kĩa Jehova,
 tũthĩĩ nyũmba ya Ngai wa Jakubu.
 Nĩagatũruta ũhoru wa mĩthĩire yake,
 nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake.”

Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima ũtaarani,
 nakuo Jerusalemu kuume ndũmĩrĩrĩ ya Jehova.

³ Nĩagatuithania ndũrĩrĩ nyingĩ ciira,
 nacio ndũrĩrĩ iria irĩ hinya cia kuuma kũraya aciiguithanie.
 Magaatura hiũ ciao cia njora ituĩke hiũ cia mĩraũ,
 namo matimũ mao maturwo hiũ cia gũceeha mĩtĩ.
 Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa na rũrĩa rũngĩ na hiũ cia njora,
 kana rũcooke kwĩruta ũhoru wa mbaara rĩngĩ.

⁴ O mũndũ agaikaraga gĩtina-inĩ kĩa mũthabibũ wake
 na aikarage gĩtina-inĩ kĩa mũkũyũ wake,
 na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia,
 nĩgũkorwo ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte.

⁵ Andũ a ndũrĩrĩ ciothe no marũmĩrĩre
 kirĩra kĩa ngai ciao;
 no ithuĩ tũrĩrũmagĩrĩra kirĩra kĩa Jehova Ngai witũ
 nginya tene na tene.

Mũbango wa Jehova

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Mũthenya ũcio-rĩ,
 nĩngacookanĩrĩria ithua;
 na nĩngacookanĩrĩria arĩa matahĩtwo,
 o na arĩa nyariirithĩtie.

⁷ Ithua nīngacitua matigari,
 na arīa maingatitwo ndimatue rūrīrī rūrī hinya.
 Jehova nīwe ūkamaathaga arī Kīrīma-inī gīa Zayuni,
 kuuma mūthenya ūcio nginya tene.
⁸ Ha ūhoro waku, wee mūthiringo ūyū mūraihi na igūrū
 wa kūrangīra rūūru rwa mbūrī,
 o wee kīhitho kīrūmu kīa Mwarī wa Zayuni-rī,
 wathani ūrīa warī nāguo mbere nīūgagūcookerera;
 nāguo ūthamaki wa Mwarī wa Jerusalemu ūmūcookerere.”

⁹ Atīrīrī, nīkī kīratūma ūrīre wanīrīire,
 kaī ūtarī na mūthamaki?
 Kaī ūkūrīrwo nī mūkūhei kīrīra,
 tondū wanyitwo nī ruo rūhaana ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwo?
¹⁰ Wīnyogonde nī ruo, wee Mwarī wa Zayuni,
 o ta mūdū-wa-nja akīrūmwo,
 nīgūkorwo rīu no nginya uume itūūra inene
 ūgaikare nja werū-inī.
 Nīūgathīi Babuloni;
 kūu nīkuo ūkaahonokerio.
 Kūu nīkuo Jehova agaagūkūūra
 kuuma guoko-inī gwa thū ciaku.

¹¹ No rīrī, ndūrīrī nyingī
 nīicookanīrīire, igūūkīrīre.
 Iroiga atīrī, “Rekei anyitwo nī thaahu,
 rekei maitho maitū mathekerere Zayuni!”
¹² No cio itingīmenya meciiria ma Jehova;
 o na itiūi mūbango wake,
 o we ūrīa ūcicookanagīrīria
 ta itīia cia ngano kīhūrīro-inī.
¹³ “Arahūka, wee Mwarī wa Zayuni, ūhūire ngano iyo,
 nīgūkorwo nīngakūhe hīa cia kīgera;
 nīngakūhe mahūngū ma gīcango
 nawe nīūkahehenja ndūrīrī nyingī.”
 Uumithio ūcio meyoire na njira itari ya kīhoto nīūkawamūrīra Jehova,
 ūtonga wao ūwamūrīre Mwathani wa thī yothe.

5

Mūthamaki kuuma Bethlehemu

¹ Thagathaga mbūtū ciaku cia mbaara,
 wee itūūra inene rīa mbūtū cia mbaara,
 nīgūkorwo matūrīgīcīrie matūūkīrīre.
 Nīmakaringa mwathi wa Israeli
 rūthīa-inī na rūthanju.
² “No rīrī, wee Bethlehemu Efiratha,
 o na harīa arī we mūnini mūno mīhīrīga-inī ya Juda,
 thīinī waku nīkuo gūkoima
 ūrīa ūgaatuīka mwathi wa Israeli,
 ūrīa kīhumo gīake nī gīa kuuma tene,
 kuuma mīndī na mīndī.”

³ Tondū ūcio, Israeli nīagatiganīrio
 nginya ihinda rīkinye,
 rīrīa ūrīa ūraarūmwo agaaciara,
 nao ariū-a-ithe arīa angī

magaacookerera andũ a Isiraeli.

- ⁴ Nĩagookĩra arĩithie rūũru rwa mbũri ciake
arĩ na hinya wa Jehova,
na ũnene wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake.
Nao nĩmagatũũra marĩ agitĩre, nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo
ũnene wake ũgaakinya o nginya ituri ciothe cia thĩ.
⁵ Nake nĩagatuĩka thayũ wao.

Ūhonokania na Mwanangĩko

- Hĩndĩ ĩrĩa Ashuri makaahithũkĩra bũrũri witũ,
na matuĩkanĩrie ciĩhitho ciitũ nũmu,
nĩtũkamaarahũrĩra arĩithi mũgwanja,
o na anene anana mamokĩrĩre.
⁶ Nĩmagaatha bũrũri wa Ashuri na rūhiũ rwa njora;
maathe bũrũri wa Nimurodi na hiũ cia njora icomoretwo.
Nĩagatũhonokia kuuma kũrĩ Aashuri
hĩndĩ ĩrĩa magaatharĩkĩra bũrũri witũ
na matuĩkanĩrie mĩhaka-inĩ iitũ.

- ⁷ Matigari ma Jakubu magaatuĩka
ta ime riumĩte harĩ Jehova
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,
o na ta mbura ya rūthuthuũ yurĩte nyeki-inĩ,
ĩrĩa ĩtarehagwo nĩ mũndũ kana ĩkoirio nĩ andũ.
⁸ Matigari ma Jakubu magaakoragwo gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
o gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nyingĩ,
ta mũrũũthi ũrĩ thĩinĩ wa nyamũ cia mũtitũ,
na ta kĩaana kĩa mũrũũthi kĩrĩ thĩinĩ wa ndũũru cia ng'ondũ,
kĩrĩa gĩthiiaa gĩgĩcitihangagia na gĩgĩcitambuura
na gũtirĩ mũndũ ũngĩcihonokia.
⁹ Guoko gwaku nĩgũkambarario na igũrũ kuonanie ũhootani harĩ thũ ciaku,
na amuku aku othe nĩmakaniinwo.
¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ,
“nĩngananga mbarathi ciaku ikweherere biũ,
nacio ngaari ciaku cia ita ndicitharie.
¹¹ Nĩngananga matũũra marĩa manene ma bũrũri wanyu,
na tharũrie ciĩhitho ĩrĩa nũmu cianyu ciothe.
¹² Nĩngananga ũgo wanyu,
na mũtigacooka kũragũra rĩngĩ.
¹³ Nĩngananga mĩhianano yanyu ya gwacũhio,
na nyanange mahiga manyu marĩa maamũre mũrĩ namo;
mũtigacooka kũinamĩrĩra
wĩra wa moko manyu rĩngĩ.
¹⁴ Itugĩ cia Ashera ĩria mũrĩ nacio nĩngacimunya
na momore matũũra manyu manene.
¹⁵ Nĩngerĩthĩria ndĩ na marakara na mang'ũrĩ
kũrĩ ndũrĩrĩ ĩria itanjathikagĩra.”

6

Ciira wa Jehova harĩ Isiraeli

- ¹ Ta thikĩrĩriai ũrĩa Jehova ekuuga:
“Ūkĩrai mwĩciĩrĩrĩre mbere ya ĩrĩma;
mũreke tũrĩma tũigue ũrĩa mũkuuga.
² Inyuĩ ĩrĩma ici, iguai thitango ya Jehova;
thikĩrĩriai inyuĩ mĩthingi ya thĩ ĩrĩa ĩtũũraga tene na tene.
Nĩgũkorwo Jehova arĩ na ciira na andũ ake,
nĩarathitanga andũ a Isiraeli.

³ “Andū akwa, kaĩ ndĩmwĩkĩte atĩa?
Ndĩmũnogetie na kĩ? Njookeriai.

⁴ Ndaamũrutire bũrũri wa Misiri,
ngĩmũkũũra kuuma bũrũri wa ũkombo.
Ngĩtũma Musa amũtongorie,
marĩ na Harũni na Miriamu.

⁵ Andū akwa, ririkanai
ũria Balaki mũthamaki wa Moabi aamũciĩrĩre,
na ũria Balamu mũrũ wa Beori aamũcookeirie.
Ririkanai rũgendo rwanyu kuuma Shitimu nginya Giligali,
nĩgeetha mũmenye ciiko cia ũthingu irĩa Jehova aaneka.”

⁶ Nĩ kũ ingĩtwara mbere ya Jehova,
ngĩĩnamĩrĩre mbere ya Ngai ũcio ũrĩ igũrũ mũno?

Hihi no ngĩthĩĩ mbere yake na maruta ma njino,
kana thĩĩ na tũcaũ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe?

⁷ Anga Jehova no akenio nĩ ndũrũme ngiri nyingĩ,
kana akenio nĩ maguta maingĩ ta ma njũũ ngiri ikũmi?

Hihi no ndute mwana wakwa wa irigithathi nĩ ũndũ wa ũremi wakwa,
kana ndute maciaro ma mwĩrĩ wakwa nĩ ũndũ wa mehia ma ngoro yakwa?

⁸ Atĩrĩrĩ, wee mũndũ ũyũ, githĩ Jehova ndakuonetie maũndũ marĩa mega.
Na nĩ ũndũ ũrikũ Jehova agwathaga wike?

Githĩ to wĩkage maũndũ ma kĩhooito,
na wendage ũhoru wa kũiguanĩra tha,
na ũtwaranage na Ngai waku wĩnyiihitie.

Andũ a Isiraeli Kũherithio nĩ ũndũ wa Mahĩtia Mao

⁹ Ta thikĩrĩria! Jehova niaretana kũu itũũra inene,
mũndũ ũria mũũgĩ nĩetigĩre rĩitwa rĩaku.
“Rũmbũiya rũthanju, o na ũria ũrũnyitite.

¹⁰ Wee nyũmba ya waganu-rĩ,
no ndiganĩrwo nĩ igĩĩna irĩa mwĩgiĩre na njĩra itarĩ ya kĩhooito,
kana ndiganĩrwo nĩ eba ya gũthima irĩa itarĩ ya kĩhooito, irĩa nume?

¹¹ No njuge mũndũ ndehĩtie akĩhũthagĩra ratiri itarĩ cia ma,
arĩ na mondo ya mahiga ma gũthima ma maheeni?

¹² Itonga ciakuo nĩ cia ngũĩ;
andũ akuo nĩ a maheeni,
na nĩmĩ ciao nĩkũheenania iheenaganĩa.

¹³ Tondũ ũcio, nĩnyambĩrĩrie gũkũniina,
na ngambĩrĩria gũkwananga nĩ ũndũ wa mehia manyu.

¹⁴ Mũrĩrĩaga irio na mũtĩhũũne,
nda cianyu irĩkoragwo o ihũtĩ.

Mũrĩgaga mĩthiithũ, no mũtikahonokia kĩndũ,
tondũ kĩrĩa gĩothe mwahonokia nĩngakĩniinithia na rũhiũ rwa njora.

¹⁵ Mũrĩhaandaga no mũtikaagetha;
mũrĩhihaga ndamaiyũ no mũtikehaka maguta ma cio;
mũrĩhihaga thabibũ no mũtikanyua ndibei yacio.

¹⁶ Nĩmũrũmĩrĩre irĩra cia watho wa Omuri
na mĩtugo yothe ya nyũmba ya Ahabu,
mũkarũmĩrĩra irĩra ciao cia ndũire.

Tondũ ũcio nĩngamũrekereria mwanangwo,
na ndekererie andũ anyu matũike a gũthekererwo;
mũgaatũũra mũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio.”

Mĩnyamaro ya Isiraeli

¹ Hĩ, kaĩ ndĩ mũnyamarĩku-ĩ!
Ndariĩ ta mũndũ ũrongania maciaro maarĩkia kũgethwo hĩndĩ ya riũa,
o ta mũndũ ũrahaara thabibũ thuutha wa mageetha;

gütirī kīmanjika gĩa thabibū kīngīrīo,
o na kana ngüyū iria ciambaga kwīrua iria ngoro yakwa īiriragīria.

² Andū arīa eetigīri Ngai nīmathirīte būrūri-inī,
gütirī mūdū o na ūmwe mūrūngīrū ūtigarīte.

Andū othe maīkarīte metereire gūita thakame;
o mūdū araguīma mūrū wa nyina na wabu.

³ Mahūthagīra moko mao meerī gwīka ūūru;
mūtongoria etagia iheo na hinya,
nake mūciirithania aamūkagīra mahaki;
arīa marī hinya nīo moigaga kīrīa mekwenda:
othe makagīa ndundu ya gwīka ūūru.

⁴ Ūrīa mweka mūno wao ahaana ta cong'e,
ūrīa mūrūngīrū mūno nī mūūru gūkīra rūgiri rwa mīgūa.
Mūthenya ūrīa arangīri aku matūire makwīraga ūhoro wago nīmūkinyu,
mūthenya ūrīa Ngai agaagūceerera.
Rīrī nīrīo ihinda rīa kīrigīcano kīao.

⁵ Ndūkanehoke mūdū wa itūūra;
ndūkanehoke o na mūrātāguo.
Menyerera ciugo cia kanua gaku,
ndūkaanahe mūtumia waku ūcio ūkomaga gīthūri-inī gīaku ūhoro.

⁶ Nīgūkorwo mūrīū niagīte gūtīia ithe,
nake mūirītu akaremera nyina,
o nake mūtumia wa mūrīū akaremera nyaciarawe,
thū cia mūdū igaatuīka andū a nyūmba yake mwene.

⁷ No rīrī, nīi hakwa-rī, ndīcūthagīrīria Jehova
ndī na kīrīgīrīro,
njeterere Ngai Mūhonokia wakwa;
Ngai wakwa-rī, nīakanjigūa.

Isiraeli Kwīhaanda Rīngī

⁸ Atīrīrī, wee thū yakwa-rī, tīga kūngenerera!
O na ingīgūa gütirī hīndī itagookīra!
O na ingīkara nduma-inī-rī,
Jehova nīwe ūrituikaga ūtheri wakwa.

⁹ Tondū nī nīi ndīmwiīirīe,
nīngūkīrīrīria mang'ūrī ma Jehova
nginya rīrīa we akaanjiirīrīa,
na onanie kīhoto gīakwa.
Nīakanduta nduma-inī, andehe ūtheri-inī,
na nīi nīngeyonera ūthingu wake.

¹⁰ Hīndī īyo thū yakwa nīkeyonera ūguo,
na ihumbwo thoni,
o īyo yanjūūragia atīrī,
“Jehova Ngai waku akīrī ha?”
Rīu nī hīndī maitho makwa mekwīonera kūgūa kwayo,
o na īkarangīrīrio thī ta ndooro ya njīra-inī.

¹¹ Mūthenya wa gwaka thingo ciaku nīūgakinya,
o guo mūthenya wa kwaramia mīhaka yaku.

¹² Mūthenya ūcio, andū nīmagoooka kūrī we
moimīte Ashuri na matūūra manene ma Misiri,
na būrūri ūrīa ūrī gatagatī ka būrūri wa Misiri
na Rūūi rwa Faratī,
na kuuma iria rīmwe nginya rīrīa rīngī,
na kuuma kīrīma kīmwe nginya kīrīa kīngī.

¹³ Thī nīkanangīka ikire ihooru nī ūndū wa andū arīa matūūragia kuo,
marī maciaro ma cīko ciao.

Mahooya na Kigooco

¹⁴ Riithia andũ aku na mũthĩgi waku,
nĩo rũũru rwa igai rĩaku,
rũria rwĩrĩthagia rūrĩ rwiki mũtitũ-inĩ,
kũria kũrĩ ũrĩthio mũnoru.
Reke irĩe o kũu Bashani na Gileadi,
o ta ũria ciarĩaga matukũ ma tene.

¹⁵ “Ta ũria gwatariĩ matukũ marĩa mwoimire bũrũri wa Misiri,
nĩngamoonia morirũ makwa.”

¹⁶ Ndũrĩrĩ nũkoona na iconoke,
itunyĩtwo hinya wacio wothe.
Nĩikenyiita tũnua twacio,
na ihingare matũ ciage kũigua.

¹⁷ Igaacũnaga rũkũngũ ta nyoka,
ta ciũmbe iria ikurumaga thĩ.
Nĩikoimĩra kuuma imamo-inĩ ciacio ikĩinainaga;
nĩigacookerere Jehova Ngai witũ na guoya,
na nĩigagwĩtigĩra.

¹⁸ Nĩ Ngai ũrĩkũ ũhaana tawe,
ũria ũrekagĩra matigari ma igai rĩake mehia na ũremi wao?
Ndũtũũraga ũrakarĩte nginya tene,
no nĩũkenagio nĩ kũiguanĩra tha.

¹⁹ Nĩũgatũiguĩra tha rĩngĩ,
mehia maitũ nĩũkamarangĩrĩria na makinya,
na waganu witũ wothe ũũnyugute iria-inĩ kũria kũriku.

²⁰ Nĩũgatũũria kĩrĩkanĩro gĩaku kũrĩ Jakubu,
na ũiguĩre Iburahĩmu tha,
o ta ũria werĩire maithe maitũ na mwĩhĩtwa
matukũ-inĩ macio ma tene.

NAHUMU

¹ Īno nīyo ndūmīriri nditū ikonīi Nineve. Rīrī nīrīo ibuku rīa kīoneki kīa Nahumu, ūrīa Mūelikoshi.

Jehova Kūarakarīra Nineve

² Jehova nī Mūrungu ūrī ūiru na mwīrīhīria;

Jehova nīerīhagīria na akaiyūrwo nī mang'ūrī.

Jehova nīerīhagīria harī thū ciake,

na agatūūria mang'ūrī make harī amuku ake.

³ Jehova ndahiūhaga kūrakara na nīarī hinya mūnene;

Jehova ndakaaga kūherithia mūdū mwaganu.

Njīra yake īrī thīinī wa rūhuho rūnene na thīinī wa kihuhūkano,*

matu namo nī rūkūngū rwa makinya make.

⁴ Akūūmaga iria, agatūma rīhūe;

ahūithagia njūū ciothe.

Bashani na Karimeli nīkūhoohete,

na kīro kīa Lebanoni gīkaragatha.†

⁵ Irīma ithingithaga mbere yake,

natuo tūrīma tūgatweka.

Thī īinainaga īrī mbere yake,

o na mabūrūri mothe makainaina,

na arīa othe matūūruga kuo.

⁶ Nūū ūngītiiria mathirī make?

Nūū ūngīkīūmīrīria marakara make mahiū?

Mang'ūrī make-rī, maitīkaga ta mwaki;

ndwaro cia mahiga igathethereka mbere yake.

⁷ Jehova nī mwega,

nī kīhitho hīndī ya thīina.

Arīa mamwīhokete-rī, nīamamenyagīrīra,

⁸ no rīrī, nīakaniina Nineve

na kīguū kīnene kīa maaī;

nīakaingata thū ciake nginya nduma-inī.

⁹ Ūrīa wothe magaaciirīra gwīka Jehova-rī,

we nīakaūniina;

o na thīina ndūgooka hīndī ya keerī.

¹⁰ Makaarīgīicwo mīigua-inī

na marīio nī ndibei yao;

nao magaacinwo ta maragara momū.

¹¹ Nī harī ūmwe wiyumīrītīe thīinī waku wee Nineve,

ūrīa ūthugundaga ūūru wa gūūkīrīra Jehova,

na akaheanaga irīra cia waganu.

¹² Jehova ekuuga atīrī:

“O na aakorwo marī na arata, na nī aingī mūno-rī,

nīmakaniiinwo, meherio.

O na aakorwo nīngūnyariirīte, wee Juda-rī,

ndigacooka gūkūnyariira rīngī.

¹³ Na rīrī, nīnguunanga icooki rīao riume ngingo-inī yaku,

na nduange mīnyororo īrīa woheetwo nayo.”

¹⁴ Jehova nīarutīte watho ūgūkonīi,

wee Nineve, akoiga atīrī,

“Ndūkagīa na njiaro cia gūtūūria rītwa rīaku.

Nīngananga mīhianano īyo mīicūhie o na īyo ya gūtwekio

* 1:3 Ihuhūkano na huho nene Kīrīkanīro-inī cionanagia hinya na riiri wa Jehova.
nī ūndū wa ūnoru na ūruu wakuo.

† 1:4 Bashani, na Karimeli, na Lebanoni kuoīkaine

irĩa irĩ kũu hekarũ ya ngai ciaku.
Nĩngũhaarĩria mbĩrĩra yaku,
nĩgũkorwo ũrĩ kĩndũ kĩũru biũ.”

¹⁵ Ta cũthĩrĩriai kũũrĩa irĩma-igũrũ,
muone magũrũ ma mũndũ ũrĩa ũrarehe ũhoru mwega,
ũrĩa wanagĩrĩa thayũ!
Wee Juda-rĩ, kũngũira ciathĩ ciaku,
na ũhingie mĩĩhitwa yaku.
Andũ aaganu matigagũtharĩkĩra rĩngĩ,
nĩgũkorwo nĩmakaniinwo biũ.

2

Kũgũa kwa Nineve

¹ Atĩrĩrĩ, wee Nineve, mũgũtharĩkĩri nĩokĩte gũgũtharĩkĩra.
Rangĩra kũgitĩro kĩa hinya,
na ũgitĩre njĩra;
wĩhotore,
na wĩĩkĩre hinya mũno!
² Jehova nĩagacookeria Jakubu riiri wake,
ũhaane ta riiri wa Isiraeli,
o na aakorwo aanangi nĩmamonũhĩte,
na makaananga mĩthabibũ yao.

³ Ngo cia thigari ciake nĩ cia rangi mũtune,
njamba cia ita ciĩhumbĩte nguo ndune ta gakarakũ.

Igera cia ngaari cia ita irahenia
mũthenya ũrĩa ciahhaarĩrio;
matimũ mahangĩrĩtwo mĩtĩ ya mĩkarakaba
namo makahenũka maahiũrio.

⁴ Ngaari cia ita iraguthũka ituĩkanĩirie njĩra cia ituũra,
irahanyũka na mbere, ningĩ na thuutha,
ituĩkanĩirie ihaaro-inĩ cia ituũra.

Ihaana ta imũrĩ irakana;
irahiũka ta rũheni.

⁵ Acookanĩirie mbũtũ cia thigari iria njamba,
no ciũkaga ikĩhĩngagwo.

Iguthũkaga nginya rũthingo-inĩ rwa ituũra inene;
ituĩkaga ta ngo ya kũrĩgitĩra.

⁶ Hingĩrĩrio cia rũũĩ nĩ hingũre,*
naguo mũciĩ wa ũthamaki ũkamomoka.

⁷ Nĩ gwathanĩtwo ituũra rĩu inene
rĩtahwo na rĩthaamio.

Ngombo ciario cia airĩtu iragirĩka na mĩgambo ta ya ndutura,
na ikehũura ithũri.

⁸ Nineve kũhaana ta ndia,
na maaĩ makuo nĩkũhwa marahwa.
Kũraanĩrĩtwo, gũkeerwo atĩrĩ, “Ta rũgamai! Ta rũgamai!”
No gũtirĩ mũndũ ũngĩhũgũra.

⁹ Tahai betha!
Tahai thahabu!
Ūtonga ũrĩa ũrĩ igĩĩna-inĩ ciao ciothe ndũngĩthira!

¹⁰ Nineve nĩgũtahe, na indo igatunyanwo gũgatigwo ũtheri!
Ngoro nĩĩkuĩte, na maru makaregera,
na mĩĩrĩ ikainaina, o na andũ othe magathita ithiithi.

¹¹ Atĩrĩrĩ, imamo cia mĩrũũthi irĩ ha,

* 2:6 Hingĩrĩrio cia njũũĩ nĩ kuuga kũrĩa Rũũĩ rwa Koseri rwahingĩrĩrio, naguo mũiyũro ũcio wahingũrĩtwo ũkĩgũthia thingo.

kündū kūrīa yarereire ciana ciayo,
kūrīa mīrūūthi ya njamba na ya nga yathiiaga
na ciana ciayo itegwītīgīra?

¹² Mūrūūthi wa njamba nīwatambuuriire ciana ciaguo nyama cia gūciigana,
na ūgītīra mūgoma wago gīa kūrīa,
ūkīyūrīa imamo ciaguo na kīrīa woragīte,
na ūkīyūrīa ngurunga ciaguo na kīrīa waguīmīte.

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,
“Nīi nīngūūkīrīire.

Nīngacina ngaari ciaku cia ita na mwaki,
naruo rūhiū rwa njora nīrūkaniina mīrūūthi yaku īrīa mīthī.
Ndigagūtīgīria kindū gīa kūguīma gūkū thī.

Nayo mīgambo ya andū arīa ūtūmaga
ndīgaacooka kūiguu rīngī.”

3

Mwanangīko Ūtangīgirīrīka Nineve

¹ Kaī itūūra inene rīa Nineve rīrīa rīitaga thakame rīrī na haaro-ī!
Itūūra rīu rīiyūrītwo nī maheeni

na indo cia ūtunyani,
na rītiagaga andū moragītwo.

² Rī na mwanūko wa mīcaarīca,
na mūrurumo wa magūrū ma ngaari,
na mbarathi iteng’erete,
na ngaari cia ita ikūrūgarūga!

³ Thigari cia mbarathi irahithūka,
ikahenūkīa hīū cia njora
na matīmū marahenia!

Andū aingī nīmooragītwo,
gūkagīa na hība cia arīa makuīte,
na ciimba itangītārīka,
nao andū makahīngwo nī ciimba icio:

⁴ maūdū maya mothe marekīka nī ūndū wa ūingī wa merirīria ma mūmaraya,
ūrīa ūguucīrīrie mūdū-wa-nja ūcio mūrōgi,
ūrīa watuire ndūrīrī ngombo na ūmaraya wake,
na agītua kīrīndī ngombo na ūragūrī wake.

⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,
“Nīi nīngūūkīrīra.

Ngūkūheta nguo ikūhumbīre ūthīū.
Nguonia ndūrīrī njaga yaku,
na ngūconorithie mbere ya mothamaki.

⁶ Ngūgūikīria gīko kīrī magīgī,
ngūnyarare ūtuīke kīndū gīa kūmakania gīkionwo nī andū.

⁷ Arīa othe magaakuona nīmakoora makiugaga atīrī,
‘Hī, Nineve nīrīanange, nūū ūkaarīcakāira?’
Mūdū wa gūkūhoorerīa-rī, ingīmūruta kū?”

⁸ Wee-rī, ūkīrī mwega gūkīra Thebesi,*
itūūra rīrīa rīakītwo Rūūī-inī rwa Nili,
o rīo rīrigīcīrīo nī maaī?

Rūūī rūu nīruo rūrīgītāgīra,
naruo rūthingo rwarīo nī maaī macio.

⁹ Kushi na Misiri nīcio ciarī hinya warīo ūtangīathirire;
Putu na Lubimu maarī amwe a thirītū narīo.

* 3:8 Thebesi rīarī itūūra inene rīa mwena wa rūgongo wa Rūūī rwa Nili. No rīo rīetagwo No kana No-Amoni.

¹⁰ No rīrī, nīrīatahirwo,
na andū aarīo magīthaamio.

Tūkenge twarīo twatungumanirio,
tūgītuika icunjī magomano-inī mothe ma njīra.
Mītī niyacuukīrwo andū aarīo arīa maarī igweta,
anene othe aarīo makīohwo na mīnyororo.

¹¹ Wee nawe nūkarīio,
na nūkoora, wīhithē,
wethe kīhitho ūūrīre thū ciaku.

¹² Cīhitho ciaku nūmu ciothe ihaana ta mītī ya mīkūyū,
īrī na ngūyū irīa ciambīte kwīrua,
yainainio-rī,
ngūyū ikagūa kanua-inī ka mūrīi.

¹³ Tarora, mbūtū ciaku cia ita,
hī, ciothe ihaana ta andū-a-nja!
Ihingo cia būrūrī waku
nī hīngūrīre thū ciaku biū,
mīgīko yacio īgacīnwo na mwaki.

¹⁴ Taha maaī ūige, ūgaakorwo namo hīndī ya kūrīgīicīrio,
cīgītīro ciaku cia hīnya ūcīrūmie wegā!
Haarīria rīūmba,
kia ndoro,
ūthondeke maturubarī.

¹⁵ Kūu nīkuo mwaki ūgaakūniinīra,
na rūhiū rwa njora rūgūtemenge ūthire biū,
rūkūrīe o ta ūrīa ūngīrīio nī itono.
Ciaranai ta itono,
mūciarane, mūingīhe ta ngigī!

¹⁶ Onjoria aku ūmaingīhītie,
makaingīha gūkīra njata cia igūrū,
no mahaana ta ngigī irīa cianangaga būrūrī,
igacooka ikeyūmbūkīra.

¹⁷ Arangīri aku matarīi ta ngigī,
anene aku nao nī ta mīrumbī ya ngigī,
īrīa yūmbaga thingo-inī ciaku mūthenya wa heho,
no rīūa rīara, īkombūka īgathiī,
na gūtīrī mūdū ūngīmenya kūrīa yathiī.

¹⁸ Atīrīrī, wee mūthamaki wa Ashuri, arīithi aku nīmakomete;
andū aku arīa marī igweta nīmahuurūkīte.
Andū aku othe mahurunjūkīre irīma-inī,
na gūtīrī wa kūmacookanīrīria.

¹⁹ Kīronda gīaku gītingīhona;
nguraro yaku nī ya gūkūūrāga.
Mūdū o wothe ūiguīte ūhorō waku
arahūūra hī tondū nīūgwīte,
nūū ūtarī wahutio
nī kīnyariirano gīaku gītārī mūthia?

HABAKUKU

¹ Īno nīyo ndūmīriri nditū īria yakinyīrīre mūnabii Habakuku.

Gūteta kwa Habakuku

² Wee Jehova-rī, nī nginya rī ngūtūūra ngūkayagīra ūndeithie,
no wee ūkaaga kūnjigua?

Githī ndigūkayagīra ngiugaga, “Haaro! Haaro!”
no wee ūkaaga kūhonokania?

³ Ūtūmaga ndīrorere wagi wa kīhooto nīkī?
Ūkiragīrīria maūdū mooru nīkī?

Mwanangīko na haaro irī mbere yakwa;
kūrī na njūgitano, nayo mbaara nī nyingī.

⁴ Nī ūndū ūcio, watho nīmwigithie hinya,
na kīhooto gīthihsotanaga.

Andū ariā aaganu marigiicaga ariā athingu,
na nī ūndū ūcio kīhooto gīkoogomio.

Icookia rīa Jehova

⁵ “Atīrīrī, ta rorai ndūrīrī na mwīrorere ūhoru wacio,
na mūmake biū.

Nīgūkorwo matukū-inī maku nīngwīka ūndū
ūria ūtangītīkia o na ūngīrwo.

⁶ Nīngwarahūra andū a Babuloni,
andū a haaro, na matarī tha,

ariā matuikanagia thī yothe,
na makegwatīra ciikaro itarī ciao.

⁷ Nī andū a kūmakania, na a gwītīgīrwo;
nīo meyathaga, na magetūūgīria.

⁸ Mbarathi ciao irī ihenya gūkīra ngarī,
na nī ooru mūno gūkīra njūūi iria icangacangaga kīhwaī-inī.

Thigari ciao iria ithiiaa ihaicīte mbarathi iteng’eraga ta ciūmbūkīte;
ahaici acio a mbarathi moimaga kūdū kūrāya.

Mombūkaga ta nderi īgīcuuhūkīra gīa kūrīa;

⁹ othe mokaga mehaarīrie kūruta haaro.

Thigari icio ciao nyingī mūno ithiiaa ihaatīte ta rūhuho rwa werū-inī,
igathiī itahīte andū aingī mūno ta mūthanga.

¹⁰ Manyaraga athamaki,
na makanyūrīria andū ariā maathanaga.

Mathekagīrīra matūūra mothe manene marīa mairigīre;
maakaga ihumbu cia tīrī, magatunyana matūūra macio.

¹¹ Nīngī mahītīkagīra kuo na ihenya o ta rūhuho mathīite na mbere:
andū maagararaga watho, magatuika ehia,
magatua atī hinya wao nīguo ngai yao.”

Gūteta gwa Keerī kwa Habakuku

¹² Wee Jehova-rī, githī ndūtūūra kuma tene o na tene?

O Wee Ngai wakwa, ūria wakwa mūtheru, tondū ūcio tūtīgakua.

Wee Jehova-rī, nīwe ūthuurīte andū a Babuloni mahingie ituīro rīaku;
wee Rwaro rwa Ihiga-rī, ūkamaamūra matūherithie.

¹³ Maitho maku nī matheru mūno, matingīrōrera ūmaramari;
wee-rī, ndūngīkīrīrīria maūdū mooru.

Ūgīkiragīrīria andū ariā oingumania nīkī?

Ūkiraga nīkī rīrīa andū ariā aaganu
mekūmeria andū ariā athingu kūmakīra?

¹⁴ Ūtuīte andū ta thamaki cia iria,
ūkamatua ta ciūmbe cia iria-inī, iria itarī mūciathi.

¹⁵ Thū iyo njaganu imaguucagīa othe na ndwano,

ikamagwatia na wabu wayo,
 ikamacookereria thiini wa mitego wayo;
 ni undu ucio igakena na igacanjamuka.
¹⁶ Ni undu ucio, irutagira wabu wayo igongona,
 na igaciniira mitego wayo ubumba,
 nigukorwo wabu wayo niguu utumaga ituuire iikenagia,
 na ikaritaga irio iria njega muno.
¹⁷ Igituura itahaga na wabu wayo,
 ikaniinaga nduriri ingi iteguciguira tha?

2

¹ Ningurugama handu hakwa ha kurangira,
 na njikare o hau ruthingo iguru.
 Njetereire njigwe uria ekunjiira,
 niguu menyeye uria ingicookia ni undu wa iteta riri.

Icookia ria Jehova

² Nake Jehova akinjookeria atiri,
 “Andika uguurio uyū,
 uwandike wega ihengere-ini na ndemwa nene,
 nigeetha uthomeke wega,
 o na mundu angikorwo ateng’erete.
³ Nigukorwo uguurio uyū wetereire ihinda riria rituitwo;
 waragia uhoru wa matuku ma muthia,
 na ndungituika wa maheeni.
 O na ungikara muno-ri, wetereire.
 Ti-itheru nukahingio, na ndugatiirio.

⁴ “Atiriri, mundu mwitii-ri,
 meririria maake ti marungiriru;
 no mundu uria muthingu
 agatuura muoyo ni undu wa gwikia gwake;
⁵ ti-itheru, mundu ucio mwitii niakunyanagirwo ni ndibei;
 ni mwitii na ndari hinda ahurukaga.
 Tondū akorokete ta mbirira,
 na o ta uria gikuu gitaiganagia,
 o nake ndaiganagia;
 acookanagiriria nduriri ciothe hari we,
 na agataha andu a nduriri ciothe.

⁶ “Githi andu othe matikamuthekerera makimunyurugaga, na mamunyarare, makiugaga atiri,
 “Ka ni mundu uria wiigagira indo cia uici,
 na agetongia na indo cia utunyani ari na haaro-il!
 Egutuura ekaga guo nginya-ri?”

⁷ Andu aria uri na thiiri wao githi matigagukirira o rimwe?
 Githi matikaarahuka, na matume uinaine,
 macooke makunyamarie?

⁸ Tondū niutahite nduriri nyingi indo ciao,
 matigari ma nduriri icio, nimagagutaha indo o nawe.
 Ni undu niutite thakame ya andu,
 na ukaananga mabururi, na matuura manene, o na aria othe mari kuo.

⁹ “Mundu uria wakaga wathani wake,
 na agetongia na uumithio utari wa kihooto,
 nigeetha aake nyumba yake handu iguru
 niguu ehonokie ndakanyitwo ni mwanangiko,
 kai ari na haaro-il!

¹⁰ Wee wanacirira kuniinwo kwa nduriri nyingi,
 ugaconorithia nyumba yaku mwene,

na ūkoorwo nĩ muoyo waku.

¹¹ Mahiga ma rūthingo nĩmakanĩrĩra,
na mĩgamba ya mbaũ nĩkamũkĩria.

¹² “Mũndũ ūrĩa wakithagia itũũra inene na ūiti wa thakame,
na akahaanda itũũra na njĩra cia ūmaramari, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

¹³ Githĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ndatuĩte
atĩ wĩra wa andũ no ngũ cia gwakĩrĩria mwaki,
na atĩ ndũrĩrĩ ciĩnogagia o tũhũ?

¹⁴ Nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ ūmenyo wa riiri wa Jehova,
o ta ūria maaĩ maiyũrite irĩa-inĩ.

¹⁵ “Mũndũ ūrĩa ūheaga andũ a itũũra rĩake njoohi,
akamatahĩria mondo-inĩ ya rūũya ya ndibei nginya makarĩto,
nĩgeetha erorere njaga yao, kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

¹⁶ Ūkaiyũrwo nĩ thoni, handũ ha kũgĩa na riiri.
Rĩrĩ nĩrĩto ihinda rĩaku!

Nyua, ūrĩto,

nayo njaga yaku yoneke!

Gikombe kuuma guoko-inĩ kwa ūrĩto kwa Jehova
nikĩragũkora, na njono nĩkũhumbĩra riiri waku.

¹⁷ Haaro irĩa ūrutĩre Lebanoni-rĩ, nĩgagũhubikania,
na wanangi waku wa nyamũ-rĩ, nĩgagũmakia mũno.

Nĩ ūndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
na ūkaananga mabũrũri, na matũũra manene, na arĩa othe marĩ kuo.

¹⁸ “Mũhianano mũicũhie nĩ wa bata ūrĩkũ mũndũ aarĩkia kũwacũhia?
O naguo mũhianano wa gũtwekio ūrĩa ūtũmaga andũ maheeneke nĩ wa bata ūrĩkũ?
Nĩgũkorwo ūrĩa ūũthondekaga ehokaga kĩria ombĩte;
athondekaga mũhianano itaaragia.

¹⁹ Mũndũ ūrĩa wĩraga rūbaũ atĩrĩ, ‘Gĩa na muoyo!’
Kana akeera ihiga rĩtarĩ muoyo atĩrĩ, ‘Arahũka!’ Kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

Indo ta icio ciakĩhota kuonia mũndũ njĩra?

Ihumbĩtwo thahabu na betha;
no itĩrĩ na mĩhũmũ thĩinĩ wacio.

²⁰ No rĩrĩ, Jehova arĩ hekarũ-inĩ yake theru;
thĩ yothe nĩkire ki irĩ mbere yake.”

3

Ihooya rĩa Habakuku

¹ Rĩrĩ nĩ ihooya rĩa mũnabii Habakuku, rĩa kũinwo ta rwĩmbo.

² Atĩrĩrĩ Jehova, nĩnjiguĩte ūhoru wa ngumo yaku,
nganyĩtwo nĩ guoya nĩ ūndũ wa ciiko ciaku.

Rurumũkia ciiko ciaku matukũ-inĩ maya maitũ,
ūtũme imenyeke matukũ-inĩ maitũ;
o na hĩndĩ irĩa ūrĩ mũrakaru, iguanagĩra tha.

³ Ngai ookire oimĩte Temani,
ũcio Mũtheru agĩũka oimĩte Kĩrĩma kĩa Parani.

Riiri wake ūkĩhumbĩra igũrũ,
naguo ūgooci wake ūkĩyũra thĩ.

⁴ Ūkengi wake wahaanaga ta riũa rĩkĩratha;
mĩrũri yahrenũkaga kuuma guoko-inĩ gwake,
naho hau niho hinya wake wahithĩtwo.

⁵ Mũthiro nĩguo wamũtongoragia;
mũrimũ wa mũthiro ūkamuumu thuutha.

⁶ Aarũgamire, agĩthingithia thĩ;
agĩcũthĩrĩria agĩtũma ndũrĩrĩ ciinaine.

Irīma cia tene ikīmumuthūka,
natuo tūrīma twa tene tūkīmomoka.
Mīthiire yake-rī, nī ya tene na tene.

⁷ Nīndonire andū arīa matūūruga hema cia Kushani marī na mīnyamaro,
nao arīa matūūruga Midiani maiyūrītwo nī ruo rūnene.*

⁸ Wee Jehova-rī, nī njūūi warakarīire?
Mang'ūrī maku-rī, nī tūrūūi mokīrīire?

Wee-rī, wokīrīire iria na mang'ūrī maku
rīrīa wahaicīte mbarathi ciaku
na ngaari ciaku cia ūhootani cia ita?

⁹ Nīwarutire ūta waku, ūkīwoya na igūrū,
na ūgītīa mīguī mīingī.[†]

Nayo thī ūkīmīgayania na njūūi;
¹⁰ irīma ciakuonire ikīinyogonda.

Kīguū kīa maaī nakīo gīgītherera;
maaī ma kūrīa kūrīku makīhūyūka,
na makīambararia makūmbī mamo na igūrū taarī moko.

¹¹ Rīūa na mweri nīciarūgamire o ro ūguo kūu igūrū,
ciona ūtheri wa mīguī yaku ikīrathūka,
na ciona kūhenia gwa itimū rīaku rīkīmenūka.

¹² Watūikanīirie thī na mang'ūrī,
na ūkīhūūra ndūrīrī ūrī na marakara.

¹³ Wokire kūhonokia andū aku,
na ūhonokie ūrīa waku mūtīrīrie maguta.

Wahehenjire kīongo kīa nyūmba ya waganu,
ūkīmītharia ngīnya itina-inī ciayo.

¹⁴ Wamūtheecire mūtwe na itimū rīake mwene,
rīrīa njamba ciake cia ita ciatūtharīkīire itūharaganie;
cigakenagīrīra ta igūtambuura athīini arīa mehithīte.

¹⁵ Wee wakinyire iria igūrū na mbarathi ciaku,
ūgīthuka maaī macio maingī, magītuīka makūmbī manene.

¹⁶ Ndaiguire ūhoru ūcio,
ngoro yakwa īgītumatuumu,
nacio iromo ciakwa ikīinaina nī mūgambo ūcio;
mahīndī makwa makīonja,
namo magūrū makwa makīinaina.
No nīī nīngweterera ngīrīrīrie,
ngīnya mūthenya ūrīa wa kūnyariirīka ūgaakinya,
ūkore rūrīrī rūrīa rūtūtharīkagīra.

¹⁷ Atīrīrī, o na mūkūyū ūngīaga kūrūta kīro,
nayo mīthabībū yaage thabībū,
o naguo mūtamaiyū wage maciaro,
nayo mīgūnda yaage irio;
o na kūngīaga ng'ondū gīcegū
na kwage ng'ombe ciugū-inī-rī,

¹⁸ nīī no ndīrikenagīra Jehova,
njanjamūkage nī ūndū wa Ngai Mūhonokia wakwa.

¹⁹ Mwathani Jehova nīwe hinya wakwa,
atūmaga magūrū makwa magīe ihenya ta magūrū ma thwariga,
nake aahotithagia kūhaica kūrīa gūtūūgīru.

Kūrī mūtongoria wa nyīmbo. Rwīmbo rūrū nī rwa kūinwo na inanda cia mūgeeto.

* 3:7 Andū a Kushani na Midiani maarī Aarabu arīa matūūruga gūkuhī na Edomu. † 3:9 Mīguī haha nī heni na marurumī iria
Mwathani aahūthīire.

ZEFANIA

¹ Atirirĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩire Zefania mūrũ wa Kushi, mūrũ wa Gedalia, mūrũ wa Amaria, mūrũ wa Hezekia, rĩrĩa Mũthamaki Josia mūrũ wa Amoni aathamakaga Juda.

Juda Gũtuĩrwo Ciira

² Atirirĩ, Jehova ekuuga ũũ:

“Nĩnganiina indo ciothe ithire biũ,
ithire kũndũ guothe gũkũ thĩ.

³ Nĩnganiina andũ o na nyamũ;
njooke niine nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ.

Andũ arĩa aaganu magaatigĩrio o hĩba cia mahuti,
hĩndĩ rĩa ngaaniina andũ mathire kũndũ guothe gũkũ thĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Nĩngatambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre Juda,
na njũkĩrĩre andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu.

Nĩnganiina mĩhianano ya Baali ĩrĩa ĩtigarĩte gũkũ,
na niine marĩtwa ma andũ arĩa matooĩ Ngai,
na athĩnjĩri-ngai cia mĩhianano,

⁵ o acio mainamagĩrĩra,
makahooya mbũtũ cia igũrũ marĩ nyũmba igũrũ,
o na makainamĩrĩra, makehĩta na rĩtwa rĩa Jehova,
na magacooka makehĩta na rĩtwa rĩa Milikomu,

⁶ o acio matigaga kũrũmĩrĩra Jehova magacooka na thuutha,
na maticaragia Jehova, o na kana makamũrongooria.

⁷ Atirirĩ, kirai ki mũri mbere ya Mwathani Jehova,
nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhi.

Jehova nĩahaarĩrie igongona;
ningĩ nĩamũrĩte andũ arĩa etĩte.

⁸ Mũthenya ũcio wa igongona rĩa Jehova-rĩ,
nĩngaherithia anene, o na herithie ariũ a mũthamaki,
hamwe na arĩa othe magaakorwo mehumbĩte nguo cia bũrũri ũngĩ.

⁹ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaherithia ataagarari othe a hĩngĩro,
o acio maiyũragia hekarũ ya ngai ciao na haaro na maheeni.”

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio
nĩgũkaiguu mũkayo uumĩte Kĩhingo-inĩ gĩa Thamaki,
o na kũgirĩka kuumĩte Itũũra Rierũ,
naguo mũrurumo mũnene wa mũmomoko uume tũrĩma-inĩ.

¹¹ Girĩkai, inyuĩ mūtũũraga rũgongo rwa ndũnyũ;
mũgirike tondũ onjorithia anyu othe nĩmekũniinwo,
na arĩa othe monjorithanagia na betha manangwo.

¹² Hĩndĩ ĩyo nĩngoya matawa njethe andũ Jerusalemu,
na herithie arĩa meiganĩtie,
arĩa mahaana ndibei ĩtiganĩrio na kĩnyita kĩaayo,
arĩa meciiragia atĩrĩ,

‘Jehova ndarĩ ũndũ angĩka, mwega kana mũũru.’

¹³ Ũtonga wao nĩũgatahwo,
na nyũmba ciao imomorwo.

Nĩmagaka nyũmba,
no matigacitũũra;
nĩmakahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ,
no matikanyua ndibei yayo.

Mũthenya ũrĩa Mũnene wa Jehova

¹⁴ “Mũthenya ũrĩa mũnene wa Jehova ũrĩ hakuhi,

ūrī hakuhi na nūrooka narua.
 Ta thikiririai! Kiriro kia mūthenya ūcio wa Jehova gīgaakorwo kīrī kīnene,
 nacio njamba cia ita nīikaarīra mūno irī kūu.
¹⁵ Mūthenya ūcio-rī, ūgaakorwo ūrī wa mang'ūrī,
 mūthenya wa mīnyamaro na ruo rūnene,
 mūthenya wa mathiina na mwanangiko,
 mūthenya wa nduma na mairia,
 mūthenya wa matu na nduma ndumanu,
¹⁶ mūthenya wa kūhuhwo karumbeta na mbugiririo ya mbaara
 ya gūūkirīra matūūra marīa mairigirwo na hinya,
 na gūūkirīra mīthiringo irīa mīraihu na igūrū.
¹⁷ Nīngarehere andū mīnyamaro,
 nao magaathiiaga ta andū atumumu,
 nī ūndū nīmehīrie Jehova.
 Thakame yao nīgaitwo ta rūkūngū,
 nacio nyama cia nda ciao iteo ta irī rūrua.
¹⁸ Betha kana thahabu ciao
 itikahota kūmahonokia,
 mūthenya ūcio wa mang'ūrī ma Jehova.
 Thī yothe ikaaniinwo
 na mwaki wa ūiru wake,
 nīgūkorwo arīa othe matūūruga gūkū thī
 nīakamaniina o rīmwe.”

2

¹ Mwīcookanīrīriei hamwe, mwīcookanīrīriei hamwe
 inyuī rūrīrī rūrū rūtarī thoni.
² Mwīcookanīrīriei mbere ya ihinda rīrīa rītuītwo gūkinya,
 mūthenya ūcio ūmūkerere ta ūrīa mūūngū ūmbūragwo nī rūhuho,
 mbere ya marakara mahiū ma Jehova mamūkore,
 mbere ya mūthenya ūcio wa mang'ūrī ma Jehova kūmūkora.
³ Carīai Jehova, inyuī andū othe arīa enyīhia a būrūri,
 inyuī arīa mwīkaga ūrīa aathanīte.
 Mwīcarīriei ūthingu, mwīcarīriei kwīnyīhia;
 no gūkorwo nīmūkagitirwo
 mūthenya ūcio wa marakara ma Jehova.
Ūrathi wa Gūūkirīra Filistia
⁴ Itūūra rīa Gaza nīrīgatiganīrio,
 narīo itūūra rīa Ashikeloni rīanangwo.
 Andū a Ashidodi makaarutūrurwo mūthenya barigici,
 narīo itūūra rīa Ekironi rīthario ta mūtī ūkūmunywo.
⁵ Inyuī arīa mūtūūruga ndwere-inī cia iria,
 o inyuī Akerethi, kaī mūrī na haaro-ī!
 Ndūmīriri ya Jehova nī igūūkirīrie,
 wee Kaanani, būrūri wa Afilisti.

“Nīngakūniina,
 na gūtiri mūdū o na ūmwe ūgaatigara.”

⁶ Būrūri ūcio ūrī ndwere-inī cia iria, o kūu Akerethi matūūruga,
 gūgaatuika kūdū gwa gwakwo ithūnū cia arīithi, na ciugū cia ng'ondū.
⁷ Būrūri ūcio ūgaatuika wa matigari ma nyūmba ya Juda;
 kūu nīkua makoonā ūrīithio.
 Hwai-inī magaakomaga nyūmba cia Ashikeloni.
 Nake Jehova Ngai wao nīakamamenyerera, na atūme magaacīre rīngī.

Ūrathi wa Gūūkirīra Moabi na Amoni
⁸ “Nīnjigūite irumi cia Moabi

na inyūrūri cia Aamoni,
acio maarumire andū akwa
na makīhīta gūūkīrīra būrūri wao.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī,

“Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūrāga muoyo-rī,

Moabi gūgaatuika o ta Sodomu,
naguo būrūri wa Aamoni ūtuika ta Gomora,
kūdū kwa riya, na marima ma cumbi,
kūdū gūtākūrāga kīndū kuuma tene.

Matigari ma andū akwa nīmakaamataha;

nao andū a rūrīrī rwakwa arīa makaahonoka nīmakagaya būrūri wao.”

¹⁰ Maūdū macio nīmakamakora nī ūndū wa mwītīo wao,

na nī ūndū wa kūrūma na kūnyūrūria andū a Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹¹ Jehova nīagetigīrwo nīo

rīrīa akaananga ngai ciothe cia būrūri ūcio.

Ndūrīrī iria irī hūgūrūrū-inī ciothe cia iria nīkamūhooya,
o rūrīrī rūrī būrūri waruo kīumbe.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Kushi

¹² “O na inyuī, andū a Kushi,

nīmūkooragwo na rūhiū rwakwa rwa njora.”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Ashuri

¹³ Nīagatambūrūkia guoko gwake okīrīre andū a gathigathini

na aniine Ashuri,

atige Nineve gūkirīte ihooru,
na kūūmagarīte o ta werū.

¹⁴ Ndūūru cia mbūri na ng’ombe igaakoma kuo,
hamwe na ciūmbe cia mīthemba yothe.

Ndundu cia werū na ndundu iria ng’ambi
nīkomba itugī-inī ciakuo.

Kayū ka mīgambo yacio gakaiguuagwo ndirica-inī,

hība cia mahiga igaakorwo mīrango-inī,

nayo mīgamba ya mītarakwa itigwo ūtheri.

¹⁵ Rīrīrī nīrīo itūūra rīrīa rīratūire na gīkeno,
o na rītarī na ūgwati.

Rīrīa rīēīrāga atīrī,

“Nī no nī, na gūtīrī ūngī tīga nī.”

Kāi nīrīkīanangītwo,

rīgatuika o kīmamo kīa nyamū cia gīthaka-ī!

Arīa othe mahītūkagīra harī rīo

no kūrīnyūrūria na kūrīorota.

3

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kāi itūūra rīrīrī inene rīa andū aremi, na rīgwatītīo thaahu,
o na rīiyūrīte maūdū ma kūhinyanīrīrīa rīrī na haaro-ī!

² Rītīrī mūdū rīathīkagīra, rītītīkagīra gūtaarwo.

Rītīhokaga Jehova, na rītīkūhagīrīria Ngai warīo.

³ Anene aarīo mahaana ta mīrūūthi ikūrarama,
aathanī aarīo mahaana ta njūūi iria icangacangaga hwaī-inī,
gūtīrī kīndū matigagīa gīkinyie rūciini.

⁴ Anabii aarīo nī etīī;

nī andū a ungumania.

Athīnjīri-Ngai aarīo mathaahītie handū-harīa-haamūre,
na magathūkia watho.

⁵ Jehova ūrīa ūrī thīinī warīo nī mūthingu;
we ndeekaga ūūru.

Rūciinĩ o rūciinĩ nĩatuanagĩra ciira na kĩhotoo,
mũthenya o mũthenya ndagaga gwĩka ũguo,
no arĩa matarĩ athingu matirĩ thoni.

⁶ “Nĩiinĩte ndūrĩrĩ;
ciĩgĩtĩro ciao cia hinya nĩ momore.
Nacio barabara ciao ndũmĩte itiganĩrio,
gūtĩrĩ mũndũ ũracigerera.
Matũũra mao manene nĩmanange;
gūtĩrĩ mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte, gūtĩrĩ o na ũmwe.

⁷ Ndeerire itũũra rĩu inene atĩrĩ,
‘Ti-itherũ nĩũkanjĩtigĩra,
na wĩtikĩre gũtaarwo!’
Hĩndĩ iyo itũũro ciake itikaniinwo,
o na kana maherithia makwa mamũkore.”

No o meerĩragĩria o gwĩka ũũru
maũndũ-inĩ mao mothe.
⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ikaraĩ mũnjetereire,
mweterere mũthenya ũria ngaarũgama ndute ũira.
Nĩndũite atĩ nĩngacookanĩrĩria ndūrĩrĩ hamwe,
na nyũnganie mothamaki,
nĩguo ndĩmaitĩrĩrie mang’ũrĩ makwa,
nĩmo marakara makwa mahiũ.
Thĩ yothe nĩĩkaniinwo
nĩ mwaki wa marakara ma ũiru wakwa.

⁹ “Hĩndĩ iyo nĩngatheria mĩromo ya ndūrĩrĩ,
nĩguo othe makayagĩre rĩitwa rĩa Jehova,
na mamũtungatagĩre marĩ na ũrũmwe.

¹⁰ Andũ akwa arĩa mahurunjũkĩire
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũĩ cia Kushi,
o acio maahooyaga,
nĩmakandehera maruta.

¹¹ Mũthenya ũcio wee ndũgaconorithio
nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa mooru wananjĩka,
tondũ nĩngeheria arĩa othe makenagĩra mwĩtĩo wao,
ndĩmarute kuuma itũũra-inĩ rĩrĩrĩ inene.
Ndũgacooka gwĩtũũgĩria
ũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru.

¹² No rĩrĩ, nĩngatigia gatagatĩ-inĩ kanyu
andũ arĩa ahoorerĩ na enyĩihia,
arĩa mehokete rĩitwa rĩa Jehova.

¹³ Matigari ma Isiraeli matigekaga ũũru;
matikaheenanagia,
kana ũhinga wonেকে tũnua-inĩ twao.

Makaarĩaga na magakoma,
na gūtĩrĩ mũndũ ũkaamamakia.”

¹⁴ Atĩrĩrĩ, wee Mwarĩ wa Zayuni, ina rwĩmbo;
o nawe, Isiraeli anĩrĩra!
Nawe Mwarĩ wa Jerusalemu
kena na ũcanjamũke na ngoro yaku yothe!

¹⁵ Jehova nĩheretie ihũũra rĩaku,
nacio thũ ciaku nĩacingatĩte.
Jehova mũthamaki wa Isiraeli arĩ hamwe nawe;
ndũgacooka gwĩtigĩra mwanangĩko rĩngĩ.

¹⁶ Mũthenya ũcio nĩmakeera Jerusalemu atĩrĩ,
“Wee Zayuni, ndũgacooke gwĩtigĩra

na ndūkaregerie moko maku.

¹⁷ Jehova Ngai waku ari hamwe nawe,
o we ūria ūri hinya wa kūhonokania.

Niarīgūkenagīra mūno,
na nīarikūhooragīria na wendo wake,
agūkūngūire akīinaga nyīmbo.”

¹⁸ “Kīeha gīa ciathī iria njathane nīngamwehereria;
icio ikoretwo iri mūrigo na cia thoni harī inyuī.

¹⁹ Hīndī iyo nīngaherithia
arīa othe maamūhinyagīrīria;

nīngahonokia arīa ithua,
na njookererie arīa mahurunjītwo.

Nīngatūma magīe igweta na ndīmagoocithie
mabūrūri-inī mothe kūrīa manaconorithio.

²⁰ Ihinda rīu nīngamūcookanīrīria;
hīndī iyo nīngamūcookia mūcīi.

Nīngatūma mūgīe igweta na ndīmūgoocithie
gatagatī-inī ka ndūrīrī ciothe cia thī,

hīndī irīa ngaatūma mūgaacīre rīngī,
o mūkīonagīra na maitho manyu,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

HAGAI

Andū kwirwo maake Nyūmba ya Jehova

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa keerī wa gūthamaka kwa Dario,* mūthenya wa mbere wa mweri wa gatandatū, ndūmīrīrī ya Jehova nīyakinyīre Zerubabeli mūrū wa Shealitelieli, mwathi wa būrūrī wa Juda, na kūrī Joshua mūrū wa Jehozadaki, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, na kanua ka mūnabii Hagai makīrwo atīrī,

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Andū aya moigaga atīrī, ‘Ihinda ti ikinyu rīa gwakīra Jehova nyūmba.’”

³ Ningī ndūmīrīrī ya Jehova īgīūka na kanua ka mūnabii Hagai ikīūria atīrī, ⁴ “Anga nī ihinda rīanyu inyuī ene rīa gūikara nyūmba iria ng’emie na mbaū rīrīa nyūmba īno yakwa īkarīte irī nyanangīku?”

⁵ Na rīrī, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mwīcūraniei wega ūrīa mīthīire yanyu ītariī. ⁶ Mūhaandīte irio nyingī, no mūkagetha o tūnini. Mūrīaga no mūtīhūnaga. Mūnyuuaga no mūtinyootokaga. Mwīhumbaga nguo no mūtīguaga ūrugarī. Ningī ūrīa ūthūkūmaga, aanyīita mūcaara wake awīkagīra mūhuko ūrī na marima.”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mwīcūraniei wega ūrīa mīthīire yanyu ītariī. ⁸ Ambatai irīma-inī mūgīre mbaū, mūuke mūnjakīre nyūmba, nīgeetha nī ndīmīkenagīre na ndūike wa gūtīagwo,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ⁹ Mwerīgagīrīra uumithio mūingī, no rīrī, mūkīona o kīndū kīnini. Kīrīa mwainūkīrie, ngīkīūmbūra na mīhūmū yakwa. Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūūria atīrī, “Ndeekire ūguo nīkī? Ndeekire ūguo nī ūndū wa nyūmba yakwa, irīa īkarīte irī nyanangīku, rīrīa o ūmwe wanyu arahangīra maūndū ma nyūmba yake mwene. ¹⁰ Nī ūndū wanyu, īgūrū nīrīregete gūita ime, nayo thī īkarega na mīaciaro mayo. ¹¹ Nīndatūmīre būrūrī wage mbura mīgūnda-inī na irīma-inī, o na ngūmīa ngano, na ngīniina ndībei ya mūhihano na maguta na kīrīa gīothe thī īciaraga, na ngīnyīihia andū na mahiū, na ngīthūkīa wīra wa moko manyu.”

¹² Ningī Zerubabeli mūrū wa Shealitelieli, na Joshua mūrū wa Jehozadaki, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, na matigari mothe ma andū, magīathīkīra mūgambo wa Jehova Ngai wao, o na ndūmīrīrī ya mūnabii Hagai, tondū nī Jehova Ngai wao wamūtūmīte. Nao andū acio magīitigīra Jehova.

¹³ Ningī Hagai mūtūmwo wa Jehova akīheana ndūmīrīrī īno ya Jehova kūrī andū, akīmeera atīrī: Jehova ekuuga atīrī, “Nī ndī hamwe na inyuī.” ¹⁴ Nake Jehova akīarahūra roho wa Zerubabeli mūrū wa Shealitelieli, mwathi wa Juda, na roho wa Joshua mūrū wa Jehozadaki, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, o na roho wa andū othe arīa matigarīte, nao magīūka, makīambīrīrīa kūruta wīra wa nyūmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wao. ¹⁵ Kwarī mūthenya wa mīrongo īrī na īna, mweri wa gatandatū, mwaka-inī wa keerī wa gūthamaka kwa Dario.

2

Riiri wa Nyūmba īyo Njerū

¹ Na rīrī, mūthenya wa mīrongo īrī na ūmwe, mweri wa mūgwanja, ndūmīrīrī ya Jehova nīyakinyīre mūnabii Hagai, akīrwo atīrī, ² “Arīrīa Zerubabeli mūrū wa Shealitelieli, mwathi wa būrūrī wa Juda, na Joshua mūrū wa Jehozadaki, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, na andū othe arīa matigaire, ūmoorie atīrī, ³ ‘Nūu wanyu ūtigarīte wonire nyūmba īno na riiri wayo wa mbere? Mūrōna īhaana atīa rīu? Githī mūtīramīona īhaana ta kīndū gīa tūhū?’ ⁴ Jehova ekuuga atīrī, ‘Gīa na hinya, wee Zerubabeli, na ūgie na hinya, wee Joshua mūrū wa Jehozadaki, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, gīai na hinya inyuī andū othe a būrūrī, na mūrute wīra, nīgūkorwo ndī hamwe na inyuī.’ Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ ‘Ūguo nīguo ndaarīkanīre na inyuī, rīrīa mwoimīre būrūrī wa Mīsiri, na Roho wakwa egūtūūra thīinī wanyu. Tīgai gwītīgīra.’

⁶ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī; ‘Thuutha wa kahinda kanini nīngathingithia īgūrū na thī rīngī, na thingithie iria na thī nyūmū. ⁷ Nīngathingithia ndūrīrī ciothe, nake ūrīa wīrīragīrio nī ndūrīrī ciothe nīagooka, na nī nīngaiyūrīa nyūmba īno riiri,’ ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, ‘Betha nī yakwa, o na thahabu nī yakwa. ⁹ Riiri wa nyūmba īno ūgaakorwo ūrī mūnene gūkīra riiri wa nyūmba īrīa ya mbere,’ ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ‘Na handū haha nīngaheana thayū,’ ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

* 1:1 Mūthamaki Dario aathamakaga būrūrī wa Perisia mwaka-inī wa 522 nginya 486 mbere ya gūciarwo gwa Kristū.

Irathimo cia Andũ arĩa Marĩ na Thaahu

¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ƚĩrĩ na ƚna, mweri wa kenda, mwaka wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario, ndũmĩrĩrĩ ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Hagai akĩĩrwo atĩrĩ, ¹¹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Ūriai athĩnjĩrĩ-Ngai ūrĩa watho ugĩte: ¹² Mũndũ angĩkuua nyama nyamũre ruuno-inĩ rwa nguo yake, naruo ruuno rũhutie mũgate, kana thubu, kana ndibei, kana maguta, o na kana irio ingĩ-rĩ, irio icio ciatuĩka nyamũre?’ ”

Nao athĩnjĩrĩ-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

¹³ Ningĩ Hagai akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩ na thaahu nĩ ūndũ wa kũhutania na kiĩmba, angĩhutia kĩndũ kĩmwe gĩa icio-rĩ, kĩndũ kiũ no kĩnyitwo nĩ thaahu?”

Nao athĩnjĩrĩ-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “ƚĩ, no kĩnyitwo nĩ thaahu.”

¹⁴ Ningĩ Hagai akĩmeera atĩrĩ, “Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Ūguo noguo andũ aya na rũrĩrĩ rũrũ matariĩ maitho-inĩ makwa; ūrĩa wotho meekaga na kĩrĩa gĩothe marutaga kũu, kĩrĩ na thaahu.

¹⁵ “‘Na rĩrĩ, mwĩcũraniei wega ūhoro ūyũ kuuma ūmũthĩ, mũtaranie ūrĩa maũndũ maatariĩ mbere ya rĩrĩa gũtaarĩ ihiga rĩaigĩrũrwo igũrũ wa rĩngĩ mwako-inĩ wa hekarũ ƚno ya Jehova. ¹⁶ Mũndũ o wotho angĩathiire hĩba-inĩ ya ngano ya ithimi mĩrongo ƚĩrĩ, aakoraga no ithimi ikũmi. Mũndũ o wotho angĩathiire itangi-inĩ rĩa ndibei erĩgĩrĩre gũtahia ithimi mĩrongo ƚtano, aakoraga o mĩrongo ƚĩrĩ. ¹⁷ Ndathũkirie wĩra wotho wa moko manyu na mbaa, na mbuu na mbura ya mbembe,* no inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,’ ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Kuuma ūmũthĩ na gũthĩ na mbere, kuuma mũthenya ūyũ wa mweri mĩrongo ƚĩrĩ na ƚnya, mweri wa kenda, mwĩcũraniei wega ūhoro wa mũthenya ūrĩa mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakirwo. Ta mwĩcũraniei wega: ¹⁹ Nĩ hakĩrĩ o na mbeũ ƚtigariĩe ikũmbi-inĩ? Nginyagia rĩu, mĩthabibũ, na mikũyũ, na mikomamanga, o na mĩtamaiyũ ndĩrĩ ƚragĩa na maciaro.

“‘Kuuma ūmũthĩ nĩndĩrĩmũrathimaga.’ ”

Zerubabeli, Gĩcũhĩ kĩa Jehova

²⁰ Ningĩ ndũmĩrĩrĩ ya Jehova nĩyakinyĩire Hagai hĩndĩ ya keerĩ, mweri mĩrongo ƚĩrĩ na ƚnya wa mweri ūcio, akĩĩrwo atĩrĩ, ²¹ “Arĩria Zerubabeli mwathi wa Juda, ūmwĩre atĩ nĩngathingithia igũrũ na thĩ. ²² Nĩngang’aũrania ƚtĩ cia ūnene, na hehenje hinya wa mothamaki ma thĩ ng’eni. Nĩngakurumania ngaari cia ƚta, na atwarithia a cio; na ndungumanie mbarathi hamwe na ahaici a cio, o mũndũ arũndwo na rũhiũ rwa njora rwa mũrũ wa nyina.

²³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Mũthenya ūcio-rĩ, nĩngakwamũkĩra, wee ndungata yakwa Zerubabeli mũrũ wa Shealitelieli,’ ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ‘Ningĩ nĩngagũtua ta gĩcũhĩ gĩakwa gĩa kĩara, gĩkurure rũrĩ rwakwa, nĩgũkorwo nĩngũthuurĩte,’ ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

* 2:17 Rũhuho rũhiũ na mbura ya mbembe ciatũmagĩrwo nĩ Ngai kũhũũra andũ nĩ ūndũ wa ūremi wao.

ZEKARIA

Isiraeli Gwĩtwo Macookerere Jehova

¹ Na rĩrĩ, mweri wa inana wa mwaka wa keerĩ wa ūthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido, akĩĩrwo atĩrĩ:

² “Jehova nĩarakarĩrio mũno nĩ maithe manyu ma tene. ³ Nĩ ūndũ ūcio ĩra andũ atĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: ‘Njookerera, nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na nĩ nĩngũmũcookerera,’ ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁴ Mũtikahaane ta maithe manyu ma tene arĩa maahunjagĩrio nĩ anabii a tene, makeerwo atĩrĩ: Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: ‘Garũrũkai mĩtuge mĩthiĩre yanyu mĩũru o na mĩtugo yanyu mĩũru.’ No makĩaga kũnjigua kana kũrũmbũiya uuge wakwa, nĩguo Jehova ekuuga. ⁵ Maithe manyu ma tene makĩrĩ kũ rĩu? Nao anabii-rĩ, nĩmatũũruga nginya tene? ⁶ No rĩrĩ, githi ndũmĩrĩri yakwa na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, iria ndaathĩte ndungata ciakwa cia anabii itiahingĩrio maithe manyu ma tene?”

“Hĩndĩ iyo makĩĩrira makiuga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe atwikĩte kũringana na ūrĩa mĩthiĩre na mĩtugo iitũ itarĩi, o ta ūrĩa aatuĩte niegwĩka.’”

Mũndũ ūrĩa warĩ Mĩtĩ-inĩ ya Mĩhandathi

⁷ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wa mweri wa ikũmi na ūmwe, mweri ūcio wa Shebati, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ūthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido.

⁸ Nĩndonire kĩoneki ūtukũ, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona mũndũ wahaicĩte mbarathi ndune! Mũndũ ūcio aarũgamĩte mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi yarĩ handũ mũkuru-inĩ. Thuutha wake nĩ haarĩ mbarathi imwe ndune, na ingĩ cia gĩtĩrĩ na ingĩ njerũ.

⁹ Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ cia kĩ?”

Mũraika ūcio waaragia na nĩ akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra nĩ cia kĩ.”

¹⁰ Nake mũndũ ūcio warũngĩi mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi akĩndaarĩria akĩnjĩra atĩrĩ, “Aya nĩo Jehova atũmĩte mathiĩ thĩ yothē.”

¹¹ Nao magĩcookia ūhoru kũrĩ mũraika wa Jehova, ūrĩa warũngĩi mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthiite thĩ yothē na tũkoona atĩ thĩ nĩũhooreire na ĩrĩ na thayũ.”

¹² Nĩngĩ mũraika ūcio wa Jehova akĩũria atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūkwaga kũguĩra Jerusalemu na matũũra ma Juda tha, marĩa ūkoretwo ūrakarĩire mĩaka mĩrongo mũgwanja?” ¹³ Nĩ ūndũ ūcio Jehova agĩkarĩria mũraika ūcio twaragia nake na ciugo njega na cia kũhoorerania.

¹⁴ Nake mũraika ūcio wanjaragĩria akĩnjĩra atĩrĩ, “Anĩrĩra ndũmĩrĩri ĩno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, Nĩnjiguaga ūiru nĩ ūndũ wa Jerusalemu na Zayuni, ¹⁵ no rĩrĩ, nĩndakarĩtio mũno nĩ ndũrĩrĩ iria ciĩguaga irĩ ngĩtĩre. Ndaarakarĩire andũ akwa o hanini, no ndũrĩrĩ icio igĩkĩrĩria kũmanyamaria.’

¹⁶ “Nĩ ūndũ ūcio, Jehova ekuuga ūũ: ‘Nĩngacooka itũũra rĩa Jerusalemu ndĩrĩguĩre tha, nayo nyũmba yakwa yakwo kuo rĩngĩ. Naruo rĩrigi rĩa gũthima nĩrũgatambũrũkio Jerusalemu,’ ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹⁷ “Nĩngĩ ūthiĩ na mbere na kwanĩrĩra uge atĩrĩ: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ, ‘Matũũra makwa nĩmakaĩyũrĩria ūgaacĩru rĩngĩ, nake Jehova nĩakahooreria Zayuni rĩngĩ na ethuurĩre Jerusalemu.’”

Hĩa Inya na Mabundi Mana

¹⁸ Nĩngĩ ngĩtĩra maitho, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona hĩa inya! ¹⁹ Ngĩũria mũraika ūcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Ici nacio nĩ cia kĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda, na Isiraeli, na Jerusalemu.”*

²⁰ Nake Jehova agĩcooka akĩnyonia mabundi mana. ²¹ Na nĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Aya-rĩ, marooka gwĩka atĩa?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda nĩguo gũtigacooke kuoneka mũndũ ūkwĩhaanda, no mabundi maya, mokĩte kũmamakia na magũithie hĩa icio cia ndũrĩrĩ, iria ciambararirie hĩa ciao igĩũkĩria bũrĩri wa Juda, nĩguo andũ akuo maharagano.”

* 1:19 Hĩa icio inya ciarĩ mabũrĩri ma Ashuri, na Misiri, na Babuloni, na Perisia.

2

Mündū warī na Rûrigi rwa Gûthima

¹ Ningī ngitiira maitho, na rîrî, hau mbere yakwa ngîona mündū wanyiiite rûrigi rûa gûthima na guoko gwake. ² Ngîmûûria atîrî, “Wee-rî, wathiî kû?”

Nake akînjookeria atîrî, “Ndathiî gûthima itûûra rîa Jerusalemu, nîguo menye warîi o na ûrai hu warîo.”

³ Na rîrî, mûraika ūcio wanjaragîria agithiî, nake mûraika ūngî agîûka kûmûtûnga, ⁴ akîmwîra atîrî, “Teng’era wîre mwanake ūcio atîrî, ‘Jerusalemu rîgaatuika itûûra inene rîtarî thingo, nî ūndû wa ūngî wa andû na mahiû marîa magaakorwo kuo.’ ⁵ Jehova ekuuga ūû, ‘Nîi mwene nî nîi ngaatuika rûthingo rwa mwaki ndrîthiûrûrîkîrie, na nduîke riiri thîinî wa itûûra rîu.’”

⁶ Jehova ekuuga ūû, “Ūkai, ūkai! Ūrai muume bûrûri wa mwena wa gathigathini, nîgûkorwo ndîmûharaganîrie mîena yothe îna îria yumaga huho cia igûrû,” ūguo nîguo Jehova ekuuga.

⁷ “Ūka, wee Zayuni! Wîthare, o wee ūtûûraga kwa Mwari wa Babuloni!” ⁸ Nîgûkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atîrî, “Thuutha wa kûûhe gîtiîo, akîndûma ngahûûrane na ndûrîrî iria ciatahîte indo cianyu. Nîgûkorwo ūria wothê ūmûhutagia inyuî nî kûûma kîa riitho rîa Ngai ahutagia. ⁹ Titherû nîngambararia guoko gwakwa ndîmookîrie, nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hîndî iyo nîguo mûkaamenya atî Jehova Mwene-Hinya-Wothe nîwe ūndûmîte.

¹⁰ “Wee Mwari wa Zayuni-rî, anîrîra na ūkene, nîgûkorwo nîndîrooka gûtûûra gatagatî-inî kanyu,” ūguo nîguo Jehova ekuuga. ¹¹ “Mûthenya ūcio-rî, ndûrîrî nyingî nîikanyiiitithanio na Jehova, na nîmagatuika andû akwa. Ngaatûûra gatagatî-inî kanyu na nîmûkamenya atî Jehova Mwene-Hinya-Wothe nîwe ūndûmîte kûri inyuî.” ¹² Jehova nîakagaya Juda gûtûike igai riake bûrûri-inî ūria mûtheru, na nîagethuurîra Jerusalemu o rîngî. ¹³ Hoorerai harî Jehova inyuî kîrîndî gîa thî tondû nîeyarahûrite kuuma gûikaro-ini gîake gîtheru.

3

Nguo Theru cia Mûthînjîri-Ngai ūria Mûnene

¹ Ningî akînyonia Joshua, mûthînjîri-Ngai ūria mûnene, arûgamîte mbere ya mûraika wa Jehova, nake Shaitani arûgamîte mwena wake wa ūrio nîguo amûcuuke. ² Nake Jehova akîra Shaitani atîrî, “Jehova arogûkûûma, wee Shaitani! Jehova ūria ūthuurîte Jerusalemu arogûkûûma wee! Githî mündû ūyû tî gîcinga gîtharîtwo kuuma mwaki-inî?”

³ Na rîrî, Joshua eehumbîte nguo irî gîko hîndî iyo aarûgamîte mbere ya mûraika. ⁴ Mûraika ūcio akîra arîa maarûngîi mbere yake atîrî, “Mûrutei nguo icio cîake irî na gîko.”

Agîcooka akîra Joshua atîrî, “Atîrîrî, nînjeheretie mehîa maku, na nîngûkûhumba nguo cia gorô.”

⁵ Ngîcooka ngiuga atîrî, “Muohê kîremba gîtheru mûtwe.” Nî ūndû ūcio makîmuoha kîremba gîtheru mûtwe, na makîmûhumba nguo, mûraika wa Jehova arûgamîte o hau.

⁶ Mûraika wa Jehova agîatha Joshua, akîmwîra atîrî, ⁷ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūû, ‘Ūngîrûmîra mîthîire yakwa na ūmenyagîrîre maûndû marîa nyendaga mekwô, nîûgaathaga nyûmba yakwa, o na ūtûike mûrûgamîrîri wa nja ciayo, na ngwîtikîrie ūtûike ūmwe wa andû aya marûngîi haha.

⁸ “‘Ta thîkîrîria, wee Joshua, mûthînjîri-Ngai ūria mûnene, hamwe na athiritû aku aya maikarîte thî mbere yaku, o acio kîmenyithia kîa maûndû marîa magooka: Nîngarehe ndungata yakwa, o we Rûhonge.’ ⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūû, ‘Atîrîrî, nînjigîte ihîga mbere ya Joshua! Ihîga rîu rîrî na maitho mûgwanja, na nîngakurura maandîko igûrû warîo, na njeherie mehîa ma bûrûri ūyû na mûthenya ūmwe.

¹⁰ “‘Mûthenya ūcio-rî, o mündû wanyu nîageeta mündû wa itûûra riake maikare rungu rwa mûti wake wa mûthabîbû na wa mûkûyû,’” ūguo nîguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

4

Mûti wa Thahabu wa Kûigîrîra Tawa na Mîti Îrî ya Mîtamaîyû

¹ Hîndî iyo mûraika ūria twaranagîria nake akîhîndûka, akînjarahûra, ta ūria mündû aarahûragwo kuuma toro. ² Nake akînjûûria atîrî, “Nî kîi ūroona?”

Na nîi ngîmûcookeria atîrî, “Ndîrona mûti wa thahabu theri wa kûigîrîtwo tawa, ūrî na mbakûri igûrû riaguo, na ūigîrîtwo matawa mûgwanja na mîberethi mûgwanja ya gûtware maguta matawa-inî macio. ³ Ningî harî na mîti îrî ya mîtamaîyû îrganîtie nago, ūmwe ūrî mwena wa ūrio wa mbakûri, na ūria ūngî mwena wayo wa ūmotho.”

⁴ Ngîûria mûraika ūria twaranagîria atîrî, “Mwathi wakwa, ici nacio nî ndûû?”

⁵ Nake akînjûûria atîrî, “Wee-rî, ndûûi ici nî ndûû?”

Na nîi ngîmûcookeria atîrî, “Aca, Mwathi wakwa, ndûûi.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Ino nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova kũrĩ Zerubabeli, nayo ikuuga ūũ: ‘Ti ūndũ wa hinya kana wa ūhoti, no nĩ ūndũ wa Roho wakwa,’ ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁷ “Wee kĩrĩma gĩkĩ kĩnene-rĩ, ūkĩrĩ ū? Ūgaatuika kũndũ kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Ningĩ nĩwe ūkaarehe ihiga rĩa kũrĩkia mwako o gũkĩanagĩrĩro atĩrĩ, ‘Ngai rĩrathime! Ngai rĩrathime!’”

⁸ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra ngĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Moko ma Zerubabeli nĩmo maakĩte mũthingĩ wa hekarũ ĩno, na moko make no mo makaamĩrĩkia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ūndũmĩte kũrĩ inyuĩ.

¹⁰ “Nũũ ūmenaga mũthenya wa kĩambĩrĩria kĩa maũndũ manini? Andũ nĩmagakena moona kabĩrũ karĩ guoko-inĩ gwa Zerubabeli. (Maya nĩmo maitho mũgwanja ma Jehova, marĩa moonaga thĩ yothe.)”

¹¹ Ningĩ ngĩũria mũraika ūcio atĩrĩ, “Mĩtamaiyũ ĩno ĩrĩ ĩrĩ mwena wa ūrĩo na wa ūmotho wa mũtĩ wa kũigĩrĩra tawa nĩ mĩtũũ?”

¹² Ningĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Honge ici igĩrĩ cia mĩtamaiyũ irũgamanĩte na mĩberethi ĩno ya thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nĩ ndũũ?”

¹³ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũ ici nĩ ndũũ?”

Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũ.”

¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Aya eerĩ nĩo maitĩrĩrio maguta nĩguo matungatage Mwathani wa thĩ yothe.”

5

Ibuku rĩa Gikũnjo Rĩũmbũkĩte Rĩera-inĩ

¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona ibuku-rĩa-gikũnjo rĩombũkaga rĩera-inĩ.

² Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ ūroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona ibuku-rĩa-gikũnjo rĩrombũka rĩera-inĩ, rĩrĩ na ūraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ* na warĩ wa mĩkono ikũmĩ†.”

³ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩrĩa gĩgũtambũrũka bũrũri wothe; nĩgũkorwo kũringana na ūria mwena ūmwe warĩo wandikĩtwo, mũici o wothe no nginya agaathaamio, naguo mwena ūcio ūngĩ warĩo ūkandikwo atĩrĩ, ūria wothe wĩhĩtaga na maheeni nĩagathaamio. ⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩngatũma kĩrumi kĩu, nakĩo nĩgĩgatoonya nyũmba ya mũici na nyũmba ya ūria wĩhĩtaga na maheeni akĩgwetaga rĩtwa riakwa. Gĩgaikara nyũmba yake na kĩmĩanange yothe, kĩanange mbaũ ciayo na mahiga mayo.’”

Mũndũ-wa-nja arĩ thĩĩnĩ wa Gikabũ

⁵ Ningĩ mũraika ūria wanjaragĩria akiumĩra akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiira maitho wone nĩ kĩ gĩkĩ kĩroimĩra.”

⁶ Ngĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩkĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩ gikabũ gĩa gũthima.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo waganu wa andũ, ūria ūrĩ bũrũri wothe.”

⁷ Nakĩo gĩkunĩko gĩa kĩgera gĩgĩkunũrwo, na rĩrĩ, hau thĩĩnĩ wa gikabũ ngĩona mũndũ-wa-nja waikarĩte thĩ ho. ⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Nyawaganu,” nake akĩmũcookia thĩĩnĩ wa gikabũ na agĩgĩkunĩka na gĩkunĩko kĩu gĩa kĩgera.

⁹ Ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona andũ-a-nja eerĩ, mareretio nĩ rũhuho; tondũ maarĩ na mathagu ta ma njũũ, makĩoya gikabũ kĩu magĩgĩtwara rĩera-inĩ.

¹⁰ Ngĩũria mũraika ūcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Maratwara gikabũ kĩu kũ?”

¹¹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Maragĩtwara bũrũri wa Babuloni magagĩakĩre nyũmba kuo. Yarĩka-rĩ, gikabũ kĩu makĩge kuo handũ hakĩo.”

6

Ngaari Inya cia Ita

¹ Ningĩ ngĩtiira maitho rĩngĩ, na rĩrĩ, ngĩona ngaari inya cia ita igĩũka ciumĩte gatagatĩ ka irĩma igĩrĩ, irĩma icio ciarĩ cia gĩcango! ² Ngaari ya mbere yaguucĩtio nĩ mbarathi ndune, na ya keerĩ ikaguucio nĩ mbarathi njĩrũ, ³ na ya gatatũ ikaguucio nĩ mbarathi njerũ, nayo ya kana ikaguucio nĩ mbarathi cia marooro; ciothe ciarĩ mbarathi ciarĩ na hinya. ⁴ Ngĩũria mũraika ūcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake mũraika ūcio akĩnjookeria atĩrĩ, “Maya nĩ maroho marĩa mana ma igũrũ, maroima harĩa marũgamaga mbere ya Mwathani wa thĩ yothe. ⁶ Ngaari ĩyo iguucĩtio nĩ mbarathi njĩrũ yerekeire bũrũri

* 5:2 nĩ ta mita 9 † 5:2 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5)

wa gathigathini, nayo iyo iguucitio nĩ mbarathi njerũ yerekeire bũrũri wa ithũiro, nayo iyo iguucitio nĩ mbarathi irĩ na maroro yerekeire bũrũri wa gũthini.”

⁷ Rĩrĩa mbarathi icio irĩ hinya cioimagarire-rĩ, nĩciageragia mũno ũrĩa ingĩthĩ thĩ yothe. Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thiĩ mũcange thĩ yothe!” Nĩ ũndũ ũcio igĩthĩ thĩ yothe.

⁸ Ningĩ agĩcooka akinjĩra atĩrĩ, “Ta rora, icio cierekeire bũrũri wa gathigathini nĩtũmĩte Roho wakwa ũgĩe na ũhurũko kũu bũrũri wa gathigathini.”

Thũmbĩ ya Joshua

⁹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁰ “Amũkĩra betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ arĩa maatahitwo, na nĩo Helidai, na Tobija, na Jedaia, arĩa mokĩte kuuma Babuloni. Thiĩ o ũmũthĩ mũciĩ kwa Josia mũrũ wa Zefania. ¹¹ Oya betha na thahabu icio ũthondeke thũmbĩ, ũcooke ũmĩgĩrĩre mũtwe wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ¹² Mwĩre atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Ŭyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wĩtagwo Rũhonge, nake nĩakaruta honge arĩ handũ haake na ake hekarũ ya Jehova. ¹³ Ŭcio nĩwe ũgaaka hekarũ ya Jehova, na nĩakahumbwo riiri, na nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene aathane. O na nĩagatungata arĩ mũthĩnjĩri-Ngai aikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, na maũndũ macio meerĩ nĩmakaganĩrĩra wega.’ ¹⁴ Nayo thũmbĩ iyo iigwo thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, irĩ kĩrĩkano kĩa Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mũrũ wa Zefania. ¹⁵ Arĩa marĩ kũraya nĩmagooka gũteithia gwaka hekarũ ya Jehova, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ. Ŭndũ ũyũ nĩũgekika mũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai wanyu mũrĩ na kĩyo.”

7

Cariai Kĩhooto na Tha, ti Kwĩhinga Kũria Irio

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Zekaria, mũthenya wa kana wa mweri wa kenda, na nĩguo mweri wa Kiselevu. ² Andũ a Betheli nĩmatũmĩte Sharezeru na Regemu-Meleku hamwe na andũ ao magathaithe Jehova ³ na kũũria athĩnjĩri-Ngai a nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe na anabii atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩ gũcakaya na kwĩhinga kũria irio mweri wa gatano, ta ũria njĩkĩte miaka mĩingĩ?”

⁴ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrĩre akinjĩra atĩrĩ, ⁵ “Ŭria andũ othe a bũrũri na o athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwehingaga kũria irio mũgĩcakayaga mweri-inĩ wa gatano na wa mũgwanja ihinda rĩa miaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, ti-itherũ mwehingaga kũria irio nĩ ũndũ wakwa? ⁶ Na rĩrĩa mwarĩaga na mũkanyua-rĩ, gĩthĩ mũtiarĩaga ndia iyo nĩ ũndũ wa inyuĩ ene? ⁷ Gĩthĩ ici ticio ciugo cia Jehova iria cianĩrĩrwo igereire harĩ anabii a tene, rĩrĩa Jerusalemu na matũũra marĩa maarĩthiũrũkĩirie maarĩ na ũhurũko na makaagaacĩra, nakuo Negevu na hũgũrũrũ-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũiro nĩ gwatũũragwo nĩ andũ?’”

⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Zekaria o rĩngĩ akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Tuagai ciira na kĩhooto; iguanagĩrai tha na mũcaayanagĩre mũndũ na ũria ũngĩ. ¹⁰ Mũtikanahinyĩrĩre mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriaĩ, kana mũndũ wa kũngĩ, kana mũthĩĩni. Mũtikaneciiranĩrie ũũru ngoro-inĩ cianyu.’”

¹¹ “No nĩmaregire kũigua; makĩng’athia, na makĩhũgũka na magĩthinga matũ mao. ¹² Nao makĩũmia ngoro ciao o ta ihiga rĩa nyaigĩ, na matingĩathikĩrĩrie watho kana ndũmĩrĩri rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aamatũmĩre na Roho wake, aarĩtie na tũnua twa anabii a tene. Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akĩrakara mũno.

¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Rĩrĩa ndeetanire, matiathikĩrĩrie; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa nao maanjĩtĩre, ndiamathikĩrĩrie. ¹⁴ Nĩndamaharanĩrie na kĩhuhũkanio kĩnene ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, magĩtũũra kuo marĩ agenĩ. Bũrũri wao watigirwo ũkirĩte ihooru, na nĩ ũndũ ũcio gũkiaga mũndũ ũngĩtũitũkania kana acooke kuo. Ŭguo nĩguo maatumĩre bũrũri ũcio mwega ũkire ihooru.’”

8

Jehova Kwĩranĩra Kũrathima Jerusalemu

¹ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Nĩnjiguaga ũiru mũno nĩ ũndũ wa Zayuni; nĩndĩracinwo nĩ ũiru nĩ ũndũ wake.”

³ Jehova ekuuga ũũ: “Nĩngacooka Zayuni, ndũũre Jerusalemu. Hĩndĩ iyo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Ŭhoro-wa-Ma, nakĩo kĩrĩma kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe gĩgeetagwo Kĩrĩma Gĩtheru.”

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Athuuri na atumia arĩa akũrũ mũno nĩmagaikara njĩra-inĩ cia Jerusalemu rĩngĩ, o mũndũ anyiitĩte mũtirima wake na guoko nĩ ũndũ wa gũkũra mũno. ⁵ Njĩra cia itũũra rĩu inene ikaiyũra tũhĩ na tũĩrĩtu tũgĩthaaka.”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: “Hĩndĩ iyo ūndũ ūcio no woneke ūrĩ wa magegania nĩ matigari ma andũ acio, no Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, harĩ nĩ-rĩ, ūndũ ūcio no woneke ūrĩ wa magegania?”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: “Nĩngahonokia andũ akwa kuuma mabũrũri ma mwena wa irathĩro na wa ithũiro. ⁸ Nĩngamacookia matũũre Jerusalemu; nao magaatũika andũ akwa na nĩ ndũike Ngai wao wa kwĩhokeka na mũthingu.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: “Inyuĩ arĩa mũraigua ciugo ici ciaririo nĩ anabii arĩa maarĩ kuo rĩria mũthingi wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandirwo-rĩ, gĩai na hinya nĩgeetha hekarũ yakwo. ¹⁰ Mbere ya hĩndĩ iyo gũtiarĩ irĩhi rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ. Gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire wĩra wake na thayũ nĩ ūndũ wa thũ ciake, tondũ nĩndatũmĩte o mũndũ o mũndũ okĩrĩre ūria ũngĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rĩu ndigũcoka kũherithia matigari ma andũ aya ta ūria ndeekaga tene.” Ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “Mbeũ nĩgakũra wega, nague mũthabibũ nĩũgaciara matunda maguo, na tĩiri nĩũkaruta magetha maguo, nario igũrũ nĩrĩgatatia ime. Ngaheana maũndũ maya mothe matũike igai rĩa matigari ma andũ aya. ¹³ O ta ūria mũkoretwo mũkionwo ta mũrĩ arume mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, wee Juda na Isiraeli-rĩ, noguo ngaamũhonokia, na nĩmũgatuĩka kĩrathimo. Mũtigitigĩre, no gĩai na hinya.”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: “O ta ūria ndaatũite atĩ nĩngũmũrehere mwanangĩko, na ndiigana kũigua tha rĩria maithe manyu mandakaririe-rĩ,” Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ¹⁵ “nĩ ūndũ ūcio rĩu nĩndũite nĩngwĩka Jerusalemu na Juda maũndũ mega rĩngĩ. Nĩ ūndũ ūcio tigai gwtigĩra. ¹⁶ Maya nĩmo maũndũ maria mũgwĩka: aranagĩriai ūhoru wa ma mũndũ na ūria ũngĩ, na mũtuage ciira wa ma na wa kĩhooto maciirĩro-inĩ manyu; ¹⁷ mũtikanaciirĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩanyu ūũru, na mũtikanende kwĩhĩta na maheeni. Nĩ nĩthũire maũndũ macio mothe,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ Ndũmirĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrĩre rĩngĩ, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: “Mahinda ma kwĩhinga kũria irio mweri wa kana, na wa gatano, na wa mũgwanja na wa ikũmi-rĩ, magaatũika mahinda ma gũcanjamũka na kũrũũhia, na ma maruga ma gikeno harĩ Juda. Nĩ ūndũ ūcio endagai ūhoru wa ma na wa thayũ.”

²⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: “Andũ aingĩ na atũũri a matũũra maingĩ manene nĩ magooka, ²¹ nao atũũri a itũũra rĩmwe inene magathĩi itũũra rĩngĩ inene moige atĩrĩ, ‘Rekei tũthĩi o rĩu tũgathaithe Jehova na tũkarongoorie Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Nĩ mwene nĩngũthĩi.’ ²² Irĩndĩ na ndũrĩrĩ irĩ hinya nĩ igooka Jerusalemu kũrongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kũmũthaita.”

²³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūu: “Matukũ-inĩ macio andũ ikũmi kuuma thiomĩ-inĩ ciothe na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe nĩmakanyĩta Mũyahudi ūmwe, marũmie gĩcũrĩ gĩa kanjũ yake na mamwĩre atĩrĩ, ‘Reke tũthĩi nawe, tondũ nĩtũiguĩte atĩ Ngai arĩ hamwe na inyuĩ.’”

9

Gũtũrwo gwa Thũ cia Isiraeli

Ūrathi

¹ Ndũmirĩri ya Jehova nĩyũkĩrĩre bũrũri wa Hadaraka,

na ĩgakinyĩrĩra Dameski:

nĩgũkorwo maitho ma andũ, na ma mĩhĩrĩga yotha ya Isiraeli macũthĩrĩrie Jehova,

² na ĩgakinyĩrĩra Hamathu o nakuo, itũũra rĩria rĩhakanĩte nakuo,

o na ĩgakinyĩrĩra Turo na Sidoni, o na gũtuĩka andũ akuo maarĩ oogĩ mũno.

³ Andũ a Turo nĩmeyakĩire kĩgitĩro kĩrũmu,

na makeigĩra hĩba cia betha nyingĩ ta rũkũngũ,

na thahabu nyingĩ ta mahuti ma njĩra-inĩ.

⁴ No rĩrĩ, Mwathani nĩakarĩtunya ũtonga warĩo,

na aanange ũhoti warĩo wa irĩa-inĩ,

narĩo itũũra rĩu nĩrĩgacinwo na mwaki.

⁵ Ashikeloni nĩrikeyonera ũhoru ūcio na rĩtĩgĩre,

Gaza nĩrikehũũrithania nĩ ruo rũnene,

o na Ekironi o narĩo, nĩgũkorwo mwĩhoko warĩo nĩũkahooa.

Gaza nĩrikoorwo nĩ mũthamaki warĩo,

narĩo Ashikeloni nĩrĩgathaamwo.

⁶ Andũ a bũrũri ũngĩ nĩmagatũũra Ashidodi,

na nĩ nĩnganiina mwĩtĩio wa Afilisti.

⁷ Nĩngaruta thakame tũnua-inĩ twao,

na irio iria ngaananie ndīcirute gatagatī ka magego mao.
 Andū ariā magaatigara magaatūka a Ngai witū,
 na matūike atongoria a Juda,
 nao andū a Ekironi makahaana ta andū a Jebusi.
⁸ Na riri, nīngagitira nyūmba yakwa
 kuuma kūrī mbūtū iria imarehagīra mbaara.
 Gūtiri hīndī īngī mūhinyanīrīria agaacooka gūtooria andū akwa,
 nīgūkorwo rīu nīndīoneire ūrīa maanahinyīrīrio.

Gūūka kwa Mūthamaki wa Zayuni
⁹ Kena mūino, wee Mwarī wa Zayuni!
 Anīrīra, wee Mwarī wa Jerusalemu!
 Atīriri, mūthamaki waku nīarooka kūrī we,
 nī mūthingu na arī na ūhonokio,
 nī mūhooreri na akuūtūtwo nī ndigiri,
 agaikarīra njaū ya ndigiri.
¹⁰ Nīngeheria ngaari cia ita kuuma Efiraimu,
 na njeherie mbarathi cia mbaara kuuma Jerusalemu,
 nago ūta wa mbaara-rī, nīūkoinangwo.
 Nake aanīrīre thayū ndūrīrī-inī.
 Wathani wake-rī, ūgaatambūrūka kuuma iria rīmwe nginya rīrīa rīngī,
 na kuuma Rūūi rwa Farati o nginya ituri cia thī.
¹¹ No ha ūhoro waku-rī, nī ūndū wa thakame ya kīrīkanīro kīrīa ndarīkanīire nawe,
 nīngoohorithia andū aku ariā mohetwo, moime irima rīu rītārī maaī.
¹² Cookai kīhitho-inī kīanyu kīrīa kīrūmu, inyuī muohetwo mūrī na mwīhoko;
 o na rīu nguuga atīrī, nīngamūcookeria indo cianyu maita meerī.
¹³ Ngaagonya Juda o taarī ūta wakwa,
 nake Efiraimu atūike ta mīguī ya ūta ūcio, ndīmaiyūrie kuo.
 Nīngarahūra ariū aku, wee Zayuni,
 mokīrīre ariū aku wee Mūyunani,
 na ngūtue ta rūhiū rwa njora rwa njamba īrī hinya.

Jehova Nīakoimīra
¹⁴ Hīndī iyo Jehova nīakoonwo arī igūrū rīao;
 mūguī wake ūkaarathūka ta rūheni.
 Mwathani Jehova nīakahuha karumbeta;
 agaathīi arī ihuhūkanio-inī cia mwena wa gūthini,
¹⁵ nake Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīakamagitira.
 Nao makaamaniina biū,
 na matooranie na kūmahūūra na mahiga ma kīgūtha.
 Makaanyua na manegene ta marītūtwo nī ndibei;
 makaiyūrīrīrio ta mbakūri
 īrīa ihūthagīrwo kūminjaminjīria koine cia kīgongona.
¹⁶ Jehova Ngai wao nīakamahonokia mūthenya ūcio,
 marī andū a rūūru rwake.
 Nīmagakengaga būrūri-inī wake,
 ta mahiga ma goro marī thūmbī-inī ya mūthamaki.
¹⁷ Kai nīmagakorwo marī a kwendeka, na mathakarīte-īl
 Irio cia mīgūnda nīgatūma aanake magaacīre,
 nayo ndibei ya mūhīhano itūme airītu o nao magaacīre.

10

Jehova Nīakamenyerera Juda
¹ Hooyai Jehova oirie mbura hīndī ya kīmera kīa mbere;
 Jehova nīwe ūtūmaga kūgīe matu ma mbura ya kihuhūkanio.
 Nīoiragīria andū mbura,
 na akahe mūndū o wothē irio cia mīgūnda.
² Mīhianano ya kūhooywo yaragia maheeni,
 ago moonaga cioneki itarī cia ma,

maaragia ūhoru wa irooto itarī cia ma;
 kūhoorerania kwao no gwa tūhū.
 Nī ūndū ūcio andū maturuuraga ta ng'ondū,
 makahinyīrīka nī ūndū wa kwaga mūrīithi.

³ “Marakara makwa nīmakanīte nī ūndū wa arīithi,
 na nī nīngaherithia atongoria acio;
 nīgūkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīakamenyerera
 rūūru rwake, nīruo andū a nyūmba ya Juda,
 na atūme matuīke ta mbarathi igwītīia irī mbaara-inī.

⁴ Thīinī wa Juda nīgūkoima ūrīa ūgaatuīka ihiga rīa koine,
 na kuuma kūrī we kuume higī cia kwamba hema,
 ningī kuume ūta wa mbaara,
 o na kuume mūdū o wothē wa gwathana.

⁵ Marī hamwe magatuīka ta njamba cia ita irī hinya,
 marangīrīrie thū ciao ndoro-inī ya njira hīndī ya mbaara.
 Tondū Jehova agaakorwo hamwe nao,
 makaarūa na mang'aūranie ahaici a mbarathi.

⁶ “Nīngēkīra nyūmba ya Juda hinya,
 na honokie nyūmba ya Jusufu.
 Nīngamacookia kwao,
 tondū nīndīmaiguīrīre tha.

Nao magaikara ta itarī ndaamarega,
 nīgūkorwo nī nī Jehova Ngai wao,
 na nīngamacookeria mahooya mao.

⁷ Andū a Efiraimu magatuīka ta njamba cia ita,
 nacio ngoro ciao icanjamūke ta andū manyūite ndibei.
 Ciana ciao nīikoona ūndū ūcio ikene;
 nacio ngoro ciao nīgakenera Jehova.

⁸ Nīngameta ndīmacookanīrīrie.
 Ti-itherū nīngamakūūra;
 nao nīmakaingīha o ta ūrīa maarī mbere.

⁹ O na ingīkamaharaganīria ndūrīrī-inī,
 marī o kūu mabūrūri ma kūrāya no makaandirikana.
 O, hamwe na ciana ciao nīmakahonoka
 na macooke kwao.

¹⁰ Nīngamacookia kuuma Misiri,
 na ndīmacookanīrīrie kuuma Ashuri.
 Nīngamarehe būrūri wa Gileadi na wa Lebanoni,
 o nginya mage ūikaro ūngīmaigana.

¹¹ Magatuīkanīria irīa rīa thīina;
 makūmbi ma irīa nīmakahoorerio,
 nakuo kūrīa Rūūi rwa Nili rūrikīte nīgūkahūa.

Mwītīio wa Ashuri nīūkaharūrūkio,
 nayo thimbū ya ūthamaki wa Misiri nīkeherio.

¹² Nīngamekīra hinya ndīmomīrīrie thīinī wa Jehova,
 na thīinī wa rītwa rīake nīmagetwara,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

11

¹ Wee, Lebanoni-rī, hingūra mīrango yaku,
 nīgeetha mwaki ūcine mītarakwa yaku, ūmīniine!

² Rīra, wee mūthithinda, nīgūkorwo mūtarakwa nīūgwīte;
 mītī irīa mīrūngarū nīmīanange!

Rīrai inyū mīgandī ya Bashani;
 nīgūkorwo mītī ya mūtītū ūrīa mūtumanu nīitemetwo.

³ Ta thikīrīrai ūrīa arīithi maraarīra, makīgīrikaga:
 ūrīithio wao ūrīa mūnoru nīwanangītwo!

Ta thikīrīrai mūraramo wa mīrūūthi;
gīthaka kīria kīruru kīa Jorodani nīkīanange!

Arīithi Eerī

⁴ Jehova Ngai wakwa ekuuga ūū: “Rīithia rūūru rūrīa rūtūīrīrwo gūthīnjwo. ⁵ Arīa macīgūrāga nīo macīthīnjaga na matīone wa kūmaherīthia. Arīa macīendāgia moīgaga atīrī, ‘Jehova arogoocwo, nīī ndī mūtongu!’ Arīithi ene cio matīcīguagīra tha. ⁶ Nīgūkorwo ndīkaīgūra andū a būrūrī ūcio tha rīngī,” ūguo nīgūo Jehova ekuuga. “Nīnganeana mūdū o kūrī mūdū wa itūūra rīake na kūrī mūthamaki wake. Nīmakahīnyīrīria būrūrī ūcio, na ndīkamahonokia kuuma moko-inī mao.”

⁷ Nī ūndū ūcio ngīrīithia rūūru rūu rwatūīrīrwo gūthīnjwo, na makīria irīa cīahīnyīrīrio cīa rūūru rūu. Ngīcooka ngīoya thanju igīrī, rūmwe ngīrwīta Ūtugi na rūrīa rūngī ngīrwīta Ūguano, na nī ngīrīithia rūūru rūu. ⁸ Ihīnda rīa mwerī ūmwe nīndeherīrie arīithi acio atātū.

Naruo rūūru rūgīthūūra mūno, na nī ngīnogio nīo, ⁹ ngiuga atīrī, “Ndīgīcooka gūtūika mūrīithi wanyu. Irīa cīa gūkua nīikue, na irīa cīa gūthīra nīithire. Irīa igūtīgara-rī, nīīrīane cio nyene.”

¹⁰ Nīngī ngīoya rūthanju rwakwa rūrīa rwetagwo Ūtugi, ngīruunania icunjī igīrī, ngītharia kīrīkanīro kīria ndarīkanīire na ndūrīrī ciothe. ¹¹ Gīatharīrio o ro mūthenya ūcio, na nī ūndū ūcio arīa maahīnyīrīrio a rūūru rūu, arīa maanjūūthīrīrie, makīmenya atī īyo yarī ndūmīrīri ya Jehova.

¹² Ngīcooka ngīmeera atīrī, “Mūngīona nī kwagīrīrie, Heeī mūcaara wakwa, na aakorwo tī ūguo-rī, ikarai nāguo.” Nī ūndū ūcio makīndīha mūcaara wa icunjī mīrongo itātū cīa betha.

¹³ Hīndī īyo Jehova akīnjīra atīrī, “Ikīria mūūmbi wa nyūngū mbeeca icio”: ī thogora ūcio mwega moonire nīunjiganīte! Nī ūndū ūcio ngīoya icunjī icio mīrongo itātū cīa betha, ngīcīkīria mūūmbi kūu nyūmba-inī ya Jehova.

¹⁴ Nīngī ngīunania rūthanju rwakwa rwa keerī rūrīa rwetagwo Ūguano, ngīthūkia ūrūmwe gatagatī ka Juda na Isīraeli.

¹⁵ Nīngī Jehova akīnjīra atīrī, “Oya o rīngī indo cīa mūrīithi mūkīgu. ¹⁶ Nīgūkorwo nīngwarahūra mūrīithi būrūrī-inī ūyū, ūrīa ūtakarūmbūya ng’ōndu irīa cīūrīte, kana acarīe tūgōndu, kana ohe irīa ndīhie, o na kana arīithie irīa ng’īma, we no kūrīa arīrīāga nyama cīa ng’ōndu irīa noru, agīcīkūūraga mahūngū.

¹⁷ “Kāī mūrīithi ūcio wa tūhū,

ūrīa ūtiganagīria rūūru, arī na haaro-ī!

Guoko gwake na rīitho rīake rīa ūrīo irotemwo na rūhīū rwa njora!

Guoko gwake nīgūkonja biū,

na rīitho rīake rīa ūrīo rītūike itumumu biū.”

12

Thū cīa Jerusalemu Kūnīinwo

Ūrathi

¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova īkonī Isīraeli. Jehova, ūrīa watambūrūkirie igūrū, na akīhaanda gītina gīa thī Īno, o na akīūmba roho thīinī wa mūdū, ekuuga ūū: ² “Nīngūtua Jerusalemu ta gīkombe kīa ndībei gīa gūtūma arīa othe magūthiūrūkīrie matūgūūge. Juda o ūndū ūmwe na Jerusalemu nīgūkarīgīcīrio nī thū. ³ Mūthenya ūcio, rīrīa ndūrīrī ciothe cīa thī īgaacookanīrīra irīūkīrīre, nīngatua Jerusalemu ihiga rītāngīenyenyeka kūrī ndūrīrī ciothe. Arīa othe makaageria kūrīenyenyia nīmākeguraria mūno. ⁴ Mūthenya ūcio-rī, nīngamakia mbarathi o yothe ihahūke, nake mūmīhaici ndūme agūrūke,” ūguo nīgūo Jehova ekuuga. “Nīngarāngira nyūmba ya Juda, no mbarathi ciothe cīa ndūrīrī ndīcitue ndumumu. ⁵ Hīndī īyo atongoria a Juda makeīra na ngoro atīrī, ‘Andū a Jerusalemu nīmāgīte na hīnya nī ūndū wa Jehova Mwene-Hīnya-Wothe, o we Ngai wao.’

⁶ “Mūthenya ūcio nīngatūma atongoria a Juda mahaane ta nyūngū īyūrīte mwaki īrī riiko, na ndūme mahaane ta gīcinga gīgwakana kīrī thīinī wa itīia cīa ngano. Makaaniina andū arīa othe marīthiūrūkīrie mwena wa ūrīo na mwena wa ūmotho, no rīrī, andū a Jerusalemu matigaakorwo na ūgwati o na hanini marī kūu Jerusalemu.

⁷ “Jehova akaamba kūhonokia andū arīa matūūrāga Juda, nīgeetha gītīo kīa nyūmba ya Daudi na kīa aikari a Jerusalemu gītikananenehe gūkīra kīa andū a Juda. ⁸ Mūthenya ūcio Jehova nīakagītira andū arīa matūūrāga Jerusalemu, nīgeetha arīa māgīte hīnya mūno gatagatī-inī kao makahaana ta Daudi, nayo nyūmba ya Daudi ikahaana o ta Ngai, ihāane ta mūrāika wa Jehova amatongoretie. ⁹ Mūthenya ūcio nīngoimagara nganiine ndūrīrī ciothe irīa īgookīra itūūra rīa Jerusalemu.

Kūrīra ūrīa Maathecīre

¹⁰ “Na nīngaitīrīria nyūmba ya Daudi na arīa othe matūūrāga itūūra rīa Jerusalemu roho wa gūtugana na wagūthaithana. Nao nīmakerorera ūrīa maathecīre, na nīmākamūrīra marī na ruo o ta ūrīa mūdū

ariragira mwana wa mūmwe, na magie na kīeha kīnene o ta ūria mūdū ethikagira akuirirwo nī mwana wake wa irigithathi. ¹¹ Mūthenya ūcio nīgūgakorwo kīrīro kīnene kūu Jerusalem, o ta kīrīro kīria kiarī Hadadi-Rimoni* o kūu werū-inī wa Megido. ¹² Būrūri ūcio nīukagīa na kīrīro, o mbarī o mbarī irīre irī iiki, na atumia ao marī oiki: mbarī ya nyūmba ya Daudi irīre irī iiki na atumia ao marī oiki, mbarī ya nyūmba ya Nathani irīre irī iiki, na atumia ao marī oiki, ¹³ na mbarī ya nyūmba ya Lawi irīre irī iiki, na atumia ao marī oiki, mbarī ya Shimei irīre irī iiki, na atumia ao marī oiki, ¹⁴ na mbarī icio ingī ciothe itigaire o mbarī o mbarī irīre irī iiki, na atumia ao marī oiki.

13

Gūtherio kwa Mehia

¹ “Mūthenya ūcio gīthima nīgīgathikūrio nī ūndū wa nyūmba ya Daudi o na nī ūndū wa andū arīa matūūraga Jerusalem, gīthima gīa kūmatheria mehīa o na thaahu.”

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atirī, “Mūthenya ūcio nīnganiina marītwa ma mīhianano ya kūhooywo mathire būrūri-inī, na matigacooka kūrīrikanwo rīngī. Nīngeheria anabii hamwe na roho ūcio wa thaahu, mathire būrūri-inī. ³ Na rīrī, kūngīgaakorwo na mūdū ūrathī na mbere na kūratha mohoro-rī, ithe na nyina, arīa mamūciarīte, nī makaamwīra atirī, ‘No ngīnya ūkue, nī ūndū nīwarītīe maheeni ūkīgwetaga rītwa rīa Jehova.’ Rīrīa akaaratha mohoro-rī, aciari ake mwene nīmakamūtheeca na rūhiū.

⁴ “Mūthenya ūcio mūnabii o wothē nīagaconoka nī ūndū wa kīoneki kīa ūrathī wake. Ndakehumba nguo ya maguoya ya mūnabii nīguo aheenie andū. ⁵ Akoigaga atirī, ‘Nīi ndirī mūnabii, ndī mūrīmi, ndūūragio nī mūgūnda kuuma ūnini-inī wakwa.’ ⁶ Nake mūdū angīkamūūria atirī, ‘Ironda ici irī mwīrī waku nī cia kī?’ we agaacookia atirī, ‘Ironda ici ndagīrīre nyūmba-inī ya arata akwa.’

Mūrīithi Kūringwo, na Ng’ondū Kūhurunjūka

⁷ “Arahūka, wee rūhiū rwa njora, ūkīrīre mūrīithi wakwa, ūkīrīra mūdū ūcio wa hakuhi na nīi!”
ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
“Ringa mūrīithi, nacio ng’ondū nīkūhurunjūka,
nakuo guoko gwakwa ndīkwerekerie kūrī tūgondū, ndītūūkīrīre.”

⁸ Jehova ekuuga atirī, “Būrūri-inī guothe,
andū icunjī igīrī thīnī wa ithatū nīmakooraagwo, mathire;
no rīrī, gīcunjī kīmwe gīa ithatū nīgīgatigara kuo.

⁹ Gīcunjī kīu gīa ithatū kīa andū nīngakīhītūkīria mwaki-inī;
ngaamatheria ta betha, na ndīmagerie ta ūrīa thahabu igeragio.
Nīmagakāira rītwa riakwa,
na nīi nīngametika;

Nīngoiga atirī, ‘Aya nī andū akwa,’
nao moige atirī, ‘Jehova nīwe Ngai witū.’”

14

Jehova Nīegūūka Athamake

¹ Atirīrī, mūthenya wa Jehova nīūrooka, rīrīa indo cianyu igaatahwo na igayanirwo gatagati-inī kanyu.

² Nīngonganīa ndūrīrī ciothe ciūkīrīre itūūra rīa Jerusalem, ihūūrane narīo; itūūra rīu inene nīrīkanyitwo nī thū, na indo cia nyūmba ciūngūrūrio nao andū-a-nja manyiitwo na hinya. Andū nuthu ya itūūra nīmagathaamio, no andū acio angī matikeherio itūūra-inī rīu.

³ Hīndī iyo Jehova nīakoimagara, okīrīre ndūrīrī icio arūe nacio, o ta ūrīa arūaga mūthenya wa mbaara. ⁴ Mūthenya ūcio-rī, Jehova nīakarūgama Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū, mwena wa irathīro wa Jerusalem. Nāko Kīrīma kīu kīa Mītamaiyū nīgīgatūkana maita meerī kuuma mwena wa irathīro ngīnya mwena wa ithūūro; naho hagīe mūkuru mūnene, nuthu īmwe ya kīrīma īthīi mwena wa gathigathini, nayo nuthu iyo ingī īthīi mwena wa gūthini. ⁵ Mūkoorīra mūkuru-inī ūcio wa kīrīma giakwa tondū ūgaakīnya o Azeli. Mūkoora o ta ūrīa mworīre gīthingithia matukū-inī ma Uzīa, mūthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai wakwa nīagooka, arī hamwe na andū arīa atheru othe.

⁶ Mūthenya ūcio gūtīgakorwo na ūtheri kana heho o na kana mbaa. ⁷ Ūcio ūgaakorwo ūrī mūthenya wa mwanya, ūtarī mūthenya kana ūtukū, mūthenya ūūio nī Jehova. Hwaī-inī wakīnya, nīgūkagīa na ūtheri.

* 12:11 Hadadi-Rimoni nīkuo andū maacakaiire gīkuū kīa Josia (2Maū 35:22, 24, 25).

⁸ Mūthenya ūcio maaī ma muoyo nīmagatherera moimite Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-inī rīa mwena wa irathīro, nayo nuthu iyo ingi yerekere iria-inī rīa mwena wa ithūiro. Maaī macio magathereraga hīndi ya ūrugarī na hīndi ya heho.

⁹ Jehova nīwe ūgaatuika mūthamaki wa thī yothe. Mūthenya ūcio gūgaakorwo Jehova arī o we wiki, nario rīitwa riake rikorwo no rīo riiki.

¹⁰ Būruri wotho kuuma Geba nginya Rimoni, mwena wa gūthini wa Jerusalemu, ūkaahaana ta Araba. No rīrī, itūūra rīa Jerusalemu nīrīgatūūgīrio na rītūūre o hau rīrī, kuuma Kīhingo-inī kīa Benjamini nginya harīa Kīhingo kīa Mbere kīrī, o nginya Kīhingo-inī gīa Koine, na kuuma mūthiringo ūrīa mūraaya na igūrū wa Hananeli gūthiī nginya ihihīro-inī cia ndibei cia mūthamaki. ¹¹ Itūūra rīu rīgaatuika rīa gūtūūrwo; rītikaanangwo hīndi ingi. Itūūra rīa Jerusalemu rīgaatūūra rītarī na ūgwati.

¹² Na rīrī, ūyū nīguo mūthiro ūrīa Jehova akaahūūra ndūrīrī ciothe naguo, iria cianarūa na Jerusalemu: Mīrī yao ikaabuthaga o marūgamite na magūrū mao, maitho mao namo mabuthīre marima-inī mamo, nacio nīmī ciao ikaabutha irī tūnua-inī twao. ¹³ Mūthenya ūcio-rī, Jehova nīakahūūra andū na kīmako kīnene. O mūdū nīakaguthūkīra guoko kwa mūdū ūrīa ūngī akūnyiite, nao matharīkanīre marūe. ¹⁴ Andū a Juda o nao nīmakarūūra kūu Jerusalemu. Ūtonga wa ndūrīrī iria irigiiciirie kūu nīūkonganio, naguo nī ūtonga mūingī wa thahabu, na wa betha na wa nguo. ¹⁵ Mūthiro o ta ūcio nīūkaniina mbarathi na nyūmbū, na ngamīra na ndigiri, na nyamū ciothe iria igaakorwo kambī-inī icio.

¹⁶ Ningī-rī, matigari ma ndūrīrī icio ciothe iria cianatharīkīra Jerusalemu makaambataga mwaka o mwaka kūhooya Mūthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na gūkūngūūra Gīathī gīa Ithūnū. ¹⁷ Kūngīkaagīa andū gūkū thī matakaambata Jerusalemu kūhooya Mūthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rī, kwao gūtikoira mbura. ¹⁸ Andū a Misiri mangīkaaga gūthiī kūnyiitanīra na arīa angī-rī, kwao gūtikoira mbura. Jehova nīakamarehera mūthiro ūrīa ahūūruga ndūrīrī naguo iria itaambataga gūkūngūūra Gīathī kīu gīa Ithūnū. ¹⁹ Rīrī nīrīo rīgaakorwo rīrī iherithia rīa būruri wa Misiri, o na rīa ndūrīrī ciothe iria itaambataga igathiī gūkūngūūra Gīathī kīu gīa Ithūnū.

²⁰ Mūthenya ūcio-rī, mbugi cia mbarathi ikaandikwo, ICI CIAMŪRIRWO JEHOVA, nacio nyūngū cia kūruga iria irī nyūmba ya Jehova thīinī igaatuika ta mbakūri iria nyamūre irī mbere ya kīgongona. ²¹ Nyūngū o yothe irī kūu Jerusalemu na Juda ikaamūrīrwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nao arīa othe magookaga kūruta igongona-rī, makooyaga nyūngū imwe cia cio makaruga nacio. Na mūthenya ūcio-rī, gūtigacooka kūgīa na mwonjorithia thīinī wa nyūmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

MALAKI

¹ Īno niyo ndūmīriri nditū iria Jehova aarīrie andū a Isiraeli na kanua ka mūnabii Malaki.*

Jakubu Kwendwo, nake Esaū Kūregwo

² Jehova ekuuga atīrī, “Nīi nīndimwendete.

“No inyuī mūūragia atīrī, ‘Ūtwendete atīa?’”

Nake Jehova akamūūria atīrī, “Githī Esaū ndaarī mūrū wa nyina na Jakubu? No nīi ndendire Jakubu, ³ ngīrega Esaū, būrūri wake wa irīma ngīwananga ūgītūika tūhū, narīo igai rīake ngīritua werū wa gūikaragwo nī mbwe.”

⁴ Andū a Edomu no moige atīrī, “O na gūtūika tūrī ahehenje-rī, no tūgaaka kūrīa kwanangīku rīngī.”

No Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “No maake rīngī, no nīngakūmomora. Mageetagwo Būrūri Mwaganu, andū matūūraga marakarīrwo nī Jehova hīndī ciothe. ⁵ Nīmūkeyonera ūhorō ūcio, muuge atīrī, ‘Jehova nīwe mūnene, o na akaneneha na kūu mbere ya mīhaka ya Isiraeli!’”

Magongona marī na Ūūgū

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūūria atīrī, “Mwanake atīiaga ithe, nayo ndungata igatīia mūmīathi. Angīkorwo ndī mūciari-rī, gītīo kīria kīnjagīrīre gīkīrī ha? Angīkorwo ndī mwathani-rī, gwtīgīrwo kūrīa kūnjagīrīre gūkīrī ha? Inyuī, athīnjīri-Ngai, nīnyuī mūmenagīrīria rītwa riakwa.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūmenagīrīria rītwa riaku atīa?’

⁷ “Mūīgagīrīria irio irī na thaahu kīgongona-inī gīakwa.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūgūthaahitīe atīa?’

“Nī kuuga muugaga atī metha ya Jehova nī ya kūmeneka. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūūria atīrī, ‘Rīria mūkūrehe nyamū ndumumu cia igongona-rī, gwīka ūguo ti ūūru? Rīria mūkūruta igongona rīa nyamū nyonju kana ndwaru-rī, gwīka ūguo ti ūūru? Ta geriai gūcīrutīra mwathi wanyu! No akenio nīnyuī? No amwītīkīre?’

⁹ “Na rīrī, ta thaithai Ngai nīguo atūtuge. Rīria mūkūrehe maruta ta macio-rī, no amwītīkīre?” Ūguo nīguo Jehova Mwene Hinya-Wothe ekūūria.

¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: “Naarī korwo ūmwe wanyu aahinga mīrango ya hekarū nīguo mūtīkanaakīe mīaki ya tūhū kīgongona-inī gīakwa! Ndiikenetio nī inyuī na ndīngītīkīra iruta o na rīrīkū kuuma kūrī inyuī. ¹¹ Rītwa riakwa nīrīgātūūgīrio ndūrīrī-inī, kuuma rīia rīkīratha o ngīnya rīia rīgīthūa. Kūndū guothe ūbumba nīūgacīnagwo na maruta matheru marutagīrwo rītwa riakwa, tondū rītwa riakwa nīrīgātūūgīrio ndūrīrī-inī,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “No inyuī mūrīthaahagia na kwaria ūhorō wa metha ya Mwathani mūkoiga atīrī, ‘Nīūthaahie,’ na ha ūhorō wa irio ciayo mūkoiga atīrī, ‘Nī cia kūmeneka.’” ¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Muugaga atīrī, ‘Kaī ūhorō ūcio nī mūrītū-ī!’ Na mūgatēmbania iromo.”

Jehova ekūūria atīrī, “Rīria mūkūrehe nyamū iria ndīihangie, na iria iigūthua, kana iria ndwaru mūgaacīruta irī magongona-rī, no ndīgīcītīkīre kuuma harī inyuī?” ¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūheenania ūria wīranīre kūruta nyamū ya njamba īngītīkīrīka kuuma rūūru-inī rwake rwa mbūri, no agacooka akarutīra Mwathani igongona rīa nyamū irī na ūūgū. Nīgūkorwo ndī Mūthamaki mūnene, narīo rītwa riakwa nī rīa gwtīgīrwo ndūrīrī-inī.

2

Athīnjīri-Ngai Gūtaarwo

¹ “Na rīrī, rīathani rīrī nī rīanyu, inyuī athīnjīri-Ngai.” ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mūngīaga gūūthīkīrīria na mwage gūtua itua na ngoro cianyu gūtīia rītwa riakwa-rī, nīi nīngamūtūmīra kīrumi o na irathimo iria ndīmūrathimaga nacio ndīcirume. Īi, o na rīu nīndīcirumīte, tondū mūtītūite itua na ngoro cianyu kūndīa.

³ “Nīngarūithia njiaro cianyu nī ūndū wanyu; nīngamūminjīria taatha wa nyamū cia magongona ma ciathī cianyu na mūgaatahwo mūrī o naguo. ⁴ Na nīmūkamenya atī nī nīi ndīmūtūmīre rīathani rīrī, nīgeetha kīrīkanīro gīakwa na Lawi gītūire kīrūmīte,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ “Kīrīkanīro gīakwa kīarī giitū nake, nakīo kīarī kīrīkanīro kīa muoyo na gīa thayū, na nīi ngīmūhe cio; ūndū ūcio warī wa gūtūma eindīgīre, nake akīndīa na agītūura etīgīrīte rītwa riakwa. ⁶ Ūrutani wa ma warī kanua-inī gake, na gūtīrī maheeni moonīrwo mīromo-inī yake. Aatwaranire na nīi na thayū na mīthīire mīrūngīrīru, na akīgarūra andū aingī moime mehīa-inī.

* 1:1 Rītwa Malaki rīgītāurwo nī kuuga “Mūtūmwo.”

⁷ “Tondū mīromo ya mūthīnjīri-Ngai yagīrīrwo nīgūtūūria ūūgī, nao andū magīrīrwo nīgūcaria ūrutani kuuma kanua gake tondū nīwe mūtūmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ⁸ No inyuī nīmūgarūrūkīte mūgatiga njīra, naguo ūrutani wanyu ūgatūma andū aingī mahīngwo; nīmūthūkītie kīrīkanīro giitū na Lawi,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁹ “Nī ūndū ūcio-rī, nīndūmite mūmenwo na mūconorithio mbere ya andū othe, tondū mūtīrūmagīrīra njīra ciakwa na nīmūthuurānagia andū mūgītua ciira.”

Juda ti Mwīhoheku

¹⁰ Githī ithuothe tūtīrī a ithe ūmwe? Githī ti Ngai ūmwe watūūmbire? Nī kī gīgūtūma tūthaahie kīrīkanīro kīa maithe maitū na ūndū wa kwaga kwīhokana mūndū na ūria ūngī?

¹¹ Andū a Juda nīmatigīte gūtūika ehoheku. Ūndū wa magīgī nīwīkītwo Isiraeli na Jerusalemu: Andū a Juda nīmathaahītie handū harīa hatheru harīa Jehova endete, nī ūndū wa kūhīkia airītū a andū arīa mahooyaga ngai ng’eni. ¹² Mūndū o wothe wīkaga ūguo-rī, arī ū kana ū, Jehova aromweheria hema-inī cia Jakubu, o na angīkorwo nīarehage maruta make kūrī Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹³ Kūrī ūndū ūngī mwīkaga. Mūiyūragia kīgongona kīa Jehova na maithori. Mūrīraga na mūkagīrīka tondū nīatigīre kūrūmbūiya maruta manyu, kana kūmaamūkīra na gīkeno kuuma harī inyuī. ¹⁴ Mūūrāgia atīrī, “Nī kī gītūmi?” Nī tondū Jehova nīwe mūira gatagatī gaku na mūtumia wa ūnini waku, tondū ndūrī mwīhoheku harī we, o na gūtūika nīwe mūrata waku, o we mūtumia wa kīrīkanīro kīa ūhiki waku.

¹⁵ Githī Jehova ndamatuīte ūmwe? Matuīkīte ake mwīrī na roho. Amatuīte ūmwe nīkī? Tondū nīacarāgia rūciaro rwa etīgīrī Ngai. Nī ūndū ūcio, gītagīra roho waku, na ūtūūre ūrī mwīhoheku kūrī mūtumia ūcio wa ūnini waku.

¹⁶ Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī, “Nīthūire ndigano ya mūthuuri na mūtumia wake, na nīthūire mūndū wīhumbaga haaro ta nguo,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Nī ūndū ūcio gītīra roho waku, na ndūkaage kwīhoheka.

Mūthenya wa Ciira

¹⁷ Inyuī nīmūnogetie Jehova na ciugo cianyu.

No mūrooria atīrī, “Tūmūnogetie atīa?”

Mūmūnogetie na kuuga atīrī, “Othe arīa mekaga ūūru nīmāgīrīre maitho-inī ma Jehova, na nīakenagio nīo.” Nīngī mūkooria atīrī, “Ngai wa kīhoo-to-rī, akīrī ha?”

3

¹ Na rīrī, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Nīngūtūma mūtūmwo* wakwa, ūria ūgaathon-deka njīra mbere yakwa. Hīndī īyo Mwathani ūcio mūcarāgia nīagooka o rīmwe thīnī wa hekarū yake; mūtūmwo ūcio wa kīrīkanīro ūria mwīrīragīria nīagooka.”

² No nūū ūgetīria mūthenya wa gūūka gwake? Nūū ūkomīrīria rīrīa akooneka? Nīgūkorwo akahaana ta mwaki wa mūturi ūria ūtherāgia cuuma, kana thabuni ūria ūtherāgia nguo. ³ Agaikara thī ta mūturi wa betha na mūtheria wacio; nīagatheria Alawī, amatherie ta ūria thahabu na betha itherāgio. Hīndī īyo Jehova nīagakorwo na andū arīa makamūrehere maruta ma ūthingu; ⁴ namo maruta ma Juda na Jerusalemu nīmāgetīkīrīka nī Jehova, o ta matukū marīa mathīrīte, o na ta mīaka īrīa ya mbere.

⁵ “Nī ūndū ūcio nīngāmūkuhīrīria ndīmūciirīthie na ndīmūtuire. Nīngahīūha gūtūika mūira wa gūtūira ciira arogi, na itharia, na arīa mehītaga na maheeni, na njūkīrīre arīa matunyaga aruti wīra mīcaara yao, na arīa mahinyagīrīria atumia a ndigwa na ciana iria itarī maithe, na arīa maagithāgia agenī kīhoo-to na makaaga kwīndīgīra,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Kūiya Indo cia Ngai

⁶ “Nīi Jehova ndīgarūrūkaga. Nī ūndū ūcio, inyuī njīaro cia Jakubu nīkīo mūtārī mwaniinwo. ⁷ O na kuuma hīndī ya maithe manyu-rī, mūtūire mūtiganīrie irīra ciakwa cia kūrūmīrīrwo na mūkaaga gūcīrūmia. Njookerera na nīi nīngūmūcookerera.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“No mūūrāgia atīrī, ‘Tūgūtūcookerera atīa?’

⁸ “Mūndū-rī, aahota gūtunya Ngai indo ciake? No inyuī nīmūndunyīte indo ciakwa.

“No mūūrāgia atīrī, ‘Nī kī gītūunyīte?’

“Mūndunyīte maruta na icunjī cia ikūmi. ⁹ Rūrīrī rwanyu ruothe rūgwatītwo nī kīrumi, tondū nīmūndunyāga indo ciakwa. ¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, rehei gīcunjī gīa ikūmi gīothe thīnī wa ikūmbi, nīgeetha nyūmba yakwa īkoragwo na irio. Ngeriai na njīra īno muone kana ndikūmūhīngīrīra ndirica cia igūrū, ndīmūurīrie irathimo nyingī mūno nginya mwage handū ingīgānīra. ¹¹ Nīngī nīngagīria cianangi ithūkie irio cia mīgūnda yanyu, nayo mīthabībū ya mīgūnda yanyu ndīgaacooka gūita maciaro mayo matārī makūrū.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe

* 3:1 Atūmwo kana arekio hīndī īno maari anabii na athīnjīri-Ngai.

ekuuga. ¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atirĩ, “Ndūrĩrĩ ciothe nīkamwītaga andũ arathime, nīgũkorwo bũrũri wanyu ũgaakorwo ũrĩ wa gĩkeno.”

¹³ Jehova ekuuga atirĩ, “Nīmwarĩtie maũndũ mooru ma kũnjambia.

“No mũũragia atirĩ, ‘Tũgũcambĩtie atĩa?’

¹⁴ “Inyuĩ muugĩte atirĩ, ‘Gũtungatĩra Ngai nĩ ũndũ wa tũhũ. Nĩ uumithio ũrĩkũ tuonire nĩkũhingia kwenda gwake, na gũthiĩaga mbere ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe ta andũ maracakaya? ¹⁵ No rĩrĩ, andũ etĩĩ nĩo twītaga arathime. Ti-itherũ arĩa aaganu nĩo magaacagĩra, na arĩa makararagia Ngai matiherithagio.’”

¹⁶ Nao arĩa meetigĩrĩte Jehova nĩmaranĩirie o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nake Jehova agĩthikĩrĩria na akĩigua ũhoru ũcio. Ibuku rĩa kĩrikikano nĩrĩandikirwo ũhoru wa andũ acio metigĩrĩte Jehova na magatĩia rĩitwa riake, rĩkĩigwo hau mbere yake.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atirĩ, “Acio nĩo magaatuĩka andũ akwa mũthenya ũrĩa ngaacookereria indo ciakwa cia bata. Nĩngamaiguĩra tha, o ta ũrĩa mũndũ aiguaagĩra mũriũ tha ũrĩa ũmũtungatagĩra. ¹⁸ Na inyuĩ nĩmũkona rĩngĩ ngũũrani gatagatĩ ka arĩa athingu na arĩa aaganu, na gatagatĩ ka arĩa matungatagĩra Ngai na arĩa matamũtungatagĩra.

4

Mũthenya wa Jehova

¹ “Ti-itherũ mũthenya wa ituĩro nĩũrooka, naguo ũgaakana ta icua rĩa mwaki. Arĩa othe etĩĩ, na arĩa aaganu, magaatuĩka maragara ma mahuti, naguo mũthenya ũcio wakinya magaacinwo, maniinwo biũ. Gũtirĩ mũri kana rũhonge rwao rũgaatigara,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ² “No inyuĩ mwĩtigĩrĩte rĩitwa rĩakwa-rĩ, riũa-rĩa-ũthingu rĩkaamwarĩra rĩrĩ na ũhoru wa kũhonania mathagu-inĩ marĩo. Na inyuĩ nĩmũkoima nja mūtũũhe ta tũcaũ tũhingũrĩrwo tũkoima kiugũ. ³ Na nĩmũkarangĩrĩria arĩa aaganu matũike mũhu rungu rwa makinya manyu mũthenya ũrĩa ngeeka maũndũ macio,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ “Ririkanai watho wa ndungata yakwa Musa, na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa ndaamũheire kũu Horebu marĩ ma andũ a Isiraeli othe.

⁵ “Atĩrĩrĩ, nĩngamũtũmĩra mũnabii Elija mbere ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova ũtanakinya. ⁶ Nĩakagarũra ngoro cia maithe icookerere ciana ciao, na agarũre ngoro cia ciana icookerere maithe mao, nĩgeetha ndĩgooke hũũre bũrũri na kĩrumi.”

MATHAYO

Rūciaro rūrĩa Jesũ Oimire

¹ Maya nĩ maandiko makoniĩ rūciaro rūrĩa Jesũ Kristũ, mūrũ wa Daudi, mūrũ wa Iburahĩmu oimire:

² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
 nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
 nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, ariã nyina wao aarĩ Tamaru,
 nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
 nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa nyina aarĩ Rahabu,
 nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina aarĩ Ruthu,
 nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũrĩa nyina aarĩ mūtumia wa Uria,

⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
 nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
 nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
 nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramu,
 nake Joramu aarĩ ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
 nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
 nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,
¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
 nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
 nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,
¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ irĩa andũ maatahirwo, magĩtwarwo Babuloni.

¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni:

Jekonia aarĩ ithe wa Shealiteli,
 nake Shealiteli aarĩ ithe wa Zerubabeli,
¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,
 nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,
 nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,
¹⁴ nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,
 nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,
 nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,
¹⁵ nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
 nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,
 nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,
¹⁶ nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuuri wa Mariamu, ũrĩa waciirire Jesũ, ũrĩa wĩtagwo Kristũ.

¹⁷ Ũguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ irĩa andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ irĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

¹⁸ Ũhoru wa gũciarwo kwa Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina Mariamu nĩ oorĩtio nĩ Jusufu atũike mūtumia wake, no matanaikarania-rĩ, nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho Mũtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mũthuuri wake tondũ aarĩ mündũ mũthingu na ndangĩendire kũmũconorithia kũrĩ andũ, agĩciiria amũtuge na hitho.

* 1:17 Kristũ nĩ kuuga “Ũrĩa Mũtĩrĩrie maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia.

²⁰ No thuutha wa gwiciiria ündü ücio, mûraika wa Mwathani akîmuumîrîra kîroto-inî, akîmwîra atîrî, “Jusufu, mûrû wa Daudi, ndûkae gwigîra kûhikia Mariamu atûike mûtumia waku, tondü nda iyo ari nayo nî ya Roho Mûtheru. ²¹ Nîagaciara kahiî, nawe nîûgagatua Jesû, tondü nîwe ûkaahonokia andü ake kuuma mehia-inî mao.”

²² Na rîrî, maündü macio mothe meekîkire nîguo ûrîa Mwathani aarîtie na kanua ka mûnabii ûhingê, rîrîa oigire atîrî, ²³ “Mûirîtu gathirange nîakagîa nda na nîagaciara kahiî, nao magaagatua Imanueli” üguo nago ügîtaurwo nî kuuga, “Ngai hamwe na ithuî.”

²⁴ Rîrîa Jusufu ookîrîre, agîika o ta ûrîa mûraika wa Mwathani aamwathîte, nake akîinûkia Mariamu gwake mûciî, agîtuika mûtumia wake. ²⁵ No matiigana kûmenyana nginya rîrîa aaciariire mwana ücio wa kahiî. Nake Jusufu agîtua mwana ücio Jesû.

2

Güceererwo nî Andü Oogî-a-Njata

¹ Na rîrî, thuutha wa Jesû güciarwo kûu itûûra-inî rîa Bethilehemu bûrûri wa Judea, hîndî ya mûthamaki wetagwo Herode, andü Oogî-a-Njata moimîte irathîro magîûka Jerusalemu, ² makiûria atîrî, “Ûrîa üciarîtwo ari mûthamaki wa Ayahudi-rî, ari ha? Nîtuonire njata yake mwena wa irathîro, na nîtûûkite kûmûhooya.”

³ Rîrîa Mûthamaki Herode aiguire üguo, agîtangîka ngoro, o hamwe na andü Jerusalemu othe. ⁴ Na aarikia gwîta athînjîri-Ngai* ari anene othe, na arutani a watho hamwe, akîmooria kûrîa Kristû aari aciariirwo. ⁵ Makîmûcookeria atîrî, “Nî Bethilehemu, bûrûri wa Judea, nîgûkorwo nî kwandikitwo nî mûnabii, akoiga atîrî:

⁶ “‘Nawe Bethilehemu, kûu bûrûri wa Juda,
tiwe ûrîa mûnini mûno wa aathani a Juda;
tondû thîinî waku nîgûkoima ûrîa ûgaathanaga,
ûrîa ûgaatuika mûrîithi wa andü akwa a Isiraeli.’”

⁷ Nake Herode agîita andü acio Oogî-a-Njata na hithe, na agîtuîria kuuma kûrî o ihinda rîrîa njata iyo yoonেকে. ⁸ Akîmatûma Bethilehemu akîmeera atîrî, “Thîiî mûgatuîrie wega ûhoru wa kaana kau. Mwarîkia gûkoona mûûke mûûmenyithie, nîgeetha o na nîi thîi ngagaturîrie ndu ndikahoe.”

⁹ Nao maarîkia kûigua ciugo cia mûthamaki magîthîi, nayo njata îrîa moonete irathîro ikîmatongoria nginya ikîrûgama igûrû rîa harîa kaana kau kaari. ¹⁰ Rîrîa moonire njata iyo, magîkena gîkeno kînene mûno. ¹¹ Nao magîtoonya nyûmba, na makîona kaana kari na nyina Mariamu, magîkainamîrîra, magîkahooya. Magîcooka makîohora indo ciao cia goro, magîkahe iheo cia thahabu, na ûbumba, na manemane.† ¹² Na nî ündü wa gûkaanio na kîroto matigacookere kwa Herode, magîcooka bûrûri wao magereire njîra îngî.

Kûûrîa Bûrûri wa Misiri

¹³ Maarîkia güthî-rî, mûraika wa Mwathani akîumîrîra Jusufu kîroto-inî, akîmwîra atîrî, “Ûkîra woe kaana gaka na nyina mûûrîre Misiri. Ikarai kûu nginya rîrîa ngaakwîra, nîgûkorwo Herode nîegûcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴ Nî ündü ücio-rî, agîûkîra, akîoya kaana na nyina ütukû, magîthîi Misiri, ¹⁵ kûrîa maikarîre nginya rîrîa Herode aakuire. Na nî ündü ücio, ûhoru ûrîa Mwathani oigîte na kanua ka mûnabii ûkîhinga, rîrîa oigire atîrî, “Ndeetire mûrû wakwa oime bûrûri wa Misiri.”

¹⁶ Hîndî îrîa Herode aamenyire atî nîaheenirio nî Oogî-a-Njata, akîrakara mûno, akîruta watho wa kûûraga tûhîi tuothe kûu Bethilehemu na kûrîa gûkuhî nakuo, tûrîa twari na ûkûrû wa mîaka îirî gûcooka na thî, kûringana na ihinda rîrîa eerîtwo nî Oogî-a-Njata. ¹⁷ Hîndî iyo ûhoru ûrîa waarîtio na kanua ka mûnabii Jeremia ûkîhinga, rîrîa oigire atîrî:

¹⁸ “Mûgambo nîwaiguirwo kûu Rama,
kîrîro na gücakaya kûnene,
Rakeli akîrîrîra ciana ciake,
na akarega kûhoorerio, tondü itirî ho.”

Gûcooka Nazarethi

¹⁹ Na rîrî, Herode akua-rî, mûraika wa Mwathani akîumîrîra Jusufu kîroto-inî kûu Misiri, ²⁰ akîmwîra atîrî, “Ûkîra, woe kaana gaka na nyina, mûthîi bûrûri wa Isiraeli, nîgûkorwo ari maageragia gûkooraga nîmakuîte.”

* 2:4 Athînjîri-Ngai maarî atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nîo maarutagîra Ngai magongona. † 2:11 Ûbumba nî mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nî indo ithondekagwo na kîndü kîhaana ta ûûki wa gîthaka, inungaga wega na nî cia goro mûno.

²¹ Nĩ undũ ūcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthĩĩ bũrũri wa Isiraeli. ²² Rĩrĩa aiguire atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtigĩra gũthĩĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kĩroto-inĩ-rĩ, agĩthĩĩ bũrũri wa Galili, ²³ agĩthĩĩ gũtũũra itũũra rĩitagwo Nazarethi. Nĩ undũ ūcio ūhoro ūrĩa waarĩtio na tũnua twa anabii ūkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mũnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Matukũ-inĩ macio Johana ūrĩa Mũbatithania nĩokire, akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea, ² akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrerei, nĩgũkorwo ūthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.” ³ Ūyũ nĩwe ūrĩa ūhoro wake waarĩtio nĩ mũnabii Isaiia rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ūkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai njĩra ciake.’”

⁴ Johana eekagĩra Nguo ya guoya wa ngamĩra, na nĩeyohaga mũcibi wa rũũa njohero. Irio ciake ciarĩ ngĩgĩ na ūũki wa gĩthaka. ⁵ Nao andũ nĩmathiĩaga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yotha ya Judea, na bũrũri wothe ūrĩa wariganĩtie na Jorodani. ⁶ Moimbũragaga mehia mao, nake akamabatithĩria Rũũ-inĩ rwa Jorodani.

⁷ Na rĩrĩa oonire Afarisai na Asadukai* aingĩ magĩũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ rũciarũ rũrũ rwa ndũira! Nũũ ūmũheete ūhoro atĩ mũũrĩre marakara maria makĩrĩĩ gũũka?” ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. ⁹ Na mũtikeĩre na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.’ Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũike ciana cia Iburahĩmu. ¹⁰ Ithanwa nĩrĩge itina-inĩ cia mĩti, na mũti o wothe ūtaciaraaga maciaro mega nĩũgatemwo, ūkio mwaki-inĩ.

¹¹ “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No thuutha wakwa nĩgũgũka mũndũ ũngĩ ūrĩ na hinya kũrĩ nĩ, na ndiagĩrĩre o na kũmũkuuira iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. ¹² Gĩtarũrũ gĩake akĩnyĩtite na guoko, na nĩagatheria kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩrie ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ūtangĩhoreka.”

Kũbatithio kwa Jesũ

¹³ Hĩndĩ iyo Jesũ akiuma Galili agĩthĩĩ Rũũ-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana. ¹⁴ Nowe Johana akĩgeria kũmũgĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ njagĩrĩrwo nĩkũbatithio nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ nĩ atĩa?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Reke gũtũike ũguo rĩu; tondũ nĩtwagĩrĩrwo twĩke undũ ūyũ nĩguo tũhingie maundũ mothe ma ūthingu.” Hĩndĩ iyo Johana agĩtĩkĩra.

¹⁶ Jesũ aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. ¹⁷ Naguo mũgambo ūkiuma igũrũ, ūkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ūrĩa nyendet; na nĩngenaga mũno nĩ we.”

4

Kũgerio kwa Jesũ

¹ Hĩndĩ iyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. ² Na aniina mĩthenya mĩrongo ĩna, ūtukũ na mĩthenya, ehingĩte kũria irio-rĩ, akiũgua ahũtĩ. ³ Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ĩra mahiga maya matũike mĩgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩria kiumaga kanua ka Ngai.’”

⁵ Hĩndĩ iyo mũcukani akĩmũtwara itũũra rĩrĩa itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ ka hekarũ, ⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, wĩgũithie thĩ. Nĩgũkorwo kwandĩkitwo atĩrĩ: “Nĩagaatha araka ake nĩ undũ waku,

nao nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩguo ndũkanahĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.”

⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngĩ nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

⁸ Nĩngĩ mũcukani akĩmũtwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya mũno, akĩmuonia mothamaki mothe ma thĩ na riiri wamo. ⁹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Maundũ maya mothe nĩngũkũhe, ũngĩtĩkĩra kũnyinamĩrĩra ūũhoee.”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ūmũtungatagĩre o we wiki.’”

¹¹ Hĩndĩ iyo mũcukani akĩmũtiga, nao araka magĩũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunjia

* 3:7 Afarisai na Asadukai ciarĩ ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietĩkĩtie ūhoro wa kũrĩũka kana wa araka.

¹² Na rīria Jesū aiguire atī Johana nīaikītio njeera-rī, agīthiī Galili. ¹³ Akiuma Nazarethi, agīthiī gūtūūra Kaperinaumu. Itūūra rīu rīarī hakuhi na iria, būruri-inī wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴ Ūndū ūcio wekikire nīguo ūhorō ūrīa waarītio na kanua ka mūnabī Isaia ūhinge, rīrīa oigire atīrī:

¹⁵ “Būruri wa Zebuluni, o na būruri wa Nafitali,
nīra ya gūthiī iria-inī, gūkūrūkānia na Rūūi rwa Jorodani,
kūu gwītagwo Galili-kwa-Ndūrīrī:

¹⁶ andū arīa matūūrāga nduma-inī
nīmonete ūtheri mūnene;
nao arīa matūūrāga būruri ūrī kīruru gīa gīkuū-rī,
nīmarīrwo nī ūtheri.”

¹⁷ Kuuma hīndī īyo Jesū akīambīrīria kūhunja ūhorō akiugaga atīrī, “Mwīrerei, nīgūkorwo ūthamaki wa igūrū nīukuhīrīrie.”

Jesū gwīta Arutwo ake a Mbere

¹⁸ Rīria Jesū aaceeraga hūgūrūrū-inī cia Iria rīa Galili, nīonire andū eerī a nyina ūmwe, nao nī Simoni ūrīa wetagwo Petero, na mūrū wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inī, nīgūkorwo maarī ategī a thamaki. ¹⁹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngūmūtua ategī a andū.” ²⁰ Nao o rīmwe magītiganīria neti ciao, makīmūrūmīrīra.

²¹ Na aathiathia akīona andū angī eerī a nyina ūmwe, Jakubu mūrū wa Zebedi, na mūrū wa nyina Johana. Maarī thīinī wa gatarū hamwe na ithe wao Zebedi makīhaarīria neti ciao. Nake Jesū akīmeeta, ²² na o rīmwe magītiganīria gatarū na magītiga ithe wao, makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūhonia Andū Arūaru

²³ No rīrī, Jesū nīathiire Galili guothe, akīrutanaga thunagogi-inī ciao, akīhunja ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai, na akīhonagia andū mīrimū yothe na ndwari ciothe iria maarī nacio. ²⁴ Nayo ngumo yake ikīhunjo būruri wothē wa Suriata, nao andū makīmūrehera andū arīa othe maarī arūaru ndwari cia mīthēmba mīngī, na arīa maarī na ruo rūingī, na arīa maarī na ndaimono, na arīa maarī na mūrimū wa kūgūūaga, o na arīa maarī na mūrimū wa gūkua cīga, nake akīmahonia othe. ²⁵ Nao andū aingī mūno kuuma Galili, na Dekapoli, * na Jerusalemu, na Judea, na mūrīmo ūūrīa ūngī wa Rūūi rwa Jorodani makīmūrūmīrīra.

5

Irathimo

¹ Na rīrīa Jesū oonire andū aingī mūno-rī, akīambata kīrīma-igūrū, agīkara thī. Arutwo ake magīthiī harī we. ² Nake akīambīrīria kūmaruta ūhorō, akīmeera atīrī:

³ “Kūrathimwo-rī, nī arīa athīni ngoro,
nīgūkorwo ūthamaki wa igūrū nī wao.

⁴ Kūrathimwo-rī, nī arīa marī na kīeha,
nīgūkorwo nīmakaniinīrwo kīeha.

⁵ Kūrathimwo-rī, nī arīa ahooreri,
nīgūkorwo nīmakagaya thī.

⁶ Kūrathimwo-rī, nī arīa mahūūtāgīra na makanyootera ūthingu,
nīgūkorwo nīmakahūūnio.

⁷ Kūrathimwo-rī, nī arīa maiguanagīra tha,
nīgūkorwo nīmakaiguīrwo tha.

⁸ Kūrathimwo-rī, nī arīa atheru ngoro,
nīgūkorwo nīmakona Ngai.

⁹ Kūrathimwo-rī, nī arīa macaragia thayū,
nīgūkorwo nīmagetwo ariū a Ngai.

¹⁰ Kūrathimwo-rī, nī arīa manyariiragwo nī ūndū wa ūthingu,
nīgūkorwo ūthamaki wa igūrū nī wao.

¹¹ “Kūrathimwo-rī, nī inyuī hīndī īrīa andū mekūmūrūma, na makamūyariira, na makamūigīrīra maūndū mothe mooru nī ūndū wakwa. ¹² Kenai na mūcanjamūke, tondū kīheo kīanyu nī kīnene igūrū, nīgūkorwo ūguo noguo manyariirire anabī arīa maarī kuo mbere yanyu.

Cumbī na Ūtheri

¹³ “Inyuī nī inyuī cumbī wa thī. No cumbī ūngīkorwo nīūthirīte mūcamo wago-rī, ūngīcooka gūcamithio ta cumbī nī kī? Ndūngīcooka kūgīa kīene rīngī, tīga no ūteirwo ūrangwo nī andū.

* 4:25 Dekapoli nī kuuga “Matūūra Ikūmī.”

¹⁴ “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene riakĩtwo kĩrĩma igũrũ rĩtingĩhithĩka. ¹⁵ O na ningĩ andũ matiakagia tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo, maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrikĩra andũ othe arĩa marĩ thĩinĩ wa nyũmba. ¹⁶ O ũguo naguo, na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrikagĩre andũ, nĩguo mone ciiko cianyu njega, nao magoocage lthe wanyu ũria ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

¹⁷ “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia. ¹⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ irĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia ka maandiko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio. ¹⁹ ũria wothĩ ũkoina riathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, niagatuuo mũnini makĩria thĩinĩ wa ũthamaki wa igũrũ, no ũria wothĩ wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, niagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ũria wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ūragani

²¹ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ũrikũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’ ²² No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũria wothĩ ũkarakarĩra mũrũ wa ithe niagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ũria wothĩ wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ niagaciirithio nĩ Kiama. No ũria wothĩ ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩgu!’ Niagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

²³ “Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩrie kũruta kĩheo gĩaku kĩgongona-inĩ, na hĩndĩ iyo ũrĩ hau ũririkane atĩ mũrũ wa thoguo arĩ na ũndũ nawe-rĩ, ²⁴ tĩga kĩheo gĩaku o hau mbere ya kĩgongona. Amba ũthĩ ũkaiguane na mũrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ũrutĩre Ngai kĩheo gĩaku.

²⁵ “Hiũha kwĩguithania na thũ yaku irĩa iragũtwara igooti-inĩ. Īka ũguo mũrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ũguo nĩgũgũtwara kũrĩ mũtuanĩri-ciira, nake mũtuanĩri-ciira akũneane kũrĩ mũnene wa thigari, ũikio njeera. ²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte thĩrĩ wothĩ hatarĩ gathendi ũgũtigia.

Ūtharia

²⁷ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanatharanie.’ ²⁸ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũria wothĩ ũkaarora mũndũ-wa-nja na amwĩrĩrie, nĩarĩkĩtie gũtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho riaku rĩa ũrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrite. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothĩ ũikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ũrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothĩ ũikio Jehanamu.

Gũtharia Ūhiki

³¹ “Nĩngĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘Ūria wothĩ ũngĩtigana na mũtumia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania nĩmatigana nake.’ ³² No ngũmwĩra atĩ mũndũ ũria wothĩ ũtiganaga na mũtumia wake, o tĩga nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, niatũmaga atũke mũtharia, na ũria wothĩ ũhikagia mũtumia ũria ũtiganite na mũthuariwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mũhĩtwa

³³ “Nĩngĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mũhĩtwa irĩa wĩhĩtite.’ ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondũ nikuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nikuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩra magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mũtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rĩmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke ‘ĩrĩ’ yaku itũike ‘ĩrĩ’, na ‘Aca’ yaku itũike ‘Aca’; ũndũ o wothĩ makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũria mũũru.

Ūhoro wa Kwĩrĩhĩria

³⁸ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ: ‘Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igeo rĩrĩhagwo na igeo.’ ³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanaigane na mũndũ ũria mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ũrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti riaku. ⁴¹ Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthĩ itĩna rĩmwe-rĩ, thĩrĩ nake matĩna meerĩ. ⁴² Mũndũ ũria ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mũndũ ũria ũngĩenda ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

⁴³ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ, ‘Endaga mũndũ wa itũũra riaku, na ũthũũrage thũ yaku.’ ⁴⁴ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ, na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mũtũike arĩa a lthe wanyu ũria ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa riake rĩrathĩre arĩa oorũ na arĩa ega, na akoiria

mbura kūrī arīa athingu na kūrī arīa matarī athingu. ⁴⁶ Angikorwo mwendete o arīa mamwendete-rī, mūgaakirihwo kī? Githī o na etia mbeeca cia igooti matiikaga o ūguo? ⁴⁷ Na ningī angikorwo mūgeithagia o ariū na aarī a ithe wanyu-rī, mūgikīrīte arīa angī na kī? Githī o na arīa matetikītie Ngai matiikaga o ūguo? ⁴⁸ Nī ūndū ūcio-rī, tuikai aagīrīru kūna, o ta ūrīa Ithe wanyu ūrīa ūrī igūrū arī mwagīrīru kūna.

6

Gūteithia arīa Abatari

¹ “Mwīmenyererei mūtigekage ciiko cianyu cia ūthingu mbere ya andū nīguo mamuone. Mūngīka ūguo-rī, mūtīrī kīheo mūkaaheo nī Ithe wanyu ūrīa ūrī igūrū.

² “Nī ūndū ūcio, rīrīa ūkūheana kīndū kūrī arīa abatari, ndūkae kwanīrīra ūrīa ūreka na tūrumbeta, ta ūrīa hinga ciikaga thunagogi-inī na njīra-inī, nīguo itīagwo nī andū. Ngūmwīra atīrī na ma, acio nīmarikītie kwamūkīra kīheo kīao gīothe. ³ No hīndī ūrīa ūkūheana kīndū kūrī arīa abatari-rī, ndūkareke guoko gwaku kwa ūmotho kūmenye ūrīa guoko gwaku kwa ūrīo kūreeka, ⁴ nīgeetha ūheani ūcio waku ūtūike wa hitho-inī. Nake Ithe wanyu, ūrīa wonaga maūndū marīa mekagīrwo hitho-inī, nīakamūhe kīheo.

Kūhooya

⁵ “Na rīrīa mūkūhooya-rī, mūtikanatuīke ta hinga, nīgukorwo ciendaga kūhooya irūgamīte thīinī wa thunagogi na macemanīrio ma njīra nīguo cionwo nī andū. Ngūmwīra atīrī na ma, icio nīirīkītie kwamūkīra mūcaara wacio wothe. ⁶ No hīndī ūrīa ūkūhooya, toonya nyūmba yaku, ūhinge mūrango na ūhooye Thoguo ūrīa ūtoonekaga. Nake Thoguo ūrīa wonaga maūndū marīa mekagīrwo hitho-inī, nīagakūhe mūcaara waku. ⁷ Na ningī hīndī ūrīa mūkūhooya-rī, tigagai kūhūhūtīka ta andū arīa matetikītie Ngai, nīgukorwo meciiragia nī mekūiguuo nī ūndū wa kūraihiya mahooya. ⁸ Mūtīgatūike tao, nīgukorwo Ithe wanyu nīoi kīrīa kīmūbatairie o na mūtanamūhooya.

⁹ “Nī ūndū ūcio mwagīrīrwo nīkūhooyaga atīrī:

“‘Ithe witū ūrī igūrū,

rītīwa rīaku nīrīamūrwo,

¹⁰ ūthamaki waku nīūūke,

ūrīa wendete Wee nīwīkagwo

gūkū thī ta ūrīa wīkagwo kūu igūrū.

¹¹ Tūhe ūmūthī irio ciitū cia gūtūigana.

¹² Na ūtūrekere mahītia maitū,

ta ūrīa o na ithuī tūrekagīra arīa matūhītāgīra.

¹³ Na ndūgatūtware magerio-inī,

no ūtūhonokagie kuuma kūrī ūrīa mūūru.’

¹⁴ Nīgukorwo mūngīrekera andū hīndī ūrīa mamūhītīria, o nake Ithe wanyu ūrīa ūrī igūrū nīarīmūrek-agīra. ¹⁵ No mūngīaga kūrekera andū mehīa mao-rī, o nake Ithe wanyu ndarīmūrekagīra mehīa manyu.

Kwīhinga Kūrīa

¹⁶ “Ningī rīrīa mūkūhinga kūrīa irio-rī, tigagai gūtukia mothiū manyu ta ūrīa hinga ciikaga, nīgukorwo nīitukagia mothiū macio nīguo cionie andū atī nīciīhingīte kūrīa irio. Ngūmwīra atīrī na ma, icio nīirīkītie kwamūkīra mūcaara wacio wothe. ¹⁷ No rīrīa wīhingīte kūrīa, wīhakage maguta mūtwe na wīthambage ūthiū, ¹⁸ nīguo andū matikamenye atī nīwīhingīte kūrīa, tīga o Thoguo ūrīa ūtoonekaga amenye; nake Thoguo ūrīa wonaga maūndū marīa mekagīrwo hitho-inī, nīagakūhe mūcaara.

Mūthiithū kūu Igūrū

¹⁹ “Tigagai kwīgīra mīthiithū gūkū thī, kūrīa indo irīagwo nī memenyi na ikaroota, na kūrīa aici mabunjaga makaiya. ²⁰ No mwīigagīrei mīthiithū igūrū, kūrīa itangīrīo nī memenyi kana īroote, na kūrīa aici matangībunja maiye. ²¹ Nīgukorwo kūrīa mīthiithū yanyu īrī, nokuo ngoro cianyu o nacio irīikoragwo irī.

²² “Rīitho nīrīo tawa wa mwīrī. Maitho maku mangīkorwo marī mega, mwīrī waku wothe nīūrīyūrāgwo nī ūtheri. ²³ No rīrī, maitho maku mangīkorwo nī mathūku, mwīrī waku wothe ūrīyūrāgwo nī nduma. Naguo ūtheri ūrīa ūrī thīinī waku ūngīkorwo nī nduma-rī, nduma īyo kaī nī nene-ī!

²⁴ “Gūtīrī mūndū ūngīhota gūtungatīra aathani eerī. Nī ūndū no athūūrire ūmwe, na ende ūcio ūngī; kana eheane harī ūmwe, na anyarare ūcio ūngī. Mūtingītungatīra Ngai na mūtungatīre mbeeca.

Mūtīgatangīke

²⁵ “Nĩ undũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra mĩoyo yanyu, nĩ undũ wa kĩa mĩrĩrĩaga kana kĩa mĩrĩnyuuga; kana kĩa mĩrĩhumbaga mĩrĩ yanyu. Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũkagĩa bata gũkĩra nguo?” ²⁶ Ta rorai nyoni cia riera-inĩ; itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ, no lthe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ nĩaciheaga irio. Githĩ inyuĩ mĩtikĩrĩ a bata mũno gũkĩra icio? ²⁷ Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ undũ wa gwitanga?

²⁸ “Na nĩ kĩ gĩtũmaga mwĩtange nĩ undũ wa nguo? Ta rorai itoka cia gĩthaka ũrĩa ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi, ²⁹ no ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wotho ndagemete ta kimwe gĩacio. ³⁰ Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka irĩa irĩ ho ũmũthĩ na rĩciũ ĩgaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga wega makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini?” ³¹ Nĩ undũ ũcio-rĩ, tigagai gwitanga, mũkiũria atĩrĩ: ‘Tũkũria kĩ?’ kana ‘Tũkũnyua kĩ?’ kana ‘Tũkwĩhumbaga kĩ?’ ³² Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo macaragio nĩ andũ aria matetikĩtie Ngai. No lthe wanyu wa igũrũ nĩoĩ atĩ nĩmũbataragio nĩmo. ³³ No ambai mũcarie ũthamaki wake na ũthingu wake, na maũndũ maya mangĩ mothe o namo nĩarĩmũheaga. ³⁴ Nĩ undũ ũcio tigagai gwitanga nĩ undũ wa rĩciũ, nĩgũkorwo rĩciũ nĩrũgetangĩkĩra ruo rwene. O mũthenya ũrĩ na mathĩina maguo ma kũũigana.

7

Gũtuĩra Andũ arĩa angĩ Ciira

¹ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. ² Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mũtuagĩra andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo ciira, na gĩthimi kĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.

³ “Nĩ kĩ gĩtũmaga wone kĩhuti kĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho riaku wee mwene? ⁴ Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Reke ngũrute kĩhuti kĩu kĩrĩ riitho riaku,’ o rĩria wee mwene ũrĩ na mũgogo riitho riaku? ⁵ Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ riitho riaku, nĩguo wone wega na ũhote kũruta kĩhuti kĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

⁶ “Mũtikanaha magui kĩndũ kĩa kĩaamũre, na mũtikanakĩrie ngũrwe ruu cianyu. Mũngĩka ũguo-rĩ, ingĩrangĩrĩa ruu na magũrũ ma cio, icooke imũgarũrũke, imũtihiangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mũrango

⁷ “Hooyai na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. ⁸ Nĩgũkorwo ũrĩa wotho ũhooyaga nĩaheagwo, na ũrĩa ũmaathaga nĩonaga, na ũrĩa ũringaringaga mũrango, nĩahingũragĩrwo.

⁹ “Na rĩrĩ, nũũ wanyu ũngĩtio mũgate nĩ mwana wake amũhe ihiga? ¹⁰ Kana amwĩtie thamaki nake amũhe nyoka? ¹¹ Angĩkorwo inyuĩ, o na mĩrĩ oorũ, nĩmũũ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, githĩ lthe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ ndagakĩrĩrĩa kũhe iheo njega kũrĩ arĩa mamũhooyaga! ¹² Nĩ undũ ũcio, maũndũ-inĩ mothe, ikagai andũ arĩa angĩ ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage, nĩgũkorwo ũcio nĩguo Watho wa Musa na ũrutani wa Anabii.

Mũromo ũrĩa Mũceke na ũrĩa Mwariĩ

¹³ “Toonyerai mũromo ũrĩa mũceke. Nĩgũkorwo mũromo nĩ mwariĩ na njĩra nĩ njariĩ irĩa yerekeire rĩrũrĩro, na andũ arĩa matoonyagĩra ho nĩ angĩ. ¹⁴ No mũromo nĩ mũkunderu na njĩra nĩ njeke irĩa ikinyaga muoyo-inĩ, na andũ arĩa mamĩonaga nĩ anini.

Mũtĩ na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwĩhũgagie anabii a maheeni. Mokaga kũrĩ inyuĩ mehumbĩte njũa cia ng’ondũ, no thĩinĩ wao nĩ njũũ ndĩani. ¹⁶ Nĩmũrĩmamenyaga na maciaro mao. Kaĩ thabibũ igĩtuuagwo mĩtĩ-inĩ ya mĩigua, kana ngũyũ igatuuu kuuma mahiũ-inĩ ma nyeki? ¹⁷ ũguo noguo, mũtĩ wotho mwega ũciaraga maciaro mega, no mũtĩ mũũru ũciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Mũtĩ mwega ndũngĩciara maciaro mooru, naguo mũtĩ mũũru ndũngĩciara maciaro mega. ¹⁹ Mũtĩ o wotho ũtaciara maciaro mega nĩgũtemwo ũtemagwo ũgaikio mwaki-inĩ. ²⁰ ũguo nĩguo mũrĩmamenyaga nĩ undũ wa maciaro mao.

²¹ “To mũndũ ũrĩa ũnjĩtaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ũgaatoonya ũthamaki wa igũrũ, no nĩ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga. ²² Mũthenya ũcio aingĩ makanjĩra atĩrĩ, ‘Mwathani, Mwathani, githĩ tũtiarathaga maũndũ na rĩtwa riaku, na thĩinĩ wa rĩtwa riaku tũkaingata ndaimono na tũkaringa ciama nyingĩ?’ ²³ Hindĩ iyo nĩngameera wega atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hindĩ ndaamũũ o na rĩ. Eherai harĩ nĩ, inyuĩ mwĩkaga ũũru!’

Aaki Oogĩ na Aaki Akĩigu

²⁴ “Nĩ undũ ũcio-rĩ, mũndũ o wotho ũiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ mũũgĩ ũrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura ikĩura, na njũũ ikĩyũra, naruo rĩhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũra nyũmba iyo na nditi, no nyũmba iyo ndiagũire, tondũ mũthingĩ wayo wakĩtwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mũndũ o wotho ũiguaga ciugo ici ciakwa

na ndekaga ūrĩa ciugĩte ahaana ta mündũ mũkĩgu ūrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ. ²⁷ Nayo mbura ikiura, njũũ ikiyũra, naruo rũhuho rũkihurutana nacio ikĩhũra nyũmba iyo na nditi, nayo nyũmba iyo ikĩmomoka na kũgũa kũnene.”

²⁸ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio, kĩrĩndĩ kũ gĩkĩgega nĩ ūndũ wa ūrutani wake, ²⁹ tondũ aarutanaga ta mündũ warĩ na ūhoti, na ti ta ūrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mündũ ūrĩa warĩ na Mangũ

¹ Hĩndĩ ūrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha. ² Na mündũ warĩ na mangũ agĩthĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ūngienda-rĩ, no ūũtherie.”*

³ Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mündũ ūcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ iyo akĩhonio mangũ make. ⁴ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mündũ o na ūrĩkũ. No thĩĩ ūkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na ūrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtũike ūira kũrĩ o.”

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesũ aarĩkia gĩtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ūteithio. ⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ikomete mũciĩ irũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na irĩ na ruo rũingĩ mũno.”

⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩ kũmĩhonía.”

⁸ No mũnene ūcio wa thigari igana akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ndiagĩrĩre atĩ wee ūũke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁹ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mündũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ūmwe ‘Thĩĩ,’ nĩathiaga, na ndeera ūngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na nĩngĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ika ūna,’ nĩkaga.”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aigũire ūguo-rĩ, akĩgega, akĩra ariĩ maamumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mündũ o na ūrĩkũ gũkũ Isiraeli ūrĩ na wĩtikio mũnene ūũ. ¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũiro, na nĩmagaikara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ūthamaki-inĩ wa igũrũ. ¹² No ariĩ marĩ a ūthamaki ūcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesũ agĩcooka akĩira mũnene ūcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thĩ! Nĩgũwĩkĩro o ūguo wĩtikĩtie.” Nayo ndungata yake ikĩhonio o ithaa rĩu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mĩtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ. ¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra.

¹⁶ Hwai-inĩ ūcio, andũ aingĩ ariĩ maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩingata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonio ariĩ othe maarĩ arũaru. ¹⁷ Ūhoru ūyũ warĩ wa kũhingia ūrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabii Isaiĩ, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“We mwene nĩoire wonje witũ,
na akĩeheria mĩrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ oonire gikundi kĩa andũ ariĩ maamũthiũrũrũkĩrie, agĩathana maringe mũrĩmo ūrĩa ūngĩ wa iria. ¹⁹ Hĩndĩ iyo mũrutani ūmwe wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndikũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ūrĩthiia.”

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mündũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mĩtwe wake.”

²¹ Nake mũrutwo ūngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩ ngathike baba.”

²² Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra, na ūreke ariĩ akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²³ Hĩndĩ iyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. ²⁴ Na rĩrĩ, gũkĩgia kĩhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩro kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maĩ. No Jesũ aarĩ toro. ²⁵ Nao arutwo magĩthĩ, makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũũrĩra maĩ-inĩ!”

²⁶ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩ gĩgĩtũma mwĩtigĩre ūguo?” Thuutha ūcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biũ.

* 8:2 Mündũ warĩ na mangũ aatũkĩaga ariĩ na thaahu, na no atheririo.

²⁷ Andũ acio makigega, makĩuria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maai nĩmwathikagĩra?”

Jesũ Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

²⁸ Rĩria aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njĩra iyo. ²⁹ Nao makianĩrĩra, makĩuria atĩrĩ, “Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩria rĩamũre ritanakinya?”

³⁰ Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio[†] handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩthaita Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩgũtũngata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũrĩa rwa ngũrwe.”

³² Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thĩĩĩ!” Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgĩkũrũka kiharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩĩnĩ, rũgĩkũira maaĩ-inĩ. ³³ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩura, magĩthĩi itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũria gwekĩkĩte kũrĩ andũ aria maarĩ na ndaimono. ³⁴ Hĩndĩ iyo itũũra rĩothe rĩkiumagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ irĩa maamuonire, makĩmũthaita oime rũgongo rwao.

9

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. ² Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkuu cĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩria Jesũ oonire wĩtikio wao, akĩira mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, niwarekerwo mehia maku.”

³ Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩira na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ũria meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciirĩa ũũru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ⁵ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ, ‘Niwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ŭkĩra wĩtware?’ ⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ ...” Na o hĩndĩ iyo akĩira mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Ŭkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ⁷ Nake mũndũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ. ⁸ Rĩria kĩrĩndĩ kũu kĩonire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ũria waheete andũ ũhoti ta ũcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩria Jesũ oimaga kũu, akĩona mũndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁰ Na rĩria Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrianĩra hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Rĩria Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩianagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aria agima mũĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ aria arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thĩĩĩ mũkeerute ũria ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkũo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcarĩa aria athingu, no ndokire nĩ ũndũ wa aria ehia.”

Jesũ Kũurio Ũhoro wa Kwĩhinga Kũria

¹⁴ Hĩndĩ iyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwĩhingaga kũria, no nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku wage kwĩhinga kũria irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩeha rĩria mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩria mũhikania akeetherio kũrĩ o; hĩndĩ iyo nĩguo makeehinga kũria irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũtumagĩrĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩa nguo njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũu no kĩguucie nguo iyo gĩtũme itarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matiĩkagĩra ndibei ya mũhilihano mondo-inĩ ngũrũ.* Mangĩka ũguo, mondo icio no itarũke, nayo ndibei itĩke, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhilihano mondo-inĩ njerũ, nacio cieriĩ igaikara irĩ njega.”

Mũirũtu Wakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

¹⁸ Na rĩria aaragia maũndũ macio, hagĩũka mũndũ warĩ mũnene, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũirũtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũgĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.” ¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthĩĩ nake, arĩ na arutwo ake.

²⁰ O hĩndĩ iyo mũtumia watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na iĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake. ²¹ Tondũ eĩrĩraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguo yake, no hone.”

[†] 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galili nĩcio ciarĩ arĩithi a ngũrwe.

* 9:17 Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũcia cia mbũri.

²² Nake Jesū akīhūgūra, akīmuona, akīmwīra atīrī, “Mwarī ūyū, wīyūmīrīrie gwtīkia gwaku nīkuo gwatūma ūhone.” Nake mūtumia ūcio akīhonio o hīndī iyo.

²³ Na rīrīa Jesū aatoonyire nyūmba ya mūnene ūcio, akīona ahuhi mītūrīrū na gīkundi kīa andū kīrīa kīanegenaga, ²⁴ akīmeera atīrī, “Eherai. Mūirītū ūyū ti mūkuū, nī gūkoma akomete.” Nao andū acio makīmūthekerera. ²⁵ Thuutha wa andū acio kuumio nja, agītōonya thīnī, akīnyiita mūirītu ūcio guoko, nake agītīkīra. ²⁶ Ūhoro ūcio ūkīhunja būrūrī ūcio wothē.

Jesū Kūhonia Atumumu na Mūdū Ūtaaragia

²⁷ Na rīrīa Jesū oimire kūu, aathianga-rī, andū eerī atumumu makīmūrūmīrīra, makīanagīrīra, makiugaga atīrī, “Tūguire tha, wee Mūrū wa Daudi!”

²⁸ Na hīndī rīrīa aatoonyire nyūmba, atumumu acio magīūka kūrī we, nake akīmooria atīrī, “Nīmwtīkītīe atī no hote gwīka ūguo?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Ūi-ni, Mwathani.”

²⁹ Hīndī iyo akīmahutia maitho, akiuga atīrī, “Mūoikwo o ūguo mwītīkītīe;” ³⁰ namo maitho mao makihingūka magīcooka kuona. Nake Jesū akīmakaania na hinya, akīmeera atīrī, “Mūtīkareke mūdū o na ūrīkū amenye ūhoro ūyū.” ³¹ No-o makiumagara na makīhunja ūhoro wake būrūrī ūcio wothē.

³² Na hīndī rīrīa moimaga hau, Jesū akīreherwo mūdū warī na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mūdū ūcio ūtaaragia, akīaria. Kīrīndī gīkīgega, gīkiuga atīrī, “Ūndū ta ūyū ndūrī woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atīrī, “Aingataga ndaimono na hinya wa mūnene wa ndaimono.”

Aruti Wīra nī Anini

³⁵ Nake Jesū agītūikania matūūra-inī mothe na mīcīi-inī yothē, akīrutanaga thīnī wa thunagogi ciao, akīhunjagia Ūhoro-ūrīa-Mwega wa ūthamaki, na akīhonagia mīrimū na ndwari cia mīthemba yothē.

³⁶ Na rīrīa oonire ūrīa kīrīndī kīu kīaiganaga, agīkīguīra tha tondū kīarī gīthīnīku na gīkaaga ūteithio, ta ng’ōndu itarī na mūrīithi. ³⁷ Hīndī iyo akīra arutwo ake atīrī, “Magetha nī maingī, no aruti a wīra nī anini. ³⁸ Nī ūndū ūcio, hooyai Mwathani wa magetha atūme aruti wīra mathīi magetha-inī make.”

10

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

¹ Nake Jesū nīetire arutwo ake ikūmi na eerī moke harī we, nake akīmahe ūhoti wa kūngata ngoma thūku na kūhonia mīrimū yothē na ndwari ciothe.

² Maya nīmo marītwa ma arutwo acio ikūmi na eerī: Wa mbere nī Simoni (ūrīa wītagwo Petero), na mūrū wa nyina Anderea; na Jakubu mūrū wa Zebedi, na mūrū wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ūrīa mwītia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mūrū wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ūrīa Mūzelote, na Judasi Mūisikariota, ūrīa wamūkunyañire.

⁵ Aya ikūmi na eerī nīo Jesū aatūmire na akīmataara ūū: “Mūtīgathīi kūrī andū-a-Ndūrīrī kana mūtōonye itūūra rīa Asamaria. ⁶ Nī kaba mūthīi kūrī ng’ōndu iria ciūrīte cia Isiraeli. ⁷ Mwathī-rī, hunjagīai ndūmīrīrī īno: ‘Ūthamaki wa igūrū nīūkuhīrīrie.’ ⁸ Honagīai andū arīa arūaru, na mūrīūkagīe arīa akūū, na mūtheragīe arīa marī na mangū, na mūingātage ndaimono. Mūheetwo tūhū, heanagai tūhū. ⁹ Mūtīgekuūire thahabu, kana betha, kana gīcango mīcībī-inī yanyu; ¹⁰ O na nīngī mūtīgekuūire mūhuko rūgendo-inī, kana nguo igīrī, kana iraatū, kana mūtīrima; nīgūkorwo mūruti wa wīra nīabataire kūheo gīa kūmūtūūra muoyo.

¹¹ “Itūūra o rīothe kana gatūūra karia mūngītōonya-rī, tuīriai mūmenye mūdū ūrīa mwagīrīru kuo, mūikare gwake nginya rīrīa mūkoima kuo. ¹² Mwatoonya mūcīi ūcio-rī, geithagīai ene kuo. ¹³ Angīkorwo mūcīi ūcio nīwagīrīre-rī, ūrathīmei na thayū wanyu; angīkorwo ndwagīrīre-rī, rekei kīrathimo kīanyu kīmūcookerere. ¹⁴ Mūdū o wothē angīrega kūmūnyiita ūgeni kana arege gūthīkīrīria ciugo cianyu-rī, mūkiuma mūcīi ūcio kana itūūra rīu-rī, mūkaarībarība magūrū manyu nīguo rūkūngū rūitike. ¹⁵ Ngūmwīra atīrī na ma itūiro rīa itūūra rīu rīgaakorwo rīrī inene gūkīra rīa Sodomu na Gomora mūthenya ūrīa wa ciira. ¹⁶ Atīrīrī ndamūtūma o ta ng’ōndu gatagatī ka njūūi. Nī ūndū ūcio, gīai na ūgī ta nyoka, na mwage ūuru ta ndutura.

¹⁷ “Mwīmenyererei andū; tondū nīmakamūneana ciama-inī, na mamūhūūre na iboko thunagogi-inī ciao. ¹⁸ Nī ūndū wa ūhoro wakwa-rī, nīmūgatwarwo mbere ya aathani na athamaki nīgeetha mūtūike aira kūrī o na kūrī andū-a-Ndūrīrī. ¹⁹ No rīrīa makaamūnyiita-rī, mūtikanetange nī ūndū wa ūrīa mūkoiga kana ūrīa mūgaacookia. Hīndī iyo nīmūkeerwo ūrīa mūkoiga, ²⁰ nīgūkorwo ti inyūi mūgaakorwo mūkīaria, no nī Roho wa Ithe wanyu ūkaaria arī thīnī wanyu.

* 10:14 Kūribarība rūkūngū magūrū nī ūndū wekagwo nī Afarisai moima ciikaro cia Ndūrīrī metherie tondū metīkītīe nīmakuūite thaahu. Ūndū ūyū warī wa kuonia andū ūrīa mageekwo marega ndūmīrīri ya Ngai.

²¹ “Mündü nīagakunyanīra mūrū wa nyina ooragwo, na ithe wa mündü akunyanīre mwana wake; ciana nīikaremera aciari a cio na imoragithie. ²² Andū othe nīmakamūmena nī ūndū wakwa, no ūria ūgaakirīrīria nginya hīndī ya mūthia nīakahonoka. ²³ Hīndī ūria mwanyariirwo itūūra-inī rīmwe-rī, ūrīrai rīria rīngī. Ngūmwīra na ma atī, mūtigaakorwo mūthiite matūūra mothe ma Isiraēli, Mūrū wa Mündū atookite.

²⁴ “Mūrutwo ti mūnene kūrī mūrutani wake, o na ndungata ti nene kūrī mūmīathi. ²⁵ Nīkūiganīire mūrutwo aiganane na mūrutani wake, o na ndungata iiganane na mūmīathi. Angīkorwo mwene nyūmba nīetītwo Beelzebuli-rī,[†] githī andū a nyūmba yake matigetwo marītwa mooru gūkīra riū!

²⁶ “Nī ūndū ūcio-rī, mūtīkametīgīre. Gūtīrī ūndū mūhithanie ūtakaguūrio, kana ūndū mūhithe ūtakamenyeka. ²⁷ Ūria ngūmwīra nduma-inī-rī, wariei mūthenya barigici, na ūria waritio na mīheehū matū-inī manyu-rī, wanīrīrei mūrī nyūmba-igūrū. ²⁸ Mūtīgetīgīre arīa moragaga o mwīrī, no matīngīhota kūragga ngoro. Nī kaba gwītīgīra Ūria ūngīananga ngoro na mwīrī kūu Jehanamu. ²⁹ Githī tūnyoni twīrī tūtīendagio thendi īmwe? No gūtīrī o na kamwe gatuo kangīgūa thī Ithe wanyu atetīkīrite. ³⁰ O na njuīrī cianyu cia mūtwe nīndare. ³¹ Nī ūndū ūcio mūtīgetīgīre; mūrī a bata gūkīra tūnyoni tūingī.

³² “Ūria wothē ūkaanyumbūra mbere ya andū, o na nī nīngamumbūra mbere ya Baba ūria ūrī kūu igūrū. ³³ No ūria wothē ūkangaana mbere ya andū, na nī nīngamūkaana mbere ya Baba ūria ūrī igūrū.

³⁴ “Mūtīgeciirie atī njūkīte kūrehe thayū gūkū thī. Ndiokire kūrehe thayū, no ndookire kūrehe rūhiū rwa njora. ³⁵ Nīgūkorwo njūkīte gūtūma

“mündū okanīrīre na ithe,

na mūirītu okanīrīre na nyina,

nake mūtumia okanīrīre na nyaciaraawe;

³⁶ thū cia mündū igaakorwo irī andū a nyūmba yake kīumbe.’

³⁷ “Ūria wothē wendete ithe kana nyina kūngīra ndagīrīre gūtūika wakwa; na ūria wothē wendete mūrīū kana mwarī kūngīra ndagīrīre gūtūika wakwa; ³⁸ nake ūria wothē ūtagakuua mūtharaba wake wa kwambīrwo aanūmīrīre ndagīrīre gūtūika wakwa. ³⁹ Ūria wothē ūgeragia gūtūuria muoyo wake nīakorwo nīguo; no ūria wothē ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūtūria.

⁴⁰ “Mündū ūria ūmwamūkagīra, nī nī amūkagīra. Nake ūria ūnyamūkagīra, amūkagīra ūria wandūmire. ⁴¹ Ūria wothē ūkaamūkīra mūnabii tondū nī mūnabii, nīakamūkīra kīheo kīria kīheagwo mūnabii, nake ūria wothē ūkaamūkīra mündū mūthingu tondū nī mūthingu-rī, nīakamūkīra kīheo kīria kīheagwo mündū mūthingu. ⁴² Nake ūria wothē ūheaga ūmwe wa aya anini o na gīkombe kīa maai mahehu tondū nī mūrutwo wakwa-rī, ngūmwīra atīrī na ma, ndakaaga kūheo kīheo gīake.”

11

Jesū na Johana Mūbatithania

¹ Na rīrī, Jesū aarīkia gwatha arutwo acio ake ikūmi na eerī-rī, akiuma kūu agithī kūrutana na kūhunjia matūūra-inī ma Galili.

² Na rīria Johana aigūire arī njeera maündū marīa Kristū eekaga-rī, agītūma arutwo ake, ³ makamūurie atīrī, “Wee nīwe warī ūūke, kana tweterere mündū ūngī?”

⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Cookai mūkeere Johana maündū marīa mwaigua na marīa muona: ⁵ Atumumu nīmaroona, na arīa mathuaga nīmaretwara, na arīa marī na mangū nīmarahonio magathera, na arīa mataiguaga nī maraigua, na arīa akuū nīmarariūkio, na Ūhorō-ūria-Mwega nīūrahunjīrio arīa athīni. ⁶ Kūrathimwo-rī, nī mündū ūria ūtekūhīngwo arakare nī ūndū wakwa.”

⁷ Rīria arutwo a Johana moimaga hau, Jesū akiambirīria kwarīria kīrīndī ūhorō wa Johana, akīmooria atīrī: “Mwathiite werū-inī kuona kī? Mwathiite kuona kamūrangi kainainagio nī rūhuho? ⁸ Akorwo ti ūguo-rī, mwathiite kuona kī? Hihi nī mündū wehumbīte nguo njega? Aca, arīa mehumbaga nguo njega makoragwo thīni na nyūmba cia ūthamaki. ⁹ Mwaigithiite kuona kī? Hihi mwathiite kuona mūnabii? Īi, ngūmwīra atīrī, muonire mündū ūkīrite mūnabii. ¹⁰ Ūyū nīwe ūhorō wake waandikītwo atīrī:

“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athī mbere yaku,

agagūthondekere njīra yaku.’

¹¹ Ngūmwīra atīrī na ma: Harī andū arīa manaciarwo nī andū-a-nja, gūtīrī kuoneka mündū mūnene gūkīra Johana Mūbatithania; no rīrī mündū ūria mūnini mūno ūthamaki-inī wa igūrū-rī, nī mūnene kūmūkīra. ¹² Kuuma matukū ma Johana Mūbatithania gwata riū, ūthamaki wa igūrū nīūkoretwo ūkītharīrīria gūtheerema, nao andū arīa mehatagīrīria nīo mawīgwatagīra na hinya. ¹³ Nīgūkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa Musa, nīmatūire marathaga ūhorō nginya hīndī ya Johana. ¹⁴ Na

[†] 10:25 Rītwa Beelzebuli rīgītairwo nī kuuga “Mūnene wa ndaimono,” no Kīhibirania Beelzebubū rīataūragwo “Mūnene wa ngī.”

angikorwo no mwende kwamũkĩra ũhoro ũcio-rĩ, ũcio nĩwe Elija ũrĩa werĩtwo nĩagooka. ¹⁵ ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua nĩague.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rūciaro rūrũ na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩtaga iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

¹⁷ “Twamũhuhĩire mūtũrĩrũ,
mũkiaga kũina;

o na twamũinĩire nyĩmbo cia macakaya,
no mūtĩacakaire.’

¹⁸ Nĩgũkorwo Johana ookire atekũria na atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ¹⁹ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩũ, nĩ mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ ũndũ wa ciiko ciaguo.”

Haaro kũrĩ Matũũra Manene marĩa Materĩte

²⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciana ciake iria nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciana iria mwarengĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩre tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũria kũriku mũno. Ciana iria mwarengĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa arĩa anogu

²⁵ Hĩndĩ iyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. ²⁶ Īi, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendi waku.

²⁷ “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ tiga lthe, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ lthe tiga Mũriũ, na arĩa Mũriũ, endaga kũguũrĩria.

²⁸ “Ŭkai kũrĩ nĩ, inyuotha anogu na mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia. ²⁹ Oyai icooki rĩakwa mwiigĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhooreri na mwĩnyĩhia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩkũhurũkio. ³⁰ Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ.”

12

Mwathani wa Thabatũ

¹ Ihinda rĩu Jesũ nĩatũkanĩirire mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makiambĩrĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩria ngano. ² Rĩria Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũria watho ũtetikĩrĩtie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmcookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire rĩria we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na arĩa maarĩ nake, makĩria mĩgate irĩa yamũrĩrwo Ngai irĩa mateetikĩrĩtio kũria nĩ watho, tiga no athĩnjĩri-Ngai meetikĩrĩtio kũmĩria. ⁵ O na nĩngĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ thĩinĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia? ⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona,’ mũtingĩatũĩrĩre andũ mateehĩtie mahĩtia. ⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo igwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtikĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩra mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka kũgima, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũria mangĩuragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai irĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoro ũcio, akĩheha kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩhonía arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaanía atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ Ŭndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoro ũria waarĩtio na kanua ka mũnabii Isai, rĩria oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Ino nīyo ndungata yakwa iria ndũthuurĩre,
iria nyendete, na nīyo ikenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩĩtĩrĩa Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto.

¹⁹ Ndĩgaatetania kana ĩgũũhũke;
na gũtĩrĩ mũndũ ũkaigua mũgambo wayo njĩra-inĩ.

²⁰ Ndikoina kamũrangi kagondoku,
kana ihorie rũtambĩ rũria rũgũtooga,
nginya rĩria ĩgaatũma itua riakwa rĩhootane.

²¹ Thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩayo ndũrĩrĩ nĩikaagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelizebuli

²² Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono, na aarĩ mĩtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũhonia, akĩhota kwaria na kuona. ²³ Andũ othe makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Ŭyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudĩ?”

²⁴ No rĩrĩa Afarisai maaigũre ũguo, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ũria mũnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesũ aamenya ũria meciiragia, akĩmeera atĩrĩ, “Ŭthamaki o wotho ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda. ²⁶ Angĩkorwo Shaitani nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩagayũkanĩte we mwene. Ŭthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa? ²⁷ Na angĩkorwo nĩ nyiingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, nao andũ anyu maingataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũtũira ciira. ²⁸ No nĩ ingĩkorwo nyiingataga ndaimono na Roho wa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkinyĩte kũrĩ inyuĩ.

²⁹ “Nĩngĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake ataambĩte kuoha mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ iyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake.

³⁰ “Mũndũ ũria ũtarĩ hamwe na nĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, nake ũria ũtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ũcio nĩkũhurunja ahurunjaga. ³¹ Nĩngĩ ngũmwĩra atĩ, rĩhĩa o rĩothe o na kũrũma Ngai, andũ no marekerwo, no mũndũ ũria ũkaarũma Roho, ũcio ndakarekerwo. ³² Mũndũ o wotho ũria ũgacaambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũria wotho ũgaacambia Roho Mũtheru, ũcio ndakaarekerwo, ihinda rĩrĩ tũrĩ kana ihinda rĩria rĩgooka.

³³ “Agĩriai mũtĩ na maciaro maguo nĩmekwagĩra, kana mũthũkie mũtĩ na mũthũkie maciaro maguo mooru, nĩgũkorwo mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyuĩ rũciarũ rũrũ rwa ndũira, mwahota atĩa kwaria maũndũ mega, na mũrĩ oorũ? Nĩgũkorwo kanua kaaragia maũndũ marĩa maiyũrĩte ngoro-inĩ. ³⁵ Mũndũ mwega aaragia maũndũ mega moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mwega, nake mũndũ mũũru aaragia maũndũ mooru moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mũũru. ³⁶ Na ngũmwĩra atĩrĩ, mũthenya wa itua rĩa ciira, andũ nĩmakaheana ũhoro wa ciugo ciothe cia tũhũ iria manaaria. ³⁷ Nĩgũkorwo ciugo ciaku nĩcio ĩgaatũma ũtuuo ndũrĩ na mahĩtia, na ciugo ciaku no cio ĩgaatũma ũtuuo mũhĩtia.”

Kĩama kĩa Jona

³⁸ Hĩndĩ iyo Afarisai amwe na arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtũringĩre kĩa.”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Rũciarũ rwaganu na rwa ũtharia rũrenda rũringĩrwo kĩa! No gũtĩrĩ kĩa rũkũringĩrwo tĩa o kĩa kĩa kĩa kĩa mĩnabĩ Jona. ⁴⁰ Nĩ gũkorwo o ta ũria Jona aikarĩre matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ nda ya thamaki irĩa nene, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ agaikara matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ tĩrĩ-inĩ. ⁴¹ Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciarũ rũrũ marũtũire ciira; nĩgũkorwo nĩmerĩre rĩrĩa maahunjiĩro nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha. ⁴² Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciarũ rũrũ arũtũire ciira; nĩgũkorwo nĩomĩre ituri cia thĩ oke athikĩrĩre ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha.

⁴³ “Na rĩrĩ, roho mũũru woima thĩĩnĩ wa mũndũ, ũtuĩkanagĩria werũ-inĩ ũgĩcaria ũhurũko, na ũkaaga. ⁴⁴ Hĩndĩ iyo ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba irĩa ndoimire.’ Na wacooka-rĩ, ũgakora nyũmba iyo irĩ theri, irĩ haate, ĩgathera na ĩgathondekwo wega. ⁴⁵ Hĩndĩ iyo roho ũcio ũkagĩra maroho mangĩ mũgwanja mooru makĩria maguo mwene, magatoonya magaikara kũu. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere. Ŭguo nĩguo gũkahaana kũrĩ rũciarũ rũrũ rwaganu.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

⁴⁶ O hĩndĩ iyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngĩrĩ haha nja, makienda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũuria atĩrĩ, “Maitũ nũũ, na ariũ a maitũ nĩ a?” ⁴⁹ Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩ maitũ na ariũ a maitũ. ⁵⁰ Nĩgũkorwo mũndũ wotho wĩkaga ũria Baba ũria ũrĩ igĩrũ endaga, ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

13

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩomire nyũmba agĩthĩrĩ agĩkara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Ikundi cia andũ aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya igĩtũma atoonye gatarũ na agĩkara thĩ thĩinĩ wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³ Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩomagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩria aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũria gũtaarĩ na tĩĩri muingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩĩri ndwarĩ mũriku. ⁶ Na hĩndĩ irĩa riũa rĩarire, rigĩcina mĩmera iyo, nayo ikĩũma tondũ ndiarĩ na mĩri. ⁷ Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩguaga-inĩ, nayo mĩguaga igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio rĩria ciamerire. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩĩri-inĩ ũria mũnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe igĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo itandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo itatũ ma iria ciahandirwo. ⁹ ũria ũrĩ na matũ ma kũguaga, nĩaugue.”

¹⁰ Nao arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmũuria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩki?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyũĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa igĩrũ, no-o matiheetwo. ¹² ũria wotho ũrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũria wotho ũtarĩ, niagatuunywo o na kĩa ari naki. ¹³ Gĩki nĩkio gĩtũmaga ndĩmaarĩre na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nĩo makinyĩrwo nĩ ũhoro ũria warathirwo nĩ mũnabii Isai, rĩria oigire atĩrĩ:

“Kũguaga mũgũtũra mũguaga, no mũtikaamenya ũndũ;

kuona mũgũtũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.

¹⁵ “Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingitaru;

matũ mao matiiguaga,

na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,

na maigũ na matũ mao,

o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,

manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

¹⁶ No kũrathimwo nĩ maitho manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga. ¹⁷ Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii na andũ aingĩ athingu nĩmerĩĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmerĩĩrie kũguaga maũndũ marĩa mũraigua no matiamaiiguire.

¹⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoro wa ngerekano iyo ya mũhuri wa mbeũ: ¹⁹ Hĩndĩ irĩa mũndũ o wotho aigua ndũmĩrĩri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ iyo ũria mũũru okaga akamũtunya kĩa kĩaande ngoro-inĩ yake. Ino nĩyo mbeũ irĩa yahurirwo mũkĩra-inĩ wa njĩra. ²⁰ ũria wamũkirire mbeũ irĩa yagũire rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũria ũiguaga kiugo, na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno. ²¹ No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ irĩa thĩina woka, kana kwagĩa na kĩnyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua. ²² Nake ũria wamũkagĩra mbeũ irĩa yagũire mĩguaga-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũiguaga kiugo, no mĩhang’o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagĩria kĩgĩe na maciaro. ²³ No ũria wamũkĩrĩre mbeũ irĩa yagũire tĩĩri-inĩ ũria mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mĩrongo itandatũ, na ũngĩ maita mĩrongo itatũ ma mbeũ irĩa yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ingĩ, akĩmeera atĩrĩ: “ũthamaki wa igĩrũ ũhaana ta mũndũ ũria wahaandire mbeũ njega mũgũnda wake. ²⁵ No rĩria andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake igĩũka, ikĩhura itindĩ thĩinĩ wa ngano, na igĩthĩira. ²⁶ Hĩndĩ irĩa ngano yamerire na igĩciara-rĩ, hĩndĩ iyo itindĩ o nario rikĩonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kai itindĩ rikĩumĩte kũ?’

²⁸ “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na nĩ wekire ũguo.’

“Ndungata icio ikĩmũuria atĩrĩ, ‘Nĩũkwenda tũthĩ, tũkarĩmunye?’

²⁹ “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mūkĩmunya itindĩ rĩu, mwahota kūrĩmunyanĩria na ngano. ³⁰ Rekei ikũranire nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindĩ na mũrĩothe itĩĩa, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩrĩrie ngano, mũmĩige ikũmbĩ riakwa.’”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ, na ya Ndawa ya Kũmbia Migate

³¹ Nĩamaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igūrũ ūtarĩ ta mbeũ ya karatarĩ, ĩria mũndũ oire akihaanda mũgũnda wake. ³² O na akorwo mbeũ ĩyo nĩyo nini mũno kūrĩ mbeũ ciothe-rĩ, rĩria yakũra, nĩnenehaga kūrĩ mĩmera ĩria ĩngĩ ya mũgũnda na ĩgatuĩka mūtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igooka ĩgaaka itara hong-e-inĩ ciaguo.”

³³ Agĩcooka akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki wa igūrũ ūhaana ta ndawa ya kũmbia migate ĩria mũndũ-wa-nja oire na akĩmitukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ūcio woth-e ūkĩmbio nĩyo.”

³⁴ Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndaamaragĩria ūndũ o na ūmwe atekũhũthĩra ngerekano. ³⁵ Nĩguo ūhoru ūria waaririo na kanua ka mũnabii ūhinge rĩria oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,

nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe kuuma rĩria thĩ yombirwo.”

Gũtaarĩria Ngerekano ya Itindĩ

³⁶ Hĩndĩ ĩyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magĩũka kūrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindĩ rĩria rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda.”

³⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūria wahaandire mbeũ njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeũ njega nĩcio ciana cia ūthamaki. Itindĩ nĩ ciana cia ūria mũũru, ³⁹ nayo thũ ĩria ĩrihaandaga nĩ ūria mũũru. Magetha nĩ ithirĩro rĩa mahinda maya, na agethi nĩ araika.

⁴⁰ “Nĩ ūndũ ūcio o ta ūria itindĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwaki-rĩ, ūguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. ⁴¹ Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehia na andũ arĩa othe mekaga ūũru ūthamaki-inĩ wake. ⁴² Nĩmakamaikia thĩinĩ wa icua rĩa mwaki, kũria gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. ⁴³ Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu magaakenga ta rĩua thĩinĩ wa ūthamaki wa Ithe wao. Ūria ūrĩ na matũ nĩ aigue.

Ngerekano ya Mũthiithũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igūrũ ūhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩria mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ūndũ wa ūria akenete, agĩthĩĩ akiendia indo ciothe iria arĩ nacio akigũra mũgũnda ūcio.

⁴⁵ “Nĩngĩ ūthamaki wa igūrũ ūhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hĩndĩ ĩria oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthĩĩ akiendia indo ciake ciothe iria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rĩngĩ, ūthamaki wa igūrũ ūhaanaine na neti ĩria yaikirio iria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yoth-e. ⁴⁸ Hĩndĩ ĩria yaĩyũrĩre, ategi acio a thamaki makĩmĩguucia hũgũrũ-inĩ cia iria. Hĩndĩ ĩyo magĩikara thĩ, magĩthuura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite. ⁴⁹ Ūguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kūrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũria gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩmwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio, mũrutani wa watho o woth-e ūria ūrutĩtwo ūhoru wa ūthamaki wa igūrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ūria ūrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ.”

Mũnabii ūtarĩ Mũtĩe

⁵³ Nake Jesũ aarikia kũheana ngerekano ĩcio-rĩ, akiuma kũu. ⁵⁴ Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ arutĩte kũ ūũgĩ ūyũ na ciĩko ici cia hinya? ⁵⁵ Githĩ ūyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩitwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ arĩu a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtirĩ nao? Mũndũ ūyũ akĩrutĩte maũndũ maya mothe kũ?” ⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩo no itũũra-inĩ riake na gwake mũciĩ.”

⁵⁸ Nake ndaaringire ciana nyingĩ kũu, tondũ wa ūria maagĩte gwĩtikia.

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo, Mũthamaki Herode nĩaguire ngumo ya Jesũ, ² nake akĩira arĩa maamũtungataga atĩrĩ, “Ūcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuĩ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciama.”

³ Na rĩrĩ, Herode nĩanyĩitĩe Johana akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mĩtũmia wa mũrũ wa nyina Filipu, ⁴ tondũ Johana nĩamwĩrite atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtikĩritĩe ũmũhikie.”

⁵ Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetikĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

⁶ Mũthenya wa gũkũngũira gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia Herode mũno. ⁷ Nĩ ũndũ ūcio Herode akĩhĩta na mwĩhitwa atĩ nĩekũmũhe kĩa gĩothe angĩendire. ⁸ Nake mũĩritũ ūcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mĩtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ũrĩ thĩĩnĩ wa kiuga.” ⁹ Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ũndũ wa mwĩhitwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ riake-rĩ, agĩathana atĩ mũĩritũ ūcio aheo kĩa eetĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ūcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mĩtwe. ¹¹ Naguo mĩtwe ūcio wake ũkĩrehwo na kiuga, ũkĩnengerwo mũĩritũ ūcio, nake akiũtwarĩra nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magĩthĩ makĩoya kĩa kĩa gĩa, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthĩ makĩira Jesũ.

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aigũire ũhoro ūcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthĩ handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ũguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonĩa arũaru ao.

¹⁵ Na gwakuhĩrĩra gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩcĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa mathĩ. Mahei gĩa kũria inyuĩ ene.”

¹⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate ĩtano tu na thamaki ĩgĩrĩ.”

¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki ĩcio ĩgĩrĩ, akĩrora ĩgũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makihe andũ. ²⁰ Othe makĩria makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cĩenyũ ĩria ciatigarĩte makĩĩyũria ciondo ikũmi na ĩgĩrĩ. ²¹ Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²² O hĩndĩ iyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ, mathĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa ĩria mũira wa oĩgĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ²³ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴ no gatarũ nĩkarĩkĩtie gũthĩ ĩtĩina iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakiũũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũria rũhuho ruoimaga.

²⁵ Na rĩrĩ, ta tha kenda cia ũtũkũ-rĩ, Jesũ agĩthĩ kũrĩ o agereire maaĩ ĩgũrũ. ²⁶ Hĩndĩ ĩria arutwo maamuonire agĩthĩ agereire maaĩ ĩgũrũ, makĩnyĩtwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Īria nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷ No hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūmĩrĩrai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩira njũke kũrĩ we ngereire maaĩ ĩgũrũ.”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthĩ agereire maaĩ ĩgũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩrĩa oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩra gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtikio mũnini-ĩ! Wagĩ na nganja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ ĩria maahaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ ĩyo arĩa maarĩ thĩĩnĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarĩkia kũringa mũrimo ũria ũngĩ, magĩkinya bũrũrĩ wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ ĩria andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunja ũhoro ngongo ciothe ĩria ciamarigĩciĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaita areke arũaru mahutĩe gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutĩre makĩhonio.

15

Ūhoro wa Thaaahu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ūcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu, makĩmũũria atĩrĩ, ² “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩra gĩa athuuri? Matĩithambaga moko rĩria mekũria irio!”

³ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagya watho wa Ngai nĩ ũndũ wa ĩrĩa cianyu nĩkĩ? ⁴ Nĩgũkorwo Ngai oĩgĩre atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũrũma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ūteithio ũrĩa ingĩagũteithia

naguo, nĩ kĩheo kĩamũire Ngai,' ⁶ mũndũ ũcio ndarĩ bata wa 'gũtĩa ithe' naguo. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kia Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩa rĩra kĩa nyu. ⁷ Inyuĩ hinga ici! Isaia nĩamenyete wega hĩndĩ irĩa aarathire ũhoro wanyu, akiuga atĩrĩ:

⁸ “Andũ aya maaheaga gĩtĩo na mĩromo,
no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.

⁹ Nao maahooyaga o tũhũ;
morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.”

¹⁰ Nake Jesũ agĩta kĩrĩndĩ kũ gũke harĩ we, agĩkũra atĩrĩ, “Thikĩrĩrai na mũtaũkĩrwo. ¹¹ Kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua ka mũndũ ti kĩa ‘kĩmũthaahagia’, no kĩa kiumaga kanua gake nĩkio ‘kĩmũthaahagia.’”

¹² Na hĩndĩ iyo arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmũria atĩrĩ, “Nĩũ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoro ũcio?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũmera o wotho ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũria ũrĩ igũrũ nĩukamunywo na mĩri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgĩa mangĩgĩa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũire ngerekano iyo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? ¹⁷ Kaĩ mũtooĩ atĩ kĩndũ kĩa gĩtoonyaga na kanua gĩthiiga nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? ¹⁸ No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mũndũ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nĩkio kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũrĩ maraya, na ũici, na kũiganĩrĩa igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nĩmo maũndũ marĩa ‘mathaahagia’ mũndũ; no kĩa irio na moko matarĩ mathambie matingĩtũma mũndũ agĩe na ‘thaahu.’”

Wĩtikio wa Mũndũ-wa-Nja Mũkaanani

²¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthĩ ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni. ²² Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ na kũu agĩuka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha! Mũrĩtu wakwa nĩarathĩnio mũno nĩ ndaimono.”

²³ No Jesũ ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo ake magĩthĩ kũrĩ we makĩmũringĩrĩa, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩre athĩ, tondũ nĩaratũrũmĩra agĩkayaga.”

²⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Ndaatũmirwo o kũrĩ ng’ondũ cia nyũmba ya Isiraeli iria ciũrite tu.”

²⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩuka, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndeithia!”

²⁶ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩre kuoya mũgate wa ciana ũikĩrie nguĩ.”*

²⁷ Nake mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Iĩ nĩguo Mwathani; no o na nguĩ nĩirĩaga rũitiki rũrĩa rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

²⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, wĩtikio waku nĩ mũnene! Ihooya rĩaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

²⁹ Jesũ akiuma kũu, agĩthĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcookia akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ. ³⁰ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia. ³¹ Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na arĩa maathuaga magĩtware, na atumumu makĩona. Nao magĩgooca Ngai wa Isiraeli.

³² Nake Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndiraiguĩra andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na nĩ mĩthenya itatũ, na matĩrĩ na kĩndũ gĩa kũria. Ndikwenda mathĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩra njĩra.”

³³ Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mĩgate ya kũhũunia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate iigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũngĩ.”

³⁵ Nake akĩra kĩrĩndĩ kũ gĩkare thĩ. ³⁶ Agĩcookia akĩoya mĩgate iyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ, akĩmĩenyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe andũ. ³⁷ Othe makĩria makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo mũgwanja. ³⁸ Mũigana wa andũ arĩa maarĩre maarĩ andũ ngĩrĩ inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. ³⁹ Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoro, agĩtoonya gatarũ, agĩthĩ mwena wa Magadani.

* 15:26 Ayahudi meetaga andũ-a-Ndũrĩrĩ “Nguĩ” nĩ ũndũ wa kũmamena.

16

Jesū Kūūrio Aringe Kīama

¹ Na rīrī, Afarisai na Asadukai magīūka kūrī Jesū, makīmūgeria na kūmwīra amaringīre kīama kiumīte igūrū makione.

² Nake akīmacookeria atīrī, “Hīndī īrīa gwatuka, muugaga atīrī, ‘Kaī nīgūkaara-ī, tondū igūrū nī gūtune’.” ³ Nīngī rūciinī muugaga atīrī, “Ūmūthī nīgūkūgīa kīhuhūkano, tondū igūrū nī gūtune na gūgathimba.” Nīmūū gūtaūra ūrīa igūrū rītariī, nō mūtingīhota gūtaūra imenyithia cia mahinda maya tūrī. ⁴ Rūciaro rūrū rwaganu na rwa ūtharia rūūragia rūringīrwo kīama, nō gūtīrī kīama rūkūringīrwo tīga kīama kīrīa kīa Jona.” Nake Jesū akīmatiga, agīthīira.

Ndawa ya Kūmbia Migate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rīrīa maaringīre īrīa, arutwo ake magīkorwo nīmariganīrwo nīgūkuua mīgate. ⁶ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Mwīmenyererei, na mwīhūgage ndawa ya kūmbia mīgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makīaranīria, makiuga atīrī, “Hihi nī tondū tūtīnoka na mīgate.”

⁸ Nake Jesū aamenya ūrīa meeranaga, akīmooria atīrī, “Inyuī a wītīkio mūnini, nī kīrātūma mwaranīrie ūhorō wa kwaga mīgate?” ⁹ Kaī mūtārī mwataūkīrwo? Mūtingīrīrikana mīgate itano īrīa yarīrwo nī andū ngiri ithano, na nī ciondo ciigana muonganirie? ¹⁰ Kana mīgate mūgwanja īrīa yarīrwo nī andū ngiri inya, na nī ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nī kīrāgīria mūmenye atī ndikwaragia ūhorō wa mīgate? Nō mwīhūgagei ndawa īyo ya kūmbia mīgate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hīndī īyo makīmenya atī ndaameeraga mehūūge nī ūndū wa ndawa ya kūmbia mīgate, nō nī memenyagīrīre ūrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbūra Kristū

¹³ Na rīrīa Jesū aakinyire rūgongo rwa Kaisarea-Filipi, nīoririe arutwo ake atīrī, “Andū moigaga Mūrū wa Mūdū nūū?”

¹⁴ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga atī nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elija, o na angī makoiga nīwe Jeremia, kana ūmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akīmooria atīrī, “Inyuī na inyuī muugaga atīa? Muugaga nī nī nī ū?”

¹⁶ Simoni Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ngai ūrīa wī muoyo.”

¹⁷ Nake Jesū akīmūwīra atīrī, “Kūrathimwo-rī, nīwe Simoni mūrū wa Jona, nīgūkorwo ndūguūrīrio ūndū ūyū nī mūdū, nō nī Baba ūrīa ūrī igūrū. ¹⁸ Na nī ngūkūwīra atīrī, wee nīwe Petero, na igūrū rīa ihiga rīrī nīngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaūtooria. ¹⁹ Nīngakūnengera cabi cia ūthamaki wa igūrū; na kīrīa gīothe ūkooha gūkū thī nīgīkoohwo igūrū, na kīrīa gīothe ūkoohora gūkū thī, nīgīkoohorwo igūrū.” ²⁰ Agīcooka agīkaania arutwo ake matikeere mūdū o na ūrīkū atī we nīwe Kristū.

Jesū Kuumbūra Ūhorō wa Gīkuū Gīake

²¹ Kuuma hīndī īyo Jesū akīambīrīria gūtaarīria arutwo ake atī nō nginya athīī Jerusalemu, na athīinio mūno nī athuuri, na athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, na atī nō nginya ooragwo, na thuutha wa mīthenya itatū ariūke.

²² Nake Petero akīmūtware keheri-inī, akīmūkaania, akīmūwīra atīrī, “Mwathani, kūroaga gūtūika ūguo! Ūndū ūcio ndūkanagūkore!”

²³ Nake Jesū akīhūgūrīra Petero, akīmūwīra atīrī, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wī mūhīnga harī nī; wee ndwīciiragia maūdū moimīte kūrī Ngai, tīga maūdū moimīte kūrī andū.”

²⁴ Hīndī īyo Jesū akīra arutwo ake atīrī, “Mūdū o wothē ūngīenda kūnūmīrīra, nō nginya eerege we mwene, oe mūtharaba wake aanūmīrīre. ²⁵ Nīgūkorwo mūdū ūrīa wothē wendaga kūhonokia muoyo wake nīakoorwo nīguo; nō ūrīa wothē ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūhonokia. ²⁶ Nī ūndū-rī, mūdū angīgūna nakī o na angīgwatīra thī yothē, na orwo nī muoyo wake? Kana nī kī mūdū angīkūūrania muoyo wake nakīo? ²⁷ Nīgūkorwo Mūrū wa Mūdū nīagooka na rīrī wa Ithe hamwe na arāika ake, na hīndī īyo nīakahe o mūdū kīheo gīake kūringana na cīko ciake. ²⁸ Ngūmwīra atīrī na ma, amwe marūngīī haha matigacama gīkuū matonete Mūrū wa Mūdū agīka na ūthamaki wake.”

17

Jesū Kūgarūrūka ūrīa Aatarī

¹ Thuutha wa mīthenya itandatū, Jesū nīathiire na Petero, na Jakubu, na mūrū wa nyina Johana, akīmatware kīrīma-inī kīraaya handū hataarī na andū. ² Arī hau mbere yao akīgarūrūka ūrīa aahaanaga. Ūthiū wake ūkīara ta rīua, na nguo ciake ikīerūha cua, ta ūtheri. ³ O hīndī īyo hau mbere yao makīumīrīrwo nī Musa na Elija makīaranīria na Jesū.

⁴ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩa kĩngĩ kĩa Elija.”

⁵ O akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgũka rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenagio mũno nĩwe. Mũiguagei!”

⁶ Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩnamĩrĩa, magĩturumithia mothĩu mao thĩ mamakĩte mũno. ⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tigai gwtĩgĩra.” ⁸ Na rĩrĩa maatiirire maitho-rĩ, mationire mũndũ ũngĩ tiga o Jesũ wiki.

⁹ Rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaariũkio oime kũrĩ aria akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe.

¹² No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyariirwo nĩo.” ¹³ Hĩndĩ iyo arutwo makĩmenya atĩ amaheaga ũhoru wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaïmono

¹⁴ Rĩrĩa maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani igũĩra mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nĩũmũthĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maaĩ-inĩ. ¹⁶ Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciarũ rũrũ rũtetĩkĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkĩrĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸ Jesũ agĩkũũma ndaïmono iyo, nayo ikiuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ iyo.

¹⁹ Nao arutwo magĩthĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũingata ndaïmono iyo nĩkĩ?”

²⁰ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtikio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩki atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthĩ haaria’ na gĩthĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema.” (²¹ No ndaïmono mũthemba ũcio ndĩngĩingatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tiga mahooya na kwĩhinga kũria irio.”)

²² Hĩndĩ rĩa macookanĩrĩre kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ. ²³ Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa itatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ kĩahe.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Iĩ, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ũgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶ Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ariũ ao matirĩhaga. ²⁷ No nĩguo tũtikamarakarie-rĩ, thĩ irĩa-inĩ ũkie ndwano ku, na thamaki rĩa ũkũnyĩta mbere, ũmĩtumũre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthĩ ũrĩhe igooti rĩakwa na rĩaku.”

18

Mũndũ ũrĩa Mũnene mũno Ũthamaki-inĩ wa Igũrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

² Nake agũĩta kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao. ³ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũũkire mũtũike o ta twana, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyĩhagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵ “Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra. ⁶ No ũrĩa wothe ũngĩthĩthia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio irĩa-inĩ kũria kũriku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku

kūngītūma wihie-rī, gūtiniē ūgūte. Nī kaba ūtoonye muoyo-inī wī gīthua kana wī kionje, gūkīra ūkorwo na moko meerī kana magūrū meerī na ūikio mwaki-inī wa tene na tene. ⁹ Nario riitho riaku ringītūma wihie-rī, rīkūūre, ūrite. Nī kaba ūtoonye muoyo-inī na riitho rīmwe, gūkīra ūkorwo na maitho meerī na ūikio mwaki-inī wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'ondū ūria Yorite

¹⁰ “Menyererai mūtīkaiē kūnyarara o na kamwe ga twana tūtū tūnini. Nīgūkorwo ngūmwīra atīrī, araiika a tuo nīmonaga ūthiū wa Baba ūria ūrī igūrū, hīndī ciothe.” (¹¹ Nīgūkorwo Mūrū wa Mūdū ookire kūhonokia kīria kīorite.)

¹² “Riū-rī, mūgwīciiria atīa? Mūdū angīkorwo arī na ng'ondū igana rīmwe, na īmwe yacio yūre-rī, githī ndangītiga icio mīrongo kenda na kenda kūu irīma-inī, athiī agacarie iyo yūrīte? ¹³ Na angīmīona-rī, ngūmwīra atīrī na ma, akenagīra ng'ondū iyo īmwe īrorite kūrī ūria akenagīra icio mīrongo kenda na kenda itaroorite. ¹⁴ Ūguo noguo Ithe wanyu ūria ūrī igūrū atangiēda o na kamwe ga twana tūtū tūnini koore.

Mūdū Wanyu Akūhītīrie

¹⁵ “Mūrū kana mwarī wa thoguo angīkūhītīria-rī, thiī ūmuonie ihītia rīake mūrī o inyuī eerī. Angīgūthikīrīria-rī, nīmwcocokanwo nake. ¹⁶ No angīrega gūgūthikīrīria, oya mūdū ūngī ūmwe kana eerī mūthiī nao, nīguo ūndū o wothē ūrūgamagīrīrwo nī ūira wa andū eerī kana atatū. ¹⁷ Angīrega kūmathikīrīria-rī, īra kanitha ūndū ūcio; na angīkirega gūthikīrīria o na kanitha-rī, mūtue o ta mūdū ūtēkītīe kana ta mwītia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸ “Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū o wothē mūkooha gūkū thī, o na igūrū nīkoochwō, na ūria wothē mūkoochwō gūkū thī, o na igūrū nīkoochwō.

¹⁹ “O rīngī ngūmwīra atīrī, andū eerī anyu mangīguanīra gūkū thī ūndū o wothē ūria marahooya, nīmakahingīrio nī Baba ūria ūrī igūrū. ²⁰ Nīgūkorwo harīa andū eerī kana atatū monganīte thiīnī wa rīitwa riakwa-rī, ngoragwo ndī ho gatagatī kao.”

Ngerekano ya Ndungata ītarī Tha

²¹ Nīngī Petero agīka hari Jesū, akīmūria atīrī, “Mwathani, mūrū kana mwarī wa baba angīhītīria maita maigana ngīmūrekagīra? Hihi nī maita mūgwanja?”

²² Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkwīra atīrī, ti maita mūgwanja, no nī mīrongo mūgwanja, maita mūgwanja.

²³ “Nī ūndū ūcio, ūthamaki wa igūrū ūhaananītio na mūthamaki ūria wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nī ndungata ciake. ²⁴ Aambīrīria kūrora mathabu-rī, mūdū warī na thiirī wake wa taranda ngiri ikūmī* akīrehwō kūrī we. ²⁵ Na tondū nīaremetwo nī kūrīha-rī, mwathi wake agīathana atī mūdū ūcio, endio hamwe na mūtumia wake, na ciana ciake, na kīria gīothe aarī nakīo nīguo thiirī ūrīhike.

²⁶ “Ndungata iyo ikīgūithia mbere yake, ikīmūthaitha, ikīmūria atīrī, ‘Ngirīrīria, na nīndūkūrīha thiirī wothē.’ ²⁷ Nake mwathi ūcio wa ndungata iyo akīmūguīra tha, akīmīrekera thiirī ūcio akīreka īthiī.

²⁸ “No ndungata iyo yoima nja, īgīcēmania na ndungata īngī yarutaga wīra nayo yarī na thiirī wayo wa dinari igana rīmwe.† Ikīmīnyīta mūmero īmīte, ikīmīra na hinya atīrī, ‘Ndiha thiirī wakwa ūria ūrī nago!’

²⁹ “Ndungata iyo ikīgūithia thī, ikīmūthaitha, ikīmūria atīrī, ‘Ngirīrīria, na nīndūkūrīha.’

³⁰ “Nowe akīrega. Handū ha ūguo, agīthiī ikīmūkithia njeera nginya rīrīa īkaarīha thiirī ūcio. ³¹ Rīrīa ndungata iria īngī cionire ūria gwēkika-rī, ikīgua ūūru mūno, īgīthiī ikīra mwathi wacio ūria wothē gwēkīte.

³² “Nake mwathi wao agīta ndungata iyo, akīmūria atīrī, ‘Wee ndungata īno njaganu, ngūrekeire thiirī waku wothē tondū nīūthathire. ³³ Githī nawe ndūkagīrīrwo īguīre ndungata īria īngī tha o ta ūria nī ngūguīrīre tha? ³⁴ Nī ūndū wa kūrakara, mwathi wayo akīmīneana kūrī anene a njeera nīguo ikaherithio o nginya rīrīa īkaarīha thiirī wothē.

³⁵ “Ūguo nīguo Baba ūria ūrī igūrū ageeka o ūmwe wanyu, mūngīaga kūrekera mūrū kana mwarī wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-inī cianyu.”

19

Gūtigana kwa Mūthuuri na Mūtumia

* 18:24 Taranda nī mbeeca yarī makīria ma mūcaara wa mīaka ikūmī na ītano wa mūruti wīra, kana mina mīrongo ītandatū. Ūmūthi nī ciringī milioni nyingī. † 18:28 Dinari yarī mūcaara wa mūthenya ūmwe.

¹ Na rirĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-rĩ, akiuma Galili, agĩthiũ rũgongo rwa Judea mũrĩmo ũũria ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. ² Nao andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩmahoneria kuo.

³ Na Afarisai amwe magĩthiĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie. Makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mĩtumia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrikũ?”

⁴ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete, atĩ o kĩambĩrĩria Mũũmbi ‘ombire mũndũ-mũrũme na mũndũ-wa-nja’, ⁵ na akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ mũndũ mũrũme niagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na mĩtumia wake, nao eerĩ matũike mwĩrĩ ũmwe?’ ⁶ Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ ringĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire Musa aathane atĩ mũndũ no ahe mĩtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte?”

⁸ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwĩtikĩrĩrie mũtiganage na atumia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩambĩrĩria. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ o wotho angĩtigana na mĩtumia wake, tĩa amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahikie mĩtumia ũngĩ-rĩ, mũndũ ũcio niatharĩtie.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ gatagati ka mũthuuri na mĩtumia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania.”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti mũndũ o wotho ũngĩhota gwĩtikĩra ũhoro ũyũ, tĩa no arĩa maheetwo ũhoti ũcio. ¹² Nĩgũkorwo andũ amwe maaciarirwo mahaana ta marĩ ahakũre; angĩ maahakũrirwo nĩ andũ; na angĩ makarega kũhikania nĩ ũndũ wa ũthamaki wa igũrũ. Mũndũ ũria ũngĩhota gwĩtikĩra ũndũ ũyũ, niawĩtikĩre.”

Jesũ Kũhoera Twana

¹³ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na atũhooere. No arutwo magĩkũũma arĩa maatũrehete.

¹⁴ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Igũrũ nĩ wa arĩa mahaana ta tuo.” ¹⁵ Aarĩkia gũtũigĩrĩra moko, akiuma kũu.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁶ Na rirĩ, mũndũ ũmwe nĩokire kũrĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ ũndũ ũrikũ mwega ingĩika nĩgeetha ngĩe na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ŭkũnjũria ũhoro wa ũndũ ũria mwega nĩkĩ? Kũrĩ o Ŭmwe mwega. Ŭngĩenda gũtoonya muoyo-inĩ-rĩ, athikagĩra maathani.”

¹⁸ Mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ maathani marĩkũ?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũria ũngĩ kĩgeenyoy, ¹⁹ na tĩa thoguo na nyũkwa,’ o na ‘endaga mũndũ ũria ũngĩ o ta ũria wiyendete wee mwene.’”

²⁰ Mwanake ũcio akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe ndũire ndĩmarũmitie, nĩ kĩĩ kĩngĩ ndigairie?”

²¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ŭngĩenda kwagĩrĩra kũna, thiĩ wendie indo ciaku ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthiithũ igũrũ. Ŭcooke ũuke ũnũmĩrĩre.”

²² Rĩria mwanake ũcio aigũire ũguo-rĩ, agĩthiĩ arĩ na kĩa, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

²³ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁴ O ringĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ũhũthũ ngamĩra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai.”

²⁵ Rĩria arutwo maigũire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nũũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, “Ŭndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁷ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithui nĩtũtigĩte maũndũ mothe, tũgakũrũmĩrĩra! Ithui-rĩ, nĩ kĩĩ tũkaahao?”

²⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ irĩa Mũrũ wa Mũndũ agaiakarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrĩ riiri, thiĩnĩ wa thiĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ mũgaikarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga irĩa ikũmi na iĩrĩ ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na ũria wotho ũtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ũndũ wakwa niakamũkĩra maita igana ma irĩa atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No rirĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarĩgia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

¹ “Nīgukorwo ūthamaki wa igūrū ūhaana ta mündū warī na gīthaka, ūrīa woimagarire rūciinī tene akaandike andū a kūruta wīra mūgūnda wake wa mīthabibū. ² Na aarikanīra nao atī nīekūmarīha dinari mūthenya ūcio, akīmatūma makarute wīra mūgūnda-inī wake wa mīthabibū.

³ “Ta thaa ithatū nōimagarire na akīona andū angī marūngīi thoko-inī matarī ūndū meekaga. ⁴ Akīmeera atīrī, ‘O na inyuī-rī, thiīi mūkarute wīra mūgūnda-inī wakwa wa mīthabibū, na nīngūmūrīha o kīrīa kīagīrīire.’ ⁵ Nī ūndū ūcio magithīi.

“Nīngī akīumagara rīngī ta thaa thita, na thaa kenda agīka o ūguo. ⁶ Na ta thaa ikūmi na īmwe, akīumagara na akīona andū angī marūngīi o hau. Akīmooria atīrī, ‘Nī kī gītūmite mūtinde mūrūngīi haha mūthenya mūgima mūtārī ūndū mūreka?’

⁷ “Nao makīmūcookeria atīrī, ‘Tondū gūtīrī mündū ūtwandikire.’

“Akīmeera atīrī, ‘O na inyuī thiīi mūkarute wīra mūgūnda-inī wakwa wa mīthabibū.’

⁸ “Gwatuka-rī, mwene mūgūnda ūcio wa mīthabibū akīra mūrūgamīrīri wa wīra wake atīrī, ‘Ita aruti a wīra ūmarīhe mūcaara, wambīrīirie na arīa maandīkirwo thuutha, ūrīkie na arīa maandīkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wīra arīa maandīkitwo thaa ikūmi na īmwe moka, makīrīhwo dinari īmwe o mündū. ¹⁰ Nī ūndū ūcio, rīrīa arīa maandīkitwo mbere mookire-rī, meeciirītie mekūrīhwo makīria. No rīrī, o nao maarīhwo dinari īmwe o mündū. ¹¹ Maarīkia kūrīhwo, makīambīrīria kūnugunikīra mwene mūgūnda. ¹² Makiuga atīrī, ‘Andū arīa marigirie kwandikwo-rī, marutire wīra o ithaa rīmwe, na wamaiganania na ithuī arīa twatinda wīra na mīnoga na kūhīa nī rīua.’

¹³ “Nake agīcookeria ūmwe wao atīrī, ‘Mūrata wakwa, ndinagwīka ūuru. Githī tūtīrīkanīire atī ngūrīhe dinari īmwe? ¹⁴ Kioe mūcaara waku ūthīi. Nī nīi ndenda kūrīha mündū ūcio wandīkirwo thuutha o ta ūguo ndakūrīha. ¹⁵ Githī ndirī na kīhooto gīa gwīka ūrīa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ūrauga ūuru tondū ndī mūtaana?’

¹⁶ “Nī ūndū ūcio arīa marī thuutha, magaatuīka a mbere, na arīa marī mbere magaatuīka a thuutha.”

Jesū Kuumbūra Ūhoro wa Gīkuū Gīake rīngī

¹⁷ Na rīrīa Jesū aambataga Jerusalemu-rī, nīetire arutwo ake arīa ikūmi na eerī keheri-inī akīmeera atīrī, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kūu Mūrū wa Mündū nīagakunyanīrwo aneanwo kūrī athīnījīri-Ngai arīa anene na arutani a watho. Nao nīmakamūtūira kūrīragwo ¹⁹ na nīmakamūneana kūrī andū-a-Ndūrīrī anyūrūrio na ahūrūro na kīboko na mamwambe mūtī igūrū. Na mūthenya wa gatātū nīakariūkiol!”

Ihooya rīa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ūcio, nyina wa ciana cia Zebedi nīokire kūrī Jesū arī na ariū ake, agīturia ndu, akīmūthaitha amūhingīrie ūndū mūna.

²¹ Nake Jesū akīmūūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūkwenda?”

Akīmūcookeria atīrī, “Itīkīra atī ūmwe wa aanake aya akwa eerī magaikara ūmwe mwena waku wa ūrīo, na ūcio ūngī mwena waku wa ūmotho ūthamaki-inī waku.”

²² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūtīū ūrīa mūrahooya. No mūhote kūnyūira gīkombe kīrīa ngūnyūira?”

Nao magīcookīa atīrī, “Itī, no tūhote.”

²³ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ti-itherū nī mūkaanyūira gīkombe gīakwa, no gūikara mwena wakwa wa ūrīo kana wa ūmotho ti nīi heanaga. Itī icio ikaaheo arīa mathondekeirwo cio nī Baba.”

²⁴ Rīrīa arutwo acio angī ikūmi maiguire ūhoro ūcio, makīarakarīra arutwo acio eerī a nyina ūmwe. ²⁵ Nake Jesū akīmeeta hamwe, akīmeera atīrī, “Nīmūū atī aathani a Ndūrīrī nī metūūgagīria igūrū rīa andū ao, na anene ao nīmamaathaga na hinya. ²⁶ No rīrī, gūtikanahaane ūguo gatagatī kanyu. Handū ha ūguo, ūrīa ūngīenda gūtūika mūnene thiīnī wanyu-rī, nī atuīke ndungata yanyu, ²⁷ na ūrīa ūngīenda gūtūika wa mbere thiīnī wanyu nīatuīke ngombo yanyu, ²⁸ o ta ūrīa Mūrū wa Mündū atookire gūtungatīrwo, no ookire gūtungata, na arute muoyo wake ūtuīke thogora wa gūkūura andū aingī.”

Atumumu Eerī Kūhono

²⁹ Na rīrīa Jesū na arutwo ake moimaga Jeriko-rī, andū aingī makīmūrūmīrīra. ³⁰ Nao andū eerī atumumu maikarīte mūkīra-inī wa njīra, na rīrīa maiguire atī nī Jesū wahītūkaga-rī, makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūguire tha!”

³¹ Gikundi kīu kīa andū gīkimakaanīa, gīkīmeera makire, no-o magīkīrīrīria kwanīrīra, makiugaga atīrī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūguire tha!”

³² Nake Jesū akīrūgama, akīmeeta. Akīmooria atīrī, “Mūrenda ndīmwīkire atīa?”

³³ Makīmūcookeria atīrī, “Mwathani, tūrakūhooya o tūcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesū akīmaiguīra tha, akīmahutia maitho. Na kahinda o kau makīambīrīria kuona, makīmūrūmīrīra.

21

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹ Na rĩria maakuhĩriirie Jerusalemu, maakinya itũũra rĩa Bethifage kũu Kirĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩria rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndehere. ³ Na mũndũ o na ũrikũ angĩmũũria ūndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani niabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ Ūndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũria waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩria oigire atĩrĩ:

⁵ “Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ,

‘Mũthamaki waku nĩarooka kũrĩwe,
nĩ mũhooreri na akuũtuo nĩ ndigiri,
o njaũ ya ndigiri.’”

⁶ Nao arutwo magĩthĩi magĩka o ũria Jesũ aamerĩte. ⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ riayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ. ⁹ Nacio ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩre maanagĩrĩra makoiga atĩrĩ,
“Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

“Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!”

¹⁰ Rĩria Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “Ŭyũ nake nũũ?”

¹¹ Nakĩo kirĩndĩ kũu gĩgĩcicookia atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Jesũ ũria mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩĩni wa Hekarũ

¹² Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’aurania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, na akĩng’aurania itĩ cia arĩa meendagia ndutura. ¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuĩ mũmĩtũite ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthĩi kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia. ¹⁵ No rĩria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa eekaga, na maigua ũria ciana cianagĩrĩra kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũria ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩndĩraigua. Kaĩ inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,
“Kuuma tũnua-inĩ twa twana na twa nenge
nĩtũmĩte hoime ũgooci?”

¹⁷ Agĩcicooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthĩi Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

¹⁸ Na rũciĩni tene, arĩ njĩra agĩcicooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũũtu. ¹⁹ Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthĩi harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩĩni wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ŭroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ ĩyo mũtĩ ūcio ũkĩhoha.

²⁰ Rĩria arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooaha narua atĩa?”

²¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mũtigathanganie-rĩ, to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kirĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ŭrokũũrũka ũikio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo. ²² Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kĩũria Gĩkonĩi Ũhoti wa Jesũ

²³ Na rĩria Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũũria atĩrĩ, “Ŭreka maũndũ maya na ũhoti ũrikũ? Na nũũ ũkũheete ũhoti ūcio?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kiũria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrikũ. ²⁵ Ŭbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoro ūcio, makĩũrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ,’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ²⁶ No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ,’ nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

²⁷ Nĩ ūndũ ūcio magĩcicookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtũũ.”

Nake Jesu akimeera atiri, "O na ni ndikumwira njikaga maundu maya na uhoti uriku.

Ngerekano ya Ariu ari Eeri

²⁸ "Na riri, mugwiciira atia? Ni kwarir na mundu warir na ariu eerir. Agithii harir uria wa mbere, akimwira atiri, 'Muriu, thii ukarute wira umuthi mugunda-ini wa mithabibu.'

²⁹ "Nake agicookia, akiuga, 'Ndiguthii,' no thuutha akiricukwo, agithii.

³⁰ "Ningir muthuuri ucio agithii kuri muriu ucio ungir akimwira o uguo. Nake agicookia akiuga, 'Ii baba, ninguthii,' no ndaathire.

³¹ "Acio eerir-rir, nuu wekire uria ithe eendaga?"

Magicookia atiri, "Ni uria wa mbere."

Nake Jesu akimeera atiri, "Ngumwira atiri na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nimaratoonya uthamaki-ini wa Ngai mbere yanyu. ³² Nigukorwo Johana ookire kuri inyu amwonie njira ya uthingu, no mutiamwitikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nimamwitikirie. Na inyu o na muona uguo, mutiigana kwirira mumwitikie.

Ngerekano ya Akombori Mugunda

³³ "Ta thikiririai ngerekano ingi: Mundu warir mwene mugunda nahaandire mugunda ucio wake mithabibu. Agiaka rugiri rugithiururukiria mugunda ucio, akienja kihihio gia thabibu o kuu thini, na agiaka nyumba ndaya na iguru ya arangiri. Agicooka agikomborithia mugunda ucio wa mithabibu kuri arimi na agithii rugendo. ³⁴ Hindi ya kugetha yakuhiriria-rir, agituma ndungata ciake kuri akombori acio niguu ikanengerwo maciaro make.

³⁵ "Akombori acio makinyiita ndungata ciake; makihura imwe, na makiraga iria ingi, na ya gatatu makimihura na mahiga nyuguto. ³⁶ Agicooka akimatumira ndungata ingi nyingi kuri iria aatumite mbere, nao akombori acio magiciika o ro uguo. ³⁷ Muthia-ini akimatumira muruwe, akiuga atiri, 'Nimagatira muru wakwa.'

³⁸ "No riria akombori acio moonire muriu, makirana atiri, 'Uyu niwe ukaagaya mugunda uyu. Ukai tumurage, twiyoere igai riake.' ³⁹ Ni undu ucio makimuniita, makimukia nja ya mugunda ucio wa mithabibu, na makimuraga.

⁴⁰ "Ni undu ucio, riria mwene mugunda ucio wa mithabibu agooka-rir, ageeka akombori acio atia?"

⁴¹ Nao magicookia atiri, "Niakaniina andu acio aaganu, na acooke akomborithie andu angir mugunda ucio, ari marimugayagira maciaro hindi ya magetha yakinya."

⁴² Nake Jesu akimooria atiri, "Kai mutathomete thini wa Maandiko ati:

"'Ihiga riria aaki maaregire

nirio rituikite ihiga inene ria koine;

Mwathani ni we wikite undu ucio,

na ni wa magegania tukiwona?"

⁴³ "Ni undu ucio ngumwira atiri, uthamaki wa Ngai niukeherio kuri inyu, uheo andu angir ari magaciiraga maciaro maguo. ⁴⁴ Mundu uria ukaagwira ihiga riri nīgathuthika, no uria ukaagwirwo nirio nirikamuthethera."

⁴⁵ Riria athinjiri-Ngai ari anene na Afarisai maaigire ngerekano icio cia Jesu, makimenya ati aaragia uhoru wao. ⁴⁶ Magicaria uria mangimuniita, no nimetigagira kirindi kiu, tondū andu nimeetikite ati aarir munabii.

22

Ngerekano ya Iruga ria Uhiki

¹ Nake Jesu akimaariria ringi na ngerekano, akimeera atiri, ² "Uthamaki wa iguru uhaanaine na muthamaki warugire iruga ni undu wa uhiki wa muriu. ³ Agicooka agituma ndungata ciake kuri andu ari meetitwo iruga-ini, ikameere moke, nao makirega guka.

⁴ "Ningir agituma ndungata ingi agiciira atiri, 'Irai acio metitwo ati nindikitie kuaariria iruga: Ndegwa ciakwa na ng'ombe iria noru niirikitie guthinjwo na maundu mothe nimahaaririe. Ukai iruga-ini ria uhiki.'

⁵ "No andu acio matiarumburie uhoru ucio magithiira, umwe agithii mugunda wake, na uria ungir agithii wonjoria-ini wake. ⁶ Acio angir magitharikira ndungata ciake, magicinyariira na magiciiraga. ⁷ Muthamaki ucio narakarire muno, agituma mbutu yake ikaniine oragani acio, na igicina itura riao inene.

⁸ "Hindi iyo akira ndungata ciake atiri, 'Iruga ria uhiki niriharirie no riri, ari ndiretire-rir, matiraagirirwo ni guka. ⁹ Thii magomano-ini ma njira mwire mundu o wotho muona oke iruga-ini ria kihikano.' ¹⁰ Ni undu ucio ndungata icio ikumagara, igithii njira-ini, igicokaniriria andu othe ari ciahotire kuona, igita ari ega o na ari oorū, nayo nyumba ya kihikanirio ikiyura ajeni.

¹¹ “No rĩria mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo mündũ ũmwe ũtehumbĩte nguo cia ũhiki. ¹² Akimũũria atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguo cia kĩhikania?’ Mündũ ũcio agĩkira ki.

¹³ “Hĩndĩ iyo mũthamaki ũcio akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Muohi moko na magĩrũ, mũmũkie nja kũu nduma-inĩ, kũu nĩkuo gũgaakorwo kĩro na kũhagarania magego.’

¹⁴ “Nĩgũkorwo aingĩ nĩmetitwo, no arĩa athuure nĩ anini.”

Kĩuria gĩkonĩ Kĩriha Igooti rĩa Kaisari

¹⁵ Hĩndĩ iyo Afarisai makiuma nja, magĩthugunda ũrĩa mangĩmũtega na ciugo ciake. ¹⁶ Magĩtũma arutwo ao hamwe na Aherodia kũrĩ we. Magĩthĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ wee wĩ mündũ wa ma, na ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Wee ndwĩtagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũria mahaana. ¹⁷ Rĩu-rĩ, ta gĩtwĩre ũria ũgĩciiria. Nĩ kwagĩrĩre tũrutagĩre Kaisari igooti, kana aca?”

¹⁸ No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩki? ¹⁹ Nyoniai mbeeca rĩa ihũthagĩrwo ya kũriha igooti.” Nao makĩmũtarĩra dinari, ²⁰ nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩria kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩria kĩrĩ gĩake.”

²² Rĩria maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kĩuria gĩkonĩ Kĩriũka

²³ Hĩnthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, ²⁴ “Mũrutani, Musa aatwĩre atĩ mündũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũria mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. ²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatātũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja. ²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. ²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatũka ta arĩa arĩa marĩ kũu igũrũ. ³¹ No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ, ³² ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa ĩburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?’ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo.”

³³ Rĩria kĩrĩndĩ kũ kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩria Inene

³⁴ Hĩndĩ rĩa Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩra hamwe. ³⁵ ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũria kĩria gĩki: ³⁶ “Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩnĩ wa Watho?”

³⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wotho, na meciiria maku mothe.’ ³⁸ Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩria inene. ³⁹ Nario rĩa keerĩ no ta rĩu: ‘Endaga mündũ ũria ũngĩ o ta ũria wĩyendete wee mwene.’ ⁴⁰ Watho wotho na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ iyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² “Mwĩciiragia atĩa ũhoru wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

⁴³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani’? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

⁴⁴ “‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.”’

⁴⁵ Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtũka mũriũ wake atĩa?” ⁴⁶ Gũtirĩ mündũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mündũ wacookire kũgeria kũmũria ciuria ingĩ.

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

¹ Ningĩ Jesũ akĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. ³ Nĩ ũndũ ũcio, maathikagĩrei na mwĩkage ũria wotho marĩmwĩraga.

No mütigekage ūria mekaga, nīgūkorwo matiikaga ūria mahunjagia. ⁴ Mohaga mīrigo mīritū mūno makamīgīrira ciande cia andū, no-o ene matiendaga o na kūmihutia na kaara.

⁵ “Ūria wothē mekaga, mekaga nīguo monwo nī andū: Maaraaramagia tūthandūkū tūria meyohaga thiithi tūrī na maandiko thiini, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, ⁶ na nīmendete gūikara handū ha gūtīo maruga-ini, na gūikarira itī cia mbere thiini wa thunagogi; ⁷ na nīmendete kūgeithio ndūnyū-ini, na gwītwo nī andū ‘Rabii’.

⁸ “No inyuī mūtikanetwo ‘Rabii’, nīgūkorwo Mūnene wanyu no ūmwe, na inyuothē mūrī a ithe ūmwe. ⁹ Na mūtikaneeete mūdū o na ūrikū gūkū thī ‘baba’, nīgūkorwo mūrī na Ithe o ūmwe, nake arī igūrū. ¹⁰ O na mūtikanetwo ‘mūrutani’, nīgūkorwo mūrī na ‘Mūrutani’ o ūmwe, nake nīwe Kristū. ¹¹ Ūria mūnene thiini wanyu nīatūkage ndungata yanyu. ¹² Nīgūkorwo ūria wothē wītūgagīria niakanyiihio, na ūria wothē wīnyiihagia nīagatūūgīrio.

¹³ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūhingagīrīria andū gūtoonya ūthamaki wa igūrū, na inyuī-ene mūtitoonyaga, o na mūtirekaga ariā marena gūtoonya matoonye.

(¹⁴ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūtoonyagīrīria nyūmba cia atumia a ndigwa, mūkamatunya indo ciao, na mūkahooyaga mahooya maraihu ma kwīonania. Nī ūndū ūcio nīmūkaherithio makīria ma andū ariā angī.)

¹⁵ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mūtuīkanagia būrūri na mūkaringa iria mūgīcaria mūdū ūmwe mūmūgarūre amūrūmīrīre, na aamūrūmīrīria mūkamūtua mūrū wa Jehanamu maita meerī manyu.

¹⁶ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī atongoria atumumu! Muugaga atīrī, ‘Mūdū o na ūrikū angīhīta na hekarū, ūcio ti ūndū; no mūdū angīhīta na thahabu ya hekarū-rī, ūcio nīekuohwo nī mwīhītwa wake.’

¹⁷ Inyuī atumumu aya akīgu! Nī kīi kīnene? Nī thahabu iyo, kana nī hekarū iria itūmaga thahabu itūike niamūre? ¹⁸ Nīngī muugaga atīrī, ‘Mūdū o na ūrikū angīhīta na kīgongona-rī, ūcio ti ūndū; no mūdū angīhīta na kīheo kīria kīrī kīgongona-igūrū, ūcio nīekuohwo nī mwīhītwa wake.’ ¹⁹ Inyuī andū aya atumumu! Nī kīi kīnene? Nī kīheo kīu, kana nī kīgongona kīria gītūmaga kīheo kīu gītūike kīamūre? ²⁰ Nī ūndū ūcio, ūria wīhītaga na kīgongona, ehītaga nakīo na akehīta na kīrīa gīothe kīrī kīgongona-igūrū. ²¹ Nake ūria wīhītaga na hekarū, ehītaga nayo na akehīta na ūria ūikaraga thiini wayo. ²² Nake ūria wīhītaga na igūrū, ehītaga na gītī kīa ūnene kīa Ngai, na akehīta na ūria ūgīkaragīria.

²³ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūrutaga gīcunjī gīa ikūmi kīa nyeni; na nīcio terere, na bitharī, na thuu. No nīmūtiganīrie maūdū marīa ma bata makīria marīa makonīi watho na nīmo kīhooito, na kūguanīra tha, na wīhokeku. Maya-rī, nīmo mwagīrīrwo nī gwīka mūtēgūtiganīria macio mangī. ²⁴ Inyuī atongoria aya atumumu! Inyuī mūcungaga rūmuru, no mūkameria ngamīria.

²⁵ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūthambagia gīkombe na mbakūrī mwena wa nja, no thiini-rī, kūiyūrīte ūkoroku na kwenda kwīhūunia. ²⁶ Wee Mūfarisai ūyū mūtumumu! Amba ūthambie gīkombe na mbakūrī mwena wa thiini, naguo mwena wa nja o naguo nīūgūthera.

²⁷ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūhaana mbīrīra hake mūnyū mwerū, iria cionekaga irī thaka mwena wa nja, no thiini ciyūrīte mahīndī ma andū akuū, na gīko kīa mīthemba yothē. ²⁸ No taguo andū mamuonaga mūrī athīngu mwena wa nja, no mwena wa thiini mūiyūrwo nī ūhinga na waganu.

²⁹ “Kaī mūrī na haaro-ī, inyuī arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagīria anabii mbīrīra na mūkagemia mbīrīra cia ariā athīngu. ³⁰ Mūgacooka mūkoiga atīrī, ‘Tūngiari muoyo hīndī ya maithe maitū-rī, tūtingīagwatanīire nao gūita thakame ya anabii.’ ³¹ Nī ūndū ūcio mūkaruta ūira wa atī inyuī mūrī njario cia ariā mooragire anabii. ³² Nī ūndū ūcio-rī, kīiyūrīrie kīgeri kīa mehīa ma maithe manyu ma tene.

³³ “Inyuī nyoka ici! Inyuī ciana cia ndūira! Mūgaagītheema atīa gūtūrwo ciira wa gūikio Jehanamu? ³⁴ Nī ūndū ūcio-rī, ngūmūtūmīra anabii, na andū ariā oogī, o na arutani. Amwe ao nīmūkamooraga na mwambe amwe ao mūtī-igūrū, na ariā angī mūmahūire na iboko thiini wa thunagogi cianyu na mūmaingate kuuma itūūra rīmwe nginya rīria rīngī. ³⁵ Na nīmūgagīcookererwo nī thakame yothē ya andū ariā athīngu, irīa irīkitie gūtūtwo gūkū thī, kuuma thakame ya Habili ūria warī mūthingu, nginya thakame ya Zekaria mūrū wa Barakia, ūria mworagīre gatagatī ka Handū-haria-Hatheru na kīgongona. ³⁶ Ngūmwīra atīrī na ma, maūdū maya mothe nīmagakinyīra rūciaro rūrū.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ūragaga anabii, na ūkahūura ariā matūmītūtwo kūrī wee na mahiga nyuguto, nī maita maingī atīa ndanenda gūcookanīrīria ciana ciaku hamwe, ta ūria ngūkū īcookanagīrīria tūcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndūnjitīkagīria! ³⁸ Atīrīrī, nyūmba yaku

itigĩtwo ikirĩte ihooru. ³⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mūtikanyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, 'Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.'

24

Marũũri ma Mahinda ma Mũthia

¹ Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiiaga arutwo ake magĩũka kũrĩ we nĩguo mamuonie mĩako ya hekarũ. ² Akĩmooria atĩrĩ, "Nĩmũkuona indo ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtĩri ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo."

³ Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, "Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcOOKA gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kirikũ?"

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Mwĩmenyagĩrĩrei mūtikanahenio nĩ mũndũ o na ũrikũ. ⁵ Nĩgũkorwo andũ angĩ nĩmagooka na rĩtwa rĩakwa, makiugaga atĩrĩ, 'Nĩ nĩ nĩ Kristũ,' na nĩ makaheenĩ andũ angĩ. ⁶ Nĩmũkaigua ũhoro wa mbaara, na mũhuhu ũkonĩĩ mbaara, no inyuĩ mūtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu. ⁷ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagia ng'aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ. ⁸ Maũndũ macio mothe nĩ kiambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

⁹ "Nĩngĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo-rĩ, andũ angĩ nĩmagatiganĩria wĩtikio na makunyananĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane. ¹¹ Na anabĩ angĩ a maheeni nĩmakomĩra na nĩmakaheenĩ andũ angĩ. ¹² Na tondũ waganu nĩukaingĩha mũno-rĩ, wendani wa andũ angĩ nĩũkanyĩha, ¹³ no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka. ¹⁴ Naguo ũhoro-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothĩ ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro rĩkinye.

¹⁵ "Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona 'kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru' kĩrũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabĩ Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoro ũcio), ¹⁶ hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre ĩrĩma-inĩ. ¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarate kĩndũ kuuma nyũmba yake. ¹⁸ Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. ¹⁹ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo na thĩĩna-ĩ! ²⁰ Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana mũthenya wa Thabatũ. ²¹ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩgũkagia na mĩnyamaro mĩnene, ĩtarĩ yoneka kuuma kiambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtaakooneka rĩngĩ. ²² Na tĩga matukũ macio makuhĩhirio-rĩ, gũtĩrĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrikũ angĩkamwĩra atĩrĩ, 'Kristũ arĩ na hah!' kana, 'Arĩ harĩa!' Mūtikanetĩkie ũhoro ũcio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabĩ a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morĩrũ manene na maringe ciama, nĩguo maheenĩ o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoro ũcio mbere ya hĩndĩ ĩyo.

²⁶ "Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrikũ angĩkamwĩra atĩrĩ, 'Arĩ werũ-inĩ,' mūtikanathĩĩ kuo; kana angĩmwĩra, 'Arĩ nyũmba thĩĩnĩ,' mūtikanetĩkie ũhoro ũcio. ²⁷ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũhenĩ ruumĩte irathĩro ruonekaga ithĩũro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana. ²⁸ Harĩa hothe harĩ kĩimba, hau nĩho nderĩ ciũnganaga.

²⁹ "Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mĩnyamaro ya matukũ macio,

"rĩrĩa nĩrĩkagia nduma,
naguo mwerĩ ũtĩge kwara;
nacio njata nĩkaagia kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.'

³⁰ "Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩigacakaya. Nĩkoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mĩungĩ. ³¹ Nake nĩagatũma arĩa ake na mũgambo mĩnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

³² "Na rĩrĩ, mwĩruteĩ na mũkũyũ: Rĩrĩa honge ciaguo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya rĩũa ĩrĩ hakuĩ. ³³ ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuĩ, rĩrĩ o ta mĩrango-inĩ. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtĩgaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge. ³⁵ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁶ “Gütirī mündū ūī ūhoro wa mūthenya ūcio kana ithaa rūu, o na arāika a igūrū matiūī, o na Mūrū ndooī, tīga no lthe wiki. ³⁷ O ta ūrīa gwatarīī matukū-inī ma Nuhu, noguo gūkahaana hīndī ya gūūka kwa Mūrū wa Mündū. ³⁸ Nīgūkorwo o ta ūrīa gwatarīī matukū marīa maarī mbere ya kīguū, andū nīmarīīaga na makanyua, na nīmahikanagia na makahika, o ngīnya mūthenya ūrīa Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire ngīnya rīrīa kīguū gīokire, gīkīmaniina othe. Ūguo noguo gūkahaana hīndī ya gūūka kwa Mūrū wa Mündū. ⁴⁰ Hīndī rīgu arūme eerī magaakorwo marī mīgūnda; ūmwe nīakoywo na ūrīa ūngī atigwo. ⁴¹ Andū-a-nja eerī magaakorwo magīthīa hamwe; ūmwe nīakoywo na ūrīa ūngī atigwo.

⁴² “Nī ūndū ūcio, ikaragai mwīgūite, tondū mūtiūī mūthenya ūrīa Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atīrī, korwo mwene nyūmba nīamenyete thaa cia ūtukū irīa mūici angīūka, angīaikarire eigūite, nyūmba yake ituuo. ⁴⁴ Nī ūndū ūcio o na inyuī no ngīnya mūikarage mwīhaarīrie, tondū Mūrū wa Mündū agooka ithaa rīrīa mūtāmwrīgīrie.

⁴⁵ “Nīngī-rī, ndungata ya kwīhokeka na njūgī nīrīkū, īrīa mwathi wayo angīhokera kūrōraga ndungata irīa ingī cia nyūmba yake, na īciheage irio ihinda rīrīa rīagīrīe? ⁴⁶ Kaī nīūgaakorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata īyo, rīrīa mwathi wayo agooka akore īgīka o ūguo-ī! ⁴⁷ Ngūmwīra atīrī na ma, nīakamīhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rīrī, ndungata īyo ingīkorwo nī njaganu, na īire na ngoro atīrī, ‘Mwathi wakwa nīegūikara ihinda irāya atacookete,’ ⁴⁹ na ikīambīrīrie kūhūūra ndungata irīa ingī, na kūrīa na kūnyua hamwe na arīū. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata īyo agooka mūthenya ūrīa itāmwrīgīrie, na ithaa rīrīa itooī. ⁵¹ Nake nīakamīherithia mūno, na amīkie hamwe na andū arīa hīnga, kūrīa gūgaakorwo na kīrīro na kūhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airītu Ikūmi

¹ “Hīndī īyo-rī, ūthamaki wa igūrū ūkaahaananio na airītu ikūmi arīa mooire matawa mao, makīumagara nīguo magatūnge mūhikania. ² Atano ao maarī akīgu, na atano maarī oogī. ³ Acio akīgu nīmakuuire matawa mao, no matiakuire maguta. ⁴ No rīrī, acio oogī, nīmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rīrī, Mūhikania nīaikarire angīgooka, na othe magīcūnga, magīkoma.

⁶ “Na ūtukū gatagatī gūkianīrīrwo atīrī: ‘Mūhikania nī mūūku! Umai mūkamūtūnge!’

⁷ “Hīndī īyo airītu othe magīūkīra, magīthondeka matawa mao. ⁸ Acio akīgu makīra acio oogī atīrī, ‘Tūgaīrei maguta manyu tondū; matawa maitū nīmarahora.’

⁹ “No acio oogī makīmacookeria atīrī, ‘Aca, matingītūigana na mamūigane. Handū ha ūguo-rī, thīī kūrī arīa mendagia maguta mūkegūrīe manyu.’

¹⁰ “No rīrīa maarī njīra-inī magīthīi kūgūra maguta-rī, mūhikania agīkīnya. Airītu arīa mehaarīrie magītoonya kīhikanio-inī hamwe na mūhikania. Naguo mūrango ūkīhingwo.

¹¹ “Thuutha ūcio airītu acio angī o nao magīūka. Makīuga atīrī, ‘Mwathani! Tūhingūrīe mūrango!’

¹² “Nowe agīcookia atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, nī ndīmūūī.’

¹³ “Nī ūndū ūcio-rī, mwīhūgagei, tondū mūtiūī mūthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

¹⁴ “Nīngī, ūthamaki wa igūrū ūkaahaananio na mündū wathīiaga rūgendo, nake agīta ndungata ciake, agīcihokera indo ciake. ¹⁵ Akinengera īmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ingī taranda igīrī, na īrīa ingī taranda īmwe, o ndungata kūrīngana na ūhoti wayo. Agīcooka agīthīi rūgendo. ¹⁶ Ndungata īrīa yaneetwo taranda ithano igīthīi o hīndī īyo, ikīonjorithia mbeeca ciayo, na ikīona uumithio wa taranda ingī ithano. ¹⁷ O nayo īrīa yaheetwo taranda igīrī ikīonjorithia ikīona uumithio wa ingī igīrī. ¹⁸ No ndungata īrīa yaheetwo taranda īmwe igīthīi, ikīenja irima, ikīhitha mbeeca cia mwathi wayo.

¹⁹ “Thuutha wa ihinda irāya, mwathi wa ndungata icio nīacookire na agīciīta nīguo iheane ūhoro wa mathabu ma mbeeca ciake. ²⁰ Ndungata īrīa yaheetwo taranda ithano ikīrehe ingī ithano, ikīuga atīrī, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atīrīrī, nīthūkūmite ingī ithano.’

²¹ “Nake mwathi wayo akīmīcookeria atīrī, ‘Nīwīkīte wega, wee ndungata īno njega na ya kwīhokeka! Nīūtuikīte mwīhokeku harī indo nini; nīngūgūtua mūrōri wa indo nyingī. Ūka ūtoonye gīkeno-inī kīa mwathi waku!’

²² “Ndungata īrīa yaheetwo taranda igīrī o nayo īgīūka. Īkiuga atīrī, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igīrī! Atīrīrī, nīthūkūmite ingī igīrī.’

²³ “Nake mwathi wayo akīmīcookeria atīrī, ‘Nīwīkīte wega, wee ndungata īno njega na ya kwīhokeka! Nīūtuikīte mwīhokeku harī indo nini; nī ngūgūtua mūrōri wa indo nyingī. Ūka ūtoonye gīkeno-inī kīa Mwathi waku!’

²⁴ “Nayo ndungata iria yaheetwo taranda imwe o nayo igiika. Ikiuga atiri, ‘Mwathi wakwa, ni ndooi ati wee wi mundu mwii, uthaga kura utahandite, na ukongania kura utaahandire mbeu. ²⁵ Ni undu ucio nindetigirire, ngithi ngithitha taranda yaku thi. Atiriri, ino no iria yaku ndagucokeria.’

²⁶ “Nake mwathi wayo akimicokeria atiri, ‘Wee ndungata ino njaganu na nguutaru! Uguo ni wooi ati ngethaga kura itaahandite, na ngongania kura itaahurite mbeu? ²⁷ Gukiri uguo-ri, wagirirwo ni kuga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-ri, ningiacookerio mbeeca ciakwa iri hamwe na uumithio wacio.

²⁸ “‘Ni undu ucio, mitunyei taranda iyo, mumingere uria uri na taranda ikumi. ²⁹ Nigukorwo mundu o wotho uri na indo niwe ukoongererwo ingi nyingi na akiririo. Nake uria utari, o na kiria ari nakio niagatuunywo. ³⁰ Oyai ndungata iyo itari bata mumikie nja kuu nduma-ini, kura gugakorwo kiriro na kuhagarama magego.’

Ng’ondu na Mburi

³¹ “Hindi iria Muru wa Mundu agooka ari na riiri wake, na araka othe mari hamwe nake, niagaikarira gitigake kia unene na kiri riiri wa iguru. ³² Nduriri ciothe niagacookanirio mbere yake, nake niakamurania andu kuuma kuri aria angu, o ta uria murithi aamuranagia ng’ondu na mburi. ³³ Niakaiga ng’ondu mwena wake wa urio, na mburi aciige mwena wake wa umotho.

³⁴ “Ningi Muthamaki niakeera aria mari mwena wake wa urio atiri, ‘Ukai, inyu murrathimitwo ni Baba; oyai igai ria uthamaki uria mwathondekirwo kuuma riria thi yombirwo. ³⁵ Nigukorwo ndaari mhuutu mukithe gia kura, na ndaari mnyootu mukithe gia kunyua, na ndaari mugeni mukinyiita ugeni, ³⁶ na ndaari njaga mukithe nguo, na ndaari mururu na inyu mukimenyera, o na ndaari njeera na mugika kundora.’

³⁷ “Hindi iyo aria athingu nimakamicokeria mamurie atiri, ‘Mwathani, ni ri twakunire uri mhuutu tugikithe gia kura, kana uri mnyootu tugikithe gia kunyua? ³⁸ Na ni ri twakunire uri mugeni tugikinyiita ugeni, kana uri njaga tugikithe nguo? ³⁹ O na ni ri twakunire uri mururu kana uri njeera na tugika gukurora?’

⁴⁰ “Nake Muthamaki niagacookia, ameere atiri, ‘Ngumwira atiri na ma, undu wotho mwekire arii a Baba o na aria anini muno, ni ni mwekire.’

⁴¹ “Ningi niakeera aria mari mwena wake wa umotho atiri, ‘Njeherera, inyu murrathimitwo, muthi mwaki-ini wa tene na tene uria uthondekirwo mucukani na araka ake. ⁴² Nigukorwo ndaari mhuutu na mutiaheire gia kura, na ndaari mnyootu na mutiaheire gia kunyua, ⁴³ na ndaari mugeni na mutianyiite ugeni, ndaari njaga na mutiaheire nguo, ndaari mururu na ndaari njeera na mutiokire kunyona.’

⁴⁴ “Nao nimagacookia, mamurie atiri, ‘Mwathani, ni ri twakunire uri mhuutu, kana uri mnyootu, kana uri mugeni, kana uri njaga, kana uri mururu, o na kana uri njeera na tutiaguteithie?’

⁴⁵ “Nake niakamicokeria atiri, ‘Ngumwira atiri na ma, undu o wotho mteekire umwe wa aya anini muno, ni ni mteekire.’

⁴⁶ “Hindi iyo nimagathi kura andu maherithagio tene na tene, no aria athingu mathi muoyo-ini wa tene na tene.”

26

Gucirira Kuiraga Jesu

¹ Riria Jesu aarikirie kuuga maundu macio mothe-ri, akira arutwo ake atiri, ² “O ta uria muu, Giathi kia Bathaka gitigairie matuku meer gikinye, nake Muru wa Mundu niakananwo nigeetha aambwo muti-iguru.”

³ Hindi iyo athinjiri-Ngai aria anene na athuari a kirindi makigomana kwa muthinjiri-Ngai uria munene, wetagwo Kaifa, ⁴ nguo macire uria manginyiitithia Jesu na njira ya wara, na mamuragithie.

⁵ No makiuga atiri, “Tutingimnyiita hindi ya Giathi, nguo andu matikarute haaro.”

Jesu Gutirio Maguta Bethania

⁶ Na riri, hindi imwe Jesu ari Bethania, mucii wa mundu wetagwo Simoni uria wari na murimu wa mangi, ⁷ na mundu-wa-nja wari na cuba ya maguta ma goro muno na manungi wega, agika kuri Jesu, akimutirira maguta mutwe ari metha-ini akiria.

⁸ Riria arutwo moonire uguo, makirakara, makirania atiri, “Utangi uyuni waki? ⁹ Maguta macio manungi wega nimangiendo goro na mbeeca icio iheo athini.”

¹⁰ Nake Jesu aamenya uguo, akimooria atiri, “Murathinia mundu-wa-nja uyuni niki? We nianjika undu mwega. ¹¹ Aria athini murikoragwo nao hindi ciothe, no ni-ri, mutirikoragwo na ni hindi ciothe. ¹² Hindi iria aithiri mwiri wakwa maguta macio manungi wega, eekire uguo nigeetha aathagathage

ũria ngaathikwo. ¹³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũria guothe Ũhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩinĩ wa thĩ yothē-rĩ, ūndũ ūcio eeka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹⁴ Hĩndĩ iyo ūmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ūria wetagwo Judasi Mũsikariota, agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai aria anene, ¹⁵ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ inyui?” Nao makĩmũtarĩra icunji cia betha mĩrongo itatũ, makĩmũnengera. ¹⁶ Kuuma hĩndĩ iyo Judasi akĩambĩrĩra gũcaria mweke wa kũmũneana.

Giathi kĩa Bathaka

¹⁷ Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩra kũria Mĩgate ĩria itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia-rĩ, arutwo magĩthĩ kũrĩ Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ŭkwenda tũkahaarĩrie irio cia Bathaka kũ?”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra-inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda riakwa rĩria rĩtũitwo rĩri hakuhi. Ngũrĩra irio cia Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.’”

¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio arutwo magĩka o ūria Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩra irio cia Bathaka.

²⁰ Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agĩkara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ.

²¹ Na rĩria maarĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūmwe wanyu nĩekũgunyanĩra.”

²² Nao makĩnyiitwo nĩ kĩa mũno, makĩambĩrĩra kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ nĩ?”

²³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ŭria waikanĩria guoko na nĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũringunyanĩra. ²⁴ Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthĩ o ta ūria ũhoro wake wandĩkitwo. No mũndũ ūria ũgũkunyaĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ūcio atangĩaciarirwo.”

²⁵ Hĩndĩ iyo Judasi, ūria mũmũkunyaĩri, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ nĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Īi, nĩwe.”

²⁶ Na rĩria maarĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akihe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrie; ūyũ nĩ mwĩrĩ wakwa.”

²⁷ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe. ²⁸ Īno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩria ĩgũitwo nĩ ūndũ wa andũ aingĩ nĩ ūndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. ²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ kuuma rĩu nginya mũthenya ūria ngaamĩnyuanĩra na inyui ĩri njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makĩumagara magĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kuuga ũria Petero Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ŭtukũ wa ūmũthĩ inyuothe nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“‘Nĩngaringa mũrĩithi,

nacio ng’ondũ cia rũũru ihurunjũke.’

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

³³ No Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na aria angĩ othe mangĩgũtirika, nĩ ndigagũtirika.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ūmũthĩ, ũtukũ o ūyũ ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

³⁵ No Petero akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndikuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana.” Nao arutwo aria angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

³⁶ Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthĩ na arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikaraĩ haha, na nĩ thĩ haaria ngahoe.” ³⁷ Agĩthĩ na Petero, na ariũ aria eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩra kũigua kĩa na gũthĩnĩka ngoro. ³⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa ĩri na kĩa mũno, o hakuhi gũkua. Ikaraĩ haha mwĩguĩte hamwe na nĩ.”

³⁹ Agĩthĩathia, agĩturumithia ũthũ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ūria nĩ ngwenda, no nĩ ūria wee ũkwenda.”

⁴⁰ Hĩndĩ iyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũikara ithaa rĩmwe mwĩguĩte hamwe na nĩ? ⁴¹ Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũri na hinya.”

⁴² Jesũ agĩthĩ riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, angĩkorwo gũtingĩhoteka njehererio gĩkombe gĩkĩ itakĩnyũrĩre-rĩ, wendi waku ũrohingio.”

⁴³ Acooka rĩngĩ akĩmakora makomete, tondũ nĩmahĩtĩtowo nĩ toro. ⁴⁴ Nĩ ūndũ ūcio akĩmatiga, agĩthĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningi agicooka kūrī arutwo akīmooria atīrī, “O na rīu mūrī o toro mūhurūkīte? Atīrīrī, ihinda rī hakuhi, na Mūrū wa Mündū niakunyanīrwo moko-inī ma andū ehia. ⁴⁶ Ūkīrai, tūthī! Ūrīa ūkūngunyanīra nīarooka!”

Jesū Kūnyiitwo

⁴⁷ O akīaragia-rī, Judasi, ūmwe wa arutwo arīa ikūmi na eerī, agikinya. Ookire na gikundi kīnene kīa andū, marī na hiū cia njora na njūgūma, matūmitwo nī athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri a kīama. ⁴⁸ Na rīrī, ūcio wamūkunyaniire nīamaheete kīmenyithia gīkī: “Ūrīa ndīmumunya, ūcio nīwe, mūnyiitei.” ⁴⁹ Nake Judasi agīthī harī Jesū o rīmwe, akīmwīra atīrī, “Rabii, ūrī mūhorol!” na akīmūmumunya.

⁵⁰ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūrata wakwa, īka ūrīa ūūkire gwīka.”

Nao andū acio makīmūguthūkīra, makīmūnyiita. ⁵¹ Na rīrī, mündū ūmwe wa arīa maarī na Jesū agīcomora rūhiū rwake rwa njora, agītinia gūtū kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

⁵² Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Cookia rūhiū rwaku njora nīgūkorwo arīa othe macomoraga rūhiū makaaniinwo na rūhiū. ⁵³ Kana ūgwīciiria ndingihota kūhooya Baba, na o rīmwe andūmīre araiika makīria ya mbūtū ikūmi na igīrī? ⁵⁴ No rīrī, Maandīko mangikihinga atīa marīa moigite atī undū ūyū no ngīna ūhinge na njīra īno?”

⁵⁵ Hīndī iyo Jesū akīūria kīrīndī kīu atīrī, “Kāi ndī mūtongoria wa akararia a watho, atī nīkīo muoka mūūnyiite mūrī na hiū cia njora na njūgūma? O mūthenya ndīrakoragwo hekarū-inī ngīrutana, na mūtingīnyiita. ⁵⁶ No undū ūyū wothē wīkīkīte nīguo ūhorol ūrīa waandīkitwo nī anabii ūhinge.” Nao arutwo othe makīmūtiganīria, makīūra.

Jesū Gūtwarwo Kīama-inī kīa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyiitire Jesū makīmūtwaro gwa Kaiāfa, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, kūrīa arutani a watho na athuuri moonganīte. ⁵⁸ Nowe Petero akīmūrūmīria arī haraaya, o ngīnya agikinya nja ya kwa mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene. Agītoonya agīkarania na arangīri nīguo amenye ūrīa ūhorol ūgūthī.

⁵⁹ Na rīrī, athīnjīri-Ngai arīa anene na Kīama kīria Kīnene gīothe nīmacarīrīrie ūira wa maheeni nīguo mamūūragithie. ⁶⁰ No makiaga ūira ta ūcio, o na gūkorwo andū aingī nīmarutīte ūira wa maheeni.

Thuutha-inī andū eerī makīrūgama, ⁶¹ makiuga atīrī, “Mündū ūyū nīoigire atīrī, ‘No hote gūtharia hekarū ya Ngai, na ndīmīake rīngī na mīthenya itatū.’”

⁶² Ningi mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīrūgama, akīūria Jesū atīrī, “Kāi wee ūtarī na undū ūgūtūcookeria? Nī ūhorol ūrīkū ūyū ūrathitangīrwo?” ⁶³ No Jesū agīkira kī.

Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīmwīra atīrī, “Ndakwīhīthia na Ngai ūrīa wī muoyo: Twīre kana wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ngai.”

⁶⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Īi, wee nīwoiga, no ngūmwīra atīrī, inyuū inyuothē nīmūkona Mūrū wa Mündū aikarīte guokol-inī kwa ūrīo kwa Ūrīa-ūrī-Hinya, agīūka arī igūrū rīa matu.”

⁶⁵ Hīndī iyo mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene agītembūranga nguo ciake, akiuga atīrī, “Nīaruma Ngai! Tūgūkībatarīo nī aira angī aakī? Atīrīrī, inyuū nīmweiguīra akīruma Ngai. ⁶⁶ Mūgwīciiria atīa?”

Magīcookia atīrī, “Aagīrīrwo nī kūūragwo.”

⁶⁷ Magīcooka makīmūtūira mata ūthīū, na makīmūhūūra na ngundi. Angī makīmūhūūra na hī, ⁶⁸ makīmwīra atīrī, “Wee Kristū, tūrathīre ūhorol ūtwīre, nūū wakūgūtha!”

Petero Gūkaana Jesū

⁶⁹ Na rīrī, Petero aikarīte nja, nake mūrīrītu warī ndungata akīmūkora, akīmwīra atīrī, “O nawe uuma hamwe na Jesū ūcio wa Galīlī.”

⁷⁰ Nowe agīkaana ūhorol ūcio mbere yao othe, akiuga atīrī, “Nīi ndiū ūrīa ūroiga.”

⁷¹ Ningi akīumagara, agīthī kīhingo-inī, harīa mūrīrītu ūngī aamuonire, akīra andū arīa maarī hau atīrī, “Mündū ūyū moima na Jesū wa Nazarethī.”

⁷² Agīkaana ūhorol ūcio o rīngī, na akīhīta, akiuga atīrī, “Nīi ndiū mündū ūcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arīa maarūgamīte hau magīthī harī Petero, makīmwīra atīrī, “Ti-itherū wee ūrī ūmwe wao, tondū mwarīrie waku nīūrakumbūra.”

⁷⁴ Nake akīambīrīria kwīhīta, akiuga atīrī, “Nīi mündū ūcio ndimūū!”

Kahinda o kau ngūkū igīkūga. ⁷⁵ Nake Petero akīrīrikana ūhorol ūrīa Jesū aamwīrite atīrī, “Ngūkū itanakūga, ūrīkorwo ūngaanīte maita matatū.” Akīuma nja, akīrīra mūno.

¹ Na rĩrĩ, rūciinĩ tene, athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩguithania atĩ matuĩre Jesũ kūuragwo. ² Makĩmuoha na mĩnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũtware kũrĩ Pilato, ũria warĩ barũthi.

³ Rĩria Judasi, ũcio wamũkunyanĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩĩrira na agĩcookeria athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mĩrongo itatũ. ⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩhitie, nĩgũkorwo nĩngunyanĩire thakame itarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũũria atĩrĩ, “Ũcio ũkĩrĩ ũhoru witũ? Ũcio nĩ ũhoru waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩkiania mbeeca icio thĩinĩ wa hekarũ, agĩthĩira. Agĩcooka agĩthĩi akĩĩita.

⁶ Athĩnjĩrĩ-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio makiuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kĩgĩina-inĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩguithania mahũthire mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kiria kia mũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni. ⁸ Kĩu nĩkio gĩtũmaga gĩthaka kũu gĩtũ Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũhoru ũria waarĩtio nĩ Jeremia ũria Mũnabii wahingire, rĩria oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunjĩ icio mĩrongo itatũ cia betha, thogora ũria andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra, ¹⁰ nao magĩcihũthĩra na kũgũra gĩthaka kia mũmbi nyũngũ, o ta ũria Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩi, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩria aathitangĩrwo nĩ athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtarigua ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kia Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũria kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na woĩkaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩria kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkĩũria atĩrĩ, “Nũu mũkwenda ndĩmuohore; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũria wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ ĩyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩĩnitio nĩ kiroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rĩrĩ, athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohore?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgĩka atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩria Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũũ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agĩthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. Ũcio nĩ ũhoru wanyu!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No akĩhũũrĩthia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Nĩngĩ thigari cia barũthi cigĩtware Jesũ thĩinĩ wa gĩkaro kia barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari, cikĩmũrigiĩcĩa. ²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoru, mũthamaki wa Ayahudi!” ³⁰ Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũũra nako mũtwe. ³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo ĩyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmũmagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ ĩria moimagaraga-rĩ, magĩcemanĩa na mũndũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuũthia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magĩthĩi, magĩkinya handũ heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibei anyue, ĩtukanĩtio

na kindũ kirũrũ ta maaĩ ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikigayana nguo ciake na njĩra ya gũcicuukĩra mũtĩ. ³⁶ Nacio cigĩkara thĩ hau, cikimũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nihandikĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩrwo, atĩrĩ: ŪYŪ NĨWE JESŪ, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mũtĩ-igũrũ hamwe nake, ūmwe mwena wake wa ūrĩo, na ūcio ūngĩ mwena wake wa ūmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahitũkagĩra hau makamũrumaga, makĩinagia mũtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ūngĩratharirie hekarũ na ūcooke ūmĩake na mũthenya itatũ-rĩ, kũhonokie! Harũrũka uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ūndũ ūmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtikia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakĩmũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩi ndĩ Mũrũ wa Ngai.’” ⁴⁴ O na atunyani arĩa maambanĩrio hamwe nake o nao makĩmũruma.

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁵ Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ūkĩgĩa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (Ūguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ūndiganĩirie nĩki?”)

⁴⁷ Nao andũ amwe a arĩa maarũngĩ hau rĩrĩa maiguire ūguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rĩmwe, ūmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmitobokia thiki-inĩ, akĩmũthecerera kamũrangi-inĩ, akihe Jesũ anyue. ⁴⁹ Aria angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nĩtũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtuĩkana.

⁵¹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunji igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. Nayo thĩ igĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana. ⁵² Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩrũka, ⁵³ makiuma thĩnĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũriũka kwa Jesũ, magĩthĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

⁵⁴ Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingithia na maũndũ mothe marĩa meekĩre-rĩ, makĩnyitwo nĩ guoya, makianĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ūyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meesoragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩre Jesũ kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre. ⁵⁶ Thĩnĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ūrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa arĩu a Zebedi.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁷ Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mũndũ warĩ gĩtonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ūrĩa watuĩkite mũrutwo wa Jesũ agĩũka. ⁵⁸ Nake agĩthĩ kũrĩ Pilato, na akihooya aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ūcio. ⁵⁹ Jusufu akĩoya mwĩrĩ ūcio, akiwoha na taama mũtheru wa gatani, ⁶⁰ akĩũiga thĩnĩ wa mbĩrĩra yake njerũ rĩa eenjithĩtie rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragaria ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra iyo, na agĩthĩra. ⁶¹ Mariamu Mũmagidali na Mariamu ūcio ūngĩ maikarĩte hau mang’etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶² Na mũthenya ūyũ ūngĩ ūrĩa ūrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩthĩ kwa Pilato. ⁶³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nĩtũkũrĩrikana atĩ rĩrĩa mũheenania ūcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’” ⁶⁴ Nĩ ūndũ ūcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra iyo irangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ūguo, arutwo ake maahota gũthĩ maiye mwĩrĩ ūcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkitio kuuma kũrĩ arĩa akuĩ. Maheeni macio maahota gũtuĩka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthĩ mũrangĩre mbĩrĩra iyo wega o ta ūrĩa mũngĩhota.” ⁶⁶ Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra iyo biũ, na makĩrũkĩra rũrũ rwa mũhũra, na makĩga arangĩri ho.

1 Kũriũka kwa Jesũ

¹ Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ūcio ūngĩ magĩthĩ kũrora mbĩrĩra.

² Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwathani nĩakĩrũkĩre oimĩte igũrũ na agĩthĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragaria ihiga akĩrĩheria na akĩrĩkarĩra. ³ Oonekaga ahaana ta rũheni,

na nguo ciake cierũhite o ta ira. ⁴ Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

⁵ Nake mũraika ũcio akiĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyuĩ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesũ ũria ũraambirwo mũtĩ-igũrũ mũracaria. ⁶ Ndarĩ haha, nĩariũkĩte, o ta ũria oigire. Ũkai muone harĩa arakomete. ⁷ Na rĩrĩ, thĩĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Niariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthĩĩ Galili mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makĩuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhite marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoru ũcio. ⁹ Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩdamũgeithia.” Nao magĩthĩĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya. ¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Thĩĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathĩĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ũhoru wa Arangĩri

¹¹ Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa maarangĩrite mbĩrĩra magĩtoonya itũũra inene na makĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekĩkĩte. ¹² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemanĩa na athuuri, magĩthugunda ũria megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’ ¹⁴ Ũhoru ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩĩka o ta ũria cierĩtwo. Naguo ũhoru ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthĩ.

Gũtũmwo Gũtungata

¹⁶ Hĩndĩ iyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthĩĩ Galili, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte mathĩĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthĩĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Niheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thĩĩ mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matũĩke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

MARIKO

Johana Mūbatithania Kūhaarīria Njīra

¹ Kīambīrīria kīa Ūhorō-ūrīa-Mwega ūkonīi Jesū Kristū Mūrū wa Ngai.

² O ta ūrīa kwandīkītwo ibuku-inī rīa Isaia ūrīa mūnabii atīrī:
“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athīi mbere yaku,
ūrīa ūgūgūthondekera njīra yaku.”

³ “Kūrī mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra werū-inī akoiga atīrī,
‘Haarīriai njīra ya Mwathani,
rūngariai njīra ciake.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Johana ookire akīhunjagia, na akībatithanagīria werū-inī. Aahunjagia atī andū merire, nīguo marekerwo mehia mao, nīgeetha mabatithio. ⁵ Nao andū othe a būrūri wa Judea na andū othe a Jerusalemu magīthī kūrī we. Moimbūrāga mehia mao, nake akamabatithīria rūū-inī rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamīra, na nīehotoraga mūcibi wa rūūa njohero, na aarīaga ngīi na ūūki wa gīthaka. ⁷ Nayo ndūmīrīri yake yarī īno: “Thuutha wakwa nīgūgūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nīi itagīrīre kūinamīria njohore ndigi cia iraatū ciake. ⁸ Nīi ndīmūbatithagia na maaī, nowe arīmūbatithagia na Roho Mūtheru.”

Kūbatithio na Kūgerio kwa Jesū

⁹ Na rīrī, ihinda o rīu Jesū agīūka oimīte Nazarethi kūu Galili, na akībatithio nī Johana rūū-inī rwa Jorodani. ¹⁰ Na rīrīa Jesū oimīraga maaī-inī akīona igūrū rīahingūka, nake Roho Mūtheru akīmūkūrūkira ahaana ta ndutura. ¹¹ Mūgambo ūkīuma igūrū ūkiuga atīrī, “We nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete, na nīngenaga mūno nīwe.”

¹² Na o rīmwe Roho akīmuoya akīmūtwarā werū-inī, ¹³ na agīkara kūu werū-inī matukū mīrongo īna, akīgeragio nī Shaitani. Nake aikaranagia na nyamū cia gīthaka, nao araike makamūtungatagīra.

Jesū gwīta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gūikio njeera, Jesū agīthī Galili akīhunjagia Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atīrī, “Ihinda nīikinyu, naguo ūthamaki wa Ngai nīūkuhīrīrie. Mwīrirei mwītīkie Ūhorō-ūrīa-Mwega!”

¹⁶ Na rīrīa Jesū aathīagīra hūgūrūrū-inī cia iria rīa Galili, nīonire Simoni na mūrū wa nyina Anderea magīkia neti ciao iria-inī, nīgūkorwo maarī ategī a thamaki. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngamūtua ategī a andū.” ¹⁸ O rīmwe magītiganīria neti ciao makīmūrūmīrīra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akīona Jakubu mūrū wa Zebedi hamwe na mūrū wa nyina Johana marī gatarū-inī makīhaarīria neti ciao. ²⁰ O rīmwe akīmeeta, nao magītiga ithe wao Zebedi gatarū-inī hamwe na aruti ake a wīra na makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūingata Ngoma Thūku

²¹ Nao magīthī Kaperinaumu, na rīrīa mūthenya wa Thabatū wakinyire, Jesū agītoonya thunagogi na akīambīrīria kūrutana. ²² Na andū makīgegio nī ūrutani wake, nīgūkorwo aamarutaga ta mūdū warī na ūhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rīrī, hīndī o īyo kūu thunagogi yao, nī kwarī na mūdū warī na ngoma thūku, nake akianīrīra, akiuga atīrī, ²⁴ “Ūrenda atīa na ithuī, wee Jesū wa Nazarethi? Ūūkīte gūtūniina? Nīnjūūi wee nīwe ū! Wee nīwe Ūrīa-Mūtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesū akīmūkūma na hinya, akiuga atīrī, “Kira na uume thīinī wake!” ²⁶ Ngoma īyo thūku ikīmūthukathuka na hinya na ikīuma thīinī wake īgīkayaga.

²⁷ Andū acio othe makīgega mūno nginya makīūrania atīrī, “Ūndū ūyū nī ūrīkū? Ūyū nī ūrutani mwerū, wī na ūhoti! Nī araatha o na ngoma thūku na ikamwathīkīra.” ²⁸ Nayo ngumo yake ikīhunja na ihenya būrūri wothē wa Galili.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

²⁹ Na maarīkia kuuma thunagogi, magīthī na Jakubu na Johana mūciī gwa Simoni na Anderea. ³⁰ Na rīrī, nyina wa mūtumia wa Simoni aarī gītanda-inī arī mūrūaru mūrīmū wa kūhiūha mwīri, nao makīra Jesū ūhorō wake. ³¹ Nī ūndū ūcio Jesū agīthī harīa aarī, akīmūnyīita guoko akīmūkīria. Mūrīmū ūcio wa kūhiūha mwīri ūkīmūtiga na akīambīrīria kūmatungatīra.

³² Hwaī-inī ūcio thuutha wa rīua gūthūa, andū makīrehera Jesū andū arīa othe maarī arūaru na arīa maarī na ndaimono. ³³ Nao andū a itūūra othe makīūngana hau mūrango-inī wa nyūmba, ³⁴ nake Jesū

akihonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ mĩthemba mĩingĩ. Ningĩ akĩingata ndaimono nyingĩ, no ndetikĩirie ndaimono ciarie tondũ nĩciamũũ.

Jesũ Kũhooya arĩ Handũ Keheri-inĩ

³⁵ Rũciniĩ kiroko tene kũrĩ o na nduma, Jesũ agĩũkĩra akiuma nyũmba agĩthĩ handũ keheri-inĩ, akĩhoera ho. ³⁶ Nake Simoni na arĩa maarĩ nao magĩthĩ kũmwetha, ³⁷ na rĩrĩa maamuonire, makĩanĩrĩa, makĩmwĩra atĩrĩ: “Andũ othe nĩwe maracarĩa!”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rekei tuume gũkũ tũthĩ kũndũ kũngĩ, matũũra-inĩ marĩa me hakuhi, nĩguo hunjie o nakuo. Tondũ nĩkĩo ndokire.” ³⁹ Nĩ undũ ũcio agĩthiũrũka Galili guothe akĩhunjagia thunagogi-inĩ ciao na akĩingataga ndaimono.

Mũndũ warĩ na Mangũ

⁴⁰ Na mũndũ ũmwe warĩ na mangũ agĩũka kũrĩ we na akĩmũthaitha aturĩtie maru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩringwo nĩ tha nyingĩ, agĩtambũrũkia guoko gwake akĩhutia mũndũ ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ngwenda. Therio.” ⁴² Na o hĩndĩ iyo mũndũ ũcio agĩthirwo nĩ mangũ, akĩhonio.

⁴³ Nake Jesũ akĩmũkaania na hinya na akĩmwĩra athĩ, ⁴⁴ ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoro ũyũ. No thĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanĩte nĩ undũ wa gũtherio gwaku, ũtuĩke ũira kũrĩ o.” ⁴⁵ No handũ ha ũguo agĩthĩ, akĩambĩrĩa kwaria na kũmemerekia ũhoro ũcio. Nĩ undũ ũcio Jesũ ndacookire kũhota gũtoonũ itũũra thĩinĩ akĩonagwo nĩ andũ, no aikaraga na nja kũndũ gũtaarĩ andũ. No andũ no mookaga kũrĩ we moimĩte kũndũ guothe.

2

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Matukũ manini maathira, Jesũ agĩcooka Kaperinaumu rĩngĩ, nao andũ makĩigua atĩ nĩoka mũcĩ. ² Nĩ undũ ũcio andũ aingĩ makĩũngana nginya hakĩaga handũ ha gũikarwo, o na nginya nja ya mĩrango, nake akĩmahunjĩria ũhoro. ³ Nĩhookire andũ, makĩmũrehera mũndũ warũarĩte mĩrimũ wa gũkua cĩga, akuũtwo nĩ andũ ana. ⁴ Na tondũ matingĩahotire kũmũkinya harĩa Jesũ aarĩ nĩ undũ wa ũingĩ wa andũ-rĩ, magĩtharũria nyũmba igũrũ wa hau Jesũ aarĩ na maarĩkia kũhatharia, makĩharũrũkia mũndũ ũcio wakuĩte cĩga arĩ kĩbarĩ-inĩ kũu aakomeire. ⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtikio wao, akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Mũriũ, niwarekerwo mehia maku.”

⁶ Na rĩrĩ, arutani amwe a watho maarĩ ho, nao makĩĩyũria na ngoro atĩrĩ, ⁷ “Mũndũ ũyũ ekwaria ũguo nĩkĩ? Nĩ araruma Ngai! Nũũ ũngĩ ũngihota kũrekanĩra mehia tĩga Ngai wiki?”

⁸ O rĩmwe Jesũ akĩmenya thĩinĩ wa roho wake atĩ ũguo nĩguo meciiragia ngoro-inĩ ciao, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma mwĩciirie maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu?” ⁹ Nĩ undũ ũrĩkũ mũhũthũ: kwĩra mũndũ ũyũ ũkuĩte cĩga atĩrĩ, ‘Nĩ warekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra atĩrĩ, ‘Ŭkĩra woe kĩbarĩ giaku wĩtware?’ ¹⁰ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, ¹¹ “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ giaku ũinũke mũcĩ.” ¹² Nake agĩũkĩra, akĩoya kĩbarĩ giake, agĩthiĩra andũ othe mamwĩroreire. Undũ ũcio ũgĩtũma andũ othe magege, nao makĩgooca Ngai, makĩgua atĩrĩ, “Kaĩ tũtirĩ tuona undũ ta ũyũ-ĩ!”

Gwĩtwo kwa Lawi

¹³ O rĩngĩ Jesũ nĩomagarire agĩthĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria; nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgũka kũrĩ we, nake akĩambĩrĩa gũkĩruta ũhoro. ¹⁴ Na hĩndĩ irĩa aahĩtũkaga, akĩona Lawi mũrũ wa Alufayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩa,” nake Lawi agĩũkĩra akĩmũrũmĩrĩa.

¹⁵ Na rĩrĩa Jesũ aarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ nyũmba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingĩ na ehia nĩmarĩanĩire nake na arutwo ake, tondũ maarĩ aingĩ nĩmamũrũmĩrĩre. ¹⁶ Rĩrĩa arutani a watho arĩa maarĩ Afarisai moonire akĩrĩanĩra na andũ ehia na etia mbeeca cia igooti, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na ehia nĩkĩ?”

¹⁷ Nake Jesũ aigua ũguo akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mĩĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. Ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ŭhoro wa Kwĩhinga kũria Irio

¹⁸ Na rĩrĩ, arutwo a Johana na Afarisai nĩmehingĩte kũria irio. Andũ amwe magĩũka makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehinge kũria irio, no arutwo aku matĩhingaga?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhinga kũria irio atĩa rĩrĩa arĩ hamwe nao? Matingĩhinga rĩrĩa rĩothe marĩ hamwe nake. ²⁰ No ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o, na hĩndĩ iyo nĩmakehinga kũria irio.”

²¹ “Gütirī mündū wīkagīra nguo ngūrū kīraka kīerū. Angīka ūguo, kīraka kīu kīerū no kīguucie nguo iyo ngūrū, nakīo gītūme hau hatarūku hatūrīke makīria. ²² Ningī gütirī mündū wīkīraga ndibei ya mūhīhano mondo-inī ngūrū. Angīka ūguo, ndibei iyo no itarūre mondo icio, nayo ndibei iyo iitike, nacio mondo ithūke. No rīrī, ndibei ya mūhīhano iikīragwo thīinī wa mondo njerū.”

Mwathani wa Thabatū

²³ Na mūthenya ūmwe warī wa Thabatū-rī, Jesū nīatuīkanīrie mīgūnda-inī ya ngano. Na rīrīa aathiaga arī hamwe na arutwo ake, arutwo makīambīrīria gītua ngira cia ngano. ²⁴ Nao Afarisai makīmīwīra atīrī, “Ta rora, nī kīrātūma arutwo aku meke ūrīa watho ūtētīkīrītīe mūthenya wa Thabatū?”

²⁵ Nake akīmacookeria atīrī, “Kaī mūtārī mwathoma ūrīa Daudi we mwene na arīa maarī nake meekire rīrīa maarī ahūtu na makabatarīo nī gīa kūrīa? ²⁶ Aatoonyire nyūmba ya Ngai rīrīa Abiatharu aarī mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, akīrīa mīgate īrīa yamūrīrwo Ngai, o īrīa yetīkīrītīo kūrīagwo nī athīnjīrī-Ngai oiki. Na agīcooka akihe arīa maarī nake īmwe yayo.”

²⁷ Ningī akīmeera atīrī, “Mūthenya wa Thabatū wekīrīrwo ho nī ūndū wa mündū, no mündū ndombirwo nī ūndū wa Thabatū. ²⁸ Nī ūndū ūcio, Mūrū wa Mündū nī Mwathani o na wa mūthenya wa Thabatū.”

3

¹ Ningī nīatoonyire thunagogi rīngī, na thīinī nī kwarī na mündū wonjete guoko. ² Andū amwe ao nīmacaragīa ūndū mangīthitangīra Jesū, nī ūndū ūcio makīmūrora mūno mone kana nīekūhonia mündū ūcio mūthenya wa Thabatū. ³ Nake Jesū akīrīa mündū ūcio warī mwonju guoko atīrī, “Rūgama haha mbere ya andū othe.”

⁴ Ningī Jesū akīmooria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū mwītīkīrie nī watho mūthenya wa Thabatū; nī gwīka wega kana nī gwīka ūūru, nī kūhonokia muoyo kana nī kūūraga?” No-o magīkira ki.

⁵ Akīmarora arakaire, na aigūte ūūru nī ūndū wa ūremi wa ngoro ciao, akīrīa mündū ūcio atīrī, “Tambūrūkīa guoko gwaku.” Nake agīgūtambūrūkīa, nakuo guoko gūkīhona biū. ⁶ Hīndī iyo Afarisai makīumagara na makīambīrīria gūthugunda me hamwe na Aherodia ūrīa mangīūraga Jesū.

Gīkundi Kīnene Kūrūmīrīra Jesū

⁷ Nake Jesū na arutwo ake makīuma kūu magīthīī irīa-inī, nakīo gīkundi kīnene kīa andū kuuma Galilī gīkīmūrūmīrīra. ⁸ Na rīrīa maiguire ūrīa wothē eekaga, andū aingī magīūka kūrī we moimīte Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mūrīmo ūrīa ūngī wa Jorodani, o na kuuma kūrīa gwakuhīrīrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondū wa gīkundi kīu, akīrīa arutwo ake mamūhaarīrīrie gatarū nīguo gīkundi kīu gītīge kūmūhatīka. ¹⁰ Nīgūkorwo nīahonetie andū aingī, nī ūndū ūcio arīa maarī na mīrīmū nīmatīndīkanaga nīguo mamūhutīe. ¹¹ Na rīrīa rīothe ngoma thūku cīamuonaga, cīegūithagīa thī mbere yake, igakaya ikiugaga atīrī, “Wee nīwe Mūrū wa Ngai.” ¹² Nowe agīcīkaania na hīnya mūno itīkoige we nīwe ū.

Jesū Gūthuura Arutwo Ikūmi na Eerī

¹³ Jesū agīcooka akīambata kīrīma-inī na agīta arīa eyendeire, nao magīūka harī we. ¹⁴ Akīāmūra ikūmi na eerī, akīmatua atūmwō, nīgeetha makoragwo nake, na nīguo amatūmage makahunjīe, ¹⁵ na magīe na ūhoti wa kūingata ndaimono. ¹⁶ Andū acio ikūmi na eerī aathuurire nī Simoni (ūrīa aatuire Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedi na mūrū wa nyīna Johana (nao acio akīmatua Boanerīgesi, ūguo nī kuuga Ariū a Marurumī); ¹⁸ na Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni ūrīa Mūzelote ¹⁹ na Judasi Mūisikariota, ūrīa wamūkunyānīre.

Jesū na Beelizebuli

²⁰ Ningī Jesū agītōonya nyūmba, o rīngī kīrīndī gīkūngana o ngīnya we na arutwo ake makīremwo nī kūrīa irīo. ²¹ Rīrīa andū ao maiguire ūhorō ūcio, magīthīī kūmūnyīita, nīgūkorwo moigire atīrī, “Nīagūrūkīte.”

²² Nao arutani a watho arīa maikūrūkīte kuuma Jerusalemu makiuga atīrī, “Aiyūrītwo nī Beelizebuli! Araingata ndaimono na hīnya wa mūnene wa ndaimono.”

²³ Nī ūndū ūcio Jesū akīmeeta, na akīmarīria na ngerekano, akīmeera atīrī: “Shaitani angīhota atīa kūingata Shaitani? ²⁴ ūthamaki ūngīamūkana guo mwene, ūthamaki ūcio ndūngītūūra. ²⁵ Nyūmba īngīamūkana na andū ayo mōkanīrīre, nyūmba iyo ndūngītūūra. ²⁶ Nake Shaitani angīyūkīrīra we mwene na aamūkane-rī, ndangītūūra; nī gūthira egūthira. ²⁷ Na gütirī mündū ūngīhota gūtoonya nyūmba ya mündū njamba na amūtunye indo cīake, tīga ambire kuoha mündū ūcio njamba. Hīndī iyo no rīo angīhota kūmūtunya indo cīa nyūmba yake. ²⁸ Ndamwīra atīrī na ma, andū nīmakarekerwo mehīa mao mothe o na irumī cīao cīothe irīa magāakorwo marumīte Ngai nacio. ²⁹ No ūrīa wothē ūkaaruma Roho Mūtheru ndarī hīndī akarekerwo, nīehītīe rīhīa rīa gūtūūra tene na tene.”

³⁰ Oigire ūguo tondū moigaga atīrī, “Arī na ngoma thūku.”

Nyina na Ariu a Nyina na Jesu

³¹ Hĩndi iyo, nyina wa Jesu na ariu a nyina na Jesu magũka. Makĩrũgama nja, magĩtũma mũndũ atoonye akamwĩte. ³² Nakĩo gĩkundi kĩa andũ nĩgĩakarĩte thĩ hau kĩmũrigĩcĩirie, nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariu a maitũguo marĩ nja magĩgũcaria.”

³³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Maitũ na ariu a maitũ nĩ a?”

³⁴ Agĩcooka akĩrora arĩa maikarĩte mamũrigĩcĩirie, akĩmeera atĩrĩ, “Maitũ na ariu a maitũ nĩ aya!”
³⁵ Ūria wothĩ wĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga, ūcio nĩwe mũrũ wa maitũ, na mwarĩ wa maitũ, o na maitũ.”

4

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeu

¹ Nake Jesu akĩambĩrĩria kũrutana o rĩngĩ arĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Na rĩrĩ, gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kionganĩte gĩkamũrigĩcĩiria kiarĩ kĩnene nginya gĩgĩtũma atoonye gatarũ-inĩ, agĩkara thĩĩnĩ wako kũu iria-inĩ; nao andũ acio angĩ othe magĩkara hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Na akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, na akĩrutana akĩmeera atĩrĩ, ³ “Ta thĩkĩrĩria! Mũrĩmi ũmwe nĩoimagarire akahure mbeu ciake. ⁴ Na rĩria aahuraga mbeu icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcĩria. ⁵ Iria ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩrĩ mũingĩ. Nacio ikĩmera nacio tondũ tĩrĩ ndwarĩ mũriku. ⁶ No rĩria rĩua rĩaarire rĩgĩcina mĩmera iyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Mbeu iria ingĩ ikĩgũa mĩgua-inĩ, nayo mĩgua igĩkũra, igĩthararia mbeu icio ikĩaga gũciara. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩrĩ-inĩ mũnoru. Ikĩmera, igĩkũra na igĩciara maciara, imwe ikiumia maita mĩrongo itatũ, ingĩ maita mĩrongo itandatũ, o na ingĩ maita igana.”

⁹ Jesu agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūria ūrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

¹⁰ Na rĩria aarĩ wiki, arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, o na arĩa angĩ maarĩ hamwe nake, makĩmũria ūhoru wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai. No arĩa marĩ na kũu nja maaragĩrio maũndũ mothe na ngerekano ¹² nĩgeetha, “matũire maroraga no makaaga kuona,

na matũire maiguaga na matimenye ũndũ;
 nĩguo hihĩ matikae kũgarũrũka marekerwo mehia mao!”

¹³ Nĩngĩ Jesu akĩmooria atĩrĩ, “Kai mũtanataũkĩrwo nĩ ngerekano iyo? Mũngĩkĩmenya atĩa ngerekano iria ingĩ? ¹⁴ Mũrĩmi ahuraga kiugo kĩa Ngai. ¹⁵ Andũ amwe matarĩ ta mbeu iria ciagũire njĩra-inĩ harĩa ūhoru ūhuragwo. Acio nĩ arĩa maiguaga ūhoru, na maarĩkia kũigua-rĩ, Shaitani agooka akeheria ūhoru ūcio wahaandwo thĩĩnĩ wao. ¹⁶ Angĩ nao matarĩ ta mbeu iria ciagũire rũnyanjara-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ūhoru na o rĩmwe makawamũkĩra na gĩkeno. ¹⁷ No tondũ matĩrĩ na mĩri-rĩ, maikaraga o kahinda kanini. Hĩndi irĩa thĩĩna woka kana maanyariirwo nĩ ũndũ wa ūhoru wa Ngai, magũũaga o narua. ¹⁸ Angĩ nao matarĩ ta mbeu iria ciagũire mĩgua-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ūhoru, ¹⁹ no mĩhang’o ya maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, na merĩrĩria ma maũndũ mangĩ, magathararia ūhoru ūcio, magatũma wage maciara. ²⁰ Angĩ matarĩ ta mbeu iria ciagũire tĩrĩ-inĩ ūria mũnoru. Acio nĩ arĩa maiguaga ūhoru, makawĩtikĩra, na magaciara maciara, amwe maita mĩrongo itatũ, na angĩ maita mĩrongo itandatũ, o na angĩ maita igana ma kĩrĩa kĩaahaandirwo.”

Tawa Ūgĩrĩrwo Handũ Igũrũ

²¹ Jesu agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “No anga tawa wakagio ūgacooka ūgakunĩkĩrio na irebe, kana ūkaigwo rungu rwa ūrĩrĩ? Handũ ha ūguo gĩthĩ ndũigagĩrĩrwo handũ igũrũ? ²² Nĩgũkorwo kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hitho-inĩ nĩgĩkaguĩrio, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩhithĩtwo nĩgĩkareehwo ūtheri-inĩ. ²³ Akorwo mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

²⁴ Agĩthĩrĩ na mbere, akĩmeera atĩrĩ, “Menyagĩrĩrai wega ūria mũiguaga. Gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagirwo nakĩo, na nĩmũrĩkĩragĩrĩrio. ²⁵ Ūria wothĩ wĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ūria wothĩ ūtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.”

Ngerekano ya Mbeu Īrakũra

²⁶ Jesu agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ūtarĩrĩ ta mũndũ ūria ūhaandaga mbeu tĩrĩ-inĩ. ²⁷ Akomaga ūtukũ na agokĩra mũthenya, nacio mbeu ikamera na igakũra, nowe ndamenyaga ūria ikũraga. ²⁸ Tĩrĩ guo mwene nĩguo ūtũmaga iciare. Ciambaga kũruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ūcio igira thĩĩnĩ hakagĩa na hĩndi irĩa njiganu. ²⁹ Na maciara macio maarĩkia kũũma, mũrĩmi ūcio akoya rũhiũ rwa igetha, akagetha tondũ hĩndi ya magetha nĩ yakinya.”

Ngerekano ya Mbeu ya Karatarĩ

³⁰ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Tũngĩhaanania ūthamaki wa Ngai na kĩ? Kana nĩ ngerekano ĩrĩkũ tũngĩheana ūhoru waguo nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeu ya karatarĩ, arĩ yo mbeu ĩrĩa nini mũno mũhaandaga

tĩiri-inĩ. ³² No yahaandwo-rĩ, ikũraga igatuĩka mũmera mũnene gũkĩra mũmera ĩrĩa ĩngĩ yothe ya mũgũnda, na ũkagĩa na honge nene nginya nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara na ikahurũka kĩruru-inĩ kiaguo.”

³³ Jesũ nĩamaheaga ũhoro na ngerekano ingĩ nyingĩ ta icio o ta ũrĩa mangĩahotire kũigua. ³⁴ Gũtirĩ ũndũ aameeraga atekwaria na ngerekano. No rĩria maarĩ na arutwo ake oiki, nĩamataragĩria maĩndũ mothe.

Jesũ Kũhooreria Makũmbĩ ma Maai

³⁵ Na mũthenya o ũcio gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthĩĩ mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ.” ³⁶ Na maarĩkia gũtiga gĩkundi kia andũ na thuutha, makĩhaica gatarũ-inĩ o harĩa Jesũ aarĩ. Na nĩ kwarĩ na tũtarũ tũngĩ twatwaranire hamwe nake. ³⁷ Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ gũkĩgĩa na kihuhũkanio kĩnene, namo makũmbĩ ma maai magĩtoonya gatarũ thĩĩnĩ, o nginya gakienda kũũrĩa. ³⁸ Jesũ aarĩ toro akomeire muto mũthia-inĩ wa gatarũ. Nao arutwo makĩmũũkĩria makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, kai wee ũtaramaka tũkĩũria maai-inĩ?”

³⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩkaania rũhuho na akĩra makũmbĩ macio ma iria atĩrĩ, “Kira! Na ũhoorere!” Naruo rũhuho rũgĩtiga kũhurutana, gũkĩhoorera biũ.

⁴⁰ Jesũ akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte mũmake ũguo? O na rĩu mũtirĩ mũretĩkia?”

⁴¹ Nao magĩtĩgĩria mũno na makĩũrania atĩrĩ, “Kai mũndũ ũyũ akĩrĩ ũũ? Tondũ o na rũhuho na makũmbĩ ma iria nĩramwathikĩra!”

5

Kũhonio kwa Mũndũ warĩ na Ndaĩmono

¹ Jesũ na arutwo ake magĩkinya mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria, magĩthĩĩ bũrũri wa Agerasi. ² Na Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ngoma thũku oimĩte mbĩrĩra-inĩ. ³ Mũndũ ũcio aatũũraga kũu mbĩrĩra-inĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũmuoha na kĩndũ, o na mũnyororo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩohagwo kaingĩ na mũnyororo moko na magũrũ, no akamĩtuanga icunji na akoinanga igera iria ciamuohaga magũrũ. Na gũtirĩ mũndũ warĩ na hinya wa kũmũhooreria. ⁵ Aatũũraga akayaga ũtukũ na mũthenya, kũu mbĩrĩra-inĩ na irĩma-inĩ agĩitemangaga na mahiga.

⁶ Rĩrĩa oonire Jesũ arĩ o haraaya akĩhanyũka, akĩgũithia thĩ mbere yake. ⁷ Akĩanĩrĩa na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na nĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha na Ngai ndũkaanyariire!” ⁸ Nĩgũkorwo Jesũ aamwĩrite atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku uma thĩĩnĩ wa mũndũ ũyũ!”

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩtagwo Legioni, nĩgũkorwo tũrĩ aingĩ.”* ¹⁰ Nake agĩkĩrĩrĩa gũthaitha Jesũ mũno ndagacingate cume bũrũri ũcio.

¹¹ Na rĩrĩ, haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩaga harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhi na hau. ¹² Ndaĩmono icio igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Twĩtikĩrie tũthĩĩ kũrĩ ngũrwe iria, tũtoonye thĩĩnĩ wacio.” ¹³ Nake agĩcĩĩtikĩria. Nacio ndaĩmono icio ikĩuma igĩthĩĩ igĩtoonya thĩĩnĩ wa ngũrwe. Rũũru rũu ruothe rwa mũigana wa ngũrwe ngiri igĩrĩ, rũkĩharũrũka kihurũrũka-inĩ na ihenya rũgĩtoonya iria-inĩ, rũkĩũrĩa.

¹⁴ Arĩa maarĩthagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthĩĩ kũheana ũhoro ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, nao andũ magĩũka kuona ũrĩa gwekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa mookire harĩ Jesũ, makĩona mũndũ ũrĩa warĩ na Legioni ya ndaĩmono aikarĩte thĩ hau, ehumbĩte nguo na arĩ na meciiria mega; nao magĩtĩgĩra. ¹⁶ Andũ arĩa moonete ũndũ ũcio ũgũkwwo makĩũra andũ acio angĩ maĩndũ maria mekikire kũrĩ mũndũ ũcio waiyũrĩtwo nĩ ndaĩmono, o na makĩmahe ũhoro wa ngũrwe. ¹⁷ Nao andũ acio makĩambĩrĩa gũthaitha Jesũ oime bũrũri ũcio wao.

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ aatoonyaga gatarũ, mũndũ ũcio warutĩtwo ndaĩmono agĩthaitha Jesũ etikire mathĩĩ nake. ¹⁹ No Jesũ akĩmũgĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka mũcĩĩ kũrĩ andũ anyu, ũmeere ũrĩa wotha Mwathani agwĩkĩre, o na ũrĩa akũiguĩrĩre tha.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio agĩthĩĩ akĩambĩrĩa kũheana ũhoro kũu Dekapoli wa maĩndũ maria mothe Jesũ aamwĩkĩre. Nao andũ othe makĩgega.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

²¹ Nake Jesũ aarĩkia kũringa ringĩ na gatarũ na aakinya mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana harĩ we o hau aarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ²² Na hĩndĩ o ĩyo mũnene ũmwe wa thunagogi wetagwo Jairũ agĩũka hau. Oona Jesũ, akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make ²³ akĩmũthaitha mũno, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kairĩtu gakwa gakirie gũkua. Ndagũthaitha ũũke, ũgakaigĩrĩre moko nĩgeetha kahone, gatũũre muoyo.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩĩ nake.

* 5:9 Legioni nĩ kiugo gĩa Kĩroma gĩa kuuga “mbũtũ ya thigari ngiri ithathatũ” (6,000).

Nakio kīrindī kīnene gikimūrūmīrira, na gikamūhatikaga na mīena yothe. ²⁵ Na rīrī, hau nī haarī na mūtumia watūire oiraga thakame miaka ikūmi na iirī. ²⁶ Niathūinikite mūno agithondekwo nī mandagitarī aingī, na akahūthīra kīrīa gīothe aakoretwo nakio, no handū ha kūhona aakiragīrīra o kwihīrwo. ²⁷ Rīrīa aiguire ūhoro wa Jesū, agīuka na thuutha wake gatagatī-inī ga kīrindī, akihutia nguo yake, ²⁸ tondū eeciiririe atīrī, “Ingihutia nguo ciake, no hone.” ²⁹ O rīmwe agītiga kuura, na akiigua nīhererio thīina mwīrī-inī wake.

³⁰ Nake Jesū o rīmwe akiigua atī hinya nīwoima harī we. Akīhūgūrīra kīrindī kīu akīuria atīrī, “Nūū ūcio wahutia nguo ciakwa?”

³¹ Nao arutwo ake makīmūcookeria atīrī, “Woria ‘Nūū wahutia?’ ūkionaga ūrīa andū aya marakūhatika?”

³² No Jesū akīroranga one nūū wamūhutitīe. ³³ Nake mūtumia ūcio, aamenya ūrīa eekītwo, agīuka, akīgūithia magūrū-inī make akiinainaga nī guoya, akīmūhe ūhoro wothē ūrīa watariī. ³⁴ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Mwarī ūyū, wītkio waku nīguo watūma ūhone; thīi na thayū na ūhone mūrimū waku.”

³⁵ O hīndī iyo Jesū akīaragia-rī, hagīuka andū moimīte kwa Jairū ūrīa warī mūnene wa thunagogi, makīmwīra atīrī, “Mwarīguo nīakua. Ūgūgīthīina mūrutani rīngī nīkī?”

³⁶ Nake Jesū akīaga gūthikīrīra ūguo moigaga, akīira mūnene ūcio wa thunagogi atīrī, “Wee itīkia na ndūgetigīre.”

³⁷ Jesū ndetīkīrīrie mūdū o na ūrīkū amūrūmīrīre, o tīga Petero na Jakubu na Johana mūrū wa nyina na Jakubu. ³⁸ Na maakīnya mūcīi kwa mūnene ūcio wa thunagogi, Jesū akīona andū magagaite makīrīra na makiugagīrīra. ³⁹ Agītoonya thīinī akīmeera atīrī, “Kīagago gīkī gīothe na kīrīro nī cia kī? Mwana tī mīkuū, no nī gīkoma akomete.” ⁴⁰ Nao makīmūthekerera.

Na thuutha wa kūmoimia nja othe, akīoya ithe na nyina wa mwana na arutwo arīa aarī nao magītoonya harīa mwana ūcio aarī. ⁴¹ Akīnyīita mwana guoko, akīmwīra atīrī, “Talītha kumī!” (naguo wataūrwo nī ta kuuga, “Kairītu gaka, ndakwīra atīrī, ūkīra!”) ⁴² O rīmwe kairītu kau gagīukīra, gākīambīrīra gūthīi (nako kaarī na ūkūrū wa mīaka ikūmi na iirī). Nao mona ūguo makīgega mūno. ⁴³ Nake akīmakaanīa mūno matikareke mūdū o na ūrīkū amenye ūhoro ūcio, na akīmeera makahe kīndū gīa kūrīa.

6

Mūnabīi ūtarī Mūtīe

¹ Thuutha ūcio Jesū akīuma kūu agīthīi itūūra rīao, arī hamwe na arutwo ake. ² Mūthenya wa Thabatū wakīnya, Jesū akīambīrīra kūruta andū ūhoro arī thīinī wa thunagogi, na andū aingī arīa maamūiguire makīgega.

Nao makīūrania atīrī, “Mūdū ūyū aarutire maūdū maya kū? Nī ūūgī wa mūthemba ūrīkū ūyū aheetwo, atī o na nīaringaga ciama! ³ Gīthī ūyū tī ūrīa bundī wa mbaū? Gīthī ūyū tī mūrū wa Mariamu, o we mūrū wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarī a nyina gīthī matīrī gūkū hamwe na ithuī?” Nao makīmūrakarīra.

⁴ Jesū akīmeera atīrī, “Kūdū mūnabīi ataheagwo gītīo no itūūra-inī rīake, na kwa andū a nyūmba yao, na gwake mūcīi.” ⁵ Nake Jesū ndaahotire kūringa ciama kūu, o tīga atī nīaigīrīre andū mataarī aingī moko arīa maarī arūaru nao makīhona. ⁶ Nake akīgega nī ūndū wa ūrīa maagīte wītkio.

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

Jesū agīcooka agīthīi akīrutanaga itūūra gwa itūūra. ⁷ Agīcooka agīta arutwo arīa ikūmi na eerī, akīmatūma mathīi eerī eerī na akīmahe ūhoti wa kūingata ngoma thūku.

⁸ Na akīmeera atīrī, “Mūtigekuuire kīndū o nakī rūgendo-inī tīga o mūtīrima; na mūtīgakuue mūgate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inī cianyu. ⁹ Ikīrai iraatū no mūtīgakuue nguo cia kūgarūrīra. ¹⁰ Rīrīa rīothe mwatoonya nyūmba, ikarai kuo ngīnya rīrīa mūkoima itūūra rīu. ¹¹ Na kūrīa andū matakamūnyīita ūgeni kana marege kūmūthikīrīra-rī, mūkīuma kuo mūkaarībarība magūrū manyu rūkūngū rūitīke, rūtūike ūira wa kūmatūira ciira.”

¹² Nao makīumagara magīthīi makīhunjagīa atī andū merire. ¹³ Nīngī makīingata ndaimono nīngī na magītīrīrīra andū aingī arīa maarī arūaru maguta nao makīhona.

Johana Mūbatīthania Kūrengwo Mūtwe

¹⁴ Mūthamaki Herode nīaigūire ūhoro ūcio, nīgūkorwo rīitwa rīa Jesū nīrīagīte igweta mūno. Andū amwe moigaga atīrī, “Johana Mūbatīthania nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū, na nīkīo arī na hinya mūnene ūguo wa kūringa ciama.”

¹⁵ Angī nao makoīga atīrī, “Ūyū nī Elīja.”

Angī nao makoīga atīrī, “Ūyū nī mūnabīi ta ūmwe wa arīa a tene.”

¹⁶ Nowe Herode rīrīa aiguire ūhoru ūcio, akiuga atīrī, “Johana, mündū ūrīa ndaatinithirie mūtwe-rī, nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuu!”

¹⁷ Nīgūkorwo, Herode we mwene nīanyiitithīte Johana na akamūikithia njeera. Eekīte ūguo nī ūndū wa Herodia, ūrīa warī mūtumia wa mūrū wa nyina Filipu, nīgūkorwo Herode nīamūhikītie. ¹⁸ Nake Johana nīeraga Herode atīrī, “Ndūrī na rūtha kūhikia mūtumia wa mūrū wa maitūguo.” ¹⁹ Nī ūndū ūcio Herodia agītuma Johana ūthū na akienda kumūūragithia. No ndangīahotire gwīka ūguo, ²⁰ nīgūkorwo Herode nīetigīrīte Johana na akamūgitagira, tondū nīoī atī aarī mündū mūthingu na mūtheru. Herode nīathikagīrīria Johana, no nīatangikaga mūno amūigua; no nīendaga mūno kumūthikīrīria.

²¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe Herodia nīagīire na mweke. Herode nīarugithirie iruga inene rīa kūrīrikana mūthenya wa gūciarwo gwake, nake agīita anene arīa maamūteithagia na atongoria ake a mbūtū cia ita, na andū arīa maarī igweta kūu Galili. ²² Na rīrīa mwarī wa Herodia aatoonyire kūu maarī na akīina-rī, agīkenia Herode na ageni ake arīa meetītwo iruga rīu.

Mūthamaki akīra mūrītu ūcio atīrī, “Hooya o kīrīa gīothe ūngīenda na nīngūkūhe.” ²³ Akīhīta, akīmwīra atīrī, “Kīrīa gīothe ūngīhooya nīngūkūhe, o na angīkorwo nī nuthu ya ūthamaki wakwa.”

²⁴ Mūrītu ūcio agīthīi akīūria nyina atīrī, “Nī kīi ngwītia?”

Nyina akīmūcookeria atīrī, “Ītia mūtwe wa Johana Mūbatithania.”

²⁵ O rīmwe mūrītu ūcio akīhiūha, agītoonya he mūthamaki, akīmwīra atīrī, “Ngwenda ūuhe o rīu mūtwe wa Johana Mūbatithania ūrī thīnī wa kiuga.”

²⁶ Mūthamaki akīigua kīeha mūno, no tondū wa mwīhītwa wake na nī ūndū wa ageni ake, ndangīaregire gwīka ūguo orītio. ²⁷ Nī ūndū ūcio agītuma mūthigari ūmwe wa arīa maamūrangagira, o hīndī iyo akīmwatha athīi arehe mūtwe wa Johana. Mündū ūcio agīthīi njeera agītina Johana mūtwe ²⁸ akīūrehe na kiuga, akīnengera mūrītu ūcio, nake akīūnengera nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua ūhoru ūcio, magīūka, makīoya mwīrī wake, magīthīi, makīūthika.

Jesū kūhe Andū Ngiri Ithano Irio

³⁰ Atūmwo nīmagomanire harī Jesū, makīmwīra maūndū marīa mothe meekīte, na marīa maarūtīte andū. ³¹ Na tondū wa ūrīa andū aingī mookaga magīthiiga-rī, matingīahotire kuona o na hīndī ya kūrīa irio, nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai inyuī oiki, tūthīi handū hatarī inegene, tūkahurūke.”

³² Nī ūndū ūcio makīingīra gatarū marī oiki, magīthīi handū hatarī andū. ³³ Nao andū aingī arīa maamonire magīthīi, makīmamenya, magīteng’era na magūrū moimīte matūūra-inī mothe, magīkina mbere yao. ³⁴ Na rīrīa Jesū oimire gatarū, akīona andū aingī, akīmaiguīra tha, tondū maatariī ta ng’ondū itarī na mūrīithi. Nī ūndū ūcio akīambīrīria kūmaruta maūndū maingī.

³⁵ Na gwatua gūtuka, arutwo ake magīthīi kūrī we, makīmwīra atīrī, “Gūkū nī werū-inī na rīu gūkiriī gūtuka. ³⁶ Īra andū aya mathīi nīguo makinye mīgūnda-inī na matūūra-inī marīa me hakuhi makegūrīre kindū gīa kūrīa.”

³⁷ Nowe akīmācookeria akīmeera atīrī, “Maheei kindū gīa kūrīa arī inyuī.”

Nao makīmūria atīrī, “Ūrenda tūthīi tūkagūre mīgate ya dinari magana meerī tūmahe marīe?”

³⁸ Nake akīmooria atīrī, “Mūrī na mīgate īigana? Thīi mūrore.”

Hīndī īrīa maarīre makīmwīra atīrī, “Harī na mīgate ītano, na thamaki igīrī.”

³⁹ Nake Jesū agīathana andū othe maikare thī ikundi ikundi kūu nyeki-inī īrīa yarī ho nduru. ⁴⁰ Nī ūndū ūcio magīkara thī marī ikundi cia andū igana na cia andū mīrongo ītano. ⁴¹ Nake akīoya mīgate iyo ītano na thamaki icio igīrī, akīrora na igūrū, agīcooka ngaatho na akīenyūrangā mīgate iyo. Agīcooka akīmīnengera arutwo ake mahe andū. Nīngī akīoya thamaki icio igīrī akīmāgayania othe. ⁴² Nao othe makīria makīhūna, ⁴³ nao arutwo makīūngania cienyū cia mīgate na cia thamaki iria ciatigarīte makīiyūria ciondo ikūmi na igīrī. ⁴⁴ Mūigana wa arūme arīa othe maarīre irio icio maarī ngiri ithano.

Jesū Kūgerera Maaī Igūrū

⁴⁵ Na hīndī o iyo Jesū akīra arutwo ake matoonye gatarū mathiige mbere yake makinye Bethisaida, mūira wa oigīre kīrīndī ūhoru. ⁴⁶ Thuutha wa kūmoigīra ūhoru, akīambata kīrīma-inī agīthīi kūhooya.

⁴⁷ Na gūgīkina hwaī-inī, gatarū kaarī gatagatī ka iria, nake Jesū aarī thī nyūmū arī wiki. ⁴⁸ Nake akīona arutwo makīgūmīra gūtware gatarū, tondū rūhuho rwerekeire na kūrīa moimaga. Na rīrī, ta thaa kenda cia ūtukū, Jesū agīthīi kūrī o agereire maaī igūrū. Nake aarī o hakuhi kūmahītuka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maaī igūrū magīciiria nī ngoma moonaga. Magīkaya ⁵⁰ tondū othe nīmamunire na magītīgira mūno.

O hīndī iyo Jesū akīmeera atīrī, “Ūmīrīria! Nī nīi. Tigai gwtīgīra.” ⁵¹ Agīcooka agītoonya gatarū kau maarī, naruo rūhuho rūgītuka. Nao makīgega mūno, ⁵² tondū matiataūkīrwo nī ūhoru wa mīgate iyo; ngoro ciao ciarī o nyūmū.

⁵³ Na maarikia kuringa murimo uria ung'i, magikinya Genesareti, makioha gataru kao hugururu-ini cia iria. ⁵⁴ Maarikia kuuma gataru-ini, o rimwe andu makimenya Jesu. ⁵⁵ Magituikania bururi-ini ucio wotho magakuuaga andu aria maaru aruaru na ibari, makimatwaraga kiria guothe maiguaga ati nikuo ari. ⁵⁶ Na kiria guothe aathiiaga, micii-ini, na tutuura-ini o na kana migunda-ini, o maigaga aria aruaru ndunyuni, na makamuthaitha ametikirie naar mahutie gicuri kia nguo yake, na aria othe maamuhutirie makihona.

7

Kindu kiri Thaahu na Gitari Thaahu

¹ Na riri, Afarisai na arutani amwe a watho aria moimite Jerusalemu makitungana hari Jesu na ² makiona arutwo ake amwe makiria irio na moko maaru na thaahu, uguo ni ta kuuga, matethambite moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matiriaga irio matethambite moko mao wega kuringana na kiria gia athuuri. ⁴ Riria moima ndunyuni matingiria matambite gwithamba. Na ni marumagia irira ingi, ta guthambia ikombe, na nyungu o na mbirika).

⁵ Ni undu ucio Afarisai na Arutani a watho makuria Jesu atiri, "Ni kii gitumaga arutwo aku mage gutuura kuringana na irira cia athuuri, na makiriaga irio na moko mari na thaahu?"

⁶ Nake Jesu akimacookeria atiri, "Isaia aaririe ma riria aarathire uhoru wanyu, inyu i hinga ici; o ta uria kwandikito atiri:

"Andu aya maheaga gitio na miromo,
no ngoro ciao ikoragwo iri kuraya na nii.

⁷ Nao maahooyaga o tuhu;
morutani maria marutanaga no mawatho ma andu."

⁸ Mutiganiirie maathani ma Ngai, mukarumia irira cia andu."

⁹ Agicooka akimeera atiri, "Ti-itheru nimugite na njira njega ya gutiganiria maathani ma Ngai ati nguo murumie irira cianyu ene! ¹⁰ Nigukorwo Musa oigire atiri, 'Tia thoguo na nyukwa,' na, 'Uria wotho ukaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.' ¹¹ No inyu muugaga ati mundu angira ithe kana nyina atiri, 'Kiria ingiaguteithia nakio ni Korubani' (uguo ni kuuga, ni kileo kiamurire Ngai), ¹² na muticookaga kumwikiria ekire ithe kana nyina undu. ¹³ Ni undu ucio mukaagithia kiugo kia Ngai kiene na undu wa kiria kianyu kiria muthiia mugitiganigira. Na nimwikaga maundu maingi ta macio."

¹⁴ O ringi Jesu agita kirindi hari we agikira atiri, "Inyu andu aya othe, thikirirai na mugie. ¹⁵ Gutiri kindu kiri nja ya mundu kingimugwatia 'thaahu' ni undu wa gutoonya thiini wake. No riri, kiria kiumaga thiini wa mundu nikio kimugwatagia 'thaahu'." ¹⁶ (Aakorwo mundu ari na matu ma kugua, nakigie).

¹⁷ Thuutha wa gutigana na kirindi na gutoonya nyumba, arutwo ake makimuria uhoru wa ngerekano iyo. ¹⁸ Nake Jesu akimooria atiri, "O na inyu mutiri murataukirwo o na riu? Kai mutooi ati gutiri kindu gitoonyaga thiini wa mundu kuuma na nja kingimugwatia thaahu? ¹⁹ Nigukorwo gititoonyaga ngoro-ini yake, no gitoonyaga nda yake gicacooka gikoima mwiri-ini wake." (Akiuga uguo-ri, Jesu nigutua aatuaga ati irio ciothe itiri thaahu).

²⁰ Agithi na mbere na kwaria, akiuga atiri, "Kiria kiumaga thiini wa mundu nikio kimugwatagia thaahu. ²¹ Nigukorwo ngoro-ini cia andu nikuo kuumaga meciiria mooru, uhuri maraya, na uici, na uragani, na utharia, ²² na ukoroku, na rumena, na maheeni, na uura-thoni, na uiru, na njambanio, na mwitio, o na urimu. ²³ Mauru maya mothe moimaga thiini wa mundu na makamugwatia thaahu."

Witikio wa Mutumia Mufoinike

²⁴ Nake Jesu akiuma kuu agithi gukuh na Turo. Agitoonya nyumba imwe na ndeendaga mundu o na uriku amenye ati ari kuu; no ndangahotire kwihitha. ²⁵ Na riri, mutumia wari na kairitu kaari na ngoma thuku riria aiguire uhoru wake, agika akiguthia thi maguru-ini make. ²⁶ Mutumia ucio aari Muyunani, waciirirwo Foinike ya Suriata. Nake agithaitha Jesu aingate ngoma iyo thuku yume thiini wa kairitu gake.

²⁷ Nake Jesu akimwira atiri, "Reke ciana ciambe irie ihuune, nigukorwo ti wega kuoya migate ya ciana na kumikiria ngui."

²⁸ Nake mutumia ucio akimucookeria atiri, "Noguo Mwathani, no o na ngui iri rungu rwa metha ni iriaga rutiki ruria rutagwo ni ciana."

²⁹ Jesu agicooka akimwira atiri, "Ni undu wa uguo wacookia-ri, wihire; ndaimono niyoima thiini wa mwariguo."

³⁰ Mutumia ucio akiinuka muci agikora kaana gake gakomete uriri-ini na ndaimono irikitie guthi.

³¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu gũkuhĩ na Turo agĩtuĩkanĩria Sidoni, agĩkũrũka nginya iria-inĩ rĩa Galili, agĩtoonya bũrũri wa Dekapoli. ³² Arĩ kũu andũ amwe makimũrehere mũndũ ũtaiguaga na ũtaaragia, makimũthaitha amũigĩrĩre guoko.

³³ Na thuutha wa kũmũtwara handũ keheri-inĩ, haraaya na kĩrĩndĩ, Jesũ agĩtoonyia ciara ciake matũ ma mũndũ ũcio. Agĩcooka agĩtua mata na akĩhuta rũrĩmĩ rwa mũndũ ũcio namo. ³⁴ Akĩrora na igũrũ, akĩhũmũka na hinya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Efatha!” (ũguo nĩ kuuga, “Hingũka!”). ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo matũ ma mũndũ ũcio makĩhingũka na rũrĩmĩ rwake rũkĩregera akĩambĩrĩria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrikũ. No ũria akĩragĩrĩria kũmakaania, noguo makĩragĩrĩria kwaria mũno ũhoru ũcio. ³⁷ Nao andũ makĩgega mũno makĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩekĩte maũndũ mothe wega. O na agatũmaga andũ arĩa mataiguaga maigue na arĩa mataaragia maarie.”

8

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana rĩngĩ. Na tondũ gĩtiarĩ na kĩndũ gĩa kũria-rĩ, Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, ² “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha Nĩgũkorwo makoretwo hamwe na nĩ rĩu mĩthenya itatũ na matirĩ na kĩndũ gĩa kũria. ³ Ingĩmeera mainũke mahũtĩĩ mekũringĩkĩra njĩra, tondũ amwe ao moimĩte kũraya.”

⁴ Nao arutwo makimũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ angĩruta irio cia kũmahũũnia kũ gũkũ werũ-inĩ ũyũ?”

⁵ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate iigana?”

Nao makimũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja.”

⁶ Akĩra kĩrĩndĩ gĩkare thĩ. Nake akĩoya mĩgate iyo mũgwanja, na aarĩkia gũcookia ngaatho akĩenyũranga mĩgate iyo, akimĩnengera arutwo ake mahe andũ, nao magĩka o ũguo. ⁷ O na nĩ maarĩ na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ; agĩcookia ngaatho nĩ ũndũ watuo, na akĩra arutwo magaire andũ. ⁸ Nao makĩria makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte, ikĩyũra ciondo mũgwanja. ⁹ Andũ arũme arĩa maarĩte maarĩ ta ngiri inya. Na aarĩkia kũmeera mathĩĩ, ¹⁰ agĩtoonya gatarũ me na arutwo ake, magĩthĩĩ bũrũri wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magĩũka na makĩambĩrĩria kũũria Jesũ ciũria. Makĩmwĩra aringe kĩa kuuma igũrũ no nikũmũgeria maamũgeragia. ¹² Nake akĩhũmũka ihũmũka inene, akĩũria atĩrĩ, “Nikĩ gĩgũtũma rũciaro rũrũ rũurie rũringĩrwo kĩa? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma gũtirĩ kĩa rũkũringĩrwo.” ¹³ Agĩcooka akĩmatiga, agĩtoonya gatarũ akĩringa mũrĩmo ũria ũngĩ.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na rĩrĩ, arutwo nĩmariganĩrwo nĩ gũkuua mĩgate, tĩa o mũgate ũmwe marĩ naguo gatarũ-inĩ. ¹⁵ Nake Jesũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei. Mwĩhũgagai ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na ya Herode.”

¹⁶ Nao makĩaranĩria ũhoru ũcio mũndũ na ũria ũngĩ, makĩirana atĩrĩ, “Aratwĩra ũguo tondũ tũtirĩ na mĩgate.”

¹⁷ Jesũ aamenya ũria meeranaga akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwanĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? Nginya rĩu mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na kana mũkamenya? Nĩ kũũmia mũũmĩte ngoro cianyu? ¹⁸ Anga mũrĩ na maitho na mũtionaga, na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga? Kaĩ mũtararirikana? ¹⁹ Rĩria ndenyũrangĩre andũ arĩa ngiri ithano mĩgate iĩa itano-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makimũcookeria atĩrĩ, “Ciari ciondo ikũmi na igĩrĩ.”

²⁰ “Na rĩria ndenyũrangĩre andũ arĩa ngiri inya mĩgate iĩa mũgwanja-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makimũcookeria atĩrĩ, “Ciari ciondo mũgwanja.”

²¹ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mũrataũkĩrwo nĩ ũhoru nginya rĩu?”

Kũhonio kwa Mũtumumu Karia-inĩ ka Bethsaida

²² Na maakinya Bethsaida, andũ amwe makimũrehera mũndũ warĩ mũtumumu, na magĩthaitha Jesũ amũhutie. ²³ Akĩnyiita mũndũ ũcio mũtumumu guoko, akĩmuumia na nja ya itũũra. Na aarĩkia kũmũtuĩra mata maitho na kũmũigĩrĩra moko, Jesũ akimũũria atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ kĩndũ ũroona?”

²⁴ Nake agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona andũ; no ngoona mahaana ta mĩtĩ magĩthĩĩ.”

²⁵ O rĩngĩ Jesũ akĩigĩrĩra mũndũ ũcio moko maitho. Hĩndĩ iyo maitho make makĩhingũka, agĩcooka kuona na akĩona indo ciothe wega. ²⁶ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka, na ndũgatoonye itũũra-inĩ.”

Petero Kuumbũra Kristũ

²⁷ Jesũ na arutwo ake magĩthĩĩ na mbere o nginya tũtũũra-inĩ tũria twarigiicĩirie Kaisarea-Filipi. Na me njĩra-inĩ akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

²⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga wee nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga wee nīwe Elija; o na angī moigaga wee ūrī ūmwe wa anabii.”

²⁹ Nake akīmooria atīrī, “Inyuī na inyuī muugaga atīa? Muugaga nī nī nī ū?”

Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū.”

³⁰ Nake Jesū akīmakaania matikeere mündū o na ūrīkū ūhorō wake.

Jesū Kuumbūra Ūhorō wa Gīkuū Giake Gitanakinya

³¹ Ningī Jesū akīambīrīria kūmaruta atī Mūrū wa Mündū no nginya one mathīina maingī na aregwo nī athuuri, na athīnjīri-Ngai arīa anene o na arutani a watho, na atī no nginya ooragwo, na thuutha wa mīthenya itatū ariūke. ³² Aaririe ūhorō ūcio atekūhitha, nake Petero akīmūtware keheri-inī, akīambīrīria kūmūkaanina.

³³ No Jesū akīhūgūra akīrora arutwo ake, na agīkūūma Petero, akiuga atīrī, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwīciiragia maündū moimite kūrī Ngai, tiga o maündū marīa moimite kūrī andū.”

³⁴ Agīcooka agītā kīrīndī hamwe na arutwo ake moke harī we, akīmeera atīrī, “Mündū o wothē ūngiendā kūnūmīrīra, no nginya eerege we mwene, na akuue mūtharaba wake anūmīrīre. ³⁵ Nīgūkorwo ūrīa wothē wendaga kūhonokia muoyo wake nī kūūrwo akoorwo nīguo, no ūrīa wothē ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa na nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīakaūhonokia. ³⁶ Mündū angīgūna nakī angīgwatīra thī yothē, no orwo nī muoyo wake? ³⁷ Kana nī kī mündū angīkūūrania na muoyo wake? ³⁸ Mündū o wothē ūngīconoka nī ūndū wakwa na aconoke nī ūndū wa ciugo ciakwa hīndī īno ya rūciaro rūrū rwa ūtharia na rwa mehia, o nake Mūrū wa Mündū nīakamūconokera rīrīa agaacooka arī na rīiri wa Ithe, arī na araike arīa atheru.”

9

¹ Jesū agīcooka akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, amwe marūngīi haha matigacama gīkuū matonete ūthamaki wa Ngai ūgūka wī na hinya!”

Jesū Kūgarūrūka ūrīa Aatarī

² Thuutha wa mīthenya itandatū, Jesū nīmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akīmatware kīrīma-inī kīraaya, marī oiki. Na rīrī, arī hau mbere yao akīgarūrūka ūrīa aahaanaga. ³ Ngūo ciake ikīerūha cua; gūtīrī mündū gūkū thī ūngīahotire gūcithambia cīerūhe ūguo. ⁴ Na marī o hau makīumīrīrwo nī Elija na Musa, makīaranīria na Jesū.

⁵ Nake Petero akīra Jesū atīrī, “Rabii,* nīt wagīrīrwo nī gūikara gūkū. Reke twake ithūnū ithatū, kīmwe gīaku, na kīmwe kīa Musa, na kīmwe kīa Elija.” ⁶ (Petero oigire ūguo tondū nīarīgītīwo nī ūrīa ekuuga, a nī tondū wa ūrīa maamakīte.)

⁷ Ningī hagūka itu, rīkīmahumbīra, na mūgambo ūkīuma itu-inī rīu, ūkiuga atīrī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa, ūrīa nyendete. Mūiguagei!”

⁸ Na kahinda o kau makīhūgūra, no mationire mündū ūngī arī hamwe nao, tiga o Jesū.

⁹ Na rīrīa maikūrūkaga kuuma kīrīma-inī, Jesū akīmaatha matikeere mündū o na ūrīkū ūrīa monete, nginya rīrīa Mūrū wa Mündū agaakorwo ariūkīte akoima kūrī arīa akuū. ¹⁰ Nao magīkīra na ūhorō ūcio, no makooranagia o ene atīrī, “kūriūka kuuma kūrī akuū nī kuuga atīa.”

¹¹ Nao makīmūria atīrī, “Nī kī gītūmaga arutani a watho moige atī Elija no nginya ambe ooke?”

¹² Jesū akīmacookeria atīrī, “Ti-itherū Elija no nginya ambe ooke ahaarīre maündū mothe. Ningī nī kī gītūmīte kwandīko atī Mūrū wa Mündū no nginya athīnīke mūno na aregwo nī andū? ¹³ No ngūmwīra atīrī, Elija nīarīkītīe gūika na andū makamwīka o ūrīa wothē meendaga kūmwīka, o ta ūrīa ūhorō wake wandīkītīwo.”

Kūhonio gwa Kamwana Kaarī na Ngoma Thūku

¹⁴ Na rīrīa maakinyire harī arutwo arīa angī, makīona kīrīndī kīnene kīmarīgīciīrie, na arutani a watho magīkararania nao. ¹⁵ Na rīrīa andū othe moonire Jesū, makīgega mūno magītēng’era makamūgeithie.

¹⁶ Nake akīmooria atīrī, “Nī kī mūrakararanīria nao?”

¹⁷ Mündū ūmwe warī kīrīndī-inī kīu akīmūcookeria atīrī, “Mūrutani, ngūkūreheire mūrū wakwa, ūkoragwo arī na ngoma thūku na ndaaragia. ¹⁸ Hīndī rīrīa yothē yamūnyīita, īmūtungumanagia thī na akarutaga mūhūyū na kanua, akahagarania magego na akomagara. Njūūrīre arutwo aku maingate ngoma iyo thūku, no matinahota.”

¹⁹ Jesū akīmacookeria atīrī, “Inyuī rūciaro rūrū rūtetikagia, nī nginya rī ngūikarania na inyuī? Ngūmūkīrīrīria nginya rī? Ndeherai kamwana kau.”

* 9:5 Rabii nī kuuga “mūrutani.”

²⁰ Nĩ undũ ūcio magĩgatwarĩra Jesũ. Rĩrĩa ngoma iyo thũku yoonire Jesũ, igĩgathiorania o rĩmwe. Gagĩtungumana thĩ, gakĩgaragara, gakĩrutaga mũhũyũ na kanua.

²¹ Nake Jesũ akĩũria ithe wa kamwana kau atĩrĩ, “Nĩ hĩndĩ iigana atĩa gakoretwo kahaana ũguo?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kuuma arĩ o kaana. ²² Na maita maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ ikoorage. No akorwo nĩ harĩ undũ ũngika, tũguire tha tũteithie.”

²³ Jesũ akimũũria atĩrĩ, “Atĩ ‘korwo ndahota?’ Maundũ mothe nĩmahotekaga kũrĩ mündũ ũrĩa wĩtikĩtie.”

²⁴ O rĩmwe ithe wa kamwana kau akianĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩndetikia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtikia.”

²⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgiateng’erete gĩũke hau, agĩkũuma ngoma iyo thũku. Akimũira atĩrĩ, “Wee ngoma iho thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩnĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩnĩ wako rĩngĩ.”

²⁶ Ngoma iyo thũku igĩkayũrũka, igĩgathiorania na hinya, na ikiuma. Kamwana kau gakihaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ gakuũ.” ²⁷ No Jesũ agikanyĩta guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama.

²⁸ Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makimũũrĩra keheri-inĩ atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmire ithuĩ tũremwo nĩ kũingata ngoma iyo?”

²⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngoma ya mũthemba ta ūcio ndĩngiuma na njĩra iingĩ tĩga o ya mahooya (o na kwĩima irio).” (Nĩ harĩ maandĩko mangĩ matakoragwo na ũhoro ũyũ wa kwĩima irio).

³⁰ Nao makiuma kũu magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Galili, na Jesũ ndeendaga mündũ o na ũrĩkũ amenye kũrĩa marĩ, ³¹ tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mündũ nĩegĩkũnyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũruga, no thuutha wa mĩthenya itatũ nĩakariũka.” ³² No matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria oigaga, na magĩtigĩra kũmũũria ũhoro ūcio.

Nũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

³³ Nao magĩkinya Kaperinaumu. Na rĩrĩa aarĩ nyũmba thĩnĩ akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkaranagĩria kĩ tũrĩ njĩra-inĩ?” ³⁴ No-o magĩkĩra tondũ marĩ njĩra-inĩ nĩmakaranagia makĩũranagia nũu mũnene kũrĩ arĩa angĩ.

³⁵ Na aikara thĩ, Jesũ agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ūria wothē ũngĩenda gũtuĩka wa mbere, no nginya akorwo arĩ wa thuutha wa arĩa angĩ na atuĩke ndungata ya andũ othe.”

³⁶ Nake akĩrehe kaana agĩkarũgamia gatagatĩ kao. Na aarĩkia gũkaiyũkia moko-inĩ make, akĩmeera atĩrĩ, ³⁷ “Ūria wothē ũngiamũkĩra kaana kamwe ta gaka thĩnĩ wa rĩitwa riakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũria ũngĩnyamũkĩra nĩ to nĩ aamũkagĩra, no nĩamũkagĩra ũria wandũmire.”

Ūria ũtarĩ Thũ Iitũ arĩ Mwena Witũ

³⁸ Johana akimwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũronire mündũ akĩingata ndaimono thĩnĩ wa rĩitwa riaku tũramwĩra atige, tondũ ti ũmwe witũ.”

³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgĩrie! Gũtirĩ mündũ ũngĩringa kĩama thĩnĩ wa rĩitwa riakwa na thuutha ūcio ahothe gũcooka kwaria ũũru wakwa, ⁴⁰ Nĩgũkorwo ũria ũtarĩ ũthũ na ithuĩ nĩ ũmwe witũ. ⁴¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mündũ o wothē ũria ũkaamũhe gĩkombe kĩa maaĩ thĩnĩ wa rĩitwa riakwa nĩ undũ mũrĩ a Kristũ, ndarĩ hĩndĩ akoorwo nĩ igai riake.”

Gũtũma Mündũ Ehie

⁴² “Na mündũ ũria wothē ũgaatũma kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie kehie, wega nĩ mündũ ūcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩi ngingo na aikio thĩnĩ wa iria. ⁴³ Guoko gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ kionje, ⁴⁴ gũkĩra ũthĩi Jehanamu kũrĩa kũrĩ mwaki ũtahoraga ũrĩ na moko meerĩ. ⁴⁵ Nakuo kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ ũrĩ gĩthua, gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na magũrũ meerĩ. ⁴⁶ Kũu kĩgunyũ kĩria kĩmarĩaga gĩtikuaga, naguo mwaki ũria ũmacinaga ndũhoraga. ⁴⁷ Na riitho riaku rĩngĩtũma wĩhie, rĩkũũre. Nĩ kaba ũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai ũrĩ na riitho rĩmwe gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na maitho meerĩ, ⁴⁸ kũu “kĩgunyũ kĩria kĩmarĩaga gĩtikuaga, naguo mwaki ũria ũmacinaga ndũhoraga.”

⁴⁹ Mündũ o wothē agekĩrwo mũcamo wa cumbĩ nĩ mwaki, (na igongona o rĩothe rĩkĩrwo mũcamo na cumbĩ).

⁵⁰ “Cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? Tuikai cumbĩ, na mũikaranagie na thayũ.”

¹ Jesū agĩcooka akiuma kũu agĩthĩ bũrũri wa Judea na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani. O rĩngĩ andũ ikundi magĩũka kũrĩ we, nake akĩmaruta ũhoru o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka.

² Na Afarisai amwe magĩũka kũrĩ we makĩenda kũmũgeria, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mĩtumia wake?”

³ Nake agĩcooka ũhoru, akĩmooria atĩrĩ, “Musa aamwathire mwĩkage atĩa?”

⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Musa nĩetĩkagĩria mũndũ aandĩkĩre mĩtumia wake marĩa ma gũtigana nake, amũte.”

⁵ Jesū akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwandĩkĩre watho ũcio tondũ wa ũrĩa muomĩtie ngoro cianyũ.

⁶ No kuuma o kĩambĩrĩria, Ngai ‘ombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja’. ⁷ Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina na anyiitane na mĩtumia wake, ⁸ nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.’ Nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

¹⁰ Na maatoonya nyũmba thĩnĩ, arutwo makĩũria Jesū ũhoru ũcio o rĩngĩ. ¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wotho angĩtigana na mĩtumia wake acooke ahikie mĩtumia ũngĩ, mũndũ ũcio nĩ atharĩtie. ¹² Nake mĩtumia angĩtigana na mũthuuriwe, ahikĩre mũndũ mũrũme ũngĩ, o nake nĩ atharĩtie.”

Twana Tũnini na Jesũ

¹³ Nao andũ makĩrehera Jesū twana tũnini nĩguo atũhutie, no arutwo ake makĩmakaania. ¹⁴ Rĩrĩa Jesū oonire ũguo, akĩrakara, akĩmeera atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matarĩi ta tuo. ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wotho ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya o na atĩa.” ¹⁶ Nake akĩoya twana tũu, agĩtũgĩrĩra moko, agĩtũrathima.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁷ Na rĩrĩa Jesū oimagaraga, mũndũ ũmwe nĩateng’erire harĩ we, agĩturia ndu mbere yake, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁸ Nake Jesū akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega, tiga o Ngai we wiki. ¹⁹ Wee nĩ ũũĩ ũrĩa maathani moigĩte: ‘Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaaye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeeny, na ndũkanaheenanie, na tĩia thoguo na nyũkwa.’”

²⁰ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ mũnini.”

²¹ Nake Jesū amũrora, akĩmwenda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ ũndũ ũmwe ũtigairie: Thĩi wendie indo ciaku ciothe iria ũrĩ nacio ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthithũ igũrũ. Ŭcooke ũũke, ũnũmĩrĩre.”

²² Mwanake ũcio agĩtukia gĩthiithi. Agĩthĩ arĩ na kĩa, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

²³ Nake Jesū akĩthũgũra, akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!”

²⁴ Nao arutwo makĩgega maigua ciugo ciake. No Jesū akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ciana, kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamĩra kũhungura irima rĩa cindano gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Arutwo ake magĩkĩrĩrĩa kũgega, makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁷ Nake Jesū akĩmarora, akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ mũndũ ũndũ ũyũ ndũngĩhoteka, no harĩ Ngai tiguu; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithũ tũtigĩte maũndũ mothe tũgakũrũmĩra!”

²⁹ Nake Jesū akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũcĩ kana arĩ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana nyina, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Ŭhoru-ũria-Mwega, ³⁰ ũtakaheo ũtonga maita igana matukũ maya tũrĩ, na aheo maita igana ma nyũmba, na arĩ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mĩnyamaro. Na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene. ³¹ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matuĩke a mbere.”

Jesũ kwaria Rĩngĩ Ŭhoru wa Gĩkuũ Giake

³² Na rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ makĩambata merekeire Jerusalemu, Jesū amatongoretie, arutwo ake nĩmagegĩre, nao arĩa maamarũmĩrĩre magĩtigĩra. O rĩngĩ Jesū agĩtwara arutwo arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmeera maũndũ marĩa maakirie kũmũkora. ³³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalemu, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ arutani a watho. Nao mamũtũire kũuragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ³⁴ nao mamũnyũrũrie na mamũtũire mata, na mamũhũũre iboko o na mamũũrage. No thuutha wa mĩthenya itatũ nĩakariũka.”

³⁵ Na rĩrĩ, Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesũ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtũwikire o ũrĩa tũgũkũhooya.”

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkire atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũtũtũkĩrie tũgaikara ũmwe guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo na ũrĩa ũngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũmũtho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtiũĩ kĩrĩa mũrahooya. Mwahota kũnyũira gĩkombe kĩrĩa nĩ ngũnyũira, kana mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio nago?”

³⁹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tĩ no tũhote.”

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe kĩrĩa ngũnyũira nĩ mũkaanyũira, o na mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio nago. ⁴⁰ No ha ũhoru wa gũikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo kana kwa ũmũtho ti nĩ heanaga. Iti icio ikaaheo ariã mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoru ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. ⁴² Nake Jesũ akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ atĩ andũ ariã matuuagwo aathani a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũgagĩria igũrũ riã, nao anene ao nĩmamaathaga. ⁴³ No rĩrĩ, inyũĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa wothe ũngĩenda gũtũika mũnene thĩĩnĩ wanyu no nginya atũike ndungata yanyu, ⁴⁴ nake ũrĩa wothe ũkwenda gũtũika wa mbere thĩĩnĩ wanyu, no nginya atũike ngombo ya andũ othe. ⁴⁵ Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arihe thogora wa gũkũira andũ aingĩ.”

Mũtumumu Baritimayo Kũhota Kuona

⁴⁶ Nao magĩkina Jeriko. Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo (ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya thendi. ⁴⁷ Na rĩrĩa aiguire atĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Jesũ, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁸ Andũ aingĩ makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Mwĩtei.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩaragwĩta.” ⁵⁰ Agĩteania nguo yake ya igũrũ, agĩũkĩra na ihenya agĩthĩĩ harĩ Jesũ.

⁵¹ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda ngwikire atĩa?”

Nake mũndũ ũcio warĩ mũtumumu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩthĩire, wĩtikio waku nĩguo watũma ũhone.” O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ.

11

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

¹ Na rĩrĩ, maakuhĩrĩria itũũra riã Jerusalemu, maakinya matũũra ma Bethifage na Bethania hau Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩrĩria rĩrĩ mbere yanyu, na mwatoonya o ũguo, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mũndũ. Mĩohorei mũmĩrehe. ³ Na mũngĩũrio nĩ mũndũ atĩrĩ, ‘Mũreka ũguo nĩkĩ?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo na nĩekũmĩcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magĩthĩĩ magĩkora njaũ ya ndigiri yohetwo mũromo-inĩ handũ nja, hakuhi na njĩra. Na rĩrĩa maamĩohoraga-rĩ, ⁵ andũ ariã maarũngĩ ho makĩmooria atĩrĩ, “Mũrohora njaũ iyo nĩkĩ?” ⁶ Nao makĩmacookeria o ũrĩa Jesũ aamerĩte, nao andũ acio makĩmetikĩria mathĩĩ nayo. ⁷ Rĩrĩa maatwarĩire Jesũ njaũ iyo, makĩmitandika nguo ciao nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Andũ aingĩ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao ariã angĩ makĩara mathĩgĩ marĩa maatũite migũnda-inĩ. ⁹ Andũ ariã maatongoretie na ariã maamumĩte thuutha makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Hosana!”*

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa riã Mwathani!”

¹⁰ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũthamaki ũrĩa ũgũũka, ũrĩa wa ithe witũ Daudi!”

“Hosana igũrũ o igũrũ!”

¹¹ Nake Jesũ aatoonya Jerusalemu, agĩthĩĩ hekarũ-inĩ. Na aarĩkia kwĩrorangĩra maũndũ mothe, akĩumagara agĩthĩĩ Bethania hamwe na arutwo ariã ikũmi na eerĩ, tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ.

* 11:9 Hosana nĩ kuuga “honokia rĩu”, na no kĩa kiugo gĩa kũgaatha mũthamaki.

Jesū Kūruma Mūkūyū

¹² Mūthenya ūyū ūngī rīria moimaga Bethania, Jesū akīguua ahūtīi. ¹³ Nake akiona mūkūyū warī haraaya ūrī na mathangū maruru agīthīi kūrora kana warī na ngūyū. Aakinya harī guo, agīkora ndwarī na ngūyū tiga o mathangū, tondū ndīarī hīndī ya mīkūyū gūciara. ¹⁴ Nake akīra mūkūyū ūcio atīrī, “Mündū ndakanarie maciaro maku nginya tene.” Nao arutwo ake makīguua akiuga ūguo.

Jesū Gūtheria Hekarū

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesū agitoonya hekarū thīinī, [†] akīambīrīria kūrūtūrūra arīa maagūruga, na arīa meendanagīria kuo. Akīng’aurania metha cia arīa maakūūranagia mbeeca, o na itī cia arīa meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangīetīkīrīrie mündū o na ūrīkū ahītūkīrie kīndū gīa kwendia kūu nja cia hekarū. [‡] ¹⁷ Na rīria aamarutaga, akīmooria atīrī, “Githī ūhorō ndwandikītwo atīrī, “Nyūmba yakwa īgeetagwo

nyūmba ya mahooya ya kūhooyagīrwo nī ndūrīrī ciothe’[§]?
No inyuī mūmītuīte ‘ngurunga ya atunyanī’.”

¹⁸ Nao athīnjīrī-Ngai arīa anene na arutani a watho maigua ūguo, makīambīrīria gūcīria ūrīa mangīmūūruga, nī ūndū nīmamwītīgagīra, tondū kīrīndī gīothe nīkīagegetio nī ūrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwaī-inī, Jesū na arutwo ake makiuma itūūra rīu.

Mūkūyū kūūma

²⁰ Rūciinī, makīhītūka makiona mūkūyū ūrīa Jesū aarumīte ūmīte wothē nginya mīri. ²¹ Petero akīrīrikana ūhorō wa mūkūyū ūcio, akīra Jesū atīrī, “Rabīi, ta rora! Mūkūyū ūrīa ūrarumire-rī, nīūmītel”

²² Nake Jesū akīmacookeria, akīmeera atīrī, “Itīkīai Ngai. ²³ Ngūmwīra atīrī na ma, mündū angīkeera kīrīma gīkī atīrī, ‘Thīi, wīkie iria-inī,’ na ndagathanganie ngoro-inī yake, no etīkie atī ūrīa oiga nīūgwīkīa-rī, nīagekīrwo ūndū ūcio. ²⁴ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, ūrīa wothē mūrīhooyaga mūheo, itīkīagīa atī nī mūrīkītīe kūwamūkīra, nāguo nīūrītūikaga wanyu. ²⁵ Na rīria mwarūgama mūhohe, mūrekanagīre angīkorwo mūrī ūthū na mündū, nīgeetha lthe wanyu ūrīa ūrī igūrū o nake amūrekağīre mehīa manyu.” (²⁶ No mūngīkorwo mūtīrekanagīra mehīa, nake lthe wanyu ūrīa ūrī igūrū ndarīmūrekağīra mehīa manyu.)

Kīūra Gīkonī Ūhoti wa Jesū

²⁷ Magīkinya o rīngī Jerusalemu, na rīria Jesū aaceeraga kūu nja cia hekarū, athīnjīrī-Ngai arīa anene, na arutani a watho, o na athuuri magīūka kūrī we. ²⁸ Makīmūūrīa atīrī, “Wīkaga maūndū maya na ūhoti ūrīkū? Na nūū wakūheire ūhoti wa gwīka maūndū maya?”

²⁹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Nīngūmwīria kīūra kīmwe. Mwanjookeria, na nī nīngūmwīra njīkaga maūndū maya na ūhoti ūrīkū. ³⁰ Ūbatithio wa Johana-rī, woīmire igūrū kana kūrī andū? Njookeriai!”

³¹ Makīaranīria o ene ūhorō ūcio, makīrīana atīrī, “Tūngiuga atī, ‘Woīmire igūrū’, egūtūūrīa atīrī, ‘Mwakīregīre kūmwītīkīa nīkī?’ ³² No tūngiuga atīrī, ‘Woīmire kūrī andū’ ...” (Nīmetīgagīra andū, tondū andū othe mooī kūna atī Johana aarī mūnabīi.)

³³ Nī ūndū ūcio magīcookerīa Jesū atīrī, “Ithuī tūtīūi.”

Nake Jesū akīmeera atīrī, “O na nī ndikūmwīra njīkaga maūndū maya na ūhoti ūrīkū.”

12

Ngerekano ya Akombori a Mūgūnda

¹ Nake akīambīrīria kūmahe ūhorō na ngerekano, akīmeera atīrī, “Mündū ūmwe nīahaandire mūgūnda wake mīthabībū. Agīaka rūgīrī rūgīthīūrūrūkīria mūgūnda ūcio, na akīenja irīma rīa kūhīhīra thabībū, na agīaka nyūmba ndaaya na igūrū ya arangīrī. Agīcooka agīkomborīthia mūgūnda ūcio kūrī arīmī angī, na agīthīi rūgendo. ² Na rīrī, hīndī ya magetha yakīnya-rī, agītūma ndungata yake kūrī akomborī acio īgīire maciaro mamwe ma mūgūnda ūcio wa mīthabībū. ³ Nao makīmīnyīta makīmīhūūra, na makīmīngata itārī na kīndū. ⁴ Agīcooka akīmatūmīra ndungata īngī; nao magītīhiha ndungata īyo mūtwe na makīmīka maūndū ma thoni. ⁵ Na o rīngī agītūma ndungata īngī, nayo makīmīūruga. Nīatūmire ndungata īngī nyingī, imwe ciacio magīcihūūra, na irīa īngī magīciūruga.

⁶ “Mündū ūcio ndaarī na mündū ūngī watīgaire wa gūtūma, tīga o mūrīū wake ūrīa eendete mūno. Akīmūtūma thuutha wa acio angī othe, akiuga atīrī, ‘Nīmegūtīia mūrū wakwa.’

[†] 11:15 Nī mwena wa hekarū kūrīa andū-a-Ndūrīrī metīkīrītīo kūhoera Ngai. [‡] 11:16 Andū maatuīte nja ya hekarū ta njīra ya kūhītūkīria indo cia kwendia. [§] 11:17 Andū a Ndūrīrī arīa meetīgīrīte Ngai nīmerīrwo nī Ngai atī nīmūkahooyagīra thīinī wa hekarū yake (Isa 56:7). Handū hau nīho Yahudi maatuīte ndūnyū.

⁷ “No akombori acio makīrana atīrī, ‘Ūyū nīwe ūkaagaya mūgūnda ūyū. Ūkai, rekei tūmūūrage, nīguo igai rīake rīgaatuika rīitū.’” ⁸ Nī ūndū ūcio makīmūnyīita, makīmūūrage, makīmūikia nja ya mūgūnda ūcio wa mīthabībū.

⁹ “Rīu-rī, mwene mūgūnda ūcio ageeka atīa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andū angī mūgūnda ūcio.” ¹⁰ Kai mūtārī mwathoma maandīko maya:

“‘Ihiga rīrīa aaki maaregire,

nīrīo rītuīkite ihiga inene rīa koinē;

¹¹ Mwathani nīwe wīkite ūndū ūcio, naguo nī wa magegania tūkīwona?”

¹² Magīcaria ūrīa mangīmūnyīita tondū nīmamenyire aaragia ūhorō wao na ngerekano īyo, no nīmētīgāra kīrīndī; nī ūndū ūcio magītīgana nake, magīthīi.

Kūrīha Igooti kūrī Kaisari

¹³ Thuutha ūcio magītūma Afarisai amwe na Aherodia kūrī Jesū nīguo mamūtege na mīario yake. ¹⁴ Magīūka kūrī we makīmwīra atīrī, “Mūrutani, nītūū atī ūrī mūdū wa ma. Ndwītīgāra andū, tondū ndūrūmbūyagia ūrīa mahaana; no ūrutanaga ūhorō wa Ngai na ma. Rīu-rī, nī kwagīrīre kūrūtīra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca?” ¹⁵ Tūrutage kana tūtīkarutage?”

No tondū Jesū nīamenyaga ūhinga wao, akīmoorīa atīrī, “Mūrenda kūngeria nīkī? Ta ndeherai dinari ndīmīone.” ¹⁶ Makīmūrehera dinari īyo, nake akīmoorīa atīrī, “Mbica īno na rītwa rīrī nī cia ū?”

Nao makīmūcookerīa atīrī, “Nī cia Kaisari.”

¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Rutagīrai Kaisari kīrīa kīrī gīake, na mūrutagīre Ngai kīrīa kīrī gīake.”

Nao makīgegīo nīwe.

Ūhiki Hīndī ya Kūrīūka

¹⁸ Ningī Asadukai, arīa moigaga atī gūtīrī ūhorō wa kūrīūka magīūka kūrī Jesū na makīmūūria atīrī, ¹⁹ “Mūrutani, Musa aatwandīkīire atī mūrū wa nyina na mūdū angīkua atige mūtumia atarī na ciana-rī, mūdū ūcio no ngīnya ahīkie mūtumia ūcio watigwo, aciārīre mūrū wa nyina ciana. ²⁰ Na rīrī, kwarī aanake mūgwanja a nyina ūmwe. Wa mbere akīhīkania na agīkua, na ndatige ciana. ²¹ Nake wa keerī akīhīkia mūtumia ūcio wa ndigwa, no o nake agīkua na ndatige ciana. O na wa gatātū nake agīka o ūguo. ²² Ūhorō wa ma nī atī, gūtīrī o na ūmwe wa acio mūgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mūtumia ūcio o nake agīkua. ²³ Rīu-rī, hīndī ya kūrīūka mūtumia ūcio agaakorwo arī wa ū, nīgūkorwo othe mūgwanja nīmamūhīkītīe?”

²⁴ Nake Jesū akīmācookerīa atīrī, “Nīmūhītītīe tondū mūtīū Maandīko kana hīnya wa Ngai? ²⁵ Rīrīa akuū makaarīūka, matīkahīkania kana mahike; magaatūka ta arāika arīa marī kūu igūrū. ²⁶ Naguo ha ūhorō wa akuū kūrīūka-rī, kai mūtathomete ibuku-inī rīa Musa, ūhorō ūkonī kīhīnga kīrīa kīahīaga, na ūrīa Ngai aamwīrīre atīrī, ‘Nī nī nī Ngai wa Iburahīmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?’ ²⁷ We ti Ngai wa arīa akuū, no nī wa arīa marī muoyo. Inyuū mūhītītīe mūno.”

Rīathani rīrīa Inene

²⁸ Na rīrī, mūrutani ūmwe wa wathō nīokīre akīigua makīaria. Aamenya atī Jesū nīamacookeirīe īcookio rīega-rī, akīmūūria atīrī, “Harī maathani marīa mangī mothe-rī, nī rīrīkū rīa bata mūno?”

²⁹ Jesū agīcookia atīrī, “Rīathani rīrīa rīa bata mūno nī rīrī: ‘Thīkīrīria, inyuū Isīraelī, Mwathani Ngai witū, Mwathani nī ūmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothē, na meciīria maku mothe, na hīnya waku wothē.’” ³¹ Narīo rīa keerī nī rīrī: ‘Endaga mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīendete wee mwene.’ Gūtīrī rīathani rīngī inene kūrī macio.”

³² Nake mūdū ūcio agīcookia atīrī, “Mūrutani, ti-ītherū nīwoiga wega atī Ngai nī ūmwe na gūtīrī ūngī tīga we! ³³ Ningī ūmwende na ngoro yaku yothe, o na ūmenyo waku wothē, o na hīnya waku wothē; o nakuo kwenda mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīendete wee mwene, ūcio nī ūndū ūrī bata gūkīra maruta mothe ma njīno na magongona.”

³⁴ Rīrīa Jesū oonīre nīacookīa wega, akīmwīra atīrī, “Wee-rī, ndūrī haraaya na ūthamaki wa Ngai.” Na kuuma hīndī īyo gūtīrī mūdū wacookīre kūmīrīria kūmūūria ciūria ingī.

Kristū nī Mūrīū Wa ū?

³⁵ Na rīrī, Jesū akīrutana nja-inī cia hekarū akīmoorīa atīrī, “Nī kī gītūmaga arutani a wathō moige atī Kristū nī mūrū wa Daudī? ³⁶ Daudī we mwene, akīaria arī na Roho Mūtheru, oigīre atīrī:

“‘Mwathani eerīre Mwathani wakwa atīrī:

“īkara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo ngīnya ngaiga thū ciaku

* 12:14 Andū nīmaarutaga mbeeca cia igooti kūrī būrūrī ūrīa wamathaga. Ayahudī matiakenagio nī ūhorō ūcio, na angī nīmaregaga kūrīrūta.

rungu rwa makinya maku.”’

³⁷ Daudi we mwene aramwita ‘Mwathani.’ Angigĩtuika mūrũwe atĩa?”

Na nĩ haarĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ kĩamũthikagĩrĩria gĩkenete.

³⁸ Nĩngĩ Jesũ akirutana, akiuga atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei arutani a watho. Mendete gũthĩĩ mehumĩbĩte nguo iria ndaaya[†] na kũgeithagio nĩ andũ othe rĩria mekũgera ndũnyũ-inĩ, ³⁹ na makenda gũikaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, na gũikara handũ ha andũ arĩa atĩku maruga-inĩ. ⁴⁰ Na no-o ma-toonyagĩrĩria nyũmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩ makaaherithio mũno makĩria.”

Iruta rĩa Mũtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesũ agĩkara thĩ ang’etheire harĩa heekagĩrwo maruta,[‡] akĩrora urĩa gĩkundi kũ kĩaohothaga. Andũ aingĩ itonga makĩhotha mbeeca nyingĩ. ⁴² No mũtumia ũmwe wa ndigwa warĩ mũthĩĩni agĩũka akĩhotha tũthendi twĩrĩ tũnini mũno twa gĩcango tũria twarĩ mũigana wa mbeeca ĩmwe.[§]

⁴³ Jesũ agĩta arutwo ake harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ wa ndigwa mũthĩĩni nĩekĩra mbeeca nyingĩ kĩgĩna-inĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴⁴ Acio angĩ othe maheana kũringana na ũingĩ wa ũtonga wao, no mũtumia ũyũ aheana kĩria gĩothe oima nakĩo, o na arĩ mũthĩĩnĩ-rĩ, aheana mũthithũ wake wothe.”

13

Imenyithia cia Hĩndĩ ya Mũthia

¹ Na rĩria Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ũmwe wa arutwo ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ta rora! Mahiga maya kaĩ nĩ manene-ĩ!^{*} Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ĩ!”

² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũrona nyũmba ici nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩa rĩrĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Rĩria Jesũ aikarĩte thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ ang’etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, ⁴ “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ maũndũ macio marĩ hakuhi gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁶ Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩitwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakahenina andũ aingĩ. ⁷ Rĩria mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithĩrĩro ti rikinyu. ⁸ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũria rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũria ũngĩ. Nĩgũkaagia na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

⁹ “No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ ciamia cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩĩnĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathanĩ na athamaki nĩ ũndũ wakwa, mũtũĩke aira akwa kũrĩ o. ¹⁰ Naguo Ũhoru-ũria-Mwega no nginya wambe ũhunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Rĩria rĩothe mũkaanyitwo mũtwarwo mũgaciirithio, mũtikanetange mũgĩciirĩa ũria mũkoĩga. Inyuĩ mũkoĩga o ũria mũkaahotithio hĩndĩ ĩyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

¹² “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake, o na ciana nĩikaremera aciari a cio na imoragithie. ¹³ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũria ũgaakĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

¹⁴ “Rĩria mũkoona kĩria kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũria ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. ¹⁵ Mũndũ ũria wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. ¹⁶ Nake mũndũ ũria ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. ¹⁷ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! ¹⁸ Hooyagai Ngai atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, ¹⁹ nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro itarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩambĩrĩria rĩria Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. ²⁰ Tiga Mwathani anyihanyihirie matukũ macio, gũtirĩ mũndũ ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩthio. ²¹ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haarĩa!’ mũtikanetikie ũhoru ũcio. ²² Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morĩrũ na maringe ciamia nĩguo mahĩtithie

[†] 12:38 Arutani a watho mekağira kanjũ ndaihu mũno hakuhi kũhutia thĩ. [‡] 12:41 Ithandũkũ rĩa mũhothĩ rĩaagawo kũria andũ-a-nja maahooyagĩra; arũme matiagiragio gũtoonya kuo. [§] 12:42 Gaka nĩko gathendi karĩa kaarĩ kanini mũno thĩĩnĩ wa Palestina hĩndĩ ĩyo.

Mũtumia ũyũ wa ndigwa aarehire tũthendi twĩrĩ, na no tuo aarĩ natuo. ^{*} 13:1 Maandĩko ma tene moigaga mahiga ma hekarũ ĩyo maarĩ manene mũno; mamwe maarĩ na ũraihi wa buti mĩrongo itatũ na mũgwanja (37), warĩ wa buti ikũmi na inyanya (18), na buti ikũmi na igĩrĩ (12) kũraihi na igĩrũ.

andū ariā aamūre, korwo no kūhoteke. ²³ Nī ūndū ūcio-rī, ikaragai mwīguite tondū nīndamwīra maūndū mothe mbere ya ihinda rītanakinya.

²⁴ “No ihinda-inī rīu, thuutha wa maūndū macio ma mīnyamaro,
“rīūa nīrikagīa nduma,
naguo mweri ndūkaara;

²⁵ njata nacio nīikaagūa kuuma igūrū,
namo maahinya ma igūrū nīmakenyenyo.’

²⁶ “Hīndī iyo andū nī makoona Mūrū wa Mūndū agūka arī thīnī wa matu, arī na hinya mūngī mūno o na riiri. ²⁷ Nake nīagatūma araike ake macookanīrīrie andū ake ariā aamūre kuuma mīena īna īrīa yumaga rūhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thī na cia igūrū.

²⁸ “Na rīrī, mwīrutei na mūkūyū: Rīrīa honge ciaguo ciarīkia gūthundūra na ciaruta mathangū-rī, nīmūmenyaga atī hīndī ya rīūa īrī hakuhi. ²⁹ Ūguo noguo, rīrīa mūkoona maūndū macio magīkika mūkaamenya ihinda rīrī hakuhi, rīrī o mūromo-inī. ³⁰ Ngūmwīra atīrī na ma, rūciaro rūrū rūtigaathira nginya maūndū macio mothe makaahingio. ³¹ Igūrū na thī nīgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Gūtīrī Mūndū ūūī Mūthenya na Ithaa

³² “Gūtīrī mūndū o na ūrīkū ūūī ūhoru wa mūthenya ūcio kana ithaa rīu, o na araike a igūrū matiūī, o na Mūrū ndooī, tige Ithe wiki! ³³ Ikaragai mwīguite! Ikaragai mwīhūgite! Mūtiūī rīrīa ihinda rīu rīgaakinya. ³⁴ Gūkahaana ta mūndū ūgūthīī rūgendo ūrīa atigaga egāira ndungata ciake irorage mūciī, o ndungata akamīhe wīra wayo, na agatiga atha mūikaria wa mūrango o nake aikarage ehūūgite.

³⁵ “Nī ūndū ūcio, ikaragai mwīguite tondū mūtiūī rīrīa mwene mūciī agacooka, kana agooka hwaī-inī, kana ūtukū gatagatī, kana ngūkū ikīgamba, o na kana gūgithererūka. ³⁶ O rīrīa angūka-rī, mūtikanareke amūkore mwīrigitwo. ³⁷ Ūguo ngūmwīra, noguo ngwīra andū othe, atīrī, ‘Ikaragai mwīguite’.”

14

Jesū Gūtīrīrio Maguta arī Bethania

¹ Na rīrī, gwatigaire o mīthenya īrī nīguo kūgīe na Giathī kīa Bathaka na kīa Migate itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia,* nao athīnjīri-Ngai ariā anene na arutani a watho nīmacaragīa ūrīa mangīnyiitithia Jesū na njīra ya wara nīguo mamūūrage. ² Makiuga atīrī, “No tūtingīmūnyiita hīndī ya Giathī, tondū andū mahota kūruta haaro.”

³ Na rīrīa arī itūūra-inī rīa Bethania kwa mūndū wetagwo Simoni ūrīa warī na mangū, aikarīte metha-inī akīrīa irio-rī, nīhookire mūndū-wa-nja arī na cuba ya maguta ma goro mūno na manungi wega. Akīūraga cuba iyo na akīmūtīrīria maguta macio mūtwe.

⁴ Andū amwe ariā maarī kuo makīigua ūūru, makīūrania atīrī, “Maguta maya maitangwo ūguo nīkī? ⁵ Maguta macio nīmangīendio mbeeca ikīrīte mūcara wa mūndū wa mwaka mūgīma nacio mbeeca icio iheo athīini.” Magīkūūma mūndū-wa-nja ūcio marī na ūūru.

⁶ Nowe Jesū akīmeera atīrī, “Tiganai nake, mūramūtanga nīkī? Nīanjīka ūndū mwega mūno. ⁷ Athīnī marīkoragwo na inyuī hīndī ciothe na no mūmateithie hīndī īrīa yothe mūngīenda. No nī mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe. ⁸ Anjīka o ūrīa angīahota. Aitīrīria mwīrī wakwa maguta o mbere nī ūndū wa kūhaarīria gūthikwo gwakwa. ⁹ Ngūmwīra atīrī na ma, kūrīa guothe Ūhoru-ūyū-Mwega ūkaahunjagio thīnī wa thī, ūguo eka nīūkeeragwo andū nīgeetha arīrikanagwo.”

¹⁰ Hīndī iyo Judasi Mūisikariota, ūmwe wa ariā ikūmi na eerī, agīthīī kūrī athīnjīri-Ngai ariā anene agakunyanīre Jesū kūrī o. ¹¹ Nao magīkena mūno maigua ūguo na makīmūwīra nīmekūmūhe mbeeca. Nī ūndū ūcio Judasi agīcaria mweke wa kūmūneana kūrī o.

Jesū Kūrīanīra Giathī kīa Bathaka na Arutwo Ake

¹² Mūthenya wa mbere wa Gīathī kīa Migate itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia, o ūrīa wathīnjagwo gatūrūme ka Bathaka-rī, arutwo a Jesū makīmūūria atīrī, “Ūkwenda tūthīī kū tūkahaarīrie nīguo ūkarīire irio cia Bathaka kuo?”

¹³ Nī ūndū ūcio agītūma arutwo ake eerī akīmeera atīrī, “Thīīī mūtoonye itūūra, na nī mūgūcemanīa na mūndū ūkuuīte ndigithū ya maaī. Mūrūmīrīrei. ¹⁴ Kūrīa egūtoonya mwīre mwene nyūmba iyo atīrī, ‘Mūrutani arooria atīrī, nyūmba yakwa ya ageni īrī ha, harīa ingīrīira irio cia Bathaka na arutwo akwa?’ ¹⁵ Nake nīekūmuonia nyūmba nene ya igūrū ikīrītwo indo na īgathondekwo wega. Haarīriai irio cia Bathaka iitū kuo.”

¹⁶ Arutwo acio makīumagara, magītōonya itūūra, magīkora maūndū mahaana o ta ūrīa Jesū aamerīte. Nī ūndū ūcio makīhaarīria irio cia Bathaka.

* 14:1 Giathī kīa Bathaka kīarīrikanagīa Ayahudi ūrīa mūraika wa Ngai aahītūkīire micīī yao agīthīī kūrīa marīgithathi ma andū a Misiri.

¹⁷ Na gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ agĩkinya kuo marĩ na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ¹⁸ Maikarĩte metha-inĩ makĩria akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu niekũngunyanĩra, ũmwe wa arĩa mararĩanĩra na nĩ.”

¹⁹ Makĩnyitwo nĩ kieha mũno, na o ũmwe akamũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ hihĩ nĩ nĩ?”

²⁰ Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ũmwe wanyu inyuĩ ikũmi na eerĩ, ũria ũgũtobokanĩria mũgate mbakũri-inĩ hamwe na nĩ. ²¹ Mũrũ wa Mũndũ egũthĩ o ta ũria ũhoro wake wandĩkitwo. No mũndũ ũria ũgaakunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangiariirwo.”

²² Ningĩ o makĩriĩaga-rĩ, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcooka ngaatho, agĩcooka akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Oyai; ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa.”

²³ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcooka ngaatho akĩmanengera, nao othe magĩkinyũira.

²⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ino niyo thakame yakwa ya kĩrikanĩro, ĩria ĩtitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, nginya mũthenya ũria ngaamĩnyua ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Na maarĩkia kũina rwĩmbo, makĩumagara magĩthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ.

Jesũ Kwaria ũria Petero Arĩmũkaana

²⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ inyuotho nĩmũrĩndirika, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “Nĩngaringa mũrĩthi, nacio ng’ondũ ihurunjũke.”

²⁸ No ndaariũka, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

²⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “O na othe mangĩgũtirika, nĩ ndingĩgũtirika.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, o ũtukũ ũyũ, ngũkũ ĩtanakũga keerĩ, nĩũrĩngaana maita matatũ.”

³¹ No Petero akĩaria ahinyĩĩrie, akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo ndĩrikuanĩra nawe, nĩ nd-ingĩgũkaana!” O na acio angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda-inĩ wa Gethisemane

³² Nao magĩkinya handũ heetagwo Gethisemane, nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ikaraĩ haha thĩ ngahooe.” ³³ Akĩoya Petero na Jakubu na Johana agĩthĩ nao, na o hĩndĩ ĩyo akĩnyitwo nĩ kieha kĩnene na agĩthĩnika mũno. ³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa nĩraigua kieha mũno o ta ingikua, ikaraĩ haha na mwĩhũge.”

³⁵ Na aathiathia hanini, akĩgũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda rĩu rĩmweherere. ³⁶ Akiuga atĩrĩ, “Abba, Baba, maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩwe. Njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũria ngwenda nĩ, no nĩ ũria wee ũkwenda.”

³⁷ Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete. Akĩũria Petero atĩrĩ, “Simoni, kaĩ ũkomete? Ndũngĩhota gũikara ithaa rĩmwe wĩguĩte? ³⁸ Mwĩhũgagĩ na mũhooyage nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

³⁹ O rĩngĩ agĩthĩ akĩhooya o ũguo. ⁴⁰ Na acooka rĩngĩ harĩ, agĩkora makomete tondũ nĩmahĩtitwo nĩ toro. Nao makĩrigwo nĩ ũria mangĩmwĩra.

⁴¹ Ningĩ agĩũka ihinda rĩa gatatũ akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro, o mũhurũkĩte? Kinyiai haul ĩthaa nĩriakinya. Atĩrĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo akaneanwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴² ũkĩrai, tũthĩ! ũria ũkũngunyanĩra nĩarooka.”

Jesũ Kũnyitwo

⁴³ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire arĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmitwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ũcio wamũkunyanĩre nĩamaheete kĩmenyithia akameera atĩrĩ, “ũria ndĩmumunya nĩwe; mũmũnyĩte na mũmũtware arangĩrwo.” ⁴⁵ Judasi o rĩmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii!” na akĩmũmumunya. ⁴⁶ Nao andũ acio makĩguthũkĩra Jesũ makĩmũnyĩta. ⁴⁷ Na ũmwe wa arĩa maarũngĩ hakuĩ agĩcomora rũhiũ rwake rwa njora agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene.

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho atĩ nĩkĩo muoka kũũnyĩta mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁴⁹ Ndĩratũũraga na inyuĩ hekarũ-inĩ ngĩrutanaga mũthenya o mũthenya na mũtingũnyĩta. No rĩrĩ, Maandiko no nginya mahiinge.” ⁵⁰ Hĩndĩ ĩyo arutwo ake othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

⁵¹ Na mwanake ũmwe ũteehumbĩte kĩndũ tiga taama wa gatani akĩrũmĩrĩra Jesũ. Na rĩrĩa maamũnyĩtire, ⁵² agĩtiga taama wake nao, akĩũra e njaga.

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Kĩama

⁵³ Nao andũ acio magĩtwara Jesũ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe, na athuuri na arutani a watho makĩgomana hamwe. ⁵⁴ Petero akimũrũmirĩra arĩ haraaya o nginya agĩkina nja ya mũcĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩkarania na thigari kũu agĩota mwaki.

⁵⁵ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na Kĩama kũu gĩothe,[†] magĩcaria ũira wa kũuragithia Jesũ, no mationire. ⁵⁶ Na andũ aingĩ nĩmarutire ũira wa maheeni, no ũira wao ũkĩaga kũiguana.

⁵⁷ Gũgĩcoka gũkĩrũgama andũ amwe, nao makĩruta ũira wa maheeni makiuga atĩrĩ, ⁵⁸ “Nĩtwaiguire akiuga atĩrĩ, ‘Nĩngatharia hekarũ ĩno yakĩtwo nĩ andũ, na njake ĩngĩ ĩtakĩtwo nĩ mũndũ na ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ.’” ⁵⁹ No o na moiga ũguo, ũira wao ũkĩaga kũiguana.

⁶⁰ Hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama gatagatĩ kao, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũngĩcokia? Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũyũ ũrathitangwo nago?” ⁶¹ No Jesũ agĩkira ki, na ndacookie ũndũ.

O rĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene akimũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa ũrĩa Mũrathime?”

⁶² Nake Jesũ akimũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ. Na nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũrĩa-ũrĩ-Hinya, na agĩuka arĩ igũrũ rĩa matu.”

⁶³ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake. Akĩũria atĩrĩ, “Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ a ki?” ⁶⁴ Nĩmweiguĩra akĩruma Ngai. Mũgũwĩcĩria atĩa?”

Nao othe makĩmũtuĩra atĩ aagĩrĩrwo nĩ kũuragwo. ⁶⁵ Hĩndĩ iyo amwe makĩambĩrĩria kũmũtuĩra mata, na makĩmũhumbĩra ũthiũ, makĩmũringa na ngundi makĩmwĩraga atĩrĩ, “Ta kĩrathe ũhoro.” Nacio thigari ikimuoya, ikimũũra.

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁶ Na hĩndĩ iyo Petero aikarĩte o hau nja-rĩ, ũmwe wa ndungata cia airĩtu cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩgerera ho. ⁶⁷ Rĩrĩa oonire Petero agĩota mwaki, akimũrora wega.

“Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Nazarethi’.”

⁶⁸ Nowe Petero agĩkaana ũhoro ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndiũ ũhoro ũcio, o na ndiramenya nĩ atĩa ũroiga,” na akiumagara agĩthiĩ itoonyero-inĩ.

⁶⁹ Na rĩrĩa ndungata iyo ya mũrĩtu yamuonire ho, o rĩngĩ ikĩira arĩa maarũngĩ ho atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ ũmwe wao.” ⁷⁰ No Petero agĩkaana ũhoro ũcio rĩngĩ.

Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hakuhi makĩra Petero atĩrĩ, “Ti-itherũ ũrĩ ũmwe wao, nĩ ũndũ wĩ Mũgalili.”[‡]

⁷¹ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta akiugaga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ mũndũ ũyũ mũraaria ũhoro wake.”

⁷² O hĩndĩ iyo ngũkũ igĩkũga hĩndĩ ya keerĩ. Nake Petero akĩrĩrikana ũhoro ũrĩa Jesũ aamwĩrite atĩrĩ, “Ngũkũ ĩtanakũga keerĩ nĩũringaana maita matatũ.” Nake akĩambĩrĩria kũrĩa.

15

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Pilato

¹ Na rĩrĩ, rũciĩnĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kĩama gĩothe magĩtua ũrĩa megwĩka. Makĩoha Jesũ, makĩmũtwara, makĩmũneana kũrĩ Pilato.

² Nake Pilato akimũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akimũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, ũguo woiga nĩguo.”

³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akimũũria o rĩngĩ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũcokia? Ta rora maũndũ marĩa mothe maragũthitangĩra.”

⁵ No Jesũ ndaigana gũcokia ũndũ, nake Pilato akĩgega.

⁶ Na rĩrĩ, kwĩrĩ mĩtugo hĩndĩ ya Iruga rĩu rĩa Bathaka, Pilato nĩamohoragĩra mwohwo ũmwe, o ũrĩa andũ mangĩetirie. ⁷ Na nĩ kwĩrĩ mũndũ ũmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arĩa maambĩrĩrie ngũũ ya gũũkĩrĩra thirikari na makoora andũ thĩĩnĩ wa mbũkĩrĩra iyo. ⁸ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩthĩ harĩ Pilato, gĩkimũria eke o ũria aamenyerete gwĩka.

⁹ Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũkwenda ndĩmuohore mũthamaki wa Ayahudi?” ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩamenyaga atĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maaneanĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũru. ¹¹ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ kũu kĩre Pilato ohore Baraba handũ ha Jesũ.

¹² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkienda njike atĩa na mũndũ ũyũ mwĩtaga mũthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwambe mĩtĩ igũrũ!”

¹⁴ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

No-o magĩkĩrĩrĩria kwĩnĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mĩtĩ igũrũ!”

[†] 14:55 Kĩama gĩa Sanihedirini gĩakoragwo na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa. [‡] 14:70 Mwarĩrie wa andũ a kuuma Galili warĩ na ngũũrĩnĩ na wa andũ a kuuma Judea.

¹⁵ Na tondū nīendaga gūkenia kīrīndī kīu, Pilato akīmohorera Baraba. Akīhūūrithia Jesū iboko, agīcōoka akīmūneana akambwo mūtī igūrū.

Thigari Kūnyūrūria Jesū

¹⁶ Nacio thigari igītware Jesū gūikaro-inī kīa barūthi (na nīkīo gīetagwo Puratoria); igīcōokanīrīria mbūtū yothē ya thigari. ¹⁷ Ikīmūhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi, igīcōoka igītuma thūmbī ya mūigua, ikīmwikīra mūtwe. ¹⁸ Ikiambīrīria kūmūnyūrūria, ikīmwiraga atīrī, “Ūkīrī mūhorō, wee mūthamaki wa Ayahudi?” ¹⁹ Ikīmūhūūra na rūthanju mūtwe maita maingī ikīmūtuagīra mata. Ikīgūūthia thī mbere yake, ikīmūturagīria ndu ta ikīmūhooya. ²⁰ Na ciarīkia kūmūnyūrūria-rī, ikīmūruta nguo iyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikīmūhumba nguo ciake mwene. Igīcōoka ikīmūuma-garia ikamwambe mūtī igūrū.

Jesū Kwambwo Mūtharaba-inī

²¹ Na marī njira thigari ikinyiita mūdū wahītūkaga akiuma mīgūnda-inī, wetagwo Simoni wa kuuma Kurene, ithe wa Alekisandro na Rufusi, na ikīmūkuuithia mūtharaba wa Jesū na hinya. ²² Igīgikinyia Jesū handū harīa heetagwo Gologotha (ūguo nī kuuga Handū hahaana ta Ihīndī rīa Mūtwe). ²³ Ningī igīcōoka ikīmūhe ndibei itukanītio na manemane, nake Jesū akīrega kūmīnyua. ²⁴ Igīkimwamba mūtī igūrū. Ikīgayana nguo ciake, na ūndū wa gūcicuukīra mītī nīguo imenye o īrīa mūdū egūkuua.

²⁵ Kwarī thaa ithatū cia rūciinī rīrīa ciambwambire mūtī igūrū. ²⁶ Ūndū ūrīa aathitangūrwo wandīkitwo atīrī, “Ūyū nīwe MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.” ²⁷ Ningī ikiamba atunyani eerī hamwe nake, ūmwe mwena wake wa ūrīo, nake ūcio ūngī mwena wake wa ūmotho. ²⁸ (Namo Maandiko makihingio marīa moigaga atīrī, “Aataranīrio na andū arīa aagarari watho.”) ²⁹ Andū arīa maahītūtagīra hau nīmamūrumaga makīinagia mītwe yao, makoiga atīrī, “Hī! Wee ūngīratharirie hekarū na ūmīake na mīthenya itatū-rī, ³⁰ harūrūka uume mūtharaba-inī ūcio, wīhonokie!”

³¹ O ūndū ūmwe athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho nīmamūnyūrūragia, makerana atīrī, “Nīarahonokagia arīa angī, no ndangihota kwīhonokia we mwene. ³² Kristū ūyū, Mūthamaki wa Isiraeli-rī, ta nīakiharūrūke rīu oime mūtharaba-inī, nīguo tuone twītīkie.” O nao arīa maambanīrio hamwe nake, makīmūrūma.

Gīkuū kīa Jesū

³³ Na rīrī, thaa thita cia mūthenya ciakinya, būrūri wothe ūkīgīa nduma nginya thaa kenda. ³⁴ Na thaa kenda Jesū akīgūthūka na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” naguo ūguo nī kuuga atīrī, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganīria nīkī?”

³⁵ Rīrīa andū amwe a arīa marūngī hau maiguire ūguo, makiuga atīrī, “Ta thīkīrīria agīta Elija.”

³⁶ Mūdū ūmwe agīteng’era, agītobokia thībūnji thiki-inī akīmīthecerera kamūrangi-inī akīhe Jesū anyue. Akiuga atīrī, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nīegūūka kūmūcuurūria mūtharaba-inī.”

³⁷ Nake Jesū agīkaya aanīrīre, agītūkana.

³⁸ Nakīo gītambaya kīa hekarū gīgīatūkana icunjī igīrī kuuma igūrū nginya thī.* ³⁹ Na rīrīa mūnene-wa-thigari-igana, ūrīa warūngī hau mang’ethanīre, aiguire ūrīa akaya na akīona ūrīa akua, akiuga atīrī, “Ti-itherū mūdū ūyū oima Mūrū wa Ngai!” ⁴⁰ Nī haarī na atumia meeroragīra marī haraaya. Ūmwe wao aarī Mariamu Mūmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ūrīa warī Mūnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹ Rīrīa aarī Galili, atumia aya nīo maamūrūmagīrīra na makamūtungatagīra. Ningī hau nī haarī na atumia angī aingī arīa mookīte nake Jerusalemu.

Gūthikwo kwa Jesū

⁴² Na tondū kwarī Mūthenya wa Kwīhaarīria (nīguo mūthenya ūrīa wī mbere ya Thabatū), gwakuhīrīria hwaī-inī-rī, ⁴³ Jusufu wa Arimathea, mūdū warī igweta mūno Kīama-inī gīa athuuri, na we mwene nīeetagīrīra ūthamaki wa Ngai, agīthīi kūrī Pilato na ūcamba, akīhooya etīkīrio akuue mwīrī wa Jesū.† ⁴⁴ Nake Pilato akīgega aigua atī Jesū nīarīkītie gūkua. Agīta mūthigari ūrīa mūnene-wa-thigari-igana, akīmūria kana Jesū nīarīkītie gūkua. ⁴⁵ Rīrīa aamenyithirio nī mūnene ūcio wa thigari igana atī nguo kwarī, agītīkīria Jusufu akuue mwīrī ūcio. ⁴⁶ Nī ūndū ūcio Jusufu akīgīra taama wa gatani, agīcuurūria mwīrī ūcio. Akīūkūnja na taama ūcio wa gatani, agīthīi akīūiga thīinī wa mbīrīra yenjetwo rwaro-inī rwa ihiga. Agīcōoka akīgaragaria ihiga rīkīhinga mūromo wa mbīrīra iyo. ⁴⁷ Nake Mariamu Mūmagidali na Mariamu ūrīa nyina wa Jose makīona harīa agīrwo.

* 15:38 Gītambaya kīa hekarū kīagayanītie Handū-harīa-Hatheru na Handū-harīa-Hatheru-Mūno. Gwatūkana gwakīo kuonanirie atī Kristū nīatoonyire kwa Ngai nī ūndū witū, na agītūhingūrīra njira ya gūthiiga mbere ya Ngai. † 15:43 Maarī na ihenya rīa kweheria mwīrī wa Jesū mūtī-igūrū maūthike mbere ya Thabatū kwambīrīria.

16

Kūriūka kwa Jesū

¹ Na rīrī, Thabatū yathira, Mariamu Mūmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makīgūra indo nungi wega nīgeetha mathiī makahake mwīrī wa Jesū. ² Mūthenya wa mbere wa kiumia, rūciinī tene thuutha wa riūa kūratha, marī njīra magīthiī mbīrīra-inī, ³ nīmoranagia atīrī, “Nūū ūgūtūgaragarīria ihiga riehere mūromo-inī wa mbīrīra?”

⁴ No rīrīa maatiirire maitho, makīona ihiga rīu nīriagaragarītio rīkehera, nīgūkorwo rīarī inene mūno. ⁵ Na rīrīa maatoonyaga mbīrīra-thiīnī, makīona mwanake wehumbite nguo njerū ndaaya aikarīte thī mwena wao wa ūrīo, nao makīmaka.

⁶ Nake akīmeera atīrī, “Tigai kūmaka. Mūracaria Jesū ūrīa wa Nazarethi, ūrīa ūrambirwo mūtī igūrū. Nīariūkīte! Ndarī haha. Onei harīa maramūgīte. ⁷ No thiīi mwīre arutwo ake o na Petero atīrī, ‘Nīekūmūtongoria gūthiī Galili. Kūu nīkuo mūkaamuona, o ta ūrīa aamwīre’.”

⁸ Atumia acio makiuma hau mbīrīra-inī makīinainaga na magegete. Matirī mūdū meerire ūndū, tondū nīmetigagīra.

(Maandiko mamwe ma tene matirī gacunjī gaka kuuma Mariko 16:9-20)

⁹ Mūthenya wa mbere wa kiumia rūciinī tene Jesū ariūka-rī, aambire kuumīrīra Mariamu Mūmagidali ūrīa aarutite ndaimono mūgwanja. ¹⁰ Nake Mariamu agīthiī akīra ariā maatūire na Jesū, akīmakora magīcakaya na makīrīra. ¹¹ Nao maigua atī Jesū nīariūkīte, na atī Mariamu nīamuonete, makīrega gwītīkia.

¹² Thuutha ūcio Jesū akiumīrīra andū angī eerī ao, ahaana ūndū ūngī, rīrīa maathīaga mīgūnda-inī. ¹³ Andū acio makīhūndūka, magīthiī makīra arutwo ariā angī; no-o nao makīrega kūmetīkia.

¹⁴ Thuutha ūcio Jesū akiumīrīra arutwo ariā ikūmi na ūmwe makīria irio; akīmatetia nī ūndū wa kwaga gwītīkia na nī ūndū wa ūmū wa ngoro ciao, nī ūndū wa kūrega gwītīkia ariā maamuonete thuutha wa kūriūka gwake.

¹⁵ Akīmeera atīrī, “Thiīi thī yothe mūkahunjīrie andū othe Ūhorō-ūrīa-Mwega. ¹⁶ Na mūdū o wothe ūgetīkia na abatithio nīakahonoka, no ūrīa wothe ūtagetīkia nīagatuīrwo ciira. ¹⁷ Nacio cīama ici nī igatwaranaga na ariā metikītie: Nīmakaingata ndaimono thiīnī wa rīitwa rīakwa; na nīmakaaria na thiomī njerū; ¹⁸ na nīmakanyīita nyoka na moko mao; na rīrīa makaanyua thumu, ndūkamathūkia o na hanini; nīmakaigagīrīra andū ariā arūaru moko, nao mahone.”

¹⁹ Mwathani Jesū aarīkia kūmaarīria ūhorō ūcio, agītwarwo igūrū na agīkara thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai. ²⁰ Nao arutwo magīcooka makiumagara na makīhunja ūhorō kūdū guothe, nake Mwathani akīrutithania wīra nao, na agekīraga ūhorō wake hinya na ūndū wa cīama iria ciatwaranaga na ūhorō ūcio.

LUKA

Ūhoru wa Gūtongoria

¹ Andū aingi nīmarikītie kwandika ūhoru wa maundū marīa mahingitio gatagati-ini gaitū, ² o ta ūrīa twaheirwo ūhoru wamo nī arīa meyoneire maundū macio kuuma o kiambirīria marī aira na ndungata cia ūhoru ūcio. ³ Nī ūndū ūcio, tondū nīi mwene nīnduīrtie maundū macio mothe wega kuuma kiambirīria-rī, ngakiona arī wega o na nīi ngwandikire mūtatarata mwega wa maundū macio, wee mūnene mūgaathe Theofilo, ⁴ nīgeetha ūmenye na ma maundū marīa warutirwo.

Gūciarwo kwa Johana Mūbatithania Kūmenyithanio

⁵ Na rīrī, hīndī irīa Herode aarī mūthamaki wa Judea, nī kwarī mūthīnjīri-Ngai wetagwo Zakaria, warī wa gikundi kia athīnjīri-Ngai kia Abija; mūtumia wake eetagwo Elizabethi na aarī wa rūciaro rwa Harūni. ⁶ O eerī maarī arūngīrīru maitho-ini ma Ngai, na nīmathikagīra maathani ma Mwathani na mawatho mōthe matarī na ūcuuke. ⁷ Nao matiarī na twana tondū Elizabethi aarī thaata; na eerī maarī akūrū mūno.

⁸ Na rīrī, mūthenya ūmwe Zakaria nīarutaga wīra wa mūthīnjīri-Ngai arī mbere ya Ngai, tondū rīarī ihinda rīa gikundi giake gūtungata-rī, ⁹ nīathuurirwo na njīra ya gūcuukirwo mīti, kūringana na mūtugo wa ūthīnjīri-Ngai, athīi thīinī wa hekarū ya Mwathani agacine ūbumba. ¹⁰ Na rīrīa ihinda rīa gūcina ūbumba riakinyire, kīrīndī gīothe kīrīa kīonganite nī ūndū wa kūhooya, nī kīahooyagīra na kūu nja.

¹¹ Hīndī iyo mūraika wa Mwathani akiumīrīra Zakaria, na akīrūgama mwena wa ūrīo wa kīgongona kīrīa gīa gūcinīra ūbumba. ¹² Rīrīa Zakaria aamuonire, akīhahūka na akīiyūrwo nī guoya. ¹³ No mūraika ūcio akīmūwīra atīrī: “Zakaria, tiga gwtīgīra; mahooya maku nīmaiguitwo. Mūtumia waku Elizabethi nīagagūciarīra mwana wa kahīi, nawe nīūkamūtua Johana. ¹⁴ Nīūgakena na ūcanjamūke, nī ūndū wake na andū aingi nīmagakenio nīgūciarwo gwake, ¹⁵ nīgūkorwo nīagatuika mūdū mūnene maitho-ini ma Mwathani. Ndārī hīndī akaanyua ndibei o na kana kīndū o kīngī kīgagatu kīngītūma mūdū arīo, na nīakaiyūrwo nī Roho Mūtheru kuuma o gūciarwo gwake. ¹⁶ Nake nīakagarūra andū aingi a Isiraeli macookerere Mwathani Ngai wao. ¹⁷ Na nīagathiī mbere ya Mwathani arī na roho na hinya wa Elija, nīguo agarūre ngoro cia maithe mendane na ciana ciao, nao arīa aremi amagarūre magīe na ūūgī wa andū arīa athingu, nīgeetha ahaarīrie andū mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akīūria mūraika ūcio atīrī, “Ingīmenya ma ya ūhoru ūcio atīa? Nīi ndī mūthuuri mūkūrū o na mūtumia wakwa arī na mīaka mīingī.”

¹⁹ Mūraika ūcio akīmūcookeria atīrī, “Nīi nī nīi Gaburieli, ūrīa ūrūgamaga mbere ya Ngai, na nī gūtūmwō ndūmītwo ngwarīrie na ngwīre ūhoru ūyū mwega. ²⁰ Na rīu nīūgūkira ūremwō nī kwaria nginya mūthenya ūrīa ūndū ūcio ūkaahinga, tondū ndūnetīkia ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rīrīa rīagīrīrie riakinya.”

²¹ Hīndī iyo yothe, andū nīmetereire Zakaria na makarigagwo nī kīrīa gīatūmīte aikare mūno ūguo thīinī wa hekarū. ²² Rīrīa oimire, ndaigana kūhota kūmaarīria; magīkīmenya atī nīonete kīoneki arī thīinī wa hekarū, nīgūkorwo no kūmaheneria aamahenagīria na guoko, agīkara o ūguo atekūhota kwaria.

²³ Rīrīa ihinda rīake rīa gūtungata[†] rīathirire-rī, akīinūka gwake mūcīi. ²⁴ Thuutha ūcio Elizabethi mūtumia wake akīgīa nda, na handū ha mīeri itano agīkara ehithite. ²⁵ Akiuga atīrī, “Nī Mwathani ūnjīkīire ūū. Matukū-ini maya nīanjīkīte wega na akanjehereria thoni cia kūmenwō nī andū.”

Gūciarwo kwa Jesū Kūmenyithanio

²⁶ Naguo mweri wa itandatū wa Elizabethi gūkorwo arī na nda-rī, Ngai nīatūmire mūraika Gaburieli athīi Nazarethi itūūra rīarī kūu Galili, ²⁷ akīmūtūma kūrī mūrītu gathirange woritio nī mūdū wetagwo Jusufu, wa rūciaro rwa Daudi. Mūrītu ūcio gathirange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mūraika ūcio akīmūmīrīra, akīmūwīra atīrī, “Nīndakūgeithia, wee ūrathimītuo mūno! Mwathani arī hamwe nawe.”

²⁹ Nake Mariamu agīthīinika mūno nī ūndū ūcio, na akīgega akīrigwo nī ūhoru wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mūraika ūcio akīmūwīra atīrī, “Mariamu tiga gwtīgīra, nīgūkorwo nīūkinyīrwo nī wega wa Ngai. ³¹ Nawe nīūkūgīa nda na nīūgaaciara mwana wa kahīi, nawe nīūkamūtua Jesū. ³² Nake nīagatuika mūnene na ageetagwo Mūrū-wa-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno. Mwathani Ngai nīakamūhe gītī kia ūnene kīrīa

* 1:21 Andū meetereire Zakaria oime Handū-harīa-Hatheru oke amarathime na kīrathimo kia Harūni kīrīa kīrī Ndār 6:24-26. † 1:23 Mūthīnjīri-Ngai aatungataga hekarū-ini kīumia kimwe harī mīeri itandatū, nī kuuga maita meerī harī mwaka ūmwe.

gĩa ithe Daudi, ³³ nake nĩagathamakĩra nyũmba ya Jakubu nginya tene; ũthamaki wake ndũgaathira o na rĩ.”

³⁴ Mariamu akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũngĩhoteka atĩa, kuona atĩ ndĩ o mũirĩtu gathirange?”

³⁵ Nake mũraika ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩagooka igũrũ rĩaku naguo hinya wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩũgakũhumbĩra, nĩ ũndũ ũcio mwana ũrĩa ũgaaciirwo nĩ mũtheru na ageetagwo Mũrũ wa Ngai. ³⁶ O na Elizabethi, ũrĩa wa mbarĩ cianyu, o nake nĩekũgĩa kaana arĩ mũkũrũ, o ũcio weragwo atĩ nĩ thaata, nĩgũkorwo rĩu arĩ na nda ya mĩeri itandatũ. ³⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ ũndũ ũngĩrema Ngai.”

³⁸ Nake Mariamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Mwathani. Ndĩrogĩkwo o ta ũguo woiga.” Hĩndĩ iyo mũraika akĩmũtiga agĩthĩ.

Mariamu Gũceerera Elizabethi

³⁹ Matukũ-inĩ o ro macio, Mariamu akĩhaariĩra, agĩthĩ ahiũhite nginya itũũra rĩarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Judea, ⁴⁰ agĩtoonya mũciĩ gwa Zakaria, na akĩgeithia Elizabethi. ⁴¹ Rĩria Elizabethi aigũire ngeithi cia Mariamu-rĩ, kaana gake gakĩambarara karĩ nda yake, nake Elizabethi akĩyũrwo nĩ Roho Mũtheru. ⁴² Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Wee wĩ mũrathime gatagatĩ ka atumia othe, nako kaana karĩa ũgaaciara nĩkarathime! ⁴³ No nĩ kĩ gĩtũmite njikwo wega ũũ, atĩ nyina wa Mwathani wakwa no ooke kũnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mũgambo wa ngeithi ciaku wakinya matũ-inĩ makwa, nako kaana karĩa karĩ nda yakwa kambarara nĩ ũndũ wa gũkena. ⁴⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũcio wĩtikĩtie atĩ maũndũ maria Mwathani amwĩrite nĩmakahingio!”

Rwĩmbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nake Mariamu akiuga atĩrĩ:

“Ngoro yakwa nĩragooca Mwathani,

⁴⁷ naguo roho wakwa nĩrakenera Ngai Mũhonokia wakwa,

⁴⁸ nĩgũkorwo nĩaririkanĩte

kwĩnyiihia kwa ndungata yake.

Kuuma rĩu njiarwa ciothe irĩnjĩtaga mũrathime,

⁴⁹ nĩgũkorwo ũcio ũrĩ Hinya nĩanjikiire maũndũ manene, nario rĩitwa rĩake nĩ rĩtheru.

⁵⁰ Tha ciake nĩkinyagĩra arĩa mamwĩtigagĩra,

kuuma njiarwa nginya njiarwa.

⁵¹ Nĩekĩte maũndũ ma hinya na guoko gwake;

na arĩa etĩĩ aharaganagia meciiria ma ngoro ciao.

⁵² Nĩaharũrũkĩtie aathani kuuma itĩ-inĩ ciao cia ũnene,

no agatũũgĩra arĩa menyiihagia.

⁵³ Nĩahũnĩtie arĩa ahũtu na maũndũ mega,

no arĩa itonga akamaingata matarĩ na kĩndũ.

⁵⁴ Nĩateithĩtie Isiraeli ndungata yake,

akaririkana ũhoru wake wa kũiguanĩra tha,

⁵⁵ o ta ũrĩa eerire maithe maitũ,

atĩ nĩakaiguĩra lburahĩmu hamwe na njiaro ciake tha, nginya tene.”

⁵⁶ Nake Mariamu agĩkara na Elizabethi ta mĩeri itatũ, agĩcooka akĩinũka kwao.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania

⁵⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa Elizabethi rĩakinya rĩa gũciara, agĩciara kahĩ. ⁵⁸ Andũ a itũũra rĩake na a mbarĩ ciao makĩigua atĩ Mwathani nĩakĩrĩrĩrie kũmũiguĩra tha, nao magĩkena hamwe nake.

⁵⁹ Mũthenya wa inana wakinya, magĩũka nĩguo maruithie kaana kau, nao meendaga gũgatua Zakaria o ta ũrĩa ithe eetagwo, ⁶⁰ no nyina akĩaria, akiuga atĩrĩ, “Aca! Gegwĩtwo Johana.”

⁶¹ Nao andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ wa mbarĩ cianyu wĩtagwo rĩitwa rĩu!”

⁶² Nao makĩũria ithe ũrĩa angĩenda gatuuo na ũndũ wa kũmũheneria na moko. ⁶³ Akĩmeetia kahengere ga kwandikwo, nake akĩandika atĩrĩ, “Rĩitwa rĩako nĩ Johana.” Naguo ũndũ ũcio ũkĩgegĩa andũ othe. ⁶⁴ O hĩndĩ iyo akĩhingũka kanua, naruo rũrĩmĩ rwake rũkĩregera, akĩambĩrĩria kwaria, akĩgooca Ngai. ⁶⁵ Nao andũ othe a itũũra makĩyũrwo nĩ guoya, makaaragia ũhoru wa maũndũ macio mothe, namo makĩhunja bũrũri-inĩ ũcio wothe wa irĩma wa Judea. ⁶⁶ Nao arĩa othe maigũire ũhoru ũcio makĩgegĩa nĩguo makĩũria atĩrĩ, “Kai kaana gaka gagaatuĩka ũ? Nĩgũkorwo guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nako.”

Rwĩmbo rwa Zakaria

⁶⁷ Nake ithe Zakaria akĩyũrwo nĩ Roho Mũtheru, akĩratha ũhoru, akiuga atĩrĩ,

68 “Mwathani Ngai wa Isiraeli arogoocwo,
 tondũ nĩokite na agakũũra andũ ake.
 69 Nĩatwambararĩirie rūhĩa rwa ũhonokio
 thĩĩnĩ wa nyũmba ya Daudi, ndungata yake
 70 (o ta ũrĩa aarĩtie matukũ ma tene na tũnua twa anabii ake atheru),
 71 rwa gũtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
 na kuuma kũrĩ guoko kwa arĩa othe matũmenaga,
 72 nĩguo aigũire maithe maitũ tha,
 na aririkane kĩrĩkanĩro gĩake gĩtheru,
 73 o mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩĩire ithe witũ Iburahĩmu:
 74 atĩ nĩagatũhonokia kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciitũ,
 na atũhotithie kũmũtungatagĩra tũtarĩ na guoya,
 75 tũrĩ atheru na athingu mbere yake matukũ-inĩ maitũ mothe.

76 “O nawe, kaana gakwa, nĩũgetagwo mũnabii wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
 nĩgũkorwo nĩũgaathiiaga mbere ya Mwathani nĩguo ũmũthondekagĩre njira ciake,
 77 na ũmenyithie andũ ake ũhoru wa ũhonokio
 nĩ ũndũ wa kũrekerwo mehia mao,
 78 na tondũ wa tha nyingĩ cia Ngai witũ,
 tha icio nĩĩgatũma riũa rĩtũrathĩre kuuma igũrũ,
 79 nĩĩgeetha rĩarĩre arĩa matũũraga nduma-inĩ,
 o na arĩa matũũraga kĩĩruru-inĩ gĩa gĩkuũ,
 nĩguo rĩtongorie magũrũ maitũ njĩra-inĩ ya thayũ.”
 80 Nako kaana kau gagĩkũra, na gagĩgĩa hinya roho-inĩ wako; nake agĩtũũra werũ-inĩ nginya hĩndĩ
 ĩrĩa eyumĩirie kũrĩ andũ a Isiraeli.

2

Gũciarwo kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, Kaisari Augusito nĩarutire watho atĩ andũ othe a mabũrũri mothe marĩa
 maathanagwo nĩ Aroma matarwo. ² (Rĩĩrĩ nĩrio riarĩ itarana rĩa mbere rĩrĩa rĩataranirwo hĩndĩ ĩrĩa
 Kuirinio aarĩ barũthi wa Suriata.) ³ Nao andũ magĩthĩĩ kwĩyandikithia o mũndũ itũũra-inĩ rĩake mwene.
⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu o nake akĩambata kuuma itũũra rĩa Nazarethi kũu Galili, agĩthĩĩ Judea, agĩkinya
 Bethilehemu itũũra rĩa Daudi, tondũ we aarĩ wa nyũmba o na wa mbarĩ ya Daudi. ⁵ Nake aathiire kuo
 nĩĩgeetha makeyandikithie marĩ na Mariamu, mũĩritu ũrĩa endaga kũhikia, nake aarĩ mũritũ. ⁶ Na hĩndĩ
 ĩrĩa maarĩ o kũu, ihinda rĩa mwana gũciarwo rĩgĩkinya, ⁷ Nake Mariamu akĩrigithatha kaana ga kahĩĩ.
 Agĩkooha na taama, agĩgakomia thĩĩnĩ wa mũharatĩ tondũ nĩmagite handũ ha kũraara thĩĩnĩ wa nyũmba
 ya ageni.

Arĩithi na Araika

⁸ Na kũu bũrũri ũcio, nĩ kwarĩ arĩithi maikaraga mĩgũnda-inĩ, maikarĩtie mahiũ mao ũtukũ.*
⁹ Mũraika wa Mwathani akĩmoimĩrĩra, nago riiri wa Mwathani ũkĩmatherera hau maarĩ, nao
 makĩnyĩtwo nĩ guoya. ¹⁰ No mũraika ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Ndamũrehera ũhoru mwega
 na wa gĩkeno kĩnene, ũrĩa ũgaatũika wa andũ othe. ¹¹ ũmũthĩ itũũra-inĩ rĩa Daudi, nĩmũciarĩrwo
 mũhonokia; nake nĩwe Kristũ ũrĩa Mwathani. ¹² Na rĩrĩ, kĩrĩa kĩrĩmũmenyithia ũhoru ũcio nĩ gĩkĩ:
 Nĩmũrĩona gakenge koheetwo na taama gakometio thĩĩnĩ wa mũharatĩ.”

¹³ Na o rĩmwe hakĩumĩra gĩkundi kĩnene kĩa araika a igũrũ hamwe na mũraika ũcio, makĩgooca Ngai,
 makiuga atĩrĩ,

¹⁴ “Ngai arokumio kũu igũrũ mũno,
 nago thayũ ũrogia gũkũ thĩ kũrĩ andũ arĩa akenagĩra.”

¹⁵ Na rĩrĩa araika acio maamatigire magĩcooka igũrũ-rĩ, arĩithi acio makĩĩrana atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ
 Bethilehemu tũkoone ũndũ ũcio wikĩkĩte, ũcio Mwathani aatũhe ũhoru wago.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩĩ mahiũhĩte, magĩkora Mariamu na Jusufu o na gakenge kau gakometio
 thĩĩnĩ wa mũharatĩ. ¹⁷ Na maarĩkia gũkoona, makĩmemerekia ũhoru ũrĩa maaheetwo ũkonĩĩ kaana
 kau, ¹⁸ nao arĩa othe maũguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ marĩa arĩithi acio maameeraga. ¹⁹ Nowe
 Mariamu akĩiga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake, na agĩkara akĩmecĩiragia. ²⁰ Nao arĩithi acio

* 2:8 Mahiũ ma kũrutwo magongona maarĩithagĩrio gũkuhĩ na Bethilehemu mwaka wotho. Arĩithi maamaroraga matikaiyo kana
 marĩĩo nĩ nyamũ.

makihündüka, magikumagia na makigoocaga Ngai nĩ undũ wa maundũ macio mothe maiguĩte na makoona, o ta ũria meerĩtwo.

Jesũ Gũtarwo Hekarũ

²¹ Mũthenya wa kanana wakinya, rĩria ihinda riako rĩa kũrua riakinyire-rĩ, kaana kau gagĩtuuo Jesũ, rĩĩtwo rĩria mũraika aakaheete mbere ya nyina kũgĩa nda yako.

²² Na rĩrĩ, rĩria ihinda riāo rĩa gũtherio riakinyire kũringana na Watho wa Musa-rĩ,[†] Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo magakaneane harĩ Mwathani²³ (o ta ũria kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Mwathani atĩrĩ, “Irighithathi riōthe rĩa kahĩ nĩ rĩriāmũragĩrwo Mwathani”),²⁴ na marute igongona kũringana na ũria Watho wa Mwathani uugĩte: “Nĩ ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ.”

²⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warĩ mũthingu na mwĩtigĩri Ngai. Nake aatũire eteireire kũhonokio kwa Isiraeli, nake Roho Mũtheru aarĩ hamwe nake. ²⁶ Nĩaguũrĩrio nĩ Roho Mũtheru atĩ ndagakua atoneete Kristũ ũria wa Mwathani. ²⁷ Nake agĩtoonya thĩinĩ wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na rĩria aciari a kaana kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ thĩinĩ nĩguo mahingie ũria mũtugo wa watho watuĩte-rĩ,²⁸ Simeoni agĩkaĩyũkia moko-inĩ make na akĩgooca Ngai, akiuga atĩrĩ:

²⁹ “Mwathani Mwene-Hinya,

riũ rekereria ndungata yaku ithĩĩ na thayũ, o ta ũria wanjĩrĩire.

³⁰ Nĩgũkorwo maitho makwa nĩmonete ũhonokio waku,

³¹ ũria ũhaarĩrie mbere ya andũ othe,

³² ũrĩ ũtheri wa kũguũrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ,

o na riĩri kũrĩ andũ aku a Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makĩgega mũno nĩ undũ wa maundũ marĩa maaririo igũrũ riako. ³⁴ Simeoni agĩcooka akĩmarathima akiĩra Mariamu, nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ gatuĩtwo ga kũgũithia na gũũkĩria andũ aingĩ thĩinĩ wa Isiraeli, na gatuĩke kĩmenyithia kĩria kĩrĩmenagĩrĩrio, ³⁵ nĩgeetha mecĩiria ma ngoro nyingĩ maguũrio. O na ngoro yaku o nayo nĩgatheecwo na rũhiũ rwa njora.”

³⁶ Nĩgĩ nĩ kwarĩ na mũtumia mũnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa Fanueli, wa mũhĩriga wa Asheri. Mũtumia ũcio aarĩ mũkũrũ mũno; aikarire na mũthuuriwe miaka mũgwanja kuuma ahika, ³⁷ agĩcooka agĩkara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ iyo aarĩ na miaka mĩrongo ĩnana na ĩna. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ũtukũ na mũthenya, na akehiingaga kũria irio na akahooyaga. ³⁸ Hĩndĩ o iyo agĩũka harĩo, agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ũhoru wa kaana kau kũrĩ ariā othe meetagĩrĩra kuona gũkũũrwo kwa Jerusalemu.

³⁹ Rĩria Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maundũ marĩa mothe maathanĩtwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka itũura riāo kũu Nazarethi. ⁴⁰ Nako kaana kau gagikũra, gakĩgĩa na hinya; gakĩiyũrwo nĩ ũũgĩ, naguwo wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

Jesũ arĩ Kamwana thĩinĩ wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiia Jerusalemu nĩ undũ wa Gĩathi kĩa Bathaka.[‡] ⁴² Jesũ aakinya miaka ikũmi na rĩrĩ, makĩambata nake magĩthĩĩ Gĩathi-inĩ kũu kũringana na mũtugo.[§] ⁴³ Na Gĩathi kũu gĩathira, rĩria aciari ake mainũkaga-rĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no matiamenyire. ⁴⁴ Nao magĩthĩĩ rũgendo rwa mũthenya mũgima, magĩĩciaragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kiao. Thuutha ũcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũrĩ andũ a mbarĩ yao o na kũrĩ arata. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalemu makamũcarie. ⁴⁶ Thuutha wa mũthenya ĩtatũ makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagatĩ ka arutani,^{*} amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ ũria wothe waiguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ũmenyo wake na ũria aacookagia. ⁴⁸ Rĩria aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akĩmũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ũgũtwika ũguo nĩkĩ? Nĩĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩte tũrĩ na kieha mũno.”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũnjarie? Kaĩ mũtooi atĩ njagĩrĩrwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiatũkĩrwo nĩ ũria aameeraga.

⁵¹ Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nĩamathĩkagĩra. No nyina nĩagaga maundũ macio mothe ngoro-inĩ yake. ⁵² Nake Jesũ agikũra, akĩũhĩgaga, na akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

[†] 2:22 Mũtumia angĩagiire kaana etagĩrĩra mũthenya mĩrongo ĩna nĩguo acooke athĩĩ hekarũ akarute igongona rĩa gũtherio. [‡] 2:41 Arũme othe a Ayahudi na andũ a mĩcĩĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthĩĩ Jerusalemu ciathĩĩ ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegethio, na Gĩathi gĩa Ithũnũ. [§] 2:42 Tũmwana twakinya miaka ikũmi na rĩrĩ nĩtwambagĩrĩria kwĩharĩria gũtongoria maundũ ma ndini. ^{*} 2:46 Arutani a watho kana Rabii nĩo mooĩ maundũ ma ndini ya Kiyahudi mũno makĩria.

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na itano wa ūthamaki wa Tiberio Kaisari, hĩndĩ ĩria Pontio Pilato aarĩ barũthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hĩndĩ iyo Anasi na Kaiafa maarĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,* ūhoru wa Ngai nĩwakinyĩre Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. ³ Nake agĩthĩ bũrũri wotho ūria warĩ hakuhĩ na Rũũ rwa Jorodani, akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia mao nĩgeetha mabatithio.

⁴ O ta ūria kwandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mũnabii Isaia atĩrĩ:
“Nĩ mũgambo wa mũndũ ūkwaniĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ,

‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai tũcĩra twake.†

⁵ Mĩkuru yotho nĩgathikwo,
nacio ĩrĩma ciothe na tũrĩma nĩikaaraganio.

Njĩra ĩria njogomu nĩkarũngario,
nacio njĩra ĩria itarĩ njaraganu nĩikaaraganio.

⁶ Nao andũ othe nĩmakona ūhonokio wa Ngai.’”

⁷ Andũ aingĩ nĩmathiire kũrĩ Johana akamabatithie, nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ rũciarũ rũrũ rwa ndũira! Nũ ūmũtaarĩte mũũrĩre marakara marĩa makĩrĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrĩra. Na mũtikambĩrĩre kwĩra na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ lburahĩmu,’ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũke ciana cia lburahĩmu. ⁹ Ithanwa nĩrĩgĩtwo itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wotho ūtaciara macyaro mega ūrĩtemagwo ūgalkio mwaki-inĩ.”

¹⁰ Nao andũ acio makĩmũũria atĩrĩ, “Tũkĩagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

¹¹ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ūria ūrĩ na nguo igĩrĩ nĩagaĩre ūria ūtarĩ, nake ūria ūrĩ na ĩrio nĩeke o ta ūguo.”

¹² Nao etia mbeeca cia igooti‡ o nao magĩũka mabatithio, makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtigitagie mbeeca makĩria ya ūria mwathĩtwo mwĩtagie.”

¹⁴ Nacio thigari§ ikĩmũũria atĩrĩ, “Na ithuĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

Nake agĩcicookeria atĩrĩ, “Mũtigatunyage andũ mbeeca na mũtikamaigagĩrĩre igenyo; na ningĩ iganagwoi nĩ mũcaara wanyu.”

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nĩmaikaraga metereire marĩ na mwĩhoko, na othe magecũũranagia ngoro-inĩ ciao kana hihi Johana ahota gũkorwo nĩwe Kristũ. ¹⁶ Nowe Johana akĩmacookeria akĩmeera othe atĩrĩ, “Nĩ-rĩ, ndĩmũbatithagia na maai. No nĩ kũrĩ mũndũ ūgũũka ūrĩ na hinya kũngĩra, ūria nĩ itagĩrĩre kuohora ndigi cia ĩraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru o na mwaki. ¹⁷ Gĩtarũrũ gĩake akĩnyĩtĩte na guoko nĩguo atherie kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩre ngano amũikie ikũmbĩ rĩake, no nĩagacina mahuti na mwaki ūtangĩhoreka.” ¹⁸ Johana nĩataarire andũ na ciugo nyingĩ na akamahunjabĩria ūhoru-ũria-Mwega.

¹⁹ Na rĩrĩ, rĩria Johana aatetirie Herode ūria warĩ mũthamaki tondũ wa kũhikia Herodia, mũtumia wa mũrũ wa ithe na nĩ ūndũ wa maũndũ marĩa mangĩ mothe mooru eekĩte, ²⁰ Herode nĩongereire ūndũ ūngĩ mũũru makĩria; naguo nĩ wa kũnyĩtĩthia Johana na kũmuohithia njeera.

Kũbatithio na Rũciarũ rwa Jesũ

²¹ Hĩndĩ ĩria andũ othe maarĩkirie kũbatithio, o nake Jesũ nĩabatithirio. Na rĩria aahooyaga, Igũrũ rĩkĩhingũka, ²² nake Roho Mũtheru agĩkũrũka akĩũmba igũrũ rĩake arĩ na mwĩrĩ wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mũgambo ūkiuma Igũrũ ūkiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe mũrũ wakwa ūria nyendete; na nĩngenaga mũno nĩwe.”

²³ Na rĩrĩ, Jesũ akĩambĩrĩria ūtungata wake aarĩ na ūkũrũ wa mĩaka ta mĩrongo itatũ. Nao andũ meeciiragia atĩ aarĩ mũrũ wa Jusufu,

mũrũ wa Heli, ²⁴ mũrũ wa Mathati,

mũrũ wa Lawi, mũrũ wa Meliki,

mũrũ wa Janai, mũrũ wa Jusufu,

²⁵ mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Amosi,

mũrũ wa Nahumu, mũrũ wa Esili,

mũrũ wa Nagai, ²⁶ mũrũ wa Maathi,

* 3:2 Anasi aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai kuuma mwaka wa itandatũ mbere ya gũciarwo gwa Kristũ. O na gũtuika aathani a Roma nĩmamweheririe, Ayahudi nĩmamwĩtikĩrite. Andũ a Roma nao maathuurire Kaiafa, na nĩ ūndũ ūcio magĩkorwo marĩ athĩnjĩri-Ngai eerĩ.

† 3:4 Tene njĩra nĩciathondekagwo mũthamaki angĩakorirwo agĩthĩ kũndũ. Johana Mũbatithania ookite gũthondeka ngoro cia andũ arĩa meetereire Mũhonokia. ‡ 3:12 Mbeeca cia igooti cionganagio nĩ Ayahudi o na gũtuika ciarĩ cia thirikari ya Roma. Andũ acio nĩmamenetwo mũno nĩ ūndũ wa gũteithia Aroma. § 3:14 Atongoria amwe a Ayahudi o na ciikaro imwe ciao nĩmetikĩritio kũgia na thigari ciao cia kwĩgĩtĩra nĩ thirikari ya Roma. Andũ maathũire mĩtugo ya thigari, no ti wĩra wao.

mūrū wa Matathia, mūrū wa Semeini,
 mūrū wa Joseki, mūrū wa Joda,
²⁷ mūrū wa Joanani, mūrū wa Resa,
 mūrū wa Zerubabeli, mūrū wa Shelathieli,
 mūrū wa Neri, ²⁸ mūrū wa Meliki,
 mūrū wa Adi, mūrū wa Kosamu,
 mūrū wa Elimadami, mūrū wa Eri,
²⁹ mūrū wa Joshua, mūrū wa Eliezeri,
 mūrū wa Jorimu, mūrū wa Mathati,
 mūrū wa Lawi, ³⁰ mūrū wa Simeoni,
 mūrū wa Juda, mūrū wa Jusufu,
 mūrū wa Jonamu, mūrū wa Eliakimu,
³¹ mūrū wa Melea, mūrū wa Mena,
 mūrū wa Matatha, mūrū wa Nathani,
 mūrū wa Daudi, ³² mūrū wa Jesii,
 mūrū wa Obedi, mūrū wa Boazu,
 mūrū wa Salimoni, mūrū wa Nahashoni,
³³ mūrū wa Aminadabu, mūrū wa Aruni,
 mūrū wa Hezironi, mūrū wa Perezu,
 mūrū wa Juda, ³⁴ mūrū wa Jakubu,
 mūrū wa Isaaka, mūrū wa Iburahimu,
 mūrū wa Tera, mūrū wa Nahoru,
³⁵ mūrū wa Serugu, mūrū wa Reu,
 mūrū wa Pelegu, mūrū wa Eberi,
 mūrū wa Shela, ³⁶ mūrū wa Kainani,
 mūrū wa Arafakasadi, mūrū wa Shemu,
 mūrū wa Nuhu, mūrū wa Lameku,
³⁷ mūrū wa Methusela, mūrū wa Enoku,
 mūrū wa Jaredi, mūrū wa Mahalaleli,
 mūrū wa Kenani, ³⁸ mūrū wa Enoshu,
 mūrū wa Sethi, mūrū wa Adamu,
 mūrū wa Ngai.

4

Jesū Kūgerio

¹ Nake Jesū akiuma kuu Jorodani aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, agītwarwo nī Roho werū-inī, ² kūrīa aagereirio nī mūcukani matukū mīrongo ina. Ndaarīaga kīndū matukū-inī macio, namo maathira agīkorwo arī mūhūutu.

³ Nake mūcukani akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai, ira ihiga rīrī rītuīke mūgate.”

⁴ Nake Jesū akīmīcookeria atīrī, “Nī kwandikītwo atīrī: ‘To mūgate wiki ūngītūūria mūdū muoyo.’”

⁵ Nīngī mūcukani akīmūtware handū hatūūgīru mūno, na gwa kahinda kanini mūno akīmuonia mothamaki mothe ma gūkū thī. ⁶ Agīcooka akīmwīra atīrī, “Nīngūkūhe wathani wa kuu guothe na riiri wakuo wothe, nīgūkorwo nīiheanītwo kūrī nī, na no ndīciheane kūrī mūdū o wothe ūria ingīenda kūhe. ⁷ Nī ūndū ūcio ūngīnyinamīrīra ūhooe, mothe megūtūika maku.”

⁸ Jesū akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Nī kwandikītwo atīrī: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na ūmūtungatagīre o we wiki.’”

⁹ Nake mūcukani akīmūtware Jerusalemu, na akīmūrūgamia gathūrūmūdū-inī ka hekarū, akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai, wīgūithie thī kuuma haha. ¹⁰ Nīgūkorwo nī kwandikītwo atīrī:

“‘Nīagaatha araike ake nī ūndū waku
 makūmenyerere wega;

¹¹ nīngī nīmagakwanīrīria na moko mao,
 nīgeetha ndūkaringwo kūgūrū nī ihiga.’”

¹² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Maandiko moigīte atīrī: ‘Ndūkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

¹³ Rīrīa mūcukani aarīkirie kūmūgeria na njira ciothe-rī, akīmūtiga nginya ihinda rīrīa riagīrīire rīkoneka.

Jesū Kūregwo Nazarethi

¹⁴ Nake Jesū agīcooka Galili arī na hinya wa Roho, nayo ngumo yake ikīhunja kuu būrūri ūcio wothe.

¹⁵ Nake nīarutanaga thunagogi-inī ciao, nao andū othe makīmūkumia.

¹⁶ Na rīrī, nīathiire Nazarethi, kūrīa aarereirwo, na agitoonya thunagogi mūthenya wa Thabatū, o ta ūrīa aamenyerete gwika. Nake akirūgama na igūrū athome Maandiko. ¹⁷ Akīnengerwo ibuku rīa gikūnjo rīa mūnabii Isaia. Akīrīkūnjūra, akīona harīa handīkitwo atīrī:

¹⁸ “Roho wa Mwathani arī igūrū rīakwa,
nī ūndū nīanjītīrīrie maguta
nīguo hunjagīrie arīa athīnī Ūhorō-ūrīa-Mwega.
Nīandūmite thīi nyanīrīre kuohorwo kwa arīa moheetwo,
na atī arīa atumumu nīmegūcooka kuona,
na njohorithie arīa mahinyīrīrio,
¹⁹ nīngī nyanīrīre mwaka wa gwītīkīrīka wa Mwathani.”

²⁰ Agīcooka agīkūnja ibuku rīu rīa gīkūnjo, agīcookeria mūmenyereri wa thunagogi, agīkara thī. Nao andū arīa othe maarī thunagogi makīmūrora. ²¹ Nake akīambīrīria kwaria, akīmeera atīrī, “Ūmūthī maandīko maya nī mahingio mūkīnguagīra.”

²² Nao andū othe makīmūgaatha na makīgegīo mūno nī ciugo njega iria cioimaga kanua gake. Makīūranīa atīrī, “Githī ūyū ti mūrū wa Jusufu?”

²³ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ti-itherū nī mūkūnjīra thimo īrīa yugaga atīrī, ‘Ndagītārī, wīhōnie wee mwenē! Maūndū marīa tūiguīte atī nī wekire kūu Kaperinaumu meeke gūkū itūūra-inī rīaku.”

²⁴ Agīthī na mbere kuuga atīrī, “Ngūmwīra na ma, gūtīrī mūnabii wītīkagīrwo itūūra-inī rīake. ²⁵ Ngūmwīra atīrī na ma, nī kwarī atumia aīngī a ndigwa Isiraeli matukū-inī ma Elija, rīrīa igūrū rīārī ihinge mīaka itatū na nuthu, na ng’aragu nene īkīyūra būrūrī wothē. ²⁶ No Elija ndaigana gūtūmwō kūrī o na ūmwe wao, tīga kūrī mūtumia wa ndigwa ūrīa watūire itūūra rīa Zarefathu kūu būrūrī wa Sidonī. ²⁷ Nīngī nī kwarī andū aīngī maarī na mangū thīnī wa Isiraeli ihinda rīa Elisha ūrīa mūnabii, no gūtīrī mūdū o na ūmwe wao wahonīro tīga Naamani ūrīa Mūsuriata.”

²⁸ Andū othe arīa maarī thīnī wa thunagogi nīmarakarire mūno rīrīa maiguire ūguo. ²⁹ Magīūkīra makīmūrūtūrūa kuuma itūūra-inī rīu, makīmūtwarā rwere-inī rwa karīma harīa itūūra rīu rīakitwo, nīguo mamūkīe na kūu kīharūrūka-inī. ³⁰ Nowe Jesū akīgerera gatagatī-inī ka andū, agīthīria.

Jesū Kūingata Roho Mūru

³¹ Agīcooka agīkūrūka, agīthī Kaperinaumu, itūūra rīārī Galilī, na mūthenya wa Thabatū akīambīrīria kūrūta andū. ³² Nao andū makīgega nī ūndū wa ūrutani wake, tondū ndūmīrīri yake yarī ya wathani.

³³ Na rīrī, kūu thīnī wa thunagogi nī kwarī na mūdū warī na ndaimono, nīyo ngoma thūku. Nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, ³⁴ “Hī! Ūrenda atīa na ithuī, wee Jesū wa Nazarethi? Ūkīte gūtūniina? Nīngūū, we nīwe ūrīa Mūtheru wa Ngai!”

³⁵ Nake Jesū akīmīkūma, akīmīra atīrī, “Kira, na uume thīnī wake!” Nayo ndaimono īyo īkīgūithia mūdū ūcio thī hau mbere yao othe, īkīuma na ndīamūtīhirie.

³⁶ Nao andū othe makīgega makīūranīa atīrī, “Kaī ūrutani ūyū ūhaana atīa? Araatha ngoma thūku arī na wathani na hinya, nacio īkoima!” ³⁷ Nayo ngumo yake īkīhunja kūrīa guothe kwariganīte na kūu.

Jesū Kūhonia Andū Aīngī

³⁸ Nake Jesū akīuma thunagogi, agīthī mūcīi gwa Simoni. Na rīrī, nyina wa mūtumia wa Simoni aarī mūrūaru mūrīmū wa kūhiūha mwīrī mūno, nao magīthaitha Jesū nī ūndū wake. ³⁹ Nī ūndū ūcio, akīnamīrīra harī we, na agīatha mūrīmū ūcio uume mwīrī wake, naguo ūkīuma. Nake mūtumia ūcio agīūkīra o rīmwe na akīambīrīria kūmatungatīra.

⁴⁰ Na rīrī rīua rīathūaga, andū makīrehera Jesū andū arīa othe maarī na mīrīmū ngūrani, nake akīmaīgīrīra moko o mūdū o mūdū, akīmahonia. ⁴¹ O na nīngī ndaimono ikīuma andū aīngī, ikīanagīrīra atīrī, “Wee nīwe Mūrū wa Ngai!” Nowe agīcikaania na agīcīgīria ciarie, tondū nīcioī atī nīwe Kristū.

⁴² Na gwakīa-rī, Jesū akīumagara agīthī kūdū gūtaarī andū. Nao andū makīmūcaria, na rīrīa maakinyire harī aarī, makīgeria kūmūgīrīrīria ndakoime kūu amatige. ⁴³ Nowe akīmeera atīrī, “No ngīnya hunjie Ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai matūūra-inī marīa mangī o namo, nī ūndū nīkīo ndaatūmīrwo.” ⁴⁴ Nake agīthī na mbere na kūhunja thīnī wa thunagogi cia Judea.

Gwīta Atūmwō a Mbere

¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe Jesū arūngīi hūgūrūrū-inī cia iria rīa Genesareti, nakīo kīrīndī kīa andū aīngī nīkīahatikanaga kīmūkuhīrīrie nīguo gīthīkīrīrie ūhorō wa Ngai, ² nake akīona tūtārū twīrī hūgūrūrū-inī cia iria rīa, tūtīgītīwo ho nī ategī a thamaki, arīa maathambagia neti ciao cia gūtega.

³ Agitoonya gatarū kamwe, nako kaarī ga Simoni, akīmūthaitha agatoonyatoonyie maaī-inī, kehere hūgūrūrū-inī. Agicooka agūkara thī, akiambiriria kūruta andū ūhoro arī gatarū-inī kau.

⁴ Na aarikia kwaria, akiira Simoni atirī, “Twara gatarū haarīa hariku, mūkūrūkie neti maaī-inī, mūtege thamaki.”

⁵ Nake Simoni akīmūcookeria atirī, “Mwathi witū, tūrūtite wira mūrītū ūtukū wothē, na tūtiniyiita kindū o na kī. No tondū nīwoiga ūguo-rī, nīngūkūrūkia neti.”

⁶ Maarikia gwika ūguo, makīnyiita thamaki nyingī mūno, nginya neti ciao ikīambiriria gūtuika. ⁷ Nī ūndū ūcio makīheneria arīa maarutithanagia wira nao, arīa maarī gatarū kau kangī moke mamateithie, nao magūka makīyūria tūtārū twerī kī, o nginya tūkiambiriria gūtoonyerera maaī-inī.

⁸ Hīndī īria Simoni Petero onire ūguo, akīgūithia maru-inī ma Jesū, akīmwira atirī, “Njeherera Mwathani; nīī ndī mūdū mwīhia!” ⁹ Nīgūkoro we na arīa othe maarī nao nīmagegire mūno nī ūndū wa thamaki iria maanyiitite, ¹⁰ o na Jakubu na Johana, ariū a Zebedi, arīa maarutithanagia wira na Simoni nīmagegire.

Nake Jesū akiira Simoni atirī, “Tiga gwītīgira; kuuma rīu ūrītēgaga andū.” ¹¹ Nī ūndū ūcio makīmīria tūtārū twao hūgūrūrū-inī cia iria, magītiga indo ciao ciothe, makīmūrūmīria.

Mūdū Warī na Mangū

¹² Na rīrī, hīndī īmwe rīria Jesū aarī itūūra-inī rīmwe-rī, nīguokire mūdū waiyūrītū nī mangū mwīrī wothē. Na rīria onire Jesū, akīgūithia, agiturumithia ūthiū wake thī, akīmūthaitha, akīmwira atirī, “Mwathani, ūngiēnda-rī, no ūūtherie.”

¹³ Jesū agītambūrūkia guoko gwake, akīhutia mūdū ūcio, akīmwira atirī, “Īī, nīngwenda. Therio!” Na o hīndī iyo akīhonio mangū.

¹⁴ Jesū agicooka akīmūkaania, akīmwira atirī, “Ndūkeere mūdū o na ū, no thīī, ūkeyonanie kūrī mūthīnjirī-Ngai, na ūrute magongona marīa Musa aathanire nī ūndū wa gūtherio gwaku, arī ūira kūrī o.”

¹⁵ Na rīrī, ngumo yake īgikīrīria kūhunja makīria, o nginya kīrīndī kīngī ma kīa andū gīgūka kūmūthikīria na kūhonio mīrimū yao. ¹⁶ No Jesū nīheragīra andū, agathīi kūdū gūtārī andū kūhoera Ngai kuo.

Jesū Kūhonia Mūdū Wakuite Cīga

¹⁷ Mūthenya ūmwe nī kūrutana aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arīa mookite kuuma matūūra mothe ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maikarīte thī hau. Naguo hinya wa Ngai wa kūhonania warī hamwe na Jesū. ¹⁸ Na rīrī, nīhookire andū makuūite mūdū na kībarī, warūarīte mūrimū wa gūka cīga, nao makīgeria kūmūtoonyia nyūmba mamūige harī Jesū. ¹⁹ Na rīria maagire njira ya gwika ūguo nī ūndū wa ūingī wa andū, makīhaica nyūmba-igūrū magītharia maturubarī, makīmūkūrūkīria mwanya-inī ūcio o arī kībarī-inī, nginya gatagatī-inī ka andū acio makīmūiga o hau Jesū aarī.

²⁰ Rīria Jesū onire wītīkio wao, akīmwira atirī, “Mūrata, nīwarekerwo mehia maku.”

²¹ Nao Afarisai na arutani a watho makīambiriria gwīciiria ngoro-inī ciao, makiuga atirī, “Kaī mūdū ūyū arī ū, ūkūruma Ngai? Nū ūngīhota kūrekanīra mehia, tiga Ngai we wiki?”

²² Nowe Jesū nīamenyaga ūria meeciiragia na akīmooria atirī, “Mūreeciiria maūdū macio ngoro-inī cianyu nīkī? ²³ Nī ūndū ūrīkū mūhūthū; nī kwīra mūdū, ‘Nīwarekerwo mehia maku,’ kana nī kūmwīra, ‘Ūkīra wītware’? ²⁴ No nīgeetha mūmenye atī Mūrū wa Mūdū arī na ūhoti gūkū thī wa kūrekanīra mehia-rī ...” Akiira mūdū ūcio wakuite cīga atirī, “Ndakwīra atirī, ūkīra, oya kībarī gīaku, ūinūke.” ²⁵ O hau hau akīrūgama mbere yao, akīoya kībarī kīria akomeire, na akiinūka mūciī akīgococaga Ngai. ²⁶ Nao andū othe nīmagegire na magikumia Ngai. Makīyūrwo nī guoya, makiuga atirī, “Ūmūthī nītūonete maūdū tūtārī tuona.”

Jesū gwīta Lawi

²⁷ Thuutha wa ūguo, Jesū akiumagara na akīona mūdū warī mwītia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarīte harīa heetagīrio mbeeca cia igooti. Jesū akīmwira atirī, “Nūmīrīra.” ²⁸ Nake Lawi agīūkīra, agītiga indo ciake ciothe, akīmūrūmīria.

²⁹ Lawi agicooka akīrugithiria Jesū iruga inene gwake mūciī, na gīkundi kīnene kīa etia mbeeca cia igooti o na andū angī nīmarīanagīra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arīa maarī a gīkundi kīao magītetia arutwo ake makīmooria atirī, “Mūrīanagīra na mūkanyuuanīra na etia mbeeca cia igooti na andū ehia nīkī?”

³¹ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Andū arīa agima mīrī tio mabataragio nī ndagītārī, no nī arīa arūaru. ³² Nīī ndiokire gwīta andū arīa athingu, no nī arīa ehia, nīguo merire.”

Jesū Kūrio Kīria Igūrū rīa Kwīhinga Kūrīa

³³ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũrĩa irio kaingĩ kaingĩ makahooya, o nao arutwo a Afarisai nimekaga o ũguo, no aku marĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania mehinge kũrĩa rĩrĩa e hamwe nao? ³⁵ No rĩrĩ, ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o; matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũrĩa irio.”

³⁶ Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoru na ngerekano ĩno, akĩmeera atĩrĩ, “Gũtĩrĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo njerũ, agĩkire nguo ngũrũ. Angĩka ũguo, angĩkorwo atarũrite nguo njerũ, nakĩo kĩraka kũ kĩa nguo ĩyo njerũ kiage kwagĩra nguo ĩyo ngũrũ. ³⁷ Ningĩ gũtĩrĩ mũndũ wikagĩra ndibei ya mũhihano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo ya mũhihano no ĩtarũre mondo icio, ndibei ĩyo ĩitike, nacio mondo icio ĩtarũkange. ³⁸ Aca, ti ta ũguo, ndibei ya mũhihano no nginya ĩkĩrwo mondo-inĩ njerũ. ³⁹ O na gũtĩrĩ mũndũ thuutha wa kũnyua ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhihano, nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩrĩa ngũrũ nĩyo njega.’”

6

Jesũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ

¹ Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩa gũtua ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko, makĩria ngano. ² Afarisai amwe makĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwike ũria gũtetikĩritio nĩ watho mũthenya wa Thabatũ?”

³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire, rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire Nyũmba ya Ngai, akĩoya na akĩria mĩgate ĩria yamũrĩrwo Ngai, ĩria ateetikĩritio kũria nĩ watho tiga no athĩnjĩri-Ngai meetikĩritio kũmirĩa, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake imwe yayo.” ⁵ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.”

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ, akĩrutana, nakuo nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ mwonju guoko gwake kwa ũrio. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonania mũthenya wa Thabatũ. ⁸ Nowe Jesũ, tondũ nĩamenyaga ũria meeciiragia, akĩra mũndũ ũcio wonjete guoko atĩrĩ, “Ŭkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau.

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtikĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?”

¹⁰ Akĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩra mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩka o ro ũguo; nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. ¹¹ Nao makĩrakara mũno, makĩambĩrĩa kũũrania ũria mangĩka Jesũ.

Atũmwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩoimagarire agĩthĩĩ kĩrĩma-inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ũtukũ wothe. ¹³ Gwakĩa-rĩ, agĩta arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura andũ ikũmi na eerĩ ao, akĩmatua atũmwo, nao nĩ: ¹⁴ Simoni (ũria aatũire Petero), na Anderea mũrũ wa nyina, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ũria wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mũsikariota ũria wamũkunyaĩre.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesũ agĩkũrũka hamwe nao, makĩrũgama handũ haarĩ haraganu. Gĩkundi kĩnene kĩa arutwo ake kĩarĩ ho, o na andũ aingĩ mũno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu, o na kuuma ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni, ¹⁸ nao mookĩte nĩguo mamũigue na mahonio mĩrimũ yao. Nao arĩa maanyamaragio nĩ ngoma thũku makĩhonio, ¹⁹ nao andũ othe makĩgeria kũmũhutia, tondũ hinya nĩwoimaga thĩinĩ wake na ũkamahonia othe.

²⁰ Nake akĩrora arutwo ake, akiuga atĩrĩ:

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ athĩĩni,
nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wanyu.

²¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũhũũtaga rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũkahũũnio.

Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũrarĩra rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũgatheka.

²² Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa andũ mekũmũmena,
na meyamũre kũrĩ inyuĩ, na mamũrume,
na mathũkĩrĩrie rĩĩtwa rĩanyu,
nĩ ũndũ wa Mũrũ wa Mũndũ.

²³ “Mũthenya ũcio nĩmũgakena na mũrũgarũge, tondũ mũcaara wanyu nĩ mũingĩ Igũrũ. Nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekire anabii.

²⁴ “No rirĩ, kaĩ mūrĩ na haaro inyuĩ itonga-ĩ, nīgũkorwo nīmūrĩkitie kwamũkĩra kũnyamarũrwo kwanyu.

²⁵ Kaĩ mūrĩ na haaro inyuĩ arĩa mũhũũnĩĩ rĩu-ĩ, nīgũkorwo nīmũkahũũta.

Kaĩ mūrĩ na haaro arĩa mũratheka rĩu-ĩ, nīgũkorwo nīmũgacakaya na mũrĩre.

²⁶ Kaĩ mūrĩ na haaro inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa andũ othe mekũmũgaathĩrĩria-ĩ, nīgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekaga anabii a maheeni.

Kwenda Thũ

²⁷ “No ngũmwĩra atĩrĩ inyuĩ arĩa mũũthikĩrĩrie: endagai thũ cianyu, na mwĩkage wega arĩa mamũthũire, ²⁸ na ningĩ mũrathimage arĩa mamũrumaga, na mũhooyagĩre arĩa mamwĩkaga ũũru. ²⁹ Na rirĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rũmwe, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. Na mũndũ angĩgũtunya igooti rĩaku, ndũkamũgĩrie kuoya o na kanjũ yaku. ³⁰ Mũndũ o wotho angĩkũhooya kĩndũ mũhe, na mũndũ o wotho angĩoya kĩndũ gĩaku, ndũkamwĩtie. ³¹ ĩkagai andũ arĩa angĩ o ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage.

³² “Rĩu-rĩ, angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mwakĩũgũna na kĩ? O na ‘ehia’ nĩmendaga arĩa mamendete. ³³ Na mũngĩkorwo mwĩkaga wega o arĩa mamwĩkaga wega-rĩ, mwakĩũgũna na kĩ? Nīgũkorwo ehia o nao nĩmekaga o ũguo. ³⁴ Na ningĩ mũngĩkorwo mũkombithagia o arĩa mwĩhokete nĩmakamũrĩha-rĩ, mwakĩũgũna na kĩ? O na ehia nĩmakombagĩra ehia arĩa angĩ, mehokete nĩmakarĩhwo ciothe. ³⁵ No rirĩ, endagai thũ cianyu, na mũciĩkage wega, o na mũkombithagie mũtekwĩhoka gũcookerio kĩndũ. Hĩndĩ ĩyo ĩrĩhi rĩanyu nĩrĩkaneneha, na inyuĩ nĩmũgatuĩka ariũ a Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, nīgũkorwo we nĩaiguagĩra arĩa matarĩ ngaatho tha o na arĩa aaganu. ³⁶ Iguanagĩrai tha, o ta ũrĩa lthe wanyu aiguanagĩra tha.

Gũtuanĩra Cĩira

³⁷ “Mũtigacĩrithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanacĩrithio. Mũtigatuanagĩre, nĩgeetha na inyuĩ mũtikanatuĩrwo. Rekanagĩrai, na inyuĩ nĩmũkarekero. ³⁸ Heanagai, na inyuĩ nĩmũrĩheagwo na gĩthimi kĩa, gĩkindĩritwo, kĩnainĩtio na gĩgaitikĩrĩra, nĩkio mũgaitĩrĩrwo nakio nguo-inĩ. Nīgũkorwo gĩthimi kĩria mũthimanagĩra nakĩo, no kio mũrĩthimagĩrwo nakio.”

³⁹ Agĩcooka akĩmahe ngerekano ĩno, akĩmooria atĩrĩ, “Mũtumumu no atongorie mũtumumu ũrĩa ũngĩ? Gĩthĩ eerĩ to magũe ĩrima? ⁴⁰ Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũmũruti, no ũrĩa wotho mũrute wega, no atũike ta mũmũruti.

⁴¹ “Nĩ kĩ gĩgũtũma wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kũrũmbũiya mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku we mwene? ⁴² Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Mũrũ wa baba, reke ngũrute kĩhuti kĩu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee wagĩte kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ naguo riitho rĩaku? Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ naguo riitho, nĩguo wone wega ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

Mũtĩ na Maciaro maguo

⁴³ “Gũtĩrĩ mũtĩ mwega ũciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũũru ũgaciara maciaro mega. ⁴⁴ O mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mĩtĩ-inĩ ya mĩigua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-inĩ. ⁴⁵ Mũndũ ũrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ũrĩa mũũru aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake. Nīgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa maiyũrĩte ngoro yake.

Aaki arĩa Ogĩ, na arĩa Akĩũgu

⁴⁶ “Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtĩkaga ũrĩa ndĩmwĩraga? ⁴⁷ Nĩngĩmuonia ũrĩa mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ũrĩa ciugĩte ahaana. ⁴⁸ Ahaana ta mũndũ waakaga nyũmba, ũrĩa wenjire mũthingi, akiũrikia na akiwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ ĩrĩa kwagĩire mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba ĩyo na nditi, no gĩtiamĩenyenyirie, tondũ nĩyaakĩtwe wega. ⁴⁹ No mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ũrĩa wakire nyũmba ĩtarĩ na mũthingi. Na rĩria kĩguũ kiagũthire nyũmba ĩyo, ikĩmomoka, naguo mwanangiko wayo warĩ mũnene.”

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

¹ Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. ² No kũu nĩ kwari na ndungata ya mũnene-wa-thigari-igana, ĩrĩa mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru hakuhi gũkua. ³ Nake mũnene ũcio wa thigari igana aigua ũhoro wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ we makamũũrie oke ahonie ndungata yake. ⁴ Nao maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaita magwatĩirie

mūno, makīmwīra atīrī, “Mündū ūyū nīagīrūrwo gwīkwō ūguo nīwe, ⁵ tondū nīendete rūrīrī rwitū na nīatwakīire thunagōgi.” ⁶ Nī ūndū ūcio Jesū agīthīi nao.

Na marī hakuhi gūkinya mūcīi, mūnene ūcio wa thigari igana akīmūtūmīra arata makamwīre atīrī, “Mwathani, tīga gwithīinia tondū ndiagīrīre wee ūūke gwakwa mūcīi. ⁷ O na nokīo itanona njagīrīire gūka kūrī we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nīkūhona. ⁸ Nīgūkorwo nī mwene ndi mündū wathagwo, na ndi na thigari njathaga. Ndeera ūmwe ‘Thīi,’ nīathiaga, na ndeera ūngī atīrī, ‘Ūka,’ nīokaga. Na ningī ndeera ndungata yakwa atīrī, ‘Ika ūna,’ nīikaga.”

⁹ Rīrīa Jesū aigūire ūguo, akīgega, akīhūgūkīra kīrīndī kīrīa kīamūrūmīrīire, agīkīra atīrī, “Ngūmwīra atīrī, ndionete mündū ūrī na wītikio mūnene ūū Isīraeli guothe!” ¹⁰ Nao andū arīa maatūmītwo magīcooka mūcīi magīkora ngombo iyo īrī honu.

Jesū Kūrīūkia Kamwana ka Mūtumia wa Ndigwa

¹¹ Ihinda inini rīathira, Jesū agīthīi itūūra rīetagwo Naini, nao arutwo ake na andū gīkundi kinene magīthīi nake. ¹² Na rīrīa akūhīrīire kīhingo gīa itūūra rīu, mündū wakuīte nīarutagwo kuo na aarī mwana wa mūmwe, nake nyina aarī mūtumia wa ndigwa. Nao andū aingī a itūūra rīu maarī hamwe nake. ¹³ Rīrīa Mwathani onire mūtumia ūcio, akīmūguīra tha, akīmwīra atīrī, “Tiga kūrīra.”

¹⁴ Agīcooka agīthīi, akīhutia ithandūkū, nao arīa maarīkuuīte makīrūgama. Agīcooka akiuga atīrī, “Mwanake, ndakwīra atīrī, ūkīra!” ¹⁵ Mündū ūcio wakuīte agīkīra, akīambīrīra kwaria, nake Jesū akīmūnengerana kūrī nyina.

¹⁶ Andū othe makīyūrwo nī guoya na makīgooca Ngai, makiuga atīrī, “Mūnabii mūnene nīokīte gatagatī gaitū. Ngai nīokīte gūteithia andū ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesū ikīhunja Judea guothe o na būrūrī ūria wagūthīūrūrūkīrie.

Jesū na Johana Mūbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nīmamūheire ūhoro wa maūndū macio mothe. Nake Johana agīta arutwo ake eerī, ¹⁹ akīmatūma kūrī Mwathani makamūrie atīrī, “Wee nīwe ūria werītvo nīagooka kana tweterere mündū ūngī?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kūrī Jesū makīmwīra atīrī, “Johana Mūbatithania aatūtūma kūrī we tūkūrie atīrī, ‘Wee nīwe ūria werītvo nīagooka kana tweterere mündū ūngī?’”

²¹ Ihinda-inī o rīu Jesū akīhonia andū aingī arīa maarī na mīrimū, na ndwari, na akīngata ngoma thūku o na agītūma andū aingī arīa maarī atumumu macooke kuona. ²² Nī ūndū ūcio agīcookeria arīa maatūmītvo atīrī, “Cookai mūkeere Johana maūndū marīa muonet na mūkaigua: atī atumumu nī marona, na ithua nīiretwara, na arīa marī na mangū nī marahonio, na andū arīa mataiguaga nīmaraigua, na arīa akuū nīmarariūkio, na ūhoro-ūrīa-Mwega nīurahunjīrio arīa athīini. ²³ Kūrathimwo nī mündū ūria ūtarahīngwo nī ūndū wakwa.”

²⁴ Andū acio maatūmītvo nī Johana moima harī Jesū, Jesū akīambīrīra kwarīria andū aingī ūhoro wa Johana, akīmooria atīrī, “Nī kī mwathiite kuona werū-inī? Hīhi mwathiite kuona kamūrangi kainainagio nī rūluho? ²⁵ Angīkorwo ti guo-rī, mwathiite kuona kī? Hīhi nī mündū wihumbite nguo njega? Aca, arīa mehumbaga nguo cia goro na magekenia na miago ya thī maikaraga nyūmba cia ūthamaki. ²⁶ Mwangīthīite kuona kī? Hīhi mwathiite kuona mūnabii? Īi, ngūmwīra atīrī, muonire mündū ūkīrite mūnabii. ²⁷ Ūyū nīwe ūria ūhoro wake wandīkītvo atīrī:

“‘Nīngatūma mūtūmwo wakwa athīi mbere yaku,
nake nīagagūthondekera njīra.’

²⁸ Ngūmwīra atīrī, harī andū arīa manaciarwo nī atumia-rī, gūtīrī o na ūmwe mūnene gūkīra Johana; no mündū ūria mūnini mūno ūthamaki-inī wa Ngai, nī mūnene kūmkīra.”

²⁹ (Andū othe, o na etia mbeeca cia igooti, rīrīa maigūire ciugo cia Jesū, magītīkīra atī njīra ya Ngai nī ya ma, tondū maabatithītio nī Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makīregana na ūrīa Ngai endaga meke, tondū o matiabatithītio nī Johana.)

³¹ Nake Jesū akiuga atīrī, “Andū a rūciarō rūrū ingīmagerekania na kī? Matariī ta kī? ³² Matariī ta ciana ciikarīte ndūnyū igītta iria ingī, igaciīra atīrī:

“‘Twamūhūire mūtūrūrū,
mūkiaga kūina;

twamūnīire rwīmbo rwa macakaya,
no mūtīarīire.’

³³ Nīgūkorwo Johana Mūbatithania ookire atekūrīa na atekūnyua ndibei, na inyuī mūkiuga atīrī, ‘Arī na ndaimono.’ ³⁴ Mūrū wa Mündū ookire akīrīaga na akīnyuuga, na inyuī mūkiuga atīrī, ‘Onei mündū mūkoroku na mūrūrū, mūrata wa etia mbeeca cia igooti na “ehia”.’ ³⁵ No ūgī nīūmenyekaga nī wa kīhooto nī ciana ciaguo ciothe.”

Jesũ Gũtĩrĩrio Maguta nĩ Mũndũ-wa-nja warĩ Mwĩhia

³⁶ Na rĩrĩ, Mũfarisai ũmwe nĩetire Jesũ gwake makarĩanĩre irio cia hwaĩ-inĩ nake, nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nyũmba ya Mũfarisai ũcio, agĩkara metha-inĩ. ³⁷ Rĩrĩa mũndũ-wa-nja watũũrĩte mũtũũrĩre wa mehĩa itũũra-inĩ rĩu aamenyire atĩ Jesũ nĩararĩa irio nyũmba ya Mũfarisai ũcio-rĩ, agĩũka na cuba wa maguta manungi wega, ³⁸ na akĩrũgama thũthũ wake, o hau magũrũ-inĩ make, akĩrĩraga, na akĩambĩrĩria kũmũhũgia nyarĩrĩ na maithori make. Agĩcooka akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, agĩcimumunya, na agĩciitĩrĩria maguta manungi wega.

³⁹ Rĩrĩa Mũfarisai ũrĩa wamwĩtĩte onire ũndũ ũcio, akĩĩra na ngoro atĩrĩ, “Korwo mũndũ ũyũ nĩ mũnabii, nĩangĩamenya ũrĩa ũramũhutia nĩ mũndũ-wa-nja wa mũthemba ũrĩkũ, na atĩ nĩ mwĩhia.”

⁴⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, ndĩ na ũndũ wa gũkwĩra.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, njĩra.”

⁴¹ “Kũrĩ andũ eerĩ maarĩ na thiirĩ wa mũndũ wakombithanagia mbeeca. ũmwe aarĩ na thiirĩ wa dinari magana matano, na ũrĩa ũngĩ dinari mĩrongo itano. ⁴² Na rĩrĩ, gũtĩrĩ o na ũmwe wao warĩ na mbeeca cia kũmũrĩha, nĩ ũndũ ũcio marĩ o eerĩ akĩmarekera thiirĩ ũcio. Rĩu-rĩ, acio eerĩ nũũ ũngĩmwenda makĩria?”

⁴³ Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngwĩciiria nĩ ũrĩa warekeirwo thiirĩ ũrĩa mũnene.”

Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩwatua wega.”

⁴⁴ Agĩcooka akĩhũgũrĩra mũndũ-wa-nja ũcio, akĩĩra Simoni atĩrĩ, “Nĩũkuona mũndũ-wa-nja ũyũ? Njũkire nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwithamba nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na acigiria na njuĩrĩ yake. ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya, no mũndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩrĩa ndonyire ndarĩ aratigithĩria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa. ⁴⁶ Wee-rĩ, ndũnanjĩtĩrĩria maguta mũtwe, no ũyũ nĩanjĩtĩrĩria maguta manungi wega nyarĩrĩ. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra atĩrĩ, nĩarekeirwo mehĩa make maingĩ. Nĩgũkorwo nĩendanĩte mũno. No ũrĩa ũrekeirwo mehĩa manini, endanaga o hanini.”

⁴⁸ Jesũ agĩcooka akĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Nĩwarekerwo mehĩa maku.”

⁴⁹ Agenĩ arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, “Kaĩ ũyũ akĩrĩ ũ, ũrarekanĩra o na mehĩa?”

⁵⁰ Jesũ akĩĩra mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Gwĩtikia gwaku nĩ gwakũhonokia; thĩĩ na thayũ.”

8

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Na rĩrĩ, thũthũ wa ũguo, Jesũ agĩthĩ matũũra-inĩ o na tũtũũra-inĩ akĩhunjagia ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ hamwe nake, ² o na atumia amwe a arĩa maarutĩtwo ngoma thũku na arĩa maahonetio mĩrimũ: nao nĩ Mariamu (ũrĩa wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutĩtwo ndaimono mũgwanja; ³ na Joana mũtumia wa Husa, ũrĩa warĩ mũrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ aingĩ. Atumia aya nĩmamũtungatagĩra na indo ciao ene.

⁴ Andũ aingĩ nĩmathiire na mbere kũngana harĩ Jesũ moimĩte matũũra-inĩ, na rĩrĩa andũ maingĩhire mũno akĩmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ⁵ Mũrĩmĩ nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩciiria. ⁶ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩrĩa ciamerire, mĩmera iyo ikĩhooha tondũ wa kwaga ũgũ. ⁷ Nacio mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua igĩkũranĩra nacio na igĩcithararia. ⁸ Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩĩri-inĩ mũnoru. Igĩkũra, igĩciara maita igana ma iria ciahandĩtwo.

Aarikia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigũe.”

⁹ Nao arutwo ake makĩmũũria ũrĩa ngerekano iyo yoigaga. ¹⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na ngerekano, nĩgeetha, “maarora, makaaga kuona;

na maigua, makaaga gũtaũkĩrwo.”

¹¹ “Ngerekano iyo yugĩte atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ũhoru wa Ngai. ¹² Mbeũ iria ciagũire mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ũhoru ũcio ngoro-inĩ ciao, nĩguo matigetĩkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga mĩri. Metĩkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaũtiganĩria. ¹⁴ Mbeũ iria ciagũire mĩigua-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru, no o magĩthiagari, magatharario nĩ mĩhang’o, na ũtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra. ¹⁵ No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tĩĩri-inĩ ũrĩa mũnoru nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru marĩ na ngoro ya ma na njega, makaũtũũria, na nĩ ũndũ wa gũkĩrĩria, magaciaraga maciaro.

Tawa Ũigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

¹⁶ “Na rĩrĩ, gũtĩrĩ mũndũ ũgwatagia tawa akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũga rungu rwa ũrĩrĩ. No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ¹⁷ Nĩgũkorwo gũtĩrĩ ũndũ mũhithe ũtakagũũrio, na gũtĩrĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũtakamenyeka kana ũtakanĩkwo ũtheri-inĩ.

¹⁸ Nĩ undũ ūcio mwĩmenyagĩrĩrei ūrĩa mũthikagĩrĩria. Ūrĩa wothē ūrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ūrĩa wothē ūtarĩ nĩagatuunywo o na kĩa ari nakiõ.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

¹⁹ Na rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka kũmuona, no matingĩahotire gũthĩ hakuhi nake nĩ undũ wa andũ kũingĩha. ²⁰ Mũndũ ūmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamĩte nja makienda gũkuona.”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ ariũ maiguaga ūhorō wa Ngai na makaũhin-gia.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²² Mũthenya ūmwe Jesũ nĩerire arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthĩ mĩrĩmo ūrĩa ūngĩ wa iria.” Nĩ undũ ūcio magĩtoonya gatarũ magĩthĩ. ²³ Na rĩria maathĩiaga Jesũ akĩhitwo nĩ toro. Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ nĩ kwagĩire na kĩhuhũkanio kĩnene, nako gatarũ kau kaarĩ hakuhi kũũrĩra maa-inĩ, na magĩkorwo marĩ ūgwati-inĩ mũnene.

²⁴ Nao arutwo magĩthĩ makĩmũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani! Nĩtũkũũrĩra maa-inĩ!”

Nake Jesũ agĩũkĩra agĩkaania rũhuho na maaĩ macio maahũuranaga; namo makũmbĩ macio ma maaĩ makĩnyihanyĩha na gũkĩhoorera. ²⁵ Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtikio wanyu ūrĩ ha?”

Nao makĩyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ūyũ arĩ ũ? Aathaga huho o na maaĩ, nacio ikamwathĩka.”

Jesũ Kũhonia Mũndũ warĩ na Ndaimono

²⁶ Makĩringa mĩrĩmo ūrĩa ūngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũria rũng’ethaniire na Galili. ²⁷ Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ, aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono oimĩte itũũra-inĩ. Mũndũ ūcio nĩaikarĩte ihinda inene ategwĩkĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũraga mbĩrĩra-inĩ. ²⁸ Rĩria mũndũ ūcio onire Jesũ, agĩkaya na akĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na nĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaiha, ndũkaanyariire!” ²⁹ Nĩgũkorwo Jesũ nĩathite ngoma iyo thũku yume thĩinĩ wa mũndũ ūcio. Nĩyamũnyĩtaga kaingĩ, na o na gũtuika nĩoohagwo moko na magũrũ na mĩnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mĩnyororo iyo yamuohaga, na ndaimono iyo igatũma athĩ kũndũ gũtarĩ andũ.

³⁰ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Legioni,” nĩgũkorwo aarĩ na ndaimono nyingĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩkĩrĩria gũthaiha Jesũ ndagaciathe ithĩ Irima-rĩria-Rĩtarĩ-Gĩturi.

³² Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio harũũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhi na hau. Ndaimono icio igĩthaiha Jesũ aciĩtikĩrie itoonye thĩinĩ wacio, nake agĩciĩtikĩria. ³³ Ndaimono cioima thĩinĩ wa mũndũ ūcio, igĩthĩ igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru rũũ rũkĩharũũka kĩhurũũka kũu na ihenya, rũkĩgũa iria-inĩ, rũkĩũrĩra kuo.

³⁴ Rĩria andũ ariũ maarĩithagia ngũrwe icio moonire ūrĩa gwekĩka, makĩũra, magĩthĩ kũheana ūhorō ūcio itũũra-inĩ na migũnda-inĩ, ³⁵ nao andũ makĩumagara makone undũ ūcio wekĩkĩte. Rĩria maakinyire harĩ Jesũ na makĩona mũndũ ūcio woimĩtwo nĩ ndaimono aikarĩte magũrũ-inĩ ma Jesũ, arĩ na nguo na arĩ na meciiria mega, magĩtigĩra mũno. ³⁶ Andũ ariũ meyoneire undũ ūcio makĩũra andũ acio angĩ ūrĩa mũndũ ūcio warĩ na ndaimono aahonetio. ³⁷ Nao andũ othe a rũgongo rũũ rwa Agerasi magĩthaiha Jesũ oime kũu kwao amatige, nĩgũkorwo nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya. Nĩ undũ ūcio Jesũ agĩtoonya gatarũ agĩthĩ.

³⁸ Nake mũndũ ūcio warutĩtwo ndaimono akĩmũthaiha mathĩ nake, no Jesũ akĩmwatha athĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, ³⁹ “Cooka mũciĩ ūkoige ūrĩa wothē Ngai agwĩkĩire.” Nĩ undũ ūcio mũndũ ūcio agĩthĩ akĩũra andũ othe a itũũra ūrĩa Jesũ aamwĩkĩire.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

⁴⁰ Na rĩrĩ, Jesũ aacooka kuuma mĩrĩmo ūũrĩa ūngĩ wa iria, andũ aingĩ nĩmamwamũkĩrĩre tondũ nĩmamwetereire. ⁴¹ Hĩndĩ iyo mũndũ wetagwo Jairũ warĩ mũnene wa thunagogi agĩũka, akĩgũithia magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũthaiha athĩ gwake, ⁴² nĩ undũ mũĩritu wake wa mũmwe warĩ wa ta mĩaka ikũmi na rĩrĩ aarĩ hakuhi gũkua.

Na Jesũ arĩ njĩra-inĩ agĩthĩ-rĩ, andũ nĩmamũhatikaga. ⁴³ Gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ haarĩ na mũtumia ūmwe watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na rĩrĩ, na gũtirĩ mũndũ ūngĩamũhonirĩe. ⁴⁴ Mũtumia ūcio agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na o rĩmwe agĩtiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ūcio wahutia?”

Rĩria othe makaanire, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, andũ nĩmagũthiũrũrũkĩire na maga-kũhatĩka.”

⁴⁶ Nowe Jesū akiuga atirī, “Nī harī mündū waahutia, tondū nindaigua hinya woima thīnī wakwa.”

⁴⁷ Nake mütumia ūcio, ona atī ndangihota kwihitha, agiuka akiinainaga, akigũithia magūrū-inī make. Arī hau mbere ya andū othe akiheana gītūmi kīrīa giātūmīte amūhutie na ūrīa aahonirio o ro rīmwe. ⁴⁸ Nake Jesū akimwīra atirī, “Mwarī ūyū, gwitikia gwaku nikuo gwatūma ūhone. Thīi na thayū.”

⁴⁹ Na o hīndī iyo Jesū akiaragia, hagikinya mündū woimite mūci kwa Jairū ūrīa mūnene wa thunagogi, akiuga atirī, “Mwarīguo nīarikītie gūkua, tiga gũthīnīa Mūrutani.”

⁵⁰ Jesū aigua ūguo, akiira Jairū atirī, “Tiga gwītīgīra, wee itīkia tu, na nīekūhona.”

⁵¹ Rīrīa aakinyire kwa Jairū, ndaarekire mündū o na ūmwe atoonye hamwe nake, tiga o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na nyina a mwana ūcio. ⁵² Hīndī iyo andū othe no kūrīra maarīraga magīcakayaga nī ūndū wa mwana ūcio. Jesū akīmeera atirī, “Tigai kūrīra, ti mūkuū, nī gūkoma akomete.”

⁵³ Nao makīmūtheherera, tondū nīmoō atī aarī mūkuū. ⁵⁴ Nowe Jesū akīnyiita mwana ūcio guoko, akiuga atirī, “Mwana wakwa, ūkīra!” ⁵⁵ Na hīndī o iyo agīcookererwo nī muoyo wake, na o rīmwe akīrūgama. Jesū agīcooka akīmeera mahe mwana ūcio kindū gīa kūrīa. ⁵⁶ Nao aciari ake makīgega mūno, nowe akīmaatha matikeere mündū o na ū ūndū ūcio wekīkite.

9

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

¹ Na rīrī, Jesū aarīkia gwīta arutwo arīa ikūmi na eerī hamwe, nīamaheire hinya na ūhoti wa kūingata ndaimono ciothe na kūhonia mīrimū, ² na akīmatūma mathīi makahunjie ūhoru wa ūthamaki wa Ngai na mahonagie andū arīa arūaru. ³ Nake akīmeera atirī, “Mūtīgakuue kindū o nakī kīa rūgendo; mūtīgakuue mūtirima, kana mūhuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tiga o iria mwīhumbite. ⁴ Nyūmba irīa yothe mūrītoonyaga ikaragai kuo ngīnya rīrīa mūkoma itūūra rīu. ⁵ Andū mangīkaarega kūmūnyiita ūgeni-rī, mūkaaribariba magūrū manyu rūkūngū rūitike mūkiuma itūūra rīao arī ūira wa kūmatūira ciira.” ⁶ Nī ūndū ūcio makīumagara magīthīi kuuma gatūūra kamwe ngīnya karīa kangī makīhunjagia ūhoru-ūrīa-Mwega na makīhonagia andū kūrīa guothe maathīiaga.

⁷ Na rīrī, rīrīa Herode ūrīa mūthamaki aiguiere ūhoru wa maūndū mothe marīa maathīiaga na mbere, nīataangīkire ngoro mūno tondū andū amwe moigaga atī Johana nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū, ⁸ na angī makoiga atī Elija nīonekanīte, o na angī makoiga atī mūnabii ūmwe wa arīa a tene nīariūkīte. ⁹ No Herode akiuga atirī, “Johana nīndamūrengithirie mūtwe. Ūyū ndīraigua ūhoru wake-rī, nīwe ū?” Nake akītirīrīa kūmuona.

Jesū Kūhūūnia Andū Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atūmwō maacooka, makīira Jesū maūndū marīa mekīte. Nake akīehera kuo, agīthīi nao itūūra rīetagwo Bethisaida, ¹¹ no andū aingī makīmenya ūhoru ūcio na makīmūrūmīrīra. Nake akīmaamūkīra na akīmahe ūhoru wa ūthamaki wa Ngai, na akīhonia arīa maabatarītio nī kūhonio.

¹² Hwaī-inī arutwo arīa ikūmi na eerī magīūka kūrī we makīmwīra atirī, “Ingata andū aya nīguo mathīi mīciū irīa irī hakuhi o na mīgūnda-inī mageethe irio na gwa gūkoma, tondū haha tūrī nī werū ūtarī andū.”

¹³ Nake akīmacookeria atirī, “Maheei kindū gīa kūrīa.”

Nao makīmwīra atirī, “Tūrī o na mīgate itano na thamaki igīrī, no tūthiire tūkagūrīre andū aya othe irio.” ¹⁴ (Handū hau haarī na arūme ta ngiri ithano.)

Nowe akīira arutwo ake atirī, “Maikariei thī marī ikundi cia andū mīrongo itano itano.” ¹⁵ Nao arutwo magīka o ūguo, magīkīria andū othe thī. ¹⁶ Nake akīoya mīgate iyo itano na thamaki icio igīrī, akīrora na igūrū, agīcookia ngaatho na agīcienyūranga. Agīcooka agīcinengera arutwo ake magaīre andū. ¹⁷ Othe makīrīa makīhūūna, nao arutwo makīiyūria ciondo ikūmi na igīrī cia cienyū iria ciatigarire.

Petero Kuumbūra Kristū

¹⁸ Na rīrī, hīndī īmwe Jesū akīhooya arī keheri-inī, arutwo ake magīkorwo marī hamwe nake. Akīmooria atirī, “Andū moigaga nīi nī nī ū?”

¹⁹ Nao makīmūcookeria atirī, “Amwe moigaga nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elija; angī nao makoiga atī mūnabii ūmwe wa arīa a tene nīariūkīte.”

²⁰ Nake akīmooria atirī, “Inyuī na inyuī-rī, mugaga atīa? Mugaga nīi nī nī ū?”

Petero akīmūcookeria atirī, “Wee nīwe Kristū ūrīa wa Ngai.”

²¹ Nake Jesū akīmakaanīa na hinya, akīmeera matikeere mündū o na ūrīkū ūhoru ūcio. ²² Nake akiuga atirī, “Mūrū wa Mündū no ngīnya one mathīina maingī, na aregwo nī athuuri, na athīnjīri-Ngai arīa anene, o na arutani a watho, na no ngīnya ooragwo na thuutha wa mīthenya itatū ariūkio.”

²³ Agīcooka akīmeera othe atirī, “Mündū o wothē ūngiēnda kūnūmīrīra, no ngīnya eerege we mwene, na oyage mūtharaba wake o mūthenya, aanūmagīrīre. ²⁴ Nīgūkorwo ūrīa wothē wendaga kūhonokia

muoyo wake nīakoowro nīguo, no ūrīa wothē ūkoowro nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūhonokia. ²⁵ Mündū angīgūna nakī angīgūwatīra thī yothē, no ate muoyo wake kana orwo nīguo? ²⁶ Mündū o wothē ūngīconoka nī ūndū wakwa na nī ūndū wa ciugo ciakwa, o nake nīagaconokerwo nī Mūrū wa Mündū rīria agacooka arī na riiri wake, na riiri wa Ithe, o na wa arāka arīa atheru. ²⁷ Ngūmwīra atīrī na ma, amwe a aya marūngī haha matigacama gīkuū matonete ūthamaki wa Ngai.”

Jesū Kūgarūrūka ūrīa Aatarī

²⁸ Mīthenya ta īnana thuutha wa Jesū kwaria ūhorō ūyū nīathiire na Petero, na Johana na Jakubu akīambata nao kīrīma igūrū makahooe. ²⁹ Na rīrī ahooyaga, mūhaanīre wa ūthiū wake ūkīgarūrūka, nacio nguo ciake ikīerūha igīgenga o ta rūheni. ³⁰ Na rīrī, andū eerī, nīo Musa na Elija, ³¹ makīumīrīra Jesū marī na riiri mūnene makīaria nake. Maaragia ūhorō wa gūkua gwake, kūrīa aakīrie kūhingia akīnya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na arīa maarī nake nīmahītītwo nī toro, na rīrīa mookīrīre, makīona riiri wake na andū acio eerī maarūngī hamwe nake. ³³ Na rīrīa andū acio maatiganaga na Jesū, Petero akīmūwīra atīrī, “Mwathani, nī wega tūkare gūkū. Reke twake ithūnū ithatū, kīmwe gīaku, na kīmwe kīa Musa, na kīmwe kīa Elija.” (Nowe ndaamenyaga ūrīa oigaga.)

³⁴ Na o akīaragia-rī, itu rīkīumīra na rīkīmahumbīra, nao magītīgīra mūno nī kūhumbīrwo nī itu rīu. ³⁵ Mūgambo ūkīuma itu-inī rīu, ūkīuga atīrī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa, ūrīa ndīthuurīre; mūguagei.” ³⁶ Thuutha wa mūgambo ūcio kūguīka, makīona atī Jesū aarī wiki. Nao arutwo magīkīra ki na ūhorō ūcio, gūtīrī mündū o na ūmwe meerire matukū-inī macio maūndū marīa moonete.

Jesū Kūhonia Kamwana kaarī na Ngoma Thūku

³⁷ Mīthenya ūyū ūngī, maikūrūka kuuma kīrīma-inī, Jesū agītūngwo nī andū aingī. ³⁸ Na rīrī, mündū warī gatagatī-inī ka andū acio akīanīrīra, akīuga atīrī, “Mūrutani, ndagūthaita ūrore mūrīū wakwa, nīgūkorwo nī mwana wakwa wa mūmwe. ³⁹ na ngoma thūku nīmūnyīitaga na agakaya o rīmwe; ningī ikāmūrūnda na ikāmūthiorania, igātūma arute mūhūyū na kanua. Ndīmūrekagia o na hanini, na nīramwananga. ⁴⁰ Ndīrathaitaire arutwo aku maingate ngoma iyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Rūciaro rūrū rūtetīkagia na rūremi, nī nginya rī ngūikara hamwe na inyuī, na ngūmūkīrīria nginya rī? Rehe mūrūguo haha.”

⁴² Rīria kamwana kau gaathiaga hari Jesū, ndaimono iyo igītungumania thī, na igīgathiorania. No Jesū agīkūuma roho ūcio mūuru, akīhonia kamwana kau, agīgacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makīgēgio nī ūnene wa Ngai.

Hīndī rīria andū othe maagegetio nī ūrīa wothē Jesū eekīte, akīira arutwo ake atīrī, ⁴⁴ “Thikīrīriai wega ūrīa ngūmwīra: Mūrū wa Mündū nīgūkūnyanīrwo aneanwo moko-inī ma andū.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ūguo nī. Nīmahithītwo ūhorō ūcio, nī ūndū ūcio makīaga kūumenya, na magītīgīra kūmūrīa ūhorō ūcio.

Nūū Mūnene kūrī arīa Angī?

⁴⁶ Na gūkīgīa na ngarari gatagatī ka arutwo makīūrania nūū wao ūngītūka mūnene kūrī arīa angī. ⁴⁷ Nake Jesū, tondū nīamenyaga meciiria mao, akīoya kaana kanini agīkarūgamia hakuhi nake. ⁴⁸ Agīcooka akīmeera atīrī, “Ūrīa wothē wamūkagīra kaana gaka thīinī wa rītwa rīakwa, nī nī aamūkagīra; na ūrīa ūnyamūkagīra ti nī aamūkagīra, no nī ūrīa wandūmire. Nīgūkorwo ūrīa mūnini gatagatī-inī kanyu inyuothe, ūcio nīwe mūnene kūmūkīra.”

⁴⁹ Nake Johana akīmūwīra atīrī, “Mwathi, nītūronire mündū akīingata ndaimono na rītwa rīaku, na ithuī tūrageria kūmūgīria tondū ti ūmwe witū.”

⁵⁰ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Mūtīkamūgīrie, nīgūkorwo ūrīa ūtarī ūthū na inyuī, ūcio nī ūmwe wanyu.”

Andū a Samaria Kūrega Jesū

⁵¹ Na rīrī, kahinda gake gaakuhīrīria ga kwambata matu-inī, Jesū nīatuire itua rīa gūthīrī Jerusalemu. ⁵² Nake agītūma andū mathīrī mbere yake kūhaarīria maūndū nī ūndū wake, magīthīrī magītoonya gatūūra kamwe ga Samaria;* ⁵³ no andū a kūu matiamūnyīitire ūgeni, tondū aathiaga Jerusalemu. ⁵⁴ Rīria arutwo ake, Jakubu na Johana monire ūguo makīūria atīrī, “Mwathani, nīukwenda twīte mwaki uume igūrū ūmaniine?” ⁵⁵ Nowe Jesū akīhūgūra akīmakaania, ⁵⁶ nao magīthīrī gatūūra kangī.

Thogora wa Kūrūmīrīra Jesū

⁵⁷ Rīrīa maathiaga na njīra, mündū ūmwe akīmūwīra atīrī, “Nīndīkūrūmagīrīra kūrīa guothe ūrīthīia.”

⁵⁸ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mbwe nī irī marima na nyoni cia rīera-inī nī irī itara, no rīrī, Mūrū wa Mündū ndarī handū angīgīrīra mūtwe wake.”

* 9:52 Andū a Samaria maarī ūthū mūnene mūno na Ayahudi.

⁵⁹ Akĩra mündũ ũngĩ atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

No mündũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩĩ ngathike baba.”

⁶⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke arĩa akuũ mathikage akuũ ao ene, no wee thĩĩ ũkahunje ũhoro wa ũthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mündũ ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nĩngũkũrũmĩrĩra, no reke nyambe thĩĩ ngoigĩre andũ aitũ ũhoro.”

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mündũ o na ũrikũ ũnyitaga mũraũ na guoko gwake na agacooka kũrora na thuutha wagĩĩre gũtungata ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo Mĩrongo Mũgwanja na Eerĩ

¹ Thuutha wa ũguo Mwathani agĩthuura andũ angĩ mĩrongo mũgwanja na eerĩ, akĩmatũma eerĩ eerĩ, mathĩĩ mbere yake matũũra-inĩ mothe na kũndũ kũrĩa we aakirie gũthĩĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. Nĩ ũndũ ũcio, thaithai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩĩ magetha-inĩ make. ³ Thĩĩ! Ndamũtũma ta tũgundu gatagatĩ-inĩ ka njũũ. ⁴ Mũtigakuue kibeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ; na mũtikageithie mündũ o na ũrikũ njĩra-inĩ.

⁵ “Nyũmba o yothe irĩa mũrĩtoonyaga-rĩ, ambagai kuuga atĩrĩ, ‘Thayũ ũrogiĩ nyũmba ĩno.’ ⁶ Na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ mündũ mwendi thayũ kuo, thayũ ũcio wanyu nyũriikaraga nake; na kũngĩkorwo gũtirĩ, thayũ ũcio wanyu nĩ ũrĩmũcookagĩrĩra. ⁷ Ikarai nyũmba ĩyo, mũrĩage na mũkanyua kĩrĩa gĩothe marĩmũheaga, nĩgũkorwo mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo kũheagwo mũcaara wake. Mutikoimage nyũmba ĩmwe mũgathĩĩ irĩa ĩngĩ.

⁸ “Mũngĩgatoonya itũũra mũnyitwo ũgeni-rĩ, rĩĩgai o kĩrĩa mũngĩheo. ⁹ Honagai arĩa arũaru kuo, na mũmeerage atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩrie. ¹⁰ No mũngĩgatoonya itũũra o rĩothe mwage kũnyitwo ũgeni-rĩ, umagari, mũthĩĩ njĩra-inĩ ciarĩo muuge atĩrĩ, ¹¹ ‘Nĩtwaribariba o na rũkũngũ rwa itũũra rĩanyu rũrĩa rwĩnyitĩrĩre magũrũ maitũ, rũmũcookerere. No rĩrĩ, menyai wega ũũ: ũthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩrie.’ ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ, Sodomu nĩgũgakirĩrĩrio mũthenya ũcio gũkĩra itũũra rĩu.

¹³ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ korwo cĩama irĩa mwaringĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩre tene mehumbe nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu. ¹⁴ No andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ¹⁵ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, mũũĩ atĩ nĩmũgatũgĩrio nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno.

¹⁶ “Mündũ ũrĩa ũmũthikagĩrĩria inyuĩ nĩ nĩ athikagĩrĩria, na ũrĩa ũmũregaga nĩ nĩ aregaga, na ũrĩa ũrĩndegaga nĩ ũrĩa wandũmire arĩiregaga.”

¹⁷ Nao andũ acio mĩrongo mũgwanja na eerĩ magĩcooka makenete, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, o na ndaimono nĩratwathikagĩra thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩaku.”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩronire Shaitani akĩgũa kuuma igũrũ ta rũheni. ¹⁹ Inyuĩ nĩndĩmũheete ũhoti wa kũrangĩrĩria nyoka na tũng’aurũ, na wa gũtooria hinya wothe wa thũ; gũtirĩ kĩndũ gĩkamwika ũuru. ²⁰ No rĩrĩ, mũtigakene tondũ ngoma nĩmũwathikagĩra, no kenagai tondũ marĩitwa manyu nĩmandĩkitwo kũũrĩa Igũrũ.”

²¹ Na ihinda o rĩu, Jesũ akĩyũrwo nĩ gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nũhithite andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, no ũkamaguũrĩria tũkenge. Baba, wĩkĩte ũguo tondũ nĩguo wendi waku.

²² “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mündũ ũũĩ Mũriũ nũũ, tiga Ithe witũ, na gũtirĩ mündũ ũũĩ Ithe witũ nũũ o tiga Mũriũ na arĩa othe Mũriũ endaga kũguũrĩria.”

²³ Agĩcooka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akĩmeera marĩ oiki atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitho marĩa marona kĩrĩa mũrona. ²⁴ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, anabĩ aingĩ na athamaki nĩmerĩrĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona, no matiamonire na nĩmerĩrĩre kũigua maũndũ marĩa mũraigua, no matiamaguire.”

Ngerekano ya Mũsamarĩa ũrĩa Mwega

²⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe mũrutani ũmwe wa watho nĩarũgamire nĩguo agerie Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kwandĩkitwo atĩa Watho-inĩ? Wee-rĩ, kaĩ ũthomaga atĩa?”

²⁷ Mündũ ũcio akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, “Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe, o na meciiria maku mothe; na Endaga mündũ wa itũũra rĩanyu o ta ũrĩa wiyendete wee mwene.”

²⁸ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ wacookia wega; ikaga ũguo, na nĩũgatũũra muoyo.”

²⁹ No mündũ ũcio nĩeendaga gwĩtua mwega, nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nake mündũ wa itũũra nũũ?”

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe waikũrũkaga oimĩte Jerusalemu arorete Jeriko, na akĩnyĩitwo nĩ atunyani. Nao makĩmũruta nguo, makĩmũhũũra, magĩ-cooka magĩthĩĩ, makĩmũtĩga arĩ hakuĩ gũkua. ³¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe nĩagereire njĩra iyo, na rĩrĩa onire mũndũ ũcio, akĩhitũkĩra mũkĩra-inĩ ũrĩa ũngĩ wa njĩra. ³² Ũguo noguo Mũlawii eekire, hĩndĩ rĩrĩa aakinyire hau, o nake, amuona akĩhitũkĩra mũkĩra ũũrĩa ũngĩ wa njĩra. ³³ No rĩrĩ, Mũsamaria ũmwe warĩ rũgendo-inĩ nĩakinyire harĩa mũndũ ũcio aarĩ, amuona akĩmũiguĩra tha. ³⁴ Agĩthĩĩ harĩ we, akĩmuoha ironda, na akĩmũitĩrĩria maguta na ndibei. Agĩcooka akĩmuoya, akĩmũhaicia igũrũ rĩa ndigiri yake, akĩmũtwarĩ nyũmba ya ageni, akĩmũmenyerera. ³⁵ Kwarooka gũkĩa Mũsamaria ũcio akĩruta dinari igĩrĩ, agĩcinengera mwene nyũmba iyo ya ageni, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũmenyagĩrĩre, na ndacooka nĩngagũcookeria kĩrĩa kĩngĩ ũgaakorwo ũhũthĩrĩte.’

³⁶ “Ũgwĩciiria nĩ mũndũ ũrĩkũ wa acio atatũ watũkĩre mũndũ wa itũũra harĩ mũndũ ũcio wanyĩitwo nĩ atunyani?”

³⁷ Nake mũrutani ũcio wa watho akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wamũiguĩrĩre tha.”

Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ ũgeeke o ta ũguo.”

Jesũ arĩ Mũciĩ kwa Maritha na Mariamu

³⁸ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake marĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ, nĩatoonyire gatũũra kamwe kũria aanyĩitirwo ũgeni mũciĩ kwa mũtũmia wetagwo Maritha. ³⁹ Maritha aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarĩte magũrũ-inĩ ma Mwathani athikĩrĩrie ũria oigaga. ⁴⁰ Nowe Maritha nĩarĩ na mĩhang’o nĩ ũndũ wa maũndũ maria mothe magĩrĩre kũhaarĩrio. Agũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, kaĩ ũtarona ũria mwarĩ wa maitũ andekereirie wĩra? Mwĩre oke andeithie!”

⁴¹ Nake Mwathani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maritha, Maritha, niũtangĩkĩte, na ũgethĩĩnia na maũndũ maingĩ, ⁴² no nĩ harĩ ũndũ ũmwe tu ũbataranĩtie. Mariamu nĩethuuriĩre ũndũ ũria mwega makĩria, naguo ũndũ ũcio ndangĩtũnywo.”

11

Ũrutani wa Jesũ ũkonĩ Mahooya

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ aarĩ handũ akĩhooya. Rĩrĩa aarĩkirie kũhooya, mũrutwo ũmwe wake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũrute kũhooya o ta ũria Johana aarutire arutwo ake.”

² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rĩrĩa mũkũhooya, ugagai atĩrĩ:

“‘Ithe witũ (ũrĩ Igũrũ),

rĩĩtwa riaku nĩriamũrwo,

ũthamaki waku nĩũũke.

(Ũria wendete nĩwĩkagwo gũkũ thĩ,

o ta ũria gwĩkagwo kũu igũrũ.)

³ Tũheage o mũthenya irio ciitũ cia gũtũigana.

⁴ Na ũtũrekere mehĩa maitũ,

o ta ũria o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa othe matwĩhagĩria.

Na ndũgatũtware magerio-inĩ

(no kũhonokia ũtũhonokagie ũũru-inĩ).”

⁵ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe wanyu angĩkorwo arĩ na mũrata nake athĩĩ gwake ũtukũ gatagatĩ amwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, he mĩgate itatũ, ⁶ nĩgũkorwo ndĩ na mũrata wakwa wanjeerera, na ndĩrĩ na kĩndũ gĩa kũmũhe arĩe.’

⁷ “Nake mũndũ ũcio ũrĩ nyũmba thĩĩnĩ amũcookerie atĩrĩ, ‘Tiga gũũthĩĩnia. Nĩndĩkitie kũhinga mũrango na tũrĩ toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingĩhota gũũkĩra ngũhe mĩgate.’ ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, o na angĩkorwo ndangĩũkĩra amũhe mĩgate iyo nĩ ũndũ wa ũrata-rĩ, no nĩ ũndũ wa ũria amũringĩrĩrie-rĩ, mũndũ ũcio nĩegũũkĩra amũhe kĩria gĩothe abatairio nĩkĩo.”

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ: Hooyai na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. ¹⁰ Nĩgũkorwo ũria wothe ũhooyaga nĩaheagwo; na ũria ũmaathaga nĩonaga; na ũria ũringaringaga mũrango nĩahingũragĩrwo.

¹¹ “Nĩ mũciari ũrĩkũ thĩĩnĩ wanyu ũngĩitio thamaki nĩ mwana wake, nake amũhe nyoka? ¹² Kana eetio itumbĩ amũhe kang’aurũ? ¹³ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ oorũ, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, Ithe wanyu ũria ũrĩ Igũrũ githĩ ndarĩkĩragĩrĩria kũhe Roho Mũtheru kũrĩ arĩa mamũhooyaga!”

Jesũ na Beelzebuli

¹⁴ Na rĩrĩ, Jesũ nĩaingataga ndaimono yume thĩĩnĩ wa mũndũ ũtaaragia. Rĩrĩa ndaimono iyo yomire, mũndũ ũcio ũtaaragia akĩaria, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ gĩkĩgega. ¹⁵ No amwe ao makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa Beelzebuli ũria mũnene wa ndaimono.” ¹⁶ Nao andũ angĩ makĩmũgeria, makĩmũria amaringĩre kĩama kiumĩte igũrũ.

¹⁷ Jesu niamenyire uria meciiragia, nake akimeera atiri: “Uthamaki o wotho ungigayukana ukanihire guo mwene no uharagane, nayo nyumba ingigayukana yukanhire yo nyene no igwe. ¹⁸ Angikorwo Shaitani niagayukanite akeyukirira we mwene-ri, uthamaki wake ungikuhaanda atia? Ndoiga uguo tondū mūroiga ati ni nyingataga ndaimono na hinya wa Beelzebuli. ¹⁹ Ningi angikorwo ni nyingataga ndaimono na hinya wa Beelzebuli-ri, arumiriri anyu maingataga ndaimono na hinya wa u? Ni undū ūcio-ri, acio nio makaamutuira ciira. ²⁰ Na riri, ingikorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kiana kia Ngai-ri, uthamaki wa Ngai niukite kuri inyu.

²¹ “Riria mundū njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangire nyumba yake mwene, indo ciake ciikaraga iri ngitire. ²² No riri, mundū ungī ūrī na hinya kumukira angimutharikira amutoorie, niambutunyaga indo ciake cia mbaara iria ehokete, na akagira andū indo iria akoragwo atahite.

²³ “Mundū ūria ūtari hamwe na ni, ūcio ni thū yakwa, na ūria utacookanagirira hamwe na ni, ūcio ni kuhurunga ahurunjaga.

²⁴ “Na riri, hinda iria ngoma thuku yoima thini wa mundū, ituikanagira weru-ini igicaria uhuruko na ikawaga. Hindi iyo ikoiga atiri, ‘Ningucoka nyumba iria ndoimire.’ ²⁵ Na yacooka igakora nyumba iyo iri haate, igathondekwo wega. ²⁶ Hindi iyo ngoma iyo thuku ikagira ngoma ingi mugwanja thuku makiria mayo, igatoonya, igakara kuo. Naguo muiarire wa mundū ūcio ugathuka gukira wa mbere.”

²⁷ Riria Jesu aaragia maundū maya-ri, mundū-wa-nja wari gatagati-ini ga kirindi akianirira na mugambo munene, akiuga atiri, “Kurathimwo ni maituguo ūria waguciarire na agikuongithia.”

²⁸ Nake Jesu agicooka atiri, “Kurathimwo ni aria maiguaga kiugo kia Ngai na magagathikira.”

Kimenyithia kia Jona

²⁹ Na riria kirindi kia andū kiongererekire-ri, Jesu akiuga atiri, “Ruru ni ruciaro rwaganu. Rurugaga ruringirwo kiana, no gutiri kiana rukaringirwo tiga o kiria kiarungirwo Jona. ³⁰ Nigukorwo o ta ūria Jona aari kimenyithia kuri andū a Nineve, ugo noguo Muri wa Mundū egukorwo ari kimenyithia kuri ruciaro ruru. ³¹ Mutumia-muthamaki ūria wa mwena wa Guthini niakarugama hinda ya ciira hamwe na andū a ruciaro ruru arutuire ciira, nigukorwo oimire ituri cia thi oke athikirie ūgi wa Solomoni, na ru umwe munene gukira Solomoni ari haha. ³² Andū a Nineve niakarugama hinda ya ciira hamwe na ruciaro ruru marutuire ciira; nigukorwo nimeririre maahunjiri o Jona, na ru umwe munene gukira Jona ari haha.

Tawa wa Mwiri

³³ “Gutiri mundū ugwatagia tawa agacooka akauga handū utangioneka kana akauga rungu rwa irebe, no aügaga handū iguru nigo aria megutoonya nyumba mathererwo ni ūtheri. ³⁴ Riitho riaku niri tawa wa mwiri waku. Riria maitho maku mari mega, mwiri waku wotho o nago ukoragwo ūyurite ūtheri. No riria matari mega-ri, mwiri waku o nago ukoragwo ūyurite nduma. ³⁵ Hakiri ugo-ri, menyera ūtheri ūria ūri thini waku ndugatuika nduma. ³⁶ Ni undū ūcio-ri, mwiri waku wotho unguyuru ni ūtheri, na nduri handū hari nduma, niuritheragirwo ni ūtheri biu, o ta ūria ūtheri wa tawa ukumirikagira.”

Haaro Ithathu

³⁷ Hindi iria Jesu aarikirie kwaria, Mufarisai umwe akimuniya ūgeni gwake makarianire; ni undū ūcio agithi, agikara metha-ini. ³⁸ No Mufarisai ūcio ona ugo akigega ni undū Jesu ndaambire gwithamba moko atanaria irio.

³⁹ Nake Mwathani akimwira atiri, “Inyu Afarisai muthambagia gikombe na thaani mwena wa na iguru, no thini wanyu muiyuritwo ni ukoroku na waganu. ⁴⁰ Inyu irimū ici! Githi ūria wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thini? ⁴¹ No riri, heagai athini kiria kiri thini wa thaani, na hinda iyo indo ciothe niugutuika theru hari inyu.”

⁴² “Kai muri na haaro inyu Afarisai-il Tondū murutagira Ngai gicunji gia ikumi gia terere, na togotia na nyeni cia mthemba yotho no mukaaga kurumbuya kihooto na wendani wa Ngai. Mwaagirirwo ni gwikaga maundū macio mtegutiganiria macio mangi ma mbere.

⁴³ “Kai muri na haaro inyu Afarisai-il Tondū mwendaga gukarira iti iria cia mbere thunagogi-ini na mugethagio muri ndunyū-ini.

⁴⁴ “Kai muri na haaro-i, tondū mutari ta mbirira itari ruri iria andū mageragira iguru riacio matekumanya.”*

⁴⁵ Murutani umwe wa Watho akimucokeria, akimwira atiri, “Murutani, riria ukwaria maundū macio-ri, niuratiruma o na ithu.”

* 11:44 Ayahudi nimahakaga mbirira ciao coka nigeetha gutikage na mundū ungichutia tondū ugo nikungiatumire mundū anyiitwo ni thaahu.

⁴⁶ Nake Jesū akimūcookeria atirī, “O na inyuī arutani a Watho kaī mūrī na haaro-ī! Tondū mūkuuithagia andū mirigo miritū ūria matangihota gūkuua, na inyuī ene mūtingimihutia o na kaara kamwe mūmateithie.

⁴⁷ “Kaī mūrī na haaro-ī! Tondū mwakagira anabii mbirira, o ariā mooragirwo nī maithe manyu ma tene. ⁴⁸ Nī ūndū ūcio mūgakiruta ūria atī nīmwiṭikanītie na ūria maithe manyu meekire; atī nīo mooragire anabii, na inyuī mūkamaakira mbirira. ⁴⁹ Tondū wa ūguo ūūgī wa Ngai uugite atirī, ‘Nīngamatūmīra anabii na atūmwo, moorage amwe ao na manyariire ariā angī.’ ⁵⁰ Nī ūndū ūcio rūciaro rūrū nīrūgaciirithīrio thakame ya anabii othe ūria yanaitwo kuuma o kiāmbirīria gīa thī, ⁵¹ kuuma thakame ya Habili nginya thakame ya Zekaria ūria woragīrwo gatagatī-inī ga kīgongona na handū harīa hatheru. Ī nīguo, ngūmwīra atirī, rūciaro rūrū nīrūkaherithīrio thakame iyo.

⁵² “Kaī mūrī na haaro inyuī arutani a watho-ī! Tondū nīmweheretie kihingūro kīa ūmenyo. Inyuī ene mūtiigana gūtoonya, na ariā marena gūtoonya mūkamagiria.”

⁵³ Jesū aarīkia kuuma kūu, Afarisai na arutani a watho makīambirīria kūmūkararia marī na ūuru mūno na kūmūūgita na kūmūūria ciūria nīguo aarie maūndū maingī, ⁵⁴ makīgeria kūmūtega maigwe kana nī harī ūndū mūūrū angīaria.

12

Gūkaanio na Kūūmīrīrio

¹ O hīndī iyo, rīrīa kīrīndī kīa andū ngiri nyingī kīonganīte hamwe, nginya makarangana-rī, Jesū akīamba kwarīria arutwo ake, akīmeera atirī, “Mwīmenyererei ndawa ya kūmbia mīgate ya Afarisai, na nīyo ūhinga. ² Gūtīrī ūndū mūhithanie ūtakaguūrio, o na kana ūndū mūhithe ūtakamenyeka. ³ Maūndū marīa mwarīirie nduma-inī, makaiguu mūthenya barigici, na ūria wothē mwanahēhanīrīra matū-inī mūrī tūnyūmba twa thīinī, nīūkanīrīrwo kuuma nyūmba igūrū.

⁴ “Ngūmwīra atirī arata akwa, tigagai gwītīgīra ariā mooragaga mwīrī na thuutha ūcio gūtīrī ūndū mangīhota gwīka. ⁵ No nī ngūmuonia ūria inyuī mwagīrīrwo nī gwītīgīra: Mwītīgagīrei ūria ūngūūraga mwīrī na thuutha wa ūguo arī na ūhoti wa gūikia mūndū Jehanamu. Ngūmwīra atirī na ma, mwītīgagīrei ūcio. ⁶ Githī tūnyoni tūtano tūtiendagio tūthendi twīrī? No rīrī, gūtīrī o na kamwe gatuo Ngai ariganagīrwo nīko. ⁷ No ti-itherū, o na njuīrī cianyu cia mūtwe nī ndare. Tigagai gwītīgīra, inyuī mūrī a bata gūkira tūnyoni tūingī.

⁸ “Ngūmwīra atirī, ūria wothē ūkanyumbūra mbere ya andū, o nake Mūrū wa Mūndū nīakamumbūra mbere ya araiika a Ngai. ⁹ No ūria ūkangaana mbere ya andū ūcio nīagakaanwo mbere ya araiika a Ngai. ¹⁰ Nake mūndū o wothē ūria ūgaacambia Mūrū wa Mūndū nīakarekerwo, no ūria wothē ūkaruma Roho Mūtheru ndakarekerwo.

¹¹ “Rīrīa mūgaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene mūciirithio-rī, mūtikanetange na ūria mūgacookia kana ūria mūkoiga, ¹² nīgūkorwo hīndī iyo Roho Mūtheru nīakamūruta ūria mwagīrīrwo nī kuuga.”

Ngerekano ya Gītonga Kīrimū

¹³ Mūndū ūmwe warī gatagatī-inī ka andū acio akīmūwīra atirī, “Mūrutani, īra mūrū wa maitū tūgayane nake igai riitū.”

¹⁴ Nake Jesū akimūcookeria atirī, “Mūndū ūyū, nūū ūndūite wa kūmūtuithania ciira kana wa kūmūgayania indo cianyu?” ¹⁵ Agīcooka akīmeera atirī, “Mwīmenyererei! Mūtīgakorokere maūndū; nīgūkorwo muoyo wa mūndū ndūthimagwo na mūigana wa indo iria arī nacio.”

¹⁶ Agīcooka akīmahe ūhoru na ngerekano, akīmeera atirī, “Mūgūnda wa mūndū ūmwe gītonga nīwaciarire mūno. ¹⁷ Nake akīyūria na ngoro yake atirī, ‘Ngwīka atīa? Ndirī na handū ha kūiga magetha makwa.’

¹⁸ “Agīcooka akiuga atirī, ‘Nīndamenya ūria ngwīka. Ngūtharia makūmbī makwa, njake mangī manene kūrī mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. ¹⁹ Njooke njīire ngoro yakwa atirī, ‘Ūrī na indo nyingī njega wīgīire cia gūkūigana mīaka mīingī. Wīhuurūkīre, ūrie na ūnyue, na ūcanjamūke.’”

²⁰ “No Ngai akīmūwīra atirī, ‘Wee kīrimū gīkī! Ūtukū ūyū wa ūmūthī nīūgwītio muoyo waku. Indo icio wīgīire-rī, igaatūika cia ū?”

²¹ “Ūguo nīguo gūgaatuika harī mūndū o wothē ūria wīgagīra mīthithū, no akaaga gwītongia na ūhoru wa Ngai.”

Mūtīgatangīke

²² Jesū agīcooka akīra arutwo ake atirī, “Nī ūndū ūcio ngūmwīra atirī, mūtīgetangage nī ūndū wa mīoyo yanyu nī ūndū wa kīria mūrīrīaga, kana kīria mūrīhumbaga mīrī yanyu. ²³ Muoyo-rī, ūrī bata gūkīra irio, naguo mwīrī ūrī bata gūkīra nguo. ²⁴ Ta mwīciiriei ūhoru wa mahuru: Matīhaandaga kana

makagetha, o na matirī kundū gwa kūga irio kana makumbī, no Ngai nīamaheaga irio. Inyuī githī mūtiri a bata mūno gūkira nyoni! ²⁵ Nūu wanyu ūngihota kuongerera muoyo wake ithaa o na rīmwe nī ūndū wa gwitanga? ²⁶ Rīu-rī, angikorwo mūtingihota gwika ūndū mūnini ūguo-rī, mūgītangikaga na maūndū macio mangi nīkī?”

²⁷ Ta mwīcūraniei ūria itoka ikūraga. Itirutaga wīra kana ikogotha ndigi. No ngūmwīra atirī, o na Solomoni arī na riiri wake wothē, ndaagemete ta kīmwe gīacio. ²⁸ Angikorwo ūguo nīguo Ngai ahumbaga nyeki ya gīthaka, irīa irī ho ūmūthī na rūciū igaikio mwaki-inī-rī, githī inyuī ndarikimūhumbaga makīria, inyuī mwītikitie o hanini! ²⁹ Tigagai gūthiīnika ngoro-inī cianyu nī ūndū wa kīria mūrīriaga kana mūrīnyuaga; mūtigatangikage nī ūndū wa ūguo. ³⁰ Nīgikorwo maūndū maya mothe nīmo andū a gūkū thī arīa matetikitie Ngai macaranagia namo, no lthe wanyu nīoi atī nīmūbataritio nīmo. ³¹ No rīrī, caragai ūthamaki wake, na maūndū maya mangi mothe nīmūriheagwo o namo.

³² “Tigagai gwitigira, inyuī rūuru rūrū rūnini, nīgukorwo lthe wanyu nīonete arī wega kūmwīhe ūthamaki ūcio. ³³ Endiai indo iria mūrī nacio mūcooke mūteithie athiini. Mwīthondekereie ibeeti cia mbeeca iria itangitarūka, na mwīgīre na kīgīna igūrū kīria gītangithira, kūrīa gūtārī mūici ūngikuhirīria na gūtīrī memenyi cia gūkīanaga ³⁴ Nīgukorwo o kūrīa mīthiithū wanyu irī, nokuo ngoro cianyu o nacio irīkoragwo irī.

Gūkira Mwīgūite

³⁵ “Ikragai mwīthoretete, mwīhaarīrie gūtungata, na mūige matawa manyu magīakanaga, ³⁶ o ta andū metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-inī rīa kīhikanio, nīguo rīria agaacooka, aaringaringa mūrango mamūhingūrīre o narua. ³⁷ Nīgukorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata iria mwathi wacio agaakora ciīgūite rīria agacooka. Ngūmwīra atirī na ma, nīakehotora acitungatīre, aciikarie metha-inī, na acooke acirehere irio irīe. ³⁸ Nīgukorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata iria mwathi wacio agaakora ciīhaarīrie, o na angīgooka ūtukū gatagatī kana thaa kenda gūgikīa. ³⁹ No rīrī, menyai ūu: Korwo mwene nyūmba nīamenyete ithaa rīria mūici egūka-rī, ndangiarekire nyūmba yake ituo. ⁴⁰ O na inyuī no nginya mūikarage mwīhaarīrie, tondū Mūrū wa Mūndū agooka ithaa rīria mūtawirīgīrīre.”

⁴¹ Petero akīmūria atirī, “Mwathani, nī ithuī ūrahe ūhoru na ngerekano īno kana ūreera mūndū o wothē?”

⁴² Nake Mwathani agīcookia akīmūria atirī, “Ndungata ya kwīhokwo na njūgī, o irīa mwathi wayo angīhokera kūrora ndungata ciake, na īciheage irio hīndī irīa yagīrīre, nīrīkū? ⁴³ Nīgukorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata iyo, irīa mwathi wayo agooka akore īgūka ūguo. ⁴⁴ Ngūmwīra atirī na ma, nīakamīhokera indo ciake ciothe. ⁴⁵ No rīrī, ī ndungata iyo īngīra na ngoro yayo atirī, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambīrīrie kūhūra ndungata cia arūme na cia andū-a-nja, na kūrīa na kūnyua na kūrīo-rī, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata iyo agooka mūthenya ūria itawirīgīrīre o na ithaa rīria itooī, nake nīakamīherithia mūno, na amītūire ciira ta wa andū arīa matarī ehokeku.

⁴⁷ “Ndungata irīa īmenyaga ūria mwathi wayo endaga na ndīhaaragīria kana īgeeka ūria Mwathi wayo endaga, īkaahūrwo mahūura maingī. ⁴⁸ No irīa itooī na nīkaga maūndū marīa magīrīre kūherithanīrio, īkaahūrwo mahūura matarī maingī. Ūria wothē ūheetwo indo nyingī, ageetio indo nyingī; nake ūria wīhokeirwo nyingī makīria nīageetio nyingī makīria.

Gūtiri Thayū o tiga Nyamūkano

⁴⁹ “Njūkite kūrehe mwaki gūkū thī, naarī korwo mwaki ūcio nīwambīrīrie gwakana! ⁵⁰ No ndī na ūbatithio ndīribatithio naguo, no kaī nīngūthiīnika mūno ūngīgaakinya-ī! ⁵¹ Mūgwīciiria ndokire kūrehe thayū gūkū thī? Ngūmwīra atirī, ūguo tiguu, ndookire kūrehe nyamūkano. ⁵² Kuuma rīu gūthī na mbere, andū atano a mūciū ūmwe marīkoragwo magayūkanīte, atatū magookīrīra eerī, nao eerī magookīrīra atatū. ⁵³ Nao marīkoragwo magayūkanīte ūu, ithe agookīrīra mūrīu nake mūrīu agookīrīra ithe, nyina agookīrīra mwarī nake mwarī agookīrīra nyina, nyaciaraawe agookīrīra mūtumia wa mūrīu nake mūtumia wa mūrīu agookīrīra nyaciaraawe.”

Gūkūrana Mahinda

⁵⁴ Jesū akīra kīrīndī kīu atirī, “Hīndī irīa muona itu rīkīambata riumīte ithūiro, o rīmwe muugaga atirī, ‘Nīgūkuura mbura,’ na gūkōira. ⁵⁵ Hīndī irīa rūhuho rwahurutana riumīte gūthini muugaga atirī, ‘Nīgūkūgia na ūrugarī,’ na gūkagā. ⁵⁶ Inyuī hinga ici! Nīmūū wega gūkūrana ūria igūrū na thī gūtārī. Mūkīremagwo nīgūkūrana ūhoru wa mahinda maya tūrī nīkī?

⁵⁷ “Mwagaga gwtūira inyuī ene ūria kwagīrīre nīkī? ⁵⁸ Na rīrī, rīria mūrathī na thū yaku kūrī mūciirithania-rī, geria mūno wīgūithanie nayo mūrī o njīra-inī, ndīgagūkururie īgūtware kūrī mūciirithania, nake mūciirithania akūneane kūrī mūnene, nake mūnene ūcio agūkie njeera. ⁵⁹ Ngūkūwana atirī, ndūkōima kuo ūtarīhite thīrī wothē, hatarī gathendi ūgūtigia.”

13

Mwĩreri kana Mũthire

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maarĩ ho hĩndĩ iyo, arĩa meerire Jesũ ũhoro wa andũ a Galili arĩa mooragĩtwo nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo thakame yao igĩtukana na ya nyamũ cia magongona mao. ² Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Anga mũgwĩcĩria atĩ andũ acio manyariirwo ũguo tondũ acio maarĩ ehia gũkĩra andũ acio angĩ othe a Galili? ³ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyũĩ inyuotho mũkaniinwo o tao. ⁴ Kana andũ arĩa ikũmi na anana, arĩa magwĩrĩrwo nĩ nyũmba ĩrĩa ndaaya kũu itũũra rĩa Siloamu ikĩmooraga-rĩ, anga mũgwĩcĩria atĩ maarĩ na mahĩtia maingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe maatũũraga kũu Jerusalem? ⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyũĩ inyuotho mũkaaniinwo o tao.”

⁶ Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe aarĩ na mũkũyũ wahandĩtwo thĩĩnĩ wa mũgũnda wake wa mĩthabibũ, nake agĩthĩĩ gũcaria maciaro mũtĩ-inĩ ũcio, no ndaigana kuona ngũyũ o na ĩmwe. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, akĩĩra mũruti wa wĩra wa mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ atĩrĩ, ‘Rĩu nĩ mĩaka itatũ njũkaga gũcaria maciaro mũkũyũ-inĩ, ũyũ na ndirĩ ndoona ngũyũ o na ĩmwe. Ūteme! Ūthũkagĩria mũgũnda nĩkĩ?’

⁸ “No mũndũ ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi ũyũ, nĩtũreke ũikare mwaka ũngĩ ũmwe, ndĩũrĩmĩre na ndĩwikĩre thumu. ⁹ Naguo ũngĩciara hĩndĩ iyo, nĩ wega! No ũngĩaga gũciara, no ũtemwo.’”

Mũtumia Kĩonje Kũhonio Mũthenya wa Thabatũ

¹⁰ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩkĩrutana aarutanaga thĩĩnĩ wa thunagogi ĩmwe, ¹¹ nakuo gũgĩkorwo nĩ kwarĩ na mũtumia wonjetio nĩ ngoma thũku mĩaka ikũmi na ĩnana. Atũire ainamĩĩre atekũhota gwĩtiira o na hanini. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire, akĩmwĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ nĩwohorwo kuuma kũrĩ wonje waku.” ¹³ Agĩcooka akĩmũgĩrĩra moko, na kahinda o kau agĩtiira, na akĩgocoka Ngai.

¹⁴ Nake mũnene wa thunagogi akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa Jesũ kũhonania mũthenya wa Thabatũ. Nake akĩĩra andũ atĩrĩ, “He na mĩthenya itandatũ ya kũruta wĩra. Nĩ ũndũ ũcio, ũkagai kũhonio mĩthenya iyo, no ti mũthenya wa Thabatũ.”

¹⁵ Nowe Mwachani akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyũĩ hinga ici! Githĩ o mũndũ wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri yake yume kiugu mũthenya wa Thabatũ, amĩtware ithĩĩ ikanyue maai?

¹⁶ Nake mũtumia ũyũ mwarĩ wa Iburahĩmu, ũria ũtũire ohetwo nĩ Shaitani mĩaka ikũmi na ĩnana; ndakĩagĩrĩrwo nĩ kuohorwo o na kũrĩ mũthenya wa Thabatũ?”

¹⁷ Rĩrĩa oigire ũguo, thũ ciake ciothe igĩconoka, no kĩrĩndĩ kũu kĩa andũ gĩgĩkena nĩ ũndũ wa maũndũ ma magegania marĩa eekaga.

Ngerekano ya Mbegũ ya Karatarĩ na ya Ndawa ya Kũimbĩ Mĩgate

¹⁸ Ningĩ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ũhaanaine na kĩ? Na ngũũgerekania na kĩ? ¹⁹ Ūhaana ta mbeũ ya karatarĩ ĩria mũndũ oire akihaanda mũgũnda wake. Igĩkũra igĩtuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩaka itara honge-inĩ ciagu.”

²⁰ Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Ingĩgerekania ũthamaki wa Ngai na kĩ? ²¹ Ūhaana ta ndawa ya kũimbĩ mĩgate ĩria mũndũ-wa-nja ooire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ, o nginya wotho ũkĩimba.”

Mũrango ũria Mũceke

²² Nake Jesũ agĩthĩĩ ahĩtũkĩre matũũra-inĩ na tũtũũra-inĩ akĩrutanaga erekeire Jerusalem. ²³ Nake mũndũ ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani anga no andũ anini tu makahonokio?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Geragai na hinya gũtoonyera mũrango ũria mũceke; tondũ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ aingĩ nĩ makaageria gũtoonya, no matikahota. ²⁵ Rĩrĩa mwene nyũmba agaakorwo okĩrĩte na ahinge mũrango-rĩ, mũkaarũgama hau nja mũkĩringaringaga mũrango mũkĩmũthaihaaga, mũkoiga atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, tũhingũrĩre mũrango.’

“Nake nĩakamũcookeria amwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũ o na ndiũ kũria muumĩte.’

²⁶ “Hĩndĩ iyo nĩmũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩtwariĩanagĩra na tũkanyuuanĩra nawe, o na nĩwarutanaga njĩra-inĩ cia matũũra maitũ.’

²⁷ “Nowe nĩakamũcookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũ, o na ndiũ kũria muumĩte. Njehererai, inyũĩ inyuotho mwĩkaga ũũru!’

²⁸ “Kũu nĩgũkagĩ na kĩrĩro, na kũhagarania magego, rĩria mũkoona Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marĩ ũthamaki-inĩ wa Ngai, no inyũĩ mũkorwo mũkĩtio nja. ²⁹ Nao andũ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro, na wa ithũĩro, na wa gathigathini, na wa gũthini, maikare thĩ iruga-inĩ kũu ũthamaki-inĩ wa Ngai. ³⁰ No ti-itherũ, nĩ kũrĩ andũ marĩ thuutha magaatũka a mbere, na nĩ kũrĩ a mbere magaatũka a thuutha.”

Kiha kĩa Jesũ nĩ ùndũ wa Jerusalemu

³¹ O hĩndĩ iyo Afarisai amwe magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Uma gũkũ ũthĩĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarenda gũkũũragithia.”

³² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Thĩĩĩ mũkeere mbwe iyo atĩrĩ, ‘Ŭmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩngata ndaimono na ģĩhonia andũ, na mũthenya wa itatũ ndũkie wĩra wakwa.’ ³³ O na kũrĩ ũguo, ũmũthĩ na rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthĩĩ o na mbere, nĩgũkorwo ti-itherũ gũtirĩ mũnabii ũngĩkuĩra nja ya Jerusalemu!

³⁴ “Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra na mahiga nyuguto arĩa matũmĩtwo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁵ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩyũrĩte ihooru. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩria mũkoĩga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũria ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’”

14

Jesũ e Nyũmba kwa Mũfarisai

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩathiire kũria irio nyũmba ya mũnene ũmwe wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno. ² Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte mũrimũ wa kũimba mwĩrĩ. ³ Jesũ akĩũria Afarisai na arutani a watho atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩritie kũhonania mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtikĩritie?” ⁴ No-o magĩkĩra kĩa. Nake akĩnyĩita mũndũ ũcio, akĩmũhonia na akĩmwĩra athĩĩ.

⁵ Agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake ĩgwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?” ⁶ Nao makiaga ùndũ wa kũmũcookeria.

⁷ Rĩria Jesũ oonire ũria ageni maathuuraga itĩ iria ciaikaragĩrwo nĩ ageni a gũtĩĩ maikarĩte cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga atĩrĩ: ⁸ “Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kĩhikanio-rĩ, ndũgaikarĩte itĩ iria ciigĩrwo ageni a gũtĩĩ, tondũ no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩĩe gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ mwene iruga. ⁹ Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ, mwene iruga ũria ũmwĩtĩte inyũĩ eerĩ no ooke, akwĩre atĩrĩ, ‘Eherera mũndũ ũyũ gĩtĩ kĩu.’ Hĩndĩ iyo, nĩũgaikara thuutha biũ ũconokete. ¹⁰ No hĩndĩ ĩria ũngĩtwo-rĩ, ĩkaragĩra itĩ cia thuutha, nĩgeetha ũria ũgwĩtĩte ooka, akwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, thĩĩ ũgaikare harĩa mbere.’ Hĩndĩ iyo nĩũkaheo gĩtĩĩ maitho-inĩ ma ageni arĩa angĩ othe. ¹¹ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wotho wĩtũgagĩria niakanyĩhio, na ũria wotho wĩnyĩhagia nĩagatũũgĩrio.”

¹² Jesũ agĩcooka akĩĩra mũndũ ũcio wamwĩtĩte atĩrĩ, “Waruga iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage o arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na kana andũ arĩa atongu a itũũra rĩanyu; ũngĩka ũguo-rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ùndũ ũcio makũrĩhe ũguo ũmekĩte. ¹³ No hĩndĩ ĩria waruga iruga ĩtaga athĩĩni, na cionje, na ithua, na atumumu, ¹⁴ nawe nĩũkarathimwo. O na gũtũika matingĩhota gũkũrĩha, nĩũkarĩhwo hĩndĩ ĩria andũ arĩa athingũ makaariũkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

¹⁵ Na rĩria mũndũ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aigũire ũguo, akĩĩra Jesũ atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaarĩrie iruga inene na agĩta ageni aingĩ. ¹⁷ Nacio thaa cia kũria ciakinya, agĩtũma ndungata yake ĩkeere andũ arĩa meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ŭkai, nĩgũkorwo maũndũ mothe nĩmahaarĩrie.’

¹⁸ “Nao othe, o mũndũ akĩambĩrĩria kũheana ciĩgwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrire mũgũnda na no nginya thĩĩ ngawone. Thĩĩ ũmwĩre andekere.’

¹⁹ “Ŭrĩa ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrire ndegwa ĩkũmi cia kũrĩma, na nĩndirathĩĩ gũcigeria. Thĩĩ ũmwĩre andekere.’

²⁰ “Nake ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikanirie, nĩ ùndũ ũcio ndĩhota gũũka.’

²¹ “Ndungata iyo ĩgĩthĩĩ, ĩkĩmenyithia mwathi wayo ũhoru ũcio. Hĩndĩ iyo mwene mũciĩ akĩrakara na agĩatha ndungata iyo akĩmũĩra atĩrĩ, ‘Umagara narua ũthĩĩ njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra, ũrehe athĩĩni, na cionje, na arĩa atumumu, o na ithua.’

²² “Nayo ndungata iyo ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, ũria wathanire nĩwĩkitwo, na no hatigaire handũ.’

²³ “Hĩndĩ iyo Mwathi wayo akĩĩra ndungata iyo atĩrĩ, ‘Umagara ũthĩĩ rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda, ũkarĩngĩrĩrie andũ moke nĩgeetha nyũmba yakwa ĩyũre. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa acio metĩtwo ũgaacama iruga rĩakwa.’”

Thogora wa Gũtũika Mũrutwo

²⁵ Na rĩrĩ, andũ aingĩ nĩmatwaranire na Jesũ, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera atĩrĩ, ²⁶ “Mũndũ o wotho angĩũka kũrĩ nĩĩ na aage gũthũũra ithe na nyina, na mũtumĩa wake, na ciana ciake, na ariũ a nyina, na

aarĩ a nyina, o na muoyo wake we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtuĩka mūrutwo wakwa. ²⁷ Nake mūdũ o wothē ūtegwiũũĩrĩ mūtĩ wake wa kwambĩrwo anũmĩrĩre, ndangĩhota gũtuĩka mūrutwo wakwa.

²⁸ “Atĩrĩrĩ, mūdũ ūmwe wanyu angĩenda gwaka nyũmba ndaaya na igũrũ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũĩkara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na mbeeca cia kũmĩrĩkia? ²⁹ Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ kũmĩrĩkia thuutha wa gwaka mũthingĩ, andũ arĩa othe marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, ³⁰ makoĩga atĩrĩ, ‘Mūdũ ūyũ aambĩrĩrĩre gwaka nyũmba akĩremwo nĩ kũmĩrĩkia.’

³¹ “Kana mũthamaki angĩkorwo akĩrĩrĩ gũthĩrĩ kũrũa mbaara na mũthamaki ūngĩ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũĩkara thĩ ecũũranĩe kana ahota kũrũa arĩ na andũ ngĩrĩ ikũmi na mũthamaki ūrĩa ūroka kũmũũkĩrĩra arĩ na andũ ngĩrĩ mĩrongo ĩrĩrĩ? ³² Angĩona atĩ ndangĩhota kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ūcio ūngĩ andũ arĩ o kũraya mathĩrĩ makamũũrĩe kũgĩe na thayũ. ³³ Ūguo noguo, mūdũ o wothē wanyu angĩaga kũreka indo ciothe irĩa arĩ nacio, ndangĩtuĩka mūrutwo wakwa.

³⁴ “Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mweka, no cumbĩ ūngĩkorwo nĩũthĩrĩte mũcama waguo-rĩ, ūngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? ³⁵ Cumbĩ ūcio ndũrĩ bata gũitwo tĩrĩ-inĩ o na kana gũitwo kĩara-inĩ, nĩgũteeo ūteagwo.

“Ūrĩa ūrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

15

Ngerekano ya Ng'ondũ Yũrite

¹ Na rĩrĩ, etiā mbeeca cia igooti na “ehia” othe nĩmoonganaga harĩ we nĩguo mamũigue. ² No Afarisai na arutani a watho magĩteta makiuga atĩrĩ, “Mūdũ ūyũ nĩamũkagĩra ehia na akarĩĩanĩra nao.”

³ Nĩ ūndũ ūcio Jesũ akĩmahe ngerekano ĩno akĩmeera atĩrĩ: ⁴ “Mūdũ ūmwe wanyu angĩkorwo na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndatigaga icio mĩrongo kenda na kenda kũũ werũ-inĩ, athĩrĩ agacarie ĩyo ĩmwe yũrite, ngĩnya amĩone? ⁵ Na aarĩkia kũmĩona, akamĩgĩrĩra ciande ciake akenete, ⁶ akainũka mũcĩrĩ. Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre nĩ ūndũ nĩnyonete ng'ondũ yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ, ūguo noguo kũgiaga gĩkeno kĩnene igũrũ nĩ ūndũ wa mūdũ ūmwe mwĩhia wĩrĩrĩte, gũkĩra ūrĩa gũkenagwo nĩ ūndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athĩngu arĩa matabatarĩtio nĩ kwĩrĩra.

Ngerekano ya Ciringĩ Yũrite

⁸ “Kana mũtumia angĩkorwo arĩ na icunjĩ ikũmi cia betha, ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yothē, na akamĩcaria na kĩyo o ngĩnya amĩone? ⁹ Na amĩona-rĩ, ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ¹⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ūguo noguo gũkoragwo na gĩkeno harĩ araika a Ngai nĩ ūndũ wa mwĩhia ūmwe wĩrĩrĩte.”

Ngerekano ya Mwanake ūrĩa Worĩte

¹¹ Jesũ agĩthĩrĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mūdũ ūmwe warĩ na ariũ eerĩ. ¹² Ūrĩa mũnini akĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaira igai rĩrĩa rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ūndũ ūcio ithe akĩmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukũ manini mathira, mũrĩrĩ ūcio mũnini agĩcookanĩrĩra indo ciake ciothe, akumagara agĩthĩrĩ bũrũrĩ warĩ kũraya, na arĩ kũũ agĩitanga indo ciake na mũtũũrĩre wa ūmaramari. ¹⁴ Nake aarĩkia kũhũthĩra indo ciake ciothe, gũkĩgĩa na ng'aragu nene kũũ bũrũrĩ ūcio wothē, nake akĩambĩrĩra gũthĩnĩka. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio agĩthĩrĩ kũũrĩa wĩra kũrĩ mūdũ ūmwe wa bũrũrĩ ūcio, nake akĩmũtwara akarĩithagĩe ngũrwe gĩthaka-inĩ gĩake. ¹⁶ Nĩerĩragĩra kwĩhũũnia na makoro marĩa maarĩagwo nĩ ngũrwe icio tondũ gũtĩrĩ mūdũ wamũheaga kĩndũ gĩa kũrĩa.

¹⁷ “Na rĩrĩa ecookerire, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndungata ciigana atĩa cia baba irĩ na irio cia gũciigana o na igatigara, na nĩ ngũagĩre gũkũ nĩ ng'aragu! ¹⁸ Nĩngũũkĩra thĩrĩ kũrĩ baba ngamwĩre atĩrĩ: Baba, nĩnjĩhĩrĩre Ngai na ngakwĩhĩra. ¹⁹ Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ, ndua ta ndungata ĩmwe yaku.’ ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio agĩũkĩra, agĩthĩrĩ kũrĩ ithe.

“No arĩ o haraaya, ithe akĩmuona, nake akĩringwo nĩ tha nĩ ūndũ wake; agĩteng'era kũrĩ mũrũwe, akĩmũhĩmbĩria na akĩmũmumunya.

²¹ “Nake mũrĩrĩ akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Baba, nĩnjĩhĩrĩre Ngai o na ngakwĩhĩra. Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ.’

²² “No ithe akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Thĩrĩ narua mũrehe nguo ĩrĩa njega mũno mũmũhumbe, na mũmwĩkire gĩcũhĩ kiara, na iraatũ magũrũ. ²³ Nĩngĩ mũrehe njau ya gĩcegũ ĩria noru mũmũthĩnje. Mũreke tũgĩe na iruga na tũkũngũire. ²⁴ Nĩgũkorwo mũrĩrĩ ūyũ wakwa ararĩ mũkuũ na nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’ Nĩ ūndũ ūcio makĩambĩrĩra gũkũngũira.

²⁵ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo mũrĩrĩ ūrĩa mũkũrĩrĩ aarĩ mũgũnda. Na rĩrĩa aakuhĩrĩrĩre mũcĩrĩ akĩinũka-rĩ, akĩigua gũkĩũno nyĩmbo na ndũhĩrĩ. ²⁶ Nĩ ūndũ ūcio mũrĩrĩ ūcio agĩta ndungata ĩmwe ya mũcĩrĩ,

akimūria gītumi kīa maundū macio. ²⁷ Nayo ndungata iyo ikimwira atiri, 'Muru wa maituguo niokiye, nake thoguo niamuthinjire njaŵa ya gicegu iria noru, tondū niamucokereire ari mweka na ari mugima.'

²⁸ "Muru wa nyina ūcio mukuru akirakara na akirega gutoonya nyumba. Ni undū ūcio ithe akiuma nja, akimuthaitha atoonye thini. ²⁹ No akira ithe atiri, 'Ta thikiria! Ndiire ngurutagira wira miaka iyo yotha, na ndiri ndarega gugwathikira. No riri, nduri wahe o na koori nguo tukungure na arata akwa. ³⁰ No riria muruguo iyu uitangite indo ciaku na maraya ainuka, ukamuthinjira njaŵa ya gicegu iria noru!'

³¹ "Ithe akimwira atiri, 'Muru wakwa, wee tuturaga nawe hndi ciothe, na indo ciothe iria ndi nacio ni ciaku. ³² No nitwagiriwo gukungura na gucanjuka, tondū muru wa maituguo iyu arari muku na riu niariukite; niarorite na riu nionekete.'"

16

Ngerekano ya Mūrugamiriri Indo Warī Mūgī

¹ Nake Jesu akira arutwo ake atiri: "Ni kwarī na mūdū ūmwe warī gītonga, nake ni aari na mūrori wa indo ciake mūrori ūcio nīathitangirwo kūrī gītonga kiu atī nīaitangaga indo ciake. ² Ni undū ūcio agita mūrori ūcio wa indo, akimwira atiri, 'Uhoru ūcio ndiraigua ūgukoni nī ūrikū? Heana ūhoru wa ithabu rīa ūrugamiriri waku, tondū ndūgucoka kūndorera indo ciakwa ringi.'

³ "Nake mūrori wa indo ūcio akīyūria na ngoro atiri, 'Ngwika atia riu? Mwathi wakwa nīekundigithia wira. Ndiri na hinya mūiganu wa kūrīma, na nīngūconoka kūhooya. ⁴ Riu nīndamenya ūria ngwika nigeetha rīria ngaatigithio wira gūku, andū makaanyamukagira kwao micīi.'

⁵ "Ni undū ūcio agita mūdū o wotha warī na thiri wa mwathi wake. Akiria mūdū wa mbere atiri, 'Wee ūri na thiri ūigana atia wa mwathi wakwa?'

⁶ "Nake akimucokeria atiri, 'Ndi na thiri wa marebe magana meerī ma maguta ma mitamaiyū.'

"Mūrori ūcio akimwira atiri, 'Oya marūa maku ma thiri ūikare thī narua wandike atī ūri na thiri wa marebe igana rīmwe.'

⁷ "Agicoka akiria mūdū wa keerī atiri, 'Na we ūri na thiri ūigana atia?'

"Nake akimucokeria atiri, 'Ndi na thiri wa makunia igana rīmwe ma ngano.'

"Mūrori ūcio akimwira atiri, 'Oya marūa maku ma thiri wandike ūri na thiri wa makunia mīrongo inana.'

⁸ "Mwathi ūcio nīagathiriire mūrugamiriri ūcio wa indo ciake ūtaari mwīhokeku ni undū wa kūgīa na ūgī. Nīgukorwo andū a gūku thī nī oogī na maundū mao gūkira andū a ūtheri. ⁹ Ngūmwira atiri, hūthagirai ūtonga wa gūku thī na gūthondeka ūrata na andū, nīguo rīria ūtonga ūcio ūgaathira, mūkaamukirwo ciakoro-ini iria cia tene na tene.

¹⁰ "Mūdū ūria wotha ūngihokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingi, na ūria wotha ūtangihokeka na indo nini o na nyingi ndangihokerwo. ¹¹ Ni undū ūcio mūngikorwo mūtari ehokeku na ūtonga wa gūku thī-rī, nū ūngimwihokera ūtonga ūria wa ma? ¹² Nīngi mūngikorwo mūtari ehokeku na indo cia andū ari angī-rī, nū ūngimūhe indo cianyu ene?

¹³ "Gutiri ndungata īngihota gūtungatira aathani eerī. Ni undū no ithūire ūmwe yende ūcio ūngi, kana iheane harī ūmwe, īnyarare ūcio ūngi. Mūtingitungatira Ngai na mūtungatire mbeeca."

¹⁴ Nao Afarisai, ari meendete mbeeca, rīria maguire maundū macio mothe, makāmbirira gūtemba Jesu. ¹⁵ Nake akīmeera atiri, 'Inyūi mwītūaga ega maitho-ini ma andū, no Ngai nīoi ngoro cianyu, nīgukorwo undū ūria ūtuagwo wa bata mūno harī andū, nīguo ūri magigi maitho-ini ma Ngai.

Ūrutani Ūngī wa Jesu

¹⁶ "Uhoru wa Watho na ūrutani wa Anabii watūire ūhunjagio nginya hndi ya Johana ūria Mūbatithania. Kuuma hndi iyo, Uhoru-ūria-Mweka wa ūthamaki-wa-Ngai ni ūhunjagio, na mūdū o wotha nīhatagiriira aitoonye. ¹⁷ Ni ūhūthū iguru na thī gūthira, gūkira gaturumo kari kanini mūno ka Watho keherio watho-ini.

¹⁸ "Mūdū ūria wotha ūngitigana na mūtumia acooke ahikie mūtumia ūngi, ūcio nīatharītie, nake mūdū mūrūme ūria ūngihikia mūtumia ūtiganite na mūthuuri-we, nīatharītie."

Gītonga na Lazaro

¹⁹ "Ni kwarī mūdū warī gītonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mūthemba wa gatani iria njega, nake nīekenagia o mūthenya. ²⁰ Na riri, kihingo-ini giake nīhaigagwo mūdū wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyuritwo ni irona mwiri, ²¹ nake nīeeriragira kūrī rūitiki rūria rwagūaga kuuma metha-ini ya gītonga kiu. O na nguī nacio nīciokaga na igacūna irona ciake.

²² "Ihinda nīrīakinyire mūhooi thendi ūcio agikua, nao araka makīmukua makīmūtware harī lburahimu. Gītonga kiu o nakio nīgīakuire na gīgithikwo. ²³ Kiri kūu icua-ini, kina ruo rūnene, gīgitiira maitho, gikōna lburahimu ari haraaya, na Lazaro ari hau nake. ²⁴ Ni undū ūcio gītonga gikīmwiita

gikimwira atiri, 'Iburahimu, Baba, njiguira tha, utume Lazaro atobokie muthia wa kiara giake maa-ini ooke aahehie rurimi, tondū ndi na ruo runene guku mwaki-ini uyū.'

²⁵ "Nowe Iburahimu akimucokeria atiri, 'Murū wakwa, ririkana riria watuire muoyo woonaga o maundu mega, hndi iyo Lazaro nake oonaga o maundu mooru, no riu we nimunyamarure, nawe uri ruo-ini. ²⁶ Hamwe na ugo-ri, gatagati gaitu nawe hari na mukuru muriku muno wikiritwo, niguo aria mangienda kuuma guku turi moke kuri we matikaahote, o na gutiri mundu ungiuma kuu akire ooke guku turi.'

²⁷ "Nakio gitonga kiu gicicookia atiri, 'Ndagithaitha, baba, utume Lazaro kuri andu a nyumba ya baba, ²⁸ nigukorwo ndi na ariu a baba atano. Reke athi akamahe uhoru, niguo matikanooke guku kuri na ruo runene uu.'

²⁹ "Iburahimu akimucokeria atiri, 'Mari na Musa na Anabii; nimamathikirie.'

³⁰ "Nakio gitonga gikimwira atiri, 'Iburahimu, baba, acio ti aiganu; mundu angithi kuri o oimite kuri aria akuu, no merire.'

³¹ "Agikimucokeria atiri, 'Angikorwo matingigua Musa na Anabii, o na mundu angiriuka kuuma kuri aria akuu matingimugua.'

17

Mehia, Witikio, na Wira wa Ndungata

¹ Nake Jesu akiira arutwo ake atiri, "Maundu maria matumaga andu mehie no nginya moke, no mundu uria utumaga maundu macio moke ka ari na haaro-! ² Ni kaba mundu ta ucio ohererwo ihiga ria githi ngingo aikio iria-ini, gukira atume kamwe ga twana tutu tunini keehie. ³ Ni undu ucio-ri, ikaragai mwiguite.

"Murū wa thoguo kana mwarī wa thoguo angithia, mukaanie, na angirira-rī, murekere. ⁴ Angikwihiria maita mugwanja o muthenya umwe, na maita macio mothe mugwanja agooka hari we agakwira atiri, 'Nindahera,' ni wega umurekere."

⁵ Nao atumwo makira Mwathani atiri, "Tuongerere witikio!"

⁶ Nake akimacokeria atiri, "Mungikorwo na witikio o munini ta kabegu ga karatarī-rī, mwera mukuyu uyū atiri, 'Kuuruka, ukehaande iria-ini,' naguo no umwathikire.

⁷ "Ni mundu uriku wanyu ungikorwo ari na ndungata ya kumurimira na mura kana ya kumuriithiria ng'ondū, na ndungata iyo yomira mugunda amire atiri, 'Uka ukare thi urie?' ⁸ Githi to amirire atiri, 'Thondekera irio cia hwa-ini, na wiharirie unjkarie ngiria na nginyua; na thutha ucio no urie na unyue?' ⁹ Ningi no agicokerie ndungata iyo ngaathō ni gwika uria iiritwo ike? ¹⁰ Uguo noguo o na nyui, riria mwaka uria wothē mwiritwo mwike, ugagai atiri, 'Turi o ndungata itari kiene; twaruta o wira witu tu.'"

Andu Ikumi Kuhonio Mangi

¹¹ Na riri, Jesu ari rugendo-ini rwa guthi Jerusalemu niagereire mihaka-ini wa Samaria na Galili.

¹² Na riria aatoonyaga gatūra kamwe, agitungwo ni andu ikumi maarī na murimu wa mangi. Makirugama o haraaya, ¹³ makianirira na mugambo munene, makiuga atiri, "Jesu, Mwathi witu, tuiure tha!"

¹⁴ Hindi iria aamoonire, akimeera atiri, "Thii mukeyonanie kuri athinjiri-Ngai." Na riria maathiaga-rī, magitherio.

¹⁵ Riria umwe wao onire niahonio, akihunduka akigooa Ngai na mugambo munene, ¹⁶ Akiguthia thi maguru-ini ma Jesu, akimucokeria ngaatho. Mundu ucio aari Musamaria.

¹⁷ Jesu akiura atiri, "Githi othe ikumi matiatherio? Acio angī kenda mari ha? ¹⁸ Gutiri o na umwe ungicooka kuche Ngai ugooi tiga o mugeni uyū?" ¹⁹ Agicooka akimwira atiri, "Ukira withiire; gwitikia gwaku nikuo gwatuma uhone."

Gũka kwa Uthamaki wa Ngai

²⁰ Na riri, hindi imwe Afarisai nimoririe Jesu riria uthamaki wa Ngai ugooka. Nake akimacokeria atiri, "Uthamaki wa Ngai ndūkaga na imenyithia iria mungirorera, ²¹ kana andu moige atiri, 'Uri haha,' kana 'Uri haria,' tondū uthamaki wa Ngai uri thini wanyu."

²² Agicooka akiira arutwo ake atiri, "Ihinda niroka riria mukeriragiria kuona muthenya umwe wa Murū wa Mundu, no mutikawona. ²³ Andu nimakamwira atiri, 'Ari haria!' kana 'Ari hahal!' Mutikanateng'ere mumarumirire. ²⁴ O ta uria ruheni ruhenukaga rukamurika matu kuuma muthia umwe nginya uria ungī, no taguo giuka kwa Murū wa Mundu gūkaana muthenya ucio wake. ²⁵ No riri, no nginya ambe one mathiina maingi na aregwo ni andu a ruciaro ruru.

²⁶ “O ta ūria gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkaahaana matukũ-inĩ ma Mũrũ wa Mündũ. ²⁷ Andũ acio maakorirwo makĩria, na makĩnyua, na makĩhikania, na makĩhikio, o nginya mũthenya ūria Nuhu aatoonyire thabina. Hĩndĩ iyo kĩguũ kĩnene gĩgũka gĩkĩmaniina othe.

²⁸ “Nĩngĩ ũguo noguo gwatariĩ matukũ-inĩ ma Loti. Andũ acio maakorirwo makĩria na makĩnyua, na makĩgũra na makiendia, na makĩhaanda na magĩaka nyũmba. ²⁹ No mũthenya ūria Loti oimire Sodomu, mwaki na ūbiriti ikiura ta mbura kuuma igũrũ, ikĩmaniina othe.

³⁰ “Ūguo noguo gũkahaana mũthenya ūria Mũrũ wa Mündũ akaaguuranĩrio. ³¹ Mũthenya ūcio, mündũ o wotho ũgaakorwo arĩ nyũmba igũrũ, na indo ciake irĩ nyũmba thĩĩni, ndakanaharũrũke gũcigĩra. Nĩngĩ o na mündũ ūria ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndakanahũndũke agĩire kindũ. ³² Ta ririkanai mũtumia wa Loti! ³³ Mündũ ūria wotho ũgeragia gũtũria muoyo wake nĩakoowũ nĩguo, nake ūria wotho ũuragwo nĩ muoyo wake nĩakaũtũria. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũtukũ ūcio andũ eerĩ nĩmagakorwo makomete ũrĩrĩ ũmwe, nake ũmwe wao akuuo, na ūria ũngĩ atigwo. ³⁵ Atumia eerĩ nĩmagakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe wao akuuo, na ūria ũngĩ atigwo. ³⁶ (Nĩngĩ arũme eerĩ nĩmagakorwo makĩruta wĩra hamwe, ũmwe wao akuuo, ūria ũngĩ atigwo.)”

³⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Kũu nĩ kũ Mwathani?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nderi ciũnganaga harĩa hothe harĩ kĩimba.”

18

Ngerekano ya Mũtumia wa Ndigwa Wahooyaga Ategũtigithĩria

¹ Nake Jesũ akihe arutwo ake ngerekano ya kũmaruta atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩkũhooyaga hĩndĩ ciothe mategũkua ngoro. ² Akĩmeera atĩrĩ: “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwarĩ na mũtuanĩri ciira ũteetigagĩra Ngai kana agatĩia andũ. ³ Na itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ mũtumia ũmwe wa ndigwa wathĩia kũrĩ we kaingĩ akamwĩra atĩrĩ, ‘Ndhĩria harĩ thũ ciakwa.’

⁴ “No mũtuanĩri ciira ūcio akĩrega kũmũteithia kwa ihinda. No marigĩrĩrio akĩra na ngoro atĩrĩ, ‘O na gũtũika ndĩtigĩrĩte Ngai kana ngatĩia andũ-rĩ, ⁵ no tondũ wa ūria mũtumia ũyũ wa ndigwa atiindaga agĩthĩĩnia, nĩngũtigĩrĩra ciira wake nĩwatuuo na kĩhooito nĩguo atige kũũnogagia na gũtindaga agĩũka!’”

⁶ Nake Mwathani akiuga atĩrĩ, “Nĩmwaigua ūria mũtuanĩri ciira ūcio ũtarĩ kĩhooito oigire? ⁷ Githĩ o nake Ngai ndagatua ciira na kĩhooito wa arĩa ake ethuurĩire, o arĩa mamũkayagĩra mũthenya na ũtukũ? No aage kũmateithia na ihenya? ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, agaatiigĩrĩra atĩ nĩmacĩrĩrwo na kĩhooito, o na nĩngĩ na ihenya. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩria Mũrũ wa Mündũ agooka-rĩ, nĩagakora andũ metĩkĩtie gũkũ thĩ?”

Ngerekano ya Mũfarisai na Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

⁹ Nĩngĩ Jesũ akĩarĩria andũ amwe arĩa meĩhokaga o ene, magetuaga athingu na makahũthagia andũ arĩa angĩ othe, akĩmahe ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: ¹⁰ “Andũ eerĩ nĩmambatire hekarũ-inĩ kũhooya. ũmwe aarĩ Mũfarisai na ūcio ũngĩ aarĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti. ¹¹ Mũfarisai ūcio akĩrũgama akĩhooera we mwene, akiuga atĩrĩ, ‘Ngai, nĩndagũcookeria ngaatho nĩgũkorwo ndihaana ta andũ arĩa angĩ, arĩa atunyani, na arĩa mekaga ũũru, na itharia, o na kana ta mwĩtia ũyũ wa mbeeca cia igooti. ¹² Nĩndĩthĩngaga kũrĩa irio maita meerĩ o kiumia, na ngaruta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria nyonaga.’

¹³ “No rĩrĩ, mwĩtia wa mbeeca cia igooti ūcio akĩrũgama o haraaya; na ndaigana gũtiira maitho make na igũrũ, no nĩ kwĩgũtha eegũthaga gĩthũri enyĩihĩtie, akoiga atĩrĩ, ‘Ngai, njiguĩra tha, nĩ mündũ mwĩhia.’

¹⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ, mwĩtia mbeeca cia igooti nĩainũkire atuĩtwo mũthingu mbere ya Ngai gũkĩra ūcio ũngĩ. Nĩgũkorwo ūria wotho wĩtũgagĩria nĩakanyĩhio nake ūria wĩnyĩhagia nĩagatũũgĩrio.”

Twana na Jesũ

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nao nĩmarehagĩra Jesũ twana nĩguo atũhutie. Arutwo ake mona ũguo, makĩmakaania. ¹⁶ Nowe Jesũ agĩta twana tũu harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūria wotho ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya.”

Mũnene warĩ Gĩtonga

¹⁸ Mũnene ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega tiga Ngai we wiki. ²⁰ We nĩũ ūria maathani moigĩte, ‘Ndũkanatharanie, na ndũkanoragane, na ndũkanaiye, na ndũkanagĩrĩre mündũ ūria ũngĩ kĩgeenyi, na tĩia thoguo na nyũkwa.’”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maathani macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ o mũnini.”

²² Jesū aigua ūguo, akīmŵira atīrī, “Harī ūndū ūmwe ūtigarītie gwīka. Thiī wendie kīrīa gīothe ūrī nakio ūhe athīnī mbeeca icio, na nīūkūgīa na mūthiithū igūrū. Ūcooke ūke ūnūmīrīre.”

²³ Rīrīa mūnene ūcio aiguire ūguo, akiigua kīeha mūno, tondū aarī mūtongu mūno. ²⁴ Jesū akīmūrora, akiuga atīrī, “Kaī nī hinya andū arīa atongu gūtoonya ūthamaki-inī wa Ngai-ī! ²⁵ Nī ūhūthū ngamīra ihungurīre irima rīa cindano, gūkīra gītonga gūtoonya ūthamaki-inī wa Ngai.”

²⁶ Nao arīa maiguire ūhorō ūcio makīūria atīrī, “Nūū ūngīkīhota kūhonoka?”

²⁷ Jesū akīmacookeria atīrī, “Maūndū marīa matahotekaga nī andū nīmahotekaga nī Ngai.”

²⁸ Nake Petero akīmŵira atīrī, “Ithuī tūtīgīte maūndū maitū mothe tūgakūrūmīrīra!”

²⁹ Jesū akīmeera, “Ngūmwīra atīrī na ma, gūtīrī mūndū ūtigīte mūcīi wake, kana mūtumia wake, kana ariū a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nī ūndū wa ūthamaki wa Ngai, ³⁰ ūtakaheo maita maingī ma kīrīa atīgīte ihinda-inī rīrī tūrī, na ihinda rīria rīgooka aheo muoyo wa tene na tene.”

Jesū kwaria Ūhorō wa Gikuu Gīake Rīngī

³¹ Na rīrī, Jesū agītware arutwo ake arīa ikūmi na eerī handū keheri-inī akīmeera atīrī, “Nītūk-wambata tūthīi Jerusalemu, na maūndū mothe marīa maandikirwo nī anabii makoniī Mūrū wa Mūndū no nginya mahingio. ³² Nake nīakaneanwo kūrī andū-a-Ndūrīrī. Nao nī makaamūnyūrūria, na mamūrume, na mamūtūire mata, na mamūhūire iboko, o na mamūrūrage. ³³ Naguo mūthenya wa gatātū nīakariūka.”

³⁴ Nao arutwo ake makīaga kūmenya ūndū o na ūmwe wa macio. Nīmahithitwo ūhorō ūcio na matiamenyire ūria aameeraga.

Jesū Kūhonia Mūtumumu

³⁵ Nake Jesū akuhīrīria Jeriko, mūndū warī mūtumumu nīaikaarīte mūkīra-inī wa njīra akīhooya mbeeca. ³⁶ Rīrīa aiguire andū aingī makīhītuka, akiūria ūria gwekīkaga. ³⁷ Andū makīmŵira atīrī, “Nī Jesū wa Nazarethi ūrahītuka.”

³⁸ Nake akīanīrīra, akiuga atīrī, “Jesū, mūrū wa Daudi, njiguīra tha.”

³⁹ Arīa maatongoretie makīmūkaania makīmŵira akire, nowe agīkīrīrīria kwanīrīra akiugaga atīrī, “Mūrū wa Daudi, njiguīra tha!”

⁴⁰ Nake Jesū akīrūgama, agīathana, mūndū ūcio atwarwo harī we. ⁴¹ Rīrīa aakuhīrīrie, Jesū akīmūria atīrī, “Ūkwenda ngwīkīre atīa?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, ngwenda njooke kuona.”

⁴² Jesū akīmŵira atīrī, “Cooka kuona, gwītīkia gwaku nīkuo gwatūma ūhone.” ⁴³ O rīmwe akīambīrīria kuona, nake akīrūmīrīra Jesū, akīgoocaga Ngai. Rīrīa andū othe moonire ūguo, o nao makīgooca Ngai.

19

Zakayo ūria Mwītia Mbeeca cia Igooti

¹ Na rīrī, Jesū niatoonyire Jeriko, akīhītūkīra kuo. ² Nakuo kū Jeriko nī kwarī mūndū wetagwo Zakayo; warī mūnene wa etia mbeeca cia igooti na aarī gītonga. ³ Nīendaga kuona Jesū aarī ū, no ndangīahotire kūmuona nī ūndū wa ūingī wa andū, na tondū aarī mūndū mūkuhī. ⁴ Nī ūndū ūcio akīhanyūka mbere yao, akīhaica mūkūyū nīguo amuone, nīgūkorwo Jesū aageragīra njira iyo.

⁵ Nake Jesū aakinya hau, agītīira maitho na igūrū, akīmŵira atīrī, “Zakayo, harūrūka narua, tondū ūmūthī no nginya thiī gwaku mūcīi.” ⁶ Nī ūndū ūcio akīharūrūka narua, akīmūnyīita ūgeni akenete.

⁷ Nao andū mooni ūguo makīambīrīria kūnuguna, makiuga atīrī, “Mūndū ūyū aathiī gūceera kwa mūndū mwīhia.”

⁸ Nowe Zakayo akīrūgama, akīira Mwathani atīrī, “Mwathani, rīu nīngūheana nuthu ya indo ciakwa kūrī athīnī, na hangīkorwo harī mūndū o na ūrīkū ndunyīte kīndū, nīngūmūrīha kīndū kīu maita mana.”

⁹ Nake Jesū akīmŵira atīrī, “Ūmūthī ūhonokio nūkinyīte nyūmba īno, tondū mūndū ūyū o nake nī mūrū wa Iburahīmu. ¹⁰ Nīgūkorwo Mūrū wa Mūndū ookire gūcaria na kūhonokia kīrīa kīūrīte.”

Ngerekano ya Mina Ikūmi

¹¹ Na o mathikīrīrie maūndū macio, agīthīi na mbere kūmahe ūhorō na ngerekano, tondū nīakuhīrīrie Jerusalemu, na andū acio meciiragia atī ūthamaki wa Ngai warī o hakuhi gūkinya. ¹² Akīmeera atīrī: “Mūndū ūmwe warī igweta nīathiire būrīri wa kūrāya agatuuu mūthamaki, na thuutha wa ūguo acooke. ¹³ Nī ūndū ūcio agīita ndungata ciake ikūmi, agīcihe mina ikūmi, agīciira atīrī, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rīria ngacooka.’

¹⁴ “No andū a būrīri wake nīmamūthūire, nao magītūma andū mamuume thuutha makoige atīrī, ‘Tūtīkwenda mūndū ūyū atūke mūthamaki witū.’

¹⁵ “Na rirĩ, rirĩa aacookire arikĩtie gũtuuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũria cionete.

¹⁶ “Ndungata ya mbere igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ikũmi.’

¹⁷ “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwikĩte wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ mũnini ũguo, tuika mũrori wa matũũra manene ikũmi.’

¹⁸ “Nayo ndungata ya keerĩ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ithano.’

¹⁹ “Nake mwathi wayo akĩmĩũra atĩrĩ, ‘Tuika mũrori wa matũũra manene matano.’

²⁰ “Nayo, ndungata ya gatatũ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmihitha. ²¹ Nĩndagwĩtigĩrĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga kĩa ũtarutĩre wĩra, na ũkagetha kĩa ũtahandite.’

²² “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu! Ngũgũtũra ciira kũringana na ciugo ciaku. Githĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩa itarutĩre wĩra na ngagetha kĩa itahaandite? ²³ Wakiagire kũga mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩa ngaacooka ndicioye irĩ na uumithio?’

²⁴ “Agĩcooka akĩra arĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtũnyi mina ĩyo arĩ nayo, mũmĩnengere ũria ũrĩ na mina ikũmi.’

²⁵ “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikũmi!’

²⁶ “Nake akĩmacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ ũria wothĩ ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũria ũtarĩ na kĩndũ, o na kĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. ²⁷ No rĩrĩ, andũ acio marĩ ũthũ na nĩ, o acio mateendaga ndũke mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooragĩre o haha ndĩ.’”

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

²⁸ Nake Jesũ aarikia kuuga ũguo, agithĩ na mbere kwambata erekeire Jerusalemu. ²⁹ Aakuhĩrĩa Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrima-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ, agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, ³⁰ “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mũgĩtoonya, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mũndũ; mĩohorei mũmĩrehe. ³¹ Mũndũ angĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ kĩratũma mũmĩohore?’ Mwirĩ atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.’”

³² Nao acio maatũmirwo magĩthĩ, magĩkora maũndũ matarĩ o ta ũria Jesũ aamerĩte. ³³ Na rĩrĩa moohoraga njaũ ĩyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ, “Mũroohora njaũ ĩyo nĩkĩ?”

³⁴ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.”

³⁵ Makĩmitwarĩra Jesũ, magĩcooka makĩgĩrĩra nguo ciao igũrũ rĩa njaũ ĩyo, na magĩkarĩria Jesũ igũrũ rĩayo. ³⁶ Na rĩrĩa aathiiaga, andũ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ.

³⁷ Rĩrĩa aakinyire hakuhĩ na njĩra rĩa ĩkũrũkagĩra Kĩrima-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ, gĩkundi gĩothe kĩa arutwo gĩkiambĩrĩria kũgooca Ngai, andũ makĩanĩra makenete nĩ ũndũ wa ciana iria ciothe moonete makiuga atĩrĩ:

³⁸ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũthamaki ũria ũgũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

“Thayũ ũrogĩa kũu igũrũ, naguo riiri ũgĩe kũu igũrũ mũno!”

³⁹ Afarisai amwe maarĩ gĩkundi-inĩ kũu makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, kaania arutwo aku!”

⁴⁰ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, aya maangĩkĩra, mahiga no maanĩrĩre.”

⁴¹ Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie itũũra rĩu inene rĩa Jerusalemu, aarĩona akĩrĩra nĩ ũndũ warĩo, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo ũmũthĩ wee mwene nĩkũmenyete kĩa kĩngĩkũrehere thayũ! No rĩu, ũhoro ũcio nĩũhithĩtwo maitho maku. ⁴³ Hĩndĩ nĩgĩkinya rĩrĩa thũ ciaku igaaka ihumbu cia tĩiri ikũrigĩcĩrie, na ikũhingĩrĩrie na mĩena yothĩ. ⁴⁴ Nĩgĩgũtungumania thĩ, wee hamwe na ciana ciaku iria irĩ kũu thĩnĩ waku. Matigatiga ihiga o na rĩmwe rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ, tondũ ndũigana gũkũũrana ihinda rĩrĩa Ngai ookire gũgũceerera.”

Jesũ arĩ thĩnĩ wa Hekarũ

⁴⁵ Agĩcooka agĩtoonya hekarũ thĩnĩ, na akĩambĩrĩria kũrutũrũra andũ arĩa meendagĩria indo kuo.

⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo’ no inyũ mũmĩtũite ‘ngurunga ya atunyani.’”

⁴⁷ Na o mũthenya, nĩarutanaga kũu thĩnĩ wa hekarũ. No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atongoria arĩa maarĩ gatagati ka andũ nĩmageragia kũmũũraga. ⁴⁸ No matingĩonire njĩra ya kũmũũraga, tondũ andũ othe nĩmaikaraga mathikĩrĩrie ciugo ciake.

¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe akīruta andū kūu hekarū-inī na akīhunjagia Ūhoro-ūrīa-Mwega-rī, athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magīuka kūrī we. ² Makīmūria atīrī, “Twīre wīkaga maūndū maya na ūhoti ūrīkū. Nūū wakūheire ūhoti ūcio?”

³ Nake akīmacookeria atīrī, “O na nī nīngūmūria kīuria. ⁴ Ta njīrai, ūbatithio wa Johana-rī, woimīte igūrū kana woimire kūrī andū?”

⁵ Makīaranīria o ene ūhoro ūcio, makīrana atīrī, “Tūngiuga atī ‘Woimīte igūrū’ egūtūria atīrī, ‘Mwakīregire kūmwītīkia nīkī?’ ⁶ Nīngī tuoiga atī ‘Woimīte kūrī andū’, andū othe nīmegūtūhūra na mahiga nyuguto, nī ūndū nīmetīkītīe atī Johana aarī mūnabii.”

⁷ Nī ūndū ūcio magīcookeria Jesū atīrī, “Ithūi tūtūi woimīte kū.”

⁸ Nake Jesū akīmeera atīrī, “O na nī ndikūmwīra njīkaga maūndū maya na ūhoti ūrīkū.”

Ngerekano ya Akombori a Mūgūnda

⁹ Agīcooka akīhe andū ūhoro na ngerekano akīmeera atīrī, “Mūndū ūmwe nīhaandire mūgūnda wake mīthabībū, na akīūkomborithia arīmi angī, agīcooka agīthīi kūndū kūrāya na agīkara kuo ihinda iraaya. ¹⁰ Na rīrī, hīndī ya magetha yakinya-rī, agītūma ndungata yake kūrī akombori acio nīgeetha mamīnengere maciaro mamwe ma mūgūnda ūcio wa mīthabībū. No akombori acio makīmīhūra na makīmīngata ītarī na kīndū. ¹¹ Agīcooka agītūma ndungata īngī, īyo o nayo makīmīhūra makīmīconorithia na makīmīngata ītarī na kīndū. ¹² O rīngī agītūma ndungata ya gatātū, nao makīmītīhangia na makīmīngata.

¹³ “Nake mwene mūgūnda ūcio wa mīthabībū akīyūria atīrī, ‘Ngwīka atīa? Ngūtūma mūrū wakwa, ūria nyendete; hihi mahota kūmūhe gītīo’.

¹⁴ “No rīrīa akombori acio maamuonire, makīarīrīria ūhoro ūcio. Makīrana atīrī, ‘Ūyū nīwe ūkaagaya mūgūnda ūyū. Nītūmūūragei nīguo igai rīake rītūike rītūi.’ ¹⁵ Nī ūndū ūcio makīmūruta nja ya mūgūnda ūcio wa mīthabībū, makīmūruga.

“Rīu-rī, mwene mūgūnda ūcio wa mīthabībū-rī, akaameka atīa? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andū angī mūgūnda ūcio.”

Rīria andū maiguire ūguo, makiuga atīrī, “Kūroaga gūtūika ūguo!”

¹⁷ Jesū akīmarora, akīmooria atīrī, “Maandīko marīa mandīkitwo atīrī:

“‘Ihiga rīrīa aaki maaregire,

nīrīo rītūikite ihiga inene rīa koine’,

ūguo nī kuuga atīa? ¹⁸ Mūndū ūria wothē ūkaagwīra ihiga rīu, nīrīkamuunanga, no ūria rīkaagwīra nīrīkamūhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athīnjīri-Ngai arīa anene magīcaria ūria mangīmūnyīitithia o na ihenya tondū nīmamenyire aaheanire ngerekano īyo akīaria ūhoro wao. No nīmetīgagīra andū.

Kūrutīra Kaisari Igooti

²⁰ O makīmūtūragīa-rī, makīmūtūmīra andū a kūmūthigaana metuīte andū ega. Nao magīthīi nīgeetha mamūnyīite akiuga ūndū mūūru, nīguo mamūneane moko-inī ma wathani wa barūthi. ²¹ Nī ūndū ūcio athigaani acio makīmūria atīrī, “Mūrutani, nītūūi wee waragia na ūkarutana maūndū marīa magīrīre, na atī ndūtīgāra andū maūthī, no wee ūrutanaga ūhoro wa Ngai na ma, ūria kwagīrīre.

²² Atīrīrī, nīt wagīrīrīro nī kūrūtīra Kaisari igooti kana ca?”*

²³ Nowe Jesū akīona ūhinga ūria maarī nāguo akīmeera atīrī, ²⁴ “Ta nyonīai mbeeca cianyu. Mbica īno na rītūwa rīrī nī cia ū?”

²⁵ Makīmūcookeria atīrī, “Nī cia Kaisari.”

Akīmeera atīrī, “Kīrutagīre Kaisari kīrīa kīrī gīake, na mūrutagīre Ngai kīrīa kīrī gīake.”

²⁶ Nao makiaga ūndū wa kūmūnyīita nāguo harī maūndū marīa aarīre arī mbere ya andū. Na tondū wa ūria maagegīrio nī ūria aamacookeirie ūhoro-rī, magīkara kī.

Ūhoro wa Kūriūka na wa Kūhikania

²⁷ Na rīrī, andū amwe a Asadukai, arīa moigaga atī gūtīrī ūhoro wa kūrīūka, magīūka kūrī Jesū, makīmūria atīrī, ²⁸ “Mūrutani, Musa aatwandīkīre atī mūrū wa nyina na mūndū angīkua atige mūtumia atarī na ciana-rī, mūndū ūcio no nginya ahīkie mūtumia ūcio watigwo nīguo aciarīre mūrū wa nyina ciana. ²⁹ Na rīrī, kwarī aanake mūgwanja a nyina ūmwe. Wa mbere akīhikania na agīkua, agītiga mūtumia atarī na ciana. ³⁰ Nake wa keerī, ³¹ na wa gatātū makīmūhīkia, na makīrūmanīrīra ūguo nginya wa mūgwanja; othe magīkua, makīmūtiga atarī na ciana. ³² Marīgīrīrio-inī, mūtumia ūcio o nake agīkua. ³³ Rīu-rī, hīndī ya kūrīūka agaakorwo arī mūtumia wa ū harī acio mūgwanja, nīgūkorwo othe nīmāmūhīkītīe?”

* 20:22 Kuuga andū marute igooti rīa Kaisari nīkūngīarakarīre Ayahudi, na kuuga matikarute nīkūngīarakarīre anene a Roma.

³⁴ Jesu akimacookeria atiri, “Andu a ihinda riri nio mahikaga na mahahikania. ³⁵ No riri, aria magaatuu aagiriru a gukinya ihinda riu o na gukinyanirio ihinda ria kuriuka kwa aria akuu-ri, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andu acio matigacooka guku; nigukorwo makahaana ta araka. Andu acio magakorwo mari ciana cia Ngai, nigukorwo ni ciana cia uhoro ucio wa kuriuka. ³⁷ Naguo uhoro wa ati andu aria akuu nimariukagio-ri, Musa o nake niawonanirie haria hariri kihinga kiria gakanaga mwaki na gitihie, riria eetire Mwathani ‘Ngai wa Iburahimu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa aria akuu, no ni wa aria mari muoyo, nigukorwo hariri we andu othe aria mari muoyo matuuragio niwe.”

³⁹ Nao andu amwe a arutani a watho makimwira atiri, “Murutani, niwoiga wega!” ⁴⁰ Na gutiri mundu o na umwe wagheririe kumuria ciuria ingi.

Kristu ni Muriu wa U?

⁴¹ Jesu agicooka akimooria atiri, “Andu moigaga Kristu ni muriu wa Daudi ni undu wa kii? ⁴² Daudi we mwene nioigite ibuku-ini ria Thaburi atiri:

“Mwathani nierire Mwathani wakwa atiri:

“Ikara guoko-ini gwakwa kwa urio,

⁴³ nginya ngaatuma thu ciaku

ituike gaturwa ka makinya maku.”

⁴⁴ Atiriri, Daudi aamwitiere ‘Mwathani’. Angicooka gutuika muriu wake atia?”

⁴⁵ O andu acio othe mathikiriire, Jesu akira arutwo ake atiri, ⁴⁶ “Mwimenyerere arutani a watho. O mendaga gutiuhumbite nguo ndaaya, na makenda kugeithagio ndunyuni, na gukaragira iti iria cia bata thunagogi-ini, o na gukara handu ha andu aria atiku maruga-ini. ⁴⁷ No nio matoonyagiriira atumia a ndigwa makamatunya nyumba ciao, na nguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andu ta acio nimakaherithio muno makiria.”

21

Muhothi wa Mutumia wa Ndigwa

¹ Na riri, aatiira maitho, Jesu akiona itonga igikira mihothi yao haria heekagirwo kigina kia hekaru. ² Agicooka akiona mutumia muthini, wari wa ndigwa, agikira tuthendi twiri o ho thini. ³ Akiuga atiri, “Ngumwira atiri na ma, mutumia uyuhuthini wa ndigwa niahotha mbeeca nyingi gikira andu aria ang othe. ⁴ Andu acio ang othe maaheana kiringana na utonga wao; no mutumia uyuhuthini, ahotha kiria githo oima nakio gia kumuthuria.”

Imenyithia cia Muthia wa Mahinda

⁵ Na riri, arutwo amwe ake nimaragia uhoro wa hekaru, uria yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria ciarutirwo Ngai. No Jesu akiuga atiri, ⁶ “Ha uhoro wa miako ino mirona-ri, hinda niuroka riria gutagakorwo ihiga riri iguru wa riria ringi; mothe nimakamomorwo.”

⁷ Nao makimuria atiri, “Murutani, ni ri maundu macio magekika? Na kimenyithia kia ati mari hakuhi gwika ni kiriku?”

⁸ Nake akimacookeria atiri, “Mwimenyagiriire mütikanaheenio. Nigukorwo andu aingi nimagooka na ritwa riakwa makiugaga atiri, ‘Ni ni We,’ na ningi mamwira atiri, ‘Ihinda nirikuhiriire.’ Mütikana-marumiri. ⁹ Riria mukaigua uhoro wa mbaara na wa ngui, mütikanetigire. Maundu macio no nginya mekike mbere, no guo ti kuuga ithiri nikiyu.”

¹⁰ Agicooka akimeera atiri, “Ruriri nirugookirira ruria ruingi, na uthamaki uuiriire uria ung. ¹¹ Nigukaagia na ithingithia nene muno, na ng’aragu, na mirimu miuru kundu na kundu, na maundu ma kumakania na imenyithia nene kuuma iguru.”

¹² “No maundu macio mothe matanakinya-ri, nimukanyitwo, na muniyariirwo na muneanwo thunagogi-ini na njeera o na mutwarwo mbere ya ahamaki na aathani. Maundu macio mothe mugikwo ni undu wa ritwa riakwa. ¹³ Undu uyuhugakorwo uri mweke wanyu wa kumarutira uria. ¹⁴ No riri, mutikanatangi mugiciiria o mbere, uria mugeciirira. ¹⁵ Nigukorwo ningamue ciugo na ugi iria thu cianyu itakohota gwiitiria kana gukararia. ¹⁶ Nimugakunaniirwo o na ni aciri anyu, na aria muciarianiirwo nao, na andu a mbari cianyu, o na arata, na nimakoogithia amwe anyu. ¹⁷ Andu othe nimakamumena ni undu wakwa. ¹⁸ No riri, gutiri rucuri o na rumwe rwa mutwe wanyu ruoora. ¹⁹ Kumiriira kwanyu nikuoguatuma muhonokie moyo yanyu.

²⁰ “Riria mukoona Jerusalemu kuringiciri ni thigari cia mbaara, hinda iyo mukaamenya ati kuniinwo kwaro kuri hakuhi. ²¹ Hinda iyo aria mari Judea nimirire irima-ini, na aria mari thini wa itura riu inene nioime kuo, nao aria mari ng’ongo-ini mataritoonye. ²² Nigukorwo ihinda riu nio rigaakorwo riri ria kuhierithanio, nguo maundu maria mothe mandikito mahingio. ²³ Kai atumia aria

magaakorwo marĩ na nda, na arĩa magaakorwo makĩongithia twana matukũ macio nĩmagathĩĩnika-ĩ! Nĩgũkorwo bũrũri ũyũ nĩũkagia na kinyariiriko kinene na mang'ũri ma gũũkirĩra andũ aya. ²⁴ Nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, o na matahwo matwarwo mabũrũri mothe ma thĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu nĩĩkarangĩrĩro nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio.

²⁵ “Na nĩgũkagia imenyithia thĩĩnĩ wa rĩa na mweri-inĩ na njata-inĩ. Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩĩkaigua ruo na igegio nĩ mũrurumo wa irĩa na makũmbĩ ma maaĩ makĩhũũrana. ²⁶ Andũ nĩmakaringĩka nĩ ũndũ wa kũmaka, na guoya wa maũndũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio. ²⁷ Hĩndĩ iyo nĩmakona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩĩnĩ wa itu arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ²⁸ Hĩndĩ irĩa maũndũ macio makaambĩrĩra gwĩkĩka-rĩ, mũkaarũgama mũtiire mĩtwe yanyu na igũrũ, nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩkuhĩrĩrie.”

²⁹ Nĩngĩ akĩmahe ngerekano ĩno: “Ta rorai mũti wa mũkũyũ na mĩti iyo ĩngĩ yothe. ³⁰ Rĩrĩa yathundũra mathangũ, mũmĩonaga na mũkamenya atĩ ihinda rĩa riũa rĩrĩ hakuhi. ³¹ Ũguo noguo hĩndĩ irĩa mũkoona maũndũ macio mothe magĩkĩka, mũkaamenya o wega atĩ ũthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩrie.

³² “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigathira maũndũ macio mothe matahingĩtio. ³³ Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁴ “Mwĩmenyererei, ngoro cianyu itikanakorwo itahĩtuo nĩ ndĩa, na ũrĩũ na metanga ma muoyo ũyũ, nago mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũtego o rĩrĩa mũtangĩgereria. ³⁵ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ ũgaakorera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ĩno. ³⁶ Ikaragai mwĩguũite hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo mũkaahota kũũrĩra maũndũ marĩa makĩrĩ gwĩkĩka, na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa Mũndũ.”

³⁷ Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathĩi gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩĩtagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ. ³⁸ Nao andũ othe nĩmathiĩaga hekarũ-inĩ rũciĩnĩ tene kũmũthikĩrĩra.

22

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Gĩathĩ kĩa Mĩgate irĩa ĩtekĩrĩtuo Ndawa ya Kũĩmbia, kĩrĩa gĩĩtagwo Bathaka,* nĩgĩakuhĩrĩrie, ² nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. ³ Hĩndĩ iyo Shaitani agĩtoonya thĩĩnĩ wa Judasi ũrĩa Mũisikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ⁴ Nake Judasi agĩthĩi kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩri a hekarũ makarĩkanĩre ũrĩa angĩkunyaĩra Jesũ. ⁵ Nao magĩkena na magĩtikĩra kũmũhe mbeeca. ⁶ Nake agĩtikĩra, na akĩambĩrĩra gũcarĩa mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩrĩa hatarĩ na andũ.

Bathaka ya Mũthia

⁷ Nago mũthenya wa kũrĩa Mĩgate irĩa ĩtekĩrĩtuo Ndawa ya Kũĩmbia ũgĩkinya, rĩrĩa gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. ⁸ Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrĩe.”

⁹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũgacihaarĩrie kũ?”

¹⁰ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ ĩnene-rĩ, nĩmũgũcemanĩa na mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba irĩa egĩtoonya. ¹¹ Mwatoonya mwĩre mũndũ ũrĩa mwene nyũmba iyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ĩngĩrĩra Bathaka na arutwo akwa?’ ¹² Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩriai irio cia Bathaka kuo.”

¹³ Nao magĩthĩi, magĩkora maũndũ matarĩi o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

¹⁴ Rĩrĩa ihinda rĩakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩĩkara metha-inĩ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndĩrĩrĩrie mũno kũrianĩra Bathaka ĩno na ĩnyũ itananyariirwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩrĩa rĩngĩ nginya rĩrĩa ĩgaakinyanĩro ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

¹⁷ Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. ¹⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuumu rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mĩthabibũ, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka.”

¹⁹ Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũrĩa ũheanĩtuo nĩ ũndũ wanyu, ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

²⁰ Maarĩkia kũrĩa agĩka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkio kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩĩnĩ wa thakame yakwa irĩa ĩgũĩtuo nĩ ũndũ wanyu. ²¹ No rĩrĩ, guoko kwa ũrĩa ũrĩngunyaĩra kũrĩ hamwe na nĩi metha-inĩ ĩno. ²² Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũrĩa gũtũĩtuo, no mũndũ ũrĩa

* 22:1 Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩambagĩrĩra hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna mweri-inĩ wa Nisani.

ükümükunyanira kaĩ arĩ na haaro-ĩ!” ²³ Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagati-inĩ kao nĩ ũrikũ wao ũngĩka ũguo.

²⁴ Ningĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagati-inĩ kao ũngĩtuuo mũnene. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩ meĩtaga Ateithania. ²⁶ No inyuĩ mĩtiagiĩrĩrwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũria mũnene gatagati-inĩ kanyu agĩrĩrwo kũhaana ta ũria mũnini mũno, nake ũria wathanaga atũike ta ũria ũtungataga. ²⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũria ũkaraga metha-inĩ kũria kana nĩ ũria ũramũtungata? Githĩ ti ũria ũkaraga metha-inĩ? No nĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũria ũmũtungatagĩra. ²⁸ Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩ hĩndĩ ya magerio makwa. ²⁹ Na o ta ũria Baba aheete ũthamaki, o na nĩ nĩndamũhe ũthamaki, ³⁰ nĩguo mũkarĩagĩra na mũkanyuuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na ningĩ mũkarĩre itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mĩhĩrĩga rĩa ikũmi na rĩrĩ ya Isiraeli ciira.

³¹ “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũria ngano ithũngũthagio. ³² No wee, Simoni nĩngũhooeire nĩgeetha wĩtĩkio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũumagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

³³ Nowe agĩcookia atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ itanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũ.”

³⁵ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩria ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.”

³⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre. ³⁷ Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoru ũria wandĩkitwo atĩ, ‘Nĩataranĩrio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkitwo igũrũ riakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

³⁸ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ

³⁹ Nake Jesũ akĩumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ o ta ũria amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩa. ⁴⁰ Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” ⁴¹ Akĩehera ho, agĩthĩ ta itĩina rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩturia ndu akĩhooya, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngĩenda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũria nĩ ngwenda, no nĩ ũria wee ũkwenda.” ⁴³ Na mũraika akĩmuumĩrĩa oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. ⁴⁴ Nake agĩkĩrĩrĩa kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵ Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kĩa. ⁴⁶ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ŭkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyiitwo

⁴⁷ O hĩndĩ iyo aragia, hagiũka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũria wetagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩa Jesũ amũmumunye, ⁴⁸ nowe Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunyaniĩra Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunya?”

⁴⁹ Hĩndĩ rĩa arũmĩrĩrĩ a Jesũ monire ũria kwerekeire gwĩkĩka, makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũre na hiũ ciitũ cia njora?” ⁵⁰ Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrio kwa ndungata ya mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũria mũnene.

⁵¹ Nowe Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ŭhoru ũcio nĩũkinye hau!” Agĩcooka akĩhutia gũtũ kwa mũndũ ũcio, akĩmũhonia.

⁵² Ningĩ Jesũ akĩũria athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, na anene a arangĩrĩ a hekarũ, o na athuuri, arĩa mookite kũmũnyiita atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkio muoka kũũnyiita mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁵³ Ndiratũũruga na inyuĩ hekarũ-inĩ o mũthenya, na mũtirĩ mwageria kũnyiita. No rĩrĩ, rĩrĩrĩ nĩrio ithaa rĩanyu, ithaa rĩrĩa wathani wa nduma ũraathana.”

Petero Gũkaana Jesũ

⁵⁴ Hĩndĩ iyo makĩmũnyiita, makĩmũruta hau makĩmũtwara kwa mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũria mũnene, nake Petero akĩmũrũmĩrĩa arĩ o haraaya. ⁵⁵ Nao maarĩkia gwakia mwaki o nja gatagati na gũikara thĩ hamwe, Petero nake agĩkara thĩ hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata ũmwe ya mũirĩtu ikĩmuona na ũtheri wa mwaki aikarĩte hau, ikĩmũrora wega, ikiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Mũirĩtu ũyũ, nĩ ndimũũ.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mũndũ ũngĩ akĩmuona, akiuga atĩrĩ, “O nawe ũrĩ ũmwe wao.” Petero akĩmũcookeria atĩrĩ,

“Mũndũ ũyũ, nĩ ndirĩ wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rīmwe, mündü ūngĩ akiuga agwatĩirie atĩrĩ, “Hatĩrĩ nganja mündü ūyũ moima hamwe nake, nĩgũkorwo o nake nĩ Mũgalili.”

⁶⁰ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Mündü ūyũ, nĩ ndiũ ūrĩa ūroiga!” Na hĩndĩ o iyo oigaga ūguo, ngũkũ igĩkũga. ⁶¹ Mwathani akĩhũgũra akĩrora Petero. Nake Petero akĩrĩrikana ūrĩa Mwathani aamwĩrite atĩ, “Umũthĩ ngũkũ itanakũga nĩũringaana maita matatũ.” ⁶² Nake agĩthĩ njā, akĩrĩra arĩ na ruo rūingĩ.

Arangĩri Kũnyũrũria Jesũ

⁶³ Andũ arĩa maarangĩrite Jesũ makĩambĩrĩria kũmũnyũrũria makĩmũhũũruga. ⁶⁴ Makĩmuoha maitho na gĩtambaya makĩmwĩra atĩrĩ, “Toiga nũũ wakũgũtha.” ⁶⁵ Na nĩmamwĩrire maũndũ mangĩ maĩmũrũma.

Jesũ Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rũciĩnĩ gwakĩa, kĩaama gĩa athuuri arĩa atongoria a andũ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, gĩgĩcemanĩa, nake Jesũ akĩrehwo mbere yao. ⁶⁷ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Kristũ, twĩre.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ingĩmwĩra, mũtingĩnjĩtikia, ⁶⁸ na ingĩmũũria kĩũria, mũtingĩnjokeria. ⁶⁹ No kuuma rĩu, Mũrũ wa Mündũ arĩkoragwo aikarĩte guoko-inĩ kwa ūrĩo kwa Ngai ūrĩa Mwene-Hinya.”

⁷⁰ Othe makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ Mũrũ wa Ngai?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩmwamenya nĩ kuuga atĩ nĩ nĩ we.”

⁷¹ Makĩũria atĩrĩ, “Tũgũkienda ūira ūngĩ wakĩ? Nĩtweiguĩra ūhoru kuuma kanua gake mwene.”

23

¹ Hĩndĩ iyo kĩũngano kĩu gĩothe gĩgũkĩra, gĩkĩmũtwara kũrĩ Pilato. ² Nakĩo gĩkĩambĩrĩria kũmũthĩ-tanga gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtuonete mündü ūyũ akĩhĩtithia rũrĩrĩ rwiitũ. Nĩakararagia ūhoru wa kũrutĩra Kaisari igooti na agetuaga atĩ nĩwe Kristũ, na nĩ mũthamaki.”

³ Nĩ ūndũ ūcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Iĩ, ūguo woiga nĩguo.”

⁴ Nake Pilato akĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na andũ acio angĩ atĩrĩ, “Ndikuona ūndũ ingĩthitangĩra mündü ūyũ.”

⁵ Nao magĩthĩ na mbere kuuga magwatĩirie atĩrĩ, “Nĩatũmite andũ mookanĩrĩre Judea guothe nĩ ūndũ wa ūrutani wake. Aambĩrĩirie Galili na nĩokĩte ngĩnya o gũkũ.”

⁶ Pilato aigua ūguo, akĩũria kana mündü ūcio nĩ wa kuuma Galili. ⁷ Rĩrĩa aamenyire atĩ Jesũ aarĩ wa bũrũri ūrĩa wathanagwo nĩ Herode, akiuga atwarwo kũrĩ Herode, ūrĩa wakoretwo arĩ Jerusalemu ihinda-inĩ rĩu.

⁸ Rĩrĩa Herode oonire Jesũ, nĩakenire mũno, tondũ kwa ihinda iraaaya nĩakoretwo akienda kũmuona. Kũringana na ūrĩa aigũite ūhoru wake, aarĩ na mwĩhoko wa kũmuona akĩringa cĩa. ⁹ Akĩũria Jesũ ciũria nyingĩ, nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria o na kĩmwe. ¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maarũgamĩte hau, makĩmũthitanga magwatĩirie mũno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makĩmũthekerera na makĩmũnyũrũria. Makĩmũhumba nguo yarĩ thaka, na makĩmũcookia kũrĩ Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magĩtuma ūrata mũthenya ūcio, tondũ mbere iyo maatũũrite marĩ ūthũ.

¹³ Pilato agĩta athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na aathani, na andũ hamwe, ¹⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Mũndeheire mündü ūyũ atĩ nĩ mündü ūhĩtithagia andũ. Na nĩ ndatuĩria ūhoru wake mũrĩ ho, no ndirĩ ūndũ mũũru ndoona wa maũndũ marĩa mũmũthitangĩire. ¹⁵ O nake Herode ndanamũona arĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo nĩamũcookia kũrĩ ithuĩ; nĩ ūndũ ūcio, ndarĩ ūndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo. ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmũrekererie.” (¹⁷ Nĩgũkorwo, kwarĩ mũtugo amohorere mündü ūmwe hĩndĩ iyo ya Iruga.)

¹⁸ No andũ acio makĩanĩrĩra na mũgambo ūmwe, makiuga atĩrĩ, “Twehererie mündü ūyũ! Tuohorere Baraba!” (¹⁹ Baraba aikĩtio njeera nĩ ūndũ wa kũrutithia ngũ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ ūndũ wa kũũragana.)

²⁰ Nake Pilato, tondũ nĩeendaga kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ. ²¹ No-o magĩthĩ na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²² Nake akĩmooria riita rĩa gatatũ atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ūũru ūrĩkũ mündü ūyũ eekĩte? Ndionete gĩtũmi gĩa gũtũma ooragwo. Nĩ ūndũ ūcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore.”

²³ No-o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo iyo yao ikĩhootana. ²⁴ Nĩ ūndũ ūcio Pilato agĩtuma nĩekũmahingĩria o ūguo moorĩtie. ²⁵ Akĩohora mündü ūcio waikĩtio njeera nĩ ūndũ wa kũrutithia ngũ na kũũragana, o ūcio moigĩte mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana na ūrĩa mendaga.

Kwambwo kwa Jesũ

²⁶ Na rīrīa thigari cioimagaragia Jesū, ikīnyiita mūdū woimaga mīgūnda-inī wetagwo Simoni wa kuuma Kurene. Nacio ikīmūigīrīra mūtharaba wa Jesū aūkuue na amuume thuutha. ²⁷ Andū gikundi kīnene makīmūrūmīrīra, hamwe na atumia maagīrīkaga na makarīra mūno. ²⁸ Nake Jesū akīhūgūra na kūrī o, akīmeera atīrī, “Inyuī aarī a Jerusalemu, tigai kūdīrīra; mwīrīrīrei inyuī ene na ciana cianyū. ²⁹ Nīgūkorwo kūrī hīndī īgooka rīrīa mūkoigaga atīrī, ‘Kūrathimwo-rī, nī atumia arīa thaata, na nda iria itarī ciaciara, o na nyondo iria itarī ciongwo!’ ³⁰ Hīndī īyo
“nīmakeera irīma atīrī, “Tūgwīrei!”

o na macooke meere tūrīma atīrī, “Tūhumbīrei!”
³¹ Nī ūndū-rī, andū mangīkorwo nīmareeka maūdū maya rīrīa mūtī ūrī mūigū-rī, gūgakīhaana atīa woma?”

³² Na rīrī, andū angī eerī agerī ngero, o nao nīmatwarirwo hamwe nake makooraagwo. ³³ Rīrīa maakinyire karīma-inī handū heetagwo lhīndī-rīa-Mūtwe, makīmwamba ho hamwe na agerī ngero acio, ūmwe mwena wake wa ūrīo, na ūrīa ūngī mwena wake wa ūmotho. ³⁴ Nake Jesū akiuga atīrī, “Baba mohere, nīgūkorwo matiūī ūrīa mareeka.” Nao magīcuukīra nguo ciake mītī, magīcigayana.

³⁵ Nao andū nīmarūgamīte hau makīmwīrorera: Nao anene nīmamūnyūrūragia makoiga atīrī, “Nīarahonokagia andū arīa angī, nīehonokie aakorwo nīwe Kristū wa Ngai, ūrīa wake Mūthuure.”

³⁶ Thigari o nacio igīūka, ikīmūnyūrūria. Ikīmūkundia thiki,* ³⁷ ikīmwīra atīrī, “Akorwo nīwe Mūthamaki wa Ayahudi, wīhonokie.”

³⁸ Na nī haarī maandīko maandīkitwo igūrū rīake atīrī: ŪYŪ NĪWE MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁹ Ūmwe wa agerī ngero acio maambanīirio nake akīmūruma, akīmwīra atīrī, “Githī wee tiwe Kristū? Wīhonokie, na ūtūhonokie!”

⁴⁰ No mūgeri ngero ūcio ūngī akīmūkaania, akīmūria atīrī, “Ndūngītīgīra Ngai, kuona atī ūtūirīrwo o ūrīa atūirīrwo? ⁴¹ Ithuī tūherithītio na kīhoo, nīgūkorwo tūrahērithīrio ūrīa twīkīte. No rīrī, mūdū ūyū ndarī ūndū mūuru ekīte.”

⁴² Agīcooka akīra Jesū atīrī, “Itīkīra gūkandīrikana rīrīa ūgooka ūthamaki-inī waku.”

⁴³ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkūra na ma, ūmūthī nīūrīkorwo hamwe na nī īkenero.”

Gūkua kwa Jesū

⁴⁴ Na rīrī, kwarī ta thaa thita cia mūthenya, naguo būrūri wothē ūkīgīa nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondū rīua nīrīatigire kwara. Nakīo gītambaya kīa hekarū gīgīatūkana maita meerī. ⁴⁶ Nake Jesū akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Baba, roho wakwa ndaūiga moko-inī maku.” Aarīkia kuuga ūguo, agītuikana.

⁴⁷ Rīrīa mūnene wa gikundi gīa thigari igana oonire ūrīa gwēkīka, akīgooca Ngai, akiuga atīrī, “Tītheru ūyū oima mūdū mūthīngu.” ⁴⁸ Rīrīa andū arīa othe maarūgamīte hau kwīrorera moonire ūrīa gwēkīka, makīinūka methikīire, na makīthūūruga ithūri nī kīeha. ⁴⁹ No arīa othe maamūūī, o hamwe na atumia arīa maamūrūmīrīre kuuma Galilī, makīrūgama o haraaya, meroreire maūdū macio.

Gūthikwo kwa Jesū

⁵⁰ Na rīrī, nī haarī na mūdū wetagwo Jusufu, mūthuuri wa Kīama, na aarī mūdū mwege na mūrūngīrīru, ⁵¹ nake ndetikanītie na ūguo maatuīte na mageeka. Oimīte itūūra rīa Arimathea, būrūri wa Judea, na nīetagīrīra ūthamaki wa Ngai. ⁵² Nake agīthī kūrī Pilato, akīhooya etīkīrio akuue mwīrī wa Jesū.† ⁵³ Nake agīcuurūria mwīrī wa Jesū mūtharaba-inī, akīūkūnja na taama wa gatani, agīcooka akīūiga thīinī wa mbīrīra yenjetwo rwaro-inī rwa ihiga, nayo ndīakoretwo īgītwo mūdū. ⁵⁴ Na mūthenya ūcio warī wa lhaarīra, nayo Thabatū yarī hakuhi kwambīrīria.

⁵⁵ Nao atumia arīa moimīte na Jesū Galilī makīrūmīrīra Jusufu, makīona mbīrīra na makīona ūrīa mwīrī wake waigīrwo ho. ⁵⁶ Magīcooka makīinūka, makīhaarīria mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No rīrī, mūthenya wa Thabatū makīhurūka kūringana na ūrīa gwanthītwo.

24

Kūrīūka kwa Jesū

¹ Na rīrī, mūthenya wa kwambīrīria kiumia, rūciinī tene, atumia magīthī mbīrīra-inī makuuīte indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magīkora ihiga rīgaragarītio rīkeherio mūromo-inī wa mbīrīra, ³ no rīrīa maatoonyire, matiigana gūkora mwīrī wa Mwanthani Jesū. ⁴ Na rīrīa maagegete nī ūhoro ūcio, makīmūrīrwo o rīmwe nī arūme eerī mehumbīte nguo njerū ciakengaga mūno, makīrūgama hakuhi nao. ⁵ Nao atumia acio metīgīrite mūno, makīnamīrīra, magītūrumithia mothīu mao thī, no arūme acio makīmooria atīrī, “Mūracaria ūrīa ūrī mūoyo kūrī arīa akuū nīkī? ⁶ Ndarī haha; nīariūkīte! Ririkanai

* 23:36 Thiki yarī kīndū kīgagatu gīa kūnyuuo na no yahūthagīrwo kūniina ruo. Jesū nīaregire kūnyua kīndū gīa kūmūniinīra ruo.

† 23:52 Mīrī yarī agerī ngero arīa maambagwo mītī-igūrū ndīathikagwo, no yateagwo kūdū kūuru. Jusufu nīonanirie ūrūme na wendo rīrīa eetīrie mwīrī wa Jesū.

ũria aamwĩrĩre hĩndĩ ĩria aarĩ na inyuĩ Galili atĩ: ⁷ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya aneanwo moko-inĩ ma andũ ehia, aambwo mũtĩ-igũrũ, na mũthenya wa gatatũ ariũke.’” ⁸ Hĩndĩ ĩyo makĩrĩrikana ciugo ciake.

⁹ Na rĩrĩ, maacooka kuuma mbĩrĩra-inĩ, makĩhe arutwo aĩa ikũmi na ũmwe na aĩa angĩ othe ũhoru ũcio. ¹⁰ Mariamu Mũmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia aĩa angĩ maarĩ nao, nĩo meerire atũmwo ũhoru ũcio. ¹¹ No-o matiigana gwtĩkia atumia acio, tondũ ũhoru ũcio wahaanaga ta ũrimũ kũrĩ o. ¹² No rĩrĩ, Petero agĩũkĩra, agĩteng’era mbĩrĩra-inĩ. Na ainamĩrĩra akĩona mataama ma gatani maigĩtwo thĩ marĩ moiki, agĩthĩra agegearĩte nĩ ũndũ wa ũguo gwekĩkĩte.

Arutwo Eerĩ Magĩthĩ Emau

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya o ro ũcio arutwo eerĩ a Jesũ maarĩ rũgendo-inĩ magĩthĩ itũũra rĩetagwo Emau, rĩarĩ ta kilomita ikũmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nĩmaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mothe meekikĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa maathĩiiga makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩmoimĩrĩra, agĩtwarana nao; ¹⁶ no matiigana kũrekwo mamũmenye.

¹⁷ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoru ũrikũ ũcio mũrathĩ mũkĩaragia?”

Nao makĩrũgama matukĩte mothĩũ. ¹⁸ ũmwe wao, wetagwo Kileopa akĩmũũria atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ mũgeni Jerusalemu ũtamenyete maũndũ marĩa mekikĩte kuo matukũ-inĩ maya?”

¹⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ maũndũ marĩkũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũhoru wa Jesũ wa Nazarethi, ũria ũraarĩ mũnabii ũrĩ na ũhoti wa ciugo iria araaragia na ciiko iria areekaga arĩ mbere ya Ngai o na mbere ya andũ othe. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai aĩa anene na aathani aitũ maramũneanire atuĩrwo kũũragwo, na maramwambithia mũtĩ-igũrũ. ²¹ No ithuĩ-rĩ, tũrehokaga atĩ ũcio nĩwe ũgũkũura andũ Isiraeli. Makĩria ma ũguo, rĩu nĩ mũthenya wa ĩtatũ kuuma maũndũ maya mothe mekĩka. ²² Hamwe na ũguo atumia amwe aitũ nĩmatũmakĩrie mũno tondũ megũthĩte mbĩrĩra-inĩ rũciĩnĩ tene, ²³ no matinona mwĩrĩ wake. Mokire matwĩra atĩ nĩmonire kĩoneki kĩa araka, aĩa mameerire atĩ arĩ muoyo. ²⁴ Nao amwe a thiritũ iitũ nĩmathĩre mbĩrĩra-inĩ, na makora o ũguo atumia acio mekuugĩte, no rĩrĩ, we mwene matinamuona.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya mwagĩte ũũgĩ na mũthĩhũaga gwtĩkia maũndũ mothe marĩa anabii moigĩte! ²⁶ Githĩ to mũhaka Kristũ ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inĩ wake?”

²⁷ Jesũ akĩmataarĩria ũhoru wothe ũria waarĩtio Maandĩko-inĩ ũmũkoniĩ, ambĩrĩrie na maandĩko ma Musa na ma Anabii othe.

²⁸ Na maakuhĩrĩa itũũra rĩria maathĩiiga, Jesũ agĩtua taarĩ kũhĩtũka arahĩtũka. ²⁹ No makĩmũringĩrĩa na hinya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Raarĩrĩa gũkũ na ithuĩ, nĩkũratuka na gũkĩrĩ kũgĩa nduma.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya aikaranie nao.

³⁰ Rĩria aikarĩre metha-inĩ hamwe nao, akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩmahe. ³¹ Hĩndĩ ĩyo makĩhingũka maitho, makĩmũmenya, nake akĩbuĩria, makĩaga kũmuona ringĩ. ³² Nao makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ ngoro ciitũ itĩkũhĩahĩaga hĩndĩ ĩria ekwaragia na ithuĩ njĩra-inĩ, na agĩtũ-taarĩria ũria Maandĩko moigĩte?”

³³ Nao magĩũkĩra o hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu. Kũu magĩkora arutwo aĩa ikũmi na ũmwe, hamwe na aĩa maarĩ nao monganĩte, ³⁴ makiugaga atĩrĩ, “Nĩ ma! Mwathani nĩariũkĩte na nĩoimĩrĩre Simoni.” ³⁵ Hĩndĩ ĩyo acio eerĩ makĩmeera maũndũ marĩa meekikĩte marĩ njĩra-inĩ, na ũria maamenyire Jesũ hĩndĩ ĩria eenyũrĩre mũgate.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo

³⁶ O makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩrũgama gatagatĩ kao akĩmeera atĩrĩ, “Thayũ ũrogĩa na inyuĩ.”

³⁷ Nao makĩhahũka na makĩmaka, magĩciĩria atĩ nĩ ngoma moonaga. ³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũratangika nĩkĩ, na nĩ kĩ gĩgũtũma mũgĩe na nganja meciĩria-inĩ manyu?” ³⁹ Ta rorai moko makwa na nyarĩrĩ ciakwa. Nĩ nĩ mwene! Huutiaĩ muone; roho ndũrĩ nyama na mahĩndĩ, ta ũria mũrona ndĩ nacio.”

⁴⁰ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩmoonia moko make na nyarĩrĩ ciake. ⁴¹ Nao magĩkorwo matarĩ maretĩkia nĩ ũndũ wa ũria makenete na makagega. Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na kĩndũ gĩa kũria?” ⁴² Nao makĩmũnengera gĩcũnjĩ gĩa thamaki hĩu. ⁴³ Nake agĩkĩoya, akĩria makĩĩonagĩra.

⁴⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndamwĩrĩre hĩndĩ ĩria ndaarĩ na inyuĩ atĩ: Maũndũ mothe marĩa mandikitwo ũhoru wakwa Watho-inĩ wa Musa, na Maandĩko-inĩ ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo akĩhingũra meciĩria mao nĩguo mamenye Maandĩko. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo kwandikitwo: Kristũ nĩakanyariirwo na ariũkio kuuma kũrĩ aĩa akuĩ mũthenya wa gatatũ, ⁴⁷ naguo ũhoru wa kwĩra na kũrekwo kwa mehĩa ũkaahunjĩro ndũrĩrĩ ciothe thĩnĩ wa rĩtwa rĩake, wambĩrĩrie Jerusalemu. ⁴⁸ Inyuĩ mũrĩ aira a maũndũ macio. ⁴⁹ Na rĩrĩ, nĩngũmũtũmĩra kĩria Baba eranĩire; no ikarai thĩnĩ wa itũũra rĩrĩ inene nginya rĩria mũkaahao hinya kuuma Igũrũ.”

Jesũ Kwambata Igũrũ

⁵⁰ Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kūu magĩthĩ magĩkinya hakuhi na Bethania; akĩoya moko na igūrũ, akĩmarathima. ⁵¹ Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga, akĩiyũkio akĩambata igūrũ. ⁵² Nao makĩmũgooca na magĩcooka Jerusalemu makenete mũno. ⁵³ Nao nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgoocaga Ngai.

JOHANA

Ūhoru Gũtuika Mündũ

¹ Kĩambĩrĩria-inĩ Ūhoru aarĩ o kuo, nake Ūhoru aatũũrĩte na Ngai, na Ūhoru aarĩ Ngai. ² We aatũũrĩte na Ngai kuuma o kĩaambĩrĩria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndũ wake; gũtirĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩaĩĩre atarĩ ho. ⁴ Thĩĩnĩ wake kwarĩ muoyo, naguo muoyo ūcio nĩguo warĩ ūtheri wa andũ. ⁵ Ūtheri ūcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndiigana kũũhoota.

⁶ Nĩguokire mündũ watũmitwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arĩ mũira oimbũre ūhoru ūkonĩĩ ūtheri ūcio, nĩgeetha andũ othe metikie nĩ ūndũ wake. ⁸ We mwene tiwe warĩ ūtheri ūcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ūhoru wa ūtheri ūcio. ⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrĩa ūtheragĩra o mündũ o wothe, nĩwokaga thĩ.

¹⁰ We Ūhoru aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuika thĩ yombirwo na ūndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtikĩra. ¹² No andũ arĩa othe maamwĩtikĩrĩre, o acio metikirie rĩitwa rĩake, nĩamahotithirie gũtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mündũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agĩtuika mündũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonete riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ūrĩa woimire kũrĩ Ithe aiyũritwo nĩ ūtugi na ūhoru wa ma.

¹⁵ Johana nĩoimbũraga ūhoru wake. Aanagĩrĩa akoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe ūrĩa ndaaragia ūhoru wake ngiuga atĩrĩ, ‘Ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ aarĩ mbere yakwa.’” ¹⁶ Na kuuma ūiyũrĩrũ wa ūtugi wake-rĩ, ithuothē nĩtwamũkĩrĩte irathimo nyingĩ mũno. ¹⁷ Tondũ watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoru ūrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ o na ūrĩkũ ūrĩ ona Ngai, o tĩga Mũrũ wake wa Mũmwe ūrĩa ūikarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ūtũmĩte amenyeke.

Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ

¹⁹ Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo ūira wa Johana hĩndĩ rĩrĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩire athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ū. ²⁰ We ndaagire kuumbũra, no oimbũrĩre atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ti nĩĩ Kristũ.”

²¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti nĩĩ.”

Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ūrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

²² Mũthia-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matũtũmire. Ūkuuga atĩa ha ūhoru waku mwene?”

²³ Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ mũgambo wa mündũ ūranĩrĩa werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’”

²⁴ Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmitwo ²⁵ makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ūrĩa-rĩ, ūkĩbatithanagia nĩkĩ?”

²⁶ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ kanyu nĩ harĩ na ūmwe mũtooi. ²⁷ Ūcio nĩwe ūgũũka thuutha wakwa, o we ūrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigĩ cia iraatũ ciake.”

²⁸ Maũndũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, kũrĩa Johana aabatithanagĩria.

Jesũ Gatũrũme ka Ngai

²⁹ Mũthenya ūyũ ūngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “Onei! Gatũrũme ka Ngai karĩa keheragia mehia ma kĩrĩndĩ! ³⁰ Ūyũ nĩwe ndaaragia ūhoru wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Mündũ ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ nĩĩ tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.’” ³¹ Nĩĩ mwene ndiamũũ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha aguũrĩrio andũ a Isiraeli.”

³² Nĩngĩ Johana akĩheana ūira ūyũ: “Nĩndonire Roho agĩkũrũka kuuma igũrũ atarĩ ta ndutura, agĩkara igũrũ rĩake. ³³ Nĩĩ ndĩngĩamũmenyire, tĩga ūrĩa wandũmire mbatithanagie na maaĩ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Mündũ ūrĩa ūkoona Roho agĩkũrũkĩra na aikare igũrũ rĩake-rĩ, ūcio nĩwe ūkaabatithanagia na Roho Mũtheru.’” ³⁴ Nĩĩ nĩnyonete ūguo na ngoimbũra atĩ ūyũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁵ Ningĩ mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana agĩkorwo arĩ kũu o rĩngĩ marĩ na arutwo ake eerĩ. ³⁶ Na rĩrĩa onire Jesũ akĩhitũka, akiuga atĩrĩ, “Onei Gatũrũme ka Ngai!”

³⁷ Hĩndĩ irĩa arutwo acio eerĩ maiguire oiga ũguo, makĩrũmĩrĩra Jesũ. ³⁸ Jesũ ehũgũra akĩmoona mamumĩte thuutha, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũrenda?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii” (ũguo nĩ kuuga Mũrutani), “ũikaraga kũ?”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũkai na nĩmũkuona.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ makĩona kũrĩa aikaraga, na magĩkara nake mũthenya ũcio. Na kwarĩ ta thaa ikũmi.

⁴⁰ Na rĩrĩ, ũmwe wa arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ũrĩa Johana oigĩte na makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero. ⁴¹ Ũndũ wa mbere ũrĩa Anderea eekire nĩgũcarĩa mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mesia” (nĩwe Kristũ). ⁴² Nake akĩmũtwara kũrĩ Jesũ.

Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Simoni mũrũ wa Johana. Ũgũcoka gwĩtwo Kefa” (na rĩo rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Petero).

Jesũ gwĩta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthĩ Galili. Agĩkora Filipu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarĩ wa itũũra rĩa Bethisaida. ⁴⁵ Filipu agĩkora Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũrĩa Musa aandĩkire ũhoru wake Ibuku-inĩ rĩa Watho, na nowe anabii maandĩkire ũhoru wake, nake nĩwe Jesũ wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Kũrĩ kĩndũ kĩa kingiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akĩmũcokeria atĩrĩ, “Ũka ũkoone.”

⁴⁷ Hĩndĩ irĩa Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria ũhoru wake, akiuga atĩrĩ, “Onei Mũisraeli kũna ũtarĩ ũhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Ũnjũũ atĩa?”

Jesũ akĩmũcokeria atĩrĩ, “Nĩngũkuonete o na rĩrĩa uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, “Rabii, wee nĩwe Mũrũ wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli.”

⁵⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Wetikia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Nĩũkuona maũndũ manene kũrĩ macio.” ⁵¹ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingũkĩte na arĩa a Ngai makĩambata na magĩkũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ.”

2

Jesũ Kũgarũra Maaĩ Magatuĩka Ndibei

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagũire na kihikanio kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, ² nake Jesũ na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kihikanio-inĩ kũu. ³ Rĩrĩa ndibei yathirire,* nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Matĩrĩ na ndibei ingĩ.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcokeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoru ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa rĩtirĩ rĩrakinya.”

⁵ Nake nyina akĩra ndungata atĩrĩ, “Ikai ũrĩa wotho ekũmwĩra.”

⁶ Hau hakuhi nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwitheria,† na o imwe yaiyũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo irĩ nginya mĩrongo itatũ.

⁷ Nake Jesũ akĩra ndungata icio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩyũria riita.

⁸ Agĩcoka agĩcũra atĩrĩ, “Rĩu tahiai imwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩka o ũguo, ⁹ nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũrĩtwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũrĩa yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata irĩa ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ iyo agĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei irĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta irĩa itarĩ njega; no wee ũkũigite irĩa njega nginya rĩu.”

¹¹ Kĩu nĩkĩo kĩa kĩa mbere kĩrĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩre kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtikia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹² Thuutha ũcio agĩkũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩkara kuo matukũ manini.

¹³ Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩambata, agĩthĩ Jerusalemu. ¹⁴ Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makĩendia ng’ombe, na ng’ondũ, na ndutura,‡ o na angĩ maikarĩte metha-inĩ

* 2:3 Warĩ ũndũ wa thoni mũno kũrĩ andũ a mũcĩ ndibei ingĩathirire ũhiki-inĩ. † 2:6 Ayahudi meetikĩtie mũndũ nĩanyiitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe. ‡ 2:14 Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrũri mangĩ magooka gũkũngũra ciathi icio.

magiceenjia mbeeca. ¹⁵ Nĩ undũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng'ondũ, na ng'ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacerenjagĩa mbeeca na akĩng'aũrania metha ciao. ¹⁶ Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ, "Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!"

¹⁷ Nao arutwo ake makĩrĩrikana nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, "Kĩyo kĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo gĩaandĩa."

¹⁸ Hĩndĩ iyo Ayahudi makĩmũuria atĩrĩ, "Nĩ kĩa kĩa kĩa ũngĩtũringĩrĩa gĩa gĩtuonia ũhoti ũrĩa ũrĩ naguo wa gwĩka maũndũ macio mothe?"

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Thariai hekarũ ĩno, na nĩngũmĩaka rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ."

²⁰ Nao Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, "Hekarũ ĩno yakirwo na mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtandatũ, nawe ũkũmiaka na mĩthenya ĩtatũ?" ²¹ No rĩrĩ, hekarũ ĩria aaragia ũhoru wayo nĩ mwĩrĩ wake. ²² Na thuutha wake kũriũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, arutwo ake makĩrĩrikana ũrĩa oigĩte. Nao magĩtĩkia Maandiko, o na ciugo ĩcio Jesũ aarĩtie.

²³ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩria aarĩ Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, andũ aingĩ makĩona ciama ĩria aaringaga, nao magĩtĩkia rĩtwa rĩake. ²⁴ No Jesũ ndaigana kũmethokera, nĩgũkorwo nĩooĩ andũ othe. ²⁵ Ndaabataragio nĩ ũira wa mũndũ, ũkonĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo nĩamenyaga kĩa kĩa kĩa thĩĩnĩ wa mũndũ.

3

Jesũ na Nikodemo

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warĩ wa kĩa kĩa gĩathanaga kĩa Ayahudi. ² Nĩokire kũrĩ Jesũ ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Rabii, nĩtũũ we ũrĩ mĩrutani uumĩte kũrĩ Ngai. Nĩgũkorwo gũtĩrĩ mũndũ ũngĩhota kũringa ciama ĩria ũringaga Ngai atarĩ hamwe nane."

³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtĩrĩ mũndũ ũngĩona ũthamaki wa Ngai atangĩciarwo rĩngĩ."

⁴ Nake Nikodemo akĩmũuria atĩrĩ, "Mũndũ angĩciarwo atĩa arĩ mũkũrũ? Ti-itherũ ndangĩhota gũtoonya nda ya nyina hĩndĩ ya keerĩ nĩguo aciarwo!"

⁵ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtĩrĩ mũndũ ũngĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho. ⁶ Mwĩrĩ ũciaraga mwĩrĩ, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndũkagegio nĩ ũguo ndoiga atĩ, 'No ngĩnya ũciarwo rĩngĩ.' ⁸ Rũhuho rũhurutanaga na kũrĩa rũngĩenda. ũguaga rũkĩhurutana, no ndũmenyaga kũrĩa rumĩte kana kũrĩa rũrorete. ũguo noguo gũtarĩ harĩ mũndũ ũrĩa wothe ũciarĩtwo nĩ Roho."

⁹ Nake Nikodemo akĩmũuria atĩrĩ, "Undũ ũcio ũngĩhoteka atĩa?"

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, "Wee ũrĩ mĩrutani wa Isiraeli na ndũrataũkĩrwo nĩ maũndũ maya? ¹¹ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, twaragia ũrĩa tũtũ, na tũkoimbũra ũrĩa tuonete, no inyuĩ, mũtĩtĩkagĩra ũira witũ. ¹² Ndakwĩra maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtikia; ũngĩtikia atĩa ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? ¹³ Gũtĩrĩ mũndũ ũrĩ wathĩ igũrũ tiga ũrĩa woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ wa Mũndũ." ¹⁴ Na o ta ũrĩa Musa aambararirie nyoka ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario, ¹⁵ nĩguo ũrĩa wothe ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ "Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wothe ũmwĩtikĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ, no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ undũ wake. ¹⁸ ũrĩa wothe ũmwĩtikĩtie ti wa gũciirithio, no ũrĩa wothe ũtamwĩtikĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtũrwo ciira, nĩgũkorwo ndehokete rĩtwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo ĩtũro: ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ makĩenda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ undũ ciiko ciao ciarĩ njũru. ²⁰ Mũndũ o wothe wikaga ũuru nĩathũire ũtheri, na ndangiumĩra ũtheri-inĩ nĩ gwĩtigĩra ciiko ciake itikoimbũke. ²¹ No mũndũ ũrĩa wothe wikaga maũndũ ma ma nĩoimagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotithĩtie."

Ūira wa Johana Mũbatithania ũkonĩ Jesũ

²² Thuutha wa ũguo, Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthĩ bũrĩ wa Judea, kũrĩa aikarangire nao na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkuhĩ na Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maaĩ maingĩ, nao andũ nĩmookaga kuo kaingĩ kaingĩ mabatithio. ²⁴ (Hĩndĩ iyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) ²⁵ Nĩ kwagĩre na ngarari gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na Mũyahudi ũmwe ũhoru-inĩ wa mĩtugo yao ya gwĩtheria. ²⁶ Magĩũka kũrĩ Johana makĩmwĩra atĩrĩ, "Rabii, mũndũ ũrĩa mũraarĩ nake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, ũrĩa wee warutire ũira ũmũkonĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao andũ othe nĩmarathĩ kũrĩ we."

²⁷ Ūhoru-inĩ ũcio Johana agĩcookia atĩrĩ, "Mũndũ ndarĩ undũ angĩamũkĩra o tiga ũrĩa aheetwo kuuma igũrũ. ²⁸ Inyuĩ ene no mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, 'Nĩ ti nĩ Kristũ, no ndũmĩtwo

njũke mbere yake.’ ²⁹ Mũhiki nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mūrata wa mũhikania ũrĩa ũmūrũgamĩrĩre nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo nĩ gikeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gikeno ta kũu nĩkĩo ndĩ na kĩa, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. ³⁰ We no nginya akĩrĩrĩrie kũneneha, na nĩ ngĩrĩrĩrie kũnyiiha.

³¹ “Ũrĩa uumĩte igũrũ nĩ mũnene kũrĩ andũ othe; nake ũrĩa uumĩte thĩ nĩ wa gũkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia no ma gũkũ thĩ. Ũrĩa uumĩte igũrũ arĩ igũrũ rĩa andũ arĩa angĩ othe. ³² We oimbũraga maũndũ marĩa onete na akaigua no gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wĩtikagĩra ũira wake. ³³ Mũndũ ũrĩa wĩtikĩrĩte ũira ũcio nĩahũũrĩte mũhũũrĩ atĩ Ngai nĩ wa ma. ³⁴ Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ũndũ Ngai aheanaga Roho hatarĩ gĩthimi. ³⁵ Ithe nĩendete Mũriũ na nĩ aigite indo ciothe moko-inĩ make. ³⁶ Ũrĩa wothe wĩtikĩtie Mũriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ũrĩa wothe ũregete Mũriũ ndakona muoyo, nĩgũkorwo egũtũura arakarĩrwo nĩ Ngai.”

4

Jesũ Kwaria na Mũtumia Mũsamaria

¹ Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩaga na arutwo aingĩ gũkĩra Johana na akamabatithia, ² o na gũtuika, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake. ³ Hĩndĩ rĩa Mwathani aamenyire ũhoru ũcio, akiuma Judea na agĩcooka Galili o rĩngĩ.

⁴ Na rĩrĩ, no nginya angĩatuikaniĩrie bũrũri wa Samaria. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, agĩkinya itũũra rĩarĩ Samaria rietagwo Sukaru, hakuhi na gĩthaka kĩa Jakubu aahete mũriũ Jusufu. ⁶ Nakĩo gĩthima kĩa Jakubu nikuo kiarĩ, nake Jesũ, tondũ wa kũnoga nĩ rũgendo, agĩkara thĩ hau gĩthima-inĩ. Na kwari ta thaa thita.

⁷ Na rĩrĩa mũtumia ũmwe Mũsamaria okire gũtaha maaĩ-rĩ, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “No ũũhe maaĩ ma kũnyua?” ⁸ (Hĩndĩ iyo arutwo ake nĩmathiite kũgũra irio itũũra-inĩ.)

⁹ Nake mũtumia ũcio Mũsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũyahudi na nĩ ndĩ mũtumia Mũsamaria. Ũngĩkĩhooya gĩa kũnyua atĩa?” (Nĩgũkorwo Ayahudi matĩrĩ ngwatanĩro na Asamaria.)

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo nĩũũĩ kĩheo kĩa Ngai na ũkamenya nũũ ũrakũhooya maaĩ ma kũnyua, wee nĩwe ũngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe maaĩ ma muoyo.”

¹¹ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ndũri na kindũ gĩa gũtaha maaĩ nakĩo, na gĩthima gĩkĩ nĩ kĩriku. Ũngĩkĩruta kũ maaĩ macio ma muoyo? ¹² Anga ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Jakubu ũrĩa watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũũrĩte anyuuaga maaĩ kuuma kĩa o hamwe na ariũ ake na ndũũru ciake cia mbũri na cia ng’ombe?”

¹³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyuuaga maaĩ maya nĩanyootaga rĩngĩ, ¹⁴ no ũrĩa wothe ũkũnyua maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuika gĩthima kĩa maaĩ thĩnĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na tene.”

¹⁵ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, he maaĩ macio nĩguo ndikananyoote rĩngĩ, na ndige gũũkaga haha gũtaha maaĩ.”

¹⁶ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ wĩte mũthuuriguo mũũke nake.”

¹⁷ Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na mũthuari.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ waria ma rĩrĩa woiga atĩ ndũri na mũthuari. ¹⁸ Ũhoru wa ma nĩ atĩ ũkoretwo ũrĩ na athuari atano, na mũndũ mũrũme ũrĩa ũrĩ nake rĩu ti mũthuuriguo.* ũguo woiga nĩ ũhoru wa ma.”

¹⁹ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩndĩrona atĩ wee ũrĩ mũnabii. ²⁰ Maithe maitũ maahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, no inyũĩ Ayahudi muugaga atĩ Jerusalemu nokuo kũndũ kũrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooyagĩra Ngai.”

²¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, njĩtikia, kũrĩ ihinda rĩroka rĩrĩa mũtakaahooyagĩra Baba kĩrĩma-inĩ gĩkĩ o na kana Jerusalemu. ²² Inyũĩ Asamaria mũhooyaga kĩrĩa mũtooĩ; no ithũĩ tũhooyaga kĩrĩa tũũĩ, nĩgũkorwo ũhonokio uumĩte kũrĩ Ayahudi.† ²³ No ihinda nĩrĩroka na rĩu nĩrĩkinyu, rĩrĩa arĩa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamũhooyage na ma, nĩgũkorwo nĩ andũ ta acio Baba acaragia a kũmũhooyaga. ²⁴ Ngai nĩ roho, nao arĩa mamũhooyaga no nginya mamũhooyage na roho, na mamũhooyage na ma.”

²⁵ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Mesia” (ũrĩa wĩtagwo Kristũ) “nĩarooka. Hĩndĩ rĩa agooka nĩagatũtarĩria maũndũ mothe.”

²⁶ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩrakwarĩria nĩ nĩ we.”

Arutwo Gũcooka harĩ Jesũ

* 4:18 Ayahudi moigaga atĩ mũtumia nĩangĩateirwo nĩ athuari eerĩ kana atatũ, no angĩakĩrĩrie hau onekaga arĩ mũndũ mwĩhia biũ.

† 4:22 Asamaria maaĩ na maandiko ma mabuku o marĩa matano ma Musa, na matiametikĩtie mothe. Meetĩkie Mesia, we Mũhonokia, akoima kũrĩ Ayahudi.

²⁷ O ihinda-inĩ riu arutwo ake magĩũka, na makĩgega maakora akĩaranĩria na mĩtumia. No gũtirĩ o na ũmwe woririe atĩrĩ, “Nĩ kũ ũrenda?” kana akĩũria, “Ũraaranĩria nake nĩkĩ?”

²⁸ O hĩndĩ iyo mĩtumia ũcio agĩtiga ndigithũ yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩĩra andũ atĩrĩ, ²⁹ “Ũkai, mũkone mũndũ wanjĩĩra maũndũ marĩa mothe ndaaneka. Ŭcio no akorwo nĩwe Kristũ?”

³⁰ Nao makiuma kũu itũũra-inĩ, magĩthĩ harĩa Jesũ aarĩ.

³¹ Mũira wa makinye, arutwo ake makĩmũringĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, rĩa irio.”

³² Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Ndĩ na irio cia kũria, iria mĩtarĩ ũndũ wacio mũũ.”

³³ Nao arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Kai hihi harĩ mũndũ ũmũreheire irio?”

³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Irio ciakwa nĩ gwĩka wendi wa ũria wandũmire na kũrĩkia wĩra wake. ³⁵ Githĩ mĩtiugaga atĩ, ‘Nĩ mĩeri ĩna itigarĩte magetha makinye?’ Ngũmwĩra atĩrĩ, hingũrai maitho manyu muone mĩgũnda! Magetha nĩmakinyu. ³⁶ O na riu mũgethi nĩagĩĩaga na mũcaara wake, o na nĩagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nĩgeetha mũhaandi na mũgethi makenanĩre hamwe. ³⁷ Amu nĩ ũhoru wa ma ũria uugaga atĩ, ‘Ŭmwe ahaandaga, nake ũngĩ akagetha.’ ³⁸ Nĩ ndaamũtũmire mũkagethe kĩrĩa mĩtarutĩre wĩra. Angĩ nĩo marutĩte wĩra mũritũ, na inyuĩ mũkagetha uumithio wa wĩra wao.”

Asamaria Aingĩ Gwĩtĩkia

³⁹ Nao Asamaria aingĩ kuuma itũũra riu makĩmwĩtĩkia nĩ ũndũ wa ũria wa mĩtumia ũcio, tondũ nĩameerire atĩrĩ, “Nĩanjĩĩre maũndũ marĩa mothe ndaneeke.” ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩria Asamaria mokire kũrĩ Jesũ, makĩmũringĩrĩria aikaranie nao, nake agĩkara mĩthenya ĩrĩ. ⁴¹ Na tondũ wa ciugo ciake, andũ angĩ aingĩ magĩtĩkia.

⁴² Magĩkũira mĩtumia ũcio atĩrĩ, “Ithui tũtĩretĩkia no ũndũ wa ũria ũratwĩrĩre; riu nĩtwĩguĩrĩre ithui ene na tũkamenya atĩ mũndũ ũyũ ti-itherũ nĩwe Mũhonokia wa kĩrĩndĩ.”

Jesũ Kũhonia Mwana wa Mũnene

⁴³ Thuutha wa mĩthenya iyo ĩrĩ, akiumagara agĩthĩ Galili. ⁴⁴ (Amu Jesũ we mwene nĩoigĩte atĩ mũnabii ndatĩagwo bũrũrĩ-inĩ wake mwene.) ⁴⁵ Rĩria aakinyire Galili, andũ a Galili makĩmũnyiita ũgeni. Nĩmonete ũria wothe ekĩte Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Bathaka, nĩgũkorwo o nao maarĩ kuo.

⁴⁶ O rĩngĩ agĩceera Kana ya Galili, kũria aagarũrite maaĩ magatuĩka ndibei. Na kũu Kaperinaumu nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe mũnene warĩ na mũriũ mũrũaru. ⁴⁷ Rĩria mũndũ ũcio aagũire atĩ Jesũ nĩoimĩte Judea agooka Galili, agĩthĩ kũrĩ we, akĩmũthaita athĩ akahonie mũriũ, ũria warĩ hakuĩ gũkua.

⁴⁸ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũtangĩona ciama na morirũ, mũtingĩtĩkia.”

⁴⁹ Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩtũkũrũke mwana wakwa atanakua.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Inũka. Mũrũguo nĩekũhona.”

Mũndũ ũcio agĩtĩkia ũguo Jesũ aamwĩrĩre, na akĩinũka. ⁵¹ Naarĩ nĩjira akĩinũka, ndungata ciake ikĩmũtũnga na ndũmĩrĩrĩ atĩ mũrũwe arĩ o muoyo. ⁵² Rĩria aamoorĩre nĩ ta thaa ciigana mũriũ aambĩrĩre kũigua wega, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ira thaa mũgwanja nĩguo araahonire.”

⁵³ Nake ithe akimenya atĩ thaa ĩcio nocio Jesũ aramwĩrĩte atĩrĩ, “Mũrũguo nĩekũhona.” Nĩ ũndũ ũcio we na nyũmba yake yothē magĩtĩkia.

⁵⁴ Gĩkĩ nĩkĩo kĩarĩ kĩa gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu Galili, oimite Judea.

5

Jesũ Kũhonania Karia-inĩ

¹ Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na gĩathĩ kĩa Ayahudi.

² Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuĩ na Kĩhingo-kĩa-Ng’ondũ nĩ kwarĩ na karia geetagwo na Kĩhibirania Bethesida, nako gaathiũrũkĩirio nĩ ithaku ithano ciarĩ ngite. ³ Kũu nĩkuo gwakomagwo nĩ ikundi nene cia andũ arĩa maarĩ arũaru, ta atumumu, na cionje, na arĩa maakuĩte ciĩga (meetereire maaĩ moinjugwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ hĩndĩ mũraika wa Mwathani aikũrũkaga akoinjuga maaĩ karia-inĩ kau; na mũndũ wa mbere kũrika kuo maaĩ moinjugwo, nĩahonagio mũrimũ o wothe ũria aarĩ nago.) ⁵ Na hau nĩ haarĩ mũndũ ũmwe watũrĩte arĩ mũrũaru miaka mĩrongo itatũ na ĩnana. ⁶ Hĩndĩ ĩria Jesũ aamuonire akomete hau, na akimenya atĩ atũrĩte ũguo ihinda iraaia, akĩmũria atĩrĩ, “Nĩukwenda kũhonio?”

⁷ Nake mũndũ ũcio warũarĩte akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ndirĩ na mũndũ wa kũndikia thĩĩnĩ wa karia rĩria maaĩ moinjugwo. Ngĩgeria gũtoboka thĩĩnĩ-rĩ, mũndũ ũngĩ agatoboka mbere yakwa.”

⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra, oya kĩbarĩ giaku, witware!” ⁹ Na o rĩmwe mũndũ ũcio akĩhona, akĩoya kĩbarĩ gĩake, na agĩtwara.

Na rĩrĩ, mũthenya ũcio gwekĩkire ũguo warĩ wa Thabatũ, ¹⁰ na nĩ ũndũ ũcio Ayahudi makĩĩra mũndũ ũcio wahonetio atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ; watho ndũgũwĩkĩrĩtie ũkuue kĩbarĩ giaku.”

¹¹ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũria ũuhonirie anjĩrĩre atĩrĩ, ‘Oya kĩbarĩ giaku, witware.’”

¹² Nĩ ūndũ ūcio makīmūria atĩrĩ, “Mündũ ūcio ūkwĩrĩre woe kibarĩ wĩtware nũ?”

¹³ Mündũ ūcio wahonetio ndaamenyaga nũ wamũhonetie, tondũ Jesũ aakoretwo oriĩre kĩrĩndĩ-inĩ kĩa kĩa hau.

¹⁴ Thuutha ūcio Jesũ akīmũkora hekarũ-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “One, rĩu nĩũhonete. Ndũgacooke kwĩhia ndũkae gũkorwo nĩ ūndũ mũũru kũrĩ ūcio.” ¹⁵ Nake mündũ ūcio agĩthĩĩ na akĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe wamũhonetie.

Kũgĩa Muoyo thĩnĩ wa Mũriũ

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio, Ayahudi makĩnyariira Jesũ, tondũ ekĩte maĩndũ macio mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Baba atũũrĩte o arĩ wĩra-inĩ wake nginya rĩu, na o na nĩĩ no ndĩraruta wĩra.” ¹⁸ Nĩ ūndũ wa gĩtũmi kĩu, Ayahudi magĩkĩrĩrĩra kũgeria kũmũũraga; nĩgũkorwo to mũthenya wa Thabatũ aathũkagia, no o na nginya nĩetaga Ngai ithe wake mwene, na ūguo akeiganania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Mũriũ ndarĩ ūndũ angĩka we mwene, tĩga o ūria onaga lthe agĩka, nĩgũkorwo maĩndũ marĩa lthe ekaga no mo Mũriũ o nake ekaga. ²⁰ Nĩgũkorwo lthe nĩendete Mũriũ, na nĩamuonagia maĩndũ mothe marĩa ekaga, ĩĩ, na nĩakamuonia maĩndũ manene o na gũkĩra maya, nĩgeetha o na inyuĩ mugege. ²¹ O ta ūrĩa lthe ariũkagia andũ arĩa akuũ akamahe muoyo, noguo o nake Mũriũ aheaga muoyo o ūrĩa angĩenda kũhe. ²² Na nĩngĩ-rĩ, ithe ndarĩ mündũ atuagĩra ciira, no ehokeire Mũriũ ūtuanĩri wothe wa ciira,* ²³ nĩgeetha andũ othe matĩage Mũriũ o ta ūrĩa matĩaga lthe. Ūria ūtatĩaga Mũriũ ndatĩaga lthe ūria wamũtũmire.

²⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūria wothe ūguaga kiugo gĩakwa na agetikĩa ūria wandũmire, arĩ na muoyo wa tene na tene; na ti wa gũciirithio nĩarĩkĩtie kuuma gĩkuũ-inĩ agatoonya muoyo-inĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩ ihinda rĩrooka, na rĩu nĩkĩnyu rĩrĩa akuũ makaigua mũgambo wa Mũrũ wa Ngai, nao arĩa makaũigua nĩ magaatũũra muoyo. ²⁶ Nĩgũkorwo o ta ūrĩa lthe arĩ na muoyo thĩnĩ wake mwene, no taguo ahotithĩtie Mũriũ kũgĩa na muoyo thĩnĩ wake mwene. ²⁷ Na nĩamũheete ūhoti wa gũtuanĩra ciira nĩ tondũ nĩ Mũrũ wa Mündũ.

²⁸ “Mũtikagegio nĩ ūhoru ūcio, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ mbĩrĩra-inĩ makaigua mũgambo wake ²⁹ na moime kuo, arĩa mekĩte wega mariũke nĩguo matũũre muoyo, nao arĩa mekĩte ūũru mariũke nĩguo matũũrwo ciira. ³⁰ Ndirĩ ūndũ ingĩhota gwĩka nĩ mwene; nduanagĩra ciira kũringana na ūria njĩguaga, na itua rĩakwa nĩ rĩa kihooto, nĩgũkorwo ndicaragia gwĩkenia nĩ mwene, tĩga gũkenia ūrĩa wandũmire.

Ūira Ūkonĩĩ Jesũ

³¹ “Ingĩheana ūira ūngonĩ nĩ mwene-rĩ, ūira ūcio wakwa ndũngĩtũka wa ma. ³² Nĩ kũrĩ na ūngĩ ūria uumbũraga ūhoru wakwa, na nĩnjũũ atĩ ūira wake igũrũ rĩakwa nĩ wa ma.

³³ “Inyuĩ nĩmwatũmanire kũrĩ Johana, nake nĩaheanire ūira wa ma. ³⁴ Ti atĩ nĩnjĩtikagĩra ūira wa mündũ; no nĩndũgwetaga nĩgeetha mũhonokio. ³⁵ Johana aarĩ tawa ūria wakanire na ūkimũrika, na inyuĩ mũgĩthuura gũkenera ūtheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Nĩ ndĩ na ūira mũnene gũkĩra ūcio wa Johana. Nĩgũkorwo wĩra ūrĩa Baba aaheete ndũkie, na noguo ndĩraruta, nĩguo uumbũraga atĩ Baba nĩwe ūndũmite. ³⁷ Nake Baba ūrĩa wandũmire nĩaheanĩte ūira ūngonĩ we mwene. Inyuĩ mũtirĩ mwaigua mũgambo wake kana mũkona ūria atarĩ, ³⁸ o na kiugo gĩake gĩtitũũraga thĩnĩ wanyu, tondũ mũtĩtikĩtie ūrĩa aatũmire. ³⁹ Inyuĩ mũtũiragia Maandĩko tondũ mwĩciiragia atĩ na ūndũ wamo nĩmwĩgwatĩire muoyo wa tene na tene. Maandĩko macio nĩmo moimbũraga ūhoru ūria ūngonĩ, ⁴⁰ no nĩmũregaga gũũka kũrĩ nĩ mũgĩ na muoyo.

⁴¹ “Nĩ ndĩtikagĩra ūgooci kuuma kũrĩ andũ, ⁴² no inyuĩ nĩndĩmũũ. Ngamenya atĩ inyuĩ mũtirĩ na wendo wa Ngai ngoro-inĩ cianyu. ⁴³ Njũkĩte thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Baba na mũtinjĩtikagĩra; no mündũ ūngĩ angũka na rĩitwa rĩake mwene, nĩmũkũmwĩtikĩra. ⁴⁴ Mũngĩtikĩa atĩa angĩkorwo mwĩtikagĩra ūgooci kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ, no mũticaragia ūgooci ūrĩa uumaga kũrĩ Ngai o ūcio ūmwẽ?”

⁴⁵ “No mũtigeciirĩ atĩ nĩngamũthitanga mbere ya Baba. Musa ūrĩa inyuĩ mwĩhokeete nĩwe mũmũthitangi. ⁴⁶ Korwo nĩmwĩtikĩtie Musa-rĩ, no mũnjĩtikie, nĩgũkorwo nĩ ūhoru wakwa aandĩkire. ⁴⁷ No kuona atĩ mũtĩtikĩtie ūrĩa aandĩkire-rĩ, mũngĩgĩtikĩa atĩa ūria njugaga?”

6

Jesũ Kũhũnia Andũ Ngiri Ithano

¹ Thuutha wa maĩndũ macio, Jesũ akĩringa mũrĩmo ūrĩa ūngĩ wa Iria rĩa Galilĩ (na norĩo rĩitagwo Iria rĩa Tiberia), ² nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩmũrũmĩrĩra tondũ nĩkĩoneete ciama iria aaringĩire

* 5:22 Ayahudi meetikĩtie atĩ Ngai lthe nĩwe warĩ mũciirithia wa andũ othe. Nĩ ūndũ ūcio ūrutani ūyũ nĩmawonire ta ūtaarĩ wa ma.

andũ arĩa maarĩ arũaru. ³ Nake Jesũ akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ marĩ hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakĩo Giathĩ gĩa Bathaka ya Ayahudi nĩgĩakuhĩrĩrie.

⁵ Rĩrĩa Jesũ aarorire akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgũka kũrĩ we, akĩũria Filipu atĩrĩ, “Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marĩe?” ⁶ Oririe ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩooũ ũria egwĩka.

⁷ Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũcara wa mĩeri ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ arũme kenĩ!”

⁸ Nake mũrutwo ũngĩ wake wetagwo Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ, ⁹ “Haha harĩ kahĩĩ karĩ na mĩgate ĩtano ya mũtu wa cairĩ na thamakĩ igĩrĩ nini, no ingĩkĩgana atĩa andũ marĩ aingĩ ũũ?”

¹⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ĩraai andũ maikare thĩ.” Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao arũme magĩkara thĩ, na maarĩ ta arũme ngĩri ithano. ¹¹ Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo, agĩcooka ngaatho na akĩgaĩra arĩa maikarĩte thĩ kũringana na mũigana ũria o mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩka o ũguo na thamakĩ.

¹² Rĩrĩa othe maarĩre na makĩhũũna, akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ũnganiai cienĩ ũria ciatigara. Mũtikareke kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩũrĩre.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio magĩciũngania, makĩĩyũria ikabũ ikũmi na igĩrĩ na icunĩĩ cia mĩgate ĩria ĩtano ya cairĩ, irĩa ciatigĩrio nĩ andũ acio maarĩkia kũria.

¹⁴ Thuutha wa andũ kuona ciama irĩa Jesũ aaringĩte, makĩambĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũnabii ũria ũgooka gũkũ thĩ.” ¹⁵ Nake Jesũ akĩmenya atĩ nĩmendaga mamũtue mũthamaki wao na hinya, nĩ ũndũ ũcio akĩmeherera o rĩngĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

¹⁶ Rĩrĩa gwakinyire hwaĩ-inĩ arutwo ake magĩkũrũka nginya irĩa-inĩ, ¹⁷ magĩtoonya marikabu, makĩringa irĩa marorete Kaperinaumu. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ nduma, na Jesũ ndaathĩite kũrĩ o. ¹⁸ Nĩ kwarĩ na makũmbĩ ma maaĩ tondũ wa rũhuho rũnene rũria rwahurutanaga. ¹⁹ Na hĩndĩ ĩria maatwarĩthĩte marikabu ta kilomita ithano kana ithathatũ, makĩona Jesũ agĩũka kũrĩ marikabu-inĩ agereire maaĩ igũrũ; nao makĩmaka. ²⁰ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ niĩ; tigai gwĩtigĩra.” ²¹ Magĩtikĩra atoonye thĩĩnĩ wa marikabu, na kahinda o kau marikabu igĩkinya hũgũrũrũ-inĩ cia kũria maathĩiaga.

²² Mũthenya ũcio ũngĩ, kĩrĩndĩ kĩria kiarĩ mũrĩmo ũũria ũngĩ wa irĩa gĩkĩmenya atĩ no marikabu ĩmwe yarĩ ho, na atĩ Jesũ ndaamĩingĩrĩte hamwe na arutwo ake no maathĩite marĩ oiki. ²³ No nĩngĩ gũgũka marikabu ingĩ ciumĩte Tiberia ikĩrũgama hakuĩ na harĩa andũ maarĩĩrĩre mĩgate thuutha wa Mwathani gũcookeria Ngai ngaatho. ²⁴ Na rĩria kĩrĩndĩ kĩamenyire atĩ Jesũ kana arutwo ake gũtirĩ warĩ ho, gĩkĩingĩra marikabu icio, gĩgĩthĩĩ Kaperinaumu gũcaria Jesũ.

Jesũ nĩwe Mũgate wa Muoyo

²⁵ Rĩrĩa maamũkorire mũrĩmo ũũria ũngĩ wa irĩa makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, ũkinyire gũkũ rĩ?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, inyũ mũtĩranjaria nĩ ũndũ wa ciama irĩa mũronire, no nĩ ũndũ nĩmũrarĩre mĩgate mũrahũũna. ²⁷ Tigagai gũtangĩkĩra irio irĩa ithũkaga, no mwĩtangagei nĩ ũndũ wa irio irĩa cia gũtũura nginya muoyo-inĩ wa tene na tene, irĩa Mũrũ wa Mũndũ akaamũhe. ũcio nĩwe Ngai ĩthe ahũũrĩte mũhũuri wa gwĩtikĩrika.”

²⁸ Magĩcooka makĩmũũria atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩgeetha tũrutage mawĩra marĩa Ngai endaga?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Wĩra wa Ngai nĩ ũyũ: nĩ mwĩtikie ũria we atũmĩte.”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ciama irĩkũ ũgũtũringĩra tuone nĩguo tũgwĩtikie? Ŭgwĩka atĩa? ³¹ Maithe maitũ ma tene maarĩaga mana kũu werũ-inĩ; o ta ũria kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Aamaheire mĩgate kuuma igũrũ marĩe.’”*

³² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ti Musa wamũheire mũgate kuuma igũrũ, no nĩ Baba ũmũheaga mũgate ũria wa ma kuuma igũrũ. ³³ Nĩgũkorwo mũgate wa Ngai nĩ ũria ũikũrũkaga kuuma igũrũ akahe kĩrĩndĩ gĩa thĩ muoyo wa tene na tene.”

³⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, kuuma rĩu tũheage mũgate ũcio.”

³⁵ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mũgate wa muoyo. Mũndũ ũria ũikaga kũrĩ nĩ ndakahũũta o na rĩ, na ũria ũnjĩtikĩte ndakanyoota o na rĩ. ³⁶ No rĩrĩ, o ta ũria ndĩmwĩrĩte, nĩmũnyonete, no mũtirĩ mũretĩkia. ³⁷ Arĩa othe Baba ahee nĩmarĩũkaga kũrĩ nĩ, na ũria wothe ũgooka kũrĩ nĩ ndikamũingata o na rĩ. ³⁸ Nĩgũkorwo ndĩkũrũkĩte kuuma igũrũ njũke gwĩka wendi wakwa nĩ mwene, no njũkĩte gwĩka wendi wa ũria wandũmire. ³⁹ Naguo ũyũ nĩguo wendi wa ũria wandũmire, atĩ ndigaate o na ũmwe wa arĩa othe aaheete, no ngaamariũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁴⁰ Nĩgũkorwo wendi wa Baba nĩ atĩ ũria wothe wonete Mũrĩu na akamwĩtikia nĩakagĩa na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũrĩũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria.”

⁴¹ Ayahudi maigua ūguo makĩambĩrĩria kũng'ong'ora nĩ ūndũ wake tondũ nĩoigĩte atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mũgate ūria waikũrũkire kuuma igũrũ.” ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Githĩ ūyũ ti Jesũ mũrũ wa Jusufu, ūria ithe na nyina tũũ? Rĩu angĩhota atĩa kuuga atĩ, ‘Nĩ ndaikũrũkire kuuma igũrũ?’”

⁴³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũng'ong'ora gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴⁴ Gũtirĩ mũndũ ūngĩũka kũrĩ nĩ ataguucĩrĩrio nĩ Baba ūria wandũmire, na nĩ nĩngamũrĩũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁴⁵ Nĩ kwandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Anabii atĩrĩ, ‘Nao othe makaarutwo ūhoro nĩ Ngai.’ Nake ūria wotho ūthikagĩrĩria Baba na akeeruta ūhoro kuuma kũrĩ we, nĩokaga kũrĩ nĩ. ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ ūrĩ ona Baba, tiga o ūria uumĩte kũrĩ Ngai; we wiki nowe wonete Baba. ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ūria wĩtikĩte arĩ na muoyo wa tene na tene. ⁴⁸ Nĩ nĩ nĩ mũgate wa muoyo. ⁴⁹ Maithe manyu ma tene maarĩaga mana marĩ werũ-inĩ, na no maakuire. ⁵⁰ No ūyũ nĩguo mũgate ūria ūikũrũkĩte kuuma igũrũ, ūria mũndũ angĩrĩa na ndakue. ⁵¹ Nĩ nĩ nĩ mũgate ūria ūrĩ muoyo ūria waikũrũkire kuuma igũrũ. Mũndũ o wotho ūngĩrĩa mũgate ūyũ, nĩagatũũra tene na tene. Mũgate ūyũ nĩ mwĩrĩ wakwa ūria ngũheana nĩ ūndũ wa muoyo wa andũ a gũkũ thĩ.”

⁵² Hĩndĩ iyo nao Ayahudi makĩambĩrĩria gũkararania mũno o ene, makoorania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ angĩhota atĩa gũtũhe mwĩrĩ wake tũrie?”

⁵³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtangĩria mwĩrĩ wa Mũrũ wa Mũndũ na mũnyue thakame yake, mũtirĩ na muoyo thĩnĩ wanyu. ⁵⁴ ūria wotho ūrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa arĩ na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũrĩũkia mũthenya wa kũrigĩrĩria. ⁵⁵ Nĩgũkorwo mwĩrĩ wakwa nĩ irio kũna, nayo thakame yakwa nĩ kĩndũ gĩa kũnyua kũna. ⁵⁶ ūria wotho ūrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thĩnĩ wakwa na nĩ ngaikara thĩnĩ wake. ⁵⁷ O ta ūria Baba mũtũũra muoyo aandũmire na o ta ūria na nĩ ndũũraga muoyo nĩ ūndũ wa Baba, noguo mũndũ ūria ūndĩaga agaathũũra muoyo nĩ ūndũ wakwa. ⁵⁸ ūyũ nĩguo mũgate ūria waikũrũkire kuuma igũrũ. Maithe manyu maarĩre mana na nĩmaakuire, no ūria ūrĩaga mũgate ūyũ egũtũũra tene na tene.” ⁵⁹ Maũndũ macio aamaaririe rĩria aarutanaga thunagogi-inĩ kũu Kaperinaumu.

Arutwo Aingĩ Gũtiganĩria Jesũ

⁶⁰ Arutwo ake aingĩ maigua ūguo makiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ ūrutani mũritũ mũno, nũ ūngĩhota kũwĩtikĩra?”

⁶¹ Jesũ amenya atĩ arutwo ake nĩmang'ong'oraga nĩ ūndũ wa ūhoro ūcio akĩmeera atĩrĩ, “Kaĩ ūhoro ūcio wamũrakaria? ⁶² Ī mũngĩkĩona Mũrũ wa Mũndũ akĩambata igũrũ kũria aarĩ mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwĩrĩ ndũrĩ kiene. Ciugo iria ndamwarĩria nĩ roho na nĩcio muoyo. ⁶⁴ No nĩ kũrĩ amwe anyu matarĩ maretikia.” Nĩgũkorwo kuuma o kĩambĩrĩa Jesũ nĩooĩ arĩa matetikĩtie, na ūria ūkaamũkunanĩra. ⁶⁵ Agĩthĩ nĩ mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩkĩo ndamwĩrire atĩ gũtirĩ mũndũ ūngĩhota gũũka kũrĩ nĩ atahotithĩtio nĩ Baba.”

⁶⁶ Kuuma hĩndĩ iyo, arutwo ake aingĩ makĩhũndũka, na matiacoookire kũmũrũmĩria.

⁶⁷ Jesũ akĩũria arĩa ikũmi na eerĩ atĩrĩ, “O na inyuĩ kaĩ mũrenda gũthĩ?”

⁶⁸ Nake Simoni Petero akĩmũcookeria, atĩrĩ, “Mwathani, tũngĩthĩ kũrĩ ū? Wee nĩwe ūrĩ na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nĩwĩtikĩtie na tũkamenya atĩ wee nĩwe ūria Mũtheru wa Ngai.”

⁷⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndĩmũthuurĩte mũrĩ ikũmi na eerĩ? No ūmwe wanyu nĩ ndaimono!” ⁷¹ (Aaragia ūhoro wa Judasi mũrũ wa Simoni Isikariota, tondũ o na aakorwo aarĩ ūmwe wa acio ikũmi na eerĩ, nĩwe warĩ amũkunanĩre thuutha ūcio.)

7

Jesũ Gũthĩ Giathĩ gĩa Ithũnũ

¹ Thuutha ūcio, Jesũ nĩaceangire Galili, nĩ ūndũ ndendaga gũthĩ Judea tondũ Ayahudi akuo nĩmamũcaragia mamũũrage. ² No hĩndĩ irĩa Giathĩ gĩa Ithũnũ* kia Ayahudi gĩakuhĩrĩre-rĩ, ³ ariũ a nyina na Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo uume gũkũ ūthĩ Judea, nĩguo arutwo aku mone ciamia iria ūringaga. ⁴ Gũtirĩ mũndũ wendaga kũmenyeka nĩ andũ ūhithaga ūria areeka. Na tondũ nĩũreeka maũndũ maya-rĩ, wĩonanie kũrĩ kirĩndĩ.” ⁵ Nĩgũkorwo o na ariũ a nyina matiamwĩtikĩtie.

⁶ Nĩ ūndũ ūcio, Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩakwa rĩria rĩagĩrĩre rĩtirĩ rĩrakinya; no harĩ inyuĩ ihinda o rĩothe nĩriagĩrĩre. ⁷ Andũ a gũkũ thĩ matingĩmũthũũra, no nĩ nĩmathũire tondũ nĩnyumbũraga atĩ ūria mekaga nĩ ūũru. ⁸ Inyuĩ thĩnĩ Giathĩ-inĩ. Nĩ ndikwamba kwambata Giathĩ-inĩ kũu, nĩgũkorwo ihinda rĩakwa rĩria rĩagĩrĩru rĩtirĩ rĩrakinya.” ⁹ Na aarĩkia kuuga ūguo, agĩkara kũu Galili.

¹⁰ No rĩrĩ, thuutha wa ariũ a nyina gũthĩ Giathĩ-inĩ kũu, o nake agĩcooka agĩthĩ, no ndaathiire akĩmenyekaga, no aathiire na hitho. ¹¹ Na rĩrĩ, kũu Giathĩ-inĩ-rĩ, Ayahudi nĩmamũcaragia, makĩũranagia atĩrĩ, “Mũndũ ūcio arĩ ha?”

* 7:2 Giathĩ gĩa Ithũnũ kiamarĩrikanagia ūria maatũũrite morũũraga werũ-inĩ, o hamwe na wega wa Ngai wa kũmakinya Kaanani.

¹² Kūu mūingī-inī guothe andū nīmaragia na mīheehū ūhoru wake. Amwe makoiga atīrī, “Mündū ūcio nī mündū mwege.”

Nao arīa angī makoiga atīrī, “Aca, mündū ūcio nīaheenagia andū.” ¹³ No gūtīrī mündū ūngīaririe ūhoru wake akīguagwo nī undū wa gwtīgīra Ayahudi.

Jesū Kūrutana Gīathī-inī

¹⁴ Gīathī gīakinya gatagatī-rī, Jesū akīambata agīthīī nja-inī cia hekarū, akīambīrīria kūrutana. ¹⁵ Nao Ayahudi makīgega, makīūrania atīrī, “Mündū ūyū aamenyeire maündū maya kū, na ndathomete?”

¹⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ūrutani ūria ndutanaga ti wakwa nī mwene. Uumaga kūrī ūria wandūmire. ¹⁷ Mündū o wothē angīenda gwīka wendi wa Ngai, ūcio nīarīimenyaga kana ūrutani wakwa uumaga kūrī Ngai, kana njaragia ūhoru wakwa mwene. ¹⁸ Mündū ūria waragia ūhoru wake we mwene eekaga ūguo nigeetha egoocithie we mwene, no ūria ūrutaga wīra nigeetha agoocithie ūria ūmūtūmīte nī mündū wa ma; gūtīrī undū wa maheeni ūmūkoniī. ¹⁹ Githī Musa ndaamūheire watho? No gūtīrī o na ūmwe wanyu ūmenyagīrīra watho. Mūrageria kūnjūruga nīkī?”

²⁰ Naguo mūingī wa andū ūkīmūcookeria atīrī, “Wee ūrī na ndaimono. Nūū ūrageria gūkūūruga?”

²¹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ndaaringire kīama kīmwe, na inyuī inyuothē mūkīgega. ²² No rīrī, tondū Musa nīamūheire ūhoru wa kūrua (o na gūtūika ūhoru ūcio ndwoimire kūrī Musa, no woimīte kūrī maithe manyu ma tene-rī), inyuī nī mūrūithagia mwana mūthenya wa Thabatū. ²³ Rīu angīkorwo mwana no aruithio mūthenya wa Thabatū nigeetha watho wa Musa ndūgathaahio-rī, mūrākīndakarīra nīkī nīkūhonia mündū mūthenya wa Thabatū? ²⁴ Tigai gūtuanagīra ciira na ūria mündū atarīi, tuanaagīrai ciira na kīhooto.”

Jesū nīwe Kristū?

²⁵ Tondū ūcio andū amwe a kūu Jerusalemu makīambīrīria kūūrania atīrī, “Githī ūyū tiwe mündū ūria marageria kūūruga? ²⁶ Na rīu araaria atekwīhitha, na matīrī undū maramwīra. Kaī anene mamenyete kūna atī ūyū nīwe Kristū? ²⁷ No ithuī nītūū kūrīa mündū ūyū oimīte; rīria Kristū agooka, gūtīrī mündū ūkaamenya kūrīa agaakorwo oimīte.”

²⁸ Tondū ūcio Jesū, o akīrutanaga kūu hekarū-inī, akīanīrīra, akiuga atīrī; “Ī nīguo, nīmūnjūū, na mūkamenya kūrīa nyumīte. Ndiūkīte gūkū nī undū wakwa nī mwene, no ūria wandūmire nī wa ma. Inyuī mūtīmūū, ²⁹ no nī nīndīmūū, tondū nyumīte kūrī we, na nīwe wandūmire.”

³⁰ Maigua ūguo makīgeria kūmūnyīita, no gūtīrī o na ūmwe wamūhutirie, tondū ihinda rīake rītīarī ikinyu. ³¹ O na kūrī o ūguo, andū aingī makīmwtīkia. Makiuga atīrī, “Hīndī ūria Kristū agooka-rī, nīakaranga ciama nyingī gūkīra mündū ūyū?”

³² Afarisai makīigua andū makīheehana maündū ta macio mamūkoniī. Nao athīnjīri-Ngai arīa anene na Afarisai magītūma thigari cia hekarū ikamūnyīite.

³³ Nake Jesū akiuga atīrī, “Nī ngūkorwo na inyuī o ihinda inini, njooke thīī kūrī ūria wandūmire.

³⁴ Inyuī mūkaanjaria, no mūtīkanyona; na kūrīa ngaakorwo, mūtīkahota gūkinya.”

³⁵ Ayahudi makīirana atīrī, “Mündū ūyū nī kū arenda gūthīī, kūu tūtangīhota kūmuona? Hihi egūthīī kūrīa andū aitū matūūruga mahurunjūkīte gatagatī ka Ayunani, akarute Ayunani ūhoru? ³⁶ Nī atīa ekwendaga kuuga, rīria oigire atī, ‘Mūkaanjaria no mūtīkanyona’ na ‘kūrīa ngaakorwo mūtīkahota gūkinya?’”

³⁷ Mūthenya wa mūthia, na ūria warī mūnene wa Gīathī kīu-rī, Jesū akīrūgama, akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Mündū ūria ūnyootīī-rī, nīoke harī nī anyue. ³⁸ Ūria wothē ūnjītīkīte, thīīnī wake nīkūrumaga njūūī cia maaī marī muoyo, o ta ūria Maandīko moigīte.” ³⁹ Akīaria ūguo aaragia ūhoru wa Roho, ūria arīa maamwtīkīte makaheo thuutha-inī. Amu hīndī ūyo Roho ndaahanītwo, nīgūkorwo Jesū ndaagoocithīto.

⁴⁰ Hīndī ūria andū maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atīrī, “Ti-itherū mündū ūyū nī we Mūnabīi ūria.”

⁴¹ Arīa angī makiuga atīrī, “Ūyū nīwe Kristū.”

Nao angī makīūria atīrī, “Kwahoteka atīa Kristū oime Galilī? ⁴² Githī Maandīko matiugīte atī Kristū akoima rūciarō-inī rwa Daudi, na oime Bethilehemu itūūra rīrīa Daudi aatūūruga?” ⁴³ Nī undū ūcio gūkīgīa na nyamūkano gatagatī-inī ka andū acio nī undū wa Jesū. ⁴⁴ Amwe nīmendaga kūmūnyīita, no gūtīrī o na ūmwe wamūhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwtīkia

⁴⁵ Marīgīrīro-inī arangīri a hekarū magīcooka kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene na Afarisai, nao makīmooira atīrī, “Mwaga kūmūrehe nīkī?”

⁴⁶ Arangīri acio magīcookia atīrī, “Gūtīrī mündū o na ūmwe ūrī waria ta ūria mündū ūcio aragia.”

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenetie? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtĩkĩtie? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ matooi watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi.”

⁵⁰ Nikodemo, ũrĩa wathiite kũrĩ Jesũ mbere iyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, ⁵¹ “Watho witũ nĩũtuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthĩkĩrĩrio nĩguo akamenyeka ũrĩa ekĩte?”

⁵² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “O nawe kaĩ uumĩte Galili? Tuĩria ũhoro, na nĩũkũmenya atĩ mũnabii ndangiuma Galili.”

(Maandiko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53-8:11)

⁵³ (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8

¹ No rĩrĩ, Jesũ agĩthĩĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ. ² Na rũciĩnĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa andũ othe maamũrigĩciĩrie. Nake agĩkara thĩ kũmaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mĩtumia wanyĩitwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya gĩkundi, ⁴ na makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, mĩtumia ũyũ aanyĩitwo agĩtharia. ⁵ Thĩĩnĩ wa watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?” ⁶ Maahũthagĩra kĩũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthitangĩra.

No Jesũ akĩinamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩa gĩake. ⁷ Na rĩrĩa maathiire na mbere kũmũũria ũhoro ũcio, akĩinamũka, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, niatũke wa mbere kũmũikĩria ihiga.” ⁸ Agĩcooka akĩinamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩa.

⁹ Rĩrĩa maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩrie na arĩa akũrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mĩtumia ũcio arũngĩ o hau. ¹⁰ Jesũ akĩinamũka, akĩmũũria atĩrĩ, “Mĩtumia ũyũ, agũthitangi marĩ ha? Hatirĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, gũtirĩ o na ũmwe.”

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “O na nĩ ndigũgũtuĩra. Thĩĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.”)

Ūira wa Jesũ nĩ wa Ma

¹² Rĩrĩa Jesũ aarĩrie andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ũtheri wa thĩ. Ūrĩa wotho ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiiga na nduma, no arĩgiaga na ũtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, “We ũraheana ũira waku wee mwene; ũira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesũ agĩcooka atĩrĩ, “O na ingĩruta ũira wakwa nĩ mwene-rĩ, ũira wakwa nĩ wa ma, nĩgũkorwo nĩnjũũ kũrĩa ndoimire o na kũrĩa ndĩrathiĩ. No inyuĩ mĩtiũũ kũrĩa nyumĩte kana kũrĩa ndĩrathiĩ.

¹⁵ Inyuĩ mĩtuanagĩra ciira na ũmũndũ; nĩ ndĩrĩ mũndũ nduagĩra ciira. ¹⁶ No o na ingĩtuanĩra ciira-rĩ, itua riakwa nĩriagĩrĩre, nĩgũkorwo ndituanagĩra ndĩ nyiki. No nĩ ndĩ na Baba, ũrĩa wandũmire. ¹⁷ Thĩĩnĩ wa watho wanyu nĩ kwandĩkitwo atĩ ũira wa andũ eerĩ nĩ wa ma. ¹⁸ Nĩ ndĩraruta ũira wakwa mwene; nake mũira wakwa ũcio ũngĩ nĩ Baba ũrĩa wandũmire.”

¹⁹ Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Thoguo arĩ kũ?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mĩtinjũũ, o na Baba mĩtimũũ. Korwo nĩmũnjũũ, o na Baba nĩmũngĩmũũ.” ²⁰ Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuhi na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ wamũnyiitire nĩ tondũ ihinda riake rĩtharĩ ikinyu.

²¹ O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngwĩthĩra, na inyuĩ nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu. Kũrĩa ngũthĩ inyuĩ mũtingĩhota gũũka.”

²² Ũhoro ũcio ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, “Kaĩ ekwĩyũraga? Hihi nĩkĩo aroiga atĩ, ‘Kũrĩa ngũthĩ mũtingĩhota gũũka?’”

²³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, nĩ nyumĩte Igũrũ. ²⁴ Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ino; no nĩ ndĩrĩ wa thĩ-ino. Ndamwĩre atĩ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu; mũngĩrega gwĩtĩkia ũrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, ti-itherũ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu.”

²⁵ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ o ũrĩa ndũũrite ndĩmwĩraga kuuma o kĩambĩrĩria. ²⁶ Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma kũmũciirithia namo. No ũrĩa wandũmire nĩ mwĩhokeku, naguo ũrĩa njiguĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njĩraga kĩrĩndĩ.”

²⁷ Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoro wa Ithe. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩka kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo mũkamenya ũrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njikaga ndĩrite, no njaragia o ũrĩa Baba andutĩte. ²⁹ Nake ũrĩa wandũmire arĩ hamwe na nĩ; ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njikaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” ³⁰ O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtikia.

Ciana cia Iburahĩmu

³¹ Nake Jesū akūra Ayahudi ariā maamwītikitie atirī, “Mūngirūmia ūrutani wakwa-rī, mūrī arutwo akwa kūna. ³² Nī mūkaamenya ūhoru wa ma, nague ūhoru ūcio wa ma nī ūkaamūkūra.”

³³ Nao makīmūcookeria makīmūra atirī, “Ithuī tūrī a rūciaro rwa Ibrahīmu, na tūtirī twatuika ngombo cia mūdū o na ū. Ūngikiuga atia atī nītūgākūrwo?”

³⁴ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Ngūmwira atirī o ma, mūdū o wothē wihagia nī ngombo ya mehia. ³⁵ No rirī, ngombo ti ya gūtūra mūci nginya tene no mūrī wa mwene mūci nī wa gūtūra mūci nginya tene. ³⁶ Nī ūndū ūcio Mūrū wa Ngai angikamūkūra-rī, nīmūgākūrwo kūna. ³⁷ Nīnjūū mūrī a rūciaro rwa Ibrahīmu, no nīmwihiirie kūnjūraga, tondū ūhoru wakwa ndūrī na ūikaro thīnī wanyu. ³⁸ Nī ndiramwira maūdū marīa nyonete harī Baba, na inyuī mwikaga maūdū marīa mūiguite kuuma kūrī ithe wanyu.”

³⁹ Nao makīmūcookeria atirī, “Ibrahīmu nīwe ithe witū.” Nake Jesū akīmeera atirī, “Mūngirī ciana cia Ibrahīmu-rī, nī mūngikaga maūdū marīa Ibrahīmu eekaga. ⁴⁰ Ūria kūrī nī atī, inyuī nīmūtuite itua rīa kūnjūraga, o nī mūdū ūria ūmūheete ūhoru ūria wa ma, o ūria ndaiguire kuuma kūrī Ngai. Ūguo tiguu Ibrahīmu eekaga. ⁴¹ Inyuī mūreka maūdū marīa ithe wanyu ekaga.”

Nao makīmūkararia makīmūra atirī, “Ithuī tūtirī ciana ciumanite na ūtharia. Ithuī tūrī na Baba ūmwe tu, na nīwe Ngai.”

Ciana cia Mūcukani

⁴² Jesū akīmeera atirī, “Ngai angirī ithe wanyu-rī, no mūnyende, nīgukorwo ndoimire kūrī Ngai, na rīu ndī gūkū. Ti nī mwene ndītūmite, no nīwe wandūmire. ⁴³ Mūraga gūtaūkīrwo nī ūria ndīroiga nīkī? Tondū mūtirahota kūmenya ūhoru ūria ndīraria. ⁴⁴ Inyuī mūrī ciana cia ithe wanyu, Mūcukani, na mwendaga kūhingia merirīria ma ithe wanyu. We aarī mūuragani kuuma o kīambirīria. Ndathingataga ūhoru wa ma, nīgukorwo gūtirī ūhoru wa ma thīnī wake. Rīria ekūheenanania, aaragia rūthiomi rwake, tondū we nī mūheenanania, na nīwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondū njaragia ūhoru wa ma-rī, mūtīnjitīkaga. ⁴⁶ Nī kūrī mūdū ūmwe wanyu ūngionania atī ndī mwīhia? Angīkorwo ndīraria ūhoru wa ma-rī, mūregaga kūnjitīkia nīkī? ⁴⁷ Ūria ūrī wa Ngai nīaiguaga ūria Ngai oigaga. Kīria kīgiragia mūmūigwe nī tondū mūtirī a Ngai.”

Uge wa Jesū Igūrū Riake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudi makīmūcookeria atirī, “Githī tūtirī na kīhoto gīa kuuga atī wee ūrī Mūsamaria na ūrī na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesū akīmeera atirī, “Nī ndirī na ndaimono, no nīndīte Baba, no inyuī mūtindīte. ⁵⁰ Ndirecarīria ūgooci wakwa nī mwene, no nī harī na ūmwe ūria ūucaragia, na nīwe mūtuanīri ciira. ⁵¹ Ngūmwira atirī na ma, mūdū o wothē angirūmia kiugo gīakwa, ndarī hīndī akona gīkū.”

⁵² Ayahudi maigua ūguo, makīgūthūka makīmūra atirī, “Rīu nīwamenya atī ūrī na ndaimono. Ibrahīmu nīakuire o na anabī magīkua, no wee ūroiga atī mūdū o wothē angirūmia kiugo gīaku, ndagacama gīkū. ⁵³ Wee ūkīrī mūnene gūkīra ithe witū Ibrahīmu? We nīakuire o na anabī magīkua. Kai ūreciiria we ūrī ū?”

⁵⁴ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Ingīgooca-rī, kwīgooca gwakwa nī gwa tūhū. Baba, ūria muugaga atī nīwe Ngai wanyu nīwe ūngocithagia. ⁵⁵ O na gūtūka mūtīmūū, nī nīndīmūū. Ingiuga atī ndīmūū, ingītūka wa maheeni ta inyuī, no nīndīmūū na nīnūmītīe kiugo gīake. ⁵⁶ Ithe wanyu Ibrahīmu nīakenaga atī nīakona mūthenya wakwa; na nīawonire na agīcanjamūka.”

⁵⁷ Nao Ayahudi makīmūra atirī, “Wee o na ndūkinyitīe mīaka mīrongo itano, na ūkoiga atī nīwonete Ibrahīmu!”

⁵⁸ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Ngūmwira atirī na ma, Ibrahīmu atanaciarwo, Nī ndūire!” ⁵⁹ Maigua ūguo makīoya mahiga mamūhūre namo nyuguto, no Jesū akīhitha, akiuma kūu hekarū-inī.

9

Jesū Kūhingūra Maithe ma Mūdū Waciarītwo arī Mūtumumu

¹ Na rīria aathīiaga na nījira-rī, akīona mūdū waciarītwo arī mūtumumu. ² Nao arutwo ake makīmūria atirī, “Rabī, nū wehirie, nī mūdū ūyū kana nī aciari ake, nīgeetha aciari arī mūtumumu?”

³ Nake Jesū akiuga atirī, “Ti mūdū ūyū kana aciari ake mehirie. No ūndū ūyū wekīkire nīgeetha wīra wa Ngai wonanio mūtūrīre-inī wake. ⁴ Rīria rīothe arī mūthenya-rī, no nginya tūrute wīra wa ūria wandūmire. Ūtukū nīurooka rīria gūtārī mūdū ūngihota kūruta wīra. ⁵ Rīria ndī gūkū thī, nī nī ūtheri wa thī.”

⁶ Na aarikia kuuga ūguo, agītua mata thĩ, akiringia ndoro na mata macio, na akīmīhaka mündũ ūcio maitho. ⁷ Akīmīwira atĩrĩ, “Thiĩ ūgethambе Karia-inĩ ga Siloamu” (narĩo rĩtwa Siloamu nĩ kuuga Gūtũmwo).^{*} Nĩ ūndũ ūcio mündũ ūcio agĩthiĩ na agĩthamba, na agĩũka mūciĩ akionaga.

⁸ Nao andũ a itũũra rĩake na arĩa maamuonete mbere iyo akihooya ūteithio makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ mündũ ūyũ ti ūrĩa ūraikaraga thĩ ahooyage ūteithio?” ⁹ Andũ amwe makiuga atĩ aarĩ we.

Nao arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Aca, no kũhaana amũhaana.”

Nowe agĩkĩrĩrĩa kuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ mündũ ūcio.”

¹⁰ Nao makīmũuria atĩrĩ, “Maitho maku makĩhingũkire atĩa?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mündũ ūrĩa metaga Jesũ niwe ūringirie ndoro aahaka maitho, anjĩra thiĩ ngeethambe Karia-inĩ ga Siloamu. Nĩ ūndũ ūcio ndathiĩ na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makīmũuria atĩrĩ, “Mündũ ūcio arĩ ha?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ.”

Afarisai Gĩtuĩria Ūhoro wa Kũhonio kwa Mũtumumu Ūcio

¹³ Nao magĩtwara mündũ ūcio warĩ mũtumumu kũrĩ Afarisai. ¹⁴ Na rĩrĩ, mũthenya ūcio Jesũ aaringirie ndoro na akihingũra maitho ma mündũ ūcio warĩ wa Thabatũ. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio Afarisai o nao makīmũuria ūrĩa aahotete kuona. Nake mündũ ūcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Aahakire ndoro maitho, na nĩ ndeethamba na rĩu nĩndĩrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atĩrĩ, “Mündũ ūyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai, nĩgũkorwo ndamenyagĩrĩa Thabatũ.”

No arĩa angĩ makĩũria atĩrĩ, “Mündũ mwĩhia ahotе atĩa kũringa ciama ta ici?” Nĩ ūndũ ūcio makĩamũkana.

¹⁷ Mũthia-inĩ Afarisai acio makĩhũgũkĩra mündũ ūcio warĩ mũtumumu, makīmũuria atĩrĩ, “Wee ūkuuga atĩa ha ūhoro wake? Niwe araahingũrire maitho.”

Nake mündũ ūcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.”

¹⁸ O na kũrĩ ūguo Ayahudi matiigana gwtĩkia ūhoro wa mündũ ūcio atĩ aarĩ mũtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩrĩa maatũmanĩire aciari ake. ¹⁹ Makĩmooria atĩrĩ, “Ūyũ nĩ mwana wanyu? Ūyũ niwe mũroiga aaciariwo arĩ mũtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?”

²⁰ Nao aciari ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithui tũũ nĩ mwana witũ na tũũ aaciariwo arĩ mũtumumu. ²¹ No ūrĩa ahotete kuona, kana ūrĩa ūmũhingũrire maitho make, ithui tũtiũ. Mũurie nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩria.” ²² Aciari ake moigire ūguo nĩ ūndũ wa gwtigĩra Ayahudi, nĩgũkorwo Ayahudi nĩmarĩkĩtie gĩtua atĩ mündũ o wothе ūngiuga atĩ Jesũ niwe Kristũ nĩegũkio nja ya thunagogi. ²³ Nĩkio aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũuriei.”

²⁴ Magĩta mündũ ūcio warĩ mũtumumu hĩndĩ ya keerĩ. Makīmīwira atĩrĩ, “Gocithia Ngai. Nĩtũũ mündũ ūyũ nĩ mwĩhia.”

²⁵ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũ ūndũ ūyũ ūmwe; ndĩraarĩ mũtumumu na rĩu nĩndĩrona!”

²⁶ Ningĩ makīmũuria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrire maitho atĩa?”

²⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩdamwira ūhoro o rĩu na inyuĩ mũtinathikĩrĩa. Mũrenda kũigua rĩngĩ niki? O na inyuĩ nĩmũkwenda gĩtuika arutwo ake?”

²⁸ Nao makīmũrũma, makīmīwira atĩrĩ, “Wee ūrĩ mũrutwo wa mündũ ūyũ! Ithui tũrĩ arutwo a Musa! ²⁹ Ithui nĩtũũ atĩ Ngai nĩariire Musa, no ha ūhoro wa mündũ ūyũ-rĩ, tũtiũ o na kũria oimĩte.”

³⁰ Nake mündũ ūcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ūcio nĩ ūrĩrũ-ĩ! Inyuĩ mũtiũ kũria oimĩte, na niwe ūhingũrire maitho. ³¹ Nĩtũũ atĩ Ngai ndathikagĩrĩa andũ ehia. Athikagĩrĩa mündũ ūrĩa ūrĩ na ūngai na ūrĩa wĩkaga wendi wake. ³² Gĩtirĩ mündũ ūrĩ waigua ūhoro wa mündũ ūhingũritwo maitho aciariwo arĩ mũtumumu. ³³ Korwo mündũ ūyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ūndũ angĩhota gwika.”

³⁴ Igũrũ rĩa ūhoro ūcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee waciariwo ūrĩ na mehia. Ūngikĩgeria atĩa gĩtũrutala!” Nao makīmũikania na kũu nja.

Ūtumumu wa Kĩroho

³⁵ Jesũ nĩaguirе atĩ nĩmaikĩtie mündũ ūcio nja, na rĩrĩa aamuonire akīmũuria atĩrĩ, “Wee nĩwtĩkĩtie Mũrũ wa Mündũ?”

³⁶ Nake mündũ ūcio akīmũuria atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, ūcio niwe ū? Njĩra, nĩgeetha ndĩmwĩtikie.”

³⁷ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩmuonete; niwe ūyũ ūraaria nawe.”

³⁸ Nake mündũ ūcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetikia,” na akīmũthathaiya.

³⁹ Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ūndũ wa gĩtuanĩra ciira, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matuĩke atumumu.”

* 9:7 Karia gaka kaarĩ kamwe ka miako ya kũrehe maaĩ Jerusalemu, na gaakĩtwo nĩ Hezekia.

⁴⁰ Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩigua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

10

Mũrĩithi na Rũũru Rwake

¹ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mündũ ũrĩa ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’ondũ agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mũtunyani. ² Mündũ ũrĩa ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩithi wa ng’ondũ ciake. ³ Mũrangĩrĩ nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’ondũ nĩithikagĩrĩria mũgambo wake. Eetaga ng’ondũ ciake na marĩitwa, na agaciumagaria. ⁴ Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’ondũ ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũũ mũgambo wake. ⁵ No itirĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ nĩikũmũũrĩra, tondũ itiiũ mũgambo wa mũgeni.” ⁶ Jesũ aahũthĩre ngerekano iyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria aameeraga.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’ondũ. ⁸ Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’ondũ itiigana kũmathikĩrĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũrĩa wothe ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũria. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aye, na orage, na anange; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe naguo kũna.

¹¹ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega. Mũrĩithi ũrĩa mwega arutaga muoyo wake nĩ ũndũ wa ng’ondũ. ¹² Mũrĩithi wa mũcaara tiwe mũrĩithi ũrĩa mwene ng’ondũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ona njũũĩ igĩũka, atiganagĩria ng’ondũ, akoora. Hĩndĩ iyo nayo njũũĩ igatharĩkĩra rũũru, ikarũhurunja. ¹³ Mündũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandikwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoru wa ng’ondũ.

¹⁴ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega; nĩnjũũĩ ng’ondũ ciakwa, nacio ng’ondũ ciakwa nĩcinjũũĩ, ¹⁵ o ta ũrĩa Baba anjũũĩ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ng’ondũ. ¹⁶ Ndĩ na ng’ondũ ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio nĩigathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũũru rũmwe, na mũrĩithi ũmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ũndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gĩtirĩ mündũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũũruta na kwiyyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Baba.”

¹⁹ Maigua ciugo icio, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. ²⁰ Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩria nĩkĩ?”

²¹ No angĩ makiuga atĩrĩ, “Ino ti mĩario ya mündũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no ihingũre maitho ma mũtumumu?”

Kwaga gwĩtikia kwa Ayahudi

²² Ningĩ gũkĩgĩa na Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, ²³ nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ²⁴ Nao Ayahudi makĩmũrigigĩcĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūgũtũura ũtũigĩte na nganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩmwĩrite, no mũtiitĩkagia. Ciam a iria ningaga na rĩitwa rĩa Baba nĩcinjaragĩrĩria, ²⁶ no inyuĩ mũtiitĩkagia tondũ mũtirĩ ng’ondũ ciakwa. ²⁷ Ng’ondũ ciakwa nĩithikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũũ, nacio nĩcinũmagĩrĩra. ²⁸ Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gĩtirĩ hĩndĩ ikoora; gĩtirĩ mündũ o na ũmwe ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. ²⁹ Baba ũrĩa waheire cio, nĩ mĩnene kũrĩ othe; gĩtirĩ mündũ ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. ³⁰ Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe.”

³¹ O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, ³² nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩmuonetie ciam nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩa kĩrĩkũ gĩacio mũrenda kũũhũrĩra na mahiga nyuguto?”

³³ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruuma Ngai, tondũ wĩtũite Ngai na wee ũrĩ o mündũ.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Gĩthĩ gũtiandĩkĩtwo Watho-inĩ wanyu atĩrĩ, ‘Ndoigire inyuĩ mũrĩ ngai?’ ³⁵ Angĩkorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire kũrĩ o, (na Maandiko matheru matingĩaga kũhingio) ³⁶ ĩ mündũ ũrĩa Baba aamũrĩre arĩ wake kũna na akĩmũtũma gũkũ thĩ, ũhoru wake nĩ atĩa? Mũragĩithitanga nĩkĩ atĩ nĩndaruma Ngai tondũ nĩndoiga, ‘Ndĩ Mũrũ wa Ngai?’ ³⁷ Ingĩaga gwĩka ũrĩa Baba ekaga mũtikanjĩtikie. ³⁸ No o na ingĩka ũrĩa ekaga-rĩ, o na gũtuika mũtinjĩtikitie, ĩtikiai ciam icio, nĩguo mũmenye na mũtaũkĩrwo atĩ Baba arĩ thĩnĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩnĩ wa Baba.” ³⁹ Na o rĩngĩ makĩgera kũmũnyiita, nowe akĩhonokia kuuma moko-inĩ mao.

⁴⁰ Ningi Jesu agicooka murimo uria ungwi wa Jorodani, haria Johana aabatithanagiria matuku-ini ma mbere. Agikara kuu, ⁴¹ nao andu aingi magiuka kuri we. Nao makiuga atiri, "O na gutuika Johana ndari kama aaringire, uhoro uria wotha Johana oigire ukoni munda uywa wari wa ma." ⁴² Na andu aingi a kuu magitikia Jesu.

11

Gikuu kila Lazaro

¹ Na riri, kwariri na munda wetagwo Lazaro, nake aari muruuru. Aari wa Bethania, ituura ria Mariamu na mwariri wa nyina Maritha. ² Mariamu uywa nowe waitiririe Mwathani maguta manungi wega na akimugiria nyariri na njuiri yake, na aari mwariri wa nyina na Lazaro ucio wari muruuru. ³ Ni undu ucio aari acio a nyina magitumaniira Jesu akeerwo atiri, "Mwathani, uria wendete nimuruuru."

⁴ Riria Jesu aigire uhoro ucio, akiuga atiri, "Ndware ino ndikurikirira na gikuu. Aca, ni ya kugocithia Ngai, nigeetha Muru wa Ngai agocithio niyo." ⁵ Jesu niendete Maritha na mwariri wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha wa kugua ati Lazaro aari muruuru-ri, aikarire kuu aari mthenya ingi iri.

⁷ Agicooka akira arutwo ake atiri, "Nitucookei Judea."

⁸ Nao makimwira atiri, "No riri Rabii, o riu ica ikuhi Ayahudi marageragia gukuhura na mahiga nyuguto, na riu urenda gicooka kuo?"

⁹ Nake Jesu akimacookeria atiri, "Githi mthenya ti wa mathaa ikumi na meeri? Munda uria uthiiga mthenya ndangihingwo, nigukorwo onaga na utheri wa guku thi. ¹⁰ Ahingagwo riria eguthi utuku, ni undu ndari na utheri."

¹¹ Aarikia kuuga uguo, agicooka akimeera atiri, "Murata witu Lazaro niakomete; no ninguthi kuu ngamukirie."

¹² Arutwo ake makimucookeria atiri, "Mwathani, akorwo ni gukoma akomete-ri, niekuhona." ¹³ Jesu aaragia uhoro wa gikuu giake, no arutwo ake meciiragia aaragia uhoro wa toro wa nduire.

¹⁴ Ni undu ucio akimeera na njira igutaika, atiri, "Lazaro nimuku, ¹⁵ no ni undu wanyu ningenete nigukorwo ndiraari kuo, nigeetha mwitikie. No riri, nituthi kuru we."

¹⁶ Nake Toma (uria wetagwo Wa-mahatha) akira arutwo aria ang'i atiri, "Nituthi o na ithui, tukuanire nake."

Jesu Kumirira Aari a Nyina na Lazaro

¹⁷ Jesu aakinya-ri, agikara Lazaro nianiinite mthenya ina thini wa mbirira. ¹⁸ Na riri, ituura ria Bethania ritiakinyitie kilomita ithatu kuuma Jerusalem, ¹⁹ nao Ayahudi aingi nimokite kuu kwa Maritha na Mariamu kumomirira ni undu wa gukuirwo ni muru wa nyina wao. ²⁰ Riria Maritha aigire ati Jesu niarooka, akiuma, agithi kumutunga, no Mariamu agikara kuu muci.

²¹ Maritha akira Jesu atiri, "Mwathani ungiraari guku-ri, muru wa maitu ndangirakuire. ²² No riri, ninjui ati o na riu Ngai niegukuhe o kiria giothe ungihooa."

²³ Nake Jesu akimwira atiri, "Muru wa maituguo niekuriika." Nake Maritha akimucookeria atiri,

²⁴ "Ninjui niakariika hinda ya iriukiro mthenya wa muthia."

²⁵ Nake Jesu akimwira atiri, "Ni ni ni kuriika na ni ni muoyo. Nake uria wotha unjitikitie, o na aakua, niagatuura muoyo; ²⁶ nake uria wotha uturaga muoyo na nianjitikitie, ndari hinda agaakua. Wee niwitikitie uguo?"

²⁷ Nake Maritha akimwira atiri, "Ii Mwathani, ninjitikitie ati wee niwe Kristu, Muru wa Ngai, uria wiritwo niagooka guku thi."

²⁸ Nake aarikia kuuga uguo, agicooka agithi agita mwariri wa nyina Mariamu keheri-ini, akimwira atiri, "Murutani ari guku na niarakuria." ²⁹ Riria Mariamu aigire uguo, akirugama na ihenya agithi kuri we. ³⁰ Na hinda iyo Jesu ndaakoretwo atoonyete ituura, no aari o haria Maritha aamutungite. ³¹ Riria Ayahudi acio maariri na Mariamu kuu nyumba makimumirira monire uria okira na ihenya oimite nja, makimurumirira, magiciiria ati aathiga mbirira-ini akaririre ho.

³² Hinda iria Mariamu aakinyire haria Jesu aari na akimuona, agithi thi maguru-ini make, akimwira atiri, "Mwathani, ungiraari guku, muru wa maitu ndangirakuire."

³³ Hinda iria Jesu aamuonire akirira, na Ayahudi aria mokite hamwe nake o nao makirira-ri, agicaaya muno roho-ini thini na agitangika ngoro. ³⁴ Akimooria atiri, "Mumugite ha?"

Nao makimucookeria atiri, "Mwathani, uka wone."

³⁵ Jesu akirira.

³⁶ Nao Ayahudi makiuga atiri, "Onei uria aramwendete!"

³⁷ No amwe ao makirania atiri, "Munda uywa urahingurire mutumumu maito-ri, ndangirahotire kugiria akue?"

Jesũ Kũriũkia Lazaro

³⁸ Nake Jesũ, o rĩngĩ acaaite mũno, agĩthĩĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. ³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnũngu nĩ ũndũ nĩaniĩnĩte mĩthenya ĩna ho.”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ ndikwĩrĩre atĩ wetĩkia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjiguaga. ⁴² Nĩnjũũ atĩ nĩũnjiguaga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

⁴³ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” ⁴⁴ Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigĩicĩrio taama ũthĩũ.

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athĩĩ.”

Gũciĩrĩra Kũũraga Jesũ

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũrĩa Jesũ eekire, makĩmwĩtikia. ⁴⁶ No amwe ao magĩthĩĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩta Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ tũreka? Onei ũrĩa mũndũ ũyũ araringa ciana nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athĩĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtikia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyuĩ mũtiũ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

⁵¹ ũndũ ũcio ndaarĩre etaarĩte we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na nĩngĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai irĩa ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩre atũme ituĩke kindũ kĩmwe. ⁵³ nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciĩrĩra kũmũũraga.

⁵⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaacookire gũthĩĩ akĩĩonithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩehera agĩthĩĩ kũndũ kwari hakuhĩ na werũ, gatũũra geetagwo Efiraimu, agũikara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrĩre, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthĩĩ Jerusalemu nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwitheria Bathaka ĩtanakinya. ⁵⁶ Andũ acio magũikara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa maarũngĩĩ nja ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciiria atĩa? Kaĩ hĩhi ategũũka Giathi-inĩ?” ⁵⁷ No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o wotho ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũhoro nĩgeetha mamũnyiite.

12

Jesũ Kũhakwo Maguta arĩ Bethania

¹ Mĩthenya ĩtandatũ mbere ya Giathiĩ kĩa Bathaka gũkinya, Jesũ agĩthĩĩ Bethania, kũrĩa Lazaro ũrĩa aariũkĩtie aatũũraga. ² Nĩ kwarugirwo irio cia hwaĩ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ. Maritha nĩwe watungataga, nake Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa maĩkarĩte metha-inĩ na Jesũ. ³ Nake Mariamu akĩoya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mũno, akĩhaka Jesũ magũrũ, agĩcooka akĩmũgĩria na njuĩrĩ yake.* Nayo nyũmba ĩkĩiyũra mũtararĩko mwega wa maguta macio.

⁴ No mũrutwo ũmwe wa Jesũ wetagwo Judasi Isikariota, ũrĩa wacookire kũmũkũnyanĩra, akĩregana na ũndũ ũcio, akiuga atĩrĩ, ⁵ “Nĩkĩ kĩragĩrĩre maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athĩĩni? Nĩmaraganĩte mũcaara wa mwaka mũgĩma.” ⁶ Ndoigire ũguo nĩ ũndũ wa gũcaĩra athĩĩni, no oigire ũguo nĩ ũndũ aarĩ mũici, tondũ nĩwe wakuuaga mũhuko wa mbeeca, na nĩaiyaga imwe akahũthĩra we mwene.

⁷ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Tiganai nake, araigĩte maguta macio nĩ ũndũ wa mũthenya ũrĩa ngaathikwo. ⁸ Athĩĩni mũrĩ nao hĩndĩ ciothe, no nĩ mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe.”

⁹ Ihinda-inĩ o rĩu gĩkundi kĩnene kĩa Ayahudi gĩkĩmenya atĩ Jesũ aarĩ kũu na gĩgũka, na gĩtiokire nĩ ũndũ wa Jesũ tu, no nĩngĩ nĩgeetha kione o na Lazaro ũcio aariũkĩtie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩthugunda kũũraga Lazaro o nake, ¹¹ nĩgũkorwo nĩ ũndũ wake Ayahudi aingĩ nĩmathiia kũrĩ Jesũ na makamwĩtikia.

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

* 12:3 Mariamu nĩonanĩre wendo mũnene nĩ ũndũ wa gũĩtirĩra Jesũ maguta macio nyarĩrĩ, na kũmũhuura na njuĩrĩ ciake.

¹² Mūthenya ūcio ūngĩ andũ aingĩ arĩa mokĩte nĩ ūndũ wa Ġiathĩ kũu[†] makĩigua atĩ Jesũ aarĩ njĩra-inĩ agĩthĩĩ Jerusalemu. ¹³ Magĩkuua mikĩndũ,[‡] magĩthĩĩ namo kũmũtũnga, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Hosana!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ Mũthamaki wa Isiraeli!”

¹⁴ Nake Jesũ akĩona njaũ ya ndigiri, akĩmĩkarĩra, o ta ūrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ,

¹⁵ “Tiga gwĩtigĩra, wee Mwarĩ wa Zayuni;
ta rora, mũthamaki waku nĩarooka,
aikarĩire njaũ ya ndigiri.”

¹⁶ Arutwo ake matĩambĩte gũtaũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa maũndũ macio. No Jesũ aarĩkia kũgoocithio nĩguo maataũkĩrwo atĩ maũndũ macio maandĩkĩtwo nĩ ūndũ wake, na atĩ ūguo noguo maamwikĩte.

¹⁷ Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ nake rĩrĩa eetire Lazaro oime mbĩrĩra-inĩ na akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ gĩgĩthĩĩ na mbere kũmemerekia ūhoru ūcio. ¹⁸ Andũ aingĩ magĩũka gũtũnga Jesũ nĩ ūndũ nĩmaiguĩte atĩ nĩaringĩte kĩaama kũu. ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Afarisai makĩĩrana atĩrĩ, “Ta kĩonei tũtirĩ ūndũ tũreeka. Onei ūrĩa andũ othe mamũrũmĩrĩire!”

Jesũ Kũratha Ūhoru wa Ġĩkuũ Ġĩake

²⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na Ayunani gatagatĩ-inĩ ka arĩa maathiĩte gũthathaiya Ngai Ġiathĩ-inĩ kũu. ²¹ Nao magĩũka kũrĩ Filipu, ūrĩa woimĩte itũũra rĩa Bethisaida kũu Galili, marĩ na ihooya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuari ūyũ, no twende kuona Jesũ.” ²² Nake Filipu agĩthĩĩ akĩĩra Anderea ūhoru ūcio, nao eerĩ magĩthĩĩ makĩĩra Jesũ.

²³ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩkinyu Mũrũ wa Mũndũ agoocithio. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga hĩndĩ ya ngano yambire kũgũa tĩĩri-inĩ ikue-rĩ, itũũraga irĩ iiki. No ģngĩkua, nĩciaraga maciaro maingĩ. ²⁵ Mũndũ ūrĩa wendete muoyo wake nĩakoowro nĩguo, na mũndũ ūrĩa ūthũire muoyo wake arĩ gũkũ thĩ, nĩakaũtũũria nginya muoyo wa tene na tene. ²⁶ Ūrĩa wotho ūndungatagĩra no nginya anũmĩrĩre, nĩgeetha harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ģgaakorwo ho. Ūrĩa ūndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtĩaga.

²⁷ “Rĩu ngoro yakwa nĩratangĩka, na nĩ ngũkiuga atĩa? Njuge, ‘Baba honokia harĩ ihinda rĩrĩ?’ Aca, gĩtũmi gĩki nĩkio gĩtũmĩte nginyie ihinda rĩrĩ. ²⁸ Baba, goocithia rĩtwa riaku!”

Hĩndĩ ģyo mũgambo ūkiuma ģgũrũ ūkiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrĩgoocithĩte na no ngũrĩgoocithia o rĩngĩ.” ²⁹ Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ ho na gĩkĩigua ūguo, gĩkiuga atĩ mũgambo ūcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ mũraika wamwarĩria.

³⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũgambo ūcio ndũnaaria nĩ ūndũ wakwa, no waria nĩ ūndũ wanyu. ³¹ Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ģno itũĩrwo ciira; nake mũnene wa thĩ ģno nĩekũingatwo. ³² No nĩ ndaarĩkia kũhaicio ģgũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria andũ othe harĩ nĩ.” ³³ Oĩgire ūguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

³⁴ Gikundi kũu gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũũra tene na tene, nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩ atĩa ūguo woiga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio ģgũrũ?’ Ūcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũũ?”

³⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ūtheri ihinda rĩngĩ ģnini. Thĩiagai rĩrĩa mũrĩ na ūtheri, nduma ģtanamũtumanĩra. Mũndũ ūrĩa ūthĩiaga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathĩĩ. ³⁶ Mwĩhokagei ūtheri hĩndĩ irĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha mũtũĩke ciana cia ūtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agĩthĩĩra.

Ayahudi gũthĩĩ na Mbere na kwaga Gwĩtikia

³⁷ O na thũutha wa Jesũ kũringa ciamia ģcio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtikia. ³⁸ Ūndũ ūcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ūrĩa mũnabĩĩ kĩrĩa kĩũragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie ūhoru witũ,
nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩrio ũ?”

³⁹ Nĩ ūndũ ūcio matingĩetikirie, nĩ tondũ Isaia nĩoĩgĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

⁴⁰ “Nĩamatũite atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nĩgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,
o na kana magarũrũke, na nĩ ndĩmahonie.”

⁴¹ Isaia oĩgire ūguo nĩ ūndũ nĩoonete riiri wa Jesũ, na akĩaria ūhoru wake.

[†] 12:12 Andũ aingĩ mũno nĩmookaga gũkũngũĩra Ġiathĩ kĩa Bathaka.

[‡] 12:13 Mikĩndũ yatũmagĩrwo gũkũngũĩra ūhootani.

⁴² No o na gütariĩ o ũguo, aingĩ o na gatagatiĩ ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtikirie. No nĩ undũ wa Afarisai, matingĩoimbũrire wĩtikio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nĩgũkorwo nĩmendete kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai.

⁴⁴ Jesũ agĩcooka akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtikĩtie, to nĩ nyiki etikĩtie, no etikĩtie o na ũrĩa wandũmire. ⁴⁵ Hindĩ ũrĩa mũndũ ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. ⁴⁶ Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe ũnjĩtikĩtie ũngĩkara nduma-inĩ.

⁴⁷ “Ha ũhoro wa mũndũ ũrĩa ũiguaga ũhoro wakwa no akaaga kũũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. ⁴⁸ Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa undegaga na akaaga gwĩtikĩra ciugo ciakwa; kiugo kũ ndaaririe nĩkĩo gĩkaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia. ⁴⁹ Nĩgũkorwo ndiaririe ndĩĩrite nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria. ⁵⁰ Nĩnjũũ atĩ riathani riake rikinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ undũ ũcio ũhoro ũrĩa wotho njaragia no ũrĩa Baba anjĩĩrite njarie.”

13

Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, gwatigĩtie o hanini Giathĩ kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda riake rĩa kuuma gũkũ thĩ athĩ kũrĩ Ithe nĩriakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa aamendete nginya kĩrĩkĩro.

² Na rĩrĩa maarĩtaga irio cia hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarikĩtie gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkunyaĩra Jesũ, ³ Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga kũrĩ o Ngai; ⁴ nĩ undũ ũcio Jesũ agĩũkĩra, akiuma hau maarĩtagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akioya taurũ, akĩhoja njohero. ⁵ Thuutha wa ũguo, agĩtiĩrĩra maaĩ kĩaĩrĩ-inĩ na akiambĩrĩria gũthambia arutwo ake nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ iyo eyohete njohero.

⁶ Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani, wee nĩwe ũgũũthambia nyarĩrĩ?”

⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩmenya ũrĩa ndĩreka rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya.”

⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, wee ndũrĩ hindĩ ũngĩthambia nyarĩrĩ ciakwa.”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itangĩgũthambia, ndũngĩgĩa ngwatanĩro na nĩ.”

⁹ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ndũgaathambie o nyarĩrĩ ciiki, no gũthambie moko o na mĩtwel!”

¹⁰ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ wĩthambĩte mwĩrĩ abatairio nĩ gwĩthamba o nyarĩrĩ ciiki; mwĩrĩ wake wotho nĩ mũtheru. Na inyuĩ mũrĩ atheru, o na gũtuĩka ti inyuothe.” ¹¹ Nĩgũkorwo nĩamenyete ũrĩa ũkaamũkunyaĩra, na nĩkĩo oigire atĩ ti othe maarĩ atheru.

¹² Aarikia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩhumba nguo yake ya igũrũ, na agĩcooka harĩa aikarĩte. Akĩmoonia atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka? ¹³ Mũnjĩtaga ‘Mũrutani’ na ‘Mwathani’, na ũguo nĩguo kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Nĩ, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩndamũthambia nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo mũthambanagie nyarĩrĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁵ Nĩndamuonia kionereria nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka. ¹⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mwathĩ wayo, kana mĩtũmwo agakĩra ũrĩa ũmũtũmĩte. ¹⁷ Kuona atĩ rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo mwameka.

Jesũ Kũratha Ũhoro wa Gũkunyaĩrwo Gwake

¹⁸ “Ndĩraaria ũhoro wanyu inyuothe; nĩnjũũ arĩa thuurĩte. No ũhoro ũyũ nĩ wa kũhingia maandiko marĩa moigĩte atĩrĩ, ‘O ũrĩa tũrĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte.’

¹⁹ “Ndĩramwĩra maũndũ maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hindĩ ũrĩa marĩkĩka mũrĩnjĩtikia atĩ nĩ nĩ nĩ we. ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wotho wamũkagĩra mũndũ ũrĩa ndũmĩte nĩ nĩ mwene aamũkagĩra; na ũrĩa wotho ũnyamũkagĩra, aamũkagĩra ũrĩa wandũmire.”

²¹ Jesũ aarikia kuuga ũguo, agĩtangĩka ngoro na akĩumbũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũgunyanĩra.”

²² Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũu gatagatiĩ-inĩ kao aaragia ũhoro wake. ²³ ũmwe wao, mũrutwo ũrĩa Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ. ²⁴ Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoro wa ũ.”

²⁵ Nake mũrutwo ũcio, agĩtiĩrania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũu ũraaria ũhoro wake?”

²⁶ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarikia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarikia gũtobokia kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota mũrũ wa Simoni. ²⁷ Judasi aarikia kũrĩa mũgate ũcio, Mũcukani akĩmũingĩra.

Nake Jesu akimwira atiri, “Uria ukiriw gwika-ri, ika narua.” ²⁸ No gutiri o na umwe wari metha-ini wataukirwo ni gitumi kya Jesu kumwira uguo. ²⁹ Na tondũ Judasi niwe waigaga mbeeca-ri, amwe magĩciiria Jesu aamwiraaga agũre kirĩa kĩabataranĩtie ni undũ wa Giathi, kana aheane kindũ ni undũ wa ari athiini. ³⁰ Nake Judasi aarikia kwamũkĩra mugate ũcio, akiuma nja. Na kwarĩ utukũ.

Jesũ Kũratha atĩ Petero Nĩekũmũkaana

³¹ Na Judasi aarikia guthiĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio, nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩĩnĩ wake. ³² Angĩkorwo Ngai nĩagoocithĩtio thĩĩnĩ wake, Ngai nĩekũgoocithia Mũriũ arĩ thĩĩnĩ wake mwene, na amũgoocithie o narua.

³³ “Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũrĩa ndeerire Ayahudi, no taguo ngũmwĩra: Kũrĩa ndĩrathiĩ, inyuĩ mũtingĩhota gũũka.

³⁴ “Ngũmũhe riathani rierũ: Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ. O ta ũrĩa ndimwendete, o na inyuĩ no nginya mwendanage mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ³⁵ Ũndũ ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mũrĩ arutwo akwa, mũngĩendana mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”

³⁶ Simoni Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ ũgũthiĩ?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Kūria ngūthiī, mūtingīhota kūnūmīrira rīu, no nīmūrīnūmīrira thuutha-inī.”

³⁷ Petero akīmūūria atiri, “Mwathani nī kī kīngīgiria ngūrūmīrīre rīu? Nīi nīngūruta muoyo wakwa nī ūndū waku.”

³⁸ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Atī no ūrute muoyo waku nī ūndū wakwa? Ngūkŵira atīrī na ma, ngūkū ītanakūga, nīūrīngaana maita matatū!

14

Jesũ Kũũmĩrĩria Arutwo Ake

¹ “Mütigatangi ke ngoro, mwíhokei Ngai; o na nĩ múnjhoke. ² Thĩĩĩ wa nyũmba ya Baba kũĩĩ na ciikaro nyingĩ; gütangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra. Nĩngũthĩĩ kuo kũmũthondekera handũ. ³ Na ndathĩĩ na ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgũĩre nĩgeetha o na inyũĩ mũkoragwo harĩĩ ndĩ. ⁴ Njĩra ya kũrĩa ndĩrathĩĩ inyũĩ nĩmũmũĩĩ.”

Jesũ Nĩwe Njĩra va Gũthiĩ kũrĩ Baba

⁵ Nake Toma akimwira atiri, “Mwathani, ithuĩ tütüüĩ kürĩa ügũthiĩ, nĩ ündũ ücio-rĩ, njĩra tũngikimĩ-menva atĩa?”

⁶ Nake Jesū akimūcookeria atīrī, “Nii nī nī njīra, na nī nī ūhoro ūria wa ma, na nī nī muoyo. Gūtiri mündū ūkinyaga kūrī Baba atagereire harī nī. ⁷ Korwo nīmūūmenyete kūna, no mūmenye Baba o nake. Kuuma rīu, nīmūūmū na nī mūmuonete!”

⁸ Filipu akīmŵīra atĩrĩ, “Mwathani, tuonie Baba na ithuĩ nītūkũiganĩra.”

⁹ Nake Jesu akimucokeria atiri, “Filipu, nduri wamenya o na thuutha wa gukorwo na inyu ihinda irailu uguo? Mundi uria wotha unyonete nonete Baba. Ungikiuga atia ati, ‘Tunie Baba’?” ¹⁰ Kai utetikitie ati ni ndi thini wa Baba, na ati Baba ari thini wakwa? Ciugo iria ndimwira ti ciakwa ni mwene; no Baba uria uturaga thini wakwa, niwe uraruta wira wake. ¹¹ Njitikia riri nguuga ati ndi thini wa Baba, nake Baba ari thini wakwa; kana mugitikie ni undu wa ura wa ciana iria ningaga. ¹² Ngumwira atiri na ma, mudi uria wotha unjitikitie, niarikaga mudi maria njikaga. Na niageka o na mudi manene kuri macio, tondi ndirathi kuri Baba. ¹³ Na uria wotha mukahooya, ningawika thini wa riitwa riakwa, nigeetha Muriu arehere Baba riiri. ¹⁴ Mwahooya undu o wotha thini wa riitwa riakwa, nindiriwikaga.

Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru

¹⁵ “Angikorwo nīmūnyendete, nīmūrīathikagīra ūrīa ndīmwathīte. ¹⁶ Na nīi nīngahooya Baba, nake nīakamūhe Mūteithia ūngī aikarage na inyuī nginya tene, ¹⁷ nake nīwe Roho ūrīa wa ma. Nao andū a gūkū thī matingīmwiṭikira tondū matimuonaga na matimūū. No inyuī nīmūmūi nīgukorwo atūūranagia na inyuī, na aikaraga thīinī wanyu. ¹⁸ Ndikūmūtiga ta ciana cia ngoriai, nīngūka kūrī inyuī. ¹⁹ Thuutha wa ihinda inyinyi, thī ndīgūcooka kūnyona, no inyuī nīmūrīnyonaga. Tondū nīndūūraga muoyo, o na inyuī nīmūgūtūra muoyo. ²⁰ Mūthenya ūcio nīmūkamenya atī nīi ndī thīinī wa Baba, na inyuī mūrī thīinī wakwa, na nīi ndī thīinī wanyu. ²¹ Ūrīa wothē ūiguaga maathani makwa na akamaathikira, ūcio nīwe ūnyendete. Nake ūcio ūnyendete nīariendagwo nī Baba, o na nīi nīndimwendaga na ndīonithanagie kūrī we.”

²² Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atirī, “No rirī Mwathani, nī kī gīgūtūma wionithanie kūrī ithuī na ti kūrī andū a gūkū thī?”

²³ Nake Jesū agĩcookia atĩrĩ, “Mündũ o wothē ũnyendete nĩarĩathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na nĩtũrũkaga kũrĩ we tũtũuranagie nake. ²⁴ Ūrĩa ũtanyendete ndathĩkagĩra ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguaga ti ciakwa nĩ mwene; nĩ cia Baba ūrĩa wandũmire.

²⁵ “Maũndũ maya mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ. ²⁶ No rĩrĩ, we Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ūrĩa Baba agaatumā thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩakamũruta maũndũ mothe na amũririkanie ūrĩa wothē ndĩmwĩrĩte. ²⁷ Thayũ nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe. Ndikũmũhe thayũ ta ūrĩa ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ thĩ. Mũtigatangĩke ngoro kana mwĩtigĩre.

²⁸ “Inyuĩ nĩmwaiguire ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũthĩĩ na nĩngacooka njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.’ Angĩkorwo nĩmũnyendete-rĩ, no mũkene tondũ ndĩrathĩĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ mũnene kũrĩ nĩ. ²⁹ Ndamwĩra maũndũ macio o rĩu matanekĩka nĩgeetha rĩria magekĩka mũgeetĩkia. ³⁰ Ndikũmwarĩria ũhoru ũyũ ihinda irāya, nĩgũkorwo mũnene wa gũkũ thĩ nĩarooka. We ndarĩ na hinya wa kũnjatha, ³¹ no andũ a gũkũ thĩ no nginya mamenye atĩ nĩnyendete Baba, na atĩ njikaga o ūrĩa Baba anjathĩte.

“Ūkai rĩu; nĩtũthĩĩ.

15

Mũthabĩbũ na Honge

¹ “Nĩ nĩ nĩ mũthabĩbũ ūrĩa wa ma nake Baba nĩwe mũrĩmĩri. ² Rũhonge o ruothe rũrĩ thĩnĩ wakwa rũtaciaraaga nĩarũtemaga akarweheria. Naruo rũhonge o ruothe rũrĩa rũciaraaga nĩarũceehaga nĩguo rũciare maciaro maingĩ makĩria. ³ Inyuĩ o na rĩu mũrĩ atheru nĩ ũndũ wa ũhoru ūrĩa ndĩmũheete. ⁴ Ikaragai thĩnĩ wakwa na nĩ nĩndĩrĩkaraga thĩnĩ wanyu. Gũtirĩ rũhonge rũngĩciara maciaro rũrĩ rwiki; no nginya rũikare thĩnĩ wa mũthabĩbũ. O na inyuĩ mũtingĩciara maciaro mũtangĩkara thĩnĩ wakwa.

⁵ “Nĩ nĩ mũthabĩbũ, na inyuĩ mũrĩ honge. Mündũ angĩkara thĩnĩ wakwa na nĩ njikare thĩnĩ wake, nĩarĩciaraaga maciaro maingĩ; tondũ mũtarĩ hamwe na nĩ mũtirĩ ũndũ mũngĩhota gwĩka. ⁶ Mündũ o wothē angĩaga gũikara thĩnĩ wakwa-rĩ, atarĩ o ta rũhonge rũrĩa rũteagwo rũkooma; honge icio nĩkũnganio ciunganagio, igakio mwaki-inĩ ikahĩa. ⁷ Mũngĩkara thĩnĩ wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare thĩnĩ wanyu, hooyai o kĩria gĩothe mũngĩenda, na nĩmũkũheo kĩo. ⁸ Ūndũ ūrĩa ũngĩgocithia Baba nĩ atĩ, mũciarage maciaro maingĩ nĩguo mwĩonanie mũrĩ arutwo akwa.

⁹ “O ta ūrĩa Baba anyendete, ũguo noguo na nĩ ndĩmwendete. Rĩu-rĩ, ikaragai o wendo-inĩ wakwa. ¹⁰ Mũngĩathĩkĩra maathani makwa-rĩ, nĩmũrĩkaraga wendo-inĩ wakwa o ta ūrĩa nĩ njathĩkĩre maathani ma Baba na ngaikara wendo-inĩ wake. ¹¹ Ndamwĩra maũndũ macio nĩguo gĩkeno gĩakwa kĩgĩe thĩnĩ wanyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanĩre. ¹² Rĩathani rĩakwa nĩ rĩrĩ: Endanagai inyuĩ ene, o ta ūrĩa nĩ ndĩmwendete. ¹³ Gũtirĩ mündũ ūrĩ wendo mũnene kũrĩ ũyũ, atĩ mündũ no arute muoyo wake nĩ ũndũ wa arata ake. ¹⁴ Inyuĩ mũrĩ arata akwa, mũngĩka ūrĩa ndĩmwathĩte. ¹⁵ Ndigũcoka kũmwĩta ndungata, tondũ ndungata ndĩmenyaga ūrĩa mũmĩathi areeka; no inyuĩ ndĩmwĩtĩte arata nĩgũkorwo maũndũ marĩa mothe ndĩrũtĩte kuuma kũrĩ Baba nĩndĩmũmenyithĩte. ¹⁶ Ti inyuĩ mwathuurire, no nĩ nĩ ndamũthuurire, na ngĩmwamũra mũthĩ mũgaciare maciaro, namo maciaro macio matũũre. Nake Baba nĩakamũhe kĩria gĩothe mũkahooya thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. ¹⁷ Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩakwa: Endanagai.

Andũ a Thĩ Gũthũũra Arutwo

¹⁸ “Andũ a thĩ mangĩmũthũũra, menyai atĩ nĩ nĩ maambire gũthũũra. ¹⁹ Korwo mũrĩ a gũkũ thĩ, andũ a thĩ no mamwende ta mũrĩ ao. No rĩrĩ, inyuĩ mũtirĩ a gũkũ thĩ, no nĩndĩmũthuurĩte kuuma kũrĩ andũ a thĩ. Nĩkĩo andũ a thĩ mamũthũire. ²⁰ Rirĩkanai ũhoru ūrĩa ndamwĩrĩre atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mũmĩathi.’ Angĩkorwo nĩ nĩmanyariĩre, o na inyuĩ nĩmakamũnyarira. Angĩkorwo nĩmathĩkĩre ũrutani wakwa o na wanyu nĩmakawathĩkĩra. ²¹ Nao makaamwĩka ũguo nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa, nĩgũkorwo matiũũ ūrĩa wandũmire.

²² “Korwo ndiokire ngĩmahe ũhoru, matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu matĩrĩ na kũgwatio nĩ ũndũ wa mehia mao. ²³ Mündũ ūrĩa ũũthũũrĩte, nĩathũũire Baba o nake. ²⁴ Korwo ndĩkĩte gatagatĩ-inĩ kao maũndũ marĩa matarĩ mekwo nĩ mündũ ũngĩ matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu nĩmonete ciama ici, no no maathũire na magathũũra Baba. ²⁵ No nĩgeetha kũhingio ūrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wao atĩrĩ, ‘Nĩmathũũrĩre hatarĩ gĩtũmĩ.’

²⁶ “Hĩndĩ rĩria Mũteithia agooka, ūrĩa ngaamũtũmĩra kuuma kũrĩ Baba, na nĩwe Roho wa ma ūrĩa uumaga kũrĩ Baba, we nĩakaheana ūrĩa wakwa. ²⁷ Na o na inyuĩ no nginya mũkaaruta ūrĩa, tondũ mũtũũrĩte na nĩ kuuma o kĩambĩrĩria.

16

¹ “Ndamwira maündu macio mothe nigeetha mütikanee gütiganiria witikio. ² Nimakamüingata thunagogi-ini; na uhoro wa ma ni ati, kuri hindi igũka riria mündu o wotha ūkaamũruga ageciiragia ati ni Ngai aratungatira. ³ Mageekaga maündu macio ni undu matimenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwira maündu macio nigeetha hindi iyo yakinya mukaaririkana ati nindamwirite. Ndiamwirire maündu macio kiambiriria-ini tondũ ndaari hamwe na inyu.

Wira wa Roho Mũtheru

⁵ “Riu ningũthii kuri uria wandumire. No gutiri o na umwe wanyu uranjũria atiri, ‘Urathii kũ?’ ⁶ Mwaiyũro ni kieha ni tondũ nindamwira maündu macio. ⁷ No ngũmwira atiri na ma, ni kwagiriire nii thii ni undũ wanyu. Tondũ ndaaga gũthii, Mũeithia ndagooka kuri inyu. No ndaathii, ningamũtũma oke kuri inyu. ⁸ Nake oka, niakaiguithia andũ a gũkũ thĩ uria mahititie uhoro-ini wa mehia, na uhoro-ini wa ūthingu, o na uhoro-ini wa ciira: ⁹ Nimahititie uhoro-ini wa mehia, nigũkorwo andũ matinjitikitie; ¹⁰ nimahititie uhoro-ini wa ūthingu, nigũkorwo ndirathii kuri Baba kũria mūtangĩcooka kũyona; ¹¹ na nimahititie uhoro-ini wa ciira tondũ mũnene wa gũkũ thĩ niarikitie gũtũrwo ciira.

¹² “Ndĩ na maündũ mangĩ mangĩ ma kũmwira, makiria ya maria mũngĩhota kũmĩrĩa riu. ¹³ No riri, Roho Mũtheru ūcio wa ma oka, niakamũtongoria uhoro-ini uria wa ma wotha. Ndakaaragia uhoro wake mwene; akaaragia uhoro wa maündũ maria aigũte, ningĩ niakamwira uhoro wa maündũ maria magooka thuutha. ¹⁴ Niakangoocithia nigũkorwo niakamũmenyithia uhoro wakwa uria arutite kuuma kuri nii. ¹⁵ Maündũ mothe ma Baba ni makwa. Nikiĩ ndamwira ati Roho niakamũmenyithia uhoro wakwa uria arutite kuuma kuri nii, mũmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mütikũyona ringĩ na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũyona.”

Kieha kia Arutwo ni Gĩgũtuika Gĩkeno

¹⁷ Amwe a arutwo ake makũrũria atiri, “Arenda kuuga atia riria aroiga ati, ‘Thuutha wa kahinda kanini mütikũyona ringĩ na ningĩ ati thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũyona’, ningĩ ati ‘Tondũ ndirathii kuri Baba?’” ¹⁸ Magĩthii na mbere kũũrũria atiri, “Arenda kuuga atia riria aroiga ati, ‘Kahinda kanini?’ Ithuĩ tũtiramenya uria aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akiona ati nĩmendaga kũmũria uhoro ūcio, ni undũ ūcio akĩmeera atiri, “Ni kũũrũria mũrorũria uria ngwendaga kuuga riria njugire ati ‘Thuutha wa kahinda kanini mütikũyona ringĩ, na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũyona?’” ²⁰ Ngũmwira atiri na ma, mukaarira na mũcaka riria andũ a thĩ marakena. Inyu mũkanyitwo ni kieha, no kieha, kĩanyu nigikagarũka gĩtuĩke gĩkeno. ²¹ Mündũ-wa-nja agĩciara niakoragwo na ruo tondũ hĩndi yake ni nginyu; no aarikia gũciara kaana, akariganĩrwo ni ruo ni undũ wa gũkena nigũkorwo kaana ni gaaciarwo gũkũ thĩ. ²² O na inyu nũguo: Riu ni ihinda rĩanyu rĩa kieha, no ningamuona ringĩ na nĩmũgakena, na gutiri mündũ o na umwe ūkaamũtũnya gĩkeno kiu. ²³ Mũthenya ūcio wakinya mütigacooka kũnjũria undũ o na ūrikũ. Ngũmwira atiri na ma, Baba niakamũhe kĩa gĩothe mukaahooya thĩni wa rĩitwa riakwa. ²⁴ Nginyagia riu mütiri mwahooya undũ thĩni wa rĩitwa riakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanire.

²⁵ “O na gũtuika ngoretwo ngĩria na ngerekano-rĩ, hĩndi nĩiroka riria itagacooka kũmwarĩria na njĩra iyo, no ngaamwĩruga uhoro wa Baba itekũhithĩria. ²⁶ Mũthenya ūcio nĩmũkahooyaga thĩni wa rĩitwa riakwa. Ndiroiga ati ningahooyaga Baba ithenya rĩanyu. ²⁷ No riri, Baba we mwene nĩamwendete, nigũkorwo inyu nĩmũnyendete, na nĩmwitikie ati ndoimire kuri Ngai. ²⁸ Nii ndoimire kuri Baba, ngũka gũkũ thĩ; na riu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kuri Baba.”

²⁹ Hĩndi iyo arutwo a Jesũ makaiga atiri, “Riu niũratũhe uhoro wega, ūtekwaria na ngerekano. ³⁰ Riu nĩtwamenya ati wee nĩũũ maündũ mothe, na ati o na ndũbataire mündũ o na ūrikũ akũurie ciũria. Uhoro ūcio nĩwatũma twitikie ati woimite kuri Ngai.”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atiri, “Riu nĩmwetikia! ³² No hĩndi nĩiroka, na ninginyu, riria mũkahurunjũka, o mündũ athii gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndirĩ nyiki, nigũkorwo Baba ari hamwe na nii.

³³ “Ndamwira maündũ macio nigeetha mũgie na thayũ thĩni wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrũnaga thĩina. No ūmĩrĩria! Nii nĩndooretie thĩ.”

17

Jesũ Kwĩhoera

¹ Jesũ aarikia kuuga maündũ macio, agĩtiira maito akĩrora na igũrũ, akĩhooya, akiuga atiri:

“Baba hĩndĩ nĩ nginyu. Goocithia Mūrũguo, nĩguo nake Mūrũguo akũgoocithie. ² Nĩgũkorwo nĩũmũheete ũhoti wa gwatha andũ othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amahe muoyo wa tene na tene. ³ Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũrĩa wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũrĩa ũtũmĩte. ⁴ Nĩngũgoocithitie gũkũ thĩ na ũndũ wa kũrĩkia wĩra ũrĩa waheire ndute. ⁵ Na rĩu Baba, ngoocithia ndĩ mbere yaku na riiri ũrĩa ndaari nago hamwe nawe o mbere thĩ itaanagĩa.

Jesũ Kũhoera Arutwo ake

⁶ “Nĩnguĩrĩrie andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩitwa riaku. Acio maarĩ aku; nawe ũkũthe o, nao nĩmathĩkiire kiugo giaku. ⁷ Na rĩu nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciumĩte kũrĩ wee. ⁸ Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao magĩciĩtikĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire kũrĩ wee, na magĩtikia atĩ wee nĩwe wandũmire. ⁹ Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no ndĩrahoera arĩa ũũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. ¹⁰ Kĩria giŋothe ndĩ nakĩo nĩ giaku, na kĩa giŋothe ũrĩ nakĩo nĩ giakwa. Nago ũgooci nĩũũkĩte kũrĩ nĩ nĩ ũndũ wao. ¹¹ Ndigũkara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na nĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magitire na ũhoti wa rĩitwa riaku, rĩitwa rĩrĩa waheire, nĩgeetha matũike ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe. ¹² Rĩrĩa ndĩraari nao, nĩndĩramagitagĩra na ngamamenyerera na rĩitwa rĩu waheire. Gũtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tĩga ũrĩa wathĩrĩrwo kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio.

¹³ “Rĩu ndĩroka kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ, nĩguo maiyũrwo nĩ gĩkeno giakwa kĩrĩ gĩkinyanĩru kũna thĩĩnĩ wao. ¹⁴ Nĩndĩmaheete kiugo giaku, nao andũ a gũkũ thĩ makamathũũra, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ rĩngĩ, o ta ũrĩa nĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. ¹⁵ Ihooya riakwa ti ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitagĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ¹⁶ O ti a gũkũ thĩ, o ta ũrĩa o na nĩ itarĩ wakuo. ¹⁷ Maamũre, ũmatherie na ũhoru ũrĩa wa ma; ũhoru waku nĩguo ũhoru wa ma. ¹⁸ O ta ũrĩa wandũmire gũkũ thĩ, na nĩ nogo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ thĩ. ¹⁹ Ndĩtheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna nĩ ũhoru ũrĩa wa ma.

Jesũ Kũhoera Etĩkia othe

²⁰ “Nĩngĩ to aya oiki ndĩrahoera. Ndirahoera o na arĩa angĩ makaanjĩtikia nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩ ya aya, ²¹ nĩguo othe matũike ũmwe Baba, o ta ũrĩa we ũrĩ thĩĩnĩ wakwa na nĩ ndĩ thĩĩnĩ waku. O nao marogĩ thĩĩnĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metikie atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²² Nĩndĩmaheete riiri ũrĩa waheire, nĩguo matũike ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe, ²³ nĩ ndĩ thĩĩnĩ wao, nawe ũrĩ thĩĩnĩ wakwa. Marotuĩka ũmwe kũna, nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ mamenye atĩ nĩwe wandũmire, na atĩ nĩũmendete o ta ũrĩa ũnyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda arĩa ũũheete makorwo na nĩ harĩa ndĩ na mone riiri wakwa, riiri ũrĩa ũũheete nĩ ũndũ nĩwanyendete thĩ itanombwo.

²⁵ “Baba Mũthingu, o na gũtuĩka andũ a gũkũ thĩ matikũũ-rĩ, nĩ nĩngũũ, nao nĩ moĩ atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²⁶ Nĩngũmenyithanĩtie kũrĩ o, na nĩngũkĩrĩrĩa gũkũmenyithania, nĩgeetha wendani ũrĩa ũnyendete nago ũikarage thĩĩnĩ wao na nĩguo o na nĩ mwene ngoragwo thĩĩnĩ wao.”

18

Jesũ Kũnyĩitwo

¹ Jesũ aarĩkia kũhooya, agĩthĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũ ga Kidironi. Mũrĩmo ũcio ũngĩ nĩ haari na mũgũnda wa mĩtamaĩyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake.

² Na rĩrĩ, Judasi, ũrĩa wamũkunyanĩire, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesũ nĩacemanagĩria ho kaingĩ na arutwo ake. ³ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesũ nĩ ũndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akĩumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

⁵ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkunyanĩire aarũngĩ hau hamwe nao.) ⁶ Rĩrĩa Jesũ aameerire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we,” magĩcooka na thuutha makĩgũa thĩ.

⁷ O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ nĩ we. Akorwo nĩ nĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathĩi.” ⁹ Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoru ũrĩa aarĩtie ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtirĩ o na ũmwe wao ndeete.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. (Ndungata iyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesū agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rūhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkinyũira?”

Jesū Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ iyo ya thigari na mūnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesū. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwaro kwa Anasi, ũria warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene mwaka ūcio. ¹⁴ Kaiafa nĩwe wataarite Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe.

Petero Gũkaana Jesū Ihinda rĩa Mbera

¹⁵ Simoni Petero marĩ na mūrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesū. Na tondũ mūrutwo ūcio nĩoĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene, agĩtwarana na Jesū kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ūcio mūnene. ¹⁶ No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mūrutwo ūcio ũngĩ, woio nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene, agĩcooka, akĩaria na mũirĩtu ũria warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonya Petero.

¹⁷ Nake mũirĩtu ūcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcooka agĩkiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao.”

¹⁸ Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigiĩcĩrie mwaki ũria ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mūnene kũũria Jesū Ciũria

¹⁹ Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene oragia Jesū ũhoru wa arutwo ake na ũhoru wa ũrutani wake.

²⁰ Nake Jesū akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ njariĩre andũ othe a thĩ itarĩ ũndũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũrĩa Ayahudi othe macemanagia. Ndirĩ ũndũ njaragia na hitho. ²¹ Ūranjũria ũguo niki? Ūria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũria ndanoiga.”

²² Rĩrĩa Jesū oigire ũguo, ũmwe wa thigari irĩa ciarĩ hau akĩmũgũtha rūhĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ūguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene?”

²³ Nake Jesū akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩndoiga ũũru-rĩ, heana ũira wa ũũru ūcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoru wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?” ²⁴ Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene.

Petero Gũkaana Jesū rĩa Keerĩ na rĩa Gatatũ

²⁵ O hĩndĩ iyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao!”

²⁶ Ndungata ĩmwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mūnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũria Petero aatinĩtie gũtũ, ikĩmũũria atĩrĩ, “Na githĩ nĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mĩtamaĩyũ?” ²⁷ O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ iyo ngũkũ ĩgĩkũga.

Jesū Mbera ya Pilato

²⁸ Nĩngĩ Ayahudi makĩruta Jesū gwa Kaiafa makĩmũtwaro gĩkaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ rūciĩnĩ tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatooonyire gĩkaro kĩu; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũrĩa gĩathĩ kĩa Bathaka. ²⁹ Nĩ ũndũ ūcio Pilato akiuma akĩmakora kũu nja akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?”

³⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Atangĩrĩ muuni watho-rĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we.”

³¹ Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Kĩmuoei inyũ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makĩregana na ũhoru ūcio, makiuga atĩrĩ, “Ithũ tũtirĩ na rūũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ.” ³² Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo irĩa Jesū aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩa agaakua ihingo.

³³ Pilato agĩcooka agĩtoonya gĩkaro kĩu kĩa Barũthi, agĩta Jesū akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

³⁴ Nake Jesū akĩmũũria atĩrĩ, “Ūcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrĩte ũhoru wakwa?”

³⁵ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩkĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ nĩ. Nĩ atĩa wikĩte?”

³⁶ Nake Jesū akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa nĩcingĩndũĩrĩre ndikanyĩitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

³⁷ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesū akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwaria ma kuuga atĩ nĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njiarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoru ũria wa ma. Mũndũ o wothĩ ũrĩ mwena wa ũhoru wa ma nĩathikagĩrĩa.”

³⁸ Nake Pilato akimūria atirī, “Ūhoru wa ma nī ūrikū?” Aarikia kūria ūguo akiuma nja o rīngī agithiī kūrī Ayahudi akimeera atirī, “Ndirona gītūmi gĩa kumūthitangira. ³⁹ No ningī nī mūtugo wanyu hīndi ya Bathaka ndimuohorere mūdū ūmwe. Nīmūkwenda ndimuohorere ‘mūthamaki wa Ayahudi?’”

⁴⁰ Nao makianirira, magĩcookia atirī, “Aca, tūtikwenda ūcio! Tuohorere Baraba!” Na rīrī, Baraba ūcio aarī mūtunyani.

19

Jesū Gūtūirwo kwambwo Mūtī-Igūrū

¹ Hīndi iyo Pilato akioya Jesū, akimūhūirithia iboko. ² Nacio thigari igītuma thūmbī ya mīgua, ikimwīkīra mūtwe, na ikimūhumba kanjū ya rangi wa ndathi, ³ igathiaga harī we o ihinda kwa ihinda, ikamūnyūrūragia ikiugaga atirī, “Ngeithi, mūthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamūgūthaga ūthiū na hī.

⁴ O rīngī Pilato akiuma nja, akīra Ayahudi atirī, “Ta onei ngūmūruta nja ndimūrehe kūrī inyuī, nīguo mūmenye atī nī ndionete ūndū o na ūrikū angīthitangirwo.” ⁵ Rīria Jesū oimire nja ekīrite thūmbī iyo ya mīgua na ehumbite kanjū iyo ya rangi wa ndathi-rī, Pilato akimeera atirī, “Mūdū nī ūyū!”

⁶ Rīria athīnjīri-Ngai arīa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makianirira makiuga atirī, “Mwambithie mūtī-igūrū! Mwambithie mūtī-igūrū!”

No Pilato akīmacookeria atirī, “Muoei mūmwambe mūtī igūrū arī inyuī. Ha ūhoru wakwa, ndirona ūndū o na ūrikū angīthitangirwo.”

⁷ Nao Ayahudi makiuga magwatiirie atirī, “Ithuī nītūrī watho; na kūringana na watho ūcio no nginya akue, tondū nīetuīte Mūrū wa Ngai.”

⁸ Rīria Pilato aiguire ūguo, agītīgira mūno makīria, ⁹ agĩcooka thīinī wa nyūmba iyo ya ūthamaki. Ningī akīria Jesū atirī, “Wee-rī, uumite kū?” Nowe Jesū ndaigana kumūcookeria. ¹⁰ Pilato akimūria atirī, “Kai ūkūrega kūnjarīria? Kai ūtooi ndi na ūhoti wa gūkuohorithia, kana wa gūkwambithia mūtī igūrū?”

¹¹ Nake Jesū akimūcookeria atirī, “Wee ndūngīrī na ūhoti igūrū riakwa korwo ndūheetwo guo kuuma igūrū. Nī ūndū ūcio ūria ūūneanire kūrīwe nīwe ūrī na mehīa marīa manene.”

¹² Kuuma hīndi iyo, Pilato akīgeria kuohora Jesū, no Ayahudi magīthiī na mbere kwanirira atirī, “Ūngirekereria mūdū ūyū, wee ndūrī mūrata wa Kaisari. Mūdū o wothē wītuga mūthamaki nāmenete Kaisari.”

¹³ Rīria Pilato aiguire ūguo-rī, akiumia Jesū nja, na agīkarīra gītī kīa mūtuanirī ciira handū hoikaine ta “Harīa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kīhibirania Gabatha). ¹⁴ Kwarī mūthenya wa Ihaarīria rīa Kiumia gĩa Gīathi kīa Bathaka; na kwarī ta thaa thita.

Nake Pilato akīra Ayahudi atirī, “Ūyū mūthamaki wanyu.”

¹⁵ No-o makianirira, makiuga atirī, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mūtī-igūrū!”

Nake Pilato akīmooria atirī, “Nyambithie Mūthamaki wanyu?”

Nao athīnjīri-Ngai arīa anene magĩcookia atirī, “Ithuī tūtīrī mūthamaki ūngī tiga Kaisari.”

¹⁶ Mūthia-inī Pilato akīmūneana kūrī o nīguo akambwo mūtī-igūrū.

Jesū Kwambwo Mūtī-Igūrū

Nacio thigari ikīnyīta Jesū. ¹⁷ Na ekuuire mūtharaba wake agīthiī nginya harīa heetagwo “Ha Ihīndi rīa Mūtwe” (na no ho hetagwo na Kīhibirania, Gologotha.) ¹⁸ Hau nīho maamwambire, na hamwe nake makīamba andū angī eerī, ūmwe mwena ūmwe na ūcio ūngī mwena ūcio ūngī; nake Jesū arī gatagatī.

¹⁹ Nake Pilato akīandikithia kībaū na gīkīhūirwo mūtharaba-inī. Nakio kīandikītwo atirī, JESŪ WA NAZARETHI, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ²⁰ Nao Ayahudi aingī magīthoma maandiko macio, nīgukorwo handū harīa Jesū aambīrwo haarī hakuhī na itūūra rīu inene, nakio kībaū kīu kīandikītwo na Kīhibirania, na Kīlatini, na Kīyunani. ²¹ Nao athīnjīri-Ngai arīa anene a Ayahudi makīra Pilato atirī, “Tiga kwandika ‘Mūthamaki wa Ayahudi’, no andika atī mūdū ūyū nī kuuga oigire atī nīwe mūthamaki wa Ayahudi.”

²² Nake Pilato akīmacookeria atirī, “Ūguo ndandika nīndandika.”

²³ Rīria thigari ciarīkirie kwamba Jesū, ikioya nguo ciake, igīcigayania maita mana, o mūdū yake, no kanjū yatigarire. Nguo iyo ndiarī na rūtumo, yatunītwo kuuma igūrū nginya thī rī o taama ūmwe.

²⁴ Nacio ikīrana atirī, “Nītūtigei kūmītarūra; rekei tūmīcuukire mītī nīguo tūmenye ūria ūgūthiī nayo.”

Gwekīkire ūguo nīguo Maandiko mahinge marīa moigīte atirī, “Maagayanire nguo ciakwa,

* 19:20 Rūthiomi rwa Asuriata rwarī rūmwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kīhibirania, na Kīlatini, o hamwe na Kīyunani.

na magĩcuukĩra kanjũ yakwa mĩtĩ.”

Ūguo nĩguo thigari ciekire.

²⁵ Hakuhi na mũtharaba wa Jesũ niho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa, na Mariamu Mũmagidali. ²⁶ Rĩrĩa Jesũ onire nyina na mũrutwo ũrĩa endete marũngĩ hakuhi nake, akĩra nyina atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo,” ²⁷ agĩcooka akĩra mũrutwo ũcio atĩrĩ, “Ūcio maitũguo.” Kuuma hĩndĩ iyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthĩ gũtũura mũcĩi kwa mũrutwo ũcio.

Gũkua kwa Jesũ

²⁸ Thuutha ũcio, Jesũ amenya atĩ maĩndũ mothe nĩmathira, na nĩguo Maandiko mahinge, akiuga atĩrĩ, “Nĩnyootĩ.” ²⁹ Hau nĩ haarĩ na cuba yarĩ na thiki, nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji iyo rũthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩria kanua-inĩ ka Jesũ. ³⁰ Hĩndĩ rĩa Jesũ aamikundire, akiuga atĩrĩ, “Ūhoru nĩwathira.” Na oiga ũguo, akĩinamia mũtwe, agĩtuĩkana.

³¹ Na rĩrĩ, kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ ya mwanya. Na tondũ Ayahudi matiendaga mĩrĩ iyo itigwo mũtharaba-inĩ hĩndĩ ya Thabatũ, makĩũria Pilato aathane atĩ andũ acio maambĩtwo moinwo magũrũ, na mĩrĩ yao icuurũrio. ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩthĩi ikiuna magũrũ ma mũndũ wa mbere ũrĩa mambanĩrio na Jesũ na igĩcooka ikiuna ma ũcio ũngĩ. ³³ No rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona atĩ nĩarikĩtie gũkua, makĩaga kuuna magũrũ make. ³⁴ Handũ ha ũguo-rĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na itimũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maaĩ. ³⁵ Nake mũndũ ũrĩa wonire maĩndũ macio nĩarutĩte ũira, nago ũira wake nĩ wa ma. We nĩoo atĩ aaragia ũhoru wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na inyuĩ mwĩtikie. ³⁶ Namo maĩndũ macio meekĩkire nĩgeetha Maandiko mahinge maria moigĩte atĩrĩ, “Gũtĩrĩ ihĩndĩ o na rĩmwe riake rĩkoinwo.” ³⁷ O na nĩngĩ no harĩ Maandiko mangĩ moigĩte atĩrĩ, “Makeerorera mũndũ ũrĩa maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesũ

³⁸ Thuutha ũcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩa na hitho tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthĩ agĩkuua mwĩrĩ ũcio. ³⁹ Maathire na Nikodemo, ũrĩa wathiite kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo agĩtwara mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mũtukanio iyo mĩnungi wega, kũringana na mũtugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesũ aambĩrwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩĩnĩ wa mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩa njerũ, rĩa itakoretwo itigwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ũmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na nĩngĩ nĩ ũndũ mbĩrĩa iyo yarĩ o hakuhi-rĩ, makĩaga Jesũ ho.

20

Mbĩrĩa Theri

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩa kiumia rũciĩnĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩa-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa rĩarĩ mũromo-inĩ rĩrĩ rĩherie. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ ateng'ereke kũrĩ Simoni Petero na mũrutwo ũrĩa ũngĩ, ũrĩa Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩa-inĩ, na tũtũũ harĩa mamũigĩte!”

³ Nĩ ũndũ ũcio Petero na mũrutwo ũcio ũngĩ makĩumagara marorete mbĩrĩa-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng'era, no mũrutwo ũcio ũngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩa-inĩ mbere. ⁵ Akĩinamĩrĩa, na akĩrora thĩĩnĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maĩge thĩ, no ndaatoonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ũrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩa thĩĩnĩ. Akĩona mataama ma gatani maĩgĩtwo hau, ⁷ o hamwe na gitambaya kĩrĩa Jesũ ohetwo mũtwe agĩthikwo. Nakĩo giakũnjitwo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ũcio mũrutwo ũcio ũngĩ, ũrĩa wakinyĩte mbĩrĩa-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩĩnĩ. Akĩona na agĩtikia. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ iyo matiakoretwo mataũkĩrwo nĩ Maandiko atĩ Jesũ nĩarĩ ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

Jesũ Kuumĩrĩa Mariamu Mũmagidali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩĩnũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩa akĩrĩraga. O akĩrĩraga-rĩ, akĩinamĩrĩa, akĩrora mbĩrĩa thĩĩnĩ, ¹² akĩona araika eerĩ marĩ na nguo njerũ, maĩkarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waĩgĩtwo, ũmwe agaĩkara mũtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaĩkara magũrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩkũrĩria?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩa-inĩ, na ndiũũ harĩa mamũigĩte.” ¹⁴ O hĩndĩ iyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩkũrĩria? Nũũ ũracaria?”

Mariamu agūciiria atĩ ūcio aarĩ mūrĩmi wa mūgūnda, akīmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, akorwo nĩwe ūmweheretie njĩra harĩa ūmūgĩte nĩguo thĩĩ ngamuoe.”

¹⁶ Nake Jesũ akīmwĩra, “Mariamul!”

Nake akĩhūgũra akīmwtĩka na Kĩhibirania atĩrĩ, “Rabonil!” (naguo nĩ kuuga Mūrutani).

¹⁷ Jesũ akīmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ūndũ ndĩrĩ ndĩrambata thĩĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩĩ kũrĩ arutwo akwa, ūmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thĩĩ kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

¹⁸ Mariamu Mūmagĩdali agĩthĩĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ūhoru, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrĩte maũndũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o ūcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango irĩ mĩhinge nĩ ūndũ wa gwtĩgĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁰ Aarĩkia kuuga ūguo akĩmoonie moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ūndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ūrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩĩ ndamūtũma.” ²² Na oĩa ūguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru.

²³ Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mĩtarĩrekagĩra, matĩrĩrekagĩrwo.”

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ūmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. ²⁵ Tondũ ūcio arutwo arĩa angĩ makīmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Itoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩtĩkia ūhoru ūcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtuĩka mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁷ Agĩcoka akĩra Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ūgũkie mbaru-inĩ ciakwa. Tiga kũgia na nganja, itĩkia.”

²⁸ Nake Toma akīmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

²⁹ Nake Jesũ akīmwĩra atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metĩkagia matonete.”

³⁰ Jesũ nĩaringire ciama ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, irĩa itaandĩkitwo lbuku-inĩ rĩrĩrĩ. ³¹ No rĩrĩ, ici ciandĩkitwo nĩgeetha mwĩtikie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ūndũ wa gwtĩkia mũgĩe na muoyo thĩĩni wa rĩitwa rĩake.

21

Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki

¹ Thuutha ūcio Jesũ nĩacookire akiumĩrĩra arutwo ake irĩa-inĩ rĩa Tiberia. Ūũ nĩguo kwahaanire;

² Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na arĩũ a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. ³ Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩĩ ndathĩĩ gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩĩ nawe.” Nĩ ūndũ ūcio makiumagara, magĩtoonya marikabu, no ūtukũ ūcio matĩrĩ kĩndũ maagwatirie.

⁴ Rũciĩni tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

⁵ Nake akĩmeera akĩmoonie atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũgwatĩtie thamaki?”

Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Aca.”

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikiaĩ wabu mwena wa ūrĩa wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ūguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ūcio nĩ ūrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

⁷ Nake mũrutwo ūrĩa Jesũ eendete akĩra Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aiguire mũrutwo ūcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩũha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maai-inĩ. ⁸ Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmĩrĩra na marikabu maguucĩtie wabu ūiyũrĩte thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩĩna rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. ⁹ Maarĩkia kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkire riiko, na mũgate.

¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia irĩa mwagwatia.”

¹¹ Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguucia wabu ūcio ngĩnya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrĩte thamaki irĩa nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ūguo, wabu ūcio ndwatuĩkire. ¹² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai mwĩgagũre.” Hatĩrĩ o na ūmwe wa arutwo acio wamũũrĩrie atĩrĩ, “Nĩwe ū?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani. ¹³ Nake Jesũ agĩthĩĩ, akĩoya mũgate akĩmahe, agĩcoka akĩmahe thamaki o nacio. ¹⁴ Rĩrĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

Jesũ Gũcookia Petero

¹⁵ Nao maarĩkia kũria, Jesũ akiũria Simoni Petero atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkira aya?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩi Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga tũgondu twakwa gĩa kũria.”

¹⁶ Ningĩ Jesũ akimũũria atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?”

Nake akimũcookeria atĩrĩ, “Ĩi Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩithagia ng’onde ciakwa.”

¹⁷ Agĩcooka akimũũria hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?”

Nake Petero akiũgua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũria Jesũ aamũũririe hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Nĩũnyendete?” Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ maũndũ mothe; wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga ng’onde ciakwa gĩa kũria.” ¹⁸ “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, rĩria warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathiĩ kũria ũkwenda; no rĩria ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia moko, nake mũndũ ũngĩ nĩagakũhumba nguo, acooke agũtware kũria ũtekwenenda gũthĩ.” ¹⁹ Jesũ oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩria Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra!”

²⁰ Nake Petero eehũgũra akĩona mũrutwo ũria Jesũ endete amarũmĩrĩre. (Ŭcio nĩ ũria wetiranĩtie na Jesũ rĩria marĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, na nowe wamũũrĩtie atĩrĩ, “Mwathani, nũ ũcio ũgũgũkunyaĩra?”)

²¹ Na rĩria Petero aamuonire-rĩ, akiũria atĩrĩ, “Mwathani, nake mũndũ ũyũ ũhoru wake nĩ atĩa?”

²² Nake Jesũ akimũcookeria atĩrĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩria ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku? Wee no nginya ũnũmĩrĩre.” ²³ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũhuhu ũkĩhunja thĩinĩ wa ariũ na aarĩ a lthe witũ gũkĩrwo atĩ mũrutwo ũcio ndagakua. No Jesũ ndoigĩte atĩ ndagakua; ũria oigĩte no atĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩria ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku?”

²⁴ Mũrutwo ũcio nĩwe ũrĩ na ũira wa maũndũ maya mothe, na nowe ũmaandĩkĩte. Na ithuĩ nĩtũũ atĩ ũira wake nĩ wa ma.

²⁵ Jesũ nĩekire maũndũ mangĩ maingĩ. Korwo mothe nĩmandikirwo-rĩ, ngwĩgereria atĩ o na thĩ yothe ndĩngĩiganĩra mabuku marĩa mangĩandikwo.

ATŪMWO

Jesũ Kuoywo Athiĩ Igũrũ

¹ Thiĩni wa ibuku riakwa rĩa mbere, wee Theofilo-rĩ, nĩndakwandikĩire maĩndũ mothe marĩa Jesũ aambĩriirie gwĩka na kũrutana ² nginya mũthenya ũrĩa oirwo agĩtarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo arĩa aathuurĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. ³ Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩonania kũrĩ andũ acio na akĩheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ muoyo. Nĩamoimĩriire ihinda rĩa mũthenya mĩrongo ĩna, na akĩaria ũhoro ũkonĩĩ ũthamaki wa Ngai. ⁴ Hĩndĩ ĩmwe, rĩrĩa aarĩanagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera atĩrĩ: “Mũtikoime Jerusalemu, no etererai kĩheo kĩrĩa lthe witũ eeraniire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigua ngĩaria ũhoro wakĩo. ⁵ Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũrĩbatithio na Roho Mũtheru mũthenya mĩingĩ ĩtanathira.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ihinda rĩrĩ nĩrĩo ũgũcook-eria andũ a Isiraeli ũthamaki wao?”

⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ: “Tĩ ũhoro wanyu kũmenya ciathĩ o na kana mahinda marĩa lthe witũ atuĩte na ũhoti wake mwene. ⁸ No nĩmũrĩheo hinya rĩrĩa Roho Mũtheru arĩũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka aira akwa thiĩni wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thĩ.”

⁹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ.

¹⁰ O hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩriirie mũno akĩambata matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo njerũ makĩrũgama o hau maarĩ. ¹¹ Makĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya a Galili,* mũrũgamĩte haha mũcũthĩriirie igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ aatarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwamuona agĩthĩ.”

Mathia Gũthuurwo Acooke Ithenya rĩa Judasi

¹² Hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu moimĩte Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ,† mũigana wa rũgendo rũrĩa rũngĩathiirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra inene. ¹³ Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya igũrũ rĩa maikaraga. Nao andũ arĩa maarĩ ho maarĩ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mũrũ wa Alufayo, na Simoni Mũzelote, na Judasi mũrũ wa Jakubu. ¹⁴ Othe makĩnyĩtanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩria kũhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyĩna wa Jesũ, o na arĩũ a nyĩna na Jesũ.

¹⁵ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Petero akĩrũgama gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa meetikĩtie (gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo ĩrĩ), ¹⁶ akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a lthe witũ, Maandĩko no nginya mangĩahingire marĩa Roho Mũtheru aarĩrie tene na kanua ka Daudi ũhoro ũkonĩĩ Judasi, ũrĩa watongoririe andũ arĩa maanyĩtire Jesũ. ¹⁷ Aarĩ ũmwe witũ na nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ.”

¹⁸ (Judasi nĩagũriire gĩthaka na kĩheo kĩrĩa aamũkĩrĩre nĩ ũndũ wa waganu wake. Nake akĩgũa gĩthaka-inĩ kũ na mũnduru, nayo nda yake igĩgathũka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoro ũcio, na nĩ ũndũ ũcio magĩĩta gĩthaka kũ na rũthiomi rwao Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.)

²⁰ “Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ,

“Mũciĩ wake ũrokira ihoorũ;

kũroaga mũndũ wa gũtũũra kuo,’

ningĩ gũkaandikwo atĩrĩ,

“Ūtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.’

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ kwagĩrĩre gũthuurwo mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ arĩa makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda rĩothe rĩrĩa Mwathani Jesũ aaceeraga na ithuĩ, ²² kwambĩrĩria hĩndĩ ya ũbatithio wa Johana nginya hĩndĩ rĩa Jesũ oirwo akĩambata akĩehera harĩ ithuĩ. Nĩgũkorwo mũndũ ũmwe wa aya no nginya atuĩke mũira hamwe na ithuĩ ũhoro-inĩ wa kũriũka gwake.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgama andũ eerĩ, Jusufu ũrĩa wetagwo Barasaba‡ (na no oĩkaine ta Jusito), na Mathia. ²⁴ Magĩcooka makĩhooya makiuga atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũĩ ngoro ya mũndũ wothe. Tuonie nũũ wa aya eerĩ ũthuurĩte ²⁵ nĩguo oe ũtungata ũyũ wa gũtuĩka mũtũmwo, ũrĩa Judasi aatigire nĩguo athĩĩ kũrĩa kũrĩ gwake.” ²⁶ Magĩcooka magĩcuuka mĩtĩ, nagueo mũtĩ ũkĩgwĩra Mathia; nĩ ũndũ ũcio akĩongererwo harĩ atũmwo acio ikũmi na ũmwe.

* 1:11 Arutwo a Jesũ othe moimĩte Galili tĩga o Judasi, no hĩndĩ ĩno nĩeyũragĩte. Bethania. Ayahudi matiefikĩrĩtio gũthĩĩ rũgendo rũrĩahu mũthenya wa Thabatũ.

† 1:12 Kĩrĩma gĩkĩ kĩarĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na

‡ 1:23 Barasaba nĩ kuuga “Mũrũ wa Thabatũ.”

2

Roho Mūtheru Gūūka Hīndī ya Bendegothito

¹ Hīndī ĩrĩa mūthenya wa Bendegothito* wakinyire-rĩ, acio othe magĩkorwo maarĩ handũ hamwe. ² Na o rĩmwe mūgambo ta wa rūhuho rūnene rūkūhurutana na hinya ūgĩūka kuuma igūrũ, ūkĩyũra nyũmba yothē ĩrĩa maaikarĩte. ³ Makĩona kindũ gĩatarĩĩ ta nĩnĩmbĩ cia mwaki ĩria ciagayũkanĩte igũkara igūrũ rĩa mũndũ o mũndũ. ⁴ Othe makĩyũrio Roho Mūtheru na makĩambĩrĩria kwaria na thiomĩ ingĩ o ta ũria Roho aamahotithirie.

⁵ Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu nĩ gwaikaraga Ayahudi etigĩri Ngai kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ. ⁶ Rĩrĩa maiguire mūgambo ūcio, gĩkundi kĩa andũ gĩgĩcookanĩrĩria kĩgegete, tondũ o mũndũ aamaiguaga makĩaria na rūthiomĩ rwake kĩũmbe. ⁷ Nao makĩgega mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ andũ aya othe maraaria ti andũ a Galilĩ? ⁸ Nĩ kĩĩ kĩratũma mũndũ o mũndũ witũ amaigue makĩaria na rūthiomĩ rwa kũrĩa aaciarĩrwo? ⁹ Andũ a Parithi, na a Media, na a Elamu; o na andũ arĩa matũũraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mĩena ya Libia ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Kurene, na agenĩ a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andũ arĩa meegarũrĩte magatuika Ayahudi); na andũ a Kirete, na a Arabia, tũramaigua makĩaria na thiomĩ ciitũ ūhoro wa magegania ma Ngai!” ¹² Mamakĩte na makagega makĩũrania atĩrĩ, “Ūũ nĩ kuuga atĩa?”

¹³ Amwe ao, o na kũrĩ ūguo, nĩmamathĩrikirie, makiuga atĩrĩ, “Aya nĩkũrĩio marĩtwo nĩ ndibei.”

Petero Kwarĩria Gĩkundi kĩa Andũ

¹⁴ Hīndī ĩyo Petero akĩrũgama hamwe na arĩa ikũmi na ūmwe, akĩanĩrĩa na akĩarĩria gĩkundi kũu kĩa andũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aitũ Ayahudi o na inyuĩ inyuothē mūtũũraga Jerusalemu, rekei ndĩmũtaarĩre ūhoro ūyũ; thikĩrĩriai wega ũria nguuga. ¹⁵ Andũ aya ti arĩũ, ta ũria mũreciirĩa. Rĩu nĩ thaa ithatũ tu cia rūciinĩ! ¹⁶ Aca gũtitarĩĩ ta ūguo, ūhoro ūyũ nĩguo warĩtio nĩ mũnabĩ Joeli, akiuga atĩrĩ:

¹⁷ “Ngai ekuuga atĩrĩ, matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa.

Ariũ na aarĩ anyu nĩmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nĩmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

¹⁸ O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata ciakwa
cia arũme na cia andũ-a-nja Roho wakwa matukũ-inĩ macio,
nacio nĩkarathaga mohoro.

¹⁹ Nĩngonania morirũ kũu igūrũ matu-inĩ,
na nyonanie ciamā gũkũ thĩ,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ikwambata.

²⁰ Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ūtuĩke ta thakame,
mbere ya mūthenya ūcio mũnene wa Mwathani ũrĩa ũrĩ riiri gũkinya.

²¹ Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ wothē ūgaakaĩra
rĩitwa rĩa Mwathani nĩakahonokio.’

²² “Inyuĩ andũ aya a Isiraeli, thikĩrĩriai ūhoro ūyũ: Jesũ wa Nazarethi aarĩ mũndũ waheanĩtwo nĩ Ngai kũrĩ inyuĩ na ūndũ wa ciamā, na morirũ, na cionereria, ĩria Ngai aaringire gatagatĩ-inĩ kanyu agereire harĩ we, o ta ũria inyuĩ ene mũũ. ²³ Mũndũ ūyũ aaneanirwo moko-inĩ manyu, kũringana na ũria Ngai aatuĩte na ũria aamenyete o mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩrio nĩ andũ arĩa aaganu, mũkĩmũũraga na njĩra ya kũmwambithia mũtharaba-inĩ. ²⁴ No Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ, akĩmuohora ruo-inĩ rwa gĩkuũ, tondũ gũtingahotekire atũũre anyiitĩtwo nĩkio. ²⁵ Tondũ Daudi oigire atĩrĩ ūhoro wake: “Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere yakwa hĩndĩ ciothe.

Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ,
ndĩngĩenyenyeka.

²⁶ Nĩ ūndũ ūcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, naruo rūrĩmĩ rwakwa rūgakena;
o naguo mwĩrĩ wakwa nĩgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko,

²⁷ tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩria-inĩ,
o na kana ũreke ũrĩa waku Mūtheru abuthe.

²⁸ Nĩũũmenyithĩtie njĩra cia muoyo;
nĩũkanjiyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.’

* 2:1 Bendegothito nĩ kuuga “mĩrongo ĩtano” (Alaw 23:16) tondũ gĩathĩ kũu gĩokaga mūthenya wa mĩrongo ĩtano kuuma kiumia kĩa Bathaka.

²⁹ “Ariū na aarī a lthe witū, no ndīmwire ndi na ūmīrīru atī ithe witū Daudi nīakuire na agīthikwo, na mbīrīra yake irī o gūkū nginya ūmūthī ūyū. ³⁰ Nowe aarī mūnabii na nīamenyete atī Ngai nīamwīrīre na mwīhītwā atī nīagaikarīria ūmwe wa rūciaro rwake gītī gīake kīa ūnene. ³¹ Nī ūndū nīamenyete ūhorō ūcio mbere, nīarīrie ūhorō wa kūrīuka gwa Kristū, atī ndaatiganīirio mbīrīra-inī, o na kana mwīrī wake ūkibutha. ³² Ngai nīariūkītie Jesū ūcio, na ithuī ithuothē tūrī aira a ūhorō ūcio. ³³ Kuona atī nīatūgīrītio guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai, na nīamūkīrīre kīranīro kīa Roho Mūtheru kuuma kūrī lthe, nake nīatūtīrīrie Roho ta ūrīa mūrōna rīu na mūkaigua. ³⁴ Nīgūkorwo Daudi ndaambatire agīthīi igūrū, no nīoigire atīrī,

“Mwathani nīeerire Mwathani wakwa atīrī:

“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,

³⁵ o nginya rīrīa ngaatua thū ciaku gaturwa ka makinya maku.”

³⁶ “Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli nīmamenye atīrī: Ngai nī atuīte Jesū, o ūcio mwambire, Mwathani na Kristū.”

³⁷ Rīrīa andū maiguire ūhorō ūcio, ūkīmatheeca ngoro, makīuria Petero na atūmwō acio angī atīrī, “Ariū a Baba, twagīrīrwo nī gwika atīa?”

³⁸ Nake Petero akīmacookeria atīrī, “Mwīrīre na mūbatithio mūdū o mūdū thīinī wa rītwa rīa Jesū Kristū, nīguo mūrekerwo mehīa manyu. Na inyuī nī mūkwanūkīra kīheo kīa Roho Mūtheru. ³⁹ Kīranīro gīkī nī kīanyu na cīana cīanyu, na andū arīa othe marī kūrāya, na andū arīa othe Mwathani Ngai witū ageeta moke harī we.”

⁴⁰ Akīmataara na ciugo ingī nyingī, akīmakaanagia; na akīmathaitha, akīmeera atīrī, “Mwīhonokiei kuuma kūrī rūciaro rūrū ruogomu.” ⁴¹ Andū arīa meetīkīrīre ndūmīrīri yake makībatithio, na mūthenya ūcio makīongerereka andū ta ngiri ithatū.

Ngwatanīro ya Andū arīa Metīkītie

⁴² Nao nīmerutīrie kūgwatīria ūrutani wa atūmwō, na ngwatanīro-inī, na ūhorō-inī wa kwenyūrana mūgate, na kūhooya. ⁴³ Andū othe makīiyūrwo nī guoya, nao atūmwō magīka morirū maingī, na makīringa cīama. ⁴⁴ Andū arīa othe meetīkītie maarī hamwe, na nīmagwatanagīra indo ciothe. ⁴⁵ Makīendia ithaka cīao na indo cīao, makaheaga mūdū o wothē kūringana na bata wake. ⁴⁶ O mūthenya nīmagomanaga hekarū-inī. Nīmenyūrāga mūgate marī mīcīi-inī yao, na makarīanīra marī na gīkeno, na marī na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetīkīrīka kūrī andū othe. Nake Mwathani nīongagīrīra thiritū-inī yao andū arīa maahonokaga o mūthenya.

3

Petero Kūhonia Mūdū warī Mwonju

¹ Mūthenya ūmwe Petero na Johana nīmambatire magīthīi hekarū-inī ihinda rīa mahooya, na kwārī thaa kenda cīa mūthenya. ² Na rīrī, mūdū waciārītwo arī mwonju nīakuuagwo agatwarwo kīhingo-inī kīa hekarū kīrīa gīetagwo Gīthaka, akaigwo ho o mūthenya nīguo ahooe mbeeca kūrī andū arīa maatoonyaga hekarū. ³ Na rīrīa onire Petero na Johana marī hakuhī gūtoonya-rī, akīmahooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makīmūkūūrīra maitho. Hīndī iyo Petero akīmwīra atīrī, “Ta tūrore!” ⁵ Nī ūndū ūcio mūdū ūcio akīmarora, erīgīrīre atī nīmekūmūhe kīndū.

⁶ Petero agīcooka akīmwīra atīrī, “Betha na thahabu ndirī nacio, no kīrīa ndī nakīo nīkīo ngūkūhe. Thīinī wa rītwa rīa Jesū Kristū wa Nazarethi, ūkīra wītware.” ⁷ Akīmūnyīita guoko gwake kwa ūrīo, akīmūrūgamia na igūrū, na o hīndī iyo magūrū na thūng’wa cīa mūdū ūcio ikīgīa na hinya. ⁸ Nake akīrūga na igūrū, akīambīrīria gwītware. Agīcooka agīthīi nao hekarū-inī, etwarīte na magūrū, akīrūgarūgaga na akīgoocaga Ngai. ⁹ Rīrīa andū othe monire agītware na magūrū akīgoocaga Ngai, ¹⁰ makīmenya atī nī mūdū ūrīa watūūrāga aikarīte kīhingo-inī kīa hekarū kīrīa gīetagwo Gīthaka akīhooya mbeeca. Nao makīgega mamakīte nīkuona ūrīa kwahanīkīte harī mūdū ūcio.

Petero Kwārīria Andū arīa Meroreire

¹¹ Mūdū ūcio watūūrīte ahooyaaga mbeeca-rī, o enyītīrīre Petero na Johana, andū othe makīgega na magīka mateng’erete nginya hau maarī, naho heetagwo Gīthaku gīa Solomoni. ¹² Rīrīa Petero onire ūguo, akīmeera atīrī, “Andū aya a Isiraeli, ūndū ūyū ūramūgegīa nīkī? Mūrātūrora atīa taarī hinya witū kana ūthingu witū watūma mūdū ūyū etware na magūrū?” ¹³ Ngai wa Iburahīmu, na Isaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitū, nīagoocithītie ndungata yake Jesū. Inyuī nīmwanūneanire ooragwo, na mūkīmūkaana mbere ya Pilato, o na gūtūika nīatuīte itua rīa kūmūrekereria. ¹⁴ Mwakaanire ūrīa Mūtheru na Mūthingu mūkīuga muohorerwo mūiragani. ¹⁵ Mworagire ūrīa mūheani wa muoyo, no Ngai nīamūrīukīrie kuuma kūrī arīa akuū. Ithuī tūrī aira a ūhorō ūcio. ¹⁶ Nī ūndū wa wītīkio thīinī

wa rīitwa rīa Jesū, mūdū ūyū mūrōna na mūūī, nīagūite na hinya. Nī rīitwa rīa Jesū na wītīkio ūrīa uumanaga nake watūma mūdū ūyū ahone o ta ūrīa inyuothe mūreyōnera.

¹⁷ “Na rīrī, ariū a Ithe witū, nīnjūūī atī mwēkire ūguo nī ūndū wa kūrīgwo, o ta ūrīa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rīrī, ūguo nīguo Ngai aahingirie ūrīa aarītīe o mbere na tūnua twa anabii othe, akiuga atī Kristū wake nīakanyariirika. ¹⁹ Nī ūndū ūcio mwīrīrei na mūgarūrūke kūrī Ngai, nīgeetha mehīa manyu meherio, nīguo mūgīe na mahinda ma kūrurumūkio moimīte kūrī Mwathani, na ²⁰ nīguo atūme Kristū, o we ūrīa wamūrītwo nī ūndū wanyu, nake nīwe Jesū. ²¹ We no nginya aikare igūrū o nginya ihinda rīkinye rīa Ngai rīa gūcookereria maūdū mothe, o ta ūrīa eranīire o tene na tūnua twa anabii aake atheru. ²² Nīgūkorwo Musa oigire atīrī, ‘Mwathani Ngai wanyu nīakamwarahūrīra mūnabii o ta nīi kuuma kūrī andū anyu. Na no nginya mūgaathikīrīria ūrīa wothē akaamwīra. ²³ Na rīrī, mūdū o wothē ūrīa ūtakamūthikīrīria, nīakeherio biū kuuma kūrī andū ao.’

²⁴ “Ti-itherū, anabii othe kuuma hīndī ya Samūeli, arīa manaaria, nī maaririe ūhoro wa matukū maya. ²⁵ Na inyuī mūrī ariū a anabii, na a kīrīkanīro kīrīa Ngai aarīkanīire na maithe manyu. Eerire Iburahīmu atīrī, ‘Na nī ūndū wa rūciaro rwaku, andū othe a thī nīmakarathimwo.’ ²⁶ Rīrīa Ngai aariūkirie ndungata yake, aambire kūmītūma kūrī inyuī nīgeetha amūrathime na ūndū wa kūgarūrā o ūmwe wanyu kuuma kūrī mītūrīre yanyu ya wagano.”

4

Petero na Johana Marī Mbere ya Kīama

¹ Nao athīnjiri-Ngai, na mūnene wa arangīri a hekarū, o na Asadukai magīthīi harī Petero na Johana rīrīa maaragīria andū. ² Nīmaiguīte ūuru mūno tondū atūmwō nīmarutaga andū na makahunjia ūhoro wa kūrīuka kuuma kūrī arīa akuū thīinī wa Jesū. ³ Makīnyiita Petero na Johana, na tondū kwarī hwaī-inī, makīmāikia njeera nginya mūthenya ūyū ūngī warūmīrīire. ⁴ No rīrī, andū aingī arīa maiguire ndūmīrīri iyo nīmetikirie, nāguo mūigana wa arūme ūkiongerereka magikinya ta 5,000.

⁵ Mūthenya ūyū ūngī, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makīgōmana kūu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mūthīnjiri-Ngai ūrīa mūnene, aarī ho, marī na Kaiafa, na Johana, na Aleksandro, na andū arīa angī maarī a nyūmba ya mūthīnjiri-Ngai ūrīa mūnene. ⁷ Magīathana atī Petero na Johana mareehwo mbere yao, na makīambīrīria kūmooria ciūria. Makīmooria atīrī, “Mūrahōtire gwīka ūndū ūcio na hinya ūrīkū, kana na rīitwa rīrīkū?”

⁸ Nake Petero, aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, akīmeera atīrī, “Inyuī aathani na athuuri a andū! ⁹ Angīkorwo twītītō ūmūthī nīgeetha tūtaarīrie ūhoro wa gīko kīega kīrīa gūkīrīwo mūdū ūcio ūratūtūrīte arī mwonju, na tūurio ūrīa arahonirio-rī, ¹⁰ kīmenyei inyuī, o na andū othe a Isiraeli atīrī: Mūdū ūyū arūngī mbere yanyu arī mūhonu nī ūndū wa rīitwa rīa Jesū Kristū wa Nazarethi, ūrīa mwambithirie, nake Ngai akīmūrīūkia kuuma kūrī arīa akuū. ¹¹ We nīwe “ihiga rīrīa inyuī aaki mwaregire,

na nīrīo rītūikite ihiga rīrīa inene rīa koine.’

¹² Nāguo ūhonokio ndūngīoneka harī mūdū ūngī o wothē, nī ūndū gūtīrī rīitwa rīngī gūkū thī rīheanītō kūrī andū rīngītūhonokia.”

¹³ Rīrīa monire ūmūrīru wa Petero na Johana, na makīmēnya atī matiarī athomu, na atī maarī andū o ūguo-rī, makīgega na makīmēnya atī andū acio maakoreetwo marī na Jesū. ¹⁴ No rīrī, mona mūdū ūcio wahonetio arūgamīte hamwe nao-rī, matingīahōtire kuuga ūndū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio makīmāatha mehere Kīama-inī, nao athuuri magīciira marī oiki. ¹⁶ Makīūrania atīrī, “Andū aya tūkūmeeka atīa? Andū othe arīa matūūrāga Jerusalemu nīmooō atī nīmaringīte kīama kīnene na tūtingīhota gūkaana ūhoro wakio. ¹⁷ No nīguo tūgirie ūndū ūyū gūthīi na mbere makīria gatagatī-inī ka andū-rī, no nginya tūkaanie andū aya kwarīria mūdū o na ūrīkū na rīitwa rīu.”

¹⁸ Magīcooka makīmeeta thīinī rīngī na makīmāatha atī matikaarie kana marutane o na atīa na rīitwa rīa Jesū. ¹⁹ No Petero na Johana makīmācookeria atīrī, “Tuai ciira inyuī ene kana nī kwagīrīire maitho-inī ma Ngai tūmwathikīre inyuī gūkīra gwathikīra Ngai. ²⁰ Nīgūkorwo tūtingīhota gūtiga kwaria ūrīa tuonete na tūkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kūmakaania, maamehīire mūno, makīmārekereria mathīi. Matingīahōtire gūtua ūrīa mangīamaherithirie, tondū andū othe nīmagoocaga Ngai nī ūndū wa ūrīa gwēkīkīte. ²² Nīgūkorwo mūdū ūcio wahonetio na njira ya kīama aarī na ūkūrū wa makīria ma mīaka mīrongo ina.

Maahooya ma Etīkia

²³ Na rīrīa Petero na Johana maarekereirio, magīthīi kūrī andū a thiritū yao, na makīmeera ūrīa wothē athīnjiri-Ngai arīa anene na athuuri maameerīte. ²⁴ Rīrīa maiguire ūhoro ūcio, makīanīrīra marī ngoro imwe makīhooya Ngai, makiuga atīrī, “Mwathani Jehova, nīwe wombire igūrū na thī na iria, o

na indo ciothe iria iri kuo. ²⁵ Nawe nīwaririe na ūndū wa Roho Mūtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witū Daudi, ūkiuga atiri:

“Nī kī gītūmaga ndūriri irakare mūno,
na andū mathugunde mibango ya tūhū?

²⁶ Athamaki a thī nīmatuīte itua,
na aathani magacookania ndundu,
nīguo mokiri Mwathani,
na mokiri ūria wake Mūitiri Maguta.’

²⁷ Ti-itherū, Herode na Pontio Pilato nīmoonganire hamwe na andū-a-Ndūriri, na andū a Isiraeli, itūūra-ini riri inene nīguo mathugunde ūria megūkiri Jesū ndungata yaku theru, o iria wee waitiri maguta. ²⁸ O mekire ūria hinya waku na wendi waku watuīte o mbere ati nīguo gūgaatuika.

²⁹ Na riri, Mwathani, kione ūria matwihire, na ūkihotithie ndungata ciaku kwaria kiugo giaku iri na ūmīruru mūngi. ³⁰ Tambūrūkia guoko gwaku ūhonanie, na ūringe ciana na morirū na ūndū wa rītwa ria Jesū, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarikia kūhooya, handū hau moonganite hagithingitha. Nao othe makīyūrwo nī Roho Mūtheru, makīaria kiugo kia Ngai marī na ūcamba.

Etikia Kūhūthira Indo Ciao marī Hamwe

³² Nao andū ariā othe meetikite maarī na ngoro imwe na meciiria o mamwe. Gūtari mūdū woigaga ati kindū o na kiriku kia indo ciake nī giake we mwene, no maahūthagira indo ciothe iria maarī nacio hamwe. ³³ Nao atūmwō, marī na hinya mūngi, magithi na mbere kūheana ūira wa kūrūka kwa Mwathani Jesū, na wega mūngi wa Ngai warī igūrū riao. ³⁴ Gūtari andū maagaga kindū gatagati-ini kao. Nīgukorwo ihinda kwa ihinda andū ariā maarī na ithaka kana nyūmba nīmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magūrū-ini ma atūmwō, nacio ikagaīrwo mūdū o mūdū kūringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mūlawii wa kuuma Kuporo,* ūria atūmwō meetaga Baranaba (ūguo nī kuuga Mūrū wa Ūmaniriria), ³⁷ nīndirie githaka giake na akirehe mbeeca icio, agīciiga magūrū-ini ma atūmwō.

5

Anania na Safira

¹ Na riri, mūdū wetagwo Anania, marī hamwe na mūtumia wake Safira o nao nīmendirie gīcunjī gīa githaka kiao. ² Anania agūtigiria mbeeca imwe, no icio ingi agīcirehe na agīciiga magūrū-ini ma atūmwō, nake mūtumia wake Safira agīkorwo nīoo ūhoro ūcio wega.

³ Nowe Petero akīmūria atiri, “Anania, nī kī ngoro yaku iīyūrītwo nī Shaitani ūguo, agatūma ūheenie Roho Mūtheru, na ūgetigiria mbeeca imwe cia iria wendetie githaka? ⁴ Riria ūtarakiendetie-rī, githi gītari giaku? Na thuutha wa gūkiendia-rī, githi mbeeca itirakiri o ciaku wike nacio o ūria ūkwenda? Ūreciriirie gwika ūguo niki? Ti andū ūheenietie, no nī Ngai.”

⁵ Riria Anania aiguire ūguo-rī, akigūa thī na agikua. Nao andū ariā othe maiguire ūria kwahaana makīyūrwo nī guoya. ⁶ Nao aanake magīka, makīoha mwiri wake na cuka, makūumia nja na makūthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatū-rī, mūtumia wake agitoonya atekūmenya ūria gwekikite. ⁸ Petero akīmūria atiri, “Ta njira atiri, ici nicio mbeeca iria wee na Anania mūrendirie githaka?”

Nake mūtumia ūcio agīcookia atiri, “Ii, nicio tūrendirie.”

⁹ Petero akīmūria atiri, “Nī kī gītūmite mūrīkanire mūgerie Roho wa Mwathani? Atiri, magūrū ma andū ariā maathika mūthuri guo marī mūromo-ini, nīmegūkūumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akigūa thī magūrū-ini make, agikua. Nao aanake magitoonya, makīmukora akuite, makīmūya, magithi, makīmūthika hakuhi na mūthuriwe. ¹¹ Naguo kanitha wothē, hamwe na andū ariā othe maiguire maūdū macio makīnyitwo nī guoya mūnene.

Atūmwō Kūhonia Andū aingi

¹² Na riri, atūmwō nīmaringire ciana nyingi, na makionania morirū gatagati-ini ka andū. Nao andū ariā othe metikite nīmagomanaga hamwe Githaku-ini gīa Solomoni. ¹³ Gūtari mūdū wacookire kūgeria gwīturanira nao, o na gūtuika andū nīmamahēte gītū mūno. ¹⁴ O na kūrī ūguo-rī, arūme na andū-a-nja aingi nīmetikirie Mwathani, naguo mūigana wao ūkiongerereka. ¹⁵ Nī ūndū wa ūguo, andū nīmareehaga andū ariā aruaru njira-ini, makamakomeria itanda na ibari, nīguo naarī amwe ao mahutio nī kīruru gīa Petero. ¹⁶ Nīngi andū aingi nīmonganaga hamwe moimite matūūra-ini marīa

* 4:36 O na gūtuika Alawii matietikiritio kūgia na ithaka kūu Isiraeli, matiagiriritio kūgia nacio mabūrūri-ini mangi.

maathiūrūrūkiirie Jerusalemu, makareehaga andū ao arīa arūaru, na arīa maanyariiragwo nī ngoma thūku, nao othe makahonio.

Atūmwō Kūnyariirwo

¹⁷ Na rīrī, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa othe maakoragwo nake, arīa maarī a thiritū ya Asadukai, makīyūrwo nī ūiru. ¹⁸ Makīnyiita atūmwō, makīmaikia njeera rīra ya mūingī. ¹⁹ No ūtukū-rī, mūraika na Mwathani akīhingūra mīrango ya njeera, na akīmoimia nja. ²⁰ Akīmeera atīrī, “Thiīi mūrūgame hekarū-inī, mwīre andū ūhorō wothē wa muoyo ūyū mwerū.”

²¹ Na rīrī, ruoro rūgītema magītoonya hekarū-inī, na makīambīrīria kūruta andū o ta ūrīa meerītūwo. Rīrīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa maakoragwo nake maakinyire-rī, magīcookanīrīria Kīama, kūngano gīa athuuri othe a Isiraeli, na magītūmana njeera atūmwō magīrwo. ²² No rīrīa thigari ciakinyire njeera-rī, itiamakorire kuo. Nī ūndū ūcio, magīcookia ūhorō makīmeera atīrī, ²³ “Twakora mīrango ya njeera rīrī mīhinge wegā, nao arangīri marūgamīte mīrango-inī; no twamīhingūra, tūtīnakora mūndū kūu thiīnī.” ²⁴ Rīrīa mūnene wa arangīri a hekarū na athīnjīri-Ngai arīa anene maiguire ūhorō ūcio makīmaka na makīrigwo nī ūrīa gūgūikara.

²⁵ Hīndī iyo hagūka mūndū, akiuga atīrī, “Ta rorai! Andū arīa mūraikirie njeera marūgamīte hekarū-inī makīruta andū.” ²⁶ Maigua ūguo, mūnene wa arangīri a hekarū agīthiī na anene a thigari ciake na makīrehe atūmwō. Matiigana kūhūthīra hinya, tondū nīmetigagīra andū matikamahūūre na mahiga nyugoto.

²⁷ Maarīka kūrēhe atūmwō-rī, makīmarūgamia mbere ya Kīama nīguo morio ciūria nī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene. ²⁸ Nake akīmeera atīrī, “Gīthī tūtīramūkaanirie biū mūtīkarutane na rītwa rīrīrī, no rīu mūiyūrītie Jerusalemu ūrutani wanyu, na nīmwrutanīrie gūtūma tūcookererwo nī thakame ya mūndū ūcio.”

²⁹ Petero na atūmwō acio angī magīcookia atīrī, “Ithuī no nginya twathīkīre Ngai gūkīra gwathīkīra andū! ³⁰ Ngai wa maithe maitū niariūkirie Jesū kuuma kūrī arīa akuū, ūrīa mworagire na ūndū wa kūmwamba mūtī-igūrū. ³¹ Ngai nīamūtūgīrīrie akīmūiga guoko-inī gwake kwa ūrīo arī Mūthamaki na Mūhonokia nīguo Isiraeli merire na marekerwo mehīa. ³² Ithuī tūrī aira a maūndū macio, nake Roho Mūtheru, ūrīa Ngai aheete andū arīa mamwathīkagīra-rī, o nake nī mūra.”

³³ Rīrīa maiguire ūguo makīrakara mūno makīenda kūmooraga. ³⁴ No rīrī, Mūfarisai wetagwo Gamalieli, mūrutani wa watho na watītūwo nī andū othe akīrūgama Kīama-inī, agīathana atī andū acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akīra Kīama atīrī, “Andū aya a Isiraeli, cūraniai wegā ūrīa mūrātanya gwīka andū aya. ³⁶ Ihinda rīhītūku mūndū wetagwo Theuda nīeyumīririe agītūuuga atī we nī mūndū ma, na akīgīa na arūmīrīri ta magana mana. Nīooragīrwo, nao arūmīrīri aake othe makīhurunjwo na ūhorō ūcio wothē ūgītūika wa tūhū. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ūrīa woimīte Galili akīyūmīria matukū-inī ma kwīyandīkithia na agītongoria mbūtū ya andū nīguo makararie watho. O nake akīūrāgwo, na arūmīrīri aake othe makīhurunjwo. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rī, igūrū rīkonīi ūhorō ūyū ngūmūtāara atīrī, tiganai na andū aya! Marekee mathiī! Nī ūndū angīkorwo muoroto kana ciiko ciao ciumanīte na ūmūndū-rī, ūndū ūcio nīūgūthira. ³⁹ No angīkorwo ūndū ūyū uumanīte na Ngai, mūtingīhota kūgīrīrīria andū aya; mūgwīkora mūkīhūūrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magītīkiania na mīario yake. Nao magīta atūmwō matoonye makīmahūūrithia iboko.* Magīcooka makīmaatha matikaarie thiīnī wa rītwa rīa Jesū, magīcooka makīmarekereria mathiī.

⁴¹ Nao atūmwō makīuma Kīama-inī makenete tondū wa ūrīa maatūtūwo aagīrūru a gūconorithio nī ūndū wa Rītwa rīu. ⁴² Mūthenya o mūthenya, marī hekarū-inī o na marī mīciī-inī, matiigana gūtiga kūrutana na kūhunja ūhorō ūcio mwega atī Jesū nīwe Kristū.

6

Andū Mūgwanja Gūthuurwo

¹ Na rīrī, matukū-inī macio rīrīa mūigana wa arutwo wongererekaga-rī, Ayahudi amwe arīa maacia-rīrwo kwa Ayunani nīmatetirie Ayahudi a Kīhibirania tondū atumia ao a ndīgwa matiagayagīrwo irio rīrīa ikūgayanwo o mūthenya. ² Nī ūndū ūcio, atūmwō acio ikūmi na eerī magīcookanīrīria arutwo othe hamwe na makīmeera atīrī, “Gūtīagīrīrie tūtīganīrie ūtungata wa kiugo kīa Ngai nīguo tūtūngatage metha-inī. ³ Ariū na aarī a lthe witū, thuurai andū mūgwanja kuuma gatagatī-inī kanyu, andū arīa moikaine atī nī maiyūrītūwo nī Roho, o na ūūgī, na nītūkūmehokera wīra ūcio, ⁴ na ithuī tūrūmbūiye ūhorō wa mahooya na ūtungata wa kiugo.”

⁵ Ūndū ūcio moigire nīwakenirie gīkundi kū gōthe. Nao magīthuura Stefano, mūndū waiyūrītūwo nī wītīkio na Roho Mūtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola,

* 5:40 Mūyahudi angīonirwo na mahītia, aatuuagīrwo kūhūūrwo iboko mīrongo itatū na kenda.

mündũ wa kuuma Antiokia ũrĩa wagarũrũkĩte agatuĩka Mũyahudi. ⁶ Makĩneana andũ acio kũrĩ atůmwo, nao atůmwo makĩmahoea na makĩmaĩgĩrĩa moko.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩkihunja. Mũigana wa arutwo kũu Jerusalemu ũkĩongerereka mũno, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa athĩnjĩrĩ-Ngai gĩgĩathĩkĩra ũhoru wa wĩtĩkio.

Stefano Kũnyiitwo

⁸ Na rĩrĩ, Stefano, mündũ waiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai na ũhoti, nĩekire morĩrũ manene na akĩringa ciama gatagatĩ-inĩ ka andũ. ⁹ No rĩrĩ, nĩ kuoimĩrĩre ngarari kuuma kũrĩ andũ a Thunagogi ya Andũ arĩa Oohore (ta ũrĩa yetagwo), nao nĩ Ayahudi a kuuma Kurene na Alekiseria o hamwe na mabũrũri ma Kilikia na Asia. Andũ aya makĩambĩrĩria gũkarania na Stefano, ¹⁰ no matingĩetiirĩrie ũũgĩ wake kana Roho ũrĩa aragaa naguo.

¹¹ Hĩndĩ iyo makĩringĩrĩria andũ amwe na hitho moige atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte Stefano akĩaria ciugo cia kũruma Musa, o na Ngai.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma okĩrĩtwo nĩ andũ, na athuuri, na arutani a watho. Makĩnyiita Stefano makĩmũrehe mbere ya Kĩama. ¹³ Magĩcooka makĩrehe aira a maheeni, arĩa maarutĩre ũira makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ ndatigithagĩria kwaria agĩukagĩrĩa handũ haha hatheru, o na gũkĩrĩa watho. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte akiuga atĩ Jesũ ũyũ wa Nazarethi nĩagatharia handũ haha, na agarũre mĩtugo irĩa Musa aatũtigĩre.”

¹⁵ Andũ arĩa othe maarĩ Kĩama-inĩ magĩkũũrĩa Stefano maithe, nao makĩona ũthĩũ wake ũtarĩĩ ta ũthĩũ wa mũraika.

7

Stefano Kwarĩria Kĩama

¹ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũrĩa mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Thitango ici nĩ cia ma?”

² Nake Stefano agĩcookia atĩrĩ, “Ariũ a Baba na maithe maitũ, ta thĩkĩrĩria! Ngai mwene riiri nĩomĩrĩrĩe ithe wĩtũ Iburahĩmu hĩndĩ irĩa aatũũraga bũrũri wa Mesopotamia, atanathĩĩ gũtũũra bũrũri wa Harani. ³ Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Thaama uume bũrũri wanyu na ũtĩge andũ anyu, ũthĩĩ bũrũri ũrĩa ngaakuonia.’

⁴ “Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akiuma bũrũri wa Akalidei agĩthĩĩ gũtũũra Harani. Thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, Ngai akĩmũruta kuo na agĩũka bũrũri ũyũ mũtũũraga. ⁵ Ndaamũheire igai gũkũ, o na ikinya rĩmwe. No Ngai nĩamwĩrĩre atĩ we hamwe na njaro ciake nĩmakegwatĩra bũrũri ũyũ, o na gũtũũka hĩndĩ iyo Iburahĩmu ndaari na mwana. ⁶ Ngai eerĩre Iburahĩmu atĩrĩ: ‘Njaro ciaku igaatũũra irĩ ng’eni bũrũri ũtarĩ wacio, kũrĩa igaatũuo ngombo na inyariirwo ihinda rĩa mĩaka magana mana.’ ⁷ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, ‘No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igaatungata irĩ ngombo; na thuutha ũcio-rĩ, nĩkoima bũrũri ũcio, nacio nĩkaahooa irĩ kũndũ gũkũ.’ ⁸ Hĩndĩ iyo nĩarĩkanĩre na Iburahĩmu kĩrĩkanĩro kĩa ũhoru wa kũrua. Nake Iburahĩmu agĩtũũka ithe wa Isaaka na akĩmũruithia thĩkũ ya kanana thuutha wa gũciarwo gwake. Thuutha-inĩ Isaaka agĩtũũka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agĩtũũka ithe wa athuuri arĩa ikũmi na eerĩ.

⁹ “Na tondũ wa maguuka maitũ kũiguĩra Jusufu ũiru, nĩmamwendĩrie bũrũri wa Misiri agatuĩke ngombo kuo. No Ngai aarĩ hamwe nake ¹⁰ na akĩmũhonokia mathĩĩna-inĩ make mothe. Nĩheire Jusufu ũũgĩ na akĩmũhotithia atuĩke wa kwendeka nĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri; nĩ ũndũ ũcio akĩmũtua wa gwathaga Misiri o na nyũmba yake yothe ya ũthamaki.

¹¹ “Thuutha ũcio gũkĩgĩa ng’aragu bũrũri-inĩ wothe wa Misiri, na Kaanani, na ikĩrehe gũthĩĩnika kũĩngĩ mũno, namo maithe maitũ makiaga irio. ¹² Rĩrĩa Jakubu aigũire atĩ Misiri nĩ kwari na ngano, agĩtũma maithe maitũ kuo hĩndĩ ya mbere. ¹³ Na rĩrĩa maathĩire riita rĩa keerĩ-rĩ, Jusufu akĩmenyithania kũrĩ ariũ a ithe, nake Firaũni akĩmenya ũhoru wa nyũmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ũguo-rĩ, Jusufu agĩtũmanĩra ithe Jakubu na nyũmba yake yothe moke, nao othe maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu agĩkũrũka, agĩthĩĩ Misiri, kũrĩa we na maithe maitũ maakuĩrĩre. ¹⁶ Mĩĩrĩ yao nĩyacookĩro Shekemu na igĩthĩkwo mbĩrĩra-inĩ irĩa Iburahĩmu aagũrĩte na mbeeca kuuma kũrĩ ariũ a Hamorĩ kũu Shekemu.

¹⁷ “Rĩrĩa ihinda rĩakuhĩrĩire rĩa Ngai kũhingia kĩranĩro gĩake kũrĩ Iburahĩmu-rĩ, mũigana wa andũ aitũ kũu Misiri nĩwongerereketi mũno. ¹⁸ Hĩndĩ iyo mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoru wa Jusufu agĩtũũka wa gũthamaka Misiri. ¹⁹ Agĩũka andũ aitũ ũũru mũno na akĩhinyĩrĩria maithe maitũ na ũndũ wa kũmarĩngĩrĩria na hinya mate tũkenge twao nĩgeetha tũkue.

²⁰ “Ihinda-inĩ rũu Musa nĩaciarĩrwo, nake aarĩ mwana mũthaka mũno. Akĩrererwo mũciĩ gwa ithe ihinda rĩa mĩeri itatũ. ²¹ Rĩrĩa aigĩrwo nja-rĩ, mwarĩ wa Firaũni akĩmuoya akĩmũrera ta mwana wake. ²² Musa agĩthomithio na ũũgĩ wothe wa andũ a Misiri na aarĩ na hinya wa mĩario na ciiko.

²³ “Rīrīa Musa aakinyirie mīaka mīrongo īna-rī, agītua itua rīa güceerera andū ao a Isiraeli. ²⁴ Nīonire mündū ūmwe wao akīnyariirwo nī mündū wa Misiri. Nī ūndū ūcio agīthī kūmūūrīa na akīmūrīhīa na ūndū wa kūrāga mündū ūcio Mūmisiri. ²⁵ Musa eeciirītie atī andū ao nīmangīonire atī Ngai nīamūhūthagīra nīgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ūguo. ²⁶ Mūthenya ūyū ūngī Musa agīthī agīkora andū eerī a Isiraeli makīrūa. Akīgeria kūmaiguithania akīmeeraga atīrī, ‘Andū aya, inyuī mūrī a ithe ūmwe; nī kī kīratūma mwende gwīkana ūūru?’

²⁷ “No mündū ūrīa wekīte ūcio ūngī ūūru agīkania Musa, akīmwīra atīrī, ‘Nūū wagūtūire mwathi na mūtūithania wa macīra maitū? ²⁸ Ūrenda kūnjūrāga o ta ūrīa ūrooragire Mūmisiri ira?’ ²⁹ Rīrīa Musa aigūire ūguo akīūra agīthī būrūri wa Midiani, kūrīa aatūūrīre arī ta mūgeni na akīgīa na arīū eerī.

³⁰ “Na rīrī, mīaka mīrongo īna yarīkia gūthira-rī, mūrīa akīmūrīra Musa arī nīnīmī-inī cia mwaki irīa ciakanaga kīhinga-inī kūu werū-inī hakuhi na Kīrīma gīa Sinai. ³¹ Rīrīa onire ūguo, akīgega nī kīrīa onire. Na rīrīa aakuhagīrīra nīguo one wega-rī, akīgīa mūgambo wa Mwathani ūkiuga atīrī: ³² ‘Nīi nī nīi Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akīnaina nī gwītīgīra na ndaigana kūrora.

³³ “Nake Mwathani akīmwīra atīrī, ‘Ruta iraatū ciaku, nīgūkorwo hau ūrīgāmīte nī handū hatheru. ³⁴ Ti-itherū nīnyonete kūhinyīrīo kwa andū akwa kūu būrūri wa Misiri. Nīnjigūite gūcaaya kwao, na nīnjikūrūkīte thī nīguo ndīmohorīthie. Rīu ūka nīngūgūtūma ūcooke Misiri.’

³⁵ “Ūyū nowe Musa ūrīa maaregete makiuga atīrī, ‘Nūū ūgūtūite mwathi witū na mūtūciirīthia?’ Ngai we mwene nīamūtūmire atūike mūnene na mūkūūri wao, na ūndū wa mūrīa ūrīa wamūmūrīire kīhinga-inī. ³⁶ Akīmatongoria makīuma Misiri na agīka morirū na akīringa ciama arī kūu Misiri, o na Iria-inī Itune, na ihinda rīa mīaka mīrongo īna kūu werū-inī.

³⁷ “Ūyū nowe Musa ūrīa werire andū a Isiraeli atīrī, ‘Ngai nīakamūtūmīra mūnabīi ta nīi kuuma kūrī andū anyu kīumbe.’ ³⁸ We aarī kīungano-inī kūu werū-inī, arī hamwe na mūrīa ūrīa wamwārīire Kīrīma-inī gīa Sinai, na aarī hamwe na maithe maitū; nake nīamūkīre ciugo irī muoyo nīgeetha atūkinyirie.

³⁹ “No rīrī, maithe maitū nīmaregire kūmwathīkīra. Handū ha ūguo-rī, o makīmūrega, na thīnī wa ngoro ciao makīirīrīa gūcooka Misiri. ⁴⁰ Nao makīra Harūnī atīrī, ‘Tūthondekere ngai irīa irītūtongoragia. Nīgūkorwo mündū ūyū ūgwītū Musa, ūrīa watūtongorīrie tūkīuma būrūri wa Misiri, tūtūū ūrīa onete!’ ⁴¹ Hīndī iyo nīguo maathondekire mūhianano watārī ta njaū. Makīūtūra magongona, na makīgīa na hīndī ya gūkūngūra kīrīa maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akīmahutatīra, na akīmarekereria mahooyage ciūmbe cia igūrū. Ūhoro ūyū ūtwaranīte na ūrīa kwandīkītūo ibuku-inī rīa anabīi, atīrī:

“Nīmwandūtīire magongona na maruta

mīaka mīrongo īna kūu werū-inī, inyuī nyūmba ya Isiraeli?”

⁴³ Nīmūtūgīrītie ihooero rīa Moleku,

na njata ya ngai yanyu īrīa īitagwo Refani,

mīhianano īrīa mwathondekire ya kūhooyaga.

Tondū ūcio, nīngatūma mūtahwo mūtwarwo’ kūhītūka Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitū maarī na hema īrīa yetagwo gīkaro kīa Ūira kūu werū-inī. Nayo yathondeketo o ta ūrīa Ngai eerīte Musa, kūringana na mūhianīre ūrīa onete. ⁴⁵ Maarīkia kwamūkīra hema-rī, maithe maitū, matongoretio nī Joshua magīūka nayo rīrīa menyiitīre būrūri kuuma kūrī ndūrīrī irīa Ngai aarūtūrīre ciehere mbere yao. Nayo īgītūūra kūu būrūri ūcio o nginya hīndī ya Daudi, ⁴⁶ ūrīa wakenire nī gwītīkīrīa nī Ngai, na akīhooya etīkīrio aakīre Ngai wa Jakubu gīkaro. ⁴⁷ No Solomoni nīwe wamwākīre nyūmba.

⁴⁸ “No rīrī, Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno ndaikaraga nyūmba ciakītūo nī andū. O ta ūrīa mūnabīi oigīte atīrī:

⁴⁹ “‘Igūrū nīkūo gītī gīakwa kīa ūnene,

nayo thī nī gaturwa ka makīnya makwa.

Ūngīkīnjakīra nyūmba ya mūthemba ūrīkū?

Ūguo nīguo Mwathani ekūūria.

Kana kīhurūko gīakwa kīngīkorwo kū?

⁵⁰ Gīthī ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?”

⁵¹ “Inyuī andū aya aremī, o inyuī mūtārī aruu ngoro na matū! Inyuī mūtārī o ta maithe manyu: Inyuī mūtūrāga mūreganīte na Roho Mūtheru! ⁵² Nī kūrī mūnabīi ūtaanyariirwo nī maithe manyu? Mooragire o na andū arīa maarathire ūhoro wa gūūka kwa Ūrīa Mūthingu. Na rīu nīmūkūnyanīre na mūkamūūragā; ⁵³ o inyuī mwamūkīre watho ūrīa waathanirwo kūgerera arāika na mūkīaga kūwathīkīra.”

⁵⁴ Rīrīa maiguire maūndū macio-rī, makīrakara mūno, na makīmūhagaranīria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, Agīcūthīrīria igūrū akiona riiri wa Ngai, na Jesū arūgamīte guoko-ini kwa ūrīo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atīrī, “Onei, nīndīrona igūrū rihingūkīte nake Mūrū wa Mūndū arūgamīte guoko-ini kwa ūrīo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maigua ūguo makīhumbīra matū mao, makīhanyūka harī we makiugagīrīria na mūgambo mūnene. ⁵⁸ makīmūkururia, makīmumia nja ya itūūra, na makīambīrīria kūmūhūūra na mahiga nyuguto. Nao, aira makīga nguo ciao magūrū-ini ma mwanake wetagwo Saūlū.

⁵⁹ Rīrīa maamūhūūruga na mahiga nyuguto, Stefano nīahooire Ngai, akiuga atīrī, “Mwathani Jesū, amūkīra roho wakwa.” ⁶⁰ Agīcooka agīturia ndu, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Mwathani, ndūkamoorie rīhīa rīrī.” Na aarīkia kuuga ūguo, agīkoma.

8

¹ Nake Saūlū aarī ho, na agītīkīra atī ooragwo.

Kanitha Kūnyariirwo na Kūhurunjwo

Mūtherya ūcio kanitha ūkīnyariirwo mūno kūu Jerusalemu, nao andū othe o tiga atūmwō makīhurunjūkīra Judea na Samaria. ² Andū etigīri Ngai magīthika Stefano na makīmūcakāira mūno. ³ No Saūlū akīambīrīria kwanaga kanitha. Aathīiaga nyūmba o nyūmba, akīrutūrūruga arūme na andū-a-nja, akīmaikagia njeera.

Filipu arī Būrūri wa Samaria

⁴ Nao andū arīa maahurunjītwo nīmahunjirie kiugo kīa Ngai o kūrīa guothe maathīiaga. ⁵ Filipu agīkūrūka agīthīi itūūra rīarī Samaria, akīhunja ūhorō wa Kristū kuo. ⁶ Rīrīa ikundi cia andū ciaiguire Filipu na ikīona ciama iria aaringaga, othe magīthikīrīria ūria oigaga. ⁷ Ngoma thūku nīcioimaga andū aingī igīkayūrūrūkaga, na andū aingī maarūrīte mūrīmū wa gūkua cīga, na andū arīa maarī onju makīhonio. ⁸ Nī ūndū ūcio gūkīgīa na gīkeno kīnene itūūra-ini rīu.

Simoni ūrīa warī Mūrāgūrī

⁹ Na rīrī, itūūra-ini rīu nī kwarī na mūndū wetagwo Simoni, nake nīaragūrīte kwa ihinda na akagegia andū othe a Samaria. Nake nīetīiaga na ageetua atī aarī mūndū mūnene mūno, ¹⁰ nao andū othe, arīa anini na arīa anene, makamūthikagīrīria na makoiga na mūgambo mūnene atīrī, “Mūndū ūyū nīwe hinya wa ūngai ūria ūikaine ta Hinya Mūnene.” ¹¹ Maatūrīte mamuumaga thuutha tondū nīamagegetie hīndī ndaaya na ūragūrī wake. ¹² No rīrīa meetīkirie Filipu akīhunja ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai na wa rīitwa rīa Jesū Kristū-rī, makībatithio, arūme o hamwe na andū-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agītīkia na akīabatithio. Nake akīrūmīrīra Filipu kūrīa guothe aathīiaga, agegetio nī imenyithia cia hinya na ciama iria onaga.

¹⁴ Rīrīa atūmwō arīa maarī kūu Jerusalemu maiguire atī andū a Samaria nīmetīkīrīte kiugo kīa Ngai-rī, makīmātūmīra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makīmahoera nīguo maamūkīre Roho Mūtheru, ¹⁶ tondū nginya hīndī iyo Roho Mūtheru ndaakoretwo aikūrūkīre mūndū o na ūmwe wao; tiga o kūbatithio maabatithīthio thīinī wa rīitwa rīa Mwathani Jesū. ¹⁷ Hīndī iyo Petero na Johana makīmāigīrīra moko, nao makīmūkīra Roho Mūtheru.

¹⁸ Rīrīa Simoni onire atī Roho aaheanagwo na ūndū wa kūigīrītwo moko nī atūmwō-rī, akienda amahe mbeeca, ¹⁹ akiuga atīrī, “Heei ūhoti ūyū o na nī nīgeetha ūria wothē ndaigīrīra moko makwa akaamūkīra Roho Mūtheru.”

²⁰ Petero akīmūcookeria atīrī, “Mbeeca ciaku irothiranīra hamwe nawe, nīgūkorwo wīciirītie no ūgūre kīheo kīa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndūrī na handū, o na ndūrī na igai ūtungata-ini ūyū, tondū ngoro yaku ti njagīrīru mbere ya Ngai. ²² Wīrīre waganu ūyū na ūhoo Mwathani. Hīhi nīegūkūrekera nī ūndū wa gūkorwo na rīciirīa ta rīu ngoro-ini yaku. ²³ Nīgūkorwo nguona ūiyūrītwo nī marūrū na ūgatuika ngombo ya mehīa.”

²⁴ Hīndī iyo Simoni akīmūcookeria atīrī, “Hooerai harī Mwathani nīgeetha ndikae gūkorwo nī ūndū o na ūmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rīrīa maarīkirie kūheana ūira na kūhunja kiugo kīa Mwathani-rī, Petero na Johana magīcooka Jerusalemu, o makīhunjaga ūhorō-ūrīa-Mwega tūtūūra-ini tūingī twa Samaria.

Filipu na Mūhabashi

²⁶ Na rīrī, mūrāika wa Mwathani akīra Filipu atīrī, “Thīi werekeire gūthini, ūkinye njīra-ini, njīra irīa ya werū-ini, irīa iikūrūkīte kuuma Jerusalemu igathiī nginya Gaza.” ²⁷ Nī ūndū ūcio akiumagara, na arī njīra-ini agīcemanīa na Mūhabashi warī mūhakūre, mūndū mūnene warī igweta ūria warūgamīrīre kīgīna gīa Kandake, mūthamaki-mūndū-wa-nja wa Ahabashi.* Mūndū ūyū aathīite Jerusalemu

* 8:27 Ūmūthī būrūri ūcio ūikaine ta Nubia, kana Sudani ya Rūgongo.

kühooya Ngai; ²⁸ na arĩ njĩra-inĩ akĩinũka, aakarĩte ngaari-inĩ yake ya mbarathi agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũria münabii. ²⁹ Roho akĩũra Filipu atĩrĩ, “Thiĩ ngaari-inĩ ũria ya mbarathi ũikare hakuhi nayo.”

³⁰ Hĩndĩ ũyo Filipu akĩhanyũka nginya ngaari-inĩ ũyo ya mbarathi, akĩũga mündũ ũcio agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũria münabii, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũrataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio ũrathoma?”

³¹ Nike agĩcookia atĩrĩ, “Ingĩtaũkĩrwo atĩa, tĩa hagiĩre mündũ wa kũndaarĩria?” Nĩ ũndũ ũcio akĩũra Filipu ahaice ngaari ũyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mündũ ũcio warĩ mũhakũre aathomaga gacunjĩ gaka ka Maandĩko:

“Aatwarirwo o ta ng’ondũ gĩthĩnjĩro-inĩ,
na o ta ũria gatũrũme gakiraga ki karĩ mbere ya mündũ ũria ũrakenja guoya,
noguo o nake ataatumĩrĩre kanua gake.

³³ Nĩaconorithirio na ndaigana gũtũirwo ciira na kihooto.

Nũũ ũngĩaria ũhoru wa njĩaro ciake?

Nĩgũkorwo muoyo wake nĩwehererio ũkiuma gũkũ thĩ.”

³⁴ Mündũ ũcio mũhakũre akĩũria Filipu atĩrĩ, “Ndagũthaitha, ta njĩra atĩrĩ, münabii araaria ũhoru wa ũ, nĩ ũhoru wake we mwene kana nĩ ũhoru wa mündũ ũngĩ?” ³⁵ Hĩndĩ ũyo Filipu akĩrutia ũhoru hau, akĩmũhe ũhoru-ũria-Mwega ũkonĩĩ Jesũ.

³⁶ Na marĩ njĩra-inĩ magĩthĩrĩ, magikinya handũ haarĩ na maaĩ, nake mündũ ũcio warĩ mũhakũre akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, maaĩ nĩmo maya. Nĩ kĩ kĩngĩgĩria mbatithio?” ³⁷ (Nike Filipu akiuga atĩrĩ, “Ũngĩtĩkia na ngoro yaku yothe, no ũbatithio.” Nike agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnjĩtĩkie atĩ Jesũ Kristũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”) ³⁸ Nike agĩathana ngaari ũyo ya mbarathi irũgame. Hĩndĩ ũyo Filipu na mündũ ũcio mũhakũre magĩkũrũka, magĩtoonya maaĩ-inĩ, nake Filipu akĩmũbatithia. ³⁹ Na rĩrĩa moimĩrĩre maaĩ-inĩ, Roho wa Mwathani o rĩmwe akĩoya Filipu, akĩmweheria, nake mündũ ũcio mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ, no agĩthĩrĩ na mbere na rũgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu nĩonekanire Azota, na agĩthĩrĩ akĩhunjagia ũhoru-ũria-Mwega matũũra-inĩ mothe nginya agĩkinya Kaisarea.

9

Saũlũ Kũgarũrũka

¹ Ihĩnda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũũraga arutwo a Mwathani. Agĩthĩrĩ kũrĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũria mũnene, ² na akĩmũhooya marĩa athĩĩ namo thunagogi-inĩ irĩa ciarĩ Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra ũyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyĩte amatware Jerusalemu marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkiuma na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe. ⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩũga mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ?”

⁵ Saũlũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ, Mwathani?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩĩ Jesũ ũria ũnyariiraga. ⁶ No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũkwĩrwo ũria wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁷ Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama hau maagĩte ũria mangiuga; o nĩmaĩguire mũgambo no matiigana kuona mündũ o na ũrikũ. ⁸ Nike Saũlũ agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahĩngũrĩre maitho ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩta guoko makĩmũtwara Dameski. ⁹ Ihĩnda rĩa matukũ matatũ aarĩ mĩtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mĩrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩĩ ũyũ Mwathani.”

¹¹ Nike Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ kwa Judasi o kũu njĩra irĩa itagwo Nũngarũ, ũrie mündũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹² Nĩonete mündũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩa moko, nĩguo acooke kuona.”

¹³ Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjĩguĩte ũhoru mũingĩ ũkonĩĩ mündũ ũcio, na maĩndũ maingĩ mooru marĩa aaneka andũ aku arĩa aamũre kũũria Jerusalemu. ¹⁴ Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyĩte andũ arĩa othe makayagĩra rĩitwa riaku.”

¹⁵ No Mwathani akĩũra Anania atĩrĩ, “Thĩĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩrĩa ndũithuurĩre gĩa gũtwara ũhoru wa rĩitwa riakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli.

¹⁶ Nĩngũmuonia ũria arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩitwa riakwa.”

¹⁷ Hĩndĩ ũyo Anania agĩthĩrĩ na agĩtoonya nyũmba ũyo. Akĩgĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũria ũrakuumĩrĩre ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũyũrĩro na Roho Mũtheru.” ¹⁸ O hĩndĩ ũyo, ũnyũmũ twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹ na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saulũ agĩkara mĩthenya iigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰ Na hĩndĩ iyo akĩambĩrĩria kũhunja thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹ Andũ othe arĩa maamũiguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩtie andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩitwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyĩte amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?” ²² Nowe Saulũ agĩkĩrĩrĩria kũgia na hinya, na akĩgegia Ayahudi arĩa maatũũrite kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mĩingĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saulũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ nague. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ irĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtagĩra, tondũ matietikagia atĩ kũna aarĩ mũrutwo. ²⁷ No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atůmwo. Akĩmeera ũrĩa Saulũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩirie, na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thiĩni wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saulũ agĩkara na atůmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ũcamba thiĩni wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Nĩngĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciariĩrwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa mangĩmũũraga. ³⁰ Rĩria arĩu na aarĩ a lthe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũkũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hĩndĩ iyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwon-gereirwo hinya; na ũkũmĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũũra metigĩrĩte Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rĩrĩ, rĩria Peterso aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. ³³ Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrite akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka inana. ³⁴ Peterso akĩmwĩra atĩrĩ, “Ainea, Jesũ Kristũ nĩakũhonia. Ŭkĩra ũkũnje kĩbarĩ gĩaku.” O hĩndĩ iyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rigĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrite ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩni. ³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, nague mwĩrĩ wake ũgĩthambio, ũkĩigwo nyũmba ya igũrũ. ³⁸ Lida kwarĩ hakuhĩ na Jopa; nĩ ũndũ ũcio rĩria arutwo maaiguire atĩ Peterso aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ eerĩ makamũringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, “Twagũthaitha ũka narua!”

³⁹ Nake Peterso agĩthĩ hamwe nao, na aakinya agĩtwarwo nyũmba ya igũrũ. Atumia othe a ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩria makĩrĩraga, na makĩmuonagia kanjũ na nguo ingĩ irĩa Dorokasi aatumite rĩria aarĩ nao.

⁴⁰ Nake Peterso akĩmeera othe moime nja ya nyũmba; agĩcooka agĩturia maru akĩhooya Ngai. Agĩ-cooka akĩgarũrũkĩria mũtumia ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tabitha, ũkĩra,” nake Tabitha akĩhingũra maitho, na oona Peterso, agĩtiira. ⁴¹ Nake Peterso akĩmũnyũta guoko, akĩmũrũgamia. Agĩcooka agĩta andũ arĩa meetikĩtie, na atumia acio a ndigwa, akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo. ⁴² Nague ũhoru ũcio ũkĩmenyeka Jopa guothe, no andũ aingĩ magĩtikia Mwathani. ⁴³ Nake Peterso agĩkara Jopa mĩthenya mĩingĩ kwa mũndũ wetagwo Simoni, ũrĩa warĩ mũtanduki wa njũũa.[†]

10

Korinelio Gũtũmanĩra Peterso

¹ Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Korinelio, ũrĩa warĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe cia mbũtũ irĩa yolkaine ta Mbũtũ ya Italia. ² Mũndũ ũcio na andũ othe a nyũmba yake nĩmeyamũrĩre Ngai na makamwĩtagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake na ũtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga Ngai kaingĩ. ³ Mũthenya ũmwe ta thaa kenda cia mĩaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai wega, ũrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akĩmũrora aiyũrĩtwo nĩ guoya, akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ Mwathani?”

Nake mũraika akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mahooya maku na indo irĩa ũheete andũ arĩa athĩni nĩkinyĩte igũrũ kũrĩ Ngai rĩrĩ iruta rĩa kũrĩrĩkanwo. ⁵ Na rĩrĩ, tũma andũ mathĩi Jopa magĩre mũndũ wĩtagwo Simoni, na nowe wĩtagwo Peterso. ⁶ Araikara gwa Simoni ũria mũtanduki wa njũũa, o ũria nyũmba yake irĩ rũtere-inĩ rwa iria.”

* 9:37 Warĩ mũtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambio mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũũhaarĩria gũthikwo. † 9:43 Tene andũ meetanagio na wĩra ũria maarutaga nĩgeetha makamenyeka o na ihenya.

⁷ Rĩria mũraika ũcio wamwarĩire aathiire, Korinelio agĩta ndungata ciake igĩrĩ na mũthigari ũmwe weamũĩire Ngai, na aarĩ ũmwe wa andũ arĩa maamũtungatagĩra. ⁸ Akĩmeera ũria wothē kwahanĩte agĩcooka akĩmatũma Jopa.

Kĩoneki gĩa Petero

⁹ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩĩire ta thaa thita cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ makuhĩĩire itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyũmba-igũrũ nĩgeetha akahooe Ngai. ¹⁰ Nake akĩgua aahũuta na akĩbatario nĩ kindũ gĩa kũria, na rĩria irio ciarugagwo-rĩ, akĩgocerera. ¹¹ Nake akĩona igũrũ rihingũritwo na kindũ gĩatarĩi ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ kĩnyĩitwo mĩthia ĩna. ¹² Nakĩo kĩaĩrĩ na nyamũ cia mĩthemba yothē ya iria irĩ magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ. ¹³ Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Petero, ũkĩra. Thĩnja na ũrie.”

¹⁴ Petero agĩcooka atĩrĩ, “Aca, Mwathani! Ndirĩ ndarĩa kindũ gĩtarĩ kĩaĩmũre, kana kindũ kĩrĩ thaahu.”

¹⁵ Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanoige kindũ o na kĩrĩkũ kĩaĩria Ngai atheretie atĩ ti kĩaĩmũre.”

¹⁶ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, na o rĩmwe gĩtama kũu gĩgĩcookio na igũrũ.

¹⁷ Na rĩria Petero eeyũragia gĩtũmi gĩa kĩoneki kũu oonete-rĩ, andũ arĩa maatũmitwo nĩ Korinelio makĩona harĩa nyũmba ya Simoni yarĩ, na makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. ¹⁸ Magĩtana, makĩũria kana Simoni ũria wĩtagwo Petero aaikaraga kũu.

¹⁹ Na rĩria Petero eeciiragia ũhoro wa kĩoneki kũu, Roho akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, harĩ na andũ atatũ maragũcarĩa. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩra ũkĩrũke, ũthĩĩ nao na ndũkagĩe na nganja nĩgũkorwo nĩ nĩ ndĩmatũmĩte.”

²¹ Petero agĩkũrũka, akĩra andũ acio atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũndũ ũcio mũracarĩa. Mũũkĩte nĩkĩ?”

²² Nao andũ acio magĩcookĩa atĩrĩ, “Tuumĩte gwa Korinelio, ũria mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe. Nĩ mũndũ mũthingu na mwĩtigĩri-Ngai, na nĩatĩitwo nĩ Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩrĩre atũmane ũthĩĩ gwake mũcĩĩ nĩgeetha aigue ũria ũrenda kuuga.” ²³ Hĩndĩ ĩyo Petero akĩra andũ acio matoonye nyũmba matũke agenĩ aake.

Petero Gũthĩĩ gwa Korinelio

Mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩĩire Petero agĩthĩĩ nao, na ariũ a lthe witũ amwe kuuma Jopa magĩthĩĩ nake. ²⁴ Naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩĩire magĩkinya Kaisarea. Korinelio agĩkorwo ametereire na eetĩte andũ a nyũmba yake na arata a hakuhĩ. ²⁵ Na rĩria Petero aatoonyaga nyũmba, Korinelio akĩmũtũnga na akĩgũthĩia magũrũ-inĩ make amwĩnyĩhĩre. ²⁶ No Petero akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama, nĩĩ ndĩ o mũndũ o na nĩĩ.”

²⁷ O makĩaragia-rĩ, Petero agĩtoonya thĩĩnĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene kĩa andũ. ²⁸ Akĩmeera atĩrĩ: “Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ Mũyahudi ndetĩkĩritio nĩ watho kũgwatanĩra na mũndũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceerera. No Ngai nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩrwo nĩ kuuga atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ti mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio rĩria ndĩratũmanĩrwo, ndĩrokire itegũkararĩa. Njĩtĩkĩria ngũũrie kĩaĩria kĩratũmĩre ũndũmanĩre?”

³⁰ Nake Korinelio akĩmũcookerĩa atĩrĩ: “Matukũ mana mahĩtũku, ndaarĩ thĩĩnĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya ithaa-inĩ ta rĩrĩ rĩa thaa kenda cia mĩaraho. Mũndũ warĩ na nguo ciahenagĩa akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa, ³¹ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya maku, na nĩarĩrĩkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩnĩ. ³² Nĩ ũndũ ũcio tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũria wĩtagwo Petero, nake nĩ mũgenĩ gwa Simoni ũria mũtanduki wa njũũa, ũria ũikaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ ³³ Nĩ ũndũ ũcio nĩndagũtũmanĩre o hĩndĩ ĩyo, na nĩ weka wega nĩ ũndũ wa gũũka. Rĩu ithuĩ ithuothe tũrĩ haha mbere ya Ngai nĩgeetha tũthĩkĩrĩre ũria wothē Mwathani agwathĩte ũtũwe.”

³⁴ Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria, akiuga atĩrĩ: “Rĩu nĩndamenya kũna ũria arĩ ma atĩ Ngai ndarĩ mũthutũkanio. ³⁵ No atĩ nĩetĩkagĩra andũ kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtigagĩra na mageeka ũria kwagĩrĩre. ³⁶ Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩrĩ ĩria Ngai aatũmĩre andũ a Isiraeli, akĩaria ũhoro mwega wa thayũ na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũria arĩ we Mwathani wa andũ othe. ³⁷ Inyuĩ nĩmũũĩ ũria gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galilĩ thuutha wa ũbatithio ũria Johana aahunjagĩa, ³⁸ ũria Ngai aaitĩrĩre Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ũria aathĩiaga agĩkaga wega na akĩhonagĩa andũ arĩa maahatĩrĩrio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

³⁹ “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩĩnĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũũragire na njĩra ya kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ⁴⁰ No mũthenya wa gatatũ Ngai akĩmũrĩũkia kuuma kũrĩ arĩa akuĩ na agĩtũma onekane kũrĩ andũ. ⁴¹ We ndonirwo nĩ andũ othe, o tĩga aira arĩa Ngai aathuũrĩte: akĩonwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩanĩire na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuĩ. ⁴² Nĩatwathĩre tũhunjĩre andũ na tũrute ũira atĩ we nĩ we Ngai aamũrĩre atũke mũtuanĩrĩ-cĩra wa andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁴³ Anabii othe nĩmaheanaga ũira wa ũhoro wake atĩ mũndũ ũria wothē ũkaamwĩtĩkia nĩakamũkĩra ũrekerĩ na mehĩa na ũndũ wa rĩtwa rĩake.”

⁴⁴ Na Petero o akīaragia ciugo icio-rī, Roho Mūtheru agīkūrūkīra andū arīa othe maiguire ndūmīrīrī ĩyo. ⁴⁵ Nao andū arīa meetīkitie, a thiritū ya arīa maruaga, arīa mokīte na Petero makīgega mona atī kiheo kīa Roho Mūtheru nīgīaitīrīrio andū-a-Ndūrīrī o nao. ⁴⁶ Nīgūkorwo nīmamaiguire makīaria na thiomī makīgoocaga Ngai.

Hīndī ĩyo Petero akīūria atīrī, ⁴⁷ “Harī mūdū ūngīgīria andū aya mabatithio na maaī? Andū aya nīmamūkīra Roho Mūtheru o ta ithuī.” ⁴⁸ Nī ūndū ūcio agīathana mabatithio thīinī wa rītwa rīa Jesū Kristū. Magīcooka makīūria Petero aikaranie nao ihinda rīa mīthenya mīnini.

11

Petero Gūtaarīria Gītūmī gīa Cūko Ciake

¹ Na rīrī, atūmwō, na ariū na aarī a lthe witū arīa maarī Judea guothe makīigua atī andū-a-Ndūrīrī o nao nīmarikitie kwamūkīra kiugo kīa Ngai. ² Nī ūndū ūcio rīrīa Petero aambatire agīthī Jerusalemu, andū arīa meetīkitie a thiritū ya arīa maruaga makīmūrīuthia ³ makīmwīra atīrī, “Wee nīwatoonyire nyūmba ya andū arīa mataruaga, na ūkīrīanīra nao.”

⁴ Nowe Petero akīambīrīria kūmataarīria maūdū mothe wega o ta ūrīa meekīkīte, akīmeera atīrī: ⁵ “Ndaarī itūūra-inī rīa Jopa ngīhooya Ngai, na rīrīa ndaagoocereire-rī, ngīona kīoneki. Ngīona kīndū gīatarīi ta gītama kīnene gīkīharūrūkio kuuma igūrū na mīthia yakīo īna, na gīgīkūrūka o harīa ndaarī. ⁶ Ndaacūthīrīria thīinī wakīo ngīona nyamū cia thī iria irī magūrū mana, na nyamū cia gīthaka, na nyamū iria itambaga thī na nyoni cia rīera-inī. ⁷ Ngīcooka ngīigua mūgambo ūkīnjīra atīrī, ‘Petero, ūkīra. Thīnja, na ūrie!’

⁸ “Na nīi ngīcooka atīrī, ‘Aca, Mwathani! Gūtīrī kīndū gītarī kīamūre kana kīrī thaahu kīrī gīatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mūgambo ūcio ūkīaria riita rīa keerī kuuma igūrū ūkīnjīra atīrī, ‘Ndūkanoige kīndū o na kīrīkū kīria Ngai atheretie atī ti kīamūre.’ ¹⁰ Ūndū ūyū wekīkire maita matatū, nakīo gītama kīu gīkīguccio na igūrū.

¹¹ “O hīndī ĩyo andū atatū arīa maatūmītuo kūrī nī kuuma Kaisarea magīkinya nyūmba-inī īria ndaikaraga. ¹² Nake Roho akīnjīra thīi nao na ndikagīe na ngaanja. Nao ariū a lthe witū aya atandatū tūgīthīi nao na tūgītoonya nyūmba ya mūdū ūcio. ¹³ Nake agītūwīra ūria oimīrīrwo nī mūraika arī gwake nyūmba, akīmūwīra atīrī, ‘Tūmana Jopa wītīrwo Simoni ūria wītawgo Petero. ¹⁴ Nīegūkūrehera ndūmīrīrīa īgūtūma wee na nyūmba yaku yothe mūhonoke.’

¹⁵ “Na rīrīa ndaambīrīrie kwaria-rī, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra o ta ūria aatūkūrūkīre hīndī ya mbere. ¹⁶ Hīndī ĩyo ngīrīrikana ūria Mwathani oigīte atīrī, ‘Johana aabatithanagia na maaī, no inyuī mūkaabatithio na Roho Mūtheru.’ ¹⁷ Angīkorwo Ngai nīamaheire kīheo o kīria aatūheire ithuī andū arīa twetīkirie Mwathani Jesū Kristū-rī, nīi ndaarī ūū nīguo ndīciirie atī no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rīrīa maaiguire ūguo, magītiga ngararī na makīgooca Ngai, makiuga atīrī, “Gwakorwo nī ūguo-rī, Ngai nīakinyīirie andū-a-Ndūrīrī o nao ūhorō wa kwīrira nīguo magīe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rīrī, andū arīa maahurunjūkire nī ūndū wa kūnyariirwo thuutha wa kūuragwo gwa Stefano magīthīi o ngīnya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagīria andū angī ūhorō tīga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kūrī o ūguo, andū amwe ao, arīa moimīte Kuporo, na Kurene, magīthīi Antiokia na makīambīrīria kwārīia Ayunanī o nao, makīmahunjīria ūhorō mwega ūkonī Mwathani Jesū. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwārī hamwe nao; na andū aingī magītīkia makīgarūrūkīra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maūdū macio igīkinyīra andū a kanitha ūrīa warī kūu Jerusalemu; nao magītūma Baranaba athīi Antiokia. ²³ Rīrīa aakinyire na akīona ūira wa wega wa Ngai, agīkena na akīmōmīrīria marī othe, atī maikarage maathīkīre Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarī mūdū mwega waiyūrītwo nī Roho Mūtheru na warī na wītīkio, nao andū aingī magītīkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agīthīi Tariso gūcaria Saūlū, ²⁶ na rīrīa aamuonire akīmūrehe Antiokia. Nī ūndū ūcio kwa ihinda rīa mwaka ūmwe Baranaba na Saūlū makīgomana na kanitha na makīruta andū aingī. Kūu Antiokia nīkuo arutwo meetīrwo Akristiano riita rīa mbere.

²⁷ Ihinda-inī rīu anabii amwe magīkūrūka kuuma Jerusalemu ngīnya Antiokia. ²⁸ Ūmwe wao wetagwo Agabo akīrūgama, na nī ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru, akīratha atī nī gūkūgia ng’aragu nene Roma guothe. (Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya wathani wa Kilaudīo.) ²⁹ Nao arutwo, magītīria kūheana ūteithio nī ūndū wa ariū a lthe witū arīa maatūūraga kūu Judea, o ta ūria mūdū aahotithīo. ³⁰ Nīmekire ūndū ūcio, makīnengera Baranaba na Saūlū iheo ciao matwarīre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kīama

¹ Na rīrī, ihinda-inī rīu nīguo Mūthamaki Herode aanyitire andū amwe a kanitha, arī na muoroto wa kūmanyariira. ² Akīūrāgithia Jakubu, mūrū wa nyina na Johana na rūhiū rwa njora. ³ Na rīrīa oonire ūhorō ūcio nīwakenia Ayahudi-rī, akīnyitithia Petero o nake. Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya Gīathī kīa Mīgate Itarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia. ⁴ Aarīkia kūmūnyitithia, akīmūikia njeera akīmūneana arangīrwo nī ikundi inya cia thigari, o gīkundi kīrī gīa thigari inya. Herode eendaga amūrehe mbere ya mūingī thuutha wa Gīathī gīa Bathaka.

⁵ Nī ūndū ūcio Petero akīhingīrwo njeera, no kanitha nīwahooyaga Ngai ūtegūtīgithīria nī ūndū wake.

⁶ Na ūtukū ūrīa Herode aarokaga kūmūtware agaciirithio, Petero aakomete gatagatī ga thigari igīrī, ohetwo na mīnyororo īrī, nacio thigari igīrī ikarūgama kīhingo-inī irangīrite. ⁷ Na rīrī, o rīmwe mūraika wa Mwathani akīmūmīrīra naguo ūtheri ūkiara kanyūmba kau aarī. Mūraika ūcio akīringaringa Petero mwena na akīmūūkīria, akīmūwīra atīrī, “Ūkīra narua!” Nayo mīnyororo īrīa oohetwo nayo moko ikīgūa thī.

⁸ Mūraika ūcio agīcooka akīmūwīra atīrī, “Wīhumbe nguo ciaku na wīkire iraātū.” Nake Petero agīka o ūguo. Mūraika ūcio akīmūwīra atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīrīre.” ⁹ Petero akīmūmūmīrīra, makīuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kioneki oonaga. ¹⁰ Makīhītuka arangīri a mbere na a keerī na magīkinya kīhingo-inī gīa kīgera kīrīa gīa gūtoonya itūūra inene. Nakīo kīhingo kīu gīkīhingūra nī ūndū wao, nao makīgerera ho. Rīrīa maathiire ūraiha wa gacīra kamwe-rī, o rīmwe mūraika ūcio akīmūtiga.

¹¹ Nake Petero akīiigua, na akiuga atīrī, “Rīu nīndamenya hatarī nganja atī Mwathani nīegūtūmīte mūraika wake ahonokie kuuma moko-inī ma Herode na kuuma kūrī maūndū marīa mothe andū a Ayahudi matanyite kuona.”

¹² Na rīrīa aguūkīrwo nī ūhorō ūcio, agīthīi kwa Mariamu ūrīa warī nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nīkuo andū aingī manganite makīhooya Ngai. ¹³ Petero akīringaringa mūrango wa nja, nake mūrītu warutaga wīra kuo wetagwo Roda agīūka kūhingūra. ¹⁴ Rīrīa aaguire mūgambo wa Petero, akīiyūrwo nī gīkeno kīnene akīaga kūhingūra mūrango akīhūndūka ateng’erete, akianīrīra, akiuga atīrī, “Petero arī mūrango-inī!”

¹⁵ Nao makīmūwīra atīrī, “Wee nī kūgūrūka ūgūrūkīte.” Rīrīa aakīrīrīrie agwatīrie kuuga atī ūguo nīguo kwarī, makīuga atīrī, “No ngīnya akorwo nī mūraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agīthīi na mbere kūringaringa mūrango, na rīrīa maahingūrire makīona nīwe, makīgega. ¹⁷ Petero akīmākīria na guoko na akīmataarīria ūrīa Mwathani aamūrūtite njeera. Akīmeera atīrī, “Irai Jakubu na ariū na aarī a lthe witū ūhorō ūcio,” agīcooka agīthīi kūndū kūngī.

¹⁸ Rūciinī gwakīa, nī kwagīire na ngūi nene gatagatī-inī ga thigari nī kūrigwo nī ūrīa gwēkīkīte ūhorō ūkonīi Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gūcāria Petero na kūmwaga-rī, agīciirithia thigari, na agīathana atī ciūrango.

Gīkuū kīa Herode

Herode agīcooka akīuma Judea agīthīi Kaisarea, agīikara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rīrī, nīatūūrīte ahaaranite na andū a Turo na a Sidoni, no o magīcookanīrīra hamwe magīetha ūrīa mangīaranīrie nake. Na maarīkia kūnyitwo mbaru nī Bulasito, ūrīa warī ndungata njīhokeku ya mūthamaki-rī, makīhooya kūgīe na thayū, tondū būrūrī wa mūthamaki ūcio nīguo wamaheaga irio.

²¹ Na mūthenya ūrīa waraarīrio wakinya-rī, Herode akīhumba nguo ciake cia ūthamaki, na agīkarīra gītī gīake kīa ūnene, akīarīria andū acio. ²² Nao makīanīrīra makīuga atīrī, “Ūcio nī mūgambo wa ngai, ti mūgambo wa mūndū.” ²³ O rīmwe mūraika wa Mwathani akīringa Herode nī ūndū wa kwaga kūgoocithia Ngai, nake akīrīio nī igunyū, agīkua.

²⁴ No kiugo kīa Ngai gīgīkīrīrīria kuongerereka na gūtheerema.

²⁵ Rīrīa Baranaba na Saūlū maarīkirie ūtungata wao-rī, magīcooka kuuma Jerusalemu, na magīcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paūlū Gūtūmwō

¹ Na rīrī, kanitha-inī wa Antiokia nī kwarī na anabii na arutani: nao nīo Baranaba, na Simeoni ūrīa wetagwo na rīitwa rīngī Nīgerī, na Lukio ūrīa wōimīte Kurene, na Manaeni (ūrīa wareranīrio na Herode ūrīa mūthamaki), o na Saūlū. ² Rīrīa mahooyaga Mwathani mehingīte kūrīa irio, Roho Mūtheru akiuga atīrī, “Nyamūrīrai Baranaba na Saūlū nī ūndū wa wīra ūrīa ndīmetīre.” ³ Nī ūndū ūcio thuutha wa kwīhinga kūrīa irio na kūhooya Ngai, makīmaigīrīra moko, na makīmātūma mathīi.

Baranaba na Paŭlū Kūhunja Kuporo

⁴ Andū acio eerī, matūmitwo nī Roho Mūtheru, magīthīi nginya Seleukia na makīhaica marikabu makiuma kūu magīthīi nginya Kuporo. ⁵ Rīria maakinyire Salamisi, makihunja kiugo kia Ngai thunagogi-inī cia Ayahudi. Nake Johana aarī hamwe nao arī ta mūteithia wao.

⁶ Magīthīi matuikanīire gīcigīrira kīu gīothe nginya magīkinya Pafo. Kūu magīkora Mūyahudi warī mūrāgūri na mūnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesū, ⁷ nake aatungatagīra barūthi ūria wetagwo Serigio Paŭlū. Barūthi ūcio warī mūdū mūūgī, agītūmanīra Baranaba na Saŭlū tondū niendaga kūguwa kiugo kia Ngai. ⁸ No rīrī, Elumo ūcio mūrāgūri (amu ūguo nīguo rīitwa rīake riugīte) akīmakararia na akīgeria kūgarūra barūthi ūcio nīgeetha ndagetikie. ⁹ Hīndī iyo Saŭlū, ūria wetagwo na rīitwa rīngī Paŭlū aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, agikūūrira Elumo maitho, akīmīwira atīrī, ¹⁰ “Wee ūrī mwana wa mūcukani na ūrī thū ya maūdū marīa mothe mega! Ūiyūrītwo nī mīthemba yothe ya maheeni na waara. Ndūrī hīndī ūgaatiga kuogomia njīra iria ciagīrīre cia Mwathani?” ¹¹ Na rīrī, guoko kwa Mwathani nīgūgūkīrīre. Nīgūtūika mūtumumu na kwa ihinda ndūgūkorwo ūkiona ūtheri wa rīia.”

O hīndī iyo akīona marundurundu, na akīgīo nī nduma, akīambīrīria kūhambahambata, agīcaragia mūdū wa kūmūnyīta guoko amūtongorie. ¹² Nake barūthi oona ūria gwēkīka, agītīkia, nīgūkorwo nīagegīrio nī ūrutani ūcio ūkonī Mwathani.

Paŭlū arī Antiokia ya Būrūri wa Pisidia

¹³ Paŭlū na andū arīa maarī nao, moima Pafo makīhaica marikabu magīthīi Periga kūu būrūri wa Pamufilia, kūria Johana aamatigire agīcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magīthīi na mbere magīkinya Antiokia ya būrūri wa Pisidia. Na mūthenya wa Thabatū magītōonya thunagogi magīkara thī. ¹⁵ Thuutha wa gūthomwo kwa Maandiko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makīmatū-manīra makīmeera atīrī; “Ariū a lthe witū, angīkorwo mūrī na ūhoru wa kūmīrīria andū-rī, maarīriei.”

¹⁶ Paŭlū akīrūgama, na aarīkia kūmakīria na guoko akīmeera atīrī: “Andū aya a Isiraēli o na inyūi andū-a-Ndūrīrī arīa mūhooyaga Ngai, ta thikīrīria! ¹⁷ Ngai wa andū a Isiraēli nīathuurire maithe maitū; agītūma andū acio matheereme hīndī irīa maatūūraga Misiri, na akīmaruta būrūri ūcio na hinya mūnene, ¹⁸ niakīrīrīrie mītugo yao ihinda rīa ta mīaka mīrongo īna marī werū-inī, ¹⁹ akīniina ndūrīrī mūgwanja kūu Kaanani naguo būrūri wacio akīūhe andū aake ūtūike igai rīao. ²⁰ Ūhoru ūcio wothe wekīkire ihinda-inī rīa ta mīaka magana mana ma mīrongo itano.

“Thuutha wa ūguo, Ngai akīmahe atīrīrīrī būrūri o nginya hīndī ya Samūeli ūria warī mūnabii. ²¹ Hīndī iyo andū makiuga maheo mūthamaki, nake Ngai akīmahe Saŭlū mūrū wa Kishu, wa mūhīrīga wa Benjamini, nake agīathana mīaka mīrongo īna. ²² Thuutha wa kweheria Saŭlū, agītua Daudi mūthamaki wao. Akīruta ūira ūmūkonī, akiuga atīrī, ‘Nīnyonete Daudi mūrū wa Jesii arī mūdū ūkenaga ngoro yakwa; we niarīkaga ūria wothe ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rūciaro-inī rwa mūdū ūyū, Ngai niareheire andū a Isiraēli Mūhonokia, na nīwe Jesū, o ta ūria eeranīire. ²⁴ Jesū atanooka, Johana nīahunjagīria andū othe a Isiraēli ūhoru wa kwīrira mehia na ūhoru wa kūbatithio. ²⁵ Na rīrī Johana aarīkagia wīra wake nīoririe atīrī: ‘Mwīciiragia nīi nī nīi ūū? Nīi ti nīi we. Aca nī ti nīi, nowe nīegūūka thuutha wakwa, o we ūria nīi itagīrīrwo kuohora ndigi cia iraatū ciake.’

²⁶ “Ariū a lthe witū, o inyūi ciana cia lburahīmu, o na inyūi andū-a-Ndūrīrī arīa mwītīgīrīte Ngai, ūhoru ūyū wa ūhonokia nī ithūi tūtūmīrwo. ²⁷ Andū a Jerusalemu na anene ao matiakūūranire Jesū, no nī ūndū wa ūria maamūtūrīre ciira, makīhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mūthenya wa Thabatū. ²⁸ O na gūtūika mationire gītūmi kīganu gīa gūtūma ooragwo, nīmathaitaire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarīkia kūhingia maūdū mothe marīa maandikītwo ūhoru wake, makīmūcurūria kuuma mūtī-igūrū, makīmūga mbīrīra. ³⁰ No rīrī, Ngai nīamūrīūkirie kuuma kūrī arīa akuū, ³¹ na kwa ihinda rīa mīthenya mīngī nīonirwo nī andū arīa moimite nao Galili, magathīi Jerusalemu. Na rīu acio nīo aira aake kūrī andū aītū.

³² “Tūramwīra ūhoru mwega: Ūhoru ūria Ngai eerīire maithe maitū, ³³ nīātūhingīrīre ithūi ciana ciao, na ūndū wa kūrīūkia Jesū. O ta ūria kwandikītwo thīnī wa Thaburi ya keerī atīrī:

“Wee ūrī Mūrū wakwa;
ūmūthī nīndatuika Thoguo.”

³⁴ Naguo ūhoru wa ma wa atī Ngai nīamūrīūkirie kuuma kūrī arīa akuū nīguo ndakabuthe-rī, nī warītio na ciugo ici:

“Nīngakūhe irathimo iria theru na iria itarī hīndī ingīaga iria ciērīrwo Daudi.”

³⁵ Ūndū ūcio nīwarītio handū hangī atīrī:

“Wee ndūkareka ūria waku Mūtheru abuthe.”

³⁶ “Nīgūkorwo rīrīa Daudi aarīkirie gūtungatīra Ngai rūciaro-inī rwake, nīakuire; agīthikwo hamwe na maithe make nague mwīrī wake ūkibutha. ³⁷ No ūrīa Ngai aariūkirie kuuma kūrī arīa akuū ndaabuthire.

³⁸ “Nī ūndū ūcio, ariū a Ithe witū, ngwenda mūmenye atī ūhoro wa kūrekerwo kwa mehia nīūhunjitio kūrī inyuī na ūndū wa Jesū. ³⁹ Na mūdū wothē ūmwītikīte nīatuagwo mūthingu maūdū-inī mothe marīa watho wa Musa ūtangāmūtuire mūthingu. ⁴⁰ Mwīmenyererei, nīgeetha ūhoro ūrīa anabii maaririe ndūkanamūkore, rīrīa moigire atīrī:

⁴¹ “Ta rorai, inyuī anyūrūrania,

gegaai na mūthire,

nīgūkorwo nīngwīka ūndū matukū-inī manyu,

ūrīa mūtangītīkia,

o na mūngīrwo nī mūdū.”

⁴² Rīrīa Paūlū na Baranaba moimaga thunagogi, andū makīmeera moke mūthenya ūrīa warūmīrīre wa Thabatū nīguo mathīī na mbere kwaria ūhoro ūcio. ⁴³ Hīndī rīrīa mūcemanio wathirire, Ayahudi aingī na andū arīa meegarūrīte magatuīka Ayahudi makīrūmīrīra Paūlū na Baranaba, nao makīmaarīria na makīmarīngīrīria mathīī na mbere gūikara wega-inī wa Ngai.

⁴⁴ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre wa Thabatū, hakuhī andū othe a itūūra rīu inene magīuka kūigua kiugo kīa Mwathani. ⁴⁵ Hīndī rīrīa Ayahudi moonire kīrīndī kīu, makīnyiitwo nī ūiru na makīaria ciugo njūru cia gūūkīrīra ūrīa Paūlū oigaga.

⁴⁶ Nao Paūlū na Baranaba makīmacookeria marī na ūcamba makīmeera atīrī, “No ngīnya tūngīram-bire kūheana kiugo kīa Ngai kūrī inyuī. No rīrī, kuona nīmūraūrega na mūgetuīra atī mūtiagīrīrwo nī muoyo wa tene na tene-rī, rīu nītūkūgarūrūka tūthīī kūrī andū-a-Ndūrīrī. ⁴⁷ Nīgūkorwo Mwathani atwathīte agatwīra atīrī:

“Nīndīmūtūite ūtheri wa gūtherera andū-a-Ndūrīrī,

nīguo mūtware ūhoro wa ūhonokio ngīnya ituri-inī cia thī.”

⁴⁸ Hīndī rīrīa andū-a-Ndūrīrī maaguire ūguo magīkena na magītīia kiugo kīa Mwathani, nao andū arīa othe maathīrīrīrio muoyo-inī na tene na tene magītīkia.

⁴⁹ Nakīo kiugo kīa Mwathani gīkīhunja kūdū guothe kūu būrūri-inī. ⁵⁰ No Ayahudi magīakīrīria atumia arīa meyamūrīre Ngai na maarī igweta, o na anene a itūūra inene. Makīrutithia ngūī ya gūūkīrīra Paūlū na Baranaba nīguo manyariirwo, na makīmaingata moime būrūri-inī wao. ⁵¹ Nī ūndū ūcio makīribariba rūkūngū kuuma magūrū mao kuonania, atī nīmatigana nao na magīthīī Ikonia. ⁵² Nao arutwo makīiyūrwo nī gīkeno, na makīiyūrwo nī Roho Mūtheru.

14

Paūlū na Baranaba marī Ikonia

¹ Na rīrī, Paūlū na Baranaba marī kūu Ikonia, magītoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mūtugo. Marī kūu makīaria na ūhoti mūingī mūno o ngīnya Ayahudi aingī na andū-a-Ndūrīrī magītīkia. ² No Ayahudi arīa maaregire gwītīkia nīmathogothire andū-a-Ndūrīrī, makīmathūkia meciiria nīgeetha mookīrīre ariū na aarī a Ithe witū. ³ Nī ūndū ūcio Paūlū na Baranaba magīkara kūu ihinda iraaya, makīaria marī na ūcamba nī ūndū wa Mwathani, o we wekīrīre ndūmīrīri ya wega wake hinya na ūndū wa kūmahotithia kūringa cīama na morīrū. ⁴ Andū a itūūra rīu inene makīgayūkana; amwe magītīkania na Ayahudi, nao arīa angī magītīkania na atūmwō. ⁵ Nī kwārī na ndundu yathugunditwo nī andū-a-Ndūrīrī na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nīguo mameeke ūūru, na mamahūūre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makīmenya ūhoro ūcio, na makīūrīra matūūra manene ma būrūri wa Likaonia, na nīmo Lisītera, na Deribe, o na būrūri ūrīa wagūthiūrūrūkīrie, ⁷ kūria maathiire na mbere kūhunja ūhoro mwega.

Paūlū na Baranaba marī Lisītera na Deribe

⁸ Nakuo kūu Lisītera nī kwārī mūdū warī mwonju magūrū, na aatūūrīte arī mwonju kuuma gūciarwo na ndetwarīte na magūrū o narī. ⁹ Nake agīthikīrīria Paūlū akīaria. Paūlū aamūrora, akīona atī aarī na wītīkio wa kūhonio, ¹⁰ akīmūwita na mūgambo mūnene, akīmūwira atīrī, “Rūgama na magūrū maku!” Na o hīndī iyo, mūdū ūcio akīrūga na igūrū, akīambīrīria gwītware.

¹¹ Rīrīa gikundi kīu kīa andū kīonire ūrīa Paūlū eekīte, gīkīanīrīra na rūthiomi rwa Likaonia gīkiuga atīrī, “Ngai nīciikūrūkīte kūrī ithuī itarīi ta andū!” ¹² Magīta Baranaba Zeu,* nake Paūlū makīmūwita Herime tondū nīwe warī mwaria ūrīa mūnene. ¹³ Mūthīnjīri-ngai ya Zeu, ūrīa hekarū yake yarī o hau nja ya itūūra, akīrehe ndegwa na mahūa maatumītwo ta thūmbi hau kīhingo-inī gīa itūūra inene, tondū we na gīkundi kīu kīa andū nīmendaga kūmarutīra magongona.

* 14:12 Zeu yarī ngai nene ya Ayunani, na nīyo yarī ngai ya itūūra rīa Lisītera. Baranaba aatūikaga nīahanaine na ngai iyo.

¹⁴ No rĩrĩa atůmwo acio Baranaba na Paũlũ maaiguire ũguo, magĩtembũranga nguo ciao, makĩhanyũka, magĩtoonya kũrĩ kirĩndĩ, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, ¹⁵ “Andũ aya, mũreka ũguo nĩkĩ? Ithũĩ tũrĩ o andũ ta inyũĩ. Tũmũreheire ũhoru mwega, wa kũmwĩra mũgarũrũke mũtigane na maũndũ marĩa matarĩ kiene, mũcokerere Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo, o we ũrĩa wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁶ Tene, nĩarekereire ndũrĩrĩ ciothe ithiĩage na mũthĩre yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gwtĩga atarĩ na ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumĩte igũrũ na kũmũhe magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ na akaiyũria ngoro cianyu na gikeno.” ¹⁸ No o na maarĩtie ciugo icio, nĩ maarĩ na wĩra mũritũ wa kũgĩria gĩkundi kiu kĩa andũ kĩmarutĩre igongona.

¹⁹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo Ayahudi angĩ magĩũka moimĩte Antiokia na Ikonía, nao makĩguucĩrĩria gĩkundi kiu kĩa andũ, gĩgĩcoka mwena wao. Gĩkundi kiu gĩkihũũra Paũlũ na mahiga nyuguto, na gĩkĩmũkururia, gĩkĩmũruta nja ya itũũra, gĩciĩrĩtie nĩ mũkuũ. ²⁰ No arutwo maarĩkia kũmũrigĩciĩria, agĩũkĩra agĩcoka itũũra-inĩ. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, we na Baranaba makĩuma kũu magĩthĩĩ Deribe.

Paũlũ na Baranaba Gũcoka Antiokia ya Suriata

²¹ Paũlũ wa Baranaba makĩhunja ũhoru mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ matũĩke arutwo. Magĩcoka makĩhũndũka magĩthĩĩ Lisitera, na Ikonía, na Antiokia, ²² magĩkagĩra arutwo hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmĩtie wĩtĩkio. Makameeraga atĩrĩ, “No ngĩnya ithũĩ tũgerere mathũĩna-inĩ maingĩ ngũo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai.” ²³ Paũlũ na Baranaba makĩamũrĩra athuuri a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũrĩa irio, makĩmaneana kũrĩ Mwathani, o we ũrĩa meehokete. ²⁴ Thuutha wa gũtũikanĩria Pisidia, magĩkinya Pamufilia, ²⁵ na maarĩkia kũhunja kiugo kũu Periga, magĩũkũrũka magĩthĩĩ Atalia.

²⁶ Moima Atalia makĩhaica marikabu, magĩcoka Antiokia, o kũrĩa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa maarĩkĩtie kũrũta. ²⁷ Maakinya kũu magĩcokanĩrĩria andũ a kanitha hamwe, makĩmeera ũrĩa wothe Ngai ekĩte agereire harĩo na ũrĩa aahingũrĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gwtĩkia. ²⁸ Nao magĩkara na arutwo kũu ihinda iraaaya.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe magĩkũrũka kuuma Judea magĩthĩĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a lthe wĩtũ makameera atĩrĩ: “Mũngĩaga kũrũa kũringana na mũtugo ũrĩa warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka.”

² ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba macokanĩrie na makarananie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etikia angĩ, maambate mathĩĩ Jerusalemu makone atůmwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio. ³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩrĩa maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũrĩ Ngai. ũhoru ũcio ũgĩkenia ariũ a lthe wĩtũ mũno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atůmwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ iyo andũ amwe a ariĩ meetĩkĩtie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atĩrĩ, “Andũ a Ndũrĩrĩ no ngĩnya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atůmwo na athuuri magĩcemanĩa nĩgeetha maarĩrĩrie ũhoru ũcio. ⁷ Thuutha wa mĩario mĩingĩ, Petero akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a lthe wĩtũ, nĩmũũĩ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue ndũmĩrĩri ya ũhoru-ũrĩa-Mwega kuuma kũrĩ nĩĩ na nĩguo metĩkie. ⁸ Nake Ngai, ũrĩa ũũĩ ngoro, akĩonania atĩ nĩametĩkĩrite na ũndũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o ta ũrĩa aatũhete. ⁹ Ndeekĩrĩre ngũũrani gatagatĩ gaitũ nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ũndũ wa wĩtĩkio. ¹⁰ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kĩĩ kiratũma mwende kũgeria Ngai na ũndũ wa gwĩkĩra arutwo icooki ngingo rĩrĩa ithũĩ o na kana maithe maitũ tũtarĩ twahota gũkuua?

¹¹ Aca! Twĩtĩkĩtie atĩ tũhonokete nĩ ũndũ wa wega wa Mwathani wĩtũ Jesũ, o ta ũrĩa o nao mahonokete.”

¹² Nakĩo kĩũngano gĩothe gĩgĩkĩra ki gĩgĩthĩkĩrĩria Baranaba na Paũlũ makĩheana ũhoru wa ciama na morĩrũ iria Ngai eekĩte kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire harĩo. ¹³ Rĩrĩa maarĩkirie kwaria, Jakubu akĩaria akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a lthe wĩtũ, ta thĩkĩrĩrai. ¹⁴ Simoni nĩatũtarĩria ũrĩa Ngai oonanirie wendo wake hĩndĩ ya mbere na ũndũ wa gwtĩhuurĩra andũ kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matũĩke aake.

¹⁵ Nacio ciugo cia anabĩĩ ikaringana na ũhoru ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

¹⁶ “Thuutha wa ũguo nĩngacooka,
na njake rĩngĩ hema ya Daudi rĩrĩa igwĩte.

Nĩngaka iganjo rĩayo rĩngĩ,
na ndĩmĩcookie harĩa yarĩ,

¹⁷ nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani,

o na andū othe a Ndūrīrī arīa metanagio na rītwa rīakwa,
ūguo nīguo Mwathani ūrīa wīkaga maūndū macio ekuuga’

¹⁸ marīa moīkaine kuuma o tene.

¹⁹ “Nī ūndū ūcio-rī, nī ngūtua atīrī, tūtige kūrītūhīria ūhoru andū-a-Ndūrīrī arīa maragarūrūka kūrī Ngai. ²⁰ Handū ha ūguo-rī, twagīrīrwo tūmaandīkire marūa, tūmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahītio nī mīhianano, ningī metheemage kuumana na ūmaraya, na kuumana na nyama cia nyamū cia gūtīwo, o na kuumana na thakame. ²¹ Nīgūkorwo ūhoru wa Musa nīwahunjagio matūūra-inī mothe o kuuma mahinda ma tene mūno, na nīūthomagwo thunagogi-inī mīthenya yothe ya Thabatū.”

Marūa ma Kīama kūrī Andū-a-Ndūrīrī arīa Metikītie

²² Hīndī iyo atūmwo na athuuri, hamwe na kanītha wothe, magītua itua mathuure andū amwe ao mamatūme Antiokia marī na Paūlū na Baranaba. Magīthuura Judasi (ūrīa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andū aya eerī maarī atongoria thīnī wa ariū a Ithe witū. ²³ Makīmatūma na marūa maya:

Nī ithuī atūmwo na athuuri, o ithuī ariū a Ithe wanyu,

Kūrī andū-a-Ndūrīrī arīa metikītie kūu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amūkīrai ngeithi.

²⁴ Nītūiguīte atī andū amwe nīmooimire kūrī ithuī matarī na rūūtha rwitū, na makīmūthīnia, na makīnyariira meciiria manyu nī ūndū wa maūndū marīa maaririe. ²⁵ Nī ūndū ūcio, ithuothe nītūiguanīre tūthuure andū amwe tūmatūme kūrī inyuī marī na arata aitū endwa, Baranaba na Paūlū, ²⁶ andū arīa matwarīrīrie mīoyo yao ūgwati-inī nī ūndū wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū. ²⁷ Nī ūndū ūcio nītwatūma Judasi na Sila nīgeetha makindīre ūhoru ūyū tūramwandīkīra na ciugo cia tūnua twao. ²⁸ Nīkuonekete arī wega kūrī Roho Mūtheru o na kūrī ithuī twage kūmūkuuithia mūrigo ūkīrīte maūndū maya: ²⁹ Na rīrī, mūtīkarīage irio iria irutīrwo mīhianano, na mūtīkanyuuge thakame, na mūtīkarīage nyama cia nyamū cia gūtīwo, na mūtigane na ūmaraya. Mwetheema maūndū macio-rī, nīmūgūwīka wega.

Tigwoi ūhoru.

³⁰ Nao andū acio makiugīrwo ūhoru, na makīharūrūka magīthīi Antiokia, kūrīa maacookanīrīrie kanitha hamwe, na makīneana marūa macio. ³¹ Rīrīa andū maathomire marūa macio, magikena nī ūndū wa ndūmīrīri ya kūmoomīrīria irīa yaandīkītwo marūa-inī macio. ³² Nao Judasi na Sila, arīa o ene maarī anabii, makiaria maūndū maingī ma kūmīrīria na kuongerera ariū a Ithe witū hinya. ³³ Thuutha wa gūikara kūu kwa ihinda-rī, makiugīrwo ūhoru na irathimo cia thayū nī ariū na aarī a Ithe witū, nīguo macooke kūrī andū arīa maamatūmīte. ³⁴ (Nowe Sila akīona arī wega aikare kūu.) ³⁵ No Paūlū na Baranaba magitigwo kūu Antiokia, kūrīa o, na andū angī aingī maarutanaga na makahunjia kiugo kīa Mwathani.

Paūlū na Baranaba Gūkarania

³⁶ Thuutha wa mīthenya tīgana ūna, Paūlū akīra Baranaba atīrī, “Reke tūcooke tūgaceerere ariū na aarī a Ithe witū matūūra-inī mothe marīa tūhunjītie kiugo kīa Mwathani, tūkamenye ūrīa matarī.” ³⁷ Baranaba nīeendaga kuoya Johana, ūrīa wetagwo Mariko mathīi nake, ³⁸ no Paūlū ndonaga arī wega mathīi nake, tondū nīamatiganīrie rīrīa maarī Pamufilia na akīaga gūthīi kūruta wīra nao. ³⁹ Makīgīa na gūkarania kūnene o nginya makīamūkana. Baranaba akīoya Mariko, makīhaica marikabu, magīthīi Kuporo, ⁴⁰ no Paūlū agīthuura Sila, na maarīkia kūhooerwo wega wa Mwathani nī ariū na aarī a Ithe witū, magīthīi. ⁴¹ Agītūkanīria Suriata na Kilikia, agītīkagīra makanitha hinya.

16

Timotheo Kūnyitana na Paūlū na Sila

¹ Na rīrī, Paūlū agīkina Deribe agīcooka akiuma kuo agīthīi Lisitera, kūrīa mūrutwo wetagwo Timotheo aatūūruga, ūrīa nyina aarī Mūyahudi mūtumia wetikītie Ngai, no ithe aarī Mūyunani. ² Ariū na aarī a Ithe witū a kūu Lisitera na Ikonia nīmaragia wega igūrū riake. ³ Paūlū nīendaga mathīi nake rūgendo, no nī tondū wa Ayahudi arīa maatūūruga kūu, akīmūruithia nīgūkorwo nīmooī atī ithe aarī Mūyunani. ⁴ Na rīrīa maathīiaga kuuma itūūra nginya rīrīa rīngī, nīmeeraga andū matua marīa maatūtwo nī atūmwo na athuuri kūu Jerusalemu nīguo andū mamaathīkagīre. ⁵ Nī ūndū ūcio makanitha makīgīa na hinya ūhoru-inī wa gwītīkia na makongererekaga mūigana o mūthenya.

Paülü kuona Kioneke kĩa Mündü wa Makedonia

⁶ Paülü na andü ariä maarĩ nao magĩtuikanĩria bũrũri wothē wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagĩritio nĩ Roho Mũtheru kũhunja kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷ Rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetikĩria gũtoonya. ⁸ Nĩ undũ ũcio makĩhitũka Misia, magĩkũrũka magĩkinya Teroa. ⁹ Ũtukũ ũcio-rĩ, Paülũ akĩona kĩoneke kĩa mündũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie.” ¹⁰ Paülũ aarĩkia kuona kĩoneke kĩu, tũkĩhaarĩria o hĩndĩ iyo nĩgeetha tũthĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtĩte tũkamahunjĩrie Ũhoru-ũria-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹ Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthĩ na marikabu twerekeire Samotherake, na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthĩ Neapoli. ¹² Kuuma kũu tũgĩthĩ Filipi, kũria gwathagwo nĩ andũ a Roma, na nĩrio rĩarĩ itũũra rĩria inene rĩa bũrũri ũcio wa Makedonia. Na tũgĩkara kũu mũthenya itaari mĩngĩ.

¹³ Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo gĩa itũũra, tũgĩthĩ rũũ-inĩ, tũtaanyĩte kuona handũ ha kũhoerwo Ngai. Tũgĩkara thĩ na tũkĩambĩrĩria kwarĩria andũ-a-nja ariä monganĩte hau. ¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa andũ-a-nja acio maathikĩrĩrie eetagwo Lidia, ũria warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimĩte itũũra rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai. Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra ndũmĩrĩri ya Paülũ. ¹⁵ Rĩrĩa we na andũ a nyũmba yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyĩtĩre ũgeni gwake mũcĩ agĩtwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtikĩtie Mwathani-rĩ, ũkai mũgaikare nyũmba gwakwa.” Nake agĩtũringĩrĩa tũthĩ.

Paülũ na Sila marĩ Njeera

¹⁶ Hĩndĩ imwe tũgĩthĩ harĩa haahooyagĩrwo Ngai, nĩtwatũngĩrwo nĩ mũĩritu warĩ ngombo na nĩari na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ undũ wa ũragũri wake ¹⁷ Mũĩritu ũcio akĩrũmĩrĩra Paülũ hamwe na ithuĩ, akĩanagĩrĩa atĩrĩ, “Andũ aya nĩ ndungata cia Ngai-Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoru wa njĩra ya ũria mũngĩhonokio.” ¹⁸ Mũĩritu ũcio agĩthĩ na mbere na gwĩka ũguo mũthenya mĩngĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paülũ agĩthĩrĩka mũno nginya akĩhũgũkĩra roho ũcio akiwĩra atĩrĩ, “Ndagwatha thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ uume thĩnĩ wake!” O hĩndĩ iyo roho ũcio ũkĩmũma.

¹⁹ Rĩrĩa ene mũĩritu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao wa kuona mbeeca nĩwathira, makĩnyĩta Paülũ na Sila makĩmaguucũrũria makĩmatoonyia ndũnyũ mbere ya aathani. ²⁰ Makĩmarehe mbere ya aciirithania, makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ Ayahudi, na nĩmararehe ngũ itũũra-inĩ rĩitũ ²¹ nĩ undũ wa kũrutana mĩtugo ĩria ithuĩ andũ a Roma tũtagĩrĩrwo nĩ gwĩtikĩra o na kana kũmĩka.”

²² Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgĩkũrĩra Paülũ na Sila kĩmeeke ũuru no aciirithania makĩruta watho atĩ marutwo nguo na mahũũrwo iboko. ²³ Thuutha wa kũhũũrwo mũno magĩkio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo amarangĩre wega. ²⁴ Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio, akĩmaikia kanyũmba ka na thĩnĩ na akĩohithania magũrũ mao na ndungu.

²⁵ Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ, Paülũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai nyĩmbo, nao andũ ariä angĩ mohetwo makamathikĩrĩria. ²⁶ Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingĩthia kinene o nginya mĩthingĩ ya njeera ĩgĩthingĩthia. Nayo mĩrango yothē ya njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mĩnyororo ya mündũ o mündũ ikĩregera. ²⁷ Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na rĩria aarorire akĩona mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku, akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akienda kwiyũraga tondũ eeciirĩrie atĩ andũ ariä moohetwo nĩmoorĩte.* ²⁸ No Paülũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkegere ngero! Ithuothe tũrĩ ho!”

²⁹ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩnĩ akĩinainaga, akĩgũithia mbere ya Paülũ na Sila. ³⁰ Agĩcooka akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkia Mwathani Jesũ, na nĩũkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.” ³² Magĩcooka makĩmwarĩria ũhoru wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ ariä angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. ³³ O ihinda rĩa rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya, akĩmathambia irona, na o hĩndĩ iyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio. ³⁴ Mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmatwara gwake nyũmba, na akĩmahe irio. Akĩiyũrwo nĩ gĩkeno tondũ nĩeetikĩrie Ngai, we o hamwe na andũ a nyũmba yake yothē.

³⁵ Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania magĩtũma thigari ikeere mũrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ, “Rekereria andũ acio mathĩ.” ³⁶ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera akĩra Paülũ atĩrĩ, “Aciirithania maathana, moiga atĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthĩ. Thĩnĩ na thayũ.”

* 16:27 Mündũ muohe angĩorire njeera, mũthigari nĩwe woragagwo, nĩkio mũthigari ũyũ endaga kwiyũraga o kabere.

³⁷ No Paülü akĩra thigari icio atĩrĩ, “Maratũhũire mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na gũtũika ithũ tũrĩ raiya a Roma, na maratũkĩa njeera. Rĩu marakĩenda gũtũruta na hĩtho? Aca! Reke mooke o ene matũrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igĩcookeria aciirithania ũhoro ũcio, na rĩrĩa maaiguire atĩ Paülü na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩmaka. ³⁹ Nao magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma njeera, makĩmathaitha moime itũura rĩu mathiĩ. ⁴⁰ Paülü na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthiĩ mũciĩ kwa Lidia, kũria maakorire ariũ na aarĩ a lthe witũ, na makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩthiĩria.

17

Paülü na Sila marĩ Thesalonike

¹ Na rĩrĩ, maarĩkia gũtũikanĩria Amufipoli na Apolonia, magĩkinya Thesalonike, kũria kwarĩ na thunagogi ya Ayahudi. ² Paülü agĩtoonya thunagogi, o ta ũria aamenyerete, na mũthenya itatũ ya Thabatũ akĩaranĩria nao kuuma Maandĩko-inĩ, ³ akĩmataarĩria na akĩmaiguithia atĩ kwarĩ o nginya Kristũ anyariĩrie na ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Akĩmeera atĩrĩ, “Jesũ ũyũ ndĩramũhe ũhoro wake-rĩ, nĩwe Kristũ.” ⁴ Ayahudi amwe magĩtikĩra ũhoro ũcio na magĩtũika a thiritũ ya Paülü na Sila, o ũndũ ũmwe na gĩkundi kĩnene kĩa Ayunani etigĩri-Ngai, o na atumia aingĩ arĩa maarĩ igweta.

⁵ No Ayahudi makĩĩgua ũiru; nĩ ũndũ ũcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ mũtugo mũũru kuuma ndũnyũ, makĩmacookanĩrĩria gĩkundi, na makĩambĩrĩria kũruta ngũĩ kũu itũũra-inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paülü na Sila nĩgeetha mamomĩe nja kũrĩ kĩrĩndĩ. ⁶ No rĩrĩa maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a lthe witũ amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩria atĩrĩ: “Andũ aya nĩo marehete thĩĩna thĩ yothē, na rĩu nĩmookĩte gũkũ, ⁷ na Jasoni nĩamanyĩitē ũgeni thĩĩnĩ wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari, makoĩga atĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki ũngĩ wĩtagwo Jesũ.” ⁸ Rĩria maaiguire ũguo, kĩrĩndĩ kũu na anene a itũũra magĩtangika mũno. ⁹ Hĩndĩ iyo magĩtia Jasoni na andũ arĩa aingĩ maarĩ nao irĩhi rĩa kũmarũgamĩrĩria, magĩcooka makĩmarekereria mathiĩ.

Paülü na Sila marĩ Berea

¹⁰ Na kwarĩkia gũtũka-rĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ magĩtũma Paülü na Sila mathiĩ Berea. Nao maakinya kuo, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkĩrĩre ndũmĩrĩri marĩ na wendo mũingĩ, na magathuthuuragia Maandĩko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ũria Paülü aameeraga warĩ ũhoro wa ma. ¹² Ayahudi aingĩ nĩmetikĩrie, o ũndũ ũmwe na atumia aingĩ a Ayunani arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.

¹³ Rĩria Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paülü nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthiĩ kũu o nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. ¹⁴ Hĩndĩ o iyo ariũ na aarĩ a lthe witũ magĩtũma Paülü athiĩ ndwere-inĩ cia iria, no Sila na Timotheo magĩtigwo kũu Berea. ¹⁵ Nao andũ arĩa moimagarĩrie Paülü, makĩmũkĩnyia Athene, na magĩcooka marĩ na ndũmĩrĩri ya Sila na Timotheo atĩ mathiĩ kũrĩ Paülü narua o ta ũria kũngĩhoteka.

Paülü arĩ Athene

¹⁶ Paülü o ametereire kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũria itũũra rĩu rĩaiyũrĩte mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũrĩre Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na nĩngĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,* makĩambĩrĩria gũkararania nake. Amwe ao makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?” Nao andũ arĩa aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ ta mũndũ ũrahunjia ũhoro wa ngai ng’eni.” Moigaga ũguo tondũ Paülü aahunjagia ũhoro Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ iyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,† makĩmwira atĩrĩ, “No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ? ²⁰ Tũraĩgua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũria moigĩte.” ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tĩga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoro wa maũndũ marĩa mageni).

²² Hĩndĩ iyo Paülü akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩa kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kigongona kiandikĩtwo maandĩko maya: KŪRĨ NGAI IRĨA ITOIO, rĩria ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo ciyany iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoro wakĩo.

* 17:18 Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ũndũ ũria mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wega na indo ciothe cia thĩ, matekũmakio nĩ ũhoro wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ.

† 17:19 Areopago nĩ kuuga “Kĩrĩma kĩa Aresi”; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

²⁴ “Ngai ūria wombire thī na indo ciothe iria irī kuo nīwe Mwathani wa igūrū na thī, na ndatūūruga hekarū ciakītwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andū, ta abataire kindū, tondū we mwene nīwe ūheaga andū muoyo na mīhūmū o na indo iria ingī ciothe. ²⁶ Kuuma harī mūdū ūmwe, nīathondekire ndūrīrī ciothe cia andū nīguo matūūre kūdū guothe thī; na agītua mahinda mao o na kūdū kūrīa megūtūūra. ²⁷ Ngai eekire ūguo nīgeetha andū mamūmaathe na hihi mamūhambatīre mamuone, o na gūtūika ndarī haraaya na o ūmwe witū. ²⁸ ‘Nīgūkorwo nī thīnī wake tūtūūruga na tūgetwara, na tūgakorwo tūrī muoyo.’ O ta ūria aandiki amwe a nyīmbo cianyu moigite atīrī, ‘Ithuī tūrī a rūciaro rwake.’

²⁹ “Nī ūndū ūcio, kuona atī tūrī a rūciaro rwa Ngai, tūtiagīrīrwo nī gwīciiria atī Ngai ahaana ta mūhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ūria ūthondeketwo na mūthugundire na ūgī wa mūdū. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kūrūmbūiya ūhorō ūcio na kwaga ūmenyo, no rīu nīathite andū othe a kūdū guothe merire. ³¹ Nīgūkorwo nīatuīte mūthenya ūria agaatuīra thī ciira na kīhoo to na ūndū wa mūdū ūria athuurite. Nīamenyithanīte ūndū ūyū kūrī andū othe na ūndū wa kūrīukia Jesū kuuma kūrī arīa akuū.”

³² Hīndī irīa maiguire ūhorō wa kūrīuka kwa arīa akuū, amwe ao magītheke, no angī makiuga atīrī, “Nītūkwenā gūkūigua ūkīaria ūhorō ūcio hīndī ingī.” ³³ Maarīkia kuuga ūguo, Paūlū akīhehera Kīama-inī kīu. ³⁴ Andū mataarī aingī magītuka arūmīrīrī a Paūlū na magītīkia. Ūmwe wao aarī Dionisio, mūdū warī wa thiritū ya Areopago, o na mūtumia wetagwo Damari, na angī maigana ūna.

18

Paūlū arī Korinitho

¹ Thuutha ūcio, Paūlū akiuma Athene agīthī Korinitho. ² Aakinya kūu agīkora Mūyahudi wetagwo Akula, mūdū waciariirwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marī na mūtumia wake Pīrisila, tondū Kilaudio nīathanite Ayahudi othe moime Roma. Nake Paūlū agīthī kūmona, ³ na tondū Paūlū aarī mūtumi wa hema o tao-rī, agīkarania na akīrutithania wīra nao. ⁴ O mūthenya wa Thabatū nīaheanaga ūhorō thunagogi-inī, akīgeria kūiguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rīrīa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paūlū akīrūtira gūkorwo akīhunja mahinda mothe, na akoimbūragīra Ayahudi atī Jesū nīwe Kristū. ⁶ No rīrīa Ayahudi maakararirie Paūlū na makīmūruma, akīribariba nguo ciake nī ūndū wa kūng'ūrīka na akīmeera atīrī, “Thakame yanyu īromūcookerera! Nīi ndirī ūndū ingīūrīo nī ūndū wanyu. Kuuma rīu ngūcooka gūthī kūrī andū-a-ndūrīrī.”

⁷ Hīndī īyo Paūlū akiuma kūu thunagogi-inī, agīthī kwa mūdū wetagwo Titio Jusito, warī mūhooi Ngai, nayo nyūmba yake yariganīte na thunagogi. ⁸ Nake Kīrisipo, ūria warī mūtongoria wa thunagogi, agītīkia Mwathani hamwe na nyūmba yake yothe; na andū aingī a Korinitho arīa maamūiguire akīaria magītīkia na makībatīthio.

⁹ Ūtukū ūmwe Mwathani akīra Paūlū na kīoneki atīrī, “Ndūkae gwītīgīra; thīi na mbere na kūheana ūhorō, na ndūgaakire. ¹⁰ Nīgūkorwo ndī hamwe nawe, na gūtīrī mūdū ūgūgūtharīkīra agwīke ūūru, tondū ndī na andū aingī gūkū itūūra-inī rīrīrī.” ¹¹ Nī ūndū ūcio Paūlū agīkara kūu mwaka ūmwe na nuthu, akīmarutaga kiugo kīa Ngai.

¹² Rīrīa Galio aarī barūthi wa Akaia, Ayahudi makīnyīitana magītharīkīra Paūlū na makīmūtware igooti-inī. ¹³ Makiuga atīrī, “Mūdū ūyū araringīrīria andū kūhooya Ngai na njīra irīa īreganīte na watho.”

¹⁴ Na rīrīa Paūlū endaga kwaria, Galio akīra Ayahudi atīrī, “Korwo inyuī Ayahudi mūrateta nī ūndū wa ūndū mūūru kana ngero njūru-rī, nī hangīrī na gītūmi gīa kūmūthīkīrīria inyuī. ¹⁵ No kuona atī nī ūhorō wa mūtui ikoniī ciugo na marīūtwa na watho wanyu inyuī ene-rī, menyai ūria mūgwīka. Nīi ndīgūtūika mūtui ciira wa maūndū ta macio.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio akiuga marūtūrūrwō kuuma igooti-inī. ¹⁷ Hīndī īyo Ayahudi acio othe makīgarūrūkīra Sosithene mūtongoria wa thunagogi, na makīmūhūūrīra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kūrūmbūyānia na ūhorō ūcio o na atīa.

Pīrisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paūlū nīaikarīre kūu Korinitho kwa ihinda. Agīcooka agītiga ariū na aarī a Ithe witū kuo, akīhaica marikabu agīthī Suriata, marī hamwe na Pīrisila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akīenjwo njūrī yake arī kūu Kenīkīrea, tondū wa mwīhītwa eehītīte. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paūlū agītiga Pīrisila na Akula kuo. We mwene agītōonya thunagogi na akīaranīria na Ayahudi. ²⁰ Nao makīmūūrīa aikaranganie nao kuo, nowe akīrega. ²¹ No rīrīa oimaga kuo, akīmeera atīrī, “Aakorwo nī wendi wa Ngai, nīndīrīcooka.” Nake akīhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rīrīa aakinyire Kaisarea, akīambata agīthī kūgeithia Kanitha, agīcooka agīkūrūka agīthī ngīnya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paülü güikaranga kuu Antiokia, akiuma kuo, na agithii kündü na kündü bürüri wotha wa Galatia na Firigia, akiümagiriria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-ini riu, Müyahudi wetagwo Apolo, waciariirwo Alekiseria,* agituka Efeso. Aari mündü müthomu, na aari na üügü müngü müno wa Maandiko. ²⁵ Niarutitwo na njira iria ya Mwathani, na akaaragia na kiyo kinene, na akarutanaga ühoro wa Jesü atekühitia, o na gütüika übatithio üria ooi wari o wa Johana. ²⁶ Nake akiambiriria kwaria na ucamba kuu thunagogi-ini. Riria Pirisila na Akula maamüguire akaria, makimünyita ügeni kwao müciü na makimütaariria ühoro wa njira ya Ngai wega makiria.

²⁷ Na riria Apolo eendaga güthii Akaia, ariu na aari a Ithe witü makimüümiriria na makandikira arutwo akoo marüa makimeera mamwamükire. Na aakinya kuo agituka üteithio münene küri andü ari meetikitie ni undü wa wega wa Ngai. ²⁸ Nigukorwo ari na ühoti müngü, niahootire Ayahudi biu mbere ya andü othe, akionanagia kuuma küri Maandiko ati Jesü niwe Kristü.

19

Paülü ari Efeso

¹ Na riri, händi iyo Apolo ari kuu Korinitho, Paülü akigerera njira iria yatuikaniirie mwena wa rüongo agithii nginya Efeso. Aakinya kuu agikora arutwo amwe kuo. ² Akimooria atiri, "Nimwamükirire Roho Mütheru riria mwetikirie?"

Nao makimücookeria atiri, "Aca, ithui o na tütiri twaigua ati ni küri Roho Mütheru."

³ Ni undü ücio Paülü akimooria atiri, "Mwakibatithio übatithio ürikü?"

Nao makimücookeria atiri, "Twabatithio übatithio wa Johana."

⁴ Paülü akimeera atiri, "Übatithio wa Johana wari übatithio wa kwirira kwa mehia. Eeraga andü metikie üria ügüika thuutha wake, nake niwe Jesü." ⁵ Riria maaiguire üguo, makibatithio thini wa rüüwa ria Mwathani Jesü. ⁶ Händi iria Paülü aamaigirire moko, Roho Mütheru akimaikürükira, nao makiria na thiom ingi na makiratha mohoro. ⁷ Nao othe maarü ta andü ikümi na eerü.

⁸ Paülü agitoonya thunagogi, na ihinda ria mieri itatü akaria na ucamba kuo, akigeragia kuringiriria andü ühoro wa üthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makümia ngoro; makia ga gwitikia na magicambia njira iyo mbere ya kirindi. Ni undü ücio Paülü akimeherera. Akioya arutwo agithii nao nyumba iria yathomithagiro andü ya Turano, akaaranagiria na andü o müthenya ari kuo. ¹⁰ Undü üyü niwathiire na mbere ihinda ta ria miaka iiri, o nginya Ayahudi na Ayunani othe ari maatüüraga bürüri wa Asia makigua kiogo kia Mwathani.

¹¹ Ngai niringire ciama cia mwanya agereire harü Paülü, ¹² o nginya itambaya na nguo iria ciahutaga mwiri wake igatwarirwo andü ari maarü arüaru, nao makahona mirimü yao na ngoma thuku ikamataga.

¹³ Na riri, Ayahudi amwe ari maathiiaga makingataga ngoma thuku makigeria küühithira rüüwa ria Mwathani Jesü harü andü ari maarü na ndaimono. Moigaga atiri, "Thiini wa rüüwa ria Jesü, üria ühunjagio ni Paülü, ndagwatha uume." ¹⁴ Ariu müganja a Müyahudi wetagwo Sikeva, wari müthünjiri-Ngai münene, nimekaga üguo. ¹⁵ Müthenya ümwe, ngoma thuku ikimacookeria ikimeera atiri, "Jesü nindimüü na ninjüü ühoro wa Paülü, no inyuü mürü a?" ¹⁶ Händi iyo mündü ücio wari na ngoma thuku akimarügirira akimatooria othe. Akimahüüra müno nginya makiuma nyumba iyo maküüra marü njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Riria Ayahudi na Ayunani ari maatüüraga Efeso maamenyire ühoro ücio, othe maküyürwo ni guoya, nario rüüwa ria Mwathani Jesü rigitüügirio. ¹⁸ Andü aingi a ari meetikirie makiyumiria na makiumbüra waganu wao matekühitha. ¹⁹ Andü aingi ari maaragüraga, magicookaniriria mabuku mao na makimacinira mbere ya andü othe. Riria maatarire thogora wa mabuku macio, magikinyia durakima ngiri mirongo itano. ²⁰ Kiogo kia Mwathani gikihunja müno na njira iyo na gikigia na hinya.

²¹ Thuutha wa maündü macio mothe gwikika, Paülü agitua itua ria güthii Jerusalem, atuikaniirie Makedonia na Akaia. Akiuga atiri, "Ndaarikia gükinya kuu, no nginya ngaacooka thi Roma."

²² Agituma andü eerü a ari maamüteithagiriria, na nio Timotheo na Erasito, mathii Makedonia, nake agikaranga kuu bürüri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngüi kuu Efeso

²³ Ihinda-ini riu ni kwagire na thogothogo nene ikoniü ühoro wa njira iyo. ²⁴ Müturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, üria wathondekaga tümihianano twa betha twa Aritemi, niatümaga andü ari maaturaga indo cio magie na wonjoria münene. ²⁵ Nake agicookaniriria andü acio maaturaga indo cio, hamwe na aruti a wira ari maarutaga wira ühaanane na wao, akimeera atiri, "Andü aya,

* 18:24 Alekiseria riri itüüra ria bürüri wa Misiri, na niri riri ria keeri küneneha küria guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Riri na Ayahudi aingi müno.

inyuĩ nĩmũũ nĩtuonaga uumithio mũnene kuuma kũrĩ wonjoria ũyũ. ²⁶ Na nĩmũrona na mũkaigua ũrĩa mũndũ ũyũ ũretwo Paũlũ aigũithĩtie na akahĩthithia andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrũri wothe wa Asia akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mũndũ ti ngai o na hanini. ²⁷ Ũgwati ũrĩa ũrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ wiki ũkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mũndũ-wa-nja irĩa nene iĩtagwo Aritemi nĩkwagithio kiene, na ngai iyo ya mũndũ-wa-nja yo nyene, irĩa ihooyagwo bũrũri-inĩ wothe wa Asia, na thĩ yothe, nĩkũimwo ũkaru wayo.”

²⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩng’ũrĩa mũno na makĩanĩrĩa, makiugaga atĩrĩ: “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itũũra rĩu rĩkĩyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyiita Gayo na Arisitariko arĩa moimĩte Makedonia na Paũlũ, nao makĩhanyũka marĩ ngoro ĩmwe magĩtoonya nyũmba irĩa yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago. ³⁰ Paũlũ niendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kũu, no arutwo makĩmũgĩria. ³¹ O na anene amwe a bũrũri wa Asia arĩa maarĩ arata a Paũlũ makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaitha ndakagerie gũtoonya nyũmba iyo yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago.

³² Kĩũngano kũu gĩkĩaga ũguano: Amwe maanagĩrĩa makoiga ũũ, na arĩa angĩ makoiga ũũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makĩumĩria Alekisa mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩa makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩre mbere yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩa na mũgambo ũmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!”

³⁵ Karani wa kĩama gĩa itũũra rĩu agĩkĩria kĩrĩndĩ kũu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yothe ndũũ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo riene hekarũ irĩa itũũragwo nĩ Aritemi ũrĩa mũnene, na mũhianano wake ũrĩa waharũrũkire kuuma igũrũ? ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ maũndũ macio matingĩkaanika-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ gũkĩra, na mũtikae gwĩka ũndũ wa ihenya. ³⁷ Inyuĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtũka ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o wothe, maciĩrĩo nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho. No mamathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ũndũ ũngĩ mũngĩenda kuuga makĩria ma ũguo, ũcio no ũciĩrĩrwo kĩaama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ũgwati-inĩ wa gũthitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ũmũthĩ. Na kũrĩ ũguo tũtingĩhota kũheana ũhoro wa thogothogo ĩno, tondũ hatĩrĩ na gĩtũmi kĩa yo.” ⁴¹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩĩra kũũngano kũu gĩthĩ, akĩniina mũcemanio.

20

Paũlũ Gũtũikanĩria Makedonia na ũyunani

¹ Na rĩrĩ, ngũĩ iyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra ũhoro agĩthĩ Makedonia. ² Agĩtũkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũmĩrĩria andũ, na marigĩrĩrio agĩkinya bũrũri wa ũyunani, ³ kũrĩa aakarire mĩeri itatũ. Hĩndĩ irĩa Paũlũ eeharagĩria kũhaica marikabu athĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciĩrĩre kũmwĩka ũũru. ⁴ Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthĩ mbere magĩtweterera kũu Teroa. ⁶ No ithuĩ tũkĩhaica marikabu, tũkũma Filipi thuutha wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia, na thuutha wa mĩthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩkara mĩthenya mũgwanja.

Eutiko Kũrũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kũmia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twentyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ, na tondũ niatanyĩte gũthĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩre-rĩ, agĩthĩ na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagati. ⁸ Nĩ kwarĩ na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũrĩa twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiaga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akiragĩrĩa gũtoorio nĩ toro. Rĩria aakomire, akigũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatu nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. ¹⁰ Paũlũ agĩkũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka, arĩ muoyo!” ¹¹ Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩria. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkia-rĩ, akũma kũu, agĩthĩ. ¹² Nao andũ makĩnũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno.

Paũlũ Kuugĩra Athuuri a Efeso ũhoro

¹³ No ithuĩ tũgĩthĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthĩ nginya Aso, kũrĩa twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathondekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athĩte kũu magũrũ. ¹⁴ Hĩndĩ irĩa aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthĩ nginya Mitilene. ¹⁵ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũkĩhaica marikabu, tũgĩthĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo,

naguo mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, tūgikinya Mileto. ¹⁶ Paūlū niātuite itua rīa gūthiī ahītūkīte Efeso na marikabu nīguo ndagate mahinda kūu būrūrī wa Asia, nī ūndū niehīkaga nīguo kwahoteka akinye Jerusalem, mūthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paūlū arī kūu Mileto, agītūmana Efeso, agīta athuuri a kanitha moke harī we. ¹⁸ Nao maakinya, akīmeera atīrī, “Inyuī nī mūū ūrīa ndaatūūruga ihinda rīrīa rīothe ndaaikarire na inyuī, kuuma o mūthenya wa mbere ūrīa ndookire būrūrī wa Asia. ¹⁹ Nīndatungatīre Mwathani ndīnyīihītīe mūno na ndī na maithori, o na gūtuika nīndageririo mūno nī ūndū Ayahudi nīmaathugundaga kūnjika ūūru. ²⁰ Inyuī nīmūū atī ndirī ndatithia kūhunja ūndū o wothē ūngīmūguna no ndīmūrutagīra mbere ya andū othe na ngathiaga o nyūmba o nyūmba. ²¹ Na ngoimbūrīra Ayahudi o hamwe na Ayunani atī no nginya magarūrūke kūrī Ngai na ūndū wa kwīrira na magīe na wītīkio thīinī wa Mwathani witū Jesū.

²² “Na rīrī, nī ūndū wa kūringīrīro nī Roho Mūtheru, ndīrathīi Jerusalem itekūmenya maūndū marīa makaangora ndī kūu. ²³ Ūndū ūrīa njūū tu nī atī, Roho Mūtheru nīandaaraga atī matūūra-inī mothe, njeera na mathiina nīcio injetereire. ²⁴ No rīrī, ndirona gūtūūra muoyo kūrī na bata harī nīi, korwo no ndīkie ihenya na ndīkie wīra ūrīa Mwathani Jesū aaheete, na nīguo wīra wa kuumbūra ūhorō-ūrīa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rīu nīnjūū gūtīrī o na ūmwe thīinī wanyu wa andū arīa ndanathīi ngīhunja gīria ūhorō wa ūthamaki ūgacooka kūnyona rīngī. ²⁶ Nī ūndū ūcio, ngūmwīra ūmūthī atī gūtīrī thakame ya mūndū o na ūmwe ngoorio. ²⁷ Nī ūndū nīi ndirī ndatithia kūmūhunjīria wendi wa Ngai ūrī wothē. ²⁸ Mwīmenyerere inyuī ene, na mūmenyerere rūūru ruothe rūrīa Roho Mūtheru amūtuite arori aruo. Tuikai arīithi a kanitha wa Ngai, ūrīa aagūire na thakame yake mwene. ²⁹ Nīnjūū atī ndaarīkia gūthiī, njūū ndīani nīigooka gatagatī-inī kanyu na itigacaaīra rūūru rūrū. ³⁰ O na ningī kuuma harī inyuī nīgūkoimīra andū, na mogomie ūhorō-wa-ma nīgeetha maguucīrīre arutwo mamarūmīrīre. ³¹ Nī ūndū ūcio ikaragai mwīhūgīte! Ririkanai atī ihinda rīa mīaka itatū ndirī ndatigithīria gutaara o ūmwe wanyu ūtukū na mūthenya ngītaga maithori.

³² “Na rīu ngūmūneana kūrī Ngai o na kūrī ūhorō wa wega wake, ūrīa ūngīhota kūmwaka wega mūrūme na mūgīe na igai hamwe na andū arīa othe matheretio. ³³ Nīi ndirī ndacuumīkīra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mūndū o wothē. ³⁴ Inyuī ene nīmūū atī ndaarutaga wīra na moko makwa nī ūndū wa mabata makwa nīi mwene, na mabata ma andū arīa ndakoragwo nao. ³⁵ Maūndū-inī marīa mothe ndeekire, nīndamuonirīe atī no nginya tūteithagie andū arīa matarī hinya, na ūndū wa kūruta wīra mūrītū ta ūcio, tūkīrīkanaga ciugo irīa ciaririo nī Mwathani Jesū we mwene rīrīa oigire atīrī, ‘Kūheana nī kūrī irathimo nyingī gūkīra kūheo.’”

³⁶ Aarīkia kuuga ūguo, agīturia ndu hamwe nao othe makīhooya. ³⁷ Nao othe makīrīra makīmūhīm-bagīria na makīmūmumunya. ³⁸ Ūndū ūrīa wamekīrīre kīeha mūno makīria, nī ūrīa aameerire atī matigacooka kūmuona ūthiū rīngī. Magīcōoka makīmumagaria nginya marikabu-inī.

21

Paūlū Gūthiī Jerusalemu

¹ Na rīrī, thuutha wa gwītīgithūkania nao, tūkīhaica marikabu tūgīthiī tūrūngīrīre tūgikinya Kosi. Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūgikinya Rodo, na twoima kūu tūgīthiī nginya Patara. ² Tūgīkora marikabu yaringaga ithiī Foinike, na ithuī tūkīmīhaica tūgīthiī. ³ Na rīrīa tuonire Kuporo, tūkīhītūkīra mwena wa gūthini wakuo, tūgīthiī nginya Suriata. Tūgikinya Turo, kūrīa marikabu iitū yarutagīrwo mīrigo rīra yarī nayo. ⁴ Tūgīkora arutwo kuo, na tūgīkara nao mīthenya mūgwanja. Nao arutwo acio na ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru magīthaitha Paūlū ndagathīi Jerusalem. ⁵ No ihinda rīitū riathira, tūkīuma kūu, tūgīthiī na mbere na rūgendo rwitū. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magītuumagaria, magītūkinya nja ya itūūra, na tūrī hau hūgūrūrū-inī cia irīa, tūgīturia ndu, tūkīhooya Ngai. ⁶ Twaarīkia kuganīra ūhorō, tūkīhaica marikabu, nao makīinūka.

⁷ Twoima Turo, tūgīthiī na mbere na rūgendo rwitū, tūgikinya Putolemai, tūkīgeithia ariū na aarī a Ithe witū kuo na tūgīkarania nao mūthenya ūmwe. ⁸ Mūthenya ūyū ūngī tūkīuma kuo, tūgīthiī, tūgikinya Kaisarea, na tūgīkara mūcīi kwa Filipu ūrīa warī mūhunja ūmwe wa arīa Mūgwanja. ⁹ Nake nīari na airitu aake ana matarī ahiku, nao nīmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gūkorwo kuo matukū maingī-rī, gūgūka mūnabii wetagwo Agabo oimīte Judea. ¹¹ Rīrīa aakinyire harī ithuī, akīoya mūcibi wa Paūlū, akīwīoha moko na magūrū, akiuga atīrī, “Roho Mūtheru aroiga atīrī, ‘Ūū nīguo Ayahudi a Jerusalemu marīoha mwene mūcibi ūyū, na macooke mamūneane kūrī andū-a-Ndūrīrī.’”

¹² Hīndī rīra twaiguire ūguo, ithuī na andū arīa angī maarī ho tūgīthaitha Paūlū ndakae kwambata Jerusalem. ¹³ Hīndī iyo Paūlū agīcōocka atīrī, “Nī kīi kīratūma mūrīre, na mūkanjūruga ngoro? To kuohwo gwiki ndīhaarīire, no nīndīhaarīire o na gūkua ndī kūu Jerusalem nī ūndū wa rītwa rīa

Mwathani Jesu.” ¹⁴ Hīndī īrīa aaregire kūigua ūrīa twamwīraga-rī, tūgītīgana nake tūkiuga atīrī, “Wendo wa Mwathani ūrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ūguo, tūkīhaārīrīa tūkīambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magīthīī hamwe na ithuī, na magītūtwarā kwa mūdū wetagwo Mūnasoni, tūgaikare kuo. Aarī mūdū woimīte Kuporo, na aarī ūmwe wa arutwo arīa a mbere.

Paūlū Gūkinya Jerusalemu

¹⁷ Hīndī īrīa twakinyire Jerusalemu, ariū na aarī a Ithe witū magītutamūkīra na gīkeno. ¹⁸ Mūthenya ūyū ūngī Paūlū, na andū arīa twarī nao tūgīthīī kuona Jakubu, nao athuuri othe maarī ho. ¹⁹ Nake Paūlū akīmāgeithia na akīmeera ūrīa wothe Ngai eekīre andū-a-Ndūrīrī agereire ūtungata-inī wake.

²⁰ Rīrīa maaiguire ūguo, makīgooa Ngai. Magīcooka makīra Paūlū atīrī, “Mūrū wa ithe witū, nīwonete ūrīa Ayahudi ngiri nyingī metīkītīe, na othe marī na kīyo gīa kūhingia watho. ²¹ Nao nīmamenyithīto atī nī ūrutaga Ayahudi othe arīa matūūranagia na andū-a-Ndūrīrī atī magarūrūke matigane na watho wa Musa, ūkīmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kūringana na mītugo iitū. ²² Tūgwīka atīa? Hatirī nganja nīmekūigua atī nīūūkīte. ²³ Nī ūndū ūcio īka ūrīa tūgūkwīra. Tūrī na andū ana mehītīte mwīhītwa. ²⁴ Thiī na andū aya, ūgwatanīre nao igongona-inī rīao rīa gwītheria, na ūmarīhīre mahūthīro mao, nīgeetha menjwo mītwe. ²⁵ Hīndī iyo andū othe nīmekūmenya atī ūhorō ūrīa maiguīte ūgūkonīī ti wa ma, no atī wee mwene nīwathīkīre watho. ²⁶ Ha ūhorō wa andū-a-Ndūrīrī arīa metīkītīe-rī, nītwamandīkīre, tūkīmamenyithia itua riitū, atī o metheeme kūrīa irio iria irutūrwo mīhianano, na thakame, na nyama cia nyamū cia gūtūwo, o na ūmaraya.”

²⁶ Mūthenya ūyū ūngī Paūlū agīthīī na andū acio, na agītheria hamwe nao. Agīcooka agīthīī hekarū-inī akamenyithanie rīrīa mīthenya ya gwītheria īkaarīka, na o ūmwe wao arutūrwo igongona.

Paūlū Kūnyīitwo

²⁷ Rīrīa matukū macio mūgwanja maakuhīrīrie gūthira-rī, Ayahudi amwe moimīte būrūrī wa Asia makiona Paūlū hekarū-inī. Magīthogotha kīrīndī gīothe na makīmūnyīta, ²⁸ makīanagīrīra atīrī, “Andū a Isiraēli, tūteithīe! Mūdū ūyū nī we ūrutaga andū kūdū guothe ūhorō wa gūūkīrīra andū aitū, na watho witū, na handū haha. Na hamwe na ūguo-rī, nīarehete Ayunani hekarū-inī, agathaahia handū haha hatheru.” ²⁹ (Nīmōnete Tirofimo ūrīa Mūefeso marī na Paūlū kūu itūūra-inī, no magīcīria atī Paūlū nīamūtoonyetie hekarū-inī.)

³⁰ Narīo itūūra rīothe rīkīambūrūrūka nao andū magīūka mahanyūkīte moimīte mīena yothe. Makīnyīta Paūlū, makīmūguucūrūrīa makīmūruta hekarū, na o hīndī iyo ihingo ikīhingwo. ³¹ Na rīrī, rīrīa maageragia kūmūūraga ūhorō ūgīkinya harī mūnene wa mbūtū ya thigari cia Roma atī itūūra rīothe rīa Jerusalemu rīarī na ngūī. ³² Nake o rīmwe akīoya anene na thigari magīkūrūka harī kīrīndī mateng’erete. Rīrīa andū acio maarutaga ngūī moonire mūnene ūcio na thigari ciake magītiga kūhūūra Paūlū.

³³ Mūnene ūcio wa thigari agīūka akīmūnyīta na agīathana ohwo na mīnyororo īrī. Agīcooka akīūrīa aarī ū na nī atīa ekīte. ³⁴ Andū amwe thiinī wa kīrīndī maanagīrīra makoīga ūū na arīa angī makoīga ūū; na tondū mūnene ūcio wa thigari ndangīamenyire ma ya ūhorō nī ūndū wa mbugīrīrio, agīathana Paūlū ahingīrwo nyūmba ya thigari. ³⁵ Hīndī īrīa Paūlū aakinyire ngathī-inī kīrīndī kīu gīgīthūka mūno o ngīnya Paūlū agīkuuo nī thigari. ³⁶ Kīrīndī kīria kīamuumīte thuutha kīanagīrīra gīkoīga atīrī, “Mweherīe!”

Paūlū Kwarīria Kīrīndī

³⁷ Rīrīa thigari ciarī o hakuhī gūtoonyia Paūlū nyūmba ya thigari-rī, akīūrīa mūnene wacio atīrī, “Nīūkūnjītikīria ngwīre ūndū?”

Nake mūnene ūcio akīmūūrīa atīrī, “Wee anga nīwaragia Kīyunani? ³⁸ Githī we tiwe Mūmisirī ūrīa wambīrīrie ngūī hīndī īmwe, na ūgītongoria itoi ngiri inya, mūkiumagara nacio mūgīthīī werū-inī?”

³⁹ Paūlū akīmūcookeria atīrī, “Nīī ndī Mūyahudi wa kuuma Tariso, būrūrī wa Kilīkia, na itūūra rīrīa ndaciārīrwo rīrī igweta. Ndagūthaita, reke njarīrie andū aya.”

⁴⁰ Paūlū aarīkia kūheo rūūtha nī mūnene ūcio wa thigari, akīrūgama ngathī-inī agīkīria kīrīndī kīu na moko. Rīrīa kīrīndī gīakīrīre, agīkīārīria na rūthiomi rwa Kīhibīrīania. Agīkīra atīrī:

22

¹ “Ariū a Baba, o na inyuī maithe makwa, thīkīrīriai ngīyarīrīria.”

² Rīrīa maaiguire akīmaārīria na rūthiomi rwa Kīhibīrīania-rī, magīkīra kī.

Hīndī iyo Paūlū akiuga atīrī, ³ “Nīī ndī Mūyahudi, wa gūciarīrwo Tariso itūūra rīa būrūrī wa Kilīkia, no ndaarereirwo itūūra-inī rīrī. Nīndathomithīrio wega nī Gamalieli ūhorō wa watho wa maithe maitū,

* 21:24 Meetheragia na makenjwo mītwe kuonania kwīhinga nī ūndū wa mīhītwa yao.

na ndaarĩ na kũyo kĩa maũndũ ma Ngai o ta ũria inyuĩ inyuothe mũtariĩ ũmũthĩ. ⁴ Nĩndanyariiraga arũmirĩri a Njĩra ĩno o nginya magakua na nganyiita arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ũria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na Kĩama gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ũria ũcio. O na nĩmaheire marĩa ndwarĩre andũ ao kũu Dameski, na nĩ ngĩthĩ kuo nganyiite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu nĩguo mherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndĩ hakuĩ gũkinya Dameski-rĩ, o rĩmwe gũkĩgĩa ũtheri mũnene woimire igĩrũ, naguo ũkĩnjārĩra mĩena yothe. ⁷ Ngĩgwa thĩ, na ngĩgua mũgambo mũnene ũkĩnjārĩra, ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Saulũ! Saulũ! Ũnyariiraga nĩki?’

⁸ “Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩ we ũ, Mwathani?’

“Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, ũria ũranyariira.’ ⁹ Nao andũ arĩa twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no matiaatũkĩrwo nĩ mũgambo wa ũcio wanjaragĩria.

¹⁰ “Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Mwathani ngwĩka atĩa?’

“Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩrĩrwo maũndũ marĩa mothe wathĩrĩrwo gwĩka.’ ¹¹ Na rĩrĩ, andũ arĩa twarĩ nao makĩnyĩita guoko makĩndwara Dameski, tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwandũite mũtumumu.

¹² “Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ mũndũ weamũrĩre Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho, na nĩheetwo gĩtĩo nĩ Ayahudi othe arĩa maatũruga kũu. ¹³ Agĩũka na akĩrũgama hakuĩ na nĩ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa ithe witũ Saulũ, cooka kuona!’ Na hĩndĩ o ro ĩyo ngĩhota kũmuona.

¹⁴ “Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye wendi wake na wone ũria Mũthingu, o na ũigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nĩgũtũika mũira wake kũrĩ andũ othe wa kũmoimbũria ũria wonete na ũria ũiguĩte. ¹⁶ Rĩu nĩ kĩ wetereire? Ũkĩra, ũbatithio na ũthambio mehĩa maku, ũgĩkayagĩra rĩitwa rĩake.’

¹⁷ “Hĩndĩ ĩria ndaacookire Jerusalemu, ndĩ hekarũ-inĩ ngĩhooya nĩndagĩre na iringi, ¹⁸ ngĩkĩona Mwathani akĩaria, nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra narua uume Jerusalemu, tondũ matiigwĩtikĩra kumbũrĩrwo ũhoru wakwa nĩwe.’

¹⁹ “Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Mwathani, andũ aya nĩmooĩ atĩ ndoimaga thunagogi ĩmwe ngathĩ ĩria ĩngĩ nĩguo nyiitithie na hũũre andũ arĩa magwĩtikĩte. ²⁰ Na rĩria Stefano mũira waku aaitirwo thakame, ndaarũngĩ ho ngĩtikĩra ũndũ ũcio wĩkwo, na ngaikaria nguo cia andũ arĩa maamũũragire.’

²¹ “Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Thĩi, tondũ nĩngũgũtũma kũndũ kũraya kwa andũ-a-Ndũrĩrĩ.’”

Paũlũ, Raiya wa Roma

²² Kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthikĩrĩria Paũlũ o nginya rĩria oigire ũguo. Hĩndĩ ĩyo gĩkĩaria na mũgambo mũnene kĩa nĩrĩre, atĩrĩ, “Mweherieĩ thĩ! Ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyol!”

²³ Na rĩria kĩa nagĩrĩra gĩgĩteaga nguo ciakĩo na gĩkĩũmbũruga rũkũngũ, ²⁴ mũnene ũcio wa mbũtũ agĩathana Paũlũ aingĩrio nyũmba ya thigari. Nĩngĩ agĩathana atĩ Paũlũ ahũũrwo iboko na orio ciũria nĩguo kũmenyeke kĩa giatũmaga andũ mamugĩrĩre ũguo. ²⁵ Na rĩria maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paũlũ akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngĩ hau atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma na kiboko atanyĩitikanĩte na ihĩtia?”

²⁶ Rĩria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aagũire ũguo, agĩthĩ kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoru ũcio. Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya wa Roma.”

²⁷ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthĩ kũrĩ Paũlũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, wee ũrĩ raiya wa Roma?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī, ndĩ raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha ndũike raiya wa Roma.”

Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “No nĩ ndaaciarĩrwo ndĩ raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andũ arĩa meendaga kũmũũria ciũria magĩtigana nake o rĩmwe. Mũnene ũcio wa mbũtũ we mwene akĩmaka aamenya atĩ nĩoheete Paũlũ na mĩnyororo, na aarĩ raiya wa Roma.

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Kĩama

³⁰ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, nĩgũkorwo mũnene ũcio wa mbũtũ nĩeendaga kũmenya wega kĩa ĩria Ayahudi maathitangagĩra Paũlũ, akĩmuohora na agĩathana athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri othe a Kĩama magomane. Agĩcooka akĩrehe Paũlũ, na akĩmũrũgamia mbere yao.

23

¹ Nake Paũlũ agĩkũũrĩra athuuri a Kĩama kũu maithe akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ a Baba, nĩndungatĩre Ngai ndĩ na thamĩri ĩtarĩ ũcuuke nginya mũthenya wa ũmũthĩ.” ² Nake Anania mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, agĩatha andũ arĩa maarũgamĩte hakuĩ na Paũlũ mamũringe kanua. ³ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee rũthingo rũrũ rũhakĩtuo mũnyũ mwerũ, we nĩwe ũkũringwo nĩ Ngai! Ũkarĩte hau ũndũire ciira kũringana na watho, no wee ũkaregana na watho, ũgaathana atĩ ningwol!”

⁴ Nao andū ariā maarūgamite hakuhi na Paūlū makīmūria atiri, “Anga nīkūmīria kūrūma mūthīnjiri-Ngai ūria mūnene?”

⁵ Nake Paūlū akīmacookeria atiri, “Ariū a Baba, ndikūmenyete atī ūcio nīwe mūthīnjiri-Ngai ūria mūnene; nigūkorwo nī kwandikitwo atiri: ‘Ndūkanaarie ūru igūrū rīa mūnene wa andū anyu.’”

⁶ Na riri, Paūlū aamenya atī amwe ao maarī Asadukai, na ariā angī Afarisai, akianirira Kīama-ini kīu, akiuga atiri, “Ariū a Baba, nī ndi Mūfarisai, na njariatwo nī Mūfarisai. Ndīraciirithio nī ūndū wa kīrīgiri gīakwa gīa kūrūkio kwa ariā akuū.” ⁷ Riri oigire ūguo, gūkigīa na ngarari gatagati ka Afarisai na Asadukai, nakio kiūngano kīu gikiāmukana. ⁸ (Asadukai moigaga gūtiri ūrūkio, na gūtiri ariaka, o na kana maroho, no Afarisai nīmetikītie maundū macio mothe.)

⁹ Gūkigīa na ngū nene, nao arutani a watho amwe ariā maarī Afarisai makirūgama na makīaria megūmīre mūno, makiuga atiri, “Ithui tūtirona ūru wa mūdū ūyū. I kūngikorwo nī roho kana mūraika ūmwarīre?” ¹⁰ Nacio ngarari ikīneneha mūno, o ngīnya mūnene wa mbūtū akīgua guoya nikuona ta Paūlū angītarurango tūcunji nio. Agīatha mbūtū cia thigari ciikūrūke, imweherie hario na hinya, na imūtware nyūmba ya thigari.

¹¹ Ūtukū ūria warūmīre, Mwathani akirūgama hakuhi na Paūlū, akīmwira atiri, “Wiyūmīrie! O ūguo ūheanite ūhorō wakwa gūkū Jerusalemu, noguo ūkaūheana kūu Roma.”

Ithugunda rīa Kūūraga Paūlū

¹² Rūciinī rūrū rūngī, Ayahudi makigīa na ndundu na makīhita mwihitwa matikaarie kana manyue matoragite Paūlū. ¹³ Andū ariā maathugundite ndundu iyo maarī makīria ya mīrongo ina. ¹⁴ Magīthi kūrī athīnjiri-Ngai ariā anene na athuuri makīmeera atiri, “Ithui nītwihītite mwihitwa wa kwaga kūrīa kīndū kana kūnyua ngīnya tūūrage Paūlū. ¹⁵ Na riri, inyu mūri hamwe na Kīama gīa Athuuri ūriai mūnene wa mbūtū amūrehe mbere yanyu, mwituite ta mūrenda gūtūria wega ūhorō wa ciira wake. Ithui nītwihaarīrie kūmūūraga atanakinya haha.”

¹⁶ No riri mwanake wa mwarī wa nyina na Paūlū aaguire ūhorō wa ithugunda rīu, agīthi nyūmba ya thigari akīra Paūlū.

¹⁷ Hīndi iyo Paūlū agīta ūmwe wa anene a thigari igana rīmwe, akīmwira atiri, “Twara mwanake ūyū kūrī mūnene wa mbūtū; ari na ūndū arenda kūmwira.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio mūnene ūcio akīmwoya, akīmūtware kūrī mūnene wa mbūtū.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmwira atiri, “Paūlū, ūria muohe nīandūmanīre anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū ari na ūndū arenda gūkwira.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbūtū akīnyiita mwanake ūcio guoko, akīmūtware keeheri-ini, akīmūria atiri, “Nī atīa ūrenda kūnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmucookeria atiri, “Ayahudi nīmaiguanīre makūrie ūmarehere Paūlū nīguo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuite ta marendā gūtūria ūhorō wake wega. ²¹ Ndūgetikire ūguo marendā, tondū andū makīria ya mīrongo ina ao mamuoheirie njīra-ini. Nīmehītite mwihitwa wa kwaga kūrīa kana kūnyua ngīnya mamūūrage. Na riri, nīmehaarīrie, metereire wītikire ihooya rīao.”

²² Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīra mwanake ūcio athi, na akīmukaanīa, akīmwira atiri, “Ndūkeere mūdū o na ūrikū atī nīūnginyīrie ūhorō ūcio.”

Paūlū Gūtwarwo Kaisarea

²³ Mūnene ūcio wa mbūtū agīcōoka agīta anene aake eerī a thigari igana rīmwe akīmaatha atiri, “Haarīriai gikundi gīa thigari magana meerī, na thigari mīrongo mūgwanja iria ithiīaga ihaicite mbarathi, na thigari magana meerī iria ithiīaga ikuūite matimū, nīguo mathiī Kaisarea thaa ithatū cia ūtukū.” ²⁴ Na nīngī mūhaarīrie mbarathi cia gūkuua Paūlū atwarwo kūrī Felike ūria barūthi hatari na ūgwati.”

²⁵ Agīcōoka akīandīka marūa ūu:

²⁶ Nī nīi Kilaudio Lisia,

Kūrī mūgaathe Barūthi Felike:

Nīndakūgeithia.

²⁷ Mūdū ūyū aranyititwo nī Ayahudi na mararī hakuhi kūmūūraga, no ndīrathī na thigari ciakwa ndīramūthara, nīgūkorwo nīndīramenyete atī nī raiya wa Roma. ²⁸ Nīndīrendaga kūmenya kīrīa maramūthitangagīra, na nī ūndū ūcio ndīramūtware Kīama-ini kīao. ²⁹ Ndīrakora atī athitangūrwo mūdū makoni watho wao, no hatirarī ūndū acūkīrwo ūngīratūmire atūrwo kūūragwo kana kuohwo. ³⁰ Riri ndīramenyithirio atī kūrārī na ithugunda rīa kūūraga mūdū ūcio, ndīramūtūma

kūrī we o hīndī iyo. Ndiracooka ndiraatha andū acio mamūthitangite makūrehere thitango iria mamūthitangire.

³¹ Nī ūndū ūcio thigari ikioya Paūlū ūtukū o ta ūria ciaathitwo, ikimūtware o nginya Antipatiri. ³² Naguo mūthenya ūyū ūngī igitiga thigari iria ciathiiaga ihaicite mbarathi ithii nake, nacio igicooka nyūmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikinengera barūthi marūa na ikineana Paūlū kūrī we. ³⁴ Nake barūthi aathoma marūa, akiūria kūrīa Paūlū oimite. Rīria aamenyire atī oimite Kilikia, ³⁵ akimwira atiri, “Ngaathikiriria ciira waku andū aria magūthitangite mooka.” Agicooka agiathana Paūlū aikare arangiritwo kuu nyūmba-ini ya ūthamaki ya Herode.

24

Paūlū Kūrūgama Mbere ya Felike Acirithio

¹ Na riri, thuutha wa mīthenya itano, Anania, mūthīnjiri-Ngai ūria mūnene, agīkūrūka agithii Kaisarea marī na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makirehe thitango ciao cia gūūkīria Paūlū kūrī barūthi. ² Rīria Paūlū eetirwo thīini, Teritulo akiambiriria kumūthitanga mbere ya Felike, akiuga atiri: “Nītūkeneire ihinda iraaya ria thayū tūri rungu rwaku, na ūgī waku wa kuona na kabere nīūgarūrīte maūndū marīa mooru magatuika mega būrūri-ini ūyū. ³ Kūndū guothe na maūndū-ini mothe, wee mūgaathe Felike, nītūwāmūrīte ūndū ūyū tūri na ngaatho nene. ⁴ No nīgeetha ndigakūnogie makiria, nīngūkūria na gītīo ūtūthikirīre hanini.

⁵ “Nītuonete mūndū ūyū ari mūndū wa kurehe thīna, na niarehete ngū gatagati-ini ka Ayahudi kūndū guothe thīini wa thī. We nī mūtongoria wa gikundi kīria gīttagwo Anazari, ⁶ na nīngī nīageragia gūthaahia hekarū; nī ūndū ūcio tūkimūnyīta. (Na nītūngāmūtūirire kūringana na watho witū. ⁷ No Lisia, mūnene ūcio wa mbūtū agīka akimūruta moko-ini maitū na hinya akimweheria, na agiathana athitangi aake moke kūrī wee.) ⁸ Wee mwene wamūrangia nīkūmenya ma ya ūhorō ūyū wothē tūmūthitangire.”

⁹ Nao Ayahudi makīnyītanīra na thitango iyo, makiuga atī maūndū macio maarī ma ma.

¹⁰ Rīria barūthi aaheneire Paūlū na moko aarie-rī, Paūlū oigire atiri, “Nīnjūū atī nīūkoretwo ūri mūtui ciira wa rūriri rūrū ihinda ria mīaka mīingī, nī ūndū ūcio nīngwīyaririria ngenete. ¹¹ Nī ūndū mūhūthū hariwe kūmenya atī ti makiria ma mīthenya ikūmi na iiri ithirite kuuma ndambata Jerusalemu kūhooya Ngai. ¹² Andū aria maathitangite matianyonire ngikararania na mūndū o na ūrikū hekarū-ini, kana ngītūma kīrīndi kīgīe na ngū thunagogi-ini, o na kana handū hangī o hothe itūūra-ini. ¹³ Na matingihota kuonania ihooto hariwe cia thitango icio maathitangire. ¹⁴ No riri, nīngwītīkīra atī nihooyaga Ngai wa maithe maitū ndī mūrūmīriri wa Njira iyo, o iyo metaga ya gikundi kīa nyamūkano. Nī nīnjītīkītie maūndū mothe marīa megīi Watho na marīa mandikītwo mabuku-ini ma Anabii, ¹⁵ na ndī na kīrīgīrīro thīini wa Ngai o ta kīria andū aya marī nakio, atī nīgūgakorwo na kūrīuka kwa andū aria athingu na aria aaganu. ¹⁶ Nī ūndū ūcio nīndīrutanagīria hīndi ciothe kūiga thamiri yakwa itari na ūcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andū.

¹⁷ “Thuutha wa gūkorwo itari kuo miaka mīingī, nīndokire Jerusalemu nīgeetha ndeehere andū akwa iheo nī ūndū wa athīini na ndute maruta nī ūndū wa Ngai. ¹⁸ Na rīria ndarūmbūyanagia na maūndū macio nīmangorire kuu hekarū-ini nditheretie. Gūtari na gikundi kīa andū ndaari na kīo, o na kana ngīkorwo ngīruta thīina. ¹⁹ No nī kūrī Ayahudi a kuuma būrūri wa Asia aria magīriirwo nīgūkorwo marī haha mbere yaku na maathitange angīkorwo nī marī ūndū mangīnjuukīra. ²⁰ Akorwo ti ūguo, aya marī haha nīmagīriirwo moige ihitia rīria maanyonire narō rīria ndaarūgamire mbere ya Kīama, ²¹ tīga ūkorirwo nī ūndū ūyū ūmwe ndanīrīre rīria ndaarūngīi mbere yao ngiuga atiri: ‘Ūmūthi ndūgamite mbere yanyu njirithio nī ūndū nīnjīrīgīrīre ūhorō wa kūrīuka kwa aria aku.’”

²² Nake Felike, nī ūndū nīamenyete wega ūhorō wa Njira iyo, agītīria ciira. Akiuga atiri, “Hīndi iria Lisia, ūcio mūnene wa mbūtū agooka-rī, nīguo ngaatua ciira waku.” ²³ Agiatha mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe aige Paūlū ari mūrangire, no amūhe wiyathi mūnini na etikirie arata aake marūmbūiye mabata make.

²⁴ Na riri, thuutha wa mīthenya mīnini, Felike agīka marī na mūtumia wake Dirusila, ūria wari Mūyahudi mūtumia. Agītūmanīra Paūlū, na akimūthikiriria akiaria ūhorō wa wītīkio thīini wa Kristū Jesū. ²⁵ Rīria Paūlū aaragia ūhorō wa ūthingu, na wa kwīgīrīria merirīria ma mwīri, o na wa ciira ūria ūgooka, Felike akiigua etigira, akiuga atiri, “Nī ūguo! Riu no ūthii. Rīria ndrīgīa na ihinda riagīrīre, nīndīgūtūmanīra ūike.” ²⁶ Ihinda-ini o rīu no ehokaga atī Paūlū nīangāmūheire ihaki, na nī ūndū ūcio nīaikaraga akimūtūmanagīra, akaaria nake.

²⁷ Hīndi iria miaka iiri yathirire-rī, Porikio Fesito agicooka ithenya ria Felike, no tondū Felike nīendaga gūkenia Ayahudi, agītiga Paūlū njeera.

25

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

¹ Na rĩrĩ, mĩthenya ítātũ yathira thuutha wa Fesito gũkinya kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthĩĩ Jerusalemu. ² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩrwo. ³ Nĩmahĩkire gũthaiha Fesito atĩ nĩ undũ wa wega wake kũrĩ o etikĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. ⁴ Nake Fesito akĩmacookeria atĩrĩ, “Paũlũ ahingĩrwo Kaisarea, na nĩ nĩngũcooka kuo o narua. ⁵ Tondũ ũcio no tũthĩĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathĩĩ magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ undũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũkarania nao kũu ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩkũrũka, agĩthĩĩ Kaisarea, na mũthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ areehwo mbere yake. ⁷ Rĩria Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makĩmũrigiicĩria, na makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonania atĩ nĩ ma ma.

⁸ Nake Paũlũ akĩĩyarĩria, akiuga atĩrĩ: “Nĩĩ ndĩrĩ undũ njĩkĩte ũreganĩte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akĩenda gũkenia Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Wee nĩ ũkwenda kwambata ũthĩĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie kuo nĩ undũ wa maũndũ maya ũthitangĩrwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcokia atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩrwo nĩ gũciirithĩrio. Nĩĩ ndĩhĩĩrie Ayahudi, o ta ũria wee mwene ũmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka undũ o wotho wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gĩtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcokania ndundu na kĩama gĩake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkua ũgũthĩĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agiripa Ũhoru

¹³ Mĩthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyiita Fesito ũgeni. ¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mĩthenya mĩingĩ-rĩ, Fesito akihe mũthamaki ũcio ũhoru wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩria ndaathiire Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangire, na makĩnjũria ndĩmũtũire.

¹⁶ “Na nĩĩ ngĩmeera atĩ ti mĩtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wotho ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩria ũhoru-inĩ ũria athitangĩrwo. ¹⁷ Rĩria tuokire nao gũkũ, ndiaikarĩrie ciira ũcio, no ndaarookire kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩria andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩre undũ o na ũmwe mũũru ta ũria nderĩgĩrĩre. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia nake makoniĩ ũhoru wa ndini yao na makoniĩ ũhoru wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũria Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũria ingĩtũria maũndũ ta macio; nĩ undũ ũcio ngĩmũria kana no eende gũthĩĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio aathitangĩrwo kuo. ²¹ Rĩria Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩria ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩira Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩguĩra mũndũ ũcio akĩaria.”

Nake Fesito agĩcokia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũciirĩrwo marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mĩingĩ wotho wa Ayahudi wanjũũrĩrie, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoru wake, ũkĩanĩrĩra ũkiugaga atĩ ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩĩ nĩndonire atĩ ndarĩ undũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndĩrĩ na undũ mũna ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ undũ ũcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuothe, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhoru ũyũ warĩkia gũtũrio, ngĩe na undũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩre gũtũma mũndũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩrwo.”

26

¹ Nake Agiripa akĩira Paũlũ atĩrĩ, “Ũrĩ na rũũtha rwa kwĩyarĩria.”

Nĩ ūndũ ūcio Paŭlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩria kwĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mūtũku kũrũgama mbere yaku ūmũthĩ ndĩyarĩrĩrie igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũ mĩtugo yothē ya Ayahudi na maũndũ marĩa makaranagĩria. Nĩ ūndũ ūcio nĩndakũhooya ūũthikĩrĩrie ūtegũthethũka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ūria ndũũrĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kiambĩrĩria kĩa mūtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kĩũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ūria wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatũũrĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩrutanĩrĩrie na kiyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. ⁶ Na rĩrĩ, ndũgamĩte haha ūmũthĩ njĩrĩthio nĩ ūndũ wa kwĩrĩgĩrĩria kĩranĩro kĩrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ. ⁷ Kĩranĩro kũu no kĩo mĩhĩrĩga irĩa iitũ ikũmi na iirĩ iirĩgagĩrĩria kuona gĩkĩhingio, rĩrĩa itungatagĩria Ngai na kiyo ūtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ūndũ wa kũrĩgĩrĩro kũu. ⁸ Nĩ kĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ūrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ūndũ ūtangĩtĩkio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa akuũ?

⁹ “O na nĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ūria wothē ingĩahotire ndegane na rĩtwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. ¹⁰ Na ūguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngũkia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩrĩa andũ acio mooragagwo, nĩndetikanagĩa na itũro rĩu. ¹¹ Mahinda maingĩ nĩndathiiaga kuuma thunagogi-inĩ imwe nginya irĩa ingĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa ūria ndaamarakariire mũno nĩndathiiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

¹² “Hĩndĩ imwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũu-rĩ, ndaathiiaga Dameski heetwo ūhoti na ngatũmwō nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene. ¹³ Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ūtheri mũnene woimĩte igũrũ ūkengete gũkĩra rĩua, ūkinjarĩria miēna yothē, nĩ na andũ arĩa twarĩ nao. ¹⁴ Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngĩigua mũgambo ūkinjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania, ‘Saũlũ, Saũlũ, ūnyariiraga nĩki? Nĩ ūndũ ūrĩ hinya hariwe kũhũura mĩcengi na haati.’

¹⁵ “Na nĩ hĩndĩ iyo ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ū, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ ūria ūnyariiraga. ¹⁶ Rĩu ūkĩra ūrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩria ngwamũre ūtũke ndungata na ūtũke mũira wa maũndũ marĩa wonete mangonĩ na marĩa ngũkuonia. ¹⁷ Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o, ¹⁸ ūkamahingũre maitho, na ūmagarũre moime nduma-inĩ mathĩ ūtheri-inĩ, na ūmarute hinya-inĩ wa Shaitani ūmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkire ūrekanĩri wa mehia, na magĩe na handũ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa matheretio na ūndũ wa kũnjĩtikia.’

¹⁹ “Nĩ ūndũ ūcio, Mũthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwachĩkĩra kĩoneki kũu kĩoimĩte igũrũ. ²⁰ Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andũ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. Ndaahunjagĩa atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩra na magarũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrĩra kwao na ūndũ wa cĩko ciao. ²¹ Kũu nĩkĩo gĩatũmire Ayahudi maanyĩtĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũraga. ²² No nĩngoretwo ndĩ na ūteithio wa Ngai nginya ūmũthĩ ūyũ, na nĩkĩo nũngĩi haha nĩguo heane ūira kũrĩ andũ arĩa anini na arĩa anene o ūndũ ūmwe. Ndĩrĩ ūndũ njugaga makĩria ma ūria anabii na Musa moigĩte atĩ nĩũgekĩka, ²³ atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atũike wa mbere kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunjie ūhoru wa ūtheri kũrĩ andũ aake kĩũmbe o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

²⁴ Fesito aigua ūguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ūgũrũkĩte! Gĩthomo kũu gĩaku kĩingĩ nĩgĩtũmĩte ūgũrũke.”

²⁵ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkĩte. Ūndũ ūria ndĩroiga nĩ wa ma na ti ūgũrũki. ²⁶ Mũthamaki nĩoĩ maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtĩrĩ ūndũ o na ūmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩrwo hitho-inĩ. ²⁷ Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtikĩtie anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetikĩtie.”

²⁸ Hĩndĩ iyo Agiripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ūguo no ūnjiguithie ndũike Mũkristiano?”

²⁹ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ūmũthĩ, ndenda matũike ta nĩ, tĩga o mĩnyororo ino.”

³⁰ Mũthamaki ūcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maikarĩte hamwe nao. ³¹ Makiuma nyũmba iyo, na rĩrĩa maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ ndarĩ ūndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akĩrĩa Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kũrĩ Kaisari.”

¹ Na rīrīa gwatuirwo atī nītūkūhaica marikabu tūthīi Italia, Paūlū na andū arīa angī mooheetwo makīneanwo kūrī mūnene-wa-thigari-igana rīmwe, warī wa mbūtū ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tūkīhaica marikabu yomīte Aduramutio irīa yakirie gūthīi icukīro-inī cia marikabu iria ciarī ndwere-inī cia iria rīrīa inene būrūri-inī wa Asia, na ithuī tūkīambīrīria rūgendo tūgīthīi. Nake Arisitariko, Mūmakedonia woimīte Thesalonike, aarī hamwe na ithuī.

³ Mūthenya ūyū ūngī tūgīkinya Sidoni; nake Juliasi, nī ūndū wa kūguīra Paūlū tha, akīmwtīkīria athīi kūrī arata aake nīguo mamūhe kīrīa angīabatarire. ⁴ Twoima kūu tūkīambīrīria rūgendo rīngī, tūgereire mwena ūrīa ūtaarī rūhuho wa Kuporo, tondū huho cioimaga na mwena ūrīa twathiaga. ⁵ Twaarīkia gūtuīkania iria rīrīa inene rīrīa rīarī gūkuhī na mabūrūri ma Kilikia na Pamufilia tūgīkinya itūūra rīa Mira, būrūri-inī wa Likia. ⁶ Tūrī kūu mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīona marikabu ya Alekīanderia yathīiaga Italia, nake agītūhaicia yo. ⁷ Tūgīthīi kahora ihinda rīa mīthenya mīngī na tūrī na thīina mīngī nginya tūgīkinya gūkuhī na Kinido. Na rīrīa rūhuho rwagiririe tūthīi ūrīa twendaga-rī, tūgīthīi tūgereire mwena ūrīa ūtaarī rūhuho wa Kirete, kūng'ethera Salimone. ⁸ Nītwithiire na thīina mīngī tūgereire ndwere-inī cia iria rīrīa inene na tūgīkinya handū heetagwo Gīcukīro Kīega, hakuhi na itūūra rīa Lasea.

⁹ Mahinda maingī nīmatherite, na gūthīi na marikabu kwarī na ūgwati tondū ihinda rīa Gīathī gīa Kwīhinga kūrīa Irio nīrahītūkīte. Nī ūndū ūcio Paūlū akīmataara akīmeera atīrī, ¹⁰ "Athuuri aya, nīnguona atī rūgendo rwtū nī rūgūkorwo na mūtino na rūrehe hathara nene kūrī marikabu na mīrigo o na nginya kūrī mīoyo iitū yo mīene." ¹¹ No mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe, handū ha gūthikīrīria ūrīa Paūlū oigaga, aarūmīrīre ūtaari wa mūtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹² Tondū gīcukīro kūu gītiarī kīega gīa gūkarwo hīndī ya heho-rī, andū aīngī magītua itua tūthīi na mbere, twīhokete gūkinya Foinike, tūikare kuo hīndī iyo ya heho. Gīkī kīarī gīcukīro kīa meeri gīa Kirete, nakīo kīang'etheire mwena wa gūthini wa ithūiro, o ūndū ūmwe na mwena wa gathigathini wa ithūiro.

Kīhuhūkanio

¹³ Rīrīa rūhuho rumīte mwena wa gūthini rwambīrīrie kūhurutana kahora-rī, magīciiria nīmōna kīrīa mendaga, na nī ūndū ūcio makīohora marikabu magīthīi magereire hūgūrūrū-inī cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rītanathīi mūno, rūhuho rwa hinya wa kīhuhūkanio kīnene rwetagwo "Eurakilo," rūkīhurutana ruumīte gīcīgīrīra-inī kīu. ¹⁵ Nayo marikabu ikīnyitwo nī kīhuhūkanio kīu ikīremwo nīgūthīi na kūrīa rūhuho rwoimaga, nī ūndū ūcio tūkīmīrekereria itwarwo nī rūhuho. ¹⁶ Na rīrīa twahītūkagīra gacīgīrīra-inī kanini geetagwo Kauda, nītwarī na thīina wa kūhaicia gatarū ga kūhonokia andū igūrū wa marikabu. ¹⁷ Hīndī irīa andū acio maakahaicirie marikabu-inī, makīhītūkīria mīkanda rungu rwa marikabu yo nyene nīgeetha mamiohe wega. Nī ūndū wa gwtīgīra kūhata mūthanga-inī wa handū heetagwo Siriti-rī, makīharūrūkia matanga na makīrekereria marikabu iyo itwarwo o kūrīa īngīatwarirwo nī rūhuho. ¹⁸ Nītwanīyirīkire mūno nī ūndū wa kīhuhūkanio kīu o nginya mūthenya ūyū ūngī makīambīrīria gūkīa mīyari gīra-inī. ¹⁹ Naguo mūthenya wa gatātū makīambīrīria gūkīa indo cia wīra cia marikabu iria-inī na moko mao ene. ²⁰ Na rīrīa kwaagire kuoneka rīua kana njata ihinda rīa mīthenya mīngī, nakīo kīhuhūkanio gīgīthīi na mbere kīhuhūkania-rī, tūkīrīgīrīria na kwaga mwīhoko o wothē wa kūhonoka.

²¹ Thuutha wa andū gūikara ihinda iraaaya matekūrīa, Paūlū akīrūgama mbere yao akīmeera atīrī: "Andū aya, nī kaba mūngīetīkīrīre ūtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hīndī iyo nīmūngīehonokirie kuuma na ūgwati ūyū o na hathara īno. ²² No rīrī, nīngūmūthaita mūthīi na mbere kūmīrīria, tondū gūtīrī o na ūmwe wanyu ūkūūra; tīga marikabu iiki ikwanangīka. ²³ Ūtukū ūyū, mūraika wa Ngai ūrīa nīi ndī wake na ūrīa ndungataga nīarūgamire hakuhi na nīi na ²⁴ aanjīra atīrī, 'Paūlū ndūkae gwtīgīra. No nginya ūrūgame mbere ya Kaisari ūciirithio; na rīrī, Ngai tondū wa wega wake, nīekūhonokia mīoyo ya andū arīa othe ūrī nao.' ²⁵ Nī ūndū ūcio, inyuī andū aya, thīi na mbere kūmīrīria, nīgūkorwo ndī na wītīkio thīini wa Ngai atī nīgūkūhaana o ta ūguo aanjīrīte. ²⁶ No o na kūrī ūguo no nginya tūhate gīcīgīrīra-inī kīna."

Marikabu Kwanangīka

²⁷ Na rīrī, ūtukū wa mūthenya wa ikūmi na īna wakinya, o tūgītwarithagio ūu na ūu nī rūhuho tūtūkanīrīrie iria rīrīa rīitagwo Adiria-rī, ūtukū gatagatī atwarithia a marikabu makīgereria nī-makuhīrīrie thī nyūmū. ²⁸ Nao makīoya kīgeri kīa ūriku wa maaī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti igana rīa mīrongo īrī. Thuutha wa kahinda kanini magīthima rīngī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti mīrongo kenda. ²⁹ Nī ūndū wa gwtīgīra tūtīkaagūthithio rwaro rwa ihiga, makīrekia nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makīhooya gūkīe. ³⁰ Na rīrīa maageragia kūūra moime marikabu-inī, atwarithia a marikabu makīharūrūkia gatarū ga kūhonokia andū iria-inī, metuīte atī marenda kūharūrūkia nanga imwe kuuma mūthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hīndī iyo

Paülū akīra mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe hamwe na thigari atīrī, “Andū aya maga gūikara marikabu-inī, inyuī mūtingihonoka.” ³² Nī ūndū ūcio thigari igītīnia mīkanda irīa yanyīitē gatarū ga kūhonokia andū, makīreka koore.

³³ Gwakuhīrīria gūkia, Paülū akīmathaitha othe marīe irio, akīmeera atīrī, “Kwa ihinda rīa mīthenya ikūmi na īna mīthiru, mūkoretwo mūkarīte o ūguo mwīmīte irio, mūteekūrīa kīndū. ³⁴ Rīu ndamūthaitha mūrīe irio. Nīmūbatarīte kūrīa irio nīguo imūige muoyo. Gūtīrī rūcuīrī rwa mūtwe wa mūdū o na ūmwe wanyu rūkūūra.” ³⁵ Aarīkia kuuga ūguo, akīoya mūgate, agīcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agīcooka akīwenyūranga, akīambīrīria kūrīa. ³⁶ Nao othe makīguu momīrīria, makīoya irio makīrīa. ³⁷ Ithuothe twarī andū 276 arīa twarī marikabu-inī. ³⁸ Rīrīa maarīre makīhūna, maacookire magīkia ngano irīa-inī nīgeetha marikabu ihūthe.

³⁹ Kwarooka gūkia-rī, atwarīthia matiigana kūmenya būrūri ūcio, no makīona gīcongoco* kīarī na mūthanga hūgūrūrū-inī, magīciirīa magerie kūhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makīrenga nanga, igītīguo irīa-inī, na o hau makīohora mīkanda irīa yohete thukani.† Magīcooka makīhaicia taama ūrīa wīkagīrwo mbere ya marikabu nīguo ūnyīte rūhuho, magīthīi meerekeire hūgūrūrū-inī. ⁴¹ No rīrī, marikabu ikīgūtha mūthanga na ikīhata. Mūthia wa na mbere wayo ūkīhata na ūkīrūma biū, naguo mūthia wa na thuutha ūkīunīkanga nī ūndū wa kūhūūrwo nī makūmbī ma maaī.

⁴² Thigari ikībanga ciūrage ohwo nīgeetha gūtīkagīe o na ūmwe wao ūngīthambīra oore. ⁴³ No tondū mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe nīendaga kūhonokia muoyo wa Paülū, agīcīgīria ciīke ūguo ciabangīte. Agīathana atī andū arīa mangīahotire gūthambīra mambe marūge maaī-inī mathīi thī nyūmū. ⁴⁴ Nao andū acio angī makīnye kuo menyīitīrīre mbaū kana icunjī cia marikabu. Ūguo nīguo andū othe maakīnyire thī nyūmū matarī na ūūru.

28

Hūgūrūrū-inī cia Malita

¹ Twaarīkia gūkīnya hūgūrūrū-inī tūtārī na ūūru, nīguo twamenyire atī gīcīgīrīa kīu gīetagwo Malita. ² Nao atūūrī a gīcīgīrīa kīu magītūonia ūtugi wa mwanya. Magītwakīria mwaki tondū nī kuoiraga na kwarī na heho na magītūnyīita ūgeni ithuothe. ³ Nake Paülū akīoya gikundi gīa tūkū, na rīria aatūikagīra rīiko-rī, ndūira ikīumīra nī ūndū wa ūrugārī wa mwaki, ikīoherera guoko-inī gwake. ⁴ Rīrīa andū a gīcīgīrīa kīu moonire ndūira īcuuhīte guoko-inī gwake makīrīana atīrī, “Mūdū ūyū no ngīnya akorwo nī mūūrangani, nīgūkorwo o na gūtūika nīahonokire kuuma irīa-inī, kīhooto gītīmwtīkīrītie atūūre muoyo.” ⁵ Nowe Paülū akīribarībīria nyoka īyo mwaki-inī na ndaigana kuona ūndū mūūru. ⁶ Andū maataanyaga kuona akīimba kana agwe o rīmwe akue, no thuutha wa gweterera hīndī ndaaya, makīona gūtīrī ūndū ūtarī wa ndūire ūrekīka harī we, makīrīcūkwo makiuga atī aarī ngai.

⁷ Na rīrī, hakuhī na hau maarī, nī kwarī na gīthaka kīarī kīa mūdū wetagwo Pabulio, ūrīa warī mūnene wa gīcīgīrīa kīu. Nake nīatūnyīitire ūgeni gwake, na kwa ihinda rīa mīthenya itatū agītūtuga wega arī na ūtaana. ⁸ Nake ithe aarī ūrīrī arī mūrūaru mūrīmū wa kūhūha mwīrī na kūharwo thakame. Paülū agītōonya nyūmba kūmuona, na thuutha wa kūmūhoera akīmūgīrīa moko akīmūhonia. ⁹ Rīrīa gwekīkire ūguo, andū arīa angī maarī arūaru gīcīgīrīa-inī kīu magīūka, makīhonio. ¹⁰ Nīmatuonirīe gītīo na njīra nyingī, na rīria twehaarīrie gūthīi magītūhe kīrīa gīothe twabataire.

Paülū Gūkīnya Roma

¹¹ Thuutha wa mīeri itatū tūkīhaica marikabu yaikarīte kūu gīcīgīrīa-inī hīndī ya heho. Nayo yarī marikabu ya kuuma Alekīsanderīa na yarī na rūūrī rwa ngai cia mahatha irīa cietagwo Kasitorī na Poluke. ¹² Twakīnya Sirakusi tūgūikara kuo ihinda rīa thīkū ithatū. ¹³ Twoima kūu tūgītīhī tūgīkīnya Regio. Mūthenya ūyū ūngī gūkīgīa na rūhuho rwa kuuma mwena wa gūthīni, naguo mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūgīkīnya Puteoli. ¹⁴ Kūu tūgīkora arīū na aarī a lthe witū amwe, arīa maatūnyīitire ūgeni, na magītūūria tūikaranie nao ihinda rīa kīumia kīgīma. Ūguo noguo twacookire tūgīkīnya Roma. ¹⁵ Arīū na aarī a lthe witū arīa maarī kūu nīmaiguīte atī nītuokaga, nao magīūka o ngīnya ndūnyū ya Apio, na handū hetagwo Nyūmba lthatū cia Ageni gūtūthaagaana. Nake Paülū ona andū acio, agīcookeria Ngai ngaatho na akīguu omīrīria. ¹⁶ Rīrīa twakīnyire Roma, Paülū nīetīkīrīrio aikare arī wiki, arī na mūthigari wa kūmūrangīra.

Paülū Kūhunjīa Roma arī Mūrāngīre

¹⁷ Thuutha wa thīkū ithatū, Paülū agītā atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rīrīa maagomanire, Paülū akīmeera atīrī, “Ariū na aarī a lthe witū, o na gūtūika ndīrī ūndū mūūru njīkīte andū aitū kana

* 27:39 Gīcongoco nī handū irīa rītōonyanīte na thī nyūmū, ūndū marikabu no ikuhīrīrie thī nyūmū itarī na ūgwatī, tīga hīndī ya kīhuhūkano. † 27:40 Thukani nī gīcunjī kīa mbaū kana cuuma gīa kūgata marikabu kana ndege.

ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyĩitĩrwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma.
¹⁸ Nao magĩthuthuuria na makienda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. ¹⁹ No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ wagũthitangĩra andũ akwa. ²⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte njũurie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kũrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli.”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithũĩ tũtirĩ twanyĩta marũa magũkonĩĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinyĩria ũhoru kana akaaria ũndũ mũũru waku. ²² No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ.”

²³ Nao makĩbanga gũcemanĩa na Paũlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũrĩa aaikaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkira mbere. Kuuma rũciiniĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoru wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandiko-inĩ ma Anabii. ²⁴ Amwe magĩtĩkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtikia. ²⁵ Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthĩĩ rĩria maaiguire mũthia-inĩ Paũlũ oiga atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoru wa ma rĩrĩa aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa mũnabii, akiuga atĩrĩ:

²⁶ “Thĩĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,
 “Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya ũndũ;
 mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.”

²⁷ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha;
 matũ mao matingĩhota kũigua,
 na nĩmahingĩte maithe mao.

Tondũ maahota kuona na maithe mao,
 na maigue na matũ mao,
 nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
 nao manjookerere, na nĩĩ ndĩmahonie.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai nĩtũtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthĩĩ magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa mĩaka ĩrĩ mĩgima, Paũlũ agĩikara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora, na akanyĩitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga kũmuona. ³¹ Nĩahunjagia ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoru ũkonĩĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o nĩ njĩtĩtwo ndũike mĩtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai, ² o Ũhoru-ũrĩa-Mwega eeraniire o mbere na tũnua twa anabii ake thĩĩnĩ wa Maandĩko marĩa Matheru, ³ ūrĩa ũkonĩĩ Mũrũwe, ūrĩa ta mũndũ wari wa rūciaro rwa Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, Roho wa ũtheru nĩonanirie na ũhoti atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai tondũ wa ūrĩa aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ: o we Jesũ Kristũ Mwathani witũ. ⁵ kũgerera we Ngai nĩatũheete wega wake, na agatũhe ũhoti ta atũmwo nĩguo twĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ ciothe kũndũ guothe ūrĩa Ngai amekĩire, nĩguo mamwĩtikie na mamwathĩkire, nĩguo matũme rĩitwa rĩake rĩgocagwo. ⁶ O na inyuĩ mũrĩ amwe a acio metĩtwo matũike a Jesũ Kristũ.

⁷ Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuotho arĩa mũrĩ kũu Roma, o inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, na mũgetwo mĩtũike andũ aamũre:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, iroikara na inyuĩ.

Paŭlũ Kwĩrĩrĩa Gũceera Roma

⁸ O mbere nĩngũcookeria Ngai wakwa ngaatho thĩĩnĩ wa Jesũ Kristũ nĩ ũndũ wanyu inyuotho, tondũ ũhoru wa wĩtikio wanyu nĩũmenyithanĩtio thĩ yotho. ⁹ Ngai, ūrĩa nĩ ndungatagĩra na ngoro yakwa yotho na ũndũ wa kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Mũrũwe-rĩ, nĩwe mũira wakwa wa ūrĩa ndũũraga ndĩmũrĩkanaga ¹⁰ mahooya-inĩ makwa hĩndĩ ciothe; na nĩndĩrahooya atĩ rĩu nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai no hĩngũrĩrwo njĩra nĩguo njũke kũrĩ inyuĩ.

¹¹ Nĩndĩrerĩrĩa mũno tuonane na inyuĩ nĩgeetha ndĩmũgaĩre iheo cia kĩĩroho nĩguo muongererwo hinya, ¹² ũguo nĩ kuuga atĩ inyuĩ na nĩ tũgĩe na ũhoru wa kũũmanĩrĩa, o mũndũ omĩrĩrie mũndũ ūrĩa ũngĩ na wĩtikio wake. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mwage kũmenya atĩ nĩ mahinda maingĩ ndanabanga kũmũceerera (no ndanagĩrĩrĩrio gwĩka ũguo nginya rĩu) nĩgeetha ngĩe na maciaro thĩĩnĩ wanyu, o ta ūrĩa ngĩte na maciaro thĩĩnĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ iria ingĩ.

¹⁴ Nĩ haana ta ndĩ na thĩĩrĩ na Ayunani o na arĩa matarĩ Ayunani,* nĩngĩ ngagĩa na thĩĩrĩ wa andũ arĩa oogĩ o na arĩa matarĩ oogĩ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo ndĩragĩria mũno kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega o na kũrĩ inyuĩ arĩa mĩtũũraga Roma.

¹⁶ Nĩ ndĩngĩconokera Ũhoru-ũrĩa-Mwega, tondũ nĩguo hinya wa Ngai wa gũtũma mũndũ o wotho ūrĩa ũwĩtikie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo thĩĩnĩ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ũthingu ūrĩa uumĩte kũrĩ Ngai nĩũguũrĩtio, na nĩguo ũthingu ūrĩa wonekaga na ũndũ wa gwĩtikia kuuma o kĩambĩrĩa nginya kĩrĩkĩro, o ta ūrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Mũndũ ūrĩa mũthingu arĩtũũraga muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia."

Mang'ũrĩ ma Ngai harĩ Kĩrĩndĩ

¹⁸ Mang'ũrĩ ma Ngai nĩmagũũrĩtio kuuma igũrũ mokĩrĩre ũhoru wotho wa andũ kũregana na Ngai, na waganu wa andũ arĩa magĩragĩrĩa ũhoru-ũrĩa-wa-ma na ũndũ wa waganu wao, ¹⁹ nĩgũkorwo maũndũ ma Ngai marĩa mangĩmenyeka nĩo matiagĩte kũmenyeka nĩo, tondũ Ngai nĩwe wamamenyithirie. ²⁰ Nĩgũkorwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, maũndũ ma Ngai marĩa matonekaga, na nĩmo hinya wake wa tene na tene, o na ũngai wake, nĩmarĩkĩtie kuoneka o wega, na makamenyeka nĩ ũndũ wa indo iria ciombirwo, nĩgeetha andũ matikagĩe na kĩgwatio.

²¹ Tondũ o na harĩa maamenyete Ngai, matiigana kũmũgocaa taarĩ Ngai, kana makĩmũcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuũkire ma tũhũ, nacio ngoro ciao ngĩgu ikĩgĩa nduma. ²² Na o rĩrĩa moigaga atĩ o nĩ oogĩ-rĩ, noguo maatuũkire irimũ, ²³ nao magĩkũũrania riiri wa Ngai ūrĩa mĩtũũra muoyo na mĩhianano ithondeketwo ikahaana ta andũ arĩa makuuaga, na nyoni, na nyamũ cia magĩrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmarekereria marũmagĩrĩre merĩrĩria mao mooru marĩa ngoro ciao cĩerĩragĩria, o na mekage maũndũ ma ũmaraya ma kwagithia mĩrĩ yao gĩtĩo, mũndũ na ūrĩa ũngĩ. ²⁵ Nĩmakũũranirie ũhoru-ũrĩa-wa-ma wa Ngai na maheeni, makĩhooya na magĩtungatĩra indo iria ciombirwo handũ ha gũtungatĩra Mũciũmbi, o ũcio wa kũgocagwo nginya tene. Amenĩ.

²⁶ Tondũ wa ũguo-rĩ, Ngai nĩamarekereirie marũmagĩrĩre merĩrĩria mao mooru ma maũndũ ma thoni. O na andũ-a-nja ao nĩmakũũranirie mĩtũgo wao ūrĩa wa ndũire na ūrĩa ũtarĩ wa ndũire. ²⁷ O nao arũme o ũndũ ũmwe nĩmatiganĩirie mĩtũgo wao ūrĩa wa ndũire na andũ-a-nja, magakaanagwo

* 1:14 Ayunani maarĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maaragia rũthiomi rwa Kĩyunani kana arĩa maarũmagĩrĩa mĩtũũrĩre wa Ayunani.

nĩ merirĩria mooru ma kwĩranĩria o ene. Arũme magĩka ciĩko cia ũra-thoni na arũme arĩa angĩ, nao nĩmegwathiire thiĩni wa miĩrĩ yao ene iherithia rĩria rĩmagĩĩre nĩ ūndũ wa waganu ūcio wao.

²⁸ Na makĩria ma ũguo-rĩ, tondũ mationire bata wa gũtũũra mamenyete Ngai, nake akĩmarekereria magĩe na meciiria ma ūmaramari, mekage maũndũ marĩa mataagĩĩrwo nĩ gwĩkwo. ²⁹ Nao makĩĩyũrwo nĩ waganu wa mĩthemba yothē, ūũru, na ūkoroku, na meciiria ma ūmaramari. Makaiyũrwo nĩ ūũru, na ūragani, na ngũĩ, na maheeni, na rũmena. Magatuĩka andũ a mũhuhu, ³⁰ na acambania, na athũũri Ngai, na aciĩnũrani, na egaathi, na etĩĩ, mathugundaga njĩra cia gwĩka ūũru, na andũ matangiathikĩra aciari ao; ³¹ nao ti akuũku wega, na matitĩaga ūhoru ūria mĩrũkanĩre, na nĩ oorũ mũno, na matirĩ tha. ³² Na o na gwatuĩka nĩmoofi watho wa ūthingu wa Ngai atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio maagĩĩrwo nĩ gũkua, to gũthiĩ mathiiaaga na mbere na gwĩka maũndũ macio tu, no nĩmetikanagia na andũ arĩa mekaga maũndũ macio.

2

Ciira wa Ngai wa Kĩhooito

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, wee mũndũ ūyũ ndũrĩ na kĩgwatio, wee ūtuagĩra mũndũ ūria ūngĩ ciira, nĩgũkorwo rĩria ūgũtuĩra mũndũ ūngĩ ciira, nĩwe mwene ūretuĩra ciira, tondũ wee ūratuanĩra ciira wĩkaga maũndũ o macio ekaga. ² Na nĩtũũ atĩ Ngai agaatuĩra andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio ciira na kĩhooito. ³ Tondũ rĩria wee mũndũ ūyũ, ūtuagĩra arĩa angĩ ciira na ūgacooka ūgeeka maũndũ o macio mekaga-rĩ, wee ūgwĩciiria nĩũkahonoka ciira wa Ngai? ⁴ Kana nĩkũnyarara ūnyararĩte ūtugi wake mũnene, na ūkĩrĩrĩria, na wetereri wake, ūkaaga kũmenya atĩ ūtugi wa Ngai nĩguo ūkũguuacĩrĩria nĩguo wĩrĩre?

⁵ No rĩrĩ, nĩ ūndũ wa ūria ūmĩtie ngoro yaku, na ūkarega kwĩrĩra-rĩ, nĩ mang'ũrĩ ūreigĩra marĩa magagũkĩrĩra. Nĩgũkorwo mũthenya wa mang'ũrĩ nĩũrooka, rĩria matuĩro ma Ngai ma kĩhooito makaaguũranĩrio. ⁶ Nĩ ūndũ Ngai akaarĩha o mũndũ kũringana na maũndũ marĩa aaneka. ⁷ Arĩa macaragia kũheo riiri, na gĩtĩio, na ūhoru wa kwaga kũbutha, nĩ ūndũ wa gwĩka wega matekũnoga-rĩ, acio nĩakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸ No arĩa eyendi, na nĩmaregaga ūhoru-wa-ma na makarũmagĩrĩra maũndũ mooru-rĩ, acio nĩmagakinyĩrwo nĩ mang'ũrĩ na marakara. ⁹ Nĩgũkaagĩ na thiĩna na mĩnyamaro kũrĩ andũ othe arĩa mekaga ūũru; mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; ¹⁰ no riiri, na gĩtĩio, na thayũ ikaaheo mũndũ o wothē ūria wĩkaga wega: mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹¹ Nĩgũkorwo Ngai ndatĩagĩra andũ maũthĩ.

¹² Andũ arĩa othe mehagia matarĩ watho-inĩ makaaniinwo matarĩ watho-inĩ, nao arĩa othe mehagia marĩ rungu rwa watho magaatuĩrwo ciira kũringana na watho ūcio. ¹³ Nĩgũkorwo ti arĩa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inĩ ma Ngai, no arĩa maathikagĩra watho nĩo magaatuuo athingu. ¹⁴ (Ti-itherũ, rĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa matarĩ na watho mekaga maũndũ marĩa watho uugĩte nĩ ūndũ wa ūhoru wao wa mũciarĩre-rĩ, o ene nĩmonanagia nĩmoofi watho ūcio, o na gũtuĩka matirĩ maũigua ¹⁵ tondũ nĩmonanagia atĩ maũndũ marĩa mabataranagia thiĩni wa watho nĩmandĩke ngoro-inĩ ciao, nacio thamirĩ ciao o nacio ikaruta ūira, namo meciiria mao rĩmwe makamaciirithagia na rĩria rĩngĩ makamaciirĩra.) ¹⁶ Ūndũ ūyũ ūkooneka mũthenya ūria Ngai, na ūndũ wa Jesũ Kristũ agaatuĩra ciira meciiria ma hitho marĩa marĩ ngoro-inĩ cia andũ, o ta ūria ūhoru-ũria-Mwega uugĩte, ūria nĩ hunjagia.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atĩrĩrĩ, angĩkorwo wee wĩtaga Mũyahudi; na ūngĩkorwo wĩhocagia ūhoru-inĩ wa watho na nĩwĩrahagĩra ngwatanĩro yaku na Ngai; ¹⁸ angĩkorwo nĩũmenyete ūria endaga, na ūgakũũrana maũndũ marĩa marĩ bata gũkĩra marĩa mangĩ tondũ wa ūria ūrutĩtwo maũndũ ma watho; ¹⁹ angĩkorwo nĩwĩtikĩtie atĩ wee ūrĩ mĩtongoria wa andũ arĩa atumumu, o na ūtheri wa gũtherera arĩa marĩ nduma-inĩ, ²⁰ o na mũtaari wa andũ arĩa akĩgu, na mĩrutani wa tũkenge, tondũ thiĩni wa watho ūrĩ na mũhianire wa ūria ūmenyo wa ūhoru-wa-ma ūtari; ²¹ hakĩrĩ ūguo-rĩ, wee ūrutaga andũ arĩa angĩ-rĩ, ndũngĩkĩrũta wee mwene? Wee ūhunjagia atĩ andũ matikaiye-rĩ, wee nĩũiyaga? ²² Wee uugaga atĩ andũ matikanathanianie-rĩ, wee nĩũtharanagia? Wee ūthũire mĩhianano-rĩ, wee nĩũiyaga indo cia hekarũ cia andũ arĩa matooi Ngai? ²³ Wee wĩrahagĩra watho-rĩ, nĩũconorithagia Ngai na ūndũ wa kwagarara watho ūcio? ²⁴ O ta ūria kwandĩkitwo atĩrĩ, "Rĩitwa rĩa Ngai nĩrĩcambagio thiĩni wa andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩ ūndũ wanyu."

²⁵ ūhoru wa kũrũ nĩ ūrĩ kĩguni ūngĩrũmia ūria watho uugĩte, no ūngĩagarara watho ūcio-rĩ, ūhoru ūcio waku wa kũrũ ūtuĩkĩte ta ūtaruĩte.* ²⁶ Angĩkorwo arĩa matarĩ aruu nĩmahingagia maũndũ marĩa mabataranagia thiĩni wa watho-rĩ, githĩ acio matiagĩĩre gũtuuo ta maruĩte? ²⁷ Mũndũ ūria ūtari mũruu mwĩrĩ na nĩahingagia ūria watho uugĩte-rĩ, nĩakamũtuĩra ciira, inyuĩ mwagararaga watho ūcio o na mwakorwo nĩmũruĩte na mũrĩ na watho ūria mwandĩke.

* 2:25 Kũrũ kwa arũme kwari rũũri rwa kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aathondekire na andũ a Isiraeli.

²⁸ Tondū-rī, Mūyahudi ti ūrīa wonanagia atī nī Mūyahudi na igūrū, nakuo kūrūa to kūrīa gwa kuoneka mwīrī-inī. ²⁹ Aca, Mūyahudi kūna nī ūrīa Mūyahudi ngoro; nakuo kūrūa nī kūrūa kwa ngoro, ūguo nī kuuga atī nī ūhoro wa Roho, no ti wa watho ūrīa mwandīke. Kūganwo kwa mūdū ta ūcio-rī, gūtūmaga kūrī andū, no kuumaga kūrī Ngai.

3

Wīhokeku wa Ngai

¹ Gwatuika ūguo-rī, Mūyahudi agīkīrīte andū arīa angī na kī? Kana bata wa kūrūa ūkīrī ūrīkū? ² Hī! Ūguni no mūnene na njīra ciothe! Mbere ya maūdū mothe, Ayahudi nīo mehokeirwo ūramati wa ciugo cia Ngai.

³ Ī kūngīkorwo amwe ao nīmagire kwīhokeka, kwaga kwīhokeka kwao, nīkūngīatūmire Ngai aage gūtūika mwīhokeku? ⁴ Kūroaga gūtūika ūguo! Ngai arotuika wa ma, na mūdū o wotho atuika wa maheeni, o ta ūrīa kwandīkitwo atīrī:

“Nīguo kuonekage atī rīrīa ūkwaria,
wee waragia maūdū ma kīhoto,
na ūhootanage rīrīa ūgūciirithania.”

⁵ No rīrī, angīkorwo wagi witū wa ūthingu nītūtūmaga ūthingu wa Ngai ūguūrio mūno makīria-rī, tūkiuge atīa? No tuuge atī Ngai ti wa kīhoto rīrīa egūtūkinyīria mang’ūrī make? (Ndīraaria o ta ūrīa mūdū wa gūkū thī angīaria.) ⁶ Aca, kūroaga gūtūika ūguo! Angīkorwo ūguo nīguo kūrī-rī, Ngai angīgītūra thī ciira atīa? ⁷ No mūdū ahota kuuga atīrī, “Angīkorwo kūheenania gwakwa no kūngīhie ūhoro-wa-ma wa Ngai, na nī ūndū ūcio gūtūme riiri wake wongerereke-rī, nī ngītūagīrwo ciira ta ndī mwīhia nīkī?” ⁸ Nī kī kīgiragia tuuge, ta ūrīa tūcambio atī nīguo tuugaga, o na ta ūrīa andū amwe moigaga atī nīguo tuugaga, “Nītūtūire twīkaga ūūru nīguo wega wonke?” Acio-rī, gūtūrwo ciira kwao nī gwa kīhoto.

Gūtīrī Mūdū o na Ūmwe Mūthingu

⁹ Tūkiuge atīa? Ithuī Ayahudi tūkīrī ega gūkīra andū arīa angī? Aca, tīguo! Nītūrīkītie kuonania hau mbere atī Ayahudi o hamwe na andū-a-Ndūrīrī othe nīmagwīte hinya-inī wa mehia. ¹⁰ O ta ūrīa kwandīkitwo atīrī:

“Gūtīrī mūdū mūthingu, gūtīrī o na ūmwe;

¹¹ gūtīrī mūdū ūmenyaga ūndū,
gūtīrī mūdū ūrongoragia Ngai.

¹² Othe nīmagarūrūkīte, makoora,
othe hamwe magatuika kīndū gītārī bata;
gūtīrī mūdū wīkaga wega,
gūtīrī o na ūmwe.”

¹³ “Mīmero yao īhaana ta mbīrīra hingūre;
nīmī ciao ciaragia o maheeni.”

“Mīromo yao yaragia maūdū marūrū ta thumu wa ndūira.”

¹⁴ “Tūnua twao tūiyūrīte irumi na ūrūrū.”

¹⁵ “Mahanyūkaga na magūrū magaita thakame;

¹⁶ mwanangīko na kīha nīcio cionanagia kūrīa magereire,

¹⁷ nayo njīra ya thayū matimīū.”

¹⁸ “Hatīrī wītīgīri Ngai maitho-inī mao.”

¹⁹ Na rīu-rī, nītūtū atī maūdū marīa mothe watho uugīte, merītwo andū arīa marī rungu rwa watho, nīgeetha kanua o gothe gākīro, nao andū a thī othe matuīke a gūciirithio nī Ngai. ²⁰ Tondū wa ūguo-rī, gūtīrī mūdū o na ū ūngītūuo mūthingu maitho-inī ma Ngai nī ūndū wa kūrūmia watho; no rīrī, watho nīguo ūtūmaga andū mamenye atī nīmehītie.

Ūthingu Umanīte na Wītīkio

²¹ No rīrī, rīu ūthingu uumīte kūrī Ngai nīūmenyithanītio na njīra īngī ītahutanītīe na Watho wa Musa, o na gūtūika nīyoimbūrītwo o tene nī Watho na Anabii. ²² Naguo ūthingu ūyū nī ūrīa uumaga kūrī Ngai, na ūheagwo arīa othe metīkītīe na ūndū wa gwītīkia Jesū Kristū. Gūtīrī ūhoro wa gūthuurania andū, ²³ nīgūkorwo andū othe nīmehītīe na makanyīhīrwo nī riiri wa Ngai, ²⁴ na nī ūndū wa wega wa Ngai magatūuo athingu o ūguo tūhū, nī ūndū wa ūrīa maakūūrīrwo nī Kristū Jesū. ²⁵ Ngai aamūrūtīre arī igongona rīa kūhoroheria mehia na ūndū wa wītīkio thīnī wa thakame yake. Ngai eekire ūguo nīgeetha onanie ūthingu wake, tondū wa ūrīa mehia ma mbere īyo maarekeirwo andū matekūherithio,

nĩ ūndũ wa gũkirĩrĩa kwa Ngai, ²⁶ nake eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ arĩa metikĩtie Jesũ athingu.

²⁷ Gwagĩtuĩka ũguo-rĩ, kwĩraha gũkirĩ ha? Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ ūndũ wa gĩtũmi kirĩkũ? Hihi nĩ ūndũ wa kũrũmia watho? Aca, no nĩ ūndũ wa watho ũrĩa wa wĩtikio. ²⁸ Nĩgũkorwo nĩtũrũmitie atĩ mũndũ atuaga mũthingu na ūndũ wa gwĩtikia no ti ūndũ wa gwachĩkĩra watho. ²⁹ Ngai-rĩ, akĩrĩ o Ngai wa Ayahudi oiki? Githĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao? Īi, nĩ Ngai wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao, ³⁰ nĩgũkorwo Ngai no ũmwe, na nĩwe ũrĩtuaga andũ arĩa maruaga athingu, na ūndũ wa gwĩtikia, na arĩa mataruaga nao amatuuaga athingu na ūndũ wa gwĩtikia o ro ũguo. ³¹ Rĩu-rĩ, no twagithie ũhoru wa watho kiene nĩ ūndũ wa ũhoru wa wĩtikio ūcio? Aca, kũroaga gĩtuĩka ũguo! Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ watho tũgũkiongerera hinya.

4

Iburahĩmu gĩtuuo Mũthingu nĩ ūndũ wa Gwĩtikia

¹ Iburahĩmu, o ūcio ithe witũ ũhoru-inĩ wa gũciarwo na mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ũhoru ūcio? ² Angĩkorwo, ti-itherũ, Iburahĩmu aatuirwo mũthingu na ūndũ wa ciiko irĩa ekaga-rĩ, nĩarĩ na ūndũ wa kwĩrahĩra, no ti mbere ya Ngai. ³ Nĩgũkorwo Maandiko marĩa matheru moigĩte atĩa? “Iburahĩmu nĩetikĩrie Ngai, nago ūndũ ūcio ũgĩtũma atuuu mũthingu.”

⁴ Atĩrĩrĩ, hĩndĩ irĩa mũndũ aruta wĩra-rĩ, mũcaara wake ũrĩa aheagwo ndũkoragwo ũrĩ ta kiheo, no nĩ ta thiirĩ ararĩhwo. ⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũtehoaga maũndũ marĩa ekaga, tĩa o gwĩtikia Ngai ũrĩa ũtuaga andũ arĩa aaganu athingu-rĩ, wĩtikio wa mũndũ ūcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ ũthingu. ⁶ ũguo noguo Daudi oigaga rĩrĩa aaragia ũhoru wa kirathimo kĩa mũndũ ũrĩa Ngai atuĩte mũthingu hatarĩ ũhoru wa ciiko, akoiga atĩrĩ:

⁷ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
marekeirwo mahĩtia mao,
namo mehĩa mao makahumbĩrwo.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
Mwathani atatuaga mwĩhia.”

⁹ Hihi kirathimo gĩkĩ no kĩa andũ arĩa maruaga oiki, kana nĩ kĩa o na arĩa mataruaga? Nĩtũkoretwo tũkiuga atĩ wĩtikio wa Iburahĩmu nĩguo watũmire atuuu mũthingu. ¹⁰ No aatuirwo mũthingu arĩ na ũhoru ũrĩkũ? Hihi nĩ thuutha wa kũrua, kana nĩ mbere iyo? Ti thuutha wa kũrua, no nĩ mbere iyo, hĩndĩ irĩa ataarũite! ¹¹ Nake agĩcooka akĩamũkĩra rũũrĩ rwa kũrua, rũrĩ mũhũrĩ wa ũthingu ũrĩa aarĩ nago nĩ ūndũ wa gwĩtikia o na hĩndĩ irĩa ataarĩ mũruu. Nĩ ūndũ ūcio agĩtuĩka ithe wa arĩa othe metikagia o na matarĩ aruu, nĩgeetha o nao matuuagwo athingu. ¹² Na ningĩ nowe ithe wa andũ arĩa maruaga, arĩa matarĩ atĩ no kũrua maruĩte, no nĩmathiĩaga na mũthĩire wa wĩtikio ũrĩa ithe witũ Iburahĩmu aarĩ nago mbere ya kũrua.

¹³ Iburahĩmu ndeerĩrwo kĩranĩro atĩ nĩagatuĩka mũgai wa thĩ hamwe na njaro ciake nĩ ūndũ wa gwachĩkĩra watho, no nĩ ūndũ wa ũthingu ũrĩa uumanaga na wĩtikio. ¹⁴ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa matũũragio nĩ watho nĩ agai-rĩ, wĩtikio ndũkĩrĩ kiene, nakĩo kĩranĩro nĩ gĩa tũhũ, ¹⁵ tondũ watho ũrehaga mang'ũrĩ. Naho harĩa hatarĩ watho hatĩrĩ ũhoru wa kwagarara watho.

¹⁶ Tondũ wa ũguo-rĩ, kĩranĩro kiumanaga na wĩtikio, nĩgeetha wonekage na ūndũ wa wega wa Ngai, na ũtuĩke wa kũheo kũna njaro ciothe cia Iburahĩmu, na to arĩa maaheirwo ũhoru wa watho oiki, no nĩ kũrĩ arĩa othe metikĩtie ta ũrĩa Iburahĩmu eetikĩtie. Nĩgũkorwo Iburahĩmu nĩwe ithe wa arĩa othe metikĩtie. ¹⁷ Ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Nĩngĩtuĩte ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ.” We nĩwe ithe witũ maitho-inĩ ma Ngai, o ūcio Iburahĩmu eetikĩtie, o we Ngai ũrĩa ũrĩũkagia arĩa makuĩte, na waragia ũhoru wa maũndũ marĩa matarĩ ho ta marĩ ho.

¹⁸ Iburahĩmu nĩagĩre na kĩrĩgĩrĩro o na harĩa hataarĩ kĩndũ gĩa kwĩrĩgĩrĩra na agĩĩtikia, na nĩ ūndũ ūcio agĩtuĩka ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, o ta ũrĩa erĩtwo atĩrĩ, “Ŭguo nĩguo rũciarwo rwaku rũkaigana.”

¹⁹ Nake o na akĩmenyaga atĩ mwĩrĩ wake watarĩ ta ũrĩ mũkuũ nĩgũkorwo ũkũrũ wake warĩ ta mĩaka igana rĩmwe, na aamenya atĩ nda ya Sara nĩyathirĩte hinya wa gũciara-rĩ, ndaigana kũnyihanyihĩrwo nĩ wĩtikio. ²⁰ Nowe ndaigana kũgĩa na nganja ũhoru-inĩ wa wĩtikio ũkonĩ kĩranĩro kũ kĩa Ngai, no wĩtikio wake nĩ hinya wongereirwo, nake akĩgooca Ngai, ²¹ tondũ nĩetikĩtie biũ atĩ Ngai arĩ na hinya wa kũhingia ũrĩa eraniire. ²² Ūndũ ūcio ũgĩtũma atuuu mũthingu. ²³ Na rĩrĩ, ciugo icio ciandĩkitwo atĩrĩ “Nĩatuirwo mũthingu” itĩandĩkirwo nĩ ūndũ wake wiki, ²⁴ no ciandĩkirwo nĩ ūndũ witũ, ithuĩ arĩa Ngai agaataua athingu, o ithuĩ arĩa wĩtikĩtie Ngai ũrĩa wariũkirie Jesũ Mwathani witũ kuuma kũrĩ arĩa akuĩ. ²⁵ We aaneanirwo oragwo nĩ ūndũ wa mehĩa maitũ, na agĩcooka akĩrĩũkio nĩgeetha tũtuuo athingu.

5

Thayū na Gikeno

¹ Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ nītūtũtũtwo andũ athingu nĩ ūndũ wa gwtĩkia-rĩ, tũrĩ na thayū na Ngai nĩ ūndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ² we ūria ūtũmĩte tũgĩe na mweke wa gũkina wega-inĩ wa Ngai, harĩa tũrũngĩ rĩu nĩ ūndũ wa gwtĩkia. Na ithuĩ nĩtũkenaga nĩ ūndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩa tũrĩ nakĩo gĩa gũgaakinyĩria riiri wa Ngai. ³ Na to ūguo wiki, no rĩria tũrĩ mathĩina-inĩ nĩtũkenaga tondũ nītũũ atĩ gũthĩĩnika gũtũmaga tũmĩrĩrie; ⁴ nakuo kũmĩrĩria gũtũmaga tũgĩe na gwtĩkindĩra; nakuo gwtĩkindĩra gũtũmaga tũgĩe na kĩrĩgĩrĩro. ⁵ Nakĩo kĩrĩgĩrĩro kĩu gĩtingĩtũũraga ngoro, tondũ Ngai nĩaitĩrĩrie wendani wake ngoro-inĩ ciitũ na ūndũ wa Roho Mũtheru, ūria we aatũheire.

⁶ Nĩ ūndũ-rĩ, o ihinda rĩria riagĩrĩrie riakinya, o hĩndĩ irĩa tũtaarĩ na hinya, Kristũ nĩakuire nĩ ūndũ wa andũ arĩa matatĩaga Ngai. ⁷ Nĩ hinya mũno mũndũ akue nĩ ūndũ wa mũndũ mũthingu, no hihi kwahoteka kuoneka mũndũ ūngĩkua nĩ ūndũ wa mũndũ mwega. ⁸ No Ngai nĩonanĩtie wendo wake kũrĩ ithuĩ na njĩra ĩno: Atĩ hĩndĩ irĩa twatũire tũrĩ ehia-rĩ, Kristũ nĩatũkuĩrĩrie.

⁹ Kuona atĩ rĩu nītūtũtũtwo athingu na ūndũ wa thakame yake-rĩ, githĩ tũtigakĩhonokio makĩria kuuma harĩ mang'ũrĩ ma Ngai nĩ ūndũ wake! ¹⁰ Tondũ-rĩ, angĩkorwo hĩndĩ irĩa twarĩ thũ cia Ngai nĩtwaiguithanirio nake na ūndũ wa gĩkuũ kĩa Mũriũ, na tondũ rĩu tũrĩ aigũthanie na Ngai-rĩ, nĩtũrĩkĩragĩrĩria kũhonokio nĩ ūndũ Kristũ arĩ muoyo. ¹¹ Na to ūguo wiki, no o na nĩtũkenagĩra Ngai thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o ūcio ūtũmĩte tũiguithanio na Ngai.

Gĩkuũ nĩ ūndũ wa Adamu, Muoyo nĩ ūndũ wa Kristũ

¹² Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, o ta ūria kwĩhia kwa mũndũ ūmwe gwatũmire mehia matoonye gũkũ thĩ, nakĩo gĩkuũ gĩgĩtoonye nĩ ūndũ wa mehia, nao andũ othe magĩtuika a gĩkuuga tondũ nĩmehirie, ¹³ nĩgũkorwo o na watho ūtanaheanwo, mehia maarĩ kuo gũkũ thĩ. No gũtarĩ watho mũndũ ndangĩtuuo mwĩhia. ¹⁴ O na kũrĩ ūguo-rĩ, kuuma hĩndĩ ya Adamu o nginya hĩndĩ ya Musa, gĩkuũ nĩkĩo gĩatũire gĩthamakagĩra andũ, o na arĩa matehĩtie na ūndũ wa kwagarara watho ta ūria Adamu eekĩte, arĩ we mũhano wa ūria warĩ wa gũũka thuutha.

¹⁵ No kĩheo kĩu gĩtihaanaine na ihĩtia rĩa kwagarara watho. Tondũ angĩkorwo andũ aingĩ nĩmakuire nĩ ūndũ wa ihĩtia rĩa mũndũ ūmwe-rĩ, wega wa Ngai o na kĩheo kĩa kĩahehirwo nĩ wega wa mũndũ ūcio ūmwe, na nĩwe Jesũ Kristũ-rĩ, nĩcio ciyũrĩrĩrie andũ aingĩ mũno makĩria! ¹⁶ O na ningĩ, kĩheo kĩu kĩa Ngai gĩtiringaine na maciaro ma mehia ma mũndũ ūcio ūmwe: Tondũ gũtũirwo kwa rĩhĩa rĩu rĩmwe nĩkuo gwatũmire andũ matũirwo ciira, no kĩheo kĩu kĩaheanirwo nĩ Ngai o ūguo tũhũ kĩarutirwo nĩ ūndũ wa mehia maingĩ, nakĩo gĩgĩtũma matuuu athingu. ¹⁷ Tondũ-rĩ, angĩkorwo kwĩhia kwa mũndũ ūmwe gwatũmire gĩkuũ gĩthamake nĩ ūndũ wa mũndũ ūcio ūmwe-rĩ, githĩ arĩa maamũkagĩra wega mũingĩ wa Ngai na kĩheo kĩu kĩa ūthingu matigũtũũra mathamakaga makĩria marĩ muoyo-inĩ nĩ ūndũ wa mũndũ ūmwe, o we Jesũ Kristũ!

¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio, o ta ūria kwĩhia riita o rĩmwe gwatũmire andũ othe matũirwo ciira-rĩ, ūguo noguo gĩko kĩmwe kĩa ūthingu gĩatũmire andũ othe matuuu athingu nĩguo magĩe na muoyo. ¹⁹ Nĩgũkorwo o ta ūria ūremi wa mũndũ ūmwe watũmire andũ aingĩ matuuu ehia-rĩ, ūguo noguo gwathĩka kwa mũndũ ūcio ūmwe gũgũtũma andũ aingĩ matuuu athingu.

²⁰ Ūhoru wa watho wongereirwo nĩguo mehia mongerereke. No harĩa mehia mongerereke-rĩ, naguo wega wa Ngai ūkĩongerereke makĩria, ²¹ nĩgeetha o ta ūria mehia maathamakire thĩinĩ wa gĩkuũ-rĩ, o naguo wega wa Ngai ūthamakage nĩ ūndũ wa ūthingu, nĩguo ūtũkinyie muoyo-inĩ wa tene na tene nĩ ūndũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ.

6

Gũtũũra Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

¹ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, tũkiuge atĩa? Nĩ tũtũũre o twĩhagia nĩgeetha wega wa Ngai ūingĩhage? ² Hĩ! Kũroaga gũtũũka ūguo! Ithuĩ-rĩ, nĩtwakuire ūhoru-inĩ wa wĩhia; twakĩhota atĩa gũcooka gũtũũra thĩinĩ wago? ³ Kaĩ inyuĩ mũtũo atĩ ithuĩ othe arĩa twabatithirio thĩinĩ wa Kristũ Jesũ twabatithirio thĩinĩ wa gĩkuũ gĩake? ⁴ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo hamwe nake gĩkuũ-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ūria Kristũ aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuĩ tũtũũre na mũtũũrĩe mwerũ.

⁵ Angĩkorwo nĩtũnyĩitithanĩtio nake ūguo thĩinĩ wa gĩkuũ gĩake-rĩ, hatĩrĩ nganja nĩtũkanyĩitithanio nake thĩinĩ wa kũriũka gwake. ⁶ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ mũndũ witũ wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ ūyũ wa mehia weherio, nĩguo tũtikanacooke gũtũũka ngombo cia mehia, ⁷ tondũ mũndũ o wothe ūria ūrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia.

⁸ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩtwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nĩtwĩkĩtie atĩ nĩtũgatũũra muoyo hamwe nake. ⁹ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ tondũ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua;

gĩkuũ gĩtirĩ na hinya wa kũmwatha rĩngĩ. ¹⁰ Gĩkuũ kĩa aakuire, aakuĩrĩre ũhoro wa mehia o riita rĩmwe ria kũgana; no muoyo ũria atũũraga-rĩ, atũũraga nĩ ũndũ wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyuĩ, o ũndũ ũmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuĩte ũhoro-inĩ wa mehia, na atĩ mĩtũũraga muoyo mũrĩ ngwatanĩro na Ngai thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹² Tondũ ũcio, mũtikanareke mehia mathamakage thĩinĩ wa mĩrĩ yanyu iyo ikuaga, atĩ nĩguo mwathĩkagĩre merĩrĩria mooru mayo. ¹³ Nĩngĩ mũtikananeane cĩĩga cia mĩrĩ yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai, mũhaana ta andũ marutĩtwo gĩkuũ-inĩ makarehwo muoyo-inĩ na mũneanage cĩĩga icio cia mĩrĩ yanyu kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na gwĩka maũndũ ma ũthingu. ¹⁴ Mũtigatũike a gathagwo nĩ mehia, tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia ũthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũire twĩhagĩa? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩria mweheana kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathĩkagĩre-rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ũcio mwathĩkagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathĩki ũria ũrehaga ũthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuĩka inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkĩire na ngoro yothe ũrutani ũria mwehokeirwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuĩka ngombo cia ũthingu.

¹⁹ Ndiraaria ũhoro ũyũ ngũgerekanaagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mĩtũtũrĩre-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ũria mwatũire mũneanaga cĩĩga cianyu cia mĩrĩ ituĩke ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ũtheru o na ma waganu ũria ũtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneane cĩĩga cianyu ituĩke ngombo cia ũthingu nĩguo mũgaatuĩka andũ atheru. ²⁰ Rĩria mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mũtiathagwo nĩ ũthingu. ²¹ Hĩndĩ iyo muonaga uumithio ũrĩkũ kuuma kũrĩ maũndũ marĩa matũmaga rĩu mũconoke? Maũndũ macio marĩgĩrĩrio-inĩ marehaga gĩkuũ! ²² No rĩu tondũ nĩmwohoretwo mũkoima mehia-inĩ na mũgatuĩka ngombo cia Ngai-rĩ, uumithio ũria muonaga ũmwerekagĩria ũtheru-inĩ, na maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. ²³ Nĩgũkorwo mũcaara wa mehia nĩ gĩkuũ, no kĩheo kĩa Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ.

7

Ngerekano ya ũhiki

¹ Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ (nĩgũkorwo ndiraaria na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mũtooĩ atĩ watho wathaga mũndũ o rĩria arĩ muoyo? ² Nĩ ũndũ mũtũmia ũrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩria rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mũtũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio wa ũhiki. ³ Tondũ mũtũmia ũcio angĩhĩkĩra mũndũ ũngĩ rĩria mũthuuriwe arĩ muoyo, atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mũtũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio, na ndangĩtuĩka gĩtharia o na angĩhĩkio nĩ mũndũ ũngĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, o na inyuĩ nĩmwakũire ũhoro-inĩ wa watho nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mũtuĩke a mũndũ ũngĩ, o we ũria wariũkĩrio akũma kũrĩ arĩa akuũ, nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. ⁵ Nĩgũkorwo hĩndĩ rĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wa mehia-rĩ, merĩrĩria ma mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra thĩinĩ wa mĩrĩ iitũ, magaciaraagĩra gĩkuũ maciaro. ⁶ No rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima watho-inĩ, tondũ nĩtũkuĩte ũhoro-inĩ ũria watuohete nĩgeetha tũtungatage na mũtungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mũtungatĩre ũria mũkũrũ wa watho ũria mwandĩke.

Kũgiana na wĩhia

⁷ Rĩu rĩ, tũkiuge atĩa? Watho ũkĩrĩ wĩhia? Aca ti ũguo! Ti-itherũ tĩga nĩ ũndũ wa watho nd-ĩngĩamenyire wĩhia nĩ kĩ. Nĩgũkorwo ndingĩamenyire ũhoro wa gũcumĩkĩra korwo watho ndwoigĩte, “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kiene.” ⁸ No wĩhia, tondũ wa kuona kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ riathani rĩu, ũgĩtũma ngĩe na merĩrĩria ma mĩthemba yothe thĩinĩ wakwa. Nĩgũkorwo hatarĩ watho, wĩhia nĩ mũkuũ. ⁹ Kũrĩ hĩndĩ nĩ ndaarĩ muoyo itanamanya watho; no hĩndĩ rĩa riathani rĩokire, wĩhia ũkĩgia muoyo na nĩ ngĩkua. ¹⁰ Ngĩmenya atĩ riathani o rĩu rĩarĩ rĩa gũtũma mũndũ atũũre muoyo-rĩ, norĩo riarehire gĩkuũ. ¹¹ Nĩgũkorwo rĩria wĩhia wonire kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ riathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia waheenirĩe, na ũkĩnjũraga narĩo. ¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, watho nĩ mũtheru, o na riathani no rĩtheru, na nĩ rĩa kĩhooito na nĩ rĩega.

¹³ Kaĩ ũndũ ũcio mwega ũgĩcookete gũtuĩka gĩkuũ harĩ nĩ? Gũtikanatuĩke ũguo! No nĩgeetha wĩhia ũkũũrĩkane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩinĩ wakwa na ũndũ wa kũhũthĩra ũndũ ũcio mwega, nĩguo wĩhia ituĩke wĩhia kũna.

¹⁴ Ntūūi atī watho uumanīte na Roho; no nīi ndī mūdū ūrī na mwīrī wendetio agatuika ngombo ya wīhia. ¹⁵ Ndimenyaga maūdū marīa njikaga. Nīgūkorwo ūrīa nyendaga gwika tiguu njikaga, no ūndū ūrīa thūire nīguo njikaga. ¹⁶ O na ingītuika njikaga ūrīa itekwenda gwika-rī, nīnjītikīrīte atī watho nī mwega. ¹⁷ Tondū ūcio nīngūūranīte atī ti nīi mwene njikaga maūdū macio, no nī wīhia ūrīa ūtūūruga thīinī wakwa wīkaga ūguo. ¹⁸ Nīnjūū atī gūtīrī ūndū mwega ūtūūruga thīinī wakwa, ūguo nī kuuga thīinī wa mwīrī ūyū wakwa wīhagia. Nīgūkorwo nīndīrīragīrīa gwika wega, no hinya wa gwika ūguo nīguo itarī. ¹⁹ Nīgūkorwo wega ūrīa nyendaga gwika tiguu njikaga, no ūūru ūrīa itendaga gwika nīguo thīiaga na mbere gwika. ²⁰ Na rīrī, ingīkorwo nīnjikaga ūrīa itekwenda gwika-rī, ti nīi mwene njikaga maūdū macio, no nī wīhia ūrīa ūtūūruga thīinī wakwa wīkaga ūguo.

²¹ Ūndū ūyū nīūtūmaga nyone atī watho ūyū nīguo ūrutaga wīra thīinī wakwa: Rīrīa ngwenda gwika wega-rī, ūūru ūkoragwo o hamwe na nīi. ²² Nīgūkorwo ngoro-inī yakwa thīinī, nīngenagīra watho wa Ngai; ²³ no nīnyonaga watho ūngī ūkīruta wīra thīinī wa cīga cia mwīrī wakwa, ūkarehaga mbaara, na ūkarūaga na watho wa meciirīa makwa, na ūkandua mūdū muohe nī watho wa wīhia ūrīa ūrutaga wīra thīinī wa cīga ciakwa. ²⁴ Kaī nīi ndīkīrī mūdū mūthīnīku-ī! Nūū ūkūūhonokia harī mwīrī ūyū wa gīkuū? ²⁵ Nīndacookeria Ngai ngaatho nī ūndū wa Jesū Kristū Mwathani witū!

Nī ūndū ūcio-rī, nīi mwene thīinī wa meciirīa makwa ndī ngombo ya watho wa Ngai, no ha ūhoro wa mwīrī ūyū wa wīhia, nīi ndī ngombo ya watho wa wīhia.

8

Muoyo thīinī wa Roho

¹ Nī ūndū wa maūdū macio-rī, andū arīa marī thīinī wa Kristū Jesū o ti a kūherithio, ² tondū nī kūgerera harī Jesū Kristū watho wa Roho ūrīa ūheaga muoyo wanjohorire kuuma kūrī wīhia na gīkuū. ³ Nīgūkorwo ūndū ūrīa watho wa Musa ūtangīahotire gwika nī ūndū wa kwagithio hinya nī mwīrī ūyū wīhagīrī, Ngai nīekire ūndū ūcio na ūndū wa gūtūma Mūrīu wake mwene arī na mwīrī ūhaanaine na mwīrī ūyū wīhagia, nīgeetha atuīke igongona rīa kūhoroheria mehīa. Na nī ūndū ūcio agītūira wīhia ūrīa warī thīinī wa mūdū ūrīa wīhagia ciira, ⁴ nīgeetha maūdū ma ūthingu marīa mathanītuo nī watho mahingio thīinī witū, ithuī arīa tūtātūūruga kūringana na mwīrī ūyū wīhagia, no tūtūūruga kūringana na Roho.

⁵ Andū arīa matūūruga kūringana na mwīrī ūyū wīhagia meciiragia o maūdū marīa mwīrī ūcio wendaga; no arīa matūūruga kūringana na Roho meciiragia o maūdū marīa mendagwo nī Roho. ⁶ Meciirīa ma mūdū mwīhia marehaga gīkuū, no meciirīa marīa maathagwo nī Roho marehaga muoyo na thayū; ⁷ meciirīa marīa mehagia marī ūthū na Ngai. Meciirīa macio matiathikagīra watho wa Ngai, o na matīngīhota gwika ūguo. ⁸ Andū arīa maathagwo nī mwīrī ūyū wīhagia matīngīhota gūkenia Ngai.

⁹ No rīrī, inyūi mūtīathagwo nī mwīrī ūyū wīhagia, no mwathagwo nī Roho, angīkorwo Roho wa Ngai atūūruga thīinī wanyu. No rīrī, mūdū o wothē ūtarī na Roho wa Kristū-rī, ūcio ti wa Kristū. ¹⁰ No angīkorwo Kristū arī thīinī wanyu-rī, mūrī yanyu nīmīkuū nī ūndū wa mehīa, no maroho manyu marī muoyo nī ūndū wa ūthingu. ¹¹ Na nīngī angīkorwo Roho wa Ngai ūrīa warīūkirie Jesū kuuma kūrī arīa akuū atūūruga thīinī wanyu-rī, o we ūcio warīūkirie Kristū kuuma kūrī arīa akuū nīagātūma mūrī iyo yanyu ikuaga īgie na muoyo nī ūndū wa Roho wake, ūcio ūtūūruga thīinī wanyu.

¹² Nī ūndū ūcio, arīū na aarī a Ithe witū, ithuī tūrī na thīirī, no ti thīirī kūrī mwīrī ūyū wīhagia, atī nīguo tūtūūruga kūringana na ūrīa wendaga. ¹³ Nīgūkorwo mūngītūra kūringana na ūrīa mwīrī ūyū wīhagia wendaga-rī, nīmūgakua, no mūngūūruga cīko icio njūru cia mwīrī na hinya wa Roho-rī, nīmūgatūūra muoyo, ¹⁴ tondū andū arīa othe matongoragio nī Roho wa Ngai acio nīo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nīgūkorwo mūtīaheirwo roho wa kūmūtua ngombo rīngī nīguo mwītīagīre, no mwaheirwo Roho wa kūmūtua ciana ciake cia kwīrererwo. Na nīguo ūtūmaga twanīrīre tūkoīga atīrī, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mūtheru we mwene nīwe mūrīa hamwe na maroho maitū atī ithuī tūrī ciana cia Ngai. ¹⁷ Rīu-rī, angīkorwo tūrī ciana ciake-rī, tūkīrī agai, tūgatūika o agai a kūgaya Ngai, na agai hamwe na Kristū, angīkorwo ti-itherū nītūgwatanagīra nake mīnyamaro yake nīguo tūkaahota kūgwatanīra riiri wake o nago.

Riiri ūrīa Ūgooka

¹⁸ Ngūona atī mīnyamaro īrīa tūrī nayo rīu ndīngīringīthanio na riiri ūrīa tūkaagūrīrio. ¹⁹ Indo irīa ciombirwo itūūruga cieterēire kūgūūranīrio gwa ciana cia Ngai irī na gūthethūka kūnene. ²⁰ Nīgūkorwo cīumbe icio ciathīrīrio itūūre itarī kīene na ti ūndū wa gwīthuurīra cio nyene, no nī ūndū wa kwenda kwa ūrīa waciathīrīrie itūūre irī na kīrīgīrīro, ²¹ atī cīumbe cio nyene nīgakūūrwo kuuma ūkombo-inī wa kūbutha, ikīnye wīyathi-inī wa riiri wa ciana cia Ngai.

²² Nītūū atī nginyagia rīu cīumbe icio ciothe itūire icaayaga irī na ruo ta rwa mūdū-wa-nja akīheo mwana. ²³ Na to indo icio icaayaga, no o na ithuī arīa tūrī na maciaro ma mbere ma Roho, nītūcaayaga

ngoro-inĩ ciitũ thĩinĩ, twetereire hĩndĩ ikinye ya gũtuuo ciana cia Ngai, na nĩkuo gũkũurwo kwa mĩrĩ iitũ kuuma ũkombo-inĩ. ²⁴ Nĩgũkorwo twahonokirio nĩ ũndũ wa kũirĩgĩro kũu. No rĩrĩ, kwĩrĩgĩra kindũ kĩoneku-rĩ, kũu ti kũirĩgĩro kũrĩ. Nũũ wĩrĩgagĩra kĩrĩa arĩ nakĩo? ²⁵ No rĩrĩ, tũngĩkorwo twĩrĩgĩrĩre kĩrĩa tũtarĩ nakĩo-rĩ, tũgĩetagĩrĩa o tũkĩrĩrĩre.

²⁶ O ũndũ ũmwe, Roho nake nĩatũteithagia nĩ ũndũ wa ũrĩa tũtarĩ hinya. Ithũĩ tũtũĩ kĩrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooya, no Roho we mwene nĩatũthaithanagĩrĩa arĩ na mũcaayo ũtangĩweteka na ciugo. ²⁷ Nake Ngai ũrĩa ũthuthuuragia ngoro ciitũ nĩo meciiria ma Roho, tondũ Roho nĩwe ũthaithanagĩrĩa andũ arĩa aamũre kũringana na ũrĩa Ngai endete.

Andũ a Ngai Nĩatoorania

²⁸ Ningĩ nĩtũũ atĩ harĩ andũ arĩa mendete Ngai, o arĩa metĩtwo nĩwe kũringana na ũrĩa aathugundite-rĩ, maũndũ mothe mateithanagia hamwe mamarehere kĩrathimo. ²⁹ Nĩgũkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rĩ, nĩo aathĩrĩre matũke a kũhaanania na mũhianĩre wa Mũrũwe, nĩguo atũke irigithathi harĩ andũ aingĩ a Ithe ũmwe. ³⁰ Nao acio aathĩrĩre o mbere, nĩo eetire; nao acio eetire, nĩo aatũre athingu; nao acio aatũre athingu, nĩo aahumbire riiri.

³¹ Tũkiuge atĩa ũhoro ũkonĩ maũndũ macio? Angĩkorwo Ngai arĩ mwena witũ-rĩ, nũũ ũngĩkĩhota gũtũtuma ũthũ? ³² Ūcio ũtaigana gũcaĩra Mũriũ wake mwene, no akĩmũneana nĩ ũndũ witũ ithuothe, na rĩrĩ, agĩtũheete ũcio-rĩ, angĩkĩrega atĩa gũtũtaanahĩra na indo iria ingĩ ciothe? ³³ Nũũ ũngĩona ũndũ wa gũthitangĩra andũ arĩa Ngai ethuurĩre? Nĩ Ngai ũmatũte atĩ matĩrĩ na mahĩtia. ³⁴ Nũũ ũngĩhota kũmatua ehia? Gũtirĩ! Kristũ Jesũ, o we ũrĩa wakũire, na akĩrĩuka akũuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩwe ũkarĩte guoko-inĩ kwa ũrio kwa Ngai agĩtũthaithanĩrĩa. ³⁵ Nũũ ũngĩtũgithania na wendani wa Kristũ? Anga nĩ kuona thĩina, kana kwĩhĩrwo nĩ ruo, kana nĩkũyariirwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ũgwati, o na kana rũhiũ rwa njora? ³⁶ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Tũtindaga tũkĩũragwo o mũthenya wothe nĩ ũndũ waku;

tũtuagwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjo.”

³⁷ No rĩrĩ, o na tũkĩonaga maũndũ macio mothe-rĩ, ithũĩ tũrĩ makĩria ma atooria nĩ ũndũ wa ũcio watwendire. ³⁸ Nĩgũkorwo nĩndĩkĩtie kũmenya kũna atĩ o na kũngĩtuika nĩ ũhoro wa gũkua kana gũtũũra muoyo, o na kana arĩa kana ndaimono, o na kana ũhoro wa mahinda maya kana maria magooka, o na kana maahinya o na marĩkũ, ³⁹ o na kana ũraiũ wa na igũrũ kana ũriku, o na kana kindũ kingĩ o gĩothe kĩa iria ciombirwo: gũtirĩ o na kĩmwe kingĩhota gũtũtũgithania na wendani wa Ngai, ũcio ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ.

9

Ngai Gũthuura Andũ a Isiraeli

¹ Nĩ ngwaria ũhoro-wa-ma ndĩ thĩinĩ wa Kristũ, ti maheeni ndĩraaria, o nayo thamiri yakwa nĩyo mũira wakwa thĩinĩ wa Roho Mũtheru, ² atĩ ndĩ na kĩa kinene na ruo rwa ngoro rũtarathira. ³ Nĩgũkorwo ingĩendire nĩ mwene nyiitwo nĩ kĩrũmi na nyingatwo ndigithanio na Kristũ handũ-inĩ ha arĩu na aarĩ a Ithe witũ acio a rũrĩrĩ rwitũ kĩũmbe, ⁴ nĩo andũ a Isiraeli. O nĩo Ngai aatũre ciana ciake; na nĩo maikaraga na riiri wake, na no-o matũitwo andũ a kĩrĩkanĩro, na a kwamũkĩra watho, na a kũhooyaga hekarũ-inĩ, o na ningĩ nĩo merĩrwo ciĩranĩro. ⁵ Ningĩ maithe maitũ maria ma tene maarĩ a kĩruka kũu, nake Kristũ aarĩ wa rũciaro rwao ha ũhoro wa mwĩrĩ, o we Ngai ũrĩa wathaga maũndũ mothe, ũrĩa ũgocagwo nginya tene! Amenĩ.

⁶ Ūguo ti kuuga atĩ kiugo kĩa Ngai nĩkiagĩte kũhinga. Nĩgũkorwo ti andũ othe arĩa maciarĩrwo Isiraeli marĩ andũ a Ngai a ma. ⁷ O na ningĩ ti othe ciana cia Iburahĩmu, o na gũtuika nĩ a rũciaro rwake. No rĩrĩ, eerirwo atĩrĩ, “Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ⁸ Ūguo nĩ ta kuuga atĩrĩ, ti ciana iria iciarĩtwo na njĩra ya ndũire ingĩtuika ciana cia Ngai, no nĩ ciana cia kũĩranĩro ituagwo cia mbeũ ya Iburahĩmu. ⁹ Nĩgũkorwo kũĩranĩro kĩoigĩte atĩrĩ: “Ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩakinya nĩngacooka, nake Sara nĩakagĩa kaana ga kahĩ.”

¹⁰ Na to ũguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarĩ cia ithe o ũmwe, na nĩwe ithe witũ Isaaka. ¹¹ No rĩrĩ, ciana icio cia mahatha itanaciarwo, o na itekĩte ũndũ o na ũrĩkũ mweka kana mũũru, nĩguo mũbango ũrĩa Ngai aathugundite wa gũthuurĩra andũ ũhinge: ¹² ti na ũndũ wa ciiko iria mekĩte, no nĩ ũndũ wa wendi wa ũcio wĩtanaga, nĩerire Rebeka atĩrĩ, “Ūrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.” ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Nĩndendire Jakubu, no ngĩrega Esaũ.”

¹⁴ Tũkiuge atĩa nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio? Ngai no atuanĩre ũndũ ũtarĩ wa kĩhoo? Kũroaga gũtuika ũguo! ¹⁵ Nĩgũkorwo erire Musa atĩrĩ, “Nĩndĩguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha, na ngacaira ũrĩa ndenda gũcaĩra.”

¹⁶ Tondū ūcio-rī, ūndū ūcio nduonekaga nī ūndū wa wendi wa mūdū, kana nī ūndū wa kīyo gīake, no nī ūndū wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nīgūkorwo Maandiko-inī Firaūni erītwo atīrī: “Ndagūtūtūgīririe nī ūndū wa gītūmi gīkī kīūmbe, nīguo nyonanie hinya wakwa thīnī waku, na nīguo rītwa rīakwa rīhunjo thī yothe.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio Ngai aigwa gīra tha mūdū ūrīa enda kūgūira tha, na akoomia ngoro ya ūrīa enda kūmia.

¹⁹ Ūmwe wanyu ahota kūnjūūrīa atīrī: “Ngai atūire atūtua gīra mahītia nīkī? Tondū nū ūngīkīhota kūregana na ūrīa Ngai ekwenda?” ²⁰ No wee-rī, ūkīrī ū mūdū ūyū nīguo ūcookanīrie na Ngai? “Kīndū kīrīa kīombirwo-rī, no kīūrie ūcio wakīūmbire, ‘Wanyūmbire ū nīkī?’” ²¹ Gīthī mūūmbi wa nyūngū ndarī na kīhoto gīa kūhūthīra rīūmba o ūrīa angīenda; kīenyū kīmwe kīa rīūmba rīu athondeke indo imwe cia kūhūthīrwo na njīra ya gūtūika na ingī nī ūndū wa mahūthīro ma ndūire?

²² Ī kūngīkorwo Ngai, tondū nīathuurīte kuonania mang’ūrī make na kūmenyithania hinya wake, nīakīrīrīrie mūno arī na wetereri mūnene andū arīa mahaana to indo icio cia kūrakarīrwo, o icio ciahārīrio kwanangwo? ²³ Ī kūngīkorwo ekaga ūguo nīgeetha atūme ūingī wa rīiri wake ūmenyeke nī arīa mahaana ta indo iria akaigūira tha, arīa aahaarīrie o mbere matūike a kūgaya rīiri ūcio, ²⁴ na nīo ithuī, ithuī arīa eetire, na to arīa moimīte kūrī Ayahudi, no nī kuuma o na kūrī andū-a-Ndūrīrī? ²⁵ O ta ūrīa oigīte Ibuku-inī rīa Hosea, atīrī:

“Andū arīa matarī akwa nīo ngeeta ‘andū akwa’;

nake mūdū-wa-nja ūcio ūtarī mwende nīwe ngeeta ‘mwendwa wakwa.’”

²⁶ na nīngī,

“Nīgūgatuīka atī, o handū harīa meerīrwo atīrī,

‘Inyuī mūtīrī andū akwa,’

no ho mageetīrwo ‘arīu a Ngai ūrīa ūrī muoyo’.”

²⁷ Naguo ūhorō ūkonīī Isiraēli, Isaia nīanīrīrie, akiuga atīrī:

“O na gūtūika andū a Isiraēli maigana ta mūthanga wa iria-inī-rī,
no matigari mao makaahonoka.

²⁸ Nīgūkorwo Mwathani nīagatuīra

andū a gūkū thī ciira o narua, na aūkinyie mūthia.”

²⁹ Na o ta ūrīa Isaia oigīte o mbere ūndū ūcio ūtanakinya, atīrī:

“Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe

aatūtīgīrie njiaro-rī,

ithuī tūngīatuīkire ta Sodomu,

na tūhaane o ta Gomora.”

Isiraēli kwaga Gwītīkia

³⁰ Tūkiuge atīa ha ūhorō ūcio? Atī andū-a-Ndūrīrī, arīa mataathingatire ūthingu, nīmagīrie naguo, ūthingu ūrīa ūgīagwo naguo na ūndū wa gwītīkia; ³¹ no atī andū a Isiraēli, arīa maathingatire wathō wa ūthingu-rī, matiigana kūgīa na wathō ūcio. ³² Maagire kūgīa naguo nīkī? Tondū matiaūthiingatire na njīra ya wītīkio, no maūcaririe na njīra ya gwīka maūdū. O nao nīmahīngirwo nī “ihiga rīrīa rīhīnganaga”. ³³ O ta ūrīa kwandikītwo:

“Atīrīrī, kīu Zayuni nīnjigīte ihiga rīrīa rītūmaga andū mahīngwo,

na ngaiga rwaro rwa ihiga rūrīa rītūmaga magūe,

nake mūdū ūrīa ūmwīhokete ndarī hīndī agaakonrithio.”

10

¹ Arīu na aarī a Ithe witū, ūndū ūrīa ngoro yakwa yendete mūno na ūrīa hooyaga Ngai nī ūndū wa andū a Isiraēli nī atī mahonokio. ² Nīgūkorwo nī ndī mūira wao atī nī marī kīyo ūhorō-inī wa Ngai, no kīyo kīu kīao gīkaaga ūmenyi. ³ Na tondū matiigana kūmenya ūthingu ūrīa uumaga kūrī Ngai no nī kūgeria maageririe kwīhaandīra ūthingu wao ene-rī, matiigana kwīnyīhīria ūthingu wa Ngai. ⁴ Nake Kristū nīwe wakinyirie ūhorō wa wathō mūthia nīgeetha kūgīe na ūthingu kūrī mūdū o wothē ūrīa wītīkīte.

⁵ Musa aataarīrie ūhorō wa ūthingu ūrīa uumanaga na wathō na njīra īno: “Mūdū ūrīa wīkaga maūdū macio arītūtūragio muoyo nīmo.” ⁶ No rīrī, ūthingu ūrīa uumanaga na gwītīkia uugaga atīrī: “Ndūkaneyūrie na ngoro atīrī, ‘Nūū ūkwambata akinye igūrū?’” (ūguo nī kuuga, agīrie Kristū amūrehe gūkū thī) ⁷ “o na ndūkeyūrie, ‘Nūū ūkaaharūrūka irima rīrīa rītārī gīturi?’” (ūguo nī kuuga, ambatie Kristū kuuma kūrī arīa akuū). ⁸ No ūhorō ūcio uugaga atīa? Uugaga atīrī, “Ūhorō ūrī o hakuhī nawe; ūrī o kanua-inī gaku, na ngoro-inī yaku,” naguo ūhorō ūcio nīguo ūhorō wa wītīkio ūrīa tumbūraga: ⁹ Atī ūngiūmbūra na kanua gaku atī, “Jesū nī Mwathani,” o na gwītīkia wītīkie na ngoro yaku atī Ngai nīamūrīūkirie oime kūrī arīa akuū-rī, no ūhonoke. ¹⁰ Nīgūkorwo mūdū etīkagia na ngoro yake,

agatuuo müthingu, na akoimbūra na kanua gake, agakihonokio. ¹¹ Tondū Maandiko moigite atiri, “Ūria wothe ümwihokaga ndari hinda agaakonorithio.” ¹² Nigukorwo gutiri nguurani gatagati ka Muiyahudi na mundu-wa-Nduriri: tondū Mwathani o ūcio nīwe Mwathani wa andu othe, na niarathimaga muno aria othe mamukayagira; ¹³ nigukorwo ni kwandike atiri, “Mundu wothe uria ugaakaira riitwa ria Mwathani niakahonoka.”

¹⁴ No riri, mangimukaia atia matamwikitie? Na mangimwikia atia matari maigua uhoru wake? Na mangikigua atia matari na mundu wa kumahunjira? ¹⁵ Ningi andu mangihota atia kuhunja uhoru matari atume? O ta uria kwandikito atiri, “Kai maguru ma andu aria mahunjagia Uhoru-uria-Mwega nimagiriire-ii!”

¹⁶ No riri, ti andu othe Isiraeli meetikiri Uhoru-uria-Mwega. Nigukorwo Isaia oririe atiri, “Mwathani, nuu witikie uhoru witu?” ¹⁷ Ni undu ūcio, gwitikia kuumana na kigua uhoru, naguo uhoru uiguagwo na undu wa kiugo gia Kristu. ¹⁸ No nguuria atiri: Matiri maigua Uhoru? Hatiri nganja nimaiguite, tondū Maandiko mekuuga atiri:

“Mugambo wao niwahunjire thi yothe,
nacio ciugo ciao igikinya ituri-ini ciothe cia thi.”

¹⁹ Na ningi nguuria atiri: Andu a Isiraeli matiiana kumanya uguo? Atiri, Musa o mbere oigire atiri, “Ningatuma migue uru ni undu wa ruri rutar na umenyo!”

²⁰ Nake Isaia akiuga omiririe muno atiri,
“Andu aria mataanjaragia nio manyonire;
ndeeguiriire aria mataanjuragiriia.”

²¹ No ha uhoru ukoni Isiraeli akoiga atiri,
“Muthena wothe ndindaga ndamburukitie moko makwa
kuri andu aremi, na a ngarari.”

11

Matigari ma Isiraeli

¹ Ningi nguuria atiri: Ngai nikurega aaregire andu ake? Kuroaga gutuika uguo! Nii mwene ndi Muisiraeli, wa ruciaro rwa Iburahimu, na wa muhira ga Benjamini. ² Ngai ndaigana kurega andu ake aria aamenyete o mbere. Kai mutooi uria Maandiko moigite haria handikito uhoru wa Elia, uria aathathire Ngai ni undu wa andu a Isiraeli, akiuga atiri: ³ “Mwathani, nimiragite anabii aku na nimiragite igongona ciaku; no nii nyiki ndigariite, nao nikunjaria maranjaria manjura?” ⁴ Ngai aamucokierie atiri, “Ninditigiriie andu ngiri mugwanja aria matari maturiria Baali ndu.” ⁵ Ni undu ūcio, o na hinda ino turi, ni kuri na matigari maria Ngai ethuriire ni undu wa wega wake. ⁶ Na angikorwo Ngai aamathurire ni undu wa wega wake-ri, gutingigituika ati mathurirwo ni undu wa ciiko ciao; korwo ni uguo-ri, wega wa Ngai ndungigituika ni wega ringi.

⁷ Riu tukiuge atia? Ni atiri, undu uria andu a Isiraeli maatire macaragia na kyo kinene matiwonire, no andu aria athuure-ri, nimawonire. Acio ang na nimoimirio ngoro, ⁸ o ta uria kwandikito atiri:

“Ngai niamaheire roho ta wa andu magonetio ni toro,
akimahe maitho matekuona,
na matu matekugua,
o nginya umuthi uyū.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atiri:

“Metha yao ya kurira irotuika mutego, na kindu gia kumagwatia,
o na ituika ya kumahinga, na irihi ria uru wao.

¹⁰ Maitho mao marogia nduma, matige gucooka kuona,
na mathiige mainamiriire nginya tene.”

Honge cia Guciarithanio

¹¹ Ningi nguuria atiri: Ayahudi nikuhingwo maahingirwo makigia undu matangiukira? Kuroaga gutuika uguo! Aca ti guo o na atia! Uria kuri ni ati, tondū wa mehia mao, uhonokio niukinyire andu-a-Nduriri nigeetha andu a Isiraeli maigue uru. ¹² No angikorwo uremi wao niutukite utonga kuri kirindi gia thi, nayo hathara yao igatuika utonga kuri andu-a-Nduriri-ri, githi kuyurirwo kwao gutingikirehe utonga muingi makiria!

¹³ Riu-ri, ni inyu andu-a-Nduriri ndiraaria. Tondū ndi mutumwo utumitwo kuri andu-a-Nduriri-ri, utungata ūcio wakwa nindiwikiriire muno, ¹⁴ ngireragira kana hihi ndahota kwarahura andu a ruruka rwakwa kumbe maigue uru, na ndume amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondū angikorwo kuregwo kwao niku gwa gutuma kirindi gia thi kiguithanio na Ngai-ri, i gwitikirwo kwao kungikirehe kii, tiga

o kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ? ¹⁶ Angĩkorwo kienyũ gĩa kĩmere kĩrĩa kĩrutĩrwo Ngai kĩrĩ maciaro ma mbere nĩ gĩtheru-rĩ, o nakĩo kĩmere gĩothe no gĩtheru; angĩkorwo mũri nĩ mũtheru-rĩ, o nacio honge no theru.

¹⁷ Angĩkorwo honge imwe cia mũtamaiyũ wa mũgũnda nĩciakahũrwo, nawe, o na watuĩka ũrĩ rũhonge rwa mũtamaiyũ wa gĩthaka-rĩ, ũgĩciarithanio na honge icio ingĩ, na rĩu nĩũgayanaga ũnoru na icio ingĩ kuuma mũri wa mũtamaiyũ ũcio-rĩ, ¹⁸ menya ndũkae kwĩganĩra honge icio ingĩ. Ũngĩka ũguo-rĩ, ririkana ũndũ ũyũ: Wee tiwe ũnyitĩrĩre mũri ũcio, no nĩ mũri ũcio ũkũnyitĩrĩre. ¹⁹ No wee no ũkiuge atĩrĩ, “Honge icio ciakahũrwo nĩgeetha njiarithanio na mũtĩ.” ²⁰ Ũguo noguo. No rĩrĩ, honge icio ciakahũrwo tondũ wa kwaga gwĩtikia, nawe wĩhaandĩte nĩ ũndũ wa gwĩtikia. Ndũkae gwĩtĩia, no wĩtigagĩre. ²¹ Tondũ angĩkorwo Ngai ndaacĩire honge icio cia ndũire-rĩ, o nawe ndangĩgũcaĩra.

²² Nĩ ũndũ ũcio, mwĩcũraniei ũhoru wa ũtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ andũ acio maagũire, nĩagire kũmaiguĩra tha, no inyuĩ, nĩkũmũtuga amũtugaga, angĩkorwo nĩmũgũtũũra thĩinĩ wa ũtugi wake. Kwaga ũguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio mweherio. ²³ Andũ acio nao mangĩtiga kũrũmia ũhoru ũcio wa kwaga gwĩtikia-rĩ, nĩmagaciarithanio na mũtĩ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa kũmaciarithania naguo rĩngĩ. ²⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, angĩkorwo mwatinirio kuuma mũtamaiyũ-inĩ wa kĩrĩti, na mũgĩcooka mũgĩciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda, na ũcio nĩ ũhoru ũtarĩ wa ndũire-rĩ, githĩ ti ũhũthũ makĩria honge ici, o ici ciarĩ ciaguo, gũciarithanio na mũtamaiyũ wa mũgũnda o ũcio warĩ wao kĩũmbe!

Andũ a Isiraeli othe Nĩmakahonokio

²⁵ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩ ũhoru ũyũ wa hitho, nĩgeetha mũtikae kwĩona ta mũrĩ oogĩ: Hitho nĩ atĩ, andũ amwe a Isiraeli nĩanyĩte nĩ kũũmia ngoro, o nginya rĩrĩa mũigana wa andũ-a-Ndũrĩrĩ ũkaahinga gũtoonya. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ a Isiraeli othe nĩmakahonokio, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Mũhonokia nĩakoima Zayuni;

naguo ũhoru wa kũregana na Ngai nĩakaweheria kuuma kũrĩ Jakubu.

²⁷ Nakĩo gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao, rĩrĩa ngaamehereria mehĩa mao.”

²⁸ Ha ũhoru-ũria-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuirwo thũ nĩ ũndũ wanyu, no ha ũhoru wa gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ũndũ wa maithe mao ma tene, ²⁹ nĩgũkorwo iheo irĩa Ngai aheanaga na gwĩtana kũria etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo. ³⁰ O ta ũria inyuĩ hĩndĩ imwe mwaremeire Ngai, no rĩu nĩamũiguĩrĩre tha nĩ ũndũ wa ũremi wao-rĩ, ³¹ rĩu no taguo o nao matũkĩte aremi, nĩgeetha o nao rĩu maiguĩrwo tha nĩ ũndũ wa ũria Ngai amũiguĩrĩre tha. ³² Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi nĩgeetha acooke amaiguĩre tha othe.

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

³³ Hĩ! Ī ũũgĩ wa Ngai, o naguo ũmenyo wake, itikĩrĩ nyingĩ na ndiku mũno!

Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota kũmatuĩria,
na mĩthĩire yake kaĩ ndingĩmenyeka-ĩ!

³⁴ “Nũũ ũmenyete meciiria ma Mwathani?

Kana nũũ ũkoretwo akĩmũtaara?”

³⁵ “Nũũ wanahe Ngai kĩndũ,

atĩ nĩguo Ngai acooke amũrihe kĩndũ kĩu?”

³⁶ Nĩgũkorwo indo ciothe cioimire harĩ we, na nĩwe ũcitũrĩa ciothe, na ciothe-rĩ, no ciake.

Nake arogocagwo nginya tene na tene! Ameni.

12

Magongona marĩ Muoyo

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndamũthaita tondũ wa ũria Ngai anamũiguĩra tha, mwĩrute mĩĩrĩ yanyu ĩtuĩke magongona marĩ muoyo, na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo ũtungata ũria wagĩrĩre na wa ma wa kũgococithia Ngai. ² Mũtikanahaananie ũhoru wanyu na maũndũ marĩa mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrĩkai na ũndũ wa kwerũhio meciiria manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhotaga kũmenya na gwĩtikĩra wendĩ ũcio wa Ngai, o wendĩ ũcio wake mwega ũria wa kũmũkenagia, na mũkinyanĩru kũna.

³ Nĩ ũndũ wa wega ũria ndaaheirwo nĩ Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wotho wanyu atĩrĩ: Mũndũ ndakae gwĩtua mũnene gũkĩra ũria aagĩrĩrwo nĩ gwĩtua, no nĩ kaba mũndũ ecĩiragie ũhoru wake we mwene na atue ĩtua riagĩrĩru, kũringana na wĩtikio ũria Ngai amũheete. ⁴ O ta ũria tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ ũmwe, nacio ciĩga ici ciothe ĩtirutaga wĩra mũthemba ũmwe-rĩ, ⁵ no taguo o na ĩthui, o na twatuĩka tũrĩ aingĩ, tũrĩ mwĩrĩ ũmwe thĩinĩ wa Kristũ, na o kĩĩga nĩkĩohanĩtio na irĩa ingĩ ciothe.

⁶ Nĩngĩ nĩtũheetwo iheo ĩtiganĩte, kũringana na wega ũria tũheetwo. Angĩkorwo kĩheo kĩa mũndũ

nĩ kũratha mohoro-rĩ, nĩahũthĩre kĩheo kũ kũringana na ũrĩa wĩtikio wake ũigana. ⁷ Angĩkorwo nĩ gũtungata, nĩatungatage; na angĩkorwo nĩ kũrutana, nĩarutanage; ⁸ ningĩ angĩkorwo nĩ kũũmirĩria andũ, nĩakĩũmanagĩrĩrie; na angĩkorwo nĩ wa kũrũmbũiya mabata ma andũ arĩa angĩ, nĩakĩheanage na ũtaana; angĩkorwo nĩ wa gũtongoria, nĩatongoragie na kĩyo; ningĩ ũrĩa wa kũiguanĩra tha, nĩekage ũguo akenete.

Wendani

⁹ Wendani wanyu nĩũkoragwo nĩ ũrĩa ũtarĩ ũhinga. Thũũragai ũndũ ũrĩa mũũru; naguo ũndũ ũrĩa mwega mũkiũrũmagie. ¹⁰ Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ, mũrĩ na wendani ta wa ciana cia ithe ũmwe. Na mũndũ nĩatĩĩage ũrĩa ũngĩ gũkĩra we mwene. ¹¹ Rutagai wĩra na kĩyo, na mũreke ngoro cianyu ihĩahĩage, mũgĩtungatagĩra Mwathani. ¹² Ikaragai mũkenete nĩ ũndũ mũrĩ na kũrĩgĩrĩro, na mũkiragĩrĩrie hĩndĩ ya mathũina, na mũikarage mũkĩhooyaga hĩndĩ ciothe. ¹³ Teithagai andũ a Ngai mabataro-inĩ mao. Tũũrai mũnyiitaga andũ ũgeni.

¹⁴ Rathimagai andũ arĩa mamũnyariiraga; marathimagei na mũtikanamarume. ¹⁵ Kenagai hamwe na arĩa marakena; na mũcakae na arĩa maracakaya. ¹⁶ Tũũrai mũiguanĩte mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Tigagai gwĩtĩia, no mwĩtikagĩre kũgĩa ngwatanĩro na andũ arĩa matarĩ igweta. Tigagai kwĩona ta mũrĩ oogĩ.

¹⁷ Mũtikaneke mũndũ ũũru nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa amwikĩte. Menyagĩrĩrai nĩguo mwikage maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩre nĩ andũ othe. ¹⁸ Inyuĩ-rĩ, geragai gũikarania na mũndũ o wothe na thayũ kũngĩhoteka. ¹⁹ Arata akwa, mũtikanerĩhĩrie, no tigagĩrai mang'ũrĩ ma Ngai handũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: "Kũrihanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ ngarĩhanĩria," ũguo nĩguo Mwathani ekuuga. ²⁰ Handũ ha ũguo-rĩ:

"Thũ yaku ingĩkorwo ihũtĩ-rĩ, mĩhe irio;

ingĩkorwo nĩũnyootĩ-rĩ, mĩhe gĩa kũnyua.

Gwĩka ũguo-rĩ, nĩkũmĩgĩrĩra makara ma mwaki mũtwe."

²¹ Mũtikanatoorio nĩ ũũru, no tooragai ũũru na wega.

13

Kwĩnyĩhĩria arĩa Maathanaga

¹ O mũndũ no nginya athĩkagĩre arĩa maathanaga, nĩgũkorwo gũtirĩ hinya wa gwachana tiga ũrĩa Ngai ahaandĩte. Aathani arĩa marĩ ho nĩ Ngai ũmatuĩte a gwachana. ² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũndũ ũrĩa ũremagĩra arĩa maathanaga, nĩkũrega aregaga ũndũ ũrĩa Ngai atuĩte, nao arĩa mekaga ũguo nĩmagatuĩka a gũtũirwo ciira. ³ Nĩgũkorwo aathani ti a kũmakia arĩa mekaga ũrĩa kwagĩrĩre, no nĩ a kũmakia arĩa mekaga ũũru. Nĩũkwenda wagage gwĩtigagĩra ũrĩa wathanaga? Gũkage ũrĩa kwagĩrĩre, nake nĩarikũgathagĩrĩria. ⁴ Nĩgũkorwo we nĩ ndungata ya Ngai ya gũtũma wonage maũndũ mega. No ũngĩka ũũru-rĩ, wĩtigĩre, nĩgũkorwo ndakuuaga rũhiũ rwa njora tũhũ. We nĩ ndungata ya Ngai, na mũrihania wake wa kũherithania na wa gũkinyĩria mũndũ ũrĩa wikaga ũũru mang'ũrĩ ma Ngai. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩre mwathĩkagĩre arĩa maathanaga, ti tondũ wa gwĩtigĩra mang'ũrĩ macio, no nĩ tondũ wa ũrĩa mwĩmenyeire na thamiri cianyu ũrĩa arĩ wega gwĩka.

⁶ ũndũ ũcio noguo ũtũmaga mũrutage magooti, nĩgũkorwo arĩa maathanaga nĩ ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kũmbe. ⁷ Rutagĩrai andũ othe kĩrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kũmarutĩra: Angĩkorwo mũtirutĩte magooti, rutai magooti; na angĩkorwo nĩ kũruta mbeeca cia kũrutĩthia wĩra wa bũrũri, rutai; andũ arĩa a kũheo gĩtĩo, maheagei; na arĩa a gwĩkĩrĩrwo, mekagĩrĩrei.

Endanagai tondũ Mũthenya Nĩũkuhĩrĩrie

⁸ Mũtigaikare mũrĩ na thĩrĩ na mũndũ o na ũrĩkũ, tiga o mwendanage hĩndĩ ciothe mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo mũndũ wendaga mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩahingĩtie watho. ⁹ Nĩ ũndũ maathani maya, atĩ "Ndũkanathanaranie," na "Ndũkanoragane," na "Ndũkanaiye," na "Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene," o na riathani rĩngĩ o rĩothe rĩngĩkorwo ho, mohanĩtio mothe maturanĩrwo thĩnĩ wa riathani rĩrĩrĩ: "Enda mũndũ ũrĩa ũngĩ ta ũrĩa wiyendete wee mwene." ¹⁰ Wendani-rĩ, ndũngĩka mũndũ ũrĩa ũngĩ ũũru. Nĩ ũndũ ũcio kwendana nĩkuo kũhingia watho.

¹¹ Na mwikage ũguo nĩ ũndũ wa kũmenya mahinda maya tũrĩ ũrĩa matarĩ. Ihinda nĩkinyu nĩgeetha mwarahũke mũtĩge gũkoma, tondũ ihonokio witũ rĩu ũrĩ hakuĩ kũrĩ rĩria twambĩrĩrie gwĩtikia. ¹² ũtukũ ũrĩ hakuĩ gũthira; naguo mũthenya ũkĩrĩ gũkinya. Nĩ ũndũ ũcio nĩtũtigane na maũndũ ma nduma na twĩothe indo cia mbaara, o iria cia ũtheri. ¹³ Nĩtũthĩage na mĩthĩre mĩagĩrĩru, o ũrĩa yagĩrĩre gũikarwo nayo mũthenya, tũtigatoonye maruga-inĩ mooru marĩ na nyĩmbo njũru na ũrĩru, na tũtigatoonye ũtharia-inĩ kana maũndũ ma ũũra-thoni, na tũtikagĩage na njũgĩtano na kũiguanĩra ũũru.

¹⁴ No rirĩ, mwĩhumbei Mwathani Jesũ Kristũ, na mũtigatũũre mwĩciiragia o ũrĩa mũngĩhingia merirĩria ma mũĩrĩ ĩno ya mehia.

14

Andũ arĩa Ahũthũ na arĩa marĩ Hinya

¹ Na rirĩ, mũndũ ũrĩa ũkoragwo arĩ na wĩtikio mũhũthũ mwamũkĩrei, mũtekũmũtuĩra ciira nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mataiguanĩrwo. ² Wĩtikio wa mũndũ ũmwe-rĩ, nĩmwĩtikĩritie kũrĩa irio cia mũthemba yothē, no mũndũ ũngĩ, ũrĩa ũrĩ wĩtikio mũhũthũ, arĩaga o mũthemba ya nyeni. ³ Mũndũ ũrĩa ũrĩaga mũthemba yothē ya irio ndakae kũmena mũndũ ũrĩa ũtekaga ũguo, nake mũndũ ũrĩa ũtarĩaga indo imwe-rĩ, ndakae gũtuĩra ciira mũndũ ũrĩa ũrĩaga ciothe tondũ Ngai nĩamwĩtikĩritie. ⁴ Wee ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre ndungata ya mũndũ ũngĩ ciira? Mwathi wayo nĩwe ũmenyaga irũngĩi wega kana ĩgwite. Nayo nĩĩrĩgumaga, tondũ Mwathani nĩwe ũrĩ na ũhōti wa gũtũma irũgame.

⁵ Mũndũ ũmwe-rĩ, onaga ta kũrĩ mũthenya ũmwe mũtheru kũrĩ irĩa ĩngĩ; nake mũndũ ũngĩ akoona mũthenya yothē no ũndũ ũmwe. O mũndũ nĩemenyere wega na ngoro yake. ⁶ Mũndũ ũrĩa wonaga mũthenya ũmwe ũrĩ wa mwanya-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani. Nake ũrĩa ũrĩaga nyama-rĩ, arĩaga nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩgũkorwo nĩ Ngai acookagĩria ngaatho; nake ũrĩa ũtacirĩaga-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani, na nĩ Ngai acookagĩria ngaatho. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ o na ũmwe witũ ũtũũraga nĩ ũndũ wake mwene, na gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkuaga nĩ ũndũ wake mwene. ⁸ Nĩ ũndũ tũngĩtũũra muoyo-rĩ, tũtũũraga nĩ ũndũ wa Mwathani; na tũngĩkua-rĩ, twakua nĩ ũndũ wa Mwathani. Nĩ ũndũ ũcio tũngĩkorwo tũrĩ muoyo kana tũkuĩte-rĩ, tũrĩ o a Mwathani.

⁹ Ũhoro ũyũ nĩguo watũmire Kristũ akue na acooke ariũke, nĩguo atuĩke Mwathani wa arĩa akuũ na arĩa marĩ muoyo. ¹⁰ Wee-rĩ, ũgũtuĩra mũrũ kana mwarĩ wa lthe wanyu ciira nĩkĩ? Kana ũkũmena mũrũ kana mwarĩ wa lthe wanyu niki? Nĩgũkorwo ithuothe nĩtũkarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai.

¹¹ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Ti-itherũ, o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo,
iru o rĩothe nĩrĩgaturio mbere yakwa;

naruo rũrĩmĩ o ruothe nĩrũkoimbũrĩa Ngai,’ ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.”

¹² Hakĩrĩ ũguo-rĩ, o ũmwe witũ nĩakaheana ũhoro wake mwene mbere ya Ngai.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩtũgĩtĩge gũtuanĩra ciira ithuĩ ene. Handũ ha ũguo-rĩ, kaba mũtue na meciiria manyu atĩ mũtigatũma mũrũ kana mwarĩ wa lthe wanyu ahĩngwo kana agwe njĩra-inĩ. ¹⁴ Nĩ nĩmenyete wega biũ ndĩ thĩĩnĩ wa Mwathani Jesũ, atĩ gũtirĩ irio irĩ thaahu cio nyene. No rirĩ, mũndũ ũrĩa wonaga kĩndũ ta kĩrĩ thaahu-rĩ, ũcio harĩ we kĩndũ kũ nĩ kĩrĩ thaahu. ¹⁵ Angĩkorwo mũrũ kana mwarĩ wa thoguo nĩekũigua ũũru tondũ wa kĩrĩa ũrĩaga-rĩ, wee nĩtũgĩte gũthĩĩ na mũthĩire ya wendani. Tĩga gũtũma mũrũ kana mwarĩ wa lthe wanyu ũcio Kristũ aakuĩrĩre oore nĩ ũndũ wa kĩrĩa ũrarĩa. ¹⁶ Mũtikanareke ũndũ ũrĩa muonaga ũrĩ mwega ũtuĩke wa gũcambio. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai tĩ ũhoro wa kũrĩa na kũnyua, no nĩ wa ũthĩngu, na thayũ o na gĩkeno irĩa ciumaga kũrĩ Roho Mũtheru, ¹⁸ tondũ mũndũ o wothē ũrĩa ũtungatagĩra Kristũ na njĩra icio nĩakenagia Ngai, o na akoonagwo arĩ mwega nĩ andũ.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtwĩkĩragei kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ marĩa marehaga ũhoro wa thayũ na magatũma tuonganĩrĩre hinya. ²⁰ Mũtikanathũkie wĩra wa Ngai nĩ ũndũ wa irio. Irio ciothe nĩ theru, no rirĩ, nĩ ũũru mũndũ kũrĩa kĩndũ o gĩothē kĩrĩa kĩngĩhĩtithia mũndũ ũrĩa ũngĩ. ²¹ Nĩ kaba kwaga kũrĩa nyama, kana kũnyua ndĩbei o na kana gwĩka ũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ ũrĩa ũngĩtũma mũrũ kana mwarĩ wa lthe wanyu ahĩthĩho.

²² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũndũ ũrĩa wĩtikĩtie ũkonĩĩ maũndũ macio-rĩ, nĩũmenyeye gatagatĩ gaku na Ngai. Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũndũ angĩcuukĩra nĩ ũndũ wa kĩndũ kĩrĩa onaga kĩrĩ kĩega agũka.

²³ No rirĩ, mũndũ angĩkorwo arĩ na nganja, acooke arie irio irĩa arĩ na nganja nacio, mũndũ ũcio nĩetũĩrĩre ciira, tondũ kũrĩa gwake gũtũmanĩte na wĩtikio; naguo ũndũ o wothē ũtoimanĩte na wĩtikio nĩ mehia.

15

¹ Na rirĩ, ithuĩ arĩa tũrĩ na hinya-rĩ, twagĩrĩrwo nĩgũkuuanagĩra na arĩa matarĩ na hinya maũndũ mao ma ũhinyaru na to gwĩkenagia ithuĩ ene. ² O ũmwe witũ nĩagĩrĩrwo nĩgũkenia mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa maũndũ make mega, nĩgeetha ongererwo hinya. ³ Nĩgũkorwo o na Kristũ ndekenirĩe we mwene, no o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Irumi cia arĩa makũrumaga nĩ nĩ ciagwĩrĩre.” ⁴ Nĩgũkorwo maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo tene maandĩkirwo marĩ ma gũtũruta, nĩgeetha tũgĩage na kĩrĩrĩrĩro nĩ ũndũ wa gũkĩrĩrĩria na kũũmĩrĩrio nĩ Maandĩko macio.

⁵ Ngai ũrĩa ũheanaga ũkĩrĩrĩria na ũũmanĩrĩria aromũhe roho wa ũiguano o mũndũ na ũrĩa ũngĩ rĩrĩa mũkũrũmĩrĩa Kristũ Jesũ, ⁶ nĩgeetha mũgoocithagie Ngai o we lthe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ mũrĩ na ngoro ũmwe na mũgambo ũmwe.

⁷ Nĩ ùndũ ùcio, o mündũ nĩagĩtikagĩre ùrĩa ùngĩ, o ta ùrĩa mwetĩkĩrĩrwo nĩ Kristũ, nĩgeetha Ngai agooocagwo. ⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Kristũ okire arĩ ndungata ya Ayahudi nĩ ùndũ wa ùhoro wa ma wa Ngai, nĩguo ahingie cĩranĩro iria cieriĩrwo maithe maitũ ma tene, ⁹ nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magoocithagie Ngai nĩ ùndũ wa tha ciale, ta ùrĩa kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Nĩ ùndũ ùcio nĩngũkũgocaa ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ;

nĩndĩrĩnaga nyĩmbo cia kũgocaa rĩitwa rĩaku.”

¹⁰ Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ:

“Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, mũrĩ hamwe na andũ ake.”

¹¹ Na ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ,

“Goocai Mwathani, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ othe,

na mũmũnĩre nyĩmbo cia kũmũgocaa, inyuĩ andũ othe.”

¹² O na ningĩ, Isaia nĩoiĩgĩte atĩrĩ,

“Mündũ ùrĩa wĩtagwo Mũri wa Jesii nĩagooka,

o we ùrĩa ùkaarahũka atuĩke wa gwatha ndũrĩrĩ,

nao andũ-acio-a-Ndũrĩrĩ nĩmakaagĩa na kĩrĩgĩrĩro thĩĩnĩ wake.”

¹³ Na rĩrĩ, Ngai ùrĩa arĩ we mwĩhoko witũ aromũiyũria na gĩkeno gĩothe na thayũ tondũ wa ùrĩa mũmwĩhokete, nĩgeetha mũkĩrĩrĩre kũgia na kĩrĩgĩrĩro nĩ ùndũ wa hinya wa Roho Mũtheru.

Paũlũ Mũtungatĩri wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹⁴ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩ mwene nĩnjĩtikĩrĩte atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtwo nĩ wega, na nĩ mũrĩ na ùmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ ene. ¹⁵ Ndĩmwandĩkĩre ùndũ ùyũ ndĩ na ùmĩrĩru mũingĩ ngĩmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũrĩrĩkania maũndũ macio rĩngĩ, nĩ ùndũ wa wega ùrĩa Ngai aaheire, ¹⁶ nĩguo ndũke mũtungatĩri wa Kristũ Jesũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai wa kũhunjagia ùhoro-ùrĩa-Mwega wa Ngai, nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magaatũka igongona rĩitĩkĩrĩku nĩ Ngai, o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru.

¹⁷ Nĩ ùndũ ùcio nĩngwĩraha thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ùndũ wa ùtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. ¹⁸ Ndĩkũgeria kwaria ùndũ o na ùrĩkũ tĩga o ùrĩa Kristũ ahingĩtie na ùndũ wakwa harĩ ùhoro wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ùhoro-inĩ wa gwathĩkĩra Ngai, nĩ ùndũ wakwa kũheana ùhoro na maũndũ marĩa mekirwo, ¹⁹ na ùndũ wa hinya ùrĩa watũmaga kũringwo ciamu na kuonwo morirũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ùndũ wa ùguo kuuma Jerusalemu kũrigĩcũka nginya Iluriko, nĩhunjĩtie biũ ùhoro-ùrĩa-Mwega wa Kristũ. ²⁰ Na rĩrĩ, ndũire ndũrĩrĩrĩre kũhunja ùhoro-ùrĩa-Mwega kũria Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingi wakĩtwo nĩ mündũ ùngĩ.

²¹ No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ùrĩa kwandikĩtwo, atĩrĩ:

“Arĩa matarĩ meerwo ùhoro wake nĩo makaawona,

na arĩa matarĩ maigua nĩo magaatũkĩrwo nĩguo.”

²² Kiu nĩkĩo gĩtũmĩ kĩria kĩanagĩria mahinda maingĩ njũke kũu kwanyu.

Mũbango wa Paũlũ Gũthĩĩ Roma

²³ No rĩu, tondũ hatĩrĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng’ongo-inĩ ici, na tondũ mĩaka mĩingĩ nĩngoretwo ngĩrĩrĩria kũmuona-rĩ, ²⁴ nĩndĩrabanga gwĩka ùguo ngĩthĩĩ Sipania. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu kwanyu, na atĩ nĩmũkandeithĩrĩria gũthĩĩ rũgendo rũu, thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inini. ²⁵ No rĩu ndĩ rũgendo-inĩ ngĩthĩĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ arĩa aamũre marĩ kũu. ²⁶ Nĩgũkorwo andũ a Makedonia na a Akaiia nĩmoonire arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie andũ arĩa athĩĩnĩ a thĩritũ ya andũ arĩa aamũre kũu Jerusalemu. ²⁷ Ùguo nĩguo moonire kwagĩrĩre, na ti-itherũ nĩ marĩ na thĩirĩ wa andũ acio. Tondũ wa rĩrĩrĩ, angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmagwatanĩire na Ayahudi irathimo cia kũroho-rĩ, o nao marĩ na thĩirĩ kũrĩ Ayahudi wa kũmatungatĩra na indo iria marathimĩtwo nacio. ²⁸ Nĩ ùndũ ùcio ndaarĩkia kũruta wĩra ùcio, na menye wega atĩ maciaro macio nĩ marĩkia kwamũkĩrwo-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngamũceerera ngĩthĩĩ Sipania. ²⁹ Nĩnjũũ atĩ ngĩũkĩra kũu kwanyu, ngaakorwo njĩyũrĩrĩrwo nĩ irathimo cia Kristũ.

³⁰ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩndamũthaitha nĩ ùndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na nĩ ùndũ wa wendani ùrĩa tũheetwo nĩ Roho, atĩ mũnyĩitanĩre na nĩ kĩgĩano-inĩ gĩakwa na ùndũ wa kũhooya Ngai nĩ ùndũ wakwa. ³¹ Hooyai nĩgeetha ngaahonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie a kũu Judea, na ningĩ atĩ ùtungata wakwa kũu Jerusalemu ùgetikĩrĩka nĩ andũ arĩa aamũre akuo, ³² nĩgeetha ngooka kũrĩ inyuĩ ngenete, Ngai enda, na tũcanjamũke tũrĩ hamwe. ³³ Ngai mwene thayũ aroikara hamwe na inyuĩ inyuothie. Amenĩ.

¹ Nīngūgaathiriria mwarī wa Ithe witū Fibi kūrī inyuī, ūrīa ūtungataga thīinī wa kanitha wa Kenikirea. ² Nīngūmūhooya mūmwamūkire thīinī wa Mwathani o ta ūrīa mūngiamūkira andū arīa aamūre, na mūmūhe ūteithio o wothē angībatario nīguo kuuma kūrī inyuī, nīgūkorwo o nake anakorwo arī ūteithio mūnene kūrī andū aingī, o hamwe na nīi mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, arīa tūrutaga wīra nao tūrī thīinī wa Kristū Jesū. ⁴ O nīmendire kūrāgwo nī ūndū wakwa. Na to nīi nyiki ndīramacookeria ngaatho, no nīmacookeirio ngaatho nī makanitha mothe ma andū-a-Ndūriri.

⁵ Geithiai o na kanitha ūrīa ūcemanagia kwao mūciī.

Geithiai mūrata wakwa Epeneto, ūrīa warī mwītīkia wa Kristū wa mbere kūu būruri wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ūrīa warutire wīra na kiyo kīnene mūno nī ūndū wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andū a mūhīrīga witū arīa tuohetwo hamwe. Nao nī marī igweta gatagati-inī ka atūmwō, o na ningī nīmatuikire a Kristū mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ūrīa nyendete mūno thīinī wa Mwathani.

⁹ Na mūgeithie Urubano, ūrīa tūruthanagia wīra wa Kristū nake, o na mūgeithie mūrata wakwa nyendete Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ūrīa wageririo na akīmenyeka atī nī wa Kristū kūna.

Na mūgeithie andū a nyūmba ya Arisitobulo.

¹¹ Ningī mūgeithie Herodioni, ūrīa wa mūhīrīga witū.

Geithiai andū a nyūmba ya Narikiso arīa marī thīinī wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa, andū-a-nja acio marutaga wīra na hinya thīinī wa Mwathani.

Na mūgeithie mūrata wakwa Perisi, mūndū-wa-nja ūngī o nake ūrutite wīra na hinya mūno thīinī wa Mwathani.

¹³ Geithiai Rufusi, ūrīa mūthuure thīinī wa Mwathani, o na mūgeithie nyina, ūrīa ūkoretwo arī o ta maitū.

¹⁴ Ningī mūgeithie Asunikirito, na Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na ariū na aarī a Ithe witū arīa marī hamwe nao.

¹⁵ O na ningī mūgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarī wa nyina, na Olumpa, na arīa othe aamūre makoragwo hamwe nao.

¹⁶ Geithaniai mūndū na ūrīa ūngī na ngeithi theru cia kīmumunyano.

Makanitha mothe ma Kristū nīmamūgeithia.

¹⁷ Ariū na aarī a Ithe witū, nīngūmūthaita mwīmenyagīrīre andū arīa marehaga nyamūkano na maūndū ma kūmūhīngithia, marīa mareganīte na ūhoro ūrīa mūrūtītīwo. Eheragīrai andū ta acio.

¹⁸ Nīgūkorwo andū ta acio ti Mwathani witū Kristū matungataga, no nī nda ciao ene matungataga. Nīmaheenagia ngoro cia andū arīa matoōi ūūru na ūndū wa mīario yao mīnyoroku na ndeto ciao cia kwīyendithiriria. ¹⁹ Andū othe nīmaiguīte ngumo ya wathiki wanyu, nī ūndū ūcio nīnīyūrītīwo nī gīkeno nī ūndū wanyu; no nīngwenda mūgie na ūūgī harī maūndū marīa mega, na mwage ūcuuke harī maūndū marīa mooru.

²⁰ Ngai mwene thayū niarīhehenja Shaitani o narua, na inyuī mūmūrāngīrīre rungu rwa magūrū manyu. Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūroikara na inyuī.

²¹ Nīmūwageithio nī Timotheo, ūrīa tūrutaga wīra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, arīa a mūhīrīga witū.

²² Nīi Teritio, mwandiki wa marūa maya, nīndamūgeithia thīinī wa Mwathani.

²³ Nake Gayo, ūrīa ūnyītīte ūgeni na ūrīa ūtugaga andū a kanitha othe, nīamūgeithia.

Nīmūwageithio nī Erasito, ūrīa mūigi kīgīna gīa itūūra, na mūrū wa ithe witū Kwarito. (²⁴ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogīa na inyuī inyuothe. Amenī.)

²⁵ Na rīu kūrī ūrīa ūngīhota kūmūrūgamia wega nī ūndū wa Ūhoro-ūrīa-Mwega ūrīa hunjagia, na kwanīrīra ūhoro wa Jesū Kristū kūringana na ūguūrio wa maūndū marīa ma hitho marīa matūire mahithītīwo kuuma tene, ²⁶ no rīu nīmaguūrie na makamenyithanio thīinī wa Maandiko marīa ma ūnabii, nī ūndū wa watho wa Ngai, o we ūrīa ūtūūrāga tene na tene, nīgeetha ndūrīrī ciothe imwītīkie na imwathīkagīre: ²⁷ nake Ngai, o we wīki mūūgī-rī, arotūūra agoocagwo nginya tene na ūndū wa Jesū Kristū! Amenī.

* 16:3 Pirisila na Akula maarī arata a hakuhi a Paūlū, na maarutaga wīra wa gūtuma hema hamwe nake.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nī nī Paŭlū, o nī ndeetirwo nduike mūtūmwō wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai, ndīratūma ngeithi ici tūrī hamwe na mūrū wa Ithe witū Sosithene,*

² Twandikira kanitha wa Ngai ūria ūrī Korinitho, kūrī arīa othe maamūrītwo thīnī wa Kristū Jesū na magetwo matuīke andū atheru, o hamwe na arīa othe marī kūdū guothe makayagira rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, o we Mwathani wao na witū:

³ Wega na thayū irogia kūrī inyuī ciumite kūrī Ngai Ithe witū na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho

⁴ Nīnjookagira Ngai ngaatho hīndī ciothe nī ūndū wanyu, nī ūndū wa wega wake ūria mūheetwo thīnī wa Kristū Jesū. ⁵ Nīgukorwo thīnī wake nīmūtongetio maūdū-inī mothe, mūgatongio ūhorō-inī wa mīario yanyu yothe o na ūhorō-inī wothē wa kūmenya maūdū, ⁶ tondū-rī, ūira witū ūkonīī Kristū nīwekīrīrwo hinya thīnī wanyu. ⁷ Nī ūndū ūcio gūtīrī kīheo gīa kīroho o na kīmwe mūtārī nakio, o mūgīetagīrīra na kīyo kūguūranīrio kwa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁸ Nake nīarīmūikaragia mūrī na hinya ngīnya mūthia, nīguo mūtikanakorwo mūrī na ūcuuke mūthenya ūria wa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁹ Ngai nī mwīhokeku, o we ūria wamwītire nīguo mūkorwo na ngwatanīro na Mūrīū Jesū Kristū, Mwathani witū.

Nyamūkano thīnī wa Kanitha

¹⁰ Atīrīrī, inyuī arīū na aarī a Ithe witū, ndamūthaitha thīnī wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, atī inyuothe mūiguane o mūdū na ūria ūngī, nīguo mūtikagīe na nyamūkano gatagatī-inī kanyu, no mūikare mūiguanīte, na mūrī na meciiria o mamwe, na ngoro o īmwe. ¹¹ Tondū rīrī arīū na aarī a Ithe witū, nīmenyithīto nī andū amwe a kuuma nyūmba ya Kiloe atī nī kūrī na ngūī gatagatī-inī kanyu. ¹² Ūria ndīroiga nī atīrī: Ūmwe wanyu oigaga atī, “Nīī nūmagīrīra Paŭlū”; ūngī akoiga atī, “Nīī nūmagīrīra Apolo”; nake ūngī akoiga atī, “Nīī nūmagīrīra Kefa”; o na nīngī ūngī akoiga atī, “Nīī nūmagīrīra Kristū.”

¹³ Kāī Kristū agayanītio? Paŭlū-rī, nīwe waambirwo mūtī igūrū nī ūndū wanyu? Mwatithirio thīnī wa rītwa rīa Paŭlū? ¹⁴ Nīngūcookia ngaatho nī ūndū gūtīrī o na ūmwe wanyu nīī ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū o na ūmwe ūngiuga atī mwatithirio thīnī wa rītwa rīakwa. ¹⁶ Īī, o na nīngī nīndabatithirie andū a nyūmba ya Stefana; no tiga acio, ndīngīrīrikana kana nī kūrī mūdū ūngī ndaabatithirie. ¹⁷ Nī gūkorwo Kristū ndaandūmire ngabatithanie, no aandūmire ngahunjie Ūhorō-ūria-Mwega, no ti ndīuheane na ūūgī wa mūdū, nīgeetha mūtharaba wa Kristū ndūkae kwagithio kīene.

Kristū nīwe Ūūgī na Ūhoti wa Ngai

¹⁸ Nīgūkorwo ndūmīrīrī ya mūtharaba nī ūrimū kūrī arīa maroora, no kūrī ithuī arīa tūrahonokio-rī, ūndū ūcio nī hinya wa Ngai. ¹⁹ Nīgūkorwo kwandikītuo atīrī:

“Ūūgī wa andū arīa oogī nīkūniina ngaaūniina;

naguo ūmenyo wa andū arīa imenyi ndīkītue wa tūhū.”

²⁰ Mūdū ūria mūūgī-rī, akīrī kū? Mūdū ūria mūthomu-rī, akīrī kū? Arī ha mūciiri ūria ūūī gūciira maūdū ma mahinda maya tūrī? Gīthī Ngai ndatuīte ūūgī wa thī īno ūrimū? ²¹ Nīgūkorwo Ngai na ūndū wa ūūgī wake nīonire atī andū a thī īno na ūūgī wao matikaamūmenya, akīona kwagīrīre ahūthīre maūdū ma ūrimū marīa tūhunjagia nīgeetha ahonokie arīa mamwītikagia. ²² Ayahudi metagia cīama, nao Ayunani macaragia ūūgī, ²³ no ithuī tūhunjagia ūhorō wa Kristū arī mwambe mūtī igūrū: maūdū macio nī mūhīnga kūrī Ayahudi na ūrimū kūrī andū-a-Ndūrīrī, ²⁴ no kūrī arīa Ngai etīte, Ayahudi o na Ayunani, Kristū nīwe hinya wa Ngai na ūūgī wa Ngai. ²⁵ Nīgūkorwo ūrimū wa Ngai nī mūūgī gūkīra ūūgī wa mūdū, naguo ūhūthū wa Ngai nī mūrītū gūkīra hinya wa mūdū.

²⁶ Arīū na aarī a Ithe witū, ta gīciiriei ūria mwatārī rīrīa mwetirwo. Ti aīngī anyu oogī na ūūgī wa andū a gūkū thī; na ti aīngī mangīaguucīrīrie andū; o na ti aīngī maciarīrwo mīcīī īrīa īrī igweta.

²⁷ No Ngai aathuurire maūdū marīa ma ūrimū ma thī īno nīguo aconorithie andū arīa oogī; nīngī Ngai aathuurire maūdū marīa matārī hinya ma thī īno nīguo aconorithie arīa marī hinya. ²⁸ Agīthuura maūdū marīa mahūthū ma thī īno, na marīa matārī ma gūtīika, o gwata marīa matārī maūdū kūrī, nīgeetha amaagithie bata, ²⁹ nīgeetha mūdū o na ū ndakanetīe mbere ya Ngai. ³⁰ No rīrī, nīwe ūtūmīte

*

1:1 Warī mūtugo wa Ayunani kwambīrīra marūa na rītwa rīa mwandīki.

mũkorwo mŭrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuĩkĩte ũũgĩ uumĩte kŭrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu witũ, na ũtheru, na gũkũrwo. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwandikĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage nĩ ũndũ wa Mwathani.”

2

¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndookire kŭrĩ inyuĩ, ngĩmũhunjĩria ũira wa hitho ya ũhoru wa Ngai, ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndiamwarĩirie na mĩario ya kanua kega kana ũũgĩ mũnene. ² Nĩgũkorwo nĩndatuĩte itua ndĩrĩ ũndũ ũngĩ ngwenda kũmenya, rĩria rĩothe ndaarĩ na inyuĩ, o tĩa ũhoru wa Jesũ Kristũ na kwambwo gwake mŭtĩ-igũrũ. ³ Ndookire kŭrĩ inyuĩ itarĩ na hinya, na ndĩ na guoya, o na ngĩinainaga mũno. ⁴ Ndũmĩrĩri yakwa na kũhunjia gwakwa itiarĩ na ciugo cia kũguucanĩrĩria na ũũgĩ, no nĩcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nĩguo wĩtikio wanyu ndũgakorwo ũtiirĩrĩrwo nĩ ũũgĩ wa andũ, o tĩa hinya wa Ngai.

Ŭũgĩ Umanĩte na Roho

⁶ No ningĩ ithuĩ-rĩ, tũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa agima twaragia ũhoru wa ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, no tũtiaragia ũhoru wa ũũgĩ wa mahinda maya, kana wa aathanĩ a mahinda maya arĩa matarĩ kũria merekeire. ⁷ No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoru wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩre o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ. ⁸ Gũtirĩ o na ũmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ũhoru ũcio, nĩgũkorwo mangĩaũmenyete-rĩ, matingĩaambire Mwathani wa riiri. ⁹ Nĩgũkorwo no ta ũrĩa kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Maũndũ marĩa matarĩ monwo na maitho,
na matarĩ maiguu na matũ,
o na matarĩ maatoonya ngoro ya mũndũ,
nĩmo Ngai athondekeire andũ arĩa mamwendete”:

¹⁰ no Ngai nĩatũguũrĩrie maũndũ macio na ũndũ wa Roho wake.

Roho nĩathuthuuragia maũndũ mothe, o na maũndũ ma Ngai marĩa marikĩru mũno. ¹¹ Tondũ-rĩ, nũũ ũũĩ meciiria ma mũndũ, tĩa o roho wa mũndũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wake? O ta ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũũĩ meciiria ma Ngai, o tĩa Roho wa Ngai. ¹² Tũtiāmũkĩrĩte roho wa thĩ ĩno, no tũheetwo Roho ũrĩa uumĩte kŭrĩ Ngai, nĩguo tũmenyage iheo irĩa Ngai atũheete o ũguo tũhũ. ¹³ Maũndũ macio nĩmo twaragia, no tũtimaaragia na ciugo irĩa tũrutĩtwo na ũũgĩ wa mũndũ, no nĩ na ciugo irĩa tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ũhoru wa ma wa kĩiroho na ciugo cia kĩiroho. ¹⁴ Mũndũ ũtarĩ na Roho ndetĩkagĩra maũndũ marĩa moimaga kŭrĩ Roho wa Ngai, tondũ maũndũ macio nĩ ũrimũ kŭrĩ we, na ndangĩamenya, tondũ makũũrikanaga na njĩra ya kĩiroho. ¹⁵ Mũndũ wa kĩiroho nĩakũũranaga maũndũ mothe, nowe mwene gũtirĩ mũndũ ũngĩmũtuĩra:

¹⁶ “Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya meciiria ma Mwathani,
nĩguo akĩmũtaare?”

No ithuĩ tũrĩ na meciiria ma Kristũ.

3

Ŭhoru wa Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndingĩahotire kũmwarĩria ta mŭrĩ andũ a kĩiroho, no ndaamwarĩirie ta mŭrĩ andũ a thĩ, o ta twana tũnini thĩinĩ wa Kristũ. ² Ndaamũheire irĩa, no ti irio nyũmũ ndaamũheire, nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcirĩa. Ti-itherũ o na rĩu mũtikinyĩte a gũcirĩa. ³ O na rĩu mŭrĩ andũ a thĩ. Kuona atĩ kŭrĩ na ũiru na ngũũ thĩinĩ wanyu-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Githĩ mũtiragũĩka o ta ũrĩa andũ a ndũire mekaga? ⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, rĩria mũndũ ũmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paũlũ,” nake ũrĩa ũngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo,” githĩ mũtikĩrĩ o andũ a ndũire?

⁵ Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ? Acio maarĩ o ndungata, irĩa ciatũmire mwĩtikie, o ta ũrĩa Mwathani aagaĩire o mũndũ wĩra wake. ⁶ Nĩ nĩ mbeũ ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩria maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ti mũndũ ũrĩa ũhaandaga kana ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ ũrĩ bata, no ũrĩa ũrĩ bata nĩ Ngai, ũrĩa ũtũmaga ikũre. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga na mũndũ ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ makoragwo na muoroto ũmwe, na o mũndũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene. ⁹ Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mŭrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheete, nĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia ũrĩa mũũgĩ nake mũndũ ũngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ rĩa mũthingi ũcio. No o mũndũ nĩamenyagĩrĩre ũrĩa egwaka igũrũ riaguo. ¹¹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩaka mũthingi ũngĩ tĩa ũrĩa ũrĩkĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ. ¹² Angĩkorwo mũndũ o na ũ egwaka igũrũ rĩa mũthingi ũyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũũa-rĩ, ¹³ wĩra wake nĩũkoneka ũrĩa ũtarĩ, tondũ Mũthenya ũcio nĩũgaatũma woneke ũtheri-inĩ. Wĩra ũcio ũkaaguĩro na mwaki,

nīgukorwo wīra wa o mündū nūkagerio na mwaki ūcio. ¹⁴ Angīkorwo kīria mündū aakite mūthingi-igūrū nīgetiiria mwaki ūcio-rī, niakarīhwo mūcaara wake. ¹⁵ Angīkorwo nīūkahia-rī, niakoorwo nīguo; nowe mwene niakahonoka, no akaahonoka ta mündū ūgereire mwaki-inī.

¹⁶ Kai inyuī mūtoō atī inyuī ene mūrī hekarū ya Ngai, na atī Roho wa Ngai atūūruga thīinī wanyu? ¹⁷ Mündū o wothē angiananga hekarū ya Ngai-rī, Ngai niakamwananga; nīgukorwo hekarū ya Ngai nī theru, na nī inyuī hekarū iyo.

¹⁸ Mūtikae kwiheenā. Mündū o na ūrikū thīinī wanyu angīkorwo nīeciiragia nī mūūgī na ūūgī wa mahinda maya tūrī-rī, niagītūike “kirimū” nīguo atūike mūūgī. ¹⁹ Nīgukorwo ūūgī wa thī īno nī ūrimū maitho-inī ma Ngai. O ta ūrīa kwandikītwo atīrī, “Nīanyiitaga arīa oogī waara-inī wao”; ²⁰ o na nīngī nī kwandikītwo atīrī, “Mwathani nīoī atī meciiria ma arīa oogī nī ma tūhū.” ²¹ Nī ūndū ūcio-rī, mündū o na ūrikū ndakae kwīraha na ūhoro wa andū! Maündū mothe nī manyu, ²² kana nī Paūlū, kana nī Apolo, kana nī Kefa, kana nī thī īno, kana nī muoyo, kana nī gīkuū, kana nī maündū marīa marī ho rīu, kana nī maündū marīa magooka, mothe nī manyu, ²³ na inyuī mūrī a Kristū, nake Kristū nī wa Ngai.

4

Atūmwo a Kristū

¹ Nī ūndū ūcio-rī, andū magīrīrwo nīgūtuoanaga ta ndungata cia Kristū, na ta tūrī andū arīa mehokeirwo maündū ma hitho ma Ngai. ² Rīu nīkūbataranītie atī andū arīa mehokeirwo maündū no nginya monanie atī nī ehokeku. ³ Ndingīmaka o na hanini ingītūrwo ciira nī inyuī, kana ndūrwo nī igooti rīa andū o na rīrīkū; ti-itherū o na nī mwene ndingītūra ciira. ⁴ Nī mwene ndirī na ūndū ingīcuukīra, no ūndū ūcio ndūngītūma ndūike atī ndirī na mahītia. Mwathani nīwe ūnduagīra ciira. ⁵ Nī ūndū ūcio ndūkae gūtua ciira ihinda rīrīa rīamūre rītakinyīte; eterera nginya Mwathani ooke. Maündū marīa mahithe nduma-inī niakamoimīria ūtheri-inī, na niakaguūria meciiria ma ngoro cia andū. Ihinda rīu o mündū niakamūkīra ngaatho ciake kuuma kūrī Ngai.

⁶ Rīu-rī, ariū na aarī a Ithe witū, maündū macio ndīramaringithania na ūhoro wakwa mwene na wa Apolo nīguo mūgunīke, nīguo mwīrute na ithuī gītūmi kīa ūrīa kwīragwo atīrī, “Mūtikae kwagarara ūrīa kwandikītwo.” Nīgeetha mūtikae gwītīia mündū ūmwe makīria ya ūrīa ūngī. ⁷ Nī ūndū-rī, nūū ūtūmīte wīone ūrī na ngūūrani na mündū ūngī o wothē? Nī kīi ūrī nakīo ūtaahēirwo? Na angīkorwo nīwāheirwo-rī, ūragītīia nīkī ta atārī kūheo waheirwo?

⁸ Nīmūrīkītie kūgia na kīria gīothe mwendaga! Nīmūrīkītie gūtonga! Nīmūtūikīte athamaki, ithuī tūtārī ho! Naarī korwo ti-itherū nīmwtūikire athamaki kūna nīguo tūtūike a gūthamaka hamwe na inyuī! ⁹ Nīgukorwo ndīrona atī ithuī atūmwo Ngai atūigīte handū tūrīonekaga tūrī thuutha wa andū arīa angī othe, na ta andū matuīrīrwo kūūragīrwo thīinī wa kīhaaro kīa mathako. Nītūtūtūtwo kīndū gīa kwīrorerwo nī thī yothē, kūrī araika o na kūrī andū. ¹⁰ Ithuī tūrī irimū nī ūndū wa Kristū, no inyuī mūrī andū oogī mūno thīinī wa Kristū! Ithuī nī kwaga twagīte hinya, no inyuī mūrī na hinya! Inyuī nīmūheetwo gītīio, no ithuī nītūmītūtwo gītīio! ¹¹ Nginya ihinda rīrīi ithuī tūrī tūtūūrīte tūhūūtaga na tūkanyoota, na tūgatarūkīrwo nī nguo, nīngī nītūhūūrītwo mūno, o na tūgaikara tūtārī na mīcīi. ¹² Nīngī nītūrutaga wīra na moko maitū tūrī na kīyo. Rīrīa twarumwo-rī, ithuī tūkarathima; na rīrīa twanyariirwo, tūkomīrīria; ¹³ o na rīrīa twacambio, tūcookagia ūhoro na ūhooreri. Nginya ihinda rīrīi tūtūikīte gīko gīa thī, tūgatuika mahuti ma gūkū thī.

¹⁴ Ndīraandīka marīa maya nīguo ndīmūconore, no nīguo ndīmūtaare mūrī ta ciana ciakwa nyendete mūno. ¹⁵ O na mūngīkorwo mūrī na arerī ngiri ikūmi thīinī wa Kristū, mūtīrī na maithe maingī, nīgukorwo thīinī wa Kristū Jesū ndaatuikire ithe wanyu ūndū-inī wa ūhoro-ūrīa-Mwega. ¹⁶ Nī ūndū ūcio ndamūthaitha mwīgerekanie na nīi. ¹⁷ Nī ūndū wa gītūmi gīkī nīngūmūtūmīra Timotheo, mūrū wakwa ūrīa nyendete, na ūrīa mwīhokeku thīinī wa Mwathani. Nīekūmūrīrīkanīa mūtūūrīre wakwa thīinī wa Kristū Jesū, ūrīa ūringaine na ūrīa ndutanaga makanitha-inī kūndū guothe.

¹⁸ Amwe anyu nīmatuikīte etīii, makona ta itarooka kūu kūrī inyuī. ¹⁹ No nīngūūka kūrī inyuī narua, akorwo nī kwenda kwa Mwathani, na hīndī iyo nīngatūirīa ūrīa andū aya etīii maaragia, o hamwe na ūhoti ūrīa marī naguo. ²⁰ Nīgukorwo ūthamaki wa Ngai ti ūhoro wa kwaria, no nī wa kūgia na ūhoti. ²¹ Mūkwenda atīa? Ngīūke kūrī inyuī na kīboko, kana njūke na wendo hamwe na roho wa ūhooreri?

5

Ingatai Mündū ūcio Gītharia

¹ Nī ma ndeto nīraario atī thīinī wanyu kūrī na ūtharia, na nī ūtharia mūthemba ūrīa ūtangīoneka o na kūrī andū arīa matetīkītie Ngai: Naguo nī atī ūmwe wanyu niakomete na mūtumia wa ithe. ² Na inyuī mūgakenera ūndū ūcio! Gīthī mūtīagiīrīrwo nīgukorwo mūiyūrītwo nī kieha, nīguo mündū ūcio wīkīte ūguo mūmūingate, ehere ngwatañiro-inī yanyu? ³ O na ndakorwo ndirī hamwe na inyuī kūu,

ndi hamwe na inyuŭi thĩĩni wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtũira mũndũ ūcio wikĩte ūguo ciira, o ta ndi hamwe na inyuŭi. ⁴ Hĩndĩ ĩria mũrikorwo munganĩte thĩĩni wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nĩ ndi hamwe na inyuŭi thĩĩni wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ūcio mũneanei kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩĩmwĩrĩ manĩinwo, nague roho wake ūkaahonokio mũthenya ũria wa Mwathani.

⁶ Mwĩgaatho ūcio wanyu ti mwege. Kaĩ inyuŭi mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kĩĩmbe? ⁷ Eheriai ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ĩria ya tene biũ nĩguo mũtũike kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, tondũ ūguo nĩguo mũtarĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa ĩyo ya tene ya kũmbia mĩgate, ĩyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ūtarĩ na ndawa ya kũmbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoru wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩre marũa-inĩ makwa ngamwĩra mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya, ¹⁰ ūguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngũka ūguo-rĩ, no mũkĩumire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũria wĩitaga mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ, no nĩ mũhũũri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũ wa njooi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ūcio mũtikarĩanĩre nake.

¹² Ūkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuŭi mũtikagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? ¹³ Ngai nĩwe ūgaaciirithia arĩa marĩ nja. “Ingatai mũndũ ūcio mwaganu oime thĩĩni wanyu.”

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etikia

¹ Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ūmwe wanyu ūhĩtĩrie ũria ūngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩĩ kũrĩ andũ arĩa matetigĩrite Ngai nĩguo mamatũithania ciira, handũ ha gũthĩĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? ² Kaĩ inyuŭi mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩo magaatũira andũ a gũkũ thĩ ciira? Na angĩkorwo nĩ inyuŭi mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ na ūhoti wa gũtua maciira marĩa manini? ³ Kaĩ inyuŭi mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatũira arĩa ciira? Ī maũndũ ma mũtũũrĩre ūyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩrwo nĩkũmaciira makĩria! ⁴ Nĩ ūndũ ūcio kũngĩkorwo na mũndũ wanyu ūhĩtĩrio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mũthuure o na andũ matangĩtũka kanitha-inĩ matũike a kũmũciirithia! ⁵ Ndoiga ūguo nĩguo ndĩmũconore. Kwahoteka atĩa atĩ thĩĩni wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ ūngĩhota gũtũithania etikia eerĩ ciira mangĩhitania? ⁶ No handũ ha ūguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ atwaraga ũria ūngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetĩkĩtie!

⁷ Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre gwĩkwo ūũru? Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre kũheenio? ⁸ Handũ ha ūguo-rĩ, nĩmũheenanagia na mũgekana ūũru, na acio mwĩkaga ūguo-rĩ, nĩ arĩu na aarĩ a lthe wanyu.

⁹ Kaĩ inyuŭi mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matikagaya ūthamaki wa Ngai? Mũtikanaheeneke: Gũtirĩ ahũũri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ, ¹⁰ kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũ, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ūthamaki wa Ngai. ¹¹ Na ūguo nĩguo amwe anyu mwatarĩ. No nĩmwathambirio, na mũgĩtherio, na mũgĩtuuo athingu thĩĩni wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ ūndũ wa Roho wa Ngai witũ.

Mehia ma Ūtharia

¹² “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ o wothē,” no ti ūndũ o wothē ũrĩ kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ o wothē,” no ndingĩathwo nĩ ūndũ o na ũrĩkũ. ¹³ “Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio,” no Ngai nĩagaciniina cieri. Mwĩrĩ ti wa kũhũthĩro na ūmaraya, no nĩ wa gũtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwĩrĩ ūcio. ¹⁴ Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ ūndũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũka na hinya o ro ūcio. ¹⁵ Kaĩ inyuŭi mũtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ ūndũ ūcio, no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiitithanie na mũmaraya? Kũroaga gũtũika ūguo! ¹⁶ Kaĩ inyuŭi mũtooĩ atĩ mũndũ ũria wĩnyĩitithanagia na mũmaraya, matũkaga mwĩrĩ ūmwe nake? Nĩgũkorwo nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, “Acio eerĩ magaatũika mwĩrĩ ūmwe.” ¹⁷ No mũndũ ũria wĩnyĩitithanagia na Mwathani atũkaga ūmwe nake thĩĩni wa roho.

¹⁸ Ūragĩrai mehia ma ūmaraya. Mehia marĩa mangĩ mothe mekagwo nĩ mũndũ marĩ nja ya mwĩrĩ wake, no mũndũ ũria ūhũũraga ūmaraya-rĩ, nĩ mwĩrĩ wake mwene ehagĩria. ¹⁹ Kaĩ inyuŭi mũtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ hekarĩ wa Roho Mwetheru ũria ũrĩ thĩĩni wanyu, ũria mwahairwo nĩ Ngai? Inyuŭi mũtirĩ anyu inyuŭi ene; ²⁰ inyuŭi mwagũrĩrwo na thogora. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tĩĩthagiai Ngai na mĩrĩ yanyu.

7

Uhoro wa Kūhikania

¹ Na rīrī, ha ūhoro wa maūndū marīa mwanyandikiire marūa nī ūndū wamo, ngūmwīra atīrī: Nī wega mūndū mūrūme kwaga kūhikania. ² No tondū wa ūrīa ūmaraya ūngīhīte-rī, o mūndū mūrūme nīagīrīrwo nī kūgīa na mūtumia wake mwene, na mūndū-wa-nja agīe na mūthuuri wake mwene. ³ Mūthuuri nīagīrīrwo nī kūhingagīria mūtumia wake bata wake wa kīhiko, o nake mūtumia ahingagīrie mūthuuriwe bata wake. ⁴ Mūtumia ndangīathīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūthuuriwe. Ūguo no taguo mūthuuri atangīathīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūtumia wake. ⁵ Tigagai kūimana, o tīga rīrīa mūngīkorwo mūguaniire, nāguo gūkorwo nī kwa ihinda, nīgeetha mūgīage na ihinda rīa kūhooya. Thuutha ūcio no mūcooke hamwe rīngī, nīguo Shaitani ndakamūgerie tondū wanyu kūremwo kwīgīrīrīria. ⁶ Ūhoro ūcio ndawaaria taarī rūūtha ngūheana, no ti gwithana ngwithana. ⁷ No nyende andū othe mahaane ta ūrīa nīi ndarīi. No o mūndū aheetwo kīheo gīake mwene kuuma kūrī Ngai; mūndū ūmwe aheetwo kīheo gīkī, na ūrīa ūngī akaheo kīrīa kīngī.

⁸ Na rīrī, nī ūndū wa andū arīa matahikanītie na atumia a ndigwa, nguuga ūū: Nī wega maikare o ūguo matahikanītie, o ta ūrīa nīi ndarīi. ⁹ No angīkorwo matingīhota kwīgīrīrīria-rī, nīmahiike na mahikanie, tondū nī kaba kūhikania gūkīra gūikara makīhīahiaga.

¹⁰ Kūrī andū arīa mahikīte na makahikania-rī, ngwithana ūū, no ti nīi, nī Mwathani ūgwithana: Mūtumia ndakanatigane na mūthuuriwe. ¹¹ No aangīka ūguo-rī, nīagiikare atarī mūhiku, kana akorwo ti ūguo, acookerere mūthuuriwe. Nīngī mūthuuri ndakanaingate mūtumia wake.

¹² Nī ūndū wa acio angī nguuga ūū, no nī nīi ndīroiga, ti Mwathani: Angīkorwo mūrū wa lthe witū arī na mūtumia ūtetikītie, na mūtumia ūcio etikīre matūūranie-rī, nīatige kūmūingata. ¹³ Nake mūtumia angīkorwo arī na mūthuuri ūtetikītie, na mūthuuri ūcio etikīre matūūranie-rī, nīatige kūmūingata. ¹⁴ Nīgīkorwo mūthuuri ūrīa ūtetikītie nīatheretio nī ūndū wa mūtumia wake, nake mūtumia ūrīa ūtarī mwītīkia nīatheretio nī ūndū wa mūthuuri wake mwītīkia. Kūngīaga gūtuika ūguo-rī, ciana cianyu no ituike ti theru, no ūrīa kūrī rīu nī atī nī theru.

¹⁵ No rīrī, mūndū ūcio ūtetikītie angīthī-rī, nīarekwo athīi. Nīgūkorwo mūndū mūrūme, kana mūndū-wa-nja ūrīa wītīkītie ti muoke nī ūhoro ta ūcio; Ngai atwītīte tūtūūranagie na thayū. ¹⁶ Wee mūtumia-rī, ūūi atīa kana nīwe ūkaahonokia mūthuuri waku? O na wee mūthuuri-rī, ūūi atīa kana nīwe ūkaahonokia mūtumia waku?

¹⁷ No rīrī, mūndū o mūndū nīaikare mūtūūrīre ūrīa Mwathani aamūgaīire, o ūrīa Ngai aamwītīire. Ūyū nīguo watho ūrīa ngwitha makanitha mothe. ¹⁸ Mūndū angīkorwo eetirwo arī mūrūu-rī, nīatige gūikara ta atarī mūrūu. Mūndū ūrīa ūtaarī mūrūu rīria eetirwo nīatige kūrūa. ¹⁹ Kūrūa gūtīrī bata; o na kwaga kūrūa gūtīrī bata. Ūndū ūrīa ūrī bata nī kūmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mūndū nīaikarage o ūrīa aatarī rīria Ngai aamwītīre. ²¹ Wee warī ngombo rīria wetirwo? Ūndū ūcio ndūgagūtange, no korwo wahota kuona nījīra ya kuuma ūkombo-inī-rī, gerera yo. ²² Nīgūkorwo mūndū ūrīa warī ngombo rīria Mwathani aamwītīre-rī, ūcio nī mūndū wa Mwathani ūtarī ngombo; nīngī no taguo, ūrīa warī mūndū muohore rīria Mwathani aamwītīre-rī, ūcio nī ngombo ya Kristū. ²³ Inyuī mwagūrīrwo goro; mūtīgatūike ngombo cia andū. ²⁴ Ariū na aarī a lthe witū, o ūndū ūrīa mūndū eehokeirwo nī Ngai-rī, nīaikarage o ūguo ūndū ūcio Ngai aamwītīire.

²⁵ Rīu-rī, ūhoro wīgīi airītu nī ūyū: Ndirī na watho uumīte kūrī Mwathani, no nīngūheana itua riakwa ta mūndū mwīhokeku nī ūndū wa kūgūrwo tha nī Mwathani. ²⁶ Nī ūndū wa mathīina ma mahinda maya-rī, nguona arī wega mūikarage o ūrīa mūndū atarīi. ²⁷ Wee nīūhikanītie? Ndūkaingate mūtumia waku. Wee nawe hihi ndūhikanītie? Tīga kūhikania. ²⁸ No ūngīhikania-rī, wee ndwīhītie; o na mūrītu angīhika-rī, o nake ndehītie. No andū arīa marahika kana makahikania-rī, nīmarīonaga mathīina maingī mūtūūrīre-inī ūyū, na nīmo ndīrenda kūmūrīgīrīria.

²⁹ Ūndū ūrīa ndīrenda kuuga, arīu na aarī a lthe witū, nī atī ihinda nī inini. Kuuma rīu andū arīa marī na atumia nī kwagīrīire maikarage ta matarī nao; ³⁰ arīa maracakaya nīmaikarage ta mataracakaya; nao arīa makenete nīmaikarage ta matakenete; o na arīa mekūgūra indo, nīmaikarage ta matarī kīndū marī. ³¹ Nao arīa mahūthagīra indo cia thī īno, nīmaikarage ta matahanītio nacio. Nīgūkorwo ūrīa thī īno īhaana rīu-rī, nīgūthira īrathira.

³² Nīi ingīenda inyuī mūikarage mūtegwītanga. Mūndū ūrīa ūtahikanītie etangaga na maūndū ma Mwathani, na ecīragia o ūrīa angīkenia Mwathani. ³³ No mūndū ūrīa ūhikanītie etangaga na maūndū ma gūkū thī, na ecīragia o ūrīa angīkenia mūtumia wake, ³⁴ nāguo wendi wa ngoro yake nīmūgayūkanu. Mūndū-wa-nja ūtarī mūhiku kana mūrītu etangaga na maūndū ma Mwathani: Muoroto wake nī kwiheana harī Mwathani mwīrī na roho. No mūtumia mūhiku etangaga na maūndū ma thī īno, na ecīragia o ūrīa angīkenia mūthuuriwe. ³⁵ Ndīramwarīria maūndū maya nīgeetha mūgunike, ti atī

nĩguo ndĩmũrigĩrĩrie, no nĩgeetha mũikarage na mĩthĩire ūrĩa yagĩrĩire, mwĩheanĩte biũ harĩ Mwathani mũtekũguucĩrĩrio nĩ maũndũ mangĩ.

³⁶ Mũndũ o wothē angĩona atĩ nĩarahĩtĩria mũĩrĩtu ūrĩa orĩtie, nake mũĩrĩtu ūcio akorwo matukũ make ma ūĩrĩtu wake nĩmarahĩtũka-rĩ, mũndũ ūcio angĩgua nĩagĩĩrĩrwo nĩ kũhikania-rĩ, nĩeke o ūguo ekwenda. Ti kwĩhia ekwĩhia. Nĩmagĩĩrĩrwo mahikanie. ³⁷ No rĩrĩ, ūrĩa ūtũite na ngoro yake atekũringĩrĩrio, no nĩwe mwene wĩyendeire, na agatua itua atĩ ndekũhikia mũĩrĩtu ūcio-rĩ, mũndũ ūcio o nake nĩekĩte ūrĩa kwagĩrĩire. ³⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũndũ ūrĩa ūhikagia mũĩrĩtu ūrĩa orĩtie nĩekaga ūrĩa kwagĩrĩire, no ūrĩa ūngĩaga kũmũhikia nĩekaga wega makĩria.

³⁹ Mũtumia nĩohanĩtio na mũthũuriwe rĩrĩa rĩothe mũthũuriwe arĩ muoyo. No mũthũuriwe angĩkua, nĩmuohore na no ahĩkĩre mũndũ o ūrĩa angĩenda, no mũndũ ūcio no nginya akorwo nĩetĩkĩtie Mwathani. ⁴⁰ No itua rĩakwa nĩ atĩrĩ, mũtumia ūcio angĩaga kũhika rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩcĩria atĩ nĩi o na nĩi ndĩ na Roho wa Ngai.

8

Irio Irutĩrwo Mĩhianano

¹ Na rĩrĩ, ūhoro wa irio iria ikoragwo irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuothe tũrĩ na ūmenyo ūhoro-inĩ ūcio. Ūmenyo nĩtũtũmaga mũndũ etũũgĩrie, no wendo nĩ gwaka wakaga. ² Mũndũ ūrĩa wĩciiragia atĩ nĩoi ūndũ-rĩ, ndooi ūndũ ūcio wega ta ūrĩa aagĩĩrĩrwo nĩ kũũmenya. ³ No mũndũ ūrĩa wendete Ngai, ūcio nĩwe ūũio nĩ Ngai.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio, ha ūhoro ūkonĩĩ kũrĩa irio iria irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ gũkũ thĩ mũhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtĩrĩ Ngai ūngĩ tĩga o ūrĩa ūmwe. ⁵ Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũria igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyingĩ na “aathani” aingĩ, ⁶ no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ūmwe, na nĩwe lthe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũuraga muoyo nĩ ūndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ūmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ūrĩa indo ciothe ciagĩire nĩ ūndũ wake, na nowe ūtũtũuragia muoyo.

⁷ No ti andũ othe mooĩ ūguo. Andũ amwe nĩ ūndũ wa ūrĩa matũũrite mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ ūrĩa mekũria irio ta icio meciiragia atĩ nĩirutĩrwo mũhianano, na tondũ thamĩri ciao itĩrĩ hinya-rĩ, makanyĩitwo nĩ thaahu. ⁸ No irio iria tũrĩaga itingĩtũma tũkuhirĩrie Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcĩria, na tũtingĩagĩrio nĩgũcĩria.

⁹ O na kũrĩ ūguo-rĩ, menyerera atĩ wĩyathi ūcio wanyu ndũgatũike mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ o wothē ūrĩ na thamĩri itarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ūmenyo ūyũ mũkĩrĩra irio thĩĩnĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩũmĩrĩria arĩe kĩria kĩrutĩrwo mĩhianano? ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ ūcio thamĩri yake itarĩ na hinya, o ūcio Kristũ aakũĩrĩre-rĩ, agathũkio nĩ ūmenyo wanyu. ¹² Hĩndĩ ūrĩa mwẽhĩria ariũ na aarĩ a lthe witũ na njĩra iyo, na mũgatiĩhia thamĩri ciao icio itarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwẽhĩria. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio, angĩkorwo kĩria ndĩraria no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ agwe mehĩa-inĩ-rĩ, ndĩkĩagĩĩrĩrwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndĩgatũme agwe.

9

Maũndũ marĩa Maagĩrĩire Mũtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndĩrĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndĩrĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩĩnĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ūtũmwo wakwa thĩĩnĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjĩirithagia nĩ gũkũ: ⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooito gĩa kũrĩa na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooito kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtikia, o ta ūrĩa atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ūteithio witũ?

⁷ Nũũ ūtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ūrĩkũ ūhaandaga mũgũnda wa mĩthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ūcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ūrĩithagia rũũru na ndanyue iria rĩa rũũru rũũ? ⁸ Ndĩraaria ūhoro ūyũ ndĩ na meciiria ma ū-mũndũ tu? Githĩ Watho o nago nduugĩte o ūguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ ūrĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra.” Ngai akiuga ūguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaaĩra? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ūguo nĩ ūndũ witũ, githĩ tĩguo? Ī-ni, ūndũ ūyũ waandĩkirũo nĩ ūndũ witũ, tondũ rĩrĩa mũrĩmĩ ekũrĩma, nake mũhũũri ngano amĩhũũrage-rĩ, nĩ kwagĩrĩire mekage ūguo marĩ na kĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha. ¹¹ Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeũ ya kĩroho thĩĩnĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ

ündü münene ithui tūngigetha indo cia gütüüria mwīrī kuuma kūrī inyuī? ¹² Angikorwo andū angī marī na kihooto gĩa gūteithio nī inyuī-rī, ithui githī tūtikiagīrīrwo nīgūteithio makiria?

No ithui tūtiahūthirire kihooto kīu. Handū ha ūguo-rī, nī gūkirīrīria tūkiragīrīria ündü o wothē nīguo tūtikae kūhīngīca Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū. ¹³ Kaī inyuī mūtōō atī andū arīa marutaga wīra thīinī wa hekarū marutaga irio ciao kuuma kūu hekarū, nao arīa matungataga kīgongona-inī magayanaga kīria kīrutitwo kīgongona-inī? ¹⁴ O ta ūguo-rī, Mwathani nīathanite atī arīa mahunjagia Ūhorō-ūrīa-Mwega nīmagīrīrwo kuonaga gĩa kumatūūria kuuma kūrī Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁵ No nī ndirī ndahūthīra kihooto o na kīmwe gĩa cio. Ningī ndiraandika ūhorō ūyū ndī na kūrīgīrīro atī nīmūkūnjika maündü ta macio. Nī kaba ngue gūkira mündü o naū agirie ndīrahire ündü ūcio. ¹⁶ No rīrī, ndingihota kwīraha rīria ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgukorwo nihatagīrīro mūno ndiūhunje. Na nī ingīaga kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega kaī ndagīa na haaro-ī! ¹⁷ Ingihunja nī ündü wa kwiyendera-rī, ndaheo mūcaara; no angikorwo ti na ündü wa kwiyendera-rī, nī no kūhingia ndirahingia ündü ūria ndihokeirwo. ¹⁸ Hakīrī ūguo-rī, mūcaara wakwa ūkīrī kī? Nī atirī: Atī hari ūhorō wa kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega-rī, hunjagie tūhū itekūrīhwo, na nī ündü ūcio njage gwītagia kihooto giakwa rīria ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁹ O na gütūika ndī muohore na ndirī ngombo ya mündü-rī, nī ndiūtuaga ngombo ya o mündü wothē, nīguo nguucīrīrie andū aingī o ta ūria kwahoteka. ²⁰ Kūrī Ayahudi ndaatuikire ta Mūyahudi nīguo nguucagīrīrie Ayahudi. Na kūrī arīa marī rungu rwa watho-rī, ndaatuikire ta mündü ūrī rungu rwa watho, o na gütūika nī mwene ndirī rungu rwa watho, nīguo nguucagīrīrie arīa marī rungu rwa watho. ²¹ Kūrī arīa matarī watho-inī-rī, ndaatuikire ta mündü ūtarī watho-inī ūcio, o na gütūika ndirī muohore kuuma kūrī watho wa Ngai, no ndī watho-inī wa Kristū, nīguo nguucagīrīrie arīa matarī watho-inī ūcio. ²² Kūrī arīa matarī hinya-rī, ndaatuikire ta itarī hinya nīguo nguucagīrīrie arīa matarī hinya. Nduikite maündü mothe kūrī andū othe nīgeetha kūngīhoteka na njīra ciothe ngerie kūhonokia amwe ao. ²³ Njīkaga maündü maya mothe nī ündü wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgeetha ngaagāirwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaī inyuī mūtōō atī andū arīa mahītahītanaga ihenya-inī mahanyūkaga othe, no rīrī, no ūmwe wao ūheagwo kīheo? Kihanyūkei na njīra īrīa īngītūma mūkaahēo kīheo.* ²⁵ Mündü o wothē ūria ūhītahītanaga thīinī wa mathako-rī, ehataga na akemenyeria maündü-inī mothe hatarī itherū. Mekaga ūguo nīguo maheo thūmbī itarī ya gütūūra; no ithui twikaga ūguo nīguo tūkaahēo thūmbī ya gütūūra nginya tene. ²⁶ Nī ündü ūcio-rī, nī ndihanyūkaga ta mündü ūtōō gītūmi gĩa kūhanyūka; na ndirūaga ta mündü ūgūika ngundi ciaka o ūguo tūhū. ²⁷ Aca, nī mwīrī wakwa hūūrāga ngaūtua ngombo yakwa, nīgeetha ndaarīkia kūhunjīria andū arīa angī-rī, nī mwene ndikanatuīke wa kūrēgwo nyimwo kīheo.

10

Ūrutani kuuma Mütūūrīe wa Isiraeli

¹ Na rīrī, ariū na aarī a lthe witū, ndikwenda mūkorwo mūtōō ündü ūyū, atī maithe maitū ma tene othe maatongoragio nī itu, na atī othe nīmaringire iria. ² Othe nīmabatithirio matuīke andū a Musa marī rungu rwa itu rīu, o na marī iria-inī rīu. ³ Na othe maarīaga irio o imwe cia kīroho, ⁴ na maanyuuga maaī o mamwe ma kīroho; nīgukorwo maanyuire kuuma rwaro-inī rwa ihiga rwa kīroho rūria rwatwaranaga nao, naruo rwaro rūu rwarī Kristū. ⁵ O na kūrī ūguo-rī, aingī ao matiigana gūkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikīhurunjwo werū-inī.

⁶ Na rīrī, maündü macio meekīkire marī ta cionereria, nīgeetha ngoro ciitū itikerirīrie gwīka maündü mooru ta macio meekire. ⁷ Mūtīgatūike ahooi mīhianano, ta ūria amwe ao maatariī; o ta ūria kwandikitwo atirī: “Andū acio magīkara thī kūrīa na kūnyua, magīcooka magīkūira kūina na gwīkenia.” ⁸ Ningī tūtīkahūre ūmaraya, ta ūria amwe ao meekire, nao magīkua andū ngiri mīrongo īrī na ithatū mūthenya ūmwe. ⁹ O na ningī tūtikanagerie Mwathani, ta ūria amwe ao meekire, nao makīniinwo nī nyoka. ¹⁰ Na mūtīkae gūteta, ta ūria amwe ao meekire, nao makīūrāgwo nī mūraika ūria mūniinani.

¹¹ Maündü macio meekīkire kūrī o marī cionereria, na makīandikwo marī ma gütūkaania, ithui tūkinyīrīrwo nī kūhingio kwa mahinda. ¹² Nī ündü ūcio, ūngīra nīūrūgamite wega-rī, menyerera ndūkae kūgūa! ¹³ Mūtīrī mwagerio na magerio mangī tīga o marīa makoraga andū. Nake Ngai nīmwihokeku; ndangītīkīra mūgerio na magerio marīa mūtāngīhota gwītīiria. No rīria mūkūgerio-rī, nīarīmuonagīrīria njīra ya kūrīra nīguo mūhotage gwītīiria magerio macio.

Maruga ma Mīhianano, na Giathī kīa Mwathani

* 9:24 Andū a Korinitho nīmamenyerete mahēnya mathako-inī marīa moīkaine ta Isimithiani. Mūhootani aaheagwo ihūa rīa githiūrī.

¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio, arata akwa endwa, ūragĩrai ūhoru wa kūhooya mĩhianano. ¹⁵ Ndĩraarĩria andũ oogĩ; mwĩkũuranĩrei ūria ndĩroiga. ¹⁶ Gĩkombe gĩa gũcokia ngaatho kĩa tũcookagia ngaatho nĩ ūndũ wakio-rĩ, githĩ ti kũgwatanĩra thakame ya Kristũ? ¹⁷ Na githĩ mũgate ūria twenyũraga ti kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ? ¹⁸ Na tondũ mũgate ūcio nĩ ūmwe-rĩ, ithuĩ, o na tũrĩ aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ūmwe, nĩgũkorwo ithuĩ othe tũrĩaga mũgate o ūcio ūmwe.

¹⁸ Ta mwĩcũranĩei ūhoru wa andũ a Isiraeli: Arĩa marĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ matigwatanagĩra kĩgongona kĩa? ¹⁹ Ndĩrenda kuuga atĩa? Atĩ kĩa kĩrutĩrwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ? ²⁰ Aca! Ūria ndĩroiga nĩ atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ūngai marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mũgĩe ngwatanĩro na ndaimono. ²¹ Mũtingĩhota kũnyũira gĩkombe kĩa Mwathani, na mũnyũire gĩkombe kĩa ndaimono o nakĩ; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ ya Mwathani, na mũgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono. ²² Kaĩ tũrageria kwarahũra ūiru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ na hinya kũmũkĩra?

Wĩyathi wa Mũndũ ūria Wĩtĩkĩte

²³ “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ,” no ti ūndũ o wotho ūrĩ na kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ,” no ti ūndũ o wotho ūrĩ na uumithio. ²⁴ Gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ arĩa angĩ.

²⁵ Rĩragai kĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekũyũria ciũria nĩ ūndũ wa mwĩcuuko wa thamiri, ²⁶ nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo.”

²⁷ Mũndũ ūtarĩ mwĩtikia angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyũ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩrĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩtheo mũtekũyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamiri. ²⁸ No mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,” mũtigacĩrĩe, nĩ ūndũ wa mũndũ ūcio wamwĩra ūguo, o na nĩ ūndũ wa mwĩcuuko wa thamiri; ²⁹ ngiuga ūguo ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mũndũ ūcio ūngĩ. Nĩ ūndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ūgũcĩrithio nĩkĩ nĩ ūndũ wa thamiri ya mũndũ ūngĩ? ³⁰ Ingĩrĩanĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kĩ gĩgũtũma njambio nĩ ūndũ wa kĩndũ kĩa njokeirie Ngai ngaatho nĩ ūndũ wakio?

³¹ Nĩ ūndũ ūcio, rĩrĩa mũkũria kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgĩka ūndũ o wotho-rĩ, wĩkagei nĩ ūndũ wa kwenda kũgocithia Ngai. ³² Tigai gwĩka ūndũ ūngĩhĩngithia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ūhĩngithie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ūria nĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yotho. Nĩgũkorwo ndicaragia ūndũ wa kwĩguna nĩ mwene, no njaragia ūria ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11

¹ Mwĩgerekaneĩ na nĩ, ta ūria ndĩgerekanaĩ na Kristũ.

Ūndũ ūria Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ūndũ wa kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ūndũ wa gũtũũra mũrũmĩtie morutani macio, o ta ūria ndaamũrutire.

³ Riu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mũndũ mũrũme o wotho nĩ Kristũ, na mũtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mũndũ mũrũme o wotho ūria ūhooyaga kana akaratha ehumbĩrĩte mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wotho ūria ūhooyaga kana akaratha atahumbĩrĩte mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia, tondũ ūguo no ūndũ ūmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ūndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, nĩakĩhumbĩre mũtwe. ⁷ Mũndũ mũrũme ndagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra mũtwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-wa-nja nĩwe riiri wa mũndũ mũrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja woimire harĩ mũndũ mũrũme. ⁹ Mũndũ mũrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ūndũ wa mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombirwo nĩ ūndũ wa mũndũ mũrũme. ¹⁰ Nĩ ūndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũrĩ mũtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwathwo nĩ ūndũ wa araka.

¹¹ No nĩngĩ-rĩ, thĩnĩ wa Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mũrũme atarĩ ho, nake mũndũ-mũrũme ndeiganĩtie mũndũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ūria mũndũ-wa-nja oimire harĩ mũndũ mũrũme-rĩ, no taguo mũndũ-mũrũme aciaragwo nĩ mũndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciuamaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyũ: Nĩ kwagĩrĩre mũndũ-wa-nja kūhooya Ngai atehumbĩrĩte mũtwe? ¹⁴ Kaĩ maũndũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mũndũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ūndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mũndũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ūcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo

* 10:16 Gĩkombe gĩa gũcokia ngaatho kĩa kimwe gĩa ikombe iria Ayahudi maanyuuga hĩndĩ ya Bathaka.

njuirĩ ndaaya arĩ kindũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angikorwo kũrĩ na mũndũ ũrĩ na ngarari na ũhoro ũyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ tũtirĩ mĩtugo ũngĩ, o na makanitha ma Ngai matirĩ mĩtugo ũngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ũhoro-inĩ ũria ngũmũtarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ũndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũguna no nĩ gwa kũmũthũkia. ¹⁸ Ũndũ wa mbere, njĩguaga atĩ rĩria muongana ta kanitha, nĩkũgiaga na nyamũkano gatagati kanyu, na ũhoro ũcio ndingĩaga gwĩtikia ũmwe wago. ¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgia na ngarari gatagati-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metikĩrikite nĩ Ngai. ²⁰ Rĩria muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga, ²¹ nĩgũkorwo rĩria mũkũria, o mũndũ athiaga na mbere kũria ategweterera ũria ũngĩ. Ũmwe aikaraga ahũtĩ, nake ũria ũngĩ agaikara arĩitwo. ²² Kaĩ mũtarĩ mĩcĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kindũ? Ngũkimwĩra atĩa? No ndikĩmũgaathĩrĩrie nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio? Aca, ndingĩmũgaathĩrĩria!

²³ Nĩgũkorwo ũhoro ũria ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩrie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũria aakunyaniĩrwo, nĩooire mũgate, ²⁴ na aarĩkia gũcookia ngaatho,* akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũria ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.” ²⁵ Ningĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũria irio, akĩoya gikombe, akiuga atĩrĩ, “Gikombe gĩkĩ nĩ kĩrikanĩro kĩa kĩa kĩa thĩnĩ wa thakame yakwa; ikagai ũũ, rĩria rĩothe mũrikĩnyuuagĩra, nĩguo mũndirikanage.” ²⁶ Nĩgũkorwo rĩria rĩothe mũkũria mũgate ũyũ na mũkanyũira gikombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ rĩa agooka.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wothĩ ũkũria mũgate ũcio kana akanyũira gikombe kĩa kĩa Mwathani ũria gũtaagĩrĩre-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩirie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani. ²⁸ Mũndũ nĩambage gwĩtuĩra mbere ya kũria mũgate ũcio na kũnyũira gikombe kĩa. ²⁹ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wothĩ ũrĩaga na akanyũira ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ itũĩro rĩake we mwene etuagĩra. ³⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua. ³¹ No tũngĩtuĩra ciira ithuĩ ene, tũtingĩtuĩka a gũciirĩthio. ³² Hĩndĩ rĩa tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ.

³³ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, rĩria mũnganĩte mũrĩanĩre-rĩ, etanagĩrĩrai. ³⁴ Angikorwo mũndũ nĩahũtĩrĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ kũria irio gwake mũcĩ, nĩgeetha rĩria muongana gũtikagĩe ũhoro wa gũtuĩrwo ciira.

Nĩngaheana ũhoro wa maũndũ macio mangĩ rĩa ngooka.

12

Iheo cia Roho Mũtheru

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, ha ũhoro wa iheo cia kũroho-rĩ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩguo. ² Inyũ nĩmũũ atĩ hĩndĩ rĩa mũteetĩkitie Ngai, nĩmwaguucagĩrĩro na mũkerekero kũrĩ mĩhianano itangĩaria. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩ, gũtirĩ mũndũ waragia ahotithĩtio nĩ Roho wa Ngai ũngiuga atĩrĩ, “Jesũ aronyiitwo nĩ kĩrumi,” na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kuuga atĩrĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” atatongoretio nĩ Roho Mũtheru.

⁴ Na rĩrĩ, iheo iria iheanagwo nĩ mĩthemba mĩthemba, no Roho ũria ũciheanaga no ũmwe. ⁵ O na njĩra cia gũtungata nĩ mĩthemba mĩthemba, no Mwathani ũria ũtungatagwo no ũmwe. ⁶ Ningĩ kũrĩ mĩrutĩre ya wĩra mĩthemba mĩthemba, no Ngai no ũmwe ũria ũhotithagia maũndũ mothe gwĩkĩka thĩnĩ wa andũ othe.

⁷ Na rĩrĩ, o mũndũ nĩaheagwo ũndũ wa kuonania atĩ arĩ na Roho, naguo ũndũ ũcio nĩ wa kũguna andũ othe. ⁸ Roho ũcio nĩwe ũheaga mũndũ ũmwe ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, na ũngĩ akaheo ũmenyo nĩ Roho o ro ũcio, ⁹ nake ũngĩ akaheo wĩtikio nĩ Roho o ro ũcio, na ũngĩ akaheo iheo cia kũhonania nĩ Roho o ro ũcio, ¹⁰ nake ũngĩ akaheo hinya wa kũringa ciama, na ũngĩ akaheo ũrathi, na ũngĩ akaheo gũkũũrana maroho, na ũngĩ akaheo kwaria na thiomĩ mĩthemba mĩthemba, ningĩ ũngĩ akaheo ũhoti wa gũtaũra thiomĩ icio. ¹¹ Maũndũ macio mothe nĩ wĩra wa Roho o ro ũcio ũmwe, nake agayagĩra o mũndũ o ũria ekwenda.

Mwĩrĩ Ũmwe ũrĩ Cĩga Nyingĩ

¹² Mwĩrĩ wa mũndũ nĩ ũmwe, o na gwatuĩka ũrĩ cĩga nyingĩ; ningĩ o na gwatuĩka cĩga ciagua ciothe nĩ nyingĩ-rĩ, ciothe no mwĩrĩ o ũmwe. Ũguo noguo Kristũ atarĩ. ¹³ Nĩgũkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ũmwe tũgĩtuĩka a mwĩrĩ ũmwe, o na tũrĩ Ayahudi kana tũrĩ Ayunani, tũrĩ ngombo o na kana tũtarĩ ngombo, na ithuothe tũkĩnyuithio Roho o ro ũcio ũmwe.

* 11:24 Warĩ mĩtugo wa Ayahudi gũcookia ngaatho mbere ya kũria irio.

¹⁴ Na rĩrĩ, mwĩrĩ ndũkoragwo na kĩa kĩmwe, no nĩ wa ciĩga nyingĩ. ¹⁵ Kũgũrũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ guoko-rĩ, ndĩrĩ wa mwĩrĩ ũyũ,” Ũndũ ũcio ndũngĩtũma gũtĩge gũtũika kĩa kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁶ Nakuo gũtũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ riitho-rĩ, ndĩrĩ wa mwĩrĩ ũcio,” nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ gũtingĩtĩga gũtũika kĩa kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁷ Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no riitho-rĩ, kũgua tũngĩguaga na kĩ? Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no gũtũ-rĩ, kũnungĩra tũngĩnungagĩra na kĩ? ¹⁸ No ũrĩa kũrĩ, nĩ atĩ Ngai nĩ eekĩrĩre ciĩga ciothe thĩnĩ wa mwĩrĩ, agĩciĩkĩra o ta ũrĩa eendaga ciikare. ¹⁹ Ciĩga ciothe ingĩtũika nĩ kĩa kĩmwe-rĩ, mwĩrĩ naguo ũngĩkorwo ha? ²⁰ ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ ciĩga nĩ nyingĩ, no mwĩrĩ nĩ ũmwe.

²¹ Riitho rĩtingĩhota kwĩra guoko atĩrĩ, “Nĩrĩ ndĩrĩ na bata nawel!” Naguo mĩtwe wĩre magũrũ atĩrĩ, “Nĩrĩ ndĩrĩ na bata na inyũ!” ²² Handũ ha ũguo-rĩ, ciĩga cia mwĩrĩ irĩa cionekaga itarĩ hinya, nĩcio irĩ bata makĩria, ²³ nacio ciĩga irĩa tuonaga ta itarĩ cia gũtĩio mũno-rĩ, nĩcio tũheaga gũtĩio kĩa mwanya. Nacio ciĩga irĩa tuonaga ta itagĩrĩre kuoneka nĩmenyagĩrĩro mũno, ²⁴ o rĩrĩa ciĩga ciitũ irĩa itarĩ cia kũhithwo itabataragio nĩkũmenyererwo mũno. No Ngai nĩanyiitithanĩtie ciĩga cia mwĩrĩ na agatĩithia makĩria ciĩga irĩa ciagĩte gũtĩio, ²⁵ nĩgeetha gũtikae kũgĩa na nyamũkano thĩnĩ wa mwĩrĩ, no nĩgeetha ciĩga ciaguo imenyagĩrĩre o kĩa na kĩa kĩngĩ. ²⁶ Kĩa kĩmwe kĩngĩnyariĩrĩka, ciĩga irĩa ingĩ inyariĩrĩkaga hamwe nakĩo; nakĩo kĩa kĩmwe kĩngĩheo gũtĩio-rĩ, o nacio ciĩga irĩa ingĩ nĩkenaga hamwe nakĩo.

²⁷ Na rĩrĩ, inyũ mĩrĩ mwĩrĩ wa Kristũ, na o mũndũ wanyu nĩ kĩa kĩa guo. ²⁸ Nakuo thĩnĩ wa kanitha, Ngai nĩathuurĩte mbere andũ amwe matũke atũmwo, a keerĩ anabii, a gatatũ arutani, o na ningĩ kũgĩe na arĩngĩ a ciam, o na arĩa marĩ na iheo cia kũhonania mĩrimũ, na arĩa marĩ na ũhoti wa gũteithia arĩa angĩ, na arĩa marĩ na iheo cia ũtabarĩrĩ, na arĩa maaragia na thĩomi mĩthemba mĩthemba. ²⁹ Andũ othe nĩ atũmwo? Andũ othe nĩ anabii? Andũ othe nĩ arutani? Andũ othe nĩ arĩngĩ a ciam? ³⁰ Andũ othe nĩmaheetwo iheo cia kũhonania? Andũ othe nĩmakĩaragia na thĩomi? Andũ othe nĩmagĩtaũragaga thĩomi? ³¹ No rĩrĩ, mwĩrĩragĩrĩe iheo irĩa irĩ bata mũno.

Wendani

Na rĩu nĩngĩmuonia njĩra rĩrĩa njega makĩria.

13

¹ Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thĩomi cia andũ o na cia arĩa, na ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingĩkorwo ndĩ o ta kindũ kĩa rũthuku kĩa kĩgambaga kĩa ringwo, kana o ta thaani rĩa ihũũrithanagio ikagamba. ² Ingĩkorwo ndĩ na kĩa gĩa kũratha ũhoro, na ngorwo no hote kũmenya maũndũ mothe ma hitho na ngagĩa na ũmenyo wothe, na ingĩkorwo ndĩ na wĩtikio ũrĩa ũngĩhota gũthaamia irĩma, no ndĩrĩ na wendani-rĩ, ndĩrĩ bata o na hanini. ³ Ingĩheana indo ciakwa ciothe kũrĩ andũ arĩa athĩnĩ, o na heane mwĩrĩ wakwa ũcinwo, no ngorwo ndĩrĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunĩka.

⁴ Wendani nĩũkiranagĩrĩra, na wendani nĩũtuganaga. Ndũiguanagĩra ũiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ mwĩtĩio. ⁵ Wendani ndũrĩ rĩtũrĩko, na ndũcaragia ũrĩa ũngĩguna, o na ndũhiũhaga kũrakara, na ndũtaraga maita marĩa ũhĩtĩrio. ⁶ Ningĩ wendani ndũkenagĩra ũuru, no nĩũkenagĩra ũhoro wa ma. ⁷ Wendani nĩũgitanagĩra hĩndĩ ciothe, na ũgetĩkia maũndũ mothe, na nĩwĩragĩrĩra hĩndĩ ciothe, o na ũkomĩrĩra hĩndĩ ciothe.

⁸ Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi, nĩmagathira; o na thĩomi nĩgathira; na kũmenya maũndũ o nakuo nĩgũgathira. ⁹ Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunji, na tũrathaga maũndũ o gĩcunji, ¹⁰ no hĩndĩ rĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. ¹¹ Hĩndĩ rĩa ndaari kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ rĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana. ¹² Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ rĩa tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthĩũ kwa ũthĩũ. Rĩu njũũ maũndũ o gĩcunji; hĩndĩ rĩa nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũ wega.

¹³ Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũũra: wĩtikio, na kĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ũrĩa mũnene wamo nĩ wendani.

14

Iheo cia ũrathi na cia Thĩomi

¹ Rũmagĩrĩrai mĩthĩre ya wendani, na mwĩrĩrĩre mũno iheo cia kĩroho, na makĩria mwĩrĩragĩrĩe kĩa kĩa ũheani ũhoro wa Ngai. ² Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe waragia na rũthĩomi-rĩ, ti andũ aaragĩra no nĩ Ngai aaragĩra. Ti-itherũ, gũtĩrĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hitho aaragia na roho wake. ³ No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoro wa Ngai aaragĩra andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩra, na akamahooreria. ⁴ Mũndũ ũrĩa waragia na rũthĩomi nĩ we mwene wĩongagĩrĩra hinya, no ũrĩa ũheanaga ũhoro wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩra hinya. ⁵ No nyende inyuothe mwaragie na thĩomi, no makĩria ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa ũrathaga ũhoro nĩakĩrĩte ũrĩa waragia na thĩomi, tĩga no akorwo nĩegũtaũra thĩomi icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No riu, ariū na aarī a Ithe witū, ingiūka kūrī inyuī na njarie na thiomī-rī, ingimūguna nakī, tiga no ndimūreheire ūguūrio, kana ūmenyo, kana ūrathi, o na kana kiugo kia ūrutani? ⁷ O na ha ūhorō ūkonīi indo iria itarī muoyo iria igambaga, indo ta mūtūrūrū kana kīnanda kia mūgeeto-rī, mūdū angīkūūrana atīa rwīmbo rūria rūrenda kūinwo, tiga hakorirwo na ngūūrani njega ya mīgambo? ⁸ Ningī-rī, angīkorwo karumbeta gatikūruta mūgambo ūgūkūūrīkana ūria ūkuuga-rī, nūū ūngīkīhaarīria gūthīi mbaara-inī? ⁹ Ūguo noguo ūhorō wanyu ūtarīi. Tiga mwaririe na ciugo ikūmenyeka na rūthiomī rwanyu-rī, nī mūdū ūrikū ūngīmenya ūria mūroiga? Mūngīkorwo o mūkiarīria riera. ¹⁰ Ti-itherū nī kūrī mīthemba mīngī ya thiomī gūkū thī, no gūtīrī rūthiomī o na rūmwe rūtarī ūria ruugaga. ¹¹ No angīkorwo ndingīmenya ūria mūdū aroiga-rī, nī ngīrī mūrūrīrī harī mūdū ūcio ūraaria, nake nī mūrūrīrī harī nīi. ¹² Ūguo noguo o na inyuī mūtārīi. Kuona atī nīmūrīrīrie mūno iheo cia kīroho-rī, kīgeragie kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ūkagīa na hinya.

¹³ Na tondū ūcio-rī, mūdū ūria waragia na rūthiomī rūgeni nīahooyage nīguo ahote gūtaūra ūria aroiga. ¹⁴ Nī ūndū-rī, ingīkorwo ndīrahooya ngīthiomaga-rī, roho wakwa nīguo ūrahooya, no meciiria makwa matīrī na maciaro. ¹⁵ Nī ūndū ūcio-rī, ngūgūka atīa? Nīi ndīrīhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningī hooyage na meciiria makwa; o na kūina ndīrīnaga na roho wakwa, na ningī nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningī-rī, ūngīkorwo ūkīgooca Ngai na roho waku tu-rī, mūdū wa arīa marī gatagatī kanyu ūtarataūkīrwo, angīkiuga “Ameni” atīa mahooya-inī maku ma gūcookia ngaatho, kuona atī ndaramenya ūria ūroiga? ¹⁷ No ūkorwo ūgīcookia ngaatho wega mūno, no mūdū ūcio ūngī ndanongererwo hinya nī ūhorō ūcio.

¹⁸ Nīngūcookeria Ngai ngaatho nīgūkorwo nīi nīnjaragia na thiomī makīria manyu inyuothe. ¹⁹ No kanitha-inī-rī, nī kaba njarie ciugo ithano ndīramenya wega nīguo ngīrute andū arīa angī ūhorō nacio, gūkīra njarie ciugo ngiri ikūmi cia gūthioma.

²⁰ Ariū na aarī a Ithe witū, tigagai gwīciiragia ta ciana. Harī ūhorō wa maūdū marīa moorū-rī, tuikai tūkenge, no mwīciirīrie-inī wanyu mūtūike andū agīma. ²¹ Thīinī wa Watho nī kwandikītwo atīrī:

“Nīngaarīria andū aya

na tūnua twa andū maaragia na thiomī ng’eni,
ndīmaarīrie na tūnua twa andū maaragia na mwarīrie wa kūngī,
no o na ndeeka ūguo matikanjigua,”

ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

²² Nī ūndū ūcio, kwaria na thiomī nī kīmenyithia kūrī andū arīa matetīkītie no ti kīmenyithia kūrī arīa metīkītie; no kūratha ūhorō nī kwa arīa metīkītie, ti kwa arīa matetīkītie. ²³ Tondū ūcio kanitha wothe ūngiūngana na andū othe maarie na thiomī-rī, na hacooke hatoonye andū matoō ūhorō wa thiomī, kana andū matetīkītie-rī, githī matingiuga atī mūrī agūrūki? ²⁴ No mūdū ūtarī mwītīkia kana mūdū ūtarī mūtaūkīre nī ūhorō ūcio angītoonya rīrīa andū othe mararatha mohoro-rī, mūdū ūcio nīekūguithio nī andū othe atī nī mwīhia na aciirithio nīo othe, ²⁵ na maūdū marīa atūire ahithīte ngoro-inī nīmakoimbūka. Nī ūndū ūcio egūithie thī ahooe Ngai, akiugaga atīrī, “Ti-itherū Ngai arī gatagatī-inī kanyu!”

Mahooya Marī na Mūtatarata

²⁶ Tūgūkiuga atīa, ariū na aarī a Ithe witū? Rīrīa muongana hamwe-rī, o mūdū ahota gūkorwo arī na rwīmbo, kana arī na ūndū arenda kūrutana, kana arī na ūndū aguūrīrio, kana arī na thiomī, kana arī na ūtauri wa thiomī. Maūdū macio mothe no nginya mekagwo nī ūndū wa gwīkīra kanitha hinya.

²⁷ Angīkorwo nī gūkwario na rūthiomī-rī, nī kwario nī andū eerī, na makīngīha atatū, na o mūdū aarie riita riake, na no nginya hagīe na mūdū ūngī wa gūtaūra. ²⁸ Angīkorwo gūtīrī mūtauri-rī, mwarīa ūcio nīagīkīre arī kūu kanitha-inī, na akīarīrie we mwene, na aarīrie Ngai.

²⁹ Aheani ūhorō eerī kana atatū magīrīrwo maarie, nao andū arīa angī makūūrane wega ūria kūrēerwo. ³⁰ Na mūdū ūkarīte thī ho angīgīa na ūguūrio-rī, mwarīa ūcio wa mbere nīakire.

³¹ Nīgūkorwo inyuothe no mūrathe ūhorō o mūdū riita riake nīguo andū othe marutwo maūdū na momīrīrio. ³² Namo maroho ma anabīi nīmathikagīra anabīi o ene. ³³ Nīgūkorwo Ngai ti Ngai wa kīrigīcano no nī wa thayū.

Ta ūria kūrī thīinī wa ciūngano ciothe cia andū arīa aamūre, ³⁴ atumia magīrīrwo nīgūkaraga makīrīte kī marī thīinī wa kanitha. Matīitīkīrītio kwaria, no nīmaikarage menyīihītie, o ta ūria Watho uugīte. ³⁵ Angīkorwo marī na ūndū mangīenda kūmenya-rī, nīmoragie athuuri ao ene kwao mūciī; nīgūkorwo nī ūndū ūrī thoni atumia kwaragia thīinī wa kanitha.

³⁶ Hī! Anga kiugo kia Ngai kīambīrīrie na inyuī? Kana hīhi no inyuī inyuiki gīakinyīre? ³⁷ Mūdū o na ū angīciirīa atī nī mūnabīi, kana arī na iheo cia kīroho-rī, nīagīkīre atī maūdū maya ndīramwandīkīra nī maūdū marīa maathanītūo nī Mwathani. ³⁸ No angīagīra ūndū ūcio kīene-rī, o nake we mwene nīakagīrwo kīene.

³⁹ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrĩrĩrie kũrathaga mohoro, na mĩtikagiragie ūhoru wa kwaria na thiomĩ. ⁴⁰ No maũndũ mothe nĩmekagwo na mĩtaratara ūria wagĩrĩre, na mekagwo na kĩaarĩro.

15

Kũriũka gwa Kristũ

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda kũmũrĩkiania Ūhoru-ũria-mwega ūria ndaamũhun-jĩrie, na mũkiwamũkĩra, na noguo mĩtũũrite mũrũmitie. ² Ūhoru ūcio mwega nĩguo ūtũmaga mũhonoke, mwaiara mũrũmitie wega ūhoru ūria ndaamũhun-jĩrie. Angĩkorwo ti ūguo-rĩ, ūhoru ūcio mwawĩtikirie o tũhũ.

³ Nĩgũkorwo ūhoru ūria nĩ ndaamũkĩrie nĩguo ndaamũheire, ūrĩ wa mbere na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakuire nĩ ūndũ wa mehĩa maitũ o ta ūria Maandĩko moigĩte, ⁴ na atĩ nĩathikirwo, na atĩ mũthenya wa gatatũ akĩrĩũkio kũringana na ūria Maandĩko macio moigĩte, ⁵ na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra ariĩ Ikũmi na Eerĩ. ⁶ Thuutha ūcio, nĩoimĩrĩre makĩria ma ariũ na aarĩ a Ithe witũ magana matano ihinda o rĩmwe, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gĩtuĩka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua. ⁷ Nĩngĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ūguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe, ⁸ na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na nĩi, haana ta mũndũ waciariĩtwo atarĩ mũkinyu.

⁹ Nĩgũkorwo nĩi nĩ nĩ mũnini mũno harĩ atũmwo ariĩ angĩ, o na ndiagĩrĩrwo nĩ gwiĩtwo mĩtũmwo, tondũ nĩndanyariĩre kanitha wa Ngai. ¹⁰ No wega wa Ngai nĩguo ūtũmite ndũike ūguo ndariĩ, naguo wega wake kũrĩ nĩ ndwarĩ wa tũhũ. No nĩndarutire wĩra na kiyo gũkĩra acio angĩ othe, no ti nĩ ndaarutaga wĩra ūcio, no nĩ wega wa Ngai ūria warĩ hamwe na nĩi warutaga wĩra ūcio. ¹¹ Tondũ ūcio, o na kũngĩtuĩka nĩ nĩi kana nĩ o-rĩ, ūhoru ūyũ noguo tũhun-jagia, na noguo inyũĩ mwetĩkirie.

Kũriũka kwa ariĩ Akuũ

¹² Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhun-jagio atĩ Kristũ nĩariũkĩrio akiuma kũrĩ ariĩ akuũ-rĩ, nĩ kĩi gĩtũmaga amwe anyu moige atĩ gĩtirĩ kũrĩũkio kwa ariĩ akuũ? ¹³ Kũngĩkorwo gĩtirĩ kũrĩũkio kwa ariĩ akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩrĩũkĩrio. ¹⁴ Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩrĩũkĩrio-rĩ, kũhun-jia gwiĩtwo no gwa tũhũ, nakuo gwiĩkia kwanyu no gwa tũhũ. ¹⁵ Makĩria ma ūguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheenĩ, tondũ nĩtũmbũrĩte atĩ Ngai nĩariũkĩrie Kristũ kuuma kũrĩ ariĩ akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũrĩũkĩrie angĩkorwo nĩ ma atĩ ariĩ akuũ matiriũkagĩo. ¹⁶ Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ ariĩ akuũ matiriũkagĩo, o nake Kristũ ndaakĩrĩũkĩrio. ¹⁷ Na angĩkorwo Kristũ ndaariũkĩrio-rĩ, gwiĩkia kwanyu nĩ gwa tũhũ; mũgĩtũũraga o mehĩa-inĩ manyu. ¹⁸ Nĩngĩ andũ ariĩ marĩkĩtie gũkoma marĩ thĩnĩ wa Kristũ-rĩ, o nao nĩ kũũra morĩte. ¹⁹ Na kũngĩkorwo kĩrĩgĩrĩro giitũ thĩnĩ wa Kristũ no kĩa muoyo-inĩ ūyũ tũrĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩkũigũrwo tha gũkĩra andũ othe.

²⁰ No rĩrĩ, ti-itherũ Kristũ nĩariũkĩtio akoima kũrĩ ariĩ akuũ, agatuĩka maciaro ma mbere ma ariĩ makuĩte. ²¹ Tondũ-rĩ, o ūria arĩ mũndũ watũmire gĩkuũ gĩũke thĩ, o nakuo kũrĩũkio kwa ariĩ akuũ nĩ mũndũ watũmire gĩũke. ²² Nĩgũkorwo o ta ūria andũ othe makuaga nĩ ūndũ wa Adamu-rĩ, no taguo andũ othe magaacookio muoyo thĩnĩ wa Kristũ. ²³ No o mũndũ akaariũka ihinda riake mwene: Kristũ arĩ we wariũkire mbere; na thuutha andũ ariĩ marĩ ake hĩndĩ irĩa agooka. ²⁴ Thuutha ūcio nĩguo ihinda rĩa kũrigĩrĩria rigaakinya, hĩndĩ irĩa akaaneana ūthamaki kũrĩ Ngai Ithe ariĩkĩtie kũniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. ²⁵ Nĩgũkorwo no nginya athamake nginya rĩria agaakorwo aigĩte thũ ciake ciothe rungu rwa makinya make. ²⁶ Na rĩrĩ, thũ ya mũthia kũniinwo nĩ gĩkuũ. ²⁷ Nĩgũkorwo “nĩ aigĩte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rĩria gũkwĩrwo atĩ “indo ciothe” nĩciigĩtwo rungu rwake, nĩgũkũmenyeka wega atĩ Ngai we mwene ti wa itarĩ rĩu tondũ nĩ we waigire indo ciothe rungu rwa Kristũ. ²⁸ Aarĩkia gwĩka ūguo-rĩ, Mũriũ we mwene nĩagatuĩka wa gwathagwo nĩ ūcio waigire indo ciothe rungu rwake, nĩguo Ngai akorwo nĩ we maũndũ mothe thĩnĩ wa maũndũ mothe.

²⁹ Na rĩrĩ, kũngĩkorwo gĩtirĩ ūrĩũkio-rĩ, ariĩ mabatithĩtio handũ-inĩ ha ariĩ akuũ mageeka atĩa? Angĩkorwo ariĩ akuũ matikaariũkio o na atĩa-rĩ, andũ makĩbatithagĩo handũ-inĩ hao nĩkĩ? ³⁰ Na ithuĩ-rĩ, twĩtoonyagia ūgwati-inĩ o ithaa o ithaa nĩkĩ? ³¹ Ngũmwĩra na ma, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti-itherũ, o ta ūria ndĩrahaga nĩ ūndũ wanyu thĩnĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ, atĩ nĩ nguaga o mũthenya. ³² Angĩkorwo ndaahũuranire na nyamũ cia githaka kũu Efeso nĩ ūndũ wa itũmi cia ū-mũndũ-rĩ, ndaagunĩkire na kĩ? Angĩkorwo andũ ariĩ akuũ matikaariũkio-rĩ, “Nĩtũrĩte na tũnyue,

nĩgũkorwo rũciũ nĩgũkua tũgaakua.”

³³ Mũtikaheneke: “Thĩritũ njũru nĩthũkagĩa mĩtugo mĩega.” ³⁴ Arahũkai mwũigie ta ūria mwagĩrĩrwo, na mĩtigage kwĩhia; nĩgũkorwo andũ amwe matĩũ Ngai: ndoiga ūguo nĩgeetha ndĩmũconore.

³⁵ No mündü ahota küüria atiri, “Andü ari akuu mariukagio atia? Magooka mari na mwiri uhaana atia?” ³⁶ Ni urimu uriku uyul Kiria wahaanda-ri, gitimeraga gitambite guku. ³⁷ Hindi iria wahaanda-ri, nduhaandaga mwiri uria ugucooka ukorwo ho, no gukorwo uhaandaga mbeu ya ngano kana ya kindu kingi. ³⁸ No Ngai amiheaga mwiri o uria endaga igie nago, na o muthemba wa mbegu akauhe mwiri wago. ³⁹ Muri yothe ndihaanaine: Andu mari muthemba umwe wa mwiri, nacio nyamu muthemba ungwi, na nyoni muthemba ungwi, o nacio thamaki iri mwiri wa muthemba ungwi. ⁴⁰ Ningi ni kuri muri ya iguru na ni kuri muri ya guku thi; no riiri wa muri ya iguru ni muthemba umwe, na riiri wa muri ya guku thi ni muthemba ungwi. ⁴¹ Riua riri na riiri wario mwanya, na mweri uri riiri wago mwanya, na njata iri na riiri wacio mwanya; na njata imwe iri riiri uri nguurani na njata iria ingi.

⁴² Uguo niguu gugaatuika hindi ya kuriukio kwa andu ari akuu. Mwiri uria uhaandagwo ni wa kubutha, no uriukagio utari wa kubutha; ⁴³ mwiri uhaandagwo uri mumene, ugacooka ukariukio uri na riiri; uhaandagwo utari na hinya, ugacooka ukariukio uri na hinya; ⁴⁴ uhaandagwo uri mwiri wa nduire, ugacooka ukariukio uri mwiri wa kiuroho.

Angikorwo ni kuri mwiri wa nduire-ri, o na mwiri wa kiuroho uri kuo. ⁴⁵ Ni undu ucio kwandikitwo atiri: “Adamu uria wari mündü wa mbere-ri, aatuikire kiembe kiri muoyo”; nake Adamu uria wa kuringiriria-ri, agituika roho wa kuleana muoyo. ⁴⁶ Mwiri wa kiuroho tiguu waambire guuka, no ni uria wa nduire, na thutha wa uguo uguka uria wa kiuroho. ⁴⁷ Mündü wa mbere aari wa rukungu rwa thi, no mündü wa keeri oimite iguru. ⁴⁸ O ta uria mündü ucio wa guku thi aatarii, noguo ari mari a tiri matarii; na ta uria mündü wa kuuma iguru aatarii, noguo o na ari a iguru matarii. ⁴⁹ Na ta uria twagiire na muihanire wa mündü ucio wa tiri-ri, noguo tuagaia na muihanire wa mündü ucio wa kuuma iguru.

⁵⁰ Ngumwira atiri, ariu na aari a lthe witu, mwiri na thakame itingihota kugaya uthamaki wa Ngai, kana kiria kibuthaga kiga kiria gitabuthaga. ⁵¹ Thikiririai, ndimwire undu wa hitho: Tutigaakua ithuothe, no nikugarurwo tuagaarurwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia ria riitho, riria karumbeta ka muthia gakaagamba. Nigukorwo karumbeta nigakaahuwu, nao ari akuu mariukio matari a kubutha, na ithu tugarurwo miri. ⁵³ Nigukorwo mwiri uyü ubuthaga no nginya wihumbe mwiri utari wa kubutha, nago mwiri uyü wa guku wihumbe mwiri utari wa guku. ⁵⁴ Hindi iria kubutha gukeehumba kwaga kubutha, na guku kwihumbe kwaga guku-ri, hindi iyo uhoru niukahinga uria wandikitwo atiri, “Gikuu nikiniitwo gigaoroo biu.”

⁵⁵ “Wee gikuu-ri, gutoorania gwaku gukiri ha?”

Wee gikuu-ri, ruboora rwaku rukiri ha?”

⁵⁶ Ruboora rwa gikuu ni mehia, nago hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No riri, Ngai arogaathwo nigukorwo niwe utuheaga uooria thini na Mwathani witu Jesu Kristu.

⁵⁸ Ni undu ucio, ariu na aari a lthe witu ari nyenda, ikaragai muihaandite wega. Mutikanenyenyio ni undu o na uriku. Tuirai muiheanite kuna wira-ini na Mwathani, tondü nimüü atiri wira wanyu thini na Mwathani ti wa tühü.

16

Muhothi ni undu wa Andu a Ngai

¹ Na riri, ha uhoru wa muhothi ni undu wa andu a Ngai utarii uu: ikagai uria ndeerire makanitha ma Galatia mekage. ² Muthenya wa mbere wa kiumia-ri, o mündü wanyu niagiriirwo nikugaga mbeeca ta uria uthukumi wake uigana, agaciigaga, niguu hindi iria ngooka kuu gutikanagie na muhothi. ³ Na ndaakinya-ri, andu ari mugaakorwo mugathiriire ningamahe maria ma kumamenyithania na ndimatume Jerusalemu na iheo cianyu. ⁴ Na kungikoneka kwagiriire o na ni thi-ri, ningatwarana nao.

Ndimiri cia Mwanya

⁵ Ndaarikia gutuikaniria Makedonia-ri, nigukorwo ningatuikaniria kuo, ningooka kuri inyu. ⁶ Hihi ngaikara na inyu gwa kahinda, o na kana njikare kuu hindi ya heho yothe, niguu mukaahota kündeithiriria guthi rugendo-ini rwakwa kuria guothe ngaathii. ⁷ Ndikwenda kuonana na inyu hindi ino ndirahitukira kuu, tondü ngwihoka ati nitugaikarania na inyu kwa ihinda, Mwathani etikira. ⁸ No ningukara guku Efeso nginya hindi ya Bendegotho, ⁹ tondü ndimuhingurire mweke munene wa kuruta wira mwega uri na uumithio, no nacio thi ni nyingi.

¹⁰ Timotheo anguka-ri, menyerera niguu aikare kuu na inyu atari na guoya, nigukorwo ni wira wa Mwathani araruta, o ta uria ndiraruta. ¹¹ Ni undu ucio-ri, gutiri mündü wagiriirwo ni kwaga kumwamukira. Mumagariei na thayü nigeetha akinye kuri ni. Nindimweteire mari hamwe na ariu na aari a lthe witu.

¹² Na riri, ha uhoru ukoni muru wa lthe witu Apolo-ri: nindamuringiriire muno ooke kuri inyu ari hamwe na ariu na aari a lthe witu. Nowe ndeendaga guka ihinda ruu, no niarika aaga na mweke.

¹³ Ikaragai mwihūgite, na mwihanda mūrūmite wega thīnī wa wītikio; ningī mūtūike andū omīrīru; na mūgīe na hinya. ¹⁴ Ikagai maūdū mothe mūrī na wendani.

¹⁵ Inyuī nīmūū atī andū a nyūmba ya Stefana nō maarī a mbere gwītikia kūu būrūri wa Akaia, na nīmerutīre gūtungatagira andū arīa aamūre. Nīngūkīmūringīrīria, ariū na aarī a Ithe witū, ¹⁶ mwathikagire andū ta acio, na mūdū o wothē ūrīa ūrutithanagia wira na ithuī, akiūnogagira. ¹⁷ Nīndakenire rīrīa Stefana, marī na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nī ūndū nō maahingīrie ūndū ūrīa itaarī naguo kuuma kūrī inyuī. ¹⁸ Nīgūkorwo nīmacanjamūrīre roho wakwa o na wanyu. Andū ta acio nīmagīrīrwo kūheagwo gītīio.

Ngeithi cia Mūthia

¹⁹ Makanitha ma būrūri wa Asia nīmamūgeithia. Akula na Pirisila nīmamūgeithia mūno thīnī wa Mwathani, o na kanitha ūrīa ūcemanagia kwao nyūmba nīwamūgeithia. ²⁰ Ariū na aarī a Ithe witū othe arīa marī gūkū nīmamūgeithia. O mūdū nīageithie ūrīa ūngī na ngeithi theru cia kīmumunyano.

²¹ Nī, Paūlū, nī nī ndandika ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angīkorwo he mūdū o na ū ūtendete Mwathani-rī, arogwatwo nī kīrumi. Ūka, Mwathani!

²³ Wega wa Mwathani Jesū ūroikara na inyuī.

²⁴ Wendani wakwa ūromūkinyira inyuī inyuothe mūrī thīnī wa Kristū Jesū. Amenī.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mütümwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mūrũ wa Ithe witũ,

Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ūrĩa ūrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre arĩa marĩ Akaia guothe:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ iroikara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo, o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ūhoru wothe wa kũumanĩrĩria, ⁴ ūrĩa ūtũumagĩrĩria mathĩina-inĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia arĩa marĩ na thiina o wothe na ūndũ wa kũumĩrĩrio kũria ithuĩ ene tũumĩrĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo o ta ūrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũingĩhite thiinĩ witũ-rĩ, ūguo noguo kũumanĩrĩria gwitũ kũingĩhite nĩ ūndũ wa Kristũ. ⁶ Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩnagio nĩguo mũumĩrĩrio na mũhonokio; tũngũmĩrĩrio-rĩ, tũumagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ūumĩrĩru, ūrĩa ūciaraga gũkirĩria mũkĩnyariirwo na mathĩina o ta marĩa tũthĩnagio namo. ⁷ Nakĩo kĩrĩgĩrĩro kĩria tũrĩ nakĩo nĩ ūndũ wanyu nĩ kĩrĩmu, tondũ nĩtũũ atĩ o ta ūrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ūhoru-inĩ wa kũumanĩrĩria o nagueo.

⁸ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooĩ mathĩina marĩa twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ hatika-inĩ nene mũno makĩria ma ūrĩa tũngĩahotire gũkirĩria, nginya ha ūhoru witũ wa gũtũura muoyo tũkiyũũmĩra tha. ⁹ Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtũirĩro gũkua. No kwahanikire ūguo nĩguo tũtikae kwĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ūrĩa ūrĩukagia arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩwe watũhonokirie ūgwati-inĩ ūcio wahaanaga wa gĩkuũ, na nowe ūgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrĩre atĩ no egũthĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹ inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ūndũ witũ, tondũ wa wega ūcio tũtũgĩtwo nagueo arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paŭlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹² Na rĩrĩ, ūndũ ūyũ nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mĩthĩre iitũ irĩa tũikaraga nayo gũkũ thĩ, na makĩria ūrĩa tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ūtheru na ya ūhoru wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtũikaga ūguo kũringana na ūũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³ Nĩgũkorwo tũtiramwandĩkĩra ūndũ o na ūrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴ o ta ūrĩa mũtũmenyete hanini, nĩmũritaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ūndũ witũ, o ta ūrĩa tũkeeraha nĩ ūndũ wanyu mũthenya ūrĩa wa Mwathani Jesũ.

¹⁵ Na tondũ wa ūrĩa ndaarĩ na mwĩhoko wa ūndũ ūcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunĩke maita meerĩ. ¹⁶ Ndbangĩte ndĩmũceerere ngĩthĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngĩuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷ Hindi irĩa ndaabangaga ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ūguo na itherũ? Kana hihi haaragĩria mĩbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe njugage, “ĩĩ, ĩĩ,” na rĩrĩa rĩngĩ ngoiga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherũ, o ta ūrĩa Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri iitũ kũrĩ inyuĩ ti “ĩĩ” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ūrĩa mwahunjĩrio ūhoru wake nĩ nĩ, na Sila, na Timotheo, ūhoru wake ndwarĩ wa kuuga, “ĩĩ” ūgacooka ūkoiga “Aca,” no thiinĩ wake gũtũũraga o “ĩĩ.” ²⁰ Nĩgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na cingĩhite atĩa-rĩ, ciothe nĩ “ĩĩ” thiinĩ wa Kristũ. Na nĩ ūndũ ūcio thiinĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Amenĩ” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ūtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thiinĩ wa Kristũ. Nĩwe watũtĩrĩrie maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũũri rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thiinĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrĩgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

²³ Ngai nĩwe mũira wakwa, na nĩoĩ atĩ nĩ ndaagire gũcooka Korinitho nĩ ūndũ wa kũmũcaaĩra. ²⁴ Ūguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ūhoru-inĩ wa wĩtkio wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha mũkenage, tondũ mũtũũrite mwĩhaandite wega nĩ ūndũ wa wĩtkio wanyu.

2

¹ Nĩ ūndũ ūcio nĩgũtua ndaatũire itua atĩ ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũguithie kĩahe. ² Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũguithia kĩahe-rĩ, nũ ūngĩgĩtigara wa kũngenia, o tĩga inyuĩ arĩa njĩguithĩtie kĩahe? ³ Ndamwandĩkĩre ūguo nĩgeetha rĩria ngooka ndikanaiguithio kĩahe nĩ acio njagĩrĩro nĩgũkeno nĩo. Nĩ ndaarĩ na ūumĩrĩru harĩ inyuĩ inyuothie atĩ nĩmũngĩagwatanĩre na nĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa,

nakio gĩtuĩke kĩanyu. ⁴ Nĩgũkorwo ndamwandikĩire ndĩ mũthĩĩniku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na maithori maingĩ, ti atĩ nĩguo ndĩmũiguithie kieha, no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ũria ndĩmwendete nago.

Kũrekerwo kwa Mũndũ Mwihia

⁵ Angĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ ũiguithĩtie amwe anyu kieha-rĩ, ti nĩ aiguithĩtie, no nĩ inyuothie aiguithĩtie kieha. Ndiroiga ũguo ngĩhatĩrĩria ũria wikite ũguo. ⁶ Iherithia rĩria aherithĩtio nĩ andũ arĩa aingĩ anyu, nĩrĩmũiganĩte. ⁷ Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩrwo nĩkũmũrekerwa na kũmũmĩrĩria, nĩguo ndakae gũtoorio nĩ kieha gĩkĩrite. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ndamũthaitha mũmuonie atĩ no mũmwendete. ⁹ Gĩtũmi kĩa gĩatũmire ndĩmwandikĩre marũa macio nĩndĩmũgerie, na menye kana no mwĩtiirie magerio na mwathikage maũndũ-inĩ mothe. ¹⁰ Mũndũ ũria mũngĩrekerwa, o na nĩ nĩndamũrekerwa. Nago ũndũ ũria ndekaniire-rĩ (hangĩkorwo nĩ haarĩ ũndũ o na ũrĩkũ wa kũrekanĩra), ũndũ ũcio ndaũrekanĩra nĩ ũndũ wanyu ndĩ mbere ya Kristũ, ¹¹ nĩguo Shaitani ndakae gũtũhoota. Nĩgũkorwo tũtirigĩtwo nĩ mawara make.

Atungatĩri a Kĩrikanĩro kĩa Kĩerũ

¹² Na rĩrĩ, rĩria ndaathĩire Teroa kũhunja ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ, na ngĩkora Mwathani ahingũrĩte mũrango-rĩ, ¹³ ndiigana kũgĩa na thayũ ngoro-inĩ yakwa, tondũ ndiakorire mũrũ-wa-lthe witũ Tito kuo. Nĩ ũndũ ũcio ngiugĩra andũ akuo ũhoro, ngĩcoka ngĩthĩ nginya Makedonia.

¹⁴ No rĩrĩ, Ngai arogocwo, o we ũria ũtũtongoragia hĩndĩ ciothe na ũhootani thĩĩnĩ wa Kristũ, nake agatũhũthagĩra ta tũrĩ mũtararĩko mwega wa kũmemerekia ũhoro wa kũmenya Kristũ kũndũ guothe. ¹⁵ Tondũ ithuĩ tũrĩ mũtararĩko wa Kristũ ũria ũkinyaga harĩ Ngai, kũrĩ arĩa marahonokio o na arĩa maroora. ¹⁶ Kũrĩ arĩa maroora-rĩ, tũrĩ mũnũngo mũũru wa gĩkuũ; no kũrĩ arĩa marahonokio-rĩ, tũrĩ mũtararĩko wa muoyo. Nũ ũngihota wĩra ta ũcio? ¹⁷ Ithuĩ tũtĩkaga ta ũria andũ aingĩ mekaga; tũtionjorithagia kiugo kĩa Ngai nĩguo tuone uumithio. Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, ithuĩ twaragia tũrĩ na wĩhokeku thĩĩnĩ wa Kristũ mbere ya Ngai, ta andũ matũmitwo nĩ Ngai.

3

¹ Anga nĩtũraambĩrĩria gĩcoka kwĩgaathĩrĩria? Kana hihĩ nĩtũbataire kũheo marũa ma gũtũgaathĩrĩria kũrĩ inyuĩ kana moimĩte kũrĩ inyuĩ ta andũ arĩa angĩ? ² Inyuĩ ene nĩ inyuĩ marũa maitũ, maandĩkitwo ngoro-inĩ ciitũ, mamenyekete na magathomagwo nĩ andũ othe. ³ Inyuĩ nĩmuonanagia atĩ mũrĩ marũa moimĩte kũrĩ Kristũ, inyuĩ mũrĩ maciaro ma ũtungata witũ, marũa mataandĩkitwo na rangi, no maandĩkitwo na Roho wa Ngai ũria ũrĩ muoyo. Matiandĩkitwo ihengere-inĩ cia mahiga, no maandĩkitwo ihengere-inĩ cia ngoro cia andũ.

⁴ ũcio nĩguo ũmĩrĩru witũ harĩ Ngai nĩ ũndũ wa Kristũ. ⁵ Na ti atĩ tũrĩ na ũhoti ithuĩ ene tũngĩgaathĩra, no ũhoti witũ uumaga kũrĩ Ngai. ⁶ Nĩwe ũtũhotithĩtie tũtũke ndungata cia kĩrikanĩro kĩa kĩa kĩa, nakio ti kĩa ũhoro ũria mwandike, no nĩ kĩa Roho; nĩgũkorwo ũhoro ũria mwandike nĩ kũiraga ũragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Rĩri wa Kĩrikanĩro kĩa Kĩerũ

⁷ Na rĩrĩ, angĩkorwo ũtungata ũria wa tene, ũria wandĩkitwo na ndemwa ihengere-inĩ cia mahiga, wokire ũrĩ na riiri, o nginya andũ a Isiraeli makĩremwo nĩgũikara marorete ũthĩu wa Musa tondũ wa ũria warĩ na riiri, o na gũtũka riiri ũcio nĩwathiraga-rĩ, ⁸ githĩ ũtungata wa Roho to ũgĩkorwo ũkĩrĩ na riiri makĩria? ⁹ Angĩkorwo ũtungata ũria ũtuaga andũ ehia nĩ ũrĩ riiri-rĩ, githĩ ũtungata ũria ũrehaga ũthingu ndũngĩgĩkorwo ũrĩ na riiri makĩria! ¹⁰ Nĩgũkorwo ũhoro ũria warĩ na riiri mbere, rĩu ndũrĩ na riiri ũkĩringithanio na riiri ũcio ũngĩ ũũkĩrite. ¹¹ Na angĩkorwo ũhoro ũcio wathiraga wokire na riiri-rĩ, ũcio ũngĩ wa gũtũra ndũngĩgĩkorwo na riiri makĩria!

¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, twaragia ũhoro tũmĩrĩrie mũno, nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kũ. ¹³ Ithuĩ tũtitarĩĩ ta Musa, ũria wehumbagĩra ũthĩu na gĩtambaya nĩguo agĩrĩrĩre andũ a Isiraeli gũcũthĩrĩria ũthĩu wake rĩria ũkengĩ ũcio wathiraga. ¹⁴ No rĩrĩ, meciiria mao nĩmaritirio, nĩgũkorwo nginya ũmũthĩ gĩtambaya o kũ gĩkoragwo o ho hĩndĩ rĩria kĩrikanĩro kũ gĩkũrũ kĩa gĩgũthomwo. Gĩtambaya kũ gĩtĩrĩ kĩaheho, tondũ kieheragio nĩ ũndũ wa gwĩtikia Kristũ. ¹⁵ O na nginya ũmũthĩ rĩria watho wa Musa ũgũthomwo-rĩ, gĩtambaya kũ no kĩhumbagĩra ngoro ciao. ¹⁶ No rĩria rĩothe mũndũ o na ũ agarũrũkĩra Mwathani-rĩ, gĩtambaya kũ nĩkieheragio. ¹⁷ Na rĩrĩ, Mwathani nĩwe Roho, na harĩa Roho wa Mwathani arĩ, hau nĩ harĩ na wĩyathi. ¹⁸ Na ithuĩ ithuothie arĩa tũtahumbĩrite mothĩu maitũ, nĩtũhenahenagia riiri wa Mwathani ta tũrĩ icicio, na nĩtũgarũragwo nĩguo tũhaanane nake tũrĩ na riiri wa gũtũra ũria ũthiiga o ũkiongererekaga, o uumĩte kũrĩ Mwathani, ũria arĩ we Roho.

4

Igĩina thĩinĩ wa Nyũngũ cia Rĩũmba

¹ Tondũ ũcio, kuona atĩ nĩ tũrĩ na ũtungata ũcio nĩ ũndũ wa tha cia Ngai-rĩ, tũtũragwo nĩ hinya. ² No ithuĩ nĩtũreganĩte na mĩthĩre ya hitho na ya thoni; ithuĩ tũtũthiĩaga na mĩthĩre ya wara na tũtũtũkanagia kiugo kĩa Ngai na maheeni. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ ũhoru wa ma tũheanaga hatarĩ ũndũ tũkuongerera, na tũrĩ mbere ya Ngai, nĩtũgeragia gũtũma thamiri cia o mũndũ itwĩtikĩre. ³ O na angĩkorwo ũhoru witũ ũria tũhunjagia nĩmũhumbĩre-rĩ, ũhumbĩrĩtwo kũrĩ arĩa maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nĩtũmĩte meciiria ma andũ arĩa matetikĩtie matumane, nĩgeetha matigathererwo nĩ ũtheri wa ũhoru-ũria-Mwega wa riiri wa Kristũ, o we ũria arĩ we mũhaanĩre wa Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ti ũhoru witũ ithuĩ ene tũhunjagia, no tũhunjagia Jesũ Kristũ arĩ we Mwathani, na ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁶ Tondũ Ngai ũria woigire, “Ŭtheri nĩware nduma-inĩ,” nĩwe watũmire ũtheri wake ware ngoro-inĩ ciitũ nĩguo tũheo ũtheri wa kũmenyithagia andũ riiri wa Ngai ũcio wonekaga ũthĩũ-inĩ wa Kristũ.

⁷ No rĩrĩ, ithuĩ tũkuuĩte kĩgĩina kũ tũhaana ta tũrĩ na nyũngũ cia rĩũmba* nĩgeetha kũmenyeke atĩ ũhoti ũyũ mũnene uumĩte kũrĩ Ngai no nduumaga kũrĩ ithuĩ. ⁸ Ithuĩ tũhatikĩtwo mũno na mĩena yothē, no tũtihehenjetwo; nĩtũrigĩtwo nĩ wa gwĩka, no tũtũkũte ngoro; ⁹ na nĩtũnyariĩrĩtwo, no tũtũtũganiĩrio; nĩtũrũndĩtwo, no tũtũniĩnĩtwo. ¹⁰ Hĩndĩ ciothe tũkoragwo tũkuuĩte gĩkuũ kĩa Jesũ na mĩrĩ iitũ, nĩguo muoyo wa Jesũ o naguo ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩrĩ iitũ. ¹¹ Nĩgũkorwo ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo tũtũire tũneanagwo gĩkuũ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ, nĩgeetha muoyo wake ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩrĩ ino iitũ ikuuaga. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, gĩkuũ kĩrutaga wĩra thĩinĩ witũ, no muoyo ũkaruta wĩra thĩinĩ wanyu.

¹³ Nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ: “Tondũ nĩndetikĩrie; nĩkĩo ndaaririe.” Nĩ ũndũ wa roho o ro ũcio wa wĩtikĩo-rĩ, o na ithuĩ nĩtũtikĩtie na nĩ ũndũ ũcio tũkaaria, ¹⁴ tondũ nĩtũũ atĩ ũria wariũkĩrie Mwathani Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, o na ithuĩ nĩagatũriũkia hamwe na Jesũ, na atũrũgamie mbere yake hamwe na inyuĩ. ¹⁵ Maũndũ maya mothe nĩmakũmũguna, nĩgeetha wega ũria ũrakinyĩrĩra andũ aingĩ makĩria ũtũme ngaatho ciyũrĩre nĩgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondũ ũcio tũtũragwo nĩ hinya. O na gũtuĩka mwena wa nja nĩtũrathirĩkĩra, no mũndũ wa thĩinĩ nĩ kwẽrũhio erũhagio o mũthenya. ¹⁷ Nĩgũkorwo mathĩina maitũ mahũthũ na ma ihinda inini maratũma tũreherwo riiri ũmakĩrite wa tene na tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, tũticũthagĩrĩria kĩria kĩroneka, no tũcũthagĩrĩria kĩria gĩtonekaga. Nĩgũkorwo kĩria kĩonekaga nĩ gĩa kahinda, no kĩria gĩtonekaga nĩ gĩa gũtũũra tene na tene.

5

Mũciĩ witũ wa Igũrũ

¹ Na rĩrĩ, nĩtũũ atĩ hema ino ya gũkũ thĩ, ino tũtũũraga thĩinĩ wayo, ĩngĩtharũrio-rĩ, nĩ tũrĩ na nyũmba ĩngĩ yumĩte kũrĩ Ngai, nyũmba itaakĩtwo na moko ma andũ, ya gũtũũra tene na tene ĩrĩ kũu igũrũ. ² Rĩu nĩtũcaayaga, tũkĩriragĩria kũhumbwo na nyũmba ĩyo ĩngĩ iitũ ya kuuma igũrũ, ³ tondũ twahumbwo ũguo tũtigakorwo tũrĩ njaga. ⁴ Nĩgũkorwo rĩria rĩothe tũrĩ thĩinĩ wa hema ĩno-rĩ, nĩtũcaayaga na tũkaritũhĩrwo, tondũ tũtiendaga kwaũrwo, no twendaga tũhumbwo na mwĩrĩ ũcio witũ wa kuuma igũrũ, nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa gũkũ ũmerio nĩ muoyo. ⁵ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmbĩte nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ kũmbē, na nĩatũheete Roho arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

⁶ Tondũ ũcio tũkaraga hĩndĩ ciothe tũrĩ na ũũmĩrĩru, tũkĩmenyaga atĩ rĩria rĩothe tũkaraga thĩinĩ wa mwĩrĩ taarĩ guo mũciĩ witũ, tũikaraga tũraihanĩrĩre na Mwathani. ⁷ Tũtũũragio nĩ ũndũ wa gwĩtikia, no tũtũtũũragio nĩ ũndũ wa kuona na maitho. ⁸ Nguuga atĩrĩ, nĩ tũrĩ na ũũmĩrĩru atĩ ũndũ ũria tũngĩenda nĩ tũkorwo tũtarĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ, no tũkorwo tũrĩ mũciĩ hamwe na Mwathani. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtũgeragia na kĩyo muoroto witũ ũtuĩke wa kũmũkenia, twakorwo tũrĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ witũ o na kana twakorwo tuumĩte thĩinĩ waguo. ¹⁰ Nĩgũkorwo no nginya ithuothe tũkaarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira gĩa Kristũ, nĩguo o mũndũ akaaheo kĩria kĩmwagĩrĩre kũringana na maũndũ marĩa aaneka arĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, marĩ mega kana marĩ mooru.

Ŭtungata wa Ŭiguithanio

¹¹ Kuona atĩ nĩtũmenyete ũria Mwathani aagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩrwo-rĩ, nĩkĩo tũgeragia kũringĩrĩria andũ. ũria tũtarĩ nĩ ũndũ ũĩkaine wega nĩ Ngai, na nĩngĩwhoka atĩ o na nĩũĩkaine wega ngoro-inĩ cianyu. ¹² Tikũgeria tũrageria kwĩgaathĩrĩria harĩ inyuĩ rĩngĩ, no nĩ mweke tũramũhe wa kwĩraha nĩ ũndũ witũ, nĩguo mũhotage gũcookeria arĩa merahaga na maũndũ marĩa monagwo na maitho gũkĩra marĩa marĩ ngoro-inĩ. ¹³ Tũngĩkorwo nĩkũgũrũka tũgũrũkĩte-rĩ, tũgũrũkĩte nĩ ũndũ wa Ngai; na tũngĩkorwo meciiria maitũ nĩ mega-rĩ, tũhaana ũguo nĩ ũndũ wanyu. ¹⁴ Nĩgũkorwo wendo wa

* 4:7 Mĩthĩthũ yahithagwo thĩinĩ wa nyũngũ cia rĩũmba.

Kristū nĩguo ūturingagĩrĩria, tondū nĩtumenyete wega atĩ mũndū ūmwe nĩwe wakuire nĩ ūndū wa andū othe, na nĩ ūndū ūcio-rĩ, andū othe nĩmakuire. ¹⁵ Nake aakuire nĩ ūndū wa andū othe, nĩgeetha arĩa matũũraga muoyo matigacooke gũtũũra muoyo nĩ ūndū wao ene, no matũũre nĩ ūndū wa ūcio wakuire nĩ ūndū wao na agĩcoka akĩrĩũka.

¹⁶ Nĩ ūndū ūcio, kuuma rĩu tũtĩgũcoka gũtua ūhoru wa mũndū na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ. O na gwaũũka kũrĩ hĩndĩ tuonaga Kristū na njĩra iyo-rĩ, rĩu tũtĩkaga ūguo. ¹⁷ Nĩ ūndū ūcio, mũndū o wothe angĩkorwo arĩ thĩĩnĩ wa Kristū-rĩ, nĩatuĩkĩte kĩũmbe kĩerũ; maũndū ma tene nĩmathĩrĩte, nĩmookĩte mangĩ merũ! ¹⁸ Maũndū maya mothe moimaga kũrĩ Ngai, ūrĩa watũũguithanirie nake we mwene thĩĩnĩ wa Kristū, na agĩtũhe ūtungata ūcio wa ūũguithanio: ¹⁹ atĩrĩ, Ngai arĩ thĩĩnĩ wa Kristū nĩwe wĩũguithanagĩria thĩ kũrĩ we mwene, ategũtarĩra andū mehĩa mao. Nake nĩatwĩhokeire ndũmĩrĩrĩ iyo ya ūũguithanio. ²⁰ Nĩ ūndū ūcio ithuĩ tũrĩ abarũthĩ matũmĩtwo a kwarĩrĩria Kristū, o taarĩ Ngai ūrathaihana na tũnua twitũ. Twamũthaiha handũ-inĩ ha Kristū atĩrĩ: Itĩkĩrai kũũguithanio na Ngai. ²¹ Ngai nĩatũmire ūcio ūtaarĩ na wĩhia atuĩke mwĩhia nĩ ūndū witũ, nĩgeetha thĩĩnĩ wake tũtuĩke ūthingu wa Ngai.

6

¹ Tondū tũrĩ aruti a wĩra hamwe na Ngai-rĩ, nĩtũkũmũringĩrĩria mũtikae kwamũkĩra wega wa Ngai o ūguo tũhũ. ² Nĩgũkorwo ekuuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ya gwĩtikĩrĩka-rĩ, nĩndagũthĩkĩrĩrie, naguo mũthenya wa kũhonokanio-rĩ, nĩndagũteithirie.” Atĩrĩrĩ-i, rĩrĩrĩ nĩrĩo ihĩnda rĩa gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai, naguo ūyũ nĩguo mũthenya wa kũhonokanio.

Mũtũũrĩre Mũritũ wa Paũlũ

³ Ithuĩ-rĩ, tũtĩtũmaga hagĩe na ūndū ūngĩhĩnga mũndū nĩguo ūtungata witũ ndũkonerwo mahĩtia. ⁴ Aca, ithuĩ tũrĩ ta ndungata cia Ngai nĩtwĩgathagĩrĩria maũndũ-inĩ mothe: nĩ ūndū wa kũũmĩrĩria maũndũ maingĩ; na gũkĩrĩrĩria mathĩĩna na moritũ, na mĩtangĩko; ⁵ na ūndū wa kũhũũrwo, na kuohwo njeera, na kũreherwo ngũĩ; na kũruta wĩra mũritũ, na kũũrwo nĩ toro ūtukũ, na ng’aragu; ⁶ ningĩ nĩ ūndū wa gũtũũra na ūthingu, na ūtaũku, na gũkĩrĩrĩria, na gũtugana thĩĩnĩ wa Roho Mũtheru, na kũgĩa na wendani ūtarĩ na ūhĩnga; ⁷ o na kwaria ūhoru wa ma, na gũkorwo tũrĩ na hinya wa Ngai; nĩgũkorwo tũnyĩtĩte indo cia mbaara cia ūthingu guoko-inĩ kwa ūrĩo na kwa ūmotho; ⁸ rĩmwe tũheagwo gĩtũĩo, na rĩrĩa rĩngĩ tũgaconorwo, rĩmwe tũgacũkĩrwo maũndũ mooru na rĩngĩ mega; ningĩ o na tũrĩ andũ a ma, tũgatuuo a maheeni; ⁹ rĩmwe tũgatuuo nĩtũũĩkaine, no rĩrĩa rĩngĩ tũgatuuo ta tũtoĩkaine; ningĩ tũkahaana ta tũraakua, no tũrĩ o muoyo; tũhũũragwo, no tũtũũragagwo; ¹⁰ o na tũngĩonwo ta tũrĩ na kĩa, ithuĩ tũkoragwo tũkenete hĩndĩ ciothe; tuonekaga tũrĩ athĩĩnĩ, no nĩtũtuaga andũ aingĩ itonga; tũtuagwo ta tũtarĩ kĩndũ, no indo ciothe nĩ ciitũ.

¹¹ Akorinitho aya, tũramwarĩria hatarĩ ūndū tũkũmũhitha, na tũkamũhingũrĩra ngoro ciitũ biũ. ¹² Ithuĩ nĩtũmuonetie wendo witũ kũna no inyũĩ mũtiratuonia wendo wanyu. ¹³ O ta ūguo tũmwĩkĩte-rĩ, ndĩramwarĩria ta ciana ciakwa, o na inyũĩ hingũrai ngoro cianyu biũ.

Mũtikoothano na arĩa Matetikĩtie

¹⁴ Mũtikae kuohano na arĩa matetikĩtie ta mwĩkĩrĩtwo icooki rĩmwe nao. Tondũ-rĩ, ūthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana ūtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro irĩkũ? ¹⁵ Kristū na Belialĩ-rĩ, marĩ na ūiguano ūrĩkũ? Nake mũndū ūrĩa wĩtikĩtie na ūrĩa ūtetikĩtie-rĩ, marĩ na ngwatanĩro irĩkũ? ¹⁶ Hekarũ ya Ngai yakĩhota atĩa kũiguana na mĩhianano? Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ hekarũ ya Ngai ūrĩa ūrĩ muoyo. O ta ūrĩa Ngai oigĩte atĩrĩ: “Nĩndĩrĩtũũranagia nao, na njeerage gatagatĩ-inĩ kao, ndũike Ngai wao, nao matũũke andũ akwa.”

¹⁷ “Nĩ ūndū ūcio-rĩ, umai kũrĩ o

na mwĩyamũranie nao,

ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu,

na nĩ nĩngũmwamũkĩra.”

¹⁸ “Nĩngũtuĩka Ithe wanyu,

na inyũĩ mũtuĩke ariũ akwa na aarĩ akwa,

ũguo nĩguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atĩ nĩtwĩrĩrwo maũndũ macio-rĩ, nĩtwĩtherie, tũtigane na ūndū o wothe ūrĩa ūthũkagia mũndũ mwĩrĩ na roho, na tũhingagie ūhoru wa ūtheru nĩ ūndū wa gwĩtigĩra Ngai.

Gikeno kĩa Paũlũ

² Atiriri, tuihe handu ngoro-ini cianyu. Tutiri mundu o na uriku tuihirie, na tutiri mundu o na uriku tuihukitie, na gutiri mundu o na uriku tuihinyiririe. ³ Ndiroiga uguo nguo ndimutuire; ninjugite ringi ati muri na handu thiini wa ngoro ciitu, kuona ati tugutura muoyo kana tukuanire na inyu. ⁴ Ndi na umiriru mune ngimwarira; nindirahaga muno ni undu wanyu. Mathina-ini maitu mothe, ningoragwo nyumiririe muno, na gikeno giakwa gikagiriria.

⁵ Ngukorwo riria twakinyire Makedonia, mwiri uyū witu ndwagire na kihuriko, no guthinio twathinagio o haria hothe twathiiaga; kuu nja kwar na ngu, na ngoro-ini ciitu twari na guoya. ⁶ No Ngai uria uhooragiria aria makuire ngoro, niatuhoorerie ni undu wa guka gwa Tito, ⁷ na to undu wa guka gwake gwiki, no ningi ni undu wa uhoorerania uria mwamheete. Niatuheire uho wa uria mwendaga kunyona, na kieha kinene kiria muri nako, o na uria mwitangaga muno ni undu wakwa; ni undu ucio gikeno giakwa gikongerereka gikira mbere.

⁸ O na ingikorwo nindatimire mugie na kieha ni undu wa maria makwa-ri, ndikwirira. O na gukorwo kuri hinda nderire ni undu ucio-ri, nguona ati maria makwa nimamugithirie kieha, no ni gwa kahinda o kanini, ⁹ no ru ndi na gikeno, ti tondū nimwaigithirio kieha, no ni tondū kieha kianyu nigatimire muhere. Ngukorwo mwagire na kieha o ta uria Ngai endaga, na ni undu ucio ithu tutiri undu mūru o na umwe twamwikire. ¹⁰ Kieha kiria kumanite kuri Ngai kihaga uho wa kuhera kuria gutumaga andu mahono, na gutiri wiraga gwika uguo, no kieha kia maundu ma thi kihaga giku. ¹¹ Atiriri, ta kionei kieha kiu kumanite na Ngai kiria gciarite thiini wanyu: nigutimite mugie na kyo kinene, o na wendo mune wa gwiku, na gwakanwo ni ngoro, na kimo, na kwiriria kune, na kwirumbiia, o na wetereri wa kuona ati kihooto nikahingio. Maundu-ini mothe-ri, nimwionanitie inyu ene ati mutiri na ucuke undu-ini uyū. ¹² Ni undu ucio, o na gwatuka nindamwandikire maria-ri, ndiamandikire ni undu wa mundu uria wehitie, kana ni undu wa uria wahitirio, no nigeetha muhote kumenya inyu ene muri mbere ya Ngai uria mwihanite ni undu witu. ¹³ Maundu maya mothe-ri, nimo matimite tumirio.

O undu umwe na kumirio gwi-ri, makiria nitwakenire ni undu wa kuona uria Tito aakenete, tondū roho wake niwekiritwo hinya ni inyu inuotho. ¹⁴ Ninderahire Tito ni undu wanyu, na inyu mutianjonire. No o ta uria maundu mothe maria twamwirire maar ma ma-ri, noguo kwiraha gwi-ri ni undu wanyu hara Tito o naku gutuikite uho wa ma. ¹⁵ Naguo wendo uria amwendete naguo nūkiririe kuneha aririkana uria inuotho mwaathikire, na uria mwamwukire muri na gwigira na kina. ¹⁶ Ndi na gikeno tondū ru ndi na mwihoko mukinyaniru thiini wanyu.

8

Gwika Hinya Uho wa Utaana

¹ Na riri, arii na ari a lthe witu, nitukwenda mumenye uho wa Wega wa Ngai uria aheanite makanitha-ini ma Makedonia. ² Hinda iria andu acio maageririo na magerio manene-ri, gikeno kiao kinene na uthinini wao mukiru niatimire maingihirwo ni utaana mune. ³ Ngukorwo ni ndi mura ati maaheanire indo o ta uria maahotire, o na makiruta makiria ma uria mangahotire, ni undu wa kwiyendera kwao. ⁴ Nao magituthaita na hinya muno metikiria kugwatanira uho-ini wa guteithia andu aria aamure. ⁵ Magika undu ucio matiwikire ta uria twerigirire, no maambire kwiheana o ene kuri Mwathani o na kuri ithu, kuringana na uria Ngai endete. ⁶ Ni undu ucio nitwaringiririe Tito, kuona ati niwe wambiririe undu ucio, atuike wa kurikia undu ucio wa utugi wanyu. ⁷ O ta uria mugacagira hara maundu mothe, nimo gwitika, na uho wa kwaria, na wa umenyo, na thiini wa kyo kinyaniru, o na wa wendo wanyu hara ithu-ri, kiingihie wega uyū wa gutugana o naguo.

⁸ Ti kumwatha ndiramwatha, no ndirenda kugeria wendani wanyu, nyone uria uri wa ma ngugerekania na kyo kia andu aria ang. ⁹ Ngukorwo nimu uho wa wega wa Mwathani witu Jesu Kristu ati, o na gutuika ari gitonga, niatuikire muthini ni undu wanyu, nigeetha inyu mutuike itonga na undu wa uria aathinikite.

¹⁰ Ha uho uyū-ri, mataaro makwa ma undu uria umwagirire makiria ni atiri: Mwaka ucio urathirire ni inyu mwar a mbere, na to undu wa kheana gwiki, no o na ni undu wa kwiriria gwika uguo. ¹¹ Ru-ri, kurikie wira ucio, nigeetha kyo kianyu kia wendo wa gwika uguo kiganane na kurikia kwanyu kwa undu ucio, kuringana na kiria muri nako. ¹² Mundu angikorwo ari na wendo, kicho kiu nigitikiriku kuringana na uria mundu ari na indo, ti kuringana na uria aciagite.

¹³ Kwiriria gwi-ri ti amwe mahuthirio murigo na inyu muhinyirio, no nigeetha andu othe maiganano. ¹⁴ Ihinda riri muingithie indo-ri, niguteithia wagi wao, nigeetha riria magakorwo na indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hinda iyo andu othe nimakaiganano, ¹⁵ o ta uria kwandikitwo atiri: "Mundu uria wonganitie nyingi, ndari kindu aatigirio; nake uria wonganirie nini, ndari kindu agaire."

Tito Gütümwo Korinitho

¹⁶ Ningūcookeria Ngai ngaatho, ūria wekirire ngoro-inĩ ya Tito ūhoru wa kŭmŭrŭmbŭiia o ta ūria nĩ ndĩ na ūhoru ūcio. ¹⁷ Nīgŭkorwo Tito to mathaithana maitũ aamŭkĩrere, no nĩegŭka kŭrĩ inyuĩ arĩ na kiyo kinene nĩ ūndũ wa kwiyendera gwake. ¹⁸ O na nītŭgŭtũma Tito marĩ hamwe na mŭrũ wa lthe witũ ūria ūrĩ na ngumo njega makanitha-inĩ mothe nĩ ūndũ wa ūria atungatagĩra Ūhoru-ūria-Mwega. ¹⁹ Makĩria ma ūguo, nĩwe wathuurirwo nĩ makanitha nĩguo atwarane na ithuĩ ūhoru-inĩ wa mŭhothi ūcio wa ūtaana, o ūcio tŭrutagĩra wĩra nĩguo tŭgoocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kiyo kirĩa tŭrĩ nakĩo gĩa kwenda gŭteithia. ²⁰ Nītŭrageria mŭno kweherera ūndũ o wothie ūngŭtũma tŭrutwo mahĩtia rĩria tŭkŭramata kiheo gikĩ kiheanĩtwo na ūtaana. ²¹ Nīgŭkorwo nītŭrerutanĩria gwika maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩre mbere ya Mwathani, na to harĩ we wiki, no o na ningĩ monwo marĩ magĩrĩru nĩ andũ o nao.

²² Ningĩ hamwe nao, nītŭgŭtũma mŭrũ wa lthe witũ ūngĩ, ūria tuonete maita maingĩ na njĩra nyingĩ atĩ arĩ na kiyo, o na arĩ nakĩo makĩria nĩ ūndũ wa mwihoko wake mŭnene harĩ inyuĩ. ²³ Naguo ūhoru wa Tito-rĩ, nĩ mŭthiritũ wakwa ūria tŭrutithanagia wĩra nake nĩ ūndũ wanyu; na ha ūhoru ūkonĩ arĩ a lthe witũ-rĩ, o nĩ atũmwo a makanitha na monanagia ūgooci wa Kristũ. ²⁴ Tondũ ūcio oniai andũ acio ūira wa wendani wanyu, na gītũmi kirĩa gītũmaga twĩrahe nĩ ūndũ wanyu nĩguo makanitha mone ūndũ ūcio.

9

¹ Na rĩrĩ, ndikuona harĩ bata ndĩmwandikĩre ūhoru wa ūteithio ūria wagĩrĩre kŭheo andũ arĩa aamŭre. ² Nīgŭkorwo nĩnjũũ kiyo kĩanyu gĩa kwenda gŭteithia, na nĩngoretwo ngĩrahĩra ūndũ ūcio kŭrĩ andũ a Makedonia, ngameera atĩ kuuma mwaka ūcio ūrathirire, inyuĩ andũ a Akaia mŭtũire mwĩhaariire kŭheana; na kiyo kiu kĩanyu nikĩo kĩarahĩrite aingĩ ao. ³ No nĩngŭtũma arĩ a lthe witũ nĩguo kwĩraha gwitũ nĩ ūndũ wanyu ūhoru-inĩ ūyũ wa mŭhothi gŭtigatuĩke gwa tũhũ, no mŭgaakorwo mwĩhaariire, o ta ūria ndoigire atĩ nĩmwĩharĩire. ⁴ Nīgŭkorwo andũ amwe a Makedonia mangĩrehane na nĩ makore mŭtehaariire-rĩ, ithuĩ, o na tŭtekŭmŭgweta-rĩ, nītŭgaconoka nĩ ūndũ wa ūguo tũmwihokeete. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, nĩndironire arĩ wega gũthaitha arĩ a lthe witũ maambe mamŭceerere ihinda rĩu rĩtanakinya, nĩguo marĩkĩrĩre mĩbango ya kiheo kĩa ūtaana kĩria mweraniire. Hĩndĩ iyo kiheo kiu nigĩgakorwo kĩrĩ ho, na kiheanĩtwo na kwiyendera, no ti na kŭringĩrĩro.

Kũhaanda na ūtaana

⁶ Ririkanai ūũ: Mũndũ ūria ūhaandaga tũnini akaagetha o tũnini, nake ūria ūhaandaga nyingĩ akaagetha nyingĩ. ⁷ O mũndũ aagĩrĩrwo nikŭheana kĩria atuĩte na ngoro yake nĩekŭheana, na ndakaheane atekwenda kana taarĩ kŭringĩrĩro, nīgŭkorwo Ngai endaga mũndũ ūria ūheanaga akenete. ⁸ Nake Ngai arĩ na ūhoti wa gŭtũma mŭingĩhĩrwo nĩ maũndũ mothe ma wega wake, nĩguo maũndũ-inĩ mothe na mahinda-inĩ mothe, mŭkoragwo na kĩria gĩothe mŭbatarĩtio nikĩo, nĩguo mŭkoragwo mŭingĩhĩtie indo cia kŭruta wĩra o wothie mwega. ⁹ O ta ūria kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩĩni;
ũthingu wake ūtũuraga nginya tene na tene.”

¹⁰ Na rĩrĩ, ūria ūheaga mũhandi mbeũ na akamũhe irio cia kŭrĩa, nĩarĩmũheaga mbeũ cia kũhaanda, na atũme cingĩhe, na ongerere magetha ma ūthingu wanyu. ¹¹ Na inyuĩ nĩmŭrĩtongagio na njĩra ciothe nĩguo mũheanaga na ūtaana hĩndĩ ciothe, naguo ūtaana wanyu, nĩ ūndũ wa wĩra witũ, ūtũmage Ngai acookagĩrio ngaatho.

¹² ūteithio ūyũ mŭraruta ti kuuga atĩ no andũ a Ngai mŭrahingĩria mabata mao, no nītũtũmaga Ngai acookagĩrio ngaatho na njĩra nyingĩ. ¹³ Na tondũ wa ūtungata ūcio mwĩonanĩtie naguo ūria mũhaana-rĩ, andũ nĩmarĩgoocaga Ngai nĩ ūndũ wa ūria mwathĩkĩre Ūhoru-ūria-Mwega wa Kristũ ūria muumbũraga atĩ nĩmŭwĩtkĩtie-rĩ, na nĩ ūndũ wa ūtaana wanyu wakũgwatanĩra nao o na wakũgwatanĩra na andũ arĩa angĩ othe. ¹⁴ Na rĩria mekũmũhoera, ngoro ciao nĩmŭwĩciiragia, tondũ wa ūria wega wa Ngai ūria inyuĩ mũheetwo ūkĩrĩrĩre kũingĩha. ¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nĩ ūndũ wa kiheo gĩa kirĩa gītangiugika na ciugo ūria gĩtariĩ!

10

Paũlũ Gŭtetera ūtungata Wake

¹ Nĩ Paũlũ nĩndamũthaitha nĩ ūndũ wa ūria Kristũ arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o nĩ ngoragwo na guoya rĩria ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ūcamba rĩria itarĩ na inyuĩ! ² Nĩndamũthaitha mŭtikanatũme rĩria ngooka ngaakorwo na ūcamba ta ūria njĩrĩgĩrĩre gŭkorwo naguo nĩ ūndũ wa andũ amwe arĩa mecĩragia atĩ mŭtũũrĩre ūria tũtũũraga naguo nĩ wa gũkũ thĩ. ³ Nīgŭkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ĩno, tũtirũaga mbaara ta ūria andũ a thĩ marũaga. ⁴ Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no

nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciĩgĩtiro cia hinya. ⁵ Nĩtũmomoraga ngarari, na ũndũ o wotho wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ũria ũngĩgĩrĩria ũhoro wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiria o mothe nĩguo matũũke mĩgwate ya gwathĩkagira Kristũ. ⁶ Na nĩtwihaarĩire kũherithia gũko o gĩothe kĩa ũremi, rĩria mũgaakorwo mũtuĩkĩte a gwathĩka biũ.

⁷ Inyuĩ mũrarora maũndũ o igũrũ. Mũndũ o wotho angĩkorwo arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩĩre eciirie o rĩngĩ atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ũria o nake arĩ wake. ⁸ No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ ũndũ wa ũhoti ũria Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ũhoti witũ nĩ wa kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩria. Nĩ ũndũ ũcio ndingĩconoka nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo. ⁹ Ndikwenda kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marĩa makwa. ¹⁰ Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Marĩa make marĩ na ũritũ mũingĩ, na marĩ na hinya, no rĩria arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ũngĩtũka, nayo mĩario yake nĩ ya tũhũ.” ¹¹ Andũ ta acio magĩĩrwo nĩkũmenya atĩ o ũria ũhoro witũ ũkoragwo ũri marĩa-inĩ maitũ rĩria tũtarĩ ho-rĩ, ũguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgĩka maũndũ rĩria tũrĩ ho.

¹² Tũtigeragia kwĩganania kana kwĩgerekania na amwe arĩa megathagĩrĩria. Rĩria megwĩthima na arĩa mahaana tao, na makegerekania na arĩa matarĩ tao-rĩ, matirĩ ũndũ mooĩ. ¹³ No ithuĩ-rĩ, tũtingĩraha makĩria ma ũria kwagĩĩre, no tũkwĩraha kũringana na gĩcunjĩ kĩa wĩra ũria Ngai atũheete, o na inyuĩ mũrĩ gĩcunjĩ kĩa wĩra ũcio witũ. ¹⁴ Tũtireraha gũkĩra ũria kwagĩĩre, ta ũria kũngĩrĩ korwo tũtiokire kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩre na ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ. ¹⁵ O na tũtiirahaga gũkĩra ũria kwagĩĩre nĩ ũndũ wa wĩra mũrute nĩ andũ angĩ. ũndũ ũria twĩrĩgĩĩre nĩ atĩ, o ũria witĩkio wanyu ũrathĩ na mbere gũkũra, nakĩo gĩcunjĩ kĩria tũrĩ nakĩo thĩinĩ wanyu nĩgĩkwarama mũno, ¹⁶ nĩgeetha tũhote kũhunja ũhoro-ũria-Mwega ng’ongo iria irĩ mbere ya kwanyu. Nĩgũkorwo tũtikwenda kwĩraha nĩ ũndũ wa wĩra ũrutitwo rũgongo rũngĩ nĩ mũndũ ũngĩ. ¹⁷ No rĩrĩ, “Mũndũ ũria ũkwĩraha, nĩerahage thĩinĩ wa Mwathani.” ¹⁸ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wĩgaathagĩrĩria tiwe wonagwo arĩ mwega, no nĩ ũria Mwathani agathagĩrĩria.

11

Paũlũ na Atũmwo a Maheeni

¹ Nĩngwĩhoka nĩmũgũkĩrĩria ũrimũ ũria mũnini ndĩ nago; ndamũthaitha mũngĩrĩrĩre. ² Nĩndĩraigua ũiru nĩ ũndũ wanyu, ũiru uumanĩte na ũngai. Ndamwĩĩre o mũthuuri ũmwe, na nĩwe Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũirĩtu gathirange. ³ No ndĩ na guoya gũtigatuĩke atĩ meciiria manyu no maturuuri mũtiganĩre ũgima na ũtheru wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ũria Hawa aaheenekire nĩ nyoka na wara wayo. ⁴ Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ũhoro ũngĩ mũkenete, mũndũ o wotho angĩmũhunjĩria ũhoro wa Jesũ ũngĩ tĩga Jesũ ũria twamũhunjĩire, kana mũngĩamũkĩra roho ũngĩ tĩga Roho ũria mwamũkĩire, o na kana mũgetikĩra ũhoro-mwega ũngĩ tĩga ũria mwetĩkĩre. ⁵ No ndigwĩciiria atĩ ndĩ mũnini o na hanini kũrĩ “atũmwo acio anene.” ⁶ No ngorwo itarĩ mũrute ũhoro-inĩ wa kwaria, no ndĩ na ũmenyo. Nĩtũmũmenyithĩtie maũndũ maya wega na njĩra ciothe.

⁷ Hihĩ nĩ kwĩhia ndeehirie nĩ kwĩnyĩhia nĩguo ndĩmũtũũgĩrie inyuĩ na ũndũ wa kũmũhunjĩria ũhoro-ũria-Mwega wa Ngai hatarĩ irihĩ? ⁸ Nĩgũtunya ndaatunyaga makanitha mangĩ ngĩamũkĩra ũteithio kuuma kũrĩ o nĩguo hote kũmũtungata. ⁹ Na hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ, ndabatario nĩ kĩndũ-rĩ, ndiatuĩkaga mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo arĩ na aarĩ a lthe witũ moka kuuma Makedonia nĩmaheire indo cia kũigana mabataro makwa. Nĩndĩgĩrĩĩre ndigatuĩke mũrigo kũrĩ inyuĩ na njĩra o yotho, na nĩngũthĩ na mbere gwĩka ũguo. ¹⁰ Ti-itherũ o ta ũria ũhoro wa ma wa Kristũ ũrĩ thĩinĩ wakwa, gũtirĩ mũndũ o na ũ thĩinĩ wa ng’ongo cia Akaia ũngĩgĩria ndĩrahe ũguo. ¹¹ Nĩ kĩ gĩatũma njuge ũguo? Nĩ tondũ ndimwendete? Ngai nĩoi atĩ ndimwendete! ¹² Na nĩngũthĩ na mbere na gwĩka ũria ndĩreka, nĩguo njagithie kĩene andũ arĩa macaragia mweke wa kuoneka atĩ nĩmaiganaine na ithuĩ, thĩinĩ wa maũndũ marĩa merahaga namo.

¹³ Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhitithia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. ¹⁴ Naguo ũndũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetuaga mũraika wa ũtheri. ¹⁵ Ndũkĩrĩ ũndũ wa kũgeganĩ ndungata ciake cingĩtua ndungata cia ũthingu. Marigĩrĩrio-inĩ makaagia na kĩria kĩringaine na ciiko ciao.

Paũlũ Kwĩrahĩra Mathĩina Make

¹⁶ Nĩnguuga o rĩngĩ atĩrĩ: Mũndũ ndakae kuona ta ndĩ kĩrimũ. No angĩkorwo nĩguo mũkuona-rĩ, kĩnyamũkĩrei o ta ũria mũngĩamũkĩra kĩrimũ, nĩguo ndĩrahe o hanini. ¹⁷ ũhoro-inĩ wa mwĩraho ũyũ ndĩ nago-rĩ, ndiraaria ta ũria Mwathani angĩaria, no ndiraaria o ta ũria kĩrimũ kĩngĩaria. ¹⁸ Kuona atĩ andũ aingĩ nĩmareraha ta ũria thĩ irahaga-rĩ, o na nĩ ngwĩraha o tao. ¹⁹ Tondũ inyuĩ mũkĩrĩ oogĩrĩ, nĩmũkiragĩrĩria arĩa irimũ mũkenete! ²⁰ Ti-itherũ, nĩmũkiragĩrĩria mũndũ o wotho o na angĩmũtua ngombo ciake, kana ũria ũkũmũhatĩrĩria, kana ũria ũkũrĩa indo cianyu, kana ũria ũgwĩtũũgĩria mbere

yanyu, o na kana ūria ūkūmūhūra hī. ²¹ Nīngūconoka ngiuga atī ithuī nīwaremirwo nī gwika maūndū ta macio!

Ūndū ūria mūndū ūngī angīhota kwīraha nī ūndū wago-rī, ndikīarie ta ndī kīrimū-rī, o na nīi no ngīerie kwīraha nī ūndū wago. ²² Andū acio nī Ahibirania? O na nīi ndī Mūhibirania. Andū acio nī Aisiraeli? O na nīi ndī Mūisiraeli. Andū acio nī njiaro cia Iburahīmu? O na nīi ndī wa rūciaro rwa Iburahīmu. ²³ Andū acio nī ndungata cia Kristū? (Ngwaria ūguo ta ndī mūgūrūku.) Nīi nīndīmakīrite. Nīndutīte wīra na kīyo kūmakīra, na ngāikio njeera mahinda maingī makīria yao, na ngahūūrwo na kīboko makīria, o na mahinda maingī ndanakuhīrīria gūkua. ²⁴ Ayahudi nīmahūūrīre na kīboko maita matano, o ihinda iboko mīrongo itatū na kenda. ²⁵ Nīndahūūrīro na thanju maita matatū, na riita rīmwe ngīhūūrwo na mahiga nyuguto,* na maita matatū ndanathūkīrwo nī marikabu ndī thīinī, na ngīraara o na ngītinda iria-inī ūtukū ūmwe na mūthenya mūgima. ²⁶ Ngoretwo ngīthī ng'endo nyingī. Ngagīkorwo ndī ūgwati-inī wa gūtwarwo nī njūūī, na ūgwati-inī wa atunyani, na ūgwati-inī wa gūūkīrīro nī andū a rūrīrī rwitū, na ūgwati-inī wa gūūkīrīro nī andū-a-Ndūrīrī; na ngoona ūgwati ndī matūūra-inī manene, na ndī thīinī wa būrūrī, na ndī iria-inī; o na ūgwati wa andū ariā maheenanagia atī nī ariū na aarī a Ithe witū. ²⁷ Ndaanaruta wīra mūrītū na wa mīnoga, na maita maingī ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng'aragu na nyoota, na maita maingī ngaaga kindū gīa kūrīa; ndaanakorwo heho-inī na ndī njaga. ²⁸ Hamwe na macio mothe-rī, o mūthenya ngoragwo na mūrigo, ngūtanga nī ūndū wa makanitha mothe. ²⁹ Nūū ūngīkorwo aagīte hinya, na nīi njage gūkorwo njūrītwo nī hinya? Nūū ūngīhīngithio, na nīi njage gūkorwo ngīcinwo nī marakara?

³⁰ Angīkorwo no nginya ndīrahe, ngwīrahīra maūndū marīa monanagia ūria itarī na hinya. ³¹ Ngai, na nowe Ithe wa Mwathani Jesū, ūria ūgoocagwo nginya tene-rī, nīoī atī ndiraheenania. ³² Kūu Dameski, barūthi ūria waathanaga arī rungu rwa Mūthamaki Areta-rī, nīathanire itūūra inene rīa andū a Dameski rīrangīro nīgeetha aanyīitithie. ³³ No nīndoimūrīro ndirica, ngīkūrūkīrio rūthingo-inī ndī thīinī wa gīkabū, ngīhonoka kūnyīitwo nīwe.

12

Kīoneki kīa Paūlū na Mūigua Wake

¹ No nginya thīi na mbere na kwīraha. O na gūtūika gwika ūguo gūtīrī uumithio-rī, rīu nīngwaria ūhoru wa maūndū marīa ndanonio nī Mwathani, na marīa ndanaguūrīro nīwe. ² Nīnjūūī mūndū thīinī wa Kristū, ūria woirwo miaka ikūmi na īna mīthiru, agītwarwo igūrū rīa gatatū. Kana oirwo arī na mwīrī kana atarī nago, nīi ndiūī, Ngai nīwe ūūī. ³ Na nīnjūūī atī mūndū ūcio, kana aarī mwīrī-inī kana ndaarī mwīrī-inī-rī, nīi ndiūī, no Ngai nīwe ūūī. ⁴ Nīoirwo agītwarwo kūrīa andū ariā metikītie mathiia, akīigua maūndū matangīiranika nī mūndū, na maūndū marīa mūndū atangītīkīrio kwaria. ⁵ Nīngwīraha nī ūndū wa mūndū ta ūcio, no ndīkwīraha nī ūndū wakwa nīi mwene, tīga no ndīrahire nī ūndū wa ūria njagīte hinya. ⁶ O na ingīenda kwīraha-rī, ndingītūika kīrimū, nī ūndū ingīkorwo ngīaria ūhoru wa ma. No ndigwika ūguo, nīguo gūtīkagīe mūndū ūgwīciiria ūhoru wakwa makīria ma ūria kwagīrīre nī ūndū wa ūria njīkaga kana ūria njugaga.

⁷ Nīguo ndikanāe gwītūūgīria nī ūndū wa ūguūrīo mūnene ūguo-rī, nīndekīrīro mūigua thīinī wa mwīrī wakwa, ūrī mūtūmwo wa Shaitani, nīguo ūūnyarīrage. ⁸ Nīndathaitīre Mwathani mahinda matatū anjehererie mūigua ūcio. ⁹ Nowe akīnjīra atīrī, “Wega wakwa nīūkūiganīte, nīgūkorwo hinya wakwa nīūtūikaga mūkinyanīru harīa hatarī na hinya.” Nī ūndū ūcio nīngwīraha o na makīria ngenete mūno nī ūndū wa kwaga hinya gwakwa, nīgeetha hinya wa Kristū ūikarage igūrū riakwa. ¹⁰ Kūu nīkīo gītūmaga ngenagīre kwaga hinya, na irumi, na ūritū wa mūtūūrīre, na kūnyarīro, o na mathīina nī ūndū wa Kristū. Nīgūkorwo hīndī rīa njagīte hinya, nīguo ngoragwo na hinya.

Paūlū Kūrūmbūiya Akorinitho

¹¹ Nīndīūtīte kīrimū, no nī inyuī mwatūmire njīke ūguo. Nī inyuī mwagīrīro nīkūngaathīrīria, nīgūkorwo nīi tī nīi mūnini mūno kūrī “atūmwo acio anene,” o na gūtūika nīi ndīkīrī kindū gītārī kiene. ¹² Maūndū marīa matūmaga mūndū amenywō atī nī mūtūmwo-rī, nīmekīro gatagatī-inī kanyu na gūkīrīrīria kūnene: gūkīringwo ciama, na gūgīkwo morirū, na maūndū ma kuonania hinya. ¹³ Inyuī mwakīrī anini gūkīra makanitha marīa mangī nakī, tīga o gūtūika atī nīi ndīgana gūtūika mūrigo harī inyuī? Ndekerai ihītia rīu!

¹⁴ Rīu nīndīhaarīrie kūmūceerera ihinda rīa gatatū, na ndīgūkorwo ndī mūrigo harī inyuī, tondū tī indo cianyu ndīrenda, no nī inyuī ndīrenda. Tondū-rī, ciana itīgīrīro nī kūīgīra aciari a cio mūthithū, no aciari nīo magīrīro nī kūīgīra ciana ciao mūthithū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio no ngene kūhūthīra kīria gīothe ndī nakīo nī ūndū wanyu, o na nīi mwene ndīhūthīre. Ingīmwenā makīria-rī, inyuī no mūkīnyende

* 11:25 Ayahudi mooragaga mūndū na njīra ya kūmūhūra na mahiga nyuguto (Atūm 14:19-20).

o hanini? ¹⁶ No o na gūtariĩ o ūguo-rĩ, nĩ ndiatuĩkire mūrigo harĩ inyuĩ. No njĩrwo atĩ hihi ndaari mwara, na atĩ nĩndamũheenirie! ¹⁷ Hihi nĩndamũhatĩrĩrie na ūndũ wa mündũ o na ūmwe wa ariā ndamūtũmĩrie? ¹⁸ Nĩndaringĩrĩrie Tito oke kūrĩ inyuĩ, na ngītũma mūrũ wa Ithe witũ moke nake. Tito ndaigana kũmũhatĩrĩria, kana nĩamũhatĩrĩrie? Githĩ tũtiarutire wĩra thiĩnĩ wa roho o ro ūmwe, na tũkĩrũmĩrĩra njĩra o ro imwe?

¹⁹ Hihi ihinda rĩrĩ rĩothe mũkoretwo mũgĩciiria atĩ nĩ gwĩciirĩrĩra tũkoretwo tũgĩciirĩrĩra harĩ inyuĩ? Tũkoretwo tũkĩaria mbere ya Ngai ta andũ marĩ thiĩnĩ wa Kristũ; na rĩrĩ, arata akwa nyenda, maũndũ marĩa mothe twĩkaga nĩ ma gūtũma inyuĩ muongererwo hinya. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩndiretigĩra, atĩ rĩrĩa ndĩrĩũka, ndahota gũkora mũtahaana ūria ingĩenda mũkorwo mũhaana, na inyuĩ mwahota gũkora itahaana ūria mũngĩenda ngorwo haana. Ngetigĩra kwahota gũgaakorwo kūrĩ na ngũĩ, na ūiru, na marakara, na njatũkano, na njambanio, na njuukũ, na mwĩtũo, o na kwaga kĩaarĩro. ²¹ Ngwĩtigĩra atĩ rĩrĩa ngooka kũu rĩngĩ, Ngai wakwa ahota gũkanjonorithia mbere yanyu, na nĩ njigwe kĩa na nĩ ūndũ wa andũ aingĩ ariā meehirie o mbere, na matiĩrĩrite waganu wa maũndũ marĩa mooru, na ma ūmaraya, na maũndũ ma ūira-thoni marĩa matũũrite meekaga.

13

Ūtaarani wa Mũthia

¹ Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũũka kwanyu. Ūhoro o wothe no nginya ūrũgamĩrĩrwo nĩ ūira wa andũ eerĩ kana atatũ. ² Nĩndamũkaanirie hĩndĩ ĩria ndaari na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrĩũka rĩngĩ, andũ ariā matũũrite mehagia kuuma tene, kana mündũ ūngĩ o wothe, ndĩrĩ ngacaaĩra, ³ tondũ nĩmũrenda kũmenya kĩhoo kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua gakwa. We ndamwĩkagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya, no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na hinya, no nĩatũũraga muoyo nĩ ūndũ wa hinya wa Ngai. O ta ūguo-rĩ, o na ithuĩ tũtirĩ hinya tũrĩ thiĩnĩ wake, no nĩ ūndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũũraga muoyo thiĩnĩ wake nĩguo tũmũtungatage.

⁵ Mwĩgeriei, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩtikĩtie ūhoro wa ma; mwĩtũĩriei inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtoo atĩ Kristũ Jesũ arĩ thiĩnĩ wanyu, tĩga no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kũ? ⁶ Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷ Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka ūndũ o na ūmwe mũũru. Tĩ atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩtikĩritwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩrie, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ūndũ ūreganĩte na ūhoro wa ma, tĩga o ūria ūrĩ wa ūhoro wa ma wiki. ⁹ Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mūrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna. ¹⁰ Gĩtũmi kĩria kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ ĩria ngooka ndikaanahũthĩre ūhoti wakwa ūũru, ūhoti ūria Mwathani aaheire ūrĩ wa kũmũkũria, no tĩ wa kũmũthũka.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹ Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigwoi na wega. Thiĩagai na mĩthĩrie ĩria yagĩrĩrie, thĩkagĩrĩriai ithaithana rĩakwa, gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹² O mündũ nĩageithie ūria ūngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ¹³ Andũ ariā othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ĩroikaraga na inyuĩ inyothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

¹ Nĩ nĩ mūtũmwo Paŭlũ, na rĩrĩ, ndirĩ mūtũmwo ūtũmĩtwo nĩ andũ o na kana ngatũmwo na njĩra ya mũndũ, no ndũmĩtwo nĩ Jesũ Kristũ na Ngai Ithe witũ, ūria wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ² Nĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa tũrĩ nao, nĩ ithuĩ tũramūtũmĩra marĩa maya, Kũrĩ inyuĩ andũ a makanitha ma Galatia:

³ Mũrogĩa na wega na thayũ iria ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, ⁴ ūria werutire nĩ undũ wa mehia maitũ nĩguo atũhonokie kuuma kũrĩ mahinda maya tũrĩ, marĩa maiyũritwo nĩ maũndũ mooru, kũringana na wendi wa Ngai Ithe witũ, ⁵ nake arotũũra akumagio nginya tene na tene. Amenĩ.

Ūhoro-Ūria-Mwega no Ūmwẽ

⁶ Nĩ nĩkũgega ndĩragega nĩ undũ wa ūria mũrahiũha gũtigana na ūria wamwĩtĩre na undũ wa wega wa Kristũ, mũkagarũrũkĩra ūhoro mwega wa mũthemba ũngĩ, ⁷ naguo ti Ūhoro-ūria-Mwega o na atĩa. No nĩ kũrĩ andũ maramũhĩngĩca makienda gũthũkia Ūhoro-ūria-Mwega wa Kristũ. ⁸ No rĩrĩ, o na kũngĩkorwo nĩ ithuĩ o na kana mũraika uumĩte igũrũ, ũngĩmũhunjĩra ūhoro mwega ũngĩ tĩga ūria twamũhunjĩrie-rĩ, mũndũ ūcio aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene! ⁹ O ta ūria tũmwĩrite, o na rĩu nĩ nguuga o rĩngĩ atĩrĩ, mũndũ o wothĩ angĩmũhunjĩra ūhoro mwega ũngĩ tĩga ūria mwetĩkirie-rĩ, aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene!

¹⁰ Atĩrĩrĩ, ngiuga ũguo-rĩ, kaĩ arĩ andũ ndĩrenda kwĩyendithia kũrĩ o, kana nĩ kũrĩ Ngai? Kana hihi nĩ andũ ndĩrenda gũkenia? Korwo nĩ andũ ngeragia gũkenia-rĩ, ndĩngĩkorwo ndĩ ndungata ya Kristũ.

Paŭlũ gwiitwo nĩ Ngai

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ Ūhoro-ūria-Mwega ndamũhunjĩrie ti ūhoro woimanĩte na mũndũ. ¹² Ūhoro ūcio ndiaheirwo nĩ mũndũ, o na kana ngĩthomithio nĩ mũndũ; no nĩ kũguũrĩro ndaguũrĩro Ūhoro ūcio nĩ Jesũ Kristũ.

¹³ Nĩgũkorwo nĩmũiguĩte ūhoro wa mĩthĩre yakwa ya tene, ūria ndaatĩre njĩkaga ndĩ thĩnĩ wa ndini ya Ayahudi, na ūria ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngĩgeria kũũniina. ¹⁴ Nĩ ha ūhoro wa maũndũ makoniĩ ndini ya Ayahudi, nĩ ndaathiĩte mbere o na gũkĩra Ayahudi aingĩ a riika riakwa na ndaariĩ na kĩyo kĩnene gĩa kũrũmia mĩtugo ya maithe maitũ. ¹⁵ No rĩrĩ, Ngai ūria wanyamũire kuuma ndaciario, na akĩnjĩta nĩ undũ wa wega wake-rĩ, nĩ oonire arĩ wega, ¹⁶ angũrĩrie Mũriũ nĩgeetha hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoro wake; gũtirĩ mũndũ o na ūrĩkũ ndaahoire kĩrĩra, ¹⁷ o na ndĩambatire Jerusalemu kuonana na arĩa maarĩ atũmwo mbere yakwa, no ndathiire bũrĩri wa Arabia na ihenya, na thuutha ūcio ngĩcooka Dameski.

¹⁸ Na rĩrĩ, thuutha wa miaka itatũ, nĩndambatire Jerusalemu nĩguo tũkamenyane na Petero, na ngĩkara nake matukũ ikũmi na matano. ¹⁹ Tũtionanire na atũmwo acio angĩ, tĩga o Jakubu, mũrũ wa nyina na Mwathani. ²⁰ Ūhoro ũyũ ndĩramwandĩkĩra, ndĩramwĩra ndĩ mbere ya Ngai atĩ nĩ wa ma na ndĩraheenania. ²¹ Thuutha ūcio nĩndacookire ngĩthĩ Suriata na Kilikia. ²² Nĩ mwene ndiamenyekete nĩ makanitha ma Judea marĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ. ²³ No kũigua maiguaga atĩrĩ, “Mũndũ ūria ūratũire atũyariiraga rĩu nĩwe ūrahunjia wĩtikio ūria aageragia kũniina mbere iyo.” ²⁴ Nao makĩgooca Ngai nĩ undũ wakwa.

2

Paŭlũ Gwĩtikĩrwo nĩ Atũmwo

¹ Miaka ikũmi na ĩna yathira nĩndambatire rĩngĩ Jerusalemu, na ihinda rĩrĩ tũgĩthĩĩ hamwe na Baranaba o na tũgĩthĩĩ na Tito. ² Ndathiire tondũ Ngai nĩanguũrĩrie thĩĩ kuo, na nĩguo ngataarĩrie atũmwo Ūhoro-ūria-Mwega ūria hunjagĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ. No ndataarĩrie o arĩa monekaga marĩ atongoria hatarĩ andũ angĩ, nĩgeetha gũtigatuĩke atĩ ihenya rĩria ndateng’eraga, o na kana rĩria ndateng’erete, rĩarĩ rĩa tũhũ. ³ No o na Tito, ūria warĩ hamwe na kwiĩ, ndaringĩrĩro kũrua, o na gũtuika aarĩ Mũyunani. ⁴ Ūhoro ũyũ wa kũrua wagĩire ho tondũ nĩ kwarĩ na ariũ na aarĩ a Ithe witũ a maheeni arĩa maatoonyete gatagatĩ gaitũ na hitho marĩ athigaani nĩguo matuĩrie ūhoro wa wĩyathi ūria tũkoragwo naguo tũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, makienda gũtũtua ngombo. ⁵ Tũtietĩkirie ūhoro wao o na hanini, nĩgeetha ma ya Ūhoro-ūria-Mwega itũire na inyuĩ.

⁶ Nao andũ arĩa moonekaga taarĩ o anene-rĩ, (harĩ nĩ hatĩarĩ na ūtiganu o ūria mangĩakorirwo marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ūria ahaana) andũ acio gũtirĩ undũ moongereire harĩ ndũmĩrĩri yakwa. ⁷ O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ nĩ nĩndehokeirwo wĩra wa kũhunjia Ūhoro-ūria-Mwega kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, o ta ūria Petero eehokeirwo wĩra wa kũhunjia Ayahudi. ⁸ Nĩgũkorwo Ngai ūria warutaga

wīra thīinī wa ūtungata wa Petero arī mūtūmwō kūrī Ayahudi, nowe warutaga wīra ūtungata-inī wakwa ndī mūtūmwō kūrī andū-a-Ndūrīrī. ⁹ Nīngī Jakubu, na Petero, na Johana, arīa moonagwo marī itugī cia gūtiira kanitha-rī, nīmatwamūkīrīre tūrī hamwe na Baranaba na guoko kwa ūrīo kwa ngwatanīro, rīrīa maamenyire wega wa Ngai ūrīa ndaaheetwo. Nīmetīkīrīre atī ithuī tūthīi tūkahunjīrie andū-a-Ndūrīrī, nao mathīi kūrī Ayahudi. ¹⁰ Ūndū ūrīa maatwīrīre twīkage nī atī tūrīrikanage athīinī na noguo ūndū ūrīa nīi mwene ndaarī na kīyo gīa gwīka.

Paūlū Gūkararia Petero

¹¹ Na rīrī, hīndī ūrīa Petero ookire Antiokia,* nīndamūkārārīre mbere ya andū tondū nīahītītīe mūno. ¹² Andū amwe moimīte kūrī Jakubu matanakinya-rī, Petero nīarīānagīra na andū-a-Ndūrīrī, no rīrīa maakinyire, akīmeherera, na akīāmūranīa na andū-a-Ndūrīrī tondū nīetigagīra andū arīa maarī a gīkundi kīa andū arīa maruaga. ¹³ O na Ayahudi arīa angī makīnyīitanīra na Petero ūhīnga-inī wake, o ngīnya o na Baranaba akīhītīthio nī ūhīnga ūcio wao.

¹⁴ Rīrīa ndonīre atī matiekaga kūrīngana na ma ya Ūhoro-ūrīa-Mwega, ngūira Petero atīrī, andū othe makīguaga, “Angīkorwo wee ūrī Mūyahudi, ūtūūraga na mītugo ya andū-a-Ndūrīrī na tī ta Mūyahudi-rī, ūngīkīhota atīa kūhatīrīria andū-a-Ndūrīrī atī nīguo marūmīrīre mītugo ya Ayahudi?”

¹⁵ “Ithuī arīa tūciarītwo tūrī Ayahudi na tūtārī ehia ta andū-a-Ndūrīrī-rī, ¹⁶ nītūū atī mūdū ndatuīkaga mūthingu nī ūndū wa gwachīkīra watho, no atuīkaga mūthingu nī ūndū wa gwītīkia Jesū Kristū. Nī ūndū ūcio o na ithuī twītīkītīe Kristū Jesū nīguo tūtūuo athīngu nī ūndū wa gwītīkia Kristū, no tī ūndū wa gwachīkīra watho, tondū gūtīrī mūdū ūgaatūuo mūthingu nī ūndū wa gwachīkīra watho.

¹⁷ “Angīgīkorwo rīrīa tūgūcaria gūtūuo athīngu nī Kristū kuonanagīa atī ithuī ene tūrī ehia-rī, ūguo nī kuuga atī Kristū atungatagīra mehīa? Hī! Kūroaga gūtūika ūguo! ¹⁸ Angīkorwo nī ngwaka rīngī kīrīa ndaanangīre-rī, nīkuonania atī nīi nīnyunīte watho. ¹⁹ Nīgūkorwo na ūndū wa watho nīndakūīrīre watho ūcio nīguo ndūūre muoyo ndī wa Ngai. ²⁰ Nīi nīndīkītīe kwambanīrio hamwe na Kristū, na rīu tī nīi ndūūraga muoyo, no Kristū nīwe ūtūūraga muoyo thīinī wakwa. Muoyo ūrīa ndūūraga mwīrī-inī ūyū ndūūraga na ūndū wa gwītīkia Mūrū wa Ngai, ūrīa wanyendire na akīrūta nī ūndū wakwa. ²¹ Ndingūtīkīra gūtūa wega wa Ngai kīndū gīa tūhū, tondū kūngītūika atī ūthingu wonēkaga nī ūndū wa watho-rī, Kristū aakūire tūhū!”

3

Gwītīkia, kana Gwachīkīra Watho?

¹ Atīrīrī inyuī Agalatia aya akīgu! Mūrogetwo nūū? O inyuī muonīrio wega Jesū Kristū arī mwambe mūtī igūrū. ² No nyende kūmenya ūndū ūmwe tu kuuma kūrī inyuī: Mwaheirwo Roho nī ūndū wa gwachīkīra watho, kana nī ūndū wa gwītīkia ūhoro ūrīa mwaigūire? ³ Kaī mūrī akīgu atīa? Mwambīrīrie na Roho wa Ngai, na rīu mūrenda kūrīkīrīria na hīnya wa mwīrī? ⁴ Anga mwathīnīrio na maūndū maingī ūguo o tūhū, angīkorwo ūhoro ūcio wothe warī wa tūhū? ⁵ Wee Ngai amūheaga Roho wake na akarīngaga cīama gatagatī kanyu nī ūndū wanyu gwachīkīra watho, kana nī ūndū wa gwītīkia ūhoro ūrīa mwaigūire?

⁶ Ta rīrikanai ūhoro wa Iburahīmu, Maandīko moigīte atīrī: “Etīkīrie Ngai, nake Ngai akīmūtua mūthingu.” ⁷ Nī ūndū ūcio kīmenyei atī andū arīa metīkītīe nīo cīana cia Iburahīmu. ⁸ Na tondū Maandīko marīa matheru nīmooigīte o mbere atī Ngai nīagatua andū-a-Ndūrīrī athīngu na ūndū wa gwītīkia-rī, na Maandīko macio nīmahunjīrie Iburahīmu Ūhoro-ūrīa-Mwega o kabere, makiuga atīrī: “Ndūrīrī ciothe nīikaarathimwo nī ūndū waku.” ⁹ Nī ūndū ūcio andū arīa metīkītīe nīmarathīmanagīrio hamwe na Iburahīmu, mūdū ūcio warī mwītīkia.

¹⁰ Andū arīa othe mehokaga ūhoro wa gwachīkīra watho-rī, marī na kīrumi, nīgūkorwo Maandīko moigaga atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū o wothe ūtahīngagīa maūndū marīa mothe mandīkītīo lbuku-inī rīa Watho.” ¹¹ Nītūū wega atī gūtīrī mūdū ūngītūuo mūthingu mbere ya Ngai nī ūndū wa gwachīkīra watho, tondū Maandīko moigīte atīrī: “Mūdū ūrīa mūthingu agaātūūra muoyo nī ūndū wa gwītīkia.” ¹² No watho-rī, nduumanīte na ūhoro wa gwītīkia; handū ha ūguo Maandīko moigaga atīrī, “Mūdū ūrīa wathīkagīra maūndū ma watho agaātūūrio muoyo nī mo.” ¹³ Nake Kristū nīatūkūūrie agītūrūta kīrumi-inī kīa watho na ūndū wake mwene gūtūika kīrumi ithenya rīitū, nīgūkorwo nī kwandīkītīo atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū o wothe wambītīo mūtī-igūrū.” ¹⁴ Aatūkūūrie nīguo kīrathīmo kīrīa Iburahīmu aarathīmītīo nakīo gīkīnyīre andū-a-Ndūrīrī na ūndū wa Kristū Jesū, nīguo atī na ūndū wa gwītīkia twamūkīre Roho ūrīa weranīrīwo.

Watho na Kīranīro

* 2:11 Antiokia rīarī itūūra inene rīa Suriata, na rīarī rīa gatātū thuutha wa Roma na Alekīsandēria thīinī wa mabūrūrī marīa maathagwo nī Aroma.

¹⁵ Ariū na aarī a lthe witū, rekei ndimuonie na ngerekano yumanite na maundū marīa mūū. O ta ūria gūtārī mūdū ūngihota kweheria ūndū kana kuongerera ūndū harī kīrīkanīro kīrīa gīthondeketwo nī mūdū-rī, no taguo ūhoro ūyū ūtarī. ¹⁶ Maundū marīa meranīrwo, meerīrwo lburahīmu na mbeū yake. Maandiko matiugite “mbeū ciake”, taarī ūhoro wa andū aingī, no moigite “na mbeū yake”, ūguo nī kuuga mūdū ūmwe, na nīwe Kristū. ¹⁷ Ūria ndirenda kuuga nī atirī: Watho, ūcio wokire thuutha wa mīaka 430, ndūngēheria kīrīkanīro kīrīa gīekīrītwo ho nī Ngai mbere iyo, na ndūngītūma kīranīro kīu gītūike gīa tūhū. ¹⁸ Nī ūndū-rī, angīkorwo igai rīngīoneka nī ūndū wa watho-rī, rītikiūmanite na kīranīro; no Ngai, nī ūndū wa wega wake, nīaheire lburahīmu igai na ūndū wa kīranīro.

¹⁹ Watho-rī, wakīrī wa bata ūrikū? Wongereirwo kūrī kīranīro nīguo wonanagie mahītia o ngīnya rīria mbeū irīa kīrīkanīro kīeranīre īgooka. Watho ūcio wathanirwo nī arāika ūkīnengererio andū na guoko kwa mūguithania. ²⁰ No rīrī, mūguithania ndakoragwo arūgamīrīre o mwena ūmwe; no Ngai nī ūmwe.

²¹ Nī ūndū ūcio-rī, kaī watho ūreganite na cīranīro cia Ngai? Aca ti ūguo! Tondū korwo kwārī na watho waheanirwo nīguo andū magīe na muoyo-rī, ti-itherū o naguo ūthingu nī ūngīakīrehirwo nī watho. ²² No Maandiko moigaga atī andū a thī nī mohetwo nī mehīa, nīgeetha kīranīro kīrīa kīheanagwo nī ūndū wa gwītīkia Jesū Kristū kīheagwo o arīa metikītie.

²³ Ūhoro wa gwītīkia ūtanooka-rī, twarī ohe nī watho, tūkahingīrīro o ngīnya wītīkio ūkaaguīranīro. ²⁴ Nī ūndū ūcio watho nīguo waheirwo ūhoti wa gūtūtware kūrī Kristū, nīguo tūtūuo athingu na ūndū wa gwītīkia. ²⁵ Na rīrī, kuona atī rīu ūhoro wa gwītīkia nīmūkinyu, tūtīngīcōoka kūrīgāmīrīrwo nī watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mūrī ciana cia Ngai nī ūndū wa gwītīkia Kristū Jesū, ²⁷ nīgūkorwo inyuothe arīa mwabatithirio thīnī wa Kristū nīmūwīhumbīte Kristū. ²⁸ Nī ūndū ūcio gūtīngīcōoka gūthuuranio Mūyahudi kana Mūyunani, na gūtīrī ngombo kana mūdū ūtarī ngombo, na gūtīrī mūdū mūrūme kana mūdū-wa-nja, nīgūkorwo inyuothe mūrī ūmwe ki thīnī wa Kristū Jesū. ²⁹ Angīkorwo mūrī a Kristū-rī, mūkīrī a mbeū ya lburahīmu, na mūrī agai a kūgaya kūringana na kīranīro kīu kīranīrwo.

4

¹ Ūria ndīroiga nī atīrī, ihinda rīothe rīria mūgai arī o mwana-rī, ndarī ūtiganu na ngombo, o na atuīka nīwe mwene indo icio ciothe. ² Nī gathwo athagwo nī amūrōri hamwe na aramati a indo ciake, ngīnya ihinda rīria ithe atuīte rīgaakīnya. ³ Ūguo noguo o na ithuī, hīndī irīa twarī ciana, twatūire ūkombo-inī wa maundū marīa ma ndūire ma thī īno. ⁴ No hīndī irīa ihinda rīria rīagīrīru kūna rīakīnyire, Ngai nīatūmire Mūrīū, nake agīciarwo nī mūdū-wa-nja, na agīciarwo arī wa gathagwo nī watho, ⁵ nīguo akūire andū arīa matūire mathagwo nī watho, nīgeetha tūgie na kīhōoto gīa gūtūika ciana ciake, ⁶ Tondū inyuī mūrī ciana ciake-rī, Ngai nīatūmire Roho wa Mūrīū ngoro-inī ciitū, o we Roho ūria wītanaga ūkiugaga atīrī, “Abba, Baba.” ⁷ Nī ūndū ūcio, we ndūrī ngombo rīngī, no ūrī mwana wake; na tondū rīu ūrī mwana wake, Ngai nīagūtūite mūgai wa indo ciake.

Paūlū Kūrūmbūiya Agalatia

⁸ Tene rīria mūtōoī Ngai-rī, mwarī ngombo cia ciūmbe irīa itarī ngai. ⁹ No rīrī, tondū rīu nīmūmenyete Ngai, kana njuge nīmūrīkitie kūmenywo nī Ngai-rī, mūrākīenda gūcookerera maundū macio maagite hīnya na matarī kīene nīkī? Kaī mūrēnda gūcōoka ūkombo-inī wamo o rīngī? ¹⁰ Nīmūrūmītie ūhoro wa mīthenya mīamūre, na mīeri mīamūre, na imera, o na mīaka! ¹¹ Ndī na kīeha mūno tondū gūkuoneka atī wīra ūria wothē ndanenogīa naguo nī ūndū wanyu nī wa tūhū!

¹² Ndamūthaita, inyuī ariū na aarī a lthe witū, tuīkai ta nī, nīgūkorwo nī nduīkīte ta inyuī. Mūtīrī mwanjīka ūru. ¹³ O ta ūria mūū, ndamūhunjīrie Ūhoro-ūria-Mwega ihinda rīa mbere tondū ndaarī mūrūaru. ¹⁴ O na gūtūika ndwari yakwa yarī magerio kūrī inyuī, mūtīanyararīe kana mūkīmena, no mwanyītire ūgeni ta ndaarī mūrāika wa Ngai, o na ta ndaarī Jesū Kristū we mwene. ¹⁵ Kaī ūndū ūcio watūmaga mūkene ūthīite kū? Nī ndī mūrā atī, korwo nīmūngīahotire, nīmūngīakūūire maitho manyu mūūhe. ¹⁶ Kaī rīu nduīkīte thū yanyu nī ūndū wa kūmūhe ūhoro ūria wa ma?

¹⁷ Andū acio me na kīyo magīcaria ūria mūngītūika a thiritū yao, no ti ūndū wa gītūmi kīega. Ūria mendaga nī kūmūtīgīthania na ithuī mūtūike ao, nīgeetha mūgie na kīyo gīa kūmarūmīrīra. ¹⁸ Nī wega kūgia na kīyo, angīkorwo muoroto nī mwega, na mwkage ūguo hīndī ciothe to hīndī irīa ndī hamwe na inyuī. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mūno, o inyuī arī njīguagīra ruo ta rwa mūtūmia akīheo mwana, ngīnya hīndī irīa Kristū agaakorwo eyūmbīte thīnī wanyu, ²⁰ naarī korwo ndakorwo hamwe na inyuī ta rīu, nīguo ngarūrīre mwarīrie wakwa tondū nīndīgītwo nī ūhoro wanyu!

²¹ Ta njĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda gũkorwo mũgiathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooĩ ũrĩa watho uugaga? ²² Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩ, Iburahĩmu aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mũtumia ũrĩa warĩ ngombo, nake ũcio ũngĩ agaciarwo nĩ mũtumia ũrĩa ũtaarĩ ngombo. ²³ Mũriũ wake wa mũtumia ũrĩa warĩ ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ũndũire; no mũriũ ũrĩa waciarĩtwo nĩ mũtumia ũcio ũtaarĩ ngombo aaciarĩtwo na ũndũ wa kũhingia kũranĩro.

²⁴ Namo maũndũ macio nĩ ma ngerekano, nĩ ũndũ atumia acio marũgamĩrĩre irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai nakĩo gĩciaraga ciana cia ũkombo: Nakĩo kigerekanĩtio na Hagari. ²⁵ Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩre Kĩrĩma gĩa Sinai kĩa kĩa kũu bũrũri wa Arabia, nake nĩwe ũgerekanĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ũrĩa rĩhaana ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ũkombo-inĩ hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itũũra rĩrĩa rĩa kũũrĩa igũrũ, rĩrĩrĩ ũkombo-inĩ, na nĩrĩro nyina witũ, ²⁷ nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Kena wee mũndũ-wa-nja thata,
wee ũtaciara ciana,
tumũra kanua na wanĩrĩre,
wee ũtarĩ waigua ruo rwa kũgĩa mwana;
tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ũrĩa ũtiganiĩrio
nĩ nyingĩ gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na mũthuri.”

²⁸ Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũrĩ ciana cia kũranĩro, o ta ũrĩa Isaaka aarĩ. ²⁹ Hĩndĩ iyo, mũriũ ũrĩa waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ, nĩanyariira mũriũ ũcio waciarĩtwo na ũndũ wa hinya wa Roho. Ũguo noguo kũhaana o na rĩu. ³⁰ No rĩrĩ, Maandĩko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ, “Ingata ngombo iyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ mũriũ ũcio wa mũtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai hamwe na mũriũ wa mũtumia ũcio ũtarĩ ngombo.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana cia mũtumia ũcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mũtumia ũcio ũtarĩ ngombo.

5

Wiyathi thĩnĩ wa Kristũ

¹ Kristũ nigũtuohora aatuohore nĩguo tũgie na wiyathi. Nĩ ũndũ ũcio, mwĩhaandei wega na mũtigitĩre kuohwo icooki rĩa ũkombo rĩngĩ.

² Ta thikĩrĩria ciugo ciakwa! Nĩ Paũlũ ngũmwĩra atĩrĩ, mũngĩtikĩra kũrĩa-rĩ, Kristũ ndangĩgĩa bata na inyuĩ o na hanini. ³ Ningĩ nĩngũmwĩra o rĩngĩ atĩ mũndũ o wotho ũngĩtikĩra kũrĩa, ũcio amenye atĩ nĩagĩrĩrwo nĩ gwithĩkĩra watho ũrĩ wotho. ⁴ Inyuĩ arĩa mũrageria gũtuĩka athingu nĩ ũndũ wa watho-rĩ, nĩmũtigitihanĩtio na Kristũ; inyuĩ nĩmũgwĩte mũgatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithuĩ-rĩ, tũkoragwo twĩhokete atĩ nĩtũgatuuo athingu. ũndũ ũcio nĩguo tũkoragwo twĩrĩgĩrĩre tũrĩ na wĩtikio, tũhotithĩtio nĩ Roho. ⁶ Nĩgũkorwo thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, kũrĩa kana kwaga kũrĩa gũtirĩ bata. ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ wĩtikio ũrĩa ũrutaga wĩra na njĩra ya wendani.

⁷ Nĩmũrateng’agĩra ihenya rĩega. Nũu wamũgiririe mũgĩtiga gũcoka gwithĩkĩra ũhoru-ũrĩa-wa-ma? ⁸ Kũringĩrĩro kwa mũthemba ũcio gũtũmĩte kũrĩ ũrĩa wamwĩre. ⁹ “Ndawa nini tu ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga mũtu ũrĩa mũkande nayo wotho ũmbe.” ¹⁰ Nĩndĩhokete thĩnĩ wa Mwathani atĩ inyuĩ mũtikũgarũrũka mũgie na meciiria mangĩ. ũrĩa ũramũtururia nĩwe ũkaaherithio o na angĩkorwo arĩ ũ. ¹¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, angĩkorwo no ndĩrahunja ũhoru wa kũrĩa-rĩ, ndĩrakĩnyariirwo nĩkĩ? Angĩkorwo ũguo nĩguo-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtũmaga andũ mahĩngwo, na nĩguo ũhoru wa mũtharaba-rĩ, nĩmweherie. ¹² No nyende andũ acio mamũthĩnagia mathĩ na mbere o nginya mehakũre.

¹³ Inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, mwetirwo nĩguo mũgie na wiyathi. No rĩrĩ, mũtikahũthĩre wiyathi wanyu kũrũmagĩrĩra merĩrĩra ma mwĩrĩ, no handũ ha ũguo-rĩ, tungatanagĩrai inyuĩ-ene mũrĩ na wendani. ¹⁴ Tondũ-rĩ, ũhoru wotho wa watho ũhingagio nĩ rĩathani rĩrĩ rĩmwe: “Enda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wiendete wee mwene.” ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩrũmana mũkĩrĩanaga-rĩ, mwĩmenyererei mũtikaniinane inyuĩ ene.

Mũtũrĩre wa Gũtongorio nĩ Roho

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, thĩiagai mũtongoretio nĩ Roho, na mũtirĩhingagia merĩrĩra ma mwĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo mwĩrĩ nĩwĩrĩragĩra maũndũ marĩa matangiendwo nĩ Roho, nake Roho nĩareganaga na maũndũ marĩa merĩragĩrio nĩ mwĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio Roho na mwĩrĩ itũũraga irũaga, na nĩkĩo mũtahotaga gwĩka ũrĩa mwendaga gwĩka. ¹⁸ No rĩrĩ, mũngĩtongorio nĩ Roho, inyuĩ mũtingĩkorwo mũgiathwo nĩ watho.

¹⁹ Na rĩrĩ, maũndũ marĩa mekagwo nĩ mwĩrĩ nĩmoĩo, namo nĩ: ũmaraya, na meciiria mooru, na ũmaramari, ²⁰ na kũhooya mĩhianano, na kũrogana, na ũthũ, na kũũgitana, na ũiru, na mang’ũrĩ, na kwĩyenda, na nyamũkano, na ngarari, ²¹ gũcumikĩra na kũrĩro nĩ njoohi, na maruga marĩa mainagwo

nyimbo iria itaagĩĩre, o na maũndũ mangĩ ta macio. Nĩdamũkaanirie, o ta ũrĩa ndamũkaanirie hĩndĩ ya mbere, atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio matikagaya ũthamaki wa Ngai.

²² No rĩrĩ, maciaro ma Roho nĩ wendani, na gĩkeno, na thayũ, na gũkirĩrĩa, na kũiguanĩra tha, na gũtugana, na kwĩhokeka, ²³ na ũhooreri, na kwĩgĩrĩrĩa merĩrĩa ma mwĩrĩ. Macio-rĩ, gũtirĩ watho wa kũgĩria mekagwo. ²⁴ Nao andũ arĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩmambithĩtie mĩrĩ yao mĩti-igũrũ hamwe na thuti ciayo na merĩrĩa mayo. ²⁵ Angĩkorwo tũtũire muoyo nĩ ũndũ wa Roho-rĩ, kĩrekei tũtongoragio nĩ Roho. ²⁶ Rekei tũtĩge gwĩtĩa, na kũũgitana, o na kũiguanĩra ũiru.

6

Gwĩka Andũ othe Wega

¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũndũ angĩkorwo ahĩtĩtie-rĩ, inyuĩ arĩa mũrĩ na roho mũcookagĩrĩriei mũhooreire. No mwĩmenyererei, o na inyuĩ mũtikae kũgerio. ² Teithanagiai mũndũ na ũrĩa ũngĩ maũndũ marĩa mamũritũhagĩra, na mweka ũguo-rĩ, nĩmũrĩhingagia watho wa Kristũ. ³ Mũndũ angĩciiria atĩ we nĩ wa bata hĩndĩ ĩrĩa atarĩ kĩene-rĩ, nĩ kwĩheenia areheenia. ⁴ O mũndũ nĩarorage wĩra wake mwene. Hĩndĩ ĩyo no ahote kwĩraha, atekwĩganania na mũndũ ũngĩ, ⁵ nĩgũkorwo o mũndũ no nginya akuue mũrigo wake.

⁶ Mũndũ o wothe ũrĩa ũrutagwo ũhoro wa Ngai nĩagayanage indo ciothe iria njega na mũmũruti.

⁷ Mũtikanahenio: Ngai ndangĩnyũrũrio. Kĩrĩa mũndũ ahaandaga no kio agethaga. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia merĩrĩa ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanangika kũrĩa kuumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho. ⁹ Ningĩ tũtikanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩakinya nĩtũkaagetha magetha twaga gũkua ngoro. ¹⁰ Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe twagĩa na ihinda rĩagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa metĩkitie.

Kũrua kana kwaga Kũrua gũtirĩ Bata

¹¹ Onei ũrĩa ndĩramwandĩkĩra marũa maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! ¹² Andũ acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo maramũringĩrĩa atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. ¹³ O na acio maruaga matiathĩkagĩra watho, no nĩmendaga inyuĩ mũrue nĩguo metĩage nĩ ũndũ wa mĩrĩ yanyu. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtĩa, tĩga o ndĩtĩire nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, na nĩ ũndũ waguo-rĩ, maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mĩti-igũrũ nĩguo mehere harĩ nĩ, na nĩ ngaambwo harĩ maũndũ ma thĩ nĩguo njehere harĩ mo. ¹⁵ Kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata; kĩrĩa kĩrĩ bata nĩ mũndũ agarũrũke atũike kũmbe kĩerũ. ¹⁶ Thayũ na kũigũrwo tha kũrogĩa na andũ arĩa marũmagĩrĩa wathani ũyũ, o hamwe na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai.

¹⁷ Ngĩrĩkĩrĩa nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thĩĩna, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-inĩ wakwa.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ. Amenĩ.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

¹ Nī nīi Paŭlū, mūtūmwō wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai,

Ndirandikīra andū ariā aamūre kūu Efeso, ariā ehokeku thīinī wa Kristū Jesū:

² Wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na Mwathani Jesū Kristū, irogīa na inyuī.

Irathimo cia Kīroho thīinī wa Kristū

³ Atīrīrī, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, arogoocwo, o we ūtūrathimīte na irathimo ciothe cia kīroho thīinī wa Kristū, iria ciumaga kūu igūrū. ⁴ Nīgūkorwo o na thī itanombwo, Ngai nīatūthuure nīguo tūtūike ake thīinī wa Kristū, nīguo tūtūike atheru na twage ūcuuke maitho-inī make. Nī ūndū wa wendo wake-rī, ⁵ Ngai nīatuīte o mbere atī nītūgaatuika ciana ciake nī ūndū wa Jesū Kristū, kūringana na ūriā eendete na ūriā oonire arī wega, ⁶ nīguo wega wake ūriā ūrī riiri ūkumagio, wega ūcio atūheete o ūguo tūhū thīinī wa Mūriū wake ūriā endete mūno. ⁷ Na twakūūrīro na ūndū wa thakame ya Kristū, na tūkīrekerwo mehia maitū, kūringana na ūriā wega wa Ngai ūingihīte, ⁸ wega ūcio aatūingihīrie arī na ūūgī na ūmenyo wothē. ⁹ Nake agtūmenyithia hitho ya wendi wake, kūringana na ūriā oonire arī wega, o ūriā aatanyīte gwika thīinī wa Kristū, ¹⁰ nīguo ūkaahingio rīriā mahinda marīa magīrīre magaakinya, nīguo acookanīrīrie indo ciothe iria irī igūrū na iria irī gūkū thī harī mūtongoria ūmwe, na nīwe Kristū.

¹¹ Ningī nī thīinī wa Kristū o na ithuī twamūkīrie igai kuuma kūrī Ngai, kūringana na ūriā aatuīte o mbere, o we wīkaga maūndū mothe kūringana na muoroto wa wendi wake, ¹² nīguo o na ithuī ariā twarī a mbere kwihoka Kristū, tūtūike a kūgoocithia riiri wa Ngai. ¹³ Inyuī o na inyuī nīmwateranīirio na Kristū mwarīkia kūigua ūhorō-ūriā-wa-ma, nāguo nīguo ūhorō-ūriā-Mwega wa ūhonokio wanyu. Mwarīkia gwītīkia, nīmwekīrīro rūūri thīinī wake, na ūndū wa kūheo Roho Mūtheru ūriā mwerīrīro, ¹⁴ Nake Roho nīwe mūrūgamīrīri wa kuonania atī nītūkagaīrwo igai riitū nginya rīriā andū ariā marī a Ngai magaatuika a gūkūrīro, nīgeetha riiri wake ūgoocagwo.

Gūcookia Ngaatho na Kūhooya

¹⁵ Na nī ūndū ūcio, kuuma rīriā ndaiguire ūhorō wa wītīkio wanyu thīinī wa Mwathani Jesū, o na wendani wanyu ūriā mwendaga ariā othe aamūre nāguo-rī, ¹⁶ ndirī ndatigithīria gūcookeria Ngai ngaatho nī ūndū wanyu, ngīmūririkanaga mahooya-inī makwa. ¹⁷ Hooyaga atī Ngai wa Mwathani witū Jesū Kristū, o we ithe witū mwene riiri, amūhe Roho, ūriā ūkamūhe ūūgī na ūguūrio nīguo mūmenye Ngai wega. ¹⁸ Ningī nīhooyaga atī maitho manyu ma ngoro mathererwo nī ūtheri, nīguo mūmenye ūhorō wa kīrīgīrīro kīriā amwītīrie, na mūmenye ūtonga wa igai rīake rīrī na riiri, rīriā akaagaīra andū ake aamūre, ¹⁹ o na ūhoti wake mūnene ūtangīgerekā nī ūndū witū, ithuī ariā twītīkītīe. Ūhoti ūcio no ta hinya wake mūnene ūkīrūta wīra, ²⁰ ūriā eekīrīre thīinī wa Kristū rīriā aamūriūkīrie kuuma kūrī ariā akuū, na akīmūiga guoko-inī gwake kwa ūrīo kūu igūrū, ²¹ na agatūūgīrio mūno igūrū rīa wathani o wothē na ūhoti wothē, na hinya na ūthamaki wothē, na marīitwa mothe ma ūnene marīa mangītheanwo, na to mahinda maya moiki, no nī o na mahinda marīa magooka. ²² Nake Ngai akīiga maūndū mothe rungu rwa magūrū make, na akīmūtua mwathi wa gwathaga maūndū mothe nī ūndū wa kanitha. ²³ Kanitha nīguo mwīrī wake, na noguo ūiyūru wake, o we ūiyūrīte maūndū mothe o na kūndū guothe.

2

Kūgīa na Muoyo thīinī wa Kristū

¹ O na inyuī-rī, mwarī akuū nī ūndū wa ūremi wanyu na mehia manyu, ² marīa mwatūūrāga thīinī wamo rīriā mwarūmagīrīra mīthīire ya thī īno na mīthīire ya mwathi wa ūthamaki wa rīera-inī, o roho ūriā ūraruta wīra rīu thīinī wa ariā mataathīkagīra Ngai. ³ O na ithuī ithuothe-rī, kūrī hīndī twatūūranāgia nao, twaathagwo nī thuti cia mūrīrī iitū, na tūkarūmagīrīra merirīria na maūndū marīa mecīrīragio nī ngoro. O ta acio angī-rī, ha ūhorō wa kīmerera-rī, twatūūire tūrī a kūrakarīrwo. ⁴ No tondū wa wendo wake mūnene harī ithuī, Ngai, o we ūiyūrītūwo nī tha nyingī, ⁵ nīatūmire tūgīe na muoyo hamwe na Kristū o rīriā twarī akuū nī ūndū wa mehia maitū tondū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio. ⁶ Nake Ngai agītūriūkānīria hamwe na Kristū na agītūikaria thī hamwe nake kūu igūrū tūrī thīinī wa Kristū Jesū. ⁷ Eekire ūguo nīgeetha matukū marīa magooka onanie kūrī ithuī wega wake mūingī ūriā ūtangīgerekā kūrī ithuī, nī ūriā atūire atūtugaga thīinī wa Kristū Jesū. ⁸ Nī ūndū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio nī ūndū wa gwītīkia, nāguo ūndū ūcio nduoimanire na inyuī ene, no nī

kíheo kía Ngai, ⁹ na ti úndú wa mawíra maría mwanaruta, nígeetha gütikagíe na mündú o na úmwe úkwígooa. ¹⁰ Nígúkorwo ithuí túrú wíra wa moko ma Ngai, túmbútúwó thíiní wa Kristú Jesú níguo twíkage ciiko njega iria irutaga wíra mwega, úríá Ngai aahaaríirie o mbere ní úndú witú níguo tútúúre túciikaga.

Gútuuo Úmwe thíiní wa Kristú

¹¹ Hakírí úguo-rí, ririkanai atí tene inyuí aría múrí andú-a-Ndúrírí na úndú wa gúciarwo, o inyuí mwítagwo “andú aría mataruaga” ní aría meítaga “andú aría maruaga” (kúrua kúu no úndú wíkitwo mwírí na moko ma andú), ¹² ririkanai atí hínđí iyo mwatúúrite mwamúranítio na Kristú, mwarí ageni na mútiarí a gíkundi kía andú a Isiraeli na ha úhoro wa írikaníro iria Ngai eeraníire, inyuí mútiarí a ho. Mwatúúrite gúkú thí mútarí na kúirígíríro na mútarí na Ngai. ¹³ No ríu, thíiní wa Kristú Jesú, inyuí aría hínđí ímwe mwarí kúraya, ríu nímúreharehetwo hakuhi ní úndú wa thakame ya Kristú.

¹⁴ Nígúkorwo we mwene níwe thayú witú, o we watúmire ithuí twarí eerí tútuíke úmwe, na agitharia rúirigo rwa rúmena rúríá rwatúgayanítie, ¹⁵ ní úndú níaniinire watho hamwe na maathani maguo, o na íríra ciaguo, na úndú wa kúruta mwírí wake. Agígíika úguo nígeetha ombé thíiní wake mwene mündú úmwe mwerú kuuma harí acio eerí, naguo úndú úcio útúme kúgie thayú, ¹⁶ na nígeetha thíiní wa mwírí úcio úmwe, amaígúithanie na Ngai na úndú wa mútharaba, úríá aahúthíríre kúniina rúmena rwao. ¹⁷ Kristú ookire akímúhunjíria thayú inyuí aría mwarí kúraya, o na thayú kúrí aría maarí hakuhi. ¹⁸ Na thíiní wake ithuí a iruka ício cieri nítúkinyaga kúrí lthe witú na úndú wa Roho o ro úmwe.

¹⁹ Ní úndú wa úguo, ríu inyuí mútirí ageni na agendi ríngí, no nímútuíkíte ene búrúri hamwe na andú a Ngai, na mógatuíka andú a nyúmba ya Ngai, ²⁰ múgagíakwo igúrú ríá múthingí wa atúmwo na anabii, nake Kristú Jesú we mwene agakorwo níwe ihiga ríríá inene ríá koine. ²¹ Thíiní wake mwako wothé níúnyitánite, na úgakínenéha o nginya úgatuíka hekarú theru thíiní wa Mwathani. ²² Na ní thíiní wake o na inyuí múraakwo hamwe níguo mútuíke gíikaro gíá gúikarwo ní Ngai na úndú wa Roho wake.

3

Paúlú Múhunjia wa Andú-a-Ndúrírí

¹ Ní úndú wa gítúmi gíkí, níí Paúlú, njohetwo ní úndú wa kúhunjia úhoro wa Kristú Jesú kúrí inyuí andú-a-Ndúrírí:

² Ti-itherú nímúguíte úhoro wa úríá ndaheirwo útungata wa wega wa Ngai ní úndú wanyu, ³ na níguo úhoro wa hitho úríá ndaamenyithirio na úndú wa kúguúrírio ní Ngai, o ta úríá nyandíkíte na njíra nguhí. ⁴ Mwathoma úhoro úyú, nímúkúhota kúmenya úríá ndaakuúkiirwo ní úhoro úcio wa hitho wa Kristú, ⁵ úríá útaamenyithirio andú a njiarwa ingí, ta úríá ríu úguúrírio atúmwo a Ngai atheru o na anabii ní Roho. ⁶ Naguo múbango wa Ngai ní atí, andú-a-Ndúrírí nímatuíkíte agai hamwe na andú a Isiraeli, na nímatuíkíte ciíga cia mwírí úmwe, na makagwataníra thíiní wa kúiraníro gíá Kristú Jesú ní úndú wa kúhunjírio Úhoro-úríá-Mwega.

⁷ Ndaatuíkire ndungata ya Úhoro-úcio-Mwega ní úndú wa kíheo kíríá ndaheirwo kía wega wa Ngai hotithítio ní hinya wake. ⁸ O na gútuíka ní níí múnini múno harí andú a Ngai othe, nindaheirwo wega úcio: níguo hunjagíríe andú-a-Ndúrírí útonga wa Kristú úríá útangímenyeka úríá úigana, ⁹ na ndaúragíre andú othe úhoro wa hitho íno, íríá ítúire íhithítwo kuuma o tene, thíiní wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua ríake ríarí atí, na úndú wa kanitha, úúgí wa Ngai úríá wa míthemba míingí úmenyithanio kúrí aathani, na kúrí aría marí na úhoti kúu igúrú, ¹¹ kúringana na úríá aatúire atanyíte gwíka kuuma o tene, na úríá aahingirie arí thíiní wa Kristú Jesú, Mwathani witú. ¹² Na ithuí ní úndú wa gúkorwo túrí thíiní wake, na ní úndú wa gwítíkia, no túthengerere Ngai túrí na úmírú, na tútarí na guoya. ¹³ Ní úndú úcio níngúmúthaita mútikoarwo ní hinya tondú wa mýnamaro íríá ndíranyariirwo nayo ní úndú wanyu, tondú níyo riiri wanyu.

Paúlú kúhoera Aefeso

¹⁴ Úndú úcio níguo útúмага ndurie ndu ndí mbere ya lthe witú, ¹⁵ o we úríá andú othe a nyúmba yake, aría marí igúrú na aría marí gúkú thí metanagio nake. ¹⁶ Níhooyaga Ngai, atí kuuma útonga-iní wa riiri wake, amúheage hinya, nígeetha múhotithítio ní Roho wake-rí, múgie na úhoti thíiní wanyu, ¹⁷ nígeetha Kristú atúúrage ngoro-iní cianyu na úndú wa gwítíkia. Na níngí níhooyaga atí inyuí múhaandwo níguo múgie na mírí na mwíkindíre thíiní wa wendani, ¹⁸ níguo múgie na hinya, múrí hamwe na andú aría angí othe aamúre, na múhotage kúmenya úríá wendani wa Kristú waramíte, na úríá úraihiite na igúrú, na úríá úríkíte na thí, ¹⁹ o na múmenye wendani úcio úkíríte úmenyo wothé, níguo múiyúríríro na úiyúru wothé wa Ngai.

²⁰ Na rirĩ, kūrĩ Ngai ūrĩa ūhotaga gwĩka maũndũ marĩa mothe tũmũuragia kana tũgeciiria, na agakĩrĩrĩa mũno kũringana na ūhoti wake ūrĩa ūrutaga wĩra thĩĩnĩ witũ-rĩ, ²¹ arogocwo thĩĩnĩ wa kanitha na thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ, o nginya njiarwa-inĩ ciothe, tene na tene! Amenĩ.

4

Ūrũmwe thĩĩnĩ wa Kristũ

¹ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ Paũlũ njohetwo nĩ ūndũ wa Mwathani, nĩndamũthaitha mūtũũre na mūtũũrĩre ūringaine na gwĩtwo kūrĩa mwetirwo. ² Mwĩnyiihĩtie biũ na mũhooreire na mũkirĩrĩrie, na ningĩ mũkiranagĩrĩrie mũndũ na ūrĩa ūngĩ mūrĩ na wendani. ³ Geriai na kĩyo nĩguo mūtũũrĩre ūrũmwe wa Roho, muohanĩtio na thayũ. ⁴ Nĩgũkorwo kūrĩ mwĩrĩ o ūmwe na Roho o ūmwe, o ta ūrĩa mwetĩrwo kũrĩgĩrĩro o kĩmwe rĩria mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ūmwe, na wĩtikio ūmwe, na ūbatithio o ūmwe; ⁶ nake Ngai no ūmwe na nowe Ithe wa andũ othe, ūrĩa ūrĩ igĩrũ rĩa andũ othe, na arĩ kũndũ guothe, na thĩĩnĩ wa andũ othe.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ witũ nĩaheetwo wega wa Ngai, kũringana na ūrĩa Kristũ aheanaga. ⁸ Nĩkĩo Maandĩko moigaga atĩrĩ:

“Rĩrĩa aambatire igĩrũ,

nĩatongoririe arĩa maatahitwo mĩtongoro-inĩ wake,
na akihe andũ iheo.”

⁹ (Rĩu-rĩ, ciugo icio atĩ “nĩambatire igĩrũ” nĩ kuuga atĩa, angĩkorwo ti kuuga atĩ o na nĩaikũrũkire thĩ kūrĩa kũriku mũno? ¹⁰ Ūcio waikũrũkire nowe ūrĩa wambatire igĩrũ o igĩrũ mũno, nĩgeetha aiyũre kũndũ guothe.) ¹¹ Ūcio nĩwe ūrĩa wathuurire andũ amwe matũike atũmwo, na angĩ matũike anabii, na angĩ matũike ahunjia, na arĩa angĩ matũike arĩithi a ngoro cia andũ o na arutani, ¹² nĩguo ahaarĩrie andũ a Ngai nĩ ūndũ wa wĩra wa gũtungata, nĩgeetha mwĩrĩ wa Kristũ wongererwo hinya, ¹³ o nginya rĩrĩa ithuothe tũkaagia na ūrũmwe ūhoru-inĩ wa gwĩtikia o na wa kũmenya Mũrũ wa Ngai, na tũtũike agima o nginya tũgie na ūgima mũkinyanĩru kũna o ta ūrĩa Kristũ ahaana.

¹⁴ Hĩndĩ iyo tũgĩtĩge gũtuika tũkenge, tũrĩa tũikanagio mwena na mwena, o na tũkĩhurutagwo haha na harĩa nĩ rũhuho o ruothe rwa ūrutani, na tũgĩtwaragĩrĩrio nĩ wara na ūhinga wa andũ ūrĩa maheenagĩrĩria andũ nago makamahĩthithia. ¹⁵ Handũ ha ūguo-rĩ, tũngĩaria ūhoru-wa-ma tũrĩ na wendani, nĩtũrĩkũraga maũndũ-inĩ mothe thĩĩnĩ wake ūrĩa arĩ we mūtwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁶ Kuuma kūrĩ we mwĩrĩ wothe ūnyitithanagio na ūkohanio hamwe nĩ nga iria iũnyitithanagia, nago ūgakũraga na ūkeyakaga guo mwene thĩĩnĩ wa wendani, o kĩga gĩkĩrutaga wĩra wakĩo.

Gũtũũra ta Ciana cia Ūtheri

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio ngũmwĩra atĩrĩ, na ngamũringĩrĩria thĩĩnĩ wa Mwathani, atĩ no nginya mūtĩge gũtũũraga ta ūrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ matũũrũaga, marĩ na meciiria ma tũhũ. ¹⁸ Ūmenyo wao ūiyũritwo nĩ nduma, na makaamũranio na mūtũũrĩre wa wendi wa Ngai nĩ ūndũ wa ūrimũ ūrĩa ūrĩ thĩĩnĩ wao uumanĩte na ūmũ wa ngoro ciao. ¹⁹ Nĩ ūndũ wa kwaga thoni ciothe-rĩ, nĩmeheanĩte kūrĩ thuti cia ūũra-thoni magekaga mawaganu ma mĩthemba yothe, na magathĩĩ na mbere kwĩrĩrĩria mangĩ maingĩ.

²⁰ No inyuũ mũtiamenyire Kristũ na njĩra iyo. ²¹ Ti-itherũ nĩmwaiguire ūhoru wake, na mũkĩrutwo mūrĩ thĩĩnĩ wake kũringana na ūhoru wa ma ūrĩa ūrĩ thĩĩnĩ wa Jesũ. ²² Nĩmwarutirwo, ūhoru ūkonĩĩ mūtũũrĩre wanyu wa mbere, nĩgeetha mwĩũre mũndũ wanyu ūrĩa wa tene, ūrĩa rĩu ūthũkĩtio nĩ merĩrĩria maguo ma maheeni; ²³ nĩgeetha mwerũhĩrio mwĩciĩrĩrie wanyu; ²⁴ na mwĩhumbe mũndũ ūrĩa mwerũ, ūrĩa wombirwo ahaanaine na Ngai, arĩ na ūthingu na ūtheru ūrĩa wa ma.

²⁵ Nĩ ūndũ ūcio, o ūmwe wanyu no nginya atigane na ūhoru wa maheeni, na mwanagĩrie ūhoru wa ma mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nĩgũkorwo ithuothe tũrĩ cĩga cia mwĩrĩ ūmwe. ²⁶ “Mwarakara mũtĩkehie”: Mũtikareke rĩũa rĩthũe mūrĩ o na marakara, ²⁷ o na mũtikanaha mũcukani kamweke. ²⁸ Mũndũ ūrĩa ūiyaga, nĩatiege gũcoka kũiyi, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na ekage maũndũ mega na moko make, nĩgeetha agĩe na kĩndũ angĩgayana na arĩa mabataire.

²⁹ Mũtikanareke ndeto njũru ciume tũnua-inĩ twanyu, tĩga o iria cia gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo igunage arĩa marĩciiguaga. ³⁰ Ningĩ mũtikanaiũguithie Roho Mũtheru wa Ngai ūũru, ūrĩa wamwĩkĩrĩre rũũrĩ o nginya rĩrĩa mũthenya ūrĩa wa gũkũũrwo ūgaakinya. ³¹ Eheriai gatagatĩ-inĩ kanyu ūũru wa ngoro, na mang’ũrĩ na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na rũmena rwa mũthemba o na ūrĩkũ. ³² Tuganagai na mũiguanagĩre tha, na mũkarekanagĩra mũndũ na ūrĩa ūngĩ, o ta ūrĩa Ngai aamũrekeire mehĩa manyu thĩĩnĩ wa Kristũ.

5

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mũno, ² na mütũũre mwendaine o ta ūria Kristũ aatwendire na akĩĩruta nĩ ūndũ witũ arĩ iruta rĩrĩ na mūtatarĩko mwega na igongona rĩrutĩĩrwo Ngai.

³ No rĩrĩ, thĩĩnĩ wa thiritũ yanyu gũtikanaiguĩke gũkĩgwetwo ūmaraya, kana ūndũ o na ūrikũ wa waganu, kana ūkoroku, tondũ maũndũ macio matiagĩĩire harĩ andũ a Ngai arĩa aamũre. ⁴ O na gũtikanaigĩe mĩario ya ūura-thoni, o na kana mĩario ya ūrimũ, o na kana mĩario ya itherũ rĩtarĩ rĩega. Mĩario ta iyo ndiagĩĩire kũgwetagwo; nĩ kaba gũcookagĩria Ngai ngaatho. ⁵ Tondũ nĩmũũĩ wega na ma atĩ: gũtirĩ mũhũũri-maraya, kana mũndũ mwaganu, o na kana mũndũ mũkoroku; mũndũ ūria wĩkaga ūguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ ta acio gũtirĩ ūri na igai thĩĩnĩ wa ūthamaki wa Kristũ na wa Ngai. ⁶ Mũtikareke mũndũ o na ū amũheenie na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maũndũ ta macio nĩmo matũmaga mang'ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa matamwathikagĩra. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũtikagĩe ngwatanĩro nao.

⁸ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩmwe mwarĩ nduma, no rĩu mũrĩ ūtheri thĩĩnĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana cia ūtheri ⁹ (nĩ ūndũ maciaro ma ūtheri monekaga thĩĩnĩ wa ūhoro wothe wa gwĩkana wega, na wa ūthingu, o na ūhoro wa ma), ¹⁰ na mütũĩrie muone maũndũ marĩa makenagia Mwathani. ¹¹ Mũtikanyĩitanĩre na andũ arĩa mekagĩra maũndũ nduma-inĩ marĩa matarĩ maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. ¹² Nĩgũkorwo o na nĩ thoni kũgweta maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ nĩ andũ acio aremi. ¹³ No ūndũ o wothe ūria ūrehetwo ūtheri-inĩ nĩwonekaga, ¹⁴ nĩgũkorwo ūtheri ūcio nĩguo ūtũmaga kĩndũ o gĩothe kĩoneke. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ:

“Arahũka, wee ūkomete,
ũriũke uume kũrĩ arĩa akuũ,
nake Kristũ nĩegũkarĩra.”

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ūria mũrĩtũũraga, mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ, ¹⁶ mũkĩhũthagĩra mweke o wothe mũrĩ nague tondũ matukũ maya nĩ mooru. ¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio mũtigaikare ta andũ akĩĩgu, no ikaragai mũmenyete wega ūria Mwathani endaga. ¹⁸ Ningĩ-rĩ, mũtikarĩĩo nĩ ndibei, nĩ ūndũ ūrĩũ nĩguo ūtwaragĩrĩria mũndũ ūmaramari-inĩ. Handũ ha ūguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. ¹⁹ Aranagĩriai mũndũ na ūria ūngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo cia kũinĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũguna maroho. Inagai na mũtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ ūndũ wa Mwathani, ²⁰ na mũcookagĩrie Ngai o we lthe witũ ngaatho maũndũ-inĩ mothe, thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²¹ Mwĩnyĩihanagĩriei mũndũ na ūria ūngĩ nĩ ūndũ wa ūria mütĩĩte Kristũ.

Atumia na Athuuri ao

²² Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyĩihagĩriei athuuri anyu o taarĩ Mwathani mũrenyĩihĩria. ²³ Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe mütwe wa mütumia o ta ūria Kristũ nake arĩ we mütwe wa kanitha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia waguo. ²⁴ Na rĩrĩ, o ta ūria kanitha wĩnyĩihagĩria Kristũ, ūguo na taguo nao atumia magĩrĩrwo nĩ kwĩnyĩihĩria athuuri ao maũndũ-inĩ mothe.

²⁵ Inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu, o ta ūria Kristũ eendire kanitha na akĩĩruta nĩ ūndũ waguo ²⁶ nĩguo awamũre aũtue mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na ūndũ wa kiugo, ²⁷ nĩguo ahote kwĩrehere we mwene kanitha ūrĩ na riiri, ūtarĩ irooro kana handũ hagũtharu, o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ūtũike kanitha mũtheru na ūtarĩ na ūcuuke. ²⁸ O ūguo, noguo athuuri magĩrĩrwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mĩrĩ yao ene. Mũndũ ūria wendete mütumia wake nĩwe mwene wĩyendete. ²⁹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ūthũire mwĩrĩ wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera, o ta ūria Kristũ ekaga kanitha, ³⁰ Tondũ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ wake. ³¹ “Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyĩitane na mütumia wake, nao eerĩ magatũĩka mwĩrĩ ūmwe.” ³² Ūyũ nĩ ūhoro wa hitho nene, na nĩ wa bata mũno, na ngiuga ūguo nĩ ūhoro wa Kristũ na kanitha ndĩraria. ³³ No rĩrĩ, o mũndũ nĩendage mütumia wake o ta ūria eendete we mwene, nake mütumia nĩaheage mũthuuri wake gĩtĩo.

6

Ciana na Aciari

¹ Inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu thĩĩnĩ wa Mwathani, nĩgũkorwo gwĩka ūguo nĩguo kwagĩĩire. ² “Tĩia thoguo na nyũkwa,” rĩu nĩrĩo riathani rĩa mbere rĩria rĩrĩ na kĩranĩro, ³ “nĩguo maũndũ maku mothe magaacĩre, na ūkenere gũtũũra muoyo hĩndĩ ndaaya gũkũ thĩ.”

⁴ Na inyuĩ maithe-rĩ, mũtikarakaragie ciana cianyu; handũ ha ūguo-rĩ, cireragei mũgĩcirutaga na mũgĩcitaraga thĩĩnĩ wa Mwathani.

⁵ Inyuĩ ngombo-rĩ, athikagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ, mũkĩmatĩaga na mũkĩmetigĩraga, mũtarĩ na ũhinga ngoro-inĩ, o taarĩ Kristũ mũrathĩkĩra. ⁶ Mũtikamaathĩkagĩre o hĩndĩ ĩria maramuona atĩ nĩguo mamwendage; no ikagai ũguo ta mũrĩ ngombo cia Kristũ, mũgĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga mekwo mwĩendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mũtarĩ na kĩnyiria, taarĩ Mwathani mũratungatĩra, no ti andũ, ⁸ nĩ ũndũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani nĩakarĩha o mũndũ ũndũ o wotho mwega ekaga arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

⁹ Na inyuĩ aathani-rĩ, ikagai ngombo cianyu o ro ũguo. Mũtigacĩhĩtagĩre, tondũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani wacio, na nowe Mwathani wanyu, arĩ o kũu igũrũ, nake ndarĩ mũthutũkanio.

Indo cia Ngai cia Mbaara

¹⁰ Ūhoro wa kũrigĩrĩria ngũmwĩra atĩrĩ, gĩagai na hinya thĩinĩ wa Mwathani mũkĩhotithagio nĩ ũhoti wake mũnene. ¹¹ Mwĩothei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nĩguo mũhote gwĩtiiria mawara ma mũcukani. ¹² Nĩgũkorwo kũgiana gwitũ ti gwa kũgiana na arĩa marĩ na mwĩrĩ na thakame, no tũgianaga na aathani, na mothamaki, na maahinya ma gũkũ thĩ ĩno ĩrĩ nduma, o na mbũtũ cia maroho mooru marĩ kũria igũrũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩothei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nĩguo mũkaahota gwĩtiiria mũthenya ũria mũũru wakinya, na mwarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, no mwĩhaande. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwĩhaande wega, mwĩhotorete mũcibi wa ũhoro ũria wa ma njohero, na mwĩohete gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka ũthingu, ¹⁵ namo magũrũ manyu mũmahaarĩrie gũthĩ kũhunja Ūhoro-ũria-Mwega wa thayũ. ¹⁶ Hamwe na indo icio ciothe, oyai ngo ya wĩtikio, ĩria mũrĩhotaga kũhoria nayo mĩguĩ yothe ĩria yakanaga mwaki ya ũria mũũru.* ¹⁷ Ningĩ ikĩrai ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩothe rūhiũ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kia Ngai. ¹⁸ Na mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mĩthemba yothe, mũgĩthaitanaga mũrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa aamũre hĩndĩ ciothe.

¹⁹ O na nĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai, nĩguo rĩria rĩothe ngũtumũra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hĩtho ya Ūhoro-ũria-Mwega, ²⁰ o ũria nĩ ndĩ mwarĩrĩria waguo, na noguo ũtũmĩe njohwo! Hooyagĩrai nĩguo ndĩũheanage itegwĩtigĩra, o ta ũria njagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Ngeithi cia Kũrigĩrĩria

²¹ Tukiko, mũrũ wa Ithe witũ ũria mwende na ndungata ĩhokekete wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe, nĩgeetha o na inyuĩ mũmenye ũria ndarĩ na ũria njĩkaga. ²² Ndiramũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, nĩguo mũmenye ũhoro witũ ũria tũtarĩ, na nĩguo amũmĩrĩrie ngoro.

²³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrogiĩ na thayũ, na wendani hamwe na wĩtikio ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁴ Wega wa Ngai ũrogiĩ na arĩa othe mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ũria ũtathiraga.

* 6:16 Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njũũa. Ciarĩ nene na nyũmũ nĩguo ihote kũhoria mĩguĩ. Ciatobokagio maaĩ-inĩ nĩguo ciororoe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIPI

¹ Nī ithuī Paŭlū na Timotheo, ngombo cia Kristū Jesū,

Marūa maya tūrāndikira andū othe arīa aamūre thīnī wa Kristū Jesū arīa mūrī kūu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

² Mūrogīa na wega na thayū ciumite kūrī Ngai Ithe witū, na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho hamwe na Kūhooya

³ Nīnjookagīria Ngai wakwa ngaatho rīrīa rīothe ndaamūririkana. ⁴ Rīrīa rīothe ngūmūhoera inyuothe-rī, ndīmūhooyagīra hīndī ciothe ngenete. ⁵ Tondū wa ngwatanīro iitū na inyuī harī Ūhoro-ūrīa-Mwega, kuuma o mūthenya wa mbere nginya rīu. ⁶ Nī nīnjūūi undū ūyū na ma, atī Ngai ūria waambīrīrie wīra mwega thīnī wanyu nīegūthī na mbere kūuruta, na ndekūūtīgithīria ataūrīkītie nginya mūthenya ūria Kristū Jesū agaacooka.

⁷ Kuona atī mūkoragwo mūrī ngoro-inī yakwa, nī njagīrīrwo nīkūigua ūguo nī undū wanyu inyuothe; tondū-rī, kana nī kuohwo njohetwo na mīnyororo, kana nī kūrūrīra na gwīkīra hinya Ūhoro-ūrīa-Mwega, inyuī inyuothe nīmūgwatanagīra na nī thīnī wa wega wa Ngai. ⁸ Ngai nī mūira wakwa atī nīndīmīrīragīria inyuothe ndī na wendo wa Kristū Jesū.

⁹ Na ūria hooyaga nī atīrī: atī wendani wanyu ūingīhe mūno makīria, mūkīongagīrīrwo ūmenyo na ūkuūku wothe, ¹⁰ nīgeetha mūhotage gūkūūrana maundū marīa magīrīre makīria ya marīa mangī, na mūkoragwo mūrī atheru na mūtārī na ūcuuke o nginya mūthenya ūria wa Kristū, ¹¹ na mūtūūre mūiyūrītwo nī maciaro ma ūthingu marīa monekaga na undū wa Jesū Kristū, nīguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mīnyororo ya Paŭlū Gūtwarithia Ūhoro-ūrīa-Mwega na Mbere

¹² Na rīu arīū na aarī a Ithe witū, nīngwenda mūmenye atī maundū marīa mangorete ti-itherū nīmātūmīte Ūhoro-ūrīa-Mwega ūthī na mbere. ¹³ Nī undū ūcio-rī, nīkūmenyekete wega nī arangīrī a nyūmba ya mūthamaki, o na kūrī andū arīa angī othe atī nī njohetwo na mīnyororo nī undū wa Kristū. ¹⁴ Nī undū wa ūria njohetwo, arīū na aarī a Ithe witū aingī nīmomīrīrio kwaria kiugo kīa Ngai marī na ūmīrīru mūnene na matārī na guoya.

¹⁵ Nī ūhoro wa ma atī amwe mahunjagia Kristū marī na ūiru na ngararī, no angī mahunjagia marī na ngoro njega. ¹⁶ Acio mahunjagia marī na ngoro njega-rī, mekaga ūguo marī na wendani, makīmēnyaga atī njīgūtūtwo gūkū nī undū wa kūrūrīra Ūhoro-ūrīa-Mwega. ¹⁷ Acio angī mahunjagia ūhoro wa Kristū makienda kwīguna, matārī na ngoro theru, mageciiragia atī meka ūguo nīmēkūnyongererithia thīina rīu ndī muohe. ¹⁸ No rīrī, ūcio ti undū wa bata kūrī nī. Undū ūria wa bata nī atī Kristū nīahunjagio na njīra o yothe, na ingītūika nī njīra ya ūhinga, kana nī njīra ya ūhoro wa ma. Na nī undū wa ūguo-rī, nīngēnaga.

Īi, o na no ngūthī na mbere na gūkena, ¹⁹ nīgūkōrwo nīnjūūi atī nī undū wa mahooya manyu na ūteithio ūria ūheanītwo nī Roho wa Jesū Kristū, maundū marīa mangorete nīmākagarūrūka matuīke ma kūhonokia. ²⁰ Nīnjīrīgīrīre ngīhīhīaga na ngehoka atī ndigaconoka o na atīa, no atī ngorwo na ūmīrīru mūiganu nīgeetha rīu, na o ta ūria ndūire, Kristū atūūgagīrio thīnī wa mwīrī wakwa, ingīkorwo ndī muoyo o na kana nguīte. ²¹ Nīgūkōrwo harī nī-rī, gūtūūra muoyo nī Kristū, nakuo gūkua-rī, nī uumithio. ²² No rīrī, kūngīkōrwo gūtūūra muoyo ndī na mwīrī nīkuo kūngītūma wīra wakwa ūgīe na maciaro-rī, nī kī ingīgīthūura? Nīi ndiūūi! ²³ Nī nīnguucanīrio nī maundū maya meerī: Ndiriragīria gūthī ngatūūranie na Kristū, na ūguo nīguo wega makīria; ²⁴ no gūtūūra muoyo ndī na mwīrī ūyū nī undū wanyu nī kwagīrīre mūno makīria. ²⁵ Na tondū nīmenyete ūguo kūna-rī, nīnjūūi atī nīngūtūūra muoyo, na nīngūtūūranie na inyuī inyuothe nīguo ndūme mūthīiage na mbere, na mūgīe na gīkeno nī undū wa ūria mwītīkītie, ²⁶ nīgeetha ndakorwo na inyuī rīngī, gīkeno kīanyu kīiyūrīrīre thīnī wa Kristū Jesū nī undū wakwa.

²⁷ Na rīrī, undū ūria ūrī bata nī atī mūthīiage na mīthīire īria yaganīrīre na Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Kristū, nīgeetha ingītūka kūmūrora kana njage gūūka, njiguage ūhoro wanyu o na itārī hamwe na inyuī menyage atī nīmūkarīte mwīhaandīte wega mūrī na roho o ro ūmwe, mūkūrūrīra wītīkio wa Ūhoro-ūrīa-Mwega mūrī na ngoro īmwe, ²⁸ mūtekūmakio o na atīa nī arīa mamūthūire. Naguo undū ūcio ūtūike kīmenyithia kūrī o atī nīmakanangwo, no atī inyuī nīmūkahonokia, na Ngai we mwene nīwe ūkaamūhonokia. ²⁹ Nīgūkōrwo ha ūhoro wa Kristū-rī, nīmwtīkīrītio kūmwītīkia, na to kūmwītīkia kuo

gwiki, o na kūnyariirwo nĩ ūndũ wake, ³⁰ kuona atĩ nĩmūrārūa mbaara ĩrĩa muonete ngĩrūa, na noyo mūraigua atĩ nĩ ndĩrarūa o na rīu.

2

Kwĩgerekania na Wĩnyĩhia wa Kristũ

¹ Mũngĩkorwo mūrĩ na ūndũ o wothe wa kūūmanĩrĩa uumanĩte na ūrĩa mũnyĩitithanĩto na Kristũ, kana ūndũ o wothe wa kūhoorerania uumanĩte na wendani wake, o na kana wa kūgĩa na ngwatanĩro o yothe yumanĩte na Roho, o na kana ūhoru o wothe wa gūcaayanĩra na wa kūiguanĩra tha uumanĩte na Kristũ-rĩ, ² gītũmagei gĩkeno gĩakwa kūiganĩre kūna nĩ ūndũ wa gūtũūra mūrĩ a mwĩciĩrĩre o ro ūmwe, na mwendaine na wendani o ūmwe, na mūrĩ kĩndũ kĩmwe thĩĩnĩ wa roho o na meciĩria. ³ Mūtikanekke ūndũ mūkĩenda kwĩguna inyuĩ ene, o na kana nĩ ūndũ wa kwĩgaatha, no ikaragai mwĩnyĩhĩtie, o mũndũ agatuaga mũndũ ūrĩa ūngĩ nĩ mweka makĩria yake mwene. ⁴ O mũndũ wanyu ndakarũmbũyagie maũndũ o marĩa mamūkoniĩ, no nĩarũmbũyagie maũndũ ma andũ arĩa angĩ o namo.

⁵ Mwĩciĩrĩre wanyu wagĩrĩrwo ūtũike o ta ūrĩa warĩ na Kristũ Jesũ:

⁶ We-rĩ, o na gūtũika aarĩ Ngai,
ndonire kūiganana na Ngai taarĩ ūndũ wa gūkumbatĩrio,

⁷ nowe nĩgūtiganĩria aatiganĩrie ūnene wake wothe,
agĩtuĩka ta ngombo,
agĩciarwo ta andũ a gūkũ thĩ.

⁸ Nake ahaana ta mũndũ-rĩ,
akĩnyĩhia,
na agĩathika o nginya akĩuragwo,
o kūuragwo kūria kwa mũtharaba!

⁹ Nĩ ūndũ ūcio, Ngai nĩamūtũũgĩrĩre o nginya igūrũ mũno,
na akĩmũhe rĩitwa rĩrĩa rĩkĩrĩte marĩa mangĩ mothe,

¹⁰ nĩguo atĩ thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio,
kũu igūrũ, na gūkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ,

¹¹ na nĩngĩ atĩ nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani,
nĩguo Ngai Ithe witũ agocagwo.

Gūkenga ta Njata

¹² Nĩ ūndũ ūcio, arata akwa endwa-rĩ, o ta ūrĩa mūtũire mwathikaga, na to rĩrĩa ndaari hamwe na inyuĩ, no makĩria rīu itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, thĩĩnĩ na mbere kūrūtĩra ūhonokio wanyu wĩra, mũgĩtigagĩra na mūkĩinainaga, ¹³ nĩgũkorwo nĩ Ngai ūrutaga wĩra thĩĩnĩ wanyu agatũma mwende gwĩkaga maũndũ make kūringana na wendi wake mweka.

¹⁴ Īkagai maũndũ mothe mũtekũnuguna na mũtegũkararania, ¹⁵ nĩgeetha mwage ūcuuke na mūtũike atheru, mūtũike ciana ta Ngai itarĩ na kaũgũ mūrĩ thĩĩnĩ wa rūciaro rūrũ ruogomu na rwaganu, na rĩria mūrĩ hamwe nao inyuĩ mũkengage ta njata thĩ yothe, ¹⁶ o mūrũmĩtie kiugo kĩa muoyo, nĩguo ngaagĩa na ūndũ wa kwĩrahĩra mũthenya ūrĩa wa Kristũ atĩ ndiahanyũkire tũhũ kana ngĩruta wĩra ngĩnoga tũhũ. ¹⁷ No rĩrĩ, o na ingĩtuĩka ndĩraitwo thakame igūrũ rĩa igongona ta ndĩ iruta rĩa kūnyuuo, nĩ ūndũ wa ūtungata ūrĩa mūtungatagĩra Ngai uumanĩte na wĩtikio wanyu-rĩ, nĩ ngenaga na ngacanjamũka hamwe na inyuĩ inyuothe. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo nĩgũkena na mũcanjamũke hamwe na nĩĩ.

Timotheo na Epafarodito

¹⁹ Nĩngwĩhoka ndĩ thĩĩnĩ wa Mwathani Jesũ atĩ nĩngũmūtũmĩra Timotheo o narua, nĩgeetha o na nĩĩ ngaakena hĩndĩ ĩrĩa ngaahero ūhoru wanyu. ²⁰ Nĩgũkorwo ndĩrĩ mũndũ ūngĩ ūhaana take, ūrĩa ūngĩrũmbũiya maũndũ manyu na ma. ²¹ Nĩgũkorwo andũ arĩa angĩ othe marũmbũyagia maũndũ mao ene, no ti maũndũ ma Jesũ Kristũ. ²² No inyuĩ nĩmũũĩ atĩ Timotheo nĩeyonanĩtie atĩ nĩ mũndũ mweka, tondũ o ta ūrĩa mwana atungataga hamwe na ithe-rĩ, noguo akoretwo agĩtungata hamwe na nĩĩ wĩra-inĩ na kūhunja ūhoru-ũrĩa-Mwega. ²³ Nĩ ūndũ ūcio, nĩndĩrehoka kũmūtũma kũrĩ inyuĩ o ndaarkia kũmenya ūrĩa maũndũ makwa megũikara. ²⁴ Nĩngĩ ndĩ na mwĩhoka thĩĩnĩ wa Mwathani atĩ nĩĩ mwene nĩngũũka o narua.

²⁵ No rĩrĩ, nĩnguona kwagĩrĩire ndĩmūtũmĩre mūrũ wa Ithe witũ Epafarodito, ūrĩa tũrutaga wĩra na tũkarũrĩra ūhoru wa Ngai nake, na nĩwe mūtũmwo wanyu ūrĩa mwandũmĩre nĩguo arũmbũyagie mabata makwa. ²⁶ Nĩgũkorwo nĩamwĩriragĩria inyuothe, na nĩaratangĩka tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mūrũaru. ²⁷ Ti-itherũ aarĩ mūrũaru, o na aarĩ hakuĩ gũkua. No Ngai nĩamũguĩrĩire tha, na to we wiki waiguĩrĩrwo tha, no o na nĩĩ nĩanjiguĩrĩire tha nĩguo ndikae kūingĩhĩrwo nĩ kĩa mũno. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio, kũu nĩkĩo kĩratũma ndĩmūtũme na kwĩyendera kũnene, nĩgeetha mwamuona rĩngĩ mũkene, na

niĩ nyihanyiihĩrwo nĩ gũtangiika. ²⁹ Mwamũkirei wega thĩinĩ wa Mwathani mũrĩ na gĩkeno kĩnene, na mĩtũĩage andũ arĩa mahaana take, ³⁰ tondũ aarĩ hakuhiĩ gũkua nĩ undũ wa wĩra wa Kristũ, ategũcaaira muoyo wake, nĩgeetha andeithĩrĩrie na ũteithio ũrĩa inyuĩ mĩtangĩahotire kũũhe.

3

Ndũkanagiĩ na Mwĩhoko thĩinĩ wa Mwĩrĩ

¹ Ũhoro wa kũrĩkĩrĩria ariũ na aarĩ a lthe witũ nĩ atĩrĩ, kenagai thĩinĩ wa Mwathani! Ha ũhoro wa gũcookera rĩngĩ maũndũ o marĩa ndanamwandĩkĩra-rĩ, ũcio ti ũhoro wa kũũnogia, tondũ harĩ inyuĩ nĩ ũhoro wa kũmũtiirĩria.

² Mwĩmenyagĩrĩrei andũ acio mahaana ta magui, o acio mekaga maũndũ mooru, na arĩa metemen-gaga mĩĩrĩ. ³ Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ tũruĩte kũna, ithuĩ arĩa tũhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuĩ arĩa twĩrahaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, nago mwĩhoko witũ tũtũigaga thĩinĩ wa mwĩrĩ, ⁴ o na gũtũika o na niĩ mwene ingĩenda-rĩ, ndĩ na itũmi cia gũtũma ndũhokage ũhoro wa mwĩrĩ.

Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩ o wotho wĩciiragia atĩ arĩ na itũmi cia kũgia na mwĩhoko thĩinĩ wa mwĩrĩ, niĩ nĩndĩmũkĩritie. ⁵ Nĩgũkorwo niĩ ndaruithirio ndĩ na ũkũrũ wa thĩkũ inyanya, na ndĩ wa rũciariorwa andũ a Isiraeli, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini, na ndĩ Mũhibirania waciarĩtwa nĩ Ahibirania. Ha ũhoro ũkonĩi watho-rĩ, ndĩ Mũfarisai; ⁶ na ha ũhoro ũkonĩi kĩyo-rĩ, ndaatũire nyariiraga kanitha; na ha ũhoro wa ũthingu ũrĩa uumanaga na watho-rĩ, ndiari na ũcuuke.

⁷ No rĩrĩ, maũndũ mothe marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ niĩ-rĩ, rĩu ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ undũ wa kũgia na Kristũ. ⁸ Makĩria ma ũguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na ũmenyo ũrĩa ũkĩrite maũndũ mothe ũrĩa uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ undũ wake-rĩ, niĩ ndoorirwo nĩ indo ciothe, na niĩ ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndĩgĩire na Kristũ, ⁹ na ngoragwo ndĩ thĩinĩ wake, itarĩ na ũthingu wakwa mwene ũrĩa uumanaga na watho, no ũkorwo arĩ ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtikia Kristũ; ũguo nĩ kuuga, ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na wonekaga na undũ wa gwĩtikia. ¹⁰ Undũ ũrĩa niĩ ngwenda-rĩ, nĩ kũmenya Kristũ, na menye hinya wa kũriũka gwake, na ngwatanĩre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane nake ũhoro-inĩ wake wa gũkua, ¹¹ nĩguo kũngĩhoteka, ngaariũkio nyume kũrĩ arĩa akuũ.

Kwĩrutanĩria Gũkinya Mũthia

¹² Ndiroĩa atĩ nĩndĩkĩtie kwamũkĩra maũndũ macio mothe, o na kana ngarĩkia gũtũika mwagĩrĩru kũna, no nĩndĩrutanagĩria na kĩyo nĩgeetha ndĩnyĩitĩre o undũ ũrĩa ndanyĩitĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ¹³ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndigũtua atĩ niĩ mwene nĩndĩkĩtie kwĩnyĩitĩra undũ ũcio. No rĩrĩ, undũ ũrĩa njĩkaga no ũmwe: Nĩkũriganiĩrwo ndiganagĩrwo nĩ maũndũ marĩa mahitũku, na ngerutanĩria mũno gũkinyĩra maũndũ marĩa marĩ mbere, ¹⁴ ngerutanagĩria gũthĩi ndorete na mbere nĩguo hootane heo kĩheo kĩrĩa Ngai aheanaga, na nĩkio aanjĩtĩre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ atĩ nĩguo thĩi igũrũ.

¹⁵ Ithuothe arĩa tũrĩ andũ agima-rĩ, twagĩrĩrwo nĩtũtũũre twĩciiragia o ũguo. Na hangĩkorwo nĩ harĩ andũ marĩ na meciirĩa mangĩ-rĩ, o na hau Ngai nĩarĩmũguũrĩria. ¹⁶ No rĩrĩ, rekei tũtũũre kũringana na maũndũ marĩa tũrĩkĩtie kũgia namo.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, nyiitanĩrai na arĩa angĩ ũhoro-inĩ wa kwĩgerekania na niĩ, na ningĩ mũbaarage wega andũ arĩa matũũruga na mĩtũũrĩre o ũrĩa twamuonereirie. ¹⁸ Nĩgũkorwo, o ta ũrĩa ndanamwĩra kaingĩ mbere iyo, na o na rĩu no gũcookera rĩngĩ ũhoro ũcio ndĩ na maithori, andũ aingĩ matũũruga marĩ thũ cia mũtharaba wa Kristũ. ¹⁹ Andũ acio-rĩ, kũrigĩrĩria kwao nĩ mwanangĩko, ngai yao nĩ nda ciao, namo maũndũ ma kũmaconora nĩmo riiri wao. Ningĩ meciiragia o maũndũ ma gũkũ thĩ. ²⁰ No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa tũrĩ aguo kũmbe nĩ kũũria igũrũ. Na ithuĩ nĩtwetagĩrĩra Mũhonokia ũrĩa ũkoima kũu, na niwe Mwathani Jesũ Kristũ, ²¹ ũrĩa ũkaagarũra mĩrĩ ino iitũ mĩhinyaru nĩgeetha ihaanania na mwĩrĩ wake ũcio ũrĩ riiri, nĩ undũ wa hinya ũrĩa ũmũhotithagia gwatha maũndũ mothe.

4

¹ Nĩ undũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, o inyuĩ nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gĩkeno gĩakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ũguo nĩguo mũbatĩi kwĩhaanda mũrũmĩte thĩinĩ wa Mwathani.

Gũthaihana

² Nĩngũthaiha Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha maiguane thĩinĩ wa Mwathani. ³ Ī-ni, o na nĩngũkũũria, wee mũrata wakwa wa ma, wee tũrutithanagia wĩra ta tuohetwo icooki rĩmwe, teithagia atumia acio, arĩa maarũĩrĩre ũhoro-ũria-Mwega marĩ hamwe na niĩ, o na Klementi na andũ arĩa angĩ marutithanagia wĩra hamwe na niĩ, arĩa marĩtwa mao mandĩkĩtwa ibuku-inĩ rĩa muoyo.

⁴ Ikaragai mũkenete hĩndĩ ciothe mũrĩ thĩinĩ wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rĩngĩ: Ikaragai mũkenete! ⁵ Rekei gũkĩrĩria kwanyu kũmenyeke nĩ andũ othe. Mwathani arĩ hakuhiĩ gũũka. ⁶ Mũtigatangĩke ngoro nĩ undũ o na ũrĩkũ, no rĩrĩ, menyithagiai Ngai maũndũ marĩa mothe mwendaga,

mūkīmūhooyaga, na mūkīmūthaithaga, o na mūkīmūcookagīria ngaatho. ⁷ Naguo thayū wa Ngai, ūria ūtangīmenyeka ūria ūtarii, nīūrīmenyagīrīra ngoro cianyu o na meciiria manyu thīinī wa Kristū Jesū.

⁸ Ūhoru wa kūrīkīrīria, ariū na aarī a lthe witū-rī, nī atī maūdū marīa ma ma, na marīa ma gūtīka, na marīa ma kihooto, na marīa matheru, na marīa ma kwendeka, na marīa ma kwīrīrīrio, angīkorwo kūrī maūdū mega kūna na ma kūgaathīrīrio-rī, mwīciiragiei ūhoru wa maūdū ta macio. ⁹ Namo maūdū marīa mwerutire, kana mūkīamūkīra kana mūkīigua kuuma kūrī nīi, o na kana mūkīona thīinī wakwa, mekagei arī mo. Nake Ngai wa thayū nīarīkoragwo hamwe na inyuī.

Ngaatho nī ūndū wa ltheo Ciao

¹⁰ Nīngūkena mūno thīinī wa Mwathani nikuona atī marīgīrīrio-inī nīmūrurumūkītie ūhoru wanyu wa kwīnīiiria. Ti-itherū nīmūreīnīiragia, no mūtīrarī na mweke wa kuonania ūguo. ¹¹ Ndiroiga ūguo nī ūndū nīmbatire, nīgukorwo nīndīrutīte kūganīra o ūria kūngīkorwo kūhaana. ¹² Nīmenyete ūhoru wa gūkara ndī mūkīaru, na ngamenya ūhoru wa gūkara ndī mūtongu. Nīndīrutīte hitho ya gūkara njiganīire ūndū-inī o wothē na maūdū-inī mothe, kana nī kūhūūna, kana nī kūhūūta, kana nī kūingīhīrwo, o na kana nī kwaga. ¹³ Nīhotaga gwīka maūdū mothe na ūndū wa Kristū ūria ūheaga hinya.

¹⁴ No, nīmwekire wega nīkūnyīitanīra na nī mathīina-inī makwa. ¹⁵ Makīria ma ūguo, o ta ūria inyuī andū Afilipi mūkūmenya-rī, matukū-inī ma mbere rīrīa mwahunjīrio Ūhoru-ūria-Mwega, hīndī rīra ndoimire Makedonia, gūtīrī kanitha o na ūmwe wanyīitanīire na nī harī ūhoru wa kūheana kana kwamūkīra, tīga o inyuī; ¹⁶ nīgukorwo o na rīria ndaarī Thesalonike, nīmwandūmagīra ūteithio kaingī hīndī rīra ndaakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti atī nī kīheo ndīracaria kuuma kūrī inyuī, no ndīracaria kīria kīngīigwo mūthiithū-inī wanyu. ¹⁸ Nīnyamūkīrīte indo nyingī mūno makīria; nīndeheirwo indo cia kūnjigana, nīgukorwo rīu nīnyamūkīrīte iheo iria mwanengerire Epafarodito andehere. Indo icio nī ta maruta marī na mūtīrarīko mwega, marī igongona rīitīkīrīku rīa gūkenia Ngai.* ¹⁹ Nake Ngai wakwa nīarīkīragīrīria kūmūhe kīria gīothe mūngīkorwo mūbatire, akīmūtanahagīra na ūtonga wake ūria wī riiri thīinī wa Kristū Jesū.

²⁰ Nake Ngai, o we lthe witū, arogoocwo nginya tene na tene. Amenī.

Ngeithi cia Mūthia

²¹ Geithiai andū othe arīa aamūre thīinī wa Kristū Jesū. Ariū na aarī a lthe witū arīa tūrī nao nīmamūgeithia. ²² Andū othe arīa aamūre nīmamūgeithia, na makīria arīa a mūcīi wa Kaisari.

²³ Wega wa Mwathani Jesū Kristū ūrogīa na maroho manyu. Amenī.

* 4:18 Iruta rīa mūtīrarīko mwega thīinī wa Kīrīkanīro kīria Gikūrū rīarī igongona rīa gūcookia ngaatho na kūgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

¹ Nī nīi Paŭlū, mūtūmwo wa Kristū Jesū nī ūndū wa wendo wa Ngai, tūrī hamwe na Timotheo mūrū wa lthe witū,

² Tūramūtūmīra marūa maya inyuī andū arīa aamūre, o inyuī ariū na aarī a lthe witū mūtūire mūrī ehokeku thiinī wa Kristū kūu Kolosai:

Mūrogiā na wega na thayū ciumīte kūrī Ngai lthe witū.

Gūcookia Ngaatho hamwe na Kūhooya

³ Hīndī ciothe rīrīa tūkūmūhoera, nītūcookagīria Ngai ngaatho, o we lthe wa Mwathani witū Jesū Kristū, ⁴ tondū nītūiguīte ūhoro wa ūrīa mwītīkītīe Kristū Jesū, o na ūrīa mwendete andū arīa othe aamūre, ⁵ naguo nī wītīkio na wendani iria ciumanaga na kīrīgīrīro kīrīa mūigīrwo kūu igūrū na kīrīa mūrīkītīe kūgua ūhoro wakio thiinī wa ūhoro ūrīa wa ma, na nīguo Ūhoro-ūrīa-Mwega ⁶ ūrīa ūmūkinyīre. Kūdū guothe gūkū thī Ūhoro-ūyū-Mwega nīuraciara maciaro na nīuratheerema, o ta ūrīa ūkoretwo ūgīka gatagatī-inī kanyu kuuma mūthenya ūrīa mwaūiguire na mūkīmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ūhoro ūcio kuuma kūrī Epafara, ūrīa twendete, na mūruti wīra hamwe na ithuī o we mūtungatīri wa Kristū wa kwīhokeka ithenya riitū, ⁸ na nowe ūtūheete ūhoro wa ūrīa mwendaine mūrī thiinī wa Roho.

⁹ Nī ūndū wa ūguo-rī, kuuma mūthenya ūrīa twaiguire ūhoro ūcio wanyu, tūtīrī twatigithīria kūmūhoera, tūgithaithaga Ngai amūiyūrie ūmenyo wa wendi wake, na amūheage ūūgī na ūtaūku wothe maūndū-inī mothe ma kīroho. ¹⁰ Na tūhooyaga ūguo nīguo mūhote gūtūūra mūtūūrīre ūringaine na ūrīa Mwathani endaga na mūmūkenagie maūndū-inī mothe: mūciarage maciaro mawīra-inī mothe mega marīa mūrutaga, na mūkūrage thiinī wa ūmenyi wa kūmenyana na Ngai, ¹¹ mūgūkagīrwo hinya na ūhoti wothe kūringana na hinya wake ūrī na riiri nīgeetha mūhote gūkiragīrīria mūno mūtegūthethūka na mūrī na gīkeno, ¹² na mūgicookagīria lthe witū ngaatho, ūrīa ūmūtūite aagīrū a kūgaya igai rīa arīa aamūre ūthamaki-inī wa ūtheri. ¹³ Nīgūkorwo Ngai nīatūhonoketie, agatūruta ūthamaki-inī wa nduma, na agatūthaamīria ūthamaki-inī wa Mūrīū ūrīa endete mūno, ¹⁴ thiinī wake-rī, nītūkūrītū na tūkarekerwo mehia maitū.

Ūnene wa Kristū

¹⁵ Ūcio nīwe mūhianīre wa Ngai ūrīa ūtonekaga, na nīwe irigithathi harī indo ciothe iria ciombirwo. ¹⁶ Nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe: indo iria irī igūrū na iria irī thī, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angīkorwo nī itī cia ūnene kana maahinya, kana aathanī o na kana arīa marī ūhoti; indo ciothe ciombirwo nīwe na nīguo ituīke ciake. ¹⁷ Kristū nīwe warī kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itūūruga inyiitithanītīe nīwe. ¹⁸ Nīngī nīwe mūtwe wa mwīrī, arī guo kanitha; na nīwe kiambīrīria na irigithathi harī andū arīa manariūka, nīgeetha thiinī wa maūndū mothe atuīke nīwe mūtūūgīrie kūrī indo ciothe. ¹⁹ Nīgūkorwo Ngai nīoonire arī wega atī ūiyūru wa Ngai wothe ūikare thiinī wake, ²⁰ na nī ūndū wa Kristū indo ciothe ituīke cia kūiguithanīo na Ngai, iria irī thī o na kana iria irī igūrū, nī ūndū wa ūrīa aarehire thayū na ūndū wa thakame yake, irīa yaitirwo mūtharaba-inī.

²¹ Hīndī ūmwe inyuī mwatūire mwamūranītīo na Ngai na mwarī thū ciake meciirīa-inī manyu nī ūndū wa mītugo yanyu mīūru. ²² No rū nīamūiguithanītīe na Kristū na ūndū wa ūrīa aakuire arī na mwīrī nīgeetha amūrūgāmie mbere yake mūrī atheru, na mūtārī na ūūgū, o na mūtārī na ūcuuke, ²³ mūngīthī na mbere na gwītīkia mwīhaandīte na mūrī arūmu, na mūtekwenyenyeka kuuma kūrī kīrīgīrīro kīrīa kīnyīitīrīrwo nī Ūhoro-ūrīa-Mwega. Ūhoro ūcio nīguo Ūhoro-ūrīa-Mwega ūrīa mwaiguire, na ūrīa ūhunjitio kūrī ciūmbe ciothe cia gūkū thī, na nīguo nīi Paŭlū nduīkīte ndungata yaguo.

Paŭlū Kūnoga nī ūndū wa Kanitha

²⁴ Na rū nīngenete nī ūndū wa maūndū marīa thīnītīo namo nī ūndū wanyu, na ngaiyūrīrīria thiinī wa mwīrī wakwa kīrīa gītigaire ūhoro-inī wa kūnyamario gwa Kristū, ngamaiyūrīrīria nī ūndū wa mwīrī wake, na nīguo kanitha. ²⁵ Na nīi ndaatirwo ndungata yaguo na ūndū wa gūtūmwō nī Ngai ndīmūrehere ūhoro wa Ngai mūūmenye kūna, ²⁶ na nī guo hitho irīa itūire irī hithe kuuma o tene, njiarwa na njiarwa, no rū nīguūrīrio arīa aamūre. ²⁷ O acio nīo Ngai oonire arī wega kūmenyithia hitho ya ūtonga ūrīa ūrī riiri kūrī andū-a-Ndūrīrī, nayo hitho ūyo nī atī Kristū arī thiinī wanyu, o we kīrīgīrīro gīa gūkaagīa na riiri.

²⁸ Ūcio nīwe tūhunjagia, tūgitaaranaga na tūkirutaga o mūdū wothe tūrī na ūūgī wothe, nīgeetha tūkarūgamia o mūdū wothe aagīrīre kūna thīnī wa Kristū. ²⁹ Nī ūndū wa gītūmi kiu nīndīnagogia, ngīgiaga kūringana na hinya wake wothe, ūrīa ūrutaga wīra na hinya thīnī wakwa.

2

¹ Nīngwenda mūmenye ūrīa ndūgiaga nī ūndū wanyu, na nī ūndū wa andū arīa marī Laodikia, o na nī ūndū wa arīa matarī maanyona nī mwene. ² Ndūgiaga ūguo nīgeetha magīe na ūmīrīru wa ngoro na magīe na ūrūmwe mohanītio nī wendani, na nīgeetha maingīthīrwo nī ūtonga wa kūmenya wega ūhoru wa hitho ya Ngai, na nīyo Kristū, ³ ūrīa thīnī wake kūhithītwo mīthiithū yothē ya ūūgī na ūmenyo. ⁴ Ndīramwīra ūguo nīgeetha mūdū o na ūrīkū ndakanamūheenie na ngararī cia mawara. ⁵ Nīgūkorwo o na ndatuika ndīrī hamwe na inyuī thīnī wa mwīrī, ndī hamwe na inyuī thīnī wa roho, na ngakena nikuona ūrīa mūrī mibango mīega, na ūrīa wītīkio wanyu thīnī wa Kristū ūrī mūrūmu.

Kuohorwo Mawatho-inī ma Andū nī ūndū wa Kristū

⁶ Nī ūndū ūcio-rī, o ta ūrīa mwamūkīrīre Kristū Jesū arī Mwathani, thīnī na mbere gūtūura thīnī wake, ⁷ mūhaandītwo na mūgaakwo thīnī wake, na mūkīongagīrīrwo hinya thīnī wa wītīkio o ta ūrīa mwarutirwo, na mūkīrīrīre gūcōoka ngaatho.

⁸ Mwīmenyererei mūdū o na ūrīkū ndakanamūtahe meciirīa na maūūgī ma maheeni ma tūhū, marīa moimanaga na mītugo ya andū na irīra irīa cia ndūire cia thī īno, no ti kuuma kūrī Kristū.

⁹ Nīgūkorwo ūiyūru wothe wa Ūngai ūtūūruga thīnī wa Kristū arī na mwīrī, ¹⁰ na inyuī nīmūiyūrītwo nī muoyo thīnī wa Kristū, ūrīa arī we Mūnene igūrū rīa hinya o wothe na ūhoti o wothe. ¹¹ O na inyuī nīmwaruire thīnī wake, na ti na ūndū wa moko ma andū, no nī ūndū wa kwehererio mūtūūrīre wa mehīa, kūringana na irua rīrīa rīruithanagio nī Kristū. ¹² Nīgūkorwo nīgūthikwo mwathikīrwo hamwe nake rīrīa mwabatithirio, na mūkīrīkūio hamwe nake nī ūndū wa gwītīkia hinya wa Ngai, ūrīa wamūrīkīrie akīuma kūrī arīa akuū.

¹³ Hīndī irīa mwakuīte nī ūndū wa mehīa manyu na mūgaikara ta mūtaruīte nī ūndū wa mūtūūrīre wanyu wa mehīa-rī, Ngai nīatūmire mūgīe na muoyo hamwe na Kristū. Ngai nīatūrekeire mehīa maitū mothe, ¹⁴ na aarīkia gūtharīa watho ūrīa warī mwandīke hamwe na mūtābarīre wago, o ūcio watūthitangaga na watūire ūreganīte na ithuī-rī; akīweheria na ūndū wa kūūhūrīa mīcumarī mūtharaba-inī. ¹⁵ Thuutha wa gūtooria maahinya na monene macio-rī, nīamonanīrie mbere ya mūingī, akīrūhīagia nī ūndū wa ūrīa aamatooretie mūtharaba-inī.

¹⁶ Nī ūndū ūcio mūtikanareke mūdū o na ūrīkū amūtūire ciira nī ūndū wa irio irīa mūrīaga, kana kīrīa mūnyuuga, kana ūhoru-inī wa mīthenya irīa mīamūre, kana gūkūngūira Karūgamo ka Mweri, o na kana mūthenya wa Thabatū. ¹⁷ Maūndū macio no kīrruru kīa maūndū marīa magooka; no rīrī, ma yamo-rī, nī Kristū we mwene. ¹⁸ Mūtikanareke mūdū o na ūrīkū, ūrīa wendete gwītua mūhooreri, na akahooyaga arāika, atūme mūtunywo kīheo kīrīa mūtanyīte kuona. Mūdū ta ūcio nīataaragīria na nījira nene maūndū marīa onete, na mwīciirīre wake ūtarī wa kīroho ūgatūma etīe nī ūndū wa meciirīa make ma tūhū. ¹⁹ Mūdū ta ūcio ndegwatanītie na Mūtwe, ūrīa arī we ūnyīitagīrīra mwīrī wothe, akaūnyīitithania hamwe na nyunīro ciohanītio na mīkiha, naguo ūgakūra o ta ūrīa Ngai atūmaga ūkūre.

²⁰ Atīrīrī, angīkorwo inyuī nīmwakuire hamwe na Kristū, na mūgītīgana na irīra irīa cia ndūire cia thī īno-rī, nī kī gītūmaga mwathikīre mawatho mayo, ta mūtūire mūrī a thī? ²¹ Namo nī ta maya: “Ndūkanyīite! Ndūgacame! Ndūkahutīe!” ²² Maūndū macio mothe maraaria ūhoru wa indo irīa ithiraga bata ciarīka kūhūthīrwo, tondū icio no irīra na wathani na ūrutani wa andū. ²³ Ti-itherū, mītābarīre ta iyo yonekaga ta irī na ūūgī, nī ūndū wa mīhoere yao irīa methuūrīre, na ūhooreri wa gwītua, na kwīnyerekia, no makaaga kuona bata wa kwīgīrīrīria merīrīria ma mwīrī.

3

Mawatho ma Mūtūūrīre Mūtheru

¹ Na rīrī, kuona atī rīu nīmūrīkūitio hamwe na Kristū-rī, ngoro cianyu nīkīrūmbūyagie maūndū marīa ma igūrū, o kūrīa Kristū aikarīte guoko-inī kwa ūrio kwa Ngai. ² Mecīirīa manyu nīmecīiragie maūndū marīa ma igūrū, no ti maūndū marīa ma thī īno. ³ Nīgūkorwo nīmwakuire, naguo muoyo wanyu rīu nīmūhīthe hamwe na Kristū thīnī wa Ngai. ⁴ Na rīrīa Kristū, ūrīa arī we muoyo witū, akoonekana-rī, hīndī iyo o na inyuī nīmūkonekana hamwe nake mūrī na riiri.

⁵ Nī ūndū ūcio-rī, tuagai maūndū mothe ma mwīrī ūyū wa ndūire ta makuīte namo nī ta: ūhūūrī-maraya, na meciirīa mathūku, na thuti cia mwīrī, na merīrīria mooru, na ūkoroku, naguo no ūndū ūmwe na kūhooya mīhianano. ⁶ Tondū wa maūndū macio, mang'ūrī ma Ngai nīmarooka. ⁷ O na inyuī mwatūire mūthīaga na mīthīre iyo mūtūūrīre-inī ūrīa mwtūūruga mbere iyo. ⁸ No rīu no ngīnya mwīaūre maūndū maya mothe, namo nī, marakara, na mang'ūrī, na rūmena, na njambanio, na

kwaria maündu ma thoni na kanua. ⁹ Tigagai küheenanania mündu na üria üngi, kuona ati nîmwiyaurite mündu üria wa tene na ciiko ciake, ¹⁰ na mükehumba mündu üngi mweru, üria werühagio nginya agie na ümenyo na agie na mühianire wa üria wamümbire. ¹¹ Na ühoro-ini ücio hatiri Müyunani kana Müyahudi, mündu müruu kana mündu utari müruu, kana mündu mücenji, * kana Müsikuthi,† kana mündu ngombo kana utari ngombo, no Kristu niwe maündu mothe, na ari thiini wa maündu mothe.

¹² Ni undu ücio-ri, tondü müri andu athuure ni Ngai, andu atheru na mendetwo müno niwe, mwihumbei üiguaniri wa tha, na gütugana, na kwinyihia, na kühoorera na gükiririria. ¹³ Kiranagiririai mündu na üria üngi, na mürekanagire riria mündu angikorwo ekitwo üuru ni üria üngi. Rekanagirai o ta üria Mwathani aamürekeire inyu. ¹⁴ Ningi gükira maündu macio mothe mega-ri, giai na wendani, tondü niguo wohanagia maündu mothe hamwe niguo magirire kuna.

¹⁵ Rekei thayu wa Kristu wathanage ngoro-ini cianyu, tondü inyu müri ta ciiga cia mwiri ümwe-ri, mwetiirwo thayu. Na ningi mücookagie ngaatho. ¹⁶ Rekei ühoro wa Kristu ütuirage üingihite müno thiini wanyu, mükirutanaga na mügitaaranaga mündu na üria üngi müri na üngi müing, o mükianaga thaburi, na nyimbo cia Ngai, o na nyimbo cia kiiraho, müri na ngaatho hari Ngai ngoro-ini cianyu. ¹⁷ Na undu üria wothe mürikaga, mükiaria kana mügika undu, wikagei wothe riitwa-ini ria Mwathani Jesu, mügicookagiria Ngai Ithe witu ngaatho thiini wake.

Mawatho thiini wa Mici ya Akristiano

¹⁸ Inyu atumia-ri, mwinyihagirie athuuri anyu, o ta üria kwagirire thiini wa Mwathani.

¹⁹ Na inyu athuuri-ri, endagai atumia anyu na mutikamakuumage.

²⁰ O na inyu ciana-ri, athikagiri aciari anyu maündu-ini mothe, nigukorwo gwika üguo nigukenagia Mwathani.

²¹ Na inyu maithe-ri, mutikarakaragie ciana cianyu, itikae gükua ngoro.

²² Na inyu ngombo-ri, athikagiri aathani anyu a guku thi maündu-ini mothe, na to händi iria maramuona ati nigeetha mamwende, no maathikagire müri na ngoro itari na ühinga na ni undu wa gutiia Mwathani. ²³ Na riri, undu o wothe üria mürikaga, wikagei na ngoro yanyu yothe, taari Mwathani murarutira wira, no ti andu, ²⁴ mukimenyaga ati nimumkaamükira igai kuuma küri Mwathani riri kileo kianyu. Ni Mwathani Kristu mutungatagira. ²⁵ Mündu o wothe üria wikaga üuru niakarihwo kuringana na üuru wake, na gutiri gutiira mündu maüthi.

4

¹ Inyu aathani-ri, ikagai ngombo cianyu maündu maria magirire na maria mari kihooto, tondü nimüü o na inyu müri na Mwathi wanyu kura iguru.

Mataaro mangi

² Mwiehanagei na kiyo ühoro-ini wa kühooya, mwiguite na mügicookagiria Ngai ngaatho. ³ Na mutühooyagie o na ithu, nigeetha Ngai ahingürire ndumiriri iitu murango, nigeetha tühunjagie ühoro wa hito ya Kristu, ühoro üria ni njohetwo ni undu wago. ⁴ Hooyagai nigeetha ndühunjagie na andu magataukirwo wega, o ta üria njagiriirwo ni gwika. ⁵ Tuikagai oog hari maündu maria mürikaga andu aria matari a thiritu yanyu; mütegüte mweke üria müri naguo wa gwika wega. ⁶ Na mükiaria, aragai händi ciothe müiyuritwo ni wega wa Ngai, nayo mario yanyu ituike ta ikiritwo cumbi, nigeetha mumenyage üria müricookagiria o mündu.

Ngeithi cia Müthia

⁷ Tukiko niakamühe ühoro wakwa wothe. Ücio ni müru wa Ithe witu twendete müno, ni ndungata ya kwihokeka na tütungataga nake thiini wa Mwathani. ⁸ Ndamütuma küri inyu ni undu wa ühoro üyü kiümbe, ati mumenyithio wega üria ithu tühaana, na ningi ati amüümiririe ngoro. ⁹ Megüka na Onesimo, müru wa Ithe witu mwihokeku na üria twendete müno, nake ni ümwe wanyu. Acio nimekümühe ühoro wa üria maündu mothe marekika guku.

¹⁰ Nîmwageithio ni Arisitariko üria tuohetwo nake, o na Mariko niamügeithia, üria müihwa wa Baranaba. (Nîmwiritwo ühoro wake; angüka küri inyu-ri, mwamükirei.) ¹¹ Jesu üria witagwo Jusito o nake niamügeithia. Acio no-o Ayahudi thiini wa aria tütutithanagia wira wa üthamaki wa Ngai nao, na nimatuikite a künyümiriria. ¹² Epafara, üria ari ümwe wanyu na ndungata ya Kristu Jesu, niamügeithia. We niamühooyagira müno händi ciothe, niguo mühote kwihanda wega ühoro-ini wothe wa kühingia wendi wa Ngai, müri agima na müri na kuringiro gikinyaniru. ¹³ Ni ndi na üira wake ati niarutaga wira na hinya, akenogia ni undu wanyu, na ni undu wa aria mari Laodikia na Hierapoli. ¹⁴ Nîmwageithio ni

* 3:11 "Acenji" ni andu aria mataaragia rüthiomu rwa Kiyunani, na nimeeciiragiro matari na üthii wa na mbere. † 3:11 Asikuthi maar andu ooru müno, na andu ang maamonaga matarii ta nyamu.

Luka ūrĩa ndagītārĩ, mūrata witũ twendete mũno, * o na Dema. ¹⁵ Geithiai ariũ na aarĩ a lthe witũ kũu Laodikia, na mũgeithie Numifa na andũ a kanitha ūrĩa ūrĩ gwake mũcĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, mwarĩkia gũthomerwo marũa maya, matũmei magathomerwo andũ a kanitha wa Laodikia, na inyuĩ no nginya muone atĩ nĩmwathoma marũa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷ Na mwĩre Arikipo atĩrĩ: “No nginya wone atĩ nĩwarĩkia wĩra ūrĩa wamũkĩrĩre thĩinĩ wa Mwathani.”

¹⁸ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndaandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atĩ ndĩ muohe na mĩnyororo. Wega wa Ngai ūrogĩa na inyuĩ.

* 4:14 Luka nĩwe wandikĩte ūhoru wa Paũlũ thĩinĩ wa ibuku rĩa Atũmwo, na aarĩ mũthiritũ ng'endo-inĩ ciake cia ūmiceni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Sila, na Timotheo,

Twandikĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na inyuĩ.

Gũcookia Ngaatho nĩ ūndũ wa Witikio wa Athesalonike

² Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ūndũ wanyu inyuothe, tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ. ³ Rĩria tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya Ngai o we Ithe witũ-rĩ, nĩtũrĩkanaga tũtegũtigithĩria wĩra wanyu ũrĩa uumanĩte na gwiĩkia, na kwĩnogia kwanyu kũria kũrehagwo nĩ wendani, o na gũkĩrĩria kwanyu, kũria kuumanĩte na kĩĩrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁴ Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũ atĩ nĩmwathuurirwo nĩwe, ⁵ tondũ ũhoro-ũria-Mwega tũhunjagia, tũtĩamũreheire ũrĩ o ciugo theri, no twamũreheire ũrĩ na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Ningĩ inyuĩ nĩmũũ ũrĩa twaikaraga na inyuĩ nĩ ūndũ wa kũmũguna. ⁶ Inyuĩ mwatuĩkire a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka a kwĩgerekania na Mwathani, o na gũtuĩka mwarĩ na mĩnyamaro mĩingĩ, nĩmwamũkĩrĩre ũhoro wake mũrĩ na gikenĩ kĩria kĩheanagwo nĩ Roho Mũtheru. ⁷ Na nĩ ūndũ ūcio mũgĩtuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa othe metikĩtie kũu Makedonia, o na Akaia. ⁸ Naguo ũhoro wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte kũrĩ inyuĩ, na to Makedonia na Akaia gwĩki, no rĩrĩ, o na wĩtikio wanyu thĩinĩ wa Ngai nĩumenyekete kũndũ guothe. Nĩ ūndũ ūcio tũtibataire kuuga ūndũ ũhoro-inĩ ūcio, ⁹ nĩgũkorwo andũ o ene nĩo maheanaga ũhoro wa ũrĩa mwatũnyĩtiire ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoro wa ũrĩa mwagarũrũkĩre Ngai, mũgĩtigana na mĩhianano nĩguo mĩtungatagĩre Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo na ũrĩa wa ma, ¹⁰ na mwetagĩrĩre Mũriũ oime igũrũ, ũrĩa aariũkĩrie kuuma kũrĩ arĩa akuĩ, nake nĩwe Jesũ, ũrĩa ũtũhonokagia kuuma kũrĩ mang'ũrĩ marĩa magooka.

2

Ūtungata wa Paŭlũ kũu Thesalonike

¹ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũ atĩ gũũka gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtiarĩ gwa tũhũ. ² Mbere iyo nĩtwathũnirio na tũkĩrumwo rĩria twarĩ kũu Filipi, o ta ũrĩa inyuĩ mũũ, no nĩ ūndũ wa gũteithio nĩ Ngai witũ, nĩtuomĩrĩrie na tũkĩmũhe ũhoro-ũria-Mwega, o na akorwo nĩtwakararirio mũno. ³ Nĩgũkorwo gũthaithana gwitũ gũtĩumanĩte na ihĩtia, kana matanya ma maũndũ ma waganu, o na kana ma wara. ⁴ No rĩrĩ, ithuĩ nĩ kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo nĩ Ngai a kwĩhokerwo ũhoro-ũria-Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria gũkenia, no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ. ⁵ Inyuĩ nĩmũũ atĩ ithuĩ ti ndeto cia kwiyendereria twaragia, o na kana tũkahithĩrĩra ũhoro wa gũkorokera indo; Ngai nĩwe mũira witũ. ⁶ Ithuĩ tũtiacaragia kũganwo nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ ũngĩ o wotho.

Tondũ tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ, nĩtũngĩatuĩkire mũrigo kũrĩ inyuĩ, ⁷ no nĩtwaiakarire na inyuĩ tũhooreire, o ta ũrĩa nyina wa ciana nĩni amenyagĩrĩra ciana ciake mwene. ⁸ Nĩ tondũ wa ũrĩa twamwendete mũno, nĩtwakenagio nĩkũgwatanĩra na inyuĩ, na to ũhoro-inĩ-ũrĩa-Mwega wa Ngai wiki, no nĩtwagwatanĩire mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o nayo, tondũ nĩmwatuĩkĩte andũ twendete mũno. ⁹ Ti-itherũ nĩmũkũrĩrikana, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra witũ wa hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya nĩguo tũtigatuĩke mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ hĩndĩ irĩa twamũhunjagĩria ũhoro-ũria-Mwega wa Ngai.

¹⁰ Inyuĩ mũrĩ aira, o na Ngai no mũira, ũrĩa twatũire na inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie tũrĩ atheru, na tũrĩ athingu, na tũtarĩ na ūcuuke. ¹¹ Ningĩ nĩmũũ atĩ tweekaga mũndũ o mũndũ wanyu o ta ũrĩa ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene, ¹² tũkamũmagĩrĩria, na tũkamũhooreragia, o na tũkamũringagĩrĩria mĩtũũre mĩtũũrĩre yaganĩrĩre na ũrĩa Ngai endaga, o we ũmwiĩtaga mũtoonye thĩinĩ wa ũthamaki wake, na mũgĩe na riiri wake.

¹³ O na ningĩ nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho tũtegũtigithĩria tondũ rĩria mwamũkĩrĩre kiugo kĩa Ngai, kĩria mwaiguire kuuma kũrĩ ithuĩ, mũtiakĩamũkĩrĩre taarĩ kiugo kĩa andũ, no mwakĩamũkĩrĩre ta kiugo kĩa Ngai, na nĩ ma, ũguo nĩguo kĩrĩ, na nĩkĩo kĩrutaga wĩra thĩinĩ wanyu inyuĩ mwĩtikĩtie. ¹⁴ Nĩgũkorwo inyuĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmwatuĩkire a kwĩgerekania na makanitha ma Ngai marĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ kũria Judea: Nĩmwanyamaririo nĩ andũ a bũrũri wanyu na mĩnyamaro o irĩa andũ a makanitha macio maanyamaragio nayo nĩ Ayahudĩ, ¹⁵ o arĩa mooragĩre Mwathani Jesũ,

na makiūraga anabii, o na ithui magītūngata. Nīmarakaragia Ngai, na nī marī ūthū na andū othe ¹⁶ nī ūndū wa kūgeria gūtūgīria tūtīkahunjirīe andū-a-Ndūrīrī ūhorō nīgeetha mahonoke. Ūguo nīguo meyangagīrīra mehīa makamaiyūrīrīra. Namo mang'ūrī ma Ngai nīmamakinyīre.

Paūlū Kwīrīrīra kuona Athesalonike

¹⁷ No rīrī, ariū na aarī a lthe witū, hīndī irīa twatigithanirio na inyuī gwa kahinda kanini-rī, (ha ūhorō wa mwīrī, no ti wa ngoro), nītwerutanīrie na kīyo kīnene nīgeetha tuonane na inyuī tondū nītswamwīragīria mūno. ¹⁸ Nīgūkorwo nītwendete mūno gūūka kūrī inyuī, na makīria nīi Paūlū, nīndagerirīe maita maingī no Shaitani nīatūgīrīe. ¹⁹ Nī ūndū-rī, kūrīgīrīro giitū gikīrī kīrīkū, kana gīkeno giitū, kana thūmbī irīa tūngīraha nayo mbere ya Mwathani witū Jesū rīrīa agooka? Githī ti inyuī? ²⁰ Ti-itherū, inyuī nī inyuī riiri witū na gīkeno giitū.

3

¹ Nī ūndū ūcio, rīrīa twaremirwo nīgūkīrīrīra-rī, nītuonire arī wega tūtigwo tūrī ithuiki kūu Athene. ² Tūgītūma Timotheo ūrīa mūrū wa lthe witū, na ndungata ya Ngai hamwe na ithui ya kūhunja ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū, nīguo amwīkīre hinya, na amūmīrīrie wītīkio-inī wanyu, ³ nīguo gūtīkagīe mūdū ūngīagagio nī magerio macio. Inyuī nīmūūi wega atī nīmo twathīrīrio. ⁴ Ti-itherū o na hīndī irīa twarī na inyuī nītswamwīraga kaingī atī no nginya tūnyariirwo. O ta ūrīa mūūi atī ūguo noguo gwacookire gūgītūka. ⁵ Nī ūndū ūcio, rīrīa ndaremirwo nīgūkīrīrīra rīngī-rī, ngītūmana nīguo menyē ūhorō wa wītīkio wanyu. Nīgūkorwo nīndetigagīra gūtīgakorwo atī hihi mūgerania nīamūgeretie, naguo wīra witū ūtūike wa tūhū.

Ndūmīrīri ya Timotheo ya Kūūmanīrīra

⁶ No rīrī, rīu Timotheo nī okīte kūrī ithui oimīte kūrī inyuī, na agatūhere ūhorō mwega ūkonīi wītīkio na wendani wanyu. Nīatwīrīte atī nīmūtūrīkanaga hīndī ciothe mūkenete, na atī nīmwīragīria gūtūona, o ta ūrīa o na ithui twīragīria kūmuona. ⁷ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a lthe witū-rī, o na tūrī na mīnyamaro na mathīina nītuomīrīrio twaigua ūhorō wanyu nī tondū wa gwītīkia kūu kwanyu. ⁸ Nīgūkorwo rīu tūgītūra muoyo kūna, kuona atī nīmwihaandīte wega thīinī wa Mwathani. ⁹ Tūngīhota atīa gūcookeria Ngai ngaatho cia kūigana nī ūndū wanyu, tondū wa gīkeno kīrīa gīothe tūrī nakīo mbere ya Ngai witū nī ūndū wanyu? ¹⁰ Nītūhooyaga ūtukū na mūthenya na kīyo kīingī nīgeetha tūkoonana na inyuī rīngī na tūmūhere kīrīa mūtārī nakīo ūhorō-inī wa gwītīkia kwanyu.

¹¹ Rīu-rī, Ngai mwene, o lthe witū, na Mwathani witū Jesū, marotūhingūrīra njīra tūhote gūūka kūrī inyuī. ¹² Mwathani arotūma wendani wanyu wongerereke na ūiyūrīre harī o mūdū na ūrīa ūngī, na harī andū arīa angī othe, o ta ūrīa o na ithui tūmwendete. ¹³ Nīngī aroikīra ngoro cianyu hinya nīgeetha mūgakorwo mūtārī na ūcuuke, na mūrī atheru mbere ya Ngai, o we lthe witū, hīndī irīa Mwathani witū Jesū agooka hamwe na andū ake arīa atheru othe.

4

Mūtūūrīe wa Gūkenia Ngai

¹ Naguo ūhorō wa kūrīgīrīra, ariū na aarī a lthe witū-rī, nī atī nītswamūrūtire ūhorō wa mūtūūrīe, ūrīa ūkenagia Ngai, na noguo mūtūūrāga mwīkaga. Rīu tūkūmūrīa na tūkamūringīrīra thīinī wa Mwathani Jesū atī mūkīragīrīe gwīkaga o ūguo. ² Nīgūkorwo nīmūūi maūdū marīa twamūtaarire namo, tūrī na ūhoti wa Mwathani Jesū.

³ Tondū rīrī, ūndū ūrīa Ngai endete nī atī mūtūike andū aamūre: atī mwītheemage ūmaraya; ⁴ na atī o ūmwe wanyu amenye gwatha mwīrī wake mwene ūkarage ūrī mūtheru na akiūtīaga, ⁵ atārī na merīrīra ma mwīrī ta andū a ndūrīrī arīa matooī Ngai; ⁶ na atī ha ūhorō wa maūdū macio, gūtīgakorwo mūdū o na ūrīkū ūngīhītīria mūrū na mwarī wa ithe, kana amwīke ūuru. Mwathani nīakaherithia andū nī ūndū wa mehīa mothe ta macio, o ta ūrīa tūrīkītīe kūmwīra na tūkamūkaania. ⁷ Tondū Ngai ndatwītīre maūdū ma waganu, no aatwītīre nīguo tūtūūre mūtūūrīe wa ūtheru. ⁸ Nī ūndū ūcio-rī, mūdū ūrīa ūkūregana na ūrutani ūyū ti mūdū araregana nake no nī Ngai, ūrīa ūmūheaga inyuī Roho wake Mūtheru.

⁹ Na rīu-rī, harī ūhorō wa kwendana na ariū na aarī a lthe witū-rī, tūtībataire kūmwandīkīra nī ūndū inyuī ene nīmūrūtītwo kwendanaga nī Ngai. ¹⁰ Na ti-itherū, nīmwendete ariū na aarī a lthe witū othe arīa marī Makedonia guothe. No nītūkūmūringīrīra inyuī ariū na aarī a lthe witū, atī mūkīragīrīe gwīka ūguo makīria.

¹¹ Atīrīrī, mwīrīrīe gūtūra mūtūūrīe wa ūhooreri, na mūhang'agīre o maūdū marīa mamūkonīi, na mūrūtage wīra na moko manyu, o ta ūrīa twamwīrīre, ¹² nīgeetha mūtūūrīe wanyu wa o mūthenya,

ūtume müheagwo gītīo nī andū arīa matarī a thiritū yanyu, na nīgeetha mūtīgatuīke mūrigo kūrī mündū o na ūrīkū.

Gūcooka kwa Mwathani

¹³ No rīrī, ariū na aarī a lthe witū, tūtīkwenda mūikarage mūtoō ūhorō wa andū arīa makomete, kana müigwe kīeha ta andū arīa angī matarī na kīrīgīrīro. ¹⁴ Nītūitīkītīe atī Jesū nīakuire na akīrīūka, na nī ūndū ūcio nītūitīkītīe atī Ngai nīakarehanīria Jesū hamwe na andū arīa makomete marī thīinī wake. ¹⁵ Kūringana na kiugo kīa Mwathani we mwene, tūkūmwīra atī ithuī arīa tūrī muoyo, arīa tūtīgītūo nginya rīrīa agacooka tūtīgatongoria arīa marīkītīe gūkoma. ¹⁶⁻¹⁷ Thuutha wa ūguo, ithuī arīa tūgaakorwo tūrī muoyo na tūtīgaire-rī, nītūkoyanīrio hamwe nao tūtwarwo matu-inī nīguo tūgacemanie na Mwathani rīera-inī. Na nī ūndū ūcio tūgaatūūrania na Mwathani nginya tene. ¹⁸ Nī ūndū ūcio, ūmanagīrīriai mündū na ūrīa ūngī na ciugo icio.

5

¹ Na rīrī, ariū na aarī a lthe witū, ūhorō wa mahinda na mīthenya-rī, tūtīrī na bata wa kūmwandīkīra, ² nīgūkorwo nīmūūi wega atī mūthenya wa Mwathani ūgooka o ta ūrīa mūici okaga ūtukū. ³ O rīrīa andū maroiga atīrī, “Kūrī thayū na ūgitīrī,” hīndī iyo nīguo magaakororerwo nī mwanangīko o rīmwe, o ta ūrīa mūtumia ūrī nda akoragīrīrwo nī ruo rwa kūheo mwana, nao matikahonoka.

⁴ No inyuī ariū na aarī a lthe witū, mūtīrī nduma-inī atī nīguo mūthenya ūcio ūmūkorerere ta mūici. ⁵ Inyuī inyuothe mūrī ciana cia ūtheri na ciana cia mūthenya. Ithuī tūtīrī a ūtukū kana a nduma. ⁶ Nī ūndū ūcio-rī, nītūtīgei gūkoma ta acio angī, no nītūikarage twīguite na tūkerīgagīrīria maündū. ⁷ Nīgūkorwo arīa makomaga-rī, makomaga ūtukū, na arīa marīagwo nī njoohi-rī, marīagwo ūtukū. ⁸ No kuona atī ithuī tūrī a mūthenya-rī, nītūtūike a kwīgīrīrīria maündū, twīhumbīte gako ga kūgitīra gīthūrī karīa ka wīfikio na ka wendani, na tūgekīra ūhorō wa kwīgīrīrīria ūhonokio taarī ngūbia ya kīgera ya kūgitīra mūtwe. ⁹ Nīgūkorwo Ngai ndaatwamūrīre nīguo tūtūike a kūrakarīrwo, no nītūtūike a kwamūkīra ūhonokio thīinī wa Mwathani witū Jesū Kristū. ¹⁰ We nīatūkūrīire nīgeetha, twakorwo twīguite kana tūkomete-rī, tūgaatūūrania hamwe nake. ¹¹ Nī ūndū ūcio-rī, ūmanagīrīriai mündū na ūrīa ūngī na mwīkīranage hinya o ta ūrīa mūreka rīu.

Ūtaarani wa Mūthia

¹² Na rīrī, ariū na aarī a lthe witū, twamūthaitha mūtīiage andū arīa marutaga wīra na kīyo thīinī wanyu, arīa matuītūo arorī anyu na makamūtaaraga thīinī wa Mwathani. ¹³ Mekagīrīrei mūno makīria na mūmendage nī ūndū wa wīra ūcio marutaga. Tūūranagīai na thayū mündū na ūrīa ūngī. ¹⁴ Na ningī nītūkūmūringīrīria, inyuī ariū na aarī a lthe witū, mūkaanagīe andū arīa igūūta, na mūūmagīrīrie arīa marī guoya, na mūteithagīe arīa matarī hinya, na mūkiragīrīrie andū othe. ¹⁵ Menyagīrīrai gūtīkagīe mündū ūkūrīhīria ūūru na ūūru, no hīndī ciothe geragīai gūtugana inyuī-ene, na mūtugage andū arīa angī othe.

¹⁶ Kenagai hīndī ciothe; ¹⁷ hooyagai mūtegūtīgīthīria; ¹⁸ cookagīriai Ngai ngaatho maündū-inī mothe, nīgūkorwo ūguo nīguo Ngai endaga harī inyuī thīinī wa Kristū Jesū.

¹⁹ Mūtikanahorie mwakī wa Roho; ²⁰ mūtikanaire ūhorō ūrīa ūrathagwo. ²¹ Roranagīai maündū mothe. Rūmagīai maündū marīa mega. ²² Theemagai ūndū o wothē mūūru.

²³ Ngai we mwene, o we Ngai wa thayū, aromūtheria o kūna. Namo maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mīrī yanyu, iroikaragio itarī na ūcuuke hīndī īrīa Mwathani witū Jesū Kristū agaacooka. ²⁴ Ūrīa ūmwītaga inyuī nī mwīhokeku, na nīakahingia ūhorō ūcio.

²⁵ Ariū na aarī a lthe witū, tūhooyagīrei. ²⁶ Geithiai ariū na aarī a lthe witū othe na ngeithi theru cia kimumunyano. ²⁷ Nīndamwatha ndī mbere ya Mwathani atī marūa maya mathomerwo ariū na aarī a lthe witū othe.

²⁸ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogīa na inyuī.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo,

Twandikĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

² Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Mahooya

³ Nĩtwagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ūndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo nĩguo kwagĩriire, tondũ witikio wanyu nĩũrakũra mũno makĩria, o nago wendani ũrĩa o mũndũ arĩ nago harĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ ũkaingĩha. ⁴ Nĩ ūndũ ūcio, nĩtwĩrahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ūndũ wa gũkirĩrĩria kwanyu, na gwitikia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yothe na magerio marĩa mũkiragĩrĩria.

⁵ Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kihooto, na nĩ ūndũ ūcio mũtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai, o ūcio mũnyariiragwo nĩ ūndũ wago. ⁶ Ngai nĩ wa kihooto: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩnagia na thĩina, ⁷ no inyuĩ arĩa mũtũire mũthĩnagio amũhe kihurũko, o hamwe na ithuĩ. Ūndũ ūcio nĩũkahinga hĩndĩ rĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na arĩa ake arĩa marĩ hinya. ⁸ Nake nĩakaherithia andũ arĩa matooi Ngai na matathĩkagĩra Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. ⁹ Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũria gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ūthiũ wa Mwathani, o na ūnene wa hinya wake, ¹⁰ mũthenya ũrĩa agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe arĩa mamwitikĩtie magege nĩ ūndũ wake. O na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũira witũ ũrĩa twamũheire.

¹¹ Ūndũ ūcio nĩguo ūtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maa-ganĩriire na gwitwo kwanyu, ningĩ nĩ ūndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe marĩa mega, o na wĩra o wotho ũrĩa uumanite na witikio wanyu. ¹² Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mũtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2

Mũregi Watho

¹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ūhoro wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwitũ harĩ we, nĩtũkũmũthaita, ² atĩ mũtikahiũhe kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana ndũmĩrĩri, o na kana marĩa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrikĩtie gũkinya. ³ Mũtikareke mũndũ o na ũrikũ amũheenie o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ūcio ndũgaakinya, ūhoro wa kũregana na watho ūtakinyĩte, o nake mũndũ ũrĩa mũregi watho ataguũranĩrio, o ūcio ūtũĩrĩrwo ciira wa kwanangwo. ⁴ Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩria gĩothe gĩĩtanio na Ngai na kĩria gĩothe kihooagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩtũuaga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵ Kaĩ mũtararirikana atĩ rĩrĩa ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶ Na rĩu nĩmũũĩ kĩria kĩgĩritie mũndũ ūcio ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩria riagĩriire. ⁷ Nĩgũkorwo ūhoro wa hitho wa kũregana na watho nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũrĩa ũgĩrĩrĩrie ūhoro ūcio woneke rĩu, na egĩthĩ na mbere gwĩka ũguo nginya rĩria akeherio. ⁸ Na hĩndĩ iyo nĩguo mũndũ ūcio mũregi watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ūcio nĩwe Mwathani Jesũ akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ũrĩa ũkoonanio nĩ gũcooka gwake. ⁹ Mũndũ ūcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ũrĩa wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothe ya ciama cia maheeni, na marĩũri, na morirũ, ¹⁰ o na ooke na mĩthemba yothe ya ũmaramari nĩguo aheenie andũ arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregire kwenda ūhoro-ũrĩa-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹ Na tondũ ūcio Ngai nĩamarehagĩra ūndũ wa hinya wa kũmahĩthia, nĩgeetha metikie maheeni macio, ¹² na nĩgeetha andũ othe matũĩrwo ciira arĩa matetikĩtie ūhoro-ũrĩa-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwĩhaandei Wega

¹³ No rĩrĩ, twagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ūndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mwendetwo nĩ Mwathani, tondũ kuuma o kĩambĩrĩria Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ

ündü wa gūtherio nĩ Roho o na gwĩtikia ũhoro-ũria-wa-ma. ¹⁴ Aamwĩĩre ũhoro ũyũ nĩ ündũ wa Ũhoro-ũria-Mwega ũria twamũhunjiirie nĩguo mũgie na riiri wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁵ Nĩ ündũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩhaandei wega na mūrũmie ũrutani ũria twamūrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana tũkĩmwandĩkĩra marũa.

¹⁶ Mwathani witũ Jesũ Kristũ we mwene, o na Ngai Ithe witũ ũria watwendire na agĩtũhe ũmĩrĩru wa nginya tene na kĩrĩgĩrĩro kĩa na ündũ wa Wega wake-rĩ, ¹⁷ maroomĩrĩria ngoro cianyu, na mamwikĩre hinya thĩinĩ wa ciĩko o na ciugo ciothe njega.

3

Kũria Mahooya

¹ Naguo Ũhoro wa kũrigĩrĩria-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩrĩ, tũhooyagĩrei nĩgeetha ũhoro wa Mwathani ũtheereme na ihenya, na ũkumagio, o ta ũria ũkumagio nĩ inyuĩ. ² Na nĩngĩ mũhooyage nĩgeetha tũhonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu o na ooru, tondũ ti andũ othe metĩkĩtie. ³ No Mwathani nĩmwĩhokeku, na nĩekũmwĩkĩra hinya na amũgitĩre kuuma kũrĩ ũria mũũru. ⁴ Tũrĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ nĩmũreeka na nĩmũgũthĩ na mbere gwĩka maündũ marĩa twathanĩte. ⁵ Mwathani arotongoria ngoro cianyu nĩguo mũgie na wendani wa Ngai na ũkirĩrĩria wa Kristũ.

Matara igũrũ rĩa Ũgũũta

⁶ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkũmwatha thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ, atĩ mũtigane na mūrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ o wothe kĩgũũta, ũria ũtaikaraga kũringana na ũrutani ũria twamūrutire. ⁷ Nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũũ ũria mwagĩrĩrwo nĩ kwĩgerekania na ithuĩ. Ithuĩ tũtiarĩ igũũta rĩrĩa twatũire na inyuĩ, ⁸ o na tũtiigana kũria irio cia mündũ o na ũrikũ tũhũ. Handũ ha ũguo, twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya, tũkirutaga wĩra mũritũ na tũkenogagia nĩgeetha tũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mündũ o na ũrikũ wanyu. ⁹ Tweekaga ũguo, ti tondũ tũtiarĩ na kĩhooito gĩa kũheo ũteithio ta ũcio, no nĩgeetha tũtuĩke kĩonereria kĩaanyu gĩa kwĩgerekania nakĩo. ¹⁰ Nĩgũkorwo o na rĩrĩa twatũire hamwe na inyuĩ nĩtwamũheire watho ũyũ: “Mündũ angĩaga kũruta wĩra, o na kũria ndakarĩe.”

¹¹ Nĩtũguaga amwe thĩinĩ wanyu nĩ igũũta, na matĩrĩ wĩra marutaga, no nĩmetoonyagĩrĩria maündũ-inĩ ma andũ arĩa angĩ. ¹² Andũ acio nĩo tũgwatha na tũkamaringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ atĩ makĩndirie, na marĩage irio iria marutĩre wĩra. ¹³ Naho ha ũhoro wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, mũtikanoge nĩ gwĩkaga wega.

¹⁴ Mündũ o na ũrikũ angĩaga gwathĩkĩra ũrutani witũ ũria ũrĩ thĩinĩ wa marũa maya-rĩ, mwĩhũgagei. Mũtikanagĩ ngwatanĩro nake, nĩgeetha aigue aconokete. ¹⁵ No mũtikanmũtee taarĩ thũ, no mũkaaniei ta mūrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁶ Na rĩu-rĩ, Mwathani mwene thayũ aromũhe thayũ mahinda mothe na ikĩro-inĩ ciothe. Mwathani aroikara na inyuĩ inyothe.

¹⁷ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kiu nĩkĩo kĩmenyithia gĩa gũkũũrana marũa makwa mothe. Ũguo nĩguo nyandĩkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogiĩ na inyuĩ inyothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa gwathwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ Jesũ ūrĩa arĩ we mwĩhoko witũ,

² Ndirakwandikĩra marũa maya wee Timotheo, mūrũ wakwa kũna thĩinĩ wa wĩtikio:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kūrĩ Ngai Ithe witũ o na kūrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ūrĩa ndakũringĩrĩrie ngĩthĩ Makedonia, atĩ ūikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ūikare kuo nĩgeetha ūgiragie andũ amwe kũu matigacooke kũrutana ūrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathik-agĩrĩrie ng'ano cia tũhũ, kana ūhoru wa njirwa ūrĩa ūtathiraga. Maũndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria wĩra wa Ngai, ūrĩa ūrutagwo na njĩra ya wĩtikio. ⁵ Muoroto wa watho ūyũ nĩ wendo, ūrĩa uumaga thĩinĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtikio ūtarĩ na ūhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ūhoru ūcio na makerekera mĩario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuĩka arutani a watho, o na gũtuĩka matiũĩ gĩtũmi kĩa ūhoru ūrĩa maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maũndũ marĩa maaragia magwatĩrie.

⁸ Nĩtũũ atĩ watho nĩ mwega mũndũ angĩũhũthĩra kũringana na ūrĩa kwagĩrĩrie. ⁹ O na ningĩ nĩtũũ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athingu no ūthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etikia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa oragani, ¹⁰ o na nĩ ūndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenana, na arĩa mehĩtaga na maheeni, o na ūndũ ūngĩ o wothe ūtarĩngaine na ūrutani ūrĩa mwagĩrĩru, ¹¹ ūrĩa ūringaine na ūhoru-ũrĩa-Mwega ūrĩ riiri wa Ngai ūrĩa mĩrathime, o ūhoru ūcio ndehokeirwo ndĩurutage.

Ūtugi wa Mwathani kūrĩ Paŭlũ

¹² Nĩngũcookeria Kristũ Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ūrĩa ūheete hinya, tondũ nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamĩra ndũike wa kũmũtungatagĩra. ¹³ O na gũtuĩka rĩmwe ndaari mĩrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũũ, nĩndaiguĩrĩrwo tha tondũ ndekaga ūguo itekũmenya na itarĩ mwĩtikia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ūkinjĩyũrĩra, hamwe na wĩtikio o na wendani ūrĩa uumaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ūhoru ūyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩrie gwĩtikĩrwo kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ nĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ūndũ wa gĩtũmi kũu, nĩ nĩndaiguĩrĩrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩinĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ūkirĩrĩria wake ūtarĩ mũthia, nĩguo nĩ ndaari mwĩhia makĩria, ndũike kĩonereria harĩ arĩa marĩmwĩtikagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kūrĩ Mũthamaki ūrĩa ūtũuraga tene na tene, ūrĩa ūtathiraga, na ūrĩa ūtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩagwo na agoocagwo tene na tene. Amenĩ.

¹⁸ Wee Timotheo, mūrũ wakwa, ndĩrakũhe ūtaaro ūyũ kũringana na mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ imwe ūhoru-inĩ waku, nĩgeetha wamarũmĩrĩra ūhotage kũrũ mbaara wega, ¹⁹ na ūtũũre ūrũmĩtie wĩtikio, na ūrĩ na thamiri itarĩ na ūcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩrĩra thamiri ciao, na nĩ ūndũ ūcio magathũkia wĩtikio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Alekisandero, arĩa neanĩte kūrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2

Ūrutani ūkonĩ Mahooya

¹ Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaitanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ūndũ wa andũ othe: ² Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũũrage na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩĩaga Ngai maũndũ-inĩ mothe na tũrĩ na ūtheru. ³ Ūndũ ūcio nĩ mwega, na nĩũkenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴ o we wendete andũ othe mahonokia na mamenye ūhoru-ũrĩa-wa-ma. ⁵ Nĩgũkorwo kūrĩ Ngai o ūmwe, na mũiguithania o ūmwe wa kũiguithania Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ ūrĩa werutire atũike wa gũkũũra andũ othe. Naguo ūira wa ūhoru ūcio nĩwaheanĩrwo ihinda rĩaguo rĩrĩa rĩagĩrĩrie rĩakinya. ⁷ Na ūhoru ūcio nĩguo watũmire ndũike mũhunja o na mũtũmwo waguo na nĩ ndĩraaria ūhoru wa ma, ndiraheenania. Ndatũkire mũrutani wakũrutaga andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoru wa gwĩtikia o na ūhoru wa ma.

⁸ Ngwenda atĩ arũme mahoithagie kũndũ guothe moete moko matheru na igũrũ, matarĩ na marakara kana ngarari.

⁹ O na ningĩ ngwenda atĩ andũ-a-nja mehumbage wega na nguo itarĩ cia kwĩonania marĩ na mĩthiire yagĩĩire, na marĩ na ũũgĩ wa ngoro, na matikegemagie na kũrama njuĩrĩ, kana na thahabu, kana ruru, o na kana nguo iria cia goro mũno, ¹⁰ no makoragwo marĩ na ciiko njega, iria ciagĩĩire andũ-a-nja aria moimbũraga atĩ nĩ ahooi Ngai.

¹¹ Mũndũ-wa-nja aagĩĩrwo erutage maũndũ akindĩirie na enyihĩtie biũ. ¹² Ndingĩtĩkĩria mũndũ-wa-nja arutanage kana aathage mũndũ mũrũme; no nĩakarage akindĩirie. ¹³ Nĩgũkorwo Adamu nĩwe wombĩrwo mbere, Hawa agĩcookerera. ¹⁴ Ningĩ Adamu tiwe waheenirio; nĩ mũndũ-wa-nja waheenirio agĩtuika mwĩhia. ¹⁵ No rĩrĩ, andũ-a-nja nĩ makaahonoka nĩ ũndũ wa gũciara ciana, mangĩtũura metĩkitie marĩ na wendani na andũ atheru, o na marĩ na ũũgĩ wa ngoro.

3

Arũgamĩrĩri na Ateithĩrĩria a Kanitha

¹ Ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka: Atĩ mũndũ o wothie angĩrĩrĩria gũtuika mũrori wa maũndũ ma kanitha, mũndũ ũcio nĩerĩĩrie wĩra wa bata. ² Rĩu-rĩ, mũrori wa maũndũ ma kanitha no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo nĩ mũthuari wa mũtumia ũmwe. No nginya akorwo arĩ mũhooreri, na ũũ kwĩgĩrĩria merĩria ma mwĩrĩ, na mũndũ mũtĩku, na mũndũ ũnyĩtaga andũ ũgeni, na ũngihota kũrutana maũndũ. ³ No ndagakorwo arĩ mũrĩũ, kana arĩ wa ngũ, no akorwo arĩ mũhooreri, na mũndũ ũtarĩ wa mbaara, na ũtarĩ thuti ya mbeeca. ⁴ No nginya akorwo ahotete gwatha mũciĩ wake wega, na one atĩ ciana ciake nĩmwanthĩkagĩra na gĩtĩo kĩria kĩagĩĩire. ⁵ (Mũndũ angĩkorwo ndangihota gwatha mũciĩ wake mwene-rĩ, angihota atĩa kũmenyerera kanitha wa Ngai?) ⁶ Ningĩ ndagakorwo arĩ mũndũ mwerũ wĩtikio-inĩ ndakae kũgĩa na mwĩtĩo, nake atũirwo ciira ta ũria mũcukani aatuĩrwo. ⁷ Ningĩ no nginya akorwo arĩ na ngumo njega kũrĩ andũ aria matarĩ a thiritũ iitũ, nĩgeetha ndagatuĩke wa gũconorithio kana agwe mũtego-inĩ wa mũcukani.

⁸ Nao ateithĩrĩria a kanitha, nĩmagĩĩrwo makoragwo marĩ andũ a gũtũika na ehokeku, matigatuĩke anyui a ndibei mũno, na makorwo matarĩ a gũkorokera indo na njĩra itagĩĩire. ⁹ No nginya marũmie ũhoru-ũria-wa-ma wa wĩtikio ũria mũrikĩru marĩ na thamiri itarĩ na mwĩcuuko. ¹⁰ Nao mambe magerio; na thuutha ũcio marekwo matũike ateithĩrĩria a maũndũ ma kanitha maakorwo matarĩ na ũcuuke.

¹¹ O ũndũ ũmwe, nao atumia ao nĩmakorwo marĩ atumia a gũtũika, matigakorwo marĩ andũ a gũcambania, no makorwo matarĩ arĩũ na matũike a kwĩhokeka maũndũ-inĩ mothe.

¹² Mũteithĩrĩria wa kanitha no nginya akorwo arĩ mũthuari wa mũtumia ũmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mũciĩ wake wega. ¹³ Aria matungatĩte wega nĩmegĩagĩra na ngumo njega, na makomĩrĩria mũno ũhoru-inĩ wa wĩtikio wao ũria wa gwtĩkia Kristũ Jesũ.

¹⁴ O na gũkorwo ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩrĩũka kũrĩ we narua-rĩ, ndĩrakwandikĩra maũndũ maya nĩgeetha, ¹⁵ ingĩaga gũũka narua, ũmenye ũria andũ magĩĩrwo nĩgũikaraga marĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai, na nĩyo kanitha wa Ngai ũria ũrĩ muoyo, nago nĩguo gĩtugĩ na mũthingĩ mũrũmu wa kũnyĩtĩrĩra ũhoru-ũria-wa-ma. ¹⁶ Na hafarĩ nganja, ũhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ hitho nene ma, atĩ:

We oonanirio arĩ na mwĩrĩ,
agĩtuuo mũthingu nĩ Roho,
akĩonwo nĩ araika,
na ũhoru wake ũkihunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe,
agĩtĩkio nĩ andũ a gũkũ thi,
na akĩamũkĩrwo riiri-inĩ kũria igũrũ.

4

Mataaro kũrĩ Timotheo

¹ Na rĩrĩ, Roho nĩoigaga atekũhithĩrĩria atĩ matukũ ma thuutha andũ amwe nĩmagatiganĩria wĩtikio na marũmĩrĩre maaroho marĩa maheenanaagia o na maũndũ marĩa marutanagwo nĩ ndaimono. ² Morutani ta macio mahunjagio nĩ andũ aria marĩ ũhinga, aria maaragia maheeni, na aria thamiri ciao ihaana ta icinĩtwo na ruoro. ³ Acio nĩo makaanagia andũ kũhikania na makameera megĩrĩrĩrie kũrĩaga irio cia mĩthemba imwe, iria Ngai oombire nĩguo ciamũkagĩrwo na ngaatho nĩ aria metĩkitie na aria moĩ ũhoru-ũria-wa-ma. ⁴ Tondũ-rĩ, kĩa gĩothe Ngai oombire nĩ kiega, na gũtirĩ kindũ kiagĩĩrwo nĩkũregwo angĩkorwo kĩamũkĩrĩtwo na ngaatho, ⁵ tondũ nĩkĩrĩkitie gũtherio nĩ kiugo kĩa Ngai na mahooya.

⁶ Ũngĩruta ariũ na aarĩ a Ithe wĩtũ maũndũ maya-rĩ, nĩũgũtuika ndungata njega ya Kristũ Jesũ, ĩria ĩreretwo na ciugo cia ũhoru-ũria-wa-ma wa wĩtikio o na cia ũrutani mwega ũria wee ũtũire ũrũmĩrĩre. ⁷ Reganaga na ng'ano cia tũhũ iria itarĩ cia gũtĩĩthia Ngai, o na ng'ano ta iria iganagwo nĩ iheti; nĩ kaba

wīmenyerie gūikara wīyamūrīre Ngai. ⁸ Nīgūkorwo gwīka maūndū ma gwīkīra mwīrī hinya nī ūrī bata wago, no kwīyamūrīra Ngai kūrī bata harī maūndū mothe, nī ūndū kūrehaga kūrīgīrīro muoyo-inī ūyū tūrī o na muoyo-inī ūrīa ūgooka.

⁹ Ūhoro ūyū nīguo wa kwīhokeka na nīwagīrīre gwītīkīrīka o biū ¹⁰ (na ūhoro ūcio nīguo ūtūmaga twīrutanağīrie na twīnogagīe), na tūkaiga mwīhoko witū harī Ngai ūrīa ūrī muoyo, ūrīa arī we Mūhonokia wa andū othe, na makīria arī metīkītīe.

¹¹ Athanaga atī maūndū macio mekagwo. ¹² Ndūkanareke mūdū o na ūrīkū akūire tondū atī wī mūdū mwīthī, no tūika kīonereria kūrī andū arīa metīkītīe rīrīa ūkwaria, na ha ūhoro wa mūtūūrīre, na wa wendani, o na ha wītīkio, na ha ūhoro wa mītugo mītheru. ¹³ Wīheane gūthomagīra andū Maandīko marīa matheru, na kūhunja, na kūrutana, o ngīnya rīrīa ngooka. ¹⁴ Ndūkanaage kūhūthīra kīheo giaku kīria waheirwo na ūndū wa mohoro marīa maarathirwo, rīrīa athuuri maakūīgīrīre moko.

¹⁵ Ikagīra kīyo harī maūndū macio; wīheane kūna kūrī mo, nīgeetha andū othe monage ūrīa ūrathīi na mbere. ¹⁶ Menyagīrīra wega mūtūūrīre waku na ūrutani waku. Kīragīrīra thīnī wa maūndū macio, tondū weka ūguo, nīūkīwīhonokia wee mwene na ūhonokie o na arīa magūthīkagīrīra.

5

Mataaro Makoniī Atumia a Ndigwa, na Athuuri, na Ngombo

¹ Atīrīrī, ndūkanakūūme mūdū mūkūrū, kaba ūmūthaithage taarī thoguo, nao andū arīa ethī ta marī ariū a thoguo, ² Atumia arīa akūrū, ūmatuage ta marī aa maitūguo, nao arīa anini matuage ta airītu a thoguo, na wīkage ūguo na mīthīre yothe ya ūthingu.

³ Rūmbūyagīa atumia arīa a ndigwa kūna, na ūmatīīage. ⁴ No mūtumia wa ndigwa angīkorwo arī na ciana, kana ciana cia ciana ciake-rī, ciana icio nī ciambe cīrute kūrutithia wītīkio wacio wīra na ūndū wa kūmenyagīrīra andū arīa marī a nyūmba ciao kīūmbe; tondū gwīka ūguo nī gīcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nīgūkorwo ūndū ūcio nīūkenagīa Ngai. ⁵ Mūtumia wa ndigwa ūrīa ūbataire kūna, na ūtīgītwo arī wīkī-rī, ūcio aigaga mwīhoko wake harī Ngai, na akahooyaga ūtukū na mūthenya, akīūria Ngai ūteithio ategūtīgithīria. ⁶ No mūtumia wa ndigwa ūrīa ūikaraga agīkenagīa, ūcio nī mūkuū o na arī muoyo. ⁷ Rutaga andū maūndū macio o namo, nīgeetha gūtīkagīe mūdū ūgūikara arī na ūcuuke. ⁸ Mūdū wothē angīaga gūteithia andū ao, na makīria arīa marī a gwake mūcī-rī, mūdū ūcio nīkaanīte wītīkio na nī mūūru gūkīra ūrīa ūtetīkītīe.

⁹ Gūtīrī mūtumia wa ndigwa wagīrīre kwandīkwo mūtatarata-inī wa atumia a ndigwa atakinyītīe mīaka mīrongo itandatū, na akorwo aarī mwīhokeku kūrī mūthuuri-we, ¹⁰ na akorwo nīoikaine wega nī ūndū wa gwīkaga cīko njega, ta kūrera ciana, na gūtugaga ageni, na gūthambia nyarīrī cia andū arīa aamūre, na gūteithagīa andū arīa marī thīina-inī, na kwīrutagīra we mwene gwīkaga maūndū marīa mothe mega.

¹¹ Ha ūhoro wa atumia a ndigwa arīa ethī-rī, ndūkamekīre mūtatarata-inī ta ūcio, tondū rīrīa makaguucīrīro nī merīrīra mao ma mwīrī, nīmagatigana na Kristū na macooke kwenda kūhika. ¹² Nī ūndū wa ūguo magatūika a gūtūirwo ciira, tondū nīmāthūkītīe kīranīro kīao kīa mbere. ¹³ Nīngī, nīmemenyagīrīa ūgūūta, magatūika a kūūrūria kuuma nyūmba īmwe ngīnya īrīa īngī. Na to ūgūūta wīkī, o na nīmatūikaga a kwaria ndeto cia mūhuhu na magetoonyereria maūndū-inī ma andū angī, makaaragīa maūndū marīa mataagīrīrwo nī kwaria. ¹⁴ Nī ūndū ūcio-rī, nī ngūtaara atumia a ndigwa arīa ethī mahike, na magīe ciana, na marūgamagīrīre mīcī yao, nīguo matikae kūhe thū iitū mweke wa gūcambania. ¹⁵ Ti-itherū o na rīu amwe ao nīmarīkītīe kūgarūrūka na makarūmīrīra Shaitani.

¹⁶ Mūdū-wa-nja o wothē mwītīkīa angīkorwo arī na atumia a ndigwa a nyūmba yake-rī, nīamateithagīe arī we na ndagakuithīe kanitha mūrigo wao, nīgeetha kanitha ūhote gūteithia atumia arīa a ndigwa kūna, arīa mabataire.

¹⁷ Athuuri a kanitha arīa matongoragīa maūndū ma kanitha wega nīmagīrīrwo nī kūheo gītīo mūno, na makīria arīa marutaga wīra wa kūhunja na kūrutana. ¹⁸ Nīgūkorwo Maandīko marīa matheru moigīte atīrī, “Ndūkanohe ndegwa kanua rīrīa ikūranga ngano ikīmīhūūra,” na nīngī nīmoigīte atīrī, “Mūrūtī wīra nīagīrīrwo nīkūheo mūcaara wake.” ¹⁹ Ndūkanetīkīrie mūthuuri wa kanitha athitangwo, tīga hakorīrwo na ūrīa wa andū eerī kana atātū. ²⁰ Andū arīa maikaraga makīihagīa-rī, makaanagīe mbere ya andū othe, nīguo arīa angī maikarage metīgīrīte.

²¹ Ndakwīra atīrī na ma ndī mbere ya Ngai, na Kristū Jesū o na araika arīa athuure, ūmenyagīrīre morutani maya ūtegūthutūkania, na ndūkaneeke ūndū o na ūmwe na kīmenyano.

²² Ndūkahiūhage kūīgīrīra mūdū moko, na ndūkanagwatanīre na mehīa ma andū arīa angī. Ikaraga ūrī mūthingu.

²³ Tīga kūnyuuaga o maaī matheri, nyuuaga ndībei nīnī tondū wa nda yaku, na nī ūndū wa ūrīa ūrūaraga kaingī.

²⁴ Mehia ma andũ amwe nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia ma andũ angĩ mamomima thruutha. ²⁵ O undũ ũmwe, noguo ciiko njega ciĩyonanagia, nacio iria itarĩ njega itingihithika.

6

¹ Nĩ kwagĩrĩre andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga ta mekĩrĩtwo icooki rĩa ũkombo ngingo matuaga atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtĩo gĩothe, nĩgeetha rĩitwa rĩa Ngai na ũrutani witũ itikanacambio. ² Arĩa marĩ na aathani metikĩtie matikamaime gĩtĩo nĩ undũ wa gũkorwo atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wao. Handũ ha ũguo, nĩmamatumagatĩre wega makĩria, tondũ arĩa maragunika nĩ undũ wa ũtungata wao nĩ andũ metikĩtie, na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maundũ macio na ũmarĩngagĩrĩre andũ.

Kwenda Mbeeca

³ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩrutana ũrutani wa maheeni na akorwo ndetikanĩtie na ũrutani ũrĩa mwega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na ũrutani ũrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, ⁴ mũndũ ũcio nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ undũ oĩ. ũcio endete o ngararĩ itarĩ kĩguni na njũgitano ikonĩĩ ciugo iria irehaga ũiru, na ngũĩ, na mĩario mĩũru, na gwĩkũũa maundũ mooru, ⁵ na kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciiria mooru, arĩa mathirĩrwo nĩ ũhoro-ũrĩa-wa-ma, na arĩa meciiragia atĩ ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njira ya gũtũma mũndũ atonge.

⁶ No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra Ngai na kũiganwo nĩ kĩrĩa ũrĩ na kĩo, ũcio nĩ ũtonga mũnene. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ kindũ twarehire gũkũ thĩ, na gũtirĩ kindũ tũngihota kũruta kuo. ⁸ No tũngĩgia na irio, na tũgie na nguo-rĩ, no tũiganwo nicio. ⁹ Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-inĩ o na mũtego-inĩ wa merirĩria maĩngĩ ma ũrimũ ma kũmathũkia, marĩa mamagũithagia mwanangĩko-inĩ, makamaniina. ¹⁰ Tondũ kwenda mbeeca nĩkĩo kihumo kĩa mĩthemba yotha ya ũũru. Andũ amwe nĩ undũ wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtikio, na magetheeca ngoro na kieha kĩngĩ.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹¹ No wee mũndũ wa Ngai-rĩ, ũrĩa maundũ macio mothe, na ũthingatage ũthingu, na kwĩyamũrĩra Ngai, na wĩtikio, na wendani, na gũkirĩrĩria, na ũhooreri. ¹² Rũaga mbaara irĩa njega ya wĩtikio. Rũmia ũhoro wa muoyo wa tene na tene o ũria wefĩrwo rĩria woimbũrĩre wega wĩtikio waku mbere ya aira aĩngĩ. ¹³ Nĩngĩ ndĩ mbere ya Ngai, ũrĩa ũheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ũrĩa warutire ũira mwega rĩria aarutaga ũira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ũrũmagie rĩathani rĩu wathĩtwo narĩo ũtarĩ na kimeni kana ũcuuke nginya hĩndĩ irĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ũrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ũcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ũrĩa wa kũgocagwo, na nowe Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Nĩngĩ nowe wiki ũtũũraga muoyo ũrĩa ũtathiraga, na agatũũra ũtheri-inĩ ũria gũtarĩ mũndũ ũngihota kũũkuhĩrĩria. Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wamuona kana ũngihota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ũrĩa ũtathiraga nginya tene. Amenĩ.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ino tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩĩnĩ wa ũtonga ũcio ũtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ũrĩa ũtũheaga indo ciothe na ũtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe mekage wega, na maĩngĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciiko njega, na matuĩke andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ indo ciao na ũtaana. ¹⁹ Meka ũguo nĩmarĩũgagĩra kĩgĩina kĩa ene kĩrĩ mũthingi mũrũmu nĩ undũ wa mahinda marĩa magooka, na nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo ũrĩa wa ma kũna.

²⁰ Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩria wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte Ngai, na ngararĩ cia mathugunda ma maheeni marĩa matuagwo atĩ nĩmo ũmenyo na ti ũmenyo kũrĩ. ²¹ Andũ amwe metikĩtie atĩ marĩ na ũmenyo ũcio nĩmatũgũgĩte na makoima wĩtikio-inĩ.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai. Ndatũmirwo nĩ Ngai kũringana na kũranĩro kĩa muoyo ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ,

² Ndakwandikĩra wee Timotheo, o we mūrũ wakwa nyendete mũno:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kūrĩ Ngai Ithe witũ, na Kristũ Jesũ Mwathani witũ, irogĩa nawe.

Kũumĩrĩro Gũtuĩka Mwĩhoheku

³ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho, ūrĩa nĩ ndungatagĩra ndĩ na thamiri itarĩ na ūcuuke, o ta ūrĩa maithe makwa ma tene meekaga, o ngĩkũririkanaga hĩndĩ ciothe ūtukũ na mũthenya, mahooya-inĩ makwa itegũtigithĩria. ⁴ Nĩndĩiragĩria mũno gũkuona, ndaririkana maithori maku, nĩgeetha njiyũrwo nĩ gĩkeno. ⁵ Nĩndirikanĩtio ūhoru wa wĩtikio waku ūrĩa ūtarĩ ūhinga, o ta ūrĩa watũire na cũguo Loisĩ, na nyũkwa Eunike, na rĩu nĩnjĩtikĩtie atĩ wĩtikio ūcio ūrĩ o thĩinĩ waku. ⁶ Nĩ ūndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũkũririkania atĩ ūhuhagĩrĩrie kĩheo kĩria ūheetwo nĩ Ngai, kĩria wagĩire nakĩo rĩria ndakũigĩrĩre moko. ⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũheire roho wa gũtwikagĩra guoya, no aatũheire roho wa gũtwikĩra hinya, na wa wendani, na wa ūũgĩ wa kwĩnyiita maũndũ-inĩ mothe.

⁸ Nĩ ūndũ ūcio ndũkanaconoke ūkiumbũra ūira wa Mwathani witũ, kana ūconoke nĩ ūndũ wakwa nĩ njohetwo nĩ ūndũ wake. No nyiitanĩra na nĩ kũnyariirwo nĩ ūndũ wa Ūhoru-ūrĩa-Mwega, nĩ ūndũ nĩũrĩheagwo hinya nĩ Ngai. ⁹ Ngai nĩwe watũhonokirie na agĩtwĩtĩra mūtũũrĩre mũtheru, ti tondũ wa ūndũ twĩkĩte, no nĩ ūndũ wa ūrĩa aatanyĩte gwĩka na nĩ ūndũ wa wega wake. Twaheirwo wega ūyũ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ mbere ya kiambĩrĩria gĩa thĩ, ¹⁰ no wega ūcio rĩu nĩũguũranĩirio nĩ ūndũ wa kuonekana kwa Mũhonokia witũ, Kristũ Jesũ, ūrĩa waniinire gĩkuũ, na akĩrehe muoyo o na ūhoru wa kwaga kũbutha akĩũiga ūtheri-inĩ nĩ ūndũ wa Ūhoru-ūrĩa-Mwega. ¹¹ Na nĩ ūndũ wa Ūhoru-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũrĩro ndũike mũhunja, na mūtũmwo, na mũrutani waguo. ¹² Ūhoru ūcio nĩguo ūtũmĩte nyamarĩke ūguo. No ndiconokaga, tondũ ūrĩa nĩ njĩtikĩtie nĩndimũũ, na ndĩ na ma atĩ arĩ na ūhoti wa kũgĩtĩra kĩria ndimwĩhokeire o nginya rĩria mũthenya ūcio ūgaakinya.

¹³ Rũmia ūhoru ūrĩa waiguire kuuma kūrĩ nĩ, ūrĩ kĩonereria kĩa ūrutani mwega, ūrĩ na wĩtikio na wendani thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁴ Menyerera ūndũ ūrĩa mwega ūrĩa wehokeirwo, na ūumenyerere ūteithĩtio nĩ Roho Mũtheru ūrĩa ūikaraga thĩinĩ witũ.

¹⁵ Wee nĩũ atĩ andũ othe thĩinĩ wa bũrũri wa Asia nĩmandiganĩirie, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroguĩra andũ a nyũmba ya Onesiforo tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire nĩ ūndũ wakwa kuohwo na mĩnyororo. ¹⁷ Nowe, hĩndĩ irĩa ookire Roma, nĩanjaririe na kiyo o nginya akĩnyona. ¹⁸ Mwathani aroĩtikĩra atĩ akaaiguĩrwo tha nĩ Mwathani mũthenya ūcio wakinya! Wee nĩũ wakwa mũno ūrĩa aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩria ndaarĩ Efeso.

2

¹ Nĩ ūndũ wa ūguo, wee mūrũ wakwa-rĩ, gĩa na hinya thĩinĩ wa wega wa Ngai ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ² Namo maũndũ marĩa waiguire ngĩaria mbere ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehoheku arĩa ūũ atĩ no mahote kũruta andũ angĩ. ³ Ūmĩrĩria gũthĩĩnĩka hamwe na ithuĩ ta ūrĩ mũthigari mwega wa Kristũ Jesũ. ⁴ Gũtirĩ mũndũ ūrutaga wĩra wa mũthigari ūngĩohania na maũndũ matarĩ ma ūũthigari: we endaga o gũkenia mũnene wake ūrĩa ūmwathaga. ⁵ Ūguo no taguo, mũndũ ūrĩa ūhanyũkaga mathako-inĩ ma mahenya ndangĩheo thũmbĩ ya ūhootani atathaakĩte kũringana na ūrĩa gwanhĩtũ. ⁶ Nĩngĩ-rĩ, mũrĩmi ūrĩa wĩnogagia akĩrĩma mũgũnda nĩ we wagĩrĩrwo gũtuĩka wa mbere kwamũkĩra maciaro maguo. ⁷ Cũranagia maũndũ marĩa ndĩroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarĩkũũhĩgagia maũndũ-inĩ macio mothe.

⁸ Atĩrĩrĩ, ririkanaga Jesũ Kristũ, ūrĩa wariũkirio akiuma kūrĩ arĩa akuũ, na aarĩ wa rũciaro rwa Daudi, kũringana na Ūhoru-ūrĩa-Mwega, ūrĩa nĩ hunjagia. ⁹ Ūhoru ūcio nĩguo nĩ nyariiragĩrwo o nginya ngohwo na mĩnyororo ta ndĩ mũgeri ngero. No kiugo kĩa Ngai ti kĩohe. ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ nĩnyũmagĩrĩria maũndũ mothe nĩ ūndũ wa arĩa aamũre, nĩgeetha o nao megũire na ūhonokio ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, na magĩe na riiri wa tene na tene.

¹¹ Ūhoru ūyũ nĩ wa kwĩhoheka, atĩrĩ:

Angĩkorwo nĩtwakuire hamwe nake-rĩ,

o na gũtũũra nĩtũgaatũũra muoyo hamwe nake;

¹² na tũngĩkirĩrĩria-rĩ,

o na gũthamaka nītũgaathamaka hamwe nake.
 No tũngĩmũkaana-rĩ,
 o nake nĩagatũkaana;
¹³ na tũngĩaga kwĩhokeka,
 we egũtũũra arĩ o mwĩhokeku,
 nĩgũkorwo we ndangĩhota gwĩkaana.

Mũruti Wĩra Mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

¹⁴ Ririkanagia andũ maũndũ macio. Makaanagie ũrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige gũkararanĩria ndeto itarĩ kiene; ndeto icio itirĩ kĩguni, no gũthũkia ithũkagia arĩa maciiguaga. ¹⁵ Geria mũno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩrĩku, na wĩ mũruti-wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoru ũria wa ma ũrũngĩrĩrie. ¹⁶ Ehagĩrĩra miario itarĩ ya gwiĩgĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio makĩragĩrĩria kwaga gwiĩgĩra Ngai. ¹⁷ Ūrutani wao ũtheaga ta kĩronda kĩa ndĩira. Amwe ao nĩ Humenayo, na Fileto, ¹⁸ arĩa maturuũrite na magatiga ũhoru wa ma. Moigaga atĩ ũhoru wa kũriũka nĩũrĩkie kũhitũka, na nĩ mathũkĩtie wĩtikio wa andũ amwe. ¹⁹ No rĩrĩ, mũthingi ũria mũrũmu wa Ngai nĩwĩhaandite wega nague wĩkĩrĩtwo rũũri na ciugo ici: “Mwathani nĩoi andũ arĩa marĩ ake,” na ningĩ atĩrĩ, “Ūria wothē uumbũraga rĩtwa rĩa Mwathani no nginya agarũũke atigane na waganu.”

²⁰ Thĩinĩ wa nyũmba yothē nene-rĩ, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ũria mũtũie, na imwe nĩ cia wĩra ũria ũtangĩtũka. ²¹ Mũndũ angĩtheria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtũka, no atũike ta kĩndũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtũio, kĩndũ gĩtherie, kĩa kiagĩrĩre Mwathi wa nyũmba iyo na kĩaarĩrio gĩa kũrutaga wĩra o wothē mwega. ²² Na rĩrĩ, ũragĩra merĩrĩria mooru ma wĩthĩ, na ũthingatage ũthingu, na wĩtikio, na wendani, na thayũ, mũrĩ hamwe na arĩa makayagĩra Mwathani marĩ na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia ũrimũ na cia ũkĩgu, tondũ nĩũ irehage ngũ. ²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndiagĩrĩrwo nĩ gũtũka ya ngũ; handũ ha ũguo, yagĩrĩrwo nĩgũtũka ya gũtuga mũndũ o wothē, na rĩrĩ mũndũ wĩ na ũhoti wa kũrutana, na rĩrĩ mũndũ mũkĩrĩria. ²⁵ Ningĩ arutaga arĩa mamũkararagia ahooreire, arĩ na mwĩhoko atĩ Ngai no atũme merire, nĩguo mamenye ũhoru wa ma, ²⁶ na atĩ matũike a gwicookera, na meteithũkie mũtego-inĩ wa mũcukani ũria ũmanyiĩtite mĩgwate nĩguo mekage ũria ekwenda.

3

Kwaga Gwiĩgĩra Ngai Matukũ ma Kũrigĩrĩria

¹ No rĩrĩ, menya atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũkagĩa na mahinda ma ũgwati. ² Andũ magaatũika eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andũ mataĩguaga aciari ao, na matarĩ ngaatho, na matarĩ atheru. ³ Ningĩ makorwo matarĩ na wendani, na matarekanagĩra, na a gũcambania, na matangĩhota kwĩgĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na matarĩ tha, na matendaga maũndũ mega, ⁴ na andũ mendaga gũkunyanira andũ arĩa angĩ, na arũgĩrĩri, na eĩkĩrĩri, na endi gwĩkenia gũkĩra ũria mendete Ngai. ⁵ Andũ acio metuaga ta meyamũrĩre Ngai no nĩmakaanaga hinya wake. Wĩthemage andũ ta acio.

⁶ Acio nĩo arĩa matoonyagĩrĩra nyũmba ciene na makaguucagĩrĩria andũ-a-nja arĩa ahũthũ ngoro, arĩa maiyũrĩtwo nĩ mehĩa, na arĩa matwaragĩrĩrio nĩ merĩrĩria mooru ma mĩthemba yothē. ⁷ Andũ-a-nja acio nĩmerutaga ũndũ mwerũ hĩndĩ ciothe, no matĩrĩ hĩndĩ mamenyaga ũhoru ũria wa ma. ⁸ O ta ũria Janne na Jambare maakararirie Musa-rĩ, no taguo andũ acio mehotoraga makararie ũhoru ũria wa ma. Meciiria mao nĩ mooru, nao ha ũhoru ũkonĩ wĩtikio nĩakũregwo biũ. ⁹ No rĩrĩ, matingĩthĩ haraaya, tondũ ũrimũ wao nĩũkamenyeka nĩ andũ othe, o ta ũria ũhoru wa andũ acio wamenyekire.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rĩ, nĩũ ũhoru wothē wa ũrutani wakwa, na mũtũũrĩre wakwa, na matanya makwa, na wĩtikio wakwa, na ũkĩrĩrĩria wakwa, na wendani wakwa, na kũmĩrĩria gwakwa, ¹¹ na kũnyariirwo gwakwa, na mathĩina makwa, o na mĩthemba ya maũndũ marĩa maangorire kũu Antiokia, na Ikonia, o na Lusitera, mĩnyamaro rĩa nĩ ndomĩrĩrie. No Mwathani nĩahonokirie kuuma kũrĩ mathĩina macio mothe. ¹² Ti-ithũrũ, mũndũ o wothē ũria ũkwenda gũtũura mũtũũrĩre wa gũkenia Ngai arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩarĩnyariiragwo, ¹³ No andũ arĩa aaganu na arĩa aheenanania nĩmarĩkĩragĩrĩria kwagana, makaheenanagia na makaheenagio. ¹⁴ No wee-rĩ, tũura wĩkaga maũndũ marĩa wĩrutite na ũkametĩkia wega atĩ nĩ ma ma, tondũ nĩũ arĩa maakũrutire, ¹⁵ na ũria wamenyire Maandĩko marĩa matheru kuuma rĩria warĩ kaana,* marĩa mangĩhota gũkũũhigia nĩguo ũkaahonokio nĩ ũndũ wa gwĩtikia thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁶ Ũhoru wothē ũria wandĩkĩtwo Maandĩko-inĩ wekĩrĩrwo thĩinĩ wa mũwandiki nĩ Ngai, na nĩwagĩrĩre harĩ ũhoru wa kũrutana, na wa gũkaanania, na wa kũrũnga mahĩtia, o na wa kũrutana

* 3:15 Mwana wa kahĩi wa Mũyahudi aambagĩrĩria kwĩruta maandiko ma Kĩrĩkanĩro kĩa Gĩkũrũ arĩ wa mĩaka itano.

mũkarĩre ya ũthingu, ¹⁷ nĩgeetha mũndũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkinyanĩru, na athagathagĩtwo biũ kũruta wĩra o wotho mwega.

4

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ, ũrĩa ũgaatuĩra ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte, na nĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ: ² Hunjagia Ũhoru wa Ngai; ikaraga wĩhaarĩrie hĩndĩ irĩa yagĩrĩre na irĩa itagĩrĩre; ningĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaanagie, na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkirĩrĩria mũnene na ũrutani mũbarĩrĩre. ³ Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩre. No nĩguo mahingie merirĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ mao mekwenda kũigua. ⁴ Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoru wa ma, na magarũrũkĩre ng'ano cia tũhũ. ⁵ No wee-rĩ, ikaraga wĩguĩte maũndũ-inĩ mothe, na ũmĩrĩrie kũnyariirwo, ningĩ rutaga wĩra wa kũhunja ũhoru wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata waku.

⁶ Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩrie gũitwo thĩ ta iruta rĩa kũnyuuo, narĩo ihinda rĩakwa rĩa kuuma gũkũ nĩrĩkinyu. ⁷ Nĩndũite mbaara irĩa njega, narĩo ihenya rĩakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũũrite menyereire wĩtikio wakwa. ⁸ Rĩu nĩnjigĩrwo thũmbĩ irĩa ya ũthingu, irĩa Mwathani, ũrĩa ũtuaga ciira na kihooto, akaahe mũthenya ũcio, na to nĩ nyiki akaahe, no ningĩ nĩ andũ othe arĩa makoretwo merirĩrie kũguũranĩrio gwake.

Maũndũ ma Paũlũ Mwene

⁹ Geria mũno o ũrĩa wahota ũũke kũrĩ nĩ na ihenya, ¹⁰ nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma thĩ ĩno, nĩandiganĩrie na agathiĩ Thesalonike. Nake Keresike nĩathiĩte Galatia, na Tito agathiĩ Dalamatia. ¹¹ Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko mũũke nake, tondũ nĩ ũteithio harĩ nĩ ũtungata-inĩ wakwa. ¹² Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. ¹³ Ũgũũka-rĩ, ndehera kabuti karĩa ndatigire gwa Karipo kũrĩa Teroa, na ũndehere mabuku makwa ma gĩkũnjo, na makĩria njũa iria cia kwandĩkwo.

¹⁴ Alekisandro ũrĩa mũturi wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani nĩwe ũkaamũriha kũringana na ciiko ciake. ¹⁵ O nawe mwĩmenyerere, tondũ nĩakararirie ndũmĩrĩri iitũ na hinya.

¹⁶ Hĩndĩ irĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩrie. Maroaga gũtũirwo ũũru. ¹⁷ No Mwathani nĩarũgamire na nĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩri ihunjio biũ nĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamiĩgue. Na nĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi. ¹⁸ Mwathani nĩakahonokia ũũru-inĩ o wotho, na andware ũthamaki-inĩ wake wa igũrũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Geithia Pirisila na Akula, na andũ a nyũmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatigirwo Korinitho, na nĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mũrũaru. ²¹ Geria ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio nĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wega wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

¹ Nī nīi Paŭlū, ndungata ya Ngai na mūtūmwo wa Jesū Kristū. Ndūmītwo nīguo andū ariā athuure nī Ngai mongererwo wītikiō na ūmenyo wa kūmenya ūhoro-ŭria-wa-ma ŭria ūtwaranite na ūhoro wa kwiyamūrira Ngai, ² na nīguo wītikiō na ūmenyo iria iri na kīrīgīrīro kīa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ŭria ūtaheenanagia eeranīire o kuuma kīambīrīria. ³ Narō ihinda rīake rīrīa rīagīrīire rīakinya, nīaguūranīire kiugo gīake kīria ndehokeirwo ndikihunjagie kūringana na ŭria njathitwo nī Ngai Mūhonokia witū,

⁴ Ndirakwandikīra marūa maya wee Tito, o wee mūriū wakwa kūna thīinī wa wītikiō ŭria tūg-wataniire nawe:

Wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe na kūrī Kristū Jesū Mūhonokia witū, irogīa nawe.

Wīra wa Tito ari Kirete

⁵ Atīrīrī Tito, gītūmi kīria gīatūmire ngūtige kū Kirete nī atī ūthondeke maūndū marīa mataarīkīte na ūthuure athuuri thīinī wa o itūūra, o ta ŭria ndakwīre. ⁶ Mūthuuri wa kanitha aagīrīrwo akorwo atarī na ūcuuke, na akorwo ari mūthuuri wa mūtumia o ūmwe tu, na ari mūndū ŭri na ciana ciītikiite na itarī kaūndū ingīcuukīrwo nī ūndū wa ūmaramari kana kwaga gwachika. ⁷ Kuona atī mūrōri wa maūndū ma kanitha nīmwihoekere wīra wa Ngai, no nginya akorwo atarī na ūcuuke, na ndagakorwo ari mūndū wa kwīgūmīra, kana wa kūhiūha kūrakara, kana ari mūnyui wa njoohi, kana wa kūhūthīra hinya o na mbaara, kana mūndū wa gūkorokera indo na njīra irīa itagīrīire. ⁸ Nī kaba akorwo ari mūndū ūū gūtugana, na wendete maūndū marīa mega, na ūhotete kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī, na ari mūrūngīrīru ngoro, na ari mūthingu, o na mūndū ūmenyagīrīra mitugo yake. ⁹ Ningī no nginya arūmagie ūhoro ŭria wa kwīhokeka, o ta ŭria ūrutanitwo, nīguo ahotage kūmīrīria ariā angī na ūrutani ŭria mwagīrīru, na ahotage kūregana na ariā maūkararagia.

¹⁰ Nīgūkorwo nī kūrī andū aingī aremi, andū a mīario ya tūhū na aheenanania, na makīria ariā a thiritū ya ariā maruaga. ¹¹ Andū acio no nginya makirio, tondū nīmarathūkia mīcī mīingī nīkūrutanaga maūndū marīa mataagīrīire kūrutana, na mekaga ūguo nīgeetha monage mbeeca iria itamagīrīire. ¹² O na mūnabii ūmwe wao nīoigīte atīrī, “Andū a Kirete matūūruga maheenanagia hīndī ciothe, na mahaana ta nyamū njūru, na nī igūūta ngoroku.” ¹³ Ūira ūcio nī wa ma. Nī ūndū ūcio-rī, makaanagie ūgwatīrie, nīgeetha mehaande wega ūhoro-inī wa gwītikia, ¹⁴ na nīguo matikarūmbūyagie ng’ano cia Ayahudi kana mawatho ma andū ariā mareganaga na ūhoro-ŭria-wa-ma. ¹⁵ Kūrī andū ariā marī meciirīa matheru, maūndū mothe nī matheru, no kūrī andū ariā marī na meciirīa mathūku na matetikīte-rī, gūtīrī ūndū mūtheru. Ti-itherū, meciirīa mao na thamirī ciao nī thūku. ¹⁶ Kuuga nīmoigaga atī nīmoō Ngai, no nīmamūkaanaga na ciiko ciao. Nī andū imaramari, na matiathikaga, na gūtīrī ūndū o na ūmwe mwega mangīka.

2

Maūndū Marīa Mabaitare Kūrutwo Ikundi Itiganite

¹ No wee-rī, no nginya ūrutanage maūndū marīa maringaine na ūrutani ŭria mwagīrīru. ² Rutaga athuuri ariā akūrū maikarage matarī arīū, na marī a gūtīka, na a kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī, na marī arūmu ūhoro-inī wa gwītikia, na makoragwo marī na wendani o na ūkīrīrīria.

³ O nao atumia ariā akūrū maratage gūikaraga na mīkarīre ya ūtheru, na matigatuīke a gūcambania o na kana mamenyere kūnyuuga ndibei nyingī matuīke ta ngombo ciayo, no nī matuīke a kūrutana maūndū marīa mega, ⁴ nīgeetha mahote kūruta atumia ariā ethī kwenda athuuri ao na ciana ciao, ⁵ na matuīke a kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī, na atheru, na mehang’agie na wīra o wa kwao mūcī, na matuīke atugi, na maathikagīre athuuri ao, nīgeetha gūtikanagīe mūndū ūngīcambia kiugo kīa Ngai.

⁶ O ta ūguo-rī, ūmagīrīria aanake, na ūmataarage matuīke a kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī. ⁷ Maūndū-inī mothe, tuika kīonereria gīa gwikaga wega maūndū-inī mothe. Rīrīa ūkūrutana onanagia ūrūngīrīru, na ūtarī na itherū, ⁸ o na waragie ciugo iria ciagīrīire, itangīrutika mahītia, nīgeetha ariā matūkararagia maconorithio tondū wa kwaga ūndū mūūru mangīaria igūrū riitū.

⁹ Taaraga ngombo atī ciathikagīre aathanī a cio maūndū-inī mothe, na īgeragie kūmakenia, no itigacookanagīrie nao, ¹⁰ na itikamaiyage indo ciao, no cionanagie atī no ciīhokwo kūna, nīguo itūmage ūrutani wa ūhoro wa Ngai Mūhonokia witū wendekage maūndū-inī mothe.

¹¹ Nī ūndū wega wa Ngai ŭria ūrehaga ūhonokio nīguūranīiro kūrī andū othe. ¹² Wega ūcio wa Ngai nīguo ūtūrutaga kūregana na maūndū marīa matarī ma kwīyamūrīra Ngai, na merirīria mooru ma gūkū

thi, na gütüura twigirĩrie merirĩria ma mwĩrĩ, na gütüura na mĩtũũrĩre ya ũngai na mĩrũngĩrĩru na ya kwiyaũrĩra Ngai mahinda-inĩ maya tũrĩ, ¹³ o tũgjetagĩrĩra kũrĩgĩrĩro kĩa kĩa na kĩrathimo, hĩndĩ irĩa gũkaaguũranĩrio riiri wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ Ngai witũ mũnene na Mũhonokia. ¹⁴ Nake nĩwe werutire nĩ ũndũ witũ, nĩguo atũkũũre waganu-inĩ wothe, na atherie andũ matũike ake kĩũmbe, arĩa marĩ na kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ mega.

¹⁵ Rĩu-rĩ, maũndũ macio nĩmo wagĩrĩrwo nĩkũrutanaga. Ũmanagĩrĩria na ũkaananagie wĩ na wathani wothe. Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire.

3

Gwĩka ũrĩa Kwagĩrĩre

¹ Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre anene na arĩa maathanaga, na matũike aathĩki, na makoragwo mehaarĩrie kũruta wĩra wothe mwega, ² ningĩ matikae gũcambia mũndũ o na ũrĩkũ, no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩri, na monanagie mĩtugo ya ũhooreri harĩ andũ othe.

³ Nĩ ũndũ hĩndĩ imwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ akĩgu, na tũtiathĩkaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia merirĩria ma mĩthemba yotho o na ikeno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ũiru, tũgathũũragwo o na tũgathũũranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ⁴ No hĩndĩ irĩa ũtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ũrĩa atwendete nago ciaguũranĩrio-rĩ, ⁵ nĩatũhonokirie, na ti ũndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa tweekĩte, no nĩ ũndũ wa tha ciake. Agĩtũhonokia na ũndũ wa gütũtheria, agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ũndũ wa Roho Mũtheru, ⁶ ũrĩa aatũitĩrie na ũtaana nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mũhonokia witũ, ⁷ nĩgeetha twatuuo athingu nĩ ũndũ wa wega wake, tũtũike agai a muoyo wa tene na tene kũringana na ũrĩa tũtũire twĩrĩgĩrĩre. ⁸ Ũhoru ũcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie maũndũ maya ũgwatĩrie, nĩgeetha andũ arĩa mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kĩyo gwĩkaga maũndũ mega. Maũndũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe.

⁹ No rĩrĩ, eheragĩra ngarari cia ũrimũ, na ũhoru wa gũkinyĩra njiarwa, na gũkararania, na mbaara cia ũhoru wa watho, tondũ maũndũ macio matirĩ uumithio, na nĩ ma tũhũ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ, mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake. ¹¹ Wagĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene nĩetũrĩre ciira.

Maũndũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gütũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ũrĩa ũngĩhota ũũke kũrĩ nĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo ndũite gũikara ihinda rĩa heho. ¹³ Ika ũrĩa wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũrĩa wakiri, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rũgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe irĩa mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũũre mũtũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ arĩa othe matwendete thĩnĩ na wĩtikio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuotho.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nĩ nĩ Paŭlū, njohetwo nĩ ūndū wa Kristū Jesū, na Timotheo mūrū wa Ithe witū,

Tūrātūma marūa maya kūrī Filemona mūrata witū ūrĩa twendete na mūruti wĩra hamwe na ithuĩ, ² na kūrī mwarĩ wa Ithe witū Apufia, o na kūrī Arikipo, ūrĩa ūrũagĩrĩra Ūhoru wa Ngai hamwe na ithuĩ, o na kūrī kanitha ūrĩa ūcemanagia gwaku mūcĩ.

³ Mũrogĩa na wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na kuuma kūrī Mwathani Jesū Kristū.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

⁴ Atĩrĩrĩ, rĩrĩa ngũkũrĩrikana mahooya-inĩ makwa-rĩ, nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho hĩndĩ ciothe, ⁵ tondū nĩnjiguaga ūhoru wa wĩtikio waku thĩinĩ wa Mwathani Jesū, na ūrĩa wendete andū arĩa othe aamũre. ⁶ Nĩhooyaga atĩ ūgĩe na kīyo rĩrĩa ūkũgwatanĩra nao ūhoru wa wĩtikio waku, nĩgeetha magĩe na ūmenyo wa maũndū mothe mega marĩa tūrĩ namo thĩinĩ wa Kristū. ⁷ Wendani waku nĩũheete gĩkeno kīnene muno na ūkanyũmĩrĩria, nĩ tondū wee, mūrū wa Ithe witū, nĩũcanjamūrĩte ngoro cia andū arĩa aamũre.

Paŭlū Gũthathanĩrĩa Onesimo

⁸ Nĩ ūndū wa ūguo-rĩ, o na gũtuĩka no ngwathe ndĩ thĩinĩ wa Jesū Kristū, atĩ wĩke ūrĩa wagĩrĩre-rĩ, ⁹ nĩ kaba ngũthaithe ūwike nĩ ūndū wa wendo. Nĩ ūndū ūcio-rĩ, nĩ Paŭlū o na ndĩ mũthuari mũkūrū, na ningĩ ndĩ muohe nĩ ūndū wa Kristū Jesū-rĩ, ¹⁰ ngũgĩgũthaita nĩ ūndū wa mūrū wakwa Onesimo, ūrĩa watuĩkire mūrū wakwa ndĩ gũkũ kīoho-inĩ. ¹¹ Mbere iyo ndaari kīene kūrĩwe, no rĩu nĩatuĩkĩte mũndū wa bata harĩwe o na harĩ nĩ.

¹² Nake nĩngũmũcookia kūrĩwe, na ngĩmũtūma no taarĩ ngoro yakwa mwene ndĩragūtũmĩra. ¹³ Nĩngĩrendire gũikara nake, nĩgeetha andeithagie handū-inĩ haku, rĩu njohetwo nĩ ūndū wa Ūhoru-ūrĩa-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwika ūndū o na ūrĩkũ wee ūtetikĩrĩte, nĩgeetha ūndū o wotho mwega wee ūngĩka ūkorwo ūrĩ wa kwĩyendera no ti wa kũringĩrĩrio. ¹⁵ No gũkorwo gĩtũmi gĩa akweherere kahinda kanini-rĩ, nĩgeetha agũcookerera mūtũũranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke arĩ o ngombo, no akorwo akĩrĩte ngombo, acooke arĩ mūrū wa Ithe witū mwende muno. Nĩ wa bata muno harĩ nĩ, no harĩwe nĩ wa bata makĩria, arĩ ta mũndū o na ta mūrū wa Ithe witū thĩinĩ wa Mwathani.

¹⁷ Nĩ ūndū ūcio angĩkorwo nĩũtuaga tūrĩ rūmwe nawe-rĩ, mwamũkĩre o ta ūrĩa ūngĩnyamũkĩra nĩ mwene. ¹⁸ Nake angĩkorwo nĩagwĩkĩte ūũru o na ūrĩkũ, kana hihi arĩ na thĩirĩ waku-rĩ, andĩka atĩ thĩirĩ ūcio nĩ wakwa. ¹⁹ Nĩ nĩ Paŭlū ndĩrakwandĩkĩra na guoko gwakwa mwene. Nĩngakũrĩha thĩirĩ ūcio, o na gũtuĩka ndikwenda kũgweta atĩ o na wee mwene ūrĩ thĩirĩ wakwa. ²⁰ Atĩrĩrĩ, mūrū wa Ithe witū, nĩ ingĩenda ngĩe na uumithio uumĩte kūrĩwe thĩinĩ wa Mwathani; canjamũra ngoro yakwa thĩinĩ wa Kristū. ²¹ Ndakwandĩkĩra marūa maya ndĩhokete atĩ ndũngĩaga kũnjathĩkĩra, na ngĩmenyaga atĩ nĩũgwĩka o na makĩria ya ūrĩa ngũrĩtie wĩke.

²² Hamwe na ūguo-rĩ, thondekera handū ha gũikara, tondū ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩtikĩrio njũke kūrĩ inyuĩ nĩ ūndū wa mahooya marĩa mũhooyagĩra.

²³ Epafara, ūrĩa tuohetwo nake nĩ ūndū wa Kristū Jesū, nĩakũgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arisitariko, na Dema, na Luka, arĩa tũrutithanagia wĩra nao, nĩmakũgeithia. ²⁵ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogĩa na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na njīra mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrīgīrīria-rī, ithuī nīatwarīrie na njīra ya Mūriū, ūrīa aatuire mūgai wa indo ciothe, o we ūrīa thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwe-rī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūrīa Ngai atarī, ningī nīwe ūnyitīrīrie indo ciothe na kiugo gīake kīrī hinya. Nake aarīkia gūtheria andū mehīa-rī, nīaikarīre thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītuika mūnene gūkīra araika, o ta ūrīa rītwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Wee nīwe Mūrū wakwa;
 ūmūthī nīndatuika Thoguo”?
 O na kana akīmīwīra atīrī,
 “Nī nī ngūtuika Ithe,
 nake atuīke Mūrū wakwa”?

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,
 “Araika othe a Ngai nīmamūinamīrīre, mamūhoee.”

⁷ Akīaria ūhorō wa araika oigire atīrī,
 “Atūmaga araika ake matuīke huho,
 nacio ndungata ciake agacitua nīnīmī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhorō ūkonī Mūriū ekuuga atīrī,
 “Wee Ngai, gīti gīaku kīa ūnene nīgīgatūūra tene na tene,
 nakīo kīhooto nīkīo gīgaatuika mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no ūgathūūra waganu;
 nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai waku, nīakwambararītie gūkīra athiritū aku othe
 na ūndū wa gūgūtīrīria maguta ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoiga atīrī,
 “Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī, nīwaarīre mīthingī ya thī,
 o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.

¹¹ Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
 igaathira o ta nguo.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūrīa nguo ndaaya ikūnjagwo;
 ikaagarūrūka o ta ūrīa nguo igarūrūkaga.

No wee ndūgarūrūkaga,
 na mīaka yaku ndīrī hīndī ūgaathira.”

¹³ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Ikara thī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
 nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
 ituīke gaturwa ka makīnya maku”?

¹⁴ Githī araika othe ti maroho ma gūtungata, matūmītwo matungatagīre arīa makaagaya ūhonokio?

2

Gwathwo Gūthikīrīria

¹ Nī ūndū ūcio-rī, nītwaagīrīrwo kūrūmbūiya mūno ūhorō ūrīa twanaigua, nīguo tūtīkae gūtūgūgio tweherio kuuma harī guo. ² Tondū-rī, angīkorwo ūhorō ūrīa warīrio nī araika warī mūrūmu-rī, na mūdū o wothē wareganaga na ūhorō ūcio na akaūremera nīaherithagio o ūrīa kwagīrīrie-rī, ³ tūngīkīaga atīa kūherithio tūngīnyarara ūhonokio mūnene ūū? Ūhonokio ūyū, ūrīa waambire kūhunjo nī Mwathani, nīwacookire gwīkīrwo hinya kūrī ithuī nī andū arīa maamūguire. ⁴ Ningī Ngai agīkīra ūhorō ūyū ūira atī nī wa ma na ūndū wa kuonania marūūri na morīrū, o na kūringa ciama cia mīthemba mīingī, na akīheana iheo cia Roho Mūtheru kūrī andū kūringana na wendī wake.

Jesū gūtuo ta Ariū a Nyina

⁵ Thī rīa tūkwarīa ūhorō wayo, araika tio maaheetwo wathani wayo. ⁶ No nī harī mūdū mūna ūheanīte ūira handū hamwe akoiga atīrī:

“Mündū akīrī kī tondū ūikaraga ūkīmŵiciiragia,
nake mūrū wa mündū akīrī kī atī nkīo ūmūmenyagīrira?

⁷ Watūmire atigie o hanini aiganane na araika,
na ūkīmūhumba thūmbī ya riiri o na gītīo,

⁸ na ūkīga indo ciothe rungu rwa magūrū make aciathage.”

Nake akīga indo ciothe rungu rwa mündū-rī, hatirī kīndū o na kīrīkū Ngai aatigire gītārī watho-inī wa mündū. No rīu tūtīonaga indo ciothe irī watho-inī wa mündū. ⁹ No tuonaga Jesū, ūrīa gwa kahinda kanini watūtītwo mūnini gūkīra araika, no rīu ekīrītwo thūmbī ya riiri na ya gītīo nī tondū nīanyariirīkire na agīkua, nīgeetha, nī ūndū wa Wega wa Ngai atūike wa gūcama gīkuū handū ha andū othe.

¹⁰ Nīgūkorwo nī kwagīrīre atī Ngai, ūrīa wombire indo ciothe na itūūraga nī ūndū wake-rī, atūme mwambīrīria wa ūhonokio wao aagīrīre kūna kūna na ūndū wa kūnyamario nīguo arehe ciana nyingī riiri-inī wake. ¹¹ Jesū ūrīa ūtūmaga andū matūike atheru, o hamwe na acio matūtītwo atheru, othe matūikaga andū a nyūmba īmwe. Nī ūndū ūcio Jesū ndaconokaga akīmeeta ariū na aarī a Ithe. ¹² Akoiga atīrī,

“Nīngoimbūra rītīwa rīaku kūrī ariū na aarī a Baba;
nīngainaga nyīmbo cia gūkūgocoo ndī kīūngano-inī.”

¹³ Ningī akoiga atīrī,

“Nīī ngūga mwīhoko wakwa harī Ngai.”

O na ningī akoiga atīrī,

“Nīī ūyū haha, na ciana iria Ngai aaheete.”

¹⁴ Kuona atī ciana icio irī na mwīrī na thakame-rī, we o nake aatuīkire o tao mwīrī-inī, nīgeetha na ūndū wa gīkuū gīake ahote kwananga ūrīa ūrī na hinya wa gīkuū, nake nīwe mūcukani, ¹⁵ na ohore ariā matūire mohetwo ūkombo-inī matukū mao mothe nī ūndū wa gwtīgīra gīkuū. ¹⁶ Nīgūkorwo ti-itherū ti araika ateithagia, no ateithagia rūciaro rwa lburahīmu. ¹⁷ Na nī ūndū ūcio no nginya angīahaananirio na ariū na aarī a Ithe maūndū-inī mothe, nīguo atūike mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene ūiyūrītwo nī tha na mwīhokeku agītūngatīra Ngai, na nīguo arute horohio nī ūndū wa mehia ma kīrīndī. ¹⁸ Nīgūkorwo we mwene niathīnikire rīrīa aageragio-rī, nīahotaga gūteithia andū ariā mageragio.

3

Jesū nī Mūnene gūkīra Musa

¹ Nī ūndū ūcio, inyuī ariū na aarī a Ithe witū atheru, o inyuī mūgwatanīire ūhorō wa gwtītwo kūrīa kuumīte na igūrū, mwīcūranagīe ūhorō wa Jesū, o we mūtūmwō na mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene ūrīa tuumbūrāga ūhorō wake. ² We aarī mwīhokeku kūrī ūrīa wamwamūrīre, o ta ūrīa Musa aarī mwīhokeku maūndū-inī mothe ma nyūmba ya Ngai. ³ Jesū nīonekanīte aagīrīre kūheo gītīo kīnene gūkīra Musa, o ta ūrīa mwaki wa nyūmba aagīrītwo nī gūtīo gūkīra nyūmba yo nyene. ⁴ Nīgūkorwo nyūmba o yothe nīrī mündū ūrīa wamīakire, no Ngai nīwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake Musa, aarī mwīhokeku maūndū-inī mothe ma nyūmba ya Ngai arī o ndungata, agakīrutaga ūira wa maūndū marīa makaahewanwo thuutha-inī. ⁶ No Kristū arī Mūrīū aarī mwīhokeku na akarūgamīrīra nyūmba ya Ngai. Na ithuī tūrī nyūmba īyo yake, tūngīkara tūrūmītie ūmīrīru witū na kīrīgīrīro kīrīa twīrahagīra.

Gūkaanio kwaga Gwtīkia

⁷ Nī ūndū-rī, o ta ūrīa Roho Mūtheru oigaga, atīrī:

“Ūmūthī, mūngīgīua mūgambo wake,

⁸ mūtīkoomie ngoro cīanyu

ta hīndī īrīa mwanemeire,

andū makīūngeria marī kūu werū-inī,

⁹ kūrīa maithe manyu maangerīrie na makīndoria,
na makīona ciiko ciakwa, ihinda rīa mīaka mīrongo īna.

¹⁰ Nīkīo ndaarakarīire rūciaro rūu, ngīkiuga atīrī,

‘Ngoro cia andū aya itururaga hīndī ciothe,
na matirī maamenya njīra ciakwa.’

¹¹ Nī ūndū ūcio ngīhīta na mwīhīta ndakarīte, ngīuga atīrī,

‘Matirī hīndī magaatoonya kihurūko-inī gīakwa.’”

¹² Ariū na aarī a Ithe witū, mwīmenyererei hatīkagīe o na ūmwe wanyu ūrī na ngoro īthagia na ītetīkagia, īrīa īgarūrūkaga, īgatīgana na Ngai ūrīa ūrī muoyo. ¹³ No ūmanagīrīriai mündū na ūrīa ūngī o mūthenya, o rīrīa rīothe mūthenya ūrīttagwo Ūmūthī, nīgeetha gūtīkagīe o na ūmwe wanyu ūkūūmio ngoro nī ūndū wa kūheenererio nī mehia. ¹⁴ Tondū ūcio, tūngīrūmia wega mwīhoko ūrīa

twarĩ naguo kuuma o kĩambĩrĩria nginya ithirĩro-rĩ, nĩtũgaatuĩka a kũgwatanĩra hamwe na Kristũ. ¹⁵ O ta ũria kwĩritwo, atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngĩguu mũgambo wake,
mũtikoomie ngoro cianyu
ta hĩndĩ ĩria mwanemeire.”

¹⁶ Nĩ andũ arikũ acio maaiguire na makĩmũkararia? Githĩ ti arĩa othe moimĩte Misiri matongoretio nĩ Musa? ¹⁷ Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arikũ aarakariire miaka iyo mĩrongo ĩna? Githĩ ti arĩa meehirie, na magĩkua, o arĩa ciimba ciao ciagũire kũu werũ-inĩ? ¹⁸ Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arikũ Ngai ehĩtire na mwĩhitwa atĩ gũtirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ wake, tĩga o andũ acio maaregire kũmwathikira? ¹⁹ Tũgakĩona atĩrĩ, matiahotire gũtoonya kuo nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtikia kwao.

4

Thabatũ ya Kũhurũka ya Andũ a Ngai

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kuona atĩ kĩranĩro gĩa gũtoonya ũhurũko-inĩ wake kĩrĩ o ho-rĩ, nĩtwĩmenyererei gũtikagĩe o na ũmwe wanyu ũtagagĩkinyĩra. ² Nĩgũkorwo o na ithuĩ nĩtũhunjĩrio Ũhoru-ũyũ-Mwega o tao; o ũhoru ũria maaiguire ndũigana kũmaguna, tondũ arĩa maũiguire matiwamũkĩrĩre na wĩtikio. ³ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa twĩtikĩtie nĩ ithuĩ tũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kũu, o ta ũria Ngai oigire atĩrĩ,

“Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta na mwĩhitwa ndakarĩte, ngũga atĩrĩ,

‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”

O na gũtuĩka wĩra wake nĩwathirite kuuma o rĩrĩa thĩ yombirwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ harĩ handũ hana aarĩtie ũhoru wa mũthenya wa mũgwanja, akoiga atĩrĩ: “Nake Ngai akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja, agĩtigana na wĩra wake wothe.” ⁵ O na ningĩ hau mbere nĩoigĩte atĩrĩ, “Matirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ wakwa.”

⁶ Nĩtũkuona atĩ nĩ kũrĩ amwe matigaire gũtoonya kĩhurũko-inĩ kũu kĩeranĩrwo, nĩgũkorwo arĩa maahunjĩrio Ũhoru-ũria-Mwega mbere matiatooonyire tondũ nĩmagire gwathĩka. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ Ngai akĩamũra mũthenya mũna, akiwĩta Ũmũthĩ, thuutha wa matukũ maingĩ gũthira rĩrĩa aaririe na kanua ka Daudi, ta ũria oigĩte hau mbere atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngĩguu mũgambo wake,
mũtikoomie ngoro cianyu.”

⁸ Tondũ korwo Joshua nĩamaheete ũhurũko-rĩ, Ngai ndangĩacookire kwaria ũhoru wa mũthenya ũngĩ thuutha ũcio. ⁹ Tondũ ũcio nĩgũtigaire Thabatũ ya kũhurũka ya andũ a Ngai; ¹⁰ nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũria ũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kĩa Ngai o nake nĩahurũkaga agatigana na wĩra wake, o ta ũria Ngai aahurũkire agĩtigana na wĩra wake. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrutanĩrie na kĩyo gũtoonya ũhurũko-inĩ ũcio, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkaagũa nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra kĩonereria kĩa ũremi wao.

¹² Nĩgũkorwo ũhoru wa Ngai ũrĩ muoyo na ũrĩ hinya. Nĩ mũũgĩ gũkĩra rũhiũ rwa njora rũnooretwo mĩena yeerĩ, ũgatheeca ũkagayũkania muoyo na roho, o na ũkagayania marũngo na maguta marĩa makoragwo mahĩndĩ-inĩ, na ningĩ ũgatuĩra meciĩria na matua ma ngoro. ¹³ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa irĩa ciombirwo kĩhithĩtwo kuuma maitho-inĩ ma Ngai. Indo ciothe nĩhumbũrie na ikaguĩrio mbere ya maitho ma ũria tũkaahe ũhoru witũ.

Jesũ Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mũnene Mũno

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ũria ũhungurĩte agakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtikio ũria tuumbũraga. ¹⁵ Nĩgũkorwo tũtirĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ũtangĩhota gũtũguĩra tha ũhũthũ-inĩ witũ, no nĩ tũrĩ na ũmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithuĩ, no ndaigana kwĩhia. ¹⁶ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩtũkuhĩrĩriei gĩtĩ kĩa Ũnene kĩrĩa kĩa Wega wake tũrĩ na ũũmĩrĩru, nĩgeetha tũkaiguĩrwo tha, na tuone Wega wake wa gũtũteithagia hĩndĩ ĩria tũbatarĩte.

5

¹ Rĩu-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene o wothe athuuragwo kuuma gatagatĩ ka andũ na agatuuo wa kũmarũgamĩrĩra maũndũ-inĩ marĩa makoniĩ Ngai, nĩguo arutage maruta na magongona nĩ ũndũ wa kũhoroheria mehĩa. ² Nake nĩahotaga gũkĩrĩrĩria arĩa matarĩ na ũmenyo o na arĩa maturuurĩte, kuona atĩ o nake nĩarĩ ũhũthũ wake. ³ ũndũ ũyũ nĩguo ũtũmaga arute magongona ma kũhoroheria mehĩa make mwene, o ta ũria amarutaga nĩ ũndũ wa mehĩa ma kĩrĩndĩ.

⁴ Gũtirĩ mũndũ wĩheaga gĩtĩo kũu we mwene; no nginya akorwo etĩtwo nĩ Ngai, o ta ũria Harũni eetĩrwo. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o nake Kristũ ndaigana kwĩyoera ũgooci wa gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrĩre atĩrĩ,

“Wee nĩwe Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.”

⁶ Na handũ hangĩ oigĩte atĩrĩ,
 “Wee ũrĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai nginya tene,
 o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩi.”

⁷ Matukũ-inĩ marĩa Jesũ aatũũraga gũkũ thĩ-rĩ, nĩahooyaga na agathaita Ngai, agĩkayaga mũno agĩtaga maitthori kũrĩ ũcio ũngĩahotire kũmũhonokia kuuma gĩkuũ-inĩ, na nĩaiguagwo nĩ undũ wa kwĩnyihia gwake. ⁸ O na gũtuika aarĩ mũriũ, nĩerutire gwathika nĩ undũ wa ũrĩa aanyariĩkire, ⁹ na aarĩkia gũtuuo mwgĩrĩru kũna, agĩtuika kĩhumo kĩa ũhonokio ũrĩa ũtagaathira harĩ arĩa othe mamwathĩkagĩra, ¹⁰ nake Ngai akĩmũtua mũthĩnjĩrĩ-Ngai mũnene o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩi.

Gũtaarwo nĩguo Tũtikagwe

¹¹ Nĩtũrĩ na maũndũ maingĩ tũngĩmwĩra makoniĩ ũhoru ũyũ, no nĩ hinya kũmũtaarĩria tondũ mũtiniyitaga maũndũ narua. ¹² Nĩ undũ-rĩ, o na gũtuika rĩu mwgĩrĩrwo nĩgũkorwo mũrĩ arutani-rĩ, nĩmũbatarĩte mũndũ wa kũmũruta maũndũ marĩa mwarutĩto kĩambĩrĩria ma kiugo kĩa Ngai o rĩngĩ. Inyũĩ mũbataire kũheo iria, no ti irio nyũmũ! ¹³ Mũndũ o wotho ũnyuuaga iria, tondũ no gakenge-rĩ, ndangĩmenya wega ũhoru wa ũrutani wa ũthingu. ¹⁴ No irio iria nyũmũ nĩ cia andũ arĩa agima, arĩa nĩ undũ wa kũmenyera gĩcihũthĩra kaingĩ, nĩmerutĩte gũkũũrana wega na ũũru.

6

¹ Nĩ undũ ũcio nĩtũtiganei na morutani marĩa ma kĩambĩrĩria ma ũhoru wa Kristũ, na tũthĩĩ na mbere na gũkũra, na tũtĩge kwambĩrĩria gwaka mũthingĩ rĩngĩ wa kũrutana ũhoru wa kwĩrira nĩ undũ wa ciiko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, na ũrutani wa gwĩtikia thĩinĩ wa Ngai, ² na morutani ma ũbatithio, na ma kũigĩrĩrwo moko, o na ma kũriũka kwa arĩa akuũ, o na ma gũtũirwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tũrĩikaga, Ngai angĩtikĩria.

⁴ Na rĩrĩ, nĩ undũ ũrĩ hinya mũno kũrĩ andũ arĩa maanathererwo nĩ ũtheri, na magacama kũheo kĩrĩa kiumĩte igũrũ, na magakorwo matuĩtwo a ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ⁵ o acio macamĩte wega wa kiugo kĩa Ngai na maahinya ma ihinda rĩrĩa rĩgooka, ⁶ andũ acio mangĩgũa na matigane na maũndũ macio-rĩ, gũtingĩhoteka kũmacookia rĩngĩ merire, nĩ tondũ nĩ kwambithia marambithia Mũrũ wa Ngai mũtĩ igũrũ o rĩngĩ, na makamũnyararithia kũrĩ kĩrĩndĩ.

⁷ Mũgũnda ũrĩa uragĩrwo nĩ mbura kaingĩ na ũgacooka ũgaciara maciaro mega ma kũguna arĩa marĩmĩrwo-rĩ, nĩũrathimagwo nĩ Ngai. ⁸ No mũgũnda ũrĩa ũkũraga mĩigua na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩ wa tũhũ, na ũrĩ ũgwati-inĩ wa kwĩrehithĩria kĩrumi. Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũcinwo ũgaacinwo.

⁹ Arata akwa nyendete mũno, o na tũkĩaragia ũguo, ha ũhoru wanyu-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre maũndũ mega kũrĩ macio, o marĩa marehanaga na ũhonokio. ¹⁰ Tondũ Ngai ndaagĩte kũhooto; ndakaariganĩrwo nĩ wĩra wanyu o na wendo ũrĩa muonanĩtie nĩ undũ wa rĩitwa rĩake rĩrĩa mwateithagia andũ arĩa aamũre, o na rĩu no mũrathĩĩ na mbere na kũmateithia. ¹¹ Tũngĩenda mũndũ o mũndũ wanyu onanie kũyo o ta kũu o nginya mũthia, nĩguo mũkaahingĩrio maũndũ marĩa mũtũire mwĩrĩgĩrĩre. ¹² Tũtikwenda mũtũike igũũta, no tũkwenda mwĩgerekana gie na andũ, arĩa nĩ undũ wa gwĩtikia na gũkĩrĩrĩria kwao nĩkuo gũtũmaga magairwo maũndũ marĩa meranĩrwo.

Ũũma wa Kĩranĩro kĩa Ngai

¹³ Rĩrĩa Ngai eerĩre iburahĩmu kĩranĩro gĩake, eehĩtire akĩgwetaga we mwene, nĩgũkorwo gũtiarĩ na ũngĩ mũnene kũrĩ we wa kwĩhĩta nake, ¹⁴ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngũkũrathima na ngũhe njiaro nyingĩ.” ¹⁵ Na nĩ undũ ũcio, thuutha wa iburahĩmu gweterera akĩrĩrĩrie-rĩ, nĩahairwo kĩria eerĩrwo.

¹⁶ Tondũ rĩrĩ, andũ mehĩtaga na mũndũ ũrĩa mũnene kũmakĩra, nague mwĩhĩtwa ũgakinĩra ũrĩa kwĩrĩtwo, na ũgakinĩina ngararĩ ciothe. ¹⁷ Na tondũ Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ nganja kũrĩ agai a maũndũ marĩa meranĩrwo atĩ itua rĩake rĩrĩa aatuĩte rĩtingĩgarũrũka-rĩ, nĩakĩndĩrĩre ũhoru ũcio na mwĩhĩtwa. ¹⁸ Ngai eekire ũguo na undũ wa maũndũ meerĩ matangĩgarũrika, o marĩa gũtangĩhoteka Ngai aheenanie namo, nĩgeetha ithuĩ arĩa tuonete handũ ha kũũrĩra twĩgwatĩre kũrĩgĩrĩro kĩria tũheetwo, tũhote kũmĩrĩria mũno. ¹⁹ Kĩrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩaana ta nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama kĩria kĩnene, ²⁰ o harĩa Jesũ, ũrĩa wathĩre mbere iitũ, aatoonyire ithenya rĩitũ. Nake nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩi.

7

Melikisedeki ũrĩa Mũthĩnjĩrĩ-Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, Melikisedeki ũcio aarĩ mũthamaki wa Salemu na mũthĩnjĩrĩ-Ngai, o Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Nĩwe watũngire iburahĩmu akĩinũka aarĩkia kũhoota athamaki, na akĩmũrathima, ² nake iburahĩmu akĩmũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmĩ kĩa indo ciothe. Rĩitwa rĩake rĩgĩtaurwo mbere nĩ kuuga “mũthamaki wa ũthingu”; ningĩ “mũthamaki wa Salemu” nĩ kuuga “mũthamaki wa thayũ”. ³ Ndaarĩ na

ithe kana nyina, kana kíruka giake, na ndaari na kiambiriria kia matukú kana muthia wa muoyo wake, ni undú úcio, we ahaana ta Mürü wa Ngai, egütüura ari muthinjiri-Ngai nginya tene.

⁴ Ta mwiciirire uria aari munene: Ati o na ithe witü Iburahimu niamugaire gicunji gia ikumi kia indo iria aatahite! ⁵ Na riri, watho uugite ati andu a ruciaro rwa Lawi aria matukaga athinjiri-Ngai metage gicunji gia ikumi kuuma kuri andu, uguo ni kuuga ariu a ithe wao, o na gwatuika ariu a ithe wao ni a ruciaro rwa Iburahimu. ⁶ No mundu úcio ndaari wa ruciaro rwa Lawi, no niamukirire gicunji gia ikumi kuuma kuri Iburahimu, na akirathima úcio weriirwo ciiranio. ⁷ Na hatiri nganja ati mundu uria munini nwe urathimagwo ni uria munene. ⁸ Tugakiona ati, mwena umwe gicunji kiu gia ikumi kiunganagio ni andu aria macookaga gukua, na nio Alawii; naguo mwena úcio ungí, kirutagirwo mundu uria uumburirwo uhoro wake ati atüuraga o muoyo. ⁹ O na mundu no oige ati Lawi, úcio urutagirwo gicunji kiu gia ikumi, we mwene niarutire gicunji kiu na njira ya Iburahimu, ¹⁰ tondü hinda iria Melikisedeki aacemanirie na Iburahimu, Lawi aari muthiimo-ini wa ithe úcio wa tene.

Jesü ahaana ta Melikisedeki

¹¹ Korwo ukinyaniru kuna niungionekanire na njira ya üthinjiri Ngai wa Alawii-ri, (ni undü kirindi kiaheirwo watho na njira iyo), gwakiri bata ungí uriku güuke muthinjiri-Ngai ungí, utarii ta Melikisedeki, na ndatuike ta wa nyumba ya Haruni? ¹² Nigukorwo uhoro wa üthinjiri-Ngai ungirarurirwo-rí, o naguo watho no nginya ugarurirwo. ¹³ Nake mundu uria maundü maya maaritio ni undü wake oimite mühriga-ini ungí, uria gutari mundu wago uri watungatira Ngai kigongona-ini. ¹⁴ Nigukorwo nikukaine wega ati Mwathani witü oimire mühriga-ini wa Juda, na ha uhoro wa mühriga úcio-ri, Musa ndaigana kuuga undü o na uriku ukoni athinjiri-Ngai. ¹⁵ Na riri, uhoro uria twaritie no umenyeke wega makiria angikorwo muthinjiri-Ngai ungí utarii ta Melikisedeki nonekanite, ¹⁶ uria utuikite muthinjiri-Ngai, na ti kuringana na mutugo wa ruciaro rwake, no ni tondü wa uhoti wa muoyo uria utathiraga. ¹⁷ Nigukorwo nikuumburirwo atiri:

“Wee uri muthinjiri-Ngai nginya tene,
o ta uria Melikisedeki aatarii.”

¹⁸ Watho wa mbere niütiganitwo naguo tondü ndwarí na hinya na úkaaga bata ¹⁹ (nigukorwo watho nduri undü watumire wagirire kuna), no nituheetwo kirigiriro kiega makiria kiria gutuhotithagia gukuhiriria Ngai.

²⁰ Na undü üyü ndewikirwo hatarí mwihitwa! Andü acio angí nimatuikaga athinjiri-Ngai hatarí mwihitwa, ²¹ nowe aatuikire muthinjiri-Ngai na mwihitwa, riria Ngai aamwirire atiri:

“Jehova nêhîite,
na ndangiricükwo, akoiga atiri:
‘Wee uri muthinjiri-Ngai nginya tene.’”

²² Ni undü wa mwihitwa üyü, Jesü niatuikite murugamiriri wa kirikanio kiria kiega makiria.

²³ Ningi-ri, nigukoretwo na athinjiri-Ngai aingi ta acio hau mbere, nigukorwo nimakuaga magakigiro güthii na mbere na ütungata úcio. ²⁴ No tondü Jesü atüuraga muoyo nginya tene-ri, üthinjiri-Ngai wake ni wa gütüura nginya tene. ²⁵ Ni undü úcio niahotaga kuhonokia kuna aria othe mokaga kuri Ngai magereire harí we, nigukorwo egütüura amathaitanagirira.

²⁶ Tondü ni kwagirire tügie na muthinjiri-Ngai munene ta úcio, atuhingagirie bata witü, na akorwo ari mutheru, na atari ücuuke, kana rihia, na aamuranitio na ehia, o na agatüügirio igürü ria igürü. ²⁷ We ndekubatara kúuta magongona muthenya o muthenya ta uria athinjiri-Ngai anene acio angí meekaga, mbere ni undü wa mehia make mwene, na thuutha úcio ni undü wa mehia ma kirindi. We niarutire igongona ni undü wa mehia mao ihinda o rimwe ria kugana hinda iria eerutire we mwene. ²⁸ Nigukorwo watho utuaga andü matari hinya athinjiri Ngai anene; no mwihitwa, uria wokire thuutha wa watho, niwaamirire Muriü, uria utuikite mwagiriru kuna nginya tene.

8

Muthinjiri-Ngai Üria Munene wa Kirikanio Kierü

¹ Atiriri, uhoro uria türaaria ni ati: Ni türí na muthinjiri-Ngai-munene, uria uikarite thi guoko-ini kwa ürio gwa giti kia Ünene kia üthamaki wa igürü, ² nake ni mutungatiri wa handü-haria-haamüre, o kuu hema-ini ya gütünganwo iria ya ma iria yaakirwo ni Mwathani, no ti mundü.

³ Na riri, muthinjiri-Ngai munene o wotho aathuuragwo niguo arutage iheo na magongona, na ni undü úcio o nake no nginya akorwo ari na kindü gia kúruta. ⁴ Korwo ari o gükü thi-ri, ndangiri muthinjiri-Ngai, nigukorwo ni kúri andü aria marutaga iheo iria ciathanitwo ni watho. ⁵ Nao matungataga mühianire wa handü-haria-haamüre na kíruru kia maundü maria marí igürü. Undü úcio niguo watumire Musa ataarwo hinda iria eharagiria gwaka Hema-ya-Gütunganwo, akirwo atiri: “Menyerera wone niwathondeka indo icio ciothe kuringana na mühianire uria wonirio uri kirima-ini.”

⁶ No rĩrĩ, ūtungata ūrĩa Jesũ aheetwo nĩũkĩrĩte wao, o ta ūrĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa arĩ we mũiguithania wakĩo gĩkĩrĩte kĩrĩa gĩkũrũ, na ningĩ kihaandĩtwo na ciĩranĩro njega makĩria.

⁷ Nĩgũkorwo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtangĩarĩ na mahĩtia, gũtingĩagiĩre bata wa gwetha kĩngĩ gĩa keerĩ.

⁸ No Ngai nĩoonire andũ marĩ na mahĩtia, akiuga atĩrĩ:

“Matukũ nĩmarooka,

rĩrĩa ngaarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ

na nyũmba ya Isiraeli,

o hamwe na nyũmba ya Juda, nĩguo Mwathani ekuuga.

⁹ Nakĩo kĩrĩkanĩro kĩu gĩtikahaana ta kĩrĩkanĩro

kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene

rĩrĩa ndaamanyĩĩtire na guoko,

ngĩmatongoria, ngĩmaruta bũrũri wa Misiri,

na tondũ matiigana gũikara marĩ ehokeku harĩ kĩrĩkanĩro gĩakwa,

na nĩ ngĩmahutatĩra,

ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

¹⁰ Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra na nyũmba ya Isiraeli

ihinda rĩu riathira, nĩguo Mwathani ekuuga.

Nĩngĩkĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao,

na ningĩ ndĩwaandĩke ngoro-inĩ ciao.

Na nĩ ngĩngaatuĩka Ngai wao,

nao matuĩke andũ akwa.

¹¹ Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ūrĩa ũngĩ,

kana mũndũ arute mũrũ wa ithe amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana na Mwathani,’

tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete,

kuuma ūrĩa mũnini mũno wao nginya ūrĩa mũnene.

¹² Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao,

na ndigacooka kũirĩkana mehĩa mao.”

¹³ Na rĩrĩ, rĩrĩa ekwarĩa ũhoru wa kĩrĩkanĩro kĩerũ-rĩ, nĩgũtua aatũire kĩrĩa kĩa mbere gĩkũrũ; na kĩndũ o gĩothe kirakũra-rĩ, gĩtuĩkaga gĩa gũthira, gĩkabuĩria o biũ.

9

Kũhooya Ngai thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo ya Gũkũ Thĩ

¹ Rĩu-rĩ, kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩa mbere nĩ kĩarĩ na mawatho maakonĩ ũhoru wa kũhooya Ngai, o na ningĩ nĩ kwarĩ na handũ-harĩa-haamũre gũkũ thĩ. ² Nĩ kwarĩ na hema yathondeketwo, na kanyũmba kayo ka mbere nĩ haarĩ na mũtĩ ūrĩa wa gũcuuria matawa, na metha, na mĩgate ĩrĩa mĩamũre; hau nĩho heetagwo “Handũ-harĩa-Hatheru.” ³ Thuutha wa gĩtama gĩa keerĩ haarĩ na kanyũmba geetagwo, “Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno,” ⁴ na hau nĩho haarĩ kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo ũbumba, na nĩho haarĩ ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa riathumbĩrĩtwo na thahabu kũndũ guothe. Thĩĩnĩ wa ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na nyũngũ ya thahabu yarĩ na mana, na rũthanju rwa Harũni rũrĩa rwathundũkĩte, na ihengere cia mahiga ĩria ciandĩkitwo. ⁵ Igũrũ wa ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na akerubi a Riiri, mahumbĩrĩte gĩtĩ-gĩa-tha. No rĩu tũtingĩhota gũtaarĩria wega rĩu ũhoru wa kĩndũ o kĩndũ.

⁶ Nacio indo ciothe ciarĩkia kũbangwo ũguo-rĩ, athĩnjĩri-Ngai nao maatoonyaga kanyũmba kau ka mbere hĩndĩ ciothe nĩguo marute wĩra wao wa ũtungata. ⁷ No rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene nowe wiki watoonyaga kanyũmba karĩa ga thĩĩnĩ, na aatoonyaga o ihinda o rĩmwe mwaka, na ndangiatooonyire atakuĩte thakame ya kũruta igongona nĩ ũndũ wake mwene na nĩ ũndũ wa mehĩa ma andũ marĩa meekĩte matekũmenya. ⁸ Ũndũ ũyũ nĩguo Roho Mũtheru oonanagia naguo atĩ njĩra ya gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ndĩakoretwo ĩguũranĩrio ihinda rĩrĩa rĩothe hema ya mbere yarĩ ho. ⁹ Gĩkĩ gĩkĩrĩ o kĩonereria kĩa matukũ maya tũrĩ, atĩ maruta na magongona marĩa maarutagwo matingĩahotire gũtheria thamiri ya mũndũ ūrĩa mũhooi Ngai. ¹⁰ Maũndũ macio makonĩ o ũhoru wa kũria na kũnyua, na magongona ma mĩthemba mĩingĩ ya gũtheria na mawatho ma na igũrũ tu, marĩa maathanĩtwo mekagwo nginya ihinda rĩrĩa maũndũ makeerũhio rĩgaakinya.

Thakame ya Kristũ

¹¹ Rĩrĩa Kristũ ookire arĩ mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene wa maũndũ mega marĩa marĩ kuo-rĩ, nĩgareire hema-inĩ ĩrĩa nene na nginyanĩru ĩrĩa ĩtathondeketwo na moko ma andũ, naguo ũguo nĩ kuuga ti ya mũmbĩre wa thĩ ĩno. ¹² Ndaatoonyire na ũndũ wa thakame ya mbũri na njaũ; nowe aatoonyire Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno riita o rĩmwe rĩa kũigana na ũndũ wa thakame yake we mwene, arĩkĩtie gũkũũra andũ na ũkũũri ūrĩa ũtagaathira. ¹³ Thakame ya mbũri na ndegwa, na mũhu wa moori

ĩcinĩtwo, ciaminjaminjĩrio arĩa marĩ na thaahu, nĩciamatheragia na ikaniina thaahu mĩĩrĩ yao. ¹⁴ Gĩthĩ thakame ya Kristũ, ũrĩa werutire arĩ igongona rĩtarĩ kauũgũ harĩ Ngai nĩ ũndũ wa Roho wa tene na tene, ndĩngĩgĩtheria thamirĩ ciitũ makĩria nĩguo itigane na ciĩko iria cierekaĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, nĩguo tũtungatĩre Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo!

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Kristũ nĩwe mũũguithania wa kĩrikanĩro kĩerũ, nĩguo arĩa metĩtwo mahote kũgairwo igai rĩria rĩranĩrwo rĩtagaathira, kuona atĩ rĩu nĩakuĩte arĩ mũkũũri wa kũmakũũra kuuma mehia-inĩ marĩa meekĩtwo kĩrikanĩro-inĩ kĩria kĩa mbere.

¹⁶ Tondũ ha ũhoro ũkonĩĩ kwĩgaya-rĩ, nĩ kwagĩrĩre kũmenyeke wega atĩ ũcio wĩgaĩte nĩakuĩte, ¹⁷ nĩ ũndũ kwĩgaya kũgiaga na hinya rĩria mũndũ ũrĩa wĩgaĩte aarĩkia gũkua; kwĩgaya gũtirĩ hinya rĩria rĩothe ũrĩa wĩgaĩte arĩ muoyo. ¹⁸ Ũguo noguo o nakĩo kĩrikanĩro kĩa mbere gĩtingĩagĩre na hinya hatarĩ thakame. ¹⁹ Hĩndĩ rĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ othe maathanĩ mothe marĩa maandikĩtwo watho-inĩ-rĩ, nĩoire thakame ya njaũ, o hamwe na maaĩ, na guoya mũtune, na mathĩgĩ ma mũthobi akĩminjaminjĩria ibuku rĩa gĩkũnjo o na andũ othe. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Ino niyo thakame ya kĩrikanĩro, kĩria Ngai amwathĩte mwathĩkagĩre.” ²¹ Ningĩ o ũndũ ũmwe, akĩminjaminjĩria Hema-ya-Gũtũnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe ciahũthagĩrwo gũtungatĩra Ngai nacio. ²² Na ti-itherũ, kũringana na watho hakuĩ indo ciothe itheragio na thakame, na hatarĩ gũitwo gwa thakame-rĩ, gũtirĩ kũrekerwo kwa mehia.

²³ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩre mĩhaano ya indo iria irĩ igũrũ itheragio na magongona macio, no indo cia igũrũ cio nyene itheragio na magongona mega kũrĩ macio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ ndaatoonyire handũ-harĩa-haamũre haakitwo na moko ma andũ hahaaaine na handũ harĩa ha ma; nowe aatoonyire igũrũ kuo kwene, kũria rĩu arũgamĩte mbere ya Ngai nĩ ũndũ witũ. ²⁵ O na ndaatoonyire igũrũ nĩguo erutage igongona kaingĩ kaingĩ ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mũnene aatoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno o mwaka arĩ na thakame itarĩ yake mwene. ²⁶ Kũngĩrĩ ũguo-rĩ, Kristũ angĩtũũraga anyariiragwo kuuma rĩria thĩ yombirwo. No rĩu, matukũ-inĩ maya ma kũrigĩrĩria, nĩaguũranĩrio riita rĩmwe rĩa kũigana nĩguo ehierie wĩhia na ũndũ wa kwĩruta atũike igongona we mwene. ²⁷ Na o ta ũrĩa gũtũtũtwo atĩ andũ makuage o riita rĩmwe, na thuutha wa ũguo magatũrwo ciira-rĩ, ²⁸ ũguo no taguo Kristũ aarutirwo igongona riita o rĩmwe nĩguo ehierie mehia ma andũ aingĩ; nake nĩakaguũranĩrio riita rĩa keerĩ, no tigeetha akuee mehia, no nĩgeetha arehere arĩa mamwetagĩrĩa ũhonokio.

10

Igongona Rĩmwe rĩa Kũigana rĩa Kristũ

¹ Rĩu-rĩ, watho no kĩiruru kĩa maũndũ mega marĩa magooka, no ti mũhianĩre wa maũndũ marĩa mo mene. Nĩ ũndũ ũcio watho ndũngĩhota gũtũma magongona marĩa marutagwo o mwaka o mwaka mategũtigithĩrio matũme andũ arĩa mookaga kũhooya Ngai magĩrĩre kũna. ² Tondũ korwo nĩ kwahotekire-rĩ, gĩthĩ magongona macio matingĩagĩtigire kũrutagwo? Nĩgũkorwo arĩa maahooyaga nĩmangĩatheretio rĩmwe rĩa kũigana, na matingĩacookire gwĩcuukĩra mehia mao. ³ No rĩrĩ, magongona macio maarĩ ma kũririkanania mehia mwaka o mwaka, ⁴ tondũ gũtingĩhoteka thakame ya ndegwa na ya mbũri yeherie mehia.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ rĩa Kristũ ookire gũkũ thĩ, oigire atĩrĩ:

“Wee ti magongona na maruta weriragĩria,

no nĩ mwĩrĩ wahaarĩrĩrie;

⁶ ndwakenirio nĩ maruta ma njino,

o na kana maruta ma kũhoroheria mehia.

⁷ Hĩndĩ iyo ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũyũ haha,

o ta ũrĩa ũhoro wakwa wandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, atĩrĩ:

njũkĩte gwĩka wendi waku, Wee Ngai.”

⁸ Mbere oigire atĩrĩ, “Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kũhoroherio mehia, ti mo weriragĩria, o na kana ũgakenio nĩmo” (o na gũtũka watho nĩwaathanĩte marutagwo). ⁹ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, njũkĩte gwĩka wendi waku.” Eeheragia ũhoro wa mbere nĩguo ahaande ũcio wa keerĩ. ¹⁰ Na nĩ ũndũ wa kwenda kũu-rĩ, nĩtũtũtwo atheru nĩ ũndũ wa igongona rĩa mwĩrĩ wa Jesũ Kristũ rĩria aarutire ihinda rĩmwe rĩa kũigana.

¹¹ Mũthenya o mũthenya mũthĩnjĩri-Ngai o wotho arũgamaga na akaruta mawĩra make makonĩĩ kĩrĩra kĩa Ngai, agakĩruta magongona o ro macio kaingĩ kaingĩ, no nĩ magongona matangĩhota kweheria mehia. ¹² No rĩrĩ, mũthĩnjĩri Ngai ũyũ aarĩkia kũruta igongona rĩmwe rĩa kũigana rĩa kweheria mehia, nĩaikarire thĩ guoko-inĩ kwa ũrio kwa Ngai. ¹³ Kuuma hĩndĩ iyo nĩatũũraga etereire o nginya rĩria thũ ciae igaatuuo gaturwa ka makinya make, ¹⁴ nĩ tondũ na ũndũ wa igongona rĩu rĩmwe, nĩatũmĩte arĩa maratuuo atheru magĩrĩre kũna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mũtheru nĩatumbũragĩra ũhoro ũyũ. O mbere akoiga atĩrĩ:

¹⁶ “Gikĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao
thuutha wa matukũ macio, ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.
Nĩngekĩra mawatho makwa ngoro-inĩ ciao,
na ndĩmaandĩke meciĩria-inĩ mao.”

¹⁷ Nĩngĩ agacooka akoĩga atĩrĩ:
“Ndigacooka kũrĩrikana mehĩa mao
na ciĩko ciao cia ũremi o rĩ o rĩ.”

¹⁸ Na rĩrĩ, mehĩa marĩkia kũrekanĩrwo-rĩ, gũtingĩcōoka kũrutwo igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehĩa.

Rĩtana rĩa Gũkĩrĩrĩa

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kuona atĩ tũrĩ na mwĩhoko wa gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na ũndũ wa thakame ya Jesũ, ²⁰ tondũ nĩatũhingũrĩre njĩra njerũ na rĩ muoyo ya kũhitũkĩra gĩtambaya-inĩ, nakĩo nĩkĩo mwĩrĩ wake, ²¹ na kuona atĩ nĩ tũrĩ na mũthĩnjĩrĩ-Ngai mũnene mũno ũrĩa ũrũgamĩrĩre nyũmba ya Ngai-rĩ, ²² nĩtũkuhĩrĩre Ngai tũrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga, na tũiyũritwo nĩ witĩkio kũna, nacio ngoro ciitũ iminjaminjĩrĩo nĩguo tũtherio thamĩri ciitũ ciage ũcuuke nayo mĩrĩ iitũ ithambĩtio na maaĩ matheru. ²³ Nĩngĩ nĩtũrũmiei ũhoru wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tuumbũraga tũtegũthangania, nĩgũkorwo ũrĩa wĩranĩre kĩĩranĩro kũu nĩ mwĩhokeku. ²⁴ Hamwe na ũguo, nĩtwĩcũũrĩre ũrĩa tũngĩarahũrana o mũndũ na ũrĩa ũngĩ ũhoru-inĩ wa kwendana na gwĩka ciĩko njega. ²⁵ Na nĩngĩ tũtigatige kũnganaga hamwe, ta ũrĩa andũ amwe mamenyerete gwĩkaga, no nĩtũmanagĩrĩriei mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na makĩria mũno tondũ wa ũrĩa mũkuona atĩ Mũthenya ũcio nĩũrakuhĩrĩa.

²⁶ Tondũ tũngĩthĩi na mbere na kwĩhia na ũtũrĩka thuutha wa kũmenya ũhoru-ũrĩa-wa-ma-rĩ, gũtĩrĩ na igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehĩa rĩtigaire, ²⁷ tiga o gweterera tũrĩ na guoya ciira o na mwaki ũrĩimbũkaga ũrĩa ũkaaniina thũ cia Ngai. ²⁸ Mũndũ ũrĩa wothe wareganaga na watho wa Musa ooragagwo atekũiguĩrwo tha na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁹ Mũgwĩciĩria mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũherithio mũno makĩria atĩa, ũrĩa ũrangĩrĩre Mũrũ wa Ngai thĩ, na agatua atĩ thakame ya kĩrĩkanĩro rĩa aatheretio nayo ti theru, na agacooka akaruma Roho ũrĩa ũheanaga wega wa Ngai? ³⁰ Nĩgũkorwo nĩtũũ ũrĩa woigire atĩrĩ, “Kũrihanĩria nĩ gwakwa, na nĩ nĩ ngaarĩhanĩria,” na nĩngĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani nĩwe ũgaatũra andũ ake ciira.” ³¹ Nĩ ũndũ wa kũguoyohia mũno mũndũ gũkumbatwo nĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

³² Rĩrĩkanai matukũ ma tene thuutha wanyu kwarĩrwo nĩ ũtheri, ũrĩa mweyũmĩrĩre mbaara nene rĩria mwanĩrĩragwo. ³³ Mahinda mamwe mwathĩĩnagio mbere ya kĩrĩndĩ mũkĩrumagwo; na mahinda mangĩ nĩmwanyĩtanagĩra na arĩa meekagwo ũguo. ³⁴ Nĩngĩ nĩmwagũagĩra arĩa mohetwo njeera tha, na mũetĩkagĩra gũtũnywo indo cianyu mũkenete, tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ na ũtonga ũngĩ mwega makĩria na wa gũtũũra.

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio, mũtigate ũmĩrĩrũ ũcio wanyu; nĩgũkorwo nĩũkamũrehere uumithio mũnene. ³⁶ Mwagĩrĩrwo nĩgũkĩrĩrĩa, nĩguo mwarĩkia gwĩka ũrĩa Ngai endaga, mũkaamũkĩra kĩrĩa eeraniĩre. ³⁷ Nĩgũkorwo kahinda kanĩni gaathĩra-rĩ,
“Ūrĩa ũroka nĩegũka, na ndegũtĩra.

³⁸ No mũndũ wakwa ũrĩa mũthingu agaathũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia.

Na angĩgacooka na thuutha,
ngoro yakwa ndĩgakenio nĩwe.”

³⁹ No ithuĩ tũtĩrĩ a thiritũ ya arĩa macookaga na thuutha makora, no tũrĩ a thiritũ ya arĩa metĩkagia, makahonokio.

11

Wĩtikio

¹ Rĩu-rĩ, gwĩtikia nĩkũgĩa na ma ya maũndũ marĩa twĩrĩgĩrĩre, na kũmenya na ma atĩ maũndũ marĩa tũtonaga marĩ ho. ² ũndũ ũcio nĩguo watũmire andũ arĩa maarĩ kuo tene magathĩrĩro.

³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩtũmenyaga atĩ thĩ yothe yombirwo na kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio indo iria cionagwo itĩathondekirwo kuuma kũrĩ indo iria cionekanaga.

⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Habili nĩarutĩre Ngai igongona rĩega gũkĩra rĩa Kaini. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia nĩagathĩrĩrĩro ta mũndũ mũthingu rĩrĩa Ngai aaheanire ũira mwega nĩ gwĩtikĩra maruta make. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia o na rĩu no aaragia o na gũtũika nĩakuire.

⁵ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Enoku nĩherĩrĩro mũtũũrĩre-inĩ ũyũ, nĩguo ndagacame gĩkuũ; na ndacookire kuonwo tondũ Ngai nĩamweherĩre. Nĩgũkorwo ataneherio, nĩagathĩrĩrĩro atĩ aarĩ mũndũ wakenagia Ngai. ⁶ Na rĩrĩ, gũtarĩ na wĩtikio gũtingĩhoteka gũkenia Ngai, tondũ mũndũ ũrĩa wothe ũkaga harĩ we no nginya etĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ũheaga arĩa othe mamũcaragia na kiyo iheo ciao.

⁷ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Nuhu aamenyithirio ùhoro wa maũndũ marĩa matoonekete-rĩ, nĩakire thabina arĩ na wĩtigiri wa ngoro nĩguo ahonokie andũ a nyũmba yake. Nĩ ùndũ wa gwtĩkia gwake nĩatũĩrĩre thĩ ciira, na agĩtuĩka mũgai wa ùthingu ũrĩa uumanaga na gwtĩkia.

⁸ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athĩi bũrũri ũrĩa aaheagwo ùtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩi, o na akorwo ndaamenyaga kũria aathiiaga. ⁹ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, agĩtuĩka mũtũũri bũrũri-inĩ wa kĩranĩro ahaana ta mũgeni bũrũri-inĩ wene; aatũũraga hema-inĩ, o ùndũ ùmwe na Isaaka na Jakubu, arĩa maarĩ agai a kĩranĩro kũu hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩataanyaga kuona itũũra rĩrĩ na mĩthingi mĩrũmu, rĩrĩa mũthondeki na mwaki warĩo nĩ Ngai.

¹¹ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩatindikite matukũ, nake Sara aarĩ thaata, nĩahotithirio gũtuĩka ithe wa mwana tondũ nĩatuĩte atĩ ũrĩa weranĩire kĩranĩro kũu aarĩ mwĩhokeku.

¹² Na nĩ ùndũ ùcio kuuma harĩ mũndũ ùyũ ùmwe, o na aarĩ ta mũndũ mũkuũ-rĩ, gũgĩciarwo njiaro nyingĩ o ta njata cia igũrũ, o na ta mũthanga ũria ũtangĩtarika ũri hũgũrũ-inĩ cia iria.

¹³ Andũ aya othe maatũĩrĩre marũmitie wĩtikio nginya rĩrĩa maakuire. Matiigana kũhingĩrio maũndũ marĩa meerĩrwo; no nĩmamonaga marĩ o kũraya na makamakenera. Nao nĩmoimbũraga atĩ o nĩ ageni na agendi gũkũ thĩ. ¹⁴ Andũ arĩa moigaga maũndũ ta macio monanagia atĩ nĩ gweha methaga bũrũri ũrĩa ũri wao kĩũmbe. ¹⁵ Korwo nĩmeeciiragia ùhoro wa bũrũri ũrĩa moimĩte-rĩ, nĩ mangĩagĩte na mweke wa gũcoka kuo. ¹⁶ Handũ ha ũguo, o meeriragĩria bũrũri mwega kũrĩ ùcio, naguo nĩ bũrũri wa igũrũ. Nĩ ùndũ ùcio Ngai ndaconokaga gwtwo Ngai wao, nĩgũkorwo nĩahaarĩire itũũra inene nĩ ùndũ wao.

¹⁷ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, Iburahĩmu, rĩrĩa aageririo nĩ Ngai, nĩarutire Isaaka atuĩke igongona. Ùcio werĩrwo ciiranĩro nĩehaarĩire kũruta mũrũ wake wa mũmwe igongona, ¹⁸ o na gũtuĩka Ngai nĩamwĩrite atĩrĩ, “Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ¹⁹ Iburahĩmu nĩatuĩte na ngoro atĩ Ngai no ariũkie mũndũ mũkuũ, na nĩ ùndũ ùcio no kwĩrwo na ngerekano atĩ nĩacookeirio Isaaka ta oimĩte kũrĩ arĩa akuũ.

²⁰ Na ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, Isaaka nĩarathimire Jakubu na Esaũ akĩratha ùhoro wa matukũ mao ma thuutha.

²¹ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, Jakubu, rĩrĩa aarĩ hakuhi gũkua, nĩarathimire ariũ a Jusufu, o mũndũ riita rĩake, na akĩhooya Ngai enyĩtĩrĩire mũthĩgi wake.

²² Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, Jusufu, nake, ihinda rĩake rĩa mũthia rĩakuhĩrĩa, nĩaririe ùhoro wa gũthaama kwa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na agĩathana ùhoro ũkonĩ mahĩndĩ make.

²³ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, aciari a Musa nĩmamũhithire ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ kuuma aaciarwo tondũ nĩmoonire aarĩ mwana mwega, na matietigĩrĩre watho wa mũthamaki.

²⁴ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, Musa rĩrĩa aatuĩkire mũndũ mũgima nĩaregire gwtwo mũrũ wa mwarĩ wa Firaũni. ²⁵ Nĩathuurire kũnyariiraniro hamwe na andũ a Ngai, handũ ha gwĩkenia na mĩago ya wĩhia ya ihinda inini. ²⁶ We nĩatuire atĩ kũmenwo nĩ ùndũ wa Kristũ nĩ uumithio mũnene gũkĩra ũtonga wa Misiri, nĩ tondũ nĩacũthagĩrĩa gũkaahoe kĩheo. ²⁷ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, nĩomire Misiri ategwtĩgĩra marakara ma mũthamaki; nĩakĩrĩrĩre tondũ nĩoonire ũria ũtonekaga. ²⁸ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, nĩarũmirie gĩathĩ kĩa Bathaka na ùhoro wa kũminjaminejanĩro gwa thakame, nĩguo mwanangi wa marigithathi ndakae kũhutia marigithathi ma andũ a Isiraeli.

²⁹ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, andũ nĩmatuĩkanĩirire Iria Itune taarĩ thĩ nyũmũ maagereire; no rĩria andũ a Misiri maageririe gwika ũguo, makĩrindanio nĩ maafi.

³⁰ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, thingo cia Jeriko nĩciagũire andũ maarĩkia gũcithiũrũka matukũ mũgwanja.

³¹ Nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, mũmaraya ũria wetagwo Rahabu, tondũ wa kũnyiita athigaani ũgeni, ndoraganĩirio na andũ arĩa maarĩ aremi.

³² Ingiuga atĩa ũngĩ? Ndirĩ na ihinda rĩa kũheana ùhoro wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na wa Samũeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nĩ ùndũ wa gwtĩkia-rĩ, nĩmatoririre mothamaki, na magĩka maũndũ ma kĩhooto, na makĩgwatĩra kĩrĩa kĩeranĩrwo; nao makĩhingia mĩrũuthi tũnua, ³⁴ na makĩhorĩa mwaki warĩrĩmbũkaga, na makĩhonokio matikaniinwo na rũhiũ rwa njora; ũhinnyaru wao wagarũrĩrwo ũgĩtuĩka hinya; ningĩ maarũire na ũcamba mbaara-inĩ na magĩtooria mbũtũ cia ita cia ndũrĩrĩ ingĩ. ³⁵ Nao andũ-a-nja makĩrĩũkĩrio andũ ao arĩa maakuĩte, magĩcoka muoyo. Andũ angĩ nao nĩmaregire kũrekererio, makĩnyariirwo nĩgeetha makaariũkio magĩe na muoyo mwega makĩria. ³⁶ Andũ angĩ nĩmanyũrũrĩrio na makĩhũrwo na iboko, o na angĩ makĩohwo na mĩnyororo na magĩkio njeera. ³⁷ Nĩmahũrũrwo na mahiga; o na magĩatũranio na thoo maita meerĩ; ningĩ makĩũragwo na hiũ cia njora. Maathiiaga mehumbĩte njũa cia ng'ondũ na cia mbũri, na marĩ ngĩa, na makanyariirwo, o na magekagwo ũũrũ; ³⁸ thĩ ndĩamaagĩrĩre. Moorũũraga werũ-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngurunga-inĩ na miungu-inĩ ya thĩ.

³⁹ Andū aya othe nīmagathīrīro nī ūndū wa wītkio wao, no gūtīrī o na ūmwe wao wahingīrio kīranīro kīrīa kīeranīrwo. ⁴⁰ Ngai nīātūhaarīrie ūndū mwega makīrīa nīgeetha andū acio matigatuuo aagīrīru ithuī tūtārī hamwe nao.

12

Ngai Nīarũithagia Ciana Ciake

¹ Nĩ undũ ũcio, kuona ati nĩtũrigiciĩrio nĩ aira aingĩ ũguo mahaana ta itu inene-rĩ, nĩtũwĩauĩre kĩa gĩothe gĩtũritũhĩire, o na wĩhia ũria ũtũrigicaga mũno, na tũgĩteng'ere ihenya rĩria tũgĩirwo mbere iitũ tũkĩrĩirie. ² Nĩtũcũthĩirie Jesũ, ũria mwambĩria na mũkinyanĩria wa gũtĩkia gũtũ, ũria nĩ undũ wa gĩkeno kĩa aigĩirwo mbere yake-rĩ, nĩoomĩĩrie kwambwo mũtharaba-inĩ, atekũũria gũconorwo, na rĩu aikarite thĩ guoko-inĩ kwa ũrio gwa gĩtĩ kia ũnene kia Ngai. ³ Rĩu-rĩ, cũraniai ũhoro wa ũcio wakĩrĩirie ngarari nyingĩ ũguo kuuma kũrĩ andũ ehia, nĩgeetha mũtikananoge kĩa mũũirwo nĩ hinya.

⁴ Inyuĩ mūkīgiana na mehia-rĩ, mūtĩrĩ mūrurũa o nginya mūgaita thakame. ⁵ Na nīmūriganĩrwo nĩ kiugo gĩa kũmũmĩrĩria kĩa kĩmwaragĩria ta ciana ciake, atĩrĩ:

“Mūrū wakwa, ndūkahũthie irũithia rĩa Mwathani,
o na ndūkoorwo nĩ hinya hĩndĩ irĩa egũgũkũũma,

⁶ nĩgũkorwo Mwathani nĩarũithagia ariĩ endete,
na akaherithia ũriĩ wothetĩkĩrĩte atũĩke mwana wake.”

⁷ Inyuĩ kiragĩrĩrai mathũina marĩ taarĩ irũithia; nĩgũkorwo Ngai aramwika ũguo ta mũrĩ ciana ciake. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mwana ũrĩkũ ũtarũithagio nĩ ithe? ⁸ Mũngikĩaga kũrũithio (na gũtirĩ mũndũ ũtarũithagio), inyuĩ mũkirĩ ciana cia mĩtũmia wa njĩra, no ti ciana ciake. ⁹ Ningĩ-rĩ, ithuothe twanakorwo na maithe maitũ marĩa maatũciarire na mũciarire wa mwĩrĩ, arĩa maatũrũithagia na ithuĩ tũkamatiĩ nĩ ũndũ wa ũguo. Tũkiagĩriire kwinyiĩhiria atĩa Ithe wa maroho maitũ nĩguo tũtũũre muoyo! ¹⁰ Maithe maitũ nĩmatũrũithirie gwa kahinda kanini o ta ũria moonaga kwagĩriire; no Ngai atũrũithagia tũteithĩke, nĩguo tũgwatanĩre nake ũtheru wake. ¹¹ Gũtirĩ irũithia rĩonekaga rĩ rĩega ihinda-inĩ ta rĩu, tĩa rĩrĩ rĩa o ruo. No thuutha-inĩ-rĩ, nĩrĩciaraga magetha ma ũthingu na thayũ harĩ andũ arĩa merutaga nario.

¹² Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tambūrũkiai moko manyu marĩa macunjurĩte, na maru manyu marĩa maregeru nĩguo magĩe hinya. ¹³ “Rũngariai nĩra cia magũrũ manyu,” nĩgeetha ūrĩa ūthuaga ndakae kuonja, no nĩ kaba ahonio.

Gũkaanio kũreqa Ngai

¹⁴ Mwĩrutanĩriei mũno guĩkarania na andũ othe na thayũ, na gũtuĩka atheru; tondũ hatarĩ ũtheru-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũkoona Mwathani. ¹⁵ Menyereraĩ gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkwaga gũkinyĩrwo nĩ Wega wa Ngai, na mũtigitikĩrie ũndũ mũũru ũhaana ta mũri wa mũtĩ mũrũrũ ũkũre thĩĩnĩ wanyu, ũcooke kũrehe thĩĩna na ũthaahie andũ aingĩ. ¹⁶ Tigĩrĩrai nĩmuona atĩ gũtirĩ o na ũmwe wanyu mũhũũri maraya, kana mũndũ ũtetigĩrite Ngai ta Esaũ, ũrĩa wendirie igai rĩa ũrigithathi wake nĩ ũndũ wa irio cia irĩa rĩmwe. ¹⁷ Thuutha-inĩ, ta ũria mũũũ, hĩndĩ irĩa eendirie kũgaya kĩrathimo giake, niaregirwo. Ndaahotire kuona kamweke ga kwĩrira, o na gwaũka niacarire kĩrathimo kũu na maithori.

¹⁸ Mūtiūkīte kīrīma-ini kīrīa kīngīhutio, na kīrīa kīraakana mwaki; o kīu kīrī na nduma, na gīgathimba, o na kīrī na kihuhūkano; ¹⁹ ningī kūrīa kūrī mūgambo wa coro, o na kana mūgambo waragia na ciugo iria ariā maaciguire maathaithanire matikaheo ūhoro ūngī o na ūmwe, ²⁰ tondū matingōmīrīrie ūrīa gwanhānitwo, atīrī; “O na nyamū īngīhutia kīrīma kīu, no nginya īhūūrwo na mahiga īkue.” ²¹ Handū hau haarī na ūndū wa kūguoyohia mūno, ūū atī Musa nīoigire atīrī, “Nīndīrainaina mūno nī guoya.”

²² No inyuŋi mūŋkīte Kirīma-inī gīa Zayuni, itūūra inene rīa Ngai ūrīa mūtūūra muoyo, na nīrō Jerusalemu ya Igūrū. Nīmūŋkīte kīŋgano-inī gīa gīkeno kīrī araike ngiri na ngiri, ²³ kūrī kanitha wa marigithathi, arīa marītwa mao maandikītwo kūrīa Igūrū. Mūŋkīte kūrī Ngai, ūrīa mūtūuri andū othe ciira, na kūrī maroho ma andū arīa athingu matuikīte akinyanīru kūna, ²⁴ na kūrī Jesū ūrīa mūiguithania wa kīrīkanīro kīra kīerū, o na kūrī thakame īrīa yakūminjaminjanīrīo īrīa yaragia kiugo kīega gūkīra thakame wa Habili.

²⁵ Menyererai mütikarege ūria ūkwaria. Angikorwo matiigana gwithara hinda iria maaregire ūria wamakaanagia ari gũkũ thĩ-rĩ, githĩ ithuĩ tũtingikĩaga o makĩria gwithara, tũngĩkihutatĩra ūria ūtũkaanagia ari igũrũ? ²⁶ Hindi iyo-rĩ, mũgambo wake nĩwainainirie thĩ, no rĩu nĩeranĩire akoiga atĩrĩ, “Ihinda rĩngĩ to thĩ iiki ngainainia, no nĩngainainia igũrũ o na rĩo.” ²⁷ Ciugo ici, “ihinda rĩngĩ,” ironania kweherio gwa kĩa kingĩenyenyeka, nacio nĩ indo iria ciũmbĩtwo, nĩgeetha kĩa gitangĩenyenyeka gĩtũre.

²⁸ Nĩ ūndũ ūcio tondũ tũramũkĩra ūthamaki ūtangĩenyenyeka-rĩ, nĩtũcookiei ngaatho na tũhooyage Ngai na njĩra irĩa yagĩĩre, tũkĩmũtĩaga na tũkĩmwĩtigagĩra, ²⁹ nĩgũkorwo “Ngai witũ nĩ mwaki ūniinanaga.”

13

Gũthaitana gwa Kũrikĩrĩa

¹ Ikaragai mwendaine ta ariũ na aarĩ a lthe witũ. ² Mũtikanariganĩrwo nĩgũtuga ageni, nĩ ūndũ andũ amwe tondũ wa gwĩka ūguo maananyĩta arĩa ūgeni matekũmenya. ³ Ririkanagai andũ arĩa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mũiririkanage arĩa marathĩnio taarĩ inyuĩ ene mũranyamario.

⁴ Ūhoro wa kũhikania nĩwagĩrĩrwo nĩgũtĩio nĩ andũ othe, naguo ūrĩrĩ wa arĩa mahikanĩtie ndũgathaahio; nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithia arĩa othe matharagia, na ahũũri-maraya othe. ⁵ Ikaragai mũtegũkorokera mbeeca, na mũiganagwo nĩ kĩa mũrĩ nakĩo, tondũ Ngai oigĩte atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ ngaagũtiganĩria; na ndigagũtirika o narĩ.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio no tuuge tũmĩrĩrie atĩrĩ, “Mwathani nĩwe mũndeithia; ndingũtigĩra.

Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka?”

⁷ Ririkanagai atongoria anyu arĩa maamũheire ūhoro wa Ngai. Cũranagai ūhoro wa maciaro ma mũkarĩre yao, na mwĩgerekanage nao ūhoro-inĩ wa gwĩtikia kwao. ⁸ Jesũ Kristũ atũuraga atekũgarũrũka, ira, na ūmũthĩ, o na nginya tene.

⁹ Mũtikahaenagĩrĩrio nĩ mũthemba yotho ya morutani mageni. Nĩ wega ngoro ciitũ ciĩkĩragwo hinya nĩ Wega wa Ngai, na ti na ūndũ wa kũrĩa irio cia magongona irĩa itagunaga arĩa macĩrĩaga. ¹⁰ Ithũ nĩ tũrĩ na kigongona kĩa andũ arĩa matungataga kũu hema-inĩ iyo matarĩ na rũtha rwa kũrĩaga magongona marĩa marutagĩrwo ho.

¹¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene akuuaga thakame ya nyamũ akamĩtwara Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno itũike ya kũhoroheria mehia, no mũrĩrĩ ya nyamũ icio icinagĩrwo nja ya itũũra. ¹² Ūguo no taguo Jesũ aanyariĩrĩrwo nja ya kihingo gĩa itũũra inene, nĩgeetha andũ matheragio nĩ thakame yake. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩtumagarei tũthĩrĩ kũrĩ we kũu nja ya itũũra, tũkuuanĩre nake gĩconoko kĩa we aakuire. ¹⁴ Nĩgũkorwo gũkũ tũtĩrĩ na itũũra inene rĩtagaathira, no tũcaragia itũũra inene rĩrĩa rĩgooka thuutha-inĩ.

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩtũthĩrĩ na mbere kũrutĩra Ngai igongona rĩa kũmũgocaa nĩ ūndũ wa Jesũ tũtegũtigithiria, na nĩrĩio itunda rĩa tũnua tũrĩa tuumbũraga rĩitwa rĩake. ¹⁶ Na mũtikanariganĩrwo nĩ gwĩkaga wega, o na kũgayanaga kĩa mũndũ arĩ nakĩo na andũ arĩa angĩ, nĩgũkorwo magongona ta macio nĩmo makenagia Ngai.

¹⁷ Athĩkagĩrai atongoria anyu, na mwĩnyĩihagĩrie wathani wao. Maikaraga meiguĩte nĩ ūndũ wa mũoyo yanyu taarĩ o makoorio ūhoro wanyu. Maathĩkagĩrei nĩgeetha wĩra wao ūgatuĩka gĩkeno, no ti mũrĩgo, nĩgũkorwo ūndũ ūcio ndũngĩtuĩka wa kũmũguna.

¹⁸ Tũhooyagĩrei. Tũrĩ na ma atĩ thamirĩ ciitũ itirĩ na ūcuuke, na nĩtũkwenda gũtũũra na mũkarĩre mĩega maũndũ-inĩ mothe. ¹⁹ Nĩngũmũthaitha mũno mũhooyage nĩgeetha hotithio gũcooka kũrĩ inyuĩ o narua.

²⁰ Nake Ngai mwene thayũ, ūrĩa wariũkirie Mwathani witũ Jesũ, ūrĩa Mũrĩithi ūrĩa mũnene wa ng'ondũ, akĩmũruta kũrĩ arĩa akuĩ na ūndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩa gĩa tene na tene-rĩ, ²¹ aromũhe kĩndũ o gĩothe kĩa gĩa kũmũhotithia gwĩka ūrĩa endaga, na aroeka thĩĩnĩ witũ maũndũ marĩa mamũkenagia thĩĩnĩ wa Jesũ Kristũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

²² Ndamũthaitha ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũkĩrĩrĩrie ciugo ciakwa cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marĩa makuĩ.

²³ Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa lthe witũ Timotheo nĩarekereirio. Nake angĩũka narua, nĩtũrũka nake kũmuona.

²⁴ Geithiaĩ atongoria anyu othe na andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ūrogĩa na inyuĩ inyuotho.

MARŪA MA JAKUBU

¹ Nī nīi Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwathani Jesū Kristū,

Ndiramwandikira inyuī a mīhīrīga īrīa ikūmi na ūrī mūhurunjītwo thī yothe:

Nīndamūgeithia.

Mathiina na Magerio

² Ariū na aarī a lthe witū, rīrīa rīothe mwakorwo nī magerio ma mīthemba mūngī-rī, tuagai atī ūguo nī gīkeno gītheri. ³ tondū nīmūū atī kūgerio kwa wītikio wanyu kūrehaga gūkirīrīria. ⁴ Rekei gūkirīrīria kwanyu kūrute wīra wakuo, nīgeetha mūtūike andū aagīrīru kūna na agima, mūtārī na ūndū mwagīte. ⁵ Na rīrī, mūdū wanyu angīkorwo aagīte ūgī-rī, nīahooe Ngai, ūrīa ūheaga andū othe na ūtaana, na atārī na ūūru ngoro, nake nīekūheo ūūgī ūcio. ⁶ No rīrīa ekūhooya-rī, nīahooe etīkītie, na ndagathanganie, tondū mūdū ūrīa ūthanganagia ahaana ta ikūmbī rīa iria inene, rīrīa rīhurutagwo nī rūhuho na rīkarūgarūgīo. ⁷ Mūdū ūcio ndageciirie atī nīakaheo kīndū o nakī nī Mwathani; ⁸ ūcio nī mūdū wa ngoro īgīrī, ūtarī hīndī akīndagīria maūdū-inī mothe marīa ekaga.

⁹ Mūrū kana mwarī wa lthe witū ūrīa wīnyīihagia aagīrīrwo nī kwīraha nī ūndū nīatūūgīrītio. ¹⁰ No ūrīa mūtongu nīerahage nī ūndū wa kūnyīihio gwake, tondū agaathira ta ihūa rīa gīthaka. ¹¹ Nīgūkorwo rīūa rīrathaga rīrī na ūrugārī mūhiū wa gūcina narīo rīkahooīa mūmera; nakīo kīro kīaguo gīgaitika na ūthaka wago ūkanangwo. Ūguo no taguo mūdū ūrīa mūtongu akaahwererekera o akīrutaga wīra wake.

¹² Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūmagīrīria rīrīa ekūgerio, tondū aatooria magerio, nīakaheo thūmbī ya muoyo īrīa Ngai erīire arīa mamwendete.

¹³ Hīndī īrīa mwagerio, mūdū o naū ndakanoige atīrī, “Ngai nīarangeria.” Nīgūkorwo Ngai ndangīhota kūgerio nī ūūru, o nake mwene ndageragia mūdū o na ūrīkū; ¹⁴ no rīrī, mūdū nīkūgerio ageragio hīndī īrīa ekūguucīrīrio na akaheenererio nī merīrīria make mooru. ¹⁵ Namo merīrīria marīkia kūgīa nda, maciaraga mehīa; namo mehīa hīndī īrīa maakūra biū, magaciara gīkuū.

¹⁶ Ariū na aarī a lthe witū inyuī nyenda mūno-rī, mūtikanahēenio. ¹⁷ Kīheo gīothe kīega na gīkinyanīru kiumaga īgūrū, gīkūrūkīte kuuma kūrī lthe wa motheri ma īgūrū, ūrīa ūtagarūrūkaga ta cīruru iria īgarūrūkaga. ¹⁸ Nīwe watūciarire nī kwenda na ūndū wa ūhorō-ūrīa-wa-ma, nīguo tūtūike ta maciario ma mbere ma indo ciothe iria ombire.

Gūthikīrīria na Gwīka

¹⁹ Ariū na aarī a lthe witū inyuī nyenda mūno, menyai ūū: O mūdū nīahiūhage gūthikīrīria, no ndakahiūhage kwaria o na kana kūrakara, ²⁰ nīgūkorwo marakara ma mūdū matirehaga mūtūūrīre wa ūthingu ūrīa Ngai endaga. ²¹ Nī ūndū ūcio-rī, ehēriai maūdū mothe marī magigī, na ūūru ūrīa ūkīrīrīrie kūngīha, na mwīnyīihīte, mwītikīre kiugo kīria kīhaandītwo thīnī wanyu, o kīrīa kīngīmūhonokia.

²² Mūtīgatuīke o a gūthikagīrīria kiugo tu, no tuīkai a gwīka ūrīa kiugīte, nīguo mūtīkeheenie inyuī ene. ²³ Mūdū o wothē ūthikagīrīria kiugo no ndekaga ūrīa kiugīte-rī, ahaana ta mūdū ūrīa wīroraga ūthiū na gīcicio, ²⁴ na thuutha wa kwīrora, agethiira na akariganīrwo o narua nī ūrīa ahaana. ²⁵ No mūdū ūrīa ūroraga wega watho ūrīa mūkinyanīru kūna ūrīa ūheanaga wīyathi, na agathiī na mbere gwīka ūguo, atekūriganīrwo nī ūrīa aīguīte no akawīkaga-rī, ūcio nīarīrathimagīrwo maūdū marīa ekaga.

²⁶ Mūdū o wothē angītua mūdū wa ndini no aremwo nī gwatha rūrīmī rwake-rī, mūdū ūcio nī kwīheenia ehēenagia, na ūndini wake nī wa tūhū. ²⁷ Ūndini ūrīa Ngai lthe witū etīkagīra atī nī mūtheru na ndūrī na mahītia nī ūyū: nī kūroraga ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa hīndī īrīa marī mathiina-inī mao, na ningī mūdū etheemage ndagathūkio nī maūdū ma gūkū thī.

2

Kūgīrio Gūthuurania Andū

¹ Ariū na aarī a lthe witū, ta etīkia thīnī wa Mwathani witū Jesū Kristū, o we ūrīa ūrī riiri-rī, tigagai gūthutūkanagia andū nī ūndū wa maūthī mao. ² Tondū-rī, ī hihi kūngīūka mūdū kīūngano-inī kīanyu ekīrite gīcūhī gīa thahabu na nguo njega, na gūūke mūdū mūthiini ūtehumbīte nguo njega-rī, ³ na inyuī mūhe ūcio wīhumbīte nguo njega gītīto, mūmwīre atīrī, “Haha harī na gītī kīega gīa gūīkarīra,” no

mwĩre mündũ ūcio mũthĩĩni atĩrĩ, “Wee rūgama harĩa,” kana, “Ikara haha magūrũ-inĩ makwa,” ⁴ githĩ mũtiagĩthutũkania inyuĩ ene, na mwatuĩka atuanĩri ciira marĩ na meciiria mooru?

⁵ Ariũ na aarĩ a lthe witũ inyuĩ nyenda mũno, ta thikĩrĩriai: Githĩ Ngai ndathuurĩte arĩa monagwo marĩ athĩĩni gũkũ thĩ nĩguo matũke itonga ūhoru-inĩ wa wĩtikio na magairwo ūthamaki ūrĩa erĩire arĩa mamwendete? ⁶ No inyuĩ nĩ mũnyararaga arĩa athĩĩni. Githĩ ti itonga imũhinyagĩrĩria? Githĩ ti o mamũtwaraga igooti-inĩ na hinya? ⁷ Ningĩ githĩ ti o macambagia rĩĩtwa rĩrĩa rĩrĩ gĩtĩĩo, o rĩũ rĩa ūrĩa mūrĩ ake?

⁸ Angĩkorwo nĩmũhingagia watho ūrĩa mūtue nĩ mũthamaki ūrĩa wandĩkitwo Maandĩko-inĩ atĩrĩ, “Enda mündũ ūrĩa ūngĩ o ta ūrĩa wĩyendete wee mwene,” nĩmwĩkaga wega. ⁹ No angĩkorwo mũtiĩagĩra andũ maũthĩ-rĩ, nĩ kwĩhia mwĩhagia na mūrĩ atũire nĩ watho atĩ mūrĩ aagarari watho. ¹⁰ Nĩgũkorwo ūrĩa wotho ūhingagia watho wotho, no akahĩngwo nĩ kaũndũ o kamwe ka guo, mündũ ūcio niagararĩte watho wotho. ¹¹ Tondũ ūrĩa woigire atĩ, “Ndũkanathananie,” nowe woigire atĩ, “Ndũkanoragane.” Rĩu-rĩ, ūngĩaga gũtharania no ūragane-rĩ, wee nĩũtuĩkite mwagarari wa watho.

¹² Aragai na mwĩkage maũndũ manyu o ta mūrĩ arĩa magaaturwo ciira nĩ watho ūrĩa ūheanaga wĩy-athi, ¹³ tondũ mündũ ūrĩa ūtuanĩire ciira atekũiguanĩra tha-rĩ, ūcio nake agaaturwo ciira atekũiguĩrwo tha. Nacio tha nĩitooragia ūtuanĩri wa ciiral!

Wĩtikio na Ciĩko

¹⁴ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, gũkĩrĩ na uumithio ūrĩkũ mündũ angiuga atĩ arĩ na wĩtikio, no ndarĩ na ciĩko? Wĩtikio ūcio wakĩmũhonokia? ¹⁵ Mūrũ wa lthe witũ kana mwarĩ wa lthe witũ angĩkorwo ndarĩ na nguo cia kwĩhumba, kana irio cia kũrĩa o mũthenya, ¹⁶ nake ūmwe wanyu amwĩre atĩrĩ, “Thĩĩ na wega; gĩa na ūrugarĩ na ūrĩe wega,” no ndarĩ ūndũ aamũteithia naguo mabataro-inĩ make ma mwĩrĩ-rĩ, ūndũ ūcio ūkĩrĩ na uumithio ūrĩkũ? ¹⁷ Ūguo no taguo wĩtikio mũtheri ūtarĩ na ciĩko ūhaana, nĩ mũkuũ guo mwene.

¹⁸ No mündũ no oige atĩrĩ, “Wee-rĩ, ūrĩ na wĩtikio; na nĩ ndĩ na ciĩko.”

Nyonia wĩtikio waku ūrĩa ūtarĩ na ciĩko, na nĩ nĩngũkuonia wĩtikio wakwa na ūndũ wa ūrĩa njikaga. ¹⁹ Wee nĩwĩtikĩtie atĩ Ngai no ūmwe. Ūguo nĩ wega! O nacio ndaimono nĩciĩtikĩtie ūguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ ūira ūrakienda wa kuonania atĩ wĩtikio ūtarĩ na ciĩko nĩ wa tũhũ? ²¹ Githĩ lburahĩmu, ithe witũ wa tene, ndaaturwo mũthingu nĩ ūndũ wa ūrĩa eekire rĩrĩa aarutire mūrĩũ Isaaka kĩgongona-inĩ? ²² Mũtigũkĩona atĩ wĩtikio wake nĩ warutire wĩra hamwe na ciĩko ciake, naguo wĩtikio wake ūgĩtuuo mũiganĩru kũna nĩ ūndũ wa ciĩko icio ciake. ²³ Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigĩte atĩrĩ, “lburahĩmu agĩĩtikia Ngai, nakuo gwĩtikia kũu gũgĩtũma atuuo mũthingu,” nake agĩtuo mũrata wa Ngai. ²⁴ Nĩmũkuona atĩ mündũ atuagwo mũthingu nĩ ūndũ wa ūrĩa ekaga, no ti ūndũ wa wĩtikio wiki.

²⁵ O nake Rahabu ūrĩa warĩ mũmaraya-rĩ, githĩ ndaaturwo mũthingu nĩ ūndũ wa ūrĩa eekire hĩndĩ rĩrĩa aanyĩire athigaani arĩa ūgeni na akĩmoonoreria njĩra ĩngĩ ya kũũrĩra? ²⁶ O ta ūrĩa mwĩrĩ ūtarĩ na roho ūrĩ mũkuũ-rĩ, ūguo noguo wĩtikio ūtarĩ ciĩko ūrĩ mũkuũ.

3

Gwatha Rũrĩmĩ

¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩrwo nĩ gũtuĩka arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ ithuĩ arĩa tũrutanaga nĩtũgaaturwo ituĩro rĩa hinya gũkĩra andũ arĩa angĩ. ² Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maũndũ maingĩ. Mündũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩĩnĩ wa maũndũ marĩa aragia-rĩ, ūcio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete kũrĩra mwĩrĩ wake wotho.

³ Hĩndĩ rĩa tewĩra mbarathi mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra nyamũ iyo rĩrĩ yotho. ⁴ Ningĩ rĩa torai ūhoru wa marikabu ūrĩ ta kĩonereria. O na gũtuĩka nĩ nene na itwaragwo nĩ rūhuho rūrĩ na hinya-rĩ, nĩgarũragwo na gathukani kanini, ikarorio o kũrĩa mũtwarithia wacio ekwenda gũcĩroria. ⁵ Ūguo no taguo rūrĩmĩ rūhaana. Nĩ kĩga kĩnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwĩkagĩrĩra mũno. Ta mwĩciĩrie ūrĩa mũtitũ mũnene ūgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanini. ⁶ Ningĩ rūrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rūiyũrĩte mĩthemba yotho ya maũndũ ma waganu thĩĩnĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ. Rũthũkagia mwĩrĩ wotho, rūkagwatia mwaki mũtũũrĩre wotho wa mündũ, naruo rwene rūkoragwo rūmundĩtio mwaki nĩ Jehanamu.

⁷ Nyamũ cia mĩthemba yotho, na nyoni, na nyamũ iria itambaga thĩ, na nyamũ cia iria-inĩ rĩrĩa inene ciothe nĩihooreragio na cianahoorerio nĩ mündũ, ⁸ no gũtĩrĩ mündũ o na ūrĩkũ ūngĩhota kũhooreria rūrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kũũru gĩtangĩkĩndĩria na rūiyũrĩtwo nĩ thumu wa kũũragana.

⁹ Tũgoocaga Mwathani, o we lthe witũ, na rūrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰ Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga ūgooci na gakoima irumi. Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ūguo tĩguo gwagĩrĩre gũtuĩka. ¹¹ Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima

kímwe? ¹² Ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũkũyũ no ũhote gũciara ndamaiyũ, kana mũthabibũ ũciare ngũyũ? O nakio gĩthima kia maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mithemba ĩrĩ ya Ũũgĩ

¹³ Thiĩnĩ wanyu-rĩ, nũũ ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ũcio nĩakĩonanie maũndũ macio na ũndũ wa mĩtũũrĩre wake mwega, na ciĩko ciĩkũtwo na njĩra ya kwĩnyiihia kũrĩa kuumanaga na ũũgĩ. ¹⁴ No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mĩtũũragia ũiru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mĩtikae kwĩrahĩra ũndũ ũcio kana mĩtũũke a gũkaana ũhoro wa ma. ¹⁵ “Ũũgĩ” ta ũcio tiguu ũikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩiroho, ũcio nĩ ũũgĩ wa mũcukani. ¹⁶ Nĩgũkorwo harĩa harĩ na ũiru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na ciĩko ciothe cia waganu.

¹⁷ No ũũgĩ ũrĩa uumaga igũrũ o mbere nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ũiyũritwo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ ndũhutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. ¹⁸ Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ũthingu.

4

Mwĩnyiihagĩriei Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmaga kũgĩe na mbaara na ngũĩ thiĩnĩ wanyu? Githĩ itiumaga merĩrĩria-inĩ manyu maria marũaga thiĩnĩ wanyu? ² Mwĩrĩragĩria kindũ no mũkaaga kũgĩa nakio. Ningĩ mũiraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgĩa na kĩrĩa mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakiaga kuona kindũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. ³ Hĩndĩ ĩrĩa mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga mũrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũtangage kĩrĩa mwaho na maũndũ ma gwikenia.

⁴ Inyuĩ atharania aya, kaĩ mũtooĩ atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wothe ũthuuraaga kũgĩa ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai. ⁵ Kana mũgwĩciĩria Maandiko maaragia ũhoro ũtarĩ na gĩtũmĩ, atĩ roho ũrĩa Ngai aatũmire ũtũũrage thiĩnĩ witũ nĩ ũiguaga ũiru mũno? ⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga Maandiko moige atĩrĩ:

“Ngai nĩareganaga na arĩa etĩĩ

no arĩa menyiihagia nĩo aheaga wega wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na mũcukani, nake nĩekũmũũrĩra. ⁸ Kuhĩrĩria Ngai, nake nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambeĩ moko manyu inyuĩ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro igĩrĩ. ⁹ Iguaĩ kĩahe, mũcakae, na mũgĩrĩke. Garũrai mĩtheko yanyu ĩtũĩke macakaya, nakio gĩkeno kĩanyu kĩgarũrũke gĩtũĩke kĩahe. ¹⁰ Mwĩnyiihĩriei Mwathani, nake nĩekũmũtũũgĩria.

¹¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, tigai gũcambania mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ũrĩa wothe waragia ũhoro wa gũcambia mũrũ kana mwarĩ wa ithe kana akamũtũira ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtũira ciira. Hĩndĩ ĩrĩa ũgũtũira watho ciira-rĩ, ndũkoragwo ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. ¹² Kũrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o we ũrĩa ũrĩ na ũhoti wa kũhonokia na kũniinana. No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtũũre mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira?

Kwĩraha nĩ ũndũ wa Rũciũ

¹³ Rũu ta thĩkĩrĩriaĩ, inyuĩ mugaga atĩrĩ: “Ũmũthĩ kana rũciũ nĩtũgũthĩ itũũra rĩna tũĩkare kuo mwaka ũmwe, tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca.” ¹⁴ No rĩrĩ, inyuĩ mũtũũĩ ũrĩa gũgaatũika rũciũ. Muoyo wanyu ũkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kĩbĩ kĩrĩa kĩonekaga o kahĩnda kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. ¹⁵ Handũ ha ũguo-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ kugaga atĩrĩ, “Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ tũgũtũũra muoyo na twikage ũndũ ũyũ na ũyũ.” ¹⁶ No rĩu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mũrĩ na nguthĩ. Mwĩraho ta ũcio wothe nĩ mũũru. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa ũguo, mũndũ wothe ũũĩ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ũcio nĩ kwĩhia ehagia.

5

Itonga Gũkaanio Kũhinyanĩrĩa

¹ Rũu ta thĩkĩrĩriaĩ, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgĩrĩke tondũ wa mathĩĩna maria maramũkora. ² ũtonga wanyu nĩ ũbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndie nĩ memenyi.* ³ Tahabu na betha cianyu nĩ irootete. Kũroota gwacio nĩ ũira wa atĩ nĩireganĩte na inyuĩ, na nĩkũrĩa mĩrĩ yanyu imũniine o ta mwaki. Inyuĩ mwĩgĩire mũthithũ mũingĩ wa matukũ ma kũrĩgĩrĩria. ⁴ Atĩrĩrĩ! Mĩcaara ĩrĩa mwaregĩre kũrĩha aruti a wĩra arĩa maamũrĩmĩre mĩgũnda nĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa maamũgetheire irio nĩgũkĩnyĩre matũ ma Mwathani Mwene hinya wothe. ⁵ Mũtũũrĩte gũkũ thĩ na mĩago na mũgĩkenagia. Inyuĩ

* 4:8 Athĩnjĩri-Ngai matanakuhĩrĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo nĩmambaga gũwĩthamba magũrũ na moko mbakũri-inĩ ya gĩcango arĩ njira ya gwĩtheria kĩiroho (Thaam 30:17-21). * 5:2 Matukũ-inĩ ma tene nguo ciataragwo taarĩ njira ĩmwe ya ũtonga (Atũm 20:33).

mwĩnoretie nĩ ùndũ wa mũthenya wa gũthĩnjwo. ⁶ Inyuĩ nĩ mũtuĩrĩire andũ ciira na mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ũũru na inyuĩ.

Gũkirĩrĩria Mathũna-inĩ

⁷ Nĩ ùndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, kiragĩrĩriai, o nginya rĩrĩa Mwathani agooka. Ta rorai ũrĩa mũrĩmi etagĩrĩria mũgũnda wake ũrute irio iria irĩ bata, na agakirĩrĩria nginya ciurĩrwo nĩ mbura ya mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. ⁸ O na inyuĩ-rĩ, kirĩrĩriai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani arĩ hakuhĩ gũũka. ⁹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, tigagai gũtetania, nĩgeetha mũtikanatuĩrwo ciira. Mũtuanĩri ciira arũngĩ o mũrango-inĩ!

¹⁰ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, mwĩrutei na maũndũ marĩa mooru anabii meekirwo, o acio maaragia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, nague ũhoru ũcio ũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa gũkirĩrĩria rĩrĩa mũkũnyamario. ¹¹ O ta ũrĩa mũũĩ, acio maakirĩrĩrie-rĩ, tũmatuaga arathime. Nĩmũiguĩte ũhoru wa gũkirĩrĩria kwa Ayubu, na nĩmuonete ũrĩa Mwathani eekire marigĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtwo nĩ ũtugi na tha.

¹² Ariũ na aarĩ a lthe witũ, igũrũ rĩa maũndũ mothe-rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ, o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga “ĩ” nĩĩtuĩke ĩ, na mwoiga “Aca” nĩĩtuĩke aca, nĩguo mũtikae gũtuĩrwo ciira.

Ihooya rĩa Wĩtikio

¹³ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu wonete ũũru? ũcio nĩahooe. Nĩ harĩ mũndũ ũkenete? ũcio nĩaine nyĩmbo cia kũgooa. ¹⁴ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu mũrũaru? ũcio nĩete athuuri a kanitha mamũhooere na mamũhake maguta thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtikio nĩ megũtũma mũndũ ũcio mũrũaru ahone; Mwathani nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo mehia make. ¹⁶ Nĩ ùndũ ũcio umbũranagĩrai mehia manyu o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũhooyanagĩre nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mũndũ mũthingu nĩ rĩrĩ hinya na nĩ rĩtũmaga maũndũ manene mekĩke.

¹⁷ Elija aarĩ mũndũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kĩyo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ ũcio ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ na nuthu. ¹⁸ Ningĩ agĩcooka akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkiuma mbura, nayo thĩ ĩgĩciara maciaro mayo.

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũndũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoru-inĩ wa ma nake mũndũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

MARŪA MA MBERE MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Petero, mūtūmwo wa Jesū Kristū,

Ngūmwandikira marūa maya, inyuī arīa Ngai eyamūrīire, na mūtūūrīte mūrī ageni gūkū thī, na mūkahurunjūkīra mabūrūri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuī mwathuurirwo kūrīngana na ūrīa Ngai Ithe aamūmenyete o mbere, na akamūtheria nĩ ūndū wa Roho, nĩguo mwathikagīre Jesū Kristū, na mūminjaminjīrio thakame yake:

Wega na thayū iromūinghīra.

Ngai kūgocwo nĩ ūndū wa Kīrīgīrīro kīrī Muoyo

³ Ngai, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, arogoocwo! Ngai nīatūciarīte rīngī nĩ ūndū wa tha cīake nyingī nĩguo tūgīe na kīrīgīrīro kīrī muoyo, nĩ ūndū wa ūrīa Jesū Kristū aariūkire akiuma kūrī arīa akuū. ⁴ Aatūciarīre nĩguo tūgīe na igai rīrīa rītangībutha, kana rīthūke, kana rīhwerereke, rīrīa mūgīrīro kūu igūrū, ⁵ o inyuī mūgītīrīro nĩ hinya wa Ngai nĩ ūndū wa gwītīkia, o nginya hīndī irīa ūhonokio ūgooka ūrīa ūhaarīrio gūkaaguūranīrio ihinda rīa mūthia. ⁶ Ūhoro ūcio nĩguo mūkenagīra mūno, o na gwatūka rīu nīmūguithītio kīeha kahinda kanini nīkūgerio na magerio ma mīthemba yothē. ⁷ Maūndū maya mokīte nīgeetha wītīkio wanyu woneke nĩ wa goro mūno gūkira thahabu, irīa īthiraga o na yakorwo ītheragio na mwaki, ningī ūmenyeke atī nĩ wa ma, na atī nīūkarehe ūgocci, na rīiri, na gītīio hīndī irīa Jesū Kristū akaaguūranīrio. ⁸ Nīmūmwendete o na gūtūka mūtīrī mwamuona; ningī mūkamwītīkia o na gūtūka rīu mūtīramuona, na mūkaiyūrwo nĩ gīkeno gītangīheanika ūhoro wakio, o kīrīa kīrī rīiri, ⁹ nīgūkorwo nīmūramūkīra ūndū ūrīa mūtanyaga kuona nĩ ūndū wa wītīkio wanyu, na nĩguo ūhonokio wa ngoro cianyu.

¹⁰ Ūhoro ūcio wa ūhonokio-rī, nĩguo anabii, arīa maarathaga ūhoro wa wega wa Ngai ūrīa warī ūūke kūrī inyuī, maacaragia na kīyo, na makaūtūria na ūmenyererī mūnene, ¹¹ makīgeria kūmenya nĩ hīndī irīkū Roho wa Kristū ūrīa warī thīnī wao orotaga rīrīa aarathaga ūhoro wa kūnyariirīka gwa Kristū na rīiri ūrīa ūkaarūmīrīra. ¹² Nao nīmaguūrīrio atī to o ene meetungatagīra, no nĩ inyuī maatungatagīra, hīndī irīa maaragia ūhoro wa maūndū marīa mwīrītū rīu nĩ arīa maamūhunjīrie Ūhoro-ūrīa-Mwega na ūndū wa Roho Mūtheru ūrīa watūmirwo kuuma igūrū. Maūndū macio nīmo araika meriragīria mūno kuona.

Tūūrai mūrī Atheru

¹³ Nĩ ūndū ūcio, ikaragai mwīhaarīrie meciiria-inī manyu; tūikai andū a kwīragagīrīria merirīria ma mwīrī; na mūge kīrīgīrīro kīanyu biū harī wega ūrīa mūkaaheo hīndī irīa Jesū Kristū akaaguūranīrio. ¹⁴ Tūikai cīana cia gwaithīka, na mūtīgatongoragio nĩ merirīria mooru marīa mwatūire namo mbere hīndī irīa mūtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondū ūrīa wamwītīre nĩ mūtheru-rī, o na inyuī tūikai atheru maūndū-inī mothe marīa mūrīkaga; ¹⁶ nīgūkorwo nĩ kwandīkitwo atīrī: “Tūikai atheru, tondū o na nī ndī mūtheru.”

¹⁷ Na rīrī, tondū inyuī mūkayagīra Ngai mūkīmwtīga Ithe wanyu, o we ūrīa ūtuagīra o mūndū o mūndū kūrīngana na wīra wake ategūthutūkānia-rī, gīkaragei mūmwītīgīrīte na mūkarage ta mūrī agendi gūkū thī. ¹⁸ Nīgūkorwo nīmūū atī rīa mwakūūrīro mūtīgane na mūtūūrīre wa tūhū ūrīa mwatīgīrīro nĩ maithe manyu-rī, ti indo irīa ibuthaga ta betha kana thahabu mwakūūrīro wao nacio, ¹⁹ no mwakūūrīro wa thakame ya goro mūno ya Kristū, ūrīa wahaanaga ta gatūrūme gatarī na kīmeni kana kaūūgū. ²⁰ Nake nīwe wathuurītū thī itanombwo, no nīaguūranīrio mahinda maya ma kūrīgīrīria nĩ ūndū wanyu. ²¹ Na inyuī nīmwtīkītīe Ngai nĩ ūndū wake, Ngai ūrīa wamūrīūkīrie kuuma kūrī arīa akuū na akīmūhe rīiri, nīgeetha wītīkio wanyu na mwīhoko ikorwo irī o harī Ngai.

²² Na tondū rīu nīmwtītheretie nĩ ūndū wa gwathīkīra ūhoro ūrīa wa ma, na mūgatuīka a kwendana kūna na arīu na aarī a Ithe wanyu hatarī ūhinga-rī, inyuī ene endanagai biū na ngoro cianyu. ²³ Nīgūkorwo nīmūciarītū rīngī, no mūtīciarītū kuuma kūrī mbeū irīa ibuthaga, no nĩ irīa itarī ya kūbutha, na ūndū wa kiugo kīa Ngai kīrī muoyo na gītūūrāga tene na tene. ²⁴ Tondū rīrī, “Andū othe mahaana ta nyeki,

na ūthaka wao wothe ūhaana ta mahūa ma mūgūnda; nyeki nīhoothaga, namo mahūa magaitika,

²⁵ no kiugo kīa Mwathani gītūūrāga nginya tene.”

Na kiugo kīu nīkīo mwahunjīrio.

2

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, eheriai rūmena ruothe na maheeni mothe, na ūhinga, na ūiru, na gūcambania o guothe. ² Na mūtũike ta tūkenge mwĩrĩragĩrie iria rĩrĩa rĩega rĩa kũroho, nĩgeetha rĩmũkũragie ūhonokio-inĩ wanyu, ³ tondũ rĩu nĩmũcamĩte, mũkaigua atĩ Mwathani nĩ mwega.

Ihiga rĩrĩ Muoyo, na Andũ Athuure

⁴ Ūkai kũrĩ we, o ūcio Ihiga rĩrĩ muoyo, o rĩu rĩaregirwo nĩ andũ, no Ngai akĩrĩthuura, na nĩ rĩa goro harĩ we, ⁵ o na inyuĩ, ta mahiga marĩ muoyo-rĩ, nĩ gwakwo mũraakwo mūtũike nyũmba ya kũroho, na mūtũike gĩkundi gĩtheru kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩa kũrutaga magongona ma kũroho marĩa mangĩtikĩrĩka nĩ Ngai nĩ ūndũ wa Jesũ Kristũ. ⁶ Nĩgũkorwo Maandiko moigĩte atĩrĩ:

“Nĩnjigĩte ihiga Zayuni,

ihiga ithuure rĩa koine na rĩa goro,
na mũndũ ūrĩa ūmwĩhokete
ndagaaconorithio.”

⁷ Na rĩu kũrĩ inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie, ihiga rĩrĩ nĩ rĩa goro. No kũrĩ arĩa matetikĩtie,
“Ihiga rĩrĩa aaki maaregire

nĩrĩo rĩtũikĩte ihiga inene rĩa koine,”

⁸ na nĩngĩ atĩrĩ,

“Nĩrĩo ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rĩrĩa rĩtũmaga magũe.”

Mahĩngagwo tondũ wa kũrega gwachĩkĩra ūhoru, na noguo maathĩrĩrio.

⁹ No inyuĩ-rĩ, mũrĩ rũruka rũthuurĩtwo, na thĩritũ ya athĩnjĩri-Ngai ya nyũmba ya ūthamaki, nĩngĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũre, o na andũ a Ngai kĩũmbe, nĩguo mwanagĩrĩre ūgococi wa ūcio wamwĩtire muume nduma-inĩ mũtoonye ūtheri-inĩ wake wa magegania. ¹⁰ Kũrĩ hĩndĩ mwarĩ andũ mataarĩ kiene, no rĩu mũrĩ andũ a Ngai; kũrĩ hĩndĩ mwaagĩte kũiguĩrwo tha, no rĩu nĩmũiguĩrwo tha.

¹¹ Arata akwa nyenda mũno, ndamũthaita mũrĩ ta ageni na agendi gũkũ thĩ, mwĩrigagĩrĩre merĩrĩria marĩa mooru ma mwĩrĩ, o marĩa marũaga na roho wanyu. ¹² Tũũragai na mĩtũũrĩre mĩega mũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa matooi Ngai, nĩgeetha o na mangĩmũigĩrĩra atĩ nĩmwĩkĩte ūũru, meonagĩre ciĩko cianyu njega na magakumia Ngai mũthenya ūrĩa agooka.

Gwachĩkĩra Aathani na Anene

¹³ Nĩ ūndũ wa Mwathani-rĩ, athĩkagĩrai wathani o wothe ūrĩa ūheanĩtwo thĩinĩ wa andũ: o na wakorwo nĩ wa mũthamaki, arĩ we mũnene igũrũ rĩa anene arĩa angĩ othe, ¹⁴ o na kana nĩ wa abarũthi arĩa matũmagwo nĩwe nĩguo maherithagie arĩa mekaga ūũru na makagaathĩrĩria arĩa mekaga wega. ¹⁵ Nĩgũkorwo ūrĩa Ngai endaga nĩ atĩ mwĩkage wega nĩguo mũkiragie mĩario ya ūrimũ ya andũ arĩa matarĩ ūndũ mooĩ. ¹⁶ Tũũrai ta andũ matarĩ ngombo, no mũtikanareke wĩyathi wanyu ūtũike wa kũhithĩrĩra waganu; tũũragai mũrĩ ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mũndũ o wothe gĩtĩio kĩrĩa kĩmwagĩrĩre: Endagai ngwatanĩro ya andũ arĩa etikia, na mwĩtigagĩre Ngai, o na mũtĩage mũthamaki.

¹⁸ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai anene anyu na mũmatĩage mũno, na to arĩa ega na maiguanagĩra tha, no nĩ o na arĩa mataiguanagĩra tha. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩ ūndũ mwega mũndũ angĩkĩrĩria ruo o na akĩnyariiragwo hatarĩ kihooto tondũ wa kũmenya ūrĩa Ngai endaga. ²⁰ No ūngĩhũrwo nĩ ūndũ wa gwĩka ūũru o na ūkĩrĩrĩre-rĩ, ūngĩkĩgaathĩrwo kĩ? No ūngĩnyariirwo nĩ ūndũ wa gwĩka wega na ūkĩrĩrĩre-rĩ, ūcio nĩ ūndũ mwega maitho-inĩ ma Ngai. ²¹ Ūndũ ūyũ nĩguo mwetĩrwo, tondũ Kristũ aanyariirwo nĩ ūndũ wanyu, akĩmũtigĩra kĩonereria nĩguo mũgeragĩre o makinya-inĩ make.

²² “We ndaigana kwĩhia,

o na kanua gake gatiigana kwaria maheeni.”

²³ Hĩndĩ irĩa andũ maamũrumaga, we ndaigana kwĩrumĩra; rĩrĩa aanyariiragwo, we ndaigana kũme-hĩrĩra. Handũ ha ūguo-rĩ, we nĩ kweneana eneanaga kũrĩ ūrĩa ūtuaga ciira na kihooto. ²⁴ We mwene nĩakuiire mehia maitũ na mwĩrĩ wake mĩtĩ-igũrũ, nĩgeetha na ithuĩ tũkue ūhoru-inĩ wa mehia, na tũtũũre muoyo nĩ ūndũ wa ūthingu; mĩtũnda irĩa aahũũrwo nĩyo itũmĩte mũhone. ²⁵ Nĩgũkorwo mwatariĩ ta ng’ondũ itururĩte, no rĩu nĩmũcookereire Mũrĩithi na Mũrori wa mĩoyo yanyu.

3

Atumia na Athuuri ao

¹ O ūguo noguo o na inyuĩ atumia, mwagĩrĩrwo nĩ gwachĩkagĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo harĩ amwe ao matetikĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote kũgarũrwo ngoro o na hatarĩ ciugo nĩ ūndũ wa mĩtugo ya atumia ao, ² nĩ ūndũ wa kuonaga mĩtũũrĩre yanyu ya ūthingu na ya gĩtĩio. ³ Kwĩgemia kwanyu gũtigatũike o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handũ ha ūguo-rĩ, gemagiai mũndũ ūrĩa wa hitho wa ngoro thĩinĩ, na ūgemu ūrĩa ūtatheũkaga wa roho

wa ūhooreri na wa gūkindīria. Kwīgemia kūu nīkūo kūrī bata mūno maitho-inī ma Ngai. ⁵ Nīgūkorwo ūguo nīguo atumia ariā atheru a tene ariā mehekete Ngai meegemagia, na ūndū wa gwithikagīra athuuri ao ene, ⁶ o ta Sara, ūriā waathikagīra Iburahīmu na akamwītaga mwathi wake. Inyuī mūrī ciana ciake mūngīka ūriā kwagīrīre mūtegwītīgira.

⁷ O ūguo noguo o na inyuī athuuri mwagīrīrwo nīgūtūūrania na atumia anyu na njira ya ūūgī, mūkimatīaga tondū nī aruti a wīra hamwe na inyuī, na tondū matirī hinya mūingī wa mwīrī ta inyuī, ningī tondū mūrī agai hamwe na atumia anyu a kīheo kīa ūtugi wa muoyo. Ikagai ūguo nīguo gūtikagīe ūndū ūngīgīrīria mahooya manyu.

Kūnyamario nī ūndū wa gwīka Wega

⁸ Ngīrīkīrīria, ngūmwīra inyuothe atīrī, mūtūūranagie mūiguanīte mūdū na ūriā ūngī; mūigua-nagīre tha, ningī mwendanage ta ciana cia nyina ūmwe, na mūtūike ataana, na mūkarage mwīnyīhītie.

⁹ Tigagai kwīrīhīria ūuru na ūuru, kana kwīrumīra mwarumwo, no nī kaba mūrathimanage, tondū ūguo nīguo mwetīrwo, nīgeetha mūkaagīrwo kīrathimo. ¹⁰ Nīgūkorwo,

“Mūdū ūriā wothe ūngīenda gūtūūra muoyo

na one matukū mega,

no nginya arīgīrīrie rūrīmī rwake kwaria ūuru,

na mīromo yake kwaragia maheeni.

¹¹ No nginya agarūrūke atige gwīka ūuru, na ekage o wega;

no nginya acaragie thayū na aūthingatage.

¹² Nīgūkorwo maitho ma Mwathani maīkaraga macūthīrīrie andū ariā athingu,

na matū make magathikagīrīria mahooya mao,

no andū ariā mekaga ūuru, ūthiū wa Mwathani nīkūmookīrīra ūmookagīrīra.”

¹³ Atīrīrī, nūū ūngīmūka ūuru mūngīkorwo mūrī na kīyo gīa gwīka wega? ¹⁴ No rīrī, o na mūngīnyariirwo nī ūndū wa gwīka ūriā kwagīrīre-rī, inyuī mūrī arathime. “Tigagai gwītīgira maūdū marīa metīgagīra; mūtikanamake.” ¹⁵ No ngoro-inī cianyu-rī, mwīyamūrīrei Kristū atūike Mwathani. Ikaragai mwīhaarīrie hīndī ciothe gūcookeria mūdū wothe ūriā ūngīmūūria gītūmi gīa kīrīgīrīro kīrīa mūrī nakīo. No ikagai ūguo mūrī na ūhooreri na gītūo, ¹⁶ mūrī na thamirī itegwīcuuka, nīgeetha ariā macambagia mītugo yanyu mīega tondū mūrī thīinī wa Kristū, maconokage nī ūndū wa gīcambanio kīu kīao. ¹⁷ Nī kaba kūnyariirwo nī ūndū wa gwīka wega, angīkorwo nī kwenda kwa Ngai, handū ha kūnyariirwo nī gwīka ūuru. ¹⁸ Tondū Kristū aakuire nī ūndū wa mehīa ihinda o rīmwe rīa kūigana, ūriā mūtīngū agīkua nī ūndū wa ariā matarī athingu, nīguo atūtware kūrī Ngai. Ooragīrwo arī thīinī wa mwīrī, no ha ūhoro wa Roho, agīcookio muoyo, ¹⁹ agīthī arī na muoyo ūcio wa Roho akīhunjīria maroho marīa maarī njeera, ²⁰ marīa maaremete kuuma o tene rīria Ngai aatūire etereire akīrīrīrie matukū-inī ma Nuhu, rīria thabina yaakagwo. Thīinī wayo haarī o andū anini, nao othe maarī andū anana tu, ariā maahonokirio maaī-inī, ²¹ namo maaī macio nīmo ngerekano ya ūbatithio ūriā o na inyuī ūmūhonokagia, na ti ūhoro wa kweheria o giko kīa mwīrī, no nī mwīhītwa wa thamirī itarī na ūcuuke kūrī Ngai. Kūbatithio kūu nīkūo kūmūhonokagia nī ūndū wa kūrīkio kwa Jesū Kristū, ²² ūriā wathiire igūrū na rīu aikaraga guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai, nao arāika, na aathanī, o na maahinya magatuika ma gwithagwo nīwe.

4

Gūtūūrīa Ngai

¹ Nī ūndū ūcio, tondū Kristū nīanyariirwo mwīrī-inī-rī, o na inyuī kīhotorei mūrī na meciiria o ta macio aarī namo, tondū mūdū ūriā ūrīkītie kūnyariirwo mwīrī nīatiganīte na mehīa. ² Nī ūndū wa ūguo, mūtūūrīre wake ūriā ūtigarīte wa gūtūūra gūkū thī ndarītūūraga nīguo ahingagie merīrīria mooru ma mwīrī, no arītūūraga nīguo ekage ūriā Ngai endaga. ³ Tondū nīmūtūūrīte ihinda rīa kūigana mūgīkaga maūdū marīa andū ariā matetīkītie Ngai mendaga gwīka, namo nī ta mītūūrīre ya ūūra-thoni, na merīrīria mooru ma mwīrī, na ūrīu, na gūthīiaga maruga-inī ma waganu, o na ciathī-inī cia kūnyua njoohi, o na mūhooere ūrī thaahu wa kūhooya mīhianano. ⁴ Nao andū acio nīmagegaga mona atī mūtīranyīitanīra nao hīndī rīria marakīrīrīria ūmaramari-inī ūcio wao, nao magakīmūcambagia. ⁵ Nao no nginya makaahēana ūhoro wa maūdū mao kūrī ūriā wīhaarīrie gūtūūra ciira ariā marī muoyo na ariā makuīte. ⁶ Nīgūkorwo gīkī nīkīo gītūmi kīrīa gīatūmire ūhoro-ūriā-Mwega ūhunjīrio o na andū ariā makuīte, nīgeetha ha ūhoro wa mwīrī magaatuīrwo ciira o ta ūriā andū ariā angī magaatuīrwo, no ha ūhoro wa roho matūūre muoyo o ta ūriā Ngai atūūruga.

⁷ Ithīrīro rīa maūdū mothe nīrīkūhīrīrie. Nī ūndū ūcio ikaragai mūrī na ūūgī wa ngoro, na mūkarage mūtērigītwo nīguo mūhotage kūhooya. ⁸ Ningī gūkīra maūdū mothe, ikaragai mwendaine mūno mūdū na ūriā ūngī, tondū wendani nīūhumbagīra mehīa maingī. ⁹ Ningī mūtuganage

mūtekūnuguna. ¹⁰ O mūdū nī ahūthīre kīheo o gīothe kīrīa amūkīrīte nīguo atungatagīre andū arīa angī, arī ta mūrāmati mwīhokeku wa wega wa Ngai wa mīthemba mīingī. ¹¹ Mūdū o wothē angīkorwo akiaria-rī, nīarie taarī mūdū ūkūheana ciugo cia Ngai. Nake mūdū o wothē angīkorwo agītungata-rī, nīatungate na hinya ūrīa ūheanagwo nī Ngai, nīgeetha Ngai agoocagwo maūdū-inī mothe thīinī wa Jesū Kristū. Nake nīwe ūgūtūra arī na riiri na hinya nginya tene na tene. Amenī.

Kūnyariirwo nī ūndū wa Gūtuika Mūkristiano

¹² Arata akwa nyenda mūno, mūtikagegio nī magerio marīa mūranyariirwo namo, taarī ūndū mūgeni ūrekika thīinī wanyu. ¹³ No kenagai nīgūkorwo nī mūgwataniire thīinī wa kūnyariirika gwa Kristū, nīgeetha mūkaīyūrīrīrwo nī gīkeno hīndī īrīa riiri wake ūkaaguūranīrio. ¹⁴ Kūrathimwo-rī, nī inyuī mūngīrumwo nī ūndū wa rīitwa rīa Kristū, nī ūndū Roho ūrīa ūrī na riiri, o we Roho wa Ngai, arī igūrū rīanyu. ¹⁵ Mūdū wanyu ndakananyariirwo ta mūūragani, kana mūici, kana mūgeri ngero īngī o yothē, o na kana ta mūdū ūrīa wītoonyagīrīria maūdū-inī ma andū angī. ¹⁶ No rīrī, mūdū angīnyariirwo tondū wa gūtuika Mūkristiano-rī, ndakanaconoke, no nīagooce Ngai tondū nīaheetwo rīitwa rīu. ¹⁷ Nīgūkorwo ihinda nī ikinyu ciira wambīrīrie gūtuirwo andū a nyūmba ya Ngai; na angīkorwo ūkwambīrīria na ithuī-rī, gūgaagītuika atīa harī arīa mataathikagīra Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai? ¹⁸ Na rīrī,

“Angīkorwo nī ūndū ūrī hinya mūdū ūrīa mūthingu kūhonoka-rī,

naguo ūhoro wa mūdū ūrīa ūtetikītie Ngai na ūrīa mwīhia ūgaakīhaana atīa?”

¹⁹ Nī ūndū ūcio-rī, andū arīa manyariirīkaga kūringana na ūrīa Ngai endete, nīmaheane mīoyo yao kūrī Mūūmbi wao ūrīa wa kwīhokeka, na mathīi na mbere gwīkaga maūdū mega.

5

Ūhoro kūrī Athuuri na Aanake

¹ Ndī na ūhoro ngwenda gūthaiha athuuri a Kanitha arīa marī hamwe na inyuī, ndī mūthuuri wa Kanitha o tao, na ndī mūira wa kūnyariirwo gwa Kristū, o na ndī ūmwe wa gūkaagaīrwo riiri ūrīa ūkaaguūranīrio; ² Atīrīrī, tuīkai arīithi a rūūru rwa Ngai rūrīa mwīhokeirwo, mūgītungataga mūrī arori, na ti tondū wa kūringīrīrio, no nī ūndū wa kwīyendera, o ta ūrīa Ngai endaga mūtūike; mūtegūkorokera mbeeca, no mūtungatage mūrī na kīyo mūno; ³ mūtigetue anene a andū arīa mwīhokeirwo, no mūtūike cionereria njega kūrī rūūru rūu. ⁴ Na hīndī īrīa Mūrīithi Ūrīa Mūnene akaaguūranīrio-rī, nīmūkaheo thūmbī ya riiri īrīa itagatheūka o na rī.

⁵ O ūguo no taguo o na inyuī aanake mwagīrīrwo nī gwahlīkīra andū arīa akūrū. Inyuī othe-rī, ikaragai mwīnyīihaniīrie mūdū na ūrīa ūngī, tondū-rī,

“Ngai nīareganaga na arīa etīī

no arīa menyīihagia nīamaheaga wega wake.”

⁶ Nī ūndū ūcio mwīnyīihagiei, mūrī guoko-inī kwa Ngai kūrīa kūrī hinya, nīguo akaamūtūūgīria hīndī īrīa njagīrīru yakinya. ⁷ Na mūmūrekagīrīrie maūdū manyu mothe marīa mamūtangaga, tondū nīwe ūmūrūmbūyagia.

⁸ Ikaragai mwīguīte na mwīhūgage. Tondū-rī, thū yanyu mūcukani īcangacangaga ta mūrūūthi ūkūrārama ūgīcaria mūdū wa gūtambuura. ⁹ No rīrī, mūmwītiirie, mwīhaandīte wega thīinī wa wītīkio, tondū nīmūmenyete atī ariū na aarī a lthe wanyu gūkū thī guothe maranyariirika o ta inyuī.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothē, o we ūrīa wamwītire riiri-inī wake wa tene na tene thīinī wa Kristū, we mwene nīakamūcookereria, na amwīkire hinya, na amūtue arūmu na mūtangīenyenyeka, thuutha wa kūnyariirika kahinda kanini. ¹¹ Naguo hinya ūrotūika wake tene na tene. Amenī.

Ngeithi cia Mūthia

¹² Ndamwandīkīra marūa maya makuhī ndeithītio nī Silivano, ūrīa nduaga mūrū wa lthe witū mwīhokeku, nīguo ndīmūmīrīrie, na heane ūira na ma atī ūhoro ūyū nīguo wega wa Ngai ūrīa wa ma. Mwīhaandēi wega thīinī wago.

¹³ Kanitha ūrīa ūrī gūkū Babuloni, ūrīa ūthuurītuo hamwe na inyuī, nīwamūgeithia, o nake mūrū wakwa Mariko nīamūgeithia. ¹⁴ Geithaniai mūdū na ūrīa ūngī na ngeithi cia kīmumunyano iria cia wendo.

Thayū ūrogīa na inyuī inyuothē arīa mūrī thīinī wa Kristū.

MARŪA MA KEERĪ MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Simoni Petero, ndungata na mütümwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya inyuĩ arĩa mūrĩkĩtie kwamũkĩra wĩtikio wa goro o ta ũrĩa tũrĩ naguo nĩ ũndũ wa ũthingu wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Ngai witũ na Mũtũhonokia:

² Wega na thayũ iromũingĩhĩra nĩ ũndũ wa kũmenyana na Ngai, o na Jesũ Mwathani witũ.

Kĩrũmia Mwĩto na Gũthuurwo kwa Mũndũ

³ Rĩu-rĩ, hinya wake wa ũngai nĩtũtheete kĩrĩa gĩothe gĩtũbataragia nĩguo tũhote gĩtũũra muoyo na twĩamũrĩre Ngai, nĩ ũndũ wa kũmenyana nake ũcio watwĩtĩre tũgĩe na riiri wake mwene o na wagĩrĩru wake. ⁴ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, nĩatũtheete maũndũ manene mũno ma ciĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ũndũ wacio mũgwatanagĩre nake mütũũrĩre-inĩ wa ũngai wake na mwĩtheemage kuuma kũrĩ ũbuthu wa gũkũ thĩ ũrĩa ũrehagwo nĩ merĩrĩria mooru.

⁵ Na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ kiũmbe, kũrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩrie wĩtikio wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩrie na ũmenyo; ⁶ naguo ũmenyo mũwonganĩrĩrie na kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria macio-rĩ, mũkuonganĩrĩrie na gũkĩrĩrĩria; nakuo gũkĩrĩrĩria mũkuonganĩrĩrie na kwĩyamũrĩra Ngai; ⁷ nakuo kwĩyamũrĩra Ngai mũkuonganĩrĩrie na gũtuga ariũ na aarĩ a lthe witũ; nakuo gũtuga ariũ na aarĩ a lthe witũ mũkuonganĩrĩrie na wendani. ⁸ Nĩgũkorwo mũngĩgĩa na mawega macio na mamũingĩhĩre mũno-rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ ũhoru wa kũmenya Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ No mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ũcio ndarona wega na nĩ mütumumu, na nĩariganĩrwo atĩ aatheririo nĩguo atigane na mehĩa make ma tene.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, ikagĩrai kũyo makĩria nĩguo mütũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu kũrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngũka maũndũ macio-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ mũkaagũa, ¹¹ na nĩmũgetikĩrio na ũtugi mũtoonye thĩinĩ wa ũthamaki wa tene na tene wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ.

Ūrathi wa Maandĩko Matheru

¹² Nĩ ũndũ ũcio ngũtũũra ndĩmũrĩrikanagia maũndũ macio, o na mwakorwo nĩmũmamenyete, na nĩmũhaandĩtwo wega thĩinĩ wa ũhoru wa ma ũrĩa mũrĩ naguo. ¹³ Na ngwĩciirĩa nĩ kwagĩrĩre ndĩmũrĩrikanagie maũndũ maya hĩndĩ irĩa yothie ngũtũũra thĩinĩ wa hema ĩno ya mwĩrĩ ũyũ, ¹⁴ tondũ nĩnjũũ atĩ ica ikuhĩ nĩngũmĩũra, o ta ũrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ aanyonirĩe. ¹⁵ Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ ndaarĩkia gũkua nĩmũrĩhotaga kũrĩrikana maũndũ maya hĩndĩ ciothe.

¹⁶ Hĩndĩ irĩa twamũmenyithirĩe ũhoru wa hinya na wa gũũka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ-rĩ, tũtiahũthirĩe ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ nĩ kwĩonera tweyoneire ũkaru wake na maitho maitũ. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩahairwo gĩtũo na riiri kuuma kũrĩ Ngai lthe, hĩndĩ irĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kũrĩ ũrĩa Mwene Riiri ũrĩa Mũnene ũkiuga atĩrĩ, "Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga mũno nĩ ũndũ wake." ¹⁸ Ithuĩ ene nĩtweiguĩrĩre mũgambo ũcio ũkiuma igũrũ hĩndĩ irĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru.

¹⁹ Na nĩngĩ ũhoru ũrĩa warathirwo nĩ anabii ũrĩa twĩ naguo nĩwĩkĩrĩtwo hinya makĩria, na no mwĩke wega mũngũthĩkĩrĩria, ũhaana ta ũtheri ũkwara handũ harĩ nduma, o ngĩnya gũkie nayo njata ya rũciinĩ ikenge ngoro-inĩ cianyu. ²⁰ No mbere ya maũndũ mothe-rĩ, no ngĩnya mũmenye atĩ gũtirĩ ũhoru wanarathwo Maandĩko-inĩ Matheru ngĩtaũrwo nĩ mũnabii na ũtaũri wake mwene. ²¹ Nĩgũkorwo kũhuma kĩa ũnabii gĩtioamanire na kwenda kũ mũndũ, no andũ nĩmarĩrie ũhoru uumĩte kũrĩ Ngai, o ta ũrĩa Roho Mũtheru aamatongorĩrie.

2

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

¹ No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni thĩinĩ wa andũ, o ta ũrĩa gũgaakorwo na arutani a maheeni thĩinĩ wanyu. Nao nĩmagatoonyia ũrutani wa maheeni wa gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ũrĩa wamagũrĩre, na nĩ ũndũ ũcio, merehere kwanangwo kwa narua. ² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthĩire yao ya ũũra-thoni na matũme njĩra irĩa ya ma ĩcambio. ³ Nĩngĩ nĩ ũndũ wa ũkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia na inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni. Itũĩro rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo kwao gũtiikaraga ta gũkomete.

⁴ Nĩ ūndũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana kũguĩra araka arĩa mehirie tha, no nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu, akimohithia marima-inĩ ma nduma maikarage kuo metereire itũro-rĩ, ⁵ ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩre thĩ ya tene tha hĩndĩ irĩa aarehire kĩguũ kĩa maaĩ kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kuo matetikĩtie Ngai, no akĩgitĩra Nuhu, ūrĩa warĩ mũhunja wa ūthingu na andũ angĩ mũgwanja; ⁶ na angikorwo niatũũrĩre matũũra ma Sodomu na Gomora ciira na ūndũ wa kũmacina magĩtuika mũhu, na akĩmatua kĩonereria kĩa ūrĩa gũgaatuika kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai; ⁷ na angikorwo nĩahonokirie Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio kĩa nĩ mĩtũũrĩre ya ūũra-thoni ya andũ acio aaganu, ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ ūcio mũthingu, ūrĩa waikaranagia nao o mũthenya, nĩaguithagio ruo ngoro-inĩ yake thingu nĩ cĩiko cia waganu iria oonaga na akaigua); ⁹ angikorwo ūguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩoi kũhonokia andũ arĩa meamũũrĩre Ngai kuuma magerio-inĩ, na kũiga andũ arĩa matarĩ athingu nginya mũthenya wa ciira ūkinye, o akĩmaherithagia. ¹⁰ Na makĩria harĩ andũ arĩa marũmagĩrĩra merĩrĩra mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ magigi na makanyarara wathani o wothē.

Andũ acio nĩ ndũrĩka na nĩ etĩĩ na matĩitigagĩra kũruma ciũmbe cia igũrũ iria irĩ riiri; ¹¹ no rĩrĩ, o na gũtuika araka nĩ marĩ hinya na ūhoti makĩria, matirumaga ciũmbe icio magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. ¹² No andũ acio nĩmarumanaga maũndũ-inĩ marĩa matooi. Mahaana ta nyamũ itarĩ na meciiria, iria ciũmbĩto itarĩ na ūmenyo, na iciarĩtwo irĩ cia kũgwatio na kũniinwo, na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ kũniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nĩmakarĩhwo ūũru na ūũru kũringana na ūrĩa matũũre mekaga. O monaga atĩ kũrĩio mũthenya barigici nukuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na ūũgũ, rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao ma ikeno hĩndĩ irĩa mekũrianĩra na inyuĩ. ¹⁴ Marĩ na maithe maiyũrĩte ūtharia, na matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩra andũ arĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua cia ūkoroku, na nĩ rũciaro rũrume! ¹⁵ Nĩmatigĩte njĩra irĩa nũngarũ makoora makarũmĩrĩra njĩra ya Balamu wa Beori, ūrĩa wendaga mũno mũcaara wa gwĩka ūũru. ¹⁶ No nĩakũũmirwo nĩ ndigiri, nyamũ itaaragia, nĩ ūndũ wa gwĩka ūũru, ikĩaria na mũgambo wa mũndũ, na ikĩrĩra ūgũrũki wa mũnabii ūcio.

¹⁷ Andũ acio nĩ ithima itarĩ maaĩ, na nĩ ibii iria itwaragwo nĩ kĩhuhũkanio. Nao no nduma nene makĩria metereirio. ¹⁸ Nĩgũkorwo maaragia ndeto cia tũhũ na cia mwĩtĩio, makaguucagĩrĩra na merĩrĩra mao mooru ma mwĩrĩ o na ūũra-thoni andũ arĩa marethara moime thĩĩnĩ wa arĩa matũũraga mahitagia. ¹⁹ Mameeragĩra gũkũũrwo ūkombo-inĩ, o rĩrĩa o ene marĩ ngombo cia ūhoro wa kũbutha, nĩgũkorwo mũndũ nĩ ngombo ya ūndũ ūrĩa wothē ūmwathaga. ²⁰ Mangikorwo nĩmetharĩte kuuma thĩĩnĩ wa maũndũ marĩa marĩ magigi ma gũkũ thĩ nĩ ūndũ wa kũmenyana na Mwathani na Mũhonokia witũ, Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na magatoorio nĩmo-rĩ, mĩtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-inĩ ūgaakorwo ūrĩ mũũru gũkĩra wa kiambĩrĩra. ²¹ Nĩ kaba matangĩamenyete njĩra ya ūthingu, gũkĩra kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ūrĩa mũtheru maatigĩrwo. ²² Ūhoro ūcio wao, nĩwonanĩtio nĩ wa ma nĩ thimo iria ciugaga atĩrĩ: “Ngui icookagĩrĩra matahiko mayo,” na, “Ngũrwe ya mũgoma yathambio icookaga igathĩi kwĩgaragara mĩtondo-inĩ.”

3

Mũthenya wa Mwathani

¹ Arata akwa nyendete mũno, maya nĩ marũa makwa ma keerĩ kũrĩ inyuĩ. Na thĩĩnĩ wamo meerĩ ndĩmaandĩkite marĩ ma kũmũrĩkania mwarahũke mũgĩe na meciiria marĩa magĩrĩru. ² Nĩngwenda mũrĩrikane ciugo iria ciarĩrio tene nĩ anabii arĩa atheru na watho ūrĩa waheanĩrwo nĩ Mwathani na Mũhonokia witũ na mũgĩkinyĩrio nĩ atũmwo anyu.

³ Mbere ya maũndũ mothe, no nginya mũmenye atĩ matukũ ma kũrigĩrĩra nĩgũgooka anyũrũrania, manyũrũranagie na marũmagĩrĩre merĩrĩra mao mooru. ⁴ Nĩmakooranagia atĩrĩ, “Gũũka gwake kũria eeranĩre gũgaakinya-rĩ? Kuuma rĩrĩa maithe maitũ maakuire, maũndũ mothe mathiĩaga na mbere o ta ūrĩa maatarĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.” ⁵ No nĩmeriganĩrie o na makĩmenyaga atĩ o tene, nĩ ūndũ wa kiugo kĩa Ngai, kũũria igũrũ nĩ kwagĩire, nayo thĩ ikĩũmbwo na maaĩ kuuma kũrĩ maaĩ. ⁶ Ningĩ maaĩ o macio no mo maarindanĩre thĩ ya ihinda rĩu, na makĩmĩananga. ⁷ Ningĩ nĩ ūndũ wa kiugo o ro kũu, igũrũ na thĩ iria irĩ ho rĩu nĩciigĩrwo mwaki, igetererio mũthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andũ arĩa matetikĩtie Ngai.

⁸ No rĩrĩ, arata akwa nyendete mũno, mũtikariganĩrwo nĩ ūndũ ūyũ ūmwe, atĩ kũrĩ Mwathani mũthenya ūmwe no ta mĩaka ngiri, na mĩaka ngiri no ta mũthenya ūmwe. ⁹ Mwathani ndagondagĩrĩra kũhingia ciiranĩro ciake, ta ūrĩa andũ amwe meciiragia atĩ nĩagondagĩrĩra. We nĩamũkiragĩrĩra, tondũ ndendaga mũndũ o na ūmwe oore, no endaga andũ othe merire.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya wa Mwathani ūgooka o ta mũici. Mũthenya ūcio-rĩ, igũrũ nĩrĩkabũria na mũrurumo mũnene; nacio ciũmbe iria itũire kũu igũrũ nĩikaahia nĩ mwaki ithire, nayo thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo nĩigacinwo ithire biũ.

¹¹ Kuona atĩ indo ciothe nĩikaanangwo na njĩra iyo-rĩ, inyuĩ mũkiagĩrĩrwo gũkorwo mũrĩ andũ a mũthemba ũrĩkũ? Inyuĩ mwaagĩrĩrwo nĩgũtũũraga mũtũũrĩre mũtheru na wa kwĩyamũrĩra Ngai, ¹² mũgĩtanyaga na mũkĩĩrĩragĩria mũthenya ũcio ũkinye narua. Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, igũrũ nĩrĩikaanangwo na mwaki, na indo ciothe irĩa irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. ¹³ No kũringana na ũrĩa eeraniĩre-rĩ, nĩtwĩrĩgĩriire igũrũ rĩerũ na thĩ njerũ, o kuo kũria gũtũũraga ũthingu.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arata akwa nyendete mũno, kuona atĩ nĩmwĩrĩgĩrĩre ũndũ ũyũ-rĩ, kĩĩrutanĩriei mũkoragwo mũtarĩ na kĩmeni, na mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ na thayũ nake. ¹⁵ Menyai atĩ gũkirĩrĩria kwa Mwathani witũ nĩkwo gũtũmaga mũhonokio, o ta ũrĩa mũrũ wa lthe witũ Paũlũ, ũrĩa twendete aamwandĩkĩire arĩ na ũũgĩ ũrĩa Ngai aamũhete. ¹⁶ Marũa-inĩ make mothe aandĩkĩte o ũhoru wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make nĩ kũrĩ maũndũ mamwe maritũ mũno kũmenya, marĩa andũ arĩa matooĩ na arĩa matakĩdagĩria mogomagia, o ta ũrĩa mogomagia Maandiko marĩa mangĩ, nao makereherere mwanangĩko.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa nyendete mũno, kuona nĩmũrĩkĩtie kũmenya maũndũ macio-rĩ, mwĩmenyererei nĩguo mũtikaheenererio mũgũe muume ũhoru-inĩ wanyu wa gwĩkindĩra wega nĩ kũhĩtithio nĩ mahĩtia ma andũ arĩa matamenyagĩrĩra watho. ¹⁸ No rĩrĩ, thĩĩi na mbere gũkũra thĩĩnĩ wa wega na ũmenyo wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũura arĩ na riiri rĩu na nginya tene! Amenĩ.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

¹ Ūhoru ūria warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ūria tũguĩte, na ūria tuonete na maithe maitũ, na tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ūhoru ūcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. ² Muoyo ūcio nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana ūira wago, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ūhoru wa muoyo wa tene na tene, ūria watũire na Ithe witũ, na ūkĩonithanio kũrĩ ithuĩ. ³ Ithuĩ tũmũhunjagĩria kĩria tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgĩe ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro iitũ nĩ ngwatanĩro na Ithe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴ Tũramwandikĩra maũndũ maya nĩguo gĩkeno giitũ kĩganĩre.

Gũthĩĩ na Ūtheri

⁵ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩria tũguĩte kuuma kũrĩ we, na nĩyo tũramũmenyithia, atĩ: Ngai nĩ ūtheri; thĩĩnĩ wake gũtirĩ nduma o na hanini. ⁶ Tũngiuga atĩ tũrĩ ngwatanĩro nake, tũgĩthiia na mĩthĩire ya nduma-rĩ, ūguo nĩkũheenania, nago ūhoru wa ma ndũtũũraga thĩĩnĩ witũ. ⁷ No tũngĩthĩĩ na ūtheri, o ta ūria we arĩ ūtheri-inĩ, tũrĩ na ngwatanĩro mũndũ na ūria ūngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩtũtheragia, tũgathirwo nĩ mehia mothe.

⁸ Tũngiuga tũtirĩ na mehia, nĩ kwĩheenia tũkwĩheenia, nago ūhoru wa ma ndũrĩ thĩĩnĩ witũ. ⁹ Tũngiumbũra mehia maitũ-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhoo, na nĩegũtũrekeka mehia maitũ na atũtherie tũthirwo nĩ maũndũ mothe marĩa matarĩ ma ūthingu. ¹⁰ Tũngiuga tũtĩhĩtie-rĩ, tũkũmũtua wa maheeni, nago ūhoru wake ndũrĩ na handũ thĩĩnĩ witũ.

2

¹ Twana twakwa nyendete, ngũmwandikĩra maũndũ maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ū angĩthia-rĩ, nĩ tũrĩ na mũtũciĩrĩrĩ harĩ Ithe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūria Mũthingu. ² We nĩwe igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki, no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ.

³ Na ithuĩ nĩtũmenyaga atĩ nĩtũmũũ, angĩkorwo nĩtwathikagĩra maathani make. ⁴ Mũndũ ūria uugaga atĩrĩ, “Nĩndĩmũũ,” no ndekaga ūria aathanaga-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni, na ūhoru wa ma ndũrĩ thĩĩnĩ wake. ⁵ No mũndũ o wotho angĩathikĩra kiugo gĩake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩĩnĩ wake. Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga tũmenye atĩ tũrĩ thĩĩnĩ wake: ⁶ Ūria wotho uugaga atĩ nĩatũire thĩĩnĩ wake-rĩ, no nginya athĩĩ na mĩthĩire ta ĩria Jesũ aarĩ nayo.

⁷ Arata akwa endwa, ti riathani rierũ ndĩramwandikĩra, no nĩ riathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Riathani rĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩria mũguĩte. ⁸ No rĩu nĩ riathani rierũ ndĩramwandikĩra; nago ūhoru wa ma warĩo wonakaga thĩĩnĩ wake na thĩĩnĩ wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, nago ūtheri ūria wa ma nĩũrikĩtie kwara.

⁹ Mũndũ ūria uugaga atĩ arĩ ūtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ūria wotho wendete mũrũ na mwarĩ wa ithe atũũraga ūtheri-inĩ, na thĩĩnĩ wake gũtirĩ ūndũ ūngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ūria wotho ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athiia na nduma; ndamenyaga kũria arathĩĩ, tondũ nduma nĩmũtũite mũtumumu.

¹² Ndĩramwandikĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete,
tondũ nĩmũrekeirwo mehia manyu nĩ ūndũ wa rĩtwa rĩake.

¹³ Ndĩramwandikĩra, inyuĩ maithe,
tondũ nĩmũmenyete ūria warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ andũ ethĩ,
tondũ nĩmũtooretie ūria mũũru.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete,
tondũ nĩmũmenyete Ithe witũ.

¹⁴ Ndĩramwandikĩra, inyuĩ maithe,
tondũ nĩmũmenyete ūria warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ andũ ethĩ,
tondũ mũrĩ na hinya,
nakĩo kiugo kĩa Ngai nĩgĩtũũraga thĩĩnĩ wanyu,
na nĩmũtooretie ūria mũũru.

Mũtikende Thĩ

¹⁵ Mũtikende thĩ kana kĩndũ o gĩotho kĩrĩ thĩĩnĩ wa thĩ. Mũndũ o na ū angĩkorwo nĩendete thĩ-rĩ, wendo wa Ithe witũ ndũrĩ thĩĩnĩ wake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ūndũ o wotho ūrĩ gũkũ thĩ, na nĩmo merĩrĩria

ma mwĩrĩ, na merirĩria ma maitho make, na mwĩraho wa kĩa rĩa arĩ nakĩo na ūria ekaga: maũndũ macio matiumanĩte na lthe witũ, no moimanĩte na thĩ. ¹⁷ Thĩ na merirĩria mayo nĩthiraga, no mũndũ ūria wĩkaga ūria Ngai endaga atũũraga nginya tene.

Kwĩmenyerera Mũmena-Kristũ

¹⁸ Twana twakwa nyendete, rĩrĩrĩ nĩ ithaa rĩa kũrigĩrĩria; na o ta ūria mũiguĩte atĩ mũmena-Kristũ nĩarooka, o na rĩu amena-Kristũ aingĩ nĩmokĩte. Na nĩ ūndũ ūcio nĩtũmenyete atĩ rĩrĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩa kũrigĩrĩria. ¹⁹ Kuuma nĩmoimire kũrĩ ithuĩ, no matiarĩ aitũ. Nĩgũkorwo mangĩarĩ aitũ-rĩ, nĩmangĩakarire hamwe na ithuĩ; no gũthiĩ kwao kuonanirie atĩ gũtiarĩ o na ūmwe wao warĩ witũ.

²⁰ No rĩrĩrĩ, inyuĩ mũrĩ ahake maguta nĩ Ūria Mũtheru, na inyuĩ inyuotho nĩmũũ ūhoro wa ma. ²¹ Ndĩramwandikira tondũ mũtiũ ūhoro wa ma, no ngũmwandikira tondũ nĩmũũ ūhoro wa ma, na tondũ gũtirĩ ūhoro wa maheeni uumanaga na ūhoro wa ma. ²² Nũ ūkĩrĩ mũheenanĩa? Nĩ mũndũ ūria ūkaanaga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. Mũndũ ta ūcio nĩwe mũmena-Kristũ: mũndũ ūcio nĩkaanaga lthe o na Mũriũ. ²³ Gũtirĩ mũndũ ūkaanaga Mũriũ ūkĩrĩ na lthe witũ; ūria wotho uumbũraga Mũriũ arĩ na lthe o nake.

²⁴ Mwĩmenyerere nĩguo ūndũ ūria mũrĩkĩtie kũigua kuuma o kĩambĩrĩria ūkarage thĩnĩ wanyu. Ūndũ ūcio ūngĩkara thĩnĩ wanyu-rĩ, o na inyuĩ mũrĩkaraga thĩnĩ wa Mũriũ, o na mũrĩ thĩnĩ wa lthe. ²⁵ Na ūndũ ūyũ nĩguo atwĩrĩre: o muoyo wa tene na tene.

²⁶ Ndĩramwandikira maũndũ maya makoniĩ ūhoro wa andũ arĩa marageria kũmũhĩthia. ²⁷ Na inyuĩ-rĩ, maguta marĩa mwahakirwo nĩwe-rĩ, megũtũra thĩnĩ wanyu, na mũtibatairio nĩ mũndũ o na ū wa kũmũruta ūhoro. No rĩrĩrĩ, o ta ūria ihaka rĩake rĩa maguta rĩmũrutaga ūhoro wa maũndũ mothe, na o ta ūria rĩrĩrĩ rĩa ma, na ti rĩa maheeni: o ta ūria rĩmũrutĩte-rĩ, tũũrai thĩnĩ wake.

Ciana cia Ngai

²⁸ Na rĩu, inyuĩ twana twakwa nyendete, kĩrĩrĩriai gũikara thĩnĩ wake nĩgeetha rĩria akoonithanio tũgaakorwo tũrĩ na ūmĩrĩru na tũtegũconoka mbere yake hĩndĩ rĩa agooka.

²⁹ Angĩkorwo nĩmũũ atĩ we nĩ mũthingu, kĩmenyei atĩ mũndũ ūria wĩkaga maũndũ marĩa magĩrĩre nĩacĩrĩtwo nĩwe.

3

¹ Onei ūria wendo ūnenehete, ūria lthe witũ atwendete nague, atĩ twĩtagwo ciana cia Ngai! Na ūguo nĩguo tũrĩ! Gĩtũmi kĩa andũ a thĩ mage gĩtũmenya nĩ ūndũ o nake matiamũmenyire. ² Arata akwa endwa, rĩu ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai, no gũtirĩ kũramenyithanio ūria tũgaatuika thuutha-inĩ. No nĩtũũ atĩ hĩndĩ rĩa akoonithanio nĩtũkahaanana nake, nĩgũkorwo tũkaamuona o ūria atarĩ. ³ Mũndũ o wotho ūrĩ na kĩrĩgĩrĩro gĩkĩ thĩnĩ wake nĩetheragia, o ta ūria Kristũ nake arĩ mũtheru.

⁴ Mũndũ o wotho wĩhagia nĩ watho oĩnaga; kwĩhia-rĩ, nĩkuo kuuna watho. ⁵ No inyuĩ nĩmũũ atĩ nĩonithanirio nĩgeetha ehierie mehia maitũ. Na thĩnĩ wake gũtirĩ mehia. ⁶ Mũndũ o wotho ūtũũraga thĩnĩ wa Kristũ ndehagia. Mũndũ o wotho wĩhagia ndarĩ amuona o na kana akamũmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mũtikanareke mũndũ o na ū amũhĩthie. Ūria wĩkaga ūria kwagĩrĩre nĩ mũthingu, o ta ūria Kristũ arĩ mũthingu. ⁸ Mũndũ ūria wĩhagia nĩ wa mũcukani, tondũ mũcukani atũire ehagia kuuma o kĩambĩrĩria. Gĩtũmi kĩa Mũrũ wa Ngai onithanio-rĩ, nĩgeetha athũkie wĩra wa mũcukani. ⁹ Gũtirĩ mũndũ ūciarĩtwo nĩ Ngai ūthiiaa na mbere na kwĩhia, tondũ mbeũ ya Ngai iĩkaraga thĩnĩ wake; we ndangĩthiĩ na mbere na kwĩhia, tondũ nĩmũciare nĩ Ngai. ¹⁰ Ūndũ ūyũ ūmenyithanagia ūtiganu wa ciana cia Ngai na cia mũcukani: Mũndũ o wotho ūtekaga ūria kwagĩrĩre ti mwana wa Ngai; o hamwe na ūria ūtendete mũrũ kana mwarĩ wa ithe.

Endanagai

¹¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ rĩa mwaiguire kuuma o kĩambĩrĩria: No nginya twendanage mũndũ na ūria ūngĩ. ¹² Mũtikahaane ta Kaini, ūria warĩ wa ūria mũũru, na akĩũraga mũrũ wa nyina. Nĩ kĩĩ gĩatũmire amũũrage? Aamũũragire tondũ ciiko ciake mwene ciarĩ njũru, nacio cia mũrũ wa nyina ciarĩ cia ūthingu. ¹³ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, andũ a thĩ mangĩmũmena-rĩ, mũtikagege. ¹⁴ Nĩtũũ atĩ nĩtuumĩre gĩkuũ-inĩ tũgathiĩ muoyo-inĩ, tondũ nĩtwendete ariũ na aarĩ a lthe witũ. Mũndũ o wotho ūria ūtendanaga atũũraga gĩkuũ-inĩ. ¹⁵ Mũndũ o wotho ūria ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio nĩ mũũragani, na inyuĩ nĩmũũ atĩ gũtirĩ mũũragani ūrĩ na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ Ūndũ ūria ūtũmaga tũmenye ūria wendo ūhaana nĩ ūyũ: Jesũ Kristũ nĩarutire muoyo wake nĩ ūndũ witũ. Na ithuĩ nĩtwagĩrĩrwo tũrute mĩoyo iitũ nĩ ūndũ wa ariũ na aarĩ a lthe witũ. ¹⁷ Mũndũ angĩkorwo arĩ na indo cia gũkũ thĩ, na one mũrũ kana mwarĩ wa ithe wao ūbataire nĩ ūteithio no aage kũmũguĩra tha-rĩ, wendo wa Ngai ūngĩgĩkorwo ūrĩ thĩnĩ wake atĩa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nĩtũtĩge kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nĩtwendanage na ciiko na twendane na ma. ¹⁹ Ūũ nĩguo tũmenyaga atĩ tũrĩ a ūhoro ūria wa ma, na ūria tũrĩgaga ngoro ciitũ itarĩ na njanja tũrĩ mbere

yake, ²⁰ riria riothe ngoro ciitū itaratūtūira ciira. Nīgūkorwo Ngai nī mūnene gūkīra ngoro ciitū, na nioi maundū mothe.

²¹ Arata akwa endwa, ngoro ciitū ingāga gūtūtūira ciira-rī, nītūrīkoragwo tūrī na ūūmīrīru mbere ya Ngai, ²² na nīarītūheaga kīria giothe tūrīmūhooyaga, tondū nītwatchikagīra maathani make na tūgeeka maundū marīa mamūkenagia. ²³ Narīo rīrī nīrio riathani rīake: Nī gwtīkia rītwa rīa Mūriū, Jesū Kristū, na twendanage o ta ūrīa aatwathire. ²⁴ Arīa maathikagīra maathani make nīmatūūrāga thīinī wake, nake nīatūūrāga thīinī wao. Naguo ūndū ūrīa tūmenyaga naguo atī nīatūūrāga thīinī witū nī ūyū: Nī ūndū wa Roho ūrīa aatūheire.

4

Kūrōrania Maroho

¹ Arata akwa endwa, mūtigetīkagie roho o wothe, no mūrōragie maroho muone kana moimīte kūrī Ngai, tondū anabīi aingī a maheeni nīmōimagarīte magathīi thī yothe. ² Ūū nīguo mūngīhota gūkūūrana Roho wa Ngai: Roho o wothe ūrīa uumbūrāga atī Jesū Kristū nīokīte arī na mwīrī, ūcio uumīte kūrī Ngai, ³ no roho o wothe ūrīa ūtoimbūrāga Jesū, ūcio nduumīte kūrī Ngai. Ūcio nī roho wa mūmena-Kristū, ūrīa mūgiūite atī nīūgooka na o na rīu nīūrīkītie gūūka gūkū thī.

⁴ Inyūi twana twakwa nyendete, inyūi mūrī a Ngai na nīmūmatooretie, tondū ūrīa ūrī thīinī wanyu nī mūnene gūkīra ūrīa ūrī gūkū thī. ⁵ Acio moimīte gūkū thī, na nī ūndū ūcio maarāgia ūhorō wa maundū ma gūkū thī, na thī na andū a gūkū thī makamathikīrīria. ⁶ Ithūi tuumīte kūrī Ngai, nake mūdū o wothe ūrīa ūūi Ngai nīatūthikagīrīria; no ūrīa wothe ūtoimīte kūrī Ngai ndatūthikagīrīria. Ūguo nīguo tūkūūranaga Roho ūrīa wa ma, na roho ūrīa wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witū

⁷ Arata akwa endwa, nītwendanagei mūdū na ūrīa ūngī, nīgūkorwo wendo uumaga kūrī Ngai. Mūdū o wothe ūrīa wendanaga, aciarītwo nī Ngai o na nioi Ngai. ⁸ Mūdū o wothe ūrīa ūtendanaga ūcio ndooi Ngai, tondū Ngai nī wendo. ⁹ Ūū nīguo Ngai oonanirie wendo wake harī ithūi: Nīatūmire Mūriū wake, o we wa mūmwe, gūkū thī nīgeetha tūtūūre muoyo nī ūndū wake. ¹⁰ Ūyū nīguo wendo: ti atī nī ithūi twendire Ngai, nowe nīwe watwendire, na agītūma Mūriū wake atūike igongona rīa kūhoroheria mehīa maitū. ¹¹ Arata akwa endwa, kuona atī Ngai nīguo atwendete-rī, o na ithūi nītūkiagīrīrwo twendanage. ¹² Gūtīrī mūdū ūrī ona Ngai; no tūngīendana mūdū na ūrīa ūngī-rī, Ngai nīatūūrāga thīinī witū, naguo wendo wake ūgakinyanīra thīinī witū.

¹³ Ūndū ūrīa ūtūmaga tūmenye atī tūtūūrāga thīinī wake nake agatūūra thīinī witū, nī atī nīatūheete Roho wake. ¹⁴ Na nītuonetie na tūkōimbūra atī Ithe witū nīatūmīte Mūriū atūike Mūhonokia wa thī yothe. ¹⁵ Mūdū o wothe angiumbūra atī Jesū nī Mūrū wa Ngai-rī, Ngai atūūrāga thīinī wake, nake agatūūra thīinī wa Ngai. ¹⁶ Na nī ūndū ūcio nītūmenyete na tūkehoka wendo ūrīa Ngai atwendete naguo.

Ngai nī wendo. Mūdū o wothe ūtūūrāga endanīte atūūrāga thīinī wa Ngai, nake Ngai atūūrāga thīinī wake. ¹⁷ Ūguo nīguo wendani ūkinyanagīra thīinī witū nīgeetha tūkaagīa na ūūmīrīru mūthenya ūrīa gūgaatuanīrwo ciira, tondū tūrī gūkū thī nī tūhaanaine nake. ¹⁸ Wendo ndūrī guoya. No wendo ūrīa mūkinyanīru nīūingataga guoya, tondū guoya ūkonainie na iherithia. Mūdū ūrīa wītīgagīra, ndatuagwo mūkinyanīru thīinī wa wendo.

¹⁹ Ithūi twendanaga tondū we nīwe waambire gūtūwenda. ²⁰ Mūdū angīuga atīrī, “Nīnyendete Ngai,” na nīathūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī wa maheeni. Nīgūkorwo mūdū o wothe ūtendete mūrū wa ithe, ūrīa atūire onaga, ndangīhota kwenda Ngai, ūrīa atarī oona. ²¹ Nake nīatūheete riathani rīrīrī: Mūdū o wothe wendete Ngai, no nginya ende mūrū kana mwarī wa ithe o nake.

5

Wītīkio thīinī wa Mūrū wa Ngai

¹ Mūdū o wothe wītīkītie atī Jesū nīwe Kristū aciarītwo nī Ngai, nake mūdū o wothe wendete mūciari nīendete o na mwana wake. ² Ūū nīguo tūmenyaga atī nītwendete ciana cia Ngai: nī kwenda Ngai na kūhingia maathani make. ³ Ūū nīguo kwenda Ngai: nī gwtīkīra maathani make. Namo maathani make ti maritū, ⁴ Nīgūkorwo mūdū o wothe mūciare nī Ngai nīatoorāgia maundū ma thī. Naguo ūhootani ūrīa ūtooretie maundū ma thī, nī gwtīkia gwtū. ⁵ Nūū ūcio ūtoorāgia maundū ma thī? Nī mūdū ūrīa wītīkītie atī Jesū nīwe Mūrū wa Ngai.

⁶ We nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame, o Jesū Kristū. We ndokire na ūndū wa maaī moiki, no nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame. Nake Roho nīwe mūira, tondū Roho nīwe ūhorō ūrīa wa ma. ⁷ Nīgūkorwo aira nī atatū (kūu igūrū: nao nī Ithe witū, na ūhorō, na Roho Mūtheru; nao aya atatū nī ūmwe. Gūkū thī nakuo aira nī atatū): ⁸ nao nī Roho, na maaī, na thakame; nao acio atatū

nīmaiguanīte. ⁹ Angīkorwo nītwītikagīra ūira wa mūdū, ūira wa Ngai nī mūnene makīria, tondū nī ūira wa Ngai ūria aheanīte ūkonīi Mūriū. ¹⁰ Mūdū wothe wītikītie Mūrū wa Ngai arī na ūira ūcio ngoro-inī yake. Mūdū wothe ūtetikītie Ngai nīamūtūite wa maheeni, tondū ndetīkītie ūira ūria mūheane nī Ngai ūkonīi Mūriū. ¹¹ Naguo ūyū nīguo ūira atī Ngai nīatūheete muoyo wa tene na tene, naguo muoyo ūcio wī thīinī wa Mūriū. ¹² Ūria ūrī na Mūriū arī na muoyo; nake ūria ūtarī na Mūrū wa Ngai ndarī na muoyo.

Ūhoru wa Kūrīkīria

¹³ Ndīramwandikīra maūdū maya inyuī arīa mwītikītie rīitwa rīa Mūrū wa Ngai, nīgeetha mūmenye atī mūrī na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ Ūmīrīru ūria tūkoragwo naguo tūgīkuhīrīria Ngai nī atī tūngīhooya ūndū o wothe kūrīngana na wendo wake-rī, we nīatūiguaga. ¹⁵ Na tūngīmenya atī nīatūiguaga, ūndū-inī o wothe ūria tūhooyaga-rī, nītūūi atī nīatūheete ūndū ūria tūmūhoote.

¹⁶ Mūdū o wothe angīona mūrū kana mwarī wa ithe agīka rīhīa rīria rītangīmūtware gīkuū-inī, nīahoe, nake Ngai nīakamūhe muoyo. Ndīraaria ūhoru wa andū arīa rīhīa rīao rītarī rīa kūmatware gīkuū-inī. No nī kūrī rīhīa rīngītware mūdū gīkuū-inī. Nīi ndiroiga atī mūdū ahoee nī ūndū wa rīhīa ta rīu. ¹⁷ Cīiko ciothe njūru nī mehīa, no nī kūrī rīhīa rītangītware mūdū gīkuū-inī.

¹⁸ Nītūūi atī mūdū o wothe ūciarītwo nī Ngai ndatūūruga ehagia; mūdū ūria ūciarītwo nī Ngai, ūcio nīamenyagīrītwo nī Ngai, nake ūria mūūru ndangīhota kūmwīka ūūru. ¹⁹ Ithūi nītūūi atī tūrī ciana cia Ngai, na tūkamenya atī thī yothe yathagwo na wathani wa ūria mūūru. ²⁰ Nīngī nītūūi atī Mūrū wa Ngai nīokīte na nīatūheete ūtaūku, nīgeetha tūmūmenye ūria arī we ūhoru wa ma. Na ithūi tūrī thīinī wake ūcio ūria arī we ūhoru wa ma, tūrī thīinī wa Mūrūwe Jesū Kristū. We nīwe Ngai ūria wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwīmenyagīrīrei ngai cia mīhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndaandika marūa maya kūrī mūtumia ūrīa mūthuure, o hamwe na ciana ciake, arīa nyendete kūna kūna, na to nī nyiki, no nī hamwe na arīa othe mamenyete ūhorō ūrīa wa ma: ² makamwenda tondū wa ūhorō ūrīa wa ma, ūrīa ūtūūrāga thīinī witū, o na ūgūtūūra na ithuī nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesū Kristū, o we Mūriū wa Ithe witū, irīkaraga na ithuī thīinī wa ūhorō wa ma, na wa wendo.

⁴ Nīngenete mūno nīkuona ciana imwe ciaku igīthīi na njīra ya ūhorō ūrīa wa ma, o ta ūrīa Ithe witū aatwathire. ⁵ Na rīu, mūtumia ūyū mwende, ti rīathani rīerū ndīrakwandīkīra, no nī rīrīa tūtūire narīo kuuma o kīambīrīria. Ngūūrīa atī twendanage mūdū na ūrīa ūngī. ⁶ Naguo wendani nī atīrī: Atī tūthiige na njīra ya gwahtīkīra maathani make. O ta ūrīa mūguite kuuma o kīambīrīria, rīathani rīake nī atī mūthiige mūrī o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingī arīa matetīkītie atī Jesū Kristū ookire arī na mwīrī, nīmarorūūra gūkū thī. Mūdū ta ūcio nī mūheenanā na nī mūmena-Kristū. ⁸ Mwīhūgagei nīguo mūtigate kīrīa mūrūtīire wīra, no mūtūike a gūkaaheo mūcaara wanyu ūrī wothe. ⁹ Mūdū o wothe ūkīraga njano akarega kūrūmīrīra ūrutani wa Kristū, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrīa ūkaraga ūrutani-inī ūcio, we arī na Ithe witū o na Mūriū. ¹⁰ Mūdū o wothe angīūka kūrī inyuī arī na ūrutani ūngī tiga ūcio-rī, mūtikanamūnyiite ūgeni o na kana mūmwamūkīre kwanyu mūciī. ¹¹ Mūdū wothe ūngīmwmūkīra, nīkūgwatanīra magwatanīire nake ciīko ciake cia waganu.

¹² Ndī na maūdū maingī ma kūmwandīkīra, no ndikwenda kūhūthīra karatathi na rangi. Handū ha ūguo-rī, ndīrehoka kūmūceerera njaranīrie na inyuī tūkīonanaga, nīgeetha gīkeno giitū kīganīre.

¹³ Nīm-wageithio nī ciana cia mwarī wa maitūguo ūrīa mūthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwandikīra, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūrīa nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagīre ūgima wa mwīrī, na atī maūndū mothe magaacīre, o ta ūrīa ngoro yaku ūkarīte īgaacīre. ³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe gūūka kūnjīra ūhorō wa wīhokeku waku ūhorō-inī ūrīa wa ma, na ūrīa ūkīrīrīrie gūthīī na njīra ya ūhorō ūrīa wa ma. ⁴ Gūtīrī ūndū ūngī ūngenagia gūkīra kūigua atī ciana ciakwa no ithiīaga irūmīrīre njīra īrīa ya ūhorō ūrīa wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nīūkoragwo ūrī mwīhokeku thīinī wa maūndū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtūika ndūmooī. ⁶ Nīmerīite kanitha ūhorō wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūrīa kwagīrīre harī Ngai. ⁷ Moimagarire nī ūndū wa Rītwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa matetikītie Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo gūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrutithanagie wīra wa ūhorō ūrīa wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīre kanitha, no Diotirefe, ūrīa wendaga gūtūika ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoiga maūndū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia gūtūcambia. Nīngī akaaga kūiganwo nī ūguo, akarega kūnyiita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagīrīrīra arīa mekwenda gwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhorō ūrīa mūūru, no wīgerekanagie na ūhorō ūrīa mwega. Mūndū o wothe ūrīa wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūrīa wothe wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīagathagīrīrio nī andū othe, o na ūhorō ūrīa wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūgaathagīrīria, na inyuī nīmūū atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūndū maingī ma gūkwandikīra, no ndikwenda gūkwandikīra na karamu na rangi. ¹⁴ Ndī na mwīhoko wa gūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkōnanaga.

Thayū ūroogīa kūrīwe. Arata arīa me gūkū nīmakūgeithia. Geithia arata arīa marī kūu na marītwa mao.

MARŪA MA JUDASI

¹ Nĩ nĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Ndĩraandĩkĩra arĩa metitwo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrĩrwo nĩ Jesũ Kristũ:

² Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

Mehia na Kũniinwo kwa arĩa Matetigagĩra Ngai

³ Arata akwa endwa, o na gũtũika nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoru wa ũhonokio ũrĩa tũgwataniire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩĩre ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩre mũrũagĩrĩre wĩtikio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoru wao wagũtũrwo ciira waandĩkitwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩinĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtũike wa kũmetikĩria kũhũura ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵ O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoru ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũririkania atĩ Mwathani nĩakũũire andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetikĩtie. ⁶ Nao arĩa arĩa maaregire gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũura-rĩ, acio nĩamahingĩre nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereirio ituĩro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷ Ningĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũura marĩa maariganĩtie nĩmēneanire harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩo maatuĩkire kionereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸ O na ningĩ noguo, arooti acio mathũkagia mĩrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe cia kũu igũrũ. ⁹ No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ rĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, “Mwathani arogũkaania!” ¹⁰ No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹ Kaĩ makĩrĩ na haaro-ĩ! Marũmĩrĩre njĩra ya Kaini; ningĩ magetoonyia na ihenya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩra wathani ta Kora.

¹² Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o na ningĩ mahaana ta mĩtĩ itarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, imunyĩtuo na mĩri ikooma biũ. ¹³ Mahaana ta makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgĩrĩrika, makĩhũyũkaga ciĩko ciao cia thoni ta mũhũyũ; ningĩ matarĩ ta njata ciũrũruga, iria ciĩgĩrwo nduma rĩa ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴ Enoku, ũrĩa wa rũciarũ rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoru ũkoniĩ andũ acio akiũga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngiri na ngiri ¹⁵ nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aiguithie kĩhooto andũ othe arĩa matetigĩrĩte Ngai, nĩ ũndũ wa ciĩko ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciũgo ciothe njũru iria ehia arĩa matamwĩtigĩrĩte manarĩa cia gũũkĩrĩra Ngai.” ¹⁶ Andũ aya nĩang’ong’ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩra merĩrĩria mao mooru; nĩmegaathaga o ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ũhoru wa Gũkĩrĩrĩa

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrĩre o mbere. ¹⁸ Maamwĩrĩre atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagĩa na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩra merĩrĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩra merĩrĩria ma mwĩrĩ, no matĩrĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mũkĩongererekaga hinya thĩinĩ wa wĩtikio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage mũrĩ thĩinĩ wa Roho Mũtheru. ²¹ Ikaragai thĩinĩ wa wendo wa Ngai mũgĩetagĩrĩra tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinya muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mũrĩ na guoya, na mũgĩthũũraga o na nguo ciao iria ciĩkĩritwo maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie.

Ūgooci

²⁴ Na rĩu, kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ rĩiri mũtarĩ na ũũgũ, na mũrĩ na gĩkeno kĩnene: ²⁵ Ngai we wiki Mũhonokia witũ arogĩa na rĩiri, na

ũkaru, na hinya, o na wathani, thiĩnĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩambĩrĩria, o na rĩu, na ngĩnya tene na tene! Amenĩ.

KŪGUŪRĪRIO KWA JOHANA

Ūhoro wa Kwambĩrĩa

¹ Ūyũ nĩguo ūguũrio wa Jesũ Kristũ, ūrĩa Ngai aamũguũrĩrie nĩguo onie ndungata ciake maũndũ marĩa makirĩ gwĩkĩka o ica ikuhĩ. Aamenyithanirie ūhoro ūcio na ūndũ wa gũtũma mũraika wake kũrĩ ndungata yake Johana, ² ūrĩa nake wacookire kumbũra ūhoro ūrĩa wothe oonire, naguo nĩ ūhoro wa kiugo kĩa Ngai na ūira wa Jesũ Kristũ. ³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūthomaga ciugo cia ūrathi ūyũ, na kũrathimwo nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoro ūyũ na makaiga ngoro-inĩ ciao ūhoro ūrĩa wandikĩtwo ūrathi-inĩ ūyũ, tondũ ihinda nĩrikuhĩrĩrie.

Ngeithi na Rwĩmbo rwa Kũgooka Ngai

⁴ Nĩ nĩ Johana,

Ndĩratũmĩra makanitha marĩa mũgwanja marĩ kũu bũrũri wa Asia* ūhoro ūyũ:

Atĩrĩrĩ, wega na thayũ irogĩa na inyuĩ kuuma kũrĩ ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, na kuuma kũrĩ maroho mũgwanja marĩa maikaraga mbere ya gĩtĩ gĩa ke kĩa ūnene, ⁵ o na kuuma kũrĩ Jesũ Kristũ, mũira ūrĩa mwĩhokeku, o we irigithathi rĩa arĩa akuũ, na mwathi wa athamaki a thĩ.

Kũrĩ ūcio ūtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inĩ maitũ na ūndũ wa thakame yake, ⁶ na agatũtua andũ a ūthamaki na athĩnjĩri-Ngai, nĩguo tũtungatage Ngai na lthe wake:† ūgocci na wathani irogĩa kũrĩ we tene na tene! Amen.

⁷ Atĩrĩrĩ, nĩ gũũka arooka na matu,
na gũtirĩ riitho rĩtakamuona,
o na andũ arĩa maamũtheecire nĩmakamuona;
nao andũ othe a thĩ nĩmagacakaya nĩ ūndũ wake.
Ūguo nĩguo gũgaatũka! Amen.

⁸ Mwathani Ngai ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Alifa o na Omega,‡ ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mũndũ Ūhaana ta Mũrũ wa Mũndũ

⁹ Nĩ, Johana, mũrũ wa lthe wanyu, na mũgwatanĩri na inyuĩ thĩinĩ wa mĩnyamaro, na ūthamaki, na gũkirĩrĩria tũmĩrĩrie, o iria irĩ ciitũ thĩinĩ wa Jesũ, ndaarĩ gĩcigĩrĩa-inĩ kĩa iria kĩa gĩtagwo Patimo tondũ wa Ūhoro wa Ngai na ūira wa Jesũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndaarĩ thĩinĩ wa Roho Mũthenya wa Mwathani,§ na nĩ ngĩgua mũgambo mũnene thuutha wakwa warĩ ta wa karumbeta, ¹¹ ūkiuga atĩrĩ, “Andika ūrĩa ūkuona ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, na ūcooke ūtũmĩre makanitha marĩa mũgwanja: nĩmo kanitha wa Efeso, na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelifia, na wa Laodikia.”

¹² Na nĩ ngĩhũgũra nĩguo nyone mũgambo ūcio wanjaragĩria. Na hĩndĩ rĩa ndehũgũrĩre, ngĩona mĩtĩ mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩa matawa, ¹³ na gatagatĩ ka mĩtĩ iyo nĩ haarĩ na mũndũ “wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ,” wehumbĩte nguo yamũkinyĩte o nyarĩrĩ, na akeoha mũcibi wa thahabu gĩthũri. ¹⁴ Naguo mũtwe wake na njuĩrĩ yake ciarĩ njerũ cua ta guoya wa ng’ondũ, cieriũhite o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta nĩnĩmbĩ cia mwaki. ¹⁵ Namo magũrũ make maahaanaga ta gĩcango gĩgũkenga kĩrĩ mwaki-inĩ wa aturi, naguo mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ. ¹⁶ Guoko-inĩ gwake kwa ūrio aanyĩĩte njata mũgwanja, na kuuma kanua-inĩ gake hakoima rūhiũ rwa njora rūũgĩ mĩena yeerĩ.* Naguo ūthiũ wake watariĩ ta rūia rĩria rĩarĩte mũno.

¹⁷ Rĩria ndaamunire ngĩgwa magũrũ-inĩ make ta mũndũ mũkuũ. Nake akĩnjigĩrĩa guoko gwake kwa ūrĩo, akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Nĩ nĩ wa Mbere, na ni nĩ wa Kũrigĩrĩa. ¹⁸ Nĩ nĩ Ūrĩa-ũrĩ-Muoyo; nĩndakuĩte, na rĩu ngũtũra muoyo nginya tene na tene! Na nĩ nĩ ndĩ na cabi cia gĩkuũ na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nĩ ūndũ ūcio, andika maũndũ marĩa wona, marĩa marĩ kuo rĩu na marĩa magooka thuutha-inĩ. ²⁰ Nayo hithe ya njata icio mũgwanja wonire guoko-inĩ gwakwa kwa ūrĩo, na ya mĩtĩ iyo mũgwanja ya

* 1:4 Makanitha macio mũgwanja maikarĩte gĩthiũrũri, na maaraihanĩrĩrie ta kilomita 80. † 1:6 Tene andũ a Isiraeli nĩ maarĩ athĩnjĩri-Ngai; rĩu andũ a Kanitha wa Kĩrĩkanĩro kĩa Kĩerũ nĩ athĩnjĩri-Ngai. ‡ 1:8 Alifa na Omega nĩ ndemwa cia Kĩyunani; Alifa nĩyo ya mbere, na Omega nĩyo ya kũrigĩrĩa. § 1:10 Mũthenya wa Mwathani warĩ mũthenya wa mbere wa kiumia; wetirwo Mũthenya wa Mwathani tondũ Jesũ aariũkire.

thahabu ya kūgīrīra matawa nī īno: Njata icio mūgwanja nī araika a makanitha marīa mūgwanja, nayo mīti iyo mūgwanja ya kūgīrīra matawa nī makanitha macio mūgwanja.

2

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Efeso

¹ “Kūrī mūraika wa Kanitha wa Efeso, mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūnyīitite njata icio mūgwanja na guoko gwake kwa ūrīo, ūrīa ūthiagīra mīti-inī iyo mūgwanja ya thahabu ya kūgīrīra matawa. ² Nīnjūūī ciiko ciaku, o na wīra waku mūrītū, o na ūkīrīrīria waku. Nīnjūūī atī ndūngīkīrīrīria andū arīa aaganu, na atī andū arīa moigaga nī atūmwō no ti atūmwō nīwamagerīrie, na ūkīmenya atī nī a maheeni. ³ Nīūkīrīrīrie na ūkomīrīria mathīina nī ūndū wa rītwa rīakwa, na ndūrī wanoga.

⁴ No rīrī, ūndū ūrīa ngūgūcuukīra nī atīrī: Nīwatigire gūikara na wendani ūrīa warī naguo mbere.

⁵ Rīrikana kūrīa uumīte ūkagūa! Wīrīre ūcooke wīke maūndū marīa wekaga mbere. Waga kwīrīra, nīngūūka kūrī we na njeherie mūtī waku wa kūgīrīra tawa kuuma handū hagu. ⁶ No rīrī, ūrī na ūndū ūmwe mwega: Wee nīūthūire ciiko cia andū arīa metagwo Anikolai,* iria o na nīi thūire.

⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, nīngamwītīkīria kūrīa maciaro ma mūtī wa muoyo, ūrīa ūrī mūgūnda-inī wa Ngai wa gīkeno.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Simurina

⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Simurina,† mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa wa Mbere na nowe wa Kūrīkīrīria, ūrīa wakuire na agīcooka akīrīūka.

⁹ Nīnjūūī mīnyamaro yaku na ūthīini waku, no ūrī gītonga! Nīnjūūī ūrīa ūrumagwo nī arīa moigaga atī nī Ayahudī no ti Ayahudī, no nī thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndūkae gwītīgīra maūndū marīa ūkīrī gūthīinio namo. Ngūmwīra atīrī, mūcukani nīarīikia amwe anyu njeera nīguo amūgerie, na mūnyamario handū ha mīthenya ikūmi. Wee ikaraga ūrī mwīhokeku, o nginya gūkua, na nīngūkūhe thūmbī ya muoyo.

¹¹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, ndakahutio o na hanini nī gīkū kīria gīa keerī.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Perigamo

¹² “Kūrī mūraika wa kanitha wa Perigamo mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na rūhiū rūūgī mīena yeerī. ¹³ Atīrīrī, nīnjūūī kūrīa ūtūūraga, o kūu Shaitani arī na gītī kīa ūnene. No ūtūūrīte ūrī o mwīhokeku harī nīi. Wee ndūigana gūkaana wītīkio ūrīa warī naguo thīini wakwa, o na matukū-inī ma Antipa, mūira wakwa mwīhokeku, ūrīa woragīrwo itūūra-inī rīanyu inene, o kūu Shaitani atūūraga.

¹⁴ No rīrī, ndī na maūndū matarī maingī ngūgūcuukīra: atīrī, ūrī na andū kūu marūmītīe ūrutani wa Balamu, ūrīa warutire Balakī kūheenereria andū a Isiraeli mehīe na ūndū wa kūrīa irio irutīrwo mīhianano, o na mahūūrage ūmaraya.‡ ¹⁵ O na ningī no ūrī na andū amwe marūmītīe ūrutani wa andū arīa metagwo Anikolai. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, kīrīre! Waga gwīka ūguo, nīngūūka kūrī we ica ikuhī, hūūrane gakwa na rūhiū rūrū rūrī kanua gakwa.

¹⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūhe mana mamwe marīa mahithe. O na ningī nīngamūhe ihiga rīerū rīandīkītwo rītwa rīerū, na gūtārī ūngī ūrīū o tīga ūcio ūkaamūkīra ihiga rūu.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Thuatira

¹⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Thuatira,§ mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia Mūrū wa Ngai, ūrīa ūrī na maitho matarīi ta rūrīrīmī rwa mwaki, na magūrū make matarīi ta gīcango kīria gīkumuthe gīgathera. ¹⁹ Nīnjūūī ciiko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wītīkio waku, na ūtungata waku, na ūkīrīrīria waku, o na ngamenya atī ciiko ciaku cia kūgīrīria nīkīrīte iria cia mbere.

* 2:6 Anikolai maarī andū a kanitha, no nīmahooyaga mīhianano na makahūūra ūmaraya. † 2:8 Simurina rīarī itūūra rīeiguīte na ithaka mūno rīa Asia, na rīarī thīritū na Roma. Rīarī na Ayahudī angī matendete Akristiano o na hanini. ‡ 2:14 Balamu nīwe watarire andū-a-nja a Midiani makīhītīthia andū a Isiraeli na ūmaraya na kūrīa irio irī thaahu. § 2:18 Thuatira rīarī itūūra inene rīa kambī cia thigari cia mbaara.

²⁰ No rīrī, ūndū ngūgūcukīra no atīrī, atī nīūkirīrīrie mūdū-wa-nja ūcio wītagwo Jezebeli, ūcio wītuaga mūnabii.* Nī ūndū wa ūrutani wake, nīahītithagia ndungata ciakwa ihūūrage ūmaraya, na irīage irio iria irutīrwo mīhianano. ²¹ Nīndīmūheete ihinda rīa kwīrīra ūmaraya ūcio wake, no nīaregete. ²² Nī ūndū ūcio ngūmūikia gītanda-inī kīa mīnyamaro, na ndūme arīa matharagia nake manyamare mūno, tīga no meririre matigane na mīthīre yake. ²³ Nīngooraga ciana ciake.† Namo makanitha mothe nīmakamenya atī nī nī thuthuuragia ngoro na meciiria, na nīngarīha o mūdū wanyu kūringana na ciiko ciake. ²⁴ Na rīu inyuī arīa mūrī kūu Thuatira, o inyuī mūtārūmītie ūrutani wake, na mūtārī mwamenya maūdū marīa marikīru ma hitho cia Shaitani,‡ ta ūguo andū acio moigaga, inyuī ngūmwīra atīrī (no ndirī na mūrigo ūngī ngūmūigīrīra): ²⁵ Ikaragai mūrūmītie O maūdū marīa mūrī namo o ngīnya rīrīa ngooka.

²⁶ Nake ūrīa ūgaatoorania na ahingagīe wendī wakwa ngīnya mūthīa-rī, nīngamūhe wathani aathage ndūrīrī:

²⁷ ‘Nake nīagaciathaga na rūthanju rwa kīgera;

agaacimemenda o ta ūrīa nyūngū ya rīūmba īmemendagwo,’

o ta ūrīa nīi heetwo wathani uumīte kūrī Baba. ²⁸ Na nīngī nīngamūhe njata rīrīa ya rūciinī. ²⁹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgīue ūrīa Roho areera makanitha.

3

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Saride

¹ “Kūrī mūrīaika wa kanitha wa Saride,* mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na maroho mūgwanja ma Ngai, o na njata mūgwanja. Atīrīrī, nīnjūūī ciiko ciaku; nīmenyete atī nīūrī ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo, no ūrī mūkuū. ² Arahūka! Īkīra hīnya maūdū marīa matigaire na marena gūkua, nīgūkorwo ndionete ciiko ciaku irī ngīnyanīru maitho-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī ūndū ūcio, rīrikana maūdū marīa wamūkīrite na ūkamaigua; maathīkīre na wīrīre. No ūngīrega kwarahūka-rī, nīngooka ta mūici, na ndūkamenya ihinda rīrīa ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī kūu Saride arīa matekīrite nguo ciao gīko. Nīmagatwaranaga na nīi mehumbīte nguo njerū, nīgūkorwo nīmagīrīre. ⁵ Mūdū ūrīa ūgaatoorania-rī, nīakahumbwo nguo njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia rīitwa rīake kuuma ibuku-inī rīa muoyo, no nīngoimbūra rīitwa rīake mbere ya Baba, na arāika aake. ⁶ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgīue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Filadelīfia

⁷ “Kūrī mūrīaika wa kanitha wa Filadelīfia,† mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa mūtheru na wa ma, ūrīa ūnyīitīte cabi ya Daudi. Kūrīa ahingūra gūtīrī mūdū ūngīhīnga, na kūrīa ahīnga gūtīrī mūdū ūngīhīngūra. ⁸ Nīnjūūī ciiko ciaku. Atīrīrī, nīnjīkīrīte mūrango mūhīngūre mbere yaku, ūrīa ūtarī mūdū ūngīhota kūhīnga. Nīnjūūī atī hīnya ūrīa ūrī naguo nī mūnīni, no nīūrūmītie kiugo gīakwa, na ndūigana gūkaana rīitwa rīakwa. ⁹ Nīngatūma andū arīa a thunagogi ya Shaitani, arīa moigaga atī nī Ayahudi o na gūtūika tīo, no nīkūheenania maheenania, ndūme moke mainamīrīre mbere ya magūrū maku, na moimbūre atī nīngwendete. ¹⁰ Na tondu nawe nīūtūūrīte ūrūmītie rīathani rīakwa rīa gūikara ūmīrīrie-rī, o na nīi nīngagūikaria ihinda rīa kūgerio rīrīa rīgooka mabūrūri mothe kūgeria arīa matūūruga gūkū thī.

¹¹ Ngūka o narua. Rūmia kīrīa ūrī nakīo, nīgeetha gūtīkagīe mūdū ūkuoya thūmbī yaku. ¹² Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūtua gītugī thīinī wa hekarū ya Ngai wakwa. Ndarī hīndī īngī agacooka kuuma kuo. Nīngamwandīka rīitwa rīa Ngai wakwa o na rīitwa rīa itūūra inene rīa Ngai wakwa, nīrīo Jerusalemu rīrīa njerū, rīrīa rīraikūrūka kuuma igūrū kūrī Ngai wakwa; o na nīngī ndīmwandīke rīitwa rīakwa rīerū. ¹³ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgīue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Laodīkia

¹⁴ “Kūrī mūrīaika wa kanitha wa Laodīkia,‡ mwandīkīre atīrī:

* 2:20 Rīitwa “Jezebeli” haha rīhūthīrītwo kuonania ūhoru wa mūdū-wa-nja warī mwaganu mūno kanitha-inī ūcio. † 2:23 “Ciana ciake” nī andū arīa othe maarūmagīrīra morutani ma Jezebeli ma ūmaraya na kūrīa irio iria ciarutagīrwo mīhianano. ‡ 2:24 Morutani marīa mataarī ma ma moigaga atī nīguo mūdū ahote gūtōoria Shaitani no ngīnya ambe arīkīre biū maūdū-inī make. *

† 3:1 Saride rīarī itūūra inene rīa ūthamaki wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonga warīo. † 3:7 Rīitwa Filadelīfia nī kuuga “Itūūra rīa Wendo.”

‡ 3:14 Laodīkia nī itūūra rīoikaine mūno nī ūndū wa ūhoru wa bengi, na thukuru cia gūthomera ūrīgītani, na ūhoru wa gūtuma nguo.

Ici nicio ciugo cia ūcio Amenī, mūira ūrīa mwīhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciūmbe cia Ngai. ¹⁵ Nīnjūū ciiko ciaku, ngamenya atī wee ndūrī mūhoro na ndūrī mūhiū. Kūngīrī wega korwo wahela kana ūhiūhe! ¹⁶ No tondū ūrī mūraru, ūkaaga kūhiūha na ūkaaga kūhora-rī, ngirie gūgūtua thī uume kanua gakwa. ¹⁷ Wee ugaga atīrī, ‘Nīī ndī gītonga, ngagīa na indo nyingī, na ndirī kindū njagīte.’ No wee ndūū atī ūrī mūnyamarīki, na ūrī wa kūguirwo tha, na ūrī mūthīni, na ūrī mūtumumu, o na ūrī njaga. ¹⁸ Ngūgūtaara atī ūgūre thahabu īrīa therie na mwaki kuuma kūrī nī, nīgeetha ūtonge, na nīngī ūgūre nguo cia rangi mwerū cia kwīhumba, nīguo ūhumbire thoni cia njaga yaku, na ūgūre ndawa wīhake maitho maku, nīguo ūhote kuona.

¹⁹ Arīa nyendete nīndīmarūithagia na ngamaherithia. Nī ūndū ūcio gīa na kīyo, na wīrire. ²⁰ Atīrīrī, ndūgamīte mūrango-inī ngīuringaringa. Mūdū o wothē angīgua mūgambo wakwa, na ahingūre mūrango, nīngūtoonya thīnī ndīanīre irio nake, nake arīanīre na nīi.

²¹ Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamwītīkīria aikare hamwe na nīi gītī-inī gīakwa kīa ūnene, o ta ūrīa nīi ndatooranīre na ngīkaranīra hamwe na Baba gītī-inī gīake kīa ūnene. ²² Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha.”

4

Gītī kīa Ūnene kūu Igūrū

¹ Thuutha wa maūdū macio ngīrora, na rīrī, hau mbere yakwa haarī na mūrango warī mūhingūre kūu igūrū. Naguo mūgambo ūrīa ndaiguīte mbere īyo ūkīnarīria, ūrīa wagambaga ta coro, ūkiuga atīrī, “Ambata, ūuke haha, na nīngūkuonia maūdū marīa arī o ngīnya mageekīka thuutha wa maūdū maya.” ² O rīmwe ngīkorwo ndī thīnī wa Roho, na rīrī, hau mbere yakwa harī na gītī kīa ūnene kūu igūrū, na nī harī na mūdū wagīkariire. ³ Nake ūcio wagīkariire onekaga atarīi ta ihiga rīa mūthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mūkūnga-mbura ūrīa wonekaga ūhaana ta kahiga karīa getagwo thumarati, nīguo warīgīciirīe gītī kīu kīa ūnene.* ⁴ Nakīo gītī kīu kīa ūnene nīkīarīgīciirīo nī itī ingī cia ūnene mīrongo īrī na inya, nacio ciaikarīrwo nī athuuri mīrongo īrī na ana. Athuuri acio meehumbīte nguo njerū na magekīra thūmbī cia thahabu mītwe. ⁵ Hau gītī-inī kīu kīa ūnene nīhoimaga heni, na ngwa, na marurumī. Mbere ya gītī kīu kīa ūnene haarī matawa mūgwanja maakanaga. Matawa macio nīmo maroho marīa mūgwanja ma Ngai. ⁶ Nīngī hau mbere ya gītī kīu kīa ūnene nī haarī kindū kīahaanaga ta iria rīa gīcicio, narīo rīarī ikembu mūno, rīkahaana o ta gīcicio.

Nīngī hau gatagatī, gūthiūrūrūkīria gītī kīu kīa ūnene, haarī na ciūmbe inya irī muoyo, nacio ciaiyūrītwo nī maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. ⁷ Nakīo kīumbe kīa mbere kīahaanaga ta mūrūūthi, na gīa keerī kīahaanaga ta ndegwa, na gīa gatātū kīarī na ūthiū watarīi ta wa mūdū, nakīo gīa kana gīatarīi ta nderi ikīrera. ⁸ O kīumbe kīmwe gīa ciūmbe icio inya irī muoyo kīarī na mathagu matandatū, nakīo kīaiyūrītwo nī maitho mwīrī wothē o ngīnya rungu rwa mathagu ma kīo. Mūthenya na ūtūkū itiatīgīthagīria kuuga atīrī:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothē nīwe mūtheru,
īī nīwe mūtheru, tī-itherū nīwe mūtheru,
o we ūrīa warī ho, na nowē ūrī ho, na nowē ūgooka.”

⁹ Rīrīa rīothe ciūmbe icio irī muoyo ikūgooca, na igekīrīra, na igacookeria ngaatho ūcio ūikariire gītī kīa ūnene, o ūcio ūtūūraga tene na tene-rī, ¹⁰ nao athuuri acio mīrongo īrī na ana megūithagia thī mbere ya ūcio ūikariire gītī kīa ūnene, na makahooya ūcio ūtūūraga muoyo tene na tene. Maigaga thūmbī ciao mbere ya gītī kīu kīa ūnene, makoiga atīrī:

¹¹ “Wee Mwathani na Ngai witū-rī, nīwagīrīire
kūgoocagwo, na gūtīio, na kūgīa na ūhoti,
nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe,
nacio ciombirwo na ūndū wa kwenda gwaku,
na ikīgīa na muoyo.”

5

Ibuku rīa Gīkūnjo, na Gatūrūme

¹ Nīngī ngīona ibuku rīa gīkūnjo rīrī guoko-inī kwa ūrīo kwa ūrīa waikariire gītī kīa ūnene rīandikītwo mīena yeerī, na rīahingītwo na gūcinīrīrwo na tūtembe mūgwanja twa mūhūra. ² Ngīcooka ngīona mūrīka warī na hinya mūno akīanīrīra na mūgambo mūnene akoorīa atīrī, “Nūū mwagīrīru kūmethūra tūtembe tūtū twa mūhūra, na ahingūre ibuku rīrī rīa gīkūnjo?” ³ No gūtīarī mūdū o na ūmwe kūu igūrū, kana gūkū thī, o na kana rungu rwa thī ūngīahotire kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo o na kana

* 4:3 Tondū gūtīrī mūdū ūngīona Ngai nī ūndū wa ūtheri ūrīa ūmūrigīciirīe, akīragwo akengaga o ta tūhiga tūu twa goro.

arīrore thīnī. ⁴ Na nīī ngīrīra mūno tondū gūtione-kire mūdū o na ūmwe mwagīrīru wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo kana arīrore thīnī. ⁵ Hīndī iyo ūmwe wa athuuri acio akīnjīra atīrī, “Tiga kūrīra! Atīrīrī, Mūrūūthi ūrīa wa mūhīrīga wa Juda, Thuuna īrīa ya Daudi-rī, nīatooranītie. We arī na ūhoti wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo, na amethūre tūtembe tūu mūgwanja twarīo.”

⁶ Ningī ngīona Gatūrūme arūgamīte gatagatī ga gītī kīa ūnene, nako kahaanaga ta gathīnjītwo, gathīūrūrūkīrio nī ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri acio. Kaarī na hīa mūgwanja na maitho mūgwanja, na nīmo maroho mūgwanja ma Ngai marīa matūmīttwo mathiīge thī yothe. ⁷ Nake ūcio Gatūrūme agīthīi akioya ibuku rīu rīa gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa ūrio kwa ūcio waikarīire gītī kīa ūnene. ⁸ Na aarīkia kūrīoya-rī, ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri arīa mīrongo īrī na ana makīgūthia thī mbere ya Gatūrūme. O ūmwe aarī na kīnanda kīa mūgeeto na maanyiitīte mbakūri cia thahabu ciyūrīte ūbumba, na nīguo mahooya ma andū arīa aamūre. ⁹ Nao nīmainire rwīmbo rwerū, makiuga atīrī:

“Wee nīwe mwagīrīru wa kuoya ibuku rīu rīa gīkūnjo,

na kūmethūra tūtembe tūu twarīo,

tondū wee nīworagīrwo,

ūkīgūrīra Ngai andū na thakame yaku kuuma mīhīrīga yothe,

na thiomī ciothe, na andū othe, o na ndūrīrī ciothe.

¹⁰ Wee nīumatuīte andū a ūthamaki na athīnjīrī-Ngai a gūtungatagīra Ngai witū, nao magaathamaka gūkū thī.”

¹¹ Ningī ngīrore, na nīī ngīgua mūgambo wa arāika aingī, mūigana wao warī ngiri na ngiri, na ngiri ikūmī maita ngiri ikūmī. Nao maathiūrūrūkīrie gītī kīa ūnene, na ciūmbe iria irī muoyo, na athuuri acio. ¹² Nao mainaga na mūgambo mūnene, makoīga atīrī:

“Kwagīrīra nī Gatūrūme, karīa kooragīrwo,

nīguo kagīe na ūhoti, na ūtonga, na ūūgī,

na hīnya, na gītīo, na rīiri, o na ūgooci!”

¹³ Ngīcooka ngīgua ciūmbe ciothe irī kūu igūrū, na iria irī thī, na iria irī rungu rwa thī, na iria irī iria-inī, o na indo ciothe iria irī thīnī wacio, ikīina atīrī:

“Ūgooci, na gītīo, na rīiri, na ūhoti,

irogīa kūrī ūrīa ūikarīire gītī kīa ūnene, na kūrī Gatūrūme, ngīnya tene na tene!”

¹⁴ Nacio ciūmbe iria inya irī muoyo ikiuga atīrī, “Amenī”, nao athuuri acio makīgūthia thī, makīhooya.

6

Tūtembe twa Mūhūra

¹ Ningī nīndonire ūcio Gatūrūme akīmethūra gatembe ka mbere ga tūtembe tūrīa mūgwanja twa mūhūra. Ngīcooka ngīgua kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe iria inya irī muoyo gīkiuga na mūgambo wagambaga ta marurumī atīrī, “Ūka!” ² Na nīī ngīrore, ngīona mbarathi njerū* hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte aanyiitīte ūta, nake akīheo thūmbī, akiumīra atarīi ta mūtoorania werekeire o gūtoorania.

³ Rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga keerī, ngīgua kīūmbe kīrīa kīrī muoyo gīa keerī kīoīga atīrī, “Ūka!” ⁴ Ningī gīkūmīra mbarathi ingī, nayo yarī ndune mūno.[†] Ūrīa wamīhaicīte nīaheetwo ūhoti wa kūniina thayū kuuma thī, na atūme andū mooragane. Nake akīheo rūhiū rwa njora rūnene.

⁵ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga gatātū, ngīgua kīūmbe kīrīa kīrī muoyo gīa gatātū kīoīga atīrī, “Ūka!” Na nīī ngīrore, ngīona mbarathi njirū[‡] hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte aanyiitīte ratiri na guoko gwake. ⁶ Ningī ngīgua kīndū kīarurumire ta mūgambo ūkuuma gatagatī-inī ga ciūmbe icio inya irī muoyo, ūkiuga atīrī, “Kībaba kīa ngano kiumage mūcaara wa mūthenya ūmwe, na ibaba ithatū cia ngano ya cairi ciumage mūcara wa mūthenya ūmwe, no ndūgathūkie maguta kana ūthūkie ndibe!”

⁷ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga kana-rī, ngīgua mūgambo wa kīūmbe kīrīa kīrī muoyo gīa kana woīga atīrī, “Ūka!” ⁸ Na nīī ngīrore, ngīona mbarathi theūku[§] hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte-rī, eetagwo Gīkuū, nake Jehanamu aamumīte thuutha, amūkuhīrīrie. Nao makīheo ūhoti wa gwatha gīcunjī kīa inya gīa thī, nīguo mooragane na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro, o na ningī nyamū iria ndīani cia gīthaka.

⁹ Ningī aamethūra gatembe ga gatano-rī, ngīona hau rungu rwa kīgongona maroho ma andū arīa mooragīttwo nī ūndū wa kiugo kīa Ngai, na nī ūndū wa ūira ūrīa maagwatīirie. ¹⁰ Nao magīkaya na

* 6:2 Ūhoro wa mbarathi ici cia ihinda rīa mūthia nīwarītio ibuku-inī rīa Zekaria 1:8-17, namo marangi macio maaragia ūhoro wa mūmītware. Rangi mwerū wonanagia ūhootani. [†] 6:4 Mbarathi īno ndune yaragia ūhoro wa ūiti wa thakame na ūndū wa kīūrāgana na mbaara. [‡] 6:5 Mbarathi īno njirū nī ya kuonania ng’aragu. Nī ūndū ūcio gūtoorio, na ūiti wa thakame, o na ng’aragu igooka irūmanīrīrie. [§] 6:8 Mūdū mūkuū onekaga arī mūtheūku; mbarathi īno yonanagia gīkuū.

mūgambo mūnene, makīūria atīrī, “Mwathani Jehova, Wee mūtheru na wa ma, ūgūikara nginya rī ūtatūirire atūūri a thī ciira nīguo ūrīhirie thakame iitū?” ¹¹ Nao makīheo o mūdū nguo ndaaya ya rangi mwerū, na makīrwo meterere hanini, nginya mūigana wa ndungata iria maarutithanagia wīra nacio ūhinge, na nīo ariū na aarī a lthe witū ariā maarī mooragwo o ta ūriā o mooragirwo.

¹² Ningī ngīrora na ngīona aamethūra gatembe ga gatandatū. Nakuo gūkīgīa na gīthingithia kīnene. Narīo riūa rikīgarūrūka, rikīrīa ta nguo ya ikūnia itumītwo na guoya wa mbūri, naguo mweri wothe ūkīgarūrūka, ūgītunīha ta thakame, ¹³ nacio njata cia igūrū ikīgūa thī, o ta ūriā ngūyū iria thaatu ciitīkaga kuuma mūkūyū-inī rīrīa wainainio nī rūhuho rūnene.* ¹⁴ Narīo igūrū rikīeherio o ta ūriā ibuku rīa gīkūnjo rikūnjagwo, nacio irīma ciothe na icīgīrīa ikīeherio ikiuma kūdū gwacio.

¹⁵ Nao athamaki a thī, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andū ariā marī hinya, na ngombo ciothe, na andū ariā othe eyathi, makīhitha ngurunga-inī, na gatagati ka ndwaro cia mahiga ma irīma. ¹⁶ Nao nīmeeraga irīma na ndwaro cia mahiga atīrī, “Tūgwīrei, mūtūhithe twehere ūthiū-inī wa ūcio ūriā ūikariire gītī kīa ūnene, na kuuma kūrī mang’ūrī ma Gatūrūme! ¹⁷ Nīgūkorwo mūthenya ūriā mūnene wa mang’ūrī mao nīmūkinyu, nake nū ūngīhota kūwītīiria?”

7

Andū Ngiri Igana rīa Mīrongo Īna na Inya a Isiraeli

¹ Thuutha wa ūguo ngīona arāka ana marūgamīte ituri-inī iria inya cia thī, marīgīrīrie huho iria inya cia thī nīgeetha rūhuho o ruothe rūtikahurutane gūkū thī, kana iria-inī rīrīa inene, o na kana mūtī-inī o wothe. ² Ngīcooka ngīona mūraika ūngī akīambata oimīte mwena wa irathīro, arī na mūhūri wa Ngai* ūriā ūrī muoyo. Nake agīta arāka acio ana na mūgambo mūnene, acio maahetwo ūhoti mathūkīe thī na iria rīrīa inene, akīmeera atīrī: ³ “Mūtīgathūkīe thī, kana iria, o na kana mītī, nginya tūkorwo tūrikītīe gwīkīra ndungata cia Ngai witū rūrī ithiithi-inī ciao.” ⁴ Ningī ngīgua mūigana wa ariā meekīrwo rūrī, nao maarī: 144,000 kuuma mīhīrīga yothe ya Isiraeli.

⁵ A mūhīrīga wa Juda ariā meekīrwo rūrī maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Rubeni maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Gadi maarī 12,000,

⁶ na a mūhīrīga wa Asheri maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Nafitali maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Manase† maarī 12,000,

⁷ na a mūhīrīga wa Simeoni maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Lawi maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Isakaru maarī 12,000,

⁸ na a mūhīrīga wa Zebuluni maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Jusufu maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Benjamini maarī 12,000.

Andū Gikundi Kīnene Mehumbīte Nguo Ndaaya cia Rangi Mwerū

⁹ Thuutha wa maūdū macio ngīcooka ngīrora, na hau mbere yakwa-rī, ngīona kīrīndī kīnene gītāngītarīka nī mūdū, kīa andū moimīte ndūrīrī-inī ciothe, na maarī a mīhīrīga yothe, na iruka ciothe, na thiomi ciothe, marūgamīte mbere ya gītī kīa ūnene, na mbere ya Gatūrūme. Nao meehumbīte nguo ndaaya cia rangi mwerū, na makanyīta makīndū na moko. ¹⁰ Nao maanagīrīra na mūgambo mūnene makoiga atīrī:

“Kūhonokania nī kwa Ngai witū,

ūriā ūikariire gītī kīa ūnene,

na gwa Gatūrūme.”

¹¹ Nao arāka acio othe maarūgamīte mathiūrūrūkīrie gītī kīu kīa ūnene, na magathiūrūrūkīria athuuri acio na ciūmbe icio inya irī muoyo. Nao magīturumithia mothiū mao thī hau mbere ya gītī kīa ūnene, makīhooya Ngai, ¹² Makiugaga atīrī:

“Amenī!

Ūgooci, na riiri,

na ūūgī, na ngaatho, na gītīo

na ūhoti, na hinya,

* 6:13 Kūgūa kwa njata gūgaakorwo kūrī kīmenyithia kīmwe atī Mūrū wa Mūdū akirīi gūcooka. * 7:2 Mūhūri ūcio wa Ngai warī

wa gwīkīra andū ake rūrī nīgeetha matikananiinanīrio na thī. † 7:6 Manase aarī ūmwe wa ariū a Jusufu. Haha mūhīrīga wa Dani ti mīgwe, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya.

irotūūra na Ngai witū tene na tene.

Amenil!”

¹³ Na rīrī, ūmwe wa athuuri acio akīnjūūra atīrī, “Andū aya mehumbīte nguo ndaaya cia rangi mwerū nī a, na moimīte kū?”

¹⁴ Na nīī ngīmūcookeria atīrī, “Mūthuuri ūyū, nīwe ūūī.”

Nake akīnjūūra atīrī, “Aya nī arīa moimīte mīnyamaro-inī īrīa mīnene; nao nīmathambītie nguo ciao na magacīerūhia na thakame ya Gatūrūme. ¹⁵ Nī ūndū ūcio,

“rīu maikaraga mbere ya gītī kīa ūnene kīa Ngai,

na mamūtungatagīra mūthenya na ūtukū thīinī wa hekarū yake;

nake ūrīa ūikaragīra gītī kīa ūnene egūtūūra atambūrūkītīe hema yake igūrū rīao.

¹⁶ Gūtīrī hīndī magaacooka kūhūūta;

na matigacooka kūnyoota.

Matigacinwo rīngī nī rīūa,

o na kana nī ūrugarī mūhiū o na ūrīkū.

¹⁷ Nīgūkorwo Gatūrūme ūrīa ūrī gatagatī ga gītī kīa ūnene nīwe ūgaatuika mūrīithi wao;

nīakamatongoria, amakinyie ithima-inī cia maaī ma muoyo.

Nake Ngai nīakamagīria maithori mothe mathire maitho-inī mao.”

8

Gatembe ka Mūgwanja na Rūgīo rwa Thahabu

¹ Nīngī rīrīa Gatūrūme aamethūire gatembe ka mūgwanja-rī, kūu igūrū gūgīkirwo ki ihinda ta rīa nuthu ithaa.

² Na nīī ngīona araika mūgwanja arīa marūgamaga mbere ya Ngai, nao makīheo tūrumbeta mūgwanja.*

³ Nake mūraika ūngī, ūrīa warī na rūgīo rwa thahabu, agīūka akīrūgama kīgongona-inī. Nake akīheo ūbumba mūingī nīgeetha aūrute igongona hamwe na mahooya ma arīa othe aamūre hau igūrū rīa kīgongona gīa thahabu kīrīa kīrī mbere ya gītī kīa ūnene. ⁴ Nayo ndogo ya ūbumba ūcio, hamwe na mahooya ma andū arīa aamūre, ikīambata mbere ya Ngai yumīte guoko-inī kwa mūraika ūcio. ⁵ Nake mūraika ūcio akīoya rūgīo rūu rwa thahabu, akīrūyūria mwaki kuuma kīgongona-inī, akīūikia thī; nakuo gūkīgīa ngwa, na marurumī, na heni, na gīthingithia.

Tūrumbeta

⁶ Hīndī īyo araika arīa mūgwanja maarī na tūrumbeta mūgwanja makīhaarīria gūtūhuha.

⁷ Mūraika wa mbere akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa mbura ya mbembe na mwaki itukanīte na thakame, nacio igīkio thī. Nakīo gīcunjī gīa ithatū gīa thī gīkīhīa, na gīcunjī gīa ithatū kīa mītī ikīhīa, o na nyeki yothe nduru ikīhīa.

⁸ Mūraika wa keerī nake akīhuha karumbeta gake, nakīo kīndū kīahaanaga ta kīrīma kīnene gīakanaga mwaki-rī, gīgīkio thīinī wa iria rīrīa inene. Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīa iria rīu gīgītūika thakame,[†] ⁹ na gīcunjī gīa ithatū gīa cīumbe iria irī muoyo thīinī wa iria rīu igīkua, na gīcunjī gīa ithatū kīa marikabu ikīanangwo.

¹⁰ Nake mūraika wa gatatū akīhuha karumbeta gake, nayo njata nene mūno ikīuma igūrū yakanīte ta gīcinga, ikīgīwīra gīcunjī gīa ithatū kīa njūūī na ithima cia maaī, ¹¹ narīo rīitwa rīa njata īyo nī Kūrūra.[‡] Gīcunjī gīa ithatū kīa maaī macio gīkīrūra, na andū aingī magīkua nī kūnyua maaī macio marūrū.

¹² Nake mūraika wa kana akīhuha karumbeta gake, narīo rīua rīkīringwo gīcunjī gīa ithatū, o nayo mweri gīcunjī gīa ithatū, o na njata nacio gīcunjī gīa ithatū, tondū ūcio gīcunjī gīa ithatū gīacio gīgītūika nduma.[§] Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīa mūthenya gīkīaga ūtheri, o na gīcunjī gīa ithatū kīa ūtukū o taguo.

¹³ O ndorete-rī, ngīigua nderi yombūkaga rīera-inī ikīanīrīra na mūgambo mūnene, īkoiga atīrī: “Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī inyuū arīa mūtūūruga thī mūrī na haaro-ī, tondū wa tūrumbeta tūrīa tūkirie kūhuhwo nī araika acio angī atatū-ī!”

9

¹ Nake mūraika wa gatano akīhuha karumbeta gake, na nīī ngīona njata yumīte igūrū ikagūa thī. Nayo njata īyo ikīnengerwo cabi ya Irima-rītārī-Gīturi. ² Hīndī irīa aahingūire Irima-rītārī-Gīturi-rī, rikīuma ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Narīo rīua na matu igīkīrwo nduma nī ndogo īyo

* 8:2 Matukū ma tene karumbeta kaahuhagwo ga kwanīrīra maūdū ma bata na kwīra andū mehūūge nī ūndū wa mbaara. † 8:8 Maaī gūtūika thakame nīguo warī mūthiro wa mbere kūu būrūri wa Misiri. ‡ 8:11 Nī kūrī mūmera wītagwo Kūrūra; ūtūmīrītwo haha kuonania mūtino na kīeha. § 8:12 Mūthiro wa kenda wa būrūri wa Misiri warī wa nduma nene mūthenya itatū; mūthiro īno gūcookerwo ibuku-inī rīrī nīkuonania atī Ngai arī hakuhī gūkūūra andū aake.

yoimaga Irima-rīu-rītārī-Gīturi. ³ Na thīinī wa ndogo iyo gūkiuma ngigī, igīūka thī, nacio ikīheo ūhoti ūtarīi ta wa tūng'aurū twa thī. ⁴ Nacio ikīrwo itikeehie nyeki ya thī, kana mūmera o wothē o na kana mūti, o tiga andū arīa matarī na rūūri rwa Ngai ithiithi ciao. ⁵ Nacio ikīaga kūheo ūhoti wa kūmooraga, o tiga wa kūmaherithia mīeri itano. Naruo ruo rūria maiguire rwarī o ta ruo rwa kang'aurū karathīte mūdū. ⁶ Matukū-inī macio andū nīmagacaragia gīkuū, no matigakiona; nīmakeriragīria gūkua, nakio gīkuū gīkamoorīra.

⁷ Ngigī icio ciahānaga ta mbarathi ihaārīrio nī ūndū wa mbaara. Mītwē-inī yacio ciarī na kīndū kīahānaga ta thūmbī cia thahabu, namo mothiū maacio maahaanaga ta mothiū ma andū. ⁸ Njuirī yacio yahaanaga ta njuirī cia andū-a-nja, namo magego maacio matarīi ta magego ma mūrūūthi. ⁹ Nacio ciarī na ngo cia kūgītira gīthūri ciahānaga ta ngo cia kīgera, naguo mūgambo wa mathagu maacio warī ta mūrurumo wa mbarathi nyingī na ngaarī cia ita iteng'erete irorete mbaara-inī ¹⁰ Ciarī na mīting'oe, o na mboora ta cia tūng'aurū, na mīting'oe-inī yacio ciarī na ūhoti wa kūnyariira andū ihinda rīa mīeri itano. ¹¹ Na nī ciarī na mūthamaki waciathaga, na nīwe mūraika wa Irima-rītārī-Gīturi, narīo rītwa rīake na rūthiomi rwa Kīhibirania nī Abadoni, ningī na Kīyunani agetwo Apolioni.*

¹² Haaro ya mbere nīyathira; haatigara ingī igirī iria igūūka thuutha.

¹³ Mūraika wa gatandatū nake akīhuha karumbeta gake, na nī ngīgua mūgambo ūkiuma hīa-inī cia kīgongona gīa thahabu kīrīa kīrī mbere ya Ngai.† ¹⁴ Ūkīra mūraika ūcio wa gatandatū warī na karumbeta atirī, “Ohora araika arīa ana arīa moheirwo rūū-inī rūria rūnene rwa Farati.” ¹⁵ Nao araika acio ana, arīa maathagathagītwo nī ūndū wa ihinda rū, na nī ūndū wa mūthenya ūcio o na nī ūndū wa mweri ūcio, o na mwaka ūcio makīohorwo nīguo moorage andū gīcunjī gīa ithatū kīa andū gūkū thī. ¹⁶ Nacio mbūtū cia mbaara iria ciahacite mbarathi mūigana wacio warī milioni magana meerī. Nīndaiguire mūigana wacio.

¹⁷ Mbarathi icio ndonire na kīoneki hamwe na arīa macihaicite-rī, ciahānaga atirī: Ngo ciacio cia kūgītira gīthūri ciarī cia rangi mūtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ūhaana ta ūbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahānaga ta ciongo cia mīrūūthi, natuo tūnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ūbiriti. ¹⁸ Gīcunjī gīa ithatū kīa andū a gūkū thī nikīoragirwo nī mīthiro iyo itatū ya mwaki, na ndogo, na ūbiriti iria cioimaga tūnua-inī twacio. ¹⁹ Hinya wa mbarathi icio warī tūnua-inī twacio na mīting'oe-inī yacio, nīgukorwo mīting'oe yacio yahaanaga ta nyoka irī na ciongo iria itihagia andū nacio.

²⁰ Andū a thī acio angī, arīa matoragirwo nī mīthiro iyo, matiigana kwīrira mehia ma wīra wa moko mao; matiigana gūtiga kūhooya ndaimono, na mīhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gīcango, na ya mahiga, na ya mīti, o mīhianano irīa itangihota kuona, kana iigwe, kana iitware. ²¹ O na ningī matiigana kwīrira nī ūndū wa mehia ma ūragani wao, kana ūrogi wao, kana ūmaraya wao, o na kana ūici wao.

10

Mūraika na Kabuku ga Gīkūnjo

¹ Ningī ngīcoka ngīona mūraika ūngī warī na hinya mūno agīkūrūka oimīte igūrū. Nake ehumbīte itu ta nguo, na igūrū rīa mūtwe wake haarī na mūkūnga-mbura; naguo ūthiū wake wahaanaga ta rīūa, namo magūrū make maahaanaga ta itugī cia mwaki. ² Nake aanyitīte na guoko gwake kabuku kanini ga gīkūnjo karī kahingūre. Aakinyithītie kūgūrū gwake kwa ūrio iria-inī, nakuo kwa ūmotho agagūkinyithia thī nyūmū, ³ akīgūthūka na mūgambo mūnene ta wa mūrūūthi ūkīrarama. Hīndī rīa aagūthūkire-rī, mīgambo ya ngwa iria mūgwanja ikīgamba. ⁴ Na rīria ngwa icio mūgwanja ciagambire, ndaarī hakuhi kwandika; no ngīgua mūgambo kuuma igūrū ūkiuga atirī, “Mohoro macio maarīo nī ngwa icio mūgwanja-rī, maige marī hito, ndūkamaandike.”

⁵ Nake mūraika ūcio ndonete arūgamīte iria-inī na akarūgama thī nyūmū agītambūrūkia guoko gwake kwa ūrio na igūrū. ⁶ Nake akīhīta na ūrīa ūtūūraga muoyo ngīnya tene na tene, o we ūrīa wombire igūrū na indo ciothe iria irī kuo, na akīūmba thī na indo ciothe iria irī kuo, o na akīūmba iria na indo ciothe iria irī thīinī warīo, akiuga atirī, “Hatirī na ihinda rīngī rīa gweterera!” ⁷ No matukū-inī marīa mūraika wa mūgwanja agaakorwo akirī kīhuha karumbeta gake-rī, hito ya Ngai nīkahingio, o ta ūrīa eerire anabīi arīa ndungata ciae.

⁸ Ningī mūgambo ūria ndaiguīte uumīte igūrū ūkīnarīria rīngī, ūkīnjūra atirī: “Thīi, woe kabuku kau ga gīkūnjo karīa kahingūre kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio ūrūgamīte akinyīte irīa, na agakinya thī nyūmū.”

⁹ Nī ūndū ūcio, ngīthīi kūrī mūraika, na ngīmūria aahe kabuku kau ga gīkūnjo. Nake akīnjūra atirī, “Koe, ūkarīe. Gaakinya nda nīgegūkūrūrīra, no karī kanua gegūkorwo karī na mūrīo ta ūūkī!”

* 9:11 “Abadoni” nī rītwa rīa Kīhibirania na rīgītārūro nī kuuga “Mūniinani.” † 9:13 Kīgongona gīakoragwo na mītheeche īna yatarīi ta hīa, o rūmwe koine-inī; mūdū akīūrīa kūūragwo niathīiaga akanyiita mūtheeche (rūhīa) ūmwe.

¹⁰ Ngikioya kabuku kau ga gikunjo kuuma guoko-ini kwa muraika ūcio, na ni ngikaria. Kari kanua kaari na murio ta ūki, no ndarikia gikaria, gakindurira. ¹¹ Ngicooka ngiurwo atiri, “No nginya urathe ūhoror rīngi ūkonii andū aingī, na ndūriri nyingī, na thiom nyingī, o na athamaki aingī.”

11

Aira aria Eeri

¹ Ngingi nginengerwo murangi wa guthima wahaanaga taruthanju, ngiurwo atiri, “Thi ūthime hekaru ya Ngai na kigongona, na utare andu aria marahooya Ngai kuo. ² No nja ya hekaru utigane nayo, ndukamithime tondū nihetwo andu-a-Ndūriri.* Nao nimakarangiriria itūura riu itheru ihinda ria mieri mirongo ina na iri. ³ Na ni nīngahe aria akwa eerī hinya, nao nimakaratha ūhoror handū ha matukū 1,260 mehumbite nguo cia makunia.” ⁴ Acio nio mitamayi iria iri, na nio miti iria iri ya kugirirwo mawata iria irugamite mbere ya Mwathani wa thi. ⁵ Mūdū o woth angikaageria kumeka ūru, mwaki ūkoimaga tūnua twao ūkaniina thi icio ciao. Na mūdū o woth ūngikenda kumeka ūru no nginya akue o ūguo. ⁶ Andū aya marī na hinya wa kūhinga igūrū nigeetha gutikae kuura mbura ihinda riria makaaratha ūhoror; ningi marī na hinya wa kūgarura maa matuikae thakame. O na ningi marī na hinya wa kūhūra thi na mithemba yoth ya mithiro maita maingī o ta ūria mangienda.

⁷ Riria makaarikia kũheana ūira wao-ri, nyamū iria yambataga yumite Irima-riria-Ritarī-Gituri nīkamatharikira imatoorie, na imoorage. ⁸ Nacio ciimba ciao igaatigwo ciaranite njira-ini cia itūura riria inene, riria rigerekanaagio rigetwo Sodomu kana Misiri, na nikuo Mwathani wao aambiurwo mūti igūrū. ⁹ Na ihinda ria mithenya itatū na nuthu, andū a kuuma iruka ciothe, na mihiriga yoth, na thiom ciothe na ndūriri ciothe, nīmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo. ¹⁰ Nao andū aria matūruga thi nīmagakerera aria acio, na makūngūre magitūmanagira iheo, tondū anabii acio eerī nīmanyariiraga andū a gūkū thi. ¹¹ No thuutha wa mithenya itatū na nuthu, mihūmū ya muoyo ikimatoonya yumite kūrī Ngai, nao makirūgama na magūrū mao, na aria maamonire makinyiitwo nī kimako kinene mūno. ¹² Ngingi makīigua mūgambo mūnene uumite igūrū ūkimeera atiri, “Ambatai na gūkū.” Nao makīambata igūrū marī itu-ini, thū ciao imeroreire.

¹³ Ithaa o riu-ri, gūkigīa na githingithia kinene, nakio gicunji gĩa ikūmi gĩa itūura riu gikimomoka. Andū ngiri mūgwanja makīuragwo nī githingithia kiu, nao aria maatigarire makimaka na makigooca Ngai wa igūrū.

¹⁴ Haaro ya keerī nīyathira, haaro ya gatātū-ri, igūka o narua.

Karumbeta ka Mūgwanja

¹⁵ Nake muraika na mūgwanja akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkigīa na mīgambo mīnene kūu igūrū, nayo ikiuga atiri:

“Ūthamaki wa thi nītuikite ūthamaki wa Mwathani witū, o na Kristū wake,
nake egūtūura athamakaga nginya tene na tene.”

¹⁶ Nao athuuri aria mirongo iri na ana, aria maaikarīre iti ciao cia ūnene mbere ya Ngai, magitū-rumithia mothiū mao thi makīhooya Ngai, ¹⁷ makiuga atiri:

“Nītwagūcookeria ngaatho, Mwathani Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe,

o Wee ūri ho, na nowe warī ho,
tondū nīwoete hinya waku mūnene,
ūkambiriria gūthamaka.

¹⁸ Ndūriri nacio nīciarakarire;
namo mang’ūrī maku nīmakinyite.

Hīndī nīnginyu ya andū aria akuū gūtūurwo ciira,
o na ya kūhe anabii, ndungata ciaku, iheo,
hamwe na aria aamūre, na aria metigirite rītwa riaku,
aria anini na anene,
o na ya kwananga aria manangaga thi.”

¹⁹ Ngingi hekaru ya Ngai kūu igūrū ikihingurwo, na thīni wa hekaru yake gūkioneka ithandūkū riria ria kīrikanīro gīake.† Nakuo gūkigīa na heni, na marurumī, na ngwa, na githingithia, na mbura nene ya mbembe.

12

Mūdū-wa-Nja na Ndamathia

* 11:2 Nja ya hekaru nikuo andu-a-Ndūriri maahoyagira.
mwihokeku na niahingagiria andu ciiranīro ciakae nao.

† 11:19 Ithandūkū ria kīrikanīro kūu igūrū nīkuonania atī Ngai nī

¹ Ningī kūu igūrū gūkioneke ūrirū mūnene wa kūgegania: gūkioneke mūdū-wa-nja wehumbite riūa, agacooka agakinya mweri na magūrū, na agekīra thūmbi ya njata ikūmi na igiri mūtwe. ² Aari na nda, na niakayaga ni ruo tondū aari hakuhi kūheo mwana. ³ Ningī gūkioneke ūrirū ūngi kūu igūrū na atiri: ni ndamathia nene* yarī ndune, na yarī na ciongo mūgwanja, na hīa ikūmi, na thūmbi mūgwanja ciongo-ini ciayo. ⁴ Naguo mūting'oe wayo ūkīhaata gīcunji gīa ithatū kīa njata cia igūrū na igīcirekania thī. Ndamathia iyo ikīrūgama mbere ya mūdū-wa-nja ūcio warī hakuhi kūheo mwana, nīguo itambuure mwana ūcio aaciarwo o ūguo. ⁵ Nake mūdū-wa-nja ūcio akīgīa mwana wa kahī, ūria ūgaathaga ndūriri ciothe na rūthanju rwa kīgera. Nake mwana ūcio akīhurio, agītwarwo igūrū giti-ini kīa ūnene kīa Ngai. ⁶ Mūdū-wa-nja ūcio akīūrira werū-ini, handū harīa aathondekeirwo ni Ngai, harīa aari amenyererwo handū ha ihinda rīa matukū 1,260.

⁷ Na riri, kūu igūrū gūkīgīa mbaara. Mikaeli† na araika ake makirūa na ndamathia iyo, nayo ndamathia na araika ayo makirūa nao. ⁸ No ndamathia ndiari na hinya wa kūigana, nayo hamwe na araika ayo makīaga ūikaro kūu igūrū. ⁹ Nayo ndamathia iyo nene ikīnyugutwo thī, na nīyo nyoka irīa ya tene, o irīa itagwo mūcukani, na iheetwo Shaitani, irīa ihitithagia andū a thī yothe. Nayo ikīnyugutwo thī hamwe na araika ayo.

¹⁰ Ningī ngīcooka ngīigua mūgambo mūnene kūu igūrū, ūkiuga atiri:

“Riu ūhonokio ni mūkinyu, na ūhoti, na ūthamaki wa Ngai witū,
o na wathani wa Kristū wake.

Nīgukorwo ūria ūcuukaga ariū na aari a Ithe witū,
ūria ūmacuukaga mbere ya Ngai mūthenya na ūtukū,
niharūrūkitio thī.

¹¹ Nao nīmamūtoorie
na ūndū wa thakame ya Gatūrume,
o na ni ūndū wa kiugo kīa ūira wao;
na matiigana kwenda kūhonokia mīoyo yao,
o na maatuika a gūkua.

¹² Ni ūndū ūcio, kenai inyuī igūrū,
o na inyuī ariā mūtūūraga kuo!
No kai thī na iria rīria inene iri na haaro-ī,
tondū mūcukani niāikūrūkite kūrī inyuī!
Nake aiyūrītwo ni marūrū manene,
tondū nioī atī ihinda rīake rīria rītigaire ni inyinyi.”

¹³ Rīria ndamathia iyo yoonire atī nīyanyugutwo thī, ikīambīrīria kūnyariira mūdū-wa-nja ūcio waagūte mwana wa kahī. ¹⁴ Nake mūdū-wa-nja ūcio akīheo mathagu meerī ma nderi irīa nene nīgeetha ombūke athīi werū-ini handū harīa aathondekeirwo, harīa aari amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harīa atangīakinyīrīrwo ni nyoka iyo. ¹⁵ Nayo nyoka iyo ikīhorora maaī kuuma kanua kayo o ta rūūi, nīgeetha ikīnyirīe mūdū-wa-nja ūcio, itūme atwarwo ni kiguū kiu. ¹⁶ No thī nayo igīteithīrīria mūdū-wa-nja ūcio na ūndū wa gwathamia kanua kayo, nayo ikīmeria rūūi rūu rwahororetwo ni ndamathia iyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hīndi iyo ndamathia iyo ikīrakarīra mūdū-wa-nja ūcio mūno, nayo igīthi kūrūa na ciana iria ingi ciake, na nio andū ariā maathīkagīra maathani ma Ngai, na makagwatīria ūira wa Jesū.

13

¹ Nayo ndamathia iyo ikīrūgama hūgūrūrū-ini cia iria.

Nyamū kuuma Iria rīria Inene

Ningī ngīcooka ngīona nyamū ikīuma iria thūini. Nyamū iyo yarī na hīa ikūmi, na mūtwe mūgwanja, na hīa-ini ciayo yarī na thūmbi ikūmi, na o mūtwe wayo warī na rīitwa rīa kūrūma Ngai. ² Nyamū iyo ndonire yahaanaga ta ngari, no magūrū mayo maatariī ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mūrūūthi. Nayo ndamathia iyo ikīhe nyamū iyo hinya wayo na giti kiayo kīa ūnene o na wathani mūnene. ³ Mūtwe ūmwe wa nyamū iyo wonekaga ta waringitwo iringa rīa kūrūago, no iringa rīu rīa kūrūago nīriahonete. Nayo thī yothe nīyagegete na ikīrūmīrīra nyamū iyo. ⁴ Nao andū magīkīhooya ndamathia iyo tondū nīyaheete nyamū iyo ūhoti wayo, o na makīhooya nyamū iyo, na makooraigia atiri, “Nūū ūtariī ta nyamū ino? Nūū ūngīmīkīrīra, arūe nayo?”

⁵ Nayo nyamū iyo ikīheo kanua ga kwaria ciugo cia mwītīo na cia kūrūma Ngai, na ikīheo ihinda rīa gwathana rīa mīeri mīrongo ina na iiri. ⁶ Nyamū iyo igītumūra kanua irume Ngai, na icambie rīitwa

* 12:3 Kīrikanīro-ini ndamathia cionanagia thū cia Ngai na cia andū a Israeli. † 12:7 Mikaeli nīwe mūraika ūria mūnene ūria ūgītāgira andū a Israeli, na nīwe ūkaamahonokia mīnyamaro-ini ya mūthia.

rīake, na gīkaro gīake, o na arīa matūūruga kūu igūrū. ⁷ Nīyaheirwo hinya nīguo īrūe na arīa aamūre na īmatoorie. Na īkīheo wathani igūrū rīa mīhīrīga yothe, na andū a iruka ciothe, na thiomī ciothe, o na ndūrīrī ciothe. ⁸ Nao andū othe arīa matūūruga gūkū thī kuuma rīrīa thī yombirwo, arīa othe marītwa mao matārī maandike ibuku-inī rīa muoyo rīa Gatūrūme karīa gaathīnjirwo, makīnamīrīra nyamū īyo mamīhoee.

⁹ Mūdū ūrīa ūrī na gūtū nīakīgūe.

¹⁰ Mūdū o wothē angīkorwo nī wa gūtahwo, nīegūtahwo athīi.

Mūdū o wothē angīkorwo nī wa kūūragwo na rūhiū rwa njora-rī, ndarī hīndī atakooragwo na rūhiū.

Ūguo nīkuonania atī andū arīa aamūre nīmabataire gūkīrīrīra, na marī na wītīkio.

Nyamū kuuma na Thī

¹¹ Ngīcooka ngīona nyamū īngī, īkīuma na thī. Nyamū īyo yarī na hīa igīrī ta cia gatūrūme, no yaaragia ta ndamathia. ¹² Nyamū īyo īgīathana na ūhoti wothē wa nyamū īrīa ya mbere ithenya rīayo, īgītūma thī na arīa othe matūūruga kuo mahooyage nyamū īyo ya mbere, o īyo yahonete irīnga rīayo rīa kūūrigo. ¹³ Nayo īkīringa ciama nene na morirū, o na īgītūma mwakī ūikūrūke uume igūrū ūūke thī andū makīonaga. ¹⁴ Tondū wa morirū macio nīyaheirwo hinya wa kūringa ciama ithenya rīa nyamū īyo ya mbere, īkīheenia andū arīa matūūre thī. Nīngī īgīatha andū mathondeke mūhianano nī ūndū wa gūtūa nyamū īyo, yagurarītio na rūhiū rwa njora no yarī o muoyo. ¹⁵ Nīyaheirwo hinya wa kūhe mūhianano ūcio wa nyamū īyo ya mbere mīhūmū, nīguo ūhote kwaria, na ūtūme arīa othe maaregete kūhooya mūhianano ūcio wa nyamū īyo mooragwo. ¹⁶ Nīngī nīyaathire andū othe na hinya, arīa anini na arīa anene, arīa itonga na arīa athīini, arīa meyathīte na arīa ngombo, o mūdū ekīrwo rūūrī guoko gwake kwa ūrīo kana thīithi-inī wake, ¹⁷ nīgeetha gūtīkagīe mūdū ūngīendia kana agūre, atarī na rūūrī rūu, na nīruo rītwa rīa nyamū īyo, kana namba ya rītwa rīayo.

¹⁸ Ūndū ūyū nībataire ūūgī. Mūdū o wothē angīkorwo arī na ūmenyo-rī, nīeke ithabu rīa namba ya nyamū īyo, nīgūkorwo nī namba ya mūdū. Nayo namba yake nī 666.

14

Gatūrūme na Andū 144,000

¹ Ngīcooka ngīrora, na nī ngīona Gatūrūme arūgamīte Kīrīma-inī gīa Zayuni, arī na andū 144,000 arīa maandīkitwo rītwa rīake na rītwa rīa lthe mothīū-inī mao. ² Nīngī ngīgua mūgambo uumīte igūrū ūtarī ta mūhūyūko wa maai maratherera na nīngī ta mūrurumo wa ngwa. Mūgambo ūcio ndaiguire watarī ta wa aini a inanda cia mūgeeto makīina na inanda ciao. ³ Nao makīina rwīmbo rwerū marī mbere ya gītī kīa ūnene, na marī mbere ya cūmbe irīa inya irī muoyo, na athuuri. Gūtīarī mūdū ūngīahotire kwīruta rwīmbo rūu tīga o acio 144,000 arīa maakūrītwo kuuma thī. ⁴ Acio nī arīa mateethūkitie na andū-a-nja, nīgūkorwo nīmeigīte marī atheru. Nao maarūmagīrīra Gatūrūme o kūrīa guothe aathīiaga. Nīo maagūrīrwo kuuma kūrī andū, na makīrutwo marī maciaro ma mbere kūrī Ngai o na kūrī Gatūrūme. ⁵ Matīrī hīndī marī maheenania; o na matīrī ūcuuke.

Araika Atatū

⁶ Nīngī ngīona mūraika ūngī oombūkīte rīera-inī, nake aarī na Ūhoro-ūrīa-Mwega wa tene na tene wa kūhunjīrīa andū arīa matūūruga thī, ūguo nī kuuga ndūrīrī ciothe, na mīhīrīga yothe, na thiomī ciothe, na andū othe. ⁷ Nake akiuga na mūgambo mūnene atīrī, “Mwītīgīreī Ngai na mūmūgooce we, tondū ihīnda rīake rīa gūtua cīra nīkinyu. Mūhoee ūrīa wombire igūrū, na thī, na irīa rīrīa inene, na ithima cia maai.”

⁸ Nake mūraika wa keerī akiuga atīrī, “Nīrīgūū! Itūūra rīrīa inene rīa Babuloni* nīrīgūū, rīrīa rīanyuthīrie ndūrīrī ciothe ndībei irīa ya maūdū mooru ma ūtharia warīo.”

⁹ Nīngī mūraika wa gatatū akīmarūmīrīra, nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Mūdū o wothē angīhooya nyamū īyo na mūhiano wayo, na ekīrwo rūūrī rwayo thīithi kana guoko-rī, ¹⁰ o nake nīakanyua ndībei īyo ya marakara ma Ngai, irīa ītīrīrwo gīkombe-inī kīa mang’ūrī make ītatukanītio na kīndū. Nake nīakanyariirwo na mwakī wa ūbiriti mbere ya araika arīa atheru na mbere ya Gatūrūme. ¹¹ Nayo ndogo ya kīnyariirīko kīao īgūtūūra yambataga ngīnya tene na tene. Gūtīrī kīhurīko mūthenya kana ūtukū kūrī arīa mahooyaga nyamū īyo na mūhiano wayo, kana kūrī mūdū o wothē ūrīa wīkīrītwo rūūrī rwa rītwa rīayo.” ¹² Haha nīhabataire ūkīrīrīra arī andū arīa aamūre, o arīa maathīkagīra Maathani ma Ngai, na magatūūra marī ehokeku harī Jesū.

* 14:8 Itūūra rīrīa inene rīa “Babuloni” haha rīcīragīrio nī itūūra rīa Roma, na rīkarūtgamīrīra ūhoro wa gūtīkīrīra Ngai na andū ake.

¹³ Ngĩcooka ngĩgua mūgambo woima igūrū ūkiuga atīrī, “Andika atīrī: Kūrathimwo-rī, nī andū arĩa akuū, arĩa makuite marī thīinī wa Mwathani kuuma rīu.”

Nake Roho ekuuga atīrī, “Ī, nĩguo makihurũke mawīra mao maritū, nĩgũkorwo ciiko ciao iria maneeke nĩkamoiama thuutha.”

Thĩ Kūgethwo

¹⁴ Ningĩ ngĩrora, ngĩona hau mbere yakwa haarī na itu rīerū, na itu rīu nĩrĩaikarīrwo nī mūdū “wahaanaga ta mūrū wa mūdū” arī na thūmbī ya thahabu mūtwe, na arī na rūhiū rūūgĩ rwa kūgetha guoko-inī gwake. ¹⁵ Nake mūraika ūngĩ akiuma thīinī wa hekarū, agĩta mūdū ūcio waikarīre itu na mūgambo mūnene, akīmwīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwa kūgetha, ūgethe, tondū ihinda rĩa kūgetha nĩkinyu, nĩgũkorwo magetha ma thī nī makūrū.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio, mūdū ūcio waikarīre itu akihīūrīria rūhiū rwake thī, nayo thī ikĩgethwo.

¹⁷ Nake mūraika ūngĩ akiuma thīinī wa hekarū kūu igūrū, o nake aarī na rūhiū rūūgĩ rwa kūgetha. ¹⁸ Na mūraika ūngĩ, ūria wathaga mwaki, akiuma kīgongona-inī, agĩta ūcio warī na rūhiū rūūgĩ rwa kūgetha na mūgambo mūnene, akīmwīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwaku rūūgĩ rwa kūgetha, na ūcookanīrīre imanjika cia thabibū kuuma harī mūthabibū ūria wa thī tondū thabibū ciayo nī njīru.” ¹⁹ Nake mūraika ūcio akihīūrīria rūhiū rwake thī, agĩcookereria thabibū ciayo, na agĩcooka agĩciikia kihīhīro-inī kīrīa kīnene kīa mang’ūrī ma Ngai.[†] ²⁰ Nacio ikīrangīrīrio kihīhīro-inī kīrīa kīarī nja ya itūūra inene, nayo thakame igĩtherera yumite kihīhīro-inī, igĩkinya handū ha itīina rĩa mairū ta igana rĩa mīrongo inana,[‡] na ikīambata o nginya igĩkinya mīkwa-inī irĩa yohaga mbarathi tūnua.

15

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

¹ Ngĩcooka ngĩona ūrūrū ūngĩ mūnene na wa kūgegania kūu igūrū: ndonire araika mūgwanja makuūite mīthiro mūgwanja ya mūthia. Mīthiro iyo nīyo yarī ya kūrīkīrīria mang’ūrī ma Ngai. ² Ngĩcooka ngĩona kīndū kīahaanaga ta iria rĩa gĩcicio gītukanītio na mwaki, na ngĩcooka ngĩona arĩa maatooretie nyamū irĩa na mūhiano wayo, na namba ya rītwa riayo, marūgamite rūtere-inī rwa iria rīu. Nao maanyītite inanda cia mūgeeto iria maaheetwo nī Ngai,³ nao maainaga rwīmbo rwa Musa ūria ndungata ya Ngai,^{*} na rwīmbo rwa Gatūrūme, makoiga atīrī: “Maūdū maku marĩa wīkite nī manene na ma kūgegania,

Wee Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

Njīra ciaku nī cia kīhooito na nī cia ma,

Wee Mūthamaki wa mīndī na mīndī.

⁴ Nūū ūtangīgwtīgīra,

na agoocithie rītwa rīaku, wee Mwathani?

Nīgũkorwo Wee wiki nīwe Mūtheru.

Ndūrīrī ciothe nīgooka ihooe irī mbere yaku,

nīgũkorwo ciiko ciaku cia ūthingu nīguūrītio.”

⁵ Thuutha wa maūdū macio nīndarorire, na ngĩona hekarū kūu igūrū, irĩa arī hema nyamūre ya ūira, nayo ikīhingūrwo. ⁶ Nao araika mūgwanja arĩa maarī na mīthiro irĩa mūgwanja makiuma kūu thīinī wa hekarū iyo. Nao meehumbite nguo cia gatani irĩa theru yahrenagia, na makeyoha mīcibi ya thahabu ithūri-inī ciao. ⁷ Hīndī iyo kīūmbe kīmwe gĩa ciūmbe iria inya irī muoyo-rī, gīkīnengera araika acio mūgwanja mbakūrī mūgwanja cia thahabu, ciyūrītio mang’ūrī ma Ngai ūria ūtūūruga muoyo tene na tene. ⁸ Nayo hekarū ikīyūra ndogo yumite riiri-inī wa Ngai na thīinī wa hinya wake, na gūtīrī mūdū ūngīahotire gūtoonya hekarū iyo nginya mīthiro iyo mūgwanja ya araika acio mūgwanja irīkīrīre.

16

Mbakūrī Mūgwanja cia Mang’ūrī ma Ngai

¹ Ningĩ ngĩgua mūgambo mūnene ūkiuga thīinī wa hekarū, nague ūkīra araika acio mūgwanja atīrī, “Thīinī, mūkonorerie thī mbakūrī icio mūgwanja cia mang’ūrī ma Ngai.”

² Nake mūraika wa mbere agĩthīi akionoreria mbakūrī yake thī, nacio irona njūru mūno irī ruo ikīgĩa andū arĩa maarī na rūūrī rwa nyamū iyo, na arĩa maahooyaga mūhiano wayo.

³ Nake mūraika wa keerī akionoreria mbakūrī yake iria-inī rīria inene, narīo iria rīu rikīgarūrūka rīgītūika ta thakame ya mūdū mūkuū, nakīo kīndū o gĩothe kīarī muoyo iria-inī rūu gīgīkua.

[†] 14:19 Ihihīro thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū rīaragia ūhoru wa kūhingio kwa marakara ma Ngai. [‡] 14:20 nī ta kilomita magana matatū. ^{*} 15:3 Rwīmbo rwa Musa rwainagwo mūthenya wa Thabatū hwaī-inī thīinī wa thunagogi gūkūngūria gūkūūrwo kwa andū a Isīraeli kuuma būrūrī wa Misīri.

⁴ Ningī mūraika wa gatatū akionoreria mbakūri yake njūū-inī na ithima-inī cia maaī, nacio igītuika thakame. ⁵ Ngīcooka ngīigua mūraika ūria wathaga maaī akiuga atīri:

“Wee ūri na kīhoto ūgītua matuīro maya,
Wee ūria ūri ho, na nowe warī ho, o Wee Mūtheru,
tondū wa gūtua ciira ūguo;

⁶ nīgūkorwo nīmaitīte thakame ya andū aku aamūre, na ya anabii,
nawe nūmaheete thakame manyue ta ūria magīrīrwo.”

⁷ Na ngīigua kīgongona gīacookia atīri:

“Īi nīguo, Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
matuīro maku nī ma ma, na nī ma kīhoto.”

⁸ Nake mūraika wa kana akionoreria mbakūri yake riūa-inī, narīo riūa rikiheo hinya wa gūcina andū na mwaki. ⁹ Andū magīcinwo nī ūrugarī ūcio mūnene, nao magakīrumaga rītwa rīa Ngai ūcio warī na hinya wa gwatha mīthiro iyo, no matiigana kwīrira mamūgooce.

¹⁰ Mūraika wa gatano akionoreria mbakūri yake gītī-inī kīa ūnene kīa nyamū īrīa, naguo ūthamaki wayo ūkīyūra nduma. Nao andū makīrūma nīmī nī ūndū wa ruo, ¹¹ na makīruma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūria maiguaga na nī ūndū wa ironda iria maarī nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūndū marīa meekite.

¹² Nake mūraika wa gatandatū akionoreria mbakūri yake rūū-inī rūria rūnene rwa Farati, namo maaī maruo makīhwa nīguo athamaki a kuuma mwena wa Irathīro mathondekerwo njīra. ¹³ Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra,* namo moimire kanua ka ndamathia, na makiuma kanua ka nyamū īria, na kanua-inī ka mūnabii ūria wa maheeni. ¹⁴ Namo nīmo maarī maroho ma ndaimono marīa maringaga cīama, namo mathiiga kūrī athamaki a thī yothe, nīguo mamacookanīrīrie nī ūndū wa mbaara īria ikaarūo mūthenya ūcio mūnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rīrī, ngūūka o ta mūici! Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūria ūikaraga eigūite na agaikara ahaarīrie nguo ciake, nīgeetha ndakanae gūthīi njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namo maroho macio magīcookanīrīria athamaki handū harīa hetagwo na Kīhibirania, Arimage-doni.

¹⁷ Nake mūraika wa mūgwanja akionoreria mbakūri yake rīera-inī, na rīrī, hekarū thīnī gūkiuma mūgambo mūnene uumīte gītī-inī kīa ūnene, ūkiuga atīri, “Ūhoro ūcio nīwarīka!” ¹⁸ Gūgīcooka gūkīgīa heni, na marurumī, na ngwa o na gīthingithia kīnene. Gūtīrī kwagīa gīthingithia kīngī kīnene ta kīu kuuma rīria thī kwagīre andū, nī ūria gīthingithia kīu kīarī kīnene mūno. ¹⁹ Narīo itūūra rīria inene rīgātūkana njatū ithatū, namo matūūra ma ndūrīrī makīmomoka. Nake Ngai akīrīrikana Babuloni itūūra rīria inene, na akīrīhe gīkombe kīaiyūrītio ndibei ya ūrūrū wa mang’ūrī make. ²⁰ Nacio icīgīrīra ikīūra ciothe, nacio irīma ikiaga gūcooka kuoneka. ²¹ Namo mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ūritū wa ta kilo mīrongo ītano o ihiga, makīgwīra andū. Nao makīruma Ngai nī ūndū wa mūthiro ūcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondū mūthiro ūcio warī wa kūmakania mūno.

17

Mūndū-wa-nja Igūrū rīa Nyamū

¹ Nake mūraika ūmwē wa araiika acio mūgwanja, maarī na mbakūri mūgwanja agīūka, akīnjīra atīrī, “Ūka, nguonie iherithia rīa mūmaraya ūria mūnene, ūria ūikarīte igūrū rīa maaī maingī. ² Na nīwe athamaki a thī maatharīrie nake, na andū arīa matūūruga thī makarīo nī ndibei ya ūtharia wake.”

³ Ningī mūraika ūcio akīnjoya ndī thīnī wa Roho, akīndwara werū-inī. Ndī kūu werū-inī ngōna mūndū-wa-nja aikarīrie nyamū yarī ndune ta gakarakū, na yayīūrītwa nī marītwa ma kūrūma Ngai mwīrī wayo, na yarī na ciongo mūgwanja na hīa ikūmi. ⁴ Mūndū-wa-nja ūcio ehumbīte nguo cia rangi wa ndathi na mūtune, na akegemīa na thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruru. Guoko-inī gwake nīanyiitēte gīkombe gīa thahabu kīiyūrītio maūndū marī magigi, na ciiko cia ūtharia wake. ⁵ Thiithi-inī wake aandīkwo rītwa atīri:

KĪRIGA
BABULONI ŪRIA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAŪNDŪ MOTHE MARĪA MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

* 16:13 Alawii 11:10 rīandikītwo ciūra irī mūtatarata-inī wa nyamū iria irī thaahu; ciugo ici cionanagia maheeni marīa makaahunjio matukū ma marīgīrīrio kūhingīca andū nīguo meetikire na marūmīrīre wīkī naaī na ūremi.

⁶ Nĩndonire atĩ mũndũ-wa-nja ūcio aarĩ mūrĩũ, akarĩo nĩ thakame ya andũ arĩa aamũre, o na thakame ya andũ arĩa maarĩ aira a Jesũ.

Na rĩrĩa ndaamuonire, ngĩgega mũno. ⁷ Nake mũraika ūcio akĩnjũũria atĩrĩ: “Wagegio nĩ kĩĩ? Nĩngũgũtaarĩia hitho ya mũndũ-wa-nja ūcio na ya nyamũ ĩyo ahaicĩte, ĩyo ĩrĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmĩ. ⁸ Nyamũ ĩyo wonire yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, na ĩrĩ hakuhĩ kuuma ĩrima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi ĩthĩĩ ĩkaanangwo. Nao andũ arĩa matũũraga thĩ, arĩa marĩitwa mao mataandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo nĩmakagega mona nyamũ ĩyo, tondũ hĩndĩ ĩmwe yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, no nĩrĩũka.

⁹ “Undũ ũyũ ũkwenda gwĩciirio na ũũgĩ. Ciongo icio mũgwanja nĩ ĩrĩma mũgwanja ĩria ciikarĩrwo nĩ mũndũ-wa-nja ūcio. ¹⁰ Nĩngĩ nĩ athamaki mũgwanja. Atano nĩmeherete, ũmwe arĩ ho, na ũrĩa ũngĩ ndarĩ arooka; no ooka-rĩ, no nginya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamũ ĩrĩa yarĩ kuo, na rĩu ndĩrĩ ho, nĩyo mũthamaki wa kanana. We nĩ ũmwe wa acio mũgwanja, na rĩu erekeire kwanangwo.

¹² “Hĩa icio ikũmĩ wonire nĩ athamaki ikũmĩ arĩa mataahetwo ũthamaki, no nĩmakaheo wathani ta athamaki maathane ithaa rĩmwe hamwe na nyamũ ĩyo. ¹³ Marĩ na muoroto ũmwe, na nĩmakaheana ũhoti na wathani wao kũrĩ nyamũ ĩyo. ¹⁴ Nao nĩmakarũa na Gatũrũme, no Gatũrũme nĩakamatooria tondũ nĩwe Mwathani wa aathani, na Mũthamaki wa athamaki, na andũ arĩa agaakorwo hamwe nao nĩ arũmĩrĩrĩ ake arĩa metĩtwo, na magathuurwo, na nĩ ehokeku.”

¹⁵ Nĩngĩ mũraika ūcio akĩnjũũria atĩrĩ, “Maaĩ macio wonire hau mũmaraya ūcio aikarĩte nĩ iruka cia andũ, na ĩrĩndĩ, na ndũrĩrĩ, na thiomĩ. ¹⁶ Nayo nyamũ ĩyo wonire, na hĩa icio ikũmĩ nĩgũthũũra ĩgaathũũra mũmaraya ūcio. Nacio nĩkamwananga na ĩmũtĩge arĩ njaga; nĩikaarĩa nyama ciake, na ĩmũcine na mwaki. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai nĩekĩrĩte ngoro-inĩ ciao rĩciirĩa rĩa kũhingia muoroto wake na undũ wa kũiguanĩra mahe nyamũ ĩyo hinya wao wa gwithana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mũndũ-wa-nja ūcio wonire nĩwe ĩtũũra rĩrĩa inene rĩrĩa rĩathaga athamaki a thĩ.”

18

Kũgũa kwa Babuloni

¹ Thuutha wa maũndũ macio nĩndonire mũraika ũngĩ agĩkũrũka oimĩte igũrũ arĩ na ũhoti mũnene mũno, nayo thĩ ĩkĩarĩrwo nĩ ũkengi wake. ² Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

“Nĩrĩgũu! Babuloni ĩtũũra rĩrĩa inene-rĩ, nĩrĩgwĩte!

Nĩrĩtuĩkĩte gĩikaro kĩa ndaimono,
na rĩgatuĩka gĩtũũro gĩa gũthaakĩrwo nĩ ngoma o yothe thũku,
rĩgatuĩka gĩtũũro kĩa nyoni ciothe ĩria ĩrĩ thaahu na thũũre.

³ Nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩinyũite
ndĩbeĩ ĩrĩa ya maũndũ mooru ya ũtharia wake.

Nao athamaki a thĩ nĩmatharĩe nake,
nao onjorithĩa a thĩ magĩtongio nĩ mũtũũrĩre wake wa mĩago mĩkĩru.”

⁴ Nĩngĩ ngĩgua mũgambo ũngĩ uumĩte igũrũ ũkiuga atĩrĩ:

“Inyũ andũ akwa, umai kũrĩ we,
nĩgeetha mũtikagwatanĩre na mehia make,
na nĩguo mũtikae kwamũkĩra mĩthiro yake;

⁵ nĩgũkorwo mehia make nĩmeiganĩrĩre magakinya o igũrũ,
nake Ngai nĩarĩkanĩte mawaganu make.

⁶ Mũheei o ta ũrĩa araheanaga;
mũrĩhei maita meerĩ ma ũria ekĩte.
Gikombe kĩrĩa aramũringagĩria-rĩ, mũringĩriei kĩo maita meerĩ.

⁷ Mũnyamarĩei, na mũmũhe kĩa
kĩiganaine na mwĩgaatho na mwĩkĩrĩro wake.

Ngoro-inĩ yake erahaga, akoĩga atĩrĩ,
‘Nĩ njikaraga ta mũthamaki-mũndũ-wa-nja;
ndĩrĩ mũtumia wa ndigwa, na ndĩrĩ hĩndĩ ngaacakaya.’

⁸ Nĩ undũ ūcio, mĩthiro yake nĩkamũkinyĩrĩra mũthenya o ro ũmwe:
nayo nĩ gĩkuũ, na macakaya, o na ng’aragu.

Agaacinwo na mwaki,
nĩgũkorwo Mwathani Ngai ũrĩa ũmũtũũrĩre ciira arĩ hinya.

⁹ “Rĩrĩa athamaki a thĩ arĩa maatharagia nake na makagwatanĩra nake mĩago-inĩ yake makoona ndogo yake akĩhĩa-rĩ, nĩmakamũrĩrĩra na mamũcakaire. ¹⁰ Nao makaarũgama haraaya nĩ undũ wa gwĩtigĩra kĩnyariĩrĩko gĩa, nao marĩre, makiugaga atĩrĩ:

“Īya-ī! Īya-ī, wee itūūra inene,
wee Babuloni, itūūra rīa hinya!

Ituīro rīaku rīrī gūkinya ithaa-inī o rīmwe!

¹¹ “Onjoria a thī nīmakamūrīra na mamūcakaīre, tondū gūtīrī mūdū ūgaacooka kūgūra indo ciao rīngi: ¹² indo cia thahabu, na betha, na mahiga ma goro, na ruru; ningī mataama ma gatani īrīa njega, na marīa ma rangi wa ndathi, na marīa ma hariri, na mataama marīa matune ta gakarakū; ningī mīthemba yothe ya mīti īrīa mīnungi wega, na indo cia mīthemba yothe iria ithondeketwo na mīguongo, na mbaū cia goro, na gīcango, na kīgera, na mahiga mathaka ma nyaigī; ¹³ ningī mīrigo ya ndarathini na iriki, na ya ūbumba, na maguta marīa manungi wega, na ūbani, na ya ndibei na maguta ma ndamaiyū, na ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, o na ngano; ningī ng’ombe na ng’ondū; o na mbarathi na makaari; nginya ngombo o na mīoyo ya andū o nayo.

¹⁴ “Nao nīmakoiga atīrī, ‘Itunda rīrīa weriragīria nīrīkwehereire. Ūtonga waku wothe o na ūkengi waku nīithirīte, na gūtīrī hīndī igaacooka kuoneka o na rī.’ ¹⁵ Onjoria arīa meendagia indo icio na magītonga kuuma kūrī we-rī, makaarūgama o haraaya nī ūndū wa gwītīgira kīnyariirīko gīake. Nīmakarīra, na macakae, ¹⁶ na maanīrīre, moige atīrī:

“Īya-ī! Īya-ī! Wee itūūra inene,
wee wihumbīte nguo cia taama wa gatani īrīa njega,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū,
na ūkegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruru!

¹⁷ Ūtonga ūcio mūnene ūguo nīwanangwo ithaa-inī o rīmwe!

“Anene othe a marikabu cia iria-inī, na arīa othe mathiiga na marikabu, atwarithia a marikabu, na arīa othe marutaga wīra kūu iria-inī rīrīa inene, makaarūgama o haraaya. ¹⁸ Rīrīa makooona ndogo ya itūūra rīu rīkīhīa-rī, nīmakanīrīra moige atīrī, ‘Kūrī kwagīa itūūra rīngī inene ta itūūra rīrī?’ ¹⁹ Nao nīmakehurīra rūkūngū mītwe o makīrīraga na magīcakayaga, na makae, makiugaga atīrī:

“Īya-ī! Īya-ī, Wee itūūra inene,
kūrīa arīa othe ene marikabu cia iria-inī inene maatongaire nī ūndū wa ūtonga warīo!
Nīrīanangwo ithaa-inī o rīmwe!

²⁰ Rīkenerere, wee igūrū!

Kenai inyuī andū arīa aamūre, na inyuī atūmwō, o na inyuī anabii!
Ngai nīarītūirīre ciira nī ūndū wa ūrīa rīamwīkire.’”

²¹ Ningī mūrīka ūrī hinya akīoya ihiga rīaiganaga ta ihiga inene rīa gīthī, akīrīkia thīnī wa iria rīrīa inene, akiuga atīrī:

“Ūguo nīguo itūūra rīu inene rīa Babuloni
rīgaatengemanio thī na hinya,
narīo rīage gūcōoka kuoneka o na rī.

²² Nacio nyīmbo cia ahūūrī inanda cia mūgeeto na aini,
na ahuhī a mītūrīrū, na ahuhī a corō,
matigacōoka kūiguuō thīnī waku o na rī.

Gūtīrī mūruti wa wīra wa mūthemba o wothe
ūgacōoka kuoneka thīnī waku o rī.

Mūgambo wa ihiga rīa gīthī
ndūrī hīndī ūgaacōoka kūiguuō thīnī waku.

²³ Gūtīrī hīndī ūtheri wa tawa
ūgacōoka kwara thīnī waku o na rī.

O nago mūgambo wa mūhikania na wa mūhiki
ndūrī hīndī ūgaacōoka kūiguuō thīnī waku o na rī.

Onjoria aku nīo maarī andū marī igweta gūkū thī.

Nacio ndūrīrī cīothe cīahītīthirio nī ūragūrī waku.

²⁴ Thīnī wake nīkūo gwakorirwo thakame ya anabii, na ya andū arīa aamūre,
o na ya arīa othe manooragīrwo gūkū thī.”

Haleluya!

¹ Thuutha wa maūdū macio ngīgua kīndū kīagambaga ta mūrurumo wa kīrīndī kīnene kīa andū makīanīrīra kūu igūrū, makoiga atīrī:

“Haleluya!

Ūhonokio, na riiri, na hinya nī cia Ngai witū,

² nīgukorwo matuĩro make ma ciira nĩ ma ma, na nĩ ma kihooto.

Tondũ niatũĩĩre mũmaraya ũcio mũnene ciira,

ũcio wathũkirie thĩ na ũtharia wake.

Na nĩamũĩĩhĩtie thakame ya ndungata ciake.”

³ Na makĩanĩĩra o rĩngĩ, makiuga atĩrĩ:

“Haleluya!

Ndogo yake ĩgũtũũra yambataga nginya tene na tene.”

⁴ Nao athuuri arĩa mĩrongo ĩĩrĩ na ana, na ciũmbe iria inya irĩ muoyo, makĩgũithia thĩ makĩhooya Ngai, ũria waikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene. Nao makĩanĩĩra atĩrĩ:

“Ameni, Haleluya!”

⁵ Ningĩ mũgambo ũkiuma gĩtĩ-inĩ kũu kĩa ũnene, ũkiuga atĩrĩ:

“Goocai Ngai witũ,

inyuĩ ndungata ciake inyuothe,

o inyuĩ mũmwĩtigĩĩrite,

arĩa anini na arĩa anene!”

⁶ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo warĩ ta wa kĩĩrĩndĩ kĩnene mũno, wahaanaga ta mĩrurumo wa maai megũtherera na ta mĩrurumo mũnene wa ngwa, nague ũkianĩĩra, ũkiuga atĩrĩ:

“Haleluya!

Nīgukorwo Mwathani Ngai witũ,

o we Mwene-Hinya-Wothe, nĩarathamaka.

⁷ Nĩtũkenei, na tũcanjamũke,

na tũmũgooce!

Nīgukorwo ũhiki wa Gatũrũme nĩmũkinyu,

nake mũhiki wake nĩhaariĩrie.

⁸ Nake mũhiki ũcio akĩheo nguo cia taama ya gatani ĩrĩa njega,

ĩ gũkenga na theru, nĩguo ehumbe.”

(Taama wa gatani ĩrĩa njega nĩguo ciiko cia ũthingu cia andũ arĩa aamũre.)

⁹ Ningĩ mũraika ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Andika atĩrĩ: ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa metĩtwo iruga-inĩ rĩa ũhiki wa Gatũrũme!’” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Icio nĩ ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rĩrĩa ndaiguire ũguo, ngĩgwa magũrũ-inĩ make ndĩmũhooe. No akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩka ũguo! O na nĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariũ na aarĩ a thoguo, arĩa magwatĩĩrie ũira wa Jesũ. Hooya Ngai arĩ we! Nīgukorwo ũira wa Jesũ nĩguo roho wa ũrathi.”

Mũndũ Ũhaicĩte Mbarathi Njerũ

¹¹ Ningĩ nĩndonire igũrũ rĩhingũkĩte na hau mbere yakwa haarĩ na mbarathi njerũ, nake ũria wamĩhaicĩte etagwo Mwĩhokeku na Wa-ma. Nake atuuaga ciira, na akarũa mbaara arũmĩtie kihooto.

¹² Namo maitho make mahaana ta mwaki ũgwakana, na arĩ na thũmbĩ nyingĩ mũtwe. Nĩandikĩtwo rĩĩtwa, rĩtarĩ mũndũ ũngĩ ũrĩũ tiga we wiki. ¹³ Ehumbĩte nguo ĩrĩndĩtwo thakame-inĩ, narĩo rĩĩtwa rĩake etagwo Kiugo-kĩa-Ngai. ¹⁴ Nacio mbũtũ cia ita cia igũrũ ciamuumĩte thuutha, ihaicĩte mbarathi njerũ na ikehumba nguo cia taama wa gatani ĩrĩa njega, njerũ cua na theru. ¹⁵ Ningĩ kanua-inĩ gake koimĩte rūhiũ rwa njora rūũgĩ rwa kũũraga ndũrĩrĩ naruo. Nake agaaciathaga na rūthanju rwa kigera na arangĩrĩrie ihĩhĩro rĩa ndibei rĩa mang’ũrĩ marũrũ ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inĩ yake na kiero-inĩ gĩake nĩandikĩtwo rĩĩtwa rĩrĩrĩ:

“MŪTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA MWATHANI WA AATHANI.”

¹⁷ Ngĩcooka ngĩona mũraika ũmwe arũgamĩte thĩinĩ wa riũa, nake akianĩĩra na mũgambo mũnene, agũĩta nyoni iria ciarerete rĩera-inĩ, agĩciĩra atĩrĩ, “Ūkai, mũngane hamwe iruga-inĩ rĩria inene rĩa Ngai, ¹⁸ nĩgeetha mũrĩe nyama cia mĩĩrĩ ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andũ arĩa marĩ hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mĩĩrĩ ya andũ othe arĩa eyathi na arĩa ngombo, o na arĩa anini na arĩa anene.”

¹⁹ Ningĩ ngĩona nyamũ ĩrĩa, na athamaki a thĩ, na mbũtũ ciao cia ita mecookanĩĩrie hamwe nĩgeetha marũe na ũcio wahaiĩte mbarathi na mbũtũ yake ya ita. ²⁰ No rĩrĩ, nyamũ ĩyo ĩkĩnyĩitwo, o hamwe na mũnabii ũrĩa wa maheeni ũrĩa waringaga ciama ithenya rĩayo. Na ũndũ wa ciama ĩcio nĩahĩtithĩtie andũ arĩa mekĩrĩtwo rūrĩ rwa nyamũ ĩyo na makahooya mũhianano wayo. Nao eerĩ magĩĩkio icua-inĩ rĩa mwaki wa ũbiriti ũgwakana. ²¹ Arĩa maatigaire makĩũragwo na rūhiũ rwa njora ruomĩte kanua ka ũcio wahaiĩte mbarathi, nacio nyoni ciothe ikĩĩhũnĩrĩria nyama cia mĩĩrĩ yao.

20

Mīaka Ngiri Īmwe

¹ Ningĩ ngĩona mūraika agĩkūrũka oimĩte igūrũ, arĩ na kĩhingũro kĩa Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi, na anyiĩtite mũnyororo mũnene guoko-inĩ gwake. ² Nake akĩnyiita ndamathia ĩrĩa, na nĩyo nyoka ĩrĩa ya tene, na noyo mũcukani kana Shaitani, akĩmĩoha mīaka ngiri ĩmwe. ³ Akĩmũkia Irima rĩu-Rĩtarĩ-Gĩturi, akĩmĩhingĩrĩria kuo, na akĩrĩcinĩrĩa mũhũri, nĩguo amĩgĩrĩrĩrie ndikanacooke kũheenia andũ a ndũrĩrĩ rĩngĩ nginya mīaka ngiri ĩmwe ĩthire. Thuutha wa ũguo nĩkarekerio ihinda inini.

⁴ Ngĩcoka ngĩona itĩ cia ũnene iria ciaikarĩrwo nĩ arĩa maaheetwo hinya wa gũtũra andũ ciira. Na ngĩona mĩoyo ya andũ arĩa manatinio mĩtwe nĩ ũndũ wa ũira wa Jesũ o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai. Acio matiahooete nyamũ ĩrĩa o na kana mũhiano wayo, na matiekĩrĩtwo rũũri rwayo ithiithi-inĩ ciao kana moko-inĩ mao. Nao magĩcoka muoyo na magĩathana hamwe na Kristũ mīaka ngiri ĩmwe. ⁵ (Andũ arĩa angĩ othe maakuĩte matiigana gũcoka muoyo, nginya rĩrĩa mīaka ĩyo ngiri ĩmwe yathirire.) Kũu nĩkuo kũrĩuka kũrĩa kwa mbere. ⁶ Kũrathimwo na gũthera nĩ arĩa magwatanĩire na kũrĩuka kũu kwa mbere. Gĩkuũ gĩa keerĩ gĩtĩri na hinya igūrũ rĩa, no magaatũika athĩnjĩri-Ngai o na Kristũ, na magaaathamaka hamwe nake mīaka ngiri ĩmwe.

Shaitani Gũtũrwo Ciira

⁷ Rĩrĩa mīaka ĩyo ngiri ĩgaathira, Shaitani nĩkuohorwo akoohorwo oime njeera ĩyo yake, ⁸ nake nĩagathiĩ kũheenia ndũrĩrĩ ituri-inĩ iria inya cia thĩ, nĩcio Gogu na Magogu, nĩguo acicookanĩrĩrie hamwe nĩ ũndũ wa mbaara. Mũigana wao nĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria rĩrĩa inene. ⁹ Nao magĩtũkanĩria warĩ wa thĩ, makĩrigiicĩria kambĩ ya andũ a Ngai, o na itũũra rĩu inene endete. No mwaki nĩwoimire igūrũ, ũkĩmaniina. ¹⁰ Nake mũcukani, ũrĩa wamaheenĩrie, agĩkio iria rĩa mwaki wa ũbiriti, o kũrĩa nyamũ ĩrĩa na mũnabii ũrĩa wa maheeni maikĩtio. Nao magaatũũra manyariiragwo mũthenya na ũtukũ tene na tene.

Arĩa Akuũ Gũtũrwo Ciira

¹¹ Ningĩ ngĩona gĩtĩ kĩnene mũno kĩa ũnene kĩa rangi mwerũ, na ngĩona ũrĩa wagĩkarĩire. Nayo thĩ na igūrũ ikiũra, ikiehera ũthiũ-inĩ wake, ikiaga handũ ingĩikara. ¹² Na ningĩ ngĩona arĩa akuũ, anene na arĩa anini, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kũu kĩa ũnene, namo mabuku makĩhingũrwo. Narĩo ibuku rĩngĩ rikĩhingũrwo, na nĩrĩo ibuku rĩa muoyo. Nao andũ arĩa akuũ magĩtũrwo ciira kũringana na ciĩko iria meekĩte, o ta ũrĩa kwaandĩkitwo mabuku-inĩ macio. ¹³ Narĩo iria rĩrĩa inene rikĩruta arĩa akuũ maarĩ thĩinĩ warĩo, nakĩo gĩkuũ na Kwa-ngoma ikĩruta arĩa maarĩ thĩinĩ wacio, na o mũndũ agĩtũrwo kũringana na ciĩko iria eekĩte. ¹⁴ Thuutha ũcio gĩkuũ na Kwa-ngoma igĩkio iria-inĩ rĩa mwaki. Icuu rĩu rĩa mwaki nĩrĩo gĩkuũ gĩa keerĩ. ¹⁵ Na rĩrĩ, mũndũ o wotho akorwo rĩitwa rĩake rĩtioneĩre rĩandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo-rĩ, agĩkio iria-inĩ rĩu rĩa mwaki.

21

Jerusalemu ĩrĩa Njerũ

¹ Ngĩcoka ngĩona igūrũ rĩerũ na thĩ njerũ, tondũ igūrũ rĩrĩa rĩa mbere na thĩ ĩrĩa ya mbere nĩcieherete igathira, narĩo iria rĩrĩa inene rĩtiarĩ ho. ² Ngĩona Itũũra rĩrĩa Itheru, Jerusalemu ĩrĩa njerũ, rĩgĩkūrũka riumĩte igūrũ kwa Ngai, rĩhaarĩrio ta mũhiki agemeirio mũthuriwe. ³ Ningĩ ngĩguu mũgambo mũnene uumĩte gĩtĩ-inĩ-kĩa-ũnene, ũkiuga atĩrĩ, “Rĩu gĩkaro kĩa Ngai kĩrĩ hamwe na andũ, nake nĩegũtũũrĩa nao. Megũtũka andũ ake, nake Ngai we Mwene arikoragwo hamwe nao, na atũike Ngai wao. ⁴ Nake nĩakamagĩria maithori mothe mathire maitho-inĩ mao. Gũtĩrĩ hĩndĩ ingĩ gũgaakorwo na gĩkuũ, o na kana gũcakaya, kana kĩrĩro, kana ruo, nĩgũkorwo maũndũ marĩa ma mbere nĩmeherete magathira.”

⁵ Nake ũrĩa waĩkarĩire gĩtĩ-kĩa-ũnene akiuga atĩrĩ, “Nĩ kwerũhia ndĩrerũhia maũndũ mothe!” Agĩcoka akiuga atĩrĩ, “Andĩka ũndũ ũyũ, nĩgũkorwo ciugo ici nĩ cia kwĩhokwo, na nĩ cia ma.”

⁶ Agĩcoka akĩnjĩra atĩrĩ: “Maũndũ nĩmahingu. Nĩ nĩ nĩ Alifa o na Omega, Kĩambĩrĩria o na Kĩrĩkĩro. ũrĩa mũnyootu nĩngamũhe maaĩ anyue kuuma gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo, anyue o ũguo tũhũ atekũgũra. ⁷ Mũndũ ũrĩa ũgũtoorania nĩwe ũkaagaya maũndũ macio mothe, na nĩ nĩngatũika Ngai wake, nake atũike mũrũ wakwa. ⁸ No andũ arĩa iguoya, na arĩa matetikĩtie, na arĩa imaramari, na arĩa oragani, na ahũũri maraya, na arogĩ, na ahooi mĩhianano, na aheenania-rĩ, othe ũtũũro wao no iria-inĩ rĩa mwaki wa ũbiriti. Gĩkĩ nĩkio gĩkuũ gĩa keerĩ.”

⁹ ũmwe wa arĩa acio mũgwanja arĩa maarĩ na mbakũri mũgwanja iria ciaĩyũrite mĩthiro ĩrĩa mũgwanja ya kũrigĩrĩria agũka, akĩnjĩra atĩrĩ, “Ūka, nĩngũkuonia mũhiki, na nĩwe mũtũmia wa Gatũrũme.” ¹⁰ Nake akĩnguua ndĩ thĩinĩ wa Roho, akĩndwara kĩrĩma-inĩ kĩarĩ kĩnene kĩaaya na igūrũ, akĩnyonia Jerusalemu, Itũũra rĩu inene Itheru rĩgĩkūrũka riumĩte igūrũ kwa Ngai. ¹¹ Itũũra rĩu rĩarĩ na

riiri wa Ngai, naguo ūkengi warīo wahaanaga ta wa kahiga ka goro mūno, o ta kahiga karīa getagwo njathibi, gakengu o ta gīcicio. ¹² Narīo rīarī na rūthingo rūnene, rūraihi na igūrū, rwarī na ihingo ikūmi na igīrī, na araika ikūmi na eerī ihingo-inī icio. Nacio ihingo icio nīciandikitwo marītwa ma mīhīrīga irīa ikūmi na īrī ya ciana cia Isiraeli. ¹³ Mwena wa irathīro warī na ihingo ithatū, na mwena wa gathigathini ihingo ithatū, na mwena wa gūthini ihingo ithatū, na mwena wa ithūro ihingo ithatū. ¹⁴ Naruo rūthingo rwa itūūra rīu inene rwarī na mīthingi ikūmi na īrī, na igūrū rīayo ikaandikwo marītwa ma atūmwō arīa ikūmi na eerī a Gatūrūme.

¹⁵ Nake mūraika ūcio wanjarīrie aarī na rūthanju rwa thahabu rwa gūthima itūūra rīu inene, o na ihingo ciarīo, na thingo ciarīo. ¹⁶ Narīo itūūra rīu inene rīakitwo rīiganaine mīena yothē, ūraihi warīo ūkaiganana na warīi warīo. ¹⁷ Nīathimire itūūra rīu inene na rūthanju rūu, na akīona atī rīarī na ūraihi wa kilomita ta 2,200, ūkaiganana na warīi warīo, na kwambata na igūrū kwarīo. ¹⁸ Nīngī agīthima rūthingo rwarīo, na ūtungu waruo ūgīkorwo warī mikono igana rīmwe na mīrongo īna na īna, rūthimītwa na gīthimi kīa mūdū, na no kīo mūraika aahūthagīra. ¹⁹ Rūthingo rūu rwakītwa na njathibi, narīo itūūra rīu inene rīakitwo na thahabu irīa therie, igathera o ta gīcicio. ²⁰ Nayo mīthingi iyo ya thingo cia itūūra rīu inene yagemetio na mīthemba yothē ya mahiga ma goro. Mūthingi wa mbere warī wa njathibi, na wa keerī warī wa yakuti irīa ya bururu, na wa gatātū warī wa yacimu, na wa kana warī wa thumarati, ²¹ na wa gatano warī wa onigithi, na wa gatandatū warī wa wakiki ūria mūtune, na wa mūgwanja warī wa yakuti irīa īhaana thahabu, na wa kanana warī wa thabaricandi, na wa kenda warī wa yakuti irīa īhaana ngoikoni, na wa ikūmi warī wa wakiki ūria ūhaana nyeki nduru, na wa ikūmi na īmwe warī wa wakiki ūria wa bururu, na wa ikūmi na igīrī warī wa amethuthito. ²² Nacio ihingo irīa ikūmi na igīrī nī ruru ikūmi na igīrī, o kīhingo gīathondeketwo na ruru īmwe. Nayo njīra irīa nene ya itūūra rīu inene yarī ya thahabu therie, yonithanagia mwena ūria ūngī ta gīcicio.

²³ Na gūtīrī hekarū ndonire kūu itūūra-inī rīu inene, tondū Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatūrūme nīo hekarū yakuo. ²⁴ Itūūra rīu inene rītibataire nī kwarīrwo nī rīua kana mweri, nīgūkorwo riiri wa Ngai nīūrīheaga ūtheri, nake Gatūrūme nīwe tawa warīo. ²⁵ Nacio ndūrīrī igaathiiaga na ūtheri warīo, nao athamaki a thī marehe riiri wao thīnī warīo. ²⁶ Gūtīrī mūthenya o na ūmwe ihingo ciarīo ikaahingwo, nīgūkorwo kūu gūtīgakorwo na ūtukū. ²⁷ Na nīkua makaarehe riiri na gītīo cia ndūrīrī. ²⁸ Gūtīrī kīndū gītārī gītheru gīgaatoonya itūūra rīu o narī, o na kana mūdū o wothē ūria wīkaga maūdū ma njono kana ma maheeni. O tīga arīa marītwa mao mandikitwo ibuku-inī rīrīa rīa Gatūrūme rīa muoyo.

22

Rūūi rwa Muoyo

¹ Nīngī mūraika ūcio akīnyonia rūūi rwa maaī ma muoyo, makembu na makahenia o ta gīcicio, rūgītherera ruumīte gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme ² rūikūrūkiire gatagati ka njīra irīa nene ya itūūra inene. Mīena yeerī ya rūūi rūu, o mwena warī na mūtī wa muoyo, naguo waciaraaga matunda mīthemba ikūmi na īrī, ūgaciaraaga maciaro maguo o mweri. Namo mathangū ma mūtī ūcio maarī ma kūhonia andū a ndūrīrī. ³ Gūtīgacooka kūgīa na kīrumi o na kīrīkū. Gītī-kīa-ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme gīgaakorwo kūu thīnī na itūūra inene, nacio ndungata ciake nīkamūtungatagīra. ⁴ Nacio nīikoonaga ūthiū wake, narīo rītwa rīake rīkandikwo ithiithi-inī ciao. ⁵ Gūtīgacooka kūgīa ūtukū. Nao matikabatarīo nī ūtheri wa tawa o na kana ūtheri wa rīua, nīgūkorwo Mwathani Ngai nīwe ūgaatuika ūtheri wao. Nao magaaathamaka tene na tene.

⁶ Nake mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Ciugo icio nī cia kwīhokwo, na nī cia ma. Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nīatūmire mūraika wake nīguo onie ndungata ciake maūdū marīa arī o nginya mekīke ica ikuhī.”

Jesū Nīarooka

⁷ “Na rīrī, nīngūka o narua! Kūrathimwo nī mūdū ūria ūrūmītie ciugo cia ūrathi ūria ūrī ibuku-inī rīrī.”

⁸ Nī, Johana-rī, nī nī ndaiguire na ngīona maūdū macio. Na rīrīa ndaarīkirie kūmaigua o na kūmona-rī, ngīgwa thī magūrū-inī ma mūraika ūcio wanyonagia maūdū macio ndīmūhoee. ⁹ No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na nī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo arīa anabii, na arīa othe marūmītie ciugo cia ibuku rīrī. Hooya Ngai arī wel!”

¹⁰ Agīcōoka akīnjīra atīrī, “Ndūkahingīrīrie ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī, nīgūkorwo ihinda nīrikuhīrīrie. ¹¹ Mūdū ūria wīkaga ūūru nīathī na mbere gwīka ūūru, nake ūria kīmaramari athīi

* 21:16 Ūraihi, warī, na ūraihi wa na igūrū nīwaiganaine, o ta ūria wa Handū-harīa-Hatheru waiganaine.

na mbere na kūmaramara; na ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīire athīī na mbere gwīka ūrīa kwagīrīire; ningī ūrīa mūtheru agīthīī na mbere gūtuika mūtheru.”

¹² “Na rīrī, ngūūka o narua! Nakīo kīheo gīakwa ndī nakīo, na ngaathe o mūdū kūringana na ūrīa aneeka. ¹³ Nīī nī nīī Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kūrīgīrīria, ningī Kīambīrīria o na Kīrīkīro.

¹⁴ “Kūrathimwo-rī, nī arīa mathambītie nguo ciao, nīguo magīe na rūtha rwa gūkinya mūtī-inī wa muoyo na matoonyere ihingo-inī makinye thīinī wa itūūra rīu. ¹⁵ Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogī, na ahūūrī ūmaraya, na oragani, na ahooi mīhianano, na mūdū ūrīa wothē wendete maūdū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶ “Nīī, Jesū, nīndūmīte mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanitha. Nīī nī nīī Thuuna na Rūciaro rwa Daudi, na nī nīī Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

¹⁷ Nake Roho o na mūhiki mekuuga atīrī, “Ūka!” Nake ūrīa ūkūigua nīoige atīrī, “Ūka!” Mūdū o wothē mūnyootu, nīoke; na ūrīa wothē ūkwenda, nīamūkīre kīheo kīrīa kīa maaī ma muoyo, atekūgūra.

¹⁸ Ngūkaania mūdū o wothē ūrīa ūkūigua ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī atīrī: Mūdū o wothē angīciongerera ūndū, Ngai nīakamuongerera mīthiro īrīa ītaarīrio thīinī wa ibuku rīrī. ¹⁹ Na mūdū o na ūrīkū angīkeeheria ciugo thīinī wa ibuku rīrī rīa ūrathi, Ngai nīakamwehereria igai rīake kuuma mūtī-inī wa muoyo, o na kuuma itūūra-inī rīu itheru, īria itaarīrio thīinī wa ibuku rīrī.

²⁰ Ūrīa ūroimbūra maūdū macio ekuuga atīrī, “Īī nīguo, ngūūka o narua.”

Ameni. Ūka, Mwathani Jesū!

²¹ Wega wa Mwathani Jesū ūrogīa na andū a Ngai. Amenī.